T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DOKTORA
TEZİ

NÂBÎ DİVANI SÖZLÜĞÜ
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

AHMET SELMAN YİĞİT

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

EYLÜL 2018

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

NÂBÎ DİVANI SÖZLÜĞÜ
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

Ahmet Selman YİĞİT

DOKTORA TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EYLÜL 2018

Ahmet Selman YİĞİT tarafından hazırlanan "Nâbî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü)" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK
Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ ....

Başkan : Prof. Dr. Ahmet MERMER
Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ ....

Üye : Doç. Dr. Bilal ÇAKICI
Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ ....

Üye : Doç. Dr. Mustafa ARSLAN
Türk Dili ve Edebiyatı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ ....

Üye : Doç. Dr. Fatih SAKALLI
Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ ....

Tez Savunma Tarihi: 26/09/2018

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Doktora Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

....
Prof. Dr. Saliha AĞAÇ
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Ahmet Selman YİĞİT
26.09.2018

NÂBÎ DİVANI SÖZLÜĞÜ [BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

(Doktora Tezi)

Ahmet Selman YİĞİT

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Eylül 2018

ÖZET

XIV. asırda başlayıp XIX. asrın sonuna kadar devam eden ve yaklâşık altı asır ömür süren Klasik Türk şiiri, Türk kültürünün günümüze aktarılamsının şüphesiz en büyük vasıtalarından biri olmuştur. Fakat çeşitli sebeplerden dolayı bu şiirin günümüzde okuyucuyla buluşması sekteye uğramıştır. Klasik Türk şiirinin günümüz insanınca anlaşılması için şiirin farklı kelime dağarcığının ve arka planda yatan mana dünyasının izah edilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu vazifeyi ifa etmek adına TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) adıyla klasik şiirin mana dünyasını ortak bir platformda bir araya getiren elektronik sistemi geliştirilmiştir. Bu çalışmada Urfalı Yusuf Nâbî'nin Türkçe Divanı sisteme yüklenmiş ve şâirin hayat görüşü, şiir telakkisi, dönemin zihniyeti gibi etmenler göz önünde bulundurularak Divanda yer alan kelimeler tek tek anlamlandırılmıştır. Çalışmanın temelini anlamlandırma oluşturmakla beraber Nâbî'nin kendisiyle özdeşleşmiş hikemî üslubun temel unsurları da tespit edilmeye; Şâirin işlediği konular ve üslubu diğer şâirlerle mukayese edilmeye çalışılmış ve bu iki konu ayrı birer bölüm olarak bu çalışmada yer verilmiştir. Çalışmaya Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan'ın tenkitli metin olarak hazırladığı Nâbî Divanı esas alınmıştır.

Bilim Kodu : 31402
Anahtar Kelimeler : Nâbî, Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük, Klasik Türk Edebiyatı
Sayfa Adedi : 3314
Tez Danışmanı : Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

DICTIONARY OF NABİ’S DİVAN (CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY)

(Ph. D. Thesis)

Ahmet Selman YİĞİT

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCİAL SCIENCES

September 2018

ABSTRACT

Starting in the XIV. century and continuing until the end of the XIX. century, Classical Turkish poetry which lasted about six centuries, undoubtedly, one of the greatest means of transferring Turkish culture to today. However, due to various reasons, today, this poem has been hampered to meeting with readers. In order to understanding of Classical Turkish poetry by today’s people, the necessity has been emerged to explain of different vocabulary of poetry and the meaning world lying on the background. In order to fulfill this mission, an electronic system has been developed which brings together the meaning world of classical poetry on a common platform as the name of TEBDIZ (Contextual Index and Functional Lexicon System and History and Literature). In this study, the Turkish Divan of Urfalı Nâbî was loaded into the system and considering factors such as poet's life vision, poetry philosophy, period mentality, the words in the Divan are interpreted one by one. In addition to meaning which consist of basic of study, the basic elements of Nâbî's familiarity with his own wisdom and style were tried to be identified, the subjects and style of poetry were tried to be compared with other poets and these two subjects were included in this study as a separate chapter. Professor Ali Fuat Bilkan’s Nâbî Divanı study which prepared as critic context was taken as basis of this study.

Science Code : 31402
Key Words : Nâbî, Contextual Index and Functional dictionary, Classical Turkish literature
Page Number : 3314
Supervisor : Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

TEŞEKKÜR

Nâbî Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü adlı bu çalışmayı her türlü zorluğun üstesinden gelip yapacağıma inanarak tez konusu veren ve bu zahmetli çalışmanın her evresinde zaman kavramını ortadan kaldırarak gece gündüz her türlü maddi ve manevi desteği veren değerli tez hocam Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a en başta sonsuz teşekkür ederim. Bunun yanında gerek çalışmam için beni daima teşvik eden gerekse çalışmamı kontrol eden Dr. Ferdi KİREMİTÇİ'ye; her türlü konuda her zaman yardımcı olan Arş. Gör. Bilal GÜZEL'e teşekkürlerimi sunarım.

İhtiyaç duyduğum her anda metin ve metin düzenleme işlerinde yardımlarını esirgemeyen Gülşen AKALIN, Hasan YİĞİT ve Fatih ÖZER'e de teşekkür ederim.

Bu çalışmaya başladığım günden bitirdiğim güne kadar günün her saatinde fırsat buldukça çalışmama müsamaha gösteren, onlara ayırmam gereken zamanı da bu çalışmaya harcamamı hoş gören eşim Suzan Akalın YİĞİT ve oğlum Mehmed Sedat YİĞİT'e teşekkürlerin en anlamlısını sunmayı vicdani bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv
ABSTRACT v
TEŞEKKÜR vi
İÇİNDEKİLER vii
KISALTMALAR xiii
1. GİRİŞ 1
2. HİKMET NEDİR? NABİ'NİN HİKMET ALGISI 5
    2. 1. Hikmet Nedir? 5
    2.2. Nâbî'nin Hikmet Algısı 6
3. NÂBÎ DİVANINDA HİKEMÎ TARZIN İZLERİ/TEMELLERİ 11
    3.1. Âdâba Dair 13
    3.2. Adalet 14
    3.3. Ağniya 16
    3.4. Aile 16
    3.5. Alçaklığa Dair 17
    3.6. Aldanma Hakkında 18
    3.7. Arzu ve Emel 19
    3.8. Astane Dair 20
    3.9. Ayıp-binlik Hakkında 21
    3.10. Ayıplama 22
    3.11. Ayrılığa Dair 23
    3.12. Bâr Olma Hakkında 24
    3.13. Bed-gümânlık Hakkında 25
    3.14. Bedele Dair 26

Sayfa

3.15. Boş İşler 27
3.16. Cehâlet 28
2.17. Cevr ü Cefa 29
3.18. Ceza 30
3.19. Cimrilik 31
3.20. Cömertlik 32
3.21. Çaba 33
3.22. Çare Üretme 34
3.23. Çîn-i cebîne Dair 35
3.24. Derd ü Deva 36
3.25. Dış Görünüş 37
3.26. Dost 38
3.27. Dua 40
3.28. Dünya Gamı 41
3.29. Dünyanın Faniliği 42
3.30. Dürüstlük 44
3.31. Düşman 45
3.32. Efdâliyet 46
3.33. Emanet ve Hıyanet 47
3.34. Eser Bırakma 48
3.35. Eziyyet 48
3.36. Fakirliğe Dair 49
3.37. Fal Bakma 50
3.38. Feleğe Dair 51
3.39. Görüp Geçirme 52
3.40. Haset 53

Sayfa

3.41. Hasret 54

3.42. Hat 55

3.43. Hicab 56

3.44. Bilmeye Dair 58

3.45. Hile 59

3.46. Hilme Dair 60

3.47. Hırs 61

3.48. Hukuk-şinas 62

3.49. Humar 63

3.50. İffet 64

3.51. İftihar 65

3.52. İhlasa Dair 66

3.53. İhsana Dair 67

3.54. İhtiyata Dair 68

3.55. İlahi Sırlara Dair 69

3.56. İltica 70

3.57. İmdad 71

3.58. İmtihan Yeri 72

3.59. İnsaf 74

3.60. İnsaniyet 75

3.61. İntikam 76

3.62. İntisab 77

3.63. İşleri Düzene Sokma 78

3.64. İntizar 78

3.65. İstiğna 79

3.66. İstimdad 80

Sayfa

3.67. İştiyak 81
3.68. İtaat 81
3.69. Kadirşinaslık 82
3.70. Kalem ve Yazı 84
3.71. Kanâat 85
3.72. Kabullenme ve İnkar Etme Hakkında 86
3.73. Kara Baht 87
3.74. Katı Yüreklilik 88
3.75. Nankörlük 89
3.76. Küstahlık 90
3.77. Lütuf ve Kahır 91
3.78. Makam ve Mevki 92
3.79. Merhamet 93
3.80. Misafirperverlik 94
3.81. Muhasebe 95
3.82. Mücadele 96
3.83. Mürüvvet 97
3.84. Nazar Hakkında 98
3.85. Nusret 99
3.86. Öze Dair 101
3.87. Rakip Hakkında 102
3.88. Riyakarlık 103
3.89. Rüşvet 104
3.90. Rüya 106
3.91. Rüzgâr 107
3.92. Sebeplere Dair 108

Sayfa

3.93. Sevgilinin İltifatı 109
3.94. Sır Saklama 110
3.95. Soyluluğa Dair 111
3.96. Soysuzluk Hakkında...112
3.97. Sükut 113
3.98. Şeref Hakkında...114
3.99. Şevk...115
3.100. Şükür 116
3.101. Tegafül 117
3.102. Tehdit 118
3.103. Tenezzül ve Terakki..119
3.104. Teselli...120
3.105. Teslim...122
3.106. Teşrif..123
3.107. Tevazu..124
3.108. Tevbe..125
3.109. Tevekkül...126
3.110. Yalan 127
3.111. Yaltaklanma 128
3.112. Unutulmuşluk...129
3.113. Uzlet...130
3.114. Ümit..131
3.115. Ümitsizlik...133
3.116. Üzüntü ve Mutluluk 134
3.117. Zahir ve Batın...135
3.118. Zamane İnsanı 136

Sayfa

3.119. Zulüm 137
3.120. Zühd ü Takva 138
4. NÂBÎ'NİN DİĞER ŞAİRLERLE MUKAYESESİ VE ONLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 141
5. SONUÇ 165
KAYNAKLAR 169
EKLER 173
EK 1: Nâbî Divanı Bağlamlı Dizini 174
ÖZGEÇMİŞ 3314

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	**Açıklamalar**
a.g.e	Adı geçen eser
a.g.m	Adı geçen makale
a.g.md	Adı geçen madde
AKM	Atatürk Kültür Merkezi
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Enst.	Enstitü
G	Gazel
K	Kaside
KM	Kısa Mesnevi
Kt	Kıta
MCM	Mecmua
MSD	Müseddes
MHMS	Muhammes
MRB	Murabba
MST	Müstezat
öl.	Ölüm tarihi
S.	Sayı
s.	sayfa
T	Tarih
TCB	Terci'-i Bent
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TDVİA	Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TDED	Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi
THMS	Tahmis
TTK	Türk Tarih Kurumu
TKB	Terkib-i Bent

Kısaltmalar	**Açıklamalar**
TÜBAR	Türklük Bilimi AraĢtırmaları
Üniv.	Üniversitesi
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
vs.	vesaire
Yayınları.	Yayınları
YL.	Yüksek lisans

1. GİRİŞ

Tülk kültürü ve edebiyatı şüphesiz dünyanın en köklü ve en eski kültür ve edebiyatlarındandır. Tarihi seyri incelendiğinde bu kültür ve onun taşıyıcısı konumunda bulunan edebiyatla boy ölçüşebilecek millet kültürü bir elin parmakalarını geçmeyecek kadar azdır. Milletlerin tarih sahnesinde var olmasına ve varlığını geleceğe taşımasına olanak sağlayan zaten bu kültür ve onun taşıyıcısı olan edebiyattır. Türk kültürü, tarihinin her döneminde güçlü taşıyıcılara sahip olmuştur. Böylelikle günümüze kadar varlığını güçlü bir şekilde devam ettirebilmiştir.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ve yıkılışıyla paralel olarak ortaya çıkan ve varlığı sona eren Divan edebiyatı yaklaşık yedi asır Osmanlı coğrafyasında hüküm sürmüş ve Türk kültürünü taşıyıcı vazifesini üstlenmiştir. Divan edebiyatının bu hayatî görevi ne derece yerine getirdiği, bu dönemde kaleme alınan eserlerin okunması ve anlaşılması ile gün yüzüne çıkacaktır.

Edebi eserlerdeki, hangi dilde yazılırsa yazılsın, hangi millet yahut medeniyete ait olursa olsun şâirin/yazarın mizacını yansıtan ve arka planda işlenen duygu ve hayallerin alelâde anlaşılmaları mümkün değildir. Bu durum sadece şâir yada yazarın mizacı ile de izah edilemez. Her dönemin kendine has şartları, insanların yaşam şartları, inançları, konuşulan ve yazılan dilin özellikleri gibi birçok unsur edebî eserlerin anlaşılmasını güç kılmaktadır. Bundan dolayı edebî eserlerin anlaşılması için çeşitli yöntem ve metodlar geliştirilmeye eskiden beri çalışılmaktadır. Divan edebiyatı ürünlerinin anlaşılabilmesi için özellikle XX. asırdan sonra yapılan çalışmalar hız kazanmıştır.

Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'ın teşebbüsüyle yakın zamanda internet üzerinden oluşturulan bir proje şimdiye kadar bu alanda yapılan en kapsamlı çalışma hüviyetine sahiptir. "Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü" adıyla ortaya konulan bu projenin özel amacı Divan edebiyatına ait ve bu edebiyata katkı sağlayan tüm metinlerin ortak bir platformda bağlama dayalı anlamlandırılmasıdır. Genel amacı Klâsik Türk edebiyatının yanında Türk edebiyatının tüm eserleri ve çeşitli tarihi metinlerin işlevsel ve bağlamsal sözlüklerini oluşturmasıdır. Böylelikle Türk edebiyatının söz varlığının ortaya çıkarılması bu projein nihaî hedefi olmuştur.

Bu hedefle oluşturulan TEBDİZ Projesine şimdiye kadar 570 eser yüklenmiş ve anlamlandırılmıştır. 13 Temmuz 2018 itibarıyla anlamlandırma işlemleri devam eden çalışmalar hariç 4 doktora tezi (Asuman Bayram, Firâkî'nin Husrev ü Şîrîn'i (İnceleme-metinbağlamlı dizin ve işlevsel sözlük), 2017; Selim Gök, Hayreti divanı sözlüğü (Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük), 2017; Orhan Kılıçarslan, Hayâlî Bey Dîvânı'nın incelenmesi-bağlamlı dizini ve işlevsel sözlüğü, 2016; Mete Bülent Değer, Mezâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü), 2018) ve 9 yüksek lisan tezi (Özgenay İnanan, Belîğ Mehmed Emîn Dîvânı sözlüğü (Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük), 2017; Fatih Yoldaş, Amrī Divani sözlüğü (Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük), 2017; Nilüfer Karadağ, Yenişehirli İzzet Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü (Cilt I), 2017, Nilüfer Peker, Fenâyî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük), 2017; Yakup Yeşilyaprak, Adlî Dîvânı'nın bağlamlı dizin ve işlevsel Sözlüğü, 2017; Habibe Baysan, Ömer Bin Mezid'in Mecmûʿâtüʾn-Nezâʾir' Kitabının Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü, 2016; Eda Tuncer, Sükkeri divanı sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük), 2016; Nebi Çelik, Edirneli Şevki Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük, 2016; Fatih Özer, Eski Metinlerin Dijital Yolla Transkribe Edilmesi ve Dâstân-I Ahmed Harâmî Örneği, 2018) olmak üzere tamamlanmış 13 tez bulunmaktadır.

Bu projenin en önemli kazanımlarından birisi de Divan edebiyatının ortak kelime/kelime grubu havzasını oluşturmasıdır. Sisteme üye olup veri giren her kullanıcı diğer kullanıcıların girdiği ortak kelime anlamlarını görebilmektedir. Bu anlamlardan girmek istediği kelime/kelime grubu ile eşleşenleri seçebilmektedir. Böylece şâirlerin duygu, hayal, şâirlik mizacı, üslup gibi bir çok noktada sayısal verilerle karşılaştırılması mümkün kılınmaktadır.

Bilgisayar destekli bir proje olan TEBDİZ’e metinlerin yüklenip anlamlandırılması için bir dizi işlemden geçmesi gerekmektedir. Öncelikle girilecek metnin word formatına çevrilmesi ve gentium plus fontuyla transkribe edilmesi gerekmektedir. Daha sonra metnin şekli ve türüne göre tasnif edilerek sisteme yüklenmesi gerekmektedir. Yüklenen metinler işlenmeye hazır hale gelir.

Çalışmamıza konu olan Nâbî Divanı bu işlemlerden geçirilerek sisteme yüklenmiş ve anlamlandırılmıştır. Sisteme girdiğimiz metne Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan’ın “Nâbî Divanı” eserini esas aldık. Öncelikle iki ciltlik divanın tamamını word formatında yazıya geçirdik.

Daha sonra gentium plus fontunda transkribe ettik. Divanda sırasıyla geçen 29 kaside, 1 terkib-i bend, 5 tahmis, 156 tarih, 10 mesnevi, 888 gazel, 114 kıta, 218 rubai, 61 matla', 74 müfred, 186 muamma ve 30 lugaz şekil ve tür faktörlerine göre tasnif edilerek sisteme yüklenmiştir. Yaklaşık on iki bin beyit ihtiva eden eserin bu aşaması bile sıkı bir çalışma ile ancak altı ayda yapılabildi.

Anlamlandırma sürecine geçmeden önce Nâbî ile ilgili yapılmış tüm çalışmalar temin edilmiş ve tekrar gözden geçirilerek şâirin duygu ve hayal dünyası, şâirlik mizacı, kelime kadrosu hakkında belli bir birikim elde edilmeye çalışılmıştır. Hazırlık süreci olarak adlandırdığımız bu zaman dilimi yoğun okuma ile değerlendirilmiştir. Elde edilen birikimin anlamlandırma işleminde büyük faydası görülmüştür.

Bu süreçten sonra divanda geçen kelime ve kelime gruplarını anlamlandırma işlemine geçilmiştir. Bu işlem esnasında öncelikle kaynkaçada gösterilen ansiklopedi, sözlük ve diğer edebî kaynaklardan istifade edilmiştir. Bunun yanında kelime ve kelime gruplarının kullanıldıkları bağlam göz önünde bulundurularak bilgi ve birikimimize göre öznel değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca şâirin kullandığı ifadeleri daha iyi anlayabilmek için yaşadığı mekanlar ve bulunduğu ortamlar imkan dahilinde ziyaret edilmiş ve çalışmamıza katkı sağlayacak veriler elde edilmeye gayret edilmiştir.[1]

Tarafımızca sisteme 81799 kelime anlamlandırılırak yüklenmiştir. Sisteme yüklenen 30261 kelime grubu kalıp ifade, deyim, ata sözü, ayet, hadis, kelam-ı kibar, dua ifadesi ve argo şeklinde tasnif edilmiş ve anlamlandırılmıştır. Bu işlemler çoğu zaman günde on beş saatten fazla çalışılarak yaklaşık üç buçuk yılda tamamlanabilmiştir. Çalışmamızın esasını teşkil eden işlevsel sözlük kısaca bu şekilde oluşturulmuştur.

Nâbî Divanı'nın işlevsel sözlüğünden elde edilen bilgilerle çalışmamızın ikinci ayağı olan inceleme kısmı oluşturulmuştur. Aslında ortaya çıkan veriler Nâbî'nin şâirlik, mizacı, kelime kadrosu, hayal dünyası, hayat görüşü vb. her açıdan sağlıklı incelenmesine olanak vermektedir. Fakat halihâzırda yaptığımız çalışma bir doktora tezi kapsamını kanâatimizce aştığından inceleme bölümünde Nâbî'nin hikmet algısını irdelemek, Divanında hikemî üslubun temellerini/izlerini tespit etmek, diğer divan şâirleriyle karşılaştırmak ve onlar üzerindeki etkisini ortaya koymakla yetindik. Bu bölümler için malzeme işlevsel sözlükten alınmış, çerçeve ise Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'ın "Nâbî'nin Şiirlerini Önceleyen Tematik Bir Şiir Mecmuası" makalesinde bahsi geçen mecmua esas alınarak hazırlanmıştır. Ayrıca elde edilen malzeme ile "Nâbî Divanı'nda Geçen Ayet ve Hadisler Işığında Ahiret ve Dünya Görüşü", "Sadece Nâbî'de Görülen Orijinal Hayal ve Benzetmeler", "Nâbî Divanı'nda Adı Geçen ve Bilinmeyen Şahsiyetler", Şanlıurfa ve Halep Ağızlarının Nâbî'nin Şiirine Yansımaları, Divanından Hareketle Nâbî'nin Tasavvufi Kimliği, Nâbî'nin Sosyal ve Siyasal Bozulmalar Karşısındaki Duruşu ve Çözüm Önerilerinin Tutarlılığı", Nâbî'nin Siyasi Şahsiyetlerle Şiir Üzerinden Kurduğu İlşikiler", "Nâbî'nin Renk Dünyası, Nâbî'nin Gelenekle Ters Düşen Düşünce ve Hayalleri", "Nâbî Divanı'nda Geçen Hayvanlar ve Bunların Şiire Katkısı", Nâbî'nin Kendiyle Çeliştiği Konular" "Nâbî Divanı'nda İslam Dışındaki Semavi Din Unsurları" vb. adlarıyla yaklaşık 20 akademik çalışma verileri toplanmış ve işlenmeye hazır hale getirilmiştir. Bunlar tarafımızca başka akademik çalışmalarda alana kazandırılacaktır. Şüphesiz ortaya çıkan birikim çok daha fazlasına imkan sağlayacaktır.

---

[1] Bu bağlamda yaptığımız çalışmalara bir misal: "Tarihler" bölümünde ismi geçen Antepli Mahir Efendi hakkında bilgi edinmek için Gaziantep'e gidilmiş ve adı geçen zatın torunları ile görüşülmüş ve bilgi alınmıştır. Böylece Mahir Efendi hakkında güvenilir kaynaklardan bilgi edinilmiş ve çalışmamızda kaydedilmiştir.

2. HİKMET NEDİR? NABİ’NİN HİKMET ALGISI

2. 1. Hikmet Nedir?

Arapça “حكم” kökünden gelen hikmet, din ve felsefe alannında kullanılan muhtevası geniş bir terimdir.

“Klasik sözlüklerde hikmet kelimesinin (çoğulu hikem) "yargıda bulunmak" anlamındaki hükm masdarından isim olduğu belirtilir; ayrıca "engellemek, alıkoymak, gemlemek; sağlam olmak" manalarına gelen ihkam masdarlarıyla anlam ilişkisi kurulur. İbn Düreyd'in tesbitine göre Arapça'daki "el-kelime mine'l-hikme" deyiminde geçen hikmet kelimesinde "alıkoymak, gem vurmak, sakındırmak" anlamı daha çok belirgindir. Zira bu deyimle kastedilen şey insanı iyi olana yönlendiren, çirkin ve kötü olandan alıkoyan sözdür. Böyle ahlakî muhtevalı özlü sözlere hikmetin yanı sıra hüküm de denmektedir. Bu iki kelimenin anlamını birbirine daha da yaklaştıran Cevherî, hikmetin ihkamla bağlantısı sebebiyle hakim kelimesine hem işleri gereği gibi sağlam ve kusursuz yapan" hem de "alim ve ilmi hüküm sahibi" manalarını vermektedir. İshak b. İbrahim el-Farabl ise hikmetin anlamını kısaca "manaları idrak etmek" şeklinde açıklamaktadır.

Batı kaynakları, Arapça hikmetin Kitab-ı Mukaddes'in birçok yerinde "zihnî kabiliyet, ustalık" anlamında kullanılan İbranice “hokhmah” kelimesiyle aynı semitik köke dayandığını belirtir.

İbn Manzür, hikmetin özellikle Allah'a nisbeti halinde "en değerli varlıkları en üstün bilgiyle bilmek" manasma geldiğini belirtir. Hikmet ve hüküm kelimeleri "bilmek" (ilim) ve "anlamak" (fıkıh) manalarında eş anlamlı olur. Mesela, "Ona -Hz. Yahya'ya- çocuk iken hüküm verdik"(Meryem Suresi 9/12) ayetinde geçen hüküm "bilme ve anlama" manasıyla hikmet demektir. "Bazı şiirler vardır ki hükmün/hikmetin ifadesidir" mealindeki hadisin farklı iki rivayet şekli de bu iki kelimenin eş anlamlı olduğunu gösterir. Ancak hükmün ilim ve fıkıhla birlikte yargıda bulunmak (kazâ) anlamında da kullanıldığı belirtilmelidir. Nitekim Allah'a "hakîm" denilmesi öncelikle hükmün O'na ait oluşundandır. İnsana nisbet edilmesi halinde hikmetin "dengeli olma, orta yol üzerinde bulunma, adalet niteliği taşıma" anlamına geldiğini belirten İbn Manzür eski Araplar'ın "muhakkem" kelimesini "hikmetli, tecrübeli, olgun kimse" manasında kullandığını söyler ve beşeri hikmetin tecrübî birikimle ilgisine dikkat çeker.

Klasik sözlükIerin verilerini modern tarzda yeniden derleyen Lane, hikmetin ilk anlamını "câhilane davranışlardan alıkoyan şey" olarak belirlemiş, hikmetin bilgi ve hükümle alakasının yanı sıra davranışla ilgisine de dikkat çekmiştir. Seyyid Şerif el-Cürcanî'nin, "Hikmet insanın gücü ölçüsünde nesnelerin mahiyet ve hakikatlerini bilmesidir" şeklindeki tanımında dönemindeki felsefi telakkinin etkisi açıkça görülmektedir. Hikmetin "ilim-amel bütünlüğü, gerçeği ifade eden her türlü söz, gereksiz lafızlardan arındırılmış akla uygun özlü söz" gibi anlamlarına işaret eden Cürcanî, kelimenin bazı tamlamalar içinde kazandığı manaları da belirtmektedir. Buna göre "ilahi hikmet" (el-hikmetü'I-ilahiyye) beşeri güç ve iradenin yönlendiremediği. kontrol edemediği, maddeden arınmış antolajik gerçekliğe sahip varlıkların durumlarını araştıran bir ilmin adı olup bu tanımıyla metafizik disiplinini ifade etmektedir. Cürcanî, hikmetin daha özel kullanımlarını da vererek şeriat ve tarikat ilimleri çerçevesinde "dile getirilmiş hikmet" (el-hikmetü'I-mantûk biha) ve sadece bazı manevi seçkinlere has olan "dile getirilmeyen hikmet" (el-hikmetü'I-meskût anha) kavramlarından söz etmektedir. Tehanevî, bunların yanında "hikmet ilmi" (ilmü'l-hikme) tabirinin felsefe karşılığında kullanıldığını belirtmekte, hikmetin aklî gücün itidalini ifade eden tanımıyla tasavvufta kazandığı, "nefsin ve şeytanın afetlerini ve bunlardan koruyucu manevi riyazet yollarını bilmek" şeklindeki anlamını da aktarmaktadır”[2]

Şimdiye kadar yazılmış tüm sözlük ve ansiklopedilerde bu geniş anlam skalası ile yer alan hikmet terimi genel anlamda dinî-tasavvufi ve felsefî olmak üzere iki düzlemde değerlendirmek mümkündür.

2.2. Nâbî’nin Hikmet Algısı

Genelde Divan edebiyatında özelde Nâbî ve takipçilerinde bu terimin dinî-tasavvufî anlamlarlarıyla kullanıldığı görülmektedir. Özellikle Nâbî ve takipçilerinde hikmetin felsefe anlamında değerlendirilmediğini vurgulamak gerekir:

---

[2] Kutluer, İ. (1998), ***“Hikmet md”.*** Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, cilt 17, s. 503-511

“Nâbî ve hikemi tarzın diğer şairleri hikmeti, yaygın anlamıyla felsefe karşılığı olarak değil, Kur’an-ı Kerim’de kullanıldığı gibi “derin kavrayış ve bilgi, sır, hükümler ve öğüt” gibi anlamlarda ele almışlardır. Buna örnek olarak, Nâbî’nin oğluna hayatta başarılı olabilmesi için yapması gereken ve sakınması gereken şeylerden bahsederken:

Hikmet ü felsefeden eyle hazer
Evliyâ nüshasına eyle nazar

Matlabın eyle me’alî-i umûr
Vâdî-i felsefeden eyle ubûr

Benzeri beyitlerinde dile getirdiği tavsiyesi zikredilebilir. Bunun dışında aynı şiir tarzının bir başka önemli ismi Sünbülzâde Vehbî’nin:

Felsefiyyâta tevaggul etme
Rûz u şeb anı te’emmül etme

Beyti de göstermektedir ki hikemî tarz şairleri, nakilden yoksun Yunanca “sophia” karşılığı hikmet ve felsefeye bulaşmayıp bu alana yaklaşmamaya özen göstermişlerdir. Onlara göre Allah’ın hikmeti zatında gizlidir. Ve filozofların sözleri ayet ve hadislere aykırı olup bir hayalden ibarettir. Kelâmcılar bütün bunları zamanla ortaya koymuş ve zararlarını dile getirmişlerdir. Mevlana’nın bir beytini yorumlarken Tahirü’l- Mevlevî’nin sözkonusu ettiğimiz hikmet-felsefe ayırımını ele alması, aslında konumuza da formüle edilebilir: Hikmet-i hakikiye, hikmet-i İslamiyedir. Bazı kimseler şark ile garbın ve müslümanlarla gayrı müslimlerin hikmetini birleştirmek hususiyle İslam tasavvufunu Frenk felsefesiyle bir saymak istiyorlar, hâlbuki doğru değildir. Mevlânâ Câmi, “ Yunan felsefesi nefsin, heva ve hevesin terkedilmesinden ibarettir. Müslümanların hikmeti ise peygamberin buyurdukalarıdır” demektedir. Peygamberin buyurdukları Kur’an’a ve Hadis’e şamildir. Hülasa felsefe başka, hikmet-i İslamiye demek olan tasavvuf başkadır. Birinin, felsefenin kaynağı akıldır. Öbürünün, tasavvufun çıkış noktası ise Kur’an ve Hadis’tir.”[3]

---

[3] Yorulmaz, H. (1996), ***Dîvân Edebiyatında Nâbî Ekolü -Eski Şiirde Hikemiyât***, Kitabevi

Nâbî ve yolunda gidenlerin hikmetten neyi algılamadıklarını bu şekilde izah ettikten sonra bu kavramın hangi anlamlarda kullanıldığını Hüseyin Yorulmaz şu şekilde ifade ediyor:

“Hikmeti en iyi kavrayan şairler, dünyada olup bitenlere hikmet gözü ile bakmışlar, görünürdeki hadiselereden başka, geri planda meydana gelen herkesin göremeyeceği şeyleri zeka kıvraklığı ile keşfetmişlerdir. Şâirler sadece herkes gibi bakmaz, aynı zamanda görürler. Meydana gelen şeylerin iç yüzünü görme hassasiyeti çoğu sanatkârlardan daha fazla şairlerde mevcuttur. Sanatkâr yaradılışlı insanlara has verginin tabiî sonucu olarak, bir şâir, herkesten daha farklı görür. Çünkü herkesin baktığı bir şeye farklı bir gözle bakar.”[4]

Nâbî’nin hikmet anlayışının sözkonusu edildiği diğer bir çalışma benzer bir şekilde şu ifadelere yer vermektedir:

“Nâbî, kişinin kendisiyle, başkasıyla, toplumla ve kavramlarla olan ilişkisini dile getirdiği hikemî gazel ve beyitlerinde önce keskin zekasını kullanmış; keşfettiği veya ifşa etmek istediği sırları, yoğun bir duygu süzgecinden geçirip usta bir kelime işçiliği ile beyitler halinde ifade etmiştir. Nâbî bunu yaparken asla yapay, didaktik ve tahakkümcü bir dil ve üslup kullanmamış; zikrettikleriyle özdeşleşen, insanî algılar ve yorumlar çerçevesinden çıkmayan, son derece tabiî bir tavır sergilemştir. Yani olguyu, insana yabancılaştırmadan ve insanîleştirerek anlatmış; söylenenle muhatap arasında psikolojik gerilimin yaşanmadığı beyitler söylemiştir.”[5]

Bütün bu tanım ve söylemlerin ışığında Nâbî’nin hikmet algısını şu şekilde özetleyebiliriz: Şâir, diğer insanların bakıp da göremediği; kendisinin şairlik ferasetiyle keşfettiği hakikatları şiir yoluyla okuyuca aktarmalıdır. Bu şekilde şiirini mana ile doldurmalı ve insanlara rehber olmalıdır. Şâir bu işi yaparken şiirin edebî zevkinden ödün vermemiş, söylemlerini kuru nasihatlara dönüştürmemiş ve okuyuca tahakküm etmemiştir.

---

[4] Yorulmaz, H. a. g. e.

[5] Açıkgöz, N. (2014), ***“Hikmeti Lirizme Yükselten Şâir: Nâbî”*** Atatrük Kültür Merkezi.

Şiirin kainat sırları ve manalarıyla yüklü olması gerektiğine dair Nâbî Divanı'nda birçok beyit bulunmaktadır. Onlardan birkaçını burda zikrederek ortaya koyduğumuz bu değerlendirmeyi ispatlamaya çalışacağız.

Kainat keşfedilmeyi bekleyen sırlarla dolu bir kitaptır. Fakat bu sırlar öyle alelâde anlaşılacak şeyler değildir. Onları sezip anlayacak göz, kelimelere döküp söylecek dil lazımdır. Bunu da ancak sezgi güçleri olan şair yapabilir:

"Leb-ā-lebdür zemīn ü āsmān esrār-ı ḥikmetden
Velīkin keşf ü taḥḳīka sezā çeşm ü dehen yoḳdur"[6] (G 141/4)

Şâir aynı manayı diğer bir beyitte benzer ifadelerle dile getirirken kainattaki bu esrârı görüp anlamamayı câhilliğe ve idraksizliğe bağlamaktadır. Mana-yı muhalifi ile şairin irfan ehli olup idrak gözüne sahip olduğunu belirtmektedir:

"Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı ḥikmetle leb-ā-lebdür
Şikāyet cehlden feryād bī-idrākliklerden"[7] (G 560/4)

Yine bu meyanda aşağıdaki beyitte alemin bir sırrı olan fenalığını idrak edebilmek için ibret gözüyle bakmanın gerekliliği vurgulanmıştır:

"Çeşm-i ʿibretle baḳan añlar fenā-yı ʿālemi
Nüsḫa-i şeh-nāme Nābī mevʿize ṣūretlüdür"[8] (G 86/7)

Şiir gizli hakikatları beyan etmenin en etkili yoludur. Nâbî'nin şair olmasının ve şiire bu denli ilgi göstermesinin yegane sebebi budur:

"Teveccüh itmez idüm şiʿre Nābiyā bu ḳadar
Beyān-ı sırr-ı ḥikem olmayaydı mażmūnı"[9] (G 858/5)

---

[6] Bilkan, A. F.(2011), ***Nâbî Dîvânı,*** (2. Baskı), Akçağ Yayınları.
[7] Bilkan, A. F. a.g.e.
[8] Bilkan, A. F. a.g.e.
[9] Bilkan, A. F. a.g.e.

“İnsan eğer hakikat üzere manayı ortaya koymasaydı söz ve mana yokluğun dar zindanında kalırdı” diyen şairin insandan kasdı şair olsa gerek:

“Ḳalurdı lafẓ ü maʿnā tengnāy-ı lā-taʿayyünde
Ḥaḳīḳat üzre bu maʿnāya ṣūret virmese ādem”[10] (G 497/5)

“Şiir taze mana ile yüklü olmalıdır. Özellikle hikmeti önceleyen bir tutumdan bahsedebilmek için şiirin boş laflardan, faydasız sözlerden âzâde olması şarttır” diyen şair beyitte “İslam” kelimesini kullanmakla “Kişinin kendisini ilgilendirmeyen hususları terketmesi onun müslümanlığının güzel bir yönüdür” (Kaynak: Tirmizî, Zühd 11, İbni Mace, Fiten 12) hadisine atıfta bulunmaktadır:

“Tāze maʿnādan tehī şiʿre olurdum leb-güşā
Terk-i mā-lā-yaʿnī zīb-i ḥüsni İslām olmasa”[11] (G 744/5)

Şâir, “ışık saçan kalem rehberlik etmeseydi mana aleminin mahrem alanına lafız ayak basamazdı” derken bizce şairin topluma kılavuzluk görevinden kastetmektedir:

“Meşʿal-fürūz-ı ḥāmesi rehberlik itmese
Olmaz ḥarīm-i maʿnīye lafẓuñ delāleti”[12] (K 20/40)

“Yolunu şaşırmış, istikameti kaybetmiş kimseler gönül ehli olan şairlerin eserlerini kendine rehber etsin ki selamete çıkabilsin”:

“İḳtidā eylesüñ āsārına erbāb-ı dilüñ
Teh-i ḥayretde ḳalan rāh-nümādan maḥrūm”[13] (G 515/8)

Bundan sonraki bölümde Nâbî’nin hikmet algısı ve hikemî tarzının izleri, divanında işlediği konular bazında incelenerek tahlil edilecektir.

---

[10] Bilkan, A. F. a.g.e.
[11] Bilkan, A. F. a.g.e.
[12] Bilkan, A. F. a.g.e.
[13] Bilkan, A. F. a.g.e.

3. NÂBÎ DİVANINDA HİKEMÎ TARZIN İZLERİ/TEMELLERİ

XVII. asrın son yarısı ile XVIII. asrın ilk çeyreğinde yaşayan Şâir Urfalı Yusuf Nâbî yaşamı boyunca kalemi elinden bırakmamıştır. Yazdıkları göz önünde bulundurulduğunda "velud" bir şâir olduğu yadsınamaz. Edebi zevki yüksek olan şâiri, dönemin diğer şâirlerinden ayıran en önemli özellik ise toplumsal konulara daha fazla değinmesi ve okuyucusuna vermek istediği mesajlardır. Şâir, şiiri yalnızca bir sanat icraati olarak görmemiş, düşünce ve hayat görüşlerini topluma aktarma aracı olarak da değerlendirmiş ve bunu uygulamıştır.

"Meblaġ-ı ḫāmeyle ḥikmet-ḫāne-i eşʿārdan
Nābiyā çoḳ ḫasteye dārū-yi ṣıḥḥat virmişüz"[14] (G 294/9)

"Ey Nâbî, kalemin kaşığı ile şiirin hikmet hastanesinden çok hastaya şifa dağıtmışız" ifadeleriyle şâir şiire bakış açısını ortaya koymuştur. Nâbî'deki bu anlayış, şüphesiz ilk defa görülen bir durum değildir. Önceki asırlarda da hatta edebiyatımızın ilk yazılı metinlerinde de okuyucuyu bilgilendirmek, tavsiyelerde bulunmak eğilimi varolagelmiştir. "Ancak gerçekte böylesine düşünce yönü ön planda olan bir söylem tarzının ilk yazılı edebî ürünlerimizden itibaren hem mensur hem de manzum eserlerimizde işlendiği bilinen bir gerçekliktir. Bu nedenle hakimane tarzın birdenbire XVII. yüzyılın ikinci yarısında Sâib-i Tebrizî'nin etkisiyle Nâbî'nin şiirlerinde ortaya çıktığı gibi bir düşünce ya da anlayış, Nâbî'den çok önceleri bu tarzda eserler kaleme almış şâir ve yazarlar için bir haksızlık olsa gerek. Göktürk Kitabelerinde işlenen konu ve bunu dile getiriş biçiminin farklı tezahürlerinin Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig, Mevlânâ'nın Mesnevî'si, Yunus Emre'nin Risâletü'nNushiyye'si ve Âşık Paşa'nın Garib-nâme gibi eserlerinde dile getirildiği herkesin malumudur. Ancak bütün bu gerçekliğe karşın Divan edebiyatının başlangıç yılları olan XIII. yüzyıl sonları ile XIV. yüzyıl başlarından itibaren yetişen şâirler içinde özellikle gazel formunda ve özellikle hakimane tarzda ve Nâbî'nin dile getirdiği yoğunlukta düşüncelerini dile getiren şâir sayısı yok denecek kadar azdır."[15]

---

[14] Bilkan, A. F. a.g.e.

[15] Demirel, Ş. (2008) ***"XVII Yüzyıl Klasik Türk Şiirinin Anlam Boyutunda Meydana Gelen Üslup Hareketleri Klasik Üslup Sebk İ Hindî Hikemî Tarz Mahallileşme"***. Turkish Studies, (4), 1161.

Şâirin bu didaktik üslubu tüm eserlerinde kendini göstermektedir. Bundan dolayı Nâbî hikemî tarzın kurucusu olarak kabul edilir ve bu üslup “Nâbî Ekolü” olarark da anılır.

Çalışmamızın bu bölümünde Nâbî’nin hikemî üslubunun temellerini, hazırladığımız bağlambilim dizin yardımıyla tespit etmeye çalıştık. Konuyu belli bir çerçeveye oturtmak için Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak’ın “Nâbî’nin Şiirlerini Önceleyen Tematik Bir Şiir Mecmuası”[16] makalesini esas aldık.

Tematik özelliğe sahip bu şiir mecmuasında 283 başlık altında 196 şâire ait 1511 beyit yer almaktadır. Mecmuayı düzenleyenin 169 başlıkta Nâbî’nin beyitlerine yer verdiği ve 134 başlıkta bunları en başa yazdığı dikkat çekmektedir. Üstelik bu başlıklardan 70 tanesinde sadece Nâbî’nin şiirlerine yer vermesi, bu konuların en azından Nâbî şiirinde en güzel/çok işlendiği fikrini vermektedir.

Yazarı hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığımız mecmuanın başlıklarını çeşitli açılardan inceleyip birbirine yakın anlamlı olanları birleştirdik. “Adaba Dair, Adalet, Ağniya, Aile, Alçaklığa Dair, Aldanma Hakkında, Arzu ve Emel, Astane Dair, Ayıp-binlik Hakkında, Ayıplama, Ayrılığa Dair, Bar Olma Hakkında, Bed-gümanlık Hakkında, Bedele Dair, Boş İşler, Cehâlet, Cevr ü Cefa, Ceza, Cimrilik, Cömertlik, Çaba, Çare Üretme, Çin-i cebine Dair, Derd ü Deva, Dış Görünüş, Dost, Dua, Dünya Gamı, Dünyanın Faniliği, Dürüstlük, Düşman, Efdaliyet, Emanet ve Hıyanet, Eser Bırakma, Eziyyet, Fakirliğe Dair, Fal Bakma, Feleğe Dair, Görüp Geçirme, Haset, Hasret, Hat, Hicab, Bilmeye Dair, Hile, Hilme Dair, Hırs, Hukuk-şinas, Humar, İffet, İftihar, İhlasa Dair, İhsana Dair, İhtiyata Dair, İlahi Sırlara Dair, İltica, İmdad, İmtihan Yeri, İnsaf, İnsaniyet, İntikam, İntisab, İşleri Düzene Sokma, İntizar, İstiğna, İstimdad, İştiyak, İtaat, Kadirşinaslık, Kalem ve Yazı, Kanâat, Kabullenme ve İnkar Etme Hakkında, Kara Baht, Katı Yüreklilik, Nankörlük, Küstahlık, Lütuf ve Kahır, Makam ve Mevki, Merhamet, Misafirperverlik, Muhasebe, Mücadele, Mürüvvet, Nazar Hakkında, Nusret, Öze Dair, Rakip Hakkında, Riyakarlık, Rüşvet , Rüya, Rüzgâr, Sebeplere Dair, Sevgilinin İltifatı, Sır Saklama, Soyluluğa Dair, Soysuzluk Hakkında, Sükut, Şeref Hakkında, Şevk, Şükür, Tegafül, Tehdit, Tenezzül ve Terakki, Teselli, Teslim, Teşrif, Tevazu, Tevbe, Tevekkül, Unutulmuşluk, Uzlet, Ümit, Ümitsizlik, Üzüntü ve Mutluluk, Yalan, Yaltaklanma, Zahir ve Batın , Zamane İnsanı, Zulüm, Zühd ve Takva” şeklinde düzenledik.

---

[16] Aksoyak, İ. H. (2016) ***“Nâbî’nin Şiirlerini Önceleyen Tematik Bir Şiir Mecmuası”,*** Söylenmemiş Sözler, 413.

Güncellenmiş başlıklar altında, çalışmamızın bu bölümünü mecmuaya göre düzenledik. Mecmuada bu başlıklardan “Adalet, Ağniya, Aile, Alçaklığa Dair, Aldanma Hakkında, Arzu ve Emel, Astane Dair, Nankörlük, Şeref Hakkında, İhlasa Dair, İmdad, Dünya Gamı, İtaat, Sevgilinin İltifatı, Nusret, Öze Dair, Rakip Hakkında, Riyakarlık, Rüşvet, Emanet ve Hıyanet, İmtihan Yeri, İşleri Düzene Sokma, İntikam, Cimrilik, Teslim, Hicab, Çin-i cebine Dair, Sır Saklama, Soyluluğa Dair, Makam ve Mevki, Merhamet, Kalem ve Yazı, Dış Görünüş, Dost, Şükür, Yalan, Yaltaklanma, Zahir ve Batın, Dünyanın Faniliği, Dürüstlük, İffet, Unutulmuşluk, Uzlet, Fakirliğe Dair, Görüp Geçirme, Kadirşinaslık, Misafirperverlik, Muhasebe, Ayrılığa Dair, Cehâlet, Kabullenme ve İnkar Etme Hakkında, Nazar Hakkında” olanların altında sadece Nâbî’nin beyitlerine yer verilmiştir.

Bu bölümde yukarıda bahsi geçen başlıklara uygun Nâbî Divanı’nda geçen bazı beyitler izah edilmeye çalışılacaktır.

3.1. Âdâba Dair

“Toplumun değerlerine uygun olma, ahlaklılık” şeklinde ifade edilen âdâp yahut edep, Nâbî’nin önemsediği bir konudur. Saygılı olma, her şeyi adabına uygun yapma erdemli insanın karakteristik özelliklerindendir.

Şâir, her ne kadar şarapla kendinden geçse de ve edebi terketme sarhoşluk için mazur görülse de edebi elden bırakmaz. Aslında şâirin dinî hüviyeti ve hayat anlayışı göz önünde bulundurulduğunda mest olması imkan dahilinde görünmemektedir. Haliyle edebi hiçbir zaman elden bırakmadığını yahut bırakmayacağını dolayısıyla dile getirmektedir:

> “İtmezüz terk-i edeb her ne ḳadar mest olsak
> Gerçi terk-i edeb itsek daḫı maʿẕūruz biz”[17] (G 316/4)

Büyük zatların makamına girerken edebin şartlarına harfi harfine uymak, edepsizlikten sakınmak gerekir:

---

[17] Bilkan, A. F.(2011), ***Nâbî Dîvânı,*** (2. Baskı), Akçağ Yayınları.

“Ṣaḳın terk-i edebden kūy-ı mahbūb-ı Ḫudāʾdur bu
Naẓargāh-ı İlāhīdür maḳām-ı Mustafāʾdur bu”[18] (G 655/1)

“Mürāʿāt-ı edeb şarṭiyle gir Nābī bu dergâha
Meṭāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı enbiyādur bu”[19] (G 655/5)

Nâbî, bulunduğu makamdan kendi isteği ile azledilince artık kimsenin kendisine saygı göstermediğini gözlemlemiştir Makam sahibi iken huzurunda oturmayı edepsizlik addedenler şâir meclise girince ayağa kalkma zahmetine bile artık gerek duymamaktadırlar:

“Ḳanı ol terk-i edeb diyü ḳuʿūd eylemeyen
Eylemez şimdi mecālisde bulunduḳça ḳıyām”[20] (K 12/28)

3.2. Adalet

Şiirlerinde toplumsal konuları önceleyen Nâbî, adalet ve insaftan sıklıkla bahsetmiştir. Ona göre toplumu ve bireyi ayakta tutan adalet duygusudur. Döneminde yaşanan çözülmelerin altındaki en büyük etkenin yapılan zulümler, adaletsizlikler olduğunu söylemektedir. Devlet büyüklerini övdüğünde en önce memduhun adalet vasfını dile getirdiğini kasidelerden tespit etmek mümkündür.

Varlık şehrini ayakta tutan, onu bütün tehlike ve saldırılara karşı koruyan yüksek kaleler, sağlam surlar değil; adalet duygusudur. Bu durum insan için de toplum için de aynıdır:

“Maʿmūrluğı ʿadl iledür şehr-i vücūduñ
Burc-ı beden u rifʿat-ı bārū ile olmaz”[21] (G 266/5)

Allah adaleti ile herkese layıkınca bir kısmet irade etmiştir. İnancı tam olan müslümana düşen buna rıza göstermektir. Açgözlülükle kendisine verileni beğenmemek, sonsuz bir hırs göstermek Allah’ın adaletine itiraz etmek anlamına gelmektedir. Dolayısıyla şâir, kadere itiraz etmenin büyük bir hadsizlik olduğunu söylemektedir:

---

[18] Bilkan, A. F. a.g.e.
[19] Bilkan, A. F. a.g.e.
[20] Bilkan, A. F. a.g.e.
[21] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Cenāb-ı Ḥaḳḳʾun ider iʿtirāz dādesine
Açan dehān-ı ṭamaʿ rızk-ı nā-nihādesine”[22] (G 693/1)

“Zamane en büyük düşman, himaye etmesi gereken merciler her arzuya hasım, böyle bir ortamda zavallılar adaleti nerede arasın?” diyen şâir dönemin içinde bulunduğu çıkmazı tasvir etmektedir:

“Devrān ʿadū himāye-gerān düşmen-ārzū
Bī-çāre ehl-i derd kime dād-ḫ∨āh ola”[23] (G 784/6)

Allah, Kalaylı Ahmet Paşa’yı vezaret makamına, insanlara adalet dağıtsın diye getirmiştir:

“Ḫalḳa ʿadl ü mürüvvet itmek içün
Seni bu mesnede getürdi Ḫudā”[24] (T 82/59)

Gece ile gündüzün yörüngeden dolayı süreleri uzalıp kısalmaktadır. Kışları geceler, yazları ise gündüzler daha uzundur. Baharda ise geceyle gündüz süre olarak eşitlenmektedir. Şâir bu kısalıp uzamayı geceyle gündüzün birbirinin hakkına tecavüzü olarak betimlemektedir. Adalet baharı gelince bu haksızlıklar ortadan kalkar:

“Biri birini taʿaddī iderek leyāl ü eyyām
Göricek bahār-ı ʿadli ikisi ber-ā-ber oldı”[25] (G 865/5)

---

[22] Bilkan, A. F. a.g.e.
[23] Bilkan, A. F. a.g.e.
[24] Bilkan, A. F. a.g.e.
[25] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.3. Ağniya

Nâbî Divanı’nda, özellikle olumsuz yönleriyle bahsedilen toplumun bir başka zümresi zenginlerdir. Varlıklı kimselere yakışan fakire yardım etmek, düşküne el uzatmaktır. Fakat gel gör ki sonradan varlığa kavuşan zamane insanı bu erdemli davranıştan da hayli uzaktır.

Nâbî’ye göre paranın fakirlerde değil de zenginlerde bulunmasının sebebi aradığı huzuru ancak zenginlerin derin ceplerinde bulduğudur:

“Cīb-i gedāda bulmaduġından ḥużūrı zer
Eyler ḳarār cīb-i ʿamīḳ-i kibārda”[26] (G 700/5)

Zamanın sonradan görmeleri olan zenginlerinin huzurunda el açmak, onlardan yana bir beklenti içinde olmak gönlü harap edecek bir yanlıştır:

“Eylese de müsāʿade vīrān ider dilüñ
Nev-devletān-ı ʿaṣr ḳatında recā ġalaṭ”[27] (G 367/17)

Bahsi geçen bu zenginler, gariplerin karınlarını su ve ekmek yerine lafla doyururlar:

“Ġarīb himmeti var aġniyā-yı devrānun
Lisān ile ṭoyurur āb u nāna yir ḳalmaz”[28] (G 315/3)

3.4. Aile

Nâbî, divanında toplumu birçok yönü ile konu etmiştir. Özellikle toplumun aksayan yönleri, değişen değer ölçüleri, ahlak bilincinin kaybolması gibi temalar, şâirin işlediği temel konuların başında gelir. Biz bu başlık altında tüm bu ayrıntılara girmeden aile ile ilgili birkaç beyte değineceğiz:

---

[26] Bilkan, A. F. a.g.e.
[27] Bilkan, A. F. a.g.e.
[28] Bilkan, A. F. a.g.e.

Nâbî’ye göre toplum ahlakını bozan huylardan biri gereksiz merak ve merakla yapılan araştırmaların dedikodulara mahal vermesidir:

“Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına”[29] (G 681/1)

Aşağıdaki beyitte ise şâir, çok evliliğin topluma ve insana verdiği huzursuzluğu konu etmiştir:

“Dünyāya bu telāş nedür ey esīr-i nefs
Rāḥat bulur mı ʿavret alan ʿavret üstine”[30] (G 713/5)

Aşk, şarap, güzel ve gençlik bir araya gelince mutlaka taşkınlıkların olacağı, böyle bir ortamda şeytanın uğraşmasına dahi gerek kalmadığını şâir şu beyitte dile getirmektedir:

“Ḳande kim cemʿ ola cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb
Anda iblīsüñ ne ḥācet mekrine ıḍlāline”[31] (G 748/6)

3.5. Alçaklığa Dair

Divan edebiyatında alçak, alçaklık gibi anlamları karşılayan “dûn” ve iştikakları olan denî, denâet kelimelerini; daha çok rakibi, feleği ve zahidi tavsif etmek için kullanıldığı görülmektedir. Nâbî’nin de bu ifadeyi buna paralel olarak kullandığını görmekle beraber bozulan insan tipinin en belirgin özelliklerinden biri olarak ön plana çıkardığını söylemek gerekir.

Aslı çürük, cibilliyeti alçak olanların güzel sözle, nasihatla yola gelmeyeceklerini şâir “ahkakı kirli, soyu alçak ve yaradılışı iğrenç olanlara nasihat sabununun temizleme açısından bir faydası olmaz” şeklinde dile getirmektedir:

“Ṣābūn-ı pend itmez eser hubs-ı ṭabʿına
Aslı denī cibilleti murdar olanlaruñ”[32] (G 427/3)

---

[29] Bilkan, A. F. a.g.e.
[30] Bilkan, A. F. a.g.e.
[31] Bilkan, A. F. a.g.e.
[32] Bilkan, A. F. a.g.e.

Alçak felek eğer hak gözetip âşıkla ilgili bir davranışta bulunacaksa büyük olasılıksa ona yeni bir acı çektirecektir. Çünkü dönek feleğin aşığa bir faydası hiç görülmemiştir:

“Bir miḥnet-i cedīd ile yād itmedür ġaraż
Çerḫ-ı denī ḥuḳūḳa mürāʿāt iderse de”[33] (G 810/6)

Eşek arısının sesi çok gürültülü ve rahatsız edicidir. Alçak rakibin feryatlarını eşek arısı sesine benzeten şâir söz konusu bir işe yarama olunca bir anda o gürültülü sesin zayıf sinek vızıltısına dönüştüğünü söyleyerek rakibi orijinal bir benzetmeyle yermektedir:

“Zembūr deñlü nāleler eyler raḳīb-i dūn
Teklīf-i engübīn olunursa mekeslenür”[34] (G 202/2)

İnsanın, başkalarına karşı zayıflığını, acizliğini, fakirliğini izhar etmesi alçaklıktır, onurlu bir davranış değildir. Fakat bunları Allah’a karşı hissedip ibadetiyle ortaya koyması insanı kemale götürür. Aşağıdaki beyitte şâir bu hakikata işaret etmektedir:

“Degül denāʾetümüzden bürehne-pālıġumuz
Ġınā-yı Ḥaḳdur iden iḳtiżā gedālıġumuz”[35] (G 305/1)

3.6. Aldanma Hakkında

İnsan ne kadar dikkatli olursa olsun birilerinin tuzağına düşebilir. Çeşitli entrikalarla oyuna gelebilir. Düşmanları yahut rakipleri tarafından avlanabilir. Nâbî, divanında bu konuyu aldanma adı altında dile getirmiştir. Sevgilinin vaatlerine kanma, rakiplerine oyununa gelme, dünyanın geçici güzelliğine aldanma, şâirin aldatmak için kurduğu oyunların deşifre olması bu konunun en çok işlenen alt başlıklarıdır.

İnsanın bu dünyayı sonsuz zannederek aldanmasına şâir anlam verememektedir. Bunca insanın gelip geçtiği ve sonuçta hiçbirisine kalmadığı bu viranenin neyine gönül verildiği şâirce anlaşılacak bir durum değildir:

---

[33] Bilkan, A. F. a.g.e.
[34] Bilkan, A. F. a.g.e.
[35] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Aldanmadayuz mülk ṣanup dār-ı fenayı
Pes-mānde bu vīrāne binānuñ nesin alduḳ”[36] (G 387/3)

Feleğin beli bükük bir insan şeklinde görünmesi dost gibi görünüp insana sokulmak ve onu aldatmak içindir. İnsan bu duruma karşı uyanık olmalı ve oyuna gelmemelidir. Şâir, mecazen insanın dünya tatlılığına kanıp gönül bağlamaması gerektiği mesajını vermektedir:

“Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde”[37] (G 753/7)

Kendi kendine hataya düşerek aldanmak, sonrasında da suçu şeytana atıp kendini temize çıkarmak akıllı insana yakışacak bir durum değildir. Sonuçta insanın en büyük düşmanı kendi nefsidir ve sürekli kötülüğü telkin eden de yine odur:

“ʿAybdur ʿāḳile şeytān beni aldatdı dimek
Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād”[38] (K 2/131)

Aşığın sevgiliye kavuşması için yaptığı şey ağlayıp inlemek, feryat ve figan koparmaktır. Şâir bu durumu sevgiliye kavuşmak için aşığın kurduğu bir tuzağa benzetmektedir. Fakat tuzak ortaya çıkınca planlar da suya düşmüştür:

“Fiġān ü nāle daḫı ālet-i firīb olamaz
Ṭuyuldı ṣanʿat-ı bāzīçesi bahānemüzüñ”[39] (G 432/3)

3.7. Arzu ve Emel

Nâbî, erdemli bir insanın kaçınması gereken huylardan birisinin de tul-i emel olduğunu ifade eder. Tükenmez arzu, aşırı istek, hırs gibi anlamları içeren tul-i emel, şâire göre uzak durulması gereken kötü bir ahlaktır:

---

[36] Bilkan, A. F. a.g.e.
[37] Bilkan, A. F. a.g.e.
[38] Bilkan, A. F. a.g.e.
[39] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Allah’ın inayeti olmazsa tükenmez arzu binası ne kadar sağlam olursa olsun şâire göre yıkılmaya mahkumdur”:

“Sebāt olur mı esās-ı ʿināyet olmayıcaḳ
Binā-yı ṭūl-ı emel üstüvār olınsa bile”[40] (G 737/3)

“İnsanda bütün duygular durulsa hatta umutsuzluğa düşse bile hırs damarı varlığından hiçbir şey kaybetmez”:

“Ten bī-tüvān ḥavas perīşān gönül ḫarāb
Ḳalmaz cihān-ı ṭūl-ı emel intiẓāmdan”[41] (G 617/7)

Aşağıdaki beyitte şâir iğnenin deliğini göze benzetmiş, iğne deliğinin arkada olmasını da tul-i emelden dolayı “gözü arkada kalmak” deyimiyle izah etmiştir:

“Ṭūl-ı emel ʿalākasınun muktezāsıdur
Gitdükçe çeşmi ḳalduğı ardında sūzenüñ”[42] (G 442/4)

3.8. Astane Dair

Kapı, eşik, sadır, dergâh anlamlarının karşılayan astan yahut asitan, genellikle sevgili, devlet büyükleri veya din büyükleriyle birlikte kullanılan ve bunların büyüklüğünü, cömertliğini ve sorunun çözüm merkezi olduklarını direk ya da dolaylı yoldan anlatan bir tabirdir. Şâirlerin gazellerde sevgili ile kasidelerde ise memduh ile ilgili sıkça kullandıklar görülür.

Nâbî aşağıdaki beyitte “Eğer aşk ateşi ile gözümde yaş, gönlümde ateş, omzumda alev olmasaydı sevgilinin eşiğinde yanan kandil olmazdım.” diyor:

“Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam”[43] (G 536/3)

---

[40] Bilkan, A. F. a.g.e.
[41] Bilkan, A. F. a.g.e.
[42] Bilkan, A. F. a.g.e.
[43] Bilkan, A. F. a.g.e.

İkinci defa sadrazamlık makamına çıkan Baltacı Mehmet Paşa'yı tebrik için şâirin sunduğu kasidede keramet kelimesini hem paşanın cömertliğini hem de veliliğini ifade edecek şekilde kullanmaktadır. Böyle bir şahsın dergâhına yüz sürmenin gerekliliğini ortaya koymaktadır:

"Dergāh-ı devletine olunmaz mı rūy-māl
Ol dāverüñ ki sebḳ ide böyle kerāmeti"[44] (K 16/65)

Aşağıdaki beyitte şâir, Mevlana hazretlerinin makamını ziyaret etmenin verdiği feyzi konu edinmektedir:

"Virür neşāṭ-ı müʾebbed mekān-ı Mevlānā
İder cebīni münīr āstān-ı Mevlānā"[45] (K 6/1)

3.9. Ayıp-binlik Hakkında

Kültürümüzde ve kültürümüzün yaklâşık altı asır edebî yükünü taşıyan divan edebiyatında başkalarının ayıplarını araştırmak, kusurlarını açığa vurmak en kötü hasletlerden kabul edilmiştir. Şiire yansıması da bu meyanda olmuştur. Nâbî Divanı'nda bu ahlakın kötülüğü yeri geldikçe dile getirilmiş ve bu mizacı taşıyan kimseler tenkit edilmiştir. Başkalarının ayıplarını araştırmak Allah'ın ona lütfettiğine itiraz etmek, dolayısıyla Allah'ın rahmetini tenkit etmek demektir. Bu işi yapan farkında olsun yada olmasın yaptığı iş bu manaya gelmektedir:

"Degül mi luṭf-ı Ḥaḳa ʿayb-cūluḳlar
Kemīne loḳmasını şād-kām alur bulunur"[46] (G 106/4)

Aşağıdaki beyitte şâir "Gecenin, dostlarının kusurlarını gündüz gibi ortaya çıkarmadığından onlara yaptığı iyilik büyüktür." demekle sanki Mevlana hazretlerinin meşhur "ayıpları örtmekte gece ol" sözüne hatırlatmaktadır:

---

[44] Bilkan, A. F. a.g.e.
[45] Bilkan, A. F. a.g.e.
[46] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Rūzveş keşf-i ʿuyūb itmedüginden ġayrı
Çoḳdur erbābına imdadı şeb-i deycūruñ”[47] (G 413/5)

Kusurları örtmek Allah’ın aynı zamanda isimlerinden Settar’ın anlamıdır. Dolayısyla ayıpları açığa vurmakla bu isme muhalefet etmemek gerektir. Aşağıdaki beyitte şâir ayıpları, günahları örten Allah'ın huzuruna çıkmayı “yüz tutmak” şeklinde ifade etmektedir. Aynı zamanda “yüzünü tutmak” tabiri ile utançtan yüzünü kapatmak, saklamak anlamlarını da kastetmektedir:

“Ṭutdum eñ ṣoñra bulmayup çāre
Yüzümi bārgāh-ı Settārʾa”[48] (KM 7/169)

Başkasının sırrını bilmek, kusurlarına vakıf olmak insana bir şey kazandırmaz. Aklı başında olan, her zaman kendisine bakmalıdır, amellerinin muhasebesini yapmalıdır:

“Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduġın neylersin
Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var”[49] (G 103/3)

3.10. Ayıplama

Ayıplama, yerme manası Nâbî Divanı’nda ta’n, seng-i ta’n ifadeleriyle ele alınmaktadır.

Şâir, dert ehlinin çaresizce yanıp kavrulmasını ayıplayan zahidi eleştirmekte, sözü, “Sevgilinin güzelliğini görseydin acaba yine de bu denli insafsızlıkta bulunur muydun? demeğe getirmektedir”:

“Ṭaʿn itme zāhid ehl-i ġamuñ sūz u tābına
Seyr it ʿiẕār-ı dil-beri baḳ āb u tābına”[50] (G 780/1)

---

[47] Bilkan, A. F. a.g.e.
[48] Bilkan, A. F. a.g.e.
[49] Bilkan, A. F. a.g.e.
[50] Bilkan, A. F. a.g.e.

Aşağıdaki beyitte hasetçilerin yermesinin sevgiliden gelen cevr ve cefadan dahi daha zor olduğu dile getirilmiştir:

“Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül”[51] (G 479/1)

“Akıllı olup insanların ayıplama taşlarına hedef olmaktansa deli olup çocukların taşlamasına maruz kalmak yeğdir.”:

“Var ise ʿaḳlun ṣaḳın kūy-ı cünūndan çekme pā
Sehlterdür seng-i ṭıflān seng-i ṭaʾn-ı nāsdan”[52] (G 549/6)

Bu beyitte delilerin çocuklar tarafından taşlanması olgusuna yer verilmiştir.

3.11. Ayrılığa Dair

Divan edebiyatının temel konusu sevgili, sevgiliye duyulan aşk ve sevgiliyi tüm benliğiyle seven âşıktır. Ayrılık ise en büyük ıstıraptır. Fakat ne çare âşık sevgiliden hep ayrıdır. Dolayısıyla ayrılık tüm divanların ve şiirlerin ana temalarındandır.
Nâbî de ayrılığa dair fazlasıyla söz söylemiştir. Şâir sevgiliye “bana ne yaparsan yap ama ayrılıkla cezalandırma” diye yalvarmaktadır:

“Neylersen eyle eyleme maḥrūm-ı iltifāt
Bār-ı firāḳa tāb ü tüvānum mı var benüm”[53] (G 498/4)

Ayrılık rüzgârı aşığın içine öyle işler ki sanki buzdan elbise giymiş gibidir:

İdüp eser dile sermā-yı rūzgār-ı firāḳ
Kemāl-i raʿşe ile giydi cāme-i sīm-āb (K 11/6)

---

[51] Bilkan, A. F. a.g.e.
[52] Bilkan, A. F. a.g.e.
[53] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Sevgiliden gelen ağır azarlamalara, hor görülmelere katlanmak, ondan ayrı olma zilletinden çok daha tatlıdır”:

Taḥammül ẓiIlet-i hicrāna güçdür yoḫsa cānāndan
Şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ḫīz olmaḳ ne cānumdur (G 64/6)

Şâir ayrılık acısını çeke çeke alışır ve belli bir yerden sonra onunla mutlu olmaya başlar:

“Bir gūne ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz”[54] (G 329/1)

3.12. Bâr Olma Hakkında

Başkasına yük olmak, başkasının sırtından geçinmek anlamında “bar olma” tabirini kullanan Nâbî, bu vaziyete düşmenin insan onuruna ağır geldiğini dile getirir. İnsan elden ayaktan düşmedikçe, çaresiz kalmadıkça başkasına yük olmamalıdır. Kendi göbeğini kendi kesebilmelidir.

Âşık öldüğü zaman vücudunun yok olmasını ister. Ta ki tabutu dahi kimseye yük olmasın:

“ʿĀşıḳ ifnā-yı vücūd eylemeden derdi budur
İstemez kimseye bār olduġını tābutuñ”[55] (G 410/4)

Nâbî, başkalarına yük olup sepet gibi omuzlarda taşınmaktan ise kimsenin minneti altına girmeyip hasır gibi ayaklar altında kalmayı yeğler:

“Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi”[56] (G 848/3)

---

[54] Bilkan, A. F. a.g.e.
[55] Bilkan, A. F. a.g.e.
[56] Bilkan, A. F. a.g.e.

Şâir, aşağıdaki beyitte dünya mal ve makamını ağacın dal, budak ve yaprağına; insanları da rüzgâra benzetmektedir. Kendisi de ağaçtır. Dal, budak ve yapraklarla rüzgârın minneti altına girmektense kuru ağaç kalmayı tercih eder:

“Nābiyā ḫoşter gelür bī-berg-i ʿayş olmaḳ baña (G 610/5)
Rūzgāruñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin”[57]

Gayretli güneş, şebnemin, bağın omuzlarına yük olmasını kabullenemez. Her sabah doğup çiğ tanelerini buharlaştırmasını şâir buna bağlayarak hüsn-i talil sanatı yapmaktadır:

“Nābiyā ḫoşter gelür bī-berg-i ʿayş olmaḳ baña
Rūzgāruñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin”[58] (G 610/5)

3.13. Bed-gümânlık Hakkında

Divanında hemen hemen tüm duygu ve kavramları işleyen Şâir Yusuf Nâbî, kötü düşünce, suizancılık kavramlarına da yer vermektedir. Bu sıfatlardan insanın uzak durmasını tavsiye eden şâir, özellikle bed-gümân kelimesini tercih etmiştir:
Kötü düşünceli olanların amaçlarına asla ulaşamayacağını şâir, aşağıdaki beyitte av ve tuzak benzetmesi ile dile getirmektedir:

“Ne deñlü dām ḳurarsam şikāra dildārı
Miyān-ı ḥalḳa-i bezme o bed-gümān düşmez”[59] (G 327/3)

İnsan tüm dünyanın kendi düşüncesine ve menfaatine uygun hareket etmesini isteyecek kadar bencildir. Durum istediği gibi olmadığında şikâyete başlar. Bu haliyle dünyayı yaratanı ve çekip çevireni suizan ile tenkit ettiğinin belki de farkında bile değildir:

“Cihānı reʾyine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī
Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür”[60] (G 241/6)

---

[57] Bilkan, A. F. a.g.e.
[58] Bilkan, A. F. a.g.e.
[59] Bilkan, A. F. a.g.e.
[60] Bilkan, A. F. a.g.e.

Yalancıların, suizancıların bu dünyada huzura kavuşmaları mümkün değildir:

“Ḳavsveş rāḥatı yoḳ keş-me-keş-i miḥnetden
İki yüzlü iki ağızlu kec-endīşlerüñ”[61] (G 465/4)

3.14. Bedele Dair

“Bir şeyin yerini tutan, mukabil” anlamlarına gelen bedel kelimesinin divanda çeşitli soyut ve somut değerlerin karşılaştırmasında kullanıldığını görmekteyiz.
İstanbul ağzıyla Halep şivesini karşılaştıran Nâbî, zerafet noktasında İstanbul’u fersah fersah üstün görmektedir:

“Olsun mı hiç edāsı ẓarīfāneye bedel
Uṣbur şeva tukāl tekaşşaʿ ibāreti”[62] (K 16/47)

Doğruluğa, dürüstlüğe bedel yalancılığı tercih edenler muhatabına zarar vermezler; ancak kendilerine ihanet etmiş olurlar:

“Kelām-ı ṣıdḳa bedel irtikāb-ı lafẓ-ı durūġ
Muḫāṭaba ne żarar kendüye ihānetdür”[63] (G 87/6)

Eski ile yeniyi her fırsatta karşılaştıran şâir, aşağıdaki beyitte “bu zamanda insanların bahşiş yerine -deyim yerindeyse- kafa ütüleyen vaaz vermeyi, hediye vermeye bedel sade selam vermeyi tercih ettiğini” söyler. Yani eskiyi yeniye tercih eder. Yeni neslin toplumsal değerlerden uzaklaştığını ima eder:

“Alınur şimdi ʿavāʾid yerine vażʿ-ı girān
Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām”[64] (K 12/59)

Devlet adamlarının maddiyata bedel maneviyatı tercih etmesi gerekir. Milletten mahsul almayı bırakıp onların hayır dualarını almaya talip olmalıdır:

---

[61] Bilkan, A. F. a.g.e.
[62] Bilkan, A. F. a.g.e.
[63] Bilkan, A. F. a.g.e.
[64] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Mīr Yūsuf aḫ-ı ekrem geleli Şehbāʾya
Size aldırmada maḥṣūle bedel ḫayr duʿā”[65] (K 18/31)

3.15. Boş İşler

Nâbî’nin şiddetle karşı çıktığı şeylerden biri de ne dünyasına ne de ahiretine faydası olan boş işlerle insanın vakit geçirmesidir. Akıllı ve erdemli insan yaptığı her işte bir hikmet, bir maslahat takip etmelidir. Ya kendisine ya da topluma fayda sağlamalıdır. Ömür sermayesini boş işlerle tüketmemelidir.

Allah’ın takdirine vakıf olanlar zamanlarını hep faydalı işlerle geçirirler. Boş, beleş işlerle ömürlerini telef etmezler:

“İtmez evkātın telef bāzīçe-i tedbīr ile
Āşinālıḳ eyleyenler şīve-i taḳdīr ile”[66] (G 664/1)

Dikkat edildiğinde şâir dünyayı hep oyun ve oyuncakla ilişkilendirerek şiirinde kullanmaktadır. Bunun sebebi Ankebut Suresinin 64. ayetinin “Bu dünya hayatı ancak bir eğlence ve oyundan ibarettir. Ahiret yurduna gelince, işte gerçek hayat odur. Keşke bilselerdi!” manasıdır. Aşağıdaki beyitte yine bu bağlama atıf yapılmaktadır:

“Yine bāzī-i bī-kārāneden meyl-i ferāġ itmez
Benüm gibi hezārān ṭıflı Nābī pir ider gerdūn”[67] (G 562/7)

Şâir, şiirlerinde hep faydalı, hikmetli şeylerden bahsetmesini yine bir hadise dayandırmaktadır. (Faydasız şeyleri terk etmesi, müslümanın güzelliğindendir. (Tirmizî, Zühd 11, İbni Mace, Fiten 12)):

“Tāze maʿnādan tehī şiʿre olurdum leb-güşā
Terk-i mā-lā-yaʿnī zīb-i ḥüsni İslām olmasa”[68] (G 744/5)

---

[65] Bilkan, A. F. a.g.e.
[66] Bilkan, A. F. a.g.e.
[67] Bilkan, A. F. a.g.e.
[68] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.16. Cehâlet

Nâbî'nin öncüsü olduğu, düşünceye ağırlık veren, amacın okuyucuyu uyarmak, düşündürmek ve aydınlatmak olduğu hikemî tarzda tema olarak en işlenen bilgelik ve bunun zıddı olan cehâlettir.

Nâbî Divanı'nda cehâlet ve cehâletle ilintili konuları doğrudan ya da dolaylı işleyen sayısız beyit vardır. Bunlardan, bizce verdiği mesajın yanında edebî değeri de özel olan birkaç tanesine değineceğiz.

Affetmek ve yumuşak huylu olmak erdemliliğin vasıflarıdır. Fakat câhiller bunu insanın aczine bağlarlar:

"ʿAcze haml itmek hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi cehldür
Leẕẕet-i āsāyiş-i dildür müdārādan murād"[69] (G 50/2)

Varlığın tamamı Allah'a ait olduğu halde varlıkta hak dava etmek cehâletin ta kendisidir:

"Bende vü mā-melek-i bende Ḫudāʾnun olıcaḳ
Cehldür kim ki benüm diyü iderse daʿvā"[70] (K 18/2)

Kainat bir hikmet kitabıdır ve her bir sayfası, her bir satırı hikmetlerle doludur. Var olanlardan ve olup bitenlerden şikâyet edenler bu kitabı okuyup idrak edemeyen câhillerdir:

"Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı ḥikmetle leb-ā-lebdür
Şikāyet cehlden feryād bī-idrākliklerden"[71] (G 560/4)

Erdemli insanların câhillerle mücadelesi bu dünyadaki cehennemleridir:

"Nādān ile mücālesedür ehl-i dānişe
Dünyāda çāşnīsi cehennem ʿazābınuñ"[72] (G 461/7)

---

[69] Bilkan, A. F. a.g.e.
[70] Bilkan, A. F. a.g.e.
[71] Bilkan, A. F. a.g.e.
[72] Bilkan, A. F. a.g.e.

2.17. Cevr ü Cefa

Klasik Türk edebiyatında sevgili, aşk ve aşığın olduğu yerde mutlaka cevr ü cefa da vardır. Hatta sevgili ile âşık arasındaki alışverişin adıdır dense mübalağa olmaz. Âşıktan sevgiliye giden aşktır; sevgiliden aşığa gelen ise cevr ü cefadır. Sevgilinin aşığa yaptığı zulüm ve eziyet şeklinde anlamlandırabileceğimiz cevr ü cefa tabirinin Nâbî'de de yüzlerce beyitte doğrudan yahut dolaylı işlendiğini görmekteyiz.

Âşık, sevgilinin kibirli bir eda ile ona cevr ü cefada bulunmasından umutsuzluğa düşmemelidir. Çünkü sevgilinin cevr ü cefada bulunması âşıkla ilgilendiğinin göstergesidir. Yani şâir, sözü "sevgilinin cevr ü cefası tegafülünden iyidir" demeğe getiriyor:

"Meʾyūs olma naḫvet-i nāzından ol mehüñ
Cevr ü cefa vefaya ʿalāmet degül midür"[73] (G 200/5)

Dünyada bir doğru ve bir yalan varsa "doğru, sevgilinin kudreti nisbetinde cevr ü cefa eylediği; yalan, sevgilini -aşığa- zerre miktar dostluk gösterdiğidir":

"Maḳdūrı deñlü cevr ü cefā eylemek ṣaḥīḥ
Miḳdār-ı ẕerre vaʿde-i mihr ü vefā ġalaṭ"[74] (G 367/2)

"Sevgilinin cevr ü cefası iyi kötü sineye çekilir de ya feleğin yaptığına ne demeli… Yok mu felekten intikam alacak birisi…":

"Ḳalur gider mi bize itdügi bu cevr ü sitem
Sipihrden ʿacebā intiḳām alınmaz mı"[75] (G 869/2)

Eski ölçü birimlerinden biri olan terazinin iki kefesi bulunurdu. Ölçülmek istenen şey bir kefeye konulur, diğer kefeye ağırlığı önceden ölçülmüş bir taş konulurdu. Şâir burdan yola çıkarak " eğer hakikat terazisinin bir kefesine feleğin cevr ü cefası konulsa diğer kefeye denk gelecek ağırlıkta konulacak taş dünyada bulunmaz” diyerek feleğin aşığa yaptığı zülmun büyüklüğünü dile getirmektedir:

---

[73] Bilkan, A. F. a.g.e.
[74] Bilkan, A. F. a.g.e.
[75] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Mīzān-ı ḥaḳīḳat eger vezn olunursa
Hem-seng olamaz luṭfına cevr ü sitem-i çerḫ”[76] (G 45/3)

3.18. Ceza

Çeşitli suç ve davranışların cezalandırılmasına yönelik şâir bir hayli kalem oynatmıştır. Bu konuda sabit olan ceza usullerine değinmekle beraber kendi de çeşitli önerilerde bulunmuştur.

Aslında ceza için müftüye ya da başkasına müracaat etmeye gerek yoktur. Bir insan vicdanını, insafını kaybetmediyse en uygun ceza mercii burasıdır:

“Cezâ tertibine şâyândan özge bir cevâb olmaz
Eğer kim eylese müftî-i insafından istiftâ”[77] (K 1/82)

Gönül kırmakta gaddar olanlar, ilk fırsatta yok olup unutulmakla layık oldukları cezayı bulurlar:

“Çoḳ görmişüz zevalini ġaddār olanlaruñ
Hengām-ı fırsatında dil-āzār olanlaruñ”[78] (G 427/1)

Okula başlayan çocuklar tembellik edince tokatla, okuldan kaçınca hocanın sopası ya da falakası ile cezalandırılırdı:

“Bulmaz zafer etfâl-i nev-âmûza tekâsül
İtdükçe kafâdârlığın sille-i üstâd”[79] (G 49/5)

“Pâyında çûp-ı 'adl-i mu'allim zuhûr ider

---

[76] Bilkan, A. F. a.g.e.
[77] Bilkan, A. F. a.g.e.
[78] Bilkan, A. F. a.g.e.
[79] Bilkan, A. F. a.g.e.

Pâyın gürîze-cûy-ı debistân idenlerün”[80] (G 429/2)

Aşağıdaki beyitte kimilerinin cezayı mükâfat şeklinde gördüğü dile getirilmektedir. “Hırsla gözü doymayanlar dünyanın sıkıntısını, rahatın ta kendisi addeder. Yük altına girmeyen hammalın rahat edemediği gibi”:

“Cihānuñ miḥneti erbāb-ı ḥırṣa ʿayn-ı rāḥatdur
Degül āsūde bāre girmeyince dūşı ḥammālüñ”[81] (G 414/4)

3.19. Cimrilik

Cimrilik hiç bir toplumda hoş karşılanmayan kötü bir haslet kabul edilir. Erdemli insanlarda asla bulunmayan cimrilik, Nâbî Divanı’nda da “cimri, imsak, bahil, buhl, nekes” kelimeleriyle zikredilerek yeri geldikçe ayıplanmıştır.

İslam hukukunu “kerem fıkhı” şeklinde ifade eden şâir, “bu fıkha dikkat edilirse cimriliğe hiçbir şekilde müsamaha yoktur” demektedir:

“Yoḳ buḫle bir müsāʿade ḥarf-i cevāzdan
Fıḳh-ı keremde diḳḳat olunsa mesāʾile”[82] (G 812/7)

“Aslında insanın cimriliğe tevessül etmesine hiç gerek yoktur. Zira Allah’ın bereket hazinesinin sınırı yoktur. Herkes hakkı neyse alır.”:

“Genc-i Feyyāżda yoḳ buḫl telāşa düşme
İrişür her ne ise ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ”[83] (G 441/4)

Bu asırda her şeyde olduğu gibi cömertliğin şanı da alıp başını uzaklara gitmiş; yerini cimrilik almıştır:

“Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun

---

[80] Bilkan, A. F. a.g.e.
[81] Bilkan, A. F. a.g.e.
[82] Bilkan, A. F. a.g.e.
[83] Bilkan, A. F. a.g.e.

Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş”[84] (G 359/2)

Cömertliğin kıymetini, cimrilik hastalığına tutulmuş bu asrın evladı çoktan unutmuştur. İşin en acı tarafı ise bu durum artık ayıplanmamaktadır bile:

“Ḳadr-i iḥsānı bilür yoḳ şimdi taʿyīb eylemem
Ḫalḳ-ı ʿaṣruñ mübtelā-yı renc-i imsāk olduġın”[85] (G 611/4)

Cimrilik insanlarca o denli cömertlikten üstün tutulmaktadır ki bunun övgüsünden iyilik yapmaya zaman kalmamaktadır:

“O deñlüdür kerem üzre meziyyeti buḫlüñ
Ki iftiḫār iderek imtināna yir ḳalmaz”[86] (G 315/4)

3.20. Cömertlik

Cömertlik İslâm kültürünün var olduğu günden bu yana hep önemsenen ve istenen bir haslettir. Elindenkini paylaşmayı, sahip olduğu maddi ve manevi değerlere başkalarını ortak etmeyi Türk toplumu bir mutluluk vesilesi addetmiştir. Haliyle, bu toplumda yetişen şâirlerin bu güzel ahlakı şiirlerine taşımaları bir yerde kaçınılmaz olmuştur. Sonuçta şâir, eserini yetiştiği kültüre göre dizayn edecektir. Divan edebiyatında cömertlik çok işlenen konulardandır. Nâbî ise ortalamanın üstünde bu konuyu divanında ele almıştır.

Cömertlik insanın yaradılışında olan ve doğuştan gelen bir huydur. Sonradan kazanılan bir mizaç değildir. Bu özelliğe sahip olmayan bir cimri, tüm dünya malına da sahip olsa karınca gözü kadar cömertlik edip ikram edemez:

“Ḫırmen-i devlet-i gerdūna da yitse olamaz
Dide-i mūr ḳadar dest-i leʾīmān vāsiʿ”[87] (G 376/5)

---

[84] Bilkan, A. F. a.g.e.
[85] Bilkan, A. F. a.g.e.
[86] Bilkan, A. F. a.g.e.
[87] Bilkan, A. F. a.g.e.

Allah cömert olanları daima istediklerine ulaştırmıştır. Cömerdin ocağı hiç sönmemiştir. Şâir bu duruma şükretmektedir:

“Bi-ḥamdiʾllāh cenāb-ı Ḥaḳ ocağın ḳoymadı ḫālī
Kerīmānuñ beḳā-yi neyli meşhūd u muḥaḳḳakdur”[88] (T 116/9)

Müstahak olana yapılan cömertlik sahibini asla zarara uğratmaz. Gök yerden çiğ tanesini alır ama karşılığında yağmuru verir:

“İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar”[89] (M 20/1)

Bu dünyada güya bütün lezzetler, hazineler varmış. Kilitli cömertlik definesinin kapısının anahtarı kaybolmasaydı belki biz de bundan kendi hissemizi alırdık:

“Nābiyā biz de görürdük eser-i iḥsānın
Olmasa güm-şüde miftāḥ-ı der-i genc-i kerem”[90] (G 496/13)

3.21. Çaba

Sosyal hayatın hemen hemen her alanında söz söyleyen Nâbî, geçim ve geçim sıkıntısı üzerinde de durmuştur.

Dünyada emek vermeden, çaba sarfetmeden ele hiçbir şey geçmez. Felek ıstırap mengenesinde insanı sıkmadan ona istediğini vermez:

“Gerdūn virür mi kimseye şirāze-i niẓām
Tā ṣıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda”[91] (G 691/3)

Bir evin geçimini sağlamanın ne kadar zor olduğunu, gelir gider dengesini gözetmenin ne olduğunu bilmeyenler sofradan hizmetçiler gibi bilinçsizce lezzet alırlar:

---

[88] Bilkan, A. F. a.g.e.
[89] Bilkan, A. F. a.g.e.
[90] Bilkan, A. F. a.g.e.
[91] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Miḥnetin añlamayan maṣraf ile īrāduñ
Sufreden leẕẕet alur zümre-i ḫuddām gibi”[92] (G 833/8)

Şu dünyada insanın gelirle gider muhasebesi onun gönlüne hep sıkıntı vermiştir:

“Kevn ü fesādun anladum īrād ü masrafın
Dil-ḫ∨āhda müżayaḳadan māʿadāsı yoḳ”[93] (G 382/8)

Aşağıdaki beyitte Şam ile Halep’i mukayese eden şâir, geçimi sağlama hususunda Halep’i Şam’dan üstün görmektedir:

“Şamʾda her ne ḳadar ḳaḥṭ-ı mekāsib var ise
Bulunur şehr-i Ḥalebʾde o ḳadar ḳaḥṭ-ı cemāl”[94] (G 491/2)

3.22. Çare Üretme

Sadece divanında değil, kaleme aldığı hemen her eserinde fırsat buldukça insanın ve toplumun sıkıntılarını dile getiren Nâbî, bununla da yetinmemiş ve kendince çözüm yolları üretmiştir. Bu bağlamda “çare, çare-sâz, çare-resân” ifadelerini kullanan şâir, divanında sıklıkla bireyin ve toplumun sıkıntılarına çare üretmeye kafa yormuştur.

Olgun bir müslümandan beklenen acizliğini, fakirliğini, noksanlığını Allah’a karşı hissedip ona dayanmak, ondan medet ummaktır. Ancak bu şekilde acizliğine ve fakirliğine çare bulabilir. Bu yolu bırakıp gurur ile hareket eden insan bağışlanma liyakatını keybeder:

“ʿAcz u niyāz olur yine olursa çāre-sāz
Yoḫsa ġurūr vāsita-i maġfiret mʾolur”[95] (G 98/2)

---

[92] Bilkan, A. F. a.g.e.
[93] Bilkan, A. F. a.g.e.
[94] Bilkan, A. F. a.g.e.
[95] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Mutluluğunu başkalarının derdine derman olmakta bulan, derdine Allah’ın lütuf hekimini derman olarak bulur” diyen şâir, “İnsanların hayırlısı, insanlara faydalı olandır. (el-Camiu's-Sağır Şerhi Feyzül-Kadir, Hadis No:4044)” hadisini hatırlatmaktadır:

“Derdine bulur tabīb-i luṭf-ı Ḥaḳḳʾı çāre-sāz
Vaḳf-ı bīmārān iden dārüʾş-şifā-yı devletin”[96] (G 610/4)

Toplumun içine düştüğü derin yozlaşmayı gören şâirin sıklıkla umudunu kaybettiğine şiirlerinde şahit olmaktayız. Aşağıdaki beyitte yine “derdin dermanı dermansızlıktadır, zira dermanın iyileştirme özelliği kalmamış” diyerek şâir bu umutsuzluğunu kelimelere dökmektedir:

“Nābī cihānda terk-i devādur devā-yı derd
Ḫāṣiyyet-i muʿālece merhemde ḳalmamış”[97] (G 351/6)

3.23. Çîn-i cebîne Dair

Alın kırışıklığı, alın çatma anlamına gelen çîn-i cebîn divan edebiyatında atfedildiği şahsa göre anlam farklılığı gösterir. Sevgili için kullanıldığında hiddet ve öfkeyi, âşık içinse daha çok kırgınlık ve üzüntüyü karşılar. Gül gibi farklı unsurlara şekil yönünden benzetildiği de görülür. Nâbî Divanı’nda sıklıkla kullanılan bir mazmundur.

Gül şekilsel olarak buruşmuş alna benzer. Şâir bunu farklı değerlendirir. Bülbülün feryadından dolayı memnuniyetsizliğine yorar. Gül alnını böyle sürekli çatarsa sonunda bülbüle düşen bağı terketmektir:

“Terk itdürür çemende bu feryadı ʿāḳibet
Ey ʿandelīb güldeki çīn-i cebin saña”[98] (G 4/4)

---

[96] Bilkan, A. F. a.g.e.
[97] Bilkan, A. F. a.g.e.
[98] Bilkan, A. F. a.g.e.

Kavuşma arzusuya kavrulan aşığın, sevgilinin çatık kaşına rağmen böyle bir şeye cüret etmesi anlaşılır değildir. Kaşları çatmak böyle bir şeye gönlü olmadığını göstermiyor mu sanki:

“Ḫ∨āhişger-i viṣāl niçün cürʾet eylesün
Çīn-i cebīn ʿalāmet-i ḥüsn-i rıżā degül”[99] (G 485/5)

Sevgili aşığa hep surat asar. Rakibe ise hep güler yüz gösterir. Bu durum seven herkes için geçerlidir. Gam çeken tanınmazlıktan gelinir, yabancı muamlesi görür. Rakipler ise hep layık olmadıkları iltifatları görür:

“Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫ∨āre maḥrem yāre bigāne”[100] (G 816/2)

3.24. Derd ü Deva

Divan edebiyatında âşık aşk derdi ile dertlidir. Devası olan vuslata hasrettir. Bir yerde bu edebiyatın mayası mesabesinde olan dert ile deva her şâirin öyle kıyısından köşesinden değil; tüm benliğiyle işlediği bir mevzudur. Bununla birlikte insanın insan olması hasebiyle sürekli dertleri vardır ve bu dertler için de deva arayışı yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Bütün bu alanlarda Nâbî kafa yormuş ve kalem oynatmıştır. Özellikle toplumsal ve kişisel sıkıntıları teşhis etmekle kalmamış, bunlara çözüm yolları da üretmeye çalışmıştır. Bu yönüyle diğer şâirlerden ayrılır ve hikemî tarzda yazan şâirlere öncülük eder.

İnsan doktora gittiğinde derdini söyler, doktor muayene eder ve ilacını verir. Âşık için de yapılması gereken budur. Hekimi olan sevgiliye gidecek, hasta gönlünün vaziyetini dile getirecek ve doktoru olan sevgiliden deva umacaktır. Yoksa hasta hastalığını teşhis edip devasını bulacak konumda değildir:

“Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ʿarż eyle ḥakīme
Sen derdüñi gör yoḫsa devāsın ne bilürsin”[101] (G 566/7)

---

[99] Bilkan, A. F. a.g.e.
[100] Bilkan, A. F. a.g.e.
[101] Bilkan, A. F. a.g.e.

Aşığın derdi aşktır. Dermanı ise sevgiliye vuslattır. Fakat bu bir türlü gerçekleşmez. Aşığın kaderidir bu durum:

“Girmedi āġūş-ı vaṣla dil-rübālardan biri
Düşmedi dil-ḫaste-i ʿaşḳa devālardan biri”[102] (G 836/1)

“Feleğin karakterinde merhamet ilacı yotur. Onun dert arttıran zehri deva görünümündedir.” diyerek şâir felekten yana şikâyetini kelimelere dökmektedir:

“Terkīb-i ṭıynetinde yoḳ eczā-yı merḥamet
Zehr-i maraz-feżāsı deva ṣūretindedür”[103] (G 128/2)

Aşk derdi ile dertli olanın ah etmeğe bile takati yoktur. Eğer aşk derdi ile ah edip incindiğini söyleyen varsa onun aşkında bir sıkıntı vardır:

“Āh idersin diyü incinme dil-i bīmāre
Derdmendüñ meġer āh itmege dermānı mı var”[104] (G 81/2)

3.25. Dış Görünüş

Nâbî’nin üzerinde durduğu bir başka konu dış görünüştür. İnsanın dış görünüşüne aldanmamaları, kararlarında zahirden ziyade batına önem vermeleri gerekmektedir. Dış görünüş çoğu zaman aldatıcıdır çünkü.

Gönül ehlinin yanında dış görünüşün, zahiri süsün bir kıymeti yoktur. Dıştaki süsün bir kıymeti olsaydı Kabe mihrapları sade olmazdı:

“Zīnet-i ẓāhiri erbāb-ı taḳarrüb neyler
Zīveri yoḳ ḥarem-i Kaʿbede mihrāblaruñ”[105] (G 431/3)

---

[102] Bilkan, A. F. a.g.e.
[103] Bilkan, A. F. a.g.e.
[104] Bilkan, A. F. a.g.e.
[105] Bilkan, A. F. a.g.e.

Dıştaki güzellik içten gelen güzellikle doğrudan alakalıdır. Tuvale resmedilen manzaranın güzelliği ressamın kabiliyeti nispetindedir:

“Feyż-i bāṭından olur ḥiṣṣe-i ṣūret ancaḳ
Ṣafḥaya naḳş olunan resm-i ekālīm gibi”[106] (G 837/4)

Dışın süslenmesiyle iç güzelleşmez. Bir manayı Arapça ya da Farsça süslü ibarelerle dile getirince değişen bir şey olmaz. Mana neyse öyle kalır:

“Giyse ya cāme-i Mıṣrī ya ḳabā-yı ʿAcemi
Olmaz ārāyiş-i ẓāhirle mübeddel maʿnā”[107] (G 861/10)

“Münafıkların dış görüntüleri temiz ve saftır. Ama gönülleri gümüş hokka gibi karanlık ve bulanıktır” diyen şâir dış görüntünün ne kadar aldatıcı olduğunun altını çizmiştir:

“Ṣāfdur ẓāhiri erbāb-ı nifākuñ ammā
Tīredür sīneleri maḫbere-i sīm gibi”[108] (G 837/3)

Kısacası şâir, her zaman iç güzelliğe önem vermek gerekir, surete, şekle göre hareket etmemek lazımdır demektedir. Nasıl ki yazı satırının yamuk olması anlama zarar vermez. Dış görünüş de iç güzelliğe perde olmamalıdır:

“Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā”[109] (G 861/11)

3.26. Dost

Klasik Türk edebiyatının ana kahramanı olan âşık, çektiği hasret ve dertlerin yanında rakip ve felekle baş etmek durumundadır. Bu ağır vaziyette sığınacağı, yardım bekleyeceği bir tek mercii dost ve dost meclisidir. Divan edebiyatında dost kelimesinin hem sevgili hem de çıkar beklemeden sevilen ve güvenilen yakın arkadaş anlamında kullanıldığını görmekteyiz. Biz bu başlık altında ikinci anlama birkaç örnek beyit vereceğiz.

---

[106] Bilkan, A. F. a.g.e.
[107] Bilkan, A. F. a.g.e.
[108] Bilkan, A. F. a.g.e.
[109] Bilkan, A. F. a.g.e.

Nâbî'ye göre gerçek dostluğun tek şartı vardır. O da zaman, mekan ve şartları gözetmeksizin hep dostun yanında olmak, onu asla yüzüstü bırakmamaktır:

"Böyledür şart-ı vifāk-ı dūstān-ı yek-cihet
Germ ü serd ü ḫār ü gülden rūy-gerdān olmaya"[110] (K 83/1)

Dosttan kasıt, eğer hep yanında olan, bir an olsun yalnız bırakmayan ise aşığın en büyük dostu kara bahtıdır:

"Naẓarın dostdan dirīġ itmez
Var mı baḫt-ı siyāhdan ġayrı"[111] (G 883/11)

İnsan, düşüp kalktığı kimselerle zaman zaman tartışır, kırgınlıklar yaşar. Böyle durumlarda zavallı duygularla hareket edip intikam almak için dostlarına zarar vermemelidir. Dostluk bunu gerektirir:

"Kemīne renciş ile dūstān ḳanda ḳalur
ʿAdūya ḳādir isem ḳaṣd-i intikam idemem"[112] (G 505/2)

Gerçek dostların meclisinde meclis bir, şarap testisi bir, şarap bir, kadeh bir, neşe birdir. Kısacası gönüller birdir:

"Yek sebū yek bezm yek peymāne yek mey yek neşāṭ
Mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı böyledür"[113] (G 123/4)

---

[110] Bilkan, A. F. a.g.e.

[111] Bilkan, A. F. a.g.e.

[112] Bilkan, A. F. a.g.e.

[113] Bilkan, A. F. a.g.e.

Fakat düzenin bozulması ile dostluklar da bozulmuştur. Dostla düşman birbirinden farkedilemez bir duruma gelmiştir. Bu durumda dostun olacağına düşmanın olsun daha iyidir:

“Olur taḥẕīre bāʿis düşmen ammā dost taʾẕīre
Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen”[114] (G 558/4)

3.27. Dua

Divan edebiyatında dua önemli bir konudur. Şâirlerinin büyük çoğunluğunun tasavvufla doğrudan ya da dolaylı münasebetleri, toplumun dinî kisvesi, inanca dayalı bu etkinliğin şiirde yer almasını sağlamıştır. Gazelden sonra en çok tercih edilen kaside nazım şeklinin beş bölümünden sonuncusu dua bölümüdür. Bununla birlikte gazel ve diğer nazım şekillerinde de duaya ve dua ile ilgili telakkilere rastlamak mümkündür. Olumlu temennilerde bulunmaya dua yahut hayır dua; olumsuz temenniler için yapılana da beddua denilmektedir.

İslamiyetin bekası için elinden gelen her şeyi yapan devlet idarecilerine hayır duasında bulunmak, bu hususta kusurda bulunmamak her müminin vazifesidir:

“Müʾmine ẕātı içün ẖayr duʿa vācibdür
Eylemez dīni olan ẖayr duʿāda taḳṣīr”[115] (K 8/55)

İnsan hadiseler karşısında çoğu zaman aciz kalır. Olayları değiştirmek için elinden bir şey gelmez. Böyle durumlarda dilinden düşürmemesi gereken şey Allah’tan hayırlısını istemektir:

“Saña bu mıṣraʿ-ı meşhūr yiter vird-i zebān
Elümüzden ne gelür ẖayr duʿādan ġayrı”[116] (G 863/6)

---

[114] Bilkan, A. F. a.g.e.
[115] Bilkan, A. F. a.g.e.
[116] Bilkan, A. F. a.g.e.

Ayasofya Camii'nde edilen dualar makbuldür. Orada sıkıntıların giderilmesi için Allah'a açılan eller boş çevrilmez:

"Olmadın dest-i duʿā-cünbān Āyāṣufiyyeʾde
Müşkilāt-i ḫalḳ olur āsān Āyāṣufiyyeʾde"[117] (G 705/2)

Âşık ne kadar sevgiliye kızarsa kızsın ona beddua etmeye kıyamaz. Hatta beddua etmek için el kaldırdığında bile dili hayır duasına gider:

"Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūḫ ancaḳ
Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün"[118] (G 591/5)

İnsan her zaman kendine ve topluma faydalı olmaya çalışmalıdır. Bulunduğu makamı bu amaç uğruna kullanmalıdır. Varlığının ortadan kalkması için insanların beddua etmesine mahal bırakmamalıdır. Kendine bu kötülüğü yapmamalıdır:

"Olma ol gūne ki olmaya senüñ refʿüñ içün
Bed-duʿā eyleyenüñ desti sütūn-ı āmīn"[119] (G 608/8)

3.28. Dünya Gamı

Klasik Türk edebiyatının ana teması aşk, ana kahramanları ise sevgili ve âşıktır. Diğer btütn duygu ve kahramanlar bunların etrafında şekillenir. Duygu olarak aşk merkezde olunca aşkın getirdiği sevinç, heyecan ve coşkunluk bir tarafta; gam, keder, ümitsizlik karşı tarafta safını alır. Dolayısyla bu edebiyatın ana haritası da bu vadide şekillenir. Bununla beraber Nâbî gibi şiire toplumun sorunlarını da taşımış şâirler, yaşadıkları dönemin sıkıntıları karşısında da gam ve elemlerini dile getirmekten çekinmemişlerdir.

Dünya derdi insanın yakasını asla bırakmaz. Ya bedenini taciz eder yahut gönlünü. Ondan kurtuluşun çaresi yoktur:

---

[117] Bilkan, A. F. a.g.e.
[118] Bilkan, A. F. a.g.e.
[119] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur”[120] (G 248/1)

Aşağıdaki beyitte şâir tecrit sanatı ile gönlünü soyutlamış ve ondan yana dert yanmıştır. “Şu dünya denilen gam yerinde birtek gam ortağı olarak gönül vardı. O da gidip sevgilinin semtinin eşiğini vatan eyledi.”:

“Göñül nāmında bir ġam-ḫ∨ārumuz ḳalmışdı ʿālemde
O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı”[121] (G 875/6)

Dünya derdi gelip geçicidir. Dünyaya ait heveslerin bir anda gelip geçmesinin sıkıntısını en iyi bilen vakitsiz misafirleri gelince eli ayağı birbirine dolaşan ev sahibidir:

“Çāpükter olduġın ġam-ı nā-geh-res-i heves
Ṣıḳlet-keş-i müsāfir-i bī-gāh olan bilür”[122] (G 117/3)

Âşık içinde bulunduğu durumu “Gam ateşi gözyaşı denizimi kuruttu, bedenimi girdaba kapılıp da başıboş dönen çalı çırpıya çevirdi.” sözleriyle anlatmaktadır:

“Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
Tenüm gird-āb içinde devr ider ḫāşāke dönmişdür”[123] (G 66/2)

3.29. Dünyanın Faniliği

Nâbî’nin idealize ettiği insan tipinin bir özelliği de bu dünyanın gelip geçici olduğunu anlayıp ona gönül bağlamamasıdır. Bu dünya esassızdır. Esas olan ahirettir. Sırf bu dünya için vaktini sarfedenler şüphesiz zarardadırlar.

Kendini avcı bilip bu dünyayı av telakki edenler, acaba bu ava av olduklarının farkında mıdırlar?

---

[120] Bilkan, A. F. a.g.e.
[121] Bilkan, A. F. a.g.e.
[122] Bilkan, A. F. a.g.e.
[123] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Bu fenā ṣaydgehinde ʿacabā var mı ola
Ṣayd içün kendisi ṣayd oldıġın añlar ṣayyād”[124] (K 2/17)

Kur’an-ı Kerim’in Tin Suresi’nin dördüncü ve beşinci ayetlerinde Allah “Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık. Sonra onu, aşağıların aşağısına indirdik.” buyurmaktadır. İnsan en güzel surette yaratıldığı halde bu dünyanın fani güzelliklerine aldanarak yaratılmışların en aşağısına alçalmaktadır:

“Olma ḥüsn-i ʿārıżīye çeşme-dūz-ı iḥtiyāç
Aḥsen-i Taḳvīm sende vaṣf-ı māder-zād iken”[125] (G 650/2)

Musalla taşında yatan cenaze aslında bu dünyanın ne kadar esassız olduğunu karşısında el bağlamış cemaate vaaz etmektedir:

“Fenā-yı ʿālemi eyler cemāʿata tefhīm
Cenāze vaʿża çıḳup kürsī-i muṣallada”[126] (G 702/7)

Bu fani dünyada mertlik davasında bulunmak beyhude bir iştir. Sırtı yere gelmemiş bir pehlivan kalmış mıdır ki bu dünyada?

“Bu meydān-ı fenāda olma ṣāhib-daʿvī-i merdī
Zemīne gelmemiş püşti baña bir pehlevānın bul”[127] (G 477/4)

Bir kimsenin şu temeli çürük dünyada daima zevklenip safa ile ömür geçirdiğine şâir ömrü boyunca şahit olmamıştır:

“Bir kimsenüñ bu meclis-i fānīde Nābiyā
Görmek müyesser olmadı ʿayş-ı dem-ā-demin”[128] (G 601/7)

---

[124] Bilkan, A. F. a.g.e.
[125] Bilkan, A. F. a.g.e.
[126] Bilkan, A. F. a.g.e.
[127] Bilkan, A. F. a.g.e.
[128] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.30. Dürüstlük

Dürüstlük her topluluğun yücelttiği, idealize edilen örnek insan modelinde mutlak surette bulunması gereken bir erdemdir. Nâbî Divanı'nda üzerinde önemle durulan bir husustur.

İnsan, yaşadığı ortam ne kadar kötü olursa olsun dürüstlükten ödün vermemelidir. Bu hakikatı şâir "feleğin tersine dönmesinden korkup doğru yoldan şaşma. Onun yamukluğu sana zarar vermez. Neyzen neyi yan üflemesinin rast makamına zarar vermediği gibi" örneği ile izah etmektedir:

"Hemān sen müstaḳīm ol çerḫ-i kec-revden hirās itme
Maḳām-ı rāsta virmez ḫalel kec-binī-i ney-zen"[129] (G 558/2)

"İnsan iyi niyetle ve dürüstlükle neye teşebbüs ederse Allah onun yardımcısı olur":

"Sende bu niyyet-i ḫālisle ki var ʿazm-ı dürüst
Ḳande ʿazm itseñ olur ʿavn-ı Ḫudā rāh-nümā "[130] (K 24/54)

"Dürüstlükle fitne fesadı birbirinden ayıramayanlar samimiyete de düşkünlük adı verirler":

"Farḳ eylemez salāh ü fesāduñ meʾālini
Ālüfteligle nām ḳoyan bī-riyālıġa"[131] (G 768/4)

Zaman öyle bir zaman ki vefa hor görülür oldu, dürüslük ayağa düştü. Bunların yerini yalan ve yalancılığın ihtişamı aldı:

"Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
Cihānı kevkebe başdurdı ihtişām-ı dürūġ"[132] (G 378/5)

---

[129] Bilkan, A. F. a.g.e.
[130] Bilkan, A. F. a.g.e.
[131] Bilkan, A. F. a.g.e.
[132] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.31. Düşman

Divan edebiyatında düşman denilince akla ilk gelen rakiptir. Aşığın çektiklerinin bir sebebi rakiptir. Düşman kavramı ile özdeşleştirilen bir diğer unsur ise felektir. Felekten her ne geldiyse aşığa zarar vermiştir. Aşığın düşmanlık beslediği bir üçüncü unsur dinî konularda hoşgörüsüz olan kaba sofuyu sayabiliriz. Bu unsurlar farklı başlıklar altında incelenecektir. Nâbî Divanı'nda bu üçlünün dışında düşmanlıkla ilgili kaleme aldığı beyitler de vardır. Bu başlık altında bu beyitlerden birkaç örnek vereceğiz.

Fazıl Ahmet Paşa'yı Kandiye fethinden dolayı metheden şâir "Kılıcın ne kadar temiz ve parıltılı olursa olsun düşman kanını içmekten istiğna göstermez." sözleriyle onun düşmana karşı başarısını dile getirmektedir:

"Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tīġüñ
Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā"[133] (K 24/58)

Aynı kasidede Paşa'yı överken diğer bir beyitte "Varlığın düşmanlara gözyaşı, dostlara gülme vesilesidir. İslam aleminin ahiretinin mutluluk sebebi, dünyasının da mimarı oldun." demektedir:

"Māye-i girye-i düşmen sebeb-i ḫande-i dost
Feraḫ-ı ḫāṭır-ı dīn ḳuvvet-i ḳalb-i dünyā"[134] (K 24/21)

Sevgiliye olan aşkı yüzünden aşığın ağlayan gözü rahat ve huzura küsmüş, yanan bedeni de istirahat döşeği ile düşman kesilmiştir:

"Senüñçün ḫᵛāb u rāḥat çeşm-i giryānumla düşmendür
Bisāt-ı istirāḥat cism-i sūzānumla düşmendür"[135] (G 84/1)

---

[133] Bilkan, A. F. a.g.e.
[134] Bilkan, A. F. a.g.e.
[135] Bilkan, A. F. a.g.e.

Aşağıdaki beyitte şâir aşığın sevgiliden ayrılmasını orijinal bir benzetmeyle dile getirmekte sevgilinin kirpik iğnesi ile perçem ipi elden gideli huzur yaması yırtık gömleğimle düşman olduğunu söylemektedir:

“Gidelden sūzen-i müjgān u tār-ı kākülüñ elden
Rüfū-yı ʿāfiyet çāk-i girībānumla düşmendür”[136] (G 84/2)

3.32. Efdâliyet

Hikemî üslubun en temel ilkelerinden biri, insanı iyi olana, erdemliye yönlendirmektir. Fazilet noktasından üstün olanı ifade eden efdâliyet konusu bazen insanları bazen de kavramları mukayese etmek için ele alınmıştır.

“Nasılki her hâlükarda bir şeyin iç kısmı kabuğundan daha değerli ise mana da suretten her zaman daha efdaldir”:

“Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā”[137] (G 861/7)

Aşağıdaki beyitte “Farz ibadetlerden sonra Allah’ın en çok sevdiği davranış bir müslümanı sevindirmektir.” (Kaynak: Taberanî, el-Mu’cemu’l-Kebir, XI. cilt, s. 71, 1179 nolu hadis.) hadisine telmih söz konusudur:

“Eylemek bir dile sürūr idḫāl
Çün buyurmışlar efḍalüʾl-aʿmāl”[138] (KM 7/29)

Nâbî’ye göre insanların en üstünü peygambere sadakatinden dolayı Hz. Ebubekir’dir:

“Cümlenüñ biri yār-ı ġār-ı ṣadīḳ
Efdalüʾn-nās ḥażret-i Ṣıddīḳ”[139] (KM 7/60)

---

[136] Bilkan, A. F. a.g.e.
[137] Bilkan, A. F. a.g.e.
[138] Bilkan, A. F. a.g.e.
[139] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.33. Emanet ve Hıyanet

Nâbî Divanı'nda önemsenen bir başka mevzu emanet ve emanete sahip çıkma, diğer bir ifade ile ihanet etmemedir. İnsanlar arasındaki güven duygusu toplumun ve birlikteliğin en önemli bağlarındandır. Güvenilerek emanet edilen soyut değerler ve somut eşyalar her ne suretle olur olsun korunmalı ve istenildiğinde sahibine iade edilmelidir.

Allah insanı Kur'an-ı Kerim'de bahsedilen (Ahzab Suresi, 72. ayet) o büyük emaneti yüklenmesi için yaratmıştır. İnsanın o emanete sahip çıkması dolayısıyla Allah'a ihanet etmemesi gerekir:

"Emānete nice ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm
Cenāb-ı Ḥaḳḳuñ anuñçün yapılma maḫzeniyüz"[140] (G 311/4)

Devlet ve saltanat görevleri Allah'ın emanetleridir ve bu görevleri hakkıyla deruhde edemeyecek kimselerin bu görevlere talip olmamaları gerekir. Zira bu görevlerin din hususunda da mesuliyeti vardır:

"Kişver ü salṭanat Allāhʾuñ emānetleridür
Kāfil-i emr gerek ola diyānetde ʿalem"[141] (K 15/18)

Döneminin bütün sıkıntılarına kalemiyle tercüman olma gayreti gösteren Nâbî, bir gazelinde toplumdaki yozlaşmayı kışın soğuğu ile özdeşleştirmektedir. Bu soğuk öyle şiddetlidir ki neyi versen donmuş bir şekilde geri iade etmektedir:

"O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾsīr
Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler"[142] (G 61/4)

Sır bir emanettir ve bunun gönülde saklanması gerekir. Eğer ki gönül bunu dile söylediyse deliliğinden söylemiştir. Çünkü dile sırrı ifşa etmek akıl kârı değildir. Zira dile düşen sır, sır olmaktan çıkar:

---

[140] Bilkan, A. F. a.g.e.
[141] Bilkan, A. F. a.g.e.
[142] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
Yoẖsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese”[143] (G 682/3)

Aşığın sevgiliden yana sitem ettiği bir konu da mecliste ettiği yakarışını rakibe yetiştirmesidir. Hâlbuki meclis mahremdir ve mecliste söylenenlerin sır olarak kalması lazımdır:

“Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür”[144] (G 200/3)

3.34. Eser Bırakma

Her insan, ölümünden sonra da iyilikle anılacağı bir eseri geride bırakmak ister. Nâbî de kendisinden sonra olgunluğu miras olarak bırakmak istemektedir:

“Nābī eser ẓuhūrı olur mūris-i kemāl
Āẖir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur”[145] (G 124/6)

Daltaban Mustafa Paşanın peygamberler neslinin atası Hz. İbrahim Peygamber’in memleketi Urfa’ya köşk yaptırmasını şâir, geriye hayırlı bir eser bıraktığı şeklinde değerlendirir ve Paşa’yı över:

“Ḳoydı ceddüʾl-enbiyānuñ āstānında eser
Bu müzeyyen ḳaṣr-ı rengīn-saḳfı ābād eyledi”[146] (T 55/7)

3.35. Eziyyet

Eziyet çekme ya da çektirme insan için her zaman istenmeyen bir durumdur. Bu davranışın yanlışlığını Nâbî yeri geldikçe dillendirmiştir.

Nâbî’ye göre “gönül incitenler ilk fırsatta unutulmaya, yok olmaya mahkumdur”:

---

[143] Bilkan, A. F. a.g.e.
[144] Bilkan, A. F. a.g.e.
[145] Bilkan, A. F. a.g.e.
[146] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Çoḳ görmişüz zevalini ġaddār olanlaruñ
Hengām-ı fırsatında dil-āzār olanlaruñ”[147] (G 427/1)

“Başkalarını incitme mizacında olan, incitmekle maksadına ulaşamaz; zira baltacı dahi baltasını bilemek için önce bileme taşına vurur.” Yani zararı herkesden evvel kendisine dokunur:

Māʾil-i āzār olan bulmaz rehā āzārdan
“Tīşekār evvel urur seng-i fesāna tīşesin”[148] (G 592/3)

Şâir bu beyitte “baltayı taşa vurma” deyimini kullanmıştır.

3.36. Fakirliğe Dair

Nâbî, divanında zenginlerden bahsettiği kadar fakirlerden ve fakirlikten de bahsetmiştir. Ona göre yaşanan dönemde fakir olmak çok sıkıntılıdır. Bu devirde fakiri koruyup gözeten, onlara el uzatıp yardım eden bir melce kalmamıştır:

“Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā”[149] (T 36/15)

Çaresizliğinden durumunu dile getiren fakire büyüklük taslamak yahut onu hor görmek büyük bir hatadır:

“Eylerken ihtiyāc-ı teḳāżā-yı meskenet
Aṣḥāb-ı faḳra dāʿiye-i kibriyā ġalaṭ”[150] (G 367/10)

Fakirlik zordur, zahmetlidir. Fakir adam ekmeğinin kenarını banacak bir yemek bulmak için dert denizine batıp çıkmak zorundadır:

---

[147] Bilkan, A. F. a.g.e.
[148] Bilkan, A. F. a.g.e.
[149] Bilkan, A. F. a.g.e.
[150] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Hezār baḥr-ı ġama ġavta-ḫ∨ār olur fuḳarā
Kenār-ı nānını bir zāde bandınncaya dek”[151] (G 406/13)

3.37. Fal Bakma

Fal bakmak, kültürümüzde her dönemde farklı uygulamalarla varlığını devam ettirmiş çok eski bir adettir. Divan edebiyatına da yansımaları olmuştur. Nâbî, tefeül etmeyi farklı yönleriyle şiirine taşımıştır.

Âşık, rakibe, kavuşma kurasının düşmemesi için fal baktırmayı kesinlikle kabul etmemektedir:

“Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem”[152] (G 525/6)

Tefeül etmenin farklı uygulamaları vardır. Mesela kitap tefeülü için genelde abdest alınır, Fatiha Suresi okunur ve besmele çekilerek kitabın rastgele bir sayfası açılır. Sayfanın ilk satırı yahut ilk satırın ilk kelimesi esas alınarak bir hükme varmaya çalışılır. Nâbî ümit kitabından yaptığı tefeülde ilk kelimenin “gelme, geliş” anlamına gelen amed çıktığını söyler. Muhtemelen bunu sevgilinin teşrifine hamlederek sevinmektedir:

“Saṭr-ı evvelde ẓuhūr eyledi lafẓ-ı āmid
Olıcaḳ fāl-güşāyende-i dīvān-ı ümīd”[153] (G 52/2)

Bunun yanında şâir, fal bakan remmallerin, yıldızların hareketlerinden hüküm çıkarmaya çalışan müneccimlerin hoş karşılanmadığını, -muhtemelen inanç bakımından- sakıncalı olduğunu söyler. “Sazendelik de her ne kadar doğru değilse de bunlar kadar kötü değildir.” demektedir:

“Sazende daḫı rütbe-i ẓilletdedür ammā
Remmāl ü müneccim gibi menḫūs degüldür”[154] (G 167/10)

---

[151] Bilkan, A. F. a.g.e.
[152] Bilkan, A. F. a.g.e.
[153] Bilkan, A. F. a.g.e.
[154] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.38. Feleğe Dair

Divan edebiyatı geleneğinde aşığın en çok şikâyet ettiği, yerdiği kısacası tüm olumsuz sıfatları ve sözleri atfettiği rakip, zahit ve felektir. Sevgiliye kavuşamayan âşık deyim yerindeyse hıncını rakipten ve felekten alır. Çünkü muradına ermesine engel olan bunlardır. Âşık, alçak feleğe ağzına geleni söylemekle bir yerde sinir boşalması yaşar ve rahatlar.

Felek öyle cimri, öyle alçaktır ki en küçük bir mutluluğu dahi aşığa çok görür. Şâir bunu “Çanağa benzeyen hilal, dilenci çanağını bin kez feleğe uzatsa bir kez para atmaz.” ifadeleriyle dillendirmektedir:

“Biñ kez ṭutarsa kāse-i deryūzesin hilāl
Çerḫ-i denī bir aḳçe bıraḳmaz çanağına”[155] (G 742/7)

İnsan şu alçak dünyada bir rahata kavuştuğunda hemen rehavete kapılmamalıdır. Bu noktada kendi şahsında okuyucusunu uyaran şâir “Üç beş günlük huzura erdiysen hemen dünyaya bağlanma, zira bu gönlü kin dolu felekten bir kimseye hayır geldiği görülmemiştir.” sözlerini sarfetmektedir:

“İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫ∨āh olmış”[156] (G 338/5)

Hiçbir zaman o alçak felekten yardım beklemeyen şâir, buna karşılık kendisine minnet etmemesini istemektedir:

“İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin”[157] (G 632/1)

Geleneğe aykırı olan birçok tavrı Nâbî’de görmekteyiz. Hatta rakibe insaf bile ettiğini rakiple ilgili bölümde dile getirdik. Bu bağlamda şâirin feleğe dahi şefkat yakıştırmasında bulunduğunu görmekteyiz. Şâir bu tabiri ile devrinin insanına ağır bir göndermede bulunduğu bizce muhakkaktır. Şâir, “Hep o ayıpladığın felek kocakarısından başka aslında sana şefkat gösteren başka kimse yoktur.” demektedir:

---

[155] Bilkan, A. F. a.g.e.
[156] Bilkan, A. F. a.g.e.
[157] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Odur şefīḳaterīn saña ġayriden Nābī
Zebān-ı ṭaʿne ile çerḫ-i pīre-zen didigüñ”[158] (G 468/7)

3.39. Görüp Geçirme

Nâbî, eserlerinden elde edilen bulgulara göre yetmiş yıl yaşamıştır. Bu rakam bir insan ömrü için ne çok uzun ne de kısadır. Fakat şâirin yaşadığı dönem, hayatında karşılaştığı sıkıntılar onu erken yaşta deyim yerindeyse pişirmiştir. Şâirin bu görüp geçirme söylemlerine divanında çokça rastlamak mümkündür.

Şâirin en meşhur şiirlerinden olan “görmişüz” redifli gazelin matla beytinde “Biz bu dünyanın safasını da cefasını çok gördük.” manasını görüp geçirmenin asudeliği içinde söylemektedir:

“Bāġ-ı dehrüñ hem ḫazānın hem bahārın görmişüz
Biz neşātuñ da ġamuñ da rüzgārın görmişüz”[159] (G 319/1)

Âşık acıların en dayanılmazı olan ayrılık acısını iliklerine kadar yaşamıştır. Bu acıya çare olamayan feleğe “Madem çare olamıyorsun, bari acımı arttırma.” şeklinde sitemde bulunmaktadır:

“Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ”[160] (G 391/7)

Şâir yaşantısında daimi mutluluğu yakalayanı görmemekle birlikte sonsuz dert ve sıkıntıya düşene her adımda rastlamıştır:

---

[158] Bilkan, A. F. a.g.e.
[159] Bilkan, A. F. a.g.e.
[160] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider”[161] (G 63/1)

Zannınca elde ettiği makam ve mevki ile insan mağrur olmamalıdır. Şâir “Böyle insanların tepetaklak olduklarını az zamanda çok gördük.” demekle hayat tecrübesini aktarmaktadır:

“Çoḳ görmişüz nigūnlıġın endek zamānede
Zuʿmınca cāh ü rütbeler ihraz idenlerün”[162] (G 426/3)

3.40. Haset

Divan edebiyatında kıskançlık kavramı yoğun işlenen bir duygudur. Aşığın sevgiliyi rakiplerden kıskanması başta olmak üzere bu duygu âşık ile rakipleri arasında cereyan etmektedir. Nâbî’nin bu bağlama uygun olarak şiirlerinde sıklıkla hasetçiliği konu edindiğini divanında görmekteyiz. Bunun yanında şâirin toplum hayatına bakan beyitlerde de bu kötü ahlakı yeri geldikçe yerdiği görülmektedir. Çok sık olmasa da şâirler arasında da hasetçiliğin görüldüğü ve bu durumun şiire yansıdığı olmuştur.

Şâir kendisinin hasetçi olmadığını öne sürer. “Güzel arzularım üstüne yemin olsun ki şu fani dünyada güzeller dışında kimseye haset etmedim.” diyen şâir suçunu inkâr ederken aslında ikrar etmektedir:

“Bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt dehr-i fānīde
Güzelden özgeye Nābī ḥased nedür bilmez”[163] (G 326/5)

Aynı anlamı başka beyitte “Benim mizacımda ne haset var ne de dert çekme, bir tek rakibin kucağında bir afet gördüğümde helak olurum.” diyerek yinelemiştir:

“Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum”[164] (G 522/1)

---

[161] Bilkan, A. F. a.g.e.
[162] Bilkan, A. F. a.g.e.
[163] Bilkan, A. F. a.g.e.
[164] Bilkan, A. F. a.g.e.

Haset eden insana iyilikte bulunarak onu ıslah edemezsiniz. Acı meyveye şeker dökmekle tatlanmadığı gibi:

“Luṭf ile hāsed-i bed-ḫ∨āha nedāmet gelmez
Telḫ olan mīveye sükkerle halāvet gelmez”[165] (G 278/1)

Nâbî’nin her açıdan fevkalade olan şiirlerini gören şâirler gözyaşlarını tutamamaktadır. Şâir bu durumun aşırı kıskançlıktan mı yoksa aşırı sevinçten mi olduğunu güya kestirememektedir:

“Ḥasedinden mi ṣafādan mı hele ey Nābī
Bāʿis-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur suḫanum”[166] (G 532/9)

3.41. Hasret

Klasik Türk edebiyatı geleneğinde âşık sevgiliye tüm çabalarına rağmen kavuşamaz. Bütün çabalarına rağen kavuşamayan aşığa düşen, hasret çekmektir. Hasret, Divan edebiyatında en yoğun işlenen duygulardandır. Öyle ki özlem duymayan aşığa âşık denilmez. Söz konusu Nâbî olunca hasret duygusunun farklı mecralarda da işlendiğini belirtmek gerekir. Özellikle kaybolan değerlere duyulan bir özlem söz konusudur.

Bütün ömrünü sevgiliye hasret çekerek geçirmek istemeyen âşık el açıp “Ya Rab! O güzelliğiyle ufukları aydınlatan fidan boyluya hep uzakdan bakakalmak ile hasrette koma!” diyerek Allah’a niyazda bulunmaktadır:

“Ol tāze nihāl-i ufuḳ-efrūz-ı cemāle
Ḥasretle uzakdan nigerān eyleme yā Rab”[167] (G 13/5)

Kişi, yaşadığı şartlar ne kadar ağır olursa olsun belli bir süreden sonra mevcut duruma alışır. Âşık da ayrılıktan dolayı çektiği özleme bir müddet sonra alışır. Hatta bir nevi lezzet dahi alabilir. Bu durumu şiirne taşıyan Nâbî “Ayrılık acısından bir çeşit zevk alır olmuşuz, sevgiliye hasret çekiyoruz demeye bile hasret kaldık.” demektedir:

---

[165] Bilkan, A. F. a.g.e.
[166] Bilkan, A. F. a.g.e.
[167] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Bir gūne ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz”[168] (G 329/1)

Nâbî eskiye hep özlem duymaktadır. Bunda mizacının etkisi olmakla birlikte toplumun değer ölçülerinin değişmesinin de şüphesiz tesiri vardır. “Öyle bir meclise geldik ki sohbetin tadı tuzu kalmamış, neşeden eser yok, samimiyet bitmiş.” diyen şâir bu durumu ifade etmektedir:

“Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş”[169] (G 359/1)

3.42. Hat

“Ayva tüyleri, gençlerin yüzünde yeni çıkan sakal ve bıyık, sarı tüyler. Şiirde yanak, dudak, ben, saç ve çene ile birlikte kendini gösteren hat, genelde hub olarak düşünülür. Kelimenin yazı anlamına gelmesi dolayısıyla bir yazıya benzetilen tüyler, yanak sayfası üzerine yazılmış olarak ele alınır. Hat, anber kokar. Latiftir ve gönül alıcı bir özellik taşır. Sakal olarak düşünüldüğünde, güzelliği gideren bir unsur olur ve istenmez. Hattın güzel olanı yeni bitmiş olanıdır ki 14-15 yaşı ifade eder. "Yazı" anlamına da uygun olarak "belirtmek, tahrîr olmak, yazmak, karalamak" gibi tabirlerle kullanılan hat tevriye ve îhâm-ı tenâsüp sanatlarım doğurur. Hattin sebz, sebze-zâr, çemen, ter ve giyâh gibi unsurları içine alması, yeşillik durumunu ortaya koyar.”[170]

Âşık sevgiliye “Dudakların etrafındaki yazının/ayva tüylerinin sırrını sakın ola ki açığa vurma. Çünkü âşık için orası bütün ilimlerin hayat bulduğu karalama sayfasıdır.” demekle sevgilinin yüzünü tüm güzellik ilimlerinin olduğu bir sayfaya benzetmiştir. Sevgilinin yüzünü güzellik kitabına benzetmek, Divan edebiyetında sıklıkla kullanılan bir mazmundur:

---

[168] Bilkan, A. F. a.g.e.
[169] Bilkan, A. F. a.g.e.
[170] Pala, İ. (2008), ***Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü***, İstanbul, Yenikapı Yay. s. 207

“Gird-i laʿlündeki esrār-ı ḫaṭuñ fāş itme
Ki odur ʿāşıḳa müsvedde-i iḥyā-yı fünūn”[171] (G 653/4)

Güzellerin ayva tüyleri gittikçe daha çok belirir ve güzellikleri deyim yerindeyse yüzlerine sığmaz, taşar. Şâir şiirinden bahsederken “Ey Nâbî gazellerinin güzelliği metnin perdesi altında gizlenemz oldu, tıpkı güzellerin ayva tüyleri gibi giderek artar oldu” demektedir:

“Sutūr-ı metne sıġışmaz ġazellerün Nābī
Misāl-i ḫaṭṭ-ı būtān der-kenār olur giderek”[172] (G 407/5)

Ayva tüylerinin çıkmasıyla güzelliğini tabiri caizse tescil eden taze sevgili, güzellik pazarına çıkmıştır. Şâir bu durumu pazara çıkıp kalitesini teşhir eden kumaş benzetmesiyle ifade etmektedir:

“Setīreyle ʿizārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış”[173] (G 342/3)

Şâir, “Sevgilinin ayva tüylerinin hayali aşığın gönlüne yazılınca daha ordan çıkmaz, silinmez. Aynanın pasla sıkı fıkı olması gibi.” demektedir. Bilindiği üzre ayna paslanınca üstündeki pas çıkmaz ve hep orda kalır:

“Levḥ-i derūna naḳş olalı fiḳr-i ḫaṭṭ-ı yār
Āyine gibi jeng ile germ-ülfet olmışuz”[174] (G 329/6)

3.43. Hicab

İdeal toplum değerlerini okuyucusuna hatırlatmayı bir görev kabul eden Nâbî, bu yönüyle divan edebiyatında bir çığır açmış ve kendi adıyla anılan Hikemî tarzı ortaya koymuştur. Hikemî üslubun ana umdelerinden biri de utanma duygusudur. Zira şâirin idealize ettiği toplumun her ferdi erdemli ve edepli olmalı ve bu iki karakteristik özelliğin olmazsa olmazı utanma duygusudur. Şâir bu konuyu layıkıyla benimsemiş ve işlemiştir.

---

[171] Bilkan, A. F. a.g.e.
[172] Bilkan, A. F. a.g.e.
[173] Bilkan, A. F. a.g.e.
[174] Bilkan, A. F. a.g.e.

Şâir işlediği günahlardan sonra o denli utanç duyar ki vicdan azabından kasılıp kavrulur. Günahlarının affı için el kaldırıp Allah'a yalvardığında bu utanç azabını günahlarına ceza olarak yeterli görür:

"Benüm de cürmümi ʿafv it kemāl-i luṭfuñdan
Baña ʾitāb yiter çekdügüm bu şerm ü ḥicāb"[175] (K 11/71)

Nâbî yek-avaz olarak kaleme aldığı bir gazelinde Allah'ın rahmetinin sonsuzluğunu konu edinmektedir. Gazelin makta beytinde bu sonsuz affa sığınarak bu vadide söz söylediğini ve bundan dolayı affedilme ümidini taşıdığını dile getirir. Bu ümidinin boşa çıkmasıyla utanç içinde kalmayacağında emindir:

"Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh"[176] (G 773/7)

Şâire göre dolunayın geceleri çıkıp dolaşmasının sebebi, aşığın sevgilisinin güzelliğini görüp utandığındandır. Zira sevgili ile güzellik yarışına çıktığı zaman ona düşen yalnızca hicaptır:

"Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende"[177] (T 76/8)

"Kendini beğenmişlik câhillere teselli bahşetmeseydi cehâletin verdiği utanç ve eziklik, helak olmaktan başka bir miras bırakmazdı." diyen şâir, câhilin düştüğü acınası hali göz önüne sermektedir:

"Şerm-i nādānī olurdı mūris-i naḳd-i helāk
Ḫod-pesendī tesliyet-baḫşā-yı cühhāl olmasa"[178] (G 743/3)

---

[175] Bilkan, A. F. a.g.e.
[176] Bilkan, A. F. a.g.e.
[177] Bilkan, A. F. a.g.e.
[178] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.44. Bilmeye Dair

Divan edebiyatında Nâbî ve izinde gidenlerin tarzına “Hikemî” denilmesinin en önemli sebebi, şiirlerinde herşeyden önce bilgiyi ve bilmenin önemini vurgulamalarıdır. Kainattaki hikmeti çözmek için kafa yoran şâire öncelikle ilim lazımdır. Bu sebepten dolayı Nâbî’nin hemen her şiirinde hikmetten, ilimden izlere rastlamak mümkündür. Bilim ve bilme ile ilgili kelime kadrosu çok geniş olmakla beraber şâir daha çok ilim, hikmet, daniş, marifet ve irfan kelimelerini ve bu kelimelerin iştikaklarını kullandığı görülmektedir.

Akıl olmadan kainatın yaratılış hikmetini insan anlayıp kavrayamaz. Onun için Kur’an-ı Kerim’in birçok ayetinde “Hiç aklınızı kullanmaz mısınız, hiç tefekkür etmez misiniz!” ifadeleriyle insanı aklını kullanmaya davet etmektedir. Fakat dikkat edilmesi gereken husus şudur; akıl her hikmeti anlayacak yahut anlamlandıracak kapasitede değildir. Anladığıyla yetinip gerisine itirazla, hikmetsizlikle dil uzatmamalıdır. Şâir aşağıdaki beyitte bu manaya dikkat çekmektedir:

“Terk-i terk-i edeb it olma muʿārıż ey ʿaḳl
Ḥikmet üzre çevirür dāʾire-i īcādın”[179] (G 580/5)

Allah, esma ve sıfatlarının farklı tecelliyat ve anlamlarını yaratıp göstermek için kainatı her an değişime tabi tutar. Dikkat ve ibretle bakılsa her değişimin altında bu hikmetleri görmek mümkündür:

“Bunuñ da ḥikmeti vardur baḳılsa ʾibret ile
Tehī midür meġer āsār-ı inḳılāb-ı dühūr”[180] (K 7/23)

“Bilgeliğin göstergesi nedir?” sorusunun cevabı tam olarak bilinmese de herşeyden habersiz câhilin göstergesi bellidir. “Bilgelik iddiasında bulunmak” Çünkü böyle bir iddiada bulunmak bulanık suya berraktır demek gibi bir ahmaklıktır:

---

[179] Bilkan, A. F. a.g.e.
[180] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Düşer nādān-ı nā-huşyāra itmek daʿvī-i ʾirfān
Düşerse çihre-i çirk-ābe daʿvā-yı zülāl itme”[181] (G 467/2)

Nâbî, yaşadığı dönemde bilim ve aklın hak ettiği değeri görmediğinden şikâyetçidir. Bunun yerine insanlar kibir ve kendini beğenmişliğe prim vermektedir:

“Ne ʿilmedür ne dānişe ne ehl-i hūşadur
Hep iʿtibār-ı bī-ḫıredān ḫod-fürūşadur”[182] (G 113/1)

3.45. Hile

Divan edebiyatında “sevgilinin aşığı aldatması, ona söz verip sözünden dönmesi” anlamında kullanılan hile, aynı anlama gelen “âl” kelimesi ile genellikle tevriyeli kullanılır.

Âşık, yanağı hep kanlı gözyaşı ile beraber düşünür. Onu böyle düşünmeye sevkeden yanakla kanın rengidir. Yahut aşığın yanağında hep kanlı yaşların süzülmesidir. Kanlı gözyaşı döken aşkında samimidir. Hile ile, aldatma ile işi olmaz. Beyitte âl tevriyeli kullanılmıştır:

“Ruḫlaruñ ābın bilürüz muttaṣıl
Hile ile āl nedür bilmezüz”[183] (G 287/3)

Sevgili aşığa hep hile yapar. Âşık sevgiliden bahsederken “Öyle bir düzenbazın elinde oyuncak olmuşum ki feleğin sofrasından yıldız ekmeğini çalar.” demekle sevgilinin hile yapmaktaki hünerini ifade etmektedir:

“Olmışuz bir hile perdāzuñ esīr-i mekri kim
Sufre-i eflākden nān-ı nücūmı çaldurur”[184] (K 32/1)

---

[181] Bilkan, A. F. a.g.e.
[182] Bilkan, A. F. a.g.e.
[183] Bilkan, A. F. a.g.e.
[184] Bilkan, A. F. a.g.e.

Olanı olduğu gibi anlatmakla şiir yazılmaz. Sade sözü geline benzeten şâir, “bu gelinin süsleyicisi ise yalandır” demekle mecaz ile hakikatin ne demek olduğunu bilmeyenlerin şiirlerinde süslü yalanlardan başka bir şeyin bulunmadığını imâ eder:

“Ehl-i dünyā viremez ṣūret-i ḥāline niẓām
İlticā eylemese māşıṭa-i tezvīre”[185] (G 751/3)

Dönemin insanı hilede o denli ustalaşmıştır ki şeytanın bilinen şöhretini unutturmuş, deyim yerindeyse bu alanda şeytan, eline su dökemez olmuştur:

“Olmış o ḳadar ẖalḳ-ı cihān mekrde üstād
Kim sābıḳa-i şöhret-i şeytān unudulmış”[186] (G 345/7)

3.46. Hilme Dair

İdeal insan tipinin özelliklerini ortaya koyarken Nâbî yetiştiği kültürü ve geleneği referans alır. Bu özelliklerin büyük kısmı zaten evrensel değerlerle de örtüşmektedir. Yumuşak huyluluk şeklinde ifade edebileceğimiz hilm tabirini bu bağlamda şiire taşındığını görmekteyiz.

İnsanın yumuşak huylu ve affedici olmasını acizliğine bağlayanlar ancak cehâletlerini tescil etmiş olurlar. Damara göre şerbet vermek insanın huzur bulmasını temin eden bir davranış biçimidir:

“ʿAcze haml itmek hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi cehldür
Leẕẕet-i āsāyiş-i dildür müdārādan murād”[187] (G 50/2)

“Zayıflara karşı yumuşak huylu davranmak alev saçan odunun tekrar yeşermesi kadar etkileyicidir:”

---

[185] Bilkan, A. F. a.g.e.
[186] Bilkan, A. F. a.g.e.
[187] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Līk ḥilm-i żuʿafā-perveri teʾsīr virür
Heyzüm-i şuʿle-nümāya yeñiden neşv ü nemā”[188] (K 24/37)

İnsan itibar kazanıp yücelmek istiyorsa bunu yumuşak huylulukla, halimlikle yapmalıdır. Fıskiye gibi yahut havai fişek gibi tez canlılıkla, bir anlık coşkuyla yükselirse akıbeti de ya tepetaklak yere düşmek yada yok olmaktır:

“ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından”[189] (G 581/3)

3.47. Hırs

Sonu gelmez aşırı istek, aç gözlülük gibi anlamlara gelen hırs, şâirin olgun insan tipine yakıştıramadığı bir diğer kötü haslettir. Toplumu ve bireyi içten içe bitiren aç gözlülük, insanî değerlere de zarar vermektedir. Çünkü bu mizaçta olan bir birey, yalnızca kendisini düşünür, kendi menfaatlerini önceler.

İnsanın huzurunu kaçıran aç gözlülüktür. Bu hakikatı şâir “huzur doruğunun özgür gönül kuşunu keder tuzağının düşkünü yapan aç gözlülüktür” ifadeleriyle dile getirmektedir:

“Murġ-ı dil-i āzāde-per-i evc-i ferāġı
Üftāde-i dām-ı ġam iden ḥırṣ u şeġabdur”[190] (G 175/2)

Hırsın zıddı kanâattır. Hırs ile kanâat bir insanda aynı anda bulunamaz. Bir şeyin aynı anda hem az hem de çok olamayacağı gibi:

“Ḥırs u kanāʿat olmadılar yek-dīgerle ṣulḥ
Bāz itmedükçe bāb-ı rıżā bīş ile keme”[191] (G 665/3)

---

[188] Bilkan, A. F. a.g.e.
[189] Bilkan, A. F. a.g.e.
[190] Bilkan, A. F. a.g.e.
[191] Bilkan, A. F. a.g.e.

Şâirin yaşadığı dönemde hırs ile insanlar doğru yoldan sapmışlardır. Hakk'ın yerine maddeye ve paraya tapar olmuşlardır. Bu durumdan son derece muzdarip olan şâir, dönemin insanlarını "hırsın kafir gönüllüleri" şeklinde vasıflandırmaktadır:

"Kāfir-dilān-ı ḥırṣ ferāmuş idüp Ḥaḳ'ı
Şimdi ṣanem-misāl perestiş ġurūşadur"[192] (G 113/2)

3.48. Hukuk-şinas

Nâbî'nin değer ölçülerine göre aydın insanda bulunması gereken güzel huylardan biri de vefalı olmaktır. Hukuk-şinas ifadesi ile şiirinde yer verdiği bu güzel ahlakı insan dışında, farklı nesnelere atfettiği de görülmektedir.

Toprağın insana verdiği nimetlerin haddi hesabı yoktur. Onun için insan toprağa edebe uygun bir şekilde basmalıdır:

"Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
Ādāb ile baş pāyuñı rūyına türābuñ"[193] (G 417/2)

Her güzel değer gibi hukuk-şinaslık da bu dönemde ayaklar altında kalmıştır. Onu yerine yalanın ihtişamı ikâme edilmiştir:

"Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
Cihānı kevkebe başdurdı ihtişām-ı dürūġ"[194] (G 378/5)

İnsanlar vefayı ancak menfaatleri olduğu zaman hatırlar. İşleri düştüğünde bambaşka bir insan kesilirler. Şâir bu gerçeği ipek kumaş ve tüccar üzerinden anlatmaya çalışır. "İpek kumaşın değerini tüccar ancak kazanç elde etmek için ölçtüğünde anlar" diyen şâir yaşadığı asrın insanına yine göndermede bulunur:

---

[192] Bilkan, A. F. a.g.e.
[193] Bilkan, A. F. a.g.e.
[194] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Ḳıymet ü ḳadrin o demlerde bilür nevʿ-i ḥarīr
Ki giçe tācirüñ endāze vü mīzānından”[195] (G 635/5)

Bu asırda kadir kıymet bilenlerin en iyisi asık suratla güya Allah’a vefa borcunu ödemek için ibadet eden insanlardır. Samimiyetten uzak bu sun’i ve soğuk yakarışın şüphesiz Allah indinde bir kıymeti yoktur:

“Bu ʿaṣrda meşhūdı hemān çīn-i cebīndür
Mirʾāt-ı niyāz eyleyen en ḳadr-şināsın”[196] (G 636/3)

3.49. Humar

Humar; içki içildikten sonra ayılma esnasında hissedilen baş ağrısı ve sersemlik anlamıyla Divan edebiyatında kullanılmıştır. Çeşitli anlam münasebetleriyle şâirlerin bahsettiği humar, daha çok sevgilinin mahmurluğu ile ilişkilendirilir.

Makam ve mevki sarhoşluğuyla kendinden geçenler huzur bulamaz. Daima kederin verdiği baş ağrısı ile uğraşmak zorunda kalırlar:

“Bezm-i iḳbālde ser-mest olanuñ hāli budur
Gāh peymāne çeker gāh ḫumār-ı ālām”[197] (K 12/3)

Felekten aşığa müspet manada hiçbir şey gelmez. Her ne gelirse mutlaka âşığın aleyhinedir. Bu durumu şâir “Lütfedip elimize tutuşturduğu iltifat şarabı meğer gamla dolu bir humar içinmiş.” sözleriyle kaleme almıştır:

“Zīb-i keff-i luṭf itdügi ṣahbā-yı nevaziş
Ālūde-i endūh ḫumār itmek içünmiş” [198] (G 346/4)

---

[195] Bilkan, A. F. a.g.e.
[196] Bilkan, A. F. a.g.e.
[197] Bilkan, A. F. a.g.e.
[198] Bilkan, A. F. a.g.e.

Humarın Divan edebiyatında önerilen tedavisi ya başı tülbentle bağlamak, ya bol bol su içmek ya da daha fazla şarap içmektir. Nâbî aşağıdaki beyitte sürahiye sarılıp su içmeyi bu bağlamda kullanmıştır:

> “Misāl-i ḫaste ṣarılsam sürāḥiye ne ʿaceb
> Ḫumārda ḳatı çoḳ derd-i ser çekilmişdür”[199](G 210/3)

Bu alçak dünyada her lezzetin hemen akabinde bir sıkıntı vardır. Gülden sonra diken, şaraptan sonra humar gibi. Hal böyle iken insan dönek feleğin bu vaziyetlerine nasıl tahammül etsin…:

> “Gülinde ḫār u meyinde ḫumār der-pey iken
> Nice taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār olunur”[200] (G 111/6)

3.50. İffet

Nâbî, toplumun kültürel ahlakına bağlılıkta son derece hassastır. Kültürel ahlakın her bir unsurunu faziletin gereği görmekte ve ideal insan tipinde bulunmasının zarureti inancındadır. Bunlardan birisi de namustur. Divanda namus, ırz, iffet kelimeleri ile geçen bu kavramı şâir övgü vasıflarından biri olarak kullanılmaktadır.

Şâir iffet ve gayreti farklı benzetmelerle dile getirmektedir. Şâire göre iffetin manası “haysiyetin harem dairesi kölesi”; gayretin parıltısı ise “efendisinin evinde dünyaya gelmiş olan köle veya cariye çocuğu”dur:

> “Maʿnī-ı ʿiffet perestār-ı ḥarīm-i ʿizzeti
> Pertev-i himmet ġulām-ı ḫāne-zād-ı duḫteri”[201] (K 17/19)

Başka bir beyitte ise şâir iffeti “sevgilinin mahrem odasındaki mum ışığının dahi dışarıya yansımamasıdır” şeklinde anlamlandırmaktadır:

---

[199] Bilkan, A. F. a.g.e.
[200] Bilkan, A. F. a.g.e.
[201] Bilkan, A. F. a.g.e.

“ʿİffet ol mertebedür ḫalvet-i cānānede kim
Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden”[202] (G 586/8)

Namus sonradan taatla ibadetle kazanılacak bir erdem değildir. Hele kaba sofuların yapmacık olan hallerini iffet olarak değerlendirmek kimsenin inanacağı bir durum değildir. Namus insanın yaradılışında olmalıdır:

“ʿİffet-i zühhād-ı ḫālī-deste yoḳdur iʿtibār
Ārzū-yı ṭabʿda icrā refāhiyyetledür”[203] (G 180/6)

Sevgiliden gördüğü eza ve cefaya rağmen ona kavuşma yolunda varlığından vazgeçmek âşık için bir namus meselesidir:

“İfnā-yı vücūd eylememek rāh-ı ṭalebde
ʿUşşāḳ-ı sitem-dīdeye nāmūs degüldür”[204] (G 167/3)

3.51. İftihar

Şâirlerin şiirlerinde kendilerini, maddi yahut manevi yüksek makamlarda bulunanları övmeleri geleneğin bir parçasıdır. Özellikle gazellerin mahlas beyitlerinde, kasidelerin medhiye/maksat ve fahriye bölümlerinde övme ve övünme her şâirde görülmüştür. Bunun dışında bir insanın övünmesi, böbürlenmesi Nâbî tarafından güzel bir haslet görülmemekte ve hoş karşılanmamaktadır.

Kötü kalplilik, sürekli gururlanma şekliyle kendini dışa vurur. Kalbi kararmış insan, fincanları taşıyan eldeki tepsinin dönüp durduğu gibi dilinde gururlanıp böbürlenme söylemleri tekrarlanıp durur:

“Siyeh-dillik müʾeddī-i ġurūr olmaġla devr eyler
Miyān-ı dest-i lebde kefş-i sīmīn üzre fincānlar”[205] (G 90/6)

---

[202] Bilkan, A. F. a.g.e.
[203] Bilkan, A. F. a.g.e.
[204] Bilkan, A. F. a.g.e.
[205] Bilkan, A. F. a.g.e.

Şâir kendini böyle kötü bir huydan müberrâ görür. Gurur ve böbürlenme nedir bilmeyiz der:

“Maʿnī-i faḫr ü mübāhāt nedür añlamazuz
Ders-i nā-ḫānde-i teʾlīf-i duʿāvīyüz biz”[206] (G 271/4)

Şayet kendisinde bu mizaca dair bir eser görülse de zararı yok. Çünkü şâir gururlanmanın pis suyunu da arındırmıştır:

“Ġam degül dāmen-i dil olmış ise ālūde
Hele pākīze-i çirk-āb-ı ġurūr eylemişüz”[207] (G 268/6)

3.52. İhlasa Dair

Nâbî, yapılan ibadetlerin sırf Allah rızası endişesi taşımasının lüzumunu yani ihlasla, samimiyetle eda edilmesi gerektiğini savunur. Özellikle yaşadığı dönemde türeyen maddiyatı ve menfaati önceleyen dindarlık kisvesindeki güruhları fırsat buldukça eleştirmiştir.

Şâir aşağıdaki beyitte herşeyden taviz verilebileceğini ama ihlasın kaidelerinden asla ödün verilmemesi gerektiğini savunur:

“Tek olmasun kavaʾid-i iḫlāṣ ber-ṭaraf
Lā-beʾsdür merasime dāʾir ḳuṣūrumuz”[208] (G 286/4)

Yapılan duaların kabul şartı şâire göre ihlasla, samimiyetle olmasıdır:

“İḫlāṣ ile duʿāda idüm ġāibānece
Hasbī duʿānuñ esrāʾ olurmış icābeti”[209] (K 20/20)

---

[206] Bilkan, A. F. a.g.e.
[207] Bilkan, A. F. a.g.e.
[208] Bilkan, A. F. a.g.e.
[209] Bilkan, A. F. a.g.e.

Aşağıdaki beyitte şâir, kaba sofuya çatarken onu samimiyetsizlikle itham etmektedir. Ayrıca İhlas Suresine de telmihte bulunmaktadır:

“İḫlāṣuñ olmayınca ḫudāvend-i ʿāleme
Ey zāhid-i ġabī ne oḳursın namāzda”[210] (G 695/3)

3.53. İhsana Dair

“İyilik yapma, iyilikte bulunma, iyilik, lütuf, kerem” gibi anlamları karşılayan ihsan kavramı divanda ata, ihsan, feyiz, kerem, atıfet, lütuf, in’am, inayet kelimeleriyle yüzlerce beyitte işlenmiştir.

Şâir aşağıdaki beyitlerde Allah’ın lütfundan asla ümidi kesmemeyi, O’nun rahmetinin sonsuz olduğunu dile getirmektedir:

“Ümmīdüni pā-beste-i yeʾs eyleme Nābī
İḥsān-ı Ḫudā bir gün ider defʿ-i mevāniʿ”[211] (G 371/5)

“Bu ʾatiyye ṭaraf-ı ḳādir-i bī-çūndandur
Kimse iḥsān-ı Ḫudaʾya diyemez çün ü çerā”[212] (T 127/63)

İhsan odur ki ne deftere ne de rakamlara sığmaz:

“İḥsān aña dirler ki olup cümleye vāṣıl
Ne deftere mevḳūf ne muḥtāc-ı raḳamdur”[213] (G 96/3)

Sadrazam Daltaban Mustafa Paşa’ya yazdığı kasidede Paşa’yı överken cömertliğinin sonu olmadığını söyler:

---

[210] Bilkan, A. F. a.g.e.
[211] Bilkan, A. F. a.g.e.
[212] Bilkan, A. F. a.g.e.
[213] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Kerīmdür o ḳadar kim niḥayeti yoġ iken
Degül ʿaṭāsına vāfī tenāhī-i aʿdād”[214] (K 14/34)

Gönlün ihsana olan meylinden bahsederken şâir “el insan abidul ihsan = insan iyiliğin kuludur” sözünü hatırlatmaktadır:

“ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür”[215] (G 74/6)

Aşağıdaki beyitte ise şâir sevgilinin bir kadeh lütfunda bulunmayı bile kendisine çok gördüğünden yakınmaktadır:

“Luṭfıyla bir piyāle ṣunaydı o dil-rübā
Bezm-i ṭarabda eyler idüm kendümi kebāb”[216] (G 21/2)

3.54. İhtiyata Dair

İnsanları doğru yola sevketmeyi, onlara hakikatları aktarmayı mizacı gereği bir görev addeden Nâbî, olaylara ve durumlara karşı temkinli davranmayı fırsat buldukça okuyucusuna öğütlemiştir. Tedbiri önceden almanın önemini vurgulamıştır:

“Liʾllāhiʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-i taṣavvur bu umūr
Ḥüsn-i tedbīrüñ ile oldı ḳarīn-i itmām”[217] (K 13/95)

Sadrazamlık makamına getirilen Rami Mehmet Paşanın devlet işlerini çekip çevirme, yerinde tedbirler alma konusundaki becerisi dönemin padişahını tatmin etmiştir:

“Gūş idüp Ḫusrev-i devrān didi niʿmeʾt-tedbīr
Ḥüsn-i tedbīrüñüze ben daḫı oldum mülzem”[218] (K 15/44)

---

[214] Bilkan, A. F. a.g.e.
[215] Bilkan, A. F. a.g.e.
[216] Bilkan, A. F. a.g.e.
[217] Bilkan, A. F. a.g.e.
[218] Bilkan, A. F. a.g.e.

Tedbir almak iyidir ama başa gelene de isyan etmemek; olduğu gibi kabullenmek gerektir. Başka bir ifadeyle önlem alındı diye herşey istediğimiz gibi olacak diye bir kaide yoktur:

“Sanma kim kābil-i taġyir ola tertīb-i ḥikem
Düşme bīhūde yire daġdaġa-i tedbīre”[219] (G 751/6)

3.55. İlahi Sırlara Dair

Allah’ın yaratmadaki sırlarını anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmak Hikemî tarzın temel felsefesidir. Hikemî tarzın öncüsü olan Yusaf Nâbî’nin bütün eserlerinde yaradılış sırlarını anlama ve anlatma gayreti yoğun bir şekilde işlenmiştir.

Şâire göre, kainata ibretle ve dikkatle bakan her meseleyi, her olayı tam anlamasa da kafasındaki birçok soru işaretini ortadan kaldırabilir:

“Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan
Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür”[220] (G 190/7)

Kainattaki tüm sırrı bilenler ise arif-i billah olanlardır:

“Defter-i kāʾinātdan agāh
Vāḳıf-ı sırr-ı ʿārif-i billāh”[221] (KM 6/8)

Kur’an-ı Kerim, kainat sırlarını ihtiva eden, hayatın göz bebeğidir:

“Merdüm-i dīde-i cān maʿnī-i sırr-ı Ḳurʾān
Maḳṣad-ı kevn ü mekān bāʿis-i naḳş-ı īcād”[222] (K 2/26)

Varlığın sırrına erenlerden biri de Muhyiddin-i Arabi hazretleridir:

---

[219] Bilkan, A. F. a.g.e.
[220] Bilkan, A. F. a.g.e.
[221] Bilkan, A. F. a.g.e.
[222] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Sırr-ı hestī gibi her bir eseri cāmiʿdür
Maʿnī-i ḫuşk u teri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ”[223] (K 5/10)

İslami kaynaklarda kainat yaratılmadan evvel peygamberimizin nuru yaratıldığına dair rivayetler vardır (Kaynak: Ahmed, Musned, IV-127; Hâkim, Mustedrak, II-600/4175; İbni Hibban, El İhsân, XIV-312/6404; el-Leknevî, el-Âsâru’l-Merfû’a, s. 42-3; Kastalanî, Mevahibu'l-Ledunniye: 1/6; Krş. Aclunî, Keşfu'l Hâfa, C.1, 262- 265-266.). Hz. Adem Peygamberin yaratılması ile o nur Onun alnına yerleştirildi. Meleklerin Hz. Adem Peygambere secde etmesinin sırrı budur:

“Sırr-ı mescūdī-i ādem nʾolduġın iẓhār ider
Cebhe-i pakūñdeki nūr eyledükçe iltimāʿ”[224] (G 370/8)

3.56. İltica

İnsanoğlu, karşılaştığı maddi ve manevi zorluklar karşısında güveneceği bir dayanak arar, bir sığınak ihtiyacı hisseder. Şâirin yaşadığı dönem, Osmanlı Devleti’nin bozulmaya, yozlaşmaya başladığı sürecin başlangıcıdır. Dolayısıyla insanların bu ihtiyacı daha da şiddetlenmiştir.

Bu asırda, devletin her kademesinde yaşanan çözülmeler, Nâbî gibi hamiyetli insanları derinden derine üzmektedir. Fakat, “gam ordusuna karşı bu samimi insanların sığınabileceği ne bir kale ne de sur kalmıştır”:

“Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün iltica ehl-i niyaz
Kalʿa-i himmetde Nābī burç u bārū ḳalmamış”[225] (G 353/5)

Bu ruh haliyle ümitsizliğe kapılan şâir, insanların şeref ve ikbal binasına iltica etmelerini abes görüyor. Zira bu binanın temelleri ve dayanağı yoktur:

---

[223] Bilkan, A. F. a.g.e.
[224] Bilkan, A. F. a.g.e.
[225] Bilkan, A. F. a.g.e.

“İdenler ne cesaretle iderler iltica bilsem
Esāsında binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ metanet yoḳ”[226] (G 394/7)

Böylesi bir durumda insanın dünya işlerini bir düzene sokup huzur bulması mümkün değildir. Olsa olsa yalanlarla kendilerini aldatırlar:

“Ehl-i dünyā viremez ṣūret-i ḥāline niẓām
İlticā eylemese māşıṭa-i tezvīre”[227] (G 751/3)

Şâir için umut bağlanacak tek şey Allah’ın yardımı, sığınılacak tek melce ise her yönüyle mutlak kudret ve azamet sahibi olan, Allah'ın dergâhının toprağı olmuştur:

“Eyledüm bā-ümīd ʿavn-ı İlāh
H̱āk-ı dergāh-ı kibriyāyı penāh”[228] (KM 7/170)

3.57. İmdad

Yardım dileme ve aman dileyene yardım etme, her toplumda görülen bir durum ve istenilen bir erdemdir. Özellikle Türk toplumunda önemsenen ve başlangıçtan beri var olagelen karakteristik bir ahlaktır. Nâbî Divanı’nı incelediğimizde bu konuyla ilgili onlarca beyte rastlamak mümkündür.

İnsan, mutluluğunu daima Allah’tan gelecek rahmet ve inayete dayandırmalıdır. İnsanlara ve mevcut şartlara asla yaslanmamalıdır. Çünkü bir muhalif rüzgâr herşeyi tersine döndürebilir:

“Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoẖsa
Ṭayanmaz bir muẖālif rūzgāra şevket-i gülşen”[229] (G 558/8)

“Nasılki ham üzümü ışığıyla olgunlaştırmak güneşe zor değildir; öyle de Allah imdat ederse bütün günahlarım sevaba çevrilebilir.” diyen şâir aslında "Ancak kim (mürşidi önünde) tövbe eder (böylece kalbine îmân yazılıp, îmânı artan) mü'min olur ve salih amel (nefs tezkiyesi) işlerse, o taktirde işte onların, Allah seyyiatlerini (günahlarını) hasenata (sevaba) çevirir" (Furkan Suresi 70. Ayet) ayetine atıfta bulunmaktadır:

---

[226] Bilkan, A. F. a.g.e.
[227] Bilkan, A. F. a.g.e.
[228] Bilkan, A. F. a.g.e.
[229] Bilkan, A. F. a.g.e.

"Āfitābuñ işidür gūreyi engūr itmek
Seyyiʿātum ḥasenāt olur iderseñ imdād"[230] (K 2/250)

Aşağıdaki beyitte ise şâir "peygamberler insanlığı aydınlatmasaydı beşeriyet cehâletin karanlığında kalırdı" demek istiyor:

"ʿAlem ḳalurdı ẓulmet-i ġafletde itmese
İmdād nūr-ı sāye-i eyvān-ı enbiyā"[231] (G 1/3)

Güzel üslubun anlama ihtişam kattığını, güzel deyişlerin de ayrı bir güzellik verdiğini söylemekle şâir, şiirde olması gereken özellikleri belirtmiştir:

"Ḥüsn-i taʿbīr virür maʿnīye ḥüsn-i dīger
Şevket-i ḥüsne çoḳ imdādı olur üslūbuñ"[232] (G 422/2)

3.58. İmtihan Yeri

Nâbî Divanı'nda bir çok konuda imtihan olgusu ele alınmakla beraber en çok dünyanın geçiciliği ve tecrübe yeri olduğuyla ilgili işlenmiştir.

Nasılki gün doğmadan, ortalık aydınlanmadan siyah ile beyaz birbirinden ayırt edilmez; öyle de bu imtihan dünyası bitmeden iyilikle kötülük, hüner ile hile gizli kalır, bilinmez:

"Bī-ṣubḥgeh siyāh ü sefid olmaz aşikār
Naḳş ü hüner nühüfte ḳalur imtiḥāna dek"[233] (G 428/4)

---

[230] Bilkan, A. F. a.g.e.
[231] Bilkan, A. F. a.g.e.
[232] Bilkan, A. F. a.g.e.
[233] Bilkan, A. F. a.g.e.

Bu fani imtihan dünyasında daimi ikamet etmeyi ummak bir hatadır. Zira satıcının omzu satılık mal için kalıcı bir yer değildir. Sattığı an orayla ilişkisi kesilir. İnsanda imtihanını bitirdiği an bu dünyayı terkeder:

“Ġalaṭdur itmek ümīd-i ikāmet çerḫ-i fānīde
Metāʿa cāy-ı āsāyiş degüldür dūşı dellālüñ”[234] (G 414/6)

Aşağıdaki beyitte şâir, kırık gönlü ile Allah’a seslenmekte ve dünyanın her türlü ezasıyla cefasıyla sınandığını bir defa olsun kavuşma lütfü ile de tecrübe edilmek istediğini niyaz eder:

“Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle
Dilümde āzmāyiş itmedük kanġı cefā ḳaldı”[235] (G 845/5)

Başka bir beyitte bu sefer feleğe seslenen şâir, madem aşk derdine deva olacak elinde bir derman yok, bari ayrılık hastalığının acısını arttırıp durma demektedir. Çünkü kendisi o imtihanı başarı ile geçmiştir:

“Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ”[236] (G 391/7)

Nâbî, sahip olduğu şâirlik kabiliyetini daha önce hiç denenmemiş bir devaya, yaşadığı dönemi de hastanaye benzetmektedir. Muzdarip olduğu nokta ise elindeki ilaca kimsenin rağbet göstermemesidir:

“Kim iʿtibār ider bu şifā-ḫānede bize
Maʿcūn-ı nev-sirişte-i nā-ʿāzmūdeyüz”[237] (G 277/4)

---

[234] Bilkan, A. F. a.g.e.
[235] Bilkan, A. F. a.g.e.
[236] Bilkan, A. F. a.g.e.
[237] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.59. İnsaf

Sözlükte “merhamet, vicdan ve mantığa dayanan adalet; kişide, adalet duygusu ile mantığın yönlendirdiği vicdan; adil ve ılımlı tutum; merhametli davranış; acıma” şeklinde izah edilen insaf genellikle adalet kelime ve anlamıyla beraber kullanılmaktadır. Bu kavram Klasik edebiyatta genellikle sevgilinin aşığa muameleleri için kullanılır. Fakat şiirlerinde toplumun meseleleriyle yakından ilgilenen Nâbî, “bozulan toplum ve bireylerin en büyük göstergesi adalet ve insaf duygusunun yitirilmesidir” şeklinde okuyucusunda bir intiba uyandırmaktadır:

Dini duyguları su-i istimal ederek insanları iğfal eden zahitlerin riyakarlıkları, dürüst insanlara yaptıkları kötü muamelelerinin yanında hiç hükmünde kalmaktadır:

“İnṣāf olunsa zāhid-i ḫuşküñ riyāları
Rindān ile muʿāmelesinden fenā degül”[238] (G 485/4)

Aynı bağlamda başka bir beyitte “biz cehâlet hastası insanlara ilmimizle/şiirimizle şifa dağıtmaya çalışırken onların kötü muamelelerle bizi yaralamaya çalışmaları insafa sığmaz” demektedir:

“Biz şifā-baḫş-ı ʿalīlān iken inṣāf mıdur
Bizi nādānlar ide böyle giriftār-ı seḳam”[239] (K 15/16)

Sevgilinin âşıklara yaptığını dile getirmek için şâir “Ey sevgili binlerce gönül evi gezdin. Elini vicdanına koy, insafla söyle; bir tek mamur gönül evi gördün mü?” diye seslenmektedir:

“Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi”[240] (G 872/2)

---

[238] Bilkan, A. F. a.g.e.
[239] Bilkan, A. F. a.g.e.
[240] Bilkan, A. F. a.g.e.

Zalim sevgilide birazcık olsun insaf olsaydı yuva yıkan güzelliği karşısında feryad ü figan koparan aşığa hak verirdi:

> “Bu ḥüsn-i ḫānmān-endāz ile ẓālim sen inṣāf it
> Seni gördükçe ʿāşıḳ āh ü feryād itmesün nʾitsün”[241] (G 593/2)

3.60. İnsaniyet

Hikemî tarzın en karakteristik özelliklerinin başında insana doğruyu gösterme ve insanlığa yaraşır bir hayat perspektifi kazandırmaktır. Hal böyle olunca Nâbî Divanı’nda insanîyete dair ne kadar çok söz söylendiğini tahmin etmek zor olmasa gerektir.

“İnsan bir sır hazinesidir. Bu sır öyle yücedir ki kişi bu sırra ererse yıldızlar ona gözcülük, melekler ise bekçilik eder.” Bu söylemle şâir, insanın sair yaratılmışların üzerinde bir makamı olduğunu dile getirmektedir:

> “Olaldan nāʾil-i gencīne-i esrār-ı insanī
> Kevākib dīdebānumdur melekler pāsbānumdur”[242] (G 64/5)

İnsanı insan yapan bir çok marifeti vardır. Ama bunlardan en önemlisi konuşma yeteneğidir:

> “Ey hünerver ki ismüñ olmışdur
> Māye-i ḥüsn-i nuṭḳ-ı insanī”[243] (K 103/1)

“İnsana özgü birkaç özellik var. Bu nitelikler insanı yüce kılar. Bundan dolayı melekler değil insana; toprağına dahi yetişemezler.” Şâir insanın ham maddesine atıfta bulunuyor:

> “Olmaz resīd gerdine nevʿ-i melāʾike
> Çendīn hüner ki nevʿ-i beşerden ẓuhūr ider”[244] (G 89/6)

---

[241] Bilkan, A. F. a.g.e.
[242] Bilkan, A. F. a.g.e.
[243] Bilkan, A. F. a.g.e.
[244] Bilkan, A. F. a.g.e.

Bütün bunları bir kenara koyup aslında doğruyu söylemek gerekir. İnsanlığı yüce kılan en önemli etken Hz. Muhammed Peygamberin insan nevinden olmasıdır:

“Eʾs-selām ey intisāb-ı Ẕāt-ı pākünle senüñ
Oldı böyle nevʿ-i insanī mükerrem eʾs-selām”[245] (G 537/4)

3.61. İntikam

Nâbî Divanı’nda görülen bir başka kavram intikamdır. Öç alma konusu açıldığında şâirin en çok bilendiği, kendisine bu kadar cevr ü cefayı reva gören felektir.

Nâbî “Felekden yana hemen herşeyi elde etmiş, her lezzeti tatmıştır. Geriye bir tek intikam alma zevki kalmıştır.” demektedir. Aslında şâir bu söylemle tariz yapmaktadır. Zira felek hiçbir lezzeti ona tattırmamıştır:

“Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur”[246] (G 142/6)

“Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur”[247] (G 142/4)

Sana zafer kazandırmayan bir intikamın kıymeti yoktur. Eziyet çekenlere teselli vermenin hiçbir faydası olmadığı gibi:

“Muẓaffer olmayıcaḳ intiḳāma ey Nābī
Sitem-keşīdelere tesliyet müfīd midür”[248] (G 99/8)

İnsan boş yere gönül incitmemelidir. Mazluma zulmetmemelidir. Çünkü Peygamberimiz “Zâlim, yeryüzünde Allah’ın adâletidir. Allah onunla (başkalarından) intikâm alır. Sonra (döner), ondan da intikâmını alır” (Keşfu’l-Hafâ, 2/64) buyurmaktadır:

---

[245] Bilkan, A. F. a.g.e.
[246] Bilkan, A. F. a.g.e.
[247] Bilkan, A. F. a.g.e.
[248] Bilkan, A. F. a.g.e.

“İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden”[249] (G 586/7)

3.62. İntisab

Maddi ve manevi olumsuzluklara karşı korunabilmek için insan birilerine ya da bir yerlere bağlanmak ister. Toplumumuzda İslamiyetin kabulunden günümüze kadar devam edegelen, özellikle manevi yönden kendine rehber bulmak ve ahiretine çalışmak için tarikatlare bağlanmak bir olgu haline gelmiştir. Divan şâirlerinin büyük bir kısmının tarikatlara mensubiyeti bilinen bir gerçektir. Nâbî’nin ise herhangi bir tarikata bağlı olup olmadığı netlik kazanmış değildir.

Nâbî’ye göre Allah’ın gazabına uğramamak için edilen isyan ve işlenen günahlardan sonra O’nun affına sığınmak gerekir:

“İtmezse ʿafv ü maġfirete ḳaṣd-ı intisāb
Ḥaḳḳa ḳalur cezāları ʿiṣyān idenlerüñ”[250] (G 429/8)

Nâbî, sahip olduğu en önemli sermayeyi Allah’ın bağışlanmasına olan intisabı olarak görür ve bundan dolayı Allah’a binlerce şükreder:

“Yūsuf ḳomışlar ismüni Nābī hezār şükr
Var intisāb-ı ʿafv-ı İlāhīye māyesi”[251] (K 104/1)

İnsanlığın Allah katında saygın bir mevki kazanmasının en büyük vesilesi Hz. Muhammed Peygamberin insan nevine mensubiyetidir:

“Eʾs-selām ey intisāb-ı Ẕāt-ı pākünle senüñ
Oldı böyle nevʿ-i insanī mükerrem eʾs-selām”[252] (G 537/4)

---

[249] Bilkan, A. F. a.g.e.
[250] Bilkan, A. F. a.g.e.
[251] Bilkan, A. F. a.g.e.
[252] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.63. İşleri Düzene Sokma

Düzen kavramı Nâbî Divanı'nda farklı alanlarda birbirine yakın anlamlarda işlenişi söz konusudur. Kainattaki düzen, dünya işlerini düzene sokma, devlet işlerinin düzeni bunlara örnek olarak verilebilir.

Şâire göre dünya ve ahiretin bu denli düzenli olmasının sebebi Allah'ın azametinin şanını herkese her yerde göstermektir:

"Maḳṣūd senüñ şānuñı āfāḳa beyāndur
Ārāyiş-i tertīb-i nizām-ı dü-serādan"[253] (Kt 13/2)

Maddi olan herşeye hevesli olan insan servet ve malını durmadan gönlünce bir düzene sokmaya çalışır. Bilmez ki yahut bilmek istemez ki bu dünyada kalıcı değildir:

"Göñlümce nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ
Ey büʾl-heves ammā saña pāyende ḳalursa"[254] (G 680/3)

Şâirin sözlerindeki simetriklik ancak sevgilinin yüzünün düzgünlüğü ile ifade edilebilir:

"Ārāyiş-i cemāline benzer ol āfetüñ
Nābī bizüm suḫanda olan intiẓāmumuz"[255] (254/5)

3.64. İntizar

Divan edebiyatında âşık, daima sevgiliye kavuşma ümidiyle bir beklenti içersindedir. Bu beklentisini her fırsatta farklı vesilelerle dile getirir:

Nâbî, "Sevgiliyle yüzyüze görüşmek nasip olmadı, arzu gözü ayna gibi yollarda kaldı" derken günümüzde hala kullanılan "gözü yollarda kalmak" deyimine yer vermiştir:

---

[253] Bilkan, A. F. a.g.e.
[254] Bilkan, A. F. a.g.e.
[255] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Olmaḳ müyesser olmadı dilberle rū-be-rū
Yollarda ḳaldı āyineveş çeşm-i ārzū”[256] (G 656/1)

Sevgilinin gelmesini beklerken aşığın gözü yolda olduğu gibi kulağı da kapıda olur. Bu durumu şekil itibarıyla kapı halkasına benzetir:

“Teşrīfüñ ümīdiyle senüñ ey meh-i şeb-gerd
Mānende-i ḥalḳa ḳapuda ḳaldı ḳulaḳlar”[257] (G 193/4)

Beklemenin sonunda kavuşma kesin ise o bekleme kavuşmaktan dahi daha tatlıdır:

“Egerçi bī-şek olur ẕevḳ-i vaṣl-ı yār leẕīẕ
Velīk baña gelür andan intizār leẕīẕ”[258] (G 822/1)

Âşık, “Kavuşma özlemiyle geceleri gözüme uyku girmediğini bilmek istersen hasret gözyaşlarını akıtıp yolunu gözleyen gözlerime sor.” diyerek sevgiliye seslenir:

“Ārzū-yı vaṣl ile şeb-zindedār olduḳlarum
Girye-i ḥasretle çeşm-i intizārum söylesün”[259] (G 596/4)

3.65. İstiğna

Divan edebiyatında sevgilinin istiğnası en çok işlenen konulardandır. Sevgilinin aşığa yaptığı cilveler, edalar şâirin temel sermayelerindendir. İstiğna mevzusu Nâbî Divanı’nda da hakkıyla üzerinde durulmuş bir husustur.

Aşağıdaki beyitte Nâbî, sevgiliyi okula yeni başlayan bir çocuğa, sevgilin kirpiklerini sivri uçlu kaleme ve aşığın zayıf bedenini de sayfaya benzetmektedir. Sevgili sivri kalem gibi kirpikleriyle beden sayfasını alıştırma için karaladıkça âşık inleyip durmaktadır. Bu durumun da şaşılacak bir tarafı yokdur:

---

[256] Bilkan, A. F. a.g.e.
[257] Bilkan, A. F. a.g.e.
[258] Bilkan, A. F. a.g.e.
[259] Bilkan, A. F. a.g.e.

“O şuḫuñ hāme-i müjgānı levḥ-i cism-i zārumda
ʿAceb mi meşḳ-i istiġnā iderse ṭıfl-ı mektebdür”[260] (G 204/6)

Şâire göre mana atı istedikten sonra kendisine ayak bağı olan yazıdan kurtularak manevi alemlerde ortaya çıkıp edalı yürüyebilir:

“Kümeyt-i maʿnī eyler sāha-i ıṭlāḳda cilve
Sevād-ı lafẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun”[261] (G 564/9)

3.66. İstimdad

İnsanın düştüğü zor durumlarda birisinden/birilerinden aman dilemesi tabiî bir durumdur. Bu eylemi şiirine taşıyan Nâbî, çeşitli mevzularda farklı mercilerden kendisi de yardım dileğinde bulunmuştur.

“Gönül burçsuz bir kale olan bedende mahsur kaldığında ansızın gelecek aman orudusunu gözler” diyen şâirin aman ordusundan kasttetiği bizce aşktır:

“Dil ḳalup ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende maḥṣūr
Ġaybdan leşker-i nāgeh-res-i imdāda baḳar”[262] (G 178/3)

Başka bir beyitte şâir, şarap kadehinin, sâkinin süzgün yan bakışından gizlice yardım aldığını; yoksa rintleri kendinden geçirme mahiyetinde olmadığını ifade eder:

“Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoḫsa
Degül vüsʿında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek”[263] (G 476/7)

“Bütün varlıklar her hal ve tavırlarında peygamberimizin ruhaniyetlerinden medet alırlar”:

---

[260] Bilkan, A. F. a.g.e.
[261] Bilkan, A. F. a.g.e.
[262] Bilkan, A. F. a.g.e.
[263] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Ṭāliʿ u hābiṭ-i hestī vü bülend ü pestī
Dergeh-i ḥażret-i Ṭā Hā dan ider istimdād”[264] (K 2/23)

3.67. İştiyak

Şevke gelmeyi mutluluk duygusunun dışa vurumu şeklinde ifade edebiliriz. Şâirler genellikle sevgiliden umduklarını bulamadıkları için hüzünlü ve kederli olsalar da iştiyaklarını da dile getirmekten geri durmazlar.

Nâbî’ye göre şevk ile ağırlık zıttır ve bir arada bulunmazlar. Mesela sevgiliye kavuşma söz konusu olunca ağırlık bile şevke gelir. Öte yandan iftar etme iştiyakı bitince insana bir ağırlık çöker:

“Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime ifṭārdan ṣoñra”[265] (G 799/1)

Nâbî bir yenilik şâiridir. Yeri geldikçe eskiyi eleştirir. Mesela Leyla ve Mecnun efsanesinin artık bıkkınlık verdiğini “usandık” redifli gazelinde dile getirir. Aşağıdaki beyitte de bu bağlamda bülbülün güle olan feryadının artık gına getirdiğini söyemektedir:

“Bu nāleden saña bülbül kelāl gelmedi mi
Dimāġ-ı şevḳe daḫı iḫtilāl gelmedi mi”[266] (G 876/1)

3.68. İtaat

Nâbî Divanı’nda itaat ve itaatsizlik farklı anlam çağrışımlarıyla yer almaktadır. Her divanda bulunabilen Allah’a ve devlet ricaline itaatin dışında bu farklı anlam yüklemelerine birkaç örnek vereceğiz.

Kalem mana aleminde her ne kadar yükseklerde uçsa da maddeten zavallı şâirlerin elindedir ve onlara itaat etmek durumundadır:

---

[264] Bilkan, A. F. a.g.e.
[265] Bilkan, A. F. a.g.e.
[266] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Nābī kemine ehl-i dile ser-fürū ider
Ḫāme ne deñlü evcde pervāz iderse de”[267] (G 809/7)

Kalemle yazı yazmak için kalemi kağıda dokundurmayı “secde etmekle” ilişkilendiren şâir, Allah’a itaat etmeyi en büyük yücelik sermayesi saymaktadır:

“Cānib-i maʿnāya fehm it secdesinden ḫāmenüñ
Māye-i sāmān-ı rifʿat ser-fürūluḳlardadur”[268] (G 191/4)

Allah, mizacı sert olanları hep yumuşak huylulara râm ettirir. Bu gerçeği şâir, maddesi sert olan iğnenin ipliğe râm olmasına benzetmektedir. Zira iplik nereden geçmek istiyorsa iğneyi oradan geçirerek gayesi için kullanmaktadır:

“Rām ider nermlere saḫt-nihādānı Ḫudā
Ki olur rāh-nümā riştelere sūzenler”[269] (G 105/4)

Şarap fıçısının kapağı açılmamalıdır. Açıldı mı artık iş işten geçmiş demektir. Zira açıldıktan sonra kimse ne yasak dinler ne de ferman:

“Bir kez açılmasuñ ser-i ḫum yoḫsa kim baḳar
Fermān-ı ʿaşḳa şıḥne-i ṣabruñ yasaġına”[270] (G 742/30)

3.69. Kadirşinaslık

Kadirşinaslık erdemli insanların güzel hasletlerinden biridir. Kıymet bilme, gereken değeri verme anlamlarına gelen bu kavram Nâbî Divanı’nda, özellikle toplumda kaybolmasıyla geçmektedir.

---

[267] Bilkan, A. F. a.g.e.
[268] Bilkan, A. F. a.g.e.
[269] Bilkan, A. F. a.g.e.
[270] Bilkan, A. F. a.g.e.

Bu asır evladının, ibadetin kıymetini bilmekten anladığı, sürekli samimiyetten uzak bir şekilde surat asarak -güya ciddiyetle- niyaz etmektir:

“Bu ʿaṣrda meşhūdı hemān çīn-i cebīndür
Mirʾāt-ı niyāz eyleyen en ḳadr-şināsın”[271] (G 636/3)

Zamane insanlarının büyük kısmı, Allah’ın verdiği hadsiz nimetlerin kıymetini takdir edip şükürle mukabele etmemektedir. Şâir bu nankörce davranışa anlam verememektedir:

“Bu deñlü niʿmet-i bī-imtinānun ḳadrini bilmez
ʿAceb küfrān-ı nā-şükrāndur ekser merdüm-i dünyā”[272] (K 1/79)

Zamane hiçbir şeyin değerini idrak edememekte. Mücevhere müşteri yok. Kabiliyet çarşısında kabiliyeti tartacak terazi bulunmamaktadır:

“Ḳadrin anlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenün
Çār-sūy-i kābiliyyetde terāzū ḳalmamış”[273] (G 353/4)

Emek vermeden ele geçen nimetlerin kıymeti bilinmez. Ancak; aynı nimet için yokluğunda, insan çok çaba sarfederek kazanırsa değerini anlar:

“Ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ ḳadri żāyiʿdür
Bilür ḳadrin bulanlar gūşiş-i bisyārdan ṣoñra”[274] (G 799/6)

Nâbî, hak ettiği değeri görmemekten yakınır. “Eğer ben de diğer şâirler gibi hünerimle övünseydim hepsinden daha fazla itibar kazanırdım” demekle kabiliyetinin bilinmdeğinden dert yanar:

“Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn
Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiḫārum olaydı”[275] (G 877/7)

---

[271] Bilkan, A. F. a.g.e.
[272] Bilkan, A. F. a.g.e.
[273] Bilkan, A. F. a.g.e.
[274] Bilkan, A. F. a.g.e.
[275] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.70. Kalem ve Yazı

Yazı yazma gereci olarak kalem ve kalem takımı Divan edebiyatı şâirlerince çeşitli anlam yönleriyle şiire konu edinilmiştir. Öyleki bazı kasidelerin nesib bölümü kalem adıyla yazılmış ve uzun uzadıya kalemden bahsedilmiştir.

Yazı da aynı şekilde Klasik Türk edebiyatında çeşitleri ve çağrışımlarıyla işlenen bir diğer konudur. Özellikle gerek yazılış gerekse şekilsel benzerliğinden dolayı sevgilinin ayva tüyleri ile ilişkili kullanımı söz konusudur.

Geleneğe uygun olarak Nâbî Divanı’nda da kalem ve yazı ile ilgili birçok unsur her vesile ile işlenmiştir. Bu konu ile ilgili detaylı bilgiyi Prof. Dr. Aysun Sungurhan’ın “Nâbî ve Sabit Divanında Kalem”[276] makalesine havale edilerek burda birkaç beyit üzerinde durulacaktır.

Eskiden yazı yazılan divitlerin uçları yarılır ve bu yarıktan mürekkebin akması ile yazı yazılırdı. Şâir kalemin ucunun, yazı yazma aşkıyla yarıldığını, akan mürekkebin de sevinçten dökülen gözyaşlarına benzeterek hüsn-i talil sanatı yapmaktadır:

“Maḥberem eşk-rīz-i şevḳ-i ḳalem
Ḳalemüm çāk-ı ārzū-yı raḳam”[277] (KM 8/159)

Şâir yazmaktan aldığı zevki dile getirirken “Kalemin yazarken çıkardığı sesi kulağıma hoş bir name yaptım. Hokka, kalem ve kağıdı kendime yaşam biçimi yaptım.” demektedir:

“Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ẖāmenün
Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u meẕheb baña”[278] (G 3/6)

Şâirde “kalemin karşılığı mana, kağıdın nükteli ince söz, hokkanın da güzel ifadedir”:

---

[276] Sungurhan, A. “***Nâbî ve Sabit Divanında Kalem***”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4. Cilt, S. 17.
[277] Bilkan, A. F. a.g.e.
[278] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr”[279] (K 8/3)

“Kalem ortaya çıkmadan mana gün yüzüne çıkamaz. Bundan dolayıdır ki kara renkli yazı için karar kılınacak yer kağıdın yüzüdür” diyen şâir, kalemin, mananın günyüzüne çıkmasındaki hayatî rolünü vurgulamaktadır:

“Ḳalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz
Maḳar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāġıddur”[280] (G 74/3)

3.71. Kanâat

Kanâat, daha önce bahsi geçen hırsın tersidir. Nâbî Divanı’nda aç gözlülüğü ne denli zararlı görüp kötülüyorsa aynı derecede tok gözlülüğü değerli görüp yüceltmektedir. Huzur ve rahatın bir gereği saymaktadır.

İnsan bu dünyada rahat ve huzurunu muhafaza etmek istiyorsa şâire göre bunun en basit yolu tok gözlülüktür:

“Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur”[281] (G 108/7)

Aç gözlülük mizacını taşıyan insanın muradına ermesi mümkün değildir. Bunu ihtar eden şâir “Madem muradına eremiyorsun bir kere de aleme kanâat ile bak, belki de aradığını bu yolla elde edersin.” diyerek insanı bu kötü ahlaktan kurtarma gayretindedir:

“Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin”[282] (G 585/8)

---

[279] Bilkan, A. F. a.g.e.
[280] Bilkan, A. F. a.g.e.
[281] Bilkan, A. F. a.g.e.
[282] Bilkan, A. F. a.g.e.

Eğer mutlaka bir şeye kanâat etmeyip hırs gösterilecekse bu Allah'ı tanıtan zahirî şeylerle yetinmeyip batinî alemleri de tefekkür etmek olmalıdır. Zira Allah'ın ihsan ettikleri sadece görünen şeyler değildir:

> "Şuhūd-i ẓāhir ile olma Nābīyā ḫursend
> Faḳaṭ ḫülāṣa-i iḥsān-ı Kirdgār o mıdur"[283] (G 120/9)

3.72. Kabullenme ve İnkar Etme Hakkında

Nâbî, sevgilinin bazı özelliklerinden bahsederken ikrar ve inkar söylemlerini kullanır. Bu tabirlerin zıt anlamlı olması ile sevgilinin davranışlarındaki serbestliği ve tutarsızlığı vurgulama amacı gütmektedir.

Şâir, sevgiliye hitap ettiği beyitte, sevgilinin ağzının şarapla dolu olduğu halde sarhoşluğunu kabullenmemesini; inkar yoluna girmesini işlemiştir. Şarapla dudağın renk açısından benzerliği temeline dayanan beyitte, aslında şâir sevgilinin dudağının kendisini mest ettiğini anlatmak istemektedir:

> "Leblerüñ pür-mey yine inkār idersin ʿişreti
> Bāde-i iḳrārdan pür cām-ı inkāruñ senüñ"[284] (G 434/3)

Sevgilinin yan bakışları her ne kadar inkar etse de kaşları "gönül hırsızı" olduğunu işaret eder:

> "İnkār iderse ġamzesi düzdāndan olduġın
> Ebrūları işāret ider andan olduġın"[285] (G 606/1)

Nâbî geleneğe aykırı olarak sevgiliden yana sitem ettiği; hatta şikâyet ettiği çok görülmüştür. Aşağıda bir beytini aldığımız gazelin tamamında bu şikâyetlerini dillerinden şâir, sevgilinin gece kimlerle içki içip eğlendiğini önce gururundan inkar etse de sonradan bunu kabullendiğini söylemektedir:

---

[283] Bilkan, A. F. a.g.e.
[284] Bilkan, A. F. a.g.e.
[285] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar”[286] (G 72/3)

3.73. Kara Baht

Divan edebiyatının baş kahramanı âşık yad edilince akla ilk gelen vasıflardan biri şüphesiz kara bahtıdır. Aşığın yegane derdi sevgiliye kavuşmaktır. Fakat bu visal ya rakip ya felek ya da aşığın kara bahtından dolayı bir türlü gerçekleşmez.

“Sevgilinin ayna gibi parlak yüzüne bakan âşık kara bahtındaki siyah yazıları görmektedir.” diyen şâir bahtsızlığını mübalağalı bir üslubla dile getirmektedir:

“Rū-nümādur Nābiyā mirʾat-ı rūy-ı yārda
ʿAks-i ḫaṭṭ-ı cebhe-i baḫt-ı siyāhı ʿāşıḳuñ”[287] (G 470/5)

İnsanın huzur bulması için karnının tok olması gerekir. Başını sokacak bir evi, bir de biraz şansı olması lazımdır. Gel gör ki aşığın perişan bahtı bunlardan hiçbirini bırakmamıştır:

“Ḳomadı baḫt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aḫter”[288] (K 9/30)

Aşağıdaki beyitte şâir renk açısından bahtı ile sevgilinin saçları arasında münasebet kurmuştur. Kendisini hangisinin daha çok berbat ettiğine karar verememektedir:

“Hem-rengsüñ ey baḫt-ı siyeh zülf-i bütāna
Ammā nʾideyüm öylece berbād olamazsın”[289] (G 624/4)

Kürkler ilk alındıklarında koyu ve parlak olur. Zamanla bu kürkler kullanıma bağlı parlaklığını kaybeder ve ağarır. Şâir bu durumu kara bahtı ile ilişkilendirir. “Her işimde, kara bahtım peşimi bırakmazken söz konusu kürk olunca ağarmaya başlar”:

---

[286] Bilkan, A. F. a.g.e.
[287] Bilkan, A. F. a.g.e.
[288] Bilkan, A. F. a.g.e.
[289] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Nābī cemīʿ-i ḥālde baḫtum siyāh iken
Gör ṭāliʿi ki kürke gelince sefīd olur”[290] (G 215/7)

Nâbî bir çok beyitte kara baht ile mürekkebi renk noktasında ilişkilendirmektedir. Aşağıdaki beyitte yine bu ilişki görülmektedir. Şâir şiirlerini kalemin yarığından akan siyah mürekkeple yazmaktadır. Eğer kara bahtından şikâyet ederse siyah mürekkeple olan haşir neşirliği irdelenekcektir:

“Yoḳ şekveye tenezzülümüz baḫt-ı tīreden
Cīb-i ḳalemde ẓāhir olur çākümüz bizüm”[291] (G 510/6)

3.74. Katı Yüreklilik

Klasik Türk edebiyatının sevgili tipinde katı yüreklilik karakteristik bir vasıftır. Özellikle aşığa karşı merhametsiz ve insafsız davranmak âşık tarafından da belli bir süreden sonra yadırganmamaktadır. Sevgilinin bu mizacı seng-dil, saht-dil gibi tabirlerle Divan edebiyatında ifadesini bulmuştur.

Sevgili aşığa katı yüreklilikle davranacaksa boş yere ağlayıp sızlamanın bir faydası olmayacaktır. Nasıl ki ahşap binanın ateşe karşı bir dayanıklılığı yok, öyle de sevgilinin aşığı ah ateşiyle yakmada pervası yoktur:

“Hīç ʿarż-ı sūziş eyleme çūpīn-binā gibi
Pervası yoḳ o seng-dilün iḥtirāḳdan”[292] (G 595/4)

Aşığa cevr ü cefa çektirmekte sevgili o denli taş yüreklidir ki ağlayıp inlemenin, yana yakıla gözyaşı dökmenin, feryad ü figan koparmanın hiçbir etkisi yoktur:

“Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar”[293] (G 178/5)

---

[290] Bilkan, A. F. a.g.e.
[291] Bilkan, A. F. a.g.e.
[292] Bilkan, A. F. a.g.e.
[293] Bilkan, A. F. a.g.e.

Katı yürekli insanın sıkıntılara tahammülü olmaz. Görmezden gelmez, ağırdan almaz. Her istediğinin harfiyyen yerine getirilmesini ister. Şâir bu durumu sert çubuktan yay yapmanın zorluğu üzerinden anlatmaktadır:

“O saḫt-dillik ile Nābiyā dü-gūş-ı kemān
Taḥammül eyleyemez zaḫmına nişānemüzüñ”[294] (G 432/7)

Şâir aşk yolunda artık acemi olmadığını dile getirdiği gazelde sevgiliye seslenirken “Gönül incitmenin mahcubiyeti diye bir şey kaldıysa sende kalmıştır. Senin taş yüreklilikle yaptıklarını biz çoktan unuttuk yahut alıştık.” demektedir:

“Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger
Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz”[295] (G 292/3)

3.75. Nankörlük

Verilen nimetlerin kıymetini bilmeyip küçümseme anlamına gelen küfran-i nimet yahut nankörlük, hikmete de aykırı olduğundan Nâbî’nin önemsediği bir konudur. Şâir, "Andolsun, eğer şükrederseniz elbette size nimetimi artırırım. Eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir." ayetinin anlamına (İbrahim Suresi, 7. ayet) aşağıdaki beyitte atıfta bulunmaktadır:

“Nābī bu niʿmet olmaz idi nev-be-nev ziyād
Maʿnā-yı şükre olmasa dāʾir suḫanları”[296] (G 844/9)

Bir başka beyitte de zamane insanlarının verilen nimete hakkıyla şükretmediğinden dem vurur:

“Bu deñlü niʿmet-i bī-imtinānun ḳadrini bilmez
ʿAceb küfrān-ı nā-şükrāndur ekser merdüm-i dünyā”[297] (K 1/79)

---

[294] Bilkan, A. F. a.g.e.
[295] Bilkan, A. F. a.g.e.
[296] Bilkan, A. F. a.g.e.
[297] Bilkan, A. F. a.g.e.

Aşağıdaki beyitte ise şâir, böyle bir hataya düştüğünde af dilemektedir. Zira “Allah’ın bağışlama kaleminin tek hareketi tüm hataları hükümsüz kılmaya kafidir”:

“Bizüm küfrānumuz laġv oldıġında şübhe yoḳ ancaḳ
Anı sen cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla ḳıl ilġā”[298] (K 1/78)

3.76. Küstahlık

Saygısız ve edepsizce davranış veya söz analmına gelen küstahlık, genel olarak toplum tarafından kötümsenen ve hoş karşılanmayan bir davranıştır. Divan edebiyatında ve Nâbî Divanı’nda da bu bağlama paralel bir kullanım söz konusudur. Ancak Nâbî’de küstahlığın bazı şartlar altında tolere edilebileceği durumlar da yok değildir.

Âşık sevgiliyi aynadaki yansımasından dahi kıskanacak derecede sever. Aynadaki aksin sevgiliye öylece bakmasını âşık küstahlık olarak değerlendirmektedir:

“ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāẖ
Bu ḳadar görmemişüz olduġın ādem küstāẖ”[299] (G 47/1)

Bilindiği üzre sevgili aşığa her daim cevr ü cefada bulunur. Âşık her ne kadar durumdan yakınsa da aslında bütün bütün sevgiliyi suçlamamaktadır. Çünkü sevgilinin bu davranışına ara ara da olsa aşığın küstahça bakışları sebebiyet vermektedir:

“Benden de gāh naẓra-i güstaẖ ider ẓuhūr
Yārüñ baḳılsa cevri ḳatı bī-sebeb degül”[300] (G 488/3)

Âşık sürekli sevgiliden yana dertlidir. Kendisine yüz vermemesine, iltifat etmemesine içerlemektedir. Hasbelkader sevgili aşığa yakınlık gösterdiği an, âşık hemen gururlanmakta ve küstahça davranışlar içerisine girebilmektedir. Bu söylemle şâir, sevgilinin müstağni durmasını haklı görmektedir:

---

[298] Bilkan, A. F. a.g.e.
[299] Bilkan, A. F. a.g.e.
[300] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Maġrur olup mülātefet ü iltifātına
Güstāḫlıḳlar eylemeġe cürʾet itmişüz”[301] (G 269/3)

Sarhoş bir adamdan edep ve ahlak kurallarına riayet etmesi beklenmez. Zira aklı başında değildir. Gülün huzuruna çıkan bülbül de gülün güzelliğinden sarhoş olmuştur. Dolayısyla taşknca ve küstahça feryad ü figan etmesini çok da ayıplamamak gerektir:

“Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez”[302] (G 279/5)

3.77. Lütuf ve Kahır

Lütuf ve kahır, cemal ile celal, şefkat ve öfke gibi zıt kavramların beraber kullanıldığı beyitlere Nâbî Divanı’nda çokça rastlanmaktadır. Hem dünyanın fıtratında bu zıtlıkların içiçe olması hem de insanın iç dünyasında böyle gelgitlerin varlığı, bu kavramların sık ve beraber kullanılmasını gerekli kılmıştır.

Allah varlık alemini lütuf ve kahır fabrikasında zıtları karıştırarak yaratmıştır. Adına dünya demiştir:

“Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā”[303] (K 1/6)

Şefkatli bir anne tehlikelere karşı çoçuğunu tokatla korkutup merhametli kucağına celbetmesi gibi Allah da kullarını azap korkusuyla ibadete teşvik etmektedir. Bu duruma dikkat eden, Allah’ın celalî sıfatlarından cemalî sıfatlarının nasıl tecelli ettiğini görebilir:

“Ḫavf-ı ʿaẕāb çünki olur bāʾis-i ṣalāḥ
Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetüñ”[304] (G 433/7)

---

[301] Bilkan, A. F. a.g.e.
[302] Bilkan, A. F. a.g.e.
[303] Bilkan, A. F. a.g.e.
[304] Bilkan, A. F. a.g.e.

Nâbî Divanı’nın 128. gazelinde feleğin yaptığı zulümler, cevr ü cefalar tam tersi şeklinde lanse edildiğini şâir anlatmaktadır. Zıtlıklar üzerine kurulu bu gazelin makta beytinde aşığın tabiatı bir binaya teşbih edilmekte ve “Felek zulüm kazmasını harap etmek üzere aşığın yaradılış binasının temeline güya tamir etmek üzere vurmakta.” denilmektedir:

“Eyler ḥavāle tīşe-i ġadri esāsına
Taḫrīb-i ṭabʿa ḳasdı bina ṣūretindedür”[305] (G 128/8)

3.78. Makam ve Mevki

Makam ve mevki sevgisi/hırsı, diğer bir tabirle hubb-ı cah insanı doğru yoldan saptıran bir handikaptır. Bundan dolayı insan hiçbir zaman bulunduğu makamla övünmemeli ve bunun geçici olduğunu göz ardı etmemelidir:

“O cāh kim ola hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl
Teveccüh itse bile ibtihācumuz yoḳdur”[306] (G 189/4)

İnsanoğlu, hayatta herşeye hazırlıklı olmalı ve ona göre davranmalıdır. İnsana, insan olduğu için hoş muamelede bulunmalıdır. Bulundukları makamlara göre ayrım yapmamalıdır. Gün gelir kendisinden düşük makamlarda bulunanlara muhtaç olur. Tıpkı satranç oyununda şahın piyona muhtaç olduğu gibi:

“Bāziçegāh-ı ʿarṣa-i nā-üstüvārda
Muḥtāc olur himāyesine şeh piyādenüñ”[307] (G 415/3)

“Câhilin bulunduğu makama dayanarak kendini alimden yüksek görmesi, eşeğin kafası daha büyük olduğu için kendini attan üstün görmesinden farksızdır”:

“Cāhillerüñ tefevvuḳı cāh ile ʿārife
Olmaḳ gibi ḫar esblerüñ ser-ṭavīlesi”[308] (G 841/3)

---

[305] Bilkan, A. F. a.g.e.
[306] Bilkan, A. F. a.g.e.
[307] Bilkan, A. F. a.g.e.
[308] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.79. Merhamet

Karşılaşılan zorluklar, sıkıntılar insanın takati üstünde olunca sığınılacak bir yer, merhamet dilenilecek bir kimse aranır. Divan edebiyatında melce, çoğu zaman Allah ve Allah’ın sonsuz rahmeti olur. Bunun yanında sevgiliden, çektirdiği cefaya karşı merhamet talebi yahut özellikle kaside gibi övgü şiirlerinde memduhtan maddi sıkıntılara karşı himmet isteği de sıkça görülür. Nâbî Divanı’nda da bu olgu yer yer geçmektedir.

Sevgiliden yana merhamet dilemek aslında beyhude bir iştir. Fakat bunu şâir düpedüz değil farklı bir üslupla anlatmaktadır: “Güzellerin ne kadar merhametli bir mizaca sahip olduklarını eğer yakam parçalanmasaydı tanıklık edebilirdi.” şeklinde dile getirilmektedir:

“Ḫubānun olur merḥamet-i ṭabʿına şāhid
Olmazsa eger çāk-ı girībān müteʿaddid”[309] (G 54/3)

Sevgiliden, âşık merhamet talep ettikçe onu cefa eylemeğe hırslandırmaktadır:

“Cefāsı raḥmete şāyān olur o fettānun
Esīr-i ʿaşḳına ḳaṣd-ı teraḥḥüm itdükçe”[310] (G 790/3)

Malumdur ki herşey zıddıyla bilinir. “Merhamet de merhametsizlikle ancak bilinebilir. Bunu en iyi sevgilinin merhametsiz yan bakışı yapar.” diyen şâir “merhamet imandan gelir” (Hâkim, IV, 185/7310) hadisini hatırlatmaktadır:

“Bī-raḥmlikle ġamze-i kāfir-nihād-ı yār
Bildürdi ḫalḳa merḥamet īmāndan olduġın”[311] (G 606/2)

Aşağıdaki beyitte şâir, peygamberden, kendisine acımasını istemekte ve şefaat dileğinde bulunmaktadır:

---

[309] Bilkan, A. F. a.g.e.
[310] Bilkan, A. F. a.g.e.
[311] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Anlaruñ birisiyem ben de baña merḥamet it
Ey şeh-i ḫıṭṭa-i nāz ey gül-i destār-ı murād”[312] (G 2/161)

3.80. Misafirperverlik

Türk kültürünün sahip olduğu en güzel vasıflardan olan misafirperverlik, asırlarca bu kültürün dili olan Klasik edebiyata da yansımaları olmuştur. Özellikle toplumun sosyal hayatına ağırlık veren divanlarda sıklıkla işlenmiştir. Nâbî Divanı’nda misafir ve misafirperverlik birçok farklı teşbih ve anlam yönüyle konu edilmiştir.

Misafir geleceği zaman herşeye dikkat edilir. Bütün ev temizlenip düzene sokulur. Çünkü misafir kıymetlidir. Gereken önem verilmezse bir daha gelmez. Şâir bu olguyu farklı bir zemine uygulamaktadır. “Dünyaya bakış açını, idrak aynanı temiz tut. Temiz olmayan eve misafir gelmez, bu durumdan utanmalı.” diyerek kudsi manaların insan zihninde inkişaf etmesi için zihnini pis düşüncelerden, kötü hayallerden temizlemenin gerekliliğini anlatmaktadır:

“Ayīne-i idrāküñi ṣāf eyle sivādan
Mihmān mı gelür ḫāne-i nā-pāke ḥicāb it”[313] (G 29/4)

Misafir geldiğinde mutlaka en güzel şekilde ağırlanmalı, izzet ü ikramda kusur edilmemelidir. Nâbî, gam çeken gönlü, ahından ateş çıkarması, gözünden su gibi yaş akması ve bağrının kebap olmasını acaba misafiri mi var ki bu hazırlık yapılıyor” şeklinde tecahü’l-arif sanatıyla anlatmaktadır:

“Āhı āteş getürür dīdesi ṣu bağrı kebāb
Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var”[314] (G 81/6)

Aç ve susuz misafire görgüsüzce davranmak insafla izah edilir bir durum değildir. İnsana yakışan onu en güzel şekilde ağırlamaktır:

---

[312] Bilkan, A. F. a.g.e.
[313] Bilkan, A. F. a.g.e.
[314] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Mihmānuña ḫuşk eylemek inṣāf degüldür
Ol dāmeni kim teşne-leb-i niʿmet-i yemdür”[315] (G 96/2)

Misafirin en güzel şekilde ağırlanmasının sebebi dinen teşvik edilmesi ve büyük bir sevap kabul edilmesidir. Şâir, güzelleri hayal yatağında misafir edip iyi davranmasını bu sebebe dayandırmaktadır:

“Ḫūbānı cāme-ḫ∨āb-ı ḫayālüñde eyle būs
Mihmānlara nevāziş idersen sevābı var”[316] (G 76/2)

3.81. Muhasebe

Nâbî, farklı anlam yönleriyle muhasebe kavramını kullanmaktadır. Sevgili, ömür, felek, zaman bunlardan birkaçıdır. Şâir bu hesaplaşmalarda rahat bir tavır sergilemektedir. Zira haklılığından emindir, veremeyeceği hesabı yoktur.

Gönlü paraya benzeterek sevgiliye seslenen âşık “Eğer istediğin gönül parası ise al senin olsun, ben öyle küçük hesapların peşinde değilim.” diyerek aslında en büyük varlığını sevgili yolunda harcamaktan hiç çekinmediğini göstermektedir:

“Ḳalsun eger murāduñ ise sende naḳd-i dil
Cānā senüñle biz degilüz ol ḥisābda”[317] (G 691/7)

Söz konusu kıyametteki büyük hesaplaşma olunca şâir endişeden tamamen uzaktır. Güvendiği şey ise amelleri değil Allah’ın bağışlamasıdır. Bu güveni duymayıp korkanlar şâirce Allah’ın rahmetine su-i zanda bulunmaktadırlar:

“ʿAfv-ı kerīme ẓannum odur sūʾ-ı ẓann ider
Tersān olan muḥāsebesinden ḳıyāmetüñ”[318] (G 433/6)

---

[315] Bilkan, A. F. a.g.e.
[316] Bilkan, A. F. a.g.e.
[317] Bilkan, A. F. a.g.e.
[318] Bilkan, A. F. a.g.e.

Âşığın, sevgiliye duyduğu aşkla mecnuna dönmesi olağan bir durumdur. Mecnunluk aşığın göbek adıdır. Fakat bazı zamanlar vardır ki âşıktaki bu damar depreşir. Bu zaman dilimi bahardır. Başta gül, sünbül, lale, menekşe çiçeklerinin her biri sevgilinin bir uzvunu hatırlatır. Âşık bunları gördükçe mest olur. Orhan Veli'nin deyimiyle aşığı bu güzel havalar mahvetmiştir. Bu durumdan ötürü aşığın bahar nevsimi ile hesabı -deyim yerindeyse- kabarıktır:

"Geldükçe naḳd-i hūşumızı ṣarf ider gider
Çoḳdur bizüm muḥāsebemüz nev-bahār ile"[319] (G 738/2)

Âşıkla felek hiçbir zaman geçinemezler. Sürekli aralarında bir husumet, bir hesaplaşma vardır. Nâbî kendince yaptığı muhasebe sonucunda feleğe karşı bir minnet borcu olmadığı kanâatindedir. Alacağı olsa da borcu yoktur:

"Benüm muḥāsib-i gerdūna minnetüm yoḳdur
Aşaġa varsa bile Nābiyā ḥisābumdan"[320] (G 583/5)

3.82. Mücadele

Mücadele hayatın her alanında farklı şekillerde insanın karşısına çıkmaktadır. Hatta mücadele hayatın ta kendisidir. Mücadele konusunu farklı anlam düzlemlerinde Nâbî şiirinde dillendirmiştir.

Şâir gam ordusu ile mücadeleye girişmeye niyeti yoktur. Savaşırsa kazanabilir de. "Çünkü gönül gülşeninde eğik duran dallar, bitkilerin her biri ok atmak için şâirin bir yayıdır." demekle kedere teslimiyetini dışa vurmaktadır:

"Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoḫsa
Benüm gülşende her şāḫ-ı ḫamīde bir kemānumdur"[321] (G 64/4)

---

[319] Bilkan, A. F. a.g.e.
[320] Bilkan, A. F. a.g.e.
[321] Bilkan, A. F. a.g.e.

Başka bir beyitte şâir bu iddiasından vazgeçmiş görünmektedir. “Gam pehlivanı ile mücadeleye tutuşmak gönülden geçiyor amma kazanmaya gücüm kuvvetim yeter mi emin değilim.” demektedir:

“Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez”[322] (G 318/2)

“Gönül gamla didişmekten asla usanmaz. Ancak bir yar için rakiplerle mücadele etmekten usandım.” diyen şâir, şiirde eski söylemlerin bıkkınlık verdiğini, yenilik arayışında olduğunu dile getirmektedir:

“Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uṣanmaz
Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uṣanduḳ”[323] (G 395/4)

“Herşeyden vazgeçip huzurla bir köşeye çekilmenin ne demek olduğunu bilmeyenler dünya koşuşturmasına devlet adını vermişler, mutluluk demişler.” Bu ifade ile şâir dünya hayatı telakkisini ifade etmektedir:

“Künc-i ferāġuñ anlamayañlar ṣafāsını
Devlet ḳomışlar adını ġavġa-yı ʿālemüñ”[324] (G 399/2)

3.83. Mürüvvet

Mürüvvet; insanın şanına yakışır iyilikte bulunma, cömertlik, alicenaplık, yiğitlik, aile mutluluğu gibi çeşitlere anlamlara gelmektedir. Nâbî Divanı’nda bu anlamların tamamını karşılayacak şekilde bu kavramın şiirde yer aldığını görmekteyiz.

Nâbî’de geleneğe aykırı söylemlerin çok olduğundan yeri geldikçe bahsettik. Bunlarda birisi de aşığın rakibe insaflı davranması olduğunu rakiple ilgili başlıkta belirtmiştik. Aşağıdaki beyitte bu söyleme paralel “Rakiple ne denli kavga etsekte onun kırık gönlünü incitmeye bendeki mürüvvet cevaz vermez.” demektedir:

---

[322] Bilkan, A. F. a.g.e.
[323] Bilkan, A. F. a.g.e.
[324] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Ne deñlü eylese aʿdā benümle lecc ü sitīz
Şikest-i ẖāṭırın itmez mürüvvetüm tecviz”[325] (G 331/1)

Yiğit olmayanlar, sürekli kötülük isteyenler ve zulümle abad olduğunu sananların işleri Allah’ın bir “yeter artık” demesine bağlıdır. Onun için onların yaptıklarını çok büyütmemek gerektir. Vakti gelince cezalarını bulacaklardır:

“Vā-bestedür umūrı mükāfat-ı ġayrete
Bedkār ü bī-mürüvvet ü mekkār olanlaruñ”[326] (G 427/4)

Sevgiliye seslenen âşık “Eğer niyetin cömertlik, alicenaplık göstermekse âşık kullarına arasıra bir mürüvvet nazarıyla bak.” diyerek tavsiyede bulunmaktadır:

“Eyle gehī nigāh-ı mürüvvet gedālara
Ey şūẖ-ı ẖayr-ẖ∨āh murāduñ sevāb ise”[327] (G 726/6)

Başa giyilen sarığın kenarına çiçek takma eskiden adetti. Bu gelenekten yola çıkan şâir “Eğer bülbülün muradına erememiş gönlünü önemsemeseydim gülü çoktan kavuşma destarına süs yapardım.” demektedir. Şâir gülü koparıp sarığına süs yapmamaya bülbülün gönlünü neden göstermektedir. Bu hareketiyle bülbüle mürüvvetini göstermektedir:

“Ol güli çoḳdan iderdüm zīb-i destār-ı viṣāl
Baḳmayaydum ʿandelībüñ ẖātır-ı nā-şādına”[328] (G 747/4)

3.84. Nazar Hakkında

“Bazı kimselerde bulunduğuna ve baktığı kimselere zarar verdiğine inanılan çarpıcı güç; göz değmesi” anlamına gelen nazar, divanda bahsi geçen bir konudur. Genellikle muska ve muska anlamına gelen kelimelerle beraber kullanılan göz değmesi kötü insanlarda bulunan bir özellik olarak tasvir edilmektedir.

---

[325] Bilkan, A. F. a.g.e.
[326] Bilkan, A. F. a.g.e.
[327] Bilkan, A. F. a.g.e.
[328] Bilkan, A. F. a.g.e.

Muska geleneği kültürümüzde çok eski tarihlere dayanmakta ve günümüzde bile etkisini toplumun çoğu kesiminde devam ettiren bir adettir. Muskalarda genelde Kur'an-ı Kerim'den nazarla ilgili ayetler yazılır. Özellikle "huruf-ı mukattaa" ayetleri tercih edilir. Bu muskalar ya kola takılarak ya da boyna asılarak taşınır. Nâbî, düşmanlarının kötü nazarlarından korunamamasını kolunda muskayı taşımadığına bağlamaktadır:

"Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
Ben daḫı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan"[329] (K 65/4)

Nazardan sakınmak için boyna takılan muskaya heykel de denilmektedir. Aşağıdaki kıtada bu konuya değinmektedir:

"Didiler kel köpegüñ yārānı
Başına gördiler urmış ṣayḳal
Çeşm-i bedden seni ḥıfẓetmek içün
Saña lāzımdur aṣılmaḳ heykel"[330] (K 61/1-2)

Eskiden nazar değmemesi istenilen yerlere veya nazar değmiş kişi ya da çocukların üzerlerinde bir kap içinde üzerlik yakarlardı. Tohumlar ateşte çıtırdadıkça da nazarın dağıldığına inanılırdı:

"Meşrebümde irtikāb-ı çeşm-i zaḫm āsān iken
Bāʿis olmaḳdan sipendüñ sūzına feryādına"[331] (G 747/3)

3.85. Nusret

Klasik Türk edebiyatında gazelden sonra en çok tercih edilen şiir formu kasidedir. Kasideler ise daha çok devlet büyüklerini -özellikle padişahları- övme ve saltanatları döneminde başarılı olma temennisi için yazılır ve onlara takdim edilir. Bir padişahın başarısı mülkünde adaletle asayişi sağlaması dışında elde ettiği zaferlerle ölçülür. Kasidelerde genelde kazanılan zaferler övülür ya da zafer temennisinde bulunulur. Nâbî de genel itibarıyla bu bağlamda nusreti konu edinmiştir.

---

[329] Bilkan, A. F. a.g.e.
[330] Bilkan, A. F. a.g.e.
[331] Bilkan, A. F. a.g.e.

Merzifonlu Çalık Hacı Ali Paşanın övüldüğü şiirde, şâir, paşanın cihanı fethedebilcek kabiliyette olduğunu söylerken bu başarısının en büyük sebebi salihlik ve müttakiliktir der:

“Senden ümmīd idinür fetḥi cihān kʾolmışdur
Nuṣretüñ aʿẓam-ı esbābı ṣalāḥ ü taḳvā”[332] (T 36/23)

Şâirin Allah’tan isteği İslama zafer vermesi ve düşmanları da feryad ve figanla berbat etmesidir:

“Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh” (G 814/5)

Bazen Allah’ın ihsan ettiği bir fetih ve zafer bütün islam alemini o derece sevindirir ki adeta yeniden yaratılmış gibi olur:

“Luṭf-ı Ḥaḳ eyledi bir fetḥ ü ẓafer iḥsān kim
Oldı sükkān-ı memālik yeni başdan iḥyā”[333](T 128/8)

“Bir ordu eğer zafer rüzgârını arkasına alırsa alemin kanatları o rüzgârla pervaza gelir”:

“Olsa bir ceyşe ḳafādar nesīm-i nuṣret
Cünbiş-i şevḳ ile pervāza gelür bāl-i ʿalem”[334] (G 496/4)

---

[332] Bilkan, A. F. a.g.e.
[333] Bilkan, A. F. a.g.e.
[334] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.86. Öze Dair

Başka şeyden yapılmamış, varlığı bizzat kendisinden olan yahut var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher anlamında cevher, cevher-i zat ve zıt anlamlısı araz ifadelerini Nâbî çeştli vesilelerle şiirinde kullanmıştır.

Dünyadaki hazinelerde gerçi çok cevher bulunur; fakat cevher-i zat ile süslü olan çok azdır. Şâir yine zamanenin yaradılışındaki yozlaşmaya göndermede bulunmaktadır:

“Gerçi gencīne-i ʿālemde cevāhir bulunur
Cevher-i ẕāt ile ārāste nādir bulunur”[335] (G 70/1)

Edep insanın özünde olmalı. Yoksa yapmacıktan özür dilemekle yahut kendi kendine öğütlemekle elde edilebilecek ahlak değildir:

“Ẕatī gerek ādemde edeb yoẖsa hebādur
Taḥṣīli yā taʿzīre ya ẖod pende ḳalursa”[336] (G 680/5)

Birşeyin aslı, özü cevherdir. Ondan yapılan arazdır. Bazen cevherden yapılan araz kullanım açısından farklılık gösterebilir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde demir cevher, ondan yapılan kılıç arazdır. Şâir, başkalarının hatırı için kılıcın kan dökmesini özüne karşı iki yüzlü olmasına bağlayarak tecah’ül-arif sanatını yapmaktadır. Aynı zamanda kılıcın iki yüzünün olmasına da atıf yapılmıştır:

“O ḳadar cevher-i ẕāt ile dü rū olmasa tīġ
Ḫāṭır-ı ġayr içün ālūde-i ẖūn olmaz idi”[337] (G 864/3)

“İnsan”dan kastedilen hakikat onun özü yani ruhudur. Fiziksel özellikleri, şekli şemali değildir:

---

[335] Bilkan, A. F. a.g.e.
[336] Bilkan, A. F. a.g.e.
[337] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Cevher-i zātī-i aṣlīdür ḥaḳīḳatden murād
Ṣanma insāndan faḳaṭ şekl ü şemāʾildür ġaraż”[338] (G 365/3)

3.87. Rakip Hakkında

Divan edebiyatının ana kahramanları sevgili, âşık ve rakiptir. Sevgili için âşıkla rakibin birbirine karşı verdiği mücadele bu edebiyatın doğuşu ile yaşıttır. Bundan dolayı her şâirde, her divanda bu tema etrafında inşad olunmuş şiirlere rastlamak mümkündür.

Nâbî aşağıdaki beyitte sevgiliyi parlak aya benzetmiştir. Rakibe uygun gördüğü benzetme unsuru ise kara buluttur. “Sevgili rakibin arkasında kara bulutların ardında duran ay gibi parıldamaktadır”:

“Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca”[339] (G 766/6)

Şâir, sözü “Sevgilinin bize yaptığı herşeyden razıyız ancak, rakibi yalandan dahi olsa bir tehdit ettiğini görseydik yüreğimiz soğurdu.” demeye getiriyor:

“Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün”[340] (G 627/4)

Aşığın sevgiliden beklediği rakiplere değil yüz vermek, ümit vermeyi dahi çok görmektedir:

“Meclis-i aġyāre olma pertev-endāz-ı viṣāl
Şemʿ-i ümmīd-i raḳībānı fürūzān eyleme”[341] (G 774/3)

Aşağıdaki beyitte şâir, rakibe olan öfkesini farklı bir platformda, rakibe domuz demekle dile getirmektedir. Âşık, rakibin sevgiliye canını feda etmesinin, kendisini sevgiliye kurban etmesinin mümkün olmdığını ifade etmektedir. Zira İslamî kaidelere göre domuzdan kurban olmaz:

---

[338] Bilkan, A. F. a.g.e.
[339] Bilkan, A. F. a.g.e.
[340] Bilkan, A. F. a.g.e.
[341] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
Ḫūküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ”[342] (G 397/5)

Rakibin aşığı muteber görmesi Divan edebiyatında çok sık görülen bir vaka değildir:

“Çeşm-i raḳībde bile var iʿtibārumuz
Vażʿ-ı cefāya yār ider aġyārumuz degül”[343] (G 486/3)

Âşık rakibin kalbini kırdıysa bunu çok görmemek gerektir. Çünkü insafla bakılsa âşık da rakibin rakibidir:

“Ġam çekmezüz raḳīb bize dil-girān ise
İnṣāf olunsa biz daḫı anuñ raḳībiyüz”[344] (G 252/6)

3.88. Riyakarlık

Her toplum tarafından kötülüğü tartışmasız kabul edilen vasıflardan biri de riyakarlıktır. Özellikle maneviyata önem veren topluluklarda bu haslet kabul edilmez ve iki yüzlü insanlara hiçbir şekilde müsamaha gösterilmez. Aydın kimliğini vicdanında hisseden “sanat toplum içindir” şiârıyla hareket eden her sanatçı ortaya koyduğu eseriyle ait olduğu toplumu bu tür davranışlardan uzak tutmak ister. Nâbî’nin Divanı incelendiğinde bu konudaki hassasiyeti görülmektedir.

Şâire göre riyakarlığın göstergesi her amelini gösteriş için yapmak ve bunun için de riyakarlardan iltifat görmektir:

“Nābī mürāʿiyān bize itsün mi iltifat
Aʿmālümüz fürūḫte dellālümüz mi var”[345] (G 157/5)

---

[342] Bilkan, A. F. a.g.e.
[343] Bilkan, A. F. a.g.e.
[344] Bilkan, A. F. a.g.e.
[345] Bilkan, A. F. a.g.e.

Bir dediği diğerini tutmayan iki yüzlü insanların gam karmaşasından kurtulup huzur bulması mümkün değildir. İki tarafından çekilip sürekli eğik duran yay gibi düşüncesi yamuk olan kötü kalpli insanlar rahat yüzü göremezler:

“Ḳavsveş rāḥatı yoḳ keş-me-keş-i miḥnetden
İki yüzlü iki ağızlu kec-endīşlerüñ”[346] (G 465/4)

Devir öyle bir hal almış ki iyilikle kötülük, hasenat ile seyyiat, ihlas ile riya birbirinden farkedilemez olmuştur:

“Riyādan rūy-ı ṭāʿat şimdi bir gūne siyah olmış
Ki ʿişyān ü ʿamel hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış”[347] (G 338/1)

Bu iki yüzlülük öyle bir beladır ki milletin hem dünyasını hem de ahiretini mahveder:

“Ne belādur bu riyā başına ḫalḳuñ ki ider
Mübtelāsı iki ʿālemde ṣafādan maḥrūm”[348] (G 515/9)

Şâir okuyucusuna “Yalancıların riyakarlıklarının düşkünü olma, zira onların tespihlerinin iplikleri zünnardandır.” diyerek yalancı ve münafıklardan uzak durmasını tembihler. Zünnar, Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak anlamına gelmektedir:

“Olma meftūn-ı riyākārī-i ehl-i tezvīr
Subhasınuñ neseb-i riştesi zünnāre çıḳar”[349] (G 72/5)

3.89. Rüşvet

Devletlerin sonunu hazırlayan hastalıklardan biri şüphesiz rüşvettir. Rüşvet görülen toplumlarda hızlı bir çözülme ve derin bir yozlaşma görülür. Bu hastalığı tedavi edemeyen medeniyetler tarih sahnesinde silinmekten kurtulamamışlardır. Osmanlı Devletinde aydın sınıfından olan şâirler bu noktada üstlerine düşeni yapmaya çalışmışlar ve gerekli mercileri eserleriyle ikaz etmişlerdir. Bunula yetinmeyen Nâbî gibi bazıları toplumu ve bireyi de bu kötülükten nasihatlarıyla alıkoymaya çalışmışlardır.

---

[346] Bilkan, A. F. a.g.e.
[347] Bilkan, A. F. a.g.e.
[348] Bilkan, A. F. a.g.e.
[349] Bilkan, A. F. a.g.e.

Devlet ricaliyle görüşebilmek için kethüdaya rüşvet yedirmek zorunluluğu var. Aksi halde hiçbir işin görülmez:

“Gelmez husule maṣlaḥat-ı vaṣl Nābiyā
Teklīf-i rişvet eyleyecek ketḫüdāsı yoḳ”[350] (G 382/9)

Rüşvetle verilen bir fetva, çatlak ayna gibidir. Çatlak ayna hakikatı göstermez:

“Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde”[351] (G 696/5)

Zaman o denli kötüleşmiş ki rüşvet verilmeden hiçbir iş görülmez, hatta insanlar iyiliği bile başa kakmak için yapmaktadırlar:

“Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa”[352] (G 757/1)

Sevgili aşığın gönlünde huzura dair hiçbir şey bırakmaz, vergi memurunun esnafta rüşvetle mal bırakmadığı gibi:

“O ġamze ḳor mı göñüllerde naḳd-i āsāyiş
Misāl-i şıḥne ki teklīf alur dükānlardan”[353] (G 639/4)

Şâire göre Çorlulu Ali Paşa devlet dairelerinde rüşvetin kapılarını kapatıp şeriatın hükümlerini harfiyyen icra ettiği için başarılı olmuştur:

---

[350] Bilkan, A. F. a.g.e.
[351] Bilkan, A. F. a.g.e.
[352] Bilkan, A. F. a.g.e.
[353] Bilkan, A. F. a.g.e.

“İrtişā bābları oldı ser-ā-pā mesdūd
Ḥükm-i ḳānūn u şerīʿatdür olan hep icrā”[354] (T 92/28)

3.90. Rüya

Divan edebiyetında rüya, farklı benzetme ve mazmunlara zemin olmuştur. Âşık için daha çok gaflet, habersizlik anlamlarında kullanılırken sevgili söz konusu olduğunda daha çok hab-ı gaflet gibi “aşığı görmezlikten gelme” bağlamında kullanılmıştır. Nâbî’de ise birçok farklı düzlemde kullanılmakla birlikte ağırlıklı olarak özlemlerini içeren rüya tabirlerinin gerçekleşmesi etrafında şiirlerinde yer edinmiştir.

Aşığın gördüğü rüyalar gerçekleşseydi hergün kavuşma mutluluğu yaşardı ve her sabah muradına ererdi:

“Devlet-i vuṣlata her rūz olurduk nāʾil
Çıksa taʿbīri eger gördüġümüz ḫvāblaruñ”[355] (G 431/6)

“Her ṣabāh olur idi naḳd-i murād āmāde
Çıksa her gördüġümüz vākıʿanuñ taʿbīri”[356] (G 852/2)

Âşık kendisine seslenerek “Olaki rüyanda sevgiliye kavuşursan sakın uyandıracak kadar sarılıp öpme.” diyerek rüyada bile gönlünce mutluluğu yaşayamamaktadır:

“Olınca ḫvābda nāʾil viṣāl-i cānāna
Çalışma būs u kenāre uyandurıncaya dek”[357] (G 406/2)

Ayrılık gecesinde aşığın göreceği rüya bellidir. Ya kadehin dudağını yahut sevgilinin dudağını öpmektir:

---

[354] Bilkan, A. F. a.g.e.
[355] Bilkan, A. F. a.g.e.
[356] Bilkan, A. F. a.g.e.
[357] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Yā leb-i peymāne yā būs-ı leb-i cānānedür
Şām-ı hicran ʿāşıḳa meşhūd olan rūʾyā budur”[358] (G 245/3)

3.91. Rüzgâr

Rüzgâr çağrıştırdığı anlam zenginliği yönüyle Divan edebiyatında en çok kullanılan unsurlardan biridir. Genel olarak esinti, yel anlamında kullanılmakla beraber yaşanılan zaman ve felek anlamlarını da karşılayacak şekilde ele alındığı da sıkça görülür. Birçok beyitte bu üç anlamı da karşılayacak biçimde tevriyeli kullanılır. Aşığın ahını sevgiliye taşıması, sevgilinin saçının kokusunu aşığa getirmesi, hafif esmesiyle gülleri açması en çok kullanılan yan işlevleridir.

Hafif ve nazik esen rüzgâr sevgilinin yüzündeki örtüyü dalgalandırır. Bu durum aşığın hayranlığını, aşkını arttırır:

“Nābī ne ḫoş zamīr-şinās o idi rūzgâr
Yārün nezāket ile toḳundı niḳābına”[359] (G 780/4)

İnsan rüzgârın estiği yöne doğru plan yapmamalıdır. Çünkü rüzgârın tavırlarına güven olmaz. İstenilen yöne de esebilir tersine de:

“Ḳarār-dāde degül rūzgāruñ etvārı
Gehī muvāfıḳ olursa gehī muḫālif olur”[360] (G 104/5)

Rüzgârın sıcağını soğuğunu, iyiliğini kötülüğünü bilmeyenler etrafa saçtığı aşığın kıvılcım saçan ahlarını seher yeli zanneder:

“Bu rüzgāruñ añlamayan germ ü serdini
Āh-ı şerāre-pāşı nesīm-i seher ṣanur”[361] (G 192/5)

---

[358] Bilkan, A. F. a.g.e.
[359] Bilkan, A. F. a.g.e.
[360] Bilkan, A. F. a.g.e.
[361] Bilkan, A. F. a.g.e.

Rüzgâr aşığın istediği yöne esseydi, gönül gemisi uçsuz bucaksız gam denizinin ortasında öylece kalır mıydı?:

“Bu baḥr-ı ġamda ḳalur mıydı böyle keştī-i ḫāṭır
Kenāra çıkmaġa gönlümce rūzgārum olaydı”[362] (G 877/4)

Yaratılanlar içinde iradesi, zekası ve gücü olan en önemli mahluk insandır. Buna rağmen insan bazen istediğini yapamaz. Bütün yeteneklerini ortaya koysa da istediğinin gerçekleşmesi için yeterli olmaz. Gerekli şartların ve ortamın oluşmasını beklemek durumundaır. Şâir bu durumu denizdeki yelkenli ve kaptanı üzerinden dile getirir:

“Mevkūfdur müsāʿade-i rüzgāra kār
Ṣarf eylesen de aḳluñı sen nāḫudā ḳadar”[363] (G 149/8)

3.92. Sebeplere Dair

Esbap; bir şeyin oluşması, bir durumun vukua gelmesi için gereken şartlar, sebeplerdir. Müsebbip ise sözkonusu şeyin oluşması ya da durumun ortaya çıkması için gereken şart ve sebepleri yaratan ve bir araya getirendir. Bu bağlamda müsebbip ya da müsebbib’ül-esbap Allah için kullanılan bir vasıf olmaktadır.

“Bütün sebeplerin dizginleri Allah’ın elinde iken sebeplerden medet ummanın nafile bir çaba olduğu âşıkardır”:

“Riştesi dest-i müsebbibde iken esbābuñ
Nābiyā ʾālem-i esbāba heveskār olamam”[364] (G 523/7)

“Gönül dilinde bütün kapıları açıp sıkıntıları gideren Allah’ın zikri olursa hayalini tüm sebepleri yaratan Allah gerçekleştirir”:

---

[362] Bilkan, A. F. a.g.e.
[363] Bilkan, A. F. a.g.e.
[364] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Ẕikr-i dil yā müfettiḥeʾl-ebvāb
Fikr-i dil yā müsebbibeʾ l-esbāb”[365] (KM 7/165)

3.93. Sevgilinin İltifatı

Sevgiliye iltifat etme, sevgilinin teveccühünü kazanma Divan edebiyatı şâirleri için her zaman büyük önem arzeden bir mevzudur. Sevgiliyi farklı ve orijinal benzetmelerle övmek için her âşık ayrıca gayret sarfeder. Hele ki sevgiliden iltifat görme, onun teveccühünü kazanma âşık için ulaşılabilecek en yüksek makam, yaşanabilecek en büyük mutluluktur. Gel görki genelde teveccühü kazanan rakip olur. Aşığa düşen cevr ü cefa, gamla kederdir.

Aşığın bu denli sevmesinin karşılığında, sevgiliden umduğu, ona iltifat ederek ayrıcalıklı olduğunu göstermesidir. Fakat sevgili oralı değildir:

“ʿĀşıḳ ki senden iden temennā-yı iltifāt
Şāyān olan müsāʿadedür iltimāsına”[366] (G 721/3)

Âşık için en dayanılmaz acı sevgilinin ilgisini kaybetmektir. Bu duruma düşmemek için de sevgili zehir dahi kendisine uzatsa tereddüt etmeden içecektir:

“Zehr-āb ise de nūş idelüm virdügi cāmı
Tek düşmeyelüm pīr-i muġānuñ naẓarından”[367] (G 547/2)

Âşık “Bir kere olsun sevgiliden iltifat görmedim, bir yabancı kadar sevgilinin nazarında değerli olmadım ki sohbetine bir defa olsun müşerref olmadım.” diyerek sitemini dile getirir:

“Bir kerre iltifatuñ ile ḫurrem olmaduḳ
Bigāne deñlü ṣohbetüne maḥrem olmaduḳ”[368] (G 393/1)

---

[365] Bilkan, A. F. a.g.e.
[366] Bilkan, A. F. a.g.e.
[367] Bilkan, A. F. a.g.e.
[368] Bilkan, A. F. a.g.e.

Ama başka bir beyitte şâir, aslında sevgilinin iltifatına gizlice mazhar olduğunu, fakat bunu rakiplerden sakladığını ifade eder:

“Nābī raḳībler ṣaḳın ol şūḫuñ olduġın
Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün”[369] (G 590/7)

3.94. Sır Saklama

Divan edebiyatında sır saklama ve sırrı izhar etme sıklıkla işlenen bir konudur. Aslında âşık aşkını bir sır olarak saklamalı ve hiçbir zaman açığa vurmamalıdır. Bu sırrı özellikle meclise ve dile faş etmemelidir. Gönülde kalmalıdır. Gönül ehli olmanın gereğidir bu. Hatta Seyyid Nesimi’nin dediği gibi derdini Allah’a bile söyleyemez, utanır:

“Söylemem derdimi hem-derdim olan âha bile
Belki sînemdeki şu nâle-i cângâha bile
Kendi bî-şübhe bilir râz-ı derûnum yoksa
Ehl-i dil söyleyemez derdini Allâh’a bile”[370]

Gel gör ki âşık her zaman buna muvaffak olamaz. Gönül eğer sırrını dile söylemişse bunu divaneliğinden yapmıştır. Yoksa sırrı dile söylemek akıl karı değildir:

“Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese”[371] (G 682/3)

Bu zamanda mutluluğu isteyen kimse sırrını kimseyle paylaşmamalıdır:

“Olur mı razını fāş itmeyince āsūde
Zamānede bulunan yār-ı rāzdār o mıdur”[372] (G 120/8)

Dostlar meclisinde söylenen şey orda kalmalıdır. Çünkü kendinden geçen meclis ehli sırrı ağzından kaçırabilir. Böyle bir hataya âşık düşünce sevgili hemen sırrını rakibe söyler.

---

[369] Bilkan, A. F. a.g.e.
[370] Macit, M. (2009), ***Kırklar Divanı***, Kapı Yayınları, s. 65.
[371] Bilkan, A. F. a.g.e.
[372] Bilkan, A. F. a.g.e.

Âşık bundan dolayı sevgiliye sır saklayamayan, çenesi düşük anlamlarına gelen “süst-i ahd” ifadesiyle adeta atar yapmaktadır:

“Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür”[373] (G 200/3)

Nâbî, “Sevgiliye ait sırrı kendi canından bile saklarken, maalesef mecliste sarhoş olduğu bir gaflet anında ağzından kaçırmıştır.":

“İderken kendi cānumdan nihān esrārını yārüñ
Dirīġā meclis-i aġyārda mestāne fāş itdüm”[374] (G 503/3)

3.95. Soyluluğa Dair

Divanda konu edinilen bir başka başlık ise asalet, soyluluk ve zıddı olan asaletsizliktir. Birçok değer gibi asalet ve asil insanlar da bu dönemde kıymetleri bilinmediğinden kendi köşelerine çekilmiş; meydan soysuzlara kalmıştır:

“Gitdi erbāb-ı neseb itdi furū-māye zuhūr
Aldı fīncān-ı Kütāhiyye yirin faġfuruñ”[375] (G 413/4)

Hayat bazen insanı soysuza muhtaç eder. Bundan hoşlanılmasa da vaziyet bunu gerektirdiğinde ihtiyaç için iltica edilmelidir. Bu durum insanı soysuz yapmaz ve kişiliğine zarar vermez. Sonuçta “etek öpmekle dudak aşınmaz”:

“İlticādan ne żarar ḳadre fürū-māyelere
Ḳadr-i leb pest olamaz būse-zen-i dāmen ise”[376] (G 740/2)

Asalet doğuştan gelen ve insanın yaşantısıyla elde edilen bir karakterdir. Makam ve mevki ile kazanılacak bir şey değildir:

---

[373] Bilkan, A. F. a.g.e.
[374] Bilkan, A. F. a.g.e.
[375] Bilkan, A. F. a.g.e.
[376] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Ẕātuñda fürū-māyeligün ḫalḳ bilürken
Bī-fāʾidedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ”[377] (G 384/5)

“Bu asrın soyu bozuk neslinden medet ummak sineğin kanadından gölge beklemek kadar abestir”:

“Luṭf uman ʿaṣr fürū-māyelerinden Nābī
Sāye ümmīdin ider bāl ü perinden mekesüñ”[378] (G 401/9)

3.96. Soysuzluk Hakkında

Döneminde yaşanan aksaklıkları olabildiğince şiirlerine yansıtan Nâbî, kaybolan insanî değerlerin üzerinde ayrıca durur. Özellikle insanın özünü kaybetmesi ve alçaklığa düşmesi şâirin beyitlerinde füru-mayelikle ifade edilmekte ve yüksek mevkilerde olmanın bu gerçeği değiştiremeyeceği anlatılmaktadır:

“Ẕātuñda fürū-māyeligün ḫalḳ bilürken
Bī-fāʾidedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ”[379] (G 384/5)

Daha anne karnında rızkı tayin eden Allah iken geçim için böyle mayası bozuk insanlara tevessül etmek hatadır:

“Raḥm-ı māderde iden rızḳumı taʿyīn Ḥaḳ iken
Rızḳ ümmīdiyle fürū-māyelere bār olamam”[380] (G 523/4)

Asil insanların gitmesiyle yerini böyle soysuz insanların almasını şâir Kütahya porseleninden yapılma fincanın yerini Çin malı adi ve kalitesiz porselenin almasına benzetmektedir:

---

[377] Bilkan, A. F. a.g.e.
[378] Bilkan, A. F. a.g.e.
[379] Bilkan, A. F. a.g.e.
[380] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Gitdi erbāb-ı neseb itdi furū-māye zuhūr
Aldı fıncān-ı Kütāhiyye yirin Faġfuruñ”[381] (G 413/4)

İyiliğin ve iyi insanların gözden düşmesi, kötülüğün ve kötü insanların değer kazanmasını şâir feleğin kalburunun sallanması/dönmesi ile tanelerin altta kalmasına; posa ve çerçöpün üste çıkmasına benzetmektedir:

“Pest ider nermi dürüşti çıḳarur bālāya
Farḳı yoḳdur felegüñ gerdişi pervīzenden”[382] (G 586/2)

3.97. Sükut

Sükut, kültürümüzde yüceltilen bir davranıştır. İnsan doğru konuşmayacaksa, konuştuğunun kimseye faydası olmayacaksa susması evladır. “Söz gümüşse sükut altındır” atasözü bu gerçeği doğrular niteliktedir. Bu bağlamda Divan edebiyatında sükut yer almaktadır. Nâbî Divanı’nda da yeri geldikçe işlenmiştir.

Şâir “Kalemin ağzını kapatabilsem güzel söz söylemekte kimseye imkan tanımayacaktır.” ifadesiyle sükutun konuşmaktan üstün olduğunu farklı bir şekilde ifade etmektedir:

“Virmez suḫan-ārālıġa hiç kimseye nevbet
Nābī dehen-i ḫāmeyi ḫāmuş idebilsem”[383] (G 533/6)

Şâir, suskunluğunu aczine, dilsizliğine yorup kendisini eleştirenlere aslında herşeyi bilip farkında olduğunu; fakat sükutun faziletini göstermek istediğini söylemektedir:

“Zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür nā-yābdur Nābī
Sükūtum sanma ʿaczümden zebān-dānsuzlıġumdandur”[384] (G 71/5)

---

[381] Bilkan, A. F. a.g.e.
[382] Bilkan, A. F. a.g.e.
[383] Bilkan, A. F. a.g.e.
[384] Bilkan, A. F. a.g.e.

Şâirin bazen çok yazdığından şikâyet ettiğini görmekteyiz. Aslında şiirlerinde sükutun erdemli bir hareket olduğunu ifade etmesiyle bu huyunun çeliştiğini düşünmektedir. Bu durumu kendisine seslenerek “Haydi diyelim kalem şevkinden durmuyor buna göz mü yumacaksın? Sana düşen edep elinin tersiyle bir tokat aşkedip susturmaktır.”:

“Ṭutalum ḫāme sükūt itmez imiş şevḳinden
Püşt-i dest-i edeb ur aġzına olsun epsem”[385] (K 15/105)

Şâir suskun dudakları kapalı makasa şekil yönünden benzetmektedir. İşlev olarak da nasıl ki makas kağıt, kumaş vesaire kesiyorsa dudaklar da susarak konuşmayı kesmektedir:

“Nʾola resm-i ḫamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra”[386] (G 799/4)

3.98. Şeref Hakkında

Ab-ru, kelime olarak yüz suyu anlamına gelmekte ve mecazen onur, haysiyet, şeref vs. gibi anlamlar yüklenmektedir. Divan edebiyatında çeşitli vesilelerle daha çok şeref manasını karşılayacak şekilde bu ifade geçmektedir. Nâbî de yeri geldikçe bu tabire şiirinde yer vermiştir:

“Āb-ı rūy istersen ol destüñ gibi ḫam-geşte-kad
Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur”[387] (G 245/6)

Deyim olarak kullanılan ab-ru dökmek/yüz suyu dökmek ifadesi de şâirin mısralarında sıkça karşımıza çıkmaktadır:

“Vużū nāmiyle rīzān eyler āb-ı rūy-ı rindānı
Olunsa baḫt-ı kāfir-kīşe teklīf-i müselmānī”[388] (G 860/1)

---

[385] Bilkan, A. F. a.g.e.
[386] Bilkan, A. F. a.g.e.
[387] Bilkan, A. F. a.g.e.
[388] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür”[389] (G 221/2)

Ayrıca bu tabiri, şâirin “bir zümrenin yüz akı, medar-ı iftiharı” anlamında kullandığı da olmuştur:

“Vāris-i mülket-i Süleymānī
Āb-ı rūy-ı gürūh-ı ʿOsmānī”[390] (KM 7/74)

“Yaʿnī dergāh-ı ḥażret-i Pāşā
Āb-ı rūy-ı mecāmiʿ-i vüzerā”[391] (KM 7/221)

3.99. Şevk

“Bir şeye karşı duyulan aşırı istek, şiddetli arzu” anlamalarına gelen şevk bir duygu olarak Nâbî Divanı’nda sıklıkla işlenen bir başka kavramdır. Şâir bu duyguyu genelde heyecanlı bir ruh haliyle yaptığı eylemler için kullanmaktadır.

Kızlar ağası Darüssaade Hizmet Emini Yusuf Ağa şâirden gazel yazmasını isteyince şâir bu isteği, “Söz bağında cıvıl cıvıl öten bülbülün şevkiyle yerine getirmiştir”:

“Nʾola bāġ-ı süḫanda bülbül olsa şevḳ ile Nābī
Ki teklīf-i gazel Aġā-yı nikū-kārdan geldi”[392] (G 882/5)

Ümit gülü açınca, arzu şarabı hazır olunca gönülde arzu uyandıracak şeyler de fazlasıyla bulununca kalpte ne dert kalır ne de tasa:

“Gül-i ümmīd güşāde mey-i kām āmāde
Ālet-i şevḳ ziyāde ġam-ı dil nā-peydā”[393] (K 24/2)

---

[389] Bilkan, A. F. a.g.e.
[390] Bilkan, A. F. a.g.e.
[391] Bilkan, A. F. a.g.e.
[392] Bilkan, A. F. a.g.e.
[393] Bilkan, A. F. a.g.e.

Nasılki insan heyecanını, şevkini başkasına vekaletle dile getiremez, yaşayamaz. Öylede gönle vekaleten yazan kalem sönük kalmakta, gönül ateşine tercüman olamamaktadır:

“Mümkin mi ʿarż-ı şevḳ zebān-ı vekīl ile
Nābī ider mi sūz-ı derūnı edā ḳalem”[394] (G 746/7)

Âşık kafasını kaldırıp da sevgiliye bakmağa cesaret edemez. Hayatında sadece bir kere heyecanına yenik düşüp böyle bir şeye cüret etmiştir:

“Taḥrīk-i şevḳ idi ruḫuña cürʾet-i nigāh
Bir kerre bakmış oldum o da iḳtiżā ile”[395] (G 670/4)

Şâir yazmaktan dolayı ne kadar mutlu olduğunu, yazmanın kendisini nasıl heyecanlandırdığını dile getirirken “Duygu coşkunluğu mektubunun ilk satırı tamamlanmadan kalemin mürekkebi akmaya başladı.” ifadelerine yer vermektedir:

“Saṭr-ı nüḫüst-nāme-i şevḳ olmadan tamām
Dāmāna indi şaḳḳ-ı ḳalem iştiyāḳdan”[396] (G 595/3)

3.100. Şükür

Bir şâirin hayal dünyası, zekası, hayata bakışı, hayata karşı duruşu, mizacı gibi kişiliğini oluşturan temel unsurlar şiirinin temelini oluşturur. Bu açıdan bakıldığında Nâbî’nin eserlerinde dindarlığı, dinî anlayışı ayan beyan anlaşılabilmektedir. Dinin temel konularının hemen hepsine şiirinde yer veren şâir, şükür mevzusunu da ihmal etmemiştir. Divanında yüzlerce beyitte ya doğrudan ya da dolaylı olarak şükre değinen Nâbî’ye göre verilen tüm nimetlere karşı gerçek bir müslümanın yapması gereken şükür vazifesini eksiksiz bir biçimde yerine getirmesidir.

---

[394] Bilkan, A. F. a.g.e.
[395] Bilkan, A. F. a.g.e.
[396] Bilkan, A. F. a.g.e.

Allah, insana verdiği nimetlerin tasarrufatını tamamıyla insanın eline vermemiştir. Mesela vücut vermiş ama insanın kendi vücudundaki tasarrufatı sınırlıdır. Bu durum da ayrıca bir nimettir ve şükretmek gerekir. Eğer böyle olmasaydı insan kendi kendini idare edemezdi. Kendisine verilenleri heba ederdi:

"Evvelki günde eyler idük ḫırmenüñ hebā
Şükr eyle kim elüñde degüldür irādetüñ"[397] (G 400/2)

İnsan her zaman kendisinden aşağı olanlara bakıp sahip olduğu nimetlere şükretmekle mükelleftir. Bu davranış aynı zamanda kendisinden yukarıdakilere bakıp kıskanmamanın da ilacıdır:

"Senden ednāyı görüp şükr ile dem-sāz olmaḳ
Senden aʿlālara reşk eylemenüñ merhemidür"[398] (G 114/3)

İnsan her zaman Allah'ın rızası dairesinde hareket etmekte başarılı olamaz. Bazen günahlara düşebilir. Zaten bu dünyada insanın sevapları ile günahları iç içedir. Ama bu durum insanı ümitsizliğe düşürmemelidir. Çünkü hadis-i kudside Allah "Benim rahmetim gazabımı geçmiştir" (İbn Mâce, Zühd 35, Müslim Tevbe 3) buyurmaktadır. Bunun için Allah'a yüzbinlerce şükretmek gerektir:

"Mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed çün kim mürekkebdür
Hezārān ḥamd Ḥaḳḳ'a ʿafvüm āzārumdan efzūñdur"[399] (G 97/2)

3.101. Tegafül

Divan edebiyatında aşığın en mustarip olduğu durum şüpesiz tüm feryat ve figanlarına, onca sevgi ve ilgisine rağmen sevgilinin onu görmezlikten gelmesidir. Âşık ne yaparsa yapsın sevgilinin dikkatini çekmekte başarılı olamamaktadır. Oysaki âşık, ondan gelecek her türlü zulüm ve ezayı dahi öpüp başına koymakta ve bundan mutlu olmaktadır. Yeterki onu tegafül ile cezalandırmasın.

---

[397] Bilkan, A. F. a.g.e.
[398] Bilkan, A. F. a.g.e.
[399] Bilkan, A. F. a.g.e.

Sevgilinin iltifat edeceği ümidini taşımak beyhude bir beklentidir. Zira ondaki tegafül son haddinde, işve ve cilve ise zirvesindedir:

“Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde”[400] (G 759/8)

Sevgilinin eşiğine varan âşık ya zulüm, ya öfke, ya ayıplama ya da tegafül ile karşılaşmıştır. Hep eli boş dönmüş, gönlü viran olmuştur:

“Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
Zaḫmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ”[401] (G 444/2)

Âşık bu noktada yanlış anlaşılmak istememektedir. Elbetteki sevgiliye yakışan ve ondan beklenen tegafüldür. Aşığın şikâyet ettiği şey, yanan gönlünden semaya yükselen ve hiçbir tesiri olmayan ahlardır:

“Düşen saña teġāfüldür baña āh-ı teġāfül-sūz
Degül senden şikāyet şekve āh-ı bī-eserdendür”[402] (G 93/3)

3.102. Tehdit

Nâbî’nin Türkçe Divanında işlenen temel unsurlardan biri de tehdit ve ürkütmedir. Divan edebiyetında yoğun olarak karşılaşmasak da Nâbî’de sevgili, rakip, vaiz gibi ana kahramanlarla vakit vakit konu edildiği görülmektedir.

Âşık sevgilinin peri gibi yüzünü görmekten yana bir umut artık taşımamaktadır. Sevgili bu şekilde onu cezalandırmıştır. Aşığın buna itirazı yoktur fakat aynı muameleyi rakibe de yapmasını beklemektedir. Bunun olmayacağını anlayan âşık, hiç olmazsa yalandan dahi olsa şöyle bir tehditkar bakışla cezalandır diye sevgiliye yalvarmaktadır:

---

[400] Bilkan, A. F. a.g.e.
[401] Bilkan, A. F. a.g.e.
[402] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün”[403] (G 627/4)

Kürsüye çıkıp cemaate dinî öğütlerde bulunan vaiz, dinleyenleri azarlayıp cehennem ateşiyle tehdit etmedikçe içi soğumaz. Vazifesini yerine getirme aşkı sönmez:

“Tehdīd ü ʿitāb itmeyicek müstemiʿine
Geçmez ʿulüvv-i nāʾire-i ḥiddet-i vāʿiẓ”[404] (G 369/4)

Ancak bu tehdit ve azarlamalarda haddini aşmamasını isteyen şâir, “İnsanları korkutup dehşete düşürme. Sen o hesap gününden mi geliyorsun sanki.” diyerek onu mutedil davranmaya davet etmektedir:

“Vāʿiẓ bizi tahvīf ile teşvişe düşürme
Sen maḥkeme-i rūz-ı cezādan mı gelürsin”[405] (G 654/8)

Şâir kış soğuğunun şiddetinden muzdariptir. Zahide seslenen şâir “eğer benim kış soğuğundan çektiğim zahmeti bilseydin cehennem ateşiyle beni korkutmaya çalışmazdın” diyerek kaba sofunun tehditlerini önemsemediğini dile getirmektedir:

“Beni dūzaḫla taḫvīf eylemezdüñ zāhidā bilsen
Benüm bu pīç ü tābum dest-bürd-i serdī-i deyden”[406] (G 557/3)

3.103. Tenezzül ve Terakki

“Kendi düzeyine göre daha aşağıda olan bir işi, bir durumu kabul etme; alçalma” demek olan tenezzül Nâbî’ye göre yücelmenin bir yoludur. Nitekim şiirinde tenezzül ve terakki kavramlarını genellikle beraber ve bu bağlamda kullandığını görmekteyiz.

Toplumun her kesimine kendindeki ilim ve donanıma dayanarak tavsiyede bulunabilme hakkı gören Nâbî, aşağıdaki beyitte tasavvufa yeni başlayanlara hitap etmektedir. “İnsan, aşağı makamlara/makamdakilere tenezzül etmedikçe terakki edip zafer elde edemeyeceğini söyler. Bu hakikata vakıf olmak isterseniz Ebû Zeyd Abdurrahman el-Ahdarî’nin (ö. 983/1575-76) mantığa dair eseri es-Süllemü'l-Münevrak’ı okuyunuz” diyerek öneride bulunmaktadır:

---

[403] Bilkan, A. F. a.g.e.
[404] Bilkan, A. F. a.g.e.
[405] Bilkan, A. F. a.g.e.
[406] Bilkan, A. F. a.g.e.

> “Bī-tenezzül bulamaz kimse teraḳḳīye ẓafer
> Oḳı bu mesʾeleyi sālik isen Süllemden”[407] (G 559/6)

Bir başka beyitte şâir kendini anlatmaktadır. Tenezzül etmedikçe terakkinin mümkün olamayacağını dile getiren şâir, hayatı balkonlu bir köşke ömür dakikalarını da merdivene benzetmektedir. Aldığı her nefesle o merdivenin bir basamağını çıkmaktadır:

> “Tenezzüldür teraḳḳī ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt üzre
> Nefes pāyumdur evḳāt-ı ḥayātum nerdübānumdur”[408] (G 64/7)

Tenezzül etmek iyi bir haslettir; fakat her şart ve ortamda değil. Tenezzül insanı yücelttiği zaman yerinde bir davranış olur. Mesela arif olan feleğe tenezzül etmez, padişah -makamın vakarı gereği- eskimiş çadırda oturmaz:

> “Açmaz erbāb-ı tecerrüd çerḫe çeşm-i iʿtibār
> Eylemez şāhān tenezzül ḫayme-i dīrīneye”[409] (G 808/6)

3.104. Teselli

Karşılaşılan zor durumlarda insan hep acısnı dindirecek, sıkıntısını hafifletecek, hüznüne ortak olacak birilerini arar. Divan edebiyatında özellikle aşığın maşuktan yana çektiği cefaya karşı bir teselli arayışı söz konusudur. Nâbî gibi toplumun derdiyle hemhal olan şâirlerin teselliye daha çok ihtiyaç duydukları ve bu olguya eserlerinde daha çok yer verdikleri görülmektedir.

---

[407] Bilkan, A. F. a.g.e.
[408] Bilkan, A. F. a.g.e.
[409] Bilkan, A. F. a.g.e.

Âşık sevgiliye kavuşma konusunda umudunu kaybettiğinde hiç olmazsa rüyasında kavuşarak teselli bulmak ister:

“Gāh olur bārī heleẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi”[410] (G 850/15)

Güçten düşmüş aşığa teselli vermeyi şâir, kurutulmuş eti tuzlamaya benzetir. Eskiden soğutma araçları olmadığı için uzun süre eti muhafaza etmek için et kurutulurdu. Kurtlanmaması için de bolca tuzlanırdı. Tuzlanmayan et özellikle sıcak havalarda çabucak kurtlanırdı. Şâir bu benzetmeyle aşığın teselliye olan şiddetli ihtiyacını vurgulamak istemiştir:

“Her kim ki virür ʿāşıḳ-ı bī-tāba tesellī
Gūyā nemek-efşānlıḳ ider laḥm-ı ḳadīde”[411] (G 704/6)

“Milletin malını elinden alıp sonra teselli etmek balığın pullarını soyduktan sonra yağda kızartmak gibidir”:

“Ḫalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür”[412] (K 25/1)

“Bozguncular yaptıkları kötülüğü gönüllerinden teselli sabunu ile temizlemeye çalışsalar da kötülük sonrası kalpteki pişmanlık lekesi kalır”:

“Dile ṣābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
Dāmen-i dilde meġer çirk-i nedāmet mi ḳalur”[413] (G 173/5)

---

[410] Bilkan, A. F. a.g.e.
[411] Bilkan, A. F. a.g.e.
[412] Bilkan, A. F. a.g.e.
[413] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.105. Teslim

İnsan, kendini gerçekleştirmek için hedef koyduğu noktaya tüm imkanlarını seferber ederek varmak ister. Hırsını, enerjisini, tutkusunu ne varsa bu yolda harcar. Fakat, çoğu zaman gerek hedeflediği şeyin gerçekçi olmaması, gerekse mevcut şartların buna elverişli olmamasından dolayı tüm çabaları sonuçsuz kalır. Divan edebiyatında aşığın sevgiliye kavuşamaması, tasavvufta müridin fenafillah makamına ulaşamaması hep bu temelden kaynaklanmaktadır. Bu durumda yapılması gereken, durumu kabullenmektir ve teslimiyettir. Bu bağlamda teslimiyet Nâbî Divanı’nda sıkça karşımıza çıkmaktadır.

Aşağıdaki beyit hem âşık-maşuk mazmunu ekseninde hem de tasavvuf çerçevesinde incelendiğinde “aşığa/müride yakışan sevgiliden/mürşitten her ne gelirse gelsin kabullenip itaat etmektir” denilmekle bahsettiğimiz konu ifade edilmiştir:

“Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
İtāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse”[414] (672/2)

Bu yolda bir ömür geçirdiğini söyleyen şâir, teslimiyetten başka çıkar yol bulamadığını itiraf eder:

“Çoḳ tek-ā-pū eyledüm pest ü bülendin ʿālemüñ
Bulmadum teslīmden ġayri ṭarīḳ-i eṣlemin”[415] (G 585/4)

Allah’a teslimiyet ve tevekkül ile hareket eden, dünyanın geçici heveslerine artık itibar etmez:

“Nābī tenezzül eylemez esbāb-ı ḫ∨āhişe
Teslīm ile tevekkül ile ittiḥād iden”[416] (G575/9)

---

[414] Bilkan, A. F. a.g.e.
[415] Bilkan, A. F. a.g.e.
[416] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.106. Teşrif

Maddi yahut manevi yönden makamca yüksek birinin/birilerinin gelmesiyle bir yeri onurlandırması anlamında kullanılan teşrif, bilhassa sevgiliye atfen her şâirin divanında işlediği bir konudur. Sevgilinin yanısıra padişah başta olmak üzere devlet ricali ve dinî/tasavvufi şahsiyetlerin de teşrifi her şâirin eserinde görülebilen temel konulardandır. Nâbî de bu konuyu fazlasıyla işlemiştir.

Nâbî, sürahinin boyunun yamuk olmasnı ve kadehin kenarının/gözünün yaş olmasını farklı nedenlere bağlamaktadır. Ona göre bunların sebebi sevgilinin dudağının teşrif şevkindendir:

“Şevḳ-i teşrīfün ile ḳadd-i ṣürāhi ḫamdur
Būse-i laʿlün içün çeşm-i ḳadeh pür-nemdür”[417] (G 118/1)

Gelenekte teşrif edene pencerelerden gül yaprakları başına dökme adeti vardır. Şâir bu adete atfen sevgilinin teşrif edeceği ümidiyle pencerelede bekleyip hasret gözyaşlarını dökmekten usanç geldiğini söylemekle sevgiliye inceden inceye sitemde bulunmaktadır:

“Teşrīfüñ ümidiyle senüñ ey gül-i nev-ḫīz
Ḫamyāze-i ḥasret dökilür revzenümüzden”[418] (G 630/2)

Aşağıdaki beyitte ise şâir, sitemin tonunu yükseltmiştir. Sevgiliye “Meclisimize teşrif etmeyeceksen söyle de boşuna kandili yakıp yağ tüketmeyelim.” demekle deyim yerindeyse atar yapmaktadır. Bu ifade geleneğe aykırıdır:

“Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
Tehī eritmeyelüm bağrı yağını fenerüñ”[419] (G 458/6)

---

[417] Bilkan, A. F. a.g.e.
[418] Bilkan, A. F. a.g.e.
[419] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.107. Tevazu

Nâbî'nin en önemli temsilcisi olduğu Hikemî tarzada idealize edilen insanın en önemli özelliklerinde biri alçak gönüllülüktür. Mütevazilik insanı yücelten bir ahlaktır. Büyüklüğün ölçüsüdür bir anlamda.

Tevazu insanın karakterinin bir parçası olmalıdır ve hiçbir zaman değişkenlik göstermemelidir. Yoklukta mütevazi olup da makam elde edince kibirli olanın, insanların gözünde bir itibarı olmaz:

"Zamān-ı cāhda bīgāne-i tevażuʿ olan
Miyān-ı nāsda bī-iʿtibār olur giderek"[420] (G 407/4)

Kalem tevazu gösterip yere/kağıda yüz sürdüğü için yücelmiştir ve bu yüceliğinden dolayı el üstünde bir makam kazanmıştır:

"İḳtiżā eyler el üstinde götürmek Nābī
Çün tevāżuʿlar ider rūy-ı zemīn-sāy-ı ḳalem"[421] (G 513/11)

Başka bir beyitte ise şâir, kalemin mütevaziliğinden aslında kalem sahibi şâirleri kastettiğini söyler:

"Her ḥarfe ser-efgendelik itse nʾola ḫāme
Erbāb-ı suḫan ekser olurlar mütevāżıʿ"[422] (G 371/4)

Eğilen herkesi tevazu sahibi zannetme yanılgısına da düşülmemelidir. Mesela feleğin boyunun eğri olması mütevaziliğinden değil münafıklığındandır:

"Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde"[423] (G 753/7)

---

[420] Bilkan, A. F. a.g.e.
[421] Bilkan, A. F. a.g.e.
[422] Bilkan, A. F. a.g.e.
[423] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.108. Tevbe

İslam dininde insanın, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı gelmesi, bunları çiğnemesi günahtır. Her müslümanın bu emir ve yasaklara riayet etmesi beklenir. Fakat bilerek ya da bilmeyerek hasbel kader insan günah işler. Bu durumda yapılması gereken yaptığı günahtan kalben pişmanlık duymak ve bu pişmanlığını tevbe ile kelimelere dökmektir. Bu konu üzerinde Nâbî ciddiyetle durmaktadır.

Şâir dünyayı bir hastaneye benzetmektedir. Günah işleyenleri de hastaya. Bu hastanedeki hastaların en büyük ilacı tevbedir:

"Bu şifā-ḫānede çoḳ nefʿini gördük Nābī
Ḫasta-i maʿṣiyete şerbet-i istiġfāruñ"[424] (G 438/7)

Her müslüman mutlaka günah işler. Bu kaçınılmaz bir durumdur. Fakat hemen ümitsizliğe düşülmemelidir. Çünkü günahkarlar için tevbe etme fırsatı vardır. Şâir bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: "Günahkarlar için kıyamet gününün yakıcı güneşi kederlenme sebebi değildir. Zira affedici olan Allah'ın tevbe duvarı onları gölgeleyecektir":

"Ne ġam erbāb-ı cürme tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden
Ṭururken ʿafv-ı bārī çetr-i istiġfāruñ altında"[425] (G 734/6)

Eğer güzellerin yüzüne bakmak günah olsaydı bu günah o kadar çok ve sık işleniyor ki tevbe fırsat bulup araya giremezdi:

"Tevbe bulamazdı araya girmeġe fırṣat
Ruhsāre-i ḫūbāna naẓar maʿṣiyet olsa"[426] (G 677/2)

Âşık şarap içmeye tevbe etmiştir. Fakat bu tevbesini bozup bozmayacağını gül yüzlü sakinin ısrarı belirleyecektir:

---

[424] Bilkan, A. F. a.g.e.
[425] Bilkan, A. F. a.g.e.
[426] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Tevbe-i meyde sebāt-ı ḳademümden ṣorma
Orasın sāḳī-i gül-çihrenüñ ibrāmı bilür”[427] (G 197/2)

3.109. Tevekkül

Her türlü davranış, hareket ve eylem sahibinin Allah olduğu bilincine vararak Onun vekilliğini tam olarak kabul etme ve sonucunu Ona havale etmek olan tevekkül, Nâbî’de önemsenen bir diğer konudur. Tevekkül eden hep kazanmıştır. Yarı yolda kaldığı, pişman olduğu görülmemiştir. Aksini yapanlar, yani tevekkülü bırakıp aklına ya da başkalarına güvenenler hep hüsrana uğramıştır.

Şâir, dünyanın altını üstünü, her tarafını dikkatlice araştırdıktan sonra tevekkül ülkesinden başka hiçbir yerde huzur bulunmadığı kanâatini elde eder:

“Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuṣ eyledüm Nābī
Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ”[428] (G 394/9)

Tevekkülü bırakıp da aklına itimad edenlerin problemlerini çözebildiği görülmemiştir:

“Ḥuṣūle geldügi yoḳ müşkilāt-ı āmāli
Tevekküli bıraġup ʿaḳlı çāre- ḫ∨āh idenün”[429] (G 425/2)

Sabun malzemesini şâir, genellikle müsbet ve soyut kavramlarla beraber kullandığını görmekteyiz. Özellikle tevbe ve tevekkülle ilişkili bir kullanım söz konusudur. Kainattaki her şeyi bizzat yaratıp idare eden Allah'tır. Sebeplerin, unsurların müdahelesini iddia etmek çirkinliktir. Arifin gönül leğeninde tevekkül sabunu varken böyle bir hataya düşmez:

“ʿArife ʿaybdur ālāyiş-i çirk-i esbāb
Legen-i sīnede ṣābun-ı tevekkül var iken”[430] (G 548/4)

---

[427] Bilkan, A. F. a.g.e.
[428] Bilkan, A. F. a.g.e.
[429] Bilkan, A. F. a.g.e.
[430] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.110. Yalan

Yalan ve yalancılık, hem geleneğimizde hem de inancımızda çirkin ve günah kabul edilen kötü bir ahlaktır. Özellikle erdemli bir insanla asla özdeştirilemeyecek bir sıfat olan yalan, Nâbî'ye göre toplumun bozulmasına hem sebep hem de neticedir. Aydın olma gereği şâir, insanı ve toplumu bu kötü mizaçlardan alıkoyma gayesiyle eserlerinde yer verir.

İslam terminolojisinde sabah namazı ve orucun başlama vaktiyle ilgili yalancı sabah, gerçek sabah terimleri vardır. Şâir bu durumu farklı değerlendirir. "Yalancılık alemi öyle bir sarmıştır ki gecenin sabahı bile yalan olabilmektedir":

"Cihāna itdi sirāyet o gūne dām-ı dürūġ
Ki eyledi ġalebe ṣubḥ-ı şām-ı dürūġ"[431] (G 378/1)

Şâir eğer şiirinde aşktan bahsediyorsa, âşıklık davasında ise gerçekten âşık olmalıdır. Yazdığı ve yaşadığı aşk hayali bir yalan ise gerçek aşkın mutluluğundan mahrum kalır. Bir başka beyitte ise kendisinin de böyle bir zaafının olduğunu itiraf eder. Gerçek aşkı güneş, mecazî olanı da ay ile ifade eder:

"Devlet-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳātden olurlar maḥrūm
Fikr iden bādiye-i ʿaşḳ-ı mecāzuñ ḫāṭırın"[432] (G 570/8)

"Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya
Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ"[433] (G 391/3)

Sevgiliye kavuşmak aşığın en büyük hayalidr. Fakat aşığa gerekli olan gerçek bir kavuşmadır. Yalandan yahut hayali kavuşmalar aşığın gerçek olan aşkına ve samimiyetine zarar verir:

---

[431] Bilkan, A. F. a.g.e.
[432] Bilkan, A. F. a.g.e.
[433] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Gāhī dürūġ-ı maṣlaḥat-āmīz-i vaṣl-ı yār
Bādī olur zevaline ṣıdḳā-ı maḥabbetüñ”[434] (G 433/3)

Şâirlerin kalemi yalandan uzak değildir. Şâir gibi çok gezenlerin sözlerinde genelde yalan bulunur:

“Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur”[435] (G 104/7)

Bozulan bu dönemde doğruluk, dürüstlük ve doğru olanı yapmanın yerini yalancı şahitlik, yanıltıcı söylemler ve yalan sözler almıştır:

“Ṣalāḥ u ṣıdḳ u sedādun elinden aldı yirin
Şühūd-ı zūr u maḳāl-i ḥiyel kelām-ı dürūġ”[436] (G 378/4)

3.111. Yaltaklanma

İnsanlarda bulunan kötü hasletlerden biri de yaltaklanma, herhangi bir menfaat için birilerine dalkavukluk etmedir. Bu davranış onurlu insan yaradılışyla uyuşmamaktadır. Nâbî bu gerçeği bildiği halde dönemin insanları ve mevcut şartları kişiyi yaltaklanmaya zorladığını bildirmektedir. “Eğer şu dünyada rahat ve huzur görmek istiyorsan erdem gözüne yapmacık sürmesi çekmek zorundasın.”:

“Temāşā-yı cemāl-i nev-ʿarūs-ı rāḥat istersen
Var evvel dīde-i ʿirfānuña kuḥl-ı müdārā çek”[437] (G 404/5)

Ama yeri gelir şâir bu rezil halden bıkar ve “bir mutluluk için feleğe yaltaklanmadan usandığını dile getirir”:

---

[434] Bilkan, A. F. a.g.e.
[435] Bilkan, A. F. a.g.e.
[436] Bilkan, A. F. a.g.e.
[437] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Bir devlet içün çerḫe temennadan uşanduḳ
Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uşanduḳ”[438] (G 395/1)

Kendisine bu kadar yalvarma, yaltaklanmadan sonra âşıkla dalga geçen sevgilinin ona verdiği tek şey doğruluktan uzak bir vaattan başka bir şey değildir:

“Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün”[439] (G 593/3)

Bu huyun ne kadar kötü olduğunu, insanı insana kul köle ettiğini yaşayarak öğrenen şâir, Allah’tan kendisini bu hasletten kurtarmasını diler:

“İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan”[440] (G 572/1)

3.112. Unutulmuşluk

İnsan her daim hatırlanmak ister. Elden ayaktan düştüğünde de göçüp gittiğinde de hayırla yad edilmek her insanın temennisidir. Fakat genelde tam tersi olur. Kişinin kimseye faydası kalmadığında bir köşede unutulup gittiği hayatın bir gerçeği olmuştur. Hatırlanmanın çaresi insanın şu fani dünyada baki eserler bırakmasıdır. Bu olgunun Nâbî’nin şiirine yansıdığını görmekteyiz.

Şarap kadehi çok eskidiğnde alınıp bir kenara konulur. Daha kullanılmaz. Durduğu yerde unutulup gider. Şâir bu duruma düşmemek için iltifat edilmeyi ummaktadır:

“Ümmīddür ki pür ide ṣahbā-yı iltifat
Mīnā-yı köhne gibi ferāmūşlardanuz”[441] (G 332/3)

---

[438] Bilkan, A. F. a.g.e.
[439] Bilkan, A. F. a.g.e.
[440] Bilkan, A. F. a.g.e.
[441] Bilkan, A. F. a.g.e.

İnsan, her ne kadar istemese de bu dünyadan göçüp gittiğinde adı sanı unutulur. Bu hayatın bir gerçeğidir ve bu durumdan kaçmak imaknsızdır. Şâir böylesi binlerceye şahit olmuştur:

“Güm-nāmlıḳ ṣafasına leb-teşne cān virür
Bu ʿarṣada hezār fülān-zāde görmişüz”[442] (G 276/4)

İnsanlar unutulduğu gibi adetler ve gelenekler de unutulabiliyor. Şâirin döneminde yardımlaşma, ikramda bulunma adeti unutulmuştur. Alınıp verilen bir selam kalmıştır:

“Rüsūm-ı luṭf u kerem ḫalḳ içinde mensīdür
Faḳaṭ alup virilür bir selām ḳalmışdur”[443] (G 142/2)

Şâirin eserlerini manzum olarak kaleme almasının sebebi unutulup ziyan olmamalarıdır. Zira nazım akıllarda yer edinmek için güzel bir vasıtadır. Böyle güzel ve parlak manaların unutulmaması gerekir:

“İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef
Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl”[444] (K 3/8)

3.113. Uzlet

İnsanın istediği şeylere eli yetişemeyince, arzuları hep yarım kalınca ümidi kırılır. Bir yalnızlık arar. Herşeyden vazgeçip bir köşeye çekilmek anlamına gelen uzlet Nâbî Divanı’nda görülen diğer bir kavramdır. Toplumun içine düştüğü ahlak erezyonu şâiri uzlete mecbur bırakmıştır.

Nâbî kendisine seslenerek “Ümit binicisinin eline feragat atı geçmişken uçsuz bucaksız arzu denizinden kenara çık.” diyerek fırsat varken kenara çekilmesi gerektiğini dile getirmektedir:

---

[442] Bilkan, A. F. a.g.e.
[443] Bilkan, A. F. a.g.e.
[444] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Nābī fezā-yı tūl-ı emelden kenāra çık
Rān-ı ümīde girmiş iken tevsen-i ferāġ”[445] (G 377/7)

Şöhret sahibi olmak istersen herşeyden vazgeçip bir kenara çekilmek gerektir. Şâir alemde ancak bu şekilde meşhur olunduğunu kendinden emin olarak söylemektedir:

“Gūşe-gīr ol ʿālemi ṭutsun ṣadā-yı şöhretüñ
Añla bu remzi dehānumdan zebānumdan benüm”[446] (K 68/2)

“Eğer gönül daimi huzur istiyorsa asil uzlete meyletmek ve yüce makamlardan vazgeçmek gerektir.” Şâire göre hem yüksek mevkilerde bulunmak hem de huzur istemek abestir ve bu ikisinin bir arada bulunması mümkün değildir:

“Eger āsāyiş-i hemvāra varsa raġbet-i ḫāṭır
Nesīb-i ʿuzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek”[447] (G 404/7)

İnsan gerçek mutluluğu ancak yoklukta, yani herşeyden vazgeçmekte bulabilir. Şâir bu hakikatı “Feragat gömleğini giymeden uzlet fabrikasında dokuma zevkini anlamadım.” ifadesiyle dile getirmektedir:

“Ferāġ-ı pirehenin geçmeyince añlamadum
Ki ẕevḳ-bāfte-i ḳargāh-ı ʿuzlet imiş”[448] (G 354/2)

3.114. Ümit

Divan edebiyatında âşık her türlü gam ve kederi tadar. Hayatı hep sıkıntı ve zorluklarla doludur. Buna rağmen onu ayakta tutan gönlünde taşıdığı umuttur. Umut aşığın yaşama sebebidir. Sevgili ve aşk söz konusu olduğunda bu tutumu sergileyen Nâbî, sosyal meselelere değindiğinde durumun değiştiğini, bir ümitsizliğin şâiri kapladığını görmekteyiz.

---

[445] Bilkan, A. F. a.g.e.
[446] Bilkan, A. F. a.g.e.
[447] Bilkan, A. F. a.g.e.
[448] Bilkan, A. F. a.g.e.

Sevgiliye kavuşamamaktan dolayı kucağı boş kalan ve sinesi dağlanan âşık ümit merhemine seslenerek “Bari sen kucakla beni, çünkü sinem taze yaralarla dolu.” diyerek tek dayanağının ümit olduğunu ifade eder:

“Āġūşumı tehī ḳoma ey merhem-i ümīd
Ol zaḫmlar ki sīnededür tāzelenmesün”[449] (G 587/3)

Şâiri hayata bağlayan da hayatını zehir eden de umuttur. Aşağıdaki beyitte şâir, ömrü bir koyuna, umudu da vahşi bir hayvana benzetmektedir. “Ömür koyunu umut kurdunun tacizlerinden dolayı bir an olsun huzur bulamamaktadır”:

“Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i evḳātum
Remīde eylemeden Nābīyā vuhūş-ı ümīd”[450] (G 53/5)

Toplumla hemhal olan şâir, bir yerde kendinin ve bütün toplumun günahları karşısında ümitsizliğe düşer. Ama Allah’tan ümidi kesmenin insanı küfre götürdüğü ayetini hatırlar ve bu hatadan vazgeçer ("Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin, doğrusu kafirlerden başkası Allah'ın rahmetinden ümidini kesmez" Yusuf Suresi 87. Ayet):

“Yeʾs küfr olmasa ol deñlü günehkārum kim
Kendü āmirzişümü eyler idüm istibʿād”[451] (K 2/135)

İnsan yapılan yardımın değerini, arzusuna eli yetişemediğinden ümidini tam kaybettiği anda gelmesiyle anlar:

“Hemgām-ı yeʾs ḳadr-i zuhūr-ı ʿināyeti
Maṭlūba dest-i ḳudreti kūtāh olan bilür”[452] (G 117/4)

---

[449] Bilkan, A. F. a.g.e.
[450] Bilkan, A. F. a.g.e.
[451] Bilkan, A. F. a.g.e.
[452] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.115. Ümitsizlik

Divan edebiyatının baş kahramanı aşığın en büyük arzusu sevgiliye kavuşmaktır. Fakat gelenekte bu arzusuna asla kavuşamamıştır. Hal böyle iken istenilene kavuşamamanın verdiği üzüntü ve ümitsizlik aşığın adeta göbek adı olmuştur. Buna ilaveten Nâbî'nin bu vadideki kederine siyasi ve ve idari sebeplerden dolayı toplumun kimyasının bozulması eklenmiş ve bir aydın olarak şâiri derinden etkilemiştir.

İnsan her ne kadar önlem alsa da zaman çoğu zaman muradına eremez. Yani bu biraz da insanın iradesi dışındaır. Muradına ermek için açılan kucak ümitsizliğin gerdanı olur:

"Āzürde-i āġūşuñ olur gerden-i ḥırmān
İtsen ne ḳadar bāzū-yı tedbīrüni teşmīr"[453] (G 147/2)

Emel pazarını ayarı bozuk para ele geçirmiş ve sermaye adına da elde hiçbir şey kalmamışsa insanın sarılacağı şey ümitsizlik eteğidir. Bunda şaşılacak bir taraf da yoktur:

"Bāzār-ı emel nā-sere sermāyesi nā-yāb
İtsek ne ʿaceb dāmen-i ḥırmāna teşebbüs"[454] (G 34/10)

Muradına eremeyen Nâbî gelenek içerisinde alışık olmadığımız bir öfke ile -muhtemelen- sevgiliye seslenmekte ve adeta bela okumaktadır. Gazelin tamamında bu ateşin üslubu kullanan şâir aşağıdaki beyitte "Arzu fidanın murada erememe gözyaşlarını meyve olarak versin, bir zalime yalvarmak zorunda kalmak rutin işin olsun." demektedir:

"Vire naẖl-i emelüñ mīve-i eşk-i ḥırmān
Bir sitemkāra niyāz itmege muʿtād olasın"[455] (G 622/3)

---

[453] Bilkan, A. F. a.g.e.
[454] Bilkan, A. F. a.g.e.
[455] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.116. Üzüntü ve Mutluluk

İnsan hayatı inişli çıkışlıdır. Bazen mutlu bazen de hüzünlüdür. Genelde her sıkıntıdan sonra bir inşirah bir ferahlık olur. Şâir bu döngüyü şiirine taşır.

Allah her hadise ve eşyayı kendisini tanıtsın diye yaratmıştır. Herşey ondan gelen bir mesajdır, bir mektuptur. Mektubun manasını almak; kağıdına, zarfına takılmamak gerektir. Çünkü onlar birer perdedir. Bu perdeler bazen hoşa giden, mutluluk veren bir olay yahut bir şeydir. Bazen de tam tersidir. Ama yapılması gereken iletiyi, manayı almak gerisine takılıp hüzne düşmemektir. Zaten her hüzünden sonra Allah bir mutluluk vesilesi gönderir:

> "Bu perdenüñ derūnına bak ıztırābı ḳo
> Her miḥnetüñ verāsı meserret degül midür"[456] (G 201/2)

İnsan, yaşadığı duyguların karmaşıklığı ile benzersizdir. Bir an mutluluktan havaya uçuyorken bir sonraki an mutsuzluğun girdabına düşmüş olabilmektedir. Hatta bu iki uç duyguyu aynı anda kendinde gösterebilmektedir. Şâir bu durumu kandilin gülümser gibi görünen aleviyle içten içe yanan fitili üzerinden anlatmaktadır. İnsanın da gözyaşları ve coşkunluğu böyle kucak kucağadır:

> "Çerāġa māye-i gül-ḫand sūziş-i dildür
> Sirişkümüzle hem-āġūşdur şetāretümüz"[457] (G 253/3)

Kısacası huzurla gam, mutlulukla keder, inşirah ile inkıbaz birbirini takip eden iki unsurdur ve bir döngüdür. Her hastalıktan sonra şifanın gelmesi gibi:

> "Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
> Gelür dimāġa güşād āḫirinde zükāmuñ"[458] (G 421/3)

---

[456] Bilkan, A. F. a.g.e.
[457] Bilkan, A. F. a.g.e.
[458] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.117. Zahir ve Batın

Varlıkların bir iç bir dış olmak üzere iki yönü vardır. Zahir ve batın şeklinde tanımlanan bu iki kavramın tasavvufî anlamları Divan edebiyatında kullanımları, özellikle mutasavvuf şâirlerde görülmektedir. Asıl olan batındır ki hakikattan haber verir. Zahir ise çoğu zaman insanı aldatır. Onun için erdemli olanlar hep batına bakmışlar ve ona göre hüküm vermişlerdir.

Allah, kainatı bir kitap şeklinde yaratmıştır ki her sayfası, her satırı, her kelimesi hatta her harfi Onu tanıtsın, Onun varlığından haber versin. Bu manaya varlıkların hem zahiri hem batını hizmet etmektedir:

“Nusḫa-i ṣunʿ-ı Ḥaḳʾda idrāk it
Ẓāhir ü bāṭın olduġın yeksān”[459] (K 71/1)

Zahir ile batın meselesini bir veli halletmedikçe onun veliliği ve veliliğin getirdiği güzellik ortaya çıkmaz:

“Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti”[460] (T 124/3)

Zahir ile batını Allah’ın yarattığını bilmeyen Şam ve Halep ahalisi yemin ederken “Allah vekil” demektedirler. Allah, zahir ile batını; mana ile sureti zaten yaratandır. O zaten herşeyi gören bilendir. Dolayısıyla bu yemin söylemi yanlıştır:

“Ḥaleb ü Şāmʾuñ ahālisi ḳasem vaḳtinde
Nābiyā dir biri birisine Allāh veki̮l
Li̮k binde birisi ẓāhir ü bāṭın bilmez
Ṣūret ü maʿni̮ ile olduġın Allāh veki̮l”[461] (Kt 60/1-2)

---

[459] Bilkan, A. F. a.g.e.
[460] Bilkan, A. F. a.g.e.
[461] Bilkan, A. F. a.g.e.

Nâbî şiir ile ilgili telakkisinde “Söz önemlidir ancak aslolan manadır.” demektedir. Çünkü mana batındır, lafız zahirdir. Zahirin güzelliği batının dışa vurumudur:

“Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
Lafẓ maḥsūsdur ammā ki muḫayyel maʿnā”[462] (G 861/8)

3.118. Zamane İnsanı

Nâbî, dönemin aksaklıklarını, kaybolan değerleri, çağdaşları şahsında fırsat buldukça dile getirmiştir. Bu minvalde yazılmış yüzlerce beyte divanında rastlamak mümkünür.

Şâire göre câhillik insanlarca rağbet görüp adeta moda olmuştur:

“Nādānlık olup muʿteber ebnā-yı zamanda
Ḫaṭṭı bozulup nüsḫa-i ʿirfān unudulmış”[463] (G 345/5)

Zamane insanı, her kabiliyet ve hüneri kuru bir sözle mükafatlandırmayı yeterli bulmaktadır. Dolayısyla yetenekler, marifetler para etmemektedir:

“Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ḫazīnedür”[464] (K 27/2)

Öte yandan etrafa fitne fesat saçmak hüner ve marifet olarak görülmektedir:

“Hünerdür Nābiyā ebnā-yı ʿaṣrun iʿtiḳādında
Riyāż-ı ülfete çirk-ābe-efşān-ı nifāḳ olmaḳ”[465] (G386/6)

---

[462] Bilkan, A. F. a.g.e.
[463] Bilkan, A. F. a.g.e.
[464] Bilkan, A. F. a.g.e.
[465] Bilkan, A. F. a.g.e.

3.119. Zulüm

Divan edebiyatına paralel olarak Nâbî Divanı'nda sıklıkla işlenen bir diğer olgu zulüm ve zalimliktir. Sevgilinin, felelğin olduğu yerde zulmün bulunmaması düşünülemez. Birçok farklı düzlemde bu kavram geçtiği halde zulüm, en çok sevgili ve felekle ilintili olarak şiirde yer almaktadır.

Âşık, hasta gönlünü görüp de gözyaşı akıtmayan, zalimce davranışlardan pişmanlık dahi duymayan sevgiliye hayret etmektedir. Çünkü o denli acınacak durumdadır ki değil zulmetmek bilakis haline bakıp herkesin merhamet etmesi gerekti:

"Beni dil-ḫaste görüp çeşmüne nem gelmez mi
Ya peşīmānī-i evżāʿ-ı sitem gelmez mi"[466] (G 868/1)

Aşığı en çok üzen sevgilinin zulmü ile hasetçilerin ve rakiplerin yermesidir. Aşağıdaki beyitte âşık bu iki zor durumu birbiriyle karşılaştırmaktadır:

"Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül"[467] (G 479/1)

İnsanın diğer bütün mahlukat üstünde bir mertebesi vardır. O mertebeyi kendisine reva görülen zulümlere, sıkıntılara göğüs germe neticesinde elde etmiştir. Ayrıca çektiklerine rıza göstermesi, şikâyet etmemesi ahirette sonsuz bir mutluluğun da vesilesi olacaktır. Bu hakikat Kur'an-ı Kerim'de Duha Suresinin 5. Ayetinde "Ve mutlaka Rabbin yakında sana verecek (ihsan edecek), böylece sen razı olacaksın" şeklinde müjdelemektedir:

"Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur"[468] (K 2/153)

---

[466] Bilkan, A. F. a.g.e.
[467] Bilkan, A. F. a.g.e.
[468] Bilkan, A. F. a.g.e.

Şâirin yaşadığı dönemde gönül huzurunu bulan kalmamıştır. Felek, zulmü ile, ateşle açılmış yara üstüne yara almamış bir gönül bırakmamıştır:

> “Bu devrānda ṣafā-yı ḫāṭıra nāʾil mi ḳalmışdur
> Felekden dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil mi ḳalmışdur”[469] (G 171/1)

Gönlü, sevgilinin güneş gibi yanan/parlayan yüzünden dolayı dağlanmamış; zülfünden dolayı da perişan olmamış kimse kalmamıştır:

> “Dāġsız bir sīne var mı şemʿ-i rūyuñdan senüñ
> Dil-perīşān olmaduḳ kim ḳaldı mūyuñdan senüñ”[470] (G 444/1)

3.120. Zühd ü Takva

Daha önce de bahsedildiği gibi Divan edebiyatı şâirlerinin büyük bir kısmının tasavvufla doğrudan ya da dolaylı intisapları vardı. Bunun dışında toplumun inanç yapısı içinde şâirlerin de paralel bir noktada olduğunu söylemek mümkündür. Divan şiiri hiçbir evresinde halktan kopuk olmadığı gerçeği de göz önünde bulundurulunğunda şâirlerin dinî konulardan bahsetmemesi mümkün değildir. Bu konu daha çok emredilenleri yapma anlamında ibadet ya da zühd; yasaklananlardan kaçınma bağlamında takva kelimeleri ile şiirde yerini almıştır. Kimi zaman da bu iki kavram beraber kullanılmıştır.

Nâbî, Silahdar Ali Paşa’ya yazdığı kasidede paşayı överken onu şu sözlerle tavsif etmektedir: “İyilik, namus ve gayret karşısında el pençe divan duran hizmetçileridir, ibadet etme, günahlardan çekinme ve dindarlık da dost ve yardımcılarıdır”:

> “Himmet ü nāmūs u ġayret dest-bend-i ḫıdmeti
> Zühd ü taḳvā vü diyānet hem-nişīn ü yāveri”[471] (K 17/20)

Şâir, bu sefer sadâret makamına çıkan Hacı Ali Paşa’yı hem tebrik etmek hem de bu olaya tarih düşürmek için yazdığı kasidede “adalet ve insaf noktasında yeryüzünde eşi benzeri yoktur, ibadet ve takvada bir benzerini bulmak imkansızdır” sözlerini sarfetmektedir:

---

[469] Bilkan, A. F. a.g.e.
[470] Bilkan, A. F. a.g.e.
[471] Bilkan, A. F. a.g.e.

“Adl ü inṣāf ile ʿālemde nazīri nā-yāb
Zühd ü ṭaḳvā ile bir misli daḫı nā-peydā”[472] (T 36/10)

Şâirin Ayasofya Camiini anlattığı gazelde saf tutup namaz kılan cemaatin hareketlerini şu ifadelerle değerlendirmektedir. “Bu cemaati böyle saf saf nizama sokan ibadet ve takvadır. Rüku ve secde için sırayla eğilmeleri Ayasofya için bir unvan olmuştur.”:

“Zühd ü taḳvā ṣaf-be-ṣaf tertīb idüp ālāyını
Pīç-i nevbet gösterür ʿünvān Āyāṣufiyyeʾde”[473] (G 705/11)

---

[472] Bilkan, A. F. a.g.e.
[473] Bilkan, A. F. a.g.e.

4. NÂBÎ’NİN DİĞER ŞAİRLERLE MUKAYESESİ VE ONLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Çalışmamızın bu bölümünde bahsi geçen mecmuada hem Nâbî’nin hem de diğer şâirlerin şiirlerine yer verilen başlıklar incelenmiştir. Bu başlıklar altında verilen beyitler içerik ve üslup noktasında irdelenmiştir. Ayrıca üzerinde durulan konuların aynı olması ve şiirlerine yer verilen şairlerin hemen hemen tamamının hikemî tarz okulundan olması Nâbî’nin bu şâirler üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır.

Burda zikredilen beyitler mecmudaki sayfa numaraları ile birlikte verilmiştir.

Adapla ilgili başlığın altında Nâbî’nin üç, Şâir ‘Atâ ile Şâir Sâmî’nin birer beyitlerine yer verilmiştir.

Ögren ādābla ünsiyeti aṣḥābından
Dimesünler saña esna-yı meveddetde gaşim (Nâbî MCM s. 9)

İtmezüz terk-i edeb her ne ḳadar mest olsak
Gerçi terk-i edeb itsek daẖı maʿẕūruz biz (Nâbî MCM s. 9)

Mey-keşlere taʿlīm-i edeb olmasa ḳaṣdi
Baş eġmez idi bezmde mīnā kimi görse (Nâbî MCM s. 9)

Zātında eger olmasa ser-māye-i ādāb
Ḥāṣıl mi olur sa’y ile (hi̮ç) servet-i ādāb (‘Atâ MCM s. 9)

Revzen-i ẖāneyi sermāda küşād itmekdür
Serdi-i bezm-i edeb ẖande-i bî-cādandür (Sâmî MCM s. 9)

Nâbî ilk beytinde sevmeyi adabına uygun öğrenmenin lüzumundan bahsederken son iki beytinde edeble içki kavramlarını zıt unsurlar olarak işlemektedir. Şâir ‘Atâ ise edebin doğuştan gelen bir Allah vergisi olduğunu, çaba ile elde edilemeyeceğini ifade etmektedir.

Şâir Sâmî, edep meclisinde lâubali gülüşmelerin meydana getirdiği soğukluğu kış gününde evin camlarını açmaya benzetmektedir.

Başkalarının ayıplarını ve kusurlarını araştırma analamına gelen ayıp-binlik bölümünde Şâir Nedîm, Sâmî ve Çelebi-zâde Âsım’ın birer, Nab’nin ise iki beytine yer verilmiştir.

Defterkeş-i meʾāyibi nās olma merd iseñ
Ḳıl ẕātını naẓarlara mecmūʿa-i edeb (Nedîm MCM s. 129)

Temyi̮z-i ni̮k u bed ʿayn-ı zarardur ḫurde-bi̮nāna
Bu dikkat cismini sūrāḫ sūrāḫ itdi ġırbālün (Sâmî MCM s. 129)

Meh-i nev bedr olur ammā kelef gitmez ʿizārından
Olur bir vech ile ʿaybı nümāyān ehli noḳṣānın (Âsım MCM s. 129)

Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduġın neylersin
Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var (Nâbî MCM s. 129)

Ḫadengi menzile īṣāle çünki āletdür
Kemānuñ eġriliġi ʿayn-ı istiḳāmetdür (Nâbî MCM s. 129)

Nedîm, “mert isen insanların ayıplarını derleyen bir defter olma, şahsiyetini insanlara bir edep kitabı haline getir” demektedir.

Sâmî, insanların iyilik ve kötülüklerini araştırmanın en başta bu işi yapanın kendisine zarar verdiğini dile getirmektedir.

Âsım, “Hilal dolunay şekline gelip tam ve nurlu bir hal alsa da üzerindeki lekeler, gölgeler kaybolmaz. Kötü ahlâklı kişiler de ne kadar iyi elbiselere bürünseler, makam ve mevki sahibi olsalar da edepsizliklerini gizleyemezler” demektedir.

Nâbî ise aynı ahlakın yanlışlığını birici beyitte kaba sufi üzerinden, ikinci beytinde ise okun düzgün yol alması ve yayın eğriliği karşıtlığı üzerinden anlatmaktadır. Kısacası her dört şâir de ayıp-binliğin kötülüğü üzerinde durmaktadır.

Ayıplama başlığında biri Nâbî'ye ait biri de yazarı bilinmeyen iki beyit bulunmaktadır.

Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez (Nâbî MCM s. 11)

Ey dāġ-i sîne ṣadra geçüp germe göğsüni
'Arz it siyāh-kāri-i hicrānı mū-be-mū (Lâ-edrî MCM s. 129)

Nâbî, hayalinin kendisini ayıpladığını, sevgiliden yana böyle bir şikâyetinin olmadığını söylerken tariz yapmaktadır. Diğer beyitte ise sinedeki yaranın yaptığı ile övünmesi ayıplanmaktaıdr.

Başkasına yük olma kısmında Koca Râgıp Paşa'nın;

Bārını gerden-i aḥbāba idenler taḥmi̱l
Ne ḳadar olsa sebük-rūḥ, olur elbette ŝaḳi̱l (Koca Râgıp Paşa MCM s. 34)

Ḳo hasīr olup ayahda kalalum istemezüz
Kimsenün duşına bār olmağı zenbil gibi (Nâbî MCM s. 34)

Ey Nābī āftāb-ı gayur eylemez kabul
Bār olduğını duş-ı gülistāna jalenün (Nâbî MCM s. 34)

Beyitleri geçmektedir. He iki şâir de başkalarına yük olmanın hoş bir davranış olmadığını belirtmektedir. Koca Râgıp Paşa, dostunun sırtından geçinenlerin ne kadar hoş-sohbet ve tez canlı olsalarda bu vaziyetin dostluğa ağır geldiğini söyler. Nâbî ise ilk beyitte "sepet olup omuzlara yük olmaktansa hasır olup ayaklar altında kalmak yeğdir" ifadesiyle her iki ürünün hammadesinin aynı olduğunu ihsas eder. İkinci beyitte ise çiğ tanesinin güneş sıcağında buharlaşmasını güneşin gayretine bağlamakla hüsn-i tali sanatını kullanmaktadır. Güya şebnemin buharlaşması güneşin, çiçeğe yük olmasını gayretine yediremediği içindir.

Mecmuanın “cevr ü cefa” başlığı altında Nâbî’nin iki, Hayrî Efendi ve Fıtnat Hanımın birer beytine yer verilmiştir.

Ümīd-i nāme-i raḥm itme ol cefā-cūdan
Ki maʿnī-i sitem inhā-yı muḫlişānesidür (Nâbî MCM s. 69)

O mest-i hüsn ile hem-kāselik ne cāʾiz kim
Şikest-i şişe-i dil vażʿ-ı dustānesidür (Nâbî MCM s. 69)

İtmege cevrini taʿdād eyle yarın ṭaṣrḭḥ
Virdi eşküm kef-i müjgāna bir incü teşbḭḥ (Hayrî Efendi MCM s. 69)

Cevr ü cefâya mihr ü vefâ firkâte visâl
Her derdün ey gönül bu cihânda devâsı var (Fıtnat Hanım MCM s. 69)

Sevgilinin aşığa cevr ü cefa göstermesini Nâbî ilk beyitte alamet-i makbuliyet olarak algılarken ikinci beyitte yine sevgilinin bu minvaldeki tavırlarını dostluk göstergesi olarak saymaktadır.

Hayrî Efendi beytinde aşığın sevgilinin cevr ü cefası karşısında akıttığı gözyaşlarını inci gerdan ile ilişkilendirmektedir.

Fıtnat Hanım ise şiirinde gönle seslenmektedir ve “dünyada her derdin devası vardır; cevr ü cefanın da dermanı merhamettir” diyerek gönlü teselli etmektedir.

Şâirlerin hepsi bu bu kavramı sevgili ile ilintili kullanmakla beraber şiirlerinde farklı unsurlarla cevr ü cefayı işlemişlerdir.

Cömertlikte üç şâirin şiirleri yer almaktadır: Nüzhet Ömer, Haşmet ve Nâbî.

Bḭ-māyei şehā n’ola bulmazsa kef şeref
Görmez tehī olunca güherden ṣadef şeref (Nüzhet MCM s. 102)

Eŝeri luṭfuñu seyr eyle- seḫānuñ ki henüz
Nāmı ḫātem deheni nāsda yād olmadadur (Nüzhet MCM s. 102)

Ḫātem gibi nām ister iseñ semt-i seḫāda
Baş mühri temessüklere āṣafı dolandur (Haşmet MCM s. 102)

İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar (Nâbî MCM s. 102)

Şâir Nüzhet ile Haşmet cömertliği meşhur Hatem-i Tâi'nin şahsiyetiyle ilişkilendirerek şiirlerinde işlemişlerdir. Nâbî ise aynı kavramı semanın yerden şebnemi alıp karşılığında yağmuru vermesi olgusu üzerinden anlatmayı tercih etmiştir.

Dua başlığında ikisi Nâbî'ye ait olmak üzere üç beyit yer almaktadır:

Ceżb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti (Nâbî MCM s. 87)

İtdi bir cām ile iḫyā dil-i vīrān-şüdemi
Mey-fürūşun dilerüm ḫānesi maʿmūr olsun (Nâbî MCM s. 87)

İdenler dūr cānāndan beni cānında bulsunlar
Ġalaṭ didüm degül cānında cānānında bulsunlar (Lâ-edrî MCM s. 87)

Nâbî şiirlerinde olumlu anlamda duada bulunurken yazarı belli olmayan beyitte ise beddua söz konusudur.

Düşmanlıkla ilgili mecmuada Nâbî ile Safvet Efendinin birer beyti bulunmaktadır.

Ol maṭlūbun ḥuṣūlüne laʿnet ki ṭālib
Lāzım gele mürācaʿat itmek ʿadūsına (Nâbî MCM s. 86)

Keşfi mirʾātı serāʾir eyleme aḥbāba da
Belki bir ṣūret ile a'dā olur 'âlem bu yā (Safvet MCM s. 86)

Gerçekleşmesi düşmanın oluruna bağlı olan isteğe Nâbî bela okumaktadır. Dolayısıyla bu istekten bir hayır beklememektedir. Safvet Efendi ise sırları paylaşma noktasında dosta da temkinli yaklaşmaktadır. “Dünya bu ya, gün olur dost düşman olur” diyerek tavsiyede bulunmaktadır.

Nâbî ile birlikte Koca Râgıp Paşa ve Râşid Efendi’nin birer beyti mecmuanın “eser bırakma” başlığında yer almaktadır.

Cemʾüñ tamāma irüp devri cām ḳalmışdur
O cāmdan da bu meclisde nām ḳalmışdur (Nâbî MCM s. 5)

Ehl-i bezmüñ eŝeri ḳalmasa da nāmı ḳalır
Ẕikri cem dāʾir-i bezm olmadadur cāmı şikest (Râgıp Paşa MCM s. 5)

Ḳor elbetde eŝeri nām uran bu bezm-i ʿālemde
Sikenderden ḳalıp āyi̮ne cemden cām ḳalmışdır (Râşid Efendi MCM s. 5)

Eser bırakma hususunda her üç şâirin de Cem’in geriye câmı bırakmasından bahsetmesi dikkat çekmektedir.

Eziyyet başlığı altında Nâbî’nin iki, ‘Atâ’nın bir beyti bulunmaktadır. Bu başlıkta yer alan beyitlerden birinin de yazarı bilinmemektedir.

Çoḳ görmüşüz zevalini ġaddār olanların
Hengām-ı fırṣatta dil-āzār olanların (Nâbî MCM s. 10)

Efzūn-ı ḥayāt kem-āzārlıḳdadur
Ser-māye-i necāt sebük-bārlıḳdadur (Nâbî MCM s. 10)

Olmasun vāreste pi̮ç u tābı ġamda ki̮ne-cū
Mār-ı sermā-di̮deye Rabbim güneş göstermesün (Lâ-edrî MCM s. 10)

Mücerrebdür ḳomaz ẓālimde elbet aḫ-ı maẓlūmu
ʿAzi̮z zü-intikâm Ḥażreti Ḳahhār-ı bi̮-minnet (‘Atâ MCM s. 10)

Nâbî'nin ilk beytinde ve 'Atâ'nın şiirinde insanlara eziyet çektirenlerin kaçınılmaz vahim akıbetleri dile getirilmektedir. Nâbî'nin ikinci beytinde ise bu hayatta mutlu olmanın şartlarındn biri olarak eziyete girmemeyi göstermektedir. Diğer beyitte boş yere eziyet çektirenler yılana benzetilmekte ve beddua edilmektedir.

Fal bakma ile ilgili mecmuada Nâbî dışında Sâbit, 'Atâ ve Halîm Girây 'ın birer beytine yer verilmiştir.

Ḥasbiḥālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı ḥāl̮i
Müjde benden saña ey di̮de eyü ḥālin var (Nâbî MCM s. 133)

Yoḳladım ṭāliʿ-i aġyār-ı ṣıfr-simâyı
Fāl ġāyetde güzel geldi selāmet gelmez (Sâbit MCM s. 133)

Ser-nüvişti ne bilür żāyiʿce-bâz u remmāl
Eyle tefvi̮ż u tevekkül eyü eyler Mūte'âl ('Atâ MCM s. 133)

Döker ṣaḫi̮fe-i ruḫsārum üzre noḳṭa-i eşk
Ḥalîm ḳıldı heves şimdi fāle di̮delerüm (Halîm Girây MCM s. 133)

Genel olarak bakıldığında Nâbî, Sâbit ve Halîm Girây fala baktıklarını ve bundan bir çıkarımda bulundukları söylenebilir. 'Atâ ise fal bakmanın kader inancına ters düştüğünü, bu tür eylemlerden uzak durup Allah'a tevekkül etmenin gerekliliğini dile getirmektedir.

Mecmuada önemsenen başlıklardan biri de feleğe dairdir. Nâbî'nin iki beyti dışında Hâmî, Sa'îd Bey, Necîb, Belîğ ve Hazık'ın birer beytine yer verilmiştir.

Bu esbāb-ı felek gün-be-gün gerdiş ider
Dürüst dāne-yi 'ömri ufatdırıncaya dek (Hâmî MCM s. 67)

Dü rūza gerdiş yoḳdur be-vefk-i ḫaṭır-hâh
Ṭabi̮ʿat-ı felek-i nā-bekārı biz bilürüz (Nâbî MCM s. 67)

Gerdūn virür mū kimseye şi̮rāze-yi nizâm
Tā sıḳmayınca mengene-yi ıżṭırābda (Nâbî MCM s. 67)

Es çerḫun unı yoḳdur unına baḳma saʿi̮d
Dönüp onunla ögretme bize biz un gördük (Sa’îd MCM s. 67)

Muttaṣıldır gerdiş-i cerḥe umūrı kā’ināt
Bir ḥālden bir ḥāle devrān döndürür (Necîb MCM s. 68)

Peyveste oldu ḳulle-i eflāke dūdı āh
Sükkān-ı çerḫ şimdi zarūri ider bana (Belîğ MCM s. 68)

Regi faṣṣ-ı nigi̮n bir ad içün biñ zaḫmı n’ister yer
Düşenler ḳayd-nâme-i çerḫ elinden ḫaylī ḫançer yer (Hâzık MCM s. 68)

Şâirlerden Hâmî, Nâbî, Sa’îd, Necîb ve Belîğ feleği, dönüşü ile ilgili konu edinmişlerdir. Bu noktada bir benzerlikten bahsetmek mümkündür. Nâbî’nin ikinci beyti ile Hazık’ın beytinde feleğin katbekat sıkıntı çektirmeden bir iyilik lütfunda bulunmadığı dile getirilmektedir.

Mecmuada hasede dair bölümde Nâbî’nin beş, Belîğ ile Sümbül-zade Vehbi’nin birer beyti bulunmaktadır.

Ḥased ü ḳalb-i ʿadū luṭf ile olmaz zāʾil
Sengde muzmer olan āteşe āb itmez eŝer (Belîğ MCM s. 74)

Çeşminde ḳadrin añlayanuñ ʿizz u rifʿatüñ
Çeşm-i ḥāsūd revnaḳıdur rūyı devletüñ (Nâbî MCM s. 74)

Senden ednāyı görüp şükr ile dem-sāz olmaḳ
Senden alâlara reşk eylemenün merhemidür (Nâbî MCM s. 74)

Peymāne lebin öpdügini gördü çemende
Ḥazm eylemedi çatladı dest-i ḥasedinden (Nâbî MCM s. 74)

Bir söz yapar itdügümüz żevḳi vuṣlatı
Allah saklasın bunı ḥussād işitmesün (Nâbî MCM s. 74)

Bi̮-çeşm-i ḥased lez̲z̲eti yoḳ niʿmeti cāhın
Devletlünün ārāyişidür di̮de-i ḥussād (Nâbî MCM s. 74)

Âh eyledükçe dilümden siyāh dūd
Sünbül görür başımdan anı di̮de-i ḥasūd (Nâbî MCM s. 74)

Çekemez irdügünü rifʿate ehli hünerüñ
Ḳoca ḳanbūr sipihrüñ belün işte bu büker (Sünbül-zâde Vehbî MCM s. 74)

Şâir Belîğ'e göre haset edenin kalbindeki kötülük iyilikle yok olmaz. Nâbî'nin üçüncü beyti ile Sünbülzade Vehbi'nin beytinde birbirini kıskanan unsurlar ele alınmıştır. Nâbî peymane ile testiyi Vehbi ise ehl-i hüner ile feleği bu açıdan değerlendirmiştir. Nâbî kıskançlık meselesini farklı bir açıdan şiirine konu etmiştir. Ona göre etrafta kıskanan gözler olmazsa eldekinin lezzeti yoktur.

Hırs başlığında Râşid, Enderunlu Mîr Fâzıl ve Nâbî'nin şiirleri yer almaktadır. Mîr Fâzıl ile Nâbî'nin birer, Râşid'in "hırs" redifli gazelinden dört beyti mecmuaya alınmıştır.

Bi̮-gāne-i merām ḳalır āşinā-yı ḥırṣ
Maḥrūm ider kişiyi emelden belā-yı ḥırṣ (Râşid MCM s. 72)

Ṣunma nevâl-i dehre ṣaḳın dest-i ārzu
Māhiyi ġayra tuʿme ider iştihā-yı ḥırṣ (Râşid MCM s. 72)

Çeşm-i ḥari̮se cāyı selāmet gelir ḫaṭar
Girdāba şevḳi̮ zevraḳ ider nā-ḫudāy-ı ḥırṣ (Râşid MCM s. 72)

Küstāḫlık müʾeddi̮-i ḫırmān-ı vaṣl olur
Çoḳ gördük oldıġın nice kāmun feda-yı ḥırṣ (Râşid MCM s. 72)

Ḫāris olur kişi pek men olundıgı fiʿle
Revācı bādeye farṭ-ı yasaġdur bāʿiŝ (E.Mîr Fâzıl MCM s. 73)

Ne ḥāl iderse ider baṣtı mācerā-yı niyāz
Ḫārisi arżı maḥabbet ṣaded nedür bilmez (Nâbî MCM s. 73)

Belîğ şiirinde hırs gösterenlerin muratlarına nail olamayacağını balık, kayık, kaptan gibi deniz ögeleriyle anlatmaktadır. Enderunlu Fazıl ise olaya farklı bir açıdan bakmakta ve “İnsan men olunduğu şeye karşı ilgi duymakta ve hırslanmaktadır.” demektedir. İçkinin bu denli rağbet görmesini de bu sebebe bağlamaktadır. Nâbî beytinde hırs olgusunu “sevgisini göstermkte hırs gösteren sözü uzatmaktan kendini alıkoyamaz” diyerek olumlu anlamda işlemektedir.

Hukuk-şinaslıkla ilgili Nâbî ve Sünbül-zâde Vehbî’nin birer beyti; İzzet Molla’nın bir mısraı geçmektedir.

Çoḳ niʿmetinin ḳadri var üstüñde ḥicāb it
Âdāb ile baṣ pāyunu rūyına türābun (Nâbî MCM s. 79)

Ṭuzlu oturur ṣoñra ṣaḳın ḳıyma kebāba
Ey rind-i mey-āşām biraz ḥaḳḳ-ı nemeki ṭut (S.Vehbî MCM s. 79)

Kimse aç ḳalmaz cihānda bilse ni‘metin ḳadrin (İzzet Molla MCM s. 79)

Şiirler incelendiğinde Nâbî’nin toprağın hukukundan bahsettiği diğer iki şâirin verilen nimetlerin kıymetinden dem vurduğu görülmektedir.

İhsana dair Nâbî’nin iki ‘Atâ’nın üç beytine mecmuada yer verilmiştir.

İḥsān aña dirler ki ola cümleye vāṣıl
Ne deftere mevḳūf u ne muḥtācı raḳamdur (Nâbî MCM s. 6)

İḥsān u ʿaṭāyāya olan meyli tābiʿi
İnsānda bir ḫaṣleti fıṭri-i cibilli̮ (Nâbî MCM s. 6)

İḥsān u kerem ṣāḥibidür medḥe sezāvār
Hiç var mı bir âŝârda ẖısset ile memdūh (‘Atâ MCM s. 6)

Yād olur nām-ı keremkār-ı Ḫudā
Lafẓ-ı sāmi̮-i keri̮m ile ‘atâ (‘Atâ MCM s. 6)

Bir keri̮mü’ş-şiyemün ẕikri olunsa irād
Baẖŝ ider meclise bir revnaḳ-ı tāze o ṣıfāṭ (‘Atâ MCM s. 6)

Nâbî’ye göre yapılan ihsanların gerçek anlamda ihsan olabilmesi için herkesi kapsaması; bununla birlikte bir kayıt altına alınmaması gerekir. Diğer beytinde fıtratı bozulmamış her insanın ihsan etme mizacını doğuştan taşıdığı dile getirilmektedir.
Şâir ‘Atâ ise ilk beytinde ihsan mizacının övgüye layık olduğunu ikinci beytinde bu sıfatın Allah’ın en güzel vâsıflarından olduğu söylenmektedir. Son beyitte bu ahlakın yad edilmesi bile meclise safa verdiği belirtilmektedir.

İlahi sırlara dair mecmuada Râzî, Nâbî ve Enderunlu Vâsıf beyitleri yer almaktadır.

Ḫudā dīvār-ı devlet-ẖāne-i erbāb-ı iḳbāli
Gehi̮ bir lāne-i güncişk-i pür-ârâm içün ṣaḳlar (Râzî MCM s. 9)

Leẕẕeti inkār olunmaz beẕl u isrāf itmeñün
Āh żımnında eger endi̮şe-i teng olmasa (Nâbî MCM s. 9)

Beẕl u isrāf it nümāyiş-yâb eḥibbālar ye’sün
Sen her aybaşı beyāża defter-i mā-hiye çek (E.Vâsıf MCM s. 9)

Razi beytinde “Allah, ikbal sahiplerine ait evlerin duvarını, bazan, uçup oynayan bir küçük serçenin yuvasının korunması için yıkmadan tutar.” demektedir. Nâbî ile Enderunlu Vâsıf bu konuyu saçıp israf etme üzerinden işlemişlerdir.

İltica konusunda Nâbî’nin iki, İsmetî ’nin bir beyti mecmuada yer bulmuştur.

Hep seniñ kūyını rū-māle ümḭdindendir
Bu ḳadar pāyumüze düşdigi dāmānımızın (Nâbî MCM s. 25)

Mey-tıynetân-ı naḳş-ı zeri kāmil eylerüz
Terkḭb-i kḭmyāyı ṣafādur żamḭrimüz (Nâbî MCM s. 25)

Bir hilālḭ istese bir demde eyler āfitāb
Âferḭnler sākḭ-i siḥr-āferḭnün ḳārına (İsmetî MCM s. 25)

Nâbî ilk beytinde kıyafetle ilgili bir olgu üzerinden ilticayı anlatmaktadır. İkinci beytinde kendisine iltica edenleri eli boş çevirmediğini anlatmaktadır. İsmetî ise Allah'ın kudretini zikretmekle Ona iltica edenin yarı yolda kalmayacağını imâ etmektedir.

Mecmuanın "İntizara dair" başlığı altında on beyit bulunmaktadır. Bunlardan dördü Nâbî'ye üçü Lâ-edrî'ye aittir. Diğer üç beyit ise Fasîh Dede, 'Atâ ve Haşmet'e aittir.

Olmaḳ müyesser olmadı dilberle rū-be-rū
Yollarda ḳaldı āyineveş çeşm-i ārzu (Nâbî MCM s. 30)

Dü çeşmüm āb-yarüm sel gibi yollarda ḳalmışdur
Gelür mi bir ḫaber ṣor kūy-i yāruñ kārbānun bul (Nâbî MCM s. 30)

Teşrḭfin ümḭd ile senüñ ey meh-i şeb-gerd
Mānende-i ḥalḳa ḳapuda ḳaldı ḳulaklar (Nâbî MCM s. 30)

İntiẓārum sañadır ṣubḥa dek ey mihr-i münḭr
Berg-i ḫāṭırda olan şebnem-i ümmīd gibi (Nâbî MCM s. 30)

Eḥibbā muntaẓır meclis müheyyā
Seni bekler ḥabāb-ı cām-asâ (Lâ-edrî MCM s. 31)

Hevā ḫoş ḫāne ḥālḭ meclis eṣḥābı müheyyā
Ḳadem rencḭde ḳıl kim ehl-i meclis hep eḥibbādur (Lâ-edrî MCM s. 31)

Teşrḭf-i ḳudūmüñle n’ola sḭne dögersem
Çoḳ zaḫma ḳarḭn oldu derūnum bu hevāda (Fasîh Dede MCM s. 31)

Âfitābum intiẓār itdüm ṭulūʿ-ı luṭfuña
Maşrıḳ-ı nūr-ı ʿÂṭasın ḳoyma ẓulmetde dili (‘Atâ MCM s. 31)

Gül ḫazāna muntaẓır bülbül fiġāna münḥaṣır
Çeşm-i ʿibretle gülistān ʿayn-ı şīven-gâhdur (Haşmet MCM s. 31)

Ḫaberünle yā kebūter gele yā peyk diyü
Gözimün birisi der birisi revzen gibidür (Lâ-edrî MCM s. 31)

Nâbî intizar mefhumunu ilk üç beyitte “gözleri yolda/kapıda kalma” deyiminin anlam çerçevesiyle işlemiştir. Son beytinde güneşle şebnem mazmunu üzerinden anlatmıştır.

Yazarı bilinmeyen beyitlerin ilk ikisinde bekleme kavramı dost meclisi etrafında konu edinilmiştir. Son beyitte ise sevgiliden gelecek iyi yada kötü haber için aşığın gözü kulağı kapıda ve pencerdedir.

Fasîh Dede şiirinde bekleyişin zorluğu ve son bulmasının mutluluğunu dile getirmektedir. Benzer anlamda Şâir ‘Atâ ve Haşmet intizarın dayanılmaz zorluğunu şiirlerinde terennüm etmektedirler.

İştiyaka dair bölümde Nâbî ile ‘Atâ’nın birer beyti yer almaktadır.

Gelir şevḳe kesel neyl-i visāl-i yārdan ṣoñra
Olur ʿārıż girānlıḳ ṣā’ime ifṭārdan ṣoñra (Nâbî MCM s. 16)

İştiyāḳum artar eksilmez visal-i yārda
Tecrübem vardur bu maʿnāda kesel gelmez baña (Nâbî MCM s. 16)

Nâbî “Âşık sevgiliye kavuştuğunda iştiyakına gevşeklik gelir tıpkı iftardan sonra oruçlu kimseye rehavet çökmesi gibi.” diyerek iştiyakı kişiselleştirmiştir. ‘Atâ ise böyle bir durumda iştiyakında değil eksilme; bilakis ziyadeleşme olur diyerek Nâbî ile bu konuda ters düşmektedir.

Kanâata dair başlığında ikisi Nâbî’ye ait olmak üzere toplam altı beyit geçmektedir.

Terciḥ olunur niʿmet-i elvan-ı kibāra
Bir pāre nemeksizce iken ḫᵛān-ı ḳanāʿat (Nâbî MCM s. 154)

Olmaz firi̮b ḫurde-i iḳbāl-i devletüñ
Ḳadrin bilen selâmeti künc-i ḳanāʿatun (Nâbî MCM s. 154)

ʿÂrifi̮m bir gül yeter bāġ-ı temennādan baña
Hemçü gül-cünbân ne-hᵛahem zịn çemen bisyār gül (S.Vehbî MCM s. 154)

Dāmen-i kūh-ı ḳanāʿatde mi bitmiş bilmem
Bir bi-sâz ile geçindi nice yıllar sünbül (Lâ-edrî MCM s. 154)

Ḳanāʿat eyledi ‘anḳā’-yı Ḳāfi̮ şöhrete vāṣıl
Kişi mümtāz olur ʿālemde elbet ʿizzet itdükçe (Fehim MCM s. 154)

Esi̮r-i renc aña ehl-i çāh u devlet imiş
O ḳadri devleti bilmedük ḳanāʿat imiş (Râgıp Paşa MCM s. 154)

Nâbî ilk beytinde varlıklıların sofrasındaki çeşit çeşit nimetler yerine, kanâat sofrasında tuzsuz bir parça ekmeği tercih ettiğni dile getirmektedir. İkinci beytinde ise kanâatin kıymetini takdir eden kimsenin, geçici heveslerin oyununa gelmeyeceğini ifade etmekle “Kanâat tükenmez hazinedir” (Kaynak: Taberani; Mucemü’l-Evsat:7:84, Beyhaki; Zühd:2:88, Acluni; Keşfü’l-Hafa:2:133) hadisine atıfta bulunmaktadır.

Sünbül-zâde Vehbî kanâatı arifliğin bir vasfı olarak görmektedir. Lâ-edrî, sünbülün bir yere tutunmadan büyümesini kanâat dağının eteğinde bitmesine bağlamaktadır. Fehim ve Râgıp Paşa da yine kanâati erdemli bir sıfat olarak şiirlerinde işlemişlerdir.

Lütuf ve kahra dair başlığında Nâbî’nin beş, Lâ-edrî, Reisü’l-küttab Arif Süleyman Beyin birer beyti bulunmaktadır.

Ḫavf-ı ʿaẕābı çünki olur bāʿiŝ-i ṣalāḥ
Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetiñ (Nâbî MCM s. 173)

Vaż-ı felek ki mihr-i vefā ṣūretindedür
Hep cevrdür ki luṭf u ʿaṭā ṣūretindedür (Nâbî MCM s. 173)

Eyler havāle tişe-i ḳahrı esāsını
Taḥrib-i ṭabʿa ḳaṣdı binā ṣūretindedür (Nâbî MCM s. 173)

Çoḳluḳda iltifātına olma firḭfte
Ġayẓı nihān ḥüsn-i rıżā ṣūretindedür (Nâbî MCM s. 173)

Ġażab-ālūde kerem ḫūblaruñ meşrebidür
Ḫande-āmḭzi sitem tāzelerin meşrebidür (Nâbî MCM s. 173)

Fetḭl-i şemiʿ baḫtum gerçi sulṭānum uyandırdı
Çerāġ itdi beni ammā velīkin yaḳdı yandırdı (Lâ-edrî MCM s. 173)

Ḫam itdi ḳāmetüm ol çḭnḭ ebru gösterişcikler
İtāb eyler yüzüñden vech-i iḥsāna girişcikler (A.Süleyman MCMs. 173)

İnsanları istikamete sevkeden Allah’ın azabının korkusudur. Nâbî bu manayı ilk beytinde celalin cemal içinde tezahürü şeklinde yorumlamaktadır. Sonraki üç beyit aynı gazele aittir. Bu gazelin tamamında Nâbî lütuf ve kahır kavramlarını anlam zıtlıkları üzerine inşa ettiği görülmektedir. Son beyitte ise güzellerin tabiatlarında lütuf ve kahrın iç içe olduğu söylenmektedir.

Yazarı bilinmeyen beyitte bu iki zıt kavram çıra ve fitil üzerinden yanmak ve yakılmak fiilleriyle işlenmiştir. Arif Süleyman Bey ise bu kavramları alındaki çizgilerle ilişkilendirmektedir.

Mücadele başlığında Nâbî ile Râşid’in şiirlerine yer verilmiştir.

Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyetim yoḳsa
Benim gülşende her şaḫ-ı ḫami̮de bir kemānumdur (Nâbî MCM s. 164)

Ḫaṣmına ehl-i ʿacz idemzse muḳâvemet
Terti̮b-i inkisāra da ḳā’il degül midür (Râşid MCM s. 164)

Nâbî gam ordusu ile savaşma niyetinde olmadığını; böyle bir mücadeleye kalkışırsa kazanabileceğini ileri sürer. Böylelikle gam ile yaşamayı baştan kabullendiğini dolaylı olarak ifade etmektedir. Şâir Râşid ise yenilgiyi baştan kabullenmenin yanlış olduğunu bir işte zafere ulaşılamasa da mücadeleyi hemen terketmemek gerektiğini söylemektedir.

Mecmuada yer alan mürüvvet başlığında yine Nâbî’nin şiirleri öncelenmiş ve beş beytine yer verilmiştir. Şinâsî ve Hoca Neşet’ten birer beyte yer verilmiştir.

Ümi̮d-i luṭf u mürüvvet zamāne ḫalḳından
Ḥuṣūle gelmeyecek müddeʿā degil de nedür (Nâbî MCM s. 171)

Ol güli çoḳdan iderdim zīb-i destārı viṣāl
Baḳmayaydım ʿandeli̮büñ nāle vü feryādına (Nâbî MCM s. 171)

Reng ü buyın ġāret itdüñ besdür ey bād-ı ṣabā
Olma bādī gül gibi bir ḫānenüñ berbādına (Nâbî MCM s. 171)

Meşrebümde irtikābı çeşm zaḫm-âsâ gelür
Bāʿiŝ olmaḳdan sipendün sūziş u feryādına (Nâbî MCM s. 171)

Bir dāʿiye-i vuṣlat ile ḫāk-i reh olduk
Ey bād-ı ṣabā luṭf u mürüvvet saña ḳaldı (Nâbî MCM s. 171)

Gāh ḫürşīd u gehi̮ meh diyerek gāh melek
O peri̮ rūyı çāk eflāke çıḳarduk ögerek (Şinâsî MCM s. 172)

Güftāre mecāl ḳalmadıgından ẓürefā hep
Lāyes'el-yeteganne bu çerḫ siper eyler (Hoca Neşet MCM s. 172)

Nâbî ilk beytinde zamane insanından erdem beklemenin beyhudeliğinden dem vurmaktadır. Zir Ona göre toplum mürüvvet gibi insanî değerleri kaybetmiştir. İkinci beyitte şâirin gülü sarığına süs yapmamasının sebebi dile getirilmektedir. Üçüncü ve beşinci beyitlerde Nâbî Sabâ rüzgârından mürüvvet ummaktadır. Dördüncü beyitte bu kavramı şâir nazar ve nazarı kaldırmak için kullanılan üzerlik tohumuyla ilişkilendirerek şiirine taşımıştır.

Şinâsî şiirinde mürüvvet kavramını övgü ile aynı anlamda kullanmıştır. Hoca Neşet ise devrin şâirlerinin güzel söz/şiir söyleyemeşini eleştirmektedir.

Mecmuanın zaman-ı rüzgâra ait başlığında üçünün yazarı bilinmeyen ile birlikte Kânî , Cevdet Recâî-zâde, Tıflî, Haşmet, Muhtârî, Nâbî, Bâkî'ye ait on beyit geçmektedir.

Rūzgāruñ pāk-dāmenler çeker ser-bendisin
Ḳande bir ālūde-dāmen var ise serper geçer (Kânî MCM s.98)

Geçmektedür bahār u haẕān u şitā u sayf
Bir gün verür neti̮ce şu devrān-ı rūzgār (Cevdet Recâî-zâde MCM s. 99)

Gösterür rif'at yüzin ʿizzetle mānend-i şarāb
Bir vücûdı żāyiʿ itmek isteyince rūzgār (Tıflî MCM s.99)

Ḳomaz pertev-füruz-ı çāhı aḫ-ı inkisār āḫir
İder püf-kerde şemiʿ şuʿledārı rūzgār āḫir (Haşmet MCM s.99)

Zülfin açup nesīm ide mi rüʾyet-aşikâr
Ol güni gösterür mi aceb baña rūzgār (Muhtârî MCM s. 99)

Mevḳūfdur müsāʿade-i rūzgāra kār
Ṣarf eyleseñ de aḳlına sen nā-ḫudā ḳadar (Nâbî MCM s. 99)

Girdāb-ı ġamda ṣarṣar āhumla fülk-i dil
Elbetde bir kenāra çıḳar rūzgārdur (Bâkî MCM s. 99)

Yüri deryā-dil olup eyle taḥammül yoḫṣa
Rūzgāruñ öñine düşmeyen adam yorılur (Bâkî MCM s. 99)

El virürse böyle el virsün kişiye rūzgār (Lâ-edrî MCM s. 99)

Ḳalındı şimdi ḫaylüce elvirdü rūzgār
Bād-ı hevā-yı āhum ile baḥr-i bi-kenâr (Bâkî MCM s. 99)

Şiirlere bakıldığında rüzgâr genel olarak zamanla birlikte felek, devran gibi anlamları da karşılayacak şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bununla birikte rüzgârın deniz ve deniz unsurlarıyla (fülk-i dil, na-hüda, kenar vs.) birlikte sıklıkla kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Sükut başlığında Nâbî ve Enderunlu Râşid'in ikişer beyitlerine yer verilmiştir.

Cedelkarâne ḫâmūşi̮ kadar rengi̮n cevâb olmaz
Sükut-ı merd-i dânâ ḥaṣmını ilzâm içün ṣaḳlar (Râşid MCM s. 104)

ʿAbeŝ ḥıfẓ eylemez ehl-i mekārim-himmet Rāşid
ʿAḳi̮ḳ-i sāfi gevher āb-ı rūyın nām içün ṣaḳlar (Râşid MCM s. 104)

Olma aġyar ile hem-rāz sözüm diñle benüm
Çoḳdur ey şāh-ı cihān farḳ süḫandan suḫana (Nâbî MCM s. 104)

N'ola resm-i ḫāmūşi̮ ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
Ki leb miḳrāṣ şeklin gösterür güftārdan ṣoñra (Nâbî MCM s. 104)

Genel olarak beyitlere bakıldığında sükutun olumlu manada yüceltildiği görülmektedir. Enderunlu Râşid ilk beytinde erdemli bireyde asil bir sükutun düşmanı mağlup edebileceğini belirtmektedir. Nâbî ikinci beytinde insanda görülen bir tavrı benzetme konusu yapmıştır. İnsanın söz söyleyip dudaklarını kapatmasını makasın açılıp kapanmasına benzetmiştir.

Mecmuanın bir başka başlığı “tenezzül ve terakkiye dair”dir. Bu başlık altında Nâbî’nin üç; Nāʾili̮ ’nin bir beyti bulunmaktadır.

Çoḳ görmiyesüz nigūnligun endek-i zamānede
Zuʿmunca cāh u rütbeler iḥrāz idenlerün (Nâbî MCM s. 62)

Bir gün gelür ki nāzı olur çaker-i niyāz
Ehl-i niyāza naḫvet ile nāz idenlerün (Nâbî MCM s. 62)

Bi̮-tenezzül bulmaz kimse teraḳḳi̮ye ẓafer
Oḳu bu mesʾeleyi sāli̮k iseñ Süllemden (Nâbî MCM s. 62)

Seher-i zi̮r-i dü-ebrūdan o şāh-bāz-ı felek
Ṣayd-ı murġ-ı dile eyler mi tenezzül görelüm (Nāʾili̮ MCM s. 62)

İnsanın tenezzül ve terakkisine dair Nâbî Divanı’nda haylice beyit yer almaktadır. Yukarıda zikredilen beyitlerden ilk iksi de bu vadide söylenmiş bir gazelin iki beytidir. Birinci beyitte “Yakın zamanda (veya şu kısacık dünyada hayatında), kendince mevki ve makam sahibi oldum sananların, birden talihlerinin tersine dönüverdiğini çok görmüşüz.” diyen şâir makam ve mevkilerin, tenezzül ve terakkilerin gerçek anlamda bir kıymet-i harbiyesi olmadığını dile getirmektedir. İkinci beyitte “Niyaz edenlere karşı kendini beğenmişçesine naz gösterenler yok mu, bir gün gelir, nazları, yalvarışların bile kölesi konumuna düşer.” anlamında söz sarfeden şâir ilk beyitteki anlamı pekiştirmektedir. Üçüncü beytinde şâir konuya farklı bir zaviyeden bakmakta ve “tenezzül etmeden terakki edilemeyeceğini; delil olarak da Ebû Zeyd Abdurrahman el-Ahdarî’nin (ö. 983/1575-76) mantığa dair eseri es-Süllemü'l-Münevrak’ını” göstermektedir. Nāʾili̮ ise yüksek makamlarda bulunan için alçaklara tenezzül etmenin kolay olmadığı ifade edilmektedir.

Teşrife dair başlığında Vahid Paşa, Nâbî, Nāʾili̮ ve ‘Atâ’ya ait sekiz beyte yer verilmiştir.

Teşri̮f-i setr-i bāġa rıżā-cū degil göñül
Gel sen buyur a yār bende-ḫāneye (Vahid Paşa MCM s. 54)

Şevḳ-i teşri̯füñ ile ḳadd-i ṣürāḫi̯ ḫamdur
Būse-i laʿlüñ içün çeşm-i ḳadeḥ pür-nemdür (Nâbî MCM s. 54)

Pāy-ı teşri̯füñi ḳat itme diyü gülşende
Bergler būse-zen-i dāmen-i yār olmadadur (Nâbî MCM s. 54)

Teşri̯füñ ümīdiyle senüñ ey gül-i nev-ḫi̯z
Ḫamyāze-i ḥasret dökilür revzenimüzden (Nâbî MCM s. 54)

Ḳadem ḳadem gice teşri̯fi Nāʾili̯ o mehüñ
Cihān cihān elem-i intiẓāra degmez mi (Nāʾili̯ MCM s. 55)

Teşri̯f buyur ḫāne-i dil mülkin iken gül
Sūzān u ḫarāb olmadan ey şūḫ-ı sitemger (ʻAtâ MCM s. 55)

Sen memleket-i dilde şehinşāh iken ey şūḫ
Teşri̯füñe dört gözle terakküb neden itmem (ʻAtâ MCM s. 55)

Bu şeb teşri̯füñü hep ārzu itmektedür aḥbāb
Biraz gel göñlümüz al ʿavdet isterseñ açıḳ ebvāb (ʻAtâ MCM s. 55)

Söz konusu teşrif olunca muhatabın sevgili olması Divan edebiyatında kaçınılmazdır. Nitekim beyitlere bakıldığında gerek Nâbî'de gerekse diğer şâirlerde durum böyle olmuştur. Şâirler benzer olarak sevgilinin teşrifini can u gönülden arzu etmekte, eylemin gerçekleşmesi ihtimaliyle duydukları heyecan ve mutluluğu dile getirmektedirler.

Nâbî'nin çok önemsediği konulardan biri de tevazudur. Bu konu da alt başlık olarak mecmuada kendine yer bulmuştur. Mecmuayı düzenleyen, tevazu konusu için Nâbî'den dört Râşid Efendiden bir beyit eserine almıştır.

Bu tevāżu anı mümtāz-ı cihān itmişdür
Naḫl-i gül bāğda bi̯-hūde ser-efgende midür (Nâbî MCM s. 63)

Her ḥarfe ser-efgendelik itse n’ola ḫāme
Erbāb-ı suḫan ekser olurlar mütevāziʿ (Nâbî MCM s. 63)

Olur feyż-i tevażu’la dıraḫtı pest-bâr-âver
Ḳomışdur mi̮veden maḥrūm servi ser-firāz olmaḳ (Nâbî MCM s. 63)

Zamān-ı cāhda bi̮-gāne-i̮ tevāżu olan
Miyān-ı nāsda bi̮-iʿtibār olur giderek (Nâbî MCM s. 63)

Tevāżu gibi aḳvā-yı ‘ibādet olmaz ey Rāşid
Bu ẓāhirdür muṣalli̮nün rükūʿ ile sücūduñdan (Râşid Efendi MCM s. 64)

Nâbî her beytinde mütevaziliği farklı bir unsur üzerinde yüceltmektedir. İlk beytinde gülün alemde bu kadar seçkin olmasını mütevaziliğne bağlayan şâir, ikinci beyitte benzer bir benzetmeyi kalem ehline atfetmektedir. Üçüncü beyitte ise “Alçak ağaç, tevazuun feyzi ile meyve verir; serviye gelince, dik başlılık onu meyveden mahrum bırakmıştır.” diyen şâir, sözü “tevazu nimet, kibir mahrumiyete sebeb olur” demeğe getirmektedir.

Râşid Efendi ise konuyu farklı bir düzlemde ele almaktadır. Ona göre tevazu en büyük ibadettir. Nitekim namaz kılanın eğilip yere kapanması yani rüku ve secdeye gitmesi bunun göstergesidir.

Tevekkül başlığında Lâ-edrî, Nâbî, Râgıp, Münif ve Sâmî’ye ait beyitler yer almaktadır.

Zelzâl-ı avâṣıfdan āmān ise murādın
Bünyān-ı felek-sāy-ı tevekkülde miski̮n ol (Lâ-edrî MCM s. 65)

Ḥuṣūle geldigi yoḳ müşkilāt-ı āmāli
Tevekküli bıraġup aḳlı çare-ḫᵛâh olanuñ (Nâbî MCM s. 65)

Dükān-ı himmetüm der-beste-i ḳuflı tevekküldür
Refāhiyetle ʿayş u ʿişretim kārumdan efzūndur (Nâbî MCM s. 65)

Ser-geşte-i mülāzımı bāb-ı tevekkülüñ
Rabṭ itmedükçe bir yire ḫayl-i tevessülün (Râgıp MCM s. 65)

Bi̮-feyz ḳalur mi dil-i erbāb-ı tevekkül
Gerdişte iken çenber-i dolāb-ı tevekkül (Münif MCM s. 65)

Olur kenāre-gir-i tevekkül ġınā-pezir
Bendleri ki sevāḥile bağlar ḳaṭār-ı mevc (Sâmî MCM s. 65)

Genel olarak beyitlere bakıldığında asıl huzurun tevekkülle elde edilebileceği anlamını vermektedir. Fakat doğal olarak her şâir kendi hayal dünyası ve mizacına uygun bu manayı şiirinde işlediği görülmektedir. Örneğin yazarı bilinmeyen beyte baktığımızda şiddetli fırtınalardan kurtuluşu arayanlara tevekkülün sağlam binasına sığınıp öylece oturmayı tavsiye etmektedir. Nâbî aklın herşeyi tek başına kavrayıp üstesinden gelemeyeceği; yeri geldiğinde insanın tevekkül etmesi gerektiği anlatmaktadır. Münif Paşa ise tevekkül edenlerin feyizden mahrum kalmayacaklarını dönen dolaplar benzetmesi üzerinden anlatmaktadır.

Üzüntü ve mutluluk başlığında Nâbî’nin üç beyti ile birlikte Lâ-edrî, Vâsıf ve ‘Atâ’nınkilere de yer verilmiştir.

Bu perdeñin derūnuña baḳ ıżḍırābı ḳo
Her miḥnetin veraʿsı meserret degil midür (Nâbî MCM s. 108)

Çerāġa māye-i gülḫand sūriş-i dildür
Sirişkimüzle hem-āġūşdur şetāretümüz (Nâbî MCM s. 108)

Böyledür ḳā’ide-i vażʿ-ı nizām-ı ‘âlem
Kimi pā-māl-i elem kimisi şād olmadadur (Nâbî MCM s. 108)

Her miḥneti muḳaddeme-i rāḥatı buved
Şod hem-zebān-ı ḥaḳḳ çü-zebân-ı keli̮m sūḫt (Lâ-edrî MCM s. 108)

Ne iliş kāma ne ol ḳaṭʿ-ı ümi̇d ile melūl
Yār ise başuna ʿaḳluñ sözümi eyle ḳabūl (Vâsıf MCM s. 111)

Merd olan ṣıḥḥat-ı ālāmı diline dolamaz
Dil ehli dile ġam itmek içün yol bulamaz (Vâsıf MCM s. 111)

Ṭolsa dünyā ġam ile ẖāṭır-ı ‘ārif ṭolamaz
Elemi ẕevḳe bulaşdırma ḳadar ẕevḳ olamaz (Vâsıf MCM s. 111)

Miḥneti kendine ẕevḳ itmedür ʿālemde hüner
Ġam u şādi̇-i felek böyle gelür böyle gider (Vâsıf MCM s. 111)

Gerçi vezn eyler idüm sözlerini gevher ile
H̱i̇dmet-i devlete girseydi eger Vāṣıf da (‘Atâ MCM s. 111)

Beyitlere bakıldığında genel olarak bu fâni dünyada sevincin de hüznün de geçiçiliği üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu açıdan tüm şâirler için ortak bir noktadan bahsetmek mümküdür. Fakat beyitler özel olarak incelendiğinde her şâirin aynı duyguyu şâirlik mizacı ve dünya görüşüne göre farklı unsurlarla, farklı duygularla dillendirdiği göze çarpmaktadır. Nâbî ilk beytinde yeryüzünde câri olan bir kanundan bahsetmektedir. Aynı inanç Lâ-edrî ve Vâsıf ’ın ilk beytinde de hissedilmektedir. Sözü geçen inanç ise; her üzüntüden sonra Allah bir ferahlık, bir mutluluk verir. Her sevincin de akıbeti bir hüzündür. Bu döngü insanın imtihanının gereğidir.

İkinci beytinde Nâbî üzüntüsünü dışa vurmadığını, içine attığını mumun yanarken alevleriyle sanki gülüyormuş gibi görünmesi şeklinde tasvir etmektedir. Son beytinde dünyada kimi insanlar mutluluk içinde yaşarken kimileri de elemler içinde acı bir hayat geçirdiğini dile getiren şâir yine bahsi geçen imtihan inancına vurgu yaptığı söylenebilir.

Şâir Vâsıf’a göre gönül ehli çektiği elemden de gördüğü ihsandan da memnun olmalıdır. Bu söylemle Niyâzi-i Mısri’nin

“Ḳahr u lüṭfu şey-i vāḥid bilmeyen çekti ʿażāb

Ol ʿażābdan ḳurtulup sulṭān olan anlar bizi”[474]

Beytini andırmaktadır. Şâirin benzer söylemi diğer beyitlerinde de sürdürdüğü görülmektedir.

---

[474] Altuntaş, İ. H. (2011) ***Niyazi-İ Mısri, Divan-I İlahiyyat ve Açıklaması,*** 3 Cilt, İstanbul, Ekrag Kitabevi.

5. SONUÇ

Yaptığımız bu çalışmada divan edebiyatının yetiştirmiş olduğu en büyük şâirlerden biri olan Nâbî'nin Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan'ın "Nâbî Divanı" çalışması esas alınarak Türkçe Divanı'nın işlevsel sözlüğü hazırlandı. Divanda geçen kelime ve kelime grupları anlamlandırılarak işlev, tür, sıklık vb. yönlerden tasnif edildi ve TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) sistemine yüklendi.

Bu çalışma neticesinde otuz binin üzerinde kelime grubu tespit edilip anlamlandırıldı.

Divanda geçen seksen iki bine yakın kelime tek tek anlamlandırıldı.

Sistemin işleyiş prensibi her kelimeyi anlamlandırmayı zorunlu kıldığından daha önce üzerine hiçbir izah yapılmamış bin beş yüz şiir, başka bir ifadeyle yaklaşık on bir bin ilk defa anlamlandırıldı. Şimdiye kadar Nâbî'nin açıklanan şiirleri tüm kaynaklar tarandığında bin beyti geçmemektedir. Bu çalışma ile divanda geçen on iki bin beytin tamamı anlamlandırıldı.

Bütün araştırma ve gayretimize rağmen tatmin edici bir izaha yol bulamadığımız ifadeler de maalesef olmuştur. Bilgi ve birikimimiz arttıkça, yeni belge ve bulgular elde ettikçe bu ifadeler TEBDİZ sistemi üzerinden tashih ve tadil edilecektir. Şimdilik "kuru sözlük" anlamıyla iktifa ettiğimiz bu deyişlerin birkaçnı örnek teşkil etmesi için burada zikrediyoruz: Engüşt-i siyeh, miyan-ı dest-i leb, red-kerde-i engüşt, hitab-ı zeher, harf-i bermun, zeban-ı papuş, çarsu-yı efvah, münkadaş, kesr-dadende-i melamet, na'ure-i ihlas, be-süreyya-yı hanedan-ı hulus, nokta-i zad, sıfr urma, bi-anber-i sevad-ı sühan, müje-yi ehl-i resm, kara hırsuz, hükm-i kıran-ı vasl, dide-i hu, beyt-i nemegin, tefe'ül-künan, gubar-ı naks, nokta-i ta'n, dem-i sürdin vb…

Anlamlandırma işlemi neticesinde "gözden ırak olan gönülden de ırak olur, etek öpmekle dudak aşınmaz, davulun sesi uzaktan hoş gelir, dost acı söyler, dervişin fikri ne ise zikri de odur" gibi günümüzde hala kullanılan atasözleri tespit edildi. Bu ifadelerin Nâbî Divanı'nda geçtiği daha önce tespit edilememişti.

Yaptığımız bu çalışma sonucunda “kendi kazdığı kuyuya düşmek, tuz hakkı için, tadı tuzu kaçmak, yarı yoldan çevirmek, yüz suyu dökmek, dile gelmek, nutku bağlanmak, ocağına düşmek, ayak çekmek, ayaklar altında kalmak, eli ayağı birbirine dolanmak, haya perdesini yırtmak, sinek kanadı kadar değersiz, boğazı düğümlenmek, yolunda toprak olmak, yüz sürmek, ramak kalmak, yüzü kararmak, ruhunu şad eylemek, saç sakal ağartmak, bir elin parmakları kadar, gölgesine sığınmak, arşa çıkarmak, başı göğe ermek, su gibi akmak, su gibi okumak, caka satmak vs” yüzlerce deyim tespit edildi.

Yine bu bağlamda divanda dolaylı yapılan atıflar bir kenara bırakılsa doğrudan elli dokuz ayet veya ayetten alıntı yapıldığı belirlenmiştir. Şiirlerde doğrudan geçen yirmi dokuz hadis tespit edildi. Bütün bunlar künyeleri ile birlikte çalışmada yerini almıştır.

Nâbî’nin geleneğe aykırı söylemleri bilinen bir gerçekliktir. Bu söylemler dile getirilirken genelde şairin yenilik arayışındaki yönü ve toplumsal konulara eğilimi ön plana çıkarlır. Yaptığımız tespitlerde buna paralel olarak esmer sevgili, mavi gözlü güzel, sarı saçlı afet, sevgiliye atar yapma gibi söylemleri ekleyebiliriz. Bunların çok ötesinde şairin zaman zaman seviyeyi alabildiğince düşürüp argo ifadelere de yer verdiği tespitlerimiz arasında görülmektedir. Nümune nevinden birkaç tanesine burada zikrediyoruz: Makata pamuk tıkamak, popo sallamak, göğüslerin birbirine dolanması, cenabetlik, eşekler cenneti, eşekoğlu eşek, uçkur, sevgilinin beli ile poposu, piç, şeytanı götünden daldırmak, erkek köleye yanaşmak, livatalık vb…

Bu doktora tezinin amacı ve kapsamı Nâbî’nin söz varlığını ortaya koymak, Türkçe Divanı’nın işlevsel sözlüğünü ve bağlamlı dizinini hazırlamaktır. Dolaylı amacı şâir ile ilgili yapılacak akademik çalışmlara birinci elden kaynaklık etmektir. Ortaya çıkan malzemenin işlenmesi ve alana kazandırılması tezimizin kapsamını aştığı için tarafımızca ya da iznimizle başka meslektaşlarımızca yapılacaktır. Örneğin; şâir, dünya hayatını konu ettiği hemen her yerde oyunda bahsetmesi kuşkusuz “Dünya hayatı oyun ve eğlenceden başka bir şey değildir.” Anlamını taşıyan Ankebut Suresi’nin 64. Ayetine atıfta bulunmaktadır. Bu gibi tespitlerden hareketle şâirin hayat görüşü ortaya konabilir. Bu teze dayalı tahlil ve analizleri başka akademik çalışmalara havale ediyoruz.

Yalnızca çalışmamızın inceleme kısmında elde edilen verilerle hikemî tarz açısından şâirin hayal dünyası ve şâirlik mizacı işlnenen konular bazında bir çerçeveye oturtulmaya çalışıldı.

Bu veriler ışığında Nâbî'nin hikemî tarzının temelleri /izleri, Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak’ın “Nâbî’nin Şiirlerini Önceleyen Tematik Bir Şiir Mecmuası”[475] makalesi esas alınarak tespit edilmeye çalışıldı. Adı geçen makaledeki mecmuaya göre başlıklar tertip edildi. Bu başlıklar çerçevesinde mecmuada geçen diğer şâirlerle Nâbî’nin şiirleri anlam ve içerik bağlamında mukayese edilmeye çalışıldı.

Nâbî’nin Türkçe Divanı, işlenen konular bağlamında ele alındığında Divan Edebiyatı’nın var olagelen edebî zevkten taviz vermeden sosyal meseleleri ve toplumun içinde bulunduğu maddi ve manevi çöküş ve çözülüşü büyük bir hassasiyetle işlediği görülmektedir. Özellikle kendisinden önce geçmiş ve çağdaşı olan şâirlerle karşılaştırıldığında Nâbî, bahsi geçen toplumsal mevzulara şiirinde daha çok yer verdiği söylenebilir. Bu durum şâirin divan edebiyatında farklı bir çığır açmasıyla yani “Hikemî Tarzın kurucusu” söylemiyle edebî çevrelerce ifadesini bulmuştur.

Nâbî’deki edebî zevk kaygısı Onu toplumsal konuları ihmal etmeye asla sevketmemiştir. Hatta edebî zevki ve toplumsal konuları eşit seviyede önemsediği ve öncelediği şiirlerinde görülmektedir. Şâir bu anlayışı ile kendisinden geçmişteki ve dönemindeki şâirlerden ayrıldığı konu bazında yaptığımız karşılaştırmalarda ön plana çıkmaktadır.

Mecmuada şiirleri yer alan şâirlerin yaşadığı dönemler göz önünde bulundurulduğunda Nâbî’nin döneminde ve ondan sonraki devirlerde yaşayan şâirler üzerinde işlenen konular ve üslup açısından bariz bir etkisi olduğu söylenebilir. Çünkü toplumsal konuların hikmet diliyle Nâbî’den önce bu denli sık işlendiğini söylemek mümkün değildir. Bahsi geçen XVII. asrın ikinci yarısı ve sonrası, Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve siyasal durumun da başta Nâbî ve takipçilerinin toplumsal konulara bu denli ilgi göstermesinde etkisi olduğu yadsınamaz. Başka bir ifade ile Divan edebiyatında toplumsal konuların bu derece çokça işlenmesi ve yeni bir şiir dilinin gelişmesinde Nâbî ve Nâbî okulundan gelen şâirlerin mizacı yanında dönemin de büyük etkisi olmuştur.

---

[475] Aksoyak, İ. H. (2016) ***“Nâbî’nin Şiirlerini Önceleyen Tematik Bir Şiir Mecmuası”,*** Söylenmemiş Sözler, 413.

KAYNAKLAR

Ahmed Â. (2000). ***Burhân-ı Kâtı‘*** (haz. M. Öztürk-D. Örs). Ankara: TDK Yayınları.

Akbayar, N. (2001). ***Osmanlı Yer Adları Sözlüğü.*** İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Aksan, D. (1999). ***Şiir Dili ve Türk Şiir Dili.*** Ankara: Engin Yayınları.

Aksoyak, İ. H. (2016). ***Söylenmemiş Sözler.*** Ankara: Grafiker Yayınları.

Akün, Ö. F. (1994). “Divan Edebiyatı”, ***TDVİA***, C.9, İstanbul: TDV. Yayınları, s. 389-427.

Altuntaş, İ. H. (2011). ***Niyazi-İ Mısri, Divan-I İlahiyyat ve Açıklaması***, 3 Cilt, İstanbul: Ekrag Kitabevi.

Atasoy, N. (2016). ***Derviş Çeyizi Türkiye’de Tarikat Giyim-Kuşam Tarihi,*** İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi (Kültür A.Ş.) Yayınları.

Ayvazoğlu, B. (1982). ***Aşk Estetiği***, İslam Sanatlarının Temel Prensipleri Üzerine Bir Deneme, Ankara: Birlik Yayınları.

Bakkal, A. (2009). ***Nâbî Sempozyum Bildirileri***, Şanlıurfa: Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Yayınları.

Bakkal, A. (2014). ***Nâbî Sempozyum Bildirileri***, Şanlıurfa, Atatürk Kültür Merkezi.

Banarlı, N. S. (1984). ***Tarih ve Tasavvuf Sohbetleri***, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Bilkan, A. F. (1998). ***Nâbî Hikmet Şâir Tarih***, Ankara: Akçağ Yayınları.

Bilkan, A. F. (2014). ***Nâbî Hayatı, Sanatı, Eserleri, Bazı Şiirlerinin Açıklamaları***, Ankara: Akçağ Yayınları.

Bilkan, A. F. (2002). ***Hayrî-nâme'ye Göre XVII. Yüzyıl Osmanlı Düşünce Hayatı***, Ankara: Akçağ Yayınları.

Çavuşoğlu, M. (2003). ***Divanlar Arasında***, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Demirel, Ş. (2008). “XVII Yüzyıl Klasik Türk Şiirinin Anlam Boyutunda Meydana Gelen Üslup Hareketleri Klasik Üslup Sebk İ Hindî Hikemî Tarz Mahallileşme”. ***Turkish Studies,*** (4), 1161.

Devellioğlu, F. (2006). ***Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat***, 23. Baskı, Ankara: Aydın Kitabevi.

Dirioz, M. (1994). ***Nâbî Divanı***, İstanbul: Fey Vakfı

Ercilasun, A. B. (2005). ***Başlanıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi***, Ankara: Akçağ Yayınları.

Eyüboğlu, E. K. (1975). ***On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde Ve Halk Dilinde Atasözleri Ve Deyimler Tabirler*** (2 Cilt), İstanbul: Doğan Matbaa.

Eyüboğlu, İ. Z. (1994). ***Divan Şiiri*** (2 Cilt), İstanbul: Say Yayınları.

Gölpınarlı, A. (1977). ***Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri,*** İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınları.

Gültekin, H. (2013). ***Nâbî Zeyl-i Siyer-i Nebevî.*** İstanbul: Zepros Kitap.

Hüseyin K. K. (1928-45). ***Türk Lugatı (Türk Dillerinin İştikakı ve Edebi Lugatları)***, 4 Cilt, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.

Hüseyin Remzî. (1305 (1808)). ***Lugat-ı Remzî,*** 2 Cilt, İstanbul.

İbrahim Cûdî. (2006). ***Lügat-i Cûdî***, (Haz. Parlatır, İ.; Tezcan-Aksu, B.; Tufar, N.), Ankara: TDK. Yayınları.

İnternet: ***Ötüken Türkçe Sözlük,*** www.otukensozluk.com, (Erişim tarihi: 12.05.2018).

İnternet: Tarih Çevirme Kılavuzu http://www.ttk.gov.tr/genel/tarih-cevirme-kilavuzu (Erişim tarihi: 01.02.2018)

İnternet: TDK. ***Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü***, www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 22.10.2018)

İnternet: TDK. ***Derleme Sözlüğü***, www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 03.02.2018)

İnternet: TDK. ***Güncel Türkçe Sözlük***, www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 12.05.2018)

İnternet: TDK. ***Kişi Adları Sözlüğü***, www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 15.04.2018)

Kanar, M. (2003) ***Osmanlı Türkçesi Sözlüğü,*** İstanbul: Derin Yayınları.

Kaplan, M. (2012). ***Hikmet Şâiri Nâbî***, Şanlıurfa: Şanlıurfa Valiliği İl Kültür ve Turizm Yayınları.

Karahan, A. (1953). Nâbî, İstanbul: Varlık Yayınları.

Karahan, A. (1972). "Nâbî'nin El Yazısı, İmzası, Mührü ve Sûrnâmesi'ne Dair", ***TDE Dergisi,*** *II*, s. 133-140.

Karahan, A. (1987). Nâbî, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Keleş, R. (2012). "***Şâir Nâbî Bibliyografyası, Şâir Nâbî***" (s. 399-428)Ankara: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Koçu, R. E. (1969). ***Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü,*** İstanbul: Sümerbank Kültür Yayınları.

Korkmaz, Z. (2003). ***Gramer Terimleri Sözlüğü,*** (Genişletilmiş 2. baskı), Ankara: TDK Yayınları.

Kortantamer, T. (1984). ***"Nâbî'nin Osmanlı İmparatorluğunu Eleştirisi" Eski Türk Edebiyatı Makaleleri*** (s. 151-192) Ankara: Akçağ Yayınları.

Köprülü, M. F. (2003). ***Türk Edebiyatı Tarihi***, Ankara: Akçağ Yay.

Kur"an-ı Kerim Meâli (2010) Kaynak Eserler/26, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Kurnaz, C. (2007). ***Osmanlı Şâir Okulu***, Ankara: Birleşik Yayınevi

Kurnaz, C. (2011). ***Divan Edebiyatı ve Türk Kimliği,*** Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Kuşoğlu, M. Z. (2006). ***Resimli Ansiklopedik Kuyumculuk ve Maden Terimleri Sözlüğü,*** İstanbul: Ötüken Yayınları.

Levend, A. S. (1984). ***Divan Edebiyatında Kelimeler ve Remizler Mazmunlar***, İstanbul: Enderun Kitabevi.

Levend, A. S. (2008). ***Türk Edebiyatı Tarihi***, 5. Baskı, Ankara: TTK Yayınları.

Mehmed S. (1996). ***Sicill-i Osmânî*** (6 cilt), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Memiş, N. (2014). ***Redif Kelimeler Bağlamında Nâbî Divanı'nın Çözümlenmesi,*** Elazığ: FÜ SBE Doktora Tezi (Basılmamış).

Mengi, M. (1991). ***Divân Şiirinde Hikemî Tarzın Büyük Temsilcisi: Nâbî,*** Ankara: AKM Yayınları.

Mengi, M. (2000). ***Divan Şiiri Yazıları,*** Ankara: Akçağ Yayınları.

Mermer, A.; Alıcı, L.; Eflatun, M… vd. (2006). ***Eski Türk Edebiyatına Giriş***, Ankara: Akçağ Yayınları.

Mütercim Âsım. (2000). ***Burhân-ı Kâtı Tercümesi***, 1. Baskı (Haz. Öztürk, M.; Örs, D.), Ankara: TDK. Yayınları.

Okuyucu, C. (2001). ***Nâbî.*** İstanbul, Timaş Yayınları.

Okuyucu, C. (2011). ***Divan Edebiyatı Estetiği***, İstanbul: Kapı Yayınları.

Olgun, İ., Drahşan C. (1363). ***Farsça-Türkçe Sözlük***, 3. Basım, Ankara: Murat Kitabevi

Onay, A. T. (2009). ***Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü : Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı***, İstanbul: H Yayınları.

Onay, A. T. (2013). ***Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü***, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Ördek, Ş. (2012). ***Nâbî'nin Farsça Divânçesi: İnceleme-Türkçeye çeviri-tenkitli metin***. Nevşehir: NÜ SBE Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış).

Özçelik, S. (2010**)** ***XVII. Yüzyıl Sosyal Hayatının Nâbî Divânı'na Yansımaları ve Anlam Çerçevesi,*** Ankara: GÜ SBE Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış).

Pakalın, M. Z. (2004). ***Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü (3 Cilt),*** İstanbul: MEB Yayınları.

Pala, İ. (2004). ***Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü***, İstanbul: Kapı Yayınları.

Parlatır, İ. (2012). ***Osmanlı Türkçesi Sözlüğü,*** Ankara: Yargı Yayınları.

Pektaş, M. (2012). “***Nâbî'nin Münşeâtı Şâir Nâbî”*** (s. 201-218) Ankara: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Sâmî, Ş. (2007). ***Kâmûs-ı Türkî,*** İstanbul: Çağrı Yayınları.

Sungurhan, A. “Nâbî ve Sabit Divanında Kalem”, ***Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,*** 4, 17.

Şemseddin Sami. (2012). ***Kâmûs-ı Türkî,*** Balıkesir: Altınpost Yayınları.

Şentürk, A. A. (2016). ***Osmanlı Şiiri Kılavuzu, C.1,*** İstanbul: Osmanlı Edebiyatı AraştırmalarıMerkezi Yayınları.

Tanpınar, A. H. (2001). ***19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi***, (9. Baskı), İstanbul: Çağlayan Kitabevi

Tanyeri, M. Ali (1999). ***Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler***, Ankara: Akçağ Yayınları.

Tarlan, A. N. (2002). “Divan Edebiyatı” ***Türkler,*** C.11, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Tökel, D. A. (2016). ***Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar Şahıslar Mitolojisi,*** Ankara: Akçağ Yayınları.

Tulum, M. (2013). ***Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü***, İstanbul: Kapı Yayınları.

Tunç, S. (2012). ***Nâbî Divanı’nda Sosyal Hayata Hikmetli Bakış***, Konya: Palet Yayınları.

Uludağ, S. (2005). ***Tasavvuf Terimleri Sözlüğü***, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Ülger, S. (1996). ***Nâbî-Hayrabad (inceleme-metin),*** Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış).

Ün, C. (2008). ***“Nâbî'nin Bir Latifesi” Divân Edebiyatı Araştırmaları Dergisi***, s. 241-254.

Ünver, İ. (2008). “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”. ***Turkish Studies***. *3,* 6.

Yorulmaz, H. (1996). ***Nâbî Ekolü***, İstanbul: İstanbul Kitabevi.

Yorulmaz, H. (1998). ***Urfalı Nâbî***, İstanbul: Şule Yayınları.

EKLER

EK 1: Nâbî Divanı Bağlamlı Dizini

[SÖZLÜK KULLANMA KLAVUZU]

- Nâbî Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğünün hazırlanmasında Latin alfabesi esasına dayanan sıralama metodu kullanılmıştır.

- Sözlüğün en önemli amacı kelime, terkip ve kalıplaşmış diğer kelime gruplarını anlamlandırmak olduğu için kelimelerin tarihi köken ve gelişimleri konusunda açıklamalara yer verilmemiştir.

- Sözlük maddelerinde özel isimler büyük harfle yazılmıştır.

- Sözlükte madde başı olan kelimeler çekim ekleri ayrılarak ekler ilgili kısımda belirtilmiş ve kelime kök veya gövde halinde sıralamaya tâbi tutulmuştur. Terkip, bileşik fiil ve diğer kelime gruplarında ise son kelimeye gelen çekim eki ayrılarak ilgili kısımda belirtilmiştir.

- Sözlüğün rahat kullanılabilmesi amacıyla kelimelerin alfabetik sıralamasında terkip ve özellikle, Farsça (-)'li bileşik kelimelerde alfabetik sıra gözetilmekle birlikte esasen ilk kelime baz alınmıştır. Ancak bileşik ve (-) kelimelerde sözlük sırasında anlam ilgisi göz önünde tutulmuştur. Örn. "ḫân" kelimesinden sonra "ḫâne" kelimesi gelmekte, daha sonra ise "ḫân-ı zamâne" gelmektedir. Anlam ilgisi sebebiyle "ḫân-ı zamâne" terkibi "ḫân" kelimesinden sonraya alınmıştır. Kısacası sözlüğün hazırlanmasında bilgisayarın yaptığı kelime ve kelime grubu sıralamasına tamamen uyulmamış, kelimelerin ve kelime gruplarının anlam ilgisi dikkate alınmıştır.

- Sözlükte Arapça ve Farsça tamlamalar ile çeşitli kelime grupları parçalanmadan anlamlandırılmış, Türkçe tamlamalarda ise kelimeler ayrı ayrı anlamlandırılmıştır.

- Sözlükte "etmek, eylemek, olmak…vb." fiiller; bileşik fiil oluşturmada kullanıldıkları (Örn. teveccüh eyle-, şükr it-), (-) ile oluşturulan, özellikle, Farsça bileşik kelimelerde (Örn. şâd-kâm eyle-) ve "naḳş u nigâr eyle-" gibi kalıplaşmış ifadelerde bir arada alınmıştır. Ancak Farsça tamlamalarla beraber alınmamıştır. Bunların dışında söz konusu fiiller bileşik fiil özelliği göstermediği durumlarda tek başlarına anlamlandırılmıştır.

- Bileşik fiilllerin madde başı olarak anlamlandırılması sırasında bağlam olarak aynı anlama gelebilen "eyle-, it-, kıl-" gibi fiiller "…eyle-/id(t)-" şeklinde düzenlenerek (Örn. kâr eyle-/id(t)-) madde başı tasarrufu tercih edilmiştir. Yardımcı fiillerde meydana gelen ünsüz yumuşamasına müdahale edilmemiştir. (Örn: benzed-).

- Sözlükte aynı anlama gelen bazı kelimelerin [Örn. “ki” ve bağlaç olan”kim” kelimeleri “ki(m)”şeklinde] ve anlam yakınlığı bulunan bazı kelimelerin (Örn. “ʿaceb mi/midür/dür/dür ki” şeklinde) madde başı olarak kullanılması tercih edilmiştir.

- Zorunluluktan kaynaklanan birkaç istisna dışında olumsuzluk ekleri göz önüne alınmadan anlamlandırma yapılmıştır. (Örn. tâb u tâḳat ḳoma-).

- Eşsesli olup tek madde altında yazılan kelimeler (Örn. Ol: Olmak- Ol: O) ayrı madde başları olarak düzenlenmiştir.

- Sözlükte kelimelerin altına türü (deyim, kalıp ifade vb.) yazılmıştır.

- Bağlama unsuru olarak kullanılan “geh…geh…” ve “hem…hem…” gibi kelimeler beyit bütünlüğü göz önünde tutularak bir araya alınıp anlamlandırılmıştır.

- Kelimelerin anlamlandırılmasında eş anlamlı veya birden çok anlamı olan kelimeler arasında (/) işareti kullanılmıştır. (Örn. tâb-ı dil: *Gönül parlaklığı/aydınlığı*).

- Sözlüğün hazırlanmasında kulanılan sözlük ve kaynaklar kaynakçada verilmiştir. Açıklama gerekliliği bulunan bazı terim ve mazmunların izahı yapılarak yararlanılan kaynak madde başının yanında verilmiştir.

- Bazı maddelerin açıklamasında “bakınız” anlamında (bkz.) gibi kısaltmalar bulunmaktadır. Bu kullanım söz konusu madde başına gönderme yapmak amacıyla yapılmaktadır.

- Aşağıdaki tabloda bağlamlı sözlükte madde sayısı 50 ve daha fazla olan kelimeler bulunmaktadır. Bağlamlı sözlükte fazla yer işgal etmeleri açısından söz konusu kelimelerden “ol-”, “ki(m)”, “o(l)”, “ile”, “bu”, “bir”, “u/ü”, “gibi”, “da/de”, “mı(i)/mı(i)du(ü)r”, “ise”, “eger”, “ger” ve “ve/vü” kelimeleri sözlüğe dahil edilmemiştir.

- Hazırlamış olduğumuz bu “Bağlamlı Dizin” TEBDİZ sistemi üzerindeki ortak veritabanında hazırlanan verilerin de yardımı iletarafımızca işlenmesi ve çeşitli düzenlemelerin yapılmasından ibarettir. Gerek TEBDİZ sistemi içerisinde bulunan kelimelerin çalışmamızda kullanılması gerekse madde başlarının tarafımızca anlamlandırılması sırasında çeşitli hataların olması muhtemeldir. Çalışmamızdaher ne kadar eksik ve yanlış anlamlandırma hatasına düşmeme konusunda azami gayret göstermiş olsak da gözden kaçmış bazı hatalar olabilir. TEBDİZ sisteminin sürekliliği ve canlılığı düşünüldüğü zaman oluşabilecek hataların düzeltilmesi zor olmayacaktır.

SÖZLÜĞÜN HAZIRLANMASINDA YARARLANILAN KAYNAKLAR VE KISALTMALARI

(ADS) Akalın, Ş. H.; Toparlı, R.; Aksu, B. (2009) **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü,** Ankara: TDK. Yay.

(Akbayar) Akbayar, N. (2001) **Osmanlı Yer Adları Sözlüğü**, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yay.

(Aksoy) Aksoy, Ö. A. (1981) **Deyimler Sözlüğü**, Ankara: TDY. Yay.

(Aksoyak) Aksoyak, İsmail Hakkı; "Divan Şiirinde Okçuluk Terimleri", **Türklük Bilimi Araştırmaları**, S.1, , Sivas, 1995, s. 81-94.

(Armağan) Edirneli Ahmed Bâdî Efendi (2004) **Armağan: Divan Şiirinde Atasözleri ve Deyimler,** (Haz. Beyzadeoğlu, S. A; Gürgendereli, M; Günay, F.) Harvard University

(BMS) Çatıkkaş, M. A. (2009) **Şiirimizin Beyitler ve Mısralar Sözlüğü**, (3 cilt), İstanbul: Sütun Yayınları.

(Burhân-ı Katı) Mütercim Âsım((2000) **Burhân-ı Kâtı' Tercümesi**, (Haz.: Öztürk, M.; Örs, D.), Ankara: TDK Yay.

(DEKKS) Zavotçu, G. (2006). **Divan Edebiyatı: Kişiler-Kişilikler Sözlüğü. A**nkara: Aydın Kitabevi.

(DENN) Yılmaz, F. B. (2014). **Divan Edebiyatında Nakş ve Nakkaş 1: İlk yüzyıllar.** Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 12, 13-28.

(Devellioğlu) Devellioğlu, F. (2006) **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, (23. Baskı), Ankara: Aydın Kitabevi Yay.

(DS), (GTS) TDK**, Derleme Sözlüğü** (Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü)/Güncel Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr

(DTHE) Artun, E. (2010). **Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı.** 3. Baskı**,** İstanbul: Kitabevi.

(ETS) Mermer, A., Keskin N. K. (2011). **Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**, (2. Baskı), Ankara: Akçağ.

(Ferheng-i Ziya) Şükun, Ziya (1967) **Farsça-Türkçe Lugat: Gencine-i Güftar Ferheng-i Ziya**, İstanbul: MEB Yay.

(FMS) Yıldırım, N. (2008). **Fars Mitolojisi Sözlüğü. İ**stanbul: Kabalcı Yayınevi.

(İTS) Akay, H. (1995). **İslamî terimler sözlüğü.**(2.b). İstanbul: İşaret Yayınları.

(Kanar/1) Kanar, M. (2003) **Örnekli Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, İstanbul: Derin Yay.

(Kanar/2) Kanar, M. (2010). F**arsça-Türkçe Sözlük.** (2. Baskı), Ankara: Say Yayınları.

(Koçu) Koçu, R. E.(1969) **Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü**, Ankara: Sümerbank Yay.

(KT) Şemseddin Sami (2004) **Kâmûs-ı Türkî**, İstanbul: Çağrı Yay.

(Kuran-ı Kerim) http://www.kuranmeali.org. **(**Diyanet İşleri meali esas alınmıştır.)

(**Lügat-i Nâci)** Muallim Nâci (2009) **Lügat-i Nâci**, (Haz. Kartal, A.), Ankara: TDK. Yay.

(MHEK) Mermer, A. (1991). **Mezâkî: hayatı, edebî kişiliği ve divanının tenkidli metni.** Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu.

(OHSD) Kolçak, Ö. (2014). "… **Cümle Palankaları Küffâr Aldı …": Osmanlı-Habsburg savaşında dezenformasyon, propaganda ve siyasî İktidar.** Osmanlı Araştırmaları / The Journal of Ottoman Studies, XLIII. 165-192.

(OİA) Somel, S. A. (2014). **Osmanlı İmparatorluğu Ansiklopedisi.** (Çev. Nurettin Elhüseyni), İstanbul: Alfa Tarih.

(Onay) Onay, A. T. (2009) **Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı** (Haz. Kurnaz, C.) Ankara, H Yay.

(OŞA) Şentürk, A. A. (1999) **Osmanlı şiiri antolojisi,** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

(OTS) Örs, D.; Kırlangıç, H.; Eryüksel, A. (2006) **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, (3. Baskı), Ankara: Gün Yay.

(ÖHR) Güzelyüz, A. (2012). **Ömer Hayyam: Rubailer. Şark Klasikleri: Fars Edebiyatı.** İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

(Pala) Pala, İ. (2004) **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, İstanbul: Kapı Yay.

(Sefercioğlu) Sefercioğlu, M. N. (20101) "Helâkî Divanı'nda Türkçe Deyimler", **Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 4,** İstanbul.

(Steingass) Steingass, F. (1984) **A Comprehensive Persian-English Dictionary**, 7. Baskı, Iran University Press.

(ŞTE) Şişman, B., Kuzubaş, M. (2012). **Şehnâme'nin Türk Kültür ve Edebiyatına Etkileri,** İstanbul: Ötüken Yayınları.

(Tanyeri) Tanyeri, M. A. (1999). **Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler**, Ankara: Akçağ Yay.

(TBK) Aksoyak, İ. H. (2009). XVII. Yüzyıldan Tescilli Bir Köçek: Behzat. *Milli Folklor* Y.21., S.84.

(TDDA) Gölpınarlı, A. (2004). **Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri.** İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

(TDES) Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü, C.3, Ankara: AYK, Atatürk Kültür Merkez Yay.

(TDVİA) Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Ankara: http://www.islamansiklopedisi.info/

(TEİS) Yekbaş, H. (2014). Vecdî, Abdülbâkî, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü** http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com

(Tökel) Tökel, D. A. (2000). **Divân Şiirinde Mitolojik Unsurlar Şahıslar Mitolojisi,** Ankara: Akçağ Yayınları.

(TS) Tarama Sözlüğü (1963-1977)**,** Ankara: TDK. Yay.

(TTD) Cebecioğlu, E. (2005). **Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü,** İstanbul: Anka Yayınları.

(TTS) Uludağ, S. (2005). T**asavvuf Terimleri Sözlüğü**, İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

(VJY) www.vajehyab.com

(YTS) Dilçin, C. (1983) **Yeni Tarama Sözlüğü**, Ankara: TDK. Yay.

(KTES) Zavotçu, G. (2013) **Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü,** İstanbul, Kesit Yay.

(Lexicon) Redhouse, J. W. (1861) **A Lexicon** (English and Turkish), London.

(Parlatır) Parlatır, İ. (2008) **Deyimler**, Ankara, Yargı, Yayınevi.

(RŞŞD) Çeltik, H. (2013) **Rumeli Şâirlerinin Şiir Dünyası**, Kurgan Edebiyat Yay., Ankara.

(TDDS) Gölpınarlı, (1977), Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Sözler, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri.

(BTLDEU) Öbek, (1999), Büyük Türk Lügati'nde Divan Edebiyatı Unsurları (doktora tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

A

a:
1. **a:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **122**
Kendisine söz söylenilen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü, ey.
121. Raġmına Maḥmūduñuñ ey ḫoş-ḫışāl
122. Ṭoldur a nūş eyleyelüm bir sifāl

āb:
1. **āb:**
Kaside 1
Mısra: **143**
Su.
143. Olaydı pā-keşīde āb reftār-ı dil-ārādan
144. İderdi sūz-ı sīne teşnegānuñ ṣıḥḥatin yaġmā

2. **āb:**
Kıt'a 5
Mısra: **13**
Su.
13. Āb akmada mānend-i ḳafes raḫnelerinden
14. Ṣaḥnında göñül olmada bülbül gibi nālān

3. **āb:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **12**
Su.
11. Yeʾse ümmīd hem yaḳīne gümān
12. Āteşe āb u vuṣlata hicrān

4. **āb:**
Kaside 11
Mısra: **124**
Su II Ab-ı hayat, ölümsüzlük suyu
123. Sen ol nihāl-i ser-efrāz-ı bāġ-ı devletsin
124. Ki Ḫıżra nāziş ider sāyeñi memerr iden āb

5. **āb:**
Kaside 12
Mısra: **153**
Yaz günleri (yaz mevsimi).
153. Çerḫde māhı görür çāhdaki āb gibi
154. İder ol kimse ki dergāh-ı refīʿinde maḳām

6. **āba:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **128**
Su.
127. Çākdur ḥasret-i şaḳḳ-ı ḳalem ile mīzāb
128. Teşnedür çāh-ı devātındaki āba zemzem

7. **āb:**
Gazel 18
Mısra: **8**
Su.
7. Olur mı nevʿ müfīd olmayınca tā yek-reng
8. Ḳalur miyāne-i ṣahbā-keşānda āb ġarīb

8. **āb:**
Kıt'a 19
Mısra: **2**
Su.
1. Maḥv olup kevnden rüsūm-ı ʿaẕāb
2. Saçdı tīg-i ġuzāt āteşe āb

9. **ābını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 27
Mısra: **9**
Su.
9. Teşneler nūş eyleyince ābını tārīḫ içün
10. Didiler iç bu Süleymān çeşmesinden nūş bād

10. **āb:**
Tarih 41
Mısra: **17**
Su.
17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ
18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

11. **ābı:**-*ı*
Tarih 48
Mısra: **3**
Su.
3. Niyyeti ābı gibi ṣāf olduġından eyledi
4. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

12. **ābı:**-*ı*
Tarih 48
Mısra: **5**
Su.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü ṣāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

13. **ābın:**-*ı, -n*
Tarih 48
Mısra: **7**
Su.
7. Nābīyā ābın içenler didiler tārīḫini
8. Fīʾsebīliʾllāh bu māʿ rūḥ-ı Ḥüseyn'i ḳıldı şād

14. **ābda:**-*da*
Tarih 55
Mısra: **21**
Su.
21. Seyr-i māhı ābda māhī ile hem-çeşm idüp
22. ʿAlemi bu ḳaṣr yirden göġe dek şād eyledi

15. **āba:**-*a*
Gazel 61
Mısra: **6**
Su.
5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ḫavfum andandur
6. Kʾide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

16. **āb:**
Müfret 68
Mısra: **2**
Su.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

17. **ābı:**-*ı*
Tarih 72
Mısra: **8**
Su.
7. Çeşm-i ʿāşıḳ gibi fevvāreleri pür-cūşiş
8. Tār-ı ümmīd-ṣıfat ābı kesilmez ḳatʿā

18. **āb:**
Gazel 86
Mısra: **12**
Su.
11. Defʿ ider seng-āsyā gibi girānuñ s̱ıḳletin
12. Āb nāzik-ṭabʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür

19. **āb:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Su.
5. Es̱īr neşʾe hevā ẕevḳ u āb bāde-i nāb
6. Türāb cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür

20. **āb:**
Tarih 99
Mısra: **7**
Su.
7. Bir āb ki āb-ı Ḫıżrı itdi
8. Müstaġraḳ-ı mevc-i şermsārī

21. **āba:**-*a*
Tarih 100
Mısra: **5**
Su.
5. Āba ol mertebe leb-teşneter-i ḥasret idi
6. Sılaya teşne ne deñlü ise māʾ-ı mevṣūl

22. **āb:**
Tarih 100
Mısra: **9**
Su.
9. Dil-i Nābī gibi āb aḳdı didi tārīḫin
10. Es̱er-i Aḥmed Efendi ide Allāh ḳabūl

23. **ābı:**-*ı*
Tarih 101
Mısra: **1**
Su.
1. Allāh idicek bu ābı icrā
2. Bu bürkeye āṣaf-ı ṣaf-ārā

24. **āb:**
Kıt'a 113
Mısra: **2**
Akarsu.
1. Ġubār gibi süvār olmada bu gülşende

2. Piyāde-revlige virdüm karār āb gibi

25. **ābuñ:**-*uñ*
Tarih 122
Mısra: **21**
Su.
21. Bu ābuñ ṣafvet ü şīrīnterinden olsa cāʾizdür
22. Garīk-i mevc-i şerm āb-ı ḥayāt-ı ʿāfiyet-baḫşā

26. **ābındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Gazel 184
Mısra: **7**
Su.
7. Ābındaki leṭāfeti mümkin mi söylemek
8. Ser-çeşme-i ḥayāt işidür sermsār olur

27. **ābı:**-*ı*
Gazel 184
Mısra: **16**
Su.
15. Dest-i ṣabāsı şāne-zen-i zülf-i ʿāfiyet
16. Ābı cemāl-i ṣıḥḥate āyīnedār olur

28. **āb:**
Gazel 230
Mısra: **2**
Su.
1. Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
2. Gūyiyā çeşme-i ḫurşīdden āb isterler

29. **āb:**
Gazel 230
Mısra: **14**
Su, gözyaşı.
13. Ekser ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

30. **ābın:**-*ı, -n*
Gazel 287
Mısra: **5**
Su II Gözyaşı.
5. Ruḫlaruñ ābın bilürüz muttaṣıl
6. Hile ile āl nedür bilmezüz

31. **ābdan:**-*dan*
Gazel 289
Mısra: **2**
Su II Gözyaşı.
1. Zīr ü bālādan alur feyżi dil-i rūşenümüz
2. Zūr ile ābdan āteş çıḳarur revġanumuz

32. **ābdan:**-*dan*
Gazel 289
Mısra: **8**
Su.
7. Ṣaymaz āhenger-i bāzār-ı hüner cevherdār
8. Çıḳmasa ābdan āteş saçarak āhenümüz

33. **āb:**
Gazel 312
Mısra: **13**
Su.
13. Ne ġam sākī eġer ṣahbā dükense āb hāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

34. **āb:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Su.
7. ʿAks -i ruḫsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

35. **āblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 403
Mısra: **1**
Yağmur, su.
1. Kesme ey ebr-i kerem riştesini āblaruñ
2. Belki ratḳ eyleyesin fatḳını mīz-āblaruñ

36. **āb:**
Gazel 408
Mısra: **7**
Su.
7. Bādeyi āb ile āmīḫte ṣun ey Sākī
8. Ḫayli demdur ki ḥakīmāne günāh eylemedük

37. **āb:**
Gazel 431
Mısra: **9**
Su.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī
10. Aġzınuñ kes̱retinün nefʿi ne dullāblaruñ

38. **ābun:**-*un*
Gazel 442
Mısra: **13**
Su.
13. Eyler tefevvuḳ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ḳadar yansa revġanuñ

39. **ābı:**-*ı*
Gazel 474
Mısra: **6**
Su.
5. Olmazdı māl cemʿine teşne kibār-ı ʿaṣr
6. Defʿ-i ḥarāret itse eger ābı kevs̱erüñ

40. **āb:**
Gazel 496
Mısra: **22**
Su.
21. Peste muḥtācdur elbette bülendān-ı cihān
22. Teşnedür āb çeh-i zemzeme kındīl-i Ḥarem

41. **āb:**
Gazel 558
Mısra: **13**
Su.
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

42. **ābın:**-*ın*
Gazel 564
Mısra: **15**
Su.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

43. **āba:**-*a*
Gazel 564
Mısra: **15**
Su.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

44. **ābı:**-*ı*
Gazel 564
Mısra: **16**
Su.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

45. **ābı:**-*ı*
Gazel 569
Mısra: **14**
Su.
13. Ḫāmenüñ şevḳi devāta o ḳadar kim Nābī
14. Görmeden ābı daḫı çīde ider dāmānın

46. **āb:**
Gazel 572
Mısra: **6**
Su.
5. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

47. **ābı:**-*ı*
Gazel 657
Mısra: **9**
Su.
9. Rindler marḥameten ābı gelūsına döker
10. Beste ber-püşt idügin görmek ile dest-i sebū

48. **āb:**
Gazel 687
Mısra: **5**
Su.
5. Sebzenüñ āb gelür pāyına yirden gökden
6. Rızḳ içün olmaduġından tek u pū ḳaydında

49. **āb:**
Gazel 699
Mısra: **4**
Su.

3. Hep biz daḫı dullāb-ı ümide ṣarılurduk
4. Āb olsa eger kaʿr-ı çeh-i ṭūl-ı emelde

50. **āba:**-*a*
Gazel 701
Mısra: **4**
Su.
3. Pergār-ı istiḳāmet olur ṭabʿ-ı ṣāfda
4. Bir ḳaṭre düşse āba olur şekl-i dāʾire

51. **āb:**
Gazel 706
Mısra: **3**
Su.
3. İçdügi āb ile germiyyet içündür hime
4. Çāk olup girdügi germ-ābelerüñ gülḫanına

52. **āb:**
Gazel 725
Mısra: **6**
Su.
5. Ne varsa dilde dehenden odur tereşşuḥ iden
6. Hemīşe āb ile ālūdedür kenāre-i çāh

53. **ābdur:**-*dur*
Gazel 740
Mısra: **7**
Su.
7. Ābdur revġana sermāye-dih-i feyż-i ḥayāt
8. Ne żarar şānına zīr-i ḳadem-i revġan ise

54. **āb:**
Gazel 753
Mısra: **4**
Benzersiz, eşsiz cevher.
4. İder āteş tereşşuḥ dīdelerden āb şeklinde
3. O şūḫ-ı āteşīn-ruḫsāruñ āb u tabı şevḳinden

55. **ābın:**-*ı, -n*
Gazel 762
Mısra: **8**
Su..
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

56. **āb:**
Gazel 779
Mısra: **9**
Gözyaşı
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

57. **ābdan:**-*dan*
Gazel 851
Mısra: **1**
Su.
1. Ābdan olmış iken dāʾire-i ʿālem ḥayy
2. Yine yoḳdur araṣan ābdan erzān bir şey

58. **ābdan:**-*dan*
Gazel 851
Mısra: **2**
Su.
1. Ābdan olmış iken dāʾire-i ʿālem ḥayy
2. Yine yoḳdur araṣan ābdan erzān bir şey

59. **ābdan:**-*dan*
Gazel 851
Mısra: **4**
Su.
3. Naẓarı cāmeyedür ẕāta degüldür ḫalkuñ
4. Ābdan ḳıymetidür cāme-i gül-gūn ile mey

60. **āb:**
Gazel 870
Mısra: **1**
Su.
1. Bulsa her ḳande ki bir ṣāf-dili āb gibi
2. Dil-i ser-geşte döner üstine dullāb gibi

61. **āb:**
Gazel 870
Mısra: **10**
Su.
9. Ḳoma mecrā-yı ferāḫı heves-i rifʿat ile
10. Düşme ṭār yirlere fevvāredeki āb gibi

āb aḳıtdı:
1. **āb aḳıtdı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı döktürmek.
1. Ġam-ı firāḳun aḳıtdı o deñlü dīdeden āb
2. Ki oldı eşküme nisbetle ḥeft baḥr serāb

āb içse:
1. **āb içse:**-*se*
Kaside 2
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Su içmek.
109. Vāyedār olsa eger ʾāṭıfet-i feyżinden
110. Olur ārāyiş-i seccāde cebīn-i ilḥād

āb ile dānem idi:
1. **āb ile dānem idi:**-*m , -i, -di*
Kaside 9
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Deyim**
Su ve yiyecek, rızık.
57. Ḳanı ol dem ki yirüm var idi ḫāṭırlarda
58. Āb ile dānem idi pāre-i dil ḫūn-ı ciġer

āb ile ḫāk āteş u bād:
1. **āb ile ḫāk āteş u bād:**
Kaside 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Su, toprak, ateş ve hava.
7. Bestedür birbirine çenber-i dūlāb-ı vücūd
8. Mürtebiṭ birbirine āb ile ḫāk āteş u bād

āb u āteş içre:
1. **āb u āteş içre:**
Gazel 432
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ateş ve suyun arasında, içinde (Dayanılması çok zor şartlar bağlamında).
9. Bizümle ʿahdine ṣad āb u āteş içre iken
10. Taḫallüf eyledügi yoḳdur āb u dānemüzüñ

āb u āteşi:
1. **āb u āteşi:**-*i*
Gazel 701
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Su ve ateş.
5. Āhir miyānumuzda ḳomaz āb u āteşi
6. Āmīziş itdüren ḫuṣemā-yı ʿanāṣıra

āb u āteş-i tīġi:
1. **āb u āteş-i tīġi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcın suyu ve ateşi.
43. O Kaḥramān ki ider āb u āteş-i tīġi
44. ʿAdū-yı devleti evvel ġarīk ṣoñra remād

āb u āteşlik ider:
1. **āb u āteşlik ider:**-*er*
Kaside 13
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Kavga etmek, savaşmak.
41. Āb u āteşlik ider ḳalmadı ʿālemde nʾola
42. Bir zamān da cereyan itse mey-i āteş-fām

āb u bādı:
1. **āb u bādı:**-*ı*
Gazel 123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su ve rüzgar.
1. Yek-nesebdür renc ü rāḥat ḥüzn ü şādī böyledür
2. Ḫāk-i āteş-hīz-i ʿaşḳuñ āb u bādı böyledür

āb u dānemüz:
1. **āb u dānemüz:**-*müz*
Gazel 711
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Su ve yiyecek, rızık.
13. Bizi Stānbulʾa taḳdīr ceẕb ider Nābī
14. Tenāvül eyleyecek āb u dānemüz var ise

āb u dānemüzüñ:
1. **āb u dānemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 432
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Su ve yiyecek, rızık.
9. Bizümle ʿahdine ṣad āb u āteş içre iken
10. Taḫallüf eyledügi yoḳdur āb u dānemüzüñ

āb u dānenüñ:
1. **āb u dānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 436
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Su ve yiyecek, rızık.
7. Bu maʿnīye işaret ider Zemzem ü Ḥacer
8. Kim rāh-ı Ḥaḳda çekme ġamın āb u dānenüñ

āb u gilden:
1. **āb u gilden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Su ve toprak ‖ varlık, tabiat.
15. Şüste it destün bu āb u gilden ey ġāfil ne sūd
16. Yine viran olacaḳ vīrāneyi taʿmīrden

āb u gili:
1. **āb u gili:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Su ve balçık. (İnsanın yaratılışı bağlamında).
51. Taḫmīr olunmış āb u gili ʿilm ü fażldan
52. Terkīb-i ḳābiliyyet ü eczā-yı ṭıyneti

āb u ḫāke:
1. **āb u ḫāke:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Su ve toprak.
9. İntiẓām-ı ṭarḥı virüp āb u ḫāke imtizāç
10. Cilve-i sīmāsı hem-çeşm eyledi ḫuşk u teri

āb ü hevā:
1. **āb ü hevā:**
Tarih 63
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su ve hava II Bir yerin sağlık açısından taşıdığı yaşanabilir iklim özellikleri..
13. Zīr ü bālādan ider miydi vürūd
14. Olmasa āb ü hevā müştāḳı

2. **āb u hevā:**
Gazel 98
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su ve hava II Bir yerin sağlık açısından taşıdığı yaşanabilir iklim özellikleri.
9. Rāḥat mı kor bedende ḫurūş-ı sirişk ü āh
10. Bī-iʿtidāl āb u hevā ʿāfiyet mʾolur

āb u hevāmuz:
1. **āb u hevāmuz:**-*muz*
Gazel 78
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Su ve hava II Bir yerin sağlık açısından taşıdığı yaşanabilir iklim özellikleri.
5. Bu ʿarṣada iki şehrüz ḥaḳīḳat ile mecāz
6. Muvāfıḳ āb u hevāmuz ḥudūdumuz birdür

āb u hevāsı:
1. **āb u hevāsı:**-*sı*
Gazel 184
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Su ve hava II Bir yerin sağlık açısından taşıdığı yaşanabilir iklim özellikleri.
13. Ṣad-sāle pīri āb u hevāsı cüvān ider
14. Ādem bu kūha gelmede bī-iḫtiyār olur

āb u hevāsın:
1. **āb u hevāsın:**-*sı, -n*
Gazel 143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Su ve hava II Bir yerin sağlık açısından taşıdığı yaşanabilir iklim özellikleri.
3. Pāy-ı nefese lerze virür lez̲z̲et-i vuṣlat
4. Eyler bedenüñ āb u hevāsın müteġayyir

2. **āb u hevāsın:**-*n*
Gazel 566
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su ve hava II Bir yerin sağlık açısından taşıdığı yaşanabilir iklim özellikleri.
3. Yoḳ varduġun etrafına maʿmūre-i ʿaşḳuñ
4. Ol memleketüñ āb u hevāsın ne bilürsin

āb u hevāsını:
1. **āb u hevāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su ve hava II Bir yerin sağlık açısından taşıdığı yaşanabilir iklim özellikleri.
21. Nābī bu eşk ü āh ḳomaz bāġ-ı ʾālemün
22. Bir ḫoş tefaḫḫuṣ itmege āb u hevāsını

āb u hevā-yı gül:
1. **āb u hevā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçelerinin iklimi, havası suyu.
25. Gülgeşte çık nesīm-i gül-i jāledārı gör
26. Cān-baḫşter degül midür āb u hevā-yı gül

āb u nāna:
1. **āb u nāna:**-*a*
Gazel 315
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Su ve ekmek.
5. Ġarīb himmeti var aġniyā-yı devrānun
6. Lisān ile ṭoyurur āb u nāna yir ḳalmaz

āb ü nānından:
1. **āb ü nānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 607
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Su ve ekmek (Mecazen tüm nimetler).
1. Cihānuñ olmadasın sīr āb ü nānından
2. Nedür bu şekve zemīninden āsmānından

āb u tāb:
1. **āb u tāb:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Parlaklık, güzellik.
1. Ruḫında badeden yārun ki āb u tāb olur peyda
2. Derūnumda benüm bir maʿden-i sīm-āb olur peydā

2. **āb u tāb:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik, parlaklık, tazelik.
17. O āb u tāb ile ol lālezārı gördükçe
18. Bihişt olursa sezā şermsār-ı Maġnīsā

3. **āb u tāb:**
Gazel 328
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Parlaklık, güzellik.
1. Bu āb u tāb ḳandan meyḫāneler de bilmez
2. Ṣahbāda neşʾe kimden mestāneler de bilmez

4. **āb u tāb:**
Gazel 590
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik, parlaklık, tazelik.
5. Naḳl eyler āb u tāb ile ṭurmaz çemen çemen
6. Ey gül baña açılduġıñı bād işitmesün

5. **āb u tāb:**
Gazel 726
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**

Parlaklık, güzellik, tazelik II Tarz, âdet, yol.
1. Dildār şūḫ u ṣabr-güdāz āb u tāb ise
2. Māniʿ niyāz-ı vuṣlata şerm ü ḥicāb ise

āb u tāb geldi:
1. **āb u tāb geldi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Parlaklık, güzellik gelmek.
61. Buldı ʿālem müjde-i fetḥ ü ẓaferden tāze cān
62. Gülistān-ı mülk ü dīne geldi tāze āb u tāb

āb u tāba:
1. **āb u tāba:**-*a*
Gazel 320
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellik, parlaklık, tazelik.
3. Ümīd-i āb-ı lebin tābiş-i ruḫin iderüz
4. Ḥadīḳa-i hevesüz āb u tāba muḥtācuz

āb u tābı:
1. **āb u tābı:**-*ı*
Gazel 563
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Parlaklık, güzellik II İklim.
3. Benüm giryānluġumdan müstedeldür ḥüsni cānānun
4. Hüveydādur bahāruñ āb u tābı erbaʿīninden

2. **āb u tābı:**-*ı*
Gazel 563
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Parlaklık, güzellik II İklim.
3. Benüm giryānluġumdan müstedeldür ḥüsni cānānun
4. Hüveydādur bahāruñ āb u tābı erbaʿīninden

3. **āb u tabı:**-*ı*
Gazel 753
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik, parlaklık, tazelik.
4. İder āteş tereşşuḥ dīdelerden āb şeklinde
3. O şūḫ-ı āteşīn-ruḫsāruñ āb u tabı şevḳinden

4. **āb u tābı:**-*ı*
Gazel 827
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parlaklık, güzellik.
7. Āb u tābı ḳo gül-i ter gibi olsun ḳat ḳat
8. Eyle ālūde-i mey dilber-i maḥcūbları

āb u tāb-ı arż-ı rūm:
1. **āb u tāb-ı arż-ı rūm:**
Gazel 540
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Erzurumun parlaklığı, iklimi.
5. Olduġıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-yāb
6. Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Arż-ı Rūm

āb u tāb-ı erşedi:
1. **āb u tāb-ı erşedi:**-*i*
Tarih 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
En olgun, en mükemmel güzellik, parlaklık.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraḫşān āb u tāb-ı erşedi

āb u tāb-ı gülşen-i mülk:
1. **āb u tāb-ı gülşen-i mülk:**
Kaside 7
Mısra: **173**
Kelime Tipi: -
Memleket bahçesinin parlaklığı, güzelliği.
173. Himāyetüñle durur āb u tāb-ı gülşen-i mülk
174. ʾİnāyetüñle biter hep meṣāliḥ-i cumhūr

āb u tāb-ı ruḫ-ı dildārı:
1. **āb u tāb-ı ruḫ-ı dildārı:**-*ı*
Gazel 411
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı parlaklığı ve güzelliği.
7. Āb u tāb-ı ruḫ-ı dildārı ider istidlāl
8. Seyr iden cuşişini dīde-i giryānumuzuñ

āb u tāb-ı varaḳ:
1. **āb u tāb-ı varaḳ:**
Kaside 24
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Kağıdın parlaklığı (Kağıttan kasıt, devletin resmi işleri, yazışmaları).
43. Āfitāb-ı felek-i ʿālem-i ḥüsn-i tedbīr
44. Āb u tāb-ı varaḳ ġonca-i gülzār-ı ʿaṭā

āb u tābın:
1. **āb u tābın:**-*ı, -n*
Gazel 275
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzellik, parlaklık, tazelik.
9. Ḫaṭ şikest itmedi ruḫsārınuñ āb u tābın
10. Ḥüsnden ʿazli içün çıḳmadı fermānı henūz

āb u tābına:
1. **āb u tābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 780
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzellik, parlaklık, tazelik.
1. Ṭaʿn itme zāhid ehl-i ġamuñ sūz u tābına
2. Seyr it ʿiẕār-ı dil-beri baḳ āb u tābına

āb u tābından:
1. **āb u tābından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 180
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzellik, parlaklık, tazelik, tarz, âdet, yol.
9. Āb u tābından degüldür eylemek ceẕb-i ḳulūb
10. Laʿl-i gül-fāmı faḳaṭ teʾsīr-i ḫāṣṣiyyetledür

āb ü tābınuñ:
1. **āb ü tābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Parlaklık, güzellik.
1. İmdād ider temevvücine āb ü tābınuñ
2. Olduḳça bāde defʿine bādī ḥicābınuñ

āb üstine:
1. **āb üstine:**
Gazel 454
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Su üstünde, suyun yüzeyinde.
3. Şūrīdür iʿtilāsı ḳıyās itme maʿnevī
4. Āb üstine tefevvuḳ iden ḫār ü ḫaslaruñ

āb virür:
1. **āb virür:**-*ür*
Kaside 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayat vermek, can suyu olmak.
3. Bārekalʾlāh zihī ṭabʿ-ı revān-perver kim
4. Eẕeri āb virür mezraʿa-i maʿnāya

2. **āb virür:**-*ür*
Gazel 301
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Su vermek, yağmur vermek.
9. Bize kim āb virür ebr-i keremden ġayri
10. Deşt-i bī-fāʾidede sebze-i ḫod-rūyuz biz

ābā:
1. **ābāsı:**-*sı*
Tarih 116
Mısra: **2**
Babalar.
1. Ḥasan Beg ḥāṣıl-ı ʿömr-i ʿazīz-i āṣaf-ı aʿẓam
2. Ki aṣl-ı ḥüsnden ābāsı gibi ismi müştāḳdur

2. **ābāsiyla:**-*si, -y, -la*
Tarih 116
Mısra: **8**
Babalar.
7. O destūr-ı cihānbān maʿdilet-pīrāy-ı devrān kim
8. ʿİbāduʾllāha ābāsiyla ecdādından eşfaḳdur

3. **āba:**
Gazel 199
Mısra: **6**
Su.
5. Cihānuñ germ ü serdi vaṣl u hicrandan ʿibāretdür
6. İderse āba daʿvā-yı tefevvuḳ ḥaḳḳ-ı revġandur

āba düşürürsün:
1. **āba düşürürsün:**-*ür, -sün*
Gazel 591
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir iş yada tasarının gerçekleşmesine engel olmek.
3. Ḳorḳaram tevbeyi āba düşürürsün zāhid
4. Hele hengām-ı çemen mevsim-i ʿişret gelsün

ābād:
1. **ābād:**
Kaside 14
Mısra: **136**
Bakımlı, bayındır.
135. Hemīşe tā ola dīvān-ḫāne-ı ʿālem
136. Uṣūl-ı şerʿ ile maʿmūr u ʿadl ile ābād

2. **ābād:**
Gazel 156
Mısra: **4**
Bakımlı, bayındır.
3. ʿĀlemlere vücūdını Ḥaḳ raḥmet itmeġin
4. Vīrāne-i ḍalāl olan ābād olur gider

3. **ābād:**
Gazel 874
Mısra: **1**
Bakımlı, bayındır.
1. Bir kimse ḫāne-i dili ābād görmedi
2. Kim gördi ise ḫāṭırumı şād görmedi

ābād eyledi:
1. **ābād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İmar etmek, bayındır hale getirmek.
13. Ḳoydı ceddüʾl-enbiyānuñ āstānında es̱er
14. Bu müzeyyen ḳaṣr-ı rengīn-saḳfı ābād eyledi

ābād ide:
1. **ābād ide:**-*e*
Tarih 56
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Bayındır hâle getirmek.
31. Önlerüñden düşmenüñ dīvār ābād ide sed
32. Ola eṭrāf-ı ḳafasından musallaṭ inhizām

ābād itmesün:
1. **ābād itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 593
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İmar etmek. || Yüzünü güldürmek, mesut etmek.
1. Esīr-i hicr-i bezm-i vuṣlatuñ yād itmesün nʾitsün
2. Ḫayālüñle dil-i vīrānın ābād itmesün nʾitsün

ābād olam:
1. **ābād olam:**-*am*
Kaside 2
Mısra: **284**
Kelime Tipi: -
Bayındır hale gelmek, imar olmak.
283. Ne ḳadar zelzele-i cürm ile vīrāne isem
284. Var ümmīdüm ki olam luṭf-ı ebedle ābād

ābād olamazsın:
1. **ābād olamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Gazel 624
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bayındır hale gelmek, imar olmak.
5. İtdün yirüni reh-güzār-i seyl-i melāmet
6. Ey ḫāne-i sāmān daḫı ābād olamazsın

ābād olursa:
1. **ābād olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 2
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Bayındır hale gelmek, imar olmak.
31. Ḳalb bir ḫāne iken baḳsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

ʿabālıcuḳ:
1. ʿ**abālıcuḳ:**
Gazel 392
Mısra: **6**
Küçücük bir hırka.
5. Eylerse heft cāmesini pāre pāre çerḫ
6. Girmez gedā-yı ʿaşḳ eline bir ʿabālıcuḳ

ābd:
1. **ābda:**-*a*
Tarih 39
Mısra: **6**
Kul, Allah'ın yarattığı kul.
5. Buna mānend olamaz ḳaṣr-ı zücācī-i felek
6. Ābda ʿaksi olur ancaḳ olursa peydā

ābdār:
1. **ābdār:**
Kaside 24
Mısra: **115**
Parlak, cilalı.
115. Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tiġüñ
116. Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā

2. **ābdār:**
Gazel 603
Mısra: **3**
Parlak, cilalı.
3. Ābdār olsun senüñ tek mihr-i ruḫsāruñ benüm
4. Dīde-i şeb-zindedārum pür-nem olsun olmasun

ʿabdī:
1. ʿ**abdī:**
Gazel 229
Mısra: **9**
Şairin mahlası ((?, İstanbul - 1692 Sakız Adası) Türk şairi ve tarihçisi. İlk olarak vakanüvis unvanını alan kişidir. 1663'te IV. Mehmet tarafından sır kâtipliğine atandı. Ayrıca kendisine Vakayiname adı altında devrin tarihini yazma görevi verildi. 1682'de Basra valiliğine atandı ve aynı yıl vakanüvislikten ayrıldı. Devrinin tanınmış şairlerinden olan Abdi Paşa, "Örfi Divanı"nın bazı klasiklerini, Pend-i Attar gibi Farsça, İbn-ül Verdi'nin Lamiye Kasidesi gibi Arapça bazı yapıtları Türkçeye çevirdi. Henüz basılmamış olan en önemli yapıtı, Osmanlı tarihini içeren "Vakayiname" ya da "Nişancı Abdurrahman Paşa Tarihi"dir.).
9. ʿAbdī gibi āşüfte-i ḫubān-ı cihān ol
10. Nābī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

ʿabd-i faḳīrüñ:
1. ʿ**abd-i faḳīrüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Fakir kul.
183. Ġarīk-i luṭf iken ḥāşā ki raḥmetden kala maḥrūm
184. Kemīne bī-kesüñ ʿabd-i faḳīrüñ Nābī-i şeydā

ʿabd-i ḳadīm:
1. ʿ**abd-i ḳadīm:**
Kaside 16
Mısra: **207**
Kelime Tipi: -
-Birinin- çok eskiden beri kölesi olan.
207. Rū-māle geldi ʿabd-i ḳadīm āsitānuña
208. Ṭayy eyledi menāzil-i hicrān u firḳāti

ʿabd-i kemterin:
1. ʿ**abd-i kemterin:**-*i, -n*
Tarih 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Pek âciz, çok hakir kul.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳa hezārān hezār ḥamd ü s̱enā
2. Ki itdi luṭf ile bu ʿabd-i kemterin iḥyā

ʿabd-i kemterüñ:
1. ʿ**abd-i kemterüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Pek âciz, çok hakir kul.
35. Gör ḥikmet-i Ḫudāyı ki bu ʿabd-i kemterüñ
36. Ol ḫānedāna olmadı żāyiʿ ṣadāḳati

ʿabd-ı kerem-didesidür:
1. ʿ**abd-ı kerem-didesidür:**-*si, -dür*
Kaside 2
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Cömertliğini görüp köle olan.
169. Ṭabaḳāt-ı dü cihān ʿabd-ı kerem-didesidür
170. Resmdür birr ile aḥrār olınur istiʿbād

ʿabdi pāşā-yı vezīr-i kāmil:
1. ʿ**abdi pāşā-yı vezīr-i kāmil:**
Kaside 19
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Mükemmel vezir olan Abdi Paşa.
19. ʿAbdi Pāşā-yı vezīr-i kāmil
20. Olıcaḳ ḥāfız-ı mülk-i Şehbā

ʿabd-i ṣadīḳ:
1. ʿ**abd-i ṣadīḳ:**
Tarih 110
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sadık kul.
9. Mütesellimleri İsmaʿīl Aġā ʿabd-i ṣadīḳ
10. Maḳdemi şevḳine važʿ eyledi bu erkânı

ʿabd-i zer-hırīdesidür:
1. ʿ**abd-i zer-hırīdesidür:**
Tarih 82
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Altınla satın alınmış köle.
93. Bir iki ʿabd-i zer-hırīdesidür
94. Ḫıdmet-i dergehinde cūd u sehā

ʿabdī-yi pāşā-yı ṣaf-ārā:
1. ʿ**abdī-yi pāşā-yı ṣaf-ārā:**
Tarih 104
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Asker zümresinin süsü olan Abdi Paşa (Abdi Paşa, Abdi Paşa, Osmanlı denizcisi. III. Ahmed ve I. Mahmud saltanatlarında 28 Eylül 1730 - Mayıs 1731 ile Ağustos 1731 - 19 Aralık 1731 dönemlerinde iki kez kaptan-ı derya görevi yapmıştır. Öncesinde, 1700'lü yıllarda Haleb valiliği de yapmıştır).
39. Destūr-ı mükerrem güher-i kān-ı ḥamiyyet
40. Deryā-yı sehā ʿAbdī-yi Pāşā-yı ṣaf-ārā

ʿabdüʾl-ḳādir:
1. ʿ**abdüʾl-ḳādir:**
Kaside 27
Mısra: **7**
Abdulkadir-i Geylani hazretleri.
7. Nāmını eylediler tesmiye ʿAbdüʾl-ḳādir
8. Eyledi zīr-i tasarruf feleġi ḥażret-i Şeyḫ

ʿabduʾllāh efendi:
1. ʿ**abduʾllāh efendi:**
Tarih 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yenişehirli Abdullah Efendi, Osmanlılar zamanında yetişen, İstanbul'da ilk olarak matbaanın kurulmasına fetvâ veren Hanefî mezhebi fıkıh âlimlerinden. Elliyedinci Osmanlı şeyhülislâmı.
1. Ferīdüʾl-ʿaṣr ʿAbduʾllāh Efendi
2. Ki eyler kudsiyān evṣāfın inşād

2. ʿ**abduʾllāh efendi:**
Tarih 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yenişehirli Abdullah Efendi, Osmanlılar zamanında yetişen, İstanbul'da ilk olarak matbaanın kurulmasına fetvâ veren Hanefî mezhebi fıkıh âlimlerinden. Elliyedinci Osmanlı şeyhülislâmı.
3. Yaʿnī ʿAbduʾllāh Efendi zübde-i āl-i Resūl
4. Kim ider maḥsūd-ı ḫulḳı bendesin azādeye

ʿabdüʾl-melik:
1. ʿ**abdüʾl-melik:**
Tarih 73
Mısra: **26**
Şehzade Abdülmelik, Sultan III. Ahmed'in oğlu.
25. Oldı ufuḳ-ı dilinde tāliʿ
26. ʿAbdüʾl-melik āftāb-ı devlet

ʿabduraḥmān aġāʾnuñ:
1. ʿ**abduraḥmān aġāʾnuñ:**-*nuñ*
Tarih 72
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Halep muhassılı ve şehbenderi
13. Şehr-i Şehbāʾda muḥaṣṣıl ser-i erbāb-ı ʿukūl
14. ʿAbduraḥmān Aġāʾnuñ himmet-i ṭabʿına sezā

ʿabes:
1. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Boş, anlamsız, saçma.
1. Olmaz ruḫ-ı bütāna raḳam-keş ḳalem ʿabes̱
2. Çekmez beyāża kātib-i ḳudret raḳam ʿabes̱

2. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Boş, anlamsız, saçma.
1. Olmaz ruḫ-ı bütāna raḳam-keş ḳalem ʿabes̱
2. Çekmez beyāża kātib-i ḳudret raḳam ʿabes̱

3. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Boş, anlamsız, saçma.
3. Tefhime miḥnet-i şeb-i hicri nümūnedür
4. Gīsū-yı mehveşānda degül pīç ü hām ʿabes̱

4. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **6**
Boş, anlamsız, saçma.
5. Ḳanda ḳonardı ḫāne be-dūşān-ı kūy-ı ġam
6. Vaḳf itmemiş ribāṭ-ı arābātı Cem ʿabes̱

5. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **8**
Boş, anlamsız, saçma.
7. Bir kārvān-ı ʾıyş ü neşāṭun ġubarıdur
8. Olmaz nişeste ḫāṭıruña gerd-i ġam ʿabes̱

6. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Boş, anlamsız, saçma.
9. Aḳvā-yı şarṭ-ı luṭf maḥallin gözetmedür
10. İtmez kerīm-meşreb olanlar kerem ʿabes̱

7. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **12**
Boş, anlamsız, saçma.
11. Bī-sikke zer raʿiyyet ü meskūk-ı ʿaskerī
12. Olmaz bu kār-ḫānede naḳş-ı direm ʿabes̱

8. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **14**
Boş, anlamsız, saçma.
13. Ehl-i hevesle ẓāhir olur farḳı ʿāşıḳuñ
14. Ṣanmañ o şūḫı ʿāşıḳa eyler sitem ʿabes̱

9. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **16**
Boş, anlamsız, saçma.
15. Gör çıḳduġın süḫan dehen-i teng-i yārdan
16. Ẓann itme kʾola ḥarf-i vücūd ü ʿadem ʿabes̱

10. ʿ**abes̱:**
Gazel 35
Mısra: **18**
Boş, anlamsız, saçma.
17. Nābī dökerse böyle güher dökse yādigār
18. Evrāḳ-ı ḫāme dökmese naḳş-ı ḳadem ʿabes̱

11. ʿ**abes̱:**
Gazel 385
Mısra: **7**
Boş, anlamsız, saçma.
7. Cihān-ı köhne ʿabes̱ itmesün ḫod-ārālıḳ
8. Ki pīş-i dīde-i ʿālī-naẓarda ḫᵛāhişi yoḳ

12. ʿ**abes̱:**
Gazel 400

Mısra: **5**
Boş, anlamsız, saçma.
5. Bir ẕerre yoḳ bu kārgeh-i ṣunʿda ʿabes̱
6. Vābestedür biribirine çerḫi sāʿatüñ

ʿabes olmaz:
1. ʿ**abes̱ olmaz:**-*maz*
Gazel 41
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Beyhude, gereksiz olmak.
15. Āmed-şudı netice virür nefʿ-i bī-şümār
16. Olmaz ʿabes̱ sevāḥil ile ittiṣāl-i mevc

ʿabes olur:
1. ʿ**abes̱ olur:**-*ur*
Gazel 765
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Beyhude, gereksiz olmak.
5. Ḥüsn olur bī-naẓar-ı raġbet-i ʿuşşāḳ ʿabes̱
6. İltifāt āyinedür ṣūret-i istiʿdāda

ʿabes sanma:
1. ʿ**abes̱ sanma:**-*ma*
Gazel 403
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gereksiz, saçma sapan zannetmek.
9. Zīr ü bālādan ider nüsḫa-i kevni taṣvīr
10. Mevkiʿin sanma ʿabes̱ noḳṭa vü iʿrāblaruñ

ābesten-i ferāġ oldı:
1. **ābesten-i ferāġ oldı:**
Gazel 377
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vazgeçmeyi ihtiva etmek.
9. Olsa ʿaceb mi zāde-i ṭabʿum füsürde-rūy
10. Oldı meşīme-i heves ābesten-i ferāġ

āb-gīne:
1. **āb-gīneler:**-*ler*
Gazel 246
Mısra: **4**
Sürahi/kadeh.
3. Devrinde hep ʿalāḳasına sīnedür sebeb
4. Deryālara neẓāret ider āb-gīneler

ābgīne:
1. **ābgīnesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 788
Mısra: **6**
Sürahi/kadeh.
5. O tīre ḫāne degüldür göñül ki rūşen ola
6. Meh ābgīnesini cām-ı revzen itsem de

āb-ı ʿāṣi:
1. **āb-ı ʿāṣi:**
Gazel 497
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Asi Irmağı suyu.
13. İṭāʿat merkezinden çıkma Nābī ʿizzet isterseñ
14. Bulur mı āb-ı ʿĀṣi iʿtibār-ı çeşme-i zemzem

āb-ı bayāt-ı maʿnā:
1. **āb-ı bayāt-ı maʿnā:**
Gazel 408
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mananın bengi suyu.
9. Zīr-i taʿbīrdedür āb-ı bayāt-ı maʿnā
10. Nābiyā yoḳ yire evrāḳı siyāh eylemedük

āb-ı cān-baḫşā:
1. **āb-ı cān-baḫşā:**
Tarih 122
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hayat veren su.
7. İderdi āferīnişden berü Sācūr nāmında
8. Verā-yı kūhsārından güẕer bir āb-ı cān-baḫşā

āb-ı cān-feżā-yı ḥaleb:
1. **āb-ı cān-feżā-yı ḥaleb:**
Gazel 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Halep'in cana can katan suyu.
1. Şarāba şerm virür āb-ı cān-feżā-yı Ḥaleb
2. Şemīm-i Cenneti maḥcūb ider hevā-yı Ḥaleb

āb-ı çeşm-i girye-i bī-iḫtiyārum:
1. **āb-ı çeşm-i girye-i bī-iḫtiyārum:**-*um*
Gazel 596
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İstemsizce gözün döktüğü gözyaşı.
1. Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün
2. Āb-ı çeşm-i girye-i bī-iḫtiyārum söylesün

āb-ı çeşm-i nā-ümīdi:
1. **āb-ı çeşm-i nā-ümīdi:**-*i*
Gazel 352
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik çeşmesinin suyu.
10. Ẓulmet içre Nābiyā ben Ḫıżrʾdan aldum ḫaber
9. Āb-ı çeşm-i nā-ümīdi çeşme-i ḥayvān imiş

āb-ı cinān:
1. **āb-ı cinān:**
Tarih 9
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Cennet suyu.
23. Bunda kim böyle pāk leẕẕet var
24. Şübhe yoḳ olduġında āb-ı cinān

āb-ı cūy:
1. **āb-ı cūy:**
Gazel 306
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Akar suyun suyu.
9. Olur fevvārelerde pāre pāre āb-ı cūy ammā
10. Dil-i deryā-nümāyiş Nābiyā maḳsem ḳabūl itmez

āb-ı cūyveş:
1. **āb-ı cūyveş:**
Gazel 560
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nehir akıntısı gibi.
9. Nesīm-i ṣubḥ u āb-ı cūyveş āheste reftār ol
10. Ne ḥāṣıl bād-ı saḫt ü seylveş çālākliklerden

āb-ı dü-çeşmin:
1. **āb-ı dü-çeşmin:**-*i, -n*
Tarih 104
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
İki gözüm iki çeşme.
107. Rīzān iderek āb-ı dü-çeşmin didi tārīḫ
108. Maḳbūl ola tecdīd-i mezār-ı Zekeriyyā

āb-ı engūrı:
1. **āb-ı engūrı:**-*ı*
Gazel 580
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Üzüm suyu, şarap.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

āb-ı eşk:
1. **āb-ı eşk:**
Gazel 582
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı suyu.
9. Nābī olamaz cūyda āb-ı eşk gibi germ
10. Farḳ itmemenüñ vechi ne nīlūferi benden

āb-ı fevvāre-ṣıfat:
1. **āb-ı fevvāre-ṣıfat:**
Gazel 380
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Fıskıye suyu gibi.
5. Eyledi şevḳ-i miyān ü beden-i sīmīni
6. Āb-ı fevvāre-ṣıfat eşkümi bārīk ü naḥīf

āb-ı gevherden:
1. **āb-ı gevherden:**-*den*
Gazel 599
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Elmas suyu.
1. Ümid-i merḥamet sengīn-dilān-ı nāz-perverden
2. Tereşşuḥ-cūyluḳdan farḳı yoḳdur āb-ı gevherden

āb-ı gīneye:

1. **āb-ı gīneye:**-*y, -e*
Gazel 265
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı.
1. O dil ki tār ola mirʾāt-ı rū-nümā dinmez
2. Her āb-ı gīneye āyīne-i Ḫudā dinmez

āb-ı güherin:

1. **āb-ı güherin:**-*in*
Gazel 570
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İnci damlası.
5. Olmaḳ engüşt-i ḳalem menbaʿ-ı āb-ı maʿnā
6. Yegdür engüştde göstermeden āb-ı güherin

āb-ı ḥayāt:

1. **āb-ı ḥayāt:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
9. Ne kavī-baḫt imiş o şeb ẓulumāt
10. Kʾoldı peydā içinde āb-ı ḥayāt

2. **āb-ı ḥayāt:**
Tarih 52
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
15. Her mevci mısraʿından olur teşnegān-ı ʿaşḳ
16. Āb-ı ḥayāt nūş idicek deñlü mürtevī

3. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 58
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

7. Āhumdadur kilīd-i ṭılısmāt-ı genc-i rūḥ
8. Āb-ı ḥayāt lücce-i çeşm-i terümdedür

4. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 207
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
5. Taşları laʿl ü güher dāʾiresi sīm ile zer
6. Yapdılar āb-ı ḥayāt üstine şāhāne kemer

5. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 290
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
9. Ol rū-siyāh maʿsiyetüz Nābiyā kʾider
10. Āb-ı ḥayāt āyīneyi rūy-ı ziştümüz

6. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 461
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
9. Āb-ı ḥayāt dāmen-i ẓulmetde ʿaynıdur
10. Yārüñ ṭarāvet-i beden ü cāme-ḫᵛābınuñ

7. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 521
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
9. Ẕevḳ-i fenādan el yuyamam yoḫsa Nābiyā
10. Āb-ı ḥayāt teşnesidür nūşumuñ benüm

8. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 538
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
9. Kāse kāse çeh-i zemzemden içüp āb-ı ḥayāt
10. Cān-ı pür-ʿilleti leb-rīz-i şifā eyleyelüm

9. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 633
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
7. Āb-ı ḥayāt içinde teyemmüm ümīd ider
8. Dil kūy-ı yārdan ḳopan ednā ġubārdan

10. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 854
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
5. İtmeden farḳı nedür āb-ı ḥayāt içre şinā
6. Ḥased āġūşa çeken rinde o sīm-endāmı

āb-ı ḥayāt alur:

1. **āb-ı ḥayāt alur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Can suyu almak.
109. Ṣafveti meşreb-i pākiden alur āb-ı ḥayāt
110. O temennā ile ẓulmetde gezer İskender

āb-ı ḥayāt virür:

1. **āb-ı ḥayāt virür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayat suyu vermek, yaşamasını sağlamak II Ölümsüzleştirmek.
55. Menbaʿ-ı feyżden virür o devāt
56. Teşnegān-ı niyāza āb-ı ḥayāt

āb-ı ḥayāt-baḫş-ı carī:

1. **āb-ı ḥayāt-baḫş-ı carī:**
Tarih 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Akıp da hayat veren su.
1. Bu āb-ı ḥayāt-baḫş-ı carī
2. Sīr itdi bu ḫāk-ı ḫuşksārı

āb-ı ḥayāt-ı ʿāfiyet-baḫşā:

1. **āb-ı ḥayāt-ı ʿāfiyet-baḫşā:**
Tarih 122
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Sağlık, şifa bahşeden hayat suyu.
21. Bu ābuñ ṣafvet ü şīrīnterinden olsa cāʾizdür
22. Garīḳ-i mevc-i şerm āb-ı ḥayāt-ı ʿāfiyet-baḫşā

āb-ı ḥayāt-ı niʿam:

1. **āb-ı ḥayāt-ı niʿam:**
Kaside 7
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Nimetlerin can suyu.
39. Aḳardı āb-ı ḥayāt-ı niʿam beyābāna
40. Mecārī-i ḫıred üzre degüldi cūy-ı umūr

āb-ı ḥayātuñ:

1. **āb-ı ḥayātuñ:**-*uñ*
Gazel 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.
3. Ṣafvet-i sīne-i sīmīnin idersem taḳrīr
4. Maʿdesi āb-ı ḥayātuñ ḥasedinden bulanur

2. **āb-ı ḥayātun:**-*un*
Gazel 482
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
9. ʿAḳsidür āb-ı ḥayātun görinür ẓulmetde
10. Teşne-i vaṣla şikenc-i ḫam-ı gīsū-yı Ḫalīl

āb-ı ḥayvān:

1. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 358

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
7. Rütbe-i neşʾesin idrāk idene
8. Āb-ı ḥayvān ile yeksāndur berş

āb-ı ḥayvān ider:
1. **āb-ı ḥayvān ider:***-er*
Gazel 781
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ölümsüzlük suyuna dönüştürmek.
7. Bādeyi baḫt-ı siyāhum ider āb-ı ḥayvān
8. Eylesem kesb-i neşāṭ itmege cām āmāde

āb-ı ḥayvānı:
1. **āb-ı ḥayvānı:***-ı*
Gazel 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
5. Var iken laʿl-i lebüñ ġayrı temenna eylemem
6. Ḫıżr eger şunsa pey-ā-pey āb-ı ḥayvānı baña

āb-ı ḥayvānla:
1. **āb-ı ḥayvānla:***-la*
Gazel 262
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.
1. Leb-i cānāna mey-i nāb ber-ā-ber gelemez
2. Āb-ı ḥayvānla zehr-āb ber-ā-ber gelemez

āb-ı ḥayvānuñ:
1. **āb-ı ḥayvānuñ:***-uñ*
Gazel 339
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin yanakları/dudakları.
3. Degüldür mūr-ı ḫaṭ gird-i leb-i şekker-feşānında
4. Kenārı çeşmesārı āb-ı ḥayvānuñ çemenlenmiş

āb-ı hevā gibi:
1. **āb-ı hevā gibi:**
Gazel 523
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Havadaki yağmur damlası gibi.
9. Bende temkīn-i keder ṭıynet-i ḫāḳidendür
10. Neyleyüm āb-ı hevā gibi sebük-bār olamam

āb-ı hidāyetle:
1. **āb-ı hidāyetle:***-le*
Gazel 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hidayet suyu.
3. Çirk-i dalāli āb-ı hidāyetle maḥv ider
4. Ḫāṣṣiyyet-i vücūd-ı Ḫudā-dān-i enbiyā

āb-ı ḫıżr:
1. **āb-ı ḫıżr:**
Tarih 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su, āb-ı hayat.
5. Gūş idüp āb-ı Ḫıżr evṣāfın
6. Geldi ḥasretle dīdesinden kan

2. **āb-ı ḫıżr:**
Kaside 11
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su, āb-ı hayat.
63. O Ḫıżr-ı vaḳt ki şerm-i żamīr-i ṣāfından
64. Yüzinden eyleyemez āb-ı Ḫıżr refʿi- niḳāb

3. **āb-ı ḫıżr:**
Kaside 16
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **-**
İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su, āb-ı hayat.
155. Nuṭḳ-ı ḥayāt-baḫşına leb-teşne āb-ı Ḫıżr
156. Pīş-i ruḫında mihre sezā nām-ı ẓulmeti

4. **āb-ı ḫıżr:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su, āb-ı hayat.
9. Gören bu naẓm-ı teri şübhe itmez ey Nābī
10. Ki āb-ı Ḫıżr bizüm çeşmesārumuzdandır

āb-ı ḫıżrı:
1. **āb-ı ḫıżrı:***-ı*
Tarih 99
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su, āb-ı hayat.
7. Bir āb ki āb-ı Ḫıżrı itdi
8. Müstaġraḳ-ı mevc-i şermsārī

āb-ı ibrahīmveş:
1. **āb-ı ibrahīmveş:**
Tarih 55
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İbrahim Peygamber suyu gibi, balıklı göl misali.
11. Āb-ı İbrahīmveş ġark itdi ḫalḳı niʿmete
12. Nāsı ihsānı ile ḳul itdi āzād eyledi

āb-ı kevser:
1. **āb-ı kevs̲er:**
Tarih 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Cennette bulunduğuna ve içenin bir daha susuzluk çekmeyeceğine inanılan kutsal su.
29. Lūlesi dir gelenlere tārīḫ
30. İçünüz āb-ı kevs̲er oldı revān

āb-ı leṭāfet akar:
1. **āb-ı leṭāfet akar:**
Gazel 654
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Letafet suyu akar.
11. Her bir bün-i mūyından akar āb-ı leṭāfet
12. Deryā-yı melāhatde şinādan mı gelürsin

āb-ı nīsāndan:
1. **āb-ı nīsāndan:***-dan*
Tarih 57
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Nisan yağmuru.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret baġladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

āb-ı nīsānveş:
1. **āb-ı nīsānveş:**
Gazel 850
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Nisan yağmuru gibi.
16. Muḫtefī oldı ṣadefde lūʾlu-yı lālā gibi
15. Mesned-i ʿulyādan itdi āb-ı nīsānveş nüzūl

āb-ı niyāz:
1. **āb-ı niyāz:**
Gazel 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Abdest suyu II İbadet gözyaşları.
1. Āb-ı niyāz u ḫāk-i rıżādur siriştümüz
2. Naḳş-ı ḥaṣīrdür ezelī ser-nüviştümüz

2. **āb-ı niyāz:**
Gazel 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Abdest suyu II İbadet gözyaşları.
1. Āb-ı niyāz u ḫāk-i rıżādur siriştümüz
2. Naḳş-ı ḥaṣīrdür ezelī ser-nüviştümüz

āb-ı pāy der-gil-i şeh-rāh-ı miḥnetüz:
1. **āb-ı pāy der-gil-i şeh-rāh-ı miḥnetüz:***-üz*
Gazel 255
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bela yolunun bir tarafa kımıldayamaz suyu (Belaya batmış, sıkıntıdan kurtuluşu yok bağlamında).
9. Biz āb-ı pāy der-gil-i şeh-rāh-ı miḥnetüz
10. Ḫurşīd olur olursa bizüm dest-gīrümüz

āb-ı revān:
1. **āb-ı revān:**
Tarih 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Akan su (Suyu gür akan çeşme bağlamında).
3. Niyyeti olmaġ ile cānib-i ḫayra cāri
4. İtdi bu āb-ı revān ile bu rāhı iḥyā

2. **āb-ı revān:**
Gazel 667
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Akarsu, ırmak.
7. Āb-ı revān hazīnesinün ḳuvvetiyledür
8. Fevvārelerde itdügi cünbiş ḫilāfına

āb-ı revān-baḫş-ı ḫalīl:
1. **āb-ı revān-baḫş-ı ḫalīl:**
Tarih 55
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Dostluğa can veren su (Halil, Hz. İbrahim Peygamberin vasfıdır).
25. Sāyesinde feyż alup āb-ı revān-baḫş-ı ḫalīl
26. Çeşme-i māʾüʾl-ḥayātı vardı irşād eyledi

āb-ı revāndur:
1. **āb-ı revāndur:***-dur*
Gazel 207
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Akar su.
3. Mevci çoḳ āb-ı revāndur ki gümüş gibi akar
4. Bel ṭolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer

2. **āb-ı revāndur:***-dur*
Gazel 532
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
1. Akarsu.
5. Rind-i dil-suḫteye āb-ı revāndur amma
6. Āteş-i ḫırmen-i erbāb-ı riyādur suḫanum

āb-ı revānın:
1. **āb-ı revānın:***-ı, -n*
Tarih 102
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Akan su.
15. Nūş idüp āb-ı revānın didi Nābī tārīḫ
16. Rāh-ı ferdāya sebīl eyledi Yūsuf Pāşā

āb-ı rū dökmekle:
1. **āb-ı rū dökmekle:***-mek, -le*
Gazel 669
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz suyu dökmek, onuru zedelenecek kadar yalvarmak.
3. Ḳadeḥveş āb-ı rū dökmekle ḳanlar yutmak ister kim
4. Naṣīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ġonce-i leblerle

āb-ı rūh-baḫşā:
1. **āb-ı rūh-baḫşā:**
Tarih 101
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hayat veren su.
3. Gūş eyledüginde didi Nābī
4. Tārīḫini āb-ı rūh-baḫşā

āb-ı ruḫ-ı baḫt-ı sermedī:
1. **āb-ı ruḫ-ı baḫt-ı sermedī:**
Tarih 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sonsuz saadetin yüz suyu.
1. Sulṭān-ı dīn şehenşeh-i dünya ḫidīv-i dehr
2. Sulṭān Muḥammed āb-ı ruḫ-ı baḫt-ı sermedī

āb-ı ruḫı döküldi:
1. **āb-ı ruḫı döküldi:***-ül, -di*
Gazel 439
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz suyu dökmek, onuru zedelenecek kadar yalvarmak.
1. ʿUluvve görmeg ile raġbetin şerārelerüñ
2. Döküldi āb-ı ruḫı yirlere niṡārelerüñ

āb-ı ruḫ-ı gülşen-i selāṭīn:
1. **āb-ı ruḫ-ı gülşen-i selāṭīn:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Sultanlar gül bahçesinin yüz suyu.
69. Ammā nice şeh ḫalīfe-i dīn
70. Āb-ı ruḫ-ı gülşen-i selāṭīn

āb-ı ruḫ-ı rindi:
1. **āb-ı ruḫ-ı rindi:***-i*
Gazel 753
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rintlerin yüz suyu.
9. Ṣūrāhī geh düşe āb-ı ruḫ-ı rindi ider rīzān
10. Gehī güstāḫlıḳ eyler ẓuhūr ādāb şeklinde

āb-ı ruḫımı:
1. **āb-ı ruḫımı:***-ım, -ı*
Gazel 346
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yüz suyu.
15. Mānend-i seḥāb eyledügi çerḫe beraber
16. Āb-ı ruḫımı ḫāke feşār itmek içünmiş

āb-ı ruḫın:
1. **āb-ı ruḫın:***-ın*
Gazel 401
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüz suyu.
9. Ḳo ḳurursa ḳurusun mezraʿa-i āmālüñ
10. Tek hemān dökme yire āb-ı ruḫın mültemesüñ

2. **āb-ı ruḫın:***-ın*
Gazel 575
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüz suyu.
5. Pāşīde itsün āb-ı ruḫın ḫāk-i ẕillete
6. Bālā-yı ṣadr-ı cāha teraḳḳī murād iden

āb-ı ruḫın dökme:
1. **āb-ı ruḫın dökme:***-me*
Gazel 416
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzsuyu dökmek.
5. Sāġarı sunma tamām içmeyene ey sāḳī
6. Dökme ḫāk-ı siyehe āb-ı ruḫın meykedenüñ

āb-ı ruhin dökmeġe:
1. **āb-ı ruhin dökmeġe:***-meġ, -e*
Gazel 402
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzsuyu dökmek.
13. Tāze bir maʿnī-i nā-güfte ẓuhūr itmeyicek
14. Ḳıyamam āb-ı ruhin dökmeġe Nābī ḳalemüñ

āb-ı ruḥuñ ḥürmetine:
1. **āb-ı ruḥuñ ḥürmetine:**
Kaside 2
Mısra: **201**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzü suyu hürmetine.
201. Hep senüñ āb-ı ruḥuñ ḥürmetine gelmişdür
202. Bu cihan ḫalḳı velī sensin olan aṣl-ı murād

āb-ı rūy:
1. **āb-ı rūy:**
Gazel 245
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüz suyu, haysiyet, şeref.
11. Āb-ı rūy istersen ol destüñ gibi ḫam-geşte-kad
12. Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur

āb-ı rūy-ı gürūh-ı ʿosmānī:
1. **āb-ı rūy-ı gürūh-ı ʿoṡmānī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Osmanlı padişahlarının yüz akı.
147. Vāriṡ-i mülket-i Süleymānī
148. Āb-ı rūy-ı gürūh-ı ʿOṡmānī

āb-ı rūy-ı mecāmiʿ-i vüzerā:
1. **āb-ı rūy-ı mecāmiʿ-i vüzerā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **442**
Kelime Tipi: -
Vezirler zümresinin yüz akı.

441. Yaʿnī dergāh-ı ḥażret-i Pāşā
442. Āb-ı rūy-ı mecāmiʿ-i vüzerā

āb-ı rūy-ı rindānı rīzān eyler:
1. **āb-ı rūy-ı rindānı rīzān eyler:**-*r*
Gazel 860
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rintlerin yüzsuyunu dökmek/döktürmek, onları, onurları zedelenecek kadar yalvartmak.
1. Vużū nāmiyle rīzān eyler āb-ı rūy-ı rindānı
2. Olunsa baḫt-ı kāfir-kīşe teklīf-i müselmānī

āb-ı rūy-ı zer olur:
1. **āb-ı rūy-ı zer olur:**-*ur*
Gazel 155
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Altın suyu ile yazılmak.
5. Gāhī düşer ki ḳıymet-i şey-i hasīs olur
6. Ser-levḥa-i muṣāḥif iken āb-ı rūy-ı zer

āb-ı rūyıdur:
1. **āb-ı rūyıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 474
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüz suyu, haysiyet, şeref.
9. Telḫī-i ṭabʿ-ı çīn-i cebini ʿaceb midür
10. Baḥr āb-ı rūyıdur bu zemīn-i beñzerüñ

āb-ı ṣafā-bahş-ı revān-perver:
1. **āb-ı ṣafā-baḫş-ı revān-perver:**
Tarih 39
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Safa bahşederek akıp giden su.
13. Budur ol āb-ı ṣafā-baḫş-ı revān-perver kim
14. Eyledi feyż-i ezel pāy-i Ḫalīlʾe icrā

āb-ı ṣāfdur:
1. **āb-ı ṣāfdur:**-*dur*
Gazel 89
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saf su II. Akarsu.
3. Gördüm elinde ḫançer-i üryānın ol mehüñ
4. Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

āb-ı ṣāfī:
1. **āb-ı ṣāfī:**
Kaside 9
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Saf, güzel su.
115. Āb-ı ṣāfī gibi endīşemi ẓabṭ eyleyemem
116. Çemen-i medḥüñe yüz şevḳ ile rū-māle gider

āb-ı sāf-ı ṭabʿ-ı ṣafvet-güsteri:
1. **āb-ı sāf-ı ṭabʿ-ı ṣafvet-güsteri:**-*i*
Tarih 108
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Saflığını gösteren mizacının saf suyu.
9. Āb-ı sāf-ı ṭabʿ-ı ṣafvet-güsteri şāyestedür
10. Tāʿne-i noḳṣānını tefrīḥ urursa bādeye

āb-ı şefekat-rīhte:
1. **āb-ı şefekat-rīḫte:**
Gazel 576
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şefkat saçan su/yağmur II Şefkat gözyaşları.
9. Şāyāndur ol dil-dāra perestiş kʾola Nabī
10. Āb-ı şefekat-rīḫte ebr-i ġażabından

āb-ı şerm:
1. **āb-ı şerm:**
Gazel 282
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Utangaçlık suyu.
15. Āb-ı şerm ile sirişte ḫāk-ı ḳaṣr-ı zātumuz
16. Cānib-i ʿevce teveccüh eylemez fevvāremüz

āb-ı sirişk:
1. **āb-ı sirişk:**
Gazel 302
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Göz yaşı.
9. Biz āteş-i hacālet ü āb-ı sirişk ile
10. Nābī niẓām-dāde-i üslūb-ı tevbeyüz

āb-ı tāb-ı cemāliyle:
1. **āb-ı tāb-ı cemāliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 91
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yüzünün parlaklığının suyu, ışıltısı.
9. Ol şūḫun āb-ı tāb-ı cemāliyle Nābīyā
10. Āyīne ġarḳ-ı sebze-i ḫod-rūy-ı jeng olur

āb-ı vüżūdur:
1. **āb-ı vüżūdur:**-*dur*
Gazel 456
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Abdest suyu.
5. Aʿmāle viren neşv ü nemā āb-ı vüżūdur
6. Bī-āb olamaz şaḫları gülşen-i dīnüñ

āb-ı yāḳut:
1. **āb-ı yāḳut:**
Gazel 854
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yakut renkli su, şarap.
1. Lebüñüñ teşnesiyem ṣunma mey-i gül-fāmı
2. Āb-ı yāḳut ile tā yıkamadukça cāmı

āb-ı yeme:
1. **āb-ı yeme:**-*e*
Gazel 804
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Deniz suyu.
11. Ḳanda makāl-i ehl-i hevā ḳanda pend-i telḫ
12. Çirk-āb dinmez āb-ı yeme gerçi şūr ise

āb-ı żamīri:
1. **āb-ı żamīri:**-*i*
Gazel 820
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yürekteki su.
3. Āb-ı żamīri ṣūyumuza ḳaldı aḳmadan
4. Cūy-ı hevesde mevce-i seyyāli ḳalmadı

āb-ı zülāl:
1. **āb-ı zülāl:**
Tarih 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saf, berrak su.
4. Ve mineʾl-māʾi küllü şeyʾin ḥayy
3. İçene rūḥdur bu āb-ı zülāl

2. **āb-ı zülāl:**
Tarih 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saf, berrak su.
4. Ve mineʾl-māʾi küllü şeyʾin ḥayy
3. İçene rūḥdur bu āb-ı zülāl

3. **āb-ı zülāl:**
Tarih 102
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saf, berrak su.
7. Vārid u ṣādır içün āb-ı zülāl itdi sebīl
8. Getüre teşnegī-i ḥaşrda rāhına Ḫudā

āb-ı zülāli:
1. **āb-ı zülāli:**-*i*
Tarih 122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Saf, berrak su.
9. Muḥāl idi velākin kūh sedd olmaġla mabeyne
10. Sevād-ı şehre ol āb-ı zülāli eylemek icrā

ʿabīd:
1. **ʿabīd:**
Kaside 13
Mısra: **214**
Canın ve gönlün tabibi (olan sevgili).
213. İftiḫār eyler ise mahşere dek lāyıḳdur
214. Ḫānedānuñdaki evlād u ʿabīd u ḫuddām

2. **ʿābide:**-*e*
Tarih 86
Mısra: **14**
İbadet eden.
13. Sāḥası pāyına ehl-i ẕevḳüñ eyler rūy-māl
14. ʿĀbide miḥrāb olur bārū-güşā-yı merḥabā

ābiste:
1.

ābisten:
1. **ābisten:**
Gazel 740
Mısra: **2**
Gebe yüklü (Mecazen ihtiva eden, bulunduran, saklayan, içeren).
1. Ġaybdandur meded enfāsa derūn maẖzen ise
2. İder enfās-ı taṣarruf dehen ābisten ise
2. **ābistenüñ:**- *üñ*
Gazel 585
Mısra: **13**
Gebe yüklü (Mecazen ihtiva eden, bulunduran, saklayan, içeren).
13. Şibhidür ḥamlinden agāh olmayan ābistenüñ
14. Rūzgāruñ bilmeyen sūriyle tevʾem mātemin
1

ābisten-i ẖūrşīd iden:
1. **ābisten-i ẖūrşīd iden:**-*en*
Gazel 834
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güneşi barındırmak, saklamak.
7. Ẓulmet-i yeʾsi ider nūr-ı ümide taḥvīl
8. İden ābisten-i ẖūrşīd şeb-i tārumuzı

āb-nümā:
1. **āb-nümālıkları:**-*lar, -ı*
Gazel 273
Mısra: **5**
Su gibi parlaklık, şeffaflık.
5. Ol cevher ile āb-nümālıkları tīġün
6. Darbet-ẖorī-i kūre-i ḥaddādına deġmez

āb-rū:
1. **āb-rūların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 270
Mısra: **14**
Yüz suyu, haysiyet, şeref.
13. Ümīd-i būs-ı lebiyle o āfetüñ Nābī
14. Ḳadeḥlerüñ dökilen āb-rūların bilürüz

2. **āb-rūları:**-*lar, -ı*
Gazel 824
Mısra: **8**
Yüz suyu.
7. Döksek iderdi micmere de ʿūdı sebz u ter
8. Naẖl-i ümide dökdügümüz āb-rūları

āb-rūlar dökülmeḳ:
1. **āb-rūlar dökülmeḳ:**-*ül, -meḳ*
Gazel 221
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz suyu dökmek, onurunu sarsacak kadar çok yalvarmak.
3. Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
4. Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür

ābuñ cereyanı:
1. **ābuñ cereyanı:**-*ı-uñ*
Gazel 322
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Su akıntısı sesi (Eskiden ruh hastalarının su sesi ve mûsikî'yle tedavi edilmelerine atıfta bulunulmkta ve su sesinin sakinleştirici etkisinden yola çıkarak, onu ûd sesiyle ilişkilendirmektedir).
9. Besdür virür erbāb-ı dile neşve-i sāzı
10. Ābuñ cereyanı var iken ʾūd gerekmez

ābveş:
1. **ābveş:**
Tarih 55
Mısra: **29**
Su gibi.
29. Ābveş rū-māl idüp Nābī didi tārīẖini
30. Muṣṭafa Pāşā ne zībā ḳaṣr bünyād eyledi

aç:
1. **açup:**-*up*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **41**
Yaymak, sermek.
41. Pīş-gīr-i sefīd açup meh-tāb
42. Ebr-i raḥmet-feşān da itdi gül-āb

2. **açdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **202**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.
201. Laʿl-gūn berg ile pür oldı çemen
202. Defterin açdı ẖᵛāce-i maʿden

3. **açdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **42**
Küpe edinmek, küpe takmak.
41. Emr idüp iḥżārına anuñ hemān
42. Geldügi dem açdı tefeʿʿül-künān

4. **açup:**-*up*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **153**
Açmak.
153. Bābın açup çıkdugı dem gülẖanī
154. Gördi Senāyī-i füsürde-teni

5. **açdugı:**-*du, -ġı*
Kaside 9
Mısra: **7**
Dünyayı fethedici olmak, dünyayı fethetmek.
7. Tīr-i ġam açdugı revzenleri yir yir olmış
8. Bād-ı nāzük-ẖaber-i gülşen-i ümmīde memer

6. **açsun:**-*sun*
Kaside 11
Mısra: **148**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
147. Yed-i ʿināyet ile şehr-bend-i ʿālemde
148. Der-i murādını açsun Müfettiḥüʾl-ebvāb

7. **açmaḳ:**-*maḳ*
Kaside 12
Mısra: **171**
Açmak.
171. Ġonce-i ẖāṭıruñ açmaḳ hevesiyle ḳalemüñ
172. Oldı taṣvīr-i dem-i ʿazle bu yüzden ressām

8. **açdı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **214**
(bir nesneyi) yere atmak.
213. Allāh muʿammer ide seni hem vezīrüñi
214. Kim açdı rūy-ı cānuma bāb-ı ʿināyeti

9. **açdı:**-*dı*
Tarih 20
Mısra: **4**
Açmak.
3. Ol şāh-bāz-ı bārū-yı tefvīk ʿazm idüp
4. Açdı Ḳamānçe üzre cenāḥ-ı müʾeyyedi

10. **açdı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **9**
Maksadın/isteğin goncası/açılmamış gülü.
9. Açdı sudāger-i tevfīḳ yine dükkānın
10. İtdi her ferd murād itdügi kālā-yı ḳabā

11. **açmış:**-*mış*
Tarih 30
Mısra: **16**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
15. Dem-be- dem bād-ı ṣabānuñ luṭfına muʿtād olup
16. Çeşmin açmış cānib-i deryāya her bir manẓarı

12. **açmış:**-*mış*
Tarih 30
Mısra: **26**
Görülür duruma getirmek, bir şeyin üzerindeki örtü ya da tabakayı kaldırmak.
25. Şāne-i bād-ı ṣabāyı zülf-i mevc üzre görüp
26. Ṭurrasın açmış leb-i deryāda mānend-i perī

13. **açdı:**-*dı*
Tarih 36
Mısra: **3**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.

3. Bāb-ı luṭfın yine açdı kerem-i Rabbānī
4. Eyledi teşneleri ġarḳa-i iḥsān u ʿaṭā

14. **açduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 114
Mısra: **9**
Açmak.
9. Şevḳ ile gūşlerın açduġı deryā-yı muḥīṭ
10. Teşnedür baḥr-ı dilüñ dinmeġe kemter nemidür

15. **açar:**-*ar*
Gazel 180
Mısra: **5**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

16. **açma:**-*ma*
Gazel 185
Mısra: **9**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.
9. Cevāhir-i hünerüñ dürcin açma ey Nābī
10. Bu çārsūda harīdār-ı maʿrifet yoḳdur

17. **açar:**-*ar*
Gazel 249
Mısra: **2**
Küşat etmek, inşa etmek.
1. Nāz ile ol ġonce kim gāhī leb-i ḫāmūş açar
2. Rāh-ı gūşa çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş açar

18. **açar:**-*ar*
Gazel 249
Mısra: **8**
Gidermek, bir sorunu çözmek.
7. ʿAḳl-ı evvel olduġından bāʿiṡ-i hīç-i vücūd
8. Müşkilāt-ı ʿālemi miftāḥ-ı dest-i hūş açar

19. **açar:**-*ar*
Gazel 249
Mısra: **10**
Eski şiirler, önceki şairlerin söylediği şiirler.
9. Büʾl-hevesden gāh ider vażʿ-ı pesendīde ẓuhūr
10. Geh düşer dīvāne ḳısmı bir zebān-pāpūş açar

20. **açar:**-*ar*
Gazel 249
Mısra: **12**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
11. Baʿżı bī-hūşān ....
12. Açsa da bāb-ı ümīdi .... hem-dūş açar

21. **açar:**-*ar*
Gazel 249
Mısra: **14**
Açmak, çiçeklenmek.
13. Gülşen-i imkānda yoḳdur Nābīyā iḥsān-ı ṣırf
14. Ḫār-ı ġamla ġonce-i iḳbāli dūş-ā-dūş açar

22. **açduġı:**-*duġı*
Gazel 279
Mısra: **5**
Açtığı.
5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma
6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

23. **açup:**-*up*
Gazel 341
Mısra: **10**
Açmak.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

24. **açduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 423
Mısra: **9**
Yara açmak.
9. Pīşīn siperde açduġı zaḫmun cezāsıdur
10. Ḫamyāzesin tehī mi ṣanursın kemānlaruñ

25. **açıl:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Kendine gelmek II Açmak, çiçeklenmek.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

26. **açmış:**-*mış*
Gazel 555
Mısra: **3**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.
3. O düzd-i dil yine bir tāze genc-i ḥüsn açmış
4. Girişmeler dökilür dāmen-i nigāhından

27. **açarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 555
Mısra: **5**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.
5. Açarsa döndürür ol bāz-geşte müjgânlar
6. Nigāh-ı ʿāşıḳ-ı miskīni nīm-rāhından

28. **açma:**-*ma*
Gazel 587
Mısra: **7**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
7. Açma dehān-ı tengüñi ḥarf-i cefā ile
8. Sırr-ı nühüftedür ṣaḳın āvāzelenmesün

29. **açdı:**-*dı*
Gazel 716
Mısra: **7**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
7. Leblerinden dil-berānun açdı zūr-ı mey yine
8. Telḫ-güftār oldılar laʿl-i şeker-ḫālar yine

30. **açduḳça:**-*duḳça*
Gazel 800
Mısra: **8**
Bakış oku.
7. Taʿarruż eyleyemem jāj-hāyī-i meste
8. Dehān-ı şīşenüñ açduḳça gūş ḳulḳuline

31. **açar:**-*ar*
Gazel 825
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. Olmazsa da ne deñlü icābetde medḥali
2. Miftāḥ-ı āh açar yine bāb-ı muḳaffeli

32. **açmış:**-*mış*
Gazel 48
Mısra: **12**
Açmak.
11. ʿAraḳ her bergine mānend-i şebnem olmış üftāde
12. Nesīm-i āh açmış verd-i terdür ḥalḳa-i tevḥīd

ʿacabā:

1. **ʿacabā:**
Kaside 2
Mısra: **33**
Şanlı padişaha ait.
33. Bu fenā ṣaydgehinde ʿacabā var mı ola
34. Ṣayd içün kendisi ṣayd oldıġın añlar ṣayyād

2. **ʿacabā:**
Kaside 9
Mısra: **33**
Tencere tencere.
33. ʿAcabā ülfeti ḳaṭʿ eylemeġe bāʿiṡ ne
34. Oldı mı yoḫsa dilüñ meşrebümüzden muġber

3. **ʿacabā:**
Gazel 44
Mısra: **9**
Şüphe ve şaşma ifade eder.
9. Var mı görmiş ʿacabā olmaduġın ey Nābī
10. Māye-i ṣubḥ-ı keder ḫātime-i şām-ı feraḥ

4. **ʿacabā:**
Tarih 82
Mısra: **56**
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.
55. Kimisi dir bu zer ṭabaḳla felek
56. Kime niʿmet-fürūş olur ʿacabā

5. **ʿacabā:**
Gazel 150
Mısra: **12**
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.

11. Miftāḥ-ı müşkilāt-ı cihānda egerçi ṣabr
12. Ammā girāncadur ʿacabā āhenīn midür

6. ʿ**acabā:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.
7. Ṭurmaz meh-i yek-ḥefte ṭarar ṭurra-i şāmı
8. Meşşāṭası kimdür ʿacabā şāne kimüñdür

7. ʿ**acabā:**
Gazel 211
Mısra: **6**
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.
5. İki per gibi ẓuhūr eyledi ḫaṭ rūyunda
6. Murġ-ı ḥüsnün ʿacabā niyyeti pervāze midür

8. ʿ**acabā:**
Gazel 425
Mısra: **1**
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.
1. Ne ʿaḳlı var ʿacabā ārzū-yı cāh idenüñ
2. O ārzū ile evḳātını tebāh idenüñ

9. ʿ**acaba:**
Gazel 642
Mısra: **5**
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.
5. ʿAcaba var mı ola her ne ise maṭlabına
6. Ārzu itdügi sāʿatde hemān nāʾil olan

ʿaceb:

1. ʿ**aceb:**
Kaside 1
Mısra: **113**
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.
113. ʿAceb vaż eylemiş bu kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi
114. Ki kemter ṣunʿını derk eyleyince pīr olur bürnā

2. ʿ**aceb:**
Kaside 1
Mısra: **121**
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.
121. Dehān u leb ʿaceb germ-ābe-i ʿibret-nümādur kim
122. Ki ḫalʿ u lebs ider anda hezārān şāhid-i maʿnā

3. ʿ**aceb:**
Kaside 1
Mısra: **158**
Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.
157. Bu deñlü niʿmet-i bī-imtinānun ḳadrini bilmez
158. ʿAceb küfrān-ı nā-şükrāndur ek̠ser merdüm-i dünyā

4. ʿ**aceb:**
Kaside 2
Mısra: **29**
Şaşırtıcı, acayip.
29. Bu niʿam-ḫāne-i ḥikmetde ʿaceb ḥāletdür
30. Biri ṣulṭān-ı cihān biri gedā-yı bī-zād

5. ʿ**aceb:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **51**
Şaşırtıcı, acayip.
51. ʿAceb ḳıtʿası ḫūb ṭarzı ḥasen
52. Mübārek ide ḥażret-i züʾl-minen

6. ʿ**aceb:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Acaba.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab nʾoldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb nʾoldı saña

7. ʿ**aceb:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **14**
Şaşırtıcı, acayip.
13. Rind-i dil-zinde-i Şeyḫ Ḥayderʾdür
14. Ḥayder ammā ʿaceb ḳalenderdür

8. ʿ**aceb:**
Gazel 6
Mısra: **6**
Acaba.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

9. ʿ**aceb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **31**
Acaba.
31. Kime maḫṣūṣdur ʿaceb bu maḳarr
32. Ki ider naḳşı çeşmi ġarḳ-ı güher

10. ʿ**aceb:**
Kaside 10
Mısra: **15**
Şaşırtıcı, acayip.
15. ʿAceb ki almaya ebdāl-ı bülbüli ḥayret
16. Ki gösterür aña her sebze ṣūret-i esrār

11. ʿ**aceb:**
Kaside 12
Mısra: **26**
Gönül açan yer.
25. Bādeye der-pey iken derd-i ser-i renc-i ḫumār
26. Bezm-ı ʿālemde ʿaceb kimdür olan mest-i müdām

12. ʿ**aceb:**
Kaside 12
Mısra: **41**
Hz. Musa'nın mucizesi.
41. İḫtiyarī ise de ʿazl ʿaceb ḥālet imiş
42. Dile elbette virürmiş keder-i bī-hengām

13. ʿ**aceb:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Acaba.
3. Virmiş ammā beyyinātuñ beynini tevfīḳ içün
4. Ẕāt-ı bī-ʿillet ʿaceb ʾilletle teʾnīs̠-i s̠ebāt

14. ʿ**aceb:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Acaba.
15. Perverde idüp ṣoñra nigūn itmeden özge
16. Bir ġayrı görülmiş mi ʿaceb mültezim-i çerḫ

15. ʿ**aceb:**
Gazel 45
Mısra: **17**
Acaba.
17. Nābī kime eyler ʿaceb iḥsānını itmām
18. Māhında nümāyānter iken bīş ü kem-i çerḫ

16. ʿ**aceb:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Acaba.
5. Neşʾe-i sāġar-ı Cemdür sebeb-i terk-i edeb
6. Ḫalḳı böyle niçün ögretdi ʿaceb Cem küstāḫ

17. ʿ**acebdür:***-dür*
Tarih 51
Mısra: **21**
Şaşırtıcı, acayip.
21. Bu ʿacebdür ki düşdi tārīḫi
22. Naṣbına kethüdā-yı bevvābīn

18. ʿ**acebdür:***-dür*
Kıt'a 56
Mısra: **3**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
3. Bu ʿacebdür ki olunsa tedḳīḳ
4. ʿAynıdur naḳd-i heves sevdānuñ

19. ʿ**aceb:**
Gazel 66
Mısra: **11**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

20. ʿ**aceb:**
Gazel 86
Mısra: **10**
Şaşırtıcı, acayip.
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

21. ʿ**aceb:**
Tarih 89

Mısra: **5**
Acaba.
5. Ki ʿaceb kanġısı eyler cilve
6. Ḥālet-i miḥnet ü ġam yā rāḥat

22. ʿ**aceb:**
Kıt'a 96
Mısra: **2**
Acaba.
1. Teveccühi bizedür her kaçan bulursa güşād
2. ʿAceb nişanladı tīründe üstüẖvānumuzı

23. ʿ**aceb:**
Kıt'a 96
Mısra: **3**
Acaba.
3. ʿAceb ne germ-nefes itdi pīr-i bāde-fürūş
4. İdince şīşe-i ṣahbā gül-ābdānumuzı

24. ʿ**aceb:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
5. Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduġın neylersin
6. Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var

25. ʿ**acebdür:***-dür*
Tarih 105
Mısra: **3**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
3. Bu ʿacebdür ki bu sālün Nābī
4. Düşdi tārīẖine ʿarż-ı kālā

26. ʿ**aceb:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
5. Yek-dem degül kavāfil-i āvāzdan tehī
6. Ṣaḥn-ı ribāt-ı gūş ʿaceb vaḳf-ı gūşedür

27. ʿ**aceb:**
Tarih 115
Mısra: **11**
Acaba.
11. Bu ʿaceb tārīẖ olur mı diyü itdükde ḥisāb
12. Geldi leb-ber-leb tamāmen ṭabʿı ḥayrān eyledi

28. ʿ**aceb:**
Gazel 120
Mısra: **11**
Acaba.
11. ʿAceb kim eyler elinden rehā girībānı
12. Felek didükleri şerīr-i nābe-kār o mıdur

29. ʿ**aceb:**
Tarih 127
Mısra: **69**
Acaba.
69. Taẖt-ı ḥükmine ʿaceb ḳangı şehüñ daẖildür
70. Kūh-ı Ṭūr u Ḥarem-i Kaʿbe vü ṣaḥn-ı Akṣā

30. ʿ**aceb:**
Tarih 133
Mısra: **2**
Şaşırtıcı, acayip.
1. Devlet-i ḥażret-i hān Aḥmed-i ʿalī-şānda
2. Mülke Fettāḥ-ı kerīm itdi ʿaceb iḥsānı

31. ʿ**aceb:**
Gazel 150
Mısra: **10**
Acaba.
9. Olur dırāzter ne ḳadar kūteh eylesen
10. Fikr-i viṣāl-i yār ʿaceb dūr-bīn midür

32. ʿ**aceb:**
Gazel 170
Mısra: **9**
Acaba.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nuṭḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

33. ʿ**aceb:**
Gazel 171
Mısra: **10**
Acaba.
9. Nedendür cilve-i maʿnīye çıḳmaz ẖayli müddetdür
10. ʿAceb Nābī kümeyt-i ẖāme pā-der-gil mi ḳalmışdur

34. ʿ**acebdür:***-dür*
Gazel 175
Mısra: **8**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
7. Tahrīk-i nigāha yoġ iken dīdede ḳudret
8. Ruẖsāre-i ẖūbānda tek-ā-pūsı ʿacebdür

35. ʿ**aceb:**
Gazel 182
Mısra: **3**
Acaba.
3. ʿAceb ḳalem-rev-i gülzārı itdi mi tesẖīr
4. ʿAzīmet-i sipeh-i nev-bahārdan ne ẖaber

36. ʿ**aceb:**
Gazel 182
Mısra: **9**
Acaba.
9. ʿAceb husule gelür ḥāli var mıdur
10. Nābī ümīd-i ẖāṭır-ı ümmīdvārdan ne ẖaber

37. ʿ**aceb:**
Gazel 208
Mısra: **12**
Müthiş, misilsiz.
11. Meh-rūylara lif sürer rīş-i sepīdi
12. Ṣabūnculuḳ itmekde ʿaceb rind-i cihāndur

38. ʿ**aceb:**
Gazel 220
Mısra: **5**
Acaba.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyẖāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

39. ʿ**aceb:**
Gazel 244
Mısra: **3**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
3. ʿUşşāḳa ʿaceb māye-i sevdā-yı cünūndur
4. Ol çeşm-i siyeh-mest ile ol zülf-i siyeh-kār

40. ʿ**aceb:**
Gazel 252
Mısra: **2**
Şaşırtan, hayrette bırakan.
1. Yārüñ esīr-i ẖande-i ẖāṭır-firībiyüz
2. Ol maṭlabuñ velīk ʿaceb bī-naṣībiyüz

41. ʿ**aceb:**
Gazel 269
Mısra: **4**
Acayip şekilde.
3. Nādānlıġ ile añlamayup ḳadr-ı ṣoḥbeti
4. Ol nāzenīn-i ḥüsne ʿaceb s̱ıḳlet itmişüz

42. ʿ**aceb:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Acaba.
9. Yārüñ havāşī-i ẖaṭına diḳḳat itmedük
10. Fenn-i uṣūl-ı ḥüsni ʿaceb sāde görmişüz

43. ʿ**aceb:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Acaba.
9. Nābī olur günāh-ı diger söylesek ʿaceb
10. Müstevcib-i cezā-yı günāh-ı ne-būdeyüz

44. ʿ**aceb:**
Gazel 282
Mısra: **9**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
9. ʿAşka istiġna yakışmazken ʿaceb hāletdeyüz
10. Varmaġa kūyına ʿār eyler dil-i āvāremüz

45. ʿ**aceb:**
Gazel 311
Mısra: **5**
Acaba.
5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

46. ʿ**aceb:**
Gazel 337
Mısra: **4**
Acaba.

3. Ḥal ḳaydı ile mesʾele-i müşkil-i zülfüñ
4. Şāne ʿaceb efkār-ı müşevveşlere düşmiş

47. ʿ**aceb:**
Gazel 348
Mısra: **5**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
5. ʿAceb ḫıdmet-güzār-ı zūd-ḫīz-i maṣlaḥat-bīndür
6. Zebānlar şekl-i terkeşdür süḫanlar nāvek-i terkeş

48. ʿ**aceb:**
Gazel 352
Mısra: **8**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
7. Dil ararken gevher-i enfāsa bāzār-ı revāc
8. Ġavṭa-i efkār ile buldum ʿaceb ʿummān imiş

49. ʿ**aceb:**
Gazel 354
Mısra: **12**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
11. O māh-rūya ḫat-āver olursa da dirler
12. Zamān ile ʿaceb āfitāb-ı ṭalʿat imiş

50. ʿ**aceb:**
Gazel 378
Mısra: **13**
Acaba.
13. ʿAceb meşīme-i āġūş-ı ḥaşrden bilsek
14. Ne ṣūret üzre ṭoġar nuṭfe-i ḥarām-ı dürūġ

51. ʿ**aceb:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Acaba.
9. I̱mā çıḳar aʿmālle ʿaceb itmege Nābī
10. Her kim ki ider fevt-i taʿallümde teʾessüf

52. ʿ**aceb:**
Gazel 411
Mısra: **10**
Acaba.
9. Olmasak biz kime ʿarż eyler idi envārın
10. Felek anlar mı ʿaceb ḳadrini iḥsānumuzuñ

53. ʿ**aceb:**
Gazel 425
Mısra: **10**
Acaba.
9. Muʿīni maʿẕeret-i leẕẕet olmasa Nābī
10. ʿAceb cevābı nedür ẕevḳsüz günāh idenüñ

54. ʿ**aceb:**
Gazel 426
Mısra: **7**
Acaba.
7. Sūdı nedür muʿamele-i kibrden ʿaceb
8. Şeytānı kār ü bārına enbāz idenlerüñ

55. ʿ**aceb:**
Gazel 446
Mısra: **4**
Şaşırtıcı, acayip.
3. Nesīm-i reh-güẕerinde vücūdum itdüm ḫāk
4. ʿAceb hevālara düşdüm çemen çemen diyerek

56. ʿ**āceb:**
Gazel 469
Mısra: **4**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.
3. Egerçi leẕẕeti inkār olunmaz niʿmet-i vaṣluñ
4. ʿĀceb ʿālemdür ammā şām-ı firḳatde ḫayāl itmek

57. ʿ**aceb:**
Gazel 476
Mısra: **11**
Acaba.
11. ʿAceb bīhūde sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz çerḫe
12. Elinden gelse bir şişeyle bu çerḫi şikest itmek

58. ʿ**aceb:**
Gazel 497
Mısra: **6**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
5. Mücāzātında ḫūb u ziştüñ itmez ẕerrece taḳṣīr
6. ʿAceb ṣūret-nümā-yı ʿadldür āyīne-i ʿālem

59. ʿ**aceb:**
Gazel 502
Mısra: **10**
Acaba.
9. Hep şevḳ-i ḥüsndür sebeb-i güft-gūy-ı rāz
10. Ḥüsn olmasa nʾolurdı ʿaceb ḥalümüz bizüm

60. ʿ**aceb:**
Gazel 531
Mısra: **5**
Acaba.
5. Bir kemān-ḫānede ʿaceb var mı
6. Ebrū-yı yārveş kemān bilmem

61. ʿ**aceb:**
Gazel 556
Mısra: **7**
Acaba.
7. ʿAceb bu taḳviyet şevḳiyle maʿcūn-ḫᵛārlıḳ tā key
8. Binā-yı ten ḫarāb olmaḳdadur mizābı neylersin

62. ʿ**aceb:**
Gazel 598
Mısra: **6**
Acaba.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

63. ʿ**aceb:**
Gazel 676
Mısra: **12**
Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı II Acaba.
11. İster ki çeşmin açmaya ḫᵛāb-ı ḥużūrdan
12. Düzdüñ ʿaceb ʿalāḳası var pāsbān ile

64. ʿ**aceb:**
Gazel 681
Mısra: **7**
Acaba.
7. Bu ḫāne-i sitemde görülmiş midür ʿaceb
8. Dil-ḫᵛāhı üzre nāʾil olan ārzūsına

65. ʿ**aceb:**
Gazel 714
Mısra: **3**
Acaba.
3. Bu emel-ḫāne-i ʿālemde görilmiş mi ʿaceb
4. Kimsenüñ nāʾil-i kām olduġı dil-ḫᵛāh üzre

66. ʿ**aceb:**
Gazel 768
Mısra: **2**
Her biri, ayrı ayrı.
1. Kūyında itmedükçe taḥammül gedālıġa
2. Kimdür ʿaceb vesile bulan aşinalıġa

67. ʿ**aceb:**
Gazel 776
Mısra: **7**
Acaba.
7. Ḫᵛāhiş-i vuṣlat mı ḥiss itdi telāşumdan ʿaceb
8. Mevc-ḫīz-i çīn-i nāz olmaḳda ebrūlar yine

68. ʿ**aceb:**
Gazel 823
Mısra: **3**
Acaba.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhüʾl-emīn pervāne olmaz mı

69. ʿ**aceb:**
Gazel 857
Mısra: **3**
Kaynaşmak, uyum sağlamak.
3. ʿAceb bu kʾitmedeyüm zīver-i dükān-ı riyā
4. Melek beġenmez iken yazmaġa ʿibādetümi

70. ʿ**aceb:**
Gazel 858
Mısra: **3**
Terkedilmiş gönül.
3. Bu çār-sūda ʿaceb farḳ olunmadı ḳaldı
4. Riyā-fürūş ile ḥalvā-fürūş-ı ṣābūnī

71. ʿ**aceb:**
Gazel 862

Mısra: **7**
Yüzlerce yarası olan bağır.
7. ʿAceb ne tīz ferāmūş ider cebīn-i ġurūr
8. Ḥaṣīr-i mescide her rūz çihre-sālığını

72. ʿ**aceb:**
Gazel 865
Mısra: **18**
Dudak dudağa olmak II Ağız ağıza vermek, iki kişi birbirine pek yakın durarak gizlice konuşmaya dalmak, yan yana gelmek.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

73. ʿ**aceb:**
Gazel 869
Mısra: **7**
Acaba.
7. İder mi gūş ʿaceb ʿandelībüñ efġānın
8. O ġoncenüñ deheninden kelām alınmaz mı

74. ʿ**aceb:**
Gazel 869
Mısra: **14**
Acaba.
13. Nakīşedür saña şeb-gerdlük disem
14. Nābī ʿaceb bu sözden o māh-ı tamām alınmaz mı

75. ʿ**aceb:**
Gazel 879
Mısra: **10**
Acaba.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

76. ʿ**aceb:**
Gazel 884
Mısra: **3**
Tuhaf, garip.
3. ʿAceb tehīligi var pāy-ı kürsī-i vaʿżun
4. Mürācaʿat yine pīr-i muġāna geldi gibi

ʿaceb degül:

1. ʿ**aceb degül:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, garip değil.
5. Derhem olursa kākül-i cānān ʿaceb degül
6. Olur tekellüfāt çü meslūb şeb-be-şeb

2. ʿ**aceb degül:**
Gazel 137
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şaşılmaz, garip değil.
9. Nābī tehī-leb-i ṭaleb olsa ʿaceb degül
10. Ol naḫl-i nāz-pervere bār olmadan ḳaçar

3. ʿ**aceb degül:**
Gazel 488
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şaşılmaz, garip değil.
1. Bilmezse ḳadr-i ḥüsnini ḫūbān ʿaceb degül
2. Mevrūs̱dur mis̱āl-i zenān mükteseb degül

ʿaceb ki:

1. ʿ**aceb ki:**
Kaside 22
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
29. ʿAceb ki lālesinüñ dağı yoḳ derūnında
30. Sitānbul olsa nʾola dāġdār-ı Maġnīsā

2. ʿ**aceb ki:**
Kaside 28
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
15. ʿAceb ki sālim iken ʿaşḳ ḥarf-i ʾilletden
16. Hevā-yı ʿillet-i ʾāşıḳ anuñla müşeddeddür

3. ʿ**aceb ki:**
Gazel 99
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
13. Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mīve-i kām
14. ʿAceb ki ṭāliʿiümün ḫʷābgāhı bīd midür

4. ʿ**aceb ki:**
Gazel 311
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
9. ʿAceb ki ḳıymetümüz zāyiʿ eylese dihkān
10. Hezār mezraʿadan cemʿ olınma ḫırmeniyüz

5. ʿ**aceb ki:**
Gazel 522
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
9. ʿAceb ki ʿanber ider ḫāmlıḳ ben ey Nābī
10. Gül-ābdān gibi giryān ü şermnāk olurum

6. ʿ**aceb ki:**
Gazel 709
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
7. ʿAceb ki mālik-i genc-i ḫayāl iken şuʿarā
8. Yine güzārdadur ʿömri istiʿāre ile

7. ʿ**aceb ki:**
Gazel 727
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

aceb mi:

1. **aceb mi:**
Gazel 832
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
5. Aceb mi perde-i nāmūsı bülbül eylese çāk
6. Bu baġa dāmen-i gül pāre pāre gelmedi mi

ʿaceb mi:

1. ʿ**aceb mi:**
Kaside 9
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
89. Hüneri kimdür iden çāḳ bu ḳadar kendüye mülk
90. Nāmı oldıysa ʿaceb mi vüzerāya mefḫar

2. ʿ**aceb mi:**
Kaside 11
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
117. ʿAceb mi sözlerüme eylese felek taʿẓīm
118. ʿAceb mi nāmumı añduḳça gözlese ādāb

3. ʿ**aceb mi:**
Kaside 11
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
117. ʿAceb mi sözlerüme eylese felek taʿẓīm
118. ʿAceb mi nāmumı añduḳça gözlese ādāb

4. ʿ**aceb mi:**
Kaside 22
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
23. Hediyyedür çemen-i pāy-ı taḫta lāleleri
24. ʿAceb mi olsa bülend iʿtibār-ı Maġnīsā

5. ʿ**aceb mi:**
Kaside 25
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.
23. ʿAceb mi Nābīyā feyżinden itmezse bizi maḥrūm

24. Çūñ olduḳ tekyesinde mihmanı Şeyḫ Ebū-Bekrün

6. **ʿaceb mi:**
Kaside 28
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
39. ʿAceb mi oldı ise zīr-i desti mülk-i kemāl
40. Ḳalem-mis̱āl fünūn-ı hünerde ẕüʾl-yeddür

7. **ʿaceb mi:**
Tarih 31
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
9. ʿAceb mi cāme-i ḳadd-ı ḳabūl olursa budur
10. Metāʿ-ı tāze ẓuhūr-ı ḳalem-rev-i maʿnā

8. **ʿaceb mi:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
1. ʿAceb mi şerbet-i dinar ile iderse ʿilāc
2. Ṭabiʿat-ı emele ʾārıż oldı sūy-ı mizāc

9. **ʿaceb mi:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
7. Ne lüccede var emn ne sahilde ʿaceb mi
8. Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid

10. **ʿaceb mi:**
Gazel 90
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
9. Serinde olmayınca sāyesi kim iʿtibār eyler
10. ʿAceb mi dāmen-i ṭuġrāya rū-māl itse fermānlar

11. **ʿaceb mi:**
Gazel 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
3. ʿAceb mi āyine-i raḥmet olsa rūy-siyāh
4. Kemīne-seng-i siyāh ile zer ʾıyār olunur

12. **ʿaceb mi:**
Gazel 127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
9. ʿAceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dīde baḳduḳça
10. Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pīrehen ditrer

13. **ʿaceb mi:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.
7. ʿAceb mi fetḥ ile āṣaf bulursa reng-i ṣafā
8. Ki zāġ-ı tīġ-i şecāʿat ġazā bozundısıdur

14. **ʿaceb mi:**
Gazel 159
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tuhaf mı, şaşılır mı.
5. ʿAceb mi mevt-i iradīye düşse ehl-i sülūk
6. Cilā-yı āyine-i rūḥ ecel bozundısıdur

15. **ʿaceb mi:**
Gazel 169
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
11. ʿAceb mi menzile irse sebük-revān-ı ṭaleb
12. Ḫayāl-i zülf-i ümīd elde tāziyānesidür

16. **ʿaceb mi:**
Gazel 183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
3. ʿAceb mi şāneāsā çāk çāk olsa dil-i ʿuşşāḳ
4. Sipāh-ı ḫaṭṭ-ı nev-hīze ḳafādār oldı gīsūlar

17. **ʿaceb mi:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
5. Olsa ʿaceb mi rāh-revān-ı ṭaleb naḫīf
6. Esb eyledükçe ṭayy-ı menāzil zebūn düşer

18. **ʿaceb mi:**
Gazel 204
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
11. O şuḫuñ hāme-i müjgānı levḥ-i cism-i zārumda
12. ʿAceb mi meşḳ-i istiġnā iderse ṭıfl-ı mektebdür

19. **ʿaceb mi:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
9. ʿAceb mi mültefit-i ṣūret olmasak Nābī
10. Bizüm ḳalem-rev-i maʿnāyadur nezāretümüz

20. **ʿaceb mi:**
Gazel 308
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
5. Çeşmi ʿaceb mi ʿāşıḳa itmezse yek nigāh
6. Āhū-yı dest-i nāz şikār olmaḳ istemez

21. **ʿaceb mi:**
Gazel 311
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
11. Olursa laʿl-i lebe şeh-nişīn dil-i Nābī
12. ʿAceb mi şāh-ı cihān-perverüñ nişīmeniyüz

22. **ʿaceb mi:**
Gazel 329
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
13. Nābī ʿaceb mi eyler isek çerḫi zīr-iʾ pāy
14. Bir ẕerreyüz ki mihr ile hem-ṣoḥbet olmışuz

23. **ʿaceb mi:**
Gazel 339
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
13. ʿAceb mi ḳāmet-i maʿnāya Nābī olsa nā-çesbān
14. Gubār-ālūde olmış cāme-i ḫāṭır köhenlenmiş

24. **ʿaceb mi:**
Gazel 340
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
3. ʿAceb mi mū-be-mū-yi cismüm olsa çāk çāk-ı ġam
4. Ḫaṭ-āverliklerin itmiş işāret şāne göndermiş

25. **ʿaceb mi:**
Gazel 366
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
11. Ḫāme hengām-ı suḫan olsa ʿaceb mi ser be-pīş
12. Olduġın anlar mürāʿāt-ı edeb güftāre şarṭ

26. **ʿaceb mi:**
Gazel 377
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
9. Olsa ʿaceb mi zāde-i ṭabʿum füsürde-rūy
10. Oldı meşīme-i heves ābesten-i ferāġ

27. **ʿaceb mi:**
Gazel 405
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
7. Destine ḥüccet-i ʿıtḳ itse ʿaceb mi iḥsān
8. Ḫidmet-i ʿafvda çoḳ kuşişi var ʿişyānuñ

28. ʿ**aceb mi:**
Gazel 439
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
13. Hezār mīr-i ʿalemden cüdādur ey Nābī
14. ʿAceb mi sinelerin dögdügi neḳārelerüñ

29. ʿ**aceb mi:**
Gazel 483
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
9. İtmekdedür mesāmiʿ-i eyyāmı pür-güher
10. Nābī ʿaceb mi olsa zebān-ı ḳalem ḳalīl

30. ʿ**aceb mi:**
Gazel 516
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.
13. Nābī ʿaceb mi cünbiş-i raḳḳāṣ-ı naṭıḳa
14. Üstād-ı ṣunʿ bestesidür sāʿatüm benüm

31. ʿ**aceb mi:**
Gazel 561
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
17. Daḫı nev-āmededür ṭıfl-ı naẓm ey Nābī
18. ʿAceb mi ḫāmeden eylerse merkeb-i çūpīn

32. ʿ**aceb mi:**
Gazel 589
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
11. O nām-keşlük ile şöhretüñ cezālarıdur
12. ʿAceb mi ḳalʿa-i zerrīne ḥabs olınsa nigīn

33. ʿ**aceb mi:**
Gazel 604
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
5. Āfitāb-ı ḥüsn dirlerse ʿaceb mi Yūsufʾa
6. Güş idenler delvden mīzāna taḥvīl itdügin

34. ʿ**aceb mi:**
Gazel 697
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
13. Nābī ʿaceb mi sözlerümüz olsa bī-neʾmek
14. İstanbulʾuñ lisānın unutduḳ kenārda

35. ʿ**aceb mi:**
Gazel 703
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
11. Nev-müslümān ʿaceb mi taḳvā-fürūş olsa
12. Eyler füzūn perestiş ġılmān-ı nev-ḫarīde

36. ʿ**aceb mi:**
Gazel 752
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı.
1. ʿAceb mi ḳaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

37. ʿ**aceb mi:**
Gazel 813
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
3. Ġamze-i tātārı ol şuḫuñ ʿaceb mi ṣubḥ u şām
4. Ḫayl-i ʿuşşāḳa doḳunsa ġāret-i hūş eylese

ʿaceb midür:

1. ʿ**aceb midür:**
Gazel 136
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
11. Taʿẓīm ile ser üzre getürsek ʿaceb midür
12. Murġ-ı ümīdi ṣayda ḳafesdür ʿimāmeler

2. ʿ**aceb midür:**
Gazel 155
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
21. Maʿdende olsa naʿl der-āteş ʿaceb midür
22. Meydān-ı cūd şevḳi ile bād-pūy-ı zer

3. ʿ**aceb midür:**
Gazel 172
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
13. Çün sāde-rūlar āyinedür ṭūṭī-i dile
14. Nābī ġazel de sāde olursa ʿaceb midür

4. ʿ**aceb midür:**
Gazel 172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
1. Dilber esīr-i bāde olursa ʿaceb midür
2. Mestāna būs-dāde olursa ʿaceb midür

5. ʿ**aceb midür:**
Gazel 172
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
1. Dilber esīr-i bāde olursa ʿaceb midür
2. Mestāna būs-dāde olursa ʿaceb midür

6. ʿ**aceb midür:**
Gazel 172
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
3. İḥsān iden kerīmdür iḥsānı da anuñ
4. Meʾmūldan ziyāde olursa ʿaceb midür

7. ʿ**aceb midür:**
Gazel 172
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
5. Mihr-i ṣiyāmı eyledi ḥal nāḫun-ı hilal
6. Meyḫāneler güşāde olursa ʿaceb midür

8. ʿ**aceb midür:**
Gazel 172
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
7. Vaʿdinden evvel eylemek iḥsānına vefā
8. Dilber ḥelāl-zāde olursa ʿaceb midür

9. ʿ**aceb midür:**
Gazel 172
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
9. Ol māh olınca hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn
10. Aḫter-ruḫān piyade olursa ʿaceb midür

10. ʿ**aceb midür:**
Gazel 172
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
9. Ol māh olınca hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn
10. Aḫter-ruḫān piyade olursa ʿaceb midür

11. ʿ**aceb midür:**
Gazel 172
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
11. Aldı çenār sāyesine cūyı cū daḫı
12. Pāyine ser-nihāde olursa ʿaceb midür

12. ʿ**aceb midür:**
Gazel 202
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
5. Müjgān-ı nāzın açmasa cānān ʿaceb midür
6. Revzenleri ḥarīm-i cemālün ḳafes lenür

13. ʿ**aceb midür:**
Gazel 443
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
9. Alsam ʿaceb midür seni āġuş-ı vuṣlata
10. Sen şehr-i ḥüsn ü köhne ḥiṣāruñ benüm senüñ

14. ʿ**aceb midür:**
Gazel 474
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
9. Telḫī-i ṭabʿ-ı çīn-i cebini ʿaceb midür
10. Baḥr āb-ı rūyıdur bu zemīn-i beñzerüñ

15. ʿ**aceb midür:**
Gazel 474
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
11. Merġūb olursa nüsḫa-i ḫāṭır ʿaceb midür
12. Efzūndur iʿtibārı kitāb-ı muṣavverüñ

16. ʿ**aceb midür:**
Gazel 693
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı.
7. Bu piç ü tāba düşerse ʿaceb midür mektūb
8. Siyeh midād dökilmiş beyāż-ı sādesine

ʿacebā:

1. ʿ**acebā:**
Gazel 807
Mısra: **9**
Acaba.
9. Bāġbānuñ ḫarı ile ʿacebā farḳı nedür
10. Seyr-i ṣunʿ olmasa seyr-i çemenüñ żımnında

2. ʿ**acebā:**
Gazel 818
Mısra: **7**
Acaba.
7. Şehr-i ġaybuñ ʿacebā yoḳ mı metāʿ-ı dīgeri
8. Her gelen tāze metāʿın getürür tāzeleri

3. ʿ**acebā:**
Gazel 865
Mısra: **16**
Acaba.
15. Bu ḳadar sitem-keşānuñ es̱er itmez inkisārı
16. ʿAcebā o ġırra-i nāz ne duʿāya maẓhār oldı

4. ʿ**acebā:**
Gazel 868
Mısra: **8**
Acaba.
7. Ey düşen dāʿiye-i vaṣf-ı dehān-ı yāre
8. ʿAcebā ḫāṭırana rāh-ı ʿadem gelmez mi

5. ʿ**acebā:**
Gazel 869
Mısra: **4**
Acaba.
3. Ḳalur gider mi bize itdügi bu cevr ü sitem
4. Sipihrden ʿacebā intiḳām alınmaz mı

ʿacem:

1. ʿ**acem:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
İranlı.
5. ʿArabī nüsḫaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

2. ʿ**acem:**
Kaside 8
Mısra: **91**
İranlı.
91. Özbek u Hind u Hıṭā vü ʿAcem ü Çīn ü Ḫoten
92. Gūş ider ḫuṭbe-i nāmun bu ḳadar cemʿ-i keşīr

3. ʿ**acemüñ:**-*v*
Gazel 550
Mısra: **10**
İran.
9. Cāme-i ġayri bozup ʿanteri yapmak gibidür
10. Naẓm-ı Türkīye çevirmek ʿAcemüñ güftārın

4. ʾ**acem:**
Gazel 20
Mısra: **5**
İran.
5. Buña hevāda ʿIrāk u ʾAcem muḫālifdür
6. Ki çār faṣlı da nev-rūz ider ṣabā-yı Ḥaleb

acı bādāmı:

1. **acı bādāmı:**-*ı*
Gazel 197
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Acı badem.
5. Gösterür yār devā-ḫᵛāh olana çeşm-i ġazab
6. O ṭabīb-i dilüm ancaḳ acı bādāmı bilür

ʿacīb:

1. ʿ**acībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **10**
Şaşılacak derecede, acayip.
9. Gehī ayāga çalarlar metāʿ-ı rāyic iken
10. Taḥammül itmede ammā ʿacībdür lūle

açıḳ:

1. **açıḳ:**
Gazel 623
Mısra: **13**
Örtülü, kapalı olmayan, açılmış.
13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

2. **açıḳdur:**-*dur*
Gazel 811
Mısra: **5**
Çok değil. Fazla mı?.
5. Açıḳdur yüzleri bī-perdedür ezhārı gülzāruñ
6. Bürīde perde-i cāme girer olmaḳla şermende

açıl:

1. **açılınca:**-*ınca*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **63**
Açık hale gelmek, çiçeklenmek, neşelenmek.
63. Açılınca o ġonce-i maḳṣūd
64. Çoḳ ḫazān çekdi gülistān-ı vücūd

2. **açıldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **8**
Açık hale gelmek.
7. Ġubār-ı tefriḳadan oldı müncelī ʿālem
8. Başıldı gerd-i küdūret açıldı çeşme-i hūr

3. **açılaldan:**-*al, -dan*
Kaside 7
Mısra: **149**
Açık hale gelmek.
149. Görüldi mi açılaldan berü bu bāb-ı sefer
150. Bu gūne hedm-i ḳılāʿ ü hezīmet-i tābūr

4. **açılup:**-*up*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **107**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.
107. Açılup rūznāme-i nev-rūz
108. Geldi taḥvīle mihr-i ʿālem-sūz

5. **açılup:**-*up*
Kaside 8
Mısra: **3**
Salına salına yürümek.
3. Nāgehān mekmen-i ġaybuñ açılup perdeleri
4. Oldı bir ṣaf sipeh ārāyīş-i meydān-ı żamīr

6. **açılmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 9
Mısra: **63**
Açık hale gelmek, çiçeklenmek, neşelenmek.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerḫ-i sitemger bu cefādan ne biter

7. **açıldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **27**
Kazanmak, elde etmek.

27. Açıldı ʿuḳde-i kārum bozuldı idbārum
28. Ki oldı āṣaf-ı devrān içün medīḥa-nigār

8. **açılur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **95**
Bulunduğu yerden uzaklara gitmek, uzanmak, yayılmak.
95. Bir daḫı ḫāneñe ʿazm eylemez andan açılur
96. İḳtiżā eyler ise birisine istiḥmām

9. **açıldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **15**
Açık hale gelmek.
15. Açıldı bāb-ı ʿadālet derīçe-i inṣāf
16. Ḳapandı medḫal-i ẓulm u girīve-i bīdād

10. **açılup:**-*up*
Kaside 15
Mısra: **108**
Açık hale gelmek.
107. Salṭanat salṭanat oldı şeref-i ẕātı ile
108. Memleket memleket oldı açılup ẓulmet-i ġam

11. **açıldı:**-*dı*
Tarih 16
Mısra: **8**
Kendine gelmek, biraz iyileşmek, ferahlamak, rahatlamak.
7. Meşām-ı ʿālemi būy-ı beşāret eyledi taʿṭīr
8. Ġubār-ı ġam ʿadem oldı açıldı dīde-i dünyā

12. **açıldı:**-*dı*
Tarih 16
Mısra: **64**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.
63. Saña mühr ile geldi şehr-i raḥmet ikisi birden
64. Açıldı ʿāleme birden żiyāfet-ḫāne-i Mevlā

13. **açıldı:**-*dı*
Tarih 19
Mısra: **29**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

14. **açıldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **21**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.
21. Yine açıldı şifā-ḫāne-i feyż-i Bārī
22. Buldı her bir maraż-ālūde murādınca devā

15. **açıldı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **51**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.
51. Kimi dir kim açıldı perde-i şeb
52. Zührenüñ levḥi oldı cilve-nümā

16. **açılup:**-*up*
Tarih 90
Mısra: **5**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.
5. Nā-geh açılup derīçe-i ġayb
6. Çıḳdı bu ṣadā ki lā-teḫāfū

17. **açılma:**-*ma*
Gazel 128
Mısra: **7**
İçini dökmek, derdini paylaşmak.
7. Ey sāde-levh açılma ṣanup mūriṡ-i ḥayāt
8. Bu ṣāḥanuñ semūmı ṣabā ṣūretindedür

18. **açıldı:**-*dı*
Gazel 213
Mısra: **7**
Açmak, çiçeklenmek.
7. Gül hem açıldı hem ārāyiş-i destār oldı
8. Bülbül-i bī-ḫaber āyā daḫı şivende midür

19. **açıldığın:**-*dıġ, -ın*
Gazel 219
Mısra: **3**
1. Ferahlamak, rahatlamak 2. Gezmek.
3. Açıldığın ḫaber virür aġyāra gül gibi
4. Her dem bize nesīm-i sebük-pā gelür gider

20. **açıldı:**-*dı*
Gazel 246
Mısra: **2**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.
1. Geldi bahār itdi zemīn ʿarż-ı sīneler
2. Enfās-ı ʿİseviyle açıldı sefīneler

21. **açıldı:**-*dı*
Gazel 335
Mısra: **10**
(Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
9. Minnet cenāb-ı Ḥaḳḳa ki ey Nābī-i ḥazīn
10. Açıldı hep şükūfe-i maḳṣūd u mültemes

22. **açılmış:**-*mış*
Gazel 339
Mısra: **1**
Açık hale gelmek, çiçeklenmek, neşelenmek.
1. Açılmış gül gül olmış ṣafha-i rūyı semenlenmiş
2. Leṭāfet kat kat olmış ʿārıżında nesterenlenmiş

23. **açılma:**-*ma*
Gazel 388
Mısra: **9**
Ferahlamak, rahatlamak II Soyunmak.
9. Çoḳ da açılma eyle hazer rüzgârdan
10. Ḥammām-ı çerḫ köhnelemiş püşt-māli yoḳ

24. **açılduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 417
Mısra: **6**
-Manevi anlamda- İlahi sırların ortaya çıkması.
5. Esrār-ı ʿulūma seni maḥrem mi ṣanursuñ
6. Ey bī-naẓar açılduġı yoḳ saña kitābuñ

25. **açılur:**-*ur*
Gazel 532
Mısra: **11**
Açılmak (Yaranın açılması).
11. İşidince yiñemez dāġ-ı nihānı açılur
12. Gülsitān-ı dil-i ʿuşşāḳa ṣabādur suḫanum

26. **açılsa:**-*sa*
Gazel 579
Mısra: **4**
Açık hale gelmek.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ḫamūş
4. Ammā açılsa ḫātem olur līk bī-nigīn

27. **açılduġıñı:**-*du, -ġı, -ñ, -ı*
Gazel 590
Mısra: **6**
İçini dökmek, derdini paylaşmak II (Çiçek için) Büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
5. Naḳl eyler āb u tāb ile ṭurmaz çemen çemen
6. Ey gül baña açılduġıñı bād işitmesün

28. **açılsun:**-*sun*
Gazel 596
Mısra: **5**
Çiçeklenmek.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

29. **açılmaz:**-*maz*
Gazel 598
Mısra: **10**
İçini dökmek, derdini paylaşmak II (Çiçek için) Büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

30. **açılmayaydı:**-*ma, -y, -ay, -dı*
Gazel 602
Mısra: **3**

Açık hale gelmek, çiçeklenmek, neşelenmek.
3. Açılmayaydı olmaz idi lāle dāġdār
4. Gencīne-i piyāzda āsūde-ḥāl iken

31. **açılup:**-*up*
Gazel 645
Mısra: **5**
Açık hale gelmek, çiçeklenmek II İçini dökmek, derdini paylaşmak.
5. Açılup da eylemezdi maḥrem-i rāz-ı derun
6. Gül şemīm-i ẖāne-zāduñ bilse ġammāz olduġın

32. **açılmaz:**-*maz*
Gazel 724
Mısra: **4**
Açılmak, çözülmek.
3. Her zamān ü her mekānuñ başḳadur ẖāṣiyyeti
4. ʿUḳde-i ẖāṭır açılmaz varmayınca gülşene

33. **açılmasuñ:**-*ma, -suñ*
Gazel 742
Mısra: **11**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.
11. Bir kez açılmasuñ ser-i ẖum yoẖsa kim baḳar
12. Fermān-ı ʿaşḳa şıḥne-i ṣabruñ yasaġına

34. **açılur:**-*ur*
Gazel 765
Mısra: **10**
Açık hale gelmek, çiçeklenmek
9. Bāʿis̱-i ẖande leb-i ġonceye hep şeb-nemdür
10. Bī-tekellüf açılur dil-ber-i ṣahbā-dāde

35. **açılmadı:**-*madı*
Gazel 791
Mısra: **8**
Açık hale gelmek, çiçeklenmek
7. Ṣaçdum güher-i eşki şebnem gibi dīdemden
8. Açılmadı bir ġonce gülzār-ı temennāda

36. **açılmaz:**-*maz*
Gazel 830
Mısra: **2**
İçini dökmek, derdini paylaşmak.
1. Olurmış ẖançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
2. Dil-i mecrūḥ açılmaz baña ammā yāre besbelli

37. **açıldı:**-*dı*
Gazel 832
Mısra: **11**
İçini dökmek, derdini paylaşmak II (Çiçek için) Büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
11. Açıldı gül sen açılmazsın ey dükkānçe-i dil
12. Nüvīd-i fetḥ daẖı bu diyāra gelmedi mi

38. **açıldı:**-*dı*
Gazel 855
Mısra: **1**
Açılmak (yara vb. bağlamında).
1. Açıldı ʿāşıḳuñ yine dāġ-ı nihānları
2. Yir yir ẓuhūra geldi maḥabbet nişānları

açılmaz:
1. **açılmaz:**
Gazel 872
Mısra: **10**
(Çiçek için) Büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.
9. Hezārāsā hemān elden ḳoma feryāduñ ey Nābī
10. Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestūr gördüñ mi

açılmazsın:
1. **açılmazsın:**
Gazel 832
Mısra: **11**
Gizlenen ipliği uzatma, ekleme.
11. Açıldı gül sen açılmazsın ey dükkānçe-i dil
12. Nüvīd-i fetḥ daẖı bu diyāra gelmedi mi

acıyup ağlayarak:
1. **acıyup ağlayarak:**-*y, -arak*
Kaside 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Hâline) acıyıp ağlamak.
11. Yanup yıkılup acıyup ağlayarak biraz
12. Āmāde idicek sözine gūş-ı raġbeti

ʾāciz:
1. ʾ**āciz:**
Kaside 1
Mısra: **131**
Gücü bir şeye yetmez, güçsüz.
131. Ḫired derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

ʿāciz:
1. ʿ**ācizüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **387**
Gücü bir şeye yetmez, güçsüz.
387. Bī-kesüm ʿācizüm perişānum
388. Hedef-i tīr-i cevr-i devrānum

2. ʿ**ācizum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **492**
Gücü bir şeye yetmez, güçsüz.
491. Bir faḳīrüm saña s̱enā-ẖᵛānum
492. ʿĀcizum pāy-māl-i devrānum

3. ʿ**ācizden:**-*den*
Gazel 415
Mısra: **3**
Gücü bir şeye yetmez, güçsüz.
3. ʿĀcizden aḳviyā ider ümmīd-i taḳviyet
4. Çoḳ gerden-i kemānda ḥuḳūḳı kebādenüñ

ʿāciz idi:
1. ʿ**āciz idi:**- *i, -di*
Tarih 77
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Güçsüz, zayıf, yetersiz.
33. Bu ṣaʿb-ı maṣlahatdan Rüstemler idi ʿāciz
34. Yümn-i ṣadāḳat ile Ḥaḳḳ aña itdi āsān

ʿāciz olup:
1. ʿ**āciz olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Uğraştığı halde bir şey yapamamak, yapmaya gücü yetmemek.
89. ʿĀciz olup ʿāḳibet indi yire
90. Tā ki nedür aṣl-ı tevaḳḳuf göre

2. ʿ**āciz olup:**-*up*
Gazel 355
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Uğraştığı halde bir şey yapamamak, yapmaya gücü yetmemek.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sim-āb göstermiş

ʿāciz olur:
1. ʿ**āciz olur:**-*ur*
Gazel 380
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Uğraştığı halde bir şey yapamamak, yapmaya gücü yetmemek.
7. Ḥamldan sāyesini ʿāciz olur gāv-ı zemīn
8. Olunursa ne ḳadar kār-ı günāhum taẖfīf

ʿacizān:
1. ʿ**acizānuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **365**
Âcizler, zavallılar.
365. ʿAcizānuñ enīs ü ġam-ẖᵛārı
366. Nām-ı pāki ʿināyet-i Bārī

ʿāciz-i maẖlūḳuñ:
1. ʿ**āciz-i maẖlūḳuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılmışların acizi, zavallısı (İnsan bağlamında).
143. Olmayıcaḳ iẕn-i Ḫudāvendgār
144. ʿĀciz-i maẖlūḳuñ elinde ne var

ʿācizlerüñ nasibi ayağına gelürmiş:
1. ʿ**ācizlerüñ nasibi ayağına gelürmiş:**
Gazel 742
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
İslam dinine göre herkesin ayrılmıs bir nasibi vardır ve kimse kimsenin nasibini yiyemez, acizlerin muhtaçların rızkı zahmetsiz verilir.
3. Sürdükde yār ṣūret-i bāline rū didüm

4. ʿĀcizlerüñ nasibi gelürmiş ayağına

açuḳ boyama:
1. **açuḳ boyama:**-*ma*
Gazel 768
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Açık renge boyamak.
9. Ey çeşm açuḳ boyama kumāş-ı sirüşküñi
10. Yoḳ çār-sūy-ı ḥüsnde raġbet ḳabalıġa

açuḳda ḳalam:
1. **açuḳda ḳalam:**-*am*
Kaside 2
Mısra: **286**
Kelime Tipi: **Deyim**
Evsiz barksız kalmak, sığınacak ve barınacak bir yeri olmamak.
285. Sāyebān-ı keremün basṭ-ı cenāḥ itmiş iken
286. İtmem ümmīd ki açuḳda ḳalam rūz-ı meʿād

ʿacūz-ı ġamla:
1. ʿ**acūz-ı ġamla:**-*la*
Gazel 332
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gam kocakarısı.
7. Kesdük ümīd-i vaṣlı ʿarūs-ı neşātdan
8. Şimdi ʿacūz-ı ġamla hem-āġūşlardanuz

ʿacz:
1. ʿ**aczüñ:**-*ü, -ñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **293**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
293. Vaṣf-ı ẕātında ʿaczüñ iẓhār it
294. Baʿd ez-īnʿarż-ı ḥāli der-kār it

2. ʿ**aczin:**-*i, -n*
Tarih 19
Mısra: **23**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
23. ʿAczin görüp Sulṭān-ı dīn ol kāfir-i bed-ṭıynetüñ
24. Ḳondı Ḳamançe üstine çetr-i felek-manẓūr ile

3. ʿ**acze:**-*e*
Gazel 50
Mısra: **3**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
3. ʿAcze haml itmek hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi cehldür
4. Leẕẕet-i āsāyiş-i dildür müdārādan murād

4. ʿ**aczümden:**-*üm, -den*
Gazel 71
Mısra: **10**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
9. Zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür nā-yābdur Nābī
10. Sükūtum sanma ʿaczümden zebān-dānsuzlıġumdandur

5. ʿ**acz:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
7. İderler ol ḳadar ʿacz ile kesr-i leşker-i ẓulmet
8. Fetīl-i mūmāsā ittifāḳ itse perīşānlar

6. ʿ**aczdür:**-*dür*
Gazel 261
Mısra: **11**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
11. Teslīm ü ʿaczdür yine sermāye-i ẓafer
12. Meydān-ı inkisār dilāverlik istemez

7. ʿ**aczi:**-*i*
Gazel 439
Mısra: **7**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
7. Telāş-ı niʿmeti ḳorḳudur ʿaczi derk eyler
8. Gören naṣībi dehānında şīr-ḫᵛārelerüñ

8. ʿ**aczüñ:**-*üñ*
Gazel 558
Mısra: **5**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ḫurde gendümden yapılmış günbed-i ḫırmen

9. ʿ**aczindendür:**-*i, -n, -den, -dür*
Gazel 642
Mısra: **7**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
7. Hiç kāniʿ mi olur eks̱eri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳāʾil olan

10. ʿ**aczi:**-*i*
Gazel 644
Mısra: **14**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
13. Hayrdur bī-dārlıkdan ḫᵛāb o bī-idrāke kim
14. ʿAczi vardur vāḳıʿāt-ı ʿālemi taʿbīrden

11. ʿ**aczdür:**-*dür*
Gazel 715
Mısra: **8**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
7. Ne bu iḳdāmı o ṭāġlar delisi Ferhādʾuñ
8. ʿAczdür ʿaşḳa düşen ḳuvvet-i bāzū degül a

12. ʿ**aczüñ:**-*üñ*
Gazel 737
Mısra: **9**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
9. Yine o bildügin işler ḳalur saña ʿaczüñ
10. Ḳaderle her ne ḳadar kārzār olınsa bile

13. ʿ**aczdür:**-*dür*
Gazel 800
Mısra: **4**
Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.
3. Olaydı ḳudreti itmezdi ḫāṭırına güẕer
4. Sebeb cebābirenüñ ʿaczdür tevekküline

ʿacz u niyāz:
1. ʿ**acz u niyāz:**
Gazel 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zayıf ve dua ehli.
3. ʿAcz u niyāz olur yine olursa çāre-sāz
4. Yoḫsa ġurūr vāsita-i maġfiret mʾolur

ʿacze ḥaml idüp:
1. ʿ**acze ḥaml idüp:**-*üp*
Tarih 135
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Acizliğe, zayıflığa yormak,bağlamak.
11. Bu cānibden tesāmuḥ gördügince ḥaml idüp ʿacze
12. Terakkī buldı evżāʿ-ı fesādātın ziyād itdi

ad:
1. **adum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **61**
İsim, nam.
61. Maḫlaṣum der-be-derī oldı adum merdūdī
62. Daḫı bilmem ki beni gerdiş-i devrān nʾeyler

2. **adı:**-*ı*
Gazel 44
Mısra: **8**
İsim, nam.
7. Görmedük neydügini oldugını gūş itdük
8. Bir zamān faṣl-ı bahāruñ adı hengām-ı feraḥ

3. **adına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **1**
İsim, nam.
1. İtmiş imżā ḫam-kārān-ı hevānuñ ādına
2. Ḳudret itdükde taʿalluḳ dūzaḫuñ īcādına

4. **adı:**-*ı*
Gazel 838
Mısra: **11**
İsim, nam.

11. Bu ʿaṣrda adı mahrūsalarda gümrükdür
12. O ġāretün ki beyābānda reh-zenānuñ idi

a̱ʿdā:
1. **aʿdānı:**-*n, -ı*
Kıt'a 1
Mısra: **42**
Düşman, hasım.
41. İtsün seni mahfuz ḫatālarla ḫatardan
42. Aʿdānı giriftār-ı nikād eylesün Allāh

2. **aʿdāsı:**-*sı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **141**
Düşman, hasım.
141. Aʿdāsı ola zebūn u ḫaste
142. Bed-ḫᵛāhı ẕelīl ü dil-şikeste

3. **aʿdāsı:**-*sı*
Kaside 12
Mısra: **189**
Düşman, hasım.
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı füzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫᵛāhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

4. **aʿdāyı:**-*y, -ı*
Kaside 24
Mısra: **112**
Düşman, hasım.
111. Ḳande ʿazm eyler iseñ çetr-i zümürrüd-fāmuñ
112. Ejder olursa da aʿdāyı ider nā-bīnā

5. **aʿdānuñ:**-*nuñ*
Tarih 76
Mısra: **36**
Düşman, hasım.
35. Dıraḫt-ı devletin bār-āver itsüñ ḥażret-i Bārī
36. Ola bīḫinden aʿdānuñ nihāl-i ʿömri ber-kende

6. **aʿdā:**
Gazel 331
Mısra: **1**
Düşman(lar) ‖ rakip(ler).
1. Ne deñlü eylese aʿdā benümle lecc ü sitīz
2. Şikest-i ḫāṭırın itmez mürüvvetüm tecviz

7. **aʿdā:**
Gazel 398
Mısra: **7**
Düşman, hasım.
7. Bir gūşesinde eylesün aʿdā daḫı çerā
8. Memnūnuyuz farāḫī-i ṣahrā-yı meşrebüñ

8. **aʿdāya:**-*ya*
Gazel 484
Mısra: **14**
Düşman, hasım.
13. Mānend-i kemān ḥükmini vir redd ü ḳabūlüñ
14. Aḥbābuñı āġūşa çek aʿdāya metīn ol

9. **aʿdā:**
Gazel 494
Mısra: **10**
Düşman, hasım.
9. Her mevḳiʿa nisbet gerek efʿālde Nābī
10. Aʿdā ile aḥbāba naẓar tīr ü kemān ol

10. **aʿdā:**
Gazel 693
Mısra: **9**
Düşman, hasım.
10. Bu luʿbetün şehi reşk eylesün piyādesine
9. Ne māt olur ne hücūm eyler üstine aʿdā

aʿdā olmışlar:
1. **aʿdā olmışlar:**-*mış, -lar*
Kaside 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Düşman olmak.
61. ʿAnāṣırla ṭabāyiʿ reng-i żıddīde olup ḳāʾim
62. Biribiriyle olmışlar vaḥīdüʾl-aṣl iken aʿdā

ādāb:
1. **ādāb:**
Kıt'a 28
Mısra: **2**
Ahlak ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı.
1. Temkīn resm-i ʿizz ü ʾalā mevḳiʿindedür
2. Ādāb vażʿ-ı ḥilm ü ḥayā mevḳiʿindedür

2. **ādāb:**
Gazel 417
Mısra: **4**
Ahlak ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baş pāyuñı rūyına türābuñ

3. **ādāb:**
Gazel 753
Mısra: **10**
Ahlak ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı.
9. Ṣürāhī geh düşe āb-ı ruḫ-ı rindi ider rīzān
10. Gehī güstāḫlıḳ eyler ẓuhūr ādāb şeklinde

ādāb gözlese:
1. **ādāb gözlese:**-*se*
Kaside 11
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Edebe, adaba uygun davranmak.
117. ʿAceb mi sözlerüme eylese felek taʿẓīm
118. ʿAceb mi nāmumı añduḳça gözlese ādāb

ādāb u ḥüsn-i ḫıdmetin:
1. **ādāb u ḥüsn-i ḫıdmetin:**-*i, -n*
Tarih 129
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Doğru ve yerinde davranma ve güzece hizmet etme.
5. Bendegānınun görüp ādāb u ḥüsn-i ḫıdmetin
6. İtdi ilbās-ı ḫilaʿdan ġayri çoḳ luṭf u ʿaṭā

ādāb u vekārından:
1. **ādāb u vekārından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 92
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Doğru ve yerinde davranma, metot, yöntem, sıra ve saygı.
39. Bāḫuṣūṣ ola bunun ṣāḥibi bir āṣaf kim
40. Felek ādāb u vekārından ider istiḥyā

ādāb-ı dūr-ā-dūra:
1. **ādāb-ı dūr-ā-dūra:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Uzaktan uzağa sevme edebi.
1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

ādāb-ı teşekkürle:
1. **ādāb-ı teşekkürle:**-*le*
Tarih 95
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Teşekkürlerini, şükrüne yerine getirme tarzı.
3. Ādāb-ı teşekkürle Büʾl-ḫayr didi tārīḫ
4. Men ʿallemeni ḥarfen ḳad ṣayereni ʿabdā

ādāb-ı ʿubūdiyyeti:
1. **ādāb-ı ʿubūdiyyeti:**-*i*
Gazel 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İbadeti usulüne uygun yapma.
5. Ādāb-ı ʿubūdiyyeti eşcārdan ögreñ
6. ʿAksüñ bile tāʿatver-i seccāde-i āb it

aʿdād:
1. **aʿdād:**
Kaside 2
Mısra: **212**
Adetler, sayılar.
211. Senüñ evṣāfunı ʾadd itmek içündür yoḫsa
212. Bu ḳadar olmaz idi nā-mütenāhī aʿdād

ʿadālet:
1. **ʿadāletle:**-*le*
Tarih 16
Mısra: **25**
Hak ve hukuku gözetme.
25. ʿAdāletle müsellem ġarḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem

26. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

2. ʿ**adālet:**
Tarih 16
Mısra: **53**
Hak ve hukuku gözetme.
53. ʿAdālet sende himmet sende luṭf u merḥamet sende
54. Saña beñzer bulunmaz bir vezīr-i ʿāḳil ü dānā

3. ʿ**adāletde:**-*de*
Tarih 155
Mısra: **5**
Hak ve hukuku gözetme.
5. ʿAdāletde müsellem ʿırḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
6. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

ʾadālet:
1. ʾ**adāletle:**-*le*
Tarih 103
Mısra: **31**
Hak ve hukuku gözetme.
31. Sadākatle ʾadāletle diyānetle metānetle
32. Sadāret ḥükmini şāyānı üzre eyledi icrā

ʿadālet-ḫāne-i ḥikmetde:
1. ʿ**adālet-ḫāne-i ḥikmetde:**-*de*
Kaside 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hakimliğin adalet evi, dünya, alem.
15. Virüp ḥaḳḳ-ı ṣarīḥin ḳabż ü basṭ ü maḥv ü is̱bātuñ
16. ʿAdālet-ḫāne-i ḥikmetde itmiş cümlesin irżā

ʿadālet-pīşe:
1. ʿ**adālet-pīşe:**
Tarih 16
Mısra: **45**
Adaletli, adil.
45. Veliyyüʾn-niʿmetā ṣadrā ʿadālet-pīşe düstūrā
46. Eyā ḥikmet-şinās-ı muḳteżā-yı ṣūret ü maʿnā

adam:
1. **adam:**
Gazel 636
Mısra: **8**
Ademoğlu, insanoğlu, insan.
7. Bu şehrde rāḥat mı görür rūz-ı siyehden
8. Iṣlāḥ iden adam ḳara gönlekle hevāsın

aʿdā-yı bed-ḫᵛāhı:
1. **aʿdā-yı bed-ḫᵛāhı:**-*ı*
Gazel 467
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kötülük isteyen düşman.
5. Ne sūd aʿdā-yı bed-ḫᵛāhı ferahnaḳ itmeden ġayri
6. Ḫilāf-ı gerdişinden çerḫün iẓhār-ı melāl itmek

aʿdā-yı devletin:
1. **aʿdā-yı devletin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Devlet düşmanları II Mutluluk düşmanları.
189. Yā İlāhī bī-ḥaḳḳ-ı nūr-ı dühūr
190. Eyle aʿdā-yı devletin maḳhūr

aʿdā-yı dīn:
1. **aʿdā-yı dīn:**
Tarih 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Din düşmanları.
7. Aʿdā-yı dīn üzre sefer taṣmīm idüp ol dādger
8. İtdi cihānı pür-ḥaşem cemʿiyyet-i Manṣūr ile

ʿadd eylediler:
1. ʿ**add eylediler:**-*di, -ler*
Tarih 104
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Saymak, sayılmak, itibar etmek.
35. Bu ḫıdmeti ʿadd eylediler cānına minnet
36. Hükkām-ı bihīn-niyyet-i maḥrūsa-i Şehbā

ʿadd eylemezdi:
1. ʿ**add eylemezdi:**-*mez, -di*
Gazel 647
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saymak, sayılmak, itibar etmek.
1. ʿAdd eylemezdi fāʾide naḳd-i ticāretin
2. Ġāfil bileydi māye-i ʿömrüñ ḫasāretin

ʿadd ider:
1. ʿ**add ider:**-*er*
Gazel 136
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Saymak, sayılmak, itibar etmek.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

ʾadd ider:
1. ʾ**add ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Saymak, sayılmak, itibar etmek.
77. Ḫıdmetüñ bār-ı gīrān ʾadd ider olmışken ezel
78. İltifātuñ hevesi māye-i zeyn-i endām

ʿadd ider oldı:
1. ʿ**add ider oldı:**-*dı*
Gazel 820
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sayar olmak, kabul eder olmak.
15. Şimdi s̱āḳīl ʿadd ider oldı maḳālümüz
16. Bizden teveḳḳuʿ idecek āmāli ḳalmadı

ʿadd iderken:
1. ʿ**add iderken:**-*er, -ken*
Tarih 122
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Saymak, sayılmak, itibar etmek.
17. Nice yıllarda ḳaṭʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

ʿadd itmedükçe:
1. ʿ**add itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 457
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Saymak, sayılmak, itibar etmek.
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid
6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

ʾadd itmek:
1. ʾ**add itmek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **211**
Kelime Tipi: -
Saymak, sayılmak, itibar etmek.
211. Senüñ evṣāfunı ʾadd itmek içündür yoḫsa
212. Bu ḳadar olmaz idi nā-mütenāhī aʿdād

ʾadd olunur:
1. ʾ**add olunur:**-*ur*
Tarih 147
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Öyle) Kabul edilmek, sayılmak.
11. Ḥall-i eşkāli bedel ʾadd olunur cāʿizeye
12. Bunda dil dāʿiye-i sīm ile zerden geçdi

ʿaddeyle:
1. ʿ**addeyle:**
Kaside 14
Mısra: **134**
Saymak, sayılmak, itibar etmek.
133. Bulur ʿaṭāsı seni çekme zaḥmet-i ḫᵛāhiş
134. Hemān duʿāsını ʿaddeyle eşref-i evrād

ʿadd-ı denāʾet kʾolunur:
1. ʿ**add-ı denāʾet kʾolunur:**
Gazel 685
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Ki) Zillet, aşağılık sayılmak.
3. Biz ol fuḳarāyuz kʾolunur ʿadd-ı denāʾet
4. Kevneyni zekāt eylemek eñ müflisümüzde

ʿadd-ı nefes eylemeyen:
1. ʿ**add-ı nefes eylemeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 336
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -

Aldığı nefesin kıymetini bilmek, ömrün değerini anlamak.
9. Olamaz zümre-i erbāb-ı nefesden maʿdūd
10. Bu teneffüskedede eylemeyen ʿadd-ı nefes

ʿaded:
1. ʿ**adedde:**-*de*
Tarih 74
Mısra: **9**
Sayı, hesap, ebced hesabı.
9. İsm-i Sulṭān aña şāyān ki ʿadedde birdür
10. Lafẓ-ı Sulṭān ile ʿaynī ile lafẓ-ı ʿĪsā

ʾ**aded:**
1. ʾ**adedde:**-*de*
Tarih 94
Mısra: **29**
Sayı, hesap.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̱erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

ʿ**aded-i çil hezār:**
1. ʿ**aded-i çil hezār:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Kırk bin adet.
131. Tā aña dek kim zer-i kāmil-ʿıyār
132. Bulduġı sāʿat ʿaded-i çil hezār

ādem:
1. **ādem**ʾ**i:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **84**
İnsan ‖ Hz. Adem Peygamber.
83. Aña maʿnāsını keşf eyledi levḥ-i ḳaderüñ
84. Eyleyen Ādemʾi esmā ile ancaḳ irşād

2. **ādem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **41**
İnsan ‖ Hz. Adem Peygamber.
41. Ḫalḳ idüp ḫāk-ı tīreden ādem
42. Eyledi nāmın eşref-ı ʿālem

3. **ādem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **49**
İnsan..
49. Murġ-ı ʿarş-āşiyāndur ādem
50. Ḳālib-i kevn-i cāndur ādem

4. **ādem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **50**
İnsan.
49. Murġ-ı ʿarş-āşiyāndur ādem
50. Ḳālib-i kevn-i cāndur ādem

5. **ādem:**
Kaside 11
Mısra: **103**
İnsan.
103. Ṭoyar mı vaṣfdan ādem o āṣafı ki ola
104. Neşāt-ı medḥi kesād-āver-i neşāṭ-ı şarāb

6. **ādemüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **43**
İnsan.
43. Ādemüñ ḫāne-i temkīnin idermiş vīrān
44. İʿtibārāt-ı keder-ḫīz-i ġam-engīz-i liʿām

7. **ādemi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **52**
İnsan.
51. Līk mümkin mi bu evżaʿa taḥammül ki ider
52. Ādemi her birinüñ bād-ı burūtı sersām

8. **ādem:**
Kaside 15
Mısra: **176**
İnsan.
175. Medḥüñ itdükçe çıḳar cümle beyān-ı vākiʿ
176. Bulamaz medḥüñe şāyān diyecek söz ādem

9. **ādem**ʾ**üñ:**-*üñ*
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Hz. Adem Peygamber.
3. Ādemʾüñ yidügi toḫm-ı gendüm
4. Oldı ḫırmānuñ içinde peydā

10. **ādem:**
Gazel 37
Mısra: **9**
İnsan.
9. Ḳosun sitāreyi Nābī müneccim ādem ise
10. Meʾāl-i aḥsen-i taḳvīmi itsün istiḫrāc

11. **ādem:**
Gazel 47
Mısra: **2**
İnsan.
1. ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḫ
2. Bu ḳadar görmemişüz olduġın ādem küstāḫ

12. **ādemüñ:**-*üñ*
Tarih 68
Mısra: **6**
İnsan.
5. Ḫoşā nişīmen-i ġarrā ki ẕevḳ-i seyri ider
6. Nigār-ḫāne-i Çīn ādemüñ dil ü cānın

13. **ādemi:**-*i*
Gazel 83
Mısra: **1**
İnsan.
1. Dīvāne eyler ādemi zencīr-besteler
2. Dest-i uṣūl pāy-ı hevāyı gidesteler

14. **ādemi:**-*i*
Gazel 86
Mısra: **9**
İnsan.
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

15. **ādem:**
Gazel 114
Mısra: **11**
Insan ‖ Hz. Âdem.
11. Şems Ḥavvāsına Ādem giçinürse gerdūn
12. Şah-ı gülbin de Mesīḥā-yı gülüñ Meryemʾidür

16. **ādem:**
Gazel 154
Mısra: **9**
İnsan ‖ Hz. Âdem (Hz. Adem'in acı meyveyi yemesi olayına telmihen).
9. Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi ʿitāb
10. Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür

17. **ādemi:**-*i*
Gazel 176
Mısra: **8**
İnsan.
7. Her gördüğüne açma şaḳın dīde-i efkār
8. Her mertebede maṣlaḥatuñ ādemi vardur

18. **ādem:**
Gazel 179
Mısra: **10**
İnsan.
9. Eks̱eri nüh-ḳubbe-i eflāke ṣıġmaz Nābīyā
10. Dil-büzürgān-ı ṣaġīrüʾl-ḥacm ādem böyledür

19. **ādem:**
Gazel 184
Mısra: **14**
İnsan. ‖ Hz. Adem Peygamber.
13. Ṣad-sāle pīri āb u hevāsı cüvān ider
14. Ādem bu kūha gelmede bī-iḫtiyār olur

20. **ādem:**
Gazel 201
Mısra: **1**
İnsan.
1. Ādem esīr-i dest-i meşiyyet degül midür
2. ʿĀlem zebūn-ı pençe-i ḳudret degül midür

21. **ādemde:**
Gazel 214
Mısra: **4**
İnsan.
3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʾdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

22. **ādem:**
Gazel 272
Mısra: **4**
İnsan.

3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūḫ-ı ḫoş-endām
4. Ādem daḫı bir ġayrı günāh itmeġe deġmez

23. **ādem:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Hz. Adem Peygamber.
1. İrtibāt-ı ḥüsn ü ʿaşḳ olmışdı müstaḥkem henüz
2. Ṭurre-i Ḥavvaʾya dil-bend olmadan Ādem henüz

24. **ādemüz:**-*üz*
Gazel 296
Mısra: **16**
İnsan.
15. ʿİllet-i gāʾiyyeyüz maʿnen taḳaddüm bizdedür
16. Ādemüz ʿālemden ey Nābī muʾaḫḫar gelmişüz

25. **ādem:**
Gazel 393
Mısra: **8**
İyi, haysiyet sahibi insan, adam.
7. Etvārumuz müsellem-i erbāb-ı ṭabʿ iken
8. Cānā senüñ yanuñda hemān ādem olmaduḳ

26. **ādemüñ:**-*üñ*
Gazel 399
Mısra: **2**
İnsan.
1. Her bāġ-ı dil-güşāda ki nā-yāb ola ġamuñ
2. Firdevs olursa başına teng olur ādemüñ

27. **ādemde:**-*de*
Gazel 413
Mısra: **3**
İnsan.
3. Olsa ẕātī hüner ādemde neyāsā yoḫsa
4. Gūş-māl itmeyicek leẕẕeti yoḳ ṭanbūruñ

28. **ādem:**
Gazel 497
Mısra: **10**
İnsan.
9. Ḳalurdı lafẓ ü maʿnā tengnāy-ı lā-taʿayyünde
10. Ḥaḳīḳat üzre bu maʿnāya ṣūret virmese ādem

29. **ādem:**
Gazel 512
Mısra: **4**
İnsan.
3. Ḫalḳdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

30. **ādeme:**-*e*
Gazel 532
Mısra: **9**
İnsan.
9. Ādeme neşve virür ġamdan ider āzāde
10. Bāde-i meykede-i ḥüsn-i edādur suḫanum

31. **ādemden:**-*den*
Gazel 545
Mısra: **8**
Ademoğlu, insanlar.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

32. **ādemin:**-*in*
Gazel 585
Mısra: **20**
İnsan.
19. İstiḳāmetle o ḳāmetle eyü bulmış hele
20. Ṭoġrısı bār-ı girān-ḳadr-ı emānet ādemin

33. **ādem:**
Gazel 613
Mısra: **14**
İnsan.
13. İcrā iderdi ḥükmüni aṣl-ı kerīminüñ
14. Nābī bileydi herkes eger ādem olduġın

34. **ādem:**
Gazel 651
Mısra: **7**
İnsan.
7. Ādem var eylemez zer-i ḫurşīde iltifāt
8. Varınca kesr-i ḫāṭır ider bir ġurūş içün

35. **ādeme:**-*e*
Gazel 665
Mısra: **10**
İnsan. ‖ Hz. Adem Peygamber.
9. Nābī bihişt-i ḫār be-dünbāl-i ʿālemün
10. Ġaflet virür müşāhede-i ḥüsni ādeme

36. **ādemde:**-*de*
Gazel 680
Mısra: **9**
İnsan.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

37. **ādemden:**-*den*
Gazel 747
Mısra: **19**
İnsan. ‖ Hz. Adem Peygamber.
19. Ḳalmış ādemden sarāy-ı köhnedür mülk-i cihān
20. Kim değişmiş cennete vaḳf eylemiş evlādına

38. **ādem:**
Gazel 795
Mısra: **3**
İnsan.
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

ʿadem:

1. ʿ**ademden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **224**
Yokluk.
223. Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
224. Çünki ḫalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

2. ʿ**ademi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **98**
Yokluk.
97. Ẕāt-ı pāki vücūda virdi nūr
98. ʿAdemi itdi sāyesi maʿmūr

3. ʿ**adem:**
Tarih 16
Mısra: **8**
Yokluk.
7. Meşām-ı ʿālemi būy-ı beşāret eyledi taʿṭīr
8. Ġubār-ı ġam ʿadem oldı açıldı dīde-i dünyā

4. ʿ**adem:**
Gazel 95
Mısra: **1**
Yokluk.
1. ʿAdem ki ġarḳ-ı ʿaṭāyā-yı āferīnişdür
2. Müdām būse-zen-i pāy-ı āferīnişdür

5. ʿ**adem:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Yokluk.
3. ʿAdem derīçe-i iflās-ı teng-destīdür
4. Vücūd sīne-i ṣaḥrā-yı āferīnişdür

6. ʿ**adem:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Yokluk.
7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere
8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

7. ʿ**adem:**
Gazel 457
Mısra: **6**
Yokluk.
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid
6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

8. ʿ**ademüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 761
Mısra: **4**
Yokluk.
3. Kevni o ḳadar naḳş-ı vücūd itmiş iḥāta
4. Kim eylemiş is̱bāt vücūdın ʿademüñ de

ādem iderseñ:

1. **ādem iderseñ:**
Gazel 475
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eğitmek, yetiştirmek, itibar görür hale getirmek.
13. Bī-şübhe ṣunar mīve-i miḥneteye destin
14. Ālemde kime himmet idüp ādem iderseñ

ʿadem oldı:
1. ʿ**adem oldı:**-*dı*
Kıt'a 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak.
3. Oldı ʿUzzā ʿadem be-laṭme-i āb
4. Oldı Lāt u Menāt ḫāne-ḫarāb

ādem ü eşcār:
1. **ādem ü eşcār:**
Kaside 10
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
İnsanlar ve ağaçlar.
77. Bu faṣl-ı ʿīd ü bahār içre kim umūm üzre
78. Libās-ı tāze giye cümle ādem ü eşcār

ʿadem-ābād:
1. ʿ**adem-ābāda:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **72**
İnsan ancak çalıştığına erişir, ona çalışmaktan başka bir şeyden fayda yoktur(Ku'an-ı Kerim, Necm 39).
71. Geldi devrān-ı ṣafā-baḫş-ı Muṣāḥib Pāşā
72. Lāzım oldı saña ey ġam ʿadem-ābāda sefer

ādemcesine:
1. **ādemcesine:**
Gazel 783
Mısra: **4**
Hz. Adem Peygamber gibi
3. Girelüm bāġ-ı visāline o serv-i nāzuñ
4. Ṣaḥn-ı firdevs idelüm meskeni ādemcesine

ādemī:
1. **ādemī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **48**
Ademoğlu, insanlar.
47. Diḳḳat ile olunsa kevne naẓar
48. Görinür ādemī çü nūr-ı baṣar

2. **ādemīdür:**-*dür*
Gazel 114
Mısra: **8**
İnsana ait, insana dair (Beyitte Hz. Adem'in talim-i esma mucizesine telmihte bulunulmaktadır).
7. ʿİlm-i esmā ile teşrif olunan cedd-i kerīm
8. Ser-be-ser ḥikmet-i Ḥaḳḳʾdur ki tamām ādemīdür

ʿadem-i ṣarfa:
1. ʿ**adem-i ṣarfa:**-*a*
Gazel 403
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Tam yokluk.
7. Reng-i hestīden es̱er yoḳ ʿadem-i ṣarfa şebih
8. Göremem lez̠z̠etini vāḳıʿasuz ḫᵛāblaruñ

ādemiyyet:
1. **ādemiyyet:**
Gazel 386
Mısra: **6**
İnsanlık.
5. Hüner bir ḫātır-ı virānı taʿmīr itmedür yoḫsa
6. Degüldür ādemiyyet naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ

ādemiyyet itmekdür:
1. **ādemiyyet itmekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İnsana yaraşır tavırlarda bulunmak.
1. Ne ʿarż-ı cāh ne ıẓhār-ı himmet itmekdür
2. Kişiye cāh-ı bülend ādemiyyet itmekdür

ʿādet:
1. ʿ**ādet:**
Kıt'a 104
Mısra: **3**
Toplum içinde yapıla yapıla alışılmış olan, usul, kaide, anane, gelenek, görenek, örf, teamül, töre, yapılageliş.
3. ʿĀdet budur ekābir ider dest-gīrlik
4. Bir derdmendüñ üstine düşdükde sayesi

2. ʿ**adet:**
Gazel 200
Mısra: **8**
Toplum içinde yapıla yapıla alışılmış olan, usul, kaide, anane, gelenek, görenek, örf, teamül, töre, yapılageliş.
7. Cānā ne var ġarībüñe itmezsin iltifat
8. Vuṣlat sizüñ diyarda ʿadet degül midür

3. ʿ**ādetdür:**-*dür*
Gazel 462
Mısra: **10**
Toplum içinde yapıla yapıla alışılmış olan, usul, kaide, anane, gelenek, görenek, örf, teamül, töre, yapılageliş.
9. Zevāl-i ḥüsni hengāmında ḫaṭ başdı ruḫ-ı yāri
10. Sahīfe çirknāk olduḳça ʿādetdür raḳam çekmek

4. ʿ**ādetidür:**-*i, -dür*
Gazel 464
Mısra: **4**
Toplum içinde yapıla yapıla alışılmış olan, usul, kaide, anane, gelenek, görenek, örf, teamül, töre, yapılageliş.
3. Ḥālini pīr-i hevesnāk-ı sipihrüñ seyr it
4. Her seḥer ʿādetidür cāmeyi tecdīd itmek

5. ʿ**ādet:**
Gazel 708
Mısra: **8**
Toplum içinde yapıla yapıla alışılmış olan, usul, kaide, anane, gelenek, görenek, örf, teamül, töre, yapılageliş.
7. ʿUşşāḳdan uṣanduġı günler mülūk-ı ḥüsn
8. ʿĀdet budur bahāne ararlar ez̠iyyete

ʿādet degül:
1. ʿ**ādet degül:**
Gazel 712
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Usul, gelenek olmama, alışık olmama.
9. Degüldür yek-nefes endīşeden ḫālī dil-i Nābī
10. Degül ʿādet şebān-rūz olmaḳ ebvāb-ı ḥarām beste

ʿādetā:
1. ʿ**ādetā:**
Gazel 712
Mısra: **1**
Sanki, neredeyse, hemen hemen.
1. Cihānda olduġından ʿādetā bāb-ı kerem beste
2. Dehān-ı resm-i lā oldı güşād ammā neʿam beste

ʾādeten:
1. ʾ**ādeten:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **121**
Adet üzere.
121. Yoḳ geldügi ʾādeten ẓuhūra
122. İrsāl-i ʿaṭa bilād-ı dūra

ʿādet-i dīrīnesidür:
1. ʿ**ādet-i dīrīnesidür:**-*si, -dür*
Gazel 455
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kadim gelenek ,eski adet.
5. Evliyā-yı niʿamuñ ʿādet-i dīrīnesidür
6. Kendü evżaʿını etbāʿına isnād itmek

ʾādet-i dīrīnidür:
1. ʾ**ādet-i dīrīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 151
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kadim gelenek ,eski adet.
3. Andan itsünler şikāyet tāze ʿaybı var ise
4. Yoḫsa feryād ehl-i derdün ʾādet-i dīrīnidür

ʿādet-i ḥüsn olmayaydı:
1. ʿ**ādet-i ḥüsn olmayaydı:**-*ma, -y, -a, -y, -dı*
Gazel 543
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**

Güzelliğin geleneği olmak II Güzel bir adet olmak.
11. Rübūdesini ider miydi ġayriden dil-serd
12. Eger ki ġayret-i nāz olmayaydı ʿādet-i ḥüsn

ʿādet-i remy:
1. **ʿādet-i remy:**
Tarih 125
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ok atma adeti.
9. Anlaruñ da ezelī olmaġ ile muʿtadı
10. ʿĀdet-i remy ü talebkārī-i esbāb-ı ġazā

ʿādet-i şehr:
1. **ʿādet-i şehr:**
Gazel 70
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerin adeti.
7. Her zaman ḫāṭıra endīşe-i rāḥat gelmez
8. ʿĀdet-i şehr budur müʾmin ü kāfir bulunur

ʿādeti üzre:
1. **ʿādeti üzre:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Alışmış olduğu şekliyle.
77. ʿĀdeti üzre yine vaḳt-i seḥer
78. İtmiş iken dāʿiye-i ʿazm-i der

ʾādet-i yem:
1. **ʾādet-i yem:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Denizin alışkanlığı.
3. Nev-be-nevdür kārvān-ı ḥādisāt-ı kāʾināt
4. Bulmaz emvācı tenāhī ʾādet-i yem böyledür

ʾādil:
1. **ʾādil:**
Kaside 1
Mısra: **37**
Adalet edici, adaletli.
37. Zihī ʾĀdil ki eyler çār-sūy-ı çār faṣlında
38. Terāzū-yı dü-keffe ḫidmetin sermā ile germā

ʿādil:
1. **ʿādil:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **204**
Adalet edici, adaletli.
203. Hem saḫī hem şecīʿ ü fāżıl hem
204. Hem maʿārif-şinās ü hem ʿādil

2. **ʿadīli:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **138**
Benzer, eşit.
137. Fünūn-ı ḥarb ü veġāda naẓīri nā-mesmūʿ
138. Kemāl-i fażl u hünerde ʿadīli nā-mezkūr

3. **ʿādil:**
Tarih 16
Mısra: **19**
Adalet edici, adaletli.
19. Saḫī vü ʿādil ü kāmil halīm ü ʿāḳil ü fāżıl
20. Kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baḫşā

ʿadīl olamaz:
1. **ʿadīl olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 841
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Adaletli olmak.
9. Ruḫsār-ı bī-tekellüfine sāde-rūlaruñ
10. Zen kısmınun ʿadīl olamaz eñ cemīlesi

ʿādil-i ʿālī-güher-i pāk-ı dilā:
1. **ʿādil-i ʿālī-güher-i pāk-ı dilā:**
Tarih 36
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Ey gönlü temiz özü yüce adalet sahibi!.
31. Āṣafā ʿādil-i ʿālī-güher-i pāk-ı dilā
32. Ey żiyā-baḫş-ı ʿuyün-ı ʿulemā vü vüzerā

ʿadīm:
1. **ʿadīm:**
Kaside 16
Mısra: **25**
Yok olan, bulunmayan.
25. Cismüñ ʿalīl ü tāb ü tüvānuñ ʿadīm iken
26. Her meh dü rūze görmez iken rūy-ı ṣıḥḥati

ʿadīm oldı:
1. **ʿadīm oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak.
3. Oldı çün kim ʿālem-i ṣūretde āsāyiş ʿadīm
4. Dīde-i aġyārdan oldı nihān maʿnā gibi

ʿadīm olur:
1. **ʿadīm olur:**-*ur*
Gazel 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak.
5. Ḥādiṡ muḳarin olsa ḳadīme ʿadīm olur
6. Olmaz güneh muḳābil-i gīsū-yı maġfiret

adın koymış:
1. **adın koymış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Adını koymak, isim vermek.
5. Eyleyüp bir ġarīb ṣunʿ īcād
6. Ḳoymış adın cihān-ı kevn ü fesād

adını çekerler:
1. **adını çekerler:**-*er, -ler*
Gazel 399
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Adını anmak, yad etmek.
7. ʿAlemde ġayrı muḫteriʿ-i ẕevḳ yoḳ mıdur
8. Tā key çekerler adını bir cām içün Cemʾüñ

adını ḳomış:
1. **adını ḳomış:**-*mış*
Gazel 165
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Adını koymak, isim vermek.
5. Ḳavm-i Mūsāʾya idüp sāz-nevāzān taḳlīd
6. Ḳomış adını ḳamış pirāmenüñ mūsiḳār

adını ḳomışlar:
1. **adını ḳomışlar:**-*mış, -lar*
Gazel 399
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Adını koymak, isim vermek.
3. Künc-i ferāġuñ anlamayañlar ṣafāsını
4. Devlet ḳomışlar adını ġavġa-yı ʿālemüñ

ʿadl:
1. **ʿadl:**
Kaside 14
Mısra: **136**
Varlığın tümü.
135. Hemīşe tā ola dīvān-ḫāne-ı ʿālem
136. Uṣūl-ı şerʿ ile maʿmūr u ʿadl ile ābād

2. **ʿadl:**
Tarih 16
Mısra: **27**
Adalet.
27. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
28. İder rūḥı Niẓāmüʾl-mülkʾi dest-i ʿadl ile iḥyā

3. **ʿadl:**
Tarih 36
Mısra: **60**
Adalet, hakkaniyet.
59. Olasın düşmene ġālib dönesin devlet ile
60. İdesin ʿadl ile vīrān-ı cihānı iḥyā

4. **ʿadl:**
Tarih 121
Mısra: **38**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.
37. Olmış ezelī ṭıynet-i pākinde muḫammer

38. İnṣāf u mürüvvet kerem ü ʿadl ü diyānet

5. ʿ**adl:**
Tarih 155
Mısra: **7**
Adalet, hakkaniyet, doğruluk.
7. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
8. İder rūḥ-ı Niẓāmüʾl-mülki dest-i ʿadl ile iḥyā

6. ʿ**adl:**
Gazel 266
Mısra: **9**
Adalet, hakkaniyet.
9. Maʿmūrluġı ʿadl iledür şehr-i vücūduñ
10. Burc-ı beden u ritʿat-ı bārū ile olmaz
7. ʿ**adl:**
Kaside 2
Mısra: **122**
Adalet.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

ʿadl ü dāde:
1. ʿ**adl ü dāde:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Doğruluk ve adalet.
57. Saña ḳalmışdur el-ḥaḳ ʿadl ü dāde şīme-i inṣāf
58. Sitemdür saña bu ʿālemde itmek himmetüñ icrā

ʿadl ü ḥaḳḳāniyyete:
1. ʿ**adl ü ḥaḳḳāniyyete:**-*e*
Tarih 137
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hak, hukuk ve adalete uygunluk, adalet ve doğruluk.
7. Nihādında hüveydā ʿadl ü ḥaḳḳāniyyete niyyet
8. İrişdürmiş kemāl-i ittiḥāda fażl ü taḳvāyı

adl ü inṣāf:
1. **adl ü inṣāf:**
Tarih 36
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Adalet ve insaf.
19. Adl ü inṣāf ile ʿālemde nazīri nā-yāb
20. Zühd ü ṭaḳvā ile bir mis̱li daḫı nā-peydā

ʿadl u inṣāf:
1. ʿ**adl u inṣāf:**
Kıt'a 62
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Adalet ve insaf.
5. Maʿnevī şāhid eger ister isen daʿvāya
6. ʿAdl u inṣāf ile münḥal olur eşkāl-i maḳāl

ʿadl ü mürüvvet itmek:
1. ʿ**adl ü mürüvvet itmek:**-*mek*
Tarih 82
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Adalet ve cömertlik göstermek.
117. Ḫalḳa ʿadl ü mürüvvet itmek içün
118. Seni bu mesnede getürdi Ḫudā

ʿadū:
1. ʿ**adūya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **14**
Düşman.
13. Ḫoşā bārgāh-ı birīşim-ṭınāb
14. Ki her bir tınābı ʿadūya şihāb

2. ʿ**adū:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **178**
Düşman.
177. Tīġı bir cūybār-ı ḫūnīdür
178. Kim memerri ʿadū derūnıdur

3. ʿ**adūsıdur:**-*sı, -dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **181**
Düşman.
181. Tīġı āteş ʿadūsıdur ḫāşāk
182. Eyler anuñla rūy-ı arżı pāk

4. ʿ**adūsını:**-*sı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **535**
Düşman.
535. Yā İlāhī ʿadūsını zār it
536. Luṭfuñı kendüye ḳafādar it

5. ʿ**adūsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **37**
Düşman II Rakip.
37. ʿAdūsı şevḳ ile cānlar virür baş üzre ṭutar
38. Ṣalarsa ḫasmına ceng içre tīġ-i ṣāʿiḳa-bār

6. ʿ**adūnun:**-*nun*
Kıt'a 11
Mısra: **6**
Düşman.
5. Olup bülbül-ṣıfat nālende Nābī bāġ-ı vaṣfında
6. ʿAdūnun ḫançer-i ḫār-ı sitemle bağrı ḫūn olsun

7. ʿ**adūlarınuñ:**-*lar, -ı, -nuñ*
Kaside 11
Mısra: **150**
1)Aşk kadehinden içmek 2)Sevgiliyi, kadehe benzer ağzından öpmek.
149. Binā-yı devletini eylesüñ Ḫudā maʿmūr
150. Ola ʿadūlarınuñ ḫāne-i ümīdi ḫarāb

8. ʿ**adūsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 130
Mısra: **8**
Düşman.
7. ʿĀkil ider mi çerḫden ümmīd-i merḥamet
8. Kem-fırṣatān ʿadūsını ṣāġ u esen mi ḳor

9. ʿ**adū:**
Tarih 143
Mısra: **3**
Düşman.
3. ʿAdū ḳasd eylemişken kişver-i İslāmı taḫrībe
4. Hirās olmış iken kulūb-ı nāsda mużʿaf

10. ʿ**adūyı:**-*y, -ı*
Tarih 143
Mısra: **28**
Düşman.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

11. ʿ**adū:**
Tarih 147
Mısra: **6**
Düşman.
5. Bedr-i ḥüsnüñde olan cünd-i ricālullahuñ
6. Es̱erin gördi ʿadū fikr-i ẓaferden geçdi

12. ʿ**adūlar:**-*lar*
Gazel 221
Mısra: **10**
Düşman.
9. Sezādur saʿid-i sīmīnüñ itsem heykel-i gerden
10. Baña pür-hışm u kīn olmaḳ ʿadūlar hep senüñçündür

13. ʿ**adūdur:**-*dur*
Gazel 478
Mısra: **1**
Düşman.
1. Reşk-i maḥabbetüñle ʿadūdur benümle dil
2. Gavġā-yı ġamda ʿarbede-cūdur benümle dil

14. ʿ**adūya:**-*y, -a*
Gazel 505
Mısra: **4**
Düşman II Rakip.
3. Kemīne renciş ile dūstān ḳanda ḳalur
4. ʿAdūya ḳādir isem ḳaṣd-i intikam idemem

15. ʿ**adūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 681
Mısra: **4**
Düşman II Rakip.
3. Ol maṭlabun huṣūluna laʿnet ki ṭālibi
4. Lāzım gele mürācaʿat itmek ʿadūsına

16. ʿ**adū:**
Gazel 784
Mısra: **11**
Düşman.
11. Devrān ʿadū himāye-gerān düşmen-ārzū

12. Bī-çāre ehl-i derd kime dād-ḫᵛāh ola

17. ʿ**adūyı:**-*y, -ı*
Gazel 814
Mısra: **4**
Yar etmek, dost etmek.
3. Umūrı eyleyüp efvāc-ı naṣr u ʿavn ile pāyend
4. ʿAdūyı ṣadme-i ḳahr ile berbād eylesün Allāh

18. ʿ**adūyı:**-*y, -ı*
Gazel 814
Mısra: **10**
Düşman.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

19. ʿ**adūları:**-*lar, -ı*
Gazel 824
Mısra: **2**
Düşman.
1. Güldürme iltifātuñ ile kīne-cūları
2. İtdürme ḫande ʿāşıḳ-ı zāra ʿadūları

20. ʿ**adūyı:**-*y, -ı*
Gazel 830
Mısra: **9**
Düşman II Rakip.
9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ḳıyās itmiş
10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

adū:
1. **adūyı:**-*y, -ı*
Gazel 511
Mısra: **3**
Düşman II Rakip.
3. Bīşe-zār-ı ġam ü miḥnetde adūyı göricek
4. Şīrveş cāme-i cismini çeküp çāk idelüm

ʿ**adū-yı bed-rā:**
1. ʿ**adū-yı bed-rā:**
Tarih 128
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kötü niyetli düşman.
3. Sābıḳān itdügi yoḳ kişver-i İslāma hücum
4. Bu tezāhüm bu tedārükle ʿadū-yı bed-rā

ʿ**adū-yı devleti:**
1. ʿ**adū-yı devleti:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Devletin düşmanları.
43. O Kaḥramān ki ider āb u āteş-i tīġi
44. ʿAdū-yı devleti evvel ġarīk ṣoñra remād

ʿ**adū-yı ḫāksār:**
1. ʿ**adū-yı ḫāksār:**
Tarih 144
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Perişan, darmadağın olmuş düşman.
41. Ol ḳadar bād-ı bürūdetle ʿadū-yı ḫāksār
42. Ḥufre-i ʿacze düşüp başına ṣavurdı türāb

ʿ**adū-yı iḳbāli:**
1. ʿ**adū-yı iḳbāli:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **253**
Kelime Tipi: -
Talih düşmanı.
253. Ola dāʿim ʿadū-yı iḳbāli
254. Pāy-māl-i semend-i iclāli

ʿ**adū-yı laʿīn:**
1. ʿ**adū-yı laʿīn:**
Kıt'a 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Lanetlenmiş düşman.
3. İftiḫar eylesin cehennemde
4. Bu tüfengle ölen ʿadū-yı laʿīn

ʿ**adū-yı tīre-dili:**
1. ʿ**adū-yı tīre-dili:**-*i*
Gazel 284
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kötü kalpli, kara kalpli düşman.
9. ʿAdū-yı tīre-dili bir nefesde maḥv eyler
10. Sepīde-i seher-i inkisārı biz bilürüz

āfāḳ:
1. **āfāḳa:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **8**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
7. Ne mübārekdür ol şeb-i tārīk
8. Kʾoldı āfāḳa mūcib-i tebrīk

2. **āfāḳ:**
Kaside 2
Mısra: **155**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
155. Düşmen-i dīnine āfāḳ siyeh-çāl-i belā
156. Tābiʿ-i şerʿine nüh-ṭaḳ mutīʿ u münḳād

3. **āfāḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **215**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
215. Ṭolalı şīt-ı ʿadl ile āfāḳ
216. Mār aġzında gezdürür tiryāḳ

4. **āfāḳı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **117**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
117. İde āfāḳı pür-āvāz şüküh u şanı
118. Sāye-i devlet ü iḳbāli ola ʿālem-gīr

5. **āfāḳa:**-*a*
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
3. Maḳṣūd senüñ şānuñı āfāḳa beyāndur
4. Ārāyiş-i tertīb-i nizām-ı dü-serādan

6. **āfāḳı:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **173**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
173. Āfāḳı itdi varṭa-i āfātdan emīn
174. Bārū-yı ser be-ṭarem-i ḥıfẓ u ḥırāseti

7. **āfākı:**-*ı*
Tarih 21
Mısra: **14**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
13. Nābī-i dāʿī bu şevḳ ile didi tārīḫini
14. Ḳıldı leb-rīz-i ṣafā āfākı nūr-ı Aḥmedī

8. **āfāḳı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **30**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
29. Baḥr u berrüñ gūyiyā ṣāḥib-ḳırānıdur bu ḳaṣr
30. Başına tesḫīr içün āfāḳı giymiş miġferi

9. **āfākı:**-*ı*
Tarih 63
Mısra: **2**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
1. Ḳaṣr-ı vālāsı Ebuʾl-ḫayruñ kim
2. Eyledi şöhreti pür āfākı

10. **āfāḳ:**
Tarih 82
Mısra: **131**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
131. Ṭoldı āfāḳ nām u şānun ile
132. Oldı ās̱ār-ı ẓulm nā-peydā

11. **afāḳa:**
Gazel 359
Mısra: **5**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
5. Ahlāt-ı redīʾe idüp afāḳa sirayet
6. Bīmārlamış ṭabʿ-ı ṭarab ḳuvveti gitmiş

12. **āfāḳda:**-*da*
Gazel 550
Mısra: **14**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
13. Şiʿr ü inşāyı hüner yapma degüldür Nābī
14. Hüner āfāḳda seyr eylemedür envārın

āfāk olmazdı:
1. **āfāk olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 43
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ufukları kaplamak, her tarafa yayılmak.
9. Olmazdı aña zīr-i nigīn ser be-ser āfāk
10. Ṣıdḳ olmasa Nābī nefes-i bāz-pes-i ṣubḥ

āfāḳī:

1. **āfāḳīlere:**-*ler, -e*
Gazel 717
Mısra: **14**
Nefsin harici, kişinin kendisi dışındakiler.
13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā
14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

āfāḳ-ı sūdevī:

1. **āfāḳ-ı sūdevī:**
Tarih 52
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Dövülmüş ufuklar (Güzel seslerin yeryüzünde dalgalanması bağlamında).
35. Buldı niẓām-ı tāze mebānī-i sāḥası
36. Āvāz-ı ḥüsni eyledi āfāḳ-ı sūdevī

ʿafārīt-i bī-emān-ı ʿarab:

1. ʿ**afārīt-i bī-emān-ı** ʿ**arab:**
Kaside 14
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Arapların amansız şeytanları, eşkiyaları .
83. Ki çend sāle ʿafārīt-i bī-emān-ı ʿArab
84. ʿIrāḳun itmiş iken ʿarṣasın ẖarāb-ābād

āfāt:

1. **āfātdan:**-*dan*
Tarih 75
Mısra: **11**
Belalar, musibetler.
11. Cümle āfātdan müsemmāsı
12. Yümn-i teʾs̱īrle münāfīdür

2. **āfātdan:**
Gazel 242
Mısra: **15**
Belalar, musibetler.
15. Ḥaḳ vücūd-ı nazeninin ḥıfẓ ide āfātdan
16. ʿAyn-ı Eflātun ḥikmetler bilür bilmezlenür

āferīde:

1. **āferīdeden:**-*den*
Gazel 87
Mısra: **5**
Yaratılmış, mahluk.
5. Bir āferīdeden itme leb-i şikāyeti bāz
6. Ki naḳşdan gile naḳḳāşdan şikāyetdür

2. **āferīdedür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **17**
Yaratılmış, mahluk.
17. Cihān teneffüs içün āferīdedür Nābī
18. Nefes revābıṭ-ı eczā-yı āferīnişdür

āferīn:

1. **āferīn:**
Kaside 1
Mısra: **112**
Takdir ve övgü sözü.
111. Bu ʿālem bir kitāb-ı ḥīkmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur
112. Meʿālin her kim istiẖrāç iderse āferīn bādāʿ

2. **āferīn:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Takdir ve övgü sözü.
3. Müşkil ṭılısmdur dil-i āhen-sirişt-i yār
4. Ey āh ḥall iderseñ eger āferīn saña

3. **āferīn:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **1**
Takdir ve övgü sözü.
1. Āferīn Naʿtī-i ẕībende-güher
2. Levḥa-pīrā-yı nev-āyīn-es̱er

4. **āferīn:**
Kaside 9
Mısra: **84**
Takdir ve övgü sözü.
83. Medḥ-i temkīnini kim boynuna aldı devrān
84. Āferīn himmet-i gerdūna ki bu bārı çeker

5. **āferīn:**
Kaside 23
Mısra: **1**
Takdir ve övgü sözü.
1. Āferīn Birrī-i ẖoş-ṭabʿ-ı suẖan-pīrāya
2. Ki virür nuṭḳı cemāl-i suẖana pīrāye

6. **āferīnedür:**-*e, -dür*
Kıt'a 27
Mısra: **2**
Takdir ve övgü sözü.
1. Erzān meṭāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

7. **āferīn:**
Kıt'a 27
Mısra: **3**
Takdir ve övgü sözü.
3. Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
4. Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ẖazīnedür

8. **āferīn:**
Kıt'a 27
Mısra: **4**
Takdir ve övgü sözü.
3. Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
4. Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ẖazīnedür

9. **āferīn:**
Kıt'a 74
Mısra: **1**
Takdir ve övgü sözü.
1. Āferīn ḳullanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān
2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

10. **āferīn:**
Tarih 77
Mısra: **39**
Takdir ve övgü sözü.
39. Ṣad gūne āferīn kim kendü eliyle itdi
40. Ol günbed-i żülāli ẖāk ü hevāya ġalṭān

11. **āferīn:**
Gazel 330
Mısra: **6**
Takdir ve övgü sözü.
5. Ġam-ı ebrū-yı kemāndārını ol dildār
6. Āferīn ḳuvvet-i bāzū-yi dile kim çekmez

12. **āferīn:**
Gazel 625
Mısra: **3**
Takdir ve övgü sözü.
3. Düşelden jāleveş bu ẖākdāna āferīn ey dil
4. Diküp göz sufre-i gerdūna nān-ı hora ṣunmazsın

āferīn olsun:

1. **āferīn olsun:**-*sun*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beğeni ifadesi, tebrikler!.
27. O güller ki pīçīde şimşādına
28. Hezār āferīn olsun üstādına

āferīnende-i zemīn ü zamān:

1. **āferīnende-i zemīn ü zamān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **342**
Kelime Tipi: **-**
Zaman ve zeminin yaratıcısı, Allah.
341. Didüm ey pādişāh-ı kevn ü mekān
342. Āferīnende-i zemīn ü zamān

āferīn-gū:

1. **āferīn-gūyı:**-*y, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **198**
Övme ve cesaretlendirme sözleri söyleyen.
197. Eylese luṭfı ḳaṣd-ı dil-cūyı
198. Rūḥ-ı ẖātemdür āferīn-gūyı

āferiniş:

1. **āferiniş:**
Kısa Mesnevi 1

Mısra: **53**
Yaratılmışlar, bütün mahluklar.
53. Görmedi āferiniş içre tamām
54. Öyle mevlūdı māder-i eyyām

2. **āferīnişden:**-*den*
Tarih 122
Mısra: **7**
Yaratılış, hilkat.
7. İderdi āferīnişden berü Sācūr nāmında
8. Verā-yı kūhsārından güẕer bir āb-ı cān-baḫşā

3. **āferīnişden:**-*den*
Gazel 365
Mısra: **1**
Yaratılış, hilkat.
1. Āferīnişden ne deryādur ne sāḥildür ġaraż
2. Ne ṣadefden lüʾlü-i insān-ı kāmildür ġaraż

āfet:

1. **āfetden:**-*den*
Kaside 23
Mısra: **33**
Bela, musibet, felaket.
33. Ṭabʿ-ı derrākini ḥıfẓ eyleye Ḥaḳ āfetden
34. Ala dil-ḫᵛāhı ḳadar feyż-i Ḫudādan vāye

2. **āfete:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **23**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
23. Ḫulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

3. **āfet:**
Gazel 30
Mısra: **11**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
11. Āyīnedeki ʿaksine nāz eyleyen āfet
12. Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

4. **āfete:**-*e*
Gazel 75
Mısra: **7**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
7. Lāzım degül kitāb-ı Gülistān o āfete
8. Ne nüsḫa korsa sīnesine Gülsitān olur

5. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 81
Mısra: **14**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meġer ol āfetüñ aḳrānı mı var

6. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 107
Mısra: **5**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
5. Çıkmaġla mīl-i sürme gözinden ol āfetüñ
6. Zindān-nişīn-i tengçe-i sürmedānıdur

7. **āfetüñ:**-*vüñ*
Gazel 107
Mısra: **9**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
9. Hicrānını viṣāle müreccaḥ o āfetüñ
10. Aġyārınuñ müsamaḥada imtiḥānıdur

8. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 160
Mısra: **3**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ kuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

9. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 254
Mısra: **9**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
9. Ārāyiş-i cemāline benzer ol āfetüñ
10. Nābī bizüm suḫanda olan intiẓāmumuz

10. **āfetün:**-*ün*
Gazel 259
Mısra: **1**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
1. Yoḳdur āsāyiş bize bir āfetün meftūnuyuz
2. Ġamze-i cādūsunuñ ālūde-i efsūnuyuz

11. **āfetün:**-*ün*
Gazel 263
Mısra: **1**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
1. Ol āfetün reviş-i nāzikānesin bilürüz
2. Cefāya niyyet idince bahānesin bilürüz

12. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 270
Mısra: **13**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
13. Ümīd-i būs-ı lebiyle o āfetüñ Nābī
14. Ḳadeḥlerüñ dökilen āb-rūların bilürüz

13. **āfeti:**-*i*
Gazel 317
Mısra: **9**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
9. Nābiyā itmişüz ol āfeti dil-gīr-i niyāz
10. Bilmedük mestī-i vuṣlatla ne ḥāl olduġumuz

14. **āfet:**
Gazel 318
Mısra: **6**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

15. **āfet:**
Gazel 324
Mısra: **3**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
3. Ḳurbdür māniʿ-i vuṣlat bize ol āfet ile
4. Gerçi ebrūsı ḳadar ancaḳ olur fāṣılamuz

16. **āfeti:**-*i*
Gazel 341
Mısra: **7**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden
8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

17. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 395
Mısra: **9**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
9. Nābī ile ol āfetüñ ahvālini naḳl it
10. Efsāne-i Mecnūn ile Leylāʾdan uṣanduḳ

18. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 407
Mısra: **3**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
3. Maḥallesin ṭolaşur dil o āfetüñ ammā
4. O ṣaydgāhda bir gün şikar olur giderek

19. **āfet:**
Gazel 450
Mısra: **7**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
7. Bir āfet ile ne ser-germ olup ne būsesin alduḳ
8. Ne bir nihāl bitürdük ne mīvedār idebildük

20. **āfete:**-*e*
Gazel 502
Mısra: **6**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
5. Āḫir nigāh-ı ḥasrete vaḳf itdi dīdemüz
6. Ol āfete niyāz da ihmālümüz bizüm

21. **āfeti:**-*i*
Gazel 522
Mısra: **2**
Bela. || Güzel.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

22. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 527
Mısra: **3**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
3. Mā-ḥażar ḫūn-ı ciġer ʿarż eyledüm ol āfetüñ
4. Çeşm-i ser-mesti ḫayālin dilde mihmān eyledüm

23. **āfetün:**-*ün*
Gazel 574
Mısra: **1**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
1. Ol āfetün āzürde iken vażʿ-ı bedinden
2. Ḳādir miyüz ayrılmaġa taḥsīn ṣadedinden

24. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 584
Mısra: **15**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
15. Cevrinden eylemekde şikāyet bir āfetüñ
16. Dillerde kendi cevrleri dāstān iken

25. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 584
Mısra: **21**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
21. Olmış bir āfetüñ o da meftūnı Nābiyā
22. Ḥüsn ile kendü fitne-i devr-i zamān iken

26. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 614
Mısra: **1**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
1. O āfetüñ ser-i zülfi ḫam olmasun nʾolsun
2. Görüp o ḥāleti dil derhem olmasun nʾolsun

27. **āfete:**-*e*
Gazel 624
Mısra: **9**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

28. **āfet:**
Gazel 626
Mısra: **9**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
9. Nābī-i dil-ḫastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

29. **āfeti:**-*i*
Gazel 627
Mısra: **9**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
9. O vahşi āfeti ṣayd itmek isterse dil-i Nābī
10. Niyāz itdükçe tekrār eylesün teʾkīd göstersün

30. **āfetün:**-*ün*
Gazel 711
Mısra: **3**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
3. O āfetün ḳadd-i nāzikterine ṣarf idelüm
4. Ne mertebe suḫen-i nāzikānemüz var ise

31. **āfetün:**-*ün*
Gazel 721
Mısra: **11**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
11. Gīsū-yı müşg-bārına Nābī o āfetün
12. İklim-i Çīn didümse de tevbe ḫaṭāsına

32. **āfetüñ:**-*üñ*
Gazel 722
Mısra: **8**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
7. Virür peyām-ı ḳırānın zuḫalle ḫūrşīdüñ
8. Ol āfetüñ ki kenār-ı ruḫında ḫāli ola

33. **āfet:**
Gazel 783
Mısra: **2**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
1. Dökelüm biz gözümüz yaşını şebnemcesine
2. Ḫandeler itsün o āfet gül-i ḫurremcesine

34. **āfetün:**-*ün*
Gazel 788
Mısra: **9**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
9. O āfetün yine Nābī derūnı germ olmaz
10. Cihānı āteş-i āhumla gülḫan itsem de

35. **āfet:**
Gazel 795
Mısra: **11**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir eṡer yoḳdur dehānında

36. **āfete:**-*e*
Gazel 842
Mısra: **2**
Bela. II Güzel.
1. Rāḥat hevesin itmese dil rāḥat olurdı
2. Ol āfete meyl itmese bī-āfet olurdı

37. **āfete:**-*e*
Gazel 857
Mısra: **11**
Belanın bağı ve bahçesi.
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

38. **āfetümi:**-*üm, -i*
Gazel 857
Mısra: **12**
Belanın parlak sabahı.
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

39. **āfetümi:**-*üm, -i*
Gazel 857
Mısra: **12**
Bela zamanı, gam ve keder zamanı.
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

āfet-i bīgāne-nevāz:

1. **āfet-i bīgāne-nevāz:**
Gazel 868
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yabancılara iltifat eden sevgili.
3. Sen de inṣāf id e ey āfet-i bīgāne-nevāz
4. Ġayr ile ṣohbetüñ insāna elem gelmez mi

āfet-i devrān:

1. **āfet-i devrān:**
Gazel 609
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanın en güzeli. İnsanın başını döndüren, çok güzel ve çarpıcı kadın.
1. ʿĀşıḳa nāzdan ol āfet-i devrān dönsün
2. Bu revişden olur elbette peşīmān dönsün

āfet-i gül-rūnun:

1. **āfet-i gül-rūnun:**-*nun*
Gazel 678
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gül yüzlü güzel.
7. Ol āfet-i gül-rūnun olur ḥüsni dü-bālā
8. Dil-dādesine vażʿ-ı sitemden ḫacel olsa

āfet-i ḫaṭṭdur:

1. **āfet-i ḫaṭṭdur:**-*dur*
Gazel 284
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyü belası.II Ayva tüyü düzeli
13. Cemāle āfet-i ḫaṭṭdur kemīn furṣatdur

14. ʿAḳīb-i kevkebe-i iştihārı biz bilürüz

āfet-i meh-rū:
1. **āfet-i meh-rū:**
Gazel 344
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüzlü güzel.
1. Bir zamān ḥüsn ile āfet-i meh-rū ne imiş
2. Nāz u şīve ne imiş ḳāmet-i dil-cū ne imiş

āfet-i ser der-hevāya:
1. **āfet-i ser der-hevāya:**-*ya*
Gazel 347
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Başı havalarda, aklı başka yerlerde, mağrur sevgili.
3. Dirīġ o āfet-i ser der-hevāya düşdi göñül
4. O mest-i dil-şikene ibtilā ne müşkil imiş

āfetün:
1. **āfetün:**
Gazel 307
Mısra: **3**
Insanın aklını başından alacak kadar şuh dilber.
3. Ol āfetün evżāʿı degül ḳābil-i taḥrīr
4. Taṣvīr-i ġam-ı ʿaşḳ bu şeh-nāmeye ṣıġmaz

āfitāb:
1. **āfitābuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **299**
Güneş.
299. Āfitābuñ işidür gūreyi engūr itmek
300. Seyyiʿātum ḥasenāt olur iderseñ imdād

2. **āfitābı:**-*ı*
Gazel 285
Mısra: **4**
Güneş.
3. Şebnem gibi fütāde-i hāk-ı muḥabbetüz
4. Ḳalmaz bir āfitābı görince ḳarārumuz

3. **āfitābuz:**-*uz*
Gazel 289
Mısra: **5**
Güneş II Sevgili, dost.
5. Āfitābuz bize ḥükm eyleyemez naḳṣ u ziyād
6. Ḳābil-i naḳṣ degül māh gibi ḫırmenümüz

4. **āfitābı:**-*ı*
Gazel 299
Mısra: **6**
Güneş.
5. Elbette kendü kendin ider aşikāre ḥüsn
6. Ḫalḳ āfitābı ḳande görür āfitābsuz

5. **āfitāba:**-*a*
Gazel 320
Mısra: **2**
Güneş II Sevgili, dost.
1. İzāle-i ġam içün biz şarāba muḥtācuz
2. Derūnı tīrelerüz āfitāba muḥtācuz

6. **āfitābumdan:**-*um, -dan*
Gazel 583
Mısra: **6**
Güneş, sevgili, padişah.
5. Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes rast söyle ey dem-i ṣubḥ
6. Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan

āfıtābāsā:
1. **āfıtābāsā:**
Kıt'a 75
Mısra: **3**
Güneş gibi.
3. Āfıtābāsā olup bī-had ....
4. Nūr-ı mührüñ devletüñ tābān ola andan cihān

āfitāb-ı dil-fürūz:
1. **āfitāb-ı dil-fürūz:**
Tarih 57
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gönle ferahlık veren güneş.
13. İtdi iki pāk gevherden Muḥammed Beg bürūz
14. ʿĀleme geldi Muḥammed āfitāb-ı dil-fürūz

āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred:
1. **āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred:**
Tarih 138
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Aklın gökleri aydınlatan güneşi.
53. Āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred kʾitmişdür
54. Mülk-i İslāma Ḫudā sāyesini ḥıṣn-ı ḥaṣīn

āfitāb-ı felek-i ʿālem-i ḥüsn-i tedbīr:
1. **āfitāb-ı felek-i ʿālem-i ḥüsn-i tedbīr:**
Kaside 24
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Yerinde önlem alma aleminin semasının güneşi.
43. Āfitāb-ı felek-i ʿālem-i ḥüsn-i tedbīr
44. Āb u tāb-ı varaḳ ġonca-i gülzār-ı ʿaṭā

āfitāb-ı ḥüsn:
1. **āfitāb-ı ḥüsn:**
Gazel 604
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik güneşi.
5. Āfitāb-ı ḥüsn dirlerse ʿaceb mi Yūsufʾa
6. Gūş idenler delvden mīzāna taḥvīl itdügin

āfitāb-ı sipihr-i sulṭanī:
1. **āfitāb-ı sipihr-i sulṭanī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **179**
Kelime Tipi: **-**
Sultanlara yaraşan gökteki güneş.
179. Āfitāb-ı sipihr-i sulṭanī
180. Ḳurre-i dīde-i müselmānī

āfitāb-ı ṭalʿat imiş:
1. **āfitāb-ı ṭalʿat imiş:**-*i, -miş*
Gazel 354
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yüzün güneşi, güneş gibi parlayan yüz.
11. O māh-rūya ḫat-āver olursa da dirler
12. Zamān ile ʿaceb āfitāb-ı ṭalʿat imiş

āfitābsuz:
1. **āfitābsuz:**
Gazel 299
Mısra: **6**
Işıksız, ısısız.
5. Elbette kendü kendin ider aşikāre ḥüsn
6. Ḫalḳ āfitābı ḳande görür āfitābsuz

ʾāfiyet:
1. ʾ**āfiyet:**
Kaside 1
Mısra: **136**
Sağlık, esenlik.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ḫurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hem-per-ı ʿAnḳā

2. ʾ**āfiyetle:**-*le*
Gazel 180
Mısra: **2**
Sağlık, esenlik.
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevḳi ʾāfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

ʿāfiyet:
1. ʿ**āfiyeti:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **52**
Ben ki.
51. İlāhi eyle muʿammer serīr-i devletde
52. Ki ḫalḳa ʿāfiyeti müntehā-yı maḳṣaddur

2. ʿ**āfiyetle:**-*le*
Tarih 68
Mısra: **27**
Sağlık, esenlik.
27. Ḫudā mübārek ide ʿāfiyetle devletle
28. Ṣafā-yı ḫāṭır ile ide ẕevḳ ü seyrānın

3. ʿ**āfiyet:**
Gazel 98
Mısra: **10**
Sağlık, esenlik.
9. Rāḥat mı kor bedende ḫurūş-ı sirişk ü āh
10. Bī-iʿtidāl āb u hevā ʿāfiyet mʾolur

4. ʿ**āfiyet:**
Kıt'a 111
Mısra: **2**
Sağlık, esenlik.
1. Bu sālde Nābiyā nümāyān
2. Bir vech ile ʿāfiyet nişānı

5. ʿ**āfiyet:**
Gazel 126
Mısra: **2**
Sağlık, esenlik.
1. Sanma āsāyiş-i dil zār u ḫazīn olmadadur
2. ʿĀfiyet künc-i tevekkülde mekīn olmadadur

āfiyet vir:
1. **āfiyet vir:**
Gazel 568
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'tan sağlık talebinde bulunmak.
1. İlāhī āfiyet vir bu dil-i bīmāre luṭfuñdan
2. Talebkār-ı müdāvā olsun eyle çāre luṭfuñdan

ʾāfīyetden dūr olmışdı:
1. **ʾāfīyetden dūr olmışdı:***-mış, -dı*
Kaside 7
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Sağlığını, düzenini kaybetmek.
31. Bu devletüñ yoġ idi bir ṭabīb-i ġam-hᵛārı
32. Mizāc-ı memleket olmışdı ʾāfīyetden dūr

afiyetler:
1. **afiyetler:**
Tarih 13
Mısra: **12**
"Sağlık, sıhhat veya afiyet versin" manasında söz.
11. Lūle gördüm zebān-ı ḥāl ile dir
12. Afiyetler içen müselmāna

ʿāfiyet-pezīr:
1. ʿ**āfiyet-pezīr:**
Gazel 841
Mısra: **11**
Sağlık, selamet kabul eden
11. Nābī olur mı zaḫm ḳalam ʿāfiyet-pezīr
12. İklīm-i ġaybdan bile gelse fetīlesi

āftāb:
1. **āftāb:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **6**
Güneş.
5. Ḫoşā bārgāh-ı muʿallā-ḳıbāb
6. Ki her ṭūb-ı zerrīni bir āftāb

2. **āftābı:***-ı*
Gazel 4
Mısra: **5**
Güneş. II Yüz güzelliğine sahip dilber. II Güzel, parlak yüz.
5. Bir āftābı eyledi ser-germ-i inḳıyād
6. Ey vaḳt-ı ṣubḥ bir nefes-i āteşīn saña

3. **āftābı:***-ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **196**
Güneş.
195. Lāzım olsa rikāb içün ibrīz
196. Çerḫ ider āftābı dest-āvīz

4. **āftāba:***-a*
Kaside 16
Mısra: **110**
Güneş.
109. Maḥrūmluk sezā mıdur ol vech-i pākden
110. Kim āftāba ḫande ider ḥüsn-i ṭalʿati

5. **āftāb:**
Gazel 21
Mısra: **6**
Güneş. II Yüz güzelliğine sahip dilber. II Güzel, parlak yüz.
5. Çün şām irişdi meclis-i rindāna sāḳīyā
6. Göster maḳām-ı ḫıdmet içün nice āftāb

6. **āftāb:**
Tarih 82
Mısra: **81**
Güneş.
81. Şarḳdan ġarba āftāb gibi
82. Ṭutdı nāmı cihānı ser tā-pā

7. **āftāb:**
Tarih 144
Mısra: **40**
Güneş.
39. İtdi bir gūne perīşān leşker-i küffārı kim
40. Leşker-i deycūra eyler anı ancaḳ āftāb

8. **āftāb:**
Gazel 276
Mısra: **11**
Güneş.
11. İtmez güsiste rābıta-i luṭfın āftāb
12. Mānend-i sāye bir nice üftāde görmişüz

9. **āftābı:***-ı*
Gazel 339
Mısra: **11**
Güneş.
11. Saña benzer daḫı bir āftābı idemez peydā
12. Vilādetden ʿarūs-ı çerḫ ḳalmış pire-zenlenmiş

10. **āftābuñ:***-uñ*
Gazel 509
Mısra: **8**
Güneş. II Yüz güzelliğine sahip dilber. II Güzel, parlak yüz.
7. Būs-ı dāmānına yārün yoġ iken dest-resüm
8. Āftābuñ ṣarılur boynına ṭūl-ı emelüm

11. **āftābum:***-um*
Gazel 571
Mısra: **8**
Güneş.
7. Meyli var ʿuşşāḳınuñ kūyındaki ġavġāsına
8. Ḫande eyler āftābum germī-i hengâmeden

12. **āftābı:***-ı*
Gazel 585
Mısra: **18**
Güneş.
17. Lāʾübālī-resmdür iḳlīm-i ḥüsn ol gūne kim
18. Āftābı eylemez cez̠be tenezzül şeb-nemin

13. **āftāb:**
Gazel 648
Mısra: **6**
Güneş.
5. Āyā ki ʿözr kanġıyadur bu miyānede
6. Ẓulmetden āftāb diriġ iderse pertevin

14. **āftāba:***-a*
Gazel 725
Mısra: **4**
Güneş.
3. ʿAzīz-i kişver olur pādişeh gelürse z̠elīl
4. Taḥammül eyleyemez āftāba nūr-ı nigāh

āftāb-ı ʿālem-ārā:
1. **āftāb-ı ʿālem-ārā:**
Tarih 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dünyayı süsleyen güneş.
7. Oldı şerminden ruḫ-ı tābānunuñ
8. Āftāb-ı ʿālem-ārā ser be-ceyb

āftāb-ı āsmān-ārā:
1. **āftāb-ı āsmān-ārā:**
Tarih 16
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Semayı süsleyen güneş.
17. Fürūzān gevher-i kān-ı mürüvvet maʿden-i himmet
18. Dıraḫşān māh-ı devlet āftāb-ı āsmān-ārā

āftāb-ı devlet:
1. **āftāb-ı devlet:**
Tarih 73
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Mutluluk/talih güneşi.
25. Oldı ufuḳ-ı dilinde tāliʿ
26. ʿAbdüʾl-melik āftāb-ı devlet

āftāb-ı enver:
1. **āftāb-ı enver:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Işık saçan güneş.
17. Ammā ki ne ḳaṭre ḳaṭre-i zer
18. Her ḳaṭresi āftāb-ı enver

2. **āftāb-ı enver:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Işık saçan güneş.

19. Ḥāşā nice āftāb-ı enver
20. Mihr ana nice olur ber-ā-ber

āftāb-ı enveri:
1. **āftāb-ı enveri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Işık saçan güneş.
33. Şemse-i ṭāḳ-ı zer-endūdın görince reşkden
34. Oldı dāġ-ı dil sipihre āftāb-ı enveri

āftāb-ı felek-i salṭanat-ı ʿizz ü ʿalā:
1. **āftāb-ı felek-i salṭanat-ı ʿizz ü ʿalā:**
Tarih 127
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
İzzet ve yücelik saltanat semasının güneşi.
43. Mihr-i bürcüʾ ş-şeref-i tāze nihāl-i iḳbāl
44. Āftāb-ı felek-i salṭanat-ı ʿizz ü ʿalā

āftāb-ı ġayūr:
1. **āftāb-ı ġayūr:**
Gazel 440
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gayret güneşi.
13. Ey Nābī āftāb-ı ġayūr eylemez ḳabūl
14. Bār olduġını dūş-ı gülistāna jalenüñ

āftāb-ı ḥüsn:
1. **āftāb-ı ḥüsn:**
Gazel 637
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güzellik güneşi, sevgili.
13. Var vechi Nābiyā ne ḳadar itse imtinān
14. Ol āftāb-ı ḥüsn bu ḫāke tenezzülin

āftāb-ı ḥüsne:
1. **āftāb-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 392
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Güzellik güneşi, sevgili.
17. Ol āftāb-ı ḥüsne hücūm-ı raḳībden
18. Derd-i derūnı dökmeġe yoḳ bir aralıcuk

āftāb-ı iḳbāli:
1. **āftāb-ı iḳbāli:**-*i*
Tarih 51
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Talih güneşi, kader.
27. Baʿd ez-īn āftāb-ı iḳbāli
28. Oldı esbāb-ı irtifāʿa ḳarīn

āftāb-ı ʿizz ü ṣānuñ:
1. **āftāb-ı ʿizz ü ṣānuñ:**-*uñ*
Gazel 370
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nam ve izzet, yücelik ve ululuk güneşi.
5. Kāse-i deryūze şeklin gösterür mihr-i münīr
6. Āftāb-ı ʿizz ü ṣānuñ eylese basṭ-ı şuʿāʿ

āftāb-ı kenʿānʾuñ:
1. **āftāb-ı kenʿānʾuñ:**-*uñ*
Gazel 702
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kenan bölgesinin güneşi -Hz. Yusuf Peygamber-.
3. Turunc-ı ġabġabıdur āftāb-ı Kenʿānʾuñ
4. Ḫırāş-ı deste sebeb meclis-i Züleyḫāʾda

āftāb-i münīr:
1. **āftāb-i münīr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Parlayan güneş.
59. Toġmak içün o āftāb-i münīr
60. Çerḫe çoḳ girdi çerḫ-i dāʾire-gīr

āftāb-ı nīm-rūz:
1. **āftāb-ı nīm-rūz:**
Tarih 57
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Öğle güneşi.
5. Öyle ṭıfl-ı nāz-perver kim sezā olsa aña
6. Māh-ı nev gehvāre dāye āftāb-ı nīm-rūz

āftāb-ı nübüvvet-i kübrā:
1. **āftāb-ı nübüvvet-i kübrā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Peygamberlik müessesesinin en büyük güneşi.
27. Ol seḥergehde oldı çihre-nümā
28. Āftāb-ı nübüvvet-i kübrā

āftāb-ı nūr-baḫş-ı evc-i dīn:
1. **āftāb-ı nūr-baḫş-ı evc-i dīn:**
Tarih 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İslamiyet semasının ışık bahşeden güneşi.
1. Ḥażret-i şeh-zāde-ı ʿālī-güher
2. Āftāb-ı nūr-baḫş-ı evc-i dīn

āftāb-ı nūr-pāş-ı maşrıḳ-ı iẓhār:
1. **āftāb-ı nūr-pāş-ı maşrıḳ-ı iẓhār:**
Kaside 1
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Her şeyi aydınlatan nur saçıcı güneş.
101. Nübüvvet āftāb-ı nūr-pāş-ı maşrıḳ-ı iẓhār
102. Velāyet gevher-i gencīne-gīr-i maġrib-i iḫfā

aftāb-ı salṭanat:
1. **aftāb-ı salṭanat:**
Tarih 141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saltanat güneşi, padişah.
7. Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed aftāb-ı salṭanat
8. Dāver-i taḫt-ı ḫilāfet ẓıll-ı Rabbüʾl-ʿālemīn

āftāb-ı şevḳet-i islām:
1. **āftāb-ı şevḳet-i islām:**
Kıt'a 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İslamın heybet güneşi.
3. Gelürler ẕerreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġıñda āftāb-ı şevḳet-i İslām

2. **āftāb-ı şevket-i islām:**
Kıt'a 106
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İslamın heybet güneşi.
3. Gelürler ẕerreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġında āftāb-ı şevket-i İslām

āftāb-ı ṭalʿati:
1. **āftāb-ı ṭalʿati:**-*i*
Tarih 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aydınlık ve güzel yüz güneşi.
5. Olduġında āftāb-ı ṭalʿati
6. Pertev-endāz-ı libās-ı māʿ ü ṭīn

āftāb-ı ümīd:
1. **āftāb-ı ümīd:**
Gazel 79
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümit güneşi.
3. Ṭulūʿ itmedi ḥayfā o āftāb-ı ümīd
4. Dırāzī-i şeb-i hicr intiẓārumuzdandur

ʿafüvvā:
1. ʿ**afüvvā:**
Kaside 1
Mısra: **177**
Ey bağışlayan Allah!
177. ʿAfüvvā bendegānuñ lāyıḳı taḳṣīrdür ʿafv it
178. İdersek de bile taḳṣīr-i basṭ-ı ḥarf-ı istiʿfā

ʿafv:
1. ʿ**afvuñda:**-*u, -ñ, -da*
Gazel 55
Mısra: **11**
Af, bağışlama.
11. ʿAfvuñda ʿaẕabuñ daḫı aḥkāmı muḥaḳḳaḳ
12. İbrīk-i vużū kūze-i mestān mütereddid

2. ʿ**afv:**
Tarih 103
Mısra: **9**
Af, bağışlama.

9. Ṣalāḥ u ʿiffet ü perhīz ü ʿilm ü ḥilm ü ʿafv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

3. ʿ**afv:**
Gazel 420
Mısra: **8**
Af, bağışlama.
7. Küşiş itmekle ẓuhūratına ḥükm-i ʿafvuñ
8. Ücret-i ḫıdmetidür ʿafv günehkārlaruñ

4. ʿ**afvı:**-*ı*
Gazel 517
Mısra: **8**
Af, bağışlama.
7. ʿĀlemüñ nīk ü bedinden olalum āsūde
8. ʿAfvı fermān-dih-i iḳlīm-i mükâfât idelüm

5. ʿ**afv:**
Gazel 582
Mısra: **5**
Af, bağışlama.
5. Ben añladuğum ʿafv iseñ ey ʿafv-i İlāhī
6. Ṣorma günehüm ġayriden al defteri benden

6. ʿ**afvı:**-*ı*
Gazel 799
Mısra: **13**
Af, bağışlama.
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

7. ʿ**afvüñ:**-*üñ*
Gazel 803
Mısra: **4**
Af, bağışlama.
3. Ser-rişte-i ümmīdümüz olmaḳda münʿakid
4. ʿAfvüñ nühüfte rabıṭasından ʿuṣāt ile

ʿafv ide:
1. ʿ**afv ide:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Affetmek, bağışlamak.
51. Veliyy-i niʿmetüñe tuḥfe-i ḳudūm idesin
52. Ki tā ḳusūruñı ʿafv ide ol bülend-cenāb

ʿafv it:
1. ʿ**afv it:**
Kaside 1
Mısra: **177**
Kelime Tipi: -
Affetmek, bağışlamak.
177. ʿAfüvvā bendegānuñ lāyıḳı taḳṣīrdür ʿafv it
178. İdersek de bile taḳṣīr-i basṭ-ı ḥarf-ı istiʿfā

2. ʿ**afv it:**
Kaside 11
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Affetmek, bağışlamak.
141. Benüm de cürmümi ʿafv it kemāl-i luṭfuñdan
142. Baña ʾitāb yiter çekdügüm bu şerm ü ḥicāb

afv itdüñ:
1. **afv itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 2
Mısra: **315**
Kelime Tipi: -
Affetmek, bağışlamak.
315. Çünki Kāʿb İbni Züheyrʾüñ günehin afv itdüñ
316. Müjde-ı ʿafv ile eyle bu günehkārı da şād

ʿafv ü ḥilm ü ʿiffet ü fehm ü ẕekā şerm ü ḥayā:
1. ʿ**afv ü ḥilm ü ʿiffet ü fehm ü ẕekā şerm ü ḥayā:**
Kaside 17
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Bağışlayıcılık, yumuşak huyluluk, namusluluk, anlayışlılık, zeka, utangaçlık ve ahlaka bağlılık.
49. ʿAfv ü ḥilm ü ʿiffet ü fehm ü ẕekā şerm ü ḥayā
50. Ḫulḳınuñ her birisi bir bende-i fermān-beri

ʿafv ü maġfirete:
1. ʿ**afv ü maġfirete:**-*e*
Gazel 429
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Affedilme ve bağışlanma.
15. İtmezse ʿafv ü maġfirete ḳaṣd-ı intisāb
16. Ḥaḳḳa ḳalur cezāları ʿiṣyān idenlerüñ

ʿafv-ı bārī:
1. ʿ**afv-ı bārī:**
Gazel 734
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Allah'ın affı, bağışlaması.
11. Ne ġam erbāb-ı cürme tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden
12. Ṭururken ʿafv-ı bārī çetr-i istiġfāruñ altında

ʿafv-ı çāre-sāz:
1. ʿ**afv-ı çāre-sāz:**
Gazel 65
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çare olan af.
9. Aḫlāṭ-ı maʿṣiyetle ʿalīl oldı cān-ı zār
10. Ey ʿafv-ı çāre-sāz ʿināyet zamānıdur

ʿafv-ı cürm:
1. ʿ**afv-ı cürm:**
Kaside 11
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Günahın affedilmesi.
139. Senüñ mürüvvetüñ ol rütbeye yetişmiş kim
140. Tecessüs eylemede ʿafv-ı cürm içün esbāb

ʿafv-ı günehe:
1. ʿ**afv-ı günehe:**-*e*
Tarih 133
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma, suçun bağışlanması.
13. Çār-ı bī-çāre āmān istedi çār ü nā-çār
14. Eyledi māşıta ʿafv-ı günehe erkânı

ʿafv-ı ḫudāya:
1. ʿ**afv-ı ḫudāya:**-*ya*
Gazel 773
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah' ın affı.
1. Baḥr-ı sefīde geldi güm oldu yem-i siyah
2. ʿAfv-ı Ḫudāya nisbet ile böyledür günah

ʿafv-i ilāhī:
1. ʿ**afv-i ilāhī:**
Gazel 582
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İlahi afv.
5. Ben añladuğum ʿafv iseñ ey ʿafv-i İlāhī
6. Ṣorma günehüm ġayriden al defteri benden

ʿafv-ı kerīme:
1. ʿ**afv-ı kerīme:**-*e*
Gazel 433
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Daima affeden Allah.
11. ʿAfv-ı kerīme ẓannum odur sūʾ-ı ẓann ider
12. Tersān olan muḥāsebesinden ḳıyāmetüñ

ʿafvüm āzārumdan efzūñdur:
1. ʿ**afvüm āzārumdan efzūñdur:**
Gazel 97
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bağışlamam azabımdan fazladır ("Benim rahmetim gazabımı geçmiştir" hadis-i şerif (İbn Mâce, Zühd 35, Müslim Tevbe 3)).
3. Mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed çün kim mürekkebdür
4. Hezārān ḥamd Ḥaḳḳʾa ʿafvüm āzārumdan efzūñdur

aġa:
1. **aġalarda:**-*lar, -da*
Tarih 126
Mısra: **11**
İmparatorluk dönemi devlet teşkilatında belirli mevkilere gelmiş olan kişilere verilen unvan.

11. Aġalarda da giçüp seng-i raḥīḳi üzre
12. Tā otuz beş kez anuñ eyledi keyfin yaġmā

2. **aġā:**
Gazel 544
Mısra: **14**
Efendi, bey.
13. Cemāli ḫāṣ idi ḫaṭṭıyla vaḳf idüp Nābī
14. Virildi ʿanber aġā destine neẓāret-i ḥüsn

agāh:
1. **agāh:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **15**
Sırra kalbi ile vakıf olan, anlayan.
15. Defter-i kāʾinātdan agāh
16. Vāḳıf-ı sırr-ı ʿārif-i billāh

āgāh eyler:
1. **āgāh eyler:**-*r*
Kaside 5
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Haberdar etmek.
17. ʿĀşıḳı nuḫbe-i esrārdan eyler āgāh
18. Naṣṣ-ı sırruʾl-ḳaderi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

agāh olan:
1. **agāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Haberdar olmak, bilmek, farkında olmak.
1. Naḳḳāş-ı ṣunʿı naḳşdan agāh olan bilür
2. Kadr-i cemāli ʿārif-i billāh olan bilür

āgāh olanlar:
1. **āgāh olanlar:**-*an, -lar*
Kıt'a 62
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Haberdar olmak, bilmek, farkında olmak.
7. Nābiyā lafẓ ile maʿnādan olanlar āgāh
8. Ṣıdḳ-ı daʿvāmı benüm eylemesün istis̱ḳāl

āgāh olıcaḳ:
1. **āgāh olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 18
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bilmek, haberdar olmak.
15. Didi bir muʿteḳid fevtinden āgāh olıcaḳ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

agāh olmayan:
1. **agāh olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 585
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Haberdar olmak, bilmek, farkında olmak.
13. Şibhidür ḥamlinden agāh olmayan ābistenüñ
14. Rūzgāruñ bilmeyen sūriyle tevʾem mātemin

aġard:
1. **aġardur:**-*ur*
Gazel 83
Mısra: **10**
Ağarmak, Aklaşmak.
9. Der-māndesüz ne lez̲z̲eti var şān u şevketüñ
10. Rūyını baḳlavanuñ aġardur nişesteler

āġā-yı ʿadīmüʾl-misl:
1. **āġā-yı ʿadīmüʾl-mis̱l:**
Gazel 882
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan Ağa (Yusuf Ağa).
13. O āġā-yı ʿadīmüʾl-mis̱l ü nāzik-ṭabʿ ü ḫoş-ḫū kim
14. Kef-i iḥsānı ḥaḳḳā ebr-i gevher-bārdan geldi

aġā-yı nikū-kārdan:
1. **aġā-yı nikū-kārdan:**-*dan*
Gazel 882
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İşini bilen ve düzgün yapan Ağa (Kızlar ağası Darüssaade Hizmet Emini Yusuf Ağa kastedilerek).
9. Nʾola bāġ-ı süḫanda bülbül olsa şevḳ ile Nābī
10. Ki teklīf-i gazel Aġā-yı nikū-kārdan geldi

āġāz:
1. **āġāza:**-*a*
Gazel 744
Mısra: **4**
Başlangıç.
3. Ḥüsni nā-peydā ḳalur bu kārgāh-ı ḥikmetüñ
4. Her ẓuhūra żıdd ü her āġāza encām olmasa

aġāz eyler:
1. **aġāz eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Başlamak (özellikle söze veya musikiye başlamak).
1. Ser-rişte-nümā-yı gevher-i rāz
2. Maḳṣūda bu yüzden eyler aġāz

āġāz ider:
1. **āġāz ider:**-*er*
Gazel 570
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Başlamak.
11. Tāze pervāze ider ṭāʾir-i devlet āġāz
12. İtmeden dest-i ümīdümde be-hem bāl ü perin

āġāz iderse:
1. **āġāz iderse:**-*er, -se*
Gazel 809
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Başlamak.
1. Aldanma bāb-ı mihri felek bāz iderse de
2. Nā-rāstdur nevāzişe āġāz iderse de

āġāz itdi:
1. **āġāz itdi:**-*di*
Gazel 456
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Başlamak.
13. Ol şūḫ yine itdi sitemgerlige āġāz
14. Allāh ola ey Nābī-i bī-çāre muʿīnüñ

āġāze:
1. **āġāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 818
Mısra: **2**
Şarkı, beste.
1. Viremez şūr-ı dü-tā neylerün āvāzeleri
2. Leb-i ḫūbāna ḳarīn olmasa āġāzeleri

āgende itmiş:
1. **āgende itmiş:**-*miş*
Tarih 76
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar doldurmak, tıka basa doldurmak.
7. Zihī āyīne kim ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret
8. Vücūd-ı pākin itmiş ser-be-ser nūriyle āgende

āġişte:
1. **āġişte:**
Tarih 127
Mısra: **53**
Bulaşmış.
53. Ser-te-ser nūrdan āġişte vücūd-ı pāki
54. Mū-be-mū kālbüd-i ruḥa dökilmiş aʿzā

āġişte-i ḫūn olmada:
1. **āġişte-i ḫūn olmada:**-*mada*
Gazel 653
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kan iliştirmek.
5. Ṭamladursa nʾola ḳan ġamzelerüñ ruḫlaruña
6. Olmada her dil-i ʿuşşāḳdan āġişte-i ḫūn

āġişte-i nūr olmış:
1. **āġişte-i nūr olmış:**-*mış*
Gazel 552
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aydınlığa ilişmiş olmak.
7. Ṭıyneti ol ḳadar āġişte-i nūr olmış kim
8. Naḳş görmez şeb-i tārında da şehbālıḳdan

aġla:
1. **aġlar:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **353**

Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
353. Ağlar iken bu sūz ile nā-gāh
354. Üstüme saye ṣaldı feyż-i İlāh

2. **ağlama:**-*ma*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **418**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
417. Olma ġamgīn ḫāṭıruñ ḫoş ṭut
418. Ağlama mā-cerā-yı derdi unut

3. **ağlamakdan:**-*mak, -dan*
Gazel 794
Mısra: **1**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
1. Ġamunla ağlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
2. Ḫırāş-ı sinede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

ağlad:
1. **ağladınca:**-*ınca*
Gazel 528
Mısra: **5**
Gözyaşı döktürmek, ağlatmak.
5. Sirişkümüz dökelüm ağladınca dildārı
6. Şarābı ġıbṭa-keş-i dīde-i pür-āb idelüm

ağlar inler:
1. **ağlar inler:**-*r*
Gazel 66
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp sızlamak.
11. Ḥaḳīḳat üzre ağlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

aġleb-i evḳāt-ı müʾminīn:
1. **aġleb-i evḳāt-ı müʾminīn:**
Kaside 7
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **-**
Ekser vakitlerde müminler (lerin yaptıkları dua).
175. Medār-ı emn-i cihānsın farīżadur olmaḳ
176. Duʿāna aġleb-i evḳāt-ı müʾminīn maḥṣūr

aġnām:
1. **aġnām:**
Kaside 12
Mısra: **164**
Eskiden koyun, keçi, deve, manda gibi hayvanlardan alınan vergi, sayım vergisi .
163. E͟ser-i ḥıfżını seyr eyle ki teb ṭutduġı dem
164. Pürsiş-i ḫāṭır-ı şīrāna giderler aġnām

aġniyā:
1. **aġniyādan:**-*dan*
Gazel 313
Mısra: **9**
Zenginler.
9. Olur şān-ı fakīrān aġniyādan gāh bālāter
10. Düşer gāh ʿūd u ʿanber nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz

2. **aġniyāya:**-*y, -a*
Gazel 549
Mısra: **7**
Zenginler.
7. Nāmdār olur idenler aġniyāya intisāb
8. Mūm-ı mihre ḥiṣṣe deġmez kīse-i iflāsdan

aġniyā-yı devrānun:
1. **aġniyā-yı devrānun:**-*un*
Gazel 315
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın zenginleri.
5. Ġarīb himmeti var aġniyā-yı devrānun
6. Lisān ile ṭoyurur āb u nāna yir ḳalmaz

aġṣān-ı ḫafādan:
1. **aġṣān-ı ḫafādan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Görünmez ağaç dalları, gizli budaklar.
29. Zihī Fātiḥ ki aġṣān-ı ḫafādan itmede ibrāz
30. Niḳāb-ı berge pīçīde hezārān mīve-i eşhā

aġūş:
1. **aġūşı:**-*ı*
Gazel 17
Mısra: **7**
Kucak (Sevgilinin kucağı bağlamında).
7. Aġūşı yakdı āteş-i nāz ile rīşümi
8. Resm oldı sūz-ı kūşe-i cārūb şeb-be-şeb

2. **āġūşa:**-*a*
Gazel 65
Mısra: **7**
Kucaklama.
7. Bāzūlarunda ḳalmadı āġūşa iḳtidār
8. Sāde müşahedeyle ḳanāʿat zamānıdur

3. **āġūşum:**-*um*
Gazel 84
Mısra: **5**
Kucak.
5. Ten-i sīmīnüne ḫamyāze-rīz olmaġla āġūşum
6. Sirişk-i dil-nişīn āġūş-ı müjgānumla düşmendür

4. **āġūşın:**-*ı, -n*
Tarih 103
Mısra: **48**
Kucak.
47. Zihī maʿbed ki anda ḥaṣıl olan ʿilm ü aʿmālüñ
48. İder şevḳine āġūşın güşāde günbed-i ḫażrā

5. **āġūşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 438
Mısra: **5**
Kucak.
5. Kendü āġūşına maḫṣūṣ ṣanur her revzen
6. Pertevin ʿālemi müstaġraḳ iden envāruñ

6. **aġūşı:**-*ı*
Gazel 478
Mısra: **3**
Kucak, kucaklama.
3. Aġūşı ḥasretiyle o şūḫuñ miyānını
4. Deryā-yı ġamda iki kedūdur benümle dil

7. **āġūşumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 521
Mısra: **4**
Kucak, kucaklama.
3. Taḳṣīr bende yoḫsa şeb-ā-şeb miyān-ı yār
4. Ḫamyāze-rīz-i şevḳidür āġūşumuñ benüm

8. **āġūşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 781
Mısra: **9**
Kucak, kucaklama.
9. Düşmez āġūşına Nābīʾnün o vaḥşī itse
10. Daġdan sinede biñ ḥalḳa-i dām āmāde

āġūş açar:
1. **āġūş açar:**-*ar*
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kucak açmak.
3. Vaḳt-i tāʿat yek-digerle ṣulḥ olur pest ü bülend
4. Mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye naḳş-ı ḥaṣīr āġūş açar

āġūş açmaya:
1. **āġūş açmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 793
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kucak açmak.
9. Mümkin mi miyānını görüp açmaya āġūş
10. Ol kāfir ider şekl-i çelīpā kimi görse

āġūş u dūş-ı raġbeti:
1. **āġūş u dūş-ı raġbeti:**-*i*
Gazel 139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İlgi ve istek kucağı.
9. Āġūş u dūş-ı raġbeti Nābī ider maḳarr
10. Çün ġaybdan nev-āmededür ḫurd-sāller

āġūşa aldum:
1. **āġūşa aldum:**-*du, -m*
Gazel 845
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kucağa almak.

3. Virüp naḳd-i sirişk aldum ten-i sīmīnin āġūşa
4. Ara yirde şemīm-i kakülüñ bād-ı hevā ḳaldı

āġūşa alınca:
1. **āġūşa alınca:**-*ınca*
Gazel 343
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kucağa almak.
5. Seni kenāra çeken zinde-dil ne şekle girer
6. Alınca ṣuretüñ āġūşa aldı āyīne ġışş

āġūşa alup:
1. **āġūşa alup:**-*up*
Gazel 445
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kucağa almak.
5. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
6. Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

āġūşa alurken:
1. **āġūşa alurken:**-*ur, -ken*
Gazel 593
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kucağa almak.
7. Alurken ebr-i feyżi hāki āġūşa çeken yemden
8. Yine ḥācetverān-ı ẖāke imdād itmesün nʾitsün

āġūşa çek:
1. **āġūşa çek:**
Gazel 484
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yanına, tarafına çekmek, kendi safına çekmek.
13. Mānend-i kemān ḥükmini vir redd ü ḳabūlüñ
14. Aḥbābuñı āġūşa çek aʿdāya metīn ol

āġūşa çekdi:
1. **āġūşa çekdi:**-*di*
Gazel 39
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Koynuna çekmek.
5. Āġūşa çekdi cū seni ammā ki reşkden
6. Cūy-ı sirişk-i dīdede gelmez şümāra mevc

āġūşa çeken:
1. **āġūşa çeken:**-*en*
Gazel 854
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Koynuna çekmek.
5. İtmeden farḳı nedür āb-ı ḥayāt içre şinā
6. Ḥased āġūşa çeken rinde o sīm-endāmı

āġūşa çeker:
1. **āġūşa çeker:**-*er*
Gazel 718
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yanına, tarafına çekmek, kendi safına çekmek.
1. Mis̱āl-i kūdek alur kem-ẖıredleri dūşa
2. Sipihr-i sifle çeker ibni vaḳti āġūşa

āġūşa çekmeġe:
1. **āġūşa çekmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 207
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Koynuna çekmek.
15. Nābīyā çekmeġe āġūşa miyān-ı yāri
16. Gösterür gerdiş-i etvār-ı zarīfāne kemer

āġūşa çekmemeġe:
1. **āġūşa çekmemeġe:**-*me, -meġ, -e*
Gazel 238
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Koynuna çekmek.
7. O māhı çekmemeġe hāle gibi āġūşa
8. Tamām-ı şeb felegüñ kârı dīde-bānlıḳdur

āġūş-ı beyte:
1. **āġūş-ı beyte:**-*e*
Gazel 404
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dizenin kucağı.
1. Ṣafādur sīneye bir dil-ber-ı mevzūn ü raʿna çek
2. O girmezse ele āġūş-ı beyte tāze maʿnā çek

āġūş-ı çehüm açam:
1. **āġūş-ı çehüm açam:**-*am*
Gazel 518
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kucağının kuyusunu açmak.
7. ʿAks-i ẖuşkiyle ben āyine gibi ẖursendüm
8. Ben ne ẖāküm ki açam Yūsufʾa āġūş-ı çehüm

āġūş-ı çeşmümde:
1. **āġūş-ı çeşmümde:**-*üm, -de*
Tarih 30
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Gözün kucağı.
85. Eyleyince seyr içün āġūş-ı çeşmümde mekīn
86. Nābīyā bu ḳaṣr-ı vālā-yı hümāyūn-peykeri

aġūş-ı devātunda:
1. **aġūş-ı devātunda:**-*un, -da*
Kıt'a 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hokkanın kucağı, içi.
11. Erbāb-ı niyāzun siyeh-i sūde-i çeşmin
12. Aġūş-ı devātunda midād eylesün Allāh

āġūş-ı güstāhında:
1. **āġūş-ı güstāhında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 339
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Küstah kucak.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

āġūş-ı hālenüñ:
1. **āġūş-ı hālenüñ:**-*nüñ*
Gazel 440
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayın etrafında görülen parlak dairenin kucağı.
3. Çerẖüñ ʿaṭāsı kendü gibi nā-şināsadur
4. Yoḳdur tehī görüldügi āġūş-ı hālenüñ

āġūş-ı ḥasret:
1. **āġūş-ı ḥasret:**
Gazel 599
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hasret kucağı.
15. Leṭāfetde egerçi mū-miyān meşhūrdur ammā
16. Ṭolar āġūş-ı ḥasret vaṣl-ı ẖūbān-ı ten-āverden

āġūş-ı ẖayāle:
1. **āġūş-ı ẖayāle:**-*e*
Gazel 577
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Hayâl kucağı.
17. Ḳalmadı Nābī viṣāl-i tāze-rūyāna heves
18. Şimdi āġūş-ı ẖayāle tāze maẓmūndur düşen

āġūş-ı ẖayālümde:
1. **āġūş-ı ẖayālümde:**-*üm, -de*
Gazel 506
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hayâl kucağı.
1. Ne dem o şūẖı āġūş-ı ẖayālümde mekīn buldum
2. Ḫayālüm benden evvel leblerinden būse-çīn buldum

āġūş-ı meşāmumda:
1. **āġūş-ı meşāmumda:**-*um, -da*
Gazel 781
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Burnun kucağı, burnun içi.
1. Olmadın būy-ı gül-i kāma meşām āmāde
2. Olur āġūş-ı meşāmumda zükām āmāde

āġūş-ı mevc açar:
1. **āġūş-ı mevc açar:**-*ar*
Gazel 651
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dalganın kucak açması.

11. Āġūş-ı mevc açar ḳadem-i rüzgârı
12. Şān u şekve vü leẕẕet-i cūş u ḫurūş içün

āġūş-ı miḥrābın:
1. **āġūş-ı miḥrābın:**-*ı, -n*
Gazel 801
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kaşlarının kucağı.
5. Teveccüh idene āġūş-ı miḥrābın güşād eyler
6. Şebān rūz olduġı yoḳ bāzū-yı ṭāḳına ḫam-dāde

āġūş-ı müjgān:
1. **āġūş-ı müjgān:**
Gazel 374
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kirpiğin kucağı.
11. Kāmet-i naḫl-ı ḥarīm-i āsitānundan cüdā
12. Nice gelsüñ bir yire āġūş-ı müjgān el-vedāʿ

āġūş-ı müjgānumla:
1. **āġūş-ı müjgānumla:**-*um, -la*
Gazel 84
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kirpiğin kucağı.
5. Ten-i sīmīnüne ḫamyāze-rīz olmaġla āġūşum
6. Sirişk-i dil-nişīn āġūş-ı müjgānumla düşmendür

āgūş-ı nigeh:
1. **āgūş-ı nigeh:**
Gazel 806
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Bakışlarının kucağı.
1. Gerd-i rūyında olursa ne ḳadar cūş-ı nigeh
2. Görmedüm yine tehī ḳalduġın āgūş-ı nigeh

āgūş-ı pīrānemde:
1. **āgūş-ı pīrānemde:**-*m, -de*
Gazel 755
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yaşlanmış kucak.
11. Gören ol ġonceyi āgūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

āġūş-ı raġbete aldılar:
1. **āġūş-ı raġbete aldılar:**-*dı, -lar*
Tarih 142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İlgi kucağına almak, layıkınca saygı göstermek.
7. Ṣıdḳ ile aldılar anı āġūş-ı raġbete
8. Ṣıddīḳ ile Alī vü ʿÖmer sancaḳ-ı şerīf

āgūş-ı ṣafa-baḫşāsın:
1. **āgūş-ı ṣafa-baḫşāsın:**-*sı, -n*
Kaside 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mutluluk bahşeden kucak.
11. İtmiş āgūş-ı ṣafa-baḫşāsın
12. Cilvegeh nām-ı hümāyūn-ı hümā

āġūş-ı ṭaleb:
1. **āġūş-ı ṭaleb:**
Kaside 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İstek kucağı.
7. Āşinā şāhid-i maḳṣūd ile āġūş-ı ṭaleb
8. Ḥarf-i ümmīd ile bīgāne leb-i istiġnā

āġūş-ı ümidin açup:
1. **āġūş-ı ümidin açup:**-*i, -n-up*
Tarih 104
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Ümit kucağını açmak.
81. Ol gevheri vażʿ eyleyicek sīne-i merḳad
82. Āġūş-ı ümidin açup olmaġla müheyyā

āġūş-ı vaṣla:
1. **āġūş-ı vaṣla:**-*a*
Gazel 166
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kucağı, birleşme kucağı.
3. Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nāʾil
4. Ḳabayı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

2. **āġūş-ı vaṣla:**-*a*
Gazel 219
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kucağı, birleşme kucağı.
9. Āgūş-ı vaṣla almış o ṭıflı şeb-i viṣāl
10. Gehvāre gibi ʿāşıḳ-ı rüsvā gelür gider

3. **āġūş-ı vaṣla:**-*a*
Gazel 836
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kucağı, birleşme kucağı.
1. Girmedi āġūş-ı vaṣla dil-rübālardan biri
2. Düşmedi dil-ḫaste-i ʿaşḳa devālardan biri

āġuş-ı vuṣlata alsam:
1. **āġuş-ı vuṣlata alsam:**-*sa, -m*
Gazel 443
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kucağına almak.
9. Alsam ʿaceb midür seni āġuş-ı vuṣlata
10. Sen şehr-i ḥüsn ü köhne ḥiṣāruñ benüm senüñ

āġūşın açdı:
1. **āġūşın açdı:**-*dı*
Gazel 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kucak açmak.
1. Şevḳ-i teniyle cūdā olup pāre pāre mevc
2. Āġūşın açdı ḥasret ile ḳadd-i yāra mevc

āġūşın açmaḳ:
1. **āġūşın açmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 573
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kucak açmak.
15. Ḫalḳ imsāki içün arka virür dīvāra
16. Bāba iḳbāl olınur açmaḳ ile āġūşın

āġūşını maʿmūr ideceksin:
1. **āġūşını maʿmūr ideceksin:**-*ecek, -sin*
Gazel 524
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kucağını imar etmek (Kavuşup kucaklamakla gönlü imar etmek bağlamında).
5. Beni virāne-i hicrānda ḳoyup böyle ḫarāb
6. Kimüñ āġūşını maʿmūr ideceksin bilmem

āġūşum açmadan:
1. **āġūşum açmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 192
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ellerini açmak, kucağını açmak.
5. Şevḳ-i miyān-ı yār ile āġūşum açmadan
6. ʿĀlemde kim görürse beni kefşger ṣanur

āġūşum güşād itmekde:
1. **āġūşum güşād itmekde:**-*mek, -de*
Gazel 787
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kucak açmak.
5. Ben āġūşum güşād itmekde ammā dāye-i gerdūn
6. İder ṭıfl-ı ümīdüm dāmen-i maḥşerde perverde

āġūşumı tehī ḳoma:
1. **āġūşumı tehī ḳoma:**-*ma*
Gazel 587
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kucağını boş bırakmak, ümitsiz bırakmak II Yarasız bırakmak.
5. Āġūşumı tehī ḳoma ey merhem-i ümīd
6. Ol zaḫmlar ki sīnededür tāzelenmesün

aġyār:
1. **aġyār:**
Gazel 60
Mısra: **1**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. Ne ḫoşdur ʿāşıḳa aġyār beyninde himāyetler
2. Nihānīce nevaziş āşikārāca nikāyetler

2. **aġyār:**
Gazel 80
Mısra: **7**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
7. Pīrāmenini eylemiş aġyār iḥāta
8. Dil-dāra niyāz itme gönül s̱ıkleti vardur

3. **aġyārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 107
Mısra: **10**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
9. Hicrānını viṣāle müreccaḥ o āfetüñ
10. Aġyārınuñ müsamaḥada imtiḥānıdur

4. **aġyār:**
Gazel 200
Mısra: **13**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
13. Dildār bī-mürüvvet ü aġyār kīne-hᵛāh
14. Ey sūz-ı nāle vaḳt-i sirāyet degül midür

5. **aġyāra:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **3**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
3. Baña rūy-ı eziyyet gösterür aġyāra rūy-ı dil
4. Cemāl-i yār gūyā iki ṣūretden mürekkebdür

6. **aġyāruñ:**-*uñ*
Gazel 211
Mısra: **7**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
7. Tīrveş sen düşicek sinesine aġyāruñ
8. ʿAşıḳuñ ḳavs-ṣıfat çekdügi ḫamyāze midür

7. **aġyārdan:**-*dan*
Gazel 216
Mısra: **1**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. Pāy-ı yāre düşmeġe aġyārdan nevbet mi var
2. Sāyesinde naḫl-i ümmīdün meġer rāḥat mı var

8. **aġyāra:**-*a*
Gazel 219
Mısra: **3**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
3. Açıldıġın ḫaber virür aġyāra gül gibi
4. Her dem bize nesīm-i sebük-pā gelür gider

9. **aġyāra:**-*a*
Gazel 226
Mısra: **14**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
13. Hele biz şād oluruz nāʾil-i vaṣl olmaḳdan
14. Gerçi aġyāra o ġamnāk olacaḳ yirlerdür

10. **aġyāra:**-*a*
Gazel 395
Mısra: **2**
Gayr'lar, başkaları, diğerleri. II Yabancılar, bildik olmayanlar.
1. Bir devlet içün çerḫe temennadan uṣanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ

11. **aġyār:**
Gazel 395
Mısra: **8**
Gayr'lar, başkaları, diğerleri. II Yabancılar, bildik olmayanlar.
7. Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uṣanmaz
8. Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uṣanduḳ

12. **aġyār:**
Gazel 486
Mısra: **2**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. İẓhār-ı kīn şiʿār-ı dil-i zārumuz degül
2. Aġyār ile cidāl bizüm kārumuz degül

13. **aġyārumuz:**-*um, -uz*
Gazel 486
Mısra: **6**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
5. Çeşm-i raḳībde bile var iʿtibārumuz
6. Vażʿ-ı cefāya yār ider aġyārumuz degül

14. **aġyāra:**-*a*
Gazel 492
Mısra: **11**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
11. Gūşe-i ebrūsınun aġyāra imāsın görüp
12. Nābīyā bār-ı girān-ı reşk ile ḫamdur göñül

15. **aġyār:**
Gazel 588
Mısra: **7**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
7. İtmiş o şūḫı daʿvete aġyār ittifāḳ
8. Zinhār o naḳş-ı ṣūret-i çīn ḳāʾil olmasun

16. **aġyārı:**-*ı*
Gazel 591
Mısra: **11**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
11. Dirler aġyārı meẕemmet nemek-i meclisdür
12. Biz de ġıybet idelüm meclise leẕẕet gelsün

17. **aġyāra:**-*a*
Gazel 619
Mısra: **5**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
5. Aġyāra ider gūşe-i ebrū ile imā
6. Cevrin görüp izhār-ı melāl eyledügümden

18. **aġyāra:**-*a*
Gazel 630
Mısra: **9**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
9. Bāzūlaruñı eyleme aġyāra ḥamāʾil
10. Biz saña didük gitdi güneh gerdenümüzden

19. **aġyār:**
Gazel 662
Mısra: **11**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
11. Yār içün keş-me-keş aġyār ile ḫoşter görinür
12. Güft-gūy-ı ruḳabā ber-ṭaraf olmaḳdan ise

20. **agyāra:**-*a*
Gazel 716
Mısra: **6**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
5. Bir nigāh itmiş bulundum yāre oldı mevc-hīz
6. Gūşe-i ebrū ile agyāra imālar yine

21. **aġyār:**
Gazel 755
Mısra: **1**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
2. Ne bāküm var ḫulūṣ elbette ġālibdür nifāḳ üzre

22. **aġyār:**
Gazel 758
Mısra: **3**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
3. Olma aġyār ile hem-rāz sözüm diñle benüm
4. Çoḳdur ey şūḫ-ı cihān farḳ suḫenden suḫene

23. **aġyāre:**-*e*
Gazel 778
Mısra: **9**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
9. Saña ber-ḳāʿide aġyāre ʿaksiyle baḳardum ben
10. Elümde ḫāme-i ʿibret-nümā bir dūr-bīn olsa

24. **aġyārdan:**-*dan*
Gazel 812
Mısra: **2**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. Ol devlet-i dü-rūze kʾola ol da zāʾile

2. Aġyārdan muḥafaza itmek ne ġāʾile

25. **aġyāre:**-*e*
Gazel 816
Mısra: **1**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

26. **aġyāra:**-*a*
Gazel 816
Mısra: **3**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫᵛāre maḥrem yāre bigāne

27. **aġyāre:**-*e*
Gazel 830
Mısra: **8**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi aġyāre besbelli

aġyār-ı kīne-cūdan:
1. **aġyār-ı kīne-cūdan:**
Gazel 588
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İntikam besleyen rakipler, kin güden düşmanlar.
9. Dāmān-ı pākin irmeyeler zīb-i dest-i bād
10. Aġyār-ı kīne-cūdan o gül ġāfil olmasun

aġyār-ı nā-sezāya:
1. **aġyār-ı nā-sezāya:**-*ya*
Gazel 174
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Liyakatsız rakipler.
3. Dūşīne neydi bilmem meclisde ey sitemger
4. Aġyār-ı nā-sezāya ol mihribānlıcuḳlar

2. **aġyār-ı nā-sezāya:**-*y, -a*
Gazel 785
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Liyakatsız rakipler.
5. Aġyār-ı nā-sezāya düşdükde ḥiṣṣe-i vaṣl
6. Düşmiş nigāh-ı ḥasret ʿuşşāḳ-ı bī-nevāya

aġz:
1. **aġzında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **216**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
215. Ṭolalı şīt-ı ʿadl ile āfāḳ
216. Mār aġzında gezdürür tiryāḳ

2. **aġzınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 431
Mısra: **10**
Ağız.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī
10. Aġzınuñ kes̱retinün nefʿi ne dullāblaruñ

3. **aġzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 522
Mısra: **3**
Ağız, dudak.
3. İmāme aġzını öpdükçe ol duḫān-sūzuñ
4. Duḫān-ṣıfat ben o ġayretle çāk çak olurum

4. **aġzın:**-*ın*
Gazel 656
Mısra: **8**
Ağız.
7. Gül-būse-i dehānuñ içün eyleyen duʿā
8. Aġzın ide meġer ki gül-āb ile şüst ü şū

5. **aġzın:**-*ı, -n*
Gazel 727
Mısra: **11**
Ağız, dudak.
11. İmāme aġzın öper āteşine lūle yanar
12. Bu kārgāh-ı cezāda ġarībdür lūle

6. **aġzın:**-*ı, -n*
Gazel 882
Mısra: **6**
Ağız.
5. Dehān-ı yāre gūş itdüm dehānın eylemiş teşbih
6. Ṣorunca ġonce aġzın bāz idüp inkārdan geldi

aġzı köpürür:
1. **aġzı köpürür:**-*ür*
Gazel 208
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok öfkelenmek.
7. ʿÜryānī Dede tekyesidür feyż-i müselsel
8. Aġzı köpürür ṭaşlarınuñ vecdi ʿıyāndur

aġzı ṣulanur:
1. **aġzı ṣulanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
İmrenmek, elde etmeyi istemek, canı çekmek.
7. Gird-i lebde ḫaṭ-ı nev-ḫīzini taḥrīr itsem
8. Hamenüñ lez̠z̠et-i taḥrīrden aġzı ṣulanur

aġzın ara:
1. **aġzın ara:**
Gazel 704
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Konuşturarak düşüncesini öğrenmeye çalışmak.
9. Ol meh saña vaʿd eylemiş emdürmege laʿlin
10. Ammā ara aġzın ṣaḳın olmaya mekīde

aġzın ḳapadup:
1. **aġzın ḳapadup:**-*up*
Tarih 104
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Kapağını kapatmak.
91. Aġzın ḳapadup üsrüp ile eyleyüp iḥkām
92. Ṣadrüʾş-şeref-i merḳadine itdiler ilḳā

aġzında çigner:
1. **aġzında çigner:**-*r*
Gazel 867
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ağzını yayarak konuşmak/okumak, çirkince konuşmak/okumak.
9. Ḳāʾilüz naġme-şināsānına İstanbulʾuñ
10. Çigner aġzında Yehūdīleri Çingāneleri

āh:
1. **āh:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. Müşkil ṭılısmdur dil-i āhen-sirişt-i yār
4. Ey āh ḥall iderseñ eger āferīn saña

2. **āh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **403**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
403. Dikdi ḫayyāṭ-ı baḫt neyleyüm āh
404. Ḳāmet-i ḥālüme ḳabā-yı siyāh

3. **āhdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **406**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
405. Eşkden ġayrı mihrbānum yoḳ
406. Āhdan ġayrı hem-zebānum yoḳ

4. **āhı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **18**
Ah etme, inleme.
17. Her biri meclis-i maḳṣudda bir şemʿ oldı
18. Olmadı ġuṣṣa-keşānuñ çekilen āhı hebā

5. **āh:**
Kıt'a 26
Mısra: **1**
Öfke, kızgınlık, üzüntü gibi duyguları ifade eden ünlem.
1. Āh ile nāʾil-i vuṣlat olamazsın ey dil
2. Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler

6. **āhını:**-*ı, -n, -ı*
Kıt'a 31
Mısra: **4**
Öfke, kızgınlık, üzüntü gibi duyguları ifade eden ünlem.
3. Tütüni gerçi güzel lūlecigi müstaʿmel
4. Çakmağın seyr idicek āhını alçak didiler

7. **āhumdadur:**-*um, -da, -dur*
Gazel 58
Mısra: **7**
Feryad.
7. Āhumdadur kilīd-i ṭılısmāt-ı genc-i rūḥ
8. Āb-ı ḥayāt lücce-i çeşm-i terümdedür

8. **āhı:**-*ı*
Gazel 81
Mısra: **11**
Ah etme, inleme.
11. Āhı āteş getürür dīdesi ṣu bağrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

9. **āhum:**-*um*
Gazel 107
Mısra: **7**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Āhum ki ḥalḳa ḥalḳa olur çerḫe muttaṣıl
8. Sūz-ı dilüñ şikāyet içün nerdübānıdur

10. **āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 127
Mısra: **7**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Benüm āhumdan olmış mużṭarib ol nev-ġurūr-ı nāz
8. Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer

11. **āh:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

12. **āhdan:**-*dan*
Gazel 211
Mısra: **9**
Ah etme, inleme.
9. Āhdan perde çeker bağa hezār ey Nābī
10. Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

13. **āh:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Ah etme, inleme.
5. Girih-güşāyī-i zülfin nesīm itmez ise
6. Bir āh ile ʿamel-i rüzgār mümkindür

14. **āh:**
Gazel 244
Mısra: **10**
Ah etme, inleme.
9. Nābī ḳuluñ āh itmege de ḫavf ider oldı
10. Şāyed ola mirʾāt-ı ruḫuñ āh ile jengār

15. **āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 298
Mısra: **3**
Ah etme, inleme.
3. Ḳumrīveş ṭavḳ ṭutar gerden-i dil āhumdan
4. Bende-i ḳāmet-i şimşād ki dirler o bizüz

16. **āh:**
Gazel 400
Mısra: **14**
'Âşığın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi ‖ Âh ederek inlemek.
13. Yārün tamām gelmeġe ḳadd-ı ḳabūlına
14. Endāzesidür āh metāʿ-ı maḥabbetüñ

17. **āhum:**-*um*
Gazel 424
Mısra: **3**
Ah etme, inleme.
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerḫi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

18. **āh:**
Gazel 445
Mısra: **5**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
6. Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

19. **āhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 555
Mısra: **1**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Bu añlanur dil-i zārun pey-ā-pey āhından
2. Kināyedür ġarażı ṭāliʿ-i siyahından

20. **āhı:**-*ı*
Gazel 673
Mısra: **4**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. Tāb-ı ḫurşīd cezādan nice āsūde olur
4. İtmeyen āhı sütūn-ı ḫayme-i istiġfāra

21. **āh:**
Gazel 714
Mısra: **7**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

22. **āh:**
Gazel 744
Mısra: **16**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
15. Leẕẕeti inkār olunmaz beẕl ü isrāf itmenüñ
16. Āh ẓımnında eger endīşe-i vām olmasa

23. **āhdadur:**-*da, -dur*
Gazel 762
Mısra: **9**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Teʾs̱īr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

24. **āh:**
Gazel 762
Mısra: **10**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Teʾs̱īr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

25. **āh:**
Gazel 762
Mısra: **10**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Teʾs̱īr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

26. **āh:**
Gazel 777
Mısra: **7**
Feryat etmek.
7. Siteminden gilemend olmaz idüm neyleyüm āh
8. Āşnā olmasa her gördügi bigāne ile

27. **āhumla:**-*um, -la*
Gazel 787
Mısra: **1**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Nʾola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberīn perde
2. Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūḫ-ı siyeh-çerde

28. **āhum:**-*um*
Gazel 847
Mısra: **9**
Hüzün, sevinç, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Şevḳ-i gīsū ile āhum nʾola çıḳsa çerḫe
10. ʿAlemüñ menzili yoḳ bürc-i bedenden ġayrı

29. **āhumla:**-*um -la*
Gazel 15
Mısra: **3**
Ah ateşi.

3. Oldı tārīkī-i şeb ahumla kat kat līk sen
4. Ṭalʿatünle kanġı bezmi māh-tāb itdün bu şeb

āh çek:
1. **āh:**
Gazel 404
Mısra: **4**
Âh etmek, hasret çekmek, inlemek.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser gōñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

āh çekdi:
1. **āh çekdi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh etmek, hasret çekmek, inlemek.
51. Çekdi bir āh ki raḥm idecegüm geldi yine
52. Nice kez ḫāṭırumı itmiş iken zīr ü zeber

āh çeker:
1. **āh çeker:**-*er*
Kaside 10
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Âh etmek, hasret çekmek, inlemek.
47. Zamān-ı luṭfı ġınā-baḫş-ı ehl-i faḳr olalı
48. Gedāya āh çeker şimdi sāye-i dīvār

āh eylemedük:
1. **āh eylemedük:**-*me, -dük*
Gazel 408
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağlamak, inlemek.
1. Ne bu renciş saña küstāḫ nigāh eylemedük
2. Baḳup āyīne-i ruḫsāruna āh eylemedük

āh eylesem:
1. **āh eylesem:**-*se, -m*
Gazel 873
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.
11. N'idem āh eylesem ardınca gelür girye hemān
12. Nīm-āteşle ḫurūşa getüren Ceyhūn'ı

āh eyleyemem:
1. **āh eyleyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Gazel 512
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.
9. Nice defʿ eyleyeyüm sūz-ı derūnı Nābī
10. Yāri görsem daḫı şerm eylerüm āh eyleyemem

āh iderek:
1. **āh iderek:**-*erek*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **319**
Kelime Tipi: -
Acı ile içini çekmek, inlemek.
319. Dem-be-dem ḥasret ile āh iderek
320. Ḳubbe-i ʿālemi siyāh iderek

āh idersin:
1. **āh idersin:**-*er, -sin*
Gazel 81
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Acı ile içini çekmek, inlemek.
3. Āh idersin diyü incinme dil-i bīmāre
4. Derdmendüñ meġer āh itmege dermānı mı var

2. **āh idersin:**
Gazel 600
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Acı ile içini çekmek, inlemek.
3. Āh idersin ser-i rāhında o māhun ammā
4. Ḳorḳarum ol güle derd-i ser-i rāh olmayasın

āh ile vāh itmeyelüm:
1. **āh ile vāh itmeyelüm:**-*me, -y, -el, -üm*
Gazel 500
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ah vah etmek, dertlenip figan etmek.
7. Tābe-key nāleden olmış dili yārüñ muġber
8. Dem-i hicrin şeb u rūz āh ile vāh itmeyelüm

āh itmege:
1. **āh itmege:**-*meg, -e*
Gazel 81
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
3. Āh idersin diyü incinme dil-i bīmāre
4. Derdmendüñ meġer āh itmege dermānı mı var

2. **āh itmege:**-*meg, -e*
Gazel 244
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
9. Nābī ḳuluñ āh itmege de ḫavf ider oldı
10. Şāyed ola mir'āt-ı ruḫuñ āh ile jengār

3. **āh itmege:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
1. Kālā-yı cihān germ-nigāh itmege değmez
2. El irmedi ḥayfā diyü āh itmege değmez

āh itmeyelüm:
1. **āh itmeyelüm:**-*me, -y, -elü, -m*
Gazel 500
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
1. Kimseye bir daḫı dünyāda nigāh itmeyelüm
2. Ṭuṭiveş āyinede pīşemüz āh itmeyelüm

āh itmeyem:
1. **āh itmeyem:**-*me, -y, -em*
Gazel 519
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
1. Mümkin mi rūy-ı yāre nigāh itmeyem disem
2. Her bir nigehde derd ile āh itmeyem disem

āh itmeyicek:
1. **āh itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 322
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
5. Āh itmeyicek eglenemem gūşe-i ġamda
6. Erbāb-ı dile meclis-i bī-dūd gerekmez

āh meded:
1. **āh meded:**
Gazel 445
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yardım dileme.
3. Pāyine bāri bu takrīb ile düşsem yārün
4. Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek

āh u efġan eyledi:
1. **āh u efġan eyledi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.
3. Kumrīveş çoḳ āh u efġan eyledi murġ-ı dilüm
4. Tā hem-āġūş itdi ol serv-i hırāmānı baña

āh u feryād:
1. **āh u feryād:**
Kaside 2
Mısra: **282**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağlama, inleme, feryat etme.
282. Ne bu sūziş bu güdāziş ne bu āh u feryād
281. Şāh-ı Levlāk gibi ḥıṣn-ı ḥaṣīnüm var iken

2. **āh ü feryād:**
Gazel 449
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ağlama, inleme, feryat etme.
3. Görelüm birbirini kañġısı bī-zār eyler
4. Āh ü feryād benüm çeşm-i girān-ḫᵛāb senüñ

āh u feryād idüp:

1. **āh u feryād idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **352**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp inlemek, feryat figan etmek.
351. Nāleler eyleyüp bu ḥālet ile
352. Āh u feryād idüp melālet ile

āh ü feryād itmesün:
1. **āh ü feryād itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 593
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp inlemek.
3. Bu ḥüsn-i ḫānmān-endāz ile ẓālim sen inṣāf it
4. Seni gördükçe ʿāşıḳ āh ü feryād itmesün nʾitsün

āh u fiġāndur:
1. **āh u fiġāndur:**-*dur*
Gazel 474
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
7. Feryād-ı ṭubı dūd-ı derūnından añla kim
8. Encām-ı ḥāli āh u fiġāndur sitemgerüñ

āh ü fiġānları itmekde:
1. **āh ü fiġānları itmekde:**-*mekde*
Gazel 584
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp, inlemek.
9. İtmekde şevḳ-i vaṣl ile āh ü fiġānları
10. Gūşı memerr-i leşker-i āh ü fiġān iken

āh u vāh-ı taʿalluḳ:
1. **āh u vāh-ı taʿalluḳ:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Bahsedilen konuile) İlgili ah vahlar.
1. Göñülde dāġ-ı maḥabbet ġıdā bozundısıdur
2. Āh u vāh-ı taʿalluḳ hevā bozundısıdur

āh u vā-veylā:
1. **āh u vā-veylā:**
Kaside 1
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat figan.
147. Eger ḫāk-ı siyeh basṭ eylemezse hᵛān-ı iḥsānı
148. Olur kār-ı şikem-ḫᵛārān-ı ʿālem āh u vā-veylā

āh u zār:
1. **āh u zār:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
7. Şeb-i firākda feryād telḫdür yoḫsa
8. Olur mecālis-i vuṣlatda āh u zār leẕīẕ

2. **āh u zār:**
Gazel 772
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

3. **āh u zār:**
Gazel 792
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
9. Olurdı naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr naġme-i muṭrib
10. O şūḫ içün çekilen āh u zār bir yire gelse

4. **āh u zār:** -*um*
Gazel 596
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
1. Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün
2. Āb-ı çeşm-i girye-i bī-iḫtiyārum söylesün

9. Olurdı naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr naġme-i muṭrib
10. O şūḫ içün çekilen āh u zār bir yire gelse

āh u zārı itdügümüz:
1. **āh u zārı itdügümüz:**-*düg, -ü, -müz*
Gazel 284
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak, feryat etmek.
1. Senüñçün itdügümüz āh u zārı biz bilürüz
2. Firak içinde geçen rüzgārı biz bilürüz

āh üzre:
1. **āh üzre:**
Gazel 714
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
"Âh" yazısının üstünde.
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

ahāli:
1. **ahālisi:**-*si*
Kıt'a 60
Mısra: **1**
Ahali, bir memleket, şehir veya semtte oturanların, yaşayanların hepsi.
1. Ḥaleb ü Şāmʾuñ ahālisi ḳasem vaḳtinde
2. Nābiyā dir biri birisine Allāh vekīl

ahālī-i mecālis:
1. **ahālī-i mecālis:**
Gazel 359
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Meclislerin halkı.
9. Mangır kuşına dönmiş ahālī-i mecālis
10. Bī-çāre Hümā-yı hünerüñ raġbeti gitmiş

āḫar:
1. **āḫare:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **16**
Başkaları.
15. Yād-ı ismiyle bulur mūy-ı beden tāze ḥayāt
16. Beñzemez āḫare şān u şeref u şevket-i Şeyḫ

aḥbāb:
1. **aḥbāb:**
Gazel 46
Mısra: **7**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
7. Aḥbāb meclisinde ḥużūr-ı raḳībde
8. Taʿrīz-i aşikāresi nāz-ı nihanı şūḫ

2. **aḥbābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 88
Mısra: **3**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
3. Eyledi aḥbābınuñ ḫāṭırların
4. Kūre-i fürḳat tenūr-ı sūz-ı ġam

3. **aḥbāb:**
Tarih 138
Mısra: **71**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
71. Ẕāt-ı ʿālīsini aḥbāb ile etbāʿı ile
72. Eylesüñ ḥażret-i Allāh ḫaṭālardan emīn

4. **aḥbābuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 484
Mısra: **14**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
13. Mānend-i kemān ḥükmini vir redd ü ḳabūlüñ
14. Aḥbābuñı āġūşa çek aʿdāya metīn ol

5. **aḥbāba:**-*a*
Gazel 494
Mısra: **10**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
9. Her mevḳiʿa nisbet gerek efʿālde Nābī
10. Aʿdā ile aḥbāba naẓar tīr ü kemān ol

6. **aḥbābına:**-*ı, -na*
Gazel 554
Mısra: **4**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
3. Emvālini müdāfaʿa-i ḫaṣma ṣaklasun
4. Aḥbābına müsāʿadeden imtināʿ iden

7. **aḥbāb:**
Gazel 753

Mısra: **14**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler..
13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfiḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

8. **ahbabına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 855
Mısra: **14**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
13. Bir rāha sālikiüz ki ḳumāş-ı ʿināyeti
14. Ahbabına hediyye virür kārbānları

9. **aḥbābuñ:**-*uñ*
Gazel 888
Mısra: **6**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
5. Tercihine şemātet-i aʿdānuñ sebeb bu kim
6. Aḥbābuñ imtināna yaḳīndür teraḥḥümi

aḥbāb eyledükde:
1. **aḥbāb eyledükde:**-*dükde*
Tarih 79
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dost kılmak, arkadaş yapmak.
3. Saña aḥbāb eyledükde tūl-ı ʿömr ile duʿā
4. Kʾolasın şad ʿīdle bezm-i cihāndan müstefīd

aḥbāb ü eḳārible:
1. **aḥbāb ü eḳārible:**-*le*
Gazel 659
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dostlar ve akrabalar.
11. Kemīnen Yūsuf-ı Nābīʾyi aḥbāb ü eḳārible
12. Şefāʿat yā Habībaʾllāh şefāʿat yā Resūlaʾllāh

aḫbārın işiden:
1. **aḫbārın işiden:**-*en*
Gazel 550
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haberini almak.
5. Nāfiẕ olmaḳ gibidür ḥükmi o kişverde daḫı
6. Şiʿrinüñ şehr-i digerde işiden aḫbārın

ʿahd:
1. **ʿahdinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 8
Mısra: **71**
Söz, yemin.
71. Ṣūret-i ʿadlde taḳṣīri içün ʿahdinde
72. Bağlamış āyineye cevheri bend-i zencīr

2. **ʿahdi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **221**
Zaman, devir.
221. ʿAhdi mümted ola ber-ṭıbḳ-ı recā-yı eflāk
222. ʿÖmri efzūn ola ber-vefḳ-i ümīd-i ʿālem

3. **ʿahdinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 20
Mısra: **77**
Zaman, devir.
77. ʿAhdinde oldı maʿreke-i ẓulm ber-ṭaraf
78. Refʿ itdi dest-ı ʿadli livā-yi şerīʿati

4. **ʿahdüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **9**
Zaman, devir.
9. ʿAhdüñ şecer-i ṣaḥn-ı çemen-ṣuffe-i devlet
10. Baḫşuñ gül-i şād-āb-ı gülistān-ı vezāret

5. **ʿahd:**
Gazel 363
Mısra: **3**
Söz, yemin.
3. İt ʿahd ile peymāne-şikest olmağı tecvīz
4. Tek eyleme peymāne-perestāna taʿarruż

6. **ʿahdine:**-*i, -n, -e*
Gazel 432
Mısra: **9**
Söz, yemin.
9. Bizümle ʿahdine ṣad āb u āteş içre iken
10. Taḫallüf eyledügi yoḳdur āb u dānemüzüñ

7. **ʿahdüm:**-*üm*
Gazel 507
Mısra: **2**
Söz, yemin.
1. ʿAḳlum tamāmdur ne ḳadar nīm-mest isem
2. ʿAhdüm dürüstdür ne ḳadar ten-şikest isem

ʾahd eylerse:
1. **ʾahd eylerse:**-*r, -se*
Gazel 102
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yemin etmek, söz vermek.
13. İʿtimād itmem vefā-yı yāre ʾahd eylerse de
14. İltizām-ı vażʿ-ı nā-maʿhūd içün maʿhūd olur

ʿahd ü vaʿdini:
1. **ʿahd ü vaʿdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 809
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Söz ve vaat.
7. Hengāmını geçirmeden itmek ne ihtimāl
8. Ol süst ʿahd ü vaʿdini incāz iderse de

aḥdās:
1. **aḥdāṡa:**-*a*
Gazel 205
Mısra: **9**
Gençler II Talih değişimleri.
9. Aḥdāṡa ḥaḳāretle nigāh eyleme Nābī
10. Her ẕerresi bir maşrıḳ-ı envār-ı ḳıdemdür

ʿahd-ı düşmen-i merdān:
1. **ʿahd-ı düşmen-i merdān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **419**
Kelime Tipi: **-**
Mert olanlara düşmanlık devri.
419. Gitdi ol ʿahd-ı düşmen-i merdān
420. Tevbe itdi günāhına devrān

ʿahd-ı evvelde:
1. **ʿahd-ı evvelde:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
İlk Çağ.
101. Devlet ü dīne senüñ eyledügüñ imdādı
102. ʿAhd-ı evvelde bile eylememişler vüzerā

ʿahdine turduğın:
1. **ʿahdine turduğın:**-*duğ, -ı, -n*
Gazel 438
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sözünde durmak.
3. Var mı görmiş kim ile eylese ʿaḳd-i peyvend
4. Ṭurduğın ʿahdine devlet didügüñ ġaddāruñ

ʿahdüm olsun:
1. **ʿahdüm olsun:**
Gazel 777
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yemin olsun! andolsun!.
5. ʿAhdüm olsun o perī meclise gelmezse eger
6. Yıḳayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile

āhen:
1. **āheni:**-*i*
Tarih 6
Mısra: **7**
Demir.
7. İstese āheni sīm eyler idi
8. Görinürdi ruḫ-ı erzīz ibrīz

2. **āhen:**
Gazel 49
Mısra: **15**
Demir.
15. Bir āhen iken şöhreti ġālib zer ü sīme
16. ʿAşk ehline yār olmağ ile tīşe-i Ferhād

3. **āhenleri:**-*ler, -i*
Gazel 147
Mısra: **5**
Demir.

5. Taḫmīn-i niṣāl itdügün āhenleri ḫaṣma
6. Āhenger-i taḳdīr yapar pāyuna zencīr

4. **āhenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 289
Mısra: **8**
Demir.
7. Ṣaymaz āhenger-i bāzār-ı hüner cevherdār
8. Çıḳmasa ābdan āteş saçarak āhenümüz

5. **āhen:**
Gazel 514
Mısra: **5**
Demir.
5. Bāruta suziş āhen ile sengden degül
6. İklim-i ġaybdan gelür imdādumuz bizüm

6. **āhen:**
Gazel 717
Mısra: **10**
Demir.
9. İtse de imdād ider sengīn-dil āhen-dillere
10. Yā fesāna yüz sürer āhen ya sümmāḳīlere

7. **āhen:**
Gazel 740
Mısra: **14**
Demir, demir gibi.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

8. **āhen:**
Gazel 775
Mısra: **12**
Demir.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vā-restelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuṣūşında

āhen itdügin:

1. **āhen itdügin:**-*düg, -in*
Gazel 558
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Demir etmek.
11. Görüp aʿlāyı ednāya ḥaḳāretle nigāh itme
12. Ne ḳādir itmeğe zer mevḳiʿinde itdügin āhen

āhenāsā:

1. **āhenāsā:**
Gazel 503
Mısra: **2**
Demir gibi.
1. Görince yāri bir güne fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm
2. Ki ḳalbi āhenāsā saḫt iken vaḳf-ı telāş itdüm

āhenden iderse:

1. **āhenden iderse:**-*er, -se*
Gazel 570
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Demirden yapmak.
3. Şām ser-ʿaskeridür ṣaf-şiken-i ẓulmetdür
4. Fener āhenden iderse nʾola ḳat ḳat kemerin

āhenden itmeyicek:

1. **āhenden itmeyicek:**-*meyicek*
Gazel 586
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Demirden yapmak, imal etmek.
5. Saña hem-rāhī-i pīrān-i ṭarīḳ el virmez
6. Kefş mānend-i ʿaṣā itmeyicek āhenden

āhen-dil:

1. **āhen-dillere:**-*ler, -e*
Gazel 717
Mısra: **9**
Merhametsiz, taş gönüllü.
9. İtse de imdād ider sengīn-dil āhen-dillere
10. Yā fesāna yüz sürer āhen ya sümmāḳīlere

āhen-dillük itme:

1. **āhen-dillük itme:**-*me*
Gazel 38
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Taş kalplilik etmek.
5. Teber hīzümden alur intiḳāmın āteşüñ ammā
6. Sen āhen-dillük itme sebḳat itmiş mā-cerādan geç

āhen-fiken-i sāḥil-i kām olur:

1. **āhen-fiken-i sāḥil-i kām olur:**-*ur*
Gazel 178
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Arzu sahiline demir atmak.
3. Bir nefesle olur āhen-fiken-i sāḥil-i kām
4. Keşti-i lücce-i ümmīd hemān bāde baḳar

āheng eyler:

1. **āheng eyler:**-*r*
Gazel 336
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çalıp söylemek, ahenk tutturmak.
5. Gerdiş-i ṭūr-ı maḳāmāt içün āheng eyler
6. Cünbiş-i perde-i nā-sāz degül şedd-i nefes

āheng itdügün:

1. **āheng itdügün:**-*düg, -ün*
Gazel 108
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şakımak, birlikte şarkı söylemek.
5. Gūş-ı ʿuşşāḳa virür ẕevḳ reh-i rāst-ı Ḥicāz
6. Muṭribā itdügün āheng Ṣifāhan yolıdur

āhenger-i bāzār-ı hüner:

1. **āhenger-i bāzār-ı hüner:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ustalık pazarının demircisi.
7. Ṣaymaz āhenger-i bāzār-ı hüner cevherdār
8. Çıḳmasa ābdan āteş saçarak āhenümüz

2. **āhenger-i bāzār-ı hüner:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ustalık pazarının demircisi.
7. Ṣaymaz āhenger-i bāzār-ı hüner cevherdār
8. Çıḳmasa ābdan āteş saçarak āhenümüz

āhenger-i taḳdīr:

1. **āhenger-i taḳdīr:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Demirci olan yazgı, kader.
5. Taḫmīn-i niṣāl itdügün āhenleri ḫaṣma
6. Āhenger-i taḳdīr yapar pāyuna zencīr

āheng-gīr-i naġme-i ṣūr:

1. **āheng-gīr-i naġme-i ṣūr:**
Kaside 7
Mısra: **232**
Kelime Tipi: -
Sur'un (Kıyamet günü meleklerden İsrafil'in çalacağı borunun adı) nağmesi ile ahenk tutan (Kıyamete kadar devam etsin bağlamında).
231. Zamān-ı devleti olsun medīd o deñlü kʿola
232. Ṣadā-yı nevbeti āheng-gīr-i naġme-i ṣūr

ahen-i ḳıble-nümāveş:

1. **ahen-i ḳıble-nümāveş:**
Gazel 609
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıbleyi gösteren pusulanın demir ibresi gibi.
9. Sīnemüz çāk ile mihrāb idelüm tā ki bize
10. Ahen-i ḳıble-nümāveş dil-i cānān dönsün

āhen-i māh:

1. **āhen-i māh:**
Kaside 2
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Ay demiri.
117. Maṭbaḫ-ı cūd-ı niʿam-baḫşınuñ āletleridür
118. Seng-i mihr āhen-i māh itmege īrā-i zinād

āhen-i revzen:

1. **āhen-i revzen:**
Gazel 558
Mısra: **18**

Kelime Tipi: -
Pencerenin parmaklığı.
17. Sevād-ı cürm ile feyż-i Ḫudāʾdan nā-ümīd olma
18. Żiyā-yı āftāba māni ʿolmaz āhen-i revzen

āhenīn:
1. **āhenīn:**
Gazel 150
Mısra: **12**
Demirden.
11. Miftāḥ-ı müşkilāt-ı cihānda egerçi ṣabr
12. Ammā girāncadur ʿacabā āhenīn midür

ahenīn zencīr:
1. **ahenīn zencīr:**
Gazel 664
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Demir zincir.
17. Sāʿat-ı evkāt-ı ʿömr nāzenīn durmaz geçer
18. Nābiyā bağlansa ḳat ḳat ahenīn zencīr ile

āhenīn-miḳrāz:
1. **āhenīn-miḳrāz:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **210**
Demir makas.
209. Ālet-i ḫaṭṭ ile pür oldu riyāz
210. Berg-i bīd oldı āhenīn-miḳrāz

āheste:
1. **āhestedür:**-*dür*
Gazel 501
Mısra: **1**
Yavaş, ağır bir biçimde.
1. Enfāsumuz egerçi ki āhestedür bizüm
2. Ammā ki çerḫe riştesi peyvestedür bizüm

2. **āheste:**
Gazel 560
Mısra: **9**
Yavaş, ağır bir biçimde.
9. Nesīm-i ṣubḥ u āb-ı cūyveş āheste reftār ol
10. Ne ḥāṣıl bād-ı saḫt ü seylveş çālākliklerden

āh-ı ʿāşıḳānemüzüñ:
1. **āh-ı ʿāşıḳānemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 432
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşk ile edilmiş bir âh, âşıka yakışır bir âh nidası.
1. Olurdı dīdeleri rūşen āşiyānemüzüñ
2. Olaydı ger es̱eri āh-ı ʿāşıḳānemüzüñ

āh-ı āteş-bār-ı ʿālem-sūzuma:
1. **āh-ı āteş-bār-ı ʿālem-sūzuma:**-*um, -a*
Gazel 774
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cihanı yakan ateş yüklü ah.
3. Virme ruḫṣat āh-ı āteş-bār-ı ʿālem-sūzuma
4. Kūyuñı hem-reng-i kuhsār-ı Sıfāhān eyleme

āh-ı āteş-i cān-sūzdan:
1. **āh-ı āteş-i cān-sūzdan:**-*dan*
Gazel 365
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Can yakan ateşin ahı II Cansız ateşin ahı.
9. İltizām-ı bād u āh-ı āteş-i cān-sūzdan
10. Südde-i dergāh-ı Ḥaḳdan refʿ-i ḥāʾildür ġaraż

āh-ı āteşīnümde:
1. **āh-ı āteşīnümde:**-*üm, -de*
Gazel 739
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ateşli ah.
7. Hevāyīler gibi gerdūna refʿ-i ʿarż-ı ḥāl itmem
8. İdüp pīçīde ṭumār-ı ġam āh-ı āteşīnümde

āh-ı bī-pāyān:
1. **āh-ı bī-pāyān:**
Tarih 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hadsiz hesapsız ahlar, inlemeler.
7. Didiler tārīḫ-i mevtin āh-ı bī-pāyān ile
8. Bāde-i kevs̱er içe peymāne peymāne ʿAlī

aḫ-ı büzürkteri:
1. **aḫ-ı büzürkteri:**-*i*
Tarih 107
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Büyük kardeş, ağabey.
9. Aḫ-ı büzürkteri kāḫ-ı Ḫavernaḳ
10. Küçük hemşīresi ḳaṣr-ı Züleyḫā

aḫ-ı ekrem:
1. **aḫ-ı ekrem:**
Kaside 18
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ağabeyi, cömert ağabey.
61. Mīr Yūsuf aḫ-ı ekrem geleli Şehbāʾya
62. Size aldırmada maḥṣūle bedel ḫayr duʿā

āh-ı ḥasret:
1. **āh-ı ḥasret:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **379**
Kelime Tipi: -
Hasret ahı, özlem sonucu çekilen ah.
379. Ser-te-ser āh-ı ḥasret olmışsın
380. Pāy-māl-i melāmet olmışsın

āh-ı ḥasretden:
1. **āh-ı ḥasretden:**-*den*
Gazel 769
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hasret ahı, özlem sonucu çekilen ah.
5. Yanup yakılmadan leb-teşneligden āh-ı ḥasretden
6. Şeb-i hicrānım aṣlā farḳı yoḳ rūz-ı ḳıyāmetle

āh-ı hümā-yı ḳanāʿati:
1. **āh-ı hümā-yı ḳanāʿati:**-*i*
Gazel 98
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kanaat hüma kuşunun ahı.
13. Nābī uçurduḳ āh-ı Hümā-yı ḳanāʿati
14. Ḫursendlik ġınāsı ḳadar salṭanat mʾolur

āh-ı inkisārı:
1. **āh-ı inkisārı:**-*ı*
Gazel 462
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kırık gönlün ahı.
11. Ḥavāle eyle āh-ı inkisārı merd isen ḫaṣma
12. Degüldür düşmen üzre herkesüñ kārı ʿalem çekmek

āh-ı nābī yirde ḳalmaz:
1. **āh-ı nābī yirde ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 228
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Nabi'nin yaptığı ilenme er geç etkisini göstermesi.
9. Perveriş-yāb olduġiçün dūdmān-ı ʿaşḳda
10. Āh-ı Nābī yirde ḳalmaz zīnet-i eflāk olur

āh-ı sebük-rev:
1. **āh-ı sebük-rev:**
Gazel 629
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ah'ın çok çabuk gideni.
5. Besdür bu direng-i es̱er ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūḫ bize rām görünsün

āh-ı seher:
1. **āh-ı seher:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Seher vakti feryadı.
3. O māhı itmek içün zīb-i hāle-i āġūş
4. Fiġān-ı nīm-şeb ü āh-ı seher çekilmişdür

2. **āh-ı seḥer:**
Gazel 222
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Seher vakti feryadı.
13. Nābīyā şekvegerān-ı ʿadem-i neyl-i murād
14. Gālibā girye-i şeb āh-ı seḥer bilmezler

āh-ı sehergāh:

1. **āh-ı sehergāh:**
Gazel 880
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Seher vakti feryadı.
7. Tārīkī-i hicrāna esīrüz bize çāre
8. Ey āh-ı sehergāh nedāmet saña ḳaldı

āh-ı şerāre-pāşı:
1. **āh-ı şerāre-pāşı:***-ı*
Gazel 192
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kıvılcım saçan ah.
9. Bu rüzgāruñ añlamayan germ ü serdini
10. Āh-ı şerāre-pāşı nesīm-i seher ṣanur

āh-ı serd:
1. **āh-ı serd:**
Gazel 367
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Soğuk feryat II insanın içini ürperten inilti.
11. ʿUşşāḳ-i sīne-sūḫteye düşmez āh-ı serd
12. Ḥammām ḫalvetinde nesīm-i ṣabā ġalaṭ

āh-ı serd itdüñ:
1. **āh-ı serd itdüñ:***-dü, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şiddetli, soğuk ah ve feryat etmek.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ḫazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

āh-ı serdüm:
1. **āh-ı serdüm:**
Gazel 92
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Şiddetli ah.
15. Şevḳ-i cismüñle yanup çerḫde āh-ı serdüm
16. Berf şeklinde olan rıḫte-i ḫākisteridür

āh-ı şerernāk:
1. **āh-ı şerernāk:**
Gazel 623
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kıvılcım saçan ah, feryat.
9. Zeri ebnā-yı ʿālem eyleyüp pinhān seḥābāsā
10. Yine āh-ı şerernāk ile giryān gösterür kendin

āh-ı teġāfül-sūz:
1. **āh-ı teġāfül-sūz:**
Gazel 93
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bilmezliği yakacak şekilde ah etmek.
5. Düşen saña teġāfüldür baña āh-ı teġāfül-sūz
6. Degül senden şikāyet şekve āh-ı bī-es̱erdendür

aḥibbān:
1. **aḥibbānuñ:***-uñ*
Kaside 25
Mısra: **3**
Dostlar, tanıdıklar.
3. Aḥibbānuñ lisānında mis̱āl-i vird dāʾirdür
4. Kerāmetle müʿekked dāstānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

āḫir:
1. **āḫir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **93**
Sonunda, en son, nihayet.
93. Āḫir olup ol es̱er hüveydā
94. Ās̱ār-ı kerāmet oldı peydā

2. **āhir:**
Kaside 2
Mısra: **38**
Sonunda, en son, nihayet.
37. ʿĀrif ol dest-güşāy olma ʿaṭā-yı çarḫa
38. Ne ʿaṭā eyler ise āhir ider istirdād

3. **āḫir:**
Kaside 2
Mısra: **257**
Sonunda, en son, nihayet.
257. Reh-zene rast gelen reh-reve döndüm āḫir
258. Eyledi nefs ü hevā naḳd-i ḥayātum ber-bād

4. **āḫir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **293**
Sonunda, en son, nihayet.
293. İtdüm āḫir ʿazīmete niyyet
294. Ḳandesin diyü dergeh-i devlet

5. **āḫir:**
Kaside 12
Mısra: **2**
Sonunda, en son, nihayet.
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ḫamyāze-ı ʿazl olmaya āḫir encām

6. **āḫir:**
Kaside 13
Mısra: **59**
Sonunda, en son, nihayet.
59. Ḳan yalaşmaḳ revişi olmadı żāyiʿ āḫir
60. Tīġle eylediler ʿakd-ı uḫuvvet ecsām

7. **āḫir:**
Kaside 16
Mısra: **220**
Sonunda, en son, nihayet.
219. Gördüm yine cemālüñi irdüm murāduma
220. Āḫir duʿāmuñ oldı müşāhid icābeti

8. **āḫir:**
Tarih 40
Mısra: **1**
Sonunda, en son, nihayet.
1. Ḥacı İbrāhīm āḫir itdi ʿazm-i āḫiret
2. Eylesün Allāh taʿāla menzilin Berd-ü Selām

9. **āḫir:**
Gazel 85
Mısra: **14**
Sonunda, en son, nihayet.
13. Ẕirve-i şāḫda dāmen-keş olan mīve-i nāz
14. Āḫir üftāde-i ḥabs-ı şikem olmaz da nʾolur

10. **āḫir:**
Gazel 89
Mısra: **5**
Sonunda, en son, nihayet.
5. Āḫir kilīd-i güm-şüde-i maḫzen-i ümīd
6. Seyr it ki cīb-i āh-ı seḥerden ẓuhūr ider

11. **āḫir:**
Tarih 97
Mısra: **13**
Sonunda, en son, nihayet.
13. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ olup āḫir itdi
14. Nāmını defter-i dīvān-ı beḳāda ibkā

12. **āḫir:**
Gazel 124
Mısra: **12**
Sonunda, nihayetinde.
11. Nābī es̱er ẓuhūrı olur mūris̱-i kemāl
12. Āḫir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

13. **āḫir:**
Tarih 144
Mısra: **37**
Sonunda, en son, nihayet.
37. Eyleyüp āḫir duʿā-yı ẓıll-ı Yezdānī es̱er
38. Oldı seyf-i ġāziyāndan düşmenüñ ḥāli ḫarāb

14. **āḫir:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Sonunda, en son, nihayet.
7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere
8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

15. **āḫir:**
Gazel 258
Mısra: **7**
Sonunda, en son, nihayet.
7. Olan mānend-i ney sūrāḫ sūrāḫ-ı hevā āḫir
8. Der-i dārüʾs-semāʿ-ı çerḫde āvāzesüz ḳalmaz

16. **āḫir:**
Gazel 272
Mısra: **9**
Sonunda, en son, nihayet.

9. Mısra meh-i Kenʿānı ʿazīz eylemek āḫir
10. Evvel anı üftāde-i çāh etmeġe deġmez

17. **āḫir:**
Gazel 346
Mısra: **12**
Sonunda, en son, nihayet.
11. Ceybinde zer-i mihr gibi perveriş itmek
12. Āḫir ser-i aʿdāya nis̱ār itmek içünmiş

18. **āḫirinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 421
Mısra: **6**
Sonunda, en son, nihayet.
5. Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
6. Gelür dimāġa güşād āḫirinde zükāmuñ

19. **āḫir:**
Gazel 452
Mısra: **6**
Sonunda, en son, nihayet.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

20. **āḫir:**
Gazel 502
Mısra: **5**
Sonunda, en son, nihayet.
5. Āḫir nigāh-ı ḥasrete vaḳf itdi dīdemüz
6. Ol āfete niyāz da ihmālümüz bizüm

21. **āḫir:**
Gazel 558
Mısra: **1**
Sonunda, en son, nihayet.
1. Güẕergāh-ı fenā olduġına āḫir libās-ı ten
2. İder her bir güẕerde bir işāret dīde-i süzen

22. **āhir:**
Gazel 701
Mısra: **5**
Sonunda, en son, nihayet.
5. Āhir miyānumuzda ḳomaz āb u āteşi
6. Āmīziş itdüren ḫuṣemā-yı ʿanāṣıra

23. **āḫir:**
Gazel 719
Mısra: **7**
Sonunda, en son, nihayet.
7. Zamān eyledi āḫir niyāzmend-i edānī
8. Niyāza ḳıble-i āmāl idük zamān ile biz de

24. **āḫir:**
Gazel 786
Mısra: **2**
Sonunda, en son, nihayet.
1. İtdi dili ser-geşte felekden de ziyāde
2. Döndürdi beni kendüye āḫir Dede-zāde

25. **āhir:**
Gazel 826
Mısra: **8**
Sonunda, en son, nihayet.
7. Gencīne-i tevekkül ü genc-i ḳanāʿati
8. Āhir çıḳarduḳ elden o iksīr ḳalmadı

26. **āḫir:**
Gazel 841
Mısra: **2**
Sonunda, en son, nihayet.
1. Mānend-i ḫāme ḥīle olanlar vesilesi
2. Āḫir olur ayaġına pīçīde ḥīlesi

āḫir zamān-ı ḥüsniñüñ evvel-bahārıdur:
1. **āḫir zamān-ı ḥüsniñüñ evvel-bahārıdur:**-*dur-ñüñ*
Gazel 153
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) güzelliğinin son zamanının ilkbaharı.
1. Ḫaṭ nev-demīde sünbül-i bāġ-ı ʿiẕārıdur
2. Āḫir zamān-ı ḥüsniñüñ evvel-bahārıdur

āḫirde:
1. **āḫirde:**
Gazel 833
Mısra: **17**
Şu kadar, şu şekilde.
17. Meġer āḫirde telāfisin ide seng-i mezār
18. Mührlerde yiri maḥkūk olanuñ nām gibi

āḫiret:
1. **āḫirete:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **234**
İnsanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Tanrı'ya hesap vereceği yer, öbür dünya.
233. Enbiyā her biri rāyet-keş-i aḥkāmuñdur
234. Gitdiler āḫirete itmeġe ʿarż-ı ecnād

2. **āḫiretin:**-*i, -n*
Tarih 97
Mısra: **6**
İnsanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Tanrı'ya hesap vereceği yer, öbür dünya.
5. Eyledi niyyet-i ḫayrāt ü müberrāta şürūʿ
6. Eyledi āḫiretin kendü eliyle iḥyā

āḫiri:
1. **āḫiri:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **336**
En son, sonunda, nihayet.
335. Görmedüm hiç birinde rūy-ı ümīd
336. Cümleden oldum āḫiri nevmīd

ahir-i kār:
1. **ahir-i kār:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İşin sonu, sonunda, nihayetinde.
7. Tehī ḳalur güher-i zindegīden ahir-i kār
8. Bu tīşe-kārī-i enfās ile defīne-i ʿömr

2. **āḫir-i kār:**
Tarih 127
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
İşin sonu, sonunda, nihayetinde.
93. Añladı nūr-ı firāsetle bunı āḫir-i kār
94. Ki olursa virecek daġdaġa-i ṣadre şifā

āḫir-i mecmūʿ-ı devā olduġı:
1. **āḫir-i mecmūʿ-ı devā olduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 851
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bir araya getirilmiş ilaçların sonuncusu olmak.
13. Añlanur deyn temessüklerinüñ mühründen
14. Nābiyā āḫir-i mecmūʿ-ı devā olduġı key

āḫirin:
1. **āḫirin:**
Tarih 118
Mısra: **7**
En son.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

āḫirīn ʿaṣr:
1. **āḫirīn ʿaṣr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Son asır, ahirzaman (peygamberi).
73. Āḫirīn ʿaṣr ü evvelīn fıṭrat
74. Mühr-i ḫoş-naḳş-ı nāme-i ḫilḳat

aḥkām:
1. **aḥkāmuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kıt'a 1
Mısra: **26**
Hükümler, kānunlar, emirler, buyruklar.
25. Dīvān-ı ṣadāretde felek görmedi mis̱lün
26. Aḥkāmuñı ber-vefḳ-i murād eylesün Allāh

2. **aḥkāmın:**-*ın*
Gazel 3
Mısra: **5**
Hükümler, kānunlar, emirler, buyruklar.
5. İtmeġe aḥkāmın istiḫrāç devr-i ʿişretün
6. Asmān-ı naḫl-i gülde jāledür kevkeb baña

3. **aḥkāmuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 15
Mısra: **71**

Hükümler, kānunlar, emirler, buyruklar.
71. Öyle bir kimseye aḥkāmuñı tefvīż it kim
72. Şerʿ u ḳānūnı ḳıyās eylemeye ẓulm u sitem

4. **aḥkāmı:**-*ı*
Gazel 55
Mısra: **11**
Hükümler, kānunlar, emirler, buyruklar.
11. ʿAfvuñda ʿaẕabuñ daḫı aḥkāmı muḥaḳḳaḳ
12. İbrīk-i vużū kūze-i mestān mütereddid

5. **aḥkāmıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 665
Mısra: **3**
Hükümler, kānunlar, emirler, buyruklar.
3. Aḥkāmıdur bu ʿarbedegāh-ı teḳābülüñ
4. Çeşm-i tesāvī eyle naẓar zaḫm ü merheme

aḥkām-ı ġayb:
1. **aḥkām-ı ġayb:**
Gazel 157
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güman hükümleri (Gelecekten haber verme bağlamında).
7. Ey tünd-ḫū neden bilelüm sırr-ı laʿlüni
8. Aḥkām-ı ġayb sormaġa remmālümüz mi var

aḥkām-ı ḫudā:
1. **aḥkām-ı ḫudā:**
Gazel 345
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın hükümleri, emirleri.
15. Halḳ açmadadur birbirine pençe-i tārāc
16. Aḥkām-ı Ḫudā maʿnī-i Kurʾān unudulmış

aḥkām-ı ʿizzetin:
1. **aḥkām-ı ʿizzetin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Şeref ve itibar kaideleri.
113. Kim ki eyler o leyleye ikrām
114. İder aḥkām-ı ʿizzetin ihkām

aḥkām-ı rabbānīye:
1. **aḥkām-ı rabbānīye:**-*y, -e*
Tarih 137
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İlahi hükümler, şeriat.
9. Tamaʿ yoḳ nīm-ẕerre ṭabʿ-ı istiġnā pesendinde
10. Görür aḥkām-ı Rabbānīye tevfīḳ üzre daʿvāyı

aḥkām-ı rifʿati:
1. **aḥkām-ı rifʿati:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yüce hükümler.
7. Tevfīḳ-i Iẕidi kime olursa reh-nümā
8. Baḫt-ı bülendi ceẕb ider aḥkām-ı rifʿati

aḥkām-ı rüsūm-ı mekremet:
1. **aḥkām-ı rüsūm-ı mekremet:**
Tarih 30
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik kaidelerinin hükümleri.
67. Nuṭḳına leb-teşne aḥkām-ı rüsūm-ı mekremet
68. Ẕātına dil-beste āyīn-i merāhim-perveri

aḥkām-ı şerʿdür:
1. **aḥkām-ı şerʿdür:**-*dür*
Gazel 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şeriatın hükümleri, kanunları.
1. Nūr-ı Ḫudādur āyīne-i cān-ı enbiyā
2. Aḥkām-ı şerʿdür güher-i kān-ı enbiyā

aḥkām-ı umūrında:
1. **aḥkām-ı umūrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 119
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İşlerin hükümleri, verilen hükümler.
11. İde aḥkām-ı umūrında muvaffaḳ Bāri
12. İde dil-ḫᵛāhı ḳadar ḥüccet-i ḳadrin imżā

aḥkem itmiş:
1. **aḥkem itmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hüküm vermek, irade etmek.
7. İtmiş ol Rabb-ı aʿlem ü aḥkem
8. Cümle eşyā içün vücūd u ʿadem

aḫker-i sūzende:
1. **aḫker-i sūzende:**
Kaside 11
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Yanan kor.
95. Ṭoḳunsa tāb-ı nigāh-ı celāli eşcāra
96. Olurdı aḫker-i sūzende dāne-ı ʿunnāb

aḫlāḳ:
1. **aḫlāḳına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 13
Mısra: **155**
Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.
155. Degül aḫlāḳına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül iḳdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

2. **aḫlāḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 17
Mısra: **48**
Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.
47. Diḳḳat-i ṭabʿ u ṣafā-yı ẕihn ü nūr-ı dānişi
48. Eylemiş aḫlāḳınuñ Bārī taʿāla zīveri

3. **aḫlaḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 96
Mısra: **5**
Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.
5. Zihī ḫān ki teʾs̱īri aḫlaḳınuñ
6. İder ḫāmeyi ṭūṭi-i ḳand-ḫāy

4. **aḫlāḳı:**-*ı*
Gazel 678
Mısra: **10**
Bir kimsenin iyi niteliklerini veya kişiliğini ifade eden tutum ve davranışlar bütünü, mizaç, tabiat.
9. Nābī o gülün olmaz idi nergisi bīmār
10. Aḫlāḳı daḫı ḥüsni gibi muʿtedil olsa

aḫlāḳ-ı ḥasenle nemekīn olmadadur:
1. **aḫlāḳ-ı ḥasenle nemekīn olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 126
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ahlakla ahlaklanmak.
13. Ey alan naḫvet ile türşī-i rūdan leẕẕet
14. Leẕẕet aḫlāḳ-ı ḥasenle nemekīn olmadadur

aḫlāḳ-ı ilāhiyle:
1. **aḫlāḳ-ı ilāhiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 572
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İlahi ahlak, Allah'ın Kur'anda gösterdiği ahlak (تخلقوا بأخلاق الله ayetine atfen).
11. Cihānuñ Nābiyā müstaġnī ol būd u ne-būdından
12. Girīzān olma aḫlāḳ-ı İlāhiyle taḫalluḳdan

aḫlāḳ-ı maḥmūde:
1. **aḫlāḳ-ı maḥmūde:**
Kaside 17
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Övülmeye değer ahlak.
51. Mū-be-mū aḫlāḳ-ı maḥmūde vücūd-ı nāziki
52. Ser-be-ser evṣāf-ı memdūḥa żamīr-i enveri

aḫlāḳ-ı müstaḥsen:
1. **aḫlāḳ-ı müstaḥsen:**
Tarih 16
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ahlak.

43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

ahlāṭ-ı maʿṣiyetle:
1. **aḫlāṭ-ı maʿṣiyetle:**-*le*
Gazel 65
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Günahın karışması, bulaşması.
9. Aḫlāṭ-ı maʿṣiyetle ʿalīl oldı cān-ı zār
10. Ey ʿafv-ı çāre-sāz ʿināyet zamānıdur

ahlāt-ı redīʾe:
1. **ahlāt-ı redīʾe:**-*e*
Gazel 359
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kötü huylar.
5. Ahlāt-ı redīʾe idüp afāḳa sirayet
6. Bīmārlamış ṭabʿ-ı ṭarab ḳuvveti gitmiş

aḥmāl-i veġā:
1. **aḥmāl-i veġā:**
Kaside 13
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Savaş yükü.
63. Döşenüp bezme bisāṭ-ı ṭarab-endūz-ı neşāṭ
64. İtdi aḥmāl-i veġā rıḫlet içün şedd-i ḫırām

aḥmed:
1. **aḥmed:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **69**
Hz. Peygamber'in isimlerinden biridir. II Hamd kökünden ism-i tafdil olup "herkesten daha çok öven (hamdeden) ve herkesten daha çok övülen" anlamlarına gelir.
69. Yaʿni sulṭān-ı mürselīn Aḥmed
70. Bende-i muḳbil-i Ḫudā-yı ṣamed

2. **aḥmed:**
Tarih 50
Mısra: **10**
Köprülü Fazıl Ahmed Paşa veya Köprülüzade Fazıl Ahmed Paşa (d. 1635, Vezirköprü - ö. 3 Kasım 1676, Edirne) Osmanlı Devleti'nde IV. Mehmed döneminde, 30 Ekim 1661 ile 3 Kasım 1676 tarihleri arasında on beş yıl dört gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır. Köprülü Mehmed Paşa'nın oğludur. Girit, Uyvar, Podolya, Kamaniçe fatihi.
9. Ḳoyup Nābī zemīne rūy-ı inṣāfı didi tārīḫ
10. Giridʾi ḳıldı Aḥmed behrever dīn-i Muḥammedden

aḥmed aga:
1. **aḥmedʾe:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **93**
Özel isim.
93. Nevbet-i ḫᵛāhiş gelicek Aḥmedʾe
94. Aña hitāb itdi bu gūne Dede

2. **aḥmedʾe:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **135**
Özel isim.
135. Aḥmedʾe de baḫtı idüp yāveri
136. Oldı vezāretle o da defteri

3. **aḥmed aġā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Özel isim.
11. Biri Süleymān biri Aḥmed Aġā
12. Her birisi nāzik ü şīrīn-edā

4. **aḥmed aġā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Özel isim.
13. Aḥmed Aġā cümlesinüñ eşheri
14. Rütbe ile şānʿ ile bālāteri

5. **aḥmed aġa:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Özel isim.
77. Līk idüp Aḥmed Aġa iʿtiḳād
78. Didi nʾola eyleyelüm inḳiyād

6. **aḥmed aġā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Özel isim.
95. Aḥmed Aġā olma saḳın dūn-himem
96. Sen daḫı bunlar gibi ey muḥterem

aḥmed ḫān:
1. **aḥmed ḫān:**
Tarih 51
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
II. Ahmed (25 Şubat 1643 – 6 Şubat 1695), 21. Osmanlı padişahı ve 100. İslam halifesi.
9. Cālis olduḳda taḫta Aḥmed Ḫān
10. Eyledi manṣıbında yine mekīn

aḥmed muḥammed ü maḥmūd:
1. **aḥmed muḥammed ü maḥmūd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamber (S.A.V.).
109. Şāfiʿ-i müznibīn ḫazīne-i cūd
110. Yaʿnī Aḥmed Muḥammed ü Maḥmūd

aḥmed-ābād:
1. **aḥmed-ābāda:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **184**
Ahmed'in Ülkesi (Hz. Muhammed Peygamberin ülkesi, kainat).
183. Saña ḫalḳ oldı cihān senden alur feyżi yine
184. Aḥmed-ābāda gelür emtiʿa-i ḫayr-ābād

aḥmedū:
1. **aḥmedū:**
Tarih 50
Mısra: **3**
"Yaşa Ahmed" manasında nida.
4. Girīd nūş eyleyince cām-ı fetḥi dest-i Aḥmedʾden
3. Zamāne Aḥmedū āvāzesiyle dehri pür itdi

aḥmedüʾl-ḫulḳ:
1. **aḥmedüʾl-ḫulḳ:**
Tarih 82
Mısra: **74**
Hz. Muhammed Peygamber ahlakı ile ahlaklanmış (Kalaylıkoz Ahmed Paşa (d. ? Kayseri - ö. Ocak 1715, İnebahtı) III. Ahmed saltanatında, 28 Eylül 1704 - 25 Aralık 1704 tarihleri arasında iki ay yirmi yedi gün sadrazamlık ve birçok eyalet valiliği ve muhafızlığı yapmış Osmanlı devlet adamı).
73. Nāmdār-ı şehinşeh-i ʿālem
74. Aḥmedüʾl-ḫulḳ āṣaf-ı yek-tā

aḥsen:
1. **aḥsen:**
Kaside 15
Mısra: **143**
Daha güzel, daha iyi.
143. Andan aḥsen giremez ṣūrete ʿaḳl-ı derrāk
144. Olsa ger muktesī-i ṣūret-i İbni Ādem

2. **aḥsendür:**-*dür*
Gazel 51
Mısra: **10**
Daha güzel, daha iyi.
9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī
10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

3. **aḥseniyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 311
Mısra: **2**
En güzel.
1. Egerçi ʿālemüñ esfel-nişīn-i gülḫanıyuz
2. Velīk nüsḫa-i takvīm-i ṣunʿuñ aḥseniyüz

4. **aḥsenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 706
Mısra: **8**
En güzel.
7. Rukabā ġāʾilesinden olamaz āsūde
8. Yañılur māʾil olan dil-berüñ eñ aḥsenine

aḥsen görinür:
1. **aḥsen görinür:**-*ür*
Gazel 52
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Daha iyi ve güzel görünmek.
7. Gīsū-yi reʾs-i terāşīdeden aḥsen görinür
8. Olsa berhem-zededen zülf-i perīşān-ı ümīd

aḫsen-i hāl:
1. **aḫsen-i hāl:**
Kaside 13
Mısra: **210**
Kelime Tipi: **-**
En güzel şekilde.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḫsen-i hāl ile tamām

aḫsen-i ṣūretde:
1. **aḫsen-i ṣūretde:***-de*
Tarih 61
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
En güzel şekilde.
13. Kendü māl-ı ḫālişin ḫarc eyleyüp
14. Aḫsen-i ṣūretde virdi intizām

aḫsen-i taḳvīm:
1. **aḫsen-i taḳvīm:**
Gazel 641
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Ayet**
Allah'ın her şeyi en güzel kıvamda(şekilde) yaratması (Tin Suresi 4. ayete atfen).
3. Olmasun gāhī tehī ḥükm-i ḳırān-ı vaṣldan
4. Nüsḫa-i terkīb-i ḥüsnün aḫsen-i taḳvīm iken

2. **aḫsen-i taḳvīm:**
Gazel 650
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Ayet**
Allah'ın her şeyi en güzel kıvamda(şekilde) yaratması (Tin Suresi 4. ayete atfen).
3. Olma ḥüsn-i ʿārıżīye çeşme-dūz-ı iḥtiyāç
4. Aḫsen-i Taḳvīm sende vaṣf-ı māder-zād iken

aḫsen-i taḳvīmüñ:
1. **aḫsen-i taḳvīmüñ:***-üñ*
Kaside 16
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın her şeyi en güzel kıvamda(şekilde) yaratması (Tin Suresi 4. ayete atfen).
151. Ḫāṣṣiyyetini aḫsen-i taḳvīmüñ aḫẕ idüp
152. Ḥaşr eylemiş vücūduna Ṣāniʿ leṭāfeti

aḫsent:
1. **aḫsent:**
Kaside 15
Mısra: **93**
Misafir, konuk olmak, bir yerde kısa bir süreliğine oturmak, bulunmak.
93. Didiler cümlesi aḫsent zihī nūr-ı naẓar
94. Pādişāhānuñ olur ḳalb-i şerīfi mülhem

aḫsenüʾl-ḫulḳ:
1. **aḫsenüʾl-ḫulḳ:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **37**
En güzel yaratılışlı.
37. Aḫsenüʾl-ḫulḳ kibār-ı ʿuzemā
38. Eṣdaḳüʾl-ḳavl gürūh-ı vüzerā

aḫter:
1. **aḫter:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **231**
Yıldız, kevkeb.
231. Gökde aḫter midür sipāh mıdur
232. Ser-i aʿdā mı seng-i rāh mıdur

2. **aḫterler:***-ler*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **478**
Yıldız, kevkeb.
477. Olur ol deñlü cilvesi berter
478. Ki olur mīḫ-i naʿli aḫterler

3. **aḫter:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **191**
Yıldız, kevkeb.
191. Sergidür sīm pāreden aḫter
192. Devr ider ṭās gibi cürm-i ḳamer

4. **aḫter:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Yıldız, kevkeb.
59. Ḳomadı baḫt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
60. Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aḫter

5. **aḫter:**
Gazel 388
Mısra: **6**
Yıldız, kevkeb.
5. Ey mihr-i meh-sitāre seni reh-güzārda
6. Aḫter güzeşt dirse görenler vebāli yoḳ

6. **aḥterden:***-den*
Gazel 448
Mısra: **1**
Yıldız, kevkeb.
1. Sipihrün gerdişin yād eyleyüp aḥterden el çekdük
2. Yemüñ çīn-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük

7. **aḫter:**
Gazel 775
Mısra: **1**
Yıldız, kevkeb.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aḫter ḫuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ḫuṣūṣında

aḫter-i burc-ı edeb:
1. **aḫter-i burc-ı edeb:**
Kaside 13
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Edep burcunun yıldızı.
127. Pertev-i şemʿ-i hüner ebr-i semāvāt-ı kerem
128. Aḫter-i burc-ı edeb mīve-i şāḫ-ı ikrām

aḫter-ruḫān:
1. **aḫter-ruḫān:**
Gazel 172
Mısra: **10**
Yanakları yıldızlar gibi parlayan güzeller.
9. Ol māh olınca hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn
10. Aḫter-ruḫān piyade olursa ʿaceb midür

āhū:
1. **āhū:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **228**
Ceylan.
227. İstese ḥükmin aşikār eyler
228. Şīri āhū ile şikār eyler

2. **āhūlara:***-lar, -a*
Tarih 26
Mısra: **24**
Ceylan.
23. O Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān kim bīm-i ḳahrından
24. İder āhūlara şīr-i jiyān ʿarż-ı vefādārī

3. **ahū:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Ceylan.
9. Çeşm-i siyāhı dilden ider ġāret-i ḳarār
10. Ahū görince havṣala-i şīr teng olur

4. **āḫūları:***-lar, -ı*
Gazel 689
Mısra: **8**
Ceylan.
7. O şeh-i ḥüsne şikār olduġınun şevḳinden
8. Ser-nigūn raḳṣ ider āḫūları fitrākinde

5. **āhūları:***-lar, -ı*
Gazel 704
Mısra: **5**
Ceylan.
5. Ṣayd eyler o āhūları şāhīn-i nigāhı
6. Kim olmış ola nergis-i cennetde çeride

6. **āhūdur:***-dur*
Gazel 715
Mısra: **2**
Ceylan.
1. Şāh-ı āhū-yı ḥaremdür iki ebrū degül a
2. İki āhūdur iki nergis-i cādū degül a

7. **āhūlar:***-lar*
Gazel 776
Mısra: **2**
Ceylan.
1. Müşg-sāy itdi dimāġ-ı cānı gīsūlar yine
2. Nāfe-rīz oldı bu sevdālarla āhūlar yine

āhū-perest-i çeşmüñ:
1. **āhū-perest-i çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ceylana düşkün göz.
1. Ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnün ẕevḳ-i bahārı nʾeyler
2. Ahū-perest-i çeşmüñ ṣayd u şikârı nʾeyler

āhuvān:
1. **āhuvāna:**-*a*
Gazel 291
Mısra: **9**
Ceylanlar.
9. O āhuvāna nigehler müşīr-i vahşetdür
10. Kemend-i vuṣlata çesbān şikārı biz bilürüz

āhū-yi çeşm-i şūḫın:
1. **āhū-yi çeşm-i şūḫın:**-*ın*
Gazel 186
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şen şakrak sevgilinin gözlerindeki ceylan.
3. Naḳş eyle ey muṣavvir ḥüsn-i cemāl-i yāri
4. Āhū-yi çeşm-i şūḫın amma remīde göster

āhū-yı dest-i nāz:
1. **āhū-yı dest-i nāz:**
Gazel 308
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Naz elinin ceylanı.
5. Çeşmi ʿaceb mi ʿāşıḳa itmezse yek nigāh
6. Āhū-yı dest-i nāz şikār olmaḳ istemez

āhū-yı ġayb-ı maʿnī:
1. **āhū-yı ġayb-ı maʿnī:**
Gazel 802
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mananın gaybi (vahşi, her yerde görünmeyen) ceylanı.
5. Bī-tāze istiʿāre olmaz luġātde lezẕet
6. Āhū-yı ġayb-ı maʿnī düşmek gerek şikāre

āhū-yı maġfiret:
1. **āhū-yı maġfiret:**
Gazel 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlanma ceylanı.
7. Olmaḳda cüst u cūlar yine nāfe-rīz-i şevḳ
8. Ehl-i Ḫıṭāya teşnedür āhū-yı maġfiret

āhū-yı maʿnā:
1. **āhū-yı maʿnā:**
Gazel 592
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mana ceylanı.
9. Āhū-yı maʿnā şikārı ḥācetüñse Nābīyā
10. Geştden dūr olma müsveddāt-ı şiʿrüñ bīşesin

āhū-yı naḳşı:
1. **āhū-yı naḳşı:**-*ı*
Gazel 819
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Süsleme ceylanı.
7. Āhū-yı naḳşı gitmedi deşt-i ḫayālden
8. Gerçi ġazāl çeşmi nihān oldı gelmedi

āhū-yı remīde:
1. **āhū-yı remīde:**
Gazel 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ürkek ceylan.
1. Dilber esīr-i ʿaşḳına yār olmadan ḳaçar
2. Ol āhū-yı remīde şikār olmadan ḳaçar

āhū-yı ṣabā:
1. **āhū-yı ṣabā:**
Gazel 631
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı ceylanı.
9. Mümkin mi ḫam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
10. Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden

āhū-yı vahşī:
1. **āhū-yı vahşī:**
Gazel 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Vahşi, yabani ceylan.
3. Kemān-ı ḳısmet olursa müsāʿid bāzū-yi baḫta
4. Ne deñlü ḳaçsa da ol āhū-yı vahşī şikārumdur

aḥvāl:
1. **aḥvālüni:**-*ün, -i*
Gazel 103
Mısra: **6**
Durum, vaziyet, hal.
5. Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduğın neylersin
6. Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var

2. **aḥvāline:**-*i, -n, -e*
Tarih 153
Mısra: **2**
Durum, vaziyet, hal.
1. Kitāb-ı cifrden itmiş birisi istiḫrāç
2. Sinīn-i ātiye aḥvāline makāl-i laṭīf

3. **aḥvālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 410
Mısra: **5**
Haller, durumlar, vaziyetler.
5. ʿĀşıḳuñ ʿaşḳ ile aḥvālini bilmezsen eger
6. Pīş-i āteşde olan ḥālini gör bārutuñ

4. **aḥvāli:**-*i*
Gazel 432
Mısra: **3**
Durum, vaziyet, hal.
3. Zamān-ı reftenün aḥvāli bilmezüz nicedür
4. Hele ḥużūrını biz görmedük zamānemüzüñ

5. **aḥvālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 501
Mısra: **10**
Durum, vaziyet, hal.
9. Nābī ʿamelden itmezüz ümmīd-i mağfiret
10. Aḥvālümüz ʿināyete vābestedür bizüm

6. **aḥvāline:**-*i, -ne*
Gazel 566
Mısra: **15**
Durum, vaziyet, hal.
15. Daḫl eyleme hīç kimsenüñ aḥvāline Nābī
16. Ḫallaḳuñ esrār-ı ḳażasın ne bilürsin

7. **aḥvālini:**-*i, -ni*
Gazel 395
Mısra: **9**
Durum, vaziyet, hal.
9. Nābī ile ol āfetüñ ahvālini naḳl it
10. Efsāne-i Mecnūn ile Leylāʾdan uṣanduḳ

aḥvāl-i ʿāşıḳān:
1. **aḥvāl-i ʿāşıḳān:**
Gazel 784
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aşıkların vaziyeti.
1. Ḫūbāna bir nigāh ki ʿayn-ı günāh ola
2. Aḥvāl-i ʿāşıḳān perīşān-tebāh ola

aḥvāl-i çerḫi:
1. **aḥvāl-i çerḫi:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin halleri.
13. Aḥvāl-i çerḫi kabza-i ḳudretde Nābīyā
14. Hāşāk-ı gird-bād ile hem-rāh olan bilür

aḥvāl-i devrān:
1. **aḥvāl-i devrān:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin halleri.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

aḥvāl-i dil-i ber-zede:
1. **aḥvāl-i dil-i ber-zede:**
Kaside 12
Mısra: **33**

Kelime Tipi: -
Toparlanmış gönlün vaziyeti.
33. Kendü aḥvāl-i dil-i ber-zede sāmānumdur
34. İtdügüm maʿraż-ı vālā-yı kirāma iʿlām

aḥvāl-i felaṭūnʾı:
1. **aḥvāl-i felaṭūnʾı:**-*ı*
Gazel 793
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Platonun vaziyeti (Platon ya da İslam dünyasında Eflatun olarak bilinen, Antik klasik Yunan filozofu, matematikçi ve batı dünyasındaki ilk yüksek öğretim kurumu olan Atina Akademisinin kurucusudur).
11. Aḥvāl-i Felaṭūnʾı ider ẖumda be-dīdār
12. Bu meykede içre ẖum-ı ṣahbā kimi görse

aḥvāl-i ẖalḳı:
1. **aḥvāl-i ẖalḳı:**-*ı*
Gazel 204
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İnsanların hal ve vaziyetleri.
5. Egerçi rūz-ı rūşenveş degüldür ṣāf-dil ammā
6. Yine setr eyleyen aḥvāl-i ẖalḳı perde-i şebdür

aḥvāl-i ḳubād ü behrām:
1. **aḥvāl-i ḳubād ü behrām:**
Kaside 13
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
Keykubat ve Behram'ın vaziyetleri (Keykubad, adaletiyle meşhur olan, İran'ın Keyaniyân sülalesinden Key lakabını ilk defa kullanan hükümdar Behram, Sâsâniler sülalesinden, Yezdgird'in oğlu olan ve Behram-ı Gur adıyla anılan İranlı hükümdar).
159. Ḳatı ẖāyīdedür ās̱ār-ı Ferīdūn u Peşeng
160. Ḳatı pejmürdedür aḥvāl-i Ḳubād ü Behrām

aḥvāl-i müşgān:
1. **aḥvāl-i müşgān:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kirpiklerin halleri.
5. Şāhid-i ṣunʿuñ temāşāsında her leyl ü nehār
6. Dīdede aḥvāl-i müşgān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

ahvāl-i nehārı:
1. **ahvāl-i nehārı:** -*ı*
Gazel 547
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gündüzün ahvali.
9. Rūyından olur sīnesinüñ ṣafveti ẓāhir
10. Maʿlūm olur ahvāl-i nehān seḥerinden

aḥvāl-i perīşānumuza:
1. **aḥvāl-i perīşānumuza:**-*u, -muz, -a*
Kaside 15
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Acınacak hal, perişan vaziyet.
27. Bizüm aḥvāl-i perīşānumuza merḥamet it
28. Kendüñüñ salṭanat u mülkine bizden aḳdem

aḥvāl-i şebnem:
1. **aḥvāl-i şebnem:**
Gazel 179
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çiğ tanesinin durumu.
7. Cezbine āmādedür ẖurşīd ẖāke düşse de
8. Sāḥa-i īcādda aḥvāl-i şebnem böyledür

aḥvāl-i viṣāl ü hicrān:
1. **aḥvāl-i viṣāl ü hicrān:**
Gazel 447
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma ve ayrılık durumları.
4. Vaṣlına maḥrem idük hicrine bigāne idük
3. Şimdi ber-ʿaksdür aḥvāl-i viṣāl ü hicrān

aḥvāl-i zevāl-i genc-i cemşīdʾi:
1. **aḥvāl-i zevāl-i genc-i cemşīdʾi:**-*i*
Gazel 424
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İran şahı Cemşid'in yok olan hazinelerinin vaziyeti.
11. Söyler aḥvāl-i zevāl-i genc-i cemşīdʾi saña
12. Söyledürsen ẖāk-i dürd-ālūdesin meyhānenüñ

aḥvel-resa-yı mertebe-i rāst-bīn:
1. **aḥvel-resa-yı mertebe-i rāst-bīn:**
Gazel 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Keskin görme mertebesinin şaşı gözlüye uygunluğu.
1. Şek hem-cenāḥ-ı tāʾir-i ʿayneʾl-yaḳīn midür
2. Aḥvel-resa-yı mertebe-i rāst-bīn midür

aẖẕ idüp:
1. **aẖẕ idüp:**-*üp*
Kaside 16
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Almak, kabul etmek.
151. Ḫāṣṣiyyetini aḥsen-i taḳvīmüñ aẖẕ idüp
152. Ḥaşr eylemiş vücūduna Ṣāniʿ leṭāfeti

aẖẕ u ʿaṭā:
1. **aẖẕ u ʿaṭā:**
Gazel 68
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Alış-veriş.
7. Bir elde kāse-i şerbet bir elde neşter-i faṣd
8. Nedür bu aẖẕ u ʿaṭā bu ne ṭurfe ʿādetdür

ʿāʾid:
1. **ʿāʾiddür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **207**
Birine veya bir şeye mahsus, ona ayrılmış, tahsis edilmiş.
207. Ġoncaya çoḳ ḳırınṭı ʿāʾiddür
208. Enderūnı emīn-i kāġıddur

ʿāʾid olur:
1. **ʿāʾid olur:**-*ur*
Gazel 459
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İlgilendirmek, birinin olmak, birine düşmek.
13. Rāḥatı kendümüze ʿāʾid olur ey Nābī
14. Ne ḳadar ẖāṭır-ı yārānı mürāʿāt itsek

ak:
1. **akmada:**-*mada*
Kıt'a 5
Mısra: **13**
Sıvı,akışkan maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.
13. Āb akmada mānend-i ḳafes raẖnelerinden
14. Ṣaḥnında göñül olmada bülbül gibi nālān

2. **aḳardı:**-*ar, -dı*
Kaside 7
Mısra: **39**
Sıvı,akışkan maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.
39. Aḳardı āb-ı ḥayāt-ı niʿam beyābāna
40. Mecārī-i ẖıred üzre degüldi cūy-ı umūr

3. **akan:**-*an*
Kıt'a 67
Mısra: **2**
Sıvı,akışkan maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.
1. Cevr ile çeşmümi pür-āb iderek cānānum
2. Döndi maḳsimde akan lūlelere müjgānum

4. **aḳdı:**-*dı*
Tarih 100
Mısra: **9**
Sıvı,akışkan maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.
9. Dil-i Nābī gibi āb aḳdı didi tārīẖin
10. Es̱er-i Aḥmed Efendi ide Allāh ḳabūl

5. **akarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 101
Mısra: **7**
Art arda ve toplu olarak gitmek.
7. İns ü melek akarsa nʾola rūy-māline

8. Devlet-serāy-ı şāh-ı risālet Medīneʾdür

6. **akmaġa:**-*ma, -ġa*
Tarih 144
Mısra: **17**
Sıvı,akışkan maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.
17. Akmaġa vādī-i yeʾse az kalup cūy-ı ümīd
18. Aksine devr itmeġe çoḳ ḳalmış idi āsiyāb

7. **akar:**-*ar*
Gazel 207
Mısra: **3**
Sıvı,akışkan maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.
3. Mevci çoḳ āb-ı revāndur ki gümüş gibi akar
4. Bel ṭolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer

8. **aḳmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 263
Mısra: **13**
Sıvı,akışkan maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.
13. Egerçi fāʾizi aḳmazsa da ṭamlar Nābī
14. Devātdur ḳalemün malikānesin bilürüz

9. **aḳan:**-*an*
Gazel 435
Mısra: **6**
Sıvı,akışkan maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.
5. Nüsḫa-i ʿaşḳ u maḥabbetdeki ebvāb ü füṣūl
6. Şerḥidür dīde-i ʿāşıḳdan aḳan ḫūn-ābuñ

10. **aḳmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 820
Mısra: **3**
Sıvı,akışkan maddelerin bir yerden bir yere doğru gitmesi.
3. Āb-ı żamīri ṣūyumuza ḳaldı aḳmadan
4. Cūy-ı hevesde mevce-i seyyāli ḳalmadı

ʿaḳabinde:
1. ʿ**aḳabinde:**
Gazel 388
Mısra: **16**
Arkasından, hemen arkadan, ardından, hemen ardından.
15. Cevr-i zamāneden gilemend olma Nābiyā
16. Ḳangı celāl var ʿaḳabinde cemāli yoḳ

aḳālīm-i islāma:
1. **aḳālīm-i islāma:**-*a*
Tarih 96
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İslam iklimleri, coğrafyası.
17. Yine luṭf-ı Ḥaḳ sāyesin eyledi
18. Aḳālīm-i İslāma rāḥat-fežāy

aḳall:
1. **aḳalline:**-*i, -n, -e*
Kaside 20
Mısra: **42**
Üzerine almak, üstlenmek.
41. Bir gūne eyledi beni memnūn-ı luṭfı kim
42. Yoḳ ḫāmenüñ aḳalline taḥrīre ṭāḳati

ʿaḳā-yı ḥüsn:
1. ʿ**aḳā-yı ḥüsn:**
Gazel 250
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin ağası II Güzelliğin bilgesi.
3. Çıḳarsa zirve-i nāza elindedür ne dinür
4. İderse ḫāke tenezzül ʿaḳā-yı ḥüsn budur

aḳçe:
1. **aḳçe:**
Gazel 742
Mısra: **14**
Para, gümüş para.
13. Biñ kez ṭutarsa kāse-i deryūzesin hilāl
14. Çerḫ-i denī bir aḳçe bıraḳmaz çanaġına

akdām-ı küşt-gīr-i kühenden:
1. **akdām-ı küşt-gīr-i kühenden:**-*den*
Gazel 24
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kocamış pehlivanın ayakları.
11. Akdām-ı küşt-gīr-i kühenden muḥāldür
12. Olmaḳ güşāde ʿuḳde-i zānū-yı maġfiret

aḳdem:
1. **aḳdem:**
Gazel 74
Mısra: **8**
Önce, evvel.
7. Bu mevsimlerde ümmīd-i ṭamaʿ luṭf-ı edānīden
8. Nis̱ār-ı āb-rūy itmekden aḳdem reʾy-i fāsiddür

2. **aḳdemdür:**-*dür*
Gazel 476
Mısra: **7**
Önce, evvel.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

ʿakd-i bezm-i rūhānī olunup:
1. ʿ**akd-i bezm-i rūhānī olunup:**-*un, -up-up*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Ruhani mecliste sözleşmiş bulunmak.
147. Olunup ʿakd-i bezm-i rūhānī
148. Oldı ser-şār ẕevḳ-i vaḥdānī

ʿaḳd-ı cemʿiyyet ider:
1. ʿ**aḳd-ı cemʿiyyet ider:**-*er*
Gazel 705
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Toplanma konusunda sözleşmek.
5. İtmek içün fikr-i ekl ü şürbi ḫāṭırdan be-der
6. ʿAḳd-ı cemʿiyyet ider iḫvān Āyāṣufiyyeʾde

ʿaḳd-ı maḥabbetüñ itdügi:
1. ʿ**aḳd-ı maḥabbetüñ itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 820
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşk sözleşmesi yapmak, sevgi için sözleşmek.
11. Evvel bizümle itdügi ʿaḳd-ı maḥabbetüñ
12. Aḳrānı oldı münḳariż ems̱āli ḳalmadı

ʿaḳd-i peyvend eylese:
1. ʿ**aḳd-i peyvend eylese:**
Gazel 438
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Buluşma, kavuşma anlaşması yapmak.
3. Var mı görmiş kim ile eylese ʿaḳd-i peyvend
4. Ṭurduġın ʿahdine devlet didügüñ ġaddāruñ

ʿakd-i sulh itmeyicek:
1. ʿ**akd-i sulh itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 803
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Barış anlaşması yapmak.
1. Ḫᵛāhişger olma rāḥata ḳayd-ı ḥayāt ile
2. Tā ʿakd-i sulh itmeyicek kāʾināt ile

ʿakd-i ṣulḥ itmişüz:
1. ʿ**akd-i ṣulḥ itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 289
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Barış anlaşması yapmak.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

ʿakd-ı uḫuvvet:
1. ʿ**akd-ı uḫuvvet:**
Kaside 13
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Kardeşlik yemini/ antlaşması.
59. Ḳan yalaşmaḳ revişi olmadı żāyiʿ āḫir
60. Tīġle eylediler ʿakd-ı uḫuvvet ecsām

ʿaḳd-i uḫuvvet eylemeyen:
1. ʿ**aḳd-i uḫuvvet eylemeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 665
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kardeşlik yemini etmek.

7. Maḥrūm-ı çeşm-i rāḥatı ḫᵛāb-ı ferāġdan
8. ʿAḳd-i uḫuvvet eylemeyen sūr u māteme

ʿaḳd-ı uḫuvvet itdi:
1. ʿ**aḳd-ı uḫuvvet itdi:**-*di*
Gazel 489
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kardeşlik yemini etmek.
3. ʿAḳd-ı uḫuvvet itdi nesīm-i bahār ile
4. Āvārelikde nükhet-i pā-der-hevā-yı gül

ʿakd-i uhuvvet itmeġe:
1. ʿ**akd-i uhuvvet itmeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 63
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kardeşlik yemini etmek.
9. İtmeġe ʿakd-i uhuvvet vardur
10. Kaṣr-ı firdevs ile istiḥḳaḳı

ʿakd-ı uḫuvvet itmiş:
1. ʿ**akd-ı uḫuvvet itmiş:**-*miş*
Tarih 121
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kardeşlik yemini etmek.
17. Üç ḳubbesi urmış felegüñ sinesine daġ
18. Üç tūġ ile itmiş se sütūn ʿakd-ı uḫuvvet

aḳfāl:
1. **aḳfālüñ:**-*üñ*
Gazel 414
Mısra: **2**
Kilitler.
1. Ṣabāḥ-ı ʿīd ider efvāhını pür-ḫande eṭfālüñ
2. Dekākīnün dehānın ser-be-ser bend iṭmek aḳfālüñ

ʿāḳibet:
1. ʿ**āḳibet:**
Gazel 4
Mısra: **7**
Sonunda, nihayet.
7. Terk itdürür çemende bu feryadı ʿāḳibet
8. Ey ʿandelīb güldeki çīn-i cebin saña

2. ʿ**āḳibet:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **89**
Nihayet, sonunda.
89. ʿĀciz olup ʿāḳibet indi yire
90. Tā ki nedür aṣl-ı tevaḳḳuf göre

3. ʿ**ākibet:**
Tarih 17
Mısra: **3**
Sonunda, nihayet.
3. Añlayup gencīne-i dehrüñ fenāsın ʿākibet
4. Çekdi genc-i müsteʿār-ı dehr-i fāniden eli

4. ʿ**āḳibet:**
Kaside 24
Mısra: **16**
Sonunda, nihayet.
15. Dīdelerden dökilen girye-i ḥasret virdi
16. ʿĀḳibet meclis-i ʿālemde neşāṭ-ı ṣahbā

5. ʿ**aḳibet:**
Kaside 24
Mısra: **96**
Sonunda, nihayet.
95. Berekāt-ı ser-i şimşīr-i cihān-gīri ile
96. ʿAḳibet oldı leked-ḫorde-i erbāb-ı ġazā

6. ʿ**akıbet:**
Gazel 68
Mısra: **6**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
5. Ne ḥāl ise çekilür vażʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb
6. Ol ārzū ile kim ʿakıbet selāmetdür

7. ʿ**ākıbet:**
Kıt'a 100
Mısra: **3**
Sonunda, nihayet.
3. ʿĀkıbet hezl ü firīb olduġın idrāk idicek
4. Kendüye vāsıta-i ḫaclet olur encāmı

8. ʿ**āḳibet:**
Tarih 127
Mısra: **31**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
31. ʿĀḳibet olmış iken ẕāt-ı kerīmine maḳarr
32. Ḫıṭṭā-i meymenet-endūz-ı diyār-ı Şehbā

9. ʿ**āḳıbet:**
Tarih 144
Mısra: **25**
Sonunda, nihayet..
25. ʿĀḳıbet olduḳda vākıf ṣūret-i aḥvāline
26. Pādişāh-ı mülk ü millet mālik-i evc-i rikāb

10. ʿ**ākibet:**
Gazel 305
Mısra: **5**
Sonunda, nihayet.
5. Ḫurūş-ı yeʾs ile çaldurdı ʿākibet ḳaraya
6. Bizüm sefīne-i ümmīde nāḫudālıġumuz

11. ʿ**ākībeti:**-*i*
Gazel 417
Mısra: **8**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
7. Çün şerbet olur ḫatime-i bezme işāret
8. Hicrāna çıḳar ʿākībeti bu şeker-ābuñ

12. ʿ**ākibetinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 460
Mısra: **18**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
17. Kisve-i zehrde tiryāḳı ider çihre-nümā
18. Nābiyā ʿöẕre gelen ʿākibetinde sitemüñ

13. ʿ**akıbet:**
Gazel 518
Mısra: **13**
Sonunda, nihayet.
13. ʿAkıbet sürme naẓar buldı benüm de Nābī
14. Raḥmete belki ola vāsıṭa rūy-ı siyehüm

14. ʿ**ākibet:**
Gazel 571
Mısra: **6**
Sonunda, nihayet.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

15. ʿ**āḳibet:**
Gazel 589
Mısra: **15**
Sonunda, nihayet.
15. Fedā-yı sāġar-ı mihr oldı ʿāḳibet Nābī
16. Kef-i felekde olan silk-i sübḥa-i pervīn

16. ʿ**āḳibet:**
Gazel 621
Mısra: **2**
Sonunda, nihayet.
1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

17. ʿ**aḳibet:**
Gazel 640
Mısra: **12**
Sonunda, nihayet.
11. Çıkarak gāh ḥüseynīye gehī şehnāza
12. ʿAḳibet itdi ḳarār evcde rāmişger-i ḥüsn

18. ʿ**ākibet:**
Gazel 679
Mısra: **10**
Sonunda, nihayet.
9. Oldı ʿāşıḳ birine kendü gibi ey Nābī
10. ʿĀkibet urdı o da ṣūreti divāneliġe

19. ʿ**āḳibet:**
Gazel 747
Mısra: **17**
Sonunda, nihayet.
17. Çoḳ çalışdum ʿāḳibet imkān-ı fayṣal bulmadum
18. Çār-ṭabʿ-ı ʿunṣuruñ ġavġā-yı māder-zādına

20. ʿ**āḳibet:**
Gazel 770
Mısra: **5**
Sonunda, nihayet.
5. ʿĀḳibet pā-zede-i miḥnet olur ehl-i nifāḳ

6. Rāhlar çünki dü-rūdur nʾola pā-māl olsa

21. ʿ**akibet:**
Gazel 835
Mısra: **7**
Sonunda, nihayet.
7. ʿAkibet feyż-i viṣāl eyledi leb-rīz-i ḥayāt
8. Gerçi mīnā gibi hīcrānı zebūn itdi beni

ʿakibetüʾl-emr:
1. ʿ**akibetüʾl-emr:**
Gazel 617
Mısra: **17**
Işin sonu, neticede, sonuçta.
17. Ḥālüm ẖarāb ʿakibetüʾl-emr Nābiyā
18. Olmazsa luṭf ḥażret-i Rabbüʾl-enāmʾdan

ʿaḳib-i bezmde:
1. ʿ**aḳib-i bezmde:**-*de*
Gazel 62
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Meclisin devamında.
5. Bisāt-i māliş-i rūyiyle cānib-i pādan
6. ʿAḳib-i bezmde çārūb iʿtizāre gelür

ʿaḳīb-i kevkebe-i iştihārı:
1. ʿ**aḳīb-i kevkebe-i iştihārı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şöhret yıldızının akıbeti, sonu.
13. Cemāle āfet-i ẖaṭṭdur kemīn furṣatdur
14. ʿAḳīb-i kevkebe-i iştihārı biz bilürüz

ʿakib-zed olmaya:
1. ʿ**akib-zed olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 822
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Peşinden vuran olmak.
9. Ne ẖoş o dem ki alam deste sāġarı Nābī
10. ʿAkib-zed olmaya ammā ki renc-i ẖumārı

ʿaḳīḳ-i yemen ider:
1. ʿ**aḳīḳ-i yemen ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **187**
Kelime Tipi: **-**
Yemen akikine çevirmek (Yemen akiki, üzerine mühür kazılan, yüzük taşı ve tespih yapılan, bâzı eşyâlarda süsleme unsuru olarak kullanılan, çok sert, oldukça şeffaf, içinde çeşitli renk halkaları bulunan kıymetli süs taşı, kalseduan kuarsının bir cinsi [Çeşitli renkleri varsa da en makbûlü kırmızı olanı ve Yemen'de çıkanıdır).
187. Feyżi ider sengi ʿaḳīḳ-i Yemen
188. Ḳaṭre-i kem-pāyeyi dürr-i ʿAden

ʿāḳil:
1. ʿ**āḳile:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **261**
Akıllı kimse.
261. ʿAybdur ʿāḳile şeytān beni aldatdı dimek
262. Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād

2. ʿ**āḳil:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **40**
Akıllı kimse.
39. ʿĀrif-i maʿrifet-endūz ü fehīm
40. ʿĀḳil u kāmil ü ẖoş-hūy ü kerīm

3. ʿ**āḳil:**
Kaside 15
Mısra: **55**
Akıllı kimse.
55. Vüzerā olmayıcaḳ ʿālim ü ʿāḳil olamaz
56. Mülk maʿmūr mebānī-i ẖilāfet muḥkem

4. ʿ**āḳil:**
Kaside 15
Mısra: **58**
Akıllı kimse..
57. Görseñe Ṣaḥib-ı ʿAbbād u Niẓāmüʾl-mülki
58. Olmaġın ʿālim u ʿāḳil daẖı söyler ʿālem

5. ʿ**āḳil:**
Tarih 16
Mısra: **19**
Akıllı kimse.
19. Saẖī vü ʿādil ü kāmil halīm ü ʿāḳil ü fāżıl
20. Kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baẖşā

6. ʿ**ākīl:**
Tarih 80
Mısra: **12**
Akıllı kimse.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde mis̱lini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿākīl ü vālā-neseb

7. ʿ**ākil:**
Gazel 130
Mısra: **7**
Akıllı kimse.
7. ʿĀkil ider mi çerẖden ümmīd-i merḥamet
8. Kem-fırṣatān ʿadūsını ṣāġ u esen mi ḳor

8. ʿ**āḳil:**
Gazel 168
Mısra: **2**
Akıllı kimse.
1. Sūziş-i ʿaşḳa giriftār olmayan dil dil midür
2. Olmayan āvāre-i kūy-ı cünun ʿāḳil midür

9. ʿ**ākil:**
Gazel 328
Mısra: **5**
Akıllı kimse.
5. ʿĀkil kitāb-ı ʿaḳlı ḥall eylemekde ġāfil
6. Keyfiyyet-i cünūnı dīvāneler de bilmez

10. ʿ**āḳil:**
Gazel 601
Mısra: **2**
Akıllı kimse.
1. Cāhil müdām defʿine tedbīr ider ġamın
2. ʿĀḳil çeker zamān-ı vilādetde matemin

11. ʿ**āḳile:**-*e*
Gazel 838
Mısra: **3**
Akıllı kimse.
3. Bu pend ʿāḳile besdür ki ẖalḳ söylerler
4. Zamān ile bu sarāy-ı kühen felānuñ idi

ʿaḳil olmasun:
1. ʿ**aḳil olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 588
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Akıllı olmak.
11. Bir vech ile yaḳışmaz aña kār u bār-ı ġam
12. Dīvāne dil meded yañılup ʿaḳil olmasun

ʿāḳil ü dānā:
1. ʿ**āḳil ü dānā:**
Tarih 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Akıllı ve bilgili.
13. Semiyy-i cedd-i pāk-i enbiya mīr-āẖur-ı evvel
14. Kerīmüʾt-ṭabʿ ü İbrahīm-meşreb ʿāḳil ü dānā

ʿāḳıl-ı pāk-reviş:
1. ʿ**āḳıl-ı pāk-reviş:**
Kaside 12
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **-**
Üslubu temiz akıl sahibi.
125. Āṣaf-ı ṣāf-meniş ʿālim ü dānā-verziş
126. ʿĀḳıl-ı pāk-reviş ʿārif-i pākīze-kelām

ʿāḳıl-ı tāze-kün-i şīme-i eslāf-ı kirām:
1. ʿ**āḳıl-ı tāze-kün-i şīme-i eslāf-ı kirām:**
Kaside 13
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **-**
Evvelce yaşamış şerefli insanların ahlakını canlandıran akıl sahibi.
131. Kāmil-i zinde-kün-i şöhre-i ābā-yı kerīm
132. ʿĀḳıl-ı tāze-kün-i şīme-i eslāf-ı kirām

aḳıt:
1. **aḳıtdı:**-*dı*
Kıt'a 112

Mısra: **3**
Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.
3. Aḳıtdı gerçi ki seyl-āb-ı çeşmümüz o perī
4. Şümürde eyledi ammā o da zer-i ḫalī

2. **aḳıtdı:**-*dı*
Gazel 721
Mısra: **10**
Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.
9. Vīrān idince ḫāne-i endūhı sīneden
10. Sāḳī gice ne ṣular aḳıtdı esāsına

3. **aḳıtdı:**-*dı*
Gazel 780
Mısra: **5**
Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.
5. Devrān aḳıtdı cevr ile seyl-āb-ı çeşmümi
6. Bu köhne ḫānenüñ sebeb oldı ḫarābına

ʿakkām:
1. ʿ**akkāmlar:**-*lar*
Kaside 16
Mısra: **92**
Padişahların Araplara dağıtılmak üzere gönderdikleri sure-i hümâyun adı verilen parayı götüren kafilenin hamallık, hizmetkarlık ve seyisliklerini yapan ve yollarda kafile önünde meşale çeken araplara verilen ad.
91. Ol cān-feźā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

2. ʿ**akkām:**
Gazel 833
Mısra: **10**
Padişahların Araplara dağıtılmak üzere gönderdikleri sure-i hümâyun adı verilen parayı götüren kafilenin hamallık, hizmetkarlık ve seyisliklerini yapan ve yollarda kafile önünde meşale çeken araplara verilen ad.
9. Kehkeşānı beline inlü ḳuşanmış gerdūn
10. Meşʿal-i māhı alup dūşına ʿakkām gibi

ʿaḳl:
1. ʿ**aḳlı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **22**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
21. Vażʿı meʾnūs ü resmi bigāne
22. ʿAḳlı vāfir bir özge dīvāne

2. ʿ**aḳlınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 8
Mısra: **78**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
77. Ḫilḳati cevher-i evvelden olınmış terkīb
78. Eyledi ʿaḳlınuñ ās̱ārı cihānı tenvīr

3. ʿ**aḳlına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **80**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf
80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

4. ʿ**aḳlı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **131**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
131. Eyler idi ʿaḳlı olaydı eger
132. Bār-ı cihān dağdağasından güẕer

5. ʿ**aḳl:**
Kaside 15
Mısra: **17**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
17. Birisi ʿarż-ı sadāret biri ʿaḳl u biri dīn
18. Birisi ġayret-i devlet biri terfīh-i ümem

6. ʿ**aḳl:**
Kaside 15
Mısra: **37**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
37. ʿİlm ile ʿaḳl iledür maṣlaḥat-ı devlet ü dīn
38. Gör ne buyurdı ḥadīs̱inde Resūl-i Ekrem

7. ʿ**aḳl:**
Kaside 15
Mısra: **41**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
41. ʿİlm ile ʿaḳl iledür şarṭ-ı vezāret yoḫsa
42. Şerʿ ü ḳānūnı ne bilsüñ bir alāy lā-yefhem

8. ʿ**aḳl:**
Kaside 21
Mısra: **24**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
23. Gelmemiş mis̱li cihāna bir daḫı ḥāşā gele
24. Ḥüsn-i aḫlaḳ ü ḫısāl ü ʿaḳl ile ʿirfān ile

9. ʿ**aḳl:**
Tarih 41
Mısra: **4**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
3. Yaʿnī maḫdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ
4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

10. ʿ**aḳl:**
Kıt'a 62
Mısra: **9**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
9. Gerçi kim ʿaḳl da bu ḥükme virür vech-i rıżā
10. Lübb ile ḳışrdadur bunda olan naḳş-ı meʾāl

11. ʿ**aḳl:**
Kıt'a 110
Mısra: **3**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
3. ʿAḳl ile olmazdı sencīde umūr-ı kāʾināt
4. İtmese mīzān-ı ʿaḳl is̱bāt-ı mizāniyyeti

12. ʿ**aḳl:**
Gazel 176
Mısra: **3**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
3. Esbāb-ı ṣafā ʿaḳl diyārındadur ammā
4. Vādī-i cünūnun daḫı çoḳ ʿālemi vardur

13. ʿ**aḳl:**
Gazel 224
Mısra: **13**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
13. ʿAḳl olsa ṣaf-ārā-yı ḫuṣūmet bize Nābī
14. Ġam çekmezüz andan dil-i dīvāne bizümdür

14. ʿ**aḳluñ:**-*uñ*
Gazel 363
Mısra: **5**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
5. ʿAḳluñ ne ḳadar yār idügin añlamamışdur
6. Her kim ki ider zümre-i mestāna taʿarruż

15. ʿ**aḳluñ:**-*uñ*
Gazel 363
Mısra: **9**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
9. ʿAḳluñ var ise aṣl-ı kemān-gīrini fehm it
10. Ne nāvekine eyle ne peykāna taʿarruż

16. ʿ**aḳlı:**-*ı*
Gazel 425
Mısra: **1**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
1. Ne ʿaḳlı var ʿacabā ārzū-yı cāh idenüñ
2. O ārzū ile evḳātını tebāh idenüñ

17. ʿ**aḳlı:**-*ı*
Gazel 425
Mısra: **4**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
3. Ḥuṣūle geldügi yoḳ müşkilāt-ı āmāli
4. Tevekküli bıraġup ʿaḳlı çāre- ḫᵛāh idenün

18. ʿ**aḳluñ:**-*uñ*
Gazel 465
Mısra: **13**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
13. Çıḳma ʿaḳluñ var ise dāʾire-i ʿişretden
14. Olma Nābi hedef-i ṭaʿnesi bed-kīşlerüñ

19. ʿ**aḳlum:**-*um*
Gazel 507
Mısra: **1**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
1. ʿAḳlum tamāmdur ne ḳadar nīm-mest isem
2. ʿAhdüm dürüstdür ne ḳadar ten-şikest isem

20. ʿ**aḳlum:**-*um*
Gazel 512
Mısra: **5**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
5. Zūr-ı ser- leşker-i ġam defʿine ʿaḳlum var iken
6. Sāye-i şīşe-i ṣahbāyı penāh eyleyemem

21. ʿ**aḳlun:**-*un*
Gazel 549
Mısra: **11**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
11. Var ise ʿaḳlun ṣaḳın kūy-ı cünūndan çekme pā
12. Sehlterdür seng-i ṭıflān seng-i ṭaʾn-ı nāsdan

22. ʿ**aḳl:**
Gazel 580
Mısra: **9**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
9. Terk-i terk-i edeb it olma muʿārıż ey ʿaḳl
10. Ḥikmet üzre çevirür dāʾire-i īcādın

23. ʿ**aḳlına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 682
Mısra: **3**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
3. ʿAḳlına Mecnūnlaruñ taḥsīn ki ketm-i rāz idüp
4. Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese

24. ʿ**aḳl:**
Gazel 864
Mısra: **1**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
1. Dilde ʿaḳl olsa devā-ḫᵛāh-ı cünūn olmaz idi
2. Olsa hem-zād-ı cünūn ʿaḳla zebūn olmaz idi

25. ʿ**aḳla:**-*a*
Gazel 864
Mısra: **2**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
1. Dilde ʿaḳl olsa devā-ḫᵛāh-ı cünūn olmaz idi
2. Olsa hem-zād-ı cünūn ʿaḳla zebūn olmaz idi

26. ʿ**aḳluñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 149
Mısra: **16**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.
15. Mevḳūfdur müsāʿade-i rüzgāra kār
16. Ṣarf eylesen de aḳluñı sen nāḫudā ḳadar

ʿaḳl ü dil ü cānumı:
1. ʿ**aḳl ü dil ü cānumı:**-*um, -ı*
Gazel 728
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Akıl, gönül ve can.
7. Eyledüñ ʿaḳl ü dil ü cānumı tārāc-ı nigāh
8. Daḫı bilmem nʾideceksin baña bundan ṣoñra

ʿaḳl ü nefsün:
1. ʿ**aḳl ü nefsün:**-*ün*
Gazel 50
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Akıl ve nefis.
19. ʿAḳl ü nefsün keşf-i sırr-ı perde-i taḥḳīḳdür
20. Çāk-i ẕeyl-i Yūsuf u dest-i Züleyhādan murād

ʿaḳla muvāfıḳ:
1. ʿ**aḳla muvāfıḳ:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Akla uygun, mantıklı.
5. Mestāneliklerün sebebin çeşm-i yāre ṣor
6. Anuñ da belki ʿaḳla muvāfıḳ cevābı var

aḳlām:
1. **aḳlām:**
Kaside 12
Mısra: **112**
Kalemler.
111. Çeşme-i miḥbereden baḫş-ı ḥayāt eyler iken
112. Merḳad-ı maḳlemede mürdeye döndi aḳlām

aḳlām-ı bāl ü perleridür:
1. **aḳlām-ı bāl ü perleridür:**-*ler, -i, -dür*
Gazel 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kanat olan kalemler (Osmanlı Devleti bir kuşa benzetiliyor ve bu kuşun kanatları da Muhasebe ve Mukabele kalemleri olarak tasvir ediliyor).
11. Hümā-yı devletüñ aḳlām-ı bāl ü perleridür
12. Cemʿīsin ide maʿmūr Nābīyā Mevlā

ʿaḳl-ı derrāk:
1. ʿ**aḳl-ı derrāk:**
Kaside 15
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Çabuk kavrayan akıl.
143. Andan aḥsen giremez ṣūrete ʿaḳl-ı derrāk
144. Olsa ger muktesī-i ṣūret-i İbni Ādem

ʿaḳl-ı derrākine:
1. ʿ**aḳl-ı derrākine:**-*i, -n, -e*
Kaside 15
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Çabuk kavrayan akıl.
121. Fikr-i çālākine esrār-ı ḳażā nā-mestūr
122. ʿAḳl-ı derrākine ās̱ār-ı ḳader nā-mübhem

ʿaḳl-ı evvel:
1. ʿ**aḳl-ı evvel:**
Gazel 249
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İlk akıl. ("Allah'ın ilk yarattığı şey akıldır." hadisi ile bu akla işaret edilmiştir.).
7. ʿAḳl-ı evvel olduġından bāʿis̱-i hīç-i vücūd
8. Müşkilāt-ı ʿālemi miftāḥ-ı dest-i hūş açar

ʿaḳl-ı felātūn:
1. ʿ**aḳl-ı felātūn:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Felatun'un aklı. (Eflatun: Sokrat'ın talebesidir. Aristo'nun hocası olan meşhur filozofdur.).
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf
80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

ʿaḳl-ı kül:
1. ʿ**aḳl-ı kül:**
Kaside 2
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
İlk yaratılan evrensel akıl (Hz. Cebrail Meleği).
77. Olmadı mis̱li daḫi zīver-i gehvāre-i ṣunʿ
78. Nefs-i küllīyeye ʿaḳl-ı kül olaldan dāmād

ʿaḳlın aldırmış:
1. ʿ**aḳlın aldırmış:**-*mış*
Gazel 573
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zihnini bir şeylerle aşırı meşgul etmek.
13. ʿAḳlın aldırmış iki māhveşüñ beyninde
14. Görmedük ʿāşıḳuñ āyine ḳadar medhūşın

aḳrān:
1. **faḫrüʾl-aḳrān:**
Kısa Mesnevi 1

Mısra: **156**
Akranlarının iftihar ettikleri kimse (Fahrü'l-akran, Fahrü'l-mürselin Fahr-i kainat vb. Hz. Muhammed Peygamberin vasıflarıdır).
155. Oldı ḥaḳḳā o ẕāt-ı nīk-ḫiṣāl
156. Faḫrüʾl-aḳrān zübde-i ems̱āl

2. **aḳrānumı:**-*um, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **317**
Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.
317. Görüp aḳrānumı saʿādetde
318. Nice ebnā-yı cinsi rifʿatde

3. **aḳrān:**
Tarih 80
Mısra: **11**
Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde mis̱lini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿākīl ü vālā-neseb

4. **aḳrānı:**-*ı*
Gazel 81
Mısra: **14**
Eş, misil, denk, benzer.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meġer ol āfetüñ aḳrānı mı var

5. **akrānı:**-*ı*
Kıt'a 102
Mısra: **1**
Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz s̱ānī

6. **aḳrānı:**-*ı*
Tarih 111
Mısra: **6**
Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.
5. Düşdi bu sālde maḳdemlerine
6. İki tārīḫ ki yoḳ aḳrānı

7. **aḳrān:**
Gazel 508
Mısra: **12**
Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.
11. O şūḫ rāst-reviş Nābiyā ḳabūl itmez
12. Ne deñlü ʿözr ile aḳrān içinde fāʾiḳ isem

8. **aḳrānı:**-*ı*
Gazel 820
Mısra: **12**
Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.
11. Evvel bizümle itdügi ʿaḳd-ı maḥabbetüñ
12. Aḳrānı oldı münḳariż ems̱āli ḳalmadı

akreb:

1. **akrebdür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **2**
Daha yakın, daha karîb.
1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

aḳreb u ḳafādār:

1. **aḳreb u ḳafādār:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Kafa dengi ve yakın dost.
53. Şāhenşehe aḳreb u ḳafādār
54. Hem kātib-i sırr u hem silāḥdār

ʿaks:

1. ʿ**aksi:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **141**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
141. Cūda ʿaksi ile gül-i rengīn
142. Geldi taṭbīḳa sanki naḳş-ı nigīn

2. ʿ**aks:**
Kaside 12
Mısra: **159**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
159. Māhda hāle degül ʿaks bıraḳmış çerḫe
160. Saḥn-ı ḳaṣrındaki fevvāre ile ḥavż-ı ruḫām

3. ʿ**aksiyle:**-*iyle*
Gazel 15
Mısra: **7**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
7. Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḫun ʿaksiyle sen
8. Dīde-i aġyārı mīnā-yı gül-āb itdün bu şeb

4. ʿ**aksin:**-*i, -n*
Kaside 25
Mısra: **17**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
17. Nuḳūş-ı perr ü bāl-i ḳudsiyānuñ gösterür ʿaksin
18. Ruḫām-ı sāḥa-i āyīnesānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

5. ʿ**aksüñ:**-*üñ*
Gazel 29
Mısra: **6**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
5. Ādāb-ı ʿubūdiyyeti eşcārdan ögreñ
6. ʿAksüñ bile tāʿatver-i seccāde-i āb it

6. ʿ**aksine:**-*ine*
Gazel 30
Mısra: **11**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
11. Āyīnedeki ʿaksine nāz eyleyen āfet
12. Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

7. ʿ**aksi:**-*i*
Tarih 39
Mısra: **6**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
5. Buna mānend olamaz ḳaṣr-ı zücācī-i felek
6. Ābda ʿaksi olur ancaḳ olursa peydā

8. ʿ**aksiyle:**-*i, -yle*
Gazel 121
Mısra: **9**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
9. O şūḫ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

9. ʿ**aksüñ:**-*üñ*
Gazel 337
Mısra: **8**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
7. ʿUşşāḳum ġarḳ eyledi ḫūn-ābe-i eşke
8. ʿAksüñ ki ḳadehde mey-i bī-ġışlara düşmiş

10. ʿ**aksi:**-*i*
Gazel 342
Mısra: **9**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

11. ʿ**aks:**
Gazel 364
Mısra: **3**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
4. Ḳābil mi ki ṣūret ola maʿnāya muʿārıż
3. Ne cānı var āyīnedeki ʿaks ola ber-ʿaks

12. ʿ**aksün:**-*ün*
Gazel 451
Mısra: **2**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
1. Çeşmüñ gibi mest olmaġ içün cāma mı düşdüñ
2. ʿAksün gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ

13. ʿ**aḳsidür:**-*i, -dür*
Gazel 482
Mısra: **9**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
9. ʿAḳsidür āb-ı ḥayātun görinür ẓulmetde
10. Teşne-i vaṣla şikenc-i ḫam-ı gīsū-yı Ḫalīl

14. ʿ**aksüm:**-*üm*
Gazel 512
Mısra: **4**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
3. Ḫalḳdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

15. ʿ**aksüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 579
Mısra: **10**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
9. Ḥācet ne saña ey gül-i ter nūş-ı bādeye
10. ʿAksüñle olur āyīne mīnā-yı āteşīn

16. ʿ**aksini:**-*i, -n, -i*
Gazel 657
Mısra: **7**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
7. Nāẓıruñ ʿaksini kec gösterür āyīne-i kec
8. Olmadun sen bize toġrulmadun ey āyine-rū

17. ʿ**aḳsidür:**-*i, -dür*
Gazel 683
Mısra: **2**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
1. Naẓar āyīneye nā-cāʾiz iken şeblerde
2. ʿAḳsidür līk bunuñ cām-ı leb-ā-leblerde

18. ʿ**aksi:**-*i*
Gazel 765
Mısra: **2**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
1. Baḳılur mı o şeh-i kişver-i ḥüsn-ābāda
2. İtse mirʾāte naẓar ʿaksi gelür feryāda

ʿaks ideydi:
1. ʿ**aks ideydi:**-*e, -y, -di*
Kaside 10
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Yansımak.
41. İdeydi ʿaks umūra ṣudūr-ı fermānı
42. Olurdı seng-i zümürrüd żiyā-i dīde-i mār

aḳsām-ı fażl-ı nā-maḥṣūr:
1. **aḳsām-ı fażl-ı nā-maḥṣūr:**
Kaside 7
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Sınırsız faziletin kısımları.
91. Żamīne cāhına envāʿ-ı dāniş ü ʾirfān
92. ʾİlāve ḳadrine aḳsām-ı fażl-ı nā-maḥṣūr

aḳṣā-yı kişverinde:
1. **aḳṣā-yı kişverinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 16
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Ülkenin en uzak köşesi.
143. Aḳṣā-yı kişverinde olan köhne ẕerreyi
144. Eyler iḥāṭa lemʿa-i nūr-ı feṭāneti

ʿaks-efken olup:
1. ʿ**aks-efken olup:**-*up*
Gazel 412
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yansımasını düşürmek.
3. Ne lāzım ey dil olup çeşm-i yāre ʿaks-efken
4. Miyānesinde bulunmak dü- ṣaff-ı ḫūn-ḫᵛāruñ

aksi:
1. **aksine:**-*n, -e*
Tarih 144
Mısra: **18**
Tersine.
17. Akmaġa vādī-i yeʾse az kalup cūy-ı ümīd
18. Aksine devr itmeġe çoḳ ḳalmış idi āsiyāb

ʿaks-i āyīne:
1. ʿ**aks-i āyīne:**
Gazel 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aynanın aksi, yansıması.
1. ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḫ
2. Bu ḳadar görmemişüz olduġın ādem küstāḫ

ʿaḳs-i āyīne-i şemşīrleri:
1. ʿ**aḳs-i āyīne-i şemşīrleri:**-*ler, -i*
Kaside 2
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
Ayna gibi parlayan kılıçların yansıması.
165. Dīni şevḳiyle ġuzāta ne söz itmek cāiz
166. ʿAḳs-i āyīne-i şemşīrleri meşḳ-i cihād

ʿaks-ı bedeni:
1. ʿ**aks-ı bedeni:**-*i*
Gazel 839
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Vücudun yansıması.
3. Ḳapluca ḥavżı degül āyīne-i ṣāf gibi
4. Görinür dīde-i pür-eşkde ʿaks-ı bedeni

ʿaks-i bī-ḥüsn-i tehī-deste:
1. ʿ**aks-i bī-ḥüsn-i tehī-deste:**-*e*
Gazel 885
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Boş elin çirkinliğinin yansıması (Fakirlik bağlamında).
9. ʿAks-i bī-ḥüsn-i tehī-deste bulunmaz çāre
10. Vaṭan-ı ḫāne-i mirʾātı cilādan ġayrı

ʿaks-i çāk-ı dili:
1. ʿ**aks-i çāk-ı dili:**-*i*
Gazel 198
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Parçalanmış gönlün yansıması II Gönlün parlaklığı.
13. ʿĀşıḳ āyīneye baḳmaḳ nice mümkin Nābī
14. ʿAks-i çāk-ı dili āyīneyi ṣad-çāk eyler

ʿaks-i daʿvā-yı vücūd eyler:
1. ʿ**aks-i daʿvā-yı vücūd eyler:**-*r*
Gazel 85
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yokluk iddiasında bulunmak II Vücudun gölgesinin varlığını savunmak.
17. ʿAks-i daʿvā-yı vücūd eyler ise ey Nābī
18. Maḥfil-i āyinede rū be-hem olmaz da nʾolur

ʿaks-i eşcārı:
1. ʿ**aks-i eşcārı:**-*ı*
Tarih 72
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ağaçların yansıması.
11. Görinür āyine-i ḥavż-ı muṣaffāsından
12. ʿAks-i eşcārı nümūdār-ı dıraḫt-ı Ṭūbā

ʿaks-i ḫaṭṭ-ı cebhe-i baḫt-ı siyāhı:
1. ʿ**aks-i ḫaṭṭ-ı cebhe-i baḫt-ı siyāhı:**-*ı*
Gazel 470
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kara bahtın yüzündeki yazının yansıması.
9. Rū-nümādur Nābiyā mirʾat-ı rūy-ı yārda
10. ʿAks-i ḫaṭṭ-ı cebhe-i baḫt-ı siyāhı ʿāşıḳuñ

ʿaks-i ḫuşkiyle:
1. ʿ**aks-i ḫuşkiyle:**-*i, -yle*
Gazel 518
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kuru yansıması.

7. ʿAks-i ḫuşkiyle ben āyine gibi ḫursendüm
8. Ben ne ḫāküm ki açam Yūsufʾa āġūş-ı çehüm

ʿaks-i ḳad-i cānān:
1. ʿ**aks-i ḳad-i cānān:**
Gazel 214
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin boyunun gölgesi.
7. Kenār-ı dīdeden dūr olmasın ʿaks-i ḳad-i cānān
8. Leb-i ser-çeşme-i ġam sāye-güster bir dıraḫt ister

ʿaks-i küngürden:
1. ʿ**aks-i küngürden:**-*den*
Tarih 30
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Kubbenin tepesinin yansıması.
27. Keşti-i iḳbāldür sahilde olmış cilveger
28. ʿAks-i küngürden bıraḳmış ḳaʿr-ı baḥre lengeri

ʿaks-i merāyā:
1. ʿ**aks-i merāyā:**
Gazel 303
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Aynaların yansımaları.
21. Cihān ʿaks-i merāyā olduġın fehm eyleyen ʿārif
22. Zevālinden zülāl-i ʿālemüñ endūhgīn olmaz

ʿaks-i naḳş-ı ḥaṣīr:
1. ʿ**aks-i naḳş-ı ḥaṣīr:**
Gazel 589
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hasırın vücuttaki izlerinin yansıması (Çıplak vücudun uzun süre hasıra teması sonucunda izinin kalması bağlamında).
3. Ten-i bürehne-i ʿāşıḳda ʿaks-i naḳş-ı ḥaṣīr
4. Olur şehenşeh-i ʿaşḳa ḳafesli şāh-nişin

ʿaks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür:
1. ʿ**aks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 325
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mektup başlığının süslemesinin yansıması.
9. Benüm var ise Nābī ʿaks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür
10. ʿİzārına o şuḫuñ yoḫsa ḫaṭṭ-ı müşk-bū çıḳmaz

ʿaks-i penbe-i dāġum:
1. ʿ**aks-i penbe-i dāġum:**-*um*
Gazel 220
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yara pamuğunun yansıması.
7. Gören āyīne-i rūyında ʿaks-i penbe-i dāġum
8. Ṣanur şemʿ-i şeb-āra üstine pervāne devr eyler

ʿaks-i ruḫsārını:
1. ʿ**aks-i ruḫsārını:**-*ın, -ı*
Gazel 323
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yanağın yansıması.
7. ʿAks -i ruḫsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

ʿaks-i ruḫuñla:
1. ʿ**aks-i ruḫuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 443
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yanağın yansıması.
11. ʿAks-i ruḫuñla buldı revacın metāʿ-ı dil
12. Tamġa-peẕīr-i naḳş-ı ʿizāruñ benüm senüñ

ʿaks-ı sünbül-i ter:
1. ʿ**aks-ı sünbül-i ter:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Taze sünbülün aksi, yansıması.
137. Cūybār üzre ʿaks-ı sünbül-i ter
138. Oldı ṭuġrālı ṣūret-i defter

ʿaks-i telāfisi:
1. ʿ**aks-i telāfisi:**
Gazel 105
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Telafinin yansıması.
11. Şehr-i gerdūnda ider ʿaks-i telāfisi ẓuhūr
12. Ṣubḥ pür şām tehī olduġiçün berzenler

ʿaksin eyleyemez:
1. ʿ**aksin eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Gazel 791
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aksetmek, yansıtmak II Aksini iddia etmek, yalanlamak.
9. Şevḳ-i gül-i ruḫsāruñ göñlümde nümāyāndur
10. Kim eyleyemez ʿaksin mirʾāt-ı cilā-dāde

ʿaksine:
1. ʿ**aksine:**
Gazel 496
Mısra: **18**
Bilakis, tersine.
17. Oldı her fırḳada erbāb-ı teraḳḳī nā-yāb
18. Ġālibā ʿaksine ṣıfr urmada erbāb-ı raḳam

ʿaksiyle baḳardum:
1. ʿ**aksiyle baḳardum:**-*ar, -du, -m*
Gazel 778
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tersinden bakmak II Terslemek, dik dik bakmak.
9. Saña ber-ḳāʿide aġyāre ʿaksiyle baḳardum ben
10. Elümde ḫāme-i ʿibret-nümā bir dūr-bīn olsa

aḳṭāb-ı dehr:
1. **aḳṭāb-ı dehr:**
Tarih 52
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Dünyanın kutupları.
31. Gerdūn naẓīr olur mı o dergāha kim ola
32. Aḳṭāb-ı dehr taḫt-ı ḳıbābında münzevī

aḳvāl:
1. **aḳvāline:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **118**
Kavl'ler, sözler, kelâmlar.
117. Gāh taʿaccüb iderek ḥāline
118. Geh gülerek vażʿına aḳvāline

aḳvā-yı şarṭ-ı luṭf:
1. **aḳvā-yı şarṭ-ı luṭf:**
Gazel 35
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Lütuf şartının kuvveti.
9. Aḳvā-yı şarṭ-ı luṭf maḥallin gözetmedür
10. İtmez kerīm-meşreb olanlar kerem ʿabes̱

aḳviyā:
1. **aḳviyā:**
Gazel 415
Mısra: **3**
Sağlam ve güçlü olanlar, kuvvetliler.
3. ʿĀcizden aḳviyā ider ümmīd-i taḳviyet
4. Çoḳ gerden-i kemānda ḥuḳūḳı kebādenüñ

al:
1. **ālüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 2
Mısra: **326**
Aile (Al-i beyt bağlamında)
325. Bende Nābīʾden ola elf ṣalāt elf selām
326. Ruḥuña ālüñe aṣḥābuna tā rūz-ı mecād

al:
1. **al:**
Gazel 823
Mısra: **7**
Talihi yâr olmak, işi hep yolunda gitmek.
7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu ṣubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

2. **aldılar:**-*dı, -lar*
Tarih 1
Mısra: **4**
Çalmak, gasp etmek.
3. İtdiler ʿarṣageh-i baġy ü taʿaddīde ḫurūc
4. Aldılar māl-i zirāʿatgeri dāmen dāmen

2. **alursa:**-*ur, -sa*
Kıt'a 5

Mısra: **11**
İçine almak, içine sığdırmak, dahil etmek, katmak.
11. İbrik ne ḳadar ḳaṭre-i iḥsānın alursa
12. Hep bir bir ider anı nis̱ār-ı ser-i mihmān

4. **aldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **152**
Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek.
151. Hücūm-ı ḥamle-i ūlāda düşmen-i dīnüñ
152. Hiṣār u ḫayme vü tābūrın aldı zūr-ā-zūr

5. **alurum:**-*ur, -um*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **328**
Almak, tutmak.
327. Ḫᵛāceler yazmada ḥisāb-ı raḳam
328. Alurum ben ḫayāl-i şiʿre ḳalem

6. **aldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **163**
Almak.
163. Aldı Senāyī anı çün itdi nūş
164. Ḳaṭre iken baḥr olup itdi ḫurūş

6. **almaz:**-*maz*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **40**
(Bir şeye ücret olarak) Kabul etmek.
39. Ārzū-yı saġar ile ditrer el
40. Çāre ne meyḫāneci almaz ġazel

7. **alınur:**-*ın, -ur*
Kaside 12
Mısra: **117**
Almak, elde etmek.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine vażʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

8. **alsun:**-*sun*
Kaside 13
Mısra: **40**
Almak.
39. Mestī-i ceng tamām oldı yiter ehl-i neşāṭ
40. Ser-penāhın virüp alsun yirine cām-ı müdām

9. **aldı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **163**
Almak.
163. ʿAnḳānun aldı Ḳāf-ı ḳanāʿatde ḫᵛābını
164. Āvāze-i maḥābet u şīt-ı ṣalābeti

10. **aldı:**-*dı*
Tarih 16
Mısra: **88**
Almak, tutmak.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muṣṭafa Pāşā

11. **almasa:**-*ma, -sa*
Kaside 20
Mısra: **83**
Almak.
83. Feyż-i meʾāli çeşme-i ṭabʿından almasa
84. Bulmazdı çāşnī-i nikāti ḥalāveti

14. **alur:**-*ur*
Kaside 20
Mısra: **86**
Almak.
85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif
86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

15. **alduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 20
Mısra: **102**
Almak.
101. Ceżb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
102. Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti

16. **alursa:**-*ur, -sa*
Matla 20
Mısra: **2**
Almak.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

17. **alup:**-*up*
Kıt'a 25
Mısra: **1**
Çalmak II Kapmak.
1. Ḫalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
2. Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür

18. **aldı:**-*dı*
Tarih 70
Mısra: **4**
Almak, elde etmek.
3. Hātif-i ġayb didi ḫande-künān tārīḫin
4. Geldi aldı gediġin Ḳarakulak Arslānuñ

19. **aldı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **22**
Almak, elde etmek II Eline almak.
21. Kimisi didi Kaḥramān-ı felek
22. Siperin aldı itdi ʿazm-ı veġā

20. **almadadur:**-*mada, -dur*
Kıt'a 86
Mısra: **3**
Almak.
3. Müdām almadadur kimde görse naḳd-i ḥayāt
4. Ḳumar-bāz-ı felek nuḳre-i sitāre ile

21. **alur:**-*ur*
Tarih 92
Mısra: **7**
Almak.
7. Ey ḫoşā çetr-i gül-āgende ki naḳşından alur
8. Reng-i ḥayret ḳalem-i naḳşger-i Çin ü Ḫıtā

22. **alduḳ:**-*du, -ḳ*
Kıt'a 93
Mısra: **1**
Temin etmek, edinmek.
1. Menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan yine alduḳ māye
2. Maḫzen-i feyż-i ezelden yine bulduḳ vāye

23. **alur:**-*ur*
Gazel 106
Mısra: **8**
Almak II Kapmak.
7. Degül mi luṭf-ı Ḥaḳa ʿayb-cūluḳlar
8. Kemīne loḳmasını şād-kām alur bulunur

24. **alur:**-*ur*
Gazel 106
Mısra: **12**
Almak, elde etmek.
11. ʿIyār-ı ḥüsnini sīmīn-berānuñ añlar yoḳ
12. Ḥarīr-i vuṣlat-ı ḫubānı ḫām alur bulunur

25. **almayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 146
Mısra: **11**
Nasiplenmek, payına düşeni almak.
11. Almayınca eylemez ārām künc-i ġaybdan
12. Günde bir ḳaç tāze maʿnā ṭabʿumuñ taʿyīnidür

26. **almış:**-*mış*
Gazel 219
Mısra: **9**
Almak.
9. Āgūş-ı vaṣla almış o ṭıflı şeb-i viṣāl
10. Gehvāre gibi ʿāşıḳ-ı rüsvā gelür gider

27. **almasa:**-*ma, -sa*
Gazel 309
Mısra: **12**
Almak.
11. Nūr- ı ḳındīl-i meh ü mihri fürūzān olamaz
12. Almasa maʿṣara-gerdān-ı ḳader revġānumuz

28. **almış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **2**
Almak.
1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış
2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

29. **aldı:**-*dı*
Gazel 343
Mısra: **6**
Almak.
5. Seni kenāra çeken zinde-dil ne şekle girer
6. Alınca ṣuretüñ āġūşa aldı āyīne ġışş

30. **alduḳça:**-*duḳça*
Gazel 416
Mısra: **1**
Gidermek, yok etmek.
1. Eşkin ol seng-dil alduḳça bu miḥnet-zedenüñ
2. Ẓāhir oldı baña ḫāṣiyyeti seng-i yadanuñ

31. **alup:**-*up*
Gazel 452
Mısra: **6**
Almak.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

32. **alalum:**-*alum*
Gazel 538
Mısra: **11**
Almak, elde etmek.
11. Alalum gevher-i raḥmet virelüm naḳd-i günāh
12. Dili sūdāger-i bāzār-ı Minā eyleyelüm

33. **alur:**-*ur*
Gazel 563
Mısra: **1**
Almak, elde etmek.
1. Sevād-ı çeşm alur ḫurşīd ḫāl-i ʿanberīnīnden
2. Duʿā-yı nūr oḳur meh nüsḫa-i saṭr-ı cebīninden

34. **almaz:**-*maz*
Gazel 578
Mısra: **10**
Temin etmek, edinmek.
9. Naḫl-i mercān gibi minnet-keş-i bārān degülüz
10. Zīrden feyż aluruz almaz isek bālādan

35. **alan:**-*an*
Gazel 579
Mısra: **2**
Almak, elde etmek.
1. Olmaz zamān-ı ʿaşḳ mükāfātdan emīn
2. ʿUşşāḳuñ inkisārın alan şūḫ-ı nāzenīn

36. **almazlar:**-*maz, -lar*
Gazel 582
Mısra: **4**
Almak, kapmak.
3. Bāküm ne benüm dūzaḫuñ āteşkedesinden
4. Almazlar ise lücce-i çeşm-i teri benden

37. **almış:**-*mış*
Gazel 611
Mısra: **5**
Almak.
5. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i kūzeyi
6. İki māruñ zīb-i dūş u gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduğın

38. **almaḳ:**-*maḳ*
Gazel 651
Mısra: **10**
Temin etmek, edinmek.
9. Sāmānı naḳd-i ḫande-i müstehziyānedür
10. Lāzım gelürse almaḳ eger ḫod-fürūş içün

39. **alduğı:**-*du, -ġı*
Gazel 677
Mısra: **7**
Almak, elde etmek.
7. İtmezdi vefā alduğı naḳd-ı dil-i ʿuşşaḳ
8. Ebrūlarınuñ küştelerinden diyet olsa

40. **alır:**-*ır*
Gazel 812
Mısra: **23**
Almak.
23. Hep kendü zād-ı rāhın alır yoḫsa Nābiyā
24. Yoḳ Ḥaḳḳʾuñ ihtiyācı fürūz ü nevāfile

41. **alur:**-*ur*
Gazel 829
Mısra: **8**
Almak.
7. Bī-būs-ı laʿl-i yār dökülmez dehānına
8. Pīşīn alur piyāle-i mey ḫūn bahāsını

42. **alınca:**-*ınca*
Gazel 857
Mısra: **12**
Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

43. **alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 869
Mısra: **6**
Almak.
5. Ḫaṭ-āver olmaġıla dil geçer mi dil-berden
6. Sevadkār ise de sīm-i ḫām alınmaz mı

44. **aldum:**-*du, -m*
Gazel 878
Mısra: **2**
Almak.
1. Rām eyledüm niyāz ile ol şīve-kārumı
2. Şehbāz-ı dest-i himmetüm aldum şikārumı

45. **almaduġum:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Elde edemediğim.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

46. **almaduġum:**
Gazel 142
Mısra: **12**
Elde edemediğim.
11. Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
12. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

47. **almak:**
Gazel 550
Mısra: **11**
Almak.
11. Bir nice ẓarfdan almak gibidür dürlü taʿām
12. Eylemek ḫalṭ sözinde digerüñ eşʿārın

48. **alup:**
Gazel 321
Mısra: **3**
Satın almak.
3. Kālā-yı ʿacz alup virürüz naḳd-i iḫtiyār
4. Dükkān-ı çārsūy-ı rıżāda oturmışuz

āl ile:

1. **āl ile:**
Gazel 434
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hile ile.
13. Nābiyā yansañ yaḳılsañ şuʿle-pūş olsañ nʾola
14. Düşdi bir destārı āl ile ser-i kāruñ senüñ

āl itmek:

1. **āl itmek:**-*mek*
Gazel 434
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hile yapmak.
1. Āteşüm bālā-rev itdi āl-i destāruñ senüñ
2. Böyle āl itmek midür dil-dādeñe kāruñ senüñ

ʾalā:

1. **ʾalā:**
Tarih 49
Mısra: **8**
Yüce, yüksek.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣṭafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

alā:

1. **alācadur:**-*ca, -dur*
Gazel 133
Mısra: **10**
Ala, renkli.
9. O ḳadd ü ḳāmet u o vecāhetle Nābīyā
10. Ḥayfā derūnı pīr-i çenāruñ alācadur

aʿlā:

1. **aʿlāya:**-*y, -a*
Kaside 2
Mısra: **154**
En yüksek, en yüce
153. Oldı bünyān-ı risālāt vücūdıyla tamām
154. Güherüñ aʿẓamın aʿlāya ḳor elbet üstād

2. **aʿlā:**
Kaside 2
Mısra: **188**
Daha yüksek, daha yüce.
187. Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ
188. Bundan aʿlā daḫı bir mertebe olmaz müzdād

3. **aʿlā:**
Kaside 2
Mısra: **218**
Unutmak, hatırlamamak.
217. Muʿcize münkir içün ḥüccet-i Rabbānīdür
218. Seni aʿlā bilür aṣḥāb-ı şuhūd u işhād

4. **aʿlā:**
Kıt'a 2
Mısra: **12**
En yüksek, en yüce
11. Nābiyā gerçi aña cezb-i duʿā itmededür
12. Ṭīb-i ḫulḳı gerek aʿlā vü gerek ednādan

5. **aʿlādur:**-*dur*
Tarih 16
Mısra: **33**
Daha yüksek, daha yüce.
33. Ḥużūrında maʿārif ḫırmen-i gevherden aʿlādur
34. Umūrında ṭalebkār-ı rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

6. **aʿlā:**
Kaside 24
Mısra: **114**
En güzel, en iyi.
113. Şīve-i fetḥde tīrüñ o ḳadar māhir kim
114. Gösterür ṣūretini biri birinden aʿlā

7. **aʿlālara:**-*lar, -a*
Gazel 49
Mısra: **8**
Yüce, ulu.
7. Şeh leşker ile itmez idi fetḥ-i memālik
8. Ednādan eger olmasa aʿlālara imdād

8. **aʿlālara:**-*lar, -a*
Gazel 114
Mısra: **6**
Daha yüksek, daha yüce.
5. Senden ednāyı görüp şükr ile dem-sāz olmaḳ
6. Senden aʿlālara reşk eylemenüñ merhemidür

9. **aʿlādur:**-*dur*
Gazel 504
Mısra: **11**
Daha güzel, daha üstün.
11. Esīrlik baña āzādelikden aʿlādur
12. Ḳanı o dem ki esīr-i ṣafā-yı bāde idüm

10. **aʿlāyı:**-*yı*
Gazel 558
Mısra: **11**
Yüce, ulu.
11. Görüp aʿlāyı ednāya ḥaḳāretle nigāh itme
12. Ne ḳādir itmeġe zer mevḳiʿinde itdügin āhen

11. **aʿlā:**
Gazel 598
Mısra: **14**
Daha güzel, daha üstün.
13. Hüner ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl itmekdür ey Nābī
14. Bu vādide bu tāze şiʿrden aʿlā ne söylersin

12. **aʿlā:**
Gazel 612
Mısra: **9**
En yüksek, en yüce
9. Maḳṣūre-i dīdemde kemīn itmeden aʿlā
10. Ḫāk-i der-i cānāneyi taʿẓīm ne mümkin

13. **aʿlāsı:**-*sı*
Gazel 666
Mısra: **9**
Daha iyi, daha mükemmel, daha güzel.
9. Tāze taʿbīrden aʿlāsı bulunmaz Nābī
10. İʿtinā eyleyecek cümle-i emlākümde

14. **aʿlā:**
Gazel 730
Mısra: **4**
En yüksek, en üst II Pek iyi, pek güzel.
3. Bu destgāhuñ urmada gümrükçī-i ḳażā
4. Tamġā-yı lā-s̱ebāt eñ aʿlā metāʿına

15. **aʿlā:**
Gazel 742
Mısra: **6**
Daha yüksek, daha yüce.
5. Sākī eger ben anladuġum dil-firīb ise
6. Yoḳdur nis̱āre tevbeden aʿlā ayaġına

ʿalā celle ʿalā:
1. **ʿalā celle ʿalā:**
Tarih 36
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Yüceler yücesi.
41. Seni de bu maraża itdi ṭabīb-i ḥaẕıḳ
42. Ḫālik-i ʿarż u semāvāt ʿalā celle ʿalā

aʿlā ednā:
1. **aʿlā ednā:**
Tarih 36
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce ve hakir bütün insanlar.
53. Dāstān eyledi dillerde Ḫudā evṣāfuñ
54. Nice yıldur ki oḳur nāmuñı aʿlā ednā

2. **aʿlā ednā:**
Tarih 130
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüce ve hakir bütün insanlar.
5. O ḳadar ḥüsn-i sülūk eyledi kim devletde
6. Medḥ-i evṣāfını vird eyledi aʿlā ednā

aʿlā idügüñ:
1. **aʿlā idügüñ:**-*ü, -gü, -ñ*
Kaside 2
Mısra: **215**
Kelime Tipi: -
Daha üstün olmak.
215. Cāhuñ aʿlā idügüñ muʿcizeden bilmekle
216. Āşināyān-ı ḥaḳāyıḳ anı itmez īrād

aʿlā ile ednā:
1. **aʿlā ile ednā:**
Kaside 1
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soylu, zengin ile soysuz, fakir.
133. Bülend ü pest-ı ʿālem birbiriyle irtibāṭ itmiş
134. Biribirisine muḥtācdur aʿlā ile ednā

aʿlā vü ednāyı:
1. **aʿlā vü ednāyı:**-*y, -ı*
Tarih 137
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İyi ve kötü, yüce ile alçak.
11. Niẓām-ı nāsa ṭabʿında teveccüh öyle rāsiḫ kim
12. Terāzū-yı tesāvīde ṭutar aʿlā vü ednāyı

alacadur:
1. **alacadur:**
Gazel 160
Mısra: **8**
Çok dayanıklı, fes rengi ve lacivert zemin üzerine sarı çizgili bir tür pamuklu kumaşın adı II Alaca renkli.
7. Ḫāk-i siyeh ne ṭurfe heveskār pīrdür
8. Kim her bahār giydügi tāze alacadur

ālāf:
1. **ālāf:**
Kaside 2
Mısra: **251**
Binler, elf'in çoğulu
251. Benüm ol müflis-i aʿmāl ki ṭursun ālāf
252. Nāmeme girdügi yoḳdur ʾaşerāt u āḥād

ālaf-ı ṣāf-dile:
1. **ālaf-ı ṣāf-dile:**-*e*
Tarih 128
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönlü saf binler(ce kimse).

11. Ālaf-ı ṣāf- dile ʿavn-ı İlāhī irişüp
12. Oldı berhem-zede-i tefriḳa ceyş-i aʿdā

ʿalaḳ:
1. ʿ**alaḳ:**
Gazel 829
Mısra: **19**
Pıhtılaşmış kan II Sülük
19. İçsün ḳo ḫūn-ı māl-i ḥarāmı ʿalaḳ gibi
20. Zālim taṣavvur itmez ise imtilāsını

ʿalāḳa:
1. ʿ**alāḳasına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 246
Mısra: **3**
Duygusal bağ, aşk.
3. Devrinde hep ʿalāḳasına sīnedür sebeb
4. Deryālara neẓāret ider āb-gīneler

2. ʿ**alākasınun:**-*sı, -nun*
Gazel 442
Mısra: **7**
Dünya endişesi, dünya bağlılığı.
7. Ṭūl-ı emel ʿalākasınun muktezāsıdur
8. Gitdükçe çeşmi ḳalduğı ardında sūzenüñ

3. ʿ**alākası:**-*sı*
Gazel 676
Mısra: **12**
İlgi.
11. İster ki çeşmin açmaya ḫʷāb-ı ḥużūrdan
12. Düzdüñ ʿaceb ʿalākası var pāsbān ile

ʾalāḳa-i cinsiyyet:
1. ʾ**alāḳa-i cinsiyyet:**
Gazel 757
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Cinsiyet bağı.
13. Kem-yāb idi miyān-ı leʾimānda imtizāc
14. Mā-beynde ʾalāḳa-i cinsiyyet olmasa

aʿlām:
1. **aʿlām:**
Kaside 13
Mısra: **44**
Bayraklar, sancaklar
43. Pāy-ı ġavġā çekilüp geldi dem-i āsāyiş
44. Ḫʷāb içün ṣuḳḳaların çār-şeb itdi aʿlām

aʿlām dikdi:
1. **aʿlām dikdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ucunda bayrak asılı olan gönderi veya mızrağı yere saplamak.
35. Ki çıḳup kalʿa-i dilden sipeh-i şevḳ-āmūz
36. Dikdi bürc-i emele ceyş-i ferāġat aʿlām

ālām görmedi:
1. **ālām görmedi:**-*me, -di*
Kaside 12
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Eziyet çekmek, sıkıntı yaşamak.
173. Yoḫsa Allāh bilür sāye-i elṭāfuñda
174. Kimseden ẕerre ḳadar görmedi ṭabʿum ālām

ʿalāmet:
1. ʿ**alāmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **42**
Çare bulmak, tedbir almak.
41. Sevdā-yı ʿizz ü cāha ḫayālāt-ı sevdāvī
42. Fikr-i teraḳḳīyāt merāḳī ʿalāmeti

2. ʿ**alāmet:**
Gazel 200
Mısra: **10**
İz, nişân, işâret.
9. Meʾyūs olma naḫvet-i nāzından ol mehüñ
10. Cevr ü cefa vefaya ʿalāmet degül midür

3. ʿ**alāmet:**
Gazel 394
Mısra: **6**
İz, nişân, işâret.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

4. ʿ**alāmetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 264
Mısra: **1**
İz, nişân, işâret.
1. Ne deñlü olsa da ālūdelik ʿalāmetümüz
2. Ḳabūl ider yine erbāb-ı ʿöẕr imāmetümüz

5. ʿ**alāmetdür:**-*dür*
Gazel 549
Mısra: **5**
Belirti, işaret, iz, nişan II delil.
5. Cūşiş-i girye ʿalāmetdür ḫurūş-ı raḥmete
6. Rūd-ı Nīlʾüñ geldügi gibi füzūn miḳyāsdan

ʿalāmet-i aḥkām-ı kevkebi:
1. ʿ**alāmet-i aḥkām-ı kevkebi:**-*i*
Tarih 94
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
(Uğur) Yıldızının hükümlerinin (gerçekleştiğine dair) belirtiler.
23. ʿUluvv-i baḫt ü dırāzī-i ʿömr ü salṭanatı
24. İder ʿalāmet-i aḥkām-ı kevkebi teʾyīd

ʿalāmet-i ḥüsn-i rıżā:
1. ʿ**alāmet-i ḥüsn-i rıżā:**
Gazel 485
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hoş karşılandığının, kabul edildiğinin işaretleri.
9. Ḫʷāhişger-i viṣāl niçün cürʾet eylesün
10. Çīn-i cebīn ʿalāmet-i ḥüsn-i rıżā degül

ʾalāmet-i teʿkīd:
1. ʾ**alāmet-i teʿkīd:**
Gazel 821
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kuvvetlendirme, pekiştirme belirtisi.
9. Ḫalḳa sirāyet eyledi ās̱ār-ı inbisāṭ
10. İmsāke hiç ʾalāmet-i teʿkīd ḳalmadı

ālām-ı ferdā:
1. **ālām-ı ferdā:**
Gazel 404
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gelecek günlerin elemi.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

ālām-ı rū-nümāyī-i ümmīdden:
1. **ālām-ı rū-nümāyī-i ümmīdden:**-*den*
Gazel 784
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Umudun ortayan çıkan elemleri.
9. Ālām-ı rū-nümāyī-i ümmīdden emīn
10. Olsun o kim zamānede ʾirfān-penāh ola

ālāt:
1. **ālāt:**
Gazel 16
Mısra: **2**
Aletler, makineler II Bir sanatın icrasına mahsus araçlar.
1. Siper dūşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

ālāt-ı sebük-ḫīz-i ḳuva:
1. **ālāt-ı sebük-ḫīz-i ḳuva:**
Gazel 565
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnsandaki kabiliyetlerin hızlı hareket eden aletleri.
3. İʿmāl iderek kār-ı ne-bāyeste(y)i beste
4. Ālāt-ı sebük-ḫīz-i ḳuva ḳaldı ʿamelden

alāy:
1. **alāy:**
Kaside 2
Mısra: **236**
Bölük, grup.
235. Gitdi sekban u deli pāyesi ile ilerü
236. Bir alāy ḳara ḳura nāmı Ferīdun u Ḳubād

2. **alāy:**
Kaside 12
Mısra: **108**
Bölük, grup.
107. Ḫᵛānumuz sufre-i gerdūn gibi yek kāse iken
108. Nice dursun bir alāy gürsine-çeşmān-ı hevām

3. **alāy:**
Kaside 15
Mısra: **42**
Bölük, grup.
41. ʿİlm ile ʿaḳl iledür şarṭ-ı vezāret yoḫsa
42. Şerʿ ü ḳānūnı ne bilsüñ bir alāy lā-yefhem

4. **ālāyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 705
Mısra: **21**
İnsan topluluğu, güruh, cemaat II Beş süvari bölüğünden yahut dört piyade taburundan oluşan askerî takım.
21. Zühd ü taḳvā ṣaf-be-ṣaf tertīb idüp ālāyını
22. Pīç-i nevbet gösterür ʿünvān Āyāṣufiyyeʾde

5. **alay:**
Gazel 859
Mısra: **10**
Topluluk, kalabalık.
9. Biz iktisāb-ı kemāl idelüm de ey Nābī
10. Ḳo söylesün bir alay jājhā fesānemüzi

ʿalāyıḳ:
1. ʿ**alāyıḳdur:**-*dur*
Gazel 166
Mısra: **4**
Dünya bağları, alakalar.
3. Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nāʾil
4. Ḳabayı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

2. ʿ**alāyıḳla:**-*la*
Gazel 468
Mısra: **8**
Dünya bağları, alakalar.
7. Añuñ tecerrüdi māniʿ riyā-fürūşluġa
8. Senüñ hezār ʿalāyıḳla berhemen didigüñ

ʿalāyim-i hicrāndan:
1. ʿ**alāyim-i hicrāndan:**-*dan*
Gazel 606
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ayrılık alametleri, işaretleri.
13. Nābī bilür dakīka-şināsān-ı rüzgâr
14. Çīn-i cebīn ʿalāyim-i hicrāndan olduġın

ālāyiş:
1. **ālāyişidür:**-*i, -dür*
Gazel 612
Mısra: **7**
Gösteriş.
7. Ruḫsārınuñ ālāyişidür kākül-i müşgīn
8. Rūz u şebi birbirine taḳdīm ne mümkin

ālāyiş-i ʿanāṣır-ı terkīb-i kāʾinat:
1. **ālāyiş-i ʿanāṣır-ı terkīb-i kāʾinat:**
Gazel 398
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kainatı oluşturan unsurların gösterişi.
5. Ālāyiş-i ʿanāṣır-ı terkīb-i kāʾinat
6. Raḥmetdür iḫtilāfı gibi çār meẕhebüñ

ālāyiş-i çirk-āb-ı ẓünūn:
1. **ālāyiş-i çirk-āb-ı ẓünūn:**
Gazel 126
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Zanların çirkefe bulaşmışlığı.
17. Nābīyā cehldür ālāyiş-i çirk-āb-ı ẓünūn
18. Maʿrifet ġavṭa-ḫor-ı baḥr-ı yaḳīn olmadadur

ālāyiş-i çirk-i esbāb:
1. **ālāyiş-i çirk-i esbāb:**
Gazel 548
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tabiattaki unsurların çirkinliğinin gösterişi (Kainattaki her şeyi bizzat yaratıp idare eden Allah'tır. Sebeplerin, unsurların müdahelesini iddia etmek çirkinliktir bağlamında).
7. ʿArife ʿaybdur ālāyiş-i çirk-i esbāb
8. Legen-i sīnede ṣābun-ı tevekkül var iken

ālāyiş-i dürūġdan:
1. **ālāyiş-i dürūġdan:**-*dan*
Gazel 810
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yalancı gösteriş.
3. Ālāyiş-i dürūġdan olmaz yine tehī
4. Hengām-ı ṣubḥ ṣıdḳını is̱bāt iderse de

ālāyiş-i ekvāna:
1. **ālāyiş-i ekvāna:**-*a*
Gazel 397
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaratılmışların gösterişleri, tantanaları.
1. Ḫāṭıruñ ālāyiş-i ekvāna istiʿdādı yoḳ
2. Rind-i bī-ḳayduñ ser ü sāmāna istiʿdādı yoḳ

ālāyiş-i kesret:
1. **ālāyiş-i kesret:**
Gazel 612
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çokluk alemi.
3. Reh-yāb olamaz vaḥdete ālāyiş-i kesret
4. Bin gūşe bir āvāzeyi taksim ne mümkin

ālāyiş-i ser-çeşme-i teslīm:
1. **ālāyiş-i ser-çeşme-i teslīm:**
Gazel 612
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Teslimiyet çeşmesini bulandırmak.
13. Nābī dili tekdir idemez gerd-i ḥavādis̱
14. Ālāyiş-i ser-çeşme-i teslīm ne mümkin

ālāyiş-i ṭaʿalluḳdan:
1. **ālāyiş-i ṭaʿalluḳdan:**-*dan*
Gazel 508
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnsanı dünyaya bağlayan eğlenceler, çekicilikler.
3. Tecerrüd üzreyüm ālāyiş-i ṭaʿalluḳdan
4. Ne deñlü cürm ile ālūde-i ʿalāyıḳ isem

alçaġ:
1. **alçaġa:**-*a*
Kıt'a 5
Mısra: **16**
Alçak, aşağı.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

alçak:
1. **alçak:**
Kıt'a 31
Mısra: **4**
Yere yakın.
3. Tütüni gerçi güzel lūlecigi müstaʿmel
4. Çakmaġın seyr idicek āhını alçak didiler

2. **alçakdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **20**
Yerden uzaklığı az olan, yüksek karşıtı II Aşağılık, sefil.
19. Ḫudā bir şemʿ ile çeşm-i ümidin eyledi rūşen
20. Ki mihr-i rūyına nisbet hilāl-ı ʿīd alçakdur

alçaḳlar:
1. **alçaḳlara:**
Gazel 333
Mısra: **6**
Aşağı yerler II Alçak insanlar.
5. Ol serv-i revān ayaġına sürmek içün yüz
6. Alçaḳlara yüzler sürerüz māʾil-i pestüz

alda:
1. **aldayup:**-*yup*
Kıt'a 39
Mısra: **4**
Aldatmak, kandırmak, oyun etmek.
3. Ġaybden manṣıb virüp ṭāliblere
4. Aldayup ḫalḳı velāyetler ṣatar

aldan:

1. **aldanmadayuz:***-mada, -y, -uz*
Gazel 387
Mısra: **5**
Aldanmak, kanmak.
5. Aldanmadayuz mülk ṣanup dār-ı fenayı
6. Pes-mānde bu vīrāne binānuñ nesin alduḳ

2. **aldanmadadur:***-mada, -dur*
Gazel 416
Mısra: **12**
Aldanmak, kanmak.
11. Bozma tedkīk-i füzūlāna ile üstāduñ
12. Nābiyā lez̠z̠eti aldanmadadur şuʿbedenüñ

3. **aldanma:***-ma*
Gazel 753
Mısra: **13**
Aldanmak, kanmak.
13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

4. **aldanma:***-ma*
Gazel 809
Mısra: **1**
Aldanmak, kanmak.
1. Aldanma bāb-ı mihri felek bāz iderse de
2. Nā-rāstdur nevāzişe āġāz iderse de

aldat:
1. **aldatdı:***-dı*
Kaside 2
Mısra: **261**
Kandırmak.
261. ʿAybdur ʿāḳile şeytān beni aldatdı dimek
262. Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād

aldır:
1. **aldırmada:***-mada*
Kaside 18
Mısra: **62**
Birisine almak işini yaptırmak.
61. Mīr Yūsuf aḫ-ı ekrem geleli Şehbāʾya
62. Size aldırmada maḥṣūle bedel ḫayr duʿā

aldur:
1. **aldurur:***-ur*
Gazel 586
Mısra: **14**
Aldırmak.
13. İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
14. Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden

2. **aldurdum:***-du, -m*
Gazel 838
Mısra: **6**
Kaybetmek, kaptırmak
5. Göñül ki nāfe-i āhū-yı çīn-i ḥikmet idi
6. Diriġ reh-zene aldurdum armaġanuñ idi

ʿaleʾl-ḫuṣūṣ:
1. ʿ**aleʾl-ḫuṣūṣ:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **129**
Özellikle.
129. Luṭf ide ʿaleʾl-ḫuṣūṣ o yek-tā
130. Kim mis̠li degül cihānda peydā

2. ʿ**aleʾl-ḫuṣūṣ:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Özellikle.
7. Memālik-i Anāṭolıʾda mis̠li nādirdür
8. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki ol lālezār-ı Maġnīsā

3. ʿ**aleʾl-ḫuṣūṣ:**
Tarih 31
Mısra: **5**
Özellikle.
5. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bu şāhid-i nev-āmedenüñ
6. Ki ḥüsn-i lafẓı virür cāna neşve-i ṣahbā

4. ʿ**aleʾl-ḫuṣūṣ:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Özellikle.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

ʿalel-ḫuṣūṣ:
1. ʿ**alel-ḫuṣūṣ:**
Kaside 7
Mısra: **187**
Özellikle.
187. ʿAlel-ḫuṣūṣ Ḥaremgāh-ı īzidi ki ḳalur
188. Ziyāret itmeyenüñ rükn-i dīni nā-maʿmūr

ʾaleʾl-ḫuṣūṣ:
1. ʾ**aleʾl-ḫuṣūṣ:**
Kaside 16
Mısra: **107**
Özellikle.
107. Ola ʾaleʾl-ḫuṣūṣ o ḫidīv-i zamāne kim
108. Ümmīd-i intizārum idi vaḳt-i devleti

aʿlem:
1. **aʿlem:**
Kaside 15
Mısra: **184**
Alim, bilge.
183. Saña tanzīr-i ʿAlī Şīr ne lāyıḳdur kim
184. Sen şehinden bile aʿẓamsın anuñ hem aʿlem

2. **aʿlem:**
Tarih 16
Mısra: **26**
Alim, bilge.
25. ʿAdāletle müsellem ġarḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
26. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

3. **aʿlem:**
Tarih 155
Mısra: **6**
Alim, bilge.
5. ʿAdāletde müsellem ʿırḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
6. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

ʿālem:
1. ʿ**āleme:***-e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **21**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
21. Virdi ol şām içinde ʿāleme zīb
22. Maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb

2. ʿ**ālem:**
Kaside 1
Mısra: **39**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
39. Zihī Ḳābıż ki ʿālem ḳabża-i ḥükminde mużṭardur
40. Zihī Bāsıṭ ki çekmiş kāʿināta sufre-i naʿmā

3. ʿ**ālemlere:***-ler, -e*
Kaside 1
Mısra: **41**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
41. İdüp ʿālemlere baḫş-ı ḥayāt enfās-ı Raḥmānī
42. Çıḳarmış arż-ı meyte mürdegānın eylemiş iḥyā

4. ʿ**ālem:**
Kaside 1
Mısra: **72**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
71. Olanlar z̠evḳ-yāb-ı meşhed-i Mūsā ider idrāk
72. Ser-ā-ser oldıġın ʿālem tecellī-ḫāne-i Sīnā

5. ʿ**āleme:***-e*
Kaside 1
Mısra: **86**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
85. Kimin itmiş diyanet şöhretiyle ʿumde-i eyyām
86. Kimin itmiş günāh u maʿṣiyetle ʿāleme rüsvā

6. ʿ**ālem:**
Kaside 1
Mısra: **111**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
111. Bu ʿālem bir kitāb-ı ḥikmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur
112. Meʿālin her kim istiḫrāç iderse āferīn bādāʿ

7. ʿ**ālemden:***-den*
Kaside 1
Mısra: **149**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
149. Kemīne gendüm-i kem-ḳadr nā-yāb olsa ʿālemden
150. Nʾolurdı zīb-i ḫᵛān-ı şehryārān-ı cihān-ārā

8. ʿ**alem:**
Gazel 1

Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. ʿAlem ḳalurdı ẓulmet-i ġafletde itmese
6. İmdād nūr-ı sāye-i eyvān-ı enbiyā

9. ʿ**ālemlere:**-*ler, -e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **144**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
143. Ṣalsun şafaḳ olduġınca gül-gūn
144. ʿĀlemlere sāye-i hümāyūn

10. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **16**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
15. Luṭf ile ḳahrı biribirinüñ āyīnesidür
16. ʿĀlemüñ naẓm-ı ḳıyāmına sebebdür eżdād

11. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **98**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
97. Dūde-i fażlınuñ ednā şererin bulmışdur
98. Ḳangı ʿālemde ki peydā ola ẕihn-i veḳḳād

12. ʿ**alemüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **126**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
125. Ḫayme-i rifʿatinüñ ḥıfżına olmış merbūṭ
126. ʿAlemüñ çār-cihātında muʿayyen evtād

13. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **208**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
207. Hep senüñ rīhte-i sufre-i inʿāmundur
208. ʿĀleme cūd-ı vücūd eylesün Allāh ziyād

14. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **243**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
243. Kim ki var miṡl ü şebīhi bulunur ʿālemde
244. Münḥaṣır saña faḳaṭ rütbe-i nefy-i endād

15. ʿ**alemdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **73**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
73. Elinde keremle ʿalemdür ḳalem
74. Recā sīr-çeşm ārzū muġtenem

16. ʿ**āleme:**-*e*
Tarih 4
Mısra: **4**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. Ḥācı Ḥüseyn ḥażret-i pāşā-yı nāmdār
4. İcrā iderdi ʿāleme resm-i şecāʿati

17. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Tarih 4
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. Cāy-ı ḥużūr olmaduġın bildi ʿālemüñ
10. Çekdi cihān-ı āḫere raḫt-ı iḳāmeti

18. ʿ**āleme:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **104**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
103. Dāver-i mülket-i şefāʿatsin
104. ʿĀleme raḥmet u hidāyetsin

19. ʿ**āleme:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **237**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
237. Ḳalemi ʿāleme ḥayāt virür
238. Pençe-i faḳrdan necāt virür

20. ʿ**ālem:**
Kaside 7
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
7. Ġubār-ı tefriḳadan oldı müncelī ʿālem
8. Başıldı gerd-i küdūret açıldı çeşme-i hūr

21. ʿ**ālem:**
Gazel 7
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. O deñlü neşʾe-yāb-ı bezm-i sahbā oldı ʿālem kim
6. Ki olmaz şimdi zühhād-ı cefā-cū reh-zen-i mīnā

22. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Tarih 8
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

23. ʿ**āleme:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **279**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
279. Eṡerüñ ʿāleme müsellemdür
280. Cümle medḥ-i ḫidīv-ı ʿālemdür

24. ʿ**āleme:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **283**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
283. ʿĀleme dāġ-ı reşkdür süḫanuñ
284. Yoḳ nazīrün bu ʿaṣr içinde senüñ

25. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **26**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

26. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. ʿĀleme ḫande ider revzeninüñ cāmları
6. Şemse-i ṭāḳı virür ḫātır-ı hūrşīde keder

27. ʿ**ālemden:**-*den*
Kaside 9
Mısra: **55**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
55. Ḫaberüñ yoḳ beni redd eylediler ʿālemden
56. Şimdi ḳalmadı baña ḫāne-ı ʿālemde maḳar

28. ʿ**alemsin:**-*sin*
Kaside 11
Mısra: **129**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
129. Sen ol keremle ʿalemsin ki itse ebr-i maṭīr
130. Kef-i kerīmüñe taḳlīd iderler istiġrāb

29. ʿ**ālem:**
Kaside 13
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Liʾllāhiʾl-ḥamd olup maʿreke-i ceng tamām
2. Buldı ʿālem yeniden ṣulḥ u ṣalāḥ ile nizām

30. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 13
Mısra: **41**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
41. Āb u āteşlik ider ḳalmadı ʿālemde nʾola
42. Bir zamān da cereyan itse mey-i āteş-fām

31. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **242**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
241. Ey leye ḳubbe-i dīvān-ı felek durduḳça
242. Ḳalem-i maʿdaleti ʿāleme neşr-i aḥkām

32. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ḫurrem ü şād

33. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. Cihāna itdi sirāyet saʿādet āṡārı
10. İrişdi ʿāleme ṣaḫrā-yı ġaybdan imdād

34. ʿ**ālem:**
Kaside 15
Mısra: **58**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
57. Görseñe Ṣaḥib-ı ʿAbbād u Niẓāmüʾl-mülki
58. Olmaġın ʿālim u ʿāḳil daḫı söyler ʿālem

35. **ʿalem:**
Kaside 15
Mısra: **68**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
67. Öyle bir kimseye vir mühr-i hümāyūnı kʾola
68. Kendünüñ maʿnī-i elḳābına bāri ʿalem

36. **ʿālem:**
Kaside 16
Mısra: **204**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
203. Ḥırṣ-ı duʿā-yı devletidür dil-nişīn-i ḫalḳ
204. ʿĀlem nevāle-ḫᵛāh-ı s̱enā-yı ḳanāʿati

37. **ʿālemde:***-de*
Tarih 16
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

38. **ʿālem:**
Tarih 16
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. Zamāne muġtenem müstaġraḳ-ı elṭāf-ı Ḥaḳ ʿālem
10. Cihān ser-cümle ḫurrem şükr-i Bārī āsmān-peymā

39. **ʿālem:**
Tarih 16
Mısra: **25**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
25. ʿAdāletle müsellem ġarḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
26. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

40. **ʿālemde:***-de*
Tarih 16
Mısra: **58**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
57. Saña ḳalmışdur el-ḥaḳ ʿadl ü dāde şīme-i inṣāf
58. Sitemdür saña bu ʿālemde itmek himmetüñ icrā

41. **ʿāleme:***-e*
Tarih 16
Mısra: **64**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
63. Saña mühr ile geldi şehr-i raḥmet ikisi birden
64. Açıldı ʿāleme birden żiyāfet-ḫāne-i Mevlā

42. **ʿalem:**
Kaside 18
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. İstiḳāmetde ʿalem her elif-i mümtāzı
4. Bāg-ı fermānda nişān-dīh görinür servāsā

43. **ʿalemüñ:***-üñ*
Kaside 18
Mısra: **55**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
55. Dāʿimā ola muzaffer ḳalemāsā ʿalemüñ
56. Olasın ʿarṣa-i devletde ʿalemveş ber-cā

44. **ʿālemde:***-de*
Kaside 19
Mısra: **25**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
25. Çekmedi kimse daḫı ʿālemde
26. Böyle ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā

45. **ʿālemi:***-i*
Gazel 21
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Zülf-i siyāhı ṣalsa ʿiẕār üzre bī-niḳāb
2. Eylerdi ʿālemi dil-i ʿāşıḳ gibi ḫarāb

46. **ʿālemden:***-den*
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. ʿĀlemden idüp refʿ siyeh-perde-i ẓulmet
2. Ḫurşīd gibi menziline eyledi ʿavdet

47. **ʿālemde:***-de*
Kaside 22
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. O lālezār ki yoḳdur nazīri ʿālemde
10. Ḥaḳ eylemiş anı ḫāṣṣ-ı diyār-ı Maġnīsā

48. **ʿālemde:***-de*
Kıt'a 22
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. İçtimā ʿeylemese merd ile zen ʿālemde
2. İdemez ṣūret-i mevlūd ḳabūl-ı peyvend

49. **ʿāleme:***-e*
Kaside 24
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
11. ʿĀleme ʿīd-i sürūr irdi olurlarsa nʾola
12. Kisvet-i şevḳ ile endūh u elem cilve-nümā

50. **ʿālemi:***-i*
Kaside 24
Mısra: **13**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
13. İtdi bir sağar ile ʿālemi ser-mest-i sürūr
14. Sāḳi-i feyż-i ezel eyledi ḥükmin icrā

51. **ʿālemde:***-de*
Kaside 24
Mısra: **80**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
79. Olmasaydı ḳalemüñ çāk-ı girībānı eger
80. Dir idüm ḳalmadı ʿālemde nişān-ı şekvā

52. **ʿālem:**
Kaside 24
Mısra: **133**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

53. **ʿalemüñ:***-üñ*
Tarih 36
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Cereyān eylemeġe başladı seylāb-ı murād
6. ʿAlemüñ mezraʿa-i ḫᵛāhişin itdi iḥyā

54. **ʿālemde:***-de*
Tarih 36
Mısra: **19**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
19. Adl ü inṣāf ile ʿālemde nazīri nā-yāb
20. Zühd ü ṭaḳvā ile bir mis̱li daḫı nā-peydā

55. **ʿālemde:***-de*
Kıt'a 44
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Mis̱liyyet oldugı gibi ʿālemde Nābiyā
2. Żıḍḍiyyet olur āyine-i vech-i yek-diger

56. **ʿālemüñ:***-üñ*
Tarih 45
Mısra: **8**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
7. Lāmiʿ olduḳda fürūġ-ı āftāb-ı ṣūreti
8. ʿĀlemüñ köhne metāʿ-ı şemsine geldi kesād

57. **ʿālem:**
Gazel 52
Mısra: **15**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
15. Nüsḫa-i yeʾs ü ümīd olduġın anla ʿālem
16. Yā ser-i yeʾs ü elifdür ser ü sāmān-ı ümīd

58. **ʿāleme:***-e*
Kıt'a 52
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Kilid-i genc-i tevekkül müsellem oldı bize
2. Zekātı ʿāleme kāfīdür en faḳīrümüzüñ

59. **ʿalemi:***-i*
Tarih 55
Mısra: **22**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
21. Seyr-i māhı ābda māhī ile hem-çeşm idüp
22. ʿAlemi bu ḳaṣr yirden göğe dek ṣād eyledi

60. ʿ**ālem:**
Tarih 56
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Merḥabā ey müjde-i cān-baḫş-ı maṣḥūbüʾl-merām
2. Kʾistimāʿundan ser-ā-ser ʿālem oldı şād-kām

61. ʿ**ālemde:**-*de*
Tarih 56
Mısra: **35**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
35. Ḥamdü liʾllāh ḳalmadı ʿālemde ās̱ār-ı cedel
36. Ḳaldı ancaḳ ol ḥavalilerde resm-i iḫtişam

62. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 61
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾs̱īr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

63. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 63
Mısra: **8**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
7. Mümkinüñ faḳrı ile vācibün istiġnāsın
8. Gösterür ʿāleme bir faḳr u ġınādur ki gider

64. ʿ**ālemün:**-*ün*
Tarih 67
Mısra: **1**
Dünya, cihan, kainat.
1. ʿĀlemün ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
2. Olıcaḳ devlet ile sulṭānı

65. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 70
Mısra: **13**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
13. Ṣāf-dil bir faḳaṭ āyīne iken ʿālemde
14. Naẓar itseñ aña da ʿuḳde-i ḫāṭır bulunur

66. ʿ**ālemün:**-*ün*
Tarih 74
Mısra: **15**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
15. ʿĀlemün eyledi taʿṭīr meşām-ı ẕevḳin
16. Ol iki ġonce-i nev-rüste-i gülzār-ı behā

67. ʿ**ālemde:**-*de*
Kıt'a 83
Mısra: **4**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. Zehr ü kand ü telḫ ü şīrīne ber-ā-berce ṣuna
4. Ṣaff-ı engüştān ḳadar ʿālemde bürhān olmaya

68. ʿ**ālemden:**-*den*
Kıt'a 84
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. Mürdeler ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ idicek ʿālemden
4. Götürür ʿizzet ile ḫalḳ anı dūşında

69. ʿ**āleme:**-*e*
Tarih 89
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Sene-i ātiye-i nūzdehüm
2. İdicek ʿāleme ʿarż-ı ṣūret

70. ʿ**ālem:**
Tarih 92
Mısra: **70**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
69. Sāye-i bārgehinde ola āsūde cihān
70. Fitneden ḳurtula ʿālem bula rāḥat fuḳarā

71. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 92
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Felegün sanma ki ḫurşīd ziyā-güsteridür
2. ʿĀlemüñ çirk-i şebin silmek içün süngeridür

72. ʿ**alemdür:**-*dür*
Gazel 96
Mısra: **8**
Bayrak, sancak II Nişan.
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

73. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 98
Mısra: **8**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
7. Gayrīye ʿilm ü maʿrifetüñden senüñ ne sūd
8. ʿĀlemde ḥüsn-i ḫulḳ ḳadar maʿrifet mʾolur

74. ʿ**ālemde:**-*de*
Tarih 103
Mısra: **19**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
19. Bu faḫr-ı maʿnevīden bu şerefden ṣoñra ʿālemde
20. Mülūk-ı sāʿire olsun mı nām-ı salṭanat icrā

75. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 111
Mısra: **13**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
13. Bu ʿāleme yoġ iken ihtiyār-ı āmed-şud
14. Utanmadan nice daʿvā-yı iḳtidār olunur

76. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 118
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. ʿĀleme hubb-ı İlāhīʾdür esās-ı īcād
6. Şūr-ı deryā-yı maḥabbet nemek-i ʿālemdür

77. ʿ**ālemi:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **122**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
121. Mihr bürcüʾş-şeref-i aslīye itdi taḥvīl
122. ʿĀlemi saʿd-ı feraḥ eyledi lebrīz-i ṣafā

78. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Tarih 127
Mısra: **130**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
129. Eyleyüp reʾy-i hümāyūnda isabet el-ḥaḳ
130. ʿĀlemüñ ḫāṭırını eyledi pür-nūr u ṣafā

79. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 139
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. ʿĀlemde şemm-i būy-ı vefā itmedük diyü
6. Eyler nesīm zülfe yemīnler şimāller

80. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 141
Mısra: **4**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. Seḥābāsā nis̱ār-ı mā-melek āsānter ammā kim
4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

81. ʿ**ālem:**
Tarih 143
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Mis̱āl-i ḳāfiye çeşm-i ümīde teng iken ʿālem
6. Feraḥ-ābād-ı kevnün eylemişken vehm-i neşrin lef

82. ʿ**ālem:**
Tarih 144
Mısra: **61**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
61. Buldı ʿālem müjde-i fetḥ ü ẓaferden tāze cān
62. Gülistān-ı mülk ü dīne geldi tāze āb u tāb

83. ʿ**ālem:**
Tarih 155
Mısra: **5**
Dünya, herkes, âlem.
5. ʿAdāletde müsellem ʿırḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
6. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

84. ʿ**ālemlere:**-*ler, -e*
Gazel 156
Mısra: **3**
Evren, kâinat, cihan, dünya.
3. ʿĀlemlere vücūdını Ḥaḳ raḥmet itmeġin
4. Vīrāne-i ḍalāl olan ābād olur gider

85. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 158
Mısra: **10**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.

9. Nice mümkin ḳala ferdāda daḫı ferd u ġarīb
10. Nābīyā kim ki bu ʿālemde bu gün yarın arar

86. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 176
Mısra: **4**
Dünya, kainat.
3. Esbāb-ı ṣafā ʿaḳl diyārındadur ammā
4. Vādī-i cünūnun daḫı çoḳ ʿālemi vardur

87. ʿ**ālemün:**-*ün*
Gazel 180
Mısra: **1**
Dünya, kainat.
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevḳi ʾāfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

88. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 192
Mısra: **6**
Dünya, herkes.
5. Şevḳ-i miyān-ı yār ile āġūşum açmadan
6. ʿĀlemde kim görürse beni kefşger ṣanur

89. ʿ**ālem:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmıs olan seylerin tümü.
1. Ādem esīr-i dest-i meşiyyet degül midür
2. ʿĀlem zebūn-ı pençe-i ḳudret degül midür

90. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 216
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
11. Nābīyā tāze metāʿ ile pür itdüñ ʿālemi
12. Çārsūy-ı ʿālem-i endīşede zīnet mi var

91. ʿ**ālem:**
Gazel 244
Mısra: **6**
Kâinat, dünyâ ‖ Dünyadaki herkes ve her şey.
5. Bir būseyi biñ cāna virürmiş diyü dilber
6. Cān virmede ʿālem ne bu germiyyet-i bāzār

92. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 247
Mısra: **8**
Dünya.
7. Mānend-i mihr mümessek olur ḫande-rūlar
8. Ebrüñ ʿaṭāsı ʿāleme giryānlıġındadur

93. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 270
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ‖ Dünyadaki herkes ve her şey.
1. Bu ʿālemüñ ḳatı çoḳ tünd-ḫūların bilürüz
2. Ki ehl-i dil göricek ser-fürūların bilürüz

94. ʿ**ālemden:**-*den*
Gazel 296
Mısra: **16**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
15. ʿİllet-i gāʾiyyeyüz maʿnen taḳaddüm bizdedür
16. Ādemüz ʿālemden ey Nābī muʾaḫḫar gelmişüz

95. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 311
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Egerçi ʿālemüñ esfel-nişīn-i gülḫanıyuz
2. Velīk nüsḫa-i takvīm-i ṣunʿuñ aḥseniyüz

96. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 345
Mısra: **4**
Âlem, dünya.
3. Gitmiş nemeki māʾide-i ḫᵛān-ı vefānuñ
4. ʿĀlemde ḥukuk-ı nemek ü nān unudulmış

97. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 357
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Naḳş-ı ṣunʿın ol ki itḳān üzre taṣnīf eylemiş
2. Cüzʾü cüzʾin ʿālemi terkīb ü teʾlīf eylemiş

98. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 367
Mısra: **39**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
39. Nābī bakılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle ʿāleme
40. Taḳdīrle müṣālahadan māʿadā ġalaṭ

99. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 371
Mısra: **5**
Dünyâ.
5. ʿĀlemde eger gūşe-i āsāyiş olaydı
6. Mihrāb ile çāk olmaz idi sīne-i cāmiʿ

100. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 378
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Münāfakat o ḳadar itdi ʿāleme teʾs̱īr
6. Ki oldı hep alınup virilen selām-ı dürūġ

101. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 392
Mısra: **15**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
15. ʿĀlemde dil mi ḳordı kebāb-ı ġam itmedük
16. Girse eline ġayrinüñ ol dil-rübālıcuk

102. ʿ**alemde:**-*de*
Gazel 399
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
7. ʿAlemde ġayrı muḫteriʿ-i ẕevḳ yoḳ mıdur
8. Tā key çekerler adını bir cām içün Cemʾüñ

103. ʿ**alemüñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. ʿAlemüñ kārgeh-i ʿaşḳ idügin fehm eyler
10. Seyr iden sīnesinüñ çākini her bir giyehüñ

104. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 436
Mısra: **17**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
17. Āsūdelik murād ise ʿālemde Nābiyā
18. Bak ṣadre añla rāḥatını āstānenüñ

105. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 449
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Gel senüñle idelüm ʿālemi ṣūfi taḳsīm
6. Künc-i meyḫāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ

106. ʿ**ālemdür:**-*dür*
Gazel 469
Mısra: **4**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. Egerçi leẕẕeti inkār olunmaz niʿmet-i vaṣluñ
4. ʿĀceb ʿālemdür ammā şām-ı firḳatde ḫayāl itmek

107. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 475
Mısra: **8**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
7. Gerdān olur efvāh-ı mesāmiʿde o sāʿat
8. Esrāruña ʿālemde kimi maḥrem iderseñ

108. ʿ**ālemdür:**-*dür*
Gazel 492
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. Zīver-i kālā-yı ʿayş ü naḳş-i tamġā-yı kesād
10. Resm ü āyīni diger-gūn başḳa ʿālemdür göñül

109. ʿ**ālem:**
Gazel 496
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Nüsḫa-i naḳs ü kemāl olduġını bu ʿālem

2. Gösterür cirm-i ḳamerde görinen bīş ile kem

110. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 517
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
7. ʿĀlemüñ nīk ü bedinden olalum āsūde
8. ʿAfvı fermān-dih-i iḳlīm-i mükâfât idelüm

111. ʿ**ālemden:**-*den*
Gazel 545
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Olur āzāde ḳayd-ı piç ü ẖamdan pençe-i ġamdan
2. Olan ḳādir şühūda nʾolduġın maḳṣūd ʿālemden

112. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 551
Mısra: **4**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. Ḳısmetüñ rūz-ı ezelden müteʾayyindür hep
4. ʿĀlemüñ ḳaṭʿa çalış rişte-i ṭūl-ı emelin

113. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 577
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. ʿĀleme taḳsīm olınsa şeş cihāt-ı kāʾināt
4. Ḥiṣṣe-i insāna ancaḳ rubʿ meskūndur düşen

114. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 581
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Olur ḳāṣir verā-yı perde-i ṣunʿun şühūdından
2. Naẓar-bend olmayanlar ʿālemüñ būd ü ne-būdından

115. ʿ**ālemin:**-*in*
Gazel 585
Mısra: **16**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
15. Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
16. Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin

116. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 592
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Düşe salmak fikrine ʿālemde rāḥat rīşesin
2. İtmedin toẖm-ı tesāmüḥ ʿālemüñ endīşesin

117. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 592
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihan, kainat.‖
Dünyadaki herkes ve her şey.
1. Düşe salmak fikrine ʿālemde rāḥat rīşesin
2. İtmedin toẖm-ı tesāmüḥ ʿālemüñ endīşesin

118. ʿ**ālem:**
Gazel 603
Mısra: **6**
Hal, hâlet, ortam.
5. Hāne-perverd-i ġam olmaz gūşe-i dilden baʿīd
6. Anda dil-ẖᵛāha muvāfıḳ ʿālem olsun olmasun

119. ʿ**ālem:**
Gazel 604
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
11. Olduġın añlar bu ʿālem bir muʿammā-yı ġarīb
12. Fehm iden üstādınuñ terkīb ü taḥlīl itdügin

120. ʿ**ālem:**
Gazel 625
Mısra: **8**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daẖı sen ṣūra ṣunmazsın

121. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 632
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

122. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 643
Mısra: **4**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. Hiç birinde bulamaz reng-i bekā būy-ı s̱ebāt
4. İtse gül-geşt-i ṣabā ʿālemi gülşen gülşen

123. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 643
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Yine meşhūd olacaḳ pertevidür ẖurşīdün
6. Ne ḳadar ʿālemi devr eylese revzen revzen

124. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 646
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. Perde-i bātında itmiş Nābiyā maʿnāyı cemʿ
10. ʿĀlemüñ terkīb-i ṣūrīsin perīşān gösteren

125. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 686
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
1. Ġam ʿālemi ẖarābe virürdi Cem olmasa
2. Dergāh-ı Cem de beste ḳalurdı ġam olmasa

126. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 697
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
11. Mıṣr u ʾIrāk u Rūmʾını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beḳā bir diyārda

127. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 698
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
11. Nefy eyler idüm ʿālemüñ āsāyişin ammā
12. Erbābı içün künc-i ferāġat var içinde

128. ʿ**alem:**
Gazel 712
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Dırāzī-i zebān sermāye-i āşūb u ġavġādur
6. Ḳurulmaz ʿarbede mādām olduḳça ʿalem beste

129. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 735
Mısra: **12**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
11. ʿĀrif āyīne-i āfākda seyrān idemez
12. Gördügi ʿālemi āyīne-i zānūsında

130. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 748
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Şarḳ u ġarb u istivā-yı şemsden eyle ḳıyās
6. Yoḳ beḳā bu ʿālemüñ idbārına iḳbāline

131. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 777
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. ʿAhdüm olsun o perī meclise gelmezse eger
6. Yıḳayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile

132. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 842
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. ʿĀlemde eger olmasa āyīne-i nā-çīz
10. Kendü ruẖına ehl-i naẓar ḥasret olurdı

133. ʿ**alemüñ:**-*üñ*
Gazel 847
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. Şevḳ-i gīsū ile āhum nʾola çıḳsa çerẖe
10. ʿAlemüñ menzili yoḳ bürc-i bedenden ġayrı

134. ʿ**ālemden:**-*den*
Gazel 850
Mısra: **24**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
23. Niʿmet-i nāber-ḳarārun çāşnīsin bulmayup
24. Oldı ʿālemden keşīde dest-i istiġnā gibi

135. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 867
Mısra: **18**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
17. Gūş-ı efvāhda şehri ṭolaşup ey Nābi
18. Devr ider ʿālemi mānend-i nesīm-i seḥerī

136. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 875
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
11. Göñül nāmında bir ġam-ḫᵛārumuz ḳalmışdı ʿālemde
12. O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı

137. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 876
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
3. Pür itdi ʿālemi ʿanberle kārvān-ı ḫaṭı
4. Daḫı meşāmuna būy-ı viṣāl gelmedi mi

138. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 880
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
9. Mest eylemeġe ʿālemi ṣahbā-yı suḫenden
10. Ey ḫāme-i Nābī yine himmet saña ḳaldı

139. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 882
Mısra: **12**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
11. Emīn-i ḫıdmet-i dārüʾs-saʿāde Yūsuf Aġā kim
12. Vücūdı ʿāleme baḫşāyiş-i Settārʾdan geldi

140. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 885
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
5. Küşt-gīrān zebūn ola meġer ʿālemde
6. Püşt-rāḥat be-zemīn dest-i gedādan ġayrı

141. ʿ **ālemüñ:**-*üñ*
Tarih 16
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
11. Görüp ẕevḳ u ṣafāsın ālemüñ ṣordum nedendür bu
12. Ki gülbang-ı meserretle pür olmış ḳubbe-i mīnā

142. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 645
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dünya, cihan.
9. İtmesün cūş-ı raḳībāndan şikāyet Nābiyā
10. İsteyen dildārınuñ ʿālemde mümtāz olduġın

143. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 475
Mısra: **14**
Dünya, âlem, cihan, kainat.
13. Bī-şübhe ṣunar mīve-i miḥneteye destin
14. Ālemde kime himmet idüp ādem iderseñ

ʿālem:
1. ʿ**alemdür:**-*dür*
Gazel 96
Mısra: **8**
Bayrak, sancak II Nişan.
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

ʿalem çekmek:
1. ʿ**alem çekmek:**-*mek*
Gazel 462
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bayrak çekmek II Hükümdarlığını veya bağımsızlığını ilan etmek.
11. Ḥavāle eyle āh-ı inkisārı merd isen ḫaşma
12. Degüldür düşmen üzre herkesüñ kārı ʿalem çekmek

ʿalem çekmiş:
1. ʿ**alem çekmiş:**-*miş*
Kaside 15
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapmak, düşmek üzere olmak.
79. Bir seferde saña sermāye-i fetḥ olmadı mı
80. Leşkerüñ çekmiş iken vādi-i idbāra ʿalem

ʿālem iderseñ:
1. ʿ**ālem iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 475
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eğlenmek, vakit geçirmek.
9. Biñ sāʿat olur derd-i ser-i renc-i ḫumārı
10. Bu bezmde bir sāʿat eger ʿālem iderseñ

ʿalem ola:
1. ʿ**alem ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önder olmak, herhangi bir konuda temsilci olmak, onunla ünlü olmak.
35. Kişver ü salṭanat Allāhʾuñ emānetleridür
36. Kāfil-i emr gerek ola diyānetde ʿalem

ʿālem turduġınca:
1. ʿ**ālem turduġınca:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Dünya durdukça, kıyamete kadar.
139. Yā Rab ola turduġınca ʿālem
140. Bālā-yı serīrde mükerrem

ʿālem-āferīn-i ḳadīr:
1. ʿ**ālem-āferīn-i ḳadīr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Alemleri yaratan kudret sahibi Allah.
184. Ṭıynetin dest-i luṭf ile taḫmīr
183. Eylemiş ʿālem-āferīn-i Ḳadīr

ʿāleme geldi:
1. ʿ**āleme geldi:**-*di-e*
Tarih 57
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dünyaya gelmek, doğmak.
13. İtdi iki pāk gevherden Muḥammed Beg bürūz
14. ʿĀleme geldi Muḥammed āfitāb-ı dil-fürūz

ʿāleme gelmeye:
1. ʿ**āleme gelmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 849
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dünyaya gelmek, doğmak (Eşi benzeri bulunmamak bağlamında).
13. Baña ne fāʾide hāsıl ṭutalum ḫalḳ dimiş
14. Gelmeye ʿāleme Nābī-i suḫen-senc gibi

ʿāleme gelsün:
1. ʿ**āleme gelsün:**-*sün*
Tarih 76
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Dünyaya gelmek, doğmak.
23. Cihān-ı nā-ḫoşı yümn-i ḳudūmı eyledi ḫoş-hāl
24. Gelince böyle gelsün ʿāleme ṭıfl-ı ḫoş-āyende

ʿalem-efrāz-ı cihān-gīrī-i ʿaşḳum:
1. ʿ**alem-efrāz-ı cihān-gīrī-i ʿaşḳum:**-*u, -m*
Gazel 217
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk ülkesini fethedip bayrak çeken.
5. Ben bir ʿalem-efrāz-ı cihān-gīrī-i ʿaşḳum
6. Emvāc-ı yem-i ġam sipeh-i ṣaf-be-ṣafumdur

ʿālem-gīr ola:
1. ʿ**ālem-gīr ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Cihanı tutmak, dünyayı kaplamak II Dünyayı fethetmek.
117. İde āfāḳı pür-āvāz şüküh u şanı
118. Sāye-i devlet ü iḳbāli ola ʿālem-gīr

2. ʿ**ālem-gīr ola:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **187**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı tutmak, dünyayı kaplamak II Dünyayı fethetmek.
187. Şuḳḳa-i rāyet-i iḳbāli ola ʿālem-gīr
188. Ser ber-efrāẖte olduḳça livā-yl İslām

ʿālem-i bālādañdur:
1. ʿ**ālem-i bālādañdur:**-*dañ, -dur*
Gazel 431
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüce alem II Ahiret.
7. Menşeʾ-i feyż-i sevī ʿālem-i bālādañdur
8. Cezbe-i çāki degül sinede mīzāblaruñ

ʿālem-i bālāya:
1. ʿ**ālem-i bālāya:**-*y, -a*
Gazel 364
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yüce alem II Ahiret.
13. Nābī feleġe eylemek iẓhār-ı şikâyet
14. Olmaḳ gibidür ʿālem-i bālāya muʿārıż

2. ʿ**ālem-i bālāya:**-*y, -a*
Gazel 846
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüce alem.
5. Dīvān-ı şiʿr ʿālem-i bālāya ʿazm idüp
6. Murġān hevāda söyleşür oldı fesānemi

3. ʿ**ālem-i bālāya:**-*y, -a*
Gazel 846
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüce alem.
5. Dīvān-ı şiʿr ʿālem-i bālāya ʿazm idüp
6. Murġān hevāda söyleşür oldı fesānemi

ʿālem-i dilde:
1. ʿ**ālem-i dilde:**-*de*
Gazel 222
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönül dünyası.
9. Yā ẖayāl-i hat-ı sebzüñ yā gül-i rūyuñdur
10. ʿĀlem-i dilde temāşā-yı diger bilmezler

ʿālem-i dünyā ile ʿukbā:
1. ʿ**ālem-i dünyā ile ʿukbā:**
Gazel 545
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret alemleri.
3. Derūn vā-reste olmaḳ ʿālem-i dünyā ile ʿukbā
4. ʿIyāndur ehline naḳş-ı mezār ü naḳş-ı ẖātemden

ʿālem-i endīşede:
1. ʿ**ālem-i endīşede:**-*de*
Gazel 216
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Endişeye, düşünceye sevk eden dünya.
7. Vaṣldan maḳṣūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
8. Yoẖsa vaṣla ʿālem-i endīşede minnet mi var

2. ʿ**ālem-i endīşede:**-*de*
Gazel 594
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Düşünce alemi, düşünce dünyası.
9. Nābīyā ister isen tāze peyām-ı maʿnā
10. Ḳalemüñ ʿālem-i endīşede cāsūs olsun

ʿālem-i endīşenün sebʿ-i şidādı:
1. ʿ**ālem-i endīşenün sebʿ-i şidādı:**
Gazel 123
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Düşünce aleminin yedi sıkıntılı yılı.
9. Ḳat ḳat oldı dūd-ı ahum şuʿleler seyyāleler
10. ʿĀlem-i endīşenün sebʿ-i şidādı böyledür

ʿalem-i envāre:
1. ʿ**alem-i envāre:**-*e*
Gazel 490
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Nurlar alemi.
17. Nābiyā meşhūdıdur pest ü bülend-i kāʾinat
18. ʿAlem-i envāre müşrif ḳaṣr-ı rūşendür göñül

ʾālem-i esbāba:
1. ʾ**ālem-i esbāba:**-*a*
Gazel 523
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sebepler alemi.
13. Riştesi dest-i müsebbibde iken esbābuñ
14. Nābiyā ʾālem-i esbāba heveskār olamam

aʿlem-i esḥāb-ı devlet:
1. **aʿlem-i esḥāb-ı devlet:**
Tarih 116
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Saltanat idarecilerinin bilgini.
11. O dānā-yı ẖıredmend aʿlem-i esḥāb-ı devlet kim
12. Arisṭo mekteb-i fażlında bir şākird-i aḥmakdur

ʾālem-i fitne vü āşūb:
1. ʾ**ālem-i fitne vü āşūb:**
Gazel 653
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Fitne ve kargaşa dünyası.
3. Ḫastelik ġamzeñe teʾs̱īr idüp çeşmüñden
4. Oldı gūyā ʾālem-i fitne vü āşūb nigūn

ʿālem-i ġaybdur:
1. ʿ**ālem-i ġaybdur:**-*dur*
Gazel 309
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Madde âleminin ötesindeki gözle görülemeyen âlem.
1. Devr ider dāʾire-i çerẖi dil-i rūşenümüz
2. ʿĀlem-i ġaybdur işrāḳgeh-i revzenümüz

ʿālem-i ġaybe:
1. ʿ**ālem-i ġaybe:**-*e*
Gazel 366
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Madde âleminin ötesindeki gözle görülemeyen âlem.
5. Deste girmez meżraʿ-ı ümmīd bī-terk-i ẖodī
6. ʿĀlem-i ġaybe seferdür ibtidā tīmāre şarṭ

ʿālem-i ẖāmūşdan:
1. ʿ**ālem-i ẖāmūşdan:**-*dan*
Gazel 369
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Suskunlar diyarı, susup hiç konuşmayanlar.
11. Nāfīʿ görinür ʿālem-i ẖāmūşdan el-ḥaḳ
12. İcrā-yı riyā itmez ise himmet-i vāʿiz

ʿālem-i hestīde:
1. ʿ**ālem-i hestīde:**-*de*
Gazel 646
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Varlık alemi.
3. Eylemiş gerdin ḥicāb-ı dīde-i nā-kābilān
4. Esb-i ṣunʿa ʿālem-i hestīde meydān gösteren

ʿālem-i ḥüsnüñ:
1. ʿ**ālem-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 763
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik âlemi.
3. Müşevveş ẖāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ẖaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şamʾında ne Rūmʾında

ʿālem-i ıṭlāḳa:
1. ʿ**ālem-i ıṭlāḳa:**-*a*
Gazel 289
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Âlem-i lahut da denilen İlahî âlem.
3. Çengelistān-ı ḳuyūdı nice tercīḥ idelüm
4. Bāz iken ʿālem-i ıṭlāḳa bizüm revzenümüz

ʿālem-i kübrā:
1. ʿ**ālem-i kübrā:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Büyük alem, kainat.
7. ʿĀlem-i ṣuġrāyuz amma ʿālem-i kübrā ile
8. Keffe-i mīzān-ı ḥikmetde berāber gelmişüz

ʿālem-i ḳudsuñ:
1. ʿ**ālem-i ḳudsuñ:**-*uñ*
Gazel 745
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal, ilahi âlem.
5. Ḫᵛān-ı imkānda şimdi meges olduñ ey nefs
6. Murġ iken ʿālem-i ḳudsuñ cebel-i ḳāfında

ʿalem-i maʿnāda:
1. ʿ**alem-i maʿnāda:**-*da*
Gazel 490
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Mana âlemi (Hakikat âlemi).
11. Mülki vāsiʿ leşkeri bī-had hazāin bī-kıyās
12. ʿAlem-i maʿnāda sulṭān-ı muʿanvendür göñül

ʿālem-i maʿnādandur:
1. ʿ**ālem-i maʿnādandur:**-*dan, -dur*
Kaside 15
Mısra: **197**
Kelime Tipi: **-**
Mana alemi.
197. Naṣr u tevfīḳ saña ʿālem-i maʿnādandur
198. Olsun āyīne gibi ṭabʿ-ı şerīfüñ ḫurrem

ʿālemi müstaġraḳ iden:
1. ʿ**ālemi müstaġraḳ iden:**-*en*
Gazel 438
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzünü kaplamak.
5. Kendü āġūşına maḫṣūṣ ṣanur her revzen
6. Pertevin ʿālemi müstaġraḳ iden envāruñ

ʿālem-i nūra:
1. ʿ**ālem-i nūra:**-*a*
Tarih 138
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlık/nur âlemi.
21. Dīde-i ʿaḳlı gibi ṣaḥibinüñ her revzen
22. ʿĀlem-i nūra baḳar her biri bir çeşm-i yaḳīn

ʿālem-i peste:
1. ʿ**ālem-i peste:**-*e*
Gazel 714
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Aşağı, alçak olan bu dünya.
13. ʿĀlem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ʿamelin çāh üzre

ʿālem-i ṣuġrāyuz:
1. ʿ**ālem-i ṣuġrāyuz:**-*y, -uz*
Gazel 296
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Küçük alem, insan.
7. ʿĀlem-i ṣuġrāyuz amma ʿālem-i kübrā ile
8. Keffe-i mīzān-ı ḥikmetde berāber gelmişüz

ʿālem-i ṣūretde:
1. ʿ**ālem-i ṣūretde:**-*de*
Gazel 850
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Görünen, maddi alem.
3. Oldı çün kim ʿālem-i ṣūretde āsāyiş ʿadīm
4. Dīde-i aġyārdan oldı nihān maʿnā gibi

ʿalem-i tecribede:
1. ʿ**alem-i tecribede:**-*de*
Tarih 127
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Tecrübe alemi, dünya.
91. İtdi her çend şehinşāh-ı dil-āgāh u ḫabīr
92. ʿAlem-i tecribede peyk-i ḫayālin pūyā

ʿālemi ṭutsun:
1. ʿ**ālemi ṭutsun:**-*i-sun*
Kıt'a 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yeri kaplamak, her yerde bilinir olmak.
3. Gūşe-gīr ol ʿālemi ṭutsun ṣadā-yı şöhretüñ
4. Añla bu remzi dehānumdan zebānumdan benüm

ʿālem-ı ʿulvīye:
1. ʿ**ālem-ı ʿulvīye:**-*y, -e*
Tarih 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Madde âleminin üstündeki yüce âlem, ruhlar âlemi.
5. Gitdi rūḥı ʿālem-ı ʿulvīye mānend-i duʿā
6. Jāleveş terk eyledi bu ḫānedān-ı esfeli

ʿālem-neverd itdüñ:
1. ʿ**ālem-neverd itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Alemi gezen, dolaşan olmak.
1. Ṣabāyı şīt-i ruḫsāruñla kim ʿālem-neverd itdüñ
2. Ḫazānveş bülbülān-ı ʿaşḳı ḫaṣm-ı berg-i verd itdüñ

ʿālemüñ cümle mā-ḥaṣalın:
1. ʿ**ālemüñ cümle mā-ḥaṣalın:**-*n*
Gazel 551
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Alemin elde edilen nesi varsa.
1. Yek nefes ẕevḳ-i ḥayātuñ bulamazsın bedelin
2. ʿĀlemüñ cümle fedā eyler isen mā-ḥaṣalın

ʿālemüñ pest ü bülendin:
1. ʿ**ālemüñ pest ü bülendin:**-*i, -n*
Gazel 585
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Âlemin aşağısı ve yukarısı.
7. Çoḳ tek-ā-pū eyledüm pest ü bülendin ʿālemüñ
8. Bulmadum teslīmden ġayri ṭarīḳ-i eṣlemin

ʿalemveş:
1. ʿ**alemveş:**
Kaside 18
Mısra: **56**
Bayrak gibi, sancak gibi.
55. Dāʿimā ola muzaffer ḳalemāsā ʿalemüñ
56. Olasın ʿarṣa-i devletde ʿalemveş ber-cā

ālet:
1. **āletin:**-*i, -n*
Kaside 1
Mısra: **118**
Organ, aza, uzuv
117. Meşāʿir vażʿ idüp terkīb-i cism nev-i insānda
118. Yed-i her dīgere itmiş münāsib āletin iʿṭā

2. **āletleridür:**-*ler, -i, -dür*
Kaside 2
Mısra: **117**
Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.
117. Maṭbaḫ-ı cūd-ı niʿam-baḫşınuñ āletleridür
118. Seng-i mihr āhen-i māh itmege īrā-i zinād

3. **āletdür:**-*dür*
Gazel 87
Mısra: **1**
Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.
1. Ḫadengi menzile īṣāle çünki āletdür
2. Kemānuñ eġriliġi ʿayn-ı istiḳāmetdür

4. **ālet:**
Gazel 294
Mısra: **12**
Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.
11. Dilberānı hırsumuzdur eyleyen cevre dilīr
12. Destine çoḳ şeh-süvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz

5. **ālet:**
Gazel 394
Mısra: **10**
Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.
9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

ālet idüp:
1. **ālet idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Vasıta yapmak, aracı etmek.
123. Binā-yı intizām-ı dīn ü dünyāya idüp ālet
124. Zebāna nuṭḳ virmiş gūşa virmiş ḳuvvet-i ıṣga

ālet iʿmāle:
1. **ālet iʿmāle:**-*e*
Gazel 548
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alet üretmek, yapmak.
3. Zaḫm-ı ʿuşşāḳ içün iʿmāle ne ḥācet ālet
4. Ḳabża-i ġamzede şemşīr-i teġafül var iken

ālet olmasa:
1. **ālet olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Vasıta olmak, aracılık etmek.
17. Bakmazdı kimse āyīne-i ṣāfa Nābiyā
18. Ḫod-bīnlik ʿatakasına ālet olmasa

ālet-i ʿazāb:
1. **ālet-i ʿazāb:**
Gazel 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Elem ve azap veren alet (Zülf bağlamında).
3. Nedür o silsile-i ḥalḳadār ruyuñda
4. Bihişt içinde olur ālet-i ʿazāb ġarīb

alet-i bezm-i ṭarab:
1. **alet-i bezm-i ṭarab:**
Gazel 661
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eğlence meclisi aleti.
5. Alet-i bezm-i ṭarab mahbūba çoḳ ṣarf itmemiş
6. Eyledüm ṣad bār laʿnet gence de Ḳarūnʾa da

ālet-i efkār eyleme:
1. **ālet-i efkār eyleme:**-*me*
Gazel 152
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Efkar dağıtma gereci yapmak.
7. Yazuḳdur eyleme teşbīhi ālet-i efkār
8. Elünde bāzīye ser-rişte-i emel yetişür

ālet-i firīb olamaz:
1. **ālet-i firīb olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 432
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Oyun aracı olmak, oyuncak olmak.
5. Fiġān ü nāle daḫı ālet-i firīb olamaz
6. Ṭuyuldı ṣanʿat-ı bāzīçesi bahānemüzüñ

ālet-i ḫaṭṭ:
1. **ālet-i ḫaṭṭ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **209**
Kelime Tipi: -
Yazı takımı.
209. Ālet-i ḫaṭṭ ile pür oldu riyāz
210. Berg-i bīd oldı āhenīn-miḳrāz

ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa:
1. **ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa:**-*sa*
Gazel 799
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Söz kesme, susturma aracı olmak.
7. Nʾola resm-i ḫamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
8. Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra

ālet-i ḳurb:
1. **ālet-i ḳurb:**
Gazel 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yakınlık aleti.
3. Degüldür kār u bār-ı cāh māniʿ ḳurb-ı Yezdāna
4. Ḥasīri ālet-i ḳurb itme zāhid bu riyādan geç

ālet-i mülāhazadur:
1. **ālet-i mülāhazadur:**-*dur*
Müfret 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Düşünme gereci.
1. Viṣāl-i yāredür ancaḳ ḫayāli ……….
2. Elinde kiri hemān ālet-i mülāhazadur

ālet-i şevḳ:
1. **ālet-i şevḳ:**
Kaside 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönülde arzu uyandıracak şeyler.
3. Gül-i ümmīd güşāde mey-i kām āmāde
4. Ālet-i şevḳ ziyāde ġam-ı dil nā-peydā

ʿaleʾt-tażmīn:
1. **ʿaleʾt-tażmīn:**
Kıt'a 77
Mısra: **3**
Zararı telafi edeceğine dair.
3. İder nebī vü velīye ḳasem ʿaleʾt-tażmīn
4. Be-ḥaḳḳ-ı nān ü nemek diyü kim iderse yemīn

ʿaleʾt-tevālī:
1. **ʿaleʾt-tevālīdür:**-*dür*
Gazel 331
Mısra: **11**
Arası kesilmeksizin, birbiri ardınca, arka arkaya.
11. Bu köhne ḳāfilegehde ʿaleʾt-tevālīdür
12. Ḫurūş-ı bang-i rev-ā-rev derā-yı ḫīz-ā-ḫīz

ʿaleyhe ʿavniʾllāh:
1. **ʿaleyhe ʿavniʾllāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
"Allah'ın yardımı üzerine olsun" anlamında dua cümlesi.
185. Gelür ol demde ḫaṣma kʾide nigāh
186. Āsmāndan ʿAleyhe ʿavniʾllāh

āl-gūn:
1. **āl-gūn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **168**
Kırmızı renkli.
167. Teng-i gül bād-ı ṣubḥa virmese bāc
168. Bulamaz āl-gūn metāʿı revāc

ālī:
1. **ālī:**
Tarih 26
Mısra: **7**
Yüce, ulu.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

2. **alī:**
Tarih 142
Mısra: **8**
Ali bin Ebu Talib (D. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Ebu Talib ve Fatıma bint Esed'in çocukları olan Ali, Kabe'de doğan tek insandır.
7. Ṣıdḳ ile aldılar anı āġūş-ı raġbete
8. Ṣıddīḳ ile Alī vü ʿÖmer sancaḳ-ı şerīf

ʾālī:
1. **ʾālī:**
Kaside 1
Mısra: **120**
Yüce, ulu.
119. Dimāġı eyleyüp ḥalvet-serāy-ı ḳuvvet-i taṣvīr
120. O ʾālī ḳaṣrda şāh-ı ḫayāli eylemiş īvā

ʿalī:

1. ʿ**alī-ṣavlet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **459**
Ali gibi şiddetle düşmana saldıran (Ali, Ebū tālib'in oğlu ve Peygamberimizin dāmādı ve amcazādesi, dördüncü halife).
459. Kahramān-heybet ü ʿalī-ṣavlet
460. Şemʿ-i bezm-i serāçe-i devlet

2. ʿ**ālī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **461**
Ulu, yüce.
461. Naẓarı pāk ü himmeti ʿālī
462. ʿAṣrınuñ derd ü ġussa pā-māli

3. ʿ**ālī:**
Tarih 8
Mısra: **15**
Ulu, yüce.
15. Bu ʿālī cāygāhı ḳurtarup dest-i ecānibden
16. Yed-i miʿmār-ı ḥüsn-i himmet ile eyledi iḥyā

4. ʿ**ālī:**
Kaside 11
Mısra: **101**
Yüce, ulu.
101. O deñlü devleti ʿālī ki eşk-i ḥāsidden
102. Ṣabāya rāh-güẕer virmez oldı cūş-ı ḫalāb

5. ʿ**ālīdür:**-*dür*
Kaside 12
Mısra: **151**
Yüce, ulu.
151. Ḫāne-i himmeti ol mertebe ʿālīdür kim
152. Gerden-i zühreyi būs eylemek ister leb-i bām

6. ʿ**āli:**
Kaside 14
Mısra: **144**
Yüce, ulu.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya ẕātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

7. ʿ**ālī:**
Tarih 16
Mısra: **41**
Ulu, yüce.
41. Aña Allāh bir ʿālī ṭabiʿat eylemiş iḥsān
42. Ki beyt-i Ṣāʿib ü ʿUrfīʾye bī-pervā virür maʿnā

8. ʿ**alī:**
Tarih 17
Mısra: **8**
Devlein çeşitli kademelerinde görev yapmış ve Sultan IV. Mehmed döneminde sultan hazinesinin kethüdalığını yapmış devlet adamı.
7. Didiler tārīḫ-i mevtin āh-ı bī-pāyān ile
8. Bāde-i kevs̱er içe peymāne peymāne ʿAlī

9. ʿ**ālī:**
Tarih 48
Mısra: **5**
Yüce, ulu.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü sāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

10. ʿ**ālīdür:**-*dür*
Tarih 55
Mısra: **7**
Yüce, ulu.
7. Baḫtı ʿālīdür Ruhāʾnuñ kim gelüp böyle vezīr
8. Gıbṭagāh-ı Rūm u Şām u Mıṣr u Baġdād eyledi

11. ʿ**ālī:**
Tarih 56
Mısra: **9**
Yüce, ulu.
9. Āṣaf-ı vālā-himem ʿālī cenāb-ı muḥterem
10. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān ser-efrāz-ı kirām

12. ʿ**ālī:**
Tarih 61
Mısra: **5**
Yüce, ulu.
5. Gördi kim olmış bu ʿālī cāmiʿüñ
6. Saḳf ü erkânı ḳarīn-i inhidām

13. ʿ**ālī:**
Tarih 92
Mısra: **41**
Yüce, ulu.
41. Kevkeb-i şān ü şükūhı o ḳadar ʿālī kim
42. Olamaz dāʾire-i rifʿatine fikr resā

14. ʿ**ālī:**
Tarih 94
Mısra: **10**
Yüce, ulu.
9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

15. ʿ**ālī:**
Tarih 103
Mısra: **60**
Yüce, ulu.
59. Elif imdād idüp liʾllāh lafẓında didi tārīḫ
60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten liʾllāh ʿAli Pāşā

16. ʿ**alīye:**-*ye*
Gazel 340
Mısra: **1**
Yüce, ulu.
1. ʿAlīye ol perī mektūb-ı müştākāne göndermiş
2. Ṣaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş

17. ʿ**alī:**
Gazel 724
Mısra: **13**
Çorlulu Ali Paşa (d. 1670, Çorlu - ö. Aralık 1711, Midilli), III. Ahmed saltanatında 3 Mayıs 1706 ile 15 Haziran 1710 tarihleri arasında dört yıl on sekiz gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

18. ʿ**alī:**
Gazel 760
Mısra: **1**
Ali bin Ebu Talib (D. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Ebu Talib ve Fatıma bint Esed'in çocukları olan Ali, Kabe'de doğan tek insandır.
1. İtdi nigāhı şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile
2. Virdi dü-çeşme nār ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

19. ʿ**alī:**
Gazel 760
Mısra: **2**
Ali bin Ebu Talib (D. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Ebu Talib ve Fatıma bint Esed'in çocukları olan Ali, Kabe'de doğan tek insandır.
1. İtdi nigāhı şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile
2. Virdi dü-çeşme nār ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

20. ʿ**alī:**
Gazel 760
Mısra: **4**
Ali bin Ebu Talib (D. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Ebu Talib ve Fatıma bint Esed'in çocukları olan Ali, Kabe'de doğan tek insandır.
3. Zūr-ı nigāh ile leb-i Ḫayber-güşā ile
4. Ṣaldı cihāna şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

21. ʿ**alī:**
Gazel 760
Mısra: **6**
Ali bin Ebu Talib (D. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661

yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Ebu Talib ve Fatıma bint Esed'in çocukları olan Ali, Kabe'de doğan tek insandır.

5. Mānende-i ḳalem-rev-i İslām göñlünü

6. Ẓulmetden itdi dūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

22. ʿ**alī:**

Gazel 760

Mısra: **8**

Ali bin Ebu Talib (D. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Ebu Talib ve Fatıma bint Esed'in çocukları olan Ali, Kabe'de doğan tek insandır.

7. Tāb-ı mey-i maḥabbet ile itdi ḳalbümi

8. Peymāne-i sürūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

23. ʿ**alī:**

Gazel 760

Mısra: **10**

Ali bin Ebu Talib (D. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Ebu Talib ve Fatıma bint Esed'in çocukları olan Ali, Kabe'de doğan tek insandır.

9. Nābī irişdi Bakīʾye bu şiʿr-i ḫāṣ ile

10. Virdi dile şuʿūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

ʿ**ali beg:**

1. ʿ**ali beg:**

Tarih 41

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

17. asırda Halep'te muhassıl-ı emvâllık yapan hayırseverliği ve kurduğu vakıfla bilinen Şaban Ağanın oğlu.

3. Yaʿnī maḫdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ

4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

2. ʿ**alī beg:**

Tarih 68

Mısra: **32**

Kelime Tipi: -

17. asırda Halep'te muhassıl-ı emvâllık yapan hayırseverliği ve kurduğu vakıfla bilinen Şaban Ağanın oğlu.

31. Didüm görince bu eyvānı Nābīyā tārīḫ

32. ʿAlī Beg eyledi termīm tāk-ı eyvānın

ʾ**ali beg:**

1. ʾ**ali beg:**

Tarih 41

Mısra: **18**

Kelime Tipi: -

17. asırda Halep'te muhassıl-ı emvâllık yapan hayırseverliği ve kurduğu vakıfla bilinen Şaban Ağanın oğlu.

17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ

18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

āl-i destāruñ:

1. **āl-i destāruñ:**-*uñ*

Gazel 434

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Sarığın hayali II Mendil hilesi, oyunu.

1. Āteşüm bālā-rev itdi āl-i destāruñ senüñ

2. Böyle āl itmek midür dil-dādeñe kāruñ senüñ

ʿ**ālī oldı:**

1. ʿ**ālī oldı:**-*dı*

Gazel 540

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Yüce, ulu olmak.

1. Çıḳdı çerḫe rütbe-i rifʿat-meāb-ı Arż-ı Rūm

2. Oldı ʿālī āsmānāsā cenāb-ı Arż-ı Rūm

ʿ**alī paşa:**

1. ʿ**alīʾnün:**-*nün*

Kaside 17

Mısra: **32**

Halife Hz. Ali II Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa.

31. Eyleye keyvānı şāyān-ı nigāh-ı iltifāt

32. Cānına minnetdür olmaḳ ol ʿAlīʾnün Ḳanberʾi

2. ʿ**ali pāşā:**

Tarih 36

Mısra: **17**

Kelime Tipi: -

Merzifonlu Çalık Hacı Ali Paşa, II. Ahmed saltanatında, 27 Mart 1692 - 27 Mart 1693 tarihleri arasında bir yıl bir gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'dan sonra Merzifon'un çıkardığı ikinci sadrazam.

17. İftiḫār-ı vüzerā yaʿni ʿAli Pāşā kim

18. Cebhesinde görinür māh gibi nūr-ı Ḫudā

3. ʿ**alī pāşā:**

Tarih 92

Mısra: **43**

Kelime Tipi: -

Çorlulu Ali Paşa (d. 1670, Çorlu - ö. Aralık 1711, Midilli), III. Ahmed saltanatında 3 Mayıs 1706 ile 15 Haziran 1710 tarihleri arasında dört yıl on sekiz gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır.

43. Āsmān-ḳadr ü felek-pāye ʿAlī Pāşā kim

44. Rütbe-i cāhını taḥrīr idemez istīfā

4. ʿ**alī pāşā:**

Tarih 103

Mısra: **30**

Kelime Tipi: -

Çorlulu Ali Paşa (d. 1670, Çorlu - ö. Aralık 1711, Midilli), III. Ahmed saltanatında 3 Mayıs 1706 ile 15 Haziran 1710 tarihleri arasında dört yıl on sekiz gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır.

29. Yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ṣāfī-i dil-i ekrem

30. Muʿīn-i mülk ü millet hāmī-i devlet ʿAlī Pāşā

5. ʿ**ali pāşā:**

Tarih 103

Mısra: **60**

Kelime Tipi: -

Çorlulu Ali Paşa (d. 1670, Çorlu - ö. Aralık 1711, Midilli), III. Ahmed saltanatında 3 Mayıs 1706 ile 15 Haziran 1710 tarihleri arasında dört yıl on sekiz gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır.

59. Elif imdād idüp liʾllāh lafẓında didi tārīḫ

60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten liʾllāh ʿAli Pāşā

6. ʿ**alī pāşā:**

Tarih 104

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Çorlulu Ali Paşa (d. 1670, Çorlu - ö. Aralık 1711, Midilli), III. Ahmed saltanatında 3 Mayıs 1706 ile 15 Haziran 1710 tarihleri arasında dört yıl on sekiz gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır.

9. Destūr-ı kerem-güster u dādār-ı melik-fer

10. Ṣadrüʾl-vüzerā āṣaf-ı aʿẓam ʿAlī Pāşā

7. ʿ**alī pāşā:**

Tarih 138

Mısra: **59**

Kelime Tipi: -

Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür.

59. Gevher-i lücce-i aḫlāḳ ʿAlī Pāşā kim

60. Eylese faḫr sezā ẕātı ile devlet ü dīn

ʿ**ali pāşāʾya:**

1. ʿ**ali pāşāʾya:**-*y, -a*

Tarih 36

Mısra: **64**

Kelime Tipi: -

Merzifonlu Çalık Hacı Ali Paşa, II. Ahmed saltanatında, 27 Mart 1692 - 27 Mart 1693 tarihleri arasında bir yıl bir gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. Merzifonlu Kara Mustafa

Paşa'dan sonra Merzifon'un çıkardığı ikinci sadrazam.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ʿAli Pāşāʾya mübārek ide ṣadrı Mevlā

2. ʿ**alī pāşāʾya:**-*y, -a*
Tarih 120
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür.
9. Refʿ idüp dest-i duʿāsını didi
10. ʿAlī Pāşāʾya mübārek ola ḳaṣr

ʿalī pāşā-yı ʿālī-cāh:

1. ʿ**alī pāşā-yı ʿālī-cāh:**
Kaside 17
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Makamı yüce Ali Paşa (Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür).
25. Fāżıl-ı devran ʿAlī Pāşā-yı ʿālī-cāh kim
26. Bahş ider nuṭḳ-ı selīsi çāşnī-i kevs̱eri

ʿalī pāşā-yı bī-ʿadīl:

1. ʿ**alī pāşā-yı bī-ʿadīl:**
Kıt'a 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Adaletli Ali Paşa (Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür).
11. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
12. Mirʾāt-ı ʿilm ü fażl ü hüner nüsḫa-i hıṣāl

2. ʿ**alī pāşā-yı bī-ʿadīl:**
Gazel 461
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Adaletli Ali Paşa.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim māhdur ḫamīde-i reşki rikābınuñ

3. ʿ**ali pāşā-yı bī-ʿadīl:**
Gazel 667
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Adaletli Ali Paşa (Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür).
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAli Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim mihr yüz sürerse sezādur liḥāfına

ʿalī pāşā-yı kāmilüʾl-ʿirfan:

1. ʿ**alī pāşā-yı kāmilüʾl-ʿirfan:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
İlim ve erdem sahibi Ali Paşa (Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür).
159. Yaʿnī dāmād-ı şehryār-ı cihān
160. ʿAlī Pāşā-yı kāmilüʾl-ʿirfan

ʿalī pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ:

1. ʿ**alī pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kıt'a 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Asil yaradılışlı Ali Paşa (Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür).
1. Vir İlāhī ʿAlī Pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ
2. ʿÖmrine devletine sāye-i ḥıfẓuñda maḳām

2. ʿ**alī pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kıt'a 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Asil yaradılışlı Ali Paşa (Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür).
1. Vir İlāhī ʿAlī Pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ
2. ʿÖmrine devletine sāye-i ḥıfẓuñda maḳām

ʿalī şīr-i zamāne:

1. ʿ**alī şīr-i zamāne:**
Tarih 16
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Çağın "Ali Şir Nevayi"si.
21. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ekrem
22. ʿAlī Şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdelet-pīrā

2. ʿ**alī şīr-i zamāne:**
Tarih 155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çağın "Ali Şir Nevayi"si.
1. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam aṣaf-ı ekrem
2. ʿAlī şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdilet-pīrā

āl-i vālā-yı lāleye:

1. **āl-i vālā-yı lāleye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Lalenin asil soyu.
169. Bācgāh-ı çemende urdı nemā
170. Āl-i vālā-yı lāleye tamġā

ʿālī-bārgāh:

1. ʿ**ālī-bārgāha:**-*a*
Tarih 26
Mısra: **33**
Yüce eşik, makam.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir güzel tārīḫ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş bu güftārı

ʿālī-cāh:

1. ʿ**ālī-cāhı:**-*ı*
Kıt'a 9
Mısra: **7**
Yüce makamlı.
7. Bilmek istersen eger kimdür o ʿālī-cāhı
8. Mihr-i gerdūn-ḫıred ḥażret-i Bāḳī Pāşā

2. ʿ**ālī-cāhuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **53**
Yüce makamlı.
53. Ḥażret-i Mūsī-i ʿİmrān gibi ʿālī-cāhuñ
54. Emrine olmış idi Ḥażret-i Ḥarun munżam

ʿālī-cenāb:

1. ʿ**ālī-cenāblar:**-*lar*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **275**
Haysiyetli, şerefli, yüksek ruhlu, düşmanına bile iyilik edecek yaratılışta olan (kimse).
275. Anda ʿālī-cenāblar bulunur
276. Āsmān gibi bāblar bulunur

2. ʿ**ālī-cenāba:**-*a*
Gazel 540

Mısra: **4**
Haysiyetli, şerefli, yüksek ruhlu, düşmanına bile iyilik edecek yaratılışta olan (kimse).
3. Arż-ı Rūmı ġayriye itse tefavvuḳ vechi var
4. Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Arż-ı Rūm

ʿalī-himmet:

1. ʿ**alī-himmetüñ:**
Tarih 123
Mısra: **6**
İhsan ve keremi çok olan.
5. Müsterih oldı beḳāda rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb
6. Cilvesin gördükde ṣadr üzre o ʿalī-himmetüñ

ʿalīl:

1. ʿ**alīl:**
Kaside 16
Mısra: **25**
Beyaz inci.
25. Cismüñ ʿalīl ü tāb ü tüvānuñ ʿadīm iken
26. Her meh dü rūze görmez iken rūy-ı ṣıḥḥati

2. ʿ**alīl:**
Gazel 483
Mısra: **1**
Hasta.
1. Ḳalmazdı böyle teşne-i ḥayretde dil ʿalīl
2. Peydā olaydı menzil-i maḳṣūdına sebīl

ʿalīl oldı:

1. ʿ**alīl oldı:**-*dı*
Gazel 65
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hastalanmak, sakatlanmak.
9. Aḫlāṭ-ı maʿṣiyetle ʿalīl oldı cān-ı zār
10. Ey ʿafv-ı çāre-sāz ʿināyet zamānıdur

ʿālim:

1. ʿ**ālim:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **158**
Bilgili, çok şey bilen, ilim sahibi, bilge.
157. Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm
158. ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u kerīm

2. ʿ**ālimdür:**-*dür*
Kaside 15
Mısra: **45**
Bilgili, çok şey bilen, ilim sahibi, bilge.
45. Añlayan ḳāʿide-i cengi bile ʿālimdür
46. Añı cāhil ne bilür olsa da farżā Rüstem

3. ʿ**ālim:**
Kaside 15
Mısra: **55**
Bilgili, çok şey bilen, ilim sahibi, bilge.
55. Vüzerā olmayıcaḳ ʿālim ü ʿāḳil olamaz
56. Mülk maʿmūr mebānī-i ḫilāfet muḥkem

4. ʿ**ālim:**
Kaside 15
Mısra: **58**
Bilgili, çok şey bilen, ilim sahibi, bilge.
57. Görseñe Ṣaḥib-ı ʿAbbād u Niẓāmüʾl-mülki
58. Olmaġın ʿālim u ʿāḳil daḫı söyler ʿālem

5. ʿ**ālim:**
Kaside 15
Mısra: **59**
Bilgili, çok şey bilen, ilim sahibi, bilge.
59. ʿĀrif u ʿālim u dānāyı vezīr eylerler
60. Ḫusrev-i Çīn ü Ḫaṭā pādişeh-i Hind ü ʿAcem

6. ʿ**ālim:**
Tarih 80
Mısra: **12**
Bilgili, çok şey bilen, ilim sahibi, bilge.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde mis̱lini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿākīl ü vālā-neseb

ʿālim ü dānā-verziş:

1. ʿ**ālim ü dānā-verziş:**
Kaside 12
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **-**
Bilge ve bilgece işler yapan.
125. Āṣaf-ı ṣāf-meniş ʿālim ü dānā-verziş
126. ʿĀḳıl-ı pāk-reviş ʿārif-i pākīze-kelām

ʿālim ü fāżıl:

1. ʿ**ālim ü fāżıl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **-**
Bilgin ve fazilet sahibi (kimse).
139. Didi yine ḫande ile ey faḳīr
140. ʿĀlim ü fāżıl mıdur ol nā-ḫabīr

ʿālim ü fāżıldur:

1. ʿ**ālim ü fāżıldur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Bilgin ve fazilet sahibi (kimse).
135. Didi yine gülḫanī ol ḫoş-nihād
136. ʿĀlim ü fāżıldur o ṣāḥib-sedād

alın:

1. **alınmaz:**-*maz*, -
Gazel 869
Mısra: **14**
Gücenmek, darılmak.
13. Nakīṣedür saña şeb-gerdlük disem
14. Nābī ʿaceb bu sözden o māh-ı tamām alınmaz mı

ʿalī-nām:

1. ʿ**alī-nām:**
Tarih 112
Mısra: **3**
"Ali" isimli.
3. ʿAlī-nām ol āṣaf-ı pāk- dil kim
4. S̱enāsıyla rīżān olur ḫāmeden ḳand

ʿālī-nāmūs:

1. ʿ**ālī-nāmūsı:**-*ı*
Tarih 77
Mısra: **43**
Yüce nizam.
43. Saʿyiyle oldı ʿālī-nāmūsı dīn ü devlet
44. ʿAṣrında buldı rāḥat hüccāc-ı beyt-i Yezdān

alınup virilen selām-ı dürūġ oldı:

1. **alınup virilen selām-ı dürūġ oldı:**-*dı*
Gazel 378
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Alınıp verilen selamın yalan/yalandan olması.
5. Münāfakat o ḳadar itdi ʿāleme teʾs̱īr
6. Ki oldı hep alınup virilen selām-ı dürūġ

ʿālī-şān:

1. ʿ**ālī-şānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 55
Mısra: **2**
Şânı yüce, şerefli padişah (Sultan III. Ahmed Han bağlamında).
1. Nābiyā görmişüz istiḥsānın
2. Her hünerde nice ʿālī-şānuñ

ʿālīter:

1. ʿ**ālīter:**
Gazel 563
Mısra: **17**
Pek yüce.
17. Binā-yı şiʿr Nābī öyle ʿālīter gerekdür kim
18. Nümāyān ola ṣaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden

ʿaliyy-i ḫaste:

1. ʿ**aliyy-i ḫaste:**
Gazel 340
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yüce hasta (Şair şairlik kabiliyeti noktasında kendisini büyük görmektedir).
9. Hedāyānun vüṣūlın eylemiş iʿlām ey Nābī
10. ʿAliyy-i ḫaste bu şiʿr-i teri cānāne göndermiş

allāh:

1. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Allah.

1. Çün kim beni şād eyledün ey āṣaf-ı devrān
2. Dil-ḫᵛāhuñ ile ḳalbüni şād eylesün Allāh

2. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Allah.
5. İtdün ḳalem-i cūduñ ile ḳalbümi mesrūr
6. Şaḳḳ-ı ḳalemüñ cūy-ı murād eylesün Allāh

3. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **8**
Allah.
7. Müşkilter olan ʿuḳde-i maḳṣūd u murāduñ
8. Engüşt-i ʿināyetle güşād eylesün Allāh

4. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **10**
Allah.
9. Ẕāt-ı kerem-ālūduñı dīvān-ı cihānda
10. Sermāye-i terfīh-i bilād eylesün Allāh

5. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **12**
Allah.
11. Erbāb-ı niyāzun siyeh-i sūde-i çeşmin
12. Aġūş-ı devātunda midād eylesün Allāh

6. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **14**
Allah.
13. Engüşt-i gedā-perver-i iḥsānuñı tā ḥaşr
14. Fevvāre-i erzāk-ı ʿibād eylesün Allāh

7. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **16**
Allah.
15. Ruḫsāre-i evraka düşen sāye-i destüñ
16. Āyīne-i ʿadl efser-i dād eylesün Allāh

8. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **18**
Allah.
17. Pīşānī-i fermānda olan ṣahh-ı şerīfüñ
18. Gün-ġonca-i gülzār-ı murād eylesün Allāh

9. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **20**
Allah.
19. Fermān-ı şerīfüñde olan pençe-i ḥükmi
20. Eṭfāl-i meʿālīye mihād eylesün Allāh

10. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Allah.
21. Şān buldı senüñ dest-i şerīf ünle vezāret
22. ʿİzz ü şeref-i sadrı ziyād eylesün Allāh

11. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **24**
Allah.
23. Faḫr itdi vücūdunla senüñ mesned-i ikbāl
24. Bu revnaḳı peyvend-i sedād eylesün Allāh

12. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
Allah.
25. Dīvān-ı ṣadāretde felek görmedi mişlün
26. Aḥkāmuñı ber-vefḳ-i murād eylesün Allāh

13. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **28**
Allah.
27. İtsün ter ü tāze çemen-i mezraʿ-i baḫtuñ
28. Ḥussāduñı pā-māl-i haṣad eylesün Allāh

14. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **30**
Allah.
29. İḳbālüñe bed-ḫᵛāh olanuñ berk-i vücūdın
30. Ateşkede-i ġamda remād eylesün Allāh

15. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Allah.
31. Ḥāsid olanuñ devletüñe sūk-ı fenāda
32. Kālā-yı ḥayātını mezād eylesün Allāh

16. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Allah.
33. Miftāh-ı duʿā olmayanuñ saña lisānı
34. Dükkān-ı ümidini kesād eylesün Allāh

17. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **36**
Allah.
35. Ṣıdḳ ile teveccühleri erbāb-ı ḳulūbuñ
36. Etrāfuna bārū-yı sedād eylesün Allāh

18. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **38**
Allah.
37. Cezb itmek içün ḳalbini merdān-ı Ḫudāʾnuñ
38. Luṭfuñ sebeb-i ḥubb u vidād eylesün Allāh

19. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **40**
Allah.
39. Nābī-i fürū-māndeye kim merḥamet itdüñ
40. ʿÖmrün ola efzūn seni şād eylesün Allāh

20. **allāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **42**
Allah.
41. İtsün seni mahfuz ḫatālarla ḫatardan
42. Aʿdānı giriftār-ı nikād eylesün Allāh

21. **allāh:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **85**
Allah.
85. Allāh muʿammer ide ẕātın
86. Medd eyleye rişte-i ḥayātın

22. **allāh:**
Kaside 2
Mısra: **208**
Allah.
207. Hep senüñ rīhte-i sufre-i inʿāmundur
208. ʿĀleme cūd-ı vücūd eylesün Allāh ziyād

23. **allāh:**
Kaside 2
Mısra: **287**
Allah.
287. Ümmetüñden çü senüñ eyledi Allāh beni
288. Hāşe līʾllāh ki maḥrūm ḳalam rūz-ı tenād

24. **allāh:**
Kıt'a 3
Mısra: **19**
Allah.
20. Mirʾāt-ı ṭabʿı görmeye gird-i ġam ü melāl
19. Allāh muʿammer eyleye ẕāt-ı şerīfini

25. **allāh:**
Tarih 7
Mısra: **2**
Allah.
1. Ḳaldırup el didi Nābī tārīḫ
2. Seyyiʾātın ide Allāh ḥasenāt

26. **allāh:**
Tarih 11
Mısra: **10**
Allah.
9. Nābīyā tārīḫ odur her oḳuyan ide duʿā

10. Valide Sulṭānun itsün cāmiʿin Allāh ḳabūl

27. **allāh:**
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Allah.
3. Eylesün ʿīdüni Allāh saʿīd
4. Olasın devlet ile hem-zānū

28. **allāh:**
Kaside 13
Mısra: **209**
Allah.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḥsen-i hāl ile tamām

29. **allāhʾuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **35**
Allah.
35. Kişver ü salṭanat Allāhʾuñ emānetleridür
36. Kāfil-i emr gerek ola diyānetde ʿalem

30. **allāh:**
Kaside 15
Mısra: **163**
Allah.
163. Eylemiş ẕātını Allāh ṭılsım-ı ās̱ār
164. Ḫāṣdur ḥilḳatine fetḥ-i umūr-ı muʿẓam

31. **allāh:**
Kaside 15
Mısra: **215**
Allah.
215. İtsün ol meşġaleden ẕātını Allāh maṣūn
216. Ki ola vāsıṭa-i ġussa vü müstevcib-i ġam

32. **allāh:**
Kaside 16
Mısra: **213**
Allah.
213. Allāh muʿammer ide seni hem vezīrüñi
214. Kim açdı rūy-ı cānuma bāb-ı ʿināyeti

33. **allāh:**
Tarih 16
Mısra: **41**
Allah.
41. Aña Allāh bir ʿālī ṭabiʿat eylemiş iḥsān
42. Ki beyt-i Ṣāʿib ü ʿUrfīʾye bī-pervā virür maʿnā

34. **allāh:**
Kaside 18
Mısra: **39**
Allah.
39. Līk Allāh bu daʿvāma benüm şāhiddür
40. Yoḳ bu medḥümde benüm ẕerre ḳadar būy-ı riyā

35. **allāh:**
Kaside 18
Mısra: **63**
Allah.
63. Eylesüñ ẕātuñı Allāh ḥaṭālardan emīn
64. Olasın mesned-i devletde hem-āġūş-ı ṣafā

36. **allāh:**
Kaside 20
Mısra: **43**
Allah.
43. Allāh muʿammer ide o ẕāt-ı şerīfi kim
44. Liʾllāh eyler ehline luṭf u mürüvveti

37. **allāh:**
Kaside 20
Mısra: **92**
Allah.
91. Bu dāʿī-i ḳadīmden ey bād-ı ṣubḥ-dem
92. Sür ḫāk-i rāhına yüzün Allāh emāneti

38. **allāh:**
Kaside 20
Mısra: **103**
Allah.
103. Allāh yine pederle mülāḳāt idüp naṣib
104. İḫvān ile müyesser ide ẕevḳ u ṣoḥbeti

39. **allāh:**
Tarih 25
Mısra: **10**
Allah.
9. Važʿ idüp şaḳḳ-ı ḳalem Nābī didi tārīḫini
10. Eylesüñ Allāh ḳabūl evkāf-ı ṣadr-ı ekremi

40. **allāh:**
Tarih 36
Mısra: **44**
Allah.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara fetḥ ü ẓafer saña sezā

41. **allāh:**
Tarih 48
Mısra: **1**
Allah.
1. Bu sebīli mevḳiʿinde eyledi Allāh binā
2. Ṣıdḳ ile Ḥācī Ḥüseyn Aġa ṣadīḳ-i ḫoş-nihād

42. **allāhʾdan:**-*dan*
Tarih 56
Mısra: **25**
Allah.
25. Budur Allāhʾdan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

43. **allāhʾdan:**-*dan*
Tarih 79
Mısra: **5**
Allah.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

44. **allāh:**
Tarih 101
Mısra: **1**
Allah.
1. Allāh idicek bu ābı icrā
2. Bu bürkeye āṣaf-ı ṣaf-ārā

45. **allāh:**
Tarih 104
Mısra: **103**
Allah.
103. Allāh medīd eyleye eyyām-ı ḥayātın
104. İḳbālini efzūn ide erkānını ber-cā

46. **allāh:**
Tarih 121
Mısra: **43**
Allah.
43. Ḥıfẓ eylesün Allāh vücūdını ḫaṭādan
44. Olsun der-i iḳbāli nişīmengeh-i rāḥat

47. **allāh:**
Tarih 124
Mısra: **10**
Allah.
9. Tārīḫ geldi ṭarz-ı cedīd üzre Nābīyā
10. Allāh mükerrem eyleye yevm-i ʿadāleti

48. **allāhʾa:**-*a*
Tarih 127
Mısra: **9**
Allah.
9. Kim ki Allāhʾa ider cümle umūrın tefvīż
10. Eylemez ġayret-i Ḥaḳ kimseye muḥtāc-ı recā

49. **allāh:**
Tarih 144
Mısra: **65**
Allah.
65. Ḳıldı Sulṭān Aḥmedʾün Allāh duʿāsın müstecāb
66. Düşmenüñ ṭābūrını yıkdı vezīr-i kām-yāb

50. **allāh:**
Tarih 146
Mısra: **1**
Allah.
1. Naṣb eyledükde tūġın ḳaṣd-ı cihāda Allāh
2. Ṣadr-ı kerīm-i ekrem hem niyyet-i Muḥammed

51. **allāh:**
Gazel 242
Mısra: **17**
Allah.
17. Eylesin Allāh her hāline tevfīḳin refīḳ

18. Rıfḳı her ḥālinde müstaḥżar bilür bilmezlenür

52. **allāh:**
Gazel 500
Mısra: **9**
Allah.
9. Nābiyā yek-şebesin itse müyesser Allāh
10. Būse-çīnān olalum ġayri nigāh itmeyelüm

53. **allāh:**
Gazel 667
Mısra: **19**
Allah.
19. Allāh muʿammer ide vücūd-ı şerīfini
20. Yol bulmaya ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına

54. **allāh:**
Gazel 765
Mısra: **14**
Allah.
13. Leşker-i maṣrafa ṭāḳat getürülmez Nābī
14. Ḳuvvet iḥsān ide Allāh meġer īrāda

55. **allāh:**
Gazel 814
Mısra: **1**
Allah.
1. Saña ey āṣaf-ı ṣāfī-dil imdād eylesün Allāh
2. Fütūḥ-ı nev-be-nevle ḫāṭırım şād eylesün Allāh

56. **allāh:**
Gazel 814
Mısra: **2**
Parlak ayın kararsızlığının taklidi.
1. Saña ey āṣaf-ı ṣāfī-dil imdād eylesün Allāh
2. Fütūḥ-ı nev-be-nevle ḫāṭırım şād eylesün Allāh

57. **allāh:**
Gazel 814
Mısra: **4**
Allah.
3. Umūrı eyleyüp efvāc-ı naṣr u ʿavn ile pāyend
4. ʿAdūyı ṣadme-i ḳahr ile berbād eylesün Allāh

58. **allāh:**
Gazel 814
Mısra: **6**
Allah.
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīḳ
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh Ḫıżrʾı üstād eylesün Allāh

59. **allāh:**
Gazel 814
Mısra: **8**
Allah.
7. Füṣūl-ı fetḥ ile itsün żamīr-i enverüñ gülşen
8. Derūn-ı düşmeni tennūr-ı ḥaddad eylesün Allāh

60. **allāh:**
Gazel 814
Mısra: **10**
Allah.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

allāh aʿlem:
1. **allāh aʿlem:**
Kaside 15
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğrusunu en iyi Allah bilir, Allah daha iyi bilicidir.
75. Bir anun gibi güşāyende-i işkāl-i umūr
76. Ṣadr-ı evvelde bile gelmedi Allāh aʿlem

2. **allāh aʿlem:**
Kaside 15
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğrusunu en iyi Allah bilir, Allah daha iyi bilicidir.
193. Nice āsāyiş-i İslāma sen oldunsa sebeb
194. Yine taʿmīri yüzüñden olur Allāh aʿlem

allāh allāh:
1. **allāh allāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşırma ifade eden bir söz.
207. Allāh Allāh nedür bu şevket ü şān
208. Şānekaʾllāh nedür bu emn ü emān

2. **allāh allāh:**
Kaside 13
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşırma ifade eden bir söz.
75. Allāh Allāh ne bu şādī bu meserret bu neşāṭ
76. Bunı ruʾyāda ḫayāl eylemez idi evhām

allāh ʿaşḳına:
1. **allāh ʿaşḳına:**
Kıt'a 91
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah rızası için" manasına gelen söz.
3. Āyīne-i cemālsin ey māh ẕatuñı
4. Ḥıfẓ eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

2. **allāh ʿaşḳına:**
Gazel 762
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah rızası için" manasına gelen söz.
3. Ayīne-i cemālsin ey māh-ı nūr-tāb
4. Ḫavf eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

allāh bilür:
1. **allāh bilür:**
Kaside 12
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah bilir, Allah şahittir.
173. Yoḫsa Allāh bilür sāye-i elṭāfuñda
174. Kimseden ẕerre ḳadar görmedi ṭabʿum ālām

allāh ḳabūl ide:
1. **allāh ḳabūl ide:**
Tarih 100
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah kabul etsin" manasında bir dua ve temenni sözü.
9. Dil-i Nābī gibi āb aḳdı didi tārīḫin
10. Eser-i Aḥmed Efendi ide Allāh ḳabūl

allāh mübārek eyleye:
1. **allāh mübārek eyleye:**-*y, -e*
Tarih 56
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Allah kutlu kılsın! Hayırlı uğurlu olsun!.
13. Ey vezīr-i kār- dān Allāh mübārek eyleye
14. Baḫt u tāliʿ āstānuñda müdām ola ġulām

allāh mübāret ide:
1. **allāh mübāret ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Allah mübârek etsin, hayırlı uğurlu olsun anlamında bir söz.
83. Didi mübāret ide Allāh saña
84. Oldı peẕirüfte-i Bārī duʿā

allāh muʿīnüñ ola:
1. **allāh muʿīnüñ ola:**-*a*
Gazel 456
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah yardımcın olsun! Zor ve çetin bir durumla karşılaşıldığında kurtuluş yahut korunma temennisinde bulunma ifadesi.
13. Ol şūḫ yine itdi sitemgerlige āġāz
14. Allāh ola ey Nābī-i bī-çāre muʿīnüñ

allāh ṣaḳlasın:
1. **allāh ṣaḳlasın:**
Gazel 227
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah esirgesin, Allah korusun.
3. Seng-i ʿitāb-ı yārdan Allāh ṣaḳlasın
4. Cāmum şikeste bāde-i şevḳüm revān ider

2. **allāh ṣaḳlasın:**
Gazel 481
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah esirgesin, Allah korusun.

3. İflās-ı yeʾse düşmeden Allāh şaḳlasın
4. Yoḫsa ḳalursa naḳd-i ümīd elde kem degül

allāh şaḳlasun:
1. **allāh şaḳlasun:**
Gazel 590
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah esirgesin! Allah göstermesin!.
7. Bir söz yaparlar itdügümüz ẕevḳ-i vuṣlatı
8. Allāh şaḳlasun bunı ḥussād işitmesün

allāh taʿāla:
1. **allāh taʿāla:**
Tarih 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
1. Ḥacı İbrāhīm āḫir itdi ʿazm-i āḫiret
2. Eylesün Allāh taʿāla menzilin Berd-ü Selām

allāh vekīl:
1. **allāh vekīl:**
Kıt'a 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah şahidim olsun" manasında yemin sözü.
1. Ḥaleb ü Şāmʾuñ ahālisi ḳasem vaḳtinde
2. Nābiyā dir biri birisine Allāh vekīl

2. **allāh vekīl:**
Kıt'a 60
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah şahidim olsun" manasında yemin sözü.
3. Līk binde birisi ẓāhir ü bāṭın bilmez
4. Ṣūret ü maʿnī ile olduğın Allāh vekīl

allāh ziyād eylesün:
1. **allāh ziyād eylesün:***-sün*
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah ziyade etsin, arttırsın" anlamında dua ve temenni sözü.
3. İḥsān ile itdün yeñiden ḫānemi maʿmūr
4. İkbālüñi ʿömrüñi ziyād eylesün Allāh

2. **allāh ziyād eylesün:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah ziyade etsin, arttırsın" anlamında dua ve temenni sözü.
59. Didi ki ey zümre-i ṣāfī-nihād
60. Luṭfuñuzı eylesün Allāh ziyād

3. **allāh ziyād eylesün:**
Kıt'a 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah ziyade etsin, arttırsın" anlamında dua ve temenni sözü.
1. Nābiyā eyle duʿāsın o şeh-i devrānun
2. ʿÖmrini devletini eylesün Allāh ziyād

allāhʾa emānet:
1. **allāhʾa emānet:**
Tarih 121
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah'a emanet olsun" dua ve temenni ifadesi.
31. Her kim ki gelür seyrine dir dīde-i bedden
32. Hem ḫaymesi hem ṣāḥibi Allāhʾa emānet

allāhʾa şükr:
1. **allāhʾa şükr:**
Kaside 16
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a şükürler olsun.
131. Allāhʾa şükr cān bedene itmeden vedāʿ
132. Gösterdi Ḥaḳ baña bu zamān-ı saʿādeti

allāhu taʿāla:
1. **allāhu taʿāla:**
Tarih 151
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
1. Üç güne lübb-i beyyine ile didi Nābī
2. Tārīḫ ḳabūl eyleye Allāhu taʿāla

allāhu teʿālādan:
1. **allāhu teʿālādan:***-dan*
Tarih 36
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
57. Budur ümmīdümüz Allāhu teʿālādan kim
58. Perçem-i tuğuñ ola nuṣret ile nāṣiye-sā

ʿallāme-i cihān:
1. **ʿallāme-i cihān:**
Kaside 20
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Her şeyi bilen, bilgin.
63. ʿAllāme-i cihān o vaḥīd-i zamāne kim
64. ʿİlmüñ sipihre çıḳdı zamānında şöhreti

alt:
1. **altında:***-ı, -n, -da*
Kıt'a 34
Mısra: **2**
Alt, aşağı.
1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

2. **altında:***-ı, -n, -da*
Gazel 301
Mısra: **7**
Alt, aşağı.
7. Kalduğun ḳadr-şināsun eli taş altında
8. Āzmūn-kerde-i aḥvāl-i terāzūyuz biz

3. **altında:***-ı, -n, -da*
Gazel 734
Mısra: **2**
Alt, aşağı.
1. Hilāl-i ʿīd ḳalmış ebr-i gevher-bāruñ altında
2. Mis̱āl-i gūş-ı meh-rūyān ḫam-ı destāruñ altında

4. **altında:***-ı, -n, -da*
Gazel 734
Mısra: **4**
Alt, aşağı.
3. Görenler fehm iderler zīr-i mūda olduğın ṣanʿat
4. Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

5. **altında:***-ı, -n, -da*
Gazel 734
Mısra: **6**
Alt, aşağı.
5. Selāmet-ḫᵛāhında āsyādan dāne-i gendüm
6. Ümīd-i āfiyet gerdūn-ı kec-reftāruñ altında

6. **altında:***-ı, -n, -da*
Gazel 734
Mısra: **8**
Alt, aşağı.
7. Ḫalāsa himmet eyleñ duḫter-i rez kalmasın giryān
8. Ḫum-ı meyḫāneveş bir zişt-i bed-kirdāruñ altında

7. **altında:***-ı, -n, -da*
Gazel 734
Mısra: **12**
Alt, aşağı.
11. Ne ġam erbāb-ı cürme tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden
12. Ṭururken ʿafv-ı bārī çetr-i istiġfāruñ altında

8. **altında:***-ı, -n, -da*
Gazel 734
Mısra: **14**
Alt, aşağı.
13. Olur mı gevher-i ʿirfan müyesser herkese Nābī
14. Ne mümkindür kʾola gencīne her dīvānın altında

altında:
1. **altında:**
Tarih 26
Mısra: **8**
Alt, aşağı.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir ḳālīçe miḳdārı

2. **altında:**
Gazel 538
Mısra: **4**
Alt, aşağı.
3. İşümüz eylesün altun dü cihānda Mevlā
4. Nāvdān-ı zerüñ altında duʿā eyleyelüm

altında ḳalmış:
1. **altında ḳalmış:***-mış*
Gazel 734
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Altında, arkasında kalmak.
1. Hilāl-i ʿīd ḳalmış ebr-i gevher-bāruñ altında
2. Mis̱āl-i gūş-ı meh-rūyān ḫam-ı destāruñ altında

altmış:
1. **altmış:**
Tarih 79
Mısra: **5**
Altmış.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

altun:
1. **altun:**
Gazel 825
Mısra: **6**
Altın.
5. Şebdür maḥall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest
6. Miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ altun keser eli

ālū:
1. **ālū:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **217**
Erik.
217. Mühre-ı ābgīnedür ālū
218. Oldı laʿlī devātı şeftālū

ālūde:
1. **ālūde:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Bulaşmış, karışmış, karışık.
7. Ḳalur mı çirk ile ālūde cāme-i aʿmāl
8. Sirişk-i germ ile ṣābūn-ı iʿtizār o mıdur

2. **ālūdelere:***-ler, -e*
Gazel 145
Mısra: **9**
Kirli, günahkâr, suçlu.
9. Düşmez ālūdelere dāʿiye-i istiġfār
10. Çıḳmaz ol çirk ki pīrāhen-i baḳḳaldadur

3. **ālūdedür:***-dür*
Gazel 696
Mısra: **3**
Bulaşmış, karışmış, karışık.
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce lez̠zet var içinde

4. **ālūdedür:***-dür*
Gazel 725
Mısra: **6**
Bulaşmış, karışmış, karışık.
5. Ne varsa dilde dehenden odur tereşşuḥ iden
6. Hemīşe āb ile ālūdedür kenāre-i çāh

ālūde görüp:
1. **ālūde görüp:***-üp*
Gazel 253
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çıplak gözle bakmak(Görüntüye göre değerlendirmek).
3. Şaḳın görüp bizi ālūde düşme inkāra
4. Bizüm ḫarābī-i ẓāhirdedür ʿimāretümüz

ālūde idüp:
1. **ālūde idüp:***-üp*
Tarih 104
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Bulaştırmak.
93. Ālūde idüp misk ü gülāb ile türābın
94. Lāzım gelen ārāyişini itdiler icrā

ālūde oldun:
1. **ālūde oldun:***-du, -n*
Gazel 185
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bulanmak, kirlenmek.
7. Bu gūne çirk-i günāh ile oldun ālūde
8. Elünde ḥayf ki ṣābūn-ı maʿẕeret yoḳdur

ālūde olmasa:
1. **ālūde olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 248
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Birbirine karışmak, bulaşmak.
7. Biñ gūne mi var kim ḫalḳ olmasa ālūde
8. Vāʿiẓ mey ile ancaḳ fincāna ṣataşmışdur

ālūde olmış:
1. **ālūde olmış:***-mış*
Gazel 268
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Birbirine karışmak, bulaşmak.
11. Ġam degül dāmen-i dil olmış ise ālūde
12. Hele pākīze-i çirk-āb-ı ġurūr eylemişüz

ālūde-dāmān:
1. **ālūde-dāmān:**
Gazel 623
Mısra: **14**
Eteği kirli, sefih, fâsık, mürtekib.
13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

ālūdegān:
1. **ālūdeganı:***-ı*
Gazel 98
Mısra: **5**
Suçlular.
5. Ālūdegānı māʾil-i āzārsın velī
6. Āzār-ı ḫāṭıra yitişür maʿṣiyet mʾolur

ālūdegān-ı maʿṣiyet:
1. **ālūdegān-ı maʿṣiyet:**
Kıt'a 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Günahlara bulaşmış olanlar.
1. Feyż-i şehr-i ṣavmdan ālūdegān-ı maʿṣiyet
2. Şüst ü şūy-ı cāme-i cürm ile tebdīl oldılar

ālūde-i ʿalāyıḳ:
1. **ālūde-i ʿalāyıḳ:**
Gazel 508
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünyaya bulaşmış, dünya bağlarıyla bağlanmış.
3. Tecerrüd üzreyüm ālāyiş-i taʿalluḳdan
4. Ne deñlü cürm ile ālūde-i ʿalāyıḳ isem

ālūde-i çirk-i güneh itdük:
1. **ālūde-i çirk-i güneh itdük:***-dü, -k*
Gazel 677
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Günahların pisliğine bulaştırmak.
15. Cismün yeter ālūde-i çirk-i güneh itdük
16. Cāme lekeden ḥıfẓ olunur ʿāriyet olsa

ālūde-i dünyā-yı dūn:
1. **ālūde-i dünyā-yı dūn:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Alçak dünyaya bulaşmış/bulanmış.
129. Dāver odur kʾolmaya nefse zebūn
130. Olmaya ālūde-i dünyā-yı dūn

ālūde-i efsūnuyuz:
1. **ālūde-i efsūnuyuz:***-u, -y, -uz*
Gazel 259
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Büyüsüne kapılmış.
1. Yoḳdur āsāyiş bize bir āfetün meftūnuyuz
2. Ġamze-i cādūsunuñ ālūde-i efsūnuyuz

ālūde-i endūh:
1. **ālūde-i endūh:**
Gazel 346
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Keder içinde, ızdırapla dolu.
7. Zīb-i keff-i luṭf itdügi ṣahbā-yı nevaziş
8. Ālūde-i endūh ḫumār itmek içünmiş

ālūde-i gerd-i ḫaclet:
1. **ālūde-i gerd-i ḫaclet:**
Kıt'a 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Utanma tozuna bulanmış.
1. Ey veliyyüʾn-niʿam ey āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat
2. Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ḫaclet

ālūde-i gerd-i nisyān olsa:
1. **ālūde-i gerd-i nisyān olsa:**
Gazel 640
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Unutulmuşluk tozuna toprağına bulanmış olmak.
7. Ne ḳadar olsa da ālūde-i gerd-i nisyān
8. Kendü kendin ider izhār yine gevher-i ḥüsn

alūde-i ġubār:
1. **alūde-i ġubār:**
Gazel 254
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Toza toprağa bulanmış.
7. Olmaz hümālara nigeh-endāz-ı iltifat
8. Alūde-i ġubār ise de çeşm-i dāmumuz

ālūde-i ḥarf-i suḫan-ı ḫām itme:
1. **ālūde-i ḥarf-i suḫan-ı ḫām itme:***-me*
Gazel 771
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Boş beleş sözlere bulaştırmak.
7. Bir daḫı tevbeler it pīşgeh-i cānānda
8. Lebüñ ālūde-i ḥarf-i suḫan-ı ḫām itme

ālūde-i ḫūn olmaz idi:
1. **ālūde-i ḫūn olmaz idi:***-maz , -i, -di*
Gazel 864
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kana bulaşmış olmak.
5. O ḳadar cevher-i ẕāt ile dü rū olmasa tīġ
6. Ḫāṭır-ı ġayr içün ālūde-i ḫūn olmaz idi

ālūde-i hūndur:
1. **ālūde-i hūndur:***-dur*
Gazel 654
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kana bulanmış.
3. Ālūde-i hūndur yine dāmān ü giribān
4. Ey ġamze-i hūn-ḫᵛār ġazadan mı gelürsin

ālūde-i mey eyle:
1. **ālūde-i mey eyle:**
Gazel 827
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şaraba bulaştırmak.
7. Āb u tābı ḳo gül-i ter gibi olsun ḳat ḳat
8. Eyle ālūde-i mey dilber-i maḥcūbları

ālūde-i sevdā:
1. **ālūde-i sevdā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Sevdaya bulaşmış/yakalanmış kimse.
53. Cemʿ olıcaḳ meclis-i ferdā yine
54. Geldi o ālūde-i sevdā yine

ālūde-leb-i dāʿiye:
1. **ālūde-leb-i dāʿiye:**
Gazel 631
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Arzunun ağız dolusu.
7. Bir tāze nihālüm ki dehānum gibi yoḳdur
8. Ālūde-leb-i dāʿiye sīb-i ẕeḳanumdan

alūdelig:
1. **alūdelige:***-e*
Gazel 698
Mısra: **9**
Kirlilik, pislik, bulaşmışlık.
9. Alūdelige eyleye ḥāşā ki taṣaddur
10. Ol zühd ki daʿvā-yı kerāmet var içinde

ālūdelik:
1. **ālūdelik:**
Gazel 264
Mısra: **1**
Kirlilik, günahkârlık, suçluluk.
1. Ne deñlü olsa da ālūdelik ʿalāmetümüz
2. Ḳabūl ider yine erbāb-ı ʿöẕr imāmetümüz

2. **ālūdelikde:***-de*
Gazel 601
Mısra: **7**
Kirlilik, günahkârlık, suçluluk.
7. Ālūdelikde reng-i kemālüñ birisidür
8. Cūy-ı vücūduñ añlayana ṣāf-ı maḳsemin

ālūde-sülūk olsak:
1. **ālūde-sülūk olsak:***-sa, -k*
Gazel 301
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir gruba, bir tarikata bulaşmış olmak.
3. Ḳıblemüz pākdür ālūde-sülūk olsak da
4. Menbaʿı ṣāf u ayaġı bulanıḳ cūyuz biz

ālufte:
1. **āluftesidür:***-si, -dür*
Gazel 165
Mısra: **14**
İffetsiz, oynak, cilveli (kadın).
13. Bu da bir böyle şāḳā-güne ġazeldür Nābī
14. Şiʿrüñ āluftesidür istemez üslūb-ı vaḳar

2. **ālüfteligle:***-le*
Gazel 768
Mısra: **8**
Alışkanlık II Düşkünlük.
7. Farḳ eylemez salāh ü fesāduñ meʾālini
8. Ālüfteligle nām ḳoyan bī-riyālıġa

ālüftegān:
1. **ālüftegān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **29**
Düşkünler.
29. Eylediler her gün o ālüftegān
30. Bir ġalaṭa meykedesinde mekân

ālüftelik:
1. **ālüftelik:**
Gazel 821
Mısra: **11**
Düşkünlük, iffetsizlik.
11. Ālüftelik bināsına ṭabʿ eyledi şurūʿ
12. Dīvār-ı zühde ḥācet-i temhid ḳalmadı

alup ṣatar:
1. **alup ṣatar:***-ar*
Gazel 482
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışveriş yapmak.
5. Keffe-i çeşmine cünbiş virüp ebrū-yı Ḫalīl
6. Dil alup şive ṣatar ṭurma terāzū-yı Ḫalīl

alup satmaġa:
1. **alup satmaġa:***-a*
Gazel 654
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alışveriş yapmak.
7. Şevḳuñ var alup satmaġa erbāb-ı niyāzı
8. Sūdāgeri-i sūk-ı Mināʾdan mı gelürsin

alup virenleri:
1. **alup virenleri:***-en, -ler, -i*
Gazel 732
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alıp vermek II İlgilenmek, ilgisi olmak.
1. Olur mı sehv şarābuñ hisāb-ı cāmında
2. Alup virenleri varken piyāle nāmında

alur bulunur:
1. **alur bulunur:***-ur*
Gazel 106
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bırakmak.
13. Metāʿ-ı şiʿrüni Nābī kemāl-i ḥüsninden
14. Tamām eylemeden nā-tamām alur bulunur

alur gözle naẓar eyle:
1. **alur gözle naẓar eyle:**
Kaside 2

Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alıcı gözüyle bakmak.
23. Eyle bāzār-ı cihāna bir alur gözle naẓar
24. Kimi hem-dest-i revāc ü kimi hem-gird-i kesād

ʿām:

1. ʾ**ām:**
Gazel 714**
Mısra: **17**
Herkese âit, umûma mahsus.
17. Nābiyā ʾām degül feyż-i sehāb-ı maʿnā
18. Dökilür mezraʿa-i ḫāṭır-ı agāh üzre

ʿām itdi:

1. ʿ**ām itdi:***-di*
Gazel 866
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Umumileştirmek, genelleştirmek.
15. Ebr itdi rişte-i keremin öyle ʿām kim
16. Medd-i zebāna ḳudret-i fevvāre ḳalmadı

ʿām olmasa:

1. ʿ**ām olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Umumi olmak, herkesi/herşeyi kapsamak.
1. Ḫāṣa ḫāṣ ıṭlāḳı nā-şāyestedür ʿām olmasa
2. Puḫtedür dinmek ne mümkin puḫteye ḫām olmasa

ʿamā:

1. ʿ**amādan:***-dan*
Gazel 655
Mısra: **8**
Kör, gözleri görmeyen.
7. Bu ḫāküñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil
8. ʿAmādan açdı mevcūdāt çeşmi tūtiyādur bu

2. ʿ**amā:**
Kaside 1
Mısra: **166**
Kör, gözleri görmeyen.
165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ḳābil-i inkār
166. Meġer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

3. ʿ**amālara:***-lar, -a*
Kaside 17
Mısra: **58**
Kör, gözleri görmeyen.
57. Leẕẕet-i nuṭḳ-ı revān-baḫşı cemāl-i ṣūreti
58. Bahş ider aʿmālara bīniş semīʿ eyler keri

4. ʿ**amā:**
Tarih 82
Mısra: **116**
Kör, gözleri görmeyen.
115. Eger imdād iderse reʾyün olur
116. Nūr-baḫş-ı çerāġ-ı mihr aʿmā

āmācgāh-ı būs u kenār olmadan:

1. **āmācgāh-ı būs u kenār olmadan:***-ma, -dan*
Gazel 137
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Öpülüp kucaklanmaya hedef olmak, maruz kalmak.
5. Yoḳdur dimiş miyān u dehānını şübhe yoḳ
6. Āmācgāh-ı būs u kenār olmadan ḳaçar

āmāc-ı şerer:

1. **āmāc-ı şerer:**
Kıt'a 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kıvılcımın hedefi.
1. Olma āmāc-ı şerer sūz-ı nihānumdan benüm
2. Ey perī gel lāübāli giçme yanumdan benüm

āmāc-ı taʿzīr ü ʿitāb iderek:

1. **āmāc-ı taʿzīr ü ʿitāb iderek:***-erek*
Tarih 144
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Azar ve hakarete hedef yapmak.
53. İderek cürm-i sefih kārānesine iʿtirāf
54. Kendü nefsin iderek āmāc-ı taʿzīr ü ʿitāb

āmāde:

1. **āmāde:**
Kaside 12
Mısra: **93**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
93. İntisāb itmeġe her gün biri āmāde iken
94. Şimdi her şeb biri itmekde firāra iḳdām

2. **āmāde:**
Kaside 12
Mısra: **97**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
97. İnfiṣāl itmeġe āmāde gürūh-ı etbāʿ
98. ʿItḳ sevdāsına dil-beste cevārī vü ġulām

3. **āmāde:**
Tarih 16
Mısra: **5**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

4. **āmāde:**
Kaside 24
Mısra: **3**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
3. Gül-i ümmīd güşāde mey-i kām āmāde
4. Ālet-i şevḳ ziyāde ġam-ı dil nā-peydā

5. **āmāde:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
1. Peyām-ı müjde-i luṭfa güşāde gūş-ı ümīd
2. Libās-ı himmete āmāde puşt ü dūş-ı ümīd

6. **āmāde:**
Gazel 132
Mısra: **11**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
11. Beyāża ḫāme-i zerle debīr-i ṣubḥ āmāde
12. ʿUtārid meclis-i maʿnāda müsvedde-nüvīsümdür

7. **āmāde:**
Gazel 173
Mısra: **5**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
5. Ḫıdmet-i refʿ-i ḥicāba ḳadeh āmāde iken
6. Vaṣl içün yāre niyāz itmege ḥācet mi ḳalur

8. **āmādedür:***-dür*
Gazel 179
Mısra: **7**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
7. Cezbine āmādedür ḫurşīd ḫāke düşse de
8. Sāḥa-i īcādda aḥvāl-i şebnem böyledür

9. **āmādedür:***-dür*
Gazel 182
Mısra: **5**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
5. Şemīm-i zülfine āmādedür meşām-ı ümīd
6. Ne gūne cünbişi var rüzgārdan ne ḫaber

10. **āmāde:**
Gazel 266
Mısra: **11**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
11. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmāde gerekdür
12. Yoḫsa yalıñuz sākī-i gül-rū ile olmaz

11. **āmāde:**
Gazel 276
Mısra: **1**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
1. Bezm-i murādı ḳande ki āmāde görmişüz
2. Naḳd-i şuʿūrı ġāret ider bāde görmişüz

12. **āmādesin:***-sin*
Gazel 291
Mısra: **13**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
13. Bizümle ey ḫıred āmādesin vedāʿa yine
14. Ḫurūş-ı ḳāfile-i nev-bahārı biz bilürüz

13. **āmādedür:**-*dür*
Gazel 375
Mısra: **3**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
3. Naḳd-i bīniş kīse-i merdümde tā āmādedür
4. Kāsid olmaz germī-i ārāyiş-i bāzar-ı şunʿ

14. **āmādedür:**-*dür*
Gazel 468
Mısra: **3**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
3. Sipāh-ı tefriḳa āmādedür ḳafāsında
4. Ṣabāḥa kalduġı nādirdür encümen didigüñ

15. **āmāde:**
Gazel 480
Mısra: **5**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
5. Ḥavāle-i sitemi vām-cūveş āmāde
6. Güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ zamānı degül

16. **āmāde:**
Gazel 542
Mısra: **3**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
3. Yine çīndür cebin vażʿ-ı teġāfül-gūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

17. **āmāde:**
Gazel 619
Mısra: **9**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
9. Nābī beni rüsvālıġa āmāde ṣanurlar
10. Yārün ser-i kūyını suʾāl eyledügümden

18. **āmāde:**
Gazel 630
Mısra: **5**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
5. Āmāde iken māh gibi nāvek-i dil-dūz
6. Ḳādir mi felek geçmeġe pīrāhenümüzden

19. **āmādedür:**-*dür*
Gazel 691
Mısra: **2**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
1. Olmaḳla geh bulunduġı bezm-i şarābda
2. Āmādedür ʿaẕāb-ı cehennem kebābda

20. **āmādelere:**-*ler, -e*
Gazel 729
Mısra: **8**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
7. Giremez ceyş-i güneh leşker-i istiġfāre
8. Düzd fırṣat bulamaz ṣunmaġa āmādelere

21. **āmāde:**
Gazel 731
Mısra: **4**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
3. Bir zamān mesned-i şāhīdeki bālīn-i ḥarīr
4. Gerdiş-i devr ile āmāde yatur mezbelede

22. **āmāde:**
Gazel 759
Mısra: **6**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
5. Dehānında ne ṣūretle çıḳar ḥarf u ṣadā bilsem
6. Cevāb-ı yeʾsi āmāde bilen ḥīn-i suʾālinde

23. **āmāde:**
Gazel 781
Mısra: **4**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
3. Gāh sāḳīsi gehī sāġarı geh bādesi yoḳ
4. Görmedüm meclis-i maḳṣūdı tamām āmāde

24. **āmāde:**
Gazel 801
Mısra: **1**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
1. Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳʾa dīdesi miḥrābı āmāde
2. Döşenmişdür reh-i ṭāʿāt-ı Rabbānīʾde seccāde

25. **āmādedür:**-*dür*
Gazel 842
Mısra: **7**
Hazır, hazırlanmış, müheyya.
7. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmādedür ancaḳ
8. Yār eylese teşrif ṭarab ḳat ḳat olurdı

āmāde bil:

1. **āmāde bil:**
Gazel 392
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hazır bil, olmuş bil.
13. Esbāb-ı iʿtibāruñı āmāde bil hemān
14. Cāʾiz olursa sāḫtece pārsālıcuk

āmāde bulur:

1. **āmāde bulur:**-*ur*
Gazel 554
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazır bulmak.
9. Nābī bulur ṣudāʿını āmāde ṣubḥgeh
10. Hengām-ı şeb şarāb ile defʿ-i şudāʿ iden

āmāde eyle:

1. **āmāde eyle:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **193**
Kelime Tipi: -
Hazır etmek, hazırlamak.
193. Eyle yā Rab murādın āmāde
194. Ḳalb-i pākin kederden āzāde

āmāde eylemiş:

1. **āmāde eylemiş:**-*miş*
Gazel 438
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hazır etmek, hazırlamak.
9. Herkesüñ eylemiş erzāḳını āmāde Ḥakīm
10. Güşdur leẕẕetin idrāk idecek güftāruñ

āmāde eylesem:

1. **āmāde eylesem:**-*se, -m*
Gazel 781
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hazır etmek, hazırlamak.
7. Bādeyi baḫt-ı siyāhum ider āb-ı ḥayvān
8. Eylesem kesb-i neşāṭ itmege cām āmāde

āmāde eylesün:

1. **āmāde eylesün:**-*sün*
Kıt'a 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hazır etmek, hazırlamak.
5. Bī-taʿab eylesün āmāde mühim-sāz-ı cevād
6. Her neyi eyler ise ṭabʿ-ı hümāyūnı murād

āmāde gördiler:

1. **āmāde gördiler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Hazır görmek, hazırlanmış bulmak.
27. Gördiler āmāde bisāṭ-ı ṭarab
28. Başladılar ʿişrete her rūz u şeb

āmāde görür:

1. **āmāde görür:**-*ür*
Tarih 127
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hazır görmek, hazırlanmış bulmak.
13. Bī-taʿab şāhid-i āmāli görür āmāde
14. Çeşm-i ümmīde olan sürme-keş-i istiġnā

āmāde ide:

1. **āmāde ide:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Hazırlamak, vermek.
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı füzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫᵛāhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

2. **āmāde ide:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Hazırlamak, vermek.
33. Nābīyā ḫayr ile āsānlıġla
34. İde maḳṣūdını āmāde Ḫudā

āmāde idelüm:

1. **āmāde idelüm:**-*elüm*
Kaside 17
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Hazır hale getirmek, hazırlamak.

17. ʿI̱d geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

āmāde ider:
1. **āmāde ider:**-*er*
Gazel 764
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hazırlamak, hazır hale getirmek.
3. İder hep çār-sūy-ı ġaybdan erzākum āmāde
4. Sipihr-i bī-ḳarāruñ püşt-māl-i ebr dūşında

āmāde idicek:
1. **āmāde idicek:**-*icek*
Kaside 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hazırlamak, hazır hale getirmek.
11. Yanup yıkılup acıyup aġlayarak biraz
12. Āmāde idicek sözine gūş-ı raġbeti

āmāde idüm:
1. **āmāde idüm:**- *i, -dü, -m*
Tarih 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir yerde bulunan, huzurda olan.
7. Faḳīr āmāde idüm rūzenüñ rūz-ı nuḫustında
8. Ki bu vażʿı o meczūb-ı İlāhī iḫtirāʿ itdi

āmāde itse:
1. **āmāde itse:**-*se*
Gazel 781
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hazırlamak, hazır hale getirmek.
9. Düşmez āġūşına Nābīʾnün o vaḥşī itse
10. Daġdan sinede biñ ḥalḳa-i dām āmāde

āmāde oldı:
1. **āmāde oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Bir şeye hazır hâlde olmak.
67. Çıḳdı üsrüb aradan ṭop u tüfeng itdi sükūt
68. Oldı āmed-şūde āmāde sefīr u peyġām

āmāde olmadın:
1. **āmāde olmadın:**-*ma, -dı, -n*
Gazel 781
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hazır olmak, mevcut bulunmak.
1. Olmadın būy-ı gül-i kāma meşām āmāde
2. Olur āġūş-ı meşāmumda zükām āmāde

āmāde olsa:
1. **āmāde olsa:**-*sa*
Gazel 592
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir şeye hazır hâlde olmak.
7. Bāde-i kām olsa da āmāde ẕevḳe vaḳt yoḳ
8. Ḥıfẓdan şām ü seḥer seng-i ḥasedden şīşesin

āmāde olsun:
1. **āmāde olsun:**-*sun*
Gazel 515
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir şeye hazır hâlde olmak.
5. Olsun āmāde hücūm-ı mekes-i idbāre
6. Der-i inʿāmın iden cūş-ı gedādan maḥrūm

āmāde olur:
1. **āmāde olur:**-*ur*
Gazel 781
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hazır olmak, mevcut bulunmak.
1. Olmadın būy-ı gül-i kāma meşām āmāde
2. Olur āġūş-ı meşāmumda zükām āmāde

2. **āmāde olur:**-*ur*
Gazel 781
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir şeye hazır hâlde olmak.
5. Sen hemān destüni gül-çīn-i niyāz eyleye gör
6. Dem gelür ey dil olur gülşen-i kām āmāde

āmāde olur idi:
1. **āmāde olur idi:**-*ur , -i, -di*
Gazel 852
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir şeye hazır hâlde olmak.
3. Her ṣabāh olur idi naḳd-i murād āmāde
4. Çıksa her gördüġümüz vākıʿanuñ taʿbīri

āmāde-i feyż-i ḫaṭavāt it:
1. **āmāde-i feyż-i ḫaṭavāt it:**
Gazel 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Başlamanın, adım atmanın mutluluğuna hazırlanmak.
3. Ṭayy eyle cebīnüñle reh-i kūy-ı Ḫudāyı
4. Ebrūlaruñ āmāde-i feyż-i ḫaṭavāt it

āmāde-i ifsād:
1. **āmāde-i ifsād:**
Gazel 650
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Düzeni bozmaya hazır.
7. Bu ribāt-ı çerḫde mümkin midür ḫᵛāb-ı ferāġ
8. Birbirin eczā-yı kevn āmāde-i ifsād iken

āmāde-i nisār-ı ḳudūm-ı ḫazān ider:
1. **āmāde-i nis̱ār-ı ḳudūm-ı ḫazān ider:**-*er*
Gazel 227
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sonbaharın ayaklarına kapanmak için hazırlanmak.
5. Teẕhīb-i bergden ġarażın bāġuñ anladum
6. Āmāde-i nis̱ār-ı ḳudūm-ı ḫazān ider

āmāde-i seng-i mükāfāt it:
1. **āmāde-i seng-i mükāfāt it:**
Gazel 476
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ödül taşını hazırlamak.
9. Var evvel ḫāṭıruñ āmāde-i seng-i mükāfāt it
10. Eger peymāne-i peymānı isterseñ şikest itmek

āmāde-i tārāc-ı ḫazān olmaya:
1. **āmāde-i tārāc-ı ḫazān olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 63
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ölümün, yokluğun yağmalamasına hazır olmak.
3. Bāġ-ı kevn olmaya āmāde-i tārāc-ı ḫazān
4. Naẓar-ı ḫalḳda bir neşv ü nemādur ki gider

āmāl:
1. **āmālüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **17**
Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

2. **āmāl:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Emeller, istekler, ümitler.
7. Laʿl-i lebündür emel-i ṣubḥ u şām
8. Daḫı biz āmāl nedür bilmezüz

3. **āmāli:**-*i*
Gazel 820
Mısra: **16**
Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.
15. Şimdi s̱āḳīl ʿadd ider oldı maḳālümüz
16. Bizden teveḳḳuʿ idecek āmāli ḳalmadı

aʿmāl:
1. **aʿmālümüz:**-*ü, -müz*
Kaside 1
Mısra: **181**
Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.
181. Neyüz biz yā bizüm aʿmālümüz nʾolsa gerek yā Rab
182. Aña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

2. **aʿmāl:**
Gazel 25

Mısra: **11**
Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.
11. Aʿmāl olamaz baḥre göre ḳaṭre-i nā-çiz
12. Taʿdād ḳabūl eylese maġfūr-ı ʿināyet

3. **aʿmālüne:***-ü, -n, -e*
Gazel 29
Mısra: **10**
Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.
9. Taḫtından olur çehre-nümā maʿnī-i iḫlāṣ
10. Aʿmālüne bak ḥaḳḳ-i emānī-i s̱evāb it

4. **aʿmālüñ:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Ameller, işler.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

5. **aʿmālümüz:***-ü, -müz*
Gazel 157
Mısra: **10**
Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.
9. Nābī mürāʿiyān bize itsün mi iltifat
10. Aʿmālümüz fürūḫte dellālümüz mi var

6. **aʿmālle:***-le*
Gazel 379
Mısra: **9**
Hal ve hareketler II Ameller, işler.
9. Īmā çıḳar aʿmālle ʿaceb itmege Nābī
10. Her kim ki ider fevt-i taʿallümde teʾessüf

7. **aʿmāle:***-e*
Gazel 456
Mısra: **5**
Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.
5. Aʿmāle viren neşv ü nemā āb-ı vüżūdur
6. Bī-āb olamaz şaḫları gülşen-i dīnüñ

8. **aʿmāli:***-i*
Gazel 513
Mısra: **9**
Ameller, işler. II Yapılan hayırlar.
9. Herkesüñ pāyına pīçīde olur aʿmāli
10. Ḳayd-ı zencīre sezā pāy-ı meṭāyā-yı ḳalem

aʿmāle yarar:
1. **aʿmāle yarar:**
Gazel 565
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşe yarar, iş görür.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimaġı degül āzāde ḫalelden

aʿmāl-i halayık:
1. **aʿmāl-i ḫalayıḳ:**
Gazel 677
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yaratılanların amelleri.
17. Nābī ne ṭurur mevc-i yem-i fażl-ı İlāhī
18. Aʿmāl-i ḫalayıḳ sebeb-i maġfiret olsa

āmān:
1. **āmān:**
Gazel 560
Mısra: **6**
Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.
5. Girībān-ı edeb āsūdedür ser-pençe-i ġamdan
6. Āmān bī-şermliklerden fiġān bī-bākliklerden

āmān āmān:
1. **āmān āmān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **494**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşırı üzüntü belirtmek için "Of, Of!" anlamında kullanılır.
493. Dād ṣad dād ey ferīd-i zamān
494. Baḫt-ı bed-çihreden āmān āmān

āmān bilmem:
1. **āmān bilmem:***-me, -m*
Gazel 531
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Acımak, merhamet etmek.
1. Ġamze-i dil-berüm amān bilmem
2. Tīr-i ser-tīzüm üstüḫᵛān bilmem

āmān istedi:
1. **āmān istedi:***-di*
Tarih 133
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önce direnirken zor karşısında baş eğip yenenin merhametine sığınmak.
13. Çār-ı bī-çāre āmān istedi çār ü nā-çār
14. Eyledi māşıta ʿafv-ı günehe erkânı

āmān virdi:
1. **āmān virdi:***-di*
Tarih 19
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Müslümanların, idareleri altındaki gayrı Müslimlere verdikleri güvenlik ve yaşama hakkı.
31. Ḫaṣmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

āmān virmez:
1. **āmān virmez:***-mez*
Gazel 223
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahat bırakmak, nefes aldırmak.
3. Hücūm-ı girye elinden alur āmān virmez
4. Ḫayāl-i yāri naẓar gerçi bir zamān idinür

āmāna geldiler:
1. **āmāna geldiler:***-di, -ler*
Tarih 143
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aman dilemek, teslim olmak, af dilemek.
23. Olup maġlūb u ʿāciz dest-bürd-i ṣadr-ı ġāzīden
24. Niyāz ü maʿżeretlerle āmāna geldiler ṣaf ṣaf

aʿmār-ı düşmenān:
1. **aʿmār-ı düşmenān:**
Kaside 7
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Düşmanların ömürleri, yaşları.
147. O ḥalḳa cevher ile bir cerīdedür tīġi
148. Ki ṣafḥasındadur aʿmār-ı düşmenān mesṭur

āmed:
1. **āmede:***-e*
Kıt'a 65
Mısra: **1**
Diyarbakır şehri.
1. Nābiyā āmede ṣāyāndur ezelden dinmek
2. Nüsḫa-i nādire-zāy-ı çemenistān-ı naʿīm

2. **āmed:**
Kıt'a 65
Mısra: **5**
Diyarbakır şehri.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

āmed ü reft:
1. **āmed ü reft:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geliş gidiş.
197. Ḥeft eyyām ile leyālī-i ḥeft
198. Birbirine be-cāyiş āmed ü reft

āmed ü reft-i hayāl-i leb-i yārüñ yiridür:
1. **āmed ü reft-i ḫayāl-i leb-i yārüñ yiridür:***-dür*
Gazel 620
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudağının hayalinin geliş gidiş yeri.
5. Āmed ü reft-i ḫayāl-i leb-i yārüñ yiridür
6. Her zamān sīnedeki zaḫm ḳo nāsūr olsun

āmed-şud:
1. **āmed-şudında:***-ı, -n, -da*
Kaside 1
Mısra: **139**
Gelip gitme, geliş gidiş, varıp gelme.
139. Eger leyl ü nehār āmed-şudında geçse miḳdārın

140. Ḥayāt-ı kāʾināta fāsidāt eylerdi istīlā

2. **āmed-şūde:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **68**
Gelip gitme, geliş gidiş, varıp gelme.
67. Çıḳdı üsrüb aradan ṭop u tüfeng itdi sükūt
68. Oldı āmed-şūde āmāde sefīr u peyġām

3. **āmed-şudı:**-*ı*
Gazel 41
Mısra: **15**
Gelip gitme, geliş gidiş, varıp gelme.
15. Āmed-şudı netice virür nefʿ-i bī-şümār
16. Olmaz ʿabes̱ sevāḥil ile ittiṣāl-i mevc

āmed-şud eyler:
1. **āmed-şud eyler:**-*r*
Gazel 342
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Durmadan gidip gelmek.
3. Göñül mākū-ṣıfat āmed-şud eyler ṭār-ı zülfinde
4. Hele āvārelikden fariġ olmış kāre yüz ṭutmış

āmed-şūd iden:
1. **āmed-şūd iden:**-*en*
Kaside 2
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **-**
Gelip gitmek.
145. Ḫāk-i dergāhına āmed-şūd iden emlāküñ
146. Tār u pūd olmadadur perleri tā yevm-i tenād

āmed-şūd itdi:
1. **āmed-şūd itdi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Gidip gelmek.
27. Rıfḳ u suhūlet üzre itdi edā-yı ḫidmet
28. Āmed-şūd itdi hüccāc maḳṣūda şād u ḫandān

āmed-şud itdürür:
1. **āmed-şud itdürür:**-*dürür*
Gazel 39
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Diyar diyar dolaştırmak.
7. Ẕevḳ-i viṣāl cūlara āmed-şud itdürür
8. Ṭurmaz hevā-yı vaṣluñ ile bir ḳarāra mevc

amed-şūd itse:
1. **amed-şūd itse:**-*se*
Tarih 83
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gidip gelmek.
3. Gelmez nazīri encümen-i kevne bir daḫı
4. Amed-şūd itse nice ṣabāh u nice revāḥ

āmed-şud-ı ḥācetmendān:
1. **āmed-şud-ı ḥācetmendān:**
Kaside 12
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
İhtiyacı olanların eve gelip gitmeleri.
109. Gitdi maṣraf gibi āmed-şud-ı ḥācetmendān
110. Ḫaneden payını īrād gibi çekdi enām

āmed-şūd-ı ziḥām arasında:
1. **āmed-şūd-ı ziḥām arasında:**
Kaside 16
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Kalabalık arasında gidip gelme.
117. Āmed-şūd-ı ziḥām arasında bu nā-tüvān
118. Bir semte ṭoġrı ġafīl iderken ʿazīmeti

ʿamel:
1. ʿ**amel:**
Kaside 1
Mısra: **180**
Niyet ve iradeye bağlı olarak yapılan dünya ve ahirette ceza ve mükâfat konusu olan iş, davranış, ve bilinçli yapılan fiil II Dinî, ahlâkî ve ruhî fiillerin hepsi.
179. O dergāh-ı kerem kim ḫāki iḥsān-hīz-i raḥmetdür
180. Ne ḳadīrdür ʿamel müstevcib-i ʿafv olmaġa ḥāşā

2. ʿ**amelinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 2
Mısra: **227**
İnsanların beden ve kalpleriyle yaptıkları her şey.
227. Sen ṭururken ʿamelinden ider ümmīd-i necāt
228. Kirm-i şeb-tāba baḳar mihr dururken ʿubbād

3. ʿ**amelüm:**-*üm*
Gazel 114
Mısra: **4**
İnsanların beden ve kalpleriyle yaptıkları her şey.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduġına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

4. ʿ**amel:**
Gazel 152
Mısra: **6**
Niyet ve iradeye bağlı olarak yapılan dünya ve ahirette ceza ve mükâfat konusu olan iş, davranış, ve bilinçli yapılan fiil II Dinî, ahlâkî ve ruhî fiillerin hepsi.
5. Teveccüh eyle murāduñ ne ise Mevlāya
6. Eger muḳadder ise ol ḳadar ʿamel yetişür

5. ʿ**amel:**
Gazel 159
Mısra: **17**
Niyet ve iradeye bağlı olarak yapılan dünya ve ahirette ceza ve mükâfat konusu olan iş, davranış, ve bilinçli yapılan fiil II Dinî, ahlâkî ve ruhî fiillerin hepsi.
17. ʿAmel o kārgehüñ kemterīn ḳurāżasıdur
18. Metāʿ-ı ʿilme dinilmez ʿamel bozundısıdur

6. ʿ**amel:**
Gazel 159
Mısra: **18**
Niyet ve iradeye bağlı olarak yapılan dünya ve ahirette ceza ve mükâfat konusu olan iş, davranış, ve bilinçli yapılan fiil II Dinî, ahlâkî ve ruhî fiillerin hepsi.
17. ʿAmel o kārgehüñ kemterīn ḳurāżasıdur
18. Metāʿ-ı ʿilme dinilmez ʿamel bozundısıdur

7. ʿ**amelden:**-*den*
Gazel 501
Mısra: **9**
Niyet ve iradeye bağlı olarak yapılan dünya ve ahirette ceza ve mükâfat konusu olan iş, davranış, ve bilinçli yapılan fiil II Dinî, ahlâkî ve ruhî fiillerin hepsi.
9. Nābī ʿamelden itmezüz ümmīd-i mağfiret
10. Aḥvālümüz ʿināyete vābestedür bizüm

8. ʿ**amelin:**-*i, -n*
Gazel 714
Mısra: **14**
İş, eylem.
13. ʿĀlem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ʿamelin çāh üzre

ʿ**amel itdiyse:**
1. ʿ**amel itdiyse:**-*di, -y, -se*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Gereğini yapmak, amel etmek.
87. Ḫādimi itdiyse ne deñlü ʿamel
88. Olmadı imkān-ı ʿubūr-ı maḥal

ʿ**amel ü ṣūrete:**
1. ʿ**amel ü ṣūrete:**-*e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **191**
Kelime Tipi: **-**
Eylem ve şekil.
191. Ḥaḳ ʿamel ü ṣūrete itmez naẓar
192. Manẓar-ı Ḥaḳdur dil-i rūşen-güher

ʿ**amelden ḳaldı:**
1. ʿ**amelden ḳaldı:**-*dı*
Gazel 565
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İşinden olmak, işinden geri kalmak.
3. İʿmāl iderek kār-ı ne-bāyeste(y)i beste
4. Ālāt-ı sebük-ḫīz-i ḳuva ḳaldı ʿamelden

ʿ**amel-i rüzgār:**
1. ʿ**amel-i rüzgār:**
Gazel 233
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **-**
Rüzgarın işi, esmesi.
5. Girih-güşāyī-i zülfin nesīm itmez ise
6. Bir āh ile ʿamel-i rüzgār mümkindür

ʿamel-künān-ı riyā:
1. ʿ**amel-künān-ı riyā:**
Gazel 206
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Riya ile ibadet edenler.
5. Metāʿ-ı zühd ṣığışmazdı mahzen-i dehre
6. ʿAmel-künān-ı riyā işledükçe ṣatmasalar

āmīhte:

1. **āmīhte:**
Gazel 162
Mısra: **7**
Karışmış, karışık olan.
7. Gelür āmīhte āvāze-i eṭfāl-i hevā
8. H̱ᵛāce-i ders-i ġamuñ ḫāne-i dil mektebidür

2. **āmīhtedür:**-*dür*
Gazel 381
Mısra: **9**
Karışmış, karışık olan.
9. Āmīhtedür birbirine nīk ü bed-i kevn
10. Gül eylemese eyleyemez ḫār taḫallüf

3. **āmīḫte:**
Gazel 434
Mısra: **10**
Karışmış, karışık olan.
9. Meşḳ-i düşnām itme ʿuşşāḳa ne lāyıḳdur kʾola
10. Zehr ile āmīḫte laʿl-i şeker-bāruñ senüñ

4. **āmīḫtedür:**-*dür*
Gazel 482
Mısra: **1**
Karışmış, karışık olan.
1. Mū-be-mū ḥüsn ile āmīḫtedür rūy-ı Ḫalīl
2. Rū-be-rū luṭf ile engīḫtedür ḫūy-ı Ḫalīl

5. **āmīḫte:**
Gazel 634
Mısra: **2**
Karışmış, karışık olan.
1. Gendümüñ ẕillet ile ḫākde görme selefin
2. Sükkeriyyāt ile āmīḫte sīr it ḫalefin

āmīhte eylemez:

1. **āmīhte eylemez:**-*mez*
Kaside 12
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Karıştırmak.
81. Ḫıdmete çāpük ü çālāk iden şedd-i niṭāḳ
82. Kāmına eylemez āmīhte yek ẕerre ḫırām

āmīḫte eylemiş:

1. **āmīḫte eylemiş:**-*miş*
Kaside 17
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Karıştırmak.
29. Eylemiş terkīb-i cism-i pākine āmīḫte
30. Lemʿa-i dāniş fürūġ-ı dil ṣafā-yı cevheri

āmiḫte idüp:
1. **āmiḫte idüp:**-*üp*
Kaside 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Karıştırmak.
9. İdüp āmiḫte ḫuşk ü ter ü germ ü serdi
10. Çār rükn üstine yapmış bu bināyı üstād

āmīhte olmış:

1. **āmīhte olmış:**-*mış*
Tarih 127
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Karışmış, karıştırmış olmak.
55. Nūr ile rūḥdan āmīhte olmış ṣūret
56. Ṣūret-i aḥsen-i taḳvīme ḳonılmış maʿnā

āmīḫte ṣun:

1. **āmīḫte ṣun:**
Gazel 408
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Karıştırarak sunmak.
7. Bādeyi āb ile āmīḫte ṣun ey Sākī
8. Ḫayli demdur ki ḥakīmāne günāh eylemedük

āmiḫte-i şekve-i hicrān itdi:
1. **āmiḫte-i şekve-i hicrān itdi:**-*di*
Gazel 493
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık şikayetlerine karışmak.
7. İtdi sözün āmiḫte-i şekve-i hicrān
8. Mest olmaġ ile ḫalt-ı kelām eyledi bülbül

āmīhte-i ṣoḥbet:

1. **āmīhte-i ṣoḥbet:**
Gazel 47
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sohbete karışmış, dahil olmuş.
3. Fikr-i yār ile ben āmīhte-i ṣoḥbet iken
4. Başladı girmeġe ol ḫalvete de ġam küstāḫ

ʿāmil:
1. ʿ**āmil:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **158**
Amel eden, bildiklerini uygulayan, ibadet ve diğer kulluk görevlerini eksiksiz yerine getiren.
157. Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm
158. ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u kerīm

āmīn:

1. **āmīn:**
Tarih 51
Mısra: **54**
Duâlardan ve hayır temennîlerinden sonra, "Allah kabul etsin, öyle olsun!" anlamında kullanılan söz.
53. Yaz duʿāsın cebīn-i dīvāra
54. Nābīyā her gören disüñ āmīn

2. **āmīn:**
Tarih 76
Mısra: **34**
Duâlardan ve hayır temennîlerinden sonra, "Allah kabul etsin, öyle olsun!" anlamında kullanılan söz.
33. Duʿā-yı devleti bir gūne vācib ehl-i İslāma
34. Kʾaña āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

āmirzişümü istibʿād eyler idüm:
1. **āmirzişümü istibʿād eyler idüm:**-*r , -i, -dü, -m-üm, -ü*
Kaside 2
Mısra: **270**
Kelime Tipi: **Ayet**
Allah'ın rahmetinden affedilişime ihtimal vermek (Yusuf Suresinin 87. ayetinin "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin, doğrusu kafirlerden başkası Allah'ın rahmetinden ümidini kesmez" manasına atfen).
269. Yeʾs küfr olmasa ol deñlü günehkārum kim
270. Kendü āmirzişümü eyler idüm istibʿād

āmīziş:

1. **āmīzişi:**-*i*
Gazel 180
Mısra: **14**
Karışma, uyuşma, iki veya daha fazla şeyin karışıp kaynaşarak tek cisim hâline gelmesi.
13. Basṭ-ı ās̱ār itmede muḥtācdur ḫāke felek
14. Nābīyā her ʿizzetün āmīzişi ẕılletledür

2. **āmīzişini:**-*i, -n, -i*
Gazel 405
Mısra: **15**
Bir arada bulunma, görüşüp kaynaşma, imtizaç, ülfet ü işret.
15. Bildiler ẓāhir ile bāṭınuñ āmīzişini
16. Rengīni reng-i enesinde görenler mānuñ

3. **amīziş:**
Gazel 844
Mısra: **12**
Bir arada bulunma.
11. Hem-reng-i gül-ruḫān olur itdükçe ʿan-ḳarīb

12. Amīziş erġavān ile berg-i semenleri

āmīziş bulmış:

1. **āmīziş bulmış:**-*mış*
   Tarih 30
   Mısra: **45**
   Kelime Tipi: -
   Karışmak, kaynaşmak, birleşmek.
   45. Bulmış āmīziş zemīn ile zamān bir ġūne kim
   46. Çeşm-i gerdūn farḳdan ḳaldı ʿarażla cevheri

āmīziş iderüz:

1. **āmīziş iderüz:**-*er, -üz*
   Gazel 189
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: -
   Uyum sağlamak, alışmak.
   3. Mis̱āl-i āb iderüz nīk ü bedle āmīziş
   4. Bu kārgehde muʿayyen mizācumuz yoḳdur

āmīziş itdüren:

1. **āmīziş itdüren:**-*en*
   Gazel 701
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: -
   İç içe girdirmek.
   5. Āhir miyānumuzda ḳomaz āb u āteşi
   6. Āmīziş itdüren ḫuṣemā-yı ʿanāṣıra

āmīziş itse:

1. **āmīziş itse:**-*se*
   Kıt'a 41
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: -
   İç içe girmek.
   1. İtse āmīziş iki cins olur ḳuvvet-yāb
   2. İddiʿā itdügüme beyt-i düvüm şāhiddür

āmīziş itsün:

1. **āmīziş itsün:**-*sün*
   Gazel 664
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: -
   İç içe girmek.
   9. Ol ḳadar mekr ü nifāḳ itmiş sirāyet ḫalka kim
   10. Ḳorḳaram āmīziş itsün meclis-i tas̱vīr ile

amīziş virüp:

1. **amīziş virüp:**-*üp*
   Kaside 1
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: -
   Karıştırmak, iki veya daha fazla şeyin karışıp kaynaşarak tek cisim hâline gelmesini sağlamak.
   11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
   12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

āmīziş-i esbābdan:

1. **āmīziş-i esbābdan:**-*dan*
   Gazel 669
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: -
   Uygun ortamın oluşması, sebebplerin uyuşması.
   5. Müyesser olmadı āmīziş-i esbābdan sūdum
   6. Müsebbibden ḥicāba düşmeden ġayrī sebeplerle

āmīziş-i gerd-i teşviş:

1. **āmīziş-i gerd-i teşviş:**
   Gazel 52
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: -
   Toz toprakla kaynaşma.
   11. Yine medḫal bulur āmīziş-i gerd-i teşviş
   12. Olsa da zād-ı tevekkülle pür-enbān-ı ümīd

āmīziş-i lezzāt-ı hevā:

1. **āmīziş-i lez̠z̠āt-ı hevā:**
   Gazel 105
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: -
   Aşk lezzetine alışılıp sıradanlaşması.
   3. Mürde eyler dili āmīziş-i lez̠z̠āt-ı hevā
   4. Şemʿ olur mürde güşād olduġı dem revzenler

āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan:

1. **āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan:**-*dan*
   Gazel 572
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: -
   Dünyaya bağlayan alakalarla geçinme.
   3. Budur ḥikmet nemed-pūş olmaġa ehl-i fenānuñ kim
   4. Nemed āzādedür āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan

ammā:

1. **ammā:**
   Kaside 1
   Mısra: **68**
   Ancak, ama.
   67. Muḥīṭüñ vaṣfıdur ʾaz̠b u ücāc-ı lez̠z̠et-i enhār
   68. Müsemmā vāḥid ammā muḫtelif evṣāf ile esmā

2. **ammā:**
   Kısa Mesnevi 2
   Mısra: **51**
   Ancak, ama.
   51. Ammā ne hümā hümā-yi gül-per
   52. Her beyżası reşk-i mihr-i enver

3. **ammā:**
   Kısa Mesnevi 2
   Mısra: **69**
   Ancak, ama.
   69. Ammā nice şeh ḫalīfe-i dīn
   70. Āb-ı ruḫ-ı gülşen-i selāṭīn

4. **ammā:**
   Kaside 2
   Mısra: **311**
   Ancak, ama.
   311. Ḫak-i dergāhuña şāyeste degüldür ammā
   312. Süllem-i nūrdur itdüm ceberūta iʿdād

5. **ammā:**
   Kısa Mesnevi 6
   Mısra: **14**
   Ancak, ama.
   13. Rind-i dil-zinde-i Şeyḫ Ḥayderʾdür
   14. Ḥayder ammā ʿaceb ḳalenderdür

6. **ammā:**
   Kaside 7
   Mısra: **221**
   Ancak, ama.
   221. İrişdi herkese ḥālince hiṣṣeṣi ammā
   222. Benüm de hiṣṣeme ḳaldı duʿā-yı dūr-ā-dūr

7. **ammā:**
   Kaside 9
   Mısra: **125**
   Ancak, ama.
   125. ʿArż-ı mihr eylemeġe başladı devrān ammā
   126. Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

8. **ammā:**
   Kaside 11
   Mısra: **54**
   Ancak, ama.
   53. O nev-ʿarūsun ola cebhe-i niẓāmında
   54. Ṣenā-yı āṣafa ammā bu vech ile elḳab

9. **ammā:**
   Gazel 15
   Mısra: **6**
   Ancak, ama.
   5. Belki eylerdüm saña şāyeste ḫıdmetde ḳuṣūr
   6. Ben günāh eylerdüm ammā sen şevāb itdün bu şeb

10. **ammā:**
    Gazel 15
    Mısra: **7**
    Ancak, ama.
    7. Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḫun ʿaksiyle sen
    8. Dīde-i aġyārı mīnā-yı gül-āb itdün bu şeb

11. **ammā:**
    Kaside 15
    Mısra: **5**
    Ancak, ama.
    5. Cümle āzürdeyüz evżāʿ-ı felekden ammā
    6. Bizden efzūn sañadur ġadri eyā şāh-ı kerem

12. **ammā:**
    Kaside 16
    Mısra: **60**
    Ancak, ama.
    59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī

60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

13. **ammā:**
Kıt'a 22
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. İftirāḳ eyler ise birbirisinden ammā
4. Hem peder ferd ḳalur żāyiʿ olur hem ferzend

14. **ammā:**
Kaside 24
Mısra: **125**
Ancak, ama.
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıḳ-ı taḥsīn olacaḳ ḥüsn-i edā

15. **ammā:**
Gazel 26
Mısra: **2**
Ancak, ama.
1. Ḳāṣid görinür gerçi ki dükkān-ı ḳanāʿat
2. Der-kārdur ammā yine mizān-ı ḳanāʿat

16. **ammā:**
Gazel 29
Mısra: **11**
Ancak, ama.
11. Refʿ eyle duʿā niyyetine destüñi ammā
12. Taḳṣīr-i ʿibādetde ruẖ-ı şerme niḳāb it

17. **ammā:**
Gazel 31
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Virmiş ammā beyyinātuñ beynini tevfīḳ içün
4. Ẕāt-ı bī-ʿillet ʿaceb ʾilletle teʾnīs̱-i s̱ebāt

18. **ammā:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Teber hīzümden alur intiḳāmın āteşüñ ammā
6. Sen āhen-dillük itme sebḳat itmiş mā-cerādan geç

19. **ammā:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī
10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

20. **ammā:**
Gazel 54
Mısra: **14**
Ancak, ama.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḥṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

21. **ammā:**
Gazel 60
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Egerçi vażʿ-ı sengīndür düşen meh-rūlara ammā
6. Virür çoḳ ḥüsn vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler

22. **amma:**
Gazel 72
Mısra: **6**
Ancak, ama.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

23. **ammā:**
Gazel 74
Mısra: **11**
Ancak, ama.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre müncez̠ibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

24. **ammā:**
Tarih 77
Mısra: **19**
Ancak, ama.
19. Eyyām-ı gadri ammā pāyāna irdüginden
20. İtdi irādet-i Ḥaḳ ṭayy-ı zamān-ı ʿudvān

25. **ammā:**
Gazel 92
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Kāküli şām-ı zemistān o perīnün ammā
8. Rūyı takvīm-i cemālinde meh-i āzerīdür

26. **ammā:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

27. **ammā:**
Kıt'a 112
Mısra: **4**
Ancak, ama.
3. Aḳıtdı gerçi ki seyl-āb-ı çeşmümüz o perī
4. Şümürde eyledi ammā o da zer-i ẖalī

28. **ammā:**
Gazel 116
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Ey bihişt itmedesin dūzaẖa nāziş ammā
4. Gālibā senden anuñ talibi bisyārcadur

29. **ammā:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Ancak, ama.
11. Biz āremīde-i keştī-i ġafletüz ammā
12. Nefes nefes cereyan üzredür sefīne-i ʿömr

30. **ammā:**
Tarih 122
Mısra: **11**
Ancak, ama.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saẖtı yek-ser seng-i zend ü ṣaẖre-i ṣammā

31. **ammā:**
Tarih 122
Mısra: **14**
(Tahmin için) Kim bilir ne kadar çok.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

32. **ammā:**
Gazel 126
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Ne suẖan rifʿatine seng-i binānuñ ammā
10. Suẖan engüşter-i iḳbāle nigīn olmadadur

33. **ammā:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Ancak, ama.
7. Gerçi ḳumāş-ı tevbeye yoḳ ḳābiliyyetüm
8. Ammā ʿināyet-i ezelī rūz-merredür

34. **amma:**
Gazel 132
Mısra: **2**
Ancak, ama.
1. Ben ol ẖāküm ki ẖurşīd-i cihān-ārā celīsümdür
2. Tenüm süflīdür amma maʿnī-i ʿulvī enīsümdür

35. **ammā:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

36. **ammā:**
Gazel 150
Mısra: **12**
Ancak, ama.
11. Miftāḥ-ı müşkilāt-ı cihānda egerçi ṣabr
12. Ammā girāncadur ʿacabā āhenīn midür

37. **amma:**
Gazel 159

Mısra: **14**
Ancak, ama.
13. Taʿaffünātını yād eyle beyża vü ferḫüñ
14. Piliç leẕīẕdür amma çepel bozundısıdur

38. **ammā:**
Gazel 163
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Ḫalvetkede-i ḳalbe ḫayālüñ gelür ammā
6. Dīvān-ı ḥaḳīḳatde mecāzuñ yiri yoḳdur

39. **ammā:**
Gazel 163
Mısra: **11**
Ancak, ama.
11. Ḥāl-i dili ʿarż itmedesin çeşmine ammā
12. Mestāneye fetḥ-i der-i rāzuñ yiri yoḳdur

40. **ammā:**
Gazel 166
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ḫākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

41. **ammā:**
Gazel 167
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Pā-bend-i taʿalluḳ görinür sinede ammā
8. Āzāde-dil ol ḳaydda maḥbūs degüldür

42. **ammā:**
Gazel 167
Mısra: **19**
Ancak, ama.
19. Sazende daḫı rütbe-i ẕılletdedür ammā
20. Remmāl ü müneccim gibi menḫūs degüldür

43. **ammā:**
Gazel 176
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Esbāb-ı ṣafā ʿaḳl diyārındadur ammā
4. Vādī-i cünūnun daḫı çoḳ ʿālemi vardur

44. **amma:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Ancak, ama.
3. Naḳş eyle ey muṣavvir ḥüsn-i cemāl-i yāri
4. Āhū-yi çeşm-i şūḫın amma remīde göster

45. **ammā:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Ancak, ama.
13. Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan
14. Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür

46. **ammā:**
Gazel 202
Mısra: **2**
Ancak, ama.
1. Dil gerçi ẕevḳ-i vaṣlına yārüñ heveslenür
2. Ammā fedā-yı cāna gelince nekeslenür

47. **ammā:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Dil farż idelüm lāyıḳ-ı iḥsān imiş ammā
10. Ḫālī olıcak kīse-i ʿālem ne virürler

48. **ammā:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Egerçi rūz-ı rūşenveş degüldür ṣāf-dil ammā
6. Yine setr eyleyen aḥvāl-i ḫalḳı perde-i şebdür

49. **ammā:**
Gazel 207
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

50. **ammā:**
Gazel 221
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
4. Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür

51. **ammā:**
Gazel 260
Mısra: **2**
Ancak, ama.
1. Biz gerçi luṭf-ı ṭabʿ ile meşhūrlardanuz
2. Ammā ṣafā-yı meykededen dūrlardanuz

52. **ammā:**
Gazel 265
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Egerçi ẕıllı gedādan ziyādedür ammā
10. Ḥarīṣ-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

53. **ammā:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Gerçi ḫaṭ ḳaraladı ṣafha-i ḥüsnin ammā
4. Meşḳ-i nāz itmededür ḫāme-i müjgānı henūz

54. **amma:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma
6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

55. **amma:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. ʿĀlem-i ṣuġrāyuz amma ʿālem-i kübrā ile
8. Keffe-i mīzān-ı ḥikmetde berāber gelmişüz

56. **ammā:**
Gazel 306
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Olur fevvārelerde pāre pāre āb-ı cūy ammā
10. Dil-i deryā-nümāyiş Nābiyā maḳsem ḳabūl itmez

57. **amma:**
Gazel 312
Mısra: **6**
Ancak, ama.
5. Egerçi ser-be-ser bīdārlıkdur şām-ı hicrānuñ
6. Nümūdār-ı ḫayāl olmaḳda amma ḫᵛābdan ḳalmaz

58. **ammā:**
Gazel 318
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
4. Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez

59. **ammā:**
Gazel 318
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Murād üzre olurduk mīve-çīn-i naḫl-i kām ammā
10. İrişmez kāmet-i kūtāh-ı himmet devlet el virmez

60. **ammā:**
Gazel 320
Mısra: **6**
Ancak, ama.
5. Bu deyr-i köhnede bir lāyıḳ-ı naẓar büt yoḳ
6. Ġarīb-i tālibüz ammā kitāba muḥtācuz

61. **ammā:**
Gazel 325
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Ümīd-i nūş-ı meyle ḫāksār olmak güzel ammā
4. Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz

62. **ammā:**
Gazel 325
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Çıkar bir gün ẓuhūra inkisār-ı ḫāṭırum ammā
6. Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rū-be-rū çıḳmaz

63. **ammā:**
Gazel 328
Mısra: **10**
Ancak, ama.
9. Bir şemʿdür cihāna sermāye-baḫş-ı sūziş
10. Ammā bu sūzun aslın pervāneler de bilmez

64. **ammā:**
Gazel 332
Mısra: **2**
Ancak, ama.
1. Ẓāhirde gerçi ney gibi ḫāmūşlardanuz
2. Ammā hevā-yı vaṣl ile pür-cūşlardanuz

65. **amma:**
Gazel 382
Mısra: **14**
Ancak, ama.
13. Rāhında ḫāklük sebeb-i vuṣlat olduġı
14. Bir şarṭ-ı ḫuşkdur gider amma cezāsı yoḳ

66. **ammā:**
Gazel 383
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Ẕevḳi var cilve-i yekrān-ı ġurūruñ ammā
4. Olmasa pençe-i idbār-ı ʿinān-gīr olmaḳ

67. **ammā:**
Gazel 388
Mısra: **2**
Ancak, ama.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

68. **ammā:**
Gazel 388
Mısra: **8**
Ancak, ama.
7. Gülzār-ı ḥüsni gerçi letāfetde bī-bedel
8. Ammā hevāsınuñ o ḳadar iʿtidāli yoḳ

69. **ammā:**
Gazel 388
Mısra: **12**
Ancak, ama.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

70. **ammā:**
Gazel 389
Mısra: **8**
Ancak, ama.
7. Benzer dıraḫt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

71. **ammā:**
Gazel 389
Mısra: **14**
Ancak, ama.
13. Ḥasret-keş-i dehānı iken ḫalḳ-ı kāʾināt
14. Ammā o şāh-ı ḥüsn yanında vücūdı yoḳ

72. **ammā:**
Gazel 391
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya
6. Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ

73. **amma:**
Gazel 395
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i vuṣlata amma
6. Ol dāʿiye-i daġdaġa-fermādan uṣanduḳ

74. **ammā:**
Gazel 407
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Maḥallesin ṭolaşur dil o āfetüñ ammā
4. O ṣaydgāhda bir gün şikar olur giderek

75. **ammā:**
Gazel 448
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Bu bezmüñ tālib olduḳ biz daḫı ṣahbāsına ammā
4. Görüp sāḳīde rūy-ı imtinān sāġardan el çekdük

76. **ammā:**
Gazel 469
Mısra: **4**
Ancak, ama.
3. Egerçi leẕẕeti inkār olunmaz niʿmet-i vaṣluñ
4. ʿĀceb ʿālemdür ammā şām-ı firḳatde ḫayāl itmek

77. **ammā:**
Gazel 477
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Perestişkārlık teklifi ʿuşşāḳa güzel ammā
10. Hele o ḫastegān-ı miḥnetüñ tāb ü tüvānın bul

78. **amma:**
Gazel 477
Mısra: **12**
Ancak, ama.
11. İderseñ ġamze-i ser-tīzüne taʿlīm-i ḫūn-rīzi
12. Seni gördükde amma ʿāşıḳun beñzinde ḳanın bul

79. **amma:**
Gazel 481
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Çerḫün ḫilāf-ı devri var amma senüñ gibi
6. ʿUşşāḳa kesr-i ḫāṭır ile müttehem degül

80. **amma:**
Gazel 485
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

81. **ammā:**
Gazel 495
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Çıkardı gūşe-i bām-ı viṣāle dil ammā
6. Ḫam-ı kemend-i emel küngür-i recāda degül

82. **ammā:**
Gazel 505
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Egerçi vaʿde-i teşrif virdi yār ammā
8. Tereddüdüm bu ki göñlümce iḥtirām idemem

83. **ammā:**
Gazel 524
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Gerçi ḫᵛāhişger-i vaṣlun ḳatı çoḳdur ammā
10. Kimi şāyeste-i destūr ideceksin bilmem

84. **amma:**
Gazel 532
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Rind-i dil-suḫteye āb-ı revāndur amma
6. Āteş-i ḫırmen-i erbāb-ı riyādur suḫanum

85. **ammā:**
Gazel 536
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Şemʿveş āteş-zebānam Nābiyā ammā beni
10. Maḥrem-i rāz eylemezdi kimse ḫāmuş olmasam

86. **ammā:**
Gazel 556
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. İdersin kākülin bāziçegāh-ı ārzū ammā
6. Ṣabāyı ḳande ḳorsun ḫāṭır-ı aḥbābın neylersin

87. **ammā:**
Gazel 558
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Olur taḫẕīre bāʿis̱ düşmen ammā dost taʾẕīre
8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

88. **ammā:**
Gazel 579
Mısra: **4**
Ancak, ama.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ḫamūş
4. Ammā açılsa ḫātem olur līk bī-nigīn

89. **ammā:**
Gazel 580
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Ṣaydı ṣayyād şikār itmede söz yoḳ ammā
8. Ḳayd-ı ṣayda düşürür ṣayd daḫı ṣayyādın

90. **ammā:**
Gazel 583
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Egerçi bir yire geldüm o şūḫ ile ammā
4. Niyāzmend-i viṣāl olmadum ḥicābumdan

91. **ammā:**
Gazel 598
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Düşürdüñ yāre farżā fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz ammā
4. Görince cebhesinde çīn-i istiġnā ne söylersin

92. **ammā:**
Gazel 598
Mısra: **6**
Ancak, ama.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

93. **ammā:**
Gazel 599
Mısra: **15**
Ancak, ama.
15. Leṭāfetde egerçi mū-miyān meşhūrdur ammā
16. Ṭolar āġūş-ı ḥasret vaṣl-ı ḫūbān-ı ten-āverden

94. **ammā:**
Gazel 600
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Āh idersin ser-i rāhında o māhun ammā
4. Ḳorḳarum ol güle derd-i ser-i rāh olmayasın

95. **ammā:**
Gazel 617
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Ḳaddüm ḫam oldı olmadum ammā yine ḫalāṣ
10. Dünyā içün diyenlere bu iltiyāmdan

96. **ammā:**
Gazel 624
Mısra: **8**
Ancak, ama.
7. Hem-rengsüñ ey baḫt-ı siyeh zülf-i bütāna
8. Ammā nʾideyüm öylece berbād olamazsın

97. **ammā:**
Gazel 680
Mısra: **6**
Ancak, ama.
5. Göñlümce nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ
6. Ey büʾl-heves ammā saña pāyende ḳalursa

98. **ammā:**
Gazel 682
Mısra: **1**
Ancak, ama.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

99. **ammā:**
Gazel 695
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Sünbülde müsteʿārdur ammā bu reng ü būy
4. Faḳr-ı piyāz sünbüledür imtiyāzda

100. **ammā:**
Gazel 696
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce leẕẕet var içinde

101. **ammā:**
Gazel 698
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi ammā
8. Pek ṣakla büyük yirden emānet var içinde

102. **ammā:**
Gazel 698
Mısra: **11**
Ancak, ama.
11. Nefy eyler idüm ʿālemüñ āsāyişin ammā
12. Erbābı içün künc-i ferāġat var içinde

103. **ammā:**
Gazel 698
Mısra: **16**
Ancak, ama.
15. Āsān idi ḫᵛāhişgerī-i manṣıb-ı vuṣlat
16. Ammā nʾideyüm ḳayd-ı liyākat var içinde

104. **ammā:**
Gazel 698
Mısra: **17**
Ancak, ama.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

105. **ammā:**
Gazel 704
Mısra: **10**
Ancak, ama.
9. Ol meh saña vaʿd eylemiş emdürmege laʿlin
10. Ammā ara aġzın ṣaḳın olmaya mekīde

106. **ammā:**
Gazel 712
Mısra: **2**
Ancak, ama.
1. Cihānda olduġından ʿādetā bāb-ı kerem beste
2. Dehān-ı resm-i lā oldı güşād ammā neʿam beste

107. **ammā:**
Gazel 712
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Olur tāze esīrān-ı dile taʿẓīm içün ammā
4. Ser-ā-pā gīsū-yı dildārda her mūy-ı ḫam beste

108. **ammā:**
Gazel 727
Mısra: **10**
Çok, pek.
9. Gehī ayāga çalarlar metāʿ-ı rāyic iken
10. Taḥammül itmede ammā ʿacībdür lūle

109. **ammā:**
Gazel 727
Mısra: **13**
Ancak, ama.
13. Egerçi meşrebi yābisce gösterür ammā
14. Velīk būse-i lebde lebībdür lūle

110. **ammā:**
Gazel 727
Mısra: **21**
Ancak, ama.
21. Gürūh-ı ṣafreviyāna maraż-fizā ammā
22. Mizāc-ı balġamiyāna tabībdür lūle

111. **ammā:**
Gazel 744
Mısra: **14**
Ancak, ama.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ leẕẕeti

14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

112. **ammā:**
Gazel 787
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
4. O şuḫuñ zülf-i ʿanber-sāyınun sevdāsı var serde

113. **ammā:**
Gazel 787
Mısra: **5**
Ancak, ama.
5. Ben āġūşum güşād itmekde ammā dāye-i gerdūn
6. İder ṭıfl-ı ümīdüm dāmen-i maḥşerde perverde

114. **ammā:**
Gazel 794
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür saġarum Cem ḳanda ben ḳanda

115. **ammā:**
Gazel 822
Mısra: **4**
Ah etmek.
3. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki gülşen-i baḫtuñ
4. Güli be-dest ola ammā be-şarṭ-ı bī-ḫārī

116. **ammā:**
Gazel 830
Mısra: **2**
Ancak, ama.
1. Olurmış ḫançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
2. Dil-i mecrūḥ açılmaz baña ammā yāre besbelli

117. **ammā:**
Gazel 837
Mısra: **5**
Dudağının halkası.
5. Ṣāfdur ẓāhiri erbāb-ı nifākuñ ammā
6. Tīredür sīneleri maḫbere-i sīm gibi

118. **ammā:**
Gazel 840
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Beyt-i nemegīndür ḫaṭ-ı püşt-i lebi ammā
8. Çıḳmazsa eger yeʾse anuñ daḫı meʾāli

119. **ammā:**
Gazel 843
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Tehī ḳaldı nevāl-i vaṣldan ḫᵛān-ı ümīd ammā
8. Velīkin maʿde-i dilden de renc-i imtilā gitdi

120. **ammā:**
Gazel 846
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Bī-şekve idi meşrebüm ammā şirār-ı nār
10. Bī-iḫtiyār göklere çekdi zebānemi

121. **ammā:-, -**
Gazel 860
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. İdersin perçemüñ ḥalvet-nişīn-i kelle-pūş ammā
10. Zebān-ı şāne söyler mū-be-mū esrār-ı pinhānı

122. **ammā:**
Gazel 860
Mısra: **11**
Ancak, ama.
11. Çenārı pāy-māl eyler kedū-yı tīre-baḫt ammā
12. Rehā bulmaz çenāruñ pençesinden żarf-ı dāmānı

123. **ammā:**
Gazel 863
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Mihre daʿvā-yı vefādārī ider çoḳ ammā
10. ʿĀşıḳ-ı ṣadıkı yoḳ mihr-i giyādan ġayrı

124. **ammā:**
Gazel 866
Mısra: **14**
Ancak, ama.
13. Her rūz eyledi nice kirpāsı rū-sefid
14. Ammā sepīdi-i ruḫı ḳaṣṣāre ḳalmadı

ammā ki:

1. **ammā ki:**
Gazel 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
17. Nābī egerçi her biri bir nūr-ı maḥżdur
18. Ammā ki pīşvāları sulṭān-ı enbiyā

2. **ammā ki:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
17. Ammā ki ne ḳaṭre ḳaṭre-i zer
18. Her ḳaṭresi āftāb-ı enver

3. **ammā ki:**
Tarih 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
7. Oldı ammā ki bāʿis̱-i bünyād
8. Şeref-i maḳdem-i ḫidīv-i cihān

4. **ammā ki:**
Kaside 11
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı
98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

5. **ammā ki:**
Kaside 16
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
63. Ammā ki ḳışr-ı zāhiridür bildügüñ senüñ
64. Yoḳ ṭabʿınun ḥaḳāyıḳın idrāke ḳudreti

6. **ammā ki:**
Kaside 24
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
67. Āteş-i ḳahrı ẓuhūr eylese ammā ki olur
68. Seng-i ḫārāda nümāyān es̱er-i pāy-ı hevā

7. **ammā ki:**
Gazel 39
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
5. Āġūşa çekdi cū seni ammā ki reşkden
6. Cūy-ı sirişk-i dīdede gelmez şümāra mevc

8. **ammā ki:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳṭası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

9. **ammā ki:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
3. Leb ẕikrde ammā ki göñül fikr-i cihānda
4. Ḳaldı arada ṣubḥa-i mercān mütereddid

10. **ammā ki:**
Gazel 74
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

11. **ammā ki:**
Gazel 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ama, ancak, ne var ki.
1. Yārün bilürüz bezmümüze raġbeti vardur

2. Ammā ki zamānın gözedür sāʿati vardur

12. **ammā ki:**
Gazel 85
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ama, ancak, ne var ki.
9. Ser tereffuʿ ṣatar gelince seyre ammā ki
10. Yine muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ḳadem olmaz da nʾolur

13. **ammā ki:**
Gazel 86
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
11. Defʿ ider seng-āsyā gibi girānuñ s̱ıḳletin
12. Āb nāzik-ṭabʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür

14. **ammā ki:**
Tarih 104
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
57. Ammā ki daḫı çıkmamağın perde-i şekden
58. Ḥüccet yoġ idi itmeġe taḥḳiḳini imżā

15. **ammā ki:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

16. **ammā ki:**
Tarih 147
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

17. **ammā ki:**
Gazel 150
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
5. Pür nūrdur egerçi süveydā-yı ḫāne-zād
6. Ammā ki ḫāl-i yār ḳadar dil-nişīn midür

18. **ammā ki:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
1. Ḫāk-i Ḥarem ki ʿizzet ile kīmyālanur
2. Ammā ki rüzgār gelür kim hevālanur

19. **ammā ki:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
1. Gülşen-sarāy-ı ʿālem kem dil-güşā degüldür
2. Ammā ki ṭarḥı ḥayfā ṭarḥ-ı beḳā degüldür

20. **ammā ki:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
9. Yoḳ gerçi ṣadme-i sitemünden gūrīzümüz
10. Ammā ki dest-i nāzuna zaḥmet degül midür

21. **ammā ki:**
Gazel 204
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eṣʿabdur

22. **ammā ki:**
Gazel 281
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
1. Yoḳdur egerçi hırka vü teşbīḥ ü tācumuz
2. Ammā ki iʿtibāra yoḳ iḥtiyācumuz

23. **ammā ki:**
Gazel 389
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
3. Ayīne-i ʿademde nuḳūş-ı mükevvenāt
4. Ṣūret-ṣıfat nümūdı var ammā ki būdı yoḳ

24. **ammā ki:**
Gazel 428
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

25. **ammā ki:**
Gazel 488
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
9. Meşhūrdur ki māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn
10. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olur ammā ki hep degül

26. **ammā ki:**
Gazel 493
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
5. Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
6. Ammā ki gele ḫᵛābı ḥırām eyledi bülbül

27. **ammā ki:**
Gazel 499
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
9. Nābī ġarīb-i nüsḫayum ammā ki neyleyüm
10. Her teng-ṭabʿ mesʾele-dānum degül benüm

28. **ammā ki:**
Gazel 501
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
1. Enfāsumuz egerçi ki āhestedür bizüm
2. Ammā ki çerḫe riştesi peyvestedür bizüm

29. **ammā ki:**
Gazel 576
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
1. Maʿnā-yı sitem ẓāhir iken reng-i lebinden
2. Ḳādir miyüz ammā ki sūʾale sebebinden

30. **ammā ki:**
Gazel 578
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

31. **ammā ki:**
Gazel 632
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
3. Gerçi bu ḫum-ḫāne-i dehrüñ sebū-keş rindiyüz
4. Bilmedük ammā ki ṣahbā-yı ṣafā keyfiyyetin

32. **ammā ki:**
Gazel 644
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
7. Zūd-res devlet lezīz ammā ki nā-pāyendedür
8. Devletin ehl-i ḫıred memnun olur teʾḫīrden

33. **ammā ki:**
Gazel 701
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
1. Çoḳdur egerçi dilde murādāt-ı sāʾire
2. Vaṣlundur ibtidā gelen ammā ki ḫāṭıra

34. **ammā ki:**
Gazel 801

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
7. Anı kim pāy-māl eylerse ʿarż-ı inkisār itmez
8. Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde

35. **ammā ki:**
Gazel 822
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
9. Ne ḫoş o dem ki alam deste sāġarı Nābī
10. ʿAkib-zed olmaya ammā ki renc-i ḫumārı

36. **ammā ki:**
Gazel 828
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerḫ-i nigūndan ġayrı

37. **ammā ki:**
Gazel 861
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
15. Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
16. Lafẓ maḥsūsdur ammā ki muḫayyel maʿnā

ammā kim:

1. **ammā kim:**
Tarih 128
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
21. Bu ḳasīde daḫı çoḳ söz götürür ammā kim
22. Komadı tengī-i vaḳt itmeġe maḳṣūdı edā

2. **ammā kim:**
Gazel 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
3. Seḥābāsā nis̱ār-ı mā-melek āsānter ammā kim
4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

3. **ammā kim:**
Tarih 147
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ama, ancak, ne var ki.
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

ammā velī:

1. **ammā velī:**
Gazel 385
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Amma velakin, ne var ki, bununla birlikte.
9. Bu kār-ḫānede Nābī peyām-ı müjde-i vaṣl
10. Metāʿ-ı tāzedür ammā velī nümayişi yoḳ

2. **ammā velī:**
Gazel 495
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Amma velakin, ne var ki, bununla birlikte.
7. Fiġān ü zārın işitdüm esīr-i ṭurresinüñ
8. Egerçi bestedür ammā velī sabāda degül

ʿamr:

1. **ʿamr:**
Kaside 28
Mısra: **13**
Eski fetva metinlerinde erkeği temsil etmek için kullanılan isimlerdendir. (Diğer isimler: Zeyd, Bekir, Beşir, Hâlid).
13. Hemīşe Zeyd nʾola ġālib olsa ʿAmr üzre
14. Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

ān:

1. **ān:**
Tarih 9
Mısra: **26**
An, lahza.
25. Fikr iderken bu çeşmeye tārīḫ
26. Bir ṣadā geldi gūşuma ol ān

2. **añmasun:***-ma, -sun*
Tarih 30
Mısra: **2**
Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.
2. Añmasun ḳaṣr-ı kenār-ı cūybār-ı kevs̱eri
1. Seyr iden bu ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı vālā-manzarı

3. **andandur:***-dan*
Gazel 61
Mısra: **5**
O.
5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ḫavfum andandur
6. Kʾide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

4. **ānını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 144
Mısra: **4**
Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

5. **añdukça:***-dukça*
Gazel 271
Mısra: **5**
Adını söylemek, hatırlayıp ismini zikretmek, yad etmek.
5. Miḥnet-i devleti andukça teselli buluruz
6. ʿİllet-i reşke ḥakīmāne müdāvīyüz biz

6. **añduḳça:***-duḳça*
Gazel 323
Mısra: **3**
Adını söylemek, hatırlayıp ismini zikretmek, yad etmek.
3. ʿAnberīn ḫaṭṭun ile rūyuñı añduḳça velī
4. Bezm-i endīşede bir micmer-i sūzān buluruz

7. **añup:***-up*
Gazel 450
Mısra: **9**
Adını söylemek, hatırlayıp ismini zikretmek, yad etmek.
9. Gehī visālin añup gāh bīm-i hicrini Nābī
10. Ne yārdan geçebildük ne ihtiyār idebildük

aña:

1. **aña:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **71**
Ona.
71. Aña münzel kitāb-ı vaḥy-i mübīn
72. Ḫalḳa oldur veliyy-i niʿmet-i din

2. **aña:**
Kaside 1
Mısra: **10**
Ona.
9. Virüp tertīb eczā-yı muḫālif-gūne-i kevne
10. Dü-renge tārdan dikmiş aña şīrāze-i ibḳā

3. **aña:**
Kaside 1
Mısra: **182**
Ona.
181. Neyüz biz yā bizüm aʿmālümüz nʾolsa gerek yā Rab
182. Aña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

4. **ana:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **20**
Ona.
19. Ḥāşā nice āftāb-ı enver
20. Mihr ana nice olur ber-ā-ber

5. **ana:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **46**
Ona.
45. Ol ebr mi ẓann idersin anı
46. Kim ola her ebr ana müdānī

6. **aña:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **131**
Ona.
131. Bir vechle aña nisbetüm yoḳ
132. Bu ʿātıfete liyāḳatüm yoḳ

7. **aña:**
Kaside 2

Mısra: **69**
Ona..
69. Aña maʿlūm idi esrār-ı kitāb-ı melekūt
70. Gelmedin levḥ-i hecāya kelimāt-ı eb ü cād

8. **aña:**
Kaside 2
Mısra: **83**
Ona.
83. Aña maʿnāsını keşf eyledi levḥ-i ḳaderüñ
84. Eyleyen Ādemʾi esmā ile ancaḳ irşād

9. **aña:**
Kaside 2
Mısra: **122**
Ona.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

10. **aña:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
Ona.
11. Nābiyā gerçi aña cezb-i duʿā itmededür
12. Ṭīb-i ḫulḳı gerek aʿlā vü gerek ednādan

11. **aña:**
Tarih 6
Mısra: **18**
Ona.
17. Her biri istedi kim söyleyeler
18. Aña tārīḫ-i melālet-āmīz

12. **aña:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **56**
Ona.
55. Eylese bir dili biri mesrūr
56. Aña ilḳā ider hezār sürūr

13. **aña:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **88**
Ona.
87. Nāme-i ẕātın idicek inşā
88. Aña mühr-i nübüvvet urdı Ḫudā

14. **aña:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **325**
Ona.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

15. **aña:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **326**
Ona.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

16. **aña:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **327**
Ona.
327. Ḳanda bir şemʿ aña pervāne
328. Ḳanda zencīr aña dīvāne

17. **aña:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **328**
Ona.
327. Ḳanda bir şemʿ aña pervāne
328. Ḳanda zencīr aña dīvāne

18. **aña:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **449**
Ona.
449. Ol ki itmiş Ḫudā aña iḥsān
450. Hüner ü fażl ü dāniş ü ʿirfān

19. **aña:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **196**
Ona.
195. Varaḳ-ı güldür ibtidā-yı bahār
196. Aña virmiş teraḳḳī bāng-i hezār

20. **aña:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Ona.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

21. **aña:**
Gazel 8
Mısra: **10**
Ona.
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluḳ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

22. **aña:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **11**
Ona.
11. Olmaġın İbrāhīm aña nām ü kām
12. Oldı o şehre berekāt-ı tamām

23. **aña:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **100**
Ona.
99. Gördi ki bir gülḫan-ı dūzaḫ-meʾāb
100. Çerḫ-i es̱īr aña naẓar cūy-ı āb

24. **aña:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **110**
Ona.
109. Dāʾire-i ʿaḳldan olmışdı güm
110. Aña ġıdā olmış idi lāy-ı ḫum

25. **aña:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **112**
Ona.
111. Ḫum dibine irkilicek mühmelāt
112. Aña virürlerdi berāy-ı zekât

26. **aña:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **123**
Ona.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

27. **aña:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **137**
Ona.
137. Aña ne lāyıḳ bu maḳūle-edā
138. Eyleme böyle süḫana ictirā

28. **aña:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **201**
Ona.
201. Aña gerekdür dil-i rūşen-revān
202. Cübbe vü destār ile olmaz hemān

29. **aña:**
Tarih 9
Mısra: **22**
Ona.
21. Ol serā-perde-i hümāyūn kim
22. Reşk ider aña günbed-i devrān

30. **aña:**
Tarih 9
Mısra: **28**
Ona.
27. Düşme tārīḫ ḳaydına Nābī
28. Aña virmiş Ḫudā zebān-ı beyān

31. **aña:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **44**
Ona.
43. Ẓāhir olup merḥamet iḫvāndan
44. Virdi ler aña meze vü nāndan

32. **aña:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **91**
Ona.
91. Didi aña oldı müyesser murād
92. Var yüri ol ẕevḳ şümārıyla şād

33. **aña:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **94**
Ona.
93. Nevbet-i ḫᵛāhiş gelicek Aḥmedʾe
94. Aña hitāb itdi bu gūne Dede

34. **aña:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **101**
Ona.
101. Gālib olup līk taḥayyür aña
102. Ḫāṭırına gelmedi bir müddeʿā

35. **aña:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **131**
Ona.
131. Tā aña dek kim zer-i kāmil-ʿıyār
132. Bulduġı sāʿat ʿaded-i çil hezār

36. **aña:**
Kaside 10
Mısra: **16**
Ona.
15. ʿAceb ki almaya ebdāl-ı bülbüli ḥayret
16. Ki gösterür aña her sebze ṣūret-i esrār

37. **aña:**
Kaside 12
Mısra: **2**
Ona.
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ẖamyāze-ı ʿazl olmaya āẖir encām

38. **aña:**
Kaside 15
Mısra: **86**
Ona.
85. Çevirür devleti mānende-i fānūs-ı ẖayāl
86. Şemʿ-i engüşt-i ẖıredle aña lāyıḳ ẖātem

39. **aña:**
Kaside 15
Mısra: **156**
Ona.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

40. **aña:**
Kaside 16
Mısra: **32**
Ona.
31. Esbāb-ı iḥtişāma eger var ise heves
32. Pīrānuñ aña daẖı yaḳışmaz ḳıyāfeti

41. **aña:**
Kaside 16
Mısra: **199**
Ona.
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

42. **aña:**
Tarih 16
Mısra: **40**
Ona.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

43. **aña:**
Tarih 16
Mısra: **41**
Ona.
41. Aña Allāh bir ʿālī ṭabiʿat eylemiş iḥsān
42. Ki beyt-i Ṣāʿib ü ʿUrfīʾye bī-pervā virür maʿnā

44. **aña:**
Tarih 18
Mısra: **12**
Ona.
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

45. **aña:**
Kaside 18
Mısra: **22**
Ona.
21. Ḫaṭṭ-ı Yāḳūt degül ḳıṭʿa-i elmās bile
22. Ḥüsn-i sīmāda leṭāfetde naẓīr olmaz aña

46. **aña:**
Kaside 19
Mısra: **16**
Ona.
15. Üç sütūn ile budur keştī-i Nūh
16. Saṭr-ı fermān aña mevc-i deryā

47. **aña:**
Kaside 20
Mısra: **89**
Ona.
89. Aña lisān-ı ḥāl gerekdür ki ʿarż ide
90. Medḥinden iktisāb olunan vecd ü ḥāleti

48. **aña:**
Tarih 21
Mısra: **3**
Ona.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraẖşān āb u tāb-ı erşedi

49. **aña:**
Tarih 23
Mısra: **10**
Ona.
9. Sāḥil-i ʿālemde çeşm-i meh ṣadef
10. Aña beñzer görmedi dürr-i semīn

50. **aña:**
Tarih 23
Mısra: **17**
Ona.
17. Aña kāfīdür işāret Nābīyā
18. Ḥaḳ kelāmında hüveʾl-fażlüʾl-mübīn

51. **aña:**
Kaside 24
Mısra: **35**
Ona.
35. Virdi bir revnaḳ-ı tāze aña meşşāte-i ṣunʿ
36. Ki nigāh eyleyenüñ hūşını eyler yaġmā

52. **aña:**
Kaside 25
Mısra: **7**
Ona.
7. Aña çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn gerek kim eyleye idrāk
8. Verā-yı çeşm-i tendür ʿizz ü şānı Şeyẖ Ebū-Bekrüñ

53. **aña:**
Tarih 29
Mısra: **15**
Ona.
15. Eylemiş Ḥaḳ aña bir ḳuvvet ʿaṭā
16. Kim çeker olsa kemān-ı āhenīn

54. **aña:**
Gazel 31
Mısra: **6**
T. Ona.
5. Tā ide ẖāṣṣiyeti teʾs̱īr ṭabʿ-ı ādeme
6. Göstere cümle mevālīd aña rūy-ı iltifāt

55. **aña:**
Gazel 31
Mısra: **10**
T. Ona.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerẖ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

56. **aña:**
Tarih 36
Mısra: **24**
Ona.
23. Nūr-ı īmān ile pür Kaʿbe-i dīndür ṣadrı
24. Aña kındīldür ol ḳalb-i münevver-sīmā

57. **aña:**
Tarih 41
Mısra: **3**
Ona.
3. Yaʿnī maẖdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ
4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

58. **aña:**
Tarih 41
Mısra: **6**
Ona.
5. Pānzdeh sāle bu germ-ābe ẖarāb olmışken
6. Oldı menvī aña termīm ile istiḥkâmı

59. **aña:**
Gazel 43
Mısra: **9**
Ona.
9. Olmazdı aña zīr-i nigīn ser be-ser āfāk
10. Ṣıdḳ olmasa Nābī nefes-i bāz-pes-i ṣubḥ

60. **aña:**
Tarih 52
Mısra: **18**
Ona.
17. Olmış güşāde pençe-i deryūzeger gibi
18. Nisbetle aña ẖamse-i gencūr-ı Gencevī

61. **aña:**
Tarih 57
Mısra: **4**
Ona.
3. Şehr-i ceddüʾl-enbiyā yaʿnī Ruhāʾda virdi
4. Ḥaḳ maḥż-ı luṭfından aña bir ġonce-i gülşen-fürūz

62. **aña:**
Tarih 57
Mısra: **5**
Ona.
5. Öyle ṭıfl-ı nāz-perver kim sezā olsa aña
6. Māh-ı nev gehvāre dāye āftāb-ı nīm-rūz

63. **aña:**
Gazel 70
Mısra: **14**
Ona.
13. Ṣāf-dil bir faḳaṭ āyīne iken ʿālemde
14. Naẓar itseñ aña da ʿuḳde-i ẖāṭır bulunur

64. **aña:**
Tarih 73
Mısra: **4**
Ona.
3. Baẖş eyledi kāʾināta bir nūr
4. Kim mihr sühādur aña nisbet

65. **aña:**
Tarih 74
Mısra: **9**
Ona.
9. İsm-i Sulṭān aña şāyān ki ʿadedde birdür
10. Lafẓ-ı Sulṭān ile ʿaynī ile lafẓ-ı ʿİsā

66. **aña:**
Tarih 74
Mısra: **18**
Ona.
17. Pederinüñ daẖı olmışdı iki şeh-zāde
18. Merdüm-i dīde maḳāmında aña cilve-nümā

67. **aña:**
Tarih 74
Mısra: **22**
Ona.
21. Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū ne ḳadar nāzük ise
22. Aña tārīẖ daẖı öyle gerek müstesnā

68. **aña:**
Tarih 74
Mısra: **23**
Ona.
23. Aña tārīẖ içün ol gūne süẖan lāyıḳdur
24. Ki mürāʿāt oluna ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

69. **aña:**
Tarih 75
Mısra: **7**
Ona.
7. Aña olmaḳ semiyy-i faẖr-ı rüsūl
8. Şeref ü meymenetde vāfīdür

70. **aña:**
Tarih 75
Mısra: **17**
Ona.
17. Aña tārīẖ bu kifāyet ider
18. Cümle tārīẖe bu telāfīdür

71. **aña:**
Tarih 76
Mısra: **5**
Ona.
5. Aña Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe
6. Ki nūr-ı ʿarıżī ẖurşīd-i tābāna ider ẖande

72. **aña:**
Tarih 76
Mısra: **14**
Ona.
13. Gelelden cünbişe gehvāre-i gerdān ṣalınmış mı
14. Aña mānend bir şehzāde-i meh-rūy-ı nāzende

73. **aña:**
Tarih 76
Mısra: **19**
Ona.
19. Pederle māderün saʿdi aña itmiş sirāyet kim
20. Felek terbīʿ-i saʿdeyn itdügi gün oldı zāyende

74. **aña:**
Tarih 77
Mısra: **34**
Ona.
33. Bu ṣaʿb-ı maṣlahatdan Rüstemler idi ʿāciz
34. Yümn-i ṣadāḳat ile Ḥaḳḳ aña itdi āsān

75. **aña:**
Tarih 80
Mısra: **6**
Ona.
5. Ol vezīr-i bī-nazīr u müşterī-tedbīr kim
6. Kārgāh-ı ʿizz ü cāh olmış aña mirāṯ-ı eb

76. **aña:**
Tarih 80
Mısra: **7**
Ona.
7. Ḫayr-ẖᵛāh-ı salṭanat ġayret-keş-i devlet ki aña
8. İntizām-ı mülk hem mevrūṯdur hem mukteseb

77. **aña:**
Gazel 81
Mısra: **13**
Ona.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meġer ol āfetüñ aḳrānı mı var

78. **aña:**
Tarih 82
Mısra: **142**
Ona.
141. Ki yorulma sen itdiler tārīẖ
142. Aña sükkān-ı ʿālem-i bālā

79. **aña:**
Tarih 92
Mısra: **64**
Ona.
63. Ḫayr-maḥż olmaġ ile niyyeti mülk ü dīne
64. Ḥażret-i Ḥaḳ aña da niyyetin itdi iʿtā

80. **aña:**
Tarih 94
Mısra: **5**
Ona.
5. Aña muʿayyene hāṣṣiyetüñ birisi bu kim
6. Taʿalluḳ itdügi imdād ile ider teʾyīd

81. **aña:**
Tarih 94
Mısra: **33**
Ona.
33. Aña duʿāsı budur Nābī-i kühen-sālüñ
34. Ola ṣafāsı füzūn ʿömr ü devleti cāvīd

82. **aña:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Ona.
5. İḥsān aña dirler ki olup cümleye vāṣıl
6. Ne deftere mevḳūf ne muḥtāc-ı raḳamdur

83. **aña:**
Kıt'a 102
Mısra: **2**
Ona.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz ṡānī

84. **aña:**
Gazel 109
Mısra: **8**
Ona.
7. Ḫaṭ ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ olur ancaḳ
8. Bir vech ile dinmez aña maḥkūk degüldür

85. **aña:**
Tarih 110
Mısra: **2**
Ona.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṡl Muḥammed Pāşā
2. Ki bulınmaz aña silk-i vüzerāda ṡānī

86. **aña:**
Tarih 115
Mısra: **2**
Ona.
1. Baḥr-ı ʿirfān kān-ı iḥsān ḥażret-i ṣadr-ı zamān
2. Kim Muḥammed nāmını Ḥaḳḳ aña şāyān eyledi

87. **aña:**
Gazel 122
Mısra: **2**
Ona.
1. Her dil ki esīr-i girih-i reyb degüldür
2. Sāʾirlere ġayb olan aña ġayb degüldür

88. **aña:**
Tarih 127
Mısra: **4**
Ona.
3. Bir nihāli kʾide feyyāż-ı ezel perverde
4. Aña itsün mi żarar tīşe-i keyd-i aʿdā

89. **aña:**
Tarih 127
Mısra: **6**
Ona.
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

90. **aña:**
Tarih 127
Mısra: **12**
Ona.
11. Kim ki esbāb-ı mecāzīden ider ḳatʿ-ı ümīd
12. Bī-ṭaleb eyler aña ḥażret-i Vehhāb ʿaṭā

91. **aña:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Ona.
7. Erre-i şāh-ı ḥayāt olur aña peykānı
8. Kim ki ḫalḳı hedef-i nāvek-i bī-dād eyler

92. **aña:**
Tarih 139
Mısra: **8**
Ona.
7. Būs ider destini Ḫān Aḥmed-i ʿāli-şānuñ
8. Zer-nişān olmadan efzūn bu saʿādet aña bes

93. **aña:**
Tarih 142
Mısra: **12**
Ona.
11. Ol leşkerün muḥāfızıdur ġayret-i Ḫudā
12. Kʾola aña refīk-i sefer sancaḳ-ı şerīf

94. **aña:**
Tarih 142
Mısra: **19**
Ona.
19. Eyler anuñ ki çeşmi taʿalluḳ ide aña
20. Sermāyedār-ı nūr-ı başar sancaḳ-ı şerīf

95. **aña:**
Gazel 146
Mısra: **2**
Ona.
1. Şiʿr kim ṭabʿ-ı bülendüñ hāmeye telkīnidür
2. Tāziyāne nükte-fehmānuñ aña taḥsīnidür

96. **aña:**
Gazel 167
Mısra: **13**
Ona.
13. Bī-vāsıta-i ḥarf olamaz çeşm aña reh-yāb
14. Gūyā dehen-i nāziki maḫṣūs degüldür

97. **aña:**
Gazel 167
Mısra: **18**
Ona.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

98. **aña:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Ona.
9. Aṣḥāb-ı fażīlet aña muḥtāc degüldür
10. Cāhillere nā-dānlaradur ḫıdmet-i vāʿiẓ

99. **aña:**
Gazel 370
Mısra: **18**
Ona.
17. Yā Resūlallāh ḳuluñ Nābī ġarīḳ-i nār olur
18. Aña keştībān-ı luṭfuñ eylemezse medd-i bāʿ

100. **aña:**
Gazel 427
Mısra: **12**
Ona.
11. Yā Rabbi zālime koma sūz-ı derūnını
12. Nā-çār ilticāda aña zār olanlaruñ

101. **aña:**
Gazel 479
Mısra: **10**
Ona.
9. Eflāki güẕār eyler iken pertev-i secde
10. Bilmem nice eyler aña seccāde taḥammül

102. **aña:**
Gazel 588
Mısra: **11**
Ona.
11. Bir vech ile yaḳışmaz aña kār u bār-ı ġam
12. Dīvāne dil meded yañılup ʿaḳil olmasun

103. **aña:**
Gazel 621
Mısra: **4**
Ona.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

104. **aña:**
Gazel 650
Mısra: **5**
Ona.
5. Ehl-i dünyā aña da ṣalmakdadur dest-i tamaʿ
6. Sübḥa vü seccāde vaḳf-ı zümre-i zühhād iken

105. **aña:**
Gazel 658
Mısra: **7**
Ona.
7. Bāġ-ı cihānda olduġı yoḳ aña kimse bār
8. Ḥükm-i ḳażā-yı ʿadldür olmazsa bār-ı serv

106. **aña:**
Gazel 676
Mısra: **9**
Ona.
9. İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
10. Ḥayvān odur ki baġlayalar rīsmān ile

107. **aña:**
Gazel 715
Mısra: **9**
Ona.
9. İtme güstāḫ nigahuñ aña bār-ı teşvīş
10. Çeşm-i cānāne ḥaḳīḳatde terāzū degül a

108. **aña:**
Gazel 726
Mısra: **17**
Ona.
17. Ḫaṭṭ-ı keşīde besdür aña ḫaṭṭ-ı mısṭarı
18. Dīvānı Nābiyā ġarazuñ intiḫāb ise

109. **aña:**
Gazel 795
Mısra: **16**
Ona.
15. Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile devāt oldı
16. İderdüm aña Nābī ʿarż maḳbūl olsa yanında

110. **aña:**
Gazel 809
Mısra: **5**
Ona.
5. Miḥnetde de o deñlü virür aña imtiyāz
6. Şān u şerefle her kimi mümtāz iderse de

111. **aña:**
Gazel 854
Mısra: **10**
Ona.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle

10. Ḳuralar aña meġer sürme telinden dāmı

112. **aña:**
Gazel 856
Mısra: **6**
Ona.
5. Serve teklīf-i ḫırām itmez idük görsek eger
6. Kāmet-i yārim aña kesdügi endāmları

113. **aña:**
Gazel 865
Mısra: **14**
Ona.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

aña dek:
1. **aña dek:**
Tarih 51
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bu zamana kadar.
13. Aña dek kim cenāb-ı faḫr-ı mülūk
14. Muṣṭafa Ḫān ḫidīv-i rūy-ı zemīn

aña nisbetle:
1. **aña nisbetle:**
Gazel 696
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ona kıyasla.
11. Hicrān aña nisbetle ṣafā-baḫş-ı derundur
12. Ol meclis-i vuṣlat ki meşaḳḳat var içinde

ʿānāne:
1. ʿ**ānānemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 411
Mısra: **1**
Alışkanlık II Örf, gelenek.
1. Sitem-i pençe-i nāzın bize ʿānānemüzüñ
2. Dehen-i çāki ider fāş girībānumuzuñ

ʿanāṣır:
1. ʿ**anāṣırla:**-*la*
Kaside 1
Mısra: **61**
Unsurlar, ögeler.
61. ʿAnāṣırla ṭabāyiʿ reng-i żıddīde olup ḳāʾim
62. Biribiriyle olmışlar vaḥīdüʾl-aṣl iken aʿdā

2. ʿ**anāsırı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **8**
Unsurlar, ögeler.
7. Suṭūr-ı nüsḫa-i taṣrīf-ı ʿālemüñ seyr it
8. ʿAnāsırı da rubāʿi vü hem mücerreddür

anbar:
1. **anbarumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 798
Mısra: **14**
Genellikle tahıl saklanan yer.
13. Mezraʿ-ı ʿaşḳda mānende-i gendüm Nābi
14. Giremez sinesi çāk olmayan anbarumuza

ʿanbelībān-ı bihişti:
1. ʿ**anbelībān-ı bihişti:**-*i*
Gazel 705
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bülbülleri.
13. ʿAnbelībān-ı bihişti şerm ile ḫāmuş ider
14. Her ṭaraf āvāze-i Ḳurʾān Āyāṣufiyyeʾde

ʿanber:
1. ʿ**anber:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **117**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
117. Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber
118. Micmer-i māhı nār-ı reşke yaḳar

2. ʿ**anberdür:**-*dür*
Tarih 2
Mısra: **11**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā is̱bāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

3. ʿ**anber:**
Kaside 9
Mısra: **97**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
97. Ḫāk-ı dergâhını ʿanber diyü taʿbīr ideli
98. Şerm ile micmer-i ḳalbümde yanar ateşler

4. ʿ**anberi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **10**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
9. Eyleyen sünbüller ile gülleri ehl-i bihişt
10. Eylemiş ḥikmetle ehl-i nār ʿūd u ʿanberi

5. ʿ**anber:**
Kıt'a 34
Mısra: **3**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
3. Hāven-i mis pür olur misk ile ya ʿanber ile
4. Lālenüñ hāvenine dāġ-ı derūn ḳalmışdur

6. ʿ**anber:**
Gazel 346
Mısra: **13**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
13. ʿAnber diyerek dest-ḫoş-ı ʿāṭıfet itmek
14. Furṣat düşicek ṭuʿme-i nār itmek içünmiş

7. ʿ**anber:**
Gazel 435
Mısra: **3**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
3. Baḫt-ı bīdārına reşk eylemesün mi ʿanber
4. Çeşm-i ḫūbāna ḳonan gerd-i sipāh-ı ḫᵛābuñ

8. ʿ**anberden:**-*den*
Gazel 448
Mısra: **10**
Anber kokusu (Tütsüden çıkan koku bağlamında).
9. Ṣafā-yı ḫāṭır üzre olmayan iḥsānı neylerler
10. Görüp sūz-ı derūnın micmerüñ ʿanberden el çekdük

9. ʿ**anberüñ:**-*üñ*
Gazel 474
Mısra: **2**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
1. Bī-cā degüldür ehl-i dile cevri dilberüñ
2. Sūzişle ẓāhir olur .... ʿanberüñ

10. ʿ**anber:**
Gazel 522
Mısra: **9**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
9. ʿAceb ki ʿanber ider ḫāmlıḳ ben ey Nābī
10. Gül-ābdān gibi giryān ü şermnāk olurum

11. ʿ**anber:**
Gazel 544
Mısra: **14**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
13. Cemāli ḫāṣ idi ḫaṭṭıyla vaḳf idüp Nābī
14. Virildi ʿanber aġā destine neẓāret-i ḥüsn

12. ʿ**anber:**
Gazel 775

Mısra: **20**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
19. Daẖı bir rāyiha şemm itmemişler tāze maʿnādan
20. Yananlar micmer-i endīşede ʿanber ẖusūsında

13. ʿ**anberle:**-*le*
Gazel 876
Mısra: **3**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde, güzel koku.
3. Pür itdi ʿālemi ʿanberle kārvān-ı ẖaṭı
4. Daẖı meşāmuna būy-ı viṣāl gelmedi mi

ʿanber-i ẖoş-bū:

1. ʿ**anber-i ẖoş-bū:**
Gazel 147
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hoş kokulu anber.
13. Sen āteşe vażʿ eyledügüñ ʿanber-i ẖoş-bū
14. Gayrīnüñ ider bīnī-i ümmīdini taʿṭīr

2. ʿ**anber-i ẖoş-bū:**
Gazel 147
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hoş kokulu anber.
13. Sen āteşe vażʿ eyledügüñ ʿanber-i ẖoş-bū
14. Gayrīnüñ ider bīnī-i ümmīdini taʿṭīr

3. ʿ**anber-i ẖoş-bū:**
Gazel 147
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hoş kokulu anber.
13. Sen āteşe vażʿ eyledügüñ ʿanber-i ẖoş-bū
14. Gayrīnüñ ider bīnī-i ümmīdini taʿṭīr

4. ʿ**anber-i ẖoş-bū:**
Gazel 147
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hoş kokulu anber.
13. Sen āteşe vażʿ eyledügüñ ʿanber-i ẖoş-bū
14. Gayrīnüñ ider bīnī-i ümmīdini taʿṭīr

ʿanber-i şāmı:

1. ʿ**anber-i şāmı:**-*ı*
Tarih 82
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Amber kokusu.
47. Kimisi didi kim bu micmer-i zer
48. ʿAnber-i şāmı yaḳdı itdi hebā

ʿanber-i şeb:

1. ʿ**anber-i şeb:**
Tarih 82
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Siyah amber.
29. Kimisi didi zer şemāmesidür
30. ʿAnber-i şeb içinde nā-peydā

ʿanberīn:

1. ʿ**anberīn:**
Tarih 3
Mısra: **9**
Amber kokan.
9. ʿAnberīn perdeye girdi ẖurşīd
10. Kaʿbe gūyā ki bürindi şāle

2. ʿ**anberīn:**
Gazel 323
Mısra: **3**
Amber kokan.
3. ʿAnberīn ẖaṭṭun ile rūyuñı añduḳça velī
4. Bezm-i endīşede bir micmer-i sūzān buluruz

3. ʿ**anberīn:**
Gazel 787
Mısra: **1**
Yüce Allah.
1. Nʾola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberīn perde
2. Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūẖ-ı siyeh-çerde

ancaḳ:

1. **ancaḳ:**
Kaside 1
Mısra: **75**
Sadece, bir tek, yalnızca.
75. Olur ẓāhir ṭıbāʿa nisbet ancaḳ nefʿ ile żarrı
76. Egerçi nefʿ u żarrı muḥtevī mecmūʿa-i eczā

2. **ancaḳ:**
Kaside 1
Mısra: **115**
Sadece, bir tek, yalnızca.
115. Haḳīḳat-bīn olanlar fehm iderler oldıġın ancaḳ
116. Cihān-ı ẓāhir ü bāṭın ḥükūmet-ẖāne-i esmā

3. **ancaḳ:**
Kaside 1
Mısra: **175**
Ama, fakat.
175. Bizüm küfrānumuz laġv oldıġında şübhe yoḳ ancaḳ
176. Anı sen cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla ḳıl ilġā

4. **ancaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **84**
Sadece, bir tek, yalnızca.
83. Aña maʿnāsını keşf eyledi levḥ-i ḳaderüñ
84. Eyleyen Ādemʾi esmā ile ancaḳ irşād

5. **ancaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **303**
Sadece, bir tek, yalnızca II Ama, fakat.
303. Pāyüne neşr-i leʿālī-i s̱enādur ancaḳ
304. Bendeñe ḳuvvet-i ḳalbüm diyecek z̠ād-ı meʿād

6. **ancaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **310**
Sadece, bir tek, yalnızca.
309. Saña ne medḥ ü s̱enādan müteʿālīsin sen
310. İder ancaḳ bu ḳasīdem melekūt ehlini şād

7. **ancak:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Sadece, bir tek, yalnızca.
13. Ancak yine mürettib-i bāzār-ı kevndür
14. Ḳıymet-şinās-ı gevher-i güftār-ı evliyā

8. **ancaḳ:**
Kaside 6
Mısra: **35**
Sadece, bir tek, yalnızca.
35. Meġer ḥalīfe vü aḳṭāb fehm ide ancaḳ
36. Zebān-ı tāze-i cāndur lisān-ı Mevlānā

9. **ancaḳ:**
Kaside 8
Mısra: **107**
Sadece, bir tek, yalnızca.
107. Nābīyā saña düşen ẖayr duʿādur ancaḳ
108. İtme taṣdīʿ yiter eyle duʿāyı tasṭīr

10. **ancaḳ:**
Kaside 9
Mısra: **142**
Sadece, bir tek, yalnızca.
141. Çekemem sāde sözi silsile-i taʿbīre
142. Neyleyüm ḳuvvet-i ṭabʿum benüm ancaḳ bu ḳadar

11. **ancaḳ:**
Tarih 16
Mısra: **83**
Sadece, bir tek, yalnızca.
83. Ne ḳādir böyle tārīẖ itmeġe Nābī ḳuluñ ancaḳ
84. Dehānın eyledi teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ gūyā

12. **ancaḳ:**
Gazel 34
Mısra: **3**
Sadece, bir tek, yalnızca.
3. Rūy-ı siyeh ü çirk-i yedidür ḳalan ancaḳ
4. Gīsūsına itmiş ṭutalum şāne teşebbüs̱

13. **ancaḳ:**
Tarih 36
Mısra: **29**
Sadece, bir tek, yalnızca.
29. Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
30. Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā

14. **ancaḳ:**
Tarih 39
Mısra: **6**
Sadece, bir tek, yalnızca.
5. Buna mānend olamaz ḳaṣr-ı zücācī-i felek
6. Ābda ʿaksi olur ancaḳ olursa peydā

15. **ancaḳ:**
Gazel 45
Mısra: **2**
Sadece, bir tek, yalnızca.
1. Dil-ḫᵛaha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

16. **ancaḳ:**
Tarih 56
Mısra: **36**
Sadece, bir tek, yalnızca.
35. Ḥamdü liʾllāh ḳalmadı ʿālemde ās̱ār-ı cedel
36. Ḳaldı ancaḳ ol ḥavalilerde resm-i iḫtişam

17. **ancaḳ:**
Müfret 74
Mısra: **1**
Sadece, bir tek, yalnızca.
1. Viṣāl-i yāredür ancaḳ ḫayāli ……….
2. Elinde kiri hemān ālet-i mülāhazadur

18. **ancaḳ:**
Kıt'a 78
Mısra: **4**
Sadece, bir tek, yalnızca.
3. Zamān maḥall-i belādur zemīn maḥali-i elem
4. Vücūd naḳşına ancaḳ budur zemīn ü zamān

19. **ancaḳ:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Sadece, bir tek, yalnızca.
5. Tebden bulamam farḳını s̱ıkletde raḳībüñ
6. Ancaḳ o ḳadar var ki tebüñ nevbeti vardur

20. **ancaḳ:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Sadece, bir tek, yalnızca.
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

21. **ancaḳ:**
Tarih 103
Mısra: **35**
Sadece, bir tek, yalnızca II Ama, fakat.
35. Niẓāmüʾl-ʿālem ismi söylenür bir lafẓ idi ancaḳ
36. O ism-i bī-müsemmānuñ vücūdın eyledi iḥyā

22. **ancaḳ:**
Gazel 109
Mısra: **7**
Ama, fakat.
7. Ḫaṭ ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ olur ancaḳ
8. Bir vech ile dinmez aña maḥkūk degüldür

23. **ancaḳ:**
Tarih 133
Mısra: **26**
Sadece, bir tek, yalnızca.
25. Bī-ḥāʾil iki tārīḫ-i ġarīb itdi ẓuhūr
26. Ki olur birbirine ancaḳ olursa s̱ānī

24. **ancaḳ:**
Tarih 144
Mısra: **40**
Sadece, bir tek, yalnızca.
39. İtdi bir gūne perīşān leşker-i küffārı kim
40. Leşker-i deycūra eyler anı ancaḳ āftāb

25. **ancaḳ:**
Tarih 147
Mısra: **10**
Sadece, bir tek, yalnızca..
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

26. **ancaḳ:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Sadece, bir tek, yalnızca.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ kuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

27. **ancaḳ:**
Gazel 167
Mısra: **11**
Sadece, bir tek, yalnızca.
11. Ancaḳ aramaz her birisi ʿaybını ḫalḳuñ
12. Yoḫsa naẓarun ḳangısı cāsūs degüldür

28. **ancaḳ:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Sadece, bir tek, yalnızca.
9. Zencīr-i ḫayālāt ile ārām ider ancaḳ
10. Dil nāmına nādīde bu dīvāne kimüñdür

29. **ancaḳ:**
Gazel 197
Mısra: **6**
Sadece, bir tek, yalnızca.
5. Gösterür yār devā-ḫᵛāh olana çeşm-i ġazab
6. O ṭabīb-i dilüm ancaḳ acı bādāmı bilür

30. **ancaḳ:**
Gazel 208
Mısra: **5**
Ama, fakat, lakin.
5. Germiyyeti erbāb-ı tecerrüdledür ancaḳ
6. Cāmeyle duḫūl eyleyene düşmen-i cāndur

31. **ancaḳ:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Sadece, bir tek, yalnızca.
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

32. **ancaḳ:**
Gazel 240
Mısra: **6**
Sadece, bir tek, yalnızca.
5. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
6. Ṣafā-yı ḫāṭır ancaḳ bādede sāġarda ḳalmışdur

33. **ancaḳ:**
Gazel 248
Mısra: **8**
Sadece, bir tek, yalnızca.
7. Biñ gūne mi var kim ḫalḳ olmasa ālūde
8. Vāʿiẓ mey ile ancaḳ fincāna ṣataşmışdur

34. **ancak:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Ama, fakat, lakin.
9. Tahsinüñ olur ṭabʿı ʿillet-zede-i līnet
10. Ancak maraż-ı imsāk iḥsāna ṣataşmışdur

35. **ancaḳ:**
Gazel 255
Mısra: **14**
Sadece, bir tek, yalnızca.
13. Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nābīyā
14. Āyīnede görür gören ancaḳ naẓīrümüz

36. **ancaḳ:**
Gazel 266
Mısra: **3**
Sadece, bir tek, yalnızca.
3. Tevfīk-i ʿināyetdür olan kārger ancaḳ
4. Taḥṣīl-i ġınā ḳuvvet-i bāzū ile olmaz

37. **ancaḳ:**
Gazel 267
Mısra: **11**
Sadece, bir tek, yalnızca.
11. Nābī varaḳ-ı şiʿrüne maḫṣūṣdur ancaḳ

12. Her pāre varaḳ çeşm-güşā pīrehen olmaz

38. **ancaḳ:**
Gazel 271
Mısra: **11**
Sadece, bir tek, yalnızca.
11. Gördük ancaḳ mey-i gül-rengi leb-i ḫūbānda
12. Dehen-i ġayrdan o lez̠z̠eti rāvīyüz biz

39. **ancaḳ:**
Gazel 299
Mısra: **10**
Sadece, bir tek, yalnızca.
9. Oldı ümīd-i vaʿde-i teşrīf ber-ṭaraf
10. Ancaḳ bu şebde kalduġumuz ḳaldı ḫᵛābsuz

40. **ancaḳ:**
Gazel 312
Mısra: **9**
Ama, fakat.
9. Teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ olmada ebru degül ancaḳ
10. Şifāf-ı cīb-i pīrāhen daḫı mihrābdan ḳalmaz

41. **ancaḳ:**
Gazel 324
Mısra: **4**
Olsa olsa, en çok.
3. Ḳurbdür māniʿ-i vuṣlat bize ol āfet ile
4. Gerçi ebrūsı ḳadar ancaḳ olur fāṣılamuz

42. **ancaḳ:**
Gazel 389
Mısra: **9**
Sadece, bir tek, yalnızca.
9. Dīvān-ı ḥaşrda bulun ancaḳ nizāʿı faṣl
10. Evḳāf-ı ʿaşḳ ü ḫaṣṣ-ı cemālüñ ḥudūdı yoḳ

43. **ancaḳ:**
Gazel 428
Mısra: **4**
Ama, fakat.
3. Yoḳ zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan ḫalāṣ
4. Ancaḳ sürer o minneti de nerdübāna dek

44. **ancaḳ:**
Gazel 428
Mısra: **10**
Sadece, bir tek, yalnızca.
9. Cemʿ-i ḫazāin itse de sulṭān-ı nev-bahār
10. Ancaḳ ḳalur ḫızānesi bāḳī ḫazāna dek

45. **ancaḳ:**
Gazel 435
Mısra: **13**
Sadece, bir tek, yalnızca.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri başılur meh-tabuñ

46. **ancaḳ:**
Gazel 470
Mısra: **6**
Sadece, bir tek, yalnızca.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

47. **ancaḳ:**
Gazel 509
Mısra: **10**
Sadece, bir tek, yalnızca.
9. Ṣarf-ı ʿömr itdügüm esbāb-ı fenā bunda ḳalur
10. Naḳd-i efsūsdur ancaḳ görinen mā-ḥaṣalum

48. **ancaḳ:**
Gazel 518
Mısra: **11**
Sadece, bir tek, yalnızca.
11. Pīrlikden o ḳadar fāʾide gördüm ancaḳ
12. Kʾoldı güstāḫluġum ʿözrine bāʾis̠ ʿatehüm

49. **ancaḳ:**
Gazel 543
Mısra: **8**
Sadece, bir tek, yalnızca.
7. İder göñül gibi āvāreyi esīr-i kemend
8. Baḳılsa ancaḳ olur cez̠be-i kerāmet-i ḥüsn

50. **ancaḳ:**
Gazel 577
Mısra: **4**
Sadece, bir tek, yalnızca.
3. ʿĀleme taḳsīm olınsa şeş cihāt-ı kāʾināt
4. Ḥiṣṣe-i insāna ancaḳ rubʿ meskūndur düşen

51. **ancaḳ:**
Gazel 591
Mısra: **9**
Ama, fakat, lakin.
9. Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūḫ ancaḳ
10. Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün

52. **ancaḳ:**
Gazel 600
Mısra: **11**
Ama, fakat, lakin.
11. Bed-duʿā eylemem ancaḳ göresin ol güni kim
12. Teşne-i nāz olasın ġarḳ-ı nigāh olmayasın

53. **ancaḳ:**
Gazel 608
Mısra: **18**
Sadece, bir tek, yalnızca.
17. Olma ol gūne ki mazlūm-ı perişān-ḥālüñ
18. Ḫaber-i mergüñ ide derdini ancaḳ teskīn

54. **ancaḳ:**
Gazel 627
Mısra: **7**
Sadece, bir tek, yalnızca.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

55. **ancaḳ:**
Gazel 629
Mısra: **9**
Sadece, bir tek, yalnızca.
9. Nābī benüm ancaḳ görinen çeşmüne çerḫüñ
10. Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

56. **ancaḳ:**
Gazel 697
Mısra: **2**
Sadece, bir tek, yalnızca.
1. Reng-i ḥayāt kim görinür laʿl-i yārda
2. Meʾmūldur nümāyişi ancaḳ bahārda

57. **ancaḳ:**
Gazel 756
Mısra: **12**
Sadece, bir tek, yalnızca.
11. Baḳiyye ḳaldı Nābī köhne şāhid-bāzlıḳlardan
12. Benüm ancaḳ ser-engüştümle çeşmümle dehānumda

58. **ancaḳ:**
Gazel 759
Mısra: **3**
Sadece, bir tek, yalnızca II Ama, fakat.
3. Niyāzum yāre teʾs̠īr itmemek meczūmdur ancaḳ
4. Ġaraz-peydāyī-i ḥüsn-i ḫafīdür infiʿālinde

59. **ancaḳ:**
Gazel 782
Mısra: **3**
Sadece, bir tek, yalnızca.
3. ʿArak-rīz-i ḥicāb olmaz o şūḫ ancaḳ letāfetde
4. Düşer reng-i ḥicābum rūyına vaḳt-i temennāda

60. **ancaḳ:**
Gazel 837
Mısra: **7**
Sadece, bir tek, yalnızca.
7. Feyż-i bāṭından olur ḥiṣṣe-i ṣūret ancaḳ
8. Ṣafḥaya naḳş olunan resm-i ekālīm gibi

61. **ancaḳ:**
Gazel 842
Mısra: **7**
Ama, fakat, lakin.
7. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmādedür ancaḳ
8. Yār eylese teşrif ṭarab ḳat ḳat olurdı

62. **ancaḳ:**
Gazel 848
Mısra: **9**
Ama, fakat, lakin.
9. Ġayre nefʿ oldı biz itdükçe teraḳḳī ancaḳ
10. Ḫāk-māl olduġumuz ḳaldı bize Nīl gibi

63. **ancaḳ:**
Gazel 849
Mısra: **12**
Sadece, bir tek, yalnızca.
11. Ṣığışur ḥalka-i eflāk zamīrümde benüm
12. Görinür vüsʿati ancaḳ raḳam-ı penc gibi

64. **ancaḳ:**
Gazel 852
Mısra: **7**
Sadece, bir tek, yalnızca.
7. Ṣad hezārında bir ancaḳ bulunurdı rāżı
8. Olsa maḫlūḳda taġyire tüvān taḳdīri

65. **ancaḳ:**
Gazel 870
Mısra: **11**
Sadece, bir tek, yalnızca.
11. Ṣubḥ-ı maḥşer çıḳar ancaḳ ġam-ı dil ey Nābī
12. Dīde-i baḫta ḳonan ḳāfile-i ḫᵛāb gibi

ancaḳ olur:
1. **ancaḳ olur:***-ur*
Tarih 16
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ancak bu kadar olur!.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı
70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

and içsem:
1. **and içsem:***-se, -m*
Matla 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yemin etmek.
1. Cām-ı lebünde bāde gibi yoḳ diyü ḫumār
2. And içsem aġrımaz başum ey şūḫ-ı şivekār

anda:
1. **anda:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **117**
Onda.
117. Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber
118. Micmer-i māhı nār-ı reşke yaḳar

2. **anda:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **121**
Onda.
121. Anda ṣarf olunan nebāt u şeker
122. Renc-i cürme olur şifā-āver

3. **anda:**
Kaside 1
Mısra: **122**
Onda.
121. Dehān u leb ʿaceb germ-ābe-i ʿibret-nümādur kim
122. Ki ḫalʿ u lebs ider anda hezārān şāhid-i maʿnā

4. **anda:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **54**
Orada.
53. Olur mı bunuñ gibi bir bārgāh
54. Ki anda mekīn ola ẓıll-ı İlāh

5. **anda:**
Kaside 4
Mısra: **12**
Orada, onda.
11. Dīn-i Muḥammedī sene-i sermediyyedür
12. Anda füṣūl-i çār-güzīndür çehār-yār

6. **anda:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **275**
Orada, onda.
275. Anda ʿālī-cenāblar bulunur
276. Āsmān gibi bāblar bulunur

7. **anda:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **279**
Orada.
279. Anda çoḳdur mürüvvet erbābı
280. Bulunur anda himmet ashabı

8. **anda:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **280**
Orada.
279. Anda çoḳdur mürüvvet erbābı
280. Bulunur anda himmet ashabı

9. **andadur:***-dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **439**
Onda.
439. Andadur şimdi diñle icmālā
440. Nefes-i pāk-i ḥażret-i ʿİsā

10. **anda:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **49**
Onda.
49. Anda ḫaṭṭ-ı şerīf-i dāver-i dīn
50. Sünbül-i çeşme-sār-ı ḫuld-ı berīn

11. **anda:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **59**
Onda.
59. Anda ṭuġrā-yı dāver-ı ʿālem
60. Şerʿ-i ġarrāya ḳaṣr-ı müstaḥkem

12. **anda:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **72**
Onda, orada.
71. Ṣaḥn-ı gülşen ki ṣaḥn-ı dīvāndur
72. Cūybār anda pençe-fermāndur

13. **anda:**
Tarih 9
Mısra: **18**
Onda.
17. Bu ṣafā meşreb-i laṭīfinde
18. Bu leṭāfet ki anda oldı ʿıyān

14. **anda:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **22**
Onda.
21. Şehr-i Sitanbul ise maʿrūf-ı ʾām
22. Her ne murād eylesen anda tamām

15. **anda:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **24**
Orada.
23. Ḫaṭıruña her ne iderse ḫuṭūr
24. Anda müḥeyyā bulunur bī-kuṣūr

16. **anda:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **36**
Orada.
35. Bunlar iderken bu siyāḳ üzre nūş
36. Anda ẓuhūr eyledi bir ḫırḳa-pūş

17. **anda:**
Kaside 14
Mısra: **119**
Orada, onda.
119. Daḫı mehābet-i şemşīrüñ anda bāḳīdür
120. Fenā girīvesine ḳaçdı fırḳa-i ilhād

18. **anda:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Orada, onda.
9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī
10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

19. **anda:**
Gazel 69
Mısra: **30**
Onda.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıkını tīz ḳazanur

20. **anda:**
Gazel 101
Mısra: **9**
Orada, onda.
9. Anda telāṭüm eyledi baḥr-ı muḥīt-i şerʿ
10. Cāy-ı ḫurūş-i mevce-i nuṣret Medīneʾdür

21. **anda:**
Gazel 101
Mısra: **13**
Orada, onda.
13. Ḥadd-i ḳıyāma anda irişdi livā-yı Hak
14. Rifʿatgeh-i ezān u iḳāmet Medīneʾdür

22. **anda:**
Tarih 103
Mısra: **47**
Orada.
47. Zihī maʿbed ki anda ḥaṣıl olan ʿilm ü aʿmālüñ
48. İder şevḳine āġūşın güşāde günbed-i ḫażrā

23. **anda:**
Gazel 111
Mısra: **18**
Onda.
17. Yem-i tevekküle ṣāl şaṣt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

24. **anda:**
Tarih 126
Mısra: **8**
Orada.
7. Ṣālih Aġayı güẕer eyledi yitmiş dört kez
8. Eyledi anda daḫı seng-i nişānı ber-cā

25. **anda:**
Tarih 126
Mısra: **14**
Orada, onda.
13. Ḥalebe itdi ḥükūmetle kaçan kim teşrīf
14. İtdi menzil yoġ iken anda da menzil peydā

26. **anda:**
Tarih 150
Mısra: **6**
Onda.
5. Fikr-i tārīḫin iderken didi hātif Nābī
6. Arama anda nihān itmiş anı ṣāḥib-i ṣunʿ

27. **anda:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Onda.
9. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
10. Ḫalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

28. **anda:**
Gazel 263
Mısra: **3**
Onda.
3. Gören hep anda görür fenn-i ḥikmetüʾl-ʿaynı
4. Sevād-ı dīdesinün dersḫānesin bilürüz

29. **anda:**
Gazel 266
Mısra: **8**
Onda.
7. Bāzār-ı harīdār-ı ʿināyet götüridür
8. Hiç beyʿ ü şirā anda terāzū ile olmaz

30. **anda:**
Gazel 270
Mısra: **11**
Onda.
11. Satılmaz anda metāʿ-ı günāhdan ġayrı
12. Diyār-ı maġrifetüñ çārsūların bilürüz

31. **anda:**
Gazel 312
Mısra: **4**
Onda.
3. O deryā-yı leṭāfet-hīz-i mevc-engīzdür sīnen
4. Ki anda gerdiş-i pistānlaruñ gird-ābdan ḳalmaz

32. **anda:**
Gazel 334
Mısra: **3**
Onda.
3. Ḳande bir meslek-i nā-refte görünse anda
4. Bulunur cümleden evvel es̱er-i pāy-ı heves

33. **anda:**
Gazel 367
Mısra: **29**
Onda.
29. Ḫalḳ-ı zamān hep anda muḳīm olmaġa sezā
30. Teng olduġı mebānī-i dārüʾş-şifā ġalaṭ

34. **anda:**
Gazel 370
Mısra: **13**
Onda.
13. Naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet anda eylerdi ẓuhūr
14. Olsa genc-i Ḥaḳda zātuñdan mükerrem bir metāʿ

35. **anda:**
Gazel 591
Mısra: **8**
Onda.
7. Leb-i sāḳī iledür leẕẕeti ṣahbānuñ da
8. Bāde kim anda nemek olmaya laʿnet gelsün

36. **anda:**
Gazel 603
Mısra: **6**
Onda.
5. Hāne-perverd-i ġam olmaz gūşe-i dilden baʿīd
6. Anda dil-ḫᵛāha muvāfıḳ ʿālem olsun olmasun

37. **anda:**
Gazel 703
Mısra: **14**
Orada, onda.
13. Peyġūle-i ḳanāʿat Nābī güzel mahaldür
14. Ḥayfā ki yoḳdur anda efrād-ı āferīde

38. **anda:**
Gazel 748
Mısra: **12**
Onda.
11. Ḳande kim cemʿ ola cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb
12. Anda iblīsüñ ne ḥācet mekrine ıḍlāline

39. **anda:**
Gazel 823
Mısra: **6**
Orada, onda.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

andan:

1. **andan:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **182**
Ondan.
181. Nāmı Ḥadīḳa o mübārek kitāb
182. Nicelere andan olur fetḥ-i bāb

2. **andan:**
Kaside 9
Mısra: **137**
Ondan.
137. Şāhid-i naẓmumuñ andan bilürem ḥüsnüñi kim
138. Kendüsi sīnede maʿnāsı göñüllerde gezer

3. **andan:**
Kaside 12
Mısra: **73**
Ondan.
73. Hele bigāneye söz yoḳ odur andan meʾmūl
74. ʿAyb olunmaz ne ḳadar eylese terk-i ikrām

4. **andan:**
Kaside 12
Mısra: **95**
Ne fayda, ne yazık ki, malesef.
95. Bir daḫı ḫāneñe ʿazm eylemez andan açılur
96. İḳtiżā eyler ise birisine istiḥmām

5. **andan:**
Kaside 15
Mısra: **143**
Ondan.
143. Andan aḥsen giremez ṣūrete ʿaḳl-ı derrāk
144. Olsa ger muktesī-i ṣūret-i İbni Ādem

6. **andan:**
Kaside 15
Mısra: **154**
Ondan.
153. Ẕātıdur maḥż-ı kerem memleket-i İslāma
154. Cümle andan müteferriʿdür odur aṣl-ı kerem

7. **andan:**
Kaside 15
Mısra: **157**
Ondan.

157. Müşkil-i devleti hep andan iderlerdi suʾāl
158. Gerek eslāf-ı kiram u gerek eṣnāf-ı ümem

8. **andan:**
Tarih 16
Mısra: **68**
Ondan.
67. Ḳulūb-ı nāsa girmişdi egerçi āṣaf-ı ṣābıḳ
68. Ḳulūb-ı nāsı sen andan ziyāde eyledüñ meʾvā

9. **andan:**
Kaside 24
Mısra: **91**
Çağının mükemmeli.
91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ḳaldı as̱arı felekde nice fetḥ-i küberā

10. **andan:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Ondan.
3. Ḥall-i işkālinde andan ġayrı yoḳdur mū-şikāf
4. Gīsū-yı yār ile şāyānterdür itmek şāne baḥs̱

11. **andan:**
Kıt'a 75
Mısra: **4**
Ondan.
3. Āfıtābāsā olup bī-had ....
4. Nūr-ı mührüñ devletüñ tābān ola andan cihān

12. **andan:**
Tarih 104
Mısra: **65**
Ondan, oradan.
65. Andan çıḳarup itdiler ol zarf-ı ʿazīzi
66. Bir hücre-i pākīze-i maḥfuẓda iḫfā

13. **andan:**
Tarih 127
Mısra: **101**
Ondan.
101. Andan ümmīd olunur merḥamet-i rūḥānī
102. Umulursa yine andan umulur luṭf u ʿaṭā

14. **andan:**
Tarih 127
Mısra: **102**
Ondan.
101. Andan ümmīd olunur merḥamet-i rūḥānī
102. Umulursa yine andan umulur luṭf u ʿaṭā

15. **andan:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Ondan.
5. Dem-i vuṣlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Ṣudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

16. **andan:**
Gazel 144
Mısra: **4**
Ondan, ondan sonra.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

17. **andan:**
Gazel 151
Mısra: **3**
Ondan.
3. Andan itsünler şikāyet tāze ʿaybı var ise
4. Yoḫsa feryād ehl-i derdün ʾādet-i dīrīnidür

18. **andan:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Ondan.
3. Teʾessüf eyleme fevt itdügüñ murādāta
4. Ḫudā kerīmdür andan güzel bedel yetişür

19. **andan:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Ondan.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduğın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

20. **andan:**
Gazel 199
Mısra: **2**
Ondan.
1. Egerçi cūy-ı sīmīn ḫāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür
2. Velīkin gülşen andan feyż-cūy olmaḳ müberhendür

21. **andan:**
Gazel 204
Mısra: **2**
Ondan.
1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

22. **andan:**
Gazel 204
Mısra: **14**
Ondan.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eşʿabdur

23. **andan:**
Gazel 224
Mısra: **14**
Ondan.
13. ʿAḳl olsa ṣaf-ārā-yı ḫuṣūmet bize Nābī
14. Ġam çekmezüz andan dil-i dīvāne bizümdür

24. **andan:**
Gazel 243
Mısra: **5**
Ondan.
5. Eşk-i ter seyl-i revān olmış aḳar andan müdām
6. Sīne-i bī-kīnemüz derd ü elem vādīsidür

25. **andan:**
Gazel 303
Mısra: **15**
Ondan.
15. Ḥurūf u noḳṭadur andan cebīnün añla bu rāzı
16. Ki seng-i dāġ-ı miḥnetden rehā bulmış cebīn olmaz

26. **andan:**
Gazel 336
Mısra: **2**
Ondan.
1. Ne ḳadar eyler ise nālelerüm medd-i nefes
2. Yine andan daḫı bālāter olur ḳadd-i nefes

27. **andan:**
Gazel 380
Mısra: **2**
Ondan.
1. Görinürse ne ḳadar çeşmüme dildār latīf
2. Andan efzūn görinür çihre-i aġyār kes̱īf

28. **andan:**
Gazel 382
Mısra: **9**
Ondan.
9. Ümmīd-i himmet eyler iseñ andan eyle kim
10. Ḫāk-i siyāha basṭ idecek būriyāsı yoḳ

29. **andan:**
Gazel 478
Mısra: **5**
Ondan.
5. Benden o jeng-yāb ü ben andan ṣafā-pez̠īr
6. Āyīne gibi rūy-be-rūdur benümle dil

30. **andan:**
Gazel 501
Mısra: **6**
Ondan.
5. Ser-şār ise ne deñlü gülistān-ı kāʾināt
6. Andan naṣībümüz yine bir destedür bizüm

31. **andan:**
Gazel 509
Mısra: **11**
Ondan, şundan.
11. Ser-nüvīştüm ne siyah olduğın andan fehm it

12. Nāmedür ḥāl-i perīşānumı ʿarża bedelüm

32. **andan:**
Gazel 513
Mısra: **3**
Ondan.
3. Hüner ü maʿrifetün ḳadrini andan bil kim
4. Sīm olur sākin-i cennet gibi meʾvā-yı ḳalem

33. **andan:**
Gazel 525
Mısra: **4**
Ondan.
3. Rıżāsıyla felek erbāb-ı ṭabʿa eylemez iḥsān
4. Müsādif düşse gāhī anı da andan ḫayāl itmem

34. **andan:**
Gazel 606
Mısra: **2**
Ondan.
1. İnkār iderse ġamzesi düzdāndan olduġın
2. Ebrūları işāret ider andan olduġın

35. **andan:**
Gazel 610
Mısra: **5**
Ondan.
5. Andan istidlāl mümkin rāḥat-ı ferdāyı kim
6. Kimse virmez kimseye rāh-ı ʿademde nevbetin

36. **andan:**
Gazel 611
Mısra: **5**
Ondan.
5. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i kūzeyi
6. İki māruñ zīb-i dūş u gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduġın

37. **andan:**
Gazel 745
Mısra: **9**
Ondan.
9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

38. **andan:**
Gazel 861
Mısra: **11**
Ondan.
11. Vüsʿat-ı ʿālem-i maʿnāyı ḳıyās it andan
12. Lafẓ-ı mücmelde ider cilve mufaṣṣal maʿnā

andan berü:

1. **andan berü:**
Gazel 333
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ondan beri, o zamandan bu yana.
7. Ṭarf-ı küleh-i yāre şikeste didiler ḫalḳ
8. Andan berü biz ………………. şikestüz

andan leẕīẕ gelür:

1. **andan leẕīẕ gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ondan daha lezzetli, hoş gelmek.
1. Egerçi bī-şek olur ẕevḳ-i vaṣl-ı yār leẕīẕ
2. Velīk baña gelür andan intizār leẕīẕ

ʿandelīb:

1. ʿ**andelīb:**
Gazel 4
Mısra: **8**
Bülbül II Aşık.
7. Terk itdürür çemende bu feryadı ʿāḳibet
8. Ey ʿandelīb güldeki çīn-i cebin saña

2. ʿ**andelībi:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **298**
Bülbül.
297. Bendenüñ ʿarż-ı ḥālini gūş it
298. Nāleden ʿandelībi ḫāmūş it

3. ʿ**andelīb:**
Tarih 30
Mısra: **35**
Bülbül.
35. Oldı āzāde bahāruñ minnetinden ʿandelīb
36. Kaṣr-ı rengīninde gördi naḳş-ı gül-berg-i teri

4. ʿ**andelībler:**-*ler*
Gazel 129
Mısra: **8**
Bülbül II Aşık.
7. Dürler nis̱ār ider serine ebr-i nev-bahār
8. Olduḳça naʿṭ-ḫᵛān-ı çemen ʿandelībler

5. ʿ**andelīb:**
Gazel 130
Mısra: **3**
Bülbül II Aşık.
3. Gülşende ʿandelīb unudur āşiyānını
4. Ḫāṭırda kūy-ı yār hevā-yı vaṭan mı ḳor

6. ʿ**andelībiyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 252
Mısra: **10**
Bülbül II Aşık.
9. Gül-ġonceler tilāvet-i āyāt-ı Fetḥ ider
10. Ol bāġ-ı maʿnevīde ki biz ʿandelībiyüz

7. ʿ**andelībümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 293
Mısra: **8**
Bülbül.
7. Gülzār-ı ḥüsn-i ġonce-lebānun esīridür
8. Bī-rūḥ olan güle baḳamaz ʿandelībümüz

8. ʿ**andelīb:**
Gazel 675
Mısra: **6**
Bülbül.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

9. ʿ**andelībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **24**
Bülbül.
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

10. ʿ**andelībüñ:**-*üñ*
Gazel 747
Mısra: **8**
Bülbül.
7. Ol güli çoḳdan iderdüm zīb-i destār-ı viṣāl
8. Baḳmayaydum ʿandelībüñ ḫātır-ı nā-şādına

11. ʿ**andelībüñ:**-*üñ*
Gazel 766
Mısra: **6**
Bülbül II Aşık.
5. Hezārıyuz o gülüñ kim çemende görmese de
6. İder ṣabāyı revān ʿandelībüñ ardınca

12. ʿ**andelībüñ:**-*üñ*
Gazel 766
Mısra: **10**
Bülbül II Aşık.
9. Murād seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ ise ey dil
10. Çemen çemen yüri gez ʿandelībüñ ardınca

13. ʿ**andelībüñ:**-*üñ*
Gazel 869
Mısra: **7**
Bülbül II Aşık.
7. İder mi gūş ʿaceb ʿandelībüñ efġānın
8. O ġoncenüñ deheninden kelām alınmaz mı

ʿandelīb olur:

1. ʿ**andelīb olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Bülbül olmak.
25. Nüḳūşın görenlerde ḳalmaz şekīb
26. Olur güllerin seyr iden ʿandelīb

ʿandelībān:

1. ʿ**andelībān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **18**
Bülbüller.
17. Gül tebessüm-fürūş-ı naẖvet ü nāz
18. ʿAndelībān esīr-i sūz ü güdāz

ʿandelībān-ı maḥabbet:

1. ʿ**andelībān-ı maḥabbet:**
Gazel 222
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Muhabbet bülbülleri.
7. Dāġ-ı dil māye-i feryād yeter ʿuşşāḳa
8. ʿAndelībān-ı maḥabbet gül-i ter bilmezler

ʿandelīb-i çemenistān-i suẖan:

1. ʿ**andelīb-i çemenistān-i suẖan:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **255**
Kelime Tipi: **-**
Söz koruluğunun bülbülü.
255. ʿAndelīb-i çemenistān-i suẖan
256. Murġ-ı ẖoş-naġme-i cihān-i suẖan

ʿandelīb-i zār:

1. ʿ**andelīb-i zār:**
Gazel 615
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan ve inleyen bülbül.
11. Ḫāmuş-ı şerm olırdı seher ʿandelīb-i zār
12. Pervānenüñ göreydi niyāz-ı şebānesin

ʿandelīb-i zārdan:

1. ʿ**andelīb-i zārdan:***-dan*
Gazel 882
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan ve inleyen bülbül.
7. İşitdüm ẖārlar ol ġoncenüñ dāmānın almışlar
8. Baña tāze ẖaberler ʿandelīb-i zārdan geldi

anı:

1. **anı:**
Kaside 1
Mısra: **176**
Onu.
175. Bizüm küfrānumuz laġv oldıġında şübhe yoḳ ancaḳ
176. Anı sen cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla ḳıl ilġā

2. **anı:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **45**
Onu.
45. Ol ebr mi ẓann idersin anı
46. Kim ola her ebr ana müdānī

3. **anı:**
Kaside 2
Mısra: **216**
Onu.
215. Cāhuñ aʿlā idügüñ muʿcizeden bilmekle
216. Āşināyān-ı ḥaḳāyıḳ anı itmez īrād

4. **anı:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **42**
Onu.
41. Budur heykel-i gerden-i iftiẖār
42. Müşemmaʿla ṣaḳlar anı rüzgâr

5. **añı:**
Kaside 5
Mısra: **14**
Onu.
13. Ne Füṣūṣ eyledi biʿẕ-ẕāt Resūl-i Ekrem
14. Añı ẖaṣṣ-ı güheri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

6. **anı:**
Kaside 5
Mısra: **43**
Onu.
43. Anı müstaġrıḳ-ı tevḥīd olan idrāk eyler
44. Var lisān-ı digeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

7. **anı:**
Kıt'a 5
Mısra: **12**
Onu.
11. İbrik ne ḳadar ḳaṭre-i iḥsānın alursa
12. Hep bir bir ider anı nis̱ār-ı ser-i mihmān

8. **anı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **89**
Onu.
89. İtdi ol mühr ile anı Ġaffār
90. Sūḳ-ı ḥüsne metāʿ-ı tamġādār

9. **anı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **161**
Onu.
161. Eylemiş anı Ḳādir-i müteʿāl
162. Salṭanat gülsitānına gül-i āl

10. **anı:**
Tarih 8
Mısra: **18**
Onu.
17. Ne raʿnā gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-güşādur kim
18. Anı seyr itmek içün çerẖe girmiş ḳubbe-i mīnā

11. **anı:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **178**
Onu.
177. Ġoncalardur zeʿāmet-i ser-best
178. Eylemiş şāẖ-ı gül anı der-dest

12. **anı:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **73**
Onu.
73. Bir nefes itmezdi anı şāh dūr
74. Aralıġa girmese ẖᵛāb ü ḥużūr

13. **anı:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **149**
Onu.
149. Didi ki ḳanda bulayum ben anı
150. Ḳande girer deste anuñ dāmeni

14. **anı:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **163**
Onu.
163. Aldı Senāyī anı çün itdi nūş
164. Ḳaṭre iken baḥr olup itdi ẖurūş

15. **anı:**
Kaside 9
Mısra: **28**
Onu.
27. Eyleyüp ḥāline bir ḳahḳaha-i istihzā
28. Nāvek-i ṭaʿne-i düşnāma idüp anı siper

16. **anı:**
Kaside 9
Mısra: **132**
Onu.
131. Der-hevā gördüm idi kendümi rüʾyāda bu şeb
132. Umaram ki anı bir esb ile taʿbīr ideler

17. **añı:**
Kaside 9
Mısra: **139**
Onu.
139. Suẖan ol deñlü ẖoş-āyende gerekdür ki añı
140. İdine nevʿ-i beşer belki melāʾik ezber

18. **anı:**
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Onu.
3. Ben didüm uşlandı zīrā çerẖ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ḳılmaḳ gerekdür anı bunca ser-güdaẖt

19. **añı:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Onu.
45. Añlayan ḳāʿide-i cengi bile ʿālimdür
46. Añı cāhil ne bilür olsa da farżā Rüstem

20. **anı:**
Kaside 15
Mısra: **155**
Onu.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

21. **añı:**
Kaside 15
Mısra: **180**
Onu.

179. Teng iken bārgeh-i vaṣfuña meydān-ı ḫayāl
180. Nice ṭayy itsün añı pāy-ı raḳam-gīr-i ḳalem

22. **anı:**
Kaside 17
Mısra: **43**
Onu.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

23. **anı:**
Kaside 22
Mısra: **10**
Onu.
9. O lālezār ki yoḳdur nazīri ʿālemde
10. Ḥaḳ eylemiş anı ḫāṣṣ-ı diyār-ı Maġnīsā

24. **anı:**
Kaside 23
Mısra: **32**
Onu.
31. İtdi dil-bestelik ol mertebe bizden de ẓuhūr
32. Ki ne ḳādir anı engüşt-i ḳalem iḥṣāya

25. **anı:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Onu.
5. Olmış ṭutalım çerḫe resā kūh-ı meʿāṣī
6. Sahrā-yı bihişt eyler anı zūr-ı ʿināyet

26. **anı:**
Gazel 43
Mısra: **5**
Onu.
5. Anı nefes-i ḫaclet ile münkesif itme
6. Senden budur ey mihr-cebin mültemes-i ṣubḥ

27. **anı:**
Kıt'a 48
Mısra: **3**
Onu.
3. Anun içün cemʿ ider anı baḫīl
4. Kim olur cemʿ olıcak lā-yünṣarif

28. **anı:**
Gazel 49
Mısra: **13**
Onu.
13. Vaḳf itmiş anı Bānī-i nüh-bām-ı semāvāt
14. Bir kimseye mülk olduğı yoḳ süllem-i aʿdād

29. **anı:**
Tarih 74
Mısra: **7**
Onu.
7. Anı Rıḍvān daḫı evvelden iderdi itḥāf
8. Olsa şāyeste-i gehvāresi şāḫ-ı Tūbā

30. **añı:**
Tarih 76
Mısra: **10**
Onu.
10. Añı görmiş viṣāhüʿṣ-ṣadr-ı Sulṭānīye erzende
9. Ḫoşā cevher ki cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i lā-reyb

31. **anı:**
Tarih 77
Mısra: **14**
Onu.
13. Bulmaġla ol seg-i dūn meydān-ı cengi ḫālī
14. Cām-ı ġurūr ile mest itmişdi anı şeyṭān

32. **anı:**
Kıt'a 84
Mısra: **4**
Onu.
3. Mürdeler ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ idicek ʿālemden
4. Götürür ʿizzet ile ḫalḳ anı dūşında

33. **anı:**
Tarih 112
Mısra: **2**
Onu.
1. Vezīr-i melek-ḫū Silahdār Pāşā
2. Ki pīr-i ḫıred eylemiş anı ferzend

34. **anı:**
Tarih 126
Mısra: **4**
Onu.
3. Kāʾim oğlınuñ atup Edreneʾden menziline
4. Bozdı geçdi otuz altı kez anı bī-pervā

35. **anı:**
Gazel 138
Mısra: **4**
Onu.
3. Devr ider şuʿle ile ṣūret-i fānūs-ı ḫayāl
4. Anı kūteh-naẓarān ṣūrete isnād eyler

36. **anı:**
Tarih 142
Mısra: **7**
Onu.
7. Ṣıdḳ ile aldılar anı āġūş-ı raġbete
8. Ṣıddīḳ ile Alī vü ʿÖmer sancaḳ-ı şerīf

37. **anı:**
Tarih 144
Mısra: **40**
Onu.
39. İtdi bir gūne perīşān leşker-i küffārı kim
40. Leşker-i deycūra eyler anı ancaḳ āftāb

38. **anı:**
Tarih 150
Mısra: **6**
Onu.
5. Fikr-i tārīḫin iderken didi hātif Nābī
6. Arama anda nihān itmiş anı ṣāḥib-i ṣunʿ

39. **anı:**
Gazel 166
Mısra: **2**
Onu.
1. O dil kim sāgar-ı bī-reng-i ṣaḥbā-yı ḥaḳāyıḳdur
2. Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıḳdur

40. **anı:**
Gazel 197
Mısra: **14**
Onu.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

41. **anı:**
Gazel 206
Mısra: **16**
Onu.
15. Kebāb-ı vasl olur mıydı böyle sīrnemek
16. Anı yapup pişürenler arada ṭatmasalar

42. **anı:**
Gazel 213
Mısra: **9**
Onu.
9. O tevāżūʿ anı mümtāz-ı cihān itmişdür
10. Naḫl-i gül baġda bīhūde ser-efgende midür

43. **anı:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Onu.
9. Añılsın perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber ey Nābī
10. Ki anı refʿ içün minnet-keş-i bād olduġum yirdür

44. **anı:**
Gazel 242
Mısra: **10**
Onu.
9. Añlamazsın naġme-i ney ẕevḳ-i mey sen zāhidā
10. Mest iken Nābī anı añlar bilür bilmezlenür

45. **anı:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Onu.
9. Mısra meh-i Kenʿānı ʿazīz eylemek āḫir
10. Evvel anı üftāde-i çāh etmeġe deġmez

46. **anı:**
Gazel 292
Mısra: **8**
Onu.

7. Ṣatma çoḳ da nāz ile böyle peyām-ı tāzeyi
8. Senden evvel biz anı pīrāye-i gūş itmişüz

47. **ānı:**-, -
Gazel 386
Mısra: **7**
Onu.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete māniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

48. **anı:**
Gazel 419
Mısra: **3**
Onu.
3. Getüren şevḳ-i semāʿa anı Mevlānāvār
4. Pertev-i şemsdür āyīne-i ḥālinde mehüñ

49. **anı:**
Gazel 452
Mısra: **6**
Onu.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

50. **anı:**
Gazel 495
Mısra: **9**
Onu.
9. Yapan anı yine miʿmār-ı iltifātımdur
10. Göñül ḫarāb-ı sitemdür ḫarāb-ı bāde degül

51. **añı:**
Gazel 506
Mısra: **8**
Onu.
7. Kimi vāreste-i derd añladumsa bezm-i ʿālemde
8. Añı benden beter dil-rīşter endūḫgīn buldum

52. **anı:**
Gazel 517
Mısra: **10**
Onu.
9. Şevḳumuz ḥavṣala-i ḫāmeye ṣıġmaz Nābī
10. Anı vābeste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

53. **anı:**
Gazel 525
Mısra: **4**
Onu.
3. Rıżāsıyla felek erbāb-ı ṭabʿa eylemez iḥsān
4. Müsādif düşse gāhī anı da andan ḫayāl itmem

54. **anı:**
Gazel 608
Mısra: **24**
Onu.
23. Olma ol gūne ki her ḳande felāket var ise
24. Ḫalḳ anı eyleyeler cümle senüñçün taḫmīn

55. **anı:**
Gazel 612
Mısra: **11**
Onu.
11. Dil ʿarş-ı İlāhīʾdür anı eyleme taḫrīb
12. Dest-i beşer ol ḫāneyi termīm ne mümkin

56. **anı:**
Gazel 680
Mısra: **13**
Onu.
13. Kimdür anı cemʿ eyleyecek bir daḫı Nābī
14. Mecmūʿa-i ās̱ār perākende ḳalursa

57. **anı:**
Gazel 718
Mısra: **8**
Onu.
7. Mis̱āl-i seng-i girān olmayınca güftāruñ
8. Alur mı anı sipihr-i ḳalenderī gūşa

58. **anı:**
Gazel 746
Mısra: **4**
Onu.
3. Zencīrlerle żabṭı muḥāl iken āteşüñ
4. Żabṭ itdi şemʿ-i bezm anı tār-ı fetīl ile

59. **anı:**
Gazel 801
Mısra: **7**
Onu.
7. Anı kim pāy-māl eylerse ʿarż-ı inkisār itmez
8. Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde

60. **anı:**
Gazel 807
Mısra: **3**
Onu.
3. Ehl-i lübb añlar anı kışr-perestān ne bilür
4. Ne kumaş olduġını pirehenüñ żımnında

ān-ı vāḥid:
1. **ān-ı vāḥid:**
Gazel 144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çok küçük bir zaman dilimi, bir anda.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

añıl:
1. **añılsa:**-*sa*
Kaside 7
Mısra: **119**
Diline, ağzına almak/gönle koymak.
119. Añılsa meykedede çāşnī-i aḫlāḳı
120. İder ḫum-ı mey-i telḫi küvāre-i zenbūr

2. **añılsa:**-*sa*
Kaside 11
Mısra: **83**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.
83. Añılsa menbaʿ-ı seyl üzre kūh-ı temkīni
84. Dönerdi çıḳduġı suya şitāb ile seyl-āb

3. **añılur:**-*ur*, -
Gazel 184
Mısra: **4**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.
3. Virmez bu inşirahı dile ġayrı kūhsār
4. Bu kūh-ı Despoto añılur rüzgār olur

4. **añılsın:**-*sın*
Gazel 236
Mısra: **1**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.
1. Añılsın gūşe-i meyḫāne kim şād olduġum yirdür
2. Nevāzişkārī-i sāḳīye muʿtād olduġum yirdür

5. **añılsın:**-*sın*
Gazel 236
Mısra: **3**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.
3. Añılsın bāde-i bī-reng ü būy-ı gülşen-i vaḥdet
4. Ki bār-ı minnet-i sahbādan āzād olduġum yirdür

6. **añılsın:**-*sın*
Gazel 236
Mısra: **5**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.
5. Añılsın nāme-i nāgeh-ẓuhūr-ı vaʿde-i vuṣlat
6. Neşātumdan varaḳ-gerdān-ı feryād olduġum yirdür

7. **añılsın:**-*sın*
Gazel 236
Mısra: **7**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.
7. Añılsın kūh-ı derdi meyle nā-būd itdügüm demler
8. Ki reşk-i ḳuvvet-i bāzū-yı Ferhād olduġum yirdür

8. **añılsın:**-*sın*
Gazel 236
Mısra: **9**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.
9. Añılsın perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber ey Nābī
10. Ki anı refʿ içün minnet-keş-i bād olduġum yirdür

9. **añılsın:**-*sın*
Gazel 236
Mısra: **11**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.

11. Añılsın güfte-i ʿālem-pesend-i ʿAbdi Pāşā kim
12. Nazīr itmekde vaḳf-ı ḥayret-ābād olduġum yirdür

10. **añılsa:**-*sa*
Gazel 310
Mısra: **4**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.
3. Ġarīk ider şekeristān-ı Mıṣrı gerd-i kesād
4. Añılsa leẕẕet-i şīrīn-suḫenlicüklerümüz

11. **añılsa:**-*sa*
Gazel 494
Mısra: **2**
Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.
1. Ser-cūş-ı nifāḳ olsa ʾayān mevc-i girān ol
2. Añılsa eger sāz-ı vefā mūy-ı miyān ol

ʿanḳā:
1. **ʿanḳādur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **35**
Anka kuşu.
35. Öyle ʿanḳādur o kim çerḫde olmaz sakīn
36. Cünbiş-i bāl ü peri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **ʿanḳānun:**-*nun*
Kaside 16
Mısra: **163**
Anka kuşu.
163. ʿAnḳānun aldı Ḳāf-ı ḳanāʿatde ḫᵛābını
164. Āvāze-i maḥābet u şīt-ı ṣalābeti

3. **ʿanḳā:**
Kaside 18
Mısra: **18**
Anka kuşu.
17. Pādişāhuñ ḳafes içindeki nāmın görsün
18. Ḳafese girdügini münkir olanlar ʿanḳā

4. **ʿanḳā:**
Tarih 30
Mısra: **11**
Anka kuşu.
11. Kondı bir ʿanḳā mis̱āli āşiyān-ı devlete
12. Şevḳden deryāya taḥrīk eyledi bāl ü peri

5. **ʿanḳā:**
Tarih 82
Mısra: **106**
Anka kuşu.
105. Sende var öyle şan u şevket kim
106. Ḫavf ider kūh-ı Kāfʾda ʿAnḳā

6. **ʿanḳā:**
Tarih 103
Mısra: **6**
Anka kuşu.
5. Zihī revnaḳ-feżāy-ı kevkeb-i şān-ı ḫilāfet kim
6. Döker bāl ü perin nāmın işitse Kāfʾda ʿAnḳā

7. **ʿanḳā:**
Tarih 127
Mısra: **62**
Anka kuşu.
61. Āşiyānında daḫı ḫᵛāb-ı ferāgat göremez
62. Ḳāfda nām-ı hümāyūnın işitse ʿanḳā

8. **ʿanḳā:**
Tarih 127
Mısra: **120**
Anka kuşu.
119. Girdi ġayretle yine cīb-i dil-ārāsına mühr
120. Āşiyān-i ezelīsin yine buldı ʿanḳā

9. **ʿanḳā:**
Gazel 286
Mısra: **2**
Anka kuşu.
1. Terk itmiş āşiyānını murġ-ı ḥużūrumuz
2. ʿAnḳā vü sīmyāya siyümdür sürūrümüz

10. **ʿanḳā:**
Gazel 850
Mısra: **6**
Anka kuşu.
5. Gördi yoḳdur merdüm-i ʿālemde ās̱ār-ı vefā
6. Girdi ism-i bī-müsemmā şekline ʿAnḳā gibi

ʿan-ḳarīb itdükçe:
1. **ʿan-ḳarīb itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 844
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yaklaşmak, yakınlaşmak.
11. Hem-reng-i gül-ruḫān olur itdükçe ʿan-ḳarīb
12. Amīziş erġavān ile berg-i semenleri

ʿanḳā-yı ʿālī-şāna:
1. **ʿanḳā-yı ʿālī-şāna:**-*a*
Gazel 540
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yükseklerde uçan Anka.
11. Öyle bir ʿanḳā-yı ʿālī-şāna oldı āşiyān
12. Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Arż-ı Rūm

ʿanḳā-yı cihān:
1. **ʿanḳā-yı cihān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Dünyayı etkisi altına alan Anka kuşu.
79. ʿAnḳā-yı cihān hümā-yı devrān
80. Kürsī-i āmān ü ʾarş-ı īmān

ʿanḳā-yı tevekkül:
1. **ʿanḳā-yı tevekkül:**
Gazel 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tevekkül ânkası (kuşu).
5. Pāyında bulur ṣāydını ʿAnḳā-yı tevekkül
6. İtmez heves-i ṣayd ile bāl ü pere minnet

añla:
1. **añlar:**-*r*
Kaside 1
Mısra: **47**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḥtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

2. **añlar:**-*r*
Kaside 2
Mısra: **34**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
33. Bu fenā ṣaydgehinde ʿacabā var mı ola
34. Ṣayd içün kendisi ṣayd oldığın añlar ṣayyād

3. **añlamaġa:**-*ma, -ġa*
Kaside 2
Mısra: **200**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
199. Saña iḳrār iledür ṣıḥḥat-i īmān-ı enām
200. Rütbeni añlamaġa kimsede yoḳ istiʿdād

4. **añlar:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **205**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
205. Meʾāl-i ḥālini añlar bu dest-bürdüñden
206. Ne deñlü cāhil-i ṣarf olsa düşmen-i dil-kūr

5. **añlayamaz:**-*y, -a, -maz*
Kaside 8
Mısra: **99**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
99. Her kişi añlayamaz maʿnī-i ẓılluʾllāhı
100. Bī-velāyet olamaz kimse o maʿnāya ḫabīr

6. **añladuġuñ:**-*du, -ġu, -ñ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **128**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
127. Ḫande ile didi o ser-mest-i nāz
128. Añladuġuñ gibi degüldür bu rāz

7. **añladuġum:**-*du, -ġu, -m*
Kaside 11
Mısra: **48**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

47. Velīk itmek içün iʿtiẕār luṭfından
48. Budur ben añladuġum şimdi saña fikr-i ṣavāb

8. **añladuğı:**-*du, -ġı*
Kıt'a 13
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Nābī ḳulunuñ añladuğı ey şeh-i kevneyn
8. Bu nüktedir īcād-ı vücūd-ı üdebādan

9. **añlamışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 13
Mısra: **187**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
187. Añlamışdı naẓar aṣḥābı Saḳız fetḥinden
188. Yine sensin idecek çāre-i mülke iḳdam

10. **añlamaduḳdan:**-*ma, -duḳdan*
Kaside 15
Mısra: **43**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
43. Neye mevżūʿ idügin añlamaduḳdan ṣoñra
44. Çekdi farż eyleyelüm bir nice yıl ṭabl u ʿalem

11. **añlayan:**-*y, -an*
Kaside 15
Mısra: **45**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
45. Añlayan ḳāʿide-i cengi bile ʿālimdür
46. Añı cāhil ne bilür olsa da farżā Rüstem

12. **añlamayup:**-*ma, -y, -up*
Kaside 15
Mısra: **159**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
159. Dehrde añlamayup bilmedügi ola meġer
160. Ṭamaʿ u buġz u nifaḳ u ḥased ü ġadr u sitem

13. **añlamaz:**-*maz*
Kaside 16
Mısra: **62**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
61. Didüm egerçi cümlesi vārid bu sözlerüñ
62. Ben daḫı añlamaz degülem renc ü rāḥatı

14. **añla:**
Kaside 16
Mısra: **80**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
79. Semʿüñ ġıdāsı maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur
80. Çeşmüñ ġıdāsı ḥüsndür añla ḥikāyeti

15. **añlayup:**-*y, -up*
Tarih 17
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Añlayup gencīne-i dehrüñ fenāsın ʿākibet
4. Çekdi genc-i müsteʿār-ı dehr-i fāniden eli

16. **anladuġum:**-*duġ, -u, -m*
Gazel 23
Mısra: **12**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
11. Çeşminde cürm ḥüsn-i ʿamelden ʿazīzdür
12. Nābī budur ben anladuġum hūy-ı maġfiret

17. **añlarum:**-*r, -um*
Kaside 24
Mısra: **75**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
75. Añlarum yir bulamaz künc-i ʿademden ġayri
76. Bīm-i ser-pençe-i ʿadl ile nihān oldı cefā

18. **añla:**
Kaside 24
Mısra: **91**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ḳaldı as̱arı felekde nice fetḥ-i küberā

19. **anla:**
Gazel 52
Mısra: **15**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
15. Nüsḫa-i yeʾs ü ümīd olduġın anla ʿālem
16. Yā ser-i yeʾs ü elifdür ser ü sāmān-ı ümīd

20. **añlamayan:**-*ma, -y, -an*
Kıt'a 62
Mısra: **1**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
1. Lafẓ-ı ḳaṣd u ġarazuñ añlamayan maʿnāsın
2. Baʿżı maʿnālarına eks̱er ider istiʿmāl

21. **añla:**
Kıt'a 68
Mısra: **4**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Gūşe-gīr ol ʿālemi ṭutsun ṣadā-yı şöhretüñ
4. Añla bu remzi dehānumdan zebānumdan benüm

22. **añlamaz:**-*maz*
Kıt'a 72
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Vāye-gīr-i maʿrifet pest añlamaz
4. Maġz-ı cevzi piste vü bādāmdan

23. **anlar:**-*r*
Gazel 83
Mısra: **13**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
13. Nābī kerīmüñ anlar ise luṭfını ʿuşāt
14. ʿArża cerīde-i günehin kendi desteler

24. **añlar:**-*r*
Gazel 86
Mısra: **13**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
13. Çeşm-i ʿibretle baḳan añlar fenā-yı ʿālemi
14. Nüsḫa-i şeh-nāme Nābī mevʿize ṣūretlüdür

25. **anla:**
Gazel 87
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast ḫaber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

26. **añladum:**-*du, -m*
Gazel 92
Mısra: **9**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

27. **añlayanuñ:**-*y, -an, -uñ, -*
Gazel 112
Mısra: **5**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. Cihānı añlayanuñ çeşm-i iʿtibārında
6. Ġubār-ı kūy-ı fenā tūtiyā degül de nedür

28. **añladı:**-*dı*
Tarih 127
Mısra: **93**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
93. Añladı nūr-ı firāsetle bunı āḫir-i kār
94. Ki olursa virecek daġdaġa-i ṣadre şifā

29. **añlamaz:**-*maz*
Gazel 178
Mısra: **8**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Devlet erbābına reşk eyleyen erbāb-ı ḥased
8. Añlamaz maṣrafınuñ kes̱retin īrāda baḳar

30. **anlayan:**-*yan*
Gazel 178
Mısra: **13**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
13. Bu cihān nʾolduġını anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

31. **anlar:**-*r*
Gazel 178
Mısra: **13**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
13. Bu cihān nʾolduġını anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

32. **añlamayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 192
Mısra: **9**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
9. Bu rüzgāruñ añlamayan germ ü serdini
10. Āh-ı şerāre-pāşı nesīm-i seher ṣanur

33. **anlamayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 192
Mısra: **12**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
11. Nābī piyāle luṭf içün efvāhı devr ider
12. Keyfiyetini anlamayan derd-i ser ṣanur

34. **anla:**
Gazel 220
Mısra: **9**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subḫa-i ṣad-dāne devr eyler

35. **anladum:**-*du, -m*
Gazel 227
Mısra: **5**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. Teẕhīb-i bergden ġarażın bāġuñ anladum
6. Āmāde-i nis̱ār-ı ḳudūm-ı ḫazān ider

36. **añlamazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 242
Mısra: **9**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
9. Añlamazsın naġme-i ney ẕevḳ-i mey sen zāhidā
10. Mest iken Nābī anı añlar bilür bilmezlenür

37. **añlar:**-*r*
Gazel 242
Mısra: **10**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
9. Añlamazsın naġme-i ney ẕevḳ-i mey sen zāhidā
10. Mest iken Nābī anı añlar bilür bilmezlenür

38. **añlamazuz:**-*maz, -uz*
Gazel 271
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Maʿnī-i faḫr ü mübāhāt nedür añlamazuz
8. Ders-i nā-ḫānde-i teʾlīf-i duʿāvīyüz biz

39. **añlamışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 276
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Dünyā-perestün añlamışuz secdegāhını
4. Pür-naḳş-ı sim ü zer nice seccāde görmişüz

40. **añla:**
Gazel 303
Mısra: **15**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
15. Ḥurūf u noḳṭadur andan cebīnün añla bu rāzı
16. Ki seng-i dāġ-ı miḥnetden rehā bulmış cebīn olmaz

41. **añlarum:**-*ru, -m*
Gazel 320
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Ümīd-i devlet içün añlarum ki bir iki gün
8. Eẕiyyet-i feleġi irtikāba muḥtācuz

42. **añlamış:**-*mış*
Gazel 339
Mısra: **5**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. Fenāsın añlamış nergis ḳadar yoḳ bāġ-ı devranuñ
6. Daḫı ḫᵛāb-ı ʿademden açmadan çeşmin kefenlenmiş

43. **anlamaz:**-*maz*
Gazel 350
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Anlamaz gūşe-nişīnān-ı zevāyā-yı ġınā
8. Ḫalḳı āşüfte iden ḳayd-ı żarūret ne imiş

44. **añlamadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 354
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Ferāġ-ı pirehenin geçmeyince añlamadum
4. Ki ẕevḳ-bāfte-i ḳargāh-ı ʿuzlet imiş

45. **añlamamışdur:**-*ma, -mış, -dur*
Gazel 363
Mısra: **5**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. ʿAḳluñ ne ḳadar yār idügin añlamamışdur
6. Her kim ki ider zümre-i mestāna taʿarruż

46. **anlar:**-*r*
Gazel 366
Mısra: **12**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
11. Ḫāme hengām-ı suḫan olsa ʿaceb mi ser be-pīş
12. Olduġın anlar mürāʿāt-ı edeb güftāre şarṭ

47. **anladum:**-*du, -m*
Gazel 382
Mısra: **15**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
15. Kevn ü fesādun anladum īrād ü masrafın
16. Dil-ḫᵛāhda müżayaḳadan māʿadāsı yoḳ

48. **anlamayañlar:**-*ma, -y, -añ, -lar*
Gazel 399
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Künc-i ferāġuñ anlamayañlar ṣafāsını
4. Devlet ḳomışlar adını ġavġa-yı ʿālemüñ

49. **añlamayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 401
Mısra: **5**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. Pest yirlerde ider añlamayan fersūde
6. Nerdübān olduġını ḳaṣr-ı bihişte nefesüñ

50. **anlar:**-*r*
Gazel 411
Mısra: **10**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
9. Olmasak biz kime ʿarż eyler idi envārın
10. Felek anlar mı ʿaceb ḳadrini iḥsānumuzuñ

51. **añlasak:**-*sa, -k*
Gazel 411
Mısra: **14**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
13. Nābiyā itmez idük māye-i enfāsı telef
14. Añlasak ḳadr-ı harīdārını dükkānumuzuñ

52. **añla:**
Gazel 422
Mısra: **6**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. E͟ser-i ẖāme-i taṣvīr-i ẖudāvendīdür
6. Añla ey teng-naẓar ḥüsnini rūy-ı ẖūbuñ

53. **añlamayan:***-ma, -y, -an*
Gazel 430
Mısra: **12**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
11. Çirk-i günāhı lekke-i nā-şüstenī ṣanur
12. Cūş u ẖurūşın añlamayan baḥr-ı raḥmetüñ

54. **añla:**
Gazel 435
Mısra: **1**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
1. Ḳışrdan añla ʿibādātın uliʾl-elbābuñ
2. Giçür evḳātı miyanında iki miḥrābuñ

55. **añlamaya:***-ma, -y, -a*
Gazel 436
Mısra: **6**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. Olsun hilāl o bülbüle z͟evk-i bahār kim
6. Gülşenle farḳın añlamaya āşiyānenüñ

56. **añla:**
Gazel 436
Mısra: **18**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
17. Āsūdelik murād ise ʿālemde Nābiyā
18. Bak ṣadre añla rāḥatını āstānenüñ

57. **añla:**
Gazel 441
Mısra: **1**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
1. Añla merzūk idügin enfüs ile āfāḳuñ
2. Ḥilḳat-i rızḳda taḳdīmini gör Ḫallāḳuñ

58. **añlayan:***-y, -an*
Gazel 441
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Añlayan ġam mı çeker mezraʿ-i ḳudretde
4. Ṣaḥibin bulmaġa meʾmūr idügin erzāḳuñ

59. **añla:**
Gazel 474
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Feryād-ı ṭubı dūd-ı derūnından añla kim
8. Encām-ı ḥāli āh u fiġāndur sitemgerüñ

60. **añladumsa:***-du, -m, -sa*
Gazel 506
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Kimi vāreste-i derd añladumsa bezm-i ʿālemde
8. Añı benden beter dil-rīşter endūẖgīn buldum

61. **añlasa:***-sa*
Gazel 510
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Baḥrüñ ẖurūşın añlasa itmezdi ictirā
8. Daʿvā-yı cünbiş itmege ẖāşākümüz bizüm

62. **añlamazuz:***-maz, -uz*
Gazel 514
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Satranç gibi añlamazuz nʾolduġın ḥayāt
4. İtmezse iltifāt eger üstādumuz bizüm

63. **añlamaz:***-maz*
Gazel 551
Mısra: **8**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Dür-i maʿnīden olan gūş-ı ḳabūlı mesdūd
8. Añlamaz eylesen īrād cihānuñ mes͟elin

64. **añlar:***-r*
Gazel 551
Mısra: **10**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
9. Çār dīvār-ı fenā-rīz-i vücūduñ Nābī
10. Bilen añlar daẖı evvelki nefesde ẖalelin

65. **añladum:***-du, -m*
Gazel 580
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

66. **añladuġum:***-duġ, -um*
Gazel 582
Mısra: **5**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. Ben añladuġum ʿafv iseñ ey ʿafv-i İlāhī
6. Ṣorma günehüm ġayriden al defteri benden

67. **añlayana:***-y, -an, -a*
Gazel 601
Mısra: **8**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Ālūdelikde reng-i kemālüñ birisidür
8. Cūy-ı vücūduñ añlayana ṣāf-ı maḳsemin

68. **añlar:***-r*
Gazel 604
Mısra: **11**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
11. Olduġın añlar bu ʿālem bir muʿammā-yı ġarīb
12. Fehm iden üstādınuñ terkīb ü taḥlīl itdügin

69. **añla:**
Gazel 604
Mısra: **14**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
13. Kendü ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
14. Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Kurʾānʾda tems͟īl itdügin

70. **añlayan:***-y, -an*
Gazel 606
Mısra: **11**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
11. Asār-ı ḳahrdan gilemend olmaz añlayan
12. Luṭf-ı bahār feyż-i zemistāndan olduġın

71. **añlayan:***-y, -an*
Gazel 613
Mısra: **1**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
1. Ḳadd-i sipihrün añlayan añlar ẖam olduġın
2. Bī-çāre çerẖ bār-keş-i ʾālem olduġın

72. **añlar:***-r*
Gazel 613
Mısra: **1**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
1. Ḳadd-i sipihrün añlayan añlar ẖam olduġın
2. Bī-çāre çerẖ bār-keş-i ʾālem olduġın

73. **añla:**
Gazel 629
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Çerẖüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyẖānede bezm içre döner cām görünsün

74. **añlar:***-r*
Gazel 635
Mısra: **12**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

11. Loḳma sermāye-i ġavġā vü fesād olduġına
12. Añlar ehl-i dil olanlar ṣaf-ı dendānından

75. **añlayan:**-*y, -an*
Gazel 645
Mısra: **8**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. İtmez istiks̱ār kālā-yı viṣālün ḳıymetin
8. Ol metāʿ-ı sīne-zībüñ añlayan az olduġın

76. **añlayaydi:**-*y, -a, -y, -di*
Gazel 649
Mısra: **2**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
1. İtmezdi iltizām-ı veġā dāstānların
2. Firdevsʾi añlayaydi maḥabbet lisānların

77. **añlar:**-*r*
Gazel 663
Mısra: **5**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. Tāzeler bilmez anuñ ḳadrini pīrān añlar
6. Başḳa bir keyf virür neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh

78. **añlar:**-*r*
Gazel 673
Mısra: **5**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
5. Şuʿle-i āh-ı nedāmet bilen añlar serde
6. Lāleden fāʾidemend olduġını destāra

79. **añla:**
Gazel 676
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Teʿs̱īrün añla cānib-i bālādan olduġın
8. Seyr it cemāʿatüñ harekātın eẕān ile

80. **añla:**
Gazel 713
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Bundan ḳużātuñ añla ʿuluvv-ı cenābını
8. İmżāları taṣaddur ider ḥüccet üstine

81. **añla:**
Gazel 714
Mısra: **14**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
13. ʿĀlem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ʿamelin çāh üzre

82. **añlayan:**-*y, -an*
Gazel 730
Mısra: **5**
Anlamak, fark etmek, farkına varmak.
5. Hırmānını ṣafā-yı perestişden añlayan
6. Meyl eylemez menārelerüñ irtifāʿına

83. **añlamayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 746
Mısra: **7**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Bu kārgāhuñ añlamayan germ ü serdini
8. Kāfūruñ añlamaz es̱erin zencebīl ile

84. **añlamaz:**-*maz*
Gazel 746
Mısra: **8**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
7. Bu kārgāhuñ añlamayan germ ü serdini
8. Kāfūruñ añlamaz es̱erin zencebīl ile

85. **añlar:**-*r*
Gazel 807
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Ehl-i lübb añlar anı kışr-perestān ne bilür
4. Ne kumaş olduġını pirehenüñ żımnında

86. **añlamayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 833
Mısra: **15**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
15. Miḥnetin añlamayan maṣraf ile īrāduñ
16. Sufreden leẕẕet alur zümre-i ẖuddām gibi

añlama:

1. **añlamayup:**-*yup*
Gazel 269
Mısra: **3**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
3. Nādānlıġ ile añlamayup ḳadr-ı ṣoḥbeti
4. Ol nāzenīn-i ḥüsne ʿaceb s̱ıḳlet itmişüz

añlan:

1. **añlanmaz:**-*maz*
Gazel 234
Mısra: **9**
Anlaşılmak.
9. Ṣafā-yı meykede bir görmek ile añlanmaz
10. O ẕevḳ ẖāṭır-ı ʿuşşāḳa vara vara düşer

2. **anlanmaz:**-*maz*
Gazel 430
Mısra: **14**
Anlaşılmak.
13. Tā geçmeyince medrese-i ḳıyl ü ḳālden
14. Anlanmaz ıṣṭılāḥı kitāb-ı ḥaḳīḳatüñ

3. **añlanur:**
Gazel 555
Mısra: **1**
Anlaşılmak.
1. Bu añlanur dil-i zārun pey-ā-pey āhından
2. Kināyedür ġarażı ṭāliʿ-i siyahından

4. **añlanur:**-*ur*
Gazel 571
Mısra: **2**
Anlaşılmak.
1. Oldı cārī dildeki sevdā dehān-ı ẖāmeden
2. Añlanur ḥāl-i perīşānum sevād-ı nāmeden

5. **añlandı:**-*dı*
Gazel 583
Mısra: **1**
Anlaşılmak.
1. Nühüfte sūzişüm añlandı pīç ü tābumdan
2. Ġamum nihān idi fāş oldı ıżṭırābumdan

6. **añlanurken:**-*ur, -ken*
Gazel 626
Mısra: **10**
Anlaşılmak.
9. Nābī-i dil-ẖastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

7. **añlanur:**-*ur*
Gazel 644
Mısra: **3**
Anlaşılmak.
3. Añlanur tāze ṣanāyiʿ ʿarżına niyyetleri
4. Şaẖlar vaḳt-i ẖazān bāzūların teşmīrden

8. **añlanur:**-*ur*
Gazel 851
Mısra: **13**
Anlaşılmak.
13. Añlanur deyn temessüklerinüñ mühriden
14. Nābiyā āẖir-i mecmūʿ-ı devā olduġı key

anlar:

1. **anlaruñ:**-*uñ*
Tarih 1
Mısra: **6**
Onlar.
5. Çoḳ fesād eylediler kişver-i İslām içre
6. İtmedi anlaruñ itdügini dīne düşmen

2. **anlardadur:**-*da, -dur*
Kaside 4
Mısra: **23**
Onlar.
23. Anlardadur taḳaddüm-i ḥüsn-i ḳabūl-i feyż

24. Dīvān-ı dīnde ṣadr-nişīndür çehār-yār

3. **anlarla:**-*la*
Kaside 4
Mısra: **25**
Onlar.
25. Anlarla buldı bünye-i dīn-i mübīn s̱ebāt
26. Dīvār-ı ser be-çerḫ-i metīndür çehār-yār

4. **anlarladur:**-*la, -dur*
Kaside 4
Mısra: **31**
Onlar.
31. Anlarladur metānet-i erkān-ı mülk-i dīn
32. Evtād-ı āsumān ü zemīndür çehār-yār

5. **anlardur:**-*dur*
Kaside 4
Mısra: **33**
Onlar.
33. Anlardur ehl-i ḫıbre-i silkü᾿l-leʿāl-i vaḥy
34. Esrār-ı genc-i vaḥye emīndür çehār-yār

6. **anlaruñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **50**
Onlar.
49. Ḫātime-i bezme dek ol sīne-rīş
50. Anlaruñ iḥsānı ile itdi ʿıyş

7. **anlarda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **30**
Onlar.
29. Nesḫ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyḫ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

8. **añlar:**
Gazel 106
Mısra: **11**
Anlayacak, farkında olacak (kimse).
11. ʿIyār-ı ḥüsnini sīmīn-berānuñ añlar yoḳ
12. Ḥarīr-i vuṣlat-ı ḫubānı ḫām alur bulunur

9. **anlar:**
Tarih 125
Mısra: **11**
Onlar.
11. Başup anlar daḫı bu menzil-i maʿrūfa ḳadem
12. Ḳuvvet-i ḳabżasınuñ eyledi ḥükmin icrā

10. **añlar:**
Gazel 161
Mısra: **7**
Anlayacak, kavrayacak (kimse).
7. Añlar bulunur mı diyene lübb ile ḳışrı
8. Bir fikr-i daḳīḳ eyle de pervīzeni göster

añlar idi:
1. **añlar idi:**-*r , -i, -di*
Gazel 761
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.
11. Ġam olmasa kim añlar idi ḳadr-i sürūrı
12. Nābī idemem ḫıdmetin inkār ġamuñ da

anlara:
1. **anlara:**
Kıt'a 6
Mısra: **15**
Onlar.
15. Vāy eger anlara ḫar didügümi gūş itse
16. Bār-ı gayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāyı

2. **anlara:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **8**
Onlar.
7. Bādeye meşrebleri meyyāl idi
8. Anlara mey nuḫbe-i āmāl idi

3. **anlara:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **124**
Onlar.
123. Ārzū itdükleri naḳş-ı ḫayāl
124. Anlara nisbet görinürken muḥāl

4. **anlara:**
Kaside 13
Mısra: **163**
Onlar.
163. Ki idüp anlara teşbīh o ṣadr-ārāyı
164. Eyleyem bīhude tażyīʿ-i midād u erḳām

5. **anlara:**
Kıt'a 107
Mısra: **5**
Onlar.
5. Vāy eger anlara ḫar didügi gūş itse
6. Bār-ı ġayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsā᾿yı

6. **anları:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **200**
Onlar.
199. Eyleme zinhār leb-i ṭaʿnı bāz
200. Anları inkārdan it iḥtirāz

7. **anlaruñ:**
Kaside 15
Mısra: **191**
Onlar.
191. Anlaruñ rūḥların Ḥażret-i Ḥaḳ şād itdi
192. K᾿oldı ẕātuñla senüñ ṣadr-ı vezāret ḫurrem

8. **anlaruñ:**
Tarih 125
Mısra: **9**
Onlar.
9. Anlaruñ da ezelī olmaġ ile muʿtadı
10. ʿĀdet-i remy ü talebkārī-i esbāb-ı ġazā

anlaruñ birisiyem:
1. **anlaruñ birisiyem:**-*y, -em*
Kaside 2
Mısra: **321**
Kelime Tipi: **-**
Onlardan birisi.
321. Anlaruñ birisiyem ben de baña merḥamet it
322. Ey şeh-i ḫıṭṭa-i nāz ey gül-i destār-ı murād

ʿanteri:
1. ʿ**anteri:**
Gazel 550
Mısra: **9**
Entari, elbise.
9. Cāme-i ġayri bozup ʿanteri yapmak gibidür
10. Naẓm-ı Türkīye çevirmek ʿAcemüñ güftārın

anuñ:
1. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **57**
Onun.
57. Anuñ olındı ʿaşḳına bünyād
58. Raḥmet-ābād-ı ʿālem-i īcād

2. **anuñ:**
Kaside 1
Mısra: **12**
Onun.
11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

3. **anuñ:**
Tarih 2
Mısra: **17**
Onun.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

4. **anuñ:**
Kaside 2
Mısra: **162**
Onun.
161. Ṭaybe᾿nüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
162. Şāh-ı büldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bilād

5. **anuñ:**
Tarih 3
Mısra: **3**
Onun.
3. Bir anuñ gibi vezīr-ı ʿārif
4. Gelmedi kārgeh-i iclāle

6. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **67**
Onun.
67. Anuñ ẕātını eylemiş Kirdgār
68. Selāṭīne sermāye-i iftiḫār

7. **anun:**
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Onun.
5. ʿArabī nüsḫaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

8. **anuñ:**
Kaside 6
Mısra: **11**
Onun.
11. Anuñ maḳāmına olmaz resā ṭuyūr-ı ḫıred
12. Kenār-ı ʾarşdadur āşiyān-ı Mevlānā

9. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **54**
Onun.
53. Dil ki āyīne-i İlāhīʾdür
54. Nūr-ı īmān anuñ güvāhıdur

10. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **91**
Onun.
91. Eylemiş hem anuñ cenāb-ı Ġafūr
92. Ẕātını bir ḫazīne-i memhūr

11. **anuñ:**
Kaside 8
Mısra: **53**
Onun.
53. Ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i erkān-ı ʾanāṣırdan anuñ
54. Eylemiş dest-i ḳader ṭıynet-i pākin taḫmīr

12. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **41**
Onun.
41. Emr idüp iḥżārına anuñ hemān
42. Geldügi dem açdı tefeʿʿül-künān

13. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **67**
Onun.
67. Var idi bezminde anuñ bir nedīm
68. Nāmı S̠enāyī vü mizācı Ḥakīm

14. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **108**
Onun.
107. Mest-i ḫarābātī-i nā-hūşyār
108. Nāmı anuñ gülḫanī-i Lāy-ḫᵛār

15. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **150**
Onun.
149. Didi ki ḳanda bulayum ben anı
150. Ḳande girer deste anuñ dāmeni

16. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **72**
Onun.
71. Bu nefesi idicek ol merd-i pāk
72. Odı anuñ bir ikisi ḫandenāk

17. **anuñ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **137**
Onun.
137. Līk anuñ müddeti olup medīd
138. Kevkebe-i devleti oldı mezīd

18. **anuñ:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Onun.
13. Çerḫ-sāy olsa eger küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl
14. Yine yoḳ levḥa-i ṭāḳında anuñ naḳş-ı devām

19. **anuñ:**
Kaside 13
Mısra: **27**
Onun.
27. İdüp anuñ yerine vażʿ-ı esās-ı ülfet
28. İtdi lafẓ u kelimāt ile bināsın iḥkām

20. **anuñ:**
Kaside 13
Mısra: **110**
Onun.
109. Kimden ümmīd olunur menfaʿat-i rūḥānī
110. Ki anuñ vāsıṭasıyla ide Bārī inʿām

21. **anuñ:**
Kaside 13
Mısra: **138**
Onun.
137. Ḳalbi ol tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür kim
138. Gökden āvīḫte ḳındīlidür anuñ ilhām

22. **anuñ:**
Kaside 13
Mısra: **149**
Onun.
149. O velīyyüʾn-niʿam-ı ḳubbe-nişinān kim anuñ
150. Kārıdur terbiyet-i ṣadr-nişīnān-ı ʿiẓām

23. **anuñ:**
Kaside 13
Mısra: **152**
Onun.
151. Her kimi gördüm ise dāʾire-i devletde
152. Olmamış yoḳdur anuñ devḥa-i cāhında ġulām

24. **anuñ:**
Kaside 13
Mısra: **153**
Onun.
153. Öpmemiş kimdür anuñ dāmen-ı ʿalī-cāhın
154. İşte efvāh-ı havāṣ işte şifāḫ-ı aʿlām

25. **anuñ:**
Matla 15
Mısra: **2**
Onun.
1. Ṣıḥḥat-ı āşıḳ nigāh-ı çeşm-i bīmārındadur
2. Bī-ḫıreddür kim ki anuñ ḳayd-ı tīmārındadur

26. **anuñ:**
Kaside 15
Mısra: **184**
Onun.
183. Saña tanzīr-i ʿAlī Şīr ne lāyıḳdur kim
184. Sen şehinden bile aʿẓamsın anuñ hem aʿlem

27. **anuñ:**
Kaside 16
Mısra: **30**
Onun.
29. Var ise ārzū-yı menāṣıb żamīrde
30. Anuñ da tāzelükdedür āyīn-i şevketi

28. **anuñ:**
Kaside 16
Mısra: **36**
Onun.
35. Tāze kenīzekān ise inciżāb-ı dil
36. Bī-tāblıkda fevt olur anuñ da lez̠z̠eti

29. **anuñ:**
Kaside 16
Mısra: **40**
Onun.
39. Sevdā-yı kesb-i māl ile mālī ise dilüñ
40. Anuñ da pīrlikde nedür ḳadr ü ḳıymeti

30. **anuñ:**
Kaside 16
Mısra: **72**
Onun.
71. Ez-cümle ol senüñ didügüñ rāḥat u ferāġ
72. Maṭlūb-ı cismdür yoḳ anuñ cāna nisbeti

31. **anuñ:**
Kaside 16
Mısra: **74**
Onun.
73. Āsūdelükle gerçi göñül müsteriḥ olur
74. Hep ḥaṣṣa-i bedendür anuñ ḥadd u ġāyeti

32. **anuñ:**
Kaside 24
Mısra: **89**
Onun.
89. Cümle ṭursun hele mahṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

33. **anuñ:**-, -, -
Tarih 28
Mısra: **11**
Onun.
11. Yā İlāhī ola teʾs̱īr-i ḳudūmiyle anuñ
12. Düşmen-i bed-ḫᵛāhı ser-gerdān-ı ṣaḥrā-yı helāk

34. **anuñ:**
Tarih 28
Mısra: **19**
Onun.
19. Gördi tāk-ı çerḫe hātif yazdı tārīḫin anuñ
20. Yādigār-ı Muṣṭafa Pāşā Muḥammed dürr-i pāk

35. **anuñ:**
Tarih 56
Mısra: **8**
Onun.
7. Bir vezīr-i kār-fermā itdiler Baġdādʾa kim
8. Buldı ẕātında anuñ resm-i vezāret iḫtitām

36. **anuñ:**
Tarih 56
Mısra: **41**
Onun.
41. Didi hātif Nābīyā tārīḫi kāfīdür anuñ
42. Ḳıldı bürc-i evliyāda Muṣṭafa Pāşā maḳām

37. **anuñ:**
Tarih 70
Mısra: **2**
Onun.
1. Vālī-i Ḳuds olan Arslan Pāşā maʿzūl olup
2. Manṣıbı Ḳarakulak Pāşāʾya olduḳda anuñ

38. **anun:**
Tarih 72
Mısra: **28**
Onun.
27. Ḳalb-i Nābīʾye olup vāsıṭa-i feyż-i neşāṭ
28. Didi tārīḫin anun ḳaṣr-ı bihişt-i zībā

39. **anuñ:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Onun.
5. Mestāneliklerün sebebin çeşm-i yāre ṣor
6. Anuñ da belki ʿaḳla muvāfıḳ cevābı var

40. **anuñ:**
Tarih 79
Mısra: **9**
Onun.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḥükmi anuñ
10. Her teraḳḳī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

41. **anuñ:**
Gazel 108
Mısra: **14**
Onun.
13. Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
14. Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur

42. **anuñ:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Onun.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduġına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

43. **anuñ:**
Gazel 116
Mısra: **4**
Onun.
3. Ey bihişt itmedesin dūzaḫa nāziş ammā
4. Gālibā senden anuñ talibi bisyārcadur

44. **anuñ:**
Gazel 124
Mısra: **3**
Onun.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevḳin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

45. **anun:**
Tarih 125
Mısra: **19**
Onun.
19. Anun atduġı kemān ile atup bu tīri
20. Eyledi rūḥını ol pīr-i ʿāzīzüñ iḥyā

46. **anuñ:**
Tarih 125
Mısra: **21**
Onun.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse tahrīk idemez diyü iderler daʿvā

47. **anuñ:**
Tarih 126
Mısra: **6**
Onun.
5. Pehlevān Aḥmedʾi de Edreneʾde itdi güẕer
6. Otuz altı kez anuñ itdi nişānını hebā

48. **anuñ:**
Tarih 126
Mısra: **12**
Onun.
11. Aġalarda da giçüp seng-i raḥīḳi üzre
12. Tā otuz beş kez anuñ eyledi keyfin yaġmā

49. **anuñ:**
Tarih 142
Mısra: **3**
Onun.
3. Devlet anuñ ki nāʾil ola rūy-māline
4. Mahṣūṣ-ı dest-i ḫayr-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

50. **anuñ:**
Tarih 142
Mısra: **19**
Onun.
19. Eyler anuñ ki çeşmi taʿalluḳ ide aña
20. Sermāyedār-ı nūr-ı baṣar sancaḳ-ı şerīf

51. **anuñ:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Onun.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

52. **anuñ:**
Tarih 156
Mısra: **4**
Onun.
3. Hātif didi hīç çekme emek rūz-ı ezelden
4. Tārīḫi dinilmişdür anuñ terceme-i ʿaşḳ

53. **anuñ:**
Gazel 172
Mısra: **3**
Onun.
3. İḥsān iden kerīmdür iḥsānı da anuñ
4. Meʾmūldan ziyāde olursa ʿaceb midür

54. **anuñ:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Onun.
5. Ṣanʿat-kede-i maʿdilet-ābād-ı ḳaderde
6. Her zaḫm ki var lā-büd anuñ merhemi vardur

55. **anuñ:**
Gazel 196
Mısra: **8**
Onun.
7. Burun ucıyla virür her sözüñ cevābını kūh
8. Anuñ ṭayanduġı gūyā ki ol ḳayalıġadur

56. **anun:**
Gazel 225
Mısra: **10**
Onun.
9. Hakir görme metāʿı günāhı ey Nābī
10. Revācgāhı anun Kaʿbe-i mükerremedür

57. **anuñ:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Onun.
11. Cihānı reʾyine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī

12. Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür

58. **anuñ:**
Gazel 252
Mısra: **12**
Onun.
11. Ġam çekmezüz raķīb bize dil-girān ise
12. İnṣāf olunsa biz daḫı anuñ raķībiyüz

59. **anuñ:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Onun.
13. Rızķuñ teveccühi bize bizden füzūn iken
14. Bīhūde Nābīyā biz anuñ bī-şekībiyüz

60. **anun:**
Gazel 292
Mısra: **4**
Onun.
3. Olduķ evvel cāmdan sermāye-fersā-yi şuʿūr
4. Ey tenük-dil biz anun deryāların nūş itmişüz

61. **anuñ:**
Gazel 303
Mısra: **1**
Onun.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ķalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

62. **anuñ:**
Gazel 361
Mısra: **12**
Onun.
11. Reh-yāb olamaz rifʿatine zelzele Nābī
12. Her kim ki anuñ virdi ola sūre-i iḫlāṣ

63. **anuñ:**
Gazel 363
Mısra: **7**
Onun.
7. Taķdīre taʿarrużdan anuñ farķı mı vardur
8. Kim eyler ise gerdiş-i devrāna taʿarruż

64. **añuñ:**
Gazel 468
Mısra: **7**
Onun.
7. Añuñ tecerrüdi māniʿ riyā-fürūşluġa
8. Senüñ hezār ʿalāyıķla berhemen didigüñ

65. **anuñ:**
Gazel 478
Mısra: **11**
Onun.
11. Nābī fesād gelmiş anuñ da dimaġına
12. Bezm-i suḫanda bīhude-gūdur benümle dil

66. **anuñ:**
Gazel 565
Mısra: **6**
Onun.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimaġı degül āzāde ḫalelden

67. **anuñ:**
Gazel 653
Mısra: **10**
Onun.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menķabesi oldı cünūn

68. **anuñ:**
Gazel 663
Mısra: **5**
Onun.
5. Tāzeler bilmez anuñ ķadrini pīrān añlar
6. Başķa bir keyf virür neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh

69. **anuñ:**
Gazel 675
Mısra: **7**
Onun.
7. Hep gūşumuz pür iden anuñ güft-gūsıdur
8. Çeksün serini ḫırķaya bülbül ġarīb ise

70. **anuñ:**
Gazel 714
Mısra: **8**
Onun.
7. Āh her ķande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

71. **anuñ:**
Gazel 715
Mısra: **12**
Onun.
11. Senden āsūdedür ey çerḫ kurulmış sāʿat
12. Ki anuñ ẓarfı bile vaķf-ı tek-ā-pū degül a

72. **anuñ:**
Gazel 782
Mısra: **14**
Onun.
13. Muṣāhib Mustafā Pāşāʾnuñ olsun devleti efzūn
14. Ne gördükse anuñ luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda

73. **anuñ:**
Gazel 794
Mısra: **3**
Onun.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür saġarum Cem ķanda ben ķanda

74. **anuñ:**
Gazel 840
Mısra: **8**
Onun.
7. Beyt-i nemegīndür ḫaṭ-ı püşt-i lebi ammā
8. Çıķmazsa eger yeʾse anuñ daḫı meʾāli

anuñ içinde:
1. **anuñ içinde:**
Gazel 608
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Onun.
13. Olma ol gūne ki her ķande kʾola yād-ı fesād
14. İdeler menķabetüñ anuñ içinde tazmīn

anun içün:
1. **anun içün:**
Kıt'a 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Onun için.
3. Anun içün cemʿ ider anı baḫīl
4. Kim olur cemʿ olıcak lā-yünṣarif

2. **anuñ içün:**
Gazel 74
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onun için.
5. Ķalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz
6. Maķar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāġıddur

anuñçün:
1. **anuñçün:**
Kaside 1
Mısra: **109**
Onun için.
109. Anuñçün ķalb-i müʿmin oldı ʾarş-ı aʿẓam-ı Bārī
110. Didi ʿārif benem ol noķṭa-i mevzūʿa taḫteʾl-bā

2. **anuñçün:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
7. Reg-i efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
8. Ki teb-lerzeyle anuñçün giçer her rūz u şeb deryā

3. **anunçüñ:**
Tarih 8
Mısra: **9**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

4. **anuñçün:**
Tarih 30
Mısra: **55**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.

55. Bir ḫazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

5. **anuñçün:**
Gazel 48
Mısra: **22**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
21. Sevād-ı çār-sū-yı cān-fürūşān-ı maḥabbetdür
22. Anuñçün dest ber-dest-i digerdür ḥalḳa-i tevḥīd

6. **anuñçün:**
Tarih 74
Mısra: **35**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
35. Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ
36. Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿİsā

7. **anuñçün:**
Gazel 142
Mısra: **6**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
5. Raḳīb sāye-i luṭfunda oldı perverde
6. Anuñçün ey gül-i ter böyle ḫām ḳalmışdur

8. **anuñçün:**
Gazel 148
Mısra: **16**
Onun için.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

9. **anuñçün:**
Gazel 159
Mısra: **16**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̱ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

10. **anuñçün:**
Gazel 303
Mısra: **14**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ḳışrı her sāde dıraḫtuñ dārçīn olmaz

11. **anuñçün:**
Gazel 311
Mısra: **8**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
7. Emānete nice ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm
8. Cenāb-ı Ḥaḳḳuñ anuñçün yapılma maḫzeniyüz

12. **anuñçün:**
Gazel 496
Mısra: **6**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
5. Yine hem-cinsi çeker birbirinün ġayretini
6. Zaḫm-i miḳrāża urur süzen anuñçün merhem

13. **añunçün:**
Gazel 562
Mısra: **2**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
1. Meġer erbāb-ı ʿıyşa niyyet-i şeb-gīr ider gerdūn
2. Añunçün her şebāngeh cāmesin taġyīr ider gerdūn

14. **anuñçün:**
Gazel 664
Mısra: **16**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
15. Kec-nihādān rāst-ṭabʿān ile itmez imtizāç
16. İttiḥādı olmaz anuñçün kemānuñ tīr ile

15. **anuñçün:**
Gazel 710
Mısra: **14**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

16. **anuñçün:**
Gazel 727
Mısra: **18**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
17. Sipihr meclis-i rindāna bürc-i nārīdür
18. Anuñçün āteş ile hem-naṣībdür lūle

17. **anuñçün:**
Gazel 787
Mısra: **8**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
7. O şāh-ı nev-resīdem bendegānından şümār itmez
8. Anuñçün ḥalḳa veş çeşm-i ümīdüm ḳaldı defterde

18. **anuñçün:**
Gazel 801
Mısra: **10**
Onun için, bu sebeple, bundan dolayı.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

anuñda:

1. **anuñda:**
Gazel 76
Mısra: **8**
Onun da.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

anuñla:

1. **anuñla:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **99**
Onunla.
99. Anuñla da ḥubba ġāʾibāne
100. Oldı selefi yine bahāne

2. **anuñla:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **4**
Onunla.
3. Ḫoşā bārgāh-ı ḫidīv-i cihān
4. Ki deh oldı anuñla nüh āsmān

3. **anuñla:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **60**
Onunla.
59. Nābīyā dilden iste maḳṣūdun
60. Bulasın tā anuñla maʿbūdun

4. **anuñla:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **182**
Onunla.
181. Tīġı āteş ʿadūsıdur ḫāşāk
182. Eyler anuñla rūy-ı arżı pāk

5. **anuñla:**
Kaside 9
Mısra: **81**
Onunla.
81. Şimdi anuñla baḳar ehl-i cihān dünyāya
82. Ẕātıdur dīde-i devrān bu gün nūr-ı baṣar

6. **anuñla:**
Gazel 16
Mısra: **10**
Onunla.
9. Eşiʾʿa zer-ḳalem Nābī devāt-ı sīmdür hāle
10. Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb

7. **anuñla:**
Kaside 28
Mısra: **16**
Onunla.
15. ʿAceb ki sālim iken ʿaşḳ ḥarf-i ʾilletden
16. Hevā-yı ʿillet-i ʾāşıḳ anuñla müşeddeddür

8. **anuñla:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Onunla.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduġına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

9. **anuñla:**
Gazel 233

Mısra: **8**
Onunla.
7. İki ayaġ baña himmet itse pīr-i muġān
8. Anuñla vādī-i ġamdan güẕār mümkindür

ʿār:
1. ʿ**ār:**
Kıt'a 85
Mısra: **4**
Utanılacak şey, ayıp.
3. Refʿ ḳıl şānuña nisbetle senüñ
4. Ḫākdan refʿ-i güher ʿār ise de

ʿār eyler:
1. ʿ**ār eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **-**
Utanç verecek bir davranıştan ötürü utanmak, sıkılmak.
165. İtmeġe dergehinde eyler ʿār
166. Nice ṣāḥib-serīri ḫıdmetkār

2. ʿ**ār eyler:**
Gazel 282
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Utanç verecek bir davranıştan ötürü utanmak, sıkılmak.
9. ʿAşka istiġna yakışmazken ʿaceb hāletdeyüz
10. Varmaġa kūyına ʿār eyler dil-i āvāremüz

ʿār ider:
1. ʿ**ār ider:**-*er*
Kaside 13
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **-**
Utanç verecek bir davranıştan ötürü utanmak, sıkılmak.
165. Sürmeġe vādi-i meslūke kümeyt-i ḳalemi
166. ʿĀr ider ʿārif ü ṣāḥib-dil ü sencīde kelām

ara:
1. **ara:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **151**
Bulmaya çalışmak.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

2. **aramuzda:**-*muz, -da*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **63**
Kişilerin birbirleri ile ilgili yakınlıkları, dostluk, samimiyet.
63. Oldı aramuzda ḥuḳūḳ üstüvār
64. İtdi bizi niʿmetünüz şermsār

3. **arayan:**-*y, -an*
Kaside 12
Mısra: **59**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
59. Dil-pesend olsa diyü puḫte suḫanlar arayan
60. İtmede neşter-i ser-tīz-i ḳader nükte-i ḫām

4. **ararlardı:**-*r, -lar, -dı*
Kaside 15
Mısra: **49**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
49. Müstaʿiddīni ararlardı mülūk-ı eslāf
50. Ki ide reʾyleri bāġ-ı cihānı ḫurrem

5. **araṣañ:**-*ṣa, -ñ*
Gazel 44
Mısra: **3**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
3. Yoḳ vücūdı araṣañ meclis-i devrānda meġer
4. Ḳonula baʿżı perestārlara nām-ı feraḥ

6. **arada:**-*da*
Gazel 55
Mısra: **4**
İki şeyin arası.
3. Leb ẕikrde ammā ki göñül fikr-i cihānda
4. Ḳaldı arada ṣubḥa-i mercān mütereddid

7. **arada:**-*da*
Gazel 76
Mısra: **7**
Ara, orta, iç, arasına.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

8. **arasan:**-*sa, -n*
Tarih 92
Mısra: **54**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
53. İḫtilālāt-ı umūra o ḳadar virdi niẓām
54. Ki bulunmaz arasan ẕerre ḳadar nāber-cā

9. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Tarih 138
Mısra: **46**
İç, orta.
45. Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür kʾitmiş
46. Münşī-i kevn ʿibārāt arasında tażmīn

10. **arama:**-*ma*
Tarih 150
Mısra: **6**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
5. Fikr-i tārīḫin iderken didi hātif Nābī
6. Arama anda nihān itmiş anı ṣāḥib-i ṣunʿ

11. **arar:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **1**
İlgi göstermek.
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

12. **arar:**
Gazel 158
Mısra: **2**
Önem verip istemek.
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

13. **aramaz:**-*maz*
Gazel 158
Mısra: **3**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
3. Aramaz kimse maʿānī vü nikātın ketbün
4. Naḳş-ı ser-levḥa vü dībāçe-i ḥalkārın arar

14. **ararken:**-*r, -ken*
Gazel 352
Mısra: **7**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
7. Dil ararken gevher-i enfāsa bāzār-ı revāc
8. Ġavṭa-i efkār ile buldum ʿaceb ʿummān imiş

15. **araṣan:**-*ṣa, -n*
Gazel 411
Mısra: **6**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
5. Yine lā-büd bulunur naḳd-i ümīd-i vuṣlat
6. Araṣan gūşelerin ḫāṭır-ı vīrānemüzüñ

16. **ararlar:**-*r, -lar*
Gazel 610
Mısra: **4**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
3. Dest-i rindānda degüldür ẕevḳ içün şemʿ-i ḳadeh
4. Ġāʾib itmişler ararlar şemʿ ile germiyyetin

17. **arama:**-*ma*
Gazel 683
Mısra: **14**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
13. Cild-i pejmürdededür var ise mażmūn Nābī
14. Arama maʿnīyi dīvān-ı müẕehheblerde

18. **arar:**-*r*
Gazel 725
Mısra: **9**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
9. Revācgāhın arar her metāʿ ey Nābī
10. Mesāmiʿ olmasa mesdūd olur dükān-ı şifāh

19. **arasında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 848

Mısra: **3**
İç, orta.
3. Ḳalmışuz āteş u ābun arasında ḥayrān
4. Kalbümüz rūşen iken revġan-ı ḳındīl gibi

20. **araşan:**-*şa, -n*
Gazel 851
Mısra: **2**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
1. Ābdan olmış iken dāʾire-i ʿālem ḥayy
2. Yine yoḳdur araṣan ābdan erzān bir şey

21. **arar:**-*r*
Gazel 855
Mısra: **10**
(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.
9. Dil-besteyüz o genc-i tehī-dest-i baẖta kim
10. Ruʾyāsına muʿabbir arar pāsbānları

ara yirde:
1. **ara yirde:**-*de*
Kıt'a 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ara yerde, arada.
3. Ara yirde var nisbet-i imtizāc
4. Hevāyī dübürdür Kıyāmī ẕeker

2. **ara yirde:**
Gazel 845
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ara yerde, arada.
3. Virüp naḳd-i sirişk aldum ten-i sīmīnin āġūşa
4. Ara yirde şemīm-i kakülüñ bād-ı hevā ḳaldı

ara yiri:
1. **ara yiri:**-*i*
Gazel 108
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aralık (Beytin mısralarının aralığı bağlamında).
11. Cūş ider mevc-i ẖayāl-i şuʿarā dūş-be-dūş
12. Beyt-i ebrūsınuñ ara yiri dīvān yolıdur

ʿarab:
1. ʿ**arabla:**-*la*
Kıt'a 4
Mısra: **6**
Arap ırkına mensup kimse.
5. ʿArabī nüsẖaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

2. ʿ**arab:**
Tarih 56
Mısra: **29**
Arap ırkına mensup kimse.
29. Ḳaçsun ejderden ḳaçar gibi ser-ā-pāy ʿArab
30. Kanġı ṣaḥrāya ṣalarsa sāye tūġ-ı ẖoş-ẖırām

aʿrāb:
1. **aʿrāb:**
Kaside 11
Mısra: **82**
Arap kimse II Siyah tenli Arap ırkına mensup kimse.
81. Żamīr-i enverinüñ vaṣfın itseler taḥrīr
82. Olurdı yek-şebe meh gibi müstenīr Aʿrāb

ʿarab misāl:
1. ʿ**arab misāl:**
Gazel 544
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Arap misal, zenci gibi.
5. ʿArab misāl kemīn-i zeḳandan itdi ẓuhūr
6. Sipāh-ı tīz-hücūm-ı haṭ itdi ġāret-i ḥüsn

ʿarabī:
1. ʿ**arabī:**
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Arapça.
5. ʿArabī nüsẖaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

ʿarabistān:
1. ʿ**arabistānʾda:**-*da*
Kaside 16
Mısra: **90**
Asya'nın güneybatısında, Kızıldeniz ile Basra körfezi arasında uzanan yarımada; Ceziret'ül-Arab.
89. Ol dil-güşā maḳāller ol ẖurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

arada:
1. **arada:**
Kaside 1
Mısra: **64**
İki şeyin arası.
63. İdüp biʾṭ-ṭabʿ biribirine hem dost hem düşmen
64. Ḳoparmış iktiżā-yı ḥikmet üzre arada ġavġā

2. **arada:**
Kaside 2
Mısra: **204**
İki şeyin arası.
203. Bir ucı dürc-i dehānuñ bir ucı bāb-ı bihişt
204. Arada cādde-i raḥmete dirler mirṣād

3. **arada:**
Gazel 107
Mısra: **18**
İki kimse yada şeyin arası.
17. Tefhīm içün zebān-ı ṣūraḥiyi mey-keşe
18. Peymāne-i şarāb arada tercümānıdur

4. **arada:**
Gazel 206
Mısra: **16**
Bazen.
15. Kebāb-ı vasl olur mıydı böyle sīr-nemek
16. Anı yapup pişürenler arada ṭatmasalar

5. **arada:**
Gazel 262
Mısra: **5**
İki şeyin arası.
5. Nisbet-i şirket-i nevʿi arada ṣābit iken
6. ʿUlemā kısmına küttāb ber-ā-ber gelemez

6. **arada:**
Gazel 387
Mısra: **14**
O esnada, aralıkta,.
13. Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī
14. Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduḳ

7. **arada:**
Gazel 737
Mısra: **11**
İki şeyin arası.
11. Arada żāyiʿ olan naḳd-i ʿömri nʾişleyelüm
12. Metāʿib-i seferi iẖtiṣar olınsa bile

8. **arada:**
Gazel 865
Mısra: **7**
İki şeyin arası.
7. Eyü ṣūrete ḳomışduḳ arada niyāz ü nāzı
8. Araya girince ẖaṭṭuñ o da şekl-i aẖer oldı

arada bir:
1. **arada bir:**
Gazel 615
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Arada bir, bazen.
3. Ḳaṣdum hemān şikāyet-i baẖt-ı siyāhdur
4. Ey dūd-ı āh sen arada bir bahānesin

arada telef ola:
1. **arada telef ola:**-*a*
Gazel 548
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Arada kaynamak, arada kalmak, karmaşa içinde kim vurduya gitmek.
5. Naḳd-i dil ẖavfum odur kim arada ola telef
6. Zülf ile şāne miyānında tedāẖül var iken

aradan çık:
1. **aradan çık:**
Gazel 315
Mısra: **11**

Kelime Tipi: -
Aradan çekilmek.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

aradan çıḳdı:
1. **aradan çıḳdı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Aradan çekilmek, çekilip gitmek, uzaklaşmak.
67. Çıḳdı üsrüb aradan ṭop u tüfeng itdi sükūt
68. Oldı āmed-şūde āmāde sefīr u peyġām

aradan çıḳmaz:
1. **aradan çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 486
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aradan çekilmek, çekilip gitmek, uzaklaşmak.
13. Bilmem dem-i viṣāl niçün çıḳmaz aradan
14. Sīmīn kemer miyāncī-i bāzārumuz degül

ʿarafāt:
1. **ʿarafātuñ:**-*uñ*
Gazel 538
Mısra: **5**
Mekke civarında hacıların arefe günü tevakkuf ettikleri mahal.
5. ʿArafātuñ sürelüm ḫākine yüzler gözler
6. Surḫ-rūy olmaġa iksīr-i recā eyleyelüm

ʿarafāt u ḥarem u mescid-i aḳṣā:
1. **ʿarafāt u ḥarem u mescid-i aḳṣā:**
Kaside 8
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Arafat Dağı, Kabe ve etrafı ve Mescid-i Aksa.
87. ʿArafāt u Ḥarem u Mescid-i Aḳṣā ṭursun
88. Senden özge hele ey dāver-i pākīze-żamīr

ʿaraḳ:
1. **ʿaraḳ:**
Gazel 48
Mısra: **11**
Ter.
11. ʿAraḳ her bergine mānend-i şebnem olmış üftāde
12. Nesīm-i āh açmış verd-i terdür ḥalḳa-i tevḥīd

2. **ʿaraḳuñ:**-*uñ*
Gazel 262
Mısra: **7**
Rakı.
7. ʿAraḳuñ ḥaddi nedür pīşgeh-i ṣahbāda
8. Pertev-i mihr ile meh-tāb ber-ā-ber gelemez

3. **ʿaraḳ-çekānlıġ:**
Gazel 406
Mısra: **24**
Damla damla terin akması.
23. Kümeyt-i saġarı sür ʿarṣa-i ḫarābata
24. ʿAraḳ-çekānlıġ ile kān ḳaşandırıncaya dek

4. **ʿaraḳla:**-*la*
Gazel 661
Mısra: **2**
Rakı.
1. Ger yasāġ olduysa mutrib çenge de ḳānūna da
2. Tevbeler olsun ʿaraḳla bāde-i gül-gūna da

ʿaraḳ çekdür:
1. **ʿaraḳ çekdür:**-*dür*
Gazel 572
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nem çekmek, nemlendirmek.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

ʾarak u mey:
1. **ʾarak u mey:**
Gazel 222
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şarap ve içki.
5. Gice gündüz ʾarak u mey yürisün meclisde
6. Mestler şām u seher mihr ü ḳamer bilmezler

ʿarak-ı şerm-nümūn:
1. **ʿarak-ı şerm-nümūn:**
Kıt'a 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Utanıp sıkıldığını gösteren ter.
3. Ser-i zülfi gibi düşdi zenaḫından gördüm
4. Ber-ṭaraf dāʾireye bir ʿarak-ı şerm-nümūn

ʿaraḳnāk olduġın:
1. **ʿaraḳnāk olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 611
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ter içinde kalmak.
9. Subḥa-i lūʾlūya Nābī raġbetüm taʿyīb iden
10. Görmemiş ruḫsāre-i yārüñ ʿaraḳnāk olduġın

ʿarak-rīz-i ḥicāb olmaz:
1. **ʿarak-rīz-i ḥicāb olmaz:**-*maz*
Gazel 782
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Utancından kan ter içinde kalmış olmak.
3. ʿArak-rīz-i ḥicāb olmaz o şūḫ ancaḳ letāfetde
4. Düşer reng-i ḥicābum rūyına vaḳt-i temennāda

ʿaraḳ-zede-i ḫaclet itmişüz:
1. **ʿaraḳ-zede-i ḫaclet itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 269
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Utanç ve şaşkınlıktan kan ter içinde kalmak.
11. Gayrüñ olup firifte sūz u güdāzına
12. Biz cebhemüz ʿaraḳ-zede-i ḫaclet itmişüz

aralıġa girmese:
1. **aralıġa girmese:**-*me, -se*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Deyim**
Farkına varılmadan ziyan olmak.
73. Bir nefes itmezdi anı şāh dūr
74. Aralıġa girmese ḫᵛāb ü ḥużūr

ārām:
1. **ārāmuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **376**
Rahat, huzur.
375. Neden oldı şikeste endāmuñ
376. Saña nʾoldı ki yoḳdur ārāmuñ

2. **ārāmum:**-*um*
Gazel 174
Mısra: **9**
Rahat, huzur.
9. Ārāmum itdi tārāc lerziş-sürīnlicikler
10. Gerden-şikenlicikler bāzī-künānlıcuḳlar

3. **ārāmın:**-*ı, -n*
Gazel 584
Mısra: **5**
Rahat, huzur.
5. Ārāmın eylemiş sipeh-i ʿaşḳ tār ü mār
6. ʿUşşāḳ-ı zāre kendüsi ārām-ı cān iken

ārām eylemez:
1. **ārām eylemez:**-*mez*
Gazel 146
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dinlenmek, rahat ve huzur içinde olmak.
11. Almayınca eylemez ārām künc-i ġaybdan
12. Günde bir ḳaç tāze maʿnā ṭabʿumuñ taʿyīnidür

ārām idemez:
1. **ārām idemez:**-*e, -mez*
Gazel 678
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dinlenmek, rahat ve huzur içinde olmak.
1. Dil yārdan ārām idemez münfaṣıl olsa
2. Vuṣlat daḫı bī-leẕẕet olur muttaṣıl olsa

ārām ider:
1. **ārām ider:**-*er*
Gazel 194

Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dinlenmek, rahat ve huzur içinde olmak.
9. Zencīr-i ḫayālāt ile ārām ider ancaḳ
10. Dil nāmına nādīde bu dīvāne kimüñdür

ārām itmese:
1. **ārām itmese:***-me, -se*
Gazel 752
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dinlenmek, rahat ve huzur içinde olmak.
1. ʿAceb mi ḳaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

ārām itmez:
1. **ārām itmez:***-mez*
Kaside 12
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Dinlenmek, rahat ve huzur içinde olmak.
149. Naḳd-i mażmūn-ı maʿānī heves-i vaṣfı ile
150. Gūşe-i kīse-i endīşede itmez ārām

ārāmgāh-i sulṭāna:
1. **ārāmgāh-i sulṭāna:***-a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **301**
Kelime Tipi: -
Padişahın istirahat yeri.
301. İrdüm ārāmgāh-i sulṭāna
302. Taḫtgāh-ı ḫidīv-i devrāna

ārāmgāh-i sulṭānī:
1. **ārāmgāh-i sulṭānī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Padişaha ait istirahat yeri.
41. Budur ārāmgāh-i sulṭānī
42. Taḫtgāh-ı mülūk-ı ʿO̱smānī

ārāmgāhıdur:
1. **ārāmgāhıdur:***-ı, -dur*
Gazel 695
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dinlenilecek yer, dinlenme yeri.
9. Bir ġonce-i ḥaḳīḳatün ārām gāhıdur
10. Nābī kemīne şāḫ nihāl-i mecāzda

ārāmgeh-i ḥasret idi:
1. **ārāmgeh-i ḥasret idi:***- i, -di*
Kaside 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Özlem yuvası.
9. Künc-i tārīki ki ārāmgeh-i ḥasret idi
10. Eylemiş kendüsini şāhid-i maḳṣūda maḳar

ārām-ı cān:
1. **ārām-ı cān:**
Gazel 584
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül huzuru.
5. Ārāmın eylemiş sipeh-i ʿaşḳ tār ü mār
6. ʿUşşāḳ-ı zāre kendüsi ārām-ı cān iken

ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret:
1. **ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret:**
Kaside 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamının soylu atının huzuru.
1. Ey himmetüñ ārāyiş-i erkān-ı vezāret
2. V᾿ey devletüñ ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret

aran:
1. **aransa:**
Gazel 141
Mısra: **14**
Arama işine konu olmak.
13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī
14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa mü᾿temen yoḳdur

arar:
1. **arar:**
Gazel 158
Mısra: **4**
İlgi göstermek.
3. Aramaz kimse maʿānī vü nikātın ketbün
4. Naḳş-ı ser-levḥa vü dībāçe-i ḥalkārın arar

2. **arar:**
Gazel 158
Mısra: **6**
Önem verip istemek.
5. Olsalar reng ile bu ḳaṣr-ı havāsa mihmān
6. Birisi kuşe sorar biri hevādārın arar

3. **arar:***-r*
Gazel 158
Mısra: **10**
Önem verip istemek.
9. Nice mümkin ḳala ferdāda daḫı ferd u ġarīb
10. Nābīyā kim ki bu ʿālemde bu gün yarın arar

ʿarʿar:
1. **ʿarʿar:**
Gazel 127
Mısra: **4**
Dağ servisi, dikenli ardıç ağacı.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

2. **ʿarʿar:**
Gazel 228
Mısra: **1**
Servi, dağ servisi.
1. Serv-ḳaddüm sāye ṣalsa baġa ʿarʿar ḫāk olur
2. Reng-i ruḫsārın görüp güller girībān-çāk olur

3. **ʿarʿar:**
Gazel 789
Mısra: **8**
Servi, dağ servisi.
7. Dilde ḫayāl-i kāmet-i yāri gören didi
8. ʿArʿar dikildi bāġ-ı vefānuñ zemīnine

arasan bulamazsun:
1. **arasan bulamazsun:**
Gazel 852
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aramakla bulunamayacak, elde edilemeyecek şeyler/durumlar için kullanılan ifade.
5. Bulamazsun arasan meclis-i bī-reşk ü nifāḳ
6. İḫtiyar itmeyicek encümen-i taṣvīri

arası:
1. **arasında:**
Gazel 18
Mısra: **10**
İçinde.
9. Dilün düşürme ṣaḳın meh-ruhān-ı kem-sāle
10. Ki cāhilān arasında ḳalur kitāb ġarīb

arasın kes:
1. **arasın kes:**
Gazel 497
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arasını kesmek.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoḫsa
8. Ḫarāb olur mis̱āl-i ḳalb-i rindān ḫān-mān-ı ġam

arasında:
1. **arasında:**
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Ara, iç, arasında, içinde.
7. Kendü ems̱āli vezīrān arasında yoḳdur
8. Behre bulmış o ḳadar memleket-i maʿnādan

2. **arasında:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **39**
İçinde.
39. Genc-i kitābı arasında meger
40. Var idi bir nüsḫa-i pākīzeter

3. **arasında:**
Kaside 13
Mısra: **29**
Ara, iç, arasında, içinde.
29. Pīç-i seyl-āb-ı ḫurūşānuñ arasında ḳażā
30. Āştī seddine virdi ne güzel istiḥkâm

ārāste:
1. **ārāste:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **69**
Süslenmiş, bezenmiş.
69. Ṣalāḥ u diyānetle ārāste
70. Fünūn-ı fāżiletle pīrāste

2. **ārāste:**
Gazel 70
Mısra: **2**
Süslenmiş olan.
1. Gerçi gencīne-i ʿālemde cevāhir bulunur
2. Cevher-i ẕāt ile ārāste nādir bulunur

ārāste itdi:
1. **ārāste itdi:**-*di*
Gazel 887
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek, bezemek.
3. Niʿmetuʾllāh ki sūdāger-i sūḳ-ı cāndur
4. İtdi kālā ile ārāste seḥḥāresini

ārāste olsa:
1. **ārāste olsa:**-*sa*
Kaside 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek.
7. Olsa ārāste bir dem yine ber-çīde olur
8. Bir ḳarār üzre degüldür ṭarab-ı gerdiş-i cām

āraste-i terkīb-i hümāyūnında:
1. **āraste-i terkīb-i hümāyūnında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 127
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Saltanat bütününün süslenmiş parçası.
51. Olmış āraste-i terkīb-i hümāyūnında
52. Luṭf-ı ṭabʿ u şeref-i ṭıynet ü ḥüsn-i sīmā

araya girer:
1. **araya girer:**-*er*
Gazel 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Araya girmek.
3. Sordukça çeşmi hāl-i esīrān-ı ġamzesin
4. Bīm ü ümīd araya girer tercemān olur

araya girersin:
1. **araya girersin:**-*er, -sin*
Gazel 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Araya girmek.
7. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
8. Ḳanı ey girye mürāʿāt-ı edeb nʾoldı saña

araya girince:
1. **araya girince:**-*ince*
Gazel 865
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir şey çıkmak, iki kişinin arasındaki bir işe karışmak.
7. Eyü ṣūrete ḳomışduḳ arada niyāz ü nāzı
8. Araya girince ḫaṭṭuñ o da şekl-i aḫer oldı

araya girmeġe:
1. **araya girmeġe:**-*me, -ġe*
Gazel 677
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İki kişiyi uzlaştırmaya çalışmak.
3. Tevbe bulamazdı araya girmeġe fırṣat
4. Ruhsāre-i ḫūbāna naẓar maʿṣiyet olsa

araya girmiş:
1. **araya girmiş:**-*miş*
Gazel 173
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ayırmak, uzaklaştırmak.
13. Bu ḳadar telḫī-i hicrān araya girmiş iken
14. Bir daḫı niʿmet-i vuṣlatda halāvet mi ḳalur

araya girmişken:
1. **araya girmişken:**-*miş, -ken*
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir şey çıkmak, iki kişinin arasındaki bir işe karışmak.
1. Ber-ṭaraf olmadı girmişken araya şāne
2. ʿUkde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

2. **araya girmişken:**-*miş, -ken*
Kıt'a 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir şey çıkmak, iki kişinin arasındaki bir işe karışmak.
1. Ber-taraf oldı girmişken araya şāne
2. ʿUḳde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

araya nifāḳ bıraḳdı:
1. **araya nifāḳ bıraḳdı:**-*dı*
Gazel 347
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ara açmak, anlaşmazlık çıkarmak.
13. Ġubār-ı ḫaṭ araya Nābiyā bıraḳdı nifāḳ
14. Münāsebetle olan iftirā ne müşkil imiş

arayıp bulmaduġın:
1. **arayıp bulmaduġın:**-*ma, -duġ, -ın*
Gazel 559
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hiç beklemediği bir sırada karşısına çok iyi bir olanak çıkmak.
1. Arayıp bulmaduġın dāʾire-i ʿālemden
2. Biʾt-tamām eyle ṭaleb naḳş-ı benī ādemden

ārāyiş:
1. **ārāyişidür:**-*i, -dür*
Gazel 49
Mısra: **6**
Zinet, süs.
5. Bī-çeşm-i hased leẕẕeti yoḳ niʿmet-i cāhuñ
6. Devletlinüñ ārāyişidür dīde-i hussād

2. **ārāyişini:**-*i, -n, -i*
Tarih 104
Mısra: **94**
Süs, zînet, bezek.
93. Ālūde idüp misk ü gülāb ile türābın
94. Lāzım gelen ārāyişini itdiler icrā

3. **ārāyişini:**-*i, -n, -i*
Tarih 138
Mısra: **5**
Süs, zînet, bezek.
5. Görüp ārāyişini saḳf-ı zer-ender-zerinüñ
6. Zīnetin itdi ferāmūş sipihr-i ḫod-bīn

4. **ārāyişe:**-*e*
Gazel 634
Mısra: **14**
Zinet, süs.
13. Ḥalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

ārāyiş virür:
1. **ārāyiş virür:**-*ür*
Gazel 391
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Süs vermek.
11. Geçürdük devlet-i eyyām-ı ḥüsni bilmedük gitdi
12. Ki ārāyiş virür şān-ı cemāle dil-nevāz olmaḳ

ārāyiş-i āġūş-ı raḳīb olduġuna:
1. **ārāyiş-i āġūş-ı raḳīb olduġuna:**-*du, -ġu, -n, -a*
Gazel 673
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Rakibin kucağına süs olmak.
7. Gice ārāyiş-i āġūş-ı raḳīb olduġuna
8. İtme sevgendi girih mınṭaḳa-i güftāra

ārāyiş-i ʿāriyyet-i yek-māhe-i gülşen:
1. **ārāyiş-i ʿāriyyet-i yek-māhe-i gülşen:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesi hilali emanetinin süsü.

3. Ārāyiş-i ʿāriyyet-i yek-māhe-i gülşen
4. Bülbüllerinin nāle vü feryādına değmez

ārāyiş-i bālā-yı serīr:

1. **ārāyiş-i bālā-yı serīr:**
Kaside 8
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Tahtın ulu süsü.
37. Oldı teʾyīd-i İlāhiyle mis̱āl-i ḫurşīd
38. Ẕāt-ı vālāteri ārāyiş-i bālā-yı serīr

ārāyiş-i bāzār-ı ḥüsn:

1. **ārāyiş-i bāzār-ı ḥüsn:**
Gazel 168
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzellik pazarının süsü.
5. Kes̱ret-i ʿuşşāḳdur ārāyiş-i bāzār-ı ḥüsn
6. Nā-harīdārān-ı ḥüsne gül-ruḫān ḳāʾil midür

ārāyiş-i beyān eyle:

1. **ārāyiş-i beyān eyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
En güzel ve süslü bir şekilde ifade etmek.
67. Nāmını cevher-i zebān eyle
68. Naʿtin ārāyiş-i beyān eyle

ārāyīş-i beytüʾṣ-ṣanem-i çerḫ:

1. **ārāyīş-i beytüʾṣ-ṣanem-i çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Feleğin puthanesinin süsü.
11. Refʿ-i ser-i peyvend-i heves çoḳça hünerdür
12. Dil-düzd iken ārāyīş-i beytüʾṣ-ṣanem-i çerḫ

ārāyiş-i cemāline:

1. **ārāyiş-i cemāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 254
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin süsü.
9. Ārāyiş-i cemāline benzer ol āfetüñ
10. Nābī bizüm suḫanda olan intiẓāmumuz

ārāyiş-i destār oldı:

1. **ārāyiş-i destār oldı:**-*dı*
Gazel 213
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sarıkların süsü olmak.
7. Gül hem açıldı hem ārāyiş-i destār oldı
8. Bülbül-i bī-ḫaber āyā daḫı şivende midür

ārāyiş-i dīn ü dünyā:

1. **ārāyiş-i dīn ü dünyā:**
Tarih 74
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Dinin ve dünyanın süsü II Din ve dünya işlerinde bütün müslümanların önderi, halife.
19. Ola kendi daḫı yā Rab pederinden efzūn
20. Zīver-i memleket ārāyiş-i dīn ü dünyā

ārāyiş-i dīvān it:

1. **ārāyiş-i dīvān it:**
Kaside 15
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Meclisin süsü yapmak II Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği meclisin süsü yapmak.
65. Öyle bir kimseyi ārāyiş-i dīvān it kim
66. Bāri minnet-keş-i ikrām ola erkān u ḫıdem

ārāyiş-i dīvān itsün:

1. **ārāyiş-i dīvān itsün:**-*sün*
Gazel 652
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Meclisin süsü yapmak II Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği meclisin süsü yapmak.
3. Saña bed-ḫᵛāh olanı ġayret-i Ḥaḳ ḳahr itsün
4. Zāt-ı bī-mis̱lüñ ārāyiş-i dīvān itsün

ārāyiş-i dīvān-ı ʿadem:

1. **ārāyiş-i dīvān-ı ʿadem:**
Kaside 15
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Yokluk meclisinin süsü.
21. Biri ervāḥ-ı vezīrān-ı selef kʾolmışdur
22. Şimdi mesnedeleri ārāyiş-i dīvān-ı ʿadem

ārāyiş-i dünyā:

1. **ārāyiş-i dünyā:**
Tarih 104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünyanın süsü.
3. Hakān-ı felek-mertebe Ḫān Aḥmed-ı ʿādil
4. Kim ẕāt-ı hümāyūnıdur ārāyiş-i dünyā

ārāyiş-i erkān-ı vezāret:

1. **ārāyiş-i erkān-ı vezāret:**
Kaside 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamının süsü.
1. Ey himmetüñ ārāyiş-i erkān-ı vezāret
2. Vʾey devletüñ ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret

ārāyiş-i etrāf-ı külah itmege:

1. **ārāyiş-i etrāf-ı külah itmege:**-*e*
Gazel 272
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Külahın etrafına süs yapmak.
11. Erbāb-ı fenānın naẓarında gül-i ḫurşīd
12. Ārāyiş-i etrāf-ı külah itmege değmez

ārāyiş-i evc-i ʿāṭıfetdür:

1. **ārāyiş-i evc-i ʿāṭıfetdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Merhamet semasının süsü.
41. Bu ebr-i sipihr-i mekremetdür
42. Ārāyiş-i evc-i ʿāṭıfetdür

ārāyiş-i füzūn eylemiş:

1. **ārāyiş-i füzūn eylemiş:**-*miş*
Gazel 239
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çok fazla süslemek.
3. Çar-ebrūvānı eylemiş ārāyiş-i füzūn
4. Virmiş nigīn-i ḥüsnine revnaḳ keşīdeler

ārāyiş-i gehvāre-i āġūş-ı ʿanāṣır:

1. **ārāyiş-i gehvāre-i āġūş-ı ʿanāṣır:**
Tarih 91
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Unsurlar kucağındaki beşiğin süsü.
3. Olduḳda vücūdı bün-i deryā-yı ʿademden
4. Ārāyiş-i gehvāre-i āġūş-ı ʿanāṣır

ārāyiş-i gerdūn itse:

1. **ārāyiş-i gerdūn itse:**-*se*
Gazel 336
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünü süslemek.
11. Es̱erin itse de ārāyiş-i gerdūn Nābī
12. Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

ārāyiş-i günāh kūy-ı maġfiret iledür:

1. **ārāyiş-i günāh kūy-ı maġfiret iledür:**
Gazel 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Hadis**
Günahı tekrar tekrar işlemek mağfiret beklentisi olmasındandır (Eğer siz hic günah işlemeseydiniz, Allah Teala hazretleri sizi helak eder ve yerinize, günah isleyecek (fakat tövbeleri sebebiyle) mağfiret edeceği kimseler yaratırdı. Müslim, Tevbe, 9, (2748), Tirmizi, Da'avat 105, (3533)).
3. Kālā-yı nūra ẓulmet olur bāʿis-i revāc
4. Ārāyiş-i günāh iledür kūy-ı maġfiret

ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl itmekdür:

1. **ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl itmekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 598
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Rıza gösteren, kabul eden kulağa süs yapmak.

13. Hüner ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl itmekdür ey Nābī
14. Bu vādide bu tāze şiʿrden aʿlā ne söylersin

ārāyiş-i hestī:
1. **ārāyiş-i hestī:**
Kaside 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Varlığın süsü.
49. Ḥurūş-ı raḥmetinden müsteʿār ārāyiş-i hestī
50. Kelām-ı ʿizzetinden müstefād esrār-ı mā-evhā

ārāyiş-i ḫıṭṭā-i diyānet:
1. **ārāyiş-i ḫıṭṭā-i diyānet:**
Tarih 73
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İslam coğrafyasının süsü.
15. Ḫān Aḥmed-i bī-ʿādīl ü fāżıl
16. Ārāyiş-i ḫıṭṭā-i diyānet

ārāyiş-i ḳandil-i serā-perde-i ḥaḳḳ:
1. **ārāyiş-i ḳandil-i serā-perde-i ḥaḳḳ:**
Kaside 2
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Allah'ın otağının (kainatın) kandilinin süsü.
67. Nūrı ārāyiş-i ḳandil-i serā-perde-i Ḥaḳḳ
68. Pertevi nāʿire-i ḥubba medār-ı īḳād

ārāyiş-i kāşāne-i cān eyledüm:
1. **ārāyiş-i kāşāne-i cān eyledüm:**
Gazel 527
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Can evinin süsü yapmak.
7. Müjde-i teşrīfin aldum ʿaşḳda derd ü ġamun
8. Şevḳ ile ārāyiş-i kāşāne-i cān eyledüm

ārāyiş-i kitābesinüñ:
1. **ārāyiş-i kitābesinüñ:**-*si, -nüñ*
Tarih 52
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Yazının süsü.
33. Ārāyiş-i kitābesinüñ ḫᵛāstkārıdur
34. Rūḥ-ı ʿazīz-i ḥażret-i Zer-kūb-ı ḳonevī

ārāyiş-i maʿānī:
1. **ārāyiş-i maʿānī:**
Gazel 802
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Manaların süsü.
19. Olmaz ġarīb elfāz ārāyiş-i maʿānī
20. Maʿnī gerek nühüfte taʿbīr-i aşikāre

ārāyīş-i mecmūʿa-i cān eyleyeler:
1. **ārāyīş-i mecmūʿa-i cān eyleyeler:**-*y, -e, -ler*
Kaside 9
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Can kitabına süs yapmak.
135. Umaram olmaġıla medḥüni şāmil sözümi
136. Halḳ ārāyīş-i mecmūʿa-i cān eyleyeler

ārāyiş-i merātib-i naḳż ü ziyād iden:
1. **ārāyiş-i merātib-i naḳż ü ziyād iden:**-*en*
Gazel 575
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alçaklık ve yücelik mertebelerinin süsü yapmak.
3. Terkīb-i ḥüsn ü ʿaşḳdan olmış nümūne-sāz
4. Ārāyiş-i merātib-i naḳż ü ziyād iden

ārāyiş-i mesned-i ḫilāfet:
1. **ārāyiş-i mesned-i ḫilāfet:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Halifelik makamının süsü.
75. Ārāyiş-i mesned-i ḫilāfet
76. Fermān-dih-i manṣıb-ı şerāfet

ārāyīş-i meydān-ı żamīr:
1. **ārāyīş-i meydān-ı żamīr:**
Kaside 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül meydanının süsü.
3. Nāgehān mekmen-i ġaybuñ açılup perdeleri
4. Oldı bir ṣaf sipeh ārāyīş-i meydān-ı żamīr

ārāyiş-i pīşānī-i ʾarş:
1. **ārāyiş-i pīşānī-i ʾarş:**
Kaside 2
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Göğün en yüce katının süsü.
75. Nāmı ārāyiş-i pīşānī-i ʾarş olmış idi
76. İtmedin kātib-i ḥikmet daḫı terkīb-i midād

ārāyiş-i seccāde:
1. **ārāyiş-i seccāde:**
Kaside 2
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Seccadenin süsü.
109. Vāyedār olsa eger ʾāṭıfet-i feyżinden
110. Olur ārāyiş-i seccāde cebīn-i ilḥād

ārāyiş-i tāc-ı serümüzdür:
1. **ārāyiş-i tāc-ı serümüzdür:**-*ü, -müz, -dür*
Gazel 301
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Baştaki sarığın süsü.
11. Raḫne ārāyiş-i tāc-ı serümüzdür Nābī
12. Ḳulle-i memleket-i ʿaşḳda bārūyuz biz

ārāyiş-i ṭāḳ-ı eyyām idem:
1. **ārāyiş-i ṭāḳ-ı eyyām idem:**-*e, -m*
Kaside 13
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
Devrin kubbesini süsü yapmak.
217. Beni de ṣaḳlar imiş Ḥaḳ ki idem menḳabetüñ
218. Böyle bir naẓm ile ārāyiş-i ṭāḳ-ı eyyām

ārāyiş-i tertīb-i nizām-ı dü-serādan:
1. **ārāyiş-i tertīb-i nizām-ı dü-serādan:**-*dan*
Kıt'a 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünya ve âhiret düzeninin süsü.
3. Maḳṣūd senüñ şānuñı āfāḳa beyāndur
4. Ārāyiş-i tertīb-i nizām-ı dü-serādan

ārāyiş-i ẓāhirle:
1. **ārāyiş-i ẓāhirle:**-*le*
Gazel 861
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Dış görünümü süsü, dışı süsleme.
19. Giyse ya cāme-i Mıṣrī ya ḳabā-yı ʿAcemi
20. Olmaz ārāyiş-i ẓāhirle mübeddel maʿnā

ārāyiş-i zaman ü zemīn:
1. **ārāyiş-i zaman ü zemīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **289**
Kelime Tipi: -
Zaman ve mekanın süsü, alemin zineti.
289. Naẓmuñ ārāyiş-i zaman ü zemīn
290. Suḫanuñ gūşvār-ı çerḫ-i berīn

arayub bulduġını:
1. **arayub bulduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 491
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arayarak bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak.
7. Ḥaleb içre arayub bulduġını māh-ruhān
8. Şamʾa var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

ʿarażː
1. ʿ**arażla:**-*la*
Tarih 30
Mısra: **46**
Devamlılığı ve kalıcılığı olmayan, kendi başına bir varlığı bulunmayan ve var olmak için dayanacak bir cevhere muhtaç olan şey.
45. Bulmış āmīziş zemīn ile zamān bir ġūne kim
46. Çeşm-i gerdūn farḳdan ḳaldı ʿarażla cevheri

2. ʿ**araż:**
Gazel 865
Mısra: **18**
Devamlılığı ve kalıcılığı olmayan, kendi başına bir varlığı bulunmayan ve var olmak için dayanacak bir cevhere muhtaç olan şey.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

aʿrāz:
1. **aʿrāzdan:**-*dan*
Gazel 701
Mısra: **16**
Devamlılığı ve kalıcılığı olmayan, kendi başına bir varlığı bulunmayan ve var olmak için dayanacak bir cevhere muhtaç olan şey.
15. Āsān olurdı dest-res-i maʿden-i murād
16. Aʿrāzdan ʿudūl idebilsek cevāhire

arāżī-i teslīme:
1. **arāżī-i teslīme:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Teslim olma, pes etme toprağı.
117. Yine senüñ es̱er-i şān u şevketüñdendür
118. Yüzin arāżī-i teslīme sürmek ehl-i ʿinād

ʿ**arbede:**
1. ʿ**arbede:**
Gazel 712
Mısra: **6**
Gürültü, kavga, karışıklık.
5. Dırāzī-i zebān sermāye-i āşūb u ġavġādur
6. Ḳurulmaz ʿarbede mādām olduḳça ʿalem beste

ʿ**arbede-cū:**
1. ʿ**arbede-cūdur:**-*dur*
Gazel 478
Mısra: **2**
Kavga arayan, kavga ve gürültü çıkarmayı seven (kimse), kavgacı.
1. Reşk-i maḥabbetüñle ʿadūdur benümle dil
2. Gavġā-yı ġamda ʿarbede-cūdur benümle dil

ʿ**arbedegāh-ı teḳābülüñ:**
1. ʿ**arbedegāh-ı teḳābülüñ:**-*üñ*
Gazel 665
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Karşı kaşıya, yüz yüze gelmenin kavgalı gürültülü yeri.
3. Aḥkāmıdur bu ʿarbedegāh-ı teḳābülüñ
4. Çeşm-i tesāvī eyle naẓar zaḫm ü merheme

ʿ**arbede-i ceng ü cidāl:**
1. ʿ**arbede-i ceng ü cidāl:**
Kaside 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Savaş ve mücadele arbedesi.
9. Şarḳdan ġarba ṭolup ʿarbede-i ceng ü cidāl
10. Kimse bilmezdi ne yüzden bulacağın encām

2. ʿ**arbede-i ceng ü cidāl:**
Kaside 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Savaş ve mücadele arbedesi.
9. Şarḳdan ġarba ṭolup ʿarbede-i ceng ü cidāl
10. Kimse bilmezdi ne yüzden bulacağın encām

ʿ**arbedenüñ itdügümüz:**
1. ʿ**arbedenüñ itdügümüz:**-*düg, -ü, -müz*
Gazel 416
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kavga etmek.
3. Yār şermende-i ḫaṭ biz daḫı şermendesiyüz
4. Ḥalḳ ile kendü içün itdügümüz ʿ arbedenüñ

ārd:
1. **ārd:**
Gazel 461
Mısra: **5**
Un.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

2. **ārd:**
Gazel 805
Mısra: **14**
Un.
13. Lebdedür lez̠z̠et-i maʿnī ne bilür ehl-i ḳusūr
14. Ard ḥalvā olamaz gendüm iken ḫırmende

ardı yoḳ arası yoḳ:
1. **ardı yoḳ arası yoḳ:**-*ı*
Gazel 405
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ardı arkası kesilmemek, sonu gelmemek.
1. Bir daḫı girse çıḳarmam elüme dāmānuñ
2. Ardı yoḳ arası yoḳ vaṣl gibi hicrānuñ

ardınca:
1. **ardınca:**
Kaside 12
Mısra: **100**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
99. Ṣarṣar-ı ʿazl ṣalup tefriḳa bāġ-ı ʾıyşa
100. Ḫaneden manṣıbuñ ardınca bile gitdi niẓām

2. **ardınca:**
Gazel 766
Mısra: **1**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
1. Revān oldı dil ol dil-fırībüñ ardınca
2. Çekildi cān da ardınca dil-i bī-şekībüñ

3. **ardınca:**
Gazel 766
Mısra: **2**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
1. Revān oldı dil ol dil-fırībüñ ardınca
2. Çekildi cān da ardınca dil-i bī-şekībüñ

4. **ardınca:**
Gazel 766
Mısra: **4**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

5. **ardınca:**
Gazel 766
Mısra: **6**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
5. Hezārıyuz o gülüñ kim çemende görmese de
6. İder ṣabāyı revān ʿandelībüñ ardınca

6. **ardınca:**
Gazel 766
Mısra: **8**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
7. O cüst ü cüdā seni bī-ḳarārdur senden
8. Sen itme çoḳ da tek-ā-pū naṣībüñ ardınca

7. **ardınca:**
Gazel 766
Mısra: **10**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
9. Murād seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ ise ey dil
10. Çemen çemen yüri gez ʿandelībüñ ardınca

8. **ardınca:**
Gazel 766
Mısra: **12**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
11. Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
12. Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca

9. **ardınca:**
Gazel 873
Mısra: **11**

(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
11. N᾿idem āh eylesem ardınca gelür girye hemān
12. Nīm-āteşle ḫurūşa getüren Ceyhūn᾿ı

āremīde oldukça:

1. **āremīde oldukça:**-*dukça*
Gazel 703
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Deniz için) Durgun kalmak.
3. Bī-mevc-i şūriş olmaz asayişi cihānun
4. Deryā taʿaffün eyler oldukça āremīde

āremide olur:

1. **āremide olur:**-*ur*
Gazel 727
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Durulmak.
3. Olur viṣāli ile āremide ḫāṭırlar
4. Nedīm-i ḫoş-nefes-i dil-firībdür lūle

āremīde-i keştī-i ġafletüz:

1. **āremīde-i keştī-i ġafletüz:**-*üz*
Gazel 119
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gaflet gemisinin istirahat eden yolcusu.
11. Biz āremīde-i keştī-i ġafletüz ammā
12. Nefes nefes cereyan üzredür sefīne-i ʿömr

᾿ārī:

1. **᾿ārī:**
Kaside 1
Mısra: **194**
Yoksun, ...den uzak.
193. Didi dibācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ᾿ārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

ʿārī:

1. **ʿārī:**
Gazel 756
Mısra: **7**
Yoksun, ...den uzak.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ḫazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

ʿārī idügin:

1. **ʿārī idügin:**-*ü, -gi, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Soyutlamak, arındırmak.
25. Rengden ʿārī idügin Yezdān
26. Ṭurma iẓhār ider bahār u ḫazān

ʿārī olur:

1. **ʿārī olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Uzak olmak, soyutlanmak.
173. ʿAzlde berg ile gidüp bārı
174. Ḫilʿat-ı cāhdan olur ʿārī

ʿārī vü ne-dāniste:

1. **ʿārī vü ne-dāniste:**
Gazel 69
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Olup bitenden habersiz.
27. Cismden her biri ʿārī vü ne-dāniste iken
28. ʿİlm-i maʿnāyı hemān gördügi sāʿatde tanur

ʿārif:

1. **ʿārif:**
Kaside 1
Mısra: **110**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
109. Anuñçün ḳalb-i müʿmin oldı ᾿arş-ı aʿẓam-ı Bārī
110. Didi ʿārif benem ol noḳṭa-i mevzūʿa taḫte᾿l-bā

2. **ʿārif:**
Kaside 2
Mısra: **37**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
37. ʿĀrif ol dest-güşāy olma ʿaṭā-yı çarḫa
38. Ne ʿaṭā eyler ise āhir ider istirdād

3. **ʿārife:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **56**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
55. Nūr-ı pīşānī-i Ādem güher-i kān-ı kerem
56. Aṣl-ı iḥsān-ı niʿam ʿārife baḫş-ı emcād

4. **ʿārif:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **125**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
125. ʿĀrif ü ġāzī o şeh-i bī-bedel
126. Bu didügüñ lafẓa degüldür maḥal

5. **ʿārif:**
Kaside 13
Mısra: **166**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
165. Sürmeġe vādi-i meslūke kümeyt-i ḳalemi
166. ʿĀr ider ʿārif ü ṣāḥib-dil ü sencīde kelām

6. **ʿārif:**
Kaside 15
Mısra: **59**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
59. ʿĀrif u ʿālim u dānāyı vezīr eylerler
60. Ḫusrev-i Çīn ü Ḫaṭā pādişeh-i Hind ü ʿAcem

7. **ʿārif:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

8. **ʿārif:**
Kıt'a 84
Mısra: **1**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
1. Ṭālib-i ʿizzet olan ʿārif ider istiġna
2. Cām-ı bī-neşve-i bezm-i felegün nūşında

9. **ʿārif:**
Gazel 303
Mısra: **21**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
21. Cihān ʿaks-i merāyā olduġın fehm eyleyen ʿārif
22. Zevālinden zülāl-i ʿālemüñ endūhgīn olmaz

10. **ʿārifler:**-*ler*
Gazel 545
Mısra: **6**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
5. Ser-i sālindedür çün iltizāmāt-ı iʿtibārātı
6. Ṭutarlar ḫıdmet-i dünyāyı ʿārifler muḥarremden

11. **ʿarife:**-*e*
Gazel 548
Mısra: **7**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma 'rifet ehli.
7. ʿArife ʿaybdur ālāyiş-i çirk-i esbāb
8. Legen-i sīnede ṣābun-ı tevekkül var iken

12. **ʿārif:**
Gazel 667
Mısra: **3**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma 'rifet ehli.
3. ʿĀrif libāsa bakmaz ider ẕāta iltifāt
4. Cevher-şinās-ı tīġ çekinmez ġılāfına

13. **ʿārif:**
Gazel 735
Mısra: **11**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ʻrifet ehli.
11. ʿĀrif āyīne-i āfākda seyrān idemez
12. Gördügi ʿālemi āyīne-i zānūsında

14. ʿ**ārife:**-*e*
Gazel 841
Mısra: **5**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma 'rifet ehli.
5. Cāhillerüñ tefevvuḳı cāh ile ʿārife
6. Olmaḳ gibi ḫar esblerüñ ser-ṭavīlesi

ʿārif idi:
1. ʿ**ārif idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişi, ma ‘rifet ehli.
25. Birisi de kātib-i dīvān idi
26. ʿĀrif idi rind-i süḫan-dān idi

ʿārif ü dānā:
1. ʿ**ārif ü dānā:**
Tarih 103
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
İrfan sahibi ve bilgin.
33. Nāẓīrin görmedük gūş itmedük ṣadr-ı saʿādetde
34. Zihī ṣadr-ı ḫıredmend ü lebīb ü ʿārif ü dānā

ʿārifān:
1. ʿ**ārifān:**
Gazel 274
Mısra: **7**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişiler, ma 'rifet ehli.
7. ʿĀrifān olmışdı āyet-ḫᵛān-ı taḥrīm-i şarāb
8. Ḥarf-ı cāma leb-güşāy olmazdan evvel Cem henüz

2. ʿ**ārifānuñ:**-*uñ*
Gazel 376
Mısra: **7**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişiler, ma 'rifet ehli.
7. ʿĀrifānuñ diline vesvese itmez teʾs̱īr
8. Dīv bisyār ise dīvān-ı Süleymān vāsiʿ

3. ʿ**ārifān:**
Gazel 745
Mısra: **3**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişiler, ma 'rifet ehli.
3. ʿĀrifān naḳd bulur āyīne-i ẕātında
4. Vāʿiẓānuñ didügi cennetüñ evṣāfında

ʿārifī:
1. ʿ**ārifīʾye:**-*y, -e*
Tarih 99
Mısra: **16**
Topal Yusuf Paşanın mühürdarlığını ve divan katipliğini yapmış, devletin çeşitli kademelerinde bulunmuş şair ve devlet adamı. 1732 yılında vefat etmiştir.
15. Olduḳça vüżū ü şürbe maṣrūf
16. Ecrin vire ʿĀrifīʾye Bārī

ʿārifī aḥmed efendi:
1. ʿ**ārifī aḥmed efendi:**
Tarih 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Topal Yusuf Paşanın mühürdarlığını ve divan katipliğini yapmış, devletin çeşitli kademelerinde bulunmuş şair ve devlet adamı. 1732 yılında vefat etmiştir.
1. Kātib-i ḫıdmet-i dīvān vezīr-i ekrem
2. ʿĀrifī Aḥmed Efendi ser-i erbāb-ı ḳabūl

ʿārif-i ʿākibet-endiş:
1. ʿ**ārif-i ʿākibet-endiş:**
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sonunu düşünüp hesaba katan bilge.
5. ʿĀrif-i ʿākibet-endiş o ki rezm-i ġam içün
6. Bezmde tīr ü siper eyleye def ü nāyı

ʿārif-i ʿālem-şināsuñ:
1. ʿ**ārif-i ʿālem-şināsuñ:**-*uñ*
Gazel 279
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı bilip anlayan irfan sahibi.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez gūşe-i meyḫāneden gelmez

ʿārif-i ʿālem-şināsuñ evkātına:
1. ʿ**ārif-i ʿālem-şināsuñ evkātına:**-*na*
Gazel 279
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı bilip anlayan irfan sahibinin hayatı.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez gūşe-i meyḫāneden gelmez

ʿārif-i billāh olan:
1. ʿ**ārif-i billāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mürşid,ermiş,evliya olmak, Hakkın nuru ile Cenab-ı Hakkı bilmek.
1. Naḳḳāş-ı ṣunʿı naḳşdan agāh olan bilür
2. Kadr-i cemāli ʿārif-i billāh olan bilür

ʿārif-i dūzeḫ-pesendüñ:
1. ʿ**ārif-i dūzeḫ-pesendüñ:**-*üñ*
Gazel 204
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cehennemi kanıksamış arif.
7. Olur mı ʿārif-i dūzeḫ-pesendüñ nārdan bāki
8. Meġer kim ḳadr-i nā-fehmān dūzeḫden muʿaẕẕebdür

ʿārif-i ibn-i vaḳt ol:
1. ʿ**ārif-i ibn-i vaḳt ol:**
Gazel 416
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın oğlu ermiş olmak, yaşadığı zamanın ötesine geçip eren olmak.
7. Ḥüsninüñ ẕevḳini gör ʿārif-i ibn-i vaḳt ol
8. Çekme endūhını pīşīn ḫaṭ-ı nev-āmedenüñ

ʿārif-i maʿrifet-endūz ü fehīm:
1. ʿ**ārif-i maʿrifet-endūz ü fehīm:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Erdem ve zeka sahibi bilge.
39. ʿĀrif-i maʿrifet-endūz ü fehīm
40. ʿĀḳil u kāmil ü ḫoş-hūy ü kerīm

ʿārif-i mesʾele-i şerʿ-i şehenşāh-ı ḫabīr:
1. ʿ**ārif-i mesʾele-i şerʿ-i şehenşāh-ı ḫabīr:**
Kaside 8
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Şeriat hukukuna vakıf olan bilge padişahlar padişahı.
51. Vāḳıf-ı meşġale-i lübb-i niẓām-ı ʿālem
52. ʿĀrif-i mesʾele-i şerʿ-i şehenşāh-ı ḫabīr

ʿārif-i pākīze-kelām:
1. ʿ**ārif-i pākīze-kelām:**
Kaside 12
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **-**
Seçkin, güzel söz söyleyen irfan sahibi.
125. Āṣaf-ı ṣāf-meniş ʿālim ü dānā-verziş
126. ʿĀḳıl-ı pāk-reviş ʿārif-i pākīze-kelām

ʿārif-i ṣāḥib-dil ü ṭabʿ-ı selīm:
1. ʿ**ārif-i ṣāḥib-dil ü ṭabʿ-ı selīm:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dürüst yaradılışlı ve gönül sahibi bilge.
9. İbni silāḥdār vezīr-i kerīm
10. ʿĀrif-i ṣāḥib-dil ü ṭabʿ-ı selīm

ʿārif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā:
1. ʿ**ārif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā:**
Gazel 850
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Yüce alemlerde gezen Allah'ı bilme ilmini elde etmiş bilge.
19. Görmedi ẓāhirde rāḥat bātına itdi ʿubūr
20. ʿĀrif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā gibi

2. ʿ**ārif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā:**
Gazel 850
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Yüce alemlerde gezen Allah'ı bilme ilmini elde etmiş bilge.
19. Görmedi ẓāhirde rāḥat bātına itdi ʿubūr

20. ʿĀrif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā gibi

3. ʿ**ārif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā:**
Gazel 850
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Yüce alemlerde gezen Allah'ı bilme ilmini elde etmiş bilge.
19. Görmedi ẓāhirde rāḥat bātına itdi ʿubūr
20. ʿĀrif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā gibi

ʿārifīn:

1. ʿ**ārifīndendur:**
Gazel 508
Mısra: **9**
Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge kişiler, ma 'rifet ehli.
9. Suḳāta-çīnī-i enfās ʿārifīndendur
10. Ne deñlü nāʾil-i sermāye-i ḥaḳāyiḳ isem

aristo:

1. **aristo:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **70**
Yunan filozofu, akıl, hikmet ve doğrunun sembolü.
69. Olmış idi baḥr-ı fünūn içre nūn
70. Ḥikmet-i ṭabʿında Aristo zebūn

2. **aristo:**
Tarih 116
Mısra: **12**
Yunan filozofu, akıl, hikmet ve doğrunun sembolü.
11. O dānā-yı ẖıredmend aʿlem-i esḥāb-ı devlet kim
12. Aristo mekteb-i fażlında bir şākird-i aḥmakdur

ʿāriyet:

1. ʿ**āriyeti:**-*i*
Gazel 347
Mısra: **8**
Ödünç, emanet, eğreti.
7. O şāh-ı ḥüsn ü melāhat ʿulūfemüz virmez
8. Olınca ʿāriyeti ibtidā ne müşkil imiş

2. ʿ**āriyet:**
Gazel 677
Mısra: **16**
Ödünç, emanet, eğreti.
15. Cismün yeter ālūde-i çirk-i güneh itdük
16. Cāme lekeden ḥıfẓ olunur ʿāriyet olsa

ʿāriyyet:

1. ʿ**āriyyetidür:**-*i, -dür*
Gazel 387
Mısra: **7**
Ödünç, emanet, eğreti.
7. Enfāsı bile ʿāriyyetidür bize ḳalmaz
8. Defterli bir maʿdūd-ı hevānuñ nesin alduḳ

ʿārıż:

1. ʿ**ārıżı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **65**
Yanak.
65. ʿĀrıżı āyet-i ūlā-yı kelām-ı eẕelī
66. Süẖanı ġāyet-i maʿnā-yı kitāb-ı irşād

2. ʿ**ārıżında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 339
Mısra: **2**
Yanak.
1. Açılmış gül gül olmış ṣafha-i rūyı semenlenmiş
2. Leṭāfet kat kat olmış ʿārıżında nesterenlenmiş

3. ʿ**ārıżdur:**-*dur*
Gazel 736
Mısra: **9**
Musallat, gelip çatan.
9. Mevce-i elfāẓa ʿārıżdur rüsūm-ı iẖtilāf
10. Lücce-i maʿnī ḳabūl-ı imtiyāz itmezse de

4. ʿ**ārıż:**
Gazel 808
Mısra: **2**
Musallat, gelip çatan.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

ʿārız olan:

1. ʿ**ārız olan:**-*an*
Gazel 187
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sonradan ortaya çıkmak II Gelip çatmak.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

2. ʿ**ārıż olan:**-*an*
Gazel 792
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Hoş olmayan bir durum veya bir hastalık) Görülmeye başlamak, gelip çatmak, musallat olmak.
5. Cebīn-i yemdeki emvāc olurdı çīn-i ẖacālet
6. Derūna ʿārıż olan inkisār bir yire gelse

3. ʿ**ārıż olan:**-*an*
Gazel 887
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Hoş olmayan bir durum veya bir hastalık) Görülmeye başlamak, gelip çatmak, musallat olmak.
9. Germ ü serde siper-i sīneyi germiş ṭurmış
10. Sufrenüñ çekmek içün ʿārıż olan yāresini

ʾārıż oldı:

1. ʾ**ārıż oldı:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sonradan ortaya çıkmak II Gelip çatmak.
1. ʿAceb mi şerbet-i dinar ile iderse ʿilāc
2. Ṭabiʿat-ı emele ʾārıż oldı sūy-ı mizāc

ʿārıż olur:

1. ʿ**ārıż olur:**-*ur*
Gazel 799
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Hoş olmayan bir durum veya bir hastalık) Görülmeye başlamak, gelip çatmak, musallat olmak.
1. Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
2. Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime ifṭārdan ṣoñra

ʿārız-ı cānānede:

1. ʿ**ārız-ı cānānede:**-*de*
Gazel 198
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yüzü.
3. Var ṭaravet o ḳadar ʿārız-ı cānānede kim
4. Ateş-i sīne-i endīşeyi nemnāk eyler

ʿārıż-ı dil-dār:

1. ʿ**ārıż-ı dil-dār:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağı.
7. Bir kerre daẖı murġ-ı dili rām idebilsem
8. Baḳmazdum eger māh ise de ʿārıż-ı dil-dār

ʿārıż-ı ḥavrā-firībinden:

1. ʿ**ārıż-ı ḥavrā-firībinden:**
Tarih 76
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hurileri kendinden geçiren yanak.
17. Olur mānend-i Yūsuf ʿārıż-ı ḥavrā-firībinden
18. Zenān-ı Mıṣrveş bānū-yı ẖāver pençe-efkende

ʿārıż-ı ẖubāna:

1. ʿ**ārıż-ı ẖubāna:**-*a*
Gazel 518
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yanağı.
3. Nā-tüvānlık o ḳadar itdi sirayet tene kim
4. Ḳalḳamaz ʿārıż-ı ẖubāna düşince nigehüm

ʿārıż-ı ikbālinün:

1. ʿ**ārıż-ı ikbālinün:**-*i, -nün*
Gazel 386
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Talihin çehresi.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete māniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

ʿārız-ı ṭūbın:
1. ʿ**ārız-ı ṭūbın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Topun yüzü (Sarayın kubbesinde altın topun yanağı bağlamında).
9. Ṭūb-ı zerrīni bıraḳmış pertev
10. Būs ider ʿārız-ı ṭūbın meh-i nev

ʿārıż-ı vaʿdesinüñ:
1. ʿ**ārıż-ı vaʿdesinüñ:**-*si, -nüñ*
Tarih 127
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Verilen sözün hediyesi.
109. Ṭurre-i himmetinüñ şānesidür dest-i niyāz
110. ʿĀrıż-ı vaʿdesinüñ ʿāşıḳıdur çeşm-i vefā

ʿārıż-ı yūsuf:
1. ʿ**ārıż-ı yūsuf:**
Gazel 807
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Yusuf Peygamberin yanağı.
5. ʿĀrıż-ı Yūsuf olur dīde-güşā-yı Yaʿḳūb
6. Ḥüsni gör mihnet-i beytüʾl-ḥazenüñ żımnında

arka virür:
1. **arka virür:**-*ür*
Gazel 573
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Arka vermek, dayamak.
15. Ḫalḳ imsāki içün arka virür dīvāra
16. Bāba iḳbāl olınur açmaḳ ile āġūşın

armaġan eyledüm:
1. **armaġan eyledüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **296**
Kelime Tipi: **-**
Hediye etmek.
295. Eyleyüp şedd-i raḥl-i sūz ü güdāz
296. Armaġan eyledüm recā vü niyāz

armaġanuñ idi:
1. **armaġanuñ idi:**-*uñ , -i, -di*
Gazel 838
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hediye II Yolculuğa çıkanlar için "azık".
5. Göñül ki nāfe-i āhū-yı çīn-i ḥikmet idi
6. Diriġ reh-zene aldurdum armaġanuñ idi

ʿarş:
1. ʿ**arşa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **210**
Gökyüzü, dokuzuncu gök, göğün en yüksek katı.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

ʿarṣa:
1. ʿ**arṣada:**-*da*
Tarih 9
Mısra: **4**
Meydan, saha.
3. İtdi bir çeşme-i ṣafā-ṭıynet
4. Himmetiyle bu ʿarṣada cereyān

2. ʿ**arṣasın:**-*sı, -n*
Kaside 14
Mısra: **84**
Toprak, ülke toprağı
83. Ki çend sāle ʿafārīt-i bī-emān-ı ʿArab
84. ʿIrāḳun itmiş iken ʿarṣasın ḫarāb-ābād

3. ʿ**arṣadan:**-*dan*
Tarih 37
Mısra: **3**
Meydan, dünya.
3. İtdükde refʿ-i ferş-i iḳāmet bu ʿarṣadan
4. Vardı cinānda mesned-i meʾvā-yı rāḥata

4. ʿ**arṣada:**-*da*
Gazel 59
Mısra: **5**
Meydan, saha.
5. Bir ʿarṣada muraḫḫas- pervāzdur göñül
6. Kim murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh beste-per gelür

5. ʿ**arṣada:**-*da*
Gazel 78
Mısra: **5**
Meydan. Dünya.
5. Bu ʿarṣada iki şehrüz ḥaḳīḳat ile mecāz
6. Muvāfıḳ āb u hevāmuz ḥudūdumuz birdür

6. ʿ**arṣada:**-*da*
Tarih 86
Mısra: **15**
Meydan, saha II Satranç tahtası.
15. Sufra-i şaṭrancveş atlu piyade ʿarṣada
16. Ḳaʾim ü ḳāʿid muṣallāsında olmış rū-nümā

7. ʿ**arṣada:**-*da*
Gazel 276
Mısra: **8**
Meydan, dünya.
7. Güm-nāmlıḳ ṣafasına leb-teşne cān virür
8. Bu ʿarṣada hezār fülān-zāde görmişüz

8. ʿ**arṣada:**-*da*
Gazel 406
Mısra: **13**
Meydan, saha.
13. Bu ʿarṣada çalışur nice rāyız-i nā-ehl
14. Elinden esb-i murādı boşandurıncaya dek

9. ʿ**arṣada:**-*da*
Gazel 510
Mısra: **10**
Meydan, saha (Hayal sahası bağlamında).
9. Peyvenddür dü çeşmine ser-rişte-i ḫayāl
10. Ḳalmaz tehī bu ʿarṣada fitrākümüz bizüm

10. ʿ**arṣada:**-*da*
Gazel 809
Mısra: **9**
Meydan, saha.
9. Kimdür olan bu ʿarṣada menzil-res-i murād
10. Yekrān-ı ihtimāmı sebük-tāz iderse de

ʿarṣagāh:
1. ʿ**arṣagāhda:**-*da*
Gazel 719
Mısra: **12**
Meydan, dünya.
11. Kemīne nemleyi pā-māle niyyet itmemişüzdür
12. Bu ʿarṣagāhda ḫayyāl idük zamān ile biz de

ʿarṣageh:
1. ʿ**arṣagehde:**-*de*
Tarih 69
Mısra: **10**
Meydan || Dünya, dünya hayatı.
9. Żarurī eyledi rubāhveş emānı penāh
10. O şīr-seg geçinürken bu ʿarṣagehde esed

ʿarṣageh-i baġy ü taʿaddīde:
1. ʿ**arṣageh-i baġy ü taʿaddīde:**
Tarih 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Azgınlık ve haddi aşma meydanı.
3. İtdiler ʿarṣageh-i baġy ü taʿaddīde ḫurūc
4. Aldılar māl-i zirāʿatgeri dāmen dāmen

ʿarṣa-i ʿālemde:
1. ʿ**arṣa-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 831
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dünya meydanı.
9. Nasibi ʿarṣa-i ʿālemde sīne dögmekdür
10. Uṣūl ile geçinen kimsenüñ neḳāre gibi

ʿarṣa-i daʿvī-i dānişde:
1. ʿ**arṣa-i daʿvī-i dānişde:**-*de*
Gazel 548
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bilgelik davası meydanı.
11. ʿArṣa-i daʿvī-i dānişde yanup yaḳılma
12. Sāḥa-i ʿāfiyet-ābād-ı tecāhül var iken

ʿarṣa-i devletde:
1. ʿ**arṣa-i devletde:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **56**

Kelime Tipi: -
Ülke toprakları.
55. Dāʿimā ola muzaffer ḳalemāsā ʿalemüñ
56. Olasın ʿarṣa-i devletde ʿalemveş ber-cā

ʿarṣa-i digerde:
1. ʿ**arṣa-i digerde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Başka bir yer.
15. Tūde-i rīk-i revāndur felegüñ iḳbāli
16. Her zamān ʿarṣa-i digerde ider ḍarb-ı ḫıyām

ʿarṣa-i ḫārābata:
1. ʿ**arṣa-i ḫārābata:**-*a*
Gazel 406
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Virane yer.
23. Kümeyt-i saġarı sür ʿarṣa-i ḫārābata
24. ʿAraḳ-çekānlıġ ile kān ḳaşandırıncaya dek

ʿarṣa-i iḳbāl:
1. ʿ**arṣa-i iḳbāl:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şans ve gelecek meydanı.
7. İtdüm ḳatı çoḳ ʿarṣa-i iḳbāl ile taḫmīn
8. Geldi baña vāsiʿ yine meydān-ı ḳanāʿat

ʿarṣa-i iḳbāle:
1. ʿ**arṣa-i iḳbāle:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Talih ve saadet meydanı.
27. Zīr-i pāyında daḫı mürde degül mūr-ı żaʿīf
28. Başalı ʿarṣa-i iḳbāle Süleymān gibi pā

ʿarṣa-i istiġnāda:
1. ʿ**arṣa-i istiġnāda:**-*da*
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cilve meydanı.
3. Urmayan merd midür ʿarṣa-i istiġnāda
4. Felegüñ sīne-i iḳbāline püşt-i pāyı

ʿarṣa-i ḳıyāmet-i ḥüsn:
1. ʿ**arṣa-i ḳıyāmet-i ḥüsn:**
Gazel 544
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin kıyamet meydanı.
1. Ḫaṭ-ı nev-āmededen ẓāhir oldı āyet-i ḥüsn
2. ʿİzārın eyledi ḫaṭ ʿarṣa-i ḳıyāmet-i ḥüsn

ʿarṣa-i maʿnāda:
1. ʿ**arṣa-i maʿnāda:**-*da*
Kıt'a 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mana vadisi.
11. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
12. Ṭabʿumuñ ʿarṣa-i maʿnāda çekilmez yayı

2. ʿ**arsa-i maʿnāda:**-*da*
Kıt'a 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mana vadisi.
1. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
2. Ṭabʿumuñ ʿarsa-i maʿnāda çekilmez yāyı

ʿarṣa-i şānına:
1. ʿ**arṣa-i şānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Şöhret sahası.
131. ʿArṣa-i şānına bir ṭūb ḳıbāb-ı gerdūn
132. Pāye-i cāhına bir seng cibāl-i ehrām

ʿarṣa-i ṣoḥbetde:
1. ʿ**arṣa-i ṣoḥbetde:**-*de*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Sohbet meydanı.
33. ʿArṣa-i ṣoḥbetde kümeyt-i zebān
34. Vādī-i ʿirfāna çevürdi ʿinān

ʿarṣa-i vücūda:
1. ʿ**arṣa-i vücūda:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Varlık alemi.
11. Ol zamān kim bu bende-i nā-kām
12. Eyledüm ʿarṣa-i vücūda ḫırām

ʾarş-ı aʿẓam-ı bārī oldı:
1. ʾ**arş-ı aʿẓam-ı bārī oldı:**-*dı*
Kaside 1
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yarattığı sema katlarının en yücesi olmak.
109. Anuñçün ḳalb-i müʿmin oldı ʾarş-ı aʿẓam-ı Bārī
110. Didi ʿārif benem ol noḳṭa-i mevzūʿa taḫteʾl-bā

ʿarş-ı ilāhīʾdür:
1. ʿ**arş-ı ilāhīʾdür:**-*dür*
Gazel 612
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın kudret ve saltanatının tecelli yeri.
11. Dil ʿarş-ı İlāhīʾdür anı eyleme taḫrīb
12. Dest-i beşer ol ḫāneyi termīm ne mümkin

ʾarş-ı īmān:
1. ʾ**arş-ı īmān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
İman seması, imanın en üst mertebesi.
79. ʿAnḳā-yı cihān hümā-yı devrān
80. Kürsī-i āmān ü ʾarş-ı īmān

arslān:
1. **arslānuñ:**-*uñ*
Tarih 70
Mısra: **4**
Kedigillerden, Afrika'da yaşayan, koyu sarı renkli, erkeğinin boynunda yele bulunan, büyük ve çok güçlü, yırtıcı bir hayvan II Aslan Paşa.
3. Hātif-i ġayb didi ḫande-künān tārīḫin
4. Geldi aldı gediġin Ḳarakulak Arslānuñ

arslan pāşā:
1. **arslan pāşā:**
Tarih 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir dönem Kudüs Valiliği görevinde bulunmuş devlet adamı.
1. Vālī-i Ḳuds olan Arslan Pāşā maʿzūl olup
2. Manṣıbı Ḳarakulak Pāşāʾya olduḳda anuñ

ʾarş-maḳarr:
1. ʾ**arş-maḳarr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **102**
Gökyüzünü mesken edinen.
101. Ey şehinşāh-ı enbiyā-ʿasker
102. Vʾey zemīn-āşiyān ü ʾarş-maḳarr

artur:
1. **arturma:**-*ma*
Gazel 391
Mısra: **13**
Fazlalaştırmak, çoğaltmak.
13. Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
14. Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ

2. **arturup:** *-up*
Gazel 786
Mısra: **9**
Bir malın fiyatına diğer alıcılardan veya piyasa değerinden fazla para vermek, fiyat yükseltmek.
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāʾda mezāda

3. **arturur:**-*ur*
Gazel 535
Mısra: **7**
Fazlalaştırmak, çoğaltmak.
7. Nev-şehryār-ı kişver-i nāzum ki arturur

8. Dil-dādeler müzāhemesi şān ü şevketüm

4. **arturursın:**-*ur, -sın*
Gazel 632
Mısra: **12**
Arttırmak.
11. Nābiyā bu şiʿr-i pür-sūzuñla şimdi ḥaḳ bu kim
12. Arturursın dāʾimā derd ehlinüñ germiyyetin

ʿarūs:
1. ʿ**arūsun:**-*un*
Gazel 853
Mısra: **8**
Gelin
7. Zāʾil olduḳça olur ḥüsni cihānuñ peydā
8. Bu ʿarūsun ne ʿaceb Ṣāniʿ imiş māşıṭası

ʿarūsān-ı ḫayāl:
1. ʿ**arūsān-ı ḫayāl:**
Kaside 12
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Hayal gelinleri.
141. Zülf-i ʾirfānına dil-beste ʿarūsān-ı ḫayāl
142. Çeşm-i idrākine cān-dāde sevād-ı ifhām

arūsāsā:
1. **arūsāsā:**
Gazel 355
Mısra: **7**
Gelin gibi.
7. Arūsāsā çemende gūşvārıdur kulaġında
8. Şikāf-ı perdeden rūyın gül-i sīr-āb göstermiş

ʿarūsī:
1. ʿ**arūsīde:**-*de*
Matla 18
Mısra: **1**
Gelin gibi.
1. ʿĪd-i ters-āyı ʿarūsīde çıḳarmış bāzār
2. Nʾola surḫ boyasa beyżayi gebr-i mürdār

ʿarūs-ı çerḫ:
1. ʿ**arūs-ı çerḫ:**
Gazel 339
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Felek gelini.
11. Saña benzer daḫı bir āftābı idemez peydā
12. Vilādetden ʿarūs-ı çerḫ ḳalmış pire-zenlenmiş

ʿarūs-ı cihan:
1. ʿ**arūs-ı cihan:**
Gazel 112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cihan gelini. || *Dünya.*
9. Mülūk-ı sālifenün gūş iden ḥikāyātın
10. Bilür ʿarūs-ı cihan bī-vefā degül de nedür

ʿarūs-ı dehrüñ:
1. ʿ**arūs-ı dehrüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Felek gelini.
33. Ḳatı raʿnālığı var köhne ʿarūs-ı dehrüñ
34. Çeşm-i bedden umaruz eyleye āsūde Ḫudā

ʾarūs-ı dil-ārāy-ı ḥacle-i ṭabʿuñ:
1. ʾ**arūs-ı dil-ārāy-ı ḥacle-i ṭabʿuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 11
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Ahlak gerdeğinin gönlü süsleyen gelini.
49. Ki bir ʾarūs-ı dil-ārāy-ı ḥacle-i ṭabʿuñ
50. Virüp cemāline taʿbīr-i tāze-ṭarz ile tāb

ʿarūs-ı kāmı:
1. ʿ**arūs-ı kāmı:**-*ı*
Gazel 209
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzu gelini.
1. ʿArūs-ı kāmı niçün nā-murāda virmezler
2. Müyesser olsa bile rū-güşāde virmezler

ʿarūs-ı keremüñ:
1. ʿ**arūs-ı keremüñ:**-*üñ*
Gazel 460
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cömertlik gelini.
5. Seng-i ṭaʿn ile şikest itme dil-i imsāki
6. Ki odur āyine-i ḥüsni ʿarūs-ı keremüñ

ʿarūs-ı laṭīfe:
1. ʿ**arūs-ı laṭīfe:**
Tarih 31
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nükte gelini.
11. Bu feyz ḫāme-i Nābīʾye rāh-ı Ḥaḳʾdandur
12. Ki oldı böyle ʿarūs-ı laṭīfe çihre-güşā

ʿarūs-ı mihr:
1. ʿ**arūs-ı mihr:**
Tarih 116
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Gelin olan güneş.
23. O ṭıfl-ı nāz-perverde kemāl-i iḥtirāmından
24. ʿArūs-ı mihr inüp gehvāre cünbān olsa elyaḳdur

2. ʿ**arūs-i mihr:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gelin olan güneş.
9. Nābī ʿarūs-i mihr olamaz lāyıḳ-ı nigāh
10. İsterse her ṣabāḥ sürinsün sepīdeler

ʿarūs-ı neşātdan:
1. ʿ**arūs-ı neşātdan:**-*dan*
Gazel 332
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevinç gelini.
7. Kesdük ümīd-i vaṣlı ʿarūs-ı neşātdan
8. Şimdi ʿacūz-ı ġamla hem-āġūşlardanuz

ʿarūs-ı suḫan:
1. ʿ**arūs-ı suḫan:**
Gazel 790
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Süslü gelin güzelliğinde söz.
9. Olur ʿarūs-ı suḫan pāy-kūb u dest-efşān
10. Zebān-ı ḫāme-i Nābī terennüm itdükçe

ʾarūs-ı ṭāliʿümüñ:
1. ʾ**arūs-ı ṭāliʿümüñ:**-*üm, -üñ*
Kaside 10
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Talih gelini.
23. Hilāl-i ʿīd degül şāne virdi gördi felek
24. ʾArūs-ı ṭāliʿümüñ zülfüni perīşān-tār

ʿarūs-ı tāzeyi:
1. ʿ**arūs-ı tāzeyi:**-*yi*
Gazel 469
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Taze gelin.
7. ʿArūs-ı tāzeyi tezvīce benzer pīr-i ṣad-sāle
8. Köhen mecmūʿaya taḥrīr-i şiʿr-i nev-maḳal itmek

ʿarż:
1. ʿ**arż:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **185**
Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.
185. ʿArż ile bülbül eyledi inhā
186. Bozdı ḳaydın nesīm-i çāpük-pā

2. ʿ**arża:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **136**
Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.
135. Çeşm-i idrāki görür mā-ḥaṣal-i maḳṣūdın
136. Urmadın ʿarża eḳāṣī-i memālikde raḳam

3. ʿ**arżdur:**-*dur*
Gazel 50
Mısra: **15**
Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.

15. Ḥüsnini bī-gāneden ḥıfẓ aşinaya ʿarżdur
16. Ehl-i nefse ḫᵛān-ı kevni izn-i yaġmadan murād

4. ʿ**arża:**-*a*
Gazel 83
Mısra: **14**
Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.
13. Nābī kerīmüñ anlar ise luṭfını ʿuşāt
14. ʿArża cerīde-i günehin kendi desteler

5. ʿ**arż:**
Tarih 105
Mısra: **1**
Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.
1. ʿArż için ḫalḳ-ı cihān birbirine
2. ʿI̱dde giyse nʾola tāze ḳabā

6. ʿ**arża:**-*a*
Gazel 529
Mısra: **8**
Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.
7. İtmezdi eşküm ile nihān dāġ-ı sīnemi
8. Derd-i derūnı ʿarża eġer maḥżar istesem

7. ʿ**arżına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 562
Mısra: **6**
Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i ṣubḥı tehī ṣanma
6. Ṣanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

8. ʿ**arżına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 644
Mısra: **3**
Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.
3. Añlanur tāze ṣanāyiʿ ʿarżına niyyetleri
4. Şaḫlar vaḳt-i ḫazān bāzūların teşmīrden

9. ʿ**arża:**-*a*
Gazel 723
Mısra: **4**
Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.
3. Lerziş-i şerm-i maḥabbet rāh-ı nuṭḳın sedd ider
4. Dil merāmın ʿarża taḥṣīl-i girīz eylerse de

ʿarż:
1. ʿ**arżlarda:**-*lar, -da*
Kaside 17
Mısra: **3**
Yüksek bir makama sunulan yazı, dilekçe
3. ʿArżlarda saṭrlar ṣaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur
4. Ṣaḥḥ-ı āṣafdur ḫaṭībi pençe-i fermān-beri

arż:
1. **arżdan:**-*dan*
Gazel 759
Mısra: **13**
Yeryüzü
13. Semānuñ feyż-i ruḥānīsin itme arżdan ümmīd
14. Dırāḫtānuñ degül ḫāṣiyyeti peydā zilālinde

ʿarż eyle:
1. ʿ**arż eyle:**
Gazel 566
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
13. Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ʿarż eyle ḥakīme
14. Sen derdüñi gör yoḫsa devāsın ne bilürsin

ʿarż eyledüginde:
1. ʿ**arż eyledüginde:**-*dü, -gi, -n, -de*
Tarih 90
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
1. Yüz on ṭoḳuzıncı sāl-i nīgū
2. ʿArż eyledüginde rūy-ı dil-cū

ʿarż eyledüm:
1. ʿ**arż eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 527
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
3. Mā-ḥażar ḫūn-ı ciġer ʿarż eyledüm ol āfetüñ
4. Çeşm-i ser-mesti ḫayālin dilde mihmān eyledüm

ʿarż eyleme:
1. ʿ**arż eyleme:**-*me*
Gazel 203
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
11. ʿArż eyleme bīhūde yire zaḫmuñı ey dil
12. Yoḳ ḥoḳḳa-i eyyāmda merhem ne virürler

2. ʿ**arż eyleme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
13. Zülfüne ḳıyma ruḫuñ ʿarż eyleme şeydālara
14. Çoḳ da tahrīk-i cünūn-ı derdmendān eyleme

ʿarż eyler idi:
1. ʿ**arż eyler idi:**- *i, -di*
Gazel 411
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
9. Olmasak biz kime ʿarż eyler idi envārın
10. Felek anlar mı ʿaceb ḳadrini iḥsānumuzuñ

ʿarż ide:
1. ʿ**arż ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
89. Aña lisān-ı ḥāl gerekdür ki ʿarż ide
90. Medḥinden iktisāb olunan vecd ü ḥāleti

ʿarż ider:
1. ʿ**arż ider:**-*er*
Gazel 153
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
9. Sūdāgerān-ı şehr-i Sitānbulʾa ʿarż ider
10. Nābī bu nev-ḳumāş Ḥaleb yādigārıdur

ʿarż iderdüm:
1. ʿ**arż iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 795
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
15. Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile devāt oldı
16. İderdüm aña Nābī ʿarż maḳbūl olsa yanında

ʿarż idicek:
1. ʿ**arż idicek:**-*icek*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **517**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
517. Bilürem ḫāk-pāye ʿarż idicek
518. Ne şekil naẓm-ı ber-güzīde gerek

ʿarż idüp:
1. ʿ**arż idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **261**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
261. ʿArż idüp ḥāl-i ḳalb-i nā-kāmın
262. Böyle taḥrīr ider ser-encāmın

ʿarż it:
1. ʿ**arż it:**
Gazel 656
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

2. ʿ**arż it:**
Gazel 769
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
3. Benüm de sūzişüm ʿarż it emānet pīşgāhında
4. Gidersen ey göñül kūy-ı dil-ārāya saʿādetle

ʿarż itdi:
1. ʿ**arż itdi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
7. Basṭ-ı muḳaddemāt-ı suʾāle idüp şürūʿ
8. ʿArż itdi ḫayr-ḫᵛāhlıḳ üzre ṣadāḳati

2. ʿ**arż itdi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
1. Bir seḥergeh ki beyzā-i beyzā
2. Ḥalḳa ʿarż itdi ṣūret-i ġarrā

ʿarż itmedesin:
1. ʿ**arż itmedesin:**-*mede, -sin*
Gazel 163
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
11. Ḥāl-i dili ʿarż itmedesin çeşmine ammā
12. Mestāneye fetḥ-i der-i rāzuñ yiri yoḳdur

ʾarż itmege:
1. ʾ**arż itmege:**-*meg, -e*
Gazel 294
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
3. Ḳoymadı ʾarż itmege dildāra bir ḥarf-i niyāz
4. Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḫṣat virmişüz

arż ü semā:
1. **arż ü semā:**
Gazel 812
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve gök.
9. Arż ü semā ki yek-dīgere bāz-bestedür
10. Mevḳūfdur es̱īrde eʿālī esāfile

ʿarża:
1. ʿ**arżaya:**
Kaside 24
Mısra: **127**
Sunmak, takdim etmek.
127. Neylüsüñ ʿarżaya cürʾet idemez olmayıcaḳ
128. Ṭabʿ-ı düşvār-pesendüñ gibi söz müstes̱nā

ʿarża bedelüm:
1. ʿ**arża bedelüm:**-*üm*
Gazel 509
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Arz etme hususunda vekil.
11. Ser-nüviştüm ne siyah olduğın andan fehm it
12. Nāmedür ḥāl-i perīşānumı ʿarża bedelüm

ʿarż-ḥāl:
1. ʿ**arż-ḥālüm:**-*üm*
Gazel 497
Mısra: **2**
Halini arzetme, arzuhal.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

2. ʿ**arż-hāle:**-*e*
Gazel 845
Mısra: **7**
Halini arzetme, arzuhal.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ḫāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

ʿarż-ḥāl itse:
1. ʿ**arż-ḥāl itse:**-*se*
Gazel 836
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Durumunu anlatmak, halini arzetmek.
3. Ṭursa dil-ḫᵛāh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

ʿarż-hāl-i faḳīre:
1. ʿ**arż-hāl-i faḳīre:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **508**
Kelime Tipi: **-**
Fakir halini dile getirme.
507. Seni buldum eyā kerem-kānı
508. ʿArż-hāl-i faḳīre erzānī

ʿarż-ḥal-i faḳīri:
1. ʿ**arż-ḥal-i faḳīri:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Fakir halini dile getirme.
5. ʿArż-ḥal-i faḳīri gūş eyle
6. Ḳulzüm-i cūdsın ḫurūş eyle

ʿarż-ḥāl-i sūz u güdāz eyler:
1. ʿ**arż-ḥāl-i sūz u güdāz eyler:**-*r*
Gazel 209
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yana yakıla halini arz etmek.
3. Ne deñlü eyler isen ʿarż-ḥāl-i sūz u güdāz
4. Nüvişte-i ezelīden ziyāde virmezler

ʿarż-ı cāh:
1. ʿ**arż-ı cāh:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Makam mevki vermek.
1. Ne ʿarż-ı cāh ne ıẓhār-ı himmet itmekdür
2. Kişiye cāh-ı bülend ādemiyyet itmekdür

ʿarż-ı cebīn üzre:
1. ʿ**arż-ı cebīn üzre:**
Gazel 111
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Alnının üstünde.
5. Cerīde-i ezelīde nüvişte her ne ise
6. O naḳş ʿarż-ı cebīn üzre der-kenār olunur

ʿarż-ı cemālden:
1. ʿ**arż-ı cemālden:**-*den*
Gazel 76
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzünü göstermek.
1. Yāruñ ḫaṭ-āver olduġına pīç ü tābı var
2. ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı hicābı var

ʿarż-ı cemāl-i nūrānī itdi:
1. ʿ**arż-ı cemāl-i nūrānī itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir güzelliğin ortaya çıkması.
35. Nā-gehān bir delīl-i rūḥānī
36. İtdi ʿarż-ı cemāl-i nūrānī

ʿarż-ı ecnād itmeğe:
1. ʿ**arż-ı ecnād itmeğe:**-*me, -ğe*
Kaside 2
Mısra: **234**
Kelime Tipi: **-**
Askerlerini/ümmetlerini göstermek, arzetmek.
233. Enbiyā her biri rāyet-keş-i aḥkāmuñdur
234. Gitdiler āḫirete itmeğe ʿarż-ı ecnād

ʿarż-ı ġınā ider:
1. ʿ**arż-ı ġınā ider:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Servet sunmak, zenginlik takdim etmek.
85. Sīm-pāş oldı zemīne kef-i luṭfı o ḳadar
86. Ki zemīn çerḫ-i direm-dāra ider ʿarż-ı ġınā

ʿarż-ı ḥāl:
1. ʿ**arż-ı ḥāl:**
Gazel 701
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.
7. Hīç ʿarż-ı ḥāl ḳaydına düşme merāmuñı
8. Tezkīr-i luṭf terk-i edebdür ekâbire

2. ʿ**arż-ı ḥāl:**
Gazel 708
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.
9. Teskīn-i sūz-ı hicr idelüm ʿarż-ı ḥāl ile
10. Muʿtāddur ʿilāc mürekkeble ḥurḳate

ʿarż-ı ḥāl eyler:
1. ʿ**arż-ı ḥāl eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **260**
Kelime Tipi: -
Durumunu anlatmak, gönlünden geçenleri izah etmek.
259. Ḫāk-ı dergāha rūy-māl eyler
260. Bu ṭārīḳ ile ʿarż-ı ḥāl eyler

ʿarż-ı ḥāl eylerdi:
1. ʿ**arż-ı ḥāl eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 444
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Durumunu anlatmak, gönlünden geçenleri izah etmek.
11. ʿArż-ı ḥāl eylerdi Nābī mācerā-yı ḥasretin
12. Ḫāme sūzān olmasa teʾs̱īr-i ḫuyuñdan senüñ

ʿarż-ı ḥāl itdi:
1. ʿ**arż-ı ḥāl itdi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Halini arz etmek, gönlünden geçeni söylemek, içini açmak.
1. ʿArż-ı ḥāl itdi şeh-ı ʿāleme erkān-ı ḫaşem
2. Kʾey şehenşāh-ı hümāyūn-ḳadem ü mesned-i Cem

ʿarż-ı hāle:
1. ʿ**arż-ı hāle:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Hâlini arz etme, gönlünün dileğini söyleme, içini açma.
111. Şāḫlar itdi ʿarż-ı hāle şitāb
112. Eyledi der-kenārı sebzeyi āb

2. ʿ**arż-ı ḥāle:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **338**
Kelime Tipi: -
İçini açmak, gönlünden geçeni dile getirme.
337. Eyledüm bā-vücūd şerm ü ḥicāb
338. Ḫāk-ı dergâha ʿarż-ı ḥāle şitāb

ʿarż-ı ḥālini:
1. ʿ**arż-ı ḥālini:**-*i, -n, -i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **297**
Kelime Tipi: -
Halini/durumunu arzetme/bildirme.
297. Bendenüñ ʿarż-ı ḥālini gūş it
298. Nāleden ʿandelībi ḫāmūş it

ʿarż-ı ḥāller:
1. ʿ**arż-ı ḥāller:**-*ler*
Gazel 140
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlünün dileğini söyleme, içini açma.
1. Gūyā zemīn-i mezraʿadur ʿarż-ı ḥāller
2. Eyler cevāba toḫm-feşānlık suʾāller

ʿarż-ı ḥāller itdük:
1. ʿ**arż-ı ḥāller itdük:**-*dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hâlini arz etmek. Gönlünün dileğini söylemek, içini açmak.
3. Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāller itdük
4. Ne bir maḥalli didürdük ne der-kenār idebildük

ʿarż-ı ḥālümi:
1. ʿ**arż-ı ḥālümi:**-*üm, -i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **355**
Kelime Tipi: -
Halini/durumunu arz etme/söyleme, dilekçe.
355. Ḳomadı ʿarż-ı ḥālümi ḫāli
356. İtdi yek māhe olmadın güẕerān

arz-ı ḥarem:
1. **arz-ı ḥarem:**
Gazel 100
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Müminlerin) Kabe'ye yönelip gelmeleri.
11. Arz-ı ḥarem ḫurūşgeh-i baḥr-ı feyżdür
12. Gird-āb-ı cezb-kerde-i enhār Kaʿbeʾdür

ʿarż-ı iftiḫār itdükçe:
1. ʿ**arż-ı iftiḫār itdükçe:**-*dükçe*
Tarih 141
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gururunu ortaya koymak, nasıl kıvanç duyduğunu arzetmek.
9. Bu tüfengün küştesi itdükçe ʿarż-ı iftiḫār
10. Ehl-i dūzaḫ āteş-i reşk ile olun şermgīn

ʿarż-ı inkisār itmez:
1. ʿ**arż-ı inkisār itmez:**-*mez*
Gazel 801
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kırgınlık, incinme arzetmek.
7. Anı kim pāy-māl eylerse ʿarż-ı inkisār itmez
8. Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde

ʿarż-ı istiğnayı:
1. ʿ**arż-ı istiğnayı:**-*y, -ı*
Gazel 476
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cilve gösterme, işvelenme.
1. Ġınā-yı ṭabʿ ile çerḫi ṭururken zīr-dest itmek
2. Ne lāyıḳ ẕüll-i ḫᵛāhiş ʿarż-ı istiğnayı pest itmek

ʿarż-ı ʿiẕār eylese:
1. ʿ**arż-ı ʿiẕār eylese:**-*se*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
(Öpmek için) Yanak sunmak.
57. Eyler idüm eylese ʿarż-ı ʿiẕār
58. Ḥāşiye-i Ḫamseʾye zīb-i kenār

ʿarż-ı kālā:
1. ʿ**arż-ı kālā:**
Tarih 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kumaş sunma, gösterme.
3. Bu ʿacebdür ki bu sālün Nābī
4. Düşdi tārīḫine ʿarż-ı kālā

2. ʿ**arż-ı kālā:**
Tarih 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü.
1. Mevālid-i s̱elāse ʿarż-ı kālā
2. Ḥużūr-ı Ḥaḳ ʿaşere-i mübeşşere

ʿarż-ı merām:
1. ʿ**arż-ı merām:**
Kaside 13
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Durumunu, arzusunu dile getirme.
229. Var żamīrinde saña niyyet-i luṭf ey Nābī
230. Eyler iḥsāna kifāyet bu ḳadar ʿarż-ı merām

ʿarż-ı merām itmege:
1. ʿ**arż-ı merām itmege:**-*meg, -e*
Gazel 257
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Durumunu, arzusunu dile getirme.
11. Olsa ḫūbānda da bir mehveşe dil-dādecilik
12. O ḳadar ʿarż-ı merām itmege takrīb olmaz

arż-ı meyte:
1. **arż-ı meyte:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Ölüm dünyası.
41. İdüp ʿālemlere baḫş-ı ḥayāt enfās-ı Raḥmānī
42. Çıḳarmış arż-ı meyte mürdegānın eylemiş iḥyā

ʿarż-ı mihr eylemeġe:
1. ʿ**arż-ı mihr eylemeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 9
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Sevgisini göstermek.
125. ʿArż-ı mihr eylemeġe başladı devrān ammā
126. Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

ʿarż-ı muḳaddesde:
1. ʿ**arż-ı muḳaddesde:**-*de*
Tarih 60
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mübarek yeryüzü.
5. Gelince bu ʿarż-ı muḳaddesde dehre
6. Ḥaleb şehrine ġıbta itdürdi Rūmʾı

ʿarż-ı niyāz itdüñ:
1. **ʿarż-ı niyāz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **526**
Kelime Tipi: -
Yalvarmak.
525. Nābīyā eyleme kelāmı dırāz
526. Yiter itdüñ bu deñlü ʿarż-ı niyāz

arż-ı perveriş itmek:
1. **arż-ı perveriş itmek:**-*mek*
Gazel 148
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Terbiye gösterisi yapmak.
13. Nemā nümūde-i emn oldugı dıraḫta sezā
14. Ki arż-ı perveriş itmek rıżā bozundısıdur

ʿarż-ı rāz itmege:
1. **ʿarż-ı rāz itmege:**-*me, -ge*
Gazel 735
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sırrını açmak.
5. ʿArż-ı rāz itmege ḥācet ne o mey-pey kere kim
6. Görinür kām-ı dil āyīne-i pehlūsında

ʿarż-ı rūmʾa:
1. **ʿarż-ı rūmʾa:**-*a*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Anadolu.
41. Devlet ile o vezīr-i aḥsen
42. ʿArż-ı Rūmʾa olıcaḳ sāye-figen

arż-ı rūma:
1. **arż-ı rūma:**-*a*
Gazel 372
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Anadolu II Erzurum.
15. Arż-ı Rūma bürc-i Şehbāʾdan çü taḥvīl eyledük
16. Ḥaḳ mübārek itsün ey ḫurşīd-i rahşān el-vedāʿ

arż-ı rūmı:
1. **arż-ı rūmı:**-*ı*
Gazel 540
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Erzurum.
3. Arż-ı Rūmı ġayriye itse tefavvuḳ vechi var
4. Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Arż-ı Rūm

ʿarż-ı rūy it:
1. **ʿarż-ı rūy it:**
Gazel 620
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüzünü görmeyi arzu etmek.
1. Nice bir girye-i hicr ile gözüm kūr olsun
2. ʿArż-ı rūy it ki naẓar ġarḳ-ı yem-i nūr olsun

ʿarż-ı sadāret:
1. **ʿarż-ı sadāret:**
Kaside 15
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık makamından gelen yazı.
17. Birisi ʿarż-ı sadāret biri ʿaḳl u biri dīn
18. Birisi ġayret-i devlet biri terfīh-i ümem

ʿarż-ı şevḳ:
1. **ʿarż-ı şevḳ:**
Gazel 746
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Heyecanını arzetme, dile getirme.
14. Mümkin mi ʿarż-ı şevḳ zebān-ı vekīl ile
13. Nābī ider mi sūz-ı derūnı edā ḳalem

ʿarż-ı sīneler itdi:
1. **ʿarż-ı sīneler itdi:**-*di*
Gazel 246
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlündekileri sunmak.
1. Geldi bahār itdi zemīn ʿarż-ı sīneler
2. Enfās-ı ʿİseviyle açıldı sefīneler

ʿarż-ı sipāhdur:
1. **ʿarż-ı sipāhdur:**-*dur*
Gazel 670
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ordu/asker sunma, takdim etme.
15. Basṭ eyledük maḳāl-i mübāhātı Nābiyā
16. ʿArż-ı sipāhdur ṣuver-i sīmyā ile

ʿarż-ı ṣūret idicek:
1. **ʿarż-ı ṣūret idicek:**-*icek*
Tarih 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüzünü göstermek, gelmek.
1. Sene-i ātiye-i nūzdehüm
2. İdicek ʿāleme ʿarż-ı ṣūret

ʿarż-ı sūziş eyleme:
1. **ʿarż-ı sūziş eyleme:**-*me*
Gazel 595
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Nasıl) Yanıp yakıldığını göstermek.
7. Hīç ʿarż-ı sūziş eyleme çūpīn-binā gibi
8. Pervası yoḳ o seng-dilün iḥtirāḳdan

ʿarż-ı tevekkül:
1. **ʿarż-ı tevekkül:**
Gazel 641
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tevekkülünü arz etme, ifade etme.
13. İtme ḫᵛāhiş Nābiyā ʿarż-ı tevekkül pest olur
14. Naḳd-i istiġnā rehīn-i kīse-i teslīm iken

ʿarż-ı vefādārī ider:
1. **ʿarż-ı vefādārī ider:**-*er*
Tarih 26
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Vefadarlığını takdim etmek.
23. O Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān kim bīm-i ḳahrından
24. İder āhūlara şīr-i jiyān ʿarż-ı vefādārī

ʿarż-ı visāli:
1. **ʿarż-ı visāli:**-*i*
Gazel 469
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kavuşma yeri.
5. Nevāzişlerle sāde būseler taʿzīmdür ḥüsne
6. Erāzil vażʿıdur ʿarż-ı visāli pāy-māl itmek

ārzū:
1. **ārzū:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **74**
İstek, gönül meyli.
73. Elinde keremle ʿalemdür ḳalem
74. Recā sīr-çeşm ārzū muġtenem

2. **ārzū:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **298**
İstek, gönül meyli.
297. Cānda ḫᵛāhiş derūn-ı dilde heves
298. Sözlerüm ārzū nefes-be-nefes

3. **ārzū:**
Gazel 68
Mısra: **6**
İstek, gönül meyli.
5. Ne ḥāl ise çekilür vażʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb
6. Ol ārzū ile kim ʿakıbet selāmetdür

4. **arzular:**-*lar*
Gazel 88
Mısra: **11**
İstek, gönül meyli.
11. Naḳşun girince cāna maḥv oldı arzular
12. Dīvār-ı künc-i gülḫan naḳş-ı nigārı nʾeyler

5. **ārzūda:**-*da*
Tarih 116
Mısra: **32**
İstek, gönül meyli.
31. İşitdüm ġaybdan Nābī iderken fikr-i tārīḫin
32. Didiler ḳudsiyān bu ārzūda senden esbaḳdur

6. **ārzū:**
Gazel 134
Mısra: **10**
İstek, gönül meyli.
9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ḫāṭıra çoḳ ārzū gelür

7. **arzūların:***-lar, -ı, -n*
Gazel 270
Mısra: **4**
İstek, gönül meyli.
3. Ya būse-i dehenüñdür ya pīçiş-i zülfün
4. Dil-i hevā-zedenüñ arzūların bilürüz

8. **ārzū:**
Gazel 425
Mısra: **2**
İstek, gönül meyli.
1. Ne ʿaḳlı var ʿacabā ārzū-yı cāh idenüñ
2. O ārzū ile evḳātını tebāh idenüñ

9. **ārzū:**
Gazel 673
Mısra: **2**
İstek, gönül meyli.
1. Gelmedin ḥarf-i niyāz ile zebān güftāra
2. Ārzū nāʾil olur būse-i laʿl-i yāra

10. **ārzūnuñ:***-nuñ*
Gazel 681
Mısra: **1**
İstek, gönül meyli.
1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
2. Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına

11. **ārzūsına:***-sı, -n, -a*
Gazel 681
Mısra: **8**
İstek, gönül meyli.
7. Bu ḫāne-i sitemde görülmiş midür ʿaceb
8. Dil-ḫʷāhı üzre nāʾil olan ārzūsına

12. **ārzū:**
Gazel 697
Mısra: **8**
İstek, gönül meyli.
7. Dünyāda leẕẕet olmasa olduḳça iḫtiyār
8. Olmazdı ārzū dil-i bī-iḫtiyārda

13. **arzuları:***-lar, -ı*
Gazel 824
Mısra: **18**
İstek, gönül meyli.
17. Gördük ki yoḳ husule gelür ḥāli Nābiyā
18. Refˁ eyledük göñülde olan arzuları

14. **ārzū:**
Gazel 826
Mısra: **11**
İstek, gönül meyli.
11. Ḫʷāhiş yoḳ ārzū yoḳ ümid ü murād yoḳ
12. Bāzū-yı şevḳe bāʿiṡ-i teşmīr ḳalmadı

ārzū eyler:
1. **ārzū eyler:***-r*
Tarih 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Heves etmek, hasret çekmek.
3. Cihāndār-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed kim
4. Felekler ārzū eyler derinde olmaġa bende

ārzū iden:
1. **ārzū iden:***-en*
Gazel 546
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Arzu etmek, istek duymak, istemek.
1. Şeb-i firāḳuñ iden ārzū dem-i seḥerin
2. Tevekḳuʿ itmededür kendü ʿömrinüñ güẕerin

ārzu itdügi:
1. **ārzu itdügi:***-dü, -gi*
Gazel 642
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Arzu etmek, istek duymak, istemek.
5. ʿAcaba var mı ola her ne ise maṭlabına
6. Ārzu itdügi sāʿatde hemān nāʾil olan

ārzū itdükleri:
1. **ārzū itdükleri:***-dü, -k, -ler, -i*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **-**
Arzu etmek, istek duymak, istemek.
123. Ārzū itdükleri naḳş-ı ḫayāl
124. Anlara nisbet görinürken muḥāl

ārzū itme:
1. **ārzū itme:***-me*
Gazel 202
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Arzu etmek, istek duymak, istemek.
7. İtme cihānda rāḥat-i bī-miḥnet ārzū
8. Dil-mürde nāy zaḥmet içinde nefeslenür

ārzū ḳalmadı:
1. **ārzū ḳalmadı:***-ma, -dı*
Gazel 377
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İsteğinin, hevesinin olmaması.
5. Kālā-yı kāma ḳalmadı göñülde ārzū
6. Oldı metāʿ-ı yeʾs ile pür-maḫzen-i ferāġ

arżūmend idi:
1. **arżūmend idi:**- *i, -di*
Tarih 82
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Arzulu, hevesli, istekli.
107. Arżūmend idi saña çoḳdan
108. Ṣadr-ı dīvān minaṣṣa-i ʿulyā

ārzū-yı berg ü bār:
1. **ārzū-yı berg ü bār:**
Gazel 743
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yaprak ve meyve isteği (Meyvesini alma isteği bağlamında).
17. Hiç dıraḫt eṭrafına kimse ṭolaşmaz Nābiyā
18. Ārzū-yı berg ü bār ümmīd-i iḳbāl olmasa

ārzū-yı beşāretle:
1. **ārzū-yı beşāretle:***-le*
Kaside 14
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Müjdenin arzusu.
21. Bu ārzū-yı beşāretle çoḳdan itmiş idi
22. Dü güş-ı mihr ile māhuñ güşāde sebʿ-i şidād

ārzū-yı cāh idenüñ:
1. **ārzū-yı cāh idenüñ:***-en, -üñ*
Gazel 425
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Makam arzu etmek.
1. Ne ʿaḳlı var ʿacabā ārzū-yı cāh idenüñ
2. O ārzū ile evḳātını tebāh idenüñ

ārzū-yı cāh ider:
1. **ārzū-yı cāh ider:***-er*
Gazel 214
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Makam arzu etmek.
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

ārzū-yı cāme-ḫʷāb:
1. **ārzū-yı cāme-ḫʷāb:**
Tarih 144
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Arzu yatağı.
19. Çeşm-i dilden āşinālıḳ riştesin itmişdi katʿ
20. İḥtimāl-i istirāḥat ārzū-yı cāme-ḫʷāb

ārzū-yı çīn-i zülf-i müşk-būyuñdan:
1. **ārzū-yı çīn-i zülf-i müşk-būyuñdan:***-uñ, -dan*
Gazel 444
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Mis gibi kokan saçlarına olan arzu.
9. Kimsede ḳalmadı şemm-i nāfe-i çīne dimāġ
10. Ārzū-yı çīn-i zülf-i müşk-būyuñdan senüñ

ārzū-yı dāġ iderse:
1. **ārzū-yı dāġ iderse:***-er, -se*
Gazel 51
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dağlanmayı arzu etmek.
3. Ārzū-yı dāġ iderse sīne-i ʿāşıḳ nʾola
4. Reh-güẕār-ı yāra fetḥ-i çeşm-i revzendür murād

ārzū-yı dem dem üstine eyledükçe:
1. **ārzū-yı dem dem üstine eyledükçe:***-dükçe*
Gazel 707

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İçki üstüne içki istemek.
1. Ben eyledükçe ārzū-yı dem dem üstine
2. Sākī-i rüzgār ṣunar sem sem üstine

ārzū-yı dile:
1. **ārzū-yı dile:**-*e*
Gazel 602
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün arzusu.
7. Çeşbāndur ārzū-yı dile yeʾsden hele
8. Ümmīd esīr-i keşme-keş-i iḥtimāl iken

ārzū-yı ġamzesin:
1. **ārzū-yı ġamzesin:**-*si, -n*
Gazel 527
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
-Sevgilinin- gamzesinin isteği.
5. Ḳatl-i ʿāma ārzū-yı ġamzesin taḳrīr ile
6. Rūzgāruñ tīġ-ı kinin pā be-dāmān eyledüm

ārzū-yı ġazā itse:
1. **ārzū-yı ġazā itse:**-*se*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **229**
Kelime Tipi: **-**
Savaşma isteğinde bulunmak.
229. Ne zamān itse ārzū-yı ġazā
230. İdemez farḳ dīde-i bīnā

ārzū-yi ʾīd:
1. **ārzū-yi ʾīd:**
Gazel 821
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bayrama ulaşma arzusu.
1. Şevval irişdi ārzū-yi ʾīd ḳalmadı
2. Esbāb-ı şevḳe niyyet-i tecdīd ḳalmadı

ārzū-yı ḳalb-i maḥzūnum:
1. **ārzū-yı ḳalb-i maḥzūnum:**-*um*
Kıt'a 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kederli gönlün arzusu.
3. Tek-ā-pūy-ı siperden ārzū-yı ḳalb-i maḥzūnum
4. Rıżā-yı server-i ʿālem ḳabūl-ı ḥażret-i Ḥaḳʾdur

ārzū-yı menāṣıb:
1. **ārzū-yı menāṣıb:**
Kaside 16
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Makam mevki arzusu.
29. Var ise ārzū-yı menāṣıb żamīrde
30. Anuñ da tāzelükdedür āyīn-i şevketi

ārzū-yı menāṣıb-ı dīvān:
1. **ārzū-yı menāṣıb-ı dīvān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **308**
Kelime Tipi: **-**
Divan hocalığı makamının arzusu.
307. Ḳalbüme oldı māye-i ḫafaḳān
308. Ārzū-yı menāṣıb-ı dīvān

ārzū-yı mücevveze:
1. **ārzū-yı mücevveze:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **319**
Kelime Tipi: **-**
Meşru arzular, helal istekler.
319. Ārzū-yı mücevveze serde
320. Ḥalḳaveş ḳaldı dīde defterde

ārzū-yı rifʿatdür:
1. **ārzū-yı rifʿatdür:**-*dür*
Gazel 589
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yükselme, terfi etme arzusu.
7. Nizāʿ-ı ḫalḳa sebeb ārzū-yı rifʿatdür
8. Gelince refʿa ider küşt-gīrlik tenvīn

ārzū-yı saġar:
1. **ārzū-yı saġar:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
İçki arzusu.
39. Ārzū-yı saġar ile ditrer el
40. Çāre ne meyḫāneci almaz ġazel

ārzu-yı şikâr itse:
1. **ārzu-yı şikâr itse:**-*se*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **-**
Avlanma isteğinde bulunmak.
217. Her kaçan itse ārzu-yı şikâr
218. Eblāḳ-ı bād-pāya olsa süvār

ārzū-yı ṭabʿda:
1. **ārzū-yı ṭabʿda:**-*da*
Gazel 180
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılışın isteği, arzusu.
11. ʿİffet-i zühhād-ı ḫālī-deste yoḳdur iʿtibār
12. Ārzū-yı ṭabʿda icrā refāhiyyetledür

ārzū-yı vaṣl:
1. **ārzū-yı vaṣl:**
Gazel 596
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma arzusu.
7. Ārzū-yı vaṣl ile şeb-zindedār olduḳlarum
8. Girye-i ḥasretle çeşm-i intizārum söylesün

ārzū-yı vuṣlat-ı deryā:
1. **ārzū-yı vuṣlat-ı deryā:**
Gazel 183
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Denize kavuşma arzusu.
5. Degüldür mevceler her sū ʿinān-ı iḫtiyārıdur
6. Bıraḳmış ārzū-yı vuṣlat-ı deryā ile cūlar

ārzū-yı zer:
1. **ārzū-yı zer:**
Gazel 155
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Altına sahip olma hırsı.
15. Ḥummā-yı ṣufrevī gibi ḫalḳuñ vücūdını
16. Pā-māl-i lerziş itmededür ārzū-yı zer

ārzū-yı ẕevḳ-i vaṣl-ı dil-rübā:
1. **ārzū-yı ẕevḳ-i vaṣl-ı dil-rübā:**
Gazel 843
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü cezbeden sevgiliye kavuşma lezzetinin hevesi.
1. Ne dilden ārzū-yı ẕevḳ-i vaṣl-ı dil-rübā gitdi
2. Ne o şūḫ-ı vefā-düşmenden āyīn-i cefā gitdi

……..:
1. **…………:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
?.
3. ʿAynıdur ………… mū-tāb-ı siyah laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

2. **…….:**
Kıt'a 15
Mısra: **5**
?.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ……. ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i ahengini zīr ü bāmınuñ

3. **…...:**
Tarih 22
Mısra: **2**
?.
1. Ẕāt-ı Sulṭān Aḥmed-i şeh-zāde kim
2. …... gül-ġonce vü gülzār-ı ġayb

4. **…….:**
Kıt'a 30
Mısra: **1**
?.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

5. **(....):**
Tarih 69
Mısra: **12**
?.
11. Mübeşşirān didi bu fetḥe Nābīyā tārīḫ
12. Peyām-ı fetḥ ile buldı cihān (....)

6. **……….:**
Müfret 74
Mısra: **1**
?.
1. Viṣāl-i yāredür ancaḳ ḫayāli ……….

2. Elinde kiri hemān ālet-i mülāhazadur

7. **...........:**
Kıt'a 75
Mısra: **3**
?.
3. Āfıtābāsā olup bī-had ....
4. Nūr-ı mührüñ devletüñ tābān ola andan cihān

8. **………:**
Kıt'a 76
Mısra: **2**
?.
1. Destine dāʾire almış o gül-i perde birūñ
2. Tā ide naġme ile ḥüsnini ……… efzūn

9. **..................................:**
Kıt'a 92
Mısra: **2**
?.
1. Meyde ṣıḥḥat buldı dil tā düşdi cām-ı ....
2. Bāḫuṣūṣ mihr ....

10. **……:**
Kıt'a 105
Mısra: **3**
?.
3. ʿAynıdur …… mū-tāb-ı siyāh laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

11. **……………..:**
Kıt'a 111
Mısra: **3**
?.
3. …………….. ḫavas ile ʿavām
4. İtmekde işāret-i nihānī

12. **……….:**
Gazel 651
Mısra: **2**
?.
1. Ḫalḳ eylemiş ḥayātı Ḫudā ehl-i hūş içün
2. ………. degül gelūsına ḳalmış vuḥūş içün

ʿaṣā:

1. ʿ**aṣāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 721
Mısra: **8**
Uzun çomak, el değneği.
7. ʿĀṣīlerün ṭayanduġı luṭf-ı Ḫudāyadur
8. Zāhid ġurūr ile ṭaylanursa ʿaṣāsına

2. ʿ**aṣālıgını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 862
Mısra: **6**
Uzun çomak, el değneği.
5. Dıraḫt-ı cennetüñ it fehm ḳıymetin bundan
6. Ki virdiler yed-i Musaʾya bir ʿaṣālıgını

3. ʿ**aṣādan:**-*dan*
Gazel 863
Mısra: **6**
Uzun çomak, el değneği.
5. Eyledüm çoḳ tek u pū merḥale-i miḥnetde
6. Dest-gīr olmadı bir kimse ʿaṣādan ġayrı

āṣaf:

1. **āṣafuñ:**-*uñ*
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
9. İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ
10. Kʾitmiş Ḫudā vücūdını mecmūʿa-i kemāl

2. **āṣafı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **465**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
465. Āṣafı dergehinde ḳul itmez
466. Belki tedbīrini ḳabūl itmez

3. **āṣaf:**
Kaside 9
Mısra: **75**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
75. Hem-dem-i pādişeh-i dehr ki āṣaf bulsa
76. Hāk-i pāk-i ḳademin dīde-i ʾaklına çeker

4. **āṣaf:**
Kaside 10
Mısra: **29**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
29. Ne āṣaf āṣaf-ı ʾālī-naẓar bülend-maḳām
30. Yegāne ṣadr-ı bülend-iḳtidār-ı iḥsānkār

5. **aṣaf:**
Kaside 10
Mısra: **36**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
35. O şeh-süvār ki binse semend-i iḳbāle
36. Revādur Aṣaf olursa yanınca ġāşiyedār

6. **āṣafuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **30**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
29. Ne ḥālet oldı ki kalduñ cüdā rikābundan
30. O āṣafuñ ki ider baḫt-ı ḫıdmetinde şitāb

7. **āṣafı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **103**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
103. Ṭoyar mı vaṣfdan ādem o āṣafı ki ola
104. Neşāt-ı medḥi kesād-āver-i neşāṭ-ı şarāb

8. **āṣaf:**
Kaside 13
Mısra: **173**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
173. Āṣaf āṣāf-dilā pāk-tebārā ṣadrā
174. Ey olan nāmı teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām

9. **āṣaf:**
Kaside 15
Mısra: **52**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
51. Gör Süleymān gibi peyġamber-ı ʿālī-cāhuñ
52. Devleti olmış idi āṣaf ile müstaḥkem

10. **āṣaf:**
Kaside 15
Mısra: **73**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
73. Liʾllahiʾl-ḥamd zamānuñda bir āṣaf var kim
74. Ẕātıdur mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḥikem

11. **āṣaf:**
Tarih 16
Mısra: **35**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

12. **āṣaf:**
Kaside 24
Mısra: **39**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
39. Nice āṣaf o ḳodı sāz-ı binā-yı devlet
40. Nice āṣaf o şikest-āver-i fevc-i ḫuşemā

13. **āṣaf:**
Kaside 24
Mısra: **40**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
39. Nice āṣaf o ḳodı sāz-ı binā-yı devlet
40. Nice āṣaf o şikest-āver-i fevc-i ḫuşemā

14. **āṣaf:**
Tarih 92
Mısra: **39**

Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
39. Bāḫuṣūṣ ola bunun ṣāḥibi bir āṣaf kim
40. Felek ādāb u vekārından ider istiḥyā

15. **āṣafı:**-*ı*
Tarih 127
Mısra: **128**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
127. Cezbe-i luṭf-ı şehinşeh naẓar-ı vāḥid ile
128. Ṣadrı da āṣafı da eyledi birden iḥyā

16. **āṣafı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **58**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
57. Ol şehüñ cümle kerāmāt-ı vücūdındandur
58. Kʾitdi bu āṣafı dāmādlığında temkīn

17. **āṣaf:**
Tarih 143
Mısra: **28**
Sadrazam (Baltacı Mehmed Paşa).
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

18. **āṣaf:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
7. ʿAceb mi fetḥ ile āṣaf bulursa reng-i ṣafā
8. Ki zāġ-ı tīġ-i şecāʿat ġazā bozundısıdur

19. **āṣafun:**-*un*
Gazel 724
Mısra: **12**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
11. Nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān Aḥmedīʾde Nābiyā
12. Döndi iki āṣafun luṭfiyle ḳalbüm gülşene

20. **āṣafa:**-*a*
Gazel 724
Mısra: **15**
Süleyman Peygamber'in veziri olup daha sonra "vezir" veya sadrazam anlamında kullanılmıştır.
15. Mālik olmaz böyle iki āṣafa her pādişāh
16. Olmaz āẕīne şeb-i ḳadre müsādif her sene

āṣaf ibni āṣaf:

1. **āṣaf ibni āṣaf:**
Tarih 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Veziroğlu vezir.
1. Āṣaf ibni āṣaf İbrāhīm Pāşā-yı kerīm
2. Mihr-i gerdūn-ı şeref lūʿlū-yı deryā-yı ḥaseb

āṣafā:

1. **āṣafā:**
Kıt'a 6
Mısra: **9**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
9. Āṣafā şekve saña bir nice reşk-āverden
10. Ki ḥicāb itmez ider ṭabʿum ile daʿvāyı

2. **āṣafā:**
Kaside 12
Mısra: **165**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
165. Āṣafā midḥat-ı evṣāfuñ olunmaz taḳrīr
166. Cism-i nāẓımda dehān olsa ser-ā-pāy mesām

3. **āṣafā:**
Kaside 15
Mısra: **167**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
167. Āṣafā ṣāf-siriştā güher-i nā-yābā
168. Ey ser-i ṣadr-nişīnān-ı pesendīde-şiyem

4. **āṣafā:**
Kaside 18
Mısra: **31**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
31. Āṣafā dāʿī-i mahṣūṣ-ı ḳadīmüñ Nābī
32. Oldı ṭuġrāyı dil-ārāñı görince şeydā

5. **āṣafā:**
Tarih 36
Mısra: **31**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
31. Āṣafā ʿādil-i ʿālī-güher-i pāk-ı dilā
32. Ey żiyā-baḫş-ı ʿuyūn-ı ʿulemā vü vüzerā

6. **āṣafā:**
Tarih 36
Mısra: **61**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
61. Āṣafā eski ḳuluñ köhne duʿācuñ Nābī
62. Şevḳ ile mıṣraʿ-ı tārīḫüñ iderken imlā

7. **āsafā:**
Tarih 79
Mısra: **1**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
1. Āsafā itsün Ḫudā-yı lem-yezel ʿömrüñ medīd
2. Olsun eyyām-ı şerīfüñ saʿd u iḳbālüñ mezīd

8. **āṣafā:**
Tarih 82
Mısra: **97**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
97. Āṣafā pāk-ṭabʿ u ṣāf- dilā
98. Ey ṣaf-ārāy-ı zümre-i vüzerā

9. **āṣafā:**
Tarih 82
Mısra: **133**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
133. Āṣafā Nābī-i duʿā-gūyun
134. Virdi bir müjde ile ḳalbe cilā

10. **āṣafā:**
Gazel 652
Mısra: **1**
"Ey Âsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
1. Āṣafā ḳalbüñi Ḥaḳ ḫurrem ü ḫandān itsün
2. Sīne-i ṣāfuñı hem-reng-i gülistān itsün

āṣafān-ı cihān:

1. **āṣafān-ı cihān:**
Tarih 82
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Alemdeki vezirler.
113. Ṣadr-ı rifʿatde āṣafān-ı cihān
114. Saña nisbetle ḳaṭre sen deryā

āṣāf-dilā:

1. **āṣāf-dilā:**
Kaside 13
Mısra: **173**
Ey gönüllerin veziri
173. Āṣaf āṣāf-dilā pāk-tebārā ṣadrā
174. Ey olan nāmı teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām

āṣaf-ı aḳdem u aʿlem:

1. **āṣaf-ı aḳdem u aʿlem:**
Tarih 127
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Önemli ve bilge vezir/sadrazam.
23. Ṣāḥib-i aʿẓam u ekrem ḳamer-i çerḫ-i şeref
24. Āṣaf-ı aḳdem u aʿlem şeref-i bürc-i ʿalā

āṣaf-ı ʾālī-cenābuñ:

1. **āṣaf-ı ʾālī-cenābuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **200**
Kelime Tipi: -
Makamı yüce vezir.
199. Rüsūm-ı kaʾināt olduḳça carī ḥażret-i Bārī
200. İde ol āṣaf-ı ʾālī-cenābuñ ẕātını ibḳā

āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat:

1. **āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat:**
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce yaradılışlı vezir.
1. Ey veliyyüʾn-niʿam ey āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat
2. Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ḫaclet

āṣaf-ı ʿālī-maḳām:

1. **āṣaf-ı ʿālī-maḳām:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Makamı yüksek vezir.
53. Ẕevḳ idüp ol āṣaf-ı ʿālī-maḳām
54. Didi nʾola eyleseñüz iltizām

āṣaf-ı ʾālī-naẓar:

1. **āṣaf-ı ʾālī-naẓar:**
Kaside 10
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Yüce bakışlı vezir.
29. Ne āṣaf āṣaf-ı ʾālī-naẓar bülend-maḳām
30. Yegāne ṣadr-ı bülend-iḳtidār-ı iḥsānkār

āṣaf-ı ʿālī-neseb:

1. **āṣaf-ı ʿālī-neseb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yüce soylu vezir.
15. Bir gece ol āṣaf-ı ʿālī-neseb
16. Eyledi bir encümen-i münteḫab

āṣaf-ı ʿārif:

1. **āṣaf-ı ʿārif:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
İrfan sahibi vezir (Asaf ismindeki Hz. Süleyman Peygamberin meşhur vezirine telmihen).
35. Āṣaf-ı ʿārif ü pākīze-edā
36. Revnaḳ-ı dehr Muḥammed Pāşā

āṣaf-ı ʿaṣruñ:

1. **āṣaf-ı ʿaṣruñ:**-*uñ*
Tarih 104
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çağın (en büyük) veziri/sadrazamı.
11. Ḫayr olmaġ ile niyyeti ol āṣaf-ı ʿaṣruñ
12. Temkīn virüp emrinde ḫudāvend-i taʿāla

āṣaf-ı aʿẓam:

1. **āṣaf-ı aʿẓam:**
Tarih 104
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zamanın Asaf'ı (Asaf, İslâm dünyasında vezir karşılığı veya vezirin sıfatı olarak kullanılan bir terim. İbrânîce'den Arapça'ya geçmiş olan bu kelime, Hz. Süleyman'ın hikmet ve tedbiriyle tanınan veziri Âsaf b. Berahyâ'nın adından gelmektedir. Osmanlılar'da vezir ve özellikle vezîriâzamlar için kullanılmıştır. Çeşitli kelimelerle birleşerek "vezire ait" mânasına âsafî, sadrazam konağı ve Bâbıâli için Bâb-ı Âsafî, itibar ve haysiyet sahibi kişiler için âsaf-câh, ileri görüşlü kimseler için âsaf-rey ve âsaf-nazîr vb. terkipler ortaya çıkmıştır. Lutfi Paşa da (ö. 1564) Osmanlı devlet idaresine dair tanınmış eserine Âsafnâme adını vermiştir. Edebiyatta ise vezirlerden bahsederken veya sadrazamlara yazılan kasidelerde övgü için kullanılmıştır).*
9. Destūr-ı kerem-güster u dādār-ı melik-fer
10. Ṣadrüʾl-vüzerā āṣaf-ı aʿẓam ʿAlī Pāşā

āṣaf-ı bī-misle:

1. **āṣaf-ı bī-mis̱le:**-*e*
Tarih 138
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Benzersiz/eşsiz vezir.
39. Bu şeref çoḳ mıdur ol āṣaf-ı bī-mis̱le kʾola
40. Ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme dāmād-ı güzīn

āṣaf-ı cem-ḥaşem:

1. **āṣaf-ı cem-ḥaşem:**
Tarih 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cem Haşmetli asaf, vezir.
1. Āṣaf-ı Cem-ḥaşem Ḥasan Pāşā
2. Zīb-i ṣadr-ı nişīmen-i temkīn

āṣaf-ı dānā:

1. **āṣaf-ı dānā:**
Tarih 104
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Bilge vezir.
41. Bel baġladı iḫlāṣ ile bu şuġl-ı ḫatīre
42. Taʿẓīm ile tekrīm ile ol āṣaf-ı dānā

āṣaf-ı dānā-dil-i rūşen-żamīr:

1. **āṣaf-ı dānā-dil-i rūşen-żamīr:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlığı nur saçan, arif gönüllü vezir/vali.
7. Yaʿnī vezīr İbni vezīr-i dilīr
8. Āṣaf-ı dānā-dil-i rūşen-żamīr

aṣaf-ı dehr:

1. **aṣaf-ı dehr:**
Tarih 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanı süsleyen vezir/sadrazam.
1. Aṣaf-ı dehr Muṣāḥib Pāşā
2. Ki odur gül çemen-i iḳbāle

āṣaf-ı dehr-ārā:

1. **āṣaf-ı dehr-ārā:**
Kaside 13
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Zamanı süsleyen vezir/sadrazam.
167. Medḥe muḥtāc mı ol āṣaf-ı dehr-ārā kim
168. Ola perverde-i dergāhı meşāhīr-i enām

āṣaf-ı devrān:

1. **āṣaf-ı devrān:**
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanın Asaf'ı (veziri).
1. Çün kim beni şād eyledün ey āṣaf-ı devrān
2. Dil-ḫᵛāhuñ ile ḳalbüni şād eylesün Allāh

2. **āṣaf-ı devrān:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Zamanın Asaf'ı (veziri).
27. Açıldı ʿuḳde-i kārum bozuldı idbārum
28. Ki oldı āṣaf-ı devrān içün medīḥa-nigār

3. **āṣaf-ı devrān:**
Tarih 16
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Zamanın Asaf'ı (Asaf, İslâm dünyasında vezir karşılığı veya vezirin sıfatı olarak kullanılan bir terim. İbrânîce'den Arapça'ya geçmiş olan bu kelime, Hz. Süleyman'ın hikmet ve tedbiriyle tanınan veziri Âsaf b. Berahyâ'nın adından gelmektedir. Osmanlılar'da vezir ve özellikle vezîriâzamlar için kullanılmıştır. Çeşitli kelimelerle birleşerek "vezire ait" mânasına âsafî, sadrazam konağı ve Bâbıâli için Bâb-ı Âsafî, itibar ve haysiyet sahibi kişiler için âsaf-câh, ileri görüşlü kimseler için âsaf-rey ve âsaf-nazîr vb. terkipler ortaya çıkmıştır. Lutfi Paşa da (ö. 1564) Osmanlı devlet idaresine dair tanınmış eserine Âsafnâme adını vermiştir. Edebiyatta ise vezirlerden bahsederken veya sadrazamlara yazılan kasidelerde övgü için kullanılmıştır).*
73. Bu ḥüsn-i ḥāl ile ey āṣaf-ı devrān saña müjde
74. Murāduñca olursun mesned-i devletde pā ber-cā

4. **āṣaf-ı devrān:**
Tarih 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanın Asaf'ı (Asaf, İslâm dünyasında vezir karşılığı veya vezirin sıfatı olarak kullanılan bir terim. İbrânîce'den Arapça'ya geçmiş olan bu kelime, Hz. Süleyman'ın hikmet ve tedbiriyle tanınan veziri Âsaf b. Berahyâ'nın adından gelmektedir. Osmanlılar'da vezir ve özellikle vezîriâzamlar için kullanılmıştır.
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Paşā-yı ʿālī-menzilet

2. Kim odur şāhenşeh-i dehrüñ vezīr-i ekremi

5. **āṣaf-ı devrān:**
Tarih 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanın Asaf'ı (Asaf, İslâm dünyasında vezir karşılığı veya vezirin sıfatı olarak kullanılan bir terim. İbrânîce'den Arapça'ya geçmiş olan bu kelime, Hz. Süleyman'ın hikmet ve tedbiriyle tanınan veziri Âsaf b. Berahyâ'nın adından gelmektedir. Osmanlılar'da vezir ve özellikle vezîriâzamlar için kullanılmıştır.
1. Āṣaf-ı devrān Muḥammed nām destūr-ı kerīm
2. Yaʿnī ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ vezīr-i muḥterem

6. **āṣaf-ı devrān:**
Tarih 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanın Asaf'ı (Asaf, İslâm dünyasında vezir karşılığı veya vezirin sıfatı olarak kullanılan bir terim. İbrânîce'den Arapça'ya geçmiş olan bu kelime, Hz. Süleyman'ın hikmet ve tedbiriyle tanınan veziri Âsaf b. Berahyâ'nın adından gelmektedir. Osmanlılar'da vezir ve özellikle vezîriâzamlar için kullanılmıştır.
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Pāşā-yı ʿālī-şān kim
2. Nūr-ı iḳbāl ile ola her şebi mānend-i rūz

āsaf-ı devrāndan:
1. **ās̱af-ı devrāndan:***-dan*
Kıt'a 82
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zamanın Asaf'ı (veziri).
5. Geldügün gün baña sen gelmiş işitdüm vāfir
6. Ḫayriyā ās̱af-ı devrāndan ümīdüñ kesme

āṣaf-ı ekrem:
1. **āṣaf-ı ekrem:**
Tarih 16
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Kerem sahibi vezir.
21. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ekrem
22. ʿAlī Şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdelet-pīrā

2. **aṣaf-ı ekrem:**
Tarih 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Asaletli sadrazam hazretleri.
1. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam aṣaf-ı ekrem
2. ʿAlī şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdilet-pīrā

āṣaf-ı hüner-āver:
1. **āṣaf-ı hüner-āver:**
Kaside 11
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Hüner sahibi vezir.
119. Benüm gibi kimüñ olmış felekde memdūḥı
120. Bir āṣaf-ı hüner-āver vezīr-i luṭf-meʿāb

āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb:
1. **āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb:**
Tarih 144
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Yüce sığınak olan sadrazam.
59. Virdi maḳbūzātın istirdād şarṭiyle emān
60. Ol vekīl-i cürm-baḫş ol āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb

āṣaf-ı kām-rān:
1. **āṣaf-ı kām-rān:**
Tarih 82
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Muradına ermiş sadrazam.
77. Āṣaf-ı kām-rān ki meclisinüñ
78. Micmer-efrūzıdur nesīm-i ṣabā

āṣaf-ı ḳandiye-güşā:
1. **āṣaf-ı ḳandiye-güşā:**
Kaside 24
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Kandiye fatihi olan vezir (Kandiye, Osmanlı'da Girit eyaletinin bir dönem eyalet ve bir dönem ise sancak merkezi olan şehir).
99. Barekaʾllāh zihī ṣāḥib-i ṣāḥib-tedbir
100. Ṣānekaʾllāh zihī āṣaf-ı Ḳandiye-güşā

āṣaf-ı kerīm:
1. **āṣaf-ı kerīm:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **506**
Kelime Tipi: -
İkram eden, cömert vezir.
505. Beni de eyleme kapuñdan red
506. Meded ey āṣaf-ı kerīm meded

2. **āṣaf-ı kerīm:**
Tarih 52
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
İkram eden, cömert sadrazam.
25. Nāmı Ḥüseyn ḫulḳı ḥasen āṣaf-ı kerīm
26. Ṣadr-ı vezāretün güher-i mihr-i pertevi

āṣaf-ı meh-kevkebe:
1. **āṣaf-ı meh-kevkebe:**
Kaside 13
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Talih yıldızı ay gibi parlak olan vezir/sadrazam.
115. Olamaz lāyıḳı bu menḳabet-i ʿulyānuñ
116. Meġer ol āṣaf-ı meh-kevkebe ḫurşīd-ġulām

aṣaf-ı mekremet-endūz:
1. **aṣaf-ı mekremet-endūz:**
Tarih 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cömertlik gösteren vezir.
1. Aṣaf-ı mekremet-endūz u vezīr-i ṣaf- der
2. Büyük imrāḫor iken tīrine buldurdı hevā

āṣaf-ı memālik-gīr:
1. **āṣaf-ı memālik-gīr:**
Kaside 11
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Memleketler fetheden vezir.
55. Vezīr-ı ʿöẕr-pezīr āṣaf-ı memālik-gīr
56. Meh-i sipihr-mesīr āsmān-ı mihr-rikāb

āṣaf-ı memdūḥ:
1. **āṣaf-ı memdūḥ:**
Kaside 17
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Övülen, övgüye layık vezir.
23. Āṣaf-ı memdūḥ dāmād-ı şehenşāhī kʾodur
24. Cümle destūrān-ı ʿaṣruñ ḳadr ile bālāteri

2. **āṣaf-ı memdūḥ:**
Tarih 121
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Övülen, övgüye layık vezir.
35. Ol āṣaf-ı memdūḥ ki buldı nice müddet
36. Ẕātiyle şeref mesned-ı ʿulyā-yı ṣadāret

āṣaf-ı muʿaẓẓam:
1. **āṣaf-ı muʿaẓẓam:**
Tarih 82
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Koç kudretli, muhteşem vezir.
99. Sensin ol āṣaf-ı muʿaẓẓam kim
100. Ser-fürū itdi saña çerḫ-i dü-tā

āṣaf-ı muḥteremüñ:
1. **āṣaf-ı muḥteremüñ:***-üñ*
Kaside 24
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Saygıdeğer vezir.
37. Oldı gül-gūne-i ruḫsārı ḫuṣūṣā şimdi
38. Āṣaf-ı muḥteremüñ dökdügi ḫūn-ı aʿdā

āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān:
1. **āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān:**
Gazel 372
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Akranları arasında en seçkin idareci,vezir.

1. El-vedāʿ ey āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey vālī-i iḳlīm-i ʿirfān el-vedāʿ

āṣaf-ı pāk-dil:
1. **āṣaf-ı pāk-dil:**
Tarih 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Temiz kalpli vezir/sadrazam.
3. ʿAlī-nām ol āṣaf-ı pāk- dil kim
4. S̲enāsıyla rīżān olur ḫāmeden ḳand

āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl:
1. **āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl:**
Kıt'a 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tertemiz ahlaklı vezir.
1. Ṣohbetüñden senüñ ey āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl
2. Oldı ḥırmāna sebeb vāhime-i istis̲ḳāl

āṣaf-ı pākīze-meşreb:
1. **āṣaf-ı pākīze-meşreb:**
Tarih 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Temiz mizaçlı vezir.
15. Ne Pāşā āṣaf-ı pākīze-meşreb āsmān-kevkeb
16. Vezīr-i ʿadl-maṭlab ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı bī-hemtā

āṣaf-ı ṣābıḳ:
1. **āṣaf-ı ṣābıḳ:**
Tarih 16
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Önceki vezir.
67. Ḳulūb-ı nāsa girmişdi egerçi āṣaf-ı ṣābıḳ
68. Ḳulūb-ı nāsı sen andan ziyāde eyledüñ meʾvā

āṣaf-ı ṣaf-ārā:
1. **āṣaf-ı ṣaf-ārā:**
Tarih 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vezirleri saflarının süsleyeni (Arifi Ahmed Paşa, Topal Yusuf Paşanın mühürdarlığını ve divan katipliğini yapmış, devletin çeşitli kademelerinde bulunmuş şair ve devlet adamı. 1732 yılında vefat etmiştir).
1. Allāh idicek bu ābı icrā
2. Bu bürkeye āṣaf-ı ṣaf-ārā

āṣaf-ı ṣāf-derūn:
1. **āṣaf-ı ṣāf-derūn:**
Tarih 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlü tertemiz vezir/sadrazam.
1. Āṣaf-ı ṣāf- derūn ḥāfız-ı ḫayrāt-nümūn
2. Ḥākim-i müşfik-i mahrūsa-i cān-baḫş-ı Ruhā

āṣaf-ı ṣāf-ı derūn:
1. **āṣaf-ı ṣāf-ı derūn:**
Tarih 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlü tertemiz vezir/sadrazam.
1. Āṣaf-ı ṣāf-ı derūn ṣāḥib-i pākīze-likā
2. Yaʿnī ṣadrüʾl-vüzerā ḥażret-i Yūsuf Pāşā

āṣaf-ı ṣāf-ı dil:
1. **āṣaf-ı ṣāf-ı dil:**
Tarih 82
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Gönlü tertemiz sadrazam.
83. Āṣaf-ı ṣāf-ı dil ki ṣalmışdur
84. Merḥametle cihāna ṣīt u ṣadā

āṣaf-ı ṣāfī-dil:
1. **āṣaf-ı ṣāfī-dil:**
Gazel 814
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saf gönlün veziri.
1. Saña ey āṣaf-ı ṣāfī-dil imdād eylesün Allāh
2. Fütūḥ-ı nev-be-nevle ḫāṭırım şād eylesün Allāh

āṣaf-ı ṣāfī-i dil-i ekrem:
1. **āṣaf-ı ṣāfī-i dil-i ekrem:**
Tarih 103
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
En cömert gönlün tertemiz sadrazamı.
29. Yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ṣāfī-i dil-i ekrem
30. Muʿīn-i mülk ü millet hāmī-i devlet ʿAlī Pāşā

āṣaf-ı ṣāfi-tabiʿat:
1. **āṣaf-ı ṣāfi-tabiʿat:**
Tarih 116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mizacı tertemiz sadazam.
5. Yegāne āṣaf-ı ṣāfi-tabiʿat ṣāḥib-i devlet
6. Ki ẕātı ṣadr-ı dīvān-ı bülend-erkāna revnaḳdur

āṣaf-ı ṣāfī-żamīr:
1. **āṣaf-ı ṣāfī-żamīr:**
Tarih 144
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Gönlü saf sadrazam.
33. Leşker-i İslām ile ol āṣaf-ı ṣāfī-żamīr
34. Gürūh-ı bī-şümārun cengine itdi şitāb

āṣaf-ı ṣāf-meniş:
1. **āṣaf-ı ṣāf-meniş:**
Kaside 12
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Temiz yaradılışlı vezir.
125. Āṣaf-ı ṣāf-meniş ʿālim ü dānā-verziş
126. ʿĀḳıl-ı pāk-reviş ʿārif-i pākīze-kelām

āṣaf-ı ṣāḥib-dil:
1. **āṣaf-ı ṣāḥib-dil:**
Tarih 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dindar, mübarek vezir.
1. Āṣaf-ı ṣāḥib- dil İbrahīm Pāşā-yı kerīm
2. Olıcaḳ devletle ṣadr-ārāy-ı dīvān-ı Ḥaleb

āṣaf-ı ṣāhib-rādan:
1. **āṣaf-ı ṣāhib-rādan:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anlayış sahibi bilge sadrazam/vezir.
1. Ḥabbezā naẓm-ı dil-ārā ki sürūr itmişdür
2. Bir vezīr ibni vezīr āṣaf-ı ṣāhib-rādan

āṣaf-ı ṣāḥib-şānı:
1. **āṣaf-ı ṣāḥib-şānı:***-ı*
Tarih 133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şöhret sahibi vezir/sadrazam.
3. Mosḳov az ḳalmış iken itmeġe mülki ber-bād
4. İtdi taʿyīn şeh-i dīn Āṣaf-ı ṣāḥib-şānı

āṣaf-ı ṣāḥib-temkīn:
1. **āṣaf-ı ṣāḥib-temkīn:**
Tarih 92
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlı sadrazam.
45. Hāmī-i devlet ü dīn āṣaf-ı ṣāḥib-temkīn
46. Ṣāhīb-i ḥükm ü nigīn ṣadr-ı ṣudūr-ı vüzerā

āṣaf-ı sālifüʾl-eyyām-ı diyār-ı şehbā:
1. **āṣaf-ı sālifüʾl-eyyām-ı diyār-ı şehbā:**
Tarih 125
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Halep diyarının vezirlik görevinin ilk dönemi.
1. Āṣaf-ı sālifüʾl-eyyām-ı diyār-ı Şehbā
2. Ḥafıẓ u Çerkesiyüʾl-aṣl Muḥammed Pāşā

āṣaf-ı s̲ānī:
1. **āṣaf-ı s̲ānī:**
Kaside 12
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
İkinci Asaf (Asaf, Hz. Süleyman'ın veziri).
127. Bihterīn-i vüzerā āṣaf-ı s̲ānī ki sezā
128. Nāmına eyler ise cevher-i evvel ikrām

2. **āṣaf-ı s̱ānī:**
Tarih 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İkinci Asaf (Hz. Süleyman'ın veziri).
3. Hem Muṣāḥib hem āṣaf-ı s̱ānī
4. Ḥażret-i pādişāh-ı devrāna

3. **āṣaf-ı s̱ānī:**
Tarih 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İkinci Asaf (Asaf, İslâm dünyasında vezir karşılığı veya vezirin sıfatı olarak kullanılan bir terim. İbrânîce'den Arapça'ya geçmiş olan bu kelime, Hz. Süleyman'ın hikmet ve tedbiriyle tanınan veziri Âsaf b. Berahyâ'nın adından gelmektedir. Osmanlılar'da vezir ve özellikle vezîriâzamlar için kullanılmıştır).
3. Āṣaf-ı s̱ānī Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā kʾider
4. Rūy-ı reʾy-i rūşeni ḫurşīd-i çerḫi şermnāk

āṣaf-ı sipeh-ārā:
1. **āṣaf-ı sipeh-ārā:**
Kaside 11
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Orduya güç veren vezir/komutan.
61. O āṣaf-ı sipeh-ārā ki sāye-ı ʿālemi
62. Olur seḥāb-ı ser-i āfitāb-ı ʿālem-tāb

āṣaf-ı sipeh-endūz-ı ʿālem-ārānuñ:
1. **āṣaf-ı sipeh-endūz-ı ʿālem-ārānuñ:**-*nuñ*
Kaside 14
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Alemin süsü olan orduyu toplayan vezir.
27. Bir āṣaf-ı sipeh-endūz-ı ʿālem-ārānuñ
28. Olındı ḥükmine teslīm ḥall u ʿaḳd-ı bilād

āṣaf-ı vālā-himem:
1. **āṣaf-ı vālā-himem:**
Tarih 56
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yüce gayretli vezir.
9. Āṣaf-ı vālā-himem ʿālī cenāb-ı muḥterem
10. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān ser-efrāz-ı kirām

āṣaf-ı yegāne:
1. **āṣaf-ı yegāne:**
Tarih 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Biricik vezir/sadrazam (Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa, III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 19 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Ey āṣaf-ı yegāne ḳudūm-ı şerīfüñe
2. Mesrūr olınca ḫıṭṭā-i Şehbāda cümle nās

2. **āṣaf-ı yegāne:**
Tarih 142
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Biricik vezir/sadrazam (Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa, III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 19 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
25. Ey āṣaf-ı yegāne Ḥaḳʾa eyle şükrler
26. Kim dūş-ı ṣıdḳun itdi maḳar sancaḳ-ı şerīf

3. **āṣaf-ı yegāne:**
Gazel 667
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Biricik vezir/sadrazam.
15. Ol āṣaf-ı yegāne ki bāb-ı refiʿinüñ
16. Tevfīk ü yümn-i nevbet ararlar ṭavāfına

āṣaf-ı yek-tā:
1. **āṣaf-ı yek-tā:**
Tarih 82
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Eşsiz, benzersiz vezir.
73. Nāmdār-ı şehinşeh-i ʿālem
74. Aḥmedüʾl-ḫulḳ āṣaf-ı yek-tā

2. **āṣaf-ı yek-tā:**
Tarih 104
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Eşsiz, benzersiz vezir.
37. Cān u dil ile eyledi bu ḫıdmete himmet
38. Şehbāʾda muḥafıż bulunan āṣaf-ı yek-tā

āṣaf-ı yektāyı:
1. **āṣaf-ı yektāyı:**-*y, -ı*
Kaside 15
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Eşsiz, benzersiz vezir.
63. Eyle bir āṣaf-ı yektāyı vekīl-i devlet
64. Ki diye ṣadr-ı vezāret daḫı niʿmel-maḳdem

aşaġa:
1. **aşaġa:**
Gazel 583
Mısra: **10**
Aşağıya, aşağıya doğru.
9. Benüm muḥāsib-i gerdūna minnetüm yoḳdur
10. Aşaġa varsa bile Nābiyā ḥisābumdan

aşaġı vardı:
1. **aşaġı vardı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Aşağıya inmek.
143. İtdi resm-i müşāherātı ḥisāb
144. Aşaġı vardı mihr-i ʿālem-tāb

ʿasākir:
1. **ʿasākirin:**-*i, -n*
Kaside 14
Mısra: **90**
Askerler, ordu.
89. Revāfıż-ı ʿArab itmekde iken İslāmuñ
90. Nice ʿasākirin evvel hücūmda ber-bād

āsān:
1. **āsān:**
Kaside 17
Mısra: **45**
Kolay, zahmetsiz.
45. Nāḫun-ı endīşe-i idrāki āsān ḥall ider
46. Lafẓ-ı maʿnāda olan her ʿuḳde-i müşkilteri

2. **āsānı:**-*ı*
Gazel 81
Mısra: **8**
Kolay, zahmetsiz.
7. Ceng-cūyāne o ser-mesti gören yollarda
8. Siper-endāz-ı niyāz olmadan āsānı mı var

3. **āsān:**
Gazel 108
Mısra: **2**
Kolay, zahmetsiz.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

4. **āsān:**
Gazel 108
Mısra: **14**
Kolay, zahmetsiz.
13. Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
14. Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur

5. **āsān:**
Gazel 384
Mısra: **8**
Kolay, zahmetsiz.
7. Yūsuf gibi envāʿı mihen çekmeġe muḥtāc
8. Āsān degül iḫvāna velīyüʾn-niʿam olmaḳ

6. **āsān:**
Gazel 747
Mısra: **5**
Kolay, zahmetsiz.
5. Meşrebümde irtikāb-ı çeşm-i zaḫm āsān iken
6. Bāʿis̱ olmaḳdan sipendüñ sūzına feryādına

āsān gelür:
1. **āsān gelür:**-*ür*
Gazel 277
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kolay gelmek.

3. Āsān gelür güşāyiş-i çeşm-i ṭaleb bize
4. Balīn-i zānū-yı edeb üzre ġunūdeyüz

āsān idi:
1. **āsān idi:**-*i, -di*
Gazel 384
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kolay, zahmetsiz.
1. Āsān idi vā-reste-i āzār-ı ġam olmaḳ
2. El virse şikāyetger-i dīvān-ı Cem olmaḳ

2. **āsān idi:**- *i, -di*
Gazel 479
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kolay, zahmetsiz.
1. Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
2. Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül

3. **āsān idi:**- *i, -di*
Gazel 698
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kolay, zahmetsiz.
15. Āsān idi ḫᵛāhişgerī-i manṣıb-ı vuṣlat
16. Ammā nʾideyüm ḳayd-ı liyāḳat var içinde

āsān itdi:
1. **āsān itdi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Kolaylaştırmak, kolay kılmak.
33. Bu ṣaʿb-ı maṣlahatdan Rüstemler idi ʿāciz
34. Yümn-i ṣadāḳat ile Ḥaḳḳ aña itdi āsān

āsān olur:
1. **āsān olur:**-*ur*
Gazel 705
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kolayca çözülmek, halledilmek.
3. Olmadın dest-i duʿā-cünbān Āyāṣufiyyeʾde
4. Müşkilāt-i ḫalḳ olur āsān Āyāṣufiyyeʾde

āsān olurdı:
1. **āsān olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 701
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kolay olmak.
15. Āsān olurdı dest-res-i maʿden-i murād
16. Aʿrāzdan ʿudūl idebilsek cevāhire

āsānca ola:
1. **āsānca ola:**
Gazel 44
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kolay olmak.
5. Öyle ṭāʾir midür ol kim ola āsānca şikār
6. Ḳurmışuz biz ṭutalum dāne döküp dām-ı ferāḥ

āsānlıġ:
1. **āsānlıġla:**-*la*
Kaside 19
Mısra: **33**
Kolaylık.
33. Nābīyā ḫayr ile āsānlıġla
34. İde maḳṣūdını āmāde Ḫudā

āsānter:
1. **āsānter:**
Gazel 141
Mısra: **3**
Kolay, daha kolay.
3. Seḥābāsā nis̱ār-ı mā-melek āsānter ammā kim
4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

āsānter ide:
1. **āsānter ide:**-*e*
Gazel 856
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Daha kolay hale getirmek, kolaylaştırmak.
9. Ṣabra ṣarf eyleseñ āsānter ide ey Nābī
10. Vaṣla ṣarf eyledügüñ kūşiş ü iḳdāmları

ās̱ār:
1. **ās̱ārı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **5**
Eser, eserler.
5. Ṣāf envār-ı ḥaḳāyıḳdur olan ās̱ārı
6. Ẕerre yoḳdur kederi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **ās̱ārı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **39**
Eser, eserler.
39. Ehl-i imānuñ ider çeşmine ās̱ārı ʿıyān
40. Nūr-ı ḫayrüʾl-beşeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

3. **ās̱ārı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **347**
Eser, eserler.
347. Çeşmesār-ı mürüvvet ās̱ārı
348. Ola gülzār-ı ʿāleme sārī

4. **ās̱ārına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **32**
Bir düşüncenin, bir olayın doğurduğu sonuçlar, yarattığı tesirler, geride bıraktığı izler.
31. Bir kerāmet baña sī sālden iẓhār itdi
32. İntiẓār üzreyüm ās̱ārına çoḳdan bu faḳīr

5. **ās̱ārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **78**
Tesir, etki. II Eser, eserler.
77. Ḫilḳati cevher-i evvelden olınmış terkīb
78. Eyledi ʿaḳlınuñ ās̱ārı cihānı tenvīr

6. **ās̱ārıdur:**-*ı, -dur*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **149**
Tesir, etki.
149. Dirdi hep ol sālikūñ ās̱ārıdur
150. Mā-ḥaṣal-ı gevher-i güftārıdur

7. **ās̱ārı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **9**
Bir düşüncenin, bir olayın doğurduğu sonuçlar, yarattığı tesirler, geride bıraktığı izler.
9. Cihāna itdi sirāyet saʿādet ās̱ārı
10. İrişdi ʿāleme ṣaḥrā-yı ġaybdan imdād

8. **ās̱ārı:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **177**
Belirtiler, alametler.
177. Ās̱ārı ḳaldı ṣanma kevākib sipihrde
178. Ẕaḫm urduġınca küngür-i eyvān-ı rifʿati

9. **as̱arı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **92**
Bir düşüncenin, bir olayın doğurduğu sonuçlar, yarattığı tesirler, geride bıraktığı izler.
91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ḳaldı as̱arı felekde nice fetḥ-i küberā

10. **ās̱ārı:**-*ı*
Tarih 51
Mısra: **52**
Eser, eserler.
51. Ḳaldı nām ü nişānesi bāḳī
52. Oldı ās̱ārı mūcib-i taḥsīn

11. **ās̱ārı:**-*ı*
Gazel 54
Mısra: **3**
Ar. Eser'ler, izler.
3. Ne menzil alur ne olur ās̱ārı be-dīdār
4. Olursa ser-i tīrde peykān müteʿaddid

12. **ās̱ārı:**-*ı*
Tarih 103
Mısra: **55**
Eser, eserler.
55. Olup makbūl-ı dergāh-ı ilāhī cümle ās̱ārı
56. Ola mīzānına mevżūʿ o sengīn bünye-i ʿulyā

13. **ās̱ārı:**-*ı*
Tarih 123
Mısra: **8**
Tesir, etki.

7. Her umūrında muvaffaḳ eyleyüp Bārī Ḫudā
8. İtsüñ ās̠ārı sirāyet nāsa ḥüsn-i sīretüñ

14. **ās̠ārı:**-*ı*
Gazel 132
Mısra: **13**
Eser, eserler.
13. Ḫurūṣ-ı çār cūy-ı ṭabʿımuñ ās̠ārı ey Nābī
14. Ṣafā-yı çār mevc-i baḥr-ı eşʿār-ı selīsümdür

15. **ās̠ārda:**-*da*
Gazel 217
Mısra: **10**
Eser, eserler.
9. Nābī es̠erüm bī-şek ider ḫayra delālet
10. Ḫayrī benüm ās̠ārda ḫayrüʾl-ḫalefümdür

16. **ās̠ār:**
Gazel 381
Mısra: **6**
Eser, eserler.
5. Urdukça beḳā naḳşını teʾs̠īr ü teʾes̠s̠ür
6. Bu mezraʿadan eylemez ās̠ār taḫallüf

17. **ās̠ārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 467
Mısra: **9**
Tesir, etki.
9. Göñül hep tāze-rūyān şevḳinüñ ās̠ārıdur Nābī
10. Bu gūne tāze tāze maʿnī-i rengīn ḫayāl itmek

18. **ās̠ārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 489
Mısra: **13**
Tesir, etki.
13. Rindi vü zühde meylinün ās̠ārıdur kʾolur
14. Geh şişe gāh gūşe-i destār cāy-ı gül

19. **ās̠ārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 515
Mısra: **15**
Eserler II Şiirler.
15. İḳtidā eylesüñ ās̠ārına erbāb-ı dilüñ
16. Teh-i ḥayretde ḳalan rāh-nümādan maḥrūm

20. **ās̠ārumı:**-*um, -ı*
Gazel 521
Mısra: **5**
Eserler II Şiirler.
5. Ās̠ārumı ṣahāyif-i āfāka neşr içün
6. Ḫāmem vekīlidür leb-i ḫāmūşumuñ benüm

21. **ās̠arın:**-*ın*
Gazel 550
Mısra: **2**
Tesir, etki.
1. İltimās eylemesüñ cāʾize-i güftārın
2. Ḥaṭ-ı ġayr ile gören eyledügi ās̠arın

22. **ās̠ārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 755
Mısra: **9**
Tesir, etki. II Eser, eserler.
9. Nifak ās̠ārını gör kim ne deñlü itseler teʾlīf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

23. **ās̠ārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 834
Mısra: **11**
Eserler II Şiirler.
11. Kudemānun görüp ās̠ārını biz ẕevḳ itdük
12. Ḳudemā görmedi ḥayfā bizüm ās̠ārumuzı

24. **ās̠ārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 834
Mısra: **12**
Eserler II Şiirler.
11. Kudemānun görüp ās̠ārını biz ẕevḳ itdük
12. Ḳudemā görmedi ḥayfā bizüm ās̠ārumuzı

25. **āsārı:**-*ı*
Gazel 847
Mısra: **14**
Eserler II Şiirler.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun nʾolur āsārı suḫandan ġayrı

āsār-ı aṣl:
1. **ās̠ār-ı aṣl:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aslın eserleri, parçaları, belirtileri.
1. Ḫubān-ı cemāl aṣla mezāhir degül midür
2. Ās̠ār-ı aṣl ferʿde ẓāhir degül midür

āsār-ı cedel:
1. **ās̠ār-ı cedel:**
Tarih 56
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Savaştan eser.
35. Ḥamdü liʾllāh ḳalmadı ʿālemde ās̠ār-ı cedel
36. Ḳaldı ancaḳ ol ḥavalilerde resm-i iḫtişam

āsār-ı cezīl:
1. **ās̠ār-ı cezīl:**
Tarih 104
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Muazzam sanatlı eserler.
13. Oldı nice ḫayrat ü müberrāta muvaffaḳ
14. Çoḳ beldede ās̠ār-ı cezīl eyledi peydā

āsār-ı cezīl-i aʿẓamı:
1. **ās̠ār-ı cezīl-i aʿẓamı:**-*ı*
Tarih 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Muazzam sanatlı eserler.
5. Fī-sebīliʾllāh idüp ḫayrāta niyyet eyledi
6. Bez̠l-i māl ile bu ās̠ār-ı cezīl-i aʿẓamı

āsār-ı enām:
1. **ās̠ār-ı enām:**
Tarih 61
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Varlıktan eser.
9. Eylemiş niyyet tahiyyāta sütūn
10. Ḳalmamış ṭarḥında ās̠ār-ı enām

āsār-ı evliyā:
1. **ās̠ār-ı evliyā:**
Gazel 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Velilerin eserleri.
1. Maşrık-fürūz-ı feyżdür envār-ı evliyā
2. Ser-māye-i şuhūddur ās̠ār-ı evliyā

āsār-ı ferīdūn u peşeng:
1. **ās̠ār-ı ferīdūn u peşeng:**
Kaside 13
Mısra: **159**
Kelime Tipi: -
Feridun ve Peşeng'in eserleri, icraatları (Feridun, Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı Peşeng, Turan'ın eski hükümdarlarından olup Efrasiyab'ın babası).
159. Ḳatı ḫāyīdedür ās̠ār-ı Ferīdūn u Peşeng
160. Ḳatı pejmürdedür aḥvāl-i Ḳubād ü Behrām

āsār-ı ġam:
1. **ās̠ār-ı ġam:**
Gazel 819
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gam eserleri, izleri, etkileri.
1. Dilden ki naḳş-ı ġayr çehān oldı gelmedi
2. Ās̠ār-ı ġam ʿazīz-i cihān oldı gelmedi

āsār-ı ḫayrat eylemişken:
1. **ās̠ār-ı ḫayrat eylemişken:**-*miş, -ken*
Tarih 103
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Hayır için eserler inşa etmek.
43. Nice ās̠ār-ı ḫayrat eylemişken ḫayra şevḳinden
44. Müceded ḫayrla İstanbulı itdi yine iḥyā

āsār-ı ḫayrı:
1. **ās̠ār-ı ḫayrı:**-*ı*
Tarih 61
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Hayır niyetiyle ortaya koyduğu eserler.
17. Eylesün ḫayrın cenāb-ı Ḥaḳ ḳabūl
18. Bulmasun ās̠ār-ı ḫayrı inʿidām

āsār-ı ḫayrın:
1. **ās̱ār-ı ḫayrın:**-*ı, -n*
Tarih 122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hayır niyetiyle ortaya koyduğu eserler.
5. İdüp ol şehri iḥyāya rıżā-yı Ḥaḳ içün himmet
6. Hulūṣ-ı tāmm ile ās̱ār-ı ḫayrın eyledi ibḳā

āsār-ı ḫazān:
1. **āsār-ı ḫazān:**
Gazel 123
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güz mevsimi.
3. Der-ḳafā berg-i gül-i ālinde āsār-ı ḫazān
4. Devlet-i şāh-ı bahāruñ itidādı böyledür

āsār-ı ʿināyāt-ı ezel:
1. **ās̱ār-ı ʿināyāt-ı ezel:**
Tarih 127
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Varlığı ezelî olan Allah'ın inayetinin eserleri.
113. Yeñiden çünki bu maʿnāları da eyledi yād
114. Oldı ās̱ār-ı ʿināyāt-ı ezel cilve-nümā

āsār-ı inbisāṭ:
1. **ās̱ār-ı inbisāṭ:**
Gazel 821
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ferahlama, açılma belirtileri, işaretleri.
9. Ḫalḳa sirāyet eyledi ās̱ār-ı inbisāṭ
10. İmsāke hiç ʾalāmet-i teʿkīd ḳalmadı

āsār-ı inḳılāb-ı dühūr:
1. **ās̱ār-ı inḳılāb-ı dühūr:**
Kaside 7
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Zamanenin büyük değişiminin eserleri, etkileri.
45. Bunuñ da ḥikmeti vardur baḳılsa ʾibret ile
46. Tehī midür meġer ās̱ār-ı inḳılāb-ı dühūr

āsār-ı inkisār:
1. **ās̱ār-ı inkisār:**
Gazel 150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kırılmanın, incinmenin eserleri.
3. Ol dil-şikende var mıdur ās̱ār-ı inkisār
4. Yoḫsa cezā-yı vażʿ -ı sitemden emīn midür

āsār-ı ḳader:
1. **ās̱ār-ı ḳader:**
Kaside 15
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Kaderin işaretleri.
121. Fikr-i çālākine esrār-ı ḳażā nā-mestūr
122. ʿAḳl-ı derrākine ās̱ār-ı ḳader nā-mübhem

āsār-ı ḳahr:
1. **ās̱ār-ı ḳahr:**
Gazel 155
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zulüm ve öfke eserleri.
9. Ās̱ār-ı ḳahr bürḳaʿ-ı ruhsār-ı luṭfdur
10. Āteşdür iltiyām-resān-ı refū-yı zer

asār-ı ḳahrdan:
1. **asār-ı ḳahrdan:**-*dan*
Gazel 606
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zulüm ve öfke eserleri.
11. Asār-ı ḳahrdan gilemend olmaz añlayan
12. Luṭf-ı bahār feyż-i zemistāndan olduġın

āsār-ı kerāmet:
1. **ās̱ār-ı kerāmet:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Keramet eserleri, cömertlik hediyeleri.
93. Āḫir olup ol es̱er hüveydā
94. Ās̱ār-ı kerāmet oldı peydā

āsār-ı kesel:
1. **ās̱ār-ı kesel:**
Tarih 119
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yorgunluk, uyuşukluk belirtileri.
9. İncilā buldı ḳudūmı ile merāyā-yı ḳulūb
10. Oldı ās̱ār-ı kesel maḥv u keder nā-peydā

āsār-ı ḳudūmuñla:
1. **ās̱ār-ı ḳudūmuñla:**-*uñ, -la*
Tarih 56
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Gelişinin etkisi.
37. Ḥażret-i Ḥaḳdan budur ümmīdümüz kim ol daḫı
38. Ola ās̱ār-ı ḳudūmuñla murād üzre tamām

āsār-ı maʿānī:
1. **ās̱ār-ı maʿānī:**
Gazel 40
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Derin manalar içeren eserler.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

2. **ās̱ār-ı maʿānī:**
Gazel 40
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Derin manalar içeren eserler.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

3. **ās̱ār-ı maʿānī:**
Gazel 40
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Derin manalar içeren eserler.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

4. **ās̱ār-ı maʿānī:**
Gazel 40
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Derin manalar içeren eserler.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

5. **ās̱ār-ı maʿānī:**
Gazel 40
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Derin manalar içeren eserler.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

āsār-ı melāl:
1. **ās̱ār-ı melāl:**
Gazel 664
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hüzün işaretleri, alametleri.
11. ʿĀşıkuñ zāhirdür etvārından ās̱ār-ı melāl
12. Varsa da kūyına yārün heyʾetin taġyir ile

āsār-ı niẓām:
1. **ās̱ār-ı niẓām:**
Kaside 13
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Düzenin belirtileri, tertibin kendisi.
193. Ṣadre teşrīfüñe vā-beste imiş devletle
194. Bu kühen-ḫāne-i vīrānede ās̱ār-ı niẓām

āsār-ı perīşānumuzuñ:
1. **ās̱ār-ı perīşānumuzuñ:**-*u, -muz, -uñ*
Kıt'a 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dağınık, düzensiz eserler (şiirler).
9. Bizüm ās̱ār-ı perīşānumuzuñ cildi daḫı
10. Ẕevḳ-yāb olsun o gūne yed-i müstes̱nādan

āsār-ı rahmetüñ:
1. **ās̱ār-ı rahmetüñ:**-*üñ*
Gazel 888
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Ayet**

Er-Rûm 30/50: âsârı rahmetillâhi: Allah'ın rahmet eserleri.
3. Ās̱ār-ı rahmetüñ ġażaba sebḳat itdügi
4. I̱mā ider buḫura gül-ābuñ teḳaddümi

āṣār-ı sermā:
1. **āṣār-ı sermā:**
Gazel 61
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kışın etkisi.
7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾs̱īr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

āsār-ı suḫan:
1. **ās̱ār-ı suḫan:**
Gazel 553
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sözün eserleri II Sözün tesiri.
1. Leb-i peymānede nā-būd iken ās̱ār-ı suḫan
2. Leb-i mestānı ider ṭūṭī-i esrār-ı suḫan

āsār-ı ṣunʿı:
1. **ās̱ār-ı ṣunʿı:**-*ı*
Gazel 121
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) sanat eserleri.
1. Sevād-ı mümkināt ās̱ār-ı ṣunʿı bī-süḫan söyler
2. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı Ḥaḳḳʾı bī-dehen söyler

āsār-ı taʿalluk:
1. **ās̱ār-ı taʿalluk:**
Tarih 127
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Asılı olmanın belirtileri.
115. Cünbiş-i şevḳe gelüp rābıta-i mihr-i ḳadīm
116. Oldı ās̱ār-ı taʿalluk dil ü cāndan peydā

āsār-ı ṭarab:
1. **ās̱ār-ı ṭarab:**
Tarih 80
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Sevinç ve eğlence belirtileri.
17. Nām-ı pākine taʿalluḳ itdügi günden hemān
18. Semt-i Şehbāʾda hüveydā oldı ās̱ār-ı ṭarab

āsār-ı vefā:
1. **ās̱ār-ı vefā:**
Gazel 850
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Vefadan eser, iz, belirti.
5. Gördi yoḳdur merdüm-i ʿālemde ās̱ār-ı vefā
6. Girdi ism-i bī-müsemmā şekline ʿAnḳā gibi

āsār-ı ẓalām:
1. **ās̱ār-ı ẓalām:**
Tarih 56
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Zulmün kalıntıları.
27. Pāk idüp mülk-ı ʿIrāḳʾı Dicle-i şemşīr ile
28. Ḳalmaya ol ḫāk-ı nūrānīde ās̱ār-ı ẓalām

āsār-ı ẓulm:
1. **ās̱ār-ı ẓulm:**
Tarih 82
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Zulüm eserleri.
131. Ṭoldı āfāḳ nām u şānun ile
132. Oldı ās̱ār-ı ẓulm nā-peydā

āsāyīş:
1. **āsāyīş:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Rahat, huzur, sükûnet.
53. Gezmeden saçı saḳalı aġarup tuġlaruñ
54. İtdi pīrāne-ser āsāyīş içün meyl-i menām

2. **āsāyişin:**-*i, -n*
Tarih 16
Mısra: **55**
Rahat, huzur, sükûnet.
55. Murād itmiş hemān āsāyişin ḫalḳ-ı cihānuñ kim
56. Seni ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿālem itdi ḳādir ü yek-tā

3. **āsāyişe:**-*e*
Gazel 108
Mısra: **2**
Rahat, huzur, sükûnet.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

4. **āsāyiş:**
Gazel 259
Mısra: **1**
Rahat, huzur, sükûnet.
1. Yoḳdur āsāyiş bize bir āfetün meftūnuyuz
2. Ġamze-i cādūsunuñ ālūde-i efsūnuyuz

5. **āsāyişine:**-*i, -n, -e*
Gazel 309
Mısra: **6**
Rahat, huzur, sükûnet. II Bir memleketin rahat, sükûn hâlinde bulunuşu.
5. Būsenüñ pençe-i şekvāya görüp taḥvīlin
6. Secde-i şükr ider āsāyişine dāmenümüz

6. **āsāyişe:**-*e*
Gazel 662
Mısra: **5**
Rahat, huzur, sükûnet.
5. Bu tehī-destlük āsāyişe çesbānterdür
6. Ṭālib-i rütbe-i ʿizz ü şeref olmaḳdan ise

7. **āsāyişin:**-*in*
Gazel 698
Mısra: **11**
Rahat, huzur, sükûnet.
11. Nefy eyler idüm ʿālemüñ āsāyişin ammā
12. Erbābı içün künc-i ferāġat var içinde

8. **āsāyiş:**
Gazel 796
Mısra: **13**
Rahat, huzur, sükûnet.
13. Dü kevnde ġaraż āsāyiş ise ey Nābī
14. Bed-āzmā vü bed-āmūz u bed-maʿāş olma

9. **āsāyişüñ:**-*üñ*
Gazel 826
Mısra: **9**
Rahat, huzur, sükûnet.
9. Āsāyişüñ leẕāʾiẕi geldükçe ḫāṭıra
10. Renc-i firāḳa ḳuvvet-i taḳrīr ḳalmadı

10. **āsāyiş:**
Gazel 850
Mısra: **3**
Rahat, huzur, sükûnet.
3. Oldı çün kim ʿālem-i ṣūretde āsāyiş ʿadīm
4. Dīde-i aġyārdan oldı nihān maʿnā gibi

āsāyiş-güzīn:
1. **āsāyiş-güzīn:**
Gazel 850
Mısra: **13**
Varlığın ta kendisi.
13. Rūzgārun şiddetinden oldı āsāyiş-güzīn
14. Zīr-i dāmān-ı ḫafāda şemʿ-i bezm-ārā gibi

āsāyiş-i derūn virecek:
1. **āsāyiş-i derūn virecek:**-*ecek*
Gazel 453
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül huzuru vermek, gönle huzur vermek.
5. Ey nāhūdāy-ı keştī-i baḥr-ı ümīdümi
6. Āsāyiş-i derūn virecek bir diyāra çek

āsāyiş-i dil:
1. **āsāyiş-i dil:**
Gazel 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlün asayiş ve huzuru.
1. Sanma āsāyiş-i dil zār u ḫazīn olmadadur
2. ʿĀfiyet künc-i tevekkülde mekīn olmadadur

āsāyiş-i hemvāra:

1. **āsāyiş-i hemvāra:**
Gazel 404
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Daimi rahat, sükunet hali.
13. Eger āsāyiş-i hemvāra varsa rağbet-i ḫāṭır
14. Nes̱īb-i ʿuzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek

āsāyiş-i islāma:
1. **āsāyiş-i islāma:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **193**
Kelime Tipi: -
İslam ülkesinin-Osmanlının- huzuru, emniyeti.
193. Nice āsāyiş-i İslāma sen oldunsa sebeb
194. Yine taʿmīri yüzüñden olur Allāh aʿlem

asayişi olmaz:
1. **asayişi olmaz:**-*maz*
Gazel 703
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Düzeni olmak, düzene girmek.
3. Bī-mevc-i şūriş olmaz asayişi cihānun
4. Deryā taʿaffün eyler oldukça āremīde

āsāyiş-i tendür:
1. **āsāyiş-i tendür:**-*dür*
Gazel 51
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vücudun rahatlığı.
1. Nev-bahārun maḳdeminden geşt-i gülşendür murād
2. İʿtidāl-i faṣldan āsāyiş-i tendür murād

ʿasel:
1. ʿ**asel:**
Gazel 159
Mısra: **12**
Bal.
11. Cefā-yı ʿāleme ṣabr it ṣafā murāduñ ise
12. Ki lesʿ-i ḥayye-i şöhret ʿasel bozundısıdur

ʾaşerāt u āḥād:
1. ʾ**aşerāt u āḥād:**
Kaside 2
Mısra: **252**
Kelime Tipi: -
Onlar ve birler.
251. Benüm ol müflis-i aʿmāl ki ṭursun ālāf
252. Nāmeme girdügi yoḳdur ʾaşerāt u āḥād

ʿaşere-i mübeşşere:
1. ʿ**aşere-i mübeşşere:**
Tarih 114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hz. Peygamber'in (A.S.M.) kendilerine Cennetlik olduklarını müjdelediği sahabelerdir. Bu kişiler Allah'ın emirlerine bağlılıkta ve din hizmetindeki fedailikte Allah'ın rızasını tam kazanmışlardır. Bu zatlar şunlardır: Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Abdurrahman bin Avf, Hz. Ubeyde bin Cerrah, Hz. Said, Hz. Sa'd bin Ebi Vakkas, Hz. Talha, Hz. Zübeyr İbn-ül Avvam (R.Anhüm).
1. Mevālid-i s̱elāse ʿarż-ı kālā
2. Ḥużūr-ı Ḥaḳ ʿaşere-i mübeşşere

ʿases:
1. ʿ**aseslerle:**-*ler, -le*
Gazel 741
Mısra: **8**
Gece bekçisi.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne māʾil-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

aṣḥāb:
1. **aṣḥābı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **106**
Bir şeyle ilgili olanlar, bir şeye veya bir kimseye mensup bulunanlar.
105. Oldı lemeʿāna bu cemīle
106. Aṣḥābı o merkezüñ vesīle

2. **aṣḥābuna:**-*u, -n, -a*
Kaside 2
Mısra: **326**
Okun ucundaki sivri demirin yarığı.
325. Bende Nābīʾden ola elf ṣalāt elf selām
326. Ruḥuña ālüñe aṣḥābuna tā rūz-ı mecād

3. **aṣḥābı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **28**
Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiş olan müminler.
27. Budur ümmīd Ḫudāʾdan Nābī
28. Kim ki medḥ eyler ise aṣḥābı

aṣḥāb-ı ʿacze:
1. **aṣḥāb-ı ʿacze:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Garibanlar, aciz kimseler, zavallılar.
39. İt sāye-i keremlerine Nābī iltica
40. Aṣḥāb-ı ʿacze ḥıṣn-ı ḥaṣīndür çehār-yār

aṣḥāb-ı faḳra:
1. **aṣḥāb-ı faḳra:**-*a*
Gazel 367
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Fakirler, ihtiyaç sahipleri.
19. Eylerken ihtiyāc-ı teḳāżā-yı meskenet
20. Aṣḥāb-ı faḳra dāʿiye-i kibriyā ġalaṭ

aṣḥāb-ı fażīlet:
1. **aṣḥāb-ı fażīlet:**
Gazel 369
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Erdem sahipleri, alimler.
9. Aṣḥāb-ı fażīlet aña muḥtāc degüldür
10. Cāhillere nā-dānlaradur ḫıdmet-i vāʿiẓ

aṣḥāb-ı feżāʾil:
1. **aṣḥāb-ı feżāʾil:**
Tarih 135
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Fazilet ehli, erdemliler zümresi.
15. Teġāfül ġayrı ḫüsrān olduġın bu rütbeden ṣoñra
16. Gelüp bir yire aṣḥāb-ı feżāʾil ittihād itdi

aṣḥāb-ı kemāl:
1. **aṣḥāb-ı kemāl:**
Kıt'a 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kemâl sâhibi sahâbeler, dostlar.
3. Fiʾl-aṣıl maḳṣad u maṭlab dimedür ḳaṣd u ġaraż
4. Hep bilür maʿnī-i važʿların aṣḥāb-ı kemāl

aṣḥāb-ı ṣafā:
1. **aṣḥāb-ı ṣafā:**
Kaside 13
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Eğlence, işret dostları.
69. Tābe-key ʿazm-i veġā faṣl-ı bahār irdükçe
70. İtsüñ aṣḥāb-ı ṣafā semt-i gülistāna ḫırām

aṣḥāb-ı salṭanat:
1. **aṣḥāb-ı salṭanat:**
Kaside 16
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Saltanat ehli, padişahlar.
135. Elbette evliyā olur aṣḥāb-ı salṭanat
136. İtmişler evliyā kütübinden rivayeti

aṣḥāb-ı şuhūd u işhād:
1. **aṣḥāb-ı şuhūd u işhād:**
Kaside 2
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
Gören ve tasdik edenler, sahabeler.
217. Muʿcize münkir içün ḥüccet-i Rabbānīdür
218. Seni aʿlā bilür aṣḥāb-ı şuhūd u işhād

aṣḥāb-ı ʿünvāndan:
1. **aṣḥāb-ı ʿünvāndan:**-*dan*
Gazel 71
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şöhret ehli, makam sahipleri.
7. Baña böyle perestişkārlık aṣḥāb-ı ʿünvāndan
8. Benüm peyġūle-i ʿuzletde ʿünvānsızluġumdandur

ʿāṣī:

1. ʿ**āṣīlerün:**-*ler, -ün*
Gazel 721
Mısra: **7**
Allah'ın emirlerine uymayan, günahkâr (kimse).
7. ʿĀṣīlerün ṭayanduġı luṭf-ı Ḫudāyadur
8. Zāhid ġurūr ile ṭaylanursa ʿaṣāsına

2. ʿ**aṣī:**
Gazel 746
Mısra: **12**
İsyan eden, isyankar.
11. Taḥṣīl-i ḫiffet eylemeden ġayri nefʿi yoḳ
12. ʿAṣī muʿārıż olsa bile cūy-ı Nīl ile

ʾāṣī-i siyeh-rūyem:

1. ʾ**āṣī-i siyeh-rūyem:**-*em*
Kaside 2
Mısra: **249**
Kelime Tipi: -
Kara yüzlü günahkar.
249. Yā Rasūlaʾllāh o ʾāṣī-i siyeh-rūyem kim
250. Reng-i rūyum virür āyine-i gufrāna sevād

ʿāşıḳ:

1. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **17**
v
17. ʿĀşıḳı nuḫbe-i esrārdan eyler āgāh
18. Naṣṣ-ı sırruʾl-ḳaderi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. ʿ**āşıka:**-*a*
Kaside 21
Mısra: **4**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. İḥtimāl-i cevr ġālibdür ümīd-i vuṣlata
4. ʿĀşıka yegdür mülāḳi olmamaḳ cānān ile

3. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **14**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
13. Ehl-i hevesle ẓāhir olur farḳı ʿāşıḳuñ
14. Ṣanmañ o şūḫı ʿāşıḳa eyler sitem ʿabes̱

4. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 50
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken
6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

5. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Tarih 52
Mısra: **20**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
19. Eyler benefşe zār-ı sevādı hemīşe baḫş
20. ʿĀşıḳlaruñ meşāmına enfās-ı ʿİsevī

6. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **1**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Ne ḫoşdur ʿāşıḳa aġyār beyninde himāyetler
2. Nihānīce nevaziş āşikārāca nikāyetler

7. ʿ**āşık:**
Gazel 115
Mısra: **13**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
13. ʿĀşık tārīk-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳatde Nābīyā
14. Bezl-i vücūd iderse de ḳāṣir degül midür

8. ʿ**āşıḳıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 127
Mısra: **110**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.
109. Ṭurre-i himmetinüñ şānesidür dest-i niyāz
110. ʿĀrıż-ı vaʿdesinüñ ʿāşıḳıdur çeşm-i vefā

9. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 167
Mısra: **3**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Redd itmesidür müşkil olan ʿāşıḳa yoḫsa
4. Cevr u sītemi mūris̱-i efsūs degüldür

10. ʿ**āşıkda:**-*da*
Gazel 174
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. ʿĀşıkda kor mı takat ol ḫande-rūlıcıḳlar
6. Ol beẕle-gūlıcıḳlar şīrīn-zebānlıcuḳlar

11. ʿ**āşıḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 194
Mısra: **6**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Bu emri müvellā-yı ḫıred faṣla ne ḳādir
6. Yoḳ ʿāşıḳınuñ ġayeti cānāne kimüñdür

12. ʿ**āşıkuñ:**-*uñ*
Gazel 197
Mısra: **13**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

13. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 197
Mısra: **14**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

14. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 198
Mısra: **13**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
13. ʿĀşıḳ āyīneye baḳmaḳ nice mümkin Nābī
14. ʿAks-i çāk-ı dili āyīneyi ṣad-çāk eyler

15. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 206
Mısra: **19**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
19. Sicāl-i ʿaşḳ ile ʿāşıḳ ölürdi ey Nābī
20. Eger luʿāb-ı lebin dilberān yalatmasalar

16. ʿ**aşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 211
Mısra: **8**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Tīrveş sen düşicek sinesine aġyāruñ
8. ʿAşıḳuñ ḳavs-ṣıfat çekdügi ḫamyāze midür

17. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 245
Mısra: **6**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Yā leb-i peymāne yā būs-ı leb-i cānānedür
6. Şām-ı hicran ʿāşıḳa meşhūd olan rūʾyā budur

18. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 258
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Gelür bir dem teninde dāġ-ı şerḥa gösterür ʿāşıḳ
6. Bu bāzār-ı cünūn peymānesiz endāzesüz ḳalmaz

19. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 274
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. ʿĀşıḳuñ ṣubḥın ider şām-ı ġarībāndan siyeh

6. İtmedin ṭarf-ı bināgūşa ser-i perçem henüz

20. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 278
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāḫ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

21. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 308
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Çeşmi ʿaceb mi ʿāşıḳa itmezse yek nigāh
6. Āhū-yı dest-i nāz şikār olmaḳ istemez

22. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 344
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. İtmeġe ʿāşıḳa taʿlīm-i perestişkārī
6. Heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū ne imiş

23. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 371
Mısra: **1**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. ʿĀşıḳ ki olur būse-i ruḫsār ile ḳāniʿ
2. Dilber daḫı ol veche rıżā virse ne māniʿ

24. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 388
Mısra: **1**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

25. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 397
Mısra: **11**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
11. Nūr-ı ḥüsnün ʿāşıḳı bir gūne bī-tāb itdi kim
12. Sāyeāsā baʿd -ez-īn hicrāna istiʿdādı yoḳ

26. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 407
Mısra: **6**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Ḫaṭ-āver olmadan evvel bu şiveyi ṣatagör
6. Saña da ʿāşıḳa da ṣoñra bār olur giderek

27. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 410
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. ʿĀşıḳuñ ʿaşḳ ile aḥvālini bilmezsen eger
6. Pīş-i āteşde olan ḥālini gör bārutuñ

28. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 410
Mısra: **7**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. ʿĀşıḳ ifnā-yı vücūd eylemeden derdi budur
8. İstemez kimseye bār olduġını tābutuñ

29. ʿ**āşıḳdan:**-*dan*
Gazel 467
Mısra: **8**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Zamānuñ dil-berānı tā o deñlü bī-dirīġ olmış
8. Ki çeşminde uçar ʿāşıḳdan ümmīd-i viṣāl itmek

30. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 470
Mısra: **1**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫᵛāhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

31. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 470
Mısra: **2**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫᵛāhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

32. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 470
Mısra: **4**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Gāh gāhī ḫande-i düzdīde ümmīdiyledür
4. Yāre düzdīde nigāh-ı gāh gāhı ʿāşıḳuñ

33. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 470
Mısra: **6**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

34. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 470
Mısra: **8**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Gerd-i ẕilletle ne deñlü ḫāksār olsa yine
8. Kūy-ı cānāndur maḳām-ı ʿizz ü cāhı ʿāşıḳuñ

35. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 470
Mısra: **10**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Rū-nümādur Nābiyā mirʾat-ı rūy-ı yārda
10. ʿAks-i ḫaṭṭ-ı cebhe-i baḫt-ı siyāhı ʿāşıḳuñ

36. ʿ**āşıḳun:**-*un*
Gazel 477
Mısra: **12**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
11. İderseñ ġamze-i ser-tīzüne taʿlīm-i ḫūn-rīzi
12. Seni gördükde amma ʿāşıḳun beñzinde ḳanın bul

37. ʿ**āşık:**
Gazel 488
Mısra: **12**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
11. Dilden degül güzārişe ḳādir ḫayālini
12. ʿĀşık niyāz-ı vaṣl ile taḥrīk-i leb degül

38. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 491
Mısra: **10**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

39. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 525
Mısra: **11**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

40. ʿ**āşıḳum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **1**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. ʿĀşıḳum ehl-i ġama şevḳ-fezādur suḫanum
2. Bād-ı dāmençe-i kānūn-ı ṣafādur suḫanum

41. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 532
Mısra: **8**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Gūş iden kimse olur vāṣıl-ı bezm-i maḳṣūd
8. ʿĀşıḳa bedreḳa-i rāh-ı hüdādur suḫanum

42. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 573
Mısra: **14**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
13. ʿAḳlın aldırmış iki māhveşüñ beyninde
14. Görmedük ʿāşıḳuñ āyine ḳadar medhūşın

43. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 593
Mısra: **4**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Bu ḥüsn-i ḫānmān-endāz ile ẓālim sen inṣāf it
4. Seni gördükçe ʿāşıḳ āh ü feryād itmesün nʾitsün

44. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 609
Mısra: **1**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. ʿĀşıḳa nāzdan ol āfet-i devrān dönsün
2. Bu revişden olur elbette peşīmān dönsün

45. ʿ**āşık:**
Gazel 616
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. ʿĀşık ṭaleb-i meyle ḫārābata mı düşsün
6. Bir gevher içün s̱ıḳlet-i vīrāne mi çeksün

46. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 623
Mısra: **3**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. Taʿālaʾllah ne ḥüsn-i hūş-berdür kim gören ʿāşıḳ
4. Miṣāl-i ṣūret-i dīvār ḥayrān gösterür kendin

47. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 633
Mısra: **13**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
13. Nābī olur bütān-ı ḫaṭ-āverde ʿāşıḳa
14. Dil germter evāḫir-i faṣl-ı bahārdan

48. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 637
Mısra: **9**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Ḫaṭ ḥüccet-i ḳavī yitişür ʿāşıḳa o şūḫ
10. İnkār iderse naḳd-i viṣāle tekeffülin

49. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 653
Mısra: **8**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Gird-i laʿlündeki esrār-ı ḫaṭuñ fāş itme
8. Ki odur ʿāşıḳa müsvedde-i iḥyā-yı fünūn

50. ʿ**āşıkuñ:**-*uñ*
Gazel 664
Mısra: **11**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
11. ʿĀşıkuñ zāhirdür etvārından ās̱ār-ı melāl
12. Varsa da kūyına yārün heyʾetin taġyir ile

51. ʿ**āşıḳda:**-*da*
Gazel 677
Mısra: **6**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Dil virmez idi dīde-i bīmārına yārün
6. ʿĀşıḳda eger dāʿiye-i ʿāfiyet olsa

52. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 682
Mısra: **7**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. Olmaz eşʿārında lez̠z̠et dil-rübāsız ʿāşıḳuñ
8. Ṭūṭiyān āyīne-i ruḫsāre söyler söylese

53. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 684
Mısra: **3**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
3. ʿĀşıḳ gül-i mükerrer ile eylesün devā
4. Gördükçe laʿlüni maraż-ı irtiʿāşına

54. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 689
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. ʿĀşıḳuñ dāmen-i çeşminde olan eşk o gülüñ
6. Görinür āyine-i rūy-ı ʿaraḳnākinde

55. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 721
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. ʿĀşıḳ ki senden iden temennā-yı iltifāt
6. Şāyān olan müsāʿadedür iltimāsına

56. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 722
Mısra: **1**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

57. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 726
Mısra: **5**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. ʿĀşıḳ leb-i ḫayāl ile būs itdügin ṭuyar
6. Ol mest-i ḥüsn her ne ḳadar nīm-ḫᵛāb ise

58. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 736
Mısra: **2**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Nāzdur şāyeste meh-rūyāna nāz itmezse de
2. ʿĀşıḳa şāyān perestişdür niyāz itmezse de

59. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 754
Mısra: **11**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

60. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 763
Mısra: **5**
Yüzü yere değdirmek, saygıyla eğilmek.
5. Ḫarābāt-ı maḥabbet ʿāşıḳa ʿayn-ı ʿimāretdür
6. Celīdür ṣūret-i ḥarf-i saʿādet bālmūmında

61. ʿ**āşıḳa:** -*a*
Gazel 197
Mısra: **2**
Aşık.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

62. ʿ**āşıḳa:** -*a*
Gazel 201
Mısra: **7**
Aşık.
7. Bez̠l-i ḥayāt rāh-ı maḥabbetde ʿāşıḳa
8. Teklīf olunsa cānına minnet degül midür

63. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 795
Mısra: **2**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Devāt-ı sīmīni gördükde ol şuḫuñ miyānında
2. Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet üstüḫᵛānında

64. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 804
Mısra: **3**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse..
3. Var ʿāşıḳuñ biriyle de def-i żarūret it

4. Ey meh bu iltiẕām-ı cefā biʾż-żarūr ise

65. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 836
Mısra: **9**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
9. Farḳ müşkil zümre-i ehl-i hevesden ʿāşıḳı
10. Olmayınca cāygāh darüʾş-şifālardan biri

66. ʿ**aşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 847
Mısra: **6**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
5. Penbe āvīhte olmazdı zih-i ḫallāca
6. ʿAşıḳuñ dest-resi olsa resenden ġayrı

67. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 855
Mısra: **1**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
1. Açıldı ʿāşıḳuñ yine dāġ-ı nihānları
2. Yir yir ẓuhūra geldi maḥabbet nişānları

68. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 864
Mısra: **7**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
7. ʿĀşıḳuñ ḫāṭırına itmese taklīd ḥabāb
8. Ḫod-be-ḫod ḫāne ber-endāz-ı sükūn olmaz idi

69. ʿ**āşıḳun:**-*un*
Gazel 689
Mısra: **12**
Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.
11. Kūçe kūçe görinür ṣūret-i maḥrūsa-i ʿaşḳ
12. Āşıḳun āyine-i sīne-i ṣad-çākinde

ʿāşıḳ oldı:
1. ʿ**āşıḳ oldı:**-*dı*
Gazel 679
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşık olmak.
9. Oldı ʿāşıḳ birine kendü gibi ey Nābī
10. ʿĀkibet urdı o da ṣūreti divāneliġe

ʿāşıḳān:
1. ʿ**āşıḳān:**
Gazel 242
Mısra: **11**
Aşıklar.
11. Bu bilüp bilmezlenen kāmil mükemmel ʿāşıḳān
12. Her ḫuṣūṣı keşf idüp ezher bilüp bilmezlenür

2. ʿ**āşıḳānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 560
Mısra: **2**
Aşıklar.
1. O şuḫuñ tābiş-i ruḫsārı āteşnākliklerden
2. ʿIyāndur ʿāşıḳānında giribān-çākliklerden

3. ʿ**āşıḳāna:**-*a*
Gazel 778
Mısra: **14**
Aşıklar.
13. Gelür ḫubān-ṣıfat reftāra pāy-ı ḫāme-i Nābī
14. Bu gūne nā-güşāde ʿāşıḳāna bir zemīn olsa

ʾāşıḳān-ı mevlānā:
1. ʾ**āşıḳān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hz. Mevlana aşıkları, mevleviler.
3. Libās-ı ḫaṭve giyer ebrūvānı şevḳinden
4. Olınca nāṣiye-sā ʾāşıḳān-ı Mevlānā

aşikār eyler:
1. **aşikār eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **227**
Kelime Tipi: -
Görünür kılmak, belli etmek.
227. İstese ḥükmin aşikār eyler
228. Şīri āhū ile şikār eyler

aşikār idebildük:
1. **aşikār idebildük:**-*dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Açıklayabilmek, gösterebilmek.
5. Bizi miyāne-i ḫavf ü recāya atdı maḥabbet
6. Ne saḳladuk ġam-ı ʿaşḳı ne aşikār idebildük

aşikār ideyüm:
1. **aşikār ideyüm:**-*e, -y, -üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **244**
Kelime Tipi: -
Dışa vurmak, ifşa etmek, açıklamak.
243. Vaṣf-ı ẕātında dür nisār ideyüm
244. Māye-i ṭabʿum aşikār ideyüm

aşikār olmaz:
1. **aşikār olmaz:**-*maz*
Gazel 428
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek.
7. Bī-ṣubḥgeh siyāh ü sefid olmaz aşikār
8. Naḳş ü hüner nühüfte ḳalur imtiḥāna dek

āşikār olur:
1. **āşikār olur:**-*ur*
Kıt'a 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak.
1. Lebrīzdür ḥikemle bu tertīb-i kāʾināt
2. Ẕātuñ şuʿūnı rütbe ile āşikār olur

2. **aşikār olur:**-*ur*
Gazel 256
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.
9. Nābī olur leṭāfet-i laʿlinden aşikār
10. Pest ü bülende ḫaṭ gibi rāz-ı nihānumuz

3. **aşikār olur:**-*ur*
Gazel 841
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek.
3. Elbette bir ṭarafdan olur naḳşı aşikār
4. Bedrüñ hemān pür olduġı sāʿatde kīlesi

āşikāra gelmez:
1. **āşikāra gelmez:**-*mez*
Gazel 295
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Uluorta çağrılara icabet etmek.
13. Nābī gelūr vücūda yā nuṭḳ u yā raḳamla
14. Dūşīze-i maʿānī pek āşikāra gelmez

āşikārāca:
1. **āşikārāca:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Aşikarca, alenen, açıkça.
1. Ne ḫoşdur ʿāşıḳa aġyār beyninde himāyetler
2. Nihānīce nevaziş āşikārāca nikāyetler

aşikāre:
1. **aşikāre:**
Gazel 62
Mısra: **12**
Açıkça, belli ederek, saklamadan.
11. Münāfıkāne yürür nīm-ḫand-i istihzā
12. Ṣadā-yı ḫande-i iḫlāṣ aşikāre gelür

2. **aşikāre:**
Gazel 299
Mısra: **5**
Açıkça, belli ederek, saklamadan.
5. Elbette kendü kendin ider aşikāre ḥüsn
6. Ḥalḳ āfitābı ḳande görür āfitābsuz

3. **aşikāre:**
Gazel 832
Mısra: **8**
Açıkça, belli ederek, saklamadan.
7. Nühüftedür didügüñ düzd-i ġamze-i çālāk
8. Şikār-ı cāna meġer aşikāre gelmedi mi

ʿāşıḳ-dūst:
1. ʿ**āşıḳ-dūstdur:**-*dur*
Gazel 623
Mısra: **11**
Dosta aşık, dosta düşkün.

11. Ne ʿāşıḳ-dūstdur gör şemʿ-i şām-efrūzı kim dāʾim
12. Berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne sūzān gösterür kendin

ʿāşıḳ-ı āvāreye:

1. ʿ**āşıḳ-ı āvāreye:**-*y, -e*
   Gazel 544
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Serseri ve perişan âşık.
   9. Ḫaṭ-ı siyāhı yazup ʿaşḳ -nāme-i ʿuşşāḳ
   10. Virildi ʿāşıḳ-ı āvāreye icāzet-i ḥüsn

ʿāşıḳ-ı bī-çāre:

1. ʿ**āşıḳ-ı bī-çāre:**
   Gazel 342
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Çaresiz aşık.
   1. Ser-i kūyına yārüñ ʿāşıḳ-ı bī-çāre yüz ṭutmuş
   2. Zemīne sāyeveş taṣvīrveş dīvāre yüz ṭutmış

ʿāşıḳ-ı bīmāre:

1. ʿ**āşıḳ-ı bīmāre:**-*e*
   Gazel 366
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Hasta âşık.
   1. Terk-i ḫᵛāb-ı ʿāfiyetdür ʿāşıḳ-ı bīmāre şarṭ
   2. Ġayrīden ḳaṭʿ-ı naẓardur dīde-i bīdāre şarṭ

ʿāşıḳ-ı bī-nām u şān:

1. ʿ**āşıḳ-ı bī-nām u şān:**
   Gazel 817
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Adı sanı olmayan aşık.
   9. Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bī-nām u şān ẕelīl ise de

ʿāşıḳ-ı bī-tāb:

1. ʿ**āşıḳ-ı bī-tāb:**
   Gazel 355
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Zavallı, güçsüz aşık.
   1. Derūn-ı dilde çākin ʿāşıḳ-ı bī-tāb göstermiş
   2. ʾİbādet-hāne-i endīşede mihrāb göstermiş

ʿāşıḳ-ı bī-tāba:

1. ʿ**āşıḳ-ı bī-tāba:**-*a*
   Gazel 704
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Zavallı, güçsüz aşık.
   11. Her kim ki virür ʿāşıḳ-ı bī-tāba tesellī
   12. Gūyā nemek-efşānlıḳ ider laḥm-ı ḳadīde

ʿāşıḳ-ı fersūde-bāzū:

1. ʿ**āşıḳ-ı fersūde-bāzū:**
   Gazel 216
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Takati kalmamış aşık.
   3. Geh kemān-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ġam
   4. ʿĀşıḳ-ı fersūde-bāzū çekmedüḳ miḥnet mi var

ʿāşıḳ-ı giryān olmış:

1. ʿ**āşıḳ-ı giryān olmış:**-*mış*
   Gazel 81
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Gözü yaşlı aşık olmak.
   9. ʿĀzim olmış gileye ʿāşıḳ-ı giryān ṭutalum
   10. Çāk çāk itmege şāyeste girībānı mı var

ʿāşıḳ-ı giryānuna:

1. ʿ**āşıḳ-ı giryānuna:**-*u, -n, -a*
   Gazel 680
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Ağlayan aşık.
   7. Ḫaṭṭuñ gelicek ʿāşıḳ-ı giryānuna ṣarf it
   8. Dürc-i dehenüñde güher-i ḫande ḳalursa

ʿāşıḳ-ı ḥayrān:

1. ʿ**āşıḳ-ı ḥayrān:**
   Gazel 609
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Kendinden geçmiş aşık.
   3. Sīne germek nigeh-i yāre ḳatı müşkildür
   4. Dönsün ol dāʿiyeden ʿāşıḳ-ı ḥayrān dönsün

ʿāşıḳ-ı mehcūr:

1. ʿ**āşıḳ-ı mehcūr:**
   Gazel 872
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Ayrılmış, ayrı düşmüş aşık.
   1. Ḫayāl-i zülf idermiş ʿāşıḳ-ı mehcūr gördüñ mi
   2. Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-ā-dūr gördüñ mi

ʿāşıḳ-ı miskīnidür:

1. ʿ**āşıḳ-ı miskīnidür:**-*i, -dür*
   Gazel 151
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Âciz, zavallı âşık.
   11. Uġradur mı ġayrı ʿuşşāḳı meġer etrāfına
   12. Cümleden nezdīk zülfi ʿāşıḳ-ı miskīnidür

ʿāşıḳ-ı nālān:

1. ʿ**āşıḳ-ı nālān:**
   Gazel 54
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   İnleyen, feryat eden âşık.
   11. Āşūbgeh-i miḥnet olur kūçe-i dilber
   12. Böyle olıcaḳ ʿāşıḳ-ı nālān müteʿaddid

ʿāşıḳ-ı nā-şād olup:

1. ʿ**āşıḳ-ı nā-şād olup:**-*up*
   Gazel 49
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Gamlı, kederli aşık olmak.
   1. Āyīne-i rūyına olup ʿāşıḳ-ı nā-şād
   2. Gül ṣūret-i bülbülden ider nāle vü feryād

ʿāşık-ı pāk-bāza:

1. ʿ**āşıḳ-ı pāk-bāza:**-*a*
   Gazel 628
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Gönülden bağlı aşık.
   1. Ḥüsn-i tākat-güdāza ʿaşḳ olsun
   2. ʿĀşık-ı pāk-bāza ʿaşḳ olsun

ʿāşıḳ-ı rüsvā:

1. ʿ**āşıḳ-ı rüsvā:**
   Gazel 219
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   İtibarsız âşık.
   9. Āġūş-ı vaṣla almış o ṭıflı şeb-i viṣāl
   10. Gehvāre gibi ʿāşıḳ-ı rüsvā gelür gider

ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ:

1. ʿ**āşıḳ-ı ṣādıḳ:**
   Gazel 830
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Gerçek âşık.
   9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ḳıyās itmiş
   10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

ʿāşıḳ-ı ṣadıkı:

1. ʿ**āşıḳ-ı ṣadıkı:**-*ı*
   Gazel 863
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Gerçek âşık.
   9. Mihre daʿvā-yı vefādārī ider çoḳ ammā
   10. ʿĀşıḳ-ı ṣadıkı yoḳ mihr-i giyādan ġayrı

ʿāşıḳ-ı ser-geştelerüz:

1. ʿ**āşıḳ-ı ser-geştelerüz:**-*ler, -üz*
   Gazel 609
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Çıldırmış ve başı dönmüş aşık.
   5. Biz daḫı kendü gibi ʿāşıḳ-ı ser-geştelerüz
   6. Ḥaşre dek üstümüze günbed-i gerdān dönsün

ʿāşıḳ-ı şeydā:

1. ʿ**āşıḳ-ı şeydā:**
   Gazel 813
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Çılgın âşık.
   1. Cām-ı laʿlin ʿāşıḳ-ı şeydā biraz nūş eylese
   2. Güft-gūy-ı ʿaḳl u idrāki ferāmūş eylese

ʿāşık-ı ṭabancasıdur:
1. ʿ**āşık-ı ṭabancasıdur:**-*sı, -dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Avuçtaki aşık.
175. Şīrler lerzenāk-i pençesidür
176. Kaḥramān ʿāşık-ı ṭabancasıdur

ʿāşıḳ-ı yek-dīger:
1. ʿ**āşıḳ-ı yek-dīger:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Biri diğerine aşık.
9. Cümle eczā-yi cihan ʿāşıḳ-ı yek-dīger iken
10. Gül ü bülbül diyü bir ṣıyt u ṣadādur ki gider

ʿāşıḳ-ı zār:
1. ʿ**āşıḳ-ı zār:**
Gazel 173
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ağlayan aşık.
11. Ḥalvet-i yārdan olduḳça be-der ʿāşıḳ-ı zār
12. Mescide ʿazm idecek deñlü ḳıyāfet mi ḳalur

ʿāşıḳ-ı zāra:
1. ʿ**āşıḳ-ı zāra:**-*a*
Gazel 824
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağlayan aşık.
1. Güldürme iltifātuñ ile kīne-cūları
2. İtdürme ẖande ʿāşıḳ-ı zāra ʿadūları

ʿāşıḳ-ı zāre:
1. ʿ**āşıḳ-ı zāre:**-*e*
Gazel 231
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ağlayan aşık.
5. İtmekde o bed-kīş sitem ʿāşıḳ-ı zāre
6. Zuʿmınca ḳıyāmetde de mesʾūl degüldür

ʿāşıḳ-ı zāruñ:
1. ʿ**āşıḳ-ı zāruñ:**-*uñ*
Gazel 193
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ağlayan aşık.
5. Cisminde ṭamarlar sayılur ʿāşıḳ-ı zāruñ
6. Hep ṣayduñ içündür bu ḳadar dām u ṭuzaklar

2. ʿ**āşıḳ-ı zāruñ:**-*uñ*
Gazel 412
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağlayan aşık.
1. Ṣarılsa ḥayret ile nʾola zülfine yāruñ
2. Nigāhı ġarḳa-i ḥüsn oldı ʿāşıḳ-ı zāruñ

3. ʿ**āşıḳ-ı zārun:**-*un*
Gazel 443
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ağlayan aşık.
1. Ey māh-pāre ʿāşıḳ-ı zārun benüm senüñ
2. Ey şāh-bāz-ı ḥüsn şikārun benüm senüñ

4. ʿ**āşıḳ-ı zāruñ:**-*uñ*
Gazel 544
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ağlayan aşık.
3. Sipāh-ı şevḳini yaġmaya ʿāşıḳ-ı zāruñ
4. Siyāh şuḳḳaların açdı yine rāyet-i ḥüsn

ʿāşıḳuñ:
1. ʿ**āşıḳuñ:**
Gazel 35
Mısra: **13**
Seven, birine tutkulu bağlanan.
13. Ehl-i hevesle ẓāhir olur farḳı ʿāşıḳuñ
14. Ṣanmañ o şūẖı ʿāşıḳa eyler sitem ʿabes̱

ʿāşıḳuñ idermiş:
1. ʿ**āşıḳuñ idermiş:**-*er, -miş-uñ*
Gazel 344
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kendine aşık etmek.
3. ʿĀşıḳuñ siḥr ü füsūniyle idermiş Mecnūn
4. Vādī-i mekrde ol ġamze-i cādū ne imiş

aşıl:
1. **aşılmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **86**
Asmak, bir yere tutturmak.
85. Olmadı yek ẖaṭve-i cünbiş bedīd
86. Oldı tütünlükde aṣılmış ḳadīd

2. **aşılmaḳ:**-*maḳ*
Kıt'a 61
Mısra: **4**
Asmak, bir yere tutturmak.
3. Çeşm-i bedden seni ḥıfẓetmek içün
4. Saña lāzımdur aṣılmaḳ heykel

3. **aşılıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 139
Mısra: **2**
Asmak, bir yere tutturmak.
1. Sīmīn-tenāndan itmede ẕevḳ-i viṣāller
2. Germ-ābelerde aṣılıcaḳ püşt-māller

aşılmaġa:
1. **aşılmaġa:**
Gazel 82
Mısra: **6**
Asılmak için.
5. Bu köhne baġdan ümmid-i şīre eylemese
6. Meġer aṣılmaġa engūre rīsmān mı virür

āşinā:
1. **āşinā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **313**
Bildik kimse, dost, enîs.
313. Ne ḳabīle ne āşinā vü ne ẖᵛīş
314. Ne nemek-rīz-i ẖāṭır-ı pür-rīş

2. **āşinā:**
Kaside 16
Mısra: **55**
Bildik kimse, dost, enîs.
55. Ḥırṣ u ṭamaʿ żamīrüñ ile āşinā degül
56. Bir kimse saña bulduġı yoḳdur bu töhmeti

3. **āşinā:**
Kaside 24
Mısra: **7**
Bildik kimse, dost, enîs.
7. Āşinā şāhid-i maḳṣūd ile āġūş-ı ṭaleb
8. Ḥarf-i ümmīd ile bīgāne leb-i istiġnā

4. **aşinaya:**-*ya*
Gazel 50
Mısra: **15**
Bildik kimse, dost, enîs.
15. Ḥüsnini bī-gāneden ḥıfẓ aşinaya ʿarżdur
16. Ehl-i nefse ẖᵛān-ı kevni izn-i yaġmadan murād

5. **āşināya:**-*ya*
Gazel 149
Mısra: **9**
Bildik kimse, dost, enîs.
9. Bigāne āşināya teḳadüm muḥāl idi
10. Bigāneden görinse sitem āşinā ḳadar

6. **āşinā:**
Gazel 149
Mısra: **10**
Bildik kimse, dost, enîs.
9. Bigāne āşināya teḳadüm muḥāl idi
10. Bigāneden görinse sitem āşinā ḳadar

7. **āşinā:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Bildik kimse, dost, enîs.
13. Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan
14. Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür

8. **āşinālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 279
Mısra: **2**
Bildik kimse, dost, enîs.
1. Ḫayālinden gelür ġam ẖāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

9. **āşinā:**
Gazel 621
Mısra: **2**
Bildik kimse, dost, enîs.

1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

10. **āşinālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **22**
Bildik kimse, dost, enîs.
21. Künc-i ʿuzlet gülşen-i cennet ḳadar cān-baḫş olur
22. Dār-ı ġurbetde bulunsa āşinālardan biri

11. **āşinā:**
Gazel 843
Mısra: **16**
Bildik kimse, dost, enîs.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

āşinā ol:
1. **āşinā ol:**
Gazel 88
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Tanıdık olmak, yabancı olmamak.
15. Merkezle āşinā ol itme muḥīte raġbet
16. Müstaġrıḳ-ı ḥaḳīḳat meyl-i kenarı nʾeyler

āşinā oldı:
1. **āşinā oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Dost olmak.
175. Oldı çü maʿbūdı ile āşinā
176. Ḳalmadı Maḥmūdʾa żamīrinde cā

āşinālıcuḳ itdüm:
1. **āşinālıcuḳ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 392
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tanışmak, alışmak.
1. İtdüm egerçi ol gül ile āşinālıcuḳ
2. Şerm eyledüm velīk biraz bī-vefālıcuḳ

āşīnālıġ:
1. **āşīnālıġadur:**-*a, -dur*
Gazel 196
Mısra: **2**
Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.
1. Derūñde gerdişümüz ṣanma kim gedālıġadur
2. Ümīdümüz bu bahāneyle āşīnālıġadur

2. **āşīnālıġumuz:**-*u, -muz*
Gazel 305
Mısra: **4**
Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.
3. İder ʿizārumuza rūy-ı mihri mālīde
4. Bizüm sipihr ile çoḳdandır āşīnālıġumuz

3. **aşinalıġa:**-*a*
Gazel 692
Mısra: **2**
Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.
1. Kūyında gāh niyyet-i gerdiş gedālıġa
2. Ümmīddür vesīle ola aşinalıġa

4. **aşinalıġa:**-*a*
Gazel 768
Mısra: **2**
Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.
1. Kūyında itmedükçe taḥammül gedālıġa
2. Kimdür ʿaceb vesile bulan aşinalıġa

āşinālıḳ:
1. **āşinālıḳ:**
Gazel 33
Mısra: **11**
Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.
11. Āşinālıḳ şarṭ-ı fenn-i güft-gū-yı ʿaşḳdur
12. Āşinālıḳsız getürmez maʿnī-i bigāne baḫş

2. **āşinālıḳ:**
Tarih 144
Mısra: **19**
Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.
19. Çeşm-i dilden āşinālıḳ riştesin itmişdi ḳatʿ
20. İḫtimāl-i istirāḥat ārzū-yı cāme-ḫᵛāb

3. **āşinālıḳlara:**-*lar, -a*
Gazel 679
Mısra: **5**
Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.
5. Āşinālıḳlara meyl itmez idi kimse ile
6. Gördi meşḳ itdüginüñ ḥüsnini bīgānelige

āşinālıḳ eyleyenler:
1. **āşinālıḳ eyleyenler:**-*y, -en, -ler*
Gazel 664
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dostluk, yakınlık kurmak.
1. İtmez evkātın telef bāzīçe-i tedbīr ile
2. Āşinālıḳ eyleyenler şīve-i taḳdīr ile

āşinālıḳ ideydüm:
1. **āşinālıḳ ideydüm:**-*e, -y, -dü, -m*
Gazel 670
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dostluk etmek II yakınlık göstermek.
9. Olmaḳ ne var o ġonceye pīrāhen-i derūn
10. Bir kerre āşinālıḳ ideydüm ṣabā ile

āşinālıḳ itmişüm:
1. **āşinālıḳ itmişüm:**-*miş, -üm*
Gazel 525
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tanımak, dostluk etmek.
13. Ben esrār-ı ḳaderle āşinālıḳ itmişüm Nābī
14. Sebük-maġzān gibi taḳdīrle ceng ü cidāl itmem

āşinālıḳsız:
1. **āşinālıḳsız:**
Gazel 33
Mısra: **12**
Tanımadan, tanışmadan.
11. Āşinālıḳ şarṭ-ı fenn-i güft-gū-yı ʿaşḳdur
12. Āşinālıḳsız getürmez maʿnī-i bigāne baḫş

āşināyān-ı ḥaḳāyıḳ:
1. **āşināyān-ı ḥaḳāyıḳ:**
Kaside 2
Mısra: **216**
Kelime Tipi: -
Hakikata aşina olanlar, hakikat ehli.
215. Cāhuñ aʿlā idügüñ muʿcizeden bilmekle
216. Āşināyān-ı ḥaḳāyıḳ anı itmez īrād

āşinā-yı ʿaḳl:
1. **āşinā-yı ʿaḳl:**
Gazel 556
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aklın tanıdığı.
9. Tecerrüd iḫtiyār it āşinā-yı ʿaḳl iseñ Nābī
10. Bu ṭūfāngāh-ı hestī-şūyda es̱vābı neylersin

āşinā-yı hedef-i ḥüsn-i ḳabūl oldı:
1. **āşinā-yı hedef-i ḥüsn-i ḳabūl oldı:**
Kaside 13
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Hoş karşılandıkları hedefe aşina olmak.
51. Çilleden çıḳdı kemān itdi duʿā-yı teʾs̱īr
52. Āşinā-yı hedef-i ḥüsn-i ḳabūl oldı sihām

āşinā-yı melāl olma:
1. **āşinā-yı melāl olma:**-*ma*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **416**
Kelime Tipi: -
Hüzünle tanışmak, yaşamak.
415. Saña yüz ṭutdı devlet ü iḳbāl
416. Baʿd ez-īn olma āşinā-yı melāl

āşinā-yı secde-i ʿaşḳ eyle:
1. **āşinā-yı secde-i ʿaşḳ eyle:**
Gazel 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk secdesiyle aşina eylemek.
7. Serüñ sen āşinā-yı secde-i ʿaşḳ eyle de seyr it
8. Göñül ebrū-yı hubāndan saña miḥrāb olur peydā

āşinā-yı zühd:
1. **āşinā-yı zühd:**
Gazel 302
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
İbadetle haşir neşir.
1. Ne āşinā-yı zühd ü ne maşḥūb-ı tevbeyüz
2. Vīrān-kün-i inābet ü āşūb-ı tevbeyüz

ʿasīr:
1. ʿ**asīr:**
Kaside 16
Mısra: **17**
Güç, çetin, zor, zahmetli, müşkül.
17. Bī-dest-gīrī ġayr ḳıyāmuñ ʿasīr iken
18. Bī-vaḳt bu nüzūl ü rükūbuñ ne ḥikmeti

āsitān:
1. **āsitānuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **207**
Kapı, eşik.
207. Rū-māle geldi ʿabd-i ḳadīm āsitānuña
208. Ṭayy eyledi menāzil-i hicrān u firḳāti

2. **āsitāndur:**-*dur*
Kaside 25
Mısra: **1**
Kapı, eşik.
1. Mübārek āsitāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ
2. İmām-ı rāstāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

3. **āsitānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **1**
Feleğin/dünyanın aynası -kader, zaman, gelecek günler-.
1. Mübārek āsitāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ
2. İmām-ı rāstāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

4. **āsitānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **2**
Kapı, eşik.
1. Mübārek āsitāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ
2. İmām-ı rāstāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

āsitāne:
1. **āsitānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 169
Mısra: **6**
Kapı, eşik.
5. Mülāzimetde geçen ʿömr kūy-ı dilberde
6. Recā-yı manṣıb-ı ümmīdün āsitānesidür

2. **āsitānemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 859
Mısra: **8**
Kapı, eşik.
7. Ümīd idi bize de ṭayy-ı rütbe-i ems̱āl
8. Eger ki biz de tamām itsek āsitānemüzi

āsitāne-i ġamdur:
1. **āsitāne-i ġamdur:**-*dur*
Gazel 858
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gam eşiği.
7. Yine penāh idecek āsitāne-i ġamdur
8. Gezersen ey dil-i āvāre rubʿ-ı meskūnı

āsitān-ı devletüñden:
1. **āsitān-ı devletüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 374
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
(Sevgili'nin, padişahın) kutlu kapısı.
21. Dūr düşdüm āsitān-ı devletüñden ṣūretā
22. Līk maʿnāda mücāvirdür dil ü cān el-vedāʿ

āsitān-ı dīdede:
1. **āsitān-ı dīdede:**-*de*
Gazel 366
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gözün kapısı, eşiği.
3. Bağlamaḳdur ṣaff-ı müjgān birbiriyle dest-i ʿahd
4. Āsitān-ı dīdede ḫᵛāhişger-i dīdāre şarṭ

āsiyāb:
1. **āsiyāb:**
Tarih 144
Mısra: **18**
Değirmen, su değirmeni.
17. Akmaġa vādī-i yeʾse az kalup cūy-ı ümīd
18. Aksine devr itmeġe çoḳ ḳalmış idi āsiyāb

2. **āsiyābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **6**
Su değirmeni. II Felek,dünya.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

āsiyāb-ı ʿālemün:
1. **āsiyāb-ı ʿālemün:**-*ün*
Gazel 180
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünya değirmeni.
3. Olma ey ṭabʿ-ı ḥarīs enbān-güşā-yı ıżṭırāb
4. Kār u bārı āsiyāb-ı ʿālemün nevbetledür

āsiyāb-ı çerḫ-i gerdānun:
1. **āsiyāb-ı çerḫ-i gerdānun:**-*un*
Tarih 103
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Dönen feleğin değirmeni.
39. Görüp encām-ı devrin āsiyāb-ı çerḫ-i gerdānun
40. İder bu mezraʿ-ı fānīde zād-ı āḫiret peydā

āsiyāb-ı felek:
1. **āsiyāb-ı felek:**
Gazel 713
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Felek değirmeni.
3. Tā vaḳti gelmeyince umūr eylemez ẓuhūr
4. Devr eyler āsiyāb-ı felek nevbet üstine

āsiyāb-ı nā-şāyest:
1. **āsiyāb-ı nā-şāyest:**
Gazel 368
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Liyakatsız felek.
3. Dūda hem-rāh olmış āsiyāb-ı nā-şāyest içün
4. Bu ribāt-ı ʿāriyetde pāy-pest olmaḳ ġalaṭ

āşiyān:
1. **āşiyānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 127
Mısra: **61**
Yuva, kuş yuvası.
61. Āşiyānında daḫı ḫᵛāb-ı ferāgat göremez
62. Ḳāfda nām-ı hümāyūnın işitse ʿanḳā

2. **āşiyānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 130
Mısra: **3**
Yuva, kuş yuvası.
3. Gülşende ʿandelīb unudur āşiyānını
4. Ḫāṭırda kūy-ı yār hevā-yı vaṭan mı ḳor

3. **āşiyānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 286
Mısra: **1**
Yuva, kuş yuvası.
1. Terk itmiş āşiyānını murġ-ı ḥużūrumuz
2. ʿAnḳā vü sīmyāya siyümdür sürūrümüz

4. **āşiyānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 639
Mısra: **10**
Yuva, kuş yuvası.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāh olınca uçar murġ āşiyānlardan

5. **āşiyānların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 649
Mısra: **6**
Yuva, kuş yuvası.
5. Bāzū-yı şāḫa bād-ı ḫazānuñ sarāyını
6. Bülbüllerüñ felāhān ider āşiyānların

āşiyān eyler:
1. **āşiyān eyler:**-*r*
Gazel 9
Mısra: **11**

Kelime Tipi: -
Mesken tutmak, yuva yapmak.
11. Āşiyān eyler ise evc-i icābetde n᾽ola
12. Lāne-i lebden uçan murġ-ı hevā-gīr-i duʿā

āşiyān idinür:
1. **āşiyān idinür:**-*ür*
Gazel 223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yuva edinmek.
1. Ġamuñ senüñ dil-i ḫūn-geşteni mekān idinür
2. Hümā-yı devleti gör ḳande āşiyān idinür

āşiyān itmek:
1. **āşiyān itmek:**-*mek*
Gazel 752
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yuva yapmak.
3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

āşiyān oldı:
1. **āşiyān oldı:**-*dı*
Gazel 540
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yuva, mesken olmak.
11. Öyle bir ʿanḳā-yı ʿālī-şāna oldı āşiyān
12. Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Arż-ı Rūm

āşiyāne:
1. **āşiyānemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 432
Mısra: **1**
Yuva, kuş yuvası.
1. Olurdı dīdeleri rūşen āşiyānemüzüñ
2. Olaydı ger eşeri āh-ı ʿāşıḳānemüzüñ

2. **āşiyānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 436
Mısra: **6**
Yuva, kuş yuvası.
5. Olsun hilāl o bülbüle żevk-i bahār kim
6. Gülşenle farḳın añlamaya āşiyānenüñ

3. **āşīyānesin:**-*si, -n*
Gazel 615
Mısra: **2**
Yuva, kuş yuvası.
1. Dest-i sitemle yıkma dilüñ tīre-ḫānesin
2. Dağıtma şāhbāz-ı ġamun āşīyānesin

4. **āşiyānemüz:**-*müz*
Gazel 711
Mısra: **6**
Yuva, kuş yuvası.
5. Hezārvar olalum zaḫm-ḫᵛār-ı ḫār-ı cefā
6. Nihāl-i gülde eger āşiyānemüz var ise

5. **āşiyānede:**-*de*
Gazel 797
Mısra: **8**
Yuva, kuş yuvası.
7. Ġam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā eşer
8. Murġān bāl-rīḫtedür āşiyānede

6. **āşiyānemi:**-*m, -i*
Gazel 846
Mısra: **2**
Yuva, kuş yuvası.
1. Bārūt-ı rū-siyāh yaḳup yıḳdı ḫānemi
2. Döndürdi çerḫ ḫāṭıruma āşiyānemi

7. **āşiyānemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 859
Mısra: **2**
Yuva, kuş yuvası.
1. Tefaḫḫuş itmege taʿyīn-i āb u dānemüzi
2. Diyār-ı ġaybda terk itdük āşiyānemüzi

āşiyān-gīr-i fenā:
1. **āşiyān-gīr-i fenā:**
Tarih 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yokluk ülkesinde yuva tutan.
1. Muṣṭafā Aġā ser-i bevvāb-ı ẕāt-ı muḥterem
2. Olıcaḳ şehr-i Ḥaleb᾽de āşiyān-gīr-i fenā

āşiyān-gīr-i şāhsār-ı duʿā:
1. **āşiyān-gīr-i şāhsār-ı duʿā:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dua koruluğunda yuva tutan, yuvalanan.
7. Olıcaḳ hāme-i hezār-nümā
8. Āşiyān-gīr-i şāhsār-ı duʿā

āşiyān-ı ʿāleme:
1. **āşiyān-ı ʿāleme:**-*e*
Gazel 296
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kainat yuvası.
9. Murġ-ı ḳudsüz iktisāb-ı ḳuvvet-i pervāz içün
10. Āşiyān-ı ʿāleme bī-bāl ü bī-per gelmişüz

āşiyān-ı āteşīn:
1. **āşiyān-ı āteşīn:**
Tarih 141
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ateşten yuva.
13. Birbirinden tāzeter biri birinden hūbter
14. Nābīyā naḫl-ı tecellī āşiyān-ı āteşīn

āşiyān-ı būm it:
1. **āşiyān-ı būm it:**
Gazel 429
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Baykuş yuvası yapmak.
5. Yā Rab sarāy-ı devletin it āşiyān-ı būm
6. Ehl-i dilüñ derūnını vīrān idenlerüñ

āşiyān-ı devlete:
1. **āşiyān-ı devlete:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mevki ve zenginlik yuvası II Mutluluk yuvası.
11. Kondı bir ʿanḳā misāli āşiyān-ı devlete
12. Şevḳden deryāya taḥrīk eyledi bāl ü peri

āşiyān-i ezelīsin:
1. **āşiyān-i ezelīsin:**-*si, -n*
Tarih 127
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Ezelden beri var olan yuva.
119. Girdi ġayretle yine cīb-i dil-ārāsına mühr
120. Āşiyān-i ezelīsin yine buldı ʿanḳā

aşiyān-i gerd-i dehān u gūş:
1. **aşiyān-i gerd-i dehān u gūş:**
Gazel 743
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kulakla ağzın toz topraktan yuvası.
11. Aşiyān-i gerd-i dehān u gūş olurdı zūdter
12. Ṭāʿir-i eşʿār-ı nā-puḫte girān-bāl olmasa

āşiyān-ı mevlānā:
1. **āşiyān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hüma Kuşu olan Mevlana hazretlerinin yuvası, makamı.
11. Anuñ maḳāmına olmaz resā ṭuyūr-ı ḫred
12. Kenār-ı ᾽arşdadur āşiyān-ı Mevlānā

ʿaşḳ:
1. ʿ**aşḳına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **57**
Aşk, sevgi, muhabbet.
57. Anuñ olındı ʿaşḳına bünyād
58. Raḥmet-ābād-ı ʿālem-i īcād

2. ʿ**aşḳ:**
Kaside 28
Mısra: **15**
Aşk, sevgi, muhabbet.
15. ʿAceb ki sālim iken ʿaşḳ harf-i ᾽illetden
16. Hevā-yı ʿillet-i ᾽āşıḳ anuñla müşeddeddür

3. ʿ**aşḳa:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **23**
Aşk, sevgi, muhabbet.
23. Ḫulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

4. ʿ**aşḳ:**
Gazel 143
Mısra: **1**
Aşk, sevgi, muhabbet.
1. ʿUşşāḳuñ ider ʿaşḳ likāsını müteġayyir
2. Mestānuñ ider bāde edāsın müteġayyir

5. ʿ**aşḳ:**
Gazel 187
Mısra: **13**
Aşk, sevgi, muhabbet.
13. ʿAşḳ iklīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

6. ʿ**aşḳ:**
Gazel 218
Mısra: **3**
Aşk, sevgi, muhabbet.
3. Geleli ʿaşḳ gitdi dil şimdi
4. Dergeh-i yārda mülāzımdur

7. ʿ**aşka:**-*a*
Gazel 282
Mısra: **9**
Aşk, sevgi, muhabbet.
9. ʿAşka istiġna yakışmazken ʿaceb hāletdeyüz
10. Varmaġa kūyına ʿār eyler dil-i āvāremüz

8. ʿ**aşḳda:**-*da*
Gazel 288
Mısra: **11**
Aşk, sevgi, muhabbet.
11. Ferāġ-ı ḥavṣalayuz ʿaşḳda ṣafāmuz var
12. Raḳīb ile hele yoḳ bed-maʿāşlıḳlarumuz

9. ʿ**aşḳa:**-*a*
Gazel 348
Mısra: **3**
Aşk, sevgi, muhabbet.
3. Dil-i bī- ʿaşḳı ʿaşḳa farḳı yoḳdur itmenüñ teşvīk
4. Firūzına ḥavāle itmeden engüşte bī-āteş

10. ʿ**aşḳa:**-*a*
Gazel 349
Mısra: **9**
Aşk, sevgi, muhabbet.
9. Nābī hele uṣlanmış olup ʿaşḳa giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

11. ʿ**aşḳ:**
Gazel 410
Mısra: **5**
Aşk, sevgi, muhabbet.
5. ʿĀşıḳuñ ʿaşḳ ile aḥvālini bilmezsen eger
6. Pīş-i āteşde olan ḥālini gör bārutuñ

12. ʿ**aşḳdan:**-*dan*
Gazel 470
Mısra: **2**
Aşk, sevgi, muhabbet.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫᵛāhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

13. ʿ**aşḳda:**-*da*
Gazel 527
Mısra: **7**
Aşk, sevgi, muhabbet.
7. Müjde-i teşrīfin aldum ʿaşḳda derd ü ġamun
8. Şevḳ ile ārāyiş-i kāşāne-i cān eyledüm

14. ʿ**aşḳ:**
Gazel 536
Mısra: **7**
Aşk, sevgi, muhabbet.
7. ʿAşḳ ile meydāna bī-pervā girer miydim eger
8. Ḫalḳa-i dāġ-ı melāmetden zirih-pūş olmasam

15. ʿ**aşḳ:**
Gazel 662
Mısra: **1**
Aşk, sevgi, muhabbet.
1. ʿAşḳ ḫoşdur ġam-ı çerḫe hedef olmaḳdan ise
2. Eşk dürr olması yegdür ḫazef olmaḳdan ise

16. ʿ**aşḳ:**
Gazel 680
Mısra: **1**
Aşk, sevgi, muhabbet.
1. Ey ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Ḫātemdeki yāḳūta döner sende ḳalursa

17. ʿ**aşḳdur:**-*dur*
Gazel 717
Mısra: **11**
Aşk, sevgi, muhabbet.
11. Defʿ-i sermā-yı tekāsülde müʾeṯṯir ʿaşḳdur
12. Beñzemez berş-i raḥīkī meṯr-i ʿuşşāḳīlere

18. ʿ**aşḳ:**
Gazel 835
Mısra: **1**
Aşk, sevgi, muhabbet.
1. ʿAşḳ ġaret-zede-i ṣabr ü sükūn itdi beni
2. Ṣabr peymāne-i leb-ber-leb-i ḫūn itdi beni

ʿaşk ehline:
1. ʿ**aşk ehline:**-*n, -e*
Gazel 49
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Aşıklar.
15. Bir āhen iken şöhreti ġālib zer ü sīme
16. ʿAşk ehline yār olmaġ ile tīşe-i Ferhād

ʿaşk ola:
1. ʿ**aşk ola:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçki meclislerinde söylenen iyi dilek sözü.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

ʿaşḳ olsun:
1. ʿ**aşḳ olsun:**
Gazel 628
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşa gitmeyen davranış için sitem bildiren bir deyiş II "Aferin, helâl olsun" anlamında bir davranışın, bir tutumun çok beğenildiğini bildiren söz.
1. Ḥüsn-i tākat-güdāza ʿaşḳ olsun
2. ʿĀşık-ı pāk-bāza ʿaşḳ olsun

2. ʿ**aşḳ olsun:**
Gazel 628
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Aferin, helâl olsun" anlamında bir davranışın, bir tutumun çok beğenildiğini bildiren söz.
1. Ḥüsn-i tākat-güdāza ʿaşḳ olsun
2. ʿĀşık-ı pāk-bāza ʿaşḳ olsun

3. ʿ**aşḳ olsun:**
Gazel 628
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Aferin, helâl olsun" anlamında bir davranışın, bir tutumun çok beğenildiğini bildiren söz.
3. Leẕẕet-i nāza gerçi söz yoḳdur
4. Līk ẕevḳ-i niyāza ʿaşḳ olsun

4. ʿ**aşḳ olsun:**
Gazel 628
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Aferin, helâl olsun" anlamında bir davranışın, bir tutumun çok beğenildiğini bildiren söz.
5. Murġ-ı cānı per açmadan ide ṣayd
6. Öyle bir şāhbāza ʿaşḳ olsun

5. ʿ**aşḳ olsun:**
Gazel 628
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşa gitmeyen davranış için sitem bildiren bir deyiş II "Aferin, helâl olsun" anlamında bir davranışın, bir tutumun çok beğenildiğini bildiren söz.
7. İde ṣad cānı bir girişmede ṣayd
8. Gamze-i siḥr-sāza ʿaşḳ olsun

6. ʿ**aşḳ olsun:**
Gazel 628
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Aferin, helâl olsun" anlamında bir davranışın, bir tutumun çok beğenildiğini bildiren söz.
9. Nükte fehm-i kelām-ı ehl-i suḫan
10. Ṣāḥib-i imtiyāza ʿaşḳ olsun

7. ʿ**aşḳ olsun:**
Gazel 628
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşa gitmeyen davranış için sitem bildiren bir deyiş II "Aferin, helâl olsun" anlamında bir davranışın, bir tutumun çok beğenildiğini bildiren söz.
11. Gerçi bu ḥüsne yoḳ sözüm Nābī
12. Ḥüsn-i ṭākaṭ-güdāza ʿaşḳ olsun

ʿaşḳ u maḥabbet:
1. ʿ**aşḳ u maḥabbet:**
Gazel 299
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Aşk ve sevgi.
13. Maʿmūrluḳ ümīdini terk eyle Nābiyā
14. Olmaz cihan ʿaşḳ u maḥabbet ḫarābsuz

ʿaşḳa düşdüñ:
1. ʿ**aşḳa düşdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 350
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Âşık olmak.
1. ʿAşḳa düşdüñ baña dirken ġam u miḥnet ne imiş
2. Sen de gör çāşnī-i cām-ı maḥabbet ne imiş

ʿaşḳa düşen:
1. ʿ**aşḳa düşen:**-*en*
Gazel 715
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Âşık olmak, sevdalanmak.
7. Ne bu iḳdāmı o ṭāġlar delisi Ferhādʾuñ
8. ʿAczdür ʿaşḳa düşen ḳuvvet-i bāzū degül a

āşkāra çek:
1. **āşkāra çek:**
Gazel 453
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, gizlenmeden yapmak.
9. Tā key nühüfte nūş idesün cām-ı ʿişreti
10. Rind ol mey-i maḥabbeti gel āşkāra çek

āşkāre:
1. **āşkāre:**
Gazel 831
Mısra: **12**
Saklamaya gizlemeye gerek görmeden, belli ederek, açık olarak, açıkça.
11. Nühüftedür yine āyīne-i vücūd içre
12. Mis̲āl-i ʿaks görünsek de āşkāre gibi

ʿasker:
1. ʿ**askerin:**-*in*
Tarih 1
Mısra: **12**
Resmi kıyafetli silahlı topluluk.
11. Göçdiler dār-ı bedenden didi Nābī tārīḫ
12. ʿAskerin çekdi diyār-ı ʿademe kondı Ḥasan

ʿaskerī:
1. ʿ**askerī:**
Gazel 496
Mısra: **15**
Asker sınıfından olan.
15. ʿAskerī gibi reʾāyādan olurlar mümtāz
16. Nām-ı sulṭān ile naḳş olsa cebīn-i dirhem

ʾasker-i manṣūr:
1. ʾ**asker-i manṣūr:**
Kaside 7
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Muzaffer ordu.
27. Olup nümūne-i pervānegān-ı güm-şüde şemʿ
28. Nücūm-ı bī-mehe dönmişdi ʾasker-i manṣūr

ʿaşḳ-ı cān-sūz:
1. ʿ**aşḳ-ı cān-sūz:**
Gazel 449
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Can yakan aşk.
1. ʿAşḳ-ı cān-sūz benüm ḥüsn-i cihān-tāb senüñ
2. Gülḫanum şuʿle benüm gülşen-i şād-āb senüñ

ʿaşḳ-ı girān-renc:
1. ʿ**aşḳ-ı girān-renc:**
Gazel 849
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sıkıntısı ağır aşk.
1. Ne olur bār-ı belā ʿaşḳ-ı girān-renc gibi
2. Ne şifā-baḫş-ı tabīʿat bulunur genc gibi

ʿaşḳına:
1. ʿ**aşḳına:**
Kıt'a 91
Mısra: **1**
...in sevgisi için II ... uğruna, yoluna, hürmetine.
1. Gerdūn döner mis̲āl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ḫāk çāk virür rāh ʿaşḳına

2. ʿ**aşḳına:**
Kıt'a 91
Mısra: **2**
...in sevgisi için II ... uğruna, yoluna, hürmetine.
1. Gerdūn döner mis̲āl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ḫāk çāk virür rāh ʿaşḳına

3. ʿ**aşḳına:**
Gazel 762
Mısra: **1**
...in sevgisi için II ... uğruna, yoluna, hürmetine.
1. Fānūs-ı çerḫ gerdiş ider māh ʿaşḳına
2. Ṣad çāk ider zemīn yaḳasın rāh ʿaşḳına

4. ʿ**aşḳına:**
Gazel 762
Mısra: **6**
...in sevgisi için II ... uğruna, yoluna, hürmetine.
5. Tāʿyīn-i ḥikmet-i ezelīden degül ḫabīr
6. Tażyīʿ ider ḥayātını dil-ḫᵛāh ʿaşḳına

5. ʿ**aşḳına:**
Gazel 762
Mısra: **8**
...in sevgisi için II ... uğruna, yoluna, hürmetine.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

6. ʿ**aşḳına:**
Gazel 762
Mısra: **10**
...in sevgisi için II ... uğruna, yoluna, hürmetine.
9. Teʾs̲īr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

ʿaşḳ-nāme-i ʿuşşāḳ:
1. ʿ**aşḳ-nāme-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 544
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşıkların aşk mektubu.
9. Ḫaṭ-ı siyāhı yazup ʿaşḳ -nāme-i ʿuşşāḳ
10. Virildi ʿāşıḳ-ı āvāreye icāzet-i ḥüsn

aṣl:
1. **aṣluñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **192**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe..
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

2. **aṣlına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **132**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.
131. Cūy ile berg-i gül giderse ne ġam
132. Olınur aṣlına girīḫte żamm

3. **aṣlın:**-*ı, -n*
Tarih 18
Mısra: **11**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.

11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın su᾽āl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭ῾-ı nizā῾ itdi

4. **aṣlı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **6**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.
5. ῾İbāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ῾ālemde
6. Ne deñlü var ise terkīb aṣlı müfreddür

5. **aṣldan:**-*dan*
Gazel 28
Mısra: **5**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. H̱āke baḳ dīde-i ῾ibretle sebūyı seyr it

6. **aṣldan:**-*dan*
Gazel 30
Mısra: **9**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.
9. Ümmīd-i nevāl aṣldan it fer῾den itme
10. Āteş var iken eyleme ẖākistere minnet

7. **aṣlları:**-*lar, -ı*
Kıt'a 41
Mısra: **4**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.
3. Esẖiyānuñ ider eks̱er keremin bāde füzūn
4. Ki mey ile keremüñ aṣlları vāḥiddür

8. **aṣla:**-*a*
Gazel 115
Mısra: **1**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.
1. H̱ubān-ı cemāl aṣla mezāhir degül midür
2. Ās̱ār-ı aṣl fer῾de ẓāhir degül midür

9. **aṣlı:**-*ı*
Gazel 427
Mısra: **6**
Soy.
5. Ṣābūn-ı pend itmez es̱er hubs̱-ı ṭab῾ına
6. Aslı denī cibilleti murdar olanlaruñ

10. **aṣlı:**-*ı*
Gazel 442
Mısra: **13**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.
13. Eyler tefevvuḳ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ḳadar yansa revġanuñ

11. **aṣlını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 643
Mısra: **8**
Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.
7. Yine insānuñ olur himmetine peyveste
8. Āteşüñ ṣorsañ eger aṣlını gülẖan gülẖan

aṣl u fer῾ün:
1. **aṣl u fer῾ün:**-*ün*
Gazel 63
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bir işin aslı esası, tüm ayrıntıları.
13. Aṣl u fer῾ün ider esrārını Nābī iş῾ār
14. Mezra῾-ı kevnde bir berg ü nevādur ki gider

aṣlā:
1. **aṣlā:**
Tarih 19
Mısra: **19**
Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen.
19. Aṣlā ḳırāl-ı bed-fi῾al ol mest-i ṣahbā-yı żalāl
20. Olmadı ber-pāy-ı cidāl Sulṭān-ı Rüstem-zūr ile

2. **aṣlā:**
Tarih 19
Mısra: **21**
Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen.
21. Ḫavf-ı serin şemşīr ile aṣlā serin göstermeyüp
22. Genc-i ẖafādan çıkmadı ceng itmedi tābūr ile

3. **aṣlā:**
Kaside 19
Mısra: **32**
Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen.
31. Ḥaḳ mu῾ammer ide ẕāt-ı pākin
32. Çekmeye renc ü küdūret aṣlā

4. **aṣlā:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen.
7. Ḥarf-ı teslīm-i rıżādur meşreb-i mestān-ı ῾aşḳ
8. İtmez aṣlā lā-müsellimden leb-i peymāne baẖs̱

5. **aṣlā:**
Gazel 382
Mısra: **4**
Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen.
3. Bī-māye müşteriyüz o kālā-yı kāma kim
4. Bāzār-ı kā᾽inātda aṣlā behāsı yoḳ

6. **aṣlā:**
Gazel 769
Mısra: **6**
Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen.
5. Yanup yakılmadan leb-teşneligden āh-ı ḥasretden
6. Şeb-i hicrānım aṣlā farḳı yoḳ rūz-ı ḳıyāmetle

aṣl-ı esās-ı ẖāne-i dīndür:
1. **aṣl-ı esās-ı ẖāne-i dīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Din binasının temelinin özü.
1. Aṣl-ı esās-ı ẖāne-i dīndür çehār-yār
2. Erkān-ı ḳaṣr-ı dīn-i mübīndür çehār-yār

aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn:
1. **aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn:**
Kaside 2
Mısra: **195**
Kelime Tipi: -
İki dünya hayatının aslı, özü.
195. Çün senüñ ẕātuñ ola aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn
196. Ehl-i dāreyn ne bilsün seni ey aṣl-ı mevād

aṣl-ı ḥüsnden:
1. **aṣl-ı ḥüsnden:**-*den*
Tarih 116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin aslı, kökü.
1. Ḥasan Beg ḥāṣıl-ı ῾ömr-i ῾azīz-i āṣaf-ı a῾ẓam
2. Ki aṣl-ı ḥüsnden ābāsı gibi ismi müştāḳdur

aṣl-ı iḥsān-ı ni῾am:
1. **aṣl-ı iḥsān-ı ni῾am:**
Kaside 2
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Nimetlerin verilmesine asıl vesile.
55. Nūr-ı pīşānī-i Ādem güher-i kān-ı kerem
56. Aṣl-ı iḥsān-ı ni῾am ῾ārife baẖş-ı emcād

aṣl-ı kemān-gīrini:
1. **aṣl-ı kemān-gīrini:**
Gazel 363
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Usta ok atıcısının kuralı.
9. ῾Aḳluñ var ise aṣl-ı kemān-gīrini fehm it
10. Ne nāvekine eyle ne peykāna ta῾arruż

aṣl-ı kerem:
1. **aṣl-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin kökü, ağacı.
153. Ẕātıdur maḥż-ı kerem memleket-i İslāma
154. Cümle andan müteferri῾dür odur aṣl-ı kerem

aṣl-ı kerīminüñ:
1. **aṣl-ı kerīminüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 613
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İnsanın asil aslı (İsra Suresi "Âdemoğlunu kerem sahibi (şerefli) kıldık" olan 70. ayetine atfen).
13. İcrā iderdi ḥükmüni aṣl-ı kerīminüñ
14. Nābī bileydi herkes eger ādem olduġın

aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan:
1. **aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan:**-*dan*
Tarih 57
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüce şan sahibi nesil.
11. Çün iki aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan buldı vücūd
12. Nābīyā oldı iki tārīḫe ḫāme cāme-i dūz

aṣl-ı maḳṣūd:
1. **aṣl-ı maḳṣūd:**
Kaside 1
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Maksadın aslı, asıl gaye.
93. Cihāndan aṣl-ı maḳṣūd enbiyā vü evliyādur hep
94. Velīkin oldılar envāʿ-ı uḫrā biʾt-tebaʿ peydā

aṣl-ı mevād:
1. **aṣl-ı mevād:**
Kaside 2
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
Varlıkların aslı, kökeni, başlangıcı.
195. Çün senüñ ẕātuñ ola aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn
196. Ehl-i dāreyn ne bilsün seni ey aṣl-ı mevād

2. **aṣl-ı mevād:**
Kaside 14
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Varlıkların aslı, kökeni, başlangıcı.
25. Budur bu tehniye-i dil-fürūze bāʿis̱-i şevḳ
26. Budur bu ġulġule-i inbisāṭa aṣl-ı mevād

aṣl-ı murād:
1. **aṣl-ı murād:**
Kaside 2
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
(Kainatın yaratılmasının) Asıl gayesi.
201. Hep senüñ āb-ı ruḥuñ ḥürmetine gelmişdür
202. Bu cihan ḫalḳı velī sensin olan aṣl-ı murād

aṣl-ı taḫmīr-i ṭıynet-i eşbāḥ:
1. **aṣl-ı taḫmīr-i ṭıynet-i eşbāḥ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Vücutların mizacının özü, mayası.
105. Aṣl-ı taḫmīr-i ṭıynet-i eşbāḥ
106. Nūr-ı ebdān-ı ḫulāṣa-i ervāḥ

aṣl-ı tevaḳḳuf:
1. **aṣl-ı tevaḳḳuf:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Durmasının, duraklamasının asıl sebebi.
89. ʿĀciz olup ʿāḳibet indi yire
90. Tā ki nedür aṣl-ı tevaḳḳuf göre

aṣlına baḳılsa:
1. **aṣlına baḳılsa:**
Gazel 727
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Deyim**
Doğruyu, gerçeği ararsan anlamında kullanılan bir deyim.
25. Yanup yaḳılmayan olmaz sezā-yı bezm-i ḳabūl
26. Baḳılsa aṣlına Nābī muṣībdür lūle

āsmān:
1. **āsmāndan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **12**
Gök, sema.
11. Dāmeninden yire peyveste ṭınāb
12. Āsmāndan atılan ḫāke şihāb

2. **āsmān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **168**
Gök, sema.
167. Dāʾimā luṭf-ı Ḥaḳ zahīridür
168. Āsmān pāye-i serīridür

3. **āsmāndan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **186**
Gök, sema.
185. Gelür ol demde ḫaṣma kʾide nigāh
186. Āsmāndan ʿAleyhe ʿavniʾllāh

4. **āsmān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **221**
Gök, sema.
221. Āsmān ḳāmetin dü-tā eyler
222. Rifʿat-i cāhına duʿā eyler

5. **āsmān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **276**
Gök, sema.
275. Anda ʿālī-cenāblar bulunur
276. Āsmān gibi bāblar bulunur

6. **āsmāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **22**
Gök, sema.
21. Ṭaḳlar tāk-ı çerḫe pā-beste
22. Ḳaṣrlar āsmāna peyveste

7. **āsmān:**
Kaside 10
Mısra: **34**
Gök, sema.
33. Sütūde-fażl ü hüner-pīşe Muṣṭafa Pāşā
34. Ki evc-i rütbesine eyler āsmān iḳrār

8. **āsmān:**
Tarih 30
Mısra: **31**
Gök, sema.
31. Tāc-ı zerrīnin iderdi āsmān endāḫte
32. Sebʿa-i seyyāresin eylerse gül-mīḫ-i deri

9. **asmānda:**-*da*
Tarih 56
Mısra: **12**
Gök, sema.
11. Ol vezīr-i ʿālem-ārā kim ḳażā taʿẓīm içün
12. Asmānda kevkeb-i baḫtına eyler iḥtirām

10. **āsmānda:**-*da*
Tarih 146
Mısra: **3**
Gök, sema.
3. Rūhāniyān bu ʿazmüñ hep āsmānda
4. Nābī tārīḫini didiler tūġuñ ola müʾeyyed

11. **āsmān:**
Gazel 405
Mısra: **6**
Gök, sema.
5. Gösterür kāse-i mihr ü mehi zīr ü bālā
6. Āsmān çenber-i bāzīçesidür devrānuñ

12. **āsmāna:**-*a*
Gazel 428
Mısra: **1**
Gök, sema.
1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

13. **āsmān:**
Gazel 531
Mısra: **10**
Gök, sema.
9. Başı ʿarşa irerse de felegüñ
10. Āstānını āsmān bilmem

14. **āsmāna:**-*a*
Gazel 638
Mısra: **9**
Gök, sema.
9. Zemīne raḥmet ise āsmāna rifʿatdür
10. Zemīnün olduġı ḫᵛāhişger āsmānlardan

15. **āsmānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 638
Mısra: **10**
Gök, sema.
9. Zemīne raḥmet ise āsmāna rifʿatdür
10. Zemīnün olduġı ḫᵛāhişger āsmānlardan

16. **āsmān:**
Gazel 834
Mısra: **13**
Gök, sema.
13. Āsmān başumuza dönmez idi ey Nābī
14. Çekmeġe tāb ü tüvān bulsa eger bārumuzı

āsmānāsā:
1. **āsmānāsā:**
Gazel 540

Mısra: **2**
Gökyüzü gibi.
1. Çıḳdı çerḫe rütbe-i rifʿat-meāb-ı Arż-ı Rūm
2. Oldı ʿālī āsmānāsā cenāb-ı Arż-ı Rūm

āsmān-ı ʿaḳl u şuʿūr:
1. **āsmān-ı ʿaḳl u şuʿūr:**
Kaside 7
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Zeka ve şuur seması.
69. Ḫudāygān-ı muʿaẓẓam şehenşeh-i ʿālem
70. Muḥīṭ-i cūd u kerem āsmān-ı ʿaḳl u şuʿūr

āsmān-ı hüneri:
1. **āsmān-ı hüneri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Hünerin, bilgeliğin seması.
25. Eyledi mezraʿa-i ʿālemi sīr-āb-ı güher
26. Āsmān-ı hüneri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

āsmān-ı iḳbālüñ:
1. **āsmān-ı iḳbālüñ:**-*üñ*
Tarih 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Talih seması, mutluluk göğü.
7. Şuʿā-ı mihridür ol āsmān-ı iḳbālüñ
8. Miyān-ı saḳfda āvīze olduğı peydā

āsmān-ı mihr-rikāb:
1. **āsmān-ı mihr-rikāb:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Güneşin makamı olan gök katı.
55. Vezīr-ı ʿöẕr-pezīr āṣaf-ı memālik-gīr
56. Meh-i sipihr-mesīr āsmān-ı mihr-rikāb

asmān-ı naḫl-i gülde:
1. **asmān-ı naḫl-i gülde:**-*de*
Gazel 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gül fidanı seması.
5. İtmeġe aḥkāmın istiḫrāç devr-i ʿişretün
6. Asmān-ı naḫl-i gülde jāledür kevkeb baña

āsmān-ḳadr:
1. **āsmān-ḳadr:**
Tarih 92
Mısra: **43**
Değer ve kıymeti göğe çıkan.
43. Āsmān-ḳadr ü felek-pāye ʿAlī Pāşā kim
44. Rütbe-i cāhını taḥrīr idemez istīfā

āsmān-kevkeb:
1. **āsmān-kevkeb:**
Tarih 16
Mısra: **15**
Gökteki yıldız (Yüce şahsiyet bağlamında).
15. Ne Pāşā āṣaf-ı pākīze-meşreb āsmān-kevkeb
16. Vezīr-i ʿadl-maṭlab ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı bī-hemtā

āsmān-peymā:
1. **āsmān-peymā:**
Tarih 16
Mısra: **10**
Arşa çıkan, göğe yükselen.
9. Zamāne muġtenem müstaġraḳ-ı elṭāf-ı Ḥaḳ ʿālem
10. Cihān ser-cümle ḫurrem şükr-i Bārī āsmān-peymā

āşnā:
1. **āşnā:**
Gazel 485
Mısra: **4**
Tanıyan, yabancı olmayan.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

āşnā olmasa:
1. **āşnā olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 777
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tanıdık olmak.
7. Siteminden gilemend olmaz idüm neyleyüm āh
8. Āşnā olmasa her gördügi bigāne ile

āsr:
1. **āsrumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Devr, zaman, çağ.
3. İdüp āsrumuzı bir yed-i nerme teslīm
4. Bizi ḳurtar kerem it daġdaġa-i Yaḥyāʾdan

ʿaṣr:
1. ʿ**aṣrı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **158**
Devr, zaman, çağ.
157. Ol ki devri zamān-ı emn ü emān
158. ʿAṣrı faṣl-ı bahārdan nīsān

2. ʿ**aṣrında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **209**
Devr, zaman, çağ.
209. Oldı ʿaṣrında resm-i ġam ber-bād
210. Oldı kem-yāb ḫāṭır-ı nā-şād

3. ʿ**aṣrınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **462**
Devr, zaman, çağ.
461. Naẓarı pāk ü himmeti ʿālī
462. ʿAṣrınuñ derd ü ġussa pā-māli

4. ʿ**aṣrı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **473**
Devr, zaman, çağ.
473. Cins-ı ʿirfāna ʿaṣrı vaḳt-i revāc
474. Derd-i ḥırmāna nuṭḳ-ı pāki ʿilāc

5. ʿ**aṣr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **284**
Devr, zaman, çağ.
283. ʿĀleme dāġ-ı reşkdür süḫanuñ
284. Yoḳ nazīrün bu ʿaṣr içinde senüñ

6. ʿ**aṣra:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **34**
Devr, zaman, çağ.
33. Didiler müjdeler olsun saña ey rāst-naẓar
34. Ki seni istedügüñ ʿaṣra yitürdi taḳdīr

7. ʿ**aṣrunda:**-*u, -n, -da*
Kaside 8
Mısra: **75**
Yiğitlerin şahının kölesi (Hz. Ali'ye bağlılık bağlamında).
75. ʿİlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ʿaṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduğı şāl-i Keşmīr

8. ʿ**aṣrıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 9
Mısra: **106**
Devr, zaman, çağ.
105. Naẓar-ı taḳviye-fermā-yı maʿārif ṭalebān
106. ʿAṣrıdur māye-i āsāyiş-i erbāb-ı hüner

9. ʿ**aṣrda:**-*da*
Kıt'a 39
Mısra: **1**
Devr, zaman, çağ.
1. ʿAṣrda zındīḳ-sīmā şeyḫler
2. Müstecābüʾd-daʿvelikle lāf atar

10. ʿ**aṣrun:**-*un*
Tarih 75
Mısra: **4**
Devr, zaman, çağ.
3. Eylemek ṣaḥn-ı ʿālemi teşrīf
4. Yümn ile ʿaṣrun ittiṣāfıdur

11. ʿ**aṣrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 77
Mısra: **44**
Devr, zaman, çağ.
43. Saʿyiyle oldı ʿālī-nāmūsı dīn ü devlet
44. ʿAṣrında buldı rāḥat hüccāc-ı beyt-i Yezdān

12. ʿ**aṣrına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 94
Mısra: **9**
Devr, zaman, çağ.
9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

13. ʿ**aṣrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 94

Mısra: **25**
Devr, zaman, çağ.
25. Delīl-i ḫayr ü saʿādet budur ki ʿaṣrında
26. Tamām geldi bu sālün ḥisābına ḫurşīd

14. ʿ**aṣr:**
Tarih 120
Mısra: **4**
Devr, zaman, çağ.
3. Vāḥidüʾl-vaḳt o vezīr-i yek-tā
4. Ki vücūdiyle mübāhīdür ʿaṣr

15. ʿ**aṣrda:**-*da*
Tarih 142
Mısra: **10**
Devr, zaman, çağ.
9. Virür lisān-ı ḥāl ile ʿaṣr-ı Resūlʾden
10. Bu ʿaṣrda ġuzāta ḫaber sancaḳ-ı şerīf

16. ʿ**aṣrdan:**-*dan*
Gazel 206
Mısra: **1**
İkindi vakti.
1. Ḫum-ı şarābı ne var ʿaṣrdan ḳapatmasalar
2. Ḫumāriyān ḫum-ı meyveş şarāba batmasalar

17. ʿ**aṣrda:**-*da*
Gazel 559
Mısra: **5**
Devr, zaman, çağ.
5. ʿAṣrda olmaġ ile resm-i mürüvvet nā-yāb
6. Zaḫm-ı çeşm-i ṭamaʿın yummadadur merhemden

18. ʿ**aṣruñ:**-*uñ*
Gazel 575
Mısra: **10**
Devr, zaman, çağ II İkindi vakti.
9. Āsūdelik ümidin ider ẓıll-ı ʿaṣrdan
10. ʿAṣruñ devām-ı devletine iʿtimād iden

19. ʿ**aṣrda:**-*da*
Gazel 704
Mısra: **13**
Devr, zaman, çağ.
13. Darbüʾl-meṡelī irādına bu ʿaṣrda Nābī
14. Kimse olamaz S̱ābit Efendiʾye resīde

20. ʿ**aṣrda:**-*da*
Gazel 757
Mısra: **11**
Devr, zaman, çağ.
11. İtmez ẓuhūr ʿaṣrda bir kimseden kerem
12. Żımnında ḳaṣdi dāʿiye-i şöhret olmasa

21. ʿ**aṣruñ:**-*uñ*
Gazel 763
Mısra: **2**
Devr, zaman, çağ.
1. Ziyā yoḳ çerḫ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ eṡer ʿaṣruñ ḫuṣūṣında ʿumūmında

22. ʿ**aṣrda:**-*da*
Gazel 838
Mısra: **11**
Devr, zaman, çağ.
11. Bu ʿaṣrda adı mahrūsalarda gümrükdür
12. O ġāretün ki beyābānda reh-zenānuñ idi

ʿaṣr fürū-māyelerinden:
1. ʿ**aṣr fürū-māyelerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Gazel 401
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Dönemin mayası bozuk insanları.
17. Luṭf uman ʿaṣr fürū-māyelerinden Nābī
18. Sāye ümmīdin ider bāl ü perinden mekesüñ

ʿaṣr-ı bāḳīden:
1. ʿ**aṣr-ı bāḳīden:**-*den*
Tarih 96
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Baştan beri, zamanın başlangıcı.
9. Daḫı ʿaṣr-ı bāḳīden itmiş ezel
10. Meh-i salṭanat ḫānedānında cāy

ʿaṣrı idi:
1. ʿ**aṣrı idi:**-*ı , -i, -di*
Tarih 104
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
İkindi vakti.
79. Şaʿbān ayınuñ on yidisi Seyyīdüʾl-eyyām
80. Cumʿa güninün ʿaṣrı idi vaḳt-ı müveffā

ʿaṣr-ı kec-āyīn ü kec-āmūzda:
1. ʿ**aṣr-ı kec-āyīn ü kec-āmūzda:**-*da*
Gazel 381
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Çarpık öğreti ve adetlerin asrı.
13. Bu ʿaṣr-ı kec-āyīn ü kec-āmūzda
14. Nābī inkār teşebbüt ider iḳrār taḫallüf

ʿaṣr-ı pederindeki:
1. ʿ**aṣr-ı pederindeki:**-*i, -n, -de, -ki*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Babasının dönemi.
95. ʿAṣr-ı pederindeki silāḥdār
96. Olmışdı delīl-i luṭf-güftār

ʿaṣr-ı resūlʾden:
1. ʿ**aṣr-ı resūlʾden:**-*den*
Tarih 142
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamber dönemi.
9. Virür lisān-ı ḥāl ile ʿaṣr-ı Resūlʾden
10. Bu ʿaṣrda ġuzāta ḫaber sancaḳ-ı şerīf

ʿaṣr-ı şerīfi:
1. ʿ**aṣr-ı şerīfi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Mübarek devir, kutsal dönem.
29. Gelsün ol pādişehüñ ʿaṣr-ı şerīfi de görüñ
30. Bülbül-i köhne nice eyler imiş basṭ-ı ṣafīr

ʿaṣr-ı şerīfinde:
1. ʿ**aṣr-ı şerīfinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 104
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Mübarek devir, kutsal dönem.
99. Ḥamd itse sezādur buna şāhenşāh-ı ʿālem
100. Kim ʿaṣr-ı şerīfinde ẓuhūr itdi bu maʿnā

āstān:
1. **āstānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **171**
Eşik, dergah, kapı.
171. Āstānı penāh-ı maẓlūmān
172. Dergehi būsegāh-ı ehl-i cihān

2. **āstānuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 10
Mısra: **73**
Eşik, dergah, kapı.
73. Ḫudā-yı ʿazze ve cell āstānuñ itmiş iken
74. Niyāz ehline merciʿ ḥuṣūl-i kāma medār

3. **āstānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 55
Mısra: **13**
Eşik, dergah, kapı.
13. Ḳoydı ceddüʾl-enbiyānuñ āstānında eṡer
14. Bu müzeyyen ḳaṣr-ı rengīn-saḳfı ābād eyledi

4. **āstānuñda:**-*uñ, -da*
Tarih 56
Mısra: **14**
Eşik, dergah, kapı.
13. Ey vezīr-i kār- dān Allāh mübārek eyleye
14. Baḫt u tāliʿ āstānuñda müdām ola ġulām

5. **āstānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 531
Mısra: **10**
Eşik, dergah, kapı.
9. Başı ʿarşa irerse de felegüñ
10. Āstānını āsmān bilmem

āstāne:
1. **āstānede:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **98**
Eşik, dergah, kapı.

97. Bu dāʿī-i kemīne vü kem-ḳadr sābıḳa
98. İtmişken āstānede bisyār iḳāmeti

2. **āstānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 436
Mısra: **18**
Eşik, dergah, kapı.
17. Āsūdelik murād ise ʿālemde Nābiyā
18. Bak ṣadre añla rāḥatını āstānenüñ

āstāne-i şāha:

1. **āstāne-i şāha:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **273**
Kelime Tipi: -
Padişahın eşiği, kapısıı huzuru.
273. Varsaña āstāne-i şāha
274. Yüzüñi sürseñe o dergâha

āstān-ı ʿaşḳa:

1. **āstān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 536
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşkın eşiği, kapısı.
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāğ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

āstān-ı mevlānā:

1. **āstān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mevlana Celaleddin-i Rumi hazretlerinin dergahının eşiği.
1. Virür neşāṭ-ı müʾebbed mekān-ı Mevlānā
2. İder cebīni münīr āstān-ı Mevlānā

āstān-ı rifʿatine:

1. **āstān-ı rifʿatine:**-*i, -n, -e*
Tarih 82
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Yüksek sema II Yücelik seması.
87. Olamaz āstān-ı rifʿatine
88. Nerdübān ḥeft ṭārem-i mīnā

āstān-ı salṭanatdan:

1. **āstān-ı salṭanatdan:**-*dan*
Tarih 56
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saltanatın eşiği, başkent, İstanbul.
3. Āstān-ı salṭanatdan bir beşāret geldi kim
4. Eyledi nāsuñ derūnında meserret izdiḥam

āstānında zemīn-būsī-i resm-i aʿyād itmek:

1. **āstānında zemīn-būsī-i resm-i aʿyād itmek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Bayramların gereği olarak eşiğinin toprağını öpmek.
141. Ḳadrde nāzil olur Rūḥuʾl-emīn itmek içün
142. Āstānında zemīn-būsī-i resm-i aʿyād

āştī:

1. **āştī:**
Kaside 13
Mısra: **30**
Barış.
29. Pīç-i seyl-āb-ı ḫurūşānuñ arasında ḳażā
30. Āştī seddine virdi ne güzel istiḥkâm

āştī-ʿadū:

1. **āştī-ʿadūdur:**-*dur*
Gazel 789
Mısra: **10**
Barış düşmanı.
9. Nābī senüñle itdi ḳasem ṣulḥa çerḫ līk
10. Bir āştī-ʿadūdur inanma yemīnine

āstīn:

1. **āstīninden:**-*in, -den*
Gazel 563
Mısra: **10**
Yen, elbisenin kolu.
9. Hüner sālūsı cezb itmekdedür meyḫāneye yoḫsa
10. İder rindün taḳaddüm desti çeksen āstīninden

2. **āstīnümde:**-*üm, -de*
Gazel 739
Mısra: **6**
Yen, elbisenin kolu.
5. Gülüp açılmaġa ḫāṭırda yoḳdur ḫᵛāhişüm yoḫsa
6. Benüm neşv ü nemā ser der-kemīndür āstīnümde

āşūb:

1. **āşūbları:**-*lar, -ı*
Gazel 827
Mısra: **2**
Karışıklık.
1. Ne bilür bezm-i maḥabbetdeki üslūbları
2. Görmeyen küçe-i miḥnetdeki āşūbları

āşūbgeh-i miḥnet:

1. **āşūbgeh-i miḥnet:**
Gazel 54
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Üzüntünün gürültülü patırtılı yeri.
11. Āşūbgeh-i miḥnet olur küçe-i dilber
12. Böyle olıcaḳ ʿāşıḳ-ı nālān müteʿaddid

āşūb-ı tevbeyüz:

1. **āşūb-ı tevbeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 302
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tövbe karıştırıcı.
1. Ne āşinā-yı zühd ü ne maşḥūb-ı tevbeyüz
2. Vīrān-kün-i inābet ü āşūb-ı tevbeyüz

āsūde:

1. **āsūde:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **246**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
245. İde mirʾāt-ı ḫāṭırını muʿīn
246. Ġamdan āsūde vü kederden emīn

2. **āsūdedür:**-*dür*
Kaside 9
Mısra: **107**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
107. Şimdi āsūdedür ol deñlü cihān kim mes̱elā
108. İdemez ḫavf ile şeytān daḫı endīşe-i şer

3. **āsūde:**
Tarih 16
Mısra: **60**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
59. Cihāna ḳarżdur itmek duʿā-yı devletüñ zīrā
60. Bi-ḥamdiʾllāh zamānunda cihān āsūde ser tā-pā

4. **āsūde:**
Kaside 24
Mısra: **133**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

5. **āsūde:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
11. Āsūde ol muḥītde tā olmaġa ḫālāṣ
12. Redd ü ḳabūl keş-me-keşinden mis̱āl-i mevc

6. **āsūde:**
Gazel 120
Mısra: **15**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
15. Olur mı razını fāş itmeyince āsūde
16. Zamānede bulunan yār-ı rāzdār o mıdur

7. **āsūde:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
7. Dāmen meġer āsūde midür ḫār-ı sitemden
8. Mihmānkede-i çāk hemān ceyb degüldür

8. **āsūde:**
Gazel 125

Mısra: **9**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
9. Seng-i ġamdan olur āsūde sifāl-i iflas
10. Sengün iḳbāli de mīnā-yı refāhiyyetedür

9. **āsūde:**
Tarih 135
Mısra: **3**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
3. Cihān āsūde iken sāye-i zīr-i cenāḥında
4. Ḳażā bir ġayrı gūne naḳşa tertīb-i sevād itdi

10. **āsūdedür:**-*dür*
Gazel 183
Mısra: **2**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
1. Fedā-yı tīġ olur ḥaddin tecāvüz eyleyen mūlar
2. Cefā-yı tīġden āsūdedür müjgān u ebrūlar

11. **āsūde:**
Gazel 187
Mısra: **10**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
9. Feyż-i ḥaḳ herkese dil-hᵛāhını iḥsān eyler
10. Kimi āsūde kimi daġdaġa-perverd gider

12. **āsūdedür:**-*dür*
Gazel 313
Mısra: **5**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

13. **āsūde:**
Gazel 414
Mısra: **8**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
7. Cihānuñ miḥneti erbāb-ı ḥırṣa ʿayn-ı rāḥatdur
8. Degül āsūde bāre girmeyince dūşı ḥammālüñ

14. **āsūdedür:**-*dür*
Gazel 560
Mısra: **5**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
5. Girībān-ı edeb āsūdedür ser-pençe-i ġamdan
6. Āmān bī-şermliklerden fiġān bī-bākliklerden

15. **āsūde:**
Gazel 633
Mısra: **11**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
11. Āsūde dest ü pāyı ʿinān ü rikābdan
12. Bī-ḳayddur baḳılsa piyāde süvārdan

16. **āsūdedür:**-*dür*
Gazel 715
Mısra: **11**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
11. Senden āsūdedür ey çerẖ kurulmış sāʿat
12. Ki anuñ ẓarfı bile vaḳf-ı tek-ā-pū degül a

17. **āsūde:**
Gazel 807
Mısra: **2**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
1. Suẖen āzāde es̱erden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süẖanuñ żımnında

18. **āsūdedür:**-*dür*
Gazel 815
Mısra: **11**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
11. Dil-i ʿuşşaḳ gerd-i ġuṣṣadan āsūdedür Nābi
12. Mis̱āl-i sāḥa-i cennet ġubār olmaz bu yirlerde

19. **āsūde:**
Gazel 835
Mısra: **9**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
9. Perde-i ġaybde maʿnī gibi āsūde iken
10. Nābiyā şevḳ-i suẖan perde-birūn itdi beni

āsūde eyleye:
1. **āsūde eyleye:**-*y, -e*
Kaside 24
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Rahat ettirmek, mutlu etmek.
33. Ḳatı raʿnālığı var köhne ʿarūs-ı dehrüñ
34. Çeşm-i bedden umaruz eyleye āsūde Ḫudā

āsūde idi:
1. **āsūde idi:**- *i, -di*
Kaside 9
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
41. Hālüm āsūde idi sāye-i menẖusuñda
42. Üstüme şāh-ı meserret çekemezdi ʿasker

āsūde idük:
1. **āsūde idük:**- *i, -dü, -k*
Gazel 268
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
7. Biz o ẖāküz ki bün-i tākda āsūde idük
8. Şimdi dürd-i teh-i sāġarda ẓuhūr eylemişüz

āsūde idüp:
1. **āsūde idüp:**-*üp*
Gazel 652
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Rahat ettirmek, mutlu etmek.
9. Ḫalḳı āsūde idüp sāye-i ikbālünde
10. Saña Nābī gibi dünyāyı duʿā-ẖᵛān itsün

āsūde ol:
1. **āsūde ol:**
Gazel 441
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Huzur içinde olmak, rahatlamak.
5. Çalışur ol seni bulmaġa sen ol āsūde
6. Yoḳdur ey nefs senüñ rızḳ ḳadar müştāḳuñ

āsūde ola:
1. **āsūde ola:**-*a*
Kıt'a 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak olmak.
5. ʿArabī nüsẖaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

2. **āsūde ola:**-*a*
Tarih 92
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak olmak.
69. Sāye-i bārgehinde ola āsūde cihān
70. Fitneden ḳurtula ʿālem bula rāḥat fuḳarā

āsūde olalum:
1. **āsūde olalum:**-*alum*
Gazel 517
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak olmak.
7. ʿĀlemüñ nīk ü bedinden olalum āsūde
8. ʿAfvı fermān-dih-i iḳlīm-i mükâfât idelüm

āsūde olamaz:
1. **āsūde olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 706
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Huzur içinde olmak, rahatlamak.
7. Rukabā ġāʾilesinden olamaz āsūde
8. Yañılur māʾil olan dil-berüñ eñ aḥsenine

āsūde oldı:
1. **āsūde oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **199**

Kelime Tipi: -
Huzur içinde olmak, rahatlamak.
199. Oldı tedbīr-i cihān-gīrüñ ile āsūde
200. Kāfiristān u müselmān u bilād-ı Aʿcām

2. **āsūde oldı:***-dı*
Gazel 372
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Huzur içinde olmak, rahatlamak.
11. Oldı āsūde zamānuñda tamām-ı memleket
12. Oldı mensī ġāret ü tārāc-ı ʿurbān el-vedāʿ

āsūde olsun:

1. **āsūde olsun:***-sun*
Kıt'a 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak olmak.
11. Eylesün ʿömr-i ṭabīʿīyi güẕer eyyāmı
12. Olsun āsūde zamānında bilādında ʿibād

āsūde olur:

1. **āsūde olur:***-ur*
Kaside 15
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Tehlikelerden uzak huzur içinde olmak.
147. Pençesinden olur āsūde şuʿā-ı şemsüñ
148. Bāġ-ı ʿahdinde gülüñ zīr-i perinde şebnem

2. **āsūde olur:***-ur*
Gazel 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tehlikelerden uzak huzur içinde olmak.
7. Ḥamle-i tūb-ı taʿarrużdan olur āsūde
8. Her kim olursa penāh-āveri bārū-yı edeb

3. **āsūde olur:***-ur*
Tarih 127
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak olmak.
103. İder eyyām-ı şerīfinde ṣafā ḫalḳ-ı cihān
104. Olur āsūde zamānında gürūh-ı fuḳarā

4. **āsūde olur:***-ur*
Gazel 673
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak olmak.
3. Tāb-ı ḫurşīd cezādan nice āsūde olur
4. İtmeyen āhı sütūn-ı ḫayme-i istiġfāra

āsūde-bāl-i ḳayd-ı pervāz olduġum:

1. **āsūde-bāl-i ḳayd-ı pervāz olduġum:-***duġ, -um*
Gazel 232
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Uçma zincirinin huzurlu kanatları olmak.
9. Benüm āsūde-bāl-i ḳayd-ı pervāz olduġum Nābī
10. Şikenc-i zülf-i dildāra giriftar olduġumdandur

āsūdegān-ı zīr-i cenāh-ı himāyeti:

1. **āsūdegān-ı zīr-i cenāh-ı himāyeti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
Koruyup kollama kanadının altındaki rahatlık, huzur.
167. İtmez per-i Hümāyı meges-rānlıġa ḳabūl
168. Āsūdegān-ı zīr-i cenāh-ı himāyeti

āsūde-ḥāl:

1. **āsūde-ḥāl:**
Gazel 602
Mısra: **4**
Mutlu, huzurlu bir halde olma.
3. Açılmayaydı olmaz idi lāle dāġdār
4. Gencīne-i piyāzda āsūde-ḥāl iken

āsūde-i dergāh-ı şāh oldılar:

1. **āsūde-i dergāh-ı şāh oldılar:***-dı, -lar*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Padişahın kapısının sakini olmak.
19. ʿİşret ile eyleyerek ṭayy-ı rāh
20. Oldılar āsūde-i dergāh-ı şāh

āsūde-i firāş-ı teselli:

1. **āsūde-i firāş-ı teselli:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Teselli yatağının rahatlığı, huzuru.
9. Sükkān-ı ḫāne yatmaz idi rāḥat olmasa
10. Āsūde-i firāş-ı teselli ġarībler

āsūde-i gehvāre-i nūr:

1. **āsūde-i gehvāre-i nūr:**
Kaside 2
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Nur beşiğinde huzurla yatan.
87. Ẕātı āsūde-i gehvāre-i nūr olmış idi
88. Levḥ-i ḫāk olmadın eṭfāl-i mevālīde mihād

āsūde-i gehvāre-i rāḥat:

1. **āsūde-i gehvāre-i rāḥat:**
Kaside 18
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Rahatlık beşiğinde huzurla yatan.
59. Ḥalebe nām-ı şerīfüñ ṣalalı sāye-i ʿadl
60. Oldı āsūde-i gehvāre-i rāḥat fuḳarā

āsūde-i hengāme-i ġavġā-yı heves ola:

1. **āsūde-i hengāme-i ġavġā-yı heves ola:***-a*
Gazel 334
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hırs ve heves kavgası esnasında bunlardan uzak kalıp gönlü huzurlu olmak.
7. Ḳanı bir ser ki bu ḥayretkede-i ʿālemde
8. Ola āsūde-i hengāme-i ġavġā-yı heves

āsūde-i terkīb:

1. **āsūde-i terkīb:**
Gazel 105
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tamamıyla mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.
13. Sebeb-i rāḥat olur naḳş-ı ḫıred ey Nābī
14. Merdlerden göre āsūde-i terkīb zenler

āsūde-i zīr-i cenāh-ı cemʿ:

1. **āsūde-i zīr-i cenāh-ı cemʿ:**
Gazel 368
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cemşid'in kanatları altında huzur bulan II Birlik, bir arada olma kanatlarının altında huzur bulan.
9. Cām-ı dil āsūde-i zīr-i cenāh-ı cemʿ iken
10. Seng-i dest-i farḳ ile Nābī şikest olmaḳ ġalaṭ

āsūdelik:

1. **āsūdelik:**
Gazel 436
Mısra: **17**
Gönül rahatlığı.
17. Āsūdelik murād ise ʿālemde Nābiyā
18. Bak ṣadre añla rāḥatını āstānenüñ

2. **āsūdelik:**
Gazel 575
Mısra: **9**
Gönül rahatlığı.
9. Āsūdelik ümidin ider ẓıll-ı ʿaṣrdan
10. ʿAṣruñ devām-ı devletine iʿtimād iden

āsūdelük:

1. **āsūdelükle:***-le*
Kaside 16
Mısra: **73**
Gönül rahatlığı.
73. Āsūdelükle gerçi göñül müsteriḥ olur
74. Hep ḫaṣṣa-i bedendür anuñ ḥadd u ġāyeti

āsūde-nişīn:

1. **āsūde-nişīn:**
Gazel 484

Mısra: **2**
Tek başına yaşayan.
1. Peykān-şiken-i nāvek-i endīşe-i kīn ol
2. Var zaḫm-ı mükafātdan āsūde-nişīn ol

āsūdeter:
1. **āsūdeterdür:**-*dür*
Gazel 592
Mısra: **3**
Daha huzurlu, daha mutlu.
3. Cümleden āsūdeterdür ṣanʿat-ı āvāregī
4. Çār-sūy-ı ʿālemüñ itdüm tefaḥḥuṣ pīşesin

āsūdeter olur:
1. **āsūdeter olur:**-*ur*
Gazel 767
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Daha huzurlu olmak.
3. Ġınā-yı ṭabʿdur sermāye-i āsāyiş-i ʿālem
4. Olur āsūdeter her kim olur bī-ārzūterce

āşüfte iden:
1. **āşüfte iden:**-*en*
Gazel 350
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çıldırtmak, delirtmek.
7. Anlamaz gūşe-nişīnān-ı zevāyā-yı ġınā
8. Ḫalḳı āşüfte iden ḳayd-ı żarūret ne imiş

āşüfte-ḥāl:
1. **āşüfte-ḥāl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **118**
Hali perişan olan.
117. Oldı Senāyī göricek deng ü lāl
118. Kendü de ester gibi āşüfte-ḥāl

āşüfte-i ʿaşḳun:
1. **āşufte-i ʿaşḳun:**-*un*
Gazel 48
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aşk ehli.
13. Dimaġ āşufte-i ʿaşḳun meşāmın itmege taʿṭir
14. Medār-ı micmer-i ʿud-ı es̱erdür ḥalḳa-i tevḥīd

āşüfte-i ḫubān-ı cihān ol:
1. **āşüfte-i ḫubān-ı cihān ol:**
Gazel 229
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cihan güzellerini çılgınca sevmek.
9. ʿAbdī gibi āşüfte-i ḫubān-ı cihān ol
10. Nābī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ:
1. **āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 391
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yalancı güzelliğin düşkünü olmak.
5. Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya
6. Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ

āsyā:
1. **āsyā:**
Gazel 149
Mısra: **12**
Su değirmeni.
11. Ser-geştelükden eylemez āzāde çerḫ-i dūn
12. Bezl eylesen de mā-meleküñ āsyā ḳadar

2. **āsyādan:**-*dan*
Gazel 734
Mısra: **5**
Su değirmeni.
5. Selāmet-ḫᵛāhında āsyādan dāne-i gendüm
6. Ümīd-i āfiyet gerdūn-ı kec-reftāruñ altında

āsyāb içre olan gerdişi:
1. **āsyāb içre olan gerdişi:**-*i*
Gazel 138
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Değirmen içindeki dönüş.
5. Āsyāb içre olan gerdişi sengüñ ṣanma
6. Ḳuvvet-i āb u hevā ġaybdan imdād eyler

āsyāb-ı çerḫi:
1. **āsyāb-ı çerḫi:**-*i*
Gazel 146
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Felek değirmen, dünya değirmeni.
13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

āsyāb-ı ḳadeḥüñ:
1. **āsyāb-ı ḳadeḥüñ:**-*üñ*
Gazel 591
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kadeh değirmeni, mecliste kadehin durmadan dönmesi.
5. Āsyāb-ı ḳadeḥüñ kāʿide-i devri budur
6. Sen de ṣabr eyle biraz saña da nevbet gelsün

at:
1. **atılan:**-*ıl, -an*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **12**
Atmak, fırlatmak.
11. Dāmeninden yire peyveste ṭınāb
12. Āsmāndan atılan ḫāke şihāb

2. **atdı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **54**
Atmak, fırlatmak.
53. Kimi dir kim bu tūp-ı zerrīni
54. Atdı meydāna ṣavlecān-ı ḳażā

3. **atduġı:**-*du, -ġı*
Tarih 125
Mısra: **19**
Atmak, fırlatmak.
19. Anun atduġı kemān ile atup bu tīri
20. Eyledi rūḥını ol pīr-i ʿāzīzüñ iḥyā

4. **atup:**-*up*
Tarih 125
Mısra: **19**
Atmak, fırlatmak.
19. Anun atduġı kemān ile atup bu tīri
20. Eyledi rūḥını ol pīr-i ʿāzīzüñ iḥyā

5. **atup:**-*up*
Tarih 126
Mısra: **3**
Atmak, fırlatmak.
3. Kāʾim oġlınuñ atup Edreneʾden menziline
4. Bozdı geçdi otuz altı kez anı bī-pervā

6. **atılan:**-*ıl, -an*
Gazel 578
Mısra: **8**
Atmak, fırlatmak.
7. Mürde-i renc-i ḫumāra kefen eyle ey çerḫ
8. Atılan penbeyi cemʿ eyle ser-i mīnādan

7. **atar:**-*ar*
Gazel 620
Mısra: **3**
Atmak, fırlatmak.
3. Ṣarṣar-ı ġam götürür vādī-i ḫırmāna atar
4. Dil girān-bārī-i ġamdan ḳoma mehcūr olsun

8. **atar:**-*ar*
Gazel 713
Mısra: **2**
Atmak, fırlatmak.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

9. **atmada:**-*mada*
Gazel 751
Mısra: **15**
Atmak, fırlatmak.
15. Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳażā
16. Benüm ol ḥarf-i ʾalāmet ki yazarlar tīre

at cānbazlıġıdur:
1. **at cānbazlıġıdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
At alıp satma II Sirkte at üstünde gösteri yapan cambaz.
3. At cānbazlıġıdur kārı degül ehl-i sefer
4. Rāʿiż-i raḫş-ı zebān itdügümüz istiġfār

aṭa:

1. **aṭa:**
Gazel 73
Mısra: **14**
Ada.
13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıtʿalardur aṭa mıṣraʿlar ẖod mevce naẓīr

ʿaṭā:

1. ʿ**aṭāsına:**-*sı, -n, -a*
Kaside 14
Mısra: **68**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.
67. Kerīmdür o ḳadar kim niḥayeti yoġ iken
68. Degül ʿaṭāsına vāfī tenāhī-i aʿdād

2. ʿ**aṭāsı:**-*sı*
Kaside 14
Mısra: **133**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.
133. Bulur ʿaṭāsı seni çekme zaḥmet-i ẖᵛāhiş
134. Hemān duʿāsını ʿaddeyle eşref-i evrād

3. ʿ**aṭāya:**-*ya*
Gazel 74
Mısra: **11**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

4. ʿ**aṭāsı:**-*sı*
Gazel 247
Mısra: **8**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.
7. Mānend-i mihr mümessek olur ẖande-rūlar
8. Ebrüñ ʿaṭāsı ʿāleme giryānlıġındadur

5. ʿ**atānun:**-*nun*
Gazel 359
Mısra: **3**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.
3. Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun
4. Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş

6. ʿ**aṭāsı:**-*sı*
Gazel 440
Mısra: **3**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.
3. Çerẖüñ ʿaṭāsı kendü gibi nā-şināsadur
4. Yoḳdur tehī görüldügi āġūş-ı hālenüñ

7. ʿ**aṭāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 466
Mısra: **7**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.
7. Bāʿiṯ velīyy-i niʿmet-i ebrüñ ʿaṭāsıdur
8. İsrāfına döküp saçarak nāvdānlaruñ

8. ʿ**atāsı:**-*sı*
Gazel 581
Mısra: **7**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf II Baba, ata.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

9. ʿ**aṭāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 721
Mısra: **2**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.
1. Niʿmet de virse bāver olınmaz beḳāsına
2. Olma firīb-ẖorde sipihrüñ ʿaṭāsına

10. ʿ**atāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 796
Mısra: **7**
Verme, bağışlama, ihsan, lütuf.
7. Serüñde neşʾe-i ṣahbā ʿatāsıdur ẖāküñ
8. Teʾeddüb eyle ruẖ-ı ẖāke cürʿa-pāş olma

11. ʿ**atāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **16**
Kavgaya tutuşmak, gürültü yoluna gitmek.
15. Tek görmeyem raḳībi gerekmez viṣāl-i yār
16. İtdüm fedā ilḳā-yı raḳībe ʿatāsını

ʿaṭā eyledi:

1. ʿ**aṭā eyledi:**-*di*
Tarih 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, vermek, ihsan etmek, lutfetmek.
3. Ne istedümse naṣīb oldı rāh-ı beytinde
4. Ne ḥācetüm var ise eyledi keremle ʿaṭā

ʿaṭā eylemiş:

1. ʿ**aṭā eylemiş:**-*miş*
Tarih 29
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, vermek, ihsan etmek, lutfetmek.
15. Eylemiş Ḥaḳ aña bir ḳuvvet ʿaṭā
16. Kim çeker olsa kemān-ı āhenīn

ʿaṭā eyler:

1. ʿ**aṭā eyler:**-*r*
Kaside 2
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, vermek, ihsan etmek, lutfetmek.
37. ʿĀrif ol dest-güşāy olma ʿaṭā-yı çarẖa
38. Ne ʿaṭā eyler ise āhir ider istirdād

2. ʿ**aṭā eyler:**-*r*
Tarih 127
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, vermek, ihsan etmek, lutfetmek.
11. Kim ki esbāb-ı mecāzīden ider ḳatʿ-ı ümīd
12. Bī-ṭaleb eyler aña ḥażret-i Vehhāb ʿaṭā

ʾaṭā vü luṭf:

1. ʾ**aṭā vü luṭf:**
Kaside 7
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
İhsan ve lütuf.
105. Seẖā vü cūd ile taẖmīr-i ṭıyneti mecbūl
106. ʾAṭā vü luṭf ile terkīb-i ẖilkati meftūr

ʿataş-ı ṭabʿumuz irvā itdi:

1. ʿ**ataş-ı ṭabʿumuz irvā itdi:**-*di-u, -muz*
Tarih 102
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüreğini sıcak su kaplaması, içinin ateşinin sönmesi.
11. Nābīyā ẖubb-ı vaṭan olmaġ ile īmāndan
12. Gāʾibāna ʿataş-ı ṭabʿumuz itdi irvā

ʿatāyā:

1. ʿ**atāyāsı:**-*sı*
Gazel 431
Mısra: **17**
Bağış, ihsan, bahşiş.
17. Nābiyā şimdi ʿatāyāsı kibār-ı ʿaṣruñ
18. Değmez ebrūlarınuñ çīnine bevvāblaruñ

ʿatāyā-yı ilāhīde:

1. ʿ**atāyā-yı ilāhīde:**-*de*
Gazel 379
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlahi hediyeler.
7. Dil-beste-i iḥsān-ı Ḥaḳ ol terk-i telāş it
8. Ḳalbümi ʿatāyā-yı İlāhīde taẖallüf

ʿatā-yı būseye:

1. ʿ**atā-yı būseye:**-*y, -e*
Gazel 832
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Öpücük hediyesi.
3. ʿAtā-yı būseye dil-ber daẖı eğilmedi mi
4. Nihāl-i nev-res-i ümmīd bāre gelmedi mi

ʿaṭā-yı çarẖa:

1. ʿ**aṭā-yı çarẖa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Feleğin ihsanları.
37. ʿĀrif ol dest-güşāy olma ʿaṭā-yı çarẖa
38. Ne ʿaṭā eyler ise āhir ider istirdād

ʿaṭā-yı endeki:

1. ʿ**aṭā-yı endeki:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Hediyenin en küçüğü.
69. ʿAṭā-yı endeki bisyār-ı ġayre ġālibdür
70. İder ulūfe teḳaddüm merātib-i āḥād

ʿaṭāyī eserinde:

1. ʿ**aṭāyī eserinde:**-*n, -de*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Nev'izâde Atâyî'nin hamsesi (Nev'izâde Atâyî. Daha çok eş-Şaḳā'iku'n-Nu'mâniyye'ye yazdığı zeyille tanınan ve hamse sahibi olan Osmanlı âlim ve şairi).
35. Devr iderek ṣubḥa-i rengīn-medār
36. İtdi ʿAṭāyī eserinde ḳarār

ʿaṭā-yı ḥaḳdur:

1. ʿ**aṭā-yı ḥaḳdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Allah'ın ihsanı, lütfu.
125. Bu da baña bir ʿaṭā-yı Ḥaḳdur
126. Eslāfda misli nā-sebāḳdur

ʿatā-yı īzidī:

1. ʿ**atā-yı īzidī:**
Gazel 283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfu, Allah vergisi.
1. ʿAtā-yı īzidī der-kār olursa kāra yer ḳalmaz
2. Gelürse baḥr-ı raḥmet cūşa istiġfāra yer ḳalmaz

ʿaṭā-yı şehryārī:

1. ʿ**aṭā-yı şehryārī:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Padişah hediyesi.
107. Oldı bu kirām eliyle cāri
108. Bu ḫâke ʿaṭā-yı şehryārī

ʿateh:

1. ʿ**atehüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **12**
Bunaklık.
11. Pīrlikden o ḳadar fāʾide gördüm ancaḳ
12. Kʾoldı güstāḫluġum ʿözrine bāʾis ʿatehüm

āteş:

1. **āteş:**
Kaside 1
Mısra: **43**
Ateş.
43. Çenār-ı raṭbdan tedrīc ile taḥṣīl idüp āteş
44. Nihād-ı ġūreden tedbīr ile terkīb ider ḥalvā

2. **āteş:**
Kaside 1
Mısra: **145**
Ateş.
145. Birūn olmazsa āteş ḥaclegāh-ı seng ü āhenden
146. Olur efsürde-i taʿṭīl niʿmet-ḫāne-ı ʿuẓmā

3. **āteş:**
Tarih 2
Mısra: **11**
Ateş.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā iṡbāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

4. **āteşe:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **12**
Ateş.
11. Yeʾse ümmīd hem yaḳīne gümān
12. Āteşe āb u vuṣlata hicrān

5. **āteş:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **181**
Ateş.
181. Tīġı āteş ʿadūsıdur ḫāşāk
182. Eyler anuñla rūy-ı arżı pāk

6. **āteş:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **326**
Ateş.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

7. **āteşi:**-*i*
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Ateş.
3. Başında āteşi eksük degül olur pā-māl
4. Menāre gibi olan kec-derūn u rāst-nümā

8. **ateşler:**-*ler*
Kaside 9
Mısra: **98**
Ateş.
97. Ḫāk-ı dergâhını ʿanber diyü taʿbīr ideli
98. Şerm ile micmer-i ḳalbümde yanar ateşler

9. **āteşe:**-*e*
Kıt'a 19
Mısra: **2**
Ateş.
1. Maḥv olup kevnden rüsūm-ı ʿaẕāb
2. Saçdı tīġ-i ġuzāt āteşe āb

10. **āteş:**
Matla 19
Mısra: **2**
Ateş II Iztırap yeri, cehennem.
1. İtāʿatinden o bī-devletān ki ser-keş olur
2. İki cihānda daḫı ḫānümān āteş olur

11. **āteş:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Ateş II Şiddet.
9. Ümmīd-i nevāl aṣldan it ferʿden itme
10. Āteş var iken eyleme ḫākistere minnet

12. **āteşüñ:**-*üñ*
Gazel 38
Mısra: **5**
Ateş.
5. Teber hīzümden alur intiḳāmın āteşüñ ammā
6. Sen āhen-dillük itme sebḳat itmiş mā-cerādan geç

13. **āteşvāre:**-*e*
Gazel 45
Mısra: **9**
Ateş saçan.
9. Āteşvāre benzer gibi zīr-i ḳademinde
10. Bir yirde ḳarār itdügi yoḳdur ḳadem-i çerḫ

14. **āteş:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Ateş.
11. Āhı āteş getürür dīdesi şu baġrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

15. **āteş:**
Gazel 89
Mısra: **10**
Ateş.
9. Bu sūz-ı ʿaşḳa merdümek-i dīdedür sebeb
10. Her āteş ibtidāda şererden ẓuhūr ider

16. **āteş:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Ateş.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

17. **āteş:**
Gazel 121
Mısra: **7**
Ateş.
7. Kibāre sūʿ-ı ḳaṣdüñ olduġın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

18. **āteşe:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **13**
Ateş II Şiddet.
13. Sen āteşe vażʿ eyledügüñ ʿanber-i ḫoş-bū
14. Gayrīnüñ ider bīnī-i ümmīdini taʿṭīr

19. **āteş:**
Gazel 148

Mısra: **4**
Ateş.
3. Bulunsa tāzece taʿbīr-i nerm-sāze sezā
4. Lisān-ı köhnede āteş şitā bozundısıdur

20. **āteşümdendür:**-*üm, -den, -dür*
Gazel 154
Mısra: **2**
Ateş.
1. Şikāyetüm sitem-i şuẖ-ı ser-keşümdendür
2. Zuhūr-ı dūd-ı derūnum hep āteşümdendür

21. **āteşdür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **10**
Ateş.
9. Ās̱ār-ı ḳahr bürḳaʿ-ı ruhsār-ı luṭfdur
10. Āteşdür iltiyām-resān-ı refū-yı zer

22. **āteşi:**-*i*
Gazel 208
Mısra: **2**
Ateş.
1. Ḥammām ki āyīne-i sīmīn-bedenāndur
2. ʿUşşāḳ-ṣıfat āteşi ḳalbinde nihāndur

23. **āteşümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 280
Mısra: **4**
Ateş.
3. Bizüm taʿaşşuḳumuz hālin itdi şöhret-yāb
4. Sipende māye-i bāl ü per oldı āteşümüz

24. **āteş:**
Gazel 304
Mısra: **2**
Ateş.
1. Şeb-rev ki ẖᵛābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ẖākister istemez

25. **āteşe:**-*e*
Gazel 311
Mısra: **6**
Ateş.
5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

26. **āteşi:**-*i*
Gazel 323
Mısra: **8**
Ateş.
7. ʿAks -i ruẖsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

27. **āteş:**
Gazel 389
Mısra: **16**
Ateş.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

28. **āteşüm:**-*üm*
Gazel 434
Mısra: **1**
Ateş II Gönül ateşi, yoğun aşk.
1. Āteşüm bālā-rev itdi āl-i destāruñ senüñ
2. Böyle āl itmek midür dil-dādeñe kāruñ senüñ

29. **āteşle:**-*le*
Gazel 558
Mısra: **13**
Ateş.
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülẖan

30. **āteş:**
Gazel 618
Mısra: **2**
Ateş.
1. Hirās-ı āh-ı serdüm zülfin ayırmaz ʿizārından
2. O sermā-dīde gitmez muttaṣıl āteş kenārından

31. **āteşüñ:**-*üñ*
Gazel 632
Mısra: **6**
Ateş II Gönül ateşi, yoğun aşk.
5. Sūz-ı dil nerm eylemez oldı dil-i sengīnin
6. Aldı çeşmi siḥr idüp ṣan āteşüñ hāṣiyyetin

32. **āteşüñ:**-*üñ*
Gazel 643
Mısra: **8**
Ateş.
7. Yine insānuñ olur himmetine peyveste
8. Āteşüñ ṣorsañ eger aṣlını gülẖan gülẖan

33. **āteşine:**-*i, -n, -e*
Gazel 727
Mısra: **11**
Ateş II Gönül ateşi, yoğun aşk.
11. İmāme aġzın öper āteşine lūle yanar
12. Bu kārgāh-ı cezāda ġarībdür lūle

34. **āteş:**
Gazel 727
Mısra: **18**
Ateş.
17. Sipihr meclis-i rindāna bürc-i nārīdür
18. Anuñçün āteş ile hem-naṣībdür lūle

35. **āteşüñ:**-*üñ*
Gazel 746
Mısra: **3**
Ateş.
3. Zencīrlerle żabṭı muḥāl iken āteşüñ
4. Żabṭ itdi şemʿ-i bezm anı tār-ı fetīl ile

36. **āteş:**
Gazel 750
Mısra: **8**
Ateş.
7. Görüp bu ṣuret-i ẖākisterīde bilmezsin
8. Ne āteş olduġunu ben de kendü çāġumda

37. **āteş:**
Gazel 753
Mısra: **4**
Ateş II Gönül ateşi, yoğun aşk.
4. İder āteş tereşşuḥ dīdelerden āb şeklinde
3. O şūẖ-ı āteşīn-ruẖsāruñ āb u tabı şevḳinden

āteş çıḳarur:
1. **āteş çıḳarur:**-*ur*
Gazel 289
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ateş çıkarmak.
1. Zīr ü bālādan alur feyżi dil-i rūşenümüz
2. Zūr ile ābdan āteş çıḳarur revġanumuz

āteş saçarak:
1. **āteş saçarak:**-*arak*
Gazel 289
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Etrafa ateşler, kıvılcımlar saçmak.
7. Ṣaymaz āhenger-i bāzār-ı hüner cevherdār
8. Çıḳmasa ābdan āteş saçarak āhenümüz

āteş ṣalduñ:
1. **āteş ṣalduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 598
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ateş düşürmek II Gönül bağlamında birinin kaygı,endişe ya da acılı olması.
11. Pür itdün gūş-ı cāmı ḳulḳul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

āteş ü āb:
1. **āteş ü āb:**
Kaside 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Su ve ateş.
7. Hep senüñ reşḥa-i feyyāza-i iḥsānuñdan
8. Ḥiṣṣe-yāb āteş ü āb u gül ü ẖār bed ü nīk

āteş u ābun:
1. **āteş u ābun:**-*un*
Gazel 848
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Su ve ateş.
3. Ḳalmışuz āteş u ābun arasında ḥayrān
4. Kalbümüz rūşen iken revġan-ı ḳındīl gibi

āteş u āhı:
1. **āteş u āhı:**-*ı*
Tarih 14
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ateş saçan ahlar, inlemeler, feryat ve figanlar.
9. Dilinde āteş u āhı sipihre peyveste
10. Bu ḫānedāna meġer oldı dūdmān şeydā

āteş ururken:
1. **āteş ururken:**-*ur, -ken*
Gazel 780
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Alevlenmek, tutuşmak.
7. Sanmañ şafaḳ ṭutuşdı ser-i dāmen-i felek
8. Bezm-i belānuñ āteş ururken kebābına

āteşdān:
1. **āteşdāna:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **143**
Deli divane gönül.
143. Yazsalar ravżasınuñ nāmını āteşdāna
144. Zīr-i āteşde olur bir çemen-i sebz remād

āteş-dem:
1. **āteş-dem:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **105**
Sözü veya sesi yanık ve dokunaklı olan.
105. Līk bir āteş-dem ü ʿİsā-naẓar
106. Güşesinüñ birini itmiş maḳarr

āteşe uralum:
1. **āteşe uralum:**-*alum*
Gazel 873
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ateşe vermek.
3. Uralum āteşe kālā-yı ġam-ı devrānı
4. Yine nūş eyleyelüm bāde-i āteşgūnı

āteşe yaḳmaḳ:
1. **āteşe yaḳmaḳ:**-*maḳ*
Kaside 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ateşe atmak, ateşte yakmak II Aşık etmek, sevdaya düşürmek.
5. Luṭf-ı żımnında sitem tertībinüñ hem-rengidür
6. Āteşe yaḳmaḳ duhānı ṣırmalı hemyān ile

āteş-i āh:
1. **āteş-i āh:**
Gazel 601
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
(Aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) Ahının ateşi.
9. ʿÛd-ı derūnı āteş-i āh ile it buḫur
10. Vaṣluñ ġaraż güşād ise genc-i mutalsamın

āteş-i āhum:
1. **āteş-i āhum:**-*um*
Gazel 615
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) Ahının ateşi.
9. Ruḫsār-ı yāri ḥāl-i ḫırāmında seyr idüp
10. Bālāya çekdi āteş-i āhum zebānesin

āteş-i āhumla:
1. **āteş-i āhumla:**-*um, -la*
Gazel 788
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Aşığın göğe çıkan ve gökyüzünü kaplayan) Ahının ateşi.
9. O āfetün yine Nābī derūnı germ olmaz
10. Cihānı āteş-i āhumla gülḫan itsem de

āteş-i ʿālemden:
1. **āteş-i ʿālemden:**-*den*
Gazel 48
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alemin ateşi.
7. Nʾola maḥfūẓ olursa āteş-i ʿālemden eṣḥābı
8. Cihād-ı ekber-i nefse siperdür ḥalḳa-i tevḥīd

āteş-i ʿaşḳ ile:
1. **āteş-i ʿaşḳ ile:**
Gazel 518
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi ile.
9. Āteş-i ʿaşḳ ile ser-geşteligüm ṣanma tehī
10. Dūd-ı sevdā ile micmer gibi pürdür külehüm

āteş-i ʿaşḳa:
1. **āteş-i ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 161
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk ateşi.
5. Seyr eyle güẕāriş nicʾolur āteş-i ʿaşḳa
6. Bir dilber-i nāzişger-i sīmīn-teni göster

āteş-i cihān-sūzuñ:
1. **āteş-i cihān-sūzuñ:**-*uñ*
Tarih 69
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alemi yakan ateş.
7. Ruḫ-ı hücūmına ol āteş-i cihān-sūzuñ
8. Tāb-ı tīġ ile darb itdiler tabança-i red

āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle:
1. **āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle:**-*e*
Gazel 572
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kandilin yanan gönlünün ateşi.
5. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

āteş-i hacālet:
1. **āteş-i hacālet:**
Gazel 302
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşırı utanç duymadan dolayı vücuda ateş basması.
9. Biz āteş-i hacālet ü āb-ı sirişk ile
10. Nābī nizām-dāde-i üslūb-ı tevbeyüz

āteş-i ḥarb ü veġā:
1. **āteş-i ḥarb ü veġā:**
Kaside 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Savaş ateşi.
5. Giydi feyyāże-i elṭāf-ı Ḫudāvendi ile
6. Āteş-i ḥarb ü veġā pīrehen-i Berd ü Selām

āteş-i ḥasede:
1. **āteş-i ḥasede:**-*e*
Gazel 117
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çekememezlik ateşi.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

āteş-i ḫırmen-i erbāb-ı riyādur:
1. **āteş-i ḫırmen-i erbāb-ı riyādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Riyakar insanların harmanını kül eden ateş.
5. Rind-i dil-suḫteye āb-ı revāndur amma
6. Āteş-i ḫırmen-i erbāb-ı riyādur suḫanum

āteş-i ḫırmen-i ḥussād:
1. **āteş-i ḫırmen-i ḥussād:**
Gazel 298
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıskançların harmanlarını kül eden ateş.
9. Nābiyā meclis-i aḥbābda şiʿr-i ter ile
10. Āteş-i ḫırmen-i ḥussād ki dirler o bizüz

āteş-i ḳahrı:
1. **āteş-i ḳahrı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Kahır ateşi, öfke ateşi.
67. Āteş-i ḳahrı ẓuhūr eylese ammā ki olur
68. Seng-i ḫārāda nümāyān es̱er-i pāy-ı hevā

āteş-i nāz:
1. **āteş-i nāz:**
Gazel 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cilve ateşi.
7. Aġūşı yakdı āteş-i nāz ile rīşümi
8. Resm oldı sūz-ı kūşe-i cārūb şeb-be-şeb

āteş-i nemrūdı:
1. **āteş-i nemrūdı:**-*ı*
Gazel 537
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nemrud'un Hz. İbrahim'i yakmak için hazırlattığı ateş.
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ḫurrem eʾs-selām

āteş-i reşk:
1. **āteş-i reşk:**
Tarih 141
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık ateşi.
9. Bu tüfengün küştesi itdükçe ʿarż-ı iftiḫār
10. Ehl-i dūzaḫ āteş-i reşk ile olun şermgīn

āteş-i ruḫsāre-i cānāndan:
1. **āteş-i ruḫsāre-i cānāndan:**-*dan*
Gazel 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağının ateşi, parlaklığı.
1. Sūzişüm āteş-i ruḫsāre-i cānāndan ṣor
2. Dil-perākendeligüm zülf-i perīşāndan ṣor

āteş-i ṣad ḫānmān:
1. **āteş-i ṣad ḫānmān:**
Gazel 584
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüz ocağn ateşi.
1. Olmış esīr-i ʿaşḳ o perī nev-cüvān iken
2. Yanmış firāḳa āteş-i ṣad ḫānmān iken

āteş-i seyyāleden:
1. **āteş-i seyyāleden:**-*den*
Gazel 626
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Akan ateş.
1. Sūz-ı ġamla içmeġe dil āteş-i seyyāleden
2. Āteşīn saġar gerekdür şuʿle-i cevvāleden

ateş-i sīne-i endīşeyi:
1. **ateş-i sīne-i endīşeyi:**-*y, -i*
Gazel 198
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kaygı bağrının ateşi.
3. Var ṭaravet o ḳadar ʿārız-ı cānānede kim
4. Ateş-i sīne-i endīşeyi nemnāk eyler

āteşīn:
1. **āteşīn:**
Kaside 10
Mısra: **14**
Ateşten, ateşli, yakıcı.
13. Giyindi tāze nihālān libās-ı ʾīdāne
14. Ṣarındı başına her ġonce āteşīn destār

2. **āteşīn:**
Tarih 82
Mısra: **63**
Ateşten, ateşli, yakıcı.
63. Kimisi dir bu āteşīn minḳal
64. Defʿ-i sermā-yı ṣubḥa itdi vefā

3. **āteşīn:**
Gazel 482
Mısra: **8**
Ateşten, ateşli, yakıcı.
7. Münkir-i ʿaşḳa ider muʿciz-i ḥüsnin iẓhār
8. Āteşīn cāme miyānında gül-i rūy-ı Ḫalīl

4. **āteşīn:**
Gazel 530
Mısra: **4**
Ateşten, ateşli, yakıcı.
3. Sīnedārum nigāh-ı cānāna
4. Āteşīn tīre āteşīn sīperüm

5. **āteşīn:**
Gazel 530
Mısra: **4**
Ateşten, ateşli, yakıcı.
3. Sīnedārum nigāh-ı cānāna
4. Āteşīn tīre āteşīn sīperüm

6. **āteşīn:**
Gazel 626
Mısra: **2**
Ateşten, ateşli, yakıcı.
1. Sūz-ı ġamla içmeġe dil āteş-i seyyāleden
2. Āteşīn saġar gerekdür şuʿle-i cevvāleden

7. **āteşīn:**
Gazel 877
Mısra: **4**
Ateşli II Aşırı arzulu, yakıcı.
3. İder mi idi göñül her çerāġa kendüyi sūzān
4. Miyān-ı bezmde bir āteşīn ʿizārum olaydı

ateşīn ālāt:
1. **ateşīn ālāt:**
Tarih 144
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Ateşli aletler, tüfekler.
23. İtdi serḥadde hücum üç kerre yüz bin ḫūk ile
24. Ateşīn ālāt ile mānend-i ās̱ār-ı ʿazāb

āteşīn olma:
1. **āteşīn olma:**-*ma*
Gazel 581
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ateşli, coşkun olmak.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

āteşkede:
1. **āteşkedesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 582
Mısra: **3**
Ateş yeri.
3. Bāküm ne benüm dūzaḫuñ āteşkedesinden
4. Almazlar ise lücce-i çeşm-i teri benden

ateşkede-i ġamda:
1. **ateşkede-i ġamda:**-*da*
Kıt'a 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Kederin yanan ateşi.
29. İḳbālüñe bed-ḫᵛāh olanuñ berk-i vücūdın
30. Ateşkede-i ġamda remād eylesün Allāh

ateşler elinden:
1. **ateşler elinden:**-*n, -den*
Kaside 2
Mısra: **306**
Kelime Tipi: -
Ateşler eli, cehennem.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

āteşlere düşmiş:
1. **āteşlere düşmiş:**-*miş*
Gazel 337
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İçin için yanmak, yanıp kavrulmak, kızarmak.
1. Reşk-i ruḫ-ı ālünle gül āteşlere düşmiş
2. Mey ḥasret-i laʿlünle keş-ā-keşlere düşmiş

āteşnāk:
1. **āteşnākliklerden:**-*ler, -den*
Gazel 560
Mısra: **1**
Ateşlilik, şuhluk.
1. O şuḫuñ tābiş-i ruḫsārı āteşnākliklerden
2. ʿIyāndur ʿāşıḳānında giribān-çākliklerden

āteşnāk olur:
1. **āteşnāk olur:**-*ur*
Gazel 228
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Öfkelenmek.

5. Hanümān-ı ṭaḳāti vīrān iderken rūy-ı dil
6. Bülbül-i nāçize gül bīhūde āteşnāk olur

āteş-pāre:
1. **āteş-pāre:**
Gazel 682
Mısra: **10**
Ateş parçası ateş gibi.
9. Rāh-ı gūşından ṣalar sūziş derūn-ı ʿāşıḳa
10. Şiʿri Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

āteş-revişān-ı ʿaşḳa:
1. **āteş-revişān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateşten yolu.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

2. **āteş-revişān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateşten yolu.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

3. **āteş-revişān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateşten yolu.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

4. **āteş-revişān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateşten yolu.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

5. **āteş-revişān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateşten yolu.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

6. **āteş-revişān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateşten yolu.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

7. **āteş-revişān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateşten yolu.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

8. **āteş-revişān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateşten yolu.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

āteş-zebān:
1. **āteş-zebānam:**-*am*
Gazel 536
Mısra: **9**
Çok etkili ve dokunaklı söz ve şiir söyleyen.
9. Şemʿveş āteş-zebānam Nābiyā ammā beni
10. Maḥrem-i rāz eylemezdi kimse ḫāmuş olmasam

atıcı:
1. **atıcılar:**-*lar*
Tarih 125
Mısra: **21**
İyi silah kullanan ve attığını vuran kişi, nişancı, vurucu, kemankeş.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse tahrīk idemez diyü iderler daʿvā

ʾātıfet:
1. **ʾātıfet:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **109**
Karşılık beklemeden yapılan iyilik, iyilikseverlik, ihsan.
109. Olmaġa bu ʾātıfet bedīdār
110. Hep oldı sebeb birer silāhdār

ʿātıfet:
1. **ʿātıfete:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **132**
Karşılık beklemeden yapılan iyilik, iyilikseverlik, ihsan.
131. Bir vechle aña nisbetüm yoḳ
132. Bu ʿātıfete liyāḳatüm yoḳ

2. **ʿāṭıfet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **422**
Karşılık beklemeden yapılan iyilik, iyilikseverlik, ihsan.
421. Devr-i erbāb-ı maʿrifet geldi
422. Ehl-i ʿirfāna ʿāṭıfet geldi

ʿāṭıfet-āmūz-ı kirām:
1. **ʿāṭıfet-āmūz-ı kirām:**
Kaside 12
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Ululara iyilik yapmayı öğreten.
129. Tūde-baḫşāy-ı güher maʿreke-ārāy-ı hüner
130. Meclis-efrūz-ı kerem ʿāṭıfet-āmūz-ı kirām

ʾāṭıfet-i feyżinden:
1. **ʾāṭıfet-i feyżinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 2
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Feyzinin cömertliği.
107. Ḫāzin-i cennet olur ḥüccet-i iflās be-kef
108. Kemterīn mūyın iderlerse bihişt içre mezād

ʿatiyyāt-ı ḫudā:
1. **ʿatiyyāt-ı ḫudā:**
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın ikram ve hediyeleri.
1. Ḥarf u ṣavt u nefes ü ʿilm ü ḥayāt ü ḳudret
2. Şübhe yoḳ olduġına cümle ʿatiyyāt-ı Ḫudā

ʾatiyye:
1. **ʾatiyye:**
Tarih 127
Mısra: **125**
Hediye.
125. Bu ʾatiyye ṭaraf-ı ḳādir-i bī-çūndandur
126. Kimse iḥsān-ı Ḫudaʾya diyemez çün ü çerā

ʾaṭiyye-i dīvān-ḫāne-i ḳısmet:
1. **ʾaṭiyye-i dīvān-ḫāne-i ḳısmet:**
Kaside 7
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Kısmetin karar salonunun hediyesi.
53. Budur ʾaṭiyye-i dīvān-ḫāne-i ḳısmet
54. Gehī pelās-ı kühen gāhi ḫilʿat-ı semmūr

ʿaṭiyye-i zer:
1. **ʿaṭiyye-i zer:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Altın hediyesi.
117. Yoḳ olduġı kimseye müyesser
118. Bī-renc ü taleb ʿaṭiyye-i zer

aṭlas:
1. **aṭlas:**
Kaside 2
Mısra: **36**
İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.
35. Ey iden cāme-i aṭlasla tefāḫür gözüñ aç
36. Saña aṭlas görinür berg-i ḥaḳīr-i furṣād

aṭlas u dībā eyler:
1. **aṭlas u dībā eyler:**-*r*
Kaside 1

Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Süslü, ipekli kumaş yapmak.
33. Zihī Ṣāniʿ ki eyler berg-i tut u kirm-i bed-būdan
34. Libās-ı iftiḫār-ı şehriyārān aṭlas u dībā

aṭlāsdan iderlerse:
1. **aṭlāsdan iderlerse:***-er, -ler, -se*
Gazel 570
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Atlastan yapmak.
1. Nāme müştāḳlaruñ virmede çün kim ḫaberin
2. Deġer aṭlāsdan iderlerse s̱iyāb-ı seferin

atlas-ı çerḫe:
1. **atlas-ı çerḫe:***-e*
Tarih 82
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Felek atlası.
35. Kimisi didi atlas-ı çerḫe
36. Zer-i ṣūdeyle urdılar tamġā

atlu:
1. **atlu:**
Tarih 50
Mısra: **7**
Askerlikte binek atı kullanan kişi veya sınıf.
7. Girüp atlu piyāde ḳalʿaya destūr-ı ekremle
8. Binānuñ ṭoldı ebvābı mezīdāt-ı mücerredden

atlu piyade:
1. **atlu piyade:**
Tarih 86
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Atlı piyade, atlı piyon.
15. Sufra-i şaṭrancveş atlu piyade ʿarṣada
16. Ḳaʾim ü ḳāʿid muṣallāsında olmış rū-nümā

ʿaṭse:
1. ʿ**aṭsesinden:***-si, -n, -den*
Kaside 12
Mısra: **157**
Aksırma, hapşırma
157. ʿAṭsesinden gül-i ḫurşīd döker ṣubḥ gibi
158. Bāġ-ı reʾyinüñ iden güllerini istişmām

ʿaṭṭār-ı sipihr:
1. ʿ**aṭṭār-ı sipihr:**
Gazel 411
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Felek aktarı, eczacısı.
11. Bizüz ol rence giriftār ki ʿaṭṭār-ı sipihr
12. Nām-ı eczāsını bilmez daḫı dermānumuzuñ

ʿavāʾid:
1. ʿ**avāʾid:**
Kaside 12
Mısra: **117**
Bahşişler.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine vażʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

ʾavākib-i aḥvāle:
1. ʾ**avākib-i aḥvāle:***-e*
Gazel 111
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Durumların sonu.
7. Naẓar ʾavākib-i aḥvāle olduġındandur
8. Ki naẓmlarda kavāfīye iʿtibār olunur

ʿavākibin bilürüz:
1. ʿ**avākibin bilürüz:***-in-ür, -üz*
Gazel 421
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Akıbetini sonunu bilmek.
9. İder ḳażā giderek kām-ı ġayre ḫıdmetkār
10. ʿAvākibin bilürüz ṣad-hezār ḫod-kāmuñ

ʿavālim-i maʿnāya:
1. ʿ**avālim-i maʿnāya:***-y, -a*
Gazel 638
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Mana alemleri.
17. Bu şiʿre eylesün imrār-ı dīde ey Nābī
18. Çıḳan ʿavālim-i maʿnāya nerdübānlardan

ʿavām:
1. ʿ**avām:**
Kıt'a 111
Mısra: **3**
Sıradan insanlar, halk.
3. …………….. ḫavas ile ʿavām
4. İtmekde işāret-i nihānī

2. ʿ**avāma:***-a*
Gazel 825
Mısra: **4**
Sıradan insanlar, halk.
3. Ḫoş nüsḫa-i ġarībedür eczā-yı kāʾināt
4. Vā-bestedür ʿavāma meʾāl ü maḥaṣṣalı

āvāre:
1. **āvāre:**
Gazel 72
Mısra: **2**
Vahşi bakış(lı güzel).
1. Ḥiṣṣeme ḳanda ki bir dilber-i meh-pāre çıḳar
2. Ṭāliʿümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıḳar

2. **āvāre:**
Gazel 115
Mısra: **9**
Perişan, derbeder, zavallı.
9. Āvāre dil seni ṣakınur sāyeden bile
10. Ey mihr-i ḥüsn sāye de sāʾir degül midür

3. **āvāreyi:***-y, -i*
Gazel 524
Mısra: **4**
Perişan, derbeder, zavallı.
3. Dil-firibāna nigehlerle bu şeb meclisde
4. Kangı āvāreyi maġrūr ideceksin bilmem

4. **āvāreyi:***-y, -i*
Gazel 543
Mısra: **7**
Serseri, boş gezen. II Perişan, derbeder, zavallı.
7. İder göñül gibi āvāreyi esīr-i kemend
8. Baḳılsa ancaḳ olur cez̠be-i kerāmet-i ḥüsn

5. **āvāredür:***-dür*
Gazel 742
Mısra: **17**
Boş gezen, ötede beride dolaşan.
17. Āvāredür şemīm-i ser-i zülfi ey ṣabā
18. Ṣayd it çemen götürmeden evvel konaġına

6. **āvāreyi:***-y, -i*
Gazel 774
Mısra: **11**
Perişan, derbeder, zavallı.
11. Bulduġun āvāreyi dil-beste itme zülfüne
12. Her müselmānı esīr-i kāfiristān eyleme

7. **āvāre:**
Gazel 866
Mısra: **8**
Boş gezen, ötede beride dolaşan.
7. Āvāre-gerd-i kūçe-i āmāl olan göñül
8. Düşdi reh-i maḥabbete āvāre ḳalmadı

8. **āvāresini:***-si, -n, -i*
Gazel 887
Mısra: **12**
Perişan, derbeder, zavallı.
11. Her ṭabak girmeyicek ṣaḥnına rāḥat göremez
12. Sufrenün ṭurma nevāziş ider āvāresini

9. **āvāre:**
Gazel 260
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Perişan, derbeder, zavallı.
9. Bezm-i bihişte ṣoḥbetümüz neşʾe-baḫş iken
10. Āvāre bülbülān gibi mehcūrlardanuz

āvāre idi:
1. **āvāre idi:***- i, -di*
Kaside 13
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Boş gezen, ötede beride dolaşan.
99. Cüst-cūdesini āvāre idi mühr-i şerīf

100. Nāʾil oldı hele maḳṣūdına ey
faḫr-ı kirām

āvāre-gerd-i kūçe-i āmāl:
1. **āvāre-gerd-i kūçe-i āmāl:**
Gazel 866
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ameller çarşısının serserisi.
7. Āvāre-gerd-i kūçe-i āmāl olan
göñül
8. Düşdi reh-i maḥabbete āvāre
ḳalmadı

āvāre-i kūy-ı cünun olmayan:
1. **āvāre-i kūy-ı cünun olmayan:***-ma, -y, -an*
Gazel 168
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cinnet semtinin avaresi olmak.
1. Sūziş-i ʿaşḳa giriftār olmayan dil
dil midür
2. Olmayan āvāre-i kūy-ı cünun ʿāḳil
midür

āvāre-i meydān-ı ümīd olmış:
1. **āvāre-i meydān-ı ümīd olmış:***-mış*
Gazel 635
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Umut meydanının boş gezeni olmak.
3. Olmış āvāre-i meydān-ı ümīd
ayrılamaz
4. Ḫam-ı çevgān-ı naẓar gūy-ı
girībānından

āvāre-i ṣaḥrā-yı vesāvis olan:
1. **āvāre-i ṣaḥrā-yı vesāvis olan:***-an*
Gazel 122
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şüphe ve vesvese çölünün derbederi.
9. Nābī olan āvāre-i ṣaḥrā-yı vesāvis
10. Reh-yāb-ı der-i gülşen-i lā-reyb
degüldür

āvārelig:
1. **āvāreligi:***-i*
Gazel 349
Mısra: **10**
İşsizlik, başıboşluk, aylaklık.
9. Nābī hele uşlanmış olup ʿaşḳa
giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre
yapışmış

āvārelik:
1. **āvārelikden:***-den*
Gazel 342
Mısra: **4**
İşsizlik, başıboşluk, aylaklık.
3. Göñül mākū-ṣıfat āmed-şud eyler
ṭār-ı zülfinde
4. Hele āvārelikden fariġ olmış kāre
yüz ṭutmış

2. **āvārelikde:***-de*
Gazel 489
Mısra: **4**
İşsizlik, başıboşluk, aylaklık.
3. ʿAḳd-ı uḫuvvet itdi nesīm-i bahār
ile
4. Āvārelikde nükhet-i pā-der-hevā-yı
gül

ʿavārız-ı endūha:
1. ʿ**avārız-ı endūha:***-a*
Gazel 169
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Keder vergisi (Avarız: olağanüstü durumlarda ve özellikle savaş zamanı halktan, bedeni, mali ve aynî olarak alınan verginin adı).
1. Şeh-i ġamuñ dil-i vīrān kühen
hızānesidür
2. Beden ʿavārız-ı endūha baġlu
ḫānesidür

āvāz idicek:
1. **āvāz idicek:***-icek*
Gazel 69
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Ses vermek.
19. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ ile ṭabʿları
sāzlaruñ
20. Biri āvāz idicek cümlesi birden
boşanur

āvāz ü elḥān:
1. **āvāz ü elḥān:**
Gazel 646
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ses ve nağme.
1. Çeşm ḫalḳ itmiş saña ruḫsār-ı
ḫūbān gösteren
2. Gūş tertīb eylemiş āvāz ü elḥān
gösteren

āvāze:
1. **āvāzeler:***-ler*
Tarih 30
Mısra: **37**
Yüksek ses, çığlık.
37. Lāciverdī ḳubbelerde gūş idüp
āvāzeler
38. Cāmdan cāme giyer mihr ü meh
olmış serserī

2. **āvāzesiyle:***-si, -y, -le*
Tarih 50
Mısra: **3**
Yüksek ses, çığlık.
4. Girīd nūş eyleyince cām-ı fetḥi
dest-i Aḥmedʾden
3. Zamāne Aḥmedū āvāzesiyle dehri
pür itdi

3. **āvāze:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Yüksek ses, çığlık. II Cıvıltı.
3. Var mıdur sūziş-i ġam sende de
pervāne gibi
4. Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı
āvāze midür

4. **avāzesiz:**
Gazel 429
Mısra: **10**
Yüksek ses.
9. Bī-ḥad s̱evābı maʿniye olmazsa
rāh-zen
10. Avāzesiz tilāvet-i Kurʾān
idenlerüñ

5. **āvāze:**
Gazel 554
Mısra: **8**
Ses.
7. Bilmem nice Ḫudāyı semāʿından
yād ider
8. Āvāze vü uṣūl-ı neye ittibāʿ iden

6. **āvāzeleri:***-ler, -i*
Gazel 818
Mısra: **1**
Hançer çekmek, yaralamak (Sevgilinin bakışı, nazı, sözleri saçları vs. nin aşık üzerindeki etkisini vurgulamak için kullanılmıştır.).
1. Viremez şūr-ı dü-tā neylerün
āvāzeleri
2. Leb-i ḫūbāna ḳarīn olmasa
āġāzeleri

āvāze ṣaldı:
1. **āvāze ṣaldı:***-dı*
Gazel 489
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle seslenmek, bağırmak.
23. Bülbül görince dāʾire-i surḫ-ı
çerḫi germ
24. Āvāze ṣaldı naḳş-ı nesīm-i ṣabā-
yı gül

āvāze-fürūz-ı ḥüsn-i evṣāf:
1. **āvāze-fürūz-ı ḥüsn-i evṣāf:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Övgülerin en güzelinin en meşhuru.
61. Faḫr-ı ḳudemā vü reşk-i eslāf
62. Āvāze-fürūz-ı ḥüsn-i evṣāf

āvāze-i eṭfāl-i hevā:
1. **āvāze-i eṭfāl-i hevā:**
Gazel 162
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hevai çocukların sesi.
7. Gelür āmīhte āvāze-i eṭfāl-i hevā
8. Ḫᵛāce-i ders-i ġamuñ ḫāne-i dil
mektebidür

āvāze-i iḥsānı:
1. **āvāze-i iḥsānı:***-ı*
Kaside 9
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Lütuf sadası.
157. Gūş-ı dünya ṭolup āvāze-i iḥsānı
ile
158. Eyleye gülşen-i medḥinde nevā
bülbüller

āvāze-i ḳurʾān:
1. **āvāze-i ḳurʾān:**
Gazel 705
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kuran sesleri, Kuran tilaveti.
13. ʿAnbelībān-ı bihişti şerm ile
ḫāmuş ider
14. Her ṭaraf āvāze-i Ḳurʾān
Āyāṣufiyyeʾde

āvāze-i maḥābet:

1. **āvāze-i maḥābet:**
Kaside 16
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Sevgi sesi.
163. ʿAnḳānun aldı Ḳāf-ı ḳanāʿatde ḫᵛābını
164. Āvāze-i maḥābet u ṣīt-ı ṣalābeti

āvāze-i sāz:

1. **āvāze-i sāz:**
Gazel 758
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sazın sesi.
9. Rīsmān-bāzlıḳ eyler gibi Nābī mıżrāb
10. Ṣıçrar āvāze-i sāz ile resenden resene

āvāze-i şöhret:

1. **āvāze-i şöhret:**
Tarih 30
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Şöhret sesi.
73. Ḳalmadı āvāze-i şöhret mülūk-ı ʿaṣrda
74. Sürmedür gūyā gelū-yı ʿāleme ḫāk-ı deri

āvāze-i şöhretle:

1. **āvāze-i şöhretle:***-le*
Gazel 383
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şöhret çığlığı.
1. Ḳanı āvāze-i şöhretle cihān-gīr olmaḳ
2. Ḳanı peyġūle-i ʿuzletde dehān-gīr olmaḳ

āvāzelen:

1. **āvāzelenmesün:***-me, -sün*
Gazel 587
Mısra: **8**
Duyulmak, işitilmek.
7. Açma dehān-ı tengüñi ḥarf-i cefā ile
8. Sırr-ı nühüftedür ṣaḳın āvāzelenmesün

āvāzesüz ḳalmaz:

1. **āvāzesüz ḳalmaz:***-maz*
Gazel 258
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sessiz kalmak.
7. Olan mānend-i ney sūrāḫ sūrāḫ-ı hevā āḫir
8. Der-i dārüʾs-semāʿ-ı çerḫde āvāzesüz ḳalmaz

āvāz-ı ʿadl ile toldı:

1. **āvāz-ı ʿadl ile toldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **211**
Kelime Tipi: -
Adaletin yüksek sesi ile dolmak.
211. Ṭoldı āvāz-ı ʿadl ile gülzār
212. Bister-i rāḥat oldı bülbüle ḫār

āvāz-ı ḫorūs:

1. **āvāz-ı ḫorūs:**
Gazel 197
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Horoz sesi.
11. Süḫan-ı bīhudeden ḫoş gelür āvāz-ı ḫorūs
12. Bārī maʿnāsını bilmez ise hengāmı bilür

āvāz-ı ḥüsni:

1. **āvāz-ı ḥüsni:***-i*
Tarih 52
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Güzel sesler.
35. Buldı niẓām-ı tāze mebānī-i sāḥası
36. Āvāz-ı ḥüsni eyledi āfāḳ-ı südevī

āvāzı lisāna düşdi:

1. **āvāzı lisāna düşdi:***-di*
Kaside 14
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dillerde destan olmak.
97. O deñlü düşdi lisāna bu cengüñ āvāzı
98. Ki geldi naḳl-i hikāyāt-ı kahramānʾa kesād

āvāz-ı naġam:

1. **āvāz-ı naġam:**
Gazel 867
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Nağmelerin melodisi.
15. Getürür şiʿri uṣūliyle naġam pervāza
16. Murġ-ı naẓmuñ olur āvāz-ı naġam bāl ü peri

āvāz-ı niyāzuñ:

1. **āvāz-ı niyāzuñ:***-uñ*
Gazel 573
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İbadet esnasında duyulan yakarış sesleri.
1. Zīb-i gūş itmege āvāz-ı niyāzuñ cūşın
2. Bāb-ı erbāb-ı kerem ḥalḳaveş açmış gūşın

ʿavdet eyledi:

1. **ʿavdet eyledi:***-di*
Kıt'a 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dönmek.
1. ʿĀlemden idüp refʿ siyeh-perde-i ẓulmet
2. Ḫurşīd gibi menziline eyledi ʿavdet

āverde-i āġūş-ı ḫayāl eyledügümden:

1. **āverde-i āġūş-ı ḫayāl eyledügümden:-***dü, -gü, -m, -den*
Gazel 619
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hayalin kucağına bırakmak/getirmek.
1. Āzürdedür ümmīd-i viṣāl eyledügümden
2. Āverde-i āġūş-ı ḫayāl eyledügümden

āverde-i zebān:

1. **āverde-i zebān:**
Kaside 16
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Dilin aktardığı, naklettikleri.
187. Ḥadd-i ḳalem degül kʾide āverde-i zebān
188. ʿÜnvān-ı cāh kevkebe-i şān u şevketi

āvīḫte:

1. **āvīḫte:**
Kaside 13
Mısra: **138**
Asılmış olan, asılı.
137. Ḳalbi ol tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür kim
138. Gökden āvīḫte ḳındīlidür anuñ ilhām

2. **āvīḫtedür:***-dür*
Kaside 15
Mısra: **125**
Asılmış olan, asılı.
125. Cümle āvīḫtedür mīḫ-i süveydāsında
126. Deste-ber-deste meḳālīd-i umūr-ı ʿālem

3. **āvīhtedür:***-dür*
Tarih 138
Mısra: **29**
Asılmış olan, asılı.
29. Ḥükm-i şāhenşeh-i tevfīḳ ile āvīhtedür
30. Çār divāresine emtiʿa-i şehr-āyīn

4. **āvīḫtelikden:***-den*
Gazel 484
Mısra: **15**
Asılmaklık.
15. Āvīḫtelikden ḥaẕer it çāh-ı kenīfe
16. İstersen eger ḳıymet ile nāfe-i çīn ol

5. **āvīḫtedür:***-dür*
Gazel 839
Mısra: **8**
Asılmış olan, asılı.
7. Cism-i nāzikterine dāʿiye-i pūşiş ile
8. Fūta āvīḫtedür boynına taḳmış reseni

āvīḫte eyleyüp:

1. **āvīḫte eyleyüp:***-y, -üp*
Tarih 144
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Bağlamak, asmak.
55. Destmālin gerdenine eyleyüp āvīḫte
56. Oldı cūy-ı ʿafv-ı şāhenşāhdan cūyā-yı āb

āvīhte olmazdı:

1. **āvīhte olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 847
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Asılı olmak, asılmış olmak.
5. Penbe āvīhte olmazdı zih-i ḫallāca
6. ʿAşıḳuñ dest-resi olsa resenden ġayrı

āvīḫte olmış:

1. **āvīḫte olmış:**-*mış*
Gazel 735
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Asılı olmak, asılmış olmak.
9. Tāzyāne-ṣıfat āvīḫte olmış ṣaf ṣaf
10. Müjeler dāʾire-i ġamze-i cādūsında

āvīḫte olur:

1. **āvīḫte olur:**-*ur*
Gazel 723
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Asılı olmak, asılmış olmak.
5. Ḳalb-i ʿāşıḳda olur āvīḫte itmez güzār
6. Her ne deñlü nāvek-i müjgānı tīz eylerse de

āvīze:

1. **āvīze:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **39**
Avize, süslü aydınlatma aracı.
39. Oldı āvīze ḥeft seyyāre
40. Keh-keşān nīm-ṭaḳ-ı gehvāre

2. **āvīze:**
Tarih 14
Mısra: **8**
Avize, süslü aydınlatma aracı.
7. Şuʿā-ı mihridür ol āsmān-ı iḳbālüñ
8. Miyān-ı saḳfda āvīze olduğı peydā

āvīze eylesem:

1. **āvīze eylesem:**-*se, -m*
Gazel 531
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak.
3. Dili āvīze eylesem her çend
4. Zülfden ġayrı rīsmān bilmem

āvīze-i gūş-ı aḥbāb olur:

1. **āvīze-i gūş-ı aḥbāb olur:**-*ur*
Gazel 213
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dostların kulağına küpe olmak.
13. Ḫᵛāh u nā-ḫᵛāh olur āvīze-i gūş-ı aḥbāb
14. Nābīyā her ġazelüñ böyle ḫoş-āyende midür

āvīze-i gūş-ı gerdūn olur:

1. **āvīze-i gūş-ı gerdūn olur:**-*ur*
Gazel 532
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin kulağına avize olmak (küpe olmak).
13. Ḫᵛāh ü nā-ḫᵛāh olur āvīze-i gūş-ı gerdūn
14. Hem-reh-i nāvek-i āh-ı fuḳarādur suḫanum

ʿavn-ı bārī:

1. ʿ**avn-ı bārī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **490**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
489. Kebk-i ʿizz ü şeref şikāruñdur
490. ʿAvn-ı bārī refik ü yāruñdur

ʿavn-i ezelī:

1. ʿ**avn-i ezelī:**
Kaside 8
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın sonsuz yardımı.
115. Rām ola emr-i hümāyūnına mülk-ı ʿālem
116. Ola ʿavn-i ezelī cümle umūrında ẓāhir

ʿavn-ı ḥaḳḳuñ:

1. ʿ**avn-ı ḥaḳḳuñ:**-*uñ*
Tarih 74
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
13. ʿAvn-ı Ḥaḳḳuñ müteʿāḳibligin eyler işʿār
14. İki şeh-zāde ile olduğı çeşmi bīnā

ʿavn-ı ḫudā:

1. ʿ**avn-ı ḫudā:**
Tarih 19
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
27. ʿAvn-ı Ḫudā reh-ber olup fetḥ itdi Sulṭān-ı güzīn
28. Daḫı ṭoḳuz gün dögmedin ṭūb-ı naẓirüʾṣ-ṣūr ile

2. ʿ**avn-ı ḫudā:**
Kaside 24
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
107. Sende bu niyyet-i ḫālisle ki var ʿazm-ı dürüst
108. Ḳande ʿazm itseñ olur ʿavn-ı Ḫudā rāh-nümā

3. ʿ**avn-i ḫudā:**
Tarih 26
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse Ḫıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i Ḫudā ola ḳafādārı

4. ʿ**avn-ı ḫudā:**
Gazel 461
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
21. Olsun raṣad-nişīn-i maḳām-ı ḥimāyeti
22. ʿAvn-ı Ḫudā vücūd-ı meʾālī-niṣābınuñ

ʿavn-ı ilāh:

1. ʿ**avn-ı ilāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **339**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
339. Eyledüm bā-ümīd ʿavn-ı İlāh
340. Ḫāk-ı dergāh-ı kibriyāyı penāh

ʿavn-ı ilāhī:

1. ʿ**avn-ı ilāhī:**
Tarih 49
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
5. Olasın Samadāniyyet-i Ḥaḳʾda maḥfūz
6. Her umurında ide ʿavn-ı ilāhī teʾyīd

2. ʿ**avn-ı ilāhī:**
Tarih 128
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
11. Ālaf-ı ṣāf- dile ʿavn-ı İlāhī irişüp
12. Oldı berhem-zede-i tefriḳa ceyş-i aʿdā

ʿavn-ı īzid:

1. ʿ**avn-ı ịzid:**
Kaside 17
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
67. Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs
68. ʿAvn-ı Ịzid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī rehberi

ʿavn-ı naṣruñla:

1. ʿ**avn-ı naṣruñla:**-*uñ, -la*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **188**
Kelime Tipi: **-**
Başarılı kılan yardım.
187. Yā İlāhī bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı cihān
188. ʿAvn-ı naṣruñla ḳalbin it şādān

ʿavret üstine ʿavret alan:

1. ʿ**avret üstine** ʿ**avret alan:**-*an*
Gazel 713
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zevce üstüne zevce almak.
9. Dünyāya bu telāş nedür ey esīr-i nefs
10. Rāḥat bulur mı ʿavret alan ʿavret üstine

āyā:

1. **āyā:**
Tarih 2
Mısra: **17**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

2. **āyā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **27**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
27. Didüm āyā nedür bu ṭurfe çemen
28. Ki ider seyr-i dīdeyi rūşen

3. **āyā:**
Kaside 9
Mısra: **17**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
17. Didüm āyā ḳanı ol yār-ı zamān-ı ḥasret
18. Ḳanı ol hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder

4. **āyā:**
Kaside 9
Mısra: **124**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
123. Rūzgār-ı keremüñle senüñ ey Ḫatim-i vaḳt
124. Kimdür āyā diye āyīne-i ṭabʿum muġber

5. **āyā:**
Kaside 16
Mısra: **16**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
15. Hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda
16. Āyā ne irtikāba sebeb bu meşaḳḳati

6. **āyā:**
Gazel 81
Mısra: **12**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
11. Āhı āteş getürür dīdesi ṣu bağrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

7. **ayā:**
Tarih 125
Mısra: **24**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
23. Nabiyā hātif-i ġaybīye suʾāl eyler iken
24. Ki ne vech ile bulur ṣūret ayā bu maʿnā

8. **āyā:**
Gazel 150
Mısra: **14**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
13. Ḳatʿā serin fırāz idemez Nābīyā ḳalem
14. Āyā ki kec-derūnluġına şerm-gīn midür

9. **āyā:**
Gazel 213
Mısra: **8**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
7. Gül hem açıldı hem ārāyiş-i destār oldı
8. Bülbül-i bī-ḫaber āyā daḫı şivende midür

10. **āyā:**
Gazel 219
Mısra: **11**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
11. Bir gün dimez o şūh ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

11. **āyā:**
Gazel 220
Mısra: **4**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
3. Yine erbāb-ı dil ḫamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür
4. Bilinse cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ āyā ne devr eyler

12. **āyā:**
Gazel 226
Mısra: **5**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
5. Girye-i mesti görürken diyen āyā kimdür
6. Ṣaḥn-ı meyḫāne tarabnāk olacaḳ yirlerdür

13. **ayā:**
Gazel 248
Mısra: **2**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

14. **āyā:**
Gazel 421
Mısra: **11**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
11. Ne imtiyāzı var āyā lika-yı düşmenden
12. İlāhī kimseye gösterme rūyını vāmuñ

15. **āyā:**
Gazel 514
Mısra: **8**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
7. Ṣayd-ı zebūnı eylemeden ġayrı der-kemend
8. Āyā görür mi fāʾide ṣayyādumuz bizüm

16. **āyā:**
Gazel 534
Mısra: **3**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
3. Āyā bu ḫāke başdı mı ol māh-rū diyü
4. Her ḫāke rūy-māldedür sāyemüz bizüm

17. **āyā:**
Gazel 575
Mısra: **13**
Acaba anlamında tereddüt edatı.
13. Āyā ne gūne cāme giyer ṣubḥ-ı ḥaşrde
14. Kālā-yı zühdi sūḳ-ı riyāda mezād iden

18. **āyā:**
Gazel 595
Mısra: **9**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
9. Āyā kim itdi çīde güher-rīze-i murād
10. Nābī bu köhne ṭāḳ-ı muraṣṣaʿ-revāḳdan

19. **āyā:**
Gazel 602
Mısra: **9**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
9. Kimdür cihānda olmamış āyā firifte
10. İḳbāl ber-ḳarār-ı ḫayāl-i muḥāl iken

20. **āyā:**
Gazel 676
Mısra: **5**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
5. Taḳdīre iʿtirazdan āyā ne farḳı var
6. Mihmānlarun muʿārażası mīzbān ile

21. **āyā:**
Gazel 754
Mısra: **12**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

22. **āyā:**
Gazel 868
Mısra: **6**
“Acaba” anlamında tereddüt edatı.
5. Taleb-i kām ile biz bunca şitābān olduḳ
6. O da āyā bize bir iki ḳadem gelmez mi

āyā ki:

1. **āyā ki:**
Gazel 383
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Acaba ki.
7. İstimāʿ eylemeden ġayri fiġānın hedefüñ
8. Ne netice virür āyā ki kemān-gīr olmaḳ

2. **āyā ki:**
Gazel 648
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Acaba ki.
5. Āyā ki ʿözr kanġıyadur bu miyānede
6. Ẓulmetden āftāb diriġ iderse pertevin

ayaġ:

1. **ayaġına:***-ı, -n, -a*
Kaside 20

Mısra: **4**
Ayak.
3. Bir naḫlüñ itse neşv ü nemāsın Ḫudā murād
4. Cāri olur ayağına cūy-ı saʿādeti

2. **ayağında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 160
Mısra: **14**
Ayak ll kadeh.
13. Nābī ḳadeḥde ẓāhir olan cā-be-cā ḥabāb
14. Gül-gūn-ı bādenüñ ayağında ṣırāçedür

3. **ayaġ:**
Gazel 233
Mısra: **7**
Yürüme organı, ayak II Kadeh.
7. İki ayaġ baña himmet itse pīr-i muġān
8. Anuñla vādī-i ġamdan güẕār mümkindür

4. **ayağı:**-*ı*
Gazel 301
Mısra: **4**
Kaynak, menba II Kıyı, kenar.
3. Ḳıblemüz pākdür ālūde-sülūk olsak da
4. Menbaʿı ṣāf u ayağı bulanıḳ cūyuz biz

5. **ayaġ:**
Gazel 720
Mısra: **1**
Ayak II Kadeh, şarap.
1. Rāh-ı ġam ṭayy olınur elde ayaġ olmasa da
2. Şām-ı hicrān irişür ṣubḥa çerāġ olmasa da

ayāga çalarlar:
1. **ayāga çalarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 727
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağa değmek (Nargilenin durduğu yer bakımından ayaklarla teması bağlamında) II Ayağa düşmek, artık her yerde bulunabilir olmak.
9. Gehī ayāga çalarlar metāʿ-ı rāyic iken
10. Taḥammül itmede ammā ʿacībdür lūle

ayağı çekerdi:
1. **ayağı çekerdi:**-*er, -di*
Gazel 206
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Terketmek.
17. Ayağı meykededen kim çekerdi ey sāḳī
18. Ṭufeyl-ı müft-ḫorān mey-keşāna çatmasalar

2. **ayağı çekerdi:**-*er, -di*
Gazel 206
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Terketmek.
17. Ayağı meykededen kim çekerdi ey sāḳī
18. Ṭufeyl-ı müft-ḫorān mey-keşāna çatmasalar

ayağı türābına:
1. **ayağı türābına:**-*n, -a*
Gazel 780
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayağının tozu/toprağı.
9. Bir nice cām virse de biñ naḳd-i ġam niẟār
10. Pīr-i muġānuñ itsem ayağı türābına

ayağına getürür:
1. **ayağına getürür:**-*ür*
Tarih 127
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Kısmet için) Emek harcamadan arzu edilen bir şeye kavuşmak.
15. Kim ki ṣıdḳ ile olur künc-i tevekkülde mekīn
16. Getürür ayağına devlet u iḳbāli Ḫudā

ayağına nisāre:
1. **ayağına niẟāre:**-*e*
Gazel 742
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına inci saçma. Eskiden padişahlar şehre geldiklerinde atlarının ayaklarına bile inci saçılırmış. Tanıkta aşık, sevgilinin hayali olarak gözünde canlanacağını düşünür ve sevgilinin hayali geldiğinde/canlandığında onun ayağına inci saçmak için hazırlık yapar. Bunun için de elinde inci olarak saçabileceği yegâne değer olan gözyaşlarını biriktirir.
5. Sāḳī eger ben anladuġum dil-firīb ise
6. Yoḳdur niẟāre tevbeden aʿlā ayağına

ayağına pīçīde olur:
1. **ayağına pīçīde olur:**-*ur*
Gazel 841
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklarına dolanmak, başkasına yapmayı tasarladığı kötülük kendi başına gelmek.
1. Mānend-i ḫāme ḥīle olanlar vesilesi
2. Āḫir olur ayağına pīçīde ḥīlesi

ayağına yüz sürdi:
1. **ayağına yüz sürdi:**-*di*
Tarih 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına kapanmak II Hürmetinden ayağına eğilip yüzünü sürmek.
15. Sürdi bī-ḫtiyār ayağına yüz
16. Kef-zenān oldı baḥre dek pūyān

ayağına yüz sürmek:
1. **ayağına yüz sürmek:**-*mek*
Gazel 333
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayağına kapanmak II Hürmetinden ayağına eğilip yüzünü sürmek.
5. Ol serv-i revān ayağına sürmek içün yüz
6. Alçaḳlara yüzler sürerüz māʾil-i pestüz

ayaġuñ altında nisār olınsa:
1. **ayaġuñ altında niẟār olınsa:**-*n, -da-sa*
Gazel 737
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklarına serilmek.
17. Ḫurūş-ı ābile-i pāya deġmez ey Nābī
18. Ayaġuñ altında dürler niẟār olınsa bile

ayaḳda:
1. **ayaḳda:**
Gazel 714
Mısra: **15**
Ayaklar altında.
15. Ehl-i ḥarf olsa da sāde ḳomaz ayaḳda felek
16. Ḳaldurur pāre-i evrāḳı gören rāh üzre

ayaḳda ḳalalum:
1. **ayaḳda ḳalalum:**-*alum*
Gazel 848
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında kalmak.
5. Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
6. Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi

ʿayān olsa:
1. ʿ**ayān olsa:**-*sa*
Gazel 298
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Belli olmak, ortaya çıkmak, görünmek.
7. Nāvek-i şūḫı nʾola olsa ʿayān sīnemde
8. Siper-i ġamze-i cellād ki dirler o bizüz

ʾayān olsa:
1. ʾ**ayān olsa:**-*sa*
Gazel 494
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Belli olmak, ortaya çıkmak, görünmek.
1. Ser-cūş-ı nifāḳ olsa ʾayān mevc-i girān ol
2. Añılsa eger sāz-ı vefā mūy-ı miyān ol

aʿyān u ahālī-i ḥaleb:
1. **aʿyān u ahālī-i ḥaleb:**
Tarih 104
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Halep halkı ve ileri gelenleri.
47. Bu ḫıdmet-i marziyyeye saʿy itdi muhaṣṣal
48. Aʿyān u ahālī-i Ḥaleb cümle ser-ā-pā

aʿyān-ı melāʾik:
1. **aʿyān-ı melāʾik:**
Kaside 8
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Büyük melekler, meleklerin ileri gelenleri.
45. O şehenşāh-ı celī-ḳadr felek-kevkebe kim
46. İder evṣāfına aʿyān-ı melāʾik tevḳīr

āyāṣufiyye:
1. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **1**
Ayasofya Camii.
1. Rūz-ı rūze cemʿ olur rindān Āyāṣufiyyeʾde
2. Ḥalḳa-bend-i üns olur yārān Āyāṣufiyyeʾde

2. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **2**
Ayasofya Camii.
1. Rūz-ı rūze cemʿ olur rindān Āyāṣufiyyeʾde
2. Ḥalḳa-bend-i üns olur yārān Āyāṣufiyyeʾde

3. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **3**
Ayasofya Camii.
3. Olmadın dest-i duʿā-cünbān Āyāṣufiyyeʾde
4. Müşkilāt-i ẖalḳ olur āsān Āyāṣufiyyeʾde

4. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **4**
Ayasofya Camii.
3. Olmadın dest-i duʿā-cünbān Āyāṣufiyyeʾde
4. Müşkilāt-i ẖalḳ olur āsān Āyāṣufiyyeʾde

5. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **6**
Ayasofya Camii.
5. İtmek içün fikr-i ekl ü şürbi ẖāṭırdan be-der
6. ʿAḳd-ı cemʿiyyet ider iẖvān Āyāṣufiyyeʾde

6. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **8**
Ayasofya Camii.
7. Mevce-i aʿmāl ider enfās ile çerẖe ṣuʿūd
8. Lücce-i tāʿat ider ṭufan Āyāṣufiyyeʾde

7. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **10**
Ayasofya Camii.
9. Her ne deñlü ġayri cāmiʿde ʿibādāt olsa da
10. Olur efzūn yine ṣad çendān Āyāṣufiyyeʾde

8. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **12**
Ayasofya Camii.
11. Düşmen-i dīrīn-i nefs ile cihād-ı ekbere
12. Leşker-i ṭāʿat bulur meydān Āyāṣufiyyeʾde

9. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **14**
Ayasofya Camii.
13. ʿAnbelībān-ı bihişti şerm ile ẖāmuş ider
14. Her ṭaraf āvāze-i Ḳurʾān Āyāṣufiyyeʾde

10. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **16**
Ayasofya Camii.
15. Ferş-i berrāḳ-ı ruẖāmın eyledükçe secdegāh
16. Ṣāf olur āyīne-i imān Āyāṣufiyyeʾde

11. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **18**
Ayasofya Camii.
17. Pīşgāhında nevāl-i raḥmeti hāżır bulur
18. Kim olursa ṣıdḳ ile mihmān Āyāṣufiyyeʾde

12. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **20**
Ayasofya Camii.
19. Ṣaḥn-ı ṣāfında metāʿ-ı bī-dirīġ-i mağfiret
20. Būriyā-yı mıṣr ile yeksān Āyāṣufiyyeʾde

13. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **22**
Ayasofya Camii.
21. Zühd ü taḳvā ṣaf-be-ṣaf tertīb idüp ālāyını
22. Pīç-i nevbet gösterür ʿünvān Āyāṣufiyyeʾde

14. **āyāṣufiyyeʾde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **24**
Ayasofya Camii.
23. Şeb-be-şeb mānend-i ḳındīl-i fürūzān Nābiyā
24. İnşirāḥ-ı dil bulur insān Āyāṣufiyyeʾde

āyāt:
1. **āyātuñ:**-*uñ*
Gazel 664
Mısra: **4**
Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri, ayetler.
3. Nem-keşīde sāḥil olmaz kaʿr-ı deryādan ẖabīr
4. Çıḳmaz āyātuñ büṭūnı ẓāhir-i tefsīr ile

ʿayb:
1. ʿ**aybdur:**-*dur*
Kaside 2
Mısra: **261**
Utanç veren kusur, hata.
261. ʿAybdur ʿāḳile şeytān beni aldatdı dimek
262. Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād

2. ʿ**ayb:**
Gazel 122
Mısra: **4**
Utanç veren kusur, hata.
3. H̱ūbān ne ḳadar olsa da bālā-rev-i naẖvet
4. ʿUşşāḳdan ümmīd-i naẓar ʿayb degüldür

3. ʿ**aybı:**-*ı*
Gazel 151
Mısra: **3**
Utanç veren kusur, hata.
3. Andan itsünler şikāyet tāze ʿaybı var ise
4. Yoẖsa feryād ehl-i derdün ʾādet-i dīrīnidür

4. ʿ**ayb:**
Gazel 167
Mısra: **17**
Utanç veren kusur, hata.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

5. ʿ**aybdür:**-*dür*
Gazel 375
Mısra: **2**
Utanç veren kusur, hata.
1. Nev-be-nev revnaḳ-pezīr-i luṭf iken gülzār-ı ṣunʿ
2. Ġaflet itmek ʿaybdür ẖᵛāhişger-i esrār-ı ṣunʿ

6. ʿ**aybdur:**-*dur*
Gazel 455
Mısra: **4**
Utanç veren kusur, hata.
3. Hüneri var ise ketm-i es̱er-i ʿaşḳ itsün
4. ʿAybdur bülbül-i şūrīdeye feryād itmek

7. ʿ**ayb:**
Gazel 502
Mısra: **4**
Utanç veren kusur, hata.
3. Pā-māl ider biri birine cūş-ı müşteri
4. Biñ ʿayb ile ṣatarsa da dellālümüz bizüm

8. ʿ**aybdur:**-*dur*
Gazel 513
Mısra: **20**
Utanç veren kusur, hata.

19. Yūsuf-ı çāh-ı devātuñ göricek ruḫsārın
20. ʿAybdur ḳaṭʿ-ı yed itmezse Züleyḫā-yı ḳalem

9. ʿ**aybdur:**-*dur*
Gazel 548
Mısra: **7**
Utanç veren kusur, hata.
7. ʿArife ʿaybdur ālāyiş-i çirk-i esbāb
8. Legen-i sīnede ṣābun-ı tevekkül var iken

10. ʿ**aybın:**-*ı, -n*
Gazel 775
Mısra: **3**
Utanç veren kusur, hata.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫᵛāhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

11. ʿ**aybdur:**-*dur*
Gazel 775
Mısra: **5**
Utanç veren kusur, hata.
5. Egerçi ʿaybdur teslīm-i dest-i digere rīşin
6. Bu maʿnā nā-müsellemdür velī berber ḫuṣūṣında

ʿayb olunmaz:
1. ʿ**ayb olunmaz:**-*maz*
Kaside 12
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Ayıplanmak, garipsenmek.
73. Hele bigāneye söz yoḳ odur andan meʾmūl
74. ʿAyb olunmaz ne ḳadar eylese terk-i ikrām

ʿayb-cūluḳ:
1. ʿ**ayb-cūluḳlar:**-*lar*
Gazel 106
Mısra: **7**
Kişinin ayıplarını araştırma işi.
7. Degül mi luṭf-ı Ḥaḳa ʿayb-cūluḳlar
8. Kemīne loḳmasını şād-kām alur bulunur

ʿayb-ı şikāfı:
1. ʿ**ayb-ı şikāfı:**-*ı*
Gazel 696
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
(Aynadaki) çatlak kusuru.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

ʿayb-ı şikāf-ı kāse:
1. ʿ**ayb-ı şikāf-ı kāse:**
Gazel 799
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kasenin kırığının ayıbı.
5. Kināt itseñ daḫı ʿayb-ı şikāf-ı kāse bāḳīdür
6. Olur ḳaṣd-i nevāziş bī-nemek āzārdan ṣoñra

ʿaybını aramaz:
1. ʿ**aybını aramaz:**-*maz*
Gazel 167
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Başkasının kusurunu araştırmak.
11. Ancaḳ aramaz her birisi ʿaybını ḫalḳuñ
12. Yoḫsa naẓarun ḳangısı cāsūs degüldür

ʿayb-pūş:
1. ʿ**ayb-pūş:**
Gazel 651
Mısra: **14**
Ayıp örten.
13. Reşke ne deñlü yoġ ise de şerʿde mesāġ
14. Nābī hezār reşk ü ḥased ʿayb-pūş içün

āyet:
1. **āyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **148**
Cümle.
147. Ṭabʿ-ı laṭīfi maʿnī-i mecmūʿa-i ḫıred
148. Naḳş-ı cemāli nüsḫa-i ḥüsnüñ bir āyeti

2. **āyeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **72**
Kur'ân-ı Kerim'deki sûreleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri, ayet.
71. Fetvāsını temīme-i ḥūr itseler sezā
72. Zirā ki muḥtevīdür o mażmūna āyeti

āyet-ḫᵛān-ı taḥrīm-i şarāb olmışdı:
1. **āyet-ḫᵛān-ı taḥrīm-i şarāb olmışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 274
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarabın haram olduğunu anlatan ayetleri okuyan olmak.
7. ʿĀrifān olmışdı āyet-ḫᵛān-ı taḥrīm-i şarāb
8. Ḥarf-ı cāma leb-güşāy olmazdan evvel Cem henüz

āyet-i ḥüsn:
1. **āyet-i ḥüsn:**
Gazel 544
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik ayeti. II Sevgilinin yüzü.
1. Ḫaṭ-ı nev-āmededen ẓāhir oldı āyet-i ḥüsn
2. ʿİżārın eyledi ḫaṭ ʿarṣa-i ḳıyāmet-i ḥüsn

āyet-i kevkebe-i cāh u celālin:
1. **āyet-i kevkebe-i cāh u celālin:**-*i, -n*
Kaside 8
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Yüce makamının yıldızının nişanı.
59. Kürsi-i hāleye çıḳmış meh-i bedr itmek içün
60. Āyet-i kevkebe-i cāh u celālin tefsīr

āyet-i saʿd-aḫteri:
1. **āyet-i saʿd-aḫteri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
"Yıldızı kutlu olma" mucizesi.
65. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşʾe-i terkīb-i cūd
66. Nüsḫa-ı ẕātında mersūm āyet-i saʿd-aḫteri

āyet-i şeyḫ:
1. **āyet-i şeyḫ:**
Kaside 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Abdulkadir-i Geylani hazretlerine işaret eden ayet.
5. Şeyḫ İbnüʾl-ʿArabī yazdı Fütūḥatında
6. Muṣḥaf içre hüveʾl-ḳādir imiş āyet-i Şeyḫ

āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür:
1. **āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür:**-*dür*
Tarih 138
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Ezeli yaratmanın (ya da Yaratıcı'nın) apaçık delili.
45. Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür kʾitmiş
46. Münşī-i kevn ʿibārāt arasında tażmīn

āyet-i ūlā-yı kelām-ı eẕelī:
1. **āyet-i ūlā-yı kelām-ı eẕelī:**
Kaside 2
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Ezeli kelamın ilk ayeti (Allah'ın ilk yarattığı şeyin O'nun nuru olması hadisine atfen).
63. Būsegāh-ı ḳademi küngüre-i ʾarş-ı ʾazīm
64. Rīze-ḫᵛār-ı niʿamı dāʿire-i sebʿ-i şidād

ayīn:
1. **ayīn:**
Kaside 6
Mısra: **15**
Mevlevi tekkelerinde, belli günlerde, genellikle musiki eşliğinde yapılan zikir, tören.
15. Bu devre beñzemez ayīn devr-i dīgerdür
16. Semāʿ-ı vaḥdet-i devr-i zamān-ı Mevlānā

2. **āyīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 151
Mısra: **2**
Görenek, âdet.

1. Dil giriftār-ı ṣafā-yı sīne-i sīmīnidür
2. Ṭūṭīnün āyīnecilik eskiden āyīnidür

āyīne:

1. **āyīnesidür:**-*si, -dür*
Kaside 2
Mısra: **15**
Ayna.
15. Luṭf ile ḳahrı biribirinüñ āyīnesidür
16. ʿĀlemüñ naẓm-ı ḳıyāmına sebebdür eżdād

2. **āyīnesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **384**
Ayna.
383. Didüm ey şāh-ı mülk-i maʿmūrī
384. Baḫtum āyīnesi gözüm nūrı

3. **āyineye:**-*y, -e*
Kaside 8
Mısra: **72**
Ayna.
71. Ṣūret-i ʿadlde taḳṣīri içün ʿahdinde
72. Bağlamış āyineye cevheri bend-i zencīr

4. **āyīne:**
Kaside 15
Mısra: **198**
Değerini kaybetti, gözden düştü.
197. Naṣr u tevfīḳ saña ʿālem-i maʿnādandur
198. Olsun āyīne gibi ṭabʿ-ı şerīfüñ ḫurrem

5. **āyīnedeki:**-*de, -ki*
Gazel 30
Mısra: **11**
Ayna.
11. Āyīnedeki ʿaksine nāz eyleyen āfet
12. Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

6. **āyīnede:**-*de*
Tarih 39
Mısra: **17**
Ayna.
17. Kendü ruḫsārını āyīnede seyr itmek içün
18. Virdi rūşenger-i bād āyīne-i āba cilā

7. **āyine:**
Kıt'a 67
Mısra: **4**
Ayna.
3. Seni eşkün gör e ne ṣūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

8. **āyīne:**
Gazel 70
Mısra: **13**
Ayna.
13. Ṣāf-dil bir faḳaṭ āyīne iken ʿālemde
14. Naẓar itseñ aña da ʿuḳde-i ḫāṭır bulunur

9. **āyīne:**
Tarih 76
Mısra: **7**
Ayna.
7. Zihī āyīne kim ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret
8. Vücūd-ı pākin itmiş ser-be-ser nūriyle āgende

10. **āyīne:**
Gazel 81
Mısra: **13**
Ayna.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meğer ol āfetüñ aḳrānı mı var

11. **āyīnesine:**-*si, -n, -e*
Tarih 82
Mısra: **50**
Ayna.
49. Kimisi didi ṣubḥ-ı dem nāhīd
50. Yine āyīnesine virdi cilā

12. **āyīne:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Ayna.
9. Ol şūḫun āb-ı tāb-ı cemāliyle Nābīyā
10. Āyīne ġarḳ-ı sebze-i ḫod-rūy-ı jeng olur

13. **āyinenün:**-*nün*
Gazel 92
Mısra: **9**
Ayna ‖ Gönlün (saf ve temiz) aynası.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

14. **āyīnede:**-*de*
Gazel 121
Mısra: **9**
Ayna.
9. O şūḫ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

15. **āyīneden:**-*den*
Gazel 151
Mısra: **13**
Ayna.
13. Eylemez āyīneden ġayre nezāre Nābīyā
14. Ol nigār-ı kem-nigeh dil-berlerün ḫod-bīnidür

16. **āyineye:**-*y, -e*
Tarih 152
Mısra: **2**
Ayna.
1. Ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ görmek içün tārīḫin
2. Meğer ol şūḫ ḳıyāmetde baḳa āyineye

17. **āyīnelerüñ:**-*ler, -*
Gazel 158
Mısra: **2**
Ayna.
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

18. **āyīneden:**-*den*
Gazel 168
Mısra: **8**
Ayna.
7. Ṣāf-dildür itse de taḳlīd-i ḥüsnüñ mū-be-mū
8. Rūy-gerdānlık yine āyīneden ḳabil midür

19. **āyinedür:**-*dür*
Gazel 172
Mısra: **13**
Ayna.
13. Çün sāde-rūlar āyinedür ṭūṭī-i dile
14. Nābī ġazel de sāde olursa ʿaceb midür

20. **āyīneyi:**-*y, -i*
Gazel 198
Mısra: **14**
Ayna.
13. ʿĀşıḳ āyīneye baḳmaḳ nice mümkin Nābī
14. ʿAks-i çāk-ı dili āyīneyi ṣad-çāk eyler

21. **āyīnenüñ:**-*nüñ*
Gazel 225
Mısra: **4**
Ayna.
3. O gelmese nʾola zaḫm-ı derūn-ı ehl-i derūn
4. Ki zaḫmı āyīnenüñ nā-pezīr-i merhemdür

22. **āyīnede:**-*de*
Gazel 255
Mısra: **14**
Ayna.
13. Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nābīyā
14. Āyīnede görür gören ancaḳ naẓīrümüz

23. **āyīneyüz:**-*y, -üz*
Gazel 277
Mısra: **6**
Ayna.
5. Ol ḫod-perest hiç bize itsün mi iltifat
6. Āyīneyüz velīk daḫı nā-zidūdeyüz

24. **āyīneyi:**-*y, -i*
Gazel 290
Mısra: **10**
Ayna.

9. Ol rū-siyāh maʿsiyetüz Nābiyā kʾider
10. Āb-ı ḥayāt āyīneyi rūy-ı ziştümüz

25. **āyineden:***-den*
Gazel 293
Mısra: **3**
Ayna.
3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫusūmete şāyān raḳībümüz

26. **āyīnede:***-de*
Gazel 323
Mısra: **7**
Ayna.
7. ʿAks -i ruḫsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

27. **āyīneler:***-ler*
Gazel 328
Mısra: **3**
Ayna.
3. Çeşm-i ne-dīde-ḫᵛabe āyīneler de ḥayrān
4. Māhiyyet-i cemālin cānāneler de bilmez

28. **āyine:**
Gazel 329
Mısra: **12**
Ayna.
11. Levḥ-i derūna naḳş olalı fiḳr-i ḫaṭṭ-ı yār
12. Āyine gibi jeng ile germ-ülfet olmışuz

29. **āyīnedür:***-dür*
Gazel 342
Mısra: **9**
Ayna.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

30. **āyīne:**
Gazel 343
Mısra: **6**
Ayna.
5. Seni kenāra çeken zinde-dil ne şekle girer
6. Alınca ṣuretüñ āġūşa aldı āyīne ġışş

31. **āyīnedeki:***-de, -ki*
Gazel 364
Mısra: **3**
Ayna.
4. Ḳābil mi ki ṣūret ola maʿnāya muʿārıż
3. Ne cānı var āyīnedeki ʿaks ola ber-ʿaks

32. **āyīneye:***-y, -e*
Gazel 390
Mısra: **2**
Ayna.
1. Neyleyüm sāġarı zīb-i kef-i yār olmayıcaḳ
2. Kim baḳar āyīneye āyīnedār olmayıcaḳ

33. **āyīnesidür:***-si, -dür*
Gazel 405
Mısra: **18**
Ayna.
17. Eyleme faḳre ḥaḳaretle naẓar ey Nābī
18. Faḳr āyīnesidür ṣūret-i istiġnānuñ

34. **āyīnedür:***-dür*
Gazel 460
Mısra: **15**
Ayna.
15. Ṣūret-i yek-digere āyīnedür naḳş ü kemāl
16. Eyleme ḥüsnini inkār ṣaḳın biş ü kemüñ

35. **āyīne:**
Gazel 478
Mısra: **6**
Ayna.
5. Benden o jeng-yāb ü ben andan ṣafā-pez̠īr
6. Āyīne gibi rūy-be-rūdur benümle dil

36. **āyinede:***-de*
Gazel 500
Mısra: **2**
Ayna.
1. Kimseye bir daḫı dünyāda nigāh itmeyelüm
2. Ṭuṭiveş āyinede pīşemüz āh itmeyelüm

37. **āyine:**
Gazel 518
Mısra: **7**
Ayna.
7. ʿAks-i ḫuşkiyle ben āyine gibi ḫursendüm
8. Ben ne ḫāküm ki açam Yūsufʾa āġūş-ı çehüm

38. **āyine:**
Gazel 573
Mısra: **14**
Ayna.
13. ʿAḳlın aldırmış iki māhveşüñ beyninde
14. Görmedük ʿāşıḳuñ āyine ḳadar medhūşın

39. **āyīne:**
Gazel 579
Mısra: **10**
Ayna.
9. Ḥācet ne saña ey gül-i ter nūş-ı bādeye
10. ʿAksüñle olur āyīne mīnā-yı āteşīn

40. **āyīneye:***-ye*
Gazel 598
Mısra: **8**
Ayna.
7. Ben ol āyīne-ruḫsārı görince baġlanur nuṭḳum
8. Baḳup āyīneye ey ṭūṭī-i gūyā ne söylersin

41. **āyīne:**
Gazel 611
Mısra: **4**
Ayna.
3. Çünki ḫod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
4. İstemez erbāb-ı ḥüsn āyīne nemnāk olduġın

42. **āyīneyüm:***-y, -üm*
Gazel 631
Mısra: **5**
Ayna.
5. Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
6. Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

43. **āyīneye:***-y, -e*
Gazel 683
Mısra: **1**
Ayna.
1. Naẓar āyīneye nā-cāʾiz iken şeblerde
2. ʿAḳsidür līk bunuñ cām-ı leb-ā-leblerde

44. **āyinedür:***-dür*
Gazel 696
Mısra: **9**
Ayna.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

45. **āyīnelerde:***-ler, -de*
Gazel 700
Mısra: **5**
Ayna.
5. Āyīnelerde jeng nefesveş bedīd olur
6. Reng-i telāş çihre-i ümmīdvārda

46. **āyinedür:***-dür*
Gazel 765
Mısra: **6**
Ayna.
5. Ḥüsn olur bī-naẓar-ı raġbet-i ʿuşşāḳ ʿabes̠
6. İltifāt āyinedür ṣūret-i istiʿdāda

47. **āyīneye:***-y, -e*
Gazel 808
Mısra: **2**
Ayna.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

48. **āyīne:**
Gazel 847
Mısra: **2**
Ayna.

1. Bī-bedel gerçi ki yoḳ ḥüsn ile senden ġayrı
2. Var mıdur ḥüsnüne de āyīne benden ġayrı

āyīnecilik:

1. **āyīnecilik:**
Gazel 151
Mısra: **2**
Aynacılık, papağanın ayna aracılığı ile konuşmayı öğrenmesi meselesi.
1. Dil giriftār-ı ṣafā-yı sīne-i sīmīnidür
2. Ṭūṭīnün āyīnecilik eskiden āyīnidür

āyīnedār:

1. **āyīnedār:**
Gazel 184
Mısra: **16**
Osmanlı toplumunda özellikle varlıklı kimseler giyinirken onlara ayna tutanlar hakkında kullanılır.
15. Dest-i ṣabāsı şāne-zen-i zülf-i ʿāfiyet
16. Ābı cemāl-i ṣıḥḥate āyīnedār olur

2. **āyīnedār:**
Gazel 390
Mısra: **2**
Osmanlı toplumunda özellikle varlıklı kimseler giyinirken onlara ayna tutanlar hakkında kullanılır.
1. Neyleyüm sāġarı zīb-i kef-i yār olmayıcaḳ
2. Kim baḳar āyīneye āyīnedār olmayıcaḳ

3. **āyīnedārun:**-*un*
Gazel 443
Mısra: **4**
Osmanlı toplumunda özellikle varlıklı kimseler giyinirken onlara ayna tutanlar hakkında kullanılır.
3. Sen gerçi evc-i ḥüsnde hursīdsin velī
4. Mānend-i māh āyīnedārun benüm senüñ

āyīnedār-ı maġnīsā:

1. **āyīnedār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Manisaya ayna tutan.
47. Gören ide bu faḳīr ile ol ʿazīze duʿā
48. Bu naẓm-ı pāk ola āyīnedār-ı Maġnīsā

āyine-i āb:

1. **āyine-i āb:**
Gazel 504
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Su aynası.
7. Felek firāḳ ile itdi derūnumı ḫum-ı nīl
8. Kederden āyine-i āb gibi sāde idüm

āyīne-i āba:

1. **āyīne-i āba:**-*a*
Tarih 39
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Su aynası.
17. Kendü ruḫsārını āyīnede seyr itmek içün
18. Virdi rūşenger-i bād āyīne-i āba cilā

āyīne-i āb-ı dil-güşāy-ı ḥaleb:

1. **āyīne-i āb-ı dil-güşāy-ı ḥaleb:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Halep'in gönül açan (iç açan, gönle ferahlık veren) suyunun aynası.
9. Bihişt ḳanda görür ḥüsninüñ temāşāsın
10. Ṭururken āyīne-i āb-ı dil-güşāy-ı Ḥaleb

ayīne-i ʿademde:

1. **ayīne-i ʿademde:**-*de*
Gazel 389
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yokluk aynası.
3. Ayīne-i ʿademde nuḳūş-ı mükevvenāt
4. Ṣūret-ṣıfat nümūdı var ammā ki būdı yoḳ

āyīne-i ʿadl:

1. **āyīne-i ʿadl:**
Kıt'a 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Adalet aynası.
15. Ruḫsāre-i evraka düşen sāye-i destüñ
16. Āyīne-i ʿadl efser-i dād eylesün Allāh

āyīne-i āfāḳda:

1. **āyīne-i āfāḳda:**-*da*
Gazel 735
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Afaki ayna (Maddi varlıkların görünen yüzü, dünya bağlamında).
11. ʿĀrif āyīne-i āfāḳda seyrān idemez
12. Gördügi ʿālemi āyīne-i zānūsında

āyine-i āhende:

1. **āyine-i āhende:**-*de*
Gazel 805
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Demir ayna, demirden ayna.
1. Mevce-i cevher-i ṣāf āyine-i āhende
2. Raḳam-ı cebhesidür sākin iken maʿdende

āyīne-i ʿālem:

1. **āyīne-i ʿālem:**
Gazel 497
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Alem aynası.
5. Mücāzātında ḫūb u ziştüñ itmez ẕerrece taḳṣīr
6. ʿAceb ṣūret-nümā-yı ʿadldür āyīne-i ʿālem

āyīne-i ʿālem-nümā:

1. **āyīne-i ʿālem-nümā:**
Gazel 621
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cihanı gösteren ayna, İskender'in aynası.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

āyīne-i ʿālemnümādur:

1. **āyīne-i ʿālemnümādur:**-*dur*
Gazel 306
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dünyayı gösteren ayna.
7. Ruḫ-ı mihr-i münīr olmaz mükedder ṣubḥ-ı kāẕibden
8. O bir āyīne-i ʿālemnümādur nem ḳabūl itmez

āyīne-i āsāyişini:

1. **āyīne-i āsāyişini:**-*i, -n, -i*
Kaside 2
Mısra: **246**
Kelime Tipi: -
Huzur aynası.
245. Kim ki rūşenger-i mihrüñle degül ṣāf-derūn
246. Başar āyīne-i āsāyişini jeng-i nikād

āyīne-i ʿāşıḳān:

1. **āyīne-i ʿāşıḳān:**
Gazel 584
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşıkların aynası.
3. Olmış ḫayāl-i yāre dil-i ṣāfı cilvegāh
4. Kendi henüz āyīne-i ʿāşıḳān iken

2. **āyīne-i ʿāşıḳān:**
Gazel 584
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşıkların aynası.
3. Olmış ḫayāl-i yāre dil-i ṣāfı cilvegāh
4. Kendi henüz āyīne-i ʿāşıḳān iken

āyine-i berrāḳı:

1. **āyine-i berrāḳı:**-*ı*
Tarih 63
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Parlak ayna.
15. Gösterür bāġ-ı bihiştüñ naḳşın
16. Ḥavżınuñ āyine-i berrāḳı

āyīne-i cāna:

1. **āyīne-i cāna:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.
9. Urur ṣayḳal olınca mū-sepīd āyīne-i cāna
10. Hevā bulmaḳ güşāyiş berfden ṣoñra mücerrebdür

āyīne-i cān-ı enbiyā:

1. **āyīne-i cān-ı enbiyā:**
Gazel 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Peygamberlerin gönül aynası.
1. Nūr-ı Ḫudādur āyīne-i cān-ı enbiyā
2. Aḥkām-ı şerʿdür güher-i kān-ı enbiyā

āyīne-i cemālsin:

1. **āyīne-i cemālsin:**-*sin*
Kıt'a 91
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzellik aynası.
3. Āyīne-i cemālsin ey māh ẓatuñı
4. Ḥıfẓ eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

2. **ayīne-i cemālsin:**-*sin*
Gazel 762
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzellik aynası.
3. Ayīne-i cemālsin ey māh-ı nūr-tāb
4. Ḫavf eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

āyīne-i dest-i idrāk:

1. **āyīne-i dest-i idrāk:**
Kaside 24
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Kavrama, anlayış gücünün aynası.
47. Dil-i rūşenteri āyīne-i dest-i idrāk
48. Ṭabʿ-ı feyż-āveri ser-çeşme-i ṣaḥrā-yı ẕekâ

āyīne-i dil:

1. **āyīne-i dil:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.
7. Ḫuşk olmış idi riyāż-ı āmāl
8. Āyīne-i dil ġubāra pā-māl

āyīne-i dilde:

1. **āyīne-i dilde:**-*de*
Gazel 303
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.
7. Ḫayālüñ gelse de itmez ḳarār āyīne-i dilde
8. Zemīn-i şūre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz

2. **āyīne-i dilde:**-*de*
Gazel 660
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül aynası.
13. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
14. Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşāʾaʾllāh

āyine-i gufrāna:

1. **āyine-i gufrāna:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **250**
Kelime Tipi: -
Bağışlama, Merhamet etme aynası.
249. Yā Rasūlaʾllāh o ʾāṣī-i siyeh-rūyem kim
250. Reng-i rūyum virür āyine-i gufrāna sevād

āyīne-i gūyā:

1. **āyīne-i gūyā:**
Gazel 793
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Konuşturan ayna (Papağanları konuşturmak için kullanılan ayna).
13. Hicrān ile dem-beste olursa nʾola Nābī
14. Ṭūṭīdür ol āyīne-i gūyā kimi görse

āyīne-i ḥālinde:

1. **āyīne-i ḥālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 419
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Görünüm.
3. Getüren şevḳ-i semāʿa anı Mevlānāvār
4. Pertev-i şemsdür āyīne-i ḥālinde mehüñ

āyine-i ḥavż-ı muṣaffāsından:

1. **āyine-i ḥavż-ı muṣaffāsından:**-*sı, -n, -dan*
Tarih 72
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tertemiz havuzun ayna gibi parlayan yüzeyi.
11. Görinür āyine-i ḥavż-ı muṣaffāsından
12. ʿAks-i eşcārı nümūdār-ı dıraḫt-ı Ṭūbā

āyīne-i ḫod-bīni:

1. **āyīne-i ḫod-bīni:**-*i*
Gazel 484
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kendini beğenmişlik aynası.
7. Ḫod-kāmlarun mā-ḥaṣalı naḳd-i kederdür
8. Āyīne-i ḫod-bīni şikest it heme-bīn ol

āyine-i ḥubb ü vidād:

1. **āyine-i ḥubb ü vidād:**
Kaside 2
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sevgisinin göründüğü ayna.
59. Ḥażret-i Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammed Ḥāmid
60. Maẓhar-ı nūr-ı cemāl āyine-i ḥubb ü vidād

āyīne-i ḫudā:

1. **āyīne-i ḫudā:**
Gazel 265
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın tecelli ettiği ayna.
1. O dil ki tār ola mirʾāt-ı rū-nümā dinmez
2. Her āb-ı gīneye āyīne-i Ḫudā dinmez

ayīne-i ḫurşīde:

1. **ayīne-i ḫurşīde:**-*e*
Gazel 630
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güneş aynası (Güneşin parlaması bağlamında).
7. Ayīne-i ḫurşīde olur māye-i ṣafvet
8. Ḫākister-i miḥnet ki çıḳar gülḫanumuzdan

āyine-i ḥüsni:

1. **āyine-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 460
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik aynası.
5. Seng-i ṭaʿn ile şikest itme dil-i imsāki
6. Ki odur āyine-i ḥüsni ʿarūs-ı keremüñ

āyine-i ḥüsn-i melek-tāb-ı beşer:

1. **āyine-i ḥüsn-i melek-tāb-ı beşer:**
Gazel 570
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnsanlığın melek yaratılışlı güzellik aynası.
9. Var iken āyine-i ḥüsn-i melek-tāb-ı beşer
10. Ḥayfdur ġayriye ṣarf eylemek insān naẓarın

āyine-i ḥüsnidür:

1. **āyine-i ḥüsnidür:**-*i, -dür*
Gazel 634
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzellik aynası.
11. Cevherüñ āyine-i ḥüsnidür inkār itme
12. Kendü tavrında bu bāzār-ı cihānuñ ḫazefin

āyīne-i idrākümde:

1. **āyīne-i idrākümde:**-*üm, -de*
Gazel 666
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anlayış aynası.
1. Cilve eylerdi cemālüñ dil-i bī-bākümde
2. Neng-i jeng olmasa āyīne-i idrākümde

ayīne-i idrākūñi:

1. **ayīne-i idrākūñi:**-*üñ, -i*
Gazel 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Anlayış aynası.
7. Ayīne-i idrākūñi ṣāf eyle sivādan
8. Mihmān mı gelür ḫāne-i nā-pāke ḥicāb it

āyine-i iḳbāle:

1. **āyine-i iḳbāle:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Talih aynası.
9. Jeng virmişdi yine āyine-i iḳbāle
10. Virdi rūşenger-i taḳdīr-i Ḫudā tāze cilā

āyīne-i ilāhīʾdür:

1. **āyīne-i ilāhīʾdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Allah'ın esma sıfatlarının cilvelerini yansıtan ayna.
51. Ḳalb-i insān şerīf-i ḫilḳatdür
52. Cilvegāh-ı cenāb-ı ʿizzetdür

āyīne-i imān:

1. **āyīne-i imān:**
Gazel 705
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İman, itikat aynası.
15. Ferş-i berrāḳ-ı ruḫāmın eyledükçe secdegāh
16. Ṣāf olur āyīne-i imān Āyāṣufiyyeʾde

āyīne-i inṣāfında:

1. **āyīne-i inṣāfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Merhamet aynası, adalat aynası.
1. Bulamaz cürʿa-i kin cām-ı dil-i ṣāfında
2. Gerd-i ġadr olmayan āyīne-i inṣāfında

āyine-i iskender:

1. **āyine-i iskender:**
Kaside 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Büyük İskender'in hocası Aristo tarafından İskenderiye'de yaptırılmış olduğuna inanılan, uzaktaki düşmanı gösteren ayna.
13. Kesb-i feyż itmeġe gelmiş dil-i pür-tābumdan
14. Cām-ı pür-neşve-i Cem āyine-i İskender

āyīne-i iskenderi:

1. **āyīne-i iskenderi:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Büyük İskender'in hocası Aristo tarafından İskenderiye'de yaptırılmış olduğuna inanılan, uzaktaki düşmanı gösteren ayna.
23. Var mıdur ḥüsnüñde noḳṣanı temāşā it diyü
24. Yem degül ṭutdı felek āyīne-i İskenderi

āyine-i jengdārıdur:

1. **āyine-i jengdārıdur:**-*ıdur*
Gazel 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Paslı, kirli ayna.
3. Ruḫsār-ı ḫat-ber-āveri gördükde lāl olur
4. Ṭūṭī-i ṭabʿuñ āyine-i jengdārıdur

āyīne-i ḳalbe:

1. **āyīne-i ḳalbe:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.
39. Rüzgār āyīne-i ḳalbe virüp yine keder
40. Dili pür-ḫūn ider evzā-ı ciger-sūz-ı ʿavām

2. **āyine-i ḳalbe:**-*e*
Gazel 538
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.
21. Defter-i cürmi yakup eyleyelüm ḫākister
22. Nābiyā āyine-i ḳalbe cilā eyleyelüm

3. **āyīne-i ḳalbe:**-*e*
Gazel 564
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.
7. Ḫayāl-i zülfün olsun münʿakis āyīne-i ḳalbe
8. Mis̱āl-i şiʿr-i rengīnüm şebistān-ı ḫayāl olsun

āyine-i ḳalbi:

1. **āyine-i ḳalbi:**-*i*
Kıt'a 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.
7. Görmesün ẕerre ḳadar āyine-i ḳalbi keder
8. Olmasun nīm-nefes ḳalb-i şerīfi nā-şād

āyīne-i kāşīsi:

1. **āyīne-i kāşīsi:**-*si*
Tarih 30
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Kaşinin ayna gibi parlak yüzü (Kaşi, Yapıların dış ve iç duvarlarını süslemekte kullanılan, eskiden İran'ın Kâşân kentinde üretilen sırlı fayans).
49. Kim nigāh eylerse rūy-ı şāhid-i makṣūdını
50. Gösterür āyīne-i kāşīsi ṣūret-güsteri

āyīne-i kec:

1. **āyīne-i kec:**
Gazel 657
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eğri, yamuk ayna.
7. Nāẓıruñ ʿaksini kec gösterür āyīne-i kec
8. Olmadun sen bize toġrulmadun ey āyine-rū

āyīne-i leb-be-lebi lücce-i ẕātuñ:

1. **āyīne-i leb-be-lebi lücce-i ẕātuñ:**-*i*
Gazel 472
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zat-ı (İlahi)'nin uçsuz bucaksız denizi ile dudak dudağa bulunan ayna.
1. Ey āyīne-i leb-be-lebi lücce-i ẕātuñ
2. Vʾey maẓhar-ı ser-tā-seri emvāc-ı ṣıfātuñ

āyine-i māh üzre:

1. **āyine-i māh üzre:**
Gazel 714
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ay aynası üstünde, parlak ayın yüzünde.
5. Ḫalḳa nā-ṣāf idügin ḳalb-i felek müşʿirdür
6. O kelef kim görinür āyine-i māh üzre

āyīne-i mehden:

1. **āyīne-i mehden:**-*den*
Tarih 81
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayna gibi parlayan ay.
5. Saḳf-ı zerrīni siler āyīne-i mehden ġubār
6. Berg berg-i naḳş-ı ezhārı virür būy-ı ṭarab

āyīne-i nā-çīz:

1. **āyīne-i nā-çīz:**
Gazel 842
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Değersiz ayna.
9. ʿĀlemde eger olmasa āyīne-i nā-çīz
10. Kendü ruḫına ehl-i naẓar ḥasret olurdı

āyīne-i nā-maḥrem:

1. **āyīne-i nā-maḥrem:**
Gazel 306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mahrem olmayanların aynası.
5. Mis̱āl-i hāle vü meh cilvegāh-ı ʿaks-i vāḥiddür
6. Harīm-i ḥalvet āyīne-i nā-maḥrem ḳabūl itmez

āyīne-i nūr olmaġıla:

1. **āyīne-i nūr olmaġıla:**-*maġ, -ıla*
Gazel 419
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aydınlığın aynası olmak, aydınlığı gösteren olmak.
13. Ẓulmet āyīne-i nūr olmaġıla ey Nābī
14. Çekerüz minnetini sürme gibi rū-siyehüñ

āyīne-i pehlūsında:

1. **āyīne-i pehlūsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 735
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Göğüs aynası.
5. ʿArż-ı rāz itmege ḥācet ne o mey-pey kere kim
6. Görinür kām-ı dil āyīne-i pehlūsında

āyine-i raḥmet:

1. **āyine-i raḥmet:**
Gazel 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahmet aynası.
3. ʿAceb mi āyine-i raḥmet olsa rūy-siyāh
4. Kemīne-seng-i siyāh ile zer ʾıyār olunur

āyine-i rāz-ı ķaderdür:

1. **āyine-i rāz-ı ķaderdür:**-*dür*
Gazel 532
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kader sırrının aynası.
3. Ser-be-ser āyine-i rāz-ı ķaderdür gönlüm
4. Nev-be-nev terceme-i sırr-ı ķażādur suḫanum

āyīne-i reʾyine:

1. **āyīne-i reʾyine:**-*i, -n, -e*
Kaside 15
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Görüş, düşünce aynası.
91. Maʿnī-i nusḫa-i aḫlaķ Muḥammed Pāşā
92. Ki ider āyīne-i reʾyine ḫurşīd ķasem

āyine-i rūḥ-ı feyż-i sermeddür:

1. **āyine-i rūḥ-ı feyż-i sermeddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Sonsuz ilhamın özünün aynası.
43. Olur mı herkese ḥüsn-i tabīʿat erzānī
44. Tabīʿat āyine-i rūḥ-ı feyż-i sermeddür

āyīne-i ruḫsāre:

1. **āyīne-i ruḫsāre:**
Gazel 682
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yanak aynası.
7. Olmaz eşʿārında le̠ẕ̠ẕet dil-rübāsız ʿāşıķuñ
8. Ṭūṭiyān āyīne-i ruḫsāre söyler söylese

āyīne-i ruḫsār-ı ṣafā ider:

1. **āyīne-i ruḫsār-ı ṣafā ider:**-*er*
Tarih 92
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül şenliğinin yansıdığı yüze ayna yapmak.
5. Ey ḫoşā tāze serā-perde-i ʿulyā ki ider
6. Ḫāṭır-ı nāẓırın āyīne-i ruḫsār-ı ṣafā

āyīne-i ruḫsāruna:

1. **āyīne-i ruḫsāruna:**-*un, -a*
Gazel 408
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzünün aynası. II Sevgilinin parlak yüzü.
1. Ne bu renciş saña küstāḫ nigāh eylemedük
2. Baķup āyīne-i ruḫsāruna āh eylemedük

āyine-i rūy-ı ʿaraķnākinde:

1. **āyine-i rūy-ı ʿaraķnākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 689
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Islak yüz aynası.
5. ʿĀşıķuñ dāmen-i çeşminde olan eşk o gülüñ
6. Görinür āyine-i rūy-ı ʿaraķnākinde

āyīne-i rūyına:

1. **āyīne-i rūyına:**-*y, -ı, -na*
Gazel 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzünün aynası. II Sevgilinin parlak yüzü.
1. Āyīne-i rūyına olup ʿāşıķ-ı nā-şād
2. Gül ṣūret-i bülbülden ider nāle vü feryād

āyīne-i rūyında:

1. **āyīne-i rūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 220
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüz aynası.
7. Gören āyīne-i rūyında ʿaks-i penbe-i dāġum
8. Ṣanur şemʿ-i şeb-āra üstine pervāne devr eyler

āyīne-i sad-pāre:

1. **āyīne-i sad-pāre:**
Gazel 342
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüz parçaya ayrılmış ayna.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

āyīne-i ṣāf:

1. **āyīne-i ṣāf:**
Gazel 839
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saf, temiz ayna.
3. Ķapluca ḥavżı degül āyīne-i ṣāf gibi
4. Görinür dīde-i pür-eşkde ʿaks-ı bedeni

āyīne-i ṣāfa:

1. **āyīne-i ṣāfa:**-*a*
Gazel 757
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Her şeyi olduğu gibi gösteren ayna.
17. Bakmazdı kimse āyīne-i ṣāfa Nābiyā
18. Ḫod-bīnlik ʿatakasına ālet olmasa

āyīne-i ṣāf-varaķ:

1. **āyīne-i ṣāf-varaķ:**
Gazel 513
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tertemiz sayfa aynası.
5. Pīş-i çeşmüñde gerek āyīne-i ṣāf-varaķ
6. Ḥarf-rīz olmaġa ṭūṭī-ı şeker-ḫāy-ı ķalem

āyīne-i sāġarda:

1. **āyīne-i sāġarda:**-*da*
Gazel 791
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kadehin aynası veya yansıması.
5. Āyīne-i sāġarda seyr eyledügüm rūyı
6. Seyr itmedüm ey sāķī mirʾāt-ı muṣaffāda

āyīne-i sīmin:

1. **āyīne-i sīmin:**
Gazel 805
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gümüş gibi parıldayan ayna.
15. Naķş-ı tamġā gibi āyīne-i sīmin üzre
16. Ķaldı ey sīm-beden çeşm-i ümīdüm sende

āyīne-i sīmīn-bedenāndur:

1. **āyīne-i sīmīn-bedenāndur:**-*dur*
Gazel 208
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gümüş gibi parıldayan bedenlerin aynası.
1. Ḥammām ki āyīne-i sīmīn-bedenāndur
2. ʿUşşāķ-ṣıfat āteşi ķalbinde nihāndur

āyīne-i sinede:

1. **āyīne-i sinede:**-*de*
Tarih 121
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Göğüs aynası.
27. Jengār ḳomaz āyīne-i sinede jengi
28. Ḫāṭırda ḳomaz ẕevḳ-i temāşāsı küdūret

āyine-i sīne-i ṣad-çākinde:

1. **āyine-i sīne-i ṣad-çākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 689
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Paramparça olmuş gönül aynası.
11. Küçe küçe görinür ṣūret-i maḥrūsa-i ʿaşḳ
12. Āşıḳun āyine-i sīne-i ṣad-çākinde

āyīne-i ṣūret-i kemāl:

1. **āyīne-i ṣūret-i kemāl:**
Kaside 20
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Olgunluğun somut şeklini gösteren ayna.
53. Ṭabʿ-ı laṭīfi āyīne-i ṣūret-i kemāl
54. Cāmiʿ kitāb-ı ḫulḳı fünūn u firāseti

āyīne-i ṭabʿum:

1. **āyīne-i ṭabʿum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Yaratılış, gönül aynası.
123. Rūzgār-ı keremüñle senüñ ey Ḫatim-i vaḳt
124. Kimdür āyā diye āyīne-i ṭabʿum muġber

āyīne-i telḫī-i çū:

1. **āyīne-i telḫī-i çū:**
Gazel 710
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gidişin acılığının aynası.
11. Olur āyīne-i telḫī-i çū ġurbetde nümāyānter
12. Nühüfte çāşnī-i maʿnevī kim var vaṭanlarda

āyīne-i vech-i ezelī:

1. **āyīne-i vech-i ezelī:**
Kaside 2
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Ezeli cemalin, Allah'ın aynası.
89. Nūrı āyīne-i vech-i ezelī olmış idi
90. Olmadın çihre-nümā şīşe vü levḥ-i fūlād

āyīne-i vech-i ḥasen:

1. **āyīne-i vech-i ḥasen:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzellik aynası.
7. Her sīneye şāyān degül esrār-ı maḥabbet
8. Her seng-dil āyīne-i vech-i ḥasen olmaz

āyine-i vech-i yek-diger:

1. **āyine-i vech-i yek-diger:**
Kıt'a 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Öteki yüzün aynası.
1. Mis̱liyyet oldugı gibi ʿālemde Nābiyā
2. Żıḍḍiyyet olur āyine-i vech-i yek-diger

āyīne-i vücūd:

1. **āyīne-i vücūd:**
Gazel 831
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Canlı halinin varlığı, yansıması, görünüşü.
11. Nühüftedür yine āyīne-i vücūd içre
12. Mis̱āl-i ʿaks görünsek de āşkāre gibi

āyīne-i żamīri:

1. **āyīne-i żamīri:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.
145. Ol pādişāh-ı ṣāf-dil ü ṣāf-ṭabʿ kim
146. Āyīne-i żamīri götürmez küdūreti

āyīne-i zānū:

1. **āyīne-i zānū:**
Gazel 715
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Diz aynası.
13. Olamaz çihre-nümā her dile maʿnā Nābī
14. Herkesüñ meşhedi āyīne-i zānū degül a

āyīne-i zānūsında:

1. **āyīne-i zānūsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 735
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Diz aynası, diz kapağı.
11. ʿĀrif āyīne-i āfākda seyrān idemez
12. Gördügi ʿālemi āyīne-i zānūsında

āyīne-i ẕātında:

1. **āyīne-i ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlığın aynası.
3. ʿĀrifān naḳd bulur āyīne-i ẕātında
4. Vāʿiẓānuñ didügi cennetüñ evṣāfında

āyīne-pāre-i nā-çīz:

1. **āyīne-pāre-i nā-çīz:**
Gazel 331
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Değersiz ayna parçası.
5. Çekerdi ḫalḳ-ı cihān kendü rūyına ḥasret
6. Eger bulunmasa āyīne-pāre-i nā-çīz

āyīne-rū:

1. **āyīne-rū:**
Gazel 336
Mısra: **4**
Yanağı ayna gibi parlak sevgili.
3. Mūcib-i taṣfiyedür itse de ḳalbün tekdīr
4. İtme ey āyīne-rū tā bu ḳadar redd-i nefes

2. **āyine-rū:**
Gazel 657
Mısra: **8**
Ayna gibi parlak yanak.
7. Nāẓıruñ ʿaksini kec gösterür āyīne-i kec
8. Olmadun sen bize toġrulmadun ey āyine-rū

āyīne-ruḫsār:

1. **āyīne-ruḫsārı:**-*ı*
Gazel 598
Mısra: **7**
Yanağı ayna gibi parlak sevgili.
7. Ben ol āyīne-ruḫsārı görince baġlanur nuṭḳum
8. Baḳup āyīneye ey ṭūṭī-i gūyā ne söylersin

āyinesüz:

1. **āyinesüz:**
Gazel 694
Mısra: **7**
Aynasız, ayna olmadan.
7. Bir şeyde olmaz āyinesüz fırṣat-ı ẓuhūr
8. Ruḫsār-ı tār-ı ẓulmet uçar çeşm-i nūrda

āyineveş:

1. **āyineveş:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **27**
Ayna gibi.
27. Gösterür āyineveş saḳfı ʾıyān
28. Naḳş-ı ḳālīçesin olsan nigerān

2. **āyīneveş:**
Tarih 41
Mısra: **14**
Ayna gibi.
13. Ṭayyib ü ṭāhīr ider lūleleri insānı
14. Gösterür ferş-i ruḫām āyīneveş ecsāmı

3. **āyīneveş:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Ayna gibi.

5. Süḫanveş olma āyīneveş ṣāf-meşreb ol
6. Rūy-ı ṣafā her-āyīne hemvārlıḳdadur

4. **āyineveş:**
Gazel 153
Mısra: **8**
Ayna gibi.
7. Naḳş-ı firībi Zāl-i sipihrüñ zamānede
8. Her sāde-levḥüñ āyineveş inkisārıdur

5. **āyīneveş:**
Gazel 561
Mısra: **16**
Ayna gibi.
15. Sezā-yı dil-siyehān mevc-i çīn-i ebrūdur
16. Derūni ṣāf olur āyīneveş güşāde-cebīn

6. **āyineveş:**
Gazel 656
Mısra: **2**
Ayna gibi.
1. Olmaḳ müyesser olmadı dilberle rū-be-rū
2. Yollarda ḳaldı āyineveş çeşm-i ārzū

āyīneye baḳmaḳ:

1. **āyīneye baḳmaḳ:**-*ḳ*
Gazel 198
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aynaya bakmak.
13. ʿĀşıḳ āyīneye baḳmaḳ nice mümkin Nābī
14. ʿAks-i çāk-ı dili āyīneyi ṣad-çāk eyler

āyinezār-ı menāmda:

1. **āyinezār-ı menāmda:**-*da*
Gazel 826
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Uyku aynalığı, rüya.
5. Cünbiş görindi āyinezār-ı menāmda
6. Rüʾyā-yı istirāḥate taʿbīr ḳalmadı

āyīn-i bahār-ı keremin:

1. **āyīn-i bahār-ı keremin:**-*i, -n*
Kaside 12
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Cömertlik baharının merasimi.
155. Olur āyīn-i bahār-ı keremin vaṣf idenüñ
156. Ḫāmesinden dökilen ḳaṭre bahār-ı bādām

āyīn-i cefā:

1. **āyīn-i cefā:**
Gazel 843
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eziyet etme adeti.
1. Ne dilden ārzū-yı ẕevḳ-i vaṣl-ı dil-rübā gitdi
2. Ne o şūḫ-ı vefā-düşmenden āyīn-i cefā gitdi

āyīn-i cihāndārī:

1. **āyīn-i cihāndārī:**
Tarih 26
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık töreni.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

āyīn-i devletünden:

1. **āyīn-i devletünden:**-*ü, -n, -den*
Kaside 7
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Mutluluk gözü II Saltanat, saltanat merasimi.
135. Zemīni ġulġule-i āsmāniyān pür ider
136. Ki çeşm-i bed ola āyīn-i devletünden dūr

āyīn-i irşād it:

1. **āyīn-i irşād it:**
Gazel 34
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Doğru yolu gösteren tarz bellemek.
9. İt dest-i çenārı saña āyīn-i irşād
10. Bī-berg geçin eyleme dāmāna teşebbüs̠

āyīn-i merāhim-perveri:

1. **āyīn-i merāhim-perveri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Merhametseverliğin usulü.
67. Nuṭḳına leb-teşne aḥkām-ı rüsūm-ı mekremet
68. Ẕātına dil-beste āyīn-i merāhim-perveri

āyīn-i niẓām virür:

1. **āyīn-i niẓām virür:**-*ür*
Tarih 56
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Düzen alışkanlığı vermek.
21. İşte virürse senüñ reʾy-i cihān-gīrüñ virür
22. İḫtilāl-i Baṣra vü Baġdādʾa āyīn-i niẓām

āyīn-i niẓām-ı felek-i nā-fercām:

1. **āyīn-i niẓām-ı felek-i nā-fercām:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Faydasız feleğin düzeninin adeti.
23. Meclis-i ʿālemi geh rūşen u geh tār eyler
24. Budur āyīn-i niẓām-ı felek-i nā-fercām

āyīn-i şevketi:

1. **āyīn-i şevketi:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Ululuk, ihtişam merasimi.
29. Var ise ārzū-yı menāṣıb żamīrde
30. Anuñ da tāzelükdedür āyīn-i şevketi

āyīn-i tevāzuʿdan:

1. **āyīn-i tevāzuʿdan:**-*dan*
Gazel 484
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alçakgönüllülük usulü.
11. Keclikleri āyīn-i tevāzuʿdan iden rāst
12. Sür rūy-ı siyāhuñ yire hem-reng-i nigīn ol

āyīn-i ülfeti:

1. **āyīn-i ülfeti:**-*i*
Gazel 128
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Konuşma tarzı.
11. Ḥelvā-yı zehrnākdür āyīn-i ülfeti
12. Müstehziyāne lafẓı ṣenā ṣūretindedür

ayīn-i vefā:

1. **ayīn-i vefā:**
Gazel 109
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sadakat kanunu.
5. Maḫṣūṣ degül resm-i cefā yāre ezelden
6. Ayīn-i vefā vādī-i meslūk degüldür

ayır:

1. **ayırmaz:**-*maz*
Gazel 618
Mısra: **1**
Ayırmak.
1. Hirās-ı āh-ı serdüm zülfin ayırmaz ʿizārından
2. O sermā-dīde gitmez muttaṣıl āteş kenārından

aylı günli sāʿatdür:

1. **aylı günli sāʿatdür:**-*dür*
Matla 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Haftanın gününü, günün tarihini, yılın ayını ve Ay'ın hallerini göstermek üzere dizayn edilmiş saat.
1. Göñül ki fikr-i bütān ile germ-ülfetdür
2. Derūn-ı sīne hemān aylı günli sāʿatdür

aylu günlü sāʿatdür:

1. **aylu günlü sāʿatdür:**-*dür*
Gazel 87
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Ayları ve günleri gösteren saat.
7. Ḫayāl-i ebrū-yı rūyuñla gerdiş itmededür
8. Derūn-ı sīnede dil aylu günlü sāʿatdür

ʿayn:
1. ʿ**aynı:**-*ı*
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Göz ("□حل" kelimesinin □'daki göz) II Arapçadaki "ayn" harfi.
5. Tedkīk olunsa lafẓ-ı hilālüñ ḥurūfına
6. Lā-ḥall lafẓı ʿaynı ile gösterür cemāl

2. ʿ**aynı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **95**
Göz.
95. ʿAynı ile oldı nişān-dih dıraḫt
96. Oldı dü-pāyı güẕerān ḫāke saḫt

3. ʿ**aynıdur:**-*ı, -dur*
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Göz.
3. ʿAynıdur .... mū-tāb-ı siyah laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

4. ʿ**ayn:**
Gazel 744
Mısra: **8**
Göz.
7. Her temāşāya olurdı bāl-cünbān-ı şitāb
8. ʿAyn kim murġ-ı nigāha ḥalḳa-i dām olmasa

ʿaynek eyleyen:
1. ʿ**aynek eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 829
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gözlük yapmak.
3. Cān-ı şikesteden gözine ʿaynek eyleyen
4. Peymānenün şu gibi oḳur mācerāsını

ʿaynı:
1. ʿ**aynı:**
Tarih 42
Mısra: **40**
Tıpkısı II Gözü.
39. Saḳf u dīvārıdur dem-i ṭāvūs
40. Ṭarḥıdur ʿaynı ile ẕāt-ı ʿimād

2. ʿ**aynıdur:**-*dur*
Kıt'a 56
Mısra: **4**
Aynı II Göz.
3. Bu ʿacebdür ki olunsa tedḳīḳ
4. ʿAynıdur naḳd-i heves sevdānuñ

3. ʿ**aynī:**
Tarih 74
Mısra: **10**
Aynı, bir.
9. İsm-i Sulṭān aña şāyān ki ʿadedde birdür
10. Lafẓ-ı Sulṭān ile ʿaynī ile lafẓ-ı ʿİsā

4. ʿ**aynıdur:**-*dur*
Kıt'a 105
Mısra: **3**
Tıpkısı II Gözü.
3. ʿAynıdur …… mū-tāb-ı siyāh laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

5. ʿ**aynıdur:**-*dur*
Gazel 461
Mısra: **9**
Tıpkısı II Gözü.
9. Āb-ı ḥayāt dāmen-i ẓulmetde ʿaynıdur
10. Yārüñ ṭarāvet-i beden ü cāme-ḫᵛābınuñ

ʿayn-i belā olur:
1. ʿ**ayn-i belā olur:**-*ur*
Gazel 148
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına bela olmak, bela olmaktan başka bir işe yaramamak.
5. Faḳīr mūre olur ḳayd-ı bāl ʿayn-i belā
6. Vedāʿı nāf-ı zemīnden fenā bozundısıdur

ʿayn-ı beyża-i islām:
1. ʿ**ayn-ı beyża-i islām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
İslamiyet nurunun tıpkısı II Müslümanlığın gözündeki ışıltı.
67. Zülfesi zülf-i ʿarıż-ı aḥkām
68. Beyżası ʿayn-ı beyża-i İslām

ʿayn-ı eflātun:
1. ʿ**ayn-ı eflātun:**
Gazel 242
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Eflatun(Platon) gibi.
15. Ḥaḳ vücūd-ı nazeninin ḥıfẓ ide āfātdan
16. ʿAyn-ı Eflātun ḥikmetler bilür bilmezlenür

ʿayn-ı günāh:
1. ʿ**ayn-ı günāh:**
Gazel 784
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Günahın ta kendisi II Günah gözü.
1. Ḫūbāna bir nigāh ki ʿayn-ı günāh ola
2. Aḥvāl-i ʿāşıḳān perīşān-tebāh ola

ʿayn-ı ḥayāt olurken:
1. ʿ**ayn-ı ḥayāt olurken:**-*ur, -ken*
Kaside 12
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Yaşam kaynağı olmak.
115. Ehl-i ḫācāta olurken eẟeri ʿayn-ı ḥayāt
116. Dāġ urur deyn temessüklerine naḳş-ı ḫıtām

ʿayni ile:
1. ʿ**ayni ile:**
Kaside 1
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Aynısıyla, tıpatıp, tamamıyla.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldıġın fehm eyle ol dānā

2. ʿ**aynı ile:**
Gazel 431
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Olduğu gibi.
13. Gizlice ṭūl-ı emel olduġın istiġnāda
14. Gösterür ʿaynı ile ṣanʿatı mū-tāblaruñ

ʿayn-ı ʿimāretdür:
1. ʿ**ayn-ı ʿimāretdür:**-*dür*
Gazel 763
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bayındırlığın ta kendisi.
5. Ḫarābāt-ı maḥabbet ʿāşıḳa ʿayn-ı ʿimāretdür
6. Celīdür ṣūret-i ḥarf-i saʿādet bālmūmında

ʿayn-ı istiḳāmetdür:
1. ʿ**ayn-ı istiḳāmetdür:**-*dür*
Gazel 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doğruluğun, düzgünlüğün ta kendisi.
1. Ḫadengi menzile īṣāle çünki āletdür
2. Kemānuñ eġriliġi ʿayn-ı istiḳāmetdür

ʿayn-ı luṭf:
1. ʿ**ayn-ı luṭf:**
Gazel 138
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İyiliğin ta kendisi.
9. ʿAyn-ı luṭf olduġını ḳahruñ o añlar Nābī
10. Ki regin būsegeh-i nişter-i faṣṣād eyler

ʿayn-ı rāḥatdur:
1. ʿ**ayn-ı rāḥatdur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Rahatlığın ta kendisi.
7. Cihānuñ miḥneti erbāb-ı ḥırṣa ʿayn-ı rāḥatdur
8. Degül āsūde bāre girmeyince dūşı ḥammālüñ

ʿayn-ı vāḥiddür:
1. ʿ**ayn-ı vāḥiddür:**-*dür*
Gazel 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aynı şey, birbirinin aynı.

1. Bu maʿnā ittiḥād-ı ʿāşıḳ u maʿşūka şāhiddür
2. Maḥabbetle meveddet lafẓ u maʿnā ʿayn-ı vāḥiddür

ʿayn-ı yaḳīn:
1. ʿ**ayn-ı yaḳīn:**
Gazel 360
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Göz ile görür derecede görerek, müşahede ederek bilmek.
7. Kem ġubārın kuḥl idenler kesb ider ʿayn-ı yaḳīn
8. Kārvān-ı ʿālem-i cāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

ʿayniyle:
1. ʿ**ayniyle:**
Gazel 256
Mısra: **3**
Hiçbir değişikliğe uğramadan, olduğu gibi.
3. ʿAyniyle döndi noḳṭa-i şekke sevād-ı dil
4. Ḫāl-i siyāhuñ olalı ḫāṭır-nişānumuz

ayrıl:
1. **ayrılmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 574
Mısra: **2**
Ayrı olmak, birbirinden uzak düşme durumu, firkat, firak, iftirak, hicran.
1. Ol āfetün āzürde iken vażʿ-ı bedinden
2. Ḳādir miyüz ayrılmaġa taḥsīn ṣadedinden

2. **ayrılamaz:**-*a, -maz*
Gazel 635
Mısra: **3**
Ayrı olmak, birbirinden uzak düşme durumu, firkat, firak, iftirak, hicran.
3. Olmış āvāre-i meydān-ı ümīd ayrılamaz
4. Ḫam-ı çevgān-ı naẓar gūy-ı girībānından

ayru:
1. **ayru:**
Kıt'a 75
Mısra: **2**
Ayrı.
1. Pāy-ı ḫāme oldı bārānveş güher-pāş-ı s̲enā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

ʿayş:
1. ʿ**ayş:**
Gazel 390
Mısra: **5**
Eğlence, zevk u safâ.
5. ʿAyş mümkin mi bu miḥnetkede-i ʿālemde
6. Ḳadeḥ-i bāde gibi elde müdār olmayıcaḳ

2. **tenük-ʿayşlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 465
Mısra: **10**
İnce kabuklu.
9. Cevzden ḳıymet ü leẕẕetde füzūndur piste
10. Var tesellileri hālince tenük-ʿayşlaruñ

ʿayş ü ʿişretüm:
1. ʿ**ayş ü ʿişretüm:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlenme ve yeme içme (zevk u sefa).
5. Dükān-ı himmetüm der-beste-i ḳulf-i tevekküldür
6. Refāhiyyetle ʿayş ü ʿişretüm kārumdan efzūndur

ʿayş-ı dem-ā-demin:
1. ʿ**ayş-ı dem-ā-demin:**-*i, -n*
Gazel 601
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Daima yapılan eğlence.
13. Bir kimsenüñ bu meclis-i fānīde Nābiyā
14. Görmek müyesser olmadı ʿayş-ı dem-ā-demin

ayvā:
1. **ayvā:**
Kaside 24
Mısra: **64**
Ayva ağacının iri ve sarı renkli, ekşimsi ve tıkız, beş bölmeli, üzeri tüycüklü meyvesi (Güneş kastedilerek).
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
64. Ḳala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

2. **ayvā:**
Tarih 82
Mısra: **44**
Ayva ağacının iri ve sarı renkli, ekşimsi ve tıkız, beş bölmeli, üzeri tüycüklü meyvesi (Güneş kastedilerek).
43. Kimisi didi ṣaḳlanur gāhī
44. Penbe-i ebr içinde bu ayvā

ʿayyār-ı ʿandelīb:
1. ʿ**ayyār-ı ʿandelīb:**
Gazel 489
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bülbülün kurnazlığı, hilesi.
7. Sāpāş-ḫᵛānlıḳ eyledi ʿayyār-ı ʿandelīb
8. Meydāna çıḳdı ḳāsım-ı laʿlin-ḳabā-yı gül

ʿayyūka çıkdı:
1. ʿ**ayyūka çıkdı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Göğün pek yüksek yerine kadar ulaşmak. Ayyuk: Kuzey yarımküreden görülen parlak bir yıldız.
91. Nām-ı pākiyle çıkdı ʿayyūka
92. Nām u şān-ı vekālet-i kübrā

az:
1. **az:**
Kaside 8
Mısra: **17**
Az.
17. Mīvesi az ise de leẕẕeti efzūnter olur
18. O dıraḫtun ki ḫıyābān-ı suḫanda ola pīr

2. **az:**
Kaside 8
Mısra: **76**
Az.
75. ʿİlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ʿaṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduġı şāl-i Keşmīr

3. **az:**
Kaside 9
Mısra: **85**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.
85. Az gelir ẕātı gibi kārgeh-i iḳbāle
86. Böyle pākīze-naẓar cāmiʿ-i mecmūʿ-ı hüner

4. **az:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **130**
Az.
129. Bāḳīʾye de tāliʿ olup yāveri
130. Oldı az eyyāmda baş defteri

5. **az:**
Gazel 645
Mısra: **8**
Az.
7. İtmez istiks̲ār kālā-yı viṣālün ḳıymetin
8. Ol metāʿ-ı sīne-zībüñ añlayan az olduġın

6. **az:**
Gazel 658
Mısra: **6**
Az.
5. Yoḳ berg ü şaḫı kim ola eşḫāṣa pāy-māl
6. Az düşdügi bu vech iledür inkisār-ı serv

az ḳaldı:
1. **az ḳaldı:**-*dı*
Gazel 699
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik olmak.
7. Az ḳaldı leb u būse miyānında mesāfe
8. Nā-geh çıkageldi ḫaṭ-ı ḫod-rū o maḥalde

2. **az ḳaldı:**
Gazel 784
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Az kalmak.
13. Az ḳaldı tīre-himmetī-i baḫt-ı dūn ile
14. Nābī ki taḫt-ı yeʾse giçe pādişāh ola

az ḳalmış:
1. **az ḳalmış:**-*mış*
Tarih 133
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Az kalmak.
3. Mosḳov az ḳalmış iken itmeġe mülki ber-bād
4. İtdi taʿyīn şeh-i dīn Āṣaf-ı ṣāḥib-şānı

az ḳalmış idi:
1. **az ḳalmış idi:**-*mış , -i, -di*
Kaside 13
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Az kalmak.
85. Ṭayy-ı meydān-ı ümīd itmeġe az ḳalmış idi
86. Tevsen-i yeʾs o ḳadar itmiş idi basṭ-ı licām

2. **az ḳalmış idi:**-*mış, - i, -di*
Tarih 77
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Az kalmak.
17. Az ḳalmış idi rāh-ı ḥacca ola keşīde
18. Dīvār-ı nā-ümīdī bārū-yı yeʾs u ḥırmān

az kalup:
1. **az kalup:**-*up*
Tarih 144
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
(Olumsuz bir şey) Neredeyse olması, olmasına ramak kalması.
17. Akmaġa vādī-i yeʾse az kalup cūy-ı ümīd
18. Aksine devr itmeġe çoḳ ḳalmış idi āsiyāb

az maʿnādur:
1. **az maʿnādur:**-*dur*
Kaside 2
Mısra: **223**
Kelime Tipi: -
Yeterli değil, kifayet etmez.
223. Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
224. Çünki ḫalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

āz u imsāk:
1. **āz u imsāk:**
Gazel 108
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Açgözlülük ile cimrilik.
9. Meslek-i sifle-nihādāndur āz u imsāk
10. Reh-i bālā-naẓarān-ı himem iḥsān yolıdur

aʿzā:
1. **aʿzāsı:**-*sı*
Gazel 46
Mısra: **4**
Uzuv.
3. Ser-tābe-pāy nüsḫa-i endāmı dil-nişīn
4. Aʿzāsı muʿtedil leb-i şekker-feşānı şūḫ

2. **aʿzā:**
Tarih 127
Mısra: **54**
Uzuv.
53. Ser-te-ser nūrdan āġişte vücūd-ı pāki
54. Mū-be-mū kālbüd-i ruḥa dökilmiş aʿzā

ʿaẕāb:
1. **ʿaẕāb:**
Kaside 11
Mısra: **128**
Dünyada işlenen suç ve kabahate karşılık olarak ahirette çekilecek ceza, eziyet, sıkıntı.
127. Saña hasūd olanuñ çekdügi ʿaẕāba göre
128. Ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur caḥīm içinde ʿaẕāb

2. **ʿaẕabuñ:**-*uñ*
Gazel 55
Mısra: **11**
Dünyada işlenen suç ve kabahate karşılık olarak ahirette çekilecek ceza, eziyet, sıkıntı.
11. ʿAfvuñda ʿaẕabuñ daḫı aḥkāmı muḥaḳḳaḳ
12. İbrīk-i vużū küze-i mestān mütereddid

ʿaẕāba çekdügi:
1. **ʿaẕāba çekdügi:**-*dü, -gi*
Kaside 11
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Azap, eziyet çekmek.
127. Saña hasūd olanuñ çekdügi ʿaẕāba göre
128. Ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur caḥīm içinde ʿaẕāb

ʿazāb-ı āteş:
1. **ʿazāb-ı āteş:**
Gazel 657
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ateş azabı.
11. Gāh şemşīr-i sitem gāhi ʿazāb-ı āteş
12. Küşte-i ḳavm-i naṣārā gibidür tenbākū

ʿaẕāb-ı cehennem:
1. **ʿaẕāb-ı cehennem:**
Gazel 691
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cehennem azabı.
1. Olmaḳla geh bulunduğı bezm-i şarābda
2. Āmādedür ʿaẕāb-ı cehennem kebābda

ʿaẕāb-ı nāra:
1. **ʿaẕāb-ı nāra:**-*a*
Gazel 291
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ateş azabı.
7. ʿAẕāb-ı nāra virür naḳd-ı vaḳtini pīşīn
8. Esīr-i dağdağa-i iʿtibārı biz bilürüz

āzād:
1. **āzād:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **138**
Serbest bırakılmış, kurtulmuş, hür.
137. Olsun dil-i feyż-güsteri şād
138. Mirʾāt-ı żamīri ġamdan āzād

2. **āzād:**
Kaside 2
Mısra: **224**
Serbest bırakılmış, kurtulmuş, hür.
223. Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
224. Çünki ḫalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

3. **āzād:**
Gazel 156
Mısra: **2**
Serbest bırakılmış, kurtulmuş, hür.
1. Maḥzūn gelen ḥużūrına dil-şād olur gider
2. Dest-i ġama esīr ise āzād olur gider

4. **āzād:**
Gazel 557
Mısra: **8**
Özgür, hür II Kölelikten kurtulmuş kimse.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

āzād eyledi:
1. **āzād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
(Esir, köle veya câriyeye) Hürriyetini geri vermek, i'tak etmek.
11. Āb-ı İbrahīmveş ġark itdi ḫalḳı niʿmete
12. Nāsı ihsānı ile ḳul itdi āzād eyledi

āzād ide:
1. **āzād ide:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Kurtarmak, salıvermek.
129. Żamīrinüñ bilürem niyyeti budur çoḳdan
130. Seni ide keremiyle niyāzdan āzād

āzād ider:
1. **āzād ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Kurtarmak, salıvermek.
111. Kim ki makbūl-ı ḥażret-i Ḥaḳ olur
112. O şebün ḳadrine muvaffaḳ olur

āzād it:
1. **āzād it:**
Kaside 2
Mısra: **302**
Kelime Tipi: -
Kurtarmak.
302. Biñ cihān müznibi it bend-i belādan āzād

301. Ve leʿamrük ḳasemi ṣādır iken ṣānuñda

2. **āzād it:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **349**
Kelime Tipi: -
Kurtarmak.
349. Pençe-i ġamdan it beni āzād
350. Ḫāṭırum ḫurrem eyle göñlüm ṣād

3. **āzād it:**
Gazel 568
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtarmak.
3. Ser ü dūşum esīr-i pister ü bālin-i ʿilletdür
4. Bu süflīlerden āzād it beni yek-pāre luṭfuñdan

āzād itdi:
1. **āzād itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Kurtarmak, hürriyetine kavuşturmak.
21. Ḥüccet-i ʾıtk gibi itdi ʾibādı āzād
22. Nāme-ı ʿahd-ı hümāyūn-ı mübārek-fercām

āzād itmek:
1. **āzād itmek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **294**
Kelime Tipi: -
Kurtarmak, cehennemden kurtarmak.
293. Ehl-ı ʿuḳbāya senüñ ṣānuñı bildürmekdür
294. Ḫaṭıruñçün bu ḳadar müznibi itmek āzād

āzād olamaz:
1. **āzād olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 851
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
11. Olamaz çerḫ serāsīmeliginden āzād
12. Cüda dullāb tamām içdügini itmese ḳay

āzād olamazsın:
1. **āzād olamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Gazel 624
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
1. Ey dil sitem-i yārdan āzād olamazsın
2. Mādām ki saña dil dinilür ṣād olamazsın

āzād olasın:
1. **āzād olasın:**-*a, -sın*
Gazel 622
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
11. Eyledüñ Nābī-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem
12. Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın

āzād olduġum:
1. **āzād olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 236
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hür, serbest kalmak. Kurtulmak.
3. Añılsın bāde-i bī-reng ü būy-ı gülşen-i vaḥdet
4. Ki bār-ı minnet-i sahbādan āzād olduġum yirdür

āzād olmaduḳ gitdük:
1. **āzād olmaduḳ gitdük:**-*dü, -k*
Matla 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir türlü kurtulamamak.
1. Ḫaṭuñ devrinde dest-i ġamdan āzād olmaduḳ gitdük
2. Bahār eyyāmı geldi biz daḫı ṣād olmaduḳ gitdük

āzād olup:
1. **āzād olup:**-*up*
Gazel 844
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Salıverilmek, serbest kalmak, özgür kalmak.
5. Āzād olup şükūfe-i bādām ḥabsden
6. Aşmış hevāya şüste idüp pīrehenleri

āzād olur:
1. **āzād olur:**-*ur*
Gazel 230
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Salıverilmek, serbest kalmak, özgür kalmak.
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

āzād olurdı:
1. **āzād olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.
5. Dil-siyehdür siteminden kim olurdı āzād
6. Nergis-i ẓālimi ṣad şükr ki bīmārcadur

āzāde:
1. **āzāde:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **194**
Kurtulmuş, serbest, hür.
193. Eyle yā Rab murādın āmāde
194. Ḳalb-i pākin kederden āzāde

2. **āzāde:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Kurtulmuş, serbest, hür.
27. Kimse āzāde degüldür siteminden çerḫüñ
28. Hālesin māh-ı şeb-ārāya ider ḥalḳa-i dām

3. **āzāde:**
Tarih 16
Mısra: **6**
Kurtulmuş, serbest, hür.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

4. **āzāde:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Kurtulmuş, serbest, hür.
9. Āzāde iken serv-ṣıfat dehrde Nābī
10. Ḫam itdi kadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet

5. **azādeye:**-*y, -e*
Tarih 108
Mısra: **4**
Kurtulmuş, serbest, hür.
3. Yaʿnī ʿAbduʾllāh Efendi zübde-i āl-i Resūl
4. Kim ider maḥsūd-ı ḫulḳı bendesin azādeye

6. **āzāde:**
Gazel 188
Mısra: **2**
Kurtulmuş, serbest, hür.
1. Pā-bestegān-ı ʿaḳla nizāʿ-ı fünūn düşer
2. Āzāde meşrebān-ı hevāya cünūn düşer

7. **āzāde:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Kurtulmuş, serbest, hür.
5. Bir maṭlaba esirliğinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

8. **āzādedür:**-*dür*
Gazel 432
Mısra: **12**
Kurtulmuş, serbest, hür.
11. Hevā-yı sim ü zer olmaz derūnına reh-yāb
12. Gubārdan dili āzādedür ḫızānemüzüñ

9. **āzāde:**
Gazel 565
Mısra: **6**
Kurtulmuş, serbest, hür.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimaġı degül āzāde ḫalelden

10. **āzādedür:**-*dür*
Gazel 572
Mısra: **4**
Kurtulmuş, serbest, hür.
3. Budur ḥikmet nemed-pūş olmaġa ehl-i fenānuñ kim
4. Nemed āzādedür āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan

11. **āzādelere:**-*ler, -e*
Gazel 729
Mısra: **2**
Kurtulmuş, serbest, hür.
1. Gül gülüp girdi nihālān-ı çemen sādelere
2. Faṣl-ı güldür yaḳışur sādeler āzādelere

12. **āzāde:**
Gazel 807
Mısra: **1**
Kurtulmuş, serbest, hür.
1. Suḫen āzāde es̱erden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süḫanuñ żımnında

13. **āzādelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 852
Mısra: **2**
Kurtulmuş, serbest, hür.
1. Luṭfdur ehl-i dilün vāsıṭa-i tesḫīri
2. Sīm ü zerden olur āzādelerüñ zencīri

āzāde eylemez:
1. **āzāde eylemez:**-*mez*
Gazel 149
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hür, serbest bırakmak.
11. Ser-geştelükden eylemez āzāde çerḫ-i dūn
12. Bezl eylesen de mā-meleküñ āsyā ḳadar

āzāde ider:
1. **āzāde ider:**-*er*
Gazel 532
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Esaretten kurtarmak.
9. Ādeme neşve virür ġamdan ider āzāde
10. Bāde-i meykede-i ḥüsn-i edādur suḫanum

āzāde itdi:
1. **āzāde itdi:**-*di*
Gazel 658
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Azat etmek, serbest bırakmak, hür bırakmak.
3. Āzāde itdi seng-i sitemden vücūdını
4. Sāʾir dıraḫta nisbet ile iḫtiṣār-ı serv

āzāde ḳalur:
1. **āzāde ḳalur:**-*ur*
Gazel 361
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hür olmak, serbest kalmak.
7. Āzāde ḳalur züll-i varaḳ-rīz-i ḫazāndan
8. Her şāḫı ki zeyn eyleye bāgūre-i iḫlāṣ

āzāde oldı:
1. **āzāde oldı:**-*dı*
Tarih 30
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Hür olmak, kurtulmak.
35. Oldı āzāde bahāruñ minnetinden ʿandelīb
36. Ḳaṣr-ı rengīninde gördi naḳş-ı gül-berg-i teri

āzāde olur:
1. **āzāde olur:**-*ur*
Gazel 362
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kurtulmak, uzak olmak, bağımlı olmamak.
5. Olur ṭaʿalluk-ı çirk ü riyādan āzāde
6. Kabā-yı ber-zede-dāmān perniyān-ı ḫulūṣ

2. **āzāde olur:**-*ur*
Gazel 545
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kurtulmak, uzak olmak, bağımlı olmamak.
1. Olur āzāde ḳayd-ı piç ü ḫamdan pençe-i ġamdan
2. Olan ḳādir şühūda nʾolduġın maḳṣūd ʿālemden

āzāde olurlar:
1. **āzāde olurlar:**-*ur, -lar*
Kaside 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hür olmak, kurtulmak.
9. Olurlar ʿillet ü renc ü ġam u miḥnetden āzāde
10. Olanlar dāhil-i darüʾl-emānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

āzāde-dil:
1. **āzāde-dil:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Gönlü bir şeye bağlı olmayan, kalbi bütün kaygılardan ve arzulardan arınmış, dertsiz, kayıtsı.
7. Pā-bend-i taʿalluḳ görinür sinede ammā
8. Āzāde-dil ol ḳaydda maḥbūs degüldür

azāde-i teşvīş-i sükūn u ḥarekāt ol:
1. **azāde-i teşvīş-i sükūn u ḥarekāt ol:**
Kıt'a 58
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hareketlilik ve durgunluk karmaşasından kurtulmuş olmak.
3. Sil ṣafḥa-i ḫāṭırda olan ʿilm-i rüsūmı
4. Azāde-i teşvīş-i sükūn u ḥarekāt ol

āzāde-i züll-i zencīr olur:
1. **āzāde-i züll-i zencīr olur:**-*ur*
Gazel 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zincirin zilletinden kurtulmak.
1. Rūz-ı maḥşer olur āzāde-i züll-i zencīr
2. Bāzū-yı ṭavʿın iden beste-i ḳayd-ı tekbir

āzādelik:
1. **āzādelik:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Özgürlük.
9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele
10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

2. **āzādelik:**
Gazel 135
Mısra: **16**
Özgürlük.
15. Bī-hicr ẕevḳ-i vaṣl ne maʿlūm Nābīyā
16. Āzādelik ṣafāsı giriftārlıḳdadur

3. **āzādelikden:**-*den*
Gazel 504
Mısra: **11**
Özgürlük, bağımsız olma.
11. Esīrlik baña āzādelikden aʿlādur
12. Ḳanı o dem ki esīr-i ṣafā-yı bāde idüm

4. **āzādelik:**
Gazel 557
Mısra: **7**
Özgürlük, bağımsız olma.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

5. **azadelik:**
Gazel 707
Mısra: **7**
Özgürlük, bağımsız olma.
7. Azadelik ümidin iden görmemiş gibi
8. Gīsū-yı yāre düşdügini ḫam ḫam üstine

6. **āzādelikse:**-*se*
Gazel 782
Mısra: **5**
Özgürlük, bağımsız olma.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

āzādelük:
1. **āzādelük:**
Gazel 436
Mısra: **11**
Özgürlük, bağımsız olma.
11. Āzādelük edāsına vā-bestedür yine
12. Hiç farḳı yoḳ kitābet ile istidānenüñ

āzāde-per:
1. **āzāde-perüz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **4**
Uçmada özgür, hür.
3. Bir bend-i girān idi dile ġayret-i hem-bāl
4. Āzāde-perüz gūşe-nişīn-i ḳafesüz biz

āzāde-ser olmaḳ:
1. **āzāde-ser olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 324
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Başıboş, hür olmak - kendini kurtaramaz anlamında-.
9. Biz āzāde-ser olmaḳ nice mümkin Nābī
10. Var iken ġam gibi def‘ olmayacaḳ gā᾽ilemüz

āzāde-ser olurdum:
1. **āzāde-ser olurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 787
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Başında derdi olmamak, kayıtsız olmak.
3. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
4. O şuḫuñ zülf-i ʿanber-sāyınun sevdāsı var serde

aʿẓam:
1. **aʿẓamın:**-*ı, -n*
Kaside 2
Mısra: **154**
En büyük.
153. Oldı bünyān-ı risālāt vücūdıyla tamām
154. Güherüñ aʿẓamın aʿlāya ḳor elbet üstād

2. **aʿẓamsın:**-*sın*
Kaside 15
Mısra: **184**
Daha büyük, en büyük.
183. Saña tanzīr-i ʿAlī Şīr ne lāyıḳdur kim
184. Sen şehinden bile aʿẓamsın anuñ hem aʿlem

3. **aʿẓam:**
Kaside 15
Mısra: **188**
En büyük.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

aʿẓam-ı esbābı:
1. **aʿẓam-ı esbābı:**-*ı*
Tarih 36
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Sebeplerin, vesilelerin en büyüğü.
45. Senden ümmīd idinür fetḥi cihān k᾽olmışdur
46. Nuṣretüñ aʿẓam-ı esbābı ṣalāḥ ü taḳvā

āzār:
1. **āzārına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 121
Mısra: **42**
Azarlama, incitme, kırma, üzme.
41. Taʿcīzini hīç kimsenüñ itmez dili tecvīz
42. Virmez keremi kimsenüñ āzārına ruḫṣat

2. **āzārı:**-*ı*
Gazel 232
Mısra: **1**
Azarlama, incitme, kırma, üzme.
1. Baña gerdūnuñ āzārı kem-āzār olduġumdandur
2. Sīpihrüñ vażʿ-ı nā-hem-vārı hem-vār olduġumdandur

3. **āzārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 248
Mısra: **5**
Azarlama, incitme, kırma, üzme.
5. Ḥarf-ı leb-i nevmīdi āzārına leb-teşne
6. Tīz-āb-ı sitem çeşm-i giryāna ṣataşmışdur

4. **āzārdan:**-*dan*
Gazel 592
Mısra: **5**
Azarlama, incitme, kırma, üzme.
5. Mā᾽il-i āzār olan bulmaz rehā āzārdan
6. Tīşekār evvel urur seng-i fesāna tīşesin

5. **āzāruñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 688
Mısra: **5**
Azarlama, incitme, kırma, üzme.
5. Elden gelen āzāruñı hīç eyleme taḳṣīr
6. Eyyām-ı ġurūruñ saña pāyende ḳalursa

6. **āzārdan:**-*dan*
Gazel 799
Mısra: **6**
Azarlama, incitme, kırma, üzme.
5. Kināt itseñ daḫı ʿayb-ı şikāf-ı kāse bāḳīdür
6. Olur ḳaṣd-i nevāziş bī-nemek āzārdan ṣoñra

āzār ider:
1. **āzār ider:**-*er*
Gazel 836
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sövmek, azarlamak, incitmek.
7. Böyle güstāḫāne çoḳ baḳma diyü āzār ider
8. Meclisinde gördüġüm ẕevḳ ü ṣafālardan biri

āzār virür:
1. **āzār virür:**-*ür*
Gazel 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İncitmek, zulmetmek.
3. Āzār virür cāna velī nef‘ muḳarrer
4. Gūyā ki naṣīḥat dilidür neşter-i faṣṣad

āzār-ı ḫāṭıra:
1. **āzār-ı ḫāṭıra:**-*a*
Gazel 98
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönlün incinip kırılması.
5. Ālūdegānı mā᾽il-i āzārsın velī
6. Āzār-ı ḫāṭıra yitişür maʿṣiyet m᾽olur

āzār-keşān-ı vażʿuñ:
1. **āzār-keşān-ı vażʿuñ:**-*uñ*
Gazel 608
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Yapılandan dolayı eziyet çekenler.
21. Olma ol gūne ki āzār-keşān-ı vażʿuñ
22. Ḫaber-i fevtüñ içün eyleyeler şehr-āyīn

᾽aẕb u ücāc-ı leẕẕet-i enhār:
1. **᾽aẕb u ücāc-ı leẕẕet-i enhār:**
Kaside 1
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Nehir sularının tadının acılığı ve tatlılığı.
67. Muḥīṭüñ vaṣfıdur ᾽aẕb u ücāc-ı leẕẕet-i enhār
68. Müsemmā vāḥid ammā muḫtelif evṣāf ile esmā

ʿāzim:
1. **ʿāzim:**
Gazel 81
Mısra: **9**
Bir yere doğru yönelme, yola çıkma.
9. ʿĀzim olmış gileye ʿāşıḳ-ı giryān ṭutalum
10. Çāk çāk itmege şāyeste girībānı mı var

2. **ʿāzim:**
Tarih 133
Mısra: **11**
Bir yere doğru yönelme, yola çıkma..
11. Cezm-i maġrur cihān-gīrlige ʿāzim iken
12. Ẓıllete oldı bedel debdebe-i ʿünvānı

3. **ʿāzimdür:**-*dür*
Gazel 218
Mısra: **1**
Bir yere doğru yönelme, yola çıkma.
1. Dil ser-i kūy-ı yāra ʿāzimdür
2. Rehberi şuʿle-i niyāzumdur

4. **ʿāzim:**
Gazel 549
Mısra: **1**
Bir yere doğru yönelme, yola çıkma.
1. Bender-i çeşme olur ʿāzim reh-i ḳırṭāsdan
2. Kārvān-ı naẓm çıḳsa ḫıṭṭā-i enfāsdan

᾽azimet:
1. **᾽azimete:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **36**
Bir yere doğru yönelme, yola çıkma.
35. Velīk bir maraż-ı bī-amān ẓuhūrından
36. ᾽Azimete yoġ idi ḳāleb-i şikestede tāb

ʿazīmet:

1. ʿ**azīmete:**-*e*
   Kısa Mesnevi 7
   Mısra: **293**
   Bir yere doğru yönelme, yola çıkma.
   293. İtdüm āḫir ʿazīmete niyyet
   294. Ḳandesin diyü dergeh-i devlet

ʿazīmet eyleseñe:

1. ʿ**azīmet eyleseñe:**-*señe*
   Kısa Mesnevi 7
   Mısra: **271**
   Kelime Tipi: **-**
   Yola çıkmak, bir yere doğru gitmek.
   271. Ne turursuñ ʿazīmet eyleseñe
   272. Kendü kendüne himmet eyleseñe

ʿazīmeti iderken:

1. ʿ**azīmeti iderken:**-*er, -ken*
   Kaside 16
   Mısra: **118**
   Kelime Tipi: **-**
   Gitmek, yola çıkmak.
   117. Āmed-şūd-ı ziḥām arasında bu nā-tüvān
   118. Bir semte ṭoġrı ġafīl iderken ʿazīmeti

ʿazīmeti itdüñ:

1. ʿ**azīmeti itdüñ:**-*dü, -ñ*
   Kaside 16
   Mısra: **50**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir yere yönelmek, gitmek.
   49. Ḥālüñ senüñ bu gūne iken ey füsürde-hūş
   50. Bu rāh-ı dūra sen neden itdüñ ʿazīmeti

ʿazīmet-i sipeh-i nev-bahārdan:

1. ʿ**azīmet-i sipeh-i nev-bahārdan:**-*dan*
   Gazel 182
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: -
   Bahar ordusunun tılsımı.
   3. ʿAceb ḳalem-rev-i gülzārı itdi mi tesḫīr
   4. ʿAzīmet-i sipeh-i nev-bahārdan ne ḫaber

ʿāzim-i ser-ḥadd-i beḳā:

1. ʿ**āzim-i ser-ḥadd-i beḳā:**
   Tarih 6
   Mısra: **15**
   Kelime Tipi: -
   Sonsuzluk sınırlarının yüksekliği.
   15. Olıcaḳ ʿāzim-i ser-ḥadd-i beḳā
   16. Dil-i aḥbābın idüp firḳat-rīz

ʾazīmüʾş-şān:

1. ʾ**azīmüʾş-şān:**
   Kaside 8
   Mısra: **47**
   Müridin pire yönelik aşkı.
   47. O ḫidīv-i ḥasenüʾl-ḫulḳ ʾazīmüʾş-şān kim
   48. Yem-i aḫlāḳına nisbetle degül baḥr ġadīr

āẕīne:

1. **āẕīne:**
   Gazel 724
   Mısra: **16**
   Cuma günü.
   15. Mālik olmaz böyle iki āṣafa her pādişāh
   16. Olmaz āẕīne şeb-i ḳadre müsādif her sene

2. **āzīneye:**-*y, -e*
   Gazel 808
   Mısra: **6**
   Cuma günü.
   5. İʿtibārından Yehūdʾuñ sebte itmez iḳtizā
   6. Rāciḥ olmaḳ ḥüsnde pencşenbe vü āzīneye

ʿazīz:

1. ʿ**azīz:**
   Tarih 6
   Mısra: **2**
   Şair Nabi döneminde İstanbul'da yaşamış meşhur bir kalem ustası. Kaynaklarda hayatına dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır.
   1. Şöhre-i dehrü pesendīde-i ʿaṣr
   2. Yaʿnī üstād-ı hüner-pīşe ʿAzīz

2. ʿ**azīz:**
   Kısa Mesnevi 7
   Mısra: **407**
   Saygın ve hürmetli kişi, sevgili.
   407. Gūş idüp ol ʿazīz bu suḫani
   408. Oldı leb-rīz-i merḥamet deheni

3. ʿ**azīzüñ:**-*üñ*
   Kısa Mesnevi 9
   Mısra: **183**
   Saygın, değerli.
   183. Öyle ʿazīzüñ es̱er-i pākidür
   184. Mā-ḥaṣal-ı mezraʿ-ı idrākidür

4. ʿ**azīze:**-*e*
   Kaside 22
   Mısra: **47**
   Saygın, değerli.
   47. Gören ide bu faḳīr ile ol ʿazīze duʿā
   48. Bu naẓm-ı pāk ola āyīnedār-ı Maġnīsā

5. ʿ**azīzdür:**-*dür*
   Gazel 23
   Mısra: **11**
   Saygın, değerli.
   11. Çeşminde cürm ḥüsn-i ʿamelden ʿazīzdür
   12. Nābī budur ben anladuġum hūy-ı maġfiret

6. ʿ**azīz:**
   Gazel 299
   Mısra: **8**
   Saygın ve hürmetli kişi, sevgili.
   7. Fikr-i cemāl-i yār ider īcāb-ı eşk ü āh
   8. Olmaz ʿazīz dost buḫūr u gül-ābsuz

7. ʿ**azīz:**
   Gazel 860
   Mısra: **14**
   Saygın, değerli.
   13. Makāl-i ḥikmeti nā-ehle ıẓhār itme ey Nābī
   14. ʿAzīz olur idenler Yūsuf-ı esrārı zindānī

ʾazīz:

1. ʾ**azīz:**
   Gazel 861
   Mısra: **13**
   Saygın, değerli.
   13. Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
   14. Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā

ʿazīz eylemek:

1. ʿ**azīz eylemek:**
   Gazel 272
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: -
   Başvezir yapmak.
   9. Mısra meh-i Kenʿānı ʿazīz eylemek āḫir
   10. Evvel anı üftāde-i çāh etmeġe deġmez

ʿazīz olmaz:

1. ʿ**azīz olmaz:**-*maz*
   Gazel 483
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: -
   Saygın, değerli olmak.
   5. Toḫm olmayınca ḫāk-nişīn bulmaz irtifāʿ
   6. Olmaz cihānda kimse ʿazīz olmadan zelīl

ʿazīz olur:

1. ʿ**azīz olur:**-*ur*
   Gazel 573
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: -
   Saygın, değerli olmak.
   3. Ẕillet erbābı olur bāb-ı İlāhīʾde ʿazīz
   4. Ḫalḳ cāmiʿde el üzre götürür pābuşın

ʿazīz ṭutmaz:

1. ʿ**azīz ṭutmaz:**-*maz*
   Gazel 155
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: -
   Değer, kıymet vermek.
   3. Her kim ʿazīz ṭutmaz ise tiz ẕelīl olur
   4. Olmış sirişte ʿizzet ile mū-be-mūy-ı zer

ʿazīzān:

1. ʿ**azīzān:**
   Gazel 345
   Mısra: **1**
   İzzet sahipleri.

1. Bir devrde geldük ki ʿazīzān unudulmış
2. Ṭutmış yirini ḫurd ü büzürgān unudulmış

ʿazīz-i cihān oldı:
1. ʿ**azīz-i cihān oldı:**-*dı*
Gazel 819
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın azizi, herkesin sevdiği olmak.
1. Dilden ki naḳş-ı ġayr çehān oldı gelmedi
2. Ās̱ār-ı ġam ʿazīz-i cihān oldı gelmedi

ʿazīz-i cihān-ı rūḥānī:
1. ʿ**azīz-i cihān-ı rūḥānī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **356**
Kelime Tipi: **-**
Manevi alemlerin azizi.
355. Gördüm ol demde ẕāt-ı nūrānī
356. Bir ʿazīz-i cihān-ı rūḥānī

ʿazīz-i kişver:
1. ʿ**azīz-i kişver:**
Gazel 725
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Memleketin en sevileni.
3. ʿAzīz-i kişver olur pādişeh gelürse ẕelīl
4. Taḥammül eyleyemez āftāba nūr-ı nigāh

ʿazīz-i mihr:
1. ʿ**azīz-i mihr:**
Gazel 884
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Muhterem güneş.
9. Hilālüñ itmege Nābī ḳudūmın istikbāl
10. ʿAzīz-i mihr ser-i nerdübāna geldi gibī

ʾazīz-i mıṣr-ı behā:
1. ʾ**azīz-i mıṣr-ı behā:**
Kaside 3
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesinin sultanı (Beyitte geçen kelimelerle Hz. Yusuf Peygambere telmihte bulunuluyor).
61. Nühüfte kevkebidür ṭārem-i melāḥatüñüñ
62. ʾAzīz-i Mıṣr-ı behā yā Muḥammed-i ʿArabī

ʿazl:
1. ʿ**azlde:**-*de*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **173**
İşten çıkarılma, görevine son verilme.
173. ʿAzlde berg ile gidüp bārı
174. Ḫilʿat-ı cāhdan olur ʿārī

2. ʿ**azl:**
Kaside 12
Mısra: **41**
İşten çıkarılma, görevine son verilme.
41. İḫtiyarī ise de ʿazl ʿaceb ḥālet imiş
42. Dile elbette virürmiş keder-i bī-hengām

3. ʿ**azl:**
Kaside 12
Mısra: **50**
İşten çıkarılma, görevine son verilme.
49. Liʾllāhiʾl-ḥamd degüldür dil-i ġam-muʿtādum
50. Naṣb ile ḳaṣr-ı ṣafā ʿazl ile künc-i ālām

4. ʿ**azl:**
Kaside 12
Mısra: **184**
İşten çıkarılma, görevine son verilme.
183. Tā bu devletkede-i munḳalib-ı ʿālemde
184. Gāh ʿazl ü gehi naṣb eyleye tebdīl-i maḳām

5. ʿ**azli:**-*i*
Gazel 275
Mısra: **10**
İşten çıkarılma, görevine son verilme.
9. Ḫaṭ şikest itmedi ruḫsārınuñ āb u tābın
10. Ḥüsnden ʿazli içün çıḳmadı fermānı henūz

ʿazl ü naṣb:
1. ʿ**azl ü naṣb:**
Kaside 12
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
İşten kovma ve işe alma.
45. Gerçi kim kişver-i vīrāne-i ḳalbümde benüm
46. ʿAzl ü naṣb eylemez icrā-yı rüsūm-ı aḥkām

ʿazl-i ḥüsn virmedi:
1. ʿ**azl-i ḥüsn virmedi:**-*me, -di*
Gazel 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğine gölge düşürmek, halel vermek.
1. Ḫaṭ ʿazl-i ḥüsn virmedi ey nāzenīn saña
2. Oldı berāt-ı tāze ḫaṭ-ı ʿanberīn saña

ʿazl-ı taḳvāya:
1. ʿ**azl-ı taḳvāya:**-*y, -a*
Gazel 729
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Günahlardan çekinmektan azletme, ibadetten azletme.
5. ʿAzl-ı taḳvāya çevürdi yine menhiyyātı
6. Geldi nevbet yine tesbīḥ ile seccādelere

ʿazm:
1. ʿ**azmüñ:**-*üñ*
Tarih 146
Mısra: **3**
Bir işi yapmaya kesin karar verme, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret gösterme.
3. Rūhāniyān bu ʿazmüñ hep āsmānda
4. Nābī tārīḫini didiler tūġuñ ola müʾeyyed

2. ʿ**azmüñ:**-*üñ*
Gazel 524
Mısra: **1**
Bir işi yapmaya kesin karar verme, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret gösterme.
1. Ḳande ʿazmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
2. Kangı ġam-ḫāneyi pür-sūr ideceksin bilmem

3. ʿ**azmümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 783
Mısra: **7**
Bir işi yapmaya kesin karar verme, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret gösterme.
7. ʿAzmümüz Kaʿbeʾyedür devlet-i şāhenşehde
8. Şimdiden nūş idelüm ṣuları zemzemcesine

ʿazm eylemez:
1. ʿ**azm eylemez:**-*mez*
Kaside 12
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
95. Bir daḫı ḫāneñe ʿazm eylemez andan açılur
96. İḳtiżā eyler ise birisine istiḥmām

ʿazm eyler:
1. ʿ**azm eyler:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
111. Ḳande ʿazm eyler iseñ çetr-i zümürrüd-fāmuñ
112. Ejder olursa da aʿdāyı ider nā-bīnā

ʿazm eyleyüp:
1. ʿ**azm eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
17. Defʿ -ı ʿadū-yı dīn içün ʿazm eyleyüp Leh mülkine
18. Geldükde ḫāk-i düşmene cemʿiyyet-i meẕkūr ile

ʿazm idecek:

1. ʿ**azm idecek:**-*ecek*
Gazel 173
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
11. Ḥalvet-i yārdan olduḳça be-der ʿāşıḳ-ı zār
12. Mescide ʿazm idecek deñlü ḳıyāfet mi ḳalur

ʿazm iderse:

1. ʿ**azm iderse:**-*er, -se*
Tarih 26
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Yola koyulmak.
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse Ḫıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i Ḫudā ola ḳafādārı

ʿazm iderseñ:

1. ʿ**azm iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 814
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīk
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh Ḫıżrʾı üstād eylesün Allāh

ʿazm idince:

1. ʿ**azm idince:**-*ince*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **309**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
309. Ḫᵛāceler ʿazm idince dīvāna
310. Olurum ḥasret ile dīvāne

ʿazm idüp:

1. ʿ**azm idüp:**-*üp*
Tarih 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
3. Ol şāh-bāz-ı bārū-yı tefvīk ʿazm idüp
4. Açdı Ḳamānçe üzre cenāḥ-ı müʾeyyedi

2. ʿ**azm idüp:**-*üp*
Gazel 846
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
5. Dīvān-ı şiʿr ʿālem-i bālāya ʿazm idüp
6. Murġān hevāda söyleşür oldı fesānemi

ʿazm itmediler:

1. ʿ**azm itmediler:**-*me, -di, -ler*
Tarih 104
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
77. Bir hafta binā ḥadd-i tamāma irişince
78. ʿAzm itmediler meskene Pāşā ile Moñla

ʿazm itmiş:

1. ʿ**azm itmiş:**-*miş*
Gazel 632
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
7. Pāyına yüz sürmeġe ʿazm itmiş ol kākül velī
8. Şāne taġıtdı o miskīnüñ biraz cemʿiyyetin

ʿazm itseñ:

1. ʿ**azm itseñ:**-*señ*
Kaside 24
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmaya kesin karar vermek, bir şeyi yapmak husûsunda büyük bir kararlılıkla gayret göstermek.
107. Sende bu niyyet-i ḫālisle ki var ʿazm-ı dürüst
108. Ḳande ʿazm itseñ olur ʿavn-ı Ḫudā rāh-nümā

āzmāyiş:

1. **āzmāyişe:**-*e*
Gazel 601
Mısra: **4**
Tecrübe, deneyiş.
3. Nā-müstemirde ẕevḳ ü keder müstemir degül
4. Ḥācet yoḳ āzmāyişe ʿīydin muḥarremin

2. **āzmāyişe:**-*e*
Gazel 733
Mısra: **4**
Tecrübe, deneyiş.
3. Olmaz miḥakk-i tecrībe tīr-i ʿitābveş
4. ʿUşşāḳı büʾl-hevesler ile āzmāyişe

āzmāyiş itmedük:

1. **āzmāyiş itmedük:**
Gazel 845
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Denenmedik, tecrübe edilmedik.
9. Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle
10. Dilümde āzmāyiş itmedük kangı cefā ḳaldı

ʿazm-i āḫiret itdi:

1. ʿ**azm-i āḫiret itdi:**-*di*
Tarih 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ahirete doğru yola çıkmak, vefat etmek.
1. Ḥacı İbrāhīm āḫir itdi ʿazm-i āḫiret
2. Eylesün Allāh taʿāla menzilin Berd-ü Selām

ʿazm-ı dürüst:

1. ʿ**azm-ı dürüst:**
Kaside 24
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Dürüst olma gayreti.
107. Sende bu niyyet-i ḫālisle ki var ʿazm-ı dürüst
108. Ḳande ʿazm itseñ olur ʿavn-ı Ḫudā rāh-nümā

ʿazm-i gül-geşt-i gülistān-ı kemāl itmek:

1. ʿ**azm-i gül-geşt-i gülistān-ı kemāl itmek:**-*mek*
Gazel 469
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Olgunluk gül bahçesini gezmeye azmetmek.
11. Olan gülḫan-fürūzī-i neḳāyis-pīşe-i ṭabʿı
12. Yaḳışmaz ʿazm-i gül-geşt-i gülistān-ı kemāl itmek

ʿazm-ı gūşe-i rāḥat:

1. ʿ**azm-ı gūşe-i rāḥat:**
Gazel 528
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Rahatlık köşesinde oturmaya niyetlenme.
1. Ne ʿazm-ı gūşe-i rāḥat ne meyl-i ḫᵛāb idelüm
2. Girince dāmen-i maḳṣūd ele şitāb idelüm

ʿazm-ı ḫarābāt idelüm:

1. ʿ**azm-ı ḫarābāt idelüm:**-*el, -üm*
Gazel 517
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Meyhanenin yolunu tutmak.
1. Gelüñ ey bāde-keşān ʿazm-ı ḫarābāt idelüm
2. Cāyumuz dergeh-i Cemşīdʾde işbāt idelüm

ʿazm-i reh-i beyt-i ḫudā eyleyelüm:

1. ʿ**azm-i reh-i beyt-i ḫudā eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'ın evi (Beytullah, Ka'be)'in yoluna azmetmek, hacca gitmeye niyetlenmek.
1. Gel göñül ʿazm-i reh-i beyt-i Ḫudā eyleyelüm
2. Saʿy idüp Merveʾye taḥṣīl-i ṣafā eyleyelüm

ʿazm-i veġā:

1. ʿ**azm-i veġā:**
Kaside 13
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Savaş seferleri.
69. Tābe-key ʿazm-i veġā faṣl-ı bahār irdükçe

70. İtsüñ aṣḥāb-ı ṣafā semt-i gülistāna ḫırām

ʿazm-ı veġā itdi:

1. **ʿazm-ı veġā itdi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Savaş için sefere çıkmak.
21. Kimisi didi Ḳahramān-ı felek
22. Siperin aldı itdi ʿazm-ı veġā

āzmūn-kerde-i aḥvāl-i terāzūyuz:

1. **āzmūn-kerde-i aḥvāl-i terāzūyuz:**-*y, -uz*
Gazel 301
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Terazinin tecrübe edilmesi.
7. Kalduğun ḳadr-şināsun eli taş altında
8. Āzmūn-kerde-i aḥvāl-i terāzūyuz biz

āzürde:

1. **āzürdeyüz:**-*y, -üz*
Kaside 15
Mısra: **5**
Muzdarip, incinmiş, rencide.
5. Cümle āzürdeyüz evżāʿ-ı felekden ammā
6. Bizden efzūn sañadur ġadri eyā şāh-ı kerem

2. **āzürde:**
Gazel 574
Mısra: **1**
Muzdarip, incinmiş, rencide.
1. Ol āfetün āzürde iken vażʿ-ı bedinden
2. Ḳādir miyüz ayrılmaġa taḥsīn ṣadedinden

3. **āzürdedür:**-*dür*
Gazel 619
Mısra: **1**
Muzdarip, incinmiş, rencide.
1. Āzürdedür ümmīd-i viṣāl eyledügümden
2. Āverde-i āġūş-ı ḫayāl eyledügümden

āzürde iderse:

1. **āzürde iderse:**-*er, -se*
Gazel 607
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İncitmek.
3. İderse pāyüñi āzürde zaḫm-ı ḫārı nedür
4. Şikāyet eylemenüñ vechi bāġbānından

āzürde idüp:

1. **āzürde idüp:**-*üp*
Gazel 771
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İncitmek, kırmak.
1. Ey dil-i sāde maḥalsiz ṭaleb-i kām itme
2. Yāri āzürde idüp kendüñi nā-kām itme

āzürde itmesün:

1. **āzürde itmesün:**-*me, -sün*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
İncitmek.
113. Şefḳatüñ defterinden eyleme ḥaḳḳ
114. Al elin sāye-i şefāʿata çek

āzürde itmişüz:

1. **āzürde itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 269
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İncitmek.
1. Yāre niyāzı vāsıta-i vahşet itmişüz
2. Āzürde itmişüz o mehi ġaflet itmişüz

āzürde me-bād:

1. **āzürde me-bād:**
Kaside 2
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
İncitmekten sakın!.
149. Ey ṣabā ṣaḥn-ı ḥaremgāh-ı risāletdür bu
150. Ḫāṭır-ı nāzük-i ḫākin gözet āzürde me-bād

āzürde oldı:

1. **āzürde oldı:**-*dı*
Gazel 489
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kırılmak, incinmek.
1. Kim dirdi oldı ḫardan āzürde pāy-ı gül
2. Dāl olmasa bu maʿnīye ḳadd-i dütā-yı gül

āzürde olma:

1. **āzürde olma:**-*ma*
Gazel 849
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kırılmak, incinmek.
3. Yüri yek-rengüñi vāsıta-i rāḥat bil
4. Olma āzürde dü reng olmada saṭranç gibi

āzürde olmasında:

1. **āzürde olmasında:**-*ma, -sı, -n, -da*
Gazel 115
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kırılmak, incinmek.
7. Āzürde olmasında cefāsından ol gülün
8. Nāz eylemek maḥabbete dāʾir degül midür

āzürde olur:

1. **āzürde olur:**-*ur*
Gazel 178
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İncinmek.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

āzürde-i āġūşuñ:

1. **āzürde-i āġūşuñ:**-*uñ*
Gazel 147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İncinmiş kucak.
3. Āzürde-i āġūşuñ olur gerden-i ḫırmān
4. İtsen ne ḳadar bāzū-yı tedbīrüni teşmīr

āzürde-i ibrām itme:

1. **āzürde-i ibrām itme:**-*me*
Gazel 771
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Üstelemekle incitmek, çok ısrar etmekle kırmak.
13. Nābiyā lāzım olan ḫāṭırıdur dildāruñ
14. Ġayr içün bīhude āzürde-i ibrām itme

B

bāb:
1. **bābın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **17**
Kapı II Kişilere geçinme, barınma, yerleşme veya okuma gibi imkânların sağlandığı yer.
17. Kiminüñ bābın eylemiş Ḫallāḳ
18. Nice muḥtāca maksimüʾl-erzāḳ

2. **bāblar:**-*lar*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **276**
Kapı, iyilik, yardım kapısı.
275. Anda ʿālī-cenāblar bulunur
276. Āsmān gibi bāblar bulunur

3. **bābında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 7
Mısra: **90**
Kapı.
89. Hümā didükleri bāmında murġ-ı dest-āmūz
90. Kerem didükleri bābında bende-i mecbūr

4. **bābı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **364**
Kapı.
363. Nāmı da ola taḫt-ı zerde muḳīm
364. Ola meftūḥ luṭf ile bābı

5. **babın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **153**
Kapı.
153. Bābın açup çıkduġı dem gülḫanī
154. Gördi Senāyī-i füsürde-teni

6. **bābı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **133**
Kapı.
133. Bābı beytüʾş-şeref-i mihr-i münīr-i nev-rūz
134. Kef-i dest-i keremi dāʾire-i māh-ı tamām

7. **bābınun:**-*ı, -nun*
Kaside 16
Mısra: **133**
Kapı.
133. Ol ḳıble-i metālib-ı ʿālem ki bābınun
134. Vācibdür ehl-i ḳıbleye ḳaṣd-ı ziyāreti

8. **bābı:**-*ı*
Tarih 19
Mısra: **30**
Kapı.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

9. **babı:**-*ı*
Tarih 42
Mısra: **35**
Kapı.
35. Babı meʾlūf-ı maḳdem-i aḥbāb
36. Ṣaḥnıdur ḫᵛān-ı niʿmete muʿtād

10. **bābın:**-*ı, -n*
Tarih 123
Mısra: **4**
Kapı.
3. Sadrı teşrif eyledükde devlet ü iḳbāl ile
4. İtdi rāh-ı ʿadlden bābın güşāde rāḥatuñ

11. **babın:**-*ı, -n*
Tarih 135
Mısra: **6**
Kapı.
5. Budur tafṣīli icmālün ki Çār-ı hāʾin-i Mosḳov
6. Mukaddem Çār-ı İsvecle veġā babın güşād itdi

12. **bāblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 403
Mısra: **4**
Kapı II Bir kitabın bölümlerinden her biri.
3. Vaṣl şebde yaḳışur rūzde yoḳdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaḳ bāblaruñ

13. **bāba:**-*a*
Gazel 573
Mısra: **16**
Kapı.
15. Ḫalḳ imsāki içün arka virür dīvāra
16. Bāba iḳbāl olınur açmaḳ ile āġūşın

14. **bābuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 667
Mısra: **10**
Kapı.
9. İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı firīfte
10. Bābuñ varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

bāb bāb idelüm:
1. **bāb bāb idelüm:**-*elüm*
Gazel 528
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bölüm bölüm ayırmak (Şair, kitabın bâblarının kırmızı mürekkeple ayrılması ve başlıklarının kırmızı mürekkeple yazılması gibi hususları beyitte konu etmiştir. Şiirin hayal dünyasında âşıkların elemle sinelerine çektikleri şerhaları şair, kitaplara çizilen kırmızı şekillere benzetmiştir).
9. Elemle sīnemüzi şerḥazār idüp Nābī
10. Kitāb-ı miḥneti sürḫ ile bāb bāb idelüm

bāb-ı ʿadālet:
1. **bāb-ı ʿadālet:**
Kaside 14
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Adalet kapısı.
15. Açıldı bāb-ı ʿadālet derīçe-i inṣāf
16. Ḳapandı medḫal-i ẓulm u girīve-i bīdād

bāb-ı arż-ı rūm:
1. **bāb-ı arż-ı rūm:**
Gazel 540
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Erzurumun kapısı.
7. Naḳd-ı nāḳıs gibi düşdi çeşm-i gerdūndan ḳamer
8. Tā ki naʿlinden nişān-gīr oldı bāb-ı Arż-ı Rūm

bāb-ı bihişt:
1. **bāb-ı bihişt:**
Kaside 2
Mısra: **203**
Kelime Tipi: -
Cennet kapısı.
203. Bir ucı dürc-i dehānuñ bir ucı bāb-ı bihişt
204. Arada cādde-i raḥmete dirler mirṣād

bāb-ı erbāb-ı kerem:
1. **bāb-ı erbāb-ı kerem:**
Gazel 573
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ehlinin kapısı.
1. Zīb-i gūş itmege āvāz-ı niyāzuñ cūşın
2. Bāb-ı erbāb-ı kerem ḥalḳaveş açmış gūşın

bāb-ı felāḥ bulurdı:
1. **bāb-ı felāḥ bulurdı:**-*ur, -dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Kurtuluş kapısını bulmak, kurtuluşa ermek.
73. İbtidā ol getürmese miftāḥ
74. Ḫalḳ ḳanda bulurdı bāb-ı felāḥ

bāb-ı güşādenüñ:
1. **bāb-ı güşādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 415
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Açık kapı.
17. Nābī sezā-yi serzeniş ebvāb-ı bestedür
18. Yoḳ ihtiyāç daḳḳına bāb-ı güşādenüñ

bāb-ı ḥaḳḳʾa:
1. **bāb-ı ḥaḳḳʾa:**-*a*
Gazel 801
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah kapısı ‖ Allah'ın huzuru, makamı.
1. Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳʾa dīdesi miḥrābı āmāde
2. Döşenmişdür reh-i ṭāʿāt-ı Rabbānīʾde seccāde

bāb-ı ilāhīʾde:
1. **bāb-ı ilāhīʾde:**-*ʾde*
Gazel 573

Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Allah'ın kapısı, huzuru.
3. Ẕillet erbābı olur bāb-ı İlāhī᾽de ʿazīz
4. Ḫalḳ cāmiʿde el üzre götürür pābuşın

bāb-ı iltifat:
1. **bāb-ı iltifat:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İltifat kapısı, (Güler yüz gösterme, hatırını sorma, tatlı davranma ihtimali bağlamında).
3. Mesdūddur ḳudūmumuza bāb-ı iltifat
4. Biz şimdi bezm-i yārda menfūrlardanuz

bāb-ı ʿināyeti:
1. **bāb-ı ʿināyeti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **214**
Kelime Tipi: -
Yardım kapısı.
213. Allāh muʿammer ide seni hem vezīrüñi
214. Kim açdı rūy-ı cānuma bāb-ı ʿināyeti

bāb-ı ḳalʿaya:
1. **bāb-ı ḳalʿaya:***-y, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **272**
Kelime Tipi: -
Kalenin kapısı.
271. Sīne-i senge eyleyüp teʾsīr
272. İtdi ler bāb-ı ḳalʿaya taḥrīr

bābı ḳapanur:
1. **bābı ḳapanur:***-ur*
Gazel 69
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Girilip çıkılmasını önlemek için bir yeri kapamak.
25. Lebi bī-ḫande ḳalur ḫaṭṭı gelen ḫubānuñ
26. Bir sarāyuñ gidicek devleti bābı ḳapanur

bāb-ı kerem:
1. **bāb-ı kerem:**
Gazel 712
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cömertlik kapısı.
1. Cihānda olduġından ʿādetā bāb-ı kerem beste
2. Dehān-ı resm-i lā oldı güşād ammā neʿam beste

bāb-ı luṭfın:
1. **bāb-ı luṭfın:**
Tarih 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahmet kapısı.
3. Bāb-ı luṭfın yine açdı kerem-i Rabbānī
4. Eyledi teşneleri ġarḳa-i iḥsān u ʿaṭā

bāb-ı mihri:
1. **bāb-ı mihri:***-i*
Gazel 809
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güneşin kapısı II Sevgi kapısı.
1. Aldanma bāb-ı mihri felek bāz iderse de
2. Nā-rāstdur nevāzişe āġāz iderse de

bāb-ı muʿāllā-nişān-ı mevlānā:
1. **bāb-ı muʿāllā-nişān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin yüce makamının kapısının iki kanadı.
27. Ne Mes̱nevī ki olur mıṣraʿeyn-i ebyātı
28. Güşāde bāb-ı muʿāllā-nişān-ı Mevlānā

bāb-ı muḳaffeli:
1. **bāb-ı muḳaffeli:***-i*
Gazel 825
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kilitli kapı.
1. Olmazsa da ne deñlü icābetde medḫali
2. Miftāḥ-ı āh açar yine bāb-ı muḳaffeli

bāb-ı refiʿinüñ:
1. **bāb-ı refiʿinüñ:***-i, -nüñ*
Gazel 667
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yüce kapı.
15. Ol āṣaf-ı yegāne ki bāb-ı refiʿinüñ
16. Tevfīḳ ü yümn-i nevbet ararlar ṭavāfına

bāb-ı rıżā:
1. **bāb-ı rıżā:**
Gazel 665
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Razı olma, kabullenme kapısı.
5. Ḥırs u kanāʿat olmadılar yek-dīgerle ṣulḥ
6. Bāz itmedükçe bāb-ı rıżā bīş ile keme

bāb-ı sefer:
1. **bāb-ı sefer:**
Kaside 7
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Sefer kapısı.
149. Görüldi mi açılaldan berü bu bāb-ı sefer
150. Bu gūne hedm-i ḳılāʿ ü hezīmet-i tābūr

bāb-ı siyādetüñden:
1. **bāb-ı siyādetüñden:**
Kaside 3
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Yüce kapı, ulu makam.
29. Niyāz-ı ruḫṣatı bāb-ı siyādetüñden ider
30. Şefāʿat-ı şüfeʿā yā Muḥammed-i ʿArabī

bāb-ı sulṭān-ı serā-perde-i levlāk'e varup:
1. **bāb-ı sulṭān-ı serā-perde-i levlāk'e varup:***-e-up*
Gazel 538
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
"Lev lâke lev lâke le-mâ halaktu'l-eflâke" (Habîbim! Sen olmasaydın, sen olmasaydın, muhakkak ki gökleri yaratmazdım) otağının sultanı yüce Peygamber'in kapısına varmak.
14. Ḳaddümüz bār-ı tażarruʿla dü-tā eyleyelüm
13. Bāb-ı sulṭān-ı serā-perde-i Levlāk'e varup

bāb-ı ümīdi açsa:
1. **bāb-ı ümīdi açsa:***-sa*
Gazel 249
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ümit kapısını açmak.
11. Baʿżı bī-hūşān ....
12. Açsa da bāb-ı ümīdi .... hem-dūş açar

bābuña geldüm:
1. **bābuña geldüm:***-dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **502**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yardım istemek için el açmak, medet istemek.
501. Bir ġarībüm cenābuña geldüm
502. Biñ ümīd ile bābuña geldüm

bābüʾs-selām:
1. **bābüʾs-selāmuñ:***-uñ*
Gazel 655
Mısra: **3**
Hazret-i Muhammed (A.S.M.) kabrinin bulunduğu Ravza-i Mutahhara'nın en bilinen kapısı.
3. Felekde māh-ı nev bābüʾs-selāmuñ cilvegāhıdur
4. Bunuñ kındīlidür ḥūr matlaʿ-ı nūr u żiyādur bu

bābveş:
1. **bābveş:**
Tarih 138
Mısra: **9**
Kapı gibi.
9. Bābveş cībini çāk eyler idi şerminden
10. Ṭarḥ-ı mevzūnını seyr eylese ḳaṣr-ı şīrīn

bāc virmese:
1. **bāc virmese:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Vergi vermek II Zorbalıkla para almak.

167. Teng-i gül bād-ı ṣubḥa virmese bāc
168. Bulamaz āl-gūn metāʿı revāc

bacaġ:
1. **bacaġından:**-*ı, -n, -dan*
Kıt'a 25
Mısra: **4**
Bacak, ayak.
3. Gusfendānun idüp ḳaṭʿ-ı ṭarīḳ-i nefesin
4. Bacaġından üfürüp ṣoñra şişürmek gibidür

bācgāh-ı çemende:
1. **bācgāh-ı çemende:**-*de*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Çimenlik vergilerinin toplandığı yer.
169. Bācgāh-ı çemende urdı nemā
170. Āl-i vālā-yı lāleye tamġā

bāc-ı ʿubūr:
1. **bāc-ı ʿubūr:**
Kaside 7
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Geçiş vergisi, gümrük vergisi.
109. O güne kişveri mażbuṭ kim şemīm-i bihişt
110. Güẕāre yol bulamaz virmeyince bāc-ı ʿubūr

bād:
1. **bāda:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **113**
Rüzgar.
113. Nefes-i ḥāsid-i bed-ḫᵛāhı dokunsa bāda
114. Gülşeni hem şeb ü hem gülḫan ider sāye-i bād

2. **bād:**
Tarih 42
Mısra: **48**
Rüzgar.
47. Her gören Nābīyā didi tārīḫ
48. Nāzenīn ḫāne bu mübārek bād

3. **bād:**
Tarih 64
Mısra: **6**
Rüzgar.
5. Didi tārīḫini Nābī-i dāʿī
6. Mükerrer mesned-i fetvā edeb bād

4. **bād:**
Tarih 96
Mısra: **24**
Rüzgar.
23. Duʿā ile tārīḫin itdi edā
24. Didi bād devlet be- devlet Girāy

5. **bāde:**-*e*
Gazel 178
Mısra: **4**
Rüzgar.
3. Bir nefesle olur āhen-fiken-i sāḥil-i kām
4. Keşti-i lücce-i ümmīd hemān bāde baḳar

6. **bād:**
Gazel 309
Mısra: **4**
Rüzgar.
3. Olur enfāsla gencīne-i hestī ber-bād
4. Kemterīn bād ile ṣavrulmadadur ḫırmenümüz

7. **bād:**
Gazel 590
Mısra: **6**
Rüzgar.
5. Naḳl eyler āb u tāb ile ṭurmaz çemen çemen
6. Ey gül baña açılduġıñı bād işitmesün

8. **bāda:**-*a*
Gazel 786
Mısra: **8**
Rüzgar.
7. Pür oldı hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ ile derūnum
8. Mānende-i ney bergümi virdüm yine bāda

9. **bāda:**-*a*
Gazel 878
Mısra: **5**
Rüzgar.
5. İtsün mi berg-i gül getüren bāda iltifāt
6. Püşt-i tekāverinde gören şeh-süvārumı

baʿd:
1. **baʿd:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **294**
Rüzgar.
293. Vaṣf-ı ẕātında ʿaczüñ iẓhār it
294. Baʿd ez-īnʿarż-ı ḥāli der-kār it

baʿd ez-īn:
1. **baʿd ez-īn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **416**
Kelime Tipi: -
Bundan sonra, bundan böyle.
415. Saña yüz ṭutdı devlet ü iḳbāl
416. Baʿd ez-īn olma āşinā-yı melāl

2. **baʿd ez-īn:**
Tarih 30
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Bundan sonra, bundan böyle.
39. Baʿd ez-īn her-cāyīligden oldı vāreste nesīm
40. Gülşeni terk itdi belki çīn-i zülf-i dil-beri

3. **baʿd ez-īn:**
Tarih 51
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Bundan sonra, bundan böyle.
27. Baʿd ez-īn āftāb-ı iḳbāli
28. Oldı esbāb-ı irtifāʿa ḳarīn

baʿd -ez-īn hicrāna:
1. **baʿd -ez-īn hicrāna:**-*a*
Gazel 397
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ayrılıktan sonra.
11. Nūr-ı ḥüsnün ʿāşıḳı bir güne bī-tāb itdi kim
12. Sāyeāsā baʿd -ez-īn hicrāna istiʿdādı yoḳ

bādāʿ:
1. **bādāʿ:**
Kaside 1
Mısra: **112**
Olsun, ola.
111. Bu ʿālem bir kitāb-ı ḥikmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur
112. Meʿālin her kim istiḫrāç iderse āferīn bādāʿ

bādā:
1. **bādā:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Olsun, ola.
3. Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ
4. Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet

bādām:
1. **bādāmdan:**-*dan*
Kıt'a 72
Mısra: **4**
Badem.
3. Vāye-gīr-i maʿrifet pest añlamaz
4. Maġz-ı cevzi piste vü bādāmdan

bādām-ı dü-maġz:
1. **bādām-ı dü-maġz:**
Gazel 161
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çift çekirdekli badem.
9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

bādāmveş:
1. **bādāmveş:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Badem gibi.
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

bād-bān:
1. **bād-bān:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Yelken.
3. Bu ṭufānzār-ı hestīde ben ol keştī-i Nuḥʾum ki
4. Nefes bālā-yı serde bād-bān rūḥum reʾisümdür

2. **bād-bānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 638
Mısra: **14**
Yelken.
13. Vüṣūl-ı menzil-i imdād-ı ġayb lāzımdur
14. Ki bī-hevāna gelür dest bād-bānlardan

bādbān:
1. **bādbānları:**-*lar, -ı*
Gazel 855
Mısra: **4**
Yelken.
3. İstanbulʾa akarsa göñül cūyveş nʾola
4. El ṣalmada sefīnelerüñ bādbānları

bādbān-güşā olduḳ:
1. **bādbān-güşā olduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 670
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yelken açan olmak.
13. Olduḳ kenār-ı şevḳe yine bādbān-güşā
14. Girdük sefīne-i emele biz hevā ile

bādbān-ı āha:
1. **bādbān-ı āha:**-*a*
Gazel 832
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ah yelkeni.
9. Henüz virmedesin bādbān-ı āha güşād
10. Daẖı sefīne-i ẖᵛāhiş kenāra gelmedi mi

bade:
1. **badeden:**-*den*
Gazel 8
Mısra: **1**
Şarap.
1. Ruẖında badeden yārun ki āb u tāb olur peyda
2. Derūnumda benüm bir maʿden-i sīm-āb olur peydā

2. **bādeye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **7**
Şarap.
7. Bādeye meşrebleri meyyāl idi
8. Anlara mey nuẖbe-i āmāl idi

3. **bādeyi:**-*y, -i*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **52**
Kadeh, şarap.
51. Söylemeyüp kimseye ḳatʿā kelām
52. Bādeyi ẖāmūş çekerdi müdām

4. **bādeye:**-*y, -e*
Kaside 12
Mısra: **25**
Şarap.
25. Bādeye der-pey iken derd-i ser-i renc-i ẖumār
26. Bezm-ı ʿālemde ʿaceb kimdür olan mest-i müdām

5. **bāde:**
Matla 14
Mısra: **1**
Şarap.
1. Cām-ı lebünde bāde gibi yoḳ diyü ẖumār
2. And içsem aġrımaz başum ey şūẖ-ı şivekār

6. **bāde:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Şarap.
3. Esẖiyānuñ ider ekṯer keremin bāde füzūn
4. Ki mey ile keremüñ aṣlları vāḥiddür

7. **bādelerde:**-*ler, -de*
Gazel 83
Mısra: **12**
Kadeh, şarap.
11. Ḳande sifāl-i meykede vü ḳande cām-ı şeh
12. Var bādelerde de nice baẖtı-ẖucesteler

8. **bādeye:**-*y, -e*
Tarih 108
Mısra: **10**
Şarap.
9. Āb-ı sāf-ı ṭabʿ-ı ṣafvet-güsteri şāyestedür
10. Tāʿne-i noḳṣānını tefrīḥ urursa bādeye

9. **bāde:**
Gazel 143
Mısra: **2**
Kadeh, şarap.
1. ʿUşşāḳuñ ider ʿaşḳ likāsını müteġayyir
2. Mestānuñ ider bāde edāsın müteġayyir

10. **bāde:**
Gazel 143
Mısra: **10**
Kadeh, şarap.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir leẕẕeti birdik
10. Eylerse daẖı bāde libāsın müteġayyir

11. **bade:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Şarap.
7. İder ẖarāb yā olmaz maʿīdeye vāsıl
8. Bu bezm-i köhnede vezn üzre bade virmezler

12. **bādeyi:**-*y, -i*
Gazel 229
Mısra: **2**
Kadeh, şarap.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ẖatādur dimesünler

13. **bāde:**
Gazel 230
Mısra: **4**
Kadeh, şarap.
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

14. **bādede:**-*de*
Gazel 240
Mısra: **6**
Kadeh.
5. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
6. Ṣafā-yı ẖāṭır ancaḳ bādede sāġarda ḳalmışdur

15. **bāde:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Şarap.
1. Bezm-i murādı ḳande ki āmāde görmişüz
2. Naḳd-i şuʿūrı ġāret ider bāde görmişüz

16. **bādeyi:**-*y, -i*
Gazel 333
Mısra: **9**
Şarap.
9. Bī-cām ü ṣūrāhi içerüz bādeyi Nābī
10. Laʿl-i leb-i dil-dār içün vālih ü mestüz

17. **bādeyi:**-*yi*
Gazel 408
Mısra: **7**
Şarap.
7. Bādeyi āb ile āmīẖte ṣun ey Sākī
8. Ḫayli demdur ki ḥakīmāne günāh eylemedük

18. **bāde:**
Gazel 430
Mısra: **17**
Şarap.
17. Sāz ü riyāz ü bāde daẖı gerçi şarṭdur
18. Dilberdür eñ mühimteri esbāb-ı ʿişretüñ

19. **bāde:**
Gazel 460
Mısra: **4**
Şarap.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

20. **bāde:**
Gazel 461
Mısra: **2**
Şarap.
1. İmdād ider temevvücine āb ü tābınuñ
2. Olduḳça bāde defʿine bādī ḥicābınuñ

21. **bāde:**
Gazel 475
Mısra: **1**
Şarap.
1. Taḥsin saña ey bāde beni ẖurrem iderseñ
2. Cīb-i dili vāreste-i dest-i ġam iderseñ

22. **bāde:**
Gazel 511
Mısra: **2**
Şarap.
1. Ḫardan ġonce-ṣıfat niceye dek bāk idelüm
2. Cāmemüz bāde içün gül gibi ṣad çāk idelüm

23. **bādesidür:**
Gazel 521
Mısra: **8**
Şarap.
7. Dil neşʾe-yāb-ı ẕevḳ olamaz bī-mey-i suḫan
8. Maʿni-i tāze bādesidür ḫuṣumuñ benüm

24. **bāde:**
Gazel 591
Mısra: **8**
Şarap.
7. Leb-i sāḳī iledür leẕẕeti ṣahbānuñ da
8. Bāde kim anda nemek olmaya laʿnet gelsün

25. **bādesine:***-si, -n, -e*
Gazel 693
Mısra: **12**
Şarap.
11. Ḥased o bezm-i sivā-sūza kim ḥicāb eyler
12. Taʿalluḳ itmege çeşm-i ḥabābı bādesine

26. **bāde:**
Gazel 696
Mısra: **6**
Şarap.
5. Cāmı kef-i sākīde şikest olması yegdür
6. Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

27. **bādelere:***-ler, -e*
Gazel 729
Mısra: **4**
Kadeh.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

28. **bādeyi:***-y, -i*
Gazel 730
Mısra: **7**
Şarap.
7. Cemşīd görse bezm-i erāzilde bādeyi
8. Bī-şek teʾessür eyler idi iḫtirāʿına

29. **bādesi:***-si*
Gazel 781
Mısra: **3**
Gönül çekici ve coşku verici.
3. Gāh sāḳīsi gehī sāġarı geh bādesi yoḳ
4. Görmedüm meclis-i maḳṣūdı tamām āmāde

30. **bādeyi:***-y, -i*
Gazel 781
Mısra: **7**
Şarap.
7. Bādeyi baḫt-ı siyāhum ider āb-ı ḥayvān
8. Eylesem kesb-i neşāṭ itmege cām āmāde

31. **bāde:**
Gazel 854
Mısra: **13**
Şarap.
13. Zaḫm-ı tīri o ṣuḫuñ bāde ḳadar neşʾe virür
14. Nābiyā cürʿa-i meyden ṣuvarılmış cāmı

bāde-fürūş:
1. **bāde-fürūşa:***-a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **45**
Meyhaneci.
45. Bāde-fürūşa daḫı idüp ḫiṭāb
46. İçdügi deñlü didiler vir şarāb

baʿdehu:
1. **baʿdehu:**
Tarih 51
Mısra: **5**
Ondan sonra.
5. Baʿdehu eyleyüp Süleymān Ḫān
6. Ḥüsn-i ḫulḳ u sülūkına taḥsīn

bāde-ḫvār:
1. **bāde-ḫvārın:***-ın*
Gazel 319
Mısra: **14**
Şarap içenler.
13. Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
14. Biz bu bezmün Nābiyā çoḳ bāde-ḫvārın görmişüz

bāde-i āteşgūnı:
1. **bāde-i āteşgūnı:***-ı*
Gazel 873
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ateş renkli şarap.
3. Uralum āteşe kālā-yı ġam-ı devrānı
4. Yine nūş eyleyelüm bāde-i āteşgūnı

bāde-i bī-reng:
1. **bāde-i bī-reng:**
Gazel 236
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Renksiz, şeffaf şarap.
3. Añılsın bāde-i bī-reng ü būy-ı gülşen-i vaḥdet
4. Ki bār-ı minnet-i sahbādan āzād olduġum yirdür

bāde-i cān-perverümdedür:
1. **bāde-i cān-perverümdedür:**
Gazel 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ruh besleyen içki,şarap.
1. Mevc-i murād bāde-i cān-perverümdedür
2. Ḥarf-ı neşāṭ zīr-i leb-i sāġarumdadur

bāde-i ġam-şūy:
1. **bāde-i ġam-şūy:**
Gazel 86
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gamları silip süpüren şarap.
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan:
1. **bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan:***-dan*
Gazel 38
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Omuzunda kavga taşıyan iddianın şarabı.
13. Ṣaḳın dārū-yı teslīm u rıżādan geçme ey Nābī
14. Geçersen bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan geç

bāde-i gül-fām:
1. **bāde-i gül-fām:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül renkli şarap.
3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūḫ-ı ḫoş-endām
4. Ādem daḫı bir ġayrı günāh itmeġe değmez

bāde-i gül-gūna:
1. **bāde-i gül-gūna:***-a*
Gazel 661
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül renkli şarap, kırmızı şarap.
1. Ger yasāġ olduysa mutrib çenge de ḳānūna da
2. Tevbeler olsun ʿaraḳla bāde-i gül-gūna da

bāde-i gül-reng:
1. **bāde-i gül-reng:**
Gazel 794
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül renkli şarap.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür saġarum Cem ḳanda ben ḳanda

bāde-i ḫāṭır-güşā:
1. **bāde-i ḫāṭır-güşā:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönle ferahlık veren şarap.
1. Yoḳ gerçi neşʾe bāde-i ḫāṭır-güşā ḳadar
2. Virmez neşāṭ maʿnī-i rengīn-edā ḳadar

bāde-i iḳrārdan:
1. **bāde-i iḳrārdan:***-dan*
Gazel 434
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kabul ve tasdik içkisi.

5. Leblerüñ pür-mey yine inkār idersin ʿişreti
6. Bāde-i iḳrārdan pür cām-ı inkārūñ senüñ

bāde-i kām:
1. **bāde-i kām:**
Gazel 592
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzu şarabı.
7. Bāde-i kām olsa da āmāde ẕevḳe vaḳt yoḳ
8. Ḥıfẓdan şām ü seḥer seng-i ḥasedden şīşesin

bāde-i kevser:
1. **bāde-i kevs̱er:**
Tarih 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kevser şarabı.
7. Didiler tārīḫ-i mevtin āh-ı bī-pāyān ile
8. Bāde-i kevs̱er içe peymāne peymāne ʿAlī

bāde-i meykede-i ḥüsn-i edādur:
1. **bāde-i meykede-i ḥüsn-i edādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzel üslûb meyhanesinin şarabı.
9. Ādeme neşve virür ġamdan ider āzāde
10. Bāde-i meykede-i ḥüsn-i edādur suḫanum

bāde-i nāb:
1. **bāde-i nāb:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saf şarap.
5. Es̱īr neşʾe hevā ẕevḳ u āb bāde-i nāb
6. Türāb cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür

2. **bāde-i nāb:**
Gazel 511
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saf şarap.
5. Ehl-i dillerle içüp meykedede bāde-i nāb
6. Gelünüz çirk-i riyādan dilümüz pāk idelüm

3. **bāde-i nāb:**
Gazel 511
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saf şarap.
5. Ehl-i dillerle içüp meykedede bāde-i nāb
6. Gelünüz çirk-i riyādan dilümüz pāk idelüm

bāde-i nā-pür-şudenüñ:
1. **bāde-i nā-pür-şudenüñ:**-*nüñ*
Gazel 569
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Boş kadeh.
9. Bezm-i meyden olur erbāb-ı heves neşʾe-rübā
10. Çekmeden bāde-i nā-pür-şudenüñ fincānın

bāde-i neşāt-fezāyuz:
1. **bāde-i neşāt-fezāyuz:**-*y, -uz*
Gazel 510
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Neşe arttıran şarap.
3. Ol bāde-i neşāt-fezāyuz ki bāġbān
4. İtmiş nişānde ḫum yirine tākümüz bizüm

bāde-i şeb-nem:
1. **bāde-i şeb-nem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Çiğ tanesi kadehi.
115. Bāde-i şeb-nem ü piyāle-i gül
116. Oldı vech-i maʿīşet-i bülbül

bāde-i şevḳüm:
1. **bāde-i şevḳüm:**-*üm*
Gazel 227
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşk şarabı.
3. Seng-i ʿitāb-ı yārdan Allāh ṣaḳlasın
4. Cāmum şikeste bāde-i şevḳüm revān ider

bāde-i taḥḳīk:
1. **bāde-i taḥḳīk:**
Gazel 221
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hakikat şarabı.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥḳīk
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

2. **bāde-i taḥḳīk:**
Gazel 221
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hakikat şarabı.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥḳīk
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

bāde-keşān:
1. **bāde-keşān:**
Gazel 517
Mısra: **1**
Şarap içen.
1. Gelüñ ey bāde-keşān ʿazm-ı ḫarābāt idelüm
2. Cāyumuz dergeh-i Cemşīdʾde is̱bāt idelüm

bāde(y)i koyup:
1. **bāde(y)i koyup:**-*up*
Gazel 754
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap doldurmak.
5. Ḳarār itsün mi esbāb-ı ferāhim-kerde-i endūh
6. Ḳoyup sākī götürdi bāde(y)i meydāna meydāne

bādī:
1. **bādīdür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **23**
Sebep olan, sebep olucu.
23. Ḫulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

2. **bādī:**
Gazel 146
Mısra: **8**
Sebep olan, sebep olucu.
7. Kāfir-i ṣūret-perestüñ bu mecāzī deyrde
8. Laġziş-i pāyına bādī ol bütüñ temkīnidür

3. **bādī:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Sebep olan, sebep olucu.
3. Bu zaḫm-ı ʿaşḳuma bādī nigāhum olmışdur
4. Yine bu tīr baña kendü terkeşümdendür

4. **bādīdür:**-*dür*
Gazel 561
Mısra: **9**
Sebep olan, sebep olucu.
9. Ḫayāl-i maʿni-i bārike zülfi bādīdür
10. Semend-i ṭabʿa urur tāzyāne-i taḥsīn

bād-ı bī-ḳarār:
1. **bād-ı bī-ḳarār:**
Gazel 130
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ne yöne eseceğini şaşıran kararsız rüzgar.
9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār
10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

bād-ı bürūdetle:
1. **bād-ı bürūdetle:**-*le*
Tarih 144
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Soğuk rüzgar, ayaz.
41. Ol ḳadar bād-ı bürūdetle ʿadū-yı ḫāksār
42. Ḥufre-i ʿacze düşüp başına ṣavurdı türāb

bād-ı bürūt:
1. **bād-ı bürūt:**
Gazel 757
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Soğuk rüzgar.

15. Bād-ı bürūt iderdi füşürde bedenleri
16. Nār-ı tamaʿ müʾeddī-i germiyyet olmasa

bād-ı burūtı:
1. **bād-ı burūtı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Soğuk rüzgar.
51. Līk mümkin mi bu evżaʿa taḥammül ki ider
52. Ādemi her birinüñ bād-ı burūtı sersām

bād-ı bürūtın:
1. **bād-ı bürūtın:**-*ı, -n*
Gazel 440
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Soğuk rüzgar.
5. Bād-ı hevāda eyleme ümmīd-i intifāʿ
6. Hażm itmedükçe bād-ı bürūtın ḥavālenüñ

bād-ı dāmençe-i kānūn-ı ṣafādur:
1. **bād-ı dāmençe-i kānūn-ı ṣafādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Safa ocağının eteğinin rüzgarı.
1. ʿĀşıḳum ehl-i ġama şevḳ-fezādur suḫanum
2. Bād-ı dāmençe-i kānūn-ı ṣafādur suḫanum

bād-ı ecel:
1. **bād-ı ecel:**
Tarih 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ecel rüzgarı.
7. Bād-ı ecel zemīne nihāl-i vücūdını
8. Ṣaldı şikest eyledi ol serv-ḳāmeti

bād-ı ferāḥ:
1. **bād-ı ferāḥ:**
Kaside 24
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Sevinç, mutluluk rüzgarı.
27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

bād-ı ġarbı:
1. **bād-ı ġarbı:**-*ı*
Gazel 552
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Batıdan esen yel.
3. Bād-ı ġarbı dem-i ʿİsīʾye muʿādil olmaz
4. Sebze vü şāḫı rehā-yāfte tersālıḳdan

bād-ı gül-bīz-i cān-feżāsından:
1. **bād-ı gül-bīz-i cān-feżāsından:**-*sı, -n, -dan*
Tarih 42
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Cana can katıp gül saçan rüzgar.
27. Bād-ı gül-bīz-i cān-feżāsından
28. İnḳılāb üzredür ṣalāḥa fesād

bād-ı ḫazān:
1. **bād-ı ḫazān:**
Gazel 820
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sonbahar rüzgarı.
9. Pejmürdelendi bād-ı ḫazān kelālden
10. Gülzār-ı raġbetinde gül-i āli ḳalmadı

bād-ı ḫazāndan:
1. **bād-ı ḫazāndan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Sonbahar rüzgarı.
183. Güle bād-ı ḫazāndan irdi ẕübūl
184. Oldı ṣad-pāre ḳaryesi maḥlūl

bād-ı ḫazān-ḫīzüñ:
1. **bād-ı ḫazān-ḫīzüñ:**-*üñ*
Gazel 710
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sonbaharı alıp götüren rüzgar.
1. Olurdı rāḥatı bād-ı ḫazān-ḫīzüñ çemenlerde
2. Eger bir behremend olmış bulunsa dil-şikenlerde

bād-ı ḫazānuñ:
1. **bād-ı ḫazānuñ:**-*uñ*
Gazel 649
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sonbahar rüzgarı.
5. Bāzū-yı şāḫa bād-ı ḫazānuñ sarāyını
6. Bülbüllerüñ felāhān ider āşiyānların

bād-ı hevā:
1. **bād-ı hevā:**
Kıt'a 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bedava.
1. Āh ile nāʾil-i vuṣlat olamazsın ey dil
2. Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler

2. **bād-ı hevā:**
Tarih 72
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Karşılıksız, parasız, bedava.
15. Ḫākine vārını ṣarf itmededür berg-i bahār
16. Dem-be- dem nāʾil-i seyrānı ṣabā bād-ı hevā

3. **bād-ı hevā:**
Gazel 485
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bedava.
11. Pek ṣunduñ ey gürisne naẓar ḫᵛān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

bād-ı hevā ḳaldı:
1. **bād-ı hevā ḳaldı:**
Gazel 845
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bedavaya kalmak.
3. Virüp naḳd-i sirişk aldum ten-i sīmīnin āġūşa
4. Ara yirde şemīm-i kakülüñ bād-ı hevā ḳaldı

2. **bād-ı hevā ḳaldı:**
Gazel 845
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bedavaya kalmak.
3. Virüp naḳd-i sirişk aldum ten-i sīmīnin āġūşa
4. Ara yirde şemīm-i kakülüñ bād-ı hevā ḳaldı

bād-ı hevāda:
1. **bād-ı hevāda:**-*da*
Gazel 440
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzu ve istek yeli II Bedava.
5. Bād-ı hevāda eyleme ümmīd-i intifāʿ
6. Hażm itmedükçe bād-ı bürūtın ḥavālenüñ

bād-ı hevādan:
1. **bād-ı hevādan:**-*dan*
Gazel 57
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu ve istek yeli II Bedava.
5. Yek-laḫt meġer ḫalḳ-ı cihān ehl-i hevādur
6. Yoḳ görmedügüm bād-ı hevādan müteleẕẕiẕ

2. **bād-ı hevādan:**-*dan*
Gazel 885
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Karşılıksız, parasız, bedava II Arzu ve heves yeli.
13. Manṣıb-ı dagdaġa-fermā-yı ḫayālüñ Nābī
14. Ġayrı maḥṣūlı mı var bād-ı hevādan ġayrı

bād-ı hevādur:
1. **bād-ı hevādur:**-*dur*
Gazel 456
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Arzu ve istek yeli II Bedava.
9. Evvel yenecek mā-ḥāzarı bād-ı hevādur
10. Mihmān-ı misāfirkede-i ḫāne-i zīnüñ

bād-ı ḫulḳiyle:

1. **bād-ı ḫulḳiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 24
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Huy, tabiat rüzgârı.
55. Bād-ı ḫulḳiyle olur bād-ı ṣabādan nāzük
56. Kūhsārı eridürken nefes-i ejderha

bād-ı kerem vezān olsa:
1. **bād-ı kerem vezān olsa:**-*sa*
Gazel 660
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bağış rüzgarı esse.
13. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
14. Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşāʾaʾllāh

baʿdī leke:
1. **baʿdī leke:**
Kaside 16
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
"Benim sana uzaklığım" anlamına gelen Arapça bir söz.
96. Ḥarf-i a cānum āh efendüm ḥalāveti
95. Baʿdī leke ḫitāblarından gelür mi hiç

bād-ı luṭfı:
1. **bād-ı luṭfı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ve iyilik rüzgarı.
45. Hilāl-i ʿīd görünmezdi rūzedārana
46. Cihāndan eylemese bād-ı luṭfı ref-i ġubār

bād-ı mekr:
1. **bād-ı mekr:**
Kıt'a 32
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hile rüzgarı.
5. İtse bād-ı mekr ile taḥrīk-i deryā-yı fiten
6. Şaşkın ördek gibi şeyṭānı götinden ṭaldurur

bād-ı nāzük-ḫaber-i gülşen-i ümmīde:
1. **bād-ı nāzük-ḫaber-i gülşen-i ümmīde:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümit bahçesini inciten rüzgar.
7. Tīr-i ġam açduġı revzenleri yir yir olmış
8. Bād-ı nāzük-ḫaber-i gülşen-i ümmīde memer

bādī oldukça:
1. **bādī oldukça:**-*dukça*
Gazel 461
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
1. İmdād ider temevvücine āb ü tābınuñ
2. Olduḳça bāde defʿine bādī ḥicābınuñ

bādī olma:
1. **bādī olma:**-*ma*
Gazel 747
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ḫāndenüñ ber-bādına

bādī olur:
1. **bādī olur:**-*ur*
Gazel 433
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
5. Gāhī dürūġ-ı maṣlaḥat-āmīz-i vaṣl-ı yār
6. Bādī olur zevaline ṣıdḳā-ı maḥabbetüñ

bād-ı pīçīde-hırām:
1. **bād-ı pīçīde-hırām:**
Tarih 72
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Salınarak karışık esen rüzgar.
23. Mest-i şevḳ olmaġ ile nükhet-i ezhārından
24. Bād-ı pīçīde-hırām olmada her sū pūyā

bād-ı revān-bahş:
1. **bād-ı revān-baḫş:**
Gazel 552
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ruh, can bağışlayan, hayat veren rüzgar.
1. Ḳalmamış ḥüsn-i Ḥaleb köhne dil-ārālıḳdan
2. Dem urur bād-ı revān-baḫş Mesīḥālıḳdan

2. **bād-ı revān-baḫş:**
Gazel 654
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Ruh bağışlayan rüzgar.
19. Nābi ġazeli gibi ḫoş-āyendeligün var
20. Ey bād-ı revān-baḫş Ruhāʾdan mı gelürsin

bād-ı ṣabā:
1. **bād-ı ṣabā:**
Tarih 63
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı.
7. Rūzgār-ı ṭarab-engīzi ḳomaz
8. Bağlamış bād-ı ṣabā mīsāḳı

2. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 335
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nesim, yumuşak yel, lodos, kıble yeli.
7. Bir dem teneffüs itdi çemende nesīm-i ṣubḥ
8. Bād-ı ṣabā ile hele dinlendi bir nefes

3. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 631
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı.
3. Ol Yūsuf-ı ḥüsnüm ne ḳadar olsa da ter-dest
4. Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrehenümden

4. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 747
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı.
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ḫāndenüñ ber-bādına

5. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 880
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.
5. Biz dāʿiye-i vuṣlat ile ḫāk-i reh olduḳ
6. Ey bād-ı ṣabā luṭf u mürüvvet saña ḳaldı

bād-ı ṣabādan:
1. **bād-ı ṣabādan:**-*dan*
Kaside 24
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı.
55. Bād-ı ḫulḳiyle olur bād-ı ṣabādan nāzük
56. Kūhsārı eridürken nefes-i ejderha

bād-ı ṣabānuñ:
1. **bād-ı ṣabānuñ:**-*nuñ*
Tarih 30
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı.
15. Dem-be- dem bād-ı ṣabānuñ luṭfına muʿtād olup
16. Çeşmin açmış cānib-i deryāya her bir manẓarı

bād-ı ṣabāveş:
1. **bād-ı ṣabāveş:**
Kıt'a 82
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı gibi.
3. Yaḳışur saña reh-i bāġçede tāze libās
4. Bu kühen kesme ile bād-ı ṣabāveş esme

bād-ı saht:
1. **bād-ı saḫt:**
Gazel 560
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Sert rüzgar.
9. Nesīm-i ṣubḥ u āb-ı cūyveş āheste reftār ol
10. Ne ḥāṣıl bād-ı saẖt ü seylveş çālākliklerden

bād-ı sebük-ẖīz:
1. **bād-ı sebük-ẖīz:**
Tarih 121
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Çabuk hareket eden rüzgar.
25. Dünyāyı gezerse bulamaz bād-ı sebük-ẖīz
26. Mānende-i zīr-i peri meʾvā-yı selāmet

bād-ı sebük-pā:
1. **bād-ı sebük-pā:**
Gazel 793
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hızlı esen rüzgar.
5. Bīhūde degül būy-ı ḥaḳīḳat ṭaleb eyler
6. Bir kez ṭokunur bād-ı sebük-pā kimi görse

bād-ı seher:
1. **bād-ı seher:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Seher rüzgarı.
157. Lāne-i murġı yıḳdı bād-ı seher
158. H̱āneler der fürū-nihāde ider

2. **bād-ı seher:**
Kaside 9
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Seher rüzgarı.
95. Jengini açmaḳ içün çihre-i māhun feleġe
96. Maṭbaẖından götürür bād-ı seher ẖākister

bād-ı ṣubḥ:
1. **bād-ı ṣubḥ:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı.
1. Cāʾiz ki vara gülşen-i kūyına ẖār u ẖās
2. Ey bād-ı ṣubḥ üstümüze gel mülāyim es

bād-ı ṣubḥa:
1. **bād-ı ṣubḥa:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.
167. Teng-i gül bād-ı ṣubḥa virmese bāc
168. Bulamaz āl-gūn metāʿı revāc

bād-ı ṣubḥdan:
1. **bād-ı ṣubḥdan:**-*dan*
Gazel 461
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı.
11. Her gül ki būy-ı zülfin alur bād-ı ṣubḥdan
12. Eyler ẓuhūr rāyiḥasından gül-ābınuñ

bād-ı ṣubḥ-dem:
1. **bād-ı ṣubḥ-dem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Sabah vakti rüzgarı, saba.
147. Olmadı naḳd-i berg-i gül taḥṣīl
148. Eyledi bād-ı ṣubḥ-dem tenzīl

2. **bād-ı ṣubḥ-dem:**
Kaside 20
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Sabah vakti rüzgarı, saba.
91. Bu dāʿī-i ḳadīmden ey bād-ı ṣubḥ-dem
92. Sür ẖāk-i rāhına yüzün Allāh emāneti

bād-ı tevfīḳ:
1. **bād-ı tevfīḳ:**
Kaside 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yardım rüzgarı II Allah'ın yardımı.
15. Ġarḳa yaklaşmış iken keşti-i bī-lenger-i mülk
16. Bād-ı tevfīḳ irüşüp eyledi tefrīk-i ġamām

bād-ı vezān:
1. **bād-ı vezān:**
Kaside 11
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Esen rüzgar.
87. Eger leṭāfet-i ṭabʿından olsa vāye-peẕīr
88. İderdi bād-ı vezān ile kūh-ı baẖt şitāb

bād-ı zehr-i ġam-ı devrāndur:
1. **bād-ı zehr-i ġam-ı devrāndur:**-*dur*
Gazel 358
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dünya gamı zehirini dağıtan rüzgar.
9. Renc u endūh ḳomaz dillerde
10. Bād-ı zehr-i ġam-ı devrāndur berş

bādī-i īcād-ı ʿālem:
1. **bādī-i īcād-ı ʿālem:**
Gazel 537
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alemlerin yaratılmasının sebebi (Sen olmasaydın alemleri yaratmazdım (لولاك لولاك لما خلقت الافلاك*) kudsi hadise atfen).*
1. Eʾs-selām ey server-i evlād-ı ādem eʾs-selām
2. Eʾs-selām ey bādī-i īcād-ı ʿālem eʾs-selām

bādī-i rāḥat-ı benī ādem:
1. **bādī-i rāḥat-ı benī ādem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
İnsanoğlunun huzurunun vesilesi.
145. Bāʿiṯ-i ber-ḳarārī-i ʿālem
146. Bādī-i rāḥat-ı benī ādem

bādiye:
1. **bādiyelerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 333
Mısra: **3**
Çöl, ova, kır, sahra.
3. Mecnūnlaruz meskenümüz bādiyelerdür
4. Sevdā vü ġamuñ ehli ile dest-be-destüz

bādiye-i ʿaşḳ-ı mecāzuñ:
1. **bādiye-i ʿaşḳ-ı mecāzuñ:**-*uñ*
Gazel 570
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mecazi, yalan aşkın sahrası.
15. Devlet-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳātden olurlar maḥrūm
16. Fikr iden bādiye-i ʿaşḳ-ı mecāzuñ ẖāṭırın

bādiye-i iẖlāṣuñ:
1. **bādiye-i iẖlāṣuñ:**-*uñ*
Gazel 863
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Samimiyet çölü.
3. Ḳatı hālīlügi var bādiye-i iẖlāṣuñ
4. Ṭoḳunur yoḳ naẓara gerd-i riyādan ġayrı

bādiye-peymā-yi ẖaṭā oldılar:
1. **bādiye-peymā-yi ẖaṭā oldılar:**-*dı, -lar*
Tarih 127
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Hata çölünü arşınlayan olmak, hep hata yapmak.
87. Kimden ümmīd-i niẓām itdi ise salṭanata
88. Oldılar ġaflet ile bādiye-peymā-yi ẖaṭā

bād-pāy-i nefes üzre:
1. **bād-pāy-i nefes üzre:**
Gazel 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Rüzgar ayaklı nefes (atının) üzerinde.
11. Bād-pāy-i nefes üzre sipeh-i ṣavt-ı ḥurūf
12. Ṣayd-ı maʿnā içün eyler tek u pūyı seyr it

bād-pū:
1. **bād-pūyāndur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7

Mısra: **220**
Rüzgar gibi koşan atlar.
219. Gūyiyā ḥażret-i Süleymān᾿dur
220. Zīr-i rāhında bād-pūyāndur

bād-pūy-ı zer:
1. **bād-pūy-ı zer:**
Gazel 155
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Altının çok hızlı koşan atı.
21. Maʿdende olsa naʿl der-āteş ʿaceb midür
22. Meydān-ı cūd şevḳi ile bād-pūy-ı zer

bāġ:
1. **bāġda:**-*da*
Kaside 2
Mısra: **124**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
123. Nābit ü cāmidüñ engüşt-i şehādetleridür
124. Bāġda serv-i ser-efrāz u menārāt-ı bilād

2. **bāġ:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

3. **baġda:**-*da*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **133**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
133. Sebzeler baġda reʿāyādur
134. Şeb-nem üstindeki baḳāyādur

4. **baġa:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **159**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
159. Konduġun baġa gördi beççe-i zāġ
160. Buldı nev-yāfte muḥarrir-i bāġ

5. **baġda:**-*da*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **171**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
171. Naṣb olunsa bu baġda eşcār
172. Giyinür ḫilʿat-ı münaḳḳaş-tār

6. **bāġında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 9
Mısra: **63**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerḫ-i sitemger bu cefādan ne biter

7. **bāġum:**-*um*
Gazel 13
Mısra: **2**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
1. Dāġum nemek-ālāy-ı ḥasān eyleme yā Rab
2. Bāġum sipeh-ārāy-ı ḫazān eyleme yā Rab

8. **baġı:**-*ı*
Tarih 72
Mısra: **4**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
3. Ḳaṣrı nüzhetkede-i ḳāfile-i bāġ-ı bihişt
4. Baġı tamġā-zede-i emtiʿa-i Çin ü ḫıtā

9. **baġdan:**-*dan*
Gazel 82
Mısra: **5**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer II Dünya.
5. Bu köhne baġdan ümmid-i şīre eylemese
6. Meġer aşılmaġa engūre rīsmān mı virür

10. **baġa:**-*a*
Gazel 211
Mısra: **9**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
9. Āhdan perde çeker baġa hezār ey Nābī
10. Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

11. **bāġuñ:**-*uñ*
Gazel 227
Mısra: **5**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
5. Teẕhīb-i bergden ġarażın bāġuñ anladum
6. Āmāde-i nis̱ār-ı ḳudūm-ı ḫazān ider

12. **baġa:**-*a*
Gazel 228
Mısra: **1**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
1. Serv-ḳaddüm sāye ṣalsa baġa ʿarʿar ḫāk olur
2. Reng-i ruḫsārın görüp güller girībān-çāk olur

13. **bāġumuzda:**-*u, -muz, -da*
Gazel 289
Mısra: **10**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

14. **bāġ:**
Gazel 381
Mısra: **7**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
7. Mādām bu bāġ içre virür mīve-i tāze
8. İtmez nasaḳ-ı gerdiş-i edvār taḫallüf

15. **baġda:**-*da*
Gazel 495
Mısra: **1**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
1. O ġonce baġda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

16. **bāġuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 591
Mısra: **10**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
9. Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūḫ ancaḳ
10. Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün

17. **baġa:**-*a*
Gazel 626
Mısra: **5**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫalüñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül lāleden

18. **bāġumda:**-*um, -da*
Gazel 750
Mısra: **1**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
1. Bahār olursa daḫı pāy-beste bāġumda
2. Yine ḫazān müthereṣṣid solumda saġumda

19. **bāġuñ:**-*uñ*
Gazel 759
Mısra: **11**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
11. Bu bāġuñ mīvesinden ḳaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it kim
12. Degül mīve nühüfte sengdür cīb-i nihālinde

20. **baġa:**-*a*
Gazel 779
Mısra: **6**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
5. Bilindi kim var imiş ḫārı gülşen-i ʿademüñ de
6. Bu baġa dāmen-i gül-ġonce pāre pāre gelince

21. **baġda:**
Gazel 213
Mısra: **10**
Bahçe.
9. O tevāżūʿ anı mümtāz-ı cihān itmişdür
10. Naḫl-i gül baġda bīhūde ser-efgende midür

22. **baġa:**-*a*
Gazel 832
Mısra: **6**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
5. Aceb mi perde-i nāmūsı bülbül eylese çāk
6. Bu baġa dāmen-i gül pāre pāre gelmedi mi

baġal-gīrlig:
1. **baġal-gīrlige:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **71**
Gül bahçesi ve yeşillik.
71. Nerdübānlarda baġal-gīrlige sürʿat iden

72. Nerdübān üzre ider sebḳate şimdi iḳdām

bāġbān:

1. **bāġbāndan:***-dan*
 Kaside 7
 Mısra: **112**
 Bağcı, bahçıvan.

111. Ne cānı var çıḳara būy-ı verdi gülşenden
112. Nesīm almayıcaḳ bāġbāndan destūr

2. **bāġbān:**
 Gazel 311
 Mısra: **5**
 Bağcı, bahçıvan.

5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

3. **bāġbānlaruñ:***-lar, -uñ*
 Gazel 466
 Mısra: **2**
 Bağcı, bahçıvan.

1. Seyrinden inḥirāfa sebeb gülsitānlaruñ
2. Çīn-i cebīn-i minnetidür bāġbānlaruñ

4. **bāġbān:**
 Gazel 510
 Mısra: **3**
 Bağcı, bahçıvan.

3. Ol bāde-i neşāt-fezāyuz ki bāġbān
4. İtmiş nişānde ḫum yirine tākümüz bizüm

5. **bāġbānından:***-ın, -dan*
 Gazel 607
 Mısra: **4**
 Bağcı, bahçıvan.

3. İderse pāyüñi āzürde zaḫm-ı ḫārı nedür
4. Şikāyet eylemenüñ vechi bāġbānından

6. **bāġbānlardan:***-lar, -dan*
 Gazel 639
 Mısra: **14**
 Bağcı, bahçıvan.

13. Olurdı her kişi gül-çīn-i maʿnī ey Nābī
14. Olaydı ruḫsat-ı gül-geşt bāġbānlardan

7. **baġbān:**
 Gazel 722
 Mısra: **4**
 Bağcı, bahçıvan.

3. Çeker mi ḥasret-i nev-bāve-i leẕīẕ-i viṣāl
4. O baġbān ki ber-āverde bir nihāli ola

8. **bāġbānuñ:***-uñ*
 Gazel 807
 Mısra: **9**
 Bağcı, bahçıvan.

9. Bāġbānuñ ḫarı ile ʿacebā farḳı nedür
10. Seyr-i ṣunʿ olmasa seyr-i çemenüñ żımnında

bāġbān-ı ezelīden:

1. **bāġbān-ı ezelīden:***-den*
 Kaside 9
 Mısra: **153**
 Kelime Tipi: -
 Tüm bahçeleri, yeşillikleri yaratan ezeli Allah.

153. Bāġbān-ı ezelīden elüm açup dilerüm
154. Bāġ-ı ʿālemde vire naḫl-ı temennāsı s̱emer

bāġbān-ı feyż:

1. **bāġbān-ı feyż:**
 Gazel 874
 Mısra: **5**
 Kelime Tipi: -
 Feyiz bahçıvanı.

5. Gül-çīn-i maṭlab eylemedi bāġbān -ı feyż
6. Ol dīdeyi ki giryeye muʿtād görmedi

bāġbān-ı ḳader:

1. **bāġbān-ı ḳader:**
 Kısa Mesnevi 7
 Mısra: **243**
 Kelime Tipi: -
 Yazgı bahçıvanı.

243. Dilerüz ide bāġbān-ı ḳader
244. Gül-ı ʿömrin hemīşe tāze vü ter

bāġbān-ı ṣunʿ:

1. **bāġbān-ı ṣunʿ:**
 Kaside 10
 Mısra: **8**
 Kelime Tipi: -
 Yaratma bahçıvanı (Allah).

7. Tamām zīnet idüp bāġ-ı ʿālemi itdi
8. Kemāl-i ḳudretini bāġbān-ı ṣunʿ iẓhār

2. **bāġbān-ı ṣunʿ:**
 Tarih 116
 Mısra: **13**
 Kelime Tipi: -
 Yaratma bahçıvanı (Allah).

13. İdüp naḫl-i ḥayātın bāġbān-ı ṣunʿ bār-āver
14. Ki dehrüñ ʿıyşı ol naḫlün beḳāsına muʿallaḳdur

bāġbān-ı ümmīdüm:

1. **bāġbān-ı ümmīdüm:***-üm*
 Gazel 883
 Mısra: **13**
 Kelime Tipi: -
 Ümit bahçıvanı.

13. Virmedi bāġbān -ı ümmīdüm
14. Nāmı ġam bir giyāhdan ġayrı

bāġçe:

1. **bāġçe:**
 Gazel 827
 Mısra: **4**
 Bahçe.

3. Serv sanmañ süpürüp gülşeni ferrāş-ı ṣabā
4. Ṭayamış bāġçe dīvārına cārūbları

bāġçe-i bī-bedel ü bī-hemtā:

1. **bāġçe-i bī-bedel ü bī-hemtā:**
 Tarih 72
 Mısra: **1**
 Kelime Tipi: -
 Eşi benzeri olmayan bahçe.

1. Ḥabbezā bāġçe-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki virür ẕevḳ-i temāşāsı dil ü çeşme cilā

bāġçe-i rū:

1. **bāġçe-i rū:**
 Gazel 387
 Mısra: **4**
 Kelime Tipi: -
 Bahçe yüzlü, yüzü bahçe gibi görünen.

3. Dullāb gibi alduġumuz virmedeyüz hep
4. Bu bāġçe-i rū be-ḫazānuñ nesin alduḳ

bāġçe-i sufreye:

1. **bāġçe-i sufreye:***-ye*
 Gazel 887
 Mısra: **5**
 Kelime Tipi: -
 Sofra bahçesi.

5. Yapılup bāġçe-i sufreye ḥavż-ı sīmīn
6. Şūrvā kāsesi naṣb eyledi fevvāresini

baġdād:

1. **baġdād:**
 Kaside 16
 Mısra: **197**
 Bağdat şehri.

197. Baġdād u Mıṣrʾda vükelā-yı kirāmınuñ
198. Şāhān-ı ġayr deñlü olur şān u şöhreti

2. **baġdādʾdan:***-dan*
 Kıt'a 32
 Mısra: **4**
 Bağdat şehri.

3. Tīşe-i mekri havale itse ḫāk-i ḥīleye
4. Mıṣr ile Baġdādʾdan Şaṭṭ ile Nīli ḳaldurur

3. **baġdādʾa:***-a*
 Tarih 56
 Mısra: **7**
 Bağdat şehri.

7. Bir vezīr-i kār-fermā itdiler Baġdādʾa kim
8. Buldı ẕātında anuñ resm-i vezāret iḫtitām

bāġ-gerd-i vuṣlatuñ:

1. **bāġ-gerd-i vuṣlatuñ:***-uñ*
 Gazel 736
 Mısra: **3**
 Kelime Tipi: -
 Kavuşma bahçesinin dolaşanı.

3. Destine kūtāh dinmez bāġ-gerd-i vuṣlatuñ
4. Mīve-i aġṣān-ı ümmīde dırāz itmezse de

bāġ-ı ʿadle:

1. **bāġ-ı ʿadle:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Adalet bağı, bahçesi.
121. Yār-ı sānīsi bāġ-ı ʿadle s̱emer
122. Serv-i bustān-ı şerʿ yaʿnī ʿÖmer

bāġ-ı ʿadlüñ:
1. **bāġ-ı ʿadlüñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **231**
Kelime Tipi: -
Adalet bağı, bahçesi.
231. Bāġ-ı ʿadlüñ nihāl-i mümtāzı
232. Yaʿni sulṭān Muḥammed-i Ġazī

bāġ-ı ʿahdinde:
1. **bāġ-ı ʿahdinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 15
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Yemin bağı (Saltanat devri).
147. Pençesinden olur āsūde şuʿā-ı şemsüñ
148. Bāġ-ı ʿahdinde gülüñ zīr-i perinde şebnem

bāġ-ı ʿālemde:
1. **bāġ-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Dünya gül bahçesi.
153. Bāġbān-ı ezelīden elüm açup dilerüm
154. Bāġ-ı ʿālemde vire naḫl-ı temennāsı s̱emer

2. **bāġ-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Dünya gül bahçesi.
19. Behremend oldı cihan ḥiṣṣe-i ümmīdinden
20. Bāġ-ı ʿālemde semer virdi yine naḫl-i duʿā

3. **bāġ-ı ʿālemde:**-*de*
Gazel 623
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünya gül bahçesi.
5. Ne deñlü zaḫmdār-ı ḫār ise gül bāġ-ı ʿālemde
6. Yine mānend-i dāġ-ı sīne ḫandān gösterür kendin

bāġ-ı ʿāleme:
1. **bāġ-ı ʿāleme:**-*e*
Kıt'a 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dünya gül bahçesi.
3. Mazrūʿ-ı daʿvet ile gelür bāġ-ı ʿāleme
4. Gūyā yanınca sebze-i ḫod-rū tufeyl olur

bāġ-ı ʿālemi:
1. **bāġ-ı ʿālemi:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünya bahçesi.
7. Tamām zīnet idüp bāġ-ı ʿālemi itdi
8. Kemāl-i ḳudretini bāġbān-ı ṣunʿ iẓhār

bāġ-ı ʾālemün:
1. **bāġ-ı ʾālemün:**-*ün*
Gazel 829
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Dünya bahçesi.
21. Nābī bu eşk ü āh ḳomaz bāġ-ı ʾālemün
22. Bir ḫoş tefaḫḫuṣ itmege āb u hevāsını

bāġ-ı bihişt:
1. **bāġ-ı bihişt:**
Gazel 58
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçesi.
9. Nābī ider şükūfeleri dehri ʿıtrnāk
10. Bāġ-ı bihişt ḫāṭır-ı nazik terümdedür

bāġ-ı bihiştüñ:
1. **bāġ-ı bihiştüñ:**-*üñ*
Tarih 63
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçesi.
15. Gösterür bāġ-ı bihiştüñ naḳşın
16. Ḥavżınuñ āyine-i berrāḳı

bāġ-ı cihāna:
1. **bāġ-ı cihāna:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Dünya bahçesi, cennet.
61. Zamān-ı şevketi bāġ-ı cihāna faṣl-ı bahār
62. Evān-ı devleti ehl-i nifāḳa vaḳt-i ḥaṣād

bāġ-ı cihānda:
1. **bāġ-ı cihānda:**-*da*
Gazel 658
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünya bahçesi.
7. Bāġ-ı cihānda olduġı yoḳ aña kimse bār
8. Ḥükm-i ḳażā-yı ʿadldür olmazsa bār-ı serv

bāġ-ı cihānı:
1. **bāġ-ı cihānı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Dünya bahçesi.
49. Müstaʿiddīni ararlardı mülūk-ı eslāf
50. Ki ide reʾyleri bāġ-ı cihānı ḫurrem

bāġ-ı cināndan:
1. **bāġ-ı cināndan:**-*dan*
Gazel 224
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçesi.
9. Kimdür bizi menʿ eyleyecek bāġ-ı cināndan
10. Mevrūs̱-ı pederdür girerüz ḫāne bizümdür

bāġ-ı dehrüñ:
1. **bāġ-ı dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 319
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya bahçesi. || Hayat.
1. Bāġ-ı dehrüñ hem ḫazānın hem bahārın görrmişüz
2. Biz neşātuñ da ġamuñ da rüzgārın görmişüz

bāġ-ı derūn:
1. **bāġ-ı derūn:**
Kaside 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül bağı.
1. Ṣabā-yı feyż ki bāġ-ı derūn ḳıldı güẕār
2. Bir iki müjde-i ferḫunde eyledi işʿār

bāġ-ı devranuñ:
1. **bāġ-ı devranuñ:**-*uñ*
Gazel 339
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünya bağı/bahçesi, dünya.
5. Fenāsın añlamış nergis ḳadar yoḳ bāġ-ı devranuñ
6. Daḫı ḫᵛāb-ı ʿademden açmadan çeşmin kefenlenmiş

bāġ-ı dile:
1. **bāġ-ı dile:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Gönül bağı.
15. Mānend-i seḥāb-i faṣl-ı nīsān
16. Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān

bāġ-ı dil-güşāda:
1. **bāġ-ı dil-güşāda:**-*da*
Gazel 399
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlü açan, ferahlatan bahçe.
1. Her bāġ-ı dil-güşāda ki nā-yāb ola ġamuñ
2. Firdevs olursa başına teng olur ādemüñ

bāġ-ı dil-keş:
1. **bāġ-ı dil-keş:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Gönül cezbeden bağ.
103. Ṣaḥn-ı dīvān dāver-ı ʿālem
104. Bāġ-ı dil-keş nişīmen-i ḫurrem

bāġ-ı emel:
1. **bāġ-ı emel:**
Kaside 14
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
İstek, ümit bahçesi.
49. Seḥāb-ı cūdı ile tāzelendi bāġ-ı emel

50. Ṣadā-yı ʿadli köhnelendi resm-i fesād

bāġ-ı emelde:
1. **bāġ-ı emelde:**-*de*
Gazel 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İstek, ümit bahçesi.
3. Bu köhne bāġ-ı emelde be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫʷāh
4. Kime müsāʿid olur ṭabʿ-ı rüzgār o mıdur

bāġ-ı fermānda:
1. **bāġ-ı fermānda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ferman bağı, bahçesi.
3. İstiḳāmetde ʿalem her elif-i mümtāzı
4. Bāġ-ı fermānda nişān-dīh görinür servāsā

bāġ-ı ġamuñ:
1. **bāġ-ı ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 225
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gam bahçesi.
5. Ḫadengi gelmeden eyler göñülde zaḫmı ẓuhūr
6. Güli bu bāġ-ı ġamuñ ġonceden muḳaddemdür

2. **bāġ-ı ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 689
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gam bahçesi.
1. Fehm ider bāġ-ı ġamuñ nʾolduġını ḫākinde
2. Girye-i şevḳi gören çeşm-i ter-i tākinde

bāġ-ı ḥüsne:
1. **bāġ-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik bahçesi.
1. Ne bāġ-ı ḥüsne saña bedel tāze-rū gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa baña bedel tāze-gū gelür

bāġ-ı iltifāta:
1. **bāġ-ı iltifāta:**-*a*
Gazel 690
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İltifat bahçesi.
5. İrişmemişdi daḫı bāġ-ı iltifāta ḫazān
6. Hevā-yı luṭf ile evvel bahār idüm ben de

bāġ-ı irem:
1. **bāġ-ı irem:**
Gazel 798
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cennet.
1. Teşnedür bāġ-ı İrem sāḥa-i gülzārumuza
2. Reşk ider bāl-i Hümā sāye-i dīvārumuza

bāġ-ı ʾıyşa:
1. **bāġ-ı ʾıyşa:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Refah ve zevk bahçesi.
99. Şarşar-ı ʿazl ṣalup tefriḳa bāġ-ı ʾıyşa
100. Ḫaneden manṣıbuñ ardınca bile gitdi niẓām

bāġ-ı kevn:
1. **bāġ-ı kevn:**
Gazel 63
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlık bahçesi.
3. Bāġ-ı kevn olmaya āmāde-i tārāc-ı ḫazān
4. Naẓar-ı ḫalḳda bir neşv ü nemādur ki gider

bāġ-ı kevne:
1. **bāġ-ı kevne:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Varlık bahçesi.
11. Bahārı māye-i ārāyiş-i cihān itdi
12. Hilāl-i ʾīdi idüp bāġ-ı kevne pertev-bār

baġ-ı kevnün:
1. **baġ-ı kevnün:**-*ün*
Gazel 271
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Varlık bahçesi.
9. Baġ-ı kevnün ne uṣūlün ne fürūʿın bilürüz
10. Gerçi kim toḫm gibi cümleyi ḥāvīyüz biz

bāġ-ı kūy-ı yāri:
1. **bāġ-ı kūy-ı yāri:**-*i*
Gazel 527
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin semtindeki bahçe.
1. Bülbülāsā bāġ-ı kūy-ı yāri seyrān eyledüm
2. Görmeden ol ġonceyi çāk-ı girībān eyledüm

bāġ-ı maʿnevīde:
1. **bāġ-ı maʿnevīde:**-*de*
Gazel 252
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Manevi bahçe II Gönül.
9. Gül-ġonceler tilāvet-i āyāt-ı Fetḥ ider
10. Ol bāġ-ı maʿnevīde ki biz ʿandelībiyüz

bāġ-ı ʿömr-ı ʿadūsına:
1. **bāġ-ı ʿömr-ı ʿadūsına:**-*sı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Düşmanın ömür sürdüğü bostan.
179. İtmiş ol cūyi ḥażret-i Bārī
180. Bāġ-ı ʿömr-ı ʿadūsına cāri

bāġ-ı pejmürde-i dehre:
1. **bāġ-ı pejmürde-i dehre:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Feleğin darmadağın bahçesi.
31. Yine şemşīr-i ġazā tāzeledi dünyāyı
32. Bāġ-ı pejmürde-i dehre ṣu virildi gūyā

bāġ-ı pür-müjde-i islāmı:
1. **bāġ-ı pür-müjde-i islāmı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
İslamiyetin müjdelerle dolu bahçesi.
139. Eyledi meymenet-i maḳdem-i saʿd-encāmı
140. Bāġ-ı pür-müjde-i İslāmı nemā-yāb-ı ḳıvām

bāġ-ı reʾyinüñ:
1. **bāġ-ı reʾyinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 12
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Düşünce bağı.
157. ʿAṭsesinden gül-i ḫurşīd döker ṣubḥ gibi
158. Bāġ-ı reʾyinüñ iden güllerini istişmām

bāġ-ı süḫanda:
1. **bāġ-ı süḫanda:**-*da*
Gazel 882
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Söz baçesi, şiir meclisi.
9. Nʾola bāġ-ı süḫanda bülbül olsa şevḳ ile Nābī
10. Ki teklīf-i gazel Aġā-yı nikū-kārdan geldi

baġ-ı tāze-nümādur:
1. **baġ-ı tāze-nümādur:**-*dur*
Kaside 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeni yeşillenmiş bahçe.
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

baġ-ı temennāda:
1. **baġ-ı temennāda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Umut bağı.
51. Teḳāṭur eylemedükçe sirişk-i dīde-i tāk
52. Olur mı baġ-ı temennāda ḫūşe-i engür

bāġ-ı ümīd:
1. **bāġ-ı ümīd:**
Gazel 164
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümit bahçesi.
7. Çoḳluḳda olma pā-zede-i berg-rīz-i ye᾽s
8. Bāġ-ı ümīd gāh düşer dil-güşālanur

bāġ-ı ümīdüñ:
1. **bāġ-ı ümīdüñ:***-üñ*
Gazel 689
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ümit bahçesi.
13. Yoḳ tenezzül ki taʿalluḳ ide dāmānumuza
14. Nābiyā bāġ-ı ümīdüñ ḫas ü ḫāşākinde

bāġ-ı ümmīd:
1. **bāġ-ı ümmīd:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Umut bahçesi.
5. Pejmürdelemişdi bāġ-ı ümmīd
6. İtmişdi berāt-ı ye᾽s-i tecdīd

bāġ-ı vaṣfında:
1. **bāġ-ı vaṣfında:***-ı, -n, -da*
Kıt'a 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Övgü bağı, bahçesi.
5. Olup bülbül-ṣıfat nālende Nābī bāġ-ı vaṣfında
6. ʿAdūnun ḫançer-i ḫār-ı sitemle bağrı ḫūn olsun

bāġ-ı vefānuñ:
1. **bāġ-ı vefānuñ:***-nuñ*
Gazel 789
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Vefa bahçesi.
7. Dilde ḫayāl-i kāmet-i yāri gören didi
8. ʿArʿar dikildi bāġ-ı vefānuñ zemīnine

bāġ-ı visāline:
1. **bāġ-ı visāline:***-i, -n, -e*
Gazel 783
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma bahçesi.
3. Girelüm bāġ-ı visāline o serv-i nāzuñ
4. Ṣaḥn-ı firdevs idelüm meskeni ādemcesine

bağışla:
1. **bağışlar:***-r*
Tarih 26
Mısra: **4**
Bir mal veya hakkı birine karşılıksız vermek, ihsan etmek.
3. Ne çetr-i pāk k᾽eyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni bağışlar mihre envārı

bağla:
1. **bağlamış:***-mış*
Kaside 8
Mısra: **72**
Bağlamak.
71. Ṣūret-i ʿadlde taḳṣīri içün ʿahdinde
72. Bağlamış āyineye cevheri bend-i zencīr

2. **bağladı:***-dı*
Kaside 9
Mısra: **92**
Bağlamak.
91. Çerḫ ıẓhār-ı ʿubūdiyyet içün dergehine
92. Keh-keşāndan biline bağladı bir sīm kemer

4. **bağlamışdur:***-mış, -dur*
Tarih 56
Mısra: **23**
Etkilemek, dize getirmek, hükmü altına almak.
23. Bağlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

5. **bağlamış:***-mış*
Tarih 63
Mısra: **8**
Bağlamak.
7. Rūzgār-ı ṭarab-engīzi ḳomaz
8. Bağlamış bād-ı ṣabā mīsāḳı

6. **bağlayup:***-y, -up*
Gazel 520
Mısra: **9**
Bağlamak.
9. Miyāne bağlayup iḥrām-ı şevḳi ey Nābi
10. Ziyāret-i ḥarem-i ḥażret-i Emīr idelüm

7. **bağlansa:***-n, -sa*
Gazel 664
Mısra: **18**
Bağlamak.
17. Sāʿat-ı evkāt-ı ʿömr nāzenīn durmaz geçer
18. Nābiyā bağlansa ḳat ḳat ahenīn zencīr ile

8. **bağlayalar:***-y, -a, -lar*
Gazel 676
Mısra: **10**
Bağlamak.
9. İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
10. Ḥayvān odur ki bağlayalar rīsmān ile

bağlan:
1. **bağlanılmış:***-ıl, -mış*
Gazel 437
Mısra: **6**
Bağlanmak.
5. Şehr-i bāġ-ı İrem miyānında
6. Bağlanılmış ḥiṣārdur kemerüñ

2. **bağlanmışdur:***-mış, -dur*
Kaside 13
Mısra: **197**
Bağlanmak.
197. Daḫme-i ṣulḥ senüñ nāmuña bağlanmışdur
198. Fetḥine kimdür iden böyle ṭılısmuñ ikdām

bağlu:
1. **bağlu:**
Gazel 169
Mısra: **2**
Bağlı.
1. Şeh-i ġamuñ dil-i vīrān kühen hızānesidür
2. Beden ʿavārız-ı endūha bağlu ḫānesidür

bağr:
1. **bağrı:***-ı*
Gazel 81
Mısra: **11**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
11. Āhı āteş getürür dīdesi şu bağrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

2. **bağrı:***-ı*
Gazel 458
Mısra: **12**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
11. Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
12. Tehī eritmeyelüm bağrı yağını fenerüñ

bağrı ḫūn olsun:
1. **bağrı ḫūn olsun:***-ı-sun*
Kıt'a 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüreği kanlarla dolmak II dert ve kederden çok fazla üzülmek.
5. Olup bülbül-ṣıfat nālende Nābī bāġ-ı vaṣfında
6. ʿAdūnun ḫançer-i ḫār-ı sitemle bağrı ḫūn olsun

bağrını hūn itdi:
1. **bağrını hūn itdi:***-di*
Tarih 128
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzücü bir durum nedeniyle çok acı çekmek.
13. Müʾminüñ dīde-i ümmīdini itdi rūşen
14. Ḥāsidün bağrını hūn itdi bu fetḥ-i ġarrā

bāġūre-i iḫlāṣ:
1. **bāġūre-i iḫlāṣ:**
Gazel 361
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İhlas (sırf Allah rızası için yapılan dua ve ibadet) halkası II İhlas yüzüğü.
7. Āzāde ḳalur züll-i varaḳ-rīz-i ḫazāndan

8. Her şāḫı ki zeyn eyleye bāgūre-i iḫlāṣ

bāġzār:
1. **bāġzāra:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **25**
Bağı çok olan yer, bağlık yer.
25. Oldum ol bāġzāra nice zamān
26. Ḥayret ile kenārdan nigerān

2. **bāġzārda:**-*da*
Kaside 16
Mısra: **43**
Bağı çok olan yer, bağlık yer.
43. Gāhī ocaḳ başında gehī bāġzārda
44. Eylerken ehl-i dāniş ü ʿilm ile ṣoḥbeti

bāġzār-ı rıḍvāna:
1. **bāġzār-ı rıḍvāna:**-*a*
Tarih 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bağı.
5. Bunda bu çeşmeyi idüp iḥyā
6. Virdi şu bāġzār-ı Rıḍvāna

bahā:
1. **bahāsına:**-*sı, -n, -a*
Tarih 57
Mısra: **8**
Kıymet, değer, bedel.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret baġladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

2. **bahā:**
Gazel 485
Mısra: **6**
Kıymet, değer, bedel.
5. Kālā-yı vaṣla naḳd-i niyāzı begenmedüñ
6. Ey ḫod-fürūş virdügümiz kem bahā degül

3. **bahāsın:**-*sın*
Gazel 566
Mısra: **10**
Kıymet, değer, bedel.
9. Olduñ ṭutalum müşteri-i cevher-i maḳṣūd
10. Ey müflis-i bī-māye bahāsın ne bilürsin

4. **bahā:**
Gazel 670
Mısra: **2**
Kıymet, değer, bedel.
1. Yā raḥm-ı dil-berān iledür yā recā ile
2. Yoḫsa metāʿ-ı vaṣl ele girmez bahā ile

bahādır:
1. **bahādır:**
Gazel 70
Mısra: **4**
Vücutça güçlü, kuvvetli, boyu posu yerinde yiğit adam.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

bahāne:
1. **bahāne:**
Tarih 77
Mısra: **12**
Bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen uydurma sebep; vesile.
11. Ol ḫaṣm-ı dīn ü devlet ol reh-zen-i diyānet
12. Cüzʿi bahāne ile eylerdi ḥaccı tālān

2. **bahāneyle:**-*y, -le*
Gazel 196
Mısra: **2**
Vesile, sebep.
1. Derūñde gerdişümüz ṣanma kim gedālıġadur
2. Ümīdümüz bu bahāneyle āşīnālıġadur

3. **bahānesin:**-*si, -n*
Gazel 263
Mısra: **2**
Bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen uydurma sebep.
1. Ol āfetün reviş-i nāzikānesin bilürüz
2. Cefāya niyyet idince bahānesin bilürüz

4. **bahāne:**
Gazel 284
Mısra: **15**
Bahane, sebep.
15. Kemīn bahāne ile Nābiyā olur vīrān
16. Binā-yı vaʿde-i nā-üstüvārı biz bilürüz

5. **bahānemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 432
Mısra: **6**
Bahane, sebep.
5. Fiġān ü nāle daḫı ālet-i firīb olamaz
6. Ṭuyuldı ṣanʿat-ı bāzīçesi bahānemüzüñ

6. **bahānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 436
Mısra: **2**
Bahane, sebep.
1. Ḫuşk oldı ḳaʿrı eşk-i ter-i bī-kerānenüñ
2. Defʿ-i recāda mevci dükenmez bahānenüñ

7. **bahānesin:**-*si, -n*
Gazel 615
Mısra: **4**
Bahane, sebep.
3. Ḳaṣdum hemān şikāyet-i baḫt-ı siyāhdur
4. Ey dūd-ı āh sen arada bir bahānesin

8. **bahane:**
Gazel 708
Mısra: **3**
Bahane, sebep.
3. Ednā bahane ile idüp ḳaṭʿ-ı iltifāt
4. Virdi şikest sāgar-ı ṣahbā-yı ülfete

bahāne ararlar:
1. **bahāne ararlar:**-*r, -lar*
Gazel 708
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir duruma gerekçe, fırsat bulmaya çalışmak.
7. ʿUşşāḳdan uṣanduġı günler mülūk-ı ḥüsn
8. ʿĀdet budur bahāne ararlar eẕiyyete

bahane ola:
1. **bahane ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **524**
Kelime Tipi: **-**
Vesile, vasıta olmak.
523. Tā ki zülf-i saḫāya şāne ola
524. Yaʿnī iḥsāna bir bahane ola

bahāne oldı:
1. **bahāne oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Vesile, vasıta olmak.
99. Anuñla da ḥubba ġāʾibāne
100. Oldı selefi yine bahāne

bahāne-cūy idi:
1. **bahāne-cūy idi:**- *i, -di*
Gazel 708
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bahane arayan, fırsat kollayan.
1. Gelmişdi ḫaylī żaʿf mizāc-ı maḥabbete
2. Çoḳdan bahāne-cūy idi cānāne firḳate

bahār:
1. **bahār:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Bahar mevsimi.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīgā gerden-i mīnā

2. **bahārı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **11**
Bahar mevsimi.
11. Bahārı māye-i ārāyiş-i cihān itdi
12. Hilāl-i ʾīdi idüp bāġ-ı kevne pertev-bār

3. **bahārda:**-*da*
Kaside 16
Mısra: **113**
Bahar mevsimi.
113. İtmişdi bir bahārda merḥūm vālidi
114. Gülşen-sarāy-ı Ḳaraaġacda iḳāmeti

4. **bahāruñ:**-*uñ*
Tarih 30

Mısra: **35**
Bahar mevsimi.
35. Oldı āzāde bahāruñ minnetinden ʿandelīb
36. Ḳaṣr-ı rengīninde gördi naḳş-ı gül-berg-i teri

5. **bahāruñ:**-*uñ*
Gazel 77
Mısra: **9**
Bahar mevsimi.
9. Bahāruñ zīr-i bār-ı minnet-i nev-rūzı olmaḳdan
10. Ḥarāret-dīde-i eyyām-ı bāḥūr olmamuz yegdür

6. **bahār:**
Gazel 160
Mısra: **8**
Bahar mevsimi.
7. H̱āk-i siyeh ne ṭurfe heveskār pīrdür
8. Kim her bahār giydügi tāze alacadur

7. **bahār:**
Gazel 165
Mısra: **1**
Bahar mevsimi.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ẖᵛāce bahār
2. Nāmı ẖurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

8. **bahār:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Bahar mevsimi.
1. Vücūdum ister isen dāġdār mümkindür
2. Güşāyiş-i dile lāyıḳ bahār mümkindür

9. **bahāra:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **2**
Bahar mevsimi.
1. Dem-i viṣāl ẓuhūr-ı ẖāt-ı nigāra düşer
2. H̱udā virürse eger ʿīdümüz bahāra düşer

10. **bahār:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Bahar mevsimi.
1. Geldi bahār itdi zemīn ʿarż-ı sīneler
2. Enfās-ı ʿİseviyle açıldı sefīneler

11. **bahārumuz:**-*umuz*
Gazel 285
Mısra: **2**
Bahar mevsimi.
1. Üftādesin görince ḳaçar gül-ʿizārumuz
2. Gelmez bizüm ẖazāna mukabil bahārumuz

12. **bahārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 288
Mısra: **13**
Bahar mevsimi.
13. Tabiʿatüñ bu da köhne bahārıdur Nābī
14. Bugüne maʿnī-i tāze-terāşlıḳlarumuz

13. **bahārın:**-*ın*
Gazel 319
Mısra: **1**
Bahar mevsimi.
1. Bāġ-ı dehrüñ hem ẖazānın hem bahārın görrmişüz
2. Biz neşātuñ da ġamuñ da rüzgārın görmişüz

14. **bahār:**
Gazel 327
Mısra: **10**
Bahar mevsimi.
9. Döküldi pāyına ʿuşşāḳ o ser-keşün Nābī
10. Bahār var mı ki dāmānına ẖazān düşmez

15. **bahār:**
Gazel 407
Mısra: **2**
Bahar mevsimi.
1. Zamān-ı hicr dem-i vaṣl-ı yār olur giderek
2. Zamānedür bu zemistān bahār olur giderek

16. **bahārı:**-*ı*
Gazel 520
Mısra: **2**
Bahar mevsimi.
1. H̱ayāl-i ẖaṭṭını ẖāṭırda cāy-gīr idelüm
2. Bahārı ẖayme-zen-i sāha-i żamīr idelüm

17. **bahāruñ:**-*uñ*
Gazel 563
Mısra: **4**
Bahar mevsimi.
3. Benüm giryānluġumdan müstedeldür ḥüsni cānānun
4. Hüveydādur bahāruñ āb u tābı erbaʿīninden

18. **bahāra:**-*a*
Gazel 564
Mısra: **5**
Bahar mevsimi.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sākī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

19. **bahāra:**-*a*
Gazel 613
Mısra: **3**
Bahar mevsimi.
3. Eyler ẖazān bahāra teʿāḳub ẖazān ẖazān
4. Hemvāre istemez çemenüñ ẖurrem olduġın

20. **bahāra:**-*a*
Gazel 683
Mısra: **8**
Bahar mevsimi.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş mürettteblerde

21. **bahārda:**-*da*
Gazel 697
Mısra: **2**
Bahar mevsimi.
1. Reng-i ḥayāt kim görinür laʿl-i yārda
2. Meʾmūldur nümāyişi ancaḳ bahārda

22. **bahār:**
Gazel 750
Mısra: **1**
Bahar mevsimi.
1. Bahār olursa daẖı pāy-beste bāġumda
2. Yine ẖazān mütereṣṣid solumda saġumda

23. **bahār:**
Gazel 756
Mısra: **8**
Bahar mevsimi.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ẖazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

24. **bahār:**
Gazel 844
Mısra: **1**
Bahar mevsimi.
1. İtmiş bahār ḥamdele-gūyā çemenleri
2. Olmış sücūd-ı şükre fürū nārvenleri

25. **bahār:**
Gazel 869
Mısra: **1**
Kışla Bahar mevsimi.
1. Bahār geldi yine deste cām alınmaz mı
2. O ġonceden bu havālarda kām alınmaz mı

bahār eyyāmı:
1. **bahār eyyāmı:**
Matla 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İlkbahar mevsimi.
1. Ḥaṭuñ devrinde dest-i ġamdan āzād olmaduḳ gitdük
2. Bahār eyyāmı geldi biz daẖı şād olmaduḳ gitdük

bahār idüm:
1. **bahār idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 690
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bahar mevsimi.
5. İrişmemişdi daẖı bāg-ı iltifāta ẖazān
6. Hevā-yı luṭf ile evvel bahār idüm ben de

bahār u ẖazān:
1. **bahār u ẖazān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlkbahar ve sonbahar.
25. Rengden ʿārī idügin Yezdān
26. Ṭurma iẓhār ider bahār u ḫazān

bahār-ı ʿadli:
1. **bahār-ı ʿadli:**-*i*
Gazel 865
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Adalet baharı.
9. Biri birini taʿaddī iderek leyāl ü eyyām
10. Göricek bahār-ı ʿadli ikisi ber-ā-ber oldı

bahār-ı bādām:
1. **bahār-ı bādām:**
Kaside 12
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **-**
Badem baharı.
155. Olur āyīn-i bahār-ı keremin vaṣf idenüñ
156. Ḫāmesinden dökilen ḳaṭre bahār-ı bādām

bahār-ı ḥayāt-baḫş:
1. **bahār-ı ḥayāt-baḫş:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Cana can katan bahar.
55. Ḫazāna olmayıcaḳ pay-māl ṣaḥn-ı çemen
56. İder mi tāze bahār-ı ḥayāt-baḫş ẓuhūr

bahār-ı rāḥat:
1. **bahār-ı rāḥat:**
Kaside 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Huzur baharı, istirahat mevsimi.
3. Geçdi sermā-yı sitem geldi bahār-ı rāḥat
4. İʿtidāl itdi çemen-ṣuffa-i eyyāma ḫırām

bahçeserāy:
1. **bahçeserāy:**
Tarih 96
Mısra: **16**
Bahçesaray (Kırım Tatarcası: Bağçasaray, Ukraynaca: Бахчисарай, Rusça: Бахчисарай). Ukrayna'ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin güney kısmında bulunan bir şehir. Kırım Hanlığı'nın başşehri. Doğusunda küçük bir şerit halinde Karadeniz'e kıyısı olan şehir; günümüzde Kırım Dağları'nın çevresindeki Çürüksü Deresi vadisinde, Simferepol-Sivastopol demiryolu üzerinde yer alır. Şehir, Osmanlılara tabi olduğu 1475 yılından, Küçük Kaynarca Antlaşması'yla özerk olduğu 1774 yılına nek yaklaşk 299 yıl Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı Kırım Hanlığı'nın bir kenti olmuştur.
15. Yine ḫāk-i pāyına rū-mālden
16. Bihişt-i berīn oldı Bahçeserāy

bā-hem:
1. **bā-hem:**
Gazel 686
Mısra: **10**
Birlikte.
9. Pā-māl olurdı gerd-i kesāda dükānları
10. Yek-kārda cemāl ü naẓar bā-hem olmasa

baḫīl:
1. **baḫīl:**
Kıt'a 48
Mısra: **3**
Hasis, cimri, pinti, nekes.
3. Anun içün cemʿ ider anı baḫīl
4. Kim olur cemʿ olıcak lā-yünṣarif

bāhir:
1. **bāhir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **358**
Açık, apaçık, besbelli.
357. Nūr-ı rūyında luṭf-ı Ḥaḳ ẓāhir
358. Cebhesinde muẓāheret bāhir

baḥr:
1. **baḥr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **66**
Deniz (Varlık alemi bağlamında).
65. Bulınınca o gevher-i nā-yāb
66. Baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb

2. **baḥrinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 2
Mısra: **95**
Deniz, derya.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

3. **baḥrdan:**-*dan*
Kaside 2
Mısra: **176**
Deniz, derya.
175. Dest-ber-dest ṭurup pīşgeh-i cāhında
176. Baḥrdan ḳaṭre-i evṣāfını itdüm īrād

4. **baḥrı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **199**
Deniz, derya.
199. Ġayret-i luṭfı baḥrı ḫāk eyler
200. Keremi ebri germnāk eyler

5. **baḥr:**
Tarih 8
Mısra: **6**
Deniz, derya.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

6. **baḥr:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Deniz, derya.
47. O ḫidīv-i ḥasenüʾl-ḫulḳ ʾazīmüʾş-şān kim
48. Yem-i aḫlāḳına nisbetle degül baḥr ġadīr

7. **baḥr:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **164**
Deniz, derya.
163. Aldı Senāyī anı çün itdi nūş
164. Ḳaṭre iken baḥr olup itdi ḫurūş

8. **baḥre:**-*e*
Tarih 9
Mısra: **16**
Deniz, derya.
15. Sürdi bī-ḫtiyār ayaġına yüz
16. Kef-zenān oldı baḥre dek pūyān

9. **baḥr:**
Kaside 10
Mısra: **61**
Deniz, derya.
61. Ne baḥr gördi ne kān ne tabīʿat-ı şuʿarā
62. Kef-i nis̱ārı gibi bir seḥāb-ı gevher-bār

10. **baḥruñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **60**
Deniz, derya.
59. Ḥıfẓı bir mertebe kim itse es̱er deryāya
60. Baḥruñ emvācı olur sedd-i reh-i bād-ı ṣabā

11. **baḥre:**-*e*
Gazel 25
Mısra: **11**
Deniz, derya.
11. Aʿmāl olamaz baḥre göre ḳaṭre-i nā-çiz
12. Taʿdād ḳabūl eylese maġfūr-ı ʿināyet

12. **baḥr:**
Gazel 41
Mısra: **9**
Deniz, derya.
9. Zeḫḫār nāmı ile olunmazdı baḥr yād
10. Dūşında olmayaydı eger peştemāl-i mevc

13. **baḥr:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Deniz, derya.
13. Sen kanġısını eyler isen eyle iḫtiyār
14. Birdür bu baḥr içinde yemin ü şimāl-i mevc

14. **baḥr:**-*dur*
Gazel 62
Mısra: **8**
Deniz, derya.
7. Olur sebük-serī-i cüdā farḳ-ı naḳş u ziyād
8. Ferāḫ ḥavṣaladur baḥr bir ḳarāra gelür

15. **baḥr:**
Tarih 76

Mısra: **31**
Deniz, derya.
31. Felekler eyledi def mihr u māhın baḥr gird-ābın
32. Zemīn ü āsmān hem raḳs idüp hem oldı ḫᵛānende

16. **baḥruñ:**-*uñ*
Tarih 92
Mısra: **62**
Deniz, derya.
61. Ṣayılur ẕāt-ı kerīminde olan ḥüsn-i ṣıfāt
62. Baḥruñ emvācın eger mümkin olursa iḥṣā

17. **baḥrün:**-*ün*
Gazel 247
Mısra: **10**
Deniz, derya.
9. Gösterme çīn-i cebini rāḥat murād ise
10. Baḥrün ṣafā-yı ḫāṭırı līmānlıġındadur

18. **baḥrda:**-*da*
Gazel 355
Mısra: **6**
Deniz, derya.
5. İden eczā-yi kevni ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
6. Feżāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş

19. **baḥrde:**-*de*
Gazel 376
Mısra: **11**
Deniz, derya.
11. Baḥrde rīk ḳadarca görinür kūh-ı kenār
12. O ḳadardür bilürüz raḥmet-i Yezdān vāsiʿ

20. **baḥr:**
Gazel 474
Mısra: **10**
Deniz, derya.
9. Telḫī-i ṭabʿ-ı çīn-i cebini ʿaceb midür
10. Baḥr āb-ı rūyıdur bu zemīn-i beñzerüñ

21. **baḥrüñ:**-*üñ*
Gazel 510
Mısra: **7**
Deniz, derya.
7. Baḥrüñ ḫurūşın añlasa itmezdi ictirā
8. Daʿvā-yı cünbiş itmege ḫāşākümüz bizüm

22. **baḥre:**-*e*
Gazel 561
Mısra: **2**
Deniz, derya.
1. Taṣaddur itse ne ġam rinde cāhil-i ḫod-bīn
2. Gehī tefevvuḳ ider baḥre keştī-i sergīn

23. **baḥre:**-*e*
Gazel 775
Mısra: **2**
Deniz, derya.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aḫter ḫuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ḫuṣūṣında

baḥr u bere:
1. **baḥr u bere:**-*e*
Tarih 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Deniz ve kara.
5. Oturup şāh-nişīninde baḳup deryāya
6. Oldı baḥr u bere sermāye-i ifrāṭ-ı ṣafā

baḥr ü beri:
1. **baḥr ü beri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Deniz ve kara.
5. Mülteḳāsında olup berr ile baḥrun cilveger
6. Birbirine māye-i nāz eyledi baḥr ü beri

baḥr u berrüñ:
1. **baḥr u berrüñ:**-*üñ*
Tarih 30
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deniz ve kara.
29. Baḥr u berrüñ gūyiyā ṣāḥib-ḳırānıdur bu ḳaṣr
30. Başına tesḫīr içün āfāḳı giymiş miġferi

baḥr-ı aḫḍar-ı çerḫ:
1. **baḥr-ı aḫḍar-ı çerḫ:**
Tarih 82
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Yemyeşil gök denizi.
41. Kimisi dir ki baḥr-ı aḫḍar-ı çerḫ
42. Eyledi bir ḥabābı zīb-i hevā

baḥr-ı ʿaşḳdan:
1. **baḥr-ı ʿaşḳdan:**-*dan*
Gazel 779
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk denizi.
7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil
8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

baḥr-ı ʿaṭā:
1. **baḥr-ı ʿaṭā:**
Tarih 92
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Cömertlik denizi.
49. Ḳāyid-i leşker-i İslām ü niẓāmüʾl-ʿālem
50. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i kān-ı kerem baḥr-ı ʿaṭā

baḥr-ı bī-ḳaʿr-ı felāketkede-i firḳatedür:
1. **baḥr-ı bī-ḳaʿr-ı felāketkede-i firḳatedür:**-*e, -dür*
Gazel 125
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayrılık felaket yerinin sığ denizi.
7. Galiba keştīye bī-lenger-i vaṣlun revişi
8. Baḥr-ı bī-ḳaʿr-ı felāketkede-i firḳatedür

baḥr-ı dilüñ:
1. **baḥr-ı dilüñ:**-*üñ*
Gazel 114
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönül denizi.
9. Şevḳ ile gūşlerın açduġı deryā-yı muḥīṭ
10. Teşnedür baḥr-ı dilüñ dinmeġe kemter nemidür

baḥr-ı eşʿāra:
1. **baḥr-ı eşʿāra:**-*a*
Gazel 73
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şiirler denizi.
13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıtʿalardur aṭa mıṣraʿlar ḫod mevce naẓīr

baḥr-ı fünūn:
1. **baḥr-ı fünūn:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
İlimler denizi, bilgi okyanusu.
69. Olmış idi baḥr-ı fünūn içre nūn
70. Ḥikmet-i ṭabʿında Arisṭo zebūn

baḥr-ı ġama:
1. **baḥr-ı ġama:**-*a*
Gazel 406
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Dert, keder denizi.
25. Hezār baḥr-ı ġama ġavta-ḫᵛār olur fuḳarā
26. Kenār-ı nānını bir zāde bandınncaya dek

baḥr-ı ġamda:
1. **baḥr-ı ġamda:**
Gazel 382
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dert, keder denizi.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

2. **baḥr-ı ġamda:**-*da*
Gazel 877
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gam denizi.
7. Bu baḥr-ı ġamda ḳalur mıydı böyle keştī-i ḫāṭır
8. Kenāra çıkmaġa gönlümce rūzgārum olaydı

bahṛ-ı ġamuz:
1. **bahṛ-ı ġamuz:**-*uz*
Gazel 224
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dert, keder denizi.
1. Giryān iseñ ey dil nʾola cānāne bizümdür
2. Baḥr-ı ġamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür

baḥr-ı ġayret:
1. **baḥr-ı ġayret:**
Tarih 143
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cesaret denizi.
11. O baḥr-ı ġayret itdi leşker-i enbūh ile taʿyīn
12. Vezīr-i aʿẓamın mānende-i emvāc-ı kef- der-kef

baḥr-ı himmeti:
1. **baḥr-ı himmeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Gayret, iyilik denizi.
29. Geldükde dest-būsī içün bende-zādesi
30. Bī-iḫtiyār cūşa gelüp baḥr-ı himmeti

baḥr-ı iḥsān:
1. **baḥr-ı iḥsān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
İyilik, ihsan denizi.
143. Şāh-ı kāmil şehinşeh-i fāżıl
144. Baḥr-ı iḥsān ḫidīv-i deryā-dil

baḥr-ı ʿirfān:
1. **baḥr-ı ʿirfān:**
Tarih 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İlim denizi II irfan denizi.
1. Baḥr-ı ʿirfān kān-ı iḥsān ḥażret-i ṣadr-ı zamān
2. Kim Muḥammed nāmını Ḥaḳḳ aña şāyān eyledi

baḥr-ı keremüñ:
1. **baḥr-ı keremüñ:**-*üñ*
Gazel 566
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütûf denizi.
7. Çoḳ keşti-i ʿiṣyānı çeker saḥil-i ʿafve
8. Baḥr-ı keremüñ mevc-i ʿaṭāsın ne bilürsin

baḥr-i muḥīt-i maʿrifet:
1. **baḥr-i muḥīt-i maʿrifet:**
Kaside 17
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Bilgelik okyanusu.
41. Lücce-i ʿilm ü hüner baḥr-i muḥīt-i maʿrifet
42. Cümle fennüñ ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi defteri

baḥr-ı muḥīt-i raḥmetden:
1. **baḥr-ı muḥīt-i raḥmetden:**-*den*
Gazel 62
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sonsuz rahmet denizi.
13. Atar kenāreye baḥr-ı muḥīt-i raḥmetden
14. O mevc-i yeʾs ki ṭabʿ-ı günāhkāre gelür

baḥr-ı muḥīt-i raḥmet-i ġaffār kaʿbeʾdür:
1. **baḥr-ı muḥīt-i raḥmet-i ġaffār kaʿbeʾdür:**
Gazel 100
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Hadis**
Bağışlayan Allah'ın sonsuz rahmet denizi Kabe'dir. ("Kabe'ye giren kimse günahları bağışlanmış olarak çıkar" hadisine atfen. Taberani, XI, 142, 160-161).
9. Üftāde gānı ġarḳa-i ʿafv itmemek muḥāl
10. Baḥr-ı muḥīt-i raḥmet-i Ġaffār Kaʿbeʾdür

baḥr-ı muḥīt-i şerʿ:
1. **baḥr-ı muḥīt-i şerʿ:**
Gazel 101
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şeriatın engin denizi.
9. Anda telāṭüm eyledi baḥr-ı muḥīt-i şerʿ
10. Cāy-ı ḫurūş-i mevce-i nuṣret Medīneʾdür

baḥr-ı nāz:
1. **baḥr-ı nāz:**
Gazel 443
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Naz denizi.
7. Ey baḥr-ı nāz mevce-i āġūşum itme red
8. Dil-bend-i ārzū-yı kenārun benüm senüñ

baḥr-ı pür-cūş-ı ḫıred:
1. **baḥr-ı pür-cūş-ı ḫıred:**
Tarih 138
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Aklın çağlayan denizi.
61. Ebr-i feyyāż-ı ʿaṭādur yem-i istiġnāsı
62. Baḥr-ı pür-cūş-ı ḫıred kūh-ı vekār u temkīn

baḥr-ı pür-şūriş-i devletde:
1. **baḥr-ı pür-şūriş-i devletde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Talihin çok çalkantılı denizi.
29. Baḥr-ı pür-şūriş-i devletde olurmış kem-hīz
30. Her zamān keştī-i ümmīde muvāfıḳ eyyām

baḥr-ı raḥmet:
1. **baḥr-ı raḥmet:**
Gazel 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rahmet denizi.
1. ʿAtā-yı īzidī der-kār olursa kāra yer ḳalmaz
2. Gelürse baḥr-ı raḥmet cūşa istiġfāra yer ḳalmaz

baḥr-ı raḥmetüñ:
1. **baḥr-ı raḥmetüñ:**-*üñ*
Gazel 430
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Rahmet denizi.
11. Çirk-i günāhı lekke-i nā-şüstenī ṣanur
12. Cūş u ḫurūşın añlamayan baḥr-ı raḥmetüñ

baḥr-ı sefīde:
1. **baḥr-ı sefīde:**-*e*
Gazel 773
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akdeniz.
1. Baḥr-ı sefīde geldi güm oldu yem-i siyah
2. ʿAfv-ı Ḫudāya nisbet ile böyledür günah

2. **baḥr-ı sefīde:**-*e*
Gazel 773
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akdeniz.
1. Baḥr-ı sefīde geldi güm oldu yem-i siyah
2. ʿAfv-ı Ḫudāya nisbet ile böyledür günah

baḥr-ı sepīde:
1. **baḥr-ı sepīde:**-*e*
Gazel 648
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Akdeniz.
7. Tefhīm ider ṣaḥīfede ṭurmaz ḳalem baña
8. Baḥr-ı sepīde baḥr-ı siyāhuñ rev-ā-revin

baḥr-ı siyāh ile sepīdi:
1. **baḥr-ı siyāh ile sepīdi:**-*i*
Gazel 646
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Karadeniz ile Akdeniz.
7. Eylemiş baḥr-ı siyāh ile sepīdi rū-be-rū
8. Ṣubḥ u şāmı keffe-i mīzān-ı devrān gösteren

baḥr-ı siyāhuñ:
1. **baḥr-ı siyāhuñ:**-*uñ*
Gazel 648

Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Karadeniz.
7. Tefhīm ider ṣaḥīfede ṭurmaz ḳalem baña
8. Baḥr-ı sepīde baḥr-ı siyāhuñ rev-ā-revin

baḥr-ı suḫanuñ:
1. **baḥr-ı suḫanuñ:**-*uñ*
Gazel 322
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Söz/şiir denizi.
13. Bī-ḥadd ü ḥisāb eyle sen eşʿāruñı Nābī
14. Baḥr-ı suḫanuñ mevcesi maʿdūd gerekmez

baḥr-ı ṭabʿum:
1. **baḥr-ı ṭabʿum:**-*um*
Kaside 1
Mısra: **195**
Kelime Tipi: -
Yaradılış denizi.
195. Olınca ol nefesden baḥr-ı ṭabʿum mevc-hīz-i şevḳ
196. Ḳalem tevḥīd-i Bārī lüccesinde oldı reh-peymā

baḥr-ı telātum-āver-i emvāc-ı mesnevī:
1. **baḥr-ı telātum-āver-i emvāc-ı mes̱nevī:**
Tarih 52
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
"Mesnevi" dalgalarının coşturan denizi (Mesnevi; Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri).
11. Ebr-i ḥayāt-güster ü kān-ı güher-fürūz
12. Baḥr-ı telātum-āver-i emvāc-ı Mes̱nevī

baḥr-ı zeḫḫār-ı ḫayāl:
1. **baḥr-ı zeḫḫār-ı ḫayāl:**
Kaside 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hayalin dalgalı, coşkun denizi.
9. Ne ʿaceb ḫayli zamāndur ki temevvücde degül
10. Baḥr-ı zeḫḫār-ı ḫayāl ebr-i güher-pāş-ı żamīr

baḫş:
1. **baḫşuñ:**-*uñ*
Kaside 26
Mısra: **10**
Bağış, ihsan.
9. ʿAhdüñ şecer-i ṣaḥn-ı çemen-ṣuffe-i devlet
10. Baḫşuñ gül-i ṣād-āb-ı gülistān-ı vezāret

1. **bahşde:**-*de*
Gazel 42
Mısra: **9**
Bağış, ihsan.
9. Bahşde ġavġa-güẕār ü terkde rāḥat-güzīn

10. Zeyd ü ʿAmr-ı naḥv-ḫᵛānān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

baḥs:
1. **baḥs̱:**
Gazel 33
Mısra: **12**
Konu.
11. Āşinālık şarṭ-ı fenn-i güft-gū-yı ʿaşḳdur
12. Āşinālıḳsız getürmez maʿnī-i bigāne baḥs̱

2. **baḥs̱:**
Gazel 33
Mısra: **14**
Konu.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister göñül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs̱

baḫş eyledi:
1. **baḫş eyledi:**-*di*
Tarih 73
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Karşılıksız olarak vermek, bağışlamak, sunmak.
3. Baḫş eyledi kāʾināta bir nūr
4. Kim mihr sühādur aña nisbet

baḫş eyler:
1. **baḫş eyler:**-*r*
Tarih 52
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Karşılıksız olarak vermek, bağışlamak, sunmak.
19. Eyler benefşe zār-ı sevādı hemīşe baḫş
20. ʿĀşıḳlaruñ meşāmına enfās-ı ʿİsevī

bahş ider:
1. **bahş ider:**-*er*
Kaside 17
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Karşılıksız olarak vermek, bağışlamak, sunmak.
25. Fāżıl-ı devran ʿAlī Pāşā-yı ʿālī-cāh kim
26. Bahş ider nuṭḳ-ı selīsi çāşnī-i kevs̱eri

2. **bahş ider:**-*er*
Kaside 17
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Karşılıksız olarak vermek, bağışlamak, sunmak.
57. Lez̲z̲et-i nuṭḳ-ı revān-baḫşı cemāl-i ṣūreti
58. Bahş ider aʿmālara bīniş semīʿ eyler keri

3. **baḥs̱ ider:**-*er*
Gazel 159
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İddialaşmak.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̱ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

baḥs iderse:
1. **baḥs̱ ider:**-*er*
Gazel 159
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak II Mukâyese etmek, karşılaştırmak.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̱ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

2. **baḥs̱ iderse:**-*er, -se*
Gazel 33
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Söz etmek, konuşmak.
5. Perr ü bālin itmeden ġayrı hevā-gīr-i fenā
6. Sūdmend olmaz iderse şemʿ ile pervane baḥs̱

baḥs itmege:
1. **baḥs̱ itmege:**-*meg, -e*
Gazel 33
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bahsetmek, hakkında konuşmak, anlatmak.
9. Ḫᵛāhiş-i sīmīn-berāna pīrlik maʿnī degül
10. Gencden ġayrı yakışmaz itmege virāne baḥs̱

baḥs itmek:
1. **baḥs̱ itmek:**-*mek*
Gazel 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak II Mukâyese etmek, karşılaştırmak.
1. İtmesün göñlümle mihr-i āsmān merdāne baḥs̱
2. Ḥiffet-ı endīşedür ḫırmenle itmek dāne baḥs̱

2. **baḥs̱ itmek:**-*mek*
Gazel 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak II Mukâyese etmek, karşılaştırmak.
3. Ḥall-i işkālinde andan ġayrı yoḳdur mū-şikāf
4. Gīsū-yı yār ile şāyānterdür itmek şāne baḥs̱

3. **baḥs̱ itmek:**-*mek*
Gazel 223
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bahsetmek, hakkında konuşmak, anlatmak.
5. Ġam-ı cihān ile baḥs̱ itmek isteyen bī-dil

6. Meġer zebān-ı sürāḫīyi tercemān idinür

baḥs itmesün:
1. **baḥs̱ itmesün:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İddialaşmak, bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak II Mukâyese etmek, karşılaştırmak.
1. İtmesün göñlümle mihr-i āsmān merdāne baḥs̱
2. Ḫiffet-ı endīşedür ḫırmenle itmek dāne baḥs̱

baḥs itmez:
1. **baḥs̱ itmez:**-*mez*
Gazel 33
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bahsetmek, hakkında konuşmak, anlatmak.
7. Ḥarf-ı teslīm-i rıżādur meşreb-i mestān-ı ʿaşḳ
8. İtmez aṣlā lā-müsellimden leb-i peymāne baḥs̱

baḫşāyiş-i ilāhī:
1. **baḫşāyiş-i ilāhī:**
Gazel 295
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İlahî bağışlayış; İlahî ihsan ediş.
1. Eltāf-ı bī-tenāhī bār u ḳaṭāra gelmez
2. Baḫşāyiş-i İlāhī ḥadd ü şümāra gelmez

baḫşāyiş-i ilāhīʾdür:
1. **baḫşāyiş-i ilāhīʾdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **229**
Kelime Tipi: -
İlahî bağışlayış; İlahî ihsan ediş.
229. Cümle baḫşāyiş-i İlāhīʾdür
230. Zīr-i fermān-ı pādişāhīdür

baḫşāyiş-i settārʾdan:
1. **baḫşāyiş-i settārʾdan:**-*dan*
Gazel 882
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ayıpları örten Allah'ın bağışlaması.
11. Emīn-i ḫıdmet-i dārüʾs-saʿāde Yūsuf Aġā kim
12. Vücūdı ʿāleme baḫşāyiş-i Settārʾdan geldi

baḫş-ı emcād:
1. **baḫş-ı emcād:**
Kaside 2
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Şeref ve yücelik lütfü(na sebep).
55. Nūr-ı pīşānī-i Ādem güher-i kān-ı kerem
56. Aṣl-ı iḥsān-ı niʿam ʿārife baḫş-ı emcād

baḥs-ı fen:
1. **baḥs̱-ı fen:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
İlim, hüner konusu.
27. Fażl ü maʿārifden idi baḥs̱-ı fen
28. Ẕevḳ ile pür olmış idi encümen

baḫş-ı ḥayāt eyler:
1. **baḫş-ı ḥayāt eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Yaşam sunmak, hayat bahşetmek.
111. Çeşme-i miḥbereden baḫş-ı ḥayāt eyler iken
112. Merḳad-ı maḳlemede mürdeye döndi aḳlām

baḫş-ı ḥayāt idüp:
1. **baḫş-ı ḥayāt idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Yaşam sunmak, hayat bahşetmek.
41. İdüp ʿālemlere baḫş-ı ḥayāt enfās-ı Raḥmānī
42. Çıḳarmış arż-ı meyte mürdegānın eylemiş iḥyā

baḫş-ı ḥayāt itse:
1. **baḫş-ı ḥayāt itse:**-*se*
Gazel 735
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayat bahşetmek, yaşam sunmak.
7. Ne ḳadar baḫş-ı ḥayāt itse gerek ẕevḳ-i kenār
8. Bu ḳadar çāşnī-i rūḥ ki var būsında

baḫş-ı neşāt itmege:
1. **baḫş-ı neşāt itmege:**-*me, -ge*
Gazel 831
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevindirmek, mutluluk bahşetmek.
3. Ne ḳādir itmege baḫş-ı neşāt ehl-i ġama
4. Ṣıḳılmayan bu ḫarābatda ʿuṣāre gibi

baḫş-ı zekât itdi:
1. **baḫş-ı zekât itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bereket, hayır bağışlamak.
11. İtdi ol şām-ı bī-ʿaded-berekāt
12. Şeb-i ḳadr ü berāta baḫş-ı zekât

baḫşişgeh-i ġaniyy-i keremkār:
1. **baḫşişgeh-i ġaniyy-i keremkār:**
Gazel 100
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bol bol ikram etmeyi seven (Allah'ın) bahşiş mekanı.
19. Ḳalmaḳ muhal kīse-tehī kimse Nābīyā
20. Baḫşişgeh-i Ġaniyy-i keremkār Kaʿbeʾdür

baḫt:
1. **baḫtum:**-*um*
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Talih, kader, kısmet.
7. Baḫtum gibi tīre kef-i ümmīd gibi pest
8. Çeşmüm gibi pür-āb derūnum gibi vīrān

2. **baḫtum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **384**
Talih, kader, kısmet.
383. Didüm ey şāh-ı mülk-i maʿmūrī
384. Baḫtum āyīnesi gözüm nūrı

3. **baḫtum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **395**
Talih, kader, kısmet.
395. Rūzgārum siyāh u baḫtum dūn
396. Ṭāliʿüm tire ḫāṭırum maḥzūn

4. **baḫtdan:**-*dan*
Kaside 9
Mısra: **38**
Talih, kader, kısmet.
37. Ey ḫoş ol dem ki ṣafā ḳalmaz idi ḫaṭırda
38. Baḫtdan müjde-i teşrīfüñi alduḳça ḫaber

5. **baḫtum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **47**
Talih, kader, kısmet.
47. Tesliyet-dād idi baḫtum baña kim ḫavf itme
48. Şāh-ı ġam milketidür bunda meserret ne gezer

6. **baḫt:**
Kaside 10
Mısra: **56**
Talih, kader, kısmet.
55. Cihān be-geştem ü derdā ki hīç şehr ü diyār
56. "Ne-dīdeem ki fürūşend baḫt der-bāzār"

7. **baḫtında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 11
Mısra: **71**
Talih, kader, kısmet.
71. Firāz-ı devḥa baḫtında lāne-sāz olsa
72. Hümāyı itmez idi ḫıdmete ḳabūl ġurāb

8. **baḫtı:**-*ı*
Tarih 21
Mısra: **9**
Talih, kader, kısmet.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

9. **baḫtı:**-*ı*
Tarih 55
Mısra: **7**
Talih, kader, kısmet.

7. Baḫtı ʿālīdür Ruhāʾnuñ kim gelüp böyle vezīr
8. Gıbṭagāh-ı Rūm u Şām u Mıṣr u Baġdād eyledi

10. **baḫtı:**-*ı*
Tarih 94
Mısra: **10**
Talih, kader, kısmet.

9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

11. **baḫtı:**-*ı*
Gazel 110
Mısra: **6**
Talih, kader, kısmet.

5. Herkesüñ rifʿati bir yüzden olur ṣūret-yāb
6. Ḫaymenün baḫtı nigūnluḳla güşād olmadadur

12. **baḫt:**
Gazel 152
Mısra: **1**
Talih, kader, kısmet.

1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

13. **baḫt:**
Gazel 214
Mısra: **4**
Talih, kader, kısmet.

3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʾdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

14. **baḫtuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 452
Mısra: **10**
Talih, kader, kısmet.

9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ḫūnīn şerḥalar bitdi
10. Yine baḫtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

15. **baḫt:**
Gazel 709
Mısra: **4**
Talih, kader, kısmet.

3. Ḥuṣūl-i kāma irādet taʿalluḳ itmeyicek
4. Cidāldan ne çıḳar baḫt ile sitāre ile

16. **baḫt:**
Gazel 714
Mısra: **9**
Talih, kader, kısmet.

9. Baḫt her fırḳada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

17. **baḫt:**
Gazel 714
Mısra: **11**
Talih, kader, kısmet.

11. Bār olur baḫt güzār eylese istiʿdādı
12. Sürinür cāme gibi kāmet-i kūtāh üzre

18. **baḫtı:**-*ı*
Gazel 784
Mısra: **6**
Talih, kader, kısmet.

5. Sevdā-yı şiʿre düşdi heves līk şāʿirüñ
6. Ben bilmedüm ki baḫtı bu deñlü siyāh ola

baḫt ü devlet:
1. **baḫt ü devlet:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ululuk, büyüklük ve iyi talih, mutluluk.

85. Hemīşe ola baḫt ü devlet ḳarīn
86. Sefer ḫayre makrūn ẓafer hem-nişīn

baḫt u tāliʿ:
1. **baḫt u tāliʿ:**
Tarih 56
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Baht ve talih.

13. Ey vezīr-i kār- dān Allāh mübārek eyleye
14. Baḫt u tāliʿ āstānuñda müdām ola ġulām

baḫt ü tāliʿle:
1. **baḫt ü tāliʿle:**-*le*
Gazel 448
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Baht ve talih.

11. Virüp ser-rişte-i ġavġāya fayṣal baḫt ü tāliʿle
12. Feragat eyledük şemşīrden ḫançerden el çekdük

baḫt-ı bed-çihreden:
1. **baḫt-ı bed-çihreden:**-*den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **494**
Kelime Tipi: -
Çirkin yüzlü talih, kötü baht.

493. Dād ṣad dād ey ferīd-i zamān
494. Baḫt-ı bed-çihreden āmān āmān

baḫt-ı bedümle:
1. **baḫt-ı bedümle:**-*üm, -le*
Gazel 784
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kötü talih.

7. Baḫt-ı bedümle kim ruḫuñuñ irtibāṭı var
8. Peyvendī-i ʿalāḳa meġer dūd-ı āh ola

baḫt-ı bīdārına:
1. **baḫt-ı bīdārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 435
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İyi talih. ‖ Bahtı uyanık, talihi açık.

3. Baḫt-ı bīdārına reşk eylemesün mi ʿanber
4. Çeşm-i ḫūbāna ḳonan gerd-i sipāh-ı ḫᵛābuñ

baḫt-ı bülend:
1. **baḫt-ı bülend:**
Gazel 184
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce talih, bahtı açık.

1. Baḫt-ı bülend o kimseye kim destyār olur
2. Germiyyet-i hevāda yeri kūhsār olur

baḫt-ı bülendi:
1. **baḫt-ı bülendi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yüce talih, bahtı açık.

7. Tevfīḳ-i Iẕidi kime olursa reh-nümā
8. Baḫt-ı bülendi ceẕb ider aḥkām-ı rifʿati

baḫt-ı ḫıdmetinde:
1. **baḫt-ı ḫıdmetinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 11
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Hizmet etme talihi.

29. Ne ḥālet oldı ki kalduñ cüdā rikābundan
30. O āṣafuñ ki ider baḫt-ı ḫıdmetinde şitāb

baḫt-ı kāfir-kīşe:
1. **baḫt-ı kāfir-kīşe:**-*e*
Gazel 860
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kâfir dinli ‖ Zalim, gaddar.

1. Vużū nāmiyle rīzān eyler āb-ı rūy-ı rindānı
2. Olunsa baḫt-ı kāfir-kīşe teklīf-i müselmānī

baḫt-ı ḳavī:
1. **baḫt-ı ḳavī:**
Kıt'a 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güçlü talih.

13. Rū-māle līk dergeh-i devlet-penāhuna
14. Bir kesde yoḳ bu baḫt-ı ḳavī himmetüm gibi

baḫt-ı memālikde:
1. **baḫt-ı memālikde:**-*de*
Kaside 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Memleketin talihi.

7. Görindi ṭāliʿ-i ʿālemde iʿtilā-yı suʿūd

8. Bulundı baḫt-ı memālikde irtiḳā-yı güşād

baḫt-ı nigūnından:
1. **baḫt-ı nigūnından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 10
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Ters dönmüş, baş aşağı olmuş talih..
53. Zamāne baḫt-ı nigūnından eyleyüp şekvā
54. Nevā-yı bülbül-i Şirāzʾı itmede tekrār

baḫt-ı nuḥūset:
1. **baḫt-ı nuḥūset:**
Gazel 784
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bahtın uğursuzluğu.
3. Ser-ḥadd-i tīre-rūzeyi ser-cümle fetḥ ider
4. Ṭāliʿ gibi ki baḫt-ı nuḥūset sipāh ola

baḫt-ı perīşān:
1. **baḫt-ı perīşān:**
Kaside 9
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Perişan baht, kara baht, kör talih.
59. Ḳomadı baḫt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
60. Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aḫter

baḫt-ı sezāvāra:
1. **baḫt-ı sezāvāra:**-*a*
Gazel 314
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bahtına düşen, kısmetine düşen.
5. Her kim ki muvaffaḳ degül itmām-ı merāma
6. Bī-ca tolaşur baḫt-ı sezāvāra yapışmaz

baḫt-ı siyāhdan:
1. **baḫt-ı siyāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Kara baht, kötü talih.
21. Naẓarın dostdan dirīġ itmez
22. Var mı baḫt-ı siyāhdan ġayrı

baḫt-ı siyāhum:
1. **baḫt-ı siyāhum:**-*um*
Gazel 781
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kara baht, kötü talih.
7. Bādeyi baḫt-ı siyāhum ider āb-ı ḥayvān
8. Eylesem kesb-i neşāṭ itmege cām āmāde

baḫt-ı siyeh:
1. **baḫt-ı siyeh:**
Gazel 624
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kara baht, || Bahtsızlık, şanssızlık.
7. Hem-rengsüñ ey baḫt-ı siyeh zülf-i bütāna
8. Ammā nʾideyüm öylece berbād olamazsın

baḫt-ı siyeh-kārumı:
1. **baḫt-ı siyeh-kārumı:**-*um, -ı*
Kıt'a 88
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kötü talih, kara baht.
3. Şāyed götüre baḫt-ı siyeh-kārumı yāda
4. Gīsū-yı girih-gīri şiken ber-şiken olsa

baḫt-ı tīreden:
1. **baḫt-ı tīreden:**-*den*
Gazel 510
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Karanlık baht. II Kötü talih.
11. Yoḳ şekveye tenezzülümüz baḫt-ı tīreden
12. Cīb-i ḳalemde ẓāhir olur çākümüz bizüm

baḫtı yāveri idüp:
1. **baḫtı yāveri idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şansı yaver gitmek, talihli olmak, bahtı açık olmak.
135. Aḥmedʾe de baḫtı idüp yāveri
136. Oldı vezāretle o da defteri

baḫt-ı zebūndan:
1. **baḫt-ı zebūndan:**-*dan*
Gazel 728
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kötü talih.
1. Cevr-i gerdūn ne belā ṭāliʿ-i dūndan ṣoñra
2. Ḫaṣmī-i çerḫ ne güç baḫt-ı zebūndan ṣoñra

2. **baḫt-ı zebūndan:**-*dan*
Gazel 828
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kötü talih.
5. Ḥayf o bī-çāre-i ber-geşte-dilün ḥāline kim
6. Olmaya çāregerī baḫt-ı zebūndan ġayrı

baḫtum siyāh:
1. **baḫtum siyāh:**
Gazel 215
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sürekli olarak talihi yaver gitmemek, mutsuz olmak.
13. Nābī cemīʿ-i ḥālde baḫtum siyāh iken
14. Gör ṭāliʿi ki kürke gelince sefīd olur

bāḥūr:
1. **bāḥūr:**
Kaside 7
Mısra: **122**
Sıcaklık.
121. Fuṣūle itse taʿalluḳ nesīm-i maʿdeleti
122. İder muṣālaḥa berdüʾl-acūz ile bāḥūr

2. **bāḥūr:**
Gazel 208
Mısra: **15**
Sıcaklık.
15. Bāḥūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
16. Fevt ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

bā-ḫuṣūṣ:
1. **bā-ḫuṣūṣ:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **23**
En çok, hele, özellikle.
23. Bā-ḫuṣūṣ ola medār-ı efkār
24. Midḥat-ı ḥilye-i aṣḥāb-ı kibār

2. **bā-ḫuṣūṣ:**
Kaside 8
Mısra: **103**
En çok, hele, özellikle.
103. Bā-ḫuṣūṣ ola şehenşāh-ı diyār-ı Ḥaremeyn
104. Pādişāhum gibi bir dāver-i pākīze-żamīr

3. **bā-ḫuṣūṣ:**
Kaside 16
Mısra: **111**
En çok, hele, özellikle.
111. Sī vü se salden baña itmişdi bā-ḫuṣūṣ
112. Hengām-ı çār sāle iken bir kerāmeti

bāḫuṣūṣ:
1. **bāḫuṣūṣ:**
Tarih 92
Mısra: **39**
En çok, hele, özellikle.
39. Bāḫuṣūṣ ola bunun ṣāḥibi bir āṣaf kim
40. Felek ādāb u vekārından ider istiḥyā

2. **bāḫuṣūṣ:**
Kıt'a 92
Mısra: **2**
En çok, hele, özellikle.
1. Meyde ṣıḥḥat buldı dil tā düşdi cām-ı ....
2. Bāḫuṣūṣ mihr ....

baʿīd:
1. **baʿīd:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **151**
Uzak, ırak.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

2. **baʿīd:**
Gazel 99

Mısra: **4**
Uzak II İhtimal vermeme.
3. Dıraḫt-ı yeʾsden ızhār-ı berg ü bār-ı ümīd
4. Taṣarrufāt-ı İlāhiyyeden baʿīd midür

3. **baʿīd:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Uzak II İhtimal vermeme.
9. Riʿāyet-i cühela mezhebinde vācib iken
10. Nevāziş-i ʿurefā çerḫde baʿīd midür

4. **baʿīd:**
Gazel 585
Mısra: **11**
Uzak II İhtimal vermeme.
11. Ṣaḥn-ı ferdāda degüldür teşneter ḳalmaḳ baʿīd
12. Cūybār-ı mümkinātuñ bilmeyenler maḳsemin

5. **baʿīddür:**-*dür*
Gazel 701
Mısra: **17**
Uzak II İhtimal vermeme.
17. Nābī teżāyüf üzre bulunmaḳ baʿīddür
18. Bu şiʿr-i tāze virse de ruḫṣat nezāʾire

baʿīd degül:
1. **baʿīd degül:**
Gazel 104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Uzak değil, eksik değil.
13. Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
14. Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur

baʿīd olmaz:
1. **baʿīd olmaz:**-*maz*
Gazel 603
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Uzak olmak.
5. Hāne-perverd-i ġam olmaz gūşe-i dilden baʿīd
6. Anda dil-ḫᵛāha muvāfıḳ ʿālem olsun olmasun

baʿīd olur:
1. **baʿīd olur:**-*ur*
Gazel 215
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Uzak olmak.
9. Bī-çāre nefse eyleme töhmet günāhuñı
10. Nisvāndan iddiʿā-yı cesaret baʿīd olur

2. **baʿīd olur:**-*ur*
Gazel 429
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Uzak olmak.
7. Teşbih ü ẕikri eks̱er es̱erden olur baʿīd
8. Ẕikrin fedā-yı subḥa-i mercān idenlerüñ

bāʾis:
1. **bāʾis̱:**
Gazel 518
Mısra: **12**
Sebep olucu, neden olan, bâdî.
11. Pīrlikden o ḳadar fāʾide gördüm ancaḳ
12. Kʾoldı güstāḫluġum ʿözrine bāʾis̱ ʿatehüm

bāʿis:
1. **bāʿis̱:**
Kaside 9
Mısra: **33**
Sebep olucu, neden olan, bâdî.
33. ʿAcabā ülfeti ḳaṭʿ eylemeġe bāʿis̱ ne
34. Oldı mı yoḫsa dilüñ meşrebümüzden muġber

2. **bāʿis̱:**
Kaside 16
Mısra: **19**
Sebep olucu, neden olan, bâdî.
19. Bāʿis̱ ne irtikābuñ ile itmeġe fedā
20. Tā ṣubḥ olınca leẕẕet-i ḫᵛāb-ı ferāġati

3. **bāʿis̱:**
Kaside 16
Mısra: **52**
Sebep olucu, neden olan, bâdî.
51. Ḫālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿis̱ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

4. **bāʿis̱dür:**-*dür*
Gazel 42
Mısra: **7**
Sebep olucu, neden olan, bâdî.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bāʿis̱dür kʾider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

5. **bāʿis̱:**
Gazel 466
Mısra: **7**
Sebep olucu, neden olan, bâdî.
7. Bāʿis̱ velīyy-i niʿmet-i ebrüñ ʿaṭāsıdur
8. İsrāfına döküp saçarak nāvdānlaruñ

bāʿis oldum:
1. **bāʿis̱ oldum:**-*du, -m*
Gazel 860
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
5. Ḫurūc-ı Ādeme ben bāʿis̱ oldum diyü cennetden
6. Rüfūya nā-sezādur gendümün çāk-i girībānı

bāʿis olmaḳdan:
1. **bāʿis̱ olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 747
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
5. Meşrebümde irtikāb-ı çeşm-i zaḫm āsān iken
6. Bāʿis̱ olmaḳdan sipendüñ sūzına feryādına

bāʿis olur:
1. **bāʿis̱ olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
1. Nigāh-ı ḫışmına efġan u āh olur bāʿis̱
2. Fiġān-ı vaha da tāb-ı nigāh olur bāʿis̱

2. **bāʿis̱ olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
1. Nigāh-ı ḫışmına efġan u āh olur bāʿis̱
2. Fiġān-ı vaha da tāb-ı nigāh olur bāʿis̱

3. **bāʿis̱ olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
3. Nigāh-ı germ ile nerm oldı ḳalbi bir miḳdār
4. Yaḳīnüm oldı ki luṭfa nigāh olur bāʿis̱

4. **bāʿis̱ olur:**-*ur*
Gazel 558
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
7. Olur taḥẕīre bāʿis̱ düşmen ammā dost taʾẕīre
8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

5. **bāʿis̱ olur:**-*ur*
Gazel 618
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak.
5. Olur bisyārī-i ʿaksine bāʿis̱ yoḫsa ol bī-raḥm
6. Ḥaẕer itmezdi mirʾāt-ı derūnum inkisārından

bāʿis-i ārāyiş-i ruḫsāre-i raḥmet:
1. **bāʿis̱-i ārāyiş-i ruḫsāre-i raḥmet:**
Gazel 775
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rahmet yüzünün süsüne vesile olma.
9. Günehdür bāʿis̱-i ārāyiş-i ruḫsāre-i raḥmet
10. Miḥakk-ı rū-siyāhuñ ḥüsni çoḳdur zer ḫuṣūṣında

bāʿis-i ber-ḳarārī-i ʿālem:

1. **bāʿis̱-i ber-ḳarārī-i ʿālem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Alemin düzeninin devamının sebebi.
145. Bāʿis̱-i ber-ḳarārī-i ʿālem
146. Bādī-i rāḥat-ı benī ādem

bāʿis-i bünyād oldı:
1. **bāʿis̱-i bünyād oldı:**-*dı*
Tarih 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Temel atma sebebi olmak.
7. Oldı ammā ki bāʿis̱-i bünyād
8. Şeref-i maḳdem-i ḫidīv-i cihān

bāʾis-i cūşiş-i maʿādin-i ṣunʿ:
1. **bāʾis̱-i cūşiş-i maʿādin-i ṣunʿ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Sanatla yaratma madenlerinin coşma nedeni.
93. Bāʾis̱-i cūşiş-i maʿādin-i ṣunʿ
94. Dürr-i yek-dāne-i maḫāzin-i ṣunʿ

bāʿis-i ḫande:
1. **bāʿis̱-i ḫande:**
Gazel 765
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gülüşün sebebi.
9. Bāʿis̱-i ḫande leb-i ġonceye hep şeb-nemdür
10. Bī-tekellüf açılur dil-ber-i ṣahbā-dāde

bāʿis-i hīç-i vücūd:
1. **bāʿis̱-i hīç-i vücūd:**
Gazel 249
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yokluk, hiçlikten yaratma, var etme sebebi.
7. ʿAḳl-ı evvel olduğından bāʿis̱-i hīç-i vücūd
8. Müşkilāt-ı ʿālemi miftāḥ-ı dest-i hūş açar

bāʾis-i ḫilḳat-i benī ādem:
1. **bāʾis̱-i ḫilḳat-i benī ādem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
İnsanoğlunun yaratılma nedeni.
77. Zīnet-efzāy-ı gülşen-ı ʿālem
78. Bāʾis̱-i ḫilḳat-i benī ādem

bāʿis-i intizām-ı ʿālemdür:
1. **bāʿis̱-i intizām-ı ʿālemdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
Alemin düzeninin sebebi.
163. Bāʿis̱-i intizām-ı ʿālemdür
164. Nāmı şāhenşeh-i muʿaẓẓamdur

bāʿis-i naḳş-ı īcād:
1. **bāʿis̱-i naḳş-ı īcād:**
Kaside 2
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Varlık alemlerinin yaradılış sebebi.
51. Merdüm-i dīde-i cān maʿnī-i sırr-ı Ḳurʾān
52. Maḳṣad-ı kevn ü mekān bāʿis̱-i naḳş-ı īcād

bāʿis-i niẓām-ı cihāndur:
1. **bāʿis̱-i niẓām-ı cihāndur:**-*dur*
Kaside 20
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Alem düzeninin sebebi.
59. Ḥallāl-i müşkilāt-ı cihān müftī-i enām
60. Kim bāʿis̱-i niẓām-ı cihāndur neẓāreti

bāʿis-i revāc olur:
1. **bāʿis-i revāc olur:**-*ur*
Gazel 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rağbet görmesine sebep olmak, kıymete bindirmek.
3. Kālā-yı nūra ẓulmet olur bāʿis-i revāc
4. Ārāyiş-i günāh iledür kūy-ı maġfiret

bāʿis-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur:
1. **bāʿis̱-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Şairlerin gözyaşının dökülme sebebi.
17. Ḥasedinden mi ṣafādan mı hele ey Nābī
18. Bāʿis̱-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur suḫanum

bāʾis-i ruḳʿa-i ḳalemkārī:
1. **bāʾis̱-i ruḳʿa-i ḳalemkārī:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bezenmiş kağıt parçasını göndermeye sebep.
11. Ki peyām-āver-i vefādārī
12. Bāʾis̱-i ruḳʿa-i ḳalemkārī

bāʾis-i ṣalāḥ olur:
1. **bāʾis̱-i ṣalāḥ olur:**-*ur*
Gazel 433
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dini emirlere uygun hareket etmeye vesile olmak.
13. Ḫavf-ı ʿaẕāb çünki olur bāʾis̱-i ṣalāḥ
14. Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetüñ

bāʿis-i şevḳ:
1. **bāʿis̱-i şevḳ:**
Kaside 14
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Şevkin sebebi.
25. Budur bu tehniye-i dil-fürūze bāʿis̱-i şevḳ
26. Budur bu ġulġule-i inbisāṭa aṣl-ı mevād

bāʾis-i sürʿat-i güdāzumdur:
1. **bāʾis-i sürʿat-i güdāzumdur:**-*u, -m, -dur*
Gazel 218
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hızla yanmasına sebep.
5. Şemʿüm olmam nesīm-i cūy-ı viṣāl
6. Bāʾis-i sürʿat-i güdāzumdur

bāʿis-i teşmīr:
1. **bāʿis̱-i teşmīr:**
Gazel 826
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sıvama sebebi.
11. Ḫᵛāhiş yoḳ ārzū yoḳ ümid ü murād yoḳ
12. Bāzū-yı şevḳe bāʿis̱-i teşmīr ḳalmadı

bā-izn-i hümāyūn:
1. **bā-iẕn-i hümāyūn:**
Tarih 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Padişahın izni ile.
5. Ḳodı bā- iẕn-i hümāyūn ḫaṭṭın
6. Sünbüle cilvegeh oldı lāle

baḳ:
1. **baḳsañ:**-*sa, -ñ*
Kaside 2
Mısra: **31**
Bakmak.
31. Ḳalb bir ḫāne iken baḳsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

2. **baḳar:**-*ar*
Kaside 2
Mısra: **228**
Bakmak..
227. Sen ṭururken ʿamelinden ider ümmīd-i necāt
228. Kirm-i şeb-tāba baḳar mihr dururken ʿubbād

3. **baḳar:**-*ar*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **30**
Bakmak.
29. Nüḳūş-ı derūnından almış ḫaber
30. Derūnına eflāk eğilmiş baḳar

4. **baḳ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **33**
Bakmak.
33. Bu elvān-ı ḫoş-naḳş-ı pervāza baḳ
34. Budur dāmen-i āsmāna şafaḳ

5. **baḳar:**-*ar*
Kaside 9
Mısra: **81**
Bakmak.
81. Şimdi anuñla baḳar ehl-i cihān dünyāya

82. Ẕātıdur dīde-i devrān bu gün nūr-ı başar

6. **baḳup:**-*up*
Tarih 13
Mısra: **5**
Bakmak.
5. Oturup şāh-nişīninde baḳup deryāya
6. Oldı baḥr u bere sermāye-i ifrāṭ-ı ṣafā

7. **bak:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Seyretmek, temaşa etmek (hikmet dolu gözlerle).
1. Ẓāhir ü bāṭına bak hāy ile hūyı seyr it
2. Vaḥdet ü keṡreti gör rūy ile mūyi seyr it

8. **bak:**
Gazel 28
Mısra: **4**
İncelemek, gözden geçirmek,okumak.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

9. **baḳ:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Bakmak.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. Ḫāke baḳ dīde-i ʿibretle sebūyı seyr it

10. **bak:**
Gazel 29
Mısra: **10**
İncelemek, gözden geçirmek,okumak.
9. Taḫtından olur çehre-nümā maʿnī-i iḫlāṣ
10. Aʿmālüne bak ḥaḳḳ-i emānī-i ṡevāb it

11. **baḳar:**-*ar*
Gazel 47
Mısra: **1**
Bakmak.
1. ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḫ
2. Bu ḳadar görmemişüz olduğın ādem küstāḫ

12. **baḳmaġa:**-*ma, -ġa*
Tarih 63
Mısra: **6**
Bakmak.
5. Ebrū-yı dil-keş-i ḫubāna ḳomaz
6. Baḳmaġa ṭarḥ-ı laṭīf-i ṭāḳı

13. **baḳsañ:**-*sañ*
Gazel 72
Mısra: **4**
Görmek, dikkat etmek.
3. Ḳanda bir fitne-i düzdīde ẓuhūr eyler ise
4. Yine baḳsañ bir ucı ġamze-i mekkāra çıḳar

14. **baḳmadasın:**-*ma, -da, -sın*
Gazel 103
Mısra: **7**
Bakmak.
7. Ḳatı çoḳ baḳmadasın nüsḫa-i ḥüsn-i yāre
8. Ġālibā mesʾele-i vaṣldan işkālüñ var

15. **baḳar:**-*ar*
Tarih 138
Mısra: **22**
Belli bir yöne bakmak, yönelmek.
21. Dīde-i ʿaḳlı gibi ṣaḥibinüñ her revzen
22. ʿĀlem-i nūra baḳar her biri bir çeşm-i yaḳīn

16. **baḳdum:**-*du, -m*
Gazel 149
Mısra: **7**
Bakmak.
7. Baḳdum tamām nüsḫa-i āfāka görmedüm
8. Maʿnā-yı irtikāb-ı meẕellet recā ḳadar

17. **baḳa:**-*a*
Tarih 152
Mısra: **2**
Bakmak.
1. Ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ görmek içün tārīḫin
2. Meġer ol şūḫ ḳıyāmetde baḳa āyineye

18. **baksan:**-*sa, -n*
Gazel 176
Mısra: **9**
İncelemek, gözden geçirmek,okumak.
9. Nābī ḳalem-i rāst-nümānuñ daḫı baksan
10. Ḳalbinde nühüfte nice pīç ü hamı vardur

19. **baḳar:**-*ar*
Gazel 178
Mısra: **1**
İşi ehlinden beklemek.
1. Ne riyāẓāt u ne ezkār u ne evrāda baḳar
2. Der-i gencīne-i dil fetḥ-i Ḫudā-dāda baḳar

20. **baḳar:**-*ar*
Gazel 178
Mısra: **2**
İşi ehlinden beklemek.
1. Ne riyāẓāt u ne ezkār u ne evrāda baḳar
2. Der-i gencīne-i dil fetḥ-i Ḫudā-dāda baḳar

21. **baḳar:**-*ar*
Gazel 178
Mısra: **4**
İşi ehlinden beklemek.
3. Bir nefesle olur āhen-fiken-i sāḥil-i kām
4. Keşti-i lücce-i ümmīd hemān bāde baḳar

22. **baḳar:**-*ar*
Gazel 178
Mısra: **6**
Beklemek.
5. Dil ḳalup ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende maḥṣūr
6. Ġaybdan leşker-i nāgeh-res-i imdāda baḳar

23. **baḳar:**-*ar*
Gazel 178
Mısra: **8**
Bağlı bulunmak.
7. Devlet erbābına reşk eyleyen erbāb-ı ḥased
8. Añlamaz maṣrafınuñ keṡretin īrāda baḳar

24. **baḳar:**-*ar*
Gazel 178
Mısra: **10**
Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

25. **baḳar:**-*ar*
Gazel 178
Mısra: **12**
İşi ehlinden beklemek.
11. Dūr-bīnān ki ider naḳşa nigāh-ı diḳḳat
12. Żımn-ı ṣanʿatde sebük-desti-i üstāde baḳar

26. **baḳar:**-*ar*
Gazel 178
Mısra: **14**
Bakmak.
13. Bu cihān nʾolduğını anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

27. **baḳ:**
Gazel 194
Mısra: **4**
İncelemek, gözden geçirmek,okumak.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳṭa-i ḫālin
4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

28. **baḳsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 199
Mısra: **10**
Görmek, dikkat etmek.
9. Şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden meclisde ey Nābī
10. Yine rindāna baḳsañ kesr-i ʿarż-ı tevbe ehvendür

29. **bak:**
Gazel 201
Mısra: **3**
Bakmak.
3. Bu perdenüñ derūnına bak ıztırābı ḳo

4. Her miḥnetüñ verāsı meserret degül midür

30. **baḳsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 205
Mısra: **4**
İncelemek, gözden geçirmek,okumak.
3. İmkān ki serā-perdesidür nūr-ı vücūduñ
4. Baḳsañ yine bir cānibi ṣaḥrā-yı ʿademdür

31. **baḳılsa:**-*ıl, -sa*
Gazel 209
Mısra: **10**
Görmek, dikkat etmek.
9. Egerçi sufre-i ṣatrancdur bu kevn ü fesād
10. Baḳılsa müft saña bir piyāde virmezler

32. **baḳmazdum:**-*maz, -du, -m*
Gazel 244
Mısra: **8**
İtibar etmek, ilgilenmek, değer vermek.
7. Bir kerre daḫı murġ-ı dili rām idebilsem
8. Baḳmazdum eger māh ise de ʿārıż-ı dil-dār

33. **baḳma:**-*ma*
Gazel 255
Mısra: **3**
Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.
3. Peyvend-i irtibāṭumuza baḳma ḫāk ile
4. Mihrüz ki māverā-yı felekdür mesīrümüz

34. **baḳamaz:**-*a, -maz*
Gazel 293
Mısra: **8**
Bakmak.
7. Gülzār-ı ḥüsn-i ġonce-lebānun esīridür
8. Bī-rūḥ olan güle baḳamaz ʿandelībümüz

35. **baḳma:**-*ma*
Gazel 365
Mısra: **3**
Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.
3. Kāʾinātun baḳma ʿulviyyāt ü süfliyyātına
4. Cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür ġaraż

36. **baḳar:**-*ar*
Gazel 390
Mısra: **2**
Bakmak.
1. Neyleyüm sāġarı zīb-i kef-i yār olmayıcaḳ
2. Kim baḳar āyīneye āyīnedār olmayıcaḳ

37. **baḳılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 391
Mısra: **5**
Bakmak.
5. Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya
6. Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ

38. **baḳup:**-*up*
Gazel 408
Mısra: **2**
Bakmak.
1. Ne bu renciş saña küstāḥ nigāh eylemedük
2. Baḳup āyīne-i ruḫsāruna āh eylemedük

39. **bak:**
Gazel 436
Mısra: **18**
Düşünmek.
17. Āsūdelik murād ise ʿālemde Nābiyā
18. Bak ṣadre añla rāḥatını āstānenüñ

40. **baḳardı:**-*ar, -dı*
Gazel 463
Mısra: **1**
Bakmak.
1. Baḳardı cuşişine çeşm-i nem-keşīdemüzüñ
2. Olaydı ḥavṣalası şūḫ-ı nev-resīdemüzüñ

41. **baḳup:**-*up*
Gazel 598
Mısra: **8**
Bakmak.
7. Ben ol āyīne-ruḫsārı görince baġlanur nuṭḳum
8. Baḳup āyīneye ey ṭūṭī-i gūyā ne söylersin

42. **bak:**
Gazel 605
Mısra: **1**
Bakmak.
1. Sīne-i cānāna bak mest-i şarāb-ı nāb iken
2. Fevt-i seyr-i gülşenistān eyleme meh-tāb iken

43. **baḳmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 625
Mısra: **5**
Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.
5. Göñül bilmem niçün bī-zülf olan ruḫsāra baḳmazsın
6. Bu fermāngehde ṭuġrādan tehī menşūra ṣunmazsın

44. **bakmaz:**-*maz*
Gazel 667
Mısra: **3**
Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.
3. ʿĀrif libāsa bakmaz ider ẕāta iltifāt
4. Cevher-şinās-ı tīġ çekinmez ġılāfına

45. **bakmış:**-*mış*
Gazel 670
Mısra: **8**
Bakmak.
7. Taḥrīk-i şevḳ idi ruḫuña cürʾet-i nigāh
8. Bir kerre bakmış oldum o da iḳtiżā ile

46. **bakma:**-*ma*
Gazel 675
Mısra: **5**
Bakmak.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

47. **bakmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 694
Mısra: **5**
Bakmak.
5. Yāre toyunca bakmaġa māniʿ raḳībler
6. ʿUşşāḳ-ı nā-tüvānı ḳomazlar ḥużūrda

48. **bakduḳça:**-*duḳça*
Gazel 698
Mısra: **3**
Bakmak.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

49. **baḳar:**-*ar*
Gazel 729
Mısra: **11**
Bakmak.
11. Gāh mecmūʿa gibi ḳoynına kor gāh baḳar
12. Dil viren kimse yañılmaz ʿulemā-zādelere

50. **bakmaz:**-*maz*
Gazel 741
Mısra: **6**
Bakmak.
5. Gören şehr-i ḳanāʿat çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

51. **baḳmayaydum:**
Gazel 747
Mısra: **8**
Saymak, önemsemek.
7. Ol güli çoḳdan iderdüm zīb-i destār-ı viṣāl
8. Baḳmayaydum ʿandelībüñ ḫātır-ı nā-şādına

52. **baḳup:**-*up*
Gazel 754
Mısra: **10**
Bakmak.
9. Meʾālin fehme tahṣīl itmedükçe ḳuvvet-i idrak
10. Baḳup nʾitsek gerekdür bilsem ey dīvāne dīvāna

53. **bakmazdı:**-*mazdı*
Gazel 757
Mısra: **17**
Bakmak.

17. Bakmazdı kimse āyīne-i ṣāfa Nābiyā
18. Ḫod-bīnlik ʿatakasına ālet olmasa

54. **baḳsa:**-*sa*
Gazel 762
Mısra: **7**
Bakmak.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

55. **baḳılur:**-*ıl, -ur*
Gazel 765
Mısra: **1**
Bakmak.
1. Baḳılur mı o şeh-i kişver-i ḥüsn-ābāda
2. İtse mirʾāte naẓar ʿaksi gelür feryāda

56. **baḳma:**-*ma*
Gazel 774
Mısra: **9**
Bakmak.
9. Baḳma mirʾāt-ı dil-i ʿālem-nümā-yı ʿāşıḳa
10. Ḫāṭır-ı ʿāşıḳ gibi kendin perīşān eyleme

57. **baḳ:**
Gazel 780
Mısra: **2**
Bir... birde.
1. Ṭaʿn itme zāhid ehl-i ġamuñ sūz u tābına
2. Seyr it ʿiẕār-ı dil-beri baḳ āb u tābına

58. **baḳdum:**-*du, -m*
Gazel 797
Mısra: **5**
Bakmak.
5. Baḳdum sütūr-ı nüsḫa-i āfāka ser-te-ser
6. Yek ḥarf-i nā-be-ḳāʿide yoḳdur miyānede

59. **baḳma:**-*ma*
Gazel 836
Mısra: **7**
Bakmak.
7. Böyle güstāḫāne çoḳ baḳma diyü āzār ider
8. Meclisinde gördüġüm ẕevḳ ü ṣafālardan biri

60. **baḳ:**
Gazel 861
Mısra: **21**
Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

61. **bak:**
Gazel 865
Mısra: **6**
Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.
5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

61. **baḳar:** -*ar*
Gazel 145
Mısra: **11**
Seyretmek, temaşa etmek.
11. O meh-i çārde-sālüñ baḳar ebrūsuna dil
12. Çeşm-i erbāb-ı vezāʾif meh ile sāldedür

63. **baḳma:**-*ma*
Gazel 883
Mısra: **1**
Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.
1. Ġayre baḳma İlāhʾdan ġayrı
2. Ġayre eyle nigāhdan ġayrı

bāk idelüm:
1. **bāk idelüm:**-*el, -üm*
Gazel 511
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çekinmek, sakınmak.
1. Ḫardan ġonce-ṣıfat niceye dek bāk idelüm
2. Cāmemüz bāde içün gül gibi ṣad çāk idelüm

baḳalum:
1. **baḳalum:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Merak, şüphe ve tereddüt bildirir.
5. Girih-i mū dil alur gerden-i kāfur üzre
6. Baḳalum ṣaḫlı beyāż üstine fermānı mı var

baḳar mı:
1. **baḳar mı:**
Gazel 742
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlgi gösterir mi hiç! Yüzünü döner mi!.
19. Nābī baḳar mı türş-cebīnān-ı ʿāleme
20. Şīrīnī-i ferāġ çalınmış dimaġına

baḳāyā:
1. **baḳāyādur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **134**
Arta kalanlar, kalıntılar II Ait olduğu yıl içinde tahsil edilemeyerek ertesi yıla kalan vergi alacağı.
133. Sebzeler baġda reʿāyādur
134. Şeb-nem üstindeki baḳāyādur

baḳduḳça:
1. **baḳduḳça:**
Gazel 127
Mısra: **9**
Baktıkça.
9. ʿAceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dīde baḳduḳça
10. Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pīrehen ditrer

bakīʾ:
1. **bakīʾye:**-*y, -e*
Gazel 760
Mısra: **9**
16. yy'da yaşamış meşhur Divan Şairi.
9. Nābī irişdi Bakīʾye bu şiʿr-i ḫāṣ ile
10. Virdi dile şuʿūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

bāḳī:
1. **bāḳīdür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **159**
Kalan, kalıcı.
159. Daḫı ġıdā vü ʾaşāsı henüz bāḳīdür
160. Neheng-i tīġine bu fetḥdür kemīne fütur

2. **bāḳīdür:**-*dür*
Kaside 14
Mısra: **119**
Kalan, kalıcı.
119. Daḫı mehābet-i şemşīrüñ anda bāḳīdür
120. Fenā girīvesine ḳaçdı fırḳa-i ilhād

3. **baḳī:**
Kaside 16
Mısra: **221**
Devamlı, sürekli.
221. Baḳī henüz gerden-ı ʿabd-i faḳīrde
222. Merḥūm eb-i kerīmleri ḥaḳḳ-ı niʿmeti

4. **bāḳīdür:**-*dür*
Tarih 57
Mısra: **10**
Devamlı, sürekli.
9. Bir mübārek şehrde geldi sarāy-ı dehre kim
10. Feyż-i İbrāhīm Hallīluʾllāh bāḳīdür henūz

5. **bāḳīdür:**-*dür*
Gazel 151
Mısra: **5**
Geçerli.
5. İltizām-ı girye bāḳīdür zemīnde yoḫsa eşk
6. Ḫıdmet-i maḳtūʿ-ı tākün nukre-i pīşīnidür

6. **bāḳī:**
Gazel 334
Mısra: **2**
Devamlı, sürekli.
1. Ḥufre-i ẕillete laġzīde iken pāy-ı heves
2. Yine bāḳī ser-i şūrīdede sevdā-yı heves

7. **bāḳīdür:**-*dür*
Gazel 799

Mısra: **5**
Geçerli.
5. Kināt itseñ daḫı ʿayb-ı şikāf-ı kāse bāḳīdür
6. Olur ḳaṣd-i nevāziş bī-nemek āzārdan ṣoñra

bāḳī:
1. **bāḳīʾye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **129**
Özel isim.
129. Bāḳīʾye de tāliʿ olup yāveri
130. Oldı az eyyāmda baş defteri

bāḳī çelebi:
1. **bāḳī:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **89**
Özel isim.
89. Bāḳī didi isterem ey merd-i kār
90. Ḫālis ü meskūk zer-i çil hezār

2. **bāḳī çelebi:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Özel isim.
9. İsm ile Mīrim Çelebī birisi
10. Nām ile Bāḳī Çelebi birisi

bāḳī kaldı:
1. **bāḳī kaldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Dâimi, kalıcı olmak.
51. Ḳaldı nām ü nişānesi bāḳī
52. Oldı ās̱ārı mūcib-i taḥsīn

bakī ḳalsa:
1. **bakī ḳalsa:**-*sa*
Gazel 752
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Durmak, diri kalmak, yaşamak.
5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḥbetin gendüm
6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

bāḳī ḳalur:
1. **bāḳī ḳalur:**-*ur*
Gazel 428
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bâkî kalmak; geriye kalmak, artakalmak.
9. Cemʿ-i ḫazāin itse de sulṭān-ı nev-bahār
10. Ancaḳ ḳalur ḫızānesi bāḳī ḫazāna dek

baḳī ola:
1. **baḳī ola:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **234**
Kelime Tipi: -
Ebedi, sonsuz olmak.
233. Dāʾim olup nihāi-i murādātı bārver
234. ʿÖmr-i ʾazīzinüñ ola baḳī ḥalāveti

2. **bāḳī ola:**-*a*
Tarih 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ebedi, sonsuz olmak.
7. İtdi Sulṭān Aḥmed ile tesmiye tā dehrde
8. Ola bāḳī ceddinüñ ism-i şerīf-i esʿadı

3. **bāḳī ola:**
Tarih 63
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Daimi olsun! Sonsuz olsun!.
19. Didi Nābī pederüñ tārīḫin
20. Ola Ḫayrī bu mekānun bāḳī

4. **bāḳī ola:**
Tarih 63
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Daimi olsun! Sonsuz olsun!.
19. Didi Nābī pederüñ tārīḫin
20. Ola Ḫayrī bu mekānun bāḳī

bāki olur:
1. **bāki olur:**
Gazel 204
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ağlamak.
7. Olur mı ʿārif-i dūzeḫ-pesendüñ nārdan bāki
8. Meġer kim ḳadr-i nā-fehmān dūzeḫden muʿaẕẕebdür

baḳıl:
1. **baḳılsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **23**
Bakma işi yapılmak, nazar edilmek.
23. Ne deñlü baḳılsa alınmaz nigāh
24. Olur pāy-ı neẓẓāreye dāmgāh

2. **baḳılmaz:**-*maz*
Gazel 812
Mısra: **12**
Bakma işi yapılmak, nazar edilmek.
11. Kirmüñ ḥaḳāretini ḳo ḥüsn-i ḥarīri gör
12. Eczā-yı ʿālem içre baḳılmaz evāʾile

bākīlere:
1. **bākīlere:**
Gazel 717
Mısra: **8**
Ağlayan, giryân.
7. Zīr-i ḫāk-i ḫaṭda rūyuñ çeşm ü ebrū ber-ḳarār
8. ʿÖmrler virsün Ḫudā-yı lem-yezel bākīlere

baḳılsa:
1. **baḳılsa:**
Kaside 28
Mısra: **10**
Dikkat edilse, incelense.
9. Bu dersḫāne-i ʿālemde zümre-i insān
10. Baḳılsa her biri bir nüsḫa-i mücelleddür

2. **baḳılsa:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Düşünmek, itibar etmek.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

3. **baḳılsa:**
Gazel 488
Mısra: **6**
Tarafsız olunsa, insaf edilse.
5. Benden de gāh naẓra-i güstaḫ ider ẓuhūr
6. Yārüñ baḳılsa cevri ḳatı bī-sebeb degül

4. **baḳılsa:**
Gazel 543
Mısra: **8**
Tarafsız olunsa, insaf edilse.
7. İder göñül gibi āvāreyi esīr-i kemend
8. Baḳılsa ancaḳ olur cez̠be-i kerāmet-i ḥüsn

5. **baḳılsa:**
Gazel 546
Mısra: **3**
Dikkat edilse, incelense.
3. Baḳılsa yoḳ yine gül-berg-i tāzeden ġayrı
4. Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf un viren ḫaberin

6. **baḳılsa:**
Gazel 633
Mısra: **12**
Dikkat edilse, incelense.
11. Āsūde dest ü pāyı ʿinān ü rikābdan
12. Bī-ḳayddur baḳılsa piyāde süvārdan

baḳiyye kaldı:
1. **baḳiyye ḳaldı:**-*dı*
Gazel 756
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Artmak, geriye kalmak.
11. Baḳiyye ḳaldı Nābī köhne şāhid-bāzlıḳlardan
12. Benüm ancaḳ ser-engüştümle çeşmümle dehānumda

baḳlava:
1. **baḳlavanuñ:**-*nuñ*
Gazel 83
Mısra: **10**
Çok ince yufkadan yapılarak arasına kaymak, fıstık, ceviz, badem vb. konulup pişirilen ve üzerine şeker şerbeti dökülen bir tür tatlı.

9. Der-māndesüz ne leẕẕeti var şān u şevketüñ
10. Rūyını baḳlavanuñ aġardur nişesteler

bākūm ne benüm:
1. **bākūm ne benüm:**
Gazel 582
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Neden korkacakmışım, korkulacak ne varki bağlamında.
3. Bākūm ne benüm dūzaḫuñ āteşkedesinden
4. Almazlar ise lücce-i çeşm-i teri benden

bāl:
1. **bāl:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.
11. Şehd-i lebin nūş ideli Nābiyā
12. Zehr nedür bāl nedür bilmezüz

2. **bālında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 763
Mısra: **10**
Arıların çiçeklerden topladıkları ve kursaklarında özlendirerek petek gözlerine doldurdukları tatlı, kokulu, açık sarıdan esmere kadar değişen koyu kıvamlı sıvı madde.
9. Degül ḫālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında

3. **bāli:**-*i*
Gazel 885
Mısra: **7**
Kanat.
7. Leẕẕet-i ʿömr o mıdur kʾolmaya ḫāli bāli
8. Rīsmān-bāz gibi ḫavf u recādan ġayrı

bāl ile per açdı:
1. **bāl ile per açdı:**-*dı*
Tarih 142
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Kanat açmak.
29. Tārīḫini lisān se tūġ ile didi fetḥ
30. Açdı cihāda bāl ile per sancaḳ-ı şerīf

bal mumı:
1. **bal mumı:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **216**
Kelime Tipi: **-**
Bal mumu.
215. Virdi nergis sepīd-gūn ḳırṭās
216. Ḳırmızı bal mumı getürdi kirās

bāl ü per gelür:
1. **bāl ü per gelür:**-*ür*
Gazel 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kol kanat sahibi olup uçmak.
1. Şevḳ-i ruḫuñla dīdeye feyż-i seher gelür
2. Fikr-i ḫaṭuñla murġ-ı dile bāl ü per gelür

bāl ü pere:
1. **bāl ü pere:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.
5. Pāyında bulur ṣāydını ʿAnḳā-yı tevekkül
6. İtmez heves-i ṣayd ile bāl ü pere minnet

bāl ü peri:
1. **bāl ü peri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Kol kanat.
55. Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳiyle pervāz eyleyen
56. Sürḫ olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

bāl ü per-i ḥūr-sirişt:
1. **bāl ü per-i ḥūr-sirişt:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Cennet kızlarının kanatları.
17. Şemseler bāl ü per-i ḥūr-sirişt
18. Naḳş-ı rengīni hem-āġūş-ı bihişt

bāl ü peri olur:
1. **bāl ü peri olur:**-*ur*
Gazel 867
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kolu kanadı olmak, birini koruyuculuğu altına almak, onu her konuda desteklemek, ona yardımda bulunmak.
15. Getürür şiʿri uṣūliyle naġam pervāza
16. Murġ-ı naẓmuñ olur āvāz-ı naġam bāl ü peri

bāl ü peri taḥrīk eyledi:
1. **bāl ü peri taḥrīk eyledi:**-*di*
Tarih 30
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kanat çırpmak, uçmak.
11. Kondı bir ʿanḳā mis̱āli āşiyān-ı devlete
12. Şevḳden deryāya taḥrīk eyledi bāl ü peri

bāl ü peridür:
1. **bāl ü peridür:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanat.
5. Lafẓsız eyleyemez murġ-ı maʿānī pervāz
6. İki mıṣraʿ ṭarafeynindeki bāl ü peridür

bāl ü perin:
1. **bāl ü perin:**-*i, -n*
Tarih 103
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kanat, tüy.
5. Zihī revnaḳ-feżāy-ı kevkeb-i şān-ı ḫilāfet kim
6. Döker bāl ü perin nāmın işitse Kāfʾda ʿAnḳā

2. **bāl ü perin:**-*in*
Gazel 426
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kol kanat.
9. Eyler şikeste bāl ü perin ġayret-i Ḫudā
10. Nābī cenāh-ı ġayrile pervāz idenlerüñ

bāl ü perin itmeden:
1. **bāl ü perin itmeden:**-*me, -den*
Gazel 570
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Uçmak, kanatlanmak.
11. Tāze pervāze ider ṭāʾir-i devlet āġāz
12. İtmeden dest-i ümīdümde be-hem bāl ü perin

bāl ü perinden:
1. **bāl ü perinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 401
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kol kanat.
17. Luṭf uman ʿaṣr fürū-māyelerinden Nābī
18. Sāye ümmīdin ider bāl ü perinden mekesüñ

bāl ü perüm:
1. **bāl ü perüm:**-*üm*
Gazel 530
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kol kanat.
7. Olalı pey-rev-i hevā-yı viṣāl
8. Ṭāʾir-i imtināʾa bāl ü perüm

bālā:
1. **bālāya:**-*y, -a*
Kaside 26
Mısra: **16**
Yüksek, yüce, âlî.
15. Elḳābun ile zeyn olalı ṣadr-ı evāmir
16. Bālāya suʿūd eyledi ʿünvān-ı vezāret

2. **bālā:**
Tarih 98
Mısra: **4**
Yüksek, yüce, âlî.
3. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
4. Bālā binā maḳām-ı ezān-ı Muḥammedī

3. **bālāda:**-*da*
Gazel 289

Mısra: **13**
Yüksek, yüce, âlî.
13. Nābiyā çāk-ı girībānı görüp bālāda
14. Şükr ider rū be-nişīb olduġına dāmenümüz

4. **bālādan:**-*dan*
Gazel 578
Mısra: **10**
Yüksek, yüce, âlî.
9. Naḫl-i mercān gibi minnet-keş-i bārān degülüz
10. Zīrden feyż aluruz almaz isek bālādan

5. **bālāya:**-*y, -a*
Gazel 581
Mısra: **6**
Yüksek, yüce, âlî.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

6. **bālālara:**-*lar, -a, -*
Gazel 600
Mısra: **5**
Yüksek, yüce, âlî.
5. Naẓarun düşmede bālālara bedr olduḳda
6. Ṣaḳın ey meh hedef-i nāvek-i āh olmayasın

bālā-nişīn-i mesned-i taʿẓīm:
1. **bālā-nişīn-i mesned-i taʿẓīm:**
Gazel 641
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Azametin, yüceliğin yüksek tahtında/makamında oturan.
9. Zīr-destāndan diriġ itmek fürūġın naḳşdur
10. Mihr ü meh bālā-nişīn-i mesned-i taʿẓīm iken

bālā-rev itdi:
1. **bālā-rev itdi:**-*di*
Gazel 434
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yükseltmek.
1. Āteşüm bālā-rev itdi āl-i destāruñ senüñ
2. Böyle āl itmek midür dil-dādeñe kāruñ senüñ

bālā-rev-i naḫvet olsa:
1. **bālā-rev-i naḫvet olsa:**-*sa*
Gazel 122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Böbürlenenlerin önde gideni olmak.
3. Ḫūbān ne ḳadar olsa da bālā-rev-i naḫvet
4. ʿUşşāḳdan ümmīd-i naẓar ʿayb degüldür

bālāter:
1. **bālāteri:**-*i*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **14**
Daha yüksek, daha ali.
13. Aḥmed Aġā cümlesinüñ eşheri
14. Rütbe ile şānʿ ile bālāteri

2. **bālāter:**
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Daha yüksek, daha ali.
3. Bulup bāzū-yı baḫt u devleti her yirde bālāter
4. Ser-i aʿdā-yı devlet zīr-i tīġinde zebūn olsun

3. **bālāteri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **24**
Daha yüksek, daha ali.
23. Āṣaf-ı memdūḥ dāmād-ı şehenşāhī kʾodur
24. Cümle destūrān-ı ʿaṣruñ ḳadr ile bālāteri

4. **bālāter:**
Gazel 313
Mısra: **9**
Daha yüksek, daha ali.
9. Olur şān-ı fakīrān aġniyādan gāh bālāter
10. Düşer gāh ʿūd u ʿanber nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz

5. **bālāter:**
Gazel 336
Mısra: **2**
Daha uzun.
1. Ne ḳadar eyler ise nālelerüm medd-i nefes
2. Yine andan daḫı bālāter olur ḳadd-i nefes

bālāter-i rütbe-i efāżıl:
1. **bālāter-i rütbe-i efāżıl:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Erdem sahiplerinden daha yüksek makama sahip.
57. Hem-nām-ı ʿAlī ṣadīk-i fāżıl
58. Bālāter-i rütbe-i efāżıl

bālāya çekdi:
1. **bālāya çekdi:**-*di*
Gazel 615
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yükselmek, yücelmek.
9. Ruḫsār-ı yāri ḥāl-i ḫırāmında seyr idüp
10. Bālāya çekdi āteş-i āhum zebānesin

bālāya çıḳarur:
1. **bālāya çıḳarur:**-*ur*
Gazel 586
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göklere çıkarmak, zirveye çıkarmak.
3. Pest ider nermi dürüşti çıḳarur bālāya
4. Farḳı yoḳdur felegüñ gerdişi pervīzenden

bālā-yi bāma:
1. **bālā-yi bāma:**-*a*
Gazel 676
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kubbenin üstü/damı.
1. Lāf eyleme zebān-ı tefāḫür-feşān ile
2. Bālā-yi bāma çıḳma çürük nerdübān ile

bālā-yı çār küngüre-i tāc-ı ʿizzete:
1. **bālā-yı çār küngüre-i tāc-ı ʿizzete:**
Kaside 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yücelik tacının dört yüksek şerefesi.
17. Bālā-yı çār küngüre-i tāc-ı ʿizzete
18. Zīnet-dihende dürr-i s̱emīndür çehār-yār

bālā-yı dü-tā:
1. **bālā-yı dü-tā:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İki büklüm olmuş boy.
7. Zāhid-i rākiʿa bālā-yı dü-tā şāhiddür
8. Rindden rāh-ı maḥabbetde girān-bārcadur

bālā-yı hūşum:
1. **bālā-yı hūşum:**-*um*
Gazel 97
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aklı başında olma halinin boyu.
11. İder bālā-yı hūşum ġarḳa-i pey-der-pey-i saġar
12. Baña sāḳī-i bezmüñ luṭfı miḳdārumdan efzūndur

bālā-yı idrākāt-ı insanī:
1. **bālā-yı idrākāt-ı insanī:**
Kaside 1
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
İnsanlık anlayışının üstünde.
55. Şükūh-ı ḳudreti bālā-yı idrākāt-ı insanī
56. Vücūh-ı ḥikmeti bīrūn-ı ḥadd-i fehm ü istīfā

bālā-yı maḥafilde:
1. **bālā-yı maḥafilde:**-*de*
Gazel 369
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüksek mahfiller (Mahfil; camilerde parmaklıkla ayrılmış yüksek yer).
5. Söz yoḳdur eger destine mahşerde girerse
6. Bālā-yı maḥafilde olan rifʿat-i vāʿiẓ

bālā-yı meşhedinde:
1. **bālā-yı meşhedinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 52
Mısra: **21**

Kelime Tipi: -
Şehit düşülen yerin üstü.
21. Bālā-yı meşhedinde olan ḳubbe-i bülend
22. Olmışdı rüzgār ile erkānı nā-ḳavī

bālā-yı mihrāb:
1. **bālā-yı mihrāb:**
Gazel 386
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mihrabın tepesi.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoḫsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāḳ olmaḳ

bālā-yı rīsmānda:
1. **bālā-yı rīsmānda:***-da*
Gazel 637
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüksekteki ip.
3. Bālā-yı rīsmānda cān-bāza ḳıl naẓar
4. Ḫavf ü recānun eyle temāşā temessülin

bālā-yı ṣadr-ı cāha:
1. **bālā-yı ṣadr-ı cāha:***-a*
Gazel 575
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mevkinin eşiğnin yüksekliği.
5. Pāşīde itsün āb-ı ruḫın ḫāk-i ẕillete
6. Bālā-yı ṣadr-ı cāha teraḳḳī murād iden

bālā-yı serde:
1. **bālā-yı serde:***-de*
Gazel 132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Başın üstü.
3. Bu ṭufānzār-ı hestīde ben ol keştī-i Nuḥʾum ki
4. Nefes bālā-yı serde bād-bān rūḥum reʾisümdür

bālā-yı serīrde:
1. **bālā-yı serīrde:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Yüce makam, padişah tahtı.
139. Yā Rab ola turduġınca ʿālem
140. Bālā-yı serīrde mükerrem

bālā-yı serīr-i salṭanatda:
1. **bālā-yı serīr-i salṭanatda:***-da*
Tarih 73
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık makamının yüceliği.
19. Bālā-yı serīr-i salṭanatda
20. Dil-ḫᵛāhı ḳadar ide iḳāmet

bālā-yı yeʾse:
1. **bālā-yı yeʾse:***-e*
Gazel 739
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin yüce endamı, boyu.
11. İder bālā-yı yeʾse dūḫte pīrāhen-i ümmīd
12. Benüm dükkānçe-i ḫayyāṭ var ḳalb-i ḫazīnümde

bāl-cünbān-ı şitāb olurdı:
1. **bāl-cünbān-ı şitāb olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 744
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hızla kanat çırpan olmak.
7. Her temāşāya olurdı bāl-cünbān-ı şitāb
8. ʿAyn kim murġ-ı nigāha ḥalḳa-i dām olmasa

bālī:
1. **bālī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **354**
Bari, hiç olmazsa.
353. İtmedi ḳalb-i bendesin nā-kām
354. Ḳurtarup inkisārdan bālī

2. **bāli:**
Kıt'a 106
Mısra: **2**
Eski, eskimiş, köhne.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca bāli ber-cā bārgāh-ı dostān İslām

bāl-i ʿalem:
1. **bāl-i ʿalem:**
Gazel 496
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dünya kanadı.
7. Olsa bir ceyşe ḳafādar nesīm-i nuṣret
8. Cünbiş-i şevḳ ile pervāza gelür bāl-i ʿalem

bāl-i ʿanḳā:
1. **bāl-i ʿanḳā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Anka kuşunun kanadı.
45. Bu bir bārgāh-ı felek-sā mıdur
46. Güşāde yā ḫod bāl-i ʿAnḳā mıdur

bāl-i hümā:
1. **bāl-i hümā:**
Tarih 127
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Hüma kuşunun kanadı.
59. Ṭūp-ı zerrīni ser-i ḫaymesidür fülke-i mihr
60. Naḳş-ı dāmān-ı serā-perdesidür bāl-i Hümā

2. **bāl-i hümā:**
Gazel 798
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hüma kuşunun kanadı.
1. Teşnedür bāġ-ı İrem sāḥa-i gülzārumuza
2. Reşk ider bāl-i Hümā sāye-i dīvārumuza

bāl-i hümādan:
1. **bāl-i hümādan:***-dan*
Kaside 8
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Hüma kuşunun kanadı.
57. Eylesün bāl-i Hümādan ḳalem-i mūyīnin
58. Ṣūret-i esbin eger itse muṣavvir taṣvir

bāl-i münaḳḳaşumdandur:
1. **bāl-i münaḳḳaşumdandur:***-um, -dan, -dur*
Gazel 154
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nakışlı, süslü kanat.
11. Görince zāġı hevāda ḳafesde bir ṭāvūs
12. Bu ḳaydlar baña bāl-i münaḳḳaşumdandur

bālīn:
1. **bālīnidür:***-i, -dür*
Gazel 151
Mısra: **8**
Yastık.
7. Taḫt-ı gülbinde yatup mestāne diñler bülbüli
8. Güllerün zīr-i baġalde ġonceler bālīnidür

2. **bālinlerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 575
Mısra: **16**
Yastık.
15. Ḫalḳ-ı zamāne rāḥat olur istināddan
16. Bālinlerüñ ṣuverlerine istinād iden

bālīn-i fikre:
1. **bālīn-i fikre:***-e*
Tarih 45
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Düşünce yastığı.
11. Köhne-vaṣṣāf-ı eb ü cedd Nābī-i āşüfte-ḥāl
12. İdicek tārīḫ içün bālīn-i fikre istinād

bālīn-i ḥarīr:
1. **bālīn-i ḥarīr:**
Gazel 731
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İpek yastık, ipekten yastık.
3. Bir zamān mesned-i şāhīdeki bālīn-i ḥarīr
4. Gerdiş-i devr ile āmāde yatur mezbelede

bālin-i ʿilletdür:
1. **bālin-i ʿilletdür:***-dür*
Gazel 568
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Hastalığın yastığı.
3. Ser ü dūşum esīr-i pister ü bālin-i ʿilletdür
4. Bu süflīlerden āzād it beni yek-pāre luṭfuñdan

bālīn-i münaḳḳaşlara düşmiş:
1. **bālīn-i münaḳḳaşlara düşmiş:**-*miş*
Gazel 337
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nakışlı yastıklara düşmek (Yataklara düşmek bağlamında).
5. Rū-māl-i ḫayāl eyleyerek ḫaste-i çeşmün
6. Taṣvīrli bālīn-i münaḳḳaşlara düşmiş

bālīn-i penbenāk-i sürīn-i semīninüñ:
1. **bālīn-i penbenāk-i sürīn-i semīninüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şişman makatının altındaki pamuklu yastık.
3. Bālīn-i penbenāk-i sürīn-i semīninüñ
4. Gördükçe lerzişin leb-i emvāta ṣu gelür

balīn-i zānū-yı edeb:
1. **balīn-i zānū-yı edeb:**
Gazel 277
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Edebin diz yastığı.
3. Āsān gelür güşāyiş-i çeşm-i ṭaleb bize
4. Balīn-i zānū-yı edeb üzre ġunūdeyüz

bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti:
1. **bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Hilafet tahtının yastığı.
229. Tezyīn ide ḥayāt-ı ṭabīʿīye dek Ḫudā
230. Ẕātiyle çār bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti

2. **bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Hilafet tahtının yastığı.
229. Tezyīn ide ḥayāt-ı ṭabīʿīye dek Ḫudā
230. Ẕātiyle çār bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti

bāliş-i zer-tār:
1. **bāliş-i zer-tār:**
Gazel 743
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Altın sırmalı yastık.
3. İttikāye müstaʿid olmaz kibār-ı devlete
4. Bāliş-i zer-tār eger ḫuddāma pā-māl olmasa

bālmūm:
1. **bālmūmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 763
Mısra: **6**
Arıların peteklerini yapmak için karın halkaları arasından salgıladıkları yumuşak, sarımsı madde, balmumu.
5. Ḫarābāt-ı maḥabbet ʿāşıḳa ʿayn-ı ʿimāretdür
6. Celīdür ṣūret-i ḥarf-i saʿādet bālmūmında

bāl-rīḫte:
1. **bāl-rīḫtedür:**-*dür*
Gazel 797
Mısra: **8**
Kanatları dökülmüş
7. Ġam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā eṡer
8. Murġān bāl-rīḫtedür āşiyānede

bām:
1. **bāmında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 7
Mısra: **89**
Çatı, dam, kubbe.
89. Hümā didükleri bāmında murġ-ı dest-āmūz
90. Kerem didükleri bābında bende-i mecbūr

2. **bāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 160
Mısra: **10**
Çatı, dam, kubbe.
9. Eñ pestter binā-yı bilād-ı ḳanāʿatüñ
10. Bāmında nesr-i tāʾir-i gerdūn dücācedür

3. **bāme:**-*e*
Gazel 341
Mısra: **9**
Çatı, dam, kubbe.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

bām-ı ʿarşa:
1. **bām-ı ʿarşa:**-*a*
Tarih 16
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Göğün çatısı, gökyüzü.
85. Dehān-ı ḫāmeden çıḳmazdan evvel itdiler gördüm
86. Melekler bām-ı ʿarşa birbiriyle nūr ile imlā

bām-ı kaʿbe:
1. **bām-ı kaʿbe:**
Tarih 52
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Kabe'nin çatısı.
23. Miʿmār-ı ḳudret eyledi tecdīdini murād
24. Giydürdi bām-ı Kaʿbe gibi ḫilʿat-ı nevi

bām-ı maʿnāya:
1. **bām-ı maʿnāya:**-*y, -a*
Kaside 15
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Mana aleminin damı.
123. Ṣūret-i ẓāhire-i kevne tenezzül mi ider
124. Bām-ı maʿnāya ḳurar pertev-i ʿaḳlı süllem

bām-ı tende:
1. **bām-ı tende:**-*de*
Kaside 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bedenin üstündeki.
13. O deñlü oldı seḥāb-ı düdīde bārān-rīz
14. Ki oldı her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb

baña düşen:
1. **baña düşen:**
Gazel 93
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bana düşen, benden beklenen.
5. Düşen saña teġāfüldür baña āh-ı teġāfül-sūz
6. Degül senden şikāyet şekve āh-ı bī-eṡerdendür

bandınncaya dek:
1. **bandınncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Bandırıncaya kadar.
25. Hezār baḥr-ı ġama ġavta-ḫᵛār olur fuḳarā
26. Kenār-ı nānını bir zāde bandınncaya dek

bāng-i hezār:
1. **bāng-i hezār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
Bülbülün haykırması.
195. Varaḳ-ı güldür ibtidā-yı bahār
196. Aña virmiş teraḳḳī bāng-i hezār

bānī:
1. **bānīsinüñ:**-*si, -nüñ*
Tarih 86
Mısra: **17**
Yapan, bina eden, kuran.
17. Saʿyini meşkūr idüp bānīsinüñ dāreynde
18. Her ne ise maṭlabı iḥsān ide Bārī Ḫudā

2. **bānīlerinün:**-*ler, -i, -nün*
Tarih 103
Mısra: **54**
Yapan, bina eden, kuran.
53. Bu gūne bünyenün tāk-ı derinde mıṣraʿ-ı tārīḫ

54. Olur bānīlerinün nāme-i aʿmāline imżā

3. **bānisi:**-*si*
Tarih 104
Mısra: **97**
Yapan, bina eden, kuran.
97. Şāhenşāh-ı devrān ile bānisi vezīre
98. Pür oldı duʿā ile bu nüh günbed-i Ḫaḍrā

4. **bānī:**
Tarih 110
Mısra: **6**
Yapan, bina eden, kuran.
5. Niyyet-i ḫālisi taʿmīr-i bilād olmaġla
6. Oldı teʾs̱īr-i ḳudūmı bu bināya bānī

bānī-i nüh-bām-ı semāvāt:
1. **bānī-i nüh-bām-ı semāvāt:**
Gazel 49
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dokuz kat semavatın yaratıcısı.
13. Vaḳf itmiş anı Bānī-i nüh-bām-ı semāvāt
14. Bir kimseye mülk olduġı yoḳ süllem-i aʿdād

bānī-i taḳdīr:
1. **bānī-i taḳdīr:**
Gazel 48
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Kaderi yaratan.
25. Feżā-yı feyżde burc u bedenle bānī-i taḳdīr
26. Binā itmiş ḥiṣār-ı muʿteberdür ḥalḳa-i tevḥīd

bānū-yı edeb:
1. **bānū-yı edeb:**
Gazel 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Edep kadın, ahlak gelini.
13. Pest ider ḥüsnini güstāh-nigāhān Nābī
14. Herkese keşf-i niḳāb eylese bānū-yı edeb

bānū-yı ḫāver:
1. **bānū-yı ḫāver:**
Tarih 76
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Doğu kadını.
17. Olur mānend-i Yūsuf ʿārıż-ı ḥavrā-firībinden
18. Zenān-ı Mıṣrveş bānū-yı ḫāver pençe-efkende

bānū-yı maġfiret:
1. **bānū-yı maġfiret:**
Gazel 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlama hanımı.
9. Maḥv olmadur vazīfe-i nā-maḥremān-ı cürm
10. Keşf eylese niḳābını bānū-yı maġfiret

bār:
1. **bār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **166**
Yük, ağırlık.
165. Dest-ber-destdür dıraḫt-ı çenār
166. Ṭurma eyler mübāyeʿa her bār

2. **bārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 97
Mısra: **14**
Yük ‖ Keder, ıztırap.
13. Dıraḫt-ı köhne sāl-i būstān-ı ʿuzletüm Nābī
14. Benüm sāyemle berg-i rāḥatum bārumdan efzūndur

3. **bāre:**-*e*
Gazel 386
Mısra: **9**
Yük, ağırlık.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoḫsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

4. **bārı:**-*ı*
Gazel 616
Mısra: **2**
Yük, ağırlık.
1. Bu sūz ile dil nāle-i mestāne mi çeksün
2. Bülbül çekecek bārı da pervāne mi çeksün

5. **bārdan:**-*dan*
Gazel 799
Mısra: **4**
Meyve, yemiş.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

bar bar bağırsaḳ:
1. **bar bar bağırsaḳ:**-*sa, -ḳ*
Gazel 396
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Avazı çıktığı kadar bağırıp durmak.
5. Dest-i cefādan feryāda gelseḳ
6. Zaḫm-ı ciġerden bar bar bağırsaḳ

bār olamam:
1. **bār olamam:**-*amam, -, -*
Gazel 523
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yük, ağırlık, sıkıntı olmak.
7. Raḥm-ı māderde iden rızḳumı taʿyīn Ḥaḳ iken
8. Rızḳ ümmīdiyle fürū-māyelere bār olamam

bār olduġı:
1. **bār olduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 658
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Birine) yük olmak, zahmet, sıkıntı vermek.
7. Bāġ-ı cihānda olduġı yoḳ aña kimse bār
8. Ḥükm-i ḳażā-yı ʿadldür olmazsa bār-ı serv

bār olduġını:
1. **bār olduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 410
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Birine) yük olmak, zahmet, sıkıntı vermek.
7. ʿĀşıḳ ifnā-yı vücūd eylemeden derdi budur
8. İstemez kimseye bār olduġını tābutuñ

2. **bār olduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 440
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
(Birine) yük olmak, zahmet, sıkıntı vermek.
13. Ey Nābī āftāb-ı ġayūr eylemez ḳabūl
14. Bār olduġını dūş-ı gülistāna jalenüñ

bār olduġum:
1. **bār olduġum:**-*du, -ġu, -m*
Kıt'a 99
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yük, ağırlık, sıkıntı olmak II Meyve vermek.
3. Mis̱āl-i berg-i ḫazān pāyına fütādelügüm
4. O naḫl-i nev-rese bār olduġum zamānlar idi

bār olmadan:
1. **bār olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 137
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Birine) yük olmak, zahmet, sıkıntı vermek.
9. Nābī tehī-leb-i ṭaleb olsa ʿaceb degül
10. Ol naḫl-i nāz-pervere bār olmadan ḳaçar

bār olmaġı:
1. **bār olmaġı:**-*ma, -ġı*
Gazel 848
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Birine) yük olmak, zahmet, sıkıntı vermek.
5. Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
6. Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi

bār olur:
1. **bār olur:**-*ur*
Gazel 407
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Birine) yük olmak II zahmet, sıkıntı vermek; ağır gelmek.
5. Ḫaṭ-āver olmadan evvel bu şiveyi ṣatagör
6. Saña da ʿāşıḳa da ṣoñra bār olur giderek

2. **bār olur:**-*ur*
Gazel 714
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Birine) yük olmak, zahmet, sıkıntı vermek.
11. Bār olur baẖt güzār eylese istiʿdādı
12. Sürinür cāme gibi kāmet-i kūtāh üzre

bār u büngāh:
1. **bār u büngāh:**
Gazel 187
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İçine para, eşya ve yolculuk malzemesi konulan oda, yer, çadır, şey.
13. ʿAşḳ iklīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

bār u ḳaṭāra gelmez:
1. **bār u ḳaṭāra gelmez:**-*mez*
Gazel 295
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Taşınmayacak kadar çok ve ağır olmak.
1. Eltāf-ı bī-tenāhī bār u ḳaṭāra gelmez
2. Baẖşāyiş-i İlāhī ḥadd ü şümāra gelmez

bārān:
1. **bārānı:**-*ı*
Kıt'a 8
Mısra: **9**
Yağmur.
9. Nüzūldan yire menʿ eyler ise bārānı
10. Ḳalur miyāne-i ẖak ü hevāda bir deryā

bārān gibi yaġsa:
1. **bārān gibi yaġsa:**-*sa*
Gazel 70
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir iş veya eylemin çokluğunu veya sıklığını vurgulamak için kullanılan bir deyim.
15. Yaġsa bārān gibi gökden ḳaṭarāt-ı āmāl
16. Yine bed-ṭāliʿi olan ẖāʾib ü ẖasır bulunur

bārān-ı raḥmet:
1. **bārān-ı raḥmet:**
Gazel 773
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rahmet yağmuru.
11. Bārān-ı raḥmet itmege hāşāk-ı cürmi refʿ
12. Seyl-i bahār dilde ḳomaz gerd-i iştibāh

barānī-i iḳbāline:
1. **barānī-i iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Talih yağmurluğu.
63. Mihr barānī-i iḳbāline zerden düġme
64. Ḳurṣ-ı meh matbaẖ-ı cāhında gümüşden kef-gīr

bārān-rīz:
1. **bārān-rīz:**
Kaside 11
Mısra: **13**
Yağmur dökme.
13. O deñlü oldı seḥāb-ı düdīde bārān-rīz
14. Ki oldı her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb

bārānveş:
1. **bārānveş:**
Kıt'a 75
Mısra: **1**
Yağmur gibi.
1. Pāy-ı ẖāme oldı bārānveş güher-pāş-ı s̱enā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

bār-āver idüp:
1. **bār-āver idüp:**-*üp*
Tarih 116
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Meyvedar kılmak.
13. İdüp naẖl-i ḥayātın bāġbān-ı ṣunʿ bār-āver
14. Ki dehrüñ ʿıyşı ol naẖlün beḳāsına muʿallaḳdur

bār-āver itsüñ:
1. **bār-āver itsüñ:**-*süñ*
Tarih 76
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Meyve verici, müsmir kılmak.
35. Dıraẖt-ı devletin bār-āver itsüñ ḥażret-i Bārī
36. Ola bīẖinden aʿdānuñ nihāl-i ʿömri ber-kende

bār-āver olduġın:
1. **bār-āver olduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 121
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İyi sonuç vermek.
7. Kibāre sūʿ-ı ḳaṣdüñ olduġın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

bār-āver olur:
1. **bār-āver olur:**-*ur*
Gazel 391
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bol meyve vermek.
9. Olur feyż-i tevāżuʿla dıraẖt-ı pest bār-āver
10. Komışdur mīveden maḥrūm servi ser-firāz olmaḳ

bār-bend-i nām ü nişān oldı:
1. **bār-bend-i nām ü nişān oldı:**-*dı*
Gazel 819
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şan ve şöhret yükünü taşıyan kuşak olmak.
3. Ol dem ki itdi ḳāfile-i mā-sivā sefer
4. Ġam bār-bend-i nām ü nişān oldı gelmedi

bāre gelmedi:
1. **bāre gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 832
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Meyve vermek, meyve verecek olgunluğa ulaşmak.
3. ʿAtā-yı būseye dil-ber daẖı eġilmedi mi
4. Nihāl-i nev-res-i ümmīd bāre gelmedi mi

bāre girmeyince:
1. **bāre girmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 414
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yükün altına girmek, yüklenmek.
7. Cihānuñ miḥneti erbāb-ı ḥırṣa ʿayn-ı rāḥatdur
8. Degül āsūde bāre girmeyince dūşı ḥammālüñ

bārekalʾlāh:
1. **bārekalʾlāh:**
Kaside 23
Mısra: **3**
Beğeni ve övgüyü dile getirmek için ‘Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah’ anlamında bir dua sözü.
3. Bārekalʾlāh zihī ṭabʿ-ı revān-perver kim
4. Es̱eri āb virür mezraʿa-i maʿnāya

barekaʾllāh:
1. **barekaʾllāh:**
Kaside 24
Mısra: **99**
Beğeni ve övgüyü dile getirmek için ‘Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah’ anlamında bir dua sözü.
99. Barekaʾllāh zihī ṣāḥib-i ṣāḥib-tedbir
100. Ṣānekaʾllāh zihī āṣaf-ı Ḳandiye-güşā

2. **bārekaʾllāh:**
Tarih 138
Mısra: **1**
Beğeni ve övgüyü dile getirmek için ‘Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah’ anlamında bir dua sözü.
1. Bārekaʾllāh zihī ḳaṣr-ı ẖoş-āyende-zemīn
2. Ki hevā-ẖᵛāh-ı gül-i revzenidür ẖuld-ı berīn

bārekaʿllāh:

1. **bārekaʿllāh:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Beğeni ve övgüyü dile getirmek için ‘Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah’ anlamında bir dua sözü.
41. Ḥaḳ budur kim daḫı devletde ẓuhūr eylemedi
42. Bārekaʿllāh ḳatı nāzik ḳatı dil-keş ṭuġrā

bārekallah ola:
1. **bārekallah ola:**
Gazel 608
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah mübarek etsin.
5. Olma ol gūne ki eṭvāruñı ẕem itdükçe
6. Bārekallah ola bed-ḫᵛāhlara naḳş-ı nigīn

bārgāh:
1. **bārgāh:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **53**
Huzur, makam.
53. Olur mı bunuñ gibi bir bārgāh
54. Ki anda mekīn ola ẓıll-ı İlāh

2. **bargâhı:***-ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **83**
Huzur, makam.
83. Ola bargâhı İlāhī saʿīd
84. Füzūn devleti ʿizzeti ber-mezīd

3. **bārgāhun:***-un*
Tarih 26
Mısra: **9**
Özel izinle gidilen yer, dergâh, çadır, yüksek divan.
9. Görenler olduġın bu bārgāhun çerḫe peyveste
10. Sekiz ḳatdur ṣanurlar ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı

4. **bārgāhına:***-ı, -n, -a*
Tarih 26
Mısra: **25**
Özel izinle gidilen yer, dergâh, çadır, yüksek divan.
25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir s̱enākārı

5. **bārgāhuñ:***-uñ*
Gazel 419
Mısra: **12**
Özel izinle gidilen yer, dergâh, çadır, yüksek divan.
11. Çār-mīḫ ile mücāzātı degül cāy-ı ʿaceb
12. Bārgāhuñ başına geydügi zerrīn külehüñ

bārgāh-ı birīşim-ṭınāb:
1. **bārgāh-ı birīşim-ṭınāb:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İpekten çadır ipinin makamı.
13. Ḫoşā bārgāh-ı birīşim-ṭınāb
14. Ki her bir tınābı ʿadūya şihāb

bārgāh-ı çerḫe:
1. **bārgāh-ı çerḫe:***-e*
Kaside 14
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Dünya sarayı.
63. Fürūġ-ı devletidür tāk-ı āsmāna çerāġ
64. ʿUluvv-ı himmetidür bārgāh-ı çerḫe ʿimād

bārgāh-ı dāver-i devrān:
1. **bārgāh-ı dāver-i devrān:**
Tarih 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Devran padişahının sarayı.
1. Çıḳup bir gün ḳurulduḳda didi tārīḫini Nābī
2. Hümāyūn bārgāh-ı dāver-i devrān mübārek-bād

bārgāh-ı devlet-i islām:
1. **bārgāh-ı devlet-i islām:**
Kıt'a 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İslam Devletinin sarayı.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca pāy ber-cā bārgāh-ı devlet-i İslām

bārgāh-ı dostān:
1. **bārgāh-ı dostān:**
Kıt'a 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dostların kapısı.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca bāli ber-cā bārgāh-ı dostān İslām

bārgāh-ı felek:
1. **bārgāh-ı felek:**
Tarih 82
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Feleğin makamı.
31. Kimisi didi bārgāh-ı felek
32. Oldı zer fülkesiyle pā ber-cā

bārgāh-ı felek-destgāh:
1. **bārgāh-ı felek-destgāh:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Felek çarkının makamı.
1. Ḫoşā bārgāh-ı felek-destgāh
2. Ki nuṣret ider sāyebānın penāh

bārgāh-ı felek-sā:
1. **bārgāh-ı felek-sā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Feleğin makamı gibi.
45. Bu bir bārgāh-ı felek-sā mıdur
46. Güşāde yā ḫod bāl-i ʿAnḳā mıdur

bārgāh-ı ġaybdan:
1. **bārgāh-ı ġaybdan:***-dan*
Tarih 16
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Huzura çıkma makamı.
61. Saña mühr-i vezāret gelmek ile ḫalḳ-ı dünyāya
62. Çekildi bārgāh-ı ġaybdan bir niʿmet-ı ʿuẓmā

bārgāh-ı ḫidīv-i cihān:
1. **bārgāh-ı ḫidīv-i cihān:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarının makamı/huzuru.
3. Ḫoşā bārgāh-ı ḫidīv-i cihān
4. Ki deh oldı anuñla nüh āsmān

bārgāh-ı ḫudāʾya:
1. **bārgāh-ı ḫudāʾya:***-y, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **300**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah'ın dua makamı.
299. Ḥāṣılı bu ümīd ü ḫᵛāhiş ile
300. Bārgāh-ı Ḫudāʾya nāliş ile

bārgāh-ı ḫusrevīdür:
1. **bārgāh-ı ḫusrevīdür:***-dür*
Tarih 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık sarayı veya çadırı.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

bārgāh-ı ʿizzetine:
1. **bārgāh-ı ʿizzetine:***-i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **528**
Kelime Tipi: -
Yüce makam.
527. Elüni aç duʿā-yı devletine
528. Ḫaliḳʾun bārgāh-ı ʿizzetine

bārgāh-ı mesīhā-nişīn:
1. **bārgāh-ı mesīhā-nişīn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hz. İsa Peygamberin makamında olan/oturan.
9. Ḫoşā bārgāh-ı Mesīhā-nişīn
10. Görenler ṣanur ṭārem-i çārümīn

bārgāh-ı muʿallā-ḳıbāb:
1. **bārgāh-ı muʿallā-ḳıbāb:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüksek kubbelerin makamı (Sarayın kubbeleri kastedilerek).
5. Ḫoşā bārgāh-ı muʿallā-ḳıbāb
6. Ki her ṭūb-ı zerrīni bir āftāb

bārgāh-ı muraṣṣaʿ-sütūn:

1. **bārgāh-ı muraṣṣaʿ-sütūn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sanatlı, süslü sütunların makamı.
7. Zihī bārgāh-ı muraṣṣaʿ-sütūn
8. Sütūnı urur çerḫe dāġ-ı derūn

bārgāh-ı nüzūl:
1. **bārgāh-ı nüzūl:**
Tarih 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Konaklama sarayı.
3. Deri kavāfil-i iḳbāle bārgāh-ı nüzūl
4. Güşāde penceresi reh-güẕār-ı bād-ı ṣabā

bārgāh-ı risālet-i ʿuzmā:
1. **bārgāh-ı risālet-i ʿuzmā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Yüce elçiliğin huzuru, makamı.
23. Oldı ṣaḥnında ol şebün ber-pā
24. Bārgāh-ı risālet-i ʿuzmā

bārgāh-ı şehinşeh-i devrān:
1. **bārgāh-ı şehinşeh-i devrān:**
Tarih 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Zamanın şahlar şahının çadırı.
19. Üstine sāye ṣalduġındandur
20. Bārgāh-ı şehinşeh-i devrān

bārgāh-ı sipihr-i berīn:
1. **bārgāh-ı sipihr-i berīn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yüce gök makamı.
15. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-i berīn
16. Olur sāyesinde kederden emīn

bārgāh-ı sipihr-irtifāʿ:
1. **bārgāh-ı sipihr-irtifāʿ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gök yüksekliğindeki makam (Padişahın makamı).
11. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-irtifāʿ
12. İder ṭūbı ḫurşīdveş iltimāʿ

bārgāh-ı ṣunʿ:
1. **bārgāh-ı ṣunʿ:**
Kaside 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sanat makamı.
11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

bārgeh:
1. **bārgehler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **263**
Hükümdar sarayı veya çadırı, otağ, taht salonu, saray.
263. Bārgehler binā-yı ʿālīler
264. Buldı hep sözlerüñle zīnet ü fer

2. **bārgeh:**
Tarih 26
Mısra: **36**
Hükümdar sarayı veya çadırı, otağ, taht salonu, saray.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

3. **bārgehün:**-*ün*
Tarih 92
Mısra: **36**
Hükümdar sarayı veya çadırı, otağ, taht salonu, saray.
35. Oldı yek-ṣūret ü yek-maʿnī vü yek-revnaḳla
36. Metnine bārgehün ḥaşiye-i pür-maʿnā

4. **bārgeh:**
Tarih 92
Mısra: **38**
Hükümdar sarayı veya çadırı, otağ, taht salonu, saray.
37. Obadur gūşe-i ḫalvetkede-ī ʿayş u sürūr
38. Bārgeh cāygeh-i izn-i duḫūl-ı ʿuẓemā

bārgeh-efrāz-ı ḥavālī-i ḥamā:
1. **bārgeh-efrāz-ı ḥavālī-i ḥamā:**
Tarih 127
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Hama havalisinde çadır kuran (Hama; (Arapça: حماه, hisar anlamına gelir) Suriye'nin orta-batı kesiminde, Asi nehri üzerinde yer alan ve Hama ilinin merkezi olan şehir).
33. Eşkiyā-yı ʿArabun defʿ-i şer u şūrı içün
34. Olıcaḳ bārgeh-efrāz-ı ḥavālī-i Ḥamā

bārgeh-i bī-bedel ü bī-hemtā:
1. **bārgeh-i bī-bedel ü bī-hemtā:**
Tarih 92
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan otağ.
1. Ey ḫoşā bārgeh-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki gelen seyrine gülşenden ider istiġna

bārgeh-i çār sütün-ı ʿālem:
1. **bārgeh-i çār sütün-ı ʿālem:**
Kaside 13
Mısra: **233**
Kelime Tipi: -
Dünyanın dört sütun üstünde duran sarayı.
233. Tā ki bu bārgeh-i çār sütün-ı ʿālem
234. Żabṭ-ı evtād-ı ricāl ile bula istiḥkâm

bārgeh-i çerḫ-nümāyiş:
1. **bārgeh-i çerḫ-nümāyiş:**
Tarih 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Semaya yükselen otağ II Gökleri gösteren çadır.
3. Ḥabbezā bārgeh-i çerḫ-nümāyiş ki virür
4. Kevkeb-i çerḫ gibi berg-i gül-i naḳşı żiyā

bārgeh-i ḫaliḳʾa:
1. **bārgeh-i ḫaliḳʾa:**
Gazel 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Herşeyi yaratan Allah'ın huzuru(na).
9. Nābī neye geldüñ ne ṭurursuñ bu maḳāma
10. Var bārgeh-i Ḫaliḳʾa kesb-i derecāt it

bārgeh-i meymenet-endūza:
1. **bārgeh-i meymenet-endūza:**-*a*
Tarih 121
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Uğurlu otağ.
3. Bu bārgeh-i meymenet-endūza sezādur
4. Ḥūrān-ı bihişt itse temāşāsına raġbet

bārgeh-i nev:
1. **bārgeh-i nev:**
Tarih 121
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni tarz otağ, yeni çadır.
9. Bu bārgeh-i nev degül açmış per ü bālin
10. Ṭāvūs-ı münaḳḳaş-beden-i gülşen-i cennet

bārgeh-i rifʿat-ı şeyḫ:
1. **bārgeh-i rifʿat-ı şeyḫ:**
Kaside 27
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Abdulkadir-i Geylani hazretlerinin yüce eşiği.
13. Cemʿ-i ḳuṭbiyyet ü ferdiyyet ü ġavs̱iyyet ile
14. Se sütūn üzre ṭurur bārgeh-i rifʿat-ı Şeyḫ

bārgeh-i sebʿ semavāta:
1. **bārgeh-i sebʿ semavāta:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Yedi gök otağı.
43. Çerḫ-i mīnā nefes-i ādem ile devr eyler
44. Ḳuṭbdur bārgeh-i sebʿ semavāta ʿimād

2. **bārgeh-i sebʿ semavāta:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Yedi gök otağı.
43. Çerḫ-i mīnā nefes-i ādem ile devr eyler

44. Ḳuṭbdur bārgeh-i sebʿ semavāta ʿimād

bārgeh-i tāze-zemīn:

1. **bārgeh-i tāze-zemīn:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
?.

1. Ey ḫoşā bārgeh-i tāze-zemīn

2. Sāyesi ḫāki ider müşg-āgīn

bārgeh-i vaṣfuña:

1. **bārgeh-i vaṣfuña:***-u, -ñ, -a*
Kaside 15
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Vasıfların çadırı.

179. Teng iken bārgeh-i vaṣfuña meydān-ı ḫayāl

180. Nice ṭayy itsün añı pāy-ı raḳam-gīr-i ḳalem

bār-güşā olmayıcaḳ:

1. **bār-güşā olmayıcaḳ:***-ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 381
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yükünü açıp teşhir etmek (Hayatta yapıklarından muhasebe olunmak bağlamında).

11. Tā bār-güşā olmayıcaḳ ḥaşrda itmez

12. Birbirine bu ḳāfile-i çār taḫallüf

bārī:

1. **bārī:**
Kaside 1
Mısra: **31**
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah

31. Zihī Bārī ki niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında ḫalḳ eyler

32. Hezārān dilber-i mevzūn hezārān duḫter-i ḥasnā

2. **bārī:**
Kaside 9
Mısra: **155**
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah

155. Eylesün ḫāne-i iḳbālini Bārī muḥkem

156. Eyleyüp şemʿ-i murād ile derūnın enver

3. **bārī:**
Kaside 13
Mısra: **110**
(Sevgilinin yanağında) Yeni yeni çıkmaya başlayan tüyler.

109. Kimden ümmīd olunur menfaʿat-i rūḥānī

110. Ki anuñ vāsıṭasıyla ide Bārī inʿām

4. **bārī:**
Tarih 26
Mısra: **36**
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah.

35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ

36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

5. **bārī:**
Tarih 99
Mısra: **16**
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah.

15. Olduḳça vüżū ü şürbe maṣrūf

16. Ecrin vire ʿĀrifīʾye Bārī

6. **bāri:**
Tarih 119
Mısra: **11**
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah (c.c.).

11. İde aḥkām-ı umūrında muvaffaḳ Bāri

12. İde dil-ḫᵛāhı ḳadar ḥüccet-i ḳadrin imżā

7. **bārī:**
Tarih 99
Mısra: **16**
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah.

15. Olduḳça vüżū ü şürbe maṣrūf

16. Ecrin vire ʿĀrifīʾye Bārī

bārī:

1. **bārī:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Bari, hiç olmazsa.

9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele

10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

2. **bārī:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **98**
Bari, hiç olmazsa.

97. Öyle murād eyle Ḫudaʾdan recā

98. Ola niyāz itmeġe bārī sezā

3. **bāri:**
Kaside 15
Mısra: **66**
Bari, hiç olmazsa.

65. Öyle bir kimseyi ārāyiş-i dīvān it kim

66. Bāri minnet-keş-i ikrām ola erkān u ḫıdem

4. **bāri:**
Kaside 15
Mısra: **68**
Bari, hiç olmazsa.

67. Öyle bir kimseye vir mühr-i hümāyūnı kʾola

68. Kendünüñ maʿnī-i elḳābına bāri ʿalem

5. **bārī:**
Gazel 103
Mısra: **13**
Bari, hiç olmazsa.

13. Bārī ümmīde düşüp kendüne renciş virme

14. Nābīyā çün ṭaleb-i vaṣldan ihmālün var

6. **bāri:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Bari, hiç olmazsa.

7. Olan nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa reh-yāb

8. Emīr rütbesi bulmazsa bāri kāşif olur

7. **bārī:**
Gazel 124
Mısra: **10**
Bari, hiç olmazsa.

9. Mānend-i zühd olmaza sermāye-i ġurūr

10. Bārī günāh vāsıṭa-i iʿtirāf olur

8. **bārī:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Bari, hiç olmazsa.

5. Bārī deġerdi ḫᵛāhişe zer eylese ḳarār

6. Dest-i güşāde-destde reng-i ḥınā ḳadar

9. **bārī:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Bari, hiç olmazsa.

9. Eger ḫızāne-i sīm ü zere yetişmez ise

10. Hele ḫızāne-i maʿnāya bārī el yetişür

10. **bārī:**
Gazel 197
Mısra: **12**
Bari, hiç olmazsa.

11. Süḫan-ı bīhudeden ḫoş gelür āvāz-ı ḫorūs

12. Bārī maʿnāsını bilmez ise hengāmı bilür

11. **bārī:**
Gazel 376
Mısra: **2**
Bari, hiç olmazsa.

1. Ne ḳadar olmış ise meẕheb-i rindān vāsiʿ

2. Olsa bārī o ḳadar meşreb-i ḫūbān vāsiʿ

12. **bāri:**
Gazel 445
Mısra: **3**
Bari, hiç olmazsa.

3. Pāyine bāri bu takrīb ile düşsem yārün

4. Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek

13. **bāri:**
Gazel 453
Mısra: **12**
Bari, hiç olmazsa.
11. Zāhid elünde dām-ı emel itme sübḥayı
12. Tesbīḥi bāri bir daḫı rūz-ı şümāra çek

14. **bāri:**
Gazel 564
Mısra: **12**
Bari, hiç olmazsa.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

15. **bāri:**
Gazel 564
Mısra: **14**
Bari, hiç olmazsa.
13. Felek tā key bu efʿāl-i ġarībe zīr-destāna
14. Sen inṣāf eyle bāri sende de bir infiʿāl olsun

16. **bāri:**
Gazel 585
Mısra: **16**
Hiç olmazsa.
15. Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
16. Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin

17. **bāri:**
Gazel 627
Mısra: **7**
Bari, hiç olmazsa.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

18. **bārī:**
Gazel 783
Mısra: **5**
Bari, hiç olmazsa.
5. Zaḫm-ı hicrānını çoḳ çekdük o şuḫuñ bārī
6. Bir zamān da ṣaralum sīneye merhemcesine

19. **bārī:**
Gazel 810
Mısra: **9**
Bari, hiç olmazsa.
9. Bārī ṣafā ile geçirür rüzgārını
10. Rindān eger iżāʿat-ı evḳāt iderse de

20. **bārī:**
Gazel 836
Mısra: **4**
Göz yaşı dalgasının akını.
3. Ṭursa dil-ḫᵛāh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

bār-ı āb u ʿalefin çeksek:
1. **bār-ı āb u ʿalefin çeksek:***-in-se, -k*
Gazel 401
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Suyu ile yemini verme yükünü çekmek, besleme yükünü çekmek.
13. O bizüm bārumızı çekmededür yolda nʾola
14. Bār-ı āb u ʿalefin biz daḫı çeksek feresüñ

bār-ı belā:
1. **bār-ı belā:**
Gazel 849
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bela yükü (Sevgilinin çektirdiği eziyet bağlamında).
1. Ne olur bār-ı belā ʿaşḳ-ı girān-renc gibi
2. Ne şifā-baḫş-ı tabīʿat bulunur genc gibi

bārı çeker:
1. **bārı çeker:***-er*
Kaside 9
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Yükünü çekmek.
83. Medḥ-i temkīnini kim boynuna aldı devrān
84. Āferīn himmet-i gerdūna ki bu bārı çeker

bār-ı cihān:
1. **bār-ı cihān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **-**
Dünya yükü.
131. Eyler idi ʿaḳlı olaydı eger
132. Bār-ı cihān daġdaġasından güẕer

bār-ı endūhı:
1. **bār-ı endūhı:***-ı*
Gazel 863
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kaygı yükü.
7. Pīrlük mevsimi bilmem kime taḥmīl ideyüm
8. Bār-ı endūhı yine püşt-i dü-tādan ġayrı

bār-ı evliyā çekmek:
1. **bār-ı evliyā çekmek:***-mek*
Gazel 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Velilerin yükünü çekmek.
11. Çekmek saʿādet-i dü-cihānuñ esāsıdur
12. Behr-i rizā-yı Bārī Ḫudā bār-ı evliyā

bār-ı firāḳa:
1. **bār-ı firāḳa:***-a*
Gazel 498
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık yükü.
7. Neylersen eyle eyleme maḥrūm-ı iltifāt
8. Bār-ı firāḳa tāb ü tüvānum mı var benüm

bār-ı ġam:
1. **bār-ı ġam:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gam yükü.
3. Geh kemān-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ġam
4. ʿĀşıḳ-ı fersūde-bāzū çekmedüḳ miḥnet mi var

bār-ı ġam çekmek:
1. **bār-ı ġam çekmek:***-mek*
Gazel 462
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzüntü ve sıkıntı çek-.
1. Egerçi ẕevḳdür meyḫānelerde cām-ı Cem çekmek
2. Cemʾe menmūnlukdan sehlterdür bār-ı ġam çekmek

bār-ı ġamın:
1. **bār-ı ġamın:***-ın*
Gazel 706
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gam yükü.
11. Zen-perestān-ı cihān yek-şebe kām almaġ içün
12. Zen-i dünyānuñ alur bār-ı ġamın gerdenine

bār-ı gayret:
1. **bār-ı gayret:**
Kıt'a 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çalışmak, çabalamanın yükü.
15. Vāy eger anlara ḫar didügümi gūş itse
16. Bār-ı gayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāyı

2. **bār-ı ġayret:**
Kıt'a 107
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çalışmak, çabalamanın yükü.
5. Vāy eger anlara ḫar didügi gūş itse
6. Bār-ı ġayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāʾyı

bār-ı gīrān:

1. **bār-ı gīrān:**
Kaside 12
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Ağır yük.
77. Ḫıdmetüñ bār-ı gīrān ʾadd ider olmışken ezel
78. İltifātuñ hevesi māye-i zeyn-i endām

2. **bār-ı girān:**
Kıt'a 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ağır yük.

3. Bu deñlü bār-ı girān olduġı bu memleketün
4. Ḫımār-zāde faḳīrüñ eşekligündendir

bār-ı girān-ı ġam u derdüñ:
1. **bār-ı girān-ı ġam u derdüñ:***-üñ*
Gazel 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Keder ve sıkıntının ağır yükü.
1. Ḳadd-i dil bār-ı girān-ı ġam u derdüñ ḫamıdur
2. Yetiş ey Ḫıżr-ı meded-res kiʿināyet demidür

bār-ı girān-ı jāleden:
1. **bār-ı girān-ı jāleden:***-den*
Gazel 626
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çiğ tanesinin ağır yükü.
3. Ol gülün dil bülbül-i gūyāsıdur kim gösteren
4. Ser-be-ser çīn-i cebīn bār-ı girān-ı jāleden

bār-ı girān-ı minnet çekilmez:
1. **bār-ı girān-ı minnet çekilmez:***-il, -mez*
Gazel 88
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Başkasına minnet etmenin ağır yükü çekilmez.
17. Ẓıll olsa da çekilmez bār-ı girān-ı minnet
18. Seyyāh-ı bī-ʿalāyıḳ pāy-ı çenārı nʾeyler

bār-ı girān-ı minnetin:
1. **bār-ı girān-ı minnetin:***-i, -n*
Gazel 610
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Minnet altına girmenin ağır yükü.
9. Nābiyā ḫoşter gelür bī-berg-i ʿayş olmaḳ baña
10. Rūzgāruñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin

bār-ı girān-ı reşk:
1. **bār-ı girān-ı reşk:**
Gazel 492
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gözyaşının ağır yükü.
11. Gūşe-i ebrūsınun aġyāra imāsın görüp
12. Nābīyā bār-ı girān-ı reşk ile ḫamdur göñül

bār-ı girān-ḳadr-ı emānet:
1. **bār-ı girān-ḳadr-ı emānet:**
Gazel 585
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yükü çok ağır olan emanet (Ahzab Suresinin "göklerin, yerin ve dağların hamlinden çekindiğive insanın yüklendiği" meselesinden bahseden 72. ayetine atfen).
19. İstiḳāmetle o ḳāmetle eyü bulmış hele
20. Ṭoġrısı bār-ı girān-ḳadr-ı emānet ādemin

bār-ı ḥayret:
1. **bār-ı ḥayret:**
Gazel 496
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Şaşkınlığın yükü, ağırlığı.
19. Ḳudsiyānuñ göreli büʾl-beşere secdelerin
20. Bār-ı ḥayret felegüñ ḳāmetini eyledi ḫam

bārī hele:
1. **bārī hele:**
Gazel 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hiç olmazsa.
11. Pejmürdelik oldı olacaḳ cism-i nizāre
12. Bārī hele pejmürde-derūn eyleme yā Rab

2. **bārī hele:**
Gazel 850
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç olmazsa.
29. Gāh olur bārī hele ẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
30. Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi

bār-ı hicr:
1. **bār-ı hicr:**
Gazel 504
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayrılık yükü.
5. Beni ṭutup ṭuran ümmīd-i vaṣldur yoḫsa
6. Bu bār-ı hicr ile ben ḳande key fütāde idüm

bārī ḫudā:
1. **bārī ḫudā:**
Tarih 80
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah (c.c.).
25. Her umūrında muvaffaḳ eyleye Bārī Ḫudā
26. Ola evḳātı ḳarīn-i ẕevḳ u rāḥat rūz u şeb

2. **bārī ḫudā:**
Tarih 86
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah (c.c.).
17. Saʿyini meşkūr idüp bānīsinüñ dāreynde
18. Her ne ise maṭlabı iḥsān ide Bārī Ḫudā

3. **bārī ḫudā:**
Tarih 123
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah (c.c.).
7. Her umūrında muvaffaḳ eyleyüp Bārī Ḫudā
8. İtsüñ ās̱ārı sirāyet nāsa ḥüsn-i sīretüñ

bār-ı ḳaṭār-ı ecdād:
1. **bār-ı ḳaṭār-ı ecdād:**
Kaside 2
Mısra: **248**
Kelime Tipi: -
Ecdad kafilesinin yükü.
247. Büʾl-beşerden saña dek ey güher-i dürc-i vücūd
248. Nūr-ı rūḥānī idi bār-ı ḳaṭār-ı ecdād

bār-ı melāmet:
1. **bār-ı melāmet:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kınanmışlığın yükü ‖ Ayıplanmaya yol açan sevdanın yükü.
1. Ḫam itdi ḳadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet
2. Çün tīr-i hedef tende ʿıyān ḫār-ı melāmet

2. **bār-ı melāmet:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kınanmışlığın yükü ‖ Ayıplanmaya yol açan sevdanın yükü.
9. Āzāde iken serv-ṣıfat dehrde Nābī
10. Ḫam itdi kadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet

bār-ı minnet-i sahbādan:
1. **bār-ı minnet-i sahbādan:***-dan*
Gazel 236
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şarabın minnetinin ağırlığı.
3. Añılsın bāde-i bī-reng ü būy-ı gülşen-i vaḥdet
4. Ki bār-ı minnet-i sahbādan āzād olduġum yirdür

bār-ı nā-dīde-bütān çekmeyicek:
1. **bār-ı nā-dīde-bütān çekmeyicek:***-me, -y, -icek*
Gazel 806
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dilberlerin görülmemiş yükünü çekmek II Dilberlerin çok değerli yükünü çekmek.
9. Olamaz gāh temāşā-yı cemāle nāʾil
10. Bār-ı nā-dīde-bütān çekmeyicek dūş-ı nigeh

bār-ı serv:
1. **bār-ı serv:**
Gazel 658

Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Servi ağacının yükü.
7. Bāġ-ı cihānda olduġı yoķ aña kimse bār
8. Ḥükm-i ķażā-yı ʿadldür olmazsa bār-ı serv

bārī taʿāla:

1. **bārī taʿāla:**
Kaside 17
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan Allah.
47. Diķķat-i ṭabʿ u ṣafā-yı ẕihn ü nūr-ı dānişi
48. Eylemiş aḫlāķınuñ Bārī taʿāla zīveri

bār-ı taḥrīr:

1. **bār-ı taḥrīr:**
Kaside 8
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
(Şiir) Yazma yükü.
21. Hep bilürsüz ki ķad-ı rāstumı ḫāme gibi
22. İtdi engüşt gibi ḫam-zede bār-ı taḥrīr

bār-ı tażarruʿla:

1. **bār-ı tażarruʿla:**-*la*
Gazel 538
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarma yükü.
14. Ķaddümüz bār-ı tażarruʿla dü-tā eyleyelüm
13. Bāb-ı sulṭān-ı serā-perde-i Levlāk'e varup

bār-ı teşvīş itme:

1. **bār-ı teşvīş itme:**-*me*
Gazel 715
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bulandırma yükü yapmak, karıştırıp bulandırmakla sıkıntı vermek.
9. İtme güstāḫ nigahuñ aña bār-ı teşvīş
10. Çeşm-i cānāne ḥaķīķatde terāzū degül a

bārid:

1. **bārid:**
Gazel 817
Mısra: **2**
Soğuk, tatsız, nahoş.
1. (..)
2. Fesāne-gūy zebānuñ kelāmı bārid olur

bārid niyāzlarla:

1. **bārid niyāzlarla:**
Gazel 269
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Soğuk ve yapmacık yalvarma.
7. Bārid niyāzlarla virüp ṭabʿına keder
8. Ķalbin remīde eylemişüz ḫiffet itmişüz

bārīk:

1. **bārīk:**
Gazel 811
Mısra: **1**
Tef sesi.
1. Muḫayyel maʿnī vü bārīk mażmūn ķalb-i rūşende
2. Bürīde naķş-ı gūn-ā-gūn yapışmış cām-ı revzende

bārīk ider:

1. **bārīk ider:**-*er*
Gazel 292
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnceltmek.
9. Ol meyān kim ḥasreti endīşeyi bārīk ider
10. Ḫülyā bezminde bī-minnet der-āġūş itmişüz

bārīk ü naḥīf:

1. **bārīk ü naḥīf:**-*di*
Gazel 380
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nazik ve ince.
5. Eyledi şevķ-i miyān ü beden-i sīmīni
6. Āb-ı fevvāre-ṣıfat eşkümi bārīk ü naḥīf

bārını çekmek:

1. **bārını çekmek:**-*mek*
Gazel 533
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yükünü çekmek, her türlü eziyete katlanmak.
7. Ṭıfl-ı ḫıredün bārını çekmek ne belādur
8. Gāhīce sebū-yı meyi ber-dūş idebilsem

bārişgeh-i saḥāʾib-i raḥmet:

1. **bārişgeh-i saḥāʾib-i raḥmet:**
Gazel 101
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rahmet bulutlarının sağanak sağanak yağdığı bereketli yer.
3. Hᵛāhişgeh-i metālib-i ʿulyā-yı feyżdür
4. Bārişgeh-i saḥāʾib-i raḥmet Medīneʾdür

bār-keşān:

1. **bār-keşānun:**-*un*
Gazel 148
Mısra: **10**
Yük çeken, hamal.
9. İbādetinden ider ehl-i zühd ecr-i recā
10. Ki kārı bār-keşānun kirā bozundısıdur

bār-keş-i ʾālem olduġın:

1. **bār-keş-i ʾālem olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 613
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünyanın yükünü çeken olmak.
1. Ķadd-i sipihrün añlayan añlar ḫam olduġın
2. Bī-çāre çerḫ bār-keş-i ʾālem olduġın

barmaġ:

1. **barmaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 486
Mısra: **15**
Parmak.
15. Dülbend-i ebri barmaġına sarmasın hilāl
16. Mısṭar-keş-i ṣaḥīfe-i ās̱ārumuz degül

bārū:

1. **bārūyuz:**-*y, -uz*
Gazel 301
Mısra: **12**
Sur, hisar.
11. Raḫne ārāyiş-i tāc-ı serümüzdür Nābī
12. Ķulle-i memleket-i ʿaşķda bārūyuz biz

bārū-güşā-yı merḥabā:

1. **bārū-güşā-yı merḥabā:**
Tarih 86
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kalelerin kapılarını açan "merhaba" selam verme sözü.
13. Sāḥası pāyına ehl-i ẕevķüñ eyler rūy-māl
14. ʿĀbide miḥrāb olur bārū-güşā-yı merḥabā

bārumızı çekmededür:

1. **bārumızı çekmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 401
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yük taşımak.
13. O bizüm bārumızı çekmededür yolda nʾola
14. Bār-ı āb u ʿalefin biz daḫı çeksek feresüñ

bārumuzı çeker:

1. **bārumuzı çeker:**-*er*
Gazel 886
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yükümüzü çekmek, yükümüzü yüklenmek, taşımak.
5. Ne deñlü nāziş iderse sezādur eflāke
6. Bisāt-ı ḫāk çeker çün hemīşe bārumuzı

bārumuzı çekmeġe:

1. **bārumuzı çekmeġe:**-*me, -ġe*
Gazel 834
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yükümüzü çekmek, yükümüzü yüklenmek, taşımak.

13. Āsmān başumuza dönmez idi ey Nābī
14. Çekmeğe tāb ü tüvān bulsa eger bārumuzı

bāruñ altında:
1. **bāruñ altında:**
Gazel 734
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yükün altında.
9. Reh-i ġamda taḥammül üştür-i nālāna ḫoşterdür
10. Ceres feryāda imdād eylemekden bāruñ altında

bārut:
1. **bārutuñ:**-*uñ*
Gazel 410
Mısra: **6**
Ateşli silahla bir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, patlayıcı madde.
5. ʿĀşıḳuñ ʿaşḳ ile aḥvālini bilmezsen eger
6. Pīş-i āteşde olan ḥālini gör bārutuñ

2. **bāruta:**-*a*
Gazel 514
Mısra: **5**
Ateşli silahla bir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, patlayıcı madde.
5. Bāruta suziş āhen ile sengden degül
6. İklim-i ġaybdan gelür imdādumuz bizüm

bārūt-ı rū-siyāh:
1. **bārūt-ı rū-siyāh:**
Gazel 846
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kara renkli barut.
1. Bārūt-ı rū-siyāh yaḳup yıḳdı ḫānemi
2. Döndürdi çerḫ ḫāṭıruma āşiyānemi

bārū-yı edeb:
1. **bārū-yı edeb:**
Gazel 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Edep kalesi, burcu.
7. Ḥamle-i tūb-ı taʿarrużdan olur āsūde
8. Her kim olursa penāh-āveri bārū-yı edeb

bārū-yı maġfiret:
1. **bārū-yı maġfiret:**
Gazel 24
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bağışlama kalesi.
13. Nābī taḥaṣṣun eyle ki olmaz halel-pezīr
14. Çirk-ābe-i zünūb ile bārū-yı maġfiret

bārū-yı maʿmūr:
1. **bārū-yı maʿmūr:**
Tarih 19
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Bayındır kale.
25. Ol ḳalʿa-i yek-pārenüñ fetḥini eylerken muhal
26. Hem ḳāfir-i süst-iʿtiḳād ol bārū-yı maʿmūr ile

bārū-yı sedād eylesün:
1. **bārū-yı sedād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Doğruluk kalesi yapmak.
35. Ṣıdḳ ile teveccühleri erbāb-ı ḳulūbuñ
36. Etrāfuna bārū-yı sedād eylesün Allāh

bārū-yı ser:
1. **bārū-yı ser:**
Kaside 16
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Başların sığınağı, kalesi.
173. Āfāḳı itdi varṭa-i āfātdan emīn
174. Bārū-yı ser be-ṭarem-i ḥıfẓ u ḥırāseti

2. **bārū-yı ser:**
Kaside 16
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Başların sığınağı, kalesi.
173. Āfāḳı itdi varṭa-i āfātdan emīn
174. Bārū-yı ser be-ṭarem-i ḥıfẓ u ḥırāseti

bārū-yı taḥammül:
1. **bārū-yı taḥammül:**
Gazel 548
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dayanma, tahammül etme suru, kale duvarı.
9. Çekmez endīşe-i tārāc-ı keder sükkānı
10. Ḳalʿa-i ṣabrda bārū-yı taḥammül var iken

bārū-yı yeʾs u ḥırmān:
1. **bārū-yı yeʾs u ḥırmān:**
Tarih 77
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik ve çaresizlik kalesi.
17. Az ḳalmış idi rāh-ı ḥacca ola keşīde
18. Dīvār-ı nā-ümīdī bārū-yı yeʾs u ḥırmān

bārver:
1. **bārver:**
Kaside 16
Mısra: **233**
Meyveli, meyve yüklü.
233. Dāʾim olup nihāi-i murādātı bārver
234. ʿÖmr-i ʾazīzinüñ ola baḳī ḥalāveti

baş:
1. **başında:**-*ı, -n, -da*
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Baş, kafa II Kader, alınyazısı.
3. Başında āteşi eksük degül olur pā-māl
4. Menāre gibi olan kec-derūn u rāst-nümā

2. **başında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 16
Mısra: **43**
Çaresiz gönül.
43. Gāhī ocaḳ başında gehī bāġzārda
44. Eylerken ehl-i dāniş ü ʿilm ile ṣoḥbeti

3. **başına:**-*ı, -n, -a*
Kıt'a 61
Mısra: **2**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
1. Didiler kel köpegüñ yārānı
2. Başına gördiler urmış ṣayḳal

4. **başındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Gazel 245
Mısra: **8**
Kafa, ser ‖ *Us, dimâğ.*
7. Ḥarf-i ḫaṭṭ u noḳṭa-i ḫālün ḫayālin meşḳ ider
8. Ḫāme-i āvārenüñ başındaki sevdā budur

5. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 246
Mısra: **5**
Kafa.
5. Sünbül ṭakar ferāġat-ı ḫāṭırla başına
6. Limānladuḳça lengerin alup sefīneler

6. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 399
Mısra: **2**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
1. Her bāġ-ı dil-güşāda ki nā-yāb ola ġamuñ
2. Firdevs olursa başına teng olur ādemüñ

7. **başumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 828
Mısra: **3**
Ruh ile beden.
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerḫ-i nigūndan ġayrı

baṣ:
1. **baṣar:**-*ar*
Kaside 2
Mısra: **246**
Örtmek, bürümek, kaplamak.
245. Kim ki rūşenger-i mihrüñle degül ṣāf-derūn
246. Baṣar āyīne-i āsāyişini jeng-i nikād

2. **baṣa:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **225**

Üst üste gelmek, birbirini kovalamak.
225. Biri birin baṣa her dem nüvīd-i fetḥ ü ẓafer
226. Geçe leyāli vü eyyāmı her zamān mesrūr

3. **başup:**-*up*
Gazel 39
Mısra: **4**
Basmak.
3. Baṣṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāy-būs içün
4. Birbirini baṣup gelür ey meh kenāra mevc

4. **baş:**
Gazel 417
Mısra: **4**
Yere basmak.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baṣ pāyuñı rūyına türābuñ

5. **başmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 419
Mısra: **5**
Yere basmak.
5. Baṣmayan ẖᵛāhiş-i maṭlūb-ı ḥaḳīḳī ile pā
6. İdemez vācib olan ḥaḳḳın edā ẖāk-ı rehüñ

6. **başdı:**-*dı*
Gazel 462
Mısra: **9**
Örtmek, bürümek, kaplamak.
9. Zevāl-i ḥüsni hengāmında ẖaṭ baṣdı ruẖ-ı yāri
10. Sahīfe çirknāk olduḳça ʿādetdür raḳam çekmek

7. **başan:**-*an*
Gazel 798
Mısra: **10**
Basmak (mühür basmak bağlamında).
9. Sūk-ı devrānda biz ol deyn temessükleriyüz
10. Hep bizüm ẖātemümüzdür baṣan iḳrārumuza

8. **basıldı:**-*dı*
Gazel 862
Mısra: **9**
Mühür, kaşe, isim gibi ters kalıplı nesnelerle kâğıt üzerine iz çıkartma işlemi.
9. Basıldı maḥżar-ı ẖāk üzre mühr-i seng-i mezār
10. Sipihr-i ser-keşün is̱bāta bī-vefālıġını

baş başa:
1. **baş başa:**
Gazel 207
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Birlikte, beraberce.
11. İki ḥasret biri birine ḳavuşmak gibidür
12. Ne dem olsa el ele baş başa hem-ẖāne kemer

baş defteri:
1. **baş defteri:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Baş Defteri, defter tutan görevlilerin en kıdemlisi, kayıt memuru.
129. Bāḳīʾye de tāliʿ olup yāveri
130. Oldı az eyyāmda baş defteri

baş eġmez idi:
1. **baş eġmez idi:**-*mez , -i, -di*
Gazel 793
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.
7. Mey-keşlere taʿlīm-i edeb olmasa ḳaṣdi
8. Baş eġmez idi bezmde mīnā kimi görse

baş gösterür:
1. **baş gösterür:**-*ür*
Gazel 557
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Belirmek, meydana çıkmak.
3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

baş muḥasebe:
1. **baş muḥasebe:**
Tarih 115
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Baş muhasebe makamı.
7. Baş muḥasebe gibi bir manṣıb iḥsānı ile
8. Ġıbṭagāh-ı ḥırfe-i ems̱āl ü aḳrān eyledi

baş üzre ṭutar:
1. **baş üzre ṭutar:**-*ar*
Kaside 10
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Baş üstünde tutmak" deyiminin karşılığı olarak "birine çok saygı göstermek, aşırı değer vermek".
37. ʿAdūsı şevḳ ile cānlar virür baş üzre ṭutar
38. Ṣalarsa ẖasmına ceng içre tīġ-i ṣāʿiḳa-bār

baṣar idüp:
1. **baṣar idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Görmek.
61. Bende idüp dest-i ḳabūlı baṣar
62. Ḫāmeye itdüm göz ucıyla naẓar

baṣdır:
1. **baṣdırsa:**-*sa*
Gazel 361
Mısra: **5**
Üstünlüğünü göstermek.
5. Baṣdırsa ḳıbāb-ı feleġi gerd-i ẖarābī
6. Pākīze ḳalur dāmen-i maʿmūre-i iẖlāṣ

baṣdur:
1. **baṣdurdı:**-*dı*
Kaside 22
Mısra: **13**
Üstünlüğünü göstermek.
13. Cihānı kevkebe baṣdurdı lālezārı ile
14. Tefāẖur itse sezādur diyār-ı Maġnīsā

2. **baṣdurdı:**-*dı*
Gazel 378
Mısra: **10**
Üstünlüğünü göstermek.
9. Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
10. Cihānı kevkebe baṣdurdı ihtişām-ı dürūġ

3. **baṣdurdı:**-*dı*
Gazel 776
Mısra: **6**
Sevgilinin yolunun tozu.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıḳmış ẖāneden
6. Bülbülüñ feryādını baṣdurdı hū hūlar yine

başı ʿarşa irerse:
1. **başı ʿarşa irerse:**-*er, -se*
Gazel 531
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaraşık olmadığı bir şeyi elde ettiği için çok sevinip böbürlenmek.
9. Başı ʿarşa irerse de felegüñ
10. Āstānını āsmān bilmem

başı feleġe irsün:
1. **başı feleġe irsün:**-*sün*
Gazel 652
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başı göğe ermek, kolay beklenmeyen bir mutluluğa ermek.
5. Başı irsün feleġe saña havādār olanuñ
6. Kelle-i düşmenüñi pāye-i ġalṭān itsün

başı gitdi:
1. **başı gitdi:**-*di*
Tarih 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İdam edilmek, kafası kesilmek.
3. Sāl-i tārīẖini erbāb-ı suẖan
4. Didiler gitdi başı surh-serüñ

baṣıl:
1. **baṣıldı:**
Kaside 7
Mısra: **8**
Bastırılmak, yatıştırılmak.
7. Ġubār-ı tefriḳadan oldı müncelī ʿālem
8. Baṣıldı gerd-i küdūret açıldı çeşme-i hūr

başın taşa ursalar:

1. **başın taşa ursalar:**-*sa, -lar*
Gazel 727
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Lüleye şekil vermek için taşa vurmak II Fırsatı kaçırdığı için çok pişman olmak, çaresiz kalarak kahırlanmak.
5. Ḳomaz dilinde keder taşa ursalar başın
6. Yine muḫālefet itmez necībdür lūle

başına belā olur:
1. **başına belā olur:**-*ur*
Gazel 590
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıkıntı vermek, tedirgin etmek, musallat olmak.
9. Yine o nā-murāduñ olur başına belā
10. Şīrīn-i viṣālüñi Ferhād işitmesün

başına devr iderler:
1. **başına devr iderler:**-*er, -ler*
Kaside 9
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başında dönüp dolaşmak.
93. Serv-i ḫoş-sāye-i bustān-ı mekārimdür kim
94. Devr iderler başına ḳumri gibi şems ü ḳamer

başına döndi:
1. **başına döndi:**-*di*
Tarih 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Etrafında dolaşmak II yalvarmak, yakarmak.
7. Başına döndi sipihr-i bī-ḳarār
8. Ḫāk-i pāyına yüzin sürdi zemīn

başına geydügi:
1. **başına geydügi:**-*düg, -i*
Gazel 419
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Başına takmak.
11. Çār-mīḫ ile mücāzātı degül cāy-ı ʿaceb
12. Bārgāhuñ başına geydügi zerrīn külehüñ

başına giymiş:
1. **başına giymiş:**-*miş*
Tarih 30
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Başına geçirmek, kafasına takmak.
29. Baḥr u berrüñ gūyiyā ṣāḥib-ḳırānıdur bu ḳaṣr
30. Başına tesḫīr içün āfāḳı giymiş miġferi

başına sarındı:
1. **başına sarındı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Başına sarmak; tülbent gibi eşyaları başa örtmek, sarınmak.
13. Giyindi tāze nihālān libās-ı ʾīdāne
14. Ṣarındı başına her ġonce āteşīn destār

başına takdı:
1. **başına takdı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Başına takmak, sarığının kenarına iliştirmek.
5. Kimisi didi bir gül-i terdür
6. Başına takdı ṭārem-i vālā

başına türāb ṣavurdı:
1. **başına türāb ṣavurdı:**-*dı*
Tarih 144
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Deyim**
Matem içinde olmak.
41. Ol ḳadar bād-ı bürūdetle ʿadū-yı ḫāksār
42. Ḥufre-i ʿacze düşüp başına ṣavurdı türāb

başına üşdi:
1. **başına üşdi:**-*di*
Gazel 867
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Başına üşüşmek.
7. Ruḫ ü pāyına ṭabanceyle tereng urmakdan
8. Şiʿrüñ üşdi başına dāʾirenüñ şūr ü şeri

başında ateş yanar:
1. **başında ateş yanar:**-*ar*
Gazel 423
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş tarafında yanması (Mum, kandil, şamdan vs) II Hasta, çok ateşli bir durumda olmak.
7. Ümmīd-i maḳdemünle senüñ ey çerāġ-ı ḥüsn
8. Āteş yanar başında gice şemʿdānlaruñ

başında āteş-i sūzān:
1. **başında āteş-i sūzān:**
Gazel 727
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başa ateş/hasır yakmak, durumundan şikayet etmek, yakınmak.
19. Başında āteş-i sūzān duhānı çerḫe revān
20. Yine şikāyete gelmez edībdür lūle

bāṣır:
1. **bāṣıra:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **101**
Görme duyusu II Göz.
101. Lāyıḳ mıdur bu sāmiʿa bu bāṣıra faḳīr
102. Maḥrūmī-i ġıdā ile çekmek eẕiyyeti

bāṣire-i intiẓāra:
1. **bāṣire-i intiẓāra:**-*a*
Gazel 453
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bekleyen göz, bekleyiş gözü.
7. Ey kārbān-ı ʿaşḳ yetiş gerd-i rāhuñı
8. Mānend-i sürme bāṣire-i intiẓāra çek

bāsıṭ:
1. **bāsıṭ:**
Kaside 1
Mısra: **40**
Genişleten, açan, kolaylaştıran ve çok veren Allâh.
39. Zihī Ḳābıż ki ʿālem ḳabża-i ḥükminde mużṭardur
40. Zihī Bāsıṭ ki çekmiş kāʿināta sufre-i naʿmā

başḳa:
1. **başḳa:**
Tarih 16
Mısra: **51**
Bilinenden ayrı, farklı, değişik.
51. Senüñ gibi vezīre mālik olmaḳ başḳa devletdür
52. Ḫudā itdi ḫidīve kendü luṭfından seni iʿṭā

2. **başḳa:**
Tarih 19
Mısra: **15**
Bilinenden ayrı, farklı, değişik.
15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳʾdan ʿināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

3. **başḳa:**
Tarih 36
Mısra: **37**
Başka, diğer.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ʿilletde kibār-ı ḥükemā

4. **başḳa:**
Tarih 128
Mısra: **6**
Bilinenden ayrı, farklı, değişik.
6. Başḳa sevdāya düşüp itmiş idi istīlā
5. Zabıt-ı Mosḳov olan kāfir-i bī-dīn ü ʾanūd

5. **başḳa:**
Gazel 491
Mısra: **9**
Başka, diğer.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

6. **başḳa:**
Gazel 492
Mısra: **10**
Başka, diğer.
9. Zīver-i kālā-yı ʿayş ü naḳş-i tamġā-yı kesād
10. Resm ü āyīni diger-gūn başḳa ʿālemdür göñül

7. **başḳa:**
Gazel 663
Mısra: **6**
Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.
5. Tāzeler bilmez anuñ ḳadrini pīrān añlar
6. Başḳa bir keyf virür neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh

8. **başḳadur:***-dur*
Gazel 724
Mısra: **3**
Başka, farklı.
3. Her zamān ü her mekānuñ başḳadur ḫāṣiyyeti
4. ʿUḳde-i ḫāṭır açılmaz varmayınca gülşene

başḳa bir ẕevḳ virür:
1. **başḳa bir ẕevḳ virür:***-ür*
Gazel 445
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayrıca bir zevk vermek, mutluluk vermek.
7. Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
8. Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

başla:
1. **başla:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **65**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
65. Başla naʿt-ı Ḥabīb-i Yezdānʾa
66. Ẕevḳ-i vaṣfiyle rūḥ vir cāna

2. **başla:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **137**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
137. Başla ey ḫāme zīb-i ʿünvāna
138. Midḥat-ı pādişāh-ı devrāna

3. **başladum:***-du, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **321**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
321. Başladum çün nesīm-ī faṣl-ı bahār
322. İtmeġe sersemāne geşt ü güẕār

4. **başladı:***-dı*
Kaside 9
Mısra: **125**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
125. ʿArż-ı mihr eylemeġe başladı devrān ammā
126. Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

5. **başla:**
Kaside 9
Mısra: **149**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

6. **başladılar:***-dı, -lar*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **28**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
27. Gördiler āmāde bisāṭ-ı ṭarab
28. Başladılar ʿişrete her rūz u şeb

7. **başladı:***-dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **76**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
75. Sīne-i dervīşe virüp mey ḫurūş
76. Başladı olmaġa kerāmet-fürūş

8. **başla:**
Kaside 14
Mısra: **127**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
127. Duā-yı devletine başla Nābīyā çüñ kim
128. Raḳamda menḳabetiñ ḥaṣre yoḳdur istiʿdād

9. **başla:**
Kaside 16
Mısra: **225**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
225. Nābī duʿāya başla ki bulmak muḥāldür
226. Emvāc-ı baḥr-i medḥ ü s̱enā ḥadd u ġāyeti

10. **başladı:***-dı*
Tarih 36
Mısra: **5**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
5. Cereyān eylemeġe başladı seylāb-ı murād
6. ʿAlemüñ mezraʿa-i ḫᵛāhişin itdi iḥyā

11. **başlasa:***-sa*
Gazel 94
Mısra: **5**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
5. Kār-ı şikāra başlasa ol çeşm-i şīr-mest
6. Diller mis̱āl-i dīde-i nahcīr teng olur

12. **başladı:***-dı*
Gazel 136
Mısra: **7**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

13. **başlar:***-r*
Gazel 574
Mısra: **10**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.
9. Nābī sipeh-i ʿaşḳ idicek ġāret-i ʿuşşāḳ
10. Bīçārelerün başlar en evvel ḫıredinden

baṣra vü baġdād:
1. **baṣra vü baġdād:**
Kaside 14
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Basra ve Bağdat şehirleri.
85. Düşince sāye-i rāyāt-ı ʿizz ü iḳbāli
86. Niẓām buldı ḳudūmiyle Baṣra vü Baġdād

basṭ eyledük:
1. **basṭ eyledük:***-dü, -k*
Gazel 670
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yaymak, kaplamak, açmak, sermek.
15. Basṭ eyledük maḳāl-i mübāhātı Nābiyā
16. ʿArż-ı sipāhdur ṣuver-i sīmyā ile

basṭ eylemezse:
1. **basṭ eylemezse:***-mez, -se*
Kaside 1
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **-**
Yaymak, kaplamak, açmak, sermek.
147. Eger ḫāk-ı siyeh basṭ eylemezse hᵛān-ı iḥsānı
148. Olur kār-ı şikem-ḫᵛārān-ı ʿālem āh u vā-veylā

basṭ ide:
1. **basṭ ide:***-e*
Kaside 7
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Yaymak, kaplamak, açmak, sermek.
65. Meġer zamānı irişmiş ki neyyir-i aʿẓam
66. Çıḳup serīr-i sipihr üzre dehre basṭ ide nūr

basṭ idüp:
1. **basṭ idüp:***-üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **521**
Kelime Tipi: **-**
Yaymak, kaplamak, açmak, sermek.
521. Basṭ idüp bir nice şikeste kelām
522. Eyledüm ḥāl-i zārumı iʿlām

2. **basṭ idüp:***-üp*
Tarih 121
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yaymak, kaplamak, açmak, sermek.
13. Mānend-i Hümā sāye-i iḳbālin idüp basṭ
14. Girmiş ḳanadı altına erbāb-ı saʿādet

basṭ itmededür:

1. **basṭ itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaymak, kaplamak, açmak, sermek.
1. Dāmānını basṭ itmededür ḫırmen-i raḥmet
2. Döndükçe ser-i ʿāleme pervīzen-i raḥmet

basṭ itmeden:
1. **basṭ itmeden:**-*meden*
Kaside 20
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Anlatmak.
19. Temhīd olunmadan ġarazum bu muḳaddemāt
20. Basṭ itmeden murād bu şirīn ḥikāyeti

basṭ-ı āsār itmede:
1. **basṭ-ı ās̱ār itmede:**-*me, -de*
Gazel 180
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Eserlerini yaymak, sermek yada ortaya koymak.
13. Basṭ-ı ās̱ār itmede muḥtācdur ḫāke felek
14. Nābīyā her ʿizzetün āmīzişi ẕılletledür

basṭ-ı būriyā:
1. **basṭ-ı būriyā:**
Gazel 739
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Serili hasır.
3. Ḳomaz mihmān kār-ı dīgere imkān-ı güncāyiş
4. İdelden secde basṭ-ı būriyā ḳaṣr-ı cebīnümde

basṭ-ı cenāḥ itmiş:
1. **basṭ-ı cenāḥ itmiş:**-*miş*
Kaside 2
Mısra: **285**
Kelime Tipi: -
Her tarafı kaplamak.
285. Sāyebān-ı keremün basṭ-ı cenāḥ itmiş iken
286. İtmem ümmīd ki açuḳda ḳalam rūz-ı meʿād

basṭ-ı kālīçe-i maḳāl eyler:
1. **basṭ-ı kālīçe-i maḳāl eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Söz seccadesini sermek.
9. Bu siyāḳ üzre keşf-i ḥāl eyler
10. Basṭ-ı kālīçe-i maḳāl eyler

basṭ-ı licām itmiş idi:
1. **basṭ-ı licām itmiş idi:**-*miş , -i, -di*
Kaside 13
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Gemi azıya almak, at, gemi azıları arasına alıp etkisiz bırakarak süvarisinin yönetiminden çıkmak ve alabildiğine koşmak.
85. Ṭayy-ı meydān-ı ümīd itmeġe az ḳalmış idi
86. Tevsen-i yeʾs o ḳadar itmiş idi basṭ-ı licām

basṭ-ı mācerā-yı niyāz:
1. **basṭ-ı mācerā-yı niyāz:**
Gazel 326
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yakarış serüvenini yayma.
7. Ne hāl iderse ider basṭ-ı mācerā-yı niyāz
8. Ḥarīṣ-i ʿarż-ı maḥabbet ṣadad nedür bilmez

basṭ-ı muḳaddemāt-ı suʾāle:
1. **basṭ-ı muḳaddemāt-ı suʾāle:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ön araştırmayı genişletme.
7. Basṭ-ı muḳaddemāt-ı suʾāle idüp şürūʿ
8. ʿArż itdi ḫayr-ḫᵛāhlıḳ üzre ṣadāḳati

basṭ-ı niʿam-ı nūr idicek:
1. **basṭ-ı niʿam-ı nūr idicek:**-*icek, -, -, -*
Gazel 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nur nimetini etrafa saçmak.
7. Çoḳ müflis olur rīze-ḫor-ı leẕẕet-i Mūsā
8. Basṭ-ı niʿam-ı nūr idicek Ṭūr-ı ʿināyet

basṭ-ı ṣafīr eyler imiş:
1. **basṭ-ı ṣafīr eyler imiş:**-*r , -i, -miş*
Kaside 8
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Çığlığını her tarafa duyurmak.
29. Gelsün ol pādişehüñ ʿaṣr-ı şerīfi de görüñ
30. Bülbül-i köhne nice eyler imiş basṭ-ı ṣafīr

basṭ-ı şikāyet ider:
1. **basṭ-ı şikāyet ider:**-*er*
Kaside 1
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
Şikayetini, memnuniyetsizliğini yaymak.
159. Bu deñlü niʿmet-i maʿlūme vü mechūleden ṣoñra
160. İder taḳdīrden basṭ-ı şikāyet itmez istiḥyā

basṭ-ı şuʿāʿ eylese:
1. **basṭ-ı şuʿāʿ eylese:**-*se*
Gazel 370
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Işığını yaymak.
5. Kāse-i deryūze şeklin gösterür mihr-i münīr
6. Āftāb-ı ʿizz ü ṣānuñ eylese basṭ-ı şuʿāʿ

basṭ-ı żiyā itdi:
1. **basṭ-ı żiyā itdi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Işığı yaymak.
35. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-i feyż-i ezelī
36. İtdi ḫurşīd-i ʿināyāt-ı ezel basṭ-ı żiyā

başum aġrımaz:
1. **başum aġrımaz:**-*maz*
Matla 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başı ağrımak II Olumsuz bir işten dolayı sorumlu duruma düşmek.
1. Cām-ı lebünde bāde gibi yoḳ diyü ḫumār
2. And içsem aġrımaz başum ey şūḫ-ı şivekār

başumuz alabilsek:
1. **başumuz alabilsek:**-*abil, -se, -k*
Gazel 578
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kurtulmak, yakasını kurtarmak.
5. Südde-i meykededen ġayriye vażʿ itmez idük
6. Alabilsek başumuz ġāʾile-i sevdādan

başumuza:
1. **başumuza:**
Gazel 834
Mısra: **13**
Meclisin süsü yapmak II Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği meclisin süsü yapmak.
13. Āsmān başumuza dönmez idi ey Nābī
14. Çekmeġe tāb ü tüvān bulsa eger bārumuzı

başuna ṭokunmasun:
1. **başuna ṭokunmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 836
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapılan kötü iş gün gelir sahibini de zor duruma sokar(sahibini bulur). Yapılan kötülüğün cezasız kalmayacağını anlatan bir kalıp ifadedir.
15. El-ḥazer zühhād-ı nā-bīnānuñ olma peyrevi
16. Başuna ṭokunmasun zaḫm-ı ʿaṣālardan biri

bat:
1. **batmasalar:**-*ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **2**
Gömülmek, içe doğru gömülmek II Yok olmak.
1. Ḫum-ı şarābı ne var ʿaṣrdan ḳapatmasalar
2. Ḫumāriyān ḫum-ı meyveş şarāba batmasalar

baṭaḳ:

1. **baṭaḳlar:**-*lar*
Gazel 193
Mısra: **10**
Üzerine basıldığında çöken çamurlaşmış toprak II Kötü durum, içinden çıkılmaz iş.
9. Nābī ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil
10. Her ẖaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar

bāṭın:
1. **bāṭından:**-*dan*
Gazel 47
Mısra: **11**
İç yüz, dâhil, derûn.
11. Zaẖm-ı bātın yine bāṭından olur vāye-pezīr
12. Giremez ẖāne-i zaẖm-ı dile merhem küstāẖ

2. **bāṭınuñ:**-*uñ*
Kıt'a 109
Mısra: **1**
İç yüz, dâhil, derûn.
1. Bāṭınuñ zāhirīdür tā ezelī ʿünvānı
2. İtmez inkār bu maʿnāyı olan ʿirfānı

3. **bāṭın:**
Tarih 118
Mısra: **5**
İç yüz, dâhil, derûn.
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīẖ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

4. **bāṭınına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 121
Mısra: **24**
İç yüz, dâhil, derûn.
23. Pirāmenini dūr idemez leşker-i endūh
24. Reh-yāb olamaz bāṭınına gerd-i ḳasāvet

5. **bātındaki:**-*da, -ki*
Gazel 122
Mısra: **5**
İç yüz, dâhil, derûn.
5. Bātındaki mihr itmededür pertevin iẓhār
6. Pīrānda nümāyān es̱er-i şeyb degüldür

6. **bāṭını:**-*ı*
Tarih 124
Mısra: **5**
İç yüz, dâhil, derûn.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti

7. **bāṭınından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 144
Mısra: **30**
İç yüz, dâhil, derûn.
29. Ol pelīd-i bed-rege bildürmek içün ḥaddini
30. Tīġ-i ġayret bāṭınından eyledi terk-i ḳırāb

8. **bāṭını:**-*ı*
Gazel 368
Mısra: **8**
İç yüz, dâhil, derûn.
7. Beytden maḳṣūd halvet-hāne-i maʿnā iken
8. Bāṭını inkārla ṣūret-perest olmaḳ ġalaṭ

9. **bātına:**-*a*
Gazel 850
Mısra: **19**
İç yüz, dâhil, derûn.
19. Görmedi ẓāhirde rāḥat bātına itdi ʿubūr
20. ʿĀrif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā gibi

10. **bāṭınuñ:** -*uñ*
Tarih 118
Mısra: **6**
İç yüz, dâhil, derûn.
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīẖ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

11. **bāṭınuñ:**-*uñ*
Gazel 861
Mısra: **15**
İç yüz, dâhil, derûn, zamir.
15. Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
16. Lafẓ maḥsūsdur ammā ki muẖayyel maʿnā

bāṭın-ı aḥvāline:
1. **bāṭın-ı aḥvāline:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
Hallerin, tavırların iç yüzü.
195. İtme naẓar ẓāhir-i efʿāline
196. Eyle nigeh bāṭın-ı aḥvāline

bāṭın-ı āyāt-ı ḳurʾāndur:
1. **bāṭın-ı āyāt-ı ḳurʾāndur:**-*dur*
Gazel 360
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kur'an-ı Kerim ayetlerinin batıni, gizli manaları.
1. Bāṭın-ı āyāt-ı Ḳurʾāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ
2. Gevher-i deryā-yı ʿirfāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

bāṭın-ı ṭabʿında:
1. **bāṭın-ı ṭabʿında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 743
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doğasının derinliği, tabiatının iç alemi.
1. Ḫāme yazmaz ḥarf ehl-i ḥarfe hem-ḥāl olmasa
2. Bāṭın-ı ṭabʿında hem-şekl-i elif nāl olmasa

bā-ümīd:

1. **bā-ümīd:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **339**
Umutlu, umutla.
339. Eyledüm bā-ümīd ʿavn-ı İlāh
340. Ḫāk-ı dergāh-ı kibriyāyı penāh

bāver olınmaz:
1. **bāver olınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 721
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnanmak, itimad etmek.
1. Niʿmet de virse bāver olınmaz beḳāsına
2. Olma firīb-ẖorde sipihrüñ ʿaṭāsına

bā-vücūd:
1. **bā-vücūd:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **337**
Elbette, hakikaten.
337. Eyledüm bā-vücūd şerm ü ḥicāb
338. Ḫāk-ı dergâha ʿarż-ı ḥāle şitāb

baʿż:
1. **baʿża:**-*a*
Gazel 357
Mısra: **4**
Bazısı.
3. Ḥarf ḥarf-i kāʾināta itmiş ibdā-ı ṣuver
4. Baʿża virmiş istiḳāmet baʿżı taḥrīf eylemiş

bāz:
1. **bāz:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **24**
"Doğan" denilen yırtıcı kuş.
23. Devresinde o münḳḳaş pervāz
24. Şevḳden uçmaġa itmiş peri bāz

2. **bāz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **468**
Açık.
467. Dergehi mültecā-yı ehl-i niyāz
468. Revzeni mihr gibi dāʾim bāz

3. **bāzuñ:**-*uñ*
Gazel 163
Mısra: **8**
Doğan denilen yırtıcı kuş.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

4. **bāz:**
Gazel 289
Mısra: **4**
Doğan denilen yırtıcı kuş.
3. Çengelistān-ı ḳuyūdı nice tercīḥ idelüm
4. Bāz iken ʿālem-i ıṭlāḳa bizüm revzenümüz

5. **bāze:**-*e*
Gazel 755
Mısra: **8**
Doğan denilen yırtıcı kuş.
7. Ġubār-ı vahşet olmaz dāmen-i ṣahrā-yı vaḥdetde
8. Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

bāz eyleme:

1. **bāz eyleme:**-*me*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **510**
Kelime Tipi: -
Açmak.
509. Dāmenün tutdum ey şikeste-nevāz
510. Eyleme çihre-i niyāzumı bāz

bāz eylemese:
1. **bāz eylemese:**-*me, -se*
Gazel 685
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Açmak.
5. Bāz eylemese şevḳ-i küleh-gūşe-i ḫūbān
6. Olmazdı güşāyiş naẓar-ı nergisümüzde

bāz iderse:
1. **bāz iderse:**-*er, -se*
Gazel 809
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Açmak.
1. Aldanma bāb-ı mihri felek bāz iderse de
2. Nā-rāstdur nevāzişe āğāz iderse de

bāz idüp:
1. **bāz idüp:**-*üp*
Gazel 882
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Açmak.
5. Dehān-ı yāre güş itdüm dehānın eylemiş teşbih
6. Ṣorunca ġonce aġzın bāz idüp inkārdan geldi

bāz ile şāhīn:
1. **bāz ile şāhīn:**
Kaside 12
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Doğan ve şahin.
161. Ṣaḥn-ı dehre ḳonalı ḳāfile-i inṣāfı
162. Birbirine uçurur bāz ile şāhīn ḥamām

bāz itme:
1. **bāz itme:**-*me*
Gazel 87
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Esas almak.
5. Bir āferīdeden itme leb-i şikāyeti bāz
6. Ki naḳşdan gile naḳḳāşdan şikāyetdür

bāz itmedükçe:
1. **bāz itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 665
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Esas almak.
5. Ḥırs u ḳanāʿat olmadılar yek-dīgerle ṣulḥ
6. Bāz itmedükçe bāb-ı rıżā bīş ile keme

bāz itmenüñ:
1. **bāz itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 480
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Açmak.
7. Ḫaṭ-ı siyāh şebāngāh-ı şehr-i ḥüsnüñdür
8. Dükān-ı fitneyi bāz itmenüñ zamānı degül

bāz itse:
1. **bāz itse:**-*se*
Gazel 573
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Açmak.
5. Gūş-māle olur elbette münebbih şāyān
6. Gelmeden sāʿati bāz itse leb-i ḫāmuşın

bāz oldı:
1. **bāz oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Açılmak.
141. Oldı ḥak-i ḳadem-i sürme-siriştinden bāz
142. Perde-i çeşm-i remed-dīde-i baḫt-ı İslām

bāzār:
1. **bāzārı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **437**
Pazar, alışveriş, pazarlık.
437. Germdür maʿrifetle bāzārı
438. Bu metāʿun odur harīdārı

2. **bāzār:**
Matla 18
Mısra: **1**
Çarşı, pazar.
1. ʿĪd-i ters-āyı ʿarūsīde çıkarmış bāzār
2. Nʾola surḫ boyasa beyżayi gebr-i mürdār

3. **bāzāra:**-*a*
Gazel 283
Mısra: **12**
Pazar, alışveriş, pazarlık.
11. Miyāncī-i maḥabbet Nābiyā olsa revāc-engīz
12. Çıḳar iḥsāna kālā-yı kerem bāzāra yer ḳalmaz

4. **bāzāra:**-*a*
Gazel 342
Mısra: **6**
Çarşı, pazar.
5. Setīr eyle ʿizārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

5. **bāzāre:**-*e*
Gazel 366
Mısra: **8**
Çarşı, pazar.
7. Virmedin naḳd-i dili girmez ele kālā-yı vaṣl
8. Çünki teslīm-i mebīʿ itmekledür bāzāre şarṭ

6. **bāzārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 477
Mısra: **16**
Çarşı, pazar.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūḫ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ḫarīdār ol dükānın bul

bāzār-ı ārzūda:
1. **bāzār-ı ārzūda:**-*da*
Gazel 617
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu çarşısı.
15. Şehr-i bedende ṣıyt u ṣada ḳalmadı henüz
16. Bāzār-ı ārzūda geçilmez ziḥāmdan

bāzār-ı ʿaşḳ-ı yārda:
1. **bāzār-ı ʿaşḳ-ı yārda:**-*da*
Gazel 486
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin aşk pazarı.
3. Mestānemüz mücādeleyi itmez irtikāb
4. Bāzār-ı ʿaşḳ-ı yārda huşyārumuz degül

bāzār-ı cihāna:
1. **bāzār-ı cihāna:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Dünya pazarı.
23. Eyle bāzār-ı cihāna bir alur gözle naẓar
24. Kimi hem-dest-i revāc ü kimi hem-gird-i kesād

bāzār-ı cihānuñ:
1. **bāzār-ı cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 387
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya pazarı.
1. Bilmem ki bu bāzār-ı cihānuñ nesin alduḳ
2. Hep bundadur esbāb-ı fenānuñ nesin alduḳ

2. **bāzār-ı cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 634
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dünya pazarı.
11. Cevherüñ āyine-i ḥüsnidür inkār itme
12. Kendü tavrında bu bāzār-ı cihānuñ ḥazefin

bāzār-ı cünūn:
1. **bāzār-ı cünūn:**
Gazel 258
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mecnun pazarı.

5. Gelür bir dem teninde dāġ-ı şerḥa gösterür ʿāşıḳ
6. Bu bāzār-ı cünūn peymānesiz endāzesüz ḳalmaz

bāzār-ı emel:
1. **bāzār-ı emel:**
Gazel 34
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Emel, istek pazarı.
19. Bāzār-ı emel nā-sere sermāyesi nā-yāb
20. İtsek ne ʿaceb dāmen-i ḥırmāna teşebbüs̲

bāzārı germ oldugın:
1. **bāzārı germ oldugın:***-du, -gı, -n*
Gazel 803
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
(İki kişi veya şey arasında) Sıcak bir alıverişin olması.
5. Cürʾet gelür tabīʿate gördükçe oldugın
6. Bāzārı germ maġfiretün seyyiʾāt ile

bāzār-ı harīdār-ı ʿināyet:
1. **bāzār-ı harīdār-ı ʿināyet:**
Gazel 266
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnayet satıcısının pazarı.
7. Bāzār-ı harīdār-ı ʿināyet götüridür
8. Hiç beyʿ ü şirā anda terāzū ile olmaz

bāzār-ı imkāna:
1. **bāzār-ı imkāna:***-a*
Kaside 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Olabilirlik, var olabilirlik pazarı.
59. Terāzū-yı teḳabül vażʿ idüp bāzār-ı imkāna
60. Naḳīżeyne tevāfuḳla teḫālüf eylemiş ilḳā

bāzār-ı kāʾinātda:
1. **bāzār-ı kāʾinātda:***-da*
Gazel 382
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kainat pazarı, dünya çarşısı.
3. Bī-māye müşteriyüz o kālā-yı kāma kim
4. Bāzār-ı kāʾinātda aṣlā behāsı yoḳ

bāzār-ı revāc:
1. **bāzār-ı revāc:**
Gazel 352
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İtibar, kıymet pazarı.
7. Dil ararken gevher-i enfāsa bāzār-ı revāc
8. Ġavṭa-i efkār ile buldum ʿaceb ʿummān imiş

bāzār-ı rüsteḫīzde:
1. **bāzār-ı rüsteḫīzde:***-de*
Gazel 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mahşer pazarı.
15. İtmez ḳabūl seddine dād u siteddedür
16. Bāzār-ı rüsteḫīzde dükkān-ı enbiyā

2. **bāzār-ı rüsteḫīzde:***-de*
Gazel 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mahşer pazarı.
15. İtmez ḳabūl seddine dād u siteddedür
16. Bāzār-ı rüsteḫīzde dükkān-ı enbiyā

bāzār-ı suḫan:
1. **bāzār-ı suḫan:**
Kaside 9
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Söz/şiir pazarı.
147. Var mı ey kāmil-i devrān sözümüñ noḳṣanı
148. İşte bāzār-ı suḫan işte terāzū-yı naẓar

bāz-be:
1. **bāz-bestedür:***-dür*
Gazel 812
Mısra: **9**
Geri bağlı.
9. Arż ü semā ki yek-dīgere bāz-bestedür
10. Mevḳūfdur es̲īrde eʿālī esāfile

bāz-geşte:
1. **bāz-geşte:**
Gazel 555
Mısra: **5**
Dönmüş, pişman olmuş.
5. Açarsa döndürür ol bāz-geşte müjgânlar
6. Nigāh-ı ʿāşıḳ-ı miskīni nīm-rāhından

bāz-gūne:
1. **bāz-gūne:**
Kaside 7
Mısra: **146**
Ters, baş aşağı.
145. Semūm-ı ṣāʿiḳa-i ḍarbına düçār olanuñ
146. Olur siper seri üstinde bāz-gūne tenūr

baʿżı:
1. **baʿżı:**
Gazel 44
Mısra: **4**
Kimi, bir kısım.
3. Yoḳ vücūdı araṣañ meclis-i devrānda meġer
4. Ḳonula baʿżı perestārlara nām-ı feraḥ

2. **baʿżı:**
Kıt'a 62
Mısra: **2**
Kimi, bir kısım.
1. Lafẓ-ı ḳaṣd u ġarazuñ añlamayan maʿnāsın
2. Baʿżı maʿnālarına eks̲er ider istiʿmāl

3. **baʿżı:**
Gazel 249
Mısra: **11**
Kimi, bir kısım.
11. Baʿżı bī-hūşān ....
12. Açsa da bāb-ı ümīdi .... hem-dūş açar

4. **baʿżı:**
Gazel 357
Mısra: **4**
Kimi, bir kısım.
3. Ḥarf ḥarf-i kāʾināta itmiş ibdā-ı ṣuver
4. Baʿża virmiş istiḳāmet baʿżı taḥrīf eylemiş

5. **baʿżılaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 642
Mısra: **3**
Kimi, bir kısım.
3. Miḥnet-i saʿy daḫı baʿżılaruñ ḳısmetidür
4. Yoḫsa saʿy itmese de vāsıl olur ḥāṣıl olan

bāzī:
1. **bāzīye:***-ye*
Gazel 152
Mısra: **8**
Oyun, oyuncak.
7. Yazuḳdur eyleme teşbīhi ālet-i efkār
8. Elünde bāzīye ser-rişte-i emel yetişür

2. **bāzīdeki:***-de, -ki*
Gazel 810
Mısra: **8**
Oyun, satranç oyunu.
7. Olmaz piyādeye şeref ü şāha naḳş-ı cāh
8. Bāzīdeki piyāde şehi māt iderse de

bāz-ı iḳbāli:
1. **bāz-ı iḳbāli:***-i*
Tarih 51
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Talih kuşu.
7. İtdi Çaḳırcıbaşılıġla çerāġ
8. Bāz-ı iḳbāli oldı evc-i güzīn

bāz-ı nefs-i habīs:
1. **bāz-ı nefs-i habīs̲:**
Gazel 406
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kötü nefsin doğan kuşu.
19. Gürisne kalmaġa muḥtāc bāz-ı nefs-i habīs̲
20. Şikār-ı ʿālem-i ḳudse yarandıncaya dek

bāz-ı şikār-gīr-i çerāgāh-ı himmetüm:
1. **bāz-ı şikār-gīr-i çerāgāh-ı himmetüm:***-üm*

Gazel 58
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Emeğimin merasının avcı doğanı.
3. Bāz-ı şikār-gīr-i çerāgāh-ı himmetüm
4. Kām-ı dü-kevn cünbiş-i bāl ü perümdedür

bāzīçe:

1. **bāzīçeye:**-*ye*
Gazel 69
Mısra: **24**
Oyun, oyuncak.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uṣanur

2. **bāzīçesidür:**-*si, -dür*
Gazel 758
Mısra: **5**
Oyun, oyuncak.
5. Būse bāzīçesidür lebleri mehrūyānuñ
6. Devr ider tāze suḫen gibi dehenden dehene

bāzīçe idersün:

1. **bāzīçe idersün:**-*er, -sün*
Gazel 103
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Oyun oynamak.
9. Kimi görsen bile bāzīçe idersün ey çerḫ
10. Bu mecālisde ne hem-sinn ü ne hem-salüñ var

bāziçegāh-ı ʿarṣa-i nā-üstüvārda:

1. **bāziçegāh-ı ʿarṣa-i nā-üstüvārda:**-*da*
Gazel 415
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dayanıksız zemindeki satranç tahtası.
5. Bāziçegāh-ı ʿarṣa-i nā-üstüvārda
6. Muḥtāc olur himāyesine şeh piyādenüñ

bāziçegāh-ı ārzū idersin:

1. **bāziçegāh-ı ārzū idersin:**-*er, -sin*
Gazel 556
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül isteğinin oyun yeri yapmak.
5. İdersin kākülin bāziçegāh-ı ārzū ammā
6. Ṣabāyı ḳande ḳorsun ḫāṭır-ı aḥbābın neylersin

bāzīçegeh-i ʿālemde:

1. **bāzīçegeh-i ʿālemde:**-*de*
Kıt'a 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Oyun yeri olan dünya.
1. Ey besā kes ki bu bāzīçegeh-i ʿālemde
2. Cid ṣanur şīve-i luʿbetkede-i eyyāmı

bāzīçegeh-i best ü güşād:

1. **bāzīçegeh-i best ü güşād:**
Kaside 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kapatma ve açma oyun yeri.
5. Zārdur ḳabż ile basṭuñ dü ser-engüştinde
6. Vażʿ-ı ḥikmetle bu bāzīçegeh-i best ü güşād

bāzīçe-i ʿaşḳımda:

1. **bāzīçe-i ʿaşḳımda:**-*ım, -da*
Gazel 213
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk oyunu (Beyit, saklanan yüzüğün aranıp bulunması şeklinde oynanan yüzük oyununa dikkat çekmektedir).
5. Oldı bāzīçe-i ʿaşḳımda nihān ḫātem-i dil
6. Çīn-i zülfünde midür sende midür bende midür

bāziçe-i çerḫi:

1. **bāziçe-i çerḫi:**-*i*
Gazel 772
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feleğin oyunu.
5. Saña bāziçe-i çerḫi nice tefhīm ideyüm
6. Rüzgār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

bāzīçe-i dest-i teḳābüldür:

1. **bāzīçe-i dest-i teḳābüldür:**-*dür*
Gazel 755
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Elleri arasında oyuncak.
3. Ser-ā-pāy-ı cihān bāzīçe-i dest-i teḳābüldür
4. Ḳarār itmek ne mümkin ḥāl-i ʾālem bir siyāḳ üzre

bāzīçe-i emvāc-ı ġam oldı:

1. **bāzīçe-i emvāc-ı ġam oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Keder dalgalarının oyuncağı olmak.
31. Oldı gönlüm Nābiyā bāzīçe-i emvāc-ı ġam
32. Çalkanur geh yeʾs ü geh ümmīd ile deryā gibi

bāzīçe-i endīşe:

1. **bāzīçe-i endīşe:**
Gazel 307
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Düşüncenin ortaya koyacağı oyun.
5. Ẕevḳ ile temāşāsına aç çeşm-i tevekkül
6. Bāzīçe-i endīşe bu hengāmeye ṣıġmaz

bāzīçe-i fikr-i muhāl itmem:

1. **bāzīçe-i fikr-i muhāl itmem:**-*me, -m*
Gazel 525
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İmkansız hayallerin oyuncağı yapmak.
1. O şūḫ-ı dūstı düşmenden ümmīd-i viṣāl itmem
2. Dil-i bī-tābumı bāzīçe-i fikr-i muhāl itmem

bāzīçe-i mevc olmadan:

1. **bāzīçe-i mevc olmadan:**-*madan, -*
Gazel 775
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dalgaların oyuncağı olmak.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vārestelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuṣūṣında

bāzīçe-i şaṭranca:

1. **bāzīçe-i şaṭranca:**-*a*
Gazel 49
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Satranç oyunu.
17. Ṣarraflıḳ itmek gibidür ceng yanında
18. Bāzīçe-i şaṭranca göre bāzī-i nerrād

bāziçe-i tāze:

1. **bāziçe-i tāze:**
Tarih 143
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yeni oyun.
7. Bu luʿbetgāhda göstermeġe yek cüzʾi ḳalmışken
8. Ḳażā bāziçe-i tāze felek manṣūbe-i maṣraf

bāzīçe-i teʿāḳub-ı dil-ḫᵛāh olan:

1. **bāzīçe-i teʿāḳub-ı dil-ḫᵛāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönlün aralıksız isteklerinin oyuncağı olmak.
9. Keştī lere telāṭum-ı ṭūfānun itdügin
10. Bāzīçe-i teʿāḳub-ı dil-ḫᵛāh olan bilür

bāzīçe-i tedbīr:

1. **bāzīçe-i tedbīr:**
Gazel 664
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Önlem oyuncağı, boş işi.
1. İtmez evkātın telef bāzīçe-i tedbīr ile
2. Āşinālıḳ eyleyenler şīve-i taḳdīr ile

bāzigāh-ı nerd ü sufre-i şatrancdur:
1. **bāzigāh-ı nerd ü sufre-i şatrancdur:**-*dur*
Gazel 42
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Satranç tahtası ve tavla oyunu.
3. Dehr bāzigāh-ı nerd ü sufre-i şatrancdur
4. Gāh cünbān geh ten-āsān gāh ceng ü gāh şulḥ

bāzī-i bī-kārāneden:
1. **bāzī-i bī-kārāneden:**-*den*
Gazel 562
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Amaçsız oyun, faydasız oyun.
13. Yine bāzī-i bī-kārāneden meyl-i ferāġ itmez
14. Benüm gibi hezārān ṭıflı Nābī pir ider gerdūn

bāzī-i mecāzī idüp:
1. **bāzī-i mecāzī idüp:**-*üp*
Gazel 387
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yalan oyunu oynamak (Yaşamak bağlamında).
11. Bir müddet idüp perdede bāzī-i mecāzī
12. Bu şuʿbede-i ẖūş-rübānuñ nesin alduḳ

bāzī-i nerrād:
1. **bāzī-i nerrād:**
Gazel 49
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Tavla oyuncusu.
17. Şarraflıḳ itmek gibidür ceng yanında
18. Bāzīçe-i şaṭranca göre bāzī-i nerrād

bāzī-i raḳḳāṣ-ı çerḫ:
1. **bāzī-i raḳḳāṣ-ı çerḫ:**
Gazel 170
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Felek köçeğinin düzenbazlığı.
7. Eger ki bāzī-i raḳḳāṣ-ı çerḫ böyle ise
8. Dehān-ı sāzda dendān-ı sīn tebessüm ider

bāzī-i şeşder-i çerḫ:
1. **bāzī-i şeşder-i çerḫ:**
Gazel 295
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Feleğin tavla oyunu.
7. Yek yekledür müretteb bāzī-i şeşder-i çerḫ
8. Biñ kerre zār olursan bir kez dü-bāre gelmez

bāzī-künān:
1. **bāzī-künānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **10**
Oyun oynayan.
9. Ārāmum itdi tārāc lerziş-sürīnlicikler
10. Gerden-şikenlicikler bāzī-künānlıcuḳlar

bāzū:
1. **bāzūlaruñda:**
Kaside 16
Mısra: **48**
Pazı, kol (güç kudret).
47. Dīvān bisāṭı ile eger esb ise murād
48. Bāzūlaruñda żabṭına yoḳ istiṭāʿati

2. **bāzūlarunda:**-*lar, -u, -n, -da*
Gazel 65
Mısra: **7**
Pazı, kol (güç kudret).
7. Bāzūlarunda ḳalmadı āġūşa iḳtidār
8. Sāde müşahedeyle ḳanāʿat zamānıdur

3. **bāzūlarum:**-*lar, -um*
Gazel 94
Mısra: **7**
Pazı, kol (güç kudret).
7. Bāzūlarum miyānuna şāyān degülse de
8. Esb-i ẖayāl-i vaṣla hele zīr teng olur

4. **bāzūların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 562
Mısra: **6**
Pazı, kol (güç kudret).
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i şubḥı tehī şanma
6. Şanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

5. **bāzūya:**-*y, -a*
Gazel 579
Mısra: **14**
Pazı, kol (güç kudret).
13. Maʿnāya pīç ü tāb-ı sütūr eylemez eser
14. Bāzūya Nābiyā żarar-ı çīn-i āstīn

bāzūların teşmīrden:
1. **bāzūların teşmīrden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kolları sıvamak, bir işe girişmek.
3. Añlanur tāze şanāyiʿ ʿarżına niyyetleri
4. Şaẖlar vaḳt-i ẖazān bāzūların teşmīrden

bāzūlaruñı ḥamāʾil eyleme:
1. **bāzūlaruñı ḥamāʾil eyleme:**-*me*
Gazel 630
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kollarına muska takmak.
9. Bāzūlaruñı eyleme aġyāra ḥamāʾil
10. Biz saña didük gitdi güneh gerdenümüzden

bāzū-yı baẖt u devleti:
1. **bāzū-yı baẖt u devleti:**-*i*
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve güzel talih kuvveti.
3. Bulup bāzū-yı baẖt u devleti her yirde bālāter
4. Ser-i aʿdā-yı devlet zīr-i tīġinde zebūn olsun

bāzū-yi baẖta:
1. **bāzū-yi baẖta:**-*a*
Gazel 67
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Talih pazusu.
3. Kemān-ı ḳısmet olursa müsāʿid bāzū-yi baẖta
4. Ne deñlü ḳaçsa da ol āhū-yı vahşī şikārumdur

bāzū-yı dehrde:
1. **bāzū-yı dehrde:**-*de*
Kaside 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Feleğin kolu.
21. Taʿviẕ-i çār ḳol gibi bāzū-yı dehrde
22. Ḥıfẓ-ı vücūd-ı dīne muʿīndür çehār-yār

bāzu-yı fikri:
1. **bāzu-yı fikri:**-*i*
Gazel 437
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Düşünce gücü, hayal gücü.
11. Bāzu-yı fikri gibi Nābīʾnüñ
12. Nāʾil-i der-kenārdur kemerüñ

bāzū-yı iktidarı:
1. **bāzū-yı iktidarı:**-*ı*
Kıt'a 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bileğin gücü.
5. Olsun ẖulūş ile kapuna bende olmayan
6. Bāzū-yı iktidarı benüm ḳuvvetüm gibi

bāzū-yı metīn:
1. **bāzū-yı metīn:**
Tarih 29
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Güçlü kol.
17. S̲ābite çoḳdan durur gelsüñ disüñ
18. Kimde gördi böyle bāzū-yı metīn

bāzu-yı mevc:
1. **bāzu-yı mevc:**
Gazel 435
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dalgaların pazı gücü, kol kuvveti.

7. Keştiyān seng-i felāẖan gibi gerdişler ider
8. Bāzu-yı mevc ile gird-i serine gird-ābuñ

bāzū-yı meyde:
1. **bāzū-yı meyde:**-*de*
Gazel 177
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şarabın kolu, eli II Şarabın gücü.
1. Mīnāyı vaḳf-ı gerdiş iden zūr-ı bādedür
2. Bāzū-yı meyde devr-i piyāle kebādedür

bāzū-yı raḥmet uzatmış:
1. **bāzū-yı raḥmet uzatmış:**-*mış*
Gazel 753
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rahmet elini uzatmak, rahmet elini boynuna dolamak (Affetmek bağlamında).
11. Uzatmış gerden-i aṣḥāb-ı cürme bāzū-yı raḥmet
12. Kenār-ı bāmdan beyt-i Ḫudā mīzāb şeklinde

bāzū-yı şāẖa:
1. **bāzū-yı şāẖa:**-*a*
Gazel 649
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dalın, filizin gücü, kudreti.
5. Bāzū-yı şāẖa bād-ı ẖazānuñ sarāyını
6. Bülbüllerüñ felāhān ider āşiyānların

bāzū-yı saẖt-zūr-ı kemān-gīr-i fürḳatüm:
1. **bāzū-yı saẖt-zūr-ı kemān-gīr-i fürḳatüm:**-*üm*
Gazel 535
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın yayını tutan sert ve kuvvetli kol.
3. Mānende-i sütūn ise de mū ḳadar ḳalur
4. Bāzū-yı saẖt-zūr-ı kemān-gīr-i fürḳatüm

bāzū-yı şevḳe:
1. **bāzū-yı şevḳe:**-*e*
Gazel 826
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Coşkulu arzu kolu.
11. Ḫᵛāhiş yoḳ ārzū yoḳ ümid ü murād yoḳ
12. Bāzū-yı şevḳe bāʿiṯ-i teşmīr ḳalmadı

bāzū-yı ṭāḳına:
1. **bāzū-yı ṭāḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 801
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kemerin pazısı.
5. Teveccüh idene āġūş-ı miḥrābın güşād eyler
6. Şebān rūz olduġı yoḳ bāzū-yı ṭāḳına ẖam-dāde

bāzū-yı ṭavʿın:
1. **bāzū-yı ṭavʿın:**-*ın*
Gazel 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İbadetin kudreti.
1. Rūz-ı maḥşer olur āzāde-i züll-i zencīr
2. Bāzū-yı ṭavʿın iden beste-i ḳayd-ı tekbir

bāzū-yı tedbīrüni teşmīr itsen:
1. **bāzū-yı tedbīrüni teşmīr itsen:**-*se, -n-ü, -n, -i*
Gazel 147
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Önlem almak için kolları sıvamak.
3. Āzürde-i āġūşuñ olur gerden-i ḥırmān
4. İtsen ne ḳadar bāzū-yı tedbīrüni teşmīr

bāzu-yı vaṣlda:
1. **bāzu-yı vaṣlda:**
Kıt'a 65
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kolu.
8. Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
7. Ben daẖı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan

2. **bāzu-yı vaṣlda:**-*da*
Kıt'a 65
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kolu.
8. Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
7. Ben daẖı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan

be-ʿadū:
1. **be-ʿadū:**
Tarih 66
Mısra: **4**
Düşman karşısında.
3. Hātif-i ġayb semādan Nābī
4. Didi tārīẖini ġālib be-ʿadū

becā:
1. **becā:**
Gazel 808
Mısra: **9**
Uygun, yerinde, münasip.
9. Hep becā tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ
10. Güllere destār şāyān kefş lāyıḳ penbeye

becāyiş:
1. **be-cāyiş:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **198**
Karşılıklı yer değiştirme.
197. Ḥeft eyyām ile leyālī-i ḥeft
198. Birbirine be-cāyiş āmed ü reft

beççe-ı ʿuṣfūra:
1. **beççe-ı ʿuṣfūra:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Serçe kuşu yavrusu.
69. Ḳarīn-i taḳviye-i baẖtı olsa ger zuʿafā
70. Kemīne beççe-ı ʿuṣfūra ṣayd olurdı ʿuḳāb

beççe-i zāġ:
1. **beççe-i zāġ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **159**
Kelime Tipi: -
Karga yavrusu.
159. Konduġun baġa gördi beççe-i zāġ
160. Buldı nev-yāfte muḥarrir-i bāġ

beçe:
1. **beçenüñ:**-*nüñ*
Gazel 163
Mısra: **7**
İnsan veya hayvan yavrusu.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

be-çeşm-i ġaflet:
1. **be-çeşm-i ġaflet:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gaflet gözüyle.
3. Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ
4. Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet

bed:
1. **bed:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Fenalık, kötülük, çirkinlik.
9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār
10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

2. **bed:**
Gazel 674
Mısra: **1**
Kötü, fena.
1. Her şūẖ ki dil-dādesine vażʿı bed olsa
2. İkbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

bed ü nīk:
1. **bed ü nīk:**
Kaside 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İyi ile kötü.
7. Hep senüñ reşḥa-i feyyāza-i iḥsānuñdan
8. Ḥiṣṣe-yāb āteş ü āb u gül ü ẖār bed ü nīk

bed-ʿahd:
1. **bed-ʿahdüñ:**-*üñ*
Gazel 135
Mısra: **12**
Sözünde durmayan, vaadine sadık kalmayan.
11. Ol meh gelür mi seyr idelüm meclise bu şeb
12. Bed-ʿahdüñ imtiḥānı vefādārlıḳdadur

bed-āheng oluruz:
1. **bed-āheng oluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 316
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Akordu, ahengi bozuk olma II Uyumsuz, geçimsiz olmak.
3. Gūşmāl itmese üstād bed-āheng oluruz
4. Meclis-i ʿālem-i nā-sāzde ṭanbūruz biz

bed-aḫlāḳ:
1. **bed-aḫlāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 441
Mısra: **14**
Kötü ahlak.
13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ḫilāfuñdaki bed-aḫlāḳuñ

be-dāmān-ı ferāġ olmasa:
1. **be-dāmān-ı ferāġ olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 720
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Vazgeçmenin eteğinde olmak.
7. Yine girmez eline gūşe-i dāmān-ı viṣāl
8. Dil eger dest be-dāmān-ı ferāġ olmasa da

bed-āmūz:
1. **bed-āmūz:**
Gazel 796
Mısra: **14**
Kötü şeyleri öğrenen ve öğreten.
13. Dü kevnde ġaraż āsāyiş ise ey Nābī
14. Bed-āzmā vü bed-āmūz u bed-maʿāş olma

bed-āzmā:
1. **bed-āzmā:**
Gazel 796
Mısra: **14**
Kötülüğü denenmiş kimse.
13. Dü kevnde ġaraż āsāyiş ise ey Nābī
14. Bed-āzmā vü bed-āmūz u bed-maʿāş olma

bed-baht:
1. **bed-baḫte:**-*e*
Gazel 140
Mısra: **4**
Mutsuz, bahtsız, talihsiz II Uğursuz.
3. Çāpük-revān-ı ṣıdḳ-ı ṭaleb irdi menzile
4. Bed-baḫte oldı ʿuḳde-i pā ihtimāller

bed-dilā:
1. **bed-dilā:**
Gazel 672
Mısra: **8**
Kötü kalpli, yüreksiz.
7. Olursañ zümre-i ʿuşşāḳ ile hem-çeşm hażm eyle
8. Raḳībā bed-siriştā bed-dilā divāne dirlerse

bed-duʿā:
1. **bed-duʿā:**
Gazel 112
Mısra: **12**
Birinin kötü duruma düşmesini gönülden isteme, ilenme, ilenç, kargış.
11. Esīr-i keşmekeş-i ıżṭırāb iken ehli
12. Beḳā-yı cāha duʿā bed-duʿā degül de nedür

bed-duʿā eylemem:
1. **bed-duʿā eylemem:**-*me, -m*
Gazel 600
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir kimsenin kötülüğü için aleyhinde dua etmek, ilenmek, intizar etmek.
11. Bed-duʿā eylemem ancaḳ göresin ol güni kim
12. Teşne-i nāz olasın ġarḳ-ı nigāh olmayasın

bed-duʿā eyleyenüñ desti:
1. **bed-duʿā eyleyenüñ desti:**-*yen, -üñ*
Gazel 608
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beddua edenlerin elleri.
15. Olma ol gūne ki olmaya senüñ refʿüñ içün
16. Bed-duʿā eyleyenüñ desti sütūn-ı āmīn

bed-duʿa itmege:
1. **bed-duʿa itmege:**-*me, -ge*
Gazel 591
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bir kimsenin kötülüğü için aleyhinde dua etmek, ilenmek, intizar etmek.
9. Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūḫ ancaḳ
10. Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün

bedel:
1. **bedel:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **13**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
13. İhtiyāca bedel refāhiyyet
14. Şiddet ü miḥnete daḫı rāḥat

2. **bedel:**
Kaside 12
Mısra: **118**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine vażʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

3. **bedel:**
Kaside 13
Mısra: **47**
Karşılık, denk, eş.
47. Sipere oldı bedel dāʾire-i bezm-i sürūr
48. Nīzeler nāylara eyledi teslīm-i maḳām

4. **bedel:**
Kaside 16
Mısra: **93**
Karşılık, denk, eş.
93. Olsun mı hiç edāsı ẓarīfāneye bedel
94. Uṣbur şeva tukāl tekaşşaʿ ibāreti

5. **bedel:**
Kaside 18
Mısra: **62**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
61. Mīr Yūsuf aḫ-ı ekrem geleli Şehbāʾya
62. Size aldırmada maḥṣūle bedel ḫayr duʿā

6. **bedel:**
Gazel 87
Mısra: **11**
Karşılık, denk, eş.
11. Kelām-ı ṣıdḳa bedel irtikāb-ı lafẓ-ı durūġ
12. Muḫāṭaba ne żarar kendüye ihānetdür

7. **bedel:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Karşılık, denk, eş.
1. Ne bāġ-ı ḥüsne saña bedel tāze-rū gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa baña bedel tāze-gū gelür

8. **bedel:**
Gazel 134
Mısra: **2**
Karşılık, denk, eş.
1. Ne bāġ-ı ḥüsne saña bedel tāze-rū gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa baña bedel tāze-gū gelür

9. **bedel:**
Tarih 147
Mısra: **11**
Karşılık, denk, eş.
11. Ḥall-i eşkāli bedel ʾadd olunur cāʿizeye
12. Bunda dil dāʿiye-i sīm ile zerden geçdi

10. **bedel:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Karşılık, denk, eş.
3. Teʾessüf eyleme fevt itdügüñ murādāta
4. Ḫudā kerīmdür andan güzel bedel yetişür

11. **bedel:**
Gazel 159
Mısra: **8**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
7. Rüsüm-ı āmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān
8. Siyāḳ-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur

12. **bedelin:***-in*
Gazel 551
Mısra: **1**
Karşılık, bir şeyin yerine verilen.
1. Yek nefes ẕevḳ-i ḥayātuñ bulamazsın bedelin
2. ʿĀlemüñ cümle fedā eyler isen māḥaṣalın

13. **bedeldür:***-dür*
Gazel 700
Mısra: **12**
Karşılık, denk, eş.
11. Tāk-i ḥaḳīrde bulman mīve-i leẕīẕ
12. Ol ḳāmet-i bülende bedeldür çenārda

bedel oldı:
1. **bedel oldı:***-dı*
Tarih 127
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Yerini tutmak, karşılık olmak, değerinde olmak.
131. Oldı şāhenşeh-i devrāna bu iḥsāna bedel
132. Cümle erbāb-ı dilüñ dest ü lebi vaḳf-ı duʿā

2. **bedel oldı:***-dı*
Tarih 133
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yerini tutmak, karşılık olmak, değerinde olmak.
11. Cezm-i maġrur cihān-gīrlige ʿāzim iken
12. Ẓıllete oldı bedel debdebe-i ʿünvānı

bedel olmaz:
1. **bedel olmaz:***-maz*
Gazel 810
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yerini tutmak, karşılık olmak, değerinde olmak.
13. Olmaz bedel fevāyit-i evḳāta Nābiyā
14. Eyyām eger telāfi-i mā-fāt iderse de

beden:
1. **beden:**
Kaside 16
Mısra: **77**
Vücut, gövde, cisim, ten.
77. Bir istirāḥatüñ ki ola merciʿi beden
78. Yoḳdur o rāḥatuñ dil ile cāna nisbeti

2. **bedene:***-e*
Kaside 16
Mısra: **131**
Vücut, gövde, cisim, ten.
131. Allāhʾa şükr cān bedene itmeden vedāʿ
132. Gösterdi Ḥaḳ baña bu zamān-ı saʿādeti

3. **bedeni:***-i*
Gazel 69
Mısra: **17**
Vücut, gövde, cisim, ten.
17. O ḳadar nazīk ü nerm iken o şūḫuñ bedeni
18. Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb pek ṭayanur

4. **bedende:***-de*
Gazel 98
Mısra: **9**
Vücut, gövde, cisim, ten.
9. Rāḥat mı kor bedende ḫurūş-ı sirişk ü āh
10. Bī-iʿtidāl āb u hevā ʿāfiyet mʾolur

5. **beden:**
Gazel 121
Mısra: **8**
Hisar bedeni II Vücut, gövde, cisim, ten..
7. Kibāre sūʿ-ı ḳaṣdüñ olduġın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

6. **bedenüñ:***-üñ*
Gazel 143
Mısra: **4**
Vücut, gövde, cisim, ten.
3. Pāy-ı nefese lerze virür leẕẕet-i vuṣlat
4. Eyler bedenüñ āb u hevāsın müteġayyir

7. **beden:**
Gazel 160
Mısra: **11**
Vücut, gövde.
11. Rūḥuñ zekāt-ḫᵛāre-i iḥsānıdur beden
12. Luṭf-ı şarāb çihre-fürūz-ı zücācedür

8. **beden:**
Gazel 169
Mısra: **2**
Vücut, gövde, cisim, ten.
1. Şeh-i ġamuñ dil-i vīrān kühen hızānesidür
2. Beden ʿavārız-ı endūha baġlu ḫānesidür

9. **beden:**
Gazel 208
Mısra: **16**
Vücut, gövde, cisim, ten.
15. Bāḥūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
16. Fevt ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

10. **bedende:***-de*
Gazel 299
Mısra: **1**
Vücut, gövde, cisim, ten.
1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız
2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

11. **beden:**
Gazel 347
Mısra: **9**
Vücut, gövde, cisim, ten.
9. Beden ne kāre yarar dilde ḫᵛāhiş olmayıcaḳ
10. Nişest-i keştī-i bī-nāḫudā ne müşkil imiş

12. **bedenümden:***-üm, -den*
Gazel 597
Mısra: **2**
Vücut, gövde, cisim, ten.
1. Olmam gilemend ol meh-i ḫāṭır-şikenümden
2. Biñ menfez-i āh açsa da her mū bedenümden

13. **bedenleri:***-ler, -i*
Gazel 757
Mısra: **15**
Vücut, gövde, cisim, ten.
15. Bād-ı bürūt iderdi füşūrde bedenleri
16. Nār-ı tamaʿ müʾeddī-i germiyyet olmasa

14. **bedenün:***-ün*
Gazel 807
Mısra: **12**
Vücut, gövde, cisim, ten.
11. Mihri de māh gibi kāse-i deryūze ider
12. Olmasa rūḥ nühüfte bedenün żımnında

15. **bedenleri:***-ler, -i*
Gazel 844
Mısra: **14**
Vücut, gövde, cisim, ten.
13. Zaḫm-ı firāḳını çekerek berg ü bārınuñ
14. Olmışdı çāk çāk dıraḫtuñ bedenleri

beden ḫaste:
1. **beden ḫaste:**
Gazel 617
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta beden.
3. Rū zerd ü mū sefid ü beden ḫaste cān zaʿīf
4. Geçmez dil-i siyāh yine iḥtişāmdan

beden-i aḳdes-i cān-perver-i maḥbūb-ı ḫudā:
1. **beden-i aḳdes-i cān-perver-i maḥbūb-ı ḫudā:**
Tarih 127
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın sevdiği cana can katan kudsilerin bedeni.
71. Ḫāk-i mülkinde ne gūne şehün olmış medfūn
72. Beden-i aḳdes-i cān-perver-i maḥbūb-ı Ḫudā

beden-i mülke:
1. **beden-i mülke:***-e*
Kısa Mesnevi 8

Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Varlığın yeri, bedeni.
51. O ḫaṭ-ı ʿanberīn müşg-efşān
52. Beden-i mülke ḥırz-ı emn ü emān

beden-i mülk-i cihānuñ:
1. **beden-i mülk-i cihānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünya varlığının bedeni.
3. Pādişāh olmasa yek demde olur kevn ḫarāb
4. Pādişehdür beden-i mülk-i cihānuñ cānı

beden-i niyāzmende:
1. **beden-i niyāzmende:**-*e*
Gazel 865
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yalvaran, yakaran cisim.
11. Yiridür ne nāz iderse beden-i niyāzmende
12. Bu ḳadar kuvā vü ʿażā şeh-i ruḥa çāker oldı

beden-i sīmīni:
1. **beden-i sīmīni:**-*i*
Gazel 380
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş gibi beyaz ve parıldayan ten.
5. Eyledi şevḳ-i miyān ü beden-i sīmīni
6. Āb-ı fevvāre-ṣıfat eşkümi bārīk ü naḥīf

be-der:
1. **be-der:**
Gazel 173
Mısra: **11**
Dışarıya.
11. Ḫalvet-i yārdan olduḳça be-der ʿāşıḳ-ı zār
12. Mescide ʿazm idecek deñlü ḳıyāfet mi ḳalur

be-der itdi:
1. **be-der itdi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Kapı dışarı etmek, kovmak.
67. Geldi bir velvele-endāz feraḥ nāmında
68. Menzilümden beni etbāʿum ile itdi be-der

be-dest:
1. **be-dest:**
Gazel 489
Mısra: **20**
Ele, elde.
19. Dökdi sabā piyālesine naḳd-i şebnemi
20. Kāse be-dest nergis olınca gedā-yı gül

be-dest ola:
1. **be-dest ola:**-*a*
Gazel 822
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Elde ola, elde olmak.
3. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki gülşen-i baḫtuñ
4. Güli be-dest ola ammā be-şarṭ-ı bī-ḫārī

bedestān:
1. **bedestān:**
Tarih 107
Mısra: **11**
Dokuma ürünleri, silah, mücevher vb. değerli eşyaların alınıp satıldığı kapalı çarşı.
11. Bedestān olsa şāyān ḳaṣr-ı şīrīn
12. Nigehbān olsa lāyıḳ ḳaṣr-ı ḥavrā

be-devlet girāy:
1. **be-devlet girāy:**
Tarih 96
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Devlet Giray ile/ yanında (olsun) (II. Devlet Giray kastedilerek).
23. Duʿā ile tārīḫin itdi edā
24. Didi bād devlet be- devlet Girāy

bed-gū:
1. **bed-gūlar:**-*lar*
Gazel 776
Mısra: **10**
Kötü söyleyen.
9. Ġamze ḫāmuş-ı teġāfül dīde leb-rīz-i ġazab
10. Fırṣat-ı güftār bulmış gibi bed-gūlar yine

bed-gümān:
1. **bed-gümānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **18**
Suizan sahibi, şüpheci.
17. Ṣabr-āzmūnlıcıkdur Nābī o fitne-cūdan
18. Ol taʿne-zenlicikler ol bed-gümānlıcuḳlar

2. **bed-gümān:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Suizan sahibi, şüpheci.
11. Cihānı reʾyine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī
12. Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür

3. **bed-gümān:**
Gazel 327
Mısra: **6**
Suizan sahibi, şüpheci.
5. Ne deñlü dām ḳurarsam şikāra dildārı
6. Miyān-ı ḥalḳa-i bezme o bed-gümān düşmez

bed-hevā:
1. **bed-hevācadur:**-*ca, -dur*
Gazel 133
Mısra: **8**
Kötü istek.
7. Rāh-ı viṣālüñ eyleme ser-menzilin ṭaleb
8. Vādī-i müntehāsı biraz bed-hevācadur

bed-ḫıṣāl:
1. **bed-ḫıṣāller:**-*ler*
Gazel 140
Mısra: **8**
Kötü yaradılışlı.
7. Bekler kemīn-i fırṣatı mānende-i segān
8. Ḫāṭır-şikenlik itmeg içün bed-ḫıṣāller

bed-hūdan:
1. **bed-hūdan:**
Gazel 77
Mısra: **4**
Kötü talihli.
3. Kemānāsā elinde keşmekeşde kalmadan yārun
4. O bed-hūdan mis̱āl-i tir mehcūr olmamuz yegdür

bed-hūy:
1. **bed-hūy:**
Tarih 135
Mısra: **14**
Kötü huylu, huysuz.
13. Budur nāmūs u ʿırż-ı salṭanat kim bildüre ḥaddin
14. Bed-hūy u siyeh-ı dil naḳż-ı ʿahd üzre ʾinād itdi

bed-ḫᵛāh:
1. **bed-ḫᵛāhı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **142**
Başkasının kötülüğünü isteyen, kötü yürekli.
141. Aʿdāsı ola zebūn u ḫaste
142. Bed-ḫᵛāhı ẕelīl ü dil-şikeste

2. **bed-ḫᵛāhdan:**-*dan*
Gazel 367
Mısra: **2**
Başkasının kötülüğünü isteyen, kötü yürekli.
1. Gerdūn iderse niyyet-i terk-i cefā ġalaṭ
2. Bed-ḫᵛāhdan ṣudūr-ı vefā muṭlaḳā ġalaṭ

3. **bed-ḫᵛāhlara:**-*lar, -a*
Gazel 608
Mısra: **6**
Başkasının kötülüğünü isteyen, kötü yürekli.
5. Olma ol gūne ki eṭvāruñı ẕem itdükçe
6. Bārekallah ola bed-ḫᵛāhlara naḳş-ı nigīn

4. **bed-ḫᵛāhı:**-*ı*
Gazel 775
Mısra: **3**
Başkasının kötülüğünü isteyen, kötü yürekli.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫᵛāhı

4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

bed-ḫᵛāh olanı:

1. **bed-ḫᵛāh olanı:**-*an, -ı*
Gazel 652
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kötü kalpli olmak.
3. Saña bed-ḫᵛāh olanı ġayret-i Ḥaḳ ḳahr itsün
4. Zāt-ı bī-mis̲lüñ ārāyiş-i dīvān itsün

bed-ḫᵛāh olanuñ:

1. **bed-ḫᵛāh olanuñ:**-*an, -uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Yan gözle bakmak, kötü gözle bakmak.
29. İḳbālüñe bed-ḫᵛāh olanuñ berk-i vücūdın
30. Ateşkede-i ġamda remād eylesün Allāh

bedīd:

1. **bedīd:**
Gazel 12
Mısra: **5**
Görünür; açık, meydanda.
5. Birisi ebr-i perākendede ḳamerde bedīd
6. Biri ḳamerde ṣarīḥ oldı ḳābil-i īmā

bedīd oldı:

1. **bedīd oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Görünür olmak.
35. O mübārek şeb içre oldı bedīd
36. Nāvdān-i siḳāye-i ümmīd

2. **bedīd oldı:**-*dı*
Tarih 79
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Görünmek, belirmek, zuhur etmek.
11. Ḥaḳ taʿālā eyleyüp imdād-ı baḫtuñda senüñ
12. Oldı bir tārīḫ-i nā- dīde tabīʿatdan bedīd

3. **bedīd oldı:**-*dı*
Tarih 94
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Görünmek, belirmek, zuhur etmek.
21. Ḫudāya şükr ki Ḫān Aḥmedʾüñ zamānında
22. Bu kevkeb eşher-i esmāsı ile oldı bedīd

bedīd olmadı:

1. **bedīd olmadı:**-*ma, -dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Görünmek, görünür olmak.
85. Olmadı yek ḫaṭve-i cünbiş bedīd
86. Oldı tütünlükde aṣılmış ḳadīd

2. **bedīd olmadı:**-*ma, -dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Görünür olmak.
115. Bir daḫı olmadı nişānı bedīd
116. Oldı hemān Ḫıżr-ṣıfat nā-bedīd

bedīd olmaz:

1. **bedīd olmaz:**-*maz*
Gazel 664
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Görünmek, görünür olmak.
5. Bī-ezān-ı ṣubḥ tāc-ı āftāb olmaz bedīd
6. Mevlevī eyler külāhın zīb-i ser tekbīr ile

bedīd olmaz idi:

1. **bedīd olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 526
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Görünür olmak.
9. Nīşānı bedīd olmaz idi silk-i füṣūluñ
10. Nābī heves-i gevher ile maḫzen olaydum

bedīd olur:

1. **bedīd olur:**-*ur*
Gazel 700
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Görünür olmak.
5. Āyīnelerde jeng nefesveş bedīd olur
6. Reng-i telāş çihre-i ümmīdvārda

be-dīdār ider:

1. **be-dīdār ider:**-*er*
Gazel 793
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Göstermek.
11. Aḥvāl-i Felaṭūnʾı ider ḫumda be-dīdār
12. Bu meykede içre ḫum-ı ṣahbā kimi görse

bedīdār olmaġa:

1. **bedīdār olmaġa:**-*ma, -ġa*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Görünür olmak, kendini göstermek.
109. Olmaġa bu ʾātıfet bedīdār
110. Hep oldı sebeb birer silāhdār

be-dīdār olur:

1. **be-dīdār olur:**-*ur*
Gazel 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Görünür olmak, kendini göstermek.
3. Ne menzil alur ne olur ās̲ārı be-dīdār
4. Olursa ser-i tīrde peykān müteʿaddid

be-dīde:

1. **be-dīde:**
Gazel 536
Mısra: **6**
Gözde, gözde görünür (olmasın).
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

bedkār:

1. **bedkār:**
Gazel 427
Mısra: **8**
İşi gücü kötülük olan.
7. Vā-bestedür umūrı mükāfat-ı ġayrete
8. Bedkār ü bī-mürüvvet ü mekkār olanlaruñ

bed-kār:

1. **bed-kārdan:**-*dan*
Gazel 367
Mısra: **8**
İşi gücü kötülük olan.
7. Olsan da ḫāk-i rāhı urur yine pāy-ı red
8. Bed-kārdan teveḳḳuʿ-ı ḥüsn-i rıżā ġalaṭ

bed-kīş:

1. **bed-kīş:**
Gazel 231
Mısra: **5**
Ok mahfazası, okluk.
5. İtmekde o bed-kīş sitem ʿāşıḳ-ı zāre
6. Zuʿmınca ḳıyāmetde de mesʾūl degüldür

2. **bed-kīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 465
Mısra: **14**
Ok mahfazası, okluk.
13. Çıḳma ʿaḳluñ var ise dāʾire-i ʿişretden
14. Olma Nābi hedef-i ṭaʿnesi bed-kīşlerüñ

bed-lehce:

1. **bed-lehce:**
Kıt'a 6
Mısra: **14**
Kötü sözlü.
13. Gireli vādī-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
14. Pāy der-gil nice bed-lehce ḫar-ı ḫod-rāyı

2. **bed-lehçe:**
Kıt'a 107

Mısra: **4**
Kötü sözlü/sesli.
3. Gireli vādi-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
4. Pāy der-gil nice bed-lehçe ḫar-ı ḫod-rāyı

bed-maʿāş:
1. **bed-maʿāş:**
Gazel 796
Mısra: **14**
Geçimi, yaşayışı iyi olmayan; kötü yaşayan.
13. Dü kevnde ġaraż āsāyiş ise ey Nābī
14. Bed-āzmā vü bed-āmūz u bed-maʿāş olma

bed-maʿāşlıḳ:
1. **bed-maʿāşlıḳlarumuz:**-*lar, -u, -muz*
Gazel 288
Mısra: **12**
Geçinememezlik.
11. Ferāġ-ı ḥavṣalayuz ʿaşḳda ṣafāmuz var
12. Raḳīb ile hele yoḳ bed-maʿāşlıḳlarumuz

bed-nefes:
1. **bed-nefeslerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 454
Mısra: **1**
Kötü, pis nefes.
1. I̱rās̱ ider sükūti ṭarab bed-nefeslerüñ
2. Gūş-ı dile ḥuṣūlı ḳadar mültemeslerüñ

bedr:
1. **bedr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **181**
Dolunay.
181. Māh olup gāh bedr ü gāh hilāl
182. Ele alur mufaṣṣal u icmāl

2. **bedrdür:**-*dür*
Kıt'a 54
Mısra: **4**
Dolunay.
3. Kevkeb-i devlet ise zümre-i eslāf-ı ʿiẓām
4. Bedrdür kevkeb ile farḳı ʿıyāndur bedrüñ

3. **bedrüñ:**-*üñ*
Kıt'a 54
Mısra: **4**
Dolunay.
3. Kevkeb-i devlet ise zümre-i eslāf-ı ʿiẓām
4. Bedrdür kevkeb ile farḳı ʿıyāndur bedrüñ

4. **bedr:**
Gazel 819
Mısra: **5**
Dolunay.
5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur
6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

5. **bedrüñ:**-*üñ*
Gazel 841
Mısra: **4**
Dolunay.
3. Elbette bir ṭarafdan olur naḳşı aşikār
4. Bedrüñ hemān pür olduġı sāʿatde kīlesi

bedr iken:
1. **bedr iken:**
Gazel 171
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dolunay iken.
5. Meh-i ʿālem-fürūzı bedr iken gördüm hilāl olmış
6. Cerāḥat-yāb-ı noksan olmamış kāmil mi ḳalmışdur

bedr olduḳda:
1. **bedr olduḳda:**
Gazel 600
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Ay'ın) dolunay olması.
5. Naẓarun düşmede bālālara bedr olduḳda
6. Ṣaḳın ey meh hedef-i nāvek-i āh olmayasın

bedr ü hilāle:
1. **bedr ü hilāle:**-*e*
Gazel 559
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Dolunay ve hilal(yeni ay).
15. Ne revā bedr ü hilāle ide taʿlīḳ-i naẓar
16. Bilmeyen nʾolduġını ḳaṣd bu bīş ü kemden

bedr ü hilāli:
1. **bedr ü hilāli:**-*i*
Gazel 519
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dolunay ve hilal(yeni ay).
9. Bedr ü hilāli taḫta-i taʿlīm ider felek
10. Meşḳ-i kemāli māh-be-māh itmeyem disem

bedreḳa-i rāh-ı hüdādur:
1. **bedreḳa-i rāh-ı hüdādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Doğru yolun klavuzu.
7. Gūş iden kimse olur vāṣıl-ı bezm-i maḳṣūd
8. ʿĀşıḳa bedreḳa-i rāh-ı hüdādur suḫanum

bed-reng u bū:
1. **bed-reng u bū:**
Gazel 312
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kokusu ve rengi kötü.
15. Murād-ı dünyevī fevt itdüginden ehl-i dünyānuñ
16. Sirişk-i ḥasreti bed-reng u bū çirk-ābdan ḳalmaz

bedr-i ḥüsnüñde:
1. **bedr-i ḥüsnüñde:**
Tarih 147
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin dolunayı (Gücünün zirvesinde bağlamında).
5. Bedr-i ḥüsnüñde olan cünd-i ricālullahuñ
6. Es̱erin gördi ʿadū fikr-i ẓaferden geçdi

bedr-i münīr:
1. **bedr-i münīr:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Parlak ay.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

bedr-i tamām bulamaz:
1. **bedr-i tamām bulamaz:**-, -
Gazel 663
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dolunay olmayınca.
1. Rūy-ı ḫubāna teşebbühe heves itse de meh
2. Bulamaz bedr-i tamām olmayıcaḳ vech-i şebeh

bed-siriştā:
1. **bed-siriştā:**
Gazel 672
Mısra: **8**
Kötü huylu, kötü tabiatlı.
7. Olursañ zümre-i ʿuşşāḳ ile hem-çeşm hażm eyle
8. Raḳībā bed-siriştā bed-dilā divāne dirlerse

bed-ṭāliʿi olan:
1. **bed-ṭāliʿi olan:**
Gazel 70
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Şansı yaver gitmemek, talihsiz olmak.
15. Yaġsa bārān gibi gökden ḳaṭarāt-ı āmāl
16. Yine bed-ṭāliʿi olan ḫāʾib ü ḫasır bulunur

bedter:
1. **bedterdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **267**
Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek II haber vermek.
267. İʿtiḳādumda güneh eylemeden bedterdür
268. Hem idüp cürmi hem itmek naẓaruñda feryād

bedter degül mi:
1. **bedter degül mi:**
Gazel 656
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beter değil mi. (daha beter bağlamında).

13. Bedter degül mi caʿcaʿa-i āsyābdan
14. Nābī o bezm kʾolamaya nev-bütle güft-gū

be-dünbāl:
1. **be-dünbāli:**-*i*
Gazel 873
Mısra: **7**
Geri dönüş, geri dönme.
7. Vuṣlat-ı hicr be-dünbāli ḳabūl itmez dil
8. Nʾeylesün ḫaste olan merhem-i zaḫm-efzūnı

be-dünbāl-i ʿālemün:
1. **be-dünbāl-i ʿālemün:**-*ün*
Gazel 665
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın kuyrğuna.
9. Nābī bihişt-i ḫār be-dünbāl-i ʿālemün
10. Ġaflet virür müşāhede-i ḥüsni ādeme

be-dūş:
1. **be-dūş:**
Gazel 839
Mısra: **9**
Omuzda.
9. Nice cān-dāde-i ḥasret ṭolaşur fūte be-dūş
10. Mürdeler seyre gelür dūşına almış kefeni

be-dūşān-ı kūy-ı ġam:
1. **be-dūşān-ı kūy-ı ġam:**
Gazel 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Omuzlarda taşınan keder semti.
5. Ḳanda ḳonardı ḫāne be-dūşān-ı kūy-ı ġam
6. Vaḳf itmemiş ribāṭ-ı arābātı Cem ʿabes̱

be-dūş-ı bāriḳa-i āh olan:
1. **be-dūş-ı bāriḳa-i āh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ah şimşeğini omuzunda (omuz hizasında) taşımak.
3. Dūr u dırāzī-i reh-i şām-ı felāketi
4. Meşʿāl be-dūş-ı bāriḳa-i āh olan bilür

begen:
1. **begenmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 485
Mısra: **5**
İyi veya güzel bulmak II Onaylamak, kabul etmek, tasvip etmek.
5. Kālā-yı vaṣla naḳd-i niyāzı begenmedüñ
6. Ey ḫod-fürūş virdügümiz kem bahā degül

2. **beġenmez:**-*mez*
Gazel 857
Mısra: **4**
İyi veya güzel bulmak, değer bulmak.
3. ʿAceb bu kʾitmedeyüm zīver-i dükān-ı riyā
4. Melek beġenmez iken yazmaġa ʿibādetümi

be-geştem ü derdā:
1. **be-geştem ü derdā:**
Kaside 10
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Gezip dolaştım.
55. Cihān be-geştem ü derdā ki hīç şehr ü diyār
56. "Ne-dīdeem ki fürūşend baḫt der-bāzār"

behā:
1. **behāsı:**-*sı*
Gazel 382
Mısra: **4**
Değer, kıymet II Güzellik, zerafet.
3. Bī-māye müşteriyüz o kālā-yı kāma kim
4. Bāzār-ı kāʾinātda aṣlā behāsı yoḳ

be-ḫāk-i ʿacz olan:
1. **be-ḫāk-i ʿacz olan:**-*an*
Gazel 747
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Acizlik toprağına düşmek.
3. Ten be-ḫāk-i ʿacz olan şeb-nem gibi üftādenüñ
4. Cümleden evvel yiten ḫurşīd olur imdādına

be-ḫāk-i tażarruʿ olmışdur:
1. **be-ḫāk-i tażarruʿ olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 10
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Yalvarma, yakarma toprağına bulanmak.
67. Bu deñlü çiḫre be-ḫāk-i tażarruʿ olmışdur
68. Sipihri itse ne var bir kemīne ḫıdmetkār

be-ḥaḳḳ-ı dīn-i mübīn:
1. **be-ḥaḳḳ-ı dīn-i mübīn:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **-**
İslam Dinin hakkı için, İslamiyet yüz suyu hürmetine.
185. Yā İlāhī be-ḥaḳḳ-ı dīn-i mübīn
186. Eyle esbāb-ı devletin temkīn

be-ḥaḳḳ-ı ḫaste-dilān:
1. **be-ḥaḳḳ-ı ḫaste-dilān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **529**
Kelime Tipi: **-**
Hasta gönüllerin hürmetine.
529. Yā ilāhi be-ḥaḳḳ-ı ḫaste-dilān
530. Be-niyāz-ı dil-i şikeste-dilān

be-ḥaḳḳ-ı nān ü nemek:
1. **be-ḥaḳḳ-ı nān ü nemek:**
Kıt'a 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ekmek ve tuzun hakkı için, ekmek nimet üzere (yemin olsun).
3. İder nebī vü velīye ḳasem ʿaleʾt-tażmīn
4. Be-ḥaḳḳ-ı nān ü nemek diyü kim iderse yemīn

be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes:
1. **be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes:**
Gazel 583
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Doğru nefesin hakkı için.
5. Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes rast söyle ey dem-i ṣubḥ
6. Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan

be-ḥarām:
1. **be-ḥarām:**
Gazel 668
Mısra: **4**
Harama, harama kadar.
3. Ḥuḳūḳ-ı ḫᵛān-ı vefāyı o şūḫ bilmedi ḥayf
4. Zihī nemek be-ḥarām ol ḳadar melāhat ile

behā-yı vaṣl:
1. **behā-yı vaṣl:**
Gazel 76
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmanın karşılığı, bedeli.
9. Nābī şumār-ı naḳd-i rıżādur behā-yı vaṣl
10. Zīrā ki her muʿamelenüñ bir ḥisābı var

be-ḫazān:
1. **be-ḫazānuñ:**-*uñ*
Gazel 387
Mısra: **4**
Güz ile.
3. Dullāb gibi alduġumuz virmedeyüz hep
4. Bu bāġçe-i rū be-ḫazānuñ nesin alduḳ

be-hem:
1. **be-hem:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **55**
Beraber, hep bir yere, hep bir yerde.
55. Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver
56. Destinde dü żıdd olur ber-ā-ber

2. **be-hem:**
Gazel 85
Mısra: **18**
Beraber, hep bir yere, hep bir yerde.
17. ʿAks-i daʿvā-yı vücūd eyler ise ey Nābī
18. Maḥfil-i āyinede rū be-hem olmaz da nʾolur

3. **be-hem:**
Gazel 570
Mısra: **12**

Beraber, hep bir yere, hep bir yerde.
11. Tāze pervāze ider ṭāʾir-i devlet āġāz
12. İtmeden dest-i ümīdümde be-hem bāl ü perin

4. **be-hem:**
Gazel 594
Mısra: **2**
Beraber, hep bir yere, hep bir yerde.
1. Ne göñül dāʾire-gerd-i der-i nāmūs olsun
2. Ne be-hem ber-zede-i pençe-i efsūs olsun

be-hem yürür:
1. **be-hem yürür:**-*r*
Gazel 398
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Beraber yürümek, birlikte sürüp devam etmek.
13. Reng-i ʿadem vücūdla Nābī be-hem yürür
14. Mümkin degül müfāreḳatı rūzdan şebüñ

behrām:
1. **behrām:**
Kaside 12
Mısra: **140**
Behram,Merih,Mars (Doğu mitolojisinde feleğin celladı olarak bilinir ve minyatürlerde bir elinde kılıç diğer elinde kesik baş tutan delikanlı olarak tasvir edilir. Yeryüzünde savaşların çıkmasında da bu gezegenin etkili olduğuna inanılmıştır).
139. Neyyir-i ḳalb-i cihān-tābına ḥayrān ḫurşīd
140. Ḫançer-i ṣāʿiḳa-sīmāsına lerzān Behrām

behre:
1. **behresi:**-*si*
Gazel 644
Mısra: **17**
Pay, hisse II Kısmet, nasip.
17. Behresi dest-i muṣavvirden olur reng-i ʿamā
18. Nābiyā her kim ki istimdād ide taṣvīrden

behre bulmış:
1. **behre bulmış:**-*mış*
Kıt'a 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hisse almak, nasiplenmek.
7. Kendü ems̱āli vezīrān arasında yoḳdur
8. Behre bulmış o ḳadar memleket-i maʿnādan

behremend:
1. **behremend:**
Kaside 24
Mısra: **19**
Nasibi olan, hissedar.
19. Behremend oldı cihan ḥiṣṣe-i ümmīdinden
20. Bāġ-ı ʿālemde semer virdi yine naḫl-i duʿā

2. **behremend:**
Gazel 313
Mısra: **8**
Nasibi olan, hissedar.
7. Çıḳar mı ḫātırumdan lez̠z̠et-i gül-būse-i- laʿli
8. Nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyenler behremend olmaz

behremend olmış:
1. **behremend olmış:**-*mış*
Gazel 710
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hissedar olmak, nasip almak.
1. Olurdı rāḥatı bād-ı ḫazān-ḫīzüñ çemenlerde
2. Eger bir behremend olmış bulunsa dil-şikenlerde

behremend olsa:
1. **behremend olsa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Hissedar olmak, nasip almak.
117. Behremend olsa nʾola z̠erreler iḥsānuñdan
118. Şimdi sensin felek-i dānişe mihr-i enver

behrever ḳıldı:
1. **behrever ḳıldı:**-*dı*
Tarih 50
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hissedar kılmak, nasiplendirmek.
9. Ḳoyup Nābī zemīne rūy-ı inṣāfı didi tārīḫ
10. Giridʾi ḳıldı Aḥmed behrever dīn-i Muḥammedden

behre-yāb oldılar:
1. **behre-yāb oldılar:**-*dı, -lar*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Hissedar olmak || Nasiplenmek.
99. Yaʿnī z̠āt-ı Muḥammedīden hem
100. Behre-yāb oldılar vücūd u ʿadem

behr-i rizā-yı bārī ḫudā:
1. **behr-i rizā-yı bārī ḫudā:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rızasından nasiplenme.
11. Çekmek saʿādet-i dü-cihānuñ esāsıdur
12. Behr-i rizā-yı Bārī Ḫudā bār-ı evliyā

be-ḥükm-i taḳdīr:
1. **be-ḥükm-i taḳdīr:**
Tarih 125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaderin hükmü ile, Allah'ın takdiri ile.
7. Ṣadrdan münfaṣıl olduḳda be-ḥükm-i taḳdīr
8. Olıcaḳ ḥāfız-ı tedbīr-i umūr-ı Şehbā

beḳā:
1. **beḳā:**
Tarih 82
Mısra: **102**
Bâkîlik, kalıcılık.
101. Sensin ol ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet kim
102. Sensüz olmaz niẓām-ı mülke beḳā

2. **beḳā:**
Tarih 84
Mısra: **4**
Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedîlik, bâkîlik (Ahiret alemi bağla mında).
3. İtdi beḳāya ʿazm bu köhne ḥarābeden
4. Kim rūḥına beḳā sebeb-i irtiyāḥ ola

3. **beḳā:**
Gazel 95
Mısra: **14**
Sonsuzluk, ölümsüzlük.
13. Fenā rüsūm-ı teġayyür-pezīr-i ʿālemdür
14. Beḳā hülāṣa-yı maʿnā-yı āferīnişdür

4. **beḳāsına:**-*sı, -n, -a*
Tarih 116
Mısra: **14**
Geleceğe doğru varlığını koruyarak devam etme, devamlılık.
13. İdüp naḫl-i ḥayātın bāġbān-ı ṣunʿ bār-āver
14. Ki dehrüñ ʿıyşı ol naḫlün beḳāsına muʿallaḳdur

5. **beḳāda:**-*da*
Tarih 123
Mısra: **5**
Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedîlik, bâkîlik (Ahiret alemi bağla mında).
5. Müsterih oldı beḳāda rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb
6. Cilvesin gördükde ṣadr üzre o ʿalī-himmetüñ

6. **beḳā:**
Gazel 381
Mısra: **5**
Sonsuzluk, ölümsüzlük.
5. Urdukça beḳā naḳşını teʾs̱īr ü teʾes̱s̱ür
6. Bu mezraʿadan eylemez ās̱ār taḫallüf

7. **beḳāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 721
Mısra: **1**
Devamlılık, süreklilik.
1. Niʿmet de virse bāver olınmaz beḳāsına
2. Olma firīb-ḫorde sipihrüñ ʿaṭāsına

8. **beḳā:**
Gazel 748

Mısra: **6**
Devamlılık, süreklilik.
5. Şarḳ u ġarb u istivā-yı şemsden eyle ḳıyās
6. Yoḳ beḳā bu ʿālemüñ idbārına iḳbāline

beḳā buldı:
1. **beḳā buldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **-**
Ölümsüzlüğe erişmek, ebedî olmak.
167. Resm-i enāʾiyyeti olup hebā
168. Buldı o bī-çāre beḳā der-fenā

be-kafā:
1. **be-kafā:**
Gazel 479
Mısra: **8**
Kafaya, akla.
7. İtmişdi nigeh leşker-i ārāmumı tārāc
8. Ġayret be-kafā irmese imdāda taḥammül

beḳāya ʿazm itdi:
1. **beḳāya ʿazm itdi:***-di*
Tarih 83
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuzluk alemine gitmek, vefat etmek.
5. Bu ḫākdānı terk idüp itdi beḳāya ʿazm
6. Gerd-i serinde fevc-i felek ola hem-cenāḥ

2. **beḳāya ʿazm itdi:***-di*
Tarih 84
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuzluk alemine gitmek, vefat etmek.
3. İtdi beḳāya ʿazm bu köhne ḫarābeden
4. Kim rūḥına beḳā sebeb-i irtiyāḥ ola

beḳāyāsı:
1. **beḳāyāsı:**
Tarih 56
Mısra: **34**
Arta kalan, geriye kalanlar.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-hᵛāhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

beḳā-yı ādem:
1. **beḳā-yı ādem:**
Kaside 2
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
İnsanoğlunun yaşamını devam ettirmesi.
39. Gerdiş-ı ʿāleme mevḳūf beḳā-yı ādem
40. Şehr vīrān olur olmazsa ḳurādan imdād

beḳā-yı cāha:
1. **beḳā-yı cāha:***-a*
Gazel 112
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Makam, mevki kalıcılığı.
11. Esīr-i keşmekeş-i ıżṭırāb iken ehli
12. Beḳā-yı cāha duʿā bed-duʿā degül de nedür

beḳā-yi neyli:
1. **beḳā-yi neyli:***-i*
Tarih 116
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
İsteğine ulaşmanın, maksadını elde etmenin devamlılığı.
17. Bi-ḥamdiʾllāh cenāb-ı Ḥaḳ ocaġın ḳoymadı ḫālī
18. Kerīmānuñ beḳā-yi neyli meşhūd u muḥaḳḳakdur

beḳā-yı sūziş-i ʿuşşāḳı:
1. **beḳā-yı sūziş-i ʿuşşāḳı:***-ı*
Gazel 618
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşıkların gönüllerinin yanışının devamı.
3. Beḳā-yı sūziş-i ʿuşşāḳı işʿār itdi Mecnūnʾun
4. Çıḳan sünbül-ṣıfat dūd-ı dili ḫāk-i mezārından

be-kef:
1. **be-kef:**
Tarih 19
Mısra: **9**
El içinde, elde.
9. Bir gün o mevsimde görüp şeh-zādesin muṣḥaf be-kef
10. Dersini itdükde suʾāl ikrām-ı nā-maḥṣūr ile

2. **be-kef:**
Gazel 289
Mısra: **10**
El içinde, elde.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

3. **be-kef:**
Gazel 465
Mısra: **3**
El içinde, elde.
3. Ẕerresin çekdügi yoḳ sāʾil-i keçkūl be-kef
4. Sükkerī-ḫᵛārlarun çekdügi teşvīşlerüñ

4. **be-kef:**
Gazel 675
Mısra: **1**
El içinde, elde.
1. Cān teşne mey be-kef nigeh dil-firīb ise
2. Ṣabr eylemez ḫumāra dil-i bī-şekīb ise

beklesün ṭursun:
1. **beklesün ṭursun:***-sun*
Tarih 26
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Bekleyip durmak.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

bel:
1. **belde:***-de*
Gazel 107
Mısra: **2**
İnsan bedenin orta kısmı, bel.
1. Sīmīn-kemer ki zīver-i mūy-ı miyānıdur
2. Çengelli belde sanki gümüş kārbānıdur

2. **bel:**
Gazel 207
Mısra: **4**
İnsan bedenin orta kısmı, bel.
3. Mevci çoḳ āb-ı revāndur ki gümüş gibi akar
4. Bel ṭolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer

3. **beline:***-i, -n, -e*
Gazel 833
Mısra: **9**
İnsan bedenin orta kısmı, bel.
9. Kehkeşānı beline inlü ḳuşanmış gerdūn
10. Meşʿal-i māhı alup dūşına ʿakkām gibi

bel baġladı:
1. **bel baġladı:***-dı*
Tarih 104
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek.
41. Bel baġladı iḫlāṣ ile bu ṣuġl-ı ḫatīre
42. Taʿẓīm ile tekrīm ile ol āṣaf-ı dānā

belā:
1. **belādur:***-dur*
Gazel 229
Mısra: **1**
Felaket, afet.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ḫatādur dimesünler

belā-gerdān:
1. **belā-gerdānı:***-ı*
Matla 56
Mısra: **2**
Tasa ve sıkıntıyı savan.
1. O ser-i meymenet-efrūza degül erzānī
2. Olsa gencīne-i āfāḳ belā-gerdānı

be-laṭme-i āb:
1. **be-laṭme-i āb:**
Kıt'a 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Suyun sillesine kadar.
3. Oldı ʿUzzā ʿadem be-laṭme-i āb
4. Oldı Lāt u Menāt ḫāne-ḫarāb

belā-yi daġdaġa-i ḳayd-ı iʿtibār:
1. **belā-yi daġdaġa-i ḳayd-ı iʿtibār:**
Gazel 120
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Saygınlık kazanma arzusu belası.
13. Görür mi ṭabʿ-ı giriftārı ṣūret-i rāḥat
14. Belā-yi daġdaġa-i ḳayd-ı iʿtibār o mıdur

belde:
1. **beldede:**-*de*
Tarih 104
Mısra: **14**
Kasaba, şehir, diyar.
13. Oldı nice ḫayrat ü müberrāta muvaffaḳ
14. Çoḳ beldede ās̱ār-ı cezīl eyledi peydā

belde-i dārüʾl-ḫilāfe:
1. **belde-i dārüʾl-ḫilāfe:**
Tarih 56
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Hilafet merkezi, İstanbul.
17. Buldı tebşīr-i ḳudūmundan neşāṭ-ı cāvidān
18. Belde-i dārüʾl-ḫilāfe ḫıṭṭā-i dārüʾs-selām

belde-i meymenet-feżāy-ı ḥaleb:
1. **belde-i meymenet-feżāy-ı ḥaleb:**
Tarih 51
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluğu arttıran Halep şehri.
35. Belde-i meymenet-feżāy-ı Ḥaleb
36. İftiḫār-ı bilād-ı rūy-ı zemīn

belde-i şehbāʾda:
1. **belde-i şehbāʾda:**-*da*
Tarih 126
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Halep diyarı.
15. Oḳ atup seng dikince didi Nābī tārīḫ
16. Dikdi taş belde-i Şehbāʾda Muḥammed Pāşā

beleş:
1. **beleş:**
Gazel 343
Mısra: **1**
Meccanen, bedava, ücretsiz.
1. Müdām ġāret içündür nevāl-i ḫalkı beleş
2. Teṭāvül itdügi destār-ı bed-nümā-yı keleş

be-lisān ol:
1. **be-lisān ol:**
Gazel 494
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dilsiz olmak, suskun olmak.
7. Yārān-ı ṣafā-ṭıynete ol revġan-ı ḳındīl
8. Nā-dān-ı girān-ḫilḳate dehen be-lisān ol

belki:
1. **belki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **283**
Ola ki, bir ihtimal.
283. Olmasın belki birine maḳbūl
284. Eyleye saña luṭfını mebzūl

2. **belki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **285**
Ola ki, bir ihtimal.
285. Belki saña nigāh-ı himmet ide
286. Ḫākdan refʿ idüp ḥimāyet ide

3. **belki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **466**
Hatta, üstelik, bile.
465. Āṣafı dergehinde ḳul itmez
466. Belki tedbīrini ḳabūl itmez

4. **belki:**
Kaside 9
Mısra: **140**
Hatta, üstelik, bile.
139. Suḫan ol deñlü ḫoş-āyende gerekdür ki añı
140. İdine nevʿ-i beşer belki melāʾik ezber

5. **belki:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **80**
Ola ki, bir ihtimal.
79. İsteyelüm ey Dede Sulṭān nʾola
80. Belki Ḫudā vire nefes cān bula

6. **belki:**
Gazel 15
Mısra: **5**
Ola ki, bir ihtimal.
5. Belki eylerdüm saña şāyeste ḫıdmetde ḳuṣūr
6. Ben günāh eylerdüm ammā sen şevāb itdün bu şeb

7. **belki:**
Kaside 20
Mısra: **96**
Ola ki, bir ihtimal.
95. Görmekdeyüz vesāʾit ile gerçi luṭfını
96. Bī- vāsıṭa müyesser ola belki niʿmeti

8. **belki:**
Tarih 30
Mısra: **40**
Hatta, üstelik, bile.
39. Baʿd ez-īn her-cāyīligden oldı vā-reste nesīm
40. Gülşeni terk itdi belki çīn-i zülf-i dil-beri

9. **belki:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Ola ki, bir ihtimal.
5. Mestāneliklerün sebebin çeşm-i yāre ṣor
6. Anuñ da belki ʿaḳla muvāfıḳ cevābı var

10. **belki:**
Gazel 196
Mısra: **3**
Ola ki, bir ihtimal.
3. Bizüm teveccühümüz belki eyleye taḥvīl
4. Egerçi niyyet-i cānāne bī-vefālıġadur

11. **belki:**
Gazel 403
Mısra: **2**
Ola ki, bir ihtimal.
1. Kesme ey ebr-i kerem riştesini āblaruñ
2. Belki ratḳ eyleyesin fatḳını mīzāblaruñ

12. **belki:**
Gazel 518
Mısra: **6**
Ola ki, bir ihtimal.
5. Mīl-i nā-şüste-ruḫ-ı sürmeden ednā degülem
6. Belki bir gün düşe bir meykede-i nāza rehüm

13. **belki:**
Gazel 518
Mısra: **14**
Ola ki, bir ihtimal.
13. ʿAkıbet sürme naẓar buldı benüm de Nābī
14. Raḥmete belki ola vāsıṭa rūy-ı siyehüm

14. **belki:**
Gazel 585
Mısra: **15**
Ola ki, bir ihtimal.
15. Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
16. Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin

belḳīs ile süleymānʾın:
1. **belḳīs ile süleymānʾın:**-*ın*
Tarih 68
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Belkıs ve Hz. Süleyman Peygamber (Belkıs. Saba Melikesi Belkıs, günümüz Habeşistan (Etiyopya) veya Yemen'inin olduğu topraklarda hüküm sürdüğü farz edilen, tarih öncesi Saba Krallığı'nın hükümdarıdır. Önceleri puta tapan Belkıs, Hz. Süleyman ile görüşmesinin ardından Hak dini ve Hz. Süleyman'ın zevceliğini kabul etti).
19. Bu ṭarḥ-ı levḥ-i zer ü sīm çerḫ-i pīre-zenüñ
20. Getürdi yādına Belḳīs ile Süleymānʾın

bellü:
1. **bellü:**
Gazel 713
Mısra: **11**
Belli, apaçık.

11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaşr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

be-maḥşer:
1. **be-maḥşer:**
Tarih 11
Mısra: **7**
Mahşere kadar.
7. Tā be-maḥşer şemʿa-i ẖayrātınuñ eṭrāfına
8. Perde-i dest-i duʿā olsun nigehbān-ı üfūl

ben anladuġum:
1. **ben anladuġum:**
Gazel 742
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Benim anladığım, bildiğim, tanıdığım.
5. Sāḳī eger ben anladuġum dil-firīb ise
6. Yoḳdur nis̱āre tevbeden aʿlā ayaġına

ben kimüm:
1. **ben kimüm:**
Kaside 2
Mısra: **307**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benim kimim ki, benim ne kıymetim var!.
307. Ben kimüm yā benüm ol rütbe ne ḥaddümdür kim
308. Olunam medḥ-serāyān-ı derūñden taʿdād

benāgūş:
1. **benāgūşın:**-*ı, -n*
Gazel 354
Mısra: **9**
Kulak memesi.
9. Nezāket ile benāgūşın öpmege yārüñ
10. Kemend-i zülfde diller esīr-i furṣat imiş

2. **benāgūşında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 799
Mısra: **10**
Kulak memesi.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduġın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

benān:
1. **benānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 795
Mısra: **10**
Parmak.
9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ẖāme raḳībāsā
10. Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

benān-ı dilde:
1. **benān-ı dilde:**-*de*
Gazel 225
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün parmakları/eli.
7. H̱ayāl-i ʿaks-i leb-i bāde-gūnı dildāruñ
8. Benān-ı dilde nümūdār-ı sāġar-ı Cemdür

benān-ı reʾyi:
1. **benān-ı reʾyi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Basiretin, ferasetin parmağı.
45. O kār-dān-ı zamān kim benān-ı reʾyi virür
46. Ne deñlü müşkil ise ʿuḳde-i umūra güşād

2. **benān-ı reʾyi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Basiretin, ferasetin parmağı.
55. Benān-ı reʾyi güşāyende-i niḳāb-ı umūr
56. Çerāġ-ı fikri fürūzende-i cemāl-i murād

benc:
1. **benc:**
Gazel 849
Mısra: **6**
Esrar, yaprak uçlarında bulunan sakızından uyuşturucu elde edilen bitki, ban otu.
5. Mey gibi çihre-fürūzende-i ẖūbān olmaḳ
6. H̱oşdur ifsād-ı ʿukūl eylemeden benc gibi

bend:
1. **bend:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Kıvrım, bağ, düğüm.
5. Reşk ider beyżasına beyża-ı ṭāvūs-ı bihişt
6. Bend olur zülfesine ʿuḳde-i zülf-i ḥavrā

bend eylemedür:
1. **bend eylemedür:**-*me, -dür*
Gazel 751
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bağlamak.
1. Düşmeden şiʿri ġaraż dāʿiye-i taḥrīre
2. Maʿnī-i vahşiyi bend eylemedür zencīre

bend itdi:
1. **bend itdi:**-*di*
Gazel 821
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bağlamak, hükmü altına almak.
13. Mismār-ı ẖᵛāb revzene-i gūşı itdi bend
14. Cāy-ı duẖūl-i naġme-i temcīd ḳalmadı

bend iṭmek:
1. **bend iṭmek:**-*mek*
Gazel 414
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kapatmak, kilitlemek.
1. Ṣabāḥ-ı ʿīd ider efvāhını pür-ẖande eṭfālüñ
2. Dekākīnün dehānın ser-be-ser bend iṭmek aḳfālüñ

bend olmaya:
1. **bend olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 631
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bağlanmak (Sevgilinin saçlarına aşığın gönlünün bağlanması, aşık olması bağlamında).
9. Mümkin mi ẖam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
10. Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden

bend olunan:
1. **bend olunan:**-*u, -nan*
Gazel 144
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dolanmak, bağlanmak.
5. ʿUḳde-ber-ʿuḳde ile döndügini sübḥalaruñ
6. Yār ile bend olunan rişte-i peymāndan ṣor

bend olurdı:
1. **bend olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 11
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Dolanmak, bağlanmak.
67. Sipihrden ḥarekātı ideydi menʿ eger
68. Olurdı sāʿid-i keffüʾl-ẖadībe bend şihāb

2. **bend olurdı:**-*ur, -dı*
Tarih 30
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Dolanmak, bağlanmak.
17. Yūsufuñ pāy-ı nigāhı bend olurdı naḳşına
18. Bulsa ger ḳaṣr-ı Züleyhā böyle zīb ü zīveri

bend ṭutmaz:
1. **bend ṭutmaz:**
Gazel 657
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zincir durduramaz, bağlanamz.
13. Bend ṭutmaz nigeh-i yār ile Mecnūn olanuñ
14. Ola zencīri meġer ḥalka-i çeşm-i āhū

bende:
1. **bendelerüñdür:**-*ler, -üñ, -dür*
Kaside 2
Mısra: **223**
Kul, köle.
223. Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
224. Çünki ẖalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

2. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Kaside 2
Mısra: **304**
Kul, köle.
303. Pāyüne neşr-i leʿālī-i s̱enādur ancaḳ
304. Bendeñe ḳuvvet-i ḳalbüm diyecek ẕād-ı meʿād

3. **bende:**
Kaside 2
Mısra: **319**
Kul, köle.
319. Bende de cürʾet-i medḥün o memerdendür kim
320. Geldi nuṭḳ itdi ḥużūruñda nebatāt u cemād

4. **bende:**
Kaside 2
Mısra: **325**
Kul, köle.
325. Bende Nābīʾden ola elf ṣalāt elf selām
326. Ruḥuña ālüñe aṣḥābuna tā rūz-ı mecād

5. **bendesidir:**-*si, -dir*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **153**
Kul, köle.
153. Ol ki şāhān derinde bendesidir
154. Mihr ü meh şātır-ı devendesidür

6. **bendesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **452**
Kul, köle.
451. İftihār-ı kerem şiʿār-ı himem
452. Bendesi Muḥteşem kemīnesi Cem

7. **bende:**
Kıt'a 7
Mısra: **5**
Kul, köle.
5. Olsun ḫulūṣ ile kapuna bende olmayan
6. Bāzū-yı iktidarı benüm ḳuvvetüm gibi

8. **bendenüñ:**-*nüñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **297**
Kul, köle.
297. Bendenüñ ʿarż-ı ḥālini gūş it
298. Nāleden ʿandelībi ḫāmūş it

9. **bendelerin:**-*ler, -in*
Kaside 8
Mısra: **112**
Kul, köle.
111. Tā ki Sulṭān-ı serā-perde-i dīvān-ı ezel
112. Mihrden ẕerreye dek bendelerin eyleye sīr

10. **bende:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **49**
Kul, köle.
49. Bende daḫı olmaġ ile sābıḳā
50. Böyle nice vaḳʿa-i ʿibret-nümā

11. **bende:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **61**
Kul, köle.
61. Bende idüp dest-i ḳabūlı başar
62. Ḫāmeye itdüm göz ucıyla naẓar

12. **bendeni:**-*n, -i*
Kaside 12
Mısra: **179**
Kul, köle.
179. Kemterīn bir nigehüñ bendeni iḥyā eyler
180. Gūşe-i çeşmüñe mevḳūf hemān neyl-i merām

13. **bendelerin:**-*ler, -i, -n*
Kaside 13
Mısra: **90**
Kul, köle.
89. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-ı ʿavn-i ezelī
90. Eyledi bendelerin tābe-gelū ġarḳa-i kām

14. **bendesin:**-*si, -n*
Kaside 16
Mısra: **119**
Kul, köle.
119. Gördügi bildügi degül iken bu bendesin
120. Reh-bürde oldı ḳadrüme nūr-ı ferāseti

15. **bende:**
Kıt'a 18
Mısra: **3**
Kul, köle.
3. Bende vü mā-melek-i bende Ḫudāʾnun olıcaḳ
4. Cehldür kim ki benüm diyü iderse daʿvā

16. **bendeye:**-*y, -e*
Kaside 20
Mısra: **1**
Kul, köle.
1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

17. **bende:**
Tarih 24
Mısra: **15**
Kul, köle.
15. Bende Nābī didi tārīḫin bu sūr-ı dil-keşüñ
16. Sünnet-i Aḥmedle oldı zeyn Sulṭān Muṣṭafa

18. **bende:**
Tarih 82
Mısra: **96**
Kul, köle.
95. Çākerāsā ider yanınca şitāb
96. Bir iki bende nāmı luṭf u ʿaṭā

19. **bendesin:**-*si, -n*
Tarih 108
Mısra: **4**
Kul, köle.
3. Yaʿnī ʿAbduʾllāh Efendi zübde-i āl-i Resūl
4. Kim ider maḥsūd-ı ḫulḳı bendesin azādeye

20. **bende:**
Gazel 213
Mısra: **6**
Kul, köle.
5. Oldı bāzīçe-i ʿaşḳımda nihān ḫātem-i dil
6. Çīn-i zülfünde midür sende midür bende midür

21. **bendesine:**-*si, -ne*
Gazel 257
Mısra: **7**
Kul, köle.
8. Nāra ḥācet ḳomaz ol mertebe taʿẕīb olmaz
7. İltifāt itmedügi bendesine mālikinüñ

22. **bendeleri:**-*ler, -i*
Gazel 538
Mısra: **19**
Kul, köle.
19. Geçirüp bendeleri defterine nāmumuzı
20. Yīrümüz ḥaşrde de zīr-i livā eyleyelüm

bende eyledi:
1. **bende eyledi:**-*di*
Tarih 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kul, köle eylemek.
13. Çekdi zencīre eyledi bende
14. Şevḳ-i nehr-i Ḳızıldeliʾyi hemān

bende idüp:
1. **bende idüp:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Bağlamak, zincire vurmak.
51. Birisini bende idüp der-miyān
52. Eyleyicek rişte-güẕār-ı zebān

bende olsalar:
1. **bende olsalar:**-*sa, -lar*
Gazel 811
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kul ve köle olmak.
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

bendegān:
1. **bendegānuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **177**
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
177. ʿAfüvvā bendegānuñ lāyıḳı taḳṣīrdür ʿafv it
178. İdersek de bile takṣīr-i basṭ-ı ḥarf-ı istiʿfā

2. **bendegânı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **6**
Kullar, köleler, salikler.

5. Olurlar ħilʾat-i envār-ı ruḥanīye müstaġraķ
6. Ṣadāķatle olanlar bendegânı Şeyħ Ebū-Bekrüñ

3. **bendegānınun:**-*ı, -nun*
Tarih 129
Mısra: **5**
Kullar, köleler, salikler.
5. Bendegānınun görüp ādāb u ḥüsn-i ħıdmetin
6. İtdi ilbās-ı ħilaʿdan ġayri çoķ luṭf u ʿaṭā

4. **bendegānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 787
Mısra: **7**
Kullar, köleler, salikler.
7. O şāh-ı nev-resīdem bendegānından şümār itmez
8. Anuñçün ḥalķa veş çeşm-i ümīdüm ķaldı defterde

bende-i dergāh-ı şāh:
1. **bende-i dergāh-ı şāh:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Padişahın kapısının kulu.
5. Her birisi bende-i dergāh-ı şāh
6. Kimi silāhdār idi kimi sipāh

bende-i fermān-beri:
1. **bende-i fermān-beri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Hükme tabi olan köle.
49. ʿAfv ü ḥilm ü ʿiffet ü fehm ü ẓekā şerm ü ḥayā
50. Ħulķınuñ her birisi bir bende-i fermān-beri

bende-i hem-ķadr-ı ħāk:
1. **bende-i hem-ķadr-ı ħāk:**
Tarih 28
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Toprak gibi hakir köle.
17. Eyler iken fikr-i tārīħin bu sūr-ı maķdemüñ
18. Nābī-i dāʿī-i kemter bende-i hem-ķadr-ı ħāk

bende-i ķāmet-i şimşād:
1. **bende-i ķāmet-i şimşād:**
Gazel 298
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şimşir ağacı boylu güzelin kölesi.
3. Ķumrīveş ṭavķ ṭutar gerden-i dil āhumdan
4. Bende-i ķāmet-i şimşād ki dirler o bizüz

bende-i kemteri:
1. **bende-i kemteri:**-*i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Aciz, fakir kul.
65. Ferīdūn u Dārā kemīn çākeri
66. Sikenderle Cem bende-i kemteri

bende-i mecbūr:
1. **bende-i mecbūr:**
Kaside 7
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Zorunlu çalışan köle.
89. Hümā didükleri bāmında murġ-ı dest-āmūz
90. Kerem didükleri bābında bende-i mecbūr

bende-i medyūnuyuz:
1. **bende-i medyūnuyuz:**-*u, -y, -uz*
Gazel 259
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Minnettar kul.
9. Nābiyā olsak nʾola vāreste-i ķayd-ı ḥayāt
10. Çünki Vehhāb-ı kerīmün bende-i medyūnuyuz

bende-i muķbil-i ħudā-yı ṣamed:
1. **bende-i muķbil-i ħudā-yı ṣamed:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Her türlü istek ve ihtiyâcı karşılayacak güce sâhip bulunan, hiç kimseye veya hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın yüce makamlara erişmiş kulu.
69. Yaʿni sulṭān-ı mürselīn Aḥmed
70. Bende-i muķbil-i Ħudā-yı ṣamed

bende-i nā-güşāde-dil:
1. **bende-i nā-güşāde-dil:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **258**
Kelime Tipi: -
Gönlü kapalı, bahtsız köle.
257. Ehl-i derdüñ faķīr ü bī-tābı
258. Bende-i nā-güşāde-dil Nābī

bende-i nā-kām:
1. **bende-i nā-kām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mutsuz, muradına erememiş köle.
11. Ol zamān kim bu bende-i nā-kām
12. Eyledüm ʿarṣa-i vücūda ħırām

benden:
1. **benden:**
Gazel 656
Mısra: **3**
Benden yana, benim yerime.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

benden beter:
1. **benden beter:**
Gazel 506
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Benden daha fena/kötü/fazla.
7. Kimi vāreste-i derd añladumsa bezm-i ʿālemde
8. Añı benden beter dil-rīşter endūħgīn buldum

bender-i çeşme:
1. **bender-i çeşme:**
Gazel 549
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göz limanı.
1. Bender-i çeşme olur ʿāzim reh-i ķırṭāsdan
2. Kārvān-ı naẓm çıķsa ħıṭṭā-i enfāsdan

bender-i dilde:
1. **bender-i dilde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Gönül harmanlığı.
143. Yadigārın getirür pīşgeh-ı ʿizzetüñe
144. Naẓm ile bender-i dilde yüriyen ķafileler

bender-i nāṭıķada:
1. **bender-i nāṭıķada:**-*da*
Gazel 487
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güzel söz söyleme limanı.
11. Girmese mahzen-i elfāzına düzdīde- metāʿ
12. Bender-i nāṭıķada beyt-i emīn olsa ġazel

bende-zāde:
1. **bende-zādesi:**-*si*
Kaside 20
Mısra: **29**
Kul oğlu, köle.
29. Geldükde dest-būsī içün bende-zādesi
30. Bī-iħtiyār cūşa gelüp baḥr-ı himmeti

bend-i āteşine:
1. **bend-i āteşine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ateş bağı, ipi (Ramazan gecelerinde yanan mahya bağlamında).
1. Bu şehr içinde o kim secdeden olur ser-keş
2. Olur menāre-ṣıfat bend-i āteşine sezā

2. **bend-i āteşine:**-*i, -n, -e*
Gazel 831
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ateş bağı, ipi (Ramazan gecelerinde yanan mahya bağlamında).
13. Olur şeb-i ramażān bend-i āteşine sezā
14. Sücūda eylemeyen sür-fürū menāre gibi

bend-i belādan:
1. **bend-i belādan:**-*dan*
Kaside 2

Mısra: **302**
Kelime Tipi: -
Keder/ceza bağı.
302. Biñ cihān müznibi it bend-i belādan āzād
301. Ve leʿamrük ḳasemi ṣādır iken şānuñda

bend-i girān idi:
1. **bend-i girān idi:***-i, -di*
Gazel 300
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ağır zincir, bağ.
3. Bir bend-i girān idi dile ġayret-i hem-bāl
4. Āzāde-perüz güşe-nişīn-i ḳafesüz biz

bend-i pā ola:
1. **bend-i pā ola:***-a*
Gazel 676
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Elini ayağını bağlamak.
9. İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
10. Ḥayvān odur ki bağlayalar rīsmān ile

bend-i zebān:
1. **bend-i zebān:**
Gazel 584
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dil bağı, dilini bağlayan, susturan.
11. Ḥarf-i niyāzgird-i lebinden ḫurūş ider
12. Temkīn-i nāz kendüye bend-i zebān iken

bend-i zencīr:
1. **bend-i zencīr:**
Kaside 8
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Zincir, zincir bağı.
71. Ṣūret-i ʿadlde taḳṣīri içün ʿahdinde
72. Bağlamış āyineye cevheri bend-i zencīr

benefşe:
1. **benefşe:**
Tarih 52
Mısra: **19**
Kısa boylu ve yapraklarının yere dönük, küçük ve kıvrımlı şekli, güzel kokulu, görüntüsü renkli, çiçeklerini ilkbaharda açması ve zor şartlara karşı dayanıklı olması gibi özellikleri olan çiçek.
19. Eyler benefşe zār-ı sevādı hemīşe baḫş
20. ʿĀşıḳlaruñ meşāmına enfās-ı ʿİsevī

2. **benefşe:**
Gazel 811
Mısra: **14**
Kısa boylu ve yapraklarının yere dönük, küçük ve kıvrımlı şekli, güzel kokulu, görüntüsü renkli, çiçeklerini ilkbaharda açması ve zor şartlara karşı dayanıklı olması gibi özellikleri olan çiçek.
13. Nezāketde nazīrin görmedük güş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūḥı Faḫrī ʾnün ser-efkende

benefşe-i terdür:
1. **benefşe-i terdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Taze menekşe.
81. Ṣaḥḥ-ı āṣaf benefşe-i terdür
82. Ki dimāġ-ı cihān muʿaṭṭardur

benem:
1. **benem:**
Kaside 1
Mısra: **110**
Benim.
109. Anuñçün ḳalb-i müʿmin oldı ʾarş-ı aʿẓam-ı Bārī
110. Didi ʿārif benem ol noḳta-i mevzūʿa taḥteʾl-bā

be-nevbet:
1. **be-nevbet:**
Gazel 201
Mısra: **12**
Nöbetle, sırayla.
11. Hep sen mi kām-yāb olacaḳsın zamānede
12. Ey teng-çeşm kār be-nevbet degül midür

beni ādem:
1. **beni ādem:**
Kaside 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
İnsanoğlu, insanlık.
27. Ne bu tertīb-i ḥikem cümle beni ādem iken
28. Birisi ḫāne yapar birisi olmış ırġād

be-niyāz-ı dil-i şikeste-dilān:
1. **be-niyāz-ı dil-i şikeste-dilān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **530**
Kelime Tipi: -
Gönlü incinmişlerin gönüllerinin yalvarması ile.
529. Yā ilāhi be-ḥaḳḳ-ı ḫaste-dilān
530. Be-niyāz-ı dil-i şikeste-dilān

bennā-yı ḳader:
1. **bennā-yı ḳader:**
Gazel 147
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Kader mimarı.
21. Müzdūr-ı tedābīr ne ḳādir kʾide Nābī
22. Bennā-yı ḳader itmedügi ḫaneyi taʿmīr

benüm gibi:
1. **benüm gibi:**
Gazel 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benim gibi, bana benzeyen.
1. Ne çerḫ-i ḥüsne senüñ gibi māh-pāre gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa benüm gibi nābe-çāre gelür

2. **benüm gibi:**
Gazel 169
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Benim gibi, bana benzeyen.
13. Raḳībüñ ol gül-i ter de benüm gibi Nābī
14. Firīb-ḫorde-i ḥarf-i münāfıḳānesidür

3. **benüm gibi:**
Gazel 523
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Benim gibi, bana benzeyen.
3. Pīşgāhında benüm gibi tehī-māyelerün
4. Ḫᵛāhiş-i maṭlab-ı nā-būde içün ḫᵛār olamam

beñz:
1. **beñzinde:***-i, -n, -de*
Gazel 477
Mısra: **12**
Beniz, yüz, yüzün rengi.
11. İderseñ ġamze-i ser-tīzüne taʿlīm-i ḫūn-rīzi
12. Seni gördükde amma ʿāşıḳun beñzinde ḳanın bul

beñze:
1. **beñzemez:***-mez*
Kaside 6
Mısra: **15**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
15. Bu devre beñzemez ayīn devr-i dīgerdür
16. Semāʿ-ı vaḥdet-i devr-i zamān-ı Mevlānā

2. **beñzer:***-r*
Tarih 8
Mısra: **9**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

3. **benzer:***-r*
Kaside 9
Mısra: **26**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
25. Dil-i rūşende bu ḥaliyle görenler didiler
26. Dār-ı İslāmda maḥbūs Frenge benzer

4. **beñzer:**-*r*
Kaside 14
Mısra: **106**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
105. Sen ol yegāne-i āfāḳ-ı ṣadr-ı aʿẓamsın
106. Ki görmedi saña beñzer zamāne-i naḳḳād

5. **beñzer:**-*r*
Tarih 16
Mısra: **54**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
53. ʿAdālet sende himmet sende luṭf u merḥamet sende
54. Saña beñzer bulunmaz bir vezīr-i ʿāḳil ü dānā

6. **beñzemez:**-*mez*
Kaside 27
Mısra: **16**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
15. Yād-ı ismiyle bulur mūy-ı beden tāze ḥayāt
16. Beñzemez āẖare şān u şeref u şevket-i Şeyẖ

7. **beñzer:**-*r*
Tarih 42
Mısra: **23**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.
23. Ṣāḥibinüñ derūnına beñzer
24. Pāk u ṣāfī vü ẕevḳ-baẖş u cevād

8. **benzer:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **9**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.
9. Āteşvāre benzer gibi zīr-i ḳademinde
10. Bir yirde ḳarār itdügi yoḳdur ḳadem-i çerẖ

9. **beñzer:**-*r*
Kıt'a 94
Mısra: **2**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

10. **beñzer:**-*r*
Tarih 127
Mısra: **76**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
75. Böyle şāhenşehe bir kimse olunmaz tanzīr
76. Buña beñzer nicʾolur pādişeh-i bī-hem-tā

11. **beñzer:**-*r*
Gazel 134
Mısra: **7**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.
7. Beñzer egerçi ḳubbe-i germ-ābe cāmiʿe
8. Germ-ābeye velīk gelen bī-vüzū gelür

12. **benzer:**-*r*
Gazel 254
Mısra: **9**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
9. Ārāyiş-i cemāline benzer ol āfetüñ
10. Nābī bizüm suẖanda olan intiẓāmumuz

13. **benzer:**-*r*
Gazel 337
Mısra: **9**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.
9. Mīveye benzer ki alur rengi ḳamerden
10. Nābī dil-i ẖūn-geşte ki mehveşlere düşmiş

14. **benzer:**-*r*
Gazel 339
Mısra: **11**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
11. Saña benzer daẖı bir āftābı idemez peydā
12. Vilādetden ʿarūs-ı çerẖ ḳalmış pire-zenlenmiş

15. **benzer:**-*r*
Gazel 389
Mısra: **7**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.
7. Benzer dıraẖt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

16. **benzer:**-*r*
Gazel 440
Mısra: **11**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.
11. Benzer şeb-i temennī-i vuṣlatda ṣaḥn-ı dil
12. Hengām-ı ṣubḥgāhına dārü’l-vekālenüñ

17. **benzer:**-*r*
Gazel 496
Mısra: **23**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
23. Ṭıfldan münkatiʿ olmış zene benzer gūyā
24. Maʿnī-i tāze ṭoġurmazsa eger şaḳḳ-ı ḳalem

18. **beñzer:**-*r*
Gazel 515
Mısra: **9**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.
9. Beñzer ol şemʿa ki pervāne-i gerdendesi yoḳ
10. O ser-efrāz kʾola dest-i duʿādan maḥrūm

19. **beñzemez:**-*mez*
Gazel 599
Mısra: **9**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
9. Gelür ṣaḥn-ı ẖayāle birbirine beñzemez ṣūret
10. Dil-i endīşenāküñ farḳı yoḳ mirʾāt-ı berberden

20. **beñzer:**-*r*
Gazel 634
Mısra: **14**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
13. Ḫalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

21. **beñzer:**-*r*
Gazel 667
Mısra: **10**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
9. İtmek dürūġ vażʿ ile ẖalḳı firīfte
10. Bābuñ varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

22. **beñzer:**-*r*
Gazel 702
Mısra: **2**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
1. Reg-i kebūd-nümā sāʿid-i dil-ārāda
2. Şükūfe sāḳına beñzer gelū-yı mīnāda

23. **beñzemez:**-*mez*
Gazel 717
Mısra: **12**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
11. Defʿ-i sermā-yı tekāsülde müʾes̱s̱ir ʿaşḳdur
12. Beñzemez berş-i raḥīkī mes̱r-i ʿuşşāḳīlere

24. **beñzer:**-*r*
Gazel 786
Mısra: **3**
İki kişi veya nesne arasında

birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīḫtedür sīmveş ol gerden-i sāde

25. **beñzer:**-*r*
Gazel 805
Mısra: **12**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

26. **beñzer:**-*r*
Gazel 887
Mısra: **7**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
7. Naḳş-ı ṣad-reng ile bir ḫāteme beñzer kʾüstād
8. Eylemiş sīm-i zer-endūd ile dīvāresini

beñzer:
1. **beñzer:**
Tarih 23
Mısra: **10**
Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, eş, emsal.
9. Sāḥil-i ʿālemde çeşm-i meh ṣadef
10. Aña beñzer görmedi dürr-i semīn

2. **benzer:**
Gazel 469
Mısra: **7**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
7. ʿArūs-ı tāzeyi tezvīce benzer pīr-i ṣad-sāle
8. Köhen mecmūʿaya taḥrīr-i şiʿr-i nev-maḳal itmek

3. **benzer:**
Gazel 515
Mısra: **19**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.
19. O ġazel meclis-i bī-dilbere benzer ki ola
20. Tāze mażmūn ü ḫoş-āyende edādan maḥrūm

ber- ʿaks olmadan:
1. **ber- ʿaks olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 747
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Tersine, aksine dönmek.
15. Ġafil olma emr ber- ʿaks olmadan kʾahūlaruñ
16. Merdümekle çeşmi dām u dānedür ṣayyādına

berāber:
1. **berāber:**
Gazel 296
Mısra: **2**
Birlikte, beraber.
1. Ṣūretā biz gerçi bu bezme muʿaḫḫar gelmişüz
2. Līk ṣubḥ-ı āferīnişle berāber gelmişüz

2. **beraber:**
Gazel 346
Mısra: **15**
Birlikte, beraber.
15. Mānend-i seḥāb eyledügi çerḫe beraber
16. Āb-ı ruḫımı ḫāke feşār itmek içünmiş

3. **beraber:**
Gazel 735
Mısra: **3**
Birlikte, beraber.
3. Güller üstinde beraber bulunurdı şebnem
4. Gülşenüñ olsa müsāvat terāzūsında

ber-ā-ber:
1. **ber-ā-ber:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **20**
Beraber, birlikte II Eşit denk.
19. Ḥāṣā nice āftāb-ı enver
20. Mihr ana nice olur ber-ā-ber

2. **ber-ā-ber:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **56**
Beraber, birlikte II Eşit denk, aynı seviyede II Aynı anda.
55. Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver
56. Destinde dü żıdd olur ber-ā-ber

3. **ber-ā-ber:**
Gazel 262
Mısra: **1**
Birlikte, beraber.
1. Leb-i cānāna mey-i nāb ber-ā-ber gelemez
2. Āb-ı ḥayvānla zehr-āb ber-ā-ber gelemez

4. **ber-ā-ber:**
Gazel 262
Mısra: **2**
Birlikte, beraber.
1. Leb-i cānāna mey-i nāb ber-ā-ber gelemez
2. Āb-ı ḥayvānla zehr-āb ber-ā-ber gelemez

5. **ber-ā-ber:**
Gazel 262
Mısra: **4**
Birlikte, beraber.
3. Farḳı yerden göġe dek ʿulvī ile şüflīnün
4. Ḥalḳa-i hāleye gird-āb ber-ā-ber gelemez

6. **ber-ā-ber:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Birlikte, beraber.
5. Nisbet-i şirket-i nevʿi arada ṣābit iken
6. ʿUlemā kısmına küttāb ber-ā-ber gelemez

7. **ber-ā-ber:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Beraber, birlikte II Eşit denk.
7. ʿAraḳuñ ḥaddi nedür pīşgeh-i ṣahbāda
8. Pertev-i mihr ile meh-tāb ber-ā-ber gelemez

8. **ber-ā-ber:**
Gazel 511
Mısra: **7**
Birlikte, beraber.
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey göñül ẕerre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

ber-ā-ber gelemez:
1. **ber-ā-ber gelemez:**-*e, -mez*
Gazel 262
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eşit, denk olmak.
9. Ne ḳadar olsa da seccāde ile revnaḳ-yāb
10. Rifʿat-i menbere mihrāb ber-ā-ber gelemez

2. **ber-ā-ber gelemez:**-*e, -mez*
Gazel 262
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Eşit, denk olmak.
11. Ṭavr-ı efʿal ü tüvānında teşābüh var iken
12. Ṣaf-ı şücʿān ile ḳaṣṣāb ber-ā-ber gelemez

3. **ber-ā-ber gelemez:**-*e, -mez*
Gazel 262
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Eşit, denk olmak.
13. Vaḳʿı yoḳ pīş-i ḥaḳīḳatde mecāzuñ Nābī
14. Kevkeb-i dürrīye şeb-tāb ber-ā-ber gelemez

berāber gelmişüz:
1. **berāber gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Denk gelmek, aynı gelmek.
7. ʿĀlem-i ṣuġrāyuz amma ʿālem-i kübrā ile
8. Keffe-i mīzān-ı ḥikmetde berāber gelmişüz

ber-ā-ber oldı:
1. **ber-ā-ber oldı:**-*dı*
Gazel 865
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Denk, eşdeğer olmak; benzemek.
9. Biri birini taʿaddī iderek leyāl ü eyyām
10. Göricek bahār-ı ʿadli ikisi ber-ā-ber oldı

ber-ā-berce:
1. **ber-ā-berce:**
Kıt'a 83
Mısra: **3**
Beraberce, birlikte.
3. Zehr ü kand ü telḫ ü şīrīne ber-ā-berce şuna
4. Ṣaff-ı engüştān ḳadar ʿālemde bürhān olmaya

ber-ā-berlik:
1. **ber-ā-berlik:**
Gazel 261
Mısra: **18**
Eşitlik, denklik.
17. Nābī biraz ḫafīf gerek keffe-i günāh
18. Mizān-ı iʿtiẕār ber-ā-berlik istemez

ber-ʿaks:
1. **ber-ʿaḳs:**
Gazel 312
Mısra: **11**
Aksine, tersine.
11. Ne maḳṣūda şürūʿ eylerse ber-ʿaḳs olmadur kārı
12. Esīr-i miḥnet-i ṭūl-ı emel mū-tābdan ḳalmaz

2. **ber-ʿaksdür:***-dür*
Gazel 447
Mısra: **3**
Aksine, tersine.
4. Vaṣlına maḥrem idük hicrine bigāne idük
3. Şimdi ber-ʿaksdür aḥvāl-i viṣāl ü hicrān

ber-ʿaks ola:
1. **ber-ʿaks ola:***-a*
Gazel 364
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aksine, tersine olmak.
4. Ḳābil mi ki ṣūret ola maʿnāya muʿārıż
3. Ne cānı var āyīnedeki ʿaks ola ber-ʿaks

berāt:
1. **berāt:**
Gazel 441
Mısra: **9**
Padişahın emirlerinin yer aldığı belge, ferman.
9. Nüsaḫ ü ḥüccet ü mektūb u berāt ü defter
10. Raḳam-ı cebhesi her neyse görür evrāḳuñ

2. **berāt:**
Gazel 803
Mısra: **8**
Padişahın emirlerinin yer aldığı belge, ferman (Sipahilere verilen tımarlar, kişiye beratla bildirilirdi).
7. Virdi şifā-yı ṣadr dile nāme-i ḥabīb
8. Timāre itdi ḫaste taṣarruf berāt ile

berāt-ı ārzū-yı ʿāşıḳ-ı miskine:
1. **berāt-ı ārzū-yı ʿāşıḳ-ı miskine:***-e*
Gazel 404
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zavallı aşığın arzularının beratı (Berat: Osmanlı Devletinde, bazı hizmet ve memuriyetlere tayin edilenlere, vazifelerini icra etmeleri için padişahın tuğrası ile verilen mezuniyet ve ya tayin emirleri hakkında kullanılan bir ıstılah).
7. Beyāż-ı gerdene düşsün ḳo zülf-i ʿanber-ālūduñ
8. Berāt-ı ārzū-yı ʿāşıḳ -ı miskine imżā çek

berāt-ı ḥüsn:
1. **berāt-ı ḥüsn:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzellik fermanı.
1. Ḳafā-yı yāre düşen gīsū-yı medīd midür
2. Berāt-ı ḥüsn verāsındaki resīd midür

berāt-ı şiʿrümi:
1. **berāt-ı şiʿrümi:***-üm, -i*
Gazel 661
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiir fermanı.
9. Yazdugında dest-i ḳudretle berāt-ı şiʿrümi
10. Nābiyā itmiş muvaffaḳ şerʿa da ḳānūna da

berāt-ı tāze:
1. **berāt-ı tāze:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gençlik nişanı, körpelik rütbesi.
1. Ḫaṭ ʿazl-i ḥüsn virmedi ey nāzenīn saña
2. Oldı berāt-ı tāze ḫaṭ-ı ʿanberīn saña

berāt-ı vaṣlı:
1. **berāt-ı vaṣlı:***-ı*
Gazel 388
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çarşıyı denetleyen mülazımların işe başlamak için aldıkları belge.
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳażā
4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

berāt-ı yeʾs-i tecdīd itmişdi:
1. **berāt-ı yeʾs-i tecdīd itmişdi:***-miş, -di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tazelenmiş ümitsizlik kurtulmak, azat olmak.
5. Pejmürdelemişdi bāġ-ı ümmīd
6. İtmişdi berāt-ı yeʾs-i tecdīd

ber-āvāz-ı felek:
1. **ber-āvāz-ı felek:**
Kıt'a 15
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feleğin sesi üzere.
5. Ḥak-i kūyuñ degül ……. ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i ahengini zīr ü bāmınuñ

2. **ber-āvāz-ı felek:**
Kıt'a 105
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feleğin sesi üzere.
5. Ḥak-i kūyuñ degül ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i āhenüñi zīr ü bāmınuñ

ber-āver:
1. **ber-āver:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **55**
Sahip olmak üzere.
55. Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver
56. Destinde dü żıdd olur ber-ā-ber

ber-āverde:
1. **ber-āverde:**
Gazel 722
Mısra: **4**
Serpilmiş, yetişmiş, büyümüş.
3. Çeker mi ḥasret-i nev-bāve-i leẕīẕ-i viṣāl
4. O baġbān ki ber-āverde bir nihāli ola

berāy-ı ġayret-i ḥaḳḳ:
1. **berāy-ı ġayret-i ḥaḳḳ:**
Gazel 106
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hakk'ın gayretinden dolayı.
5. Zebūn bulup bizi pā-māl-i cevr idenlerden
6. Berāy-ı ġayret-i Ḥaḳḳ intikam alur bulunur

berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne:
1. **berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne:**
Gazel 623
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Pervane böceğinin hatırı için.
11. Ne ʿāşıḳ-dūstdur gör şemʿ-i şām-efrūzı kim dāʾim
12. Berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne sūzān gösterür kendin

berāy-ı zekât virürlerdi:
1. **berāy-ı zekât virürlerdi:***-ür, -ler, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Zekat için, zekat niyetiyle vermek.
111. Ḫum dibine irkilicek mühmelāt
112. Aña virürlerdi berāy-ı zekât

ber-bād:
1. **ber-bād:**
Gazel 298
Mısra: **1**
Perişan, virane, helak olmuş.
1. Mey ü maḥbūb ile ber-bād ki dirler o bizüz

2. Fāriġ-i ṭaʿne-i zühhād ki dirler o bizüz

2. **ber-bādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **12**
Perişan, virane, helak olmuş.
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ḫändenüñ ber-bādına

ber-bād eyledi:
1. **ber-bād eyledi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **258**
Kelime Tipi: -
Harap etmek, tüketmek.
257. Reh-zene rast gelen reh-reve döndüm āḫir
258. Eyledi nefs ü hevā naḳd-i ḥayātum ber-bād

2. **ber-bād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Harap etmek, tüketmek.
27. Köhnesin kim yād ider ḳaṣr-ı Süleymān olsa da
28. Nām ü şānın bu binā-yı tāze ber-bād eyledi

berbād eylesün:
1. **berbād eylesün:**-*sün*
Gazel 814
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Havaya savurmak II Harap etmek II Telef ve helak etmek.
3. Umūrı eyleyüp efvāc-ı naṣr u ʿavn ile pāyend
4. ʿAdūyı ṣadme-i ḳahr ile berbād eylesün Allāh

ber-bād eylesün:
1. **ber-bād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Havaya savurmak II Harap etmek II Telef ve helak etmek.
9. Eylesün gülşen-i ikbālini Ḥaḳ tāze vü ter
10. Eylesün düşmeninüñ ḫırmen-i ʿömrin ber-bād

ber-bād ider:
1. **ber-bād ider:**-*er*
Tarih 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bozmak, harap etmek, dağıtmak.
1. Gāziyān beyninde yoḳ ṣāḥib-nefes merd-i güzīn
2. Düşmeni ber-bād ider illā tüfeng-i āteşīn

ber-bād itmeġe:
1. **ber-bād itmeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 133
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Harap, perişan etmek.
3. Mosḳov az ḳalmış iken itmeġe mülki ber-bād
4. İtdi taʿyīn şeh-i dīn Āṣaf-ı ṣāḥib-şānı

2. **ber-bād itmege:**-*meg, -e*
Gazel 425
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Havaya savurmak II Harap etmek II Telef ve helak etmek.
5. Zamāne itmege muḥtāc ḫırmenin ber-bād
6. Bu kiştzārdan ümmīd-i berg ü kāh idenüñ

ber-bād itmekde:
1. **ber-bād itmekde:**-*mek, -de*
Kaside 14
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Harap etmek, telef etmek.
89. Revāfıż-ı ʿArab itmekde iken İslāmuñ
90. Nice ʿasākirin evvel hücūmda ber-bād

ber-bād itmeyem:
1. **ber-bād itmeyem:**-*me, -y, -em*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **390**
Kelime Tipi: -
Harap etmek, telef etmek.
389. Nice bir laḥẓa itmeyem feryād
390. Nice gerdūnı itmeyem ber-bād

berbād olamazsın:
1. **berbād olamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Gazel 624
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Berbat olmak, mahvolmak.
7. Hem-rengsüñ ey baḫt-ı siyeh zülf-i bütāna
8. Ammā nʾideyüm öylece berbād olamazsın

ber-bād olasın:
1. **ber-bād olasın:**-*a, -sın*
Gazel 622
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rüzgarda savrulmak, zarar görmek, yok olmak.
1. Beni şād eylemedüñ sen daḫı nā-şād olasın
2. Şuʿle-i āh-ı ġarībān gibi ber-bād olasın

ber-bād oldı:
1. **ber-bād oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **209**
Kelime Tipi: -
Rüzgarda savrulmak, zarar görmek, yok olmak.
209. Oldı ʿaṣrında resm-i ġam ber-bād
210. Oldı kem-yāb ḫāṭır-ı nā-şād

ber-bād olur:
1. **ber-bād olur:**-*ur*
Gazel 309
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rüzgarda savrulmak, zarar görmek, yok olmak.
3. Olur enfāsla gencīne-i hestī ber-bād
4. Kemterīn bād ile ṣavrulmadadur ḫırmenümüz

berber:
1. **berbere:**-*e*
Gazel 30
Mısra: **12**
Tıraş eden ve saç kesen.
11. Āyīnedeki ʿaksine nāz eyleyen āfet
12. Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

2. **berber:**
Gazel 775
Mısra: **6**
Tıraş eden ve saç kesen.
5. Egerçi ʿaybdur teslīm-i dest-i digere rīşin
6. Bu maʿnā nā-müsellemdür velī berber ḫuṣūṣında

ber-cā:
1. **ber-cā:**
Kaside 18
Mısra: **8**
Yerinde, uygun, münasip.
7. Beyżalar devr-i felek gibi metīn ü muḥkem
8. Birbiri içre leṭāfetle çekilmiş ber-cā

2. **ber-cā:**
Kaside 18
Mısra: **56**
Yerinde, uygun, münasip.
55. Dāʿimā ola muzaffer ḳalemāsā ʿalemüñ
56. Olasın ʿarṣa-i devletde ʿalemveş ber-cā

3. **ber-cā:**
Tarih 104
Mısra: **104**
Yerinde, uygun, münasip.
103. Allāh medīd eyleye eyyām-ı ḥayātın
104. İḳbālini efzūn ide erkānını ber-cā

4. **ber-cā:**
Kıt'a 106
Mısra: **2**
Yerinde, uygun, münasip.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca bāli ber-cā bārgāh-ı dostān İslām

5. **ber-cā:**
Gazel 220
Mısra: **6**
Yerinde, uygun, münasip.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyḫāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

ber-cā eyledi:

1. **ber-cā eyledi:**-*di*
Tarih 126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yerinde, tam doğru ve münasip yapmak.
7. Ṣāliḥ Aġayı güẕer eyledi yitmiş dört kez
8. Eyledi anda daḫı seng-i nişānı ber-cā

ber-cā ḳalsın:
1. **ber-cā ḳalsın:**-*sın*
Gazel 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yerinde kalmak.
9. Ṭutarsan pendümi ḳalsın şikest-i ḫāṭırun ber-cā
10. Tefāhur-gūne vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan geç

ber-cebīn:
1. **ber-cebīn:**
Gazel 762
Mısra: **7**
Alında, alnın üstünde.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

berçīde itdi:
1. **berçīde itdi:**-*di*
Tarih 30
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Dağıtmak, ortadan kaldırmak.
75. Şaḫne-i ʿadli girelden çārsūy-ı ʿāleme
76. İtdi berçīde felek hengāme-i şūr u şeri

ber-çīde olur:
1. **ber-çīde olur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Toplayıp ortadan kaldırmak.
7. Olsa ārāste bir dem yine ber-çīde olur
8. Bir ḳarār üzre degüldür ṭarab-ı gerdiş-i cām

ber-devām eylesün:
1. **ber-devām eylesün:**-*sün*
Kaside 21
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Devamlı/daimi kılmak.
29. Ḥaḳ taʿālā eylesün ẕāt-ı şerīfin ber-devām
30. Ṣadr-ı taḫt-ı salṭanatda şevket ile şān ile

berd-ü selām:
1. **berd-ü selām:**
Tarih 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Serin ve selametli, güvenli (Enbiya Suresi 69. ayetin parçası).
1. Ḥacı İbrāhīm āḫir itdi ʿazm-i āḫiret
2. Eylesün Allāh taʿāla menzilin Berd-ü Selām

berdüʾl-acūz:
1. **berdüʾl-acūz:**
Kaside 7
Mısra: **122**
Kocakarı soğuğu, on bir ve on yedi mart günleri arasında devam eden soğukların halk arasındaki adı.
121. Fuṣūle itse taʿalluḳ nesīm-i maʿdeleti
122. İder muṣālaḥa berdüʾl-acūz ile bāḥūr

ber-dūş:
1. **ber-dūş:**
Gazel 536
Mısra: **6**
Omuzunda.
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

ber-dūş eylese:
1. **ber-dūş eylese:**-*se*
Gazel 813
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kucağına almak.
9. Ṭıfl-ı şiʿrüm kūdek-i şeş-māhedür ey Nābiyā
10. Dāye-i devrān nʾola ʿizzetle ber-dūş eylese

ber-dūş idebilsem:
1. **ber-dūş idebilsem:**-*ebil, -se, -m*
Gazel 533
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Omuzuna almak.
7. Ṭıfl-ı ḫıredün bārını çekmek ne belādur
8. Gāhīce sebū-yı meyi ber-dūş idebilsem

berehmen-ḫāne-i taklīdde:
1. **berehmen-ḫāne-i taklīdde:**-*de*
Gazel 283
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Brahma dinine mensup olanların ibadet yerlerini taklit etme.
7. Kemer-bend-i ṭarīḳat olsa sālik dest-i mürşidden
8. Berehmen-ḫāne-i taklīdde zünnāra yer ḳalmaz

berekāt-ı ser-i şimşīr-i cihān-gīri:
1. **berekāt-ı ser-i şimşīr-i cihān-gīri:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Cihanı fetheden kılıcının ucunun feyzi.
95. Berekāt-ı ser-i şimşīr-i cihān-gīri ile
96. ʿAḳibet oldı leked-ḫorde-i erbāb-ı ġazā

berekāt-ı tamām:
1. **berekāt-ı tamām:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mükemmel ihsanlar, hediyeler.
11. Olmaġın İbrāhīm aña nām ü kām
12. Oldı o şehre berekāt-ı tamām

bereket:
1. **bereket:**
Gazel 460
Mısra: **7**
Bereket, bolluk.
7. Bereket ṣūret-i lafẓında bile ẓāhirdür
8. Lā-yı bī-maʿnīye nisbetle cevāb-ı neʿamuñ

bereket-yafte:
1. **bereket-yafte:**
Gazel 361
Mısra: **2**
Vuslat akçesi.
1. Gerdān ise kişt-i dile nāʿūre-i iḫlāṣ
2. Olur bereket-yafte maṭmūre-i iḫlāṣ

ber-endāze:
1. **ber-endāze:**
Gazel 211
Mısra: **10**
Bir yana atan, yukarı kaldırıp atan.
9. Āhdan perde çeker baġa hezār ey Nābī
10. Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

berevāt:
1. **berevāt:**
Kaside 18
Mısra: **47**
Dava oku.
47. İşte köhne berevāt işte ferāmīn-i ḳadīm
48. Ḥaḳḳ-ı inṣāf ile taṭbīḳ olunursa daʿvā

berf:
1. **berfe:**-*e*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Kar.
3. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
4. Ola berf içre nihān penbede gūyā eyvā

2. **berf:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Kar.
3. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
4. Ola berf içre nihān penbede gūyā eyvā

3. **berfe:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **63**
Kar.
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından

64. Ḳala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

4. **berf:**
Kaside 24
Mısra: **64**
Kar.
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
64. Ḳala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

5. **berf:**
Gazel 61
Mısra: **13**
Kar.
13. Yaḫ üzre berf püşt-i āyīne göstermeden Nābī
14. Bürūdetden ider rū gerdiş-i ḫalḳa işāretler

6. **berf:**
Gazel 92
Mısra: **16**
Kar.
15. Şevḳ-i cismüñle yanup çerḫde āh-ı serdüm
16. Berf şeklinde olan rıḫte-i ḫākisteridür

7. **berfden:**-*den*
Gazel 204
Mısra: **10**
Kar II Kış.
9. Urur ṣayḳal olınca mū-sepīd āyīne-i cāna
10. Hevā bulmaḳ güşāyiş berfden ṣoñra mücerrebdür

8. **berf:**
Gazel 234
Mısra: **11**
Kar.
11. Degül zemīne düşen berf ḫāne-i çerḫün
12. Beyāz-ı ṣūret-i dīvārı pāre pāre düşer

berf-i bī-emān:
1. **berf-i bī-emān:**
Gazel 61
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Amansız kar.
3. O deñlü ṣaldı berf-i bī-emān kevne bürūdet kim
4. Miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka yol bulmaz maḥabbetler

berg:
1. **bergini:**-*i, -n, -i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **248**
Yaprak.
247. Gülşen-ı ʿömrinüñ ide Yezdān
248. Bergini tāze güllerin ḫandān

2. **berg:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **201**
Yaprak.
201. Laʿl-gūn berg ile pür oldı çemen
202. Defterin açdı ḫᵛāce-i maʿden

3. **bergi:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **54**
Yaprak.
53. İtse temkīni taʿalluḳ varaḳ-ı ezhāra
54. İdemez bergi gül-i naḳş gibi meyl-i hevā

4. **bergine:**-*i, -n, -e*
Gazel 48
Mısra: **11**
Yaprak.
11. ʿAraḳ her bergine mānend-i şebnem olmış üftāde
12. Nesīm-i āh açmış verd-i terdür ḥalḳa-i tevḥīd

5. **berg:**
Tarih 81
Mısra: **6**
Yaprak.
5. Saḳf-ı zerrīni siler āyīne-i mehden ġubār
6. Berg berg-i naḳş-ı ezhārı virür būy-ı ṭarab

6. **bergler:**-*ler*
Gazel 110
Mısra: **4**
Yaprak.
3. Pāy-ı teşrifimi ḳaṭʿ itme diyü gülşenden
4. Bergler būse-zen-i dāmen-i bād olmadadur

7. **bergini:**-*i, -ni*
Gazel 292
Mısra: **11**
Yaprak.
11. Gülşen-i ṭabʿun kemīne bergini izhār ile
12. Sad-hezārān bülbül-i gūyāyı ḫāmuş itmişüz

8. **berge:**-*e*
Gazel 658
Mısra: **9**
Yaprak.
9. İtmez ḫazān-pezīr olacaḳ berge ser-fürū
10. Dāmān-ı çīdedür sebeb-i iʿtibār-ı serv

9. **bergler:**-*ler*
Gazel 671
Mısra: **5**
Yaprak.
5. Bergler şuʿle-i şevḳ olduğını hep bilürüz
6. Ṣaḳlasun ister ise dāġ-ı derūnın lāle

10. **bergümi:**-*üm, -i*
Gazel 786
Mısra: **8**
Yaprak.
7. Pür oldı hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ ile derūnum
8. Mānende-i ney bergümi virdüm yine bāda

berg ile bārı:
1. **berg ile bārı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahsul, sermaye, kazanç, meyve.
173. ʿAzlde berg ile gidüp bārı
174. Ḫilʿat-ı cāhdan olur ʿārī

berg ü bār:
1. **berg ü bār:**
Gazel 815
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahsul, sermaye, kazanç, meyve.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

berg ü bārınuñ:
1. **berg ü bārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 844
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahsul, sermaye, kazanç, meyve.
13. Zaḫm-ı firāḳını çekerek berg ü bārınuñ
14. Olmışdı çāk çāk dıraḫtuñ bedenleri

berg ü nevādur:
1. **berg ü nevādur:**-*dur*
Gazel 63
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Geçinilecek şey, azık.
13. Aṣl u ferʿün ider esrārını Nābī işʿār
14. Mezraʿ-ı kevnde bir berg ü nevādur ki gider

berg ü şāḫı:
1. **berg ü şāḫı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dal budak, yaprak ve dal.
43. Bu çemen gülsitān-ı devletdür
44. Berg ü şāḫı şükūh u şevketdür

2. **berg ü şaḫı:**-*ı*
Gazel 658
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dal budak.
5. Yoḳ berg ü şaḫı kim ola eşḫāşa pāy-māl
6. Az düşdügi bu vech iledür inkisār-ı serv

berg-ḫor-ı şāhsār-ı ʿaşḳ:
1. **berg-ḫor-ı şāhsār-ı ʿaşḳ:**
Gazel 91
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk ağacının yaprağını yiyen.
5. Her kirm kʾola berg-ḫor-ı şāhsār-ı ʿaşḳ
6. İbrīşimi figāna gelür tār-ı çeng olur

berg-i bād-bürd-i semen:

1. **berg-i bād-bürd-i semen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Yasemin çiçeğinin havada uçuşan yaprakları.
129. Cā-be-cā berg-i bād-bürd-i semen
130. Oldı maḥsūb-ı iltizām-ı çemen

berg-i bahār:
1. **berg-i bahār:**
Tarih 72
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bahar yaprakları.
15. Ḫākine vārını ṣarf itmededür berg-i bahār
16. Dem-be- dem nāʾil-i seyrānı ṣabā bād-ı hevā

berg-i bīd:
1. **berg-i bīd:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **210**
Kelime Tipi: -
Söğüt ağacının yaprağı.
209. Ālet-i ḫaṭṭ ile pür oldu riyāz
210. Berg-i bīd oldı āhenīn-miḳrāz

berg-i būstān-ı kemāl:
1. **berg-i būstān-ı kemāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **248**
Kelime Tipi: -
Olgunluk bahçesinin yaprağı.
247. Döndi ol mürşid-i ḫuceste-maḳāl
248. Didi ey berg-i būstān-ı kemāl

berg-i çemen:
1. **berg-i çemen:**
Gazel 121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bahçenin her bir yaprağı.
3. Senüñ gūşunda istiʿdād yoḳ idrākine yoḫsa
4. Leb-i cūda kemāl-i ṣunʿı her berg-i çemen söyler

berg-i cismi:
1. **berg-i cismi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Beden yaprağı.
115. İtmesün nār-ı ḥaşr āzürde
116. Olmasun berg-i cismi efsürde

berg-i ezhārı:
1. **berg-i ezhārı:**-*ı*
Tarih 72
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çiçeklerin yaprakları.
9. Ṣaḥn-ı gülzārı güẕergāh-ı nesīm-i cennet
10. Berg-i ezhārı ġazab-baḫş-ı cebīn-i ḥavrā

berg-i gül:
1. **berg-i gül:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Gül yaprağı.
131. Cūy ile berg-i gül giderse ne ġam
132. Olınur aṣlına girīḫte żamm

2. **berg-i gül:**
Gazel 489
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Gül yaprağı.
17. Berg-i gül eyledi cereyān cūybārda
18. Seccādesin bıraḳdı suya pārsā-yı gül

3. **berg-i gül:**
Gazel 878
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gül yaprağı.
5. İtsün mi berg-i gül getüren bāda iltifāt
6. Püşt-i tekāverinde gören şeh-süvārumı

berg-i gül-i ālinde:
1. **berg-i gül-i ālinde:**-*i, -nde*
Gazel 123
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kırmızı gül yaprağı.
3. Der-ḳafā berg-i gül-i ālinde āsār-ı ḫazān
4. Devlet-i şāh-ı bahāruñ itidādı böyledür

berg-i gül-i naḳşı:
1. **berg-i gül-i naḳşı:**-*ı*
Tarih 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Süs gülünün yaprağı.
3. Ḥabbezā bārgeh-i çerḫ-nümāyiş ki virür
4. Kevkeb-i çerḫ gibi berg-i gül-i naḳşı żiyā

berg-i gülüm:
1. **berg-i gülüm:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül yaprağı.
1. Feżā-yı gülşenüm berg-i gülüm ḫārumdan efzūndur
2. Sehergāhum ki nūrāniyyetüm tārumdan efzūndur

berg-i ḥaḳīr-i furṣād:
1. **berg-i ḥaḳīr-i furṣād:**
Kaside 2
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Dut ağacının değersiz yaprağı.
35. Ey iden cāme-i aṭlasla tefāḫür gözüñ aç
36. Saña aṭlas görinür berg-i ḥaḳīr-i furṣād

berg-i ḫazān:
1. **berg-i ḫazān:**
Gazel 747
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Sonbaharda düşen yaprak.
21. Dest-i taḥsīndür zemīne ferş olan berg-i ḫazān
22. Gülşen-i kevn ü fesāduñ Nābiyā üstādına

berg-i ḫuşk:
1. **berg-i ḫuşk:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kuru yaprak.
15. Cihānda ḳalmadı bir berg-i ḫuşk nā-sīr-āb
16. Tereşşüḥ eylemege başladı seḥāb-ı sürūr

berg-i kemīni:
1. **berg-i kemīni:**-*i*
Tarih 121
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Değersiz yaprağı.
7. Her şemse-i gül-i dūḫtenün berg-i kemīni
8. Ṣūretkede-i çīne geçer reng-i ḫacālet

berg-i lāle-i rengīn:
1. **berg-i lāle-i rengīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
Rengarenk olan lale yaprağı.
163. Dāġ ile berg-i lāle-i rengīn
164. Varaḳ-ı cizye üzre naḳş-ı nigīn

berg-i naḳş-ı ezhārı:
1. **berg-i naḳş-ı ezhārı:**-*ı*
Tarih 81
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çiçeklerin süslü yaprakları.
5. Saḳf-ı zerrīni siler āyīne-i mehden ġubār
6. Berg berg-i naḳş-ı ezhārı virür būy-ı ṭarab

berg-i ne-dāde bāre:
1. **berg-i ne-dāde bāre:**-*e*
Gazel 802
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Meyve vermeyen yaprak.
3. Maʿnī-i tāze fikr it itme luġātle memlū
4. Kim eyler iʿtibārı berg-i ne-dāde bāre

berg-i rāḥatum:
1. **berg-i rāḥatum:**-*um*
Gazel 97
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Huzur yaprağı.
13. Dıraḫt-ı köhne sāl-i būstān-ı ʿuzletüm Nābī
14. Benüm sāyemle berg-i rāḥatum bārumdan efzūndur

berg-i sebzveş:

1. **berg-i sebzveş:**
Gazel 443
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yeşil yaprak gibi.
5. Mābeyn-i gülde reste olan berg-i sebzveş
6. Sen şāh-ı ḥüsn ġāşiyedāruñ benüm senüñ

berg-i semen:
1. **berg-i semen:**
Gazel 127
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Van Gölü (beyaz gül, yasemin) yaprağı.
1. Ruh-ı rengīni gūş itmeden berg-i semen ditrer
2. Nesīm-i zülfini yād itmeden ṣaḥn-ı çemen ditrer

berg-i semenleri:
1. **berg-i semenleri:**-*ler, -i*
Gazel 844
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yasemin yaprağı.
11. Hem-reng-i gül-ruḫān olur itdükçe ʿan-ḳarīb
12. Amīziş erġavān ile berg-i semenleri

berg-i tut:
1. **berg-i tut:**
Kaside 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Dut yaprağı.
33. Zihī Ṣāniʿ ki eyler berg-i tut u kirm-i bed-būdan
34. Libās-ı iftiḫār-ı şehriyārān aṭlas u dībā

berg-i yāsemen:
1. **berg-i yāsemen:**
Gazel 446
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yasemin yaprağı.
1. Üzüldü rişte-i cān zülf-i pür-şiken diyerek
2. Bozuldı çihre-i dil berg-i yāsemen diyerek

berg-i yāsemīn:
1. **berg-i yāsemīn:**
Gazel 778
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yasemin yaprağı.
8. Gül-i surḫ üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
7. Virür laʿlüñdeki dendānlarınuñ ḥāletin cānā

ber-güẕār:
1. **ber-güẕār:**
Tarih 47
Mısra: **1**
Yadigâr olmak üzere verilen hediye (Çocuğunun doğumu bağlamında).
1. Eyyūb olınca Ḫayri Efendiʾye ber-güẕār
2. Tārīḫini melek didi şīrīn ü şīvekār

2. **ber-güẕārı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **12**
Yadigâr olmak üzere verilen hediye.
11. Yā medḥ-i māh-ruhāndur ya zemm-i vażʿ-ı raḳīb
12. Ziyād ola dinecek ber-güẕārı biz bilürüz

ber-ḥaseb-i ḥükm-i yecürrüʾl-kelām:
1. **ber-ḥaseb-i ḥükm-i yecürrüʾl-kelām:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Mevzunun gerektirdiği hesaba göre.
31. Ber-ḥaseb-i ḥükm-i yecürrüʾl-kelām
32. Maʿrifete münʿaṭif oldı zimām

berhemen:
1. **berhemen:**
Gazel 468
Mısra: **8**
Mecûsîlerin ruhanî lideri. Ateşperest ve putprestlerin bilginlerine verilen ad.
7. Añuñ tecerrüdi māniʿ riyā-fürūşluġa
8. Senüñ hezār ʿalāyıḳla berhemen didigüñ

berhem-zede:
1. **berhem-zededen:**-*den*
Gazel 52
Mısra: **8**
Karmakarışık, altı üstüne getirilmiş.
7. Gīsū-yi reʾs-i terāşīdeden aḥsen görinür
8. Olsa berhem-zededen zülf-i perīşān-ı ümīd

2. **berhem-zede:**
Tarih 110
Mısra: **7**
Karmakarışık, altı üstüne getirilmiş.
7. Teng ü berhem-zede vü muẓlim iken köhne binā
8. Buldı eyyām-ı şerīfinde bu nev-ʿünvānı

3. **berhem-zede:**
Gazel 699
Mısra: **11**
Karmakarışık, altı üstüne getirilmiş.
11. Ṣāne ne bilür ḳadrin o berhem-zede zülfüñ
12. Ser-rişte-i devlet gibidür dest-i eşelde

4. **berhem-zededür:**-*dür*
Gazel 853
Mısra: **3**
Karmakarışık, altı üstüne getirilmiş.
3. Ḳatı berhem-zededür nüsḫa-i eczā-yı vücūd
4. Kābil-i derk degül güm-şūdedür rābıṭası

berhem-zede idüp:
1. **berhem-zede idüp:**-*üp*
Tarih 143
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Altını üstüne getirmek.
21. İdüp berhem-zede tābūr-ı nā-maḥṣūr-ı menḥūsa
22. İdüp ḳalbin şikeste itdiler muʿtell iken ecvef

berhem-zede-i tefriḳa:
1. **berhem-zede-i tefriḳa:**
Tarih 128
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Parçalanıp darmaduman olmuş.
11. Ālaf-ı ṣāf- dile ʿavn-ı İlāhī irişüp
12. Oldı berhem-zede-i tefriḳa ceyş-i aʿdā

berhem-zen-i ṣufūf-ı suṭūr olduğı:
1. **berhem-zen-i ṣufūf-ı suṭūr olduğı:**-*du, -ğı*
Kaside 7
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
Satırlarla dizeleri alt üst eden olmak (Acemice şiir yazmak bağlamında).
201. Henüz evvel-i meşḳiydi tīġ-i saṭvetüñüñ
202. Bu deñlü olduğı berhem-zen-i ṣufūf-ı suṭūr

ber-ḫordār eyle:
1. **ber-ḫordār eyle:**
Kaside 10
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Muradına ermiş, istediğini almış eylemek, berhudar etmek.
93. İlāhi her günini ʿīd ü her şebin ḳadr it
94. Nihāl-i tāzedür eyle İlāhi ber-ḫordār

berī:
1. **berī:**
Tarih 30
Mısra: **42**
Kurtulmuş, arınmış.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

berī ola:
1. **berī ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak, temizlenmek.
63. Ḥaḳ taʿāla eyleye ẕātın ḫatālardan emin

64. Ola mirʾāt-ı żamīri gerd-i külfetden berī

berī olmaz:
1. **berī olmaz:**-*maz*
Tarih 103
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Üstün olmak.
11. Selātine sezā gerçi medāyīh bī-nihāyetdür
12. Berī olmaz ve līkin lafẓ-ı ẓıllullāh ile hem-pā

berk:
1. **berḳa:**-*a*
Kıt'a 94
Mısra: **2**
Şimşek. II Işık.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

2. **berḳden:**-*den*
Gazel 230
Mısra: **11**
Şimşek.
11. Cünbiş-āmūz gerek berḳden erbāb-ı sülūk
12. Rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde şitāb isterler

berḳ urur:
1. **berḳ urur:**-*ur*
Tarih 30
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Şimşek (gibi) çakmak, parlamak, ışıldamak.
51. Berḳ urur mānend-i encüm ol muraṣṣaʿ cāmlar
52. Şān kitāb-ı aḫterīdür yā Ṣıḥāḥ-ı Cevherī

2. **berḳ urur:**-*ur*
Tarih 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sağlam, kuvvetli, sert bir şekilde vurmak.
5. Cevher-i nūr-ı aṣālet berḳ urur ol mertebe
6. Kim olur ḳandīl nūr-ı cebhesi seccādeye

ber-ḳāʿide:
1. **ber-ḳāʿide:**
Gazel 778
Mısra: **9**
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
9. Saña ber-ḳāʿide aġyāre ʿaksiyle baḳardum ben
10. Elümde ḫāme-i ʿibret-nümā bir dūr-bīn olsa

ber-ḳarār:
1. **ber-ḳarār:**
Gazel 717
Mısra: **7**
Kararlı, yerleşmiş, devamlı.
7. Zīr-i ḫāk-i ḫaṭda rūyuñ çeşm ü ebrū ber-ḳarār
8. ʿÖmrler virsün Ḫudā-yı lem-yezel bāḳīlere

ber-ḳarār-ı ḫayāl-i muḥāl:
1. **ber-ḳarār-ı ḫayāl-i muḥāl:**
Gazel 602
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İmkansız hayallere mahal.
9. Kimdür cihānda olmamış āyā firifte
10. İḳbāl ber-ḳarār-ı ḫayāl-i muḥāl iken

ber-kende ola:
1. **ber-kende ola:**-*a*
Tarih 76
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Koparılmak, sökülmek.
35. Dıraḫt-ı devletin bār-āver itsüñ ḥażret-i Bārī
36. Ola bīḫinden aʿdānuñ nihāl-i ʿömri ber-kende

berḳ-i istiġnā:
1. **berḳ-i istiġnā:**
Gazel 312
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Nazlanma şimşeği.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġnā
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

berk-i vücūdın:
1. **berk-i vücūdın:**-*ı, -n*
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Varlık yaprağı.
29. İḳbālüñe bed-ḫᵛāh olanuñ berk-i vücūdın
30. Āteşkede-i ġamda remād eylesün Allāh

berk-i yeʾs:
1. **berk-i yeʾs:**
Tarih 128
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik yıldırımı.
7. Raʿd-ı āvāze-i muvhişle ṭolup gūş-ı enām
8. Berk-i yeʾs itmiş idi ḫırmen-i imdādı hebā

ber-leb idi:
1. **ber-leb idi:**- *i, -di*
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ağzında, dudağında.
3. Cān ber-leb idi vesvese-i hicr ile enṣār
4. Oldı yirine geldi hele cānları rāḥat

bermekī:
1. **bermekīler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **472**
Abbasî halifesi Harun Reşid'in önde gelen devlet adamlarından Cafer el-Bermekî (Ö.187/803), üstün bir alim, zarif bir edib ve pek cömert bir zengin olarak tanınıp sevilmişti.
471. Çerḫ ḫıdmet-güẕār-ı kemteridür
472. Bermekīler keremde çākeridür

2. **bermekī-mevhibe:**
Kaside 9
Mısra: **77**
Bermeki gibi Allah'ın ihsanı (Bermeki; Abbasî halifesi Harun Reşid'in önde gelen devlet adamlarından Cafer el-Bermekî (Ö.187/803), üstün bir alim, zarif bir edib ve pek cömert bir zengin olarak tanınıp sevilmişti).
77. Bermekī-mevhibe destūr-ı mükerrem ki durur
78. Reh-güẕārında niyāz ile nice Ḫātimler

ber-mezīd:
1. **ber-mezīd:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **84**
Çoğalsın, ziyade olsun.
83. Ola bargâhı İlāhī saʿīd
84. Füzūn devleti ʿizzeti ber-mezīd

ber-murād eylemek:
1. **ber-murād eylemek:**-*mek*
Kaside 20
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzusuna kavuşturmak, dileğine eriştirmek.
5. Bir nā-murādı eylemek isterse ber-murād
6. Olur resīde ḫod-be-ḫod eczā-yı devleti

ber-murād oldı:
1. **ber-murād oldı:**-*dı*
Tarih 36
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Emeline kavuşmuş olmak, arzusuna nail olmak.
15. Ber-murād oldı murād üzre nigīn-i devlet
16. Dönerek Kaʿbesine ṭutdı yüzin ḳıble-nümā

2. **ber-murād oldı:**-*dı*
Tarih 45
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Emeline kavuşmuş olmak, arzusuna nail olmak.
13. Nāgehān hātif ser-engüşt-i işāretle didi
14. Luṭf-ı Rabbāniyle Sulṭān Aḥmed oldı ber-murād

ber-murād olsun:
1. **ber-murād olsun:**-*sun*
Tarih 38
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -

Emeline kavuşmuş olmak, arzusuna nail olmak.
5. Revzenleri memerr-i nesīm-i ümīd olup
6. Olsun devām-ı devlet ü ṣıḥḥatle ber-murād

ber-pā:
1. **ber-pā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **32**
Ayak üzerinde, ayakta, kaim.
31. İder servi şermende vü ser-nigūn
32. Derūnına ber-pā o mevzūn sütūn

2. **ber-pādur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **45**
Ayak üzerinde, ayakta, kaim.
45. Cism-i inṣān ki naḳş ber-pādur
46. Zīnet-i kārgāh-ı dünyādur

ber-pā itmiş:
1. **ber-pā itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkarmak, ayağa kaldırmak.
3. Zihī ḥayyāt-ı ḫilʿat-dūz-ı bāzār-ı ḥaḳāyik kim
4. Ḳad-i maʿnāyı itmiş cāme-i terkīb ile ber-pā

ber-pā oldı:
1. **ber-pā oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkmak, doğmak.
23. Oldı ṣaḥnında ol şebün ber-pā
24. Bārgāh-ı risālet-i ʿuzmā

ber-pāy-ı cidāl:
1. **ber-pāy-ı cidāl:**
Tarih 19
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mücadelede, savaşta ayakta kalma.
19. Aṣlā ḳırāl-ı bed-fiʿal ol mest-i ṣahbā-yı żalāl
20. Olmadı ber-pāy-ı cidāl Sulṭān-ı Rüstem-zūr ile

ber-püşt idügin:
1. **ber-püşt idügin:**-*ü, -gi, -n*
Gazel 657
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sırt üstü etmek.
9. Rindler marḥameten ābı gelūsına döker
10. Beste ber-püşt idügin görmek ile dest-i sebū

berr:
1. **berrin:**-*i, -n*
Tarih 8
Mısra: **6**
Toprak, kara.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

berr ile baḥrun:
1. **berr ile baḥrun:**-*un*
Tarih 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kara ve deniz.
5. Mülteḳāsında olup berr ile baḥrun cilveger
6. Birbirine māye-i nāz eyledi baḥr ü beri

ber-raġm-ı sipihr-i ḫod-kām:
1. **ber-raġm-ı sipihr-i ḫod-kām:**
Kaside 13
Mısra: **224**
Kelime Tipi: -
Sadece kendini düşünen askerin rağmına.
223. Gālib olmışdur ümīdi senüñ eyyāmuñda
224. Kām-yāb olmaġa ber-raġm-ı sipihr-i ḫod-kām

berş:
1. **berş:**
Gazel 358
Mısra: **1**
Afyon şurubu ve keten yaprağıyla yapılan bir tür sarhoş edici macun.
1. Māye-i māʾide-i cāndur berş
2. Merhem-i ḳalb-i perīşāndur berş

2. **berş:**
Gazel 358
Mısra: **2**
Afyon şurubu ve keten yaprağıyla yapılan bir tür sarhoş edici macun.
1. Māye-i māʾide-i cāndur berş
2. Merhem-i ḳalb-i perīşāndur berş

3. **berş:**
Gazel 358
Mısra: **4**
Afyon şurubu ve keten yaprağıyla yapılan bir tür sarhoş edici macun.
3. Ḫāl-i ruḫsār-ı ṣafādur efyūn
4. Ṭurre-i ʿārıż-ı ʾirfāndur berş

4. **berş:**
Gazel 358
Mısra: **6**
Afyon şurubu ve keten yaprağıyla yapılan bir tür sarhoş edici macun.
5. Virür insāna ḥayāt-ı ebedī
6. Cān-bahā olsa da erzāndur berş

5. **berş:**
Gazel 358
Mısra: **8**
Afyon şurubu ve keten yaprağıyla yapılan bir tür sarhoş edici macun.
7. Rütbe-i neşʾesin idrāk idene
8. Āb-ı ḥayvān ile yeksāndur berş

6. **berş:**
Gazel 358
Mısra: **10**
Afyon şurubu ve keten yaprağıyla yapılan bir tür sarhoş edici macun.
9. Renc u endūh ḳomaz dillerde
10. Bād-ı zehr-i ġam-ı devrāndur berş

7. **berşe:**-*e*
Gazel 367
Mısra: **14**
Afyon şurubu ve keten yaprağıyla yapılan bir tür sarhoş edici macun.
13. Ṣahbā-yı āl-reng-i Cem-ābād var iken
14. Efyūn u berşe daġdaġa-i ibtilā ġalaṭ

ber-ser:
1. **ber-ser:**
Kaside 9
Mısra: **150**
Başının üzerinde, başta.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

berş-i raḥīḳī:
1. **berş-i raḥīḳī:**
Gazel 717
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
16. asırda yaşamış tabip Yusuf Sinan Rahiki tarafından icat edilmiş, sonrasında meşhur olmuş afyon şurubu ve keten yaprağından yapılan bir tür macun.
11. Defʿ-i sermā-yı tekāsülde müʾes̱s̱ir ʿaşḳdur
12. Beñzemez berş-i raḥīḳī mes̱r-i ʿuşşāḳīlere

ber-ṭaraf:
1. **ber-ṭaraf:**
Kıt'a 76
Mısra: **4**
Ortadan kalkmış, yok olmuş.
3. Ser-i zülfi gibi düşdi zenaḫından gördüm
4. Ber-ṭaraf dāʾireye bir ʿarak-ı şerm-nümūn

ber-ṭaraf oldı:
1. **ber-ṭaraf oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Ortadan kalkmak, yok olmak.
77. ʿAhdinde oldı maʿreke-i ẓulm ber-ṭaraf
78. Refʿ itdi dest-ı ʿadli livā-yi şerīʿati

2. **ber-taraf oldı:**-*dı*
Kıt'a 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ortadan kalkmak, yok olmak.
1. Ber-taraf oldı girmişken araya şāne
2. ʿUḳde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

3. **ber-ṭaraf oldı:**-*dı*
Gazel 299
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ortadan kalkmak, yok edilmek.
9. Oldı ümīd-i vaʿde-i teşrīf ber-ṭaraf
10. Ancaḳ bu şebde kalduġumuz ḳaldı ḫᵛābsuz

4. **ber-ṭaraf oldı:**-*dı*
Gazel 820
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ortadan kalkmak, yok olmak.
7. Evvelki incizāb-ı derūn oldı ber-ṭaraf
8. Pervāz-ı iltifāta per ü bāli ḳalmadı

ber-ṭaraf olmadı:
1. **ber-ṭaraf olmadı:**-*ma, -dı*
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ortadan kalkmak, yok olmak.
1. Ber-ṭaraf olmadı girmişken araya şāne
2. ʿUkde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

ber-ṭaraf olmaḳdan:
1. **ber-ṭaraf olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 662
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ortadan kalkmak, yok olmak.
11. Yār içün keş-me-keş aġyār ile ḫoşter görinür
12. Güft-gūy-ı ruḳabā ber-ṭaraf olmaḳdan ise

ber-ṭaraf olmasun:
1. **ber-ṭaraf olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 286
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ortadan kalkmak, yok edilmek.
7. Tek olmasun kavaʾid-i iḫlāṣ ber-ṭaraf
8. Lā-beʾsdür merasime dāʾir ḳuṣūrumuz

ber-ter:
1. **ber-terdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **209**
Daha, pek, çok, en yüksek, üstün, meziyetli, değerli.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

berter:
1. **berter:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Daha, pek, çok, en yüksek, üstün, meziyetli, değerli.
9. Hezār mertebe berter ḥużūr-ı ʿizzetde
10. Bizüm taṣavvurumuzdan nişān-ı Mevlānā

berter eylerdi:
1. **berter eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 877
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yüceltmek.
9. Alurdı destümi eylerdi ḫākden hele berter
10. Huzūr-ı yārda yek ẕerre iʿtibārum olaydı

berter itdi:
1. **berter itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **433**
Kelime Tipi: **-**
Üstün kılmak, önem kazandırmak.
433. Nicesin itdi ḫākdan berter
434. Nicesin itdi luṭfına maẓhar

ber-ter itmiş:
1. **ber-ter itmiş:**-*miş*
Kaside 9
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Üstün kılmak, önem kazandırmak.
87. İtmiş üstād-ı ezel ʿUrfī vü Ḫāḳānīʾden
88. Feyż ile mertebe-i ṭabʿ-ı şerīfin ber-ter

berter olur:
1. **berter olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **477**
Kelime Tipi: **-**
Daha yüksek, daha üstün olmak.
477. Olur ol deñlü cilvesi berter
478. Ki olur mīḫ-i naʿli aḫterler

ber-ṭıbḳ-ı recā-yı eflāk:
1. **ber-ṭıbḳ-ı recā-yı eflāk:**
Kaside 15
Mısra: **221**
Kelime Tipi: **-**
Feleklerin dileği üzre.
221. ʿAhdi mümted ola ber-ṭıbḳ-ı recā-yı eflāk
222. ʿÖmri efzūn ola ber-vefḳ-i ümīd-i ʿālem

ber-ṭıbḳ-ı tevārīḫ:
1. **ber-ṭıbḳ-ı tevārīḫ:**
Tarih 104
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Tarihlere uygun olarak, tıpkı tarihlerde geçtiği gibi.
61. Mānende-i ḫurşīd olıcaḳ böyle dıraḫşān
62. Ber-ṭıbḳ-ı tevārīḫ bilā-şübhe bu maʿnā

berü:
1. **berü:**
Kaside 2
Mısra: **159**
Bu tarafa, bu yana.
159. Hicretinden berü gözden döküp eşk-i zemzem
160. Kaʿbeye oldı siyeh-cāme-i mātem muʿtād

2. **berü:**
Kaside 7
Mısra: **149**
Bu tarafa, bu yana.
149. Görüldi mi açılaldan berü bu bāb-ı sefer
150. Bu gūne hedm-i ḳılāʿ ü hezīmet-i tābūr

3. **berü:**
Kaside 9
Mısra: **133**
Bu tarafa, bu yana.
133. Mey-i vaṣfuñla ṭolaldan berü cām-ı ṭabʿum
134. Beni mestān-ı suḫan şimdi eli üzre ṭutar

4. **berü:**
Kaside 13
Mısra: **172**
Bu tarafa, bu yana.
171. Medḥden kevkebe-i şöhreti müstaġnīdür
172. Elli yıldan berü memdūḥdur ol faḫr-i kirām

5. **berü:**
Kaside 21
Mısra: **19**
Bu tarafa, bu yana.
19. Mürtebiṭdür nesl-i pāki devr-i Yāfesʾden berü
20. Salṭanatla mekremetle şān ile ʾünvān ile

6. **berü:**
Tarih 122
Mısra: **7**
Bu tarafa, bu yana.
7. İderdi āferīnişden berü Sācūr nāmında
8. Verā-yı kūhsārından güẕer bir āb-ı cān-baḫşā

7. **berü:**
Tarih 128
Mısra: **1**
Bu tarafa, bu yana.
1. Mebdeʾinden berü bu devlet-i ʿālī-şānun
2. Böyle bir naḳş-ı ġarīb olduġı yoḳ cilve-nümā

be-rūḥ-ı muṣṭafā:
1. **be-rūḥ-ı muṣṭafā:**
Tarih 35
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mustafa Ağanın ruhuna.
3. Her ziyāretle gelenler ḫākine idüp duʿā
4. Didiler tārīḫ ola raḥmet be-rūḥ-ı Muṣṭafā

berūmend ide:
1. **berūmend ide:**-*e*
Tarih 112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Payını almış olmak, nasibini elde etmiş, isteğine ulaşmış olmak.

9. Çemenzār-ı cāh-ı nihāl-i vücūdın
10. İde ḥażret-i Ḥaḳ hemīşe berūmend

ber-vefḳ-i devām olduġı:
1. **ber-vefḳ-i devām olduġı:**-*du, -ġı*
Kaside 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Devam üzere olmak, sürekli olmak.
11. Geleli dehr ne mesmūʿ u ne manẓūr oldı
12. Cilve-i şāhid-i kām olduġı ber-vefḳ-i devām

ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh-ı peder:
1. **ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh-ı peder:**
Tarih 45
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Babasının gönlünün isteğine uygun.
9. Ola ʿömrü devleti ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh-ı peder
10. Hem-civār-ı ʿizz ü rifʿat hem-nişīn-i imtidād

ber-vefḳ-i kām ola:
1. **ber-vefḳ-i kām ola:**-*a*
Tarih 96
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Arzu edilene uygun hareket eden olmak.
19. Ola zīr-i rānında ber-vefḳ-i kām
20. Metāyā-yı iḳbāl-i ferḫunde-pāy

ber-vefḳ-ı murād:
1. **ber-vefḳ-ı murād:**
Kaside 8
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Maksada uygun olarak, arzu edilen şekilde.
35. Liʾllāhʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-ı murād itdi cülūs
36. İntiẓār eyledügüñ pādişeh-ı ʿālem-gīr

2. **ber-vefḳ-i murād:**
Gazel 50
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Maksada uygun olarak.
7. Ḥaddi deñlü itmedür sīr-āb ber-vefḳ-i murād
8. Herkesüñ cūy-ı murādın böyle icrādan murād

ber-vefḳ-i murād eylesün:
1. **ber-vefḳ-i murād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Muradına kavuşturmak, hedefine ulaştırmak.
25. Dīvān-ı ṣadāretde felek görmedi miṣlün
26. Aḥkāmuñı ber-vefḳ-i murād eylesün Allāh

ber-vefḳ-i taṣavvur:
1. **ber-vefḳ-i taṣavvur:**
Kaside 13
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Tasavvur üzere.
189. Liʾllāhiʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-i taṣavvur bu umūr
190. Ḥüsn-i tedbīrüñ ile oldı ḳarīn-i itmām

ber-vefḳ-i ümīd-i ʿālem:
1. **ber-vefḳ-i ümīd-i ʿālem:**
Kaside 15
Mısra: **222**
Kelime Tipi: -
Cihanın ümidine uygun olarak.
221. ʿAhdi mümted ola ber-ṭıbḳ-ı recā-yı eflāk
222. ʿÖmri efzūn ola ber-vefḳ-i ümīd-i ʿālem

berzaḫ-ı içtimāʿ-i ilm ü ʿamel:
1. **berzaḫ-ı içtimāʿ-i ilm ü ʿamel:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İlim ile amelin toplandığı/birleştiği alem.
17. Berzaḫ-ı içtimāʿ -i ilm ü ʿamel
18. Merkez-i inḳıṭāʿ-ı ṭūl-ı emel

ber-zede:
1. **ber-zede:**
Gazel 247
Mısra: **4**
Toplanılmış.
3. Tārāc ider nihāl-i güli ḫāksārlıḳ
4. Servüñ ferāġı ber-zede dāmānlıġındadur

ber-zede-i pençe-i efsūs olsun:
1. **ber-zede-i pençe-i efsūs olsun:**-*sun*
Gazel 594
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hayıflanmanın pençesinde toplanmış olmak.
1. Ne göñül dāʾire-gerd-i der-i nāmūs olsun
2. Ne be-hem ber-zede-i pençe-i efsūs olsun

berzen:
1. **berzenler:**-*ler*
Gazel 105
Mısra: **12**
Sokak.
11. Şehr-i gerdūnda ider ʿaks-i telāfisi ẓuhūr
12. Ṣubḥ pür şām tehī olduġıçün berzenler

bes:
1. **bes:**
Kaside 15
Mısra: **201**
Kafi, yeter, yetişir.
201. Maḥż-ı teʾyīd-i İlāhī saña şāhid bes kim
202. Geldi tārīḫi de rūʾyāya fütūḥāt-ı etem

2. **besdür:**-*dür*
Gazel 32
Mısra: **4**
Kafi, yeter, yetişir.
3. Ey bülbül-i şeydā nʾideyüm gülşen-i dehri
4. Besdür baña sīnemdeki gülzār-ı melāmet

3. **besdür:**-*dür*
Gazel 40
Mısra: **7**
Kafi, yeter, yetişir.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

4. **besdür:**-*dür*
Kıt'a 71
Mısra: **6**
Kafi, yeter, yetişir.
5. Bir delīle ḳanāʿat itmez iseñ
6. Besdür iṡbāt içün leb ü dendān

5. **besdür:**-*dür*
Kıt'a 104
Mısra: **6**
Kafi, yeter, yetişir.
5. Çün ismim oldı ism-i ʿafüvv ile hem-şümār
6. Besdür saña o ism-i şerīfün ḥimāyesi

6. **besdür:**-*dür*
Tarih 109
Mısra: **4**
Kafi, yeter, yetişir.
3. Tārīḫ fikrin eyler iken geldi ġaybdan
4. Nābī ne ḥācet olduġı besdür suḫan-şinās

7. **bes:**
Tarih 139
Mısra: **8**
Kafi, yeter, yetişir.
7. Būs ider destini Ḫān Aḥmed-i ʿāli-şānuñ
8. Zer-nişān olmadan efzūn bu saʿādet aña bes

8. **besdür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **18**
Kafi, yeter, yetişir.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

9. **besdür:**-*dür*
Gazel 222
Mısra: **11**
Kafi, yeter, yetişir.
11. Dili söyletmeġe besdür süḫan-ı şīrīnün
12. Ṭuṭīyān-ı ḳafes-i ʿaşḳ şeker bilmezler

10. **besdür:**-*dür*
Gazel 322
Mısra: **9**
Kafi, yeter, yetişir.

9. Besdür virür erbāb-ı dile neşve-i sāzı
10. Ābuñ cereyanı var iken ʾūd gerekmez

11. **besdür:**-*dür*
Gazel 629
Mısra: **5**
Kafi, yeter, yetişir.
5. Besdür bu direng-i e̱ser ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūẖ bize rām görünsün

12. **besdür:**-*dür*
Gazel 726
Mısra: **17**
Kafi, yeter, yetişir.
17. Ḫaṭṭ-ı keşīde besdür aña ḫaṭṭ-ı mısṭarı
18. Dīvānı Nābiyā ġarazuñ intiḫāb ise

13. **besdür:**-*dür*
Gazel 747
Mısra: **11**
Kafi, yeter, yetişir.
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ḫāndenüñ ber-bādına

14. **besdür:**-*dür*
Gazel 782
Mısra: **6**
Kafi, yeter, yetişir.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

15. **besdür:**-*dür*
Gazel 838
Mısra: **3**
Kafi, yeter, yetişir.
3. Bu pend ʿāḳile besdür ki ḫalḳ söylerler
4. Zamān ile bu sarāy-ı kühen felānuñ idi

beş:
1. **beş:**
Gazel 343
Mısra: **14**
Beş.
13. Ḳumāş-ı penc-gezi nev-ẓuhūr ne anlar
14. Dem-i müzāyedede beş didiyse benden şeş

beş on çil aḳçesi:
1. **beş on çil aḳçesi:**-*si*
Gazel 702
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üç beş para, çok az miktarda para.
15. Felek ḳıyāmete dek ḫarca ḳıymaz ey Nābī
16. Beş on çil aḳçesi var ṣürre-i S̱üreyyāda

besā:
1. **besā:**
Kıt'a 100
Mısra: **1**
Yeter, kâfi.
1. Ey besā kes ki bu bāzīçegeh-i ʿālemde
2. Cid ṣanur şīve-i luʿbetkede-i eyyāmı

beşārāt-ı teşrīf-i ḫāniyyetin:
1. **beşārāt-ı teşrīf-i ḫāniyyetin:**-*i, -n*
Tarih 96
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Hanlığa teşrif etmenin müjdeli haberi.
21. Beşārāt-ı teşrīf-i ḫāniyyetin
22. İdüp gūş Nābī-i şāyān-sitāy

beşāret:
1. **beşāretler(le):**-*ler, -le*
Tarih 16
Mısra: **87**
Müjde.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muṣṭafa Pāşā

2. **beşāretdür:**-*dür*
Tarih 19
Mısra: **16**
Müjde.
15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳʾdan ʿ ināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

3. **beşāretle:**-*le*
Tarih 36
Mısra: **63**
Müjde.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ʿAli Pāşāʾya mübārek ide ṣadrı Mevlā

4. **beşāret:**
Tarih 56
Mısra: **3**
İyi haber, müjde, muştu.
3. Āstān-ı salṭanatdan bir beşāret geldi kim
4. Eyledi nāsuñ derūnında meserret izdiḥam

5. **beşāretle:**-*le*
Tarih 127
Mısra: **135**
Müjde.
135. Bu beşāretle ṭolup gūş-ı felek ey Nābī
136. İtdiler tehniyesin resm-i duʿā ile edā

6. **beşāretümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 253
Mısra: **2**
Müjde.
1. Zebān-ı maʾnī-i maḳṣūddur işāretümüz
2. Taḫallüf itdügi yoḳdur bizüm beşāretümüz

beşāretgūne:
1. **beşāretgūne:**
Tarih 116
Mısra: **33**
Müjde tarzında.
33. Beşāretgūne taḥrīr itdiler tārīḫin eflāke
34. Ḥasan Beg ṣadr-ı dānā-yı kerīme dāde-i Ḥaḳdur

beşāret-gūy-ı ġayb:
1. **beşāret-gūy-ı ġayb:**
Tarih 113
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gayp aleminden gelen müjde sözü.
11. Gūş-ı Nābīʾye beşāret-gūy-ı ġayb
12. Didi tārīḫini ẕāt-ı bī-bahā

beşāret-i āvāze-i mübārek-bād:
1. **beşāret-i āvāze-i mübārek-bād:**
Kaside 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kutlu rüzgarın sedasının müjdelemesi.
1. Zihī beşāret-i āvāze-i mübārek-bād
2. Ki itdi sāmiʿa-i dehri şīşe-i ḳannād

beşāret-i ʿuẓmā:
1. **beşāret-i ʿuẓmā:**
Kaside 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüce müjde.
5. Ḫoşā beşāret-i ʿuẓmā ki oldı gūş idicek
6. Ḥiṣār u emn u emān kārgāh-ı kevn ü fesād

be-şarṭ-ı bī-ḫārī:
1. **be-şarṭ-ı bī-ḫārī:**
Gazel 822
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dikensiz olmak şartı ile.
3. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki gülşen-i baḫtuñ
4. Güli be-dest ola ammā be-şarṭ-ı bī-ḫārī

besātīn:
1. **besātīn:**
Tarih 122
Mısra: **20**
Bahçeler, bostanlar.
19. Tamām-ı şehri sīr-āb itdüginden fażla efzāli
20. Ṣaḥārī vü besātīn ü riyāżi eyledi irvā

besbelli:
1. **besbelli:**
Gazel 830
Mısra: **1**
Çok belli, çok açık, apaçık II Anlaşıldığına göre, öyle anlaşılıyor ki.
1. Olurmış ḫançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
2. Dil-i mecrūḥ açılmaz baña ammā yāre besbelli

2. **besbelli:**
Gazel 830
Mısra: **2**
Çok belli, çok açık, apaçık II Anlaşıldığına göre, öyle anlaşılıyor ki.
1. Olurmış ḫançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
2. Dil-i mecrūḥ açılmaz baña ammā yāre besbelli

3. **besbelli:**
Gazel 830
Mısra: **4**
Çok belli, çok açık, apaçık II Anlaşıldığına göre, öyle anlaşılıyor ki.
3. Gögermiş ḥalḳa ḥalḳa çeşm-i mest-i fitne-engīzi
4. Kesel irmiş cefādan ġamze-i ḫūn-ḫᵛāre besbelli

4. **besbelli:**
Gazel 830
Mısra: **6**
Çok belli, çok açık, apaçık II Anlaşıldığına göre, öyle anlaşılıyor ki.
5. Alınmış reng-i rūyı ʿişveler olmış perākende
6. Güşād irmiş muḥassal ʿuḳde-i şalvāra besbelli

5. **besbelli:**
Gazel 830
Mısra: **8**
Çok belli, çok açık, apaçık II Anlaşıldığına göre, öyle anlaşılıyor ki.
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi aġyāre besbelli

6. **besbelli:**
Gazel 830
Mısra: **10**
Çok belli, çok açık, apaçık II Anlaşıldığına göre, öyle anlaşılıyor ki.
9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ḳıyās itmiş
10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

beşer:
1. **beşer:**
Kaside 9
Mısra: **152**
İnsan.
151. Tā ola ḫāne-i pür-zīnet-i ʿālem maʿmūr
152. Her zamān tā ki ḳarār eyleye ṣadrında beşer

be-ser-i hūş:
1. **be-ser-i hūş:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş kafayla.
3. Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ
4. Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet

beşīr:
1. **beşīr:**
Tarih 36
Mısra: **63**
Müjdeci, müjde verici.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ʿAli Pāşāʾya mübārek ide ṣadrı Mevlā

besleme:
1. **besleme:**
Gazel 73
Mısra: **8**
Evlatlık olarak alınarak ev işlerinde çalıştırılan kız, beslek.
7. Maʿnī-i tāze ciger-gūşe-i ṣulbī gibidür
8. Olur evlād gibi besleme ḥüsn-i taʿbīr

beslen:
1. **beslenür:**
Gazel 202
Mısra: **14**
Yiyip içmek II Desteklenmek, yoğrulmak, güçlendirilmek.
13. Maʿnā-yı tāze tāze libās ile Nābīyā
14. Ḫūbān-ı tāze-rūy gibi böyle beslenür

besmele:
1. **besmeleyle:***-y, -le*
Gazel 52
Mısra: **10**
Bismillâh demek II Bismillâh veya bismillâhirrahmanirrahim kelâm-ı şerîfi.
9. Evvelā vesvese-i yeʾsden ol müstaʿiẕ
10. Besmeleyle olasın ṣoñra sebaḳ-ḫᵛān-ı ümīd

best ü güşād:
1. **best ü güşād:**
Gazel 423
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kapatma ve açma.
11. Olmış dehān-ı ṣāʾimi best ü güşād içün
12. Hem ḳufl ü hem kilīd ṣadāsı ezānlaruñ

beste:
1. **bestedür:**
Kaside 2
Mısra: **7**
Bağlı, bağlanmış.
7. Bestedür birbirine çenber-i dūlāb-ı vücūd
8. Mürtebiṭ birbirine āb ile ḫāk āteş u bād

2. **bestedür:***-dür*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **44**
Bağlı, bağlanmış.
43. Budur ejder-i sīne-sūz-ı ʿadū
44. Ki zencir ile bestedür sū-be-sū

3. **bestedür:***-dür*
Kaside 12
Mısra: **22**
Bağlı, bağlanmış.
21. Ne ḳadar encümen-efrūz ise şemʿ-i iḳbāl
22. Bestedür tār-ı fetīlinde yine reng-i ẓalām

4. **bestedür:***-dür*
Gazel 42
Mısra: **1**
Bağlı, bağlanmış.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

5. **bestedür:***-dür*
Tarih 127
Mısra: **46**
Bağlı, bağlanmış.
45. Hāṣdur ẕāt-ı hümāyūnına nūr-ı ʿirfān
46. Bestedür ḳalb-i dil-ārāsına emvāc-ı hüdā

6. **bestedür:***-dür*
Gazel 207
Mısra: **2**
Bağlı, bağlanmış.
1. Çenber olursa nʾola dāʿire-i cāna kemer
2. Bestedür naḳş-ı miyān-ḫāne-i cānāna kemer

7. **beste:**
Gazel 281
Mısra: **10**
Bağlı, bağlanmış.
9. Biz ol metāʿ-ı nāsereyüz Nābiyā kʾolur
10. Ḳaḥṭ-ı ricale beste zamān-ı revācumuz

8. **beste:**
Gazel 389
Mısra: **12**
Bağlı, bağlanmış.
11. Ḫuddām-ı sāde-rūy-ı ḫoş-endām gibi serv
12. Şevḳ-i ḳıyām ḫıdmete beste ḳuʿūdı yoḳ

9. **bestedür:***-dür*
Gazel 495
Mısra: **8**
Bağlı, bağlanmış.
7. Fiġān ü zārın işitdüm esīr-i ṭurresinüñ
8. Egerçi bestedür ammā velī sabāda degül

10. **bestesidür:***-si, -dür*
Gazel 516
Mısra: **14**
Bağlama.
13. Nābī ʿaceb mi cünbiş-i raḳḳāṣ-ı naṭıḳa
14. Üstād-ı ṣunʿ bestesidür sāʿatüm benüm

11. **beste:**
Gazel 565

Mısra: **3**
Bağlı, bağlanmış.
3. İʿmāl iderek kār-ı ne-bāyeste(y)i beste
4. Ālāt-ı sebük-ḫīz-i ḳuva ḳaldı ʿamelden

12. **beste:**
Gazel 657
Mısra: **2**
Bir makam ve usul içinde düzenlenmiş nağmeler bütünü II şiir.
1. Ehl-i sāz itdi uṣūluyle seni hem-pehlū
2. Beste olmış söze döndürdi seni çār ebrū

13. **beste:**
Gazel 657
Mısra: **10**
Bağlı, bağlanmış.
9. Rindler marḥameten ābı gelūsına döker
10. Beste ber-püşt idügin görmek ile dest-i sebū

14. **beste:**
Gazel 680
Mısra: **4**
Bağlı, bağlanmış.
3. Tefṣīr-i es̱er yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḫı şermende ḳalursa

15. **beste:**
Gazel 684
Mısra: **2**
Bağlı, bağlanmış.
1. Reng-i sitem esīr ruḫ-ı ḫoş-kumāşına
2. Ḥarf-i ġurūr beste leb-i nükte-pāşına

16. **bestedür:**-*dür*
Gazel 700
Mısra: **4**
Bir makam ve usul içinde düzenlenmiş nağmeler bütünü.
3. Daʿvā-yı nūr u sāye nizāʿ-ı ṣabāḥ ü şām
4. Bir köhne bestedür ki oḳurlar ḥiṣārda

17. **beste:**
Gazel 712
Mısra: **2**
Bağlı, bağlanmış.
1. Cihānda olduġından ʿādetā bāb-ı kerem beste
2. Dehān-ı resm-i lā oldı güşād ammā neʿam beste

18. **beste:**
Gazel 712
Mısra: **4**
Bağlı, bağlanmış.
3. Olur tāze esīrān-ı dile taʿẓīm içün ammā
4. Ser-ā-pā gīsū-yı dildārda her mūy-ı ḫam beste

19. **besteler:**-*ler*
Gazel 867
Mısra: **2**
Bir makam ve usul içinde düzenlenmiş nağmeler bütünü.
1. İtdürür kişver-i efvāha sefer güfteleri
2. Giydürür besteler eşʿāra libās-ı seferi

beste ider:
1. **beste ider:**-*er*
Gazel 818
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Susturmak, bağlamak.
13. Çeşm ü gūş u deheni beste ider Nābī ḫᵛāb
14. Ḳapanur ḳalʿa-i cismün gice dervāzeleri

beste ḳalurdı:
1. **beste ḳalurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 686
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kapalı olmak, kilitli durmak.
1. Ġam ʿālemi ḫarābe virürdi Cem olmasa
2. Dergāh-ı Cem de beste ḳalurdı ġam olmasa

beste olduġından:
1. **beste olduġından:**-*du, -ġı, -n, -dan*
Gazel 712
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bağlı olmak, kapalı olmak.
1. Cihānda olduġından ʿādetā bāb-ı kerem beste
2. Dehān-ı resm-i lā oldı güşād ammā neʿam beste

beste olduḳça:
1. **beste olduḳça:**-*duḳça, -*
Gazel 712
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bağlı olmak, kapalı olmak.
5. Dırāzī-i zebān sermāye-i āşūb u ġavġādur
6. Ḳurulmaz ʿarbede mādām olduḳça ʿalem beste

beste olmaḳ:
1. **beste olmaḳ:**
Gazel 88
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bağlanmak.
5. Düşmez gürūh-ı meste olmaḳ ḥicāba beste
6. Rüsvāylık tururken nāmūs u ʿārı nʾeyler

2. **beste olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 712
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bağlı olmak, bir şeye düşkün olup onu alışkanlık hâline getirmek.
9. Degüldür yek-nefes endīşeden ḫālī dil-i Nābī
10. Degül ʿādet şebān-rūz olmaḳ ebvāb-ı ḥarām beste

beste olmazdum:
1. **beste olmazdum:**-*maz, -du, -m*
Gazel 571
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönül bağlamak, gönül vermek, kendini kaptırmak.
9. Beste olmazdum ḫaṭ-ı eşʿāra ḫāl-i noḳṭaya
10. Olsa maḫlas Nābīyā dest-i dil-i ḫod-kāmeden

beste olsa:
1. **beste olsa:**-*sa*
Gazel 712
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bağlı olmak, kapalı olmak.
7. Ne cānibden gelür tāze kumāş-ı maʿnī-i rengīn
8. Eger olsa sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem beste

beste-çeşm-i zevāhir-i elfāz:
1. **beste-çeşm-i zevāhir-i elfāz:**
Kıt'a 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kelimelerin gözleri kapalı dış görünümleri, yazılışları.
1. Beste-çeşm-i zevāhir-i elfāz
2. Maʿnī-i rāz nʾolduġın bilmez

beste-i gīsūyuz:
1. **beste-i gīsūyuz:**-*y, -uz*
Gazel 301
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zülüflerin (aşığın gönlünü) bağlaması.
1. Ne esīr-i ruḫ u ne beste-i gīsūyuz biz
2. Ser-fürū-bürde-i āyīne-i zānūyuz biz

beste-i intizārdur:
1. **beste-i intizārdur:**-*dur*
Gazel 437
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bekleyişe bağlanmış.
9. Fetḥ-i bāb-ı viṣāl ümidi ile
10. Beste-i intizārdur kemerüñ

beste-i ḳayd-ı maḥabbet itmekdür:
1. **beste-i ḳayd-ı maḥabbet itmekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 235
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Muhabbet bağı ile bağlanmış olmak.
7. Esīr-i keş-me-keş-i bī-ġamī olan ḳalbüñ
8. ʿİlācı beste-i ḳayd-ı maḥabbet itmekdür

beste-i ḳayd-ı tekbir iden:
1. **beste-i ḳayd-ı tekbir iden:**-*en*
Gazel 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Allah'ın) birliğine bağlanmak (Beste ve tekbir müzik terimi olmakla

da camilerde okunan tekbir bestesini sevmek anlamında da anlaşılabilir).

1. Rūz-ı maḥşer olur āzāde-i züll-i zencīr

2. Bāzū-yı ṭavʿın iden beste-i ḳayd-ı tekbir

beste-i şerm eylemezdi:

1. **beste-i şerm eylemezdi:***-mez, -di*
Gazel 206
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Utanma bağı ile bağlanmak, utanmak.

11. Ḫaṭ eylemezdi leb-i dil-berānı beste-i şerm

12. Şeker ḫazīnesini şāmdan ḳapatmasalar

beste-per:

1. **beste-per:**
Gazel 59
Mısra: **6**
Kanadı bağlı.

5. Bir ʿarṣada muraḫḫas- pervāzdur göñül

6. Kim murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh beste-per gelür

beste-zebān:

1. **beste-zebān:**
Gazel 106
Mısra: **3**
Suskun, dilini yutmuş.

3. Kibar beste-zebān ġurūr imiş ṭutalum

4. Bu reh-güẕerde hezārān selām alur bulunur

be-ṣunʿ-ı ḥikmet-i miʿmār-ı āsmān u zemīn:

1. **be-ṣunʿ-ı ḥikmet-i miʿmār-ı āsmān u zemīn:**
Kıt'a 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü ve gökyüzünün mimarının hikmetle yaratmasıyla.

1. Be-ṣunʿ-ı ḥikmet-i miʿmār-ı āsmān u zemīn

2. Çehār rükn ile buldı ḳarār ḫāne-i dīn

be-s̱üreyyā-yı ḫānedān-ı ḫulūṣ:

1. **be-s̱üreyyā-yı ḫānedān-ı ḫulūṣ:**
Gazel 362
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Saflık ocağının süreyya yıldızına.

8. Sarāy-ı ser be-s̱üreyyā-yı ḫānedān-ı ḫulūṣ

7. Esās-ı ṣıdḳ u maḥabbetle oldı müstaḥkem

be-ṭarem-i ḥıfẓ u ḥırāseti:

1. **be-ṭarem-i ḥıfẓ u ḥırāseti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Baştan sona koruma, muhafaza etme.

173. Āfāḳı itdi varṭa-i āfātdan emīn

174. Bārū-yı ser be-ṭarem-i ḥıfẓ u ḥırāseti

be-vefḳ-i dāʿiye-i ārzū:

1. **be-vefḳ-i dāʿiye-i ārzū:**
Kaside 14
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Arzulanan doğrultuda, tam istenildiği gibi.

23. Hezār şükr ki müstaġraḳ oldı iḥsāna

24. Be-vefḳ-i dāʿiye-i ārzū bilād u ʿibād

be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh:

1. **be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh:**
Gazel 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlün istediğine uygun.

3. Bu köhne bāġ-ı emelde be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh

4. Kime müsāʿid olur ṭabʿ-ı rüzgār o mıdur

2. **be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönlün istediğine uygun.

11. Dü rūze gerdişi yoḳdur be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh

12. Tabiʿat-ı felek-i nābe-kārı biz bilürüz

bevvāb:

1. **bevvāblaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 431
Mısra: **18**
Kapıcı.

17. Nābiyā şimdi ʿaṭāyāsı kibār-ı ʿaṣruñ

18. Değmez ebrūlarınuñ çīnine bevvāblaruñ

beyʿ:

1. **beyʿ:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Satış, alışveriş.

7. Metāʿ-ı hūn-ı ʿazīzāna müşteri olma

8. Bu Kerbelāʾda olan beyʿ men yezid midür

2. **beyʿ:**
Gazel 187
Mısra: **12**
Satış, alışveriş.

11. Ḳabż u basṭ emtiʿa-i kafilede cārīdür

12. Beyʿ içündür kimisi kimi reh-āverd gider

3. **beyʿine:***-i, -n, -e*
Gazel 743
Mısra: **14**
Satış, alışveriş.

13. Kimse sormaz kendü bulmaz ḳudret-i ḥarf-ı fürūḫt

14. Dūş-ı dellālüñ metāʿı beyʿine dāl olmasa

beyʿ ü şirā:

1. **beyʿ ü şirā:**
Gazel 266
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Alış-veriş.

7. Bāzār-ı harīdār-ı ʿināyet götüridür

8. Hiç beyʿ ü şirā anda terāzū ile olmaz

beyʿ ü şirādan:

1. **beyʿ ü şirādan:***-dan*
Gazel 696
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Alış-veriş.

13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan

14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫᵛāhiş-i cennet var içinde

beyābān:

1. **beyābāna:***-a*
Kaside 7
Mısra: **39**
Sahra, çöl.

39. Aḳardı āb-ı ḥayāt-ı niʿam beyābāna

40. Mecārī-i ḫıred üzre degüldi cūy-ı umūr

2. **beyābānda:***-da*
Gazel 303
Mısra: **18**
Sahra, çöl.

17. Sezā-yı nām-ı sulṭānī ḳulūb-ı pāk-gevherdür

18. Beyābānda yatan her seng-i bī-ḳıymet nigīn olmaz

3. **beyābānda:***-da*
Gazel 838
Mısra: **12**
Sahra, çöl.

11. Bu ʿaṣrda adı mahrūsalarda gümrükdür

12. O ġāretün ki beyābānda reh-zenānuñ idi

beyān:

1. **beyāndur:***-dur*
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.

3. Maḳṣūd senüñ şānuñı āfāḳa beyāndur

4. Ārāyiş-i tertīb-i niẓām-ı dü-serādan

2. **beyanı:***-ı*
Gazel 46
Mısra: **10**
Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.

9. Şāʿir olursa ola senüñ gibi Nābīyā

10. Taʿbīri ḫoş nikātı muḫayyel beyanı şūḫ

3. **beyāna:***-a*
Tarih 80

Mısra: **13**
Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.
13. Ḥüsn-i evṣāfın beyāna meşḳ iden ṣāḥib- dilüñ
14. Ney-şeker ḥükmin virür gird-i feminde mūy-ı leb

4. **beyāna:**-*a*
Gazel 280
Mısra: **8**
Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.
7. Göñüllerüñ kimi kec olduġı kimisi rāst
8. Çeker beyāna yemīn ü yesār terkeşümüz

5. **beyāna:**-*a*
Gazel 388
Mısra: **12**
Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

6. **beyānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 701
Mısra: **9**
Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.
9. Maḳṣadları miyān u dehānuñ beyānıdur
10. Maʿdūm iʿtibārın idenler nevādire

beyān eylemeġe:
1. **beyān eylemeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 8
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Anlatmak, açıklamak.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

2. **beyān eylemeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 144
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Açıklamak.
13. Yoḳdur ey Nābī beyān eylemeġe bende şuʿūr
14. Iżṭırāb-ı dil-i zārum şeb-i hicrāndan ṣor

beyān ideyüm:
1. **beyān ideyüm:**-*e, -y, -üm*
Gazel 541
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anlatmak, izah etmek, tarif etmek.
3. Saña beyān ideyüm naġme-i niyāzumdan
4. Şikāf-ı ṣaff-ı kemāl olduġını sulṭānum

beyān itmek:
1. **beyān itmek:**-*mek*
Gazel 857
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anlatmak, açıklamak, bildirmek,.
1. Ben istedükçe beyān itmek istiḳāmetümi
2. Zamāne bir bir urur çihreme ḳabāḥatümi

beyān-ı ḥālüme:
1. **beyān-ı ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Arz-ı hal, durumunu dile getirme.
3. Beyān-ı ḥālüme māniʿ benüm ḥużūrumdur
4. Ecānib olduġı meclisde mācerā dinmez

beyān-ı mevlānā:
1. **beyān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin beyanı, sözü.
29. Gören kitāb-ı ḥikem-senc-i Fīh-i mā-Fīhʾin
30. Bilür ki ḥaḳḳ-ı beyāndur beyān-ı Mevlānā

beyān-ı vākiʿ çıḳar:
1. **beyān-ı vākiʿ çıḳar:**-*ar*
Kaside 15
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Olan, vukua gelmiş şeyleri ablatmak.
175. Medḥüñ itdükçe çıḳar cümle beyān-ı vākiʿ
176. Bulamaz medḥüñe şāyān diyecek söz ādem

beyāż:
1. **beyāża:**-*a*
Gazel 132
Mısra: **11**
Beyaz II Aydınlık II Boş sayfa, kağıt.
11. Beyāża ḫāme-i zerle debīr-i ṣubḥ āmāde
12. ʿUtārid meclis-i maʿnāda müsvedde-nüvīsümdür

2. **beyāża:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **9**
Beyaz II Aydınlık II Boş sayfa, kağıt.
9. Zer-hāme ile mihr ider naḳl beyāża
10. Her ḥarf ki pīçīde-i müsvedde-i şebdür

beyāż eyler:
1. **beyāż eyler:**
Gazel 773
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Beyaz etmek (Affetmek, temizlemek bağlamında).
3. Eyler beyāż nāme-i ʿiṣyānı nūr-ı ʿafv
4. Ḳalmaz siyāh-ı mihre muḳābil cebīn-i māh

beyāż it:
1. **beyāż it:**
Gazel 774
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Temizlemek, arındırmak.
15. Dīde-i ḳalbüñ beyāż it dīde-i Yaʿkūbveş
16. Eşküni bīhūde ey dil zīb-i dāmān eyleme

beyāża çekmez:
1. **beyāża çekmez:**-*mez*
Gazel 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yazma müsveddesini kopya edip çoğaltmak.
1. Olmaz ruḫ-ı bütāna raḳam-keş ḳalem ʿabes̱
2. Çekmez beyāża kātib-i ḳudret raḳam ʿabes̱

beyāża çeküp:
1. **beyāża çeküp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yazının temiz ve okunaklı kopyasını çıkarmak.
7. İdüp vażʿ-ı ḳalem evrāk-ı ḥikmet-ḫāne-i ṣunʿa
8. Çeküp müsvedde-i ġaybı beyāża eylemiş imlā

beyāża çıḳduġı:
1. **beyāża çıḳduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 541
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Beyazlamak, açık, görünür olmak II İstek veya hayallerin gerçekleşmesi.
1. Beyāża çıḳduġı dem mācerā-yı hicrānum
2. Kemāl-i şevḳ ile sıçrar havāya sulṭānum

beyāża çıḳmaz:
1. **beyāża çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 519
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Beyazlamak, açık, görünür olmak II İstek veya hayallerin gerçekleşmesi.
7. Çıḳmaz beyāża maʿnī-i ḫalvet-nişīn-i ġayb
8. Ruḫsāre-i ḥurūfı siyah itmeyem disem

beyāz-ı gerdene:
1. **beyāz-ı gerdene:**-*e*
Gazel 404
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boynunun beyazı.
7. Beyāz-ı gerdene düşsün ḳo zülf-i ʿanber-ālūduñ
8. Berāt-ı ārzū-yı ʿāşıḳ -ı miskine imżā çek

beyāż-ı sādesine:

1. **beyāż-ı sādesine:**-*si, -ne*
Gazel 693
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Saf beyaz (Kağıt bağlamında).
7. Bu piç ü tāba düşerse ʿaceb midür mektūb
8. Siyeh midād dökilmiş beyāż-ı sādesine

beyāz-ı ṣubḥ:
1. **beyāz-ı ṣubḥ:**
Gazel 65
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sabahın beyazlığı (aydınlığı).
11. Oldı beyāz-ı ṣubḥ gibi mūy-ı ser sefīd
12. Ey ḫurfe-çeşm uyan ki ʿibādet zamānıdur

beyāz-ı ṣūret-i dīvārı:
1. **beyāz-ı ṣūret-i dīvārı:**-*ı*
Gazel 234
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Duvar görünüşlü beyaz (Kar bağlamında).
11. Degül zemīne düşen berf ḫāne-i çerḫün
12. Beyāz-ı ṣūret-i dīvārı pāre pāre düşer

beyn:
1. **beyninde:**-*i, -n, -de*
Kaside 25
Mısra: **19**
Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.
19. Ḳıbāb-ı zer-ʿalem beyninde serv-i bī-ḥisābından
20. Bülend olmış semāvāta zebānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

2. **beynini:**-*i, -ni*
Gazel 31
Mısra: **3**
Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.
3. Virmiş ammā beyyinātuñ beynini tevfīḳ içün
4. Ẕāt-ı bī-ʿillet ʿaceb ʾilletle teʾnīs̱-i s̱ebāt

3. **beyninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 60
Mısra: **1**
Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.
1. Ne ḫoşdur ʿāşıḳa aġyār beyninde himāyetler
2. Nihānīce nevaziş āşikārāca nikāyetler

4. **beyninde:**-*i, -n, -de*
Tarih 127
Mısra: **97**
Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.
97. Vüzerā zümresi beyninde eger varsa odur
98. Kʾola hem-ṭabʿ-ı hümāyūna vü hem ṣadra sezā

5. **beyninde:**-*i, -n, -de*
Tarih 141
Mısra: **1**
Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.
1. Gāziyān beyninde yoḳ ṣāḥib-nefes merd-i güzīn
2. Düşmeni ber-bād ider illā tüfeng-i āteşīn

6. **beyninde:**-*i, -n, -de*
Tarih 141
Mısra: **5**
Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.
5. Raġbet eylerse cihād erbābı beyninde sezā
6. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı māʿ ü ṭīn

7. **beyninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 573
Mısra: **13**
Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.
13. ʿAḳlın aldırmış iki māhveşüñ beyninde
14. Görmedük ʿāşıḳuñ āyine ḳadar medhūşın

beyneʾl-ısbaʿeyn-i kabza-i īcāddur:
1. **beyneʾl-ısbaʿeyn-i kabza-i īcāddur:**-*dur*
Gazel 490
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yoktan var etme pençesinin iki parmağı arasında.
9. Mihr beyneʾl-ısbaʿeyn-i kabza-i īcāddur
10. Nām-ı sulṭān-ı ḥaḳīḳatle müzeyyendür göñül

beyt:
1. **beyti:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **14**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
13. İderken fikr-i tārīḫin bu haṭṭ-ı ʿālem-ārānuñ
14. O dem bir hātif-i ġaybī bu beyti eyledi īrād

2. **beyte:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **16**
Ev.
15. Dīn Kaʿbedür ḳavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

3. **beytinüñ:**-*i, -nüñ*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **11**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
11. Beytinüñ her biri bir sünbül-i ter
12. Mıṣraʾuñ her birisi bir gevher

4. **beyti:**-*i*
Tarih 52
Mısra: **14**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
13. Ne Mes̱nevī mütercem-i naẓm-ı kerīm kim
14. Her beyti bin ḫazāʾin-i esrārı muḥtevī

5. **beyti:**-*i*
Gazel 274
Mısra: **13**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
13. Oḳusun bu heft beyti dāstān-ḫᵛān-ı hüner
14. Ḥeft-ḫᵛānı Nābiyā fetḥ itmeden Rüstem henüz

6. **beytden:**-*den*
Gazel 368
Mısra: **7**
İki mısradan oluşan nazım.
7. Beytden maḳṣūd halvet-hāne-i maʿnā iken
8. Bāṭını inkārla ṣūret-perest olmaḳ ġalaṭ

7. **beytün:**-*ün*
Gazel 525
Mısra: **8**
Şiirin nazım birimi olan beyit. II Ev, hane.
7. Raḳībā kāʾilüm ẓāhirce vir maʿnā-yı ebrūsıñ
8. O beytün yoḫsa ben senden işārātıñ sūʾal itmem

8. **beytden:**-*den*
Gazel 542
Mısra: **2**
Şiirin nazım birimi olan beyit. II Ev, hane.
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

9. **beytde:**-*de*
Gazel 570
Mısra: **18**
Ev.
17. Leb-i ḫūbān gibi Nābī saña maḫṣūṣ itmek
18. Ṭarf-ı yek beytde güncīde cihānuñ şekerin

10. **beyti:**-*i*
Gazel 713
Mısra: **16**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
15. Sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş gibi felek
16. Var ḥeft beyti bir meh-i ḫoş-ṭalʿat üstine

11. **beytde:**-*de*
Gazel 732
Mısra: **3**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
3. S̱evābı beytde maʿnī mis̱āli pinhāndur
4. Kibāruñ ebru ile virdügi selāmında

12. **beytin:**-*in*
Gazel 751

Mısra: **10**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
9. Ṭurfadur meşrebi miʿmār-ı binā-yı suḫanun
10. Terk ider ḫāneyi beytin çalışur taʿmīre

beyt-i bülend:
1. **beyt-i bülend:**
Gazel 100
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yüce mabed.
17. Fehm-i bülend ṣāḥibi idrāk ider yine
18. Beyt-i bülend maʿ nī-i esrār Kaʿbeʾdür

beyt-i düvüm:
1. **beyt-i düvüm:**
Kıt'a 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İkinci beyit.
1. İtse āmīziş iki cins olur ḳuvvet-yāb
2. İddiʿā itdügüme beyt-i düvüm şāhiddür

beyt-i ebrūsınuñ:
1. **beyt-i ebrūsınuñ:***-sı, -nuñ*
Gazel 108
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kaş beyti.
11. Cūş ider mevc-i ḫayāl-i şuʿarā dūş-be-dūş
12. Beyt-i ebrūsınuñ ara yiri dīvān yolıdur

beyt-i emīn:
1. **beyt-i emīn:**
Gazel 487
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yediemin evi.
11. Girmese mahzen-i elfāzına düzdīde- metāʿ
12. Bender-i nāṭıḳada beyt-i emīn olsa ġazel

beyt-i ḫudā:
1. **beyt-i ḫudā:**
Gazel 753
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Allah'ın evi (Beytullah, Ka'be).
11. Uzatmış gerden-i aṣḥāb-ı cürme bāzū-yı raḥmet
12. Kenār-ı bāmdan beyt-i Ḫudā mīzāb şeklinde

beyt-i merġūbı:
1. **beyt-i merġūbı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Rağbet gören ev (Güzelin yüzündeki süs, siyah ben olarak düşünülürse beyt-i mergub Kabe manasını ifade eder).
31. Eylemiş zīb-i lehçe-i hūbı
32. Bir müvaḥḥid bu beyt-i merġūbı

beyt-i nemegīndür:
1. **beyt-i nemegīndür:***-dür*
Gazel 840
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tatlılık yuvası.
7. Beyt-i nemegīndür ḫaṭ-ı püşt-i lebi ammā
8. Çıḳmazsa eger yeʾse anuñ daḫı meʾāli

beyt-i neẓāyirden:
1. **beyt-i neẓāyirden:***-den*
Gazel 303
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Nazire beyitler.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

2. **beyt-i neẓāyirden:***-den*
Gazel 303
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Nazire beyitler.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

beyt-i ṣāʿib ü ʿurfīʾye:
1. **beyt-i ṣāʿib ü ʿurfīʾye:***-y, -e*
Tarih 16
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Saib ve Urfi'nin şiiri (Saib; İran ve Azeri Türk edebiyatının ünlü simalarından olan ve Sa'ib mahlasıyla tanınan Mirza Muhammed Ali Urfi; Meşhur İranlı şair. (1556-1591). XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türk şairlerince tanınmaya başlanan Urfî, Türk edebiyatında etkili olmuş, birçok şair ondan övgüyle söz etmişti).
41. Aña Allāh bir ʿālī ṭabiʿat eylemiş iḥsān
42. Ki beyt-i Ṣāʿib ü ʿUrfīʾye bī-pervā virür maʿnā

beyt-i tārīḫ-i dil-ārā:
1. **beyt-i tārīḫ-i dil-ārā:**
Gazel 162
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönülleri süsleyen tarihin geçtiği beyit.
9. Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ itmāmına yāruñ Nābī
10. Beyt-i tārīḫ-i dil-ārā ḫaṭ-ı püşt-i lebidür

beytler yapmada:
1. **beytler yapmada:***-mada*
Gazel 69
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Beyit yazma, şiir yazma.
33. Beytler yapmada miʿmār-ı ḳalem ey Nābī
34. Bu fena ṣafḥasını cāy-ı iḳāmet mi ṣanur

beytüʾl-ḥarām:
1. **beytüʾl-ḥarāmda:***-da*
Kaside 7
Mısra: **182**
Kabe.
181. Mülūk-ı ʿālem içinde kime müyesserdür
182. Ki ḫuṭbesi ola Beytüʾl-Ḥarāmda mezkūr

2. **beytüʾl-ḥarāma:***-a*
Gazel 516
Mısra: **12**
Kabe-i Muazzama'nın etrafının bir ismi. Kafirlerin yaklaşmaları men' edildiği, onlara haram olduğu için bu isimle alınır.
11. Buldum civār-ı meykedede kendü kendümi
12. Beytüʾl-ḥarāma varmaḳ iken niyyetüm benüm

beytüʾl-māl-i ġam:
1. **beytüʾl-māl-i ġam:**
Gazel 836
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Gam malı evi, keder metaı hazinesi.
19. Sūḳ-ı hicrānda mezād olmaḳda beytüʾl-māl-i ġam
20. Var ise vāreste olmış mübtelālardan biri

beytüʾş-şeref:
1. **beytüʾş-şerefümdür:***-ü, -m, -dür*
Gazel 217
Mısra: **2**
Ululuk evi.
1. Yekta güherüm meclis-i rindān ṣadefümdür
2. Mihr-i ṭarabum meykede beytüʾş-şerefümdür

beytüʾş-şeref-i mihr-i münīr-i nev-rūz:
1. **beytüʾş-şeref-i mihr-i münīr-i nev-rūz:**
Kaside 12
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Bahar bayramının parlak güneşinin ululuk evi.
133. Bābı beytüʾş-şeref-i mihr-i münīr-i nev-rūz
134. Kef-i dest-i keremi dāʾire-i māh-ı tamām

beyyināt:
1. **beyyināt:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Deliller, tanıklar.
1. Emr-i künden olmaġın sādır cemīʿ-i kāʾināt
2. Kāf u nūnı eylemiş Ḥaḳ nefs-i ṣunʿa beyyināt

2. **beyyinātuñ:**-*uñ*
Gazel 31
Mısra: **3**
Deliller, tanıklar.
3. Virmiş ammā beyyinātuñ beynini tevfīḳ içün
4. Ẕāt-ı bī-ʿillet ʿaceb ʾilletle teʾnīs̱-i s̱ebāt

beyyīne:
1. **beyyīneler:**-*ler*
Gazel 246
Mısra: **12**
Delil, kanıt.
11. Gūyā ki köhnelenmededür ḫırḳa-i sipihr
12. ………………………………... beyyīneler

beyża:
1. **beyżası:**-*sı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **52**
Yumurta.
51. Ammā ne hümā hümā-yi gül-per
52. Her beyżası reşk-i mihr-i enver

2. **beyżası:**-*sı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **68**
Beyaz, beyazlık, nur.
67. Zülfesi zülf-i ʿarıż-ı aḥkām
68. Beyżası ʿayn-ı beyża-i İslām

3. **beyżadan:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **69**
Yumurta II Eskiden tuğraların “bin” ve “han” kelimelerindeki nun (□) harfinin, yumurtaya benzetildiği için bu ismi alan ve yuvarlak yazılan kısmı.
69. O ḳafesle o beyżadan her ān
70. Murġ-ı aḥkām-ı şerʿ ider ṭayerān

4. **beyżasına:**-*sı, -n, -a*
Kaside 18
Mısra: **5**
Eskiden tuğraların “bin” ve “han” kelimelerindeki nun (□) harfinin, yumurtaya benzetildiği için bu ismi alan ve yuvarlak yazılan kısmı.
5. Reşk ider beyżasına beyża-ı ṭāvūs-ı bihişt
6. Bend olur zülfesine ʿuḳde-i zülf-i ḥavrā

5. **beyżadaki:**-*da, -ki*
Kaside 18
Mısra: **9**
Eskiden tuğraların “bin” ve “han” kelimelerindeki nun (□) harfinin, yumurtaya benzetildiği için bu ismi alan ve yuvarlak yazılan kısmı.
9. Nedür ol beyżadaki dāʾire-i rūḥānī
10. Nedür ol zülfedeki çīn u ḫam-ı müstes̱nā

6. **beyżalar:**-*lar*
Kaside 19
Mısra: **8**
Yumurta II Eskiden tuğraların “bin” ve “han” kelimelerindeki nun (□) harfinin, yumurtaya benzetildiği için bu ismi alan ve yuvarlak yazılan kısmı.
7. Ḳafesi maʿbed-i mürġān-ı bihişt
8. Beyżalar beyża-i mürg-ı ʿAnḳā

beyża uçurmakdan:
1. **beyża uçurmakdan:**-*mak, -dan*
Gazel 43
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yumurta uçurmak (Yumurtanın iğneyle delindikten sonra, içinin çıkartılır, delik bal mumu ile kapatıldıktan sonra, güneşte içinde su olan bir leğene konulur, sıcaklığın etkisiyle yumurta havaya doğru uçar.).
7. Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
8. Bir beyża uçurmakdan usanmaz heves-i ṣubḥ

beyża vü ferḫüñ:
1. **beyża vü ferḫüñ:**-*üñ*
Gazel 159
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yumurta ve civciv.
13. Taʿaffünātını yād eyle beyża vü ferḫüñ
14. Piliç leẕīẕdür amma çepel bozundısıdur

beyzā-i beyzā:
1. **beyzā-i beyzā:**
Tarih 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bembeyazın ortası.
1. Bir seḥergeh ki beyzā-i beyzā
2. Ḫalḳa ʿarż itdi ṣūret-i ġarrā

2. **beyża-i beyża:**
Tarih 103
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tuğra'nın kısımlarından olup, sağdan sola ve yukarı doğru çekilen çift şekil.
7. Şehinşāh-ı bülend-i iḳbāl fermān-rān-ı ʿālem kim
8. Sezādur beyża-i ṭuġrāsı olsa beyża-i beyża

3. **beyża-i beyżā:**
Gazel 850
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bembeyazın ortası.
9. Ḫırmen-i devrānı itdi çün ṣevāʿiḳ tārümār
10. İtdi ebr içre tevārī beyża-i beyżā gibi

beyża-i mürg-ı ʿanḳā:
1. **beyża-i mürg-ı ʿanḳā:**
Kaside 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Anka kuşu yumurtası.
7. Ḳafesi maʿbed-i mürġān-ı bihişt
8. Beyżalar beyża-i mürg-ı ʿAnḳā

beyża-i ṣafāyı:
1. **beyża-i ṣafāyı:**-*yı*
Gazel 321
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Zevk ve safa yumurtası.
13. Biz beyża-i ṣafāyı idüp Nābiyā şikest
14. Murġ-ı ḥużūrı ḫayl-i zamāndur uçurmışuz

beyża-ı ṭāvūs-ı bihişt:
1. **beyża-ı ṭāvūs-ı bihişt:**
Kaside 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cennetteki tavus kuşunun yumurtası.
5. Reşk ider beyżasına beyża-ı ṭāvūs-ı bihişt
6. Bend olur zülfesine ʿuḳde-i zülf-i ḥavrā

beyża-i ṭuġrāsı:
1. **beyża-i ṭuġrāsı:**-*sı*
Tarih 103
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tuğranın sol tarafındaki yuvarlak bölüm.
7. Şehinşāh-ı bülend-i iḳbāl fermān-rān-ı ʿālem kim
8. Sezādur beyża-i ṭuġrāsı olsa beyża-i beyża

beyża-i zerdür:
1. **beyża-i zerdür:**-*dür*
Tarih 82
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Beyaz altın.
61. Kimisi dir ki beyża-i zerdür
62. Manṣıb-ı Şāma çekdiler ṭuġrā

beyżalar:
1. **beyżalar:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Tuğranın sol tarafında bulunan ve genellikle Han ve Bin kelimelerindeki nün harflerinin bazen de başka bir kelimedeki dal harfinin teşkil ettikleri kavislere verilen isimdir. Bazı tuğralarda beyzeler tuğra şeklini tamamlayan işaretler.
7. Beyżalar devr-i felek gibi metīn ü muḥkem
8. Birbiri içre leṭāfetle çekilmiş ber-cā

beyżayi surḫ boyasa:
1. **beyżayi surḫ boyasa:**-*sa*
Matla 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yumurtayı kırmızaya boyamak (Paskalya tüm Hristiyanlar tarafından kutlanır. Yaygın olarak kiliselerde düzenlenen ayinlerin dışında, kutlandığı ülkeye göre değişik adetleri vardır. Bunların dünyada en yaygını Paskalya yumurtasıdır. Kırmızıya boyanan

yumurtalar sevgi ve barışın simgesi olarak dağıtılır).
1. ʿİd-i ters-āyı ʿarūsīde çıḳarmış bāzār
2. Nʾola surḫ boyasa beyżayi gebr-i mürdār

beyża-yi ṭuġrāyı āferīnişdür:

1. **beyża-yi ṭuġrāyı āferīnişdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılma nimetinin tuğrasının beyzesi (Beyze,tuğranın solunda bulunan ve genellikle “bin ile han” kelimelerindeki “nun” harfinin meydana getirdiği iki kavistir).
15. Sevād-ı kevn süṭūr-ı berāt-ı ḳudretdür
16. Sipihr beyża-yi ṭuġrāyı āferīnişdür

bezistān:

1. **bezistānın:**-*ı, -n*
Tarih 18
Mısra: **9**
Bez satılan yer, bedesten, esnaf çarşısı.
9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣriḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

bezl:

1. **beẕl:**
Kıt'a 110
Mısra: **1**
Gönül arzusuyla sarf etmek, esirgemeksizin bol bol sarf etme.
1. Pāy-ı yāre beẕl iken maḳṣūd-ı naḳd-i rāḥatı
2. Vażʿ-ı şūḫı itdürür insāna insāniyyeti

bezl eylesen:

1. **bezl eylesen:**-*se, -n*
Gazel 149
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak.
11. Ser-geştelükden eylemez āzāde çerḫ-i dūn
12. Bezl eylesen de mā-meleküñ āsyā ḳadar

beẕl ile niʿmet mezīd olur:

1. **beẕl ile niʿmet mezīd olur:**
Gazel 215
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Gönül arzusuyla sarf etmek, esirgemeksizin bol bol sarf etmek nimeti ziyadeleştirir.
11. Gül-būse reng-i rūyını yārüñ füzūn ider
12. Meşhūrdur ki beẕl ile niʿmet mezīd olur

beẕl itdügi:

1. **beẕl itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 836
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bol bol dağıtmak, esirgememek.
5. Ġonce-i rengīni itmez nīm-ḫand-i iltifāt
6. Bülbülüñ beẕl itdügi rengīn şaḳālardan biri

beẕl itse:

1. **beẕl itse:**-*se*
Gazel 531
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bol bol dağıtmak, esirgememek.
11. Ḳurṣ-ı mihr ü mehini beẕl itse
12. Rāstdur bu sözüm yalān bilmem

beẕl ü isrāf itmenüñ:

1. **beẕl ü isrāf itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 744
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçıp savurup israf etmek.
15. Leẕẕeti inkār olunmaz beẕl ü isrāf itmenüñ
16. Āh żımnında eger endīşe-i vām olmasa

2. **beẕl ü isrāf itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 744
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçıp savurup israf etmek.
15. Leẕẕeti inkār olunmaz beẕl ü isrāf itmenüñ
16. Āh żımnında eger endīşe-i vām olmasa

beẕle-gū:

1. **beẕle-gūlıcıḳlar:**-*lıcıḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **6**
Lâtifeci.
5. ʿĀşıkda kor mı takat ol ḫande-rūlıcıḳlar
6. Ol beẕle-gūlıcıḳlar şīrīn-zebānlıcuḳlar

bezl-i deryūzegerān itmese:

1. **bezl-i deryūzegerān itmese:**-*me, -se*
Gazel 643
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dilencilere saçıp dağıtmak.
9. Dil-i Nābīye ṣıġışmazdı nevāl-i maʿnā
10. Bezl-i deryūzegerān itmese ḫırmen ḫırmen

beẕl-i gencīne-i ḳārūnʾa:

1. **beẕl-i gencīne-i ḳārūnʾa:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Karun hazinelerinin ikramı.
87. Sīr-çeşm oldılar ol mertebe kim itmezler
88. Beẕl-i gencīne-i Ḳārūnʾa tenezzül fuḳarā

beẕl-i ḥayāt:

1. **beẕl-i ḥayāt:**
Gazel 201
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Aşığın) hayatını esirgemeden vermesi.
7. Beẕl-i ḥayāt rāh-ı maḥabbetde ʿāşıḳa
8. Teklīf olunsa cānına minnet degül midür

beẕl-i māl:

1. **beẕl-i māl:**
Tarih 52
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Servet harcama.
27. Taʿmīrine teveccüh idüp beẕl-i māl ile
28. Gösterdi luṭfda yed-i beyzā-yı Mūsevī

bezl-i māl eyledi:

1. **beẕl-i māl eyledi:**-*di*
Tarih 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Servet harcamak.
5. Fī-sebīliʾllāh idüp ḫayrāta niyyet eyledi
6. Beẕl-i māl ile bu ās̱ār-ı cezīl-i aʿẓamı

bezl-i vücūd iderse:

1. **bezl-i vücūd iderse:**-*er, -se*
Gazel 115
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Varlığını feda etmek.
13. ʿĀşık tārīk-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳatde Nābīyā
14. Bezl-i vücūd iderse de ḳāṣir degül midür

bezm:

1. **bezmi:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **141**
Meclis, dostlar toplantısı.
141. İtmedi bezmi būy-ı ʿanber u ʿūd
142. Ḫāṭır-ı ehl-i ʿaşḳveş pür dūd

2. **bezmde:**-*de*
Kıt'a 6
Mısra: **6**
Meclis, dostlar toplantısı.
5. ʿĀrif-i ʿākibet-endiş o ki rezm-i ġam içün
6. Bezmde tīr ü siper eyleye def ü nāyı

3. **bezmi:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **19**
Meclis, dostlar toplantısı.
19. Bezmi idüp ikisinüñ ẕātı zeyn
20. Olmış idi mescid-i züʾl-ḳıbleteyn

4. **bezminde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **67**
Meclis, dostlar toplantısı.
67. Var idi bezminde anuñ bir nedīm
68. Nāmı S̱enāyī vü mizācı Ḥakīm

5. **bezminde:**-*i, -n, -de*
Kaside 9

Mısra: **100**
Meclis, dostlar toplantısı.
99. Felek almış eline dāʾire-i zerrīnin
100. O hevā ile ki bezminde ola rāmişger

6. **bezme:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **38**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

7. **bezmden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **32**
Meclis, dostlar toplantısı.
31. Ne iḳtiżā ile dūr olduñ ey güsiste-ḫıred
32. O bezmden ki ider gülşen-i bihişt ḥicāb

8. **bezmden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **37**
Meclis, dostlar toplantısı.
37. Ne iḥtimāl idi yoḫsa o bezmden mehcūr
38. Ḥevāli-i müje-i eşk-bāruma gele ḫᵛāb

9. **bezmden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **34**
Meclis, dostlar toplantısı.
33. Girih-i cebhe leb-i ḫandeye oldı tebdīl
34. Bezmden çıḳdı yirin virdi selāma düşnām

10. **bezme:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **63**
Meclis, dostlar toplantısı.
63. Döşenüp bezme bisāṭ-ı ṭarab-endūz-ı neşāṭ
64. İtdi aḥmāl-i veġā rıḥlet içün şedd-i ḫırām

11. **bezmi:**-*i*
Gazel 15
Mısra: **4**
Meclis, dostlar toplantısı.
3. Oldı tārīkī-i şeb ahumla kat kat līk sen
4. Ṭalʿatünle kangı bezmi māh-tāb itdün bu şeb

12. **bezme:**-*e*
Tarih 18
Mısra: **16**
Meclis (Dünya bağlamında).
15. Didi bir muʿteḳid fevtinden āgāh olıcaḳ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

13. **bezmlerde:**-*ler, -de*
Kıt'a 36
Mısra: **3**
Meclis, dostlar toplantısı.
3. Bezmlerde devr iden peymāne-i mīnā-yı mey
4. Şemʿ-i māh-ı rūzeyi gördükde ḳındīl oldılar

14. **bezmümüze:**-*ümüz, -e*
Gazel 80
Mısra: **1**
Meclis, dostlar toplantısı.
1. Yārün bilürüz bezmümüze raġbeti vardur
2. Ammā ki zamānın gözedür sāʿati vardur

15. **bezmde:**-*de*
Gazel 104
Mısra: **11**
Meclis, dostlar toplantısı.
11. O bezmde nice mümkin ṣafā-yı ḫāṭır kim
12. Niẓāmı fırṭına-i ḳulzum-ı meṣārif olur

16. **bezme:**-*e*
Gazel 173
Mısra: **1**
Meclis, dostlar toplantısı.
1. Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi ḳalur
2. Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalur

17. **bezmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 231
Mısra: **1**
Meclis, dostlar toplantısı.
1. Herkes o şehüñ bezmine mevṣūl degüldür
2. Ḥalvetgeh-i vaṣlı ḳatı medḫūl degüldür

18. **bezme:**-*e*
Gazel 296
Mısra: **1**
Meclis (Dünya bağlamında).
1. Ṣūretā biz gerçi bu bezme muʿaḫḫar gelmişüz
2. Līk ṣubḥ-ı āferīnişle berāber gelmişüz

19. **bezmün:**-*ün*
Gazel 319
Mısra: **14**
Meclis, dostlar toplantısı.
13. Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
14. Biz bu bezmün Nābiyā çoḳ bāde-ḫvārın görmişüz

20. **bezme:**-*e*
Gazel 445
Mısra: **2**
Meclis, dostlar toplantısı.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

21. **bezmüñ:**-*üñ*
Gazel 448
Mısra: **3**
Meclis, dostlar toplantısı.
3. Bu bezmüñ tālib olduḳ biz daḫı ṣahbāsına ammā
4. Görüp sāḳīde rūy-ı imtinān sāġardan el çekdük

22. **bezme:**-*e*
Gazel 451
Mısra: **4**
Meclis, dostlar toplantısı.
3. Girmem dir idün ḥalḳa-i peymāne-keşāna
4. Bir bezme mi varduñ yine ibrama mı düşdüñ

23. **bezmi:**-*i*
Gazel 458
Mısra: **11**
Meclis, dostlar toplantısı.
11. Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
12. Tehī eritmeyelüm baġrı yaġını fenerüñ

24. **bezmde:**-*de*
Gazel 475
Mısra: **10**
Meclis, dostlar toplantısı.
9. Biñ sāʿat olur derd-i ser-i renc-i ḫumārı
10. Bu bezmde bir sāʿat eger ʿālem iderseñ

25. **bezmün:**-*ün*
Gazel 476
Mısra: **7**
Meclis, dostlar toplantısı.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

26. **bezme:**-*e*
Gazel 608
Mısra: **12**
Meclis, dostlar toplantısı.
11. Olma ol gūne ki dil-gīr olup eṭvāruñdan
12. Nükte-i ẕemmüñ ola bezme medār-ı tezyīn

27. **bezme:**-*e*
Gazel 609
Mısra: **8**
Meclis, dostlar toplantısı.
7. Hele bir kerre de görmiş olalum dīdārın
8. Bezme gelsün de yine cām-ı dıraḫşān dönsün

28. **bezm:**
Gazel 629
Mısra: **8**
Meclis, dostlar toplantısı.
7. Çerḫüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyḫānede bezm içre döner cām görünsün

29. **bezme:**-*e*
Gazel 670
Mısra: **12**
Meclis, dostlar toplantısı.
11. Tes̱īr-i zühd-i ḫuşk irişdi o ḥadde kim

12. Gelmekde bezme gerden-i mīnā ridā ile

30. **bezm:**
Gazel 696
Mısra: **1**
Meclis, dostlar toplantısı.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

31. **bezmde:**-*de*
Gazel 711
Mısra: **8**
Meclis, dostlar toplantısı.
7. Yine müşāhede-i Ḥaḳ᾿dan olmazuz ġāfil
8. Ne deñlü bezmde çeng ü çeġānemüz var ise

32. **bezmden:**-*den*
Gazel 782
Mısra: **7**
Meclis, dostlar toplantısı.
7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cem᾿den cüdā düşmiş
8. N᾿ola ẖūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

33. **bezmde:**-*de*
Gazel 793
Mısra: **8**
Meclis, dostlar toplantısı.
7. Mey-keşlere taʿlīm-i edeb olmasa ḳaṣdi
8. Baş eġmez idi bezmde mīnā kimi görse

34. **bezm:**
Gazel 823
Mısra: **3**
Meclis, dostlar toplantısı.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhü᾿l-emīn pervāne olmaz mı

35. **bezmüñ:**-*üñ*
Gazel 823
Mısra: **4**
Meclis, dostlar toplantısı.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhü᾿l-emīn pervāne olmaz mı

36. **bezm:**
Gazel 823
Mısra: **5**
Meclis, dostlar toplantısı.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

37. **bezme:**-*e*
Gazel 836
Mısra: **12**
Meclis, dostlar toplantısı.
11. İtmesün rind-i ḳabāḥat fehme dūzaẖ meclisi
12. Gelmesün bezme Ḫudā᾿ya ẖod-nümālardan biri

38. **bezme:**-*e*
Gazel 843
Mısra: **16**
Meclis, dostlar toplantısı.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

39. **bezmüme:**-*üm, -e*
Gazel 883
Mısra: **7**
Meclis, dostlar toplantısı.
7. Bezmüme kāselik mi eyler var
8. Çeşm-i cām-ı iştibāhdan ġayrı

bezm k᾿olamaya nev-bütle güft-gū:
1. **bezm k᾿olamaya nev-bütle güft-gū:**
Gazel 656
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sırayla konuşma yapılmayan (her kafadan bir ses çıkan) meclis.
13. Bedter degül mi caʿcaʿa-i āsyābdan
14. Nābī o bezm k᾿olamaya nev-bütle güft-gū

bezmgāh:
1. **bezmgāha:**-*a*
Gazel 210
Mısra: **2**
Dost sohbeti, işret meclisi.
1. Gehī sifāl ü gehī cām-ı zer çekilmişdür
2. Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür

2. **bezmgāhuñ:**-*uñ*
Gazel 871
Mısra: **3**
Dost sohbeti, işret meclisi.
3. Kāse nūş ider göñül o bezmgāhuñ k᾿eylemiş
4. Sāġar-ı ẖurşīdi gerdān ġayret-i peymānesi

bezmgeh:
1. **bezmgehde:**-*de*
Gazel 354
Mısra: **1**
Dost sohbeti, işret meclisi.
1. Bu bezmgehde o kim bī-naṣīb-i himmet imiş
2. Piyāle-gīr-i mey-i nā-güvār-ı minnet imiş

bezmgeh-i ʿaşḳda:
1. **bezmgeh-i ʿaşḳda:**-*da*
Gazel 230
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Aşk meclisi.
13. Ekser ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

bezm-i aġyārda:
1. **bezm-i aġyārda:**-*da*
Gazel 226
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Rakipler meclisi.
3. Bezm-i aġyārda görmek o gül-i ẖod-kāmı
4. Şişe-i mey gibi ṣad-çāk olacaḳ yirlerdür

bezm-i ʿālemde:
1. **bezm-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Dünya meclisi.
25. Bādeye der-pey iken derd-i ser-i renc-i ẖumār
26. Bezm-ı ʿālemde ʿaceb kimdür olan mest-i müdām

2. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 348
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Âlem meclisi II dünya.
7. Kedersiz neşve-i ümmīd yoḳdur bezm-i ʿālemde
8. Meġer kim dāġ-ı ye᾿s ola olursa sāġar-ı bī-ġış

3. **bezm-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 506
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Âlem meclisi II dünya.
7. Kimi vāreste-i derd añladumsa bezm-i ʿālemde
8. Añı benden beter dil-rīşter endūẖgīn buldum

bezm-i ʿālemden:
1. **bezm-i ʿālemden:**-*den*
Tarih 58
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünya meclisi.
3. Nā-bedīd oldı bezm-i ʿālemden
4. Ḳaldı çeşm-i ümīdümüz ẖıyre

bezm-iʿ āleme:
1. **bezm-iʿ āleme:**-*e*
Gazel 877
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Alem meclisi, alem.
5. Şikeste olmasa gönlümde bile sāġar-ı dāġum
6. Bu bezm-iʿ āleme Cem gibi yādgārum olaydı

bezm-i ʿālemi:
1. **bezm-i ʿālemi:**-*i*
Gazel 646
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Âlem meclisi II dünya.
5. İtmiş iḥyā cürʿa-i nūr ile bezm-i ʿālemi
6. Dest-i mest-i çerẖde ẖurşīdi fincān gösteren

bezm-i bādede:

1. **bezm-i bādede:**-*de*
Gazel 774
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İçki meclisi.
7. Sīne-i āyine-tābuñ açma bezm-i bādede
8. Ehl-i bezmi çeşm-i saġar gibi ḥayrān eyleme

bezm-i belānuñ:
1. **bezm-i belānuñ:**-*nuñ*
Gazel 780
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Belâ meclisi.
7. Sanmañ şafaḳ ṭutuşdı ser-i dāmen-i felek
8. Bezm-i belānuñ āteş ururken kebābına

bezm-i bihişte:
1. **bezm-i bihişte:**-*e*
Gazel 260
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cennet meclisi.
9. Bezm-i bihişte ṣoḥbetümüz neşʾe-baḫş iken
10. Āvāre bülbülān gibi mehcūrlardanuz

bezm-i cihāna:
1. **bezm-i cihāna:**-*a*
Gazel 782
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

bezm-i cihānda:
1. **bezm-i cihānda:**
Gazel 389
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

bezm-i cihāndan:
1. **bezm-i cihāndan:**-*dan*
Tarih 79
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi.
3. Saña aḥbāb eyledükde tūl-ı ʿömr ile duʿā
4. Kʾolasın ṣad ʿīdle bezm-i cihāndan müstefīd

bezm-i cihānuñ:
1. **bezm-i cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 610
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi.
1. İstimāʿ itdük görenlerden ṣafā-yı ṣoḥbetin
2. Biz hele bezm-i cihānuñ görmedük keyfiyyetin

bezm-i dehrüñ:
1. **bezm-i dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 328
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi.
7. Derkinde bezm-i dehrüñ erbāb-ı bezm ḥayrān
8. Bu gerdişüñ medārın peymāneler de bilmez

bezm-i dünyāda:
1. **bezm-i dünyāda:**-*da*
Gazel 782
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi. II Dünya.
1. Ḳoma çeşm ü dilüñ tīre ṭururken bezm-i dünyāda
2. Şuʿā-ı çihre-i sāḳī ṣafā-yı ṣūret-i bāda

bezm-i elemde:
1. **bezm-i elemde:**-*de*
Gazel 478
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Elem meclisi.
9. Ben eşk-rīz-i firḳat o ḫūn-ābe-pāş-ı ġam
10. Bezm-i elemde cām ü sebūdür benümle dil

bezm-i endīşede:
1. **bezm-i endīşede:**-*de*
Gazel 323
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kaygı meclisi, toplantısı.
3. ʿAnberīn ḫaṭṭun ile rūyuñı añduḳça velī
4. Bezm-i endīşede bir micmer-i sūzān buluruz

bezm-i erāzilde:
1. **bezm-i erāzilde:**-*de*
Gazel 730
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alçaklar ve soysuzlar meclisi.
7. Cemşīd görse bezm-i erāzilde bādeyi
8. Bī-şek teʾessür eyler idi iḫtirāʿına

bezm-i ġamda:
1. **bezm-i ġamda:**-*da*
Gazel 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gam, keder meclisi.
3. Ben pür olsam ol tehīdür ol pür olsa ben tehī
4. Sāġar-ı meydür bu bezm-i ġamda hem-meşreb baña

2. **bezm-i ġamda:**-*da*
Gazel 530
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gam, keder meclisi.
9. Cism-i zārum kebāb-ı cevr olalı
10. Nābiyā bezm-i ġamda mā-ḥażarum

bezm-i güli:
1. **bezm-i güli:**-*i*
Gazel 493
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül (şarap) meclisi.
1. Ḫūn-ı dilümi ġonce-i cām eyledi bülbül
2. Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül

bezm-i gülşende:
1. **bezm-i gülşende:**-*de*
Gazel 778
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gülbahçesi meclisi.
3. Olurdı ġonce micmer verd manḳal bezm-i gülşende
4. Nesīm-i cān-fezā mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa

bezm-i ḫāṣda:
1. **bezm-i ḫāṣda:**-*da*
Gazel 78
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Seçkinler meclisi.
1. Ḥużūr-ı yārda ġayb u şuhūdumuz birdür
2. O bezm-i ḫāṣda būd u ne-būdumuz birdür

bezm-i ḫāṣuñ:
1. **bezm-i ḫāṣuñ:**-*uñ*
Kıt'a 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Seçkinler meclisi.
3. Yoḫsa bir dem güẕer itmez ki bu bezm-i ḫāṣuñ
4. Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i ḫayāl

bezm-i iḳbālde:
1. **bezm-i iḳbālde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mutluluk, saadet meclisi.
5. Bezm-i iḳbālde ser-mest olanuñ hāli budur
6. Gāh peymāne çeker gāh ḫumār-ı ālām

bezm-i iḳbāle:
1. **bezm-i iḳbāle:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mutluluk, saadet meclisi.
13. Būyi taʿṭīr eyledi deḫrüñ meşāmın rüzgâr
14. Bezm-i iḳbāle getürdi bir muṣannaʿ micmeri

bezm-i köhnede:
1. **bezm-i köhnede:**-*de*
Gazel 209

Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eskimiş meclis.
7. İder ẖarāb yā olmaz maʿīdeye vāsıl
8. Bu bezm-i köhnede vezn üzre bade virmezler

bezm-i ḳurba:
1. **bezm-i ḳurba:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Yakın dostlar meclisi.
85. Zīb-i ṣadr-ı bisāt-ı ʿālemdür
86. Evvelīn mevc-i baḥr-ı aʿẓamdur

bezm-i maḥabbetdeki:
1. **bezm-i maḥabbetdeki:**
Gazel 827
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgi meclisi.
1. Ne bilür bezm-i maḥabbetdeki üslūbları
2. Görmeyen kūçe-i miḥnetdeki āşūbları

bezm-i mey:
1. **bezm-i mey:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap meclisi.
7. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle
8. Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

2. **bezm-i mey:**
Gazel 564
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şarap meclisi.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sākī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

bezm-i meyden:
1. **bezm-i meyden:**-*den*
Gazel 569
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şarap meclisi.
9. Bezm-i meyden olur erbāb-ı heves neşʾe-rübā
10. Çekmeden bāde-i nā-pür-şudenüñ fincānın

bezm-i murādı:
1. **bezm-i murādı:**-*ı*
Gazel 276
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İstek meclisi.
1. Bezm-i murādı ḳande ki āmāde görmişüz
2. Naḳd-i şuʿūrı ġāret ider bāde görmişüz

bezm-i rāz:
1. **bezm-i rāz:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sırlar meclisi.
9. Nābī ẖayāl-i şiʿr daẖı şeb bulur niẓām
10. Her bezm-i rāz çün bulur üslūb şeb-be-şeb

bezm-i rūḥanī:
1. **bezm-i rūḥanī:**
Gazel 318
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ruhlar meclisi.
11. Bulunmaz ḥalḳa-i tevhīdveş bir bezm-i rūḥanī
12. Bize bu ẖāneḳāh-ı ġamda her cemʿiyyet el virmez

bezm-i ṣafā:
1. **bezm-i ṣafā:**
Kıt'a 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zevk ü safâ meclisi.
1. Ne ḥased var ne sefāhat ne nifāḳ ü ne cedel
2. Görmedüm bezm-i ṣafā meclis-i taṣvīr ḳadar

bezm-i ṣafā ḳuruldı:
1. **bezm-i ṣafā ḳuruldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eğlence meclisinin kurulması.
1. Eylesün sāġar-ı ẖurşīdini gerdūn ihdā
2. Ṣaḥn-ı ʿālemlere ḳuruldı yine bezm-i ṣafā

bezm-i ṣafāya:
1. **bezm-i ṣafāya:**-*ya*
Gazel 219
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zevk ü safâ meclisi.
1. Bezm-i ṣafāya sāġar-ı ṣahbā gelür gider
2. Gūyā ki cezr ü medd ile deryā gelür gider

bezm-i şarābda:
1. **bezm-i şarābda:**-*da*
Gazel 691
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarap meclisi II içki meclisi.
1. Olmaḳla geh bulunduġı bezm-i şarābda
2. Āmādedür ʿaẕāb-ı cehennem kebābda

bezm-i sivā-sūza:
1. **bezm-i sivā-sūza:**-*a*
Gazel 693
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yabancıların bulunmadığı meclis.
11. Ḥased o bezm-i sivā-sūza kim ḥicāb eyler
12. Taʿalluḳ itmege çeşm-i ḥabābı bādesine

bezm-i ṣoḥbete:
1. **bezm-i ṣoḥbete:**-*e*
Gazel 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sohbet, muhabbet meclisi.
1. Cemʿ oldı bezm-i ṣoḥbete yārān birer birer
2. Cām aldı dest-i ʿişrete rindān birer birer

bezm-i suẖanda:
1. **bezm-i suẖanda:**-*da*
Gazel 478
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Söz meclisi.
11. Nābī fesād gelmiş anuñ da dimaġına
12. Bezm-i suẖanda bīhude-gūdur benümle dil

bezm-i ṭarabda:
1. **bezm-i ṭarabda:**-*da*
Gazel 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eğlence meclisi.
3. Luṭfıyla bir piyāle ṣunaydı o dil-rübā
4. Bezm-i ṭarabda eyler idüm kendümi kebāb

bezm-i vaṣl:
1. **bezm-i vaṣl:**
Gazel 367
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Kavuşma meclisi.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsẖadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

bezm-i yārda:
1. **bezm-i yārda:**-*da*
Gazel 260
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bulunduğu meclis.
3. Mesdūddur ḳudūmumuza bāb-ı iltifat
4. Biz şimdi bezm-i yārda menfūrlardanuz

bezm-viṣāl:
1. **bezm-viṣāle:**-*e*
Gazel 726
Mısra: **3**
Kavuşma meclisi.
3. Ol tünd-ẖūy bir gün olur bezm-viṣāle rām
4. ʿUşşāḳınuñ duʿāsı eger müstecāb ise

bī-āb:
1. **bī-āb:**
Gazel 456
Mısra: **6**
Susuz.
5. Aʿmāle viren neşv ü nemā āb-ı vüżūdur

6. Bī-āb olamaz şaḫları gülşen-i dīnüñ

bī-āb ü tāb idi:

1. **bī-āb ü tāb idi:**- *i, -di*
Gazel 779
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Susuz ve güçsüz.
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

bī-ʿaded:

1. **bī-ʿaded:**
Gazel 319
Mısra: **12**
Sayısız.
11. Bir gün eyler dest-beste pāygāhı cāygāh
12. Bī-ʿaded maġrūr-ı ṣadr-ı iʿtibārın görmişüz

bī-ʿadīl:

1. **bī-ʿadīl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **22**
Benzersiz, benzeri olmayan.
21. Cümlesinüñ birer muʿādili var
22. Bī-ʿadīl olduğun ider ıẓhār

bī-āfet:

1. **bī-āfet:**
Gazel 842
Mısra: **2**
Gönül ve canın avlanma bağı.
1. Rāḥat hevesin itmese dil rāḥat olurdı
2. Ol āfete meyl itmese bī-āfet olurdı

bī-ʿanber-i sevād-ı suḫan:

1. **bī-ʿanber-i sevād-ı suḫan:**
Gazel 498
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sözün amber karalığı olmadan (Siyah mürekkeple yazılmadan anlamında).
9. Bī-ʿanber-i sevād-ı suḫan eylemem ḳarār
10. Bilmem ki ḫāmeveş ḫafaḳānum mı var benüm

bī-ārzūluḳ:

1. **bī-ārzūluḳlardadur:**-*lar, -da, -dur*
Gazel 191
Mısra: **1**
İsteksizlik.
1. Leẕẕet-i āzādegī bī-ārzūluḳlardadur
2. Çāşnī-i istirāḥat nermḫūluḳlardadur

bī-ārzūterce olur:

1. **bī-ārzūterce olur:**-*ur*
Gazel 767
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Daha az hırslı olmak, Aşırı arzulamamak.
3. Ġınā-yı ṭabʿdur sermāye-i āsāyiş-i ʿālem
4. Olur āsūdeter her kim olur bī-ārzūterce

bī-ʿaşḳ:

1. **bī-ʿaşḳ:**
Gazel 34
Mısra: **5**
Aşk olmadan, aşksız.
5. Bī-ʿaşḳ ḥayāt-ı dü-cihān nā-mutaṣavver
6. Bī-māye-i derd eyleme dermāna teşebbüs̲

2. **bī-ʿaşḳ:**
Müfret 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aşk olmadan, aşksız.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

bī-ʿaşḳ göñül:

1. **bī-ʿaşḳ göñül:**
Gazel 688
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aşksız gönül.
1. Bī- ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Olmaz baña da fāʾidesi sende ḳalursa

bī-āteş:

1. **bī-āteş:**
Gazel 348
Mısra: **4**
Ateşsiz.
3. Dil-i bī- ʿaşḳı ʿaşḳa farḳı yoḳdur itmenüñ teşvīk
4. Firūzına ḥavāle itmeden engüşte bī-āteş

bī-bahā gitdi:

1. **bī-bahā gitdi:**-*di*
Gazel 843
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ucuza gitmek, yok pahasına satılmak.
11. Nigāh-ı kemterīn sedd-i dükān-ı sūz u tāb oldı
12. Metāʿ-ı ḳıymet-engīz-i niyāzum bī-bahā gitdi

bī-bahā ḳaldı:

1. **bī-bahā ḳaldı:**-*dı*
Gazel 845
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değersiz kalmak II Paha biçilememek.
13. Nesīc-i ġayre virdi ḳıymetin sevdāger-i gerdūn
14. Benüm Nābī ḳumāş-ı nev-zuhūrum bī-bahā ḳaldı

bī-bāk:

1. **bī-bāk:**
Tarih 77
Mısra: **36**
Korkusuz, çekinmeyen, sakınmayan.
35. Ol ṣaf- der-i yegāne üç dört ʿadet ḫıdemle
36. Bī-bāk oldı şemʿ-i cemʿ-i miyān-ı ʿurbān

2. **bī-bākliklerden:**-*ler, -den*
Gazel 560
Mısra: **6**
Korkusuzluk, sakınmazlık.
5. Girībān-ı edeb āsūdedür ser-pençe-i ġamdan
6. Āmān bī-şermliklerden fiġān bī-bākliklerden

3. **bī-bāk:**
Gazel 872
Mısra: **7**
Korkusuzca, çekinmeden, sakınmadan.
7. Mis̲āl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

bī-bak olacaḳ:

1. **bī-bak olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 226
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Korkusuz olmak.
7. Her nihālüñ varaḳ-ı zerd-i ḫazān-dīde gibi
8. Pāyına düşmeġe bī-bak olacaḳ yirlerdür

bī-bāk olduġın:

1. **bī-bāk olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 611
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Korkusuz olmak.
1. İstemezdük ḳāmetin cünbişde bī-bāk olduġın
2. Reşkden servüñ libāsı çāk-ber-çāk olduġın

bī-bākī:

1. **bī-bākī:**
Gazel 715
Mısra: **5**
Korkusuzluk.
5. Ne bu hūn-rīzī vü ġāretgerī vü bī-bākī
6. Müjeler leşker-i bī-raḥm-ı Hülāgū degül a

bī-bāl ü bī-per gelmişüz:

1. **bī-bāl ü bī-per gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Kolsuz kanatsız gelmek.
9. Murġ-ı ḳudsüz iktisāb-ı ḳuvvet-i pervāz içün
10. Āşiyān-ı ʿāleme bī-bāl ü bī-per gelmişüz

bī-bedel:

1. **bī-bedel:**
Gazel 388
Mısra: **7**
Eşsiz, benzersiz.
7. Gülzār-ı ḥüsni gerçi letāfetde bī-bedel
8. Ammā hevāsınuñ o ḳadar iʿtidāli yoḳ

2. **bī-bedel:**
Gazel 847
Mısra: **1**
Eşsiz, benzersiz.
1. Bī-bedel gerçi ki yoḳ ḥüsn ile senden ġayrı
2. Var mıdur ḥüsnüne de āyīne benden ġayrı

bī-berg geçin:

1. **bī-berg geçin:**
Gazel 34
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hiç kimseye güvenmeden, dayanmadan geçinmek.
9. İt dest-i çenārı saña āyīn-i irşād
10. Bī-berg geçin eyleme dāmāna teşebbüs̱

bī-berg ü nevādur:

1. **bī-berg ü nevādur:***-dur*
Gazel 229
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Geçinecek hiç bir şeyi olmayan.
7. Laḫt-ı ciğer ü nāleni iẓhāra şitāb it
8. Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler

bī-berg-i ʿayş olmaḳ:

1. **bī-berg-i ʿayş olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 610
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dalsız, yapraksız eğlenmek.
9. Nābiyā ḫoşter gelür bī-berg-i ʿayş olmaḳ baña
10. Rūzgāruñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin

bī-būs-ı laʿl-i yār:

1. **bī-būs-ı laʿl-i yār:**
Gazel 829
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudaklarını öpmeden.
7. Bī-būs-ı laʿl-i yār dökülmez dehānına
8. Pīşīn alur piyāle-i mey ḫūn bahāsını

bī-cā:

1. **bī-cā:**
Gazel 269
Mısra: **14**
Yersiz, olmadık yere, gereksiz yere.
13. Nābī bize rızāsını taḥṣīl farż iken
14. Bī-cā vüḳūʿ-ı rencişine sürʿat itmişüz

2. **bī-ca:**
Gazel 314
Mısra: **6**
Yersiz, olmadık yere, gereksiz yere.
5. Her kim ki muvaffaḳ degül itmām-ı merāma
6. Bī-ca tolaşur baḫt-ı sezāvāra yapışmaz

3. **bī-cā:**
Gazel 474
Mısra: **1**
Yersiz, olmadık yere, gereksiz yere.
1. Bī-cā degüldür ehl-i dile cevri dilberüñ
2. Sūzişle ẓāhir olur .... ʿanberüñ

bī-cām ü ṣūrāhi:

1. **bī-cām ü ṣūrāhi:**
Gazel 333
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kadehsiz ve sürahisiz.
9. Bī-cām ü ṣūrāhi içerüz bādeyi Nābī
10. Laʿl-i leb-i dil-dār içün vālih ü mestüz

bī-cān olur:

1. **bī-cān olur:***-ur*
Gazel 141
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cansız olmak, ölmek.
5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı raġbetüm bilmem
6. Tehī güller girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

bīçāre:

1. **bīçārelerün:***-ler, -ün*
Gazel 574
Mısra: **10**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
9. Nābī sipeh-i ʿaşḳ idicek ġāret-i ʿuşşāḳ
10. Bīçārelerün başlar en evvel ḫıredinden

bī-çāre:

1. **bī-çāreye:***-y, -e*
Kaside 1
Mısra: **127**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
127. İdüp nerm u dürüşti lāmise bī-çāreye taʿyīn
128. Meşām būya vaḳf itmiş meẕāḳa leẕẕeti ihdā

2. **bī-çāre:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **168**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
167. Resm-i enāʾiyyeti olup hebā
168. Buldı o bī-çāre beḳā der-fenā

3. **bī-çāre:**
Kıt'a 47
Mısra: **2**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
1. H̱ān-ı ʿasele idüp muḳaddemce sefer
2. Bī-çāre muḥaṣṣıl alayum ṣandı nefes

4. **bī-çāre:**
Gazel 72
Mısra: **12**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
11. Çāre-ḫᵛāhāne kime derdümi açsam Nābī
12. Benden efzūn o da ser-geşte vü bī-çāre çıḳar

5. **bī-çāreden:***-den*
Tarih 86
Mısra: **19**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
19. Çünki bu bī-çāreden tārīḫ olmış iltimās
20. Eylerüz biz de ricā her kim oḳursa bir duʿā

6. **bī-çāre:**
Gazel 215
Mısra: **9**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
9. Bī-çāre nefse eyleme töhmet günāhuñı
10. Nisvāndan iddiʿā-yı cesaret baʿīd olur

7. **bī-çāre:**
Gazel 359
Mısra: **10**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
9. Mangır kuşına dönmiş ahālī-i mecālis
10. Bī-çāre Hümā-yı hünerüñ raġbeti gitmiş

8. **bī-çāre:**
Gazel 399
Mısra: **6**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
5. Her şūḫı gördügince olan dāġ-ı sūz-ı şevḳ
6. Hīç girmesüñ günāhına bī-çāre merhemüñ

9. **bī-çāre:**
Gazel 400
Mısra: **9**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
9. Bī-çāre destmāllere çār-mīḫ-i cevr
10. Taḥṣīline muḳaddemedür cīb-i raġbetüñ

10. **bī-çāre:**
Gazel 461
Mısra: **7**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
7. Bī-çāre maḳṭaʿ-ı ḳalemüñ zaḫm-ı sīnesi
8. Ehl-i dile şeʿāmetidür intisābınuñ

11. **bī-çāre:**
Gazel 599
Mısra: **12**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
11. Degüldür lūle leẕẕet-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

12. **bī-çāre:**
Gazel 613
Mısra: **2**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
1. Ḳadd-i sipihrün añlayan añlar ḫam olduġın
2. Bī-çāre çerḫ bār-keş-i ʾālem olduġın

13. **bī-çāre:**
Gazel 694
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
3. Ṭurmaz siyāh-rūylıġa yine meşḳ ider
4. Bī-çāre ḫāmenüñ bir ayaġı çuḳurda

14. **bī-çāre:**
Gazel 784
Mısra: **12**
Çaresiz, düşkün, zavallı.
11. Devrān ʿadū himāye-gerān düşmen-ārzū
12. Bī-çāre ehl-i derd kime dād-ḫᵛāh ola

bī-çāre-i ber-geşte-dilün ḥāline:

1. **bī-çāre-i ber-geşte-dilün ḥāline:**-*n, -e-ün*
Gazel 828
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönlün düşkün ve zavallı vaziyeti.
5. Ḥayf o bī-çāre-i ber-geşte-dilün ḥāline kim
6. Olmaya çāregerī baḫt-ı zebūndan ġayrı

bī-çeşm-i hased:

1. **bī-çeşm-i hased:**
Gazel 49
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çekememezlik gözü olmadan, kıskanmadan.
5. Bī-çeşm-i hased leẕẕeti yoḳ niʿmet-i cāhuñ
6. Devletlinüñ ārāyişidür dīde-i hussād

bī-çīn-i cebīn ol:

1. **bī-çīn-i cebīn ol:**
Gazel 484
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Surat asmamak, alın kırıştırmamak.
9. Eylesen eger ḫalḳdan ümmīd-i teveccüh
10. Miʾrāt-ı muṣaffā gibi bī-çīn-i cebīn ol

bī-cünbiş-i dest ü leb-i destūr-ı ʿinayet:

1. **bī-cünbiş-i dest ü leb-i destūr-ı ʿinayet:**
Gazel 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnayetin izni ve iradesi olmaksızın.
1. Bī-cünbiş-i dest ü leb-i destūr-ı ʿinayet
2. Ḳābil mi temāşā-yı ruh-ı ḥūr-ı ʿināyet,

bīd:

1. **bīd:**
Gazel 99
Mısra: **14**
Yokluk II Söğüt ağacı.
13. Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mīve-i kām
14. ʿAceb ki ṭāliʿiümün ḫᵛābgāhı bīd midür

biḍāʿa-yı ʿulemā:

1. **biḍāʿa-yı ʿulemā:**
Kaside 3
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Alimlerin edindikleri ilim.
27. Kemīne mevce-i baḥr-ı muḥīt-i fażluñdur
28. Biḍāʿa-yı ʿulemā yā Muḥammed-i ʿArabī

bī-dād:

1. **bī-dādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 273
Mısra: **1**
Gadir, cevr, zulüm.
1. Çerḫün keremi itdügi bī-dādına deġmez
2. Naḳdine-i mihr ü mehi taʿdādına deġmez

2. **bī-dāda:**-*a*
Gazel 479
Mısra: **1**
Gadir, cevr, zulüm.
1. Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
2. Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül

3. **bī-dād:**
Gazel 874
Mısra: **8**
Gadir, cevr, zulüm.
7. Ol nev-hırām kūçe-i bī-dāduñ itdügin
8. ʿÖmrinde cevr işitmedi bī-dād görmedi

bīdād:

1. **bīdādın:**-*ı, -n*
Gazel 580
Mısra: **1**
Gadir, cevr, zulüm.
1. Terk iderdi hedefe eyledügi bīdādın
2. Gūş ideydi hedefüñ gūş-ı kemān feryādın

bī-dād çekem:

1. **bī-dād çekem:**-*em*
Kaside 2
Mısra: **306**
Kelime Tipi: -
Eziyet çekmek, zulüm görmek.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

bī-dād ü sited:

1. **bī-dād ü sited:**
Gazel 688
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Alıp vermeden, alışveriş yapmadan.
7. Kālā-yı vücūduñ olamaz sūdı nümāyān
8. Bī-dād ü sited gūşe-i maḫzende ḳalursa

bī-dāġ-ı derd:

1. **bī-dāġ-ı derd:**
Gazel 557
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Derdi olmayan yara.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

2. **bī-dāġ-ı derd:**
Gazel 557
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Derdi olmayan yara.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

3. **bī-dāġ-ı derd:**
Gazel 557
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dertsiz yara.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

bīdār:

1. **bīdārlıkdur:**-*dur*
Gazel 312
Mısra: **5**
Uyanıklık, uykusuzluk.
5. Egerçi ser-be-ser bīdārlıkdur şām-ı hicrānuñ
6. Nümūdār-ı ẖayāl olmaḳda amma ẖᵛābdan ḳalmaz

bīdār itmez:

1. **bīdār itmez:**-*mez*
Kaside 12
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Uyandırmak.
91. H̱ᵛābdan dīdesini būmveş itmez bīdār
92. Eyleyen ẖıdmet içün şevḳ ile pertāb-ı ḥamām

bīdārī-i tāliʿ:

1. **bīdārī-i tāliʿ:**
Gazel 266
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kısmetin güzel olması, bahtı güzel olma.
1. Bīdārī-i tāliʿ ruẖ-ı nīgū ile olmaz
2. İḳbāl-i cihān çeşm ile ebrū ile olmaz

bīdārlı:

1. **bīdārlıġuñ:**-*uñ*
Gazel 29
Mısra: **4**
Uyanıklık, uykusuzluk.
3. Eyler çü güẕer naḳş-ı ṣuver-ẖāne-i hestī
4. Bīdārlıġuñ nāmını ḥak eyle de ẖᵛāb it

bī-dārlık:

1. **bī-dārlıkdan:**-*dan*
Gazel 644
Mısra: **13**
Uyanıklık, uykusuzluk.
13. Hayrdur bī-dārlıkdan ẖᵛāb o bī-idrāke kim
14. ʿAczi vardur vāḳıʿāt-ı ʿālemi taʿbīrden

bīdārlık:

1. **bīdārlıkda:**-*da*
Gazel 691
Mısra: **15**
Uyanıklık, uykusuzluk.
15. Bīdārlıkda olduġı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ẖᵛābda

2. **bīdārlıḳ:**
Gazel 821
Mısra: **3**
Uyanıklık, uykusuzluk.
3. Bīdārlıḳ leẕāʾiẕi ṭutdı zevāle yüz
4. Şeb-ẖūn-ı ẖᵛāb-ı ġaflete teʿkīd ḳalmadı

bī-dehen:

1. **bī-dehen:**
Gazel 121
Mısra: **2**
Ağza gerek olmadan.
1. Sevād-ı mümkināt ās̱ār-ı ṣunʿı bī-süẖan söyler
2. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı Ḥaḳḳʾı bī-dehen söyler

bī-delīl olurdı:

1. **bī-delīl olurdı:**-*ur, -*
Gazel 743
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Delilsiz, kanıtsız olmak.
7. Rūy-ı ẖūbānda olurdı iddiʿāsı bī-delīl
8. H̱āl-i noḳṭa ziver-i ruẖsāre-i ẖāl olmasa

bī-derd-i şikem-pervere:

1. **bī-derd-i şikem-pervere:**-*e*
Gazel 494
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Midesine düşkün gamsız.
5. Ol māʾide-cūyān-ı ġama çāştgeh-i ʿīd
6. Bī-derd-i şikem-pervere ṣubḥ-ı ramażān ol

bī-dest-gīr:

1. **bī-dest-gīr:**
Gazel 107
Mısra: **19**
Yardım almaksızın.
19. Bī-dest-gīr eyleyemez hāmeveş ḳıyām
20. Nābī-i nā-tüvāna ʿināyet zamānıdur

bī-dest-gīrī:

1. **bī-dest-gīrī:**
Kaside 16
Mısra: **17**
Desteksiz, yardım almadan.
17. Bī-dest-gīrī ġayr ḳıyāmuñ ʿasīr iken
18. Bī-vaḳt bu nüzūl ü rükūbuñ ne ḥikmeti

bī-devletān:

1. **bī-devletān:**
Matla 19
Mısra: **1**
Talihsizler, birliği olmayanlar.
1. İtāʿatinden o bī-devletān ki ser-keş olur
2. İki cihānda daẖı ẖānümān āteş olur

bīd-i mecnūn olsa:

1. **bīd-i mecnūn olsa:**-*sa*
Gazel 739
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Söğüt ağacına benzeyen mecnun olmak.
9. Benüm ol ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet kim
10. Nihālüm bīd-i mecnūn olsa kec bitmez zemīnümde

bīd-i mecnūndur:

1. **bīd-i mecnūndur:**-*dur*
Gazel 577
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Söğüt ağacına benzeyen Mecnun.
7. Düşde görmez sāye serv ü güli Ferhād ü Ḳays
8. Olsa da sāye-i müyesser bīd-i mecnūndur düşen

bī-dijem:

1. **bī-dijem:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **47**
Gamsız, kalender.
47. Nāʾil olup kāmına ol bī-dijem
48. Eyledi peymāne ile defʿ-i ġam

bī-dil:

1. **bī-dil:**
Gazel 223
Mısra: **5**
Kalpsiz, gönülsüz.
5. Ġam-ı cihān ile baḥs̱ itmek isteyen bī-dil
6. Meġer zebān-ı sürāẖīyi tercemān idinür

bī-dil-ber ü mey:

1. **bī-dil-ber ü mey:**
Gazel 586
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İçinde gönül alan güzel ve şarap olmayan.
11. Sūziş-i sīnemi teskīne medār olmayıcaḳ
12. Gülşenüñ farḳı ne bī-dil-ber ü mey gülẖandan

bī-dimāġ:

1. **bī-dimāġ:**
Gazel 297
Mısra: **5**
Akılsız, idraksız.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḥmet bilürüz

bī-dimāġān:

1. **bī-dimāġāna:**-*a*
Gazel 671
Mısra: **8**
Akılsızlar, idrak edemeyenler.
7. Kūy-ı ümmīdine reh-yāb ise de nādirdür
8. Bī-dimāġāna düşen reh-güẕer-i ihmāle

bī-dimāġāne:

1. **bī-dimāġāne:**
Gazel 837
Mısra: **9**
Akılsızca.
9. Bī-dimāġāne başar nāmeye mührin cānān
10. Nābiyā şafḥa-i çerḫ üzre meh-i nīm gibi

bī-dirīġ eylemeden:

1. **bī-dirīġ eylemeden:***-me, -den*
Gazel 866
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Esirgememek, cömertçe harcamak.
3. Naḳd-i sirişki eylemeden ġayrı bī-dirīġ
4. Neyl-i viṣāl-i yāre daḫı çāre ḳalmadı

bī-dirīġ olmış:

1. **bī-dirīġ olmış:***-mış*
Gazel 467
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Acımasız, merhametsiz olmak.
7. Zamānuñ dil-berānı tā o deñlü bī-dirīġ olmış
8. Ki çeşminde uçar ʿāşıḳdan ümmīd-i viṣāl itmek

bī-dūd:

1. **bī-dūd:**
Gazel 714
Mısra: **7**
Dumansız.
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

bī-elif:

1. **bī-elif:**
Gazel 12
Mısra: **2**
Elif olmaksızın (Elif doğruluğu, düzgünlüğü, birliği vb. ifade eder).
1. Muḥāsebe ḳalemi itmedi o gūne vefā
2. Ki bī-elif ide cilve şebih-i ḳalb-i edā

bī-engebīn:

1. **bī-engebīn:**
Gazel 303
Mısra: **4**
Balsız.
3. Ḥalāvet müstekīndür ṭabʿ-ı zenbūrān-ı aḫterde
4. Müseddes-ḫāne-i kevn ü mekān bī-engebīn olmaz

bī-eser:

1. **bī-es̱er:**
Gazel 192
Mısra: **4**
Tesirsiz, beyhude.
3. Bīmārlıḳdan olduġı yoḳ gözleri ḫalāṣ
4. Ol māh-pāre nālelerüm bī-es̱er ṣanur

bī-eşk:

1. **bī-eşk:**
Müfret 68
Mısra: **1**
Gözyaşısız.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

bī-ezān-ı ṣubḥ:

1. **bī-ezān-ı ṣubḥ:**
Gazel 664
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sabah ezanı okumadan/okunmadan.
5. Bī-ezān-ı ṣubḥ tāc-ı āftāb olmaz bedīd
6. Mevlevī eyler külāhın zīb-i ser tekbīr ile

bī-fāʾide:

1. **bī-fāʾidedür:***-dür*
Gazel 34
Mısra: **16**
Beyhude, faydasız.
15. Terḫīṣ-i duḫūl itmeyicek ṣāḥib-i dīvān
16. Bī-fāʾidedür vaʿde-i derbāna teşebbüs̱

2. **bī-fāʾidedür:***-dür*
Gazel 384
Mısra: **10**
Beyhude, faydasız.
9. Ẕātuñda fürū-māyeligün ḫalḳ bilürken
10. Bī-fāʾidedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ

bī-fiʿl:

1. **bī-fiʿl:**
Gazel 415
Mısra: **15**
Fiilsiz, eylemsiz.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez es̱er gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

bī-ġam:

1. **bī-ġama:***-a*
Gazel 612
Mısra: **1**
Gamsız.
1. Derd-i dili ol bī-ġama tefhīm ne mümkin
2. Nā-dīdeye nā-būdeyi taʿlīm ne mümkin

bī-gāne:

1. **bī-gāneden:***-den*
Gazel 50
Mısra: **15**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
15. Ḥüsnini bī-gāneden ḥıfẓ aşinaya ʿarżdur
16. Ehl-i nefse ḫᵛān-ı kevni izn-i yaġmadan murād

bigāne:

1. **bigāne:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **21**
Yabancı, kayıtsız, umursamaz.
21. Vażʿı meʾnūs ü resmi bigāne
22. ʿAḳlı vāfir bir özge dīvāne

2. **bigāneye:***-y, -e*
Kaside 12
Mısra: **73**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
73. Hele bigāneye söz yoḳ odur andan meʾmūl
74. ʿAyb olunmaz ne ḳadar eylese terk-i ikrām

3. **bigāne:**
Kaside 15
Mısra: **206**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
205. Yitişür saña düşen ḫayr duʿādur Nābī
206. Saña bigāne gelür medḥ ü s̱enā nā-maḥrem

4. **bīgāne:**
Kaside 24
Mısra: **8**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
7. Āşinā şāhid-i maḳṣūd ile āġūş-ı ṭaleb
8. Ḥarf-i ümmīd ile bīgāne leb-i istiġnā

5. **bigāne:**
Gazel 76
Mısra: **7**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

6. **bigāne:**
Gazel 149
Mısra: **9**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
9. Bigāne āşināya teḳadüm muḥāl idi
10. Bigāneden görinse sitem āşinā ḳadar

7. **bigāneden:***-den*
Gazel 149
Mısra: **10**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
9. Bigāne āşināya teḳadüm muḥāl idi
10. Bigāneden görinse sitem āşinā ḳadar

8. **bigānede:***-de*
Gazel 190
Mısra: **14**
Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.
13. Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan

14. Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür

9. **bigāne:**
Gazel 248
Mısra: **12**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
11. Ġam merdüm-i dünyānuñ meʾlūf-ı ṭıbāʿıdur
12. Bu ṭurfe nigāha eks̱er bigāne ṣataşmışdur

10. **bigāneden:***-den*
Gazel 279
Mısra: **2**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
1. Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

11. **bigāne:**
Gazel 393
Mısra: **2**
Yabancı, ecnebi, aşina değil. II Rakip.
1. Bir kerre iltifatuñ ile ḫurrem olmaduḳ
2. Bigāne deñlü ṣohbetüne maḥrem olmaduḳ

12. **bigāneden:***-den*
Gazel 465
Mısra: **12**
Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.
11. Ġam-ı bigāne ile müşterek olmaz hele dil
12. Ġamı bigāneden efzūnter olur ḫᵛīşlerüñ

13. **bigānemin:***-m, -in*
Gazel 516
Mısra: **10**
Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.
9. Pīrāmenümde gerdiş iden sāyedür yine
10. Bigānemin ne ḥācetidür ḫıdmetüm benüm

14. **bīgāne:**
Gazel 621
Mısra: **2**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

15. **bigāne:**
Gazel 777
Mısra: **8**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
7. Siteminden gilemend olmaz idüm neyleyüm āh
8. Āşnā olmasa her gördügi bigāne ile

16. **bigāne:**
Gazel 816
Mısra: **1**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.II Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

17. **bigāne:**
Gazel 816
Mısra: **2**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.II Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

18. **bigāne:**
Gazel 816
Mısra: **4**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.II Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫᵛāre maḥrem yāre bigāne

19. **bigāne:**
Gazel 816
Mısra: **6**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.II Kayıtsızlık, umursamamazlık, tanımamazlıktan gelme.
5. Unutdurdı baña evżāʿ-ı cismüñ ḳayd-ı dünyāyı
6. Olurmış ġamze-i bī-kāre maḥrem kāre bigāne

20. **bigāneler:***-ler*
Gazel 843
Mısra: **16**
Yabancı, ecnebi, aşina değil.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

bigāne çeksün:
1. **bigāne çeksün:***-sün*
Gazel 616
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaban olmak, yabancılık çekmek.
7. Merhem mi ḳosun dağına elmās ṭururken
8. Ol dāʾire-i devlete bigāne mi çeksün

bigāne idük:
1. **bigāne idük:***- i, -dü, -k*
Gazel 447
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yabancı -Söz konusu duruma uzak, onu tatmayan, bilmeyen-.
4. Vaṣlına maḥrem idük hicrine bigāne idük
3. Şimdi ber-ʿaksdür aḥvāl-i viṣāl ü hicrān

bīgāne-i nā-fehm:
1. **bīgāne-i nā-fehm:**
Gazel 292
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Anlayışı kıt olan ilgisizler.
13. Nābiyā bīgāne-i nā-fehm bulmaz dest-res
14. Çeşme-i maʿnāyı elfāẓ ile has-pūş itmişüz

bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı:
1. **bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı:***-dı*
Gazel 845
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dallanıp budaklanmaya, büyümeye yabancı kalmak.
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı
2. Nihāl-i ārzū bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı

bīgāne-i tevażuʿ:
1. **bīgāne-i tevażuʿ:**
Gazel 407
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alçakgönüllülükten habersiz.
7. Zamān-ı cāhda bīgāne-i tevażuʿ olan
8. Miyān-ı nāsda bī-iʿtibār olur giderek

bīgānelig:
1. **bīgānelige:***-e*
Gazel 679
Mısra: **6**
Yabancılık, kayıtsızlık, umursamazlık.
5. Āşinālıḳlara meyl itmez idi kimse ile
6. Gördi meşḳ itdüginüñ ḥüsnini bīgānelige

bī-ġaraz:
1. **bī-ġaraz:**
Gazel 757
Mısra: **7**
Garazsız.
7. Yoḳ bī-ġaraz muʿāmele ehl-i zamanede
8. Kimse ʿibādet itmez idi cennet olmasa

bī-ġarazāna:
1. **bī-ġarazāna:**
Gazel 45
Mısra: **14**
Garazsız, art niyet olmadan.
13. Bir dağdaġa-i miḥneti tertībe sebebdür
14. Mesmūʿ degül bī-ġarazāna niʿam-ı çerḫ

bī-ġāye:
1. **bī-ġāye:**
Tarih 119
Mısra: **13**
Nihayetsiz.

13. Nābī bī-ġāye duʿā ile didi tārīḫin
14. Ḥalebi Vaḥdī Efendiʾye ḳıla saʿd Ḫudā

2. **bī-ġāye:**
Tarih 144
Mısra: **63**
Nihayetsiz.
63. Didi bī-ġāye s̱enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

bī-günāhum dimeden ġayrı:

1. **bī-günāhum dimeden ġayrı:**
Gazel 518
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Günahsızım demekten başka.
1. Eylesün cevrini efzūn o büt-i dil-siyehüm
2. Bī-günāhum dimeden ġayrı bulursa günehüm

bī-güneh:

1. **bī-güneh:**
Kaside 2
Mısra: **297**
Günahsız, masum.
297. Bī-güneh raḥmet-i Ḥaḳ dāver-i bī-kişverdür
298. Ḳābil-i naḳż degül ḳāʿide-i istiṭrād

bī-güẕāf:

1. **bī-güẕāf:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **147**
Beyhude yere, nafile.
147. Didi ki var kendüye ṣor bī-güẕāf
148. Fażlına eyler mi o da iʿtirāf

bīḫ:

1. **bīḫinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 76
Mısra: **36**
Kök, asıl.
35. Dıraḫt-ı devletin bār-āver itsüñ ḥażret-i Bārī
36. Ola bīḫinden aʿdānuñ nihāl-i ʿömri ber-kende

2. **bīḫden:**-*den*
Gazel 695
Mısra: **7**
Kök, asıl.
7. Yek bīḫden demīde olurken nihāl-i kerm
8. Dūşāb ü ġūre sirke vü mey imtiyāzda

bī-ḫaber:

1. **bī-ḫaber:**
Gazel 21
Mısra: **9**
Habersiz.
9. Subḥ-ı viṣāl oldı damen-mest bī-ḫaber
10. Nābī olur mı dide-i ʿāşıkda bunca ḫᵛāb

bī-ḥad:

1. **bī-ḥaddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **50**
Sonsuz.
49. Hemīşe ola fürūzān çerāġ-ı iḳbāli
50. O dūdmān-ı ʾaẓīmüñ ki cūdı bī-ḥaddür

2. **bī-had:**
Kıt'a 75
Mısra: **3**
Sonsuz.
3. Āfıtābāsā olup bī-had ....
4. Nūr-ı mührüñ devletüñ tābān ola andan cihān

3. **bī-ḥad:**
Gazel 429
Mısra: **9**
Sonsuz.
9. Bī-ḥad s̱evābı maʿniye olmazsa rāh-zen
10. Avāzesiz tilāvet-i Kurʾān idenlerüñ

4. **bī-had:**
Gazel 490
Mısra: **11**
Sonsuz.
11. Mülki vāsiʿ leşkeri bī-had hazāin bī-kıyās
12. ʿAlem-i maʿnāda sulṭān-ı muʿanvendür göñül

bī-ḥadd olaydı:

1. **bī-ḥadd olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 761
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sınırsız olmak.
9. Memdūh idi iḥsānı eger bī-ḥadd olaydı
10. Çoḳdur bu ḳadar minneti rindāna Cemʾüñ de

bī-ḥadd ü ḥisāb:

1. **bī-ḥadd ü ḥisāb:**
Gazel 322
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hadsiz hesapsız.
13. Bī-ḥadd ü ḥisāb eyle sen eşʿāruñı Nābī
14. Baḥr-ı suḫanuñ mevcesi maʿdūd gerekmez

bī-ḥāʾil:

1. **bī-ḥāʾil:**
Tarih 133
Mısra: **25**
Engelsiz, tekellüfsüz.
25. Bī-ḥāʾil iki tārīḫ-i ġarīb itdi ẓuhūr
26. Ki olur birbirine ancaḳ olursa s̱ānī

bi-ḥaḳ-ı şām-ı mevlīd-i nebevī:

1. **bi-ḥaḳ-ı şām-ı mevlīd-i nebevī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Hz. Peygamberin doğum gecesi hakkı için.
191. Bi-ḥaḳ-ı şām-ı mevlīd-i Nebevī
192. Ḳıl mebānī-i devletini ḳavī

bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı ʿālem:

1. **bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı ʿālem:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Alemlerin iftihar ettiği Zatın-Hz. Muhammed Peygamber- hakkı için, hürmetine.
135. Yā Rabbi bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı ʿālem
136. Peyveste derūnın eyle ḫurrem

bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı cihān:

1. **bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı cihān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Kainatın iftihar ettiği Hz. Muhammed Peygamberin yüzü suyu hürmetine.
187. Yā İlāhī bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı cihān
188. ʿAvn-ı naṣruñla ḳalbin it şādān

bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt:

1. **bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt:**
Gazel 326
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Arzuların, isteklerin güzelliğinin hakkı için.
9. Bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt dehr-i fānīde
10. Güzelden özgeye Nābī ḥased nedür bilmez

bī-ḥaḳḳ-ı nūr-ı dühūr:

1. **bī-ḥaḳḳ-ı nūr-ı dühūr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Alemlerin nurunun hakkı için, alemlerin nuru yüzü suyu hürmetine.
189. Yā İlāhī bī-ḥaḳḳ-ı nūr-ı dühūr
190. Eyle aʿdā-yı devletin maḳhūr

2. **bī-ḥaḳḳ-ı nūr-ı dühūr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Alemlerin nurunun hakkı için, alemlerin nuru yüzü suyu hürmetine.
191. Bi-ḥaḳ-ı şām-ı mevlīd-i Nebevī
192. Ḳıl mebānī-i devletini ḳavī

bi-ḥamdillāh:

1. **bi-ḥamdillāh:**
Gazel 756
Mısra: **7**
Allah'a şükürler olsun.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ḫazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

bi-ḥamdiʾllāh:
1. **bi-ḥamdiʾllāh:**
Kaside 1
Mısra: **197**
Cefa kılıcı.
197. Bi-ḥamdiʾllāh mededkārī-i tevfīḳ-i İlāhiyle
198. Bu ṣuretde ḫırāmān oldı bu dūşīze-i ḥasnā

2. **bī-ḥamdiʾllāh:**
Kaside 7
Mısra: **203**
Bir tarafa kapak atmak (Şarab şişesinin kapağının atması, bir yere fırlaması bağlamında) II bir yere kapağı atmak. Sıkıntısız, rahat bir yere sığınmak, kaçıp kurtulmak.
203. Tezāyüd üzre iken himmetüñ bī-ḥamdiʾllāh
204. Ne cānı var kʾola sevdā-yı kār-zāra cesūr

3. **bi-ḥamdiʾllāh:**
Tarih 16
Mısra: **60**
Allah'a şükürler olsun.
59. Cihāna ḳarżdur itmek duʿā-yı devletüñ zīrā
60. Bi-ḥamdiʾllāh zamānunda cihān āsūde ser tā-pā

4. **bi-ḥamdiʾllāh:**
Tarih 16
Mısra: **79**
Allah'a şükürler olsun.
79. Bi-ḥamdiʾllāh hele dil-ḫᵛāhum üzre eyleyüp tārīḫ
80. Getürdüm ḫāk-pāya eylerüm cürmümden istīfā

5. **bi-ḥamdiʾllāh:**
Tarih 116
Mısra: **17**
Allah'a şükürler olsun.
17. Bi-ḥamdiʾllāh cenāb-ı Ḥaḳ ocağın ḳoymadı ḫālī
18. Kerīmānuñ beḳā-yi neyli meşhūd u muḥaḳḳakdur

6. **bi-ḥamdiʾllāh:**
Gazel 659
Mısra: **1**
Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.
1. Bi-ḥamdiʾllāh naṣīb oldı saʿādet yā Resūlaʾllāh
2. Ki itdüm ḫāk-i dergāhuñ ziyāret yā Resūlaʾllāh

bī-ḫār:
1. **bī-ḫār:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Dikensiz, yumuşak huylu, merhametli ,, zulmetmeyen.
1. Bī-ḫār cürm olurdı gül-i rūy-ı maġfiret
2. Żımnında olmasa es̱er-i būy-ı maġfiret

bī-ḥarf-i telḫ:
1. **bī-ḥarf-i telḫ:**
Gazel 75
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Acı sözlü olmayan.
11. Bī-ḥarf-i telḫ kim var ise ḫāk-i şehrdür
12. Ebnā-yı şehr cümlesi şīrīn-zebān olur

bī-ḫavf:
1. **bī-ḫavf:**
Tarih 77
Mısra: **37**
Tehlikeden korkmayan, cesur.
37. ʿUrbān içinde bī-ḫavf ol Rüstem-i zamāne
38. İtdi ten-i ḫabīs̱in tīġiyle hāke yeksān

bī-ḥayā:
1. **bī-ḥayā:**
Tarih 144
Mısra: **52**
Utanmaz, edebsiz.
51. Kām ü nā-kām eyledi dergāh-ı ʿafve ilticā
52. Ḫᵛāh ü nā-ḫᵛāh eyledi ol bī-ḥayā terk-i ḥicāb

2. **bī-ḥayālıcuḳ:**
Gazel 392
Mısra: **22**
Utanmazlık, edepsizlik.
21. Nābī ne deñlü māniʿ-i rızḳ olsa da baña
22. Müşkilter-i umūr gelür bī-ḥayālıcuḳ

bih-būd:
1. **bih-būdı:**
Gazel 190
Mısra: **5**
İyilik, sıhhat, sağlık.
5. Bih-būdı olsa cāʾiz zaḫm-ı ḫadeng-i nāzuñ
6. Naḳd-i sarāy-ı kevneyn merhem-behā degüldür

2. **bīh-būddan:**-*dan*
Gazel 282
Mısra: **4**
İyilik, sıhhat, sağlık.
3. Olsa da dest-i ʿinādında sipihrün çāremüz
4. Eylemez bīh-būddan ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ yāremüz

bih-būdī-i mizācumuza:
1. **bih-būdī-i mizācumuza:**
Gazel 281
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mizacın sağlığı.
5. Bih-būdī-i mizācumuza düşme ey ṭabīb
6. Dükkān-ı ḳāʾinātda yoḳdur ʿilācumuz

bih-būdī-i ümīdüme:
1. **bih-būdī-i ümīdüme:**-*üm, -e*
Gazel 601
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Umudun sağlığı, tedavisi.
5. Bih-būdī-i ümīdüme saʿy itme ey felek
6. Rüsvāy ider cerāḥat-ı nāsūr merhemin

bī-hevā:
1. **bī-hevāna:**-*n, -a*
Gazel 638
Mısra: **14**
Rüzgarsız.
13. Vüṣūl-ı menzil-i imdād-ı ġayb lāzımdur
14. Ki bī-hevāna gelür dest bād-bānlardan

bī-hicr:
1. **bī-hicr:**
Gazel 135
Mısra: **15**
Ayrılıksız, hicran olmadan.
15. Bī-hicr ẕevḳ-i vaṣl ne maʿlūm Nābīyā
16. Āzādelik ṣafāsı giriftārlıḳdadur

bī-himmet:
1. **bī-himmetedür:**-*e, -dür*
Gazel 125
Mısra: **4**
Gayretsizlik.
3. Kām-yāb olduġına kimsenüñ olmaz razı
4. Sebebden naẓar-ı himmete bī-himmetedür

bihīn-gevher-i silk-i vüzerā:
1. **bihīn-gevher-i silk-i vüzerā:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Vezirler gerdanlığının seçkin cevheri.
1. Ey bihīn-gevher-i silk-i vüzerā
2. Nüsha-i cāmiʿa-i ḫulḳ-ı nikū

bī-ḫıred:
1. **bī-ḫıreddür:**-*dür*
Matla 15
Mısra: **2**
Akılsız.
1. Ṣıḥḥat-ı āşıḳ nigāh-ı çeşm-i bīmārındadur
2. Bī-ḫıreddür kim ki anuñ ḳayd-ı tīmārındadur

bihişt:
1. **bihişt:**
Kaside 2
Mısra: **108**
Cennet, firdevs.
107. Ḫāzin-i cennet olur ḥüccet-i iflās be-kef
108. Kemterīn mūyın iderlerse bihişt içre mezād

2. **bihişt:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **18**
Cennet, firdevs.
17. Ḳılur seyr-i naḳşını Rıḍvān recā
18. İder sāyesinde bihişt ilticā

3. **bihişt:**
Gazel 18
Mısra: **4**
Cennet (Sevgilinin yüzü bağlamında).
3. Nedür o silsile-i ḥalḳadār ruyuñda
4. Bihişt içinde olur ālet-i ʿazāb ġarīb

4. **bihişt:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Cennet, firdevs.
9. Bihişt ḳanda görür ḥüsninüñ temāşāsın
10. Ṭururken āyīne-i āb-ı dil-güşāy-ı Ḥaleb

5. **bihişte:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **16**
Cennet, firdevs.
15. Bilāda itdi tefevvuḳ o lālezār-ı laṭīf
16. Bihişte oldı resā iştihār-ı Maġnīsā

6. **bihişt:**
Kaside 22
Mısra: **18**
Cennet, firdevs.
17. O āb u tāb ile ol lālezārı gördükçe
18. Bihişt olursa sezā şermsār-ı Maġnīsā

7. **bihişt:**
Tarih 68
Mısra: **2**
Cennet, firdevs.
1. Ḫoşā binā-yı muʿallā ki görse ebvābın
2. Bihişt ḥayret ile çāk ider girībānin

8. **bihişt:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Cennet, firdevs.
9. Ne ḳayd-ı dād u sited var ne kal ü ḳīl-i ḥisāb
10. Bihişt ẕevḳi ki var kūşe-i ferāġatdür

9. **bihişt:**
Gazel 116
Mısra: **3**
Cennet, firdevs.
3. Ey bihişt itmedesin dūzaḫa nāziş ammā
4. Gālibā senden anuñ talibi bisyārcadur

10. **bihişt:**
Gazel 713
Mısra: **11**
Cennet, firdevs.
11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaşr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

bihişt ü nār miyānında:
1. **bihişt ü nār miyānında:**
Gazel 508
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cennetle cehennem arasında.
5. Bihişt ü nār miyānında ıżtırāb itmem
6. Bilür Ḥakīm işini her ne semte lāyıḳ isem

bihişt-i berīn:
1. **bihişt-i berīn:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yüce cennet, cennetin en yüksek katı.
13. İtdi o ḫulḳı ḥasen-i dil-nişīn
14. Ḫıṭṭa-i Şehbāʾyı bihişt-i berīn

2. **bihişt-i berīn:**
Tarih 96
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yüce cennet, cennetin en yüksek katı.
15. Yine ḫāk-i pāyına rū-mālden
16. Bihişt-i berīn oldı Bahçeserāy

bihişt-i ḫār:
1. **bihişt-i ḫār:**
Gazel 665
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eşek cenneti.
9. Nābī bihişt-i ḫār be-dünbāl-i ʿālemün
10. Ġaflet virür müşāhede-i ḥüsni ādeme

bihişt-i ṣafā-baḫş:
1. **bihişt-i ṣafā-baḫş:**
Gazel 638
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Mutluluk veren cennet.
15. Degül bihişt-i ṣafā-baḫş ṭabʿ-ı dūzaḫiyān
16. Ne ẕevḳ alur dil-i pervāne gülsitānlardan

bihterīn:
1. **bihterīn:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **108**
En iyi.
107. Seyyīdüʾl-enbiyā ḥabīb-i Vedūd
108. Bihterīn naḳş-ı kārgāh-ı vücūd

bihterīn-i vüzerā:
1. **bihterīn-i vüzerā:**
Kaside 12
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin en iyisi.
127. Bihterīn-i vüzerā āṣaf-ı ṣānī ki sezā
128. Nāmına eyler ise cevher-i evvel ikrām

bī-ḫtiyār:
1. **bī-ḫtiyār:**
Tarih 9
Mısra: **15**
Elde olmayarak, irade dışı, kendiliğinden.
15. Sürdi bī-ḫtiyār ayaġına yüz
16. Kef-zenān oldı baḥre dek pūyān

bīhūde:
1. **bīhūde:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Boş, gereksiz.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab nʾoldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb nʾoldı saña

2. **bīhude:**
Kaside 13
Mısra: **164**
Boşuna, gereksiz yere.
163. Ki idüp anlara teşbīh o ṣadr-ārāyı
164. Eyleyem bīhude tażyīʿ-i midād u erḳām

3. **bīhūde:**
Gazel 213
Mısra: **10**
Boşuna, gereksiz yere.
9. O tevāżūʿ anı mümtāz-ı cihān itmişdür
10. Naḫl-i gül baġda bīhūde ser-efgende midür

4. **bīhūde:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Boşuna, gereksiz yere. II Haksız yere.
5. Hanümān-ı ṭaḳāti vīrān iderken rūy-ı dil
6. Bülbül-i nāçize gül bīhūde āteşnāk olur

5. **bīhūde:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Boşuna, gereksiz yere.
13. Rızḳuñ teveccühi bize bizden füzūn iken
14. Bīhūde Nābīyā biz anuñ bī-şekībiyüz

6. **bīhūde:**
Gazel 294
Mısra: **8**
Boşuna, gereksiz yere.
7. Mūcib-i luṭf olmadı ṣad gūni taʿbīr-i niyāz
8. Ḥayf ḥarf-ı ḫᵛāhişe bīhūde zaḥmet virmişüz

7. **bīhūde:**
Gazel 382

Mısra: **2**
Boşuna, gereksiz yere.
1. Ol leẕẕet-i viṣāle ki yārüñ rıżāsı yoḳ
2. Bīhūde ḫᵛāhiş eylemenüñ iktiżāsı yoḳ

8. **bīhūde:**
Gazel 476
Mısra: **11**
Boşuna, gereksiz yere. II Haksız yere.
11. ʿAceb bīhūde sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz çerḫe
12. Elinden gelse bir şişeyle bu çerḫi şikest itmek

9. **bīhude:**
Gazel 771
Mısra: **14**
Boşuna, gereksiz yere.
13. Nābiyā lāzım olan ḫāṭırıdur dildāruñ
14. Ġayr içün bīhude āzürde-i ibrām itme

10. **bīhūde:**
Gazel 774
Mısra: **16**
Boşuna, gereksiz yere.
15. Dīde-i ḳalbüñ beyāż it dīde-i Yaʿkūbveş
16. Eşküni bīhūde ey dil zīb-i dāmān eyleme

11. **bīhūde:**
Gazel 793
Mısra: **5**
Boşuna, gereksiz yere.
5. Bīhūde degül būy-ı ḥaḳīḳat ṭaleb eyler
6. Bir kez ṭokunur bād-ı sebük-pā kimi görse

bīhūde yire:

1. **bīhūde yire:**
Gazel 203
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yok yere, boşu boşuna.
11. ʿArż eyleme bīhūde yire zaḫmuñı ey dil
12. Yoḳ ḥoḳḳa-i eyyāmda merhem ne virürler

2. **bīhūde yire:**
Gazel 751
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yok yere, boşu boşuna.
11. Sanma kim ḳābil-i taġyir ola tertīb-i ḥikem
12. Düşme bīhūde yire daġdaġa-i tedbīre

3. **bīhūde yire:**
Gazel 863
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yok yere, boşu boşuna.
13. Iżṭirāb eyleme bīhūde yire ey Nābī
14. Çāre yoḳdur buna teslīm-i rıżādan ġayrı

bīhude-gū:

1. **bīhude-gūdur:**-*dur*
Gazel 478
Mısra: **12**
Boşuna söz söyleyen.
11. Nābī fesād gelmiş anuñ da dimaġına
12. Bezm-i suḫanda bīhude-gūdur benümle dil

bīḫude-pū:

1. **bīḫude-pūluḳlardadur:**-*lar, -da, -dur*
Gazel 191
Mısra: **10**
Boş beleş işlerin peşinde koşma.
9. Ḳuvvet-i reftārdan vā-mānde olmışken yine
10. Pāy-i bed-hūy-ı heves bīḫude-pūluḳlardadur

bī-ḫūn-ı dil:

1. **bī-ḫūn-ı dil:**
Gazel 265
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönle kan kusturmadan.
5. Ġınā odur gire bī-ḫūn-ı dil ele yoḫsa
6. Taʿb ile ḥāṣıl olan devlete ġınā dinmez

bī-hūş:

1. **bī-hūşān:**
Gazel 249
Mısra: **11**
Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş olanlar.
11. Baʿżı bī-hūşān ....
12. Açsa da bāb-ı ümīdi .... hem-dūş açar

2. **bī-hūşlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 332
Mısra: **10**
Kendinden geçmiş, kendini kaybetmiş.
9. Nābī virürse vaṣl virür neşʾe-i şuʾūr
10. Telḫ-ābe-i firākla bī-hūşlardanuz

bī-hūşān-ı gūyun:

1. **bī-hūşān-ı gūyun:**-*un*
Gazel 562
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünyanın aklı başında olmayanları.
3. Bu eyyām ü leyālüñ ittiṣālinden nümāyāndur
4. Ki bī-hūşān-ı gūyun żabṭına zencīr ider gerdūn

bī-hūş-ı maḥabbetdür:

1. **bī-hūş-ı maḥabbetdür:**-*dür*
Gazel 240
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevginin kendinden geçmişi.
3. Degüldür bende dil ser-germī-i fikr-i nigāhuñla
4. O bī-hūş-ı maḥabbetdür düşüp bir yirde ḳalmışdur

bī-ḥużūr:

1. **bī-ḥużūr:**
Gazel 804
Mısra: **16**
Huzursuz.
15. Her ʿukde-i murād ḥużūrında ḥall olur
16. Nābī o şūḫ bizden eger bī-ḥużūr ise

bī-ḫᵛāb iden:

1. **bī-ḫᵛāb iden:**-*en*
Gazel 649
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Uykusuz etmek.
7. Ol zerd-çihre dest-i dilüñ çeşm-i şūḫıdur
8. Bī-ḫᵛāb iden sarāy-ı dilüñ pāsbānların

bī-ʿibāret:

1. **bī-ʿibāret:**
Gazel 861
Mısra: **3**
Sözsüz, ibaresiz.
3. Bī-ʿibāret yine dillerde nihān cilve ider
4. Olmaz olmasa bile lafẓ-ı muʿattal maʿnā

bī-icāzet:

1. **bī-icāzet:**
Gazel 605
Mısra: **3**
İzinsiz, yetkisiz.
3. Bī-icāzet ṣunmadur ḫᵛān-ı veliyüʾn-niʿmete
4. Būse-çīn olmaḳ ruḫından yār mest-i ḫᵛāb iken

bī-idrāk:

1. **bī-idrāke:**-*e*
Gazel 644
Mısra: **13**
Anlayışsız.
13. Hayrdur bī-dārlıkdan ḫᵛāb o bī-idrāke kim
14. ʿAczi vardur vāḳıʿāt-ı ʿālemi taʿbīrden

bī-idrāklik:

1. **bī-idrākliklerden:**-*ler, -den*
Gazel 560
Mısra: **8**
Anlayışsızlık, kavrayamama durumu.

7. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı ḥikmetle leb-ā-lebdür
8. Şikāyet cehlden feryād bī-idrākliklerden

bī-iḫtiyār:
1. **bī-iḫtiyār:**
Kaside 20
Mısra: **30**
Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.
29. Geldükde dest-būsī içün bende-zādesi
30. Bī-iḫtiyār cūşa gelüp baḥr-ı himmeti

2. **bī-iḫtiyār:**
Tarih 29
Mısra: **9**
Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.
9. Öyle urdı ṭablaya bī-iḫtiyār
10. Geldi gerdūndan ṣadā-yı āferīn

3. **bī-iḫtiyār:**
Gazel 71
Mısra: **5**
Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.
5. Gehī bī-iḫtiyār üftādelikler pāy-ı dildāre
6. Degül küstāḫlıḳdan līk dermānsızluġumdandur

4. **bī-iḫtiyār:**
Gazel 184
Mısra: **14**
Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.
13. Ṣad-sāle pīri āb u hevāsı cüvān ider
14. Ādem bu kūha gelmede bī-iḫtiyār olur

5. **bī-iḫtiyār:**
Gazel 846
Mısra: **10**
Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.
9. Bī-şekve idi meşrebüm ammā şirār-ı nār
10. Bī-iḫtiyār göklere çekdi zebānemi

bī-iṣābet:
1. **bī-iṣābetdür:**-*dür*
Gazel 305
Mısra: **9**
İsabetsiz, hedefi bulmayan.
9. Kemān-ı kecden olan tīr bī-iṣābetdür
10. Niyāz-ı vuṣlata Nābī dehen-güşālıġumuz

bī-iştihā:
1. **bī-iştihālıcuḳ:**
Gazel 392
Mısra: **12**
İsteksizlik.
11. Ḫamyāze-rīz-i ḥasret iken ḫoş gelür baña
12. Ṣatmaḳ nevāl-i vuṣlata bī-iştihālıcuḳ

bī-iʿtibār olur:
1. **bī-iʿtibār olur:**-*ur*
Gazel 407
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Değersiz olmak, itibarını kaybetmek.
7. Zamān-ı cāhda bīgāne-i tevażuʿ olan
8. Miyān-ı nāsda bī-iʿtibār olur giderek

bī-iʿtidāl:
1. **bī-iʿtidāl:**
Gazel 98
Mısra: **10**
Ölçülü olmayan.
9. Rāḥat mı kor bedende ḫurūş-ı sirişk ü āh
10. Bī-iʿtidāl āb u hevā ʿāfiyet mʾolur

bī-kābiliyyet olma:
1. **bī-kābiliyyet olma:**-*ma*
Gazel 812
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kabiliyetsiz, yetersiz olmak.
7. Bī-kābiliyyet olma heveskār-ı iʿtibār
8. Vā-bestedür taʿalluk-ı ḳudret ḳavābile

bī-ḳadr:
1. **bī-ḳadr:**
Gazel 492
Mısra: **8**
Değersiz, itibarsız.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan hālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ḫātemdür göñül

bī-ḳarār:
1. **bī-ḳarārdur:**-*dur*
Gazel 437
Mısra: **8**
Kararsız.
7. O miyān-ı semīn-i sīmīni
8. Ḳocmada bī-ḳarārdur kemerüñ

2. **bī-ḳarārdur:**-*dur*
Gazel 766
Mısra: **7**
Karasız, huzursuz, tedirgin.
7. O cüst ü cüdā seni bī-ḳarārdur senden
8. Sen itme çoḳ da tek-ā-pū naṣībüñ ardınca

bī-ḳarār idüm:
1. **bī-ḳarār idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 690
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Karasız, huzursuz, tedirgin.
7. Ṣadā-yı bād çıḳar maḥbes-i ney-enbāndan
8. Ki bir zamān ne ḳadar bī-ḳarār idüm ben de

bī-ḳarār itdi:
1. **bī-ḳarār itdi:**-*di*
Kaside 18
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Tereddüde düşürmek, kararsız bırakmak.
33. Şiʿrden ḫayli zamān farıġ idüm līk beni
34. Bī-ḳarār itdi bu ṭuġrādaki ḥüsn-i sīmā

bī-ḳarār olmadadur:
1. **bī-ḳarār olmadadur:**-*mada, -dur*
Kaside 18
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kararsız ve huzursuz olmak.
15. Ne ḳafesdür o ḳafes kim heves-i vaṣlı ile
16. Bī-ḳarār olmadadur evc-i hevā üzre hümā

bī-ḳarār-ı maġnīsā itdi:
1. **bī-ḳarār-ı maġnīsā itdi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Manisayı gidip görme konusunda meraka düşürmek.
37. O lālezār-ı ṣafā-baḫşını idüp tavṣīf
38. Ḳulaḳdan itdi beni bī-ḳarār-ı Maġnīsā

bī-ḳayd:
1. **bī-ḳayd:**
Tarih 18
Mısra: **13**
Bağlı olmayan, kurtulmuş.
13. Zihī bī-ḳayd dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred kim
14. Nidā-yı İrciʿi gūş eyleyüp rūḥı semāʿ itdi

2. **bī-ḳayddur:**-*dur*
Gazel 633
Mısra: **12**
Kayıtsız II bağlı olmadan, özgür.
11. Āsūde dest ü pāyı ʿinān ü rikābdan
12. Bī-ḳayddur baḳılsa piyāde süvārdan

bī-ḳayd-ı gül ü ḫār u ġam u zehr-i nebāt ol:
1. **bī-ḳayd-ı gül ü ḫār u ġam u zehr-i nebāt ol:**
Kıt'a 58
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gülle dikenin, gamla şekerin zehrinden kurtulmuş olmak.

5. Teşḫīṣ ne lāzım saña nīk ü bed-i dehri
6. Bī-ḳayd-ı gül ü ḫār u ġam u zehr-i nebāt ol

bī-ḳayd-ı imtinān:

1. **bī-ḳayd-ı imtinān:**
Gazel 82
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Karşılıksız iyilik.
13. Nevāl-i ʿayşı bu miḥnet-serāda ey Nābī
14. Felek virürse de bī-ḳayd-ı imtinān mı virür

bī-kem ü kāst:

1. **bī-kem ü kāst:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tastamam II Eksiksiz, kusursuz, noksansız.
45. Gelmegin ol vāḳıʿa bī-kem ü kāst
46. Nāẓım-ı teʾlīf-i ʿAṭāyīʾye rāst

bī-kerān:

1. **bī-kerān:**
Kıt'a 75
Mısra: **2**
Sınırsız, uçsuz bucaksız.
1. Pāy-ı ḫāme oldı bārānveş güher-pāş-ı s̱enā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

bī-kes:

1. **bī-kesüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **184**
Kimsesiz, çaresiz.
183. Ġarīḳ-i luṭf iken ḥāşā ki raḥmetden kala maḥrūm
184. Kemīne bī-kesüñ ʿabd-i faḳīrüñ Nābī-i şeydā

2. **bī-kes:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **369**
Kimsesiz, çaresiz.
369. Ey ġarībüʾd-diyār ey bī-kes
370. Ey nesīm-i ṣabā-yı bāġ-ı heves

3. **bī-kesüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **387**
Kimsesiz, çaresiz.
387. Bī-kesüm ʿācizüm perīşānum
388. Hedef-i tīr-i cevr-i devrānum

4. **bī-keslere:**-*ler, -e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **431**
Kimsesiz, çaresiz.
431. Nice bī-keslere ẓāhir oldı
432. Nice meʾyūsa dest-gīr oldı

5. **bī-kesüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **499**
Kimsesiz, çaresiz.
499. Nice demdür ki bī-kesüm bī-kes
500. Olmasun kimseler esīr-i heves

6. **bī-kes:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **499**
Kimsesiz, çaresiz.
499. Nice demdür ki bī-kesüm bī-kes
500. Olmasun kimseler esīr-i heves

bī-kesān:

1. **bī-kesānun:**-*un*
Tarih 30
Mısra: **70**
Kimsesizler.
69. Dād-ḫʷāhānuñ penāhı sāyebān-ı devleti
70. Bī-kesānun rūzgār-ı ʿadli yār u yāveri

bī-kıyās:

1. **bī-kıyās:**
Gazel 490
Mısra: **11**
Emsalsiz.
11. Mülki vāsiʿ leşkeri bī-had hazāin bī-kıyās
12. ʿAlem-i maʿnāda sulṭān-ı muʿanvendür gönül

bī-ḳıymet:

1. **bī-ḳıymet:**
Gazel 492
Mısra: **8**
Kıymetsiz, değersiz.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan hālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ḫātemdür gönül

bikrini aldı:

1. **bikrini aldı:**-*dı*
Tarih 19
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Bekaretini almak (Fethetmek bağlamında).
35. Bu fetḥ-i zībāyı görüp Nābī didi tārīḫini
36. Aldı Ḳamançe bikrini Sulṭān Muḥammed zūr ile

bī-kuṣūr:

1. **bī-kuṣūr:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **24**
Kusursuz, mükemmel.
23. Ḫaṭıruña her ne iderse ḫuṭūr
24. Anda müheyyā bulunur bī-kuṣūr

bil:

1. **bilsem:**-*se, -m*
Tarih 2
Mısra: **17**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

2. **bilür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **191**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

3. **bilen:**-*en*
Kaside 2
Mısra: **192**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

4. **bilmekle:**-*mek, -le*
Kaside 2
Mısra: **215**
Farkında, bilincinde olmak.
215. Cāhuñ aʿlā idügüñ muʿcizeden bilmekle
216. Āşināyān-ı ḥaḳāyıḳ anı itmez īrād

5. **bilür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **218**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
217. Muʿcize münkir içün ḥüccet-i Rabbānīdür
218. Seni aʿlā bilür aṣḥāb-ı şuhūd u işhād

6. **bilmek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **295**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
295. Rütbeñi bilmek ile ṭabʿ-ı cehennemde bile
296. Ümmet-i müẕnib içün yoḳ heves-i istīḳād

7. **bilmez:**-*mez*
Gazel 3
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden füzūn feryād-resdür şeb baña

8. **bildi:**-*di*
Tarih 4
Mısra: **9**

Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Cāy-ı ḥużūr olmaduġın bildi ʿālemüñ
10. Çekdi cihān-ı āḫere raḫt-ı iḳāmeti

9. **bilür:**-*ür*
Kaside 6
Mısra: **30**
Farkında, bilincinde olmak.
29. Gören kitāb-ı ḥikem-senc-i Fīh-i mā-Fīhʾin
30. Bilür ki ḥaḳḳ-ı beyāndur beyān-ı Mevlānā

10. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Kıt'a 6
Mısra: **11**
Farkında, bilincinde olmak.
11. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
12. Ṭabʿumuñ ʿarṣa-i maʿnāda çekilmez yayı

11. **bilürem:**-*ür, -em*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **517**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
517. Bilürem ḫāk-pāye ʿarż idicek
518. Ne şekil naẓm-ı ber-güzīde gerek

12. **bilürsüz:**-*ür, -sü, -z*
Kaside 8
Mısra: **21**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
21. Hep bilürsüz ki ḳad-ı rāstumı ḫāme gibi
22. İtdi engüşt gibi ḫam-zede bār-ı taḥrīr

13. **bilmek:**-*mek*
Kıt'a 9
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Bilmek istersen eger kimdür o ʿālī-cāhı
8. Mihr-i gerdūn-ḫıred ḥażret-i Bāḳī Pāşā

14. **bilmem:**-*me, -m*
Kaside 9
Mısra: **62**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
61. Maḫlaṣum der-be-derī oldı adum merdūdī
62. Daḫı bilmem ki beni gerdiş-i devrān nʾeyler

15. **bilsem:**-*se, -m*
Kaside 9
Mısra: **64**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerḫ-i sitemger bu cefādan ne biter

16. **biline:**-*i, -n, -e*
Kaside 9
Mısra: **92**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
91. Çerḫ ıẓḥār-ı ʿubūdiyyet içün dergehine
92. Keh-keşāndan biline baġladı bir sīm kemer

17. **bilemem:**-*e, -me, -m*
Kaside 9
Mısra: **122**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
121. Dehre pertev bıraḳan pāk żamīrüñ var iken
122. Bilemem çerḫ-i ġalaṭ-pīşe bu mihri nʾeyler

18. **bilürem:**-*ür, -em*
Kaside 9
Mısra: **137**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
137. Şāhid-i naẓmumuñ andan bilürem ḥüsnüñi kim
138. Kendüsi sīnede maʿnāsı göñüllerde gezer

19. **bilmem:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Nābī-i ḫam-geşte-ḳadveş geşt-i ṣaḥn-ı baġdan
10. Rūy-ı dil-dār olmasa bilmem ne ḥāṣıldur baña

20. **bilmezdi:**-*mez, -di*
Kaside 13
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Şarḳdan ġarba ṭolup ʿarbede-i ceng ü cidāl
10. Kimse bilmezdi ne yüzden bulacaġın encām

21. **bilürem:**-*ür, -em*
Kaside 14
Mısra: **129**
Farkında, bilincinde olmak.
129. Żamīrinüñ bilürem niyyeti budur çoḳdan
130. Seni ide keremiyle niyāzdan āzād

22. **bile:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **70**
Farkında, bilincinde olmak.
69. Öyle bir kimseyi it devlet umūrına vekīl
70. Ne dimekdür bile maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem

23. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Kaside 15
Mısra: **77**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
77. Bilürüz eks̱erinüñ mā-ḥaṣal-ı aḥvālin
78. Kimi pā-māl-i ġaraż kimisi ġam-hᵛār-ı şikem

24. **bilmedügi:**-*me, -dü, -gi*
Kaside 15
Mısra: **159**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
159. Dehrde añlamayup bilmedügi ola meġer
160. Ṭamaʿ u buġz u nifaḳ u ḥased ü ġadr u sitem

25. **bilsem:**-*se, -m*
Kaside 16
Mısra: **21**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
21. Tebdīlden meşaḳḳate bilsem nedür murād
22. Dil-ḫᵛāhuñ üzre bulmış iken ẕevḳ u rāḥatı

26. **bildügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Kaside 16
Mısra: **63**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
63. Ammā ki ḳışr-ı zāhiridür bildügüñ senüñ
64. Yoḳ ṭabʿınun ḥaḳāyıḳın idrāke ḳudreti

27. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Kaside 18
Mısra: **38**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
37. Vādī-i medḥde taʿbīr-i riyā-gūne ile
38. Müttehemdür bilürüz gerçi gürüh-ı şuʿarā

28. **bilseydi:**-*se, -y, -di*
Gazel 22
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Çoḳdan ḳurumışdı bu ḫıyābāngeh-i hestī
8. Bilseydi ḫazān nʾolduġını gülşen-ı raḥmet

29. **bilür:**-*ür*
Kaside 23
Mısra: **23**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

30. **bilmek:**-*mek*
Gazel 28
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Bilmek istersen eger ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın
8. Gülşenün nāmiyesin gör leb-i cūyı seyr it

31. **bilürlerdi:**-*ür, -ler, -di*
Tarih 36
Mısra: **51**
Farkında, bilincinde olmak.
51. Hep bilürlerdi ḫafiyyāta olanlar vāḳıf
52. Ki seni eyledi bu ʿuḳdeye Ḥaḳ ʿuḳde-güşā

32. **bilmez:**-*mez*
Kıt'a 46
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Beste-çeşm-i zevāhir-i elfāz
2. Maʿnī-i rāz nʾolduğın bilmez

33. **bilmez:**-*mez*
Kıt'a 46
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Ṭāʿir-i ḫāne-zād-ı künc-i ḳafes
4. Ẕevḳ-i pervāz nʾolduğın bilmez

34. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 50
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken
6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

35. **bilen:**-*en*
Gazel 50
Mısra: **11**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Noḳṭa her ṣūretde ḥarfe olduğın mebdeʾ bilen
12. Nʾolduğın idrāk ider sırr-ı süveydādan murād

36. **bilmez:**-*mez*
Kıt'a 60
Mısra: **3**
Farkında, bilincinde olmak.
3. Līk binde birisi ẓāhir ü bāṭın bilmez
4. Ṣūret ü maʿnī ile olduğın Allāh vekīl

37. **bilür:**-*ür*
Kıt'a 62
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Fiʾl-aṣıl maḳṣad u maṭlab dimedür ḳaṣd u ġaraż
4. Hep bilür maʿnī-i vażʿların aṣḥāb-ı kemāl

38. **bilmişüm:**-*miş, -üm*
Gazel 64
Mısra: **17**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
17. Cihānı ben gülistān-ı ḥaḳīḳat bilmişüm Nābī
18. Benüm her gird-bād-ı deşt bir serv-i revānumdur

39. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 80
Mısra: **1**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.
1. Yārün bilürüz bezmümüze rağbeti vardur
2. Ammā ki zamānın gözedür sāʿati vardur

40. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Kıt'a 107
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
2. Ṭabʿumuñ ʿarsa-i maʿnāda çekilmez yāyı

41. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 108
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

42. **bilür:**-*ür*
Gazel 112
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Mülūk-ı sālifenün gūş iden ḥikāyātın
10. Bilür ʿarūs-ı cihan bī-vefā degül de nedür

43. **bilür:**-*ür*
Gazel 117
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Naḳḳāş-ı ṣunʿı naḳşdan agāh olan bilür
2. Kadr-i cemāli ʿārif-i billāh olan bilür

44. **bilür:**-*ür*
Gazel 117
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Naḳḳāş-ı ṣunʿı naḳşdan agāh olan bilür
2. Kadr-i cemāli ʿārif-i billāh olan bilür

45. **bilür:**-*ür*
Gazel 117
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Dūr u dırāzī-i reh-i şām-ı felāketi
4. Meşʿāl be-dūş-ı bāriḳa-i āh olan bilür

46. **bilür:**-*ür*
Gazel 117
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Çāpükter olduğın ġam-ı nā-gehres-i heves
6. Ṣıḳlet-keş-i müsāfir-i bī-gāh olan bilür

47. **bilür:**-*ür*
Gazel 117
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Hemgām-ı yeʾs ḳadr-i zuhūr-ı ʿināyeti
8. Maṭlūba dest-i ḳudreti kūtāh olan bilür

48. **bilür:**-*ür*
Gazel 117
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Keştī lere telāṭum-ı ṭūfānun itdügin
10. Bāzīçe-i teʿāḳub-ı dil-ḫᵛāh olan bilür

49. **bilür:**-*ür*
Gazel 117
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlığın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

50. **bilür:**-*ür*
Gazel 117

Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Aḥvāl-i çerḫi kabza-i ḳudretde Nābīyā
14. Hāşāk-ı gird-bād ile hem-rāh olan bilür

51. **bilen:**-*en*
Gazel 119
Mısra: **13**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Ġam-ı ḫarābım Nābī bilen çeker ḳat ḳat
14. Maḳām-ı nūr-ı vücūd olduġın Medīne-i ʿömr

52. **bilsem:**-*sem*
Gazel 127
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

53. **bilmez:**-*mez*
Gazel 128
Mısra: **17**
Farkında, bilincinde olmak.
17. Bilmez göñül ne cānibini iḫtiyār ide
18. Düşnām-ı dil-hırāşı duʿā ṣūretindedür

54. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 136
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

55. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 141
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı raġbetüm bilmem
6. Tehī güller girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

56. **bilür:**-*ür*
Gazel 144
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Yine hem-çeşmi bilür birbirinün miḳdārın
8. Yūsufʾuñ ḥüsn-i peder-sūzını iḫvāndan ṣor

57. **bilmez:**-*mez*
Gazel 155
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Ḫubān-ı nerm-dil gibi bilmez muḫalefet
8. Olmış mülāyemetle pesendīde ḫūy-ı zer

58. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 157
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Nā-yābdur dehānı gibi ḥarf-i iltifāt
6. Bilmem niyāz-ı vaṣlda ihmālümüz mi var

59. **bilelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 157
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Ey tünd-ḫū neden bilelüm sırr-ı laʿlüni
8. Aḥkām-ı ġayb sormaġa remmālümüz mi var

60. **bilür:**-*ür*
Gazel 159
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Gören bilür şekerüñ gilden olduġun ḥāṣıl
10. Ki ḥulv-i sufre-i ʿālem vaḥal bozundısıdur

61. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 166
Mısra: **13**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕīb nıṣfı ṣādıḳdur

62. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 174
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Dūşīne neydi bilmem meclisde ey sitemger
4. Aġyār-ı nā-sezāya ol mihribānlıcuḳlar

63. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 190
Mısra: **10**
Farkında, bilincinde olmak.
9. Pest ü bülend-i ʿālem muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī
10. Bilsem ne dest var kim dest-i gedā degüldür

64. **bildüñse:**-*düñse*
Gazel 194
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Peymāneye taʿẓīmde terk-i edeb itme
12. Bildüñse ḥaḳīḳātde bu meyḫane kimüñdür

65. **bilmez:**-*mez*
Gazel 194
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāgāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

66. **bilürler:**-*ür, -ler*
Gazel 196
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Ne ḥadd-i fażlı bilürler ne ḳadr-i ʿirfānı
6. Zamāne ḫalḳınuñ iḳbāli pārsālıġadur

67. **bilür:**-*ür*
Gazel 197
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Tevbe-i meyde s̱ebāt-ı ḳademümden ṣorma
4. Orasın sāḳī-i gül-çihrenüñ ibrāmı bilür

68. **bilür:**-*ür*
Gazel 197
Mısra: **14**
Farkında, bilincinde olmak.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

69. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 198
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Kimi terkīye aṣar bilsem o ṣayd-efken-i nāz
8. Kʾahū-yı çeşmini ḥasret-keş-i fitrāk eyler

70. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 212
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Virmez kef-i nigāha kitāb-ı cemālini
8. Bilmem nigeh bu girye ile bī-vużu mıdur

71. **bilemem:**-*emem*
Gazel 213
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Oldı sermāye-i ḥayret baña bīm ü ümmīd
4. Bilemem eyleyecek girye midür ẖande midür

72. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 222
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Dildeki leşker-i endūh güẕer bilmezler
2. Sākinān-ı Ḥarem-i ʿaşḳ sefer bilmezler

73. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 222
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Dildeki leşker-i endūh güẕer bilmezler
2. Sākinān-ı Ḥarem-i ʿaşḳ sefer bilmezler

74. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 222
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Şekve ẖurşīd-ruhān-ı felek-i naẖvetden
4. Der-i ġam-ẖānemüzi ẕerre ḳadar bilmezler

75. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 222
Mısra: **6**
Farkında, bilincinde olmak.
5. Gice gündüz ʾarak u mey yürisün meclisde
6. Mestler şām u seher mihr ü ḳamer bilmezler

76. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 222
Mısra: **8**
Farkında, bilincinde olmak.
7. Dāġ-ı dil māye-i feryād yeter ʿuşşāḳa
8. ʿAndelībān-ı maḥabbet gül-i ter bilmezler

77. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 222
Mısra: **10**
Farkında, bilincinde olmak.
9. Yā ẖayāl-i hat-ı sebzüñ yā gül-i rūyuñdur
10. ʿĀlem-i dilde temāşā-yı diger bilmezler

78. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 222
Mısra: **12**
Farkında, bilincinde olmak.
11. Dili söyletmeġe besdür süẖan-ı şīrīnün
12. Ṭuṭīyān-ı ḳafes-i ʿaşḳ şeker bilmezler

79. **bilmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 222
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Nābīyā şekvegerān-ı ʿadem-i neyl-i murād
14. Gālibā girye-i şeb āh-ı seḥer bilmezler

80. **bilür:**-*ür*
Gazel 225
Mısra: **1**
Farkında, bilincinde olmak.
1. Bilür o kimse ki dānā-yı sırr-ı ʿālemdür
2. Güşāyiş-i dehen-i ẖande zaẖm-ı mātemdür

81. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 228
Mısra: **7**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
7. Dehre bir nezzāre-i yeʾs itmedükçe bilmedüm
8. Kʾārzū jeng-āver-i āyīne-i idrāk olur

82. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 231
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Bilmem dir imiş kāʾide-i mihr ü vefāyı
4. Maʿlūmdur ol kıṣṣa-i mechūl degüldür

83. **bildükçe:**-*dükçe*
Gazel 261
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Her nā-şinās-ı ḥüsn ki dilberlik istemez
2. Bildükçe ḳadr-i ḥüsni ẖaṭṭ-āverlik istemez

84. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 263
Mısra: **1**
Farkında, bilincinde olmak.
1. Ol āfetün reviş-i nāzikānesin bilürüz
2. Cefāya niyyet idince bahānesin bilürüz

85. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 263
Mısra: **2**
Farkında, bilincinde olmak.
1. Ol āfetün reviş-i nāzikānesin bilürüz
2. Cefāya niyyet idince bahānesin bilürüz

86. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 263
Mısra: **4**
Farkında, bilincinde olmak.
3. Gören hep anda görür fenn-i ḥikmetüʾl-ʿaynı
4. Sevād-ı dīdesinün dersẖānesin bilürüz

87. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 263
Mısra: **6**
Farkında, bilincinde olmak.
5. Tenezzül eylemezüz çārsūy-ı efvāha
6. Metāʿ-ı maʿrifetün kārẖānesin bilürüz

88. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 263
Mısra: **8**
Farkında, bilincinde olmak.
7. Ṭayanmaz eylese de şīr māhī-i mehden
8. Sipihr zülf-i şeb-i tāra şānesin bilürüz

89. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 263
Mısra: **10**
Farkında, bilincinde olmak.
9. Giriftedür gül-i maʿnā vü şāh-ı elfāza
10. Kebūter-i kalemüñ dām u dānesin bilürüz

90. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 263
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. İder menāzil-i eflāki nīm-hatvede tay
12. Kümeyt-i bāṣirenüñ tāziyānesin bilürüz

91. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 263
Mısra: **14**
Farkında, bilincinde olmak.
13. Egerçi fāʾizi aḳmazsa da ṭamlar Nābī
14. Devātdur ḳalemün malikānesin bilürüz

92. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 268
Mısra: **13**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Nābiyā ḳaṣd-ī cefā eylemedükçe bilmem
14. Ne zaman ẖāṭır-ı dildāra ẖuṭūr eylemişüz

93. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 270
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi,

mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. II Tecrübe etmek.
1. Bu ʿālemüñ ḳatı çoḳ tünd-ḫūların bilürüz
2. Ki ehl-i dil göricek ser-fürūların bilürüz

94. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 271
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Baġ-ı kevnün ne uṣūlın ne fürūʿın bilürüz
10. Gerçi kim toḫm gibi cümleyi ḥāvīyüz biz

95. **bilür:**-*ür*
Gazel 281
Mısra: **7**
Görmek, kabul etmek, var saymak.
7. Her zümreden sorulsa bizi kendüdeñ bilür
8. Her nīk ü bedle var o ḳadar imtizācumuz

96. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 284
Mısra: **1**
Farkında, bilincinde olmak.
1. Senüñçün itdügümüz āh u zārı biz bilürüz
2. Firak içinde geçen rüzgārı biz bilürüz

97. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 284
Mısra: **2**
Farkında, bilincinde olmak.
1. Senüñçün itdügümüz āh u zārı biz bilürüz
2. Firak içinde geçen rüzgārı biz bilürüz

98. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 284
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Senüñ neden ḫaberün var firāş-ı naḫvetde
4. Ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı biz bilürüz

99. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 284
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Metāʿ-ı sabrın ider her ṣadā-yi pā ġārret
6. Telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz bilürüz

100. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 284
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Bizümle yek-şebe hem-bezm-i ṣoḥbet olduġuna
8. Raḳībe eyledügün iʿtiẕārı biz bilürüz

101. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 284
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. ʿAdū-yı tīre-dili bir nefesde maḥv eyler
10. Sepīde-i seher-i inkisārı biz bilürüz

102. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 284
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Dü rūze gerdişi yoḳdur be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh
12. Tabiʿat-ı felek-i nābe-kārı biz bilürüz

103. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 284
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Cemāle āfet-i ḫaṭṭdur kemīn furṣatdur
14. ʿAḳīb-i kevkebe-i iştihārı biz bilürüz

104. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 284
Mısra: **16**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
15. Kemīn bahāne ile Nābiyā olur vīrān
16. Binā-yı vaʿde-i nā-üstüvārı biz bilürüz

105. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 287
Mısra: **1**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
1. Faḳr ile biz māl nedür bilmezüz
2. Devlet ü ikbāl nedür bilmezüz

106. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 287
Mısra: **2**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
1. Faḳr ile biz māl nedür bilmezüz
2. Devlet ü ikbāl nedür bilmezüz

107. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 287
Mısra: **4**
Farkında, bilincinde olmak.
3. Ḳaşı ile zülfi hevāsındayuz
4. Māh nedür sāl nedür bilmezüz

108. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 287
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Ruḫlaruñ ābın bilürüz muttaṣıl
6. Hile ile āl nedür bilmezüz

109. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 287
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Ruḫlaruñ ābın bilürüz muttaṣıl
6. Hile ile āl nedür bilmezüz

110. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 287
Mısra: **8**
Farkına varmak, öğrenmek, bilincinde olmak.
7. Laʿl-i lebündür emel-i ṣubḥ u şām
8. Daḫı biz āmāl nedür bilmezüz

111. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 287
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Yoluna bezl itmege varumuzı
10. Ẕerrece ihmāl nedür bilmezüz

112. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 287
Mısra: **12**
Farkında, bilincinde olmak.
11. Şehd-i lebin nūş ideli Nābiyā
12. Zehr nedür bāl nedür bilmezüz

113. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 291
Mısra: **1**
Farkında, bilincinde olmak.
2. O ḫaste-reng-i tüvānā-şikārı biz bilürüz
1. Mizāc-ı nergis-i bīmār-ı yāri biz bilürüz

114. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 291
Mısra: **2**
Farkında, bilincinde olmak.
2. O ḫaste-reng-i tüvānā-şikārı biz bilürüz
1. Mizāc-ı nergis-i bīmār-ı yāri biz bilürüz

115. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 291
Mısra: **4**
Farkında, bilincinde olmak.
3. Ṭurur mı almayıcaḳ būy-ı pāy-ı cānānı
4. Ḳarārgāh-ı dil-i bī-ḳarārı biz bilürüz

116. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 291
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. II Tecrübe etmek.
5. Olur zebān ne ḳadar kūteh olsa ḥarfi dırāz

6. Maḳāl-i mertebe-i ıżṭırārı biz bilürüz

117. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 291
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. II Tecrübe etmek.
7. ʿAẕāb-ı nāra virür naḳd-ı vaḳtini pīşīn
8. Esīr-i daġdaġa-i iʿtibārı biz bilürüz

118. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 291
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. O āhuvāna nigehler müşīr-i vahşetdür
10. Kemend-i vuṣlata çesbān şikārı biz bilürüz

119. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 291
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Yā medḥ-i māh-ruhāndur ya zemm-i vażʿ-ı raḳīb
12. Ziyād ola dinecek ber-güẕārı biz bilürüz

120. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 291
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Bizümle ey ḫıred āmādesin vedāʿa yine
14. Ḫurūş-ı ḳāfile-i nev-bahārı biz bilürüz

121. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 291
Mısra: **16**
Ayırt etmek, fark etmek.
15. Tebessüm-i ʿameliye inanmazuz Nābī
16. Ṣadā-yı ḫande-i bī-iḫtiyārı biz bilürüz

122. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 297
Mısra: **1**
Görmek, kabul etmek, var saymak.
1. Gūşe-i çeşmini biz gūşe-i miḥnet bilürüz
2. Sīne-i sīmīni meydān-ı maḥabbet bilürüz

123. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 297
Mısra: **4**
Farkında olmak, tanımak.
3. Nice gerdan iderüz sīneyi peykānından
4. ʿİllet-i firḳate dārū-yı ifāḳat bilürüz

124. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 297
Mısra: **10**
Farkında, bilincinde olmak.
9. Naḫvet u nāz ile düşnāmını yārüñ Nābī
10. Ḫaste-i miḥnete taʿvīz-i selāmet bilürüz

125. **bilen:**-*en*
Gazel 303
Mısra: **19**
Farkında, bilincinde olmak.
20. Kenāruñ dilberi nāzik de olsa nāzenīn olmaz
19. Bilen ḫāk-i Sitanbuldur rüsūm-ı şīve-i nāzı

126. **bilmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 317
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Bir zamān neydi hem-āġūş-ı ḫayāl olduġumuz
2. Yār bilmezdi ṭalebkār-ı viṣāl olduġumuz

127. **bilmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 317
Mısra: **10**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
9. Nābiyā itmişüz ol āfeti dil-gīr-i niyāz
10. Bilmedük mestī-i vuṣlatla ne ḥāl olduġumuz

128. **bilmez:**-*mez*
Gazel 328
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Bu āb u tāb ḳandan meyḫāneler de bilmez
2. Ṣahbāda neşʾe kimden mestāneler de bilmez

129. **bilmez:**-*mez*
Gazel 328
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Bu āb u tāb ḳandan meyḫāneler de bilmez
2. Ṣahbāda neşʾe kimden mestāneler de bilmez

130. **bilmez:**
Gazel 328
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Çeşm-i ne-dīde-ḫᵛabe āyīneler de ḥayrān
4. Māhiyyet-i cemālin cānāneler de bilmez

131. **bilmez:**
Gazel 328
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. ʿĀkil kitāb-ı ʿaḳlı ḥall eylemekde ġāfil
6. Keyfiyyet-i cünūnı dīvāneler de bilmez

132. **bilmez:**-*mez*
Gazel 328
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Derkinde bezm-i dehrüñ erbāb-ı bezm ḫayrān
8. Bu gerdişüñ medārın peymāneler de bilmez

133. **bilmez:**
Gazel 328
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Bir şemʿdür cihāna sermāye-baḫş-ı sūziş
10. Ammā bu sūzun aslın pervāneler de bilmez

134. **bilmez:**-*mez*
Gazel 328
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Ser-tīşe-i talebden diller ḫarāb-ı kāviş
12. Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

135. **bilmez:**-*mez*
Gazel 328
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Erbāb-ı bezm Nābī geh mest ü gāh maḫmūr
14. Bu derd-i ser nedendür ḫumḫāneler de bilmez

136. **bildügi:**-*düg, -i*
Gazel 346
Mısra: **9**
Farkında, bilincinde olmak.
9. Ḥāṣiyyetümi bildügi mānende-i tiryāk
10. Endaḫte-i s̱aḳbe-i mār itmek içünmiş

137. **bilmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 350
Mısra: **6**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
5. Olmadın bīm-keş-i reh-zen-i ṣaff -ı müjesi
6. Bilmedük ẕevḳ ü ṣafā-baḫş-ı selāmet ne imiş

138. **bilmem:**
Gazel 351

Mısra: **7**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
7. Bilmem ne dīde ile ruẖ-ı yāri seyr idem
8. Tāb-ı nezāre dīde-i pür-nemde ḳalmamış

139. **bilmemişdüm:**-*me, -miş, -dü, -m*
Gazel 352
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
2. Ġonce-i maḳṣūd zīb-i gülşen-i ẖırmān imiş
1. Bilmemişdüm vaṣl mevḳūf-ı ġam-ı hicrān imiş

140. **bilseydün:**-*se, -y, -dü, -n*
Gazel 363
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Zāhid dir idüm it yüri rindāna taʿarruż
2. Bilseydün eger itmeği rindāna taʿarruż

141. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 376
Mısra: **12**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
11. Baḥrde rīk ḳadarca görinür kūh-ı kenār
12. O ḳadardür bilürüz raḥmet-i Yezdān vāsiʿ

142. **bilsek:**-*se, -k*
Gazel 378
Mısra: **13**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
13. ʿAceb meşīme-i āġūş-ı ḥaşrden bilsek
14. Ne ṣūret üzre ṭoġar nuṭfe-i ḥarām-ı dürūġ

143. **bilürken:**-*ür, -ken*
Gazel 384
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Ẕātuñda fürū-māyeligün ẖalḳ bilürken
10. Bī-fā˒idedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ

144. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 394
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoẖsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-gūş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

145. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 394
Mısra: **13**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. İdenler ne cesaretle iderler iltica bilsem
14. Esāsında binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ metanet yoḳ

146. **bilmezse:**-*mez, -se*
Gazel 398
Mısra: **1**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
1. Bilmezse her ne deñlü emān çūpı mektebüñ
2. Leb-teşne pāy-būsına ṭıfl-ı mü˒eddebüñ

147. **bilür:**-*ür*
Gazel 400
Mısra: **17**
Farkında, bilincinde olmak.
17. Nīk ü bed-i cihānı bilür vāżıʿ-ı ḥakīm
18. Nābī senüñ kelām-ı fużūlī ne ḥācetüñ

148. **bilmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 403
Mısra: **11**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Bilmeyen okuduğı fātihanun maʿnāsın
12. Ṭokunur ẖāṭır-ı sengīnine mihrāblaruñ

149. **bildiler:**-*di, -ler*
Gazel 405
Mısra: **15**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
15. Bildiler ẓāhir ile bāṭınuñ āmīzişini
16. Rengīni reng-i enesinde görenler mānuñ

150. **bilmezsen:**-*mez, -sen*
Gazel 410
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. ʿĀşıḳuñ ʿaşḳ ile aḥvālini bilmezsen eger
6. Pīş-i āteşde olan ḥālini gör bārutuñ

151. **bilmez:**-*mez*
Gazel 411
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Bizüz ol rence giriftār ki ʿaṭṭār-ı sipihr
12. Nām-ı eczāsını bilmez daẖı dermānumuzuñ

152. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 424
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Ḥüsn ile ẖaṭṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
6. Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḥālin söylerüz cānānenüñ

153. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 432
Mısra: **3**
Bilgisi olmak, haberdar olmak.
3. Zamān-ı reftenün aḥvāli bilmezüz nicedür
4. Hele ḥużūrını biz görmedük zamānemüzüñ

154. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 451
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ẖāme mi düşdüñ

155. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 497
Mısra: **1**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

156. **bil:**
Gazel 513
Mısra: **3**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
3. Hüner ü maʿrifetün ḳadrini andan bil kim
4. Sīm olur sākin-i cennet gibi me˒vā-yı ḳalem

157. **bilmez:**-*mez*
Gazel 514
Mısra: **1**
Farkına varmak, öğrenmek, bilincinde olmak.
1. Bilmez neşāt ẖāṭır-ı nā-şādumuz bizüm
2. Virmez vücūd ẖandeye feryādumuz bizüm

158. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 524
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Ḳande ʿazmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
2. Kangı ġam-ẖāneyi pür-sūr ideceksin bilmem

159. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 524
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.

1. Ḳande ʿazmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
2. Kanġı ġam-ḫāneyi pür-sūr ideceksin bilmem

160. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 524
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Dil-firibāna nigehlerle bu şeb meclisde
4. Kanġı āvāreyi maġrūr ideceksin bilmem

161. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 524
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Beni virāne-i hicrānda ḳoyup böyle ḫarāb
6. Kimüñ āġūşını maʿmūr ideceksin bilmem

162. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 524
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Tābiş-i ḥüsn ile bu şuʿle-i ruḫsāre ile
8. Kimi sermāye-res-i nūr ideceksin bilmem

163. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 524
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Gerçi ḫᵛāhişger-i vaṣlun ḳatı çoḳdur ammā
10. Kimi şāyeste-i destūr ideceksin bilmem

164. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 524
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Ten-i sīmīñüni seyr itmek ümīdiyle beni
12. Kanġı germ-ābeye nāṭūr ideceksin bilmem

165. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 524
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Yoḳ şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
14. Kanġısın vaṣl ile mecbūr ideceksin bilmem

166. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 531
Mısra: **2**
Kaale almak, tanımak.
1. Ġamze-i dil-berüm amān bilmem
2. Tīr-i ser-tīzüm üstüḫᵛān bilmem

167. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 531
Mısra: **6**
Görüp şahit olmak, karşılaşmak.
5. Bir kemān-ḫānede ʿaceb var mı
6. Ebrū-yı yārveş kemān bilmem

168. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 531
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Bülbül-i naḫl-i nāleyüm men-i zār
8. Ḫārdan ġayrı ḫānmān bilmem

169. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 531
Mısra: **10**
Tanımak II Bilmek II Kabul etmek.
9. Başı ʿarşa irerse de felegüñ
10. Āstānını āsmān bilmem

170. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 531
Mısra: **14**
Önemsemek.
13. Ben şehīd-i nigāh-ı cānānum
14. Renciş-i dest-i cān-sitān bilmem

171. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 531
Mısra: **16**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
15. Nābī-i külfet-ülfetüm ki dili
16. Cevrden ġayre şādmān bilmem

172. **bilmem:**-*mem*
Gazel 554
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Bilmem nice Ḫudāyı semāʿından yād ider
8. Āvāze vü uṣūl-ı neye ittibāʿ iden

173. **bilsen:**-*se, -n*
Gazel 557
Mısra: **5**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
5. Beni dūzaḫla taḫvīf eylemezdüñ zāhidā bilsen
6. Benüm bu pīç ü tābum dest-bürd-i serdī-i deyden

174. **bilmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 559
Mısra: **16**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
15. Ne revā bedr ü hilāle ide taʿlīḳ-i naẓar
16. Bilmeyen nʾolduġını ḳaṣd bu bīş ü kemden

175. **bilmeyenler:**-*me, -y, -en, -ler*
Gazel 585
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Ṣaḥn-ı ferdāda degüldür teşneter ḳalmaḳ baʿīd
12. Cūybār-ı mümkinātuñ bilmeyenler maḳsemin

176. **bilmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 585
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Şibhidür ḥamlinden agāh olmayan ābistenüñ
14. Rūzgāruñ bilmeyen sūriyle tevʾem mātemin

177. **bilmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 602
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Bilmezdi ḫāküñ olduġunı pister-i ḥayāt
6. Mūr-ı cenāḥ-yafte bī-perr ü bāl iken

178. **bilen:**-*en*
Gazel 604
Mısra: **2**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
1. Noḳṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
2. Kātib-i ṣunʿun bilen icmāli tafṣīl itdügin

179. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 606
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Tā olmayınca yār ile hem-meclis-i şarāb
6. Ben bilmedüm bu mertebe yārāndan olduġın

180. **bilür:**-*ür*
Gazel 606
Mısra: **10**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
9. Fehm eyleyen vücūb-ı vücūdun kemālini
10. Naḳşun bilür levāzım-ı imkāndan olduġın

181. **bilür:**-*ür*
Gazel 606
Mısra: **13**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
13. Nābī bilür dakīka-şināsān-ı rüzgâr
14. Çīn-i cebīn ʿalāyim-i hicrāndan olduġın

182. **bileydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 613
Mısra: **5**
Farkında, bilincinde olmak.
5. Memnūn olurdı pestliginden bileydi çerḫ
6. Ruḫ-şūy-ı mihr-i enver olan şebnem olduġın

183. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 613
Mısra: **10**
Bir konu hakkında bilgi sahibi olmak.
9. Olmaz güsiste dāmeni dest-i ḫayālden
10. Ol māh-pāre ben daḫı bilmem nem olduġın

184. **bilmeseydi:**-*me, -se, -y, -di*
Gazel 613
Mısra: **12**
Farkında, bilincinde olmak.
11. Zaḫm-ı nigāhın itmez idi kimseden dirīġ
12. Żımnında bilmeseydi ḫafī merhem olduġın

185. **bileydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 613
Mısra: **14**
Farkında, bilincinde olmak.
13. İcrā iderdi ḥükmüni aṣl-ı kerīminüñ
14. Nābī bileydi herkes eger ādem olduġın

186. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 615
Mısra: **8**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
7. Bir kerre baña gelmedüñ ey sāġar-ı neşāt
8. Bildüm ki sen de tābiʿ-i devr-i zamānesin

187. **bilmem:**-*mem*
Gazel 617
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Pürdür mişāl-i şīşe derūnum ḥarāmdan
2. Bilmem ne nefʽ ola bu sücūd ü ḳıyāmdan

188. **bilesin:**-*e, -sin*
Gazel 622
Mısra: **9**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.
9. Telḫ-kām-ı sitemüñ gör ne çekermiş bilesin
10. Sen de zehr-ābe-çeş-i kāse-i ḥussād olasın

189. **bilmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 632
Mısra: **4**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
3. Gerçi bu ḫum-ḫāne-i dehrüñ sebū-keş rindiyüz
4. Bilmedük ammā ki ṣahbā-yı ṣafā keyfiyyetin

190. **bilmek:**-*mek*
Gazel 645
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Ṭabʿumuñ bilmek ne lāzım evc-perdāz olduġın
2. Var o naḫl-i ʿişvenüñ seyr it serefrāz olduġın

191. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 645
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Bilsem olmazdum hevā-yı ʿaşḳa keştī-rān-ı dil
4. Çār ebru çār mevc-i lücce-i nāz olduġın

192. **bilse:**-*se*
Gazel 645
Mısra: **6**
Farkında, bilincinde olmak.
5. Açılup da eylemezdi maḥrem-i rāz-ı derun
6. Gül şemīm-i ḫāne-zāduñ bilse ġammāz olduġın

193. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 654
Mısra: **17**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
17. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
18. Taḥrīk-i ġazabdan mı recādan mı gelürsin

194. **bilmedi:**-*me, -di*
Gazel 668
Mısra: **3**
Anlamak, idrak etmek II (Kıymetini) bilmek ve (önemini) kavramak.
3. Ḥuḳūḳ-ı ḫᵛān-ı vefāyı o şūḫ bilmedi ḥayf
4. Zihī nemek be-ḥarām ol ḳadar melāhat ile

195. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 671
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Bergler şuʿle-i şevḳ olduġını hep bilürüz
6. Ṣaḳlasun ister ise dāġ-ı derūnın lāle

196. **bilen:**-*en*
Gazel 673
Mısra: **5**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Şuʿle-i āh-ı nedāmet bilen añlar serde
6. Lāleden fāʾidemend olduġını destāra

197. **bilsek:**-*se, -k*
Gazel 684
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Bir vaṣl-ı nā-tamām ki yoḳ farḳı hicrden
10. Bilsek değer mi Nābī-i zāruñ telāşına

198. **bilür:**-*ür*
Gazel 693
Mısra: **13**
Farkında, bilincinde olmak.
13. Bilür taʿab daḫı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Şunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

199. **bilemem:**-*eme, -m, -*
Gazel 696
Mısra: **13**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫᵛāhiş-i cennet var içinde

200. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 698
Mısra: **4**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

201. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 701
Mısra: **13**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
13. Bilsem göñül ne ẕevḳ alacaksın viṣālden
14. Ḥasretle itdi żaʿf terettüb meşāʿire

202. **bilür:**-*ür*
Gazel 702
Mısra: **7**
Farkında, bilincinde olmak.
7. Bilür ḥaḳīḳati bir noḳta olduġın ʿilmüñ
8. Nuḳūş-ı kevni gören noḳṭa-i süveydāda

203. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 728
Mısra: **8**
İdrak etmek, kavramak, kestirmek.
7. Eyledüñ ʿaḳl ü dil ü cānumı tārāc-ı nigāh
8. Daḫı bilmem nʾideceksin baña bundan ṣoñra

204. **bilürler:**-*ür, -ler*
Gazel 741
Mısra: **3**
Farkında, bilincinde olmak.
3. Bilürler ehl-i dünyānun ne gūne olduġın merdūd
4. Görenler ḥālini ḥalvā-fürūşānuñ mekeslerle

205. **bil:**
Gazel 745
Mısra: **9**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

206. **bilmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 750
Mısra: **7**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Görüp bu ṣuret-i ẖākisterīde bilmezsin
8. Ne āteş olduġunu ben de kendü çāġumda

207. **bilen:**-*en*
Gazel 759
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Dehānında ne ṣūretle çıḳar ḥarf u ṣadā bilsem
6. Cevāb-ı yeʾsi āmāde bilen ḥīn-i suʾālinde

208. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 784
Mısra: **6**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
5. Sevdā-yı şiʿre düşdi heves līk şāʿirüñ
6. Ben bilmedüm ki baẖtı bu deñlü siyāh ola

209. **bilür:**-*ür*
Gazel 793
Mısra: **2**
Sanmak, zannetmek.
1. Bülbül ṣanur ol ġonce-i raʿnā kimi görse
2. Pervāne bilür şemʿ-i şeb-ārā kimi görse

210. **bilür:**-*ür*
Gazel 797
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaẖmı tīrden
10. Ol zaẖmdan ki tīrden olmış nişānede

211. **bilür:**-*ür*
Gazel 806
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Ne ḳadar güft ü şinīd eyledügin ehli bilür
4. Dehen-i beste-i ḥüsn ü leb-i ẖāmuş-ı nigeh

212. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 833
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Bilmezüz rast reviş cünbiş-i aḳlām gibi
2. Satra düşmez yolumuz noḳṭa vü aʿcām gibi

213. **bil:**
Gazel 849
Mısra: **3**
Görmek, kabul etmek, var saymak.
3. Yüri yek-rengüñi vāsıta-i rāḥat bil
4. Olma āzürde dü reng olmada saṭranç gibi

214. **bileydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 857
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Sipihr-i dūn ġamı da benden eyler idi diriġ
8. Bileydi ger ġam içün olduġın şeṭāretümi

215. **bilür:**-*ür*
Gazel 857
Mısra: **9**
Görmek, kabul etmek, var saymak.
9. Beni bilür o perī iltifāta nā-lāyıḳ
10. Meġer ki bilmeye tebdīl idem kıyāfetümi

216. **bilmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 857
Mısra: **10**
Farkında, bilincinde olmak.
9. Beni bilür o perī iltifāta nā-lāyıḳ
10. Meġer ki bilmeye tebdīl idem kıyāfetümi

217. **bilür:**-*ür*
Gazel 859
Mısra: **5**
Bilmek, sanmak, varsaymak, farz etmek.
5. Bilür tehī idügin ṭabʿumuz tekellüfden
6. Gören muʿāmele-i lāʾübāliyānemüzi

218. **bilür:**-*ür*
Gazel 862
Mısra: **1**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Meyüñ bilür naẓar aṣḥābı dil-güşālıġını
2. Görince ġūre libāsında ṭūṭiyālıġını

219. **bilemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 883
Mısra: **9**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Bilemem hāṣılum ne ġurbetden
10. Firḳat-ı ʿömrgāhdan ġayrı

220. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 883
Mısra: **17**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
17. Baña bildüm ki bir ṣadīḳ olmaz
18. Yeʾs-i ḥasret-penāhdan ġayrı

221. **bilmem:**-*me, -m*
Gazel 5
Mısra: **10**
İdrak edememek, kavrayamamak.
9. Olduñ ey hāme-i Nābī çoḳdan ẖāmūş
10. Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ṭarab nʾoldı saña

222. **bilmez:** *-mez*
Gazel 197
Mısra: **12**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
11. Süẖan-ı bīhudeden ẖoş gelür āvāz-ı ẖorūs
12. Bārī maʿnāsını bilmez ise hengāmı bilür

223. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 759
Mısra: **5**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
5. Dehānında ne ṣūretle çıḳar ḥarf u ṣadā bilsem
6. Cevāb-ı yeʾsi āmāde bilen ḥīn-i suʾālinde

224. **bilmez:**-*mez*
Gazel 884
Mısra: **7**
Farkında, bilincinde olmak.
7. Raḳībe merḥametüñ var göñül yine bilmez
8. Mis̱āl-i kāfir-i Mosḳov emāne geldi gibi

225. **bilür:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Farkında, bilincinde olmak.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

226. **bilür:**
Gazel 197

Mısra: **2**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

227. **bilür:**
Gazel 197
Mısra: **6**
İşine gelmek, uygun bulmak.
5. Gösterür yār devā-ḫᵛāh olana çeşm-i ġazab
6. O ṭabīb-i dilüm ancaḳ acı bādāmı bilür

228. **bilür:**
Gazel 197
Mısra: **8**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
7. Yārı teshirde bī-şübhe ise nʾola göñül
8. O büt-i seng-dile itdügi iḳdāmı bilür

229. **bilür:**
Gazel 197
Mısra: **10**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
9. Zahide germī-i ʿüryānī-i ʿaşḳı sorsañ
10. Peştemāliyle faḳaṭ ḫalvet-i ḥammāmı bilür

230. **bilür:**
Gazel 197
Mısra: **12**
Farkında, bilincinde olmak.
11. Süḫan-ı bīhudeden ḫoş gelür āvāz-ı ḫorūs
12. Bārī maʿnāsını bilmez ise hengāmı bilür

231. **bilürüz:**-*üz*
Gazel 224
Mısra: **5**
Farkında, bilincinde olmak.
5. Ḥüccetle senüñdür bilürüz ṣavmaʿa zāhid
6. Fermān-ı şeh-i ʿaşḳ ile mey-ḫāne bizümdür

232. **bilür:**
Gazel 353
Mısra: **7**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.
7. Ḳadrin anlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenün
8. Çār-sūy-i kābiliyyetde terāzū ḳalmamış

233. **bilürüz:** *-ür, -üz*
Gazel 270
Mısra: **2**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
1. Bu ʿālemüñ ḳatı çoḳ tünd-ḫūların bilürüz
2. Ki ehl-i dil göricek ser-fürūların bilürüz

234. **bilürüz:** *-ür, -üz*
Gazel 270
Mısra: **4**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
3. Ya būse-i dehenüñdür ya pīçiş-i zülfün
4. Dil-i hevā-zedenüñ arzūların bilürüz

235. **bilürüz:** *-ür, -üz*
Gazel 270
Mısra: **6**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
5. Bize nühüfte degüldür hevā-yı müjgānı
6. Biz ol daḳīḳalaruñ mū-be-mūların bilürüz

236. **bilürüz:** *-ür, -üz*
Gazel 270
Mısra: **8**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
7. Ne mümkin emn-i zebān-ı nigāh-ı şūḫından
8. Ki ġamzelerle olan güft-gūların bilürüz

237. **bilürüz:** *-ür, -üz*
Gazel 270
Mısra: **10**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
9. Dehān-ı ġonceden ümmīd-i nīm-ḫande ile
10. Nesīm-i ṣubḥ-demün cüst-cūların bilürüz

238. **bilürüz:** *-ür, -üz*
Gazel 270
Mısra: **12**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Satılmaz anda metāʿ-ı günāhdan ġayrı
12. Diyār-ı maġrifetüñ çārsūların bilürüz

239. **bilürüz:** *-ür, -üz*
Gazel 270
Mısra: **14**
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
13. Ümīd-i būs-ı lebiyle o āfetüñ Nābī
14. Ḳadeḥlerüñ dökilen āb-rūların bilürüz

240. **bilürüz:** *-ür, -üz*
Gazel 297
Mısra: **2**
Görmek, kabul etmek, var saymak.
1. Gūşe-i çeşmini biz gūşe-i miḥnet bilürüz
2. Sīne-i sīmīni meydān-ı maḥabbet bilürüz

241. **bilürüz:** *-ür, -üz*
Gazel 297
Mısra: **6**
Görmek, kabul etmek, var saymak.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḥmet bilürüz

242. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 297
Mısra: **8**
Farkında, bilincinde olmak.
7. Naʿrasız geçmeġi meh-pārelerün kūyından
8. Kesr-dādende-i nāmūs-ı melāmet bilürüz

bilād:

1. **bilād:**
Kaside 2
Mısra: **162**
Şehirler, kasabalar.
161. Ṭaybeʾnüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
162. Şāh-ı büldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bilād

2. **bilāduña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 7
Mısra: **185**
Şehirler, kasabalar.
185. Senüñ bilāduña muḥtācdur cemiʿ-i bilād
186. Muḥāṭ-ı salṭanatuñdur mevāżiʿ-i meşhūr

3. **bilādına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **93**
Şehirler, kasabalar.
93. Her biri kendi bilādına rücūʿ itdükde
94. Varup elḳāb-ı hümāyūnuñ iderler taḳrīr

4. **bilāda:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **15**
Şehirler, kasabalar.
15. Bilāda itdi tefevvuḳ o lālezār-ı laṭīf
16. Bihişte oldı resā iştihār-ı Maġnīsā

5. **bilādında:**-*ı, -n, -da*
Kıt'a 23
Mısra: **12**
Şehirler, kasabalar.
11. Eylesün ʿömr-i ṭabīʿīyi güẕer eyyāmı
12. Olsun āsūde zamānında bilādında ʿibād

6. **bilād:**
Tarih 42
Mısra: **22**
Şehirler, kasabalar.

21. Ḥalebʾe reşk iderse lāyıḳdur
22. Bu binā ḥasretiyle cümle bilād

7. **bilād:**
Kıt'a 65
Mısra: **6**
Şehirler, kasabalar.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

bilād u ʿibād:
1. **bilād u ʿibād:**
Kaside 14
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Memleket ve millet, ülke ve tebaa.
23. Hezār şükr ki müstaġraḳ oldı iḥsāna
24. Be-vefḳ-i dāʿiye-i ārzū bilād u ʿibād

bilād-ı aʿcām:
1. **bilād-ı aʿcām:**
Kaside 13
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **-**
Acem ülkesi, İran.
199. Oldı tedbīr-i cihān-gīrüñ ile āsūde
200. Kāfiristān u müselmān u bilād-ı Aʿcām

bilād-ı duʿā:
1. **bilād-ı duʿā:**
Tarih 82
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Dua beldeleri.
71. Nice ṣadr-āṣaf-ı ṣaf-ārā kim
72. Vakf-ı iḳbālidür bilād-ı duʿā

bilād-ı dūra:
1. **bilād-ı dūra:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Uzak beldeler.
121. Yoḳ geldügi ʾādeten ẓuhūra
122. İrsāl-i ʿaṭa bilād-ı dūra

bī-lafẓ:
1. **bī-lafẓ:**
Gazel 605
Mısra: **9**
Sözsüz, söz olmadan.
9. Nābiyā bī-lafẓ itme maʿnī-i tāze ümīd
10. Kār-ı ʿālem ser-be-ser vābeste-i esbāb iken

bilā-māye-i ḥarf:
1. **bilā-māye-i ḥarf:**
Tarih 145
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Harfsiz, harf olmadan II Sözsüz.
1. Nābīyā ṭarz-ı cedīd üzre bilā-māye-i ḥarf
2. Tāze tarīḫ tamām oldı zihī fetḥ-i mübīn

bilā-şübhe:
1. **bilā-şübhe:**
Tarih 104
Mısra: **62**
Şüphesiz.
61. Mānende-i ḫurşīd olıcaḳ böyle dıraḫşān
62. Ber-ṭıbḳ-ı tevārīḫ bilā-şübhe bu maʿnā

bilā-taʿab:
1. **bilā-taʿab:**
Kaside 20
Mısra: **2**
Yorulmadan, zahmetsiz.
1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

bīlā-ṭaleb:
1. **bīlā-ṭaleb:**
Kaside 20
Mısra: **33**
Talep etmeden, istemeden.
33. İtdi ḳarīḥa-i kereminden bīlā-ṭaleb
34. Luṭf-ı mülāzemetle duʿā-gūy-ı devleti

bilā-tekelüf-i ṣābun u āb:
1. **bilā-tekelüf-i ṣābun u āb:**
Gazel 522
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Suyla sabun külfetine katlanmadan.
7. Ne deñlü ḫalḳ beni ġıybet itse memnūnum
8. Bilā-tekelüf-i ṣābun u āb pāk olurum

bildügin işler:
1. **bildügin işler:**-*r*
Gazel 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kim ne derse desin bildiği, istediği gibi davranmak.
1. Sen it ne ḳadar eyler isen hīle vü tezvīr
2. Hengām-ı ʿamel bildügin işler yine taḳdīr

2. **bildügin işler:**-*r*
Gazel 737
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kim ne derse desin bildiği, istediği gibi davranmak.
9. Yine o bildügin işler ḳalur saña ʿaczüñ
10. Ḳaderle her ne ḳadar kārzār olınsa bile

bildür:
1. **bildürmek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **101**
Bildirmek, göstermek.
101. Luṭfınuñ ḳadrini bildürmek içündür muṭlaḳ
102. Iṣṭılāḥāt-ı fünūn içre bulunmak ebʿād

2. **bildürmekdür:**-*mek, -dür*
Kaside 2
Mısra: **293**
Bildirmek, göstermek.
293. Ehl-ı ʿuḳbāya senüñ şānuñı bildürmekdür
294. Ḫaṭıruñçün bu ḳadar müznibi itmek āzād

3. **bildürdi:**-*di*
Gazel 606
Mısra: **4**
Bildirmek, göstermek.
3. Bī-raḥmlikle ġamze-i kāfir-nihād-ı yār
4. Bildürdi ḫalḳa merḥamet īmāndan olduġın

bilem:
1. **bilem:**
Gazel 379
Mısra: **6**
Bilelim.
5. Hem bülbüle hem baña dü-rūluḳlar idersin
6. Bilem nice bir ey gül-i raʿnā bu taẓarruf

bilen:
1. **bilen:**
Gazel 121
Mısra: **10**
Bilen kimse.
9. O şūḫ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

2. **bilen:**
Gazel 551
Mısra: **10**
Bilen kimse.
9. Çār dīvār-ı fenā-rīz-i vücūduñ Nābī
10. Bilen añlar daḫı evvelki nefesde ḫalelin

bilen bilür:
1. **bilen bilür:**-*ür*
Gazel 326
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Daha önce deneyip bilgisi olanın bilmesi.
3. Bilür lebāçe-i zer-tār bu riyāyı bilen
4. Bürehne-cism-i melāmet nemed nedür bilmez

bī-lenger:
1. **bī-lengerüz:**-*üz*
Gazel 332
Mısra: **4**
Çapasız.
3. Deryā-mis̱āl ḥavṣala ṣatmaḳdayuz velī
4. Bī-lengerüz hevā ile hem-dūşlardanuz

bī-lenger-i vaṣlun:
1. **bī-lenger-i vaṣlun:**-*un*
Gazel 125
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Çapasız kavuşma.
7. Galiba keştīye bī-lenger-i vaṣlun revişi
8. Baḥr-ı bī-ḳaʿr-ı felāketkede-i fırḳatedür

bī-lezzet olur:
1. **bī-lezẕet olur:**-*ur*
Gazel 678
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Lezzetsiz, tatsız olmak.
1. Dil yārdan ārām idemez münfaṣıl olsa
2. Vuṣlat daḫı bī-lezẕet olur muttaṣıl olsa

bil-fiʿl:
1. **bil-fīʿl:**
Gazel 472
Mısra: **7**
Fiilen.
7. Biʾl-ḳuvvesi bil-fīʿl ẓuhūr eyledi sende
8. Gencīne-i ġaybīde olan ʿilm ü ḥayātuñ

biʾl-ḫāṣiyye:
1. **biʾl-ḫāṣiyye:**
Gazel 90
Mısra: **3**
Özellikle, bilhassa.
3. Ciğerden germī-i hicrānı biʾl-ḫāṣiyye defʿ eyler
4. Girüp şekl-i enāra dilde ḫūn-ālūde peykānlar

bilin:
1. **bilinür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **232**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
231. Sāḥa-i ḥaşr senüñ maʿraż-ı ʾünvānuñdur
232. O zamānda bilinür şānuñ eyā ṣāḥib-i dād

2. **bilinse:**
Gazel 119
Mısra: **3**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
3. Bilinse ḳadri ḥayāt-ı ʿazīz rācihdür
4. Hezār salṭanata yek-dem-i kemīne-i ʿömr

3. **bilinmez:**-*mez*
Gazel 166
Mısra: **10**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ḫākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

4. **bilinmeyecek:**-*me, -y, -ecek*
Gazel 206
Mısra: **9**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
9. Ne var bilinmeyecek kār-ı mevt-yāb-ı felek
10. Ricāl-i tūl-ı emel ḳıṣṣayı uzatmasalar

5. **bilinmez:**-*mez*
Gazel 212
Mısra: **10**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
9. Mestāne cünbiş itmededür çerḫ Nābīyā
10. Düşında mihr ü māh bilinmez sebū mıdur

6. **bilinse:**-*se*
Gazel 220
Mısra: **4**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
3. Yine erbāb-ı dil ḫamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür
4. Bilinse cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ āyā ne devr eyler

7. **bilindi:**-*di*
Gazel 354
Mısra: **14**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
13. Hezār çīn-i cebīn ṣatduġı gülüñ Nābī
14. Bilindi mest-i mey-i penc-rūze devlet imiş

8. **bilinse:**-*se*
Gazel 572
Mısra: **6**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
5. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

9. **bilindi:**-*di*
Gazel 779
Mısra: **5**
Anlaşılmak, gerçeğine erişilmek, idrak edilmek.
5. Bilindi kim var imiş ḫārı gülşen-i ʿademüñ de
6. Bu baġa dāmen-i gül-ġonce pāre pāre gelince

biʾl-ḳuvvesi:
1. **biʾl-ḳuvvesi:**
Gazel 472
Mısra: **7**
Fiil mertebesine varmadan, tasavvurda, tasavvuri olarak, düşünce halinde, kabiliyet ve istidat ile.
7. Biʾl-ḳuvvesi bil-fīʿl ẓuhūr eyledi sende
8. Gencīne-i ġaybīde olan ʿilm ü ḥayātuñ

bilmedük gitdi:
1. **bilmedük gitdi:**
Gazel 391
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymetini bilemeden elden kaçırmak.
11. Geçürdük devlet-i eyyām-ı ḥüsni bilmedük gitdi
12. Ki ārāyiş virür şān-ı cemāle dil-nevāz olmaḳ

bilmem:
1. **bilmem:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye ol meh
8. Bilmem o şūḫ-ı pür-kār ol nābe-kārı nʾeyler

2. **bilmem:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
1. Bu giryeye ey dīde-i pür-nem ne virürler
2. Bu cuşiş-i bīhūdeye bilmem ne virürler

3. **bilmem:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
5. Esbāb-ı ḥużūrı giderüp sen ne ḳalursın
6. Bilmem bu girān-cānlıġa ey ġam ne virürler

4. **bilmem:**
Gazel 286
Mısra: **11**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
11. Bilmem ne fāʾide bu ḳıyām ü sücūddan
12. Farḳ-ı bülend ü peste yiterken şuʿūrumuz

5. **bilmem:**
Gazel 388
Mısra: **3**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳażā
4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

6. **bilmem:**
Gazel 430
Mısra: **9**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
9. Bilmem ne güne feyżi olur müşterisine
10. Dükkān-ı ṣanʿat içre satılmış kerāmetüñ

7. **bilmem:**
Gazel 479
Mısra: **10**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).

9. Eflāki güẕār eyler iken pertev-i secde
10. Bilmem nice eyler aña seccāde taḥammül

8. **bilmem:**
Gazel 486
Mısra: **13**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
13. Bilmem dem-i viṣāl niçün çıḳmaz aradan
14. Sīmīn kemer miyāncī-i bāzārumuz degül

9. **bilmem:***-me, -m*
Gazel 531
Mısra: **4**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
3. Dili āvīze eylesem her çend
4. Zülfden ġayrı rīsmān bilmem

10. **bilmem:**
Gazel 598
Mısra: **12**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
11. Pür itdün gūş-ı cāmı ḳulḳul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

11. **bilmem:**
Gazel 747
Mısra: **9**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
9. Ḳande eyler cilve bilmem şuʿle-i miṣbāh-ı dil
10. Tengdür ṭaḳ-ı felek ḳındīl-i istiʿdādına

12. **bilmem:**
Gazel 754
Mısra: **7**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

13. **bilmem:**
Gazel 795
Mısra: **10**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ẖāme raḳībāsā
10. Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

14. **bilmem:**
Gazel 863
Mısra: **7**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
7. Pīrlük mevsimi bilmem kime taḥmīl ideyüm
8. Bār-ı endūhı yine püşt-i dü-tādan ġayrı

15. **bilmem:**
Gazel 874
Mısra: **3**
Bilmek, tam olarak anlayıp idrak edebilmek (Sorgulayan bir tavırla).
3. Vaṣluñ nice mürüvvet ider bilmem ey göñül
4. Senden o şūẖ nāle vü feryād görmedi

bilmem ki:
1. **bilmem:**
Gazel 387
Mısra: **14**
Bir eylemin yapılıp yapılmayacağından kuşku duyulması, emin olamama ifadesi.
13. Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī
14. Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduḳ

2. **bilmem ki:**
Gazel 145
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bir eylemin yapılıp yapılmayacağından kuşku duyulması, emin olamama ifadesi.
13. Ben de bilmem ki ne şekle girecekdür Nābī
14. Sāʿat-i ẖāṭırumuz pençe-i eṭfāldedür

3. **bilmem ki:**
Gazel 387
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir eylemin yapılıp yapılmayacağından kuşku duyulması, emin olamama ifadesi.
1. Bilmem ki bu bāzār-ı cihānuñ nesin alduḳ
2. Hep bundadur esbāb-ı fenānuñ nesin alduḳ

4. **bilmem ki:**
Gazel 498
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir eylemin yapılıp yapılmayacağından kuşku duyulması, emin olamama ifadesi.
9. Bī-ʿanber-i sevād-ı suẖan eylemem ḳarār
10. Bilmem ki ẖāmeveş ẖafaḳānum mı var benüm

5. **bilmem ki:**
Gazel 751
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bir eylemin yapılıp yapılmayacağından kuşku duyulması, emin olamama ifadesi.
17. Nābiyā kim ki bulur genc-i maʿānīye vuṣūl
18. Ṭabʿı bilmem ki nice raġbet ider iksīre

bilmem ne var:
1. **bilmem ne var:**
Gazel 502
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hangi önemsiz sebepten dolayı,niçin.
7. Bilmem ne var dirīġ idecek bizden ey perī
8. Bir vaṣladur ẖulāṣa-i āmālümüz bizüm

bilmem niçün:
1. **bilmem niçün:**
Gazel 393
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir durumun asıl nedenlerini sezdiği halde onaylatmak yada emin olmak için karşı tarafa sormakta kullanılan soru ifadesi.
3. Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
4. Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduḳ

2. **bilmem niçün:**
Gazel 625
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir durumun asıl nedenlerini sezdiği halde onaylatmak yada emin olmak için karşı tarafa sormakta kullanılan soru ifadesi.
5. Göñül bilmem niçün bī-zülf olan ruẖsāra baḳmazsın
6. Bu fermāngehde ṭuġrādan tehī menşūra ṣunmazsın

3. **bilmem niçün:**
Gazel 625
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir durumun asıl nedenlerini sezdiği halde onaylatmak yada emin olmak için karşı tarafa sormakta kullanılan soru ifadesi.
9. Tehī ḳalmış nemekdān-ı ümīdün Nābiyā bilmem
10. Niçün dest-i niyāzun sīne-i pür-şūra ṣunmazsın

bilmeyen:
1. **bilmeyen:**
Gazel 121
Mısra: **10**
Haberdar olmayan kimse.
9. O şūẖ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

bilmez idi:
1. **bilmez idi:***-mez , -i, -di*
Gazel 683
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak.
11. Ṭıfllar bilmez idi itdi o da şimdi ẓuhūr
12. Sebaḳ ile okumak şiveyi mekteblerde

bilmez mi:

1. **bilmez mi:**
Gazel 163
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bilmiyor mu, elbette bilir.
3. Miḥrāb-ı dü-ebrūya neden girdi dü çeşmi
4. Bilmez mi sükārāya namāzuñ yiri yoḳdur

bilmez misin:
1. **bilmez misin:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Bilmiyor musun! elbette bilirsin!.
37. Didi bilmez misin nedür bu maḳām
38. Ki cināndan virür nesīmi peyām

bilmezlik:
1. **bilmezlikle:***-le*
Gazel 294
Mısra: **16**
Bilmez olma durumu, bilmeme.
15. İtmişüz ġafletle nefs-i büt-peresti terbiye
16. Düşmen-i bed-ḫᵛāhe bilmezlikle furṣat virmişüz

bilsem nʾitsek gerekdür:
1. **bilsem nʾitsek gerekdür:**
Gazel 754
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilmem ne yapmak lazım! Ne yapılması, nasıl davranılması gerektiğini bilememek.
9. Meʾālin fehme taḥṣīl itmedükçe ḳuvvet-i idrak
10. Baḳup nʾitsek gerekdür bilsem ey dīvāne dīvāna

bilüp bilmezlenen:
1. **bilüp bilmezlenen:**
Gazel 242
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bildiği halde bilmezlikten gelen.
11. Bu bilüp bilmezlenen kāmil mükemmel ʿāşıḳān
12. Her ḫuṣūṣı keşf idüp ezher bilüp bilmezlenür

bilür bilmezlenür:
1. **bilür bilmezlenür:***-ür*
Gazel 242
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildiği halde bilmez görünmek.
1. Mübtelāsı olduġum dilber bilür bilmezlenür
2. Ser-güzeşt-i mihrini ezber bilür bilmezlenür

2. **bilür bilmezlenür:***-ür*
Gazel 242
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bildiği halde bilmez görünmek.
1. Mübtelāsı olduġum dilber bilür bilmezlenür
2. Ser-güzeşt-i mihrini ezber bilür bilmezlenür

3. **bilür bilmezlenür:***-ür*
Gazel 242
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bildiği halde bilmez görünmek.
3. Pāy-būsile şeref-yāb olduġumdan ẕevḳ ider
4. Nüktelerle şīveler eyler bilür bilmezlenür

4. **bilür bilmezlenür:**
Gazel 242
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bildiği halde bilmez görünmek.
5. Yalıñuz çeşmüm degül ṣahbā vü sāḳī laʿl-i cām
6. Leblerüñ rengīn mey-i ahmer bilür bilmezlenür

5. **bilür bilmezlenür:***-ür*
Gazel 242
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bildiği halde bilmez görünmek.
9. Añlamazsın naġme-i ney ẕevḳ-i mey sen zāhidā
10. Mest iken Nābī anı añlar bilür bilmezlenür

6. **bilür bilmezlenür:***-ür*
Gazel 242
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bildiği halde bilmez görünmek.
13. Mükrim İbrāhīm Pāşā Ḥażret-i Ḥaḳ dostudur
14. Düşmenine daḫı luṭf eyler bilür bilmezlenür

7. **bilür bilmezlenür:***-ür*
Gazel 242
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Bildiği halde bilmez görünmek.
15. Ḥaḳ vücūd-ı nazeninin ḥıfẓ ide āfātdan
16. ʿAyn-ı Eflātun ḥikmetler bilür bilmezlenür

8. **bilür bilmezlenür:***-ür*
Gazel 242
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Bildiği halde bilmez görünmek.
17. Eylesin Allāh her hāline tevfīḳin refīḳ
18. Rıfḳı her ḥālinde müstaḥżar bilür bilmezlenür

9. **bilür bilmezlenür:***-ür*
Gazel 242
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Bildiği halde bilmez görünmek.
19. Şehriyār-ı şehri Ḥaḳ maʿmūr ḳılsun dāʾima
20. Ḳadrini bu cevherüñ añlar bilür bilmezlenür

bīm ü ümīd:
1. **bīm ü ümīd:**
Gazel 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Korku ve ümit.
3. Sordukça çeşmi hāl-i esīrān-ı ġamzesin
4. Bīm ü ümīd araya girer tercemān olur

bīm ü ümmīd:
1. **bīm ü ümmīd:***-dı*
Gazel 213
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Korku ve ümit.
3. Oldı sermāye-i ḥayret baña bīm ü ümmīd
4. Bilemem eyleyecek girye midür ḫande midür

bī-maḥabbet:
1. **bī-maḥabbet:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Sevgisiz,içinde sevgi bulunmayan.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

bī-maḥal:
1. **bī-maḥal:**
Gazel 829
Mısra: **5**
Hikmetin sırrı.
5. Yoḳ farḳı varmadan der-i dīvāna bī-maḥal
6. Fevt itdügüñ ibādetüñ itmek ḳażāsını

bīmār:
1. **bīmār:**
Kaside 10
Mısra: **88**
Hasta, dertli.
87. Ümīddür ḳomaya ol ṭabīb-i muḥtācān
88. Şikeste-hāṭıruñı ihtiyāç ile bīmār

2. **bīmār:**
Gazel 80
Mısra: **9**
Hasta, dertli II (Göz için) baygın bakışlı.
9. Bīmār ise de her ne ḳadar çeşm-i siyāhı
10. ʿUşşāḳı perīşān idecek ṭāḳati vardur

3. **bīmārcadur:***-dur*
Gazel 116
Mısra: **6**
Hasta gibi, hafif hasta.
5. Dil-siyehdür siteminden kim olurdı āzād
6. Nergis-i ẓālimi ṣad şükr ki bīmārcadur

4. **bīmār:**
Gazel 165
Mısra: **10**
Hasta, dertli.
9. Ḳuvvet-i ṭabʿına şāhid yetişür eyler ise
10. Çīn-i ebrūyı etibbāya taḥammül bīmār

5. **bīmāruñ:***-uñ*
Gazel 438
Mısra: **12**
Hasta, dertli.
11. Ne ḳadar eylese de mevtine taḥsīl-i yaḳīn
12. Nabżı ġammāzlığından geçemez bīmāruñ

6. **bīmārlara:***-lar, -a*
Gazel 806
Mısra: **5**
Hasta, dertli.
5. Ḳapılur dīde-i ḫūbān gibi bīmārlara
6. O ḳadar çāpük iken düzd-i siyeh-pūş-ı nigeh

bīmār olmaz idi:
1. **bīmār olmaz idi:***-maz, - i, -di*
Gazel 678
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hastalanmak.
9. Nābī o gülün olmaz idi nergisi bīmār
10. Aḫlāḳı daḫı ḥüsni gibi muʿtedil olsa

bīmār-ı derd-i ʿāfiyyetī:
1. **bīmār-ı derd-i ʿāfiyyetī:**
Gazel 304
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sağlıklı olma derdinin hastası.
5. Hicrān-keşüñ gözinde uçar ṭāʾir-i viṣāl
6. Bīmār-ı derd-i ʿāfiyyetī neşter istemez

bīmār-ı hicrānuñ:
1. **bīmār-ı hicrānuñ:***-uñ*
Gazel 391
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık hastası.
13. Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
14. Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ

bīmār-ı hicre:
1. **bīmār-ı hicre:***-e*
Gazel 181
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık hastası.
7. Dārüʾş-şifā-yı vuṣlatı itdi güşāde yār
8. Bīmār-ı hicre eyledi dermān birer birer

bīmārla:
1. **bīmārlamış:***-mış*
Gazel 359
Mısra: **6**
Hastalanmak.
5. Ahlāt-ı redīʾe idüp afāḳa sirayet
6. Bīmārlamış ṭabʿ-ı ṭarab ḳuvveti gitmiş

bīmārlıḳ:
1. **bīmārlıḳdan:***-dan*
Gazel 192
Mısra: **3**
Hastalık.
3. Bīmārlıḳdan olduğı yoḳ gözleri ḫalāṣ
4. Ol māh-pāre nālelerüm bī-es̱er ṣanur

bī-māye:
1. **bī-māye:**
Gazel 382
Mısra: **3**
Sermayesi olmayan, fakir.
3. Bī-māye müşteriyüz o kālā-yı kāma kim
4. Bāzār-ı kāʾinātda aṣlā behāsı yoḳ

bī-māye-i derd:
1. **bī-māye-i derd:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dert sermayesi olmadan.
5. Bī-ʿaşḳ ḥayāt-ı dü-cihān nā-mutaṣavver
6. Bī-māye-i derd eyleme dermāna teşebbüs̱

bī-meded:
1. **bī-medede:***-e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **142**
Çaresiz, amansız, zavallı.
141. Kʾey leye dünyā içün ol bī-nevā
142. Kendü gibi bī-medede ilticā

bī-meded-i pā:
1. **bī-meded-i pā:**
Gazel 458
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayakların yardımı olmadan.
7. Ḫırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

bī-mevc-i şūriş:
1. **bī-mevc-i şūriş:**
Gazel 703
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kargaşa dalgaları olmaksızın.
3. Bī-mevc-i şūriş olmaz asayişi cihānun
4. Deryā taʿaffün eyler olduḳça āremīde

bī-mey-i suḫan:
1. **bī-mey-i suḫan:**
Gazel 521
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Söz (şiir) kadehi olmaksızın.
7. Dil neşʾe-yāb-ı ẕevḳ olamaz bī-mey-i suḫan
8. Maʿni-i tāze bādesidür ḫuşumuñ benüm

bī-mezāḳ olmaḳ:
1. **bī-meẕāḳ olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 386
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ağzının tadını bilememek, tat alamamak II Zevksiz olmak.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete māniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

bī-meze:
1. **bī-meze:**
Gazel 267
Mısra: **10**
Tadı tuzu olmayan.
9. Her fikr olamaz maʿnī-i der-besteye reh-yāb
10. Her bī-meze reh-bürde-i genc-i dehen olmaz

bīm-i çeşm-i mestinden:
1. **bīm-i çeşm-i mestinden:***-i, -n, -den*
Gazel 607
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoşluk gözü korkusu.
9. O mest-i dil-siyehüñ bīm-i çeşm-i mestinden
10. Hezār mīl ḳaçar sürme sürmedānından

bīm-i destār-ı büzürginden:
1. **bīm-i destār-ı büzürginden:***-i, -n, -den*
Gazel 753
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sarığın uzunluğunun korkusu.
7. İmāmuñ bīm-i destār-ı büzürginden mesācidde
8. Şikem-derd oldılar dīvārlar miḥrāb şeklinde

bīm-i fenā:
1. **bīm-i fenā:**
Gazel 617
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olma korkusu.
11. Āteş bırakdı bīm-i fenā küre-i dile
12. Nefs-i haris geçmedi sevdā-yi ḫamdan

bīm-i ḫalḳ:

1. **bīm-i ḫalḳ:**
Gazel 260
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İnsanlardan korkma.
17. Ġālib görindi haşyet-i Ḥaḳ üzre bīm-i ḫalḳ
18. Nā-būda deyn edāsına meʾmūrlardanuz

bīm-i hicrini:

1. **bīm-i hicrini:***-i, -n, -i*
Gazel 450
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayrılık korkusu.
9. Gehī visālin añup gāh bīm-i hicrini Nābī
10. Ne yārdan geçebildük ne ihtiyār idebildük

bīm-i incirārından:

1. **bīm-i incirārından:***-ı, -n, -dan*
Kıt'a 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sona erme korkusu.
3. Netīce-i emelün bīm-i incirārından
4. Derūnı pā-zede-i fikr-i nā-ṣavāb itme

bīm-i ḳahrından:

1. **bīm-i ḳahrından:***-ı, -n, -dan*
Tarih 26
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Gazabının, hışmının korkusu.
23. O Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān kim bīm-i ḳahrından
24. İder āhūlara şīr-i jiyān ʿarż-ı vefādārī

bīm-i ser-pençe-i ʿadl:

1. **bīm-i ser-pençe-i ʿadl:**
Kaside 24
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Adalet pençesinin korkusu.
75. Añlarum yir bulamaz künc-i ʿademden ġayri
76. Bīm-i ser-pençe-i ʿadl ile nihān oldı cefā

bī-mihrī-i çerḫ:

1. **bī-mihrī-i çerḫ:**
Gazel 80
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Merhametsiz felek.
3. Bī-mihrī-i çerḫ itse de īrās̱-ı mez̠ellet
4. Kem-yābdur erbāb-ı hüner ʿizzeti vardur

bī-minnet:

1. **bī-minnet:**
Gazel 292
Mısra: **10**
Eziyetsiz, ihsan edici bir biçimde.
9. Ol meyān kim ḥasreti endīşeyi bārīk ider
10. Ḫülyā bezminde bī-minnet der-āġūş itmişüz

bīm-keş-i reh-zen-i ṣaff-ı müjesi olmadın:

1. **bīm-keş-i reh-zen-i ṣaff-ı müjesi olmadın:***-ma, -dı, -n*
Gazel 350
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saf saf dizilmiş kirpik haydutlarının korkusunu çeken olmak.
5. Olmadın bīm-keş-i reh-zen-i ṣaff -ı müjesi
6. Bilmedük z̠evḳ ü ṣafā-baḫş-ı selāmet ne imiş

bī-müḥābā:

1. **bī-müḥābā:**
Gazel 404
Mısra: **16**
Çekinmeden, sakınmadan, korkmadan.
15. Gelū-gir-i selāmetdür tereddüd ḥükm-i taḳdīre
16. Ḥakīmüñ şerbet-i nā-ḫoş-güvārın bī-müḥābā çek

bī-mürüvvet:

1. **bī-mürüvvet:**
Gazel 200
Mısra: **13**
İnsafsız.
13. Dildār bī-mürüvvet ü aġyār kīne-hᵛāh
14. Ey sūz-ı nāle vaḳt-i sirāyet degül midür

2. **bī-mürüvvet:**
Gazel 427
Mısra: **8**
İnsafsız.
7. Vā-bestedür umūrı mükāfat-ı ġayrete
8. Bedkār ü bī-mürüvvet ü mekkār olanlaruñ

bī-müşterek ü bī-daʿvā:

1. **bī-müşterek ü bī-daʿvā:**
Tarih 74
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Tek başına ve tartışmasız.
33. Ḳırḳ yıldan berü iḳlīm-i hüner-hīz-i süḫan
34. Ḥāṣdur ṭabʿına bī-müşterek ü bī-daʿvā

bī-müşterī:

1. **bī-müşterī:**
Gazel 587
Mısra: **9**
Müşterisiz, alıcısı olmadan.
9. Bī-müşterī ḳalem-zen-i naẓm olma Nābiyā
10. Kālā-yı şiʿr yoḳ yire endāzelenmesün

bin:

1. **binince:***-ince*
Kaside 7
Mısra: **116**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.
115. Olur sirāyet-i ḫulḳ-ı bahār-ḫīzinden
116. Binince raḫşına gül gül nişān-ı naʿl-i sütūr

2. **biñdügi:***-dü, -gi*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **81**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.
81. Biñdügi ol dābbe-i rāhvār
82. Eyledi bir gülḫan öñinde ḳarār

3. **binse:***-se*
Kaside 10
Mısra: **35**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.
35. O şeh-süvār ki binse semend-i iḳbāle
36. Revādur Aṣaf olursa yanınca ġāşiyedār

4. **biñ:**
Kaside 10
Mısra: **50**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

5. **bindükçe:***-dükçe*
Kaside 12
Mısra: **67**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.
67. Ḳanı bindükçe rikāba aṣılan çāpükler
68. Dest-i şekvāsın ider ṣoñra miyān-gīr-i licām

6. **bindükçe:***-dükçe*
Kaside 14
Mısra: **141**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.
141. Saʿādet ile semend-i murāda bindükçe
142. Ṭuta rikābını dest-i duʿā ile zühhād

7. **biner:***-er*
Gazel 246

Mısra: **8**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḥrīye biner oldı kemīneler

8. **binenler:***-en, -ler*
Gazel 752
Mısra: **2a**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.
1. ʿAceb mi ḳaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

biñ:

1. **biñ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **502**
Bin, pek çok.
501. Bir ġarībüm cenābuña geldüm
502. Biñ ümīd ile bābuña geldüm

2. **biñ:**
Kıt'a 27
Mısra: **2**
Bin, pek çok.
1. Erzān meṭāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

3. **biñ:**
Tarih 52
Mısra: **14**
Bin, pek çok.
13. Ne Meṣnevī mütercem-i naẓm-ı kerīm kim
14. Her beyti bin ḫazāʾin-i esrārı muḥtevī

4. **biñ:**
Tarih 147
Mısra: **1**
Bin.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

5. **biñ:**
Tarih 147
Mısra: **9**
Bin.
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

6. **biñ:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Bin, pek çok.
7. Bin raḳs idersün de yine def` gibi cānā
8. Tā itmeyicek ḳāmetüñi ḫam ne virürler

7. **biñ:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Bin, pek çok.
5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma
6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

8. **biñ:**
Gazel 298
Mısra: **5**
Bin, pek çok.
5. Şevḳ-i şīrīn ile biñ kūhken olmaz hem-pā
6. Kūh-ı ġam kesmede Ferhād ki dirler o bizüz

9. **biñ:**
Gazel 318
Mısra: **5**
Bin, pek çok.
5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

10. **biñ:**
Gazel 319
Mısra: **7**
Bin, pek çok.
7. Bir ḫurūşiyle ider biñ ḫāne-i iḳbāli pest
8. Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz

11. **biñ:**
Gazel 375
Mısra: **9**
Bin, pek çok.
9. Gösterür bir maʿnevī cünbişle bin naḳş-ı ġarīb
10. Ḥayret-endūz-ı ḫıreddür ḫāme-i pergār-ı ṣunʿ

12. **biñ:**
Gazel 396
Mısra: **10**
Bin, pek çok.
9. Bir dāne virmez dihkān-ı gerdūn
10. Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

13. **biñ:**
Gazel 475
Mısra: **9**
Bin, pek çok.
9. Biñ sāʿat olur derd-i ser-i renc-i ḫumārı
10. Bu bezmde bir sāʿat eger ʿālem iderseñ

14. **biñ:**
Gazel 502
Mısra: **4**
Bin, pek çok.
3. Pā-māl ider biri birine cūş-ı müşteri
4. Biñ ʿayb ile ṣatarsa da dellālümüz bizüm

15. **biñ:**
Gazel 597
Mısra: **2**
Bin, pek çok.
1. Olmam gilemend ol meh-i ḫāṭır-şikenümden
2. Biñ menfez-i āh açsa da her mū bedenümden

16. **biñ:**
Gazel 682
Mısra: **2**
Bin, pek çok.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

17. **biñ:**
Gazel 780
Mısra: **9**
Bin, pek çok.
9. Bir nice cām virse de biñ naḳd-i ġam niṣār
10. Pīr-i muġānuñ itsem ayaġı türābına

17. **biñ:**
Gazel 781
Mısra: **10**
Bin, pek çok.
9. Düşmez āġūşına Nābīʾnün o vaḥşī itse
10. Dağdan sinede biñ ḥalḳa-i dām āmāde

biñ cān ile:

1. **bin cān ile:**
Tarih 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok isteyerek, gönülden.
13. Cinānuñ güllerin Rıḍvān ferāmūş eylemiş gelmiş
14. Gül-i taṣvīrinüñ bin cān ile olmış ḫarīdārı

biñ cāna virürmiş:

1. **biñ cāna virürmiş:***-ür, -miş*
Gazel 244
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok pahalıya vermek, paha biçememek.
5. Bir būseyi biñ cāna virürmiş diyü dilber
6. Cān virmede ʿālem ne bu germiyyet-i bāzār

biñ cihān:

1. **biñ cihān:**
Kaside 2
Mısra: **302**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyalar kadar, dünyalar dolusu.
302. Biñ cihān müznibi it bend-i belādan āzād
301. Ve leʿamrük ḳasemi ṣādır iken şānuñda

2. **biñ cihān:**
Kaside 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyalar kadar, dünyalar dolusu.

3. Biñ cihān mesʿele-i rāza virür reng-i edā
4. Maʿni-i muḥtaṣarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

biñ gūne mi var:
1. **biñ gūne mi var:**
Gazel 248
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başka bir yol mu var! Başka bir ihtimal mi var!.
7. Biñ gūne mi var kim ḫalḳ olmasa ālūde
8. Vāʿiẓ mey ile ancaḳ fincāna saṭaşmışdur

bin gūşe bir āvāzeyi taksim:
1. **bin gūşe bir āvāzeyi taksim:**
Gazel 612
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Bin kulağa bir sesi taksim etmek.
3. Reh-yāb olamaz vaḥdete ālāyiş-i kesret
4. Bin gūşe bir āvāzeyi taksim ne mümkin

biñ kerre:
1. **biñ kerre:**
Gazel 295
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bin defa, pek çok.
7. Yek yekledür müretteb bāzī-i şeşder-i çerḫ
8. Biñ kerre zār olursan bir kez dübāre gelmez

biñ kez:
1. **biñ kez:**
Gazel 396
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bin kez, pek çok kere.
7. Dest-i ṭaleble gelmez şikāre
8. Ol murġ-ı vaḥşı biñ kez oḳursaḳ

2. **biñ kez:**
Gazel 742
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bin defa, bin kez.
13. Biñ kez ṭutarsa kāse-i deryūzesin hilāl
14. Çerḫ-i denī bir aḳçe bıraḳmaz çanağına

biñ yüz on sālinüñ hilālinde:
1. **biñ yüz on sālinüñ hilālinde:**-*n, -de*
Tarih 51
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
1110'un yılbaşısı (Hicri 1110 Miladi 1698 yılı).
33. Biñ yüz on sālinüñ hilālinde
34. Ḥalebʾe ṣaldı sāye-i temkīn

binā:
1. **bināyı:**-*y, -ı*
Kaside 2
Mısra: **10**
Bina, yapı.
9. İdüp āmiḫte ḫuşk ü ter ü germ ü serdi
10. Çār rükn üstine yapmış bu bināyı üstād

2. **bināsın:**-*sı, -n*
Kaside 13
Mısra: **28**
Bina, yapı.
27. İdüp anuñ yerine vażʿ-ı esās-ı ülfet
28. İtdi lafẓ u kelimāt ile bināsın iḥkām

3. **bināpuñ:**-*nuñ*
Tarih 19
Mısra: **30**
Bina, yapı.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı bināpuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

4. **bināsı:**-*sı*
Tarih 42
Mısra: **4**
Bina, yapı.
3. Ṭarḥı nāzik zemīni nāzikter
4. Heyʾeti ḫoş bināsı nev-īcād

5. **bināsında:**-*sı, -n, -da*
Tarih 42
Mısra: **13**
Bina, yapı.
13. Var bināsında ṭurfe ḫāṣṣiyyet
14. Ġamlu girse olur derūnına şād

6. **binā:**
Tarih 42
Mısra: **22**
Bina, yapı.
21. Ḥalebʾe reşk iderse lāyıḳdur
22. Bu binā ḥasretiyle cümle bilād

7. **bināsı:**-*sı*
Tarih 48
Mısra: **5**
Bina, yapı.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü ṣāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

8. **bināpuñ:**-*nuñ*
Tarih 50
Mısra: **8**
Bina, yapı.
7. Girüp atlu piyāde ḳalʿaya destūr-ı ekremle
8. Bināpuñ ṭoldı ebvābı mezīdāt-ı mücerredden

9. **binā:**
Tarih 61
Mısra: **20**
Bina, yapı.
19. Nābīyā hātif didi tārīḫini
20. Ḥasbeten liʾllāh binā oldı tamām

10. **binā:**
Tarih 86
Mısra: **2**
Yapma, inşa etme.
1. Ḥabbeẕā bu cāygāh-ı dil-pezīr-i ġam-zidā
2. Kʾeyledi Seyyīd Muḥammed-nām Aġā bunda binā

11. **binā:**
Tarih 98
Mısra: **4**
Bina, yapı.
3. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
4. Bālā binā maḳām-ı ezān-ı Muḥammedī

12. **bināsı:**-*sı*
Tarih 104
Mısra: **31**
Bina, yapı.
31. Teng idi dil-i ḫalvetiyān gibi bināsı
32. Muḥtāc idi tevsīʿa bu erkān-ı muʿallā

13. **bināpuñ:**-*nuñ*
Tarih 104
Mısra: **51**
Bina, yapı.
51. Dīvārını hedm eyler iken köhne bināpuñ
52. Nāgāh ẓuhūr eyledi bir özge temāşā

14. **binā:**
Tarih 104
Mısra: **77**
Bina, yapı.
77. Bir hafta binā ḥadd-i tamāma irişince
78. ʿAzm itmediler meskene Pāşā ile Moñla

15. **bināya:**-*y, -a*
Tarih 110
Mısra: **6**
Bina, yapı.
5. Niyyet-i ḫālisi taʿmīr-i bilād olmaġla
6. Oldı teʾsīr-i ḳudūmı bu bināya bānī

16. **binā:**
Tarih 110
Mısra: **7**
Bina, yapı.
7. Teng ü berhem-zede vü muẓlim iken köhne binā
8. Buldı eyyām-ı şerīfinde bu nev-ʿünvānı

17. **bina:**
Gazel 128
Mısra: **16**
Yapma, inşa etme.
15. Eyler ḥavāle tīşe-i ġadri esāsına
16. Taḫrīb-i ṭabʿa ḳasdı bina ṣūretindedür

18. **bināpuñ:**-*nuñ*
Gazel 303
Mısra: **6**
Bina, yapı.
5. Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ iʿtimād itme

6. Esāsında binānuñ reşh-i āb olsa metīn olmaz

19. **binānuñ:**-*nuñ*
Gazel 387
Mısra: **6**
Bina, yapı (Dünya bağlamında).
5. Aldanmadayuz mülk ṣanup dār-ı fenayı
6. Pes-mānde bu vīrāne binānuñ nesin alduḳ

20. **binā:**
Gazel 552
Mısra: **9**
Gönül.
9. Ḥaḳ budur kim bu hevā ile binā ey Nābī
10. Döndürür taḫt-ı Süleymān᾽ı temāşālıḳdan

21. **binā:**
Gazel 815
Mısra: **8**
Bina, yapı.
7. Olur ikbāle nevʿā zelzele sermāye-i temkīn
8. Binā yerleşmeyince üstüvār olmaz bu yirlerde

22. **bināsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 821
Mısra: **11**
Bina, yapı.
11. Ālüftelik binābsına ṭabʿ eyledi şurūʿ
12. Dīvār-ı zühde ḥācet-i temhid ḳalmadı

binā eyledi:

1. **binā eyledi:**-*di*
Tarih 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Inşa etmek.
1. Bu sebīli mevḳiʿinde eyledi Allāh binā
2. Ṣıdḳ ile Ḥācī Ḥüseyn Aġa ṣadīḳ-i ḫoş-nihād

2. **binā eyledi:**-*di*
Tarih 97
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnşa etmek.
9. Böyle bir cāmiʿ-i pākīze binā eyledi kim
10. İndiler seyrine sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā

binā itdi:

1. **binā itdi:**-*di*
Tarih 102
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yapmak, oluşturmak, inşa etmek.
5. Pederi māderi rūḥına idü ḳaṣd-ı s̱evāb
6. İtdi bu bürke-i pākīze-i ʿulyāyı binā

binā itmedi:

1. **binā itmedi:**-*me, -di*
Tarih 39
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yapmak, oluşturmak, inşa etmek.
7. Ḥaḳ budur ki es̱er-i pāk-i cihān-ārādur
8. İtmedi kimse daḫı böyle maḥallinde binā

binā itmiş:

1. **binā itmiş:**-*miş*
Gazel 48
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Yapmak, oluşturmak, inşa etmek.
25. Feżā-yı feyżde burc u bedenle bānī-i taḳdīr
26. Binā itmiş ḥiṣār-ı muʿteberdür ḥalḳa-i tevḥīd

binā ḳıldı:

1. **binā ḳıldı:**-*dı*
Tarih 14
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İnşa etmek.
15. Didüm bu ḫāne-i vālāya Nābīyā tārīḫ
16. Bu tāze ṭarḥı Muḥammed Efendi ḳıldı binā

2. **binā ḳıldı:**-*dı*
Tarih 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnşa etmek.
3. Ḫayr içün bu cāmiʿ ile çeşmeyi ḳıldı binā
4. Eyledi iki veliyyü᾽n-niʿmetün rūḥını şād

bī-nāhüdā:

1. **bī-nāhüdā:**
Gazel 190
Mısra: **12**
Kaptansız.
11. Ser-pençesinde nāzun ser-rişte-i tasarruf
12. Keştī-i nā-mūrādī bī-nāhüdā degüldür

bī-naḳş istiʿāre:

1. **bī-naḳş istiʿāre:**
Gazel 802
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İstiarenin nakşı olmaksızın.
1. Şāyānter olmaz inşā destār-ı iʿtibāre
2. Bī-reng ü būy teşbih bī-naḳş istiʿāre

bī-naḳş (u) ʿayb:

1. **bī-naḳş (u) ʿayb:**
Tarih 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kusursuz ve yalın.
3. Eylemiş mir᾽āt-ı pāk-i ẕātını
4. Ḫāliḳ-ı kevn ü mekān bī-naḳş (u) ʿayb

bī-naḳş u ziyāde geldi:

1. **bī-naḳş u ziyāde geldi:**-*di*
Tarih 149
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ne eksik ne de fazla gelmek, tamı tamına gelmek.
3. Bī-naḳş u ziyāde geldi zīrā
4. Tārīḫīne lafẓ-ı ten- dürüstī

bī-naṣīb:

1. **bī-naṣībler:**-*ler*
Gazel 129
Mısra: **14**
Nasipsiz, talihsiz.
13. Nābī şikāyet itmededür naẓm-ı çerḫden
14. Mefhūmını müṭālaʿadan bī-naṣībler

2. **bī-naṣībiyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 252
Mısra: **2**
Nasipsiz, talihsiz.
1. Yārüñ esīr-i ḫande-i ḫāṭır-firībiyüz
2. Ol maṭlabuñ velīk ʿaceb bī-naṣībiyüz

bī-naṣīb-i himmet imiş:

1. **bī-naṣīb-i himmet imiş:**-*i, -miş*
Gazel 354
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Lütuftan nasibi olmayan.
1. Bu bezmgehde o kim bī-naṣīb-i himmet imiş
2. Piyāle-gīr-i mey-i nā-güvār-ı minnet imiş

binā-yı ᾽ahd ü peymāna:

1. **binā-yı ᾽ahd ü peymāna:**-*a*
Tarih 135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yapılan anlaşma kitabı.
9. Binā-yı ᾽ahd ü peymāna muḫālif vażʿ ü cünbişle
10. Miyān-ı zümre-i müsteʿmenānda infirād itdi

binā-yı ʿahd-ı ḫūbān:

1. **binā-yı ʿahd-ı ḫūbān:**
Gazel 61
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzellerin söz vermeleri, yeminlerinin temeli.
9. Binā-yı ʿahd-ı ḫūbān gibi teʾs̱īr-i bürūdetden
10. Buz üstinde ṭurur hep şimdi bünyān-ı ṣadāḳatler

binā-yı ʿālīler:

1. **binā-yı ʿālīler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **263**
Kelime Tipi: -
Yüksek, büyük yapılar.

263. Bārgehler binā-yı ʿālīler
264. Buldı hep sözlerüñle zīnet ü fer

binā-yı ʿaşḳa:
1. **binā-yı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 152
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşk binası, muhabbet evi.
11. Binā-yı ʿaşḳa ḫilāf-ı mebānī-i ʿālem
12. Ḫurūş-ı seyl-i sirişk olmasa ḫalel yetişür

binā-yı bilād-ı ḳanāʿatüñ:
1. **binā-yı bilād-ı ḳanāʿatüñ:**-*dur*
Gazel 160
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kanaat ülkesinin binası.
9. Eñ pestter binā-yı bilād-ı ḳanāʿatüñ
10. Bāmında nesr-i tāʾir-i gerdūn dücācedür

binā-yı cāhına:
1. **binā-yı cāhına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Makamın binası.
85. O şeh ki mā-ḥaṣal-i naḳd-ı baḥr ü kān olmaz
86. Binā-yı cāhına yek-rūze ücret-i müzdūr

binā-yı devleti:
1. **binā-yı devleti:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Saltanat binası.
97. Feżā-yı kişveri mürġān-ı ʿaḳl ile memlū
98. Binā-yı devleti erkān-ı ʿadl ile maʿmūr

binā-yı devletini:
1. **binā-yı devletini:**-*i, -n, -i*
Kaside 11
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Saltanat binası II mutluluk sarayı.
149. Binā-yı devletini eylesüñ Ḫudā maʿmūr
150. Ola ʿadūlarınuñ ḫāne-i ümīdi ḫarāb

binā-yı dil-keşi:
1. **binā-yı dil-keşi:**-*i*
Tarih 55
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Gönlü cezeden bina.
17. Öyle nāzikdür binā-yı dil-keşi kim her ṣabāḥ
18. Seyrine mihr-i cihān-ārāyı muʿtād eyledi

binā-yı felek:
1. **binā-yı felek:**
Tarih 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe II Dünya.
13. İlāhī saḥibin eyle muʿammer ü mesrur
14. Ola binā-yı felek tā ki böyle pā ber-cā

binā-yı ġarrā:
1. **binā-yı ġarrā:**
Tarih 102
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzel, gösterişli yapı.
9. Şehre bünyād-ı hiṣār olunalı gördügi yoḳ
10. Çeşm-i ebvāb-ı Ruhā böyle binā-yı ġarrā

binā-yı ḥaleb:
1. **binā-yı ḥaleb:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Halep yapısı, binası.
7. Esāsı kāv-ı zemīnüñ şikest ider şāḫın
8. O deñlü ser-be-ser-i çerḫdür binā-yı Ḥaleb

binā-yı ḫoş-nümāsın:
1. **binā-yı ḫoş-nümāsın:**-*sı, -n*
Tarih 134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzel görünen saray.
3. Binā-yı ḫoş-nümāsın gūş idüp Nābī didi tārīḫ
4. Mübārek eyleye Vehhāb ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı

binā-yı intizām-ı dīn ü dünyāya:
1. **binā-yı intizām-ı dīn ü dünyāya:**-*ya*
Kaside 1
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Din ve dünya düzeninin binası.
123. Binā-yı intizām-ı dīn ü dünyāya idüp ālet
124. Zebāna nuṭḳ virmiş gūşa virmiş ḳuvvet-i ışga

binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ:
1. **binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ:**-*üñ*
Gazel 394
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İzzet ve talih binası.
13. İdenler ne cesaretle iderler iltica bilsem
14. Esāsında binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ metanet yoḳ

binā-yı kāmın:
1. **binā-yı kāmın:**-*ı, -n*
Gazel 709
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzu binası.
1. Binā-yı kāmın iden refʿ istişāre ile
2. Nühüfte vażʿ-ı esās itsün istiḫāre ile

binā-yı metīn:
1. **binā-yı metīn:**
Tarih 51
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Sağlam yapı.
47. Buldı yüm-i teveccüh ile niẓām
48. Ḥüsn-i ṣūretde bu binā-yı metīn

binā-yı muʿallā:
1. **binā-yı muʿallā:**
Tarih 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüksek bina.
1. Ḫoşā binā-yı muʿallā ki görse ebvābın
2. Bihişt ḥayret ile çāk ider girībānin

binā-yi naẓma:
1. **binā-yi naẓma:**-*a*
Gazel 303
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Şiirin binası.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

binā-yı ʿömr:
1. **binā-yı ʿömr:**
Gazel 823
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ömür binası.
9. Nʾola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḥuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

binā-yı rāḥatı:
1. **binā-yı rāḥatı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Huzur binası.
23. Niẓām-ı ʿālemi bozdı şevāʾiḳ-i cān-kāh
24. Binā-yı rāḥatı yıḳdı zelāzil-i pür-zūr

binā-yı rāhatumuz:
1. **binā-yı rāhatumuz:**-*u, -muz*
Gazel 826
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Huzur binası.
13. Nābī binā-yı rāhatumuz eyledük ḫarāb
14. Ḳaṣr-ı ḥużūra ṭaḳat-ı taʿmīr ḳalmadı

binā-yı şeddād:
1. **binā-yı şeddād:**
Kaside 2
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Yemendeki Ad kavmi hükümdarlarından Şeddad'ın sarayı.
163. Rişte-i dām-ı meges-gīr-i ʿanākib gibidür
164. Bünye-i şerʿine nisbetle binā-yı Şeddād

binā-yı şehrüñ:
1. **binā-yı şehrüñ:**-*üñ*
Tarih 97
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şehrin görüntüsü.
11. Görinür ṣadr-ı sevādında binā-yı şehrüñ
12. Saṭr-ı fermān ü berāt üzre mis̱āl-i ṭuġrā

binā-yı şiʿr:
1. **binā-yı şiʿr:**
Gazel 563
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Şiir binası.
17. Binā-yı şiʿr Nābī öyle ʿālīter gerekdür kim
18. Nümāyān ola ṣaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden

binā-yı tāze:
1. **binā-yı tāze:**
Tarih 55
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Yeni bina, köşk.
27. Köhnesin kim yād ider ḳaṣr-ı Süleymān olsa da
28. Nām ü şānın bu binā-yı tāze ber-bād eyledi

binā-yı ten:
1. **binā-yı ten:**
Gazel 556
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Beden binası.
7. ʿAceb bu taḳviyet şevḳiyle maʿcūn-ḫᵛārlıḳ tā key
8. Binā-yı ten ḫarāb olmaḳdadur mizābı neylersin

binā-yı tuġrā:
1. **binā-yı tuġrā:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Tuğranın binası, şekli.
27. Görinür ḳaṣr-ı şehān gibi leb-i deryāda
28. Mevce-i saṭr-ı berāt üzre binā-yı tuġrā

binā-yı ṭūl-ı emel:
1. **binā-yı ṭūl-ı emel:**
Gazel 737
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tükenmez arzunun binası.
5. S̱ebāt olur mı esās-ı ʿināyet olmayıcaḳ
6. Binā-yı ṭūl-ı emel üstüvār olınsa bile

binā-yı vaʿde-i nā-üstüvārı:
1. **binā-yı vaʿde-i nā-üstüvārı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Temelsiz vaadinin binası.
15. Kemīn bahāne ile Nābiyā olur vīrān
16. Binā-yı vaʿde-i nā-üstüvārı biz bilürüz

bināyiş:
1. **bināyişe:**-*e*
Gazel 733
Mısra: **12**
Görme, görücülük.
11. Gāhī virürdi ruhṣat-ı taḳrīr-i ḥarf-i rāz
12. Ol tünd-ḫūda raġbet olaydı bināyişe

bī-naẓar:
1. **bī-naẓar:**
Gazel 417
Mısra: **6**
Bakıp da görmeyen, gören kör.
5. Esrār-ı ʿulūma seni maḥrem mi ṣanursuñ
6. Ey bī-naẓar açılduġı yoḳ saña kitābuñ

bī-naẓar-ı raġbet-i ʿuşşāḳ:
1. **bī-naẓar-ı raġbet-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 765
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşıkların hayran bakışları olmaksızın.
5. Ḥüsn olur bī-naẓar-ı raġbet-i ʿuşşāḳ ʿabes̱
6. İltifāt āyinedür ṣūret-i istiʿdāda

bī-naẓm:
1. **bī-naẓm:**
Kıt'a 3
Mısra: **15**
Şiire dökmeden, düz ifade.
15. İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef
16. Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl

binde birin:
1. **binde birin:**-*i, -n*
Gazel 465
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Binde biri.
5. Verese ḥaḳḳı iken binde birin eyleyemez
6. Māla kassāmlaruñ itdügi teftīşlerüñ

2. **biñde birin:**-*n*
Gazel 701
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Binde biri II çok azı.
11. Pāyānı yoḳ nikāt-ı ḫafiyyāt-ı ḥüsnünüñ
12. Tefhīm ṣaʿb biñde birin ehl-i ẓāhire

binde birisi:
1. **binde birisi:**-*si*
Kıt'a 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Binde biri II çok azı.
3. Līk binde birisi ẓāhir ü bāṭın bilmez
4. Ṣūret ü maʿnī ile olduġın Allāh vekīl

2. **binde birisi:**
Gazel 351
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Binde biri.
9. İtdüm ne deñlü kīseye girdün diyü suʾāl
10. Binde birisi ḫātır-ı dirhemde ḳalmamış

bī-nemek:
1. **bī-nemekligündendür:**-*ün, -den, -dür*
Kıt'a 33
Mısra: **2**
Tuzsuzluk, tadı tuzu olmama durumu.
1. Bu gūne dadı ṭuzı ḳalmaduġı Şehbāʾnuñ
2. Emīn-i memleḥanuñ bī-nemekligündendür

2. **bī-nemek:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Tuzsuz, tadı tuzu yok.
5. Bu gūne bī-nemek olmaḳ nevāle-i ʿayşüm
6. Teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür

3. **bī-nemekdür:**-*dür*
Gazel 180
Mısra: **7**
Tuzsuz, tadı tuzu yok.
7. Bī-nemekdür vaṣl-ı bī-faṣl eyler īrās̱-ı kelāl
8. Çaşni-i hᵛān-ı vuṣlat telḫī-i firkatledür

4. **bī-nemek:**
Gazel 382
Mısra: **12**
Far. Tuzsuz, tadı tuzu yok.
11. Peymāne olmaduḳça leb-i yāre būse-dād
12. Ṣahbāya bī-nemek dinilürse ḫaṭāsı yoḳ

5. **bī-nemek:**
Gazel 799
Mısra: **6**
Tuzsuz, tadı tuzu yok.
5. Kināt itseñ daḫı ʿayb-ı şikāf-ı kāse bāḳīdür
6. Olur ḳaṣd-i nevāziş bī-nemek āzārdan ṣoñra

6. **bī-nemek:**
Gazel 828
Mısra: **10**
Tuzsuz, tadı tuzu yok.
9. Nesi var cünbiş-i kānūn-ı cihānuñ Nābī

10. Bī-nemek zemzeme-i perde-i bīrūndan ġayrı

bī-neʾmek olsa:

1. **bī-neʾmek olsa:**-*sa*
Gazel 697
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tatsız tuzsuz olmak.
13. Nābī ʿaceb mi sözlerümüz olsa bī-neʾmek
14. İstanbulʾuñ lisānın unutduḳ kenārda

bī-nemekān-ı kenārda:

1. **bī-nemekān-ı kenārda:**-*da*
Gazel 824
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kenarın (Taşranın) tatsız tuzsuz insanları.
3. Olduḳ remīde bī-nemekān-ı kenārda
4. İstānbulʾun gözümde uçar māhrūları

bī-neng ü nāmlıḳdur:

1. **bī-neng ü nāmlıḳdur:**-*dur*
Gazel 295
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Şerefsizlik, haysiyetsizlik.
11. Meyḫāneden tevaḳḳuʿ bī-neng ü nāmlıḳdur
12. Kimse bu kūya kesb-i nāmus u ʿāra gelmez

bī-nevā:

1. **bī-nevā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **141**
Sessiz sedasız, zavallı.
141. Kʾey leye dünyā içün ol bī-nevā
142. Kendü gibi bī-medede ilticā

2. **bī-nevālıcuḳ:**
Gazel 392
Mısra: **8**
Fakirlik, zavallılık.
7. Esbāb-ı ʿizz ü cāh ile tebdīl cehldür
8. Sermāye-i selāmet iken bī-nevālıcuḳ

bī-nevālıġ:

1. **bī-nevālıġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 862
Mısra: **14**
Fakirlik, zavallılık.
13. Gelürdi keffe-i iḳbāle rācih ey Nābī
14. Gedā muvāzene eylerse bī-nevālıġını

bīni:

1. **bīnide:**-*de*
Gazel 490
Mısra: **5**
Burun.
5. Şemme her bīnide yoḳ ḳudret gül-i esrārını
6. Dīde-i bigāneden der-beste gülşendür göñül

2. **bīni:**
Gazel 653
Mısra: **9**
Uç.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menḳabesi oldı cünūn

bī-nigīn:

1. **bī-nigīn:**
Gazel 579
Mısra: **4**
Mühürsüz, yüzüksüz.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ḫamūş
4. Ammā açılsa ḫātem olur līk bī-nigīn

bī-nihāyet:

1. **bī-nihāyetdür:**-*dür*
Tarih 103
Mısra: **11**
Sınırsız, sonsuz.
11. Selātine sezā gerçi medāyīh bī-nihāyetdür
12. Berī olmaz ve līkin lafẓ-ı ẓıllullāh ile hem-pā

binī-i süreyyā:

1. **binī-i süreyyā:**
Tarih 104
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Süreyya yıldızının burnu.
71. On yirde yaḳup micmere-ı ʿanber ü ʿūdı
72. Pür oldı meşām-ı meh ü binī-i Süreyyā

bīnī-i ümmīdini:

1. **bīnī-i ümmīdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 147
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ümidin burnu.
13. Sen āteşe vażʿ eyledügüñ ʿanber-i ḫoş-bū
14. Gayrīnüñ ider bīnī-i ümmīdini taʿtīr

bī-niḳāb:

1. **bī-niḳāb:**
Gazel 21
Mısra: **1**
Yüz örtüsü, peçe, yaşmak olmadan.
1. Zülf-i siyāhı ṣalsa ʿiẕār üzre bī-niḳāb
2. Eylerdi ʿālemi dil-i ʿāşıḳ gibi ḫarāb

bīniş:

1. **bīniş:**
Kaside 17
Mısra: **58**
Görüş, görme kabiliyeti.
57. Leẕẕet-i nuṭḳ-ı revān-baḫşı cemāl-i ṣūreti
58. Bahş ider aʿmālara bīniş semīʿ eyler keri

bī-nişānlık:

1. **bī-nişānlıkdur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **20**
İşaretsizlik, belirtisi olmamak.
19. Cevāb-ı pürsiş-i āsāyiş-i cihān Nābī
20. Ḫarābezār-ı ḳanāʿatde bī-nişānlıkdur

bī-niyāz ü bī-ḫᵛāhiş:

1. **bī-niyāz ü bī-ḫᵛāhiş:**
Tarih 51
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
İstemeden, talep etmeden.
19. Götürüp bī-niyāz ü bī-ḫᵛāhiş
20. Eyledi ketḫüdā-yı bevvābīn

bī-perde:

1. **bī-perdedür:**-*dür*
Gazel 811
Mısra: **5**
Perdesiz, açık, aşikar.
5. Açıḳdur yüzleri bī-perdedür ezhārı gülzāruñ
6. Bürīde perde-i cāme girer olmaḳla şermende

bī-perr ü bāl:

1. **bī-perr ü bāl:**
Gazel 602
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kolsuz kanatsız.
5. Bilmezdi ḫāküñ olduġunı pister-i ḥayāt
6. Mūr-ı cenāḥ-yafte bī-perr ü bāl iken

bī-pervā:

1. **bī-pervā:**
Tarih 16
Mısra: **42**
Korkusuz, sakınmadan, çekinmeden.
41. Aña Allāh bir ʿālī ṭabiʿat eylemiş iḥsān
42. Ki beyt-i Ṣāʿib ü ʿUrfīʾye bī-pervā virür maʿnā

2. **bī-pervā:**
Tarih 103
Mısra: **58**
Korkusuz, sakınmadan, çekinmeden.
57. Uzakdan gūş idüp evṣāf-ı ḫayrin Nābī-i dāʿī
58. Duʿā-yı devletinde şevḳ-i iḫlāṣ itdi bī-pervā

3. **bī-pervā:**
Tarih 126
Mısra: **4**
Korkusuz, sakınmadan, çekinmeden.
3. Kāʾim oġlınuñ atup Edreneʾden menziline
4. Bozdı geçdi otuz altı kez anı bī-pervā

4. **bī-pervā:**
Gazel 536
Mısra: **7**
Korkusuz, sakınmadan, çekinmeden.
7. ʿAşḳ ile meydāna bī-pervā girer miydim eger
8. Ḫalḳa-i dāġ-ı melāmetden zirih-pūş olmasam

5. **bī-pervā:**
Gazel 598
Mısra: **1**
Korkusuz, sakınmadan, çekinmeden.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

bir:

1. **bir:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **125**
Bir.
125. Liʾillāhiʾl-ḥamd bir vezīr-i şefiḳ
126. Buldı icrā-yi ḫıdmete tevfīḳ

2. **bir:**
Tarih 1
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir bölük ṭāʾife-i bī-ḫıredān-ı ʿālem
2. Milket-i fevz ü iṭāʿatdan idüp terk-i vaṭan

3. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **11**
Bir.
11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

4. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **48**
Bir.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḫtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

5. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **66**
Bir.
65. Teḫālüf ṣūretā māniʿ degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāḫdan surḫ u sefīd ü ḫār ü gül peydā

6. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **104**
Bir.
103. Virüp sermāye-i tafṣīli dest-i teng-i icmāle
104. İder bir noḳṭadan çendīn kitāb-ı ʿanberīn imlā

7. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **106**
Bir.
105. O mücmel noḳṭanun tafṣīl-i āṡārın temāşā it
106. Olur bir toḫm-ı kemterden dıraḫt-ı bārver peydā

8. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **111**
Bir.
111. Bu ʿālem bir kitāb-ı ḥīkmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur
112. Meʿālin her kim istiḫrāç iderse āferīn bādāʿ

9. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **163**
Bir.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

10. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **193**
Bir.
193. Didi dibācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ʾārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

11. **bir:**
Gazel 1
Mısra: **17**
Bir.
17. Nābī egerçi her biri bir nūr-ı maḥżdur
18. Ammā ki pīşvāları sulṭān-ı enbiyā

12. **bir:**
Tarih 2
Mısra: **14**
Bir.
13. İderken fikr-i tārīḫin bu haṭṭ-ı ʿālem-ārānuñ
14. O dem bir hātif-i ġaybī bu beyti eyledi īrād

13. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **3**
Bir.
3. Kim bir dem-i ḥayret-āzmāde
4. Kim rāh-ı dil idi nā-güşāde

14. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **10**
Bir.
9. Oldı göze nā-gehān nümāyān
10. Bir ebr-i sefīd-ı ʿanber-efşān

15. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **11**
Bir.
11. Bir ebr-i sefīd līk merḳūm
12. Bir ḳaṭre-i feyż sırr-ı mektūm

16. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **12**
Bir.
11. Bir ebr-i sefīd līk merḳūm
12. Bir ḳaṭre-i feyż sırr-ı mektūm

17. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **90**
Bir.
89. Sī sālden ol şehenşeh-i dīn
90. İtmişdi bir iltifāt-ı zerrīn

18. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **97**
Bir.
97. Gör ḥikmeti yine bir Silāhdār
98. Oldı sebeb-i ẓuhūr-ı āṡār

19. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **120**
Bir.
119. Olmadı mülūkden nümāyān
120. Bir kimseye ġāʾibāne iḥsān

20. **bir:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **125**
Bir.
125. Bu da baña bir ʿaṭā-yı Ḥaḳdur
126. Eslāfda miṡli nā-sebākdur

21. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **23**
Bir.
23. Eyle bāzār-ı cihāna bir alur gözle naẓar
24. Kimi hem-dest-i revāc ü kimi hem-gird-i kesād

22. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **31**
Bir.
31. Ḳalb bir ḫāne iken baḳsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

23. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **121**
Bir.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān

122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

24. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **122**
Bir.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

25. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **144**
Bir.
143. Yazsalar ravżasınuñ nāmını āteşdāna
144. Zīr-i āteşde olur bir çemen-i sebz remād

26. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **188**
Bir.
187. Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ
188. Bundan aʿlā daḫı bir mertebe olmaz müzdād

27. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **236**
Bir.
235. Gitdi sekban u deli pāyesi ile ilerü
236. Bir alāy ḳara ḳura nāmı Ferīdun u Ḳubād

28. **bir:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Bir.
1. Ḥabbezā naẓm-ı dil-ārā ki sürūr itmişdür
2. Bir vezīr ibni vezīr āṣaf-ı ṣāhib-rādan

29. **bir:**
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Bir.
5. Lüʾlü-i tevriye vü gevher-i īhām o ḳadar
6. Görmedüḳ çıkduġını Ḥaḳ bu ki bir deryādan

30. **bir:**
Tarih 3
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir anuñ gibi vezīr-ı ʿārif
4. Gelmedi kārgeh-i iclāle

31. **bir:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **6**
Bir.
5. Ḫoşā bārgāh-ı muʿallā-ḳıbāb
6. Ki her ṭūb-ı zerrīni bir āftāb

32. **bir:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **45**
Bir.
45. Bu bir bārgāh-ı felek-sā mıdur
46. Güşāde yā ḫod bāl-i ʿAnḳā mıdur

33. **bir:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **53**
Bir.
53. Olur mı bunuñ gibi bir bārgāh
54. Ki anda mekīn ola ẓıll-ı İlāh

34. **bir:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **55**
Bir.
55. Olur mı bunuñ gibi bir sāyebān
56. Kʾola müsteẓil sāye-i Müsteʿān

35. **bir:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Bir.
11. Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ḫāmenün
12. Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u meẕheb baña

36. **bir:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Bir.
11. Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ḫāmenün
12. Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u meẕheb baña

37. **bir:**
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Bir.
9. İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ
10. Kʾitmiş Ḫudā vücūdını mecmūʿa-i kemāl

38. **bir:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **32**
Bir.
31. Kʾeyledi ṣadr-ı refʿini maḳarr
32. Bir vezīr-i sipeh-ārāy-ı hüner

39. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **13**
Bir.
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

40. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir āftābı eyledi ser-germ-i inḳıyād
6. Ey vaḳt-ı ṣubḥ bir nefes-i āteşīn saña

41. **bir:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Bir.
5. Bir āftābı eyledi ser-germ-i inḳıyād
6. Ey vaḳt-ı ṣubḥ bir nefes-i āteşīn saña

42. **bir:**
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Bir.
3. İdüp ās̱rumuzı bir yed-i nerme teslīm
4. Bizi ḳurtar kerem it daġdaġa-i Yaḥyāʾdan

43. **bir:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **11**
Bir.
11. Beytinüñ her biri bir sünbül-i ter
12. Mıṣraʾuñ her birisi bir gevher

44. **bir:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **12**
Bir.
11. Beytinüñ her biri bir sünbül-i ter
12. Mıṣraʾuñ her birisi bir gevher

45. **bir:**
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Bir.
1. Eyyām-ı zemistānda beni gerdiş-i devrān
2. Bir ḫāne-i vīrān-şudeye eyledi mihmān

46. **bir:**
Kıt'a 5
Mısra: **15**
Bir.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

47. **bir:**
Kıt'a 5
Mısra: **15**
Bir.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

48. **bir:**
Tarih 6
Mısra: **4**
Bir.
3. Çoḳ zamān devr ide gerdūn ki gele
4. Öyle bir pür-hüner ü kār-engīz

49. **bir:**
Tarih 6
Mısra: **20**
Bir.
19. Līk gūş eyledi Nābī ol dem
20. Kendüden bir suḫan-i derd-engīz

50. **bir:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **22**
Bir.

21. Vażʿı meʾnūs ü resmi bigāne
22. ʿAḳlı vāfir bir özge dīvāne

51. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **5**
Bir.
5. Eyleyüp bir ġarīb ṣunʿ īcād
6. Ḳoymış adın cihān-ı kevn ü fesād

52. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **32**
Bir.
31. Eylemiş zīb-i lehçe-i hūbı
32. Bir müvaḥḥid bu beyt-i merġūbı

53. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **55**
Bir.
55. Eylese bir dili biri mesrūr
56. Aña ilḳā ider hezār sürūr

54. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **57**
Bir.
57. Eylemek bir dile sürūr idḫāl
58. Çün buyurmışlar efḍalüʾl-aʿmāl

55. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **92**
Bir.
91. Eylemiş hem anuñ cenāb-ı Ġafūr
92. Ẕātını bir ḫazīne-i memhūr

56. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **107**
Bir.
107. Nābī-i ḫaste bir faḳīrüñdür
108. Silk-i ümmīde bir ḥaḳīründür

57. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **108**
Bir.
107. Nābī-i ḫaste bir faḳīrüñdür
108. Silk-i ümmīde bir ḥaḳīründür

58. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **177**
Bir.
177. Tīġı bir cūybār-ı ḫūnīdür
178. Kim memerri ʿadū derūnıdur

59. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **202**
Bir.
201. Ne zamān gördi dīde-i devrān
202. Böyle bir pādişāh-ı ʿālī-şān

60. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **288**
Bir.
287. Şāyed ol pür-kerem idüp himmet
288. Saña bir nān-pāre-i rāḥat

61. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **325**
Bir.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

62. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **326**
Bir.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

63. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **327**
Bir.
327. Ḳanda bir şemʿ aña pervāne
328. Ḳanda zencīr aña dīvāne

64. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **356**
Bir.
355. Gördüm ol demde ẕāt-ı nūrānī
356. Bir ʿazīz-i cihān-ı rūḥānī

65. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **398**
Bir.
397. Dilde esbāb-ı ārzū ḳatı çoḳ
398. Bir kerem ṣāḥibi efendüm yoḳ

66. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **423**
Bir.
423. Saña bir dergehe delīl olayum
424. Sāʾiḳ-i niʿmet-i cezīl olayum

67. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **427**
Bir.
427. Ṣāḥibi bir vezīr-ı ʿālī-şān
428. Rüstem-ı ʿaṣr u Ḳahramān-ı cihān

68. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **491**
Bir.
491. Bir faḳīrüm saña s̱enā-ḫᵛānum
492. ʿĀcizum pāy-māl-i devrānum

69. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **501**
Bir.
501. Bir ġarībüm cenābuña geldüm
502. Biñ ümīd ile bābuña geldüm

70. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **504**
Bir.
503. Keremüñden zamāne sīr oldı
504. Faḳr devrüñde bir faḳīr oldı

71. **bir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **524**
Bir.
523. Tā ki zülf-i saḫāya şāne ola
524. Yaʿnī iḥsāna bir bahane ola

72. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Bir.
15. Cihānda ḳalmadı bir berg-i ḫuşk nā-sīr-āb
16. Tereşşüḥ eylemege başladı seḥāb-ı sürūr

73. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Bir.
31. Bu devletüñ yoġ idi bir ṭabīb-i ġam-hᵛārı
32. Mizāc-ı memleket olmışdı ʾāfīyetden dūr

74. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **147**
Bir.
147. O ḫalḳa cevher ile bir cerīdedür tīġi
148. Ki ṣafḥasındadur aʿmār-ı düşmenān mesṭur

75. **bir:**
Kıt'a 7
Mısra: **14**
Bir.
13. Rū-māle līk dergeh-i devlet-penāhuna
14. Bir kesde yoḳ bu baḫt-ı ḳavī himmetüm gibi

76. **bir:**
Kıt'a 8
Mısra: **8**
Bir.
7. Hevāya çıḳmadan itse ġubārı menʿ eger
8. Olur miyāne-i ʿarż ü semāda bir ṣaḥra

77. **bir:**
Kıt'a 8
Mısra: **10**
Bir.
9. Nüzūldan yire menʿ eyler ise bārānı
10. Ḳalur miyāne-i ḫak ü hevāda bir deryā

78. **bir:**
Tarih 8
Mısra: **5**
Bir.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

79. **bir:**
Tarih 8
Mısra: **9**
Bir.

9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

80. **bir:**
Tarih 8
Mısra: **24**
Bir.
23. Ṭanışdum hātife tārīḫini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-fezā gūyā

81. **bir:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **9**
Bir.
9. Böyle bir nev-zemīn ü tāze-edā
10. Olmamışdur ḳalem-rev-i ḳudemā

82. **bir:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **13**
Bir.
13. Çeşmüme ẓāhir oldı bir gülşen
14. Sāḥası nūr-ı feyż ile rūyen

83. **bir:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **35**
Bir.
35. Nā-gehān bir delīl-i rūḥānī
36. İtdi ʿarż-ı cemāl-i nūrānī

84. **bir:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **61**
Bir.
61. Her elif bir nihāl-i müsteṡna
62. Sāyesi ilticāgeh-i fuḳarā

85. **bir:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **80**
Bir.
79. Birbiri üzre gösterüp derecāt
80. Ḳaṣr-ı aḥkāma oldı bir mirkāt

86. **bir:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **277**
Bir tek, biricik.
277. Şimdi kimdür iden bir öyle eṡer
278. Eṣ-ṣalā işte reh-revān-ı hüner

87. **bir:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **336**
Bir.
335. Himmetüñden eger olursa mesāġ
336. Beni bir manṣıb ile eyle çerāġ

88. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir şebāngeh ki çerāġ-ı ḫıred-ı ʿabd-i faḳīr
2. Eylemişdi ḥarem-i ḳaṣr-ı dimāġum tenvīr

89. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **4**
Bir.
3. Nāgehān mekmen-i ġaybuñ açılup perdeleri
4. Oldı bir ṣaf sipeh ārāyīş-i meydān-ı żamīr

90. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Bir.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

91. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **27**
Bir.
27. Ṣaḳlarum nāmına bir pādişeh-i devrānuñ
28. Ki idem müzd-i beşāret kim iderse tebşīr

92. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Bir.
31. Bir kerāmet baña sī sālden iẓhār itdi
32. İntiẓār üzreyüm āṡārına çoḳdan bu faḳīr

93. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **104**
Bir.
103. Bā-ḫuṣūṣ ola şehenşāh-ı diyār-ı Ḥaremeyn
104. Pādişāhum gibi bir dāver-i pākīze-żamīr

94. **bir:**
Gazel 8
Mısra: **2**
Bir.
1. Ruḫında badeden yārun ki āb u tāb olur peyda
2. Derūnumda benüm bir maʿden-i sīm-āb olur peydā

95. **bir:**
Gazel 8
Mısra: **9**
Bir.
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluḳ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

96. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **3**
Bir.
3. Eyledi bir ẕāt-ı şerīfi Ḫudā
4. Çünki Ḥaleb şehrine fermān-revā

97. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **15**
Bir.
15. Bir gece ol āṣaf-ı ʿālī-neseb
16. Eyledi bir encümen-i münteḫab

98. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **16**
Bir.
15. Bir gece ol āṣaf-ı ʿālī-neseb
16. Eyledi bir encümen-i münteḫab

99. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **40**
Bir.
39. Genc-i kitābı arasında meger
40. Var idi bir nüsḫa-i pākīzeter

100. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **67**
Bir.
67. Var idi bezminde anuñ bir nedīm
68. Nāmı S̱enāyī vü mizācı Ḥakīm

101. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **82**
Bir.
81. Biñdügi ol dābbe-i rāhvār
82. Eyledi bir gülḫan öñinde ḳarār

102. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **99**
Bir.
99. Gördi ki bir gülḫan-ı dūzaḫ-meʾāb
100. Çerḫ-i eṡīr aña naẓar cūy-ı āb

103. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **105**
Bir.
105. Līk bir āteş-dem ü ʿĪsā-naẓar
106. Gūşesinüñ birini itmiş maḳarr

104. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **122**
Bir.
121. Raġmına Maḥmūduñuñ ey ḫoş-ḫışāl
122. Ṭoldur a nūş eyleyelüm bir sifāl

105. **bir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **173**
Bir.
173. Urdı mīs-i nefsine bir kīmiyā
174. İtdi zerin sikke-i şāha sezā

106. **bir:**
Tarih 9
Mısra: **3**
Bir.
3. İtdi bir çeşme-i ṣafā-ṭıynet
4. Himmetiyle bu ʿarṣada cereyān

107. **bir:**
Tarih 9
Mısra: **26**
Bir.

25. Fikr iderken bu çeşmeye tārīẖ
26. Bir ṣadā geldi gūşuma ol ān

108. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **20**
Bir.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

109. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Bir.
27. Eyleyüp ḥāline bir ḳaḥḳaha-i istihzā
28. Nāvek-i ṭaʿne-i düşnāma idüp anı siper

110. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **51**
Bir.
51. Çekdi bir āh ki raḥm idecegüm geldi yine
52. Nice kez ẖāṭırumı itmiş iken zīr ü zeber

111. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Bir.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerẖ-i sitemger bu cefādan ne biter

112. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **67**
Bir.
67. Geldi bir velvele-endāz feraḥ nāmında
68. Menzilümden beni etbāʿum ile itdi be-der

113. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **92**
Bir.
91. Çerẖ ıẓḥār-ı ʿubūdiyyet içün dergehine
92. Keh-keşāndan biline baġladı bir sīm kemer

114. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **128**
Bir.
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

115. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **130**
Bir.
129. Germi-i tāb-ı ḥavādiṣden eyā evc-i kerem
130. Sāye-ı ʿāṭıfetün üstüme bir ẖayme yiter

116. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **132**
Bir.
131. Der-hevā gördüm idi kendümi rüʾyāda bu şeb
132. Umaram ki anı bir esb ile taʿbīr ideler

117. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **150**
Bir.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

118. **bir:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **30**
Bir.
29. Eylediler her gün o ālüftegān
30. Bir ġalaṭa meykedesinde mekân

119. **bir:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **36**
Bir.
35. Bunlar iderken bu siyāḳ üzre nūş
36. Anda ẓuhūr eyledi bir ẖırḳa-pūş

120. **bir:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **38**
Bir.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

121. **bir:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **65**
Bir.
65. Biz de size eyleyelüm bir nefes
66. Ḥāṣıl ola her ne ise mültemes

122. **birdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **100**
Aynı, denk.
99. İt kerem-i Ḥaḳdan ümīd-i sütürg
100. Birdür o dergāhda ẖurd u büzürg

123. **bir:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **102**
Bir.
101. Gālib olup līk taḥayyür aña
102. Ḫāṭırına gelmedi bir müddeʿā

124. **bir:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **105**
Bir.
105. Ḫāṭırama gelmedi bir mültemes
106. Himmetüñe layıḳın eyle nefes

125. **bir:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **127**
Bir.
127. Düşdi Süleymānʾa da bir rāh-ber
128. Buldı suhūletle murāda ẓafer

126. **bir:**
Tarih 10
Mısra: **8**
Bir.
7. Nābī-i zār daẖı düşmiş iken bu ḳayda
8. Geldi hātiften o dem gūşına bir böyle ṣadā

127. **bir:**
Tarih 10
Mısra: **9**
Bir.
9. Ḫıżr bir cāmın içüp didi ṣafādan tārīẖ
10. Ne güzel çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā

128. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Bir.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʾīd u bahār

129. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **40**
Bir.
39. İderse ḳuvvet-i bāzū-yı himmeti imdād
40. Şihābe ẖande ider bir ẖadeng-i bī-miḳdār

130. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **50**
Bir.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

131. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **62**
Bir.
61. Ne baḥr gördi ne kān ne tabīʿat-ı şuʿarā
62. Kef-i niṡārı gibi bir seḥāb-ı gevher-bār

132. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **68**
Bir.
67. Bu deñlü çiẖre be-ẖāk-i tażarruʿ olmışdur
68. Sipihri itse ne var bir kemīne ẖıdmetkār

133. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **89**
Bir.
89. O Ḫātimüñ ola bir luṭfı ḳorḳarın idesin
90. Cihānda ḥālet-i iflās nʾolduġın inkâr

134. **bir:**
Tarih 11
Mısra: **5**
Bir.
5. Bunda hem bir cāmiʿ-i bī-mis̱l bünyād itdi kim
6. İde taḥṣil-i rıżā-yı ḥażret-i Ḥaḳḳ u Resūl

135. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Bir.
13. O deñlü oldı seḥāb-ı düdīde bārān-rīz
14. Ki oldı her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb

136. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **23**
Bir.
23. Zebān-ı ṭaʿne açup bir gice sipihr baña
24. Ne ṭaʿne nāvek-i dil-sūz germ idüp pertāb

137. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **35**
Bir.
35. Velīk bir maraż-ı bī-amān ẓuhūrından
36. ʾAzimete yoġ idi ḳāleb-i şikestede tāb

138. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **49**
Bir.
49. Ki bir ʾarūs-ı dil-ārāy-ı ḥacle-i ṭabʿuñ
50. Virüp cemāline taʿbīr-i tāze-ṭarz ile tāb

139. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **91**
Bir.
91. Ṭoḳunsa ebre gözi bir ʿaṭā-çeşīdesinüñ
92. Dökerdi ḳaṭre yerine zemīne gevher-i nāb

140. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **107**
Bir.
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

141. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **120**
Bir.
119. Benüm gibi kimüñ olmış felekde memdūḥı
120. Bir āṣaf-ı hüner-āver vezīr-i luṭf-meʿāb

142. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **108**
Bir.
107. H̱ᵛānumuz sufre-i gerdūn gibi yek kāse iken
108. Nice dursun bir alāy gürsine-çeşmān-ı hevām

143. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **131**
Bir.
131. ʿArṣa-i şānına bir ṭūb ḳıbāb-ı gerdūn
132. Pāye-i cāhına bir seng cibāl-i ehrām

144. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **132**
Bir.
131. ʿArṣa-i şānına bir ṭūb ḳıbāb-ı gerdūn
132. Pāye-i cāhına bir seng cibāl-i ehrām

145. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **170**
Bir.
169. Līk lā-büd ḳalem-i şīve-perest-i şuʿarā
170. Tāze bir vādi-i nā-refte bulur itse ẖırām

146. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **179**
Bir.
179. Kemterīn bir nigehüñ bendeni iḥyā eyler
180. Gūşe-i çeşmüñe mevḳūf hemān neyl-i merām

147. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **93**
Bir.
93. Bir vezīr-i ẖıred-efrūz-ı umūr-endūzuñ
94. İtdiler destine teslīm umūr-ı iḥkām

148. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **196**
Bir.
195. Bulmadı kimse bu tensīḳ-i umūra tevfīḳ
196. Daẖı bir ferde naṣīb olmadı bu şān u bu nām

149. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **218**
Bir.
217. Beni de ṣaḳlar imiş Ḥaḳ ki idem menḳabetüñ
218. Böyle bir naẓm ile ārāyiş-i ṭāḳ-ı eyyām

150. **bir:**
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Bir.
5. Didi bir dānā-yı kār-āgāh ü ṣāḥib-tecribe
6. Terbiyet nā-ehl-rā çün kirdgān ber-günbedest

151. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Bir.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ẖurrem ü şād

152. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **27**
Bir.
27. Bir āṣaf-ı sipeh-endūz-ı ʿālem-ārānuñ
28. Olındı ḥükmine teslīm ḥall u ʿaḳd-ı bilād

153. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **126**
Bir.
125. H̱idīv-i ʿāleme reşk eylesüñ mülūk-ı cihān
126. Kʾola vezīri senüñ gibi bir ẖuceste-nihād

154. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **42**
Bir.
41. ʿİlm ile ʿaḳl iledür şarṭ-ı vezāret yoẖsa
42. Şerʿ ü ḳānūnı ne bilsüñ bir alāy lā-yefhem

155. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **63**
Bir.
63. Eyle bir āṣaf-ı yektāyı vekīl-i devlet
64. Ki diye ṣadr-ı vezāret daẖı niʿmel-maḳdem

156. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **65**
Bir.
65. Öyle bir kimseyi ārāyiş-i dīvān it kim
66. Bāri minnet-keş-i ikrām ola erkān u ẖıdem

157. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **67**
Bir.
67. Öyle bir kimseye vir mühr-i hümāyūnı kʾola
68. Kendünüñ maʿnī-i elḳābına bāri ʿalem

158. **bir:**
Kaside 15

Mısra: **69**
Bir.
69. Öyle bir kimseyi it devlet umūrına vekīl
70. Ne dimekdür bile maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem

159. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **71**
Bir.
71. Öyle bir kimseye aḥkāmuñı tefvīż it kim
72. Şerʿ u ḳānūnı ḳıyās eylemeye ẓulm u sitem

160. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **73**
Bir.
73. Liʾllahiʾl-ḥamd zamānuñda bir āṣaf var kim
74. Ẕātıdur mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḥikem

161. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **79**
Bir.
79. Bir seferde saña sermāye-i fetḥ olmadı mı
80. Leşkerüñ çekmiş iken vādi-i idbāra ʿalem

162. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **141**
Bir.
141. Ġayrı şuġl içre iken bir söz ile eyler edā
142. ʿUḳalā kanġı meṣāliḥde olursa ebkem

163. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **178**
Bir.
177. Medḥ içün saña ḳaṣīde dimenüñ farḳı mı var
178. Eylemekden bir içim ṣuyı niṡār-ı ser-i yemm

164. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **77**
Bir.
77. Bir istirāḥatüñ ki ola merciʿi beden
78. Yoḳdur o rāḥatuñ dil ile cāna nisbeti

165. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **112**
Bir.
111. Sī vü se salden baña itmişdi bā-ḫuṣūṣ
112. Hengām-ı çār sāle iken bir kerāmeti

166. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **113**
Bir.
113. İtmişdi bir bahārda merḥūm vālidi
114. Gülşen-sarāy-ı Ḳaraaġacda iḳāmeti

167. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **118**
Bir.
117. Āmed-şūd-ı ziḥām arasında bu nā-tüvān
118. Bir semte ṭoġrı ġafīl iderken ʿazīmeti

168. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **148**
Yeryüzünün hükümdarı.
147. Ṭabʿ-ı laṭīfi maʿnī-i mecmūʿa-i ḫıred
148. Naḳş-ı cemāli nüsḫa-i ḥüsnüñ bir āyeti

169. **bir:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Bir.
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

170. **bir:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Bir.
7. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle
8. Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

171. **bir:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Bir.
7. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle
8. Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

172. **bir:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Bir.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

173. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **3**
Bir.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fihā

174. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **13**
Bir.
13. İrişdi bir nidā-yı pür-beşāret gūş-ı ümmīde
14. Didi müjde vezīr-i aʿẓam oldı ḥażret-i Pāşā

175. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **23**
Bir.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

176. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **24**
Bir.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

177. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **36**
Bir.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

178. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **41**
Bir.
41. Aña Allāh bir ʿālī ṭabiʿat eylemiş iḥsān
42. Ki beyt-i Ṣāʿib ü ʿUrfīʾye bī-pervā virür maʿnā

179. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **43**
Bir.
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

180. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **54**
Bir.
53. ʿAdālet sende himmet sende luṭf u merḥamet sende
54. Saña beñzer bulunmaz bir vezīr-i ʿāḳil ü dānā

181. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **62**
Bir.
61. Saña mühr-i vezāret gelmek ile ḫalḳ-ı dünyāya
62. Çekildi bārgāh-ı ġaybdan bir niʿmet-ı ʿuẓmā

182. **bir:**
Tarih 16
Mısra: **82**
Bir.

81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü küşişle
82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

183. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Bir.
17. ʿI̮d geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

184. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **18**
Bir.
17. ʿI̮d geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

185. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **50**
Bir.
49. ʿAfv ü ḥilm ü ʿiffet ü fehm ü ẕekā şerm ü ḥayā
50. Ḫulḳınuñ her birisi bir bende-i fermān-beri

186. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **61**
Bir.
61. Cümle nefsüʾl-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür
62. Kim ola lāf ü güẕāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri

187. **bir:**
Tarih 18
Mısra: **12**
Bir.
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

188. **bir:**
Tarih 18
Mısra: **15**
Bir.
15. Didi bir muʿteḳid fevtinden āgāh olıcaḳ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

189. **bir:**
Kaside 18
Mısra: **23**
Bir..
23. Ḳāleb-i rūḥa dökilmiş gibi bir resm-i metīn
24. Ṣafḥa-i cāna çekilmiş gibi maḥbūb-likā

190. **bir:**
Tarih 19
Mısra: **32**
Bir.
31. Ḥaşmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

191. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Bir.
23. Çekdi bir ḥüsn ü leṭāfet üzre
24. Ki temāşāsı virür çeşme cilā

192. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

193. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir naḫlüñ itse neşv ü nemāsın Ḫudā murād
4. Cāri olur ayağına cūy-ı saʿādeti

194. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir nā-murādı eylemek isterse ber-murād
6. Olur resīde ḫod-be-ḫod eczā-yı devleti

195. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir ʿuḳdenüñ iderse Ḫudā ḥallini murād
10. Eyler ḥavāle naḫun-ı dest-i suhūleti

196. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **11**
Bir.
11. Bir ḫastanuñ ʿilācını ʿI̮sā nüzūl ider
12. Taṣḥīḥine olursa Ḫudāʾnuñ ʾirādeti

197. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **14**
Bir.
13. Miʿmārı çihil merḥaleden gönderür Ḫudā
14. Bir ḫānenüñ murād olunursa ʿimāreti

198. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **15**
Bir.
15. Esbāb-ı inḥilāline bir emr-i müşkilüñ
16. Taḳdīr olur müsāʿidi geldükde sāʿati

199. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Bir.
17. Olsa kimüñ güşāyiş-i çeşmi murād-ı Ḥaḳḳ
18. Tāb-efgen eyler üstine bir nūr-ı raḥmeti

200. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **21**
Bir.
21. Kim bir nihāl-i sebz-i gülistān-serāy-ı ʿilm
22. Bir fāżıl-ı yegāne-i ṣadr-ı belāġati

201. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **22**
Bir.
21. Kim bir nihāl-i sebz-i gülistān-serāy-ı ʿilm
22. Bir fāżıl-ı yegāne-i ṣadr-ı belāġati

202. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **69**
Bir.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

203. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **75**
Bir.
75. Bir semte inḥirāfa ḳomaz iʿtidālden
76. Ẓabṭ itdi dest-i şerʿ ile mīzān-ı devleti

204. **bir:**
Tarih 21
Mısra: **3**
Bir.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraḫşān āb u tāb-ı erşedi

205. **bir:**
Gazel 21
Mısra: **3**
Bir.
3. Luṭfıyla bir piyāle ṣunaydı o dil-rübā
4. Bezm-i ṭarabda eyler idüm kendümi kebāb

206. **bir:**
Kaside 23
Mısra: **18**
Bir.
17. Gāʾibāne o ḳadar ḳadr-şināsāna duʿā
18. Bir şerefdür ki naṣīb olmaz o her ḫod-rāya

207. **bir:**
Kaside 23
Mısra: **20**
Bir.
19. Dest-i inṣāf ile ṣāyāndur o menşūr-ı hulūṣ

20. Zīr ü bālāda bir imżā ile bir ṭuġrāya

208. **bir:**
Kaside 23
Mısra: **20**
Bir.
19. Dest-i inṣāf ile şāyāndur o menşūr-ı hulūṣ
20. Zīr ü bālāda bir imżā ile bir ṭuġrāya

209. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Bir.
13. İtdi bir saġar ile ʿālemi ser-mest-i sürūr
14. Sāḳi-i feyż-i ezel eyledi ḥükmin icrā

210. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **17**
Bir.
17. Her biri meclis-i maḳṣudda bir şemʿ oldı
18. Olmadı ġuṣṣa-keşānuñ çekilen āhı hebā

211. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **27**
Bir.
27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

212. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **28**
Bir.
27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

213. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **35**
Bir.
35. Virdi bir revnaḳ-ı tāze aña meşşāte-i ṣunʿ
36. Ki nigāh eyleyenüñ hūşını eyler yaġmā

214. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Bir.
61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün mes̱elā

215. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **72**
Bir.
71. Şuʿleden cāme gibi ḫamesi mānend-i fetīl
72. İtse bir şāʿir eger ḥālet-i ḳahrın imlā

216. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **97**
Bir.
97. Şübhe yoḳ bir o ḳadar daḫı çoḳ olsaydı bile
98. Ḳuvvet-i ḳāhiresinden yine bulmazdı rehā

217. **bir:**
Tarih 26
Mısra: **6**
Bir.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

218. **bir:**
Tarih 26
Mısra: **8**
Bir.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

219. **bir:**
Tarih 26
Mısra: **26**
Bir.
25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir s̱enākārı

220. **bir:**
Tarih 26
Mısra: **33**
Bir.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir güzel tārīḫ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş bu güftārı

221. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **14**
Bir.
13. Seyyāre-i baḫtuñla ḳıran eyledüginden
14. Kesb eyledi bir şān-ı diger şān-ı vezāret

222. **bir:**
Gazel 26
Mısra: **17**
Bir.
17. Bir kenz ki vā-reste ola dest-i fenādan
18. Nābī degül illā ki girībān-ı ḳanāʿat

223. **bir:**
Lugaz 26
Mısra: **2**
Bir.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

224. **bir:**
Kıt'a 27
Mısra: **2**
Bir.
1. Erzān meṭāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

225. **bir:**
Tarih 28
Mısra: **6**
Bir.
5. Eyleyüp pīşānī-i ḥālinde feyż-i Ḥaḳ ẓuhūr
6. Oldı bir nūruñ vücūdiyle derūnı tābnāk

226. **bir:**
Tarih 28
Mısra: **7**
Bir.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

227. **bir:**
Kaside 28
Mısra: **10**
Bir.
9. Bu dersḫāne-i ʿālemde zümre-i insān
10. Baḳılsa her biri bir nüsḫa-i mücelleddür

228. **bir:**
Kaside 28
Mısra: **26**
Bir.
25. Bu ıṣṭılaḥ-ı ʿulūm üzre şiʿr-i tāze-zemīn
26. Ki nev-libās ile bir māh-rūy-ı gül-ḫaddür

229. **bir:**
Tarih 29
Mısra: **15**
Bir.
15. Eylemiş Ḥaḳ aña bir ḳuvvet ʿaṭā
16. Kim çeker olsa kemān-ı āhenīn

230. **bir:**
Kaside 29
Mısra: **3**
Bir.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

231. **bir:**
Tarih 30
Mısra: **11**
Bir.
11. Kondı bir ʿanḳā mis̱āli āşiyān-ı devlete
12. Şevḳden deryāya taḥrīk eyledi bāl ü peri

232. **bir:**
Tarih 30
Mısra: **14**
Bir.
13. Būyi taʿṭīr eyledi deḫrüñ meşāmın rüzgâr

14. Bezm-i iḳbāle getürdi bir muṣanna῾ micmeri

233. **bir:**
Tarih 30
Mısra: **21**
Bir.
21. Gördi mi bir böyle ḳaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tūlāb-ı çerḫüñ miḥveri

234. **bir:**
Tarih 30
Mısra: **53**
Bir.
53. Ter-mizāc u seng- dil bir şūḫ-ı ḥarf-endāzdur
54. Tās-ı çerḫe dil döker fevvāre-i şirīnteri

235. **bir:**
Tarih 30
Mısra: **55**
Bir.
55. Bir ḫazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

236. **bir:**
Gazel 30
Mısra: **12**
Bir.
11. Āyīnedeki ῾aksine nāz eyleyen āfet
12. Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

237. **bir:**
Kıt'a 32
Mısra: **1**
Bir.
1. Olmışuz bir hile perdāzuñ esīr-i mekri kim
2. Sufre-i eflākden nān-ı nücūmı çaldurur

238. **bir:**
Kıt'a 34
Mısra: **1**
Bir.
1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

239. **bir:**
Kıt'a 34
Mısra: **1**
Bir.
1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

240. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **7**
Bir.
7. Bir kārvān-ı ᾿ıyş ü neşāṭun ġubarıdur
8. Olmaz nişeste ḫāṭıruña gerd-i ġam ῾abes̱

241. **bir:**
Tarih 36
Mısra: **12**
Bir.
11. Çekilen derde ḳażā ḳaṣd-ı mükāfat itdi
12. İtdi bir mü῾temen-i ῾ādili ṣadrü᾿l-vüzerā

242. **bir:**
Tarih 36
Mısra: **20**
Bir.
19. Adl ü inṣāf ile ῾ālemde nazīri nā-yāb
20. Zühd ü ṭaḳvā ile bir mis̱li daḫı nā-peydā

243. **bir:**
Tarih 36
Mısra: **33**
Bir.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Ṣun῾ ile eyledi her ῾illete bir gūne devā

244. **bir:**
Tarih 36
Mısra: **37**
Bir.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ῾illetde kibār-ı ḥükemā

245. **bir:**
Tarih 36
Mısra: **37**
Bir.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ῾illetde kibār-ı ḥükemā

246. **bir:**
Tarih 36
Mısra: **63**
Bir.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ῾Ali Pāşā᾿ya mübārek ide ṣadrı Mevlā

247. **bir:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Bir.
7. Ẕevḳ-i viṣāl cūlara āmed-şud itdürür
8. Ṭurmaz hevā-yı vaṣluñ ile bir ḳarāra mevc

248. **bir:**
Tarih 40
Mısra: **3**
Bir.
3. Geldi bir hātif didi tārīḫ-i sāl-i fevtini
4. Ḥacı İbrāhīm᾿e firdevs-i berīn ola maḳām

249. **bir:**
Gazel 40
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir şem῾-i ḥaḳīḳat ki fürūzān ola dilde
4. Ṭūr üzre ider lem῾a-i dīdār temevvüç

250. **bir:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Bir.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bā῾is̱dür k᾿ider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

251. **bir:**
Kıt'a 43
Mısra: **3**
Bir.
3. Ne lafẓuñ var ise żımnında bir şem῾
4. Ḫudā itsün saña cümle müyesser

252. **bir:**
Gazel 43
Mısra: **4**
Bir.
3. Zāġ-ı şebi ṣayd itmek içün perveriş eyler
4. Bir ṭā᾿ir-i zerrīn-per ü bāli ḳafes-i ṣubḥ

253. **bir:**
Gazel 43
Mısra: **8**
Bir.
7. Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
8. Bir beyża uçurmakdan usanmaz heves-i ṣubḥ

254. **bir:**
Gazel 45
Mısra: **2**
Bir.
1. Dil-ḫᵛaha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

255. **bir:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Bir.
9. Āteşvāre benzer gibi zīr-i ḳademinde
10. Bir yirde ḳarār itdügi yoḳdur ḳadem-i çerḫ

256. **bir:**
Gazel 45
Mısra: **13**
Bir.
13. Bir daġdaġa-i miḥneti tertībe sebebdür
14. Mesmū῾ degül bī-ġarazāna ni῾am-ı çerḫ

257. **bir:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Bir.

15. Perverde idüp ṣoñra nigūn itmeden özge
16. Bir ġayrı görülmiş mi ʿaceb mültezim-i çerḫ

258. **bir:**
Gazel 46
Mısra: **5**
Bir.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyāñı şūḫ

259. **bir:**
Tarih 48
Mısra: **4**
Bir.
3. Niyyeti ābı gibi ṣāf olduġından eyledi
4. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

260. **bir:**
Gazel 49
Mısra: **15**
Bir.
15. Bir āhen iken şöhreti ġālib zer ü sīme
16. ʿAşk ehline yār olmaġ ile tīşe-i Ferhād

261. **bir:**
Kıt'a 49
Mısra: **1**
Bir.
1. Üç s̱üls̱e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

262. **bir:**
Gazel 50
Mısra: **21**
Bir.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

263. **bir:**
Tarih 54
Mısra: **3**
Bir.
3. Eyledi bir ḫayr-ı mevlūduñ ḳudūmiyle Ḫudā
4. Sīne-i bī-kīnesin mesrur u çeşmin muġtenem

264. **bir:**
Tarih 54
Mısra: **6**
Bir.
5. Nābī-i dāʿī iderken sāl-i tārīḫin ḥisāb
6. Geldi bir hātif olup şekl-i beşerde mürtesem

265. **bir:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Bir.
1. Maʿmūre-i dilde olamaz cān müteʿaddid
2. Bir taḫtda ne mümkin ola sulṭān müteʿaddid

266. **bir:**
Gazel 54
Mısra: **13**
Bir.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḫṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

267. **bir:**
Tarih 56
Mısra: **3**
Bir.
3. Āstān-ı salṭanatdan bir beşāret geldi kim
4. Eyledi nāsuñ derūnında meserret izdiḥam

268. **bir:**
Tarih 56
Mısra: **7**
Bir.
7. Bir vezīr-i kār-fermā itdiler Baġdādʾa kim
8. Buldı ẕātında anuñ resm-i vezāret iḫtitām

269. **bir:**
Tarih 56
Mısra: **23**
Bir.
23. Baġlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

270. **bir:**
Tarih 56
Mısra: **40**
Bir.
39. Pāyına bu müjdenüñ fikr-i nis̱āriyle göñül
40. Tāze bir tārīḫ-i rengīne iderken ihtimām

271. **bir:**
Tarih 57
Mısra: **4**
Bir.
3. Şehr-i ceddüʾl-enbiyā yaʿnī Ruhāʾda virdi
4. Ḥaḳ maḥż-ı luṭfından aña bir ġonce-i gülşen-fürūz

272. **bir:**
Tarih 57
Mısra: **8**
Bir.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret baġladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

273. **bir:**
Tarih 57
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir mübārek şehrde geldi sarāy-ı dehre kim
10. Feyż-i İbrāhīm Hallīluʾllāh bāḳīdür henūz

274. **bir:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir ʿarṣada muraḫḫas- pervāzdur göñül
6. Kim murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh beste-per gelür

275. **bir:**
Gazel 62
Mısra: **8**
Bir.
7. Olur sebük-serī-i cüdā farḳ-ı naḳş u ziyād
8. Ferāḫ ḥavṣaladur baḥr bir ḳarāra gelür

276. **bir:**
Gazel 63
Mısra: **1**
Bir.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

277. **bir:**
Gazel 63
Mısra: **4**
Bir.
3. Bāġ-ı kevn olmaya āmāde-i tārāc-ı ḫazān
4. Naẓar-ı ḫalḳda bir neşv ü nemādur ki gider

278. **bir:**
Gazel 63
Mısra: **6**
Bir.
5. Birbirin ṭurma teʿākubda celāl ile cemāl
6. Sāha-i devrde bir ṣubḥ u mesādur ki gider

279. **bir:**
Gazel 63
Mısra: **8**
Bir.
7. Mümkinüñ faḳrı ile vācibün istiġnāsın
8. Gösterür ʿāleme bir faḳr u ġınādur ki gider

280. **bir:**
Gazel 63
Mısra: **10**
Bir.
9. Cümle eczā-yi cihan ʿāşıḳ-ı yek-dīger iken
10. Gül ü bülbül diyü bir ṣıyt u ṣadādur ki gider

281. **bir:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Bir.
11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ
12. Dehen-i ḫalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

282. **bir:**
Gazel 63

Mısra: **12**
Bir.
11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ
12. Dehen-i ḫalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

283. **bir:**
Gazel 63
Mısra: **14**
Bir.
13. Aṣl u ferʿün ider esrārını Nābī işʿār
14. Mezraʿ-ı kevnde bir berg ü nevādur ki gider

284. **bir:**
Gazel 64
Mısra: **8**
Bir.
7. Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoḫsa
8. Benüm gülşende her şāḫ-ı ḫamīde bir kemānumdur

285. **bir:**
Gazel 64
Mısra: **18**
Bir.
17. Cihānı ben gülistān-ı ḥaḳīḳat bilmişüm Nābī
18. Benüm her gird-bād-ı deşt bir serv-i revānumdur

286. **bir:**
Müfret 68
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

287. **bir:**
Müfret 68
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

288. **bir:**
Gazel 69
Mısra: **26**
Bir.
25. Lebi bī-ḫande ḳalur ḥaṭṭı gelen ḫubānuñ
26. Bir sarāyuñ gidicek devleti bābı ḳapanur

289. **bir:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Bir.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

290. **bir:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Bir.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

291. **bir:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Bir.
5. Sāha-i sīne bir endīşeden olmaz ḫālī
6. Tekyedür tekyede elbette müsāfir bulunur

292. **bir:**
Gazel 70
Mısra: **13**
Bir.
13. Ṣāf-dil bir faḳaṭ āyīne iken ʿālemde
14. Naẓar itseñ aña da ʿuḳde-i ḫāṭır bulunur

293. **bir:**
Kıt'a 71
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir delīle ḳanāʿat itmez iseñ
6. Besdür is̲bāt içün leb ü dendān

294. **bir:**
Tarih 72
Mısra: **19**
Bir.
19. Ebrū-yı dil-ber ile farḳı meġer bir ser-i mū
20. Tāk-ı eyvānına diḳḳatle olunsa imā

295. **bir:**
Tarih 72
Mısra: **26**
Bir.
25. Şehr-i Şehbāʾyı hele eyledi reşk-i cennet
26. Şām bir ẕevḳ-i ṣabūhīsine erzende-behā

296. **bir:**
Gazel 72
Mısra: **1**
Bir.
1. Ḥiṣṣeme ḳanda ki bir dilber-i mehpāre çıḳar
2. Ṭāliʿümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıḳar

297. **bir:**
Gazel 72
Mısra: **3**
Bir.
3. Ḳanda bir fitne-i düzdīde ẓuhūr eyler ise
4. Yine baḳsañ bir ucı ġamze-i mekkāra çıḳar

298. **bir:**
Tarih 73
Mısra: **3**
Bir.
3. Baḫş eyledi kāʾināta bir nūr
4. Kim mihr sühādur aña nisbet

299. **birdür:***-dür*
Tarih 74
Mısra: **9**
Aynı, bir (Sultan ve İsa kelimelerinin ebced hesabı 150'dir).
9. İsm-i Sulṭān aña şāyān ki ʿadedde birdür
10. Lafẓ-ı Sulṭān ile ʿaynī ile lafẓ-ı ʿİsā

300. **bir:**
Tarih 74
Mısra: **25**
Bir.
25. Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim
26. İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

301. **bir:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Bir.
9. Nābī şumār-ı naḳd-i rıżādur behā-yı vaṣl
10. Zīrā ki her muʿamelenüñ bir ḥisābı var

302. **bir:**
Kıt'a 76
Mısra: **4**
Bir.
3. Ser-i zülfi gibi düşdi zenaḫından gördüm
4. Ber-ṭaraf dāʾireye bir ʿarak-ı şerm-nümūn

303. **bir:**
Tarih 76
Mısra: **5**
Bir.
5. Aña Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe
6. Ki nūr-ı ʿarıżī ḫurşīd-i tābāna ider ḫande

304. **bir:**
Tarih 76
Mısra: **14**
Bir.
13. Gelelden cünbişe gehvāre-i gerdān ṣalınmış mı
14. Aña mānend bir şehzāde-i mehrūy-ı nāzende

305. **bir:**
Tarih 77
Mısra: **3**
Bir.
3. İtmişdi çoḳ zamāndan bir Ḫāricī-i bī- dīn
4. Kelb-i ʿakūr gibi rāh-ı ḥaremʾde tuġyan

306. **bir:**
Tarih 77
Mısra: **6**
Bir.
5. ʿİfrīt-i bī-amānveş kesmişdi rāh-ı ḥaccı
6. İsmi küleyb bir kelb bir zehrnāk s̲uʿbān

307. **bir:**
Tarih 77
Mısra: **6**
Bir.
5. ʿİfrīt-i bī-amānveş kesmişdi rāh-ı ḥaccı
6. İsmi küleyb bir kelb bir zehrnāk s̱uʿbān

308. **bir:**
Tarih 77
Mısra: **23**
Bir.
23. Bir ḥākim-i mükerrem bir ḫayr-ḫᵛāh-ı ʿālem
24. Dānā-yı rāz-ı mübhem müşkil-güşā-yı devrān

309. **bir:**
Tarih 77
Mısra: **23**
Bir.
23. Bir ḥākim-i mükerrem bir ḫayr-ḫᵛāh-ı ʿālem
24. Dānā-yı rāz-ı mübhem müşkil-güşā-yı devrān

310. **birdür:**-*dür*
Gazel 78
Mısra: **1**
Aynı.
1. Ḥużūr-ı yārda ġayb u şuhūdumuz birdür
2. O bezm-i ḫāṣda būd u ne-būdumuz birdür

311. **birdür:**-*dür*
Gazel 78
Mısra: **2**
Aynı.
1. Ḥużūr-ı yārda ġayb u şuhūdumuz birdür
2. O bezm-i ḫāṣda būd u ne-būdumuz birdür

312. **birdür:**-*dür*
Gazel 78
Mısra: **4**
Aynı.
3. Mis̱āl-i māh televvün degül şiʿār bize
4. Felekde mihr-i kemālüz nümūdumuz birdür

313. **birdür:**-*dür*
Gazel 78
Mısra: **6**
Aynı.
5. Bu ʿarṣada iki şehrüz ḥaḳīḳat ile mecāz
6. Muvāfıḳ āb u hevāmuz ḥudūdumuz birdür

314. **birdür:**-*dür*
Gazel 78
Mısra: **8**
Aynı.
7. Resīde-i çemen-i ʿaşḳ rāh-hemvāruz
8. Mis̱āl-i cūy firāz u füzūdumuz birdür

315. **birdür:**-*dür*
Gazel 78
Mısra: **10**
Aynı.
9. Cihāna eylemede Nābīyā nis̱ār-ı güher
10. Dehān-ı hāme ile dest-i cūdumuz birdür

316. **bir:**
Tarih 79
Mısra: **7**
Bir.
7. Ḫāṭıra geldi bu maʿnī ola bir tārīḫ kim
8. İtse her onda teraḳḳī olsa tārīḫ-i cedīd

317. **bir:**
Tarih 79
Mısra: **12**
Bir.
11. Ḥaḳ taʿālā eyleyüp imdād-ı baḫtuñda senüñ
12. Oldı bir tārīḫ-i nā- dīde tabīʿatdan bedīd

318. **bir:**
Tarih 80
Mısra: **10**
Bir.
9. Ṭabʿ-ı pākin eylemiş teʾlīf-baḫş-ı kāʾināt
10. Bir muḥaşşī vü muṣaḥḥiḥ nusḫa-i fenn-i edeb

319. **bir:**
Tarih 81
Mısra: **9**
Bir.
9. Her kitābe cīb-i tāvānında bir çep-rāstdur
10. Maʿnī-i bārīk-i tār-ı ṣırma ile yek-neseb

320. **birdür:**-*dür*
Kıt'a 81
Mısra: **3**
Aynı.
3. Keffe-i iʿtibārda birdür
4. Ẓāhir ü bātın-ı ʿuluvv ü sümüvv

321. **bir:**
Tarih 82
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir seḥergeh ki beyzā-i beyzā
2. Ḫalḳa ʿarż itdi ṣūret-i ġarrā

322. **bir:**
Tarih 82
Mısra: **3**
Bir.
3. Her biri ḫalḳun itdi bir teşbīh
4. Ṭābıḳuʾn-naʿl rütbesine sezā

323. **bir:**
Tarih 82
Mısra: **5**
Bir.
5. Kimisi didi bir gül-i terdür
6. Başına takdı ṭārem-i vālā

324. **bir:**
Tarih 82
Mısra: **42**
Bir.
41. Kimisi dir ki baḥr-ı aḫḍar-ı çerḫ
42. Eyledi bir ḥabābı zīb-i hevā

325. **bir:**
Tarih 82
Mısra: **125**
Bir.
125. Seni bir böyle vaḳte ṣaḳlar imiş
126. Mālikuʾl-mülk Ḥażret-i Mevlā

326. **bir:**
Tarih 82
Mısra: **134**
Bir.
133. Āṣafā Nābī-i duʿā-gūyun
134. Virdi bir müjde ile ḳalbe cilā

327. **bir:**
Tarih 86
Mısra: **3**
Bir.
3. Böyle ẕüʾl-vecheyn bir mevżıʿ görülmiş mi kʾola
4. Hem ʿibādetgāh u hem cevlāngeh-i ehl-i ṣafā

328. **bir:**
Tarih 86
Mısra: **5**
Bir.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫᵛāhına herkes meşaḳḳatsüz resā

329. **bir:**
Tarih 86
Mısra: **20**
Bir.
19. Çünki bu bī-çāreden tārīḫ olmış iltimās
20. Eylerüz biz de ricā her kim oḳursa bir duʿā

330. **bir:**
Kıt'a 86
Mısra: **2**
Bir.
1. Ne ġam o ġonce-i ḥüsne ziḥām-ı ʿāşıḳdan
2. İder hezārını efgende bir naẓāre ile

331. **bir:**
Gazel 87
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir āferīdeden itme leb-i şikāyeti bāz
6. Ki naḳşdan gile naḳḳāşdan şikāyetdür

332. **birdür:**-*dür*
Gazel 88
Mısra: **9**
Aynı, farksız.
9. Pest ü bülend birdür ṣīt ü ṣadā-yı ʿaşḳa
10. Nevbet-zen-i maḥabbet evc-i ḥiṣārı nʾeyler

333. **bir:**
Gazel 89
Mısra: **2**
Bir.
1. Ḫaṭṭuñ ki gerd-i çihre-i terden ẓuhūr ider
2. Bir fitnedür ki devr-i ḳamerden ẓuhūr ider

334. **bir:**
Gazel 89
Mısra: **4**
Bir.
3. Gördüm elinde ḫançer-i üryānın ol mehüñ
4. Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

335. **bir:**
Gazel 89
Mısra: **14**
Bir.
13. Eşʿār içinde maʿnī-i bārīk Nābīyā
14. Bir riştedür ki zīr-i güherden ẓuhūr ider

336. **bir:**
Tarih 92
Mısra: **22**
Bir.
21. Her ṭınābı nigeh-i çeşm gibi nūrānī
22. Her sütūnı kemer-i sīm ile bir müstes̱nā

337. **bir:**
Tarih 92
Mısra: **39**
Bir.
39. Bāḫuṣūṣ ola bunun ṣāḥibi bir āṣaf kim
40. Felek ādāb u vekārından ider istiḥyā

338. **bir:**
Kıt'a 92
Mısra: **3**
Bir.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

339. **bir:**
Tarih 94
Mısra: **7**
Bir.
7. Velīk bundan ıraḳ bir ġarīb ḥāşiyetüñ
8. Ricāl-i maʿrifet itmiş kavāʿidin temhīd

340. **bir:**
Tarih 94
Mısra: **9**
Bir.
9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

341. **bir:**
Tarih 94
Mısra: **13**
Bir.
13. Sinīn-i müddetine gelse bir ḫidīvüñ rāst
14. İder saʿādet ü iḳbāl birbirin teʾkīd

342. **bir:**
Tarih 97
Mısra: **7**
Bir.
7. Urdı bir cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże esās
8. Ki temāşāsına çeşni açdı sipihr-i mīnā

343. **bir:**
Tarih 97
Mısra: **9**
Bir.
9. Böyle bir cāmiʿ-i pākīze binā eyledi kim
10. İndiler seyrine sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā

344. **bir:**
Tarih 97
Mısra: **13**
Bir.
13. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ olup āḫir itdi
14. Nāmını defter-i dīvān-ı beḳāda ibḳā

345. **bir:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

346. **bir:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Bir.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

347. **bir:**
Kıt'a 98
Mısra: **2**
Bir.
1. İntiḫabat-ı ḫayālāt-ı ʿAcemle Nābiyā
2. Şāhid-i eşʿār bir udḫūke ṣūret bağladı

348. **bir:**
Tarih 99
Mısra: **7**
Bir.
7. Bir āb ki āb-ı Ḫıżrı itdi
8. Müstaġraḳ-ı mevc-i şermsārī

349. **bir:**
Tarih 103
Mısra: **26**
Bir.
25. Nigehbān olduğın her ḥāline tevfīḳ-i Rābbānī
26. Lisān-ı ḥāl ile kāfī buña bir şāhid-i aḳvā

350. **bir:**
Tarih 103
Mısra: **27**
Bir.
27. Ki ṣadr-ı devletin bir ḫayr-ḫᵛāha eyledi tefvīż
28. Ki oldı sāye-i ʿadlinde rāḥat ser-be-ser dünyā

351. **bir:**
Tarih 103
Mısra: **35**
Bir.
35. Niẓāmüʾl-ʿālem ismi söylenür bir lafẓ idi ancaḳ
36. O ism-i bī-müsemmānuñ vücūdın eyledi iḥyā

352. **bir:**
Gazel 103
Mısra: **3**
Bir.
3. İtmem ümmīd ki bir ḥāl ile ḫursend olasın
4. Sende mādām ki bu ḫāṭır-ı meyyālüñ var

353. **bir:**
Kıt'a 104
Mısra: **4**
Bir.
3. ʿĀdet budur ekābir ider dest-gīrlik
4. Bir derdmendüñ üstine düşdükde sayesi

354. **bir:**
Tarih 104
Mısra: **8**
Bir.
7. Çün ḥikmet ile oldı ṣadāretde vekīl
8. Bir ẕāt-ı ḫıredmend-i vezīr-i hüner-ārā

355. **bir:**
Tarih 104
Mısra: **19**
Bir.
19. Dīvāre-i ḳıblīdeki bir zāviye içre
20. İtmiş ṭaraf-ı şarḳī-i miḥrābda meʾvā

356. **bir:**
Tarih 104
Mısra: **52**
Bir.
51. Dīvārını hedm eyler iken köhne binānuñ
52. Nāgāh ẓuhūr eyledi bir özge temāşā

357. **bir:**
Tarih 104
Mısra: **59**
Bir.
59. Ḥükm eyleyemezdi buna bir kimse yaḳīnen
60. Bir kimseye meftūḥ degüldi bu muʿammā

358. **bir:**
Tarih 104
Mısra: **66**
Bir.
65. Andan çıḳarup itdiler ol zarf-ı ʿazīzi
66. Bir hücre-i pākīze-i maḥfużda iḫfā

359. **bir:**
Tarih 104
Mısra: **77**
Bir.
77. Bir hafta binā ḥadd-i tamāma irişince
78. ʿAzm itmediler meskene Pāşā ile Moñla

360. **bir:**
Tarih 104
Mısra: **96**
Bir.
95. İtmām-ı bīnā ḥadd-i ḫitāma irişince
96. Bir ḫatme-i Kurʾān'ı tamām eyledi ḳurrā

361. **bir:**
Tarih 104
Mısra: **101**
"Başka" anlamında belgesiz sıfat.
101. Bir pādişeh-i ʿāleme olmadı müyesser
102. Bu menḳabet-i aʿẓam bu niʿmet-i kübrā

362. **bir:**
Gazel 106
Mısra: **1**
Bir.
1. Ne bir muvāffıḳ-ı dil-ḫᵛāh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

363. **bir:**
Gazel 106
Mısra: **2**
Bir.
1. Ne bir muvāffıḳ-ı dil-ḫᵛāh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

364. **bir:**
Tarih 106
Mısra: **1**
Bir.
1. Kemāl-i zuʿm ile bir şahṣ-ı ḫod-rā
2. İdince iddiʿā-yı şiʿr ü inşā

365. **bir:**
Gazel 109
Mısra: **4**
Bir.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

366. **bir:**
Kıt'a 111
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir zümreye lafẓ-ı tendürüstī
6. Bir fırḳaya lafẓ-ı saḫt-cānī

367. **bir:**
Kıt'a 111
Mısra: **6**
Bir.
5. Bir zümreye lafẓ-ı tendürüstī
6. Bir fırḳaya lafẓ-ı saḫt-cānī

368. **bir:**
Tarih 113
Mısra: **1**
Bir.
1. İtdi bir şeh-zāde iḥsānı ile
2. Çeşm-i şāhenşāhı rūşen çün Ḫudā

369. **bir:**
Tarih 115
Mısra: **5**
Bir.
5. Cümleden bir manṣıb-ı ʿāliyle itdi ser-firāz
6. Kim yirin hem-sāye-i ḫurşīd-i raḫşān eyledi

370. **bir:**
Tarih 115
Mısra: **7**
Bir.
7. Baş muḥasebe gibi bir manṣıb iḥsānı ile
8. Ġıbṭagāh-ı ḥırfe-i ems̱āl ü aḳrān eyledi

371. **bir:**
Tarih 115
Mısra: **10**
Bir.
9. Ḥālet-i ilbās-ı ḫilʿatde ḥużūr-ı ṣadrda
10. Ḳalbden bir mıṣraʿ-ı ġarrā dırāhşān eyledi

372. **bir:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Bir.
11. Dilden gehī nevāzişüni eyleme diriġ
12. Kuyuñda bir ġarīb müsāfir degül midür

373. **bir:**
Tarih 116
Mısra: **12**
Bir.
11. O dānā-yı ḫıredmend aʿlem-i esḥāb-ı devlet kim
12. Arisṭo mekteb-i fażlında bir şākird-i aḥmakdur

374. **bir:**
Tarih 116
Mısra: **15**
Bir.
15. O naḫlı itdi bir nev-bāve iḥsāniyle şīrīn-kām
16. Ki lezẕāt-ı cihān ol mīve-i ümmīde mülḥaḳdur

375. **bir:**
Tarih 116
Mısra: **19**
Bir.
19. Ḫudā bir şemʿ ile çeşm-i ümidin eyledi rūşen
20. Ki mihr-i rūyına nisbet hilāl-ı ʿīd alçakdur

376. **bir:**
Gazel 118
Mısra: **13**
Bir.
13. Deġme bir top-ı niyāz ile yıkılmaz Nābī
14. Ḳulle-i naḫvet-i cānān ḳatı müstaḥkemdür

377. **bir:**
Tarih 120
Mısra: **5**
Bir.
5. Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa
6. Dīde cāʾiz ki ṣalātın ide ḳaṣr

378. **bir:**
Tarih 122
Mısra: **8**
Bir.
7. İderdi āferīnişden berü Sācūr nāmında
8. Verā-yı kūhsārından güẕer bir āb-ı cān-baḫşā

379. **bir:**
Tarih 124
Mısra: **5**
Bir.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti

380. **bir:**
Tarih 124
Mısra: **8**
Bir.
7. Tefvīż idince pādişeh-i maʿdelet-penāh
8. Bir fāżıl-ı yegāneye ṣadr-ı saʿādeti

381. **bir:**
Gazel 124
Mısra: **6**
Bir.
5. Hep ʿuḳdedür esīr-i ḥicāb eyleyen seni
6. Bir ʿuḳde mihre rabıta-i inkisāf olur

382. **bir:**
Tarih 125
Mısra: **15**
Bir.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

383. **bir:**
Tarih 127
Mısra: **1**
Bir.

1. Bir çerāġı kʾide luṭf ile fürūzān Mevlā
2. Nefes-i serd ile itmek nice mümkin itfā

384. **bir:**
Tarih 127
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir nihāli kʾide feyyāż-ı ezel perverde
4. Aña itsün mi żarar tīşe-i keyd-i aʿdā

385. **bir:**
Tarih 127
Mısra: **5**
Bir.
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

386. **bir:**
Tarih 127
Mısra: **8**
Bir.
7. Menʿ u defʿ eylemeġe kimsede ḳudret mi olur
8. İstese ḥażret-i Ḥaḳ bir ḳulın itmek iḥyā

387. **bir:**
Tarih 127
Mısra: **27**
Bir.
27. Sābıḳā yümn ile bir defʿa daḫı olmış iken
28. Zīb-i dīvān-ı şeref ṣadr-nişīn-i vüzerā

388. **bir:**
Tarih 127
Mısra: **83**
Bir.
83. Līk olmadı muvaffaḳ biri bir ḫıdmete kim
84. Pādişāha fuḳarādan ide taḥṣīl-i duʿā

389. **bir:**
Tarih 128
Mısra: **2**
Bir.
1. Mebdeʾinden berü bu devlet-i ʿālī-şānun
2. Böyle bir naḳş-ı ġarīb olduġı yoḳ cilve-nümā

390. **bir:**
Tarih 128
Mısra: **15**
Bir.
15. Luṭf-ı Ḥaḳ eyledi bir fetḥ ü ẓafer iḥsān kim
16. Oldı sükkān-ı memālik yeni başdan iḥyā

391. **bir:**
Tarih 128
Mısra: **20**
Bir.
19. Cümle mazbūṭ-ı tevārīh-i zamān-ı pīşīn
20. Daḫı yoḳ olduġı bir böyle ġazā-yı ġarrā

392. **bir:**
Gazel 129
Mısra: **11**
Bir.
11. Taḥsīl-i ıżṭırāb daḫı bir naṣībdür
12. Ḥāşā ki fevt-i maṭlab ide bī-şekībler

393. **bir:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Bir.
9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār
10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

394. **bir:**
Tarih 133
Mısra: **18**
Bir.
17. Bir nice maṣlahat-ı müşkil ü çend emr-i ḫāṭır
18. Ki henüz her birisi bir sefere erzānī

395. **bir:**
Tarih 133
Mısra: **20**
Bir.
19. Eyledi cümlesini pīş-keş-i ʿahd u āmān
20. …………………….. bir ḳāʿide-i āsānī

396. **bir:**
Tarih 135
Mısra: **7**
Bir.
7. Bulup ol ḳavm-i bī-tedbīre bir takrīb ile fırsat
8. Biribirisinin meʾvāların Biʾseʾl-mihād itdi

397. **bir:**
Tarih 138
Mısra: **22**
Bir.
21. Dīde-i ʿaḳlı gibi ṣaḥibinüñ her revzen
22. ʿĀlem-i nūra baḳar her biri bir çeşm-i yaḳīn

398. **bir:**
Tarih 138
Mısra: **32**
Bir.
31. Lānenün her biri pervāzgeh-i murġ-i neşāṭ
32. Cāmlar her biri bir ṣāf- dil-i gūşe-nişīn

399. **bir:**
Tarih 138
Mısra: **45**
Bir.
45. Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür kʾitmiş
46. Münşī-i kevn ʿibārāt arasında tażmīn

400. **bir:**
Tarih 138
Mısra: **48**
Bir.
47. Gelmedi silsile-i sābıka-i neslinden
48. Böyle bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

401. **bir:**
Gazel 141
Mısra: **10**
Bir.
9. Bu ġurbetḫānede ḫalḳ eylemiş bir gūne ülfet kim
10. Hezārānında bir dil-beste-i ḫubbüʾl-vaṭan yoḳdur

402. **bir:**
Gazel 142
Mısra: **4**
Sadece.
3. Rüsūm-ı luṭf u kerem ḫalḳ içinde mensīdür
4. Faḳaṭ alup virilür bir selām ḳalmışdur

403. **bir:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Tek şey.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

404. **bir:**
Gazel 142
Mısra: **12**
Tek şey.
11. Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
12. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

405. **bir:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Aynı, ortak, benzer.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir leẕẕeti birdik
10. Eylerse daḫı bāde libāsın müteġayyir

406. **birdik:***-di, -k*
Gazel 143
Mısra: **9**
Aynı, ortak, benzer.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir leẕẕeti birdik
10. Eylerse daḫı bāde libāsın müteġayyir

407. **bir:**
Tarih 143
Mısra: **16**
Bir.

15. O serdār-ı mükerrem olduġından ḥāfıẓ-ı Kurʾān
16. O leşkergāhda olmış idi gūyā ẕātı bir muṣḥaf

408. **bir:**
Tarih 144
Mısra: **5**
Bir.
5. Zābıt-ı Mosḳov olup zuʿmınca bir ṣāḥib-zuhūr
6. Dūzaḫ-ı iḳbāline virmişdi ḫayli iltihāb

409. **bir:**
Tarih 144
Mısra: **14**
Bir.
13. Nev-be-nev muhiş ḫaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ḫarāb

410. **bir:**
Tarih 144
Mısra: **43**
Bir.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ḫāke çekdi gūşın māh-tāb

411. **bir:**
Tarih 144
Mısra: **45**
Bir II Hiçbir.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

412. **bir:**
Tarih 144
Mısra: **45**
Bir.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

413. **bir:**
Tarih 144
Mısra: **46**
Bir.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

414. **bir:**
Tarih 144
Mısra: **46**
Bir II Hiçbir.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

415. **bir:**
Tarih 144
Mısra: **48**
Bir.
47. Kimsenüñ levḥ-i ḫayālinde degüldür mürtesem
48. Böyle bir resm-i muvāfıḳ böyle naḳş-ı intiḫāb

416. **bir:**
Gazel 147
Mısra: **18**
Bir.
17. Şaḫṣuñ birisi revġan-ı cān ile döker şemʿ
18. Bir ġayrüñ ider meclis-i iḳbālini tenvīr

417. **bir:**
Gazel 154
Mısra: **11**
Bir.
11. Görince zāġı hevāda ḳafesde bir ṭāvūs
12. Bu ḳaydlar baña bāl-i münaḳḳaşumdandur

418. **bir:**
Tarih 155
Mısra: **3**
Bir.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḥavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

419. **bir:**
Tarih 155
Mısra: **4**
Bir.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḥavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

420. **bir:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Bir.
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫᵛācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

421. **bir:**
Gazel 161
Mısra: **6**
Bir.
5. Seyr eyle güẕāriş nicʾcolur āteş-i ʿaşḳa
6. Bir dilber-i nāzişger-i sīmīn-teni göster

422. **bir:**
Gazel 161
Mısra: **8**
Bir.
7. Añlar bulunur mı diyene lübb ile ḳışrı
8. Bir fikr-i daḳīḳ eyle de pervīzeni göster

423. **bir:**
Gazel 163
Mısra: **13**
Bir.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-ṣıfat hicri ḳafādār
14. Nābī bu ḳadar sūz ü güdāzuñ yiri yoḳdur

424. **bir:**
Gazel 165
Mısra: **13**
Bir.
13. Bu da bir böyle şāḳā-gūne ġazeldür Nābī
14. Şiʿrüñ āluftesidür istemez üslūb-ı vaḳar

425. **bir:**
Gazel 166
Mısra: **9**
Aynı.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ḫākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

426. **bir:**
Gazel 173
Mısra: **7**
Bir.
7. Olsa tevḥīdde bir dilber ile dest-be-dest
8. Ṣufıye daġdaġa-i ḳayd-ı inābet mi ḳalur

427. **bir:**
Gazel 178
Mısra: **9**
Bir.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

428. **bir:**
Gazel 184
Mısra: **10**
Bir.
9. Raḳs itmege turur nefes-i rüzgār ile
10. Her bir dıraḫtı bir ṣanem-i şivekār olur

429. **bir:**
Gazel 195
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir mihre ẕerreyüz ki fürūġ-ı cemālden
4. Kūyında mihr sāye-i dīvārdan geçer

430. **bir:**
Gazel 198
Mısra: **12**
Bir.
11. Ehl-i ʿiṣyāna virür müjde-i raḥmet ṣābūn
12. Kemterīn paresi bir pīreheni pāk eyler

431. **bir:**
Gazel 205
Mısra: **4**
Bir.
3. İmkān ki serā-perdesidür nūr-ı vücūduñ
4. Baḳsañ yine bir cānibi ṣaḥrā-yı ʿademdür

432. **bir:**
Gazel 205
Mısra: **10**
Bir.
9. Aḥdā̱sa ḥaḳāretle nigāh eyleme Nābī
10. Her ẕerresi bir maşrıḳ-ı envār-ı ḳıdemdür

433. **bir:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Bir.
9. Egerçi sufre-i ṣatrancdur bu kevn ü fesād
10. Baḳılsa müft saña bir piyāde virmezler

434. **bir:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Bir.
3. Var mıdur sūziş-i ġam sende de pervāne gibi
4. Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı āvāze midür

435. **bir:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Bir.
7. Kenār-ı dīdeden dūr olmasın ʿaks-i ḳad-i cānān
8. Leb-i ser-çeşme-i ġam sāye-güster bir dıraḫt ister

436. **bir:**
Gazel 214
Mısra: **10**
Bir.
9. Umar boynında yārüñ sāʿid-i sīmīnini Nābī
10. Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm-raḫt ister

437. **bir:**
Gazel 216
Mısra: **6**
Bir.
5. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile yeʾs ü ümīd
6. Ṭabʿa istīlā-yı ḥayret gibi bir niʿmet mi var

438. **bir:**
Gazel 217
Mısra: **5**
Bir.
5. Ben bir ʿalem-efrāz-ı cihān-gīrī-i ʿaşḳum
6. Emvāc-ı yem-i ġam sipeh-i ṣaf-be-ṣafumdur

439. **bir:**
Gazel 223
Mısra: **8**
Bir.
7. Ḫamīde ḳāmet u zerdī-i rūyum ile beni
8. O şeh-süvār ele alursa bir kemān idinür

440. **bir:**
Gazel 227
Mısra: **8**
Bir.
7. Süflī-naẓardur ol ki ḫadeng-i niyāzına
8. Bir düşmen-i mürüvveti ṭurmaz nişan ider

441. **bir:**
Gazel 228
Mısra: **3**
Bir.
3. Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki taḳrīr eylesem
4. Şevḳden eczā-yı ʿālem ser-be-ser ḫāşāk olur

442. **bir:**
Gazel 228
Mısra: **7**
Bir.
7. Dehre bir nezzāre-i yeʾs itmedükçe bilmedüm
8. Kʾārzū jeng-āver-i āyīne-i idrāk olur

443. **bir:**
Gazel 229
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ḫatādur dimesünler

444. **bir:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Bir.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ḫatādur dimesünler

445. **bir:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir derde esīr ol ki etibbā-yı zamāne
4. Vābeste-i tedbīr-i devādur dimesünler

446. **bir:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Bir.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

447. **bir:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Bir.
5. Girih-güşāyī-i zülfin nesīm itmez ise
6. Bir āh ile ʿamel-i rüzgār mümkindür

448. **bir:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Bir.
9. Felekde kāmver olmaḳ hüner degül Nābī
10. Hüner bir ehl-i dile ṣarf-ı himmet itmekdür

449. **bir:**
Gazel 237
Mısra: **2**
Bir.
1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur
2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

450. **bir:**
Gazel 240
Mısra: **7**
Bir.
7. Bu remzi keşfe bir müşkil-şinās-ı cūd gelmez mi
8. Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur

451. **bir:**
Gazel 240
Mısra: **8**
Bir.
7. Bu remzi keşfe bir müşkil-şinās-ı cūd gelmez mi
8. Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur

452. **bir:**
Gazel 244
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir būseyi biñ cāna virürmiş diyü dilber
6. Cān virmede ʿālem ne bu germiyyet-i bāzār

453. **bir:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Bir.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḥrīye biner oldı kemīneler

454. **bir:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Bir.
9. Büʾl-hevesden gāh ider važʿ-ı pesendīde ẓuhūr
10. Geh düşer dīvāne ḳısmı bir zebān-pāpūş açar

455. **birdür:**-*dür*
Gazel 251
Mısra: **2**
Bir.
1. Ke̱sret ne žarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

456. **birdür:**-*dür*
Gazel 251
Mısra: **3**
Bir.

3. Kes̱ret ne żarar vaḥdete çün masṭarı birdür
4. Ṣad şemʿanuñ envār-ı ziyā-güsteri birdür

457. **bir:**
Gazel 252
Mısra: **4**
Bir.
3. İtse ne var ġarīb nevāzı o şāh-ı ḫüsn
4. Maʿmūre-i ʿināyetinüñ bir ġarībiyüz

458. **bir:**
Gazel 257
Mısra: **9**
Bir.
9. Cümle bir kāʾidedür mesʾele-i hicr ü viṣāl
10. Fenn-i ḥikmetde münāfāt-ı esālīb olmaz

459. **bir:**
Gazel 257
Mısra: **11**
Bir.
11. Olsa ḫūbānda da bir mehveşe dil-dādecilik
12. O ḳadar ʿarż-ı merām itmege takrīb olmaz

460. **bir:**
Gazel 258
Mısra: **4**
Bir.
3. Bulur elbette bir gün rişte-i zülfüñle cemʿiyyet
4. Göñül bir nüsḫa-i kem-yābdur şīrāzesüz ḳalmaz

461. **bir:**
Gazel 259
Mısra: **1**
Bir.
1. Yoḳdur āsāyiş bize bir āfetün meftūnuyuz
2. Ġamze-i cādūsunuñ ālūde-i efsūnuyuz

462. **bir:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Bir.
7. Münşeʿāt-ı dehrde her lafẓ bir maʿnāyadur
8. Biz de bu inşā-yı kevnüñ tāze bir mażmūnuyuz

463. **bir:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Bir.
7. Münşeʿāt-ı dehrde her lafẓ bir maʿnāyadur
8. Biz de bu inşā-yı kevnüñ tāze bir mażmūnuyuz

464. **bir:**
Gazel 265
Mısra: **7**
Bir.
7. Zamān ile biri bir lafẓ söylemiş yoḫsa
8. Taʿalluk itmege ḫūbāna ibtilā dinmez

465. **bir:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Bir.
3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūḫ-ı ḫoş-endām
4. Ādem daḫı bir ġayrı günāh itmeġe deġmez

466. **bir:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir maṭlaba esirliġinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

467. **bir:**
Gazel 283
Mısra: **4**
Bir.
3. Alursa deste sākī-i ḥaḳīḳat cām-ı iḥsānın
4. Ḫarābāt-ı mecāzistānda bir huşyāra yer ḳalmaz

468. **bir:**
Gazel 285
Mısra: **4**
Bir.
3. Şebnem gibi fütāde-i hāk-ı muḥabbetüz
4. Ḳalmaz bir āfitābı görince ḳarārumuz

469. **bir:**
Gazel 294
Mısra: **3**
Bir.
3. Ḳoymadı ʾarż itmege dildāra bir ḥarf-i niyāz
4. Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḫṣat virmişüz

470. **bir:**
Gazel 295
Mısra: **6**
Bir.
5. Ḥarf-i mükerrer olmaz eczā-yı ṣunʿ içinde
6. Emvāc-ı āferiniş hep bir ḳarāra gelmez

471. **bir:**
Gazel 299
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız
2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

472. **bir:**
Gazel 299
Mısra: **2**
Bir.
1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız
2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

473. **bir:**
Gazel 300
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir bend-i girān idi dile ġayret-i hem-bāl
4. Āzāde-perüz gūşe-nişīn-i ḳafesüz biz

474. **bir:**
Gazel 303
Mısra: **24**
Bir.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

475. **bir:**
Gazel 306
Mısra: **8**
Bir.
7. Ruḫ-ı mihr-i münīr olmaz mükedder ṣubḥ-ı kāẕibden
8. O bir āyīne-i ʿālemnümādur nem ḳabūl itmez

476. **bir:**
Gazel 312
Mısra: **18**
Bir.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġna
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

477. **bir:**
Gazel 318
Mısra: **11**
Bir.
11. Bulunmaz ḥalḳa-i tevhīdveş bir bezm-i rūḥanī
12. Bize bu ḫāneḳāh-ı ġamda her cemʿiyyet el virmez

478. **bir:**
Gazel 319
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
10. Biz bu meydānuñ nice çāpük-süvārın görmişüz

479. **bir:**
Gazel 320
Mısra: **5**
Bir.
5. Bu deyr-i köhnede bir lāyıḳ-ı naẓar büt yoḳ
6. Ġarīb-i tālibüz ammā kitāba muḥtācuz

480. **bir:**
Gazel 321
Mısra: **8**
Bir.
7. Cism-i nizārum üzre urup ḥalḳa ḥalḳa dāġ
8. Bir şāh-bāz ṣaydı içün dām ḳurmışuz

481. **bir:**
Gazel 323
Mısra: **4**
Bir.
3. ʿAnberīn ḫaṭṭun ile rūyuñı añduḳça velī
4. Bezm-i endīşede bir micmer-i sūzān buluruz

482. **bir:**
Gazel 323
Mısra: **9**
Bir.
9. Māʾilüz bir güle Nābī ki tebessüm itse
10. Ḫandeden ġonce-i ḫandānı peşīmān buluruz

483. **bir:**
Gazel 325
Mısra: **4**
Bir.
3. Ümīd-i nūş-ı meyle ḫāksār olmak güzel ammā
4. Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz

484. **bir:**
Gazel 328
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir şemʿdür cihāna sermāye-baḫş-ı sūziş
10. Ammā bu sūzun aslın pervāneler de bilmez

485. **bir:**
Gazel 328
Mısra: **12**
Bir.
11. Ser-tīşe-i talebden diller ḫarāb-ı kāviş
12. Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

486. **bir:**
Gazel 329
Mısra: **6**
Bir.
5. Vā-beste çerḫe cünbişümüz devr ü seyrümüz
6. Gūyā ki dest-i ʿāleme bir sāʿat olmışuz

487. **bir:**
Gazel 329
Mısra: **14**
Bir.
13. Nābī ʿaceb mi eyler isek çerḫi zīr-iʾ pāy
14. Bir ẕerreyüz ki mihr ile hem-ṣoḥbet olmışuz

488. **bir:**
Gazel 330
Mısra: **7**
Bir.
7. Yine bir zaḫme olur dīde-güşā-yı ḥasret
8. Zaḫm-ı müstaġnī-i dil minnet-i merhem çekmez

489. **bir:**
Gazel 334
Mısra: **3**
Bir.
3. Ḳande bir meslek-i nā-refte görünse anda
4. Bulunur cümleden evvel es̱er-i pāy-ı heves

490. **bir:**
Gazel 334
Mısra: **7**
Bir.
7. Ḳanı bir ser ki bu ḥayretkede-i ʿālemde
8. Ola āsūde-i hengāme-i ġavġā-yı heves

491. **bir:**
Gazel 339
Mısra: **11**
Bir.
11. Saña benzer daḫı bir āftābı idemez peydā
12. Vilādetden ʿarūs-ı çerḫ ḳalmış pire-zenlenmiş

492. **bir:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Bir.
3. İdüp taklīd ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere düşmen
4. Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ḫāme uydurmış

493. **bir:**
Gazel 345
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir devrde geldük ki ʿazīzān unudulmış
2. Ṭutmış yirini ḫurd ü büzürgān unudulmış

494. **bir:**
Gazel 349
Mısra: **8**
Bir.
7. Sīnemdeki dāġum ki nümūdār-ı ġamumdur
8. Bir yāftedür ḥoḳḳa-i ʿaṭṭāre yapışmış

495. **bir:**
Gazel 353
Mısra: **2**
Bir, bir tek.
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
2. Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış

496. **bir:**
Gazel 355
Mısra: **4**
Bir.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sim-āb göstermiş

497. **bir:**
Gazel 359
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
2. Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş

498. **bir:**
Gazel 362
Mısra: **13**
Bir.
13. Nʾola bulunsa da bir gūşesinde düzd-i nifāḳ
14. Ferāḫdur o ḳadar Nābiyā cihān-ı ḫulūṣ

499. **bir:**
Gazel 367
Mısra: **28**
Bir.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsḫadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

500. **bir:**
Gazel 370
Mısra: **10**
Bir.
9. Ḫayme-i ikbāli ḍarb it lā-mekān ṣaḥrasına
10. Bir ṭınāba sāha-i imkānda yoḳdur ittisāʿ

501. **bir:**
Gazel 370
Mısra: **14**
Bir.
13. Naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet anda eylerdi ẓuhūr
14. Olsa genc-i Ḥaḳda zātuñdan mükerrem bir metāʿ

502. **bir:**
Gazel 372
Mısra: **6**
Bir.
5. Olmadı zāt-ı şerīfüñ gibi Şehbāʾda muḳīm
6. Bir vezīr-i pāk-ṭabʿ ü pāk-dāmān el-vedāʿ

503. **bir:**
Gazel 375
Mısra: **9**
Bir.
9. Gösterür bir maʿnevī cünbişle bin naḳş-ı ġarīb
10. Ḥayret-endūz-ı ḫıreddür ḫāme-i pergār-ı ṣunʿ

504. **bir:**
Gazel 379
Mısra: **6**
Bir.
5. Hem bülbüle hem baña dü-rūluḳlar idersin
6. Bilem nice bir ey gül-i raʿnā bu taẓarruf

505. **bir:**
Gazel 381
Mısra: **3**
Bir.

3. Merkezde eger bir ḳademi s̱ābit olursa
4. İtmez ḳadem-i dīger-i pergār taḫallüf

506. **bir:**
Gazel 382
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

507. **bir:**
Gazel 382
Mısra: **14**
Bir.
13. Rāhında ḫāklük sebeb-i vuṣlat olduġı
14. Bir şarṭ-ı ḫuşkdur gider amma cezāsı yoḳ

508. **bir:**
Gazel 386
Mısra: **3**
Bir.
3. İderler kūhveş keştīleri bir lafẓ ile taḥrīk
4. Ne ḫoşdur bir suḫanda yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ

509. **bir:**
Gazel 386
Mısra: **4**
Bir.
3. İderler kūhveş keştīleri bir lafẓ ile taḥrīk
4. Ne ḫoşdur bir suḫanda yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ

510. **bir:**
Gazel 386
Mısra: **5**
Bir.
5. Hüner bir ḫātır-ı virānı taʿmīr itmedür yoḫsa
6. Degüldür ādemiyyet naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ

511. **bir:**
Gazel 387
Mısra: **8**
Bir.
7. Enfāsı bile ʿāriyyetidür bize ḳalmaz
8. Defterli bir maʿdūd-ı hevānuñ nesin alduḳ

512. **bir:**
Gazel 388
Mısra: **2**
Bir.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

513. **bir:**
Gazel 389
Mısra: **16**
Bir.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

514. **bir:**
Gazel 392
Mısra: **6**
Bir.
5. Eylerse heft cāmesini pāre pāre çerḫ
6. Girmez gedā-yı ʿaşḳ eline bir ʿabālıcuḳ

515. **bir:**
Gazel 394
Mısra: **8**
Bir.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-gūş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

516. **bir:**
Gazel 394
Mısra: **16**
Bir.
15. Ser-ā-pā çeşm-i ʿibretden geçürdüm nüsḫa-i dehri
16. İçinde maʿnī-i ārāma dāʾir bir ʿibāret yoḳ

517. **bir:**
Gazel 395
Mısra: **1**
Bir.
1. Bir devlet içün çerḫe temennadan uṣanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ

518. **bir:**
Gazel 395
Mısra: **2**
Bir.
1. Bir devlet içün çerḫe temennadan uṣanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ

519. **bir:**
Gazel 395
Mısra: **8**
Bir.
7. Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uṣanmaz
8. Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uṣanduḳ

520. **bir:**
Gazel 396
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir dāne virmez dihkān-ı gerdūn
10. Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

521. **bir:**
Gazel 397
Mısra: **8**
Bir.
7. Ṣabrdur suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ çāresi
8. Renc-i ʿaşḳuñ ġayri bir dermāna istiʿdādı yoḳ

522. **bir:**
Gazel 398
Mısra: **7**
Bir.
7. Bir gūşesinde eylesün aʿdā daḫı çerā
8. Memnūnuyuz farāḫī-i ṣahrā-yı meşrebüñ

523. **bir:**
Gazel 399
Mısra: **8**
Bir.
7. ʿAlemde ġayrı muḫteriʿ-i ẕevḳ yoḳ mıdur
8. Tā key çekerler adını bir cām içün Cemʾüñ

524. **bir:**
Gazel 402
Mısra: **13**
Bir.
13. Tāze bir maʿnī-i nā-güfte ẓuhūr itmeyicek
14. Ḳıyamam āb-ı ruhin dökmeġe Nābī ḳalemüñ

525. **bir:**
Gazel 404
Mısra: **1**
Bir.
1. Ṣafādur sīneye bir dil-ber-ı mevzūn ü raʿna çek
2. O girmezse ele āġūş-ı beyte tāze maʿnā çek

526. **bir:**
Gazel 406
Mısra: **21**
Bir.
21. Dü desti şerha vü dāġ ile bir kemer-bend it
22. Miyānına o perīnün ḳuşandırıncaya dek

527. **bir:**
Gazel 406
Mısra: **26**
Bir.
25. Hezār baḥr-ı ġama ġavta-ḫᵛār olur fuḳarā
26. Kenār-ı nānını bir zāde bandınncaya dek

528. **bir:**
Gazel 416
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir ḥabāb-ı yem-i vaḥdet külehi birisi de
10. Devr-i tennūresi girdükçe semāʿa dedenüñ

529. **bir:**
Gazel 421
Mısra: **18**
Bir.
17. Gelince söz bu ḳumāş üzre gelse pervāze
18. Ki lāne-zādesidür bir ferīd-i eyyāmuñ

530. **bir:**
Gazel 422
Mısra: **14**
Bir.

13. Renc-i taḥṣīl ü ġam-ı fevtini çekme Nābī
14. Vaṣldan ġayrı bu ġam-ẖānede bir maṭlūbuñ

531. **bir:**
Gazel 434
Mısra: **14**
Bir.
13. Nābiyā yansañ yaḳılsañ şuʿle-pūş olsañ nʾola
14. Düşdi bir destārı āl ile ser-i kāruñ senüñ

532. **bir:**
Gazel 435
Mısra: **13**
Bir.
13. Çerẖde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri başılur meh-tabuñ

533. **bir:**
Gazel 442
Mısra: **11**
Bir.
11. Bir ẖod-pesend-i ser-keşün eczā-yı cismidür
12. Her ẕerre ẕerre ẖāki bu köhne nişīmenüñ

534. **bir:**
Gazel 444
Mısra: **1**
Bir.
1. Dāġsız bir sīne var mı şemʿ-i rūyuñdan senüñ
2. Dil-perīşān olmaduḳ kim ḳaldı mūyuñdan senüñ

535. **bir:**
Gazel 450
Mısra: **4**
Bir.
3. Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāller itdük
4. Ne bir maḥalli didürdük ne der-kenār idebildük

536. **bir:**
Gazel 450
Mısra: **7**
Bir.
7. Bir āfet ile ne ser-germ olup ne būsesin alduḳ
8. Ne bir nihāl bitürdük ne mīvedār idebildük

537. **bir:**
Gazel 450
Mısra: **8**
Bir.
7. Bir āfet ile ne ser-germ olup ne būsesin alduḳ
8. Ne bir nihāl bitürdük ne mīvedār idebildük

538. **bir:**
Gazel 451
Mısra: **4**
Bir.
3. Girmem dir idün ḥalḳa-i peymāne-keşāna
4. Bir bezme mi varduñ yine ibrama mı düşdüñ

539. **bir:**
Gazel 452
Mısra: **5**
Bir.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āẖir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

540. **bir:**
Gazel 453
Mısra: **6**
Bir.
5. Ey nāhūdāy-ı keştī-i baḥr-ı ümīdümi
6. Āsāyiş-i derūn virecek bir diyāra çek

541. **bir:**
Gazel 453
Mısra: **12**
Bir.
11. Zāhid elünde dām-ı emel itme sübḥayı
12. Tesbīḥi bāri bir daẖı rūz-ı şümāra çek

542. **bir:**
Gazel 475
Mısra: **10**
Bir.
9. Biñ sāʿat olur derd-i ser-i renc-i ẖumārı
10. Bu bezmde bir sāʿat eger ʿālem iderseñ

543. **bir:**
Gazel 475
Mısra: **12**
Bir.
11. Elbette düşer fāʾide ümmīdine senden
12. Bir şaẖṣı eger nīm-nefes hem-dem iderseñ

544. **bir:**
Gazel 476
Mısra: **4**
Bir.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ẖalḳuñ elinden gelse hest itmek

545. **bir:**
Gazel 476
Mısra: **12**
Bir.
11. ʿAceb bīhūde sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz çerẖe
12. Elinden gelse bir şişeyle bu çerẖi şikest itmek

546. **bir:**
Gazel 476
Mısra: **15**
Bir.
15. Degül bir tīre-ṭabʿ-ı teng-çeşmüñ ḥaddi ey Nābī
16. Şühūd-ı leẕẕet-i peymāne-i bezm-i elest itmek

547. **bir:**
Gazel 477
Mısra: **4**
Bir.
3. O şūẖa töhmet-i nā-mihrbānī gerçi vāriddür
4. Ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ sen baña bir mihrbānın bul

548. **bir:**
Gazel 477
Mısra: **8**
Bir.
7. Bu meydān-ı fenāda olma ṣāhib-daʿvī-i merdī
8. Zemīne gelmemiş püşti baña bir pehlevānın bul

549. **bir:**
Gazel 477
Mısra: **14**
Bir.
13. Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḳalmışdur
14. Gelür mi bir ẖaber ṣor kūy-ı yārün kārbānın bul

550. **bir:**
Gazel 477
Mısra: **15**
Bir.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūẖ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ẖarīdār ol dükānın bul

551. **bir:**
Gazel 479
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir būs idecek pāya düçār olmaḳ içündür
4. İtmek bu leked-ẖᵛārelige cāda taḥammül

552. **bir:**
Gazel 486
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir şām-ı tīre var mı ki hengām-ı bāmdād
10. Ruhsāre-sāy-ı sāye-i dīvārumuz degül

553. **bir:**
Gazel 491
Mısra: **9**
Bir.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

554. **bir:**
Gazel 492
Mısra: **2**
Bir.
1. Gāh olur emvāc-ı çerẖi ġarḳ ider yemdür göñül

2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

555. **bir:**
Gazel 492
Mısra: **5**
Bir.
5. Terk ile tahsīl-i maṭlab bir hüner midür diyü
6. Ṭaʿne-dād-ı resm-i İbrāhīm Edhemʾdür göñül

556. **bir:**
Gazel 493
Mısra: **3**
Bir.
3. Her nālede bir naẖl-i güle ḳondı ṣafādan
4. Her naġmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül

557. **bir:**
Gazel 496
Mısra: **7**
Bir.
7. Olsa bir ceyşe ḳafādar nesīm-i nuṣret
8. Cünbiş-i şevḳ ile pervāza gelür bāl-i ʿalem

558. **bir:**
Gazel 501
Mısra: **6**
Bir.
5. Ser-şār ise ne deñlü gülistān-ı kāʾināt
6. Andan naṣībümüz yine bir destedür bizüm

559. **bir:**
Gazel 502
Mısra: **8**
Bir.
7. Bilmem ne var dirīġ idecek bizden ey perī
8. Bir vaṣladur ẖulāṣa-i āmālümüz bizüm

560. **bir:**
Gazel 506
Mısra: **4**
Bir.
3. Olur hakisterüm rūşenger-i āyīne-i ẖurşīd
4. Çerāġ-efrūz-ı sūziş bir ʿizār-ı āteşīn buldum

561. **bir:**
Gazel 506
Mısra: **6**
Bir.
5. Nevāzişle leb-i yākūt-fāmın eyledüm taʿbīr
6. Bu şeb gencīne-i rüʾyada bir laʿlīn nigīn buldum

562. **bir:**
Gazel 506
Mısra: **10**
Bir.
9. Beni ebnā-yı dehrüñ ṣoḥbetinden itdi müstaġnī
10. Dil-i ġam-ẖᵛār dirler Nābiyā bir hem-nişīn buldum

563. **bir:**
Gazel 513
Mısra: **13**
Bir.
13. Bir siyeh mūzeli sūdāger-i baḥr ü berdür
14. Saẖtdür ḳādime-i sāhire-peymāy-ı ḳalem

564. **bir:**
Gazel 518
Mısra: **6**
Bir.
5. Mīl-i nā-şüste-ruẖ-ı sürmeden ednā degülem
6. Belki bir gün düşe bir meykede-i nāza rehüm

565. **bir:**
Gazel 520
Mısra: **4**
Bir.
3. Sirişkle ten-i zerrīni eyleyüp terṣīʿ
4. Ḫidīv-i memleket-i ʿaşḳa bir serīr idelüm

566. **bir:**
Gazel 522
Mısra: **2**
Bir.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

567. **bir:**
Gazel 525
Mısra: **12**
Bir.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

568. **bir:**
Gazel 526
Mısra: **6**
Bir kez.
5. Ol şūẖ dirīg itmez idi naḳd-i viṣālin
6. Ḫᵛāhişger-i iḥsānı hemān bir ben olaydum

569. **bir:**
Gazel 527
Mısra: **9**
Bir.
9. Gülşen-i ṭabʿun yine bir ġonce-i nev-rüstesin
10. Nābiyā pīrāye-i destār-ı ʿirfān eyledüm

570. **bir:**
Gazel 529
Mısra: **6**
Bir.
5. Gerdūn virürdi dīde-i mihr ü mehe kesād
6. Ḥıfẓ-ı ġubār-ı ẖāṭıruma bir yer istesem

571. **bir:**
Gazel 531
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir kemān-ẖānede ʿaceb var mı
6. Ebrū-yı yārveş kemān bilmem

572. **bir:**
Gazel 533
Mısra: **3**
Bir.
3. Eylerdüm iki destümi bir ḳufl-ı muṭalsam
4. Ol ḳāmeti mevzūnı der-āġūş idebilsem

573. **bir:**
Gazel 534
Mısra: **2**
Bir.
1. Meh gibi hāle olsa eger dāyemüz bizüm
2. Bir nā-tamām kāse olur vāyemüz bizüm

574. **bir:**
Gazel 537
Mısra: **10**
Bir.
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ẖurrem eʾs-selām

575. **bir:**
Gazel 540
Mısra: **4**
Bir.
3. Arż-ı Rūmı ġayriye itse tefavvuḳ vechi var
4. Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Arż-ı Rūm

576. **bir:**
Gazel 544
Mısra: **11**
Bir.
11. Çeküp ʿiẕārına bir perde-i ḳalemkārī
12. Ġunūde oldı pes-i perdede ṭarāvet-i ḥüsn

577. **bir:**
Gazel 549
Mısra: **3**
Bir.
3. Var ise żımnında bir nā-gūş-zed maʿnī-i ter
4. Ḳıṭʿa-i eşʿār ẖoşdur ḳıṭʿa-i elmāsdan

578. **bir:**
Gazel 555
Mısra: **3**
Bir.
3. O düzd-i dil yine bir tāze genc-i ḥüsn açmış
4. Girişmeler dökilür dāmen-i nigāhından

579. **bir:**
Gazel 557
Mısra: **4**
Bir.

3. Şabā laʿlün hevāsın sāha-i mısra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

580. **bir:**
Gazel 558
Mısra: **2**
Bir.
1. Güẕergāh-ı fenā olduġına āḫir libās-ı ten
2. İder her bir güẕerde bir işāret dīde-i süzen

581. **bir:**
Gazel 558
Mısra: **16**
Bir.
15. Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoḫsa
16. Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

582. **bir:**
Gazel 564
Mısra: **12**
Bir.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

583. **bir:**
Gazel 564
Mısra: **14**
Bir.
13. Felek tā key bu efʿāl-i ġarībe zīr-destāna
14. Sen inṣāf eyle bāri sende de bir infiʿāl olsun

584. **bir:**
Gazel 565
Mısra: **5**
Sadece, yalnızca.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimaġı degül āzāde ḫalelden

585. **bir:**
Gazel 582
Mısra: **2**
Bir.
1. Defʿ eyle meded sāḳī bu derd-i seri benden
2. Geh gāh dirīġ eyleme bir sāġarı benden

586. **bir:**
Gazel 583
Mısra: **3**
Bir.
3. Egerçi bir yire geldüm o şūḫ ile ammā
4. Niyāzmend-i viṣāl olmadum ḥicābumdan

587. **bir:**
Gazel 584
Mısra: **7**
Bir.
7. Olmış zebūn-ı ġamze-i ʿayyārı bir bütüñ
8. Meydān-ı ḥüsn ü ānda ṣāḥib-ḳırān iken

588. **bir:**
Gazel 584
Mısra: **15**
Bir.
15. Cevrinden eylemekde şikāyet bir āfetüñ
16. Dillerde kendi cevrleri dāstān iken

589. **bir:**
Gazel 584
Mısra: **21**
Bir.
21. Olmış bir āfetüñ o da meftūnı Nābiyā
22. Ḥüsn ile kendü fitne-i devr-i zamān iken

590. **bir:**
Gazel 589
Mısra: **14**
Bir.
13. ʿİlāc-ı çirk-i güneh secde-i darāʿatdur
14. Sepīd olur gör e bir secde ile rūy-ı nigīn

591. **bir:**
Gazel 590
Mısra: **7**
Bir.
7. Bir söz yaparlar itdügümüz ẕevḳ-i vuṣlatı
8. Allāh ṣaḳlasun bunı ḥussād işitmesün

592. **bir:**
Gazel 593
Mısra: **6**
Bir.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

593. **bir:**
Gazel 597
Mısra: **6**
Bir.
5. Tā maẓhar olaldan nefes-i pīr-i muġāna
6. Devr olmadı bir gerdiş-i cām encümenümden

594. **bir:**
Gazel 604
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir nevādan bir dıraḫt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḫāk ider teksīr devr-i çerḫ taḳlīl itdügin

595. **bir:**
Gazel 604
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir nevādan bir dıraḫt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḫāk ider teksīr devr-i çerḫ taḳlīl itdügin

596. **bir:**
Gazel 604
Mısra: **11**
Bir.
11. Olduġın añlar bu ʿālem bir muʿammā-yı ġarīb
12. Fehm iden üstādınuñ terkīb ü taḥlīl itdügin

597. **bir:**
Gazel 608
Mısra: **26**
Bir.
25. Olma ol gūne ki ḥaḳḳuñda lisān-ı şuʿarā
26. Ḳopara ḫāme-i Nābī gibi bir tāze zemīn

598. **bir:**
Gazel 615
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir zaḫm-ı cān-sitān olacaḳ tīre degmedük
6. Çoḳdan göñül hādeng-i cefāya nişānesin

599. **bir:**
Gazel 616
Mısra: **6**
Bir.
5. ʿĀşık ṭaleb-i meyle ḫārābata mı düşsün
6. Bir gevher içün s̱ıḳlet-i vīrāne mi çeksün

600. **bir:**
Gazel 620
Mısra: **1**
Bir.
1. Nice bir girye-i hicr ile gözüm kūr olsun
2. ʿArż-ı rūy it ki naẓar ġarḳ-ı yem-i nūr olsun

601. **bir:**
Gazel 620
Mısra: **7**
Bir.
7. İtdi bir cām ile iḫyā dil-i vīrān-şüdemi
8. Mey-fürūşun dilerüm ḫānesi maʿmūr olsun

602. **bir:**
Gazel 621
Mısra: **3**
Bir.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

603. **bir:**
Gazel 622
Mısra: **6**
Bir.
5. Vire naḫl-i emelüñ mīve-i eşk-i ḥırmān
6. Bir sitemkāra niyāz itmege muʿtād olasın

604. **bir:**
Gazel 624
Mısra: **9**
Bir.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

605. **bir:**
Gazel 627
Mısra: **4**
Bir.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

606. **bir:**
Gazel 627
Mısra: **4**
Bir.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

607. **bir:**
Gazel 627
Mısra: **8**
Bir.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳā᾽ilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

608. **bir:**
Gazel 628
Mısra: **7**
Bir.
7. İde ṣad cānı bir girişmede ṣayd
8. Gamze-i siḥr-sāza ʿaşḳ olsun

609. **bir:**
Gazel 631
Mısra: **6**
Bir.
5. Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
6. Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

610. **bir:**
Gazel 631
Mısra: **7**
Öyle bir.
7. Bir tāze nihālüm ki dehānum gibi yoḳdur
8. Ālūde-leb-i dāʿiye sīb-i zeḳanumdan

611. **bir:**
Gazel 632
Mısra: **9**
Bir.
9. Zāhid-i sevdā dimaġa ide görsün bir devā
10. İçmişüz zīrā ki biz pīr-i muġānuñ şerbetin

612. **bir:**
Gazel 633
Mısra: **10**
Bir.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

613. **bir:**
Gazel 634
Mısra: **8**
Bir.
7. Çerḫden itme şikāyet seni pest itdügine
8. Ṭurma pest itmededür kendi bile bir ṭarafın

614. **bir:**
Gazel 642
Mısra: **8**
Bir.
7. Hiç ḳāniʿ mi olur eks̱eri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳā᾽il olan

615. **bir:**
Gazel 649
Mısra: **3**
Bir.
3. Ol çeşm-i dil-siyāh gice itse bir nigāh
4. Çeşmüme sürme ider üstüḫᵛānların

616. **bir:**
Gazel 651
Mısra: **8**
Bir.
7. Ādem var eylemez zer-i ḫurşīde iltifāt
8. Varınca kesr-i ḫāṭır ider bir ġurūş içün

617. **bir:**
Gazel 660
Mısra: **12**
Bir.
11. Peyk-i ahum gideli ḫayli zamāndur yâre
12. Umaruz ki getürür bir ḫaber inşā᾽a᾽llāh

618. **bir:**
Gazel 663
Mısra: **6**
Bir.
5. Tāzeler bilmez anuñ ḳadrini pīrān añlar
6. Başḳa bir keyf virür neş᾽e-i maʿcūn-ı ʿateh

619. **bir:**
Gazel 666
Mısra: **3**
Bir.
3. Hir şikāfı dile bir fürce-i āzādīdür
4. Luṭfı çoḳ ġamzesinüñ sīne-i ṣad-çākümde

620. **bir:**
Gazel 666
Mısra: **7**
Bir.
7. Sırra dā᾽ir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

621. **bir:**
Gazel 671
Mısra: **12**
Bir.
11. Vakf-ı bāzīçe-i nāz olmaḳ ise dil-ḫᵛāhun
12. Nābiyā vir dili bir dil-ber-i endek-sāle

622. **bir:**
Gazel 684
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir vaṣl-ı nā-tamām ki yoḳ farḳı hicrden
10. Bilsek deġer mi Nābī-i zāruñ telāşına

623. **bir:**
Gazel 693
Mısra: **13**
Bir.
13. Bilür taʿab daḫı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Ṣunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

624. **bir:**
Gazel 695
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir ġonce-i ḥaḳīḳatün ārām gāhıdur
10. Nābī kemīne şāḫ nihāl-i mecāzda

625. **bir:**
Gazel 696
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

626. **bir:**
Gazel 697
Mısra: **12**
Bir.
11. Mıṣr u ᾽Irāḳ u Rūm᾽ını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beḳā bir diyārda

627. **bir:**
Gazel 700
Mısra: **2**
Bir.
1. Ḫaṭṭ-ı zenaḫ kenāre-i ḫaṭṭ-ı ʿiẕārda
2. Gūyā ki bir selām yazılmış kenārda

628. **bir:**
Gazel 700
Mısra: **4**
Bir.
3. Daʿvā-yı nūr u sāye nizāʿ-ı ṣabāḥ ü şām
4. Bir köhne bestedür ki oḳurlar ḥiṣārda

629. **bir:**
Gazel 701

Mısra: **4**
Bir.
3. Pergār-ı istiḳāmet olur ṭabʿ-ı ṣāfda
4. Bir ḳaṭre düşse āba olur şekl-i dāʾire

630. **bir:**
Gazel 710
Mısra: **2**
Bir.
1. Olurdı rāḥatı bād-ı ḫazān-ḫīzüñ çemenlerde
2. Eger bir behremend olmış bulunsa dil-şikenlerde

631. **bir:**
Gazel 711
Mısra: **2**
Bir.
1. Fedā viṣālüne eşk-i şebānemüz var ise
2. Mis̱āl-i ḫāk-i rehüñ bir ḫızānemüz var ise

632. **bir:**
Gazel 713
Mısra: **16**
Bir.
15. Sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş gibi felek
16. Var ḥeft beyti bir meh-i ḫoş-ṭalʿat üstine

633. **bir:**
Gazel 716
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir nigāh itmiş bulundum yāre oldı mevc-hīz
6. Gūşe-i ebrū ile agyāra imālar yine

634. **bir:**
Gazel 716
Mısra: **9**
Bir.
9. Nāʾil oldı bir nigāh-ı iltifāta sehv ile
10. Nābī-i sāde-derūnuñ oldı dünyālar yine

635. **bir:**
Gazel 722
Mısra: **1**
Bir.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

636. **bir:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Bir.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

637. **bir:**
Gazel 722
Mısra: **4**
Bir.
3. Çeker mi ḥasret-i nev-bāve-i lez̠īz̠-i viṣāl
4. O baġbān ki ber-āverde bir nihāli ola

638. **bir:**
Gazel 723
Mısra: **8**
Bir.
7. Gevherān-ı aḫteri dellāl-i çerḫ eyler fürūḫt
8. Çār-sūy-ı ṣubḥgehde bir peşīz eylerse de

639. **bir:**
Gazel 734
Mısra: **8**
Bir.
7. Ḫalāsa himmet eyleñ duḫter-i rez kalmasın giryān
8. Ḫum-ı meyḫāneveş bir zişt-i bed-kirdāruñ altında

640. **bir:**
Gazel 742
Mısra: **14**
Bir.
13. Biñ kez ṭutarsa kāse-i deryūzesin hilāl
14. Çerḫ-i denī bir aḳçe bıraḳmaz çanaġına

641. **bir:**
Gazel 747
Mısra: **12**
Bir.
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ḫāndenüñ ber-bādına

642. **bir:**
Gazel 751
Mısra: **15**
Bir.
15. Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳażā
16. Benüm ol ḥarf-i ʾalāmet ki yazarlar tīre

643. **bir:**
Gazel 752
Mısra: **6**
Bir.
5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḥbetin gendüm
6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

644. **bir:**
Gazel 755
Mısra: **4**
Bir.
3. Ser-ā-pāy-ı cihān bāzīçe-i dest-i teḳābüldür
4. Ḳarār itmek ne mümkin ḥāl-i ʾālem bir siyāḳ üzre

645. **bir:**
Gazel 757
Mısra: **2**
Bir.
1. Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
2. Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa

646. **bir:**
Gazel 762
Mısra: **8**
Bir.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

647. **bir:**
Gazel 765
Mısra: **3**
Bir.
3. Bī-sütūnı bir işaretle ḳoparmaḳ ḳābil
4. Tīşesi serzeniş itmezse eger Ferhādʾa

648. **bir:**
Gazel 776
Mısra: **13**
Bir.
13. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-nihāle niyyetüñ
14. Nābiyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

649. **bir:**
Gazel 777
Mısra: **6**
Bir.
5. ʿAhdüm olsun o perī meclise gelmezse eger
6. Yıḳayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile

650. **bir:**
Gazel 778
Mısra: **10**
Bir.
9. Saña ber-ḳāʿide aġyāre ʿaksiyle baḳardum ben
10. Elümde ḫāme-i ʿibret-nümā bir dūr-bīn olsa

651. **bir:**
Gazel 778
Mısra: **14**
Bir.
13. Gelür ḫubān-ṣıfat reftāra pāy-ı ḫāme-i Nābī
14. Bu gūne nā-güşāde ʿāşıḳāna bir zemīn olsa

652. **bir:**
Gazel 779
Mısra: **2**
Bir.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince
2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

653. **bir:**
Gazel 782
Mısra: **6**
Bir.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

654. **bir:**
Gazel 782
Mısra: **9**
Bir.

9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyḫā-da

655. **bir:**
Gazel 782
Mısra: **12**
Bir.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

656. **bir:**
Gazel 784
Mısra: **1**
Bir.
1. Ḫūbāna bir nigāh ki ʿayn-ı günāh ola
2. Aḥvāl-i ʿāşıḳān perīşān-tebāh ola

657. **bir:**
Gazel 785
Mısra: **1**
Bir.
1. Dil oldı tāze meftūn bir şūḫ-ı bī-vefāya
2. Kim ḳaṣd-i luṭf iderken der-kār olur cefāya

658. **bir:**
Gazel 785
Mısra: **4**
Bir.
3. Her bir nigāh-ı nāzı yaġmāger-i taḥammül
4. Efsūs düşdi ḫāṭır bir böyle dil-rübāya

659. **bir:**
Gazel 786
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīḫtedür sīmveş ol gerden-i sāde

660. **bir:**
Gazel 787
Mısra: **2**
Bir.
1. Nʾola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberīn perde
2. Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūḫ-ı siyeh-çerde

661. **bir:**
Gazel 789
Mısra: **10**
Bir.
9. Nābī senüñle itdi ḳasem ṣulḥa çerḫ līk
10. Bir āştī-ʿadūdur inanma yemīnine

662. **bir:**
Gazel 791
Mısra: **8**
Bir.
7. Ṣaçdum güher-i eşki şebnem gibi dīdemden
8. Açılmadı bir ġonce gülzār-ı temennāda

663. **bir:**
Gazel 791
Mısra: **12**
Bir.
11. Nābī feres-i ṭabʿın sürsün bu yola yārān
12. Bir tāze zemīn buldum maʿmūre-i maʿnāda

664. **bir:**
Gazel 795
Mısra: **12**
Bir.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir es̱er yoḳdur dehānında

665. **bir:**
Gazel 800
Mısra: **9**
Bir.
9. Sipihr ṭurmayıcaḳ bir ḳarāra ey Nābī
10. Ne iʿtibār teraḳḳīsine tenezzüline

666. **bir:**
Gazel 803
Mısra: **12**
Bir.
11. Hep itdügi cefāyı unutdurdı ol perī
12. Bir nīm-ḫande bir nigeh-i iltifāt ile

667. **bir:**
Gazel 803
Mısra: **12**
Görünüşteki ilim ile.
11. Hep itdügi cefāyı unutdurdı ol perī
12. Bir nīm-ḫande bir nigeh-i iltifāt ile

668. **bir:**
Gazel 808
Mısra: **3**
Bir.
3. Bir marażdur reşk kim mahsūd-ı z̠evḳ-i ʿayş ile
4. Dūzaḫ eyler cāme-ḫᵛābın ḥāsid-i pür-kīneye

669. **bir:**
Gazel 809
Mısra: **4**
Bir.
3. Taḥṣīl-i ḳabiliyyet içündür mez̠ellete
4. Bir şaḫṣa iltifāt ile iʿzāz iderse de

670. **bir:**
Gazel 810
Mısra: **11**
Bir.
11. Bir miḥnet-i cedīd ile yād itmedür ġaraż
12. Çerḫ-ı denī ḥuḳūḳa mürāʿāt iderse de

671. **bir:**
Gazel 812
Mısra: **13**
Bir.
13. Yoḳ buḫle bir müsāʿade ḥarf-i cevāzdan
14. Fıḳh-ı keremde diḳḳat olunsa mesāʾile

672. **bir:**
Gazel 813
Mısra: **8**
Bir.
7. Ülfet eyler miydi dünyā-cū zen-i dünyā ile
8. Bir cüvānı nazenīni ger der-āġūş eylese

673. **bir:**
Gazel 823
Mısra: **3**
Bir.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhüʾl-emīn pervāne olmaz mı

674. **bir:**
Gazel 829
Mısra: **22**
Kavuşma alemi.
21. Nābī bu eşk ü āh ḳomaz bāġ-ı ʾālemün
22. Bir ḫoş tefaḫḫuṣ itmege āb u hevāsını

675. **bir:**
Gazel 832
Mısra: **14**
Bir.
13. Nemā-pezīr degül toḫm-ı ārzū Nābī
14. Sirişk-i neyl-i reviş bir ḳarāre gelmedi mi

676. **bir:**
Gazel 844
Mısra: **7**
Bir.
7. Cedvelli bir kitāb-ı Gülistān olup çemen
8. Olmış nüvişte laʿli ile ser-süḫanları

677. **bir:**
Gazel 845
Mısra: **6**
Sadece, yalnızca.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾş-şifā ḳaldı

678. **bir:**
Gazel 845
Mısra: **12**
Sadece, yalnızca.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ḳaldı

679. **bir:**
Gazel 847

Mısra: **11**
Bir.
11. Bī-vefā olduġı yoḳdur baña ġam bir yirde
12. Künc-i meyḫāne ile ṣaḥn-ı çemenden ġayrı

680. **bir:**
Gazel 855
Mısra: **13**
Bir.
13. Bir rāha sālikūz ki ḳumāş-ı ʿināyeti
14. Ahbabına hediyye virür kārbānları

681. **bir:**
Gazel 859
Mısra: **10**
Bir.
9. Biz iktisāb-ı kemāl idelüm de ey Nābī
10. Ḳo söylesün bir alay jājhā fesānemüzi

682. **bir:**
Gazel 862
Mısra: **6**
Bir.
5. Dıraḫt-ı cennetüñ it fehm ḳıymetin bundan
6. Ki virdiler yed-i Musaʾya bir ʿaṣālıgını

683. **bir:**
Gazel 870
Mısra: **1**
Bir.
1. Bulsa her ḳande ki bir ṣāf-dili āb gibi
2. Dil-i ser-geşte döner üstine dullāb gibi

684. **bir:**
Gazel 871
Mısra: **1**
Bir.
1. Oldı bir naḫvet-perestün dil yine dīvānesi
2. Kim niyāz olmış şehīd-i ġamze-i mestānesi

685. **bir:**
Gazel 872
Mısra: **4**
Bir, bir tek.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

686. **bir:**
Gazel 872
Mısra: **6**
Bir.
5. Fedā eyle göñül fikr-i ḫumārı ẕevḳ-i ṣahbāya
6. Bu ʿişretgāhda bir ẕevḳ-i bī-maḥrūr gördüñ mi

687. **bir:**
Gazel 872
Mısra: **10**
Bir.
9. Hezārāsā hemān elden ḳoma feryāduñ ey Nābī
10. Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestūr gördüñ mi

688. **bir:**
Gazel 874
Mısra: **10**
Bir.
9. Dil daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese nʾola
10. Nābī gibi henüz bir üstād görmedi

689. **bir:**
Gazel 875
Mısra: **11**
Bir.
11. Göñül nāmında bir ġam-ḫᵛārumuz ḳalmışdı ʿālemde
12. O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı

690. **bir:**
Gazel 877
Mısra: **2**
Bir.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

691. **bir:**
Gazel 877
Mısra: **4**
Bir.
3. İder mi idi göñül her çerāġa kendüyi sūzān
4. Miyān-ı bezmde bir āteşīn ʿizārum olaydı

692. **bir:**
Gazel 883
Mısra: **4**
Sadece, yalnızca.
3. Ḳalmadı kāle-i taʿalluḳdan
4. Dilde bir dūd-ı āhdan ġayrı

693. **bir:**
Gazel 883
Mısra: **14**
Sadece, yalnızca.
13. Virmedi bāġbān -ı ümmīdüm
14. Nāmı ġam bir giyāhdan ġayrı

694. **bir:**
Gazel 883
Mısra: **16**
Bir.
15. Saṭḥ-ı pīşānī-i ümīdümde
16. Bir raḳam yoḳ tebāhdan ġayrı

695. **bir:**
Gazel 883
Mısra: **17**
Bir.
17. Baña bildüm ki bir ṣadīḳ olmaz
18. Yeʾs-i ḥasret-penāhdan ġayrı

696. **bir:**
Gazel 883
Mısra: **26**
Bir olan, tek olan. II Sadece, yalnızca.
25. Mā-haṣal rabt-ı ḳalbe lāyıḳ yoḳ
26. Nābiyā bir İlāhʾdan ġayrı

697. **bir:**
Gazel 887
Mısra: **7**
Bir.
7. Naḳş-ı ṣad-reng ile bir ḫāteme beñzer kʾüstād
8. Eylemiş sīm-i zer-endūd ile dīvāresini

698. **birdür:**-dür
Gazel 41
Mısra: **14**
Aynı, farksız.
13. Sen kanġısını eyler isen eyle iḫtiyār
14. Birdür bu baḥr içinde yemin ü şimāl-i mevc

699. **birdür:** -dür
Gazel 251
Mısra: **4**
Aynı, farksız.
3. Kes̱ret ne żarar vaḥdete çün masṭarı birdür
4. Ṣad şemʿanuñ envār-ı ziyā-güsteri birdür

700. **birdür:** -dür
Gazel 251
Mısra: **6**
Aynı, farksız.
5. Ne reng ne bū birbirinüñ ġayrı degüldür
6. Ṣad şāḫ-ı gülüñ būy-ı hevā-perveri birdür

701. **birdür:** -dür
Gazel 251
Mısra: **8**
Aynı, farksız.
7. Ġayriyyet olur dāʾire-i ṣūrete rāciʿ
8. .... ḫākisteri birdür

bir anun gibi:
1. **bir anun gibi:**
Kaside 15
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Onun gibi biri.
75. Bir anun gibi güşāyende-i işkāl-i umūr
76. Ṣadr-ı evvelde bile gelmedi Allāh aʿlem

bir aralıcuk:
1. **bir aralıcuk:**
Gazel 392
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Küçücük bir süre/fırsat.
17. Ol āftāb-ı ḥüsne hücūm-ı raḳībden
18. Derd-i derūnı dökmeġe yoḳ bir aralıcuk

bir ayağı çuḳurda:
1. **bir ayağı çuḳurda:**
Gazel 694
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**

Kalemin mürekkep alması için hokkaya batırılması II Yaşayacak çok az zamanı kalmış olma.
3. Ṭurmaz siyāh-rūylıġa yine meşḳ ider
4. Bī-çāre ḫāmenüñ bir ayaġı çuḳurda

bir başḳa:
1. **bir başḳa:**
Kaside 2
Mısra: **265**
Kelime Tipi: -
Başka bir, ayrı.
265. O da bir başḳa günehdür ki günāhı ben idem
266. Ġayrinüñ mekrine idlāline idem isnād

bir ben miyüm:
1. **bir ben miyüm:**
Gazel 190
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yalnızca ben miyim.
15. Bir ben miyüm cihānda Nābī esīr-i ʿaşḳı
16. Ol ḥüsn-i bī-mis̱āle kim mübtelā degüldür

bir bir:
1. **bir bir:**
Kıt'a 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek tek, birer birer.
11. İbrik ne ḳadar ḳaṭre-i iḥsānın alursa
12. Hep bir bir ider anı nis̱ār-ı ser-i mihmān

2. **bir bir:**
Kaside 9
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birer birer, teker teker.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

3. **bir bir:**
Gazel 759
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir... birde.
7. Hemān bir kendü bir pervāne-i ḥayrānı kāfīdür
8. O şuḫuñ şemʿa ḥācet yoḳ şebistān-ı viṣālinde

4. **bir bir:**
Gazel 857
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tek tek, birer birer.
1. Ben istedükçe beyān itmek istiḳāmetümi
2. Zamāne bir bir urur çihreme ḳabāḥatümi

bir bir sayılmada:
1. **bir bir sayılmada:***-mada*
Gazel 855
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tek tek sayılmak, bir bir görülmek (Zayıflıktan kemikleri sayılmak deyimine atfen).
11. Bir bir sayılmada sitem-i rüzgārdan
12. Mānend-i mirvaḥa tenümüñ üstüḫᵛānları

bir böyle:
1. **bir böyle:**
Tarih 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Böylesine güzel.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

bir daḫı:
1. **bir daḫı:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir daha, yeniden, tekrar.
9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele
10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

2. **bir daḫı:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **331**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir de.
331. Bir daḫı eyle ḫᵛāce-i dīvān
332. Ḥāṣıl olsun saʿādet-i dü-cihān

3. **bir daḫı:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir de.
21. Bir daḫı manzūme-nüvīs-i maḳal
22. Nābī-i ṣāfī-dil ü rengīn-ḫāl

4. **bir daḫı:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Bir daha, yeniden, tekrar.
133. Didi getür bir daḫı ol merdeküñ
134. Raġmına pā-beste Senāyī Begʾüñ

5. **bir daḫı:**
Kaside 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.
21. Cismini gerdiş-i eyyām-ı ṣafā nāl itmiş
22. Yüzi yoḳ kim ide bir daḫı ruḫ-ı ḫalḳa naẓar

6. **bir daḫı:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Bir daha, artık, bundan sonra.
115. Bir daḫı olmadı nişānı bedīd
116. Oldı hemān Ḫıżr-ṣıfat nā-bedīd

7. **bir daḫı:**
Kaside 12
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Bundan sonra, artık, bir daha.
95. Bir daḫı ḫāneñe ʿazm eylemez andan açılur
96. İḳtiżā eyler ise birisine istiḥmām

8. **bir daḫı:**
Kaside 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.
11. Ḫāṭıra gelmez idi bir daḫı fikr-i ṣıḥḥat
12. Mübtelā-yı maraż olmışdı mizāc-ı eyyām

9. **bir daḫı:**
Kaside 13
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.
77. Kimse bu zelzele-i hāʾileden ummaz idi
78. Ki bula bir daḫı erkān-ı umūr istiḥkâm

10. **bir daḫı:**
Kaside 21
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.
23. Gelmemiş mis̱li cihāna bir daḫı ḥāşā gele
24. Ḥüsn-i aḫlaḳ ü ḫısāl ü ʿaḳl ile ʿirfān ile

11. **bir daḫı:**
Tarih 76
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bir daha, artık, bundan sonra.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

12. **bir daḫı:**
Tarih 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir daha, artık, bundan sonra.
3. Gelmez nazīri encümen-i kevne bir daḫı
4. Amed-şūd itse nice ṣabāh u nice revāḥ

13. **bir daḫı:**
Gazel 173
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bir daha, yeniden, tekrar.
13. Bu ḳadar telḫī-i hicrān araya girmiş iken
14. Bir daḫı niʿmet-i vuṣlatda halāvet mi ḳalur

14. **bir daḫı:**
Gazel 219
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir daha, artık, bundan sonra.

5. Olmaz yine marīż-i maḥabbet şifā-pezīr
6. Rūy-ı zemīne bir daḫı ʿĪsā gelür gider

15. **bir daḫı:**
Gazel 372
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Bir daha, artık, bundan sonra.
19. Eylemezse bir daḫı Mevlā telāfisin naṣīb
20. Ḥaşre dek çıḳmaz Ḥalebʾden dāġ-ı hicrān el-vedāʿ

16. **bir daḫı:**
Gazel 405
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kez bile.
1. Bir daḫı girse çıḳarmam elüme dāmānuñ
2. Ardı yoḳ arası yoḳ vaṣl gibi hicrānuñ

17. **bir daḫı:**
Gazel 500
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir kez bile.
1. Kimseye bir daḫı dünyāda nigāh itmeyelüm
2. Ṭuṭiveş āyinede pīşemüz āh itmeyelüm

18. **bir daḫı:**
Gazel 680
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bir daha, artık, bundan sonra.
13. Kimdür anı cemʿ eyleyecek bir daḫı Nābī
14. Mecmūʿa-i ās̱ār perākende ḳalursa

19. **bir daḫı:**
Gazel 770
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.
7. Bir daḫı meyl-i şeker-hāne-i aʿmāl idemez
8. Nefs reh-yāb-ı nemek-ḫāne-i ihmāl olsa

20. **bir daḫı:**
Gazel 771
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, artık, bundan sonra.
3. Ḥācetünse yüri çek ġāʾile-i hicrānı
4. Ṭabʿ-ı cānāna girān bir daḫı iḳdām itme

21. **bir daḫı:**
Gazel 771
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir daha, yeniden, tekrar.
7. Bir daḫı tevbeler it pīşgeh-i cānānda
8. Lebüñ ālūde-i ḥarf-i suḫan-ı ḫām itme

bir dem:
1. **bir dem:**
Kaside 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an.
7. Olsa ārāste bir dem yine ber-çīde olur
8. Bir ḳarār üzre degüldür ṭarab-ı gerdiş-i cām

2. **bir dem:**
Kıt'a 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir nefeslik zaman, bir an.
3. Yoḫsa bir dem güẕer itmez ki bu bezm-i ḫāşuñ
4. Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i ḫayāl

3. **bir dem:**
Gazel 335
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir ara.
7. Bir dem teneffüs itdi çemende nesīm-i ṣubḥ
8. Bād-ı ṣabā ile hele dinlendi bir nefes

bir dem gelür:
1. **bir dem gelür:**
Gazel 258
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir gün gelir, zaman olur ki.
5. Gelür bir dem teninde dāġ-ı şerḥa gösterür ʿāşıḳ
6. Bu bāzār-ı cünūn peymānesiz endāzesüz ḳalmaz

bir elde:
1. **bir elde:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir elde.
7. Bir elde kāse-i şerbet bir elde neşter-i faṣd
8. Nedür bu aḫẕ u ʿaṭā bu ne ṭurfe ʿādetdür

2. **bir elde:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Diğer elde.
7. Bir elde kāse-i şerbet bir elde neşter-i faṣd
8. Nedür bu aḫẕ u ʿaṭā bu ne ṭurfe ʿādetdür

bir ġayrı güne:
1. **bir ġayrı güne:**
Tarih 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayrı bir çeşit, farklı bir tür.
3. Cihān āsūde iken sāye-i zīr-i cenāḥında
4. Ḳażā bir ġayrı güne naḳşa tertīb-i sevād itdi

bir ġayri murāda:
1. **bir ġayri murāda:**-*a*
Gazel 307
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Başka bir arzu.
9. Bir ġayri murāda ṭolanur himmet-i Nābī
10. Her kām derūn-ı dil-i ḫod-kāmeye ṣığmaz

bir gelür:
1. **bir gelür:**-*ür*
Gazel 237
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aynı gelmek, farklılık arz etmemek.
5. Tīz-āb-ı ġam şarāb-ı sitem bir gelür baña
6. Sāḳī tereddüt eyleme ṣun meşrebüm budur

bir görmek ile:
1. **bir görmek ile:**
Gazel 234
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kere denemek, yalnızca bir defa yapmak...
9. Ṣafā-yı meykede bir görmek ile añlanmaz
10. O ẕevḳ ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa vara vara düşer

bir gün:
1. **bir gün:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.
57. Bir gün o dīvāne-i ber-geşte-ḥāl
58. Nā-geh idüp ḥall-ı ʿiḳāl-i maḳāl

2. **bir gün:**
Kaside 12
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.
17. Ceyş-i aḫter tağılur bir gün olur kāse tehī
18. Māhveş zīr-i nigīn olsa eger ḫıṭṭa-i Şām

3. **bir gün:**
Kaside 12
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.
121. Ḳorḳarum bir gün ide ḫāne-i sāmānı ḫarāb
122. Eger itmezse telāfīsini faḫr-ı eyyām

4. **bir gün:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr

2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

5. **bir gün:**
Tarih 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.
1. Çıḳup bir gün ḳurulduḳda didi tārīḫini Nābī
2. Hümāyūn bārgāh-ı dāver-i devrān mübārek-bād

6. **bir gün:**
Tarih 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.
9. Bir gün o mevsimde görüp şehzādesin muṣḥaf be-kef
10. Dersini itdükde suʾāl ikrām-ı nā-maḥṣūr ile

7. **bir gün:**
Tarih 129
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.
3. Luṭf ile bir gün cebe-ḫānesini teşrif idüp
4. Bu ocağı gördi çeşm-i iltifātına sezā

8. **bir gün:**
Gazel 219
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir gün olsun.
11. Bir gün dimez o şūh ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

9. **bir gün:**
Gazel 258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.
3. Bulur elbette bir gün rişte-i zülfüñle cemʿiyyet
4. Göñül bir nüsḫa-i kem-yābdur şīrāzesüz ḳalmaz

10. **bir gün:**
Gazel 319
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.
11. Bir gün eyler dest-beste pāygāhı cāygāh
12. Bī-ʿaded maġrūr-ı ṣadr-ı iʿtibārın görmişüz

11. **bir gün:**
Gazel 325
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir gün, bir zaman.
5. Çıkar bir gün ẓuhūra inkisār-ı ḫāṭırum ammā
6. Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rū-be-rū çıḳmaz

12. **bir gün:**
Gazel 371
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
9. Ümmīdüni pā-beste-i yeʾs eyleme Nābī
10. İḥsān-ı Ḫudā bir gün ider defʿ-i mevāniʿ

13. **bir gün:**
Gazel 407
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir gün, bir zaman, eninde sonunda.
3. Maḥallesin ṭolaşur dil o āfetüñ ammā
4. O ṣaydgāhda bir gün şikar olur giderek

14. **bir gün:**
Gazel 518
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün, bir zaman.
5. Mīl-i nā-şüste-ruḫ-ı sürmeden ednā degülem
6. Belki bir gün düşe bir meykede-i nāza rehüm

15. **bir gün:**
Gazel 726
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
3. Ol tünd-ḫūy bir gün olur bezm-viṣāle rām
4. ʿUşşāḳınuñ duʿāsı eger müstecāb ise

bir gün evvel:
1. **bir gün evvel:**
Gazel 243
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir gün öncesinde. Bir an önce, en erken zamanda.
7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere
8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

bir gün gelir ki:
1. **bir gün gelir ki:**
Gazel 177
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gün olur, öyle bir zaman olur ki.
7. Bir gün gelir ki ṣadre çıḳar ser-firāz olur
8. Ol gördüġüñ kemīne ki nāmı piyādedür

bir gün gelür:
1. **bir gün gelür:**
Gazel 618
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün olur ki.
7. Gelür bir gün beni pā-māl-i nāz eyler ümīdiyle
8. Dü çeşmüm naḳş-ı pā mānendi gitmez reh-güzārından

2. **bir gün gelür:**-*ür*
Gazel 708
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gün olur, öyle bir zaman olur ki.
11. Kadr-i viṣāli bilmek içündür bu künc-i hicr
12. Bir gün gelür mübeddel olur hicr vuṣlata

bir gün gelür ki:
1. **bir gün gelür ki:**
Gazel 426
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir gün olur ki.
3. Bir gün gelür ki nāzı olur çāker-i niyāz
4. Ehl-i niyāza naḫvet ile nāz idenlerüñ

bir gün olur:
1. **bir gün olur:**
Gazel 745
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir gün gelir ki, zamanı gelir ki.
7. Bir gün olur ki olur nāʾil-i gül-berg-i murād
8. Ṭolaşan gülşen-i āmālinüñ eṭrāfında

bir gün olur ki:
1. **bir gün olur ki:**
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir gün gelir ki, zamanı gelir ki.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫᵛān-ı ümīd

bir günde:
1. **bir günde:**
Gazel 130
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bir gün içinde.
13. Ḥadd-i lebi tecāvüz iden rāz Nābīyā
14. Bir günde gerdiş eylemedük encümen mi ḳor

bir gūne:
1. **bir gūne:**
Kaside 20
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
41. Bir gūne eyledi beni memnūn-ı luṭfı kim
42. Yoḳ ḫāmenüñ aḳalline taḥrīre ṭāḳati

2. **bir ġūne:**
Tarih 30
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
45. Bulmış āmīziş zemīn ile zamān bir ġūne kim

46. Çeşm-i gerdūn farḳdan ḳaldı ʿarażla cevheri

3. **bir gūne:**
Tarih 36
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Ṣunʿ ile eyledi her ʿillete bir gūne devā

4. **bir gūne:**
Gazel 57
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Farklı, bir çeşit, müstesna.
3. Esbāb-ı teḫālüfle bulur ḫalḳ tesellī
4. Her birisi bir gūne ṣafādan mütelez̠z̠iz̠

5. **bir gūne:**
Tarih 76
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
33. Duʿā-yı devleti bir gūne vācib ehl-i İslāma
34. Kʾaña āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

6. **bir gūne:**
Tarih 104
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
83. Nās eyledi maḥşer gibi bir gūne tezāḥüm
84. Kim naḳş-ı ḥasīr olmış idi dīde-i bīnā

7. **bir gūne:**
Tarih 137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
3. Ḥaleb bir gūne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

8. **bir gūne:**
Gazel 141
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Farklı, bir çeşit, müstesna.
9. Bu ġurbetḫānede ḫalḳ eylemiş bir gūne ülfet kim
10. Hezārānında bir dil-beste-i ḫubbüʾl-vaṭan yoḳdur

9. **bir gūne:**
Tarih 144
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir çeşit, bir tür.
39. İtdi bir gūne perīşān leşker-i küffārı kim
40. Leşker-i deycūra eyler anı ancaḳ āftāb

10. **bir gūne:**
Gazel 329
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
1. Bir gūne z̠evḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

11. **bir gūne:**
Gazel 329
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
1. Bir gūne z̠evḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

12. **bir gūne:**
Gazel 329
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
1. Bir gūne z̠evḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

13. **bir gūne:**
Gazel 329
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
1. Bir gūne z̠evḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

14. **bir gūne:**
Gazel 338
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
1. Riyādan rūy-ı ṭāʿat şimdi bir gūne siyah olmış
2. Ki ʿiṣyān ü ʿamel hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış

15. **bir gūne:**
Gazel 338
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
7. Letāfet ḳaplamış bir gūne cism-i nāz-perverdin
8. Ki dūş-ı ḥüsni nā-tāb-āver-i bār-i nigāh olmış

16. **bir gūne:**
Gazel 397
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
11. Nūr-ı ḥüsnün ʿāşıḳı bir gūne bī-tāb itdi kim
12. Sāyeāsā baʿd -ez-īn hicrāna istiʿdādı yoḳ

17. **bir gūne:**
Gazel 503
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
1. Görince yāri bir gūne fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm
2. Ki ḳalbi āhenāsā saḫt iken vaḳf-ı telāş itdüm

18. **bir gūne:**
Gazel 571
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit, bir tür.
3. Cāy-gīr olmış ḫayāl-i dil-berān bir gūne kim
4. Farḳ olınmaz dil muṣavver meclis-i şeh-nāmeden

bir ḫoş:
1. **bir ḫoş:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzel, hoş.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ḫoş mekīde göster

bir ḫurūşiyle:
1. **bir ḫurūşiyle:**
Gazel 319
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir kere coşup kabarmasıyla.
7. Bir ḫurūşiyle ider biñ ḫāne-i iḳbāli pest
8. Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz

bir içim ṣu:
1. **bir içim ṣu:**
Gazel 353
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir yudum su.
5. Teşnegānun çāk çāk olmış leb-i ḫvāhişgeri
6. Çeşmesār-ı merhametde bir içim ṣu ḳalmamış

bir iki:
1. **bir iki:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç, az miktarda, az sayıda.
11. Dilde peykān-ı hādeng-i ġam-ı devrān olmış
12. Gūyiyā şişeye konmış bir iki ġonce-i ter

2. **bir iki:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç.
1. Ṣabā-yı feyż ki bāġ-ı derūn ḳıldı güz̠ār
2. Bir iki müjde-i ferḫunde eyledi işʿār

3. **bir iki:**
Tarih 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç, az miktarda, az sayıda.

7. Devr ider ṣanma teşnedür gerdūn
8. İçmek ister bir iki peymāne

4. **bir iki:**
Kaside 24
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç.
135. Mihr ü mehden bir iki delv ile dūlāb-ı sipihr
136. Rūz u şeb mezraʿa-i devletin itsüñ ısḳā

5. **bir iki:**
Tarih 82
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç.
93. Bir iki ʿabd-i zer-hırīdesidür
94. Ḫıdmet-i dergehinde cūd u sehā

6. **bir iki:**
Tarih 82
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kaç, bir iki.
95. Çākerāsā ider yanınca şitāb
96. Bir iki bende nāmı luṭf u ʿaṭā

7. **bir iki:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çok az sayıda, birkaç.
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

8. **bir iki:**
Tarih 127
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç, az miktarda, az sayıda.
81. Bir iki kimseyi līk itmiş idi bir nice sāl
82. Nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā

9. **bir iki:**
Tarih 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Birkaç, az miktarda, az sayıda.
7. Bulduġından bir zamān ser-ḥadd-i İslāmı tehī
8. Bir iki maḥrūsaya açmışdı dest-i intihāb

10. **bir iki:**
Gazel 166
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Birkaç, az miktarda, az sayıda.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

11. **bir iki:**
Gazel 618
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Biraz, birkaç.
9. Ruḫ-ı pür-tāb-ı yāri gördi mihr ü māh Nābīʾnün
10. Bir iki ḳaṭreāsā düşdi çeşm-i iʿtibārından

12. **bir iki:**
Gazel 738
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç.
7. Gül-çīn-i kām odur var ise rüzgârda
8. Gül-geşt-i bāġ ide bir iki gül-ʿizār ile

13. **bir iki:**
Gazel 792
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç, az miktarda, az sayıda.
1. Dil-i şikeste ile zülf-i yār bir yire gelse
2. Bir iki şifte-i rüzgār bir yire gelse

14. **bir iki:**
Gazel 820
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok az, birkaç.
13. Ḳanṭārlarla sīm ü zer-i iltifātınuñ
14. Dil pūtesinde bir iki mis̱ḳāli ḳalmadı

bir iki gün:
1. **bir iki gün:**
Gazel 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.
3. Urur sefīne-i ārāmı sāḥil-i yeʾse
4. Bir iki gün daḫı limanlamazsa cūş-ı ümīd

2. **bir iki gün:**
Gazel 320
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.
7. Ümīd-i devlet içün añlarum ki bir iki gün
8. Eẕiyyet-i feleġi irtikāba muḥtācuz

bir iki ḳadem:
1. **bir iki ḳadem:**
Gazel 868
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir iki adım.
5. Taleb-i kām ile biz bunca şitābān olduḳ
6. O da āyā bize bir iki ḳadem gelmez mi

bir ikisi:
1. **bir ikisi:**-*si*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Birkaç.
71. Bu nefesi idicek ol merd-i pāk
72. Odı anuñ bir ikisi ḫandenāk

bir kaç:
1. **bir kaç:**
Tarih 127
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Biraz, birkaç.
29. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle idüp bir kaç sāl
30. Bir nice manṣıb-ı ʿālīde daḫı refʿ-i livā

2. **bir ḳaç:**
Gazel 146
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Biraz, birkaç.
11. Almayınca eylemez ārām künc-i ġaybdan
12. Günde bir ḳaç tāze maʿnā ṭabʿumuñ taʿyīnidür

bir ḳarār üzre:
1. **bir ḳarār üzre:**
Kaside 12
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aynı durum üzere, sabit, değişmez.
7. Olsa ārāste bir dem yine ber-çīde olur
8. Bir ḳarār üzre degüldür ṭarab-ı gerdiş-i cām

bir kat:
1. **bir kat:**
Gazel 429
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir misil.
11. İmsāk-ı bārı ehline bir kat günāh olur
12. Şöhret olursa maḳṣadı iḥsān idenlerüñ

bir ḳaṭre:
1. **bir ḳaṭre:**
Gazel 489
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir damla.
15. Bir ḳaṭre girmemişdi şebāngeh gelūsına
16. Hengām-ı ṣubḥ açıldı hele iştihā-yı gül

2. **bir ḳaṭre:**
Gazel 791
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir damlacık.
1. Ḫūn olmaz idi diller endīşe-i ṣahbāda
2. Bir ḳaṭre şarāb olsa nüh-kāse-i mīnāda

bir kere:
1. **bir kere:**
Gazel 212
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir kez, bir defa.
5. Bir kere eylesem dili vuṣlatla imtihan

6. Tāb-āver-i müşāhede-i rū-be-rū mıdur

bir kerre:
1. **bir kerre:**
Kaside 11
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
89. O kimse kim ola bir kerre luṭfına maẓhar
90. Miṡāl-i düzd gelür gelse çeşm-i baḫtına ḫᵛāb

2. **bir kerre:**
Gazel 130
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
5. Bir kerre girse destine dāmān-ı yār dil
6. Söylenmedük şikāyete dāʾir süḫan mı ḳor

3. **bir kerre:**
Gazel 221
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
5. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dür-i yektā
6. Ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senüñçündür

4. **bir kerre:**
Gazel 244
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
7. Bir kerre daḫı murġ-ı dili rām idebilsem
8. Baḳmazdum eger māh ise de ʿārıż-ı dil-dār

5. **bir kerre:**
Gazel 261
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
13. Bir kerre vir cenāh-ı dü-müjgānuña güşād
14. Şāhin-i dil-şikār girān-perlik istemez

6. **bir kerre:**
Gazel 393
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
1. Bir kerre iltifatuñ ile ḫurrem olmaduḳ
2. Bigāne deñlü ṣohbetüne maḥrem olmaduḳ

7. **bir kerre:**
Gazel 445
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
5. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
6. Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

8. **bir kerre:**
Gazel 486
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
7. Bir kerre būy-ı meykede-i ʿaşḳ alınmasın
8. Zāhid çeker piyāle güneh-kārumuz degül

9. **bir kerre:**
Gazel 488
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḫubāna nāz farż degül müsteḥab degül

10. **bir kerre:**
Gazel 609
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
7. Hele bir kerre de görmiş olalum dīdārın
8. Bezme gelsün de yine cām-ı dıraḫşān dönsün

11. **bir kerre:**
Gazel 615
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
7. Bir kerre baña gelmedüñ ey sāġar-ı neşāt
8. Bildüm ki sen de tābiʿ-i devr-i zamānesin

12. **bir kerre:**
Gazel 629
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
9. Nābī benüm ancaḳ görinen çeşmüne çerḫüñ
10. Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

13. **bir kerre:**
Gazel 660
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
13. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
14. Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşāʾaʾllāh

14. **bir kerre:**
Gazel 670
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
7. Taḥrīk-i şevḳ idi ruḫuña cürʾet-i nigāh
8. Bir kerre bakmış oldum o da iḳtiżā ile

15. **bir kerre:**
Gazel 670
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
9. Olmaḳ ne var o ġonceye pīrāhen-i derūn
10. Bir kerre āşinālıḳ ideydüm ṣabā ile

16. **bir kerre:**
Gazel 845
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
9. Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle
10. Dilümde āzmāyiş itmedük kangı cefā ḳaldı

bir kerredür:
1. **bir kerredür:***-dür*
Gazel 131
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

bir kes:
1. **bir kes:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tek bir kimse.
13. Rāżıyuz eger olsa da her şehrde Nābī
14. Bir kes kʾola feryād-ı gedādan mütelez̠z̠iz̠

bir kez:
1. **bir kez:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **330**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kez.
329. Eyledüñ ey ḫidīv-i ʿadl-penāh
330. Beni bir kez muḳīm-i Beyt-i İlāh

2. **bir kez:**
Kıt'a 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
3. Olsa bir kez de müyesser görmek
4. Refʿ-i semt itdügin istiḥsānuñ

3. **bir kez:**
Gazel 295

Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
7. Yek yekledür müretteb bāzī-i şeşder-i çerḫ
8. Biñ kerre zār olursan bir kez dü-bāre gelmez

4. **bir kez:**
Gazel 533
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
1. Esrār-ı ḫaṭuñla dili medhūş idebilsem
2. Bir kez ġam-ı dünyāyı ferāmuş idebilsem

5. **bir kez:**
Gazel 533
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
9. İtmek nice olur encümen-i dehri perīşān
10. Bir kez mey-i sāmān-şikeni nūş idebilsem

6. **bir kez:**
Gazel 585
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
15. Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
16. Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin

7. **bir kez:**
Gazel 629
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
5. Besdür bu direng-i es̱er ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūḫ bize rām görünsün

8. **bir kez:**
Gazel 742
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
11. Bir kez açılmasuñ ser-i ḫum yoḫsa kim baḳar
12. Fermān-ı ʿaşḳa şıḥne-i ṣabruñ yasaġına

9. **bir kez:**
Gazel 785
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
7. Gönder dil-i ḥazīne bir kez nesīm-i vaṣluñ
8. Gülzār-ı derd ü ġamdur muḥtācdur ṣabāya

10. **bir kez:**
Gazel 793
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir kez.
5. Bīhūde degül būy-ı ḥaḳīḳat ṭaleb eyler
6. Bir kez ṭokunur bād-ı sebük-pā kimi görse

bir kimse:
1. **bir kimse:**
Kaside 16
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Bir kişi bile.
55. Ḥırṣ u ṭamaʿ żamīrüñ ile āşinā degül
56. Bir kimse saña bulduğı yoḳdur bu töhmeti

2. **bir kimse:**
Tarih 127
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Hiçbir kimse.
75. Böyle şāhenşehe bir kimse olunmaz tanzīr
76. Buña beñzer nicʾolur pādişeh-i bī-hem-tā

3. **bir kimse:**
Gazel 325
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Herhangi biri.
7. Ḫayāl-i ġamze-i ḫubān ider bir kimse gördün mi
8. Ki çeşminden hezārān ḳaṭre-i ḫūn mū-be-mū çıḳmaz

4. **bir kimse:**
Gazel 863
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hiçbir kimse.
1. Ne bilür derdümi bir kimse Ḫūdaʾdan ġayrı
2. Ne bilür menzil-i cānānı ṣabādan ġayrı

5. **bir kimse:**
Gazel 863
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hiçbir kimse.
5. Eyledüm çoḳ tek u pū merḥale-i miḥnetde
6. Dest-gīr olmadı bir kimse ʿaṣādan ġayrı

6. **bir kimse:**
Gazel 874
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hiçbir kimse.
1. Bir kimse ḫāne-i dili ābād görmedi
2. Kim gördi ise ḫāṭırumı şād görmedi

bir kimseden:
1. **bir kimseden:***-den*
Gazel 757
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hiçbir kimse.
11. İtmez ẓuhūr ʿaṣrda bir kimseden kerem
12. Żımnında ḳaṣdi dāʿiye-i şöhret olmasa

bir kimsenüñ:
1. **bir kimsenüñ:***-nüñ*
Gazel 601
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hiçbir kimse.
13. Bir kimsenüñ bu meclis-i fānīde Nābiyā
14. Görmek müyesser olmadı ʿayş-ı dem-ā-demin

bir kimseye:
1. **bir kimseye:***-ye*
Gazel 49
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Herhangi biri.
13. Vaḳf itmiş anı Bānī-i nüh-bām-ı semāvāt
14. Bir kimseye mülk olduğı yoḳ süllem-i aʿdād

2. **bir kimseye:***-y, -e*
Tarih 77
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Hiçbir kimse.
47. Bu fetḥ olmamışdur bir kimseye müyesser
48. Var ola dest-i zūrun ey pehlevān-ı devrān

3. **bir kimseye:***-y, -e*
Tarih 104
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Hiçbir kimse.
59. Ḥükm eyleyemezdi buna bir kimse yaḳīnen
60. Bir kimseye meftūḥ degüldi bu muʿammā

4. **bir kimseye:***-y, -e*
Gazel 684
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hiçbir kimse.
7. Bir kimseye virildügi yoḳ lez̠z̠et-i müdām
8. Bu çār-sūy-ı dād u sitedde maʿāşına

bir laḥẓa:
1. **bir laḥẓa:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **389**
Kelime Tipi: -
Bir an.
389. Nice bir laḥẓa itmeyem feryād
390. Nice gerdūnı itmeyem ber-bād

bir loḳma:
1. **bir loḳma:**
Gazel 837
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Azıcık yemek, değersiz yiyecek parçası.

1. Olma bir loḳma içün ehl-i şikem cīm gibi
2. Meclis-i dehrde leb-beste geçin mīm gibi

2. **bir loḳma:**
Gazel 881
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azıcık yemek, değersiz yiyecek parçası.
7. Nāmūs-ı ʿaşḳa kesr virür ḫᵛāhiş-i viṣāl
8. Bir loḳma ile bozmayalum iştihāmuzı

bir mertebe:
1. **bir mertebe:**
Tarih 104
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
O derece.
75. Bu ḫıdmete nās eyledi bir mertebe taʿẓīm
76. Kim çarḫ-ı çihārümde pesend itdi Mesīhā

bir mertebe kim:
1. **bir mertebe kim:**
Kaside 24
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Öyle bir derece ki, öyle bir miktar ki.
59. Ḥıfẓı bir mertebe kim itse es̱er deryāya
60. Baḥruñ emvācı olur sedd-i reh-i bād-ı ṣabā

2. **bir mertebe kim:**
Tarih 133
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Öyle bir derece ki, öyle bir miktar ki.
9. Düşmen-i dīni şikest eyledi bir mertebe kim
10. Görmedi mis̱lini sābıḳda cihān-ı fâni

bir miḳdār:
1. **bir miḳdār:**
Gazel 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Biraz, bir parça, azıcık.
3. Nigāh-ı germ ile nerm oldı ḳalbi bir miḳdār
4. Yaḳīnüm oldı ki luṭfa nigāh olur bāʿis̱

bir müddet:
1. **bir müddet:**
Tarih 51
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Bir süre, bir süreliğine.
31. Özi cāniblerinde bir müddet
32. Oldı serdār-ı rāh-ı dīn-i mübīn

2. **bir müddet:**
Gazel 387
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir süre, bir süreliğine.
11. Bir müddet idüp perdede bāzī-i mecāzī
12. Bu şuʿbede-i ḫūş-rübānuñ nesin alduḳ

bir nefes:
1. **bir nefes:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir an.
73. Bir nefes itmezdi anı şāh dūr
74. Aralıġa girmese ḫᵛāb ü ḥużūr

2. **bir nefes:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir an.
3. Miḥnet-ābād-ı dile gelse sürūr itmez ḳarār
4. Bir nefes gūyā meserret ḍayf-ı rāhildür baña

3. **bir nefes:**
Gazel 216
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an.
9. Bir nefes kāşāne-i ḳalbinden olmazsın cüdā
10. Çoḳdan ey ġam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

4. **bir nefes:**
Gazel 335
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir an.
7. Bir dem teneffüs itdi çemende nesīm-i ṣubḥ
8. Bād-ı ṣabā ile hele dinlendi bir nefes

bir nefesde:
1. **bir nefesde:**
Gazel 166
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
(Söz için) Hiç ara vermeden, hemen, çabucak, bir çırpıda.
13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕīb nıṣfı ṣādıḳdur

2. **bir nefesde:**
Gazel 284
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bir anda, bir solukta.
9. ʿAdū-yı tīre-dili bir nefesde maḥv eyler
10. Sepīde-i seher-i inkisārı biz bilürüz

bir nefesle:
1. **bir nefesle:**
Gazel 178
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir rüzgarla, bir anda, ansızın.
3. Bir nefesle olur āhen-fiken-i sāḥil-i kām
4. Keşti-i lücce-i ümmīd hemān bāde baḳar

bir nice:
1. **bir nice:**
Kıt'a 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir hayli, birçok.
9. Āṣafā şekve saña bir nice reşk-āverden
10. Ki ḥicāb itmez ider ṭabʿum ile daʿvāyı

2. **bir nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **521**
Kelime Tipi: -
Birçok, pek çok.
521. Baṣt idüp bir nice şikeste kelām
522. Eyledüm ḥāl-i zārumı iʿlām

3. **bir nice:**
Kaside 15
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Birçok, pek çok.
43. Neye mevżūʿ idügin añlamaduḳdan ṣoñra
44. Çekdi farż eyleyelüm bir nice yıl ṭabl u ʿalem

4. **bir nice:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir hayli, birçok.
7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳṭası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

5. **bir nice:**
Gazel 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Birçok, pek çok.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

6. **bir nice:**
Tarih 104
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Birçok, pek çok.
55. Bu ḫākde medfūn idügi cism-i şerīfi
56. Olınmış idi bir nice tārīḫde īmā

7. **bir nice:**
Tarih 127
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Bir hayli, birçok.
29. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle idüp bir kaç sāl
30. Bir nice manṣıb-ı ʿālīde daḫı refʿ-i livā

8. **bir nice:**
Tarih 127
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Birkaç.
81. Bir iki kimseyi līk itmiş idi bir nice sāl
82. Nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā

9. **bir nice:**
Tarih 133
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kaç, bir çok, pek çok.
17. Bir nice maṣlahat-ı müşkil ü çend emr-i ḫāṭır
18. Ki henüz her birisi bir sefere erzānī

10. **bir nice:**
Gazel 276
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Birçok, pek çok.
11. İtmez güsiste rābıta-i luṭfın āftāb
12. Mānend-i sāye bir nice üftāde görmişüz

11. **bir nice:**
Gazel 282
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bir hayli, birçok.
13. Mest-i ṣahbā-yı vefāyuz eylesek farżā ferāġ
14. Bir nice maḫmūrı sīr-āb itmedür keffāremüz

12. **bir nice:**
Gazel 550
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir hayli, birçok.
11. Bir nice ẓarfdan almak gibidür dürlü taʿām
12. Eylemek ḫalṭ sözinde digerüñ eşʿārın

13. **bir nice:**
Gazel 780
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Birkaç.
9. Bir nice cām virse de biñ naḳd-i ġam niṡār
10. Pīr-i muġānuñ itsem ayağı türābına

bir nice dem:
1. **bir nice dem:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birçok, pek çok, çok zaman.
21. Egerçi bir nice dem iḳtiżā-yı ḥikmet ile
22. Mizāc-ı devleti çerḫ itdi pāy-māl-i fütūr

bir nice gün:
1. **bir nice gün:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Birkaç gün.
55. Bir nice gün mā-ḥaṣal-ı bī-nevā
56. Eyledi çün sāyelerinde ṣafā

bir nigāh it:
1. **bir nigāh it:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir bakıver.
7. Gel ey mest-i teġāfül bir nigāh it ḥāl-i mestāne
8. Reh-i meyḫānede bu hāy u hūlar hep senüñçündür

bir noḳta olduġın:
1. **bir noḳta olduġın:***-du, -ġı, -n*
Gazel 702
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok küçük olmak, görünmeyecek kadar az, küçük yada değersiz olmak.
7. Bilür ḥaḳīḳati bir noḳta olduġın ʿilmüñ
8. Nuḳūş-ı kevni gören noḳta-i süveydāda

bir pāre:
1. **bir pāre:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir parça, biraz, birazcık.
3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

2. **bir pāre:**
Gazel 568
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birazcık.
7. O maʿcūn-ı ʿināyetden ki ṣığmaz ismi ḳānuna
8. Şifābaḫş eylesin gönder baña bir pāre luṭfuñdan

bir rāyiha daḫı şemm itmemişler:
1. **bir rāyiha daḫı şemm itmemişler:**
Gazel 775
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kokusunu dahi alamamış olmak, zerre miktar nasiplenmemiş olmak.
19. Daḫı bir rāyiha şemm itmemişler tāze maʿnādan
20. Yananlar micmer-i endīşede ʿanber ḫuṣūṣında

bir sāʿat:
1. **bir sāʿat:**
Gazel 406
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir saat.
7. Bulınca nev-hevesān-ı zamāne bir sāʿat
8. Ne pīç tāba düşerler ṭolandurıncaya dek

bir şey:
1. **bir şey:**
Gazel 851
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir şey.
1. Ābdan olmış iken dāʾire-i ʿālem ḥayy
2. Yine yoḳdur araşan ābdan erzān bir şey

bir şeyde:
1. **bir şeyde:***-de*
Gazel 694
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir şey.
7. Bir şeyde olmaz āyinesüz fırṣat-ı ẓuhūr
8. Ruḫsār-ı tār-ı ẓulmet uçar çeşm-i nūrda

bir şeyden:
1. **bir şeyden:***-den*
Gazel 557
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir şey.
1. Olurdum zāhidā çoḳdan dehen-şū sāġar-ı meyden
2. Ḫumāra olsa ümmīd-i müdāvā ġayrı bir şeyden

bir söz:
1. **bir söz:**
Gazel 676
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tek bir söz, bir kelime.
9. İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
10. Ḥayvān odur ki bağlayalar rīsmān ile

bir ṭarafdan:
1. **bir ṭarafdan:**
Gazel 841
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yandan.
3. Elbette bir ṭarafdan olur naḳşı aşikār
4. Bedrüñ hemān pür olduġı sāʿatde kīlesi

bir tīredür:
1. **bir tīredür:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir (tek) yerde durmakta.
5. Meydān-ı ʿaşḳda hedef-i tīr-hordeveş
6. Bir tīredür yine nigeh-i intiẓārumuz

bir ucı:
1. **bir ucı:**
Kaside 2
Mısra: **203**
Kelime Tipi: -
Bir ucu, bir tarafı.
203. Bir ucı dürc-i dehānuñ bir ucı bāb-ı bihişt

204. Arada cādde-i raḥmete dirler mirṣād

2. **bir ucı:**
Kaside 2
Mısra: **203**
Kelime Tipi: **-**
Bir ucu, bir tarafı.
203. Bir ucı dürc-i dehānuñ bir ucı bāb-ı bihişt
204. Arada cādde-i raḥmete dirler mirṣād

bir ucı çıḳar:
1. **bir ucı çıḳar:***-ar*
Gazel 72
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olumsuz bir durum yada olayın ana sebeplerinden biri olmak.
3. Ḳanda bir fitne-i düzdīde ẓuhūr eyler ise
4. Yine baḳsañ bir ucı ġamze-i mekkāra çıḳar

bir ucı ṭayanur:
1. **bir ucı ṭayanur:***-ur*
Gazel 69
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olumsuz bir durum yada olayın ana sebeplerinden biri olmak.
21. Her ne bu saʿat-i mīnā-yı cihānda var ise
22. Diḳḳat itsen bir ucı gerdiş-i çerḫe ṭayanur

bir vech ile:
1. **bir vech ile:**
Gazel 109
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hiçbir sebeple.
7. Ḫaṭ ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ olur ancaḳ
8. Bir vech ile dinmez aña maḥkūk degüldür

2. **bir vech ile:**
Kıt'a 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir nedenle, bir şekilde.
1. Bu sālde Nābiyā nümāyān
2. Bir vech ile ʿāfiyet nişānı

3. **bir vech ile:**
Gazel 588
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hiçbir sebeple.
11. Bir vech ile yaḳışmaz aña kār u bār-ı ġam
12. Dīvāne dil meded yañılup ʿaḳil olmasun

bir vechle:
1. **bir vechle:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Hiçbir sebeple.
131. Bir vechle aña nisbetüm yoḳ
132. Bu ʿāṭıfete liyāḳatüm yoḳ

bir yaña bir yana bir yaña:
1. **bir yaña bir yana bir yaña:**
Gazel 843
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
... Bir tarafa ... bir tarafa ... diğer bir tarafa, ayrılıp farklı yönlere gitmek, dağılmak.
3. Seni meclis-be-meclis cüst-cūya ey ḳamer-talʿat
4. Göñül bir yaña ben bir yana cānum bir yaña gitdi

bir yanından:
1. **bir yanından:**
Gazel 635
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir köşesinden, bir tarafından.
13. Ḫᵛān-ı āfāḳa keşide niʿam-ı Ḥaḳ Nābī
14. Sen daḫı eyle tenāvül yüri bir yanından

bir yirde:
1. **bir yirde:***-de*
Kaside 21
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Bir yer.
25. İsm ḳalḳup merkezinden fevḳine taṣdīr ider
26. Nāmını bir yirde taḥrīr itseler Ḫāḳān ile

2. **bir yirde:***-de*
Kaside 21
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Bir yer.
27. Rūḥ-ı ecdād-i kirāmı olsalar bir yirde cemʿ
28. Cümle leb-rīz-i s̱enā olurdı istiḥsān ile

3. **bir yirde:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir yerde.
3. Degüldür bende dil ser-germī-i fikr-i nigāhuñla
4. O bī-hūş-ı maḥabbetdür düşüp bir yirde ḳalmışdur

bir yire:
1. **bir yire:**
Tarih 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya gelmek II toplanmak.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

bir yire cemʿ itdi:
1. **bir yire cemʿ itdi:***-di*
Kaside 1
Mısra: **192**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya getirmek, toplamak, kitap haline getirmek.
191. Teveccüh itdi dīvān-ı faḳīri itmeġe tertīb
192. Kühen müsveddelerden bir yire cemʿ itdi ser-tā-pā

bir yire gelmekden:
1. **bir yire gelmekden:***-mek, -den*
Gazel 444
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya toplanmak.
5. İki müjgān bir yire gelmekden oldı nā-ümmīd
6. Ġamze-i ḫāṭır-şikenle güft-gūyuñdan senüñ

bir yire gelse:
1. **bir yire gelse:***-se*
Gazel 792
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir araya toplanmak.
1. Dil-i şikeste ile zülf-i yār bir yire gelse
2. Bir iki şifte-i rüzgār bir yire gelse

2. **bir yire gelse:***-se*
Gazel 792
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir araya toplanmak.
1. Dil-i şikeste ile zülf-i yār bir yire gelse
2. Bir iki şifte-i rüzgār bir yire gelse

3. **bir yire gelse:***-se*
Gazel 792
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya toplanmak.
3. Döner metāʿ-ı hezīmetle şehr-bend-i ḳaderden
4. Hezār kāfile-i iḫtiyār bir yire gelse

4. **bir yire gelse:***-se*
Gazel 792
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya toplanmak.
5. Cebīn-i yemdeki emvāc olurdı çīn-i ḫacālet
6. Derūna ʿārıż olan inkisār bir yire gelse

5. **bir yire gelse:***-se*
Gazel 792
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya toplanmak.
7. Olur nümūne-i dūzaḫ tekellüfāt ile meclis
8. Nice firīfte-i iʿtibār bir yire gelse

6. **bir yire gelse:***-se*
Gazel 792
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir araya toplanmak.
9. Olurdı naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr naġme-i muṭrib
10. O şūḫ içün çekilen āh u zār bir yire gelse

7. **bir yire gelse:**-*se*
Gazel 792
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir araya toplanmak.
11. Kemīne naʿre-i gülşen-fürūzdur dile Nābī
12. Olur remīde hezārān hezār bir yire gelse

bir yire gelsüñ:
1. **bir yire gelsüñ:**-*süñ*
Gazel 374
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bir araya toplanmak.
11. Ḳāmet-i naḫl-ı ḥarīm-i āsitānundan cüdā
12. Nice gelsüñ bir yire āġūş-ı müjgān el-vedāʿ

bir yire gelüp:
1. **bir yire gelüp:**-*üp*
Tarih 135
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bir araya toplanmak.
15. Teġāfül ġayrı ḫüsrān olduġın bu rütbeden ṣoñra
16. Gelüp bir yire aṣḥāb-ı feżāʾil ittiḥād itdi

bir yire gelürse:
1. **bir yire gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 841
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir araya gelmek.
7. Ḫurşīd-i yekke-tāz ile olsun mı pençe-gīr
8. Māhuñ gelürse bir yire ḳavm ü ḳābilesi

bir yire getürdi:
1. **bir yire getürdi:**-*di*
Tarih 68
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bir yerde (belli özellikleri) toplamak.
15. Ḳumāş-ı sim ü zer-endūd ile idüp tezyin
16. Getürdi bir yire laʿl ü zümürrüdüñ ḳānın

bir yüzden:
1. **bir yüzden:**
Gazel 110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir şekilde.
5. Herkesüñ rifʿati bir yüzden olur ṣūret-yāb
6. Ḫaymenün baḫtı nigūnluḳla güşād olmadadur

bir zamān:
1. **bir zamān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Bir zamanlar, eskiden.
33. Bir zamān oldı māye-i zīnet
34. Şişe-i dīdeye gül-i ḥayret

2. **bir zamān:**
Kaside 13
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Bir süreliğine.
41. Āb u āteşlik ider ḳalmadı ʿālemde nʾola
42. Bir zamān da cereyan itse mey-i āteş-fām

3. **bir zamān:**
Gazel 44
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir zaman.
7. Görmedük neydügini oldugını gūş itdük
8. Bir zamān faṣl-ı bahāruñ adı hengām-ı feraḥ

4. **bir zamān:**
Tarih 82
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Bir süreliğine.
123. Bir zamān maḥż-ı ḥikmet-i Ḥaḳ imiş
124. Olduġun küşe-gīr-i istiġnā

5. **bir zaman:**
Kıt'a 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir zaman.
1. Bir zaman itmiş idi şevḳ-i ṭavāf
2. Kaʿbeʾnüñ zār ü bī-karārı beni

6. **bir zamān:**
Tarih 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir zamanlar, eskiden.
5. Ol şemʿe oldı cān ile pervāne bir zamān
6. Hep çār-yār-ı pāk-güher sancaḳ-ı şerīf

7. **bir zamān:**
Tarih 144
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir süre, bir müddet.
7. Bulduġından bir zamān ser-ḥadd-i İslāmı tehī
8. Bir iki maḥrūsaya açmışdı dest-i intihāb

8. **bir zamān:**
Gazel 198
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir zaman.
1. Bir zamān toḫmı ḳażā pā-zede-i ḫāk eyler
2. Bir zamān zīb-i serā-perde-i eflāk eyler

9. **bir zamān:**
Gazel 198
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir zaman.
1. Bir zamān toḫmı ḳażā pā-zede-i ḫāk eyler
2. Bir zamān zīb-i serā-perde-i eflāk eyler

10. **bir zamān:**
Gazel 223
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir zaman.
3. Hücūm-ı girye elinden alur āmān virmez
4. Ḫayāl-i yāri naẓar gerçi bir zamān idinür

11. **bir zamān:**
Gazel 344
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eskiden, geçmişte.
1. Bir zamān ḥüsn ile āfet-i meh-rū ne imiş
2. Nāz u şīve ne imiş ḳāmet-i dil-cū ne imiş

12. **bir zamān:**
Gazel 447
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eskiden, geçmişte.
1. Bir zamān biz daḫı hem-ṣoḥbet-i cānāne idük
2. Gülüne bülbül idük şemʿine pervāne idük

13. **bir zamān:**
Gazel 447
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eskiden, geçmişte.
5. Şimdi hamyāze-i hicrāna giriftār olduḳ
6. Bir zamān meykede-i ḳurbda mestāne idük

14. **bir zamān:**
Gazel 447
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eskiden, geçmişte.
9. Nābiyā sāki-i çerḫ eyledi kām-ı dili telḫ
10. Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

15. **bir zamān:**
Gazel 468
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir zamanlar, vakitler.
5. Senüñ gibi o daḫı bir zamān ne tāze idi
6. Nigāh-ı kecle ḫaṭ-āverde-i köhen didigüñ

16. **bir zaman:**
Gazel 605
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir zamanlar, vakitler.
5. Leşker-i ḫaṭ ebrūvānın itdi pā-māl-i ġubār

6. İndi püller pāyesine bir zaman miḥrāb iken

17. **bir zamān:**
Gazel 690
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eskiden, geçmişte.
7. Ṣadā-yı bād çıḳar maḥbes-i ney-enbāndan
8. Ki bir zamān ne ḳadar bī-ḳarār idüm ben de

18. **bir zamān:**
Gazel 731
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eskiden, geçmişte.
3. Bir zamān mesned-i şāhīdeki bālīn-i ḥarīr
4. Gerdiş-i devr ile āmāde yatur mezbelede

19. **bir zamān:**
Gazel 783
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Belli bir süre.
5. Zaḫm-ı hicrānını çoḳ çekdük o şuḫuñ bārī
6. Bir zamān da ṣaralum sīneye merhemcesine

bir zamān neydi:
1. **bir zamān neydi:**
Gazel 317
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Neydi o günler (Geçmişi genellikle güzellikle ve hasretle yad ederken kullanılan deyim).
1. Bir zamān neydi hem-āġūş-ı ḫayāl olduġumuz
2. Yār bilmezdi ṭalebkār-ı viṣāl olduġumuz

bir zamāna dek:
1. **bir zamāna dek:**
Gazel 428
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Belli bir süreye kadar.
13. Olmaz bu terbiyetkedede kimse feyż-yāb
14. Nābī taḥammül eylemeyen bir zamāna dek

bir ẕerre:
1. **bir ẕerre:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.
19. Zihī ẕāt-ı ulūhiyyet mühim-sāz-ı rubūbiyyet
20. Ki şehristān-ı ṣunʿında degül bir ẕerre nā-ber-cā

2. **bir ẕerre:**
Gazel 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.
3. Bir ẕerre penāh eyleyecek sāyesi yoḳdur
4. Farż eyleyelüm zerden imiş zer-ʿalem-i çerḫ

3. **bir ẕerre:**
Gazel 400
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.
5. Bir ẕerre yoḳ bu kārgeh-i ṣunʿda ʿabes̱
6. Vābestedür biribirine çerḫi sāʿatüñ

birāder:
1. **birāder:**
Tarih 8
Mısra: **19**
Kardeş.
19. Zemīn-i dil-güşāsıyla birāder gülşen-i Firdevs
20. Hevā-yı rūḥ-baḫşāsiyle tevʾemdür dem-i ʿĪsā

bıraġ:
1. **bıraġup:***-up*
Gazel 425
Mısra: **4**
Bırakmak, terketmek.
3. Ḥuṣūle geldügi yoḳ müşkilāt-ı āmāli
4. Tevekküli bıraġup ʿaḳlı çāre- ḫʷāh idenün

2. **bıraġur:***-ur*
Gazel 751
Mısra: **14**
Bırakmak, terketmek.
13. Nice insān ṭayanur ġamze-i fettānına kim
14. Bıraġur şūr-ı nifāḳ encümen-i taṣvīre

bī-rāḥat iden:
1. **bī-rāḥat iden:***-en*
Gazel 173
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Rahatsız etmek.
17. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī
18. Ḫalḳı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalur

bī-rāh-ı teng ü tār:
1. **bī-rāh-ı teng ü tār:**
Gazel 579
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dar ve karanlık yola girmeden.
5. Bī-rāh-ı teng ü tār ele girmez fezā-yı nūr
6. Ruşen ider bu maʿnīyi nuẓẓāra dūr-bīn

bī-rāhi-i nefs-i ḫasīsümdür:
1. **bī-rāhi-i nefs-i ḫasīsümdür:***-üm, -dür*
Gazel 132
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İnsanı küçülten nefsin yolsuzluğu.
5. Gülistān-ı cinān leb-teşne-i teşrīf-i insāndur
6. Olan reh-zen baña bī-rāhi-i nefs-i ḫasīsümdür

bī-raḥm:
1. **bī-raḥm:**
Gazel 452
Mısra: **3**
Acımasız, merhametsiz.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

2. **bī-raḥm:**
Gazel 618
Mısra: **5**
Acımasız, merhametsiz.
5. Olur bisyārī-i ʿaksine bāʿis̱ yoḫsa ol bī-raḥm
6. Ḥaẕer itmezdi mirʾāt-ı derūnum inkisārından

3. **bī-raḥmdan:***-dan*
Gazel 759
Mısra: **15**
Acımasız, merhametsiz.
15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

4. **bī-raḥm:**
Gazel 872
Mısra: **8**
Acımasız, merhametsiz.
7. Mis̱āl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

bī-raḥmlik:
1. **bī-raḥmlikle:***-le*
Gazel 606
Mısra: **3**
Merhametsizlik, acımasızlık.
3. Bī-raḥmlikle ġamze-i kāfir-nihād-ı yār
4. Bildürdi ḫalḳa merḥamet īmāndan olduġın

bıraḳ:
1. **bıraḳduñ:***-duñ*
Gazel 5
Mısra: **5**
Bırakmak.
5. Cāme-ḫʷāb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
6. Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb nʾoldı saña

2. **bıraḳmış:**-*mış*
Kaside 12
Mısra: **159**
Bırakmak.
159. Māhda hāle degül ʿaks bıraḳmış çerḫe
160. Saḥn-ı ḳaṣrındaki fevvāre ile ḥavż-ı ruḫām

3. **bıraḳmış:**-*mış*
Tarih 30
Mısra: **28**
Bırakmak, salmak.
27. Keşti-i iḳbāldür sahilde olmış cilveger
28. ʿAks-i küngürden bıraḳmış ḳaʿr-ı baḥre lengeri

4. **bıraḳmış:**-*mış*
Gazel 183
Mısra: **6**
Bırakmak, salmak.
5. Degüldür mevceler her sū ʿinān-ı iḫtiyārıdur
6. Bıraḳmış ārzū-yı vuṣlat-ı deryā ile cūlar

5. **bıraḳdı:**-*dı*
Gazel 489
Mısra: **18**
Bırakmak, salmak.
17. Berg-i gül eyledi cereyān cūybārda
18. Seccādesin bıraḳdı suya pārsā-yı gül

6. **bıraḳmaz:**-*maz*
Gazel 742
Mısra: **14**
Bırakmak, salmak.
13. Biñ kez ṭutarsa kāse-i deryūzesin hilāl
14. Çerḫ-i denī bir aḳçe bıraḳmaz çanaġına

biraz:

1. **biraz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **64**
Biraz, bir parça, azıcık.
63. Gele ey hāme-i şikeste-zebān
64. Vāʿdī-i naʿta ol biraz pūyān

2. **biraz:**
Kaside 16
Mısra: **11**
Biraz, bir parça, azıcık.
11. Yanup yıkılup acıyup aġlayarak biraz
12. Āmāde idicek sözine gūş-ı raġbeti

3. **biraz:**
Tarih 23
Mısra: **16**
Biraz, bir parça, azıcık.
15. Yoḳ senüñ tārīḫüñe ḥācet faḳīr
16. Ol bu sevdādan biraz fārig-nişīn

4. **biraz:**
Gazel 104
Mısra: **14**
Biraz, bir parça, azıcık.
13. Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
14. Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur

5. **biraz:**
Gazel 116
Mısra: **1**
Biraz, bir parça, azıcık.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ḫᵛārcadur
2. Ḫarlar ḫūyuña nisbetle kem-āzārcadur

6. **biraz:**
Gazel 133
Mısra: **8**
Biraz, bir parça, azıcık.
7. Rāh-ı viṣālüñ eyleme ser-menzilin ṭaleb
8. Vādī-i müntehāsı biraz bed-hevācadur

7. **biraz:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Biraz, bir parça, azıcık.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ kuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

8. **biraz:**
Gazel 261
Mısra: **17**
Biraz, bir parça, azıcık.
17. Nābī biraz ḫafīf gerek keffe-i günāh
18. Mizān-ı iʿtiẕār ber-ā-berlik istemez

9. **biraz:**
Gazel 264
Mısra: **3**
Biraz, bir parça, azıcık.
3. Biraz da ḫākdeki ḥüsne nāżır olmaġ içün
4. Ḫam itdi terbiye-i pīr-i çerḫ kāmetümüz

10. **biraz:**
Gazel 392
Mısra: **2**
Biraz, bir parça, azıcık.
1. İtdüm egerçi ol gül ile āşinālıcuḳ
2. Şerm eyledüm velīk biraz bī-vefālıcuḳ

11. **biraz:**
Gazel 463
Mısra: **6**
Biraz, bir parça, azıcık.
5. İder ʿizāruna ṣarf-ı nigāh-ı düzdīde
6. Biraz uzuncadur ey māh desti dīdemüzüñ

12. **biraz:**
Gazel 591
Mısra: **6**
Biraz, bir parça, azıcık.
5. Āsyāb-ı ḳadeḥüñ kāʿide-i devri budur
6. Sen de ṣabr eyle biraz saña da nevbet gelsün

13. **birāz:**
Gazel 596
Mısra: **6**
Biraz, bir parça, azıcık.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

14. **biraz:**
Gazel 632
Mısra: **8**
Biraz, bir parça, azıcık.
7. Pāyına yüz sürmeġe ʿazm itmiş ol kākül velī
8. Şāne taġıtdı o miskīnüñ biraz cemʿiyyetin

15. **biraz:**
Gazel 698
Mısra: **17**
Biraz, bir parça, azıcık.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

16. **biraz:**
Gazel 813
Mısra: **1**
Biraz, bir parça, azıcık.
1. Cām-ı laʿlin ʿāşıḳ-ı şeydā biraz nūş eylese
2. Güft-gūy-ı ʿaḳl u idrāki ferāmūş eylese

birbiri:

1. **birbirine:**-*n, -e*
Kaside 1
Mısra: **126**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
125. İdüp çeşme ḥavāle ḫıdmet-i ẕevk-i temāşāyı
126. Cemāl u çeşmi itmiş birbirine vālih ü şeydā

2. **birbiriyle:**-*y, -le*
Kaside 1
Mısra: **133**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
133. Bülend ü pest-ı ʿālem birbiriyle irtibāṭ itmiş
134. Biribirisine muḥtācdur aʿlā ile ednā

3. **biribirisine:**-*si, -n, -e*
Kaside 1
Mısra: **134**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
133. Bülend ü pest-ı ʿālem birbiriyle irtibāṭ itmiş
134. Biribirisine muḥtācdur aʿlā ile ednā

4. **birbirine:**-*n, -e*
Kaside 2
Mısra: **7**
İki veya daha fazla şey yâhut

kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
7. Bestedür birbirine çenber-i dūlāb-ı vücūd
8. Mürtebiṭ birbirine āb ile ḫāk āteş u bād

5. **birbirine:**-*n, -e*
Kaside 2
Mısra: **8**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
7. Bestedür birbirine çenber-i dūlāb-ı vücūd
8. Mürtebiṭ birbirine āb ile ḫāk āteş u bād

6. **birbirine:**-*n, -e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **198**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
197. Ḥeft eyyām ile leyālī-i ḥeft
198. Birbirine be-cāyiş āmed ü reft

7. **birbirine:**-*n, -e*
Kaside 11
Mısra: **7**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
7. Ġamuñla birbirine düşmen oldı ṣaff-ı müjem
8. Tavassuṭ eylemedi ṣulh içün miyāneye ḫᵛāb

8. **birbirisine:**-*si, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **83**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
83. Ḳanı birbirisine ḫıdmet içün sebḳat iden
84. Şimdi ikrāh ile birbirine eyler ibrām

9. **birbirine:**-*n, -e*
Kaside 12
Mısra: **84**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
83. Ḳanı birbirisine ḫıdmet içün sebḳat iden
84. Şimdi ikrāh ile birbirine eyler ibrām

10. **birbirine:**-*n, -e*
Kaside 12
Mısra: **162**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
161. Saḥn-ı dehre ḳonalı kāfile-i inṣāfı
162. Birbirine uçurur bāz ile şāhīn ḥamām

11. **birbirine:**-*n, -e*
Kaside 13
Mısra: **180**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
179. Öyle ḫıdmetde bulunduñ ki sefīrān-ı bihişt
180. Müjdesiz birbirine nāmuñı itmez iʿlām

12. **birbirinden:**-*n, -den*
Kaside 13
Mısra: **185**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
185. Birbirinden ḳapışurlar nefesin ehl-i naʿīm
186. Gül-i aḫlāḳ-ı kerīmüñ idenüñ istişmām

13. **birbiriyle:**-*y, -le*
Tarih 16
Mısra: **86**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
85. Dehān-ı ḫāmeden çıḳmazdan evvel itdiler gördüm
86. Melekler bām-ı ʿarşa birbiriyle nūr ile imlā

14. **biribirine:**-*n, -e*
Tarih 16
Mısra: **87**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muṣṭafa Pāşā

15. **birbiri:**
Kaside 18
Mısra: **8**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
7. Beyżalar devr-i felek gibi metīn ü muḥkem
8. Birbiri içre leṭāfetle çekilmiş ber-cā

16. **birbirisinden:**-*si, -n, -den*
Kıt'a 22
Mısra: **3**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
3. İftirāḳ eyler ise birbirisinden ammā
4. Hem peder ferd ḳalur żāyiʿ olur hem ferzend

17. **birbirine:**-*n, -e*
Tarih 30
Mısra: **6**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
5. Mülteḳāsında olup berr ile baḥrun cilveger
6. Birbirine māye-i nāz eyledi baḥr ü beri

18. **birbirine:**-*n, -e*
Tarih 42
Mısra: **26**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
25. Girseler ṣaḥnına maḥabbetden
26. Birbirine şefīḳ olur ḥussād

19. **birbirinden:**-*n, -den*
Tarih 51
Mısra: **49**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
49. Birbirinden maṣīf ü meştāsı
50. Oldı ḫāṭır-güşāde vü rengīn

20. **birbirinden:**-*n, -den*
Kıt'a 75
Mısra: **2**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
1. Pāy-ı ḫāme oldı bārānveş güher-pāş-ı s̱enā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

21. **birbirine:**-*n, -e*
Tarih 105
Mısra: **1**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
1. ʿArż için ḫalḳ-ı cihān birbirine
2. ʿḮdde giyse nʾola tāze ḳabā

22. **birbirine:**-*n, -e*
Tarih 133
Mısra: **26**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
25. Bī-ḥāʾil iki tārīḫ-i ġarīb itdi ẓuhūr
26. Ki olur birbirine ancaḳ olursa s̱ānī

23. **birbirinden:**-*n, -den*
Tarih 141
Mısra: **13**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
13. Birbirinden tāzeter biri birinden hūbter
14. Nābīyā naḫl-ı tecellī āşiyān-ı āteşīn

24. **birbirinün:**-*nün*
Gazel 144
Mısra: **7**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
7. Yine hem-çeşmi bilür birbirinün miḳdārın
8. Yūsufʾuñ ḥüsn-i peder-sūzını iḫvāndan ṣor

25. **birbirinüñ:**-*nüñ*
Gazel 251
Mısra: **5**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.

5. Ne reng ne bū birbirinüñ ġayrı degüldür
6. Ṣad şāḫ-ı gülüñ būy-ı hevā-perveri birdür

26. **birbiriyle:**-*y, -le*
Gazel 366
Mısra: **3**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
3. Bağlamaḳdur ṣaff-ı müjgān birbiriyle dest-i ʿahd
4. Āsitān-ı dīdede ḫᵛāhişger-i dīdāre şarṭ

27. **birbirinün:**-*nün*
Gazel 496
Mısra: **5**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
5. Yine hem-cinsi çeker birbirinün ġayretini
6. Zaḫm-i miḳrāża urur süzen anuñçün merhem

28. **birbirin:**-*n*
Gazel 496
Mısra: **10**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
9. Bu cihānun es̱er-i ḳaḥṭ-ı vefāsındandur
10. Terk ider birbirin evvelki ḳademde tevʾem

29. **birbirinden:**-*n, -den*
Gazel 562
Mısra: **9**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

30. **birbirinüñ:**-*nüñ*
Gazel 586
Mısra: **14**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
13. İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
14. Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden

31. **birbirine:**-*n, -e*
Gazel 599
Mısra: **9**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
9. Gelür ṣaḥn-ı ḫayāle birbirine beñzemez ṣūret
10. Dil-i endīşenāküñ farḳı yoḳ mirʾāt-ı berberden

32. **birbirin:**-*n*
Gazel 650
Mısra: **8**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
7. Bu ribāt-ı çerḫde mümkin midür ḫᵛāb-ı ferāġ
8. Birbirin eczā-yı kevn āmāde-i ifsād iken

33. **birbirin:**-*n*
Gazel 664
Mısra: **8**
Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.
7. Oldılar taḳṣīrle merdūd-ı dergāh-ı ḳabūl
8. Birbirin pā-māl-i levm itsün duʿā teʾs̱īr ile

34. **birbirine:**-*n, -e*
Gazel 704
Mısra: **2**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
1. Ol şuḫ olıcaḳ cilvegeh-i tāze-resīde
2. Birbirine reşk eyler iki merdüm-i dīde

birbiri üzre:
1. **birbiri üzre:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Biri biri üstüne, üst üste.
79. Birbiri üzre gösterüp derecāt
80. Ḳaṣr-ı aḥkāma oldı bir mirkāt

birbirin:
1. **birbirin:**
Gazel 63
Mısra: **5**
Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.
5. Birbirin ṭurma teʿāḳubda celāl ile cemāl
6. Sāha-i devrde bir ṣubḥ u mesādur ki gider

2. **birbirin:**
Tarih 94
Mısra: **14**
Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.
13. Sinīn-i müddetine gelse bir ḫidīvüñ rāst
14. İder saʿādet ü iḳbāl birbirin teʾkīd

3. **birbirin:**
Gazel 375
Mısra: **6**
Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.
5. Maḥv olup çirk-i ʿadem pīrāhen-i īcāddan
6. Birbirin taʿḳīb ile emvāc-ı deryā-bār-ı ṣunʿ

4. **birbirin:**
Gazel 421
Mısra: **5**
Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.
5. Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
6. Gelür dimāġa güşād āḫirinde zükāmuñ

5. **birbirin:**
Gazel 424
Mısra: **13**
Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā z̤evḳin bizüm kāşānenüñ

birbirine:
1. **birbirine:**
Gazel 345
Mısra: **15**
Karşılıklı olarak biri ötekine, öteki de ona.
15. Halḳ açmadadur birbirine pençe-i tārāc
16. Aḥkām-ı Ḫudā maʿnī-i Kurʾān unudulmış

2. **birbirine:**
Gazel 381
Mısra: **9**
Karşılıklı olarak biri ötekine, öteki de ona.
9. Āmīhtedür birbirine nīk ü bed-i kevn
10. Gül eylemese eyleyemez ḫār taḫallüf

3. **birbirine:**
Gazel 381
Mısra: **12**
Karşılıklı olarak biri ötekine, öteki de ona.
11. Tā bār-güşā olmayıcaḳ ḥaşrda itmez
12. Birbirine bu ḳāfile-i çār taḫallüf

birbirine taḳdīm:
1. **birbirine taḳdīm:**
Gazel 612
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birbirinden üstün (tutmak).
7. Ruḫsārınuñ ālāyişidür kākül-i müşgīn
8. Rūz u şebi birbirine taḳdīm ne mümkin

birbirini:
1. **birbirini:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Birbirini.
3. Baṣṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāy-būs içün
4. Birbirini başup gelür ey meh kenāra mevc

2. **birbirini:**
Gazel 449
Mısra: **3**
Birbirini.
3. Görelüm birbirini kañġısı bī-zār eyler
4. Āh ü feryād benüm çeşm-i girān-ḫᵛāb senüñ

birbirini basarak:
1. **birbirini basarak:**-*arak*
Tarih 125
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Birbirini teyit etmek II Bir işi yapmakta acele ederek izdihama yol açmak.
25. Basarak birbirini müjdeciyān tārīẖin
26. Didiler menzili sebḳ itdi Muḥammed Pāşā

birden:
1. **birden:**
Kaside 8
Mısra: **7**
Ansızın, birdenbire.
7. Didiler birden eyā pīr-i reh-i naẓm-ı süẖan
8. Ey kühen-cevherī-i sūḳ-ı beyān u taḥrīr

2. **birden:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **47**
Ansızın, birdenbire. II Aynı anda.
47. İkisine birden idüp iʿtiḳād
48. Eylediler ẖayr duʿā ile yād

3. **birden:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **18**
Ansızın, birdenbire.
17. Olmaġ ile hem-dem-i şām ü seher
18. İtdiler İstanbulʾa birden sefer

4. **birden:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Ansızın, birdenbire.
5. Teh-cürʿadan olmaz yine ümmīd güsiste
6. Birden ḳadeḥ-i kāmı nigūn eyleme yā Rab

5. **birden:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Ansızın, birdenbire. II Aynı anda.
25. Didiler birden eyā pādişeh-i dīn-perver
26. Ey şehenşāh-ı mülūk-ı ʿArab u Rūm u ʿAcem

6. **birden:**
Tarih 16
Mısra: **63**
Aynı anda.
63. Saña mühr ile geldi şehr-i raḥmet ikisi birden
64. Açıldı ʿāleme birden żiyāfet-ẖāne-i Mevlā

7. **birden:**
Tarih 16
Mısra: **64**
Ansızın, birdenbire.
63. Saña mühr ile geldi şehr-i raḥmet ikisi birden
64. Açıldı ʿāleme birden żiyāfet-ẖāne-i Mevlā

8. **birden:**
Gazel 69
Mısra: **20**
Ansızın, birdenbire.
19. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ ile ṭabʿları sāzlaruñ
20. Biri āvāz idicek cümlesi birden boşanur

9. **birden:**
Gazel 86
Mısra: **9**
Aynı anda.
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

10. **birden:**
Tarih 127
Mısra: **128**
Ansızın, birdenbire.
127. Cezbe-i luṭf-ı şehinşeh naẓar-ı vāḥid ile
128. Ṣadrı da āṣafı da eyledi birden iḥyā

11. **birden:**
Gazel 412
Mısra: **10**
Ansızın, birdenbire.
9. Yazuḳ pes-āmedegān-ı ẖayāle ey Nābī
10. Güşāde eyleme birden dehānın enbāruñ

12. **birden:**
Gazel 697
Mısra: **3**
Ansızın, birdenbire.
3. Birden güsiste olmaz idi rişte-i ümīd
4. İncāz olınsa vaʿde-i ferdā kibārda

bī-renc ü taleb:
1. **bī-renc ü taleb:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Talep etmeden ve sıkıntı çekmeden.
117. Yoḳ olduġı kimseye müyesser
118. Bī-renc ü taleb ʿaṭiyye-i zer

bī-reng ü būy teşbih:
1. **bī-reng ü būy teşbih:**
Gazel 802
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Teşbihin rengi, kokusu olmaksızın.
1. Ṣāyānter olmaz inşā destār-ı iʿtibāre
2. Bī-reng ü būy teşbih bī-naḳş istiʿāre

bī-reng-i ʿamādan:
1. **bī-reng-i ʿamādan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Körlüğün olmayan rengi.
21. Zihī mübdiʿ ki bī-reng-i ʿamādan eylemiş tasvīr
22. Hezārān çihre-i rengīn hezārān dīde-i bīnā

birer:
1. **birer:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **110**
Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı, her birine bir.
109. Olmaġa bu ʾātıfet bedīdār
110. Hep oldı sebeb birer silāhdār

2. **birer:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **21**
Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı, her birine bir.
21. Cümlesinüñ birer muʿādili var
22. Bī-ʿadīl olduġun ider ıẓhār

3. **birer:**
Tarih 30
Mısra: **56**
Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı, her birine bir.
55. Bir ẖazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

birer birer:
1. **birer birer:**
Gazel 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri ayrı olarak, teker teker.
1. Cemʿ oldı bezm-i ṣoḥbete yārān birer birer
2. Cām aldı dest-i ʿişrete rindān birer birer

2. **birer birer:**
Gazel 181
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri ayrı olarak, teker teker.
1. Cemʿ oldı bezm-i ṣoḥbete yārān birer birer
2. Cām aldı dest-i ʿişrete rindān birer birer

3. **birer birer:**
Gazel 181
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri ayrı olarak, teker teker.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

4. **birer birer:**
Gazel 181
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her biri ayrı olarak, teker teker.
5. Oldı çekān yine ḳaṭarāt-ı şarāb-ı surẖ

6. Mānend-i silk-i dāne-i mercan birer birer

5. **birer birer:**
Gazel 181
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Her biri ayrı olarak, teker teker.
7. Dārüʾş-şifā-yı vuṣlatı itdi güşāde yār
8. Bīmār-ı hicre eyledi dermān birer birer

6. **birer birer:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her biri ayrı olarak, teker teker.
9. Nābī ḫayāl-i māh-ruḫān toldı sineye
10. Gūyā ki geldi mektebe ḫūbān birer birer

biri:
1. **biri:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **55**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
55. Eylese bir dili biri mesrūr
56. Aña ilḳā ider hezār sürūr

2. **biri:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **119**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
119. Cümlenüñ biri yār-ı ġār-ı ṣadīḳ
120. Efdalüʾn-nās ḥażret-i Ṣıddīḳ

3. **birine:**-*ne*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **283**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
283. Olmasın belki birine maḳbūl
284. Eyleye saña luṭfını mebzūl

4. **biri:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **23**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
23. Biri daḫı nāʾib-i şehrī-nijād
24. Ṭabʿı iderdi süḫanı intiḳād

5. **birini:**-*n, -i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **106**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
105. Līk bir āteş-dem ü ʿİsā-naẓar
106. Gūşesinüñ birini itmiş maḳarr

6. **biri:**
Kaside 12
Mısra: **93**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
93. İntisāb itmeġe her gün biri āmāde iken
94. Şimdi her şeb biri itmekde firāra iḳdām

7. **biri:**
Kaside 12
Mısra: **94**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
93. İntisāb itmeġe her gün biri āmāde iken
94. Şimdi her şeb biri itmekde firāra iḳdām

8. **birisine:**-*si, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **96**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
95. Bir daḫı ḫāneñe ʿazm eylemez andan açılur
96. İḳtiżā eyler ise birisine istiḥmām

9. **biri:**
Tarih 13
Mısra: **9**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳıʿā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı aʿlā

10. **biri:**
Kaside 15
Mısra: **21**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
21. Biri ervāḥ-ı vezīrān-ı selef kʾolmışdur
22. Şimdi mesnedeleri ārāyiş-i dīvān-ı ʿadem

11. **biri:**
Kaside 15
Mısra: **23**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
23. Biri elḳāb-ı hümāyūn-ı ṣudūr-ı vüzerā
24. Ki o elḳāb hilālindedür ism-i aʿẓam

12. **bīri:**
Kıt'a 49
Mısra: **2**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
1. Üç s̠üls̠e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

13. **biri:**
Gazel 69
Mısra: **20**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
19. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ ile ṭabʿları sāzlaruñ
20. Biri āvāz idicek cümlesi birden boşanur

14. **biri:**
Kıt'a 77
Mısra: **2**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
1. Veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ oldı ey Nābī
2. Biri esāmī-i sāmīsinüñ çü ism-i Emīn

15. **birinüz:**-*nüz*
Tarih 82
Mısra: **67**
Hiçbiri.
67. Birinüz hiç iṣābet itmedüñüz
68. Nʾolduġında bu cevher-i ġarrā

16. **biri:**
Tarih 84
Mısra: **7**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
7. Dil-bestegānınuñ biri tārīḫini didi
8. Seyyīd ʿAlī Efendiʾye cennet ferāḥ ola

17. **biri:**
Tarih 127
Mısra: **83**
Hiçbiri.
83. Līk olmadı muvaffaḳ biri bir ḫıdmete kim
84. Pādişāha fuḳarādan ide taḥṣīl-i duʿā

18. **birisi:**-*si*
Tarih 127
Mısra: **85**
Hiçbiri.
85. Birisi salṭanata eylemedi ġam-ḫᵛārī
86. Eyledi her birisi kendü murādın icra

19. **birisinden:**-*si, -n, -den*
Tarih 127
Mısra: **90**
Biri, birisi, Biri, birisi, bir tanesi.
89. Kimi naṣb itdi ise ṣadr-ı muʿallā-ḳadre
90. Bulmadı būy-ı liyāḳat birisinden ḳaṭʿā

20. **biri:**
Tarih 147
Mısra: **7**
Biri, birisi, bir tanesi.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

21. **biri:**
Gazel 265
Mısra: **7**
Biri, birisi.
7. Zamān ile biri bir lafẓ söylemiş yoḫsa
8. Taʿalluk itmege ḫūbāna ibtilā dinmez

22. **birini:**-*n, -i*
Gazel 436
Mısra: **13**
Biri, birisi, bir tanesi.

13. Hāşā birini görmiş ola sīne-i ʿadū
14. Gördügi zaḫmı dost yedinden nişanenüñ

23. **biri:**
Gazel 472
Mısra: **6**
Biri, birisi, bir tanesi.
5. O zāt-ı ġanī itmez idi ḳaṣd-ı tenezzül
6. Bulsaydı tahaḳḳuḳ biri sensiz bu ṣıfatuñ

24. **birinde:***-n, -de*
Gazel 505
Mısra: **10**
Biri, birisi, bir tanesi.
9. Hezār şāmı çıkarsam ṣabāha ey Nābī
10. Şikāyet-i şeb-i hicrüñ birinde tamām idemem

25. **biri:**
Gazel 559
Mısra: **18**
Biri, birisi, bir tanesi.
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduğı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

26. **biri:**
Gazel 633
Mısra: **5**
Biri, birisi, bir tanesi.
5. Naḳş-ı cebīni birisinüñ rāst biri kec
6. Mührüñ budur tefāvüti seng-i mezārdan

27. **birine:***-n, -e*
Gazel 679
Mısra: **9**
Biri, birisi.
9. Oldı ʿāşıḳ birine kendü gibi ey Nābī
10. ʿĀkibet urdı o da ṣūreti divāneliġe

28. **birin:***-n*
Gazel 704
Mısra: **3**
Biri. II Hiçbiri.
3. Görmez birin engüşt-i nigāhına sezāvār
4. Dāmānumı pür eylese yāḳūt-ı çekīde

29. **birinüñ:***-nüñ*
Gazel 724
Mısra: **13**
Biri, birisi, bir tanesi.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

30. **birinün:***-nün*
Gazel 724
Mısra: **13**
Biri, birisi, bir tanesi.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

31. **biriyle:***-y, -le*
Gazel 804
Mısra: **3**
Biri, birisi, bir tanesi.
3. Var ʿāşıḳuñ biriyle de def-i żarūret it
4. Ey meh bu iltizām-ı cefā biʾż-żarūr ise

32. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **1**
Biri, birisi, bir tanesi.
1. Girmedi āġūş-ı vaṣla dil-rübālardan biri
2. Düşmedi dil-ḫaste-i ʿaşḳa devālardan biri

33. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **2**
Biri, birisi, bir tanesi.
1. Girmedi āġūş-ı vaṣla dil-rübālardan biri
2. Düşmedi dil-ḫaste-i ʿaşḳa devālardan biri

34. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **4**
Biri, birisi, bir tanesi.
3. Ṭursa dil-ḫᵛāh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

35. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **6**
Biri, birisi, bir tanesi.
5. Ġonce-i rengīni itmez nīm-ḫand-i iltifāt
6. Bülbülüñ bezl itdügi rengīn şaḳālardan biri

36. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **8**
Biri, birisi, bir tanesi.
7. Böyle güstāḫāne çoḳ baḳma diyü āzār ider
8. Meclisinde gördüğüm zevḳ ü ṣafālardan biri

37. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **10**
Biri, birisi, bir tanesi.
9. Farḳ müşkil zümre-i ehl-i hevesden ʿāşıḳı
10. Olmayınca cāygāh darüʾş-şifālardan biri

38. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **12**
Biri, birisi, bir tanesi.
11. İtmesün rind-i ḳabāḥat fehme dūzaḫ meclisi
12. Gelmesün bezme Ḫudāʾya ḫod-nümālardan biri

39. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **14**
Biri, birisi, bir tanesi.
13. Nābiyā memnun olurdum bu zemīn-i tāzeye
14. Olsa pey-rev şāʿir-i siḥr-āzmālardan biri

40. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **16**
Biri, birisi, bir tanesi.
15. El-ḥazer zühhād-ı nā-bīnānuñ olma peyrevi
16. Başuna ṭokunmasun zaḫm-ı ʿaṣālardan biri

41. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **18**
Biri, birisi, bir tanesi.
17. Zülf-i maʿnādan bu gūne eyleme ḥall-i girih
18. Görmesün dīvāne-i zencīr-ḫālardan biri

42. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **20**
Biri, birisi, bir tanesi.
19. Sūk-ı hicrānda mezād olmaḳda beytüʾl-māl-i ġam
20. Var ise vāreste olmış mübtelālardan biri

43. **biri:**
Gazel 836
Mısra: **22**
Biri, birisi, bir tanesi.
21. Künc-i ʿuzlet gülşen-i cennet ḳadar cān-baḫş olur
22. Dār-ı ġurbetde bulunsa āşinālardan biri

44. **birine:***-n, -e*
Gazel 848
Mısra: **2**
Biri, birisi, bir tanesi.
1. Pey-rev ol cümle peyāmberlere Cibrīl gibi
2. İḫtiṣāṣ itme faḳaṭ birine İncīl gibi

biri biri:
1. **biri biri:**
Kaside 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
29. Bu niʿam-ḫāne-i ḥikmetde ʿaceb ḥāletdür
30. Biri ṣulṭān-ı cihān biri gedā-yı bī-zād

2. **biri biri:**
Kaside 2
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
31. Ḳalb bir ḫāne iken baḳsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

3. **biri biri:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biri...biri...
11. Biri Süleymān biri Aḥmed Aġā
12. Her birisi nāzik ü şīrīn-edā

4. **biri biri:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
13. Biri ṭuġrā-yı dil-ārā biri fermān-ı münīf
14. Biri şerʿ ü biri ḳānun biri naẓm-ı ʿālem

5. **biri biri:**
Kaside 15
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biri...biri...
15. Biri tertīb-i menāṣıb biri tedbīr-i umūr
16. Biri teşḫīṣ-i meḳādīr biri vażʿ-ı ḥikem

6. **biri biri:**
Kaside 15
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biri...biri...
15. Biri tertīb-i menāṣıb biri tedbīr-i umūr
16. Biri teşḫīṣ-i meḳādīr biri vażʿ-ı ḥikem

7. **biri biri:**
Kaside 15
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biri...biri...
19. Biri tedbīr-i hazāʾin biri taʿmīr-i bilād
20. Birisi ḥıfẓ-ı memālik biri tertīb-i ḥikem

8. **biri biri:**
Tarih 118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīḫ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

9. **biri biri:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ḫākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

10. **biri biri:**
Gazel 558
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

11. **biri biri:**
Gazel 746
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
5. Biri tevażuʿ üzre biri iʿtilādadur
6. Fevvārenüñ tefāvüti çoḳ selsebīl ile

biri biri biri:
1. **biri biri biri:**
Kaside 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biri... biri... biri...
5. Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
6. Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr

2. **biri biri biri:**
Kaside 15
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biri... biri... biri...
13. Biri ṭuġrā-yı dil-ārā biri fermān-ı münīf
14. Biri şerʿ ü biri ḳānun biri naẓm-ı ʿālem

biri birin:
1. **biri birin:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Birbirini.
9. Biri birin kenāra gelmede emvāc ider pā-māl
10. Meġer Nābī şiḳāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

2. **biri birin:***-n*
Kaside 7
Mısra: **225**
Kelime Tipi: -
Birbiri.
225. Biri birin başa her dem nüvīd-i fetḥ ü ẓafer
226. Geçe leyāli vü eyyāmı her zamān mesrūr

biri birinden:
1. **biri birinden:***-n, -den*
Kaside 24
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
113. Şīve-i fetḥde tīrüñ o ḳadar māhir kim
114. Gösterür ṣūretini biri birinden aʿlā

2. **biri birinden:***-n, -den*
Kaside 28
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
47. Ḫudā muʿammer ide ḫānedān-ı ʿizzetde
48. O nesl-i pāki ki biri birinden erşeddür

3. **biri birinden:***-n, -den*
Tarih 141
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
13. Birbirinden tāzeter biri birinden ḫūbter
14. Nābīyā naḫl-ı tecellī āşiyān-ı āteşīn

biri birine:
1. **biri birine:**
Gazel 166
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birbirine.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

2. **biri birine:**
Gazel 207
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Birbirine.
11. İki ḥasret biri birine ḳavuşmak gibidür
12. Ne dem olsa el ele baş başa hem-ḫāne kemer

3. **biri birine:***-n, -e*
Gazel 502
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
3. Pā-māl ider biri birine cūş-ı müşteri
4. Biñ ʿayb ile ṣatarsa da dellālümüz bizüm

biri birini:
1. **biri birini:***-n, -i*
Gazel 629
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
7. Çerḫüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyḫānede bezm içre döner cām görünsün

2. **biri birini:***-ni*
Gazel 865
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Birbiri: Karşılıklı olarak bir diğeri.
9. Biri birini taʿaddī iderek leyāl ü eyyām
10. Göricek bahār-ı ʿadli ikisi ber-ā-ber oldı

biri birisi:
1. **biri birisi:**-*si*
Kaside 12
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
19. Güẕer itmekdedür iḳbāl u ruṭūbet didügüñ
20. Biri ḫurşīd-i zemistān birisi reşḥ-i ġamām

2. **biri birisi:**
Tarih 111
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
7. Biri żımnen birisi taṣrīḥen
8. Dü gülistāna dü serv erzānī

3. **biri birisi:**
Gazel 458
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
5. Biri netīce virür nūr ü birisi ẓulmet
6. Tefāvutin yüri fehm eyle şām ile seḥerüñ

biri birisine:
1. **biri birisine:**-*si, -n, -e*
Kıt'a 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
"Biri... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
1. Ḥaleb ü Şāmʾuñ ahālisi ḳasem vaḳtinde
2. Nābiyā dir biri birisine Allāh vekīl

biri biriyle:
1. **biri biriyle:**-*y, -le*
Tarih 103
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Birbiri.
51. Ne maʿbed kim s̱evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melāʾik naḳl içün ġavġā

biri birün:
1. **biri birün:**
Gazel 166
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birbirinin.
11. İnanma imtizācın seyr idüp bu çār-erkāna
12. Dem-ā-dem biri birün fırṣatın gözler münāfıḳdur

biribiri:
1. **biribiriyle:**-*y, -le*
Kaside 1
Mısra: **62**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
61. ʿAnāṣırla ṭabāyiʿ reng-i żıddīde olup ḳāʾim
62. Biribiriyle olmışlar vaḥīdüʾl-aṣl iken aʿdā

2. **biribirine:**-*n, -e*
Kaside 1
Mısra: **63**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
63. İdüp biʾṭ-ṭabʿ biribirine hem dost hem düşmen
64. Ḳoparmış iḳtiżā-yı ḥikmet üzre arada ġavġā

3. **biribirinüñ:**-*nüñ*
Kaside 2
Mısra: **15**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
15. Luṭf ile ḳahrı biribirinüñ āyīnesidür
16. ʿĀlemüñ naẓm-ı ḳıyāmına sebebdür eżdād

4. **biribirin:**-*n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **174**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
173. İder olduḳça ḫāk-būsi naṣīb
174. ʿİzz ü devlet biribirin taʿḳīb

5. **biribirinden:**-*n, -den*
Kaside 7
Mısra: **128**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
127. Teveccüh eylese tefrīḳ-i fitne-sāzāne
128. Olur dü ebrū-yı ḫūbān biribirinden dūr

6. **biribirisinin:**-*si, -nin*
Tarih 135
Mısra: **8**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
7. Bulup ol ḳavm-i bī-tedbīre bir taḳrīb ile fırsat
8. Biribirisinin meʾvāların Biʾseʾl-mihād itdi

7. **biribirine:** -*ne*
Gazel 227
Mısra: **10**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
9. Nābī sarāy-ı sīnede mihmān-ı derd ü ġam
10. Dāġumla biribirine teklīf-i nān ider

8. **biribirine:** -*ne*
Gazel 400
Mısra: **6**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
5. Bir ẕerre yoḳ bu kārgeh-i ṣunʿda ʿabes̱
6. Vābestedür biribirine çerḫi sāʿatüñ

biribirine girer:
1. **biribirine girer:**-*er*
Gazel 409
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
(İplik, yün, saç vb. için) Çok dolaşmak.
1. Olup rekābete ser-rişte leẕẕet-i bedenüñ
2. Girer biribirine tār ü pūdı pīrehenüñ

birikdür:
1. **birikdürüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **179**
Biriktirmek, bir araya getirmek, toplamak.
179. Ḥiṣṣelerden birikdürüp gülzār
180. Sūseni eyledi ḳılıç tīmār

birin:
1. **birin:**
Gazel 342
Mısra: **10**
Birini; hiçbirini.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

birine bedel ṣad virür:
1. **birine bedel ṣad virür:**-*ür*
Gazel 561
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bire yüz vermek, bir verip yüz almak.
11. Düşürse yirine toḫm-ı kerem tīcāretdür
12. Virür birine bedel ṣad ḫazīnedār-ı zemīn

birine birine:
1. **birine birine:**
Kaside 2
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birine... diğerine...
157. Vāżıʿul-aṣl ḳomış redd ü ḳabūl-i şerʿa
158. Birine mess-i ḥarīr ü birine ḫarṭ-ı ḳatād

birinüñ:
1. **birinüñ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **129**
Birinin, birisinin.
129. Birinüñ nām-ı pāki yaʿnī Ḥasan
130. Gülşen-i ferʿa ġonce-i aḥsen

2. **birinüñ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **131**
Birinin, birisinin.
131. Birinüñ şöhret-i şerīfi Ḥüseyn
132. Ḥażret-i Muṣṭafāʾya ḳurratüʾl-ʿayn

birinüñ biri biri:
1. **birinüñ biri biri:**
Kaside 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinin... biri... biri..
5. Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
6. Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr

birisi:
1. **birisi:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **25**
Biri, birisi, bir tanesi.
25. Birisi de kātib-i dīvān idi
26. ʿĀrif idi rind-i süḫan-dān idi

2. **birisini:***-n, -i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **51**
Biri, birisi, bir tanesi.
51. Birisini bende idüp der-miyān
52. Eyleyicek rişte-güẕār-ı zebān

3. **birisi:**
Kaside 15
Mısra: **9**
Biri, birisi, bir tanesi.
9. Gilemendüñ birisi mesned-i dīvān-ı celāl
10. Birisi mihr-i hümāyūn-ı ṭırāzende-raḳam

4. **birisi:**
Kaside 15
Mısra: **10**
Biri, birisi, bir tanesi.
9. Gilemendüñ birisi mesned-i dīvān-ı celāl
10. Birisi mihr-i hümāyūn-ı ṭırāzende-raḳam

5. **birisi:**
Kaside 18
Mısra: **46**
Biri, birisi, bir tanesi.
45. Vüzerāda nice ṣāḥib-ketebe gelmiş iken
46. Birisi olmadı bu ṭarza muvaffaḳ ḥaḳḳā

6. **birisi:**
Kıt'a 34
Mısra: **2**
Biri, birisi, bir tanesi.
1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

7. **birisi:**
Kıt'a 49
Mısra: **2**
Biri, birisi, bir tanesi.
1. Üç s̱üls̱e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

8. **birisi:**
Kıt'a 49
Mısra: **2**
Biri, birisi, bir tanesi.
1. Üç s̱üls̱e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

9. **birisi:**
Tarih 82
Mısra: **65**
Biri, birisi.
65. Birisi didi ey sebük-naẓarān
66. Ey ġalaṭ-naġmegān-ı sehv-serā

10. **birisi:**
Tarih 94
Mısra: **5**
Biri, birisi, bir tanesi.
5. Aña muʿayyene hāṣṣiyetüñ birisi bu kim
6. Taʿalluḳ itdügi imdād ile ider teʾyīd

11. **birisi:**
Gazel 147
Mısra: **17**
Biri, birisi, bir tanesi.
17. Şaḫṣuñ birisi revġan-ı cān ile döker şemʿ
18. Bir ġayrüñ ider meclis-i iḳbālini tenvīr

12. **birisi:**
Tarih 153
Mısra: **1**
Biri, birisi, bir tanesi.
1. Kitāb-ı cifrden itmiş birisi istiḫrāç
2. Sinīn-i ātiye aḥvāline makāl-i laṭīf

13. **birisi:**
Gazel 416
Mısra: **9**
Biri, birisi, bir tanesi.
9. Bir ḥabāb-ı yem-i vaḥdet külehi birisi de
10. Devr-i tennūresi girdükçe semāʿa dedenüñ

14. **birisidür:***-dür*
Gazel 601
Mısra: **7**
Biri, birisi, bir tanesi.
7. Ālūdelikde reng-i kemālüñ birisidür
8. Cūy-ı vücūduñ añlayana ṣāf-ı maḳsemin

15. **birisinüñ:***-nüñ*
Gazel 633
Mısra: **5**
Biri, birisi, bir tanesi.
5. Naḳş-ı cebīni birisinüñ rāst biri kec
6. Mührüñ budur tefāvüti seng-i mezārdan

16. **birisi:**
Gazel 782
Mısra: **12**
Biri, birisi, bir tanesi.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

birisi biri:
1. **birisi biri:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
5. Birisi ebr-i perākendede ḳamerde bedīd
6. Biri ḳamerde ṣarīḥ oldı ḳābil-i īmā

2. **birisi biri:**
Tarih 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
11. Birisi mahrec-i ġam biri medḫal-i iḳbāl
12. İki derīçesinüñ ḥikmeti budur gūyā

3. **birisi biri:**
Kaside 15
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
11. Birisi pençe-i fermān birisi ṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ
12. Birisi ṣafḥa-i telḫīṣ biri nevk-i ḳalem

4. **birisi biri:**
Kaside 15
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
17. Birisi ʿarż-ı sadāret biri ʿaḳl u biri dīn
18. Birisi ġayret-i devlet biri terfīh-i ümem

5. **birisi biri:**
Kaside 15
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
19. Biri tedbīr-i hazāʾin biri taʿmīr-i bilād
20. Birisi ḥıfẓ-ı memālik biri tertīb-i ḥikem

6. **birisi biri:**
Tarih 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
7. Eyleyüp sünnet iki şeh-zāde-i āzādesin
8. Birisi Sulṭān Aḥmed biri Sulṭān Muṣṭafa

7. **birisi biri:**
Tarih 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
5. Birisi Tāvşān Aġā maḳbūl-ı Sulṭān-ı cihān

6. Biri ṣadr-ı aʿẓam-ı merḥūm pākīze-nihād

8. **birisi biri:**
Gazel 158
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
”Birisi... diğeri” anlamında karşılaştırma bağlacı.
5. Olsalar reng ile bu ḳaṣr-ı havāsa mihmān
6. Birisi kuşe sorar biri hevādārın arar

9. **birisi biri:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
”Birisi... diğeri” anlamında karşılaştırma bağlacı.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

10. **birisi biri:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
”Birisi... diğeri” anlamında karşılaştırma bağlacı.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

11. **birisi biri:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
”Birisi... diğeri” anlamında karşılaştırma bağlacı.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

birisi biri biri:
1. **birisi biri biri:**
Kaside 15
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biri... biri... biri...
17. Birisi ʿarż-ı sadāret biri ʿaḳl u biri dīn
18. Birisi ġayret-i devlet biri terfīh-i ümem

birisi birisi:
1. **birisi birisi:**
Kaside 2
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
27. Ne bu tertīb-i ḥikem cümle beni ādem iken
28. Birisi ḫāne yapar birisi olmış ırġād

2. **birisi birisi:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
9. İsm ile Mīrim Çelebī birisi
10. Nām ile Bāḳī Çelebi birisi

3. **birisi birisi:**
Kaside 15
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Birisi... diğeri" anlamında karşılaştırma bağlacı.
11. Birisi pençe-i fermān birisi ṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ
12. Birisi ṣafḥa-i telḫīṣ biri nevk-i ḳalem

bī-riyāca:
1. **bī-riyācadur:**-*dur*
Gazel 160
Mısra: **6**
Riyasız, ikiyüzlü değil.
5. Tercīḥ sanma rindi saña zāhidā ġarāz
6. Senden odur tefāvüti kim bī-riyācadur

bī-riyālıcuk:
1. **bī-riyālıcuk:**
Gazel 392
Mısra: **20**
Riyasızlık, dürüstlük.
19. Rāḥat murād iden ḳulına Ḥaḳḳ naṣīb ider
20. Eblehlicük ḥālīmlicük bī-riyālıcuk

bī-riyālıġ:
1. **bī-riyālıġa:**-*a*
Gazel 692
Mısra: **6**
Riyasızlık, samimiyet.
5. Fehm eylesem metāʿ-ı ḫulūṣuñ kesādını
6. Sehv ile böyle düşmez idüm bī-riyālıġa

2. **bī-riyālıġa:**-*a*
Gazel 768
Mısra: **8**
Riyasızlık, samimiyet.
7. Farḳ eylemez salāh ü fesāduñ meʾālini
8. Ālüfteligle nām ḳoyan bī-riyālıġa

birle:
1. **birle:**
Tarih 76
Mısra: **40**
İle, birlikte.
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

birr ile aḥrār istiʿbād olınur:
1. **birr ile aḥrār istiʿbād olınur:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
İnsan iyilikle köle edilir (“El insan abidul ihsan, insan iyiliğin kuludur” sözüne atfen).
169. Ṭabaḳāt-ı dü cihān ʿabd-ı kerem-didesidür
170. Resmdür birr ile aḥrār olınur istiʿbād

birrī:
1. **birrī:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Birri Mehmed Dede, Divan ve Bülbüliye adlı eserleriyle tanınan şair, 1669-1716'da Manisa'da yaşamış, Manisa’yı, Gediz'i, laleyi ve Manisa’nın ileri gelenlerini şiirine konu yapmıştır.
35. Naṣṣ-ı Kurʾānda ḳıran eyledügi vech üzre
36. İde hem-sāye Ḫudā Birrī yine taḳvāya

birrī-i ḫoş-ṭabʿ-ı suḫan-pīrāya:
1. **birrī-i ḫoş-ṭabʿ-ı suḫan-pīrāya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Söz dizmeyi bilen hoş mizaçlı Birri (Birri; Birri Mehmed Dede, Divan ve Bülbüliye adlı eserleriyle tanınan şair, 1669-1716'da Manisa'da yaşamış, Manisa’yı, Gediz'i, laleyi, Manisa’nın ileri gelenlerini şiirine konu yapmıştır).
1. Āferīn Birrī-i ḫoş-ṭabʿ-ı suḫan-pīrāya
2. Ki virür nuṭḳı cemāl-i suḫana pīrāye

bī-rūḥ:
1. **bī-rūḥ:**
Gazel 293
Mısra: **8**
Ruhsuz, cansız.
7. Gülzār-ı ḥüsn-i ġonce-lebānun esīridür
8. Bī-rūḥ olan güle baḳamaz ʿandelībümüz

2. **bī-rūh:**
Gazel 414
Mısra: **6**
Ruhsuz, cansız.
5. Ṣaded maʿnāda yoḫsa sāde naẓma kim nigāh eyler
6. Nedür bī-rūh nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

birūn:
1. **birūnı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **3**
Dış, dışarı, hariç.
3. Pertev-i mihr-i meserretle birūnı tābān
4. Şuʿle-i şemʿa-i şevḳ ile derūnı enver

2. **bīrūn:**
Gazel 283

Mısra: **9**
Dış, dışarı, hariç.
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

3. **birūne:**-*e*
Gazel 468
Mısra: **11**
Dış, dışarı, hariç.
11. Birūne zehr döker pūstin-i gāv-ı zemīn
12. Senüñ rübūde olup sīne-i çemen didigüñ

birūn oldı:

1. **birūn oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hariç olmak.
17. Cihāndan oldı birūn resm-i inḳıbāż-ı derūn
18. Kemālin eyledi iẓhār inşirāḥ-ı fuʿād

birūn olmazsa:

1. **birūn olmazsa:**-*maz, -sa*
Kaside 1
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **-**
Hariç olmak.
145. Birūn olmazsa āteş ḥaclegāh-ı seng ü āhenden
146. Olur efsürde-i taʿtīl niʿmet-ḫāne-ı ʿuẓmā

bīrūn-ı ḥadd-i fehm ü istīfā:

1. **bīrūn-ı ḥadd-i fehm ü istīfā:**
Kaside 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Tamamıyla anlaşılma sınırlarının ötesinde.
55. Şükūh-ı ḳudreti bālā-yı idrākāt-ı insanī
56. Vücūh-ı ḥikmeti bīrūn-ı ḥadd-i fehm ü istīfā

bīş ile kem:

1. **bīş ile kem:**
Gazel 496
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Az ve çok.
1. Nüsḫa-i naḳs ü kemāl olduġını bu ʿālem
2. Gösterür cirm-i ḳamerde görinen bīş ile kem

2. **bīş ile kem:**
Gazel 496
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Az ve çok.
1. Nüsḫa-i naḳs ü kemāl olduġını bu ʿālem
2. Gösterür cirm-i ḳamerde görinen bīş ile kem

bīş ile keme:

1. **bīş ile keme:**-*e*
Gazel 665
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Az ve çok.
5. Ḥırs u kanāʿat olmadılar yek-dīgerle ṣulḥ
6. Bāz itmedükçe bāb-ı rıżā bīş ile keme

bīş ü kemden:

1. **bīş ü kemden:**-*den*
Gazel 559
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çok ve az, az çok.
15. Ne revā bedr ü hilāle ide taʿlīḳ-i naẓar
16. Bilmeyen nʾolduġını ḳaṣd bu bīş ü kemden

bīş ü kem-i çerḫ:

1. **bīş ü kem-i çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin eksiği fazlası.
17. Nābī kime eyler ʿaceb iḥsānını itmām
18. Māhında nümāyānter iken bīş ü kem-i çerḫ

bīş ü kem-i erzāḳa:

1. **bīş ü kem-i erzāḳa:**-*a*
Tarih 91
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Erzakın azı çoğu.
7. İmdāda gelüp kāfiye Nābī didi tārīḫ
8. Bīş ü kem-i erzāḳa Muḥammed ola Ṣābir

bīş ü kemin:

1. **bīş ü kemin:**-*in*
Gazel 585
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Çok ve az, az çok.
21. İtmemekdür şükr iḥsān-ı veliyüʾn-niʿmete
22. Nābiyā ġayrüñ tecessüs eylemek bīş ü kemin

biş ü kemüñ:

1. **biş ü kemüñ:**-*üñ*
Gazel 460
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çok ve az, az çok.
15. Ṣūret-i yek-digere āyīnedür naḳş ü kemāl
16. Eyleme ḥüsnini inkār ṣaḳın biş ü kemüñ

bīş yā kem:

1. **bīş yā kem:**
Gazel 818
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Az ve çok.
3. Nice mümkin kʾola kālā-yı naġam bīş yā kem
4. Neyzenüñ elde müheyyā iken endāzeleri

bī-ṣaded:

1. **bī-ṣaded:**
Gazel 356
Mısra: **12**
Konusuz, mevzusuz.
11. Hele yetişdi ḫaṭṭ oldı muḳaddemāt-ı murād
12. Şürūʿ-ı ḫᵛāhiş-i dil bī-ṣaded ne müşkil imiş

bī-sākī vü dilber:

1. **bī-sākī vü dilber:**
Gazel 564
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sakisiz ve dilbersiz.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sākī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

bisāt-ı ḫāk:

1. **bisāt-ı ḫāk:**
Rübai 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Toprak döşemesi, yer, yeryüzü.
1. Olmazdı tıbāk-ı çerḫ-i mīnā gerdān
2. İtmezdi bisāt-ı ḫāk medd-i dāmān

2. **bisāt-ı ḫāk:**
Gazel 886
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Toprak döşemesi, yer, yeryüzü.
5. Ne deñlü nāziş iderse sezādur eflāke
6. Bisāt-ı ḫāk çeker çün hemīşe bārumuzı

bisāt-ı istirāḥat:

1. **bisāt-ı istirāḥat:**
Gazel 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İstirahat döşeği.
1. Senüñçün ḫᵛāb u rāḥat çeşm-i giryānumla düşmendür
2. Bisāt-ı istirāḥat cism-i sūzānumla düşmendür

bisāt-i māliş-i rūyiyle:

1. **bisāt-i māliş-i rūyiyle:**-*yi, -y, -le*
Gazel 62
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüzün sürtünen yaygısı.
5. Bisāt-i māliş-i rūyiyle cānib-i pādan
6. ʿAḳib-i bezmde çārūb iʿtizāre gelür

bisāṭ-ı ṭarab:

1. **bisāṭ-ı ṭarab:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**

Zevk ü safa meclisinin yaygısı, kilimi.
27. Gördiler āmāde bisāṭ-ı ṭarab
28. Başladılar ʿişrete her rūz u şeb

bisāṭ-ı ṭarab-endūz-ı neşāṭ:

1. **bisāṭ-ı ṭarab-endūz-ı neşāṭ:**
Kaside 13
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Sevincin ahenk veren yaygısı.
63. Döşenüp bezme bisāṭ-ı ṭarab-endūz-ı neşāṭ
64. İtdi aḥmāl-i veġā rıḥlet içün şedd-i ḫırām

bisāṭ-ı vücūda basınca:

1. **bisāṭ-ı vücūda basınca:**-*ınca*
Tarih 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlık kilimine ayak basmak, dünyaya gelmek, doğmak.
3. Basınca bisāṭ-ı vücūda Ḥalebʾde
4. Ḳudūm-ı şerīf-i saʿādet-lüzūmı

bisāt-ı zemīndür:

1. **bisāt-ı zemīndür:**-*dür*
Gazel 502
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zemin örtüsü, kilimi.
11. Var ise de bisāt-ı zemīndür zamānede
12. Luṭf-ı Ḫudāya şükr ki pā-mālümüz bizüm

bisāṭ-ı zer-keş-i şāhāne:

1. **bisāṭ-ı zer-keş-i şāhāne:**
Kıt'a 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Muhteşem altın işlemeli halı.
3. Bisāṭ-ı zer-keş-i şāhāne künc-i rāḥatda
4. Şikenleri leb-i pür-ḫandedür ḥaṣīrümüzün

bīşe:

1. **bīşesin:**-*si, -n*
Gazel 592
Mısra: **10**
Orman, meşelik.
9. Āhū-yı maʿnā şikārı ḥācetüñse Nābīyā
10. Geştden dūr olma müsveddāt-ı şiʿrüñ bīşesin

bī-sebeb:

1. **bī-sebeb:**
Gazel 488
Mısra: **6**
Sebepsiz.
5. Benden de gāh naẓra-i güstaḫ ider ẓuhūr
6. Yārüñ baḳılsa cevri ḳatı bī-sebeb degül

bī-şek:

1. **bī-şek:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **82**
Şüphesiz, kesinlikle.
81. Maṭbah-ı kāʾināta virdi nemek
82. Enā emlaḥa ʿibāreti bī-şek

2. **bī-şek:**
Gazel 56
Mısra: **1**
Şüphesiz, kesinlikle.
1. Egerçi bī-şek olur ẕevḳ-i vaṣl-ı yār leẕīẕ
2. Velīk baña gelür andan intizār leẕīẕ

3. **bī-şek:**
Gazel 217
Mısra: **9**
Şüphesiz, kesinlikle.
9. Nābī es̱erüm bī-şek ider ḫayra delālet
10. Ḫayrī benüm ās̱ārda ḫayrüʾl-ḫalefümdür

4. **bī-şek:**
Gazel 730
Mısra: **8**
Şüphesiz, kesinlikle.
7. Cemşīd görse bezm-i erāzilde bādeyi
8. Bī-şek teʾessür eyler idi iḫtirāʿına

bī-şekīb:

1. **bī-şekībler:**-*ler*
Gazel 129
Mısra: **12**
Sabırsız, tahammülsüz.
11. Taḥsīl-i ıżṭırāb daḫı bir naṣībdür
12. Ḥāşā ki fevt-i maṭlab ide bī-şekībler

2. **bī-şekībiyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 252
Mısra: **14**
Sabırsız, tahammülsüz.
13. Rızḳuñ teveccühi bize bizden füzūn iken
14. Bīhūde Nābīyā biz anuñ bī-şekībiyüz

bī-şekīb oldılar:

1. **bī-şekīb oldılar:**-*dı, -lar*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sabırsızlanmak.
15. Olmaġ ile vaḳt-ı ʿulūfe karīb
16. Oldılar o dāʿiyeden bī-şekīb

bī-şekk:

1. **bī-şekk:**
Tarih 128
Mısra: **17**
Şüphesiz, kesinlikle.
17. Böyle fetḥ ü ẓafere itdi muvaffaḳ bī-şekk
18. Ṣıdḳ-ı niyyet dil-i ṣāfī-berekātında Ḫudā

bī-şekk ü şübhe:

1. **bī-şekk ü şübhe:**
Tarih 94
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Şeksiz ve şüphesiz.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̱erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

bī-şekve idi:

1. **bī-şekve idi:**- *i, -di*
Gazel 846
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şikayetsiz, kimsenin gocunmadığı.
9. Bī-şekve idi meşrebüm ammā şirār-ı nār
10. Bī-iḫtiyār göklere çekdi zebānemi

biʾseʾl-mihād:

1. **biʾseʾl-mihād:**
Tarih 135
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Ayet**
Kötü döşek. II "Onların barınakları cehennemdir. O, ne kötü bir döşektir." (Rad suresi 18. ayet, Al-i İmran Surresi 12. ayet).
7. Bulup ol ḳavm-i bī-tedbīre bir takrīb ile fırsat
8. Biribirisinin meʾvāların Biʾseʾl-mihād itdi

bī-ser ü bī-pāya:

1. **bī-ser ü bī-pāya:**-*ya*
Gazel 30
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sefil ve perişan.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

bī-ser ü sāmānlıġındadur:

1. **bī-ser ü sāmānlıġındadur:**-*lıġ, -, -, -da, -dur*
Gazel 247
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sefil ve perişan.
11. Nābī gedā-yı küçe-neverd-i melāmetüñ
12. Şān u şükūhı bī-ser ü sāmānlıġındadur

bī-şerm:

1. **bī-şermliklerden:**-*ler, -den*
Gazel 560
Mısra: **6**
Edepsizlik, hayasızlık.
5. Girībān-ı edeb āsūdedür ser-pençe-i ġamdan
6. Āmān bī-şermliklerden fiġān bī-bākliklerden

bīşe-zār-ı ġam ü miḥnetde:

1. **bīşe-zār-ı ġam ü miḥnetde:**-*de*
Gazel 511
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gam ve sıkıntı ormanı.
3. Bīşe-zār-ı ġam ü miḥnetde adūyı göricek
4. Şīrveş cāme-i cismini çeküp çāk idelüm

bī-sikke zer:
1. **bī-sikke zer:**
Gazel 35
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mühürsüz altın.
11. Bī-sikke zer raʿiyyet ü meskūk-ı ʿaskerī
12. Olmaz bu kār-ḫānede naḳş-ı direm ʿabes̱

bī-şişe vü piyāle:
1. **bī-şişe vü piyāle:**
Gazel 107
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Şişe ve piyale olmaksızın.
15. Bī-şişe vü piyāle görünmezdi bu neşāṭ
16. Ol iki kevkebün es̱er-i iḳtirānıdur

bismilgeh:
1. **bismilgehüm:**-*ü, -m*
Gazel 32
Mısra: **6**
Mezbaha.
5. Çün lāle-ṣıfat yaḳdı derūnum dil-i şīrīn
6. Bismilgehüm olsa nʾola kūhsār-ı melāmet

bist u çār:
1. **bist u çār:**
Tarih 122
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yirmi dört.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

bīşter:
1. **bīşterdür:**-*dür*
Gazel 460
Mısra: **2**
Daha çok, daha fazla.
1. Çākī-i sīne-siyāhī-i libāsı raḳamuñ
2. Bīşterdür ser-i sevdā-zedesinden ḳalemüñ

bister-i rāḥat:
1. **bister-i rāḥat:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **212**
Kelime Tipi: -
Rahatlık, huzur yatağı.
211. Ṭoldı āvāz-ı ʿadl ile gülzār
212. Bister-i rāḥat oldı bülbüle ḫār

bī-şübhe:
1. **bī-şübhe:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Şüphesiz, kesin, tereddütsüz.
1. Güm-pāydur bu ḫᵛān-ı vasīʿüʾn-nevālde
2. Bī-şübhe ṣarf-ı loḳma-i nāzikter-i ḥelāl

2. **bī-şübhe:**
Gazel 197
Mısra: **7**
Şüphesiz, kesin, tereddütsüz.
7. Yārı teshirde bī-şübhe ise nʾola göñül
8. O büt-i seng-dile itdügi iḳdāmı bilür

3. **bī-şübhe:**
Gazel 475
Mısra: **13**
Şüphesiz, kesin, tereddütsüz.
13. Bī-şübhe ṣunar mīve-i miḥneteye destin
14. Ālemde kime himmet idüp ādem iderseñ

bī-sūd:
1. **bī-sūd:**
Gazel 805
Mısra: **12**
Faydasız.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

bī-süḫan:
1. **bī-süḫan:**
Gazel 121
Mısra: **1**
Sözsüz, (söze gerek kalmadan bağlamında).
1. Sevād-ı mümkināt ās̱ār-ı ṣunʿı bī-süḫan söyler
2. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı Ḥaḳḳʾı bī-dehen söyler

bī-ṣunʿ-ı ḥaḳ:
1. **bī-ṣunʿ-ı ḥaḳ:**
Gazel 367
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sanatı olmadan, Onun sanatını düşünmeden.
25. Saʿy eyle naḳş-ı ḥikmetinde idrāke Ṣāniʿün
26. Bī-ṣunʿ-ı Ḥaḳ müşāhede-i mā-sivā ġalat

bīsütūn:
1. **bīsütūnʾı:**-*ı*
Gazel 875
Mısra: **10**
Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.
9. Benüm ṭutdı zemīn ü āsmānı şöhret-i ʿaşḳum
10. Egerçi deşti Mecnūn Bīsütūnʾı kūh-ken ṭutdı

bī-sütūn:
1. **bī-sütūnı:**-*ı*
Gazel 765
Mısra: **3**
Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.
3. Bī-sütūnı bir işaretle ḳoparmaḳ ḳābil
4. Tīşesi serzeniş itmezse eger Ferhādʾa

bī-sūziş:
1. **bī-sūziş:**
Gazel 599
Mısra: **11**
Yanmayan.
11. Degüldür lūle lez̠zet-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

bisyār:
1. **bisyār:**
Kaside 16
Mısra: **98**
Çok, çokça.
97. Bu dāʿī-i kemīne vü kem-ḳadr sābıḳa
98. İtmişken āstānede bisyār iḳāmeti

2. **bisyār:**
Gazel 94
Mısra: **12**
Çok, çokça.
11. Dilden çıḳar sarāy-ı cihānuñ ḫayālini
12. Bisyār olursa ḫānede taʿmīr teng olur

3. **bisyārcadur:**-*dur*
Gazel 116
Mısra: **4**
Çok, çokça.
3. Ey bihişt itmedesin dūzaḫa nāziş ammā
4. Gālibā senden anuñ talibi bisyārcadur

4. **bisyār:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Çok, çokça.
1. Kes̱ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

5. **bisyār:**
Gazel 376
Mısra: **8**
Çok, çokça.
7. ʿĀrifānuñ diline vesvese itmez teʾs̱īr
8. Dīv bisyār ise dīvān-ı Süleymān vāsiʿ

bīsyār olanlaruñ:
1. **bīsyār olanlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 427

Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Fazla olan.
9. Sevgendi hep tahallüf-i vaʿdüñ güvāhıdur
10. I̱mānı hīn-i vaʿdede bīsyār olanlaruñ

bisyār olduġından:
1. **bisyār olduġından:**-*duġ, -ı, -n, -dan*
Gazel 414
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çok olmak.
13. Gubār-ı ẖāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

bisyār olsa:
1. **bisyār olsa:**-*sa*
Gazel 362
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çok olmak.
11. Ġubār-ẖīz-i melāl olduġı degül meşhūd
12. Ne deñlü olsa da bisyār kārvān-ı ẖulūṣ

bisyārdān:
1. **bisyārdānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **14**
Alim, bilgin.
13. Esbāb-ı ṣayd-ı dildür ol fıtnegerlicikler
14. Kemter-nigehlicikler bisyārdānlıcuḳlar

bisyār-ı ġayre:
1. **bisyār-ı ġayre:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Başkalarınınkinin en büyüğü.
69. ʿAṭā-yı endeki bisyār-ı ġayre ġālibdür
70. İder ulūfe teḳaddüm merātib-i āḥād

bisyārī-i ʿaksine:
1. **bisyārī-i ʿaksine:**-*i, -n, -e*
Gazel 618
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yansımaların, gölgelerin çokluğu.
5. Olur bisyārī-i ʿaksine bāʿis̱ yoẖsa ol bī-raḥm
6. Ḥaẕer itmezdi mirʾāt-ı derūnum inkisārından

bit:
1. **biter:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **174**
Çözülmek, halledilmek.
173. Himāyetüñle durur āb u tāb-ı gülşen-i mülk
174. ʾİnāyetüñle biter hep meṣāliḥ-i cumhūr

2. **bitmeġe:**-*me, -ġe*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **123**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
123. Bitmeġe naḳd-ı ʿömrden maḥṣūl
124. Çār taḳsīṭ olındı çār füṣūl

3. **biter:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **64**
Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerẖ-i sitemger bu cefādan ne biter

4. **bitdi:**-*di*
Gazel 275
Mısra: **14**
Sona ermek, tükenmek II Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.
13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ẖārı yine ẖuşk olmadı bostānı henūz

5. **bitemez:**-*e, -mez*
Gazel 289
Mısra: **10**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

6. **bitdi:**-*di*
Gazel 452
Mısra: **9**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ẖūnīn şerḥalar bitdi
10. Yine baẖtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

7. **bitse:**-*se*
Gazel 670
Mısra: **6**
Sona ermek, tükenmek.
5. Lāzım gelürdi ʿuhdesine mūmiyānunun
6. Bitse şikest-i şīşe-i dil mūmiyā ile

8. **bitmez:**-*mez*
Gazel 739
Mısra: **10**
Sona ermek, tükenmek.
9. Benüm ol ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet kim
10. Nihālüm bīd-i mecnūn olsa kec bitmez zemīnümde

bī-taʿab:
1. **bī-taʿab:**
Kaside 2
Mısra: **168**
Zahmetsiz, zorluk çekmeden.
167. Nüsẖa-i ẖulḳı miyānında yazılsa farażā
168. Bī-taʿab maʿnī-i teslīm virür lafẓ-ı ʾinād

2. **bī-taʿab:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **126**
Zahmetsiz, zorluk çekmeden.
125. Ẓāhir olup Mīrimʾe ednā sebeb
126. Maṭlabına buldı ẓafer bī-taʿab

3. **bī-taʿab:**
Kıt'a 23
Mısra: **5**
Zahmetsiz, zorluk çekmeden.
5. Bī-taʿab eylesün āmāde mühim-sāz-ı cevād
6. Her neyi eyler ise ṭabʿ-ı hümāyūnı murād

4. **bī-taʿab:**
Tarih 127
Mısra: **13**
Zahmetsiz, zorluk çekmeden.
13. Bī-taʿab şāhid-i āmāli görür āmāde
14. Çeşm-i ümmīde olan sürme-keş-i istiġnā

5. **bī-taʿab:**
Gazel 303
Mısra: **9**
Zahmetsiz, zorluk çekmeden.
9. Olurduk bī-taʿab müşrif temāşā-yı ẖarābata
10. Dirīġā pāre-i mīnā-yı meydān dūr-bīn olmaz

bī-tāb:
1. **bī-tāblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 431
Mısra: **1**
Kuvvetsiz, kudretsiz, yorgun, bitkin; takatsiz, dermansız.
1. Pāyına gelmese rūzīleri bī-tāblaruñ
2. Keştiyān düşmez idi dāmına girdāblaruñ

bī-tāb itdi:
1. **bī-tāb itdi:**-*di*
Gazel 397
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mecal bırakmamak, takattan düşürmek.
11. Nūr-ı ḥüsnün ʿāşıḳı bir gūne bī-tāb itdi kim
12. Sāyeāsā baʿd -ez-īn hicrāna istiʿdādı yoḳ

bī-tābī-i ġamdan:
1. **bī-tābī-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 509
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gamın verdiği takatsizlik.
1. Ne ḳadar olsa da bī-tābī-i ġamdan keselüm
2. Dāmenüñden senüñ ey şūẖ-ı cihāñ kesmem elüm

bī-tāblig:

1. **bī-tābliginden:***-i, -n, -den*
Gazel 167
Mısra: **9**
Mecalsizlik, takatsizik.
9. Bī-tābliginden dökilür pāyına yoḫsa
10. Üftādelerüñ maṭlabı pā-būs degüldür

bī-tāblık:

1. **bī-tāblıkda:***-da*
Kaside 16
Mısra: **36**
Mecalsizlik, takatsizik.
35. Tāze kenīzekān ise incizāb-ı dil
36. Bī-tāblıkda fevt olur anuñ da lez̠z̠eti

bī-taġayyür:

1. **bī-taġayyür:**
Gazel 588
Mısra: **3**
Değişmeden, değiştirmeden, bozulmadan.
3. Dildāra bī-taġayyür dil eylemez es̠er
4. Cūy-ı sirişk çoḳ daḫı deryā-dil olmasun

bī-ṭaleb:

1. **bī-ṭaleb:**
Tarih 127
Mısra: **12**
Talep etmeden, istemeden.
11. Kim ki esbāb-ı mecāzīden ider ḳatʿ-ı ümīd
12. Bī-ṭaleb eyler aña ḥażret-i Vehhāb ʿaṭā

2. **bī-taleb:**
Gazel 539
Mısra: **11**
Talep etmeden, istemeden.
11. Bī-taleb dest ü dehānumda müheyya bulurum
12. Ne ḳadar ḫᵛāhiş-i erzāḳda taḳṣīr itsem

bī-tāliʿ ü bī-baḫtlar:

1. **bī-tāliʿ ü bī-baḫtlar:***-lar*
Gazel 710
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kısmetsiz ve bahtsız.
7. Hezārından biri şāyeste-i gūş-ı ḳabūl olmaz
8. Nice bī-tāliʿ ü bī-baḫtlar vardur suḫenlerde

bī-taṣannuʿ:

1. **bī-taṣannuʿ:**
Gazel 191
Mısra: **4**
Doğal olarak, yapmacılığa kaçmadan.
3. Ḫāṭır-ı ahbabı tesḫīrün reh-i āsānteri
4. Bī-tekellüf bī-taṣannuʿ ḫande-rūluḳlardadur

bī-tāze:

1. **bī-tāze:**
Gazel 802
Mısra: **5**
Taze olmayan.
5. Bī-tāze istiʿāre olmaz luġātde lez̠z̠et
6. Āhū-yı ġayb-ı maʿnī düşmek gerek şikāre

bī-teʾemmül olmaz:

1. **bī-teʾemmül olmaz:**
Gazel 174
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Enine boyuna düşünmemek, etraflıca düşünmemek.
7. Olmaz mı bī-teʾemmül ġāretger-i taḥammül
8. Kākül-güşālıcıḳlar dāmen-keşānlıcuḳlar

bī-tekellüf:

1. **bī-tekellüf:**
Kaside 24
Mısra: **25**
Külfetsiz, sıkıntısız, doğal olarak.
25. Bī-tekellüf yüridi şehr-i dile sel-i feraḥ
26. Bulduġı yirde ġubār-ı ġamı itdi yaġmā

2. **bī-tekellüf:**
Kıt'a 113
Mısra: **3**
Teklifsiz, davetsiz, çatkapı.
3. Nʾolaydı pistere girdükde bī-tekellüf o māh
4. Şeb-i ḫayālde nāgāh geldi ḫᵛāb gibi

3. **bī-tekellüf:**
Gazel 191
Mısra: **4**
Külfetsiz, sıkıntısız, doğal olarak.
3. Ḫāṭır-ı ahbabı tesḫīrün reh-i āsānteri
4. Bī-tekellüf bī-taṣannuʿ ḫande-rūluḳlardadur

4. **bī-tekellüf:**
Gazel 621
Mısra: **10**
Külfetsiz, sıkıntısız, doğal olarak.
9. Ne lāzımdur düşürmek şiʿri Nābī ḳayd-ı iġlāka
10. Bu deñlü bī-tekellüf sāde şiʿr-i dil-güşā dirken

5. **bī-tekellüf:**
Gazel 765
Mısra: **10**
Teklifsiz, davetsiz, çatkapı.
9. Bāʿis̠-i ḫande leb-i ġonceye hep şeb-nemdür
10. Bī-tekellüf açılur dil-ber-i ṣahbā-dāde

bī-tekkellüf ü tedbīr:

1. **bī-tekkellüf ü tedbīr:**
Kaside 7
Mısra: **227**
Kelime Tipi: -
Zahmetsiz ve sıkıntısız.
227. Ḫudā müyesser ide bī-tekkellüf ü tedbīr
228. Żamīr-i enverine her ne kām iderse ḥutūr

bī-teklīf:

1. **bī-teklīf:**
Gazel 706
Mısra: **5**
Samimi, içli dışlı, sıkı fıkı, teklifsiz.
5. O ten-i penbe-mis̠āle ṣarılur bī-teklīf
6. Rişte ber-rişte ḥased devlet-i pīrāhenine

bī-telāşlıḳ:

1. **bī-telāşlıḳlarumuz:***-lar, -u, -muz*
Gazel 288
Mısra: **4**
Sakin olma hali.
3. Yine taʿayyüş içün ıżṭırābdan ḫoşdur
4. Tevekkül olmasa da bī-telāşlıḳlarumuz

bī-tenezzül:

1. **bī-tenezzül:**
Gazel 559
Mısra: **11**
Tenezzül etmeden,seviyesine alçalmadan.
11. Bī-tenezzül bulamaz kimse teraḳḳīye ẓafer
12. Oḳı bu mesʾeleyi sālik isen Süllemden

bī-terk-i ḫodī:

1. **bī-terk-i ḫodī:**
Gazel 366
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Benlikten vazgeçmeden, nefisten sıyrılmadan.
5. Deste girmez meżraʿ-ı ümmīd bī-terk-i ḫodī
6. ʿĀlem-i ġaybe seferdür ibtidā tīmāre şarṭ

bī-teslīm-i cān:

1. **bī-teslīm-i cān:**
Gazel 577
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Canını teslim etmeden, ölmeden.
5. Kimseye yoḳ ruḫṣat-ı ıṭlāḳ bī-teslīm-i cān
6. Cümle bu zindān-ı pīç ü tāba medyūndur düşen

bī-tevaḳḳuf olursa:

1. **bī-tevaḳḳuf olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 815
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Daimi, sürekli olmak.
9. Olursa ẕevḳ-i vuṣlat bī-tevaḳḳuf naḳd-i vaḳt olsa
10. Dil-i ʿuşşāḳ esīr-i intiẓār olmaz bu yirlerde

biʾṭ-ṭabʿ:
1. **biʾṭ-ṭabʿ:**
Kaside 1
Mısra: **63**
Doğal olarak, tabiatıyla, tabii, elbette.
63. İdüp biʾṭ-ṭabʿ biribirine hem dost hem düşmen
64. Ḳoparmış iḳtiżā-yı ḥikmet üzre arada ġavġā

2. **biʾt-ṭabʿ:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Doğal olarak, tabiatıyla, tabii, elbette.
1. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olıcaḳ dil-firībler
2. Lāzım gelür muvafaḳat itmek raḳībler

3. **biʾt-ṭabʿ:**
Gazel 488
Mısra: **10**
Doğal olarak, tabiatıyla, tabii, elbette.
9. Meşhūrdur ki māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn
10. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olur ammā ki hep degül

biʾt-tamām:
1. **biʾt-tamām:**
Gazel 559
Mısra: **2**
Tamamiyle.
1. Arayıp bulmaduġın dāʾire-i ʿālemden
2. Biʾt-tamām eyle ṭaleb naḳş-ı benī ādemden

biʾt-tebaʿ:
1. **biʾt-tebaʿ:**
Kaside 1
Mısra: **94**
Tabi olmaksızın.
93. Cihāndan aṣl-ı maḳṣūd enbiyā vü evliyādur hep
94. Velīkin oldılar envāʿ-ı uḫrā biʾt-tebaʿ peydā

bitür:
1. **bitürdi:**
Kaside 10
Mısra: **10**
Yetiştirmek.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʾīd u bahār

bī-tüvān:
1. **bī-tüvān:**
Gazel 617
Mısra: **13**
Takatsiz.
13. Ten bī-tüvān ḥavas perīşān gönül ḫarāb
14. Ḳalmaz cihān-ı ṭūl-ı emel intiẓāmdan

2. **bī-tüvān:**
Gazel 804
Mısra: **1**
Takatsiz.
1. Dil bī-tüvān ġunūde ġam-ı tāze zūr ise
2. Nʾitsün söyinmesün de çerāġ-ı şuʿūr ise

bī-uṣūl olmaḳ:
1. **bī-uṣūl olmaḳ:**-*maḳ*
Kıt'a 51
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Usulsüz olmak (Usul; Türk sanat müziğinde tempoya verilen ad).
3. Çünki ṭabl-ı cihād-ı ekberdür
4. Ne revā böyle bī-uṣūl olmaḳ

bī-vaḳt:
1. **bī-vaḳt:**
Kaside 16
Mısra: **18**
Zamansız, vakitsiz.
17. Bī-dest-gīrī ġayr ḳıyāmuñ ʿasīr iken
18. Bī-vaḳt bu nüzūl ü rükūbuñ ne ḥikmeti

bī-vaḳt ü zamān:
1. **bī-vaḳt ü zamān:**
Gazel 842
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Vakitsiz ve zamansız.
11. Bī-vaḳt ü zamān olsa eger kārda teʾsīr
12. Ḫurşīd-i zemistānda da germiyyet olurdı

bī-vāsıṭa:
1. **bī-vāsıṭa:**
Kaside 20
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Vasıtasız , aracısız.
95. Görmekdeyüz vesāʾit ile gerçi luṭfını
96. Bī- vāsıṭa müyesser ola belki niʿmeti

bī-vāsıta-i ḥarf:
1. **bī-vāsıta-i ḥarf:**
Gazel 167
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kelimeler olmadan.
13. Bī-vāsıta-i ḥarf olamaz çeşm aña reh-yāb
14. Gūyā dehen-i nāziki maḥsūs degüldür

bī-vech:
1. **bī-vechdür:**-*dür*
Gazel 93
Mısra: **7**
Yersiz.
7. Saña iṣbāt-ı taḳṣīr eylemek bī-vechdür ey dil
8. Bu taḳṣīr-i es̱er senden degüldür çeşm-i terdendür

bī-vefā:
1. **bī-vefādur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **155**
Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.
155. Şümār-ı niʿmetinde bī-vefādur leşker-i aʿdād
156. Senā-yı ḳudretinde nā-resādur süllem-i iḥṣā

2. **bī-vefā:**
Gazel 112
Mısra: **10**
Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.
9. Mülūk-ı sālifenün gūş iden ḥikāyātın
10. Bilür ʿarūs-ı cihan bī-vefā degül de nedür

3. **bī-vefā:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.
1. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olıcaḳ dil-firībler
2. Lāzım gelür muvafaḳat itmek raḳībler

4. **bī-vefā:**
Tarih 138
Mısra: **63**
Yetersiz, kifayet etmeyen.
63. Bī-vefā şānına mīzān-ı kıyās ü taʿdād
64. Nā-resā cāhına endāze-i fikr ü taḫmīn

5. **bī-vefācadur:**-*dur*
Gazel 160
Mısra: **4**
Vefasızca, biraz vefasız gibi.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ kuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

6. **bī-vefā:**
Gazel 488
Mısra: **10**
Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.
9. Meşhūrdur ki māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn
10. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olur ammā ki hep degül

7. **bī-vefāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **12**

Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.
11. İmʿān olunsa ʾişmete nevʿan ķarībdür
12. Meh-rūlaruñ göñül sever eñ bī-vefāsını

bī-vefā olduġı:

1. **bī-vefā olduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 847
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Vefasız olmak.
11. Bī-vefā olduġı yoķdur baña ġam bir yirde
12. Künc-i meyḫāne ile ṣaḥn-ı çemenden ġayrı

bī-vefālan:

1. **bī-vefālanur:**-*ur*
Gazel 164
Mısra: **6**
Vefasız olmak.
5. Biz görmedük görenlere de rāst gelmedük
6. Kim diyeler ki ġam da gehī bī-vefālanur

bī-vefālıcuķ:

1. **bī-vefālıcuķ:**
Gazel 392
Mısra: **2**
Biraz vefasız gibi.
1. İtdüm egerçi ol gül ile āşinālıcuķ
2. Şerm eyledüm velīk biraz bī-vefālıcuķ

bī-vefālıġ:

1. **bī-vefālıġadur:**-*a, -dur*
Gazel 196
Mısra: **4**
Vefasızlık.
3. Bizüm teveccühümüz belki eyleye taḥvīl
4. Egerçi niyyet-i cānāne bī-vefālıġadur

2. **bī-vefālıġa:**-*a*
Gazel 692
Mısra: **8**
Vefasızlık.
7. Fevt itdügi vefāya mükāfat ider vefā
8. Her kim ki bī-vefālık ider bī-vefālıġa

3. **bī-vefālıġa:**-*a*
Gazel 768
Mısra: **4**
Vefasızlık.
3. Taķlīd-i bī-ķarārī-i māh-i münīrdür
4. Gūyā ki meyl-i māh-ruḫān bī-vefālıġa

4. **bī-vefālıġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 862
Mısra: **10**
Vefasızlık.
9. Basıldı maḥżar-ı ḫāk üzre mühr-i seng-i mezār
10. Sipihr-i ser-keşün iṡbāta bī-vefālıġını

bī-vefālık ider:

1. **bī-vefālık ider:**-*er*
Gazel 692
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Vefasızlık etmek.
7. Fevt itdügi vefāya mükāfat ider vefā
8. Her kim ki bī-vefālık ider bī-vefālıġa

bī-velāyet:

1. **bī-velāyet:**
Kaside 8
Mısra: **100**
Veli olmadan, ermiş olmaksızın.
99. Her kişi añlayamaz maʿnī-i ẓıllu'llāhı
100. Bī-velāyet olamaz kimse o maʿnāya ḫabīr

bī-vesāʾiṭ:

1. **bī-vesāʾiṭ:**
Kaside 5
Mısra: **24**
Vasıtasız, berzahsız, doğrudan.
23. Ḥażret-i Ḥaķķʾa yā Peygamberʾe yā Ḫıżrʿa çıķar
24. Bī-vesāʾiṭ ḫaberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

bī-vesvese:

1. **bī-vesvese:**
Gazel 303
Mısra: **12**
Kuruntusuz, işkillenmeden.
11. Meyān-ı çeşm ü ebrūda nihānī güft-gūlardan
12. Ne deñlü olsa da bī-vesvese ḫāṭır emīn olmaz

bī-vüzū:

1. **bī-vüzū:**
Gazel 134
Mısra: **8**
Abdestsiz.
7. Beñzer egerçi ķubbe-i germ-ābe cāmiʿe
8. Germ-ābeye velīk gelen bī-vüzū gelür

2. **bī-vużu:**
Gazel 212
Mısra: **8**
Abdestsiz.
7. Virmez kef-i nigāha kitāb-ı cemālini
8. Bilmem nigeh bu girye ile bī-vużu mıdur

bī-yek-diger:

1. **bī-yek-diger:**
Gazel 433
Mısra: **15**
Birbirisiz, yekdiğeri olmaksızın.
15. Bī-yek-diger meʾāl ü maķal eylemez ẓuhūr
16. Mümkin midür ki olmaya maʿnāsı ṣūretüñ

bize çāre:
1. **bize çāre:**
Gazel 880
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Derdimize çare bulun.
7. Tārīkī-i hicrāna esīrüz bize çāre
8. Ey āh-ı sehergāh nedāmet saña ķaldı

bī-zebān:

1. **bī-zebānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 638
Mısra: **12**
Dilsiz, suskun.
12. İden tevekkuʿ-ı taķrīr bī-zebānlardan
11. Meġer ki eyleye ilbās çeşme cāme-i gūş

bī-zebānlıķ:

1. **bī-zebānlıķdur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **14**
Dilsizlik, suskunluk.
13. Gel ey esīr-i süḫan eyle meşķ-i hāmūşı
14. Zebān-ı memleket-i ʿaşķ bī-zebānlıķdur

bī-zer:

1. **bī-zer:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **152**
Parasız.
151. İḥsānına daʾim ola maẓhar
152. Ķalmaya kef-i duʿāsı bī-zer

biʾż-żarūr:
1. **biʾż-żarūr:**
Gazel 804
Mısra: **4**
Zaruri olarak, ister istemez.
3. Var ʿāşıķuñ biriyle de def-i żarūret it
4. Ey meh bu iltiẕām-ı cefā biʾż-żarūr ise

biʾż-żarūre:
1. **biʾż-żarūre:**
Gazel 74
Mısra: **11**
Zaruri olarak, ister istemez.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

biʿz-zāt:
1. **biʿẕ-ẕāt:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Doğrudan doğruya.
13. Ne Füṣūṣ eyledi biʿẕ-ẕāt Resūl-i Ekrem

14. Añı ḫaṣṣ-ı güheri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

biʾz-zāt:
1. **biʾẕ-ẕāt:**
Kaside 2
Mısra: **317**
Doğrudan doğruya.
317. Seni kim medḥ ide biʾẕ-ẕāt Ḫudāvend-i Ġanī
318. Medḥüne ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

bölük:
1. **bölük:**
Tarih 1
Mısra: **1**
Takım, zümre, cemâat.
1. Bir bölük ṭāʾife-i bī-ḫıredān-ı ʿālem
2. Milket-i fevz ü iṭāʿatdan idüp terk-i vaṭan

borc:
1. **borcuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 343
Mısra: **12**
Borç II Mânevî ve ahlâkî bakımdan yapılması gereken şey, vecîbe.
11. Maḳāl-i S̱ābit Efendiʾye pey-rev ol Nābī
12. Biżāʿa-i nefesi żāyiʿ itme borcuñ ödeş

boşan:
1. **boşanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **20**
Çözülüp açılmak.
19. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ ile ṭabʿları sāzlaruñ
20. Biri āvāz idicek cümlesi birden boşanur

boşandurıncaya dek:
1. **boşandurıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Boşandırıncaya (ipini kopartıp kaçırtıncaya) kadar.
13. Bu ʿarṣada çalışur nice rāyız-i nā-ehl
14. Elinden esb-i murādı boşandurıncaya dek

bostān:
1. **būstān:**
Tarih 30
Mısra: **47**
Sadi'nin eseri Bostan.
47. Metnine dīvārınuñ taḥrīr olunmış Būstān
48. Resm olunmış saḳfına naḳş-ı ḫayāl-i Āẕerī

2. **bostānı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **14**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.
13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ḫārı yine ḫuşk olmadı bostānı henūz

boy:
1. **boynında:**-*nında*
Gazel 214
Mısra: **9**
Boyun.
9. Umar boynında yārüñ sāʿid-i sīmīnini Nābī
10. Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm-raḫt ister

böyle:
1. **böyle:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Böyle, bu şekilde.
3. Böyle pākīze-suḫañ böyle edā-yı rengīn
4. Sādır olmaz ḳatı çoḳ şāʿir-i bī-pervādan

2. **böyle:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Böyle, bu şekilde.
3. Böyle pākīze-suḫañ böyle edā-yı rengīn
4. Sādır olmaz ḳatı çoḳ şāʿir-i bī-pervādan

3. **böyle:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **29**
Böyle, bu şekilde.
29. Ola böyle suḫan-ı pür-berekāt
30. Nāẓıma vāsıṭa-i ṭūl-ı ḥayāt

4. **böyle:**
Kıt'a 5
Mısra: **9**
Böyle, bu şekilde.
9. Virāne iken böyle neden tār ola dirsen
10. Güncāyişe yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān

5. **böyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **202**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
201. Ne zamān gördi dīde-i devrān
202. Böyle bir pādişāh-ı ʿālī-şān

6. **böyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **262**
Böyle, bu şekilde.
261. ʿArż idüp ḥāl-i ḳalb-i nā-kāmın
262. Böyle taḥrīr ider ser-encāmın

7. **böyle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **9**
Böyle, bu şekilde.
9. Böyle bir nev-zemīn ü tāze-edā
10. Olmamışdur ḳalem-rev-i ḳudemā

8. **böyle:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.
1. Rāvī-i sencīde-zebān-ı ḳalem
2. Rāh-ı beyāna ḳodı böyle ḳadem

9. **böyle:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **50**
Böyle, bu şekilde.
49. Bende daḫı olmaġ ile sābıḳā
50. Böyle nice vaḳʿa-i ʿibret-nümā

10. **böyle:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **120**
Böyle, bu şekilde.
119. Gördi hemān ol şeh-i ʿālī-cenāb
120. Eyledi gülḫancıya böyle ḫiṭāb

11. **böyle:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **138**
Böyle, bu şekilde.
137. Aña ne lāyıḳ bu maḳūle-edā
138. Eyleme böyle süḫana ictirā

12. **böyledür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **185**
Böyle, bu şekilde.
185. Böyledür işte naẓar-ı kāmilān
186. Ġureyi engūr ider der-zamān

13. **böyle:**
Tarih 9
Mısra: **23**
Böyle, bu şekilde.
23. Bunda kim böyle pāk leẕẕet var
24. Şübhe yoḳ olduġında āb-ı cinān

14. **böyle:**
Kaside 9
Mısra: **49**
Böyle, bu şekilde.
49. Şimdi nʾoldı ki bizi böyle ferāmūş itdüñ
50. Hiç umulmazdı ki bizden geçesin tā bu ḳadar

15. **böyle:**
Kaside 9
Mısra: **86**
Böyle, bu şekilde.
85. Az gelir ẕātı gibi kārgeh-i iḳbāle
86. Böyle pākīze-naẓar cāmiʿ-i mecmūʿ-ı hüner

16. **böyle:**
Tarih 10
Mısra: **8**
Böyle, bu şekilde.
7. Nābī-i zār daḫı düşmiş iken bu ḳayda
8. Geldi hātiften o dem gūşına bir böyle ṣadā

17. **böyle:**
Kaside 13
Mısra: **81**
Böyle, bu şekilde.
81. Böyle meydān-ı ḫaṭarda kim ümīd eyler idi
82. Eşheb-i mülk tekerlenmiş iken ide ḳıyām

18. **böyle:**
Kaside 13
Mısra: **157**
Böyle, bu şekilde.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

19. **böyle:**
Kaside 13
Mısra: **198**
Böyle, bu şekilde.
197. Daḫme-i ṣulḥ senüñ nāmuña baġlanmışdur
198. Fetḥine kimdür iden böyle ṭılısmuñ ikdām

20. **böyle:**
Kaside 13
Mısra: **209**
Böyle, bu şekilde.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḥsen-i hāl ile tamām

21. **böyle:**
Kaside 13
Mısra: **218**
Böyle, bu şekilde.
217. Beni de ṣaḳlar imiş Ḥaḳ ki idem menḳabetüñ
218. Böyle bir naẓm ile ārāyiş-i ṭāḳ-ı eyyām

22. **böyle:**
Tarih 14
Mısra: **14**
Böyle, bu şekilde.
13. İlāhī saḥibin eyle muʿammer ü mesrur
14. Ola binā-yı felek tā ki böyle pā ber-cā

23. **böyle:**
Kaside 15
Mısra: **32**
Böyle, bu şekilde.
31. Biz şifā-baḫş-ı ʿalīlān iken inṣāf mıdur
32. Bizi nādānlar ide böyle giriftār-ı seḳam

24. **böyle:**
Kaside 15
Mısra: **47**
Böyle, bu şekilde.
47. Devleti eylediler böyle perīşān cühelā
48. Nice teklīf olunur gürge mürāʿāt-ı ġanem

25. **böyle:**
Kaside 16
Mısra: **46**
Böyle, bu şekilde.
45. Ketm itme ṭoġrı söyle nedür maḳṣad u murād
46. Böyle değişmeden sefere ẕevḳ-i ʿuzleti

26. **böyle:**
Kaside 16
Mısra: **130**
Böyle, bu şekilde.
129. Dergāh-ı devletine olunmaz mı rūy-māl
130. Ol dāverüñ ki sebḳ ide böyle kerāmeti

27. **böyle:**
Tarih 16
Mısra: **35**
Böyle, bu şekilde.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

28. **böyle:**
Tarih 16
Mısra: **36**
Böyle, bu şekilde.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

29. **böyle:**
Tarih 16
Mısra: **43**
Böyle, bu şekilde.
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

30. **böyle:**
Tarih 16
Mısra: **82**
Böyle, bu şekilde.
81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü kūşişle
82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

31. **böyle:**
Tarih 16
Mısra: **83**
Böyle, bu şekilde.
83. Ne ḳādir böyle tārīḫ itmeġe Nābī ḳuluñ ancaḳ
84. Dehānın eyledi teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ gūyā

32. **böyle:**
Kaside 19
Mısra: **26**
Böyle, bu şekilde.
25. Çekmedi kimse daḫı ʿālemde
26. Böyle ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā

33. **böyle:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Böyle, bu şekilde.
29. Ḥaḳ budur olduġı dem böyle gerek
30. Nām-ı şāhenşeh-i devrāna sezā

34. **böyle:**
Kaside 20
Mısra: **69**
Böyle, bu şekilde.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

35. **böyle:**
Kaside 24
Mısra: **103**
Böyle, bu şekilde.
103. Olmamış böyle fütuḥāta muvaffaḳ kimse
104. Cümle mażbūt-ı tevārīḫ-i cihān ser tā-pā

36. **böyle:**
Kıt'a 24
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.
1. Ẕihn-i pāki cümle fenden sūdmend
2. Kimde vardır böyle ṭabʿ-ı ser-bülend

37. **böyle:**
Tarih 29
Mısra: **18**
Böyle, bu şekilde.
17. S̱ābite çoḳdan durur gelsüñ disüñ
18. Kimde gördi böyle bāzū-yı metīn

38. **böyle:**
Tarih 30
Mısra: **18**
Böyle, bu şekilde.
17. Yūsufuñ pāy-ı nigāhı bend olurdı naḳşına
18. Bulsa ger ḳaṣr-ı Züleyhā böyle zīb ü zīveri

39. **böyle:**
Tarih 30
Mısra: **20**
Böyle, bu şekilde.
19. Olmamaḳ mümkin mi bülbül seyr idüp bu saḳfda
20. Böyle evrāḳ-ı bahārı bunca verd-i aḥmeri

40. **böyle:**
Tarih 30
Mısra: **21**
Böyle, bu şekilde.
21. Gördi mi bir böyle ḳaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tūlāb-ı çerḫüñ miḥveri

41. **böyle:**
Tarih 31
Mısra: **12**
Böyle, bu şekilde.
11. Bu feyz ḫāme-i Nābīʾye rāh-ı Ḥaḳʾdandur
12. Ki oldı böyle ʿarūs-ı laṭīfe çihre-güşā

42. **böyle:**
Gazel 35
Mısra: **17**
Böyle, bu şekilde.
17. Nābī dökerse böyle güher dökse yādigār
18. Evrāḳ-ı ḫāme dökmese naḳş-ı ḳadem ʿabes̱

43. **böyle:**
Tarih 39
Mısra: **8**
Aynıyla, bu şekilde.
7. Ḥaḳ budur ki es̱er-i pāk-i cihān-ārādur
8. İtmedi kimse daḫı böyle maḥallinde binā

44. **böyle:**
Gazel 40
Mısra: **14**
Böyle, bu şekilde.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

45. **böyledür:**-*dür*
Gazel 42
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

46. **böyle:**
Tarih 46
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.
1. Kilk-i ḳudret māʾil olmış ḳāmet-i dil-cūyına
2. Böyle naḳş-ı hūb yazmış ḫaṭṭ-ı ʿanber-būyına

47. **böyle:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Böyle, bu şekilde.
5. Neşʾe-i sāġar-ı Cemdür sebeb-i terk-i edeb
6. Ḫalḳı böyle niçün ögretdi ʿaceb Cem küstāḫ

48. **böyle:**
Tarih 48
Mısra: **4**
Böyle, bu şekilde.
3. Niyyeti ābı gibi ṣāf olduġından eyledi
4. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

49. **böyle:**
Gazel 50
Mısra: **8**
Böyle, bu şekilde.
7. Ḥaddi deñlü itmedür sīr-āb ber-vefḳ-i murād
8. Herkesüñ cūy-ı murādın böyle icrādan murād

50. **böyle:**
Kıt'a 50
Mısra: **4**
Böyle, bu şekilde.
3. Hemīşe derzi Muḥammed yanuñda ḥāżır iken
4. Neden ferāce gibi böyle çāk çāk olmaḳ

51. **böyle:**
Kıt'a 51
Mısra: **4**
Böyle, bu şekilde.
3. Çünki ṭabl-ı cihād-ı ekberdür
4. Ne revā böyle bī-uṣūl olmaḳ

52. **böyle:**
Gazel 54
Mısra: **12**
Böyle, bu şekilde.
11. Āṣūbgeh-i miḥnet olur kūçe-i dilber
12. Böyle olıcaḳ ʿāşıḳ-ı nālān müteʿaddid

53. **böyle:**
Tarih 55
Mısra: **7**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
7. Baḫtı ʿālīdür Ruhāʾnuñ kim gelüp böyle vezīr
8. Gıbṭagāh-ı Rūm u Şām u Mıṣr u Baġdād eyledi

54. **böyle:**
Kıt'a 65
Mısra: **5**
Böyle, bu şekilde.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

55. **böyle:**
Kıt'a 66
Mısra: **3**
Böyle, bu şekilde.
3. Benden ol serv-i revānı böyle dāmen-çīn iden
4. Nābiyā seyl-āb-ı eşk-i rū be-rāhumdur benüm

56. **böyle:**
Gazel 71
Mısra: **7**
Böyle, bu şekilde.
7. Baña böyle perestişkārlık aṣḥāb-ı ʿünvāndan
8. Benüm peyġūle-i ʿuzletde ʿünvānsızluġumdandur

57. **böyle:**
Tarih 74
Mısra: **3**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
3. Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur
4. Nāmını çerḫden eylerse Mesīḥā ihdā

58. **böyle:**
Tarih 74
Mısra: **25**
Böyle, bu şekilde.
25. Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim
26. İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

59. **böyle:**
Tarih 76
Mısra: **16**
Böyle, bu şekilde.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

60. **böyle:**
Tarih 76
Mısra: **24**
Böyle, bu şekilde.
23. Cihān-ı nā-ḫoşı yümn-i ḳudūmı eyledi ḫoş-hāl
24. Gelince böyle gelsün ʿāleme ṭıfl-ı ḫoş-āyende

61. **böyle:**
Tarih 77
Mısra: **45**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
45. Eṣlāfdan kim itdi inṣāf olunsa böyle
46. Tekmīl-i ʿırż-ı devlet terfīʿ-i şān-ı Sulṭān

62. **böyle:**
Tarih 80
Mısra: **21**
Böyle, bu şekilde.
21. Çoḳ zamāndur böyle sāl-i ḫayr meşhūr olmadı
22. İʿtidāle şübhe yoḳ feyż-i ḳudūmıdur sebeb

63. **böyle:**
Tarih 81
Mısra: **4**
Böyle, bu şekilde.
3. Himmet-i miʿmārī-i ṭabʿ-ı letāfet-güsteri
4. Böyle ḳaṣr-ı dil-keşün īcādına oldı sebeb

64. **böyle:**
Tarih 82
Mısra: **38**
Böyle, bu şekilde.
37. Kimisi didi Ḥaḳ bu lāyıḳdur
38. Böyle ḳındīle ḳubbe-i ḫaḍrā

65. **böyle:**
Tarih 82
Mısra: **125**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
125. Seni bir böyle vaḳte ṣaḳlar imiş
126. Mālikü'l-mülk Ḥażret-i Mevlā

66. **böyledür:**-*dür*
Kıt'a 83
Mısra: **1**
Böyle, bu şekilde.
1. Böyledür şart-ı vifāk-ı dūstān-ı yek-cihet
2. Germ ü serd ü ḫār ü gülden rūy-gerdān olmaya

67. **böyle:**
Tarih 86
Mısra: **3**
Böyle, bu şekilde.
3. Böyle ẕüʾl-vecheyn bir mevżıʿ görülmiş mi kʾola
4. Hem ʿibādetgāh u hem cevlāngeh-i ehl-i ṣafā

68. **böyle:**
Tarih 86
Mısra: **5**
Böyle, bu şekilde.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫᵛāhına herkes meşaḳḳatsüz resā

69. **böyle:**
Gazel 91
Mısra: **3**
Böyle, bu şekilde.
3. Böyle ḳalursa serdī-i evżaʿ-ı rüzgār
4. Naḳd-ı şerār-ı gūy-ı girībān seng olur

70. **böyle:**
Tarih 97
Mısra: **9**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
9. Böyle bir cāmiʿ-i pākīze binā eyledi kim
10. İndiler seyrine sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā

71. **böyle:**
Tarih 97
Mısra: **13**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
13. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ olup āḫir itdi
14. Nāmını defter-i dīvān-ı beḳāda ibḳā

72. **böyle:**
Tarih 97
Mısra: **15**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
15. Daḫı böyle es̱er-i ḫayrı Ruhāʾda çoḳdur
16. Eyledi cümlesini yirlü yirinde icrā

73. **böyle:**
Tarih 102
Mısra: **10**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
9. Şehre bünyād-ı ḥiṣār olunalı gördügi yoḳ
10. Çeşm-i ebvāb-ı Ruhā böyle binā-yı ġarrā

74. **böyle:**
Tarih 104
Mısra: **61**
Böyle, bu şekilde.
61. Mānende-i ḫurşīd olıcaḳ böyle dıraḫşān
62. Ber-ṭıbḳ-ı tevārīḫ bilā-şübhe bu maʿnā

75. **böyle:**
Tarih 118
Mısra: **4**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
3. Düşdi tārīḫi daḫı nüsḫa gibi nā-dīde
4. Böyle tārīḫ ile olmaġa sezādur maʿrūf

76. **böyle:**
Tarih 127
Mısra: **75**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
75. Böyle şāhenşehe bir kimse olunmaz tanzīr
76. Buña beñzer nicʾolur pādişeh-i bī-hem-tā

77. **böyle:**
Tarih 128
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.
1. Mebdeʾinden berü bu devlet-i ʿālī-şānun
2. Böyle bir naḳş-ı ġarīb olduġı yoḳ cilve-nümā

78. **böyle:**
Tarih 128
Mısra: **17**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
17. Böyle fetḥ ü ẓafere itdi muvaffaḳ bī-şekk
18. Ṣıdḳ-ı niyyet dil-i ṣāfī-berekātında Ḫudā

79. **böyle:**
Tarih 128
Mısra: **20**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
19. Cümle mażbūṭ-ı tevārīh-i zamān-ı pīşīn
20. Daḫı yoḳ olduġı bir böyle ġazā-yı ġarrā

80. **böyle:**
Tarih 138
Mısra: **48**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
47. Gelmedi silsile-i sābıka-i neslinden
48. Böyle bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

81. **böyle:**
Tarih 141
Mısra: **4**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
3. Ḫayli yirden düşmenüñ rāz-ı derūnın keşf ider
4. Dīde de elde olursa böyle olsun dūr-bīn

82. **böyle:**
Gazel 142
Mısra: **6**
Böyle, bu şekilde.
5. Raḳīb sāye-i luṭfunda oldı perverde
6. Anuñçün ey gül-i ter böyle ḫām ḳalmışdur

83. **böyle:**
Tarih 144
Mısra: **45**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

84. **böyle:**
Gazel 165
Mısra: **7**
Böyle, bu şekilde.
7. Olmasa böyle şu daʿvālarına düşmez idi
8. Ehl-i tīmāruñ eġer müştereki bu tīmār

85. **böyle:**
Gazel 165
Mısra: **13**
Böyle, bu şekilde.
13. Bu da bir böyle şāḳā-gūne ġazeldür Nābī
14. Şiʿrüñ āluftesidür istemez üslūb-ı vaḳar

86. **böyle:**
Gazel 170
Mısra: **7**
Böyle, bu şekilde.
7. Eger ki bāzī-i raḳḳāṣ-ı çerḫ böyle ise
8. Dehān-ı sāzda dendān-ı sīn tebessüm ider

87. **böyledür:***-dür*
Gazel 179
Mısra: **1**
Böyle, bu şekilde.
1. Fetḥi müşkil günbed-i devvār-ı muḥkem böyledür
2. Daḫme-i der-beste-i çerḫ-i muṭalsam böyledür

88. **böyledür:***-dür*
Gazel 179
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.
1. Fetḥi müşkil günbed-i devvār-ı muḥkem böyledür
2. Daḫme-i der-beste-i çerḫ-i muṭalsam böyledür

89. **böyledür:***-dür*
Gazel 179
Mısra: **4**
Böyle, bu şekilde.
3. Nev-be-nevdür kārvān-ı ḥādisāt-ı kāʾināt
4. Bulmaz emvācı tenāhī ʾādet-i yem böyledür

90. **böyledür:***-dür*
Gazel 179
Mısra: **6**
Böyle, bu şekilde.
5. Geh bülendi pest ider gāhī ider pesti bülend
6. Muḳteżā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ʿālem böyledür

91. **böyledür:***-dür*
Gazel 179

Mısra: **8**
Böyle, bu şekilde.
7. Cezbine āmādedür ḫurşīd ḫāke düşse de
8. Sāḥa-i īcādda aḥvāl-i şebnem böyledür

92. **böyledür:**-*dür*
Gazel 179
Mısra: **10**
Böyle, bu şekilde.
9. Eks̱eri nüh-ḳubbe-i eflāke ṣıġmaz Nābīyā
10. Dil-büzürgān-ı ṣaġīrüʾl-ḥacm ādem böyledür

93. **böyle:**
Gazel 202
Mısra: **14**
Aynıyla, bu şekilde.
13. Maʿnā-yı tāze tāze libās ile Nābīyā
14. Ḫūbān-ı tāze-rūy gibi böyle beslenür

94. **böyle:**
Gazel 206
Mısra: **3**
Böyle, bu şekilde.
3. Tenāfür itmez idi ḫalḳ içinde böyle ẓuhūr
4. Makāl-i ṣıdḳa hurūf-ı nifāḳı ḳatmasalar

95. **böyle:**
Gazel 206
Mısra: **15**
Böyle, bu şekilde.
15. Kebāb-ı vasl olur mıydı böyle sīrnemek
16. Anı yapup pişürenler arada ṭatmasalar

96. **böyle:**
Gazel 213
Mısra: **14**
Aynıyla, bu şekilde.
13. Ḫᵛāh u nā-ḫᵛāh olur āvīze-i gūş-ı aḥbāb
14. Nābīyā her ġazelüñ böyle ḫoş-āyende midür

97. **böyle:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Böyle, bu şekilde.
3. Ġubārāsā beni böyle leked-ḫᵛār itdügi çerḫüñ
4. Nigāh-ı iʿtibār-ı yārda ḫᵛār olduġumdandur

98. **böyle:**
Gazel 292
Mısra: **7**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
7. Ṣatma çoḳ da nāz ile böyle peyām-ı tāzeyi
8. Senden evvel biz anı pīrāye-i gūş itmişüz

99. **böyle:**
Gazel 303
Mısra: **24**
Böyle, bu şekilde.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

100. **böyle:**
Gazel 312
Mısra: **17**
Böyle, bu şekilde.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġna
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

101. **böyle:**
Gazel 374
Mısra: **18**
Böyle, bu şekilde.
17. Şermsārum yā Resulaʾllah vedāʿundan senüñ
18. Böyle olmış neyleyüm taḳdīr-i Yezdān el-vedāʿ

102. **böyle:**
Gazel 391
Mısra: **8**
Böyle, bu şekilde.
7. Niçün dil-gīr olursun kes̱ret-i çeşm-i temāşādan
8. Saña lāzım mıdur tā böyle şūḫ-ı çeşm-bāz olmaḳ

103. **böyle:**
Gazel 429
Mısra: **17**
Böyle, bu şekilde.
17. Böyle metāʿ-ı tāzeleri var mı Nābiyā
18. Kālā-yı şiʿri zīver-i dükkān idenlerüñ

104. **böyle:**
Gazel 434
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.
1. Āteşüm bālā-rev itdi āl-i destāruñ senüñ
2. Böyle āl itmek midür dil-dādeñe kāruñ senüñ

105. **böyle:**
Gazel 452
Mısra: **4**
Böyle, bu şekilde.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

106. **böyle:**
Gazel 483
Mısra: **1**
Böyle, bu şekilde.
1. Ḳalmazdı böyle teşne-i ḥayretde dil ʿalīl
2. Peydā olaydı menzil-i maḳṣūdına sebīl

107. **böyle:**
Gazel 516
Mısra: **5**
Böyle, bu şekilde.
5. İtmezdi böyle cīb-i nevāzişde perveriş
6. Ṣarrāf-ı dehr añlamasa ḳıymetüm benüm

108. **böyle:**
Gazel 524
Mısra: **5**
Böyle, bu şekilde.
5. Beni virāne-i hicrānda ḳoyup böyle ḫarāb
6. Kimüñ āġūşını maʿmūr ideceksin bilmem

109. **böyle:**
Gazel 537
Mısra: **8**
Böyle, bu şekilde.
7. Eʾs-selām ey intisāb-ı Ẕāt-ı pākünle senüñ
8. Oldı böyle nevʿ-i insanī mükerrem eʾs-selām

110. **böyle:**
Gazel 564
Mısra: **21**
Aynıyla, bu şekilde.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

111. **böyle:**
Gazel 564
Mısra: **22**
Böyle, bu şekilde.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

112. **böyle:**
Gazel 573
Mısra: **17**
Böyle, bu şekilde.
17. Böyle cūş itmeyicek maʿnī-i ṣāf ey Nābī
18. Atmasın ḫum-ı devāt-ı şuʿarā ser-pūşın

113. **böyle:**
Gazel 653
Mısra: **1**
Böyle, bu şekilde.
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūḫ nʾola olsa zebūn

114. **böyle:**
Gazel 680
Mısra: **12**
Böyle, bu şekilde.
11. Dil-dāde ider nükte-şināsān-ı zamānı
12. Ruḫsār-ı suḫan böyle ḫoş-āyende ḳalursa

115. **böyle:**
Gazel 682
Mısra: **10**
Böyle, bu şekilde.

9. Rāh-ı gūşından ṣalar sūziş derūn-ı ʿāşıḳa
10. Şiʿri Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

116. **böyle:**
Gazel 692
Mısra: **6**
Böyle, bu şekilde.
5. Fehm eylesem metāʿ-ı ḫulūṣuñ kesādını
6. Sehv ile böyle düşmez idüm bī-riyālıġa

117. **böyle:**
Gazel 713
Mısra: **5**
Böyle, bu şekilde.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

118. **böyle:**
Gazel 724
Mısra: **15**
"Bunun gibi, buna benzer" anlamında işaret sıfatı.
15. Mālik olmaz böyle iki āṣafa her pādişāh
16. Olmaz āẕīne şeb-i ḳadre müsādif her sene

119. **böyle:**
Gazel 749
Mısra: **7**
Böyle, bu şekilde.
7. Nādāna beni itmez idi böyle feda çerḫ
8. Evvelki maḥabbetde ḳalup yāverüm olsa

120. **böyle:**
Gazel 771
Mısra: **12**
Böyle, bu şekilde.
11. İltifātından olup dūr o meh-ruḫsāruñ
12. Ṭabʿuñı böyle serāsīme vü sersām itme

121. **böyle:**
Gazel 773
Mısra: **13**
Böyle, bu şekilde.
13. Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
14. Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh

122. **böyle:**
Gazel 785
Mısra: **4**
Böyle, bu şekilde.
3. Her bir nigāh-ı nāzı yaġmāger-i taḥammül
4. Efsūs düşdi ḫāṭır bir böyle dil-rübāya

123. **böyle:**
Gazel 836
Mısra: **7**
Böyle, bu şekilde.
7. Böyle güstāḫāne çoḳ baḳma diyü āzār ider
8. Meclisinde gördüġüm ẕevḳ ü ṣafālardan biri

124. **böyle:**
Gazel 877
Mısra: **7**
Böyle, bu şekilde.
7. Bu baḥr-ı ġamda ḳalur mıydı böyle keştī-i ḫāṭır
8. Kenāra çıkmaġa gönlümce rūzgārum olaydı

125. **böyledür:** *-dür*
Gazel 123
Mısra: **1**
Böyle, bu şekilde.
1. Yek-nesebdür renc ü rāḥat ḥüzn ü şādī böyledür
2. Ḫāk-i āteş-hīz-i ʿaşḳuñ āb u bādı böyledür

126. **böyledür:** *-dür*
Gazel 123
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.
1. Yek-nesebdür renc ü rāḥat ḥüzn ü şādī böyledür
2. Ḫāk-i āteş-hīz-i ʿaşḳuñ āb u bādı böyledür

127. **böyledür:** *-dür*
Gazel 123
Mısra: **4**
Böyle, bu şekilde.
3. Der-ḳafā berg-i gül-i ālinde āsār-ı ḫazān
4. Devlet-i şāh-ı bahāruñ itidādı böyledür

128. **böyledür:** *-dür*
Gazel 123
Mısra: **6**
Böyle, bu şekilde.
5. Hem-libās-ı Kaʿbe dāġ-ı sīnemi kim görse dir
6. Ser-be-ser maʿmūre-i ʿaşḳuñ sevādı böyledür

5. **böyledür:** *-dür*
Gazel 123
Mısra: **8**
Böyle, bu şekilde.
7. Yek sebū yek bezm yek peymāne yek mey yek neşāṭ
8. Mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı böyledür

129. **böyledür:** *-dür*
Gazel 123
Mısra: **10**
Böyle, bu şekilde.
9. Ḳat ḳat oldı dūd-ı ahum şuʿleler seyyāleler
10. ʿĀlem-i endīşenün sebʿ-i şidādı böyledür

130. **böyledür:** *-dür*
Gazel 123
Mısra: **12**
Böyle, bu şekilde.
11. Nīm cuşişle cihānı Nābīyā sīr-āb ider
12. Nīl-i rūz-efrūz-ı ṭabʿuñ izdiyādı böyledür

131. **böyledür:** *-dür*
Gazel 773
Mısra: **2**
Böyle, bu şekilde.
1. Baḥr-ı sefīde geldi güm oldu yem-i siyah
2. ʿAfv-ı Ḫudāya nisbet ile böyledür günah

böyle bir:
1. **böyle bir:**
Tarih 137
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bu tarzda, bu şekilde.
5. Kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ ile ʿilm ü fażl ü dānişle
6. Dimek cāʾiz Ḥaleb yoḳ gördügi bir böyle mollāyı

2. **böyle bir:**
Tarih 144
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Bu tarzda, bu şekilde.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

böyle böyle:
1. **böyle böyle:**
Tarih 144
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Böyle... böyle...
47. Kimsenüñ levḥ-i ḫayālinde degüldür mürtesem
48. Böyle bir resm-i muvāfıḳ böyle naḳş-ı intiḫāb

böyle ḳalmazdı:
1. **böyle ḳalmazdı:***-maz, -dı*
Gazel 739
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Böyle kalmaz, böyle devam etmez.
1. Bu ḥasret böyle ḳalmazdı dil-i endūhgīnümde
2. Dimāġ olsa eger ḥarf-i niyāza nāzenīnümde

böyle ḳalursa:
1. **böyle ḳalursa:**
Gazel 94
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aynı şekilde devam etmek.
3. Böyle ḳalursa silsile-i zülf-i müşk-bīz
4. Dīvāneler ziḥāmına zencīr teng olur

boyn:
1. **boynumda:***-um, -da*
Kıt'a 66
Mısra: **2**
Boyun.
1. Ḥāl-i rūyı ol mehüñ cāy-ı nigāhumdur benüm

2. Ṭurre-i müşgīni boynumda günāhumdur benüm

2. **boynını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 136
Mısra: **8**
Boyun.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

boynına şarılur:
1. **boynına şarılur:**-*ur*
Gazel 509
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Boynuna sarılmak.
7. Būs-ı dāmānına yārün yoġ iken dest-resüm
8. Āftābuñ şarılur boynına ṭūl-ı emelüm

boynına taḳmış:
1. **boynına taḳmış:**-*mış*
Gazel 839
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Boynuna takmak, asmak, iliştirmek.
7. Cism-i nāzikterine dāʿiye-i pūşiş ile
8. Fūta āvīḫtedür boynına taḳmış reseni

boynuna aldı:
1. **boynuna aldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzerine almak, üstlenmek.
83. Medḥ-i temkīnini kim boynuna aldı devrān
84. Āferīn himmet-i gerdūna ki bu bārı çeker

boz:
1. **bozdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **23**
Tahrip etmek, zarar vermek.
23. Niẓām-ı ʿālemi bozdı şevāʾiḳ-i cān-kāh
24. Binā-yı rāḥatı yıḳdı zelāzil-i pür-zūr

2. **bozdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **186**
Tahrip etmek, zarar vermek.
185. ʿArż ile bülbül eyledi inhā
186. Bozdı ḳaydın nesīm-i çāpük-pā

3. **bozdı:**-*dı*
Kıt'a 49
Mısra: **1**
Büyük parayı ufak birimlere ayırmak.
1. Üç s̱üls̱e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

4. **bozdı:**-*dı*
Tarih 143
Mısra: **28**
Bozguna uğratmak.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

5. **bozma:**-*ma*
Gazel 416
Mısra: **11**
Tahrip etmek, zarar vermek.
11. Bozma tedḳīḳ-i füzūlāna ile üstāduñ
12. Nābiyā lez̠z̠eti aldanmadadur şuʿbedenüñ

6. **bozup:**-*up*
Gazel 550
Mısra: **9**
Tahrip etmek, zarar vermek, değiştirmek.
9. Cāme-i ġayri bozup ʿanteri yapmak gibidür
10. Naẓm-ı Türkīye çevirmek ʿAcemüñ güftārın

7. **bozdı:**-*dı*
Gazel 571
Mısra: **5**
Tahrip etmek, zarar vermek.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

8. **bozmayalum:**-*ma, -y, -alum*
Gazel 881
Mısra: **8**
Tahrip etmek, zarar vermek.
7. Nāmūs-ı ʿaşka kesr virür ḫᵛāhiş-i viṣāl
8. Bir loḳma ile bozmayalum iştihāmuzı

bozdı geçdi:
1. **bozdı geçdi:**-*di-dı*
Tarih 126
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bozup geçmek, geride bırakmak (Rekorunu geride bırakmak bağlamında).
3. Kāʾim oğlınuñ atup Edreneʾden menziline
4. Bozdı geçdi otuz altı kez anı bī-pervā

bozul:
1. **bozuldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **27**
Dağılmak, düzensiz bir şekil almak.
27. Açıldı ʿuḳde-i kārum bozuldı idbārum
28. Ki oldı āṣaf-ı devrān içün medīḥa-nigār

2. **boẓulmaz:**-*maz*
Kaside 24
Mısra: **109**
Dağılmak, düzensiz bir şekil almak.
109. Ḥaşre dek resmi boẓulmaz unudulmaz oḳunur
110. Ser-i şemşīrüñ ile nāmuñı itdün ibḳā

3. **bozulup:**-*up*
Gazel 345
Mısra: **10**
Dağılmak, düzensiz bir şekil almak.
9. Nādānlık olup muʿteber ebnā-yı zamanda
10. Ḫaṭṭı bozulup nüsḫa-i ʿirfān unudulmış

4. **bozulur:**-*ur*
Gazel 402
Mısra: **2**
Dağılmak, düzensiz bir şekil almak.
1. İtse düzdīde-tebessüm lebi ol ġonca-femüñ
2. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

5. **bozuldı:**-*dı*
Gazel 446
Mısra: **2**
Dağılmak, düzensiz bir şekil almak.
1. Üzüldü rişte-i cān zülf-i pür-şiken diyerek
2. Bozuldı çihre-i dil berg-i yāsemen diyerek

6. **bozulur:**-*ur*
Gazel 460
Mısra: **12**
Dağılmak, düzensiz bir şekil almak.
11. Meh-ruḫān olsa güher-pāş-ı suḫan ḫande-zenān
12. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

7. **bozuldı:**-*dı*
Gazel 544
Mısra: **7**
Güzelliğini yitirmek.
7. Ḫaṭ-ı siyeh yüze çıḳdı bozuldı naẓm-ı cemāl
8. Yazıldı ṣafḥa-i ruḫsārede şikāyet-i ḥüsn

8. **boẓulmaz:**-*maz*
Gazel 561
Mısra: **6**
Dağılmak, düzensiz bir şekil almak.
5. Ḫayāl-i yārdan olmaz tehī medīne-i dil
6. Bu şehr içinde boẓulmaz ḳumaş-ı şehr-āyīn

bozundı:
1. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 148
Mısra: **1**
Bozulmuş.
1. Gönülde dāġ-ı maḥabbet ġıdā bozundısıdur
2. Āh u vāh-ı taʿalluḳ hevā bozundısıdur

2. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 148
Mısra: **2**
Bozuntu.
1. Göñülde dāġ-ı maḥabbet ġıdā bozundısıdur
2. Āh u vāh-ı taʿalluḳ hevā bozundısıdur

3. **bozundısıdur:**-*sı, -v*
Gazel 148
Mısra: **4**
Bozuntu.
3. Bulunsa tāzece taʿbīr-i nerm-sāze sezā
4. Lisān-ı köhnede āteş şitā bozundısıdur

4. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 148
Mısra: **6**
Bozuntu.
5. Faḳīr mūre olur ḳayd-ı bāl ʿayn-i belā
6. Vedāʿı nāf-ı zemīnden fenā bozundısıdur

5. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 148
Mısra: **8**
Bozuntu.
7. ʿAceb mi fetḥ ile āṣaf bulursa reng-i ṣafā
8. Ki zāġ-ı tīġ-i şecāʿat ġazā bozundısıdur

6. **bozundısıdur:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Bozuntu.
9. İbādetinden ider ehl-i zühd ecr-i recā
10. Ki kārı bār-keşānun kirā bozundısıdur

7. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 148
Mısra: **12**
Bozuntu.
11. Nüzūl-i ism semādan delīldür buña kim
12. Māh-ı evc-i leṭāfet hümā bozundısıdur

8. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 148
Mısra: **14**
Bozuntu.
13. Nemā nümūde-i emn oldugı dıraḫta sezā
14. Ki arż-ı perveriş itmek rıżā bozundısıdur

9. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 148
Mısra: **16**
Bozuntu.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

10. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 148
Mısra: **18**
Bozuntu.
17. Egerçi Vanʾdan olur Nābīyā nevā ümmīd
18. Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdur

11. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **1**
Bozuntu.
1. Göñülde dāʿiye-i māl emel bozundısıdur
2. Nümūd-ı silk-i ḳanāʿat kesel bozundısıdur

12. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **2**
Bozuntu.
1. Göñülde dāʿiye-i māl emel bozundısıdur
2. Nümūd-ı silk-i ḳanāʿat kesel bozundısıdur

13. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **4**
Bozuntu.
3. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳıbāb
4. Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

14. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **6**
Bozuntu.
5. ʿAceb mi mevt-i iradīye düşse ehl-i sülūk
6. Cilā-yı āyine-i rūh ecel bozundısıdur

15. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **8**
Bozuntu.
7. Rüsüm-ı āmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān
8. Siyāk-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur

16. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **10**
Bozuntu.
9. Gören bilür şekerüñ gilden olduġun ḥāṣıl
10. Ki ḥulv-i sufre-i ʿālem vaḥal bozundısıdur

17. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **12**
Bozuntu.
11. Cefā-yı ʿāleme ṣabr it ṣafā murāduñ ise
12. Ki lesʿ-i ḥayye-i şöhret ʿasel bozundısıdur

18. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **14**
Bozuntu.
13. Taʿaffünātını yād eyle beyża vü ferḫüñ
14. Piliç leẕīẕdür amma çepel bozundısıdur

19. **bozundısıdur:**
Gazel 159
Mısra: **16**
Bozuntu.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̱ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

20. **bozundısıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **20**
Bozuntu.
19. Münāsebetledür evżāʿ-ı tesmiye Nābī
20. Lüġaz hele ḳati vāżıh ġazel bozundısıdur

bozundısıdur:
1. **bozundısıdur:**
Gazel 159
Mısra: **18**
Bozuntu.
17. ʿAmel o kārgehüñ kemterīn ḳurāżasıdur
18. Metāʿ-ı ʿilme dinilmez ʿamel bozundısıdur

bu ʿālemde her kim ferāmūş-ı nigeh olursa dilde ferāmūş eyler:
1. **bu ʿālemde her kim ferāmūş-ı nigeh olursa dilde ferāmūş eyler:**
Gazel 806
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Gözden ırak olan gönülden de ırak olur.
11. Dilde meşhur mes̱eldür ki ferāmūş eyler
12. Her kim olursa bu ʿālemde ferāmūş-ı nigeh

bu ʿaṣrda:
1. **bu ʿaṣrda:**-*da*
Gazel 401
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bu zamanda, şimdiki zamanda.
11. Farḳı yoḳ vaʿdeye bu ʿaṣrda dil-besteligüñ
12. Üstine vażʿ-ı esās eylemeden ḫār u ḫasuñ

2. **bu ʿaṣrda:**-*da*
Gazel 636
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bu zamanda, şimdiki zamanda.
5. Bu ʿaṣrda meşhūdı hemān çīn-i cebīndür
6. Mirʾāt-ı niyāz eyleyen en ḳadr-şināsın

bu bezm içinde:
1. **bu bezm içinde:**
Gazel 406
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Bu mecliste.
5. Bu bezm içinde kime virdi sākī-i devrān
6. Piyāle-i mey-i ümmīdi ḳandurıncaya dek

bu bu:
1. **bu bu:**
Kaside 1
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
161. Bu nān u bu nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyen cāhil
162. Ne ṣūretle olur ümmīdvār-ı niʿmet-i ferdā

2. **bu bu:**
Kıt'a 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
15. İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef
16. Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl

3. **bu bu:**
Kaside 13
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
195. Bulmadı kimse bu tensīḳ-i umūra tevfīḳ
196. Daḫı bir ferde naṣīb olmadı bu şān u bu nām

4. **bu bu:**
Kaside 16
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
51. Ḫālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿiṡ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

5. **bu bu:**
Kaside 16
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
101. Lāyıḳ mıdur bu sāmiʿa bu bāṣıra faḳīr
102. Maḥrūmī-i ġıdā ile çekmek eẕiyyeti

6. **bu bu:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
3. Bu ṣaḥn-ı dil-keş ile bu hevā-yı nāzük ile
4. Ne mümkin olmaya ḫāṭır şikār-ı Maġnīsā

7. **bu bu:**
Kaside 29
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
13. Şevḳ-i naʿtuñla ider ḫāṭır-ı Nābīye vürūd
14. Bu maʿānī-i raḳīḳ u bu ḫayāl-i bārīk

8. **bu bu:**
Tarih 92
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
31. Bu leṭāfet bu nezāket ki var endāmında
32. Çoḳ degüldür bu serā-perdeye bu ḥüsn ü bahā

9. **bu bu:**
Tarih 127
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
65. Kime maḫṣūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya
66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ḫuṭebā

10. **bu bu:**
Tarih 128
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu...
3. Sābıḳān itdügi yoḳ kişver-i İslāma hücum
4. Bu tezāhüm bu tedārükle ʿadū-yı bed-rā

bu bu bu:
1. **bu bu bu:**
Kaside 8
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu... bu...
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

2. **bu bu bu:**
Kaside 13
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu... bu... bu...
75. Allāh Allāh ne bu şādī bu meserret bu neşāṭ
76. Bunı ruʾyāda ḫayāl eylemez idi evhām

bu dem:
1. **bu dem:**
Kaside 9
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Şimdi.
113. Beni leb-rīz-i suḫan eyleyen evṣāfuñdur
114. Dil-i mecbūr bu dem farṭ-ı ṣafādan söyler

bu demde:
1. **bu demde:***-de*
Gazel 61
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bu zaman.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyḫlerden olsa da ṣādır kerāmetler

bu deñlü:
1. **bu deñlü:**
Kaside 1
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
157. Bu deñlü niʿmet-i bī-imtinānun ḳadrini bilmez
158. ʿAceb küfrān-ı nā-şükrāndur eks̱er merdüm-i dünyā

2. **bu deñlü:**
Kaside 1
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
159. Bu deñlü niʿmet-i maʿlūme vü mechūleden ṣoñra
160. İder taḳdīrden basṭ-ı şikāyet itmez istiḥyā

3. **bu deñlü:**
Kaside 1
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
173. Kerimā cāhilān-ı niʿmetüz mümkin midür bizden
174. Bu deñlü niʿmetüñ itmek ḥuḳūḳ-ı şükrini īfā

4. **bu deñlü:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **526**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
525. Nābīyā eyleme kelāmı dırāz
526. Yiter itdüñ bu deñlü ʿarż-ı niyāz

5. **bu deñlü:**
Kaside 7
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
201. Henüz evvel-i meşḳiydi tīġ-i saṭvetüñüñ
202. Bu deñlü olduġı berhem-zen-i ṣufūf-ı suṭūr

6. **bu deñlü:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **257**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
257. Sen bu deñlü zamāndur ey Nābī
258. Medḥe ṣarf eyledüñ dür-i nābı

7. **bu deñlü:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **291**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
291. Medḥe ṣarf eyledüñ bu deñlü edā
292. İtmedün yine medḥin istīfā

8. **bu deñlü:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
11. Saña nʾoldı ne ṭurursın ne güne ṣaḳlarsın
12. Tābe-key nes̱r-i cevāhirde bu deñlü teʾẖīr

9. **bu deñlü:**
Kaside 10
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
67. Bu deñlü çiẖre be-ẖāk-i tażarruʿ olmışdur
68. Sipihri itse ne var bir kemīne ẖıdmetkār

10. **bu deñlü:**
Kaside 11
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
131. Bu deñlü devri ḳarār itmez idi eylemese
132. Sipihr heykel-i nām-ı şerīfüñ istiṣḥāb

11. **bu deñlü:**
Kaside 20
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
101. Ceżb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
102. Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti

12. **bu deñlü:**
Kıt'a 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
3. Bu deñlü bār-ı girān olduġı bu memleketün
4. Ḫımār-zāde faḳīrüñ eşekligündendir

13. **bu deñlü:**
Gazel 79
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
5. Şikest-i kāse-i dildür figāna māniʿ olan
6. Bu deñlü ketm-i nefes inkisārumuzdandur

14. **bu deñlü:**
Tarih 103
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zāʾil degül endīşe-i ʿukbā

15. **bu deñlü:**
Gazel 209
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
11. Felek senüñ tutalum girdi destüñe furṣat
12. Hemān bu deñlü cihānı fesāda virmezler

16. **bu deñlü:**
Gazel 412
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
7. Bu deñlü eylemesün ṭayy-ı ʿarṣa-i maʿnā
8. ʿİnānını çekerek ṭut semend-i güftāruñ

17. **bu deñlü:**
Gazel 486
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
17. Çoḳdur bu deñlü ẖırmen-i eşʿār Nābiyā
18. Mülk-i suẖan zeʿāmet ü tımārumuz degül

18. **bu deñlü:**
Gazel 593
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

19. **bu deñlü:**
Gazel 621
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bu kadar çok, bu şekilde.
9. Ne lāzımdur düşürmek şiʿri Nābī ḳayd-ı iġlāḳa
10. Bu deñlü bī-tekellüf sāde şiʿr-i dil-güşā dirken

20. **bu deñlü:**
Gazel 637
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
11. Maḥṣūẖı şevḳi itdürür īcāb-ı irtikāb
12. Ḫāküñ bu deñlü zīr-i ḳademde tez̠ellülin

21. **bu deñlü:**
Gazel 707
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bu kadar çok, bu şekilde.
9. Fersūde olmamaḳ nice mümkin revāḳ-ı çeşm
10. Çūp-ı müje bu deñlü çeker nem nem üstine

22. **bu deñlü:**
Gazel 733
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
1. Meftūn iken bu deñlü tabīʿat nümāyişe
2. Dil-dāde olmamak nice mümkin sitāyişe

23. **bu deñlü:**
Gazel 734
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
3. Görenler fehm iderler zīr-i mūda olduġın ṣanʿat
4. Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

24. **bu deñlü:**
Gazel 784
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
5. Sevdā-yı şiʿre düşdi heves līk şāʿirüñ
6. Ben bilmedüm ki baẖtı bu deñlü siyāh ola

25. **bu deñlü:**
Gazel 787
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
9. Bu deñlü Nābiyā itmezdi vażʿ-ı ẖod-pesendāne
10. Ruẖ-ı sākī nümāyān olmasa mirʾāt-ı sāġarda

26. **bu deñlü:**
Gazel 795
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ẖaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir es̱er yoḳdur dehānında

27. **bu deñlü:**
Gazel 795
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar çok, bu şekilde.
13. Bu deñlü çünki itmiş yār meşḳ-i nāz ü istiġnā
14. Ḳo olsun nāʾil-i ẖaṭ ḥüsnünüñ vaḳt-ı ẖazānında

28. **bu deñlü:**
Gazel 872
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bu kadar çok, bu şekilde.
1. Ḫayāl-i zülf idermiş ʿāşıḳ-ı mehcūr gördüñ mi
2. Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-ā-dūr gördüñ mi

bu devrānda:

1. **bu devrānda:**-*da*
Gazel 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bu zaman.
1. Bu devrānda ṣafā-yı ẖāṭıra nāʾil mi ḳalmışdur
2. Felekden dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil mi ḳalmışdur

bu feyż-i maʿnevī:

1. **bu feyż-i maʿnevī:**
Gazel 93
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bu manevi bolluk, bağış.
9. Bu taʿbīrāt vüsʿinde degüldür ḳuvvet-i ṭabʿuñ
10. Bu feyż-i maʿnevī Nābīʾye mecrā-yı digerdendür

bu gün:

1. **bu gün:**
Kaside 9
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Bugün.
81. Şimdi anuñla baḳar ehl-i cihān dünyāya
82. Ẕātıdur dīde-i devrān bu gün nūr-ı baṣar

2. **bu gün:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bugün.
9. Nice mümkin ḳala ferdāda daḫı ferd u ġarīb
10. Nābīyā kim ki bu ʿālemde bu gün yarın arar

bu gūne:

1. **bu gūne:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil, böyle.
29. Çoḳ degül olsa bu gūne dil-şād
30. Bu serā-perde-i ʿālī-bünyād

2. **bu gūne:**
Kaside 6
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil, böyle.
45. Kenār-ı defter-i dilde bu gūne nāmını ḳayd
46. Kemīne ḫāḳ-i der-i ḫānedān-ı Mevlānā

3. **bu gūne:**
Kaside 7
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil, böyle.
131. Mülūk içinde bu ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālemdür
132. Verā-yi ṭavḳ-ı beşerdür bu gūne ḳuvvet u zūr

4. **bu gūne:**
Kaside 7
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil, böyle.
149. Görüldi mi açılaldan berü bu bāb-ı sefer
150. Bu gūne hedm-i ḳılāʿ ü hezīmet-i tābūr

5. **bu gūne:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **238**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
237. Çünki virdi o pīr-i rāst-kelām
238. Silk-i güftārına bu gūne ḫitām

6. **bu gūne:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil, böyle.
1. Nāy-i maḳāmāt-nevāz-ı ḳalem
2. Urdı bu gūne naġam-ı rāża dem

7. **bu gūne:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
93. Nevbet-i ḫᵛāhiş gelicek Aḥmedʾe
94. Aña hitāb itdi bu gūne Dede

8. **bu gūne:**
Kaside 16
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil, böyle.
49. Ḥālüñ senüñ bu gūne iken ey füsürde-hūş
50. Bu rāh-ı dūra sen neden itdüñ ʿazīmeti

9. **bu gūne:**
Kıt'a 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil, böyle.
1. Bu gūne dadı ṭuzı ḳalmaduġı Şehbāʾnuñ
2. Emīn-i memleḥanuñ bī-nemekligündendür

10. **bu gūne:**
Gazel 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
1. Olmazdı bu gūne dil-i ḥayrān mütereddid
2. Vażʿında eger olmasa cānān mütereddid

11. **bu gūne:**
Tarih 82
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
139. Geldi nā-gāh çerḫ-i heftümden
140. Gūş-ı idrākine bu gūne ṣadā

12. **bu gūne:**
Tarih 103
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
41. Bu gūne evliyāʾuʾllāha ḥüsn-i iʿtiḳād itmek
42. Olur müstelzim-i ḥüsn-i rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

13. **bu gūne:**
Tarih 103
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
53. Bu gūne bünyenün tāk-ı derinde mıṣraʿ-ı tārīḫ
54. Olur bānīlerinün nāme-i aʿmāline imżā

14. **bu gūne:**
Kıt'a 114
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil, böyle.
3. Bu gūne oldı çün kim ḫāme-i takdīr-i Ḥaḳ cārī

15. **bu gūne:**
Gazel 127
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
7. Benüm āhumdan olmış mużṭarib ol nev-ġurūr-ı nāz
8. Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer

16. **bu gūne:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
5. Bu gūne bī-nemek olmaḳ nevāle-i ʿayşüm
6. Teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür

17. **bu gūne:**
Gazel 185
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
7. Bu gūne çirk-i günāh ile oldun ālūde
8. Elünde ḥayf ki ṣābūn-ı maʿẕeret yoḳdur

18. **bu gūne:**
Gazel 206
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
13. Bu gūne kāse-i mey olmaz idi leb-gerdān
14. Ṣora ṣora leb-i peymāneyi ḳanatmasalar

19. **bu gūne:**
Gazel 467
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
9. Gönül hep tāze-rūyān şevḳinüñ āṣārıdur Nābī
10. Bu gūne tāze tāze maʿnī-i rengīn ḫayāl itmek

20. **bu gūne:**
Gazel 503
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
9. Yine ol şeh sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi Nābī

10. Perend-i şiʿr-i rengīnüm bu gūne ḫoş-ḳumāş itdüm

21. **bu gūne:**
Gazel 561
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu tarz, bu şekil, böyle.
3. Siyāh-rūyluġa meylinüñ şeʿāmetidür
4. Bu gūne dāmen-i evrāḳa rūy-māl-i nigīn

22. **bu gūne:**
Gazel 589
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
1. İder bu gūne ḳalursa ġarīḳ-i lücce-i çīn
2. Sefīne-i naẓarı çār-mevc-i çīn-i cebīn

23. **bu gūne:**
Gazel 593
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
9. Senüñ nā-dīde vü nā-kerde nāzün şevḳine Nābī
10. Bu gūne maʿnī-i nā-güfte īcād itmesün nʾitsün

24. **bu gūne:**
Gazel 719
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
9. Felek bu gūne tehī dūş-ı ʿizzet eyledi yoḫsa
10. Metāʿ-ı şöhrete dellāl idük zamān ile biz de

25. **bu gūne:**
Gazel 778
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
13. Gelür ḫubān-ṣıfat reftāra pāy-ı ḫāme-i Nābī
14. Bu gūne nā-güşāde ʿāşıḳāna bir zemīn olsa

26. **bu gūne:**
Gazel 796
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
11. Ḳonursa cūş-ı ḫarīdārdan derūna ġubār
12. Bu gūne ey gül-i ümmīd ḫoş-kumāş olma

27. **bu gūne:**
Gazel 836
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Bu tarz, bu şekil, böyle.
17. Zülf-i maʿnādan bu gūne eyleme ḥall-i girih
18. Görmesün dīvāne-i zencīr-ḫālardan biri

bu idi:
1. **bu idi:**- *i, -di*
Kaside 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
37. Reh-i vücūda başaldan ḳadem bu idi ümmīd
38. Kʾolam cebīn-zede-i āsitān-ı Mevlānā

2. **bu idi:**- *i, -di*
Kaside 13
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
91. Evvelīn cilve-i tevfīḳ-i İlāhī bu idi
92. Ki bulup ehlini şāyeste-i itmām-ı mehām

bu ise:
1. **bu ise:**
Gazel 671
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Buysa, bu şekildeyse.
3. Ḳadd ü ḳāmet bu ise ḥüsn ü leṭāfet bu ise
4. Ḳatı çoḳ kimse virür mā-melekin dellāle

2. **bu ise:**
Gazel 671
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Buysa, bu şekildeyse.
3. Ḳadd ü ḳāmet bu ise ḥüsn ü leṭāfet bu ise
4. Ḳatı çoḳ kimse virür mā-melekin dellāle

bu ḳadar:
1. **bu ḳadar:**
Kaside 2
Mısra: **212**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu ölçüde, bu miktarda.
211. Senüñ evṣāfunı ʾadd itmek içündür yoḫsa
212. Bu ḳadar olmaz idi nā-mütenāhī aʿdād

2. **bu ḳadar:**
Kaside 2
Mısra: **294**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu denli çok, bunca.
293. Ehl-ı ʿuḳbāya senüñ şānuñı bildürmekdür
294. Ḫaṭıruñçün bu ḳadar müznibi itmek āzād

3. **bu ḳadar:**
Kaside 8
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Bu denli çok, bunca.
91. Özbek u Hind u Hıṭā vü ʿAcem ü Çīn ü Ḫoten
92. Gūş ider ḫuṭbe-i nāmun bu ḳadar cemʿ-i keşīr

4. **bu ḳadar:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu denli çok, bunca.
49. Şimdi nʾoldı ki bizi böyle ferāmūş itdüñ
50. Hiç umulmazdı ki bizden geçesin tā bu ḳadar

5. **bu ḳadar:**
Kaside 9
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Bu denli çok, bunca.
89. Hüneri kimdür iden çāḳ bu ḳadar kendüye mülk
90. Nāmı oldıysa ʿaceb mi vüzerāya mefḫar

6. **bu ḳadar:**
Kaside 9
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Bu ölçüde, bu miktarda.
141. Çekemem sāde sözi silsile-i taʿbīre
142. Neyleyüm ḳuvvet-i ṭabʿum benüm ancaḳ bu ḳadar

7. **bu ḳadar:**
Kaside 13
Mısra: **230**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu denli çok, bunca.
229. Var żamīrinde saña niyyet-i luṭf ey Nābī
230. Eyler iḥsāna kifāyet bu ḳadar ʿarż-ı merām

8. **bu ḳadar:**
Gazel 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bu denli çok, bunca.
1. ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḫ
2. Bu ḳadar görmemişüz olduġın ādem küstāḫ

9. **bu ḳadar:**
Gazel 69
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
17. O ḳadar nazīk ü nerm iken o şūḫuñ bedeni
18. Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb pek ṭayanur

10. **bu ḳadar:**
Tarih 92
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Bu denli çok, bunca.
57. Bu ḳadar daġdaġa-i devlet ile dūr olmaz
58. Ḫāṭırından eṡer-i vāhime-i rūz-ı cezā

11. **bu ḳadar:**
Tarih 127
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Bu denli çok, bunca.
107. Bu ḳadar meşġale-i devlet ile dūr olmaz
108. Ḫāṭırından es̱er-i vāhime-i rūz-ı cezā

12. **bu ḳadar:**
Gazel 163
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-ṣıfat hicri ḳafādār
14. Nābī bu ḳadar sūz ü güdāzuñ yiri yoḳdur

13. **bu ḳadar:**
Gazel 173
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
13. Bu ḳadar telḫī-i hicrān araya girmiş iken
14. Bir daḫı niʿmet-i vuṣlatda halāvet mi ḳalur

14. **bu ḳadar:**
Gazel 184
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

15. **bu ḳadar:**
Gazel 193
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bu denli çok, bunca.
5. Cisminde ṭamarlar sayılur ʿāşıḳ-ı zāruñ
6. Hep ṣayduñ içündür bu ḳadar dām u ṭuzaklar

16. **bu ḳadar:**
Gazel 213
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
11. Dürr ü mercān bulunurmış ṭutalum deryāda
12. Bu ḳadar çīn-i cebin satmaġa erzende midür

17. **bu ḳadar:**
Gazel 336
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
3. Mūcib-i taṣfiyedür itse de ḳalbün tekdīr
4. İtme ey āyīne-rū tā bu ḳadar redd-i nefes

18. **bu ḳadar:**
Gazel 408
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
5. Neden olduḳ bu ḳadar kūfte-i pāy-ı melāl
6. Dilümüz ferş-i reh-i ḫᵛāhiş-i cāh eylemedük

19. **bu ḳadar:**
Gazel 411
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
3. Hep ser-i kūyına rū-māl-ı ümīdindendür
4. Bu ḳadar pāyumuza düşdügi dāmānumuzuñ

20. **bu ḳadar:**
Gazel 431
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
15. Ten-i pür-cünbiş-i sīmīnüne reşkindendür
16. Bu ḳadar lerziş-i pey-der-peyi sīm-āblarun

21. **bu ḳadar:**
Gazel 685
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
7. Çoḳdur bu ḳadar sebze-i nev-hīz-i maʿānī
8. Sevdā-zedelenmiş çemen-i yābisümüzde

22. **bu ḳadar:**
Gazel 735
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bu ölçüde, bu miktarda.
7. Ne ḳadar baḫş-ı ḥayāt itse gerek ẕevḳ-i kenār
8. Bu ḳadar çāşnī-i rūḥ ki var būsında

23. **bu ḳadar:**
Gazel 761
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
9. Memdūh idi iḥsānı eger bī-ḥadd olaydı
10. Çoḳdur bu ḳadar minneti rindāna Cemʾüñ de

24. **bu ḳadar:**
Gazel 793
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
3. Resm-i edebin gör bu ḳadar dürr ü güherle
4. Rū-māle gelür pāyine deryā kimi görse

25. **bu ḳadar:**
Gazel 858
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu denli çok, bunca.
9. Teveccüh itmez idüm şiʿre Nābiyā bu ḳadar
10. Beyān-ı sırr-ı ḥikem olmayaydı mażmūnı

26. **bu ḳadar:**
Gazel 865
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu denli çok, bunca.
1. O meh-i nevüñ ki ḥüsni bu ḳadar füzūnter oldı
2. Sitemi ḫilāf-ı meʾmūl kereminden eks̱er oldı

27. **bu ḳadar:**
Gazel 865
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
11. Yiridür ne nāz iderse beden-i niyāzmende
12. Bu ḳadar kuvā vü ʿażā şeh-i ruḥa çāker oldı

28. **bu ḳadar:**
Gazel 865
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.
15. Bu ḳadar sitem-keşānuñ es̱er itmez inkisārı
16. ʿAcebā o ġırra-i nāz ne duʿāya maẓhār oldı

bu ḳadar demdür:
1. **bu ḳadar demdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **299**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bunca zamandır, çoktan beri.
299. Bu ḳadar demdür ey ḫidīv-i cihān
300. Evc-i medḥüñde bülbülem nālān

bu ki:
1. **bu ki:**
Gazel 505
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, budur.
7. Egerçi vaʿde-i teşrif virdi yār ammā
8. Tereddüdüm bu ki göñlümce iḥtirām idemem

2. **bu ki:**
Gazel 505
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, budur.
7. Egerçi vaʿde-i teşrif virdi yār ammā
8. Tereddüdüm bu ki göñlümce iḥtirām idemem

bu kim:
1. **bu kim:**
Tarih 56
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, budur.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Şād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

bu mertebe:
1. **bu mertebe:**
Gazel 606
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bu derece, bu kadar (Beklenenden çok daha fazla bağlamında).
5. Tā olmayınca yār ile hem-meclis-i şarāb
6. Ben bilmedüm bu mertebe yārāndan olduġın

bu ne:
1. **bu ne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu nasıl.
31. Kim bu ne seḥāb-ı cān-feżādur
32. Kim ḳaṭreleri naẓar-rubādur

2. **bu ne:**
Gazel 68
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bu nasıl?.
7. Bir elde kāse-i şerbet bir elde neşter-i faṣd
8. Nedür bu aḫẕ u ʿaṭā bu ne ṭurfe ʿādetdür

bu nīk ü bu bed ḳaydını:
1. **bu nīk ü bu bed ḳaydını:**
Gazel 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
"Bu iyidir bu kötüdür" bağıyla bağlanma.
1. Her ki bu nīk ü bu bed ḳaydını muʿtād eyler
2. Ḳalbinüñ sāḥasına maḥkeme būnyād eyler

bu rütbeden:
1. **bu rütbeden:**-*den*
Tarih 135
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bu denli, bu kadar.
15. Teġāfül ġayrı ḫüsrān olduġın bu rütbeden ṣoñra
16. Gelüp bir yire aṣḥāb-ı feżāʾil ittihād itdi

bu şeb:
1. **bu şeb:**
Gazel 506
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bu gece.
5. Nevāzişle leb-i yākūt-fāmın eyledüm taʿbīr
6. Bu şeb gencīne-i rüʾyada bir laʿlīn nigīn buldum

2. **bu şeb:**
Gazel 654
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu gece.
5. Teşrife bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
6. Ey ḫᵛāb-ı siyeh-baḫt ʿişādan mı gelürsin

bu sinn ü sālde:
1. **bu sinn ü sālde:**
Kaside 16
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Bu yaşta.
27. Bu sinn ü sālde ġarażuñ ʿizz ü cāh ise
28. Yoḳ ʿizz ü cāha cism-i nizāruñ liyāḳati

bu siyāḳ üzre:
1. **bu siyāḳ üzre:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bu üsluba binaen, bu tarz üzre.
9. Bu siyāḳ üzre keşf-i ḥāl eyler
10. Basṭ-ı kālīçe-i maḳāl eyler

2. **bu siyāḳ üzre:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu üsluba binaen, bu tarz üzre.
35. Bunlar iderken bu siyāḳ üzre nūş
36. Anda ẓuhūr eyledi bir ḫırḳa-pūş

bu şuretde:
1. **bu şuretde:**
Kaside 1
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Bu şekilde, bu tarz.
197. Bi-ḥamdiʾllāh mededkārī-i tevfīḳ-i İlāhiyle
198. Bu şuretde ḫırāmān oldı bu dūşīze-i ḥasnā

bu taʿbīrāt vüsʿinde:
1. **bu taʿbīrāt vüsʿinde:**-*nde*
Gazel 93
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bu ifadelerin genişliği.
9. Bu taʿbīrāt vüsʿinde degüldür ḳuvvet-i ṭabʿuñ
10. Bu feyż-i maʿnevī Nābīʾye mecrā-yı digerdendür

bu vādīde:
1. **bu vādīde:**
Kaside 11
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Bu vadide II bu yolda, tarzda (Yeni, orijinal şiirler ortaya koyma yolu bağlamında).
105. Teġazzül eylemek ister göñül bu vādīde
106. Ki istimāʿı ile çerḫe raḳs ide īcāb

bu vech ile:
1. **bu vech ile:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Böylelikle, bu sayede, böylece.
53. O nev-ʿarūsun ola cebhe-i niẓāmında
54. Ṣenā-yı āṣafa ammā bu vech ile elḳab

bu vech iledür:
1. **bu vech iledür:**-*dür*
Gazel 658
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bu yüzden.
5. Yoḳ berg ü şaḫı kim ola eşḫāṣa pāy-māl
6. Az düşdügi bu vech iledür inkisār-ı serv

bu yirlerde:
1. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

2. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

3. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

4. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

5. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

6. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -

Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
3. Virān-ı ḫākde maḥzūn olan cevher gibi ʿirfān
4. Olur ḥāsıl velīkin iştihar olmaz bu yirlerde

7. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

8. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
7. Olur ikbāle nevʿā zelzele sermāye-i temkīn
8. Binā yerleşmeyince üstüvār olmaz bu yirlerde

9. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
9. Olursa ẕevḳ-i vuṣlat bī-tevaḳḳuf naḳd-i vaḳt olsa
10. Dil-i ʿuşşāḳ esīr-i intizār olmaz bu yirlerde

10. **bu yirlerde:**
Gazel 815
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bu yerlerde, içinde yaşanılan zaman ve mekan.
11. Dil-i ʿuşşaḳ gerd-i ġuṣṣadan āsūdedür Nābi
12. Miṡāl-i sāḥa-i cennet ġubār olmaz bu yirlerde

bu yüzden:
1. **bu yüzden:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bu nedenle.
1. Ser-rişte-nümā-yı gevher-i rāz
2. Maḳṣūda bu yüzden eyler aġāz

2. **bu yüzden:**
Kaside 2
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu nedenle, bundan dolayı.
177. Ḥaḳḳʾa peyrevlik idüp ḳāʿide-i medḥinde
178. Eyledüm eşk-i ḥacāletle bu yüzden inşād

3. **bu yüzden:**
Kaside 12
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu nedenle, bundan dolayı.
171. Ġonce-i ḫāṭıruñ açmaḳ hevesiyle ḳalemüñ
172. Oldı taṣvīr-i dem-i ʿazle bu yüzden ressām

bū-bürde:
1. **bū-bürde:**
Gazel 635
Mısra: **6**
Kokuyu götüren, dağıtan.
5. İntisāb itmeyicek ḥācib-i gīsūya nesīm
6. Nice ḳābil ḳʾola bū-bürde gülistānından

bū-bürde olursa:
1. **bū-bürde olursa:***-ur, -sa*
Gazel 283
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kokuyu götüren, dağıtan olmak.
5. Olursa bu çemen bū-bürde gülzār-ı ḥaḳīḳatden
6. Olur gül pāsbān-ı ḫār ser-i dīvāra yer ḳalmaz

būd:
1. **būdı:***-ı*
Gazel 389
Mısra: **4**
Boyut, varlık.
3. Ayīne-i ʿademde nuḳūş-ı mükevvenāt
4. Ṣūret-ṣıfat nümūdı var ammā ki būdı yoḳ

būd ü ne-būd:
1. **būd ü ne-būd:**
Gazel 516
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varlık yokluk.
7. Būd ü ne-būd dāde-i Perverdgār iken
8. Ne kemterem yā nʾolsa gerek ḳudretüm benüm

būd u ne-būd-ı lokma:
1. **būd u ne-būd-ı lokma:**
Gazel 42
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Lokmanın varlıkla yokluğu.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bāʿiṡdür kʾider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

būd u ne-būdından:
1. **būd u ne-būdından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 572
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Varlık yokluk.
11. Cihānuñ Nābiyā müstaġnī ol būd u ne-būdından
12. Girīzān olma aḫlāḳ-ı İlāhiyle taḫalluḳdan

2. **būd ü ne-būdından:***-ın, -dan*
Gazel 581
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Varlık ile yokluk.
1. Olur ḳāṣir verā-yı perde-i ṣunʿun şühūdından
2. Naẓar-bend olmayanlar ʿālemüñ būd ü ne-būdından

būd u ne-būdumuz:
1. **būd u ne-būdumuz:***-umuz*
Gazel 78
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varlık ile yokluk.
1. Ḥużūr-ı yārda ġayb u şuhūdumuz birdür
2. O bezm-i ḫāṣda būd u ne-būdumuz birdür

budur:
1. **budur:**
Kaside 1
Mısra: **201**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
201. Vücūd-ı pākine Nābī budur Ḥaḳʾdan recāmuz kim
202. İde ḫayyāṭ-ı ḳudret cāme-i dil-ḫᵛāhını iksā

2. **budur:**
Kıt'a 2
Mısra: **13**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
13. Līk şimdi budur ümmīd-i mukīmān-ı Ḥaleb
14. İtmeye refʿ-i Ḫudā sāyesini şehbādan

3. **budur:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **34**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
33. Bu elvān-ı ḫoş-naḳş-ı pervāza baḳ
34. Budur dāmen-i āsmāna şafaḳ

4. **budur:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **41**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
41. Budur heykel-i gerden-i iftiḫār
42. Müşemmaʿla ṣaḳlar anı rüzgâr

5. **budur:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **43**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
43. Budur ejder-i sīne-sūz-ı ʿadū
44. Ki zencir ile bestedür sū-be-sū

6. **budur:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **27**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
27. Budur ümmīd Ḫudāʾdan Nābī
28. Kim ki medḥ eyler ise aṣḥābı

7. **budur:**
Kaside 6

Mısra: **43**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
43. Ümīdi şimdi budur Nābī-i siyeh-kārun
44. Kʾanuñçün eyleyeler dūstān-ı Mevlānā

8. **budur:**
Kaside 7
Mısra: **53**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
53. Budur ʾaṭiyye-i dīvān-ḫāne-i ḳısmet
54. Gehī pelās-ı kühen gāhi ḫilʿat-ı semmūr

9. **budur:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **41**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
41. Budur ārāmgāh-i sulṭānī
42. Taḫtgāh-ı mülūk-ı ʿOs̱mānī

10. **budur:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
47. Velīk itmek içün iʿtiẕār luṭfından
48. Budur ben añladuġum şimdi saña fikr-i ṣavāb

11. **budur:**
Kaside 12
Mısra: **5**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
5. Bezm-i iḳbālde ser-mest olanuñ hāli budur
6. Gāh peymāne çeker gāh ḫumār-ı ālām

12. **budur:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
23. Meclis-i ʿālemi geh rūşen u geh tār eyler
24. Budur āyīn-i niẓām-ı felek-i nā-fercām

13. **budur:**
Tarih 14
Mısra: **12**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
11. Birisi mahrec-i ġam biri medḫal-i iḳbāl
12. İki derīçesinüñ ḥikmeti budur gūyā

14. **budur:**
Kaside 14
Mısra: **129**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
129. Żamīrinüñ bilürem niyyeti budur çoḳdan
130. Seni ide keremiyle niyāzdan āzād

15. **budur:**
Kaside 15
Mısra: **4**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
3. Şekvemüz var felegüñ vażʿ-ı ġalaṭ-kārından
4. İstimāʿ it ki budur żābıṭa-i mülke ehem

16. **budur:**
Kaside 15
Mısra: **109**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
109. Budur ol nuḫbe-i eyyām-ı muʿin-i İslām
110. Budur ol efḍal-i ems̱āl-i müşīr-i efḥam

17. **budur:**
Kaside 15
Mısra: **110**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
109. Budur ol nuḫbe-i eyyām-ı muʿin-i İslām
110. Budur ol efḍal-i ems̱āl-i müşīr-i efḥam

18. **budur:**
Kaside 15
Mısra: **173**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
173. Ḥaḳḳ-ı inṣāf budur nefy-i naẓīrüñde senüñ
174. Ḥānis̱ olmam eger itsem daḫı tekrīr-i ḳasem

19. **budur:**
Tarih 16
Mısra: **75**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾhīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīḫ eylemek gūyā

20. **budur:**
Tarih 16
Mısra: **87**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muṣṭafa Pāşā

21. **budur:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
15. Üç sütūn ile budur keştī-i Nūh
16. Saṭr-ı fermān aña mevc-i deryā

22. **budur:**
Gazel 23
Mısra: **12**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
11. Çeşminde cürm ḥüsn-i ʿamelden ʿazīzdür
12. Nābī budur ben anladuġum hūy-ı maġfiret

23. **budur:**
Kaside 27
Mısra: **12**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
11. İstiġāse idicek lā-büd irer imdāda
12. Kümmelīn içre budur şöhret-i ḫaṣṣiyyet-i Şeyḫ

24. **budur:**
Tarih 28
Mısra: **16**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
15. Yā İlāhī ʿömrü devletlerle eyle ser-firāz
16. Dergehüñden budur ümmīd-i derūn-ı derdnāk

25. **budur:**
Tarih 31
Mısra: **9**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
9. ʿAceb mi cāme-i ḳadd-ı ḳabūl olursa budur
10. Metāʿ-ı tāze ẓuhūr-ı ḳalem-rev-i maʿnā

26. **budur:**
Tarih 36
Mısra: **57**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
57. Budur ümmīdümüz Allāhu teʿālādan kim
58. Perçem-i tuġuñ ola nuṣret ile nāşiye-sā

27. **budur:**
Tarih 39
Mısra: **9**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
10. Mehbiṭ-i vaḥy-ı Ḫudā maẓhar-ı āyāt-ı hüdā
9. Budur ol cilvegeh-i muʿcize-i Berd ü Selām

28. **budur:**
Tarih 39
Mısra: **11**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
11. Budur ol mā-ḥaṣal-i nehr-i raḥīḳ ü tesnīm
12. Budur ol ḳıtʿa-i gülzār-ı naʿīm ü meʾvā

29. **budur:**
Tarih 39
Mısra: **12**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.

11. Budur ol mā-ḥaṣal-i nehr-i raḫīḳ ü tesnīm
12. Budur ol ḳıtʿa-i gülzār-ı naʿīm ü meʾvā

30. **budur:**
Tarih 39
Mısra: **13**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
13. Budur ol āb-ı ṣafā-baḫş-ı revān-perver kim
14. Eyledi feyż-i ezel pāy-i Ḫalīlʾe icrā

31. **budur:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
5. Anı nefes-i ḫaclet ile münkesif itme
6. Senden budur ey mihr-cebin mültemes-i ṣubḥ

32. **budur:**
Tarih 56
Mısra: **25**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
25. Budur Allāhʾdan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

33. **budur:**
Tarih 56
Mısra: **37**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
37. Ḥażret-i Ḥaḳdan budur ümmīdümüz kim ol daḫı
38. Ola ās̱ār-ı ḳudūmuñla murād üzre tamām

34. **budur:**
Gazel 70
Mısra: **8**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
7. Her zaman ḫāṭıra endīşe-i rāḥat gelmez
8. ʿĀdet-i şehr budur müʾmin ü kāfir bulunur

35. **budur:**
Kıt'a 78
Mısra: **4**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
3. Zamān maḥall-i belādur zemīn maḥali-i elem
4. Vücūd naḳşına ancaḳ budur zemīn ü zamān

36. **budur:**
Tarih 82
Mısra: **15**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
15. Kimisi didi şübhe yoḳ ki budur
16. Pālheng-i ḳalenderī-i semā

37. **budur:**
Tarih 82
Mısra: **69**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
69. Budur ol ḫātem-i hümāyūn kim
70. İtdiler ṣadr-ı aʿẓama iʿṭā

38. **budur:**
Kıt'a 104
Mısra: **3**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
3. ʿĀdet budur ekābir ider dest-gīrlik
4. Bir derdmendüñ üstine düşdükde sayesi

39. **budur:**
Tarih 104
Mısra: **16**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
15. Ez-cümle maḳām-ı Zekeriyyā-yı nebī kim
16. Ḳadriyle budur levḥa-i mecmūʿa-i Şehbā

40. **budur:**
Tarih 135
Mısra: **5**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
5. Budur tafṣīli icmālün ki Çār-ı hāʾin-i Mosḳov
6. Mukaddem Çār-ı İsvecle veġā babın güşād itdi

41. **budur:**
Tarih 135
Mısra: **13**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
13. Budur nāmūs u ʿırż-ı salṭanat kim bildüre ḥaddin
14. Bed-hūy u siyeh-ı dil naḳż-ı ʿahd üzre ʾinād itdi

42. **budur:**
Gazel 237
Mısra: **1**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur
2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

43. **budur:**
Gazel 237
Mısra: **2**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur
2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

44. **budur:**
Gazel 237
Mısra: **4**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
3. Tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı ṣoruñ zaḫm-i sīneden
4. Leb-beste itdi ġam beni şimdi şebüm budur

45. **budur:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
5. Tīz-āb-ı ġam şarāb-ı sitem bir gelür baña
6. Sāḳī tereddüt eyleme ṣun meşrebüm budur

46. **budur:**
Gazel 237
Mısra: **8**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
7. Her ḳande kim telāmmuʿ ide pertev-i cemāl
8. Terk-i perestiş eylemem mezhebüm budur

47. **budur:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
9. Geh luṭf u geh ʿiṭābuñ ile eglenür göñül
10. Nābī gibi benüm daḫı rūz u şebüm budur

48. **budur:**
Gazel 245
Mısra: **1**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
1. Nerm-hūy ol māye-i āsāyiş-i dünyā budur
2. Olma leb-cünbān-ı hᵛāhiş şarṭ-ı istiġna budur

49. **budur:**
Gazel 245
Mısra: **2**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
1. Nerm-hūy ol māye-i āsāyiş-i dünyā budur
2. Olma leb-cünbān-ı hᵛāhiş şarṭ-ı istiġna budur

50. **budur:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
3. Olma ṣarf-endāz-ı şekve gerdiş-i eflākden
4. Meẕheb-i rindānda kesr-i ḫāṭır-ı mīnā budur

51. **budur:**
Gazel 245
Mısra: **6**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
5. Yā leb-i peymāne yā būs-ı leb-i cānānedür
6. Şām-ı hicran ʿāşıḳa meşhūd olan rūʾyā budur

52. **budur:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
7. Ḥarf-i ḫaṭṭ u noḳṭa-i ḫālün ḫayālin meşḳ ider
8. Ḫāme-i āvārenüñ başındaki sevdā budur

53. **budur:**
Gazel 245
Mısra: **10**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
9. Eyler īrāṣ-ı ruṭūbet gerdiş-i rū çerḫden
10. Važʿ-ı āyīn-i duʿā-yı dest-i istiskā budur

54. **budur:**
Gazel 245
Mısra: **12**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
11. Āb-ı rūy istersen ol destüñ gibi ḫam-geşte-kad
12. Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur

55. **budur:**
Gazel 245
Mısra: **14**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
13. Ḥarf-i bermūnda Nābī münderic ihām-ı nāz
14. Şāh-beyt-i ebrūvānından çıkan maʿnā budur

56. **budur:**
Gazel 250
Mısra: **1**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
1. İderse meyl-i nevāziş sezā-yı ḥüsn budur
2. Olursa māʾil-i cevr iḳtižā-yı ḥüsn budur

57. **budur:**
Gazel 250
Mısra: **2**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
1. İderse meyl-i nevāziş sezā-yı ḥüsn budur
2. Olursa māʾil-i cevr iḳtižā-yı ḥüsn budur

58. **budur:**
Gazel 250
Mısra: **4**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
3. Çıḳarsa zirve-i nāza elindedür ne dinür
4. İderse ḫāke tenezzül ʿaḳā-yı ḥüsn budur

59. **budur:**
Gazel 250
Mısra: **6**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
5. Miyān-ı ʿāşıḳ u maʾşūka eşkden ġayrı
6. Taḥallül eyleyemez mācerā-yı ḥüsn budur

60. **budur:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret. Budur, böyledir.
7. Görindi suḫte-i yār neẓāre-i ʿuşşaḳ
8. Ruḫında ḫaṭṭ .... budur

61. **budur:**
Gazel 410
Mısra: **7**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
7. ʿĀşıḳ ifnā-yı vücūd eylemeden derdi budur
8. İstemez kimseye bār olduġını tābutuñ

62. **budur:**
Gazel 422
Mısra: **2**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
1. Baḳamaz rūyına dil-ḫᵛāhı ḳadar maḥbūbuñ
2. Rızḳınuñ vāsıṭa-i naḳşı budur maḥcūbuñ

63. **budur:**
Gazel 481
Mısra: **2**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
1. Teşrīfe cāme-ḫᵛābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede s̱ābit-ḳadem degül

64. **budur:**
Gazel 491
Mısra: **9**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

65. **budur:**
Gazel 572
Mısra: **3**
İşte budur II üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
3. Budur ḥikmet nemed-pūş olmaġa ehl-i fenānuñ kim
4. Nemed āzādedür āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan

66. **budur:**
Gazel 600
Mısra: **7**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
7. Evvelīn pendi budur pīr-i muġānuñ rinde
8. Ki ṣaḳın sehv ile dil-dāde-i cāh olmayasın

67. **budur:**
Gazel 624
Mısra: **10**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

68. **budur:**
Gazel 633
Mısra: **6**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
5. Naḳş-ı cebīni birisinüñ rāst biri kec
6. Mührüñ budur tefāvüti seng-i mezārdan

69. **budur:**
Gazel 642
Mısra: **10**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
9. Senden iʿrāżı olur ġayriye iḳbāle sebeb
10. Nābiyā mez̠heb-i ġayretde budur müşkil olan

70. **budur:**
Gazel 708
Mısra: **8**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
7. ʿUşşāḳdan uṣanduġı günler mülūk-ı ḥüsn
8. ʿĀdet budur bahāne ararlar ez̠iyyete

71. **budur:**
Gazel 814
Mısra: **9**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

72. **budur:**
Gazel 843
Mısra: **15**
Üzerinde durulan, hakkında söz söylenileni işaret.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

budur bu:

1. **budur bu:**
Kaside 14
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"İşte budur. tam olarak bunun içindir" anlamlarını içeren tamlama.
25. Budur bu tehniye-i dil-fürūze bāʿis̱-i şevḳ
26. Budur bu ġulġule-i inbisāṭa aṣl-ı mevād

2. **budur bu:**
Kaside 14
Mısra: **26**

Kelime Tipi: -
"İşte budur. tam olarak bunun içindir" anlamlarını içeren tamlama.
25. Budur bu tehniye-i dil-fürūze bāʿis̱-i şevḳ
26. Budur bu ġulġule-i inbisāṭa aṣl-ı mevād

3. **budur bu:**
Kaside 14
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"İşte budur. tam olarak bunun içindir" anlamlarını içeren tamlama.
25. Budur bu tehniye-i dil-fürūze bāʿis̱-i şevḳ
26. Budur bu ġulġule-i inbisāṭa aṣl-ı mevād

budur ki:
1. **budur ki:**
Tarih 94
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Budur ki.
25. Delīl-i ḫayr ü saʿādet budur ki ʿaṣrında
26. Tamām geldi bu sālün ḥisābına ḫurşīd

budur kim:
1. **budur kim:**
Kıt'a 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Budur ki.
1. Rakībā Ḥaḳdan ümmīdüm budur kim
2. Olasın lafẓ-ı nūrānīye maẓhar

bū-düzd:
1. **bū-düzd:**
Gazel 631
Mısra: **4**
Koku çalan, koku hırsızı.
3. Ol Yūsuf-ı ḥüsnüm ne ḳadar olsa da ter-dest
4. Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrehenümden

bugün:
1. **bugüne:**-*e*
Gazel 288
Mısra: **14**
Bugün.
13. Tabiʿatüñ bu da köhne bahārıdur Nābī
14. Bugüne maʿnī-i tāze-terāşlıḳlarumuz

2. **bugün:**
Gazel 598
Mısra: **6**
Bugün.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

buḫl:
1. **buḫl:**
Gazel 135
Mısra: **3**
Hasislik, cimrilik.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemāñ o luṭfa sezāvārlıḳdadur

2. **buḫlüñ:**-*üñ*
Gazel 315
Mısra: **7**
Hasislik, cimrilik.
7. O deñlüdür kerem üzre meziyyeti buḫlüñ
8. Ki iftiḫār iderek imtināna yir ḳalmaz

3. **buḫl:**
Gazel 441
Mısra: **7**
Hasislik, cimrilik.
7. Genc-i Feyyāżda yoḳ buḫl telāşa düşme
8. İrişür her ne ise ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ

4. **buḫle:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **13**
Hasislik, cimrilik.
13. Yoḳ buḫle bir müsāʿade ḥarf-i cevāzdan
14. Fıḳh-ı keremde diḳḳat olunsa mesāʾile

buḫl ü sehāvetüñ:
1. **buḫl ü sehāvetüñ:**-*üñ*
Gazel 433
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cimrilik ve cömertlik.
9. Cemʿ itdügün nükūdı ider vāris̱üñ telef
10. Fehm itmedüñse farḳını buḫl ü sehāvetüñ

buḫl-ı nādān:
1. **buḫl-ı nādān:**
Gazel 102
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Cahilin nekesliği.
7. Olsa pīr-i deyrden yek-dem sebak-hᵛān-ı reşād
8. Buḫl-ı nādān hᵛāce-i taʿlīmgāh-ı cūd olur

buḫur:
1. **buḫura:**-*a*
Gazel 888
Mısra: **4**
Tütsü, buhur.
3. Ās̱ār-ı rahmetüñ ġażaba sebḳat itdügi
4. Īmā ider buḫura gül-ābuñ teḳaddümi

buḫur it:
1. **buḫur it:**
Gazel 601
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Buhur yapmak, tütsülemek.
9. ʿÛd-ı derūnı āteş-i āh ile it buḫur
10. Vaṣluñ ġaraż güşād ise genc-i mutalsamın

buḫūr u gül-ābsuz:
1. **buḫūr u gül-ābsuz:**
Gazel 299
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tütsüsüz ve gülyağı olmadan (Eskiden saçlara ve yüzlere güzel kokusu nedeniyle gül suyu sürülürdü. Şair; âşığın gözyaşını, yüzü yıkadığı için gülsuyuna, âh'ını da dumanı olması yönüyle buhura benzetmiştir).
7. Fikr-i cemāl-i yār ider īcāb-ı eşk ü āh
8. Olmaz ʿazīz dost buḫūr u gül-ābsuz

buḫūr-ı ʿanber u ʿūd:
1. **buḫūr-ı ʿanber u ʿūd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Anber ve ûd kokusunun tütsüsü, buharı.
125. Liʾillāhiʾl-ḥamd bir vezīr-i şefiḳ
126. Buldı icrā-yi ḫıdmete tevfīḳ

bul:
1. **buldı:**-*dı*
Kıt'a 1
Mısra: **21**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
21. Şān buldı senüñ dest-i şerīf ünle vezāret
22. ʿİzz ü şeref-i sadrı ziyād eylesün Allāh

2. **bulmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 2
Mısra: **97**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
97. Dūde-i fażlınuñ ednā şererin bulmışdur
98. Ḳangı ʿālemde ki peydā ola ẕihn-i veḳḳād

3. **bulur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **318**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
317. Seni kim medḥ ide biʾẕ-ẕāt Ḫudāvend-i Ġanī
318. Medḥüne ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

4. **bulur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **7**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
7. Bulur mı bülbül-i bīgāne ruḫṣat-ı feryād
8. Naʿīm-i ḳurbdedür gülsitān-ı Mevlānā

5. **bulasın:**-*a, -sın*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **60**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
59. Nābīyā dilden iste maḳṣūdun
60. Bulasın tā anuñla maʿbūdun

6. **buldum:**-*du, -m*
Kısa Mesnevi 7

Mısra: **507**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
507. Seni buldum eyā kerem-kānı
508. ʿArż-hāl-i faķīre erzānī

7. **bulur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **144**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
143. Ġazāda şuʿle-i şemşīrini taṣavvur iden
144. Bulur nigāhını ḫıyre ḫayālini maḥrūr

8. **buldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **160**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
159. Konduġun baġa gördi beççe-i zāġ
160. Buldı nev-yāfte muḥarrir-i bāġ

9. **bulayum:**-*a, -y, -um*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **149**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
149. Didi ki ķanda bulayum ben anı
150. Ķande girer deste anuñ dāmeni

10. **buldum:**-*du, -m*
Kaside 9
Mısra: **20**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

11. **bulsa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **75**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
75. Hem-dem-i pādişeh-i dehr ki āṣaf bulsa
76. Hāk-i pāk-i ķademin dīde-i ʾaklına çeker

12. **bulduġı:**-*du, -ġı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **132**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
131. Tā aña dek kim zer-i kāmil-ʿıyār
132. Bulduġı sāʿat ʿaded-i çil hezār

13. **bulup:**-*up*
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
3. Bulup bāzū-yı baḫt u devleti her yirde bālāter
4. Ser-i aʿdā-yı devlet zīr-i tīġinde zebūn olsun

14. **bulmaz:**-*maz*
Kaside 12
Mısra: **31**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
31. Kāḫ-ı iķbāle esās olmaz inanma bulmaz
32. Bünye-i günbed-i pür-bād-ı ḥabāb istiḥkâm

15. **bulur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **170**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
169. Līk lā-büd ķalem-i şīve-perest-i şuʿarā
170. Tāze bir vādi-i nā-refte bulur itse ḫırām

16. **buldı:**-*dı*
Tarih 13
Mısra: **7**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
7. Maķdem-i pāki ile buldı maķām-ı maḥmūd
8. Pāye-i çerḫ-i berīn şān-ı sipihr-i mīnā

17. **buldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **8**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
7. Şurta-i luṭf ile ṭūfān-ı fiten buldı sükūn
8. Keşti-i emn ü emān buldı muvāfıķ eyyām

18. **bulup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **92**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
91. Evvelīn cilve-i tevfīķ-i İlāhī bu idi
92. Ki bulup ehlini şāyeste-i itmām-ı mehām

19. **bulsa:**-*sa*
Kaside 13
Mısra: **122**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
121. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i ķān-ı kerem kim nāmın
122. Bulsa ḫurşīdine eylerdi felek naķş-ı ḫitām

20. **bulur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **133**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
133. Bulur ʿaṭāsı seni çekme zaḥmet-i ḫᵛāhiş
134. Hemān duʿāsını ʿaddeyle eşref-i evrād

21. **buldı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **102**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
101. Iżṭırāb üzre iken ḫāṭır-ı sevdā-zedeveş
102. Buldı burcüʾş-şerefin şems-i münīr-i ḫātem

22. **bulamaz:**-*a, -maz*
Kaside 15
Mısra: **169**
Arayarak temin etmek.
169. Sensin ol gevher-i nā-yāb ki mis̱lüñ bulamaz
170. İtse ġavvās-ı ķader tahliye-i kīse-i yem

23. **bulduġı:**-*du, -ġı*
Kaside 16
Mısra: **56**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
55. Ḥırṣ u ṭamaʿ żamīrüñ ile āşinā degül
56. Bir kimse saña bulduġı yoķdur bu töhmeti

24. **bulur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **88**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
87. Ḥüsn-i edā vü ḥüsn-i vefāsın her umūr
88. Ol şehr-i bī-bedelde bulur ḥüsn-i ġāyeti

25. **bula:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **90**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
89. Ol dil-güşā maķāller ol ḫurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

26. **bulurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 16
Mısra: **216**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
215. Ol himmet itmeyeydi bu pīr-i füsürde-dil
216. Ķandan bulurdı tāze bu tāb u ṭarāveti

27. **bulmak:**-*mak*
Kaside 16
Mısra: **225**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
225. Nābī duʿāya başla ki bulmak muḥāldür
226. Emvāc-ı baḥr-i medḥ ü s̱enā ḥadd u ġāyeti

28. **bulmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 18
Mısra: **16**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
15. Didi bir muʿteķid fevtinden āgāh olıcaķ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

29. **bulmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 18
Mısra: **44**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
43. Görmedi nām u nişānuñ vüzerā-yı eslāf
44. Bulmadı resm-i bedīʿin ķudemā-yı ʿuķalā

30. **bulmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 20
Mısra: **84**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
83. Feyż-i meʾāli çeşme-i ṭabʿından almasa
84. Bulmazdı çāşnī-i nikāti ḥalāveti

31. **buldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **22**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.

21. Yine açıldı şifā-ḫāne-i feyż-i Bārī
22. Buldı her bir maraż-ālūde murādınca devā

32. **bulduġı:**-*du, -ġı*
Kaside 24
Mısra: **26**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
25. Bī-tekellüf yüridi şehr-i dile sel-i feraḥ
26. Bulduġı yirde ġubār-ı ġamı itdi yaġmā

33. **bulamaz:**-*a, -maz*
Kaside 24
Mısra: **126**
Arayarak temin etmek.
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıḳ-ı taḥsīn olacaḳ ḥüsn-i edā

34. **buldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **8**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
7. Ḥasret-keş idi mürde-i bī-cān gibi cānı
8. Buldı seni geldi yirine cān-ı vezāret

35. **bulsa:**-*sa*
Tarih 30
Mısra: **18**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
17. Yūsufuñ pāy-ı nigāhı bend olurdı naḳşına
18. Bulsa ger ḳaṣr-ı Züleyhā böyle zīb ü zīveri

36. **buldı:**-*dı*
Tarih 39
Mısra: **20**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
19. İdicek himmet ile Nābī bu ḳaṣrı ibdāʿ
20. Çeşmeden dāʾire-i ʿayn-i rehā buldı Ruhā

37. **bulur:**-*ur*
Tarih 41
Mısra: **12**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Suffesinde görür erbāb-ı ṣafā ṣafvet-i dil
12. Ḫalvetinde bulur eṣḥāb-ı tecerrüd kāmı

38. **buldı:**-*dı*
Tarih 45
Mısra: **3**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
3. Buldı ol tāze nihāl-i gülsitān-ı devletüñ
4. Maḳdeminden revnaḳ-ı ṭabʿ-ı hümāyūn izdiyād

39. **bulurdı:**-*ur, -dı*
Tarih 68
Mısra: **9**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
9. Bu ḥüsni ḳanda bulurdı bu ḫāne-i raʿnā

10. Eger ki ṣāḥibinüñ görmeyeydi iḥsānın

40. **buldı:**-*dı*
Tarih 69
Mısra: **12**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Mübeşşirān didi bu fetḥe Nābīyā tārīḫ
12. Peyām-ı fetḥ ile buldı cihān (....)

41. **bul:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Arayarak temin etmek.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

42. **bulunmaz:**-*unmaz*
Gazel 75
Mısra: **13**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
13. Ḥüsn-i nemek be-dūş bulunmaz kenārda
14. İstanbul içre Nābī o da rāygān olur

43. **buldı:**-*dı*
Tarih 80
Mısra: **30**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
29. Resm-i dest-āvīze bu tārīḫ ile itdi şürūʿ
30. Şān-ı meʾvā buldı İbrāhīm Pāşāʾdan Ḥaleb

44. **bulduḳ:**-*du, -ḳ*
Kıt'a 93
Mısra: **2**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
1. Menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan yine alduḳ māye
2. Maḫzen-i feyż-i ezelden yine bulduḳ vāye

45. **buldı:**-*dı*
Gazel 99
Mısra: **13**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
13. Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mīve-i kām
14. ʿAceb ki ṭāliʿiümün ḫᵛābgāhı bīd midür

46. **bulmazsa:**-*mazsa*
Gazel 104
Mısra: **8**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
7. Olan nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa reh-yāb
8. Emīr rütbesi bulmazsa bāri kāşif olur

47. **buldı:**-*dı*
Tarih 110
Mısra: **8**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
7. Teng ü berhem-zede vü muẓlim iken köhne binā
8. Buldı eyyām-ı şerīfinde bu nev-ʿünvānı

48. **bulamaz:**-*a, -maz*
Tarih 121
Mısra: **25**
Arayarak temin etmek.
25. Dünyāyı gezerse bulamaz bād-ı sebük-ḫīz
26. Mānende-i zīr-i peri meʾvā-yı selāmet

49. **bulmayan:**-*ma, -yan*
Gazel 121
Mısra: **5**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
5. Şuhūd-ı nüsḫa-i ṣunʿa nev-ā-nev bulmayan ḳudret
6. İdüp tażyīʿ-i evḳātın ḥiḳāyāt-ı kühen söyler

50. **bulur:**-*ur*
Tarih 125
Mısra: **24**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
23. Nabiyā hātif-i ġaybīye suʾāl eyler iken
24. Ki ne vech ile bulur ṣūret ayā bu maʿnā

51. **bulmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 127
Mısra: **90**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
89. Kimi naṣb itdi ise ṣadr-ı muʿallā-ḳadre
90. Bulmadı būy-ı liyāḳat birisinden ḳaṭʿā

52. **buldı:**-*dı*
Tarih 127
Mısra: **120**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
119. Girdi ġayretle yine cīb-i dil-ārāsına mühr
120. Āşiyān-i ezelīsin yine buldı ʿanḳā

53. **bula:**-*a*
Tarih 150
Mısra: **3**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
3. Ola mesʿūd u mübārek bula ʿömr-i bisyār
4. İde hem-reng benüm lihyem ile Vāhib-i ṣunʿ

54. **bulur:**-*ur*
Gazel 195
Mısra: **13**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
13. Ḳande bulur müsāʿade-i bāli Nābīyā
14. Pervānelik o şemʿa dil-i zardan geçer

55. **bulınca:**-*ınca*
Gazel 315
Mısra: **11**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

56. **bulur:**-*ur*
Gazel 323
Mısra: **5**
Rast gelmek, elde etmek.
5. Nīk-baḫtān ki bulur cevf-i ṣadefde dür-i nāb
6. Şūmī-i baḫt ile biz ḳaṭre-i bārān buluruz

57. **buluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 323
Mısra: **6**
Rast gelmek, elde etmek.
5. Nīk-baḫtān ki bulur cevf-i ṣadefde dür-i nāb
6. Şūmī-i baḫt ile biz ḳaṭre-i bārān buluruz

58. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 352
Mısra: **8**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
7. Dil ararken gevher-i enfāsa bāzār-ı revāc
8. Ġavṭa-i efkār ile buldum ʿaceb ʿummān imiş

59. **bulur:**-*ur*
Gazel 384
Mısra: **3**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
3. Ser-menzil-i maḳṣūdı bulur tīr-i murādun
4. Cāʾizse eger dest-i edānīde ḫam olmaḳ

60. **bulun:**-*un*
Gazel 389
Mısra: **9**
Görmek, denk gelmek.
9. Dīvān-ı ḥaşrda bulun ancaḳ nizāʿı faṣl
10. Evḳāf-ı ʿaşḳ ü ḫaṣṣ-ı cemālüñ ḥudūdı yoḳ

61. **bulmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 396
Mısra: **1**
Arayarak temin etmek.
1. Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
2. Murʿaş gibi ten ditrerdi şaḳ şaḳ

62. **bulınca:**-*ınca*
Gazel 406
Mısra: **7**
Arayarak temin etmek.
7. Bulınca nev-hevesān-ı zamāne bir sāʿat
8. Ne pīç tāba düşerler ṭolandurıncaya dek

63. **bulduk:**-*du, -k*
Gazel 424
Mısra: **5**
Hatırlamak, akla gelmek.
5. Ḥüsn ile ḫaṭṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
6. Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḥālin söylerüz cānānenüñ

64. **bulamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Gazel 435
Mısra: **11**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Bulamazsın ḫaṭ-ı tersā gibi hiç lāyıḳ mı
12. Kām-ı maʿkūsına hem-reng olıcaḳ mū-tābuñ

65. **bulmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 441
Mısra: **4**
Arayarak temin etmek, ermek, ulaşmak ‖ vuslat.
3. Añlayan ġam mı çeker mezraʿ-i ḳudretde
4. Ṣaḥibin bulmaġa meʾmūr idügin erzāḳuñ

66. **bulamaz:**-*a, -maz*
Gazel 460
Mısra: **3**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

67. **bulsaydı:**-*sa, -ydı*
Gazel 472
Mısra: **6**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
5. O zāt-ı ġanī itmez idi ḳaṣd-ı tenezzül
6. Bulsaydı tahaḳḳuḳ biri sensiz bu ṣıfatuñ

68. **bul:**
Gazel 477
Mısra: **1**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

69. **bul:**
Gazel 477
Mısra: **2**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

70. **bul:**
Gazel 477
Mısra: **4**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
3. O şūḫa töhmet-i nā-mihrbānī gerçi vāriddür
4. Ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ sen baña bir mihrbānın bul

71. **bul:**
Gazel 477
Mısra: **6**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
5. Ne ẕevḳ alsun esīr-i ʿaşḳ olan şeh-nāme cenginden
6. Baña eğlenmeġe Ferhād ü Şīrīn dāstānın bul

72. **bul:**
Gazel 477
Mısra: **8**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
7. Bu meydān-ı fenāda olma ṣāhib-daʿvī-i merdī
8. Zemīne gelmemiş püşti baña bir pehlevānın bul

73. **bul:**
Gazel 477
Mısra: **10**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
9. Perestişkārlık teklifi ʿuşşāḳa güzel ammā
10. Hele o ḫastegān-ı miḥnetüñ tāb ü tüvānın bul

74. **bul:**
Gazel 477
Mısra: **12**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. İderseñ ġamze-i ser-tīzüne taʿlīm-i ḫūn-rīzi
12. Seni gördükde amma ʿāşıḳun beñzinde ḳanın bul

75. **bul:**
Gazel 477
Mısra: **14**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
13. Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḳalmışdur
14. Gelür mi bir ḫaber ṣor kūy-ı yārün kārbānın bul

76. **bul:**
Gazel 477
Mısra: **16**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūḫ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ḫarīdār ol dükānın bul

77. **bulur:**-*ur*
Gazel 497
Mısra: **14**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
13. İṭāʿat merkezinden çıkma Nābī ʿizzet isterseñ
14. Bulur mı āb-ı ʿĀṣi iʿtibār-ı çeşme-i zemzem

78. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 506
Mısra: **4**
Arayarak temin etmek.
3. Olur hakisterüm rūşenger-i āyīne-i ḫurşīd
4. Çerāġ-efrūz-ı sūziş bir ʿizār-ı āteşīn buldum

79. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 506
Mısra: **6**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
5. Nevāzişle leb-i yākūt-fāmın eyledüm taʿbīr
6. Bu şeb gencīne-i rüʾyada bir laʿlīn nigīn buldum

80. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 506
Mısra: **10**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.

9. Beni ebnā-yı dehrüñ ṣoḥbetinden itdi müstaġnī
10. Dil-i ġam-ḫᵛār dirler Nābiyā bir hem-nişīn buldum

81. **buldum:**-*dum*
Gazel 516
Mısra: **11**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Buldum civār-ı meykedede kendü kendümi
12. Beytüʾl-ḥarāma varmaḳ iken niyyetüm benüm

82. **bulursa:**-*ur, -sa*
Gazel 518
Mısra: **2**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
1. Eylesün cevrini efzūn o büt-i dil-siyehüm
2. Bī-günāhum dimeden ġayrı bulursa günehüm

83. **bulamazsın:**-*amaz, -sın*
Gazel 551
Mısra: **1**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
1. Yek nefes ẕevḳ-i ḥayātuñ bulamazsın bedelin
2. ʿĀlemüñ cümle fedā eyler isen mā-ḥaṣalın

84. **bulduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 559
Mısra: **18**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduġı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

85. **bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 585
Mısra: **8**
Arayarak temin etmek.
7. Çoḳ tek-ā-pū eyledüm pest ü bülendin ʿālemüñ
8. Bulmadum teslīmden ġayri ṭarīḳ-i eṣlemin

86. **bulasın:**-*a, -sın*
Gazel 585
Mısra: **15**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
15. Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
16. Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin

87. **bulmış:**-*mış*
Gazel 585
Mısra: **19**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
19. İstiḳāmetle o ḳāmetle eyü bulmış hele
20. Ṭoġrısı bār-ı girān-ḳadr-ı emānet ādemin

88. **bulsa:**-*sa*
Gazel 601
Mısra: **11**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Eylerdi yār bulsa ḫayālin daḫı diriġ
12. Olsaydı żabṭa ḳudreti endīşe ʿālemin

89. **bulduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 608
Mısra: **20**
Karşılaşmak, rast gelmek.
19. Olma ol gūne ki medḥüñle ola şöhret-yāb
20. Bulduġı şaḫṣa ide terk-i s̱enānı telḳīn

90. **bulur:**-*ur*
Gazel 631
Mısra: **12**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. ʿUşşāḳı helāk eylemeġe ḫançer-i ḫūbān
12. Furṣat mı bulur ġamze-i ḫāṭır-şikenümden

91. **bulamaz:**-*a, -maz*
Gazel 643
Mısra: **3**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
3. Hiç birinde bulamaz reng-i bekā būy-ı s̱ebāt
4. İtse gül-geşt-i ṣabā ʿālemi gülşen gülşen

92. **bulduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 657
Mısra: **15**
Karşılaşmak, rast gelmek.
15. Vechi var bulduġı eşcāra tefevvuḳ itse
16. Çünki destār-ı mükevverle ẓuhūr itdi kedū

93. **bulmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 699
Mısra: **15**
Arayarak temin etmek.
15. Ol gūne zebān-zed sözi kim bulmaġa ḳādir
16. Mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan cümlesi elde

94. **bulman:**-*ma, -n*
Gazel 700
Mısra: **11**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Tāk-i ḥaḳīrde bulman mīve-i leẕīẕ
12. Ol ḳāmet-i bülende bedeldür çenārda

95. **buldı:**-*dı*
Gazel 708
Mısra: **5**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
5. Buldı teġāfül itmege ser-rişte-i heves
6. Meydān bulunca virdi ʿinān esb-i fırṣāta

96. **bulmaz:**-*maz*
Gazel 743
Mısra: **13**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
13. Kimse sormaz kendü bulmaz ḳudret-i ḥarf-ı fürūḫt
14. Dūş-ı dellālüñ metāʿı beyʿine dāl olmasa

97. **bulamaz:**-*a, -maz*
Gazel 745
Mısra: **1**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
1. Bulamaz cürʿa-i kin cām-ı dil-i ṣāfında
2. Gerd-i ġadr olmayan āyīne-i inṣāfında

98. **bulur:**-*ur*
Gazel 745
Mısra: **3**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
3. ʿĀrifān naḳd bulur āyīne-i ẕātında
4. Vāʿiẓānuñ didügi cennetüñ evṣāfında

99. **bulmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 745
Mısra: **14**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
13. Herkesüñ hissesi ḫāṣ olmag ile Nābīʾnüñ
14. Bulmadı kimse bu maʿnāları eslāfında

100. **bulursa:**-*ur, -sa*
Gazel 754
Mısra: **16**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

101. **bulunmazdı:**-*un, -maz, -dı*
Gazel 757
Mısra: **3**
Var olmak, mevcut olmak.
3. Ḫalḳuñ miyānesinde bulunmazdı ittihād
4. Meşreblerinde rabıta-i ḫisset olmasa

102. **bulduġun:**-*du, -, -ġun*
Gazel 774
Mısra: **11**
Karşılaşmak, rast gelmek.
11. Bulduġun āvāreyi dil-beste itme zülfüne
12. Her müselmānı esīr-i kāfiristān eyleme

103. **bulmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 782
Mısra: **12**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

104. **bulamam:**-*a, -ma, -m*
Gazel 788
Mısra: **7**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
7. O deñlü dīdede ḥayret ki dāmenüm bulamam
8. Sirişki rāh-ber-i semt-i dāmen itsem de

105. **bulmış:**-*mış*
Gazel 789

Mısra: **5**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
5. Bulmış dehān-ı dil-bere mānend-i noḳṭayı
6. Reşk eyledüm dilüñ naẓar-ı ḫurde-bīnine

106. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 791
Mısra: **12**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Nābī feres-i ṭabʿın sürsün bu yola yārān
12. Bir tāze zemīn buldum maʿmūre-i maʿnāda

107. **bulanlar:**-*an, -lar*
Gazel 799
Mısra: **12**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
11. Ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ ḳadri żāyiʿdür
12. Bilür ḳadrin bulanlar gūşiş-i bisyārdan ṣoñra

108. **bulur:**-*ur*
Gazel 833
Mısra: **19**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
19. Ṣaf-ṭabʿānı bulur zaḫm-ı fişār-ı gerdūn
20. Girse de perdelere revġan-ı bādām gibi

109. **bulmayup:**-*ma, -y, -up*
Gazel 850
Mısra: **23**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
23. Niʿmet-i nāber-ḳarārun çāşnīsin bulmayup
24. Oldı ʿālemden keşīde dest-i istiġnā gibi

110. **bulsa:**-*sa*
Gazel 870
Mısra: **1**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
1. Bulsa her ḳande ki bir ṣāf-dili āb gibi
2. Dil-i ser-geşte döner üstine dullāb gibi

111. **bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 885
Mısra: **2**
Elde etmek, ermek, ulaşmak.
1. Görmedüm rāh-ı emīn terk-i recādan ġayrı
2. Bulmadum ḥıṣn-ı ḥaṣīn şerm ü ḥayādan ġayrı

bulduġumla:
1. **bulduġumla:**
Gazel 509
Mısra: **6**
Önüme gelenle.
5. Yaḳışur ḫışm-ı teġāfül baña çeşm ü gūşum
6. Bulduġumla leb ü dendān gibi yoḳdur cedelüm

bü'l-ʿaceb:
1. **bü'l-ʿaceb:**
Tarih 42
Mısra: **19**
Şaşılacak şey, acayip.
19. Bü'l-ʿaceb kārgāh-ı ʿişret kim
20. Ġuṣṣa maṣraf sürūrdur īrād

2. **bü'l-ʿacebdür:**-*dür*
Kıt'a 51
Mısra: **1**
Şaşılacak şey, acayip.
1. Bü'l-ʿacebdür ṣadā-yı ṭabl-ı saḥur
2. Ṭabʿa īrāṯ ider melūl olmaḳ

bulan:
1. **bulanur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **2**
Duruluğunu, berraklığını yitirmek.
1. Naḳş-ı ẓuhūr ṣanma ki bī-ihtilāf olur
2. Cūy-ı vücūd geh bulanur gāh ṣāf olur

bulandurıncaya dek:
1. **bulandurıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bulandırıncaya dek.
11. Ḫayāl-i diḳḳat ile çeşmesār-ı maʿnāyı
12. Ḳarışdurur nice nādān bulandurıncaya dek

bulanıḳ:
1. **bulanıḳ:**
Gazel 301
Mısra: **4**
Karışık, saf ve berrak olmayan.
3. Ḳıblemüz pākdür ālūde-sülūk olsak da
4. Menbaʿı ṣāf u ayaġı bulanıḳ cūyuz biz

bulaşıġ:
1. **bulaşıġıveş:**
Gazel 750
Mısra: **9**
Yapışkan gibi.
9. Şeker bulaşıġıveş kāse içre ḳalmışdur
10. Henüz būsesinün leẕẕeti dimāġumda

bü'l-beşer:
1. **bü'l-beşerden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **247**
İnsanların atası (Hz. Adem).
247. Bü'l-beşerden saña dek ey güher-i dürc-i vücūd
248. Nūr-ı rūḥānī idi bār-ı ḳaṭār-ı ecdād

2. **bü'l-beşere:**-*e*
Gazel 496
Mısra: **19**
İnsanların atası (Hz. Adem).
19. Ḳudsiyānuñ göreli bü'l-beşere secdelerin
20. Bār-ı ḥayret felegüñ ḳāmetini eyledi ḫam

bülbül:
1. **bülbül:**
Kaside 2
Mısra: **26**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
25. Ḫoş nigāh it bu ḫazāngāh-ı bahār-ālūda
26. Kimi bülbül gibi maḥzūn kimisi gül gibi şād

2. **bülbül:**
Kıt'a 5
Mısra: **14**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
13. Āb akmada mānend-i ḳafes raḫnelerinden
14. Ṣaḥnında göñül olmada bülbül gibi nālān

3. **bülbüle:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **212**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
211. Ṭoldı āvāz-ı ʿadl ile gülzār
212. Bister-i rāḥat oldı bülbüle ḫār

4. **bülbüli:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **114**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
113. İltizām eyledi nevāyı hezār
114. İtdi der-ʿuhde bülbüli gülzār

5. **bülbül:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **185**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
185. ʿArż ile bülbül eyledi inhā
186. Bozdı ḳaydın nesīm-i çāpük-pā

6. **bülbülem:**-*em*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **300**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
299. Bu ḳadar demdür ey ḫidīv-i cihān
300. Evc-i medḥüñde bülbülem nālān

7. **bülbüller:**-*ler*
Kaside 9
Mısra: **158**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
157. Gūş-ı dünya ṭolup āvāze-i iḥsānı ile
158. Eyleye gülşen-i medḥinde nevā bülbüller

8. **bülbül:**
Kaside 11
Mısra: **107**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

9. **bülbül:**
Kaside 18
Mısra: **36**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
35. Māye-i şevḳ-i cedīd oldı baña tā o ḳadar
36. Oldı bülbül gibi vaṣfında zebānum gūyā

10. **bülbül:**
Kaside 19
Mısra: **10**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
9. Ḳafesi rāh-nümādur ki ider
10. Ḥüsni bülbül gibi ḳalbi şeydā

11. **bülbül:**
Tarih 30
Mısra: **19**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
19. Olmamaḳ mümkin mi bülbül seyr idüp bu saḳfda
20. Böyle evrāḳ-ı bahārı bunca verd-i aḥmeri

12. **bülbüle:**-*e*
Tarih 68
Mısra: **25**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
25. Bu naḳş-ı dil-keşi gösterme bülbüle yoḫsa
26. Bunı görür unudur nüsḫa-i gülistānın

13. **bülbüle:**-*e*
Kıt'a 92
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

14. **bülbüli:**-*i*
Gazel 151
Mısra: **7**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
7. Taḫt-ı gülbinde yatup mestāne diñler bülbüli
8. Güllerün zīr-i baġalde ġonceler bālīnidür

15. **bülbülden:**-*den*
Gazel 204
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

16. **bülbül:**
Gazel 204
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

17. **bülbülde:**-*de*
Gazel 213
Mısra: **2**
Güzel sesli maruf kuş.
1. Ẕevḳ-i ġam dilde midür dağda mı tende midür
2. Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür

18. **bülbülüz:**-*üz*
Gazel 255
Mısra: **5**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Mahbūs-ı dāmgāh-ı ḳafes bülbülüz kʾolur
6. Murgān-ı ḳudsa māye-i sūziş-i ṣafīrümüz

19. **bülbüllerinin:**-*ler, -i, -nin*
Gazel 273
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Ārāyiş-i ʿāriyyet-i yek-māhe-i gülşen
4. Bülbüllerinin nāle vü feryādına deġmez

20. **bülbül:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
9. Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
10. Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

21. **bülbüle:**-*e*
Gazel 294
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Ḳoymadı ʾarż itmege dildāra bir ḥarf-i niyāz
4. Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḫṣat virmişüz

22. **bülbülümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 324
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Yüzine tutmaz idi dāʾireāsā cāmı
6. Naġme-rīz olmasa meclisde bizüm bülbülümüz

23. **bülbüle:**-*e*
Gazel 379
Mısra: **5**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Hem bülbüle hem baña dü-rūluḳlar idersin
6. Bilem nice bir ey gül-i raʿnā bu taẓarruf

24. **bülbüle:**-*e*
Gazel 436
Mısra: **5**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Olsun hilāl o bülbüle ẕevk-i bahār kim
6. Gülşenle farḳın añlamaya āşiyānenüñ

25. **bülbüle:**-*e*
Gazel 442
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Ey dil senüñle nevbet ile idelüm fiġān
4. Çoḳ bülbüle taḥammüli yoḳdur bu gülşenüñ

26. **bülbüle:**-*e*
Gazel 464
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Şām-ı gülşende çıḳup sebz menār-ı şāḫa
6. Ḫıdmet-i lāzımedür bülbüle temcīd itmek

27. **bülbüli:**-*i*
Gazel 482
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Ḳadd-i ṣabrı ḫam ider ḳāmet-i dil-cūy-ı Ḫalīl
4. Bülbüli ebkem ider çeşm-i suḫan-gūy-ı Ḫalīl

28. **bülbül:**
Gazel 489
Mısra: **23**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
23. Bülbül görince dāʾire-i surḫ-ı çerḫi germ
24. Āvāze ṣaldı naḳş-ı nesīm-i ṣabā-yı gül

29. **bülbül:**
Gazel 493
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Ḫūn-ı dilümi ġonce-i cām eyledi bülbül
2. Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül

30. **bülbül:**
Gazel 493
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş, aşık.
1. Ḫūn-ı dilümi ġonce-i cām eyledi bülbül
2. Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül

31. **bülbül:**
Gazel 493
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Her nālede bir naḫl-i güle ḳondı ṣafādan
4. Her naġmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül

32. **bülbül:**
Gazel 493
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
6. Ammā ki gele ḫᵛābı ḥırām eyledi bülbül

33. **bülbül:**
Gazel 493
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
7. İtdi sözün āmiḫte-i şekve-i hicrān
8. Mest olmaġ ile ḫalt-ı kelām eyledi bülbül

34. **bülbül:**
Gazel 493
Mısra: **10**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
9. Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemenden didi Nābī
10. Ḫāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül

35. **bülbül:**
Gazel 493
Mısra: **12**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
11. Destūr-ı zekī hem-dem-i sulṭān-ı cihān kim
12. Vaṣfiyle çemen mülkini rām eyledi bülbül

36. **bülbül:**
Gazel 548
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş, aşık.
1. İtme mecmūʿaya tevcīh-i naẓar gül var iken
2. Ney-zen-i kec-nigehi dinleme bülbül var iken

37. **bülbül:**
Gazel 596
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

38. **bülbül:**
Gazel 616
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Bu sūz ile dil nāle-i mestāne mi çeksün
2. Bülbül çekecek bārı da pervāne mi çeksün

39. **bülbül:**
Gazel 619
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Ol ġonce-i ter cebhesini eyledi pür-çīn
4. Bülbül gibi tafṣīl-i maḳal eyledügümden

40. **bülbül:**
Gazel 623
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Ne dem o şūḫ idüp geşt-i gülistān gösterür kendin
2. Çemende gül de bülbül gibi nālān gösterür kendin

41. **bülbüllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 649
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Bāzū-yı şāḫa bād-ı ḫazānuñ sarāyını
6. Bülbüllerüñ felāhān ider āşiyānların

42. **bülbül:**
Gazel 675
Mısra: **8**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
7. Hep gūşumuz pür iden anuñ güft-gūsıdur
8. Çeksün serini ḫırḳaya bülbül ġarīb ise

43. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 706
Mısra: **14**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
13. Nābiyā ben de gülistāna iderdüm raġbet
14. Bülbülüñ ṭāḳatum olsaydı eger şīvenine

44. **bülbül:**
Gazel 741
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Gül olmaz germ-dil bülbül gibi sāḥib-nefeslerle
2. Olur hem-kāse-i zānū-be-zānū ḫār u ḫaslerle

45. **bülbülleri:**-*ler, -i*
Gazel 742
Mısra: **16**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
15. Olmaz çemende nāleye ruḫsaṭ zamānenüñ
16. Bülbülleri mürācaʿat itmezse zaġına

46. **bülbül:**
Gazel 752
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

47. **bülbül:**
Gazel 776
Mısra: **3**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

48. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 776
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıḳmış ḫāneden
6. Bülbülüñ feryādını başdurdı hū hūlar yine

49. **bülbül:**
Gazel 780
Mısra: **3**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Bülbül fiġānı kesme ki ne-ş᾽ küfte ġoncenüñ
4. Düzd-i nesīm girmeye tā cāme-ḫᵛābına

50. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 789
Mısra: **4**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
3. Zātında gül ki sūhte-i nār-ı ḥüsndür
4. Ḥācet ne bülbülüñ nefes-i ateşīnine

51. **bülbül:**
Gazel 793
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Bülbül ṣanur ol ġonce-i raʿnā kimi görse
2. Pervāne bilür şemʿ-i şeb-ārā kimi görse

52. **bülbül:**
Gazel 832
Mısra: **5**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Aceb mi perde-i nāmūsı bülbül eylese çāk
6. Bu baġa dāmen-i gül pāre pāre gelmedi mi

53. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 836
Mısra: **6**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Ġonce-i rengīni itmez nīm-ḫand-i iltifāt
6. Bülbülüñ beẕl itdügi rengīn şaḳālardan biri

54. **bülbül:**
Gazel 876
Mısra: **1**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Bu nāleden saña bülbül kelāl gelmedi mi
2. Dimāġ-ı şevḳe daḫı iḫtilāl gelmedi mi

55. **bülbül:**
Gazel 879
Mısra: **5**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
5. Yanub bülbül olurdı sāye-i gül cāy-ı pervāne
6. Ḥuṣūl-ı ẕevḳ-i rāḥat olsa mevḳūf-ı edeb şimdi

56. **bülbül:**
Gazel 880
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
2. Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı

bülbül idük:
1. **bülbül idük:**-*i, -dü, -k*
Gazel 447
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel sesiyle bilinen kuş.
1. Bir zamān biz daḫı hem-ṣoḥbet-i cānāne idük
2. Gülüne bülbül idük şemʿine pervāne idük

bülbül olsa:
1. **bülbül olsa:**-*sa*
Gazel 882
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bülbül olmak, bülbül gibi şakımak.
9. N᾽ola bāġ-ı süḫanda bülbül olsa şevḳ ile Nābī
10. Ki teklīf-i gazel Aġā-yı nikū-kārdan geldi

bülbülān:

1. **bülbülān:**
Gazel 260
Mısra: **10**
Bülbüller.
9. Bezm-i bihişte ṣoḥbetümüz neşʾe-baḫş iken
10. Āvāre bülbülān gibi mehcūrlardanuz

bülbülān-ı ʿaşḳı:
1. **bülbülān-ı ʿaşḳı:**-*ı*
Gazel 452
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşk bülbülleri.
1. Ṣabāyı şīt-i ruḫsāruñla kim ʿālem-neverd itdüñ
2. Ḫazānveş bülbülān-ı ʿaşḳı ḫaṣm-ı berg-i verd itdüñ

bülbülān-ı bāġ-ı dehri:
1. **bülbülān-ı bāġ-ı dehri:**-*i*
Gazel 813
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dünya gül bahçesinin bülbülleri.
5. Naġme-i şevḳ-i cemāl-i yār ile murġ-ı dilüm
6. Bülbülān-ı bāġ-ı dehri nʾola ḫāmuş eylese

bülbülāsā:
1. **bülbülāsā:**
Gazel 527
Mısra: **1**
Bülbül gibi.
1. Bülbülāsā bāġ-ı kūy-ı yāri seyrān eyledüm
2. Görmeden ol ġonceyi çāk-ı girībān eyledüm

bülbül-i bīgāne:
1. **bülbül-i bīgāne:**
Kaside 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Güle, aşka) İlgisiz bülbül (Tekyeye yeni gelmiş derviş bağlamında).
7. Bulur mı bülbül-i bīgāne ruḫṣat-ı feryād
8. Naʿīm-i ḳurbdedür gülsitān-ı Mevlānā

bülbül-i bī-ḫaber:
1. **bülbül-i bī-ḫaber:**
Gazel 213
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gafil bülbül.
7. Gül hem açıldı hem ārāyiş-i destār oldı
8. Bülbül-i bī-ḫaber āyā daḫı şivende midür

bülbül-i bī-hūde-nevā:
1. **bülbül-i bī-hūde-nevā:**
Gazel 324
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boşyere, beyhude öten bülbül.
7. Ötme yabāna sen ey bülbül-i bī-hūde-nevā
8. Yetişür sāmiʿa-i çerḫe bizüm ġulġulemüz

bülbül-i dil:
1. **bülbül-i dil:**
Gazel 374
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu.
13. Pīşgāhunda olurken naʿre-senc-i es-selām
14. Ḳande olsun bülbül-i dil zār ü giryān el-vedāʿ

2. **bülbül-i dil:**
Gazel 720
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu.
3. Minnet-i ebr-i bahārı çekemez bülbül-i dil
4. Jāleler zīver-i pīşānī-i bāġ olmasa da

bülbül-i ġam-ḫᵛāre:
1. **bülbül-i ġam-ḫᵛāre:**-*e*
Gazel 816
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gam çeken bülbül.
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫᵛāre maḥrem yāre bigāne

bülbül-i gūyāsıdur:
1. **bülbül-i gūyāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 626
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.
3. Ol gülün dil bülbül-i gūyāsıdur kim gösteren
4. Ser-be-ser çīn-i cebīn bār-ı girān-ı jāleden

bülbül-i gūyāyı:
1. **bülbül-i gūyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 292
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.
11. Gülşen-i ṭabʿun kemīne bergini izhār ile
12. Sad-hezārān bülbül-i gūyāyı ḫāmuş itmişüz

bülbül-i köhne:
1. **bülbül-i köhne:**
Kaside 8
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Yaşanılan zamanın gerisinde kalmış bülbül.
29. Gelsün ol pādişehüñ ʿaṣr-ı şerīfi de görüñ
30. Bülbül-i köhne nice eyler imiş basṭ-ı ṣafīr

bülbül-i ḳudsī:
1. **bülbül-i ḳudsī:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kutsal, mübarek bülbül.
1. Ol ġonceden ki bülbül-i ḳudsī figān ider
2. Bu reng ile ḳalursa ruḫ-ı āli ḳān ider

bülbül-i maḫṣūṣ:
1. **bülbül-i maḫṣūṣ:**
Gazel 54
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ona özel, sadece onu seven bülbül.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḫṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

bülbül-i nāçize:
1. **bülbül-i nāçize:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Değersiz, itibarı olmayan bülbül.
5. Hanūmān-ı ṭaḳāti vīrān iderken rūy-ı dil
6. Bülbül-i nāçize gül bīhūde āteşnāk olur

bülbül-i naḫl-i nāleyüm:
1. **bülbül-i naḫl-i nāleyüm:**-*y, -üm*
Gazel 531
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnleyen fidanın bülbülü.
7. Bülbül-i naḫl-i nāleyüm men-i zār
8. Ḫārdan ġayrı ḫānmān bilmem

bülbül-i nev-zād:
1. **bülbül-i nev-zād:**
Tarih 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yeni doğmuş bülbül.
5. Ne ḫaṭ erḳām-ı ʿanber-çihre-i mecmūʿa-i devlet
6. Ne ḫaṭ perverde-i gülzār-ı ʿizzet bülbül-i nev-zād

bülbül-i nigehe:
1. **bülbül-i nigehe:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Bakış bülbülü.
39. Ḫudāya şükr naṣīb oldı bülbül-i nigehe
40. Gül-i müşāhede-i būstān-ı Mevlānā

bülbül-i şeydā:
1. **bülbül-i şeydā:**
Gazel 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çılgın bülbül (aşık).
3. Ey bülbül-i şeydā nʾideyüm gülşen-i dehri

4. Besdür baña sīnemdeki gülzār-ı melāmet

2. **bülbül-i şeydā:**
Gazel 598
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çılgın bülbül.
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

3. **bülbül-i şeydā:**
Gazel 790
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çılgın bülbül.
7. O ġoncenüñ lebi gencīne-i tebessüm olur
8. Çemende bülbül-i şeydā taẓallüm itdükçe

bülbül-i şūrideveş:
1. **bülbül-i şūrideveş:**
Gazel 500
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çılgın bülbül gibi.
3. Gelmede būy-ı vefa ġonce-i gül-rūlardan
4. Bülbül-i şūrideveş kārı penāh itmeyelüm

bülbül-i şūrīdeye:
1. **bülbül-i şūrīdeye:**-*y, -e*
Gazel 455
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çılgın bülbül. II Aşık.
3. Hüneri var ise ketm-i e̱ser-i ʿaşḳ itsün
4. ʿAybdur bülbül-i şūrīdeye feryād itmek

bülbül-i zār:
1. **bülbül-i zār:**
Kaside 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan inleyen bülbül.
17. Olup bu faṣlda gülşen nümūne-i cāmiʿ
18. Oḳur menābir-i gülşende ḫuṭbe bülbül-i zār

bülbül-i zārı:
1. **bülbül-i zārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
İnleyen bülbül.
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

bülbül-ṣıfat:
1. **bülbül-ṣıfat:**
Kıt'a 11
Mısra: **5**
Bülbül gibi.
5. Olup bülbül-ṣıfat nālende Nābī bāġ-ı vaṣfında

6. ʿAdūnun ḫançer-i ḫār-ı sitemle bağrı ḫūn olsun

bülend:
1. **bülend:**
Kaside 22
Mısra: **24**
Yüksek, yüce, ulu.
23. Hediyyedür çemen-i pāy-ı taḫta lāleleri
24. ʿAceb mi olsa bülend iʿtibār-ı Maġnīsā

2. **bülend:**
Kaside 29
Mısra: **5**
Yüksek, yüce, ulu.
5. Cāhuñ ol vaḳt bülend oldı ki senden ġayrı
6. Yoġ idi kimse edā itmeġe resm-i tebrīk

3. **bülend:**
Tarih 116
Mısra: **29**
Yüksek, yüce, ulu.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿṭikādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

4. **bülendi:**-*i*
Gazel 179
Mısra: **5**
Yüksek, yüce, ulu.
5. Geh bülendi pest ider gāhī ider pesti bülend
6. Muḳteżā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ʿālem böyledür

5. **bülenddür:**-*dür*
Gazel 507
Mısra: **6**
Yüksek, yüce, ulu.
5. Şemʿüm ki pertevümden olur saḳf zer-nigār
6. Ṭabʿum bülenddür nʾola ẓāhirde pest isem

6. **bülenddür:**-*dür*
Gazel 817
Mısra: **8**
Yüksek, yüce, ulu.
7. Fedā-yı yār-ı ciger-pāre-i Ḫalīl ise de
8. Bülenddür o ḳadar şān-ı ʿİsā ey Nābī

bülend ider:
1. **bülend ider:**-*er*
Gazel 129
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüceltmek.
5. Rāmişger-i ḥayāt ider enfāsını bülend
6. İtdükçe sāz-ı nabzı nevaziş ṭabībler

2. **bülend ider:**-*er*
Gazel 179
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüceltmek.
5. Geh bülendi pest ider gāhī ider pesti bülend
6. Muḳteżā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ʿālem böyledür

bülend itdi:
1. **bülend itdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Yüceltmek, yükseltmek.
73. Fetvānuñ itdi ḳadrin o deñlü bülend kim
74. İmżāsınuñ görüldi Ṣürreyyāda ṣūreti

bülend olmış:
1. **bülend olmış:**-*mış*
Gazel 534
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yücelmek, yükselmek.
9. Nābī ḥużūr-ı ḫāk-i reh olmaḳdadur yine
10. Olmış bülend neyleyelüm pāyemüz bizüm

bülend olmışdur:
1. **bülend olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 2
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **-**
Yücelmek, yükselmek.
161. Ṭaybeʾnüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
162. Şāh-ı büldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bilād

bülend ü pest-ı ʿālem:
1. **bülend ü pest-ı ʿālem:**
Kaside 1
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **-**
Alemin yüksekliği ile alçaklığı.
133. Bülend ü pest-ı ʿālem birbiriyle irtıbāṭ itmiş
134. Biribirisine muḥtācdur aʿlā ile ednā

bülend ü pest-i bilād-ı vücūdı:
1. **bülend ü pest-i bilād-ı vücūdı:**-*ı*
Gazel 185
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Vücut ülkesinin aşağısı ve yukarısı.
3. Bülend ü pest-i bilād-ı vücūdı devr itdüm
4. Diyār-ı ʿaşḳ ḳadar cāy-ı ʿāfiyet yoḳdur

bülendān-ı cihān:
1. **bülendān-ı cihān:**
Gazel 496
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Alemin alileri, yüceleri, büyükleri.
21. Peste muḥtācdur elbette bülendān-ı cihān
22. Teşnedür āb çeh-i zemzeme kındīl-i Ḥarem

bülend-āvāz:

1. **bülend-āvāz:**
Tarih 18
Mısra: **10**
Gür ve yüksek bir sesle, haykırırcasına.
9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣriḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

bülend-cāh:
1. **bülend-cāhuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **47**
Yüce makam, makamın yüksekliği.
47. Mektūbıdur ol bülend-cāhuñ
48. Kim maḥremidür cihān-penāhuñ

bülend-cenāb:
1. **bülend-cenāb:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Yüce şahsiyet.
51. Veliyy-i niʿmetüñe tuḥfe-i ḳudūm idesin
52. Ki tā ḳusūruñı ʿafv ide ol bülend-cenāb

bülendī-i himmeti:
1. **bülendī-i himmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
İyiliğinin yüceliği.
165. Naʿl eyler idi mihr ü mehin sümm-i esbine
166. Çerḫe tenezzül itse bülendī-i himmeti

bülend-kevkebe:
1. **bülend-kevkebe:**
Kaside 22
Mısra: **31**
Saadetli, devletli ‖ Yüksek yıldızlı, talihli.
31. Bülend-kevkebe ḥallāl-i müşkilāt-ı umūr
32. Ser-āmed-ı ʿuḳalā nāmdār-ı Maġnīsā

bülend-maḳām:
1. **bülend-maḳām:**
Kaside 10
Mısra: **29**
Yüce makam, mevki.
29. Ne āṣaf āṣaf-ı ʾālī-naẓar bülend-maḳām
30. Yegāne ṣadr-ı bülend-iḳtidār-ı iḥsānkār

bülend-menziletā:
1. **bülend-menziletā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **1**
Ey makamı yüce.
1. Pādişāhā bülend-menziletā
2. Şehriyārā sütūde-maʿdeletā

büʾl-fetḥ-i s̱ānī:
1. **büʾl-fetḥ-i s̱ānī:**
Tarih 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İkinci Fatih.
1. Büʾl-fetḥ-i s̱ānī dāver-i ġāzī şehinşāh-ı cihān
2. Kim nām-ı tīġin yazdılar tāk-i sipihre nūr ile

büʾl-ḫayr:
1. **büʾl-ḫayr:**
Tarih 95
Mısra: **3**
Ebuʾl-ḫayr'ın babası, Nabi.
3. Ādāb-ı teşekkürle Büʾl-ḫayr didi tārīḫ
4. Men ʿallemeni ḥarfen ḳad ṣayereni ʿabdā

büʾl-heves:
1. **büʾl-heves:**
Kıt'a 30
Mısra: **1**
Her şeye istekli, maymun iştahlı.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

2. **büʾl-hevesden:**
Gazel 249
Mısra: **9**
Her şeye istekli, maymun iştahlı.
9. Büʾl-hevesden gāh ider vażʿ-ı pesendīde ẓuhūr
10. Geh düşer dīvāne ḳısmı bir zebān-pāpūş açar

3. **büʾl-heves:**
Gazel 304
Mısra: **7**
Her şeye istekli, maymun iştahlı.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

4. **büʾl-heves:**
Gazel 680
Mısra: **6**
Her şeye istekli, maymun iştahlı.
5. Göñlümce nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ
6. Ey büʾl-heves ammā saña pāyende ḳalursa

5. **büʾl-hevesler:**-*ler*
Gazel 733
Mısra: **4**
Her şeye istekli, maymun iştahlı.
3. Olmaz miḥakk-i tecrībe tīr-i ʿitābveş
4. ʿUşşāḳı büʾl-hevesler ile āzmāyişe

bulın:
1. **bulınınca:**-*ınca*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **65**
Var olmak, mevcut olmak.
65. Bulınınca o gevher-i nā-yāb
66. Baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb

2. **bulınmaz:**-*maz*
Tarih 86
Mısra: **5**
Var olmak, mevcut olmak.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫᵛāhına herkes meşaḳḳatsüz resā

3. **bulınmaz:**-*maz*
Tarih 110
Mısra: **2**
Var olmak, mevcut olmak.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-mis̱l Muḥammed Pāşā
2. Ki bulınmaz aña silk-i vüzerāda s̱ānī

4. **bulınan:**-*an*
Tarih 125
Mısra: **21**
Var olmak, mevcut olmak.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse tahrīk idemez diyü iderler daʿvā

bulmaġa çalışur:
1. **bulmaġa çalışur:**-*ur*
Gazel 441
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bulmaya çalışmak, aramak.
5. Çalışur ol seni bulmaġa sen ol āsūde
6. Yoḳdur ey nefs senüñ rızḳ ḳadar müştāḳuñ

bulun:
1. **bulunmak:**-*mak*
Kaside 2
Mısra: **102**
İcat olmak, keşfedilmek.
101. Luṭfınuñ ḳadrini bildürmek içündür muṭlaḳ
102. Işṭılāḥāt-ı fünūn içre bulunmak ebʿād

2. **bulunur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **243**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
243. Kim ki var mis̱l ü şebīhi bulunur ʿālemde
244. Münḥaṣır saña faḳaṭ rütbe-i nefy-i endād

3. **bulunur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **275**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
275. Anda ʿālī-cenāblar bulunur
276. Āsmān gibi bāblar bulunur

4. **bulunur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **276**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
275. Anda ʿālī-cenāblar bulunur
276. Āsmān gibi bāblar bulunur

5. **bulunur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **280**

Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
279. Anda çoḳdur mürüvvet erbābı
280. Bulunur anda himmet ashabı

6. **bulunmaz:***-maz*
Tarih 8
Mısra: **5**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

7. **bulunmaz:***-maz*
Kaside 10
Mısra: **49**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

8. **bulunduḳça:***-duḳça*
Kaside 12
Mısra: **56**
Bulunmak, yer almak, mevcut olmak.
55. Ḳanı ol terk-i edeb diyü ḳuʿūd eylemeyen
56. Eylemez şimdi mecālisde bulunduḳça ḳıyām

9. **bulundı:***-dı*
Kaside 14
Mısra: **8**
Var olmak, mevcut olmak.
7. Görindi ṭāliʿ-i ʿālemde iʿtilā-yı suʿūd
8. Bulundı baẖt-ı memālikde irtiḳā-yı güşād

10. **bulunmaz:***-maz*
Tarih 16
Mısra: **54**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
53. ʿAdālet sende himmet sende luṭf u merḥamet sende
54. Saña beñzer bulunmaz bir vezīr-i ʿāḳil ü dānā

11. **bulunaydı:***-a, -y, -dı*
Kaside 20
Mısra: **88**
Var olmak, mevcut olmak.
87. Keştī-i fikr düşmez idi mevc-i ḥayrete
88. Deryā-yı vaṣfınuñ bulunaydı nihāyeti

12. **bulunur:***-ur*
Gazel 70
Mısra: **1**
Bulunmak, yer almak, mevcut olmak.
1. Gerçi gencīne-i ʿālemde cevāhir bulunur
2. Cevher-i ẕāt ile ārāste nādir bulunur

13. **bulunur:***-ur*
Gazel 70
Mısra: **4**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

14. **bulunur:***-ur*
Gazel 70
Mısra: **12**
Var olmak, mevcut olmak.
11. Var ise dāʾire-i meclis-i ʿālemde neşāṭ
12. Yine peymāne-i merd-efkene dāʾir bulunur

15. **bulunur:***-ur*
Gazel 70
Mısra: **14**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
13. Ṣāf-dil bir faḳaṭ āyīne iken ʿālemde
14. Naẓar itseñ aña da ʿuḳde-i ẖāṭır bulunur

16. **bulunur:***-ur*
Gazel 70
Mısra: **18**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
17. Dest-res maʿnī-i nā-güfteye müşkil yoẖsa
18. Nābīyā köhne suẖan bizde de vāfir bulunur

17. **bulunmaz:***-maz*
Tarih 92
Mısra: **54**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
53. İẖtilālāt-ı umūra o ḳadar virdi niẓām
54. Ki bulunmaz arasan ẕerre ḳadar nāber-cā

18. **buluna:***-a*
Kıt'a 102
Mısra: **1**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz s̱ānī

19. **bulunan:***-an*
Tarih 104
Mısra: **38**
Hazır bulunmak.
37. Cān u dil ile eyledi bu ẖıdmete himmet
38. Şehbāʾda muḥafıż bulunan āṣaf-ı yek-tā

20. **bulunur:***-ur*
Gazel 106
Mısra: **1**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
1. Ne bir muvāffıḳ-ı dil-ẖᵛāh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

21. **bulunur:***-ur*
Gazel 106
Mısra: **2**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
1. Ne bir muvāffıḳ-ı dil-ẖᵛāh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

22. **bulunur:***-ur*
Gazel 106
Mısra: **4**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
3. Kibar beste-zebān ġurūr imiş ṭutalum
4. Bu reh-güẕerde hezārān selām alur bulunur

23. **bulunur:***-ur*
Gazel 106
Mısra: **6**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
5. Zebūn bulup bizi pā-māl-i cevr idenlerden
6. Berāy-ı ġayret-i Ḥaḳḳ intikam alur bulunur

24. **bulunur:***-ur*
Gazel 106
Mısra: **8**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
7. Degül mi luṭf-ı Ḥaḳa ʿayb-cūluḳlar
8. Kemīne loḳmasını ṣād-kām alur bulunur

25. **bulunur:***-ur*
Gazel 106
Mısra: **10**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
9. Piyāle nāmına ẖādim gelürse meydāna
10. Ġoncenün deheninden kelām alur bulunur

26. **bulunur:***-ur*
Gazel 106
Mısra: **12**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
11. ʿIyār-ı ḥüsnini sīmīn-berānuñ añlar yoḳ
12. Ḥarīr-i vuṣlat-ı ẖubānı ẖām alur bulunur

27. **bulunan:***-an*
Gazel 120
Mısra: **16**
Var olmak, mevcut olmak.
15. Olur mı razını fāş itmeyince āsūde
16. Zamānede bulunan yār-ı rāzdār o mıdur

28. **bulunmaz:***-maz*
Tarih 125
Mısra: **16**

Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

29. **bulunsa:**
Gazel 148
Mısra: **3**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
3. Bulunsa tāzece taʿbīr-i nerm-sāze sezā
4. Lisān-ı köhnede āteş şitā bozundısıdur

30. **bulunur:***-ur*
Gazel 161
Mısra: **7**
Var olmak, mevcut olmak.
7. Añlar bulunur mı diyene lübb ile ḳışrı
8. Bir fikr-i daḳīḳ eyle de pervīzeni göster

31. **bulunsa:***-sa*
Gazel 162
Mısra: **3**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
3. Ḥüsn her ḳande bulunsa sipeh-i naḫvet ü nāz
4. Zīr-i ḥükminde bulunmaḳ es̱er-i kevkebidür

32. **bulunmaz:***-maz*
Gazel 186
Mısra: **9**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ḫoş mekīde göster

33. **bulunurmış:***-ur, -mış*
Gazel 213
Mısra: **11**
Var olmak, mevcut olmak.
11. Dürr ü mercān bulunurmış ṭutalum deryāda
12. Bu ḳadar çīn-i cebin satmaġa erzende midür

34. **bulunmaz:***-maz*
Gazel 295
Mısra: **3**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
3. Her ṣafḥada bulunmaz muṣḥafda şemse-i ḥizb
4. Çeşm-i ümīd her dem ruḫsār-ı yāre gelmez

35. **bulunmasa:***-ma, -sa*
Gazel 331
Mısra: **6**
İcat olmak, keşfedilmek.
5. Çekerdi ḫalḳ-ı cihān kendü rūyına ḥasret
6. Eger bulunmasa āyīne-pāre-i nā-çīz

36. **bulunur:***-ur*
Gazel 334
Mısra: **4**
Görülmek.
3. Ḳande bir meslek-i nā-refte görünse anda
4. Bulunur cümleden evvel es̱er-i pāy-ı heves

37. **bulunsa:***-sa*
Gazel 362
Mısra: **13**
Var olmak, mevcut olmak.
13. Nʾola bulunsa da bir gūşesinde düzd-i nifāḳ
14. Ferāḫdur o ḳadar Nābiyā cihān-ı ḫulūṣ

38. **bulunur:***-ur*
Gazel 411
Mısra: **5**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
5. Yine lā-büd bulunur naḳd-i ümīd-i vuṣlat
6. Araṣan gūşelerin ḫāṭır-ı vīrānemüzüñ

39. **bulunduñ:***-duñ*
Gazel 451
Mısra: **9**
Bulunmak, yer almak, mevcut olmak.
9. Ey ġam yine mi ḫāṭır-ı Nābīʾde bulunduñ
10. Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

40. **bulun:**
Gazel 473
Mısra: **5**
Bulunmak, yer almak, mevcut olmak.
5. Gird-i ḥālinde bulun tār-ı nigāhın gerdān
6. Ṭolaşur ḥikmetin idrāke bu nüh-pergāruñ

41. **bulunur:***-ur*
Gazel 491
Mısra: **4**
Var olmak, mevcut olmak.
3. Şamʾda her ne ḳadar ḳaḥṭ-ı mekāsib var ise
4. Bulunur şehr-i Ḥalebʾde o ḳadar ḳaḥṭ-ı cemāl

42. **bulunmaz:***-maz*
Gazel 553
Mısra: **13**
Var olmak, mevcut olmak.
13. Sāha-i şehr-i vücūd içre bulunmaz Nābī
14. Ḳuvvet-i sāmiʿadan ġayrı ḫarīdār-ı suḫan

43. **bulunsun:***-sun*
Gazel 564
Mısra: **6**
Hazır bulunmak.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sākī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

44. **bulunduġumuz:***-du, -ġu, -muz*
Gazel 595
Mısra: **2**
Olmak, bulunmak.
1. Gördükçe derdin ehl-i nifākun nifāḳdan
2. Biz şākirüz bulunduġumuz ittifāḳdan

45. **bulunsa:***-sa*
Gazel 603
Mısra: **10**
Hazır bulunmak.
9. Keşf ider Nābī dil-i sevdā-zede esrārını
10. Meclisinde kim bulunsa maḥrem olsun olmasun

46. **bulunmaz:***-maz*
Gazel 666
Mısra: **9**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
9. Tāze taʿbīrden aʿlāsı bulunmaz Nābī
10. İʿtinā eyleyecek cümle-i emlākümde

47. **bulunur:***-ur*
Gazel 683
Mısra: **4**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
3. Niceler kesb-i günāh eyleyecek lafẓ sorar
4. Bulunur nice siyeh-baḫt mürekkeblerde

48. **bulunur:***-ur*
Gazel 687
Mısra: **1**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
1. Gerçi vardur bulunur cām ü sebū ḳaydında
2. Eks̱eri nās velī kīr ü gelū ḳaydında

49. **bulunduġı:***-du, -ġı*
Gazel 691
Mısra: **1**
Bulunmak, yer almak, mevcut olmak.
1. Olmaḳla geh bulunduġı bezm-i şarābda
2. Āmādedür ʿaẕāb-ı cehennem kebābda

50. **bulunmaḳ:***-maḳ*
Gazel 701
Mısra: **17**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
17. Nābī teżāyüf üzre bulunmaḳ baʿīddür
18. Bu şiʿr-i tāze virse de ruḫṣat nezāʾire

51. **bulunsa:***-sa*
Gazel 710
Mısra: **2**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
1. Olurdı rāḥatı bād-ı ḫazān-ḫīzüñ çemenlerde

2. Eger bir behremend olmış bulunsa dil-şikenlerde

52. **bulunurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 735
Mısra: **3**
Var olmak, mevcut olmak.
3. Güller üstinde beraber bulunurdı şebnem
4. Gülşenüñ olsa müsāvat terāzūsında

53. **bulunursa:**-*ur, -sa*
Gazel 797
Mısra: **14**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
13. Nābī meġer ki kendi dili ola herkesüñ
14. Yār-ı ṣadīķ eger bulunursa zamānede

54. **bulunur:**-*ur*
Gazel 849
Mısra: **2**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
1. Ne olur bār-ı belā ʿaşķ-ı girān-renc gibi
2. Ne şifā-baḫş-ı tabīʿat bulunur genc gibi

55. **bulunurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 852
Mısra: **7**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
7. Ṣad hezārında bir ancaķ bulunurdı rāżı
8. Olsa maḫlūķda taġyire tüvān taķdīri

56. **bulunmaz:**-*maz*
Gazel 885
Mısra: **9**
Var, mevcut olmak, ele geçmek, karşılaşmak.
9. ʿAks-i bī-ḥüsn-i tehī-deste bulunmaz çāre
10. Vaṭan-ı ḫāne-i mirʾātı cilādan ġayrı

bulunmaz:
1. **bulunmaz:**
Gazel 318
Mısra: **11**
Ele geçmek.
11. Bulunmaz ḥalķa-i tevhīdveş bir bezm-i rūḥanī
12. Bize bu ḫāneķāh-ı ġamda her cemʿiyyet el virmez

bulunur:
1. **bulunur:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Bulunmak, yer almak, mevcut olmak.
5. Sāha-i sīne bir endīşeden olmaz ḫālī
6. Tekyedür tekyede elbette müsāfir bulunur

būmveş:
1. **būmveş:**
Kaside 12
Mısra: **91**
Baykuş gibi.
91. Ḫᵛābdan dīdesini būmveş itmez bīdār
92. Eyleyen ḫıdmet içün şevķ ile pertāb-ı ḥamām

bün:
1. **büni:**-*i*
Tarih 122
Mısra: **14**
Dip, temel, derinlik.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

buna:
1. **buna:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **39**
Buna.
39. Buna dirler riyāz-ı cāh u celāl
40. Çemen-ı ʿizz ü gülşen-i iķbāl

2. **buña:**
Gazel 20
Mısra: **5**
Buna.
5. Buña hevāda ʿIrāk u ʾAcem muḫālifdür
6. Ki çār faṣlı da nev-rūz ider şabā-yı Ḥaleb

3. **buña:**
Tarih 103
Mısra: **26**
Buna, bunun için.
25. Nigehbān olduġın her ḥāline tevfīķ-i Rābbānī
26. Lisān-ı ḥāl ile kāfi buña bir şāhid-i aķvā

4. **buna:**
Tarih 104
Mısra: **59**
Buna.
59. Ḥükm eyleyemezdi buna bir kimse yaķīnen
60. Bir kimseye meftūḥ degüldi bu muʿammā

5. **buna:**
Tarih 104
Mısra: **99**
Buna.
99. Ḥamd itse sezādur buna şāhenşāh-ı ʿālem
100. Kim ʿaṣr-ı şerīfinde ẓuhūr itdi bu maʿnā

6. **buña:**
Tarih 127
Mısra: **76**
Buna.
75. Böyle şāhenşehe bir kimse olunmaz tanzīr
76. Buña beñzer nicʾolur pādişeh-i bī-hem-tā

7. **buna:**
Gazel 403
Mısra: **6**
Buna.
5. Ehl-i ṭūl-ı emelüñ pīş-rev olmaz kārı
6. Ķahķarī cünbişi şāhid buna mū-tāblaruñ

8. **buna:**
Gazel 863
Mısra: **14**
Buna, bunun için.
13. Iżṭirāb eyleme bīhūde yire ey Nābī
14. Çāre yoķdur buna teslīm-i rıżādan ġayrı

bunca:
1. **bunca:**
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Bu kadar, böylesi.
3. Ben didüm uṣlandı zīrā çerḫ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ķılmaķ gerekdür anı bunca ser-güdaḫt

2. **bunca:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Bu kadar, böylesi.
9. Subḥ-ı viṣāl oldı damen-mest bī-ḫaber
10. Nābī olur mı dide-i ʿāşıkda bunca ḫᵛāb

3. **bunca:**
Tarih 26
Mısra: **17**
Bu kadar, böylesi.
17. Letāfet bunda bunca sāye-endāz olduġındandur
18. Cihānuñ pādişāhı dīn-i İslāmuñ nigehdārı

4. **bunca:**
Tarih 30
Mısra: **20**
Bu kadar, böylesi.
19. Olmamaķ mümkin mi bülbül seyr idüp bu saķfda
20. Böyle evrāķ-ı bahārı bunca verd-i aḥmeri

5. **bunca:**
Tarih 30
Mısra: **22**
Bu kadar, böylesi.
21. Gördi mi bir böyle ķaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tūlāb-ı çerḫüñ miḥveri

6. **bunca:**
Gazel 868
Mısra: **5**
Bu kadar, böylesi.
5. Taleb-i kām ile biz bunca şitābān olduķ
6. O da āyā bize bir iki ķadem gelmez mi

bunda:

1. **bunda:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **402**
Burada, bunda.
401. Vaṭana varsam iktidārum yoḳ
402. Bunda ṭursam medār-ı kārum yoḳ

2. **bunda:**
Kaside 9
Mısra: **48**
Burada, bunda.
47. Tesliyet-dād idi baḫtum baña kim ḫavf itme
48. Şāh-ı ġam milketidür bunda meserret ne gezer

3. **bunda:-**, -
Tarih 11
Mısra: **5**
Burada, bunda.
5. Bunda hem bir cāmiʿ-i bī-miṡl bünyād itdi kim
6. İde taḥṣil-i rıżā-yı ḥażret-i Ḥaḳḳ u Resūl

4. **bunda:**
Tarih 13
Mısra: **5**
Burada, bunda.
5. Bunda bu çeşmeyi idüp iḥyā
6. Virdi şu bāġzār-ı Rıḍvāna

5. **bunda:**
Tarih 26
Mısra: **16**
Burada, bunda.
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

6. **bunda:**
Tarih 26
Mısra: **17**
Burada, bunda.
17. Letāfet bunda bunca sāye-endāz olduġındandur
18. Cihānuñ pādişāhı dīn-i İslāmuñ nigehdārı

7. **bunda:**
Tarih 30
Mısra: **44**
Burada, bunda.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

8. **bunda:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Burada, bunda.
9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī
10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

9. **bunda:**
Tarih 63
Mısra: **17**
Burada, bunda.
17. Neşʾe-i seyri yiter yoḳ bunda
18. Devr-i peymāneye ḥācet sāḳī

10. **bunda:**
Tarih 86
Mısra: **2**
Burada, bunda.
1. Ḥabbeẕā bu cāygāh-ı dil-pezīr-i ġam-zidā
2. Kʾeyledi Seyyīd Muḥammed-nām Aġā bunda binā

11. **bunda:**
Tarih 147
Mısra: **12**
Bu konuda.
11. Ḥall-i eşkāli bedel ʾadd olunur cāʿizeye
12. Bunda dil dāʿiye-i sīm ile zerden geçdi

12. **bunda:**
Gazel 372
Mısra: **17**
Burada, bunda.
17. Līk ḳaldı bunda meʾnūsān-ı ḫāk-ı dergehün
18. Dil-perīşān ü ḥazin ü giryān el-vedāʿ

13. **bunda:**
Gazel 509
Mısra: **9**
Burada, bunda.
9. Ṣarf-ı ʿömr itdügüm esbāb-ı fenā bunda ḳalur
10. Naḳd-i efsūsdur ancaḳ görinen mā-ḥaṣalum

14. **bunda:**
Gazel 545
Mısra: **7**
Burada, bunda.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

bundadur:
1. **bundadur:**
Gazel 387
Mısra: **2**
Burada, bunda.
1. Bilmem ki bu bāzār-ı cihānuñ nesin alduḳ
2. Hep bundadur esbāb-ı fenānuñ nesin alduḳ

bundan:
1. **bundan:**
Kaside 2
Mısra: **188**
Bundan.
187. Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ
188. Bundan aʿlā daḫı bir mertebe olmaz müzdād

2. **bundan:**
Tarih 94
Mısra: **7**
(Ayrılma hal eki kalıplaşmasıyla) Bu mesele, durum ve vaziyetten.
7. Velīk bundan ıraḳ bir ġarīb ḫāṣiyetüñ
8. Ricāl-i maʿrifet itmiş kavāʿidin temhīd

3. **bundan:**
Gazel 702
Mısra: **5**
(Ayrılma hal eki kalıplaşmasıyla) Bu mesele, durum ve vaziyetten.
5. Ṣafā-yı bāṭını bundan kıyās mümkindür
6. Leẕīẕ olur ne nümāyān olursa rüʾyāda

4. **bundan:**
Gazel 713
Mısra: **7**
(Ayrılma hal eki kalıplaşmasıyla) Bu mesele, durum ve vaziyetten.
7. Bundan ḳużātuñ añla ʿuluvv-ı cenābını
8. İmżāları taṣaddur ider ḥüccet üstine

5. **bundan:**
Gazel 862
Mısra: **5**
(Ayrılma hal eki kalıplaşmasıyla) Bu mesele, durum ve vaziyetten.
5. Dıraḫt-ı cennetüñ it fehm ḳıymetin bundan
6. Ki virdiler yed-i Musaʾya bir ʿaṣālıgını

bundan aḥkem:
1. **bundan aḥkem:**
Kaside 15
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Bundan kesin, bundan kuvvetli.
33. İtdi emr ehline teslīm emānātı Ḥudā
34. Ne olur emr-i İlāhī daḫı bundan aḥkem

bundan ṣoñra:
1. **bundan ṣoñra:**
Kaside 15
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan sonra, artık.
185. Güş idüp fażluñı ʿirfānuñı bundan ṣoñra
186. Mīrzā Ṭāhir ile faḫr idemez şāh-ı ʿAcem

2. **bundan ṣoñra:**
Gazel 394
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bundan sonra, artık.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-güş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

3. **bundan ṣoñra:**
Gazel 728
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Bundan sonra, artık.
7. Eyledüñ ʿaḳl ü dil ü cānumı tārāc-ı nigāh
8. Daḫı bilmem nʾideceksin baña bundan ṣoñra

bunı:
1. **bunı:**
Gazel 89
Mısra: **7**
Bunu.
7. Vardukça rūy-ı yāre nigeh remz ider bunı
8. Kim devlet irtikāb-ı seferden ẓuhūr ider

2. **bunı:**
Gazel 92
Mısra: **9**
Bunu.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

3. **bunı:**
Tarih 127
Mısra: **93**
Bunu.
93. Añladı nūr-ı firāsetle bunı āḫir-i kār
94. Ki olursa virecek dağdağa-i ṣadre şifā

4. **bunı:**
Gazel 704
Mısra: **8**
Bunu.
7. Taʿẓīm olınur her kim olursa mütevāżıʿ
8. Müşʿir bunı miḥrābdaki ḳadd-i ḫamīde

bün-i çeh:
1. **bün-i çeh:**
Gazel 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kuyunun dibi.
7. ʿİzzet-i salṭanat-ı Mısra talebkār olmaḳ
8. Keyd-i iḫve bün-i çeh kūşe-i zindān yolıdur

bün-i deryā-yı ʿademden:
1. **bün-i deryā-yı ʿademden:**-*den*
Tarih 91
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yokluk denizinin rahmi.
3. Olduḳda vücūdı bün-i deryā-yı ʿademden
4. Ārāyiş-i gehvāre-i āġūş-ı ʿanāṣır

bün-i tākda:
1. **bün-i tākda:**-*da*
Gazel 268
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Üzümünden şarap yapılan) Asmanın dibi.
7. Biz o ḫāküz ki bün-i tākda āsūde idük

8. Şimdi dürd-i teh-i sāġarda ẓuhūr eylemişüz

bunlar:
1. **bunlar:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **35**
Bunlar.
35. Bunlar iderken bu siyāḳ üzre nūş
36. Anda ẓuhūr eyledi bir ḫırḳa-pūş

2. **bunlar:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **96**
Bunlar.
95. Aḥmed Aġā olma saḳın dūn-himem
96. Sen daḫı bunlar gibi ey muḥterem

3. **bunlaruñ:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **22**
Bunlar.
21. Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudā hem pādişāh u hem vezīr
22. Bunlaruñ ḳadrini serverler bilür bilmezlenür

bunuñ:
1. **bunuñ:**
Tarih 121
Mısra: **22**
Bunun.
21. Eylerse nʾola sāye-i luṭfında tefāḫḫur
22. Yoḳ ṣaḥn-ı zemīn giydügi bunuñ gibi ḫilʿat

2. **bunuñ:**
Gazel 683
Mısra: **2**
Bunun.
1. Naẓar āyīneye nā-cāʾiz iken şeblerde
2. ʿAḳsidür līk bunuñ cām-ı leb-ā-leblerde

bunuñ gibi:
1. **bunuñ gibi:**
Tarih 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bunun gibi, böylesi.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

2. **bunuñ gibi:**
Gazel 207
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bunun gibi, böylesi.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

3. **bunuñ gibi:**
Gazel 652
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bunun gibi, böylesi.
7. İrişüp daḫı bunuñ gibi nice müjde-i fetḥ
8. Tīgüñi būse-zen-i gerden-i ʿuryān itsün

bünyād:
1. **bünyād:**
Kaside 2
Mısra: **210**
Temel, yapı.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

2. **bünyādına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 103
Mısra: **45**
Temel, yapı.
45. İdüp cāmiʿle tekye medrese bünyādına himmet
46. Ki ṭullāb eyleye ʿilm ü ʿamel esbābın istīfā

3. **bünyādumuz:**-*u, -muz*
Gazel 514
Mısra: **10**
Temel, yapı.
9. Terk-i hevā ile bize pend itme Nābiyā
10. Pāyendedür hevā ile bünyādumuz bizüm

bünyād eyledi:
1. **bünyād eyledi:**-*di*
Tarih 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnşa etmek.
3. Ḳoyup izn-i hümāyūn ile ḫāṭṭ-ı ʿālem-ārāsın
4. Serāy-ı dīn-i pākin sünnet üzre eyledi bünyād

2. **bünyād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
İnşa etmek.
29. Ābveş rū-māl idüp Nābī didi tārīḫini
30. Muṣṭafa Pāşā ne zībā ḳaṣr bünyād eyledi

būnyād eyler:
1. **būnyād eyler:**-*r*
Gazel 138
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnşa etmek.
1. Her ki bu nīk ü bu bed ḳaydını muʿtād eyler
2. Ḳalbinüñ sāḥasına maḥkeme būnyād eyler

bünyād itdi:
1. **bünyād itdi:**-*di*
Tarih 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yapılaştırmak, bina etmek.
5. Bunda hem bir cāmiʿ-i bī-mis̱l bünyād itdi kim

6. İde taḥṣil-i rıżā-yı ḥażret-i Ḥaḳḳ u Resūl

bünyād olındı:
1. **bünyād olındı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Bina edilmek, inşa edilmek.
57. Anuñ olındı ʿaşḳına bünyād
58. Raḥmet-ābād-ı ʿālem-i īcād

bünyād-ı cihān:
1. **bünyād-ı cihān:**
Tarih 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya binası.
1. Yenişehr ol nev-ʿarūs-ı köhne bünyād-ı cihān
2. Manṣıb-ı aḥkām-ı şerʿ oldukda Müftī-zādeye

bünyād-ı hişār olunalı:
1. **bünyād-ı hişār olunalı:**-*alı*
Tarih 102
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kale yapılmak ("Kale yapıldığından bu yana" bağlamında).
9. Şehre bünyād-ı hişār olunalı gördügi yoḳ
10. Çeşm-i ebvāb-ı Ruhā böyle binā-yı ġarrā

bünyād-ı murādāta:
1. **bünyād-ı murādāta:**-*a*
Gazel 669
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzuların, emellerin binası.
1. Esās urduḳça bünyād-ı murādāta ṭaʿablarla
2. Gelür vīrān ider seyl-āb-ı istişnā ġazablarla

bünyān-ı feleksā-yı tevekkülde:
1. **bünyān-ı feleksā-yı tevekkülde:**-*de*
Gazel 484
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Allah'a dayanmanın gök gibi (sağlam) binası.
5. Zilzāl ü ʿavāṣıfdan emān ise murādun
6. Bünyān-ı feleksā-yı tevekkülde mekīn ol

bünyān-ı risālāt:
1. **bünyān-ı risālāt:**
Kaside 2
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Peygamberlik binası.
153. Oldı bünyān-ı risālāt vücūdıyla tamām
154. Güherüñ aʿẓamın aʿlāya ḳor elbet üstād

bünyān-ı ṣadāḳatler:
1. **bünyān-ı ṣadāḳatler:**-*ler*
Gazel 61
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vefa ve sadakatin temeli.
9. Binā-yı ʿahd-ı ḫūbān gibi teʾs̱īr-i bürūdetden
10. Buz üstinde ṭurur hep şimdi bünyān-ı ṣadāḳatler

bünye:
1. **bünyenün:**-*nün*
Tarih 103
Mısra: **53**
Durum, tarz.
53. Bu gūne bünyenün tāk-ı derinde mıṣraʿ-ı tārīḫ
54. Olur bānīlerinün nāme-i aʿmāline imżā

2. **bünyeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 290
Mısra: **5**
Vücut II Kişinin özelliklerini belirleyen psikolojik ve fiziksel özelliklerin tümü.
5. Ol bünyeyüz ki çekmiş iderken daḫı ḫamīr
6. Üstād eliyle sīnesine şerha hiştümüz

bünye-i ʾāṭıfeti:
1. **bünye-i ʾāṭıfeti:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
İyilik binası.
137. Dergeh-i merḥameti mevhibeye cāy-ı ḳuʿūd
138. Bünye-i ʾāṭıfeti mekremete cāy-ı ḳıyām

bünye-i dīn-i mübīn:
1. **bünye-i dīn-i mübīn:**
Kaside 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
İslam Dini binası.
25. Anlarla buldı bünye-i dīn-i mübīn s̱ebāt
26. Dīvār-ı ser be-çerḫ-i metīndür çehār-yār

bünye-i günbed-i pür-bād-ı ḥabāb:
1. **bünye-i günbed-i pür-bād-ı ḥabāb:**
Kaside 12
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Hava dolu kabarcığın balonunun bünyesi.
31. Kāḫ-ı iḳbāle esās olmaz inanma bulmaz
32. Bünye-i günbed-i pür-bād-ı ḥabāb istiḥkâm

bünye-i şerʿine:
1. **bünye-i şerʿine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Şeriatın binası.
163. Rişte-i dām-ı meges-gīr-i ʿanākib gibidür
164. Bünye-i şerʿine nisbetle binā-yı Şeddād

bünye-i ʿulyā:
1. **bünye-i ʿulyā:**
Tarih 103
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Yüce binanın yapısı, çatkısı.
55. Olup makbūl-ı dergāh-ı ilāhī cümle ās̱ārı
56. Ola mīzānına mevżūʿ o sengīn bünye-i ʿulyā

bur:
1. **burmışuz:**-*mışuz*
Gazel 321
Mısra: **2**
Bir şeyi kendi etrâfında döndürmek, çevirmek, kıvırmak, bükmek.
1. Rāh-ı ʿadūyı leşker-i eşk ile urmışuz
2. Dest-i sipihri pençe-i āh ile burmışuz

buraḳ-ı ʿizzet u cāhı:
1. **buraḳ-ı ʿizzet u cāhı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Şeref ve makam burağı (Burak; Cennet'e mahsus bir binek vasıtası. Hadis-i Şerife göre ta'rifi: "Merkepten büyük, katırdan küçük hacimde bir dabbe ki; ayağını gözünün müntehasına basar." Bu ise bir berk ve elektrik sür'atini anlatır).
89. Buraḳ-ı ʿizzet u cāhı idüp pā-beste-i taḫṣīṣ
90. Semend-i raḥmet-i ʾāmuñ ʾinānın eylemiş irḫā

bürc:
1. **bürc:**
Gazel 121
Mısra: **8**
Kale,hisar, sur.
7. Kibāre sūʿ-ı ḳaṣdüñ olduġın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

burç u bārū:
1. **burç u bārū:**
Gazel 353
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Savunma kulesi ve kale duvarı, sur.
9. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün iltica ehl-i niyaz
10. Kalʿa-i himmetde Nābī burç u bārū ḳalmamış

burc u bedenle:
1. **burc u bedenle:**-*le*
Gazel 48
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Savunma kulesi ve kale duvarı, sur.
25. Feżā-yı feyżde burc u bedenle bānī-i taḳdīr
26. Binā itmiş ḥiṣār-ı muʿteberdür ḥalḳa-i tevḥīd

bürce bāre:
1. **bürce bāre:**-*e*
Tarih 118
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Savunma kulesi ve kale duvarı, sur.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

burc-ı beden:
1. **burc-ı beden:**
Gazel 266
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Beden hisarı. || Beden.
9. Maʿmūrluġı ʿadl iledür şehr-i vücūduñ
10. Burc-ı beden u ritʿat-ı bārū ile olmaz

bürc-i bedenden:
1. **bürc-i bedenden:**-*den*
Gazel 847
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Beden hisarı. || Beden.
9. Şevḳ-i gīsū ile āhum nʾola çıḳsa çerḫe
10. ʿAlemüñ menzili yoḳ bürc-i bedenden ġayrı

bürc-i bedenlerde:
1. **bürc-i bedenlerde:**-*ler, -de*
Gazel 710
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Beden hisarı. || Beden.
9. Dehān-ı müflisāsā loḳma görmez tūl-ı ʿömrinde
10. Egerçi ṣūret-i dendānevār bürc-i bedenlerde

bürc-i emele:
1. **bürc-i emele:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Emel kalesi.
35. Ki çıḳup kalʿa-i dilden sipeh-i şevḳ-āmūz
36. Dikdi bürc-i emele ceyş-i ferāġat aʿlām

bürc-i evliyāda:
1. **bürc-i evliyāda:**-*da*
Tarih 56
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Evliya burcu (Yerleri belli ve sabit olduğu için burçlar felekte şehirleri de temsil ederler. Meselâ "burc-ı evliyâ" terkibi Bağdat şehrini anlatır.).
41. Didi hātif Nābīyā tārīḫi kāfīdür anuñ
42. Ḳıldı bürc-i evliyāda Muṣṭafa Pāşā maḳām

bürc-i nārīdür:
1. **bürc-i nārīdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ateşle dolu kale.
17. Sipihr meclis-i rindāna bürc-i nārīdür
18. Anuñçün āteş ile hem-naṣībdür lūle

bürc-i şehbāʾdan:
1. **bürc-i şehbāʾdan:**-*dan*
Gazel 372
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Halep kalesi.
15. Arż-ı Rūma bürc-i Şehbāʾdan çü taḥvīl eyledük
16. Ḥaḳ mübārek itsün ey ḫurşīd-i rahşān el-vedāʿ

burcüʾş-şeref:
1. **burcüʾş-şerefin:**-*i, -n*
Kaside 15
Mısra: **102**
Kırılmış at tırnağı.
101. Iżṭırāb üzre iken ḫāṭır-ı sevdā-zedeveş
102. Buldı burcüʾş-şerefin şems-i münīr-i ḫātem

bürcüʾş-şeref-i aslīye:
1. **bürcüʾş-şeref-i aslīye:**-*y, -e*
Tarih 127
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Gerçek yücelik kalesi.
121. Mihr bürcüʾş-şeref-i aslīye itdi taḥvīl
122. ʿĀlemi saʿd-ı feraḥ eyledi lebrīz-i ṣafā

bürehne ḳalması:
1. **bürehne ḳalması:**-*ma, -sı*
Gazel 857
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çıplak kalmak, üryan olmak.
5. Bürehne ḳalması ketm-i ʿademde rāciḥdür
6. Libās-pūş-ı ẓuhūr itmeden şikāyetümi

bürehne-cism olduñ:
1. **bürehne-cism olduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Çıplak olmak, soyulmak (Hz, Muhammed Peygamberin gölgesinin olmaması hakikatına atfen).
23. Libās-ı sāyeden olduñ bürehne-cism itdüñ
24. O deñlü terk-i sivā yā Muḥammed-i ʿArabī

bürehne-cism-i melāmet:
1. **bürehne-cism-i melāmet:**
Gazel 326
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Melamet ehlinin, dervişlerin çıplak bedenleri.
3. Bilür lebāçe-i zer-tār bu riyāyı bilen
4. Bürehne-cism-i melāmet nemed nedür bilmez

bürehne-pālıġ:
1. **bürehne-pālıġumuz:**-*u, -muz*
Gazel 305
Mısra: **1**
Yalın ayaklık.
1. Degül denāʾetümüzden bürehne-pālıġumuz
2. Ġınā-yı Ḥaḳdur iden iḳtiżā gedālıġumuz

bürhān:
1. **bürhān:**
Kıt'a 83
Mısra: **4**
Delil, ispat.
3. Zehr ü kand ü telḫ ü şīrīne ber-ā-berce ṣuna
4. Ṣaff-ı engüştān ḳadar ʿālemde bürhān olmaya

2. **bürhāndur:**-*dur*
Gazel 360
Mısra: **10**
Delil, ispat.
9. Ṣahibi ḫatmüʾl-vilāye olduġında Nābiyā
10. İki şāhid iki bürhāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

3. **bürhān:**
Gazel 497
Mısra: **12**
Delil, ispat.
11. O deñlü pest olursun her ne deñlü iʿtilā itseñ
12. Bu daʿvānuñ s̲übūtunda saña bürhān yiter süllem

bürīde:
1. **bürīde:**
Gazel 811
Mısra: **2**
Kesilmiş, kırılmış.
1. Muḫayyel maʿnī vü bārīk mażmūn ḳalb-i rūşende
2. Bürīde naḳş-ı gūn-ā-gūn yapışmış cām-ı revzende

2. **bürīde:**
Gazel 811
Mısra: **6**
Kesilmiş, kırılmış.
5. Açıḳdur yüzleri bī-perdedür ezhārı gülzāruñ
6. Bürīde perde-i cāme girer olmaḳla şermende

bürīde olsa:
1. **bürīde olsa:**-*sa*
Gazel 522
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kesilmek.
5. Ne deñlü olsa bürīde olur ziyāde dırāz
6. Taʿaccüb-āver-i dest-i kerīm-i tāk olurum

burīde-i süm-i esbin:

1. **burīde-i süm-i esbin:***-i, -n*
Kaside 7
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Kırılmış at tırnağı.
129. Burīde-i süm-i esbin ider ḥamāʾilvār
130. Temīme-bend-i cinān hūriyāna zīb-i nüḥūr

bürin:
1. **bürindi:***-di*
Tarih 3
Mısra: **10**
Bürünmek.
9. ʿAnberīn perdeye girdi ḫurşīd
10. Kaʿbe gūyā ki bürindi şāle

būriyā-yı mıṣr:
1. **būriyā-yı mıṣr:**
Gazel 705
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mısır hasırı, kaba hasır.
19. Ṣaḥn-ı ṣāfında metāʿ-ı bī-dirīġ-i maġfiret
20. Būriyā-yı mıṣr ile yeksān Āyāṣufiyyeʾde

bürḳaʿ-ı ruhsār-ı luṭfdur:
1. **bürḳaʿ-ı ruhsār-ı luṭfdur:***-dur*
Gazel 155
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Lütuf yanağının örtüsü.
9. Ās̱ār-ı ḳahr bürḳaʿ-ı ruhsār-ı luṭfdur
10. Āteşdür iltiyām-resān-ı refū-yı zer

bürke:
1. **bürkeyi:***-y, -i*
Tarih 32
Mısra: **2**
Küçük göl, havuz.
1. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
2. Yapdı Ḥaḳ rāhına bu bürkeyi Yūsuf Pāşā

2. **bürkeye:***-y, -e*
Tarih 101
Mısra: **2**
Küçük göl, havuz.
1. Allāh idicek bu ābı icrā
2. Bu bürkeye āṣaf-ı ṣaf-ārā

bürke-i çirk-ābeyi:
1. **bürke-i çirk-ābeyi:***-y, -i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Pis su birikintisi.
189. Naḳşı ider nāʾil-i evc-i kemāl
190. Bürke-i çirk-ābeyi ḥavż-ı zülāl

bürke-i pākīze-i ʿulyāyı:
1. **bürke-i pākīze-i ʿulyāyı:***-y, -ı*
Tarih 102
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüksek ve tertemiz havuz/çeşme.
5. Pederi māderi rūḥına idü ḳaṣd-ı s̱evāb
6. İtdi bu bürke-i pākīze-i ʿulyāyı binā

bürnā olur:
1. **bürnā olur:***-ur*
Kaside 1
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Genç olmak, gençleşmek.
113. ʿAceb vaż eylemiş bu kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi
114. Ki kemter ṣunʿını derk eyleyince pīr olur bürnā

burnı alınmış:
1. **burnı alınmış:***-mış*
Tarih 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Burnu kesilmek (Mecazen tevazu sahibi kimse) II Daha çok ışık vermesi için mumun burun gibi uzayan fitili özel bir makasla kesilmesi.
3. Melāmet bezmine burnı alınmış şemʿ idi gūyā
4. Dem-i fevti ḳarīb olduḳda efzūn iltimāʿ itdi

bürnüs-i ḫākisteri:
1. **bürnüs-i ḫākisteri:***-i*
Gazel 489
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Kül rengi bürnüs (Bürnüs: Ruhbanların giydiği bir çeşit uzun takke).
21. Gebrāne giydi bürnüs-i ḫākisteri hezār
22. Çekdi zebāna ḫırmen-i āteş-nümā-yı gül

buruc:
1. **buruca:***-a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **20**
Hisarlar, kuleler.
19. Ḫāneler çerḫlerle hem-pāye
20. Şeh-nişīnler buruca hem-sāye

bürūdet:
1. **bürūdet:**
Gazel 61
Mısra: **3**
Soğukluk.
3. O deñlü ṣaldı berf-i bī-emān kevne bürūdet kim
4. Miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka yol bulmaz maḥabbetler

2. **bürūdetden:***-den*
Gazel 61
Mısra: **14**
Soğukluk.
13. Yaḫ üzre berf püşt-i āyīne göstermeden Nābī
14. Bürūdetden ider rū gerdiş-i ḥalḳa işāretler

3. **bürūdet:**
Gazel 452
Mısra: **11**
Soğukluk.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ḫazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

4. **bürūdet:**
Gazel 759
Mısra: **10**
Soğukluk.
9. Mizāc-ı ülfeti ifsād ider hem-vāre germiyyet
10. Bürūdet gāh gāhī şarṭ durur ṣoḥbet ḫilālinde

bürūdet düşüren:
1. **bürūdet düşüren:***-en*
Gazel 851
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Soğukluk düşürmek, soğutmak.
9. Zer-i mihr olmasa germiyyete tebdīl olamaz
10. Meclis-i kevne bürūdet düşüren serdī-i dey

burun ucıyla:
1. **burun ucıyla:**
Gazel 196
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yukarıdan bakarak, hor görerek.
7. Burun ucıyla virür her sözüñ cevābını kūh
8. Anuñ ṭayanduġı gūyā ki ol ḳayalıġadur

burunsuz:
1. **burunsuz:**
Tarih 18
Mısra: **16**
Burunsuz Osman Dede; "Burunsuz" diye meşhur olup aslen Ankara Ayaş'lıdır. Ankara'da şeyh olan Hasan Dede'ye ahz-ı inabetle tarikat icazeti almış, akabinde Isparta'da postnişin olmuştur. Daha sonra kapıldığı bir cezbe ile terk-i diyar ederek Edirne'ye gelmiş ve burada 1083/1672 yılında vefat etmiştir.
15. Didi bir muʿteḳid fevtinden āgāh olıcaḳ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

burunsuz mevlevī:
1. **burunsuz mevlevī:**
Tarih 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Burunsuz Osman Dede; "Burunsuz" diye meşhur olup aslen Ankara Ayaş'lıdır. Ankara'da şeyh olan Hasan Dede'ye ahz-ı inabetle tarikat icazeti almış, akabinde Isparta'da postnişin olmuştur. Daha sonra kapıldığı bir cezbe ile terk-i diyar ederek Edirne'ye gelmiş ve burada 1083/1672 yılında vefat etmiştir.
1. Burunsuz Mevlevī ol merd-i meydān-ı melāmet kim

2. Vücūdından nice erbāb-ı ḥālet intifaʿ itdi

bürūz itdi:
1. **bürūz itdi:**-*di*
Tarih 57
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Çıkmak, belirmek, meydana çıkmak.
13. İtdi iki pāk gevherden Muḥammed Beg bürūz
14. ʿĀleme geldi Muḥammed āfitāb-ı dil-fürūz

büryān:
1. **büryāne:**-*e*
Gazel 754
Mısra: **16**
Büryan; tava, tepsi gibi şeylerde susuz veya az suda pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

2. **büryāne:**
Gazel 754
Mısra: **16**
Büryan; tava, tepsi gibi şeylerde susuz veya az suda pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

būs:
1. **būsında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 735
Mısra: **8**
Öpme, öpüş.
7. Ne ḳadar baḫş-ı ḥayāt itse gerek ẕevḳ-i kenār
8. Bu ḳadar çāşnī-i rūḥ ki var būsında

būs eyle:
1. **būs eyle:**
Gazel 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
3. Ḫūbānı cāme-ḫᵛāb-ı ḫayālüñde eyle būs
4. Mihmānlara nevāziş idersen s̱evābı var

būs eylemek:
1. **būs eylemek:**-*mek*
Kaside 12
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
151. Ḫāne-i himmeti ol mertebe ʿālīdür kim
152. Gerden-i zühreyi būs eylemek ister leb-i bām

būs eylemekdür:
1. **būs eylemekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 769
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

būs eyler:
1. **būs eyler:**-*r*
Gazel 343
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
7. Dehān-ı yāri ne ki benden evvel eyler būs
8. Vesāiṭ evvel olur ḫᵛān-ı vaṣla leẕẕet-çeş

būs eyleyem:
1. **būs eyleyem:**-*yem*
Gazel 124
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
7. Dilber ki rast söyleye ʿuşşāḳa itdügin
8. Būs eyleyem dehānını dirsem ḫilāf olur

būs idecek:
1. **būs idecek:**-*ecek*
Gazel 479
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
3. Bir būs idecek pāya düçār olmaḳ içündür
4. İtmek bu leked-ḫᵛārelige cāda taḥammül

būs iden:
1. **būs iden:**-*en*
Kaside 11
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
125. Virür ṭabiʿat-ı iksīre jeng-i istihzā
126. Semendüñüñ ḳademin būs iden kemīne türāb

būs ider:
1. **būs ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
9. Ṭūb-ı zerrīni bıraḳmış pertev
10. Būs ider ʿārız-ı ṭūbın meh-i nev

2. **būs ider:**-*er*
Gazel 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
1. Olaldan ẕevḳ-yāb-ı āb-ı ṣaḥrā meşreb-i deryā
2. Dem-ā-dem būs ider dāmān-ı ṣaḥrāyı leb-i deryā

3. **būs ider:**-*er*
Tarih 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

būs itdügin:
1. **būs itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 726
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
5. ʿĀşıḳ leb-i ḫayāl ile būs itdügin ṭuyar
6. Ol mest-i ḥüsn her ne ḳadar nīm-ḫᵛāb ise

būs itmedük:
1. **būs itmedük:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öpülmedik.
9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār
10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

būs itmek:
1. **būs itmek:**-*mek*
Tarih 138
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
37. Ṣaḥnı būs itmek ile pāyını ẓılluʾllāhun
38. Olsa carūbı sezā nāṣīye-i hūrüʾl-īn

2. **būs itmek:**-*mek*
Gazel 451
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ḫāme mi düşdüñ

būs itmiş:
1. **būs itmiş:**-*miş*
Gazel 801
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

būs u kenār:
1. **būs u kenār:**
Gazel 278
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Öpme ve kucaklama.
3. O ṭarāvetle o sīmīn bedeni gördükçe
4. Ḫāṭıra būs u kenār ile ḳanāʿat gelmez

2. **būs u kenār:**
Gazel 738
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öpme ve kucaklama.
9. Olsun ḥarām cām-ı maḥabbet o meste kim
10. Nābī ḳanāʿat itmeye būs u kenār ile

būs u kenar zevḳine:
1. **būs u kenar ẕevḳine:***-n, -e*
Gazel 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Öpme ve kucaklama zevki, mutluluğu.
3. ʿUşşāḳa rūzlarda olan nāzlar olur
4. Būs u kenar ẕevḳine maḥsūb şeb-be-şeb

būs u kenāre çalışma:
1. **būs u kenāre çalışma:**
Gazel 406
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Öpüp kucaklamaya çalışmak.
3. Olınca ḫᵛābda nāʾil viṣāl-i cānāna
4. Çalışma būs u kenāre uyandurıncaya dek

būs-dāde olursa:
1. **būs-dāde olursa:***-ur, -sa*
Gazel 172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Öpücük vermek.
1. Dilber esīr-i bāde olursa ʿaceb midür
2. Mestāna būs-dāde olursa ʿaceb midür

būse:
1. **būsenüñ:***-nüñ*
Gazel 69
Mısra: **14**
Öpücük.
13. Ḫᵛābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
14. Būsenüñ sāyesi ruhsārına düşse uyanur

2. **būseyi:***-yi*
Gazel 244
Mısra: **5**
Öpücük.
5. Bir būseyi biñ cāna virürmiş diyü dilber
6. Cān virmede ʿālem ne bu germiyyet-i bāzār

3. **būsenüñ:***-nüñ*
Gazel 309
Mısra: **5**
Öpücük.
5. Būsenüñ pençe-i şekvāya görüp taḥvīlin
6. Secde-i şükr ider āsāyişine dāmenümüz

4. **būse:**
Gazel 458
Mısra: **3**
Öpücük.
3. Baña leẕīẕ gelür būse ẕevḳ-i vuṣlatdan
4. Olur żiyāfete rāciḥ nevāli māḥażaruñ

5. **būseler:***-ler*
Gazel 469
Mısra: **5**
Öpücük.
5. Nevāzişlerle sāde būseler taʿzīmdür ḥüsne
6. Erāzil vażʿıdur ʿarż-ı visāli pāymāl itmek

6. **būseye:***-y, -e*
Gazel 629
Mısra: **3**
Öpücük.
3. Surḫ eyleyelüm rūyuñı vir būseye ruḫṣat
4. Ol mīve-i nāzük nice bir ḫām görünsün

7. **būsesinün:***-si, -nün*
Gazel 750
Mısra: **10**
Öpücük.
9. Şeker bulaşığıveş kāse içre ḳalmışdur
10. Henüz būsesinün leẕẕeti dimāġumda

8. **būse:**
Gazel 758
Mısra: **5**
Öpücük.
5. Būse bāzīçesidür lebleri mehrūyānuñ
6. Devr ider tāze suḫen gibi dehenden dehene

būse-çīn buldum:
1. **būse-çīn buldum:***-du, -m*
Gazel 506
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Öpücük alır bulmak.
1. Ne dem o şūḫı āġūş-ı ḫayālümde mekīn buldum
2. Ḫayālüm benden evvel leblerinden būse-çīn buldum

būse-çīn olmaḳ:
1. **būse-çīn olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 605
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Öpücük almak.
3. Bī-icāzet ṣunmadur ḫᵛān-ı veliyüʾn-niʿmete
4. Būse-çīn olmaḳ ruḫından yār mest-i ḫᵛāb iken

būse-çīnān olalum:
1. **būse-çīnān olalum:***-al, -um*
Gazel 500
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öpücükler almak.
9. Nābiyā yek-şebesin itse müyesser Allāh
10. Būse-çīnān olalum ġayri nigāh itmeyelüm

būsegāh eylese:
1. **būsegāh eylese:***-se*
Tarih 127
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Öpülme yeri yapmak.
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

būsegāh-ı ehl-i cihān:
1. **būsegāh-ı ehl-i cihān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
İnsanların hürmetle eğilip öptüğü yer.
171. Āstānı penāh-ı maẓlūmān
172. Dergehi būsegāh-ı ehl-i cihān

būsegāh-ı enbiyādur:
1. **būsegāh-ı enbiyādur:**
Gazel 655
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Peygamberlerin hürmetle eğilerek öpüp tavaf ettiği yer.
9. Mürāʿāt-ı edeb şarṭiyle gir Nābī bu dergâha
10. Meṭāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı enbiyādur bu

būsegāh-ı ḳademi:
1. **būsegāh-ı ḳademi:***-i*
Kaside 2
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Ayağının öpülesi izi.
61. Münderic nüsḫa-i ẕātında kemālāt-ı vücūd
62. Mündemic ṭıynet-i pākinde ḫavāṣṣ-ı īcād

būsegāh-ı ḳalem:
1. **būsegāh-ı ḳalem:**
Gazel 380
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kalem öptüğü yer, kağıt.
9. Būsegāh-ı ḳalem ü secdegeh-i rāz olamaz
10. Nābiyā olmayıcaḳ dāmen-i eşʿār laṭīf

būsegāh-ı kibār eyle:
1. **būsegāh-ı kibār eyle:**
Kaside 10
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Uluların öptüğü, yüz sürdüğü yer eylemek.
95. İlāhi her dem idüp kendü sāyeñe maḥrem
96. İlāhi ḫāk-i derin eyle būsegāh-ı kibār

būsegāh-ı rūz-ı ḥisāb ola:
1. **būsegāh-ı rūz-ı ḥisāb ola:***-a*
Kaside 11
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -

Hesap gününün öpüldüğü/bitiştiği yer olmak (Kıyamete kadar yaşamak bağlamında).
151. Muʿammer eylesüñ ol deñlü devlet ile Ḫudā
152. Ki ẕeyl-i ʿömri ola būsegāh-ı rūz-ı ḥisāb

būsegeh-i merhem:
1. **būsegeh-i merhem:**
Gazel 686
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Merhemin öpücük yeri, öptüğü yer.
3. Merhem ḳalurdı nāsere künc-i ḫamūlda
4. Dāmān-ı zaḫm būsegeh-i merhem olmasa

būse-i dehenüñdür:
1. **būse-i dehenüñdür:***-üñ, -dür*
Gazel 270
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Öpücük.
3. Ya būse-i dehenüñdür ya pīçiş-i zülfün
4. Dil-i hevā-zedenüñ arzūların bilürüz

būse-i laʿl-i yāra:
1. **būse-i laʿl-i yāra:***-a*
Gazel 673
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kırmızı dudağını öpmek.
1. Gelmedin ḥarf-i niyāz ile zebān güftāra
2. Ārzū nāʾil olur būse-i laʿl-i yāra

būse-i laʿlün:
1. **būse-i laʿlün:***-ün*
Gazel 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kıpkırmızı dudağın öpücüğü.
1. Şevḳ-i teşrīfün ile ḳadd-i ṣürāhi ḫamdur
2. Būse-i laʿlün içün çeşm-i ḳadeh pür-nemdür

būse-i lebde:
1. **būse-i lebde:***-de*
Gazel 727
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
(Sevgili'nin) dudağının öpücüğü.
13. Egerçi meşrebi yābisce gösterür ammā
14. Velīk būse-i lebde lebībdür lūle

būse-i lebden:
1. **būse-i lebden:***-den*
Gazel 26
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Sevgili'nin) dudağının öpücüğü.
5. Ol būse-i lebden ki ola renc ile ḥāsıl
6. Şīrīnter imiş būs-ı leb-i nān-ı ḳanāʿat

būse-i ruḫsār:
1. **būse-i ruḫsār:**
Gazel 371
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanak öpüşü.
1. ʿĀşıḳ ki olur būse-i ruḫsār ile ḳāniʿ
2. Dilber daḫı ol veche rıżā virse ne māniʿ

būse-rübā olur:
1. **būse-rübā olur:***-ur*
Gazel 639
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Öpücük kapan olmak.
3. Olur ruḫından o şuḫuñ nigāh būse-rübā
4. Görürse çeşm-i teġāfül nigāhbānlardan

būsesin alduḳ:
1. **būsesin alduḳ:***-du, -ḳ*
Gazel 450
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öpücük almak, öpmek.
7. Bir āfet ile ne ser-germ olup ne būsesin alduḳ
8. Ne bir nihāl bitürdük ne mīvedār idebildük

būsesin almaḳ:
1. **būsesin almaḳ:***-maḳ*
Gazel 69
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Öpmek.
13. Ḫᵛābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
14. Būsenüñ sāyesi ruhsārına düşse uyanur

būse-zen-i dāmen-i bād:
1. **būse-zen-i dāmen-i bād:**
Gazel 110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın eteğini öpen.
3. Pāy-ı teşrifini ḳaṭʿ itme diyü gülşenden
4. Bergler būse-zen-i dāmen-i bād olmadadur

būse-zen-i dāmen-i meṣāḥif olur:
1. **būse-zen-i dāmen-i meṣāḥif olur:***-ur*
Gazel 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kur'an-ı Kerim'in sayfalarının eteğini öpen, kutsal kitaba hakkıyla değer veren.
1. Nikāt-ı nüsḫa-i ḥüsne o kes ki vākıf olur
2. Edeble būse-zen-i dāmen-i meṣāḥif olur

būse-zen-i gerden-i ʿuryān itsün:
1. **būse-zen-i gerden-i ʿuryān itsün:***-sün*
Gazel 652
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çıplak boynu öpen olmak, kılıçtan geçirmek.
7. İrişüp daḫı bunuñ gibi nice müjde-i fetḥ
8. Tīgüñi būse-zen-i gerden-i ʿuryān itsün

būse-zen-i pāy-ı āferīnişdür:
1. **būse-zen-i pāy-ı āferīnişdür:***-dür*
Gazel 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaratılma nimetinin ayağına öpücük kondurma.
1. ʿAdem ki ġarḳ-ı ʿaṭāyā-yı āferīnişdür
2. Müdām būse-zen-i pāy-ı āferīnişdür

būse-zen-i pāy-ı ḳalemdür:
1. **būse-zen-i pāy-ı ḳalemdür:***-dür*
Gazel 205
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kalemin ayağının öpen.
1. Çün cünbişi iḥyā-kün-i emvāt-ı raḳamdur
2. Efvāh-ı raḳam būse-zen-i pāy-ı ḳalemdür

būs-ı dāmānına:
1. **būs-ı dāmānına:***-ı, -na*
Gazel 509
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Etek öpme.
7. Būs-ı dāmānına yārün yoġ iken dest-resüm
8. Āftābuñ ṣarılur boynına ṭūl-ı emelüm

būs-ı dāmen u dest:
1. **būs-ı dāmen u dest:**
Gazel 98
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El ve etek öpme.
11. Tā key bu būs-ı dāmen u dest ey harīṣ-i cāh
12. Takdirden müsāʿadesüz maṣlaḥat mʾolur

būs-ı ʿiẕār:
1. **būs-ı ʿiẕār:**
Gazel 726
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yanağı öpme.
15. ʿÛduñ da düşdi ḥiṣṣesine sūz u tāb-ı reşk
16. Būs-ı ʿiẕār ḥiṣṣe-i baḫt-ı kilāb ise

būs-ı kenār olmaz:
1. **būs-ı kenār olmaz:***-maz*
Gazel 815
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kucağında öpücüklere nâil olmak, muradına ermek.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

būs-ı leb ü deste:
1. **būs-ı leb ü deste:**
Gazel 34
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
El etek öpme.
13. Būs-ı leb ü deste neden olurdı sezāvār
14. Dāmān-ı meye itmese peymāne teşebbüs̱

būs-ı lebe:
1. **būs-ı lebe:**-*e*
Gazel 588
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudağını öpme.
1. Ol ġonce-leb tekellüme çoḳ māʾil olmasun
2. Būs-ı lebe kelāmı bile nāʾil olmasun

būs-ı leb-i cānānedür:
1. **būs-ı leb-i cānānedür:**-*dür*
Gazel 245
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudağını öpme.
5. Yā leb-i peymāne yā būs-ı leb-i cānānedür
6. Şām-ı hicran ʿāşıḳa meşhūd olan rūʾyā budur

būs-ı leb-i nān-ı ḳanāʿat:
1. **būs-ı leb-i nān-ı ḳanāʿat:**
Gazel 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kanaat ekmeğinin dudağınıöpmek.
5. Ol būse-i lebden ki ola renc ile ḥāṣıl
6. Şīrīnter imiş būs-ı leb-i nān-ı ḳanāʿat

būs-ı leb-i şaḳḳ-ı ḳalemdür:
1. **būs-ı leb-i şaḳḳ-ı ḳalemdür:**-*dür*
Gazel 96
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kalemin iki dudağından öpme.
9. Nābī senüñ eşʿāruna leb-teşneliginden
10. Dil-ḫᵛāh-ı varaḳ būs-ı leb-i şaḳḳ-ı ḳalemdür

būs-ı sīnesi:
1. **būs-ı sīnesi:**-*si*
Gazel 261
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül öpücüğü.
5. Refʿ-i ser itme el viricek būs-ı sīnesi
6. Ol ṣadr-ı ʿizz ü nāz sebük-serlik istemez

büt:
1. **bütlerin:**-*ler, -i, -n*
Tarih 20
Mısra: **11**
Put II Tapılan, inanılan varlık, cisim.
11. Şındurdı bütlerin o Ḫalīl-i ṣanem-şiken
12. Küfr içre ḳoymadı o ḥiṣār-ı mümehhedi

2. **büti:**-*i*
Gazel 79
Mısra: **7**
Put gibi güzel sevgili.
7. Düşürmek ol büti fikr-i teḫallüf-i vaṣla
8. Yine telāş-ı dil-i bī-ḳarārumuzdandır

3. **büt:**
Gazel 320
Mısra: **5**
Put, güzel.
5. Bu deyr-i köhnede bir lāyıḳ-ı naẓar büt yoḳ
6. Ġarīb-i tālibüz ammā kitāba muḥtācuz

4. **bütüñ:**-*üñ*
Gazel 584
Mısra: **7**
Put gibi güzel sevgili.
7. Olmış zebūn-ı ġamze-i ʿayyārı bir bütüñ
8. Meydān-ı ḥüsn ü ānda ṣāḥib-ḳırān iken

5. **bütüñ:**-*üñ*
Gazel 702
Mısra: **9**
Put gibi güzel sevgili.
9. Sebeb tenāsüb-i çār ebrūvānıdur o bütüñ
10. Kesād-ı secdeye pīrāmen-i çelīpāda

bütān-ı ḫaṭ-āverde:
1. **bütān-ı ḫaṭ-āverde:**
Gazel 633
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri yeni biten dilberler.
13. Nābī olur bütān-ı ḫaṭ-āverde ʿāşıḳa
14. Dil germter evāḫir-i faṣl-ı bahārdan

büt-i āyīne-rūyum:
1. **büt-i āyīne-rūyum:**-*um*
Gazel 325
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayna yanaklı put.
5. Çıkar bir gün ẓuhūra inkisār-ı ḫāṭırum ammā
6. Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rū-be-rū çıḳmaz

büt-i dil-siyehüm:
1. **büt-i dil-siyehüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalbi kara (kafirlikle dolu) put.
1. Eylesün cevrini efzūn o büt-i dil-siyehüm
2. Bī-günāhum dimeden ġayrı bulursa günehüm

büt-ı ʿişve-nümā:
1. **büt-ı ʿişve-nümā:**
Tarih 72
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Cilveli güzel.
17. Kār-ı naḳşına olur çeşm-i ḫıred dil-beste
18. Şūret-i ṭarḥına cān- dāde büt-ı ʿişve-nümā

büt-i nev-ḫaṭ:
1. **büt-i nev-ḫaṭ:**
Gazel 342
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri yeni bitmeye başlayan güzel.
5. Setīr eyle ʿiẕārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

2. **büt-i nev-ḫaṭ:**
Gazel 342
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri yeni bitmeye başlayan güzel.
5. Setīr eyle ʿiẕārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

büt-i ṣayd-efkenüñ:
1. **büt-i ṣayd-efkenüñ:**-*üñ*
Gazel 327
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Put gibi güzel olan avcı sevgili.
7. İder şikārına ḫamyāze şūretin taʿlīm
8. Elinden ol büt-i ṣayd-efkenüñ kemān düşmez

büt-i seng-dile:
1. **büt-i seng-dile:**-*e*
Gazel 197
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Taş yürekli put.
7. Yārı teshirde bī-şübhe ise nʾola göñül
8. O büt-i seng-dile itdügi iḳdāmı bilür

bütün:
1. **bütün:**
Tarih 82
Mısra: **122**
Hep,hepsi, tamamen, tüm.
121. İstiḳāmet umūr-ı devletde
122. Senden ümmīd ider bütün dünyā

2. **bütüñ:**
Gazel 146
Mısra: **8**
Hep,hepsi, tamamen, tüm.
7. Kāfir-i şūret-perestüñ bu mecāzī deyrde
8. Laġziş-i pāyına bādī ol bütüñ temkīnidür

3. **bütün:**
Gazel 562
Mısra: **10**
Hep,hepsi, tamamen, tüm.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

4. **büṭūnı:**-*ı*
Gazel 664
Mısra: **4**
Hep,hepsi, tamamen, tüm.
3. Nem-keşīde sāḥil olmaz kaʿr-ı deryādan ḫabīr
4. Çıḳmaz āyātuñ büṭūnı ẓāhir-i tefsīr ile

būy:
1. **būyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 559
Mısra: **8**
Koku.
7. Sen gülün ḳadrini ḫurşīd ḳadar bilmezsin
8. Ceẕb ider būyını şemm itmek içün şeb-nemden

būy-ı ʿanber u ʿūd:
1. **būy-ı ʿanber u ʿūd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Anber ve ûd kokusu.
130. İtdi tertīb-i meclise himmet
129. Şarṭ-ı iḫlāṣın eyledi itmām

būy-ı bed:
1. **būy-ı bed:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Kötü koku.
103. Būy-ı bed ü tūde-i sergīn ü dūd
104. Eylemiş eṭrāfı cehennem-nümūd

būy-ı beşāret:
1. **būy-ı beşāret:**
Tarih 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Müjde kokusu.
7. Meşām-ı ʿālemi būy-ı beşāret eyledi taʿṭīr
8. Ġubār-ı ġam ʿadem oldı açıldı dīde-i dünyā

būy-ı dil-āvīz-i zebād:
1. **būy-ı dil-āvīz-i zebād:**
Kaside 2
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Gönüllere hoş gelen mis kokusu.
106. Gürbe-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād
105. Şemme-i ḫulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm

būy-ı dil-āvīzin:
1. **būy-ı dil-āvīzin:**-*in*
Gazel 623
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül alan koku.
7. Meġer būy-ı dil-āvīzin diriġ eyler gedālardan
8. Ki geldükçe ṣabā zülfin perīşān gösterür kendin

būy-ı dil-güşā:
1. **būy-ı dil-güşā:**
Gazel 882
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül açan, kalbe ferah veren koku.
3. Şikest itdi revācın nāfe-i āhū-yı Tātārʾuñ
4. O būy-ı dil-güşā kim zülf-i ʿanber-bārdan geldi

būy-ı edeb:
1. **būy-ı edeb:**
Gazel 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Edebin kokusu (Edepten azıcık da olsa nasiplenen bağlamında).
3. Mesnedi ẓirve-i destār-ı ser-i raġbet olur
4. Sünbül-i ter gibi her kimde ki var būy-ı edeb

būy-ı gül:
1. **būy-ı gül:**
Gazel 850
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Gül kokusu.
25. Revḥdür rūḥuñ olur ḫaṣiyyet-i ẕātı ḫafā
26. Būy-ı gül ṭabʿ-ı maʿādin neşʾe-i ṣahbā gibi

būy-ı gül-i kāma:
1. **būy-ı gül-i kāma:**-*a*
Gazel 781
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İstek ve arzu gülünün kokusu.
1. Olmadın būy-ı gül-i kāma meşām āmāde
2. Olur āġūş-ı meşāmumda zükām āmāde

būy-ı gülşen-i vaḥdet:
1. **būy-ı gülşen-i vaḥdet:**
Gazel 236
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) birlik bahçesinin kokusu.
3. Añılsın bāde-i bī-reng ü būy-ı gülşen-i vaḥdet
4. Ki bār-ı minnet-i sahbādan āzād olduġum yirdür

būy-ı ḥaḳīḳat:
1. **būy-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 793
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gerçeklik kokusu II gerçeklikten bir eser.
5. Bīhūde degül būy-ı ḥaḳīḳat ṭaleb eyler
6. Bir kez ṭokunur bād-ı sebük-pā kimi görse

būy-ı hevā-perveri:
1. **būy-ı hevā-perveri:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu uyandıran koku.
5. Ne reng ne bū birbirinüñ ġayrı degüldür
6. Ṣad şāḫ-ı gülüñ būy-ı hevā-perveri birdür

būy-ı imtinān:
1. **būy-ı imtinān:**
Gazel 681
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Başa kakma, minnet kokusu.
5. Ol mey ki neşʾesinde ola būy-ı imtinān
6. Seng-i ḳażā ṭoḳunması ḫoşdur sebūsına

būy-ı liyāḳat:
1. **būy-ı liyāḳat:**
Tarih 127
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Liyakat kokusu, liyakattan eser.
89. Kimi naṣb itdi ise ṣadr-ı muʿallā-ḳadre
90. Bulmadı būy-ı liyāḳat birisinden ḳaṭʿā

būy-ı meykede-i ʿaşḳ alınmasın:
1. **būy-ı meykede-i ʿaşḳ alınmasın:**-*ın, -ma, -sın*
Gazel 486
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk meyhanesinin kokusunu almak.
7. Bir kerre būy-ı meykede-i ʿaşḳ alınmasın
8. Zāhid çeker piyāle güneh-kārumuz degül

būy-ı meẕellet:
1. **būy-ı meẕellet:**
Gazel 696
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hakirlik kokusu.
7. Ol gül ki gire naḫvet-i gül-çīn ile deste
8. Şemm eyleyemem būy-ı meẕellet var içinde

būy-ı murād:
1. **būy-ı murād:**
Tarih 42
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Dileğin kokusu.
31. Cām-ı rengīn ü dil-nişīninden
32. Güẕer eyler hemīşe būy-ı murād

būy-ı nesīmin:
1. **būy-ı nesīmin:**-*i, -n*
Tarih 30

Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Meltem esintili güzel koku.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

būy-ı pāy-ı cānānı almayıcaḳ:
1. **būy-ı pāy-ı cānānı almayıcaḳ:**
Gazel 291
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayağının kokusunu almak.
2. O ḫaste-reng-i tüvānā-şikārı biz bilürüz
1. Mizāc-ı nergis-i bīmār-ı yāri biz bilürüz

būy-ı pīrehen:
1. **būy-ı pīrehen:**
Gazel 875
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gömleğin kokusu.
13. Çeh-i dilden ṭulūʿ itdükçe Nābī Yūsuf-ı naẓmum
14. Açıldı çeşm-i ʿālem dehri būy-ı pīrehen ṭutdı

būy-ı piyāz olmaḳ:
1. **būy-ı piyāz olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 391
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Soğan kokusu olmak.
15. Deger mi çend rūze sünbülün iḳbāline Nābī
16. Esīr-i gūşe-i zindānda būy-ı piyāz olmaḳ

būy-ı riyā:
1. **būy-ı riyā:**
Kaside 18
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Riya kokusu.
39. Līk Allāh bu daʿvāma benüm şāhiddür
40. Yoḳ bu medḥümde benüm ẕerre ḳadar būy-ı riyā

būy-ı şarāb alan:
1. **būy-ı şarāb alan:***-an*
Gazel 606
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarap kokusunu almak.
7. Būy-ı şarāb alan nefesümden yaḳīn ider
8. Göñlümde zaḫm-ı ġamze-i cānāndan olduġın

būy-ı sebāt:
1. **būy-ı s̱ebāt:**
Gazel 643
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlık kokusu, varlıktan eser/iz.
3. Hiç birinde bulamaz reng-i bekā būy-ı s̱ebāt
4. İtse gül-geşt-i ṣabā ʿālemi gülşen gülşen

būy-ı ṭarab virür:
1. **būy-ı ṭarab virür:***-ür*
Tarih 81
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevinç kokusunu vermek.
5. Saḳf-ı zerrīni siler āyīne-i mehden ġubār
6. Berg berg-i naḳş-ı ezhārı virür būy-ı ṭarab

būy-ı tāzedür:
1. **būy-ı tāzedür:***-dür*
Gazel 375
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Taze koku.
7. Çeşm ü bīnī-i ḥaḳīḳat-bīn-i ehl-i rāz içün
8. Gül-nümā-yı reng ü būy-ı tāzedür destār-ı ṣunʿ

būy-ı ümmīd-i rehā almasa:
1. **būy-ı ümmīd-i rehā almasa:***-ma, -sa*
Gazel 401
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kurtuluş ümidinin kokusunu almak.
3. Almasa murġ-ı esīr olmaz idi naġme-serā
4. Būy-ı ümmīd-i rehā raḫnelerinden ḳafesüñ

būy-ı vefā:
1. **būy-ı vefā:**
Tarih 18
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Vefa kokusu.
15. Didi bir muʿteḳid fevtinden āgāh olıcaḳ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

2. **būy-ı vefā:**
Gazel 351
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vefa kokusu.
1. Naḳş-ı ṣafā şahīfe-i ʿālemde ḳalmamış
2. Būy-ı vefā hamīre-i ādemʾde ḳalmamış

3. **būy-ı vefa:**
Gazel 500
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vefa kokusu.
3. Gelmede būy-ı vefa ġonce-i gül-rūlardan
4. Bülbül-i şūrideveş kārı penāh itmeyelüm

būy-ı verdi:
1. **būy-ı verdi:***-i*
Kaside 7
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Gül kokusu.
111. Ne cānı var çıḳara būy-ı verdi gülşenden
112. Nesīm almayıcaḳ bāġbāndan destūr

būy-ı viṣāl:
1. **būy-ı viṣāl:**
Gazel 876
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kokusu.
3. Pür itdi ʿālemi ʿanberle kārvān-ı ḫaṭı
4. Daḫı meşāmuna būy-ı viṣāl gelmedi mi

būy-ı zülf-i dildārı:
1. **būy-ı zülf-i dildārı:***-ı*
Gazel 234
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçının kokusu.
7. Ne dil ümīd idinür būy-ı zülf-i dildārı
8. Ne neşr-i būy-ı kerem ṭabʿ-ı rüzgāra düşer

būy-ı zülfin alur:
1. **būy-ı zülfin alur:***-ur*
Gazel 461
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Saçlarının kokusunu almak.
11. Her gül ki būy-ı zülfin alur bād-ı ṣubḥdan
12. Eyler ẓuhūr rāyiḥasından gül-ābınuñ

büyük imrāḫor:
1. **büyük imrāḫor:**
Tarih 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Osmanlı'da padişahın atlarına bakmakla görevli olan saray görevlisi. Dış sarayda yetişen imrahorlar genelde saray oğlanlarından seçilirdi. Bu görevlilerin padişahın bazı özel işlerinde de kullanıldığı biliniyor. İstanbul ili, Fatih ilçesindeki İmrahor semti ismini buradan almıştır. Mirahur ve mirahor isimleri de aynı anlamı içermektedir.
1. Aṣaf-ı mekremet-endūz u vezīr-i ṣaf- der
2. Büyük imrāḫor iken tīrine buldurdı hevā

büyük yirden:
1. **büyük yirden:**
Gazel 698
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüksek makamlardan, yüce taraflardan.
7. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi ammā
8. Pek ṣakla büyük yirden emānet var içinde

buyur:

1. **buyurmışlar:**-*mış, -lar*
    Kısa Mesnevi 7
    Mısra: **58**
    Emretmek, söylemek.

57. Eylemek bir dile sürūr idḫāl
58. Çün buyurmışlar efḍalüʾl-aʿmāl

2. **buyurdı:**-*dı*
    Kaside 15
    Mısra: **38**
    Emretmek, söylemek.

37. ʿİlm ile ʿaḳl iledür maṣlaḥat-ı devlet ü dīn
38. Gör ne buyurdı ḥadīs̱inde Resūl-i Ekrem

buz:

1. **buz:**
    Gazel 61
    Mısra: **10**
    Katı haldeki su, buz.

9. Binā-yı ʿahd-ı ḫūbān gibi teʾs̱īr-i bürūdetden
10. Buz üstinde ṭurur hep şimdi bünyān-ı ṣadāḳatler

2. **buz:**
    Gazel 823
    Mısra: **7**
    Katı haldeki su, buz.

7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu ṣubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

büzürg:

1. **büzürg:**
    Gazel 683
    Mısra: **9**
    Büyük, ulu.

9. Olsa da cürmün eger kūh ḳadar cürmi büzürg
10. Güm olsa dāʾire-i vüsʿat-i meşreblerde

büzürgān:

1. **büzürgān:**
    Gazel 345
    Mısra: **2**
    Büyükler, ulular.

1. Bir devrde geldük ki ʿazīzān unudulmış
2. Ṭutmış yirini ḫurd ü büzürgān unudulmış

C

cā:
1. **cā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **176**
Yer.
175. Oldı çü maʿbūdı ile āşinā
176. Ḳalmadı Maḥmūdʾa żamīrinde cā

2. **cā:**
Tarih 104
Mısra: **50**
Yer.
49. Tevsīʿ içün eṭrāfını ol merḳad-i pākünñ
50. Żamm eylediler mümkin olan mertebeyi cā

cā-be-cā:
1. **cā-be-cā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **129**
Yer yer.
129. Cā-be-cā berg-i bād-bürd-i semen
130. Oldı maḥsūb-ı iltizām-ı çemen

2. **cā-be-cā:**
Kıt'a 94
Mısra: **1**
Yer yer.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

3. **cā-be-cā:**
Kıt'a 101
Mısra: **1**
Yer yer.
1. Nābī kefümde ẓāhir olan cā-be-cā şiken
2. Der-kār iderse pürsişe ṣāhib-naẓarları

4. **cā-be-cā:**
Gazel 160
Mısra: **13**
Yer yer.
13. Nābī ḳadeḥde ẓāhir olan cā-be-cā ḥabāb
14. Gül-gūn-ı bādenüñ ayaġında ṣırāçedür

5. **cā-be-cā:**
Gazel 367
Mısra: **28**
Yer yer.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsḫadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

6. **cā-be-cā:**
Gazel 640
Mısra: **13**
Yer yer.
13. Cā-be-cā eyledi ḫaṭ naḫvet ü nāzın taḫfīf
14. Nābiyā ṭutdı resīd olmaġa yüz defter-i ḥüsn

7. **cā-be-cā:**
Gazel 797
Mısra: **7**
Uymak, tabi olmak.
7. Ġam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā eṡer
8. Murġān bāl-rīḫtedür āşiyānede

caʿcaʿa-i āsyābdan:
1. **caʿcaʿa-i āsyābdan:**-*dan*
Gazel 656
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su değirmeni tokmağının çıkardığı gürültü.
13. Bedter degül mi caʿcaʿa-i āsyābdan
14. Nābī o bezm kʾolamaya nev-bütle güft-gū

cād:
1. **cāda:**-*a*
Gazel 479
Mısra: **4**
Ahlaksız kimse, kaba adam.
3. Bir būs idecek pāya düçār olmaḳ içündür
4. İtmek bu leked-ḫ∨ārelige cāda taḥammül

cādde-i raḥmete:
1. **cādde-i raḥmete:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **204**
Kelime Tipi: -
Rahmet yolu.
203. Bir ucı dürc-i dehānuñ bir ucı bāb-ı bihişt
204. Arada cādde-i raḥmete dirler mirṣād

cādū-yı zülfi:
1. **cādū-yı zülfi:**-*i*
Gazel 136
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüzün iki cihetinden sarkan saçın büyücüsü.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

caʿfer pāşā:
1. **caʿfer pāşā:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Cafer Paşa (17. Yüzyil Osmanli donemi Diyarbekir valilerinden. (D. ? - Ö. 1697). Büyük Cafer Paşa Enderun (Saray Okulu)'dan yetişmiş olup Topal Yusuf Paşanın ağabeyi, Küçük Cafer Paşanın ile Genç Ahmet Paşanın babalarıdır. Kars Mutasarrıfı, sonra Erzurum ve Van valilikleri yapmış olup, 1685'te kendisine vezirlik sanı verilerek Sivas valisi, 1686'da Canik Mutasarrıfı, sonra Anadolu Müfettişi yapıldı. Ardından Diyarbekir, 1688'de Temeşvar valisi ve ordu seraskeri, 1690/ 91'de Bosna Valisi, 1691 /92'de Adana Valisi, sonra Belgrad Muhafızı ve 1695/96'da Halep Valisi oldu. Cafer Pap sekiz-on yil savaşlarda bulunup valilikleri, mütesellimleri yönetiyordu. Hatta bu sırada Temeşvar muhafazasına gönderildi. 1696/ 97'de Halep'ten ayrılmakla ağır hasar verilerek muhafazada kaldı. Temmuz-Agustos 1697'de meşhur Sentine savaşında vurularak şehit oldu. Cafer Paşa; zamanın en cesaretli, tedbirli, gayretli ve kadirbilir veziriydi).
29. Nesḫ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyḫ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

caʿfer-i devrān:
1. **caʿfer-i devrān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **456**
Kelime Tipi: -
Çağının Caferi (Cafer; Caʿfer-i Tayyār, şehit edildikten sonra ruhunun yücelikler âleminde "uçmakta" olduğu hadis ile bildirilen sahâbîdir).
455. Meşrebi luṭf u pīşesi iḥsān
456. Ḥātim-i vaḳt ü Caʿfer-i devrān

cāh:
1. **cāhuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **215**
Yüksek mevki, makam, rütbe.
215. Cāhuñ aʿlā idügüñ muʿcizeden bilmekle
216. Āşināyān-ı ḥaḳāyıḳ anı itmez īrād

2. **cāhına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **91**
Yüksek mevki, makam, rütbe.
91. Żamīne cāhına envāʿ-ı dāniş ü ʾirfān
92. ʾİlāve ḳadrine aḳsām-ı fażl-ı nā-maḥṣūr

3. **cāhı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **189**
Yüksek mevki, makam, rütbe.
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı füzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫ∨āhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

4. **cāhuñ:**-*uñ*
Kaside 29
Mısra: **5**
Yüksek mevki, makam, rütbe.
5. Cāhuñ ol vaḳt bülend oldı ki senden ġayrı
6. Yoġ idi kimse edā itmeġe resm-i tebrīk

5. **cāhın:**-*ı, -n*
Tarih 82
Mısra: **90**
Yüksek mevki, makam, rütbe.
89. O müşīr-i zamān ki kāṣırdur
90. Cāhın idrākde ḳıbāb-ı semā

6. **cāhın:**-*ı, -n*
Tarih 116
Mısra: **29**
Yüksek mevki, makam, rütbe.

29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿtiḳādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

7. **cāhına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 138
Mısra: **64**
Yüksek mevki, makam, rütbe.
63. Bī-vefā şānına mīzān-ı kıyās ü taʿdād
64. Nā-resā cāhına endāze-i fikr ü taẖmīn

8. **cāh:**
Gazel 189
Mısra: **7**
Yüksek mevki, makam, rütbe.
7. O cāh kim ola hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl
8. Teveccüh itse bile ibtihācumuz yoḳdur

9. **cāha:**-*a*
Gazel 657
Mısra: **3**
Yüksek mevki, makam, rütbe.
3. Ẕātadur cāha degüldür naẓar-ı ehl-i ḳabūl
4. Ḫᐯārdur ẖār güle olsa bile hem-zānū

10. **cāh:**
Gazel 841
Mısra: **5**
Yüksek mevki, makam, rütbe.
5. Cāhillerüñ tefevvuḳı cāh ile ʿārife
6. Olmaḳ gibi ẖar esblerüñ ser-ṭavīlesi

cāh u celāl:
1. **cāh u celāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **224**
Kelime Tipi: -
Makam ve yücelik.
223. Cümle bu kār-ẖāne-i iḳbāl
224. Bu niẓām ü nasaḳ bu cāh u celāl

cāh ü rütbeler:
1. **cāh ü rütbeler:**-*ler*
Gazel 426
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Makam ve mevki.
5. Çoḳ görmişüz nigūnlığın endek zamānede
6. Zuʿmınca cāh ü rütbeler ihraz idenlerün

cāh-ı bülend:
1. **cāh-ı bülend:**
Gazel 235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüce makam.
1. Ne ʿarż-ı cāh ne ıẓhār-ı himmet itmekdür
2. Kişiye cāh-ı bülend ādemiyyet itmekdür

cāh-ı zenaẖdānı:
1. **cāh-ı zenaẖdānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çene çukuru.
1. Olalı mesken dilā cāh-ı zenaẖdānı baña
2. Künc-i zindān eyledi ṣaḥn-ı gülistānı baña

cāhil:
1. **cāhil:**
Kaside 1
Mısra: **161**
Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.
161. Bu nān u bu nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyen cāhil
162. Ne ṣūretle olur ümmīdvār-ı niʿmet-i ferdā

2. **cāhil:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.
45. Añlayan ḳāʿide-i cengi bile ʿālimdür
46. Añı cāhil ne bilür olsa da farżā Rüstem

3. **cāhillere:**-*ler, -e*
Gazel 369
Mısra: **10**
Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.
9. Aṣḥāb-ı fażīlet aña muḥtāc degüldür
10. Cāhillere nā-dānlaradur ẖıdmet-i vāʿiẓ

4. **cāhil:**
Gazel 601
Mısra: **1**
Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.
1. Cāhil müdām defʿine tedbīr ider ġamın
2. ʿĀḳil çeker zamān-ı vilādetde matemin

5. **cāhilüñ:**-*üñ*
Gazel 744
Mısra: **20**
Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.
19. Nābiyā pür-tāb iderdi ʿilmün istiḳbāline
20. Cāhilüñ zānū-yı idrākinde iḥrām olmasa

6. **cāhillerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 841
Mısra: **5**
Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.
5. Cāhillerüñ tefevvuḳı cāh ile ʿārife
6. Olmaḳ gibi ẖar esblerüñ ser-ṭavīlesi

cāhilān:
1. **cāhilān:**
Gazel 18
Mısra: **10**
Cehil içinde kalanlar, bilmeyenler, okumayanlar. Genç, tecrübesiz, acemiler.
9. Dilün düşürme ṣaḳın meh-ruhān-ı kem-sāle
10. Ki cāhilān arasında ḳalur kitāb ġarīb

cāhilān-ı niʿmetüz:
1. **cāhilān-ı niʿmetüz:**-*üz*
Kaside 1
Mısra: **173**
Kelime Tipi: -
Nimetlerin kıymetini bilmeyen.
173. Kerimā cāhilān-ı niʿmetüz mümkin midür bizden
174. Bu deñlü niʿmetüñ itmek ḥuḳūḳ-ı şükrini īfā

cāhil-i dūn:
1. **cāhil-i dūn:**
Gazel 441
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bilgi seviyesi düşük.
12. Degül a menʿine ḳādir kerem-i Rezzāḳuñ
11. Menʿ-i nān-pāremüze kuşiş iden cāhil-i dūn

cāhil-i ẖod-bīn:
1. **cāhil-i ẖod-bīn:**
Gazel 561
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kendini düşünen, bencil cahil.
1. Taṣaddur itse ne ġam rinde cāhil-i ẖod-bīn
2. Gehī tefevvuḳ ider baḥre keştī-i sergīn

cāhil-i ṣarf:
1. **cāhil-i ṣarf:**
Kaside 7
Mısra: **206**
Kelime Tipi: -
Dil bilgisi bilmeyen cahil.
205. Meʾāl-i ḥālini añlar bu dest-bürdüñden
206. Ne deñlü cāhil-i ṣarf olsa düşmen-i dil-kūr

cahīm:
1. **cahīme:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **93**
Cehennem.
93. İden taṣavvur-ı ẖulḳın cahīme itse nigāh
94. Olur şerāresi gül dūdı sünbül-i sīr-āb

2. **caḥīm:**
Kaside 11
Mısra: **128**
Cehennem.
127. Saña hasūd olanuñ çekdügi ʿaẕāba göre
128. Ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur caḥīm içinde ʿaẕāb

cāʾiz:
1. **cāʾiz:**
Tarih 120
Mısra: **6**
Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
5. Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa
6. Dīde cāʾiz ki ṣalātın ide ḳaṣr

2. **cāʾizdür:**-*dür*
Tarih 122
Mısra: **21**
Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
21. Bu ābuñ ṣafvet ü şīrīnterinden olsa cāʾizdür
22. Garīk-i mevc-i şerm āb-ı ḥayāt-ı ʿāfiyet-baḫşā

3. **cāʾiz:**
Tarih 137
Mısra: **6**
Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
5. Kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ ile ʿilm ü fażl ü dānişle
6. Dimek cāʾiz Ḥaleb yoḳ gördügi bir böyle mollāyı

4. **cāʾiz:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
9. O mest-i ḥüsn ile hem-kāselik ne cāʾiz kim
10. Şikest-i şīşe-i dil vażʿ-ı dūstānesidür

5. **cāʾiz:**
Gazel 190
Mısra: **5**
Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
5. Bih-būdı olsa cāʾiz zaḫm-ı ḫadeng-i nāzuñ
6. Naḳd-i sarāy-ı kevneyn merhem-behā degüldür

6. **cāʾiz:**
Gazel 335
Mısra: **1**
Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
1. Cāʾiz ki vara gülşen-i kūyına ḫār u ḫās
2. Ey bād-ı ṣubḥ üstümüze gel mülāyim es

7. **cāʾizse:**-*se*
Gazel 384
Mısra: **4**
Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
3. Ser-menzil-i maḳṣūdı bulur tīr-i murādun
4. Cāʾizse eger dest-i edānīde ḫam olmaḳ

8. **cāʾiz:**
Gazel 400
Mısra: **15**
Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
15. Cāʾiz ki zer-perestlere ola ʿöẕr-ḫ∨āh
16. Zer kisve ile cilvesi mīzāb-ı raḥmetüñ

9. **cāʾiz:**
Gazel 744
Mısra: **5**
Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
5. Dinse cāʾiz zīb-i rızḳa sūz u tābuñ daḫli var
6. Māʾ-ı müstaʿmel naṣīb-i ferş-i ḥammām olmasa

cāiz itmek:
1. **cāiz itmek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Uygun görmek, cevaz vermek.
165. Dīni şevḳiyle ġuzāta ne söz itmek cāiz
166. ʿAḳs-i āyīne-i şemşīrleri meşḳ-i cihād

cāʾiz olursa:
1. **cāʾiz olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 392
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İşlenmesi veya yapılmasında zarar olmayan, izin verilen, uygun; mümkün olan.
13. Esbāb-ı iʿtibāruñı āmāde bil hemān
14. Cāʾiz olursa sāḫtece pārsālıcuk

cāʿize:
1. **cāʿizeye:**-*y, -e*
Tarih 147
Mısra: **11**
Büyüklerden birine takdîm olunan bir şeye mukâbili aldıkları atiyye ve hediyeye denilmiştir. Hulle, hulle-i şiir, hulle-i kasîde de derler. Para ve hediye umulan kimse hangi mesned ve memuriyete geçerse geçsin, hattâ kim olursa olsun; hemen fırsat kaçırmayıp bir kasîde yazarak meh ü senâda bulunmak, mukâbilinde bir şey beklemek eski şâirlerce âdetti. Bir kısım şâirlerin kasîdelerinin şurasını burasını değiştirerek gözlerine kestirdikleri zâta sundukları vâkidir.
11. Ḥall-i eşkāli bedel ʾadd olunur cāʿizeye
12. Bunda dil dāʿiye-i sīm ile zerden geçdi

cāʾize-i güftārın:
1. **cāʾize-i güftārın:**-*ın*
Gazel 550
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Söz armağanı.
1. İltimās eylemesüñ cāʾize-i güftārın
2. Ḥaṭ-ı ġayr ile gören eyledügi ās̱arın

cāʾize-i vaṣl:
1. **cāʾize-i vaṣl:**
Gazel 238
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kavuşma hediyesi, kavuşabilme çaresi.
15. Ne zer ne zūr gerekdür ne ḳuvvet-i bāzū
16. O şūḫa cāʾize-i vaṣl nā-tüvānlıḳdur

cālis olduḳda:
1. **cālis olduḳda:**-*duḳda*
Tarih 51
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tahta çıkmak, padişah olmak.
9. Cālis olduḳda taḫta Aḥmed Ḫān
10. Eyledi manṣıbında yine mekīn

cālis-i mesned-i iclāl:
1. **cālis-i mesned-i iclāl:**
Tarih 127
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Ululuk tahtında oturan.
25. Cālis-i mesned-i iclāl müşīr-i kāmil
26. Mālik-i ḫātem-i iḳbāl vezīr-i yektā

cām:
1. **cāmlar:**-*lar*
Tarih 8
Mısra: **12**
Cam, pencere.
11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

2. **cāmları:**-*lar, -ı*
Kaside 9
Mısra: **5**
Cam, pencere.
5. ʿĀleme ḫande ider revzeninüñ cāmları
6. Şemse-i ṭāḳı virür ḫātır-ı hūrşīde keder

3. **cāmın:**-*ı, -n*
Tarih 10
Mısra: **9**
Kadeh, cam kase.
9. Ḫıżr bir cāmın içüp didi ṣafādan tārīḫ
10. Ne güzel çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā

4. **cāmlar:**-*lar*
Tarih 30
Mısra: **51**
Cam, pencere.
51. Berḳ urur mānend-i encüm ol muraṣṣaʿ cāmlar
52. Ṣān kitāb-ı aḫterīdür yā Ṣıḥāḥ-ı Cevherī

5. **cāmı:**-*ı*
Tarih 41
Mısra: **8**
Kadeh, cam kase.
7. İtdi tecdīd o ḳadar zīnet ile zīver ile
8. Ki ider ḫande meh ü mihr-i sipihre cāmı

6. **cāmlar:**-*lar*
Tarih 138
Mısra: **32**
Cam, pencere.
31. Lānenün her biri pervāzgeh-i murġ-i neşāṭ
32. Cāmlar her biri bir ṣāf- dil-i gūşe-nişīn

7. **cām:**
Gazel 142
Mısra: **1**
Kadeh, cam kase.
1. Cemʾüñ tamāma irüp devri cām ḳalmışdur
2. O cāmdan da bu meclisde nām ḳalmışdur

8. **cāmdan:***-dan*
Gazel 142
Mısra: **2**
Kadeh, cam kase.
1. Cemʾüñ tamāma irüp devri cām ḳalmışdur
2. O cāmdan da bu meclisde nām ḳalmışdur

9. **cāmuñ:***-uñ*
Gazel 143
Mısra: **5**
Kadeh, cam kase.
5. Pür olduġı dem cāmuñ olur ṣavtı diger-gūn
6. Eṭfālüñ ider ḥilm ṣadāsın müteġayyir

10. **cām:**
Gazel 181
Mısra: **2**
Kadeh. II Şarap.
1. Cemʿ oldı bezm-i ṣoḥbete yārān birer birer
2. Cām aldı dest-i ʿişrete rindān birer birer

11. **cāmum:***-um*
Gazel 227
Mısra: **4**
Kadeh, cam kase.
3. Seng-i ʿitāb-ı yārdan Allāh ṣaḳlasın
4. Cāmum şikeste bāde-i şevḳüm revān ider

12. **cāmumuz:***-u, -muz*
Gazel 254
Mısra: **4**
Kadeh, cam kase.
3. Ḳor mı ter itmege lebümüz çeşm-i āftāb
4. Mānend-i gül hevādan eger ṭolsa cāmumuz

13. **cāma:***-a*
Gazel 268
Mısra: **9**
Kadeh, cam kase.
9. Şuʿle-i ʿārıżınuñ ʿaḳsi düşelden cāma
10. Eşkümüz revġan-ı ḳındīl-i şuʿūr eylemişüz

14. **cām:**
Gazel 279
Mısra: **4**
Kadeh, cam kase.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez gūşe-i meyḫāneden gelmez

15. **cāmdan:***-dan*
Gazel 292
Mısra: **3**
Kadeh. II Şarap.
3. Olduḳ evvel cāmdan sermāye-fersā-yi şuʿūr
4. Ey tenük-dil biz anun deryāların nūş itmişüz

16. **cām:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Kadeh. II Şarap.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

17. **cāmı:***-ı*
Gazel 324
Mısra: **5**
Kadeh, cam kase.
5. Yüzine tutmaz idi dāʾireāsā cāmı
6. Naġme-rīz olmasa meclisde bizüm bülbülümüz

18. **cāma:***-a*
Gazel 341
Mısra: **2**
Kadeh, cam kase.
1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış
2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

19. **cām:**
Gazel 399
Mısra: **8**
Kadeh. II Şarap.
7. ʿAlemde ġayrı muḫteriʿ-i ẕevḳ yoḳ mıdur
8. Tā key çekerler adını bir cām içün Cemʾüñ

20. **cāma:***-a*
Gazel 421
Mısra: **2**
Kadeh, cam kase.
1. Tevāfuk itmedesin çünki devrine cāmuñ
2. Felek senüñ de döner gibi cāma encāmuñ

21. **cāma:***-a*
Gazel 451
Mısra: **1**
Kadeh, cam kase.
1. Çeşmüñ gibi mest olmaġ içün cāma mı düşdüñ
2. ʿAksün gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ

22. **cāmı:***-ı*
Gazel 547
Mısra: **3**
Kadeh, cam kase.
3. Zehr-āb ise de nūş idelüm virdügi cāmı
4. Tek düşmeyelüm pīr-i muġānuñ naẓarından

23. **cām:**
Gazel 620
Mısra: **7**
Kadeh II şarap.
7. İtdi bir cām ile iḫyā dil-i vīrān-şüdemi
8. Mey-fürūşun dilerüm ḫānesi maʿmūr olsun

24. **cām:**
Gazel 629
Mısra: **8**
Kadeh, cam kase.
7. Çerḫüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyḫānede bezm içre döner cām görünsün

25. **cāmı:***-ı*
Gazel 696
Mısra: **5**
Kadeh, cam kase.
5. Cāmı kef-i sākīde şikest olması yegdür
6. Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

26. **cāma:***-a*
Gazel 741
Mısra: **9**
Kadeh, cam kase.
9. Mülāyimter dökilsün duḫter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

27. **cām:**
Gazel 744
Mısra: **12**
Kadeh, cam kase.
11. Sāġar-ı mīnā şefāʿatden olurdı nā-ümīd
12. Kendi cinsinden ḳıbāb-ı cāmiʿe cām olmasa

28. **cām:**
Gazel 780
Mısra: **9**
Nail olmak, erişmek.
9. Bir nice cām virse de biñ naḳd-i ġam nis̱ār
10. Pīr-i muġānuñ itsem ayaġı türābına

29. **cām:**
Gazel 781
Mısra: **8**
Kadeh, cam kase.
7. Bādeyi baḫt-ı siyāhum ider āb-ı ḥayvān
8. Eylesem kesb-i neşāṭ itmege cām āmāde

30. **cāmı:***-ı*
Gazel 788
Mısra: **2**
Kadeh, cam kase.
1. Ṣafā-yı dil göremem geşt-i gülsen itsem de
2. Neşāt kesb idemem cāmı gülden itsem de

31. **cāmı:***-ı*
Gazel 794
Mısra: **3**
Kadeh, cam kase.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür saġarum Cem ḳanda ben ḳanda

32. **cāmı:***-ı*
Gazel 854
Mısra: **2**
Kadeh, cam kase.

1. Lebüñüñ teşnesiyem ṣunma mey-i gül-fāmı
2. Āb-ı yāḳut ile tā yıkamadukça cāmı

33. **cāmı:**-*ı*
Gazel 854
Mısra: **14**
Kadeh, cam kase.
13. Zaḫm-ı tīri o ṣuḫuñ bāde ḳadar neşʾe virür
14. Nābiyā cürʿa-i meyden ṣuvarılmış cāmı

cām alur:
1. **cām alur:**
Gazel 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eline kadeh alan, şarap içen.
1. Ne bir muvāffiḳ-ı dil-ḫᵛāh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb:
1. **cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb:**
Gazel 748
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şarap, dilber, aşk ve gençlik.
11. Ḳande kim cemʿ ola cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb
12. Anda iblīsüñ ne ḥācet mekrine ıḍlāline

cām ü sebū:
1. **cām ü sebū:**
Gazel 687
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kadehle sürahi.
1. Gerçi vardur bulunur cām ü sebū ḳaydında
2. Eks̱eri nās velī kīr ü gelū ḳaydında

cām ü sebūdür:
1. **cām ü sebūdür:**-*dür*
Gazel 478
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kadehle sürahi.
9. Ben eşk-rīz-i firḳat o ḫūn-ābe-pāş-ı ġam
10. Bezm-i elemde cām ü sebūdür benümle dil

cāmdan cāme giyer:
1. **cāmdan cāme giyer:**-*er*
Tarih 30
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Camdan cama atlamak II
Camdan yapılmış (gibi) şeffaf elbise giymek.
37. Lāciverdī ḳubbelerde güş idüp āvāzeler
38. Cāmdan cāme giyer mihr ü meh olmış serserī

cāme:
1. **cāmesin:**-*si, -n*
Kaside 12
Mısra: **102**
Libas, elbise.
101. İrişüp ḳāfile-ı ʿazl olıcaḳ teng-güşā
102. Cāmesin eyledi tenhālığa tebdīl ziḥām

2. **cāme:**
Kaside 24
Mısra: **71**
Libas, elbise.
71. Şuʿleden cāme gibi ḫamesi mānend-i fetīl
72. İtse bir şāʿir eger ḥālet-i ḳahrın imlā

3. **cāme:**
Tarih 26
Mısra: **6**
Libas, elbise.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

4. **cāmeler:**-*ler*
Gazel 136
Mısra: **14**
Libas, elbise.
13. Ẓann itme Nābī tügme ilik dām u dānedür
14. Ḳurmış şikār içün ten-i ḫūbānı cāmeler

5. **cāmeyle:**-*y, -le*
Gazel 208
Mısra: **6**
Libas, elbise.
5. Germiyyeti erbāb-ı tecerrüdledür ancaḳ
6. Cāmeyle duḫūl eyleyene düşmen-i cāndur

6. **cāmeye:**-*ye*
Gazel 307
Mısra: **8**
Libas, elbise.
7. Erbāb-ı fenā pīrahen-i ṣabrı ider çāk
8. Mecnūn-ı melāmet-zededür cāmeye ṣığmaz

7. **cāme:**
Gazel 409
Mısra: **5**
Libas, elbise.
5. Var ise ġayretüñ ey cāme çāk-ber-çāk ol
6. Vefāsına naẓar it zīr-i ḫākde kefenüñ

8. **cāmeyi:**-*y, -i*
Gazel 464
Mısra: **4**
Libas, elbise.
3. Ḥālini pīr-i hevesnāk-ı sipihrüñ seyr it
4. Her seḥer ʿādetidür cāmeyi tecdīd itmek

9. **cāme:**
Gazel 482
Mısra: **8**
Libas, elbise.
7. Münkir-i ʿaşḳa ider muʿciz-i ḥüsnin iẓhār
8. Āteşīn cāme miyānında gül-i rūy-ı Ḫalīl

10. **cāmemüz:**-*müz*
Gazel 511
Mısra: **2**
Libas, elbise.
1. Ḫardan ġonce-ṣıfat niceye dek bāk idelüm
2. Cāmemüz bāde içün gül gibi ṣad çāk idelüm

11. **cāmesin:**-*si, -n*
Gazel 562
Mısra: **2**
Libas, elbise.
1. Meġer erbāb-ı ʿıyşa niyyet-i şeb-gīr ider gerdūn
2. Añunçün her şebāngeh cāmesin taġyīr ider gerdūn

12. **cāme:**
Gazel 575
Mısra: **11**
Libas, elbise.
11. Taḫmīs şiʿre cāme vü destār giydürür
12. Pāyına līk kefş yapar müstezād iden

13. **cāme:**
Gazel 575
Mısra: **13**
Libas, elbise.
13. Āyā ne güne cāme giyer ṣubḥ-ı ḥaşrde
14. Kālā-yı zühdi sūḳ-ı riyāda mezād iden

14. **cāme:**
Gazel 677
Mısra: **16**
Libas, elbise.
15. Cismün yeter ālūde-i çirk-i güneh itdük
16. Cāme lekeden ḥıfẓ olunur ʿāriyet olsa

15. **cāme:**
Gazel 714
Mısra: **12**
Libas, elbise.
11. Bār olur baḫt güzār eylese istiʿdādı
12. Sürinür cāme gibi kāmet-i kūtāh üzre

16. **cāme:**
Gazel 729
Mısra: **3**
Libas, elbise.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

17. **cāme:**
Gazel 782
Mısra: **5**
Libas, elbise.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

18. **cāme:**
Gazel 782

Mısra: **6**
Libas, elbise.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

19. **cāmeyedür:**-*y, -e, -dür*
Gazel 851
Mısra: **3**
Libas, elbise.
3. Naẓarı cāmeyedür ẕāta degüldür ḫalkuñ
4. Ābdan ḳıymetidür cāme-i gül-gūn ile mey

cāme vü destār:
1. **cāme vü destār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **497**
Kelime Tipi: -
Elbise ile sarık (Üst baş bağlamında).
497. Oldı ser-cümle cāme vü destār
498. İḳtiżā ile zīnet-i bāzār

cāme vü destārın:
1. **cāme vü destārın:**-*ın*
Gazel 158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Elbise ile sarık (Üst baş bağlamında).
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

cāme-ḫ∨āb:
1. **cāme-ḫ∨āb:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Yatak.
5. Cāme-ḫ∨āb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
6. Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb nʾoldı saña

2. **cāme-ḫ∨āb:**
Gazel 18
Mısra: **12**
Yatak.
11. Miṡāl-i gülbin-i gül-rīhte şeb-i hicrān
12. Ḳalur lihāf-ı ḫacāletde cāme-ḫ∨āb ġarīb

3. **cāme-ḫ∨ābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **10**
Yatak.
9. Āb-ı ḥayāt dāmen-i ẓulmetde ʿaynıdur
10. Yārüñ ṭarāvet-i beden ü cāme-ḫ∨ābınuñ

4. **cāme-ḫ∨ābumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 481
Mısra: **1**
Yatak odası, yatak.
1. Teşrīfe cāme-ḫ∨ābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede ṡābit-ḳadem degül

5. **cāme-ḫ∨ābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 780
Mısra: **4**
Yatak.
3. Bülbül fiġānı kesme ki ne-şʾ küfte ġoncenüñ
4. Düzd-i nesīm girmeye tā cāme-ḫ∨ābına

6. **cāme-ḫ∨ābın:**-*ı, -n*
Gazel 808
Mısra: **4**
Yatak.
3. Bir maraždur reşk kim mahsūd-ı ẕevḳ-i ʿayş ile
4. Dūzaḫ eyler cāme-ḫ∨ābın ḥāsid-i pür-kīneye

cāme-ḫ∨āb-ı ḫayālüñde:
1. **cāme-ḫ∨āb-ı ḫayālüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayal yatağı.
3. Ḫūbānı cāme-ḫ∨āb-ı ḫayālüñde eyle būs
4. Mihmānlara nevāziş idersen ṡevābı var

cāme-i aʿmāl:
1. **cāme-i aʿmāl:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ameller elbisesi.
7. Ḳalur mı çirk ile ālūde cāme-i aʿmāl
8. Sirişk-i germ ile ṣābūn-ı iʿtizār o mıdur

cāme-i aṭlas:
1. **cāme-i aṭlas:**
Gazel 549
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Atlas elbise.
13. Faḳr olur nezdīkter rūḥa ġınādan Nābiyā
14. Dūrterdür cāme-i aṭlas tene kirpāsdan

cāme-i atlas-ı sipihre:
1. **cāme-i atlas-ı sipihre:**-*e*
Tarih 82
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün atlas elbisesi.
57. Kimisi dir bu tügme-i zerrīn
58. Cāme-i atlas-ı sipihre sezā

cāme-i aṭlasla:
1. **cāme-i aṭlasla:**-*la*
Kaside 2
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Atlas elbise.
35. Ey iden cāme-i aṭlasla tefāḫür gözüñ aç
36. Saña aṭlas görinür berg-i ḥaḳīr-i furṣād

cāme-i belāġatünüñ:
1. **cāme-i belāġatünüñ:**-*ü, -nüñ*
Kaside 3
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Belagat elbisesi.
59. Kenār-ı dāmenidür cāme-i belāġatünüñ
60. Merātib-i büleġā yā Muḥammed-i ʿArabī

cāme-i cismini:
1. **cāme-i cismini:**-*i, -n, -i*
Gazel 511
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ten elbisesi.
3. Bīşe-zār-ı ġam ü miḥnetde adūyı göricek
4. Şīrveş cāme-i cismini çeküp çāk idelüm

cāme-i dil-ḫ∨āhını:
1. **cāme-i dil-ḫ∨āhını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 1
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
Gönül arzusu elbisesi.
201. Vücūd-ı pākine Nābī budur Ḥaḳʾdan recāmuz kim
202. İde ḫayyāṭ-ı ḳudret cāme-i dil-ḫ∨āhını iksā

cāme-i dīvān:
1. **cāme-i dīvān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **311**
Kelime Tipi: -
Hocalık cübbesi.
311. Ḫ∨āceler giyse cāme-i dīvān
312. Beni ḳaplar sirişk-i şuʿle-feşān

cāme-i dūz oldı:
1. **cāme-i dūz oldı:**-*dı*
Tarih 57
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dikenli elbise olmak.
11. Çün iki aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan buldı vücūd
12. Nābīyā oldı iki tārīḫe ḫāme cāme-i dūz

cāme-i ġayri:
1. **cāme-i ġayri:**
Gazel 550
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Başkasının elbisesi.
9. Cāme-i ġayri bozup ʿanteri yapmak gibidür
10. Naẓm-ı Türkīye çevirmek ʿAcemüñ güftārın

cāme-i gül-gūn:
1. **cāme-i gül-gūn:**
Gazel 851
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gül renkli, pembe elbise.
3. Naẓarı cāmeyedür ẕāta degüldür ḫalkuñ
4. Ābdan ḳıymetidür cāme-i gül-gūn ile mey

cāme-i gūş:
1. **cāme-i gūş:**-*en*
Gazel 638
Mısra: **11**

Kelime Tipi: -
Elbisenin kulağı, cebi.
12. İden tevekkuʿ-ı taḳrīr bī-zebānlardan
11. Meġer ki eyleye ilbās çeşme cāme-i gūş

cāme-i ḫāṭır:
1. **cāme-i ḫāṭır:**
Gazel 339
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gönül camesi (Câme, sırta giyilen, yenleri bol, rahat ev kıyafeti).
13. ʿAceb mi ḳāmet-i maʿnāya Nābī olsa nā-çesbān
14. Gubār-ālūde olmış cāme-i ḫāṭır köhenlenmiş

cāme-i hestī:
1. **cāme-i hestī:**
Gazel 854
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Varlık elbisesi.
7. Nāmını cāme-i hestī ḳomamun farḳı nedür
8. O metāʿuñ ki ola reng-i ʿadem encāmı

cāme-i ḳadd-ı ḳabūl:
1. **cāme-i ḳadd-ı ḳabūl:**
Tarih 31
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kabul görme endamının elbisesi.
9. ʿAceb mi cāme-i ḳadd-ı ḳabūl olursa budur
10. Metāʿ-ı tāze ẓuhūr-ı ḳalem-rev-i maʿnā

cāme-i manẓūmede:
1. **cāme-i manẓūmede:***-de*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Şiir kisvesi, elbisesi.
55. İtse bu maḥbūbe-i şīrīn-meʾāl
56. Cāme-i manẓūmede ġunc u delāl

cāme-i mercānda:
1. **cāme-i mercānda:***-da*
Gazel 572
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mercan kabuğu, elbisesi.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

cāme-i mıṣrī:
1. **cāme-i mıṣrī:**
Gazel 861
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Mısır ülkesine ait elbise (Manayı Arapça karşılayan kelime bağlamında).
19. Giyse ya cāme-i Mıṣrī ya ḳabā-yı ʿAcemi
20. Olmaz ārāyiş-i ẓāhirle mübeddel maʿnā

cāme-i nā-dūḫtenün:
1. **cāme-i nā-dūḫtenün:***-nün*
Gazel 569
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dikişsiz elbise.
3. Farḳı yoḳ vaṣl-ı ḫayāl ile ṣafā eylemenüñ
4. Öpmeden cāme-i nā-dūḫtenün dāmānın

cāme-i reng:
1. **cāme-i reng:**
Kıt'a 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rengarenk elbiseler.
3. Cāme-i reng reng-i tāze ile
4. Ḳāmet-i nāzenīn tūlānī

cāme-i rengīn:
1. **cāme-i rengīn:**
Kaside 10
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Rengarenk elbiseler.
79. Vücūd-ı ḫalḳda gördükçe cāme-i rengīn
80. Vücūdı ġarḳ iderüm reşk-i ġayrete nā-çār

cāme-i sad-reng-i ġafleti:
1. **cāme-i sad-reng-i ġafleti:**
Gazel 821
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gafletin yüz renkli elbisesi.
5. Geydürdi ḫalḳa cāme-i sad-reng-i ġafleti
6. Ḫuşyārlıḳ ṣafāsına ümmīd ḳalmadı

cāme-i şeh:
1. **cāme-i şeh:**
Gazel 805
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sultan elbisesi.
9. Dil nʾola olsa zebūn pençe-i müjgānında
10. Zārdur cāme-i şeh dest-i kemin sūzende

cāme-i sīm-āb:
1. **cāme-i sīm-āb:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Buz kesilme, bembeyaz olma.
11. İdüp eser dile sermā-yı rūzgār-ı firāḳ
12. Kemāl-i raʿşe ile giydi cāme-i sīm-āb

cāme-i simīn-nitāk:
1. **cāme-i simīn-nitāk:**
Gazel 100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gümüş kemer.
7. Zer nāvdān ü cāme-i simīn-nitāk ile
8. Köhne pelās-ı cürme harīdār Kaʿbeʾdür

cāme-i taʿbīr:
1. **cāme-i taʿbīr:**
Gazel 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İfade elbisesi.
1. Vaṣf-ı femüñde cāme-i taʿbīr teng olur
2. Fikr-i miyānuñ itmede tedbīr teng olur

cāme-i taʿbīri:
1. **cāme-i taʿbīri:***-i*
Gazel 549
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İfade elbisesi.
9. Şeh-nişīn-i reh-güzār-ı gūşı tezyīndür ġaraż
10. Cāme-i taʿbīri ḳadd-ı maʿnīye ilbāsdan

cāme-i terkīb:
1. **cāme-i terkīb:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir araya getirme, terkip etme elbisesi.
3. Zihī ḥayyāt-ı ḫilʿat-dūz-ı bāzār-ı ḥaḳāyik kim
4. Ḳad-i maʿnāyı itmiş cāme-i terkīb ile ber-pā

cāme-i yek-reng:
1. **cāme-i yek-reng:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tek renkli elbise.
5. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile yeʾs ü ümīd
6. Ṭabʿa istīlā-yı ḥayret gibi bir niʿmet mi var

cāme-i zer-tāre:
1. **cāme-i zer-tāre:**
Gazel 199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Altın iplikle işlenmiş elbise.
3. Esāfil olmasa olmaz ahālī nāʾil-i sāmān
4. Viren zīrā ki ṣūret cāme-i zer-tāre sūzendür

cāmel:
1. **cāmelere:***-er, -e*
Gazel 310
Mısra: **12**
Elbise, çamaşır.
11. Ḳalem-miṣāl girībānumuzda itdi ẓuhūr
12. Derīde cāmelere ṭaʿne-zenlicüklerümüz

cāme-pūş-ı lerziş:
1. **cāme-pūş-ı lerziş:**
Gazel 127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Titrese (titreyiş elbisesi giyerse).
9. ʿAceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dīde baḳduḳça
10. Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pīrehen ditrer

cāme-pūş-ı lerziş olsa:

1. **cāme-pūş-ı lerziş olsa:**
Gazel 127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Titrese (titreyiş elbisesi giyerse).
9. ʿAceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dīde baḳduḳça
10. Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pīrehen ditrer

cāme-pūş-ı rūz olur:
1. **cāme-pūş-ı rūz olur:**
Tarih 81
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gündüz elbisesini giymek, apaydınlık olmak.
7. Vesme-yāb-ı faḫr olur taḥrīr-i nīlīsiyle rūz
8. Cāme-pūş-ı rūz olur tāvān-ı zerrīn ile şeb

cāme-pūş-ı ümīd itmede:
1. **cāme-pūş-ı ümīd itmede:**-*me, -de*
Gazel 53
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümit elbisesini giymek.
7. Dem-ā-dem itmede germ-ābe-i ḫayālümde
8. Ten-i bürehnesini yeʾs cāme-pūş-ı ümīd

cāme-şūları:
1. **cāme-şūları:**
Gazel 824
Mısra: **16**
Çamaşır yıkayan.
15. Dökdükleri zemīnden olur rüste şāh-ı gül
16. Çirk-āb-ı cāmesin o gülüñ cāme-şūları

cāmiʿ:
1. **cāmiʿdür:**-*dür*
Kaside 5
Mısra: **19**
Cem' edici, toplayıcı, içine alan.
19. Sırr-ı hestī gibi her bir es̱eri cāmiʿdür
20. Maʿnī-i ḫuşk u teri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **cāmiʿin:**-*i, -n*
Tarih 11
Mısra: **10**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
9. Nābīyā tārīḫ odur her oḳuyan ide duʿā
10. Valide Sulṭānun itsün cāmiʿin Allāh ḳabūl

3. **cāmiʿ:**
Gazel 16
Mısra: **3**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
3. Degüldür hāle çıḳmış cāmiʿ içre kürsī-i vaʿẓa
4. Gürūh-ı encüme nūr āyetin tefsīr ider meh-tāb

4. **cāmiʿ:**
Kaside 20
Mısra: **54**
Cem' edici, toplayıcı, içine alan.
53. Ṭabʿ-ı laṭīfi āyīne-i ṣūret-i kemāl
54. Cāmiʿ kitāb-ı ḫulḳı fünūn u firāseti

5. **cāmiʿ:**
Tarih 25
Mısra: **7**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
7. Cāmiʿ ü ḥıṣn ü ʿimāret mekteb ü ḥammām idüp
8. Eyledi tertīb-i rāh-ı ḥacc içün her elzemi

6. **cāmiʿ:**
Tarih 27
Mısra: **3**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
3. Ḫayr içün bu cāmiʿ ile çeşmeyi ḳıldı binā
4. Eyledi iki veliyyüʾn-niʿmetün rūḥını şād

7. **cāmiʿüñ:**-*üñ*
Tarih 61
Mısra: **5**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
5. Gördi kim olmış bu ʿālī cāmiʿüñ
6. Saḳf ü erkânı ḳarīn-i inhidām

8. **cāmiʿle:**-*le*
Tarih 103
Mısra: **45**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
45. İdüp cāmiʿle tekye medrese bünyādına himmet
46. Ki ṭullāb eyleye ʿilm ü ʿamel esbābın istīfā

9. **cāmiʿe:**-*e*
Gazel 134
Mısra: **7**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
7. Beñzer egerçi ḳubbe-i germ-ābe cāmiʿe
8. Germ-ābeye velīk gelen bī-vüzū gelür

10. **cāmiʿde:**-*de*
Gazel 573
Mısra: **4**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
3. Ẕillet erbābı olur bāb-ı İlāhīʾde ʿazīz
4. Ḫalḳ cāmiʿde el üzre götürür pābuşın

11. **cāmiʿde:**-*de*
Gazel 705
Mısra: **9**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
9. Her ne deñlü ġayri cāmiʿde ʿibādāt olsa da
10. Olur efzūn yine ṣad çendān Āyāṣufiyyeʾde

12. **cāmiʿi:**-*i*
Gazel 847
Mısra: **13**
Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun nʾolur āsārı suḫandan ġayrı

cām-ı ....:
1. **cām-ı ....:**
Kıt'a 92
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
?.
1. Meyde ṣıḥḥat buldı dil tā düşdi cām-ı ....
2. Bāḫuṣūṣ mihr ....

cām-ı bādenüñ:
1. **cām-ı bādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 476
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehi.
13. Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoḫsa
14. Degül vüsʿında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek

cām-ı bī-neşve-i bezm-i felegün:
1. **cām-ı bī-neşve-i bezm-i felegün:**-*ün*
Kıt'a 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Felek meclisinin neşe vermeyen kadehi/şarabı.
1. Ṭālib-i ʿizzet olan ʿārif ider istiġna
2. Cām-ı bī-neşve-i bezm-i felegün nūşında

cām-ı cem çekmek:
1. **cām-ı cem çekmek:**-*mek*
Gazel 462
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şarabın mucidi Cem'in kadehinden şarap içmek.
5. Senün zemzemleyüp de ṣunduġun peymāneye sāḳī
6. Ṣafā-baḫş olmada olmaz müşabih cām-ı Cem çekmek

2. **cām-ı cem çekmek:**-*mek*
Gazel 462
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarabın mucidi Cem'in kadehinden şarap içmek.
1. Egerçi ẕevḳdür meyḫānelerde cām-ı Cem çekmek
2. Cemʾe menmūnlukdan sehlterdür bār-ı ġam çekmek

cām-ı çeşm-i terde:
1. **cām-ı çeşm-i terde:**-*de*
Gazel 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaşlı gözümün kadehi.
1. Ḫayāl-i laʿl-i nābuñ cām-ı çeşm-i terde ḳalmışdur
2. Ḫumār-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaṣluñ serde ḳalmışdur

cām-ı dil:
1. **cām-ı dil:**
Gazel 368
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül kadehi.
9. Cām-ı dil āsūde-i zīr-i cenāh-ı cemʿ iken
10. Seng-i dest-i farḳ ile Nābī şikest olmaḳ ġalaṭ

cām-ı dil-güşādan:
1. **cām-ı dil-güşādan:***-dan*
Gazel 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönlü açan kadeh.
7. O cām-ı dil-güşādan toḫm-ı ʿişret eyle deryūze
8. Kʾolupdur hūşe-çīn-i feyż-baḫş-ı ḫırmen-i mīnā

cām-ı dil-i ṣāfında:
1. **cām-ı dil-i ṣāfında:***-ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saf gönlün kadehi.
1. Bulamaz cürʿa-i kin cām-ı dil-i ṣāfında
2. Gerd-i ġadr olmayan āyīne-i inṣāfında

cām-ı dıraḫşān:
1. **cām-ı dıraḫşān:**
Gazel 609
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Parlak kadeh.
7. Hele bir kerre de görmiş olalum dīdārın
8. Bezme gelsün de yine cām-ı dıraḫşān dönsün

cām-ı feraḥ:
1. **cām-ı feraḥ:**
Gazel 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ferahlatan, rahatlatan kadeh.
1. Dehrden oldı meġer ṭay-şude eyyām-ı feraḥ
2. Gerdişe geldügi yoḳ ḫaylī zamān cām-ı feraḥ

cām-ı fetḥi:
1. **cām-ı fetḥi:***-i*
Tarih 50
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Fetih kadehi.
4. Girīd nūş eyleyince cām-ı fetḥi dest-i Aḥmedʾden
3. Zamāne Aḥmedū āvāzesiyle dehri pür itdi

cām-ı gerdūnda:
1. **cām-ı gerdūnda:***-da*
Gazel 864
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Felek kadehi.
3. İtme ümmīd-i ṣafā meykede-i devrāndan
4. Cām-ı gerdūnda şarāb olsa nigūn olmaz idi

cām-ı ġurūr:
1. **cām-ı ġurūr:**
Tarih 77
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kibir, gurur kadehi.
13. Bulmaġla ol seg-i dūn meydān-ı cengi ḫālī
14. Cām-ı ġurūr ile mest itmişdi anı şeyṭān

cām-ı ḥayāt:
1. **cām-ı ḥayāt:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Hayat kadehi, şarabı.
161. Eyleyüp ol sāḳī-i feyż-iltifāt
162. Ṣundı hemān destine cām-ı ḥayāt

cām-ı ḫoş-güvār:
1. **cām-ı ḫoş-güvār:**
Gazel 56
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hoş içimli lezzetli şarap.
11. Benüm mizācuma maʿcūn-ı ṣabr nāfīʿdür
12. Gelürse ġayre eger cām-ı ḫoş-güvār leẕīẕ

cām-ı iḥsānın:
1. **cām-ı iḥsānın:***-ın*
Gazel 283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İhsan, cömertlik kadehi/şarabı.
3. Alursa deste sākī-i ḥaḳīḳat cām-ı iḥsānın
4. Ḫarābāt-ı mecāzistānda bir huşyāra yer ḳalmaz

cām-ı inkāruñ:
1. **cām-ı inkāruñ:***-uñ*
Gazel 434
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Reddetme kadehi.
5. Leblerüñ pür-mey yine inkār idersin ʿişreti
6. Bāde-i iḳrārdan pür cām-ı inkāruñ senüñ

cām-ı ʿişreti:
1. **cām-ı ʿişreti:***-i*
Gazel 453
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İçki kadehi.
9. Tā key nühüfte nūş idesün cām-ı ʿişreti
10. Rind ol mey-i maḥabbeti gel āşkāra çek

cām-ı jeng-ālūde:
1. **cām-ı jeng-ālūde:***-e*
Gazel 621
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Renkli cam.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

cām-ı laʿlin:
1. **cām-ı laʿlin:***-i, -n*
Gazel 813
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Lal (renkli) / kırmızı kadeh II dudak.
1. Cām-ı laʿlin ʿāşıḳ-ı şeydā biraz nūş eylese
2. Güft-gūy-ı ʿaḳl u idrāki ferāmūş eylese

cām-ı leb-ā-leblerde:
1. **cām-ı leb-ā-leblerde:***-ler, -de*
Gazel 683
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar dolu olan kadeh.
1. Naẓar āyīneye nā-cāʾiz iken şeblerde
2. ʿAḳsidür līk bunuñ cām-ı leb-ā-leblerde

cām-ı lebünde:
1. **cām-ı lebünde:***-ün, -de*
Matla 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dudak kadehi.
1. Cām-ı lebünde bāde gibi yoḳ diyü ḫumār
2. And içsem aġrımaz başum ey şūḫ-ı şivekār

cām-ı maḥabbet:
1. **cām-ı maḥabbet:**
Gazel 738
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Muhabbet kadehi.
9. Olsun ḥarām cām-ı maḥabbet o meste kim
10. Nābī ḳanāʿat itmeye būs u kenār ile

cām-ı mey-i ābuñ:
1. **cām-ı mey-i ābuñ:***-uñ*
Gazel 417
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saf şarabın kadehi.
1. Ṣarf itmez idüm vaṣfına cām-ı mey-i ābuñ
2. Ḫaṣiyyetin inkāra mecāl olsa şarābuñ

cām-ı mey-i gül-fāma:
1. **cām-ı mey-i gül-fāma:***-a*
Gazel 451
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül renkli şarap kadehi.
1. Çeşmüñ gibi mest olmaġ içün cāma mı düşdüñ
2. ʿAksün gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ

cām-ı mey-i nāb:
1. **cām-ı mey-i nāb:**
Gazel 449
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Halis şarabın kadehi.

7. İtme bu ḫākdan iḥsānuñı ey sākī dirīġ
8. Derd-i nāçīz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ

cām-ı müdām:
1. **cām-ı müdām:**
Kaside 13
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehi.
39. Mestī-i ceng tamām oldı yiter ehl-i neşāṭ
40. Ser-penāhın virüp alsun yirine cām-ı müdām

cām-ı murād:
1. **cām-ı murād:**
Gazel 319
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İçinde murat içtikleri kadeh.
13. Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
14. Biz bu bezmün Nābiyā çoḳ bāde-ḫvārın görmişüz

cām-ı naẓmında:
1. **cām-ı naẓmında:***-ı, -n, -da*
Kaside 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nazm, şiir kadehi.
9. Cām-ı naẓmında olan neşʾe-i ṣahbā-yı ḫayāl
10. Seng-i taʿn atmaġa şāyeste dil-i maʿnāya

cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ:
1. **cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ:**
Gazel 220
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün lacivert kadehi.
3. Yine erbāb-ı dil ḫamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür
4. Bilinse cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ āyā ne devr eyler

cāmiʿ olmaya:
1. **cāmiʿ olmaya:***-ma, -y, -a*
Kaside 15
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Bir araya getirmek, bir arada bulundurmak, içermek.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

cām-ı pür-neşve-i cem:
1. **cām-ı pür-neşve-i cem:**
Kaside 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Cem'in neşe dolu kadehi (Cem; İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir).
13. Kesb-i feyż itmeġe gelmiş dil-i pür-tābumdan
14. Cām-ı pür-neşve-i Cem āyine-i İskender

cām-ı rengīn:
1. **cām-ı rengīn:**
Tarih 42
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Rengarenk cam.
31. Cām-ı rengīn ü dil-nişīninden
32. Güẕer eyler hemīşe būy-ı murād

cām-ı rengīni:
1. **cām-ı rengīni:***-i*
Tarih 42
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Rengarenk cam.
33. Nūr giymez libās-ı reng-āmīz
34. Cām-ı rengīni itmese imdād

cām-ı reşk:
1. **cām-ı reşk:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **486**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık kadehi.
485. Dehri envār-ı devletüñ ṭutdı
486. Cām-ı reşk ile ḫaṣm ḳan yutdı

cām-ı revzen:
1. **cām-ı revzen:**
Kaside 1
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Pencere camı.
51. Kitāb-ı ḥikmetinde noḳṭa-i zer ḳurṣa-i ḫurşīd
52. Ḳıbāb-ı ʿizzetinde cām-ı revzen ṭārem-i mīnā

cām-ı revzen itsem:
1. **cām-ı revzen itsem:***-se, -m*
Gazel 788
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Pencere camı yapmak.
5. O tīre ḫāne degüldür göñül ki rūşen ola
6. Meh ābgīnesini cām-ı revzen itsem de

cām-ı revzende:
1. **cām-ı revzende:***-de*
Gazel 811
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Pencere camı.
1. Muḫayyel maʿnī vü bārīk mażmūn ḳalb-i rūşende
2. Bürīde naḳş-ı gūn-ā-gūn yapışmış cām-ı revzende

cām-ı şeh:
1. **cām-ı şeh:**
Gazel 83
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Büyük kadeh.
11. Ḳande sifāl-i meykede vü ḳande cām-ı şeh
12. Var bādelerde de nice baḫtı-ḫucesteler

cām-ı siperden:
1. **cām-ı siperden:***-den*
Tarih 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kalkan kadehi.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

cām-ı ṭabʿum:
1. **cām-ı ṭabʿum:***-um*
Kaside 9
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Karakter kadehi.
133. Mey-i vaṣfuñla ṭolaldan berü cām-ı ṭabʿum
134. Beni mestān-ı suḫan şimdi eli üzre ṭutar

cām-ı vaṣlın:
1. **cām-ı vaṣlın:***-ın*
Gazel 570
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kadehi.
7. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
8. Cām-ı vaṣlın çekerüz nūşdan evvel kederin

cām-ı zehr-āb-ı gelū-sūz-ı firāḳuñ:
1. **cām-ı zehr-āb-ı gelū-sūz-ı firāḳuñ:***-uñ*
Gazel 772
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın boğazı yakan acı suyunun kadehi.
13. Cām-ı zehr-āb-ı gelū-sūz-ı firāḳuñ sākī
14. Nā-güvār öyle degüldir ki dimek mümkin ola

cām-ı zer:
1. **cām-ı zer:**
Gazel 210
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Altın kadeh.
1. Gehī sifāl ü gehī cām-ı zer çekilmişdür
2. Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür

cāmiʿ-i bī-misl:
1. **cāmiʿ-i bī-mis̱l:**
Tarih 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Benzersiz, çok güzel cami.
5. Bunda hem bir cāmiʿ-i bī-mis̱l bünyād itdi kim

6. İde taḥṣil-i rıżā-yı ḥażret-i Ḥaḳḳ u Resūl

cāmiʿ-i hikmetdür:
1. **cāmiʿ-i hikmetdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Hikmet, bilgelik camii.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

camiʿ-i köhne-i bī-vaḳfa:
1. **camiʿ-i köhne-i bī-vaḳfa:**-*a*
Gazel 278
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Koruyacak vakıfı olmayan eskimiş camii.
11. Şöhreti māl iledür maʿbed-i īslāmuñ da
12. Camiʿ-i köhne-i bī-vaḳfa cemāʿat gelmez

cāmiʿ-i maʿrūf-ı kebīri:
1. **cāmiʿ-i maʿrūf-ı kebīri:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Bilinen en büyük cami (Halep'teki Cami-i Kebir, Ulu Cami).
17. Şehr-i Ḥalebʾün cāmiʿ-i maʿrūf-ı kebīri
18. Olmış ḥarem-i ḫāmis ile şöhre-i dünyā

cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür:
1. **cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül semasının en yüksek katlarının tamamını kapsayan.
3. Kāʾinātun baḳma ʿulviyyāt ü süfliyyātına
4. Cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür ġaraż

2. **cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül semasının en yüksek katlarının tamamını kapsayan.
3. Kāʾinātun baḳma ʿulviyyāt ü süfliyyātına
4. Cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür ġaraż

3. **cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül semasının en yüksek katlarının tamamını kapsayan.
3. Kāʾinātun baḳma ʿulviyyāt ü süfliyyātına
4. Cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür ġaraż

cāmiʿ-i mecmūʿ-ı hüner:
1. **cāmiʿ-i mecmūʿ-ı hüner:**
Kaside 9
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Kabiliyet defterlerinin toplamı.
85. Az gelir ẕātı gibi kārgeh-i iḳbāle
86. Böyle pākīze-naẓar cāmiʿ-i mecmūʿ-ı hüner

cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże:
1. **cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże:**-*e*
Tarih 97
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Feyizle dolu nurani cami.
7. Urdı bir cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże esās
8. Ki temāşāsına çeşni açdı sipihr-i mīnā

2. **cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże:**-*e*
Tarih 97
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Feyizle dolu nurani cami.
7. Urdı bir cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże esās
8. Ki temāşāsına çeşni açdı sipihr-i mīnā

cāmiʿ-i pākīze:
1. **cāmiʿ-i pākīze:**
Tarih 97
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mübarek, güzel cami.
9. Böyle bir cāmiʿ-i pākīze binā eyledi kim
10. İndiler seyrine sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā

cāmī-i yūsuf pāşā:
1. **cāmī-i yūsuf pāşā:**
Tarih 97
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yusuf Paşa (nın yaptığı) Camii.
19. Nābī-i dāʿī ḫulūs ile didi tārīḫin
20. Cennete mūcib ola cāmī-i Yūsuf Pāşā

cāmʿüʾl-kurʾān:
1. **cāmʿüʾl-kurʾān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **124**
Kuran'ı kitap haline getiren.
123. Hem üçincisi ḥażret-i ʿOs̱mān
124. Ṣāḥibüʾl-ʿilm cāmʿüʾl-Kurʾān

cāmuñ devrine:
1. **cāmuñ devrine:**-*n, -e*
Gazel 421
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kadehin mecliste elden ele dolaşması, devretmesi.
1. Tevāfuk itmedesin çünki devrine cāmuñ
2. Felek senüñ de döner gibi cāma encāmuñ

cān:
1. **cānum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **310**
Can, ruh, gönül.
309. Ḳaldum idrāk-ı ḥālden ġāfil
310. Aldı cānum telāş-ı bī-ḥāṣıl

2. **cān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **382**
Can, ruh, gönül.
381. Eyledi bu ḫaber beni ḫandān
382. Tāzelik buldı bu suḫandan cān

3. **cān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **103**
Can, ruh, gönül.
103. Didi ki ey zinde-dil ü zinde cān
104. Bende temeyyüz ṭalebe yoḳ tüvān

4. **cāna:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **72**
Can, ruh, gönül.
71. Ez-cümle ol senüñ didügüñ rāḥat u ferāġ
72. Maṭlūb-ı cismdür yoḳ anuñ cāna nisbeti

5. **cān:**
Kaside 16
Mısra: **131**
Can, ruh, gönül.
131. Allāhʾa şükr cān bedene itmeden vedāʿ
132. Gösterdi Ḥaḳ baña bu zamān-ı saʿādeti

6. **cān:**
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
3. Cān ber-leb idi vesvese-i hicr ile enṣār
4. Oldı yirine geldi hele cānları rāḥat

7. **cānları:**-*lar, -ı*
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
3. Cān ber-leb idi vesvese-i hicr ile enṣār
4. Oldı yirine geldi hele cānları rāḥat

8. **cānı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
7. Ḥasret-keş idi mürde-i bī-cān gibi cānı
8. Buldı seni geldi yirine cān-ı vezāret

9. **cāna:**-*a*
Tarih 31
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
5. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bu şāhid-i nev-āmedenüñ
6. Ki ḥüsn-i lafẓı virür cāna neşve-i ṣahbā

10. **cāna:**-*a*
Gazel 49
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.

3. Āzār virür cāna velī nefʿ muḳarrer
4. Gūyā ki naṣīḥat dilidür neşter-i faṣṣad

11. **cān:**
Gazel 54
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
1. Maʿmūre-i dilde olamaz cān müteʿaddid
2. Bir taḫtda ne mümkin ola sulṭān müteʿaddid

12. **cān:**
Gazel 54
Mısra: **14**
Can, ruh, gönül.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḫṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

13. **cān:**
Tarih 63
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
3. Çeşm dil- dādesi cān meftūnı
4. Dil giriftārı naẓar müştāḳı

14. **cānı:***-ı*
Gazel 81
Mısra: **2**
Takat, güç.
1. Saña benzer felegüñ mihr-i dıraḫşānı mı var
2. Mihrün anılmaġa yanuñda meġer cānı mı var

15. **cān:**
Gazel 82
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
1. Ḥayātı dehr meġer ḥalḳa rāygān mı virür
2. Edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince cān mı virür

16. **cāna:***-a*
Gazel 88
Mısra: **11**
Can, ruh, gönül.
11. Naḳşun girince cāna maḥv oldı arzular
12. Dīvār-ı künc-i gülḫan naḳş-ı nigārı nʾeyler

17. **cānı:***-ı*
Kıt'a 102
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
3. Pādişāh olmasa yek demde olur kevn ḫarāb
4. Pādişehdür beden-i mülk-i cihānuñ cānı

18. **cānına:***-ı, -n, -a*
Tarih 139
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
5. Yek işāret gözedür saḥibinüñ çeşminden
6. Düşmenün cānına itdürmege tahrīb-i ḳafes

19. **cānı:***-ı*
Gazel 218
Mısra: **10**
Can, ruh, gönül.
9. Naẓm-ı ʿAbdiʾye pey-rev ol Nābī
10. Kişiye kendi cānı lāzımdur

20. **cānı:***-ı*
Gazel 243
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere
8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

21. **cāna:***-a*
Gazel 248
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

22. **cānumdan:***-um, -dan*
Gazel 503
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
5. İderken kendi cānumdan nihān esrārını yārüñ
6. Dirīġā meclis-i aġyārda mestāne fāş itdüm

23. **cānı:***-ı*
Gazel 578
Mısra: **14**
Güç, kudret.
13. İntiḳāmın o da görsün nice olur ḫāküñ
14. Mevc çıḳsun var ise cānı leb-i deryādan

24. **cānı:***-ı*
Gazel 628
Mısra: **7**
Kişi, kimse, fert.
7. İde ṣad cānı bir girişmede ṣayd
8. Gamze-i siḥr-sāza ʿaşḳ olsun

25. **cāndur:***-dur*
Gazel 653
Mısra: **9**
Can, ruh, gönül.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menḳabesi oldı cünūn

26. **cān:**
Gazel 675
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
1. Cān teşne mey be-kef nigeh dil-firīb ise
2. Ṣabr eylemez ḫumāra dil-i bī-şekīb ise

27. **cānum:***-um*
Gazel 843
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
3. Seni meclis-be-meclis cüst-cūya ey ḳamer-talʿat
4. Göñül bir yaña ben bir yana cānum bir yaña gitdi

28. **cāna:***-a*
Gazel 882
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
1. Peyām-i luṭf kim cāna leb-i dildārdan geldi
2. Nesīm-i cān-fezādur cānib-i gülzārdan geldi

cān atdum:
1. **cān atdum:***-du, -m*
Gazel 339
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şiddetle arzu etmek, çok istemek.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

cān atsa:
1. **cān atsa:***-sa*
Tarih 121
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şiddetle arzu etmek, çok istemek.
29. Hem rāḥat u hem ẕevḳ u temāşāya olur ġarḳ
30. Cān atsa nʾola sāyesine devlet ü rifʾat

cān bula:
1. **cān bula:***-a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canlanmak, hayat bulmak.
79. İsteyelüm ey Dede Sulṭān nʾola
80. Belki Ḫudā vire nefes cān bula

cān çekildi:
1. **cān çekildi:***-di*
Gazel 766
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baygın ve bitkin hâle gelmek, kımıldayamaz olmak.
1. Revān oldı dil ol dil-fırībüñ ardınca
2. Çekildi cān da ardınca dil-i bī-şekībüñ

cān ile:
1. **cān ile:**
Kaside 21
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Candan.
15. Ḥażret-i Devletgirāy Ḫān pādişāh-ı kār-dān
16. Kim felek çākerligine müşterīdür cān ile

2. **cān ile:**
Tarih 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Candan, can ü gönülden.
5. Ol şemʿe oldı cān ile pervāne bir zamān
6. Hep çār-yār-ı pāk-güher sancaḳ-ı şerīf

cān ile gūş ider:
1. **cān ile gūş ider:***-er*
Gazel 720
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Deyim**
Can kulağı ile dinlemek.
9. Gūş ider cān ile efsāne-i vaṣl-ı yâri
10. Ne ḳadar ehl-i maḥabbetde dimaġ olmasa da

cān naḳdin itsen:
1. **cān naḳdin itsen:***-se, -n*
Gazel 318
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Can sermayesini harcamak, feda etmek.
13. O istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı ḥüsnüñ ey Nābī
14. Metāʿ-ı vaṣlına cān naḳdin itsen ḳıymet el virmez

cān u dil:
1. **cān u dil:**
Tarih 104
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Deyim**
Candan, içtenlikle.
37. Cān u dil ile eyledi bu ḫidmete himmet
38. Şehbāʾda muḥafıż bulunan āṣaf-ı yek-tā

cān u dildür:
1. **cān u dildür:***-dür*
Kaside 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.
7. Cān u dildür ten-i taḥḳīḳa Fütūḥat u Füṣūṣ
8. Es̱er-i muʿteberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

cān ü dilüm:
1. **cān ü dilüm:***-üm*
Gazel 499
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.
5. İnṣāf odur ki cān ü dilüm itmez iʿtiḳād
6. Cānane ben disem bile cānum degül benüm

cān virmede:
1. **cān virmede:***-me, -de*
Gazel 244
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Canını feda etmek, bir değer uğruna ölmek.
5. Bir būseyi biñ cāna virürmiş diyü dilber
6. Cān virmede ʿālem ne bu germiyyet-i bāzār

cān virür:
1. **cān virür:***-ür*
Kaside 24
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Can vermek, can bağışlamak.
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıḳ-ı taḥsīn olacaḳ ḥüsn-i edā

2. **cān virür:**
Gazel 276
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Can verecek, kendini feda edecek.
7. Güm-nāmlıḳ ṣafasına leb-teşne cān virür
8. Bu ʿarṣada hezār fülān-zāde görmişüz

cān zaʿīf:
1. **cān zaʿīf:**
Gazel 617
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can zayıf.
3. Rū zerd ü mū sefid ü beden ḫaste cān zaʿīf
4. Geçmez dil-i siyāh yine iḥtişāmdan

cānā:
1. **cānā:**
Gazel 200
Mısra: **7**
Ey sevgili, ey can, ey gönül.
7. Cānā ne var ġarībüñe itmezsin iltifat
8. Vuṣlat sizüñ diyarda ʿadet degül midür

2. **cānā:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Ey sevgili, ey can, ey gönül.
7. Bin raḳs idersün de yine defʿ gibi cānā
8. Tā itmeyicek ḳāmetüñi ḫam ne virürler

3. **cānā:**
Gazel 393
Mısra: **8**
Ey sevgili, ey can, ey gönül.
7. Etvārumuz müsellem-i erbāb-ı ṭabʿ iken
8. Cānā senüñ yanuñda hemān ādem olmaduḳ

4. **cānā:**
Gazel 495
Mısra: **3**
Ey sevgili, ey can, ey gönül.
3. Kenāra çekmek ümidiyle dil seni cānā
4. Mis̱āl-i mevce-i deryā ḳarār-dāde degül

5. **cānā:**
Gazel 691
Mısra: **14**
Ey sevgili, ey can, ey gönül.
13. Ḳalsun eger murāduñ ise sende naḳd-i dil
14. Cānā senüñle biz degilüz ol ḥisābda

6. **cānā:**
Gazel 728
Mısra: **5**
Ey sevgili, ey can, ey gönül.
5. Lez̠z̠eti żāyiʿ olur nāz u niyāzuñ cānā
6. İltizām-ı sitem-i perde-birūndan ṣoñra

7. **cānā:**
Gazel 778
Mısra: **7**
Ey sevgili, ey can, ey gönül.
8. Gül-i surḫ üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
7. Virür laʿlüñdeki dendānlarınuñ ḥāletin cānā

cāna rūḥ vir:
1. **cāna rūḥ vir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cana can katmak, hayata hayat olmak, yaşama gücünü arttırmak.
65. Başla naʿt-ı Ḥabīb-i Yezdānʾa
66. Z̠evḳ-i vaṣfiyle rūḥ vir cāna

cānān:
1. **cānān:**
Kaside 21
Mısra: **4**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
3. İḥtimāl-i cevr ġālibdür ümīd-i vuṣlata
4. ʿĀşıka yegdür mülāḳi olmamaḳ cānān ile

2. **cānānuñ:***-uñ*
Kaside 28
Mısra: **19**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
19. Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
20. Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

3. **cānān:**
Gazel 54
Mısra: **14**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḫṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

4. **cānān:**
Gazel 55
Mısra: **2**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. Olmazdı bu gūne dil-i ḥayrān mütereddid
2. Vażʿında eger olmasa cānān mütereddid

5. **cānāndan:***-dan*
Gazel 64
Mısra: **11**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
11. Taḥammül ẕillet-i hicrāna güçdür yoḫsa cānāndan
12. Şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ḫīz olmaḳ ne cānumdur

6. **cānānum:***-um*
Kıt'a 67
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. Cevr ile çeşmümi pür-āb iderek cānānum
2. Döndi maḳsimde akan lūlelere müjgānum

7. **cānān:**
Gazel 202
Mısra: **5**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

5. Müjgān-ı nāzın açmasa cānān ʿaceb midür
6. Revzenleri ḥarīm-i cemālün ḳafes lenür

8. **cānāne:**-*e*
Gazel 340
Mısra: **10**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
9. Hedāyānun vüṣūlın eylemiş iʿlām ey Nābī
10. ʿAliyy-i ḫaste bu şiʿr-i teri cānāne göndermiş

9. **cānānuñ:**-*uñ*
Gazel 471
Mısra: **2**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. Yaḳışdı çūp-ı dehān leblerini ḫūbānuñ
2. Çubuḳlu bāġçeye döndi dehānı cānānuñ

10. **cānane:**-*e*
Gazel 499
Mısra: **6**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
5. İnṣāf odur ki cān ü dilüm itmez iʿtiḳād
6. Cānane ben disem bile cānum degül benüm

11. **cānānun:**-*un*
Gazel 563
Mısra: **3**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
3. Benüm giryānluġumdan müstedeldür ḥüsni cānānun
4. Hüveydādur bahāruñ āb u tābı erbaʿīninden

12. **cānān:**
Gazel 837
Mısra: **9**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
9. Bī-dimāġāne baṣar nāmeye mührin cānān
10. Nābiyā ṣafḥa-i çerḫ üzre meh-i nīm gibi

cānāne:
1. **cānāneden:**-*den*
Gazel 115
Mısra: **6**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
5. Ey dil gehī cefā ile de yoḳlamak seni
6. Cānāneden riʿāyet-i ḫāṭır degül midür

2. **cānāne:**
Gazel 194
Mısra: **6**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
5. Bu emri müvellā-yı ḫıred faṣla ne ḳādir
6. Yoḳ ʿāşıḳınuñ ġayeti cānāne kimüñdür

3. **cānāneden:**-*den*
Gazel 200
Mısra: **12**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
11. Meclisde cevri töhmet-i taksir ile baña
12. Cānāneden raḳībe ʿināyet degül midür

4. **cānāne:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. Giryān iseñ ey dil nʾola cānāne bizümdür
2. Baḥr-ı ġamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür

5. **cānāneden:**-*den*
Gazel 246
Mısra: **9**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
9. Cānāneden nühüfte tebessümde var ümīd
10. Eyler ẓuhūr-ı vuṣlata dāʾir ḳarīneler

6. **cānāneden:**-*den*
Gazel 279
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

7. **cānāneler:**-*ler*
Gazel 328
Mısra: **4**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
3. Çeşm-i ne-dīde-ḫᵛabe āyīneler de ḥayrān
4. Māhiyyet-i cemālin cānāneler de bilmez

8. **cānānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 424
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenüñ
2. Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervānenüñ

9. **cānānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 424
Mısra: **6**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
5. Ḥüsn ile ḫaṭṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
6. Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḥālin söylerüz cānānenüñ

10. **cānāneden:**-*den*
Gazel 479
Mısra: **1**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
2. Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül

11. **cānāneden:**-*den*
Gazel 488
Mısra: **13**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
13. Cānāneden müsāʿade vaḳtinde Nābiyā
14. Güstāḫlık muḫālif-i resm-i edeb degül

12. **cānāneden:**-*den*
Gazel 498
Mısra: **2**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. Takrīr-i rāz-ı ʿaşḳa zebānum mı var benüm
2. Cānāneden şikāyete cānum mı var benüm

13. **cānāne:**
Gazel 648
Mısra: **4**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
3. Sensin dehānını öpe gel ey ḳadeh yine
4. Meyl-i şarāb iderse de cānāne sen sevin

14. **cānāne:**
Gazel 708
Mısra: **2**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. Gelmişdi ḫaylī żaʿf mizāc-ı maḥabbete
2. Çoḳdan bahāne-cūy idi cānāne firḳate

15. **cānānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 825
Mısra: **7**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
7. Cānānenüñ tebessümi destūr-ı būsedür
8. Her mīvenüñ şükūfedür elbette evveli

16. **cānānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 829
Mısra: **2**
Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.
1. İtdük ḳabūl şarṭ-ı edeble cefāsını
2. Cānānenüñ gözetmemek olmaz rızāsını

cānānelig:
1. **cānānelige:**-*e*
Gazel 679
Mısra: **1**
Sevgili olma, sevgililik.
1. Geldi ḫaṭ ḳalmadı ehliyyeti cānānelige
2. Ṭutdı yüz gülşen-i ruḫsāresi vīrānelige

cānānsuzlıġ:
1. **cānānsuzlıġumdandur:**-*um, -dan, -dur*
Gazel 71
Mısra: **4**
Sevgilisizlik.
3. Tekāsülden degül terk-i şitābum rāh-ı gülşende
4. Benüm reftār-ı bī-cānāne cānānsuzlıġumdandur

cān-bahā:
1. **cān-bahā:**
Gazel 358
Mısra: **6**
Canı pahasına.
5. Virür insāna ḥayāt-ı ebedī
6. Cān-bahā olsa da erzāndur berş

cān-baḫş:
1. **cān-baḫş:**
Gazel 836

Mısra: **21**
Can bahşeden, yaşama sevinci veren.
21. Künc-i ʿuzlet gülşen-i cennet ḳadar cān-baḫş olur
22. Dār-ı ġurbetde bulunsa āşinālardan biri

cān-baḫşter:
1. **cān-baḫşter:**
Gazel 489
Mısra: **26**
Can bahşeden, yaşama sevinci veren.
25. Gülgeşte çık nesīm-i gül-i jāledārı gör
26. Cān-baḫşter degül midür āb u hevā-yı gül

cān-bāz:
1. **cān-bāza:**-*a*
Gazel 637
Mısra: **3**
Canıyla oynayan II İpte yürüyerek maharetini gösteren kimse.
3. Bālā-yı rīsmānda cān-bāza ḳıl naẓar
4. Ḫavf ü recānun eyle temāşā temes̲s̲ülin

cānda ḫ∨āhiş:
1. **cānda ḫ∨āhiş:**-*da*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **297**
Kelime Tipi: **-**
Canda heyecan, şevk.
297. Cānda ḫ∨āhiş derūn-ı dilde heves
298. Sözlerüm ārzū nefes-be-nefes

cān-dāde:
1. **cān-dāde:**
Kaside 12
Mısra: **142**
Hayat veren.
141. Zülf-i ʾirfānına dil-beste ʿarūsān-ı ḫayāl
142. Çeşm-i idrākine cān-dāde sevād-ı ifhām

2. **cān-dāde:**
Tarih 72
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Hayat veren.
17. Kār-ı naḳşına olur çeşm-i ḫıred dil-beste
18. Ṣūret-i ṭarḥına cān- dāde büt-ı ʿişve-nümā

cān-dāde-i ḥasret:
1. **cān-dāde-i ḥasret:**
Gazel 839
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Özlemekten canı çıkan.
9. Nice cān-dāde-i ḥasret ṭolaşur fūte be-dūş
10. Mürdeler seyre gelür dūşına almış kefeni

cān-feşā:
1. **cān-feşānlıḳdur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **1**
Canını feda etme.
1. Taʿalluḳ ol nigeh-i meste cān-feşānlıḳdur
2. Taḥammül ol ṣaf-ı müjgāna pehlevānlıḳdur

cān-feşānlıġ:
1. **cān-feşānlıġın:**-*ın*
Gazel 117
Mısra: **11**
Canını feda etme.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Lez̲z̲et-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

cān-feżā:
1. **cān-feżā:**
Kaside 16
Mısra: **91**
Cana hayat veren, iç açan.
91. Ol cān-feżā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

cānı dehāna gelmiş idi:
1. **cānı dehāna gelmiş idi:**-*miş , -i, -di*
Kaside 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
Büyük bir tehlike anında ölecekmiş gibi büyük bir korkuya kapılmak.
17. Dehāna gelmiş idi cānı ehl-i īmānuñ
18. Esīr-i furṣat-ı pervāz idi mis̲āl-i ṭuyūr

cān-ı pür-ʿilleti:
1. **cān-ı pür-ʿilleti:**-*i*
Gazel 538
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hastalıklarla dolu olan ruh, can.
9. Kāse kāse çeh-i zemzemden içüp āb-ı ḥayāt
10. Cān-ı pür-ʿilleti leb-rīz-i şifā eyleyelüm

cān-ı şikesteden:
1. **cān-ı şikesteden:**-*den*
Gazel 829
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kırık gönül.
3. Cān-ı şikesteden gözine ʿaynek eyleyen
4. Peymānenün ṣu gibi oḳur mācerāsını

cān-ı vezāret:
1. **cān-ı vezāret:**
Kaside 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Vezirlik makamının canı.
7. Ḥasret-keş idi mürde-i bī-cān gibi cānı
8. Buldı seni geldi yirine cān-ı vezāret

cān-ı zār:
1. **cān-ı zār:**
Gazel 65
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İnleyen, ağlayan gönül.
9. Aḫlāṭ-ı maʿṣiyetle ʿalīl oldı cān-ı zār
10. Ey ʿafv-ı çāre-sāz ʿināyet zamānıdur

cānib:
1. **cānibine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **31**
Taraf, cihet, yan.
31. Ḳalb bir ḫāne iken baḳsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

2. **cānibine:**-*i, -n, -e*
Gazel 19
Mısra: **12**
Ar. Taraf, cihet, yan.
11. Her kime olsa mülāki şeref-i iḳbāli
12. Cezb ider cānibine ḳuvvet-i bāzū-yı edeb

3. **cāniblerinde:**-*ler, -i, -n, -de*
Tarih 51
Mısra: **31**
Taraf, cihet, yan.
31. Özi cāniblerinde bir müddet
32. Oldı serdār-ı rāh-ı dīn-i mübīn

4. **cānibini:**-*i, -n, -i, -*
Gazel 128
Mısra: **17**
Taraf, cihet, yan.
17. Bilmez göñül ne cānibini iḫtiyār ide
18. Düşnām-ı dil-hırāşı duʿā ṣūretindedür

5. **cānibe:**-*e*
Gazel 131
Mısra: **9**
Taraf, cihet, yan.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

6. **cānibden:**-*den*
Tarih 135
Mısra: **11**
Taraf, cihet, yan.
11. Bu cānibden tesāmuḥ gördügince ḥaml idüp ʿacze
12. Terakkī buldı evżāʿ-ı fesādātın ziyād itdi

7. **cānibi:**-*i*
Gazel 205
Mısra: **4**
Taraf, cihet, yan.
3. İmkān ki serā-perdesidür nūr-ı vücūduñ
4. Baḳsañ yine bir cānibi ṣaḥrā-yı ʿademdür

8. **cānibden:**-*den*
Gazel 712
Mısra: **7**
Taraf, cihet, yan.
7. Ne cānibden gelür tāze kumāş-ı maʿnī-i rengīn
8. Eger olsa sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem beste

cānibeyn:
1. **cānibeyn:**
Tarih 42
Mısra: **11**
İki taraf.
11. Görinür cānibeyn revzenden
12. Kişver-i Rūm u ḫıṭṭā-i Baġdād

2. **cānibeyni:***-i*
Tarih 86
Mısra: **5**
İki taraf.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫᵛāhına herkes meşaḳḳatsüz resā

cānib-i bālādan:
1. **cānib-i bālādan:***-dan*
Gazel 676
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüksekler, yüce taraf.
7. Teʿs̱īrün añla cānib-i bālādan olduġın
8. Seyr it cemāʿatüñ harekātın eẕān ile

cānib-i bālāsına:
1. **cānib-i bālāsına:***-sı, -n, -a*
Kaside 13
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Yüksekler, yüce taraf.
133. Neyyir-i reʾyine ikrāma şafaḳdan gerdūn
134. Döşedür cānib-i bālāsına mihrün iḥrām

cānib-i çerḫe:
1. **cānib-i çerḫe:***-e*
Gazel 177
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Felek tarafı.
3. Üstāddan taʿallüm-i ādāb-ı devr içün
4. Çeşm-i piyāle cānib-i çerḫe güşādedür

cānib-i deryāya:
1. **cānib-i deryāya:***-y, -a*
Tarih 30
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Deniz tarafı.
15. Dem-be- dem bād-ı ṣabānuñ luṭfına muʿtād olup
16. Çeşmin açmış cānib-i deryāya her bir manẓarı

cānib-i ʿevce:
1. **cānib-i ʿevce:***-e*
Gazel 282
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü tarafı, yukarı.
15. Āb-ı şerm ile sirişte ḫāk-ı ḳaṣr-ı zātumuz
16. Cānib-i ʿevce teveccüh eylemez fevvāremüz

cānib-i gülzārdan:
1. **cānib-i gülzārdan:***-dan*
Gazel 882
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi tarafı.
1. Peyām-i luṭf kim cāna leb-i dildārdan geldi
2. Nesīm-i cān-fezādur cānib-i gülzārdan geldi

cānib-i ḥaḳdan:
1. **cānib-i ḥaḳdan:***-dan*
Tarih 120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hak/Allah tarafı/canibi.
7. Fikr-i tārīḫin iderken Nābī
8. Cānib-i Ḥaḳdan irüp mevce-i naṣr

cānib-i ḫayra:
1. **cānib-i ḫayra:***-a*
Tarih 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayır tarafı, hayırlı işlerden yana.
3. Niyyeti olmaġ ile cānib-i ḫayra cāri
4. İtdi bu āb-ı revān ile bu rāhı iḥyā

cānib-i maʿnāya:
1. **cānib-i maʿnāya:***-ya*
Gazel 191
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mana yönü.
7. Cānib-i maʿnāya fehm it secdesinden ḫāmenüñ
8. Māye-i sāmān-ı rifʿat ser-fürūluḳlardadur

cānib-i nīsti-i mümkine:
1. **cānib-i nīsti-i mümkine:**
Kıt'a 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İmkanın yokluk tarafı (İmkan; Varlıkla yokluk arasında bulunan konum).
1. Cānib-i nīsti-i mümkine itdükçe güẕer
2. Ḥālet-i būd u ne-būdından olur ḫayre naẓar

cānib-i pādan:
1. **cānib-i pādan:***-dan*
Gazel 62
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayak tarafı.
5. Bisāt-i māliş-i rūyiyle cānib-i pādan
6. ʿAḳib-i bezmde çārūb iʿtizāre gelür

cānib-i sūḳ-ı silāḫa:
1. **cānib-i sūḳ-ı silāḫa:***-a*
Kaside 13
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Silah çarşısı yönü.
65. Cānib-i sūḳ-ı silāḫa dökilüp gerd-i kesād
66. Sāḫa-i kūçe-i ʾıyş u ṭaraba düşdi ruḫām

cānib-i teʾnise:
1. **cānib-i teʾnise:***-e*
Gazel 73
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dişil tarafı.
5. Naḥv-ı rindī ne güzel fenn-i hasendür kʾanda
6. Rāciʿ olmaz cānib-i teʾnise żamīr

cānın şād ide:
1. **cānın şād ide:***-e*
Tarih 68
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Ruhunu mutlu etmek.
29. İçinde kendü hem-āġūş-ı ṣıḥḥat olduḳça
30. Duʿā ile pederinüñ de şād ide cānın

cānına minnet:
1. **cānına minnet:**
Tarih 104
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Deyim**
Beklenilmeyen iyi bir durumla karşılaşıldığında duyulan memnunluğu anlatmak için söylenen bir söz.
35. Bu ḫıdmeti ʿadd eylediler cānına minnet
36. Hükkām-ı bihīn-niyyet-i maḥrūsa-i Şehbā

2. **cānına minnet:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtiyacı olduğu hâlde arayıp da bulamadığı şeylerden saymak.
7. Beẕl-i ḥayāt rāh-ı maḥabbetde ʿāşıḳa
8. Teklīf olunsa cānına minnet degül midür

cānına minnetdür:
1. **cānına minnetdür:***-dür*
Kaside 17
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Deyim**
İhtiyacı olduğu hâlde arayıp da bulamadığı şeylerden saymak.
31. Eyleye keyvānı şāyān-ı nigāh-ı iltifāt
32. Cānına minnetdür olmaḳ ol ʿAlīʾnün Ḳanberʾi

cānlar virür:
1. **cānlar virür:***-ür*
Kaside 10
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey uğruna her şeyi göze almak.
37. ʿAdūsı şevḳ ile cānlar virür baş üzre ṭutar
38. Ṣalarsa ḫasmına ceng içre tīġ-i ṣāʿiḳa-bār

cān-sitān:
1. **cān-sitānuñ:***-uñ*
Gazel 86
Mısra: **4**
Can alıcı, güzel.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

cānum:
1. **cānum:**
Gazel 445
Mısra: **6**
"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.
5. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
6. Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

2. **cānum:**
Gazel 499
Mısra: **6**
"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.
5. İnṣāf odur ki cān ü dilüm itmez iʿtiḳād
6. Cānane ben disem bile cānum degül benüm

cānum mı var:
1. **cānum mı var:**
Gazel 498
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Takati olmamak, mecali olmamak.
1. Takrīr-i rāz-ı ʿaşḳa zebānum mı var benüm
2. Cānāneden şikāyete cānum mı var benüm

carī:
1. **carī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **74**
Yürürlükte olan, geçerli.
73. Ṭolanur cūy gibi gülzārı
74. Heft iklīme ḥükmidür carī

2. **cārī:**
Tarih 99
Mısra: **18**
Akan.
17. Nābī işidince didi tārīḫ
18. Zībā bu zülāl-i ḫayr cārī

3. **cārī:**
Kıt'a 114
Mısra: **3**
Yürürlükte olan, geçerli olan kanun-yasa || Allah'ın kanunu.
3. Bu gūne oldı çün kim ḫāme-i takdīr-i Ḥaḳ cārī

4. **cārīdür:**-*dür*
Gazel 187
Mısra: **11**
Yürürlükte olan, geçerli.
11. Ḳabż u basṭ emtiʿa-i kafilede cārīdür
12. Beyʿ içündür kimisi kimi reh-āverd gider

5. **cāri:**
Gazel 714
Mısra: **9**
Yürürlükte olan, geçerli.
9. Baḫt her fırḳada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

cāri itmiş:
1. **cāri itmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Cereyan etmek, akmak.
179. İtmiş ol cūyi ḥażret-i Bārī
180. Bāġ-ı ʿömr-ı ʿadūsına cāri

carī ola:
1. **carī ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **211**
Kelime Tipi: -
Akıp gitmek, geçerli olmak.
211. Tā ki dūlāb-ı vücūda ola carī gerdīş
212. Ḥikmet-i ṣāniʿ ile çeşme-i bī-āb-ı ʿadem

cāri oldı:
1. **cāri oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Geçerli olmak, yürürlükte olmak, sürmek.
107. Oldı bu kirām eliyle cāri
108. Bu ḫâke ʿaṭā-yı şehryārī

2. **cārī oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **264**
Kelime Tipi: -
Geçerli/yürürlükte olmak.
263. Çünki ḥükm-i meşiyyet-i Bārī
264. Oldı inşāʿ-ı ẕātuma cārī

3. **cārī oldı:**-*dı*
Gazel 571
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Akıp gitmek II Geçerli olmak, yürürlükte olmak.
1. Oldı cārī dildeki sevdā dehān-ı ḫāmeden
2. Añlanur ḥāl-i perīşānum sevād-ı nāmeden

carī olduḳça:
1. **carī olduḳça:**-*duḳça*
Kaside 1
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Geçerli olmak, yürürlükte olmak, sürmek.
199. Rüsūm-ı kaʾināt olduḳça carī ḥażret-i Bārī
200. İde ol āṣaf-ı ʾālī-cenābuñ ẕātını ibḳā

cāri olmaġ:
1. **cāri olmaġ:**-*maġ*
Tarih 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geçerli olmak.
3. Niyyeti olmaġ ile cānib-i ḫayra cāri
4. İtdi bu āb-ı revān ile bu rāhı iḥyā

cāri olur:
1. **cāri olur:**-*ur*
Kaside 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Akan, yürüyen olmak.
3. Bir naḫlüñ itse neşv ü nemāsın Ḫudā murād
4. Cāri olur ayaġına cūy-ı saʿādeti

2. **carī olur:**-*ur*
Gazel 795
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Akıp gitmek.
5. Midādāsā sevād-ı dīde reşkümden olur carī
6. Mürekkeb noḳṭasın gördükde laʿl-i dil-sitānında

cāriye:
1. **cāriyenüñ:**-*nüñ*
Gazel 165
Mısra: **2**
Halâyık, para ile satılıp alınan hizmetçi kız veya kadın.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫ∨āce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

cārūb iderüm:
1. **cārūb iderüm:**-*er, -üm*
Kaside 5
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Süpürge etmek, temizleyen etmek.
47. Girse Nābī ele müjgānumı cārūb iderüm
48. Ḫıdmet-i ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

cārūb-ı ġubār-ı ʿarafāt it:
1. **cārūb-ı ġubār-ı ʿarafāt it:**-, -, -
Gazel 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arafat tozunu süpüren süpürge yapmak.
1. Pīşānī-i şevḳuñ ḳadem-i rāh-ı necāt it
2. Mügānuñı cārūb-ı ġubār-ı ʿArafāt it

cārūb-ı tevbeyüz:
1. **cārūb-ı tevbeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 302
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tövbe süpürgesi (Şair, süpürgenin ucunda bulunan ve tozdan dolayı beyaz görünen teller ile ak sakalları arasında benzerlik kurmaktadır).
7. İtdükçe rūy-māl zemīn-i nedāmete
8. Rīş-i sefīd-fām ile cārūb-ı tevbeyüz

cārūb-keş:
1. **cārūb-keşi:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **29**
Süpürgeci, süpüren.
29. Cārūb-keşi olmaġa müjgān-ı melāʾik
30. Daʿvā-yı tesābuḳla sezā itmeġe ġavġā

cāşık:

1. **cāşıkını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 69
Mısra: **30**
Aşk ile muttasıf.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıkını tīz ḳazanur

cāsūs:
1. **cāsūs:**
Gazel 167
Mısra: **12**
Sırları araştırıcı, gizli şeyleri öğrenen, çaşıt.
11. Ancaḳ aramaz her birisi ʿaybını ḫalḳuñ
12. Yoḫsa naẓarun ḳangısı cāsūs degüldür

2. **cāsūs:**
Gazel 594
Mısra: **10**
Sırları araştırıcı, gizli şeyleri öğrenen, çaşıt.
9. Nābīyā ister isen tāze peyām-ı maʿnā
10. Ḳalemüñ ʿālem-i endīşede cāsūs olsun

cāsūs iden:
1. **cāsūs iden:**-*en*
Gazel 637
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözetlemek.
1. Cāsūs iden mekāmin-i ġayba taḫayyülin
2. Taṣḥīḥ ider ʿināyet-i Ḥaḳḳa tevessülin

cāvīd:
1. **cāvīd:**
Tarih 94
Mısra: **34**
Daimî, ebedî.
33. Aña duʿāsı budur Nābī-i kühen-sālüñ
34. Ola ṣafāsı füzūn ʿömr ü devleti cāvīd

2. **cāvīd:**
Gazel 821
Mısra: **16**
Süreklilik, kalıcılık.
15. Çeşm-i menāre rūşen olup oldı sine-bāz
16. Leylī nehāre döndügi cāvīd ḳalmadı

cāy:
1. **cāyı:**-*ı*
Tarih 103
Mısra: **60**
Yer, mahal, makam.
59. Elif imdād idüp liʾllāh lafẓında didi tārīḫ
60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten liʾllāh ʿAli Pāşā

2. **cāyumuz:**-*u, -muz*
Gazel 517
Mısra: **2**
Yer, mahal, makam.
1. Gelüñ ey bāde-keşān ʿazm-ı ḫarābāt idelüm
2. Cāyumuz dergeh-i Cemşīdʾde is̱bāt idelüm

cāy itmiş:
1. **cāy itmiş:**-*miş*
Tarih 96
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yer vermek II makam, mevki vermek.
9. Daḫı ʿaṣr-ı bāḳīden itmiş ezel
10. Meh-i salṭanat ḫānedānında cāy

cāy olsa:
1. **cāy olsa:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yer, mahal, mevki edinmek.
9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele
10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

cāygāh:
1. **cāygāh:**
Tarih 8
Mısra: **3**
Yer, mevki.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

2. **cāygāhı:**-*ı*
Tarih 8
Mısra: **15**
Yer, mevki.
15. Bu ʿālī cāygāhı ḳurtarup dest-i ecānibden
16. Yed-i miʿmār-ı ḥüsn-i himmet ile eyledi iḥyā

3. **cāygāh:**
Gazel 319
Mısra: **11**
Yer, mevki.
11. Bir gün eyler dest-beste pāygāhı cāygāh
12. Bī-ʿaded maġrūr-ı ṣadr-ı iʿtibārın görmişüz

4. **cāygāh:**
Gazel 836
Mısra: **10**
Yer, mevki.
9. Farḳ müşkil zümre-i ehl-i hevesden ʿāşıḳı
10. Olmayınca cāygāh darüʾş-şifālardan biri

cāygāh-ı dil-pezīr-i ġam-zidā:
1. **cāygāh-ı dil-pezīr-i ġam-zidā:**
Tarih 86
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kederi arttıran gönlün sevdiği yer, dünya.
1. Ḥabbeẓā bu cāygāh-ı dil-pezīr-i ġam-zidā
2. Kʾeyledi Seyyīd Muḥammed-nām Aġā bunda binā

cāygāh-ı nev-bünyād:
1. **cāygāh-ı nev-bünyād:**
Tarih 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeni inşa edilmiş (ev)'in yeri.
1. Ey ḫoşa cāygāh-ı nev-bünyād
2. Ḳodı nāmın felek Ḥüseyn-ābād

cāygāh-ı rūḥ-baḫşā:
1. **cāygāh-ı rūḥ-baḫşā:**
Tarih 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Can can katan mesken.
1. Zihī ḳaṣr-ı dil-ārā cāygāh-ı rūḥ-baḫşā kim
2. Zebān-ı ḫāme ile ḥüsninün mümkin degül medḥi

cāygeh-i izn-i duḫūl-ı ʿuẓemā:
1. **cāygeh-i izn-i duḫūl-ı ʿuẓemā:**
Tarih 92
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Mevkice büyük olanların içeriye giriş yeri, protokol girişi.
37. Obadur gūşe-i ḫalvetkede-ī ʿayş u sürūr
38. Bārgeh cāygeh-i izn-i duḫūl-ı ʿuẓemā

cāygehi ola:
1. **cāygehi ola:**-*a*
Gazel 614
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Oturulan yer olmak.
9. O dil ki cāygehi ola sīne-i Nābī
10. Ḫarāb-kerde-i dest-i ġam olmasun nʾolsun

cāy-gīr idelüm:
1. **cāy-gīr idelüm:**-*elüm*
Gazel 520
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yerleşen, yer tutan yapmak.
1. Ḫayāl-i ḫaṭṭını ḫāṭırda cāy-gīr idelüm
2. Bahārı ḫayme-zen-i sāha-i żamīr idelüm

cāy-gīr olmaḳla:
1. **cāy-gīr olmaḳla:**-*maḳ, -la*
Gazel 599
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yer etmek, yerleşmek.
17. Ḫayāl-i şiʿr dilde cāy-gīr olmaḳla ey Nābī
18. Derūn-ı sīnenüñ yoḳ farḳı ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden

cāy-gīr olmış:
1. **cāy-gīr olmış:**-*mış*
Gazel 571
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yerleşmek.
3. Cāy-gīr olmış ḫayāl-i dil-berān bir gūne kim
4. Farḳ olınmaz dil muṣavver meclis-i şeh-nāmeden

2. **cāy-gīr olmış:**-*mış*
Gazel 795
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Yer etmek, yerleşmek.
9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ḫāme raḳībāsā
10. Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

cāy-ı ʿaceb:
1. **cāy-ı ʿaceb:**
Gazel 419
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şaşılacak mahal.
11. Çār-mīḫ ile mücāzātı degül cāy-ı ʿaceb
12. Bārgāhuñ başına geydügi zerrīn külehüñ

cāy-ı ʿaceb degül:
1. **cāy-ı ʿaceb degül:**
Tarih 80
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Şaşılacak şey değil.
23. Niyyeti ẕātı gibi çün maḥż-ı ḫayr u cūddur
24. Olsa rāḥat varduġı kişver degül cāy-ı ʿaceb

2. **cāy-ı ʿaceb degül:**
Gazel 724
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şaşılacak şey değil.
7. Merhem urmak zaḫm-ı miḳrāża degül cāy-ı ʿaceb
8. Ḥükm-i cinsiyyet ider īcāb-ı ġayret sūzene

cāy-ı ʿāfiyet:
1. **cāy-ı ʿāfiyet:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Esenlik yeri.
3. Bülend ü pest-i bilād-ı vücūdı devr itdüm
4. Diyār-ı ʿaşḳ ḳadar cāy-ı ʿāfiyet yoḳdur

cāy-ı aʿlā:
1. **cāy-ı aʿlā:**
Tarih 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
En yüce makam.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳıʿā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı aʿlā

cāy-ı āsāyiş:
1. **cāy-ı āsāyiş:**
Gazel 414
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Huzurlu bir yer.
11. Ġalaṭdur itmek ümīd-i ikāmet çerḫ-i fānīde
12. Metāʿa cāy-ı āsāyiş degüldür dūşı dellālüñ

cāy-ı dil-firīb:
1. **cāy-ı dil-firīb:**
Gazel 184
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül cezbeden yer.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

cāy-ı duḫūl-i naġme-i temcīd:
1. **cāy-ı duḫūl-i naġme-i temcīd:**
Gazel 821
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Temcit nağmesinin gireceği/sızacağı yer (Temcit; Üç aylarda her gün sabah ezanından sonra minarelerden okunan ve Allah'ın ululuğunu belirten dua).
13. Mismār-ı ḫᵛāb revzene-i gūşı itdi bend
14. Cāy-ı duḫūl-i naġme-i temcīd ḳalmadı

cāy-ı gül:
1. **cāy-ı gül:**
Gazel 489
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gülün yeri.
13. Rindi vü zühde meylinün ās̱ārıdur kʾolur
14. Geh şişe gāh gūşe-i destār cāy-ı gül

cāy-ı gül-būse:
1. **cāy-ı gül-būse:**
Gazel 717
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Öpmesi gül hissi veren yer, dudak.
5. Cismi nāzik ol ḳadar kim sāye-i leb düşmeden
6. Cāy-ı gül-būse döner rūyında derrākīlere

cāy-ı gürīz bulsa:
1. **cāy-ı gürīz bulsa:**-*sa*
Gazel 331
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Firar edecek, kaçacak yer bulmak.
7. Ḫarābezār-ı dile düzd-i ġam sıġınmaz idi
8. Ziḥāmgāh-ı ʿimāretde bulsa cāy-ı gürīz

cāy-ı ḫurūş-i mevce-i nuṣret:
1. **cāy-ı ḫurūş-i mevce-i nuṣret:**
Gazel 101
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zafer dalgalarının coştuğu yer, zaferlerin kazanıldığı yer.
9. Anda telāṭüm eyledi baḥr-ı muḥīt-i şerʿ
10. Cāy-ı ḫurūş-i mevce-i nuṣret Medīneʾdür

cāy-ı ḥużūr:
1. **cāy-ı ḥużūr:**
Tarih 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Huzur (veren) yer.
9. Cāy-ı ḥużūr olmaduġın bildi ʿālemüñ
10. Çekdi cihān-ı āḫere raḫt-ı iḳāmeti

cāy-ı iḳāmet:
1. **cāy-ı iḳāmet:**
Gazel 69
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
İkamet edilecek yer.
33. Beytler yapmada miʿmār-ı ḳalem ey Nābī
34. Bu fena ṣafḥasını cāy-ı iḳāmet mi ṣanur

cāy-ı ḳalem:
1. **cāy-ı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kalemin makamı, rütbesi.
1. Menbaʿ-ı maʿrifet olmaḳla ser-ā-pāy-ı ḳalem
2. Olur engüşt-i mülūk ü vüzerā cāy-ı ḳalem

cāy-ı ḳarār:
1. **cāy-ı ḳarār:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Durma, dinlenme yeri. (Karargah bağlamında).
7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere
8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

cāy-ı ḳıyām:
1. **cāy-ı ḳıyām:**
Kaside 12
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkma yeri (Kuud ve kıyam namaz rükünleriyle bağlantılı kullanılmıştır).
137. Dergeh-i merḥameti mevhibeye cāy-ı ḳuʿūd
138. Bünye-i ʾāṭıfeti mekremete cāy-ı ḳıyām

cāy-ı ḳuʿūd:
1. **cāy-ı ḳuʿūd:**
Kaside 12
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Oturma yeri.
137. Dergeh-i merḥameti mevhibeye cāy-ı ḳuʿūd
138. Bünye-i ʾāṭıfeti mekremete cāy-ı ḳıyām

cāy-ı meserret-güsterüñ:
1. **cāy-ı meserret-güsterüñ:**-*üñ*
Tarih 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutluluk saçan yer.
1. Rūz-ı itmāmında bu cāy-ı meserret-güsterüñ
2. Kim temāşāsı ferāmūş itdürür peymāneyi

cāy-ı meşḳ-i erbāb-ı ġazā:
1. **cāy-ı meşḳ-i erbāb-ı ġazā:**
Tarih 86

Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gaza askerlerinin idman yeri.
11. Gūşe-i miḥrabı kūşīş-ḫāne-i ʿilm ü ʿamel
12. Ṣafḥa-i meydānı cāy-ı meşḳ-i erbāb-ı ġazā

cāy-ı nemā-yı naḫl-i hidāyet:
1. **cāy-ı nemā-yı naḫl-i hidāyet:**
Gazel 101
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hidayet fidanının büyüyüp yeşerdiği yer.
11. Hākinde itdi kesb-i terāvet nihāl-i dīn
12. Cāy-ı nemā-yı naḫl-i hidāyet Medīneʾdür

cāy-ı nigāhumdur:
1. **cāy-ı nigāhumdur:***-um, -dur*
Kıt'a 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bakışın konuşlandığı yer.
1. Ḥāl-i rūyı ol mehüñ cāy-ı nigāhumdur benüm
2. Ṭurre-i müşgīni boynumda günāhumdur benüm

cāy-ı pervāne:
1. **cāy-ı pervāne:**
Gazel 879
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Pervanenin yeri.
5. Yanub bülbül olurdı sāye-i gül cāy-ı pervāne
6. Ḥuṣūl-ı ẕevḳ-i rāḥat olsa mevḳūf-ı edeb şimdi

cāy-ı rāḥat:
1. **cāy-ı rāḥat:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahat edilecek yer.
3. Yāruñ güẕergehidür ʿuşşāḳa cāy-ı rāḥat
4. Rindān-ı ḫāne ber-dūş dār u diyarı nʾeyler

cāy-ı reh-güẕāre düşer:
1. **cāy-ı reh-güẕāre düşer:***-er*
Gazel 234
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yola düşmek, bir kimseyi bulmak için yollara çıkıp dolaşmak.
13. Serīr-i çerḫe çıḳar rüzgār ile Nābī
14. O dil ki ḫāk-ṣıfat cāy-ı reh-güẕāre düşer

cāy-ı ṣafā:
1. **cāy-ı ṣafā:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönlün huzur bulacağı yer.
3. Ḳaldı ümīd-i rāḥat ḫalvetgehinde yoḫsa
4. Meydān-ı āferīniş cāy-ı ṣafā degüldür

cāy-ı selāmet olur:
1. **cāy-ı selāmet olur:***-ur*
Gazel 754
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Korku ve endişeden uzak yer, güvenilir yer olmak.
13. Ḳo dil ḳalsun ḫayāl-i zülf ile zindān-ı hicrānda
14. Olur cāy-ı selāmet düzd-i nā-tersāna tersāne

cāyını almış:
1. **cāyını almış:***-mış*
Gazel 359
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yerini almak, yerine geçmek.
7. Ehl-i himemüñ cāyını ḫod-kāmlar almış
8. Niʿmetkede-i himmetüñ leẕẕeti gitmiş

cāẕibe:
1. **cāẕibe:**
Gazel 504
Mısra: **4**
Alım, alımlılık, çekicilik.
3. Ne semte çekse giderdüm tereddüd itmez idüm
4. Elinde cāẕibe vuṣlatuñ kebāde idüm

cebābire:
1. **cebābirenüñ:***-nüñ*
Gazel 800
Mısra: **4**
Zorbalar, zora koşanlar, cebbâr'ın çoğulu. Eski hükümdarlardan gaddarlıkla meşhur olanlar hakkında denirdi; Cengiz gibi, Hülâgû gibi, Timur gibi.
3. Olaydı ḳudreti itmezdi ḫāṭırına güẕer
4. Sebeb cebābirenüñ ʿaczdür tevekküline

cebe-ḫāne:
1. **cebe-ḫānesini:***-si, -n, -i*
Tarih 129
Mısra: **3**
Savaş araç ve gereçlerinin saklanıp korunduğu yer.
3. Luṭf ile bir gün cebe-ḫānesini teşrif idüp
4. Bu ocağı gördi çeşm-i iltifātına sezā

cebel-i ḳāfında:
1. **cebel-i ḳāfında:***-ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kaf Dağı.
5. Ḫᵛān-ı imkānda şimdi meges olduñ ey nefs
6. Murġ iken ʿālem-i ḳudsuñ cebel-i ḳāfında

ceberūt:
1. **ceberūta:***-a*
Kaside 2
Mısra: **312**
İlahi alem.
311. Ḥak-i dergāhuña şāyeste degüldür ammā
312. Süllem-i nūrdur itdüm ceberūta iʿdād

cebhe:
1. **cebhesinde:***-si, -n, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **358**
Yüz, alın.
357. Nūr-ı rūyında luṭf-ı Ḥaḳ ẓāhir
358. Cebhesinde muẓāheret bāhir

2. **cebhesinde:***-si, -n, -de*
Kaside 16
Mısra: **158**
Yüz, alın.
157. Mesṭūr nüsḫa-i dil-i pākinde rāz-ı şerʿ
158. Manẓūr cebhesinde ḫilāfet emāreti

3. **cebhesinde:***-si, -n, -de*
Kaside 21
Mısra: **21**
Yüz, alın.
21. Cebhesinde pertev-i merdī şecāʿat cevheri
22. Pertev-i mihre ḳanaʿat eylemez rüchān ile

4. **cebhesinde:***-si, -n, -de*
Tarih 36
Mısra: **18**
Yüz, alın.
17. İftiḫār-ı vüzerā yaʿni ʿAli Pāşā kim
18. Cebhesinde görinür māh gibi nūr-ı Ḫudā

5. **cebhesinde:***-si, -n, -de*
Tarih 42
Mısra: **46**
Yüz, alın.
45. Çeşm-i ʿişret-perest-i yārāna
46. Görinür cebhesinde naḳş-ı murād

6. **cebhesinden:***-si, -n, -den*
Tarih 127
Mısra: **42**
Yüz, alın.
41. Deheninden cereyān itmededür cūy-ı kerem
42. Cebhesinden lemeʿān itmededür nūr-ı Ḫudā

7. **cebhemüz:***-müz*
Gazel 269
Mısra: **12**
Yüz, alın.
11. Gayrüñ olup firifte sūz u güdāzına
12. Biz cebhemüz ʿaraḳ-zede-i ḫaclet itmişüz

8. **cebhemüz:***-müz*
Gazel 538
Mısra: **18**
Yüz, alın.
17. Olalum ḫāk-i der-i ravżasına nāṣiye-sāy
18. Cebhemüz maşrıḳ-ı ḫurşid-i hüdā eyleyelüm

9. **cebhesinde:***-si, -n, -de*
Gazel 598
Mısra: **4**
Yüz, alın.

3. Düşürdüñ yāre farżā fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz ammā
4. Görince cebhesinde çīn-i istiġnā ne söylersin

10. **cebhesin:***-si, -n*
    Gazel 640
    Mısra: **1**
    Yüz, alın.
1. Cebhesin eyledi pür-çīn o şeh-i kişver-i ḥüsn
2. Çekdi sed rāh-ı nigāha yine İskender-i ḥüsn

11. **cebhe:**
    Gazel 801
    Mısra: **9**
    Yüz, alın.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

cebhe-i niẓāmında:
1. **cebhe-i niẓāmında:***-ı, -n, -da*
    Kaside 11
    Mısra: **53**
    Kelime Tipi: **-**
    Alın hizası.
53. O nev-ʿarūsun ola cebhe-i niẓāmında
54. Ṣenā-yı āṣafa ammā bu vech ile elḳab

cebhe-i paküñdeki:
1. **cebhe-i paküñdeki:***-üñ, -de, -ki*
    Gazel 370
    Mısra: **16**
    Kelime Tipi: **-**
    Temiz yüz.
15. Sırr-ı mescūdī-i ādem nʾolduġın iẓhār ider
16. Cebhe-i paküñdeki nūr eyledükçe iltimāʿ

cebhe-sāy oldı:
1. **cebhe-sāy oldı:***-dı*
    Kısa Mesnevi 1
    Mısra: **48**
    Kelime Tipi: **-**
    Yüz süren olmak, yüz sürmek.
47. Girdi ol şevḳ ile semāʿa felek
48. Cebhe-sāy oldı ḫāk-ı şükre melek

cebhesini pür-çīn eyledi:
1. **cebhesini pür-çīn eyledi:***-di*
    Gazel 619
    Mısra: **3**
    Kelime Tipi: **-**
    Yüzünü kırıştırmak, surat asmak, hoşlanmadığını göstermek.
3. Ol ġonce-i ter cebhesini eyledi pür-çīn
4. Bülbül gibi tafṣīl-i maḳal eyledügümden

cebīn:
1. **cebīninde:***-i, -n, -de*
    Kaside 8
    Mısra: **55**
    Alın.
55. Alsa ḫurşīd cebīninde eger kim vāye
56. Perde-i lafẓda maʿnāyı görür çeşm-i ḍarīr

2. **cebīninde:***-i, -n, -de*
    Tarih 60
    Mısra: **8**
    Alın.
7. Ḫoşā ṭıfl-ı meh-rūy ḫurşīd-talʿatʾ
8. Cebīninde lāmiʿ necābet rüsūmı

3. **be-cebīn:**
    Gazel 155
    Mısra: **20**
    Alnında.
19. Rāh-ı keremde ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan
20. Ġayretle oldı çīn be-cebīn zerd rūy-ı zer

4. **cebīnün:***-ün*
    Gazel 303
    Mısra: **15**
    Alın.
15. Ḥurūf u noḳṭadur andan cebīnün añla bu rāzı
16. Ki seng-i dāġ-ı miḥnetden rehā bulmış cebīn olmaz

5. **cebīn:**
    Gazel 303
    Mısra: **16**
    Alın.
15. Ḥurūf u noḳṭadur andan cebīnün añla bu rāzı
16. Ki seng-i dāġ-ı miḥnetden rehā bulmış cebīn olmaz

6. **cebin:**
    Gazel 542
    Mısra: **3**
    Alın.
3. Yine çīndür cebin vażʿ-ı teġāfülgūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

7. **cebīnüñ:***-üñ*
    Gazel 603
    Mısra: **1**
    Alın.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

8. **cebīni:***-i*
    Gazel 668
    Mısra: **2**
    Alın.
1. ʿİzārına o mehüñ gül disem leṭāfet ile
2. Cebīni mevc-zen-i çīn olur ḥacālet ile

9. **cebīni:***-i*
    Gazel 698
    Mısra: **3**
    Alın.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

cebīn ḫāke ḳodı:
1. **cebīn ḫāke ḳodı:***-dı*
    Kısa Mesnevi 9
    Mısra: **160**
    Kelime Tipi: **-**
    Alnını secdeye koymak.
159. Nā-geh olup reste-i ḳayd-ı zemīn
160. Geldi ḥużūra ḳodı ḫāke cebīn

cebīn-i dirhem:
1. **cebīn-i dirhem:**
    Gazel 496
    Mısra: **16**
    Kelime Tipi: **-**
    Dirhemin yüzeyi (Osmanlıda paranın yüzünde padişahların adı yazıldığına atfen).
15. ʿAskerī gibi reʾāyādan olurlar mümtāz
16. Nām-ı sulṭān ile naḳş olsa cebīn-i dirhem

cebīn-i dīvāra:
1. **cebīn-i dīvāra:***-a*
    Tarih 51
    Mısra: **53**
    Kelime Tipi: **-**
    Duvarın alnı.
53. Yaz duʿāsın cebīn-i dīvāra
54. Nābīyā her gören disüñ āmīn

cebīn-i ġurūr:
1. **cebīn-i ġurūr:**
    Gazel 862
    Mısra: **7**
    Kelime Tipi: **-**
    Kibir alnı.
7. ʿAceb ne tīz ferāmūş ider cebīn-i ġurūr
8. Ḥaṣīr-i mescide her rūz çihre-sālıġını

cebīn-i ilḥād:
1. **cebīn-i ilḥād:**
    Kaside 2
    Mısra: **109**
    Kelime Tipi: **-**
    Dinsizlerin alnı.
109. Vāyedār olsa eger ʾāṭıfet-i feyżinden
110. Olur ārāyiş-i seccāde cebīn-i ilḥād

cebīn-i māh:
1. **cebīn-i māh:**
    Gazel 773
    Mısra: **4**
    Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
    Ay'ın alnı, yüzü.
3. Eyler beyāż nāme-i ʿiṣyānı nūr-ı ʿafv
4. Ḳalmaz siyāh-ı mihre muḳābil cebīn-i māh

cebīn-i mihre:
1. **cebīn-i mihre:***-e*
    Kısa Mesnevi 2
    Mısra: **21**
    Kelime Tipi: **-**
    Güneşin alnı.
21. Ṣalmış mı cebīn-i mihre sāye
22. Ṭuġrāyı ḫidīv-i ʿarş-pāye

2. **cebīn-i mihre:***-e*
    Kısa Mesnevi 2
    Mısra: **24**
    Kelime Tipi: **-**
    Güneşin alnı.
23. Hiç nām-ı şerīf ẓıll-ı Yezdān
24. Olur mı cebīn-i mihre mihmān

cebīni münīr ider:

1. **cebīni münīr ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Alınları parlatmak, yüzü nurlandırmak.
1. Virür neşāṭ-ı müʾebbed mekān-ı Mevlānā
2. İder cebīni münīr āstān-ı Mevlānā

cebīn-i nāzı:
1. **cebīn-i nāzı:**-*ı*
Gazel 884
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nazın/işvenin alın kırışığı.
5. Cebīn-i nāzı yine mev-rīz-i çīn-i ġażab
6. Göñül temennī-i vuṣlat lisāna geldi gibi

cebīn-i pür-çīni:
1. **cebīn-i pür-çīni:**-*i*
Gazel 520
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kırış kırış olmuş alın.
7. İdüp zemīne nihāde cebīn-i pür-çīni
8. Zemīni hem-şiken-i mevce-i ḥaṣīr idelüm

cebīn-i ṣafḥa-i remmāle:
1. **cebīn-i ṣafḥa-i remmāle:**-*e*
Gazel 136
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Falcının alnının ortası.
5. Urdı cebīn-i ṣafḥa-i remmāle dāg-ı reşk
6. İẓhār-ı ḥükm-i ḥüsnle rūyında şāmeler

cebīn-i yemdeki:
1. **cebīn-i yemdeki:**-*de, -ki*
Gazel 792
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Denizin alnı, yüzü.
5. Cebīn-i yemdeki emvāc olurdı çīn-i ḫacālet
6. Derūna ʿārıż olan inkisār bir yire gelse

cebīn-pīrāy-ı zerr ü sīm:
1. **cebīn-pīrāy-ı zerr ü sīm:**
Gazel 641
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Altın ve gümüşün yüzünün süsü (Altın ve gümüş paralarının üstündeki nakış/yazı bağlamında).
7. İtmemek lāyıḳ mıdur mālīde-i çeşm-i ṭaleb
8. Nām-ı sulṭānī cebīn-pīrāy-ı zerr ü sīm iken

cebīnüñle tayy eyle:
1. **cebīnüñle tayy eyle:**
Gazel 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alın teri ile, bileğinin hakkı ile geçmek, aşmak.
3. Ṭayy eyle cebīnüñle reh-i kūy-ı Ḫudāyı
4. Ebrūlaruñ āmāde-i feyż-i ḫaṭavāt it

cebīn-zede-i āsitān-ı mevlānā:
1. **cebīn-zede-i āsitān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Mevlana hazretlerinin eşiğine baş koyma.
37. Reh-i vücūda başaldan ḳadem bu idi ümmīd
38. Kʾolam cebīn-zede-i āsitān-ı Mevlānā

cebr eylesen:
1. **cebr eylesen:**-*se, -n*
Gazel 149
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Zorlamak.
13. Saymaz bu kārgehde seni kimse rū-sepid
14. Cebr eylesen de kesrleri mūmiyā ḳadar

cebreʾīl:
1. **cebreʾīlün:**-*ün*
Kaside 2
Mısra: **140**
Peygamberlere vahiy tebliğe memur olan melâike.
139. İki elmās degüldür ḥarem-i ḫāṣṣında
140. Cebreʾīlün gözi ḳalmış idemez istirdād

2. **cebreʾil:**
Gazel 746
Mısra: **10**
Peygamberlere vahiy tebliğe memur olan melâike.
9. Ṣāfī-dilāna yoḳ żarar erbāb-ı mekrden
10. İblīs pençe-gīr olamaz Cebreʾil ile

cebreʾil-i delīl:
1. **cebreʾil-i delīl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Delil olan, şahit olan Hz. Cebrail (Miraç hadisesine telmihen).
93. Olıcaḳ mihmān Rabb-ı Celīl
94. Oldı pīşinde Cebreʾil-i delīl

cebr-i kesre:
1. **cebr-i kesre:**-*e*
Gazel 471
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kesirlerin çarpımı.
7. Ḫurūş-ı fırṭınadan cebr-i kesre der-peydür
8. Lisān-ı hāl ile sīmā-yı ḥilmi līmānuñ

cedd:
1. **ceddinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 21
Mısra: **8**
Soy, sop, ata.
7. İtdi Sulṭān Aḥmed ile tesmiye tā dehrde
8. Ola bāḳī ceddinüñ ism-i şerīf-i esʿadı

2. **ceddün:**-*ün*
Gazel 537
Mısra: **9**
Soy, sop, ata.
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ḫurrem eʾs-selām

cedd-i kerīm:
1. **cedd-i kerīm:**
Gazel 114
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İkram olunan ata (Hz. Adem bağlamında).
7. ʿİlm-i esmā ile teşrif olunan cedd-i kerīm
8. Ser-be-ser ḥikmet-i Ḥaḳḳʾdur ki tamām ādemīdür

ceddüʾl-enbiyā:
1. **ceddüʾl-enbiyānuñ:**-*nuñ*
Tarih 55
Mısra: **13**
Peygamberlerin atası, Hz. İbrahim Peygamberin vasfı.
13. Ḳoydı ceddüʾl-enbiyānuñ āstānında es̠er
14. Bu müzeyyen ḳaṣr-ı rengīn-saḳfı ābād eyledi

cedel:
1. **cedel:**
Kıt'a 35
Mısra: **1**
Savaş, kavga.
1. Ne ḥased var ne sefāhat ne nifāḳ ü ne cedel
2. Görmedüm bezm-i ṣafā meclis-i taṣvīr ḳadar

2. **cedel:**
Gazel 152
Mısra: **1**
Savaş, kavga.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

3. **cedel:**
Gazel 159
Mısra: **16**
Savaş, kavga.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̠ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

cedelüm yoḳdur:
1. **cedelüm yoḳdur:**-*dur*
Gazel 509
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mücadelem yok. (Kimseyle savaşmam bağlamında).
5. Yaḳışur ḫışm-ı teġāfül baña çeşm ü gūşum
6. Bulduġumla leb ü dendān gibi yoḳdur cedelüm

cedīd ola:

1. **cedīd ola:**-*a*
Tarih 94
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Yenilenmek.
27. Bu vākiʿ olmadı ecdadınuñ zamānında
28. Ki ola kevkebinüñ ismi müddetinde cedīd

cedvel:
1. **cedvelli:**-*li*
Gazel 844
Mısra: **7**
Yazma kitaplarda sayfanın kenarlarına çizilen çizgiler II Ciltlenmiş bir kitabın sırtındaki yatay kılavuz.
7. Cedvelli bir kitāb-ı Gülistān olup çemen
8. Olmış nüvişte laʿli ile ser-süḫanları

cedvel çekdi:
1. **cedvel çekdi:**-*di*
Tarih 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çizgi çekmek; yazma eserlerde yazı ile der-kenar bölümünü ayırmak için altın yaldızlı çizgi çekmek (gözden akan kanlı gözyaşları şekil itibariyle cetvele, çizgiye benzetilir).
5. Levḥa-i ḥüsnine cedvel çekdi ressām-ı ezel
6. Ḥüsn-i ḫaṭṭın eyleyüp taʿlīḳ her bir mūyına

cefā:
1. **cefādan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **11**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
11. Cefādan eyledi tevbe sipihr-i kīne-güẕār
12. Sitemden oldı peşīmān zamāne-i maġrūr

2. **cefādan:**-*dan*
Kaside 9
Mısra: **64**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerḫ-i sitemger bu cefādan ne biter

3. **cefā:**
Kaside 24
Mısra: **76**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
75. Añlarum yir bulamaz künc-i ʿademden ġayri
76. Bīm-i ser-pençe-i ʿadl ile nihān oldı cefā

4. **cefādan:**-*dan*
Gazel 57
Mısra: **1**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
1. Ḫūbān-ı sitemkār cefādan müteleẕẕiẕ
2. ʿUşşāḳ-ı dil-figār rıżādan müteleẕẕiẕ

5. **cefā:**
Gazel 115
Mısra: **5**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
5. Ey dil gehī cefā ile de yoḳlamak seni
6. Cānāneden riʿāyet-i ḫāṭır degül midür

6. **cefāsından:**-*sı, -n, -dan, -*
Gazel 115
Mısra: **7**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
7. Āzürde olmasında cefāsından ol gülün
8. Nāz eylemek maḥabbete dāʾir degül midür

7. **cefā:**
Gazel 154
Mısra: **10**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
9. Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi ʿitāb
10. Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür

8. **cefāya:**-*ya*
Gazel 263
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
1. Ol āfetün reviş-i nāzikānesin bilürüz
2. Cefāya niyyet idince bahānesin bilürüz

9. **cefāmuza:**-*muz, -a*
Gazel 286
Mısra: **14**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
13. Bu nīstī-i hest-nümā-yı vücūdda
14. Nābī bizüm cefāmuza değmez ẓuhūrumuz

10. **cefā:**
Gazel 485
Mısra: **1**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

11. **cefāya:**-*y, -a*
Gazel 785
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
1. Dil oldı tāze meftūn bir şūḫ-ı bī-vefāya
2. Kim ḳaṣd-i luṭf iderken der-kār olur cefāya

12. **cefā:**
Gazel 790
Mısra: **3**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
3. İder cefā ile pervānesini ḫākister
4. O şemʿ secde-i ṣubḥa teyemmüm itdükçe

13. **cefāsı:**-*sı*
Gazel 790
Mısra: **5**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
5. Cefāsı raḥmete şāyān olur o fettānun
6. Esīr-i ʿaşḳına ḳaṣd-ı teraḥḥüm itdükçe

14. **cefāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **1**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
1. İtdük ḳabūl şarṭ-ı edeble cefāsını
2. Cānānenüñ gözetmemek olmaz rızāsını

15. **cefādan:**-*dan*
Gazel 830
Mısra: **4**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
3. Gögermiş ḥalḳa ḥalḳa çeşm-i mest-i fitne-engīzi
4. Kesel irmiş cefādan ġamze-i ḫūn-ḫᵛāre besbelli

16. **cefā:**
Gazel 845
Mısra: **10**
Eziyet, sıkıntı, incitme.
9. Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle
10. Dilümde āzmāyiş itmedük kangı cefā ḳaldı

cefā eyleyene:
1. **cefā eyleyene:**-*y, -en, -e*
Gazel 459
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İncitici söz söylemek veya davranışlar yapmak.
3. ʿÖmrimüz ṣarf-ı cefā eylemeġe muḥtācuz
4. Her cefā eyleyene ḳaṣd-ı mücāzāt itsek

cefā gördük:
1. **cefā gördük:**-*dük*
Gazel 621
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zulüm ve eziyet çekmek.
1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

cefā-cū:
1. **cefā-cūdan:**-*dan*
Gazel 169
Mısra: **7**
Cefa edici, cefakar, zalim, gaddar, acımasız.
7. Ümīd-i nāme-i raḥm itme ol cefā-cūdan
8. Ki maʿnī-i sitem inhā-yı muḫliṣānesidür

2. **cefā-cū:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Cefa edici, cefakar, zalim, gaddar, acımasız.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

3. **cefā-cū:**
Gazel 452
Mısra: **6**
Cefa edici, cefakar, zalim, gaddar, acımasız.

5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

cefāsını çeker:
1. **cefāsını çeker:**-*er*
Gazel 829
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Eziyetine, verdiği zahmete katlanmak.
17. Ḳıymam raḳībe eylemeğe ḳaṣd-i intiḳām
18. Ol da çeker benüm gibi yārüñ cefāsını

cefā-yı ʿāleme:
1. **cefā-yı ʿāleme:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Alemin cefası.
11. Cefā-yı ʿāleme ṣabr it ṣafā murāduñ ise
12. Ki lesʿ-i ḥayye-i şöhret ʿasel bozundısıdur

cefāyı itdügi:
1. **cefāyı itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 803
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etmek II sıkıntı vermek.
11. Hep itdügi cefāyı unutdurdı ol perī
12. Bir nīm-ḫande bir nigeh-i iltifāt ile

cefā-yı sūzen görmez:
1. **cefā-yı sūzen görmez:**-*mez*
Gazel 703
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İğnenin cefasına uğramak.
5. Her nā-kabūle itmez zaḫm-ı sitem teveccüh
6. Görmez cefā-yı sūzen kālā-yı nā-ḫarīde

cefā-yı tīġden:
1. **cefā-yı tīġden:**-*den*
Gazel 183
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcın yada usturanın eziyeti, sıkıntısı.
1. Fedā-yı tīġ olur ḥaddin tecāvüz eyleyen mūlar
2. Cefā-yı tīġden āsūdedür müjgān u ebrūlar

cefā-yı yār:
1. **cefā-yı yār:**
Gazel 347
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zalim sevgilinin zulüm ve eziyeti.
5. Cefā-yı yār hele hażm olunmadan ḳaldı
6. Nevāle-i ġam ile imtilā ne müşkil imiş

cehennem:
1. **cehennem:**
Kaside 2
Mısra: **290**
Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.
289. Zāyir-i ḳabrüme ḫod vaʿd-i şefāʿat maʿlūm
290. Nice ḳabil ki beni ide cehennem īḳād

2. **cehennem:**
Tarih 16
Mısra: **72**
Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.
71. Mekārimle unutdurduñ firāḳın ḫalḳa merḥumuñ
72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

3. **cehennem:**
Kıt'a 38
Mısra: **3**
Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.
3. Saña cennet baña cehennem olan
4. Baña cennet saña cehennemdür

4. **cehennemdür:**-*dür*
Kıt'a 38
Mısra: **4**
Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.
3. Saña cennet baña cehennem olan
4. Baña cennet saña cehennemdür

5. **cehennemde:**-*de*
Kıt'a 80
Mısra: **3**
Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.
3. İftiḫar eylesin cehennemde
4. Bu tüfengle ölen ʿadū-yı laʿīn

cehennem ʿazābınuñ:
1. **cehennem ʿazābınuñ:**-*nuñ*
Gazel 461
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cehennemde uğranılacağına inanılan ceza.
13. Nādān ile mücālesedür ehl-i dānişe
14. Dünyāda çāşnīsi cehennem ʿazābınuñ

cehennem-nümūd eylemiş:
1. **cehennem-nümūd eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Cehennem gibi yapmak, cehenneme çevirmek.
103. Būy-ı bed ü tūde-i sergīn ü dūd
104. Eylemiş eṭrāfı cehennem-nümūd

cehl:
1. **cehldür:**-*dür*
Kıt'a 18
Mısra: **4**
Bilgisizlik, cahillik.
3. Bende vü mā-melek-i bende Ḫudāʾnun olıcaḳ
4. Cehldür kim ki benüm diyü iderse daʿvā

2. **cehldür:**-*dür*
Gazel 50
Mısra: **3**
Bilgisizlik, cahillik.
3. ʿAcze haml itmek hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi cehldür
4. Leẕẕet-i āsāyiş-i dildür müdārādan murād

3. **cehldür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **17**
Bilgisizlik, cahillik.
17. Nābīyā cehldür ālāyiş-i çirk-āb-ı ẓünūn
18. Maʿrifet ġavṭa-ḫor-ı baḥr-ı yaḳīn olmadadur

4. **cehlden:**-*den*
Gazel 296
Mısra: **11**
Bilgisizlik, cahillik.
11. Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylık vadisine
12. Yoḫsa naḳşuz maʿnī-i naḳḳāşa maẓhar gelmişüz

5. **cehldür:**-*dür*
Gazel 392
Mısra: **7**
Bilgisizlik, cahillik.
7. Esbāb-ı ʿizz ü cāh ile tebdīl cehldür
8. Sermāye-i selāmet iken bī-nevālıcuḳ

6. **cehlden:**-*den*
Gazel 560
Mısra: **8**
Bilgisizlik, cahillik.
7. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı ḥikmetle leb-ā-lebdür
8. Şikāyet cehlden feryād bī-idrākliklerden

celāl:
1. **celāl:**
Gazel 388
Mısra: **16**
Allah'ın "kahhar, cebbar, mütekebbir" gibi sertlik ve büyüklük ifade eden sıfatlarının tecellisi.
15. Cevr-i zamāneden gilemend olma Nābiyā
16. Ḳangı celāl var ʿaḳabinde cemāli yoḳ

2. **celāl:**
Gazel 433
Mısra: **14**
Allah'ın "kahhar, cebbar, mütekebbir" gibi sertlik ve büyüklük ifade eden sıfatlarının tecellisi.
13. Ḫavf-ı ʿaẕāb çünki olur bāʾis̱-i ṣalāḥ
14. Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetüñ

celāl ile cemāl:
1. **celāl ile cemāl:**
Gazel 63
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın Celâl (Yücelik, büyüklük, azamet) ve Cemâl (Güzellik ve rahmetle tecellîsi.) sıfatları.
5. Birbirin ṭurma teʿākubda celāl ile cemāl
6. Sāha-i devrde bir ṣubḥ u mesādur ki gider

celālī:
1. **celālī:**
Gazel 722
Mısra: **10**
Celali İbrahim Ağa, Topçu kethüdası olan zat 1698 yılında şehit düşmüştür.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī
10. O gül-ruḫa meġer Emnī gibi Celālī ola

celāl-i mevc:
1. **celāl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dalganın coşkunluğu.
1. Mādām nā-güşāde degül perr ü bāl-i mevc
2. Ḳalmaz nūhüfte kevkeb-i cāh ü celāl-i mevc

celī:
1. **celī:**
Kaside 13
Mısra: **113**
Açık, zahir, aşikâr, ayan, parlak II Sadrazam, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, mutasarrıf, ve darüssaade ağalarının yazılarında imza yerine koydukları işaret.
113. Bu celī menḳabete ḥayf degül mi ki yaza
114. Ġayrınuñ nāmına tārīḫ-nüvīs-i eyyām

2. **celī:**
Gazel 745
Mısra: **10**
Açık, zahir, aşikâr, ayan.
9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

3. **celīdür:**-*dür*
Gazel 763
Mısra: **6**
Bir yazı çeşidi II Açık, zahir, aşikâr, ayan, parlak II Sadrazam, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, mutasarrıf, ve darüssaade ağalarının yazılarında imza yerine koydukları işaret.
5. Ḫarābāt-ı maḥabbet ʿāşıḳa ʿayn-ı ʿimāretdür
6. Celīdür ṣūret-i ḥarf-i saʿādet bālmūmında

celī oldı:
1. **celī oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **265**
Kelime Tipi: **-**
Parlamak.
265. Ṣafḥa-i ḫilḳatümde oldı celī
266. Muḳteżā-yı nüvişte-i ezelī

celīs:
1. **celīsümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 132
Mısra: **1**
Beraber, birlikte oturan, refik.
1. Ben ol ḫāküm ki ḫurşīd-i cihān-ārā celīsümdür
2. Tenüm süflīdür amma maʿnī-i ʿulvī enīsümdür

cemʿ:
1. **cemʿ:**
Kıt'a 48
Mısra: **2**
Hepsi, toplamı, tümü.
1. Dirhemi ṣarf eyle girdükçe ele
2. Olmaya tā cemʿ ġayr-i munṣarif

2. **cemʿini:**-*i, -n, -i*
Gazel 161
Mısra: **9**
Hepsi, toplamı, tümü.
9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

3. **cemʿin:**-*in*
Gazel 410
Mısra: **1**
İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.
1. Cemʿin idrāke çalış ḳaʿr-ı yem-i lāhutuñ
2. Farḳdan farḳını geç dāʾire-i nāsūtuñ

4. **cemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 474
Mısra: **5**
Hepsi, toplamı, tümü.
5. Olmazdı māl cemʿine teşne kibār-ı ʿaṣr
6. Defʿ-i ḥarāret itse eger ābı kevs̠erüñ

cemʾ:
1. **cemʾüñ:**-*üñ*
Gazel 399
Mısra: **8**
İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.
7. ʿAlemde ġayrı muḫteriʿ-i ẕevḳ yoḳ mıdur
8. Tā key çekerler adını bir cām içün Cemʾüñ

cem:
1. **cem:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **66**
İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.
65. Ferīdūn u Dārā kemīn çākeri
66. Sikenderle Cem bende-i kemteri

2. **cem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **452**
İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.
451. İftihār-ı kerem şiʿār-ı himem
452. Bendesi Muḥteşem kemīnesi Cem

3. **cem:**
Kaside 13
Mısra: **161**
İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü

kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

161. Kim ola Ḫusrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmers̱

162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

4. **cem:**

Gazel 16

Mısra: **8**

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

7. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle

8. Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

5. **cem:**

Gazel 35

Mısra: **6**

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

5. Ḳanda ḳonardı ḫāne be-dūşān-ı kūy-ı ġam

6. Vaḳf itmemiş ribāṭ-ı arābātı Cem ʿabes̱

6. **cem:**

Gazel 47

Mısra: **6**

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

5. Neşʾe-i sāġar-ı Cemdür sebeb-i terk-i edeb

6. Ḫalḳı böyle niçün ögretdi ʿaceb Cem küstāḫ

7. **cem:**

Gazel 274

Mısra: **8**

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

7. ʿĀrifān olmışdı āyet-ḫᵛān-ı taḥrīm-i şarāb

8. Ḥarf-ı cāma leb-güşāy olmazdan evvel Cem henüz

8. **cemʾe:**-*e*

Gazel 462

Mısra: **2**

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

1. Egerçi ẕevḳdür meyḫānelerde cām-ı Cem çekmek

2. Cemʾe menmūnlukdan sehlterdür bār-ı ġam çekmek

9. **cem:**

Gazel 686

Mısra: **1**

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

1. Ġam ʿālemi ḫarābe virürdi Cem olmasa

2. Dergāh-ı Cem de beste ḳalurdı ġam olmasa

10. **cemʾüñ:**-*üñ*

Gazel 761

Mısra: **10**

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

9. Memdūh idi iḥsānı eger bī-ḥadd olaydı

10. Çoḳdur bu ḳadar minneti rindāna Cemʾüñ de

11. **cemʾden:**-*den*

Gazel 782

Mısra: **7**

İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan’a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan’a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.

7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cemʾden cüdā düşmiş

8. Nʾola ḫūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

12. **cem:**

Gazel 794

Mısra: **4**

İran hükümdar sülalelerinden

Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ẖūn ile pürdür saġarum Cem ḳanda ben ḳanda

13. **cem:**
Gazel 877
Mısra: **6**
İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.
5. Şikeste olmasa gönlümde bile sāġar-ı dāġum
6. Bu bezm-iʿ āleme Cem gibi yādgārum olaydı

cem cem üstine:
1. **cem cem üstine:**
Gazel 707
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Cem üstüne Cem.
15. Gördüm şarāb-ẖāne-i eyyāmı Nābiyā
16. Ferşinde rū-nihāde yatur Cem Cem üstine

2. **cem cem üstine:**
Gazel 707
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Cem üstüne Cem.
15. Gördüm şarāb-ẖāne-i eyyāmı Nābiyā
16. Ferşinde rū-nihāde yatur Cem Cem üstine

3. **cem cem üstine:**
Gazel 707
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Cem üstüne Cem.
15. Gördüm şarāb-ẖāne-i eyyāmı Nābiyā
16. Ferşinde rū-nihāde yatur Cem Cem üstine

4. **cem cem üstine:**
Gazel 707
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Cem üstüne Cem.
15. Gördüm şarāb-ẖāne-i eyyāmı Nābiyā
16. Ferşinde rū-nihāde yatur Cem Cem üstine

cemʿ eyle:
1. **cemʿ eyle:**
Gazel 578
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Toplamak.
7. Mürde-i renc-i ẖumāra kefen eyle ey çerẖ
8. Atılan penbeyi cemʿ eyle ser-i mīnādan

cemʿ eylemiş:
1. **cemʿ eylemiş:***-miş*
Kaside 16
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Toplamak.
153. Cemʿ eylemiş sirişt-i laṭīfinde dest-i ṣunʿ
154. Ḥüsn-i ẖiṣāl ü ḥüsn-i edā ḥüsn-i ṣūreti

cemʿ eyleyecek:
1. **cemʿ eyleyecek:***-y, -ecek*
Gazel 680
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Toplamak.
13. Kimdür anı cemʿ eyleyecek bir daẖı Nābī
14. Mecmūʿa-i ās̱ār perākende ḳalursa

cemʿ ider:
1. **cemʿ ider:***-er*
Kıt'a 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Toplamak, bir araya getirmek.
3. Anun içün cemʿ ider anı baẖīl
4. Kim olur cemʿ olıcak lā-yünṣarif

cemʿ itdügi:
1. **cemʿ itdügi:***-düg, -i*
Gazel 572
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Toplamak II bir araya getirmek.
7. Libās-ı ʿāriyetle farḳı yoḳ ḳaṭʿā tefāẖürden
8. Olan ḥaşmet-nümā cemʿ itdügi māl-ı taṣadduḳdan

cemʿ itdügün:
1. **cemʿ itdügün:***-düg, -ün*
Gazel 433
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Toplamak, biriktirmek.
9. Cemʿ itdügün nükūdı ider vāris̱üñ telef
10. Fehm itmedüñse farḳını buẖl ü sehāvetüñ

cemʿ itmiş:
1. **cemʿ itmiş:***-miş*
Gazel 646
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Toplamak II bir araya getirmek.
9. Perde-i bātında itmiş Nābiyā maʿnāyı cemʿ
10. ʿĀlemüñ terkīb-i ṣūrīsin perīşān gösteren

cem itmiş:
1. **cem itmiş:***-miş*
Gazel 647
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Toplamak II bir araya getirmek.
7. Vaḳf eyledükçe kūy-ı ẖarābatı ẖalḳa
8. Cem itmiş ḥabāba şarṭ-ı umūr-ı nezāretin

cemʿ ola:
1. **cemʿ ola:***-a*
Gazel 748
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir arada olmak.
11. Ḳande kim cemʿ ola cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb
12. Anda iblīsüñ ne ḥācet mekrine ıḍlāline

cemʿ oldı:
1. **cemʿ oldı:***-dı*
Gazel 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Toplanmak.
1. Cemʿ oldı bezm-i ṣoḥbete yārān birer birer
2. Cām aldı dest-i ʿişrete rindān birer birer

2. **cemʿ oldı:***-dı*
Gazel 181
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Toplanmak.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

cemʿ olıcaḳ:
1. **cemʿ olıcaḳ:***-ıcaḳ*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Toplanmak.
53. Cemʿ olıcaḳ meclis-i ferdā yine
54. Geldi o ālūde-i sevdā yine

2. **cemʿ olıcak:***-ıcak*
Kıt'a 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Toplamak, derlemek, bir araya getirmek.
3. Anun içün cemʿ ider anı baẖīl
4. Kim olur cemʿ olıcak lā-yünṣarif

cemʿ olınma:
1. **cemʿ olınma:**
Gazel 311

Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Toplanma, toplanmış.
9. ʿAceb ki ḳıymetümüz zāyiʿ eylese dihkān
10. Hezār mezraʿadan cemʿ olınma ḫırmeniyüz

cemʿ olmadadur:
1. **cemʿ olmadadur:***-ma, -da, -dur*
Gazel 231
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Toplamak, derlemek, bir araya getirmek.
11. Ḫat geldi yine olmadı ʿuşşāḳı perīşān
12. Cemʿ olmadadur leşkeri maʿzūl degüldür

cemʿ olsalar:
1. **cemʿ olsalar:***-sa, -lar*
Kaside 21
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Bir araya gelmek, toplanmak.
27. Rūḥ-ı ecdād-i kirāmı olsalar bir yirde cemʿ
28. Cümle leb-rīz-i s̱enā olurdı istiḥsān ile

cemʿ olur:
1. **cemʿ olur:***-ur*
Gazel 705
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir araya gelmek, toplanmak.
1. Rūz-ı rūze cemʿ olur rindān Āyāṣufiyyeʾde
2. Ḥalḳa-bend-i üns olur yārān Āyāṣufiyyeʾde

2. **cemʿ olur:***-ur*
Gazel 812
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Bir araya gelmek, toplanmak.
21. Evvel müsevvedātda eyler ẓuhūr şiʿr
22. Gūyā ki şehr öñünde olur cemʿ kafile

cem ü farḳ-ı meẓāhir-i ʿālem:
1. **cem ü farḳ-ı meẓāhir-i ʿālem:**
Kıt'a 63
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alemde ortaya çıkanların toplaması, çıkarması.
1. Rū-nümā olmadıysa saña eger
2. Cem ü farḳ-ı meẓāhir-i ʿālem

cem ü key:
1. **cem ü key:**
Kaside 13
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Cem ve Keykubad.
155. Degül aḫlāḳına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül iḳdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

cemāʿat:
1. **cemāʿat:**
Gazel 278
Mısra: **12**
Bir imama uyup namaz kılan kişiler.
11. Şöhreti māl iledür maʿbed-i īslāmuñ da
12. Camiʿ-i köhne-i bī-vaḳfa cemāʿat gelmez

2. **cemāʿatüñ:***-üñ*
Gazel 430
Mısra: **6**
Bir imama uyup namaz kılan kişiler.
5. Fehm itmedünse vaḥdet ü kes̱ret meʾālini
6. Seyr eyle iktidāsın imāma cemāʿatüñ

3. **cemāʿatüñ:***-üñ*
Gazel 676
Mısra: **8**
Bir imama uyup namaz kılan kişiler.
7. Teʿs̱īrün añla cānib-i bālādan olduġın
8. Seyr it cemāʿatüñ harekātın eẕān ile

4. **cemāʿata:***-a*
Gazel 702
Mısra: **13**
Bir imama uyup namaz kılan kişiler.
13. Fenā-yı ʿālemi eyler cemāʿata tefhīm
14. Cenāze vaʿża çıḳup kürsī-i muṣallada

cemāʿat-ı ḥüsn olur:
1. **cemāʿat-ı ḥüsn olur:***-ur*
Gazel 543
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzellik cemaati (toplu namaz kılma bağlamında) olmak.
9. Olur dü-ṭāḳa-i mihrāb-ı ebrūvānında
10. O merdümüñ ṣaf-ı müjgān ile cemāʿat-ı ḥüsn

cemād:
1. **cemād:**
Kaside 2
Mısra: **94**
Taş, toprak, maden gibi cansız olan cisimlerden her biri.
93. Ẕātı olmışdı ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt
94. Yoġ iken daḫı ne ḥayvān ne nebāt ü ne cemād

2. **cemād:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Taş, toprak, maden gibi cansız olan cisimlerden her biri.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

cemāhīr-i ümem:
1. **cemāhīr-i ümem:**
Kaside 15
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Milletlerin toplulukları.
137. Hall ider nāḫun-ı endāḫtesi ol girihi
138. Kʾidemez riştesin idrāk cemāhīr-i ümem

cemāl:
1. **cemāl:**
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Güzellik.
5. Tedḳīk olunsa lafẓ-ı hilālüñ ḥurūfına
6. Lā-ḥall lafẓı ʿaynı ile gösterür cemāl

2. **cemāline:***-i, -n, -e*
Kaside 11
Mısra: **50**
Güzellik, sevgilinin yüzü.
49. Ki bir ʾarūs-ı dil-ārāy-ı ḥacle-i ṭabʿuñ
50. Virüp cemāline taʿbīr-i tāze-ṭarz ile tāb

3. **cemālüñi:***-üñ, -i*
Kaside 16
Mısra: **219**
Güzellik, sevgilinin yüzü.
219. Gördüm yine cemālüñi irdüm murāduma
220. Āḫir duʿāmuñ oldı müşāhid icābeti

4. **cemālin:***-in*
Kaside 28
Mısra: **19**
Güzellik, sevgilinin yüzü.
19. Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
20. Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

5. **cemāller:***-ler*
Gazel 139
Mısra: **8**
Güzellik, sevgilinin yüzü.
7. Yād itdürür tasalluṭ-ı Aʿrābı Kaʿbeʾye
8. Pā-māl-i ḫaṭ-ı rū-siyeh olmaḳ cemāller

6. **cemāle:***-e*
Gazel 284
Mısra: **13**
Güzellik, sevgilinin yüzü.
13. Cemāle āfet-i ḫaṭṭdur kemīn furṣatdur
14. ʿAḳīb-i kevkebe-i iştihārı biz bilürüz

7. **cemāli:***-i*
Gazel 388
Mısra: **16**
Allah'ın lütuf, ihsan, rıza sıfatlarının karşılığı.
15. Cevr-i zamāneden gilemend olma Nābiyā
16. Ḳangı celāl var ʿaḳabinde cemāli yoḳ

8. **cemāli:***-i*
Gazel 398
Mısra: **4**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

3. Nevʿ-i beşerde ẓāhir olur ḥüsn-i ḫaṭṭ u ḥāl
4. Muṣḥafdadur cemāli sütūr-ı muʿarrebüñ

9. **cemālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 433
Mısra: **14**
Allah'ın lütuf, ihsan, rıza sıfatlarının karşılığı.
13. Ḫavf-ı ʿaẕāb çünki olur bāʾis̱-i ṣalāḥ
14. Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetüñ

10. **cemāli:**-*i*
Gazel 544
Mısra: **13**
Güzellik, sevgilinin yüzü.
13. Cemāli ḫāṣ idi ḫaṭṭıyla vaḳf idüp Nābī
14. Virildi ʿanber aġā destine neẓāret-i ḥüsn

11. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 666
Mısra: **1**
Güzellik, sevgilinin yüzü.
1. Cilve eylerdi cemālüñ dil-i bī-bākümde
2. Neng-i jeng olmasa āyīne-i idrākümde

12. **cemāl:**
Gazel 686
Mısra: **10**
Güzellik, sevgilinin yüzü.
9. Pā-māl olurdı gerd-i kesāda dükānları
10. Yek-kārda cemāl ü naẓar bā-hem olmasa

13. **cemālin:**-*in*
Gazel 765
Mısra: **11**
Güzellik, sevgilinin yüzü.
11. İzdiḥām-ı nigeh itmişdi cemālin pā-māl
12. Ne güzel geldi maḥallinde ḫaṭı imdāde

cemāl u çeşmi:
1. **cemāl u çeşmi:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Yüz ve göz.
125. İdüp çeşme ḥavāle ḫidmet-i ẕevk-i temāşāyı
126. Cemāl u çeşmi itmiş birbirine vālih ü şeydā

cemāl-i melāḥati:
1. **cemāl-i melāḥati:**-*i*
Tarih 124
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Simanın güzelliği.
3. Tārīḫ-i tāze ṭarḥ ẓuhūr itdi ġaybdan
4. Mekşūf ehl-i ḥāle cemāl-i melāḥati

cemāl-i nev-ʿarūsān-ı maḥabbet:
1. **cemāl-i nev-ʿarūsān-ı maḥabbet:**
Gazel 258
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Muhabbetin yeni gelinin güzelliği.
9. İder eşʿārı Nābī eşk-i ḫūn-ālūd ile taḥrīr
10. Cemāl-i nev-ʿarūsān-ı maḥabbet ġāzesüz ḳalmaz

cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı kenʿan:
1. **cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı kenʿan:**
Gazel 555
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hz. Yusuf Peygamberin can bağışlayan güzelliği.
7. Zihī cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı Kenʿan kim
8. Bulur şifā şu içenler henüz çāhından

cemāl-i ṣıḥḥate:
1. **cemāl-i ṣıḥḥate:**-*e*
Gazel 184
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sağlığın güzelliği.
15. Dest-i ṣabāsı şāne-zen-i zülf-i ʿāfiyet
16. Ābı cemāl-i ṣıḥḥate āyīnedār olur

cemāl-i suḫana:
1. **cemāl-i suḫana:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sözün güzelliği.
1. Āferīn Birrī-i ḫoş-ṭabʿ-ı suḫan-pīrāya
2. Ki virür nuṭḳı cemāl-i suḫana pīrāye

cemāl-i ṣūreti:
1. **cemāl-i ṣūreti:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Yüzün güzelliği.
57. Leẕẕet-i nuṭḳ-ı revān-baḫşı cemāl-i ṣūreti
58. Bahş ider aʿmālara bīniş semīʿ eyler keri

cemāl-i yār:
1. **cemāl-i yār:**
Gazel 204
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin güzelliği.
3. Baña rūy-ı eziyyet gösterür aġyāra rūy-ı dil
4. Cemāl-i yār gūyā iki ṣūretden mürekkebdür

cemʿī:
1. **cemʿīsin:**-*si, -n*
Gazel 12
Mısra: **12**
Bütün.
11. Hümā-yı devletüñ aḳlām-ı bāl ü perleridür
12. Cemʿīsin ide maʿmūr Nābīyā Mevlā

cemʿ-i ḫazāin itse:
1. **cemʿ-i ḫazāin itse:**-*se*
Gazel 428
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hazineleri toplamak.
9. Cemʿ-i ḫazāin itse de sulṭān-ı nev-bahār
10. Ancaḳ ḳalur ḫızānesi bāḳī ḫazāna dek

cemʿ-i keṣīr:
1. **cemʿ-i keṣīr:**
Kaside 8
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Çokluk, çokluk yapan ek.
91. Özbek u Hind u Hıṭā vü ʿAcem ü Çīn ü Ḫoten
92. Gūş ider ḫuṭbe-i nāmun bu ḳadar cemʿ-i keṣīr

cemʿ-i ḳuṭbiyyet ü ferdiyyet ü ġavs̱iyyet:
1. **cemʿ-i ḳuṭbiyyet ü ferdiyyet ü ġavs̱iyyet:**
Kaside 27
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kutbiyet, ferdiyet ve gavsiyyet makamlarının (bir fertte) toplanması (Kutbiyet; Kutubların başı. Hilafet-i mâneviye-i Muhammediye (A.S.M.). Velâyet-i mâneviye makamlarının en yükseği, nübüvvet-i Muhammediyeye (A.S.M.) veraset makamı olup, bu makama ancak Cenâb-ı Hakkın bir atiyyesi olarak nâil olunur. Bu makamda bulunan zât, Hakikat-ı Muhammediyenin (A.S.M.) mazharı ve Esmâ-i İlâhiyenin câmi'idir. Her asırda bir tane bulunan bu zatların sonuncusu mezkur sıfatların en ekmeline mazhardır. Bu makam hakkında Gavs ve Kutbiyyet-i Kübrâ tâbirleri de kullanılır Ferdiyet;Sadece Kur'andan ders alarak irşadda bulunabilen büyük velilik. Hiçbir şahsı merci yapmadan doğrudan doğruya Kur'andan ders alan ve ders veren büyük zâtın makamı. Gavsiyyet; Evliyaullahın başı olmak. Velâyet mertebelerinden yüksek bir makam sahibi olma makamı).
13. Cemʿ-i ḳuṭbiyyet ü ferdiyyet ü ġavs̱iyyet ile
14. Se sütūn üzre ṭurur bārgeh-i rifʿat-ı Şeyḫ

cemʿ-i sipehe:
1. **cemʿ-i sipehe:**-*e*
Gazel 96
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ordu toplama.
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

cemiʿ-i bilād:
1. **cemiʿ-i bilād:**
Kaside 7
Mısra: **185**
Kelime Tipi: -
Tüm şehirler, memleketler.
185. Senüñ bilāduña muḥtācdur cemiʿ-i bilād

186. Muḥāṭ-ı salṭanatuñdur mevāżiʿ-i meşhūr

cemīʿ-i enbiyāya:

1. **cemīʿ-i enbiyāya:**-*y, -a*
Tarih 103
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Peygamberlerin tamamı.
15. Kitāb-ı āsmānī cümle mülkinde ola nāzil
16. Cemīʿ-i enbiyāya olmış ola sābıḳan meʾvā

cemīʿ-i ḥālde:

1. **cemīʿ-i ḥālde:**-*de*
Tarih 26
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Her halde, her hal ve zamanda.
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse Ḫıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i Ḫudā ola ḳafādārı

2. **cemīʿ-i ḥālde:**-*de*
Gazel 215
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Her halde, her hal ve zamanda.
13. Nābī cemīʿ-i ḥālde baḫtum siyāh iken
14. Gör ṭāliʿi ki kürke gelince sefīd olur

cemīʿ-i kāʾināt:

1. **cemīʿ-i kāʾināt:**
Gazel 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bütün kainat, yaratılmış olan herşey.
1. Emr-i künden olmaġın sādır cemīʿ-i kāʾināt
2. Kāf u nūnı eylemiş Ḥaḳ nefs-i ṣunʿa beyyināt

cemīle:

1. **cemīle:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **105**
Güzel.
105. Oldı lemeʿāna bu cemīle
106. Aṣḥābı o merkezüñ vesīle

2. **cemīlesi:**-*si*
Gazel 841
Mısra: **10**
Güzel.
9. Ruḫsār-ı bī-tekellüfine sāde-rūlaruñ
10. Zen kısmınun ʿadīl olamaz eñ cemīlesi

cemʿiyyet:

1. **cemʿiyyet:**
Gazel 318
Mısra: **12**
Topluluk II toplum.
11. Bulunmaz ḥalḳa-i tevhīdveş bir bezm-i rūḥanī
12. Bize bu ḫāneḳāh-ı ġamda her cemʿiyyet el virmez

2. **cemʿiyyetinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 369
Mısra: **3**
Cemaat, topluluk.
3. Cemʿiyyetinüñ kes̱retidür vāsıta-i şevḳ
4. Dem-beste ḳalur olmasa cemʿiyyet-i vāʿiz

3. **cemʿiyyetin:**-*i, -n*
Gazel 632
Mısra: **8**
Cemaat, topluluk.
7. Pāyına yüz sürmeġe ʿazm itmiş ol kākül velī
8. Şāne taġıtdı o miskīnüñ biraz cemʿiyyetin

cemʿiyyet bulur:

1. **cemʿiyyet bulur:**-*ur*
Gazel 258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir araya gelmek, buluşmak.
3. Bulur elbette bir gün rişte-i zülfüñle cemʿiyyet
4. Göñül bir nüsḫa-i kem-yābdur şīrāzesüz ḳalmaz

cemʿiyyet-i manṣūr:

1. **cemʿiyyet-i manṣūr:**
Tarih 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yardımına mazhar olmuş ve galip gelmişlerin topluluğu.
7. Aʿdā-yı dīn üzre sefer taṣmīm idüp ol dādger
8. İtdi cihānı pür-ḥaşem cemʿiyyet-i Manṣūr ile

cemʿiyyet-i mez̠kūr:

1. **cemʿiyyet-i mez̠kūr:**
Tarih 19
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Daha önce bahsedilen topluluk.
17. Defʿ-ı ʿadū-yı dīn içün ʿazm eyleyüp Leh mülkine
18. Geldükde ḫāk-i düşmene cemʿiyyet-i mez̠kūr ile

cemʿiyyet-i vāʿiz:

1. **cemʿiyyet-i vāʿiz:**
Gazel 369
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Vaizin cemaatı, dinleyenleri.
3. Cemʿiyyetinüñ kes̱retidür vāsıta-i şevḳ
4. Dem-beste ḳalur olmasa cemʿiyyet-i vāʿiz

cemʿiyyetlü:

1. **cemʿiyyetlüdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **8**
Güçlü, kuvvetli II Düzenli, tertipli.
7. Ṣūret ister ḥarf-i maʿnīdāre yoḳdur ḳudreti
8. Ḫāme-i mūyīn-ḳalemden gerçi cemʿiyyetlüdür

cemşīd:

1. **cemşīd:**
Tarih 16
Mısra: **50**
Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.
49. Senüñ gibi vezīr-i bī-nazīri ḳanda görmişdür
50. Gerek Cemşīd ü Keyhüsrev gerek İskender ü Dārā

2. **cemşīd:**
Gazel 611
Mısra: **5**
Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.
5. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i kūzeyi
6. İki māruñ zīb-i dūş u gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduġın

3. **cemşīd:**
Gazel 730
Mısra: **7**
Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.
7. Cemşīd görse bezm-i erāzilde bādeyi
8. Bī-şek teʾessür eyler idi iḫtirāʿına

4. **cemşīd:**
Gazel 856
Mısra: **3**
Şarabı bulmasıyla meşhur İran'ın efsanevi dördüncü şahı.
3. Ne görürdi dil ile dīde meġer kim Cemşīd
4. İḫtiraʿ itmese meyḫāne vü ḥammāmları

cemʾüñ devri:

1. **cemʾüñ devri:**
Gazel 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cem'in devri.
1. Cemʾüñ tamāma irüp devri cām ḳalmışdur
2. O cāmdan da bu meclisde nām ḳalmışdur

cenāb:

1. **cenābuña:**-*u, -ñ, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **501**
Dergâh, huzur, makam.
501. Bir ġarībüm cenābuña geldüm
502. Biñ ümīd ile bābuña geldüm

cenābet:

1. **cenābet:**
Gazel 599
Mısra: **8**
Cünüp olma durumu, üzerine gusül abdesti almak vacip olan kimse.
7. Heveskārān iden ruḫsār-ı yāra naẓra-i şehvet
8. Cenābet şüst ü şūyiçün döker ṣu dīde-i terden

cenāb-ı arż-ı rūm:

1. **cenāb-ı arż-ı rūm:**
Gazel 540
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Erzurum makamı.
1. Çıḳdı çerḫe rütbe-i rifʿat-meāb-ı Arż-ı Rūm
2. Oldı ʿālī āsmānāsā cenāb-ı Arż-ı Rūm

cenāb-ı āṣaf:
1. **cenāb-ı āṣaf:**
Kaside 1
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Vezir hazretleri.
189. Cenāb-ı āṣaf İbrahīm Pāşā-yı bülend-iḳbāl
190. Vücūdiyle müşerref oldıġında ḫıṭṭa-i Şehbā

cenāb-ı āṣaf-ı ekrem:
1. **cenāb-ı āṣaf-ı ekrem:**
Tarih 143
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Asaletli sadrazam hazretleri.
13. Cenāb-ı āṣaf-ı ekrem Muḥammed ṣāḥib-i aʿẓam
14. Muʿayyen ḫıṭṭā-i īmān semiyy-i rākib-i Refref

cenāb-ı fahr-ı mülūk:
1. **cenāb-ı faḫr-ı mülūk:**
Tarih 51
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Padişahların gurur kaynağı hazretleri.
13. Aña dek kim cenāb-ı faḫr-ı mülūk
14. Muṣṭafa Ḫān ḫidīv-i rūy-ı zemīn

cenāb-ı ġafūr:
1. **cenāb-ı ġafūr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
“Çok mağfiret eden, çok şefkat gösteren, bağışlayan, yarlıgayan” anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.
89. İtdi ol mühr ile anı Ġaffār
90. Sūḳ-ı ḥüsne metāʿ-ı tamġādār

cenāb-ı hak:
1. **cenāb-ı ḥaḳ:**
Tarih 61
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah.
17. Eylesün ḫayrın cenāb-ı Ḥaḳ ḳabūl
18. Bulmasun ās̱ār-ı ḫayrı inʿidām

2. **cenāb-ı ḥaḳ:**
Tarih 116
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah.
17. Bi-ḥamdiʾllāh cenāb-ı Ḥaḳ ocaġın ḳoymadı ḫālī
18. Kerīmānuñ beḳā-yi neyli meşhūd u muḥaḳḳakdur

cenāb-ı hakka:
1. **cenāb-ı ḥaḳḳa:**-*a*
Tarih 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳa hezārān hezār ḥamd ü s̱enā
2. Ki itdi luṭf ile bu ʿabd-i kemterin iḥyā

2. **cenāb-ı ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 335
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah.
9. Minnet cenāb-ı Ḥaḳḳa ki ey Nābī-i ḥazīn
10. Açıldı hep şükūfe-i maḳṣūd u mültemes

cenāb-ı hakkuñ:
1. **cenāb-ı ḥaḳḳuñ:**-*uñ*
Gazel 311
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Allah.
7. Emānete nice ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm
8. Cenāb-ı Ḥaḳḳuñ anuñçün yapılma maḫzeniyüz

cenāb-ı hakkʾuñ:
1. **cenāb-ı ḥaḳḳʾuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Allah.
105. Seni ḫalḳ eylemeden ḳaṣdi cenāb-ı Ḥaḳḳʾuñ
106. Ḳuvvet-i dīne medar itmek içünmiş ḥaḳḳā

2. **cenāb-ı ḥaḳḳʾun:**-*un*
Gazel 693
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳʾun ider iʿtirāż dādesine
2. Açan dehān-ı ṭamaʿ rızḳ-ı nā-nihādesine

cenāb-ı ḥażret-i hacı ʿalī ağā:
1. **cenāb-ı ḥażret-i ḥacı ʿalī aġā:**
Kaside 22
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Hacı Ali Ağa Hazretleri (Hacı Ali Ağa; Halep tahsildarlığı yapmış Manisalı bir devlet adamı).
33. Cenāb-ı ḥażret-i Ḥacı ʿAlī Aġā ki odur
34. Yegāne faḫr-ı kibār-ı diyār-ı Maġnīsā

cenāb-ı ḥażret-i sulṭān aḥmed ḫān-ı deryā-ı dil:
1. **cenāb-ı ḥażret-i sulṭān aḥmed ḫān-ı deryā-ı dil:**
Tarih 103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Deniz gönüllü Sultan III. Ahmed Han Hazretleri.
3. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı deryā-ı dil
4. Ki faḫr eyler vücūdiyle serīr-i ʿizz ü istiġna

cenāb-ı ḥażret-i sulṭān muḥammed ḫān-ı ġāzī:
1. **cenāb-ı ḥażret-i sulṭān muḥammed ḫān-ı ġāzī:**
Tarih 26
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Gazi Sultan IV. Mehmed Han hazretleri.
19. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ġāzī kim
20. İder maḥrūm-ı rāḥat nām-ı tīġi ḳavm-ı küffārı

cenāb-ı ḥażret-i sulṭān muṣṭafā ḫan:
1. **cenāb-ı ḥażret-i sulṭān muṣṭafā ḫan:**
Kaside 7
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Muṣṭafā-yi sānī; d. 6 Şubat 1664, İstanbul – ö. 29 Aralık 1703), lâkabı Gazi, Divan Edebiyatı'ndaki adıyla İkbâlî; 22. Osmanlı padişahı ve 101. İslam halifesidir. Babası Sultan IV. Mehmed, annesi Emetullah Râbi'a Gülnûş Sultan'dır. Kuvvetli bir ilim tahsili yaptı. Osmanlı padişahları arasında sefere çıkan son padişahtır.
75. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muṣṭafā Ḫan kim
76. Ġubār-ı dergehidür zaḫm-i rüzgāra ẕerūr

cenāb-ı ḫudaʾya:
1. **cenāb-ı ḫudaʾya:**-*y, -a*
Kaside 7
Mısra: **215**
Kelime Tipi: -
Allah.
215. Hezār şükr cenāb-ı Ḫudaʾya kim gördüm
216. Fürūġ-ı kevkeb-i iḳbālüñ olduġın menşūr

cenāb-ı mīr-i mükerrem:
1. **cenāb-ı mīr-i mükerrem:**
Kaside 28
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Yüce, saygıdeğer hazretleri.
29. Cenāb-ı mīr-i mükerrem ferīd-i devrān kim
30. Vücūd-ı pāki gül-i gülşen-i eb u ceddür

cenāb-ı muḫterem:
1. **cenāb-ı muḫterem:**
Tarih 56
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Saygın makamlı.
9. Āṣaf-ı vālā-himem ʿālī cenāb-ı muḫterem
10. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān ser-efrāz-ı kirām

cenāb-ı rabbüʾl-erbāb:
1. **cenāb-ı rabbüʾl-erbāb:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Bütün esmânın menşei, ilk zuhûrun mazharı olan ve rubûbiyet kendisine mahsus bulunan Allah hazretleri.
103. Bu luṭfa cenāb-ı Rabbüʾl-erbāb
104. Ol rütbe ricālin itdi esbāb

cenāb-ı sāye-i ḥaḳ:

1. **cenāb-ı sāye-i ḥaḳ:**
Tarih 143
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hakk'ın yeryüzündeki gölgesi, halife, padişah.
9. Cenāb-ı sāye-i Ḥaḳ ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i ʿādil
10. Ḫidīv-i aʿlem ü aʿẓam melik-i ekmel ü eşref

cenāb-ı ẓıll-ı yezdān:
1. **cenāb-ı ẓıll-ı yezdān:**
Tarih 73
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yeryüzündeki gölgesi hazretleri.
11. Yaʿnī ki cenāb-ı ẓıll-ı Yezdān
12. Ḥāmī-i mebānī-i şerīʿat

cenāh-ı dü-müjgānuña:
1. **cenāh-ı dü-müjgānuña:***-u, -ñ, -a*
Gazel 261
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kirpiklerin her iki kanadı II Kirpik kılları olan okun kanadı.
13. Bir kerre vir cenāh-ı dü-müjgānuña güşād
14. Şāhin-i dil-şikār girān-perlik istemez

cenāh-ı ġayrile:
1. **cenāh-ı ġayrile:***-ile*
Gazel 426
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Başkalarının kanadı.
9. Eyler şikeste bāl ü perin ġayret-i Ḫudā
10. Nābī cenāh-ı ġayrile pervāz idenlerüñ

cenāh-ı hümā:
1. **cenāh-ı hümā:**
Tarih 82
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Hüma kuşunun kanadı (Hüma kuşu; Güvercin büyüklüğünde ve zümrüt yeşili kanatlı, üzerinden geçtiği kimselere mutluluk ve zenginlik getireceğine inanılan mitolojik bir kuş; devlet kuşu).
85. O vekīl-i bihīn ki dergehinüñ
86. Köhne cārūbıdur cenāh-ı Hümā

cenāḥ-ı maʿnī:
1. **cenāḥ-ı maʿnī:**
Gazel 421
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Mananın kanatları.
21. Zihī hümā-yı bülend-āşiyān ki devr eyler
22. Cenāḥ-ı maʿnī ile mā-verāsın ilhāmuñ

cenāḥ-ı müʾeyyedi:
1. **cenāḥ-ı müʾeyyedi:***-i*
Tarih 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güçlü kanatlar.
3. Ol şāh-bāz-ı bārū-yı tefvīk ʿazm idüp
4. Açdı Ḳamānçe üzre cenāḥ-ı müʾeyyedi

cenāḥ-ı tāʾir-i reʾfet:
1. **cenāḥ-ı tāʾir-i reʾfet:**
Kaside 1
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Yükseklerde uçan kuşun kanadı.
77. Maḳāl-i Lā-übālī hem cenāḥ-ı tāʾir-i reʾfet
78. Suʾāl-i Lemteʿudnī hem per-i ṭāvūs-ı istiġna

cenāze:
1. **cenāze:**
Gazel 702
Mısra: **14**
Kefenlenip tabuta konmuş, gömülmeye hazırlanmış insan ölüsü.
13. Fenā-yı ʿālemi eyler cemāʿata tefhīm
14. Cenāze vaʿża çıḳup kürsī-i muṣallada

ceng:
1. **ceng:**
Kaside 10
Mısra: **38**
Savaş, muharebe.
37. ʿAdūsı şevḳ ile cānlar virür baş üzre ṭutar
38. Ṣalarsa ḫasmına ceng içre tīġ-i ṣāʿiḳa-bār

2. **cengüñ:***-üñ*
Kaside 14
Mısra: **97**
Savaş, muharebe.
97. O deñlü düşdi lisāna bu cengüñ āvāzı
98. Ki geldi naḳl-i hikāyāt-ı kahramānʾa kesād

3. **ceng:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Savaş, muharebe.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

4. **ceng:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Savaş, muharebe.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

5. **ceng:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Savaş, muharebe.
3. Dehr bāzigāh-ı nerd ü sufre-i ṣatrancdur
4. Gāh cünbān geh ten-āsān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

6. **ceng:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Savaş, muharebe.
5. Şāhid-i ṣunʿuñ temāşāsında her leyl ü nehār
6. Dīdede aḥvāl-i müşgān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

7. **ceng:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Savaş, muharebe.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bāʿis̱dür kʾider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

8. **ceng:**
Gazel 42
Mısra: **10**
Savaş, muharebe.
9. Bahşde ġavġa-güẕār ü terkde rāḥat-güzīn
10. Zeyd ü ʿAmr-ı naḥv-ḫᵛānān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

9. **ceng:**
Gazel 42
Mısra: **12**
Savaş, muharebe.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaşm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

10. **ceng:**
Gazel 49
Mısra: **17**
Savaş, muharebe.
17. Ṣarraflıḳ itmek gibidür ceng yanında
18. Bāzīçe-i ṣaṭranca göre bāzī-i nerrād

11. **ceng:**
Gazel 69
Mısra: **16**
Savaş, muharebe.
15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaṣanur

12. **cengine:***-i, -n, -e*
Tarih 144
Mısra: **34**
Savaş, muharebe.
33. Leşker-i İslām ile ol āṣaf-ı ṣāfī-żamīr
34. Gürūh-ı bī-şümārun cengine itdi şitāb

13. **cenginden:***-i, -n, -den*
Gazel 477
Mısra: **5**
Savaş, muharebe.
5. Ne ẕevḳ alsun esīr-i ʿaşḳ olan şeh-nāme cenginden
6. Baña eğlenmeğe Ferhād ü Şīrīn dāstānın bul

15. **cenge:***-e*
Gazel 683
Mısra: **7**
Savaş, muharebe.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge

8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

ceng itmedi:
1. **ceng itmedi:**-*me, -di*
Tarih 19
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Savaşmak.
21. Ḫavf-ı serin şemşīr ile aṣlā serin göstermeyüp
22. Genc-i ḫafādan çıkmadı ceng itmedi tābūr ile

ceng ü cedelden:
1. **ceng ü cedelden:**-*den*
Gazel 565
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Savaşma ve mücadele etme.
1. Geh çerḫ ile geh ṭāliʿ ile ceng ü cedelden
2. Ḥüsn-i ʿamele el mi değer gelse de elden

ceng ü cidāl itmem:
1. **ceng ü cidāl itmem:**-*me, -m*
Gazel 525
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Savaşmak, çarpışmak, kavga etmek.
13. Ben esrār-ı ḳaderle āşinālıḳ itmişüm Nābī
14. Sebük-maġzān gibi taḳdīrle ceng ü cidāl itmem

ceng-cūyāne:
1. **ceng-cūyāne:**
Gazel 81
Mısra: **7**
Savaşıyor gibi, kavga ediyor gibi.
7. Ceng-cūyāne o ser-mesti gören yollarda
8. Siper-endāz-ı niyāz olmadan āsānı mı var

cennet:
1. **cennet:**
Tarih 16
Mısra: **72**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
71. Mekārimle unutdurduñ firāḳın ḫalḳa merḥumuñ
72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

2. **cennete:**-*e*
Tarih 37
Mısra: **6**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
5. Tārīḫini zebān-ı zamān didi Nābīyā
6. Seyyīd ʿAlī Efendi revān oldı cennete

3. **cennet:**
Kıt'a 38
Mısra: **3**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
3. Saña cennet baña cehennem olan
4. Baña cennet saña cehennemdür

4. **cennet:**
Kıt'a 38
Mısra: **4**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
3. Saña cennet baña cehennem olan
4. Baña cennet saña cehennemdür

5. **cennet:**
Tarih 84
Mısra: **8**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
7. Dil-bestegānınuñ biri tārīḫini didi
8. Seyyīd ʿAlī Efendiʾye cennet ferāḥ ola

6. **cennete:**-*e*
Tarih 97
Mısra: **20**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
19. Nābī-i dāʿī ḫulūs ile didi tārīḫin
20. Cennete mūcib ola cāmī-i Yūsuf Pāşā

7. **cenneti:**-*i*
Gazel 390
Mısra: **9**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
9. İstemez cenneti rindān-ı ḳadeh-keş Nābī
10. Cilve-i keştī ile seyr-i ḥiṣār olmayıcaḳ

8. **cennet:**
Gazel 417
Mısra: **9**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̱evābuñ

9. **cennet:**
Gazel 713
Mısra: **12**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaṣr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

10. **cennetüñ:**-*üñ*
Gazel 745
Mısra: **4**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
3. ʿĀrifān naḳd bulur āyīne-i ẕātında
4. Vāʿiẓānuñ didügi cennetüñ evṣāfında

11. **cennete:**-*e*
Gazel 747
Mısra: **20**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
19. Ḳalmış ādemden sarāy-ı köhnedür mülk-i cihān
20. Kim değişmiş cennete vaḳf eylemiş evlādına

12. **cennet:**
Gazel 757
Mısra: **8**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
7. Yoḳ bī-ġaraz muʿāmele ehl-i zamanede
8. Kimse ʿibādet itmez idi cennet olmasa

13. **cennet:**
Gazel 810
Mısra: **5**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
5. Liʾilāh ṣanma cennet ümīdiyledür yine
6. Nefs-i ḫabīs̱ Ḥaḳkʾa münācāt iderse de

14. **cennete:**-*e*
Gazel 853
Mısra: **9**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
9. Cennete vāsıṭa dünyādur egerçi Nābī
10. Dil-berinden daḫı şīrīn görinür vāsıṭası

15. **cennetden:**-*den*
Gazel 860
Mısra: **5**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer.
5. Ḫurūc-ı Ādeme ben bāʿis̱ oldum diyü cennetden
6. Rüfūya nā-sezādur gendümün çāk-i girībānı

cennet gibi:
1. **cennet gibi:**
Gazel 540
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Güzel, bakımlı (yer).
5. Olduġıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-yāb
6. Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Arż-ı Rūm

cennet-ābād eyledi:
1. **cennet-ābād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cennete girmiş gibi sevinçli, neşeli bir hale gelmek/getirmek.
1. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān vezīr-i bī-nazīr
2. Kim Ruhā şehrin ḳudūmı Cennet-ābād eyledi

cephe:
1. **cephesin:**-*si, -n*
Gazel 723
Mısra: **2**
Alın.
2. Cephesin çīn-i sitemle mevc-ḫīz eylerse de
1. Nā-ümīd olmam viṣālinden sitīz eylerse de

cephe-i dil-dār:
1. **cephe-i dil-dār:**
Gazel 40

Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül alan sevgilinin yüzü.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

2. **cephe-i dil-dār:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül alan sevgilinin yüzü.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

3. **cephe-i dil-dār:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül alan sevgilinin yüzü.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

4. **cephe-i dil-dār:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül alan sevgilinin yüzü.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

cerāḥat-ı ciger-i ḫūn-feşāna:
1. **cerāḥat-ı ciger-i ḫūn-feşāna:***-a*
Kaside 11
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Kan fışkıran ciğer/gönül yarası.
41. Olur mı itmeyicek zīb-i gūş güftāruñ
42. Cerāḥat-ı ciger-i ḫūn-feşāna merhem-yāb

cerāḥat-ı diline:
1. **cerāḥat-ı diline:***-in, -e*
Gazel 707
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yarası.
3. Her kim ki kor öpüp lebüni fem fem üstine
4. Eyler cerāḥat-ı diline em em üstine

cerāḥat-ı nāsūr:
1. **cerāḥat-ı nāsūr:**
Gazel 601
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nasır yarası.
5. Bih-būdī-i ümīdüme saʿy itme ey felek
6. Rüsvāy ider cerāḥat-ı nāsūr merhemin

cerāhat-yāb-ı endūh:
1. **cerāhat-yāb-ı endūh:**
Gazel 306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Acı ve ıztırap veren yara.
1. Derūn-ı ʿāşıḳ-ı āzāde-meşreb ġam ḳabūl itmez
2. Cerāhat-yāb-ı endūh olsa da merhem ḳabūl itmez

cerāḥat-yāb-ı noksan olmamış kāmil mi ḳalmışdur:
1. **cerāḥat-yāb-ı noksan olmamış kāmil mi ḳalmışdur:**
Gazel 171
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Hal böyle iken) noksanlık yarası almayan olgun mu kalmıştır.
5. Meh-i ʿālem-fürūzı bedr iken gördüm hilāl olmış
6. Cerāḥat-yāb-ı noksan olmamış kāmil mi ḳalmışdur

cerāhet-i eyyāma:
1. **cerāhet-i eyyāma:***-a*
Kaside 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Devrin yarası.
13. Fetīl-i luṭf ile cerrāḥ-ı çīre-dest-i ḳażā
14. Ḳodı cerāhet-i eyyāma merhem-i kāfur

cerd:
1. **cerd:**
Gazel 187
Mısra: **14**
Elbisesini çıkarma, elbisesinden soyma, çıplak hale getirme.
13. ʿAşḳ iklīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

cerde itmez idi:
1. **cerde itmez idi:***-mez , -i, -di*
Gazel 455
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Üç aylarda ve özellikle ramazanda medrese öğrencilerinin dolaşarak para toplamaları(Eskiden medreselerdeki talebeler ramazanla birlikte, vaaz vermek, Kur'ân okumak, namaz kıldırmak için köy köy dolaşırdı. Bunlar köyden ayrılacakları zaman da halk, gücünün yettiği kadar para, eşya vs. verirlerdi).
7. Şeyḫler itmez idi cerde mürīdin hem-rāh
8. Olmasa ḳaṣdı mürīdānını irşād itmek

ceres:
1. **ceresüñ:***-üñ*
Gazel 401
Mısra: **2**
Çan, çıngırak.
1. Ṣanma kim zāyiʾ olur ḫıdmeti feryād-resüñ
2. Reh-zene ḳāfileden luṭfı füzūndur ceresüñ

2. **cereslerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 454
Mısra: **8**
Çan, çıngırak.
7. Keşf itme rāz-ı reh-revi kim mīr-i ḳāfile
8. Çekdi zebānlarını şikemden cereslerüñ

3. **ceres:**
Gazel 734
Mısra: **10**
Çan, çıngırak.
9. Reh-i ġamda taḥammül üştür-i nālāna ḫoşterdür
10. Ceres feryāda imdād eylemekden bāruñ altında

4. **cereslerle:***-ler, -le*
Gazel 741
Mısra: **10**
Çan, çıngırak.
9. Mülāyimter dökilsün duḫter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

cereyan:
1. **cereyan:**
Gazel 119
Mısra: **12**
Hızlı akıntı.
11. Biz āremīde-i keştī-i ġafletüz ammā
12. Nefes nefes cereyan üzredür sefīne-i ʿömr

cereyān eyledi:
1. **cereyān eyledi:***-di*
Gazel 489
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Geçmek, olmak, yapılmak.
17. Berg-i gül eyledi cereyān cūybārda
18. Seccādesin bıraḳdı suya pārsā-yı gül

cereyān eylemeġe:
1. **cereyān eylemeġe:***-me, -ġe*
Tarih 36
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Olup bitmek, geçmek, akmak.
5. Cereyān eylemeġe başladı seylāb-ı murād
6. ʿAlemüñ mezraʿa-i ḫ∨āhişin itdi iḥyā

cereyān itdi:
1. **cereyān itdi:***-di*
Tarih 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Akmak, çağıldamak.
3. İtdi bir çeşme-i ṣafā-ṭıynet
4. Himmetiyle bu ʿarṣada cereyān

cereyān itmededür:
1. **cereyān itmededür:***-mede, -dür*
Kaside 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Geçerli olmak, olup bitmek.
13. Hep ser-ā-pāy cihān mezraʿa-i ʿibretdür
14. Cereyān itmededür ḳāʿide-i zerʿ u haṣād

2. **cereyān itmededür:**-*mede, -dür*
Tarih 127
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Akmak, çağıldamak.
41. Deheninden cereyān itmededür cūy-ı kerem
42. Cebhesinden lemeʿān itmededür nūr-ı Ḫudā

cereyan itse:
1. **cereyan itse:**-*se*
Kaside 13
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Geçerli olmak, olup bitmek.
41. Āb u āteşlik ider ḳalmadı ʿālemde nʾola
42. Bir zamān da cereyan itse mey-i āteş-fām

cereyān-ı leb-i āb:
1. **cereyān-ı leb-i āb:**
Tarih 39
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Ağız suyu akıtarak (Çok beğenerek bağlamında).
21. Cereyān-ı leb-i āb ile didüm tārīḫin
22. Yapdı bu ṭarḥ-ı dil-āşūbı Süleymān Pāşā

cerīde:
1. **cerīdedür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **147**
Defter, kitap.
147. O ḫalḳa cevher ile bir cerīdedür tīġi
148. Ki ṣafḥasındadur aʿmār-ı düşmenān mesṭur

2. **cerīdede:**-*de*
Gazel 260
Mısra: **12**
Şiir mecmuası, cönk.
11. İtmez zebān-güẕār-ı ṭaleb kimse nāmumuz
12. Gūyā kühen cerīdede mesṭūrlardanuz

3. **cerīde:**
Gazel 722
Mısra: **9**
Defter, kitap.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī
10. O gül-ruḫa meġer Emnī gibi Celālī ola

cerīde-i baḫt-ı müşevveşümdendür:
1. **cerīde-i baḫt-ı müşevveşümdendür:**-*üm, -den, -dür*
Gazel 154
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kapalı bahtın defteri.
13. Müşaḫḫas olmaduġı ḥarf-i maṭlabum Nābī
14. Benüm cerīde-i baḫt-ı müşevveşümdendür

cerīde-i emelüm:
1. **cerīde-i emelüm:**-*üm*
Gazel 142
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Emel defteri.
9. Ümīd kātib-i taḳdīrden müsāʿadedür
10. Cerīde-i emelüm nā-tamām ḳalmışdur

cerīde-i evḳātdan:
1. **cerīde-i evḳātdan:**-*dan*
Gazel 111
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Takvim.
9. Mecālis-i cühelāda güẕār iden eyyām
10. Nice cerīde-i evḳātdan şümār olunur

cerīde-i ezelīde:
1. **cerīde-i ezelīde:**-*de*
Gazel 111
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ezeli levha, herşeyin bütün özellikleriyle plan ve programlarının ve bütün bilgilerinin bulunduğu ezeli kayıt yeri.
5. Cerīde-i ezelīde nüvişte her ne ise
6. O naḳş ʿarż-ı cebīn üzre der-kenār olunur

cerīde-ı günehi:
1. **cerīde-ı günehi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Günahlar, günah defteri.
145. Cerīde-ı günehi tā günāhkārānuñ
146. Ola raḳam-zede-i ʿafv-ı ḥażret-i Vehhāb

cerīde-i günehin:
1. **cerīde-i günehin:**-*in*
Gazel 83
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Günahlar, günah defteri.
13. Nābī kerīmüñ anlar ise luṭfını ʿuşāt
14. ʿArża cerīde-i günehin kendi desteler

cerīde-i niʿam-ı ʿömrden:
1. **cerīde-i niʿam-ı ʿömrden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Hayatta verilen nimetlerin kayıtlı olduğu defter.
39. Göñül müfāreḳatı meclis-i şerīfinden
40. Cerīde-i niʿam-ı ʿömrden ider mi ḥisāb

cerīde-nüvīs-i ḫızānede:
1. **cerīde-nüvīs-i ḫızānede:**-*de*
Gazel 797
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın rahmet) Hazinelerinin katibi.
1. Yoḳdur ġalaṭ vazīfe-ḫor-ı āb u dānede
2. Olmaz ḫaṭā cerīde-nüvīs-i ḫızānede

cerīme:
1. **cerīme:**
Gazel 460
Mısra: **13**
Suç, kabahat, cürüm.
13. Geh cerīme gehī iḥsān ü gehī ḳıymet olur
14. Görecekdür ne ise ḫaṭṭ-ı cebīni deremüñ

cerrāḥ-ı çīre-dest-i ḳażā:
1. **cerrāḥ-ı çīre-dest-i ḳażā:**
Kaside 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Eli işe yatkın kader hekimi.
13. Fetīl-i luṭf ile cerrāḥ-ı çīre-dest-i ḳażā
14. Ḳodı cerāhet-i eyyāma merhem-i kāfur

cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt:
1. **cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt:**
Gazel 603
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevinç dükkanının hekimi.
7. Ġayre ṣatsun merhemin cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt
8. Zaḫm ile pürdür derūnum merhem olsun olmasun

cesāret:
1. **cesāreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **104**
Cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.
103. Ṭursun bu cümle bunları sehl idelüm şümār
104. Hażm eylesüñ mi semʿ ü başar bu cesāreti

cesāret virdi:
1. **cesāret virdi:**-*di*
Gazel 773
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cesaret vermek.
13. Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
14. Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh

cesūr:
1. **cesūr:**
Kaside 7
Mısra: **204**
Cesaret eden, cesur.
203. Tezāyüd üzre iken himmetüñ bī-ḥamdiʾllāh
204. Ne cānı var kʾola sevdā-yı kār-zāra cesūr

cevāb:
1. **cevāb:**
Kaside 1
Mısra: **163**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

2. **cevāb:**
Kaside 16
Mısra: **53**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
53. Senden bu iʿtirāżlara isterüm cevāb
54. Var mı cevābuñuñ görelüm istiḳāmeti

3. **cevābuñuñ:***-u, -ñuñ*
Kaside 16
Mısra: **54**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
53. Senden bu iʿtirāżlara isterüm cevāb
54. Var mı cevābuñuñ görelüm istiḳāmeti

4. **cevāb:**
Gazel 33
Mısra: **13**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister göñül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs̱

5. **cevābı:***-ı*
Gazel 76
Mısra: **6**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
5. Mestāneliklerün sebebin çeşm-i yāre ṣor
6. Anuñ da belki ʿaḳla muvāfıḳ cevābı var

6. **cevāba:***-a*
Gazel 140
Mısra: **2**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
1. Gūyā zemīn-i mezraʿadur ʿarż-ı ḥāller
2. Eyler cevāba toḫm-feşānlık suʾāller

7. **cevāb:**
Gazel 230
Mısra: **16**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
15. Naẓm-i üstāda naẓīre nice mümkin Nābī
16. Tāze-gū tāze-zebān tāze cevāb isterler

8. **cevābı:***-ı*
Gazel 425
Mısra: **10**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
9. Muʿīni maʿẕeret-i leẕẕet olmasa Nābī
10. ʿAceb cevābı nedür ẕevḳsüz günāh idenüñ

cevāb ü suʾāl-i mevc:
1. **cevāb ü suʾāl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Dalganın soru ve cevabı.
17. Nābī küdūret-i āyine ṭabʿ-ı ṣāfdur
18. Ḫāk iledür müdām cevāb ü suʾāl-i mevc

cevāb virmedi:
1. **cevāb virmedi:***-me, -di*
Tarih 144
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Cevaplamak, cevaplandırmak, karşılık vermek.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

cevāb-ı neʿamuñ:
1. **cevāb-ı neʿamuñ:***-uñ*
Gazel 460
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Evet yanıtı.
7. Bereket ṣūret-i lafẓında bile ẓāhirdür
8. Lā-yı bī-maʿnīye nisbetle cevāb-ı neʿamuñ

cevāb-ı pürsiş-i āsāyiş-i cihān:
1. **cevāb-ı pürsiş-i āsāyiş-i cihān:**
Gazel 238
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Alemin düzen ve güvenliği sorusunun cevabı.
19. Cevāb-ı pürsiş-i āsāyiş-i cihān Nābī
20. Ḫarābezār-ı ḳanāʿatde bī-nişānlıkdur

cevāb-ı ṣāfīdür:
1. **cevāb-ı ṣāfīdür:***-dür*
Tarih 75
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Temiz(masum) cevap.
15. Sāl-i tārīḫini suʾāl idene
16. Nābīyā bu cevāb-ı ṣāfīdür

cevāb-ı yeʾsi:
1. **cevāb-ı yeʾsi:***-i*
Gazel 759
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik cevabı.
5. Dehānında ne ṣūretle çıḳar ḥarf u ṣadā bilsem
6. Cevāb-ı yeʾsi āmāde bilen ḥīn-i suʾālinde

cevābını virür:
1. **cevābını virür:***-ür*
Gazel 196
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cevaplamak, yanıtlamak.
7. Burun ucıyla virür her sözüñ cevābını kūh
8. Anuñ ṭayanduġı gūyā ki ol ḳayalıġadur

cevahir:
1. **cevahir:**
Kaside 6
Mısra: **21**
Cevherler.
21. Nʾola cevahir ile olsa Meṡnevī memlū
22. Kilīd-i genc-i ḥikemdür zebān-ı Mevlānā

2. **cevāhir:**
Kaside 10
Mısra: **21**
Cevherler.
21. Felek cevāhir ile dāmenin pür itmişdür
22. Diler ki maḳdem-i ʿīd ü bahāra ide niṡār

3. **cevāhir:**
Gazel 70
Mısra: **1**
Cevherler.
1. Gerçi gencīne-i ʿālemde cevāhir bulunur
2. Cevher-i ẕāt ile ārāste nādir bulunur

4. **cevāhire:***-e*
Gazel 701
Mısra: **16**
Cevherler, bir şeyin özü, maya, gevher.
15. Āsān olurdı dest-res-i maʿden-i murād
16. Aʿrāzdan ʿudūl idebilsek cevāhire

5. **cevāhirle:***-le*
Gazel 764
Mısra: **8**
Cevherler, bir şeyin özü, maya, gevher.
7. O ḫursend-i ḫıredmendüñdür iklīm-i saʿādet kim
8. Cevāhirle türābuñ farḳı yoḳdur çeşm-i ḫūşında

cevāhir-i hünerüñ:
1. **cevāhir-i hünerüñ:***-üñ*
Gazel 185
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Maharet cevheri.
9. Cevāhir-i hünerüñ dürcin açma ey Nābī
10. Bu çārsūda harīdār-ı maʿrifet yoḳdur

cevāmiʿ:
1. **cevāmiʿde:***-de*
Gazel 315
Mısra: **3**
Camiler.
3. Ziḥām o gūne cevāmiʿde rūz-ı rūzede kim
4. Mülāzimān-ı ḳadīmüʾz-zamāna yir ḳalmaz

cevārī vü ġulām:
1. **cevārī vü ġulām:**
Kaside 12
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Cariyeler ve erkek köleler.
97. İnfiṣāl itmeġe āmāde gürūh-ı etbāʿ
98. ʿItḳ sevdāsına dil-beste cevārī vü ġulām

cevāz gösterilse:
1. **cevāz gösterilse:**-*il, -se*
Gazel 488
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hoş görmek, uygun bulmak.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḫubāna nāz farż degül müsteḥab degül

cevelānger-i mesāf-ı ḫumār olmaḳ:
1. **cevelānger-i mesāf-ı ḫumār olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 308
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İçki sonrası baş ağrısı ile belli bir mesafeyi dönüp dolaşan olmak.
3. Almaz sebūyı gürz-ṣıfat dūşına o kim
4. Cevelānger-i mesāf-ı ḫumār olmaḳ istemez

cevf:
1. **cevfinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 57
Mısra: **7**
İç, içteki boşluk.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret baġladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

cevf-i ṣadefde:
1. **cevf-i ṣadefde:**-*de*
Gazel 323
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Midye, istiridye kabuğu.
5. Nīk-baḫtān ki bulur cevf-i ṣadefde dür-i nāb
6. Şūmī-i baḫt ile biz ḳaṭre-i bārān buluruz

cevher:
1. **cevher:**
Kaside 7
Mısra: **147**
Elmas, değerli taş.
147. O ḫalḳa cevher ile bir cerīdedür tīġi
148. Ki ṣafḥasındadur aʿmār-ı düşmenān mesṭur

2. **cevheri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **72**
Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
71. Ṣūret-i ʿadlde taḳṣīri içün ʿahdinde
72. Baġlamış āyineye cevheri bend-i zencīr

3. **cevheri:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **21**
Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
21. Cebhesinde pertev-i merdī şecāʿat cevheri
22. Pertev-i mihre ḳanaʿat eylemez rüchḥān ile

4. **cevheri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **46**
Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
45. Bulmış āmīziş zemīn ile zamān bir ġūne kim
46. Çeşm-i gerdūn farḳdan ḳaldı ʿarażla cevheri

5. **cevher:**
Tarih 76
Mısra: **9**
Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
10. Añı görmiş viṣāhüʿṣ-ṣadr-ı Sulṭānīye erzende
9. Ḫoşā cevher ki cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i lā-reyb

6. **cevherüñ:**-*üñ*
Gazel 242
Mısra: **20**
Elmas, değerli taş.
19. Şehriyār-ı şehri Ḥaḳ maʿmūr ḳılsun dāʾima
20. Ḳadrini bu cevherüñ añlar bilür bilmezlenür

7. **cevher:**
Gazel 273
Mısra: **5**
Elmas, değerli taş.
5. Ol cevher ile āb-nümālıkları tīġün
6. Darbet-ḫorī-i kūre-i ḥaddādına deġmez

8. **cevher:**
Gazel 421
Mısra: **16**
Elmas, değerli taş.
15. Sözün merātibi zāhirdür ehline Nābī
16. Dinür mi sengine cevher sebīl-i ʿallāmuñ

9. **cevherüñ:**-*üñ*
Gazel 634
Mısra: **11**
Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
11. Cevherüñ āyine-i ḥüsnidür inkār itme
12. Kendü tavrında bu bāzār-ı cihānuñ ḫazefin

10. **cevherüñ:**-*üñ*
Gazel 748
Mısra: **4**
Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
3. Cevher-i aṣlīye taḳlīd itse de nev-i ḫazef
4. Cevherüñ gelmez taġayyür reng-i istiḳlāline

11. **cevherümi:**-*üm, -i*
Gazel 749
Mısra: **2**
Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
1. Ḫ∨ār olmaz idüm važʿ-ı riyā-güsterüm olsa
2. Pest itmez idüm cevherümi cevherüm olsa

12. **cevherüm:**
Gazel 749
Mısra: **2**
Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
1. Ḫ∨ār olmaz idüm važʿ-ı riyā-güsterüm olsa
2. Pest itmez idüm cevherümi cevherüm olsa

13. **cevher:**
Gazel 815
Mısra: **3**
Elmas, değerli taş, hazine II Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
3. Virān-ı ḫākde maḥzūn olan cevher gibi ʿirfān
4. Olur ḥāsıl velīkin iştihar olmaz bu yirlerde

14. **cevher:**
Gazel 865
Mısra: **18**
Elmas, değerli taş, hazine II Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i lā-reyb:
1. **cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i lā-reyb:**
Tarih 76
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Ayet**
"(O'nun hakkında) Şek, şüphe yok yok" cömertlik hazinesinden cevher bağışlayan (Al-i imran Suresi 9. ayet).
10. Añı görmiş viṣāhüʿṣ-ṣadr-ı Sulṭānīye erzende
9. Ḫoşā cevher ki cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i lā-reyb

cevherdār:
1. **cevherdār:**
Gazel 289
Mısra: **7**
İyi, özlü, nitelikli II (Kılıç için) siyah ve beyaz benekli.
7. Ṣaymaz āhenger-i bāzār-ı hüner cevherdār
8. Çıḳmasa ābdan āteş saçarak āhenümüz

cevher-i aṣlīye:
1. **cevher-i aṣlīye:**
Gazel 748
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Asıl(asla mensup) öz.

3. Cevher-i aṣlīye taḳlīd itse de nev-i ḫazef
4. Cevherüñ gelmez taġayyür reng-i istiḳlāline

cevher-i esrār-ı müfād:
1. **cevher-i esrār-ı müfād:**
Kaside 2
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Sırlarla dolu manaların cevheri.
193. Kimlerüñ gūşına lāyıḳ yine senden ġayrı
194. Şeb-i miʿrācdaki cevher-i esrār-ı müfād

cevher-i evvel:
1. **cevher-i evvel:**
Kaside 12
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Ruhlar âleminde ilk yaratılış, bezm-i elest.
127. Bihterīn-i vüzerā āṣaf-ı ṣānī ki sezā
128. Nāmına eyler ise cevher-i evvel ikrām

2. **cevher-i evvel:**
Kaside 13
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Ruhlar âleminde ilk yaratılış, bezm-i elest.
135. İsm-i sāmisi semāvātı güẕār itmişdür
136. Ki tevāżuʿla ide cevher-i evvel ikrām

cevher-i evvelden:
1. **cevher-i evvelden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Ruhlar âleminde ilk yaratılış, bezm-i elest.
77. Ḫilḳati cevher-i evvelden olınmış terkīb
78. Eyledi ʿaḳlınuñ ās̱ārı cihānı tenvīr

cevher-i ġarrā:
1. **cevher-i ġarrā:**
Kaside 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Parlak mücevher (Yakut ve lal taşı bağlamında).
35. Zihī Ḳādir ki ḫāk-i tīre-ṭıynetden ider īcād
36. Sefīd ü zerd maʿden sebz ü surḫin cevher-i ġarrā

2. **cevher-i ġarrā:**
Tarih 82
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Parlak mücevher.
67. Birinüz hiç iṣābet itmedüñüz
68. N᾽olduġında bu cevher-i ġarrā

cevher-i ḥarfi:
1. **cevher-i ḥarfi:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Harf incisi.
13. Cevher-i ḥarfi ḥicāb-āver-i yāḳut-ı bihişt
14. Kürsī-i resmi tezelzül-dih-i kürsī-i semā

cevher-i ʿirfān:
1. **cevher-i ʿirfān:**
Gazel 752
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İrfan cevheri.
3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

cevher-i maʿnī:
1. **cevher-i maʿnī:**
Gazel 267
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mana cevheri.
3. Her ṭabʿdan itmez lemeʿān cevher-i maʿnī
4. Her şūre-zemīn çihre-fürūz-ı çemen olmaz

cevher-i muʿin-i islām:
1. **cevher-i muʿin-i islām:**
Kaside 15
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
İslama yardım edenlerin cevheri.
111. Kār-dān-ı vükelā cevher-i muʿin-i İslām
112. Menbaʿ-ı ʿizz ü ʿalā maṣdar-ı ās̱ār-ı himem

cevher-i nūr-ı aṣālet:
1. **cevher-i nūr-ı aṣālet:**
Tarih 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Asalet ışığının cevheri.
5. Cevher-i nūr-ı aṣālet berḳ urur ol mertebe
6. Kim olur ḳandīl nūr-ı cebhesi seccādeye

cevher-i rūyı:
1. **cevher-i rūyı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Mücevher gibi parlayan yüz.
191. Tīġı sevgendgāh-ı Rüstem᾽dür
192. Cevher-i rūyı ḳaṭre-i demdür

cevher-i ser-be-seri:
1. **cevher-i ser-be-seri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Bütünüyle inci (olan).
21. Rüsülüñ nükte-i faṣṣ-ı ḥikemin şāmildür
22. Cevher-i ser-be-seri ḥażret-i Muḥyi᾽d-dīn᾽üñ

cevher-i tīġı:
1. **cevher-i tīġı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **481**
Kelime Tipi: -
Kılıcının cevheri.
481. Cevher-i tīġı ḫaṭṭ-ı rūşendür
482. Gūyiyā ser-nüvişt-i düşmendür

cevher-i ẕāt:
1. **cevher-i ẕāt:**
Gazel 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Senin) Zatının cevheri.
1. Gerçi gencīne-i ʿālemde cevāhir bulunur
2. Cevher-i ẕāt ile ārāste nādir bulunur

2. **cevher-i ẕāt:**
Gazel 864
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Varlığın özü.
5. O ḳadar cevher-i ẕāt ile dü rū olmasa tīġ
6. Ḫāṭır-ı ġayr içün ālūde-i ḫūn olmaz idi

cevher-i zātī-i aṣlīdür:
1. **cevher-i zātī-i aṣlīdür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zat'ın cevherinin özü (Allah'ın varlığı).
5. Cevher-i zātī-i aṣlīdür ḥaḳīḳatden murād
6. Ṣanma insāndan faḳaṭ şekl ü şemā᾽ildür ġaraż

cevher-i zebān eyle:
1. **cevher-i zebān eyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Dildeki zümrüt yapmak, ağızdaki cevher yapmak.
65. Başla naʿt-ı Ḥabīb-i Yezdān᾽a
66. Ẕevḳ-i vaṣfiyle rūḥ vir cāna

cevher-şinās-ı tīġ:
1. **cevher-şinās-ı tīġ:**
Gazel 667
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kıuç cevherinden anlayan.
3. ʿĀrif libāsa bakmaz ider ẕāta iltifāt
4. Cevher-şinās-ı tīġ çekinmez ġılāfına

2. **cevher-şinās-ı tīġ:**
Gazel 667
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kıuç cevherinden anlayan.
3. ʿĀrif libāsa bakmaz ider ẕāta iltifāt
4. Cevher-şinās-ı tīġ çekinmez ġılāfına

cevlāngeh-i ehl-i ṣafā:
1. **cevlāngeh-i ehl-i ṣafā:**
Tarih 86
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eğlence, zevk ehlinin gezip dolaştıkları yer.
3. Böyle ẕü᾽l-vecheyn bir mevżıʿ görülmiş mi k᾽ola
4. Hem ʿibādetgāh u hem cevlāngeh-i ehl-i ṣafā

cevlāngeh-i iḳbālüñe:
1. **cevlāngeh-i iḳbālüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzel talihin gezinti yeri.
5. Dest-i keremüñ sākiye-i çeşm-i elṭāf
6. Cevlāngeh-i iḳbālüñe meydān-ı vezāret

cevlān-ı dil-ḫ∨āḫāne:
1. **cevlān-ı dil-ḫ∨āḫāne:**
Tarih 116
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Gönüldeki arzuların uçuşmaları.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫ∨āḫāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

cevr:
1. **cevr:**
Kaside 12
Mısra: **70**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
69. Rūy-māl itmeġe dāmānuña furṣat gözeden
70. Yapışup dāmenüñe cevr içün eyler ibrām

2. **cevr:**
Kıt'a 67
Mısra: **1**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
1. Cevr ile çeşmümi pür-āb iderek cānānum
2. Döndi maḳsimde akan lūlelere müjgānum

3. **cevrdür:**-*dür*
Gazel 128
Mısra: **2**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
1. Vażʿ-ı felek mi mihr ü vefa ṣūretindedür
2. Hep cevrdür ki luṭf u ʿaṭā ṣūretindedür

4. **cevri:**
Gazel 200
Mısra: **11**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
11. Meclisde cevri töhmet-i taksir ile baña
12. Cānāneden raḳībe ʿināyet degül midür

5. **cevrine:**-*i, -ne*
Gazel 204
Mısra: **13**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eşʿabdur

6. **cevr:**
Gazel 204
Mısra: **14**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eşʿabdur

7. **cevre:**-*e*
Gazel 294
Mısra: **11**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
11. Dilberānı hırsumuzdur eyleyen cevre dilīr
12. Destine çoḳ şeh-süvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz

8. **cevrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 393
Mısra: **10**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
9. Nābī-i ḫaste-dilde girībān mı var meġer
10. Cevrüñle çāk-ḫurde-i dest-i ġam olmaduḳ

9. **cevr:**
Gazel 455
Mısra: **1**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
1. Cevr ile ol meh umulmazdı bizi yād itmek
2. Düşmese ḫāṭırına ḫāṭırumuz şād itmek

10. **cevri:**-*i*
Gazel 474
Mısra: **1**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
1. Bī-cā degüldür ehl-i dile cevri dilberüñ
2. Sūzişle ẓāhir olur .... ʿanberüñ

11. **cevri:**-*i*
Gazel 484
Mısra: **3**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
3. Sen eyledügün cevri ümīd eyleme benden
4. Ey çerḫ-i sitemger yüri sen benden emīn ol

12. **cevri:**-*i*
Gazel 488
Mısra: **6**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
5. Benden de gāh naẓra-i güstaḫ ider ẓuhūr
6. Yārüñ baḳılsa cevri ḳatı bī-sebeb degül

13. **cevre:**-*e*
Gazel 503
Mısra: **3**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
3. Ḫaṭından naḳṣ-ı meylüm ḥiss idüp ḳaṣd itdügin cevre
4. O fettānuñ teġāfül-gūne vażʿından tıraş itdüm

14. **cevrini:**-*i, -ni*
Gazel 518
Mısra: **1**
Haksızlık edip incitme, eza; eziyet, üzme, zulüm.
1. Eylesün cevrini efzūn o büt-i dil-siyehüm
2. Bī-günāhum dimeden ġayrı bulursa günehüm

15. **cevrden:**-*den*
Gazel 531
Mısra: **16**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
15. Nābī-i külfet-ülfetüm ki dili
16. Cevrden ġayre şādmān bilmem

16. **cevrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 539
Mısra: **1**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
1. Ḫam olur ḳadd-i ḳalem cevrini taḥrīr itsem
2. Süst olur pāy-ı suḫan nāzını ṭaḳrīr itsem

17. **cevrinden:**-*in, -den*
Gazel 584
Mısra: **15**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
15. Cevrinden eylemekde şikāyet bir āfetüñ
16. Dillerde kendi cevrleri dāstān iken

18. **cevrleri:**-*ler, -i*
Gazel 584
Mısra: **16**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
15. Cevrinden eylemekde şikāyet bir āfetüñ
16. Dillerde kendi cevrleri dāstān iken

19. **cevr:**
Gazel 780
Mısra: **5**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
5. Devrān aḳıtdı cevr ile seyl-āb-ı çeşmümi
6. Bu köhne ḫānenüñ sebeb oldı ḫarābına

20. **cevr:**
Gazel 874
Mısra: **8**
Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.
7. Ol nev-hırām kūçe-i bī-dāduñ itdügin
8. ʿÖmrinde cevr işitmedi bī-dād görmedi

cevr itdüginden:
1. **cevr itdüginden:**-*düg, -in, -den*
Gazel 242
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eziyet etmesi.

7. Kendi çoḳ cevr itdüginden ġayri ol naḫl-ı cefā
8. Ṭıfl-ı aġyārı daḫı eks̱er bilür bilmezlenür

cevr ü cefa:
1. **cevr ü cefa:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
9. Meʾyūs olma naḫvet-i nāzından ol mehüñ
10. Cevr ü cefa vefaya ʿalāmet degül midür

cevr ü cefā eylemek:
1. **cevr ü cefā eylemek:**-*mek*
Gazel 367
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İncitici söz söylemek veya davranışlar yapmak.
3. Maḳdūrı deñlü cevr ü cefā eylemek ṣaḥīḥ
4. Miḳdār-ı z̲erre vaʿde-i mihr ü vefā ġalaṭ

cevr ü sitem eyledüñ:
1. **cevr ü sitem eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 622
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zulmetmek, eziyet çektirmek.
11. Eyledüñ Nābī-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem
12. Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın

cevr ü sitem itdügi:
1. **cevr ü sitem itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 869
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eziyet ve zulüm etmek.
3. Ḳalur gider mi bize itdügi bu cevr ü sitem
4. Sipihrden ʿacebā intiḳām alınmaz mı

cevr u sītemi:
1. **cevr u sītemi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İncitici söz veya davranışlar.
3. Redd itmesidür müşkil olan ʿāşıḳa yoḫsa
4. Cevr u sītemi mūris̱-i efsūs degüldür

cevr ü sitem-i çerḫ:
1. **cevr ü sitem-i çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Feleğin incitici söz ve davranışları.
5. Mīzān-ı ḥaḳīḳat eger vezn olunursa
6. Hem-seng olamaz luṭfına cevr ü sitem-i çerḫ

2. **cevr ü sitem-i çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Feleğin incitici söz ve davranışları.
5. Mīzān-ı ḥaḳīḳat eger vezn olunursa
6. Hem-seng olamaz luṭfına cevr ü sitem-i çerḫ

cevr ü tefriḳa:
1. **cevr ü tefriḳa:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı, felaket ve bela.
41. Netīce her ne ḳadar cevr ü tefriḳa var ise
42. Sipihr cümlesin icrāda itmemişdi ḳuṣūr

cevr-i āşinādan:
1. **cevr-i āşinādan:**-*dan*
Gazel 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tanıdık, bildik gibi zulmetmek.
1. Nevāzişkārī-i bigāne cevr-i āşinādan geç
2. Gel ey şūḫ-ı vefā-düşmen bu vażʿ-ı nā-revādan geç

cevr-i gerdūn:
1. **cevr-i gerdūn:**
Gazel 728
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Feleğin zulmü.
1. Cevr-i gerdūn ne belā ṭāliʿ-i dūndan ṣoñra
2. Ḫaṣmī-i çerḫ ne güç baḫt-ı zebūndan ṣoñra

cevr-i yār:
1. **cevr-i yār:**
Gazel 772
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin eziyeti, zulmü.
2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

cevr-i zamāneden:
1. **cevr-i zamāneden:**-*den*
Gazel 388
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Zamanın cevri, zulmü.
15. Cevr-i zamāneden gilemend olma Nābiyā
16. Ḳangı celāl var ʿaḳabinde cemāli yoḳ

cevrin görüp:
1. **cevrin görüp:**-*üp*
Gazel 619
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zulüm görmek, eziyet çekmek.
5. Aġyāra ider gūşe-i ebrū ile imā
6. Cevrin görüp izhār-ı melāl eyledügümden

cevz:
1. **cevzden:**-*den*
Gazel 465
Mısra: **9**
Ceviz.
9. Cevzden ḳıymet ü lez̲z̲etde füzūndur piste
10. Var teselli̇leri hālince tenük-ʿayşlaruñ

ceyb:
1. **ceyb:**
Gazel 122
Mısra: **8**
Yaka II Cep.
7. Dāmen meġer āsūde midür ḫār-ı sitemden
8. Mihmānkede-i çāk hemān ceyb degüldür

2. **ceybinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 346
Mısra: **11**
Kucak, koyun. II Cep
11. Ceybinde zer-i mihr gibi perveriş itmek
12. Āḫir ser-i aʿdāya nis̱ār itmek içünmiş

3. **ceybini:**-*i, -n, -i*
Gazel 349
Mısra: **3**
Yaka II Cep.
3. Dil ceybini çāk eyler iken pençe-i ġamda
4. Yāri göricek dāmen-i inkāre yapışmış

ceyb-i imsākin:
1. **ceyb-i imsākin:**-*i, -n*
Gazel 515
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Pintilik cebi.
11. Çeh-i bī-āb gibi delve çeker ḫamyāze
12. Ceyb-i imsākin iden dest-i ʿatādan maḥrūm

ceyb-i zemīnüñ:
1. **ceyb-i zemīnüñ:**-*üñ*
Gazel 456
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünyanın cebi.
1. Gerdişde ise çerḫleri ṭarf-ı berīnüñ
2. Dullāb daḫı sāʿatidür ceyb-i zemīnüñ

ceyḫūn:
1. **ceyḫūnʾa:**-*a*
Gazel 661
Mısra: **4**
Ceyhun nehri.
3. Seyl-i eşküm gibi hergiz nehr-i cārī görmedüm
4. Vardum ey Yūsuf-cemālüm Nīlʾe de Ceyḫūnʾa da

2. **ceyhūnʾı:**-*ı*
Gazel 873
Mısra: **12**
Ceyhun nehri.
11. Nʾidem āh eylesem ardınca gelür girye hemān
12. Nīm-āteşle ḫurūşa getüren Ceyhūnʾı

ceyş:

1. **ceyşe:**-*e*
Gazel 496
Mısra: **7**
Asker, ordu.
7. Olsa bir ceyşe ḳafādar nesīm-i nuṣret
8. Cünbiş-i şevḳ ile pervāza gelür bāl-i ʿalem

2. **ceyş:**
Gazel 683
Mısra: **8**
Asker, ordu.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

ceyş-i aʿdā:
1. **ceyş-i aʿdā:**
Tarih 128
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Düşman orduları.
11. Ālaf-ı ṣāf- dile ʿavn-ı İlāhī irişüp
12. Oldı berhem-zede-i tefriḳa ceyş-i aʿdā

ceyş-i ahter:
1. **ceyş-i aḫter:**
Kaside 12
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yıldız ordusu.
17. Ceyş-i aḫter tağılur bir gün olur kāse tehī
18. Māhveş zīr-i nigīn olsa eger ḫıṭṭa-i Şām

ceyş-i ferāġat:
1. **ceyş-i ferāġat:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Feragat ordusu.
35. Ki çıḳup kalʿa-i dilden sipeh-i şevḳ-āmūz
36. Dikdi bürc-i emele ceyş-i ferāġat aʿlām

ceyş-i ġam:
1. **ceyş-i ġam:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **386**
Kelime Tipi: -
Gam askeri.
385. Ḥāl-i zārum ḳatı perīşāndur
386. Üstüme ceyş-i ġam şitābāndur

ceyş-i ġamdan:
1. **ceyş-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 353
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gam askeri.
9. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün iltica ehl-i niyaz
10. Kalʿa-i himmetde Nābī burç u bārū ḳalmamış

ceyş-i ġamuñ:
1. **ceyş-i ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 824
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gam askeri.
11. İtdi ḥarām çeşmüme ḫ∨āb-ı ferāġati
12. Ṣaḥrā-yı dilde ceyş-i ġamuñ hāy u hūları

ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ:
1. **ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ:**-*uñ*
Gazel 667
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sarhoşluk sonrası başağrısının ağır dumanlı ordusu.
5. Tertīb ider ṣufūfını sāġarda mevc-i mey
6. Ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ meṣāfına

ceyş-i güneh:
1. **ceyş-i güneh:**
Gazel 729
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Günah askeri, günah ordusu.
7. Giremez ceyş-i güneh leşker-i istiġfāre
8. Düzd fırṣat bulamaz ṣunmaġa āmādelere

ceyş-i müʾeyyedden:
1. **ceyş-i müʾeyyedden:**-*den*
Tarih 50
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güçlü ordu.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire güyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

ceyş-i ser-āmedi:
1. **ceyş-i ser-āmedi:**-*i*
Tarih 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Öncü birlikler, önde gelen ordular.
5. Pīrāmenin muḥāṣara idüp o ḳalʿanuñ
6. İtdi havāle üstine ceyş-i ser-āmedi

ceyş-i sulṭan:
1. **ceyş-i sulṭan:**
Tarih 77
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Padişah ordusu.
15. Yog idi ẕerre deñlü pervası hiç kesden
16. Perr-i meges degüldi çeşminde ceyş-i sulṭan

cezā:
1. **cezā:**
Kaside 1
Mısra: **163**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

2. **cezā:**
Kıt'a 31
Mısra: **2**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

3. **cezādur:**-*dur*
Kıt'a 31
Mısra: **2**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

4. **cezāsı:**-*sı*
Gazel 382
Mısra: **14**
Ceza II Ödül.
13. Rāhında ḫāklük sebeb-i vuṣlat olduġı
14. Bir şarṭ-ı ḫuşkdur gider amma cezāsı yoḳ

5. **cezāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 423
Mısra: **9**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
9. Pīşīn siperde açduġı zaḫmun cezāsıdur
10. Ḫamyāzesin tehī mi ṣanursın kemānlaruñ

6. **cezāları:**-*lar, -ı*
Gazel 429
Mısra: **16**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
15. İtmezse ʿafv ü maġfirete ḳaṣd-ı intisāb
16. Ḥaḳḳa ḳalur cezāları ʿiṣyān idenlerüñ

7. **cezāsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 442
Mısra: **14**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
13. Eyler tefevvuḳ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ḳadar yansa revġanuñ

8. **cezālarıdur:**-*lar, -ı, -dur*
Gazel 589
Mısra: **11**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
11. O nām-keşlük ile şöhretüñ cezālarıdur
12. ʿAceb mi ḳalʿa-i zerrīne ḥabs olınsa nigīn

9. **cezādan:**-*dan*
Gazel 673
Mısra: **3**
Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
3. Tāb-ı ḫurşīd cezādan nice āsūde olur
4. İtmeyen āhı sütūn-ı ḫayme-i istiġfāra

cezā buldı:
1. **cezā buldı:**-*dı*
Tarih 92
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Cezasını bulmak.
51. Ṣadre teşrīf ideli sāye-i inṣāfında
52. Zālimīn buldı cezā oldı sitem nā-peydā

cezā-yı vażʿ-ı sitemden:
1. **cezā-yı vażʿ-ı sitemden:**-*den*
Gazel 150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zulme uğrama cezası.
3. Ol dil-şikende var mıdur ās̠ār-ı inkisār
4. Yoḫsa cezā-yı vażʿ -ı sitemden emīn midür

cezb:
1. **cezbine:**-*i, -n, -e*
Gazel 179
Mısra: **7**
Kendine doğru çekme.
7. Cezbine āmādedür ḫurşīd ḫāke düşse de
8. Sāḥa-i īcādda aḥvāl-i şebnem böyledür

2. **cez̠be:**-*e*
Gazel 585
Mısra: **18**
Kendine çekme.
17. Lāʾübālī-resmdür iḳlīm-i ḥüsn ol gūne kim
18. Āftābı eylemez cez̠be tenezzül şeb-nemin

cezb ider:
1. **cezb ider:**-*er*
Gazel 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.
11. Her kime olsa mülāki şeref-i iḳbāli
12. Cezb ider cānibine ḳuvvet-i bāzū-yı edeb

2. **cez̠b ider:**-*er*
Kaside 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.
7. Tevfīḳ-i Īzidi kime olursa reh-nümā
8. Baḫt-ı bülendi cez̠b ider aḥkām-ı rifʿati

3. **cezb ider:**-*er*
Gazel 513
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.
7. Cezb ider tār-ı siyāh-ı nigeh-i nüzzārı
8. Sāḥa-i safḥada reftār-ı dil-ārā-yı ḳalem

4. **cez̠b ider:**-*er*
Gazel 559
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.
7. Sen gülün ḳadrini ḫurşīd ḳadar bilmezsin
8. Cez̠b ider būyını şemm itmek içün şeb-nemden

5. **cez̠b ider:**-*er*
Gazel 711
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.
13. Bizi Stānbulʾa taḳdīr cez̠b ider Nābī
14. Tenāvül eyleyecek āb u dānemüz var ise

cezb itdügin:
1. **cezb itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Kaside 16
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Etkilemek, kendine çekmek.
69. Görmez misüñ bu maṭbaḫ-ı ṣunʿ-ı Ḥakīmʾde
70. Cezb itdügin keşān keşān insānı ḳısmeti

cezb itmek:
1. **cezb itmek:**-*mek*
Kıt'a 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.
37. Cezb itmek içün ḳalbini merdān-ı Ḫudāʾnuñ
38. Luṭfuñ sebeb-i ḥubb u vidād eylesün Allāh

cezb itmekdedür:
1. **cezb itmekdedür:**-*mek, -de, -dür*
Gazel 563
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.
9. Hüner sālūsı cezb itmekdedür meyḫāneye yoḫsa
10. İder rindün taḳaddüm desti çeksen āstīninden

ceżb itmemişdi:
1. **ceżb itmemişdi:**-*me, -miş, -di*
Kaside 20
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.
101. Ceżb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
102. Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti

cezbe-i çāki:
1. **cezbe-i çāki:**-*i*
Gazel 431
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yırtığın çekiciliği.
7. Menşeʾ-i feyż-i sevī ʿālem-i bālādañdur
8. Cezbe-i çāki degül sinede mīz-āblaruñ

cez̠be-i kerāmet-i ḥüsn olur:
1. **cez̠be-i kerāmet-i ḥüsn olur:**-*ur*
Gazel 543
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzellik kerametinin cazibesi olmak.
7. İder göñül gibi āvāreyi esīr-i kemend
8. Baḳılsa ancaḳ olur cez̠be-i kerāmet-i ḥüsn

cezbe-i luṭf-ı şehinşeh:
1. **cezbe-i luṭf-ı şehinşeh:**
Tarih 127
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Sultanlar sultanının lütfunun cazibesi.
127. Cezbe-i luṭf-ı şehinşeh naẓar-ı vāḥid ile
128. Ṣadrı da āṣafı da eyledi birden iḥyā

cezb-i duʿā itmededür:
1. **cezb-i duʿā itmededür:**-*mede, -dür*
Kıt'a 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cezbetme, kendine çekme duası etmek.
11. Nābiyā gerçi aña cezb-i duʿā itmededür
12. Ṭīb-i ḫulḳı gerek aʿlā vü gerek ednādan

cezb-i ḳulūb eylemek:
1. **cez̠b-i ḳulūb eylemek:**-*mek*
Gazel 180
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kalpleri kendine çekmek, cezbetmek.
9. Āb u tābından degüldür eylemek cez̠b-i ḳulūb
10. Laʿl-i gül-fāmı faḳaṭ teʾsīr-i ḫāṣṣiyyetledür

cezm:
1. **cezm:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Arabçada kelime sonundaki harfi sâkin okumak için kullanılan hareke.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dagı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

cezm-i maġrur:
1. **cezm-i maġrur:**
Tarih 133
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kibirli hükümdar.
11. Cezm-i maġrur cihān-gīrlige ʿāzim iken
12. Ẓıllete oldı bedel debdebe-i ʿünvānı

cezr ü medd:
1. **cezr ü medd:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Suyun yükselerek alçalması.
1. Bezm-i ṣafāya sāġar-ı ṣahbā gelür gider
2. Gūyā ki cezr ü medd ile deryā gelür gider

cezr-i herem:
1. **cezr-i herem:**
Kaside 15
Mısra: **214**
Kelime Tipi: -
İhtiyarlık denizinin çekilmesi.
213. Ḥak taʿāla o ḳadar ʿömrini medd eyleye kim
214. İrmeye yüz yıla dek dāmenine cezr-i herem

cīb:
1. **cībine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 6
Mısra: **7**
Cep.
7. Kim alursa eline cībine girmekde hemān
8. Görmedüm luṭfı gibi şāhid-i bī-pervāyı

2. **cībi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **469**
Cep.
469. Cībi ümmīdgāh-ı ehl-i recā
470. Desti mīz-āb-ı ḳısmet-i şuʿarā

3. **cībe:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **59**
Cep.
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

4. **cībi:**-*i*
Gazel 48
Mısra: **27**
Cep.
27. Dür-i maʿnā ile cībi olur ġavvāṣınuñ memlū
28. Meġer gird-āb-ı baḥr-ı pür-güherdür ḥalḳa-i tevḥīd

5. **cībine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 91
Mısra: **2**
Cep.
1. Gerdūn döner miṡāl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ḥāk çāk virür rāh ʿaşḳına

6. **cībini:**-*i, -n, -i*
Tarih 138
Mısra: **9**
Cep.
9. Bābveş cībini çāk eyler idi şerminden
10. Ṭarḥ-ı mevzūnını seyr eylese ḳaṣr-ı şīrīn

7. **cībini:**-*i, -n, -i*
Gazel 419
Mısra: **7**
Cep.
7. İtdürür devr-i felek ṣāf-dilün cībini çāk
8. Rīsmānuñ eṡeri gibi dehānında çehüñ

8. **cībümde:**-*üm, -de*
Gazel 879
Mısra: **7**
Cep.
7. Görüp cībümde naḳd-i eşki oldı şehr-i ḥüsn içre
8. Metāʿ-ı ḫande zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb şimdi

cibāl-i ehrām:
1. **cibāl-i ehrām:**
Kaside 12
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Mısırda bulunan piramit biçimindeki eski yapılardan her biri.
131. ʿArṣa-i şānına bir ṭūb ḳıbāb-ı gerdūn
132. Pāye-i cāhına bir seng cibāl-i ehrām

cīb-i āfāḳ:
1. **cīb-i āfāḳ:**
Kaside 15
Mısra: **204**
Kelime Tipi: -
Feleklerin yakası.
203. Hīç şekk itme ki eyyām-ı şerīfüñde olur
204. Cīb-i āfāḳ rehā-yāfte-i dest-i dījem

cīb-i āh-ı seḥerden:
1. **cīb-i āh-ı seḥerden:**-*den*
Gazel 89
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Seher vakti çekilen ahın cebi.
5. Āḫir kilīd-i güm-şüde-i maḫzen-i ümīd
6. Seyr it ki cīb-i āh-ı seḥerden ẓuhūr ider

cīb-i ʿālemde:
1. **cīb-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 798
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alemin cebi, insanların cebi.
5. Cīb-i ʿālemde biz ol sāʿat-ı zerrīnüz kim
6. Māh taḳlīd idemez gerdiş-i hemvārumuza

cīb-i ʿamīḳ-i kibārda:
1. **cīb-i ʿamīḳ-i kibārda:**-*da*
Gazel 700
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zenginlerin derin cepleri.
9. Cīb-i gedāda bulmaduġından ḥużūrı zer
10. Eyler ḳarār cīb-i ʿamīḳ-i kibārda

cīb-i dīdede:
1. **cīb-i dīdede:**-*de*
Gazel 534
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gözün cebi.
7. Kālā-yı nāz ü şiveyi çoḳluḳ da ṣatmasun
8. Ḳalmadı cīb-i dīdede sermāyemüz bizüm

cīb-i dil-ārāsına:
1. **cīb-i dil-ārāsına:**-*sı, -n, -a*
Tarih 127
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Gönlü süsleyen cep, kalbin üstündeki cep.
119. Girdi ġayretle yine cīb-i dil-ārāsına mühr
120. Āşiyān-i ezelīsin yine buldı ʿanḳā

cīb-i dili:
1. **cīb-i dili:**-*i*
Gazel 475
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlün cebi.
1. Taḥsin saña ey bāde beni ḫurrem iderseñ
2. Cīb-i dili vāreste-i dest-i ġam iderseñ

cīb-i felekde:
1. **cīb-i felekde:**-*de*
Gazel 866
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Feleğin cebi, kesesi.
5. Ṭoldı metāʿ-ı nūrla dükkān-ı kāʾināt
6. Cīb-i felekde ḫarc idecek pāre ḳalmadı

cīb-i ġaybı:
1. **cīb-i ġaybı:**-*ı*
Gazel 850
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bilinmezlik cebi, odası.
18. Cīb-i ġaybı eyledi menzil yed-i beyżā gibi
17. Dest-bürd-i sīmyā-perdāzī-i eyyāmdan

cīb-i gedāda:
1. **cīb-i gedāda:**-*da*
Gazel 700
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Fakirin, dilencinin cebi.
9. Cīb-i gedāda bulmaduġından ḥużūrı zer
10. Eyler ḳarār cīb-i ʿamīḳ-i kibārda

cīb-i hezār-āşnā-yı gül:
1. **cīb-i hezār-āşnā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gülü bilen bülbülün gömleği.
5. Hep kendi perdesüzliginüñ muḳtezāsıdur
6. Ṣad çāk olursa cīb-i hezār-āşnā-yı gül

cīb-i ḳalemde:

1. **cīb-i ḳalemde:**-*de*
Gazel 510
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kalemin cebi.
11. Yoḳ şekveye tenezzülümüz baḫt-ı tīreden
12. Cīb-i ḳalemde ẓāhir olur çākümüz bizüm

cīb-i nevāzişde:
1. **cīb-i nevāzişde:**-*de*
Gazel 516
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Okşama cebi.
5. İtmezdi böyle cīb-i nevāzişde perveriş
6. Ṣarrāf-ı dehr añlamasa ḳıymetüm benüm

cīb-i nihālinde:
1. **cīb-i nihālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 759
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Fidanın cebi.
11. Bu bāġuñ mīvesinden ḳaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it kim
12. Degül mīve nühüfte sengdür cīb-i nihālinde

cīb-i raġbetüñ:
1. **cīb-i raġbetüñ:**-*üñ*
Gazel 400
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Arzu cebi.
9. Bī-çāre destmāllere çār-mīḫ-i cevr
10. Taḥṣīline muḳaddemedür cīb-i raġbetüñ

cīb-i ṣanem:
1. **cīb-i ṣanem:**
Kaside 11
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Putun cebi.
79. Olaydı şāhid-i İslāmı deyre cilve-nümā
80. Olurdı cīb-i ṣanem çāk-çākden miḥrāb

cīb-i sulṭān-ı āsmāna:
1. **cīb-i sulṭān-ı āsmāna:**-*a*
Tarih 82
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Göklerin sultanının cebi.
39. Kimisi didi sāʿat-i zerdür
40. Cīb-i Sulṭān-ı āsmāna sezā

cīb-i tāvānında:
1. **cīb-i tāvānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 81
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tavan kenarları.
9. Her kitābe cīb-i tāvānında bir çep-rāstdur
10. Maʿnī-i bārīk-i tār-ı ṣırma ile yek-neseb

cīb-i ümīdüm:
1. **cīb-i ümīdüm:**-*üm*
Gazel 66
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ümit cebi.
9. Ser-engüştümdeki nāḫundan özge nuḳre girmez hīç
10. Benüm cīb-i ümīdüm kīse-i dellāke dönmişdür

cīb-i żamīrümde:
1. **cīb-i żamīrümde:**-*üm, -de*
Kaside 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Gönül cebi.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

cibillet:
1. **cibilleti:**-*i*
Gazel 427
Mısra: **6**
Asıl, maya, yaratılış.
5. Ṣābūn-ı pend itmez e̱ser huḇs-ı ṭabʿına
6. Aslı denī cibilleti murdar olanlaruñ

cibril:
1. **cibril:**
Gazel 1
Mısra: **12**
Cebrail, Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri.
11. Efsūs ʿömr-i telḫ-mezākān-ı ʿāleme
12. Cibril iken nevāle-keş-i h∨ān-ı enbiyā

2. **cibrīl:**
Gazel 848
Mısra: **1**
Cebrail, Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri.
1. Pey-rev ol cümle peyāmberlere Cibrīl gibi
2. İḫtiṣāṣ itme faḳaṭ birine İncīl gibi

cid:
1. **cid:**-*ı*
Kıt'a 100
Mısra: **2**
Ağırbaşlılık, ciddîlik.
1. Ey besā kes ki bu bāzīçegeh-i ʿālemde
2. Cid ṣanur şīve-i luʿbetkede-i eyyāmı

cidāl:
1. **cidāl:**
Gazel 486
Mısra: **2**
Savaş, mücadele.
1. İẓhār-ı kīn şiʿār-ı dil-i zārumuz degül
2. Aġyār ile cidāl bizüm kārumuz degül

2. **cidāldan:**-*dan*
Gazel 709
Mısra: **4**
Tartışma, münazara.
3. Ḥuṣūl-i kāma irādet taʿalluḳ itmeyicek
4. Cidāldan ne çıḳar baḫt ile sitāre ile

cīfe:
1. **cīfe:**
Gazel 404
Mısra: **11**
Leş.
11. Ġıdāsın ẓann iderler şāh-bāz-ı himmetüñ cīfe
12. Diyenler var saña tahsīl-i dünyā içün esmā çek

ciger:
1. **cigerüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **316**
Ciğer, bağır, yürek.
315. Ḫ∨āceler ṣaḥ çeküp basınca nigīn
316. Cigerüm daġ ü şerha-i ḫunīn

2. **ciġerden:**-*den*
Gazel 90
Mısra: **3**
Ciğer, bağır, yürek.
3. Ciġerden germī-i hicrānı biʾl-ḫāsiyye defʿ eyler
4. Girüp şekl-i enāra dilde ḫūn-ālūde peykānlar

ciger-dār:
1. **ciger-dārlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 420
Mısra: **6**
Yürekli, cesur.
5. Çāk-ı bīhūde degül ḫātem-i laʿlin üzre
6. Çoġ olur zaḫmı vücūdında ciger-dārlaruñ

ciger-gūşe:
1. **ciger-gūşe:**
Tarih 76
Mısra: **5**
Ciğerpare, evlat.
5. Aña Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe
6. Ki nūr-ı ʿarıżī ḫurşīd-i tābāna ider ḫande

ciger-gūşe-i lebdür:
1. **ciger-gūşe-i lebdür:**-*dür*
Gazel 175
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ağzın ciğerparesi.
11. Gehvāre-i gūş içre varur ḫ∨āb-ı ferāġa
12. Eṭfāl-i tekellüm ki ciger-gūşe-i lebdür

ciger-gūşe-i ṣulbī gibidür:
1. **ciger-gūşe-i ṣulbī gibidür:**-*dür*
Gazel 73
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öz be öz evladın gibi.
7. Maʿnī-i tāze ciger-gūşe-i ṣulbī gibidür
8. Olur evlād gibi besleme ḥüsn-i taʿbīr

ciger-i maʿnādan:

1. **ciger-i maʿnādan:**-*dan*
Gazel 578
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Mananın karaciğeri.
11. Tīġ-i müjgānı degül ḳābil-i vaṣf itmeyicek
12. Ḫūn-ı endīşe tereşşuḥ ciger-i maʿnādan

ciger-pāre-i āṣaf-ı ṣāf-ṭıynet:
1. **ciger-pāre-i āṣaf-ı ṣāf-ṭıynet:**
Tarih 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mizacı tertemiz vezirin ciğer parçası, evladı.
1. Ciger-pāre-i āṣaf-ı ṣāf-ṭıynet
2. Ḫalīl Beg ḳoduḳda cihāna ḳudūmı

ciger-sūz-ı devāt:
1. **ciger-sūz-ı devāt:**
Kıt'a 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer dağlayan hokka.
1. Taḥrīre getürme küleh-i cevr-i sipihri
2. Ḫātır-şiken-i ḫāme ciger-sūz-ı devāt ol

cihād:
1. **cihāda:**-*a*
Tarih 142
Mısra: **30**
İslâm nizâmını yeryüzünde hâkim kılma ve bu nizâmı savunma maksadıyle din uğrunda ve Hak yolunda yapılan savaş, gazâ.
29. Tārīḫini lisān se tūġ ile didi fetḥ
30. Açdı cihāda bāl ile per sancaḳ-ı şerīf

cihād āletine:
1. **cihād āletine:**-*n, -e*
Tarih 139
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Allah yolunda savaşmak için kullanılan kılıç, kalkan, tüfek vb. aletler.
1. Her kimüñ itse cihād āletine ṭabʿı heves
2. Ele girmez tüfekāsā meded-i çāpük-res

cihād erbābı:
1. **cihād erbābı:**
Tarih 141
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Allah yolunda savaşanlar.
5. Raġbet eylerse cihād erbābı beyninde sezā
6. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı māʿ ü ṭīn

cihād-ı ekbere:
1. **cihād-ı ekbere:**-*e*
Gazel 705
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Hadis**
Nefisle yapılan en büyük cihad (Hz. Peygamber Tebük seferinden dönüşte ashabına şöyle buyurmuştu: " Küçük cihaddan büyük cihada dönüyoruz" (Razi, XXIII, 72; Beydavi, II, 97; Bu rivayetin zayıf olduğu ifade edilmiştir. bk. Acluni, I,424.)).
11. Düşmen-i dīrīn-i nefs ile cihād-ı ekbere
12. Leşker-i ṭāʿat bulur meydān Āyāṣufiyyeʾde

cihād-ı ekber-i nefse:
1. **cihād-ı ekber-i nefse:**-*e*
Gazel 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Nefisle yapılan en büyük cihad (Hz. Peygamber Tebük seferinden dönüşte ashabına şöyle buyurmuştu: " Küçük cihaddan büyük cihada dönüyoruz" (Razi, XXIII, 72; Beydavi, II, 97; Bu rivayetin zayıf olduğu ifade edilmiştir. bk. Acluni, I,424.)).
7. Nʾola maḥfūẓ olursa āteş-i ʿālemden eṣḥābı
8. Cihād-ı ekber-i nefse siperdür ḥalḳa-i tevḥīd

cihān:
1. **cihān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **49**
Dünya, âlem, cihân.
49. Şīr-i envāre oldı ġarḳ cihān
50. Oldı pistān-ı mihr ü meh cūşān

2. **cihāndan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **93**
Dünya, âlem, cihân.
93. Cihāndan aṣl-ı maḳṣūd enbiyā vü evliyādur hep
94. Velīkin oldılar envāʿ-ı uḫrā biʾt-tebaʿ peydā

3. **cihāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **115**
Dünya, âlem, cihân.
115. Bu şevḳ ile sıġmayup cihāna
116. İrdi ser-i faḫrüm āsmāna

4. **cihānda:**-*da*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **130**
Dünya, âlem, cihân.
129. Luṭf ide ʿaleʾl-ḫuṣūṣ o yek-tā
130. Kim mis̱li degül cihānda peydā

5. **cihān:**
Kaside 2
Mısra: **13**
Dünya, âlem, cihân.
13. Hep ser-ā-pāy cihān mezraʿa-i ʿibretdür
14. Cereyān itmededür ḳāʿide-i zerʿ u haṣād

6. **cihān:**
Kaside 2
Mısra: **183**
Dünya, âlem, cihân.
183. Saña ḫalḳ oldı cihān senden alur feyżi yine
184. Aḥmed-ābāda gelür emtiʿa-i ḫayr-ābād

7. **cihan:**
Kaside 2
Mısra: **202**
Dünya, âlem, cihân.
201. Hep senüñ āb-ı ruḥuñ ḥürmetine gelmişdür
202. Bu cihan ḫalḳı velī sensin olan aṣl-ı murād

8. **cihāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **72**
Dünya, âlem, cihân.
71. Zamāne zamān-ı şerīfinde şād
72. Cihāna güşāde der-i ʿadl ü dād

9. **cihānda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **15**
Dünya, âlem, cihân.
15. Cihānda ḳalmadı bir berg-i ḫuşk nā-sīr-āb
16. Tereşşüḥ eylemege başladı seḥāb-ı sürūr

10. **cihān:**
Kaside 7
Mısra: **60**
Dünya, âlem, cihân.
59. Meġer ṭalīʿa-i envār-ı ṣubḥ-ı devlet imiş
60. Cihān terāküm-i ẓulmetden olduġı deycūr

11. **cihānuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **177**
Dünya, âlem, cihân.
177. Senüñledür bu cihānuñ niẓāmı vācibdür
178. Ki emr-i ḫıdmetüñe ḫalḳ ṣarf ide maḳdūr

12. **cihānı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **78**
Dünya, âlem, cihân.
77. Ḫilḳati cevher-i evvelden olınmış terkīb
78. Eyledi ʿaḳlınuñ ās̱ārı cihānı tenvīr

13. **cihān:**
Kaside 9
Mısra: **107**
Dünya, âlem, cihân.
107. Şimdi āsūdedür ol deñlü cihān kim mes̱elā
108. İdemez ḫavf ile şeytān daḫı endīşe-i şer

14. **cihāndan:**-*dan*
Kaside 10
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihân.
5. Ne müjdedür bu ki ḫāsiyyet-i ḳudūmından
6. Cihāndan itdi zemistān mis̱āli ġussa firār

15. **cihāndan:**-*dan*
Kaside 10
Mısra: **46**
Dünya, âlem, cihân..
45. Hilāl-i ʿīd görünmezdi rūzedārana
46. Cihāndan eylemese bād-ı luṭfı ref-i ġubār

16. **cihān:**
Kaside 10
Mısra: **55**
Dünya, âlem, cihân.
55. Cihān be-geştem ü derdā ki hīç şehr ü diyār
56. “Ne-dīdeem ki fürūşend baẖt der-bāzār”

17. **cihānda:**-*da*
Kaside 10
Mısra: **90**
Dünya, âlem, cihân.
89. O Ḫātimüñ ola bir luṭfı ḳorḳarın idesin
90. Cihānda ḥālet-i iflās nʾolduġın inkâr

18. **cihāna:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihân.
9. Cihāna itdi sirāyet saʿādet ās̱ārı
10. İrişdi ʿāleme ṣaḫrā-yı ġaybdan imdād

19. **cihāndan:**-*dan*
Kaside 14
Mısra: **17**
Dünya, âlem, cihân.
17. Cihāndan oldı birūn resm-i inḳıbāż-ı derūn
18. Kemālin eyledi iẓhār inşirāḥ-ı fuʿād

20. **cihān:**
Tarih 16
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihân.
9. Zamāne muġtenem müstaġraḳ-ı elṭāf-ı Ḥaḳ ʿālem
10. Cihān ser-cümle ḫurrem şükr-i Bārī āsmān-peymā

21. **cihāna:**-*a*
Tarih 16
Mısra: **59**
Dünya, âlem, cihân.
59. Cihāna ḳarżdur itmek duʿā-yı devletüñ zīrā
60. Bi-ḥamdiʾllāh zamānunda cihān āsūde ser tā-pā

22. **cihān:**
Tarih 16
Mısra: **60**
Dünya, âlem, cihân.
59. Cihāna ḳarżdur itmek duʿā-yı devletüñ zīrā
60. Bi-ḥamdiʾllāh zamānunda cihān āsūde ser tā-pā

23. **cihānı:**-*ı*
Tarih 19
Mısra: **8**
Dünya, âlem, cihân.
7. Aʿdā-yı dīn üzre sefer taṣmīm idüp ol dādger
8. İtdi cihānı pür-ḥaşem cemʿiyyet-i Manṣūr ile

24. **cihānı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **13**
Dünya, âlem, cihân.
13. Cihānı kevkebe baṣdurdı lālezārı ile
14. Tefāḫur itse sezādur diyār-ı Maġnīsā

25. **cihan:**
Kaside 24
Mısra: **19**
Dünya, âlem, cihân.
19. Behremend oldı cihan ḥiṣṣe-i ümmīdinden
20. Bāġ-ı ʿālemde semer virdi yine naẖl-i duʿā

26. **cihan:**
Gazel 24
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihân.
5. İtmez tenezzül olsa cihan ser-be-ser günāh
6. Vezne ʿuluvv-ı ṭabʿ-ı terāzū-yı maġfiret

27. **cihānuñ:**-*uñ*
Tarih 26
Mısra: **18**
Dünya, âlem, cihân.
17. Letāfet bunda bunca sāye-endāz olduġındandur
18. Cihānuñ pādişāhı dīn-i İslāmuñ nigehdārı

28. **cihān:**
Tarih 36
Mısra: **45**
Dünya, âlem, cihân.
45. Senden ümmīd idinür fetḥi cihān kʾolmışdur
46. Nuṣretüñ aʿẓam-ı esbābı ṣalāḥ ü taḳvā

29. **cihāna:**-*a*
Tarih 60
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihân.
1. Ciger-pāre-i āṣaf-ı ṣāf-ṭıynet
2. Ḫalīl Beg ḳoduḳda cihāna ḳudūmı

30. **cihānda:**-*da*
Gazel 61
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

31. **cihānı:**-*ı*
Gazel 64
Mısra: **17**
Dünya, âlem, cihân.
17. Cihānı ben gülistān-ı ḥaḳīḳat bilmişüm Nābī
18. Benüm her gird-bād-ı deşt bir serv-i revānumdur

32. **cihān:**
Tarih 69
Mısra: **12**
Dünya, âlem, cihân.
11. Mübeşşirān didi bu fetḥe Nābīyā tārīḫ
12. Peyām-ı fetḥ ile buldı cihān (....)

33. **cihān:**
Kıt'a 75
Mısra: **4**
Dünya, âlem, cihân.
3. Āfıtābāsā olup bī-had ....
4. Nūr-ı mührüñ devletüñ tābān ola andan cihān

34. **cihān:**
Tarih 76
Mısra: **26**
Dünya, âlem, cihân.
25. Virüp yümn-i ḳudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet
26. Neşāṭından cihān oldı zer u zīverle zībende

35. **cihāna:**-*a*
Gazel 78
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihân.
9. Cihāna eylemede Nābīyā nis̱ār-ı güher
10. Dehān-ı hāme ile dest-i cūdumuz birdür

36. **cihāna:**-*a*
Tarih 82
Mısra: **84**
Dünya, âlem, cihân.
83. Āṣaf-ı ṣāf-ı dil ki ṣalmışdur
84. Merḥametle cihāna ṣīt u ṣadā

37. **cihān:**
Tarih 92
Mısra: **69**
Dünya, âlem, cihân.
69. Sāye-i bārgehinde ola āsūde cihān
70. Fitneden ḳurtula ʿālem bula rāḥat fuḳarā

38. **cihān:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Dünya, âlem, cihân.
7. Vücūd lücce-i ṭūfān-ḫurūş-ı hestīdür
8. Cihān temevvüc-i deryā-yı āferīnişdür

39. **cihān:**
Gazel 95
Mısra: **17**
Dünya, âlem, cihân.
17. Cihān teneffüs içün āferīdedür Nābī
18. Nefes revābıṭ-ı eczā-yı āferīnişdür

40. **cihānda:**
Gazel 103
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

41. **cihānı:**-*ı*
Gazel 112
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihân.
5. Cihānı añlayanuñ çeşm-i iʿtibārında
6. Ġubār-ı kūy-ı fenā tūtiyā degül de nedür

42. **cihān:**
Tarih 135

Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Cihān āsūde iken sāye-i zīr-i cenāḥında
4. Ḳażā bir ġayrı gūne naḳşa tertīb-i sevād itdi

43. **cihān:**
Tarih 147
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Oldı ṭūfān-ı tevārīhe cihān müstaġraḳ
4. Līk hep ṭarz-ı ḳadīm üzre naẓardan geçdi

44. **cihānı:***-ı*
Gazel 159
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳıbāb
4. Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

45. **cihān:**
Gazel 178
Mısra: **13**
Dünya, âlem, cihân.
13. Bu cihān nʾolduğını anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

46. **cihāndan:***-dan*
Gazel 186
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. Müstaġni ol cihāndan dest-i keşīde göster
2. Cūy-ı murād olursa dāmān-ı çīde göster

47. **cihānda:***-da*
Gazel 190
Mısra: **15**
Dünya, âlem, cihân.
15. Bir ben miyüm cihānda Nābī esīr-i ʿaşḳı
16. Ol ḥüsn-i bī-mis̠āle kim mübtelā degüldür

48. **cihānuñ:***-uñ*
Gazel 199
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihân.
5. Cihānuñ germ ü serdi vaṣl u hicrandan ʿibāretdür
6. İderse āba daʿvā-yı tefevvuḳ ḥaḳḳ-ı revġandur

49. **cihān:**
Gazel 201
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihân.
5. Muḥtāc-ı rızḳ-ı Hāliḳ iken ser-be-ser cihān
6. Mahlūkdan niyāz mez̠ellet degül midür

50. **cihānda:***-da*
Gazel 202
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihân.
7. İtme cihānda rāḥat-i bī-miḥnet ārzū
8. Dil-mürde nāy zaḥmet içinde nefeslenür

51. **cihānuñ:***-uñ*
Gazel 220
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihân.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subḫa-i ṣad-dāne devr eyler

52. **cihānı:***-ı*
Gazel 241
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihân.
11. Cihānı reʾyine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī
12. Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür

53. **cihan:**
Gazel 299
Mısra: **14**
Dünya, âlem, cihân.
13. Maʿmūrluḳ ümīdini terk eyle Nābiyā
14. Olmaz cihan ʿaşḳ u maḥabbet ḫarābsuz

54. **cihān:**
Gazel 303
Mısra: **21**
Dünya, âlem, cihân.
21. Cihān ʿaks-i merāyā olduġın fehm eyleyen ʿārif
22. Zevālinden zülāl-i ʿālemüñ endūhgīn olmaz

55. **cihānda:***-da*
Gazel 310
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihân.
7. Cihānda devlet-i ser-şār-ı ʿömr-i kūtehden
8. Müfīddür bize ṣāġ u esenlicüklerümüz

56. **cihāna:***-a*
Gazel 328
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihân.
9. Bir şemʿdür cihāna sermāye-baḫş-ı sūziş
10. Ammā bu sūzun aslın pervāneler de bilmez

57. **cihānda:***-da*
Gazel 351
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihân.
11. Nābī cihānda terk-i devādur devā-yı derd
12. Ḫāṣiyyet-i muʿālece merhemde ḳalmamış

58. **cihāna:***-a*
Gazel 378
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. Cihāna itdi sirāyet o gūne dām-ı dürūġ
2. Ki eyledi ġalebe ṣubḥ-ı şām-ı dürūġ

59. **cihānı:***-ı*
Gazel 378
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihân.
9. Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
10. Cihānı kevkebe baṣdurdı ihtişām-ı dürūġ

60. **cihānuñ:***-uñ*
Gazel 394
Mısra: **17**
Dünya, âlem, cihân.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuş eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ

61. **cihānı:***-ı*
Gazel 412
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihân.
5. Cihānı ġarḳa-i laʿl itdi devlet-i ġamda
6. Yine ḫazīnesi pür-dīde-i güher-bāruñ

62. **cihānuñ:***-uñ*
Gazel 414
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihân.
7. Cihānuñ miḥneti erbāb-ı ḥırṣa ʿayn-ı rāḥatdur
8. Degül āsūde bāre girmeyince dūşı ḥammālüñ

63. **cihānda:***-da*
Gazel 483
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihân.
5. Toḫm olmayınca ḫāk-nişīn bulmaz irtifāʿ
6. Olmaz cihānda kimse ʿazīz olmadan zelīl

64. **cihān:**
Gazel 496
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Bu cihān olduġını reh-güz̠er-i kūy-ı ʿadem
4. Olsa söylerdi zebānı dehen-i naḳş-ı ḳadem

65. **cihānun:***-un*
Gazel 496
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihân.
9. Bu cihānun es̠er-i ḳaḥṭ-ı vefāsındandur
10. Terk ider birbirin evvelki ḳademde tevʾem

66. **cihān:**
Gazel 546
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihân.
9. Mukārin olmasa Nābī vücūd-ı insāna
10. Cihān müşāhede itmezdi ṣūret-i es̠erin

67. **cihān:**
Gazel 560
Mısra: **12**
Dünya, âlem, cihân.

11. Ḥayāt-ı zī-ḥayāta maʿdedür gencīne-i imdād
12. Ne mümkindür cihān olmaḳ tehī nā-pākliklerden

68. **cihānun:**-*un*
Gazel 562
Mısra: **12**
Dünya, âlem, cihân.
11. Degül gökde tereşşuḥ eyleyen serpūş-ı ʿālemden
12. Cihānun cüzʾ ü terkībātını taḳṭīr ider gerdūn

69. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 570
Mısra: **18**
Dünya, âlem, cihân.
17. Leb-i ẖūbān gibi Nābī saña maẖṣūṣ itmek
18. Ṭarf-ı yek beytde güncīde cihānuñ şekerin

70. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 572
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihân.
11. Cihānuñ Nābiyā müstaġnī ol būd u ne-būdından
12. Girīzān olma aẖlāḳ-ı İlāhiyle taẖalluḳdan

71. **cihāna:**-*a*
Gazel 598
Mısra: **12**
Dünya, âlem, cihân.
11. Pür itdün gūş-ı cāmı ḳulḳul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

72. **cihānda:**-*da*
Gazel 602
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihân.
9. Kimdür cihānda olmamış āyā firifte
10. İḳbāl ber-ḳarār-ı ẖayāl-i muḥāl iken

73. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 607
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. Cihānuñ olmadasın sīr āb ü nānından
2. Nedür bu şekve zemīninden āsmānından

74. **cihānun:**-*un*
Gazel 703
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Bī-mevc-i şūriş olmaz asayişi cihānun
4. Deryā taʿaffün eyler olduḳça āremīde

75. **cihāna:**-*a*
Gazel 709
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihân.
9. Cihāna teşne virür sāki-i ḳader Nābī
10. Bu nüh-piyāle-i mīnayı istiʿāre ile

76. **cihānda:**-*da*
Gazel 712
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. Cihānda olduġından ʿādetā bāb-ı kerem beste
2. Dehān-ı resm-i lā oldı güşād ammā neʿam beste

77. **cihānı:**-*ı*
Gazel 726
Mısra: **9**
Dünya, âlem, cihân.
9. İtsün cihānı ġarḳa-i iḥsān o şāh-ı ḥüsn
10. Şarṭ-ı zekāt ḥüsn ü letāfet-niṣāb ise

78. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 748
Mısra: **8**
Dünya, âlem, cihân.
7. Ḫandesin tār-ı sirişk ḥayrete pūd eylesin
8. Çeşm-i ʿibretle olan nāẓır cihānuñ ḥāline

79. **cihāna:**-*a*
Gazel 760
Mısra: **4**
Dünya, âlem, cihân.
3. Zūr-ı nigāh ile leb-i Ḫayber-güşā ile
4. Ṣaldı cihāna şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

80. **cihānı:**-*ı*
Gazel 788
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihân.
9. O āfetün yine Nābī derūnı germ olmaz
10. Cihānı āteş-i āhumla gülẖan itsem de

81. **cihānı:**-*ı*
Gazel 790
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. İder cihānı nemekdān tekellüm itdükçe
2. Olur zamāne gül-efşān tebessüm itdükçe

82. **cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 853
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihân.
7. Zāʾil olduḳça olur ḥüsni cihānuñ peydā
8. Bu ʿarūsun ne ʿaceb Ṣāniʿ imiş māşıṭası

83. **cihānı:**-*ı*
Gazel 61
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihân.
5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ẖavfum andandur
6. Kʾide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

84. **cihānı:**-*ı*
Gazel 123
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihân.
11. Nīm cuşişle cihānı Nābīyā sīr-āb ider
12. Nīl-i rūz-efrūz-ı ṭabʿuñ izdiyādı böyledür

85. **cihānı:**-*ı*
Gazel 209
Mısra: **12**
Dünya, âlem, cihân.
11. Felek senüñ tutalum girdi destüñe furṣat
12. Hemān bu deñlü cihānı fesāda virmezler

86. **cihānı:**-*ı*
Gazel 876
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihân.
7. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āh ile ey dil
8. Hevā-yı vaṣla daẖı iʿtidāl gelmedi mi

cihān içinde:
1. **cihān içinde:**
Gazel 142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünyada, bu dünyada.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

2. **cihān içinde:**
Gazel 142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünyada, bu dünyada.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

cihāna gelmemiş:
1. **cihāna gelmemiş:**-*me, -miş*
Kaside 21
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Doğmak.
23. Gelmemiş mis̱li cihāna bir daẖı ḥāşā gele
24. Ḥüsn-i aẖlaḳ ü ẖısāl ü ʿaḳl ile ʿirfān ile

cihān-bān-i maʿrifet-perver:
1. **cihān-bān-i maʿrifet-perver:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **296**
Kelime Tipi: -
Hüner severliğin hükümdarı, maharet severlik dünyasının sahibi.
295. Ey şehinşāh-ı merḥamet-güster
296. Vʾey cihān-bān-i maʿrifet-perver

cihānbān-ı muʿaẓẓam:
1. **cihānbān-ı muʿaẓẓam:**
Kaside 8
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Cihanı koruyan yüce padişah.
49. O cihānbān-ı muʿaẓẓam ki türāb-ı ḳademin
50. Eylemiş ḥażret-i Ḥaḳḳ dīde-i ʾaṣra iksīr

cihāndār-ı muʿaẓẓam:
1. **cihāndār-ı muʿaẓẓam:**
Tarih 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Heybet ve ihtişam sahibi hükümdar.
3. Cihāndār-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed kim
4. Felekler ārzū eyler derinde olmaġa bende

cihān-gīr:
1. **cihān-gīr:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **59**
Dünyâyı zapteden büyük hükümdar.
59. Cihān-gīr ḫāḳān-ı ʿālī-neseb
60. Dil-āgāh sulṭān-ı vālā-ḥaseb

cihān-gīr olmaḳ:
1. **cihān-gīr olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 383
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Fetheden, fatih olmak.
1. Ḳanı āvāze-i şöhretle cihān-gīr olmaḳ
2. Ḳanı peyġūle-i ʿuzletde dehān-gīr olmaḳ

cihān-gīrlig:
1. **cihān-gīrlige:***-e*
Tarih 133
Mısra: **11**
Cihangir olma durumu, bütün dünyayı ya da dünyanın büyük bir bölümünü ele geçirme işi.
11. Cezm-i maġrur cihān-gīrlige ʿāzim iken
12. Ẓıllete oldı bedel debdebe-i ʿünvānı

cihān-ı āḫere:
1. **cihān-ı āḫere:***-e*
Tarih 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öbür dünya, ahiret.
9. Cāy-ı ḥużūr olmaduġın bildi ʿālemüñ
10. Çekdi cihān-ı āḫere raḫt-ı iḳāmeti

cihān-ı fâni:
1. **cihān-ı fâni:**
Tarih 133
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ölümlü (geçici) dünya.
9. Düşmen-i dīni şikest eyledi bir mertebe kim
10. Görmedi mis̱lini sābıḳda cihān-ı fâni

cihān-ı ḫulūṣ:
1. **cihān-ı ḫulūṣ:**
Gazel 362
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Samimiyet ve huzur dünyası.
13. N᾽ola bulunsa da bir gūşesinde düzd-i nifāḳ
14. Ferāḫdur o ḳadar Nābiyā cihān-ı ḫulūṣ

cihān-ı kevn ü fesād:
1. **cihān-ı kevn ü fesād:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mevcudatın vücut bulup daha sonra bozulup mahvolduğu dünya.
5. Eyleyüp bir ġarīb ṣunʿ īcād
6. Ḳoymış adın cihān-ı kevn ü fesād

cihān-ı köhne:
1. **cihān-ı köhne:**
Gazel 385
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yaşlanmış, yıpranmış dünya.
7. Cihān-ı köhne ʿabes̱ itmesün ḫod-ārālıḳ
8. Ki pīş-i dīde-i ʿālī-naẓarda ḫ∨āhişi yoḳ

cihān-ı köhneye:
1. **cihān-ı köhneye:***-y, -e*
Kaside 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yaşlanmış, yıpranmış dünya.
13. Cihān-ı köhneye oldı bu neş᾽e māye-i nāz
14. Sipihre oldı bu müjde medār-ı istisʿād

cihān-ı maraż-ālūde:
1. **cihān-ı maraż-ālūde:**
Kaside 13
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Hastalıklı alem.
83. Kimüñ eylerdi güẕer dā᾽ire-i ḫāṭırına
84. Ki cihān-ı maraż-ālūde bula ṣıḥḥat-ı tām

cihān-ı maʿṣiyeti:
1. **cihān-ı maʿṣiyeti:***-i*
Gazel 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüğüyle küçüğüyle bütün günahlar.
3. Eyler cihān-ı maʿṣiyeti hem-per-i ḥabāb
4. Emr itse mevc-i kemterine cūy-ı maġfiret

cihān-ı mekremete:
1. **cihān-ı mekremete:***-e*
Kaside 11
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Cömertlik alemi.
77. Feżā-yı ʿāṭıfete luṭfı cūy-ı h∨āhiş-şūy
78. Cihān-ı mekremete ṭabʿı gülşen-i şād-āb

cihān-ı nā-ḫoşı:
1. **cihān-ı nā-ḫoşı:***-ı*
Tarih 76
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Tadı kaçmış alem.
23. Cihān-ı nā-ḫoşı yümn-i ḳudūmı eyledi ḫoş-hāl
24. Gelince böyle gelsün ʿāleme ṭıfl-ı ḫoş-āyende

cihān-ı ṭūl-ı emel:
1. **cihān-ı ṭūl-ı emel:**
Gazel 617
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gerçekleşmesi imkansız istekler dünyası.
13. Ten bī-tüvān ḥavas perīşān gönül ḫarāb
14. Ḳalmaz cihān-ı ṭūl-ı emel intiẓāmdan

cihān-ı ẓāhir ü bāṭın:
1. **cihān-ı ẓāhir ü bāṭın:**
Kaside 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Görünen ve görünmeyen alemler, maddi ve manevi alemler II Kainatın içi ve dışı.
115. Haḳīḳat-bīn olanlar fehm iderler oldıġın ancaḳ
116. Cihān-ı ẓāhir ü bāṭın ḥükūmet-ḫāne-i esmā

cihān-penāh:
1. **cihān-penāhuñ:***-uñ*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **48**
Herkesin sığınağı, padişah.
47. Mektūbıdur ol bülend-cāhuñ
48. Kim maḥremidür cihān-penāhuñ

cihānuñ meselin:
1. **cihānuñ mes̱elin:**
Gazel 551
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyanın meselleri (doğru ve güzel sözleri).
7. Dür-i maʿnīden olan gūş-ı ḳabūlı mesdūd
8. Añlamaz eylesen īrād cihānuñ mes̱elin

cihet:
1. **cihetiyle:***-i, -y, -le*
Kaside 15
Mısra: **188**
Sebep, ilgi, yön.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

cilā:
1. **cilā:**
Tarih 36
Mısra: **10**
Parlaklık.
9. Jeng virmişdi yine āyine-i iḳbāle
10. Virdi rūşenger-i taḳdīr-i Ḫudā tāze cilā

2. **cilā:**
Tarih 72
Mısra: **2**
Parlatma, parlaklık.
1. Ḥabbezā bāġçe-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki virür ẕevḳ-i temāşāsı dil ü çeşme cilā

3. **cilā:**
Tarih 92
Mısra: **14**
Parlatma, parlaklık.
13. Her ḫazīne güher-i naḳş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaṣiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

4. **cilā:**
Tarih 127
Mısra: **20**
Parlatma, parlaklık.
19. Ḳatı pākīzedür idrāḳine bul rāh-ı şuʿūr
20. Dīde-i ʿaḳluña vir ḥüsnini teşḫīse cilā

5. **cilādan:***-dan*
Gazel 885
Mısra: **10**
Parlatma, parlaklık.
9. ʿAks-i bī-ḥüsn-i tehī-deste bulunmaz çāre
10. Vaṭan-ı ḫāne-i mirʾātı cilādan ġayrı

cilā eyleyelüm:
1. **cilā eyleyelüm:***-y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Çok parlatmak.
21. Defter-i cürmi yakup eyleyelüm ḫākister
22. Nābiyā āyine-i ḳalbe cilā eyleyelüm

cilā virdi:
1. **cilā virdi:***-di*
Tarih 39
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Parlatmak, parlaklık vermek.
17. Kendü ruḫsārını āyīnede seyr itmek içün
18. Virdi rūşenger-i bād āyīne-i āba cilā

2. **cilā virdi:***-di*
Tarih 82
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cila sürerek parlatmak II aydınlatmak.
9. Kimisi didi mühre-i zerdür
10. Varaḳ-ı nüh-revāka virdi cilā

3. **cilā virdi:***-di*
Tarih 82
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Parlatmak, parlaklık vermek.
49. Kimisi didi ṣubḥ-ı dem nāhīd
50. Yine āyīnesine virdi cilā

cilā-yı āyine-i rūh:
1. **cilā-yı āyine-i rūh:**
Gazel 159
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ruh aynasının cilası.
5. ʿAceb mi mevt-i iradīye düşse ehl-i sülūk
6. Cilā-yı āyine-i rūh ecel bozundısıdur

cild:
1. **cildi:***-i*
Kıt'a 4
Mısra: **9**
Cilt.
9. Bizüm ās̱ār-ı perīşānumuzuñ cildi daḫı
10. Ẕevḳ-yāb olsun o gūne yed-i müstes̱nādan

2. **cildi:**
Gazel 159
Mısra: **16**
Cilt.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̱ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

cild-i pejmürdededür:
1. **cild-i pejmürdededür:***-de, -dür*
Gazel 683
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Solgun, perişan cilt.
13. Cild-i pejmürdededür var ise mażmūn Nābī
14. Arama maʿnīyi dīvān-ı müẕehheblerde

cild-i zer-efşān:
1. **cild-i zer-efşān:**
Gazel 400
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Altın kakmalı cilt.
11. Zer-şemselerle cild-i zer-efşān ile felek
12. Evrāḳıdur kitāb-ı debistān-i ḥikmetüñ

cilve:
1. **cilvesi:***-si*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **477**
Görünme, tecelli.
477. Olur ol deñlü cilvesi berter
478. Ki olur mīḫ-i naʿli aḫterler

2. **cilvesin:***-sin*
Tarih 123
Mısra: **6**
Görünme, tecelli.
5. Müsterih oldı beḳāda rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb
6. Cilvesin gördükde ṣadr üzre o ʿalī-himmetüñ

3. **cilve:**
Gazel 376
Mısra: **5**
Naz, işve, eda.
5. Cilve vir istedügün deñlü semend-i nāza
6. Muntaẓır necmden efzūnter ü meydān vāsiʿ

4. **cilvesi:***-si*
Gazel 400
Mısra: **16**
Tecelli, görünme.
15. Cāʾiz ki zer-perestlere ola ʿöẕr-ḫvāh
16. Zer kisve ile cilvesi mīzāb-ı raḥmetüñ

5. **cilveden:***-den*
Gazel 421
Mısra: **13**
Naz, işve, eda.
13. Libās-ı fāḫir ile cilveden ḥicāb eyler
14. Ḥarīm-i Ḥaḳḳa gören iḫtiṣāṣın ecrāmuñ

6. **cilveden:***-den*
Gazel 546
Mısra: **7**
Naz, işve, eda.
7. Olur semend-i enāmilde cilveden maḥrūm
8. Ḳalem ne dem ki ider ḳaṭʿ-ı eşk-i çeşm-i terin

7. **cilvesi:***-si*
Gazel 662
Mısra: **9**
Görünme II Naz, işve, eda.
9. Ṭablda cilvesi çermīnelerüñ rifʿatidür
10. Dest-i ḫvānende-i müflīsde def olmaḳdan ise

cilve eyler:
1. **cilve eyler:***-r*
Tarih 89
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek.
5. Ki ʿaceb kanġısı eyler cilve
6. Ḥālet-i miḥnet ü ġam yā rāḥat

2. **cilve eyler:***-r*
Gazel 216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Naz yapmak.
5. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile yeʾs ü ümīd
6. Ṭabʿa istīlā-yı ḥayret gibi bir niʿmet mi var

3. **cilve eyler:***-r*
Gazel 564
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek.
17. Kümeyt-i maʿnī eyler sāha-i ıṭlāḳda cilve
18. Sevād-ı lafẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun

4. **cilve eyler:***-r*
Gazel 747
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek.
9. Ḳande eyler cilve bilmem şuʿle-i miṣbāḥ-ı dil
10. Tengdür ṭaḳ-ı felek ḳındīl-i istiʿdādına

cilve eylerdi:
1. **cilve eylerdi:***-r, -di*
Gazel 666

Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek II Cilvelenmek.
1. Cilve eylerdi cemālüñ dil-i bī-bākümde
2. Neng-i jeng olmasa āyīne-i idrākümde

cilve ide:
1. **cilve ide:**-*e*
Gazel 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz yapma. Nazlanma.
1. Muḥāsebe ḳalemi itmedi o gūne vefā
2. Ki bī-elif ide cilve şebih-i ḳalb-i edā

cilve iden:
1. **cilve iden:**-*en*
Gazel 303
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nazlanmak.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ḳışrı her sāde dıraḫtuñ dārçīn olmaz

cilve ider:
1. **cilve ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Görünmek, tezahür etmek.
25. Naḳş-ı saḳfında ʿıyān cilve ider
26. Ḫāḳda mużmer olan maʿden-i zer

2. **cilve ider:**-*er*
Gazel 651
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cilve yapmak, nazlanmak.
3. Maʿnā-yı ġayb girse libās-ı şehādete
4. Nuṭḳ virmede cilve ider çeşm ü gūş içün

3. **cilve ider:**-*er*
Gazel 651
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cilve yapmak, nazlanmak.
3. Maʿnā-yı ġayb girse libās-ı şehādete
4. Nuṭḳ virmede cilve ider çeşm ü gūş içün

4. **cilve ider:**-*er*
Gazel 861
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cilve yapmak, nazlanmak.
3. Bī-ʿibāret yine dillerde nihān cilve ider
4. Olmaz olmasa bile lafẓ-ı muʿattal maʿnā

5. **cilve ider:**-*er*
Gazel 861
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Görünmek, tezahür etmek.
11. Vüsʿat-ı ʿālem-i maʿnāyı ḳıyās it andan
12. Lafẓ-ı mücmelde ider cilve mufaṣṣal maʿnā

cilve itdi:
1. **cilve itdi:**-*di*
Gazel 716
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Görünmek, tecelli etmek.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

cilve itdükçe:
1. **cilve itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 22
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek.
21. O laʿl sāḳ-i zümürüdle cilve itdükçe
22. Olur güher-keş-i cīb ü kenār-ı Maġnīsā

cilve virüp:
1. **cilve virüp:**-*üp*
Gazel 341
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şımartmak.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

cilve-fermāy-ı kümeyt-i maʿnā:
1. **cilve-fermāy-ı kümeyt-i maʿnā:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mana atının hüküm sürdüğü.
7. Cilve-fermāy-ı kümeyt-i maʿnā
8. Reh-rev-i vādi-i şiʿr ü inşā

cilvegāh:
1. **cilvegāhuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 3
Mısra: **5**
Cilve yeri.
5. O şeh-süvār-ı hünersin ki cilvegāhuñdur
6. Feżā-yı nūr u ziyā yā Muḥammed-i ʿArabī

2. **cilvegāh:**
Gazel 614
Mısra: **5**
Cilve yeri.
5. Hezār zaḫm-ı ġama cilvegāh iken gönlüm
6. Fütāde-i heves-i merhem olmasun nʾolsun

3. **cilvegāhıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 655
Mısra: **3**
Çıkacak, görünecek yer.
3. Felekde māh-ı nev bābüʾs-selāmuñ cilvegāhıdur
4. Bunuñ kındīlidür ḥūr matlaʿ-ı nūr u żiyādur bu

cilvegāh olmış:
1. **cilvegāh olmış:**-*mış*
Gazel 584
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gerçekleşecek, ortaya çıkacak yer olmak.
3. Olmış ḫayāl-i yāre dil-i ṣāfı cilvegāh
4. Kendi henüz āyīne-i ʿāşıḳān iken

cilvegāh-ı ʿaks-i vāḥiddür:
1. **cilvegāh-ı ʿaks-i vāḥiddür:**
Gazel 306
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Birliğin yansımasının görünme yeri.
5. Mis̱āl-i hāle vü meh cilvegāh-ı ʿaks-i vāḥiddür
6. Harīm-i ḥalvet āyīne-i nā-maḥrem ḳabūl itmez

cilvegāh-ı cenāb-ı ʿizzetdür:
1. **cilvegāh-ı cenāb-ı ʿizzetdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Yücelik makamı olan Allah'ın tecelli ettiği yer ("Ben göklere ve yere sığmam, fakat mü'min kulumun kalbine sığarım" hadis-i kudsisine atfen kaynak; El-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ 2:165; İmam-ı Gazâlî, İhyâ-u Ulûmiddîn, 3:14).
51. Ḳalb-i insān şerīf-i ḫilḳatdür
52. Cilvegāh-ı cenāb-ı ʿizzetdür

cilvegāh-ı mihr-i raḫşān eyleme:
1. **cilvegāh-ı mihr-i raḫşān eyleme:**
Gazel 774
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Parlak güneşin tecelli ettiği yer yapmak.
1. Ḫāk-i kūyuñ cilvegāh-ı mihr-i raḫşān eyleme
2. Ṭūṭiyā-yı dīdemi ḫāk ile yeksān eyleme

cilvegāh-ı rifʿatidür:
1. **cilvegāh-ı rifʿatidür:**-*i, -dür*
Gazel 638
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüksekliğinin, yüceliğinin tecelli ettiği yer.
5. Serīr-i devletidür cilvegāh-ı rifʿatidür
6. Zebān-ı şekve neden şemʿa şemʿadānlardan

cilvegāh-ı vāridāt-ı kuds-ı ġaybüʾl-ġaybdur:
1. **cilvegāh-ı vāridāt-ı kuds-ı ġaybüʾl-ġaybdur:**-*dur*
Gazel 490
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mukaddes Görünmeyenin Görünmeyeni'ni (Allah'ın) ilhamlarının göründüğü yer.
7. Cilvegāh-ı vāridāt-ı kuds-ı ġaybüʾl-ġaybdur

8. ʿİlme meclā gevher esrāra maḫzendür gönül

cilvegeh eyler:
1. **cilvegeh eyler:**
Tarih 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gezinti yeri kılmak.
1. Taʿālallah zihī çetr-i hümāyūn-ı cihāndārī
2. Ki eyler cilvegeh gāhī derūnın sāye-i Bārī

cilvegeh it:
1. **cilvegeh:**
Tarih 111
Mısra: **4**
Görünme, tecellî ve zuhur etme yeri.
3. İtdi mānende-i bādām-ı dü-maġz
4. Cilvegeh dāʾire-i imkânı

cilvegeh itmiş:
1. **cilvegeh itmiş:**-*miş*
Kaside 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Görünme, tecellî ve zuhur etme yeri kılmak, tecellî yeri yapmak.
11. İtmiş āġūş-ı ṣafa-baḫşāsın
12. Cilvegeh nām-ı hümāyūn-ı hümā

cilvegeh oldı:
1. **cilvegeh oldı:**-*dı*
Tarih 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tecelli yeri olmak.
5. Ḳodı bā- iẕn-i hümāyūn ḫaṭṭın
6. Sünbüle cilvegeh oldı lāle

cilvegeh olduġını:
1. **cilvegeh olduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 405
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tecelli yeri olmak.
9. Rūyına şerm iderüm baḳmaġa yād itdükçe
10. Kimlere cilvegeh olduġını bu meydānuñ

cilvegeh-i bād-ı ṣabā:
1. **cilvegeh-i bād-ı ṣabā:**
Kaside 24
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Sabahın ılık rüzgarının estiği yer.
23. Dil-i miḥnet-zede pā-māl-i semūm olmış iken
24. Oldı bu neşʾe ile cilvegeh-i bād-ı ṣabā

cilvegeh-i muʿcize-i berd ü selām:
1. **cilvegeh-i muʿcize-i berd ü selām:**
Tarih 39
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Berd ü Selam" mucizesinin gerçekleştiği yer ("Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve esenlik ol" ayetinde bahsedilen hadisenin yaşandığı yer Enbiya Suresi 69. ayet).
10. Mehbiṭ-i vaḥy-ı Ḫudā maẓhar-ı āyāt-ı hüdā
9. Budur ol cilvegeh-i muʿcize-i Berd ü Selām

cilvegeh-i rifʿatidür:
1. **cilvegeh-i rifʿatidür:**-*i, -dür*
Tarih 127
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Yüceliğin tecelli ettiği yer.
73. Kemterīn ḳullarınun cilvegeh-i rifʿatidür
74. Taḫtgāh-ı ḫulefā ḫiṭṭā-i ümmüʾd-dünyā

cilvegeh-i ṣūret-i sivā ola:
1. **cilvegeh-i ṣūret-i sivā ola:**-*a*
Gazel 803
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Siva putlarının göründüğü yer olmak.
9. Her dil ki ola cilvegeh-i ṣūret-i sivā
10. İmʿān olunsa farḳı nedür sūmnāt ile

2. **cilvegeh-i ṣūret-i sivā ola:**-*a*
Gazel 803
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Siva putlarının göründüğü yer olmak.
9. Her dil ki ola cilvegeh-i ṣūret-i sivā
10. İmʿān olunsa farḳı nedür sūmnāt ile

cilvegeh-i tāze-resīde:
1. **cilvegeh-i tāze-resīde:**
Gazel 704
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeni olgunlaşmış (dilber)' ın tecelli ettiği yer.
1. Ol şuḫ olıcaḳ cilvegeh-i tāze-resīde
2. Birbirine reşk eyler iki merdüm-i dīde

cilveger:
1. **cilveger:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **28**
Görünmekte.
27. Gülḫan ü gülşen ü zemīn ü semā
28. Cilveger her birinde ṣunʿ-ı Ḫudā

cilveger olmış:
1. **cilveger olmış:**-*mış*
Tarih 30
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Görünmek, tecelli etmek.
27. Keşti-i iḳbāldür sahilde olmış cilveger
28. ʿAks-i küngürden bıraḳmış ḳaʿr-ı baḥre lengeri

cilveger olup:
1. **cilveger olup:**-*up*
Tarih 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cilvelenmek.
5. Mülteḳāsında olup berr ile baḥrun cilveger
6. Birbirine māye-i nāz eyledi baḥr ü beri

cilve-i bīhūdeler itdüñ:
1. **cilve-i bīhūdeler itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 840
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Beyhude işvelerde bulunmak.
9. Nābī giderek cilve-i bīhūdeler itdüñ
10. Meydān-ı maʿānīde zebūn esb-i ḫayāli

cilve-i cemālüñe:
1. **cilve-i cemālüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 3
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Yüzünün güzelliğinin cilvesi.
19. Ḳılındı rūz-ı ecel cilve-i cemālüñe ḫāṣ
20. Ḳalem-rev-i dü serā yā Muḥammed-i ʿArabī

cilve-i ḫurşīde:
1. **cilve-i ḫurşīde:**-*e*
Gazel 479
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sabah ilk doğan güneşin cilvesi.
5. Yāri göricek zāʾil olur şebnem-i eşküm
6. Yoḳ cilve-i ḫurşīde Süreyyāda taḥammül

cilve-i keştī:
1. **cilve-i keştī:**
Gazel 390
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İşve gemisi.
9. İstemez cenneti rindān-ı ḳadeh-keş Nābī
10. Cilve-i keştī ile seyr-i ḥiṣār olmayıcaḳ

cilve-i maʿnīye çıḳmaz:
1. **cilve-i maʿnīye çıḳmaz:**-*ye-z*
Gazel 171
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mana gösterişine çıkma.
9. Nedendür cilve-i maʿnīye çıḳmaz ḫayli müddetdür
10. ʿAceb Nābī kümeyt-i ḫāme pā-der-gil mi ḳalmışdur

cilve-i nā-puḫte:
1. **cilve-i nā-puḫte:**
Kaside 12
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Ham tecelli.
105. Sīr olur mı naẓar-ı āzı tehī-ṭabʿānuñ
106. Saḥn-ı vaḥdetde ider cilve-i nā-puḫte ṭaʿām

cilve-i nev-der-nev-i gūn-ā-gūnı gösterür:
1. **cilve-i nev-der-nev-i gūn-ā-gūnı gösterür:**-*ür*
Gazel 401
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -

Türlü türlü, renk renk cilveler göstermek.
7. Gösterür cilve-i nev-der-nev-i gūn-ā-gūnı
8. Ṭabʿı hem-reng-i bahār olduġını nev-hevesüñ

cilve-i raḥmet itmeyeydi:
1. **cilve-i raḥmet itmeyeydi:***-me, -y, -e, -y, -di*
Kaside 1
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Rahmet cilvelerini göstermek.
141. Hevā-yı rūḥ-baḫşā itmeyeydi cilve-i raḥmet
142. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem yek nefesde cümle nā-peydā

cilve-i rifʿatine:
1. **cilve-i rifʿatine:***-i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Yüceliğin görünümü.
135. Ḳāmet-i ʿizzine kütāh ḳabā-yı eflāk
136. Cilve-i rifʿatine teng feżā-yı evhām

cilve-i şāhid-i kām:
1. **cilve-i şāhid-i kām:**
Kaside 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Arzu güzelinin işvesi.
11. Geleli dehr ne mesmūʿ u ne manẓūr oldı
12. Cilve-i şāhid-i kām olduġı ber-vefḳ-i devām

cilve-i şevket:
1. **cilve-i şevket:**
Gazel 798
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Heybetle görünme.
7. Sūz ile olmadadur şemʿ zebān-rīz-i s̱enā
8. Cilve-i şevket ümidiyle şeb-i tārumuza

cilve-i sīmāsı:
1. **cilve-i sīmāsı:***-sı*
Tarih 30
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çehresinin görünüşü.
9. İntiẓām-ı ṭarḥı virüp āb u ḫāke imtizāç
10. Cilve-i sīmāsı hem-çeşm eyledi ḫuşk u teri

cilve-i taḥḳiḳ virince:
1. **cilve-i taḥḳiḳ virince:***-ince*
Kaside 6
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Hakikatın tecelli etmesi.
33. Virince eşheb-i maʿnāya cilve-i taḥḳiḳ
34. Ḫudā bilür kim olur hem-ʿinān-ı Mevlānā

cilve-i tāze:
1. **cilve-i tāze:**
Kıt'a 108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeni, canlı görünüm.
1. İtdi sāḳ-ı zümürridi üzre
2. Cilve-i tāze laʿl-i demmānı

cilve-i tevfīḳ-i ilāhī:
1. **cilve-i tevfīḳ-i ilāhī:**
Kaside 13
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yardımının cilvesi.
91. Evvelīn cilve-i tevfīḳ-i İlāhī bu idi
92. Ki bulup ehlini şāyeste-i itmām-ı mehām

cilve-i yekrān-ı ġurūruñ:
1. **cilve-i yekrān-ı ġurūruñ:***-uñ*
Gazel 383
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gururun al atının cilvesi.
3. Ẕevḳi var cilve-i yekrān-ı ġurūruñ ammā
4. Olmasa pençe-i idbār-ı ʿinān-gīr olmaḳ

cilveler itsün:
1. **cilveler itsün:***-sün*
Gazel 866
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Tecelli etmek, görünmek.
17. Mevc-i ḥelāli cilveler itsün ki Nābiyā
18. Mevc-i ḥarām gösterecek ḫāre ḳalmadı

cilve-nümā:
1. **cilve-nümā:**
Kaside 3
Mısra: **18**
Cilve gösteren, cilve yapan.
17. Kilīd-i ḳufl-güşāy-ı ḫazāʾin-i raḥmet
18. Elüñde cilve-nümā yā Muḥammed-i ʿArabī

2. **cilve-nümā:**
Kaside 11
Mısra: **79**
Cilve gösteren, cilve yapan.
79. Olaydı şāhid-i İslāmı deyre cilve-nümā
80. Olurdı cīb-i ṣanem çāk-çākden miḥrāb

3. **cilve-nümā:**
Tarih 74
Mısra: **18**
Cilve gösteren, cilve yapan.
17. Pederinüñ daḫı olmışdı iki şeh-zāde
18. Merdüm-i dīde maḳāmında aña cilve-nümā

4. **cilve-nümā:**
Gazel 861
Mısra: **15**
Cilve gösteren, cilve yapan.
15. Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
16. Lafẓ maḥsūsdur ammā ki muḫayyel maʿnā

cilve-nümā oldı:
1. **cilve-nümā oldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Tecelli etmek, görünmek.
19. Oldı ol şām içinde cilve-nümā
20. Kevni tertībden murād-ı Ḫudā

2. **cilve-nümā oldı:***-dı*
Tarih 82
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Tecelli etmek, görünmek.
27. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
28. Zer turunc ile oldı cilve-nümā

3. **cilve-nümā oldı:***-dı*
Tarih 82
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Tecelli etmek, görünmek.
51. Kimi dir kim açıldı perde-i şeb
52. Zührenüñ levḥi oldı cilve-nümā

4. **cilve-nümā oldı:***-dı*
Tarih 127
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Tecelli etmek, görünmek.
113. Yeñiden çünki bu maʿnāları da eyledi yād
114. Oldı ās̱ār-ı ʿināyāt-ı ezel cilve-nümā

cilve-nümā olduġı:
1. **cilve-nümā olduġı:***-du, -ġı*
Tarih 128
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tecelli etmek, görünmek.
1. Mebdeʾinden berü bu devlet-i ʿālī-şānun
2. Böyle bir naḳş-ı ġarīb olduġı yoḳ cilve-nümā

cilve-nümā olmadın:
1. **cilve-nümā olmadın:***-madın*
Kaside 15
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
Tecelli etmek, görünmek.
217. İde tesḫīr-i memālik sipeh-i tedbīri
218. Olmadın cilve-nümā tūġ-ı muʿanber-perçem

cilve-nümā olurlarsa:
1. **cilve-nümā olurlarsa:***-ur, -lar, -sa*
Kaside 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tecelli etmek, görünmek.
11. ʿĀleme ʿīd-i sürūr irdi olurlarsa nʾola
12. Kisvet-i şevḳ ile endūh u elem cilve-nümā

cilve-rīz-i āsmān-ı dil:
1. **cilve-rīz-i āsmān-ı dil:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönlün semasının tecellisi.

5. Ne dem olsa ḫayālün cilve-rīz-i āsmān-ı dil
6. Feżā-yi ʿālem-i endīşede meh-tāb olur peydā

cīm:
1. **cīm:**
Gazel 837
Mısra: **1**
Arap alfabesinde (c) sesini veren harf, (□) (Harfin içindeki nokta kastedilerek).
1. Olma bir loḳma içün ehl-i şikem cīm gibi
2. Meclis-i dehrde leb-beste geçin mīm gibi

cinān:
1. **cinānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **48**
Cennetler.
47. Ḫam itdi sipihrün ḳādin rifʿati
48. Cinānı nihān eyledi zīneti

2. **cināndan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **38**
Cennetler.
37. Didi bilmez misin nedür bu maḳām
38. Ki cināndan virür nesīmi peyām

3. **cinānuñ:**-*uñ*
Tarih 26
Mısra: **13**
Cennetler.
13. Cinānuñ güllerin Rıḍvān ferāmūş eylemiş gelmiş
14. Gül-i taṣvīrinüñ bin cān ile olmış ḫarīdārı

4. **cinānda:**-*da*
Tarih 37
Mısra: **4**
Cennetler.
3. İtdükde refʿ-i ferş-i iḳāmet bu ʿarşadan
4. Vardı cinānda mesned-i meʾvā-yı rāḥata

5. **cināndan:**-*dan*
Tarih 68
Mısra: **4**
Cennetler.
3. Ḫoşā serāy-ı dil-ārā ki ṭarḥ-ı merġūbı
4. İder remīde cināndan nigāh-ı Rıḍvānın

cinās:
1. **cinās:**
Gazel 304
Mısra: **9**
Yazılışları ve okunuşları aynı manaları farklı kelimelerden müteşekkil edebī sanat II Anlam.
9. Nābī kelāma vüṣʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

cins:
1. **cins:**
Kıt'a 41
Mısra: **1**
Aralarında ortak özellikler bulunan nesne ya da varlıklar topluluğu, tür.
1. İtse āmīziş iki cins olur ḳuvvet-yāb
2. İddiʿā itdügüme beyt-i düvüm şāhiddür

2. **cinsine:**-*i, -n, -e*
Gazel 581
Mısra: **7**
Aynı tür, türdeş.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

3. **cinsinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 686
Mısra: **7**
Aralarında ortak özellikler bulunan nesne ya da varlıklar topluluğu, tür.
7. Cinsinüñ ittiḥādını düşvār olurdı fehm
8. Ḥarfeyn yek-digerde eger müdġam olmasa

4. **cinsinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 744
Mısra: **12**
Aynı tür, türdeş.
11. Sāġar-ı mīnā şefāʿatden olurdı nā-ümīd
12. Kendi cinsinden ḳıbāb-ı cāmiʿe cām olmasa

cins-ı ʿirfāna:
1. **cins-ı ʿirfāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **473**
Kelime Tipi: -
Erdem sahipleri.
473. Cins-ı ʿirfāna ʿaṣrı vaḳt-i revāc
474. Derd-i ḥırmāna nuṭḳ-ı pāki ʿilāc

cins-i luġātle:
1. **cins-i luġātle:**-*le*
Gazel 802
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çeşit çeşit kelimeler.
9. Cins-i luġātle memlū şehr-i Ṣıḥaḥ u Ḳāmūs
10. Olmaz metāʿ-ı maʿnī üftāde her diyāra

cinsiyyet:
1. **cinsiyyetdür:**-*dür*
Gazel 496
Mısra: **13**
Bir cins ile ilgili olma.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

cirm-i gedūyı:
1. **cirm-i gedūyı:**-*yı*
Gazel 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kabak bitkisinin boyu, hacmi (Kavak ağacı ile kabak bitkisi arasındaki hikayeye atıfta bulunuluyor).
9. Noḳṭadan dāʾirenün gerdişin it istişhād
10. Toḫmınuñ żaʿfını gör cirm-i gedūyı seyr it

cirm-i ḳamerde:
1. **cirm-i ḳamerde:**-*de*
Gazel 496
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ay şekli, şemali.
1. Nüsḫa-i naḳs ü kemāl olduġını bu ʿālem
2. Gösterür cirm-i ḳamerde görinen bīş ile kem

cirm-i maġrūr:
1. **cirm-i maġrūr:**
Gazel 85
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gururlu, kibirli cisim (insan).
7. Zīr-i kefş olmaġa nāz eylese cirm-i maġrūr
8. Ṭabla-i nāvek-i cevr ü sitem olmaz da nʾolur

cism:
1. **cisminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 6
Mısra: **7**
Cisim, vücut.
7. Reg-i efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
8. Ki teb-lerzeyle anuñçün giçer her rūz u şeb deryā

2. **cismüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **314**
Cisim, vücut.
313. Ḫvāceler deftere virince güşād
314. Çāk idüp cismüm eylerüm feryād

3. **cismini:**-*i, -n, -i*
Kaside 9
Mısra: **21**
Cisim, vücut.
21. Cismini gerdiş-i eyyām-ı ṣafā nāl itmiş
22. Yüzi yoḳ kim ide bir daḫı ruḫ-ı ḥalḳa naẓar

4. **cismüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **25**
Cisim, vücut.
25. Cismüñ ʿalīl ü tāb ü tüvānuñ ʿadīm iken
26. Her meh dü rūze görmez iken rūy-ı ṣıḥḥati

5. **cismüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **75**
Cisim, vücut.
75. Cismüñ ġıdāsı gerçi müheyyā kenārda
76. Semʿ ü başar velīk çekerler żarūreti

6. **cismden:**-*den*
Gazel 50
Mısra: **17**
Cisim, vücut.

17. Cismden rūh u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey zāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

7. **cism:**
Gazel 64
Mısra: **15**
Beden, vücut.
15. Kuvāya geldi zaʿf u cism muḫtellüʾn-niẓām oldı
16. Perīşānī-i pīrī fitne-i āḫir zamānumdur

8. **cismüm:**-*üm*
Gazel 66
Mısra: **3**
Cisim, vücut.
3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ḫāşāke dönmişdür

9. **cismden:**-*den*
Gazel 69
Mısra: **27**
Cisim, vücut.
27. Cismden her biri ʿārī vü ne-dāniste iken
28. ʿİlm-i maʿnāyı hemān gördügi sāʿatde tanur

10. **cismüm:**-*üm*
Gazel 139
Mısra: **3**
Cisim, vücut.
3. Mānend-i tār reşk ile cismüm olur nizār
4. Gördükçe destin öpdügini destmāller

11. **cisme:**-*e*
Gazel 248
Mısra: **1**
Cisim, vücut.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

12. **cismün:**-*ü, -n*
Gazel 677
Mısra: **15**
Cisim, vücut.
15. Cismün yeter ālūde-i çirk-i güneh itdük
16. Cāme lekeden ḥıfẓ olunur ʿāriyet olsa

13. **cismi:**-*i*
Gazel 717
Mısra: **5**
Cisim, vücut.
5. Cismi nāzik ol ḳadar kim sāye-i leb düşmeden
6. Cāy-ı gül-būse döner rūyında derrākīlere

cisme cān olur:
1. **cisme cān olur:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cisme can olmak (cana can katmak bağlamında).
5. Mevzūn-kadān u sīm-tenān u şeker-lebān
6. Pire ʿaṣa faḳīre ġınā cisme cān olur

cism-i āyende:
1. **cism-i āyende:**
Tarih 76
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Gelen, gelici olan beden.
33. Duʿā-yı devleti bir gūne vācib ehl-i İslāma
34. Kʾaña āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

cism-i inṣān:
1. **cism-i inṣān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
İnsanın cismi.
43. Oldı luṭfiyle zümre-i inṣān
44. Ḳābil-i ʿaḳl u lāyıḳ-ı ʿirfān

cism-i lafẓ:
1. **cism-i lafẓ:**
Kaside 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sözün varlığı.
1. Taʿālallāh zihī divān-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnā
2. Ki cism-i lafẓ ile rūḥ-ı meʿāli eylemiş peydā

cism-i laṭīf-i şerʿ-i şerif-i müʿeyyede:
1. **cism-i laṭīf-i şerʿ-i şerif-i müʿeyyede:**
Kaside 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doğrulanmış kutsal İslam Hukukunun narin bedeni.
7. Cism-i laṭīf-i şerʿ-i şerif-i müʿeyyede
8. Hem-reng-i çār ṭabʿ-ı bihīndür çehār-yār

cism-i nāzikterine:
1. **cism-i nāzikterine:**-*i, -n, -e*
Gazel 839
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşırı nazik beden.
7. Cism-i nāzikterine dāʿiye-i pūşiş ile
8. Fūta āvīḫtedür boynına taḳmış reseni

cism-i nāẓımda:
1. **cism-i nāẓımda:**-*da*
Kaside 12
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
Şairin bedeni, varlığı.
165. Āṣafā midḥat-ı evṣāfuñ olunmaz taḳrīr
166. Cism-i nāẓımda dehān olsa ser-ā-pāy mesām

cism-i nāz-perverdin:
1. **cism-i nāz-perverdin:**
Gazel 338
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Nazlı büyütülmüş beden.
7. Letāfet ḳaplamış bir gūne cism-i nāz-perverdin
8. Ki dūş-ı ḥüsni nā-tāb-āver-i bār-i nigāh olmış

cism-i nizāre:
1. **cism-i nizāre:**
G azel 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zayıf beden.
11. Pejmürdelik oldı olacaḳ cism-i nizāre
12. Bārī hele pejmürde-derūn eyleme yā Rab

cism-i nizārum:
1. **cism-i nizārum:**-*um*
Gazel 321
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zayıf beden.
7. Cism-i nizārum üzre urup ḥalḳa ḥalḳa dāġ
8. Bir şāh-bāz ṣaydı içün dām ḳurmışuz

2. **cism-i nizārum:**-*um*
Gazel 325
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zayıf beden.
3. Ümīd-i nūş-ı meyle ḫāksār olmak güzel ammā
4. Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz

3. **cism-i nizārum:**-*um*
Gazel 452
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zayıf beden.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

cism-i nizāruñ:
1. **cism-i nizāruñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Zayıf beden.
27. Bu sinn ü sālde ġarażuñ ʿizz ü cāh ise
28. Yoḳ ʿizz ü cāha cism-i nizāruñ liyāḳati

cism-i saḫtı:
1. **cism-i saḫtı:**-*ı*
Tarih 122
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
(Dağın) Sert yapısı.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saḫtı yek-ser seng-i zend ü ṣaḫre-i ṣammā

cism-i şerīfi:
1. **cism-i şerīfi:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **55**

Kelime Tipi: -
Kutsal beden.
55. Bu ḫākde medfūn idügi cism-i şerīfi
56. Olınmış idi bir nice tārīḫde īmā

cism-i sūzānumla:
1. **cism-i sūzānumla:**-*um, -la*
Gazel 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yanan beden.
1. Senüñçün ḫ˅āb u rāḥat çeşm-i giryānumla düşmendür
2. Bisāt-ı istirāḥat cism-i sūzānumla düşmendür

cism-ı ʿüryānın:
1. **cism-ı ʿüryānın:**-*ı, -n*
Tarih 68
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çıplak beden.
13. Libās-ı köhne-i ṣad-pāreden idüp taḫlīṣ
14. Ṭonatdı ḫilʿat-ı tāzeyle cism-ı ʿüryānın

cism-i ẓāhirümüz:
1. **cism-i ẓāhirümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 501
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Beden, maddi varlık.
3. Dest-i ḥakīmden nʾola düşmezse nabżumuz
4. Zīrā ki cism-i ẓāhirümüz ḫastedür bizüm

cism-i żaʿīfümüñ:
1. **cism-i żaʿīfümüñ:**-*üm, -üñ*
Kaside 16
Mısra: **209**
Kelime Tipi: -
Zayıf vücut, beden.
209. Cism-i żaʿīfümüñ yoġ iken kendü kendüye
210. İmdādsiz ḳıyām idecek istiṭāʿati

cism-i zārum:
1. **cism-i zārum:**-*um*
Gazel 530
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen vücut.
9. Cism-i zārum kebāb-ı cevr olalı
10. Nābiyā bezm-i ġamda mā-ḥażarum

cisminde ṭamarlar sayılur:
1. **cisminde ṭamarlar sayılur:**-*i, -n, -de*
Gazel 193
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bedenindeki damarların sayılması, çok zayıf ve güçsüz kalındığının ifadesi.
5. Cisminde ṭamarlar sayılur ʿāşıḳ-ı zāruñ
6. Hep ṣayduñ içündür bu ḳadar dām u ṭuzaklar

2. **cisminde ṭamarlar sayılur:**-*i, -n, -de*
Gazel 193
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bedenindeki damarların sayılması, çok zayıf ve güçsüz kalındığının ifadesi.
5. Cisminde ṭamarlar sayılur ʿāşıḳ-ı zāruñ
6. Hep ṣayduñ içündür bu ḳadar dām u ṭuzaklar

civār-ı meykedede:
1. **civār-ı meykedede:**-*de*
Gazel 516
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane civarı.
11. Buldum civār-ı meykedede kendü kendümi
12. Beytüʾl-ḥarāma varmaḳ iken niyyetüm benüm

cübbe vü destār:
1. **cübbe vü destār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **202**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cübbe ve sarık, giyim kuşam, dış görünüş.
201. Aña gerekdür dil-i rūşen-revān
202. Cübbe vü destār ile olmaz hemān

cū:
1. **cū:**
Gazel 39
Mısra: **5**
Nehir, ırmak.
5. Āġūşa çekdi cū seni ammā ki reşkden
6. Cūy-ı sirişk-i dīdede gelmez şümāra mevc

2. **cūda:**-*da*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **141**
Nehir, ırmak.
141. Cūda ʿaksi ile gül-i rengīn
142. Geldi taṭbīḳa sanki naḳş-ı nigīn

3. **cūlar:**-*lar*
Gazel 183
Mısra: **6**
Nehir, ırmak.
5. Degüldür mevceler her sū ʿinān-ı iḫtiyārıdur
6. Bıraḳmış ārzū-yı vuṣlat-ı deryā ile cūlar

4. **cūlar:**-*lar*
Gazel 776
Mısra: **4**
Nehir, ırmak.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

5. **cūlara:**-*lar, -a*
Gazel 39
Mısra: **7**
Nehir, ırmak.
7. Ẕevḳ-i viṣāl cūlara āmed-şud itdürür
8. Ṭurmaz hevā-yı vaṣluñ ile bir ḳarāra mevc

6. **cūyuz:**-*yuz*
Gazel 301
Mısra: **4**
Nehir, ırmak.
3. Ḳıblemüz pākdür ālūde-sülūk olsak da
4. Menbaʿı ṣāf u ayaġı bulanıḳ cūyuz biz

cūd:
1. **cūdı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **50**
Cömertlik.
49. Hemīşe ola fürūzān çerāġ-ı iḳbāli
50. O dūdmān-ı ʾaẓīmüñ ki cūdı bī-ḥaddür

2. **cūdından:**-*ın, -dan*
Gazel 581
Mısra: **8**
Cömertlik.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

3. **cūda:**-*a*
Gazel 658
Mısra: **12**
Cömertlik.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

cūd u sehā:
1. **cūd u sehā:**
Tarih 82
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
El açıklığı ve cömertlik.
93. Bir iki ʿabd-i zer-hırīdesidür
94. Ḫıdmet-i dergehinde cūd u sehā

cüdā:
1. **cüdā:**
Kaside 20
Mısra: **85**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif
86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

2. **cüdā:**
Gazel 190
Mısra: **8**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
7. Çıḳmaz miyānemüzden ey māh-rū ḫayālüñ
8. Senden cüdā olursa benden cüdā degüldür

3. **cüdā:**
Gazel 374
Mısra: **11**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
11. Ḳāmet-i naḫl-ı ḥarīm-i āsitānundan cüdā
12. Nice gelsüñ bir yire āġūş-ı müjgān el-vedāʿ

4. **cüdādur:**-*dur*
Gazel 439
Mısra: **13**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
13. Hezār mīr-i ʿalemden cüdādur ey Nābī
14. ʿAceb mi sinelerin dögdügi neḳārelerüñ

5. **cüdā:**
Gazel 638
Mısra: **2**
Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.
1. Melāl zāʾil olur pīr-i nā-tüvānlardan
2. Olursa ʿuḳde ḫāṭır cüdā kemānlardan

6. **cüdālıġa:**-*a*
Gazel 768
Mısra: **6**
Ayrılık.
5. Ey māh ḫāk-i rāhuñda rū-māl idenlerüñ
6. Mānend-i sāye ṭāḳati yoḳdur cüdālıġa

cüda dullāb:
1. **cüda dullāb:**
Gazel 851
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnip, çıkan su dolabı.
11. Olamaz çerḫ serāsīmeliginden āzād
12. Cüda dullāb tamām içdügini itmese ḳay

cüdā düşmiş:
1. **cüdā düşmiş:**-*miş*
Gazel 782
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayrı düşmek; birbirinden uzakta kalmak.
7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cemʾden cüdā düşmiş
8. Nʾola ḫūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

cüdā itmez:
1. **cüdā itmez:**
Gazel 88
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayırmak.
7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye ol meh
8. Bilmem o ṣūḫ-ı pür-kār ol nābe-kārı nʾeyler

cüdā kalduñ:
1. **cüdā kalduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 11
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Ayrı düşmek.
29. Ne ḥālet oldı ki kalduñ cüdā rikābundan
30. O āṣafuñ ki ider baḫt-ı ḫıdmetinde şitāb

cüdā olmazsın:
1. **cüdā olmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 216
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek.
9. Bir nefes kāşāne-i ḳalbinden olmazsın cüdā
10. Çoḳdan ey ġam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

cüdā olmış:
1. **cüdā olmış:**-*mış*
Tarih 127
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Ayrılmak.
77. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle vezīr-i merḳūm
78. Ṣadrdan olmış iken tecribe veçhiyle cüdā

cüdā olsun:
1. **cüdā olsun:**-*sun*
Gazel 252
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek.
5. Olsun mı nabż-ı ḫāmeden engüştümüz cüdā
6. Biz kim mizāc-ı ḥüsn-i edānuñ ṭabībiyüz

cüdā olup:
1. **cüdā olup:**-*up*
Gazel 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek.
1. Şevḳ-i teniyle cüdā olup pāre pāre mevc
2. Āġūşın açdı ḥasret ile ḳadd-i yāra mevc

cüdā olursa:
1. **cüdā olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 190
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek.
7. Çıḳmaz miyānemüzden ey māh-rū ḫayālüñ
8. Senden cüdā olursa benden cüdā degüldür

cūd-feşān:
1. **cūd-feşāndur:**-*dur*
Gazel 208
Mısra: **14**
Eli açık, cömert.
13. Yek-ẕerre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
14. Girdükçe ele ḫāke döker cūd-feşāndur

cūd-ı vücūd:
1. **cūd-ı vücūd:**
Kaside 2
Mısra: **208**
Kelime Tipi: -
Varlıktaki cömertlik.
207. Hep senüñ rīhte-i sufre-i inʿāmundur
208. ʿĀleme cūd-ı vücūd eylesün Allāh ziyād

2. **cūd-ı vücūd:**
Kaside 2
Mısra: **208**
Kelime Tipi: -
Varlıktaki cömertlik.
207. Hep senüñ rīhte-i sufre-i inʿāmundur
208. ʿĀleme cūd-ı vücūd eylesün Allāh ziyād

cühelā:
1. **cühelā:**
Kaside 15
Mısra: **47**
Bilgisizler, cahiller.
47. Devleti eylediler böyle perīşān cühelā
48. Nice teklīf olunur gürge mürāʿāt-ı ġanem

2. **cühela:**
Gazel 118
Mısra: **12**
Bilgisizler, cahiller.
11. Lillahiʾl-ḥamd ki ḫalvetkede-i maʿnāya
12. Düzd-ṣūret cühela fırkası nā-maḥremdür

cühhāl:
1. **cühhālüñ:**-*üñ*
Gazel 815
Mısra: **5**
Bilgisizler, cahiller.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

cülle:
1. **cüllesini:**-*si, -n, -i*
Tarih 125
Mısra: **21**
Civciv.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse tahrīk idemez diyü iderler daʿvā

cülus:
1. **cülusuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **165**
Tahta geçen padişahlar için yapılan tören.
165. Senüñ cülusuñ ile taḫtgāh-ı salṭanata
166. Ḫudā ḳulūb-ı ʾibādın hep eyledi mecbūr

cülūs itdi:
1. **cülūs itdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Oturmak, tahta geçmek.
35. Liʾllāhʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-ı murād itdi cülūs
36. İntiẓār eyledügüñ pādişeh-ı ʿālem-gīr

cumʿa güninün:
1. **cumʿa güninün:**-*nün*
Tarih 104
Mısra: **80**

Kelime Tipi: -
Cuma günü.
79. Şaʿbān ayınuñ on yidisi Seyyīdüʾl-eyyām
80. Cumʿa güninün ʿaṣrı idi vaḳt-ı müveffā

cümle:
1. **cümle:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **131**
Bütün, hep, tüm.
132. Leyle-i mevlide idüp taʿẓīm
131. İtdi cümle levāzımın tetmīm

2. **cümlesin:***-si, -n*
Kaside 1
Mısra: **16**
Bütün, hep, tüm.
15. Virüp ḥaḳḳ-ı ṣarīḥin ḳabż ü basṭ ü maḥv ü is̱bātuñ
16. ʿAdālet-ḫāne-i ḥikmetde itmiş cümlesin irżā

3. **cümle:**
Kaside 1
Mısra: **142**
Bütün, hep, tüm.
141. Hevā-yı rūḥ-baḫşā itmeyeydi cilve-i raḥmet
142. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem yek nefesde cümle nā-peydā

4. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **27**
Bütün, hep, tüm.
27. Ne bu tertīb-i ḥikem cümle beni ādem iken
28. Birisi ḫāne yapar birisi olmış ırġād

5. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **48**
Bütün, hep, tüm.
48. Cümle eşyāda ṭulūʿ ile ḥübūṭa imdād
47. İsm-i pākinde olan maʿnī-i Ṭā Hā eyler

6. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **119**
Bütün, hep, tüm.
119. Cümle maḥkūm-ı şerīʿatdür odur ṣahib-i şerʿ
120. Cümle müsterşid-i ahkām o pīr-i irşād

7. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **120**
Bütün, hep, tüm.
119. Cümle maḥkūm-ı şerīʿatdür odur ṣahib-i şerʿ
120. Cümle müsterşid-i ahkām o pīr-i irşād

8. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **162**
Bütün, hep, tüm.
161. Ṭaybeʾnüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
162. Şāh-ı büldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bilād

9. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **205**
Bütün, hep, tüm.
205. Harc ider cümle senüñ kīse-i iḥsānuñdan
206. Ser-be-ser şāh u gedā cümle ʾibād u āzād

10. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **206**
Bütün, hep, tüm.
205. Harc ider cümle senüñ kīse-i iḥsānuñdan
206. Ser-be-ser şāh u gedā cümle ʾibād u āzād

11. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **221**
Bütün, hep, tüm.
221. Muḥtevī cümle kemālātı kitāb-ı ẕātuñ
222. Olamaz ġayre sezā sende olan istibdād

12. **cümlesi:***-si*
Kaside 2
Mısra: **225**
Bütün, hep, tüm.
225. Enbiyā cümlesi pervāne-i envāruñdur
226. Sensin ey nūr-ı naẓargāh-ı Ḫudā şemʿ-i murād

13. **cümle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **40**
Bütün, hep, tüm.
39. Līk ḳıldı ḫiṭāba erzānī
40. Cümle mahlūk içinde insānı

14. **cümlenüñ:***-nüñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **119**
Bütün, hep, tüm.
119. Cümlenüñ biri yār-ı ġār-ı ṣadīḳ
120. Efdalüʾn-nās ḥażret-i Ṣıddīḳ

15. **cümlenün:***-nün*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **134**
Bütün, hep, tüm.
133. Eyle bizden nice ṣalāt ü s̱enā
134. Cümlenün rūḥ-ı pākine ihdā

16. **cümleden:***-den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **336**
Bütün, hep, tüm.
335. Görmedüm hiç birinde rūy-ı ümīd
336. Cümleden oldum āḫiri nevmīd

17. **cümlesin:***-si, -n*
Kaside 7
Mısra: **42**
Bütün, hep, tüm.
41. Netīce her ne ḳadar cevr ü tefriḳa var ise
42. Sipihr cümlesin icrāda itmemişdi ḳuṣūr

18. **cümle:**
Kaside 7
Mısra: **99**
Bütün, hep, tüm.
99. Ḥavāṣ-ı nüsḫa-i erkānı cümle ḫayrüʾn-nās
100. Umūr-ı maʿraż-ı dīvānı cümle ḫayrüʾl-umūr

19. **cümle:**
Kaside 7
Mısra: **100**
Bütün, hep, tüm.
99. Ḥavāṣ-ı nüsḫa-i erkānı cümle ḫayrüʾn-nās
100. Umūr-ı maʿraż-ı dīvānı cümle ḫayrüʾl-umūr

20. **cümle:**
Kaside 7
Mısra: **194**
Bütün, hep, tüm.
193. Saña müẓāheret itmez mi evliyā-yı kirām
194. Ki cümle dāʾire devletüñdedür maḳbūr

21. **cümle:**
Kaside 7
Mısra: **196**
Bütün, hep, tüm.
195. Eger sevābıḳ-ı aḥvāle söz nedür dirseñ
196. Müdebbirān-ı ʾasākirden idi cümle ḳuṣūr

22. **cümle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **223**
Bütün, hep, tüm.
223. Cümle bu kār-ḫāne-i iḳbāl
224. Bu niẓām ü nasaḳ bu cāh u celāl

23. **cümle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **229**
Bütün, hep, tüm.
229. Cümle baḫşāyiş-i İlāhīʾdür
230. Zīr-i fermān-ı pādişāhīdür

24. **cümle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **249**
Bütün, hep, tüm.
249. Sen degül cümle nāẓımān-ı süḫan
250. Ḳazsalar nevk-i fikr ile maʿden

25. **cümle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **280**
Bütün, hep, tüm.
279. Es̱erüñ ʿāleme müsellemdür
280. Cümle medḥ-i ḫidīv-ı ʿālemdür

26. **cümle:**
Kaside 8
Mısra: **116**
Bütün, hep, tüm.
115. Rām ola emr-i hümāyūnına mülk-ı ʿālem
116. Ola ʿavn-i ezelī cümle umūrında ẓāhir

27. **cümlesinüñ:***-si, -nüñ*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **13**
Bütün, hep, tüm.
13. Aḥmed Aġā cümlesinüñ eşheri
14. Rütbe ile şānʿ ile bālāteri

28. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: **78**
Bütün, hep, tüm.
77. Bu faṣl-ı ʿīd ü bahār içre kim umūm üzre
78. Libās-ı tāze giye cümle ādem ü eşcār

29. **cümleye:***-y, -e*
Kaside 13
Mısra: **201**
Bütün, hep, tüm.
201. Cümleye dār ü diyārın senüñ iḳbālüñ ile
202. Yeñiden virdi ḫudāvend-ı ʿAzīz ü ʿAllām

30. **cümle:**
Kaside 13
Mısra: **208**
Bütün, hep, tüm.
207. İsminüñ nisbet-i terkīb-i ḥurūfındandur
208. Kʾoldı cümle fıraḳ-ı muḫtelife reʾyine rām

31. **cümle:**
Kaside 14
Mısra: **72**
Bütün, hep, tüm.
71. Şecīʿdür o ḳadar kim şunar hizebr-ṣıfat
72. Olursa ṣaff-ı ʿadū cümle Rüstem ü Gişvād

32. **cümle:**
Kaside 15
Mısra: **5**
Bütün, hep, tüm.
5. Cümle āzürdeyüz evżāʿ-ı felekden ammā
6. Bizden efzūn sañadur ġadri eyā şāh-ı kerem

33. **cümlesi:***-si*
Kaside 15
Mısra: **93**
Bütün, hep, tüm.
93. Didiler cümlesi aḥsent zihī nūr-ı naẓar
94. Pādişāhānuñ olur ḳalb-i şerīfi mülhem

34. **cümle:**
Kaside 15
Mısra: **125**
Bütün, hep, tüm.
125. Cümle āvīḫtedür mīḫ-i süveydāsında
126. Deste-ber-deste meḳālīd-i umūr-ı ʿālem

35. **cümle:**
Kaside 15
Mısra: **154**
Bütün, hep, tüm.
153. Ẕātıdur maḥż-ı kerem memleket-i İslāma
154. Cümle andan müteferriʿdür odur aṣl-ı kerem

36. **cümle:**
Kaside 15
Mısra: **175**
Bütün, hep, tüm.
175. Medḥüñ itdükçe çıḳar cümle beyān-ı vākiʿ
176. Bulamaz medḥüñe şāyān diyecek söz ādem

37. **cümlesi:***-si*
Kaside 16
Mısra: **61**
Bütün, hep, tüm.
61. Didüm egerçi cümlesi vārid bu sözlerüñ
62. Ben daḫı añlamaz degülem renc ü rāḥatı

38. **cümle:**
Kaside 16
Mısra: **103**
Bütün, hep, tüm.
103. Ṭursun bu cümle bunları sehl idelüm şümār
104. Hażm eylesüñ mi semʿ ü başar bu cesāreti

39. **cümle:**
Kaside 16
Mısra: **232**
Bütün, hep, tüm.
231. Yol bulmayup mizāc-ı hümāyūnına
232. Ola ṣafā ile güẕerān cümle sāʿati

40. **cümle:**
Kaside 17
Mısra: **24**
Bütün, hep, tüm.
23. Āṣaf-ı memdūḥ dāmād-ı şehenşāhī kʾodur
24. Cümle destūrān-ı ʿaṣruñ ḳadr ile bālāteri

41. **cümle:**
Kaside 17
Mısra: **42**
Bütün, hep, tüm.
41. Lücce-i ʿilm ü hüner baḥr-i muḥīt-i maʿrifet
42. Cümle fennüñ ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi defteri

42. **cümle:**
Kaside 17
Mısra: **61**
Bütün, hep, tüm.
61. Cümle nefsüʾl-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür
62. Kim ola lāf ü güzāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri

43. **cümle:**
Kaside 18
Mısra: **51**
Bütün, hep, tüm.
51. Cümle ṭuġrāsı görülsüñ vüzerā-yı selefüñ
52. Kimüñ olur görelüm resmi bunuñla hem-pā

44. **cümle:**
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Bütün, hep, tüm.
1. Ḥarf u ṣavt u nefes ü ʿilm ü ḥayāt ü ḳudret
2. Şübhe yoḳ olduġına cümle ʿatiyyāt-ı Ḫudā

45. **cümle:**
Tarih 20
Mısra: **10**
Bütün, hep, tüm.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

46. **cümle:**
Kaside 21
Mısra: **28**
Bütün, hep, tüm.
27. Rūḥ-ı ecdād-i kirāmı olsalar bir yirde cemʿ
28. Cümle leb-rīz-i s̱enā olurdı istiḥsān ile

47. **cümle:**
Tarih 23
Mısra: **12**
Bütün, hep, tüm.
11. Ḥaḳ taʿāla eyleyüp ʿömrin dırāz
12. Eylesüñ cümle ḫaṭālardan emīn

48. **cümle:**
Kaside 24
Mısra: **89**
Bütün, hep, tüm.
89. Cümle ṭursun hele mahṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

49. **cümle:**
Kaside 24
Mısra: **104**
Bütün, hep, tüm.
103. Olmamış böyle fütuḥāta muvaffaḳ kimse
104. Cümle mażbūt-ı tevārīḫ-i cihān ser tā-pā

50. **cümle:**
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Bütün, hep, tüm.
1. Ẕihn-i pāki cümle fenden sūdmend
2. Kimde vardır böyle ṭabʿ-ı ser-bülend

51. **cümle:**
Kaside 27
Mısra: **17**
Bütün, hep, tüm.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

52. **cümle:**
Tarih 29
Mısra: **4**
Bütün, hep, tüm.
3. Destine alup kemānın eyledi
4. Cümle tīr-endāzı hep rū ber-zemīn

53. **cümle:**
Tarih 29

Mısra: **12**
Bütün, hep, tüm.
11. Nāvekin seyr eyleyenler ṭablada
12. Didiler cümle ḳażā bulmış yirin

54. **cümle:**
Gazel 31
Mısra: **6**
Bütün, hep, tüm.
5. Tā ide ḫāṣṣiyeti teʾs̱īr ṭabʿ-ı ādeme
6. Göstere cümle mevālīd aña rūy-ı iltifāt

55. **cümle:**
Tarih 36
Mısra: **50**
Bütün, hep, tüm.
49. Ṣadra teşrīfüñ idi maṭlabı nāsuñ yek-ser
50. Ḥaḳdan eylerler idi cümle bu iḥsānı recā

56. **cümle:**
Tarih 42
Mısra: **22**
Bütün, hep, tüm.
21. Ḥalebʾe reşk iderse lāyıḳdur
22. Bu binā ḥasretiyle cümle bilād

57. **cümle:**
Kıt'a 43
Mısra: **4**
Bütün, hep, tüm.
3. Ne lafẓuñ var ise żımnında bir şemʿ
4. Ḫudā itsün saña cümle müyesser

58. **cümle:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Bütün, hep, tüm.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken
6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

59. **cümleye:***-y, -e*
Tarih 56
Mısra: **16**
Bütün, hep, tüm.
15. Ḥaḳ budur kim ḳalbümüz bu müjde ḫandān eyledi
16. Cümleye oldı reşīde ḥiṣṣe-i mālā-kelām

60. **cümle:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Bütün, hep, tüm.
9. Cümle eczā-yi cihan ʿāşıḳ-ı yek-dīger iken
10. Gül ü bülbül diyü bir ṣıyt u ṣadādur ki gider

61. **cümle:**
Kıt'a 74
Mısra: **2**
Bütün, hep, tüm.
1. Āferīn ḳullanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān
2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

62. **cümle:**
Tarih 75
Mısra: **11**
Bütün, hep, tüm.
11. Cümle āfātdan müsemmāsı
12. Yümn-i teʾs̱īrle münāfīdür

63. **cümle:**
Tarih 75
Mısra: **18**
Bütün, hep, tüm.
17. Aña tārīḫ bu kifāyet ider
18. Cümle tārīḫe bu telāfīdür

64. **cümle:**
Tarih 77
Mısra: **29**
Bütün, hep, tüm.
29. Çün kim tamām oldı cümle umūr-ı hüccāc
30. Buldı mehāmm-ı rāha dāʾir umūr pāyān

65. **cümleye:***-ye*
Gazel 96
Mısra: **5**
Bütün, hep, tüm.
5. İḥsān aña dirler ki olup cümleye vāṣıl
6. Ne deftere mevḳūf ne muḥtāc-ı raḳamdur

66. **cümlesini:***-si, -n, -i*
Tarih 97
Mısra: **16**
Bütün, hep, tüm.
15. Daḫı böyle es̱er-i ḫayrı Ruhāʾda çoḳdur
16. Eyledi cümlesini yirlü yirinde icrā

67. **cümle:**
Tarih 103
Mısra: **15**
Bütün, hep, tüm.
15. Kitāb-ı āsmānī cümle mülkinde ola nāzil
16. Cemīʿ-i enbiyāya olmış ola sābıḳan meʾvā

68. **cümle:**
Tarih 103
Mısra: **55**
Bütün, hep, tüm.
55. Olup makbūl-ı dergāh-ı ilāhī cümle ās̱ārı
56. Ola mīzānına mevżūʿ o sengīn bünye-i ʿulyā

69. **cümle:**
Tarih 104
Mısra: **48**
Bütün, hep, tüm.
47. Bu ḫıdmet-i marziyyeye saʿy itdi muhaṣṣal
48. Aʿyān u ahālī-i Ḥaleb cümle ser-ā-pā

70. **cümle:**
Tarih 104
Mısra: **63**
Bütün, hep, tüm.
63. Ḥāżır bulunan cümle varup secde-i şükre
64. Hep eylediler ḥamd-i Ḫudā celle taʿālā

71. **cümle:**
Tarih 109
Mısra: **2**
Bütün, hep, tüm.
1. Ey āṣaf-ı yegāne ḳudūm-ı şerīfüñe
2. Mesrūr olınca ḫıṭṭā-i Şehbāda cümle nās

72. **cümle:**
Tarih 127
Mısra: **9**
Bütün, hep, tüm.
9. Kim ki Allāhʾa ider cümle umūrın tefvīż
10. Eylemez ġayret-i Ḥaḳ kimseye muḥtāc-ı recā

73. **cümle:**
Tarih 127
Mısra: **68**
Bütün, hep, tüm.
67. Sākin-i Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten u Hind ü ʿAcem
68. Cümle elḳāb-ı hümāyūnın iderler ışġā

74. **cümle:**
Tarih 127
Mısra: **132**
Bütün, hep, tüm.
131. Oldı şāhenşeh-i devrāna bu iḥsāna bedel
132. Cümle erbāb-ı dilüñ dest ü lebi vaḳf-ı duʿā

75. **cümle:**
Gazel 128
Mısra: **22**
Bütün, hep, tüm.
21. Mużmer hezār neşter-i āzārı Nābīyā
22. Taʿbīri cümle ḥüsn-i edā ṣūretindedür

76. **cümle:**
Tarih 128
Mısra: **19**
Bütün, hep, tüm.
19. Cümle mazbūṭ-ı tevārīh-i zamān-ı pīşīn
20. Daḫı yoḳ olduġı bir böyle ġazā-yı ġarrā

77. **cümle:**
Tarih 128
Mısra: **24**
Bütün, hep, tüm.
23. İderüz mevsim-i teşrīfde inşāʾallāh
24. Fevt olan maʿnī-i pākīzeleri cümle ḳażā

78. **cümle:**
Tarih 130
Mısra: **4**
Bütün, hep, tüm.
3. İdicek devlet ile ṣadr-ı saʿādetde ḳarār
4. Ḫalḳ-ı ʿālem didiler cümle mübārek bādā

79. **cümle:**
Tarih 130
Mısra: **7**
Bütün, hep, tüm.
7. Eyleyüp ḥażret-i Ḥaḳ cümle umūrın teshīl

8. Eyleye ṣadr-ı saʿādetde vücūdın ibkā

80. **cümlesini:**-*si, -n, -i*
Tarih 133
Mısra: **19**
Bütün, hep, tüm.
19. Eyledi cümlesini pīş-keş-i ʿahd u āmān
20. …………………….. bir ḳāʿide-i āsānī

81. **cümle:**
Tarih 138
Mısra: **57**
Bütün, hep, tüm.
57. Ol şehüñ cümle kerāmāt-ı vücūdındandur
58. Kʾitdi bu āṣafı dāmādlığında temkīn

82. **cümle:**
Gazel 257
Mısra: **9**
Bütün, hep, tüm.
9. Cümle bir kāʾidedür mesʾele-i hicr ü viṣāl
10. Fenn-i ḥikmetde münāfāt-ı esālīb olmaz

83. **cümleyi:**-*y, -i*
Gazel 271
Mısra: **10**
Bütün, hep, tüm.
9. Baġ-ı kevnün ne uṣūlın ne fürūʿın bilürüz
10. Gerçi kim toḫm gibi cümleyi ḥāvīyüz biz

84. **cümle:**
Gazel 357
Mısra: **10**
Bütün, hep, tüm.
9. Enbiyāyı eylemiş ḥükkāma Nābī vasıta
10. Luṭf u ḳahr u ḫayr ü şerri cümle taʿrīf eylemiş

85. **cümleden:**-*den*
Gazel 372
Mısra: **21**
Bütün, hep, tüm.
21. Cümleden efzūn zebān-dān-ı kitāb-ı ṣoḥbetüñ
22. Ḳaldı Nābī-i ḥazīn lā-ḥavle-gūyān el-vedāʿ

86. **cümlenüñ:**
Gazel 394
Mısra: **11**
Bütün, hep, tüm.
11. Yapılmış ḥażır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥācet yoḳ

87. **cümle:**
Gazel 456
Mısra: **3**
Bütün, hep, tüm.
3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

88. **cümlesin:**-*si, -n*
Gazel 457
Mısra: **8**
Bütün, hep, tüm.
7. Gelür her ḥalḳası reng-i digerle ġayrı maʿdenden
8. Degül mümkin zer itmek cümlesin zencīr-i evḳātuñ

89. **cümle:**
Gazel 470
Mısra: **5**
Bütün, hep, tüm.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

90. **cümle:**
Gazel 577
Mısra: **6**
Bütün, hep, tüm.
5. Kimseye yoḳ ruḫṣat-ı ıṭlāḳ bī-teslīm-i cān
6. Cümle bu zindān-ı pīç ü tāba medyūndur düşen

91. **cümleden:**-*den*
Gazel 592
Mısra: **3**
Bütün, hep, tüm.
3. Cümleden āsūdeterdür ṣanʿat-ı āvāregī
4. Çār-sūy-ı ʿālemüñ itdüm tefaḥḥuş pīşesin

92. **cümle:**
Gazel 683
Mısra: **7**
Bütün, hep, tüm.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

93. **cümle:**
Gazel 782
Mısra: **11**
Bütün, hep, tüm.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

94. **cümle:**
Gazel 848
Mısra: **1**
Bütün, hep, tüm.
1. Pey-rev ol cümle peyāmberlere Cibrīl gibi
2. İḫtiṣāṣ itme faḳaṭ birine İncīl gibi

95. **cümle:**
Gazel 866
Mısra: **12**
Bütün, hep, tüm.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

96. **cümleden:**-*den*
Gazel 877
Mısra: **13**
Bütün, hep, tüm.
13. Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn
14. Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiḫārum olaydı

97. **cümleden:**-*den*
Gazel 881
Mısra: **3**
Bütün, hep, tüm.
3. Cūyende-i necātuz o yemden ki cümleden
4. Evvel ṭutar temevvüc-i ġam nāḫudāmuzı

98. **cümleye:**-*y, -e*
Gazel 883
Mısra: **12**
Bütün, hep, tüm.
11. Nāʾil oldum diyār-ı ġurbetde
12. Cümleye ʿizz ü cāhdan ġayrı

cümle ʿālem:
1. **cümle ʿālem:**
Kaside 15
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tüm dünya halkı, herkes.
29. Cümle ʿālem bize ḥasret-keş iken lāyıḳ mı
30. Olayuz pençe-i nā-ehlde pā-māl-i sitem

cümle eşyā:
1. **cümle eşyā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baştan sona bütün nesneler, varlıklar.
7. İtmiş ol Rabb-ı aʿlem ü aḥkem
8. Cümle eşyā içün vücūd u ʿadem

cümle ḫalḳ:
1. **cümle ḫalḳ:**
Gazel 608
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün insanlar.
23. Olma ol gūne ki her ḳande felāket var ise
24. Ḫalḳ anı eyleyeler cümle senüñçün taḫmīn

cümleden:
1. **cümleden:**
Tarih 115
Mısra: **5**
Hepsinden.
5. Cümleden bir manṣıb-ı ʿāliyle itdi ser-firāz
6. Kim yirin hem-sāye-i ḫurşīd-i raḫşān eyledi

2. **cümleden:**
Gazel 151
Mısra: **12**
Hepsinden.
11. Uġradur mı ġayrı ʿuşşāḳı meġer etrāfına
12. Cümleden nezdīk zülfi ʿāşıḳ-ı miskīnidür

3. **cümleden:**
Gazel 177
Mısra: **5**

Hepsinden, tümünden (Kıyas yapılmakta).
5. Ḫācetverāna feyżi olur cümleden füzūn
6. Ḫātem ki seng-dillik ile nām-dādedür

cümleden evvel:
1. **cümleden evvel:**
Tarih 16
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Herkesten önce.
77. Baña farż idi medḥüñ itmek illā cümleden evvel
78. Ki çoḳ luṭf u mürüvvet görmişüm senden Ḫudādānā

2. **cümleden evvel:**
Gazel 334
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesten önce.
3. Ḳande bir meslek-i nā-refte görünse anda
4. Bulunur cümleden evvel es̱er-i pāy-ı heves

3. **cümleden evvel:**
Gazel 747
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Herkesten önce.
3. Ten be-ḫāk-i ʿacz olan şeb-nem gibi üftādenüñ
4. Cümleden evvel yiten ḫurşīd olur imdādına

cümle-i āfāḳ:
1. **cümle-i āfāḳ:**
Kaside 15
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Dünyanın dört bir yanı.
105. Didiler cümle-i āfāḳ mübārek bādā
106. Liʾllahiʾl-ḥamd Ḫudā eyledi itmām-ı niʿam

cümle-i as̱ardan:
1. **cümle-i as̱ardan:***-dan*
Kaside 28
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Eserlerin, tesirlerin tamamı.
41. Eyā emīr-i güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner
42. Ki ʿilm cümle-i as̱ardan müʾebbeddür

cümle-i ehluʾllāhuñ:
1. **cümle-i ehluʾllāhuñ:***-uñ*
Kaside 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Allah dostlarının bütünü (Abdulkadir-i Geylani hazretlerinin "Benim ayağım bütün velilerin boynu üstündedir" sözüne atfen).
3. Faḫrdur gerdenine cümle-i ehluʾllāhuñ
4. Ḳadem-i meymenet-endūḫte-ı ʿizzet-i Şeyḫ

cümle-i emlākümde:
1. **cümle-i emlākümde:***-üm, -de*
Gazel 666
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bütün varlıklar, mülkler.
9. Tāze taʿbīrden aʿlāsı bulunmaz Nābī
10. İʿtinā eyleyecek cümle-i emlākümde

cümle-i esbāb-ı meserret:
1. **cümle-i esbāb-ı meserret:**
Kaside 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Neşelenmek için gereken nedenlerin tamamı.
15. Ḥāṣılı cümle-i esbāb-ı meserret kāmil
16. Yoḳ hemān muḫliṣ-i dīrīnem olan ġamdan es̱er

cümle-i ḥālüm:
1. **cümle-i ḥālüm:***-üm*
Kaside 12
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Tüm vaziyet, olan biten.
175. Mū-be-mū cümle-i ḥālüm saña pūşīde degül
176. Ne iderseñ yine sen sāġ ol eyā faḫr-ı kirām

cümle-i mefhūmı:
1. **cümle-i mefhūmı:***-ı*
Tarih 127
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Dile getirilenlerin tamamı, anlaşılanların cümlesi.
17. Mā-ḥaṣal cümle-i mefhūmı bu taʿbīrātuñ
18. Naḳş-ı tafṣīli bu icmāl-i ḫafīnün mes̱elā

cümlesi:
1. **cümlesinüñ:***-nüñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **21**
Bütün, hep, her şey, herkes, bütünüyle.
21. Cümlesinüñ birer muʿādili var
22. Bī-ʿadīl olduġun ider ıẓhār

2. **cümlesi:**
Gazel 69
Mısra: **20**
Hepsi.
19. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ ile ṭabʿları sāzlaruñ
20. Biri āvāz idicek cümlesi birden boşanur

3. **cümlesi:**
Gazel 75
Mısra: **12**
Hepsi.
11. Bī-ḥarf-i telḫ kim var ise ḫāk-i şehrdür
12. Ebnā-yı şehr cümlesi şīrīn-zebān olur

4. **cümlesi:**
Gazel 266
Mısra: **11**
Hepsi.
11. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmāde gerekdür
12. Yoḫsa yalıñuz sāķī-i gül-rū ile olmaz

5. **cümlesi:**
Gazel 699
Mısra: **16**
Hepsi.
15. Ol gūne zebān-zed sözi kim bulmaġa ḳādir
16. Mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan cümlesi elde

6. **cümlesi:**
Gazel 842
Mısra: **7**
Hepsi.
7. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmādedür ancaḳ
8. Yār eylese teşrif ṭarab ḳat ḳat olurdı

cünbān:
1. **cünbān:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Sallanan.
3. Dehr bāzigāh-ı nerd ü sufre-i şatrancdur
4. Gāh cünbān geh ten-āsān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

2. **cünbān:**
Tarih 116
Mısra: **24**
(Beşik) Sallayan.
23. O ṭıfl-ı nāz-perverde kemāl-i iḥtirāmından
24. ʿArūs-ı mihr inüp gehvāre cünbān olsa elyaḳdur

cünbānī:
1. **çeşm-cünbānī:**
Gazel 183
Mısra: **7**
Tahrik eden göz.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

cünbīde oldı:
1. **cünbīde oldı:***-dı*
Kaside 20
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Hareket etmek, kımıldanmak.
27. Şehr-i Ḥalebʾde dācī-i dīrīnesin görüp
28. Cünbīde oldı ʿırḳ-ı ʿarīḳ-i maḥabbeti

cünbīde-leb-i ruhṣat-ı pābūs olsun:
1. **cünbīde-leb-i ruhṣat-ı pābūs olsun:***-sun*
Gazel 594
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayağı öpme izni için dudağın kımıldanışı olmak (Dudağın kımıldanması, ayağı öpmek için izin isteme sözü olsun bağlamında).
3. Şüste itsün dehenin çirk-i ṭamaʿdan evvel

4. Ṣoñra cünbīde-leb-i ruhṣat-ı pābūs olsun

cünbīş:
1. **cünbīşden:**-*den*
Gazel 92
Mısra: **13**
Zevk, eğlence.
13. Ḳalur olduḳça tehī mürde-ṣıfat cünbīşden
14. Sāġara rūḥ ḥulūl-i mey-i cān-perveridür

2. **cünbişe:**-*e*
Gazel 170
Mısra: **3**
Zevk, eğlence.
3. Gelince cünbişe vaṣf-ı lebiyle elde ḳalem
4. Varaḳ da ism-i müsemmā gibi tekellüm ider

3. **cünbişi:**-*i*
Gazel 182
Mısra: **6**
Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.
5. Şemīm-i zülfine āmādedür meşām-ı ümīd
6. Ne gūne cünbişi var rüzgārdan ne ḫaber

4. **cünbişler:**-*ler*
Gazel 316
Mısra: **9**
Kımıldanma, hareket.
9. Ne bizümdür ne degüldür görinen cünbişler
10. Nābiyā ṣūret-i muḫtārda mecbūruz biz

5. **cünbişümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 329
Mısra: **5**
Kımıldanma, hareket.
5. Vā-beste çerḫe cünbişümüz devr ü seyrümüz
6. Gūyā ki dest-i ʿāleme bir sāʿat olmışuz

6. **cünbişle:**-*le*
Gazel 375
Mısra: **9**
Kımıldanma, hareket.
9. Gösterür bir maʿnevī cünbişle bin naḳş-ı ġarīb
10. Ḥayret-endūz-ı ḫıreddür ḫāme-i pergār-ı ṣunʿ

7. **cünbişde:**-*de*
Gazel 611
Mısra: **1**
Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.
1. İstemezdük ḳāmetin cünbişde bī-bāk olduġın
2. Reşkden servüñ libāsı çāk-ber-çāk olduġın

8. **cünbiş:**
Gazel 667
Mısra: **8**
Kımıldanma, hareket.
7. Āb-ı revān hazīnesinün ḳuvvetiyledür
8. Fevvārelerde itdügi cünbiş ḫilāfına

9. **cünbiş:**
Gazel 826
Mısra: **5**
Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.
5. Cünbiş görindi āyinezār-ı menāmda
6. Rüʾyā-yı istirāḥate taʿbīr ḳalmadı

10. **cünbişi:** -*i*
Gazel 205
Mısra: **1**
Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.
1. Çün cünbişi iḥyā-kün-i emvāt-ı raḳamdur
2. Efvāh-ı raḳam būse-zen-i pāy-ı ḳalemdür

cünbiş itmededür:
1. **cünbiş itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 212
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hareket etmek, salınmak.
9. Mestāne cünbiş itmededür çerḫ Nābīyā
10. Dūşında mihr ü māh bilinmez sebū mıdur

cünbiş virüp:
1. **cünbiş virüp:**-*üp*
Gazel 482
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hareketlendirmek.
5. Keffe-i çeşmine cünbiş virüp ebrū-yı Ḫalīl
6. Dil alup şive ṣatar ṭurma terāzū-yı Ḫalīl

cünbiş-āmūz:
1. **cünbiş-āmūz:**
Gazel 230
Mısra: **11**
Hareket etmeyi öğrenmiş.
11. Cünbiş-āmūz gerek berḳden erbāb-ı sülūk
12. Rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde şitāb isterler

cünbişe gelelden:
1. **cünbişe gelelden:**-*elden*
Tarih 76
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kımıldamak, hareket etmek.
13. Gelelden cünbişe gehvāre-i gerdān ṣalınmış mı
14. Aña mānend bir şehzāde-i meh-rūy-ı nāzende

cünbiş-i aḳlām:
1. **cünbiş-i aḳlām:**
Gazel 833
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalemlerin hareketi.
1. Bilmezüz rast reviş cünbiş-i aḳlām gibi
2. Satra düşmez yolumuz noḳṭa vü aʿcām gibi

cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla:
1. **cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 1
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Bağışlama kaleminin hareketi.
175. Bizüm küfrānumuz laġv oldıġında şübhe yoḳ ancaḳ
176. Anı sen cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla ḳıl ilġā

cünbiş-i bāl ü peri:
1. **cünbiş-i bāl ü peri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Kanat çırpınışı.
35. Öyle ʿanḳādur o kim çerḫde olmaz sakīn
36. Cünbiş-i bāl ü peri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

cünbiş-i bāl ü perümdedür:
1. **cünbiş-i bāl ü perümdedür:**-*üm, -de, -dür*
Gazel 58
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kanat çırpınışı.
3. Bāz-ı şikār-gīr-i çerāgāh-ı himmetüm
4. Kām-ı dü-kevn cünbiş-i bāl ü perümdedür

cünbiş-i dehān ü zebān:
1. **cünbiş-i dehān ü zebān:**
Kıt'a 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ağızla dilin hareketi.
3. Saña şāhid gerekse kāfīdür
4. Nābiyā cünbiş-i dehān ü zebān

cünbiş-i engüşti:
1. **cünbiş-i engüşti:**-*i*
Gazel 752
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parmağın hareketleri (Parmakların kalemi tutmak için hareket etmesi bağlamında).
7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Meṡel çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

cünbiş-i gāhvāre-i imkān:
1. **cünbiş-i gāhvāre-i imkān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Kainat beşiğinin hareketi (Kainatın hareket nedeni bağlamında).
37. O şeb olduḳda sırrın itdi ʿıyān
38. Cünbiş-i gāhvāre-i imkān

cünbiş-i ġamze-i bī-raḥmını:
1. **cünbiş-i ġamze-i bī-raḥmını:**-*ın, -ı*
Gazel 402
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Acımasız gamzenin hareketi.

3. Cünbiş-i ġamze-i bī-raḥmını tahrīr idemem
4. Ḫūn-ı maʿnā dökilür faṣılasından raḳamuñ

cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ:
1. **cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ:**
Gazel 180
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün hikmeti gösteren hareketeleri.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

cünbiş-i īmāna gelürler:
1. **cünbiş-i īmāna gelürler:***-ür, -ler*
Kıt'a 69
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönüldeki imanın coşması.
3. Gelürler ẕerreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġıñda āftāb-ı şevḳet-i İslām

2. **cünbiş-i īmāna gelürler:***-ür, -ler*
Kıt'a 106
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönüldeki imanın coşması.
3. Gelürler ẕerreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġında āftāb-ı şevket-i İslām

cünbiş-i ḳānūn-ı cihānuñ:
1. **cünbiş-i ḳānūn-ı cihānuñ:***-uñ*
Gazel 828
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Alemin kanunun hareketi (Kanun; dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik bir tabla üzerine gerilmiş tellerden meydana gelen ve parmağa geçirilmiş tırnak biçimindeki mızrapla çalınan bir telli çalgı).
9. Nesi var cünbiş-i ḳānūn-ı cihānuñ Nābī
10. Bī-nemek zemzeme-i perde-i bīrūndan ġayrı

cünbiş-i mestāne ider:
1. **cünbiş-i mestāne ider:***-er*
Gazel 207
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmişçesine hareket etmek.
3. Mevci çoḳ āb-ı revāndur ki gümüş gibi akar
4. Bel ṭolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer

cünbiş-i perde-i nā-sāz:
1. **cünbiş-i perde-i nā-sāz:**
Gazel 336
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hareketleri müzikle uyumsuz.
5. Gerdiş-i ṭūr-ı maḳāmāt içūn āheng eyler
6. Cünbiş-i perde-i nā-sāz degül şedd-i nefes

cünbiş-i raḳḳāṣ-ı naṭıḳa:
1. **cünbiş-i raḳḳāṣ-ı naṭıḳa:***-a*
Gazel 516
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz rakkasının (sağa sola) hareket etmesi.
13. Nābī ʿaceb mi cünbiş-i raḳḳāṣ-ı naṭıḳa
14. Üstād-ı ṣunʿ bestesidür sāʿatüm benüm

cünbiş-i şevḳ:
1. **cünbiş-i şevḳ:**
Gazel 496
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Şevkle hareketlenme, esme.
7. Olsa bir ceyşe ḳafādar nesīm-i nuṣret
8. Cünbiş-i şevḳ ile pervāza gelür bāl-i ʿalem

cünbiş-i şevḳe gelüp:
1. **cünbiş-i şevḳe gelüp:***-üp*
Tarih 127
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Aşka gelmek, şevkten harekete gelmek.
115. Cünbiş-i şevḳe gelüp rābıta-i mihr-i ḳadīm
116. Oldı ās̱ār-ı taʿalluk dil ü cāndan peydā

cünbiş-i şevḳine:
1. **cünbiş-i şevḳine:***-i, -n, -e*
Tarih 55
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Şevkle hareketlenme, dönme.
15. Habbeẕā ḳaṣr-ı cihān-ārā ki ḥüsn-i dil-keşi
16. Köhne çerḫüñ cünbiş-i şevḳine imdād eyledi

cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan:
1. **cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan:***-dan*
Gazel 580
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın değişmeyen tek hareketlilik tavrı.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

cünd-i evrāḳ:
1. **cünd-i evrāḳ:**
Gazel 464
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Evrak ordusu.
1. Gülşenüñ ḥaddi degül kūyuña taḳlīd itmek
2. Cünd-i evrāḳ ile daʿvāsını temhīd itmek

cünd-i ricālullahuñ:
1. **cünd-i ricālullahuñ:***-uñ*
Tarih 147
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Allah ordusu, Allah'a inananların ordusu.
5. Bedr-i ḥüsnüñde olan cünd-i ricālullahuñ
6. Es̱erin gördi ʿadū fikr-i ẓaferden geçdi

cünūn:
1. **cünūn:**
Gazel 188
Mısra: **2**
Çılgınlık, delilik.
1. Pā-bestegān-ı ʿaḳla nizāʿ-ı fünūn düşer
2. Āzāde meşrebān-ı hevāya cünūn düşer

2. **cünūnı:***-ı*
Gazel 217
Mısra: **3**
Çılgınlık, delilik.
3. Hāṣ itdi cünūnı baña sulṭān-ı maḥabbet
4. Bu manṣıb-ı maʿkūlde Mecnūn selefümdür

3. **cünūn:**
Gazel 653
Mısra: **10**
Çılgınlık, delilik.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menḳabesi oldı cünūn

4. **cünūnından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 682
Mısra: **5**
Çılgınlık, delilik.
5. Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
6. Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese

5. **cünūn:**
Gazel 717
Mısra: **1**
Çılgınlık, delilik.
1. Nev-bahār oldı cünūn el virdi şellāḳīlere
2. Düşdi mānend-i ṣurāḫi ser-fürū sāḳīlere

6. **cünūn:**
Gazel 845
Mısra: **5**
Çılgınlık, delilik.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾṣ-şifā ḳaldı

cünūn itdi:
1. **cünūn itdi:***-di*
Gazel 835
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Delirtmek.
3. Gūş u hūşumdan idüp ṣayd o engüşt-i laṭīf
4. Götürüp ṭıfl-ı debistān cünūn itdi beni

cürʿa-i kin:
1. **cürʿa-i kin:**
Gazel 745

Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Garez tortusu.
1. Bulamaz cürʿa-i kin cām-ı dil-i ṣāfında
2. Gerd-i ġadr olmayan āyīne-i inṣāfında

cürʿa-i meyden:
1. **cürʿa-i meyden:**-*den*
Gazel 854
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şarabın bir yudumu/damlası II İçki kadehinin dibinde kalan ve toprağa dökülmesi ādet olan son yudum.
13. Zaḫm-ı tīri o şuḫuñ bāde ḳadar neşʾe virür
14. Nābiyā cürʿa-i meyden ṣuvarılmış cāmı

cürʿa-i nūr:
1. **cürʿa-i nūr:**
Gazel 646
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nur parıltısı II Nurun son yudumu.
5. İtmiş iḥyā cürʿa-i nūr ile bezm-i ʿālemi
6. Dest-i mest-i çerḫde ḫurşīdi fincān gösteren

cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür:
1. **cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaratılma şarabının son yudumu, dibi.
5. Es̱īr neşʾe hevā ẕevḳ u āb bāde-i nāb
6. Türāb cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür

cürʿa-i yek-feyż:
1. **cürʿa-i yek-feyż:**
Gazel 185
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feyiz şarabı.
5. İderdi cürʿa-i yek-feyż ile seni irşād
6. Velīk pīr-i muġāna mürācaʿat yoḳdur

cürʿa-keş-i cām-ı elestüz:
1. **cürʿa-keş-i cām-ı elestüz:**-*üz*
Gazel 333
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Elest (İnsan ruhunun yaratıldığı zaman yada meclis) kadehinin yudum çekeni.
1. Biz rind-i fenā-meşreb-i cānāne-perestüz
2. Ḳālu Belā' dan cürʿa-keş-i cām-ı elestüz

cürʿa-pāş olma:
1. **cürʿa-pāş olma:**-*ma*
Gazel 796
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehinin dibinde kalan cürayı yere dökmek (Cüra'yı Cem'in ruhu için toprağa dökmek âdeti kınanmaktadır).
7. Serüñde neşʾe-i ṣahbā ʿatāsıdur ḫāküñ
8. Teʾeddüb eyle ruḫ-ı ḫāke cürʿa-pāş olma

cürʿaveş:
1. **cürʿaveş:**
Gazel 511
Mısra: **7**
Kadehin damlaları gibi, kadehin dibindeki tortu gibi.
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey göñül ẕerre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

cürʾet:
1. **cürʾet:**
Gazel 133
Mısra: **3**
Cesaret, yiğitlik, korkmayarak ileriye atılma.
3. Rāh-ı emelde cürʾet olunmaz icāleye
4. Raḫş-ı ümīd ḫayli ki laġzīde-pācadur

2. **cürʾetüm:**-*üm*
Gazel 845
Mısra: **7**
Cesaret, yiğitlik, korkmayarak ileriye atılma.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ḫāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

cürʾet eylesün:
1. **cürʾet eylesün:**-*sün*
Gazel 485
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cesaret göstermek.
9. Ḫ∨āhişger-i viṣāl niçün cürʾet eylesün
10. Çīn-i cebīn ʿalāmet-i ḥüsn-i rıżā degül

cürʾet eyleyen:
1. **cürʾet eyleyen:**-*y, -en*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cesaret göstermek.
3. Fermānuña muḫalefete cürʾet eyleyen
4. Olsun dıraḫt-ı ʿömri benüm ḳāmetüm gibi

cürʾet gelür:
1. **cürʾet gelür:**-*ür*
Gazel 803
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cesaretlenmek.
5. Cürʾet gelür tabīʿate gördükçe oldugın
6. Bāzārı germ maġfiretün seyyiʾāt ile

cürʾet idemez:
1. **cürʾet idemez:**-*e, -mez*
Kaside 24
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Cesaret etmek, kalkışmak.
127. Neylüsüñ ʿarżaya cürʾet idemez olmayıcaḳ
128. Ṭabʿ-ı düşvār-pesendüñ gibi söz müstes̱nā

cürʾet itmişüz:
1. **cürʾet itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 269
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Saygı sınırlarını aşarak davranmak.
5. Maġrur olup mülātefet ü iltifātına
6. Güstāḫlıḳlar eylemeġe cürʾet itmişüz

cürʾet-i medḥün:
1. **cürʾet-i medḥün:**-*ü, -n*
Kaside 2
Mısra: **319**
Kelime Tipi: -
Övme, sena etme cesareti.
319. Bende de cürʾet-i medḥün o memerdendür kim
320. Geldi nuṭḳ itdi ḥużūruñda nebatāt u cemād

cürʾet-i nigāh:
1. **cürʾet-i nigāh:**
Gazel 670
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bakma cesareti.
7. Taḥrīk-i şevḳ idi ruḫuña cürʾet-i nigāh
8. Bir kerre bakmış oldum o da iḳtiżā ile

cürm:
1. **cürmümüñ:**-*üm, -üñ*
Kaside 2
Mısra: **271**
Suç, günah, kabahat.
271. Cürmümüñ kes̱rete ḥırṣı o ḳadar var ki ider
272. Daḫı nā-bālıġ iken dāʿiye-i istīlād

2. **cürm:**
Kaside 2
Mısra: **273**
Suç, günah, kabahat.
273. Cürm ile nefsümüñ ol mertebedür ülfeti kim
274. Ele girmezse ḫayālin iderüm istifḳād

3. **cürmümi:**-*üm, -i*
Kaside 11
Mısra: **141**
Suç, günah, kabahat.
141. Benüm de cürmümi ʿafv it kemāl-i luṭfuñdan
142. Baña ʾitāb yiter çekdügüm bu şerm ü ḥicāb

4. **cürmümden:**-*üm, -den*
Tarih 16
Mısra: **80**
Suç, günah, kabahat.
79. Bi-ḥamdiʾllāh hele dil-ḫ∨āhum üzre eyleyüp tārīḫ
80. Getürdüm ḫāk-pāya eylerüm cürmümden istīfā

5. **cürm:**
Gazel 23
Mısra: **11**
Suç, günah, kabahat.
11. Çeşminde cürm ḥüsn-i ʿamelden ʿazīzdür
12. Nābī budur ben anladuġum hūy-ı maġfiret

6. **cürm:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Suç, günah, kabahat.
1. Bī-ḫār cürm olurdı gül-i rūy-ı maġfiret
2. Ẓımnında olmasa es̱er-i būy-ı maġfiret

7. **cürminden:**-*i, -n, -den*
Tarih 144
Mısra: **57**
Suç, günah, kabahat.
57. Ol pelīdüñ itdügi cürminden iġmāz itmeġi
58. Kār- dānān-ı ʿasākir görmeġin rāh-ı ṣavāb

8. **cürm:**
Gazel 302
Mısra: **5**
Suç, günah, kabahat.
5. Cürm olmayınca ḳande bulur furṣat-ı ẓuhūr
6. Sermāye-i günāhla matlūb-ı tevbeyüz

9. **cürm:**
Gazel 508
Mısra: **4**
Suç, günah, kabahat.
3. Tecerrüd üzreyüm ālāyiş-i taʿalluḳdan
4. Ne deñlü cürm ile ālūde-i ʿalāyıḳ isem

10. **cürmün:**-*ün*
Gazel 683
Mısra: **9**
Suç, günah, kabahat.
9. Olsa da cürmün eger kūh ḳadar cürmi büzürg
10. Güm olsa dāʾire-i vüsʿat-i meşreblerde

11. **cürmi:**-*i*
Gazel 683
Mısra: **9**
Suç, günah, kabahat.
9. Olsa da cürmün eger kūh ḳadar cürmi büzürg
10. Güm olsa dāʾire-i vüsʿat-i meşreblerde

cürm ü günāhını şefāʿat itmege:
1. **cürm ü günāhını şefāʿat itmege:**-*e*
Gazel 269
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Suç ve günahın bağışlanması için aracılık etmek.
9. Ġayrüñ şefāʿat itmege cürm ü günāhını
10. Tahsīl-i cürm-i tāzeye biz raġbet itmişüz

cürm ü ḫaṭā itdügüm:
1. **cürm ü ḫaṭā itdügüm:**-*dü, -gü, -m*
Kaside 2
Mısra: **260**
Kelime Tipi: -
Günah işlemek, hata yapmak.
259. Kimsenüñ medḫali yoḳ kendi ṣanīʿamdandur
260. İtdügüm cürm ü ḫaṭā kendü elümden feryād

cürm ü ʿiṣyāndur:
1. **cürm ü ʿiṣyāndur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah ve isyan.
107. Nābī-i ḫaste bir faḳīrüñdür
108. Silk-i ümmīde bir ḥaḳīründür

cürmi idüp:
1. **cürmi idüp:**-*üp*
Kaside 2
Mısra: **268**
Kelime Tipi: -
Günah işlemek, hata etmek.
267. İʿtiḳādumda güneh eylemeden bedterdür
268. Hem idüp cürmi hem itmek naẓaruñda feryād

cürmi itdügüm:
1. **cürmi itdügüm:**-*dü, -gü, -m*
Kaside 2
Mısra: **263**
Kelime Tipi: -
Günah işlemek.
263. İtdügüm cürmi ḥavale idemem iblīsʾe
264. Nefsüm iblīsʾi iken müddeʿi-i istibdād

cürm-i ḳamer:
1. **cürm-i ḳamer:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Ayın hacmi.
191. Sergidür sīm pāreden aḫter
192. Devr ider ṭās gibi cürm-i ḳamer

cürm-i sefihkārānesine:
1. **cürm-i sefihkārānesine:**-*si, -n, -e*
Tarih 144
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Alçakça suç.
53. İderek cürm-i sefih kārānesine iʿtirāf
54. Kendü nefsin iderek āmāc-ı taʿzīr ü ʿitāb

cūş:
1. **cūşumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 521
Mısra: **1**
Coşma, taşma, kaynama, coşkunluk, galeyan.
1. Ṭūfān kemīne ḳaṭresidür cūşumuñ benüm
2. Gerdūn sebū-yu kemteridür dūşumuñ benüm

2. **cūşın:**-*ın*
Gazel 573
Mısra: **1**
Coşma, taşma, kaynama, coşkunluk, galeyan.
1. Zīb-i gūş itmege āvāz-ı niyāzuñ cūşın
2. Bāb-ı erbāb-ı kerem ḥalḳaveş açmış gūşın

cūş eyledi:
1. **cūş eyledi:**-*di*
Gazel 40
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Coşup taşmak.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

cūş eyler:
1. **cūş eyler:**-*r*
Gazel 48
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Coşup taşmak.
19. Miyān-ı āteş-i takat-güdāz-ı ġamda cūş eyler
20. Mis̱āl-i pūle-i pür-cūş-ı zerdür ḥalḳa-i tevḥīd

cūş ider:
1. **cūş ider:**-*er*
Gazel 108
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Coşmak, gürlemek, çağlamak.
11. Cūş ider mevc-i ḫayāl-i şuʿarā dūş-be-dūş
12. Beyt-i ebrūsınuñ ara yiri dīvān yolıdur

cūş idüp:
1. **cūş idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Coşmak, kendinden geçecek duruma gelmek.
107. Cūş idüp ol mest-i şarāb-ı ṭahūr
108. Eyledi bu nuṭḳ lebinden ẓuhūr

cūş itdi:
1. **cūş itdi:**-*di*
Gazel 442
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Coşmak, dalgalanmak.
5. Hindū-yı ḫam gird-i ʿizārında itdi cūş
6. Dervīşler naṣībi imiş ṣoñı ḫırmenüñ

cūş itmeyicek:
1. **cūş itmeyicek:**-*meyicek*
Gazel 573
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Coşmak.
17. Böyle cūş itmeyicek maʿnī-i ṣāf ey Nābī
18. Atmasın ḫum-ı devāt-ı şuʿarā ser-pūşın

cūş itmişüz:
1. **cūş itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 292
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Coşmak, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.
1. Biz ki ḳānūn-ı ḥaḳīḳat naġmesin gūş itmişüz
2. Ḳaṭre-i nāçiz iken derya ḳadar cūş itmişüz

cūş u ḫurūşa gelmiş:
1. **cūş u ḫurūşa gelmiş:**-*miş*
Gazel 707
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Coşup taşmak.
11. Gelmiş hevā-yı ʿaşḳ ile cūş u ḫurūşa kim
12. Emvācdan sipāh çeker yem yem üstine

cūş u ḫurūş-ı mevce-i deryā-yı maġfiret:
1. **cūş u ḫurūş-ı mevce-i deryā-yı maġfiret:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma denizinin dalgalarının coşkunluğu.
9. Cūş u ḫurūş-ı mevce-i deryā-yı maġfiret
10. Nābī tevaḳḳuʿ itdügümüzden ziyādedür

cūş u ḫurūşın:
1. **cūş u ḫurūşın:**-*ı, -n*
Gazel 430
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Taşıp coşma.
11. Çirk-i günāhı lekke-i nā-şüstenī ṣanur
12. Cūş u ḫurūşın añlamayan baḥr-ı raḥmetüñ

cūşa gel:
1. **cūşa gel:**
Gazel 221
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Coşmak, galeyana gelmek.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥḳīḳ
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

cūşa gelüp:
1. **cūşa gelüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Coşmak, galeyana gelmek.
89. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-ı ʿavn-i ezelī
90. Eyledi bendelerin tābe-gelū ġarḳa-i kām

2. **cūşa gelüp:**-*üp*
Kaside 20
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Coşmak, galeyana gelmek.
29. Geldükde dest-būsī içün bende-zādesi
30. Bī-iḫtiyār cūşa gelüp baḥr-ı himmeti

3. **cūşa gelüp:**-*üp*
Tarih 127
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Coşmak, galeyana gelmek.
35. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-i feyż-i ezelī
36. İtdi ḫurşīd-i ʿināyāt-ı ezel basṭ-ı żiyā

cūşa gelürse:
1. **cūşa gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Coşmak, galeyana gelmek.
1. ʿAṭā-yı īzidī der-kār olursa kāra yer ḳalmaz
2. Gelürse baḥr-ı raḥmet cūşa istiġfāra yer ḳalmaz

cūşān:
1. **cūşān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **50**
Coşkun.
49. Şīr-i envāre oldı ġarḳ cihān
50. Oldı pistān-ı mihr ü meh cūşān

cūşān olsa:
1. **cūşān olsa:**-*sa*
Gazel 434
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dolup taşmak.
7. Olsa cūşān derd ile şūr-ābe-i çeşmüm nʾola
8. Dig-i fitne ḳaynadur çeşm-i siyeh kāruñ senüñ

cūş-ı envār-ı żamīrinden:
1. **cūş-ı envār-ı żamīrinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 138
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Gönülden gelen nurların coşkunluğu.
23. Cūş-ı envār-ı żamīrinden alur mālikinüñ
24. Naḳşının sünbüli hem-reng-i libās-ı rengīn

cūş-ı eşkümden:
1. **cūş-ı eşkümden:**-*üm, -den*
Gazel 503
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gözyaşının coşkusu.
7. Şeb-i hicrān kenār-ı cāme-ḫ∨ābum cūş-ı eşkümden
8. Nümūdār-ı ruḫam-ı devre-i ḥavż-ı fırāş itdüm

cūş-ı feyżi:
1. **cūş-ı feyżi:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Çağıl çağıl taşan feyiz, ilham.
45. Hemān ele ḳalem al cūş-ı feyżi seyr eyle
46. Ḳıyās itme ki mecrā-yı feyż mesneddür

cūş-ı gedādan:
1. **cūş-ı gedādan:**-*dan*
Gazel 515
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Fakirin, yoksulun coşkunluğu.
5. Olsun āmāde hücūm-ı mekes-i idbāre
6. Der-i inʿāmın iden cūş-ı gedādan maḥrūm

cūş-ı ġurūr:
1. **cūş-ı ġurūr:**
Tarih 144
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Gurur coşkunluğu.
21. Mā-ḥaṣal cūş-ı ġurūr leşker-i pindār ile
22. Tā Ṭuna sahillerinde eyledi medd-i ṭınāb

cūş-ı ḫalāb:
1. **cūş-ı ḫalāb:**
Kaside 11
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Çamurun coşkunluğu.
101. O deñlü devleti ʿālī ki eşk-i ḥāsidden
102. Ṣabāya rāh-güẕer virmez oldı cūş-ı ḫalāb

cūş-ı ḫarīdārdan:
1. **cūş-ı ḫarīdārdan:**-*dan*
Gazel 796
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Müşteri coşkusu.
11. Ḳonursa cūş-ı ḫarīdārdan derūna ġubār
12. Bu gūne ey gül-i ümmīd ḫoş-kumāş olma

cūş-ı müşteri:
1. **cūş-ı müşteri:**
Gazel 502
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Müşterilerin coşkunluğu.
3. Pā-māl ider biri birine cūş-ı müşteri
4. Biñ ʿayb ile ṣatarsa da dellālümüz bizüm

cūş-ı nigeh:
1. **cūş-ı nigeh:**
Gazel 806
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bakışın coşkunluğu.
1. Gerd-i rūyında olursa ne ḳadar cūş-ı nigeh
2. Görmedüm yine tehī ḳalduġın āġūş-ı nigeh

cūş-ı raḳībāndan:
1. **cūş-ı raḳībāndan:**-*dan*
Gazel 645
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rakiplerin coşkunluğu, taşkınlığı.
9. İtmesün cūş-ı raḳībāndan şikāyet Nābiyā
10. İsteyen dildārınuñ ʿālemde mümtāz olduġın

cūş-ı sirişküm:

1. **cūş-ı sirişküm:**-*üm*
Gazel 342
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Coşkun gözyaşları.
7. Benüm cūş-ı sirişküm ġayretinden dād-ḫ∨āhāna
8. Sipihrün ṭāsına feryād ile fevvāre yüz ṭutmış

2. **cūş-ı sirişküm:**-*üm*
Gazel 756
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Coşkun gözyaşları.
1. İder cūş-ı sirişküm dīde-i deryā-feşānumda
2. Rücūʿ-ı mīlden kuḥl-ı mürekkeb sürmedānumda

cūş-ı ümīd:

1. **cūş-ı ümīd:**
Gazel 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümit dalgaları.
3. Urur sefīne-i ārāmı sāḥil-i yeʾse
4. Bir iki gün daḫı limanlamazsa cūş-ı ümīd

cuşiş:

1. **cuşişini:**-*i, -n, -i*
Gazel 411
Mısra: **8**
Coşku, coşma.
7. Āb u tāb-ı ruḫ-ı dildārı ider istidlāl
8. Seyr iden cuşişini dīde-i giryānumuzuñ

2. **cuşişine:**-*i, -n, -e*
Gazel 463
Mısra: **1**
Coşku, coşma.
1. Baḳardı cuşişine çeşm-i nem-keşīdemüzüñ
2. Olaydı ḥavṣalası şūḫ-ı nev-resīdemüzüñ

cuşiş-i bīhūdeye:

1. **cuşiş-i bīhūdeye:**-*ye*
Gazel 203
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anlamsız coşkunluk.
1. Bu giryeye ey dīde-i pür-nem ne virürler
2. Bu cuşiş-i bīhūdeye bilmem ne virürler

cūşiş-i girye:

1. **cūşiş-i girye:**
Gazel 549
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı coşkunluğu, seli.
5. Cūşiş-i girye ʿalāmetdür ḫurūş-ı raḥmete
6. Rūd-ı Nīlʾüñ geldügi gibi füzūn miḳyāsdan

cüst ü cüdā:

1. **cüst ü cüdā:**
Gazel 766
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arayıp sorma, araştırma, arama.
7. O cüst ü cüdā seni bī-ḳarārdur senden
8. Sen itme çoḳ da tek-ā-pū naṣībüñ ardınca

cüst u cūlar:

1. **cüst u cūlar:**-*lar*
Gazel 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arayıp soran, hasret çeken.
7. Olmaḳda cüst u cūlar yine nāfe-rīz-i şevḳ
8. Ehl-i Ḫıṭāya teşnedür āhū-yı maġfiret

cüst-cū:

1. **cüst-cūlar:**
Gazel 221
Mısra: **1**
Araştırıp sorma, teftiş ve tahkik; sorup soruşturma, arayıp sorma.
1. Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
2. Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür

2. **cüst-cūların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 270
Mısra: **10**
Araştırıp sorma, teftiş ve tahkik; sorup soruşturma, arayıp sorma.
9. Dehān-ı ġonceden ümmīd-i nīm-ḫande ile
10. Nesīm-i ṣubḥ-demün cüst-cūların bilürüz

3. **cüst-cūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 681
Mısra: **1**
Araştırıp sorma, teftiş ve tahkik, sorup soruşturma, arayıp sorma.
1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
2. Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına

4. **cüst-cūları:**-*lar, -ı*
Gazel 824
Mısra: **10**
Araştırıp sorma, teftiş ve tahkik; sorup soruşturma, arayıp sorma.
9. Çoḳdan gelürdi meclise ḫurşīde eylesek
10. Taḥṣīl-i vaṣla itdügümüz cüst-cūları

5. **cüst-cūya:**-*y, -a*
Gazel 843
Mısra: **3**
Araştırıp sorma, teftiş ve tahkik; sorup soruşturma, arayıp sorma.
3. Seni meclis-be-meclis cüst-cūya ey ḳamer-talʿat
4. Gönül bir yaña ben bir yana cānum bir yaña gitdi

cüst-cū eyler:

1. **cüst-cū eyler:**-*r*
Kaside 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Araştırıp sormak, sorup soruşturmak, arayıp sormak.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

cüst-cū itsek:

1. **cüst-cū itsek:**-*se, -k*
Gazel 767
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Araştırıp sormak, teftiş ve tahkik, sorup soruşturmak, arayıp sormak.
7. Mey-i ṣāfī-derūndan ġayrı yoḳtur cüst-cū itsek
8. Yine ehl-i dile ġam-ḫ∨ārterce çāre-cūterce

cüst-cūda:

1. **cüst-cūdesini:**-*si, -n, -i*
Kaside 13
Mısra: **99**
Araştırıp sorma, teftiş ve tahkik; sorup soruşturma, arayıp sorma.
99. Cüst-cūdesini āvāre idi mühr-i şerīf
100. Nāʾil oldı hele maḳṣūdına ey faḫr-ı kirām

cüst-cūy:

1. **cüst-cūyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 444
Mısra: **8**
Araştırıp sorma, teftiş ve tahkik, sorup soruşturma, arayıp sorma.
7. Eşk ü āhı eylemezdi zīr ü bālāya revān
8. Ḳalsa ʿuşşāḳuñda ṭāḳat cüst-cūyuñdan senüñ

cüvān:

1. **cüvānı:**-*ı*
Gazel 813
Mısra: **8**
Genç II Taze.
7. Ülfet eyler miydi dünyā-cū zen-i dünyā ile
8. Bir cüvānı nazenīni ger der-āġūş eylese

cüvān ider:

1. **cüvān ider:**-*er*
Gazel 184
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gençleştirmek.
13. Ṣad-sāle pīri āb u hevāsı cüvān ider
14. Ādem bu kūha gelmede bī-iḫtiyār olur

cūy:

1. **cūyi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **179**
Irmak, nehir, akarsu.
179. İtmiş ol cūyi ḥażret-i Bārī
180. Bāġ-ı ʿömr-ı ʿadūsına cāri

2. **cūylar:**-*lar*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **15**
Irmak, nehir, akarsu.
15. Sebzeler tāze cūylar pür-cūş
16. Sāye-güster nihāller hem-dūş

3. **cūy:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **73**
Irmak, nehir, akarsu.
73. Ṭolanur cūy gibi gülzārı
74. Heft iklīme ḥükmidür carī

4. **cūy:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **131**
Irmak, nehir, akarsu.
131. Cūy ile berg-i gül giderse ne ġam
132. Olınur aṣlına girīẖte żamm

5. **cūyda:**-*da*
Gazel 582
Mısra: **9**
Irmak, akarsu, su.
9. Nābī olamaz cūyda āb-ı eşk gibi germ
10. Farḳ itmemenüñ vechi ne nīlūferi benden

6. **cūy:**
Gazel 596
Mısra: **5**
Irmak, akarsu, su.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

cūy u ṣabāveş geçerüm:
1. **cūy u ṣabāveş geçerüm:**-*er, -üm*
Gazel 161
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rüzgar gibi geçmek.
3. Ben cūy u ṣabāveş geçerüm pest ü bülendi
4. Sen baña hemān semt-i reh-i gülşeni göster

cūyā-yı āb:
1. **cūyā-yı āb:**
Tarih 144
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Su isteyen.
55. Destmālin gerdenine eyleyüp āvīẖte
56. Oldı cūy-ı ʿafv-ı şāhenşāhdan cūyā-yı āb

cūybār:
1. **cūybār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **72**
Irmak, nehir, akarsu.
71. Ṣaḥn-ı gülşen ki ṣaḥn-ı dīvāndur
72. Cūybār anda pençe-fermāndur

2. **cūybār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **137**
Irmak, nehir, akarsu.
137. Cūybār üzre ʿaks-ı sünbül-i ter
138. Oldı ṭuġrālı ṣūret-i defter

3. **cūybārda:**-*da*
Gazel 489
Mısra: **17**
Irmak, nehir, akarsu.
17. Berg-i gül eyledi cereyān cūybārda
18. Seccādesin bıraḳdı suya pārsā-yı gül

cūy-bār:
1. **cūy-bārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 153
Mısra: **6**
Irmak, nehir, akarsu.
5. Gitdükçe ser-keş olmada ol serv-i bāġ-ı nāz
6. Gūyā sirişk-i dīde-i ter cūy-bārıdur

2. **cūy-bārdur:**-*dur*
Gazel 437
Mısra: **1**
Irmak, nehir, akarsu.
1. Sīmden cūy-bārdur kemerüñ
2. Ehl-i ʿaşḳa medārdur kemerüñ

cūybār-ı eşkümde:
1. **cūybār-ı eşkümde:**-*üm, -de*
Kaside 11
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı ırmağı.
19. Bu pīç ü tāb ile kim cūybār-ı eşkümde
20. Vücūdum olmış idi ıżṭırābdan dūlāb

cūy-bār-ı eşküni dök:
1. **cūy-bār-ı eşküni dök:**
Gazel 65
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı ırmağını akıtmak, dökmek.
5. Dök cūy-bār-ı eşküni ẖāk-i ḍarāʿate
6. Sīr-ābī-i nihāl-i nedāmet zamānıdur

cūybār-ı ẖūnīdür:
1. **cūybār-ı ẖūnīdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **177**
Kelime Tipi: -
Kandan ırmak.
177. Tīġı bir cūybār-ı ẖūnīdür
178. Kim memerri ʿadū derūnıdur

cūybār-ı keremin:
1. **cūybār-ı keremin:**-*i, -n*
Gazel 515
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İyilik, cömertlik ırmağı.
7. Cūybār-ı keremin teşneye ṣarf itmeyenün
8. Kişt-i ümmīdi ḳalur neşv ü nemādan maḥrūm

cūybār-ı maġnīsā:
1. **cūybār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Manisa ırmağı, Gediz.
5. Zülāle çīn-i cebīn gösterür temevvücden
6. Safā-yı bāṭın ile cūybār-ı Maġnīsā

cūybār-ı mümkinātuñ:
1. **cūybār-ı mümkinātuñ:**-*uñ*
Gazel 585
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Olasılıklar ırmağı II Yaratılmışlar nehri.
11. Ṣaḥn-ı ferdāda degüldür teşneter ḳalmaḳ baʿīd
12. Cūybār-ı mümkinātuñ bilmeyenler maḳsemin

cūyende-i ẖākister-i ʿaşḳa:
1. **cūyende-i ẖākister-i ʿaşḳa:**
Gazel 161
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşk ateşini arayan.
1. Pürsende-i ḥāl-i dilüme gülẖanı göster
2. Cūyende-i ẖākister-i ʿaşḳa beni göster

cūyende-i necāt olan:
1. **cūyende-i necāt olan:**-*an*
Gazel 91
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kurtuluş yolu aramak, kurtulmaya çalışmak.
7. Cūyende-i necāt olan emvāc-ı fitneden
8. Fāriġ-nişīn-i gūşe-i kām-ı neheng olur

cūyende-i necātuz:
1. **cūyende-i necātuz:**-*uz*
Gazel 881
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kurtuluş yolu arayan.
3. Cūyende-i necātuz o yemden ki cümleden
4. Evvel ṭutar temevvüc-i ġam nāẖudāmuzı

cūy-ı āb:
1. **cūy-ı āb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Irmak, nehir.
99. Gördi ki bir gülẖan-ı dūzaẖ-meʾāb
100. Çerẖ-i es̱īr aña naẓar cūy-ı āb

cūy-ı ʿafv-ı şāhenşāhdan:
1. **cūy-ı ʿafv-ı şāhenşāhdan:**-*dan*
Tarih 144
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Sultanlar sultanının bağışlama denizi.
55. Destmālin gerdenine eyleyüp āvīẖte
56. Oldı cūy-ı ʿafv-ı şāhenşāhdan cūyā-yı āb

cūy-ı bihiştüñ sebūları:
1. **cūy-ı bihiştüñ sebūları:**-*üñ*
Gazel 824
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cennet Irmağının testileri.
5. Vā-restedür dehānın öpen inkisārdan
6. Olmaz şikeste cūy-ı bihiştüñ sebūları

cūyı cū:

1. **cūyı cū:**
Gazel 172
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Arayış içinde olan akarsu.
11. Aldı çenār sāyesine cūyı cū daḫı
12. Pāyine ser-nihāde olursa ʿaceb midür

cūy-ı cūd:
1. **cūy-ı cūd:**
Kaside 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ırmağı.
17. İdüp dūlāb-ı istiġnāyı gerdan cūy-ı cūd üzre
18. Riyāż-ı iḥtiyāc-ı mümkinātı eylemiş irvā

cūy-ı feyżi:
1. **cūy-ı feyżi:**
Gazel 588
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Feyiz ırmağı.
13. Sedd itme cūy-ı feyżi ser-i şiʿr-i tāzeden
14. Nābī ḳo sāye-i ḳalemüñ zāʾil olmasun

cūy-ı hevesde:
1. **cūy-ı hevesde:**-*de*
Gazel 820
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arzu ırmağı.
3. Āb-ı żamīri şūyumuza ḳaldı aḳmadan
4. Cūy-ı hevesde mevce-i seyyāli ḳalmadı

cūy-ı ḫuşke:
1. **cūy-ı ḫuşke:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Kurumuş ırmak.
57. Meyüñ ne ḳadri olur cūy-ı ḫuşke dönmeyicek
58. Ḫurūş-ı mevce-i ḫamyāzeden leb-i maḫmūr

cūy-ı hᵛāhiş-şūy:
1. **cūy-ı hᵛāhiş-şūy:**
Kaside 11
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Arzu yıkayan ırmak.
77. Feżā-yı ʿātıfete luṭfı cūy-ı hᵛāhiş-şūy
78. Cihān-ı mekremete ṭabʿı gülşen-i şād-āb

cūy-ı kerem:
1. **cūy-ı kerem:**
Tarih 127
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ırmağı.
41. Deheninden cereyān itmededür cūy-ı kerem
42. Cebhesinden lemeʿān itmededür nūr-ı Ḫudā

cūy-ı maġfiret:
1. **cūy-ı maġfiret:**
Gazel 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma denizi.
3. Eyler cihān-ı maʿṣiyeti hem-per-i ḥabāb
4. Emr itse mevc-i kemterine cūy-ı maġfiret

cūy-ı murād:
1. **cūy-ı murād:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzu ırmağı.
1. Müstaġni ol cihāndan dest-i keşīde göster
2. Cūy-ı murād olursa dāmān-ı çīde göster

cūy-ı murād eylesün:
1. **cūy-ı murād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu ırmağı yapmak.
5. İtdün ḳalem-i cūduñ ile ḳalbümi mesrūr
6. Şaḳḳ-ı ḳalemüñ cūy-ı murād eylesün Allāh

cūy-ı murādın:
1. **cūy-ı murādın:**-*ın*
Gazel 50
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Arzu ırmağı.
7. Ḥaddi deñlü itmedür sīr-āb ber-vefḳ-i murād
8. Herkesüñ cūy-ı murādın böyle icrādan murād

cūy-ı nīl:
1. **cūy-ı nīl:**
Gazel 746
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nil nehri.
11. Taḥṣīl-i ḫiffet eylemeden ġayri nefʿi yoḳ
12. ʿAṣī muʿārıż olsa bile cūy-ı Nīl ile

2. **cūy-ı nīl:**
Gazel 817
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nil nehri.
5. Sirişk-i dīde-i taḳlīd cūy-ı Nīl ise de
6. Olur gehī hedef-i tīr-i tīz-i istiġnā

cūy-ı saʿādeti:
1. **cūy-ı saʿādeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ırmağı.
3. Bir naḫlüñ itse neşv ü nemāsın Ḫudā murād
4. Cāri olur ayaġına cūy-ı saʿādeti

cūy-ı sācūr:
1. **cūy-ı sācūr:**
Tarih 122
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Sacur Nehri, Güneydoğu Anadolu'da akarsu, 95 km. Gaziantep'in kuzeybatısındaki yaylalardan çıkarak şehrin bahçelerini sular ve güneydoğuya doğru akar; Oğuzeli ilçe merkezi yakınından geçer. Akçakoyunlu bucak merkezinin güneyinde Suriye topraklarına girer, doğuya dönerek Kırkmağara yakınında Fırat'a karışır.
23. Ṣafāsı ṭabʿ-ı Nābīʾye olup sārī didi tārīḫ
24. Diyār-ı ʿAyntābı cūy-ı Sācūr eyledi iḥyā

cūy-ı sīmīn:
1. **cūy-ı sīmīn:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gümüş gibi parlayan beyaz ırmak.
1. Egerçi cūy-ı sīmīn ḫāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür
2. Velīkin gülşen andan feyż-cūy olmaḳ müberhendür

cūy-ı sirişk:
1. **cūy-ı sirişk:**
Gazel 588
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı.
3. Dildāra bī-taġayyür dil eylemez eṣer
4. Cūy-ı sirişk çoḳ daḫı deryā-dil olmasun

cūy-ı sirişk-i dīdede:
1. **cūy-ı sirişk-i dīdede:**-*de*
Gazel 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı ırmağındaki dalgalar.
5. Āġūşa çekdi cū seni ammā ki reşkden
6. Cūy-ı sirişk-i dīdede gelmez şümāra mevc

cūy-ı ṣunʿından:
1. **cūy-ı ṣunʿından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 1
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Sanatla yaratma nehri.
129. Ḫaṭ u naḳş u ḳumaş u kārı itmiş cūy-ı ṣunʿından
130. Ser-i unbūbe-i mīzāb-ı engüştān ile iskā

cūy-ı ṭabʿımuñ:
1. **cūy-ı ṭabʿımuñ:**-*ım, -uñ*
Gazel 132
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şairlik ırmağı.
13. Ḫurūş-ı çār cūy-ı ṭabʿımuñ āṣārı ey Nābī
14. Ṣafā-yı çār mevc-i baḥr-ı eşʿār-ı selīsümdür

cūy-ı ümīd:

1. **cūy-ı ümīd:**
Tarih 144
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ümit nehri.
17. Akmaġa vādī-i yeʾse az kalup cūy-ı ümīd
18. Aksine devr itmeġe çoḳ ḳalmış idi āsiyāb

cūy-ı umūr:
1. **cūy-ı umūr:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Düzenin ırmağı, devlet işlerinin nehri.
39. Aḳardı āb-ı ḥayāt-ı niʿam beyābāna
40. Mecārī-i ḫıred üzre degüldi cūy-ı umūr

cūy-ı vücūd:
1. **cūy-ı vücūd:**
Gazel 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Varlık ırmağı.
1. Naḳş-ı ẓuhūr ṣanma ki bī-ihtilāf olur
2. Cūy-ı vücūd geh bulanur gāh ṣāf olur

cūy-ı vücūd üzre:
1. **cūy-ı vücūd üzre:**
Gazel 171
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlık ırmağı üzeri.
3. Ne devr eyler tehī nüh āsyā cūy-ı vücūd üzre
4. Meġer kim kiştzār-ı dehrde ḥāṣıl mı ḳalmışdur

cūy-ı vücūduñ:
1. **cūy-ı vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 601
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlık ırmağı.
7. Ālūdelikde reng-i kemālüñ birisidür
8. Cūy-ı vücūduñ añlayana ṣāf-ı maḳsemin

cūyveş:
1. **cūyveş:**
Gazel 221
Mısra: **1**
Irmak misali.
1. Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
2. Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür

2. **cūyveş:**
Gazel 855
Mısra: **3**
Irmak misali.
3. İstanbulʾa akarsa göñül cūyveş nʾola
4. El ṣalmada sefīnelerüñ bādbānları

cüz:
1. **cüzʾi:**-*i*
Tarih 143
Mısra: **7**
Parça, kısım.
7. Bu luʿbetgāhda göstermeġe yek cüzʾi ḳalmışken
8. Ḳażā bāziçe-i tāze felek manṣūbe-i maṣraf

cüzʾ ü terkībātını:
1. **cüzʾ ü terkībātını:**
Gazel 562
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her bir parça, bütün kısımlar.
11. Degül gökde tereşşuḥ eyleyen serpūş-ı ʿālemden
12. Cihānun cüzʾ ü terkībātını taḳṭīr ider gerdūn

cüzdān-ı ümīd:
1. **cüzdān-ı ümīd:**
Gazel 52
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ümit cüzdanı.
13. Ḳanı ol gün ki ola dest-zed-i kīse-berān
14. Ṭoldın naḳdīne-i ḥırmān ile cüzdān-ı ümīd

cüzʿi:
1. **cüzʿi:**
Tarih 77
Mısra: **12**
Küçücük.
11. Ol ḫaṣm-ı dīn ü devlet ol reh-zen-i diyānet
12. Cüzʿi bahāne ile eylerdi ḥaccı tālān

cüzʿ-i mārı:
1. **cüzʿ-i mārı:**-*ı*
Gazel 689
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yılan sokması.
9. Umma dārū-yı şifa ḥoḳḳa-i çerḫ-i dūndan
10. Cüzʿ-i mārı var iken nüsḫa-i tiryākinde

cüzʾice:
1. **cüzʾice:**
Gazel 752
Mısra: **9**
Küçücük.
9. Düşüp cüzʾice kec-ṣaff-ı Ayāṣūfiyye şeklinde
10. İmām olmış maḥalli lafẓı saṭr-ı der-kenār üzre

cüzʾü cüzʾin:
1. **cüzʾü cüzʾin:**
Gazel 357
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlmik ilmik, en küçük ayrıntısına kadar.
1. Naḳş-ı ṣunʿın ol ki itḳān üzre taṣnīf eylemiş
2. Cüzʾü cüzʾin ʿālemi terkīb ü teʾlīf eylemiş

Ç

çāġ:
1. **çāġumda:**-*um, -da*
Gazel 750
Mısra: **8**
Dönem, zaman, vakit.
7. Görüp bu ṣuret-i ḫākisterīde bilmezsin
8. Ne āteş olduġunu ben de kendü çāġumda

çāh:
1. **çāh:**
Tarih 122
Mısra: **13**
Kuyu, çukur.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā
2. **çāh:**
Gazel 714
Mısra: **14**
Kuyu, çukur.
13. ʿĀlem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ʿamelin çāh üzre

3. **çāha:**-*a*
Gazel 762
Mısra: **7**
Kuyu, çukur.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

4. **çāh:**
Gazel 762
Mısra: **7**
Kuyu, çukur.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

5. **çāh:**
Gazel 762
Mısra: **8**
Kuyu, çukur.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

6. **çāha:**-*a*
Gazel 839
Mısra: **2**
Kuyu, çukur.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

7. **çāhdaki:**-*da, -ki*
Kaside 12
Mısra: **153**
Kuyu, çukur.
153. Çerḫde māhı görür çāhdaki āb gibi
154. İder ol kimse ki dergāh-ı refīʿinde maḳām

8. **çāhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 555
Mısra: **8**
Kuyu, çukur.
7. Zihī cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı Kenʿan kim
8. Bulur şifā ṣu içenler henüz çāhından

9. **çāhuñ:**-*uñ*
Tarih 122
Mısra: **14**
Kuyu, çukur.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

10. **çāh:**
Tarih 122
Mısra: **13**
Kuyu, çukur.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

çāh-ı cism-i tīrede:
1. **çāh-ı cism-i tīrede:**-*de*
Kaside 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Karanlık kuyu.
9. Rūḥ-ı pāküñ çāh-ı cism-i tīrede çekdükleri
10. Mācerā-yı Yūsuf-ı ṣıddīḳdür iḫvān ile

çāh-ı devātındaki:
1. **çāh-ı devātındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Kaside 15
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Divit kuyusu.
127. Çākdur ḥasret-i şaḳḳ-ı ḳalem ile mīzāb
128. Teşnedür çāh-ı devātındaki āba zemzem

çāh-ı ġaflete:
1. **çāh-ı ġaflete:**-*e*
Gazel 519
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gaflet kuyusu.
11. Ġalṭīdelikde şübhe mi var çāh-ı ġaflete
12. Nūr-ı şuʿūrı meşʿal-i rāh itmeyem disem

çāh-ı kenīfe:
1. **çāh-ı kenīfe:**-*e*
Gazel 484
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hela kuyusu.
15. Āvīḫtelikden ḥaẕer it çāh-ı kenīfe
16. İstersen eger ḳıymet ile nāfe-i çīn ol

çāhı kişi kendi ḳazar kendi düşer:
1. **çāhı kişi kendi ḳazar kendi düşer:**
Kaside 9
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Kişi kendi kazdığı kuyuya kendi düşer, başkası için hazırladığı tuzağa kendisi yakalanmak; (başkası için kötü bir şeyler tasarlayan biri için) o tasarladıklarına kendi uğramak.
23. Göricek menzil-i vīrānum olan dilde didüm
24. Seyr idün çāhı kişi kendi ḳazar kendi düşer

çāh-ı zeneḫdānından:
1. **çāh-ı zeneḫdānından:**-*ın, -dan*
Gazel 635
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çene çukuru.
1. Olur endīşe nemek-līs nemekdānından
2. Ṣu çeker tār-ı nigeh çāh-ı zeneḫdānından

çāk:
1. **çākdur:**-*dur*
Kaside 15
Mısra: **127**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
127. Çākdur ḥasret-i şaḳḳ-ı ḳalem ile mīzāb
128. Teşnedür çāh-ı devātındaki āba zemzem

2. **çāklerüm:**-*ler, -üm*
Kıt'a 94
Mısra: **3**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
3. Sine-i ḫuşkterümde görinür çāklerüm
4. Naḳş-ı engüşti gibi ḫişt üzre

3. **çākdur:**-*dur*
Kıt'a 108
Mısra: **6**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
5. Şevk-i teşrīf-i pādişāhī ile
6. Ser-te-ser çākdur girībānı

4. **çāke:**-*e*
Gazel 254
Mısra: **5**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
5. Muʿtād oldı sīnemüz ol deñlü çāke kim
6. Çāk itdürür nigīne girībānı nāmumuz

5. **çākin:**-*in*
Gazel 355
Mısra: **1**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
1. Derūn-ı dilde çākin ʿāşıḳ-ı bī-tāb göstermiş

2. ʾİbādet-hāne-i endīşede mihrāb göstermiş

6. **çākini:**-*i, -n, -i*
Gazel 419
Mısra: **10**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
9. ʿAlemüñ kārgeh-i ʿaşk idügin fehm eyler
10. Seyr iden sīnesinüñ çākini her bir giyehüñ

7. **çākümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 510
Mısra: **12**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
11. Yoḳ şekveye tenezzülümüz baḫt-ı tīreden
12. Cīb-i ḳalemde ẓāhir olur çākümüz bizüm

8. **çāk:**
Gazel 609
Mısra: **9**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
9. Sīnemüz çāk ile mihrāb idelüm tā ki bize
10. Ahen-i ḳıble-nümāveş dil-i cānān dönsün

9. **çāki:**-*i*
Gazel 638
Mısra: **8**
Yarık. II Aşığın sinesindeki yaralar.
7. Şehāb-ı raḥmete dil-dādelikden olmışdur
8. Sorulsa sīnesinüñ çāki nāvdānlardan

10. **çāk:**
Gazel 798
Mısra: **14**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
13. Mezraʿ-ı ʿaşkda mānende-i gendüm Nābi
14. Giremez sinesi çāk olmayan anbarumuza

çāk çāk itmege:
1. **çāk çāk itmege:**-*meg, -e*
Gazel 81
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Parçalamak.
9. ʿĀzim olmış gileye ʿāşıḳ-ı giryān ṭutalum
10. Çāk çāk itmege şāyeste girībānı mı var

çāk çāk oldı:
1. **çāk çāk oldı:**-*dı*
Gazel 424
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Parça parça olmak.
7. Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḫsārı meġer
8. Leẕẕetinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ

çāk çāk olmaḳ:
1. **çāk çāk olmaḳ:**-*maḳ*
Kıt'a 50
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Parça parça olmak.
3. Hemīşe derzi Muḥammed yanuñda ḥāżır iken
4. Neden ferāce gibi böyle çāk çāk olmaḳ

çāk çāk olmış:
1. **çāk çāk olmış:**-*mış*
Gazel 353
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çatlamak.
5. Teşnegānun çāk çāk olmış leb-i ḫvāhişgeri
6. Çeşmesār-ı merhametde bir içim şu ḳalmamış

çāk çāk olmışdı:
1. **çāk çāk olmışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 844
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Param parça olmak II Tomurcuklanmak, çiçeklenmek.
13. Zaḫm-ı firāḳını çekerek berg ü bārınuñ
14. Olmışdı çāk çāk dıraḫtuñ bedenleri

çāk çāk olsa:
1. **çāk çāk olsa:**-*sa*
Gazel 183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Paramparça olmak, paçavraya dönmek ‖ Çok eziyet çekmek.
3. ʿAceb mi şāneāsā çāk çāk olsa dil-i ʿuşşāḳ
4. Sipāh-ı ḫaṭṭ-ı nev-hīze ḳafādār oldı gīsūlar

çāk çāk olup:
1. **çāk çāk olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça olmak.
155. Perde-i sāmānı olup çāk çāk
156. Pāyı giriftār ü teni lerzenāk

çāk çak olurum:
1. **çāk çak olurum:**-*ur, -um*
Gazel 522
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Paramparça olmak, paçavraya dönmek ‖ Çok eziyet çekmek.
3. İmāme aġzını öpdükçe ol duḫān-sūzuñ
4. Duḫān-ṣıfat ben o ġayretle çāk çak olurum

çāk çāk-ı ġam olsa:
1. **çāk çāk-ı ġam olsa:**
Gazel 340
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kederden parça parça olmak.
3. ʿAceb mi mū-be-mū-yi cismüm olsa çāk çāk-ı ġam
4. Ḫaṭ-āverliklerin itmiş işāret şāne göndermiş

çāk çāk-ı ḥasretüm:
1. **çāk çāk-ı ḥasretüm:**-*üm*
Gazel 478
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hasretten parça parça (olmuş).
7. Ben çāk çāk-ı ḥasretüm ol pīç pīç-i derd
8. Çün zülfü şāne mūy-be-mūdur benümle dil

çāk çāk-i sīne:
1. **çāk çāk-i sīne:**
Gazel 596
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sinenin parça parça oluşu.
3. Çāk çāk-i sīne virsün mevce-i ġamdan ḫaber
4. Zaḫm-ı ḫūn-pāş-ı derūnum inkisārum söylesün

çāk eyledük:
1. **çāk eyledük:**-*dü, -k*
Gazel 881
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yırtmak.
1. Çāk eyledük telāṭüm-i ġamdan ḳabāmuzı
2. Dilden ḥabābvār çıḳarduk hevāmuzı

çāk eyler:
1. **çāk eyler:**-*r*
Gazel 349
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yırtmak.
3. Dil ceybini çāk eyler iken pençe-i ġamda
4. Yāri göricek dāmen-i inkāre yapışmış

çāk eyler idi:
1. **çāk eyler idi:**-*r , -i, -di*
Tarih 138
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yırtmak.
9. Bābveş cībini çāk eyler idi şerminden
10. Ṭarḥ-ı mevzūnını seyr eylese ḳaṣr-ı şīrīn

çāk eylesün:
1. **çāk eylesün:**-*sün*
Gazel 261
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yırtmak.
7. Çāk eylesün ḳo perdeyi faṣl-ı bahārdur
8. Gül pīrehenle ḳāniʿ olur terlik istemez

2. **çāk eylesün:**-*sün*
Gazel 741
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Yırtmak.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne māʾil-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

çāk idelüm:
1. **çāk idelüm:**-*el, -üm*
Gazel 511
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yırtmak, parçalamak.
3. Bīşe-zār-ı ġam ü miḥnetde adūyı göricek
4. Şīrveş cāme-i cismini çeküp çāk idelüm

çāḳ iden:
1. **çāḳ iden:**-*en*
Kaside 9
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Özümsemek.
89. Hüneri kimdür iden çāḳ bu ḳadar kendüye mülk
90. Nāmı oldıysa ʿaceb mi vüzerāya mefḫar

çāk ider:
1. **çāk ider:**-*er*
Kaside 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yırtmak, parçalamak.
11. Çāk ider sīne-i ārāmını ehl-i naẓaruñ
12. Her biri ḫançerenüñ ḫançer-i ser-tīzāsā

2. **çāk ider:**-*er*
Tarih 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yırtmak, parçalamak.
1. Ḫoşā binā-yı muʿallā ki görse ebvābın
2. Bihişt ḥayret ile çāk ider girībānin

3. **çāk ider:**
Gazel 307
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yırtmak, parçalamak.
7. Erbāb-ı fenā pīrahen-i ṣabrı ider çāk
8. Mecnūn-ı melāmet-zededür cāmeye ṣıġmaz

çāk idüp:
1. **çāk idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **314**
Kelime Tipi: -
Yırtmak, parçalamak.
313. Ḫᵛāceler deftere virince güşād
314. Çāk idüp cismüm eylerüm feryād

çāk itdi:
1. **çāk itdi:**-*di*
Gazel 349
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yırtmak.
5. Gördüm gül-i ter maḥkeme-i ṣaḥn-ı çemende
6. Dāmānumı çāk itdi diyü ḫāre yapışmış

çāk itdürür:
1. **çāk itdürür:**-*dür, -ür*
Gazel 254
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaralar çizmek, parçalamak.
5. Muʿtād oldı sīnemüz ol deñlü çāke kim
6. Çāk itdürür nigīne girībānı nāmumuz

2. **çāk itdürür:**-*ür*
Gazel 419
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yırtmak, parçalamak.
7. İtdürür devr-i felek ṣāf-dilün cībini çāk
8. Rīsmānuñ e̱seri gibi dehānında çehüñ

çāk olıcaḳ:
1. **çāk olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yırtılmak, parçalanmak.
5. Cāme-ḫᵛāb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
6. Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb nʾoldı saña

çak olmaz:
1. **çak olmaz:**-*maz*
Gazel 49
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yırtılmak, parçalanmak.
11. Çak olmaz idi dāmeni nāsūn nefesinden
12. Iṭlaḳ feżāsında iken pīrehen-i bād

2. **çāk olmaz:**
Gazel 371
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yırtılmak, parçalanmak.
5. ʿĀlemde eger gūşe-i āsāyiş olaydı
6. Mihrāb ile çāk olmaz idi sīne-i cāmiʿ

çāk olsa:
1. **çāk olsa:**-*sa*
Gazel 423
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yırtılmak, parçalanmak.
5. Tāvān-ı saḳf reşk ile çāk olsa vechi var
6. Gördükçe pāyuñ öpdügini nerdübānlaruñ

çāk olup:
1. **çāk olup:**-*up*
Gazel 706
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yırtılmak, parçalanmak.
3. İçdügi āb ile germiyyet içündür hime
4. Çāk olup girdügi germ-ābelerüñ gülḫanına

çāk virür:
1. **çāk virür:**-*ür*
Kıt'a 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yırtmak, parçalamak.
1. Gerdūn döner mis̱āl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ḫāk çāk virür rāh ʿaşḳına

çāk-ber-çāk ol:
1. **çāk-ber-çāk ol:**
Gazel 409
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çok yırtık, parça parça olmak II mevcut olmamak, yok olmak.
5. Var ise ġayretüñ ey cāme çāk-ber-çāk ol
6. Vefāsına naẓar it zīr-i ḫākde kefenüñ

çāk-ber-çāk olduġın:
1. **çāk-ber-çāk olduġın:**
Gazel 611
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yırtılıp paramparça olmak.
1. İstemezdük ḳāmetin cünbişde bī-bāk olduġın
2. Reşkden servüñ libāsı çāk-ber-çāk olduġın

çāk-çāk:
1. **çāk-çākden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **80**
Delik deşik, parça parça.
79. Olaydı şāhid-i İslāmı deyre cilve-nümā
80. Olurdı cīb-i ṣanem çāk-çākden miḥrāb

çāker:
1. **çākeri:**-*i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **65**
Kul, köle, bende.
65. Ferīdūn u Dārā kemīn çākeri
66. Sikenderle Cem bende-i kemteri

2. **çākeridür:**-*i, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **472**
Kul, köle, bende.
471. Çerḫ ḫıdmet-güẕār-ı kemteridür
472. Bermekīler keremde çākeridür

3. **çākeri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **20**
Kul, köle, bende.
19. Şerm ile važʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı kim
20. Müşterīdür müşteri olmaġla kemter çākeri

4. **çākeri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **60**
Kul, köle, bende.
59. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Hān-ı ʿālem-gīr kim
60. Efser-i mihre sezādur her kemīne çākeri

5. **çākerāsā:**
Tarih 82
Mısra: **95**
Köle gibi.
95. Çākerāsā ider yanınca şitāb
96. Bir iki bende nāmı luṭf u ʿaṭā

6. **çākeri:**-*i*
Tarih 96
Mısra: **7**
Kul, köle, bende.
7. Zihī pādişeh kim kemīn çākeri
8. Ruḫ-i mihre olmaz tenezzül-nümāy

çāker oldı:
1. **çāker oldı:**-*dı*
Gazel 865
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kul, köle olmak.
11. Yiridür ne nāz iderse beden-i niyāzmende
12. Bu ḳadar kuvā vü ʿażā şeh-i ruḥa çāker oldı

çāker-i niyāz olur:
1. **çāker-i niyāz olur:**-*ur*
Gazel 426
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yalvarmanın uşağı olmak.
3. Bir gün gelür ki nāzı olur çāker-i niyāz
4. Ehl-i niyāza naḫvet ile nāz idenlerüñ

çākerlig:
1. **çākerligine:**-*i, -n, -e*
Kaside 21
Mısra: **16**
Kölelik, kulluk, hizmetkârlık.
15. Ḥażret-i Devletgirāy Ḫān pādişāh-ı kār-dān
16. Kim felek çākerligine müşterīdür cān ile

çāk-ḫorde:
1. **çāk-ḫorde:**
Gazel 577
Mısra: **9**
Yırtık, delinmiş.
9. Ḫāmesi erbāb-ı ṭabʿuñ çāk-ḫorde kīsedür
10. Kim şikāfından dem-ā-dem naḳd-i mevzūndur düşen

çāk-ḫurde-i dest-i ġam olmaduḳ:
1. **çāk-ḫurde-i dest-i ġam olmaduḳ:**
Gazel 393
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Keder elinde paramparça olmamış.
9. Nābī-i ḫaste-dilde girībān mı var meġer
10. Cevrüñle çāk-ḫurde-i dest-i ġam olmaduḳ

çāk-ı ārzū-yı raḳam:
1. **çāk-ı ārzū-yı raḳam:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **318**
Kelime Tipi: -
Yazı yazma arzusuyla yarılmış (Kalemin ucunun yarık olması bağlamında).
317. Maḥberem eşk-rīz-i şevḳ-i ḳalem
318. Ḳalemüm çāk-ı ārzū-yı raḳam

çāk-ı bīhūde:
1. **çāk-ı bīhūde:**
Gazel 420
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Boş yere yırtılma, parçalanma.
5. Çāk-ı bīhūde degül ḫātem-i laʿlin üzre
6. Çoġ olur zaḫmı vücūdında ciger-dārlaruñ

çāk-ı cevr iderse:
1. **çāk-ı cevr iderse:**-*er, -se*
Gazel 453
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zulümle parçalamak, yırtmak.
3. Ey gül iderse dāmenüñi çāk-ı cevr ile
4. Ḫārı ḥużūr-ı pādişeh-i nev-bahāra çek

çāk-i ciġer ü cevr-i girībān-ı sitemdür:
1. **çāk-i ciġer ü cevr-i girībān-ı sitemdür:**-*dür*
Gazel 205
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eziyet gömleğinin yakası zulmünün ve ciğerin parçası.
7. İtmek lebi peymāne-i gülḫande taḥammül
8. Çāk-i ciġer ü cevr-i girībān-ı sitemdür

çāk-ı dil-i vīrān-şude:
1. **çāk-ı dil-i vīrān-şude:**-*e*
Gazel 322
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yıkılmış gönlün parçalanması.
1. Çāk-ı dil-i vīrān-şude nā-būd gerekmez
2. Dergāh-ı şehr-i ġamdur o mesdūd gerekmez

çāk-ı girībān:
1. **çāk-ı girībān:**
Gazel 54
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaka yırtma.
5. Ḫubānun olur merḥamet-i ṭabʿına şāhid
6. Olmazsa eger çāk-ı girībān müteʿaddid

2. **çāk-i girībān:**
Gazel 547
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaka yırtığı.
11. Kim dir ḳalemüñ olmaya Nābī müteʾessir
12. Bu çāk-i girībān ile bu eşk-i terinden

çāk-ı girībān eyledüm:
1. **çāk-ı girībān eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 527
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yakasını yırtmak. II Goncanın açılması. (Sevgilinin konuşması bağlamında).
1. Bülbülāsā bāġ-ı kūy-ı yāri seyrān eyledüm
2. Görmeden ol ġonceyi çāk-ı girībān eyledüm

çāk-ı girībān idenlerüñ:
1. **çāk-ı girībān idenlerüñ:**-*en, -ler, -üñ*
Gazel 429
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yakasını yırtmak.
13. Güller miydi faḳaṭ bu gülistān-ı ʿaşḳda
14. Yoḳ ḥadd ü ḥaşrı çāk-ı girībān idenlerüñ

çāk-ı girībānı:
1. **çāk-ı girībānı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Yaka yırtığı (Kalemin ucundaki yarık bağlamında).
79. Olmasaydı ḳalemüñ çāk-ı girībānı eger
80. Dir idüm ḳalmadı ʿālemde nişān-ı şekvā

2. **çāk-ı giribānı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaka yırtığı.
5. Ḫaṭṭı olmış ṭutalum perde-keş-i rūy-ı ümīd
6. Fetḥ-i bāb itmededür çāk-ı giribānı henūz

3. **çāk-ı girībānı:**-*ı*
Gazel 289
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yaka yırtığı.
13. Nābiyā çāk-ı girībānı görüp bālāda
14. Şükr ider rū be-nişīb olduġına dāmenümüz

4. **çāk-i girībānı:**-*ı*
Gazel 860
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Yaka yırtığı (Çatlayan buğday bağlamında).
5. Ḫurūc-ı Ādeme ben bāʿis̱ oldum diyü cennetden
6. Rüfūya nā-sezādur gendümün çāk-i girībānı

çāk-i girībānumla:
1. **çāk-i girībānumla:***-um, -la*
Gazel 84
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yaka yırtığı.
3. Gidelden sūzen-i müjgān u tār-ı kākülüñ elden
4. Rüfū-yı ʿāfiyet çāk-i girībānumla düşmendür

çāk-i perde-i ʿiṣmet:
1. **çāk-i perde-i ʿiṣmet:**
Gazel 564
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İsmet örtüsünün yırtığı.
1. Ne çāk-i perde-i ʿiṣmet ne nāz-ı bī-mis̱āl olsun
2. Hevāsında gülistān-ı viṣālüñ iʿtidāl olsun

çāk-i sine:
1. **çāk-i sine:**
Gazel 613
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yaka yırtığı.
7. Fehm eyle çāk-i sine ile eşk-i dīdeden
8. Ḫāme harīm-i maʿnīye nā-maḥrem olduġın

çāk-ı sinesine:
1. **çāk-ı sinesine:***-si, -n, -e*
Gazel 423
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sinenin parça parça oluşu.
3. Ey ebr-i feyż merhem-i iḥsānuñ itme sedd
4. Raḥm eyle çāk-ı sinesine nāvdānlaruñ

çāk-i ẕeyl-i yūsuf:
1. **çāk-i ẕeyl-i yūsuf:**
Gazel 50
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hz. Yusuf''un eteğinin yırtılması.
19. ʿAḳl ü nefsün keşf-i sırr-ı perde-i taḥḳīḳdür
20. Çāk-i ẕeyl-i Yūsuf u dest-i Züleyhādan murād

çākī-i sīne-siyāhī-i libāsı:
1. **çākī-i sīne-siyāhī-i libāsı:***-ı*
Gazel 460
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Elbisenin kara bağrının yırtığı.
1. Çākī-i sīne-siyāhī-i libāsı raḳamuñ
2. Bīşterdür ser-i sevdā-zedesinden ḳalemüñ

çaḳırcıbaşılıġ:
1. **çaḳırcıbaşılıġın:***-ı, -n*
Tarih 51
Mısra: **11**
Haberleşmede ve avcılıkta kullanılan kuşları yetiştirme görevi.
11. İtdi ḫaṭṭā çaḳırcıbaşılıġın
12. Mīr-ʿalemüñ żamīmesine ḳarīn

çaḳırcıbaşılıġla:
1. **çaḳırcıbaşılıġla:**
Tarih 51
Mısra: **7**
Haberleşmede ve avcılıkta kullanılan kuşları yetiştirme görevi.
7. İtdi Çaḳırcıbaşılıġla çerāġ
8. Bāz-ı iḳbāli oldı evc-i güzīn

çakmaġ:
1. **çakmaġın:***-ın*
Kıt'a 31
Mısra: **4**
Çakmak.
3. Tütüni gerçi güzel lūlecigi müstaʿmel
4. Çakmaġın seyr idicek āhını alçak didiler

çāk-rīz-i cīb-i ʿadū:
1. **çāk-rīz-i cīb-i ʿadū:**
Kaside 11
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Düşmanın yırtık cebinden dökülen.
75. Yed-i muḫāṣemeti çāk-rīz-i cīb-i ʿadū
76. Kef-i velāsı güher-pāş-ı dāmen-i aḥbāb

çal:
1. **çalmada:***-ma, -da*
Kaside 16
Mısra: **179**
Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.
179. Gerdūn zamān-ı şevḳine çalmada ṣanma mihr
180. Her ṣubḥ-ı bām-ı çerḫde kūs-ı beşāreti

2. **çalmadı:***-ma, -dı*
Kıt'a 65
Mısra: **6**
Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

çālāk:
1. **çālākliklerden:***-ler, -den*
Gazel 560
Mısra: **10**
Tez canlılık, çabukluk.
9. Nesīm-i ṣubḥ u āb-ı cūyveş āheste reftār ol
10. Ne ḥāṣıl bād-ı saḫt ü seylveş çālākliklerden

çaldur:
1. **çaldurur:***-ur*
Kıt'a 32
Mısra: **2**
Sahip olunan bir şeyin başkası tarafından el konulması.
1. Olmışuz bir hile perdāzuñ esīr-i mekri kim
2. Sufre-i eflākden nān-ı nücūmı çaldurur

çalın:
1. **çalınur:***-ur*
Kaside 27
Mısra: **1**
Çalmak (bir müzik aleti bağlamında).
1. Ser-i bāmında sipihrüñ çalınur nevbet-i Şeyḫ
2. Çerḫe güncīde degül dāʾire-i devlet-i Şeyḫ

2. **çalındı:***-dı*
Gazel 335
Mısra: **5**
Çalmak (bir müzik aleti bağlamında).
5. Çalındı kūs-ı hüsrev-i nev-rūz-ı nev-cülūs
6. Tā kavs-i deyr-i mülk-i şitā virmez oldı ses

3. **çalınur:***-ur*
Gazel 685
Mısra: **2**
Çalmak (bir müzik aleti bağlamında).
1. Yek-rengī-i vaḥdet görinür munisümüzde
2. Ḳānūn-ı maḥabbet çalınur meclisümüzde

4. **çalınmış:***-mış*
Gazel 742
Mısra: **20**
(Yağ, reçel vb.) Sürülmek.
19. Nābī baḳar mı türş-cebīnān-ı ʿāleme
20. Şīrīnī-i ferāġ çalınmış dimaġına

çalınmada:
1. **çalınmadadur:***-dur*
Gazel 535
Mısra: **10**
Çalınmakta.
9. Ol pādişāh-ı kişver-i ḥüsn ü letāfetüm
10. Kim rūz ü şeb çalınmadadur kūs-ı devletüm

çalış:
1. **çalışur:***-ur*
Gazel 406
Mısra: **13**
Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.
13. Bu ʿarṣada çalışur nice rāyız-i nā-ehl
14. Elinden esb-i murādı boşandurıncaya dek

2. **çalışdı:***-dı*
Gazel 406
Mısra: **31**

Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.
32. Dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki ṣulandırıncaya dek
31. Çalışdı bu ġazel-i ābdār ey Nābī

3. **çalış:**
Gazel 465
Mısra: **1**
Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.
1. Merhem olmaġa çalış zaḫmına dil-rīşlerüñ
2. Dil-i virānını yap luṭf ile dervīşlerinüñ

4. **çalış:**
Gazel 570
Mısra: **14**
Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.
13. Ser-be-ser menfaʿat-ı maḥżdur evzāʿ-ı Ḥakīm
14. Ṣāniʿüñ derke çalış sırr-ı ḳażā vü ḳaderin

5. **çalışsun:**-*sun*
Gazel 586
Mısra: **8**
Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.
7. Saḫt-rūyāna olur nerm-nihādān muḥtāc
8. Düşmesün rişte çalışsun naẓar-ı sūzenden

6. **çalışdum:**-*du, -m*
Gazel 747
Mısra: **17**
Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.
17. Çoḳ çalışdum ʿāḳibet imkān-ı fayṣal bulmadum
18. Çār-ṭabʿ-ı ʿunṣuruñ ġavġā-yı māder-zādına

7. **çalışur:**-*ur*
Gazel 751
Mısra: **10**
Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek.
9. Ṭurfadur meşrebi miʿmār-ı binā-yı suḫanun
10. Terk ider ḫāneyi beytin çalışur taʿmīre

çalkan:
1. **çalkanur:**-*ur*
Gazel 850
Mısra: **32**
Çalkalanmak (Deniz bağlmaında).
31. Oldı gönlüm Nābiyā bāzīçe-i emvāc-ı ġam
32. Çalkanur geh yeʾs ü geh ümmīd ile deryā gibi

çanaġ:
1. **çanaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 742
Mısra: **14**
Topraktan veya metalden yapılmış kap, çanak (Hilal şekil itibarıyla elinde çanakla gezen dilenciye benzetilmiştir).
13. Biñ kez ṭutarsa kāse-i deryūzesin hilāl
14. Çerḫ-i denī bir aḳçe bıraḳmaz çanaġına

çāpük:
1. **çāpükler:**-*ler*
Kaside 12
Mısra: **67**
Hızlı, süratli.
67. Ḳanı bindükçe rikāba aṣılan çāpükler
68. Dest-i şekvāsın ider ṣoñra miyān-gīr-i licām

2. **çāpük:**
Gazel 806
Mısra: **6**
Hızlı, süratli.
5. Ḳapılur dīde-i ḫūbān gibi bīmārlara
6. O ḳadar çāpük iken düzd-i siyeh-pūş-ı nigeh

çāpük ü çālāk:
1. **çāpük ü çālāk:**
Kaside 12
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Bir çırpıda, hızlıca, çarçabuk.
81. Ḫıdmete çāpük ü çālāk iden şedd-i niṭāḳ
82. Kāmına eylemez āmīhte yek ẕerre ḫırām

çāpük-revān-ı ṣıdḳ-ı ṭaleb:
1. **çāpük-revān-ı ṣıdḳ-ı ṭaleb:**
Gazel 140
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Doğru talebin hızlı binicileri.
3. Çāpük-revān-ı ṣıdḳ-ı ṭaleb irdi menzile
4. Bed-baḫte oldı ʿuḳde-i pā ihtimāller

çāpük-süvār:
1. **çāpük-süvārın:**-*ın*
Gazel 319
Mısra: **10**
İyi at süren. || Savaş meydanlarının cengaveri.
9. Bir ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
10. Biz bu meydānuñ nice çāpük-süvārın görmişüz

çāpük-süvār-ı ṣaḫn-ı hüner:
1. **çāpük-süvār-ı ṣaḫn-ı hüner:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **476**
Kelime Tipi: **-**
Yetenek sahasının çok iyi at bineni.
475. Şeh-süvār-ı feżā-yı pehn-i hüner
476. Yaʿni çāpük-süvār-ı ṣaḫn-ı hüner

çāpükter:
1. **çāpükter:**
Kaside 5
Mısra: **37**
Çok hızlı, kıvrak.
37. İstese nūr-ı nigāhından olur çāpükter
38. Lā-mekāna seferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **çāpükter:**
Gazel 117
Mısra: **5**
Çok hızlı, kıvrak.
5. Çāpükter olduġın ġam-ı nā-gehres-i heves
6. Ṣıḳlet-keş-i müsāfir-i bī-gāh olan bilür

çār:
1. **çār:**
Kaside 4
Mısra: **13**
Dört.
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

2. **çār:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Dört.
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

3. **çār:**
Kaside 4
Mısra: **16**
Dört.
15. Dīn Kaʿbedür ḳavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

4. **çār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **124**
Dört.
123. Bitmeġe naḳd-ı ʿömrden maḥṣūl
124. Çār taḳsīṭ olındı çār füṣūl

5. **çār:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **3**
Dört.
3. Edreneʾde çār ḥarīf-i laṭīf
4. Zübde-i ḫoş-meşreb u rind ü ẓarīf

6. **çār:**
Kaside 13
Mısra: **14**
Dört.
13. Nice imdād u fürūʿ u tebaʿından ġayrı
14. Çār çāsār-ı yesār itmiş iken ḥarbe ḳıyām

7. **çār:**
Kaside 16

Mısra: **230**
Dört.
229. Tezyīn ide ḥayāt-ı ṭabīʿīye dek Ḫudā
230. Ẕātiyle çār bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti

8. **çār:**
Tarih 65
Mısra: **1**
Dört.
1. Çār ferzendi ile müftī-i şūm
2. Olıcak taḫta-i meşḳi ḳaderüñ

9. **çār:**
Gazel 278
Mısra: **10**
Dört.
9. Yıkılır ġāʾile-i zelzeleden ḳaṣr-ı viṣāl
10. Çār esās üzre yapılmazsa metānet gelmez

çār çeşm olmaḳda:
1. **çār çeşm olmaḳda:**-*maḳda*
Gazel 584
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
İçi içine sığmamak, sevinçten havalara uçmak.
13. Şevḳ-i ḳudūm-ı yār ile olmaḳda çār çeşm
14. Ġayre nigāh-ı nāzı yine der-miyān iken

çār divāresine:
1. **çār divāresine:**-*si, -n, -e*
Tarih 138
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
(Yapılar için) Dört duvar, her taraf.
29. Ḥükm-i şāhenşeh-i tevfīḳ ile āvīhtedür
30. Çār divāresine emtiʿa-i şehr-āyīn

çār dīvār-ı fenā-rīz-i vücūduñ ḫalelin:
1. **çār dīvār-ı fenā-rīz-i vücūduñ ḫalelin:**-*uñ*
Gazel 551
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vücudun yokluk dökülen dört duvarının bozukluğu.
9. Çār dīvār-ı fenā-rīz-i vücūduñ Nābī
10. Bilen añlar daḫı evvelki nefesde ḫalelin

çār ebru:
1. **çār ebru:**
Gazel 645
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dört kaş, bıyığı yeni terlemiş delikanlı - sevgili-.
3. Bilsem olmazdum hevā-yı ʿaşḳa keştī-rān-ı dil
4. Çār ebru çār mevc-i lücce-i nāz olduġın

2. **çār ebrū:**
Gazel 657
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dört kaş, bıyığı yeni terlemiş delikanlı - sevgili-.
1. Ehl-i sāz itdi uṣūluyle seni hem-pehlū
2. Beste olmış söze döndürdi seni çār ebrū

çār faṣlı:
1. **çār faṣlı:**-*ı*
Gazel 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dört mevsim.
5. Buña hevāda ʿIrāk u ʾAcem muḫālifdür
6. Ki çār faṣlı da nev-rūz ider ṣabā-yı Ḥaleb

çār füṣūl:
1. **çār füṣūl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Dört mevsim.
123. Bitmeġe naḳd-ı ʿömrden maḥṣūl
124. Çār taḳsīṭ olındı çār füṣūl

çār füṣūlında:
1. **çār füṣūlında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 683
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dört mevsim.
5. Eylemiş her senenüñ çār füṣūlında ẓuhūr
6. İḫtilāfuñ es̱er-i raḥmeti mezheblerde

çār mevc-i lücce-i nāz olduġın:
1. **çār mevc-i lücce-i nāz olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 645
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nazı engin deniz gibi uçsuz bucaksız ve gönülde tufanlar koparan bir güzel olmak.
3. Bilsem olmazdum hevā-yı ʿaşḳa keştī-rān-ı dil
4. Çār ebru çār mevc-i lücce-i nāz olduġın

çār mez̲hebüñ:
1. **çār mez̲hebüñ:**-*üñ*
Gazel 398
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dört hak mezhep (Hanefi, şafii, maliki ve hanbeli mezhepleri).
5. Ālāyiş-i ʿanāṣır-ı terkīb-i kāʾinat
6. Raḥmetdür iḫtilāfı gibi çār mez̲hebüñ

çār rükn:
1. **çār rükn:**
Kaside 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dört direk, sütun.
9. İdüp āmiḫte ḫuşk ü ter ü germ ü serdi
10. Çār rükn üstine yapmış bu bināyı üstād

çār ü nā-çār:
1. **çār ü nā-çār:**
Tarih 133
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
İster istemez, mecburiyetle.
13. Çār-ı bī-çāre āmān istedi çār ü nā-çār
14. Eyledi māşıta ʿafv-ı günehe erkânı

çār-bāliş-i ʾaẓamet:
1. **çār-bāliş-i ʾaẓamet:**
Kaside 7
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Ululuk çar-balişi (Çar-baliş; Padişahların ve devlet büyüklerinin üzerine oturdukları dört katlı şilte).
167. Vücūduna yaraşur çār-bāliş-i ʾaẓamet
168. Nihālüne yaḳışur ittikā-yı ṣadr-ı ṣudūr

çār-cihāt:
1. **çār-cihātında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 2
Mısra: **126**
Dört taraf.
125. Ḫayme-i rifʿatinüñ ḥıfżına olmış merbūṭ
126. ʿAlemüñ çār-cihātında muʿayyen evtād

çār-deh-sāle:
1. **çār-deh-sāle:**
Gazel 348
Mısra: **9**
On dört yaş.
9. Kemāl-i ḥüsn-i ḫubān olduġından çār-deh-sāle
10. Ḳomışlar Nābiyā erbāb-ı maʿnī nāmını mehveş

çāre:
1. **çāresi:**-*si*
Gazel 171
Mısra: **7**
Deva, çözüm, çıkar yol.
7. Necāt ümmīdi yoḳdur çāresi girdāba ricʿatdür
8. Mis̱āl-i mevc rū-māl itmedük sāḥil mi ḳalmışdur

2. **çāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **3**
Deva, çözüm, çıkar yol.
3. Olsa da dest-i ʿinādında sipihrün çāremüz
4. Eylemez bīh-būddan ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ yāremüz

3. **çāresi:**-*si*
Gazel 397
Mısra: **7**
Deva, çözüm, çıkar yol.
7. Ṣabrdur suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ çāresi
8. Renc-i ʿaşḳuñ ġayri bir dermāna istiʿdādı yoḳ

4. **çāre:**
Gazel 863

Mısra: **14**
Deva, çözüm, çıkar yol.
13. Iżṭırāb eyleme bīhūde yire ey Nābī
14. Çāre yoḳdur buna teslīm-i rıżādan ġayrı

5. **çāre:**
Gazel 866
Mısra: **4**
Deva, çözüm, çıkar yol.
3. Naḳd-i sirişki eylemeden ġayrı bī-dirīġ
4. Neyl-i viṣāl-i yāre daḫı çāre ḳalmadı

6. **çāre:**
Gazel 885
Mısra: **9**
Deva, çözüm, çıkar yol.
9. ʿAks-i bī-ḥüsn-i tehī-deste bulunmaz çāre
10. Vaṭan-ı ḫāne-i mirʾātı cilādan ġayrı

çāre arayup:
1. **çāre arayup:***-yup, -yup*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **323**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çözüm yolu aramak.
323. Arayup çāre ben dil-i nā-şād
324. Kimi gördümse itdüm istimdād

çāre bulmayup:
1. **çāre bulmayup:***-ma, -y, -up*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **337**
Kelime Tipi: -
Deva bulmak, tedavi etmek; sıkıntıyı çözümlemek.
337. Ṭutdum eñ ṣoñra bulmayup çāre
338. Yüzümi bārgāh-ı Settārʾa

çāre eyle:
1. **çāre eyle:**
Gazel 568
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derman ver, yardım et.
1. İlāhī āfiyet vir bu dil-i bīmāre luṭfuñdan
2. Talebkār-ı müdāvā olsun eyle çāre luṭfuñdan

çāre mi var:
1. **çāre mi var:**
Gazel 105
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çaresi yok, imkansız, olmayacak iş.
9. Nağmemin ḳadrini bilmezleri seyr itdükçe
10. Kec-nigāh itmemeġe çāre mi var neyzenler

çāre ne:
1. **çāre ne:**
Gazel 316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.
1. Lāʾübālilik ile gerçi ki meşhūruz biz
2. Çāre ne terk-i riyā itmege meʾmūruz biz

çāre olursa:
1. **çāre olursa:***-ur, -sa*
Tarih 36
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Çare olmak, derman olmak, soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.
47. Senden olur yine olursa bu derde çāre
48. Ṣadra teşrīfüñe çoḳdan müteraḳḳıb dünyā

çar-ebrūvān:
1. **çar-ebrūvānı:***-ı*
Gazel 239
Mısra: **3**
Ayva tüyleri yeni terlemiş güzeller.
3. Çar-ebrūvānı eylemiş ārāyiş-i füzūn
4. Virmiş nigīn-i ḥüsnine revnaḳ keşīdeler

çāre-cūluḳ:
1. **çāre-cūluḳlardadur:***-lar, -da, -dur*
Gazel 191
Mısra: **6**
Çözüm bulma işi.
5. Mülk-i ḫāṭır-ḫᵛāhda maḳṣūdun istiḳlāl ise
6. Müşkilāt-ı ġayrı ḥalle çāre-cūluḳlardadur

çāre-cūterce:
1. **çāre-cūterce:**
Gazel 767
Mısra: **8**
Çözüm bulur/bulan gibi.
7. Mey-i ṣāfī-derūndan ġayrı yoḳtur cüst-cū itsek
8. Yine ehl-i dile ġam-ḫᵛārterce çāre-cūterce

çāreger:
1. **çāreger:**
Gazel 845
Mısra: **12**
Çare olabilecek.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ḳaldı

çāregerī:
1. **çāregerī:**
Gazel 828
Mısra: **6**
Bir kimsenin onuru, haysiyeti.
5. Ḥayf o bī-çāre-i ber-geşte-dilün ḥāline kim
6. Olmaya çāregerī baḫt-ı zebūndan ġayrı

çāre-ḫᵛāh idenün:
1. **çāre-ḫᵛāh idenün:***-en, -ün*
Gazel 425
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çare bulucu etmek.
3. Ḥuṣūle geldügi yoḳ müşkilāt-ı āmāli
4. Tevekküli bıraġup ʿaḳlı çāre- ḫᵛāh idenün

çāre-ḫᵛāhāne:
1. **çāre-ḫᵛāhāne:**
Gazel 72
Mısra: **11**
Çare bulmak ümidiyle, isteğiyle.
11. Çāre-ḫᵛāhāne kime derdümi açsam Nābī
12. Benden efzūn o da ser-geşte vü bī-çāre çıḳar

çāre-ḫᵛāh-ı merām oldumsa:
1. **çāre-ḫᵛāh-ı merām oldumsa:***-du, -m, -sa*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **332**
Kelime Tipi: -
Gayesine ulaşmak için şevkle çare arayan olmak.
331. Kime itdümse ḥālümi iʿlām
332. Kimden oldumsa çāre-ḫᵛāh-ı merām

çāre-i kāruñ:
1. **çāre-i kāruñ:***-uñ*
Kaside 7
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
İşine çare olan, derde derman olan.
217. Bu pīrlikde benüm çāre-sāzum ol tā kim
218. Senüñ de çāre-i kāruñ göre Ḫudāy-ı Ġayūr

çāre-i mülke:
1. **çāre-i mülke:***-e*
Kaside 13
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Memleketin derdine çare.
187. Añlamışdı naẓar aṣḥābı Saḳız fetḥinden
188. Yine sensin idecek çāre-i mülke iḳdam

çāre-resān ola:
1. **çāre-resān ola:***-a*
Gazel 517
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çare ulaştıran, deva yetiştiren olmak.
5. Tā ki maḫmūri-i hicrāna ola çāre-resān
6. Lebümüz sāġar-ı ṣahbā-yı münācāt idelüm

çāre-resān olmadı:
1. **çāre-resān olmadı:***-ma, -dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **333**
Kelime Tipi: -

Çare ulaştıran, deva yetiştiren olmak.
333. Olmadı hīç kimse çāre-resān
334. İtmedi kimse derdüme dermān

çār-erkān:
1. **çār-erkāna:**-*a*
Gazel 166
Mısra: **11**
Dört rükun (Doğadaki sıcaklık, soğukluk, nem ve kuruluk).
11. İnanma imtizācın seyr idüp bu çār-erkāna
12. Dem-ā-dem biri birün fırṣatın gözler münāfıḳdur

çāre-sāz:
1. **çāre-sāzum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **394**
Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.
393. Ne muʿīnüm ne dil-nevāzum var
394. Ne refīḳum ne çāre-sāzum var

2. **çāre-sāzum:**-*um*
Kaside 7
Mısra: **217**
Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.
217. Bu pīrlikde benüm çāre-sāzum ol tā kim
218. Senüñ de çāre-i kāruñ göre Ḫudāy-ı Ġayūr

çāre-sāz bulur:
1. **çāre-sāz bulur:**-*ur*
Gazel 610
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan (Allah).
7. Derdine bulur tabīb-i luṭf-ı Ḥaḳḳʾı çāre-sāz
8. Vaḳf-ı bīmārān iden dārüʾş-şifā-yı devletin

çāre-sāz olmaḳ:
1. **çāre-sāz olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 391
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çare bulucu olmak.
13. Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
14. Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ

çāre-sāz olur:
1. **çāre-sāz olur:**-*ur*
Gazel 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çare bulucu olmak.
3. ʿAcz u niyāz olur yine olursa çāre-sāz
4. Yoḫsa ġurūr vāsita-i maġfiret mʾolur

çāre-sāz-ı fuḳarā:
1. **çāre-sāz-ı fuḳarā:**
Kaside 24
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Fakirlerin derdine derman.
45. Çāre-sāz-ı fuḳarā luṭf-nümā-yı żuʿafā
46. Ḳadr-dān-ı ʿulemā rütbe-şinās-ı fużalā

çāre-sāz-ı umūr-ı devlet ü dīn:
1. **çāre-sāz-ı umūr-ı devlet ü dīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **236**
Kelime Tipi: -
Din ve devlet işlerine çare üreten.
235. Hāmī-i dīn muʿīn-i şerʿ-i mübīn
236. Çāre-sāz-ı umūr-ı devlet ü dīn

çāresini arayup:
1. **çāresini arayup:**-*y, -up*
Gazel 887
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çözüm yolu aramak.
1. Māh-ı nev gürsinegānuñ arayup çāresini
2. Sufre-i maṭlaʿa vażʿ eyledi nān-pāresini

çār-faṣl:
1. **çār-faṣlın:**-*ı, -n*
Tarih 138
Mısra: **14**
Dört mevsim.
13. Feyż-i teʾs̱īri hevā-yı çemen-efrūzı ider
14. Çār-faṣlın senenüñ hem-nefes-i ferverdin

çarḫ:
1. **çerḫüñ:**-*üñ*
Tarih 55
Mısra: **16**
Felek, âlem, dünya.
15. Habbeẕā ḳaṣr-ı cihān-ārā ki ḥüsn-i dil-keşi
16. Köhne çerḫüñ cünbiş-i şevḳine imdād eyledi

çarḫ-ı çihārümde:
1. **çarḫ-ı çihārümde:**-*de*
Tarih 104
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Dördüncü gök katı, güneşin ve Hz. isa Peygamberin bulunduğu gök katı.
75. Bu ḫıdmete nās eyledi bir mertebe taʿẓīm
76. Kim çarḫ-ı çihārümde pesend itdi Mesīhā

çār-ı bī-çāre:
1. **çār-ı bī-çāre:**
Tarih 133
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Çaresiz kalan (Rus) Çarı.
13. Çār-ı bī-çāre āmān istedi çār ü nā-çār
14. Eyledi māşıta ʿafv-ı günehe erkânı

çār-ı hāʾin-i mosḳov:
1. **çār-ı hāʾin-i mosḳov:**
Tarih 135
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hain Rus Çarı.
5. Budur tafṣīli icmālün ki Çār-ı hāʾin-i Mosḳov
6. Mukaddem Çār-ı İsvecle veġā babın güşād itdi

çār-ı isvecle:
1. **çār-ı isvecle:**-*le*
Tarih 135
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İsveç Çarı.
5. Budur tafṣīli icmālün ki Çār-ı hāʾin-i Mosḳov
6. Mukaddem Çār-ı İsvecle veġā babın güşād itdi

çār-mevc-i çīn-i cebīn ḳalursa:
1. **çār-mevc-i çīn-i cebīn ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 589
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dört bir tarafı saran alın kırışıklarının ortasında kalmak.
1. İder bu gūne ḳalursa ġarīk-i lücce-i çīn
2. Sefīne-i naẓarı çār-mevc-i çīn-i cebīn

çār-mevc-i şükrden:
1. **çār-mevc-i şükrden:**-*den*
Gazel 259
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şükür tufanı.
3. Yoḳdur imkān-ı teneffüs çār-mevc-i şükrden
4. Biz Ḫudānun ġarḳa-i iḥsān-ı gūn-ā-gūnuyuz

çār-mīḫ:
1. **çār-mīḫ:**
Gazel 419
Mısra: **11**
Suçlunun öldürülmek amacıyla çivilendiği haç biçimindeki darağacı.
11. Çār-mīḫ ile mücāzātı degül cāy-ı ʿaceb
12. Bārgāhuñ başına geydügi zerrīn külehüñ

çār-mīḫ-i cevr:
1. **çār-mīḫ-i cevr:**
Gazel 400
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zülum çarmıhı.
9. Bī-çāre destmāllere çār-mīḫ-i cevr
10. Taḥṣīline muḳaddemedür cīb-i raġbetüñ

çār-şeb itdi:

1. **çār-şeb itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Çarşaf yapmak, çarşafa çevirmek.
43. Pāy-ı ġavġā çekilüp geldi dem-i āsāyiş
44. Ḫᵛāb içün şuḳḳaların çār-şeb itdi aʿlām

çār-sū:
1. **çār-sūsın:**-*sı, -n*
Gazel 741
Mısra: **5**
Dükkanların bulunduğu alışveriş yeri.
5. Gören şehr-i ḳanāʿat çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

2. **çār-sūsın:**-*sı, -n*
Gazel 764
Mısra: **9**
Dükkanların bulunduğu alışveriş yeri.
9. Ticāretgāh-ı dehrüñ çār-sūsın yoḳladum Nābī
10. Metāʿ-ı maʿrifetden ẕerre yoḳdur ḫod-fürūşında

3. **çār-sūda:**-*da*
Gazel 858
Mısra: **3**
Dükkanların bulunduğu alışveriş yeri.
3. Bu çār-sūda ʿaceb farḳ olunmadı ḳaldı
4. Riyā-fürūş ile ḥalvā-fürūş-ı ṣābūnī

çārsū:
1. **çārsūda:**-*da*
Gazel 82
Mısra: **4**
Dükkanların bulunduğu alışveriş yeri.
3. Hesāblaşmayıcak ücretin nefes-be-nefes
4. Bu çārsūda meġer kimseye dükān mı virür

2. **çārsūda:**-*da*
Gazel 185
Mısra: **10**
Dükkanların bulunduğu alışveriş yeri.
9. Cevāhir-i hünerüñ dürcin açma ey Nābī
10. Bu çārsūda harīdār-ı maʿrifet yoḳdur

3. **çārsūların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 270
Mısra: **12**
Dükkanların bulunduğu alışveriş yeri.
11. Satılmaz anda metāʿ-ı günāhdan ġayrı
12. Diyār-ı maġrifetüñ çārsūların bilürüz

çār-sütūn:
1. **çār-sütūn:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **92**
Dört sütun.
91. Gördi ki geçmiş yire zānūya dek
92. Çār-sütūn ḳaṣrına olmış direk

çār-sūy-ı ʿademe:
1. **çār-sūy-ı ʿademe:**-*e*
Tarih 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk alemi, çarşısı.
11. İtdi ol merd-i hünermendi ḳażā
12. Çār-sūy-ı ʿademe dest-āvīz

çār-sūy-ı ʿālemde:
1. **çār-sūy-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünya çarşısı.
3. Nā-mükerrer ṣatılur çār-sūy-ı ʿālemde
4. Nev-be-nev emtiʿa-i kārgeh-i ṣunʿ-ābād

çārsūy-ı ʿāleme:
1. **çārsūy-ı ʿāleme:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Dünya çarşısı.
75. Şaḫne-i ʿadli girelden çārsūy-ı ʿāleme
76. İtdi berçīde felek hengāme-i şūr u şeri

çār-sūy-ı ʿāleme:
1. **çār-sūy-ı ʿāleme:**-*e*
Tarih 76
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Dünya çarşısı.
25. Virüp yümn-i ḳudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet
26. Neşāṭından cihān oldı zer u zīverle zībende

çārsūy-ı ʿālem-i endīşede:
1. **çārsūy-ı ʿālem-i endīşede:**-*de*
Gazel 216
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Düşünce dünyasının çarşısı.
11. Nābīyā tāze metāʿ ile pür itdüñ ʿālemi
12. Çārsūy-ı ʿālem-i endīşede zīnet mi var

çār-sūy-ı ʿālemüñ:
1. **çār-sūy-ı ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 592
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünya çarşısı.
3. Cümleden āsūdeterdür ṣanʿat-ı āvāregī
4. Çār-sūy-ı ʿālemüñ itdüm tefaḥḥuş pīşesin

çār-sūy-ı çār faṣlında:
1. **çār-sūy-ı çār faṣlında:**-*n, -da*
Kaside 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Dört mevsim çarşısı.
37. Zihī ʾĀdil ki eyler çār-sūy-ı çār faṣlında
38. Terāzū-yı dü-keffe ḫidmetin sermā ile germā

çār-sūy-ı dād u sitedde:
1. **çār-sūy-ı dād u sitedde:**-*de*
Gazel 684
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Alışveriş çarşısı.
7. Bir kimseye virildügi yoḳ leẕẕet-i müdām
8. Bu çār-sūy-ı dād u sitedde maʿāşına

çār-sūy-ı dilde:
1. **çār-sūy-ı dilde:**-*de*
Gazel 352
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çarşısı.
5. Naḳd-ı cān ile ḫarīdār olduġum kālā-yı kām
6. Çār-sūy-ı dilde zīb-i gūşe-i dükkān imiş

çārsūy-ı efvāha:
1. **çārsūy-ı efvāha:**-*a*
Gazel 263
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ağızlar çarşısı (Herkesin bilip bilmeden konuşması bağlamında).
5. Tenezzül eylemezüz çārsūy-ı efvāha
6. Metāʿ-ı maʿrifetün kārḫānesin bilürüz

çārsū-yı fitnedür:
1. **çārsū-yı fitnedür:**-*dür*
Gazel 434
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Fitne çarşısı.
3. Ġamzeler dād ü sitedde çārsū-yı fitnedür
4. Ġayrılarla ḳorḳarum var gizlü bāzāruñ senüñ

çār-sūy-ı ġaybdan:
1. **çār-sūy-ı ġaybdan:**-*dan*
Gazel 764
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gayb alemi çarşısı (Gayb alemi; madde âlemi dışında olan; manevi âlem; duyularla kavranamayan, ancak peygamberler aracılığıyla insanlara bildirilen ve yalnızca Allah katında olan, yalnızca Allah tarafından bilinen âlem).
3. İder hep çār-sūy-ı ġaybdan erzākum āmāde
4. Sipihr-i bī-ḳarāruñ püşt-māl-i ebr dūşında

çār-sūy-ı hicrana:
1. **çār-sūy-ı hicrana:**-*a*
Gazel 327

Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılık çarşısı.
3. Mülāzim olmayıcaḳ çār-sūy-ı hicrana
4. Metāʿ-ı vuṣlat-ı cānāna rāygān düşmez

çār-sūy-ı ḥüsnde:
1. **çār-sūy-ı ḥüsnde:**-*de*
Gazel 768
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzellik çarşısı , pazarı.
9. Ey çeşm açuḳ boyama kumāş-ı sirüşküñi
10. Yoḳ çār-sūy-ı ḥüsnde raġbet ḳabalıġa

çār-sūy-ı imkāna:
1. **çār-sūy-ı imkāna:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Varlık çarşısı.
19. Ṣāniʿ-i dād u sited çār-sūy-ı imkāna
20. Eylemiş ḥikmet ile vāżʿ-ı terāzū-yı teżād

çār-sūy-i kābiliyyetde:
1. **çār-sūy-i kābiliyyetde:**-*de*
Gazel 353
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kabiliyet çarşısı.
7. Ḳadrin anlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenün
8. Çār-sūy-i kābiliyyetde terāzū ḳalmamış

çār-sūy-ı ṣubḥgehde:
1. **çār-sūy-ı ṣubḥgehde:**-*de*
Gazel 723
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sabahleyin çarşısı (Sabah olunca yıldızların kaybolması bağlamında).
7. Gevherān-ı aḫteri dellāl-i çerḫ eyler fürūḫt
8. Çār-sūy-ı ṣubḥgehde bir peşīz eylerse de

çār-ṭabʿ-ı ʿunṣuruñ:
1. **çār-ṭabʿ-ı ʿunṣuruñ:**-*uñ*
Gazel 747
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Tabiatın dört unsuru.
17. Çoḳ çalışdum ʿāḳibet imkān-ı fayṣal bulmadum
18. Çār-ṭabʿ-ı ʿunṣuruñ ġavġā-yı māder-zādına

çārūb:
1. **çārūb:**
Gazel 62
Mısra: **6**
Süpürge.
5. Bisāt-i māliş-i rūyiyle cānib-i pādan
6. ʿAḳib-i bezmde çārūb iʿtizāre gelür

2. **cārūbıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 82
Mısra: **86**
Süpürge.
85. O vekīl-i bihīn ki dergehinüñ
86. Köhne cārūbıdur cenāh-ı Hümā

3. **carūbı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **38**
Süpürge.
37. Ṣaḥnı būs itmek ile pāyını ẓılluʾllāhun
38. Olsa carūbı sezā nāṣīye-i hūrüʾl-īn

4. **cārūbuñ:**-*uñ*
Gazel 422
Mısra: **12**
Süpürge.
11. Çirkden sīneñi taṭhīre saña rehberdür
12. Sāḥa-i ẕillete rū-mālleri cārūbuñ

5. **cārūbları:**-*lar, -ı*
Gazel 827
Mısra: **4**
Süpürge.
3. Serv sanmañ süpürüp gülşeni ferrāş-ı ṣabā
4. Ṭayamış bāġçe dīvārına cārūbları

çārümīn:
1. **çārümīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **125**
Dördüncü.
125. Çārümīn yārı sāḳī-i kevs̱er
126. Ḳāmiʾüʾl-küfr ḥażret-i Ḥayder

çār-yār-ı pāk-güher:
1. **çār-yār-ı pāk-güher:**
Tarih 142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Katıksız cevher olan dört dost (Dört büyük halife kastedilerek).
5. Ol şemʿe oldı cān ile pervāne bir zamān
6. Hep çār-yār-ı pāk-güher sancaḳ-ı şerīf

çāsār-ı bed-tebār:
1. **çāsār-ı bed-tebār:**
Kaside 7
Mısra: **207**
Kelime Tipi: -
Soysuz Rus çarı.
207. Gelür meṣāfuña Çāsār-ı bed-tebār senüñ
208. Olursa kūh-ı keşiş ḳadrile muḳabil-i Ṭūr

çāsār-ı yesār:
1. **çāsār-ı yesār:**
Kaside 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Batı hükümdarları.
13. Nice imdād u fürūʿ u tebaʿından ġayrı
14. Çār çāsār-ı yesār itmiş iken ḥarbe ḳıyām

çāşnī:
1. **çāşnīsi:**-*si*
Gazel 461
Mısra: **14**
Lezzet, tat.
13. Nādān ile mücālesedür ehl-i dānişe
14. Dünyāda çāşnīsi cehennem ʿazābınuñ

2. **çāşnīsin:**-*si, -n*
Gazel 850
Mısra: **23**
Lezzet, tat.
23. Niʿmet-i nāber-ḳarārun çāşnīsin bulmayup
24. Oldı ʿālemden keşīde dest-i istiġnā gibi

çāşnī-dih olan:
1. **çāşnī-dih olan:**-*an*
Gazel 599
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tat veren olmak.
3. Olan ḫᵛān-ı ḥayāta çāşnī-dih rūḥdur yoḫsa
4. Olur gürbe remīde üstüḫᵛān-ı ḫuşk-i şeş-derden

çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ olur:
1. **çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ olur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevinç ziyafetinin yemeklerinin nümune yeri olmak.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫᵛān-ı ümīd

2. **çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ olur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevinç ziyafetinin yemeklerinin nümune yeri olmak.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫᵛān-ı ümīd

3. **çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ olur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevinç ziyafetinin yemeklerinin nümune yeri olmak.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫᵛān-ı ümīd

4. **çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ olur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevinç ziyafetinin yemeklerinin nümune yeri olmak.

5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫᵛān-ı ümīd

5. **çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ olur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevinç ziyafetinin yemeklerinin nümune yeri olmak.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫᵛān-ı ümīd

6. **çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ olur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevinç ziyafetinin yemeklerinin nümune yeri olmak.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫᵛān-ı ümīd

7. **çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ olur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevinç ziyafetinin yemeklerinin nümune yeri olmak.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫᵛān-ı ümīd

8. **çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ olur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevinç ziyafetinin yemeklerinin nümune yeri olmak.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫᵛān-ı ümīd

çāşnī-gīr-i felek:

1. **çāşnī-gīr-i felek:**
Gazel 843
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Felek çeşnicisi (Çaşni-gir; Saraylarda yemekleri hazırlayıp pişiren, tadını kontrol eden ve sunma işlerini yürüten kimselere verilen ad, çeşnici).
13. Geçirdi çāşnī-gīr-i felek ol deñlü vaḳtin kim
14. Nevāl-i ārzū meydāna geldi iştihā gitdi

çāşnī-i aḫlāḳı:

1. **çāşnī-i aḫlāḳı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Tabiatının tadı.
119. Añılsa meykedede çāşnī-i aḫlāḳı
120. İder ḫum-ı mey-i telḫi küvāre-i zenbūr

çāşnī-i cām-ı maḥabbet:

1. **çāşnī-i cām-ı maḥabbet:**
Gazel 350
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşk şarabının lezzeti.
1. ʿAşḳa düşdüñ baña dirken ġam u miḥnet ne imiş
2. Sen de gör çāşnī-i cām-ı maḥabbet ne imiş

çāşnī-i feyżden:

1. **çāşnī-i feyżden:**-*den*
Gazel 812
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bereket lezzeti.
3. Ol loḳma kʾola çāşnī-i feyżden tehī
4. Teklīf-i cünbiş itmege değmez enāmile

çāşnī-i ḥayāt virdi:

1. **çāşnī-i ḥayāt virdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Hayatın tadını vermek.
145. Şerbet-i reng reng ü nuḳl-ı nebāt
146. Virdi ezvāḳa çāşnī-i ḥayāt

çaşni-i hᵛān-ı vuṣlat:

1. **çaşni-i hᵛān-ı vuṣlat:**
Gazel 180
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sofrasını tadı tuzu, lezzeti.
7. Bī-nemekdür vaṣl-ı bī-faṣl eyler īrāṡ-ı kelāl
8. Çaşni-i hᵛān-ı vuṣlat telḫī-i firkatledür

çāşnī-i istirāḥat:

1. **çāşnī-i istirāḥat:**
Gazel 191
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dinlenmenin lezzeti.
1. Lez̠z̠et-i āzādegī bī-ārzūluḳlardadur
2. Çāşnī-i istirāḥat nerm-ḫuluḳlardadur

çāşnī-i kevs̠eri:

1. **çāşnī-i kevs̠eri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Kevser suyu lezzeti.
25. Fāżıl-ı devran ʿAlī Pāşā-yı ʿālī-cāh kim
26. Bahş ider nuṭḳ-ı selīsi çāşnī-i kevs̠eri

çāşnī-i maʿnevī:

1. **çāşnī-i maʿnevī:**
Gazel 710
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Manevi lezzetler.
11. Olur āyīne-i telḫī-i çū ġurbetde nümāyānter
12. Nühüfte çāşnī-i maʿnevī kim var vaṭanlarda

çāşnī-i nāzı:

1. **çāşnī-i nāzı:**-*ı*
Gazel 744
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Nazlanma zevki.
17. Çāşnī-i nāzı eyler sürʿat-ı teslīm-i fevt
18. Lez̠z̠et olmaz vaṣlda muḥtāc-ı ibram olmasa

çāşnī-i nikāti:

1. **çāşnī-i nikāti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
İnce nüktelerin lezzeti.
83. Feyż-i meʾāli çeşme-i ṭabʿından almasa
84. Bulmazdı çāşnī-i nikāti ḥalāveti

çāşnī-i rūḥ:

1. **çāşnī-i rūḥ:**
Gazel 735
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Var olma zevki.
7. Ne ḳadar baḫş-ı ḥayāt itse gerek z̠evḳ-i kenār
8. Bu ḳadar çāşnī-i rūḥ ki var būsında

çāşnī-i z̠evḳi:

1. **çāşnī-i z̠evḳi:**-*i*
Kıt'a 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zevkin tadı.
1. Çāşnī-i z̠evḳi idrāk eylemez
2. Puḫteyi farḳ itmeyenler ḫamdan

çāştgeh-i ʿīd ol:

1. **çāştgeh-i ʿīd ol:**
Gazel 494
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kahvaltı sofrası olmak.
5. Ol māʾide-cūyān-ı ġama çāştgeh-i ʿīd
6. Bī-derd-i şikem-pervere ṣubḥ-ı ramażān ol

çat:

1. **çatmasalar:**-*ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **18**
Kaşı, yüzü sertlik, öfke bildiren bir duruma sokmak, sataşmak.
17. Ayağı meykededen kim çekerdi ey sāḳī
18. Ṭufeyl-ı müft-ḫorān mey-keşāna çatmasalar

çatla:

1. **çatladı:**-*dı*
Gazel 574
Mısra: **4**
Parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak.
3. Peymāne lebin öpdügini gördi çemende
4. Hażm eylemeyüp çatladı piste ḥasedinden

2. **çatlar:**-*r*
Gazel 752
Mısra: **8**
Sıkıntı, sevinç, yalnızlık, heyecan, sabırsızlık, kıskançlık vb. ruhsal durumları aşırı derecede duymak.
7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Mes̲el çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

çāvuş:
1. **çāvuş-şıfat:**
Tarih 26
Mısra: **26**
Kumandan sıfatlı.
25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir s̲enākārı

çeh:
1. **çehüñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **8**
Kuyu.
7. İtdürür devr-i felek ṣāf-dilün cībini çāk
8. Rīsmānuñ es̲eri gibi dehānında çehüñ

çehān oldı:
1. **çehān oldı:**-*dı*
Gazel 819
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Damlar olmak, damlamak.
1. Dilden ki naḳş-ı ġayr çehān oldı gelmedi
2. Ās̲ār-ı ġam ʿazīz-i cihān oldı gelmedi

çehār:
1. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **1**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
1. Aṣl-ı esās-ı ḫāne-i dīndür çehār-yār
2. Erkān-ı ḳaṣr-ı dīn-i mübīndür çehār-yār

çehār rükn:
1. **çehār rükn:**
Kıt'a 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dört unsur, dört direk (Namaz, oruç, haç ve zekat bağlamında).
1. Be-ṣunʿ-ı ḥikmet-i miʿmār-ı āsmān u zemīn
2. Çehār rükn ile buldı ḳarār ḫāne-i dīn

çehār yār-ı güzīn:
1. **çehār yār-ı güzīn:**
Kıt'a 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İslâmın ilk dört halifesi, Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali.
3. Nizām-ıʿālem-i şerʿ-i metīne olmışdur
4. Mis̲āl-i çār ʿanāṣır çehār yār-ı güzīn

çehār-yār:
1. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **2**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
1. Aṣl-ı esās-ı ḫāne-i dīndür çehār-yār
2. Erkān-ı ḳaṣr-ı dīn-i mübīndür çehār-yār

2. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **4**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
3. Maḥrūsa-i şerīʿat-i dīn-i müʾeyyedün
4. Eṭrāfına ḥiṣār-ı raṣīndür çehār-yār

3. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **6**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
5. Cārī miyān-ı sāḥa-i firdevs-i şerʿde
6. Hem-ḥāl-i çār cūy-ı rezīndür çehār-yār

4. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **8**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
7. Cism-i laṭīf-i şerʿ-i şerif-i müʿeyyede
8. Hem-reng-i çār ṭabʿ-ı bihīndür çehār-yār

5. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **10**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
9. Şerʿ-i şerīf-i sāye-i ʾarş-ı mecīddür
10. Hem-dest-i rükn-i ʾarş-ı berīndür çehār-yār

6. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **12**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
11. Dīn-i Muḥammedī sene-i sermediyyedür
12. Anda füṣūl-i çār-güzīndür çehār-yār

7. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

8. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **16**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
15. Dīn Kaʿbedür ḳavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

9. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **18**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
17. Bālā-yı çār küngüre-i tāc-ı ʿizzete
18. Zīnet-dihende dürr-i s̲emīndür çehār-yār

10. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **20**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
19. Tā ḥaşr vārid olmadadur kārvān-ı feyż
20. Ebvāb-ı şehr-bend-i yaḳīndür çehār-yār

11. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **22**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
21. Taʿviz̲-i çār ḳol gibi bāzū-yı dehrde
22. Ḥıfẓ-ı vücūd-ı dīne muʿīndür çehār-yār

12. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **24**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
23. Anlardadur taḳaddüm-i ḥüsn-i ḳabūl-i feyż
24. Dīvān-ı dīnde ṣadr-nişīndür çehār-yār

13. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **26**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
25. Anlarla buldı bünye-i dīn-i mübīn s̲ebāt
26. Dīvār-ı ser be-çerḫ-i metīndür çehār-yār

14. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **28**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
27. Yek laḫt ittibāʿda ḫatm-ı nübüvvete
28. Hem-seng-i çār-kūşe nigīndür çehār-yār

15. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **30**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
29. Tertīb-i kārgāh-ı ḫilāfetde her biri
30. Ruḫsār-ı dīne saṭr-ı cebīndür çehār-yār

16. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **32**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
31. Anlarladur metānet-i erkān-ı mülk-i dīn
32. Evtād-ı āsumān ü zemīndür çehār-yār

17. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **34**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
33. Anlardur ehl-i ḫıbre-i silküʾl-leʿāl-i vaḥy
34. Esrār-ı genc-i vaḥye emīndür çehār-yār

18. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **36**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
35. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾuñ olmaġ ile hem-nişīnleri
36. Ḥüsn-i rıżā-yı Ḥaḳḳʾa ḳarīndür çehār-yār

19. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **38**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
37. Faḫr-ı cihānuñ olmaġ ile rāz-dānları
38. Ṣoḥbet-şinās-ı Ruḥuʾl-emīndür çehār-yār

20. **çehār-yār:**
Kaside 4
Mısra: **40**
Dört sevgili, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali).
39. İt sāye-i keremlerine Nābī ilticā
40. Aṣḥāb-ı ʿacze ḥıṣn-ı ḥaṣīndür çehār-yār

çeh-ı ʿazlde:
1. **çeh-ı ʿazlde:**-*de*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Azledilme, görevden alınma kuyusu.
133. Nā-geh olup ṣadme-ḫor-ı çerḫ-i dūn
134. Oldı çeh-ı ʿazlde zār u zebūn

çeh-i bī-āb:
1. **çeh-i bī-āb:**
Gazel 515
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Susuz kuyu.
11. Çeh-i bī-āb gibi delve çeker ḫamyāze
12. Ceyb-i imsākin iden dest-i ʿatādan maḥrūm

çeh-i dilden:
1. **çeh-i dilden:**-*den*
Gazel 875
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül kuyusu.
13. Çeh-i dilden ṭulūʿ itdükçe Nābī Yūsuf-ı naẓmum
14. Açıldı çeşm-i ʿālem dehri būy-ı pīrehen ṭutdı

çeh-i tārīk-i firḳatden:
1. **çeh-i tārīk-i firḳatden:**-*den*
Gazel 318
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın karanlık kuyusu.
1. Çeh-i tārīk-i firḳatden ḫalāṣa fürṣat el virmez
2. Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuṣlat el virmez

çeh-i zemzemden:
1. **çeh-i zemzemden:**-*den*
Gazel 538
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zemzem kuyusu.
9. Kāse kāse çeh-i zemzemden içüp āb-ı ḥayāt
10. Cān-ı pür-ʿilleti leb-rīz-i şifā eyleyelüm

çeh-i zemzeme:
1. **çeh-i zemzeme:**-*e*
Gazel 496
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Zemzem kuyusu.
21. Peste muḥtācdur elbette bülendān-ı cihān
22. Teşnedür āb çeh-i zemzeme kındīl-i Ḥarem

çehre-nümā:
1. **çehre-nümā:**
Gazel 29
Mısra: **9**
Yüzünü gösteren, gösteriş yapan.
9. Taḫtından olur çehre-nümā maʿnī-i iḫlāṣ
10. Aʿmālüne bak ḥaḳḳ-i emānī-i s̲evāb it

çek:
1. **çekdi:**-*di*
Tarih 1
Mısra: **12**
Orduyu sevk etmek, yürütmek, sürmek.
11. Göçdiler dār-ı bedenden didi Nābī tārīḫ
12. ʿAskerin çekdi diyār-ı ʿademe kondı Ḥasan

2. **çekdi:**-*di*
Tarih 4
Mısra: **10**
Taşımak.
9. Cāy-ı ḥużūr olmaduġın bildi ʿālemüñ
10. Çekdi cihān-ı āḫere raḫt-ı iḳāmeti

3. **çek:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **124**
İçmek, yudumlamak.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Z̲evḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

4. **çeker:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **76**
Sürmek.
75. Hem-dem-i pādişeh-i dehr ki āṣaf bulsa
76. Hāk-i pāk-i ḳademin dīde-i ʾaklına çeker

5. **çekerdi:**-*er, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **52**
İçmek, yudumlamak.
51. Söylemeyüp kimseye ḳatʿā kelām
52. Bādeyi ḫāmūş çekerdi müdām

6. **çekdügüm:**-*dü, -gü, -m*
Kaside 11
Mısra: **142**
(Bir sıkıntıya veya yaşanılması zor birinin davranışlarına) Katlanmak, hoş görmek.
141. Benüm de cürmümi ʿafv it kemāl-i luṭfuñdan
142. Baña ʾitāb yiter çekdügüm bu şerm ü ḥicāb

7. **çekdi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **44**
Yerleştirmek, sıralamak.

43. Neye mevżūʿ idügin añlamaduḳdan ṣoñra
44. Çekdi farż eyleyelüm bir nice yıl ṭabl u ʿalem

8. **çekmedi:**-*me, -di*
Kaside 18
Mısra: **20**
Yazmak.
19. Görmedi ṭarzını ṭuġrākeş-i eyvān-ı felek
20. Çekmedi resmini tevḳīʿī-i dīvān-ı ḳażā

9. **çekdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **23**
Osmanlı İmparatorluğu döneminde, ferman, berat ve resmi belgelere tuğra koymak, tuğra çekmek.
23. Çekdi bir ḥüsn ü leṭāfet üzre
24. Ki temāşāsı virür çeşme cilā

10. **çekmedi:**-*me, -di*
Kaside 19
Mısra: **25**
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.
25. Çekmedi kimse daḫı ʿālemde
26. Böyle ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā

11. **çekmedi:**-*me, -di*
Kaside 19
Mısra: **27**
Osmanlı İmparatorluğu döneminde, ferman, berat ve resmi belgelere tuğra koymak, tuğra çekmek.
27. Çekmedi mis̱l ü nazīrin eslāf
28. Şübhesiz görmedi çeşm-i ḳudemā

12. **çekdükleri:**-*dük, -ler, -i*
Kaside 21
Mısra: **9**
Kuyudan çekmek II Acı, sıkıntı çekmek.
9. Rūḥ-ı pāküñ çāh-ı cism-i tīrede çekdükleri
10. Mācerā-yı Yūsuf-ı ṣıddīḳdür iḫvān ile

13. **çekilen:**-*il, -en*
Kaside 24
Mısra: **18**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, feryat etmek.
17. Her biri meclis-i maḳṣudda bir şemʿ oldı
18. Olmadı ġuṣṣa-keşānuñ çekilen āhı hebā

14. **çekilen:**-*il, -en*
Tarih 36
Mısra: **11**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, feryat etmek.
11. Çekilen derde ḳażā ḳaṣd-ı mükāfat itdi
12. İtdi bir müʿtemen-i ʿādili ṣadrüʾl-vüzerā

15. **çekilür:**-*il, -ür*
Gazel 68
Mısra: **5**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
5. Ne ḥāl ise çekilür vażʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb
6. Ol ārzū ile kim ʿakıbet selāmetdür

16. **çekdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 114
Mısra: **4**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduğına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

17. **çeker:**-*er*
Gazel 119
Mısra: **13**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
13. Ġam-ı ḫarābım Nābī bilen çeker ḳat ḳat
14. Maḳām-ı nūr-ı vücūd olduğın Medīne-i ʿömr

18. **çekdükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 152
Mısra: **2**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

19. **çekmedüḳ:**-*medüḳ*
Gazel 216
Mısra: **4**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
3. Geh kemān-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ġam
4. ʿĀşıḳ-ı fersūde-bāzū çekmedüḳ miḥnet mi var

20. **çeker:**-*er*
Gazel 280
Mısra: **8**
Öldürücü bir silahla cana kast etmek.
7. Göñüllerüñ kimi kec olduġı kimisi rāst
8. Çeker beyāna yemīn ü yesār terkeşümüz

21. **çekdi:**-*di*
Gazel 288
Mısra: **1**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
1. Ne çekdi kimse bizüm dil-ḫırāşlıḳlarumuz
2. Ne virdi ḫalḳa keder şekve-pāşlıḳlarumuz

22. **çekmez:**-*mez*
Gazel 330
Mısra: **6**
Öldürücü bir silahla cana kast etmek.
5. Ġam-ı ebrū-yı kemāndārını ol dildār
6. Āferīn ḳuvvet-i bāzū-yi dile kim çekmez

23. **çekmez:**-*mez*
Gazel 330
Mısra: **10**
İçmek, yudumlamak.
9. Dem mi var sākī-i devrānun elinden Nābī
10. Gāh ḫūn-ābe gehī kāse-i pür-sem çekmez

24. **çek:**
Gazel 404
Mısra: **1**
Koymak, almak, yerleştirmek.
1. Ṣafādur sīneye bir dil-ber-ı mevzūn ü raʿna çek
2. O girmezse ele āġūş-ı beyte tāze maʿnā çek

25. **çek:**
Gazel 404
Mısra: **2**
Koymak, almak, yerleştirmek.
1. Ṣafādur sīneye bir dil-ber-ı mevzūn ü raʿna çek
2. O girmezse ele āġūş-ı beyte tāze maʿnā çek

26. **çek:**
Gazel 404
Mısra: **4**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

27. **çekme:**-*me*
Gazel 404
Mısra: **5**
Tartmak.
5. Terāzū-yı ḥaḳīḳatsin göñül her gördüğün çekme
6. Çekersen Yūsufāsā gevher-i kem-yāb-ı yek-tā çek

28. **çekersen:**-*er, -se, -n*
Gazel 404
Mısra: **6**
Tartmak.
5. Terāzū-yı ḥaḳīḳatsin göñül her gördüğün çekme
6. Çekersen Yūsufāsā gevher-i kem-yāb-ı yek-tā çek

29. **çek:**
Gazel 404
Mısra: **6**
Tartmak.
5. Terāzū-yı ḥaḳīḳatsin göñül her gördüğün çekme
6. Çekersen Yūsufāsā gevher-i kem-yāb-ı yek-tā çek

30. **çek:**
Gazel 404
Mısra: **16**
İçmek, yudumlamak.
15. Gelū-gir-i selāmetdür tereddüd ḥükm-i taḳdīre

16. Ḥakīmüñ şerbet-i nā-ḫoş-güvārın bī-müḥābā çek

31. **çek:**
Gazel 404
Mısra: **18**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

32. **çek:**
Gazel 453
Mısra: **1**
Bir yöne çekmek, yönlendirmek, meyletmek.
1. O şūḫ-ı māh-rūyı ten-i dāġdāra çek
2. Gelsün mis̱āl-i gül ṭaraf-ı lālezāra çek

33. **çek:**
Gazel 453
Mısra: **2**
Bir yöne çekmek, yönlendirmek, meyletmek.
1. O şūḫ-ı māh-rūyı ten-i dāġdāra çek
2. Gelsün mis̱āl-i gül ṭaraf-ı lālezāra çek

34. **çek:**
Gazel 453
Mısra: **4**
Şikayet etmek.
3. Ey gül iderse dāmenüñi çāk-ı cevr ile
4. Ḫārı ḥużūr-ı pādişeh-i nev-bahāra çek

35. **çek:**
Gazel 453
Mısra: **6**
Yürütmek, hareket ettirmek (gemi bağlamında).
5. Ey nāhūdāy-ı keştī-i baḥr-ı ümīdümi
6. Āsāyiş-i derūn virecek bir diyāra çek

36. **çek:**
Gazel 453
Mısra: **8**
Sürme çekmek.
7. Ey kārbān-ı ʿaşḳ yetiş gerd-i rāhuñı
8. Mānend-i sürme bāṣire-i intiẓāra çek

37. **çek:**
Gazel 453
Mısra: **12**
Tespih çekmek.
11. Zāhid elünde dām-ı emel itme sübḥayı
12. Tesbīḥi bāri bir daḫı rūz-ı şümāra çek

38. **çekdügi:**-*düg, -i*
Gazel 460
Mısra: **4**
İçmek, yudumlamak.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

39. **çekdügi:**-*düg, -i*
Gazel 460
Mısra: **4**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

40. **çekdügi:**-*düg, -i*
Gazel 465
Mısra: **3**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
3. Ẕerresin çekdügi yoḳ sāʾil-i keçkūl be-kef
4. Sükkerī-ḫᵛārlarun çekdügi teşvīşlerüñ

41. **çekdügi:**-*düg, -i*
Gazel 465
Mısra: **4**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.
3. Ẕerresin çekdügi yoḳ sāʾil-i keçkūl be-kef
4. Sükkerī-ḫᵛārlarun çekdügi teşvīşlerüñ

42. **çekse:**-*se*
Gazel 504
Mısra: **3**
Cezbetmek, yönlendirmek.
3. Ne semte çekse giderdüm tereddüd itmez idüm
4. Elinde cāẕibe vuṣlatuñ kebāde idüm

43. **çeküp:**-*üp*
Gazel 511
Mısra: **4**
Çekmek, çekiştirmek.
3. Bīşe-zār-ı ġam ü miḥnetde adūyı göricek
4. Şīrveş cāme-i cismini çeküp çāk idelüm

44. **çekelüm:**-*elüm*
Gazel 569
Mısra: **2**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
1. Çün şikest eyler o meh bağlamada peymānın
2. Çekelüm vuṣlat-ı nā-dīdesinüñ hicrānın

45. **çekmeden:**-*meden*
Gazel 569
Mısra: **10**
İçmek, yudumlamak.
9. Bezm-i meyden olur erbāb-ı heves neşʾe-rübā
10. Çekmeden bāde-i nā-pür-şudenüñ fincānın

46. **çeken:**-*en*
Gazel 593
Mısra: **7**
Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.
7. Alurken ebr-i feyżi hāki āġūşa çeken yemden
8. Yine ḥācetverān-ı ḫāke imdād itmesün nʾitsün

47. **çekmeden:**-*meden*
Gazel 610
Mısra: **10**
Taşımak, yüklenmek II
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
9. Nābiyā ḫoşter gelür bī-berg-i ʿayş olmaḳ baña
10. Rūzgāruñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin

48. **çeksün:**-*sün*
Gazel 616
Mısra: **1**
Taşımak, yüklenmek II
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
1. Bu sūz ile dil nāle-i mestāne mi çeksün
2. Bülbül çekecek bārı da pervāne mi çeksün

49. **çekecek:**-*ecek*
Gazel 616
Mısra: **2**
Taşımak, yüklenmek II
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
1. Bu sūz ile dil nāle-i mestāne mi çeksün
2. Bülbül çekecek bārı da pervāne mi çeksün

50. **çeksün:**-*sün*
Gazel 616
Mısra: **2**
Taşımak, yüklenmek II
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
1. Bu sūz ile dil nāle-i mestāne mi çeksün
2. Bülbül çekecek bārı da pervāne mi çeksün

51. **çeksün:**-*sün*
Gazel 616
Mısra: **6**
Taşımak, yüklenmek II
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
5. ʿĀşıḳ ṭaleb-i meyle ḫārābata mı düşsün
6. Bir gevher içün s̱ıḳlet-i vīrāne mi çeksün

52. **çekermiş:**-*er, -miş*
Gazel 622
Mısra: **9**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
9. Telḫ-kām-ı sitemüñ gör ne çekermiş bilesin
10. Sen de zehr-ābe-çeş-i kāse-i ḥussād olasın

53. **çekme:**-*me*
Gazel 650
Mısra: **1**

Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, feryat etmek.
1. Çekme fikr-i ḳısmeti erzāḳ ile hem-zād iken
2. Düşme fikr-i cāmeye hem-dūş-ı istiʿdād iken

54. **çekdügüm:***-dü, -gü, -m*
Gazel 749
Mısra: **3**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, feryat etmek.
3. Hep çekdügüm endūh sebük-serlügümüñdür
4. Bu keş-me-keşe düşmez idüm lengerüm olsa

55. **çekdük:***-dü, -k*
Gazel 783
Mısra: **5**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
5. Zaḫm-ı hicrānını çoḳ çekdük o şuḫuñ bārī
6. Bir zamān da ṣaralum sīneye merhemcesine

56. **çekilen:***-il, -en*
Gazel 792
Mısra: **10**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, feryat etmek.
9. Olurdı naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr naġme-i muṭrib
10. O şūḫ içün çekilen āh u zār bir yire gelse

57. **çekdügi:***-dü, -gi*
Gazel 818
Mısra: **6**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
5. Feyż-i ṣubḥ itdi müʾeddā vü telāfī-i güşād
6. Heme şeb ġoncelerun çekdügi ḫamyāzeleri

çekān oldı:
1. **çekān oldı:***-dı*
Gazel 181
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Damlamak.
5. Oldı çekān yine ḳaṭarāt-ı şarāb-ı surḫ
6. Mānend-i silk-i dāne-i mercan birer birer

çekdür:
1. **çekdürmesün:***-me, -sün*
Gazel 632
Mısra: **2**
(Eziyet, sıkıntı) Çektirmek.
1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

çeker olsa:
1. **çeker olsa:***-sa*
Tarih 29
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çekecek olmak, çekmeye yeltenmek.
15. Eylemiş Ḥaḳ aña bir ḳuvvet ʿaṭā
16. Kim çeker olsa kemān-ı āhenīn

çekīde:
1. **çekīde:**
Kaside 11
Mısra: **110**
Süzülmüş, damlamış.
109. Meşām-ı hᵛāhişe itse nesīm-i nāzı güẕer
110. Olur çekīde dimāġ-ı niyāzdan zehr-āb

çekīde-i yākūtdan:
1. **çekīde-i yākūtdan:***-dan*
Gazel 656
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İmbikten çekilerek su haline getirilmiş yakut.
5. Eylerse ḫᵛāstkār-ı lebüñ secde-i niyaz
6. İtmek gerek çekīde-i yākūtdan vüżū

çekil:
1. **çekildi:***-di*
Kaside 7
Mısra: **20**
Uzlet ve inzivayı ihtiyar etmek, bir şeye karışmamak.
19. Ṭokundı reşḥa-i bārān-ı ḥażret-i Bārī
20. Çekildi lānesine oldı ser be-ḫᵛāb-ı ḥuzūr

2. **çekilen:***-en*
Kaside 12
Mısra: **147**
Dizilmek.
147. Silk-i naẓma çekilen vaṣf-ı cihān-ārāsı
148. Derd-i efvāh-ı ḫavaṣṣ u güher-i gūş-ı ʿavām

3. **çekildi:***-di*
Tarih 16
Mısra: **62**
Uzlet ve inzivayı ihtiyar etmek, bir şeye karışmamak.
61. Saña mühr-i vezāret gelmek ile ḫalḳ-ı dünyāya
62. Çekildi bārgāh-ı ġaybdan bir niʿmet-ı ʿuẓmā

4. **çekilmiş:***-miş*
Kaside 18
Mısra: **8**
Yazılmak, çizilmek.
7. Beyżalar devr-i felek gibi metīn ü muḥkem
8. Birbiri içre leṭāfetle çekilmiş ber-cā

5. **çekilmiş:***-miş*
Kaside 18
Mısra: **24**
Yazılmak, çizilmek.
23. Ḳāleb-i rūḥa dökilmiş gibi bir resm-i metīn
24. Ṣafḥa-i cāna çekilmiş gibi maḥbūb-likā

6. **çekilmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 210
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Argo**
Kafayı çekmek, içki içip kafayı bulmak.
1. Gehī sifāl ü gehī cām-ı zer çekilmişdür
2. Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür

7. **çekilmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 210
Mısra: **2**
Acı çekmek.
1. Gehī sifāl ü gehī cām-ı zer çekilmişdür
2. Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür

8. **çekilmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 210
Mısra: **4**
Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, feryat etmek.
3. O māhı itmek içün zīb-i hāle-i āġūş
4. Fiġān-ı nīm-şeb ü āh-ı seher çekilmişdür

9. **çekilmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 210
Mısra: **8**
Akıtmak.
7. Olınca meykede-i iltifāta reh-bürde
8. Hezār kāse-i ḫūn-ı ciġer çekilmişdür

10. **çekilmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 210
Mısra: **10**
Döşenmek.
9. Ṣahīfede es̱er-i tār-ı mıṣṭar ey Nābī
10. O riştedür ki ser-ā-pā güher çekilmişdür

11. **çekilen:***-en*
Gazel 350
Mısra: **10**
Döşenmek.
9. Nābiyā telḫ-dimāġān-ı tekāsül ne bilür
10. Pīş-i cāma çekilen ḫᵛān-ı ʾināyet ne imiş

12. **çekilmez:***-mez*
Gazel 402
Mısra: **10**
Katlanmak, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek, tahammül etmek.
9. Gül-i pür-ḫār o serdār-ı ser-āmeddür kim
10. Kendü ḫoş-ḫuter iken vażʿı çekilmez ḫıdemüñ

13. **çekilmiş:***-miş*
Gazel 755
Mısra: **12**
Layık ki olmak: Uygun, münasip; yakışır, yaraşır ve yerinde olmak.
11. Gören ol ġonceyi āġūş-ı pīrānemde ey Nābī

12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

çekilmez oldı:
1. **çekilmez oldı:**-*dı*
Gazel 436
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanılmayacak, katlanılamayacak bir duruma gelmek.
3. Mīzān-ı iʿtibārda nāḳıṣ gelür baña
4. Vażʿı çekilmez oldı diyenler zamānenüñ

çekin:
1. **çekinmez:**-*mez*
Gazel 667
Mısra: **4**
Duyulan bir kaygı dolayısıyle bir şeyi yapmaya eli varmamak.
3. ʿĀrif libāsa bakmaz ider ẕāta iltifāt
4. Cevher-şinās-ı tīġ çekinmez ġılāfına

çekseler:
1. **çekseler:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **253**
Dizmek, sıralamak.
253. Çekseler silk-i naẓma laʿl-i teri
254. Ṭāġlar gibi yıġsalar güheri

çemen:
1. **çemene:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **41**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
41. Gör ẖumūlün şerefin kim żarar itmez çemene
42. Şāẖ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

2. **çemenlerde:**-*ler, -de*
Kaside 2
Mısra: **105**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
106. Gürbe-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād
105. Şemme-i ẖulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm

3. **çemende:**-*de*
Gazel 4
Mısra: **7**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
7. Terk itdürür çemende bu feryadı ʿāḳibet
8. Ey ʿandelīb güldeki çīn-i cebin saña

4. **çemen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **27**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
27. Didüm āyā nedür bu ṭurfe çemen
28. Ki ider seyr-i dīdeyi rūşen

5. **çemen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **43**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
43. Bu çemen gülsitān-ı devletdür
44. Berg ü şāẖı şükūh u şevketdür

6. **çemende:**-*de*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **125**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
125. Şāẖlardur çemende mültezimīn
126. Ki virürler şükūfesin pīşīn

7. **çemen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **201**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
201. Laʿl-gūn berg ile pür oldı çemen
202. Defterin açdı ẖᵛāce-i maʿden

8. **çemen:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
3. Seḥābāsā nis̱ār-ı mā-melek āsānter ammā kim
4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

9. **çemende:**
Gazel 221
Mısra: **1**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
1. Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
2. Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür

10. **çemende:**-*de*
Gazel 238
Mısra: **6**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
II Aşk meclisi.
5. Dem-i şebāb ola ẖūbān ola mey u ney ola
6. Çemende gerdiş-i peymāne kāmrānlıḳdur

11. **çemen:**
Gazel 283
Mısra: **5**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
5. Olursa bu çemen bū-bürde gülzār-ı ḥaḳīḳatden
6. Olur gül pāsbān-ı ẖār ser-i dīvāra yer ḳalmaz

12. **çemenüñ:**-*üñ*
Gazel 330
Mısra: **4**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
3. Ḫandesi giryeye vabeste degül dil-dārun
4. Gülleri ol çemenüñ minnet-i şebnem çekmez

13. **çemenleri:**-*ler, -i*
Gazel 335
Mısra: **3**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
3. Ferrāş-ı ṣubḥ sildi süpürdi çemenleri
4. Gülşende istirāḥatin itdi hevā heves

14. **çemende:**-*de*
Gazel 335
Mısra: **7**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
7. Bir dem teneffüs itdi çemende nesīm-i ṣubḥ
8. Bād-ı ṣabā ile hele dinlendi bir nefes

15. **çemende:**-*de*
Gazel 355
Mısra: **7**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
7. Arūsāsā çemende gūşvārıdur kulağında
8. Şikāf-ı perdeden rūyın gül-i sīr-āb göstermiş

16. **çemende:**-*de*
Gazel 571
Mısra: **6**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

17. **çemende:**-*de*
Gazel 574
Mısra: **3**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
3. Peymāne lebin öpdügini gördi çemende
4. Hażm eylemeyüp çatladı piste ḥasedinden

18. **çemenümden:**-*üm, -den*
Gazel 597
Mısra: **4**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
3. Taʿẓīm ile mihr itdi dür-i gūş-ı mübāhāt
4. Ol şeb-nemi kim eyledi çīde çemenümden

19. **çemenüñ:**-*üñ*
Gazel 613
Mısra: **4**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
3. Eyler ẖazān bahāra teʿāḳub ẖazān ẖazān
4. Hemvāre istemez çemenüñ ẖurrem olduġın

20. **çemende:**-*de*
Gazel 623
Mısra: **2**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
1. Ne dem o şūẖ idüp geşt-i gülistān gösterür kendin
2. Çemende gül de bülbül gibi nālān gösterür kendin

21. **çemenümden:**-*üm, -den*
Gazel 631
Mısra: **1**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
1. Gül-çīn olamaz dest-i temennā çemenümden
2. Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden

22. **çemenlerde:**-*ler, -de*
Gazel 710
Mısra: **1**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

1. Olurdı rāḥatı bād-ı ḫazān-ḫīzüñ çemenlerde
2. Eger bir behremend olmış bulunsa dil-şikenlerde

23. **çemende:***-de*
Gazel 742
Mısra: **15**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
15. Olmaz çemende nāleye ruḫsaṭ zamānenüñ
16. Bülbülleri mürācaʿat itmezse zağına

24. **çemen:**
Gazel 742
Mısra: **18**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
17. Āvāredür şemīm-i ser-i zülfi ey ṣabā
18. Ṣayd it çemen götürmeden evvel konağına

25. **çemende:***-de*
Gazel 766
Mısra: **5**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
5. Hezārıyuz o gülüñ kim çemende görmese de
6. İder ṣabāyı revān ʿandelībüñ ardınca

26. **çemende:***-de*
Gazel 790
Mısra: **8**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
7. O ġoncenüñ lebi gencīne-i tebessüm olur
8. Çemende bülbül-i şeydā taẓallüm itdükçe

27. **çemende:***-de*
Gazel 794
Mısra: **5**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
5. Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
6. Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda

28. **çemenleri:***-ler, -i*
Gazel 844
Mısra: **1**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
1. İtmiş bahār ḥamdele-gūyā çemenleri
2. Olmış sücūd-ı şükre fürū nārvenleri

29. **çemenleri:***-ler, -i*
Gazel 844
Mısra: **3**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
3. Feyż-i bahār eylemiş iḥyā çemenleri
4. Olmış ḫurūşgāh-ı tebessüm dehenleri

30. **çemen:**
Gazel 844
Mısra: **7**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.
7. Cedvelli bir kitāb-ı Gülistān olup çemen
8. Olmış nüvişte laʿli ile ser-süḫanları

çemen çemen:
1. **çemen çemen:**
Gazel 590
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bağdan bağa, bahçe bahçe.
5. Naḳl eyler āb u tāb ile ṭurmaz çemen çemen
6. Ey gül baña açılduġıñı bād işitmesün

2. **çemen çemen:**
Gazel 766
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bağdan bağa, bahçe bahçe.
9. Murād seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ ise ey dil
10. Çemen çemen yüri gez ʿandelībüñ ardınca

çemen çemen diyerek:
1. **çemen çemen diyerek:**
Gazel 446
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bahçe bahçe diyerek.
3. Nesīm-i reh-güẕerinde vücūdum itdüm ḫāk
4. ʿAceb hevālara düşdüm çemen çemen diyerek

çemen mülkini:
1. **çemen mülkini:***-i, -n, -i*
Gazel 493
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yeşillik, çemenlik ülkesi.
11. Destūr-ı zekī hem-dem-i sulṭān-ı cihān kim
12. Vaṣfiyle çemen mülkini rām eyledi bülbül

çemenden çemene:
1. **çemenden çemene:**
Gazel 758
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çimenden çimene.
1. Faṣl-ı güldür idelüm geşt çemenden çemene
2. Açalum çeşm-i temāşāyı semenden semene

çemen-i bī-hazān-ı mevlānā:
1. **çemen-i bī-ḫazān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin sonbaharı olmayan behçesi.
23. Ne Mes̱nevī dürer-i şāhvār-ı mahzen-i feyż
24. Ne Mes̱nevī çemen-i bī-ḫazān-ı Mevlānā

çemen-i devletde:
1. **çemen-i devletde:***-de*
Tarih 36
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun çimenliği.
7. Ḫarlar oldı dürūde çemen-i devletde
8. Yirine oldı şükufte yine verd-i būyā

çemen-i dünyāyı:
1. **çemen-i dünyāyı:***-y, -ı*
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya çimenliği, dünya bahçesi.
1. Eyledüm seyre gelelden çemen-i dünyāyı
2. Zīb-i destār-ı emel ġonce-i istiġnāyı

çemen-i iḳbāle:
1. **çemen-i iḳbāle:***-e*
Tarih 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Talih bağı, çimenliği.
1. Aṣaf-ı dehr Muṣāḥib Pāşā
2. Ki odur gül çemen-i iḳbāle

çemen-ı ʿizz:
1. **çemen-ı ʿizz:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Şeref çimenliği.
39. Buna dirler riyāż-ı cāh u celāl
40. Çemen-ı ʿizz ü gülşen-i iḳbāl

çemen-i kāmda:
1. **çemen-i kāmda:***-da*
Tarih 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzu bağı.
1. Çemen-i kāmda ḫandān ola gül gibi Ḥüseyn

çemen-i medḥüñe:
1. **çemen-i medḥüñe:***-üñ, -e*
Kaside 9
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Övgü ve yücelik çimenliği.
115. Āb-ı ṣāfī gibi endīşemi żabṭ eyleyemem
116. Çemen-i medḥüñe yüz şevḳ ile rū-māle gider

çemen-i mezraʿ-i bahtuñ:
1. **çemen-i mezraʿ-i baḫtuñ:***-u, -ñ*
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Talih tarlasının çimenliği.
27. İtsün ter ü tāze çemen-i mezraʿ-i baḫtuñ
28. Ḥussāduñı pā-māl-i ḥaṣad eylesün Allāh

çemen-i pāy-ı tahta:
1. **çemen-i pāy-ı taḫta:***-a*
Kaside 22
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Başkentin, İstanbul bahçeleri.
23. Hediyyedür çemen-i pāy-ı taḫta lāleleri
24. ʿAceb mi olsa bülend iʿtibār-ı Maġnīsā

çemen-i sebz:
1. **çemen-i sebz:**
Kaside 2
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Yeşil çimen.
143. Yazsalar ravżasınuñ nāmını āteşdāna
144. Zīr-i āteşde olur bir çemen-i sebz remād

çemen-i ümmīde:
1. **çemen-i ümmīde:**-*e*
Kıt'a 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Umut bağı.
3. Sen hemān dest-dırāz ol çemen-i ümmīde
4. Yā virürler gül-i maḳṣūduñı yā virmezler

çemen-i yābisümüzde:
1. **çemen-i yābisümüzde:**-*ü, -müz, -de*
Gazel 685
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kurumuş çimenlik (Kurumuş gönül bahçesi bağlamında).
7. Çoḳdur bu ḳadar sebze-i nev-hīz-i maʿānī
8. Sevdā-zedelenmiş çemen-i yābisümüzde

çemenistān-ı bihişte:
1. **çemenistān-ı bihişte:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçeleri.
25. Çemenistān-ı bihişte seḥāb-ı feyżündür
26. Medār-ı neşv ü nemā yā Muḥammed-i ʿArabī

çemenlen:
1. **çemenlenmiş:**-*miş*
Gazel 339
Mısra: **4**
Yeşermek, bitmek, çiçeklenmek.
3. Degüldür mūr-ı ḫaṭ gird-i leb-i şekker-feşānında
4. Kenārı çeşmesārı āb-ı ḥayvānuñ çemenlenmiş

çemen-pūş oldı:
1. **çemen-pūş oldı:**-*dı*
Gazel 716
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeşillenmek, çimenlerle kaplanmak.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

çemen-ṣuffa-i eyyāma:
1. **çemen-ṣuffa-i eyyāma:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Devrin bahçedeki çimenlerle kaplı oturulacak yeri.
3. Geçdi sermā-yı sitem geldi bahār-ı rāḥat
4. İʿtidāl itdi çemen-ṣuffa-i eyyāma ḫırām

çemen-ṭırāz:
1. **çemen-ṭırāz:**
Gazel 817
Mısra: **4**
Bahçeyi süsleyen.
3. Dehānı zarf-ı...................... taḥayyül ise de
4. Mis̱āl-i eşk-i nedāmet çemen-ṭırāz olamaz

çemenzār-ı cāh-ı nihāl-i vücūdın:
1. **çemenzār-ı cāh-ı nihāl-i vücūdın:**-*ı, -n*
Tarih 112
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Vücut fidanının yerinin bağı (Gönül bağlamında).
9. Çemenzār-ı cāh-ı nihāl-i vücūdın
10. İde ḥażret-i Ḥaḳ hemīşe berūmend

çenār:
1. **çenār:**
Gazel 165
Mısra: **12**
Uzun ömürlü, geniş gövdeli, uzun bir ağaç (İhtiyar bağlamında).
11. Pīr-i nā-bāliġun etvār-ı heveskārını gör
12. El çalar şāhlaruñ raḳsına gülşende çenār

2. **çenār:**
Gazel 172
Mısra: **11**
Uzun ömürlü, geniş gövdeli, uzun bir ağaç.
11. Aldı çenār sāyesine cūyı cū daḫı
12. Pāyine ser-nihāde olursa ʿaceb midür

3. **çenārda:**-*da*
Gazel 700
Mısra: **12**
Uzun ömürlü, geniş gövdeli, uzun bir ağaç.
11. Tāk-i ḥaḳīrde bulman mīve-i leẕīẕ
12. Ol ḳāmet-i bülende bedeldür çenārda

4. **çenārun:**-*un*
Gazel 748
Mısra: **13**
Uzun ömürlü, geniş gövdeli, uzun bir ağaç.
13. Tīz bulur ḫālī kedūyile çenārun ḥāletin
14. Nābiyā ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen ems̱āline

5. **çenār:**
Gazel 752
Mısra: **4**
Uzun ömürlü, geniş gövdeli, uzun bir ağaç.
3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

6. **çenārı:**-*ı*
Gazel 860
Mısra: **11**
Uzun ömürlü, geniş gövdeli, uzun bir ağaç.
11. Çenārı pāy-māl eyler kedū-yı tīre-baḫt ammā
12. Rehā bulmaz çenāruñ pençesinden żarf-ı dāmānı

7. **çenāruñ:**-*uñ*
Gazel 860
Mısra: **12**
Uzun ömürlü, geniş gövdeli, uzun bir ağaç.
11. Çenārı pāy-māl eyler kedū-yı tīre-baḫt ammā
12. Rehā bulmaz çenāruñ pençesinden żarf-ı dāmānı

çenārāsā:
1. **çenārāsā:**
Gazel 318
Mısra: **8**
Çınar misali.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

çenār-ı çerḫe:
1. **çenār-ı çerḫe:**-*e*
Gazel 37
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Devrin, zamanın çınar ağacı.
7. Kemīne ṣarṣar-ı idbāra pāydār olamaz
8. Çenār-ı çerḫe çıḳarsa gedū-yı istidrāc

çenār-ı raṭbdan:
1. **çenār-ı raṭbdan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Yaş çınar ağacı.
43. Çenār-ı raṭbdan tedrīc ile taḥṣīl idüp āteş
44. Nihād-ı ġūreden tedbīr ile terkīb ider ḥalvā

çenber:
1. **çenberden:**-*den*
Gazel 37
Mısra: **4**
Hallacın kullandığı yay II Hububat için kullanılan elek II Feleğin çemberi.
3. Ḥubūb-ı aḫter ile penbe-i seḥābı gören
4. Bilür sipihr ne çenberden olduġın ḫallāc

çenber olursa:
1. **çenber olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 207
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -

Çevrelemek II Türlü oyunlar gösterenlerin elinde malzeme olup eziyet çekmek.
1. Çenber olursa nʾola dāʿire-i cāna kemer
2. Bestedür naḳş-ı miyān-ḫāne-i cānāna kemer

çenber-i bāzīçesidür:
1. **çenber-i bāzīçesidür:**-*si, -dür*
Gazel 405
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Oyun halkası.
5. Gösterür kāse-i mihr ü mehi zīr ü bālā
6. Āsmān çenber-i bāzīçesidür devrānuñ

çenber-i dūlāb-ı vücūd:
1. **çenber-i dūlāb-ı vücūd:**
Kaside 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Varlık dolabının/değirmeninin kasnağı.
7. Bestedür birbirine çenber-i dūlāb-ı vücūd
8. Mürtebiṭ birbirine āb ile ḫāk āteş u bād

çeng:
1. **çenge:**-*e*
Gazel 661
Mısra: **1**
Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet.
1. Ger yasāġ olduysa mutrib çenge de ḳānūna da
2. Tevbeler olsun ʿaraḳla bāde-i gül-gūna da

çend:
1. **çend:**
Kaside 22
Mısra: **43**
Birkaç.
43. Bu çend gevher-i şehvārı eyledüm Nābī
44. Kemāl-i şevḳ u ṭarabla nis̠ār-ı Maġnīsā

2. **çend:**
Tarih 133
Mısra: **17**
Birkaç II Nice, çok.
17. Bir nice maṣlahat-ı müşkil ü çend emr-i ḫāṭır
18. Ki henüz her birisi bir sefere erzānī

çend rūze:
1. **çend rūze:**
Kaside 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kaç günlük.
3. Çend rūze gül-i iḳbāl-i çemenzār-ı fenā
4. İder elbette dimāġ-ı dile īrās̠-ı zükām

2. **çend rūze:**
Gazel 338
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kaç günlük.
9. İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
10. Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫᵛāh olmış

3. **çend rūze:**
Gazel 391
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kaç günlük.
15. Deger mi çend rūze sünbülün iḳbāline Nābī
16. Esīr-i gūşe-i zindānda būy-ı piyāz olmaḳ

çend sāle:
1. **çend sāle:**
Kaside 14
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Kaç yıldır, uzun zamandır.
83. Ki çend sāle ʿafārīt-i bī-emān-ı ʿArab
84. ʿIrāḳun itmiş iken ʿarṣasın ḫarāb-ābād

çendān:
1. **çendān:**
Gazel 424
Mısra: **10**
Gerçi, vakıa.
9. Rūy-ı yāri gördi dil çıḳdı derūn-ı sineden
10. Faṣl-ı güldür ẕevḳi çendān ḳalmadı kāşānenüñ

çendīn:
1. **çendīn:**
Kaside 1
Mısra: **104**
Birkaç II Nice, çok.
103. Virüp sermāye-i tafṣīli dest-i teng-i icmāle
104. İder bir noḳṭadan çendīn kitāb-ı ʿanberīn imlā

2. **çendīn:**
Gazel 89
Mısra: **12**
Birkaç II Nice, çok.
11. Olmaz resīd gerdine nevʿ-i melāʾike
12. Çendīn hüner ki nevʿ-i beşerden ẓuhūr ider

çeng ü çeġānemüz:
1. **çeng ü çeġānemüz:**-*müz*
Gazel 711
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kanuna benzer, dik tutularak çalınır bir çeşit saz ve çalpara, çebi tefciği (Eğlence bağlamında).
7. Yine müşāhede-i Ḥaḳʾdan olmazuz ġāfil
8. Ne deñlü bezmde çeng ü çeġānemüz var ise

çengelistān-ı ḳuyūdı:
1. **çengelistān-ı ḳuyūdı:**-*ı*
Gazel 289
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bağların ormanı, çalılığı.
3. Çengelistān-ı ḳuyūdı nice tercīḥ idelüm
4. Bāz iken ʿālem-i ıṭlāḳa bizüm revzenümüz

çengelli:
1. **çengelli:**
Gazel 107
Mısra: **2**
Çengelli iğne.
1. Sīmīn-kemer ki zīver-i mūy-ı miyānıdur
2. Çengelli belde sanki gümüş kārbānıdur

çengi:
1. **çengiler:**-*ler*
Gazel 867
Mısra: **14**
Oynayan, rakseden kadın.
13. Ġazeli ṣavt u maḳāmāt ile teşhir itmek
14. Çengiler şekline ṣoḳmaḳ gibidür tāzeleri

çepel:
1. **çepel:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Pislik.
13. Taʿaffünātını yād eyle beyża vü ferḫüñ
14. Piliç leẕīẕdür amma çepel bozundısıdur

çep-rāst:
1. **çep-rāstdur:**-*dur*
Tarih 81
Mısra: **9**
Sağlı sollu, çapraz.
9. Her kitābe cīb-i tāvānında bir çep-rāstdur
10. Maʿnī-i bārīk-i tār-ı ṣırma ile yek-neseb

çerā eylesün:
1. **çerā eylesün:**-*sün*
Gazel 398
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Otlamak.
7. Bir gūşesinde eylesün aʿdā daḫı çerā
8. Memnūnuyuz farāḫī-i ṣahrā-yı meşrebüñ

çerāġ:
1. **çerāġ:**
Kaside 14
Mısra: **63**
Mum, kandil.
63. Fürūġ-ı devletidür tāk-ı āsmāna çerāġ
64. ʿUluvv-ı himmetidür bārgāh-ı çerḫe ʿimād

2. **çeraġıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 82
Mısra: **26**
Mum, kandil.
25. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
26. Ṣubḥa çıḳmış çeraġıdur gūyā

3. **çerāġı:**-*ı*
Tarih 127
Mısra: **1**
Mum, kandil.
1. Bir çerāġı kʾide luṭf ile fürūzān Mevlā
2. Nefes-i serd ile itmek nice mümkin itfā

4. **çerāġa:**-*a*
Gazel 253
Mısra: **5**
Mum, kandil.
5. Çerāġa māye-i gül-ḫand sūziş-i dildür
6. Sirişkümüzle hem-āġūşdur şetāretümüz

5. **çerāġa:**-*a*
Gazel 406
Mısra: **1**
Mum, kandil.
1. Çerāġa ṣarf-ı nefes eyle yandurıncaya dek
2. Viṣāle eyleme ibrām utandurıncaya dek

6. **çerāġ:**
Gazel 720
Mısra: **2**
Mum, kandil.
1. Rāh-ı ġam ṭayy olınur elde ayaġ olmasa da
2. Şām-ı hicrān irişür ṣubḥa çerāġ olmasa da

7. **çerāġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 742
Mısra: **1**
Mum, kandil.
1. İtdi fetīl deyr-i muġānuñ çerāġına
2. Mīnā o penbeyi ki ḳomışdı ḳulaġına

8. **çerāġumda:**-*um, -da*
Gazel 750
Mısra: **4**
Mum, kandil.
3. O şeb ki çeşmün olur nūr-baḫş-ı bezm-i ḫayāl
4. Yanan ʿuṣāre-i bādām olur çerāġumda

9. **çerāġa:**-*a*
Gazel 877
Mısra: **3**
Mum, kandil.
3. İder mi idi göñül her çerāġa kendüyi sūzān
4. Miyān-ı bezmde bir āteşīn ʿizārum olaydı

çerāġ eyle:
1. **çerāġ eyle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **336**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak, karanlıktan çıkarmak.
335. Himmetüñden eger olursa mesāġ
336. Beni bir manṣıb ile eyle çerāġ

çerāġ eyledükde:
1. **çerāġ eyledükde:**-*dükde*
Tarih 112
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak, karanlıktan çıkarmak.
7. Silāḥdārlıkdan çerāġ eyledükde
8. Olup s̱āni-i āṣafiyyetle ḫursend

çerāġ itdi:
1. **çerāġ itdi:**-*di*
Tarih 51
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kandil yapmak.
7. İtdi Çaḳırcıbaşılıġla çerāġ
8. Bāz-ı iḳbāli oldı evc-i güzīn

çerāġ itmezdi:
1. **çerāġ itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 536
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kandil yapmak.
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

çerāġ olmaġa:
1. **çerāġ olmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 576
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşığın sevgili için yanıp tutuşması.
7. Ġayret ḳomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rāciḥ görinür rūzı şebinden

çerāgāh:
1. **çerāgāhda:**-*da*
Gazel 194
Mısra: **13**
Hayvan otlayacak yer, otlak, mera.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāgāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

çerāġ-efrūz-ı sūziş:
1. **çerāġ-efrūz-ı sūziş:**
Gazel 506
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yanışın aydınlatan kandili.
3. Olur hakisterüm rūşenger-i āyīne-i ḫurşīd
4. Çerāġ-efrūz-ı sūziş bir ʿizār-ı āteşīn buldum

çerāġ-ı dūde-i ecdād-ı maʿdelet-bünyād:
1. **çerāġ-ı dūde-i ecdād-ı maʿdelet-bünyād:**
Kaside 7
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Yeryüzünde adaleti inşa eden ecdadının ocağının kandili.
77. Çerāġ-ı dūde-i ecdād-ı maʿdelet-bünyād
78. Fürūġ-ı dīde-i Sulṭān Muḥammed-i maġfūr

çerāġ-ı encümen-pīrāy-ı bī-hūşı:
1. **çerāġ-ı encümen-pīrāy-ı bī-hūşı:**-*ı*
Gazel 871
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sersemlik, delilik meclisini süsleyen çıra.
5. Dil çerāġ-ı encümen-pīrāy-ı bī-hūşı olup
6. Seng-i dest-i kūdekāndur her ṭaraf pervānesi

çerāġ-ı fikri:
1. **çerāġ-ı fikri:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Fikir, düşünce aydınlığı.
55. Benān-ı reʾyi güşāyende-i niḳāb-ı umūr
56. Çerāġ-ı fikri fürūzende-i cemāl-i murād

çerāġ-ı himmetüm:
1. **çerāġ-ı himmetüm:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gayret mumu.
9. Ey engüşt-i siyeh itme benümle daʿvī-i himmet
10. Çerāġ-ı himmetüm nūrum benüm nārumdan efzūndur

çerāġ-ı ḫıred-ı ʿabd-i faḳīr:
1. **çerāġ-ı ḫıred-ı ʿabd-i faḳīr:**
Kaside 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zavallı kulunun akıl kandili.
1. Bir şebāngeh ki çerāġ-ı ḫıred-ı ʿabd-i faḳīr
2. Eylemişdi ḥarem-i ḳaṣr-ı dimāġum tenvīr

çerāġ-ı ḥüsn:
1. **çerāġ-ı ḥüsn:**
Gazel 423
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzellik kandili.
7. Ümmīd-i maḳdemünle senüñ ey çerāġ-ı ḥüsn
8. Āteş yanar başında gice şemʿdānlaruñ

çerāġ-ı ḥüsnüne:
1. **çerāġ-ı ḥüsnüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 672
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik kandili.

1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

çerāġ-ı iḳbāli:
1. **çerāġ-ı iḳbāli:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Saadet, güzel talih kandili.
49. Hemīşe ola fürūzān çerāġ-ı iḳbāli
50. O dūdmān-ı ʾaẓīmüñ ki cūdı bī-ḥaddür

çerāġ-ı ʿizār-ı dil-ber:
1. **çerāġ-ı ʿizār-ı dil-ber:**
Gazel 528
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül çelen güzelin yanağının kandili.
3. Şuʿā-ı meyle çerāġ-ı ʿizār-ı dil-ber ile
4. Sevād-ı şāmı ziyā-baḫş-ı āftāb idelüm

çerāġ-ı maġşuş:
1. **çerāġ-ı maġşuş:**
Gazel 802
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Saf olmayan mum.
17. Müşkil luġātle olmaz ḫoş-reng şiʿr ü inşā
18. İtmez çerāġ-ı maġşuş çeşm-i şebi ināre

çerāġ-ı münīr:
1. **çerāġ-ı münīr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Parlayan çıra.
121. Anda ṣarf olunan nebāt u şeker
122. Renc-i cürme olur şifā-āver

çerāġ-ı şuʿūr:
1. **çerāġ-ı şuʿūr:**
Gazel 804
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Akıl çırası.
1. Dil bī-tüvān ġunūde ġam-ı tāze zūr ise
2. Nʾitsün söyinmesün de çerāġ-ı şuʿūr ise

çerāġ-ı ümīd:
1. **çerāġ-ı ümīd:**-*ur*
Gazel 104
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümit kandili.
5. Bilā-taʿab olur efrūhte çerāġ-ı ümīd
6. Gehī düşer ki nefes vaḳtine müṣādif olur

çerāġ-ı ẕāṭuña:
1. **çerāġ-ı ẕāṭuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 7
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Kandil gibi olan zat.
169. Çerāġ-ı ẕāṭuña pervāne-i per-efşāndur
170. Felekde ṣaff-ı melāʾik hevāda fevc-i ṭuyūr

çerḫ:
1. **çerḫi:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **139**
Felek, gökyüzü, sema.
139. Ḳaplayup çerḫi dūd-ı ʿanber-bār
140. Zuḥale döndi sebʿa-i seyyār

2. **çerḫe:**-*e*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **8**
Felek, gökyüzü, sema.
7. Zihī bārgāh-ı muraṣṣaʿ-sütūn
8. Sütūnı urur çerḫe dāġ-ı derūn

3. **çerḫ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **49**
Felek, gökyüzü, sema.
49. Bunuñ rifʿatine naẓar çerḫ pest
50. Dü çeşm-i meh ü mihr seyriyle mest

4. **çerḫde:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **35**
Felek, gökyüzü, sema.
35. Öyle ʿanḳādur o kim çerḫde olmaz sakīn
36. Cünbiş-i bāl ü peri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

5. **çerḫ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **196**
Felek, gökyüzü, sema.
195. Lāzım olsa rikāb içün ibrīz
196. Çerḫ ider āftābı dest-āvīz

6. **çerḫ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **471**
Felek, dünya, zaman.
471. Çerḫ ḫıdmet-güẕār-ı kemteridür
472. Bermekīler keremde çākeridür

7. **çerḫ:**
Kaside 7
Mısra: **22**
Felek, gökyüzü, sema.
21. Egerçi bir nice dem iḳtiżā-yı ḥikmet ile
22. Mizāc-ı devleti çerḫ itdi pāy-māl-i fütūr

8. **çerḫe:**-*e*
Tarih 8
Mısra: **18**
Felek, gökyüzü, sema.
17. Ne raʿnā gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-güşādur kim
18. Anı seyr itmek içün çerḫe girmiş ḳubbe-i mīnā

9. **çerḫlerle:**-*ler, -le*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **19**
Felek, gökyüzü, sema.
19. Ḫāneler çerḫlerle hem-pāye
20. Şeh-nişīnler buruca hem-sāye

10. **çerḫüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **73**
Felek, gökyüzü, sema.
73. Nice pāşā ki düşer tacı başından çerḫüñ
74. Şānınuñ mertebe-i rifʿatine itse naẓar

11. **çerḫ:**
Kaside 9
Mısra: **91**
Felek, gökyüzü, sema.
91. Çerḫ ıẓḥār-ı ʿubūdiyyet içün dergehine
92. Keh-keşāndan biline baġladı bir sīm kemer

12. **çerḫe:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **106**
Felek, gökyüzü, sema.
105. Teġazzül eylemek ister göñül bu vādīde
106. Ki istimāʿı ile çerḫe raḳs ide īcāb

13. **çerḫüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **27**
Felek, gökyüzü, sema.
27. Kimse āzāde degüldür siteminden çerḫüñ
28. Hālesin māh-ı şeb-ārāya ider ḫalḳa-i dām

14. **çerḫde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **153**
Felek, gökyüzü, sema.
153. Çerḫde māhı görür çāhdaki āb gibi
154. İder ol kimse ki dergāh-ı refīʿinde maḳām

15. **çerḫe:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **159**
Felek, gökyüzü, sema.
159. Māhda hāle degül ʿaks bıraḳmış çerḫe
160. Saḥn-ı ḳaṣrındaki fevvāre ile ḥavż-ı ruḫām

16. **çerḫi:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **237**
Felek, gökyüzü, sema.
237. Çerḫi döndükçe ola pīre-zen-i devrānuñ
238. Rişte-i devleti pīçīde-i minvāl-i devām

17. **çerḫ:**
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Felek, dünya, zaman.

3. Ben didüm uṣlandı zīrā çerḫ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ḳılmaḳ gerekdür anı bunca ser-güdaḫt

18. **çerḫ:**
Kaside 15
Mısra: **96**
Felek, dünya, zaman.
95. Odur ol şems-i münīr-i ufuḳ-ı devlet kim
96. Görmedi mis̱lini çerḫ eyleyeli naṣb-ı ḫıyam

19. **çerḫe:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **166**
Felek, gökyüzü, sema.
165. Naʿl eyler idi mihr ü mehin sümm-i esbine
166. Çerḫe tenezzül itse bülendī-i himmeti

20. **çerḫe:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **11**
Felek, dünya, zaman.
11. Çerḫe ḥarf-endāzlıḳlardan peşīmānuz hele
12. Şimdi mahcūbuz bize itdükleri iḥsān ile

21. **çerḫ:**
Kaside 24
Mısra: **81**
Felek, dünya, zaman.
81. ʿİddiʿā eylemese ḫıdmet-i dergâhını çerḫ
82. Mümkin olurdı dimek ḳalmadı ehl-i daʿvā

22. **çerḫe:**-*e*
Gazel 25
Mısra: **5**
Felek, gökyüzü, sema.
5. Olmış ṭutalım çerḫe resā kūh-ı meʿāṣī
6. Sahrā-yı bihişt eyler anı zūr-ı ʿināyet

23. **çerḫi:**-*i*
Tarih 26
Mısra: **3**
Felek, gökyüzü, sema.
3. Ne çetr-i pāk kʾeyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni bağışlar mihre envārı

24. **çerḫe:**-*e*
Tarih 26
Mısra: **9**
Felek, gökyüzü, sema.
9. Görenler olduğın bu bārgāhun çerḫe peyveste
10. Sekiz ḳatdur ṣanurlar ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı

25. **çerḫe:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **2**
Felek, gökyüzü, sema.
1. Ser-i bāmında sipihrüñ çalınur nevbet-i Şeyḫ
2. Çerḫe güncīde degül dāʾire-i devlet-i Şeyḫ

26. **çerḫde:**-*de*
Tarih 28
Mısra: **10**
Felek, gökyüzü, sema.
9. Ol ḳadar nāzik-sirişt-i ṭıfl-ı zībā-çihre kim
10. Çerḫde mihr itse lāyıḳ iddiʿā-yı iştirak

27. **çerḫ:**
Gazel 31
Mısra: **10**
Felek, dünya, zaman.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerḫ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

28. **çerḫ:**
Matla 49
Mısra: **1**
Felek, dünya, zaman.
1. Giçirür çerḫ ṣadre sādeleri
2. Ṭurmayup ferz ider piyādeleri

29. **çerḫ:**
Gazel 69
Mısra: **5**
Felek, dünya, zaman.
5. Çerḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
6. Dil-berān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

30. **çerḫden:**-*den*
Tarih 74
Mısra: **4**
Felek, gökyüzü, sema.
3. Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur
4. Nāmını çerḫden eylerse Mesīḥā ihdā

31. **çerḫe:**-*e*
Tarih 82
Mısra: **17**
Felek, gökyüzü, sema.
17. Kimisi didi gösterür çerḫe
18. Gūşvārını zühre-i zehrā

32. **çerḫi:**-*i*
Tarih 82
Mısra: **45**
Felek, gökyüzü, sema.
45. Kimisi didi çerḫi Mecnūnveş
46. Dāġdār itdi firḳat-ı Leylā

33. **çerḫde:**-*de*
Gazel 92
Mısra: **15**
Felek, gökyüzü, sema.
15. Şevḳ-i cismüñle yanup çerḫde āh-ı serdüm
16. Berf şeklinde olan rıḫte-i ḫākisteridür

34. **çerḫde:**-*de*
Gazel 99
Mısra: **10**
Felek, dünya, zaman.
9. Riʿāyet-i cühela mezhebinde vācib iken
10. Nevāziş-i ʿurefā çerḫde baʿīd midür

35. **çerḫ:**
Gazel 103
Mısra: **9**
Felek, gökyüzü, sema.
9. Kimi görsen bile bāzīçe idersün ey çerḫ
10. Bu mecālisde ne hem-sinn ü ne hem-salüñ var

36. **çerḫe:**-*e*
Gazel 107
Mısra: **7**
Felek, gökyüzü, sema.
7. Āhum ki ḥalḳa ḥalḳa olur çerḫe muttaṣıl
8. Sūz-ı dilüñ şikāyet içün nerdübānıdur

37. **çerḫden:**-*den*
Gazel 130
Mısra: **7**
Felek, dünya, zaman.
7. ʿĀkil ider mi çerḫden ümmīd-i merḥamet
8. Kem-fırṣatān ʿadūsını ṣāġ u esen mi ḳor

38. **çerḫ:**
Gazel 212
Mısra: **9**
Felek, gökyüzü, sema.
9. Mestāne cünbiş itmededür çerḫ Nābīyā
10. Dūşında mihr ü māh bilinmez sebū mıdur

39. **çerḫüñ:**-*üñ*
Gazel 232
Mısra: **3**
Felek, gökyüzü, sema.
3. Ġubārāsā beni böyle leked-ḫᵛār itdügi çerḫüñ
4. Nigāh-ı iʿtibār-ı yārda ḫᵛār olduġumdandur

40. **çerḫden:**-*den*
Gazel 245
Mısra: **9**
Felek, gökyüzü, sema.
9. Eyler īrāṣ-ı ruṭūbet gerdiş-i rū çerḫden
10. Vażʿ-ı āyīn-i duʿā-yı dest-i istiskā budur

41. **çerḫ:**
Gazel 272
Mısra: **7**
Felek, gökyüzü, sema.
7. Ey çerḫ senüñ pertev-i geh-gāhī-i luṭfuñ
8. Kesr-i dil-i kārūre-i māh itmege deġmez

42. **çerḫün:**-*ün*
Gazel 273
Mısra: **1**
Felek, dünya, zaman.

1. Çerḫün keremi itdügi bī-dādına değmez
2. Naḳdine-i mihr ü mehi taʿdādına değmez

43. **çerḫe:**-*e*
Gazel 329
Mısra: **5**
Felek, dünya, zaman.
5. Vā-beste çerḫe cünbişümüz devr ü seyrümüz
6. Gūyā ki dest-i ʿāleme bir sāʿat olmışuz

44. **çerḫi:**-*i*
Gazel 329
Mısra: **13**
Felek, dünya, zaman.
13. Nābī ʿaceb mi eyler isek çerḫi zīr-iʾ pāy
14. Bir ẕerreyüz ki mihr ile hem-ṣoḥbet olmışuz

45. **çerḫüñ:**-*üñ*
Gazel 346
Mısra: **1**
Felek, dünya, zaman.
1. Çerḫüñ baña dil-cūlıġı zār itmek içünmiş
2. Merhem görinen vażʿ-ı figār itmek içünmiş

46. **çerḫe:**-*e*
Gazel 346
Mısra: **15**
Felek, dünya, zaman.
15. Mānend-i seḥāb eyledügi çerḫe beraber
16. Āb-ı ruḫımı ḫāke feşār itmek içünmiş

47. **çerḫ:**
Gazel 392
Mısra: **5**
Felek, gökyüzü, sema.
5. Eylerse heft cāmesini pāre pāre çerḫ
6. Girmez gedā-yı ʿaşḳ eline bir ʿabālıcuḳ

48. **çerḫ:**
Gazel 394
Mısra: **12**
Felek, dünya, zaman.
11. Yapılmış ḥażır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥācet yoḳ

49. **çerḫe:**-*e*
Gazel 395
Mısra: **1**
Felek, gökyüzü, sema.
1. Bir devlet içün çerḫe temennadan uṣanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ

50. **çerḫi:**-*i*
Gazel 400
Mısra: **6**
Çark.
5. Bir ẕerre yoḳ bu kārgeh-i ṣunʿda ʿabes̱
6. Vābestedür biribirine çerḫi sāʿatüñ

51. **çerḫde:**-*de*
Gazel 435
Mısra: **13**
Felek, gökyüzü, sema.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri başılur meh-tabuñ

52. **çerḫüñ:**-*üñ*
Gazel 440
Mısra: **3**
Felek, dünya, zaman.
3. Çerḫüñ ʿaṭāsı kendü gibi nā-şināsadur
4. Yoḳdur tehī görüldügi āġūş-ı hālenüñ

53. **çerḫleri:**-*ler, -i*
Gazel 456
Mısra: **1**
Çark.
1. Gerdişde ise çerḫleri ṭarf-ı berīnüñ
2. Dullāb daḫı sāʿatidür ceyb-i zemīnüñ

54. **çerḫ:**
Gazel 459
Mısra: **6**
Felek, gökyüzü, sema.
5. Olacaḳ sāye-ṣıfat kendimizüz püşt be-ḫāk
6. Ne ḳadar çerḫ ile daʿvā-yı muḳāvāt itsek

55. **çerḫün:**-*ün*
Gazel 461
Mısra: **5**
Felek, dünya, zaman.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

56. **çerḫden:**-*den*
Gazel 464
Mısra: **8**
Felek, gökyüzü, sema.
7. Düşmez ehl-i naẓara gerdişine vāḳıf iken
8. Çerḫden vażʿ-ı vefā gūneyi ümmīd itmek

57. **çerḫe:**-*e*
Gazel 466
Mısra: **6**
Felek, gökyüzü, sema.
5. Bu maṭbaḫ-ı niʿamda tehī-maʿdegān içün
6. Dūd-ı derūnı çerḫe çıḳar dūdmānlaruñ

58. **çerḫün:**-*ün*
Gazel 467
Mısra: **6**
Felek, gökyüzü, sema.
5. Ne sūd aʿdā-yı bed-ḫᵛāhı feraḥnaḳ itmeden ġayri
6. Ḫilāf-ı gerdişinden çerḫün iẓhār-ı melāl itmek

59. **çerḫi:**-*i*
Gazel 476
Mısra: **1**
Felek, gökyüzü, sema.
1. Ġınā-yı ṭabʿ ile çerḫi ṭururken zīr-dest itmek
2. Ne lāyıḳ ẕüll-i ḫᵛāhiş ʿarż-ı istiğnayı pest itmek

60. **çerḫe:**-*e*
Gazel 476
Mısra: **11**
Felek, gökyüzü, sema.
11. ʿAceb bīhūde sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz çerḫe
12. Elinden gelse bir şişeyle bu çerḫi şikest itmek

61. **çerḫi:**-*i*
Gazel 476
Mısra: **12**
Felek, gökyüzü, sema.
11. ʿAceb bīhūde sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz çerḫe
12. Elinden gelse bir şişeyle bu çerḫi şikest itmek

62. **çerḫün:**-*ün*
Gazel 481
Mısra: **5**
Felek, gökyüzü, sema.
5. Çerḫün ḫilāf-ı devri var amma senüñ gibi
6. ʿUşşāḳa kesr-i ḫāṭır ile müttehem degül

63. **çerḫe:**-*e*
Gazel 501
Mısra: **2**
Felek, gökyüzü, sema.
1. Enfāsumuz egerçi ki āhestedür bizüm
2. Ammā ki çerḫe riştesi peyvestedür bizüm

64. **çerḫ:**
Gazel 508
Mısra: **7**
Felek, gökyüzü, sema.
7. Maḳām-ı ḫıdmete de nā-sezā mıyum ey çerḫ
8. Duḫūl-ı meclis-i dildāre nā-muvāfıḳ isem

65. **çerḫ:**
Gazel 565
Mısra: **1**
Felek, dünya, zaman.
1. Geh çerḫ ile geh ṭāliʿ ile ceng ü cedelden
2. Ḥüsn-i ʿamele el mi deġer gelse de elden

66. **çerḫ:**
Gazel 578
Mısra: **7**
Felek, dünya, zaman.
7. Mürde-i renc-i ḫumāra kefen eyle ey çerḫ
8. Atılan penbeyi cemʿ eyle ser-i mīnādan

67. **çerḫ:**
Gazel 587
Mısra: **3**
Felek, dünya, zaman.

3. Evrāḳın en ṣoñ eyleyecek çerḫ tār ü mār
4. Mecmūʿa-i ümīd ḳo şīrāzelenmesün

68. **çerḫ:**
Gazel 613
Mısra: **2**
Felek, gökyüzü, sema.
1. Ḳadd-i sipihrün añlayan añlar ḫam olduġın
2. Bī-çāre çerḫ bār-keş-i ʾālem olduġın

69. **çerḫ:**
Gazel 613
Mısra: **5**
Felek, gökyüzü, sema.
5. Memnūn olurdı pestliginden bileydi çerḫ
6. Ruḫ-şūy-ı mihr-i enver olan şeb-nem olduġın

70. **çerḫüñ:**-*üñ*
Gazel 629
Mısra: **7**
Felek, gökyüzü, sema.
7. Çerḫüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyḫānede bezm içre döner cām görünsün

71. **çerḫüñ:**-*üñ*
Gazel 629
Mısra: **9**
Felek, gökyüzü, sema.
9. Nābī benüm ancaḳ görinen çeşmüne çerḫüñ
10. Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

72. **çerḫden:**-*den*
Gazel 634
Mısra: **7**
Felek, dünya, zaman.
7. Çerḫden itme şikāyet seni pest itdügine
8. Ṭurma pest itmededür kendi bile bir ṭarafın

73. **çerḫün:**-*ün*
Gazel 648
Mısra: **2**
Felek, dünya, zaman.
1. Tahrībedür teveccühi maʿmūr olan evin
2. Çerḫün şühūda ḳādir olursañ tek ü pūyın

74. **çerḫe:**-*e*
Gazel 705
Mısra: **7**
Felek, gökyüzü, sema.
7. Mevce-i aʿmāl ider enfās ile çerḫe ṣuʿūd
8. Lücce-i tāʿat ider ṭufan Āyāṣufiyyeʾde

75. **çerḫe:**-*e*
Gazel 713
Mısra: **13**
Felek, dünya, zaman.
13. Sāyīde olsa çerḫe ser-i tūde-i günāh
14. Düşmez ġubār-ı naḳş yem-i raḥmet üstine

76. **çerḫ:**
Gazel 715
Mısra: **11**
Felek, dünya, zaman. II Çark.
11. Senden āsūdedür ey çerḫ kurulmış sāʿat
12. Ki anuñ ẓarfı bile vaḳf-ı tek-ā-pū degül a

77. **çerḫe:**-*e*
Gazel 727
Mısra: **19**
Felek, gökyüzü, sema.
19. Başında āteş-i sūzān duhānı çerḫe revān
20. Yine şikāyete gelmez edībdür lūle

78. **çerḫ:**
Gazel 749
Mısra: **7**
Felek, gökyüzü, sema.
7. Nādāna beni itmez idi böyle feda çerḫ
8. Evvelki maḥabbetde ḳalup yāverüm olsa

79. **çerḫe:**-*e*
Gazel 749
Mısra: **9**
Felek, gökyüzü, sema.
9. Ṣatmak semen-i mis̱le degül çerḫe değişmez
10. Mizān-ı fürūşande de Nābī yerüm olsa

80. **çerḫi:**-*i*
Gazel 753
Mısra: **13**
Felek, dünya, zaman.
13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

81. **çerḫ:**
Gazel 789
Mısra: **9**
Felek, dünya, zaman.
9. Nābī senüñle itdi ḳasem ṣulḥa çerḫ līk
10. Bir āştī-ʿadūdur inanma yemīnine

82. **çerḫe:**-*e*
Gazel 808
Mısra: **11**
Felek, dünya, zaman.
11. Açmaz erbāb-ı tecerrüd çerḫe çeşm-i iʿtibār
12. Eylemez şāhān tenezzül ḫayme-i dīrīneye

83. **çerḫde:**-*de*
Gazel 839
Mısra: **5**
Felek, gökyüzü, sema.
5. Gösterür çerḫde seyyāre-i gīsū-dārı
6. Rūy-ı āba döşenüp kākül-i ʿanber-şikeni

84. **çerḫ:**
Gazel 846
Mısra: **2**
Felek, gökyüzü, sema.
1. Bārūt-ı rū-siyāh yaḳup yıḳdı ḫānemi
2. Döndürdi çerḫ ḫāṭıruma āşiyānemi

85. **çerḫ:**
Gazel 851
Mısra: **11**
Felek, dünya, zaman.
11. Olamaz çerḫ serāsīmeliginden āzād
12. Cüda dullāb tamām içdügini itmese ḳay

çerḫa-i māh-ı şeb-ārā:
1. **çerḫa-i māh-ı şeb-ārā:**
Gazel 132
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Geceyi süsleyen ayın seması.
9. Ḫayāl-i pīrehen itdükçe ḳadd-i şūḫ-ı maʿnāya
10. Felekde çerḫa-i māh-ı şeb-ārā penbe-rīsümdür

çerḫe çıḳdı:
1. **çerḫe çıḳdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Göğe yükselmek.
125. Liʾillāhiʾl-ḥamd bir vezīr-i şefīḳ
126. Buldı icrā-yi ḫıdmete tevfīḳ

2. **çerḫe çıḳdı:**-*dı*
Gazel 540
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göğe yükselmek.
1. Çıḳdı çerḫe rütbe-i rifʿat-meāb-ı Arż-ı Rūm
2. Oldı ʿālī āsmānāsā cenāb-ı Arż-ı Rūm

çerḫe çıḳsa:
1. **çerḫe çıḳsa:**-*sa*
Gazel 847
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göğe yükselmek.
9. Şevḳ-i gīsū ile āhum nʾola çıḳsa çerḫe
10. ʿAlemüñ menzili yoḳ bürc-i bedenden ġayrı

çerḫe girdi:
1. **çerḫe girdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
59. Toġmak içün o āftāb-i münīr
60. Çerḫe çoḳ girdi çerḫ-i dāʾire-gīr

çerḫe girmişdür:
1. **çerḫe girmişdür:**-*miş, -dür-üñ, -le*
Kaside 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -

Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
3. Hevā-yı gerdiş-i mihrüñle çerḫe girmişdür
4. Sürādiḳāt-ı semā yā Muḥammed-i ʿArabī

çerḫ-i ʿayşuñ:

1. **çerḫ-i ʿayşuñ:**-*uñ*
Gazel 763
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zevk ve safa katı, göğü.
1. Ziyā yoḳ çerḫ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ eṡer ʿaṣruñ ḫuṣūṣında ʿumūmında

çerḫ-i berīn:

1. **çerḫ-i berīn:**
Tarih 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Göğün en yüksek tabakası.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Kim nazīrin görmemiş çerḫ-i berīn

2. **çerḫ-i berīn:**
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Göğün en yüksek katı.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Ki naẓīrin görmemiş çerḫ-i berīn

3. **çerḫ-i berīn:**
Tarih 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gök, göğün en yüksek katı.
5. Aldı taḳlīd eyleyüp vādīsine
6. Destine ḳavs-i ḳuzaḫ çerḫ-i berīn

4. **çerḫ-i berīn:**
Tarih 92
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Gök, göğün en yüksek katı.
23. Ḳıtʿa-i şūḫına dil-beste olup çerḫ-i berīn
24. Gösterüp ṭarz-ı edeb ḳāmetin itmekde dü-tā

çerḫ-i berīni:

1. **çerḫ-i berīni:**-*i*
Gazel 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Göğün en yüksek katı.
3. Ḥabāb-engīz olup gāhī idince mevceler ẓāhir
4. Alur çerḫ-i berīni zīr-i paya kevkeb-i deryā

çerḫ-i berrīn:

1. **çerḫ-i berrīn:**
Tarih 51
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü.
3. Oldı Sulṭān Muḥammed eyyāmı
4. Ḫāṣ oda maḳdemiyle çerḫ-i berrīn

çerḫ-i çenberī:

1. **çerḫ-i çenberī:**
Tarih 30
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Daire biçimindek felek.
7. İntiẓām-ı heyʾet-i ḫāṣṣ-ı ḳıbābın seyr idüp
8. Mübtelā-yı lerze-i reşk oldı çerḫ-i çenberī

çerḫ-i dāʾire-gīr:

1. **çerḫ-i dāʾire-gīr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Daireler şeklinde dönen felek.
59. Toġmak içün o āftāb-i münīr
60. Çerḫe çoḳ girdi çerḫ-i dāʾire-gīr

çerḫ-i denī:

1. **çerḫ-i denī:**
Tarih 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alçak dünya, kahpe felek.
9. Bu hünerlerle yine çerḫ-i denī
10. İtmiş idi sitem ile taʿcīz

2. **çerḫ-i denī:**
Gazel 742
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Alçak dünya, kahpe felek.
13. Biñ kez ṭutarsa kāse-i deryūzesin hilāl
14. Çerḫ-i denī bir aḳçe bıraḳmaz çanaġına

3. **çerḫ-ı denī:**
Gazel 810
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Alçak dünya, kahpe felek.
11. Bir miḥnet-i cedīd ile yād itmedür ġaraż
12. Çerḫ-ı denī ḥuḳūḳa mürāʿāt iderse de

çerḫ-i direm-dāra:

1. **çerḫ-i direm-dāra:**
Kaside 24
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Cimri felek.
85. Sīm-pāş oldı zemīne kef-i luṭfı o ḳadar
86. Ki zemīn çerḫ-i direm-dāra ider ʿarż-ı ġınā

çerḫ-i dūn:

1. **çerḫ-i dūn:**
Kaside 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşağılık dünya, dönek felek.
5. Rāyet-i ġuṣṣa nigūn ẕevḳ u ṣafā rūz-efzūn
6. Çerḫ-i dūn mihr-nümūn devr-i felek kām-revā

2. **çerḫ-i dūn:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşağılık dünya, dönek felek.
11. Ser-geştelükden eylemez āzāde çerḫ-i dūn
12. Bezl eylesen de mā-meleküñ āsyā ḳadar

çerḫ-i dü-tā:

1. **çerḫ-i dü-tā:**
Tarih 82
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
İki büklüm olmuş felek.
99. Sensin ol āṣaf-ı muʿaẓẓam kim
100. Ser-fürū itdi saña çerḫ-i dü-tā

çerḫ-i esīr:

1. **çerḫ-i eṡīr:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Esir maddesinin çarkları (Esir;Bütün kâinatta bulunan ve her tarafı kaplamış olan lâtif madde. Elektrik, ışık ve hararetin yayılmasına vasıtalık eden madde. Görülmeyen ve varlığı bütün ehl-i ilimce kabul edilen lâtif, rakik, elâstikiyeti hâiz seyyal madde).
99. Gördi ki bir gülḫan-ı dūzaḫ-meʾāb
100. Çerḫ-i eṡīr aña naẓar cūy-ı āb

çerḫ-i fānīde:

1. **çerḫ-i fānīde:**-*de*
Gazel 414
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Geçici, fani dünya.
11. Ġalaṭdur itmek ümīd-i ikāmet çerḫ-i fānīde
12. Metāʿa cāy-ı āsāyiş degüldür dūşı dellālüñ

çerḫ-i ġalaṭ-pīşe:

1. **çerḫ-i ġalaṭ-pīşe:**
Kaside 9
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Hata yapmaya alışmış felek.
121. Dehre pertev bıraḳan pāk żamīrüñ var iken
122. Bilemem çerḫ-i ġalaṭ-pīşe bu mihri nʾeyler

çerḫ-i ḥeftümden:

1. **çerḫ-i ḥeftümden:**-*ümden*
Tarih 82
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Göğün yedinci katı, ün üst katı.
139. Geldi nā-gāh çerḫ-i ḥeftümden
140. Gūş-ı idrākine bu gūne ṣadā

çerḫ-i ḥüsne:

1. **çerḫ-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik seması.
1. Ne çerḫ-i ḥüsne senüñ gibi māhpāre gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa benüm gibi nābeçāre gelür

çerḫi iñletse:
1. **çerḫi iñletse:**-*se*
Gazel 424
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökleri inletmek, ortalığı velveleye vermek.
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerḫi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

çerḫ-i kec-revden:
1. **çerḫ-i kec-revden:**-*den*
Gazel 558
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Feleğin yanlış yoldan gitmesi, eğri eğri dönmesi.
3. Hemān sen müstaḳīm ol çerḫ-i kec-revden hirās itme
4. Maḳām-ı rāsta virmez ḫalel kec-binī-i ney-zen

çerḫ-i kīne-perver:
1. **çerḫ-i kīne-perver:**
Gazel 338
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kin besleyen felek.
9. İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
10. Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫᵛāh olmış

çerḫ-i mīnā:
1. **çerḫ-i mīnā:**
Kaside 2
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Mavi gökyüzü.
43. Çerḫ-i mīnā nefes-i ādem ile devr eyler
44. Ḳuṭbdur bārgeh-i sebʿ semavāta ʿimād

çerḫ-i nigūndan:
1. **çerḫ-i nigūndan:**-*dan*
Gazel 828
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ters dönmüş felek, gökyüzü.
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerḫ-i nigūndan ġayrı

çerḫ-i pīre-zen:
1. **çerḫ-i pīre-zen:**
Gazel 468
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Acuze felek.
13. Odur şefīḳaterīn saña ġayriden Nābī
14. Zebān-ı ṭaʿne ile çerḫ-i pīre-zen didigüñ

çerḫ-i pīre-zenüñ:
1. **çerḫ-i pīre-zenüñ:**-*üñ*
Tarih 68
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Acuze felek.
19. Bu ṭarḥ-ı levḥ-i zer ü sīm çerḫ-i pīre-zenüñ
20. Getürdi yādına Belḳīs ile Süleymānʾın

2. **çerḫ-i pīre-zenüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Acuze felek.
7. Yine rüfūyı dil-i çākden dirīġ eyler
8. Olursa riştesi sad-pāre çerḫ-i pīre-zenüñ

çerḫ-i sitemger:
1. **çerḫ-i sitemger:**
Kaside 9
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Zulmeden, zalim felek.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerḫ-i sitemger bu cefādan ne biter

2. **çerḫ-i sitemger:**
Gazel 484
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zulmeden, zalim felek.
3. Sen eyledügün cevri ümīd eyleme benden
4. Ey çerḫ-i sitemger yüri sen benden emīn ol

çerḫ-i temkīnüz:
1. **çerḫ-i temkīnüz:**-*üz*
Gazel 282
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlılık, ölçülülük göğü.
17. Mezheb-i ġayretde Nābī giryeye yoḳdur mesāġ
18. Çerḫ-i temkīnüz s̱evābitdür bizüm seyyāremüz

çerḫ-sāy eyledi:
1. **çerḫ-sāy eyledi:**-*di*
Tarih 96
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Göklere kadar yükseltmek, yüceltmek.
13. Vücūd-ı kerīmiyle Ḥaḳḳ eyledi
14. Yine şān-ı ḫāniyyeti çerḫ-sāy

çerḫ-sāy olduğı:
1. **çerḫ-sāy olduğı:**-*du, -ġı*
Tarih 128
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Göklere kadar yüksek olmak.
9. Rūz-ı ceng olduġı dem havl-nümā-yı maḥşer
10. Çerḫ-sāy olduġı dem şuʿle-i āşūb-ı veġā

çeride:
1. **çeride:**
Gazel 704
Mısra: **6**
Asker, savaşçı.
5. Ṣayd eyler o āhūları şāhīn-i nigāhı
6. Kim olmış ola nergis-i cennetde çeride

çerḫ-sāy olsa:
1. **çerḫ-sāy olsa:**-*sa*
Kaside 12
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Göklere kadar yüksek olmak.
13. Çerḫ-sāy olsa eger küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl
14. Yine yoḳ levḥa-i ṭāḳında anuñ naḳş-ı devām

çerḫüñ devri:
1. **çerḫüñ devri:**-*üñ*
Gazel 660
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çarhın devretmesi.
9. Çerḫüñ olmış ṭutalum devri ḫilāf-ı meʾmūl
10. Dem olur kāmumuz üzre döner inşāʾaʾllāh

çermīne:
1. **çermīnelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 662
Mısra: **9**
Deri, davul derisi.
9. Ṭablda cilvesi çermīnelerüñ rifʿatidür
10. Dest-i ḫᵛānende-i müflīsde def olmaḳdan ise

çesbān:
1. **çesbān:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Yakışır, layık, uygun.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

2. **çesbān:**
Gazel 291
Mısra: **10**
Yakışır, layık, uygun.
9. O āhuvāna nigehler müşīr-i vahşetdür
10. Kemend-i vuṣlata çesbān şikārı biz bilürüz

3. **çeşbāndur:**-*dur*
Gazel 602

Mısra: **7**
Yakışır, layık, uygun.
7. Çeşbāndur ārzū-yı dile yeʾsden hele
8. Ümmīd esīr-i keşme-keş-i iḥtimāl iken

4. **çesbānterdür:**-*dür*
Gazel 662
Mısra: **5**
Daha uygun, daha yaraşır.
5. Bu tehī-destlük āsāyişe çesbānterdür
6. Ṭālib-i rütbe-i ʿizz ü şeref olmaḳdan ise

çeşīde:
1. **ʿaṭā-çeşīdesinüñ:**-*si, -nüñ*
Kaside 11
Mısra: **91**
İhsanının tadı.
91. Ṭoḳunsa ebre gözi bir ʿaṭā-çeşīdesinüñ
92. Dökerdi ḳaṭre yerine zemīne gevher-i nāb

çeşm:
1. **çeşmi:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **55**
Göz.
55. Görmedi çeşmi olalı gerdān
56. Öyle maʿṣūmı dāye-i devrān

2. **çeşme:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **125**
Göz.
125. İdüp çeşme ḥavāle ḫıdmet-i ẕevk-i temāşāyı
126. Cemāl u çeşmi itmiş birbirine vālih ü şeydā

3. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 5
Mısra: **39**
Göz.
39. Ehl-i imānuñ ider çeşmine ās̱ārı ʿıyān
40. Nūr-ı ḫayrüʾl-beşeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

4. **çeşmüm:**-*üm*
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Göz.
7. Baḫtum gibi tīre kef-i ümmīd gibi pest
8. Çeşmüm gibi pür-āb derūnum gibi vīrān

5. **çeşmi:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **32**
Göz.
31. Kime maḫṣūṣdur ʿaceb bu maḳarr
32. Ki ider naḳşı çeşmi ġarḳ-ı güher

6. **çeşmüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Kaside 16
Mısra: **34**
Göz.
33. Ḫuddām-ı sāde-rūya ise raġbet-i derūn
34. Yoḳ çeşmüñüñ müşahedeye ḳābiliyyeti

7. **çeşmüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **80**
Göz.
79. Semʿüñ ġıdāsı maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur
80. Çeşmüñ ġıdāsı ḥüsndür añla ḥikāyeti

8. **çeşmüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **83**
Göz.
83. Çeşmüñ daḫı ġıdāsı nigāh-ı ümīdidür
84. Endām-ı şehriyānuñ o nāzük ḳıyāfeti

9. **çeşmümle:**-*üm, -le*
Kaside 16
Mısra: **100**
Göz.
99. Ol nāzenin ḳıyāfet o rengīn edā ile
100. Çeşmümle gūşum itmiş iken ḥüsn-i ülfeti

10. **çeşmi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **60**
Göz.
59. Gūşı eyler Maḫzen-i Esrār ḥikmet-lehçesi
60. Çeşmi eyler Maşrıḳ-ı Envār ḥüsn-i manẓarı

11. **çeşmine:**-*in, -e*
Gazel 21
Mısra: **8**
Göz.
7. Kim teşne-i zülāl-i lebüñ oldi ey ṣanem
8. Ṭufān-ı Nūḥʾı görse olur çeşmine serāb

12. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 24
Mısra: **70**
Göz.
69. Olsa deryādaki māhīye muḳarin ḳahrı
70. Kuḥl ider çeşmine ḫakisterin ehl-i deryā

13. **çeşmin:**-*i, -n*
Tarih 30
Mısra: **16**
Göz.
15. Dem-be- dem bād-ı ṣabānuñ luṭfına muʿtād olup
16. Çeşmin açmış cānib-i deryāya her bir manẓarı

14. **çeşme:**-*e*
Tarih 39
Mısra: **2**
Göz.
1. Habbezā ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev tāze edā
2. Ki temāşāsı virür rūḥa ġıdā çeşme żiyā

15. **çeşmin:**-*i, -n*
Tarih 54
Mısra: **4**
Göz.
3. Eyledi bir ḫayr-ı mevlūduñ ḳudūmiyle Ḫudā
4. Sīne-i bī-kīnesin mesrur u çeşmin muġtenem

16. **çeşm:**
Tarih 63
Mısra: **3**
Göz.
3. Çeşm dil- dādesi cān meftūnı
4. Dil giriftārı naẓar müştāḳı

17. **çeşmümi:**-*üm, -i*
Kıt'a 67
Mısra: **1**
Göz.
1. Cevr ile çeşmümi pür-āb iderek cānānum
2. Döndi maḳsimde akan lūlelere müjgānum

18. **çeşmi:**-*i*
Gazel 75
Mısra: **3**
Göz.
3. Sordukça çeşmi ḥāl-i esīrān-ı ġamzesin
4. Bīm ü ümīd araya girer tercemān olur

19. **çeşminde:**-*i, -n, -de*
Tarih 77
Mısra: **16**
Bakış, görüş, nazar II Algılama biçimi, fikir, düşünce, anlayış.
15. Yog idi ẕerre deñlü pervası hiç kesden
16. Perr-i meges degüldi çeşminde ceyş-i sulṭan

20. **çeşme:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **14**
Göz.
13. Her ḫazīne güher-i nakş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaṣiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

21. **çeşmin:**-*in*
Gazel 99
Mısra: **13**
Göz.
13. Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mīve-i kām
14. ʿAceb ki ṭāliʿiümün ḫᵛābgāhı bīd midür

22. **çeşminden:**-*i, -n, -den*
Tarih 139
Mısra: **5**
Göz.
5. Yek işāret gözedür saḥibinüñ çeşminden
6. Düşmenün cānına itdürmege tahrīb-i ḳafes

23. **çeşmi:**-*i*
Tarih 142
Mısra: **19**
Göz.
19. Eyler anuñ ki çeşmi taʿalluḳ ide aña
20. Sermāyedār-ı nūr-ı başar sancaḳ-ı şerīf

24. **çeşmi:**-*i*
Gazel 162
Mısra: **6**
Göz.
5. Nice vāreste olur kebk-i çenginden
6. Çeşmi şāhīn-i şikārī müjeler mıẖlebidür

25. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 163
Mısra: **11**
Göz.
11. Ḥāl-i dili ʿarż itmedesin çeşmine ammā
12. Mestāneye fetḥ-i der-i rāzuñ yiri yoḳdur

26. **çeşm:**
Gazel 167
Mısra: **13**
Göz.
13. Bī-vāsıta-i ḥarf olamaz çeşm aña reh-yāb
14. Gūyā dehen-i nāziki maḥsūs degüldür

27. **çeşm:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Göz.
3. Eşküm ḳızıl olduḳda o şūẖ itmedi raġbet
4. Ey çeşm nüḳūdun olıcaḳ kem ne virürler

28. **çeşmi:**-*i*
Gazel 240
Mısra: **10**
Göz.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

29. **çeşmüm:**
Gazel 242
Mısra: **5**
Göz II Göz çukuru.
5. Yalıñuz çeşmüm degül ṣahbā vü sāḳī laʿl-i cām
6. Leblerüñ rengīn mey-i ahmer bilür bilmezlenür

30. **çeşm:**
Gazel 266
Mısra: **2**
Göz.
1. Bīdārī-i tāliʿ ruẖ-ı nīgū ile olmaz
2. İḳbāl-i cihān çeşm ile ebrū ile olmaz

31. **çeşm:**
Gazel 267
Mısra: **5**
Göz.
5. Her çeşm olamaz lāyıḳ-ı ruhsāre-i Yūsuf
6. Her ḳāfile leb-teşne-i çāh-ı ẕeḳḳan olmaz

32. **çeşmi:**-*i*
Gazel 308
Mısra: **5**
Göz.
5. Çeşmi ʿaceb mi ʿāşıḳa itmezse yek nigāh
6. Āhū-yı dest-i nāz şikār olmaḳ istemez

33. **çeşmi:**-*i*
Gazel 323
Mısra: **1**
Göz.
1. Ḥasret-i rūyun ile çeşmi ki giryān buluruz
2. Reng-i ruẖsāruñı her ḳaṭrede pinhān buluruz

34. **çeşminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 325
Mısra: **8**
Göz.
7. Ḫayāl-i ġamze-i ẖubān ider bir kimse gördün mi
8. Ki çeşminden hezārān ḳaṭre-i ẖūn mū-be-mū çıḳmaz

35. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 340
Mısra: **7**
Göz.
7. Bilüp ẖūn-ābe-rīz-i eşk-i hicrān olduġın çeşmüm
8. Münaḳḳaş destmāli dīde-i giryāne göndermiş

36. **çeşmin:**-*in*
Gazel 341
Mısra: **10**
Göz.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naẖline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

37. **çeşmine:**-*i, -n, -e, -*
Gazel 382
Mısra: **8**
Göz.
7. Çeşm-i ʿināyet umma o ṣūret-fürūşdan
8. Kim kendi çeşmine çekecek tūtyası yoḳ

38. **çeşmi:**-*i*
Gazel 414
Mısra: **14**
Göz, gözenek.
13. Gubār-ı ẖāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

39. **çeşmi:**-*i*
Gazel 438
Mısra: **2**
Göz.
1. Oldı sinemde nümāyān es̱eri dildāruñ
2. Çeşmi ebrūlarına itdügi istiẓhāruñ

40. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 451
Mısra: **1**
Göz.
1. Çeşmüñ gibi mest olmaġ içün cāma mı düşdüñ
2. ʿAksün gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ

41. **çeşmüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 498
Mısra: **6**
Göz.
5. Müjgānlarun şümārı mıdur fitne-i nigāh
6. Çeşmüñden olduġına gümānum mı var benüm

42. **çeşm:**
Gazel 536
Mısra: **2**
Göz.
1. Kim düşerdi pāyuma ẖum gibi pür-cūş olmasam
2. Kim ṭutardı çeşm saġar gibi ser-cūş olmasam

43. **çeşmüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 591
Mısra: **10**
Göz.
9. Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūẖ ancaḳ
10. Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün

44. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 608
Mısra: **7**
Göz.
7. Olma ol gūne ki çeşmüñ nigeh itdükçe ola
8. Ġarḳ-ī mevc-i girih-i nāşiye vü çīn-i cebīn

45. **çeşmüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 611
Mısra: **3**
Göz.
3. Çünki ẖod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
4. İstemez erbāb-ı ḥüsn āyīne nemnāk olduġın

46. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 620
Mısra: **12**
Göz.
11. Günde ṣad ẖāne-i ḳalbi ide tārāc hele
12. Nigehi çeşmine sermāye-dih-i zūr olsun

47. **çeşmüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 629
Mısra: **9**
Göz.
9. Nābī benüm ancaḳ görinen çeşmüne çerẖüñ

10. Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

48. **çeşmi:**-*i*
Gazel 632
Mısra: **6**
Göz.
5. Sūz-ı dil nerm eylemez oldı dil-i sengīnin
6. Aldı çeşmi siḥr idüp ṣan āteşüñ hāṣiyyetin

49. **çeşme:**-*e*
Gazel 638
Mısra: **11**
Göz.
12. İden tevekkuʿ-ı taḳrīr bī-zebānlardan
11. Meġer ki eyleye ilbās çeşme cāme-i gūş

50. **çeşm:**
Gazel 646
Mısra: **1**
Göz.
1. Çeşm ẖalḳ itmiş saña ruẖsār-ı ẖūbān gösteren
2. Gūş tertīb eylemiş āvāz ü elḥān gösteren

51. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Gazel 649
Mısra: **4**
Göz.
3. Ol çeşm-i dil-siyāh gice itse bir nigāh
4. Çeşmüme sürme ider üstüẖᵛānların

52. **çeşmümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 653
Mısra: **2**
Göz.
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūẖ nʾola olsa zebūn

53. **çeşmüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 653
Mısra: **3**
Göz.
3. Ḫastelik ġamzeñe teʾs̱īr idüp çeşmüñden
4. Oldı gūyā ʾālem-i fitne vü āşūb nigūn

54. **çeşmi:**-*i*
Gazel 747
Mısra: **16**
Göz.
15. Ġafil olma emr ber- ʿaks olmadan kʾahūlaruñ
16. Merdümekle çeşmi dām u dānedür ṣayyādına

55. **çeşmün:**-*ün*
Gazel 750
Mısra: **3**
Göz.
3. O şeb ki çeşmün olur nūr-baẖş-ı bezm-i ẖayāl
4. Yanan ʿuṣāre-i bādām olur çerāġumda

56. **çeşmümle:**-*üm, -le*
Gazel 756
Mısra: **12**
Göz.
11. Baḳiyye ḳaldı Nābī köhne şāhid-bāzlıḳlardan
12. Benüm ancaḳ ser-engüştümle çeşmümle dehānumda

57. **çeşm:**
Gazel 768
Mısra: **9**
Göz.
9. Ey çeşm açuḳ boyama kumāş-ı sirüşküñi
10. Yoḳ çār-sūy-ı ḥüsnde raġbet ḳabalıġa

58. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 794
Mısra: **7**
Göz.
7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ẖam ḳanda ben ḳanda

59. **çeşmi:**-*i*
Gazel 806
Mısra: **14**
Göz.
13. Ser-i sükkān-ı sümuvvāta olurdı nāʾil
14. Nābiyā olsa eger çeşmi ḳadar gūş-ı nigeh

60. **çeşmi:**-*i*
Gazel 819
Mısra: **8**
Göz.
7. Āhū-yı naḳşı gitmedi deşt-i ẖayālden
8. Gerçi ġazāl çeşmi nihān oldı gelmedi

61. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Gazel 824
Mısra: **11**
Göz.
11. İtdi ḥarām çeşmüme ẖᵛāb-ı ferāġati
12. Ṣahrā-yı dilde ceyş-i ġamuñ hāy u hūları

62. **çeşmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 848
Mısra: **15**
Göz.
15. Gayrinüñ itmek içün çeşmini rūşen Nābī
16. Rū-siyāh olmadayuz sürme ile mīl gibi

63. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 852
Mısra: **10**
Göz.
9. Eylesün ẖalḳdan ümmīd-i ʿatā ey Nābī
10. Çeşmine gūşına itmek dileyen taʿzīri

64. **çeşminüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 854
Mısra: **3**
Göz.
3. Çeşminüñ ẖastesiyem girmeġe ḳādir degülem
4. Çūp-ı bādām ile ḳızdurmasalar ḥammāmı

çeşm ḳıpar:
1. **çeşm ḳıpar:**
Kaside 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz kırpmak, başkasına söylediklerinin doğru olmadığını işaretle anlatmak için, benimsediği kimseye bakarak gözünü kapayıp açmak.
11. Ḳadr-dān-ı es̱eri çeşm ḳıpar ẖūbāna
12. Neşʾe-yāb-ı suẖanı tevbe ider ṣahbāya

çeşm olmasa dil düşmez idi miḥnet-i ʿaşḳa:
1. **çeşm olmasa dil düşmez idi miḥnet-i ʿaşḳa:**
Gazel 371
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz olmasa gönül aşk ıstırabına düşmezdi. (Göz gördü gönül sevdi deyimi).
3. Çeşm olmasa dil düşmez idi miḥnet-i ʿaşḳa
4. Sārīdür efendisine ġavġā-yı tevābiʿ

çeşm ü bīnī-i ḥaḳīḳat-bīn-i ehl-i rāz:
1. **çeşm ü bīnī-i ḥaḳīḳat-bīn-i ehl-i rāz:**
Gazel 375
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İlahi sırları bilenlerin hakikatı görüp hisseden göz ve burunları.
7. Çeşm ü bīnī-i ḥaḳīḳat-bīn-i ehl-i rāz içün
8. Gül-nümā-yı reng ü būy-ı tāzedür destār-ı ṣunʿ

çeşm ü dehen:
1. **çeşm ü dehen:**
Gazel 141
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Görecek göz ve söyleyecek ağız.
7. Leb-ā-lebdür zemīn ü āsmān esrār-ı ḥikmetden
8. Velīkin keşf ü taḥḳīka seza çeşm ü dehen yoḳdur

çeşm ü dile:
1. **çeşm ü dile:**-*e*
Gazel 377
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göz ve gönül.
1. Oldı güşāde çeşm ü dile revzen-i ferāġ
2. Geldi dimāġa rāyiha-i gülşen-i ferāġ

çeşm ü dilüñ:
1. **çeşm ü dilüñ:**-*üñ*
Gazel 782
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göz ve gönül.
1. Ḳoma çeşm ü dilüñ tīre ṭururken bezm-i dünyāda
2. Şuʿā-ı çihre-i sāḳī ṣafā-yı ṣūret-i bāda

çeşm ü ebrū:
1. **çeşm ü ebrū:**
Gazel 717
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaş göz ‖ güzellik.
7. Zīr-i ḫāk-i ḫaṭda rūyuñ çeşm ü ebrū ber-ḳarār
8. ʿÖmrler virsün Ḫudā-yı lem-yezel bākīlere

çeşm ü gūş:
1. **çeşm ü gūş:**
Gazel 651
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Göz ve kulak.
3. Maʿnā-yı ġayb girse libās-ı şehādete
4. Nuṭḳ virmede cilve ider çeşm ü gūş içün

çeşm ü gūş u deheni:
1. **çeşm ü gūş u deheni:**-*i*
Gazel 818
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Göz, kulak ve ağız.
13. Çeşm ü gūş u deheni beste ider Nābī ḫᵛāb
14. Ḳapanur ḳalʿa-i cismün gice dervāzeleri

çeşm ü gūşum:
1. **çeşm ü gūşum:**-*um*
Gazel 509
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
"Göz kulak olmak" Gözetmek, korumak, bakmak, dikkat kesilmek.
5. Yaḳışur ḫışm-ı teġāfül baña çeşm ü gūşum
6. Bulduġumla leb ü dendān gibi yoḳdur cedelüm

çeşm-ʿadā:
1. **çeşm-ʿadāyı:**-*y, -ı*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **6**
Düşman gözü.
5. Ḳıṭʿası faṣṣ-ı zümürrüdāsā
6. Çeşm-ʿadāyı ider nā-bīnā

çeşm-bāz-ı niyāz olmamadan:
1. **çeşm-bāz-ı niyāz olmamadan:**-*ma, -ma, -dan*
Gazel 463
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dua edip yalvaran yakaran olmak.
7. Sipihre olmamadan ġayri çeşm-bāz-ı niyāz
8. Ne nefʿi var bize bu ḳāmet-i ḫamidemüzüñ

çeşm-bāz-ı seyrān:
1. **çeşm-bāz-ı seyrān:**
Tarih 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Kainat kitabını) İzleyerek okuyan gözler.
1. Ey nusḫa-ḫᵛān-ı ḥikmet ol çeşm-bāz-ı seyrān
2. Ne naḳş-ı tāze itdi iẓhār ṣunʿ-ı Yezdān

çeşm-dārende-i luṭf u kerem:
1. **çeşm-dārende-i luṭf u kerem:**
Gazel 85
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ve iyilik karakterine sahip.
11. Kesb-i nām-ı kerem itmekde saḫī sāʾilden
12. Çeşm-dārende-i luṭf u kerem olmaz da nʾolur

çeşm-dūzende-i imdād-ı semāvīyüz:
1. **çeşm-dūzende-i imdād-ı semāvīyüz:**-*y, -üz*
Gazel 271
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yardımı semadan bekleyen iğne göz.
3. Merdüm-i ʿālem-i süflīden idüp ḳaṭʿ-ı ümīd
4. Çeşm-dūzende-i imdād-ı semāvīyüz biz

çeşm-dūz-ı kerem-i nā-ḫalef olmaḳdan:
1. **çeşm-dūz-ı kerem-i nā-ḫalef olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 662
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hayırsız evladın eline bakmak, muhtaç olmak.
13. Hāk-līs olmaġa dil ḳāʾil olur ey Nābī
14. Çeşm-dūz-ı kerem-i nā-ḫalef olmaḳdan ise

çeşm-dūz-ı nigāh-ı işareti:
1. **çeşm-dūz-ı nigāh-ı işareti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
İşaret veren bakışını gözleyen.
159. Tevfīḳ intizār-keş-i ḥarf-i ḫᵛāhişi
160. İḳbāl çeşm-dūz-ı nigāh-ı işareti

çeşm-dūz-ı şevḳ:
1. **çeşm-dūz-ı şevḳ:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözünü şevkle (Kabe'ye) dikenler.
5. Pervāne-i tavaf kimi çeşm-dūz-ı şevḳ
6. Mirāt-ı cemʿ-i sabit u seyyar Kaʿbeʾdür

çeşme:
1. **çeşmeye:**-*y, -e*
Tarih 9
Mısra: **25**
Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalaklı su hazinesi veya yapısı, pınar.
25. Fikr iderken bu çeşmeye tārīḫ
26. Bir ṣadā geldi gūşuma ol ān

2. **çeşmeyi:**-*y, -i*
Tarih 13
Mısra: **5**
Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalaklı su hazinesi veya yapısı, pınar.
5. Bunda bu çeşmeyi idüp iḥyā
6. Virdi şu bāġzār-ı Rıḍvāna

3. **çeşmeyi:**-*y, -i*
Tarih 27
Mısra: **3**
Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalaklı su hazinesi veya yapısı, pınar.
3. Ḫayr içün bu cāmiʿ ile çeşmeyi ḳıldı binā
4. Eyledi iki veliyyüʾn-niʿmetün rūḥını şād

4. **çeşmesinden:**-*si, -n, -den*
Tarih 27
Mısra: **10**
Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalaklı su hazinesi veya yapısı, pınar.
9. Teşneler nūş eyleyince ābını tārīḫ içün
10. Didiler iç bu Süleymān çeşmesinden nūş bād

5. **çeşmeden:**-*den*
Tarih 39
Mısra: **20**
Çeşme II Göz.
19. İdicek himmet ile Nābī bu ḳaṣrı ibdāʿ
20. Çeşmeden dāʾire-i ʿayn-i rehā buldı Ruhā

çeşme cilā virür:
1. **çeşme cilā virür:**-*ür*
Kaside 19
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göze nur vermek, gözün ferini parlatmak.
23. Çekdi bir ḥüsn ü leṭāfet üzre
24. Ki temāşāsı virür çeşme cilā

çeşme ḫᵛāb gelmezdi:

1. **çeşme ḫᵛāb gelmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 282
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Göze uyku gelmek, uykusu gelmek.
5. Ṭıfl iken gelmezdi fikr-i ḳāmetiyle çeşme ḫᵛāb
6. Olmasa serv ü ṣanavberden eger gehvāremüz

çeşme-dūz-ı iḥtiyāç olma:
1. **çeşme-dūz-ı iḥtiyāç olma:**-*ma*
Gazel 650
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İhtiyaca göz diken olmak, ihtiyaç duyup göz dikmek.
3. Olma ḥüsn-i ʿāriżīye çeşme-dūz-ı iḥtiyāç
4. Aḥsen-i Taḳvīm sende vaṣf-ı māder-zād iken

çeşme-güşāy-ı taḥsīn:
1. **çeşme-güşāy-ı taḥsīn:**
Tarih 138
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Beğenme, takdirme bakışları.
19. Ṭarḥına ṣubḥ ü mesā rükʿa-nüvīs-i tebrik
20. Naḳşına mihr ile meh çeşme-güşāy-ı taḥsīn

çeşme-i āb-ı ḥayāt:
1. **çeşme-i āb-ı ḥayāt:**
Gazel 850
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ölümsüzlük suyunun pınarı, kaynağı.
11. Dīdelerden çeşme-i āb-ı ḥayāt oldı nihān
12. Oldı rūz-ı hicr tūlāni şeb-i yeldā gibi

çeşme-i aḫlāḳından:
1. **çeşme-i aḫlāḳından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 2
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Ahlak çeşmesi.
109. Vāyedār olsa eger ʾāṭıfet-i feyżinden
110. Olur ārāyiş-i seccāde cebīn-i ilḥād

çeşme-i bī-āb-ı ʿadem:
1. **çeşme-i bī-āb-ı ʿadem:**
Kaside 15
Mısra: **212**
Kelime Tipi: -
Yokluğun susuz çeşmesi.
211. Tā ki dūlāb-ı vücūda ola carī gerdīş
212. Ḥikmet-i ṣāniʿ ile çeşme-i bī-āb-ı ʿadem

çeşme-i ḥayvān:
1. **çeşme-i ḥayvān:**
Gazel 345
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hayat suyu, ab-ı hayat.
5. Nā-pāk yatur dest-i kerem dāmen-i ʿiṣmet
6. Ḫas-pūş ḳalup çeşme-i ḥayvān unudulmış

çeşme-i ḥayvān imiş:
1. **çeşme-i ḥayvān imiş:**-*i, -miş*
Gazel 352
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.
10. Ẓulmet içre Nābiyā ben Ḫıżrʾdan aldum ḫaber
9. Āb-ı çeşm-i nā-ümīdi çeşme-i ḥayvān imiş

çeşme-i hūr:
1. **çeşme-i hūr:**
Kaside 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güneş çeşmesi, pınarı.
7. Ġubār-ı tefriḳadan oldı müncelī ʿālem
8. Başıldı gerd-i küdūret açıldı çeşme-i hūr

çeşme-i ḫurşīdden:
1. **çeşme-i ḫurşīdden:**-*den*
Gazel 230
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güneş çeşmesi, pınarı.
1. Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
2. Gūyiyā çeşme-i ḫurşīdden āb isterler

çeşme-i maʿnāyı:
1. **çeşme-i maʿnāyı:**-*y, -ı*
Gazel 292
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mana çeşmesi.
13. Nābiyā bīgāne-i nā-fehm bulmaz dest-res
14. Çeşme-i maʿnāyı elfāz ile has-pūş itmişüz

çeşme-i māʾüʾl-ḥayātı:
1. **çeşme-i māʾüʾl-ḥayātı:**-*ı*
Tarih 55
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Hayat suyu akıtan çeşme.
25. Sāyesinde feyż alup āb-ı revān-baḫş-ı ḫalīl
26. Çeşme-i māʾüʾl-ḥayātı vardı irşād eyledi

çeşme-i miḫbereden:
1. **çeşme-i miḫbereden:**-*den*
Kaside 12
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Hokka çeşmesi.
111. Çeşme-i miḫbereden baḫş-ı ḥayāt eyler iken
112. Merḳad-ı maḳlemede mürdeye döndi aḳlām

çeşme-i pāki:
1. **çeşme-i pāki:**-*i*
Tarih 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saf, duru, temiz pınar, çeşme.
3. Eyleyüp ḥāfıż-ı gencīnesinüñ desti ile
4. Şehr-i Burġāsʾda bu çeşme-i pāki icrā

çeşme-i pāk-i yūsuf pāşā:
1. **çeşme-i pāk-i yūsuf pāşā:**
Tarih 131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yusuf Paşanın yaptırdığı saf su akıtan çeşme (Ağa Yusuf Paşa (d. ? - ö. 1713, Rodos) III. Ahmed saltanatında, 20 Kasım 1711 - 12 Kasım 1712 tarihleri arasında onbir ay yirmi iki gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Ola maḳbūl-ı Yezdān çeşme-i pāk-i Yūsuf Pāşā

çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā:
1. **çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā:**
Tarih 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzel hayatın saf suyunun çeşmesi.
9. Ḫıżr bir cāmın içüp didi ṣafādan tārīḫ
10. Ne güzel çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā

çeşme-i ṣafā-ṭıynet:
1. **çeşme-i ṣafā-ṭıynet:**
Tarih 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Safa veren çeşme.
3. İtdi bir çeşme-i ṣafā-ṭıynet
4. Himmetiyle bu ʿarṣada cereyān

çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş:
1. **çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş:**
Gazel 249
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bal akıtan pınar.
1. Nāz ile ol ġonce kim gāhī leb-i ḫāmūş açar
2. Rāh-ı gūşa çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş açar

çeşme-i ṭabʿından:
1. **çeşme-i ṭabʿından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 20
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Mizacın gözü.
83. Feyż-i meʾāli çeşme-i ṭabʿından almasa
84. Bulmazdı çāşnī-i nikāti ḥalāveti

çeşmesār:
1. **çeşmesārumuzdandır:**-*umuz, -dan, -dır, -*
Gazel 79

Mısra: **10**
Çeşme başı.
9. Gören bu naẓm-ı teri şübhe itmez ey Nābī
10. Ki āb-ı Ḫıżr bizüm çeşmesārumuzdandır

2. **çeşmesārı:**-*ı*
Gazel 339
Mısra: **4**
Çeşme başı.
3. Degüldür mūr-ı ḫaṭ gird-i leb-i şekker-feşānında
4. Kenārı çeşmesārı āb-ı ḥayvānuñ çemenlenmiş

çeşme-sār-ı arzudan:
1. **çeşme-sār-ı arzudan:**-*dan*
Gazel 191
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Arzu çeşmesinin başı.
11. İmtinānından ḫalāṣ olmaḳ kibār-ı ʿālemün
12. Çeşme-sār-ı arzudan dest-şūluḳlardadur

çeşmesār-ı maʿnāyı:
1. **çeşmesār-ı maʿnāyı:**-*yı*
Gazel 406
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Mana çeşmesi.
11. Ḫayāl-i diḳḳat ile çeşmesār-ı maʿnāyı
12. Ḳarışdurur nice nādān bulandurıncaya dek

çeşmesār-ı merhametde:
1. **çeşmesār-ı merhametde:**-*de*
Gazel 353
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet pınarı.
5. Teşnegānun çāk çāk olmış leb-i ḫvāhişgeri
6. Çeşmesār-ı merhametde bir içim ṣu ḳalmamış

çeşmesār-ı mürüvvet:
1. **çeşmesār-ı mürüvvet:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **347**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik çeşmesi.
347. Çeşmesār-ı mürüvvet ās̱ārı
348. Ola gülzār-ı ʿāleme sārī

çeşm-güşā:
1. **çeşm-güşā:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Göz alıcı.
11. Nābī varaḳ-ı şiʿrüne maḫṣūṣdur ancaḳ
12. Her pāre varaḳ çeşm-güşā pīrehen olmaz

çeşm-i ābā vü ümmehātı:
1. **çeşm-i ābā vü ümmehātı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Anaların ve babaların gözü.
51. İtdi ol zāde-i ne-dīde naẓīr
52. Çeşm-i ābā vü ümmehātı ḳarīr

çeşmi açdı:
1. **çeşmi açdı:**-*dı*
Gazel 655
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz açmak.
7. Bu ḫāküñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil
8. ʿAmādan açdı mevcūdāt çeşmi tūtiyādur bu

çeşm-i āfāḳa:
1. **çeşm-i āfāḳa:**-*a*
Gazel 540
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Feleklerin gözü.
11. Öyle bir ʿanḳā-yı ʿālī-şāna oldı āşiyān
12. Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Arż-ı Rūm

çeşm-i āftāb:
1. **çeşm-i āftāb:**
Gazel 254
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güneş, güneşin gözü II Sevgili.
3. Ḳor mı ter itmege lebümüz çeşm-i āftāb
4. Mānend-i gül hevādan eger ṭolsa cāmumuz

çeşm-i aġyārı:
1. **çeşm-i aġyārı:**-*ı*
Gazel 724
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Rakiplerin (sevgilinin dost edindiği kimseler)'in gözü.
1. Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine
2. Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

çeşm-i ʿālem açıldı:
1. **çeşm-i ʿālem açıldı:**-*dı*
Gazel 875
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Alem (Yakub)'ın gözleri açılmak.
13. Çeh-i dilden ṭulūʿ itdükçe Nābī Yūsuf-ı naẓmum
14. Açıldı çeşm-i ʿālem dehri būy-ı pīrehen ṭutdı

çeşm-i ʿamādan:
1. **çeşm-i ʿamādan:**-*dan*
Kaside 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kör göz.
1. İtmese lemʿa-i rūḥuñ dem-i ḳudret taḥrīk
2. Mündefiʿ olmaz idi çeşm-i ʿamādan tārīk

çeşm-i ʿamā-yı cehli:
1. **çeşm-i ʿamā-yı cehli:**-*i*
Gazel 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cahillikten gözü kör olanlar.
7. Çeşm-i ʿamā-yı cehli ider sürme-rīz-i nūr
8. Keyfiyyet-i taʿalluk-ı dīdār-ı evliyā

çeşmi ardında ḳalduġı:
1. **çeşmi ardında ḳalduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 442
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözü arkada kalmak, bırakılan bir şey ya da kimseyle ilgili tedirginliği sürmek.
7. Ṭūl-ı emel ʿalākasınun muktezāsıdur
8. Gitdükçe çeşmi ḳalduġı ardında sūzenüñ

çeşm-i ārzū yollarda ḳaldı:
1. **çeşm-i ārzū yollarda ḳaldı:**
Gazel 656
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Arzu gözü yollarda kaldı.
1. Olmaḳ müyesser olmadı dilberle rū-be-rū
2. Yollarda ḳaldı āyineveş çeşm-i ārzū

çeşm-i ʿāşıḳ:
1. **çeşm-i ʿāşıḳ:**
Tarih 72
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aşığın gözü.
7. Çeşm-i ʿāşıḳ gibi fevvāreleri pür-cūşiş
8. Tār-ı ümmīd-ṣıfat ābı kesilmez ḳatʿā

çeşm-i āyine:
1. **çeşm-i āyine:**
Gazel 230
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ayna gözü, aynadaki yansıma.
5. Ḫūblar ḥüsnine ḥayrān olan üftādelerün
6. Çeşm-i āyine gibi düşmen-i ḫᵛāb isterler

çeşm-i baḫtına:
1. **çeşm-i baḫtına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 11
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Talihin/bahtın gözü.
89. O kimse kim ola bir kerre luṭfına maẓhar
90. Mis̱āl-i düzd gelür gelse çeşm-i baḫtına ḫᵛāb

çeşm-i baṣīreti açmış:
1. **çeşm-i baṣīreti açmış:**-*mış*
Kaside 16
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Gönül gözünü açmak.
115. Çıḳmış meġer ki seyre o şehzāde-i cihān

116. Açmış şükūfe seyrine çeşm-i başīreti

çeşm-i bed:
1. **çeşm-i bed:**
Kaside 7
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Kötü, kem göz.
135. Zemīni ġulġule-i āsmāniyān pür ider
136. Ki çeşm-i bed ola āyīn-i devletünden dūr

çeşm-i bedden:
1. **çeşm-i bedden:**-*den*
Kaside 24
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Kötü, kem göz.
33. Ḳatı raʿnālığı var köhne ʿarūs-ı dehrüñ
34. Çeşm-i bedden umaruz eyleye āsūde Ḫudā

2. **çeşm-i bedden:**-*den*
Kıt'a 61
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kötü, kem göz.
3. Çeşm-i bedden seni ḥıfẓetmek içün
4. Saña lāzımdur aṣılmaḳ heykel

çeşm-i bedinden:
1. **çeşm-i bedinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 138
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kötü, kem göz.
11. Ḥıfẓ içün olmadadur çeşm-i bedinden ḫalḳuñ
12. Micmer-i çerḫ ile gerdīde sipend-i pervīn

çeşmi bīnā olduġı:
1. **çeşmi bīnā olduġı:**-*du, -ġı*
Tarih 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözleri ağarmak, gözü aydınlanmak, büyük nimetlere mazhar olmak.
13. ʿAvn-ı Ḥaḳḳuñ müteʿāḳibligin eyler işʿār
14. İki şeh-zāde ile olduġı çeşmi bīnā

çeşm-i bīnā-misāl:
1. **çeşm-i bīnā-mis̱āl:**
Tarih 42
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gören gözler misali.
7. Çeşm-i bīnā-mis̱āl revzenler
8. Virmede nūr-ı āftāba kesād

çeşm-i cāh u celāl u tāc u serīr:
1. **çeşm-i cāh u celāl u tāc u serīr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **346**
Kelime Tipi: -
Taç ve tahtın, makam ve yüceliğin gözü/gözdesi.
345. Ḫāk-i pāyiyle dāʾim ola ḳarīr
346. Çeşm-i cāh u celāl u tāc u serīr

çeşm-i cām-ı iştibāhdan:
1. **çeşm-i cām-ı iştibāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Korku kadehinin gözü.
7. Bezmüme kāselik mi eyler var
8. Çeşm-i cām-ı iştibāhdan ġayrı

çeşm-i cām-ı şahbāda:
1. **çeşm-i cām-ı ṣahbāda:**-*da*
Gazel 782
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehinin gözü.
7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cemʾden cüdā düşmiş
8. Nʾola ḫūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

çeşm-i cānāne:
1. **çeşm-i cānāne:**
Gazel 715
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gözü, nazarı.
9. İtme güstāḫ nigahuñ aña bār-ı teşvīş
10. Çeşm-i cānāne ḥaḳīḳatde terāzū degül a

çeşm-i cihān:
1. **çeşm-i cihān:**
Kaside 10
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Alemin gözü.
63. Ne gūş-ı ʿālem işitdi ne gördi çeşm-i cihān
64. O ẕāt-ı pāke muʿādil vezīr-i pāk-ʿıyār

çeşm-i dāmumuz:
1. **çeşm-i dāmumuz:**-*u, -muz*
Gazel 254
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tuzak gözü.
7. Olmaz hümālara nigeh-endāz-ı iltifat
8. Alūde-i ġubār ise de çeşm-i dāmumuz

çeşm-i dānişi:
1. **çeşm-i dānişi:**-*i*
Gazel 385
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İlim gözü.
1. O kimse kim ṣuver-i ʿāleme sitāyişi yoḳ
2. Muṣavvirüñ hünerin derke çeşm-i dānişi yoḳ

çeşm-i ḍarīr:
1. **çeşm-i ḍarīr:**
Kaside 8
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Görmeyen göz.
55. Alsa ḫurşīd cebīninde eger kim vāye
56. Perde-i lafẓda maʿnāyı görür çeşm-i ḍarīr

çeşm-i dilden:
1. **çeşm-i dilden:**-*den*
Tarih 144
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Gönül gözü.
19. Çeşm-i dilden āşinālıḳ riştesin itmişdi katʿ
20. İḥtimāl-i istirāḥat ārzū-yı cāme-ḫᵛāb

2. **çeşm-i dilden:**-*den*
Gazel 577
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül gözü.
1. Dīde-i ümmīde tā ol laʿl-i mey-gūndur düşen
2. Çeşm-i dilden dāmen-i endīşeye ḫūndur düşen

çeşm-i dile:
1. **çeşm-i dile:**-*e*
Gazel 543
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül gözü.
1. Ne mümkin ola naẓar māyedār-ı ṭāḳat-ı ḥüsn
2. Nühüfte çeşm-i dile olmasa ʿināyet-i ḥüsn

çeşm-i dil-siyāh:
1. **çeşm-i dil-siyāh:**
Gazel 649
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlü kara olanın gözü.
3. Ol çeşm-i dil-siyāh gice itse bir nigāh
4. Çeşmüme sürme ider üstüḫᵛānların

çeşm-i ebvāb-ı ruhā:
1. **çeşm-i ebvāb-ı ruhā:**
Tarih 102
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Urfa şehrinin kapıları.
9. Şehre bünyād-ı hiṣār olunalı gördügi yoḳ
10. Çeşm-i ebvāb-ı Ruhā böyle binā-yı ġarrā

çeşm-i edeble naẓar eyle:
1. **çeşm-i edeble naẓar eyle:**-*le*
Gazel 667
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İsyan ve inkardan uzak edeple bakmak.
1. Tertīb-i kevnüñ itme naẓar iḫtilāfına
2. Çeşm-i edeble eyle naẓar dürd ü ṣāfına

çeşm-i erbāb-ı vezāʾif:
1. **çeşm-i erbāb-ı vezāʾif:**
Gazel 145
Mısra: **12**

Kelime Tipi: -
Çalışanların gözü.
11. O meh-i çārde-sālüñ baḳar ebrūsuna dil
12. Çeşm-i erbāb-ı vezāʾif meh ile sāldedür

çeşm-i ferāʿine ḫak tolmazdı:
1. **çeşm-i ferāʿine ḫak tolmazdı:-***maz, -dı*
Gazel 730
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Firavunların gözüne toprak dolması (Gözüne toprak dolmak; İnsanın ölümlü olduğunu hatırlatmak için kullanılan bir deyim).
1. Şāyān olaydı kişver-i fānī nizāʿına
2. Tolmazdı ḫak şerm ile çeşm-i ferāʿine

çeşm-i ferverdīn:
1. **çeşm-i ferverdīn:**
Gazel 577
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Baharın ilk ayının gözü, martın gözü.
11. Çeşm-i ferverdīn daḫı gülşen-serāy-ı vaṣladur
12. Külbe-i sermā-keşān-ı hicre kānūndur düşen

çeşm-i ġazab:
1. **çeşm-i ġazab:**
Gazel 197
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Öfkeli bakış.
5. Gösterür yār devā-ḫᵛāh olana çeşm-i ġazab
6. O ṭabīb-i dilüm ancaḳ acı bādāmı bilür

çeşm-i gerdūn:
1. **çeşm-i gerdūn:**
Tarih 30
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Feleğin gözü || Dünya'da yaşamış insanlar.
45. Bulmış āmīziş zemīn ile zamān bir ġūne kim
46. Çeşm-i gerdūn farḳdan ḳaldı ʿarażla cevheri

çeşm-i gerdūndan düşdi:
1. **çeşm-i gerdūndan düşdi:**
Gazel 540
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Feleğin gözünden düşmek.
7. Naḳd-ı nāḳıs gibi düşdi çeşm-i gerdūndan ḳamer
8. Tā ki naʿlinden nişān-gīr oldı bāb-ı Arż-ı Rūm

çeşm-i girān-ḫᵛāb:
1. **çeşm-i girān-ḫᵛāb:**
Gazel 449
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uykusu ağır göz.
3. Görelüm birbirini kañġısı bī-zār eyler
4. Āh ü feryād benüm çeşm-i girān-ḫᵛāb senüñ

çeşm-i giryāna:
1. **çeşm-i giryāna:***-a*
Gazel 248
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ağlayan göz.
5. Ḥarf-ı leb-i nevmīdi āzārına leb-teşne
6. Tīz-āb-ı sitem çeşm-i giryāna ṣataşmışdur

çeşm-i giryānı:
1. **çeşm-i giryānı:***-ı*
Gazel 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ağlayan göz.
7. Yūsuf-ı güm-geşteden çün almadı peyġāmı dil
8. Reh-nümā itdi dem-ā-dem çeşm-i giryānı baña

2. **çeşm-i giryānı:**
Tarih 36
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Ağlayan gözler.
21. Çeşm-i giryānı yem-i raḥmete mülḥaḳ iki dil
22. Ḳalbi raḥmetle temevvücde mis̱āl-i deryā

çeşm-i giryānumla:
1. **çeşm-i giryānumla:***-um, -la*
Gazel 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ağlayan göz.
1. Senüñçün ḫᵛāb u rāḥat çeşm-i giryānumla düşmendür
2. Bisāt-ı istirāḥat cism-i sūzānumla düşmendür

çeşm-i ḥabābı:
1. **çeşm-i ḥabābı:***-ı*
Gazel 693
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kabarcık, şeklen gözlere benzeyen kabarcık.
11. Ḥased o bezm-i sivā-sūza kim ḥicāb eyler
12. Taʿalluḳ itmege çeşm-i ḥabābı bādesine

çeşm-i ḥabābuñ:
1. **çeşm-i ḥabābuñ:***-uñ*
Gazel 461
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin su kabarcıklarına benzeyen gözleri.
3. Mest olmayınca kimdür içen ḫūn-ı sāġarı
4. Der-kār iken nezāreti çeşm-i ḥabābuñ

çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn:
1. **çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn:**
Kaside 25
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doğru olanı gören göz.
7. Aña çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn gerek kim eyleye idrāk
8. Verā-yı çeşm-i tendür ʿizz ü şānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

çeşm-i ḥaḳīḳatle bakılsa:
1. **çeşm-i ḥaḳīḳatle bakılsa:***-sa*
Gazel 367
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Gerçeği gören gözle bakmak, gönül gözü ile bakmak.
39. Nābī bakılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle ʿāleme
40. Taḳdīrle müṣālahadan māʿadā ġalaṭ

2. **çeşm-i ḥaḳīḳatle baḳılsa:**
Gazel 693
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Doğru gözle bakılsa, doğru açıdan değerlendirilse.
5. Baḳılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle istifādedür
6. Viren güşād ser-i kīse-i ifādesine

çeşm-i ḫalḳa:
1. **çeşm-i ḫalḳa:***-a*
Gazel 833
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Toplumun gözünde.
21. Nukreden ḫālī olan pençe-i merdüm Nābī
22. Çeşm-i ḫalḳa görinür dānesi yoḳ dām gibi

çeşm-i ḫān aḥmed-i dīn-perveri:
1. **çeşm-i ḫān aḥmed-i dīn-perveri:-***i*
Tarih 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dindar Sultan III. Ahmed Hanın gözleri.
1. Eyledi maḳdem-i şeh-zāde-i ḫurşīd-likā
2. Çeşm-i ḫān Aḥmed-i dīn-perveri lebrīz-i ṣafā

çeşm-i harīdār:
1. **çeşm-i harīdār:**
Gazel 40
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Alıcı göz, istekli göz.
5. Gösterse o gül-ġonca eger nīm-tebessüm
6. Şebnemveş ider çeşm-i harīdār temevvüç

çeşm-i ḥasret-keş-i cānānda:
1. **çeşm-i ḥasret-keş-i cānānda:***-da*
Gazel 85

Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgiliyi görmeye hasret çeken gözler.
1. Dil-i hicrān-keş-i virānda ġam olmaz da n᾽olur
2. Çeşm-i ḥasret-keş-i cānānda nem olmaz da n᾽olur

çeşm-i ḥasūd:
1. **çeşm-i ḥasūd:**
Kaside 16
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Hasetçinin, kıskancın gözü.
175. Maḥfūzdur ʿināyet-i Bārī᾽de kişveri
176. Çeşm-i ḥasūd ḫᵛābda görmez ifāḳati

2. **çeşm-i ḥasūd:**
Gazel 433
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hasetçinin, kıskancın gözü.
1. Çeşminde ḳadrin añlayanuñ ʿizz ü rifʿatüñ
2. Çeşm-i ḥasūd revnaḳıdur rūy-ı devletüñ

çeşm-i ḫātemde:
1. **çeşm-i ḫātemde:***-de*
Gazel 496
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mühür yüzüğü.
11. Kim ṭutar sīnedeki mużmer olan sözlerini
12. Çeşm-i ḫātemde mürekkebden eger olmasa nem

çeşm-i ḥayrān:
1. **çeşm-i ḥayrān:**
Gazel 374
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hayran hayran bakan gözler.
9. Küḥl gerd-i āsitānuñdan olurken vāye-gīr
10. Ḳande ṣarf itsün nigāhın çeşm-i ḥayrān el-vedāʿ

çeşm-i hevā-ḫᵛāh-ı ümīde:
1. **çeşm-i hevā-ḫᵛāh-ı ümīde:***-e*
Gazel 361
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümidin dost gözü.
4. Nā-beste gerek revzen-i maḳṣūre-i iḫlāṣ
3. Şeb tābe-seher çeşm-i hevā-ḫᵛāh-ı ümīde

çeşm-i hevesnāk:
1. **çeşm-i hevesnāk:**
Gazel 54
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hevesli göz.
7. Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
8. Gül-geşte ḫırām eyledi ḫūbān müteʿaddid

çeşm-i himmet-i ḥaḳ-bīne:
1. **çeşm-i himmet-i ḥaḳ-bīne:***-e*
Gazel 188
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hakkı, adaleti gözeten gayretin gözü.
9. Nisbetle çeşm-i himmet-i Ḥaḳ-bīne Nābīyā
10. Kām-ı dü-kevn çeşm-i ḳabūlümde dūn düşer

çeşm-i ḫıred:
1. **çeşm-i ḫıred:**
Tarih 72
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Basiret gözü.
17. Kār-ı nakşına olur çeşm-i ḫıred dil-beste
18. Ṣūret-i ṭarḥına cān- dāde büt-ı ʿişve-nümā

çeşm-i ḫūbāna:
1. **çeşm-i ḫūbāna:***-a*
Gazel 435
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellerin gözleri.
3. Baḫt-ı bīdārına reşk eylemesün mi ʿanber
4. Çeşm-i ḫūbāna ḳonan gerd-i sipāh-ı ḫᵛābuñ

çeşm-i hūn-pāşum:
1. **çeşm-i hūn-pāşum:***-um*
Gazel 232
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kan ağlayan göz.
5. Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i hūn-pāşum
6. Düçār olmaḳ o mest-i nāza nāçār olduġumdandur

çeşm-i ḫūşında:
1. **çeşm-i ḫūşında:***-ı, -n, -da*
Gazel 764
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Akıl gözü.
7. O ḫursend-i ḫıredmendüñdür iklīm-i saʿādet kim
8. Cevāhirle türābuñ farḳı yoḳdur çeşm-i ḫūşında

çeşm-i ʿibretden geçürdüm:
1. **çeşm-i ʿibretden geçürdüm:***-v*
Gazel 394
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İbret nazarıyla bakmak, incelemek.
15. Ser-ā-pā çeşm-i ʿibretden geçürdüm nüsḫa-i dehri
16. İçinde maʿnī-i ārāma dāʾir bir ʿibāret yoḳ

çeşm-i ʿibretle:
1. **çeşm-i ʿibretle:***-le*
Gazel 748
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İbret gözü.
7. Ḫandesin tār-ı sirişk ḥayrete pūd eylesin
8. Çeşm-i ʿibretle olan nāẓır cihānuñ ḥāline

çeşm-i ʿibretle baḳan:
1. **çeşm-i ʿibretle baḳan:***-an*
Gazel 86
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
İbret gözü ile bakmak.
13. Çeşm-i ʿibretle baḳan añlar fenā-yı ʿālemi
14. Nüsḫa-i şeh-nāme Nābī mevʿize ṣūretlüdür

çeşm-i idrāki:
1. **çeşm-i idrāki:***-i*
Kaside 15
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Gönül gözü II idrak etme gözü.
135. Çeşm-i idrāki görür mā-ḥaṣal-i maḳṣūdın
136. Urmadın ʿarża eḳāṣī-i memālikde raḳam

çeşm-i idrākine:
1. **çeşm-i idrākine:***-i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Gönül gözü II idrak etme gözü.
141. Zülf-i ʾirfānına dil-beste ʿarūsān-ı ḫayāl
142. Çeşm-i idrākine cān-dāde sevād-ı ifhām

çeşm-i iltifātına:
1. **çeşm-i iltifātına:***-ı, -n, -a*
Tarih 129
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Onore eden bakış.
3. Luṭf ile bir gün cebe-ḫānesini teşrif idüp
4. Bu ocağı gördi çeşm-i iltifātına sezā

çeşm-ı ʿināyātını:
1. **çeşm-ı ʿināyātını:***-ı, -n, -ı*
Tarih 127
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Lütuf gözü.
79. İtmeyüp çeşm-ı ʿināyātını ḳaṭʿ üstinden
80. Keremin eyler idi rāh-ı ḫafīden icrā

çeşm-i ʿināyet umma:
1. **çeşm-i ʿināyet umma:**
Gazel 382
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gözlerini iyileştirmesini ummak.
7. Çeşm-i ʿināyet umma o ṣūret-fürūşdan
8. Kim kendi çeşmine çekecek tūtyası yoḳ

çeşm-i inṣāf ile baḳılsa:

1. **çeşm-i inṣāf ile baḳılsa:**-*ıl, -sa*
Gazel 794
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsaf gözü ile bakmak, tarafsız, adilane bakmak.
5. Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
6. Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda

çeşm-i intizārum:
1. **çeşm-i intizārum:**-*um*
Gazel 596
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bekleyen göz.
7. Ārzū-yı vaṣl ile şeb-zindedār olduḳlarum
8. Girye-i ḥasretle çeşm-i intizārum söylesün

çeşm-i ʿişret-perest-i yārāna:
1. **çeşm-i ʿişret-perest-i yārāna:**-*a*
Tarih 42
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
İçip eğlenmeyi seven dostların gözleri.
45. Çeşm-i ʿişret-perest-i yārāna
46. Görinür cebhesinde naḳş-ı murād

çeşm-i iʿtibār:
1. **çeşm-i iʿtibār:**
Tarih 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Değer verme, itibar etme bakışı, görüşü.
1. Ey eyleyen iṭāle zebān-ı şikāyeti
2. Gör çeşm-i iʿtibār ile naḳş-ı irādeti

çeşm-i iʿtibār açmaz:
1. **çeşm-i iʿtibār açmaz:**-*maz*
Gazel 808
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
İtibar gözünü açmak II değer vermek.
11. Açmaz erbāb-ı tecerrüd çerḫe çeşm-i iʿtibār
12. Eylemez şāhān tenezzül ḫayme-i dīrīneye

çeşm-i iʿtibārında:
1. **çeşm-i iʿtibārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 112
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Değerli bakış açısı.
5. Cihānı añlayanuñ çeşm-i iʿtibārında
6. Ġubār-ı kūy-ı fenā tūtiyā degül de nedür

çeşm-i iʿtibārından düşdi:
1. **çeşm-i iʿtibārından düşdi:**-*di*
Gazel 618
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
İtimat gözünden düşmek, değerini, itibarını kaybetmek II İtimat gözünden yaş akması.
9. Ruḫ-ı pür-tāb-ı yāri gördi mihr ü māh Nābīʾnün
10. Bir iki ḳaṭreāsā düşdi çeşm-i iʿtibārından

çeşm-i ḳabūlümde:
1. **çeşm-i ḳabūlümde:**-, -
Gazel 188
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Benim yanımda, nokta-i nazarımda, indimde.
9. Nisbetle çeşm-i himmet-i Ḥaḳ-bīne Nābīyā
10. Kām-ı dü-kevn çeşm-i ḳabūlümde dūn düşer

çeşm-i ḳadeh:
1. **çeşm-i ḳadeh:**
Gazel 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kadehin gözü.
1. Şevḳ-i teşrīfün ile ḳadd-i ṣürāhi ḫamdur
2. Būse-i laʿlün içün çeşm-i ḳadeh pür-nemdür

çeşmi karardı:
1. **çeşmi karardı:**-*dı*
Gazel 471
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözü kararmak. Baş dönmesinden, açlıktan, aşırı yorgunluktan gözleri iyi görmez olmak (Sevgilinin siyah saçını görme ve kara sevdaya düşmenin neticesidir).
3. Mecālis içre serāsīme gerdiş itse nʾola
4. Ḳarardı çeşmi dem-i serdiyile fincānuñ

çeşm-i kebūdın:
1. **çeşm-i kebūdın:**-*ın*
Gazel 452
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Mavi göz.
7. Ḫayāl itdün göñül çeşm-i kebūdın ol perī-rūyuñ
8. Kenār-ı nüsḫa-i ümmīde naḳş-ı lāciverd itdüñ

çeşm-i ḳudemā:
1. **çeşm-i ḳudemā:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Geçmişlerin gözü, eskilerin nazarı.
27. Çekmedi mis̱l ü nazīrin eslāf
28. Şübhesiz görmedi çeşm-i ḳudemā

çeşm-i luṭfı:
1. **çeşm-i luṭfı:**-*ı*
Gazel 690
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, iyilik gözü, inayet gözü.
9. Meġer ki ġayre imiş çeşm-i luṭfı ey Nābī
10. Ṣafā-yı vuṣlata ümmīdvār idüm ben de

çeşm-i meh:
1. **çeşm-i meh:**
Tarih 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayın gözü.
9. Sāḥil-i ʿālemde çeşm-i meh ṣadef
10. Aña beñzer görmedi dürr-i semīn

çeşm-i menāre:
1. **çeşm-i menāre:**
Gazel 821
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Minare gözü, minare kandili II Deniz feneri.
15. Çeşm-i menāre rūşen olup oldı sine-bāz
16. Leylī nehāre döndügi cāvīd ḳalmadı

çeşm-i mest-i bütāna:
1. **çeşm-i mest-i bütāna:**-*a*
Gazel 277
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Put gibi güzellerin güzellikleriyle sarhoş olanın gözü.
1. Huşyārlıkla her ne ḳadar kim sütūdeyüz
2. Ol deñlü çeşm-i mest-i bütāna rübūdeyüz

çeşm-i mest-i fitne-engīzi:
1. **çeşm-i mest-i fitne-engīzi:**-*i*
Gazel 830
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Fitne koparan sarhoş göz.
3. Gögermiş ḥalḳa ḥalḳa çeşm-i mest-i fitne-engīzi
4. Kesel irmiş cefādan ġamze-i ḫūn-ḫᵛāre besbelli

çeşm-i nāsda:
1. **çeşm-i nāsda:**
Gazel 131
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İnsanların yanında, milletin gözünde.
3. Yoḳ vaḳʿı çeşm-i nāsda fażl u maʿārifüñ
4. Ḥalḳuñ hep iʿtibārı maḳām u maḳarradur

çeşm-i ne-dīde-ḫᵛabe:
1. **çeşm-i ne-dīde-ḫᵛabe:**-*e*
Gazel 328
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Uyku görmemiş göz.
3. Çeşm-i ne-dīde-ḫᵛabe āyīneler de ḥayrān
4. Māhiyyet-i cemālin cānāneler de bilmez

çeşm-i nekbet-zededür:
1. **çeşm-i nekbet-zededür:**-*dür*
Gazel 145
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Musibete uğramış talihsiz göz.
1. Dīde-i ʿāşıḳ-ı müflis ki ḫaṭ u ḫāldedür
2. Çeşm-i nekbet-zededür ṣafḥa-i remmāldedür

çeşm-i nem-keşīdemüzüñ:
1. **çeşm-i nem-keşīdemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 463
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nem çeker göz.
1. Baḳardı cuşişine çeşm-i nem-keşīdemüzüñ
2. Olaydı ḥavṣalası şūḫ-ı nev-resīdemüzüñ

çeşm-i nemnāküm:
1. **çeşm-i nemnāküm:**-*üm*
Gazel 666
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Islak, nemli göz.
5. Leb-i ḫūbān gibi şūr-ı dü-cihān pinhāndur
6. Çeşm-i nemnāküm ile şiʿr-i nemeknākümde

çeşm-i nem-peymā:
1. **çeşm-i nem-peymā:**
Gazel 672
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gözyaşları sayılan göz.
5. Hücūm-ı seng-i taʿne meşreb-i rindī taḥammüldür
6. Ḳadeh-keşliklere ey çeşm-i nem-peymā ne dirlerse

çeşm-i nigehbān:
1. **çeşm-i nigehbān:**
Gazel 54
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bekçilik yapan göz.
9. Ḳalmaz yine düzdīde-nigeh maṣlaḥatından
10. Olmış ṭutalum çeşm-i nigehbān müteʿaddid

çeşm-i nūrda:
1. **çeşm-i nūrda:**
Gazel 694
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Işık gözü, aydınlık.
7. Bir şeyde olmaz āyinesüz fırṣat-ı ẓuhūr
8. Ruḫsār-ı tār-ı ẓulmet uçar çeşm-i nūrda

çeşm-i pāsbānumda:
1. **çeşm-i pāsbānumda:**-*um, -da*
Gazel 756
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gece bekçisinin gözü.
3. Benüm ol genc-i dür nā-beste-i pür-gevher-i maʿnā
4. Ki yoḳdur ḫᵛābdan merġūb çeşm-i pāsbānumda

çeşm-i piyāle:
1. **çeşm-i piyāle:**
Gazel 177
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kadehin gözü.
3. Üstāddan taʿallüm-i ādāb-ı devr içün
4. Çeşm-i piyāle cānib-i çerḫe güşādedür

çeşm-i pür-nem:
1. **çeşm-i pür-nem:**
Gazel 794
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı dolu göz.
1. Ġamunla ağlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
2. Ḫırāş-ı sinede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

çeşm-i raġbeti:
1. **çeşm-i raġbeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
İlgi/rağbet gözü.
25. Yek-çend rūz defʿ-i küdūrāt-ı rāh içün
26. Düşdükçe ḫıṭṭā-i Ḥalebʾe çeşm-i raġbeti

çeşm-i raḳīb:
1. **çeşm-i raḳīb:**
Gazel 849
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rakibin gözü.
9. Kad-i yār ile bile gerdiş ider çeşm-i raḳīb
10. Deyrde resm olınan ṣūret-i Efrenc gibi

çeşm-i raḳībde:
1. **çeşm-i raḳībde:**-*de*
Gazel 486
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rakibin gözü.
5. Çeşm-i raḳībde bile var iʿtibārumuz
6. Vażʿ-ı cefāya yār ider aġyārumuz degül

çeşm-i rūşene:
1. **çeşm-i rūşene:**-*e*
Gazel 724
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Aydın, ışıklı göz.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

çeşm-i saġar:
1. **çeşm-i saġar:**
Gazel 774
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kadehin gözü.
7. Sīne-i āyine-tābuñ açma bezm-i bādede
8. Ehl-i bezmi çeşm-i saġar gibi ḥayrān eyleme

çeşm-i şāhenşāhı:
1. **çeşm-i şāhenşāhı:**-*ı*
Tarih 113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sultanlar sultanının (Sultan III. Ahmed) gözü.
1. İtdi bir şeh-zāde iḥsānı ile
2. Çeşm-i şāhenşāhı rūşen çün Ḫudā

çeşm-i şebi:
1. **çeşm-i şebi:**-*i*
Gazel 802
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gecenin gözü.
17. Müşkil luġātle olmaz ḫoş-reng şiʿr ü inşā
18. İtmez çerāġ-ı maġşuş çeşm-i şebi ināre

çeşm-i şehbāʾyı:
1. **çeşm-i şehbāʾyı:**-*y, -ı*
Tarih 81
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Halep keninin gözü.
11. Kendü ḥüsnin mürtefiʿ yirden o da seyr eylesün
12. İtdi rūşen çeşm-i Şehbāʾyı bu ḳaṣr-ı büʾl-ʿaceb

çeşm-i ser-mesti:
1. **çeşm-i ser-mesti:**
Gazel 527
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sarhoş göz.
3. Mā-ḥażar ḫūn-ı ciġer ʿarż eyledüm ol āfetüñ
4. Çeşm-i ser-mesti ḫayālin dilde mihmān eyledüm

çeşm-i şevḳümde:
1. **çeşm-i şevḳümde:**-*üm, -de*
Gazel 827
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu gözü.
5. Dil-ber-i ḥarf ne-dān-ı ʿArabistān göreli
6. Çeşm-i şevḳümde uçar Rūm ilinüñ ḫūbları

çeşm-i sirişk-efşānı:
1. **çeşm-i sirişk-efşānı:**-*ı*
Gazel 538
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı saçan göz.
7. Leb-i lebbeyk-zen ü çeşm-i sirişk-efşānı
8. Küçe-i ḫᵛāhiş-i raḥmetde gedā eyleyelüm

çeşm-i şīr-mest:
1. **çeşm-i şīr-mest:**
Gazel 94
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -

Sütün tesiriyle kendinden geçmiş göz.
5. Kār-ı şikāra başlasa ol çeşm-i şīr-mest
6. Diller mis̱āl-i dīde-i nahcīr teng olur

çeşm-i siyāhı:
1. **çeşm-i siyāhı:**-*ı*
Gazel 80
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Siyah göz, kara göz.
9. Bīmār ise de her ne ḳadar çeşm-i siyāhı
10. ʿUşşāḳı perīşāñ idecek ṭaḳati vardur

2. **çeşm-i siyāhı:**-*ı*
Gazel 94
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kara göz, kara gözlü.
9. Çeşm-i siyāhı dilden ider ġāret-i ḳarār
10. Ahū görince havṣala-i şīr teng olur

çeşm-i siyeh:
1. **çeşm-i siyeh:**
Gazel 434
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kara göz.
7. Olsa cūşān derd ile şūr-ābe-i çeşmüm nʾola
8. Dig-i fitne ḳaynadur çeşm-i siyeh kāruñ senüñ

2. **çeşm-i siyeh:**
Gazel 654
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kara göz.
13. İtmiş saña dil-ḫastelerüñ ḥāleti teʾs̱īr
14. Ey çeşm-i siyeh dārüʾş-şifādan mı gelürsin

çeşm-i siyeh-mest:
1. **çeşm-i siyeh-mest:**
Gazel 244
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Körkütük sarhoş göz.
3. ʿUşşāḳa ʿaceb māye-i sevdā-yı cünūndur
4. Ol çeşm-i siyeh-mest ile ol zülf-i siyeh-kār

çeşm-i siyeh-mestüñ:
1. **çeşm-i siyeh-mestüñ:**-*üñ*
Gazel 408
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Körkütük sarhoş göz.
3. Şāhidümdür ol iki çeşm-i siyeh-mestüñ kim
4. Ḥarem-i meykededen ġayrı penāh eylemedük

çeşm-i suḫan-gū:
1. **çeşm-i suḫan-gū:**
Gazel 344
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Söz söyleyen, konuşan göz.
9. Ġamzesinden dökilür nükte-i ser-tīz-i sitem
10. Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḫan-gū ne imiş

çeşm-i suḫan-gūy-ı ḫalīl:
1. **çeşm-i suḫan-gūy-ı ḫalīl:**
Gazel 482
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin konuşan gözleri.
3. Ḳadd-i ṣabrı ḫam ider ḳāmet-i dil-cūy-ı Ḫalīl
4. Bülbüli ebkem ider çeşm-i suḫan-gūy-ı Ḫalīl

çeşm-i şūḫıdur:
1. **çeşm-i şūḫıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 649
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İşveli bakış.
7. Ol zerd-çihre dest-i dilüñ çeşm-i şūḫıdur
8. Bī-ḫᵛāb iden sarāy-ı dilüñ pāsbānların

çeşm-i şuhūd:
1. **çeşm-i şuhūd:**
Gazel 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gören göz, dikkatli, tetkik ederek bakan göz.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevḳin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

çeşm-i sürme:
1. **çeşm-i sürme:**
Gazel 199
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sürmenin gözü.
7. Ne lāyıḳdur ki çeşm-i yār ola minnet-keş-i sürme
8. O şuḫuñ ḫıdmet-i çeşminde çeşm-i sürme rūşendür

çeşm-i teġāfül:
1. **çeşm-i teġāfül:**
Gazel 639
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bilmezlikten, görmezlikten gelen göz.
3. Olur ruḫından o şuḫuñ nigāh būse-rübā
4. Görürse çeşm-i teġāfül nigāhbānlardan

çeşm-i temāşāyı açalum:
1. **çeşm-i temāşāyı açalum:**-*alum*
Gazel 758
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dilek gözünü açmak.
1. Faṣl-ı güldür idelüm geşt çemenden çemene
2. Açalum çeşm-i temāşāyı semenden semene

çeşm-i terdendür:
1. **çeşm-i terdendür:**-*den, -dür*
Gazel 93
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Islak,sulu göz.
7. Saña iṣbāt-ı taḳṣīr eylemek bī-vechdür ey dil
8. Bu taḳṣīr-i es̱er senden degüldür çeşm-i terdendür

çeşm-i ter-i tākinde:
1. **çeşm-i ter-i tākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 689
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Asmanın yaşlı gözleri.
1. Fehm ider bāġ-ı ġamuñ nʾolduğını ḫākinde
2. Girye-i şevḳi gören çeşm-i ter-i tākinde

çeşm-i terüñ:
1. **çeşm-i terüñ:**-*üñ*
Gazel 458
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nemli, ıslak göz.
1. ʿİzār-ı sādeyedür inciẕābı çeşm-i terüñ
2. Hatāyī kāġıdadur meyli ḫāme-i naẓaruñ

çeşm-i tesāvī:
1. **çeşm-i tesāvī:**
Gazel 665
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aynı bakan aynı gören gözler, çift göz.
3. Aḥkāmıdur bu ʿarbedegāh-ı teḳābülüñ
4. Çeşm-i tesāvī eyle naẓar zaḫm ü merheme

çeşm-i tevekkül aç:
1. **çeşm-i tevekkül aç:**
Gazel 307
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tevekkül gözünü aç (iyi bak bağlamında).
5. Ẕevḳ ile temāşāsına aç çeşm-i tevekkül
6. Bāzīçe-i endīşe bu hengāmeye ṣıġmaz

çeşm-i ümīd:
1. **çeşm-i ümīd:**
Kaside 16
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Ümit gözü.
105. Şāyān mıdur ki ḥasret olup rūy-ı devlete
106. Çeşm-i ümīd görmeye dārüʾl-ḫilāfeti

2. **çeşm-i ümīd:**
Gazel 295

Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümidin gözü.
3. Her ṣafḥada bulunmaz muṣḥafda şemse-i ḥizb
4. Çeşm-i ümīd her dem ruḫsār-ı yāre gelmez

çeşm-i ümīde:
1. **çeşm-i ümīde:**-*e*
Tarih 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümit gözü.
5. Mis̱āl-i ḳāfiye çeşm-i ümīde teng iken ʿālem
6. Feraḥ-ābād-ı kevnün eylemişken vehm-i neşrin lef

çeşm-i ümidi:
1. **çeşm-i ümidi:**-*i*
Gazel 149
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümidin gözü.
3. Ṣaḥrā-yı dilde gerd-i sipāh-ı ḫayāl-i yār
4. Çeşm-i ümidi rūşen ider ṭūṭīyā ḳadar

çeşm-i ümidin:
1. **çeşm-i ümidin:**-*i, -n*
Tarih 116
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ümit gözü.
19. Ḫudā bir şemʿ ile çeşm-i ümidin eyledi rūşen
20. Ki mihr-i rūyına nisbet hilāl-ı ʿīd alçakdur

2. **çeşm-i ümidin:**-*in*
Gazel 806
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümit gözü.
7. Pāk-bīnānuñ ider çeşm-i ümidin rūşen
8. Merdüm-i dīde ḳadar ḫāl-i benāgūş-ı nigeh

çeşm-i ümīdüm ḳaldı:
1. **çeşm-i ümīdüm ḳaldı:**-*dı*
Gazel 787
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ümit gözünün kalması (Gözü kalmak;elde edemediği bir şeye karşı isteği sürmek).
7. O şāh-ı nev-resīdem bendegānından şümār itmez
8. Anuñçün ḥalḳa veş çeşm-i ümīdüm ḳaldı defterde

2. **çeşm-i ümīdüm kaldı:**-*dı*
Gazel 805
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ümit gözünün kalması (Gözü kalmak;elde edemediği bir şeye karşı isteği sürmek).
15. Naḳş-ı tamġā gibi āyīne-i sīmin üzre
16. Ḳaldı ey sīm-beden çeşm-i ümīdüm sende

çeşm-i ümīdümüz:
1. **çeşm-i ümīdümüz:**-*ü, -müz*
Tarih 58
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümidin gözü.
3. Nā-bedīd oldı bezm-i ʿālemden
4. Ḳaldı çeşm-i ümīdümüz ḫıyre

çeşm-i ümmīde:
1. **çeşm-i ümmīde:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Umut gözü.
13. Bī-taʿab şāhid-i āmāli görür āmāde
14. Çeşm-i ümmīde olan sürme-keş-i istiġnā

çeşm-ı ʿuşşāḳ:
1. **çeşm-ı ʿuşşāḳ:**
Tarih 41
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşıkların gözü.
9. Çeşm-ı ʿuşşāḳ gibi germ-revān lūleleri
10. Nūrdan rīhte endūde-i saḳf u bāmı

çeşm-i vefā:
1. **çeşm-i vefā:**
Tarih 127
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
İçten gelen bağlılığın gözü.
109. Ṭurre-i himmetinüñ şānesidür dest-i niyāz
110. ʿĀrıż-ı vaʿdesinüñ ʿāşıḳıdur çeşm-i vefā

çeşm-i yaḳīn:
1. **çeşm-i yaḳīn:**
Tarih 138
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Şüpheye yer vermeyecek kadar gerçekleri gören/idrak eden göz.
21. Dīde-i ʿaḳlı gibi ṣaḥibinüñ her revzen
22. ʿĀlem-i nūra baḳar her biri bir çeşm-i yaḳīn

çeşm-i yār:
1. **çeşm-i yār:**
Gazel 199
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gözü.
7. Ne lāyıḳdur ki çeşm-i yār ola minnet-keş-i sürme
8. O şuḫuñ ḫıdmet-i çeşminde çeşm-i sürme rūşendür

çeşm-i yāre:
1. **çeşm-i yāre:**-*e*
Gazel 76
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gözü (Sevgilinin gözlerinin sarhoş etme etkisine atfen).
5. Mestāneliklerün sebebin çeşm-i yāre ṣor
6. Anuñ da belki ʿaḳla muvāfıḳ cevābı var

2. **çeşm-i yāre:**-*e*
Gazel 412
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gözü.
3. Ne lāzım ey dil olup çeşm-i yāre ʿaks-efken
4. Miyānesinde bulunmak dü- ṣaff-ı ḫūn-ḫᵛāruñ

3. **çeşm-i yāre:**-*e*
Gazel 828
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gözü.
7. Nice tefhim ideyüm hālümi çeşm-i yāre
8. Gördügi bildügi yoḳ mekr ü füsūndan ġayrı

4. **çeşm-i yāre:**-*e*
Gazel 830
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gözü.
1. Olurmış ḫançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
2. Dil-i mecrūḥ açılmaz baña ammā yāre besbelli

çeşm-i ẓıllu՚llāh:
1. **çeşm-i ẓıllu՚llāh:**
Tarih 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeryüzünde Allah'ın gölgesinin gözü.
1. Eyledükde çeşm-i ẓıllu՚llāh Sulṭān Aḥmedi
2. Rūşenā şeh-zāde-i ḫurşīd-rū Sulṭān Murād

çeşmin açmadan:
1. **çeşmin açmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 339
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözünü açmak, uyanmak.
5. Fenāsın añlamış nergis ḳadar yoḳ bāġ-ı devranuñ
6. Daḫı ḫᵛāb-ı ʿademden açmadan çeşmin kefenlenmiş

çeşmin açmaya:
1. **çeşmin açmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 676
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gözünü açmak, uyanmak.
11. İster ki çeşmin açmaya ḫᵛāb-ı ḥużūrdan
12. Düzdüñ ʿaceb ʿalāḳası var pāsbān ile

çeşminde:
1. **çeşminde:**-, -, -
Gazel 23
Mısra: **11**
Gözünde, yanında, indinde.
11. Çeşminde cürm ḥüsn-i ʿamelden ʿazīzdür
12. Nābī budur ben anladuġum hūy-ı maġfiret

2. **çeşminde:**
Gazel 433
Mısra: **1**
Gözünde, yanında, indinde.
1. Çeşminde ḳadrin añlayanuñ ʿizz ü rifʿatüñ
2. Çeşm-i ḥasūd revnaḳıdur rūy-ı devletüñ

3. **çeşminde:**
Gazel 467
Mısra: **8**
Gözünde, yanında, indinde.
7. Zamānuñ dil-berānı tā o deñlü bī-dirīġ olmış
8. Ki çeşminde uçar ʿāşıḳdan ümmīd-i viṣāl itmek

çeşmine ʿıyān oldı:
1. **çeşmine ʿıyān oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göze görünmek, gözüne ilişmek.
97. Dest-ḫoş-ı ḥayret iken nā-gehān
98. Çeşmine oldı der-i gülḫan ʿıyān

çeşmüme latīf görinürse:
1. **çeşmüme latīf görinürse:**-*ür, -se*
Gazel 380
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göze hoş görünmek.
1. Görinürse ne ḳadar çeşmüme dildār latīf
2. Andan efzūn görinür çihre-i aġyār kes̱īf

2. **çeşmüme latīf görinürse:**-*ür, -se*
Gazel 380
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göze hoş görünmek.
1. Görinürse ne ḳadar çeşmüme dildār latīf
2. Andan efzūn görinür çihre-i aġyār kes̱īf

çeşmüme ẓāhir oldı:
1. **çeşmüme ẓāhir oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Göze görünmek.
13. Çeşmüme ẓāhir oldı bir gülşen
14. Sāḥası nūr-ı feyż ile rūyen

çeşmüne nem gelmez:
1. **çeşmüne nem gelmez:**-*mez*
Gazel 868
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözü yaşarmak, gözüne yaş gelmek.
1. Beni dil-ḫaste görüp çeşmüne nem gelmez mi
2. Ya peşīmānī-i evżāʿ-ı sitem gelmez mi

çeşmi açdı:
1. **çeşmi açdı:**-*dı*
Tarih 97
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gözü açmak.
7. Urdı bir cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże esās
8. Ki temāşāsına çeşmi açdı sipihr-i mīnā

çetr:
1. **çetri:**-*i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **43**
Çadır, gölgelik.
43. İtdi emriyle bu çetri peydā
44. Ḫayme-dūzān-ı diyār-ı şehbā

çetr-i felek-manẓūr:
1. **çetr-i felek-manẓūr:**
Tarih 19
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Gök manzaralı çadır.
23. ʿAczin görüp Sulṭān-ı dīn ol kāfir-i bed-ṭıynetüñ
24. Ḳondı Ḳamançe üstine çetr-i felek-manẓūr ile

çetr-i gül-āgende:
1. **çetr-i gül-āgende:**
Tarih 92
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gül ile dolu çadır.
7. Ey ḫoşā çetr-i gül-āgende ki naḳşından alur
8. Reng-i ḥayret ḳalem-i naḳşger-i Çin ü Ḫıtā

çetr-i gül-engīzi:
1. **çetr-i gül-engīzi:**-*i*
Tarih 92
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Gülleri depreştiren otağ.
75. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
76. İde bu çetr-i gül-engīzi mübārek Mevlā

çetr-i hümāyūn-ı cihāndārī:
1. **çetr-i hümāyūn-ı cihāndārī:**
Tarih 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarlığı otağı.
1. Taʿālallah zihī çetr-i hümāyūn-ı cihāndārī
2. Ki eyler cilvegeh gāhī derūnın sāye-i Bārī

çetr-i istiġfāruñ:
1. **çetr-i istiġfāruñ:**-*uñ*
Gazel 734
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tövbe gölgeliği, çadırı.
11. Ne ġam erbāb-ı cürme tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden
12. Ṭururken ʿafv-ı bārī çetr-i istiġfāruñ altında

çetr-i pāk:
1. **çetr-i pāk:**
Tarih 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tertemiz otağ, çadır.
3. Ne çetr-i pāk kʾeyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni baġışlar mihre envārı

çetr-i zümürrüd-fāmuñ:
1. **çetr-i zümürrüd-fāmuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Zümrüt yeşili renkli otağ.
111. Ḳande ʿazm eyler iseñ çetr-i zümürrüd-fāmuñ
112. Ejder olursa da aʿdāyı ider nā-bīnā

çevir:
1. **çevirür:**-*ür*
Gazel 580
Mısra: **10**
Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.
9. Terk-i terk-i edeb it olma muʿārıż ey ʿaḳl
10. Ḥikmet üzre çevirür dāʾire-i īcādın

çevirmek:
1. **çevirmek:**
Gazel 550
Mısra: **10**
Bir dilden başka bir dile çevirmek, tercüme etmek.
9. Cāme-i ġayri bozup ʿanteri yapmak gibidür
10. Naẓm-ı Türkīye çevirmek ʿAcemüñ güftārın

çevür:
1. **çevürdi:**-*di*
Gazel 729
Mısra: **5**
Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.
5. ʿAzl-ı taḳvāya çevürdi yine menhiyyātı
6. Geldi nevbet yine tesbīḥ ile seccādelere

çīde eyledi:
1. **çīde eyledi:**-*di*
Gazel 597
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Toplamak, dermek.
3. Taʿẓīm ile mihr itdi dür-i gūş-ı mübāhāt

4. Ol şeb-nemi kim eyledi çīde çemenümden

çīde ider:

1. **çīde ider:**
Gazel 569
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Toplamak, devşirmek.
13. Ḫāmenüñ şevḳi devāta o ḳadar kim Nābī
14. Görmeden ābı daḫı çīde ider dāmānın

çīde idüp:

1. **çīde idüp:***-üp*
Kaside 16
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Toplamak, devşirmek.
125. Dest-i mübārekiyle idüp çīde ḫākden
126. İtdi ser-i ḥaḳīrüme vażʿ-ı ʿalāmeti

çīde itdi:

1. **çīde itdi:***-di*
Gazel 595
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Toplamak, bir araya getirmek.
9. Āyā kim itdi çīde güher-rīze-i murād
10. Nābī bu köhne ṭāḳ-ı muraṣṣaʿ-revāḳdan

çīde itmiş:

1. **çīde itmiş:***-miş*
Kaside 2
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Toplamak, bir araya getirmek.
99. Ḳışrını maġz-ı eḥādisinüñ itmiş çīde
100. Ḳangı fāżılda hüveydā ise ṭabʿ-ı naḳḳād

çīde olur:

1. **çīde olur:***-ur*
Kaside 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Derilmiş, toplanmış olmak.
9. Zīn-i ḫurşīd ü rikāb-ı meh olur çīde yine
10. Zīr-i rān olsa eger tevsen-i çarḫ-ı bed-rām

çifte:

1. **çifte:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Çift, çifte.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḥrīye biner oldı kemīneler

çihil merḥaleden:

1. **çihil merḥaleden:***-den*
Kaside 20
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kırk merhale, aşama.
13. Miʿmārı çihil merḥaleden gönderür Ḫudā
14. Bir ḫānenüñ murād olunursa ʿimāreti

çiḫre:

1. **çiḫre:**
Kaside 10
Mısra: **67**
Çehre, yüz.
67. Bu deñlü çiḫre be-ḫāk-i tażarruʿ olmışdur
68. Sipihri itse ne var bir kemīne ḫıdmetkār

2. **çihresin:***-si, -n*
Gazel 419
Mısra: **1**
Çehre, yüz.
1. Çihresin görmeden ey dīde ḳaçarsın günehüñ
2. İtme gerdān ṭaraf-ı māh-ruḫāndan nigehüñ

çihre-fürūzende-i ḫūbān olmaḳ:

1. **çihre-fürūzende-i ḫūbān olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 849
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzellerini yüzünü parlatan olmak.
5. Mey gibi çihre-fürūzende-i ḫūbān olmaḳ
6. Ḫoşdur ifsād-ı ʿuḳūl eylemeden benc gibi

çihre-fürūz-ı çemen:

1. **çihre-fürūz-ı çemen:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çimeni, bahçeyi aydınlatan.
3. Her ṭabʿdan itmez lemeʿān cevher-i maʿnī
4. Her şūre-zemīn çihre-fürūz-ı çemen olmaz

çihre-fürūz-ı ümīd olur:

1. **çihre-fürūz-ı ümīd olur:**
Gazel 215
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ümidin yüzünü aydınlatan olmak.
1. Her kimsenüñ ki kevkeb-i şemʿi saʿīd olur
2. Deycūr-ı yeʾsi çihre-fürūz-ı ümīd olur

çihre-fürūz-ı zücācedür:

1. **çihre-fürūz-ı zücācedür:***-dür*
Gazel 160
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kadehin yüzünü parlatan.
11. Rūḥuñ zekāt-ḫᵛāre-i iḥsānıdur beden
12. Luṭf-ı şarāb çihre-fürūz-ı zücācedür

çihre-güşā:

1. **çihre-güşā:**
Tarih 31
Mısra: **12**
Yüz açan.
11. Bu feyz ḫāme-i Nābīʾye rāh-ı Ḥaḳʾdandur
12. Ki oldı böyle ʿarūs-ı laṭīfe çihre-güşā

çihre-i āftābı:

1. **çihre-i āftābı:***-ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **224**
Kelime Tipi: -
Güneşin yüzü.
223. İder ol demde eyleyüp iʿzāz
224. Çihre-i āftābı pāy-endāz

çihre-i aġyār:

1. **çihre-i aġyār:**
Gazel 380
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rakiplerin yüzü.
1. Görinürse ne ḳadar çeşmüme dildār latīf
2. Andan efzūn görinür çihre-i aġyār keṣīf

çihre-i çirk-ābe:

1. **çihre-i çirk-ābe:***-e*
Gazel 467
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pis suyun yüzü.
3. Düşer nādān-ı nā-huşyāra itmek daʿvī-i ʾirfān
4. Düşerse çihre-i çirk-ābe daʿvā-yı zülāl itmek

çihre-i dehre:

1. **çihre-i dehre:***-e*
Kaside 9
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Devranın siması.
111. Pāk-ṭabʿā dür-i pākīze-i baḥr-ı keremā
112. Ey viren ẕātı ile çihre-i dehre zīver

çihre-i dil:

1. **çihre-i dil:**
Gazel 446
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlün yüzü, suratı.
1. Üzüldü rişte-i cān zülf-i pür-şiken diyerek
2. Bozuldı çihre-i dil berg-i yāsemen diyerek

çihre-i ḫāṭır:

1. **çihre-i ḫāṭır:**
Gazel 763
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.
9. Degül ḫālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır

10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında

çihre-i māhun:
1. **çihre-i māhun:**-*un*
Kaside 9
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Ayın yüzü.
95. Jengini açmaḳ içün çihre-i māhun feleġe
96. Maṭbaḫından götürür bād-ı seher ḫākister

çihre-i niyāzumı:
1. **çihre-i niyāzumı:**-*um, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **510**
Kelime Tipi: -
Yalvaran yüz.
509. Dāmenün tutdum ey şikeste-nevāz
510. Eyleme çihre-i niyāzumı bāz

çihre-i rengīn:
1. **çihre-i rengīn:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Rengarenk suretler, şekiller.
21. Zihī mübdiʿ ki bī-reng-i ʿamādan eylemiş tasvīr
22. Hezārān çihre-i rengīn hezārān dīde-i bīnā

çihre-i sena sūde kılınup:
1. **çihre-i s̲ena sūde kılınup:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
?.
5. Pīşgāh-i saʿādet-endūde
6. Ḳılınup çihre-i s̲ena sūde

çihre-i ümmīdvārda:
1. **çihre-i ümmīdvārda:**-*da*
Gazel 700
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Umutlu olan yüz.
5. Āyīnelerde jeng nefesveş bedīd olur
6. Reng-i telāş çihre-i ümmīdvārda

çihreme urur:
1. **çihreme urur:**-*ur*
Gazel 857
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaptığı kusuru yüzüne karşı söyleyerek ayıplamak, ayıplayarak kusurunu yüzüne söylemek, yüzüne vurmak, kınamak.
1. Ben istedükçe beyān itmek istiḳāmetümi
2. Zamāne bir bir urur çihreme ḳabāḥatümi

çihre-nümā:
1. **çihre-nümā:**
Kaside 2
Mısra: **90**
Yüzü gösteren.
89. Nūrı āyīne-i vech-i ezelī olmış idi
90. Olmadın çihre-nümā şīşe vü levḥ-i fūlād

çihre-nümā ider:
1. **çihre-nümā ider:**-*er*
Gazel 460
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yüzünü göstermek.
17. Kisve-i zehrde tiryāḳı ider çihre-nümā
18. Nābiyā ʿöẕre gelen ʿākibetinde sitemüñ

çihre-nümā olamaz:
1. **çihre-nümā olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 715
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yüzünü, çehresini göstermek.
13. Olamaz çihre-nümā her dile maʿnā Nābī
14. Herkesüñ meşhedi āyīne-i zānū degül a

çihre-nümā oldı:
1. **çihre-nümā oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Yüzünü, çehresini göstermek.
27. Ol seḥergehde oldı çihre-nümā
28. Āftāb-ı nübüvvet-i kübrā

çihre-sā:
1. **çihre-sālığını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 862
Mısra: **8**
Yüz sürme durumu (Namaz kılarken alnı yere koyarak yapılan secde bağlamında).
7. ʿAceb ne tīz ferāmūş ider cebīn-i ġurūr
8. Ḥaṣīr-i mescide her rūz çihre-sālığını

çihre-sāy-ı dergāhı:
1. **çihre-sāy-ı dergāhı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **159**
Kelime Tipi: -
Eşiğine yüz süren.
159. Mihr ü meh çihre-sāy-ı dergāhı
160. Ḥeft eflāk tūde-i rāhı

çihre-sāy-ı der-i dīvān-ı cem:
1. **çihre-sāy-ı der-i dīvān-ı cem:**
Gazel 85
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Cem'in meclisinin eşiğine yüz süren.
15. Naḳd-ı asayişini reh-zen-i ġam ġārret ide
16. Çihre-sāy-ı der-i dīvān-ı Cem olmaz da nʾolur

çıḳ:
1. **çıḳup:**-*up*
Tarih 1
Mısra: **9**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
9. Dest-fermā-yı uluʾl-emr şerīʾatle çıḳup
10. Farḳ-ı bī- devletiyāna olıcaḳ sāye-fiken

2. **çıkduġını:**-*du, -ġı, -n, -ı*
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
5. Lüʾlü-i tevriye vü gevher-i īhām o ḳadar
6. Görmedüḳ çıkduġını Ḥaḳ bu ki bir deryādan

3. **çıḳmaz:**-*maz*
Kaside 3
Mısra: **33**
Çıkmak, fırlamak.
33. Olur o tīr ki çıḳmaz kemān-ı reʾyüñden
34. Nişāne-gīr-i hebā yā Muḥammed-i ʿArabī

4. **çıḳar:**-*ar*
Kaside 5
Mısra: **23**
Ulaştırmak, çıkarmak.
23. Ḥażret-i Ḥaḳḳʾa yā Peygamberʾe yā Ḫıżrʿa çıḳar
24. Bī-vesāʾiṭ ḫaberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

5. **çıḳup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **66**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
65. Meġer zamānı irişmiş ki neyyir-i aʿẓam
66. Çıḳup serīr-i sipihr üzre dehre basṭ ide nūr

6. **çıḳmaz:**-*maz*
Tarih 8
Mısra: **8**
Bulunduğu yeri bırakıp başka yere geçmek, taşınmak, ayrılmak, ilgisini kesmek.
7. Nuḳūşin seyr iden gitmez temāşā-yı gülistāna
8. Giren çıḳmaz derūnından mis̲āl-i cennetüʾl-meʾvā

7. **çıḳduġı:**-*du, -ġı*
Kaside 8
Mısra: **76**
Bitmek, çıkmak.
75. ʿİlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ʿaṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduġı şāl-i Keşmīr

8. **çıḳdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **44**
Karşılaşılmak, ortaya çıkmak, görünmek.
43. Ṣafḥa-i ūlāsına urduḳda dest
44. Çıḳdı hemān vaḳʿa-i meczūb-ı mest

9. **çıkduġı:**-*du, -ġı*
Kısa Mesnevi 9

Mısra: **153**
Dışarıya varmak, gitmek.
153. Bābın açup çıkduğı dem gülḫanī
154. Gördi Senāyī-i füsürde-teni

10. **çıḳınca:***-ınca*
Kaside 10
Mısra: **60**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

11. **çıḳduğı:***-du, -ġı*
Kaside 11
Mısra: **84**
Ortaya çıkmak, neşet etmek.
83. Añılsa menbaʿ-ı seyl üzre kūh-ı temkīni
84. Dönerdi çıḳduğı suya şitāb ile seyl-āb

12. **çıḳup:***-up*
Kaside 12
Mısra: **35**
Dışarı çıkmak II Ayrılmak.
35. Ki çıḳup kalʿa-i dilden sipeh-i şevḳ-āmūz
36. Dikdi bürc-i emele ceyş-i ferāġat aʿlām

13. **çıḳarsa:***-ar, -sa*
Gazel 12
Mısra: **10**
Ayrılmak.
9. Yine muḳabeleye hāṣdur bu ṣūret kim
10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

14. **çıḳdı:***-dı*
Kaside 13
Mısra: **34**
Ayrılmak.
33. Girih-i cebhe leb-i ḫandeye oldı tebdīl
34. Bezmden çıḳdı yirin virdi selāma düşnām

15. **çıḳup:***-up*
Tarih 15
Mısra: **1**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
1. Çıḳup bir gün ḳurulduḳda didi tārīḫini Nābī
2. Hümāyūn bārgāh-ı dāver-i devrān mübārek-bād

16. **çıḳmazdan:***-maz, -dan*
Tarih 16
Mısra: **85**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
85. Dehān-ı ḫāmeden çıḳmazdan evvel itdiler gördüm
86. Melekler bām-ı ʿarşa birbiriyle nūr ile imlā

17. **çıkmadı:***-ma, -dı*
Tarih 19
Mısra: **22**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
21. Ḫavf-ı serin şemşīr ile aṣlā serin göstermeyüp
22. Genc-i ḫafādan çıkmadı ceng itmedi tābūr ile

18. **çıḳdı:***-dı*
Tarih 19
Mısra: **29**
Dışarıya varmak, gitmek.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

19. **çıḳdı:***-dı*
Tarih 19
Mısra: **32**
Dışarıya varmak, gitmek.
31. Ḫaṣmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

20. **çıḳduğın:***-duġ, -ın*
Gazel 35
Mısra: **15**
Ortaya çıkmak, neşet etmek.
15. Gör çıḳduğın süḫan dehen-i teng-i yārdan
16. Ẓann itme kʾola ḥarf-i vücūd ü ʿadem ʿabes̱

21. **çıḳarsa:***-ar, -sa*
Gazel 37
Mısra: **8**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
7. Kemīne ṣarṣar-ı idbāra pāydār olamaz
8. Çenār-ı çerḫe çıḳarsa gedū-yı istidrāc

22. **çıḳar:***-ar*
Gazel 72
Mısra: **2**
Payına düşmek, kısmetine çıkmak.
1. Ḥiṣṣeme ḳanda ki bir dilber-i meh-pāre çıḳar
2. Ṭāliʿümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıḳar

23. **çıḳar:***-ar*
Gazel 72
Mısra: **6**
Anlamına gelmek, anlaşılmak.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

24. **çıḳar:***-ar*
Gazel 72
Mısra: **10**
Varmak, sonuç olarak meydana gelmek.
9. Olma meftūn-ı riyākārī-i ehl-i tezvīr
10. Subhasınuñ neseb-i riştesi zünnāre çıḳar

25. **çıḳar:***-ar*
Gazel 72
Mısra: **12**
Anlamına gelmek, anlaşılmak.
11. Çāre-ḫᵛāhāne kime derdümi açsam Nābī
12. Benden efzūn o da ser-geşte vü bī-çāre çıḳar

26. **çıḳar:***-ar*
Tarih 78
Mısra: **1**
Anlamına gelmek, anlaşılmak.
1. Maʿnā-yı teveccüh çıḳar iflāsumuza
2. Gelsüñ ramażān da ḫāne ṭolsun dimeden

27. **çıḳdı:***-dı*
Tarih 90
Mısra: **6**
Sesin çıkması.
5. Nā-geh açılup derīçe-i ġayb
6. Çıḳdı bu ṣadā ki lā-teḫāfū

28. **çıkmamağın:***-ma, -ma, -ġı, -n*
Tarih 104
Mısra: **57**
Bir olayın gerçekleşmesi.
57. Ammā ki daḫı çıkmamağın perde-i şekden
58. Ḥüccet yoġ idi itmeġe taḥḳiḳini imżā

29. **çıkan:***-an*
Gazel 108
Mısra: **2**
Götürmek.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

30. **çıḳmaz:***-maz*
Tarih 124
Mısra: **6**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti

31. **çıḳdı:***-dı*
Tarih 144
Mısra: **3**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
3. Çıḳdı terkīb-i müferriḥ ḥoḳḳa-i taḳdīrden
4. Kāʾinātuñ ḫāṭırından itdi defʿ-i ıżtırāb

32. **çıḳmaz:***-maz*
Gazel 145
Mısra: **10**
Bulunduğu yeri bırakıp başka yere geçmek, taşınmak, ayrılmak, ilgisini kesmek.
9. Düşmez ālūdelere dāʿiye-i istiġfār
10. Çıḳmaz ol çirk ki pīrāhen-i baḳḳaldadur

33. **çıkan:***-an*
Gazel 168
Mısra: **9**
Bitmek, çıkmak.

9. Hep çıkan tār-ı şuʿāʿıdur degül mūy-ı sefīd
10. Nābīyā nūr-ı maḥabbet sineden zāʾil midür

34. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 177
Mısra: **7**
Çıkmak, gelmek.
7. Bir gün gelir ki ṣadre çıḳar ser-firāz olur
8. Ol gördüġüñ kemīne ki nāmı piyādedür

35. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 190
Mısra: **7**
Terk etmek, ayrılmak.
7. Çıḳmaz miyānemüzden ey māh-rū ḫayālüñ
8. Senden cüdā olursa benden cüdā degüldür

36. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 234
Mısra: **13**
(Tahta) çıkmak.
13. Serīr-i çerḫe çıḳar rüzgār ile Nābī
14. O dil ki ḫāk-ṣıfat cāy-ı reh-güẕāre düşer

37. **çıkan:**-*an*
Gazel 245
Mısra: **14**
Anlamına gelmek, anlaşılmak.
13. Ḥarf-i bermūnda Nābī münderic ihām-ı nāz
14. Şāh-beyt-i ebrūvānından çıkan maʿnā budur

38. **çıḳmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 289
Mısra: **8**
Çıkmak, fırlamak.
7. Ṣaymaz āhenger-i bāzār-ı hüner cevherdār
8. Çıḳmasa ābdan āteş saçarak āhenümüz

39. **çıḳınca:**-*ınca*
Gazel 315
Mısra: **14**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

40. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 325
Mısra: **1**
Ortaya çıkmak, neşet etmek.
1. Göñülden rīziş-i eşk ile dāġ-ı ārzū çıḳmaz
2. Ne deñlü eylesen tamġā-yı ʿaşḳı şüst ü şū çıḳmaz

41. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 325
Mısra: **4**
Yetişecek ölçüde olmak, kâfi gelmek.
3. Ümīd-i nūş-ı meyle ḫāksār olmak güzel ammā
4. Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz

42. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 325
Mısra: **6**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
5. Çıkar bir gün ẓuhūra inkisār-ı ḫāṭırum ammā
6. Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rū-be-rū çıḳmaz

43. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 325
Mısra: **8**
Akmak (Gözyaşı bağlamında).
7. Ḫayāl-i ġamze-i ḫubān ider bir kimse gördün mi
8. Ki çeşminden hezārān ḳaṭre-i ḫūn mū-be-mū çıḳmaz

44. **çıḳmış:**-*mış*
Gazel 338
Mısra: **5**
Belirli sınırların dışına çıkmak, taşmak.
5. Yazarken vaṣf-ı çeşmin pāy-ı ḫāme saṭrdan çıḳmış
6. Meġer mestānelik teʾs̱īr idüp güm-kerde-rāh olmış

45. **çıḳup:**-*up*
Gazel 339
Mısra: **8**
(Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

46. **çıḳup:**-*up*
Gazel 341
Mısra: **9**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

47. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 369
Mısra: **2**
Ulaşmak II Yayılmak.
1. Liʾīlāh ise vaʿẓında eger niyyet-i vāʿiẓ
2. Kürsī-i semāvāta çıḳar şöhret-i vāʿiẓ

48. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 372
Mısra: **20**
(Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek.
19. Eylemezse bir daḫı Mevlā telāfisin naṣīb
20. Ḥaşre dek çıḳmaz Ḥalebʾden dāġ-ı hicrān el-vedāʿ

49. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 379
Mısra: **9**
Anlamına gelmek, anlaşılmak.
9. Ḭmā çıḳar aʿmālle ʿaceb itmege Nābī
10. Her kim ki ider fevt-i taʿallümde teʾessüf

50. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 417
Mısra: **8**
Anlamına gelmek, anlaşılmak.
7. Çün şerbet olur ḫatime-i bezme işāret
8. Hicrāna çıḳar ʿākībeti bu şeker-ābuñ

51. **çıḳup:**-*up*
Gazel 464
Mısra: **5**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
5. Şām-ı gülşende çıḳup sebz menār-ı şāḫa
6. Ḫıdmet-i lāzımedür bülbüle temcīd itmek

52. **çıḳma:**-*ma*
Gazel 465
Mısra: **13**
İçeriden dışarıya varmak, gitmek II Kurtulmak.
13. Çıḳma ʿaḳluñ var ise dāʾire-i ʿişretden
14. Olma Nābi hedef-i ṭaʿnesi bed-kīşlerüñ

53. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 466
Mısra: **6**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
5. Bu maṭbaḫ-ı niʿamda tehī-maʿdegān içün
6. Dūd-ı derūnı çerḫe çıḳar dūdmānlaruñ

54. **çık:**
Gazel 489
Mısra: **25**
Gezintiye çıkmak.
25. Gülgeşte çık nesīm-i gül-i jāledārı gör
26. Cān-baḫşter degül midür āb u hevā-yı gül

55. **çıkma:**-*ma*
Gazel 497
Mısra: **13**
Dışarı çıkmak, terketmek.
13. İṭāʿat merkezinden çıkma Nābī ʿizzet isterseñ
14. Bulur mı āb-ı ʿĀṣi iʿtibār-ı çeşme-i zemzem

56. **çıkan:**-*an*
Gazel 542
Mısra: **2**
Dışarıya çıkmak II Anlamına gelmek, anlaşılmak.
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

57. **çıḳmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 564
Mısra: **12**
Elde edilmek, sonuç olarak meydana gelmek.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

58. **çıḳdı:**-*dı*
Gazel 571
Mısra: **6**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

59. **çıḳsun:**-*sun*
Gazel 578
Mısra: **14**
Ayrılmak.
13. İntiḳāmın o da görsün nice olur ḫāküñ
14. Mevc çıḳsun var ise cānı leb-i deryādan

60. **çıḳdı:**-*dı*
Gazel 586
Mısra: **2**
İçeriden dışarıya varmak, gitmek II Kurtulmak.
1. Kesb-i sūz itmege ḳandīl dil-i rūşenden
2. Çıḳdı o şevḳ ile revġan nice pīrāhenden

61. **çıḳduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 586
Mısra: **10**
Çıkmak, elde edilmek, belirmek.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlıġı var çıḳduġına maʿdenden

62. **çıḳılsa:**-*ıl, -sa*
Gazel 607
Mısra: **8**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
7. Gören süṭūrın olurdı resīde mefhūma
8. Çıḳılsa ṭārem-i maʿnāya nerdübānından

63. **çıḳan:**-*an*
Gazel 618
Mısra: **4**
Bitmek, çıkmak.
3. Beḳā-yı sūziş-i ʿuşşāḳı işʿār itdi Mecnūnʾun
4. Çıḳan sünbül-ṣıfat dūd-ı dili ḫāk-i mezārından

64. **çıḳdı:**-*dı*
Gazel 621
Mısra: **2**
Anlaşılmak, ortaya çıkmak.
1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

65. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 630
Mısra: **8**
Varmak, sonuç olarak meydana gelmek.
7. Ayīne-i ḫurşīde olur māye-i ṣafvet
8. Ḫākister-i miḥnet ki çıḳar gülḫanumuzdan

66. **çıkarak:**-*arak*
Gazel 640
Mısra: **11**
(Müzikte) makama çıkmak, makam değiştirmek.
11. Çıkarak gāh ḥüseynīye gehī şehnāza
12. ʿAḳibet itdi ḳarār evcde rāmişger-i ḥüsn

67. **çıḳmış:**-*mış*
Gazel 657
Mısra: **18**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
18. Mürtefiʿ kūşeye çıḳmış gözedür dīde-i hū
17. Ḥıfẓ içün nāmelerün ṣaff-ı süṭūrın Nābī

68. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 664
Mısra: **4**
Anlamına gelmek, anlaşılmak.
3. Nem-keşīde sāḥil olmaz kaʿr-ı deryādan ḫabīr
4. Çıḳmaz āyātuñ büṭūnı ẓāhir-i tefsīr ile

69. **çıḳma:**-*ma*
Gazel 676
Mısra: **2**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
1. Lāf eyleme zebān-ı tefāḫür-feşān ile
2. Bālā-yi bāma çıḳma çürük nerdübān ile

70. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 690
Mısra: **7**
Sesin çıkması.
7. Ṣadā-yı bād çıḳar maḥbes-i ney-enbāndan
8. Ki bir zamān ne ḳadar bī-ḳarār idüm ben de

71. **çıkduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 748
Mısra: **10**
Doğmak, meydana çıkmak, türemek.
9. Al selām ile ʿaleyküñ iltikāsından ḫaber
10. Çıkduġın hem-cins hem-cinsinüñ istiḳbāline

72. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 759
Mısra: **5**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
5. Dehānında ne ṣūretle çıḳar ḥarf u ṣadā bilsem
6. Cevāb-ı yeʾsi āmāde bilen ḥīn-i suʾālinde

73. **çıkma:**-*ma*
Gazel 779
Mısra: **7**
(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak.
7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil
8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

74. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 870
Mısra: **11**
Dışarı çıkmak, terketmek.
11. Ṣubḥ-ı maḥşer çıḳar ancaḳ ġam-ı dil ey Nābī
12. Dīde-i baḫta ḳonan ḳāfile-i ḫᵛāb gibi

Kaside 1
Mısra: **42**
Yaratmak.
41. İdüp ʿālemlere baḫş-ı ḥayāt enfās-ı Raḥmānī
42. Çıḳarmış arż-ı meyte mürdegānın eylemiş iḥyā

75. **çıḳara:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **111**
Çıkarmak, çıkartmak.
111. Ne cānı var çıḳara būy-ı verdi gülşenden
112. Nesīm almayıcaḳ bāġbāndan destūr

76. **çıkardı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **21**
Yaka yırtığı.
21. Çıkardı meşʿal-i āh u derāy-ı nāle ile
22. Derīçe-i naẓarumdan ḳavāfil-i ḫūn-āb

77. **çıḳarmış:**-*mış*
Matla 18
Mısra: **1**
Çıkartmak.
1. ʿḬd-i ters-āyı ʿarūsīde çıḳarmış bāzār
2. Nʾola surḫ boyasa beyżayi gebr-i mürdār

78. **çıḳarup:**-*up*
Tarih 104
Mısra: **65**
Çıkartmak.
65. Andan çıḳarup itdiler ol zarf-ı ʿazīzi
66. Bir hücre-i pākīze-i maḥfużda iḫfā

79. **çıḳarur:**-*ur*
Gazel 309

Mısra: **9**
Çıkartmak.
9. Tār-ı mūyı çıḳarur gāh siyeh gāh sefīd
10. Mühre-bāz-ı felegün melʿabesidür tenümüz

80. **çıḳarmam:***-ma, -m*
Gazel 405
Mısra: **1**
Elde etmek, sağlamak, ortaya koymak.
1. Bir daḫı girse çıḳarmam elüme dāmānuñ
2. Ardı yoḳ arası yoḳ vaṣl gibi hicrānuñ

81. **çıḳarma:***-ma*
Gazel 463
Mısra: **3**
(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak.
3. Çıḳarma sehv ile destüñden ey şikār-efken
4. Şikārı ḳābil iken ḫāṭır-ı remīdemüzüñ

82. **çıḳar:** *-ar*
Gazel 633
Mısra: **10**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

83. **çıḳarduk:***-du, -k*
Gazel 881
Mısra: **2**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.
1. Çāk eyledük telāṭüm-i ġamdan ḳabāmuzı
2. Dilden ḥabābvār çıḳarduk hevāmuzı

84. **çıḳmaḳ:** *-mak*
Gazel 64
Mısra: **5**
Çıkmak, ortaya çıkmak.
5. Süveydā gibi çıḳmaḳ ṣafḥa-i dilden ne mümkindür
6. Benüm ol hāl-i müşgīn ḫayliden ḫāṭır-nişānumdur

85. **çıḳmaz:** *-maz*
Gazel 325
Mısra: **2**
Giderilmek, yok olmak.
1. Göñülden rīziş-i eşk ile dāġ-ı ārzū çıḳmaz
2. Ne deñlü eylesen tamġā-yı ʿaşḳı şüst ü şū çıḳmaz

86. **çıḳmaz:** *-maz*
Gazel 325
Mısra: **10**
Silinmek.
9. Benüm var ise Nābī ʿaks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür
10. ʿİẕārına o şuḫuñ yoḫsa ḫaṭṭ-ı müşk-bū çıḳmaz

çıḳmadı gitdi:

1. **çıḳmadı gitdi:**
Gazel 424
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir türlü söylemedi, hiç bir suretle ağzından çıkmadı.
1. Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenüñ
2. Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervānenüñ

çıḳmadı gitdi:

1. **çıḳmadı gitdi:**
Gazel 424
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir türlü söylemedi, hiç bir suretle ağzından çıkmadı.
1. Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenüñ
2. Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervānenüñ

çıḳmış degüldür:

1. **çıḳmış degüldür:***-dür*
Gazel 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Çıkmamış, yapmamış.
3. Degüldür hāle çıḳmış cāmiʿ içre kürsī-i vaʿẓa
4. Gürūh-ı encüme nūr āyetin tefsīr ider meh-tāb

çil:

1. **çil:**
Tarih 104
Mısra: **74**
Kırk.
73. On ḫatm olunup niyyet-i bānisine her şeb
74. Çil ḥāfıẓ-ı Kurʾān giceyi eyledi iḥyā

çil merḥaleden:

1. **çil merḥaleden:***-den*
Tarih 36
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kırk aşama.
13. İtdi çil merḥaleden mihr-i şeref istiḳbāl
14. Sürdi yüz maḳdemine menzil ile ʿizz ü ʿalā

çilleden çıḳdı:

1. **çilleden çıḳdı:***-dı*
Kaside 13
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tarikat ehlinin, kırk gün hücreye kapanması ve nefsini terbiye etmesi, bu aşamayı geçmesi.
51. Çilleden çıḳdı kemān itdi duʿā-yı teʾsīr
52. Āşinā-yı hedef-i ḥüsn-i ḳabūl oldı sihām

çille-nişīn ol:

1. **çille-nişīn ol:**
Gazel 566
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çille oturuşu yapmak, çile çıkarmak.
5. Zāhid yüri var ṣavmaʿada çille-nişīn ol
6. Sen meykedenüñ ẕevḳ ü ṣafāsın ne bilürsin

çīn:

1. **çīn:**
Gazel 155
Mısra: **20**
Çatıklık,buruşukluk, kıvrım.
19. Rāh-ı keremde ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan
20. Ġayretle oldı çīn be-cebīn zerd rūy-ı zer

2. **çīndür:***-dür*
Gazel 542
Mısra: **3**
Çatıklık,buruşukluk, kıvrım.
3. Yine çīndür cebin vażʿ-ı teġāfül-gūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

çīn oldı:

1. **çīn oldı:***-dı*
Gazel 698
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrım olmak.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

çīn u ḫam-ı müstesnā:

1. **çīn u ḫam-ı müstes̱nā:**
Kaside 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Müstesna kıvrım ve büklüm.
9. Nedür ol beyżadaki dāʾire-i rūḥānī
10. Nedür ol zülfedeki çīn u ḫam-ı müstes̱nā

çīn ü ḫoten:

1. **çīn ü ḫoten:**
Kaside 8
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Çin ve Hoten (Doğu Türkistan'da bir şehir).
91. Özbek u Hind u Hıṭā vü ʿAcem ü Çīn ü Ḫoten
92. Güş ider ḫuṭbe-i nāmun bu ḳadar cemʿ-i keşīr

çīn ü şikenden:

1. **çīn ü şikenden:***-den*
Gazel 847
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrım ve büklüm.
3. Nʾişlesin yā göñül olduġı içün zülfüñde
4. Ḥaddi yoḳ piç ü ḫamuñ çīn ü şikenden ġayrı

çīn-fürūş-ı cebīndür:

1. **çīn-fürūş-ı cebīndür:**-*dür*
Gazel 255
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Alnını buruşturan ve bunu gösteren.
1. Eflāke çīn-fürūş-ı cebīndür ḥaṣīrümüz
2. Ḳārūnʾa püşt-pā urur edna faḳīrümüz

çingāne:

1. **çingāneleri:**-*ler, -i*
Gazel 867
Mısra: **10**
Çingene.
9. Ḳāʾilüz naġme-şināsānına İstanbulʾuñ
10. Çigner aġzında Yehūdīleri Çingāneleri

çīn-i cebhesi:

1. **çīn-i cebhesi:**-*si*
Gazel 356
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Alın buruşukluğu║Kızma, surat asma.
13. Güşād buldı hele çīn-i cebhesi Nābī
14. Ṭarīḳ-i reh-rev-i vuṣlatda sed ne müşkil imiş

çīn-i cebin:

1. **çīn-i cebin:**
Gazel 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kızma, surat asma II Alın buruşukluğu (Gülün şekil olarak yapraklarının kıvrım kıvrım olmasına atfen).
7. Terk itdürür çemende bu feryadı ʿāḳibet
8. Ey ʿandelīb güldeki çīn-i cebin saña

2. **çīn-i cebīn:**
Kaside 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alın buruşukluğu.
5. Zülāle çīn-i cebīn gösterür temevvücden
6. Safā-yı bāṭın ile cūybār-ı Maġnīsā

3. **çīn-i cebīn:**
Gazel 485
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Alın kırışıklığı II çatık alın.
9. Ḫᵛāhişger-i viṣāl niçün cürʾet eylesün
10. Çīn-i cebīn ʿalāmet-i ḥüsn-i rıżā degül

4. **çīn-i cebīn:**
Gazel 606
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Alın kırışıklığı II çatık alın.
13. Nābī bilür dakīka-şināsān-ı rüzgâr
14. Çīn-i cebīn ʿalāyim-i hicrāndan olduġın

5. **çīn-i cebīn:**
Gazel 626
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alın kırışıklığı II çatık alın.
3. Ol gülün dil bülbül-i gūyāsıdur kim gösteren
4. Ser-be-ser çīn-i cebīn bār-ı girān-ı jāleden

6. **çīn-i cebīn:**
Gazel 816
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alın buruşukluğu II Kızma, surat asma.
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫᵛāre maḥrem yāre bigāne

çīn-i cebīn ṣatduġı:

1. **çīn-i cebīn ṣatduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 354
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Alın buruşturmak II Surat asmak.
13. Hezār çīn-i cebīn ṣatduġı gülüñ Nābī
14. Bilindi mest-i mey-i penc-rūze devlet imiş

çīn-i cebin satmaġa:

1. **çīn-i cebin satmaġa:**-*a*
Gazel 213
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Alın buruşturmak II Surat asmak.
11. Dürr ü mercān bulunurmış ṭutalum deryāda
12. Bu ḳadar çīn-i cebin satmaġa erzende midür

çīn-i cebīndür:

1. **çīn-i cebīndür:**-*dür*
Gazel 636
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alın buruşukluğu II Kızma, surat asma.
5. Bu ʿaṣrda meşhūdı hemān çīn-i cebīndür
6. Mirʾāt-ı niyāz eyleyen en ḳadr-şināsın

çīn-i cebini gösterme:

1. **çīn-i cebini gösterme:**-*me*
Gazel 247
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünü buruşturmak.
9. Gösterme çīn-i cebini rāḥat murād ise
10. Baḥrün ṣafā-yı ḫāṭırı līmānlıġındadur

çīn-i cebīn-i minnetidür:

1. **çīn-i cebīn-i minnetidür:**-*i, -dür*
Gazel 466
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Lütfetmenin alın kırışıklığı.
1. Seyrinden inḥirāfa sebeb gülsitānlaruñ
2. Çīn-i cebīn-i minnetidür bāġbānlaruñ

çīn-i cebinin:

1. **çīn-i cebinin:**-*in*
Gazel 448
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alın kırışığı. (Denizin hiddeti).
1. Sipihrün gerdişin yād eyleyüp aḫterden el çekdük
2. Yemüñ çīn-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük

çīn-i ebrūyı:

1. **çīn-i ebrūyı:**-*yı*
Gazel 165
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çatık kaş.
9. Ḳuvvet-i ṭabʿına şāhid yetişür eyler ise
10. Çīn-i ebrūyı etibbāya taḥammül bīmār

çīn-i ḫacālet:

1. **çīn-i ḫacālet:**
Gazel 792
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Utanma buruşukluğu.
5. Cebīn-i yemdeki emvāc olurdı çīn-i ḫacālet
6. Derūna ʿārıż olan inkisār bir yire gelse

çīn-i istiġnā:

1. **çīn-i istiġnā:**
Gazel 598
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Naz ile uzak durmak, nazlanmak.
3. Düşürdüñ yāre farżā fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz ammā
4. Görince cebhesinde çīn-i istiġnā ne söylersin

çīn-i melāleti:

1. **çīn-i melāleti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Gam çatıklıkları.
93. Ser-sebz idüp riyāż-ı ḥayātın hemīşe Ḥaḳ

94. Ebrū-yı ʾıyşı görmeye çīn-i melāleti

çīn-i pīşānī:

1. **çīn-i pīşānī:**
Gazel 414
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yüzü ekşitme, alın buruşturma.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur vażʿı remmālüñ

çīn-i sitemle:

1. **çīn-i sitemle:**-*le*
Gazel 723
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cefa kırışıkları, zulüm kıvrımları.
2. Cephesin çīn-i sitemle mevc-ḫīz eylerse de
1. Nā-ümīd olmam viṣālinden sitīz eylerse de

çīn-i zülf-i dil-beri:

1. **çīn-i zülf-i dil-beri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçlarının kıvrımı.
39. Baʿd ez-īn her-cāyīligden oldı vāreste nesīm
40. Gülşeni terk itdi belki çīn-i zülf-i dil-beri

çīn-i zülfünde:

1. **çīn-i zülfünde:**-*ün, -de*
Gazel 213
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesinin kıvrımı.
5. Oldı bāzīçe-i ʿaşḳımda nihān ḫātem-i dil
6. Çīn-i zülfünde midür sende midür bende midür

çīni-i dergāh-ı feyż-pāşuñdur:

1. **çīni-i dergāh-ı feyż-pāşuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 3
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Feyiz saçan eşiğinin tozu.
51. Künāse çīni-i dergāh-ı feyż-pāşuñdur
52. Emāni-i üdebā yā Muḥammed-i ʿArabī

çīnin:

1. **çīnine:**
Gazel 431
Mısra: **18**
Kıvrım, büklüm.
17. Nābiyā şimdi ʿatāyāsı kibār-ı ʿaṣruñ
18. Değmez ebrūlarınuñ çīnine bevvāblaruñ

çīre-dest:

1. **çīre-dest:**
Gazel 507
Mısra: **8**
Sanatkar.
7. Destār-ı çīresüz baña kim eyler iʿtibār
8. Küttāb içinde her ne ḳadar çīre-dest isem

çirk:

1. **çirk:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Kir, pas, pislik.
7. Ḳalur mı çirk ile ālūde cāme-i aʿmāl
8. Sirişk-i germ ile ṣābūn-ı iʿtizār o mıdur

2. **çirk:**
Gazel 145
Mısra: **10**
Kir, pas, pislik.
9. Düşmez ālūdelere dāʿiye-i istiġfār
10. Çıḳmaz ol çirk ki pīrāhen-i baḳḳaldadur

3. **çirkden:**-*den*
Gazel 422
Mısra: **11**
Kir, pas, pislik.
11. Çirkden sīneñi taṭhīre saña rehberdür
12. Sāḥa-i ẕillete rū-mālleri cārūbuñ

çirk-āb:

1. **çirk-ābdan:**-*dan*
Gazel 312
Mısra: **16**
Pis su, çirkef.
15. Murād-ı dünyevī fevt itdüginden ehl-i dünyānuñ
16. Sirişk-i ḥasreti bed-reng u bū çirk-ābdan ḳalmaz

2. **çirk-āb:**
Gazel 804
Mısra: **12**
Hatırlamak, aklına gelmek.
11. Ḳanda makāl-i ehl-i hevā ḳanda pend-i telḫ
12. Çirk-āb dinmez āb-ı yeme gerçi şūr ise

çirk-ābe-efşān-ı nifāḳ olmaḳ:

1. **çirk-ābe-efşān-ı nifāḳ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 386
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bozgunculuk çirkefini etrafa saçan olmak.
11. Hünerdür Nābiyā ebnā-yı ʿaṣrun iʿtiḳādında
12. Riyāż-ı ülfete çirk-ābe-efşān-ı nifāḳ olmaḳ

çirk-ābe-i zünūb:

1. **çirk-ābe-i zünūb:**
Gazel 24
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Günah çirkefleri.
13. Nābī taḥaṣṣun eyle ki olmaz halel-pezīr
14. Çirk-ābe-i zünūb ile bārū-yı maġfiret

çirk-āb-ı cāmesin:

1. **çirk-āb-ı cāmesin:**-*si, -n*
Gazel 824
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Çamaşırların pis suyu.
15. Dökdükleri zemīnden olur rüste şāh-ı gül
16. Çirk-āb-ı cāmesin o gülüñ cāmeşūları

çirk-ālūd olup:

1. **çirk-ālūd olup:**-*up*
Gazel 771
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Pisliğe bulaşmak.
9. Ġayri pāk itmek içün kendüñ olup çirk-ālūd
10. Eşküñi hem-reviş-i lūle-i ḥammām itme

çirk-beste olup:

1. **çirk-beste olup:**-*up*
Gazel 338
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kir kapmak, kirlenmek.
3. Olup dest-i nigehden çirk-beste nusḫa-i ḥüsni
4. Ṣanur farḳ itmeyen ruḫsārı ḫaṭṭ-ı cilvegāh olmış

çirk-i ʿadem:

1. **çirk-i ʿadem:**
Gazel 375
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yokluğun çirkinliği.
5. Maḥv olup çirk-i ʿadem pīrāhen-i īcāddan
6. Birbirin taʿḳīb ile emvāc-ı deryā-bār-ı ṣunʿ

çirk-i dalāli:

1. **çirk-i dalāli:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Doğru yoldan sapmanın çirkinliği, kötülüğü.
3. Çirk-i dalāli āb-ı hidāyetle maḥv ider
4. Hāṣṣiyyet-i vücūd-ı Ḫudā-dān-i enbiyā

2. **çirk-i dalāli:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Doğru yoldan sapmanın çirkinliği, kötülüğü.
3. Çirk-i dalāli āb-ı hidāyetle maḥv ider

4. Hāṣṣiyyet-i vücūd-ı Ḫudā-dān-i enbiyā

çirk-i dünyāyı:
1. **çirk-i dünyāyı:**
Gazel 833
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünyanın kirleri, pislikleri (Dünyaya ait makam, mal, mülk bağlamında).
5. Çirk-i dünyāyı sühūletle ne mümkin taḥṣīl
6. Rū dürüst olmayıcaḳ kīse-i ḥammām gibi

çirk-i fenāyı:
1. **çirk-i fenāyı:**-*yı*
Gazel 208
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Fena, çirkin şeyler.
13. Yek-ẕerre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
14. Girdükçe ele ḫāke döker cūd-feşāndur

çirk-i günāh:
1. **çirk-i günāh:**
Gazel 185
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Günahın çirkinliği, pisliği.
7. Bu gūne çirk-i günāh ile oldun ālūde
8. Elünde ḥayf ki ṣābūn-ı maʿẕeret yoḳdur

çirk-i günāhı:
1. **çirk-i günāhı:**-*ı*
Gazel 430
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Günahın çirkinliği, pisliği.
11. Çirk-i günāhı lekke-i nā-şüstenī ṣanur
12. Cūş u ḫurūşın añlamayan baḥr-ı raḥmetüñ

çirk-i nedāmet:
1. **çirk-i nedāmet:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Pişmanlık ezikliği.
9. Dile ṣābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
10. Dāmen-i dilde meġer çirk-i nedāmet mi ḳalur

çirk-i pelās-ı maʿṣiyetün:
1. **çirk-i pelās-ı maʿṣiyetün:**-*ün*
Gazel 681
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Günah elbisesinin pislikleri.
13. Ṣābūñ-ı tevbeden olur imdād Nābiyā
14. Çirk-i pelās-ı maʿṣiyetün şüst ü şūsına

çirk-i riyādan:
1. **çirk-i riyādan:**-*dan*
Gazel 511
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İkiyüzlülük pisliği.
5. Ehl-i dillerle içüp meykedede bāde-i nāb
6. Gelünüz çirk-i riyādan dilümüz pāk idelüm

çirk-i şebin:
1. **çirk-i şebin:**-*in*
Gazel 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gecenin kiri (karanlık bağlamında).
1. Felegün sanma ki ḫurşīd ziyā-güsteridür
2. ʿĀlemüñ çirk-i şebin silmek içün süngeridür

çirk-i ṭamaʿdan:
1. **çirk-i ṭamaʿdan:**-*dan*
Gazel 594
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Açgözlülüğün pisliği, çirkinliği.
3. Şüste itsün dehenin çirk-i ṭamaʿdan evvel
4. Ṣoñra cünbīde-leb-i ruhṣat-ı pābūs olsun

çirknāk olduḳça:
1. **çirknāk olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 462
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kirli, kir içinde olmak.
9. Zevāl-i ḥüsni hengāmında ḫaṭ başdı ruḫ-ı yāri
10. Sahīfe çirknāk olduḳça ʿādetdür raḳam çekmek

çirk-şūy-ı cāme-i cürm-i ʿusāt:
1. **çirk-şūy-ı cāme-i cürm-i ʿusāt:**
Gazel 373
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İsyan edenlerin günah elbisesinin günah lekelerini yıkayan.
7. El-vedāʿ ey çirk-şūy-ı cāme-i cürm-i ʿusāt
8. Gūşe-i bāmuñdaki mīz-āb-ı raḥmet el-vedāʿ

çoġ:
1. **çoġ:**
Gazel 420
Mısra: **6**
Çok, fazla.
5. Çāk-ı bīhūde degül ḫātem-i laʿlin üzre
6. Çoġ olur zaḫmı vücūdında ciger-dārlaruñ

çoḳ:
1. **çoḳ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **60**
Çok.
59. Toġmak içün o āftāb-i münīr
60. Çerḫe çoḳ girdi çerḫ-i dāʾire-gīr

2. **çoḳ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **64**
Çok.
63. Açılınca o ġonce-i maḳṣūd
64. Çoḳ ḫazān çekdi gülistān-ı vücūd

3. **çoḳ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **66**
Çok.
65. Bulınınca o gevher-i nā-yāb
66. Baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb

4. **çoḳ:**
Tarih 1
Mısra: **5**
Çok.
5. Çoḳ fesād eylediler kişver-i İslām içre
6. İtmedi anlaruñ itdügini dīne düşmen

5. **çoḳdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **279**
Çok.
279. Anda çoḳdur mürüvvet erbābı
280. Bulunur anda himmet ashabı

6. **çoḳ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **207**
Çok.
207. Ġoncaya çoḳ ḳırınṭı ʿāʾiddür
208. Enderūnı emīn-i kāġıddur

7. **çoḳ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **259**
Çok.
259. Eyledüñ çoḳ ḳaṣīde-i ġarrā
260. Nice naẓm-ı latif ü müsteṣnā

8. **çoḳ:**
Kaside 8
Mısra: **85**
Çok.
85. Ṣād hezār olmaz ise çoḳ da degüldür nāḳıṣ
86. Ḫuṭebā nāmuñ ile dehri iderler taʿṭīr

9. **çoḳ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **179**
Çok.
179. Çoḳ süḫanın itdi şeh-i Mevlevī
180. Ziver-i tesbīḥ-i dür-i Meṡnevī

10. **çoḳ:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Çok.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

12. **çoḳ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **61**
Çok.
61. Çoḳ görüp iḥsānuñuz inʿāmuñuz
62. Çoḳ yidük içdük mey-i gül-fāmuñuz

13. **çoḳ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **62**
Çok.
61. Çoḳ görüp iḥsānuñuz inʿāmuñuz
62. Çoḳ yidük içdük mey-i gül-fāmuñuz

14. **çoḳ:**
Kaside 11
Mısra: **144**
Çok.
143. Ḫıyām-ı çerḫe sütūn-ı duʿāyı refʿ eyle
144. Niyāz-nāmeyi Nābī çoḳ eyledüñ ıṭnāb

15. **çoḳ:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Çok.
3. Kumrīveş çoḳ āh u efġan eyledi murġ-ı dilüm
4. Tā hem-āġūş itdi ol serv-i hırāmānı baña

16. **çoḳ:**
Kaside 16
Mısra: **68**
Çok.
67. Maʿlūmdur bu herkese važıḥ ṭarīkdür
68. Lākin nühüfte vār daḫı çoḳ sırr u ḥikmeti

17. **çoḳ:**
Tarih 16
Mısra: **78**
Çok.
77. Baña farż idi medḥüñ itmek illā cümleden evvel
78. Ki çoḳ luṭf u mürüvvet görmişüm senden Ḫudādānā

18. **çoḳ:**
Tarih 18
Mısra: **6**
Çok.
5. Vefātından muḳaddem kendü nuṭḳ-ı bī-niẓāmından
6. Ḥadīs̱-i intiḳālin çoḳ kimesne istimāʿ itdi

19. **çoḳ:**
Kaside 20
Mısra: **68**
Çok.
67. Ẕātı ile meşīhat-ı İslām muġtenem
68. Çoḳ ẕātınuñ maḳāmınuñ üzre meziyyeti

20. **çoḳ:**
Kaside 24
Mısra: **97**
Çok.
97. Şübhe yoḳ bir o ḳadar daḫı çoḳ olsaydı bile
98. Ḳuvvet-i ḳāhiresinden yine bulmazdı rehā

21. **çoḳ:**
Gazel 25
Mısra: **7**
Çok.
7. Çoḳ müflis olur rīze-ḫor-ı leẕẕet-i Mūsā
8. Basṭ-ı niʿam-ı nūr idicek Ṭūr-ı ʿināyet

22. **çoḳ:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Çok.
7. İtdüm ḳatı çoḳ ʿarṣa-i iḳbāl ile taḫmīn
8. Geldi baña vāsiʿ yine meydān-ı ḳanāʿat

23. **çoḳ:**
Tarih 42
Mısra: **43**
Çok.
43. Kalemüñ kıl ḳadar çoḳ olsa dili
44. Yine itmez meḥāsinin taʿdād

24. **çoḳ:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Çok.
7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳṭası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

25. **çoḳ:**
Gazel 60
Mısra: **6**
Çok.
5. Egerçi važʿ-ı sengīndür düşen meh-rūlara ammā
6. Virür çoḳ ḥüsn važʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler

26. **çoḳ:**
Gazel 69
Mısra: **29**
Çok.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıkını tīz ḳazanur

27. **çoḳ:**
Gazel 72
Mısra: **8**
Çok.
7. Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-i ḥüsn
8. Ḳatı çoḳ kimselerüñ ipliġi bāzāre çıḳar

28. **çoḳ:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Çok.
11. Çoḳ mı süḫan-ı Nābīye bu neşve-i teʾs̱īr
12. Rindān-ı ḫārābat ile çoḳ ṣoḥbeti vardur

29. **çoḳ:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Çok.
5. Gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat ey tehī-dest-i ümīd
6. Çoḳ daḫı girmez sühūletle ele ḳıymetlüdür

30. **çoḳ:**
Gazel 86
Mısra: **12**
Çok.
11. Defʿ ider seng-āsyā gibi girānuñ s̱ıḳletin
12. Āb nāzik-ṭabʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür

31. **çoḳdur:**-*dur*
Tarih 97
Mısra: **15**
Çok.
15. Daḫı böyle es̱er-i ḫayrı Ruhāʾda çoḳdur
16. Eyledi cümlesini yirlü yirinde icrā

32. **çoḳ:**
Tarih 104
Mısra: **14**
Çok.
13. Oldı nice ḫayrat ü müberrāta muvaffaḳ
14. Çoḳ beldede ās̱ār-ı cezīl eyledi peydā

33. **çoḳ:**
Gazel 111
Mısra: **18**
Çok.
17. Yem-i tevekküle ṣāl şaṣt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

34. **çoḳ:**
Tarih 115
Mısra: **4**
Çok.
3. Ṣadr-ı aʿẓam olduġında devlet ü iḳbāl ile
4. Nābī-i dāʿīye çoḳ luṭf firāvān eyledi

35. **çoḳ:**
Tarih 116
Mısra: **25**
Çok.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫᵛāḫāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

36. **çoḳ:**
Tarih 128
Mısra: **21**
Çok.
21. Bu ḳasīde daḫı çoḳ söz götürür ammā kim
22. Komadı tengī-i vaḳt itmeġe maḳṣūdı edā

37. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 129
Mısra: **4**
Çok.
3. Fehm eyledüm ṣarīr-i ḳalemden bu rāzı kim

4. Çoḳdur reh-i emelde firāz u nişībler

38. **çoḳ:**
Tarih 129
Mısra: **6**
Çok.
5. Bendegānınun görüp ādāb u ḥüsn-i ḫıdmetin
6. İtdi ilbās-ı ḫilaʿdan ġayri çoḳ luṭf u ʿaṭā

39. **çoḳ:**
Gazel 134
Mısra: **10**
Çok.
9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ḫāṭıra çoḳ ārzū gelür

40. **çoḳ:**
Tarih 138
Mısra: **39**
Çok.
39. Bu şeref çoḳ mıdur ol āṣaf-ı bī-mis̱le kʾola
40. Ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme dāmād-ı güzīn

41. **çoḳ:**
Tarih 144
Mısra: **10**
Çok.
9. Eylemişdi kişver-i İslāma suʾ-i ḳaṣd ile
10. Çoḳ fesād īcād ü gün-ā-gün ḫıyānet irtikāb

42. **çoḳ:**
Tarih 144
Mısra: **18**
Çok.
17. Akmaġa vādī-i yeʾse az kalup cūy-ı ümīd
18. Aksine devr itmeġe çoḳ ḳalmış idi āsiyāb

43. **çoḳ:**
Gazel 176
Mısra: **4**
Çok.
3. Esbāb-ı ṣafā ʿaḳl diyārındadur ammā
4. Vādī-i cünūnun daḫı çoḳ ʿālemi vardur

44. **çoḳ:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Çok.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

45. **çoḳ:**
Gazel 194
Mısra: **13**
Çok.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāġāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

46. **çoḳ:**
Gazel 207
Mısra: **3**
Çok.
3. Mevci çoḳ āb-ı revāndur ki gümüş gibi akar
4. Bel ṭolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer

47. **çoḳ:**
Gazel 207
Mısra: **7**
Çok.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

48. **çoḳ:**
Gazel 242
Mısra: **7**
Çok.
7. Kendi çoḳ cevr itdüginden ġayri ol naḫl-ı cefā
8. Ṭıfl-ı aġyārı daḫı eks̱er bilür bilmezlenür

49. **çoḳ:**
Gazel 261
Mısra: **4**
Çok.
3. Terk-i edebdür itme saḳın dest ü pāy-ı ḥırs
4. Deryā-yı cūd çoḳ da şināverlik istemez

50. **çoḳ:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Çok.
5. Bir maṭlaba esirliğinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

51. **çoḳ:**
Gazel 292
Mısra: **7**
Çok.
7. Ṣatma çoḳ da nāz ile böyle peyām-ı tāzeyi
8. Senden evvel biz anı pīrāye-i gūş itmişüz

52. **çoḳ:**
Gazel 294
Mısra: **12**
Çok.
11. Dilberānı hırsumuzdur eyleyen cevre dilīr
12. Destine çoḳ şeh-süvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz

53. **çoḳ:**
Gazel 294
Mısra: **18**
Çok.
17. Meblaġ-ı ḫāmeyle ḥikmet-ḫāne-i eşʿārdan
18. Nābiyā çoḳ ḫasteye dārū-yi ṣıḥḥat virmişüz

54. **çoḳ:**
Gazel 299
Mısra: **4**
Çok.
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

55. **çoḳdandır:***-dan, -dır*
Gazel 305
Mısra: **4**
Çok.
3. İder ʿizārumuza rūy-ı mihri mālīde
4. Bizüm sipihr ile çoḳdandır āşinālıġumuz

56. **çoḳ:**
Gazel 319
Mısra: **3**
Çok.
3. Çoḳ da maġrur olma kim mey-ḫāne-i ikbālde
4. Biz hezārān mest-i maġruruñ ḫumārın görmişüz

57. **çoḳ:**
Gazel 319
Mısra: **14**
Çok.
13. Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
14. Biz bu bezmün Nābiyā çoḳ bāde-ḫvārın görmişüz

58. **çoḳ:**
Gazel 348
Mısra: **2**
Çok.
1. Ne deñlü eylese tertīb-i nāz u naḫvet ol ser-keş
2. Degüldür çoḳ ḫidīv-i mesned-i ḥüsne o keş u feş

59. **çoḳ:**
Gazel 385
Mısra: **4**
Çok.
3. Luġaz didükleri şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur
4. Ki zīr-i perdede maʿnāsı çoḳ güşāyişi yoḳ

60. **çoḳ:**
Gazel 386
Mısra: **10**
Çok.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoḫsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

61. **çoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **4**
Çok.
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳażā
4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

62. **çoḳ:**
Gazel 388

Mısra: **9**
Çok.
9. Çoḳ da açılma eyle hazer rüzgârdan
10. Ḥammām-ı çerḫ köhnelemiş püşt-māli yoḳ

63. **çoḳ:**
Gazel 405
Mısra: **8**
Çok.
7. Destine ḥüccet-i ʿıtḳ itse ʿaceb mi iḥsān
8. Ḫıdmet-i ʿafvda çoḳ kuşişi var ʿiṣyānuñ

64. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 413
Mısra: **10**
Çok.
9. Rūzveş keşf-i ʿuyūb itmedüginden ġayrı
10. Çoḳdur erbābına imdadı şeb-i deycūruñ

65. **çoḳ:**
Gazel 417
Mısra: **3**
Çok.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baş pāyuñı rūyına türābuñ

66. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 417
Mısra: **10**
Çok.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̱evābuñ

67. **çoḳ:**
Gazel 421
Mısra: **7**
Çok.
7. Recā-yı vuṣlat içün çoḳ da eyleme s̱ıklet
8. İder neticesi īrās̱-ı vahşet ibrāmuñ

68. **çoḳ:**
Gazel 422
Mısra: **4**
Çok.
3. Ḥüsn-i taʿbīr virür maʿnīye ḥüsn-i dīger
4. Şevket-i ḥüsne çoḳ imdādı olur üslūbuñ

69. **çoḳ:**
Gazel 422
Mısra: **10**
Çok.
9. Zūdter maʿnī-i nāzükter olur şöhret-yāb
10. Mübtelāsı çoḳ olur dil-ber-i şehr-āşūbuñ

70. **çoḳ:**
Gazel 426
Mısra: **5**
Çok.
5. Çoḳ görmişüz nigūnlıġın endek zamānede
6. Zuʿmınca cāh ü rütbeler ihraz idenlerün

71. **çoḳ:**
Gazel 427
Mısra: **1**
Çok.
1. Çoḳ görmişüz zevalini ġaddār olanlaruñ
2. Hengām-ı fırsatında dil-āzār olanlaruñ

72. **çoḳ:**
Gazel 433
Mısra: **8**
Çok.
7. Eyler rücūʿ naḳd-i müzevver gibi saña
8. Ey şeyḫ ṣatma çoḳ da metāʿ-ı kerāmetüñ

73. **çoḳ:**
Gazel 438
Mısra: **8**
Çok.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẕilletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

74. **çoḳ:**
Gazel 438
Mısra: **13**
Çok.
13. Bu şifā-ḫānede çoḳ nefʿini gördük Nābī
14. Ḫasta-i maʿṣiyete şerbet-i istiġfāruñ

75. **çoḳ:**
Gazel 442
Mısra: **4**
Çok.
3. Ey dil senüñle nevbet ile idelüm fiġān
4. Çoḳ bülbüle taḥammüli yoḳdur bu gülşenüñ

76. **çoḳ:**
Gazel 442
Mısra: **10**
Çok.
9. Taḫtında nice maʿnī-i rūşen nühüftedür
10. Mıṣraʿlarını çoḳ da tehī ṣanma revzenüñ

77. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 486
Mısra: **17**
Çok.
17. Çoḳdur bu deñlü ḫırmen-i eşʿār Nābiyā
18. Mülk-i suḫan zeʿāmet ü tımārumuz degül

78. **çoḳ:**
Gazel 547
Mısra: **7**
Çok.
7. Çoḳ Rüstemʾi gördük ki ḳapup urdı zemīne
8. Kuhsār-ı girān-seng-i sipihrüñ kemerinden

79. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 563
Mısra: **14**
Çok.
13. Reh-i ḫıdmetde mevḳūf-ı işāret ṣaff-ı müjgânı
14. Sevād-ı çeşminüñ ʿünvānı çoḳdur ḫamr emīninden

80. **çoḳ:**
Gazel 566
Mısra: **7**
Çok.
7. Çoḳ keşti-i ʿiṣyānı çeker saḥil-i ʿafve
8. Baḥr-ı keremüñ mevc-i ʿaṭāsın ne bilürsin

81. **çoḳ:**
Gazel 585
Mısra: **7**
Çok.
7. Çoḳ tek-ā-pū eyledüm pest ü bülendin ʿālemüñ
8. Bulmadum teslīmden ġayri ṭarīḳ-i eṣlemin

82. **çoḳ:**
Gazel 586
Mısra: **10**
Çok.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlıġı var çıḳduġına maʿdenden

83. **çoḳ:**
Gazel 588
Mısra: **1**
Çok.
1. Ol ġonce-leb tekellüme çoḳ māʾil olmasun
2. Būs-ı lebe kelāmı bile nāʾil olmasun

84. **çoḳ:**
Gazel 588
Mısra: **4**
Çok.
3. Dildāra bī-taġayyür dil eylemez es̱er
4. Cūy-ı sirişk çoḳ daḫı deryā-dil olmasun

85. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 602
Mısra: **13**
Çok.
13. Çoḳdur bu nev-kumāş-ı suḫan saña Nābiyā
14. Şehr-i dimāġ pā-zede-i iḫtimāl iken

86. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 603
Mısra: **2**
Çok.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

87. **çoḳ:**
Gazel 622

Mısra: **11**
Çok.
11. Eyledüñ Nābī-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem
12. Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın

88. **çoḳ:**
Gazel 661
Mısra: **5**
Çok.
5. Alet-i bezm-i ṭarab mahbūba çoḳ ṣarf itmemiş
6. Eyledüm ṣad bār laʿnet gence de Ḳarūnʾa da

89. **çoḳ:**
Gazel 666
Mısra: **4**
Çok.
3. Hir şikāfı dile bir fürce-i āzādīdür
4. Luṭfı çoḳ ġamzesinüñ sīne-i şad-çākümde

90. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 685
Mısra: **7**
Çok.
7. Çoḳdur bu ḳadar sebze-i nev-hīz-i maʿānī
8. Sevdā-zedelenmiş çemen-i yābisümüzde

91. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 701
Mısra: **1**
Çok.
1. Çoḳdur egerçi dilde murādāt-ı sāʾire
2. Vaṣlundur ibtidā gelen ammā ki ḫāṭıra

92. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 738
Mısra: **4**
Çok.
3. Geldükçe naḳd-i hūşumızı ṣarf ider gider
4. Çoḳdur bizüm muḥāsebemüz nev-bahār ile

93. **çoḳ:**
Gazel 746
Mısra: **6**
Çok.
5. Biri tevażuʿ üzre biri iʿtilādadur
6. Fevvārenüñ tefāvüti çoḳ selsebīl ile

94. **çoḳ:**
Gazel 747
Mısra: **17**
Çok.
17. Çoḳ çalışdum ʿāḳibet imkān-ı fayṣal bulmadum
18. Çār-ṭabʿ-ı ʿunṣuruñ ġavġā-yı māder-zādına

95. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 758
Mısra: **4**
Çok.
3. Olma aġyār ile hem-rāz sözüm diñle benüm
4. Çoḳdur ey şūḫ-ı cihān farḳ suḫenden suḫene

96. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 761
Mısra: **10**
Çok.
9. Memdūh idi iḥsānı eger bī-ḥadd olaydı
10. Çoḳdur bu ḳadar minneti rindāna Cemʾüñ de

97. **çoḳ:**
Gazel 766
Mısra: **8**
Çok.
7. O cüst ü cüdā seni bī-ḳarārdur senden
8. Sen itme çoḳ da tek-ā-pū naṣībüñ ardınca

98. **çoḳ:**
Gazel 774
Mısra: **14**
Çok.
13. Zülfüne ḳıyma ruḫuñ ʿarż eyleme şeydālara
14. Çoḳ da tahrīk-i cünūn-ı derdmendān eyleme

99. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 775
Mısra: **10**
Çok.
9. Günehdür bāʿis̱-i ārāyiş-i ruḫsāre-i raḥmet
10. Miḥakk-ı rū-siyāhuñ ḥüsni çoḳdur zer ḫuṣūṣında

100. **çoḳ:**
Gazel 777
Mısra: **3**
Çok.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

101. **çoḳ:**
Gazel 783
Mısra: **5**
Çok.
5. Zaḫm-ı hicrānını çoḳ çekdük o şuḫuñ bārī
6. Bir zamān da ṣaralum sīneye merhemcesine

102. **çoḳ:**
Gazel 786
Mısra: **6**
Çok.
5. Sevdā-yı ḳudūmiyle nʾola sīne dögersem
6. Çoḳ zaḫma karīn oldı derūnum bu hevāda

103. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 807
Mısra: **8**
Çok.
7. Maʿnī-i vuṣlat olur haşiyesinden ẓāhir
8. Nükte çoḳdur ḫaṭ-ı ʿanber-şikenüñ żımnında

104. **çoḳ:**
Gazel 836
Mısra: **7**
Gönlü karartmak.
7. Böyle güstāḫāne çoḳ baḳma diyü āzār ider
8. Meclisinde gördüġüm ẕevḳ ü ṣafālardan biri

105. **çoḳ:**
Gazel 863
Mısra: **5**
Çok.
5. Eyledüm çoḳ tek u pū merḥale-i miḥnetde
6. Dest-gīr olmadı bir kimse ʿaṣādan ġayrı

106. **çoḳ:**
Gazel 863
Mısra: **9**
Çok.
9. Mihre daʿvā-yı vefādārī ider çoḳ ammā
10. ʿĀşıḳ-ı ṣadıkı yoḳ mihr-i giyādan ġayrı

çoḳ degül:
1. **çoḳ degül:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok değil.
29. Çoḳ degül olsa bu gūne dil-şād
30. Bu serā-perde-i ʿālī-bünyād

çoḳ degüldür:
1. **çoḳ degüldür:**-*dür*
Tarih 92
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok değil, uygun, layık.
31. Bu leṭāfet bu nezāket ki var endāmında
32. Çoḳ degüldür bu serā-perdeye bu ḥüsn ü bahā

çoḳ mı:
1. **çoḳ mı:**
Gazel 80
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çok mu? Fazla mı?.
11. Çoḳ mı süḫan-ı Nābīye bu neşve-i teʾs̱īr
12. Rindān-ı ḫārābat ile çoḳ ṣoḥbeti vardur

çoḳ rüzgârı nʾeyler:
1. **çoḳ rüzgârı nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fazla rüzgara ihtiyacı yoktur.
19. Yek nefḫa-i ʿināyet eyler kenāre vāṣıl
20. Nābī sefīne-i dil çoḳ rüzgârı nʾeyler

çoḳ yıl:

1. **çoḳ yıl:**
Tarih 8
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Uzun yıllar, uzun zaman.
21. Miṡāl-i gülsitān-ı ḫuld maʿmūr eyleyüp dāʾim
22. İçinde ṣaḥibin çoḳ yıl muʿammer eyleye Mevlā

çoḳ zamān:
1. **çoḳ zamān:**
Tarih 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Uzun süre.
3. Çoḳ zamān devr ide gerdūn ki gele
4. Öyle bir pür-hüner ü kār-engīz

çoḳ zamān idi:
1. **çoḳ zamān idi:**- *i, -di*
Kaside 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Uzun zamandır, epeydir.
31. Çoḳ zamān idi seni görmez idüm ḳanda idüñ
32. Ḳandasın ḳanda eyā yār-ı felāket-perver

çoḳ zamān oldı:
1. **çoḳ zamān oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **282**
Kelime Tipi: -
Uzun zamandır, epeydir.
281. Olsa manẓūr-ı dīde-i inṣāf
282. Çoḳ zamān oldı olalı vaṣṣāf

çoḳ zamāndan:
1. **çoḳ zamāndan:**
Tarih 77
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Uzun zamandır, çoktan beri.
3. İtmişdi çoḳ zamāndan bir Ḫāricī-i bī- dīn
4. Kelb-i ʿaḳūr gibi rāh-ı ḥaremʾde tuġyan

çoḳ zamāndan beri:
1. **çoḳ zamāndan beri:**
Kaside 9
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Uzun zamandır, çoktan beri.
119. Çoḳ zamāndan beri deryā-yı ḳader ey dür-i pāk
120. Atmadı sāḥil-i iḳbāle senüñ gibi güher

çoḳ zamāndur:
1. **çoḳ zamāndur:**
Tarih 80
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Uzun süreden beri.
21. Çoḳ zamāndur böyle sāl-i ḫayr meşhūr olmadı
22. İʿtidāle şübhe yoḳ feyż-i ḳudūmıdur sebeb

çoḳça:
1. **çoḳça:**
Gazel 45
Mısra: **11**
Az ziyade, oldukça.
11. Refʿ-i ser-i peyvend-i heves çoḳça hünerdür
12. Dil-düzd iken ārāyīş-i beytüʾṣ-ṣanem-i çerḫ

çoḳdan:
1. **çoḳdan:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
9. Olduñ ey hāme-i Nābī çoḳdan ḫāmūş
10. Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ṭarab nʾoldı saña

2. **çoḳdan:**
Kaside 7
Mısra: **213**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
213. Mukīm-i zāviye-i intiẓār idüm çoḳdan
214. Ki maḳdemüñle ola taḫt-ı salṭanat maʿmūr

3. **çoḳdan:**
Kaside 8
Mısra: **25**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

4. **çoḳdan:**
Kaside 8
Mısra: **32**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
31. Bir kerāmet baña sī sālden iẓhār itdi
32. İntiẓār üzreyüm āṡārına çoḳdan bu faḳīr

5. **çoḳdan:**
Kaside 8
Mısra: **65**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
65. Ferş iderdi yüzüni ḫāke felekler çoḳdan
66. Olsa şāyeste-i dehlīzi eger köhne ḥaṣīr

6. **çoḳdan:**
Kaside 14
Mısra: **21**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
21. Bu ārzū-yı beşāretle çoḳdan itmiş idi
22. Dü gūş-ı mihr ile māhuñ güşāde sebʿ-i şidād

7. **çoḳdan:**
Kaside 14
Mısra: **129**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
129. Żamīrinüñ bilürem niyyeti budur çoḳdan
130. Seni ide keremiyle niyāzdan āzād

8. **çoḳdan:**
Gazel 22
Mısra: **7**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
7. Çoḳdan ḳurumışdı bu ḫıyābāngeh-i hestī
8. Bilseydi ḫazān nʾolduġını gülşen-ı raḥmet

9. **çoḳdan:**
Tarih 29
Mısra: **17**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
17. S̠ābite çoḳdan durur gelsüñ disüñ
18. Kimde gördi böyle bāzū-yı metīn

10. **çoḳdan:**
Tarih 36
Mısra: **48**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
47. Senden olur yine olursa bu derde çāre
48. Ṣadra teşrīfüñe çoḳdan müteraḳḳıb dünyā

11. **çoḳdan:**
Tarih 82
Mısra: **107**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
107. Arżūmend idi saña çoḳdan
108. Ṣadr-ı dīvān minaṣṣa-i ʿulyā

12. **çoḳdan:**
Tarih 127
Mısra: **111**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
111. Ḫulḳ-ı pākīzesi maʿlūm-ı hümāyūn çoḳdan
112. Ṣafvet-i ṭıyneti meşhūd-ı ḫidīv-i dānā

13. **çoḳdan:**
Gazel 144
Mısra: **9**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
9. Deşt-i heyhāt ise de çoḳdan olurdı sūzān
10. Vüsʿat-ı ḥavṣalamı tündī-i ḫubāndan ṣor

14. **çoḳdan:**
Gazel 216
Mısra: **10**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
9. Bir nefes kāşāne-i ḳalbinden olmazsın cüdā
10. Çoḳdan ey ġam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

15. **çoḳdan:**
Gazel 219
Mısra: **12**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
11. Bir gün dimez o şūh ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

16. **çoḳdan:**
Gazel 292
Mısra: **6**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger

6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

17. **çoḳdan:**
Gazel 395
Mısra: **5**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
5. Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i vuṣlata amma
6. Ol dāʿiye-i dağdağa-fermādan uṣanduḳ

18. **çoḳdan:**
Gazel 400
Mısra: **1**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
1. Çoḳdan şikeste eyler idük tār-ı niʿmetüñ
2. Olsa taṣarrufunda eger sāzı devletüñ

19. **çoḳdan:**
Gazel 557
Mısra: **1**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
1. Olurdum zāhidā çoḳdan dehen-şū sāġar-ı meyden
2. Ḫumāra olsa ümmīd-i müdāvā ġayrı bir şeyden

20. **çoḳdan:**
Gazel 615
Mısra: **6**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
5. Bir zaḫm-ı cān-sitān olacaḳ tīre degmedük
6. Çoḳdan göñül hādeng-i cefāya nişānesin

21. **çoḳdan:**
Gazel 686
Mısra: **13**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
13. Çoḳdan olurdı sikke-peẕīrende-i ḳabūl
14. Nābī ʿıyār-ı naḳd-i żamīrüñ kem olmasa

22. **çoḳdan:**
Gazel 708
Mısra: **2**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
1. Gelmişdi ḫaylī żaʿf mizāc-ı maḥabbete
2. Çoḳdan bahāne-cūy idi cānāne firḳate

23. **çoḳdan:**
Gazel 743
Mısra: **9**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
9. Sālikān çoḳdan bulurdı ḳaṣr-ı ümmīde vuṣūl
10. Pīş-i rehde ḫufre-i gilnāk-i ihmāl olmasa

24. **çoḳdan:**
Gazel 747
Mısra: **7**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
7. Ol güli çoḳdan iderdüm zīb-i destār-ı viṣāl
8. Baḳmayaydum ʿandelībüñ ḫāṭır-ı nā-şādına

25. **çoḳdan:**
Gazel 778
Mısra: **11**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
11. Metāʿ-ı ṣabrı tārāca olurdı ser-zede çoḳdan
12. O şūḫuñ ġayrı ḫūbān gibi ḫaṭṭı der-kemīn olsa

26. **çoḳdan:**
Gazel 824
Mısra: **9**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
9. Çoḳdan gelürdi meclise ḫurşīde eylesek
10. Taḥṣīl-i vaṣla itdügümüz cüst-cūları

27. **çoḳdan:**
Gazel 865
Mısra: **13**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

çoḳluḳ:
1. **çoḳluḳda:**-*da*
Gazel 128
Mısra: **5**
Kalabalık.
5. Çoḳluḳda iltifātına olma firīfte
6. Ġayż-ı nihanı ḥüsn-i rıżā ṣūretindedür

2. **çoḳluḳda:**-*da*
Gazel 164
Mısra: **7**
Kalabalık.
7. Çoḳluḳda olma pā-zede-i berg-rīz-i yeʾs
8. Bāġ-ı ümīd gāh düşer dil-güşālanur

3. **çoḳluk:**
Gazel 460
Mısra: **3**
Çoğunluk.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

4. **çoḳluḳ:**
Gazel 534
Mısra: **7**
Fazlalık, bolluk (olumsuz anlamda).
7. Kālā-yı nāz ü şiveyi çoḳluḳ da ṣatmasun
8. Ḳalmadı cīb-i dīdede sermāyemüz bizüm

çök:
1. **çökdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **38**
Oturmak, çömelmek.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

çü:
1. **çü:**
Kaside 2
Mısra: **287**
Çünkü.
287. Ümmetüñden çü senüñ eyledi Allāh beni
288. Hāşe līʾllāh ki maḥrūm ḳalam rūz-ı tenād

2. **çü:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **48**
Çünkü.
47. Diḳḳat ile olunsa kevne naẓar
48. Görinür ādemī çü nūr-ı baṣar

3. **çü:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **175**
Çünkü.
175. Oldı çü maʿbūdı ile āşinā
176. Ḳalmadı Maḥmūdʾa żamīrinde cā

4. **çü:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **145**
Çünkü.
145. Kendinüñ ismiyle çü ism-i peder
146. Düşmiş idi dāver ile ser-be-ser

5. **çü:**
Kaside 11
Mısra: **74**
Çünkü; zira.
73. Göreydi Rüstem eger ḳuvvet u şecāʿatini
74. Olurdı sīne-i Rüstem çü sīne-i Sührāb

6. **çü:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
5. Derhem olursa kākül-i cānān ʿaceb degül
6. Olur tekellüfāt çü meslūb şeb-be-şeb

7. **çü:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Eyler çü güẕer naḳş-ı ṣuver-ḫāne-i hestī
4. Bīdārlığuñ nāmını ḥak eyle de ḫᵛāb it

8. **çü:**
Kıt'a 77
Mısra: **2**
Çünkü.
1. Veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ oldı ey Nābī
2. Biri esāmī-i sāmīsinüñ çü ism-i Emīn

9. **çü:**
Tarih 94
Mısra: **29**
Çünkü.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̲erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

10. **çü:**
Tarih 100
Mısra: **8**
Çünkü.
7. Māʾ-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi
8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̲er çü duḫūl

11. **çü:**
Gazel 372
Mısra: **15**
Çünkü.
15. Arż-ı Rūma bürc-i Şehbāʾdan çü taḥvīl eyledük
16. Ḥaḳ mübārek itsün ey ḫurşīd-i rahşān el-vedāʿ

12. **çü:**
Gazel 417
Mısra: **9**
Çünkü.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̲evābuñ

çubuḳlu bāġçeye:
1. **çubuḳlu bāġçeye:**
Gazel 471
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dalından yeni koparılmış, tazeliği üstünde, daha büyümemiş bitki olan bahçe.
1. Yaḳışdı çūp-ı dehān leblerini ḫūbānuñ
2. Çubuḳlu bāġçeye döndi dehānı cānānuñ

çuḳa:
1. **çuḳadur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **220**
Çuha, tüysüz ve sık dokunmuş yün kumaş.
219. Sebz-gūn ẓarf ile gül-i ṣad-berg
220. Çuḳadur nice ḳat ḳalem silecek

çün:
1. **çün:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **165**
Çünkü.
165. Çün degül vaṣfı kābīl-i taʿdād
166. Eyle Nābī duʿāsını īrād

2. **çün:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **27**
Çünkü.
27. Çün oldı o ebr-i feyż-perver
28. Bu ḫāk-i ḥaḳīre ḳaṭre-güster

3. **çün:**
Kaside 2
Mısra: **171**
Çünkü.
171. Ẕātı çün kevn ü mekānuñ sebeb-i ḫilḳatidür
172. Ḫalḳuñ üstinde olan ḥaḳḳı olunmaz taʿdād

4. **çün:**
Kaside 2
Mısra: **195**
Çünkü.
195. Çün senüñ ẕātuñ ola aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn
196. Ehl-i dāreyn ne bilsün seni ey aṣl-ı mevād

5. **çün:**
Kaside 2
Mısra: **305**
Çünkü.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

6. **çün:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **58**
Çünkü.
57. Eylemek bir dile sürūr idḫāl
58. Çün buyurmışlar efḍalüʾl-aʿmāl

7. **çün:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **321**
Çünkü.
321. Başladum çün nesīm-ī faṣl-ı bahār
322. İtmeġe sersemāne geşt ü güẕār

8. **çün:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **83**
Çünkü.
83. Çün şikem-i esteri zaḫm-ı rikāb
84. Eyledi her çend ki pür-ḫūn-ı nāb

9. **çün:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **163**
Çünkü.
163. Aldı Senāyī anı çün itdi nūş
164. Ḳaṭre iken baḥr olup itdi ḫurūş

10. **çün:**
Kaside 9
Mısra: **149**
Madem ki.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

11. **çün:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **33**
Çünkü.
33. Girmedi çün daḫı ʿulūfe ele
34. Künc-i ḫumı eylediler meşġale

12. **çün:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **56**
Çünkü.
55. Bir nice gün mā-ḥaṣal-ı bī-nevā
56. Eyledi çün sāyelerinde ṣafā

13. **çün:**
Gazel 11
Mısra: **7**
Çünkü.
7. Yūsuf-ı güm-geşteden çün almadı peyġāmı dil
8. Reh-nümā itdi dem-ā-dem çeşm-i giryānı baña

14. **çün:**
Gazel 14
Mısra: **13**
Madem ki.
13. Nābīʾye çün itdün dil-i pākīzeter iḥsān
14. Ser-pençe-i miḥnetde zebūn eyleme yā Rab

15. **çün:**
Kaside 15
Mısra: **131**
Çünkü.
131. Mekremet ḫās̲s̲iyet-i ḫilḳati çün nūr-ı ḳamer
132. Merḥamet lāzime-i ṭıyneti çün dīde-i nem

16. **çün:**
Kaside 15
Mısra: **132**
Çünkü.
131. Mekremet ḫās̲s̲iyet-i ḫilḳati çün nūr-ı ḳamer
132. Merḥamet lāzime-i ṭıyneti çün dīde-i nem

17. **çün:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Çünkü.
9. Nābī ḫayāl-i şiʿr daḫı şeb bulur niẓām
10. Her bezm-i rāz çün bulur üslūb şeb-be-şeb

18. **çün:**
Tarih 19
Mısra: **31**
Çünkü.
31. Ḫaṣmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

19. **çün:**
Gazel 21
Mısra: **5**
Madem ki.
5. Çün şām irişdi meclis-i rindāna sāḳīyā
6. Göster maḳām-ı ḫıdmet içün nice āftāb

20. **çüñ:**
Kaside 25
Mısra: **24**
Çünkü.

23. ʿAceb mi Nābīyā feyżinden itmezse bizi maḥrūm
24. Çüñ olduḳ tekyesinde mihmanı Şeyḫ Ebū-Bekrün

21. **çün:**
Kaside 28
Mısra: **24**
Çünkü.
23. Ḫulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

22. **çün:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Çünkü.
1. Ḫam itdi ḳadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet
2. Çün tīr-i hedef tende ʿıyān ḫār-ı melāmet

23. **çün:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Madem ki.
5. Çün lāle-ṣıfat yaḳdı derūnum dil-i şīrīn
6. Bismilgehüm olsa nʾola kūhsār-ı melāmet

24. **çün:**
Tarih 38
Mısra: **8**
Çünkü.
7. Ser-çeşme-i ümīdini pür-cūş idüp Ḫudā
8. İtsün derūn-ı ṣāfını çün selsebīl ṣād

25. **çün:**
Tarih 57
Mısra: **11**
Çünkü.
11. Çün iki aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan buldı vücūd
12. Nābīyā oldı iki tārīḫe ḫāme cāme-i dūz

26. **çün:**
Tarih 61
Mısra: **11**
Çünkü.
11. Niyyet-i ḫayre muvaffaḳ oldı çün
12. İtdi taʿmīrine ṣarf-ı ihtimām

27. **çün:**
Tarih 80
Mısra: **23**
Çünkü.
23. Niyyeti ẕātı gibi çün maḥż-ı ḫayr u cūddur
24. Olsa rāḥat varduġı kişver degül cāy-ı ʿaceb

28. **çün:**
Gazel 103
Mısra: **14**
Çünkü.
13. Bārī ümmīde düşüp kendüne renciş virme
14. Nābīyā çün ṭaleb-i vaṣldan ihmālün var

29. **çün:**
Kıt'a 104
Mısra: **5**
Çünkü, zira.
5. Çün ismim oldı ism-i ʿafüvv ile hem-şümār
6. Besdür saña o ism-i şerīfün ḥimāyesi

30. **çün:**
Tarih 104
Mısra: **7**
Çünkü.
7. Çün ḥikmet ile oldı ṣadāretde vekīl
8. Bir ẕāt-ı ḫıredmend-i vezīr-i hüner-ārā

31. **çün:**
Tarih 113
Mısra: **2**
Çünkü.
1. İtdi bir şeh-zāde iḥsānı ile
2. Çeşm-i şāhenşāhı rūşen çün Ḫudā

32. **çün:**
Gazel 139
Mısra: **10**
Çünkü.
9. Āġūş u dūş-ı raġbeti Nābī ider maḳarr
10. Çün ġaybdan nev-āmededür ḫurd-säller

33. **çün:**
Gazel 152
Mısra: **2**
İçin, uğruna.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

34. **çün:**
Gazel 172
Mısra: **13**
Nasıl ki.
13. Çün sāde-rūlar āyinedür ṭūṭī-i dile
14. Nābī ġazel de sāde olursa ʿaceb midür

35. **çün:**
Gazel 186
Mısra: **7**
Çünkü.
7. Çün ḥall-i ʿuḳde-i dil müşkilter oldı sende
8. Engüşt-i ārzūyı nāḫun-bürīde göster

36. **çün:**
Gazel 205
Mısra: **1**
Çünkü.
1. Çün cünbişi iḥyā-kün-i emvāt-ı raḳamdur
2. Efvāh-ı raḳam būse-zen-i pāy-ı ḳalemdür

37. **çün:**
Gazel 251
Mısra: **3**
Çünkü.
3. Kes̱ret ne żarar vaḥdete çün masṭarı birdür
4. Ṣad şemʿanuñ envār-ı ziyā-güsteri birdür

38. **çün:**
Gazel 252
Mısra: **8**
Çünkü.
7. Ḥamdi sezādur eyler isen ḫuṭbe-i maḳāl
8. Çün menber-i sutūr-ı ḫayālün ḫaṭībiyüz

39. **çün:**
Gazel 304
Mısra: **10**
Çünkü.
9. Nābī kelāma vüşʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

40. **çün:**
Gazel 387
Mısra: **9**
Çünkü.
9. Çün ḳāʾidedür aṣlına rāciʿ olur eşya
10. Bu nīstī-i hest-nümānuñ nesin alduḳ

41. **çün:**
Gazel 417
Mısra: **7**
Nasıl ki.
7. Çün şerbet olur ḫatime-i bezme işāret
8. Hicrāna çıḳar ʿākībeti bu şeker-ābuñ

42. **çün:**
Gazel 478
Mısra: **8**
Çünkü.
7. Ben çāk çāk-ı ḥasretüm ol pīç pīç-i derd
8. Çün zülfü şāne mūy-be-mūdur benümle dil

43. **çün:**
Gazel 513
Mısra: **22**
Çünkü.
21. İḳtiżā eyler el üstinde götürmek Nābī
22. Çün tevāżuʿlar ider rūy-ı zemīn-sāy-ı ḳalem

44. **çün:**
Gazel 545
Mısra: **5**
Çünkü.
5. Ser-i sālindedür çün iltizāmāt-ı iʿtibārātı
6. Ṭutarlar ḫıdmet-i dünyāyı ʿārifler muḥarremden

45. **çün:**
Gazel 569
Mısra: **1**
Madem ki.

1. Çün şikest eyler o meh bağlamada peymānın
2. Çekelüm vuṣlat-ı nā-dīdesinüñ hicrānın

46. **çün:**
Gazel 658
Mısra: **11**
Çünkü.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

47. **çün:**
Gazel 850
Mısra: **9**
Çünkü.
9. Ḫırmen-i devrānı itdi çün ṣevāʿiḳ tārümār
10. İtdi ebr içre tevārī beyżа-i beyżā gibi

48. **çün:**
Gazel 886
Mısra: **6**
Çünkü.
5. Ne deñlü nāziş iderse sezādur eflāke
6. Bisāt-ı ḫāk çeker çün hemīşe bārumuzı

çün kim:

1. **çün kim:**
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çünkü.
1. Çün kim beni şād eyledün ey āṣaf-ı devrān
2. Dil-ḫᵛāhuñ ile ḳalbüni şād eylesün Allāh

2. **çüñ kim:**
Kaside 14
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Çünkü.
127. Duā-yı devletine başla Nābīyā çüñ kim
128. Raḳamda menḳabetiñ ḥaṣre yoḳdur istiʿdād

3. **çün kim:**
Tarih 77
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Çünkü.
29. Çün kim tamām oldı cümle umūr-ı hüccāc
30. Buldı mehāmm-ı rāha dāʾir umūr pāyān

4. **çün kim:**
Gazel 97
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çünkü.
3. Mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed çün kim mürekkebdür
4. Hezārān ḥamd Ḥaḳḳʾa ʿafvüm āzārumdan efzūñdur

5. **çün kim:**
Kıt'a 114
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çünkü.
3. Bu gūne oldı çün kim ḫāme-i takdīr-i Ḥaḳ cārī

6. **çün kim:**
Gazel 431
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çünkü.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī
10. Aġzınuñ kes̱retinün nefʿi ne dullāblaruñ

7. **çün kim:**
Gazel 570
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çünkü.
1. Nāme müştāḳlaruñ virmede çün kim ḫaberin
2. Deġer aṭlāsdan iderlerse s̱iyāb-ı seferin

8. **çün kim:**
Gazel 850
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çünkü.
3. Oldı çün kim ʿālem-i ṣūretde āsāyiş ʿadīm
4. Dīde-i aġyārdan oldı nihān maʿnā gibi

çūn ü çend:

1. **çūn ü çend:**
Gazel 313
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kuru gürültü, çanak bardak sesi/gürültüsü.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

çün ü çerā:

1. **çün ü çerā:**
Tarih 127
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyin sebebini ve keyfiyetini anlamak için sorulan "nasıl ve niçin?" anlamında bir deyim.
125. Bu ʾatiyye ṭaraf-ı ḳādir-i bī-çūndandur
126. Kimse iḥsān-ı Ḫudaʾya diyemez çūn ü çerā

çünki:

1. **çünki:**
Kaside 2
Mısra: **224**
Çünkü, zira.
223. Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
224. Çünki ḫalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

2. **çünki:**
Kaside 2
Mısra: **315**
Çünkü, zira.
315. Çünki Kāʿb İbni Züheyrʾüñ günehin afv itdüñ
316. Müjde-ı ʿafv ile eyle bu günehkārı da şād

3. **çünki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **263**
Çünkü, zira.
263. Çünki ḥükm-i meşiyyet-i Bārī
264. Oldı inşāʿ-ı ẕātuma cārī

4. **çünki:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **237**
Çünkü, zira.
237. Çünki virdi o pīr-i rāst-kelām
238. Silk-i güftārına bu gūne ḫītām

5. **çünki:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **4**
Çünkü, zira.
3. Eyledi bir ẕāt-ı şerīfi Ḫudā
4. Çünki Ḥaleb şehrine fermān-revā

6. **çünki:**
Kaside 9
Mısra: **146**
Çünkü, zira.
145. Tā ki maḳbūlüñ olup eyleyeler kesb-i revāc
146. Eylemiş çünki Ḫudā ṭabʿunı miʿyār-ı hüner

7. **çünki:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **121**
Çünkü, zira.
121. Çünki ṣabāh oldı şeh-i aḫterān
122. Perde-i gülfām-ı ufuḳdan ʾiyān

8. **çünki:**
Kaside 28
Mısra: **18**
Çünkü, zira.
17. Ḥurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḫāle eyle naẓar
18. Mecāz ders-i haḳīḳīye çünki ebceddür

9. **çünki:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Çünkü, zira.
1. Her ḥafta kʾider çünki ḫaṭ-ı yār temevvüc
2. İtse nʾola müsevvede-i eşʿār temevvüç

10. **çünki:**
Kıt'a 51
Mısra: **3**
Çünkü, zira.
3. Çünki ṭabl-ı cihād-ı ekberdür
4. Ne revā böyle bī-uṣūl olmaḳ

11. **çünki:**
Tarih 86

Mısra: **19**
Çünkü, zira.
19. Çünki bu bī-çāreden tārīḫ olmış iltimās
20. Eylerüz biz de ricā her kim oḳursa bir duʿā

12. **çünki:**
Gazel 87
Mısra: **1**
Çünkü, zira.
1. Ḫadengi menzile īṣāle çünki āletdür
2. Kemānuñ eġriliġi ʿayn-ı istiḳāmetdür

13. **çünki:**
Tarih 127
Mısra: **113**
Çünkü, zira.
113. Yeñiden çünki bu maʿnāları da eyledi yād
114. Oldı ās̠ār-ı ʿināyāt-ı ezel cilve-nümā

14. **çünki:**
Gazel 164
Mısra: **9**
Çünkü, zira.
9. Defʿ-i belāya çünki taṣadduḳ vesīledür
10. Muḥtāc Nābīyā gehī ḥācet-revālanur

15. **çünki:**
Gazel 259
Mısra: **10**
Çünkü, zira.
9. Nābiyā olsak nʾola vāreste-i ḳayd-ı ḥayāt
10. Çünki Vehhāb-ı kerīmün bende-i medyūnuyuz

16. **çünki:**
Gazel 366
Mısra: **8**
Çünkü, zira.
7. Virmedin naḳd-i dili girmez ele kālā-yı vaṣl
8. Çünki teslīm-i mebīʿ itmekledür bāzāre şarṭ

17. **çünki:**
Gazel 391
Mısra: **14**
Çünkü, zira.
13. Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
14. Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ

18. **çünki:**
Gazel 421
Mısra: **1**
Çünkü, zira.
1. Tevāfuk itmedesin çünki devrine cāmuñ
2. Felek senüñ de döner gibi cāma encāmuñ

19. **çünki:**
Gazel 433
Mısra: **13**
Çünkü, zira.
13. Ḫavf-ı ʿaẕāb çünki olur bāʾis̠-i ṣalāḥ
14. Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetüñ

20. **çünki:**
Gazel 452
Mısra: **3**
Çünkü, zira.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

21. **çünki:**
Gazel 483
Mısra: **7**
Çünkü, zira.
7. Rū-māle ḫāk-pāyine yoḳ çünki dest-res
8. İtdüm edā-yı ḫıdmet içün sāyemi vekīl

22. **çünki:**
Gazel 569
Mısra: **5**
Çünkü, zira.
5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūḫ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdüñ görelüm dermānın

23. **çünki:**
Gazel 611
Mısra: **3**
Çünkü, zira.
3. Çünki ḫod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
4. İstemez erbāb-ı ḥüsn āyīne nemnāk olduġın

24. **çünki:**
Gazel 657
Mısra: **16**
Çünkü, zira.
15. Vechi var bulduġı eşcāra tefevvuḳ itse
16. Çünki destār-ı mükevverle ẓuhūr itdi kedū

25. **çünki:**
Gazel 770
Mısra: **6**
Çünkü, zira.
5. ʿĀḳibet pā-zede-i miḥnet olur ehl-i nifāḳ
6. Rāhlar çünki dü-rūdur nʾola pā-māl olsa

26. **çünki:**
Gazel 795
Mısra: **13**
Çünkü, zira.
13. Bu deñlü çünki itmiş yār meşḳ-i nāz ü istiġnā
14. Ḳo olsun nāʾil-i ḫaṭ ḥüsnünüñ vaḳt-ı ḫazānında

çūp:
1. **çūpı:**-*ı*
Gazel 398
Mısra: **1**
Dayak sopası.
1. Bilmezse her ne deñlü emān çūpı mektebüñ
2. Leb-teşne pāy-būsına ṭıfl-ı müʾeddebüñ

çūp-ı ʿadl-i muʿallim:
1. **çūp-ı ʿadl-i muʿallim:**
Gazel 429
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hocanın adalet sopası.
3. Pāyında çūp-ı ʿadl-i muʿallim ẓuhūr ider
4. Pāyın gürīze-cūy-ı debistān idenlerün

çūp-ı bādām:
1. **çūp-ı bādām:**
Gazel 854
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Badem ağacı odunu.
3. Çeşminüñ ḫastesiyem girmeġe ḳādir degülem
4. Çūp-ı bādām ile ḳızdurmasalar ḥammāmı

çūp-ı debistān:
1. **çūp-ı debistān:**
Gazel 257
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Okulun dayak sopası.
13. Ḥarf-ı vāḥid yetişür ṭıfl-ı ġayūra Nābī
14. Herkese çūp-ı debistān ile teʾdib olmaz

çūp-ı dehān:
1. **çūp-ı dehān:**
Gazel 471
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağız çubuğu, kürdan.
1. Yaḳışdı çūp-ı dehān leblerini ḫūbānuñ
2. Çubuḳlu bāġçeye döndi dehānı cānānuñ

çūp-ı ḳamer:
1. **çūp-ı ḳamer:**
Kıt'a 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayın süprüntüsü.
1. Sarāy-ı sūziş olur çūp-ı ḳamer ey Nābī
2. Tefavvuḳ eyledüginden veliyy-i niʿmetine

çūp-ı müje:
1. **çūp-ı müje:**-*e*
Gazel 707
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kirpik saçağı.
9. Fersūde olmamaḳ nice mümkin revāḳ-ı çeşm
10. Çūp-ı müje bu deñlü çeker nem nem üstine

çūp-ı tenbākū:
1. **çūp-ı tenbākū:**
Gazel 710
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Tütün içme çubuğu.
3. Görüp sūz-ı derūnın çūp-ı tenbākū ḳıyās itme
4. Fenā-yı ʿāleme engüşt-i ḥayretdür dehenlerde

çūpīn-binā:

1. **çūpīn-binā:**
Gazel 595
Mısra: **7**
Ahşap bina.
7. Hīç ʿarż-ı sūziş eyleme çūpīn-binā gibi
8. Pervası yoḳ o seng-dilün iḥtirāḳdan

çürid:
1. **çüriden:**
Gazel 580
Mısra: **14**
Çürütmek, bozmak, mahvetmek.
13. Nābiyā yāveye ṣarf itmededür enfāsın
14. İḥtişāma çüriden mā-ḥaṣal-ı irādın

çürük:
1. **çürük:**
Gazel 676
Mısra: **2**
Çürümüş, sağlamlığını kaybetmiş.
1. Lāf eyleme zebān-ı tefāḫür-feşān ile
2. Bālā-yi bāma çıḳma çürük nerdübān ile

çürüt:
1. **çürütdi:**-*di*
Gazel 406
Mısra: **17**
Çürütmek.
17. Sipihr-i pīr çürütdi hezār kefş-i hilāl
18. O māhı hāle-i bezme dadandurıncaya dek

D

daʿavāt-ı tamaʿ-meʾāl itdügi:
1. **daʿavāt-ı tamaʿ-meʾāl itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 388
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Açgözlülükle dua etmek.
13. Zühhādüñ itdügi daʿavāt-ı tamaʿ-meʾāl
14. Şāyeste-i ḳabūl olacaḳ ihtimāli yoḳ

dābbe-i rāhvār:
1. **dābbe-i rāhvār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Binek ve yük hayvanı.
81. Biñdügi ol dābbe-i rāhvār
82. Eyledi bir gülḫan öñinde ḳarār

dācī-i dīrīnesin:
1. **dācī-i dīrīnesin:**-*si, -n*
Kaside 20
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Eski yol.
27. Şehr-i Ḥalebʾde dācī-i dīrīnesin görüp
28. Cünbīde oldı ʿırḳ-ı ʿarīḳ-i maḥabbeti

dād ṣad dād:
1. **dād ṣad dād:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **493**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aman yüzlerce kez aman!.
493. Dād ṣad dād ey ferīd-i zamān
494. Baḫt-ı bed-çihreden āmān āmān

dād ü sited:
1. **dād ü sited:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **225**
Kelime Tipi: **-**
Alışveriş.
225. Şīve-i dār u gīr ü dād ü sited
226. Resm-i ḳānun şerīʿat-ı sermed

dād ü sitedde:
1. **dād ü sitedde:**-*de*
Gazel 434
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Alışveriş.
3. Ġamzeler dād ü sitedde çārsū-yı fitnedür
4. Ġayrılarla ḳorḳarum var gizlü bāzāruñ senüñ

dād u siteddedür:
1. **dād u siteddedür:**
Gazel 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Alışveriş.
15. İtmez ḳabūl seddine dād u siteddedür
16. Bāzār-ı rüsteḫīzde dükkān-ı enbiyā

dadandurıncaya dek:
1. **dadandurıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Dadandırıncaya kadar, alıştırıncaya dek.
17. Sipihr-i pīr çürütdi hezār kefş-i hilāl
18. O māhı hāle-i bezme dadandurıncaya dek

dādār-ı melik-fer:
1. **dādār-ı melik-fer:**
Tarih 104
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Adaletli ve doğru olan hükümdarın sadrazamı.
9. Destūr-ı kerem-güster u dādār-ı melik-fer
10. Ṣadrüʾl-vüzerā āṣaf-ı aʿẓam ʿAlī Pāşā

dād-baḫşā-yı riʿāyet:
1. **dād-baḫşā-yı riʿāyet:**
Gazel 372
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Halkına yardım eden.
9. Dād-baḫşā-yı riʿāyet ḫayr-ḫ∨āh-ı maṣlaḥat
10. Müşfik ü ḫātır-nevāz-ı ehl-i aʿyān el-vedāʿ

dāde:
1. **be-hem-dāde:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Kıvrılmış, dolanmış.
3. Daḫme-i genc-i vuṣlat üstinde
4. Ser be-hem-dāde mārdur kemerüñ

2. **dādesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 693
Mısra: **1**
Adalet II (Allah'ın) Vergisi, ihsanı.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳʾun ider iʿtirāz dādesine
2. Açan dehān-ı ṭamaʿ rızk-ı nā-nihādesine

dāde-i ʿāciz-i nā-çīze:
1. **dāde-i ʿāciz-i nā-çīze:**-*e*
Gazel 523
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Önemsiz aciz insanlara verilmiş olan şey.
1. Luṭf-ı maḫlūk-ı talebkāra ṭalebkār olamam
2. Dāde-i ʿāciz-i nā-çīze ḫarīdār olamam

dāde-i ḥaḳdur:
1. **dāde-i ḥaḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın ihsan ettiği.
33. Beşāretgūne taḥrīr itdiler tārīḫin eflāke
34. Ḥasan Beg ṣadr-ı dānā-yı kerīme dāde-i Ḥaḳdur

dāde-i ḥaḳʾla:
1. **dāde-i ḥaḳʾla:**-*la*
Gazel 108
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın ihsan ettiği.
13. Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
14. Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur

dāde-i mahlūka:
1. **dāde-i mahlūka:**-*a*
Gazel 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılanların verdiği.
1. Ne dāde-i mahlūka ne sim ü zere minnet
2. Dīvān-ı ezelde yazılan deftere minnet

dāde-i perverdgār:
1. **dāde-i perverdgār:**
Gazel 516
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah vergisi.
7. Būd ü ne-būd dāde-i Perverdgār iken
8. Ne kemterem yā nʾolsa gerek ḳudretüm benüm

dādger:
1. **dādger:**
Tarih 19
Mısra: **7**
Adil, adaletli.
7. Aʿdā-yı dīn üzre sefer taṣmīm idüp ol dādger
8. İtdi cihānı pür-ḥaşem cemʿiyyet-i Manṣūr ile

dādger-i ʿadl-semīr:
1. **dādger-i ʿadl-semīr:**
Kaside 8
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Adalet dostu olan padişah.
41. Dāver-i kişver-i dīn pādişeh-i rūy-ı zemīn
42. Ḫātmī-i dīn-i mübīn dādger-i ʿadl-semīr

dād-ḫ∨āh:
1. **dād-ḫ∨āhuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 239
Mısra: **5**
Adalet isteyen.
5. Raḥm eyle dād-ḫ∨āhuña ey şuḫ-ı ser-firāz
6. Her sū fütāde pāyuña ḳadd-i ḫamideler

2. **dād-ḫ∨āhāna:**-*a*
Gazel 342
Mısra: **7**
Adalet isteyenler.
7. Benüm cūş-ı sirişküm ġayretinden dād-ḫ∨āhāna
8. Sipihrün ṭāsına feryād ile fevvāre yüz ṭutmış

dād-ḫ∨āh ola:
1. **dād-ḫ∨āh ola:**-*a*
Gazel 784
Mısra: **12**

Kelime Tipi: -
Adalet isteyen olmak.
11. Devrān ʿadū himāye-gerān düşmen-ārzū
12. Bī-çāre ehl-i derd kime dād-ḫ∨āh ola

dād-ḫ∨āhān:
1. **dād-ḫ∨āhānuñ:**-*uñ*
Tarih 30
Mısra: **69**
Adalet isteyenler.
69. Dād-ḫ∨āhānuñ penāhı sāyebān-ı devleti
70. Bī-kesānun rūzgār-ı ʿadli yār u yāveri

dadı ṭuzı ḳalmaduġı:
1. **dadı ṭuzı ḳalmaduġı:**-*ma, -du, -ġı*
Kıt'a 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hoşa gidecek, beğenilecek durumu kalmamak; eskisi kadar zevk vermez olmak.
1. Bu gūne dadı ṭuzı ḳalmaduġı Şehbāʾnuñ
2. Emīn-i memleḥanuñ bī-nemekligündendür

dāfiʿ-i ġam ü ḥayret:
1. **dāfiʿ-i ġam ü ḥayret:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **360**
Kelime Tipi: -
Şaşkınlık ve kederi bertaraf edici.
359. Deheni müjde-āver-i devlet
360. Sözleri dāfiʿ-i ġam ü ḥayret

dāġ:
1. **dāġ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **163**
Yara, yanık yarası.
163. Dāġ ile berg-i lāle-i rengīn
164. Varaḳ-ı cizye üzre naḳş-ı nigīn

2. **daġ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **316**
Yara, yanık yarası.
315. Ḫ∨āceler ṣaḥ çeküp basınca nigīn
316. Cigerüm daġ ü şerha-i ḫunīn

3. **daġı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **29**
Yara, yanık yarası.
29. ʿAceb ki lālesinüñ daġı yoḳ derūnında
30. Sitānbul olsa nʾola dāġdār-ı Maġnīsā

4. **daġı:**-*ı*
Gazel 146
Mısra: **3**
Yara, yanık yarası.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa daġı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

5. **daġda:**-*da*
Gazel 213
Mısra: **1**
Yara, yanık yarası.
1. Ẕevḳ-i ġam dilde midür daġda mı tende midür
2. Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür

6. **dāġumla:**-*um, -la*
Gazel 227
Mısra: **10**
Yara, yanık yarası.
9. Nābī sarāy-ı sīnede mihmān-ı derd ü ġam
10. Dāġumla biribirine teklīf-i nān ider

7. **dāġ:**
Gazel 322
Mısra: **11**
Yara, yanık yarası.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişkün
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

8. **dāġum:**-*um*
Gazel 349
Mısra: **7**
Yara, yanık yarası.
7. Sīnemdeki dāġum ki nümūdār-ı ġamumdur
8. Bir yāftedür ḥoḳḳa-i ʿaṭṭāre yapışmış

9. **dāġsız:**-*sız*
Gazel 444
Mısra: **1**
Yara, yanık yarası.
1. Dāġsız bir sīne var mı şemʿ-i rūyuñdan senüñ
2. Dil-perīşān olmaduḳ kim ḳaldı mūyuñdan senüñ

10. **daġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 616
Mısra: **7**
Yara, yanık yarası.
7. Merhem mi ḳosun daġına elmās ṭururken
8. Ol dāʾire-i devlete bigāne mi çeksün

11. **daġ:**
Gazel 634
Mısra: **3**
Yara, yanık yarası.
3. Ḥüsn-i maʿşūḳa olur sīnedeki daġ delīl
4. Şemse-i cild ider işʿār kitābuñ şerefin

12. **daġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 772
Mısra: **15**
Yara, yanık yarası.
15. Lālenün daġına reşk eyledüginden gönlüm
16. Dāġdār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

13. **daġdan:**-*dan*
Gazel 781
Mısra: **10**
Yara, yanık yarası.
9. Düşmez āġūşına Nābīʾnün o vaḥşī itse
10. Daġdan sinede biñ ḥalḳa-i dām āmāde

daġ urdı:
1. **daġ urdı:**-*dı*
Gazel 254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaralamak, yakmak, kızgın bir alet ile yanık izi yapmak.
1. İtdi şikeste servi gül-i nev-ḫırāmumuz
2. Ḫurşīde urdı daġ meh-i nā-tamāmumuz

dāġ urup:
1. **dāġ urup:**-*up*
Gazel 321
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yara açmak, yaralamak.
7. Cism-i nizārum üzre urup ḥalḳa ḥalḳa dāġ
8. Bir şāh-bāz ṣaydı içün dām ḳurmışuz

dāġ urur:
1. **dāġ urur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Yaralamak, yakmak, kızgın bir alet ile yanık izi yapmak.
115. Ehl-i ḥācāta olurken es̱eri ʿayn-ı ḥayāt
116. Dāġ urur deyn temessüklerine naḳş-ı ḫıtām

dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil:
1. **dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil:**
Gazel 171
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ateşle açılmış yara üstüne yara almamış bir gönül.
1. Bu devrānda ṣafā-yı ḫāṭıra nāʾil mi ḳalmışdur
2. Felekden dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil mi ḳalmışdur

daġdaġa:
1. **daġdaġasından:**-*sı, -n, -dan*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **132**
Telaş ve sıkıntı II Uğraşma, çalışma, mücadele.
131. Eyler idi ʿaḳlı olaydı eger
132. Bār-ı cihān daġdaġasından güẕer

daġdaġa-i devlet:
1. **daġdaġa-i devlet:**
Tarih 92
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Devlet işleyişindeki aksaklıklar.
57. Bu ḳadar daġdaġa-i devlet ile dūr olmaz
58. Ḫāṭırından es̱er-i vāhime-i rūz-ı cezā

daġdaġa-i ibtilā:
1. **daġdaġa-i ibtilā:**
Gazel 367
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Düşkünlük, tiryakilik sıkıntısı.

13. Ṣahbā-yı āl-reng-i Cem-ābād var iken
14. Efyūn u berşe daġdaġa-i ibtilā ġalaṭ

daġdaġa-i ḳayd-ı inābet:
1. **daġdaġa-i ḳayd-ı inābet:**
Gazel 173
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Günahlardan pişman olup Hak yoluna dönerken katlanılan rahatsızlık ve telaş.
7. Olsa tevḥīdde bir dilber ile dest-be-dest
8. Ṣufıye daġdaġa-i ḳayd-ı inābet mi ḳalur

daġdaġa-i mahşeridür:
1. **daġdaġa-i mahşeridür:**-*i, -dür*
Gazel 92
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Mahşer karmakarışıklığı, gürültüsü.
17. Dil-berüñ ḥüsni ḳıyāmetdür egerçi Nābī
18. Līk hengām-ı ḫaṭı daġdaġa-i mahşeridür

daġdaġa-i miḥneti:
1. **daġdaġa-i miḥneti:**-*i*
Gazel 45
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kederin gürültüsü.
13. Bir daġdaġa-i miḥneti tertībe sebebdür
14. Mesmūʿ degül bī-ġarazāna niʿam-ı çerḫ

daġdaġa-i ṣadre:
1. **daġdaġa-i ṣadre:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Sinedeki yaralar II Sadrazamlık makamındaki sıkıntı.
93. Añladı nūr-ı firāsetle bunı āḫir-i kār
94. Ki olursa virecek daġdaġa-i ṣadre şifā

daġdaġa-i tedbīre düşme:
1. **daġdaġa-i tedbīre düşme:**-*me*
Gazel 751
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Önlem alma telaşına düşmek.
11. Sanma kim kābil-i taġyir ola tertīb-i ḥikem
12. Düşme bīhūde yire daġdaġa-i tedbīre

daġdaġa-i yaḥyāʾdan:
1. **daġdaġa-i yaḥyāʾdan:**-*dan*
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yahya belası (Şair, Yahya ismindeki bir kitap yazımı hat ile meşgul zattan şikayetini dile getirmektedir).
3. İdüp āṡrumuzı bir yed-i nerme teslīm
4. Bizi ḳurtar kerem it daġdaġa-i Yaḥyāʾdan

daġdaġa-perverd:
1. **daġdaġa-perverd:**
Gazel 187
Mısra: **10**
Gürültü, patırtı seven.
9. Feyż-i ḥaḳ herkese dil-h∨āhını iḥsān eyler
10. Kimi āsūde kimi daġdaġa-perverd gider

daġdaġayı çekmemişdi:
1. **daġdaġayı çekmemişdi:**-*me, -miş, -di*
Kaside 13
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Acı, ıstırap çekmek.
79. Çekmemişdi daḫı bu daġdaġayı devlet ü dīn
80. Görmemişdi bu perīşānlıġı mülk-i İslām

dāġdār:
1. **dāġdār:**
Gazel 233
Mısra: **1**
Kızgın demirle dağlanmış, yaralı.
1. Vücūdum ister isen dāġdār mümkindür
2. Güşāyiş-i dile lāyıḳ bahār mümkindür

2. **dāġdār:**
Gazel 772
Mısra: **16**
Kızgın demirle dağlanmış, yaralı.
15. Lālenün daġına reşk eyledüginden gönlüm
16. Dāġdār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

dāġdār itdi:
1. **dāġdār itdi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Yara üstününe yara açmak.
45. Kimisi didi çerḫi Mecnūnveş
46. Dāġdār itdi firḳat-ı Leylā

dāġdār olmaz idi:
1. **dāġdār olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 602
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İçi yanmak, yaralanmak.
3. Açılmayaydı olmaz idi lāle dāġdār
4. Gencīne-i piyāzda āsūde-ḥāl iken

dāġdār-ı maġnīsā:
1. **dāġdār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Manisa yaralısı, aşığı.
29. ʿAceb ki lālesinüñ daġı yoḳ derūnında
30. Sitānbul olsa nʾola dāġdār-ı Maġnīsā

dāġ-ı ārzū:
1. **dāġ-ı ārzū:**
Gazel 325
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzunun ateşten yarası.
1. Göñülden rīziş-i eşk ile dāġ-ı ārzū çıḳmaz
2. Ne deñlü eylesen tamġā-yı ʿaşḳı şüst ü şū çıḳmaz

dāġ-ı cebīn olur:
1. **dāġ-ı cebīn olur:**
Tarih 138
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Alındaki yara, yanık izi olmak.
55. Pertev-i ṭabʿ-ı hümāyūnı olunca lāmiʿ
56. Fülke-i kurṣa-i ḫurşīdi olur dāġ-ı cebīn

dāġ-ı derūn:
1. **dāġ-ı derūn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönüldeki/içteki ateşten yara.
7. Zihī bārgāh-ı muraṣṣaʿ-sütūn
8. Sütūnı urur çerḫe dāġ-ı derūn

2. **dāġ-ı derūn:**
Kıt'a 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.
3. Hāven-i mis pür olur misk ile ya ʿanber ile
4. Lālenüñ hāvenine dāġ-ı derūn ḳalmışdur

dāġ-ı derūn itdi:
1. **dāġ-ı derūn itdi:**-*di*
Gazel 835
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül yarası, sinedeki yanık yara yapmak.
5. Ḳaṭre-i noḳṭam iken zīver-i āġūş-ı seḥāb
6. Legen-i nūna felek dāġ-ı derūn itdi beni

dāġ-ı derūn-ı çerḫe:
1. **dāġ-ı derūn-ı çerḫe:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Feleğin gönlündeki yara.
19. Dü sütūn ile urur dāġ-ı derūn-ı çerḫe
20. Sāyebānından ider ebr-i bahār istiʿṭā

dāġ-ı derūnın:
1. **dāġ-ı derūnın:**-*ı, -n*
Gazel 671
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül, kalp yarası.
5. Bergler şuʿle-i şevḳ olduġını hep bilürüz
6. Ṣaḳlasun ister ise dāġ-ı derūnın lāle

dāġ-ı derūnum:
1. **dāġ-ı derūnum:**-*um*
Gazel 102

Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.
3. Eylesem dāġ-ı derūnum şerhine vażʿ-ı ḳalem
4. Sīne-i ḥarf üzre dāġ-ı noḳṭa ḫūn-ālūd olur

dāġ-ı dil:
1. **dāġ-ı dil:**
Tarih 30
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.
33. Şemse-i ṭāḳ-ı zer-endūdın görince reşkden
34. Oldı dāġ-ı dil sipihre āftāb-ı enveri

2. **dāġ-ı dil:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.
7. Dāġ-ı dil māye-i feryād yeter ʿuşşāḳa
8. ʿAndelībān-ı maḥabbet gül-i ter bilmezler

2. **dāġ-ı diline:**-*i, -n, -e*
Gazel 475
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.
5. Yoḳ farḳı emānet komadan ḥoḳḳalar içre
6. Dāġ-ı diline ġayrīlerüñ merhem iderseñ

dāġ-ı dil-i gülzār-ı irem:
1. **dāġ-ı dil-i gülzār-ı irem:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Cennetin gül bahçelerine benzeyen gönüldeki yaralar.
21. Güli dāġ-ı dil-i gülzār-ı İrem
22. Nergisi dīde-i āhū-yı ḥarem

dāġ-ı dil-i mihr-i cihān-ārā:
1. **dāġ-ı dil-i mihr-i cihān-ārā:**
Tarih 16
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen güneşin gönlünün yarası.
47. Sen ol yektā-süvār-ı ʿarşagāh-ı maʿdiletsin kim
48. Süm-i esbüñ olur dāġ-ı dil-i mihr-i cihān-ārā

dāġ-ı hicrān:
1. **dāġ-ı hicrān:**
Gazel 372
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Ayrılık yarası.
19. Eylemezse bir daḫı Mevlā telāfisin naṣīb
20. Ḥaşre dek çıḳmaz Ḥalebʾden dāġ-ı hicrān el-vedāʿ

dāġ-ı ḫūn-āşām:
1. **dāġ-ı ḫūn-āşām:**
Muamma 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kan döken yara.
1. Dāġ-ı ḫūn-āşām gitdi sīne-i bī-kīneden
2. İtdi kevkebler tesāḳuṭ dāmen-i āyīneden

dāġ-ı imtinān:
1. **dāġ-ı imtinān:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Minnetin ateş (gibi) yarası.
7. Pīşānī-i bihişte urur dāġ-ı imtinān
8. Naḳş-ı ḳudūm-ı südde-i dīvān-ı enbiyā

dāġ-ı maḥabbet:
1. **dāġ-ı maḥabbet:**
Gazel 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşk yarası.
1. Göñülde dāġ-ı maḥabbet ġıdā bozundısıdur
2. Āh u vāh-ı taʿalluḳ hevā bozundısıdur

dāġ-ı nihānı:
1. **dāġ-ı nihānı:**-*ı*
Gazel 532
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gizli yara.
11. İşidince yiñemez dāġ-ı nihānı açılur
12. Gülsitān-ı dil-i ʿuşşāḳa ṣabādur suḫanum

dāġ-ı nihānları:
1. **dāġ-ı nihānları:**-*lar, -ı*
Gazel 855
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gizli yara.
1. Açıldı ʿāşıḳuñ yine dāġ-ı nihānları
2. Yir yir ẓuhūra geldi maḥabbet nişānları

dāġ-ı noḳṭa:
1. **dāġ-ı noḳṭa:**
Gazel 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nokta yarası.
3. Eylesem dāġ-ı derūnum şerhine vażʿ-ı ḳalem
4. Sīne-i ḥarf üzre dāġ-ı noḳṭa ḫūn-ālūd olur

dāġ-ı nūnında:
1. **dāġ-ı nūnında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nun yarası ("Kün" deki nun harfi bağlamında).
9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

dāg-ı reşk:
1. **dāg-ı reşk:**
Gazel 136
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık damgası.
5. Urdı cebīn-i ṣafḥa-i remmāle dāg-ı reşk
6. İẓhār-ı ḥükm-i ḥüsnle rūyında şāmeler

dāġ-ı reşkdür:
1. **dāġ-ı reşkdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **283**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık damgası.
283. ʿĀleme dāġ-ı reşkdür süḫanuñ
284. Yoḳ nazīrün bu ʿaṣr içinde senüñ

dāġ-ı şerḥa:
1. **dāġ-ı şerḥa:**
Gazel 258
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yanık yarası.
5. Gelür bir dem teninde dāġ-ı şerḥa gösterür ʿāşıḳ
6. Bu bāzār-ı cünūn peymānesiz endāzesüz ḳalmaz

dāġ-ı sīne:
1. **dāġ-ı sīne:**
Gazel 733
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sinedeki yara.
7. Def gibi dāġ-ı sīne olur latme-ḫᵛār-ı eşk
8. Rāmişger-i ġam itse teveccüh serāyişe

dāġ-ı sīnemi:
1. **dāġ-ı sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 529
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül yarası, bağırdaki yara.
7. İtmezdi eşküm ile nihān dāġ-ı sīnemi
8. Derd-i derūnı ʿarża eġer maḥżar istesem

dāġ-ı sūz-ı şevḳ:
1. **dāġ-ı sūz-ı şevḳ:**
Gazel 399
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şiddetli istek ateşinin yarası.
5. Her şūḫı gördügince olan dāġ-ı sūz-ı şevḳ
6. Hīç girmesüñ günāhına bī-çāre merhemüñ

dāġ-ı tāzesüz ḳalmaz:
1. **dāġ-ı tāzesüz ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 258
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Taze yarasız kalmak.
1. Dil-i ġam-perverān-ı ʿaşḳ dāġ-ı tāzesüz ḳalmaz
2. O gūne ḫāne-i ser-der-felek dervāzesüz ḳalmaz

dāġ-ı teʾessüf:
1. **dāġ-ı teʾessüf:**
Gazel 565
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Esef, keder veren yara.
7. Sermāye-i vaṣla var iken furṣat-ı taḥṣīl
8. Bu dāġ-ı teʾessüf ne sezā fevt-i maḥalden

dāġ-ı yeʾs ola:
1. **dāġ-ı yeʾs ola:**
Gazel 348
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik yarası olmak.
7. Kedersiz neşve-i ümmīd yoḳdur bezm-i ʿālemde
8. Meġer kim dāġ-ı yeʾs ola olursa sāġar-ı bī-ġış

dağıt:
1. **dağıtma:**-*ma*
Gazel 615
Mısra: **2**
Bozmak, viran etmek.
1. Dest-i sitemle yıḳma dilüñ tīre-ḫānesin
2. Dağıtma şāhbāz-ı ġamun āşīyānesin

dāġum nemek-ālāy-ı ḫasān eyleme:
1. **dāġum nemek-ālāy-ı ḫasān eyleme:**-*me-um*
Gazel 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yarama cimriler güruhunun tuzunu basmak (Yaraya tuz basmak bağlamında).
1. Dāġum nemek-ālāy-ı ḫasān eyleme yā Rab
2. Bāġum sipeh-ārāy-ı ḫazān eyleme yā Rab

dāġveş:
1. **dāġveş:**
Gazel 536
Mısra: **4**
Yara gibi.
3. Rāzdār-ı sīne-i ʿuşşāḳ olur mıydum eger
4. Dāġveş hem ḳan yudup hem penbe der-gūş olmasam

daḫı ġayrı:
1. **daḫı ġayrı:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Daha başka, bundan başka.
3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūḫ-ı ḫoş-endām
4. Ādem daḫı bir ġayrı günāh itmeġe değmez

dāhil:
1. **dāhildür:**-*dür*
Tarih 127
Mısra: **63**
İçinde, içinde bulunan (kimse veya şey).
63. Ḳıble-i ins u melek kişverine dāhildür
64. Kim olur bu şeref u şevket-i iclāle sezā

2. **daḫildür:**-*dür*
Tarih 127
Mısra: **69**
İçinde, içinde bulunan (kimse veya şey).
69. Taḫt-ı ḥükmine ʿaceb ḳangı şehüñ daḫildür
70. Kūh-ı Ṭūr u Ḥarem-i Kaʿbe vü ṣaḥn-ı Akṣā

dāhil ola:
1. **dāhil ola:**-*a*
Gazel 367
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Girmek.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsḫadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

dāhil-i darüʾl-emānı olanlar:
1. **dāhil-i darüʾl-emānı olanlar:**-*an, -lar*
Kaside 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güvenli bölge olan tekkesine dahil olmak.
9. Olurlar ʿillet ü renc ü ġam u miḥnetden āzāde
10. Olanlar dāhil-i darüʾl-emānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

dāhil-i naḳşı:
1. **dāhil-i naḳşı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Süslemenin içi.
27. Dāhil-i naḳşı peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān
28. Es̱er-i lutf-ı hevāsından olurlar nemgīn

daḫl eyleme:
1. **daḫl eyleme:**-*me*
Gazel 566
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karışmak.
15. Daḫl eyleme hīç kimsenüñ aḥvāline Nābī
16. Ḫallaḳuñ esrār-ı ḳażasın ne bilürsin

daḫli var:
1. **daḫli var:**
Gazel 744
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir işe karışmış olmak, bir işte parmağı olmak.
5. Dinse cāʾiz zīb-i rızḳa sūz u tābuñ daḫli var
6. Māʾ-ı müstaʿmel naṣīb-i ferş-i ḥammām olmasa

daḫme-i der-beste-i çerḫ-i muṭalsam:
1. **daḫme-i der-beste-i çerḫ-i muṭalsam:**
Gazel 179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Büyülü gök yüzünün kapalı kapısından atılan havai fişek (Yıldız kaymalarına atfen).
1. Fetḥi müşkil günbed-i devvār-ı muḥkem böyledür
2. Daḫme-i der-beste-i çerḫ-i muṭalsam böyledür

daḫme-i genc-i vuṣlat:
1. **daḫme-i genc-i vuṣlat:**
Gazel 437
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma hazinesi türbesi.
3. Daḫme-i genc-i vuṣlat üstinde
4. Ser be-hem-dāde mārdur kemerüñ

daḫme-i ṣulḥ:
1. **daḫme-i ṣulḥ:**
Kaside 13
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
Barış mermisi.
197. Daḫme-i ṣulḥ senüñ nāmuña bağlanmışdur
198. Fetḥine kimdür iden böyle ṭılısmuñ ikdām

dāʿī-i dīr-sāle-i nevrūs-ı köhneyem:
1. **dāʿī-i dīr-sāle-i nevrūs̱-ı köhneyem:**-*y, -em*
Kaside 16
Mısra: **223**
Kelime Tipi: -
Geçmişten miras kalmış uzun yılların duacısı.
223. Dāʿī-i dīr-sāle-i nevrūs̱-ı köhneyem
224. Eyle ʿuluvv-ı şānuña lāyıḳ riʿāyeti

dāʿī-i ḳadīmden:
1. **dāʿī-i ḳadīmden:**-*den*
Kaside 20
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Var olagelme nedenleri.
91. Bu dāʿī-i ḳadīmden ey bād-ı ṣubḥ-dem
92. Sür ḫāk-i rāhına yüzün Allāh emāneti

dāʿī-i ḳadīmin:
1. **dāʿī-i ḳadīmin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Var olagelme nedenleri.
87. İḥsān ile ol ḫidīv-i yek-tā
88. Dāʿī-i ḳadīmin itdi iḥyā

dāʿī-i kemīn:
1. **dāʿī-i kemīn:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Aciz duacı.
149. Dāʿī-i kemīn faḳīr Nābī
150. Dergāh-ı refīʿinüñ türābı

dāʿī-i kemīne vü kem-ḳadr:
1. **dāʿī-i kemīne vü kem-ḳadr:**
Kaside 16
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Hakir ve değersiz duacı.
97. Bu dāʿī-i kemīne vü kem-ḳadr sābıḳa
98. İtmişken āstānede bisyār iḳāmeti

dāʿī-i maḫṣūṣ-ı ḳadīmüñ:
1. **dāʿī-i maḫṣūṣ-ı ḳadīmüñ:***-üñ*
Kaside 18
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Eskiden beri özel duacı.
31. Āṣafā dāʿī-i maḫṣūṣ-ı ḳadīmüñ Nābī
32. Oldı ṭuġrāyı dil-ārāñı görince şeydā

daʾim:
1. **daʾim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **151**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
151. İḥsānına daʾim ola maẓhar
152. Ḳalmaya kef-i duʿāsı bī-zer

2. **dāʾim:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **468**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
467. Dergehi mültecā-yı ehl-i niyāz
468. Revzeni mihr gibi dāʾim bāz

3. **dāʾim:**
Tarih 8
Mısra: **21**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
21. Mis̱āl-i gülsitān-ı ḫuld maʿmūr eyleyüp dāʾim
22. İçinde ṣaḥibin çoḳ yıl muʿammer eyleye Mevlā

4. **dāʾim:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **345**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
345. Ḫāk-i pāyiyle dāʾim ola ḳarīr
346. Çeşm-i cāh u celāl u tāc u serīr

5. **dāʾim:**
Kaside 16
Mısra: **233**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
233. Dāʾim olup nihāi-i murādātı bārver
234. ʿÖmr-i ʾazīzinüñ ola baḳī ḥalāveti

6. **dāʾim:**
Tarih 51
Mısra: **55**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
55. İde dāʾim mühendis-i taḳdīr
56. Ḫāne-i ʿömr ü devletin tezyīn

7. **dāʾim:**
Gazel 623
Mısra: **11**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
11. Ne ʿāşıḳ-dūstdur gör şemʿ-i şām-efrūzı kim dāʾim
12. Berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne sūzān gösterür kendin

dāʿim:
1. **dāʿim:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **253**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
253. Ola dāʿim ʿadū-yı iḳbāli
254. Pāy-māl-i semend-i iclāli

dāʿimā:
1. **dāʿimā:**
Kaside 18
Mısra: **55**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
55. Dāʿimā ola muzaffer ḳalemāsā ʿalemüñ
56. Olasın ʿarṣa-i devletde ʿalemveş ber-cā

2. **dāʿimā:**
Kaside 19
Mısra: **18**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
17. Ẕātını ḥażret-i şāhenşāhuñ
18. Dāʿimā ide muzaffer Mevlā

dāʾimā:
1. **dāʾimā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **167**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
167. Dāʾimā luṭf-ı Ḥaḳ zahīridür
168. Āsmān pāye-i serīridür

2. **dāʾimā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **241**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
241. Dāʾimā dergehi güşāde ola
242. Ḳuvvet ü nuṣreti ziyāde ola

3. **dāʾimā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **531**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
531. Dāʾimā dergehin güşād eyle
532. Devlet ü ʿömrini ziyād eyle

4. **dāʾimā:**
Kaside 24
Mısra: **137**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
137. Dāʾimā vefḳ-i murād üzre giçüp eyyāmı
138. Ṣadr-ı ʿālīde muʿammer ide ẕātın Mevlā

5. **dāʾima:**
Gazel 242
Mısra: **19**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
19. Şehriyār-ı şehri Ḥaḳ maʿmūr ḳılsun dāʾima
20. Ḳadrini bu cevherüñ añlar bilür bilmezlenür

6. **dāʾimā:**
Gazel 632
Mısra: **12**
Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
11. Nābiyā bu şiʿr-i pür-sūzuñla şimdi ḥaḳ bu kim
12. Arturursın dāʾimā derd ehlinüñ germiyyetin

dāʾir:
1. **dāʾirdür:***-dür*
Kaside 25
Mısra: **3**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
3. Aḥibbānuñ lisānında mis̱āl-i vird dāʾirdür
4. Kerāmetle müʿekked dāstānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

2. **dāʾir:**
Gazel 70
Mısra: **12**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
11. Var ise dāʾire-i meclis-i ʿālemde neşāṭ
12. Yine peymāne-i merd-efkene dāʾir bulunur

3. **dāʾir:**
Tarih 77
Mısra: **30**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
29. Çün kim tamām oldı cümle umūr-ı hüccāc
30. Buldı mehāmm-ı rāha dāʾir umūr pāyān

4. **dāʾir:**
Gazel 115
Mısra: **8**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
7. Āzürde olmasında cefāsından ol gülün
8. Nāz eylemek maḥabbete dāʾir degül midür

5. **dāʾir:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
5. Bir kerre girse destine dāmān-ı yār dil
6. Söylenmedük şikāyete dāʾir süḫan mı ḳor

6. **dāʾir:**
Gazel 246
Mısra: **10**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
9. Cānāneden nühüfte tebessümde var ümīd
10. Eyler ẓuhūr-ı vuṣlata dāʾir ḳarīneler

7. **dāʾir:**
Gazel 286
Mısra: **8**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
7. Tek olmasun kavaʾid-i iḫlāṣ ber-ṭaraf

8. Lā-beʾsdür merasime dāʾir ḳuṣūrumuz

8. **dāʾir:**
Gazel 394
Mısra: **16**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
15. Ser-ā-pā çeşm-i ʿibretden geçürdüm nüsḫa-i dehri
16. İçinde maʿnī-i ārāma dāʾir bir ʿibāret yoḳ

9. **dāʾirdür:**-*dür*
Gazel 470
Mısra: **6**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

10. **dāʾir:**
Gazel 666
Mısra: **7**
Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
7. Sırra dāʾir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

dāʾir olmasa:
1. **dāʾir olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 844
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
İlgili olmak, ait olmak.
17. Nābī bu niʿmet olmaz idi nev-be-nev ziyād
18. Maʿnā-yı şükre olmasa dāʾir suḫanları

dāʾire:
1. **dāʾiresinden:**-*si, -n, -den*
Kaside 2
Mısra: **127**
Topluluk (Hz. Muhammed ve çevresi).
127. Ḥażret-i ḳuṭbuñ olur dāʾiresinden ḫāric
128. ʿİlmine olmaġ ile vāriṡ-i kāmil efrād

2. **dāʾire:**
Kaside 7
Mısra: **194**
Topluluk.
193. Saña müẓāheret itmez mi evliyā-yı kirām
194. Ki cümle dāʾire devletüñdedür maḳbūr

3. **dāʾirenün:**-*nün*
Gazel 28
Mısra: **9**
Halka, çember.
9. Noḳṭadan dāʾirenün gerdişin it istişhād
10. Toḫmınuñ żaʿfını gör cirm-i gedūyı seyr it

4. **dāʾire:**
Tarih 29
Mısra: **13**
Saz takımında usul vurmaya yarayan tef.
13. Gūyiyā rūyına ṭutmış dāʾire
14. Naġmegerdür rast eyler naġmesin

5. **dāʾire:**
Tarih 50
Mısra: **5**
Halka, çember.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire gūyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

6. **dāʾiresin:**-*si, -n*
Kıt'a 59
Mısra: **4**
Sınırlandırılmış yer, bölge, bölüm çevre.
3. Yoḫsa bir dem güẕer itmez ki bu bezm-i ḫāṣuñ
4. Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i ḫayāl

7. **dāʾire:**
Kıt'a 76
Mısra: **1**
Saz takımında usul vurmaya yarayan tef.
1. Destine dāʾire almış o gül-i perde birūñ
2. Tā ide naġme ile ḥüsnini ……… efzūn

8. **dāʾireye:**-*y, -e*
Kıt'a 76
Mısra: **4**
Saz takımında usul vurmaya yarayan tef.
3. Ser-i zülfi gibi düşdi zenaḫından gördüm
4. Ber-ṭaraf dāʾireye bir ʿarak-ı şerm-nümūn

9. **dāʾiresi:**-*si*
Gazel 207
Mısra: **5**
Halka, çember.
5. Taşları laʿl ü güher dāʾiresi sīm ile zer
6. Yapdılar āb-ı ḥayāt üstine şāhāne kemer

10. **dāʾirede:**-*de*
Gazel 299
Mısra: **2**
Vücut II Alem.
1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız
2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

11. **dāʾiresinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 389
Mısra: **6**
Belirli devlet işlerini çevirmekle görevli kuruluşlardan her biri.
5. Tedkīk olunsa ġıbṭa vü reşke de gül sezā
6. Ol devletüñ ki dāʾiresinde ḥasūdī yoḳ

12. **dāʾirenüñ:**-*nüñ*
Gazel 636
Mısra: **1**
Halka, çember II içki meclisi.
1. Bu dāʾirenüñ derk idemez köhne esāsın
2. Kesr itmeyen endāze-i taḫmīn ü ḳıyāsın

13. **dāʾirenüñ:**-*nüñ*
Gazel 867
Mısra: **8**
Meclis, içki meclisi.
7. Ruḫ ü pāyına ṭabanceyle tereng urmakdan
8. Şiʿrüñ üşdi başına dāʾirenüñ şūr ü şeri

dāʾireāsā:
1. **dāʾireāsā:**
Gazel 324
Mısra: **5**
Daire gibi.
5. Yüzine tutmaz idi dāʾireāsā cāmı
6. Naġme-rīz olmasa meclisde bizüm bülbülümüz

dāʾire-gerd-i der-i nāmūs olsun:
1. **dāʾire-gerd-i der-i nāmūs olsun:**-*sun*
Gazel 594
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Namus kapısında dönüp duran olmak, namus bekçisi olmak.
1. Ne göñül dāʾire-gerd-i der-i nāmūs olsun
2. Ne be-hem ber-zede-i pençe-i efsūs olsun

dāʾire-gerd-i dil olan:
1. **dāʾire-gerd-i dil olan:**-*an*
Gazel 642
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kapısında dönüp duran olmak, gönlün her istediğini temin etmek.
1. Herkese ḥiṣṣe-i ġaybiyyesidür vāṣıl olan
2. Yoḫsa girmez ele her dāʾire-gerd-i dil olan

dāʾire-i ʿaḳldan güm olmışdı:
1. **dāʾire-i ʿaḳldan güm olmışdı:**-*mış, -dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Deyim**
Akıl dairesinden çıkmak, delirmek, çıldırmak.
109. Dāʾire-i ʿaḳldan olmışdı güm
110. Aña ġıdā olmış idi lāy-ı ḫum

dāʾire-i ʿālem:
1. **dāʾire-i ʿālem:**
Gazel 851
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kainat, var olan herşey.
1. Ābdan olmış iken dāʾire-i ʿālem ḥayy
2. Yine yoḳdur araṣan ābdan erzān bir şey

dāʾire-i ʿālemde:
1. **dāʾire-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 69
Mısra: **31**

Kelime Tipi: -
Dünyanın çemberi.
31. Ney nefes şevḳi ile dāʾire-i ʿālemde
32. Ḳuşağın künc-i ʿademde nice yirden kuşanur

dāʾire-i ʿālemden:
1. **dāʾire-i ʿālemden:***-den*
Gazel 559
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünyanın çemberi.
1. Arayıp bulmaduġın dāʾire-i ʿālemden
2. Biʾt-tamām eyle ṭaleb naḳş-ı benī ādemden

dāʾire-i ʿayn-i rehā:
1. **dāʾire-i ʿayn-i rehā:**
Tarih 39
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kurtuluşa erdiren gözün yuvarlaklığı (Kurtuluşa erme, kurtulma bağlamında).
19. İdicek himmet ile Nābī bu ḳaṣrı ibdāʿ
20. Çeşmeden dāʾire-i ʿayn-i rehā buldı Ruhā

dāʾire-i bezm-i sürūr:
1. **dāʾire-i bezm-i sürūr:**
Kaside 13
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Sevinç meclisinin halkaları.
47. Sipere oldı bedel dāʾire-i bezm-i sürūr
48. Nīzeler nāylara eyledi teslīm-i maḳām

dāʾire-i cāhını:
1. **dāʾire-i cāhını:***-ı, -nı*
Gazel 126
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Elde edilen makam.
11. Ey iden dāʾire-i cāhını tezyine heves
12. Hüner erbāb-ı temennaya muʿīn olmadadur

dāʿire-i cāna:
1. **dāʿire-i cāna:***-a*
Gazel 207
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Can evi.
1. Çenber olursa nʾola dāʿire-i cāna kemer
2. Bestedür naḳş-ı miyān-ḫāne-i cānāna kemer

dāʾire-i çerḫi:
1. **dāʾire-i çerḫi:***-i*
Gazel 309
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Felek seması.
1. Devr ider dāʾire-i çerḫi dil-i rūşenümüz
2. ʿĀlem-i ġaybdur işrāḳgeh-i revzenümüz

dāʾire-i çeşminde:
1. **dāʾire-i çeşminde:***-i, -n, -de*
Gazel 770
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Görüş alanı, gözün görebildiği/seçebildiği alan.
9. Yeʾs līmānı uçar dāʾire-i çeşminde
10. Nābiyā dil gehi ṭūfan-keş-i āmāl olsa

dāʾire-i dāġ-ı maḥabbet:
1. **dāʾire-i dāġ-ı maḥabbet:**
Gazel 870
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateş yarasının halkası.
5. Çıkmadı dāʾire-i dāġ-ı maḥabbet dilden
6. Sīne-i yemde olan ḥalḳa-i gird-āb gibi

dāʾire-i devletde:
1. **dāʾire-i devletde:***-de*
Kaside 13
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Devlet, devlet dairesi.
151. Her kimi gördüm ise dāʾire-i devletde
152. Olmamış yoḳdur anuñ devḥa-i cāhında ġulām

dāʾire-i devlete:
1. **dāʾire-i devlete:***-e*
Gazel 616
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mutluluk hanesi.
7. Merhem mi ḳosun dağına elmās ṭururken
8. Ol dāʾire-i devlete bigāne mi çeksün

dāʾire-i devletedür:
1. **dāʾire-i devletedür:***-e, -dür*
Gazel 125
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Devlet, devlet dairesi.
5. Devr uṣūlinde sipihrüñ ne ṭabance var ise
6. Yine ḍarb idecegi dāʾire-i devletedür

dāʾire-i devlet-i şeyḫ:
1. **dāʾire-i devlet-i şeyḫ:**
Kaside 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şeyhin tasarrufatında olan saadetli maddi ve manevi saha.
1. Ser-i bāmında sipihrüñ çalınur nevbet-i Şeyḫ
2. Çerḫe güncīde degül dāʾire-i devlet-i Şeyḫ

dāʾire-i ġamze-i cādūsında:
1. **dāʾire-i ġamze-i cādūsında:***-sı, -n, -da*
Gazel 735
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Büyücü bakışın dairesi.
9. Tāzyāne-ṣıfat āvīḫte olmış ṣaf ṣaf
10. Müjeler dāʾire-i ġamze-i cādūsında

dāʾire-i ḫāṭırına:
1. **dāʾire-i ḫāṭırına:***-ı, -n, -a*
Kaside 13
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Gönül, hatır.
83. Kimüñ eylerdi güẕer dāʾire-i ḫāṭırına
84. Ki cihān-ı maraż-ālūde bula ṣıḥḥat-ı tām

dāʾire-i īcādın:
1. **dāʾire-i īcādın:***-ı, -n*
Gazel 580
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) Yaratma sahası, dünya, kainat.
9. Terk-i terk-i edeb it olma muʿārıż ey ʿaḳl
10. Ḥikmet üzre çevirür dāʾire-i īcādın

dāʾire-i imkânı:
1. **dāʾire-i imkânı:***-ı*
Tarih 111
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İmkân âlemi, mükevvenat, mümkün olan, şartların müsait olduğu âlem.
3. İtdi mānende-i bādām-ı dü-maġz
4. Cilvegeh dāʾire-i imkânı

2. **dāʾire-i imkânı:***-ı*
Gazel 770
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İmkân âlemi, mükevvenat, mümkün olan, şartların müsait olduğu âlem.
3. Yek-nefesde ṭolaşur dāʾire-i imkânı
4. Ne ḳadar ṭāʾir endīşe girān-bāl olsa

dāʾire-i imkānuñ:
1. **dāʾire-i imkānuñ:***-uñ*
Gazel 798
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İmkân âlemi, mükevvenat, mümkün olan, şartların müsait olduğu âlem.
11. Māverāsın tolaşur dāʾire-i imkānuñ
12. Tengdür devr-i felek gerdiş-i pergārumuza

dāʾire-i ʿişretden:
1. **dāʾire-i ʿişretden:***-den*
Gazel 465
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İçki meclisi.
13. Çıḳma ʿaḳluñ var ise dāʾire-i ʿişretden
14. Olma Nābi hedef-i ṭaʿnesi bed-kīşlerüñ

dāʾire-i māh-ı tamām:
1. **dāʾire-i māh-ı tamām:**
Kaside 12
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Dolunay dairesi (Parlaklık ve büyüklük bağlamında).

133. Bābı beytüʾş-şeref-i mihr-i münīr-i nev-rūz
134. Kef-i dest-i keremi dāʾire-i māh-ı tamām

dāʾire-i meclis-i ʿālemde:
1. **dāʾire-i meclis-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 70
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi dairesi.
11. Var ise dāʾire-i meclis-i ʿālemde neşāṭ
12. Yine peymāne-i merd-efkene dāʾir bulunur

dāʾire-i mihr-i dıraḫşāna:
1. **dāʾire-i mihr-i dıraḫşāna:**-*a*
Gazel 207
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Parlak güneşin çenberi.
9. Lemeʿān eyler ise tār-ı şuʿāʿı ne ʿaceb
10. Hāledür dāʾire-i mihr-i dıraḫşāna kemer

dāʾire-i nāsūtuñ:
1. **dāʾire-i nāsūtuñ:**-*uñ*
Gazel 410
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnsanlık alemi.
1. Cemʿin idrāke çalış ḳaʿr-ı yem-i lāhutuñ
2. Farḳdan farḳını geç dāʾire-i nāsūtuñ

dāʾire-i perçeminüñ:
1. **dāʾire-i perçeminüñ:**-*i, -nüñ*
Kıt'a 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yuvarlak kakul demeti.
3. ʿAynıdur .... mū-tāb-ı siyah laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

2. **dāʾire-i perçeminüñ:**-*i, -nüñ*
Kıt'a 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yuvarlak kakul demeti.
3. ʿAynıdur …… mū-tāb-ı siyāh laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

dāʾire-i rifʿatine:
1. **dāʾire-i rifʿatine:**-*i, -n, -e*
Tarih 92
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Yücelik dairesi.
41. Kevkeb-i şān ü şükūhı o ḳadar ʿālī kim
42. Olamaz dāʾire-i rifʿatine fikr resā

dāʾire-i rifʿatinüñ:
1. **dāʾire-i rifʿatinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 2
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
Yücelik dairesi.
213. Ẓāhirinden ṭolaşur dāʾire-i rifʿatinüñ
214. Medḥde muʿcizeñüñ vaṣfın idenler taʿdād

dāʾire-i rūḥānī:
1. **dāʾire-i rūḥānī:**
Kaside 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ruhu okşayan yuvarlaklık.
9. Nedür ol beyżadaki dāʾire-i rūḥānī
10. Nedür ol zülfedeki çīn u ḫam-ı müstes̠nā

dāʾire-i sebc-i şidād:
1. **dāʾire-i sebc-i şidād:**
Kaside 2
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Yedi katlı gök, yedi kat felek.
115. Vüsʿ-ı maʿnāsını gör kim raḳam-ı himmetine
116. Ḥalḳa-i mīm olamaz dāʾire-i sebc-i şidād

dāʿire-i sebʿ-i şidād:
1. **dāʿire-i sebʿ-i şidād:**
Kaside 2
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Yedi kat gök.
63. Būsegāh-ı ḳademi küngüre-i ʾarş-ı ʾazīm
64. Rīze-ḫ∨ār-ı niʿamı dāʿire-i sebʿ-i şidād

dāʾire-i ṣūrete:
1. **dāʾire-i ṣūrete:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüzler alemi, simalar dünyası.
7. Ġayriyyet olur dāʾire-i ṣūrete rāciʿ
8. .... ḫākisteri birdür

dāʾire-i surḫ-ı çerḫi:
1. **dāʾire-i surḫ-ı çerḫi:**-*i*
Gazel 489
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Semanın kızıla çalan dairesi.
23. Bülbül görince dāʾire-i surḫ-ı çerḫi germ
24. Āvāze ṣaldı naḳş-ı nesīm-i ṣabā-yı gül

dāʾire-i vüsʿat-i meşreblerde:
1. **dāʾire-i vüsʿat-i meşreblerde:**-*ler, -de*
Gazel 683
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mizacın genişlik dairesi.
9. Olsa da cürmün eger kūh ḳadar cürmi büzürg
10. Güm olsa dāʾire-i vüsʿat-i meşreblerde

dāʾire-i zerrīnin:
1. **dāʾire-i zerrīnin:**
Kaside 9
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Altın daire, güneş.
99. Felek almış eline dāʾire-i zerrīnin
100. O hevā ile ki bezminde ola rāmişger

dāʿiye:
1. **dāʿiyeden:**-*den*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **16**
Bir şeyi yapmak husûsunda duyulan ve içten gelen teşvik edici istek, gayrete getirici hal, arzu.
15. Olmaġ ile vaḳt-ı ʿulūfe karīb
16. Oldılar o dāʿiyeden bī-şekīb

2. **dāʿiyelerden:**-*ler, -den*
Kaside 16
Mısra: **51**
Bir şeyi yapmak husûsunda duyulan ve içten gelen teşvik edici istek, gayrete getirici hal, arzu.
51. Ḫālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿis̠ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

3. **dāʿiyeden:**-*den*
Gazel 609
Mısra: **4**
Bir şeyi yapmak husûsunda duyulan ve içten gelen teşvik edici istek, gayrete getirici hal, arzu.
3. Sīne germek nigeh-i yāre ḳatı müşkildür
4. Dönsün ol dāʿiyeden ʿāşıḳ-ı ḥayrān dönsün

dāʿiye-i ʿāfiyet olsa:
1. **dāʿiye-i ʿāfiyet olsa:**-*sa*
Gazel 677
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İyileşme arzusunda olmak.
5. Dil virmez idi dīde-i bīmārına yārün
6. ʿĀşıḳda eger dāʿiye-i ʿāfiyet olsa

dāʿiye-i aḫẕ:
1. **dāʿiye-i aḫẕ:**
Gazel 57
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sahip olma, elde etme hırsı.
11. Dünyāya idüp dāʿiye-i aḫẕ sirayet
12. Kem-yāftedür ẕevk-i ʿaṭādan müteleẕẕiẕ

dāʿiye-i ʿazm-i der itmiş:
1. **dāʿiye-i ʿazm-i der itmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Evden çıkma arzusunda/niyetinde olmak.
77. ʿĀdeti üzre yine vaḳt-i seḥer
78. İtmiş iken dāʿiye-i ʿazm-i der

dāʿiye-i daġdaġa-fermādan:
1. **dāʿiye-i daġdaġa-fermādan:**-*dan*
Gazel 395
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İnsana huzursuzluk veren arzular.
5. Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i vuṣlata amma
6. Ol dāʿiye-i daġdaġa-fermādan uṣanduḳ

dāʿiye-i ehl-ü ʿıyāl:

1. **dāʿiye-i ehl-ü ʿıyāl:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ev bark edinme arzusu, çoluk çocuğa karışma isteği.
3. Ḳayddur ehl-i dile dāʿiye-i ehl-ü ʿıyāl
4. Ehl-i beyt-i şuʿarā maʿni-i nāzikteridür

dāʿiye-i inẖirāṭ iden:
1. **dāʿiye-i inẖirāṭ iden:**
Gazel 567
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İpe dizmeyi arzulamak.
5. Virsüñ ḳarār dür gibi sūrāẖ-ı sīneye
6. Silk-i viṣāle dāʿiye-i inẖirāṭ iden

dāʿiye-i irtifāʿ iden:
1. **dāʿiye-i irtifāʿ iden:**-*en*
Gazel 554
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yükseklik iddiasında bulunmak.
1. Rāḥat bulur mı ḥükm-i ḳaderle nizāʿ iden
2. Emsāli üzre dāʿiye-i irtifāʿ iden

dāʿiye-i istiġfār:
1. **dāʿiye-i istiġfār:**
Gazel 145
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tövbe etme arzusu, niyeti.
9. Düşmez ālūdelere dāʿiye-i istiġfār
10. Çıḳmaz ol çirk ki pīrāhen-i baḳḳaldadur

dāʿiye-i istīlā:
1. **dāʿiye-i istīlā:**
Kaside 24
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
İstila etme, kuşatma arzusu.
93. ʿUhde-i himmetine almış idi tesẖīrin
94. Düşeli ẖāṭırına dāʿiye-i istīlā

dāʿiye-i istīlād ider:
1. **dāʿiye-i istīlād ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **272**
Kelime Tipi: **-**
Doğurma iddiasında bulunmak.
271. Cürmümüñ kes̲rete ḥırṣı o ḳadar var ki ider
272. Daẖı nā-bālıġ iken dāʿiye-i istīlād

dāʿiye-i kibriyā:
1. **dāʿiye-i kibriyā:**
Gazel 367
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kibirli davranma, büyüklük taslama.
19. Eylerken ihtiyāc-ı teḳāżā-yı meskenet
20. Aṣḥāb-ı faḳra dāʿiye-i kibriyā ġalaṭ

dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā:
1. **dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā:**
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İhsan ve yardım etme arzusu.
1. Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref
2. Müncezibdür diline dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā

dāʿiye-i māl:
1. **dāʿiye-i māl:**
Gazel 159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mal arzusu.
1. Göñülde dāʿiye-i māl emel bozundısıdur
2. Nümūd-ı silk-i ḳanāʿat kesel bozundısıdur

dāʿiye-i pūşiş:
1. **dāʿiye-i pūşiş:**
Gazel 839
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Örtme arzusu.
7. Cism-i nāzikterine dāʿiye-i pūşiş ile
8. Fūta āvīẖtedür boynına taḳmış reseni

dāʿiye-i sīm ile zerden:
1. **dāʿiye-i sīm ile zerden:**-*den*
Tarih 147
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Altın ve gümüşe sahip olma, servet arzusu.
11. Ḥall-i eşkāli bedel ʾadd olunur cāʿizeye
12. Bunda dil dāʿiye-i sīm ile zerden geçdi

dāʿiye-i şöhret:
1. **dāʿiye-i şöhret:**
Gazel 757
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şöhret ve kendini gösterme vesilesi.
11. İtmez ẓuhūr ʿaṣrda bir kimseden kerem
12. Żımnında ḳaṣdi dāʿiye-i şöhret olmasa

dāʿiye-i vaṣf-ı dehān-ı yāre düşen:
1. **dāʿiye-i vaṣf-ı dehān-ı yāre düşen:**-*en-ı*
Gazel 868
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ağzını övme azusuna kapılmak.
7. Ey düşen dāʿiye-i vaṣf-ı dehān-ı yāre
8. ʿAcebā ẖāṭırana rāh-ı ʿadem gelmez mi

dāʿiye-i vuṣlat:
1. **dāʿiye-i vuṣlat:**
Gazel 317
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma arzusu.
7. Ḫaṭṭın ümmīd idicek dāʿiye-i vuṣlat ile
8. Ṭuydı dil-beste-i sevdā-yi muḥāl olduġumuz

2. **dāʿiye-i vuṣlat:**
Gazel 880
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma iddiası.
5. Biz dāʿiye-i vuṣlat ile ẖāk-i reh olduḳ
6. Ey bād-ı ṣabā luṭf u mürüvvet saña ḳaldı

daḳīḳa:
1. **daḳīḳalaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 270
Mısra: **6**
İnce, zarif II İnce düşünce.
5. Bize nühüfte degüldür hevā-yı müjgānı
6. Biz ol daḳīḳalaruñ mū-be-mūların bilürüz

daḳīḳadān:
1. **daḳīḳadānlıḳdur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **4**
Zor şeyleri bilme durumu.
3. O şūẖuñ anlamaḳ evżāʿ-ı çeşm-i pürkārın
4. Tamām ʿuḳde-güşālık daḳīḳadānlıḳdur

dakīka-şināsān-ı rüzgâr:
1. **dakīka-şināsān-ı rüzgâr:**
Gazel 606
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın ince işleri ve nükteleri anlayıp zor olan şeyleri fark edip tanıyanları.
13. Nābī bilür dakīka-şināsān-ı rüzgâr
14. Çīn-i cebīn ʿalāyim-i hicrāndan olduġın

daḳīḳ-i ḥikmetin:
1. **daḳīḳ-i ḥikmetin:**-*i, -n*
Kıt'a 57
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Anlaşılması emek isteyen hikmet.
5. Taḳsīm-i teḳābül-i rubāʿiyyeyi gör
6. Fehm eyle daḳīḳ-i ḥikmetin Mevlāʾnuñ

daḳḳ:
1. **daḳḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 415
Mısra: **18**
(Kapı) Açma.
17. Nābī sezā-yi serzeniş ebvāb-ı bestedür
18. Yoḳ ihtiyāç daḳḳına bāb-ı güşādenüñ

dāl:
1. **dāl:**
Gazel 489
Mısra: **2**
Ağaç ve bitki dalı II Doğru yoldan ayrılmış, yolunu sapıtmış, dalâlete düşmüş.
1. Kim dirdi oldı ẖardan āzürde pāy-ı gül
2. Dāl olmasa bu maʿnīye ḳadd-i dü-tā-yı gül

dāl ola:
1. **dāl ola:**-*a*
Gazel 310
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Delalet etmek, belirtmek II Dal harfi gibi olmak, iki büklüm olmak.
9. Ne ihtimāl o elif ḳaddün ola luṭfına dāl
10. Ḥamīde ḳadd ile pīr-i kühenlicüklerümüz

dāl olmasa:
1. **dāl olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 743
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Delalet etmek, belirtmek II Dal harfi gibi olmak, iki büklüm olmak.
13. Kimse sormaz kendü bulmaz ḳudret-i ḥarf-ı fürūḫt
14. Dūş-ı dellālüñ metāʿı beyʿine dāl olmasa

dāl-ṣıfat:
1. **dāl-ṣıfat:**
Kaside 12
Mısra: **64**
Hoş görünüş, güzel yüz; yardım ve iyilikte bulunur bir tarz, tutum.
63. Mīmveş pāy uzadup yā gibi puşt üzre yatur
64. Eyleyen ʿizzet içüñ dāl-ṣıfat ḳaddini lām

dām:
1. **dām:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Tuzak -Sevgilinin saçları için kullanılmıştır.-.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳṭa-i ḫālin
4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

2. **dāme:**-*e*
Gazel 341
Mısra: **10**
Tuzak, ağ, fak.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

3. **dām:**
Gazel 833
Mısra: **22**
Tuzak, ağ, fak.
21. Nukreden ḫālī olan pençe-i merdüm Nābī
22. Çeşm-i ḥalḳa görinür dānesi yoḳ dām gibi

dām ḳurarsam:
1. **dām ḳurarsam:**-*ar, -sa, -m*
Gazel 327
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tuzak kurmak.
5. Ne deñlü dām ḳurarsam şikāra dildārı
6. Miyān-ı ḥalḳa-i bezme o bed-gümān düşmez

dām ḳurmışuz:
1. **dām ḳurmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 321
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tuzak kurmak.
7. Cism-i nizārum üzre urup ḥalḳa ḥalḳa dāġ
8. Bir şāh-bāz ṣaydı içün dām ḳurmışuz

dām ḳursaḳ:
1. **dām ḳursaḳ:**-*sa, -ḳ*
Gazel 396
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tuzak kurmak.
9. Bir dāne virmez dihkān-ı gerdūn
10. Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

dām u dānedür:
1. **dām u dānedür:**-*dür*
Gazel 136
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tuzak ve tane (yem).
13. Ẓann itme Nābī tügme ilik dām u dānedür
14. Ḳurmış şikār içün ten-i ḫūbānı cāmeler

2. **dām u dānedür:**-*dür*
Gazel 747
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Tuzak ve tane (yem).
15. Ġafil olma emr ber- ʿaks olmadan kʾahūlaruñ
16. Merdümekle çeşmi dām u dānedür ṣayyādına

dām u dānesin:
1. **dām u dānesin:**-*si, -n*
Gazel 263
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tuzak ve tane (yem).
9. Giriftedür gül-i maʿnā vü şāh-ı elfāẓa
10. Kebūter-i kalemüñ dām u dānesin bilürüz

2. **dām u dānesin:**-*si, -n*
Gazel 263
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tuzak ve tane (yem).
9. Giriftedür gül-i maʿnā vü şāh-ı elfāẓa
10. Kebūter-i kalemüñ dām u dānesin bilürüz

dām u ṭuzaklar:
1. **dām u ṭuzaklar:**-*lar*
Gazel 193
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Av için kurulan kapan ve tuzak.
5. Cisminde ṭamarlar sayılur ʿāşıḳ-ı zāruñ
6. Hep ṣayduñ içündür bu ḳadar dām u ṭuzaklar

dāmād eyledi:
1. **dāmād eyledi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
-Birini- Kendisine damat yapmak, kızını vermek.
59. O ẕat-ı mekremet-ārā ki eyledi dāmād
60. Görüp şehenşeh-i ʿālem nazīrini kem-yāb

dāmād olaldan:
1. **dāmād olaldan:**-*al, -dan*
Kaside 2
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Damat olmak (Aradaki sıkı ilişkinin kurulması bağlamıda).
77. Olmadı miẟli daḫi zīver-i gehvāre-i ṣunʿ
78. Nefs-i küllīyeye ʿaḳl-ı kül olaldan dāmād

dāmād-ı güzīn:
1. **dāmād-ı güzīn:**
Tarih 138
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Seçkin damat.
39. Bu şeref çoḳ mıdur ol āṣaf-ı bī-miẟle kʾola
40. Ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme dāmād-ı güzīn

dāmād-ı pādişeh:
1. **dāmād-ı pādişeh:**
Kıt'a 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Padişahın damadı.
11. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
12. Mirʾāt-ı ʿilm ü fażl ü hüner nüsḫa-i hışāl

2. **dāmād-ı pādişeh:**
Gazel 461
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Padişahın damadı.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim māhdur ḫamīde-i reşki rikābınuñ

3. **dāmād-ı pādişeh:**
Gazel 667
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Padişahın damadı.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAli Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim mihr yüz sürerse sezādur liḥāfına

dāmād-ı şehenşāhī:
1. **dāmād-ı şehenşāhī:**
Kaside 17
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Sultanlar sultanı damadı.
23. Āṣaf-ı memdūḥ dāmād-ı şehenşāhī kʾodur
24. Cümle destūrān-ı ʿaṣruñ ḳadr ile bālāteri

dāmād-ı şehryār-ı cihān:
1. **dāmād-ı şehryār-ı cihān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **159**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarının damadı.
159. Yaʿnī dāmād-ı şehryār-ı cihān
160. ʿAlī Pāşā-yı kāmilüʾl-ʿirfan

dāmādlıġ:
1. **dāmādlıġında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 138
Mısra: **58**
Damat olma durumu, güveylik.
57. Ol şehüñ cümle kerāmāt-ı vücūdındandur
58. Kʾitdi bu āṣafı dāmādlıġında temkīn

dāmān:
1. **dāmānum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **400**
Etek.
399. Pençe-i faḳrdan girībānum
400. Ḫār-ı iflās elinde dāmānum

2. **dāmānını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 8
Mısra: **10**
Etek.
9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

3. **dāmānuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 12
Mısra: **69**
Etek.
69. Rūy-māl itmeġe dāmānuña furṣat gözeden
70. Yapışup dāmenüñe cevr içün eyler ibrām

4. **dāmānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 22
Mısra: **1**
Etek.
1. Dāmānını basṭ itmededür ḫırmen-i raḥmet
2. Döndükçe ser-i ʿāleme pervīzen-i raḥmet

5. **dāmāna:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **10**
Etek.
9. İt dest-i çenārı saña āyīn-i irşād
10. Bī-berg geçin eyleme dāmāna teşebbüs̱

6. **dāmānum:**-*um*
Kıt'a 67
Mısra: **4**
Etek.
3. Seni eşküñ gör e ne ṣūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

7. **dāmānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 69
Mısra: **1**
Etek.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca pāy ber-cā bārgāh-ı devlet-i İslām

8. **dāmānumla:**-*um, -la*
Gazel 84
Mısra: **8**
Etek.
7. Zen-i gerdūndan olduḳça dāmen-çin-i istiġnā
8. Benüm dest-i Züleyḫā gibi dāmānumla düşmendür

9. **dāmānlar:**-*lar*
Gazel 90
Mısra: **1**
Etek.
1. Lebüñ endīşesiyle maḫzen-i laʿl oldı dāmānlar
2. Nigāhuñ şevḳine bāzār-çāk oldı girībānlar

10. **dāmānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 106
Mısra: **1**
Etek.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca bāli ber-cā bārgāh-ı dostān İslām

11. **dāmānlıġındadur:**-*lıġ, -ı, -n, -da, -dur*
Gazel 247
Mısra: **4**
Etek.
3. Tārāc ider nihāl-i güli ḫāksārlıḳ
4. Servüñ ferāġı ber-zede dāmānlıġındadur

12. **damāna:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **4**
Etek.
3. Ser pençe-i .... ṣunmaḳda girībāna
4. Ḫār-ı reh-i nā-kāmī damāna ṣataşmışdur

13. **dāmānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 327
Mısra: **10**
Etek.
9. Döküldi pāyına ʿuşşāḳ o ser-keşün Nābī
10. Bahār var mı ki dāmānına ḫazān düşmez

14. **dāmānumı:**-*um, -ı*
Gazel 349
Mısra: **6**
Etek.
5. Gördüm gül-i ter maḥkeme-i ṣaḥn-ı çemende
6. Dāmānumı çāk itdi diyü ḫāre yapışmış

15. **dāmānın:**-*ı, -n*
Gazel 374
Mısra: **16**
Etek.
15. Ḥasret-i ravżanla ey verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb
16. İtmesüñ mi dīde dāmānın gülistān el-vedāʿ

16. **dāmānuñ:**-*uñ*
Gazel 405
Mısra: **1**
Etek.
1. Bir daḫı girse çıḳarmam elüme dāmānuñ
2. Ardı yoḳ arası yoḳ vaṣl gibi hicrānuñ

17. **dāmānumuzuñ:**-*u, -muz, -uñ*
Gazel 411
Mısra: **4**
Etek.
3. Hep ser-i kūyına rū-māl-ı ümīdindendür
4. Bu ḳadar pāyumuza düşdügi dāmānumuzuñ

18. **dāmānın:**-*ın*
Gazel 569
Mısra: **4**
Etek.
3. Farḳı yoḳ vaṣl-ı ḫayāl ile ṣafā eylemenüñ
4. Öpmeden cāme-i nā-dūḫtenün dāmānın

19. **dāmānın:**-*ın*
Gazel 569
Mısra: **14**
Etek.
13. Ḫāmenüñ şevḳi devāta o ḳadar kim Nābī
14. Görmeden ābı daḫı çīde ider dāmānın

20. **dāmānumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 689
Mısra: **13**
Etek.
13. Yoḳ tenezzül ki taʿalluḳ ide dāmānumuza
14. Nābiyā bāġ-ı ümīdüñ ḫas ü ḫāşākinde

21. **dāmānumı:**-*um, -ı*
Gazel 704
Mısra: **4**
Etek.
3. Görmez birin engüşt-i nigāhına sezāvār
4. Dāmānumı pür eylese yāḳūt-ı çekīde

22. **dāmānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 782
Mısra: **10**
Etek.
9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyḫā-da

dāmān ü giribān:
1. **dāmān ü giribān:**
Gazel 654
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Elbise için) üst baş, her taraf.
3. Ālūde-i hūndur yine dāmān ü giribān
4. Ey ġamze-i hūn-ḫ∨ār ġazadan mı gelürsin

dāmāna indi:

1. **dāmāna indi:**-*di*
Gazel 595
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eteğe, aşağıya inmek.
5. Saṭr-ı nüḫüst-nāme-i şevḳ olmadan tamām
6. Dāmāna indi şaḳḳ-ı ḳalem iştiyāḳdan

dāmān-ı çīde:
1. **dāmān-ı çīde:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Toplanmış etek.
1. Müstaġni ol cihāndan dest-i keşīde göster
2. Cūy-ı murād olursa dāmān-ı çīde göster

dāmān-ı çīdedür:
1. **dāmān-ı çīdedür:**-*dür*
Gazel 658
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Toplanmış etek.
9. İtmez ḫazān-pezīr olacaḳ berge ser-fürū
10. Dāmān-ı çīdedür sebeb-i iʿtibār-ı serv

dāmān-ı meye:
1. **dāmān-ı meye:**-*e*
Gazel 34
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şarabın eteği.
13. Būs-ı leb ü deste neden olurdı sezāvār
14. Dāmān-ı meye itmese peymāne teşebbüs̱

dāmān-ı pākin:
1. **dāmān-ı pākin:**-*in*
Gazel 588
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Temiz,yüce eteği.
9. Dāmān-ı pākin irmeyeler zīb-i dest-i bād
10. Aġyār-ı kīne-cūdan o gül ġāfil olmasun

dāmān-ı pāre pāremüz:
1. **dāmān-ı pāre pāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Parça parça olmuş etek.
11. Dest-bürd-i ḫār-zār-ı reh-güzār-ı yārdan
12. Hep dehān-ı şekvedür dāmān-ı pāre pāremüz

dāmān-ı ṣaḥrāyı:
1. **dāmān-ı ṣaḥrāyı:**-*yı*
Gazel 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ovanın eteği (Sahil, kıyı bağlamında).
1. Olaldan ẕevḳ-yāb-ı āb-ı ṣaḥrā meşreb-i deryā
2. Dem-ā-dem būs ider dāmān-ı ṣaḥrāyı leb-i deryā

dāmān-ı şeb-i tāre:
1. **dāmān-ı şeb-i tāre:**-*e*
Gazel 314
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Karanlık gecenin eteği.
13. Nābī olamaz vāṣıl-ı ser-menzil-i esrār
14. Her kimse ki dāmān-ı şeb-i tāre yapışmaz

dāmān-ı yār:
1. **dāmān-ı yār:**
Gazel 130
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin eteği.
5. Bir kerre girse destine dāmān-ı yār dil
6. Söylenmedük şikāyete dāʾir süḫan mı ḳor

dāmān-ı zaḫm:
1. **dāmān-ı zaḫm:**
Gazel 686
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yara eteği.
3. Merhem ḳalurdı nāsere künc-i ḫamūlda
4. Dāmān-ı zaḫm būsegeh-i merhem olmasa

dāmānın açdı:
1. **dāmānın açdı:**-*dı*
Tarih 68
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Eteğini açmak.
21. Olup ġarīk-i temāşāsı ḥavż-ı pīşgehi
22. Ümīd-i naḳd-i cevāhirle açdı dāmānın

dāmānın almışlar:
1. **dāmānın almışlar:**-*mış, -lar*
Gazel 882
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Etek almak II (Genelde istenmeyen, huzursuzluk veren) bir şeyin üzerine yapışması, etrafını kuşatması, kendine bağlanması.
7. İşitdüm ḫārlar ol ġoncenüñ dāmānın almışlar
8. Baña tāze ḫaberler ʿandelīb-i zārdan geldi

dāmānsuzlıġ:
1. **dāmānsuzlıġumdandur:**-*um, -dan, -dur*
Gazel 71
Mısra: **1**
Eteksizlik.
1. Eger kaldumsa nā-ālūde dāmānsuzlıġumdandur
2. Girībān-çāksuzluklar girībānsuzluġumdandur

dāme düşmez:
1. **dāme düşmez:**-*mez*
Gazel 854
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tuzağa düşmek, yakalanmak, faka basmak.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle
10. Ḳuralar aña meġer sürme telinden dāmı

dāmen:
1. **dāmeninden:**-*i, -n, -den*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **11**
Etek.
11. Dāmeninden yire peyveste ṭınāb
12. Āsmāndan atılan ḫāke şihāb

2. **dāmenüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **306**
Etek.
305. Ġālib oldı vücūduma ḥayret
306. Dāmenüm ṭutdı pençe-i ġayret

3. **dāmeni:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **150**
Etek.
149. Didi ki ḳanda bulayum ben anı
150. Ḳande girer deste anuñ dāmeni

4. **dāmenin:**-*i, -n*
Kaside 10
Mısra: **21**
Etek.
21. Felek cevāhir ile dāmenin pür itmişdür
22. Diler ki maḳdem-i ʾīd ü bahāra ide nis̱ār

5. **dāmenine:**-*i, -n, -e*
Kaside 15
Mısra: **214**
Etek.
213. Ḥak taʿāla o ḳadar ʿömrini medd eyleye kim
214. İrmeye yüz yıla dek dāmenine cezr-i herem

6. **dāmeni:**-*i*
Gazel 49
Mısra: **11**
Etek.
11. Çak olmaz idi dāmeni nāsūn nefesinden
12. Iṭlaḳ feżāsında iken pīrehen-i bād

7. **dāmeni:**-*i*
Gazel 96
Mısra: **4**
Etek.
3. Mihmānuña ḫuşk eylemek inṣāf degüldür
4. OI dāmeni kim teşne-leb-i niʿmet-i yemdür

8. **dāmen:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Etek.
7. Dāmen meġer āsūde midür ḫār-ı sitemden
8. Mihmānkede-i çāk hemān ceyb degüldür

9. **dāmeni:**-*i*
Tarih 127

Mısra: **5**
Etek.
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

10. **dāmenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 289
Mısra: **14**
Etek.
13. Nābiyā çāk-ı girībānı görüp bālāda
14. Şükr ider rū be-nişīb olduġına dāmenümüz

11. **dāmenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 309
Mısra: **6**
Etek.
5. Būsenüñ pençe-i şekvāya görüp taḥvīlin
6. Secde-i şükr ider āsāyişine dāmenümüz

12. **dāmeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 435
Mısra: **10**
Etek.
9. Reh-zen-i naḳd-i tevekkül degül ıẓhār-ı ṭaleb
10. Dāmeninden yedüñi eyleme ḳaṭʿ esbābuñ

13. **dāmenüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 453
Mısra: **3**
Etek.
3. Ey gül iderse dāmenüñi çāk-ı cevr ile
4. Ḫārı ḥużūr-ı pādişeh-i nev-bahāra çek

14. **dāmen:**
Gazel 526
Mısra: **4**
Etek.
3. Gül-berge sabā urmaz idi pençe-i tārāc
4. Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

15. **dāmeni:**-*i*
Gazel 543
Mısra: **13**
Etek.
13. Girer mi dāmeni dest-i nigāhdan ġayre
14. O perdelerde midür Nābiyā letāfet-i ḥüsn

16. **dāmeni:**-*i*
Gazel 613
Mısra: **9**
Etek.
9. Olmaz güsiste dāmeni dest-i ḫayālden
10. Ol māh-pāre ben daḫı bilmem nem olduġın

17. **dāmenümüzden:**-*ü, -müz, -den*
Gazel 630
Mısra: **1**
Etek.
1. Gitmez es̱er-i eşk-i revān dāmenümüzden
2. Çekmez ḳademin jāle bizüm gülşenümüzden

18. **dāmenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 706
Mısra: **1**
Etek.
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

19. **dāmeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 720
Mısra: **11**
Etek.
11. Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i ʿayş
12. Nābiyā dīde temāşāger-i baġ olmasa da

20. **dāmeni:**-*i*
Gazel 782
Mısra: **9**
Etek.
9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyḫā-da

21. **dāmenüm:**-*üm*
Gazel 788
Mısra: **7**
Etek.
7. O deñlü dīdede ḥayret ki dāmenüm bulamam
8. Sirişki rāh-ber-i semt-i dāmen itsem de

dāmen be-miyān oldı:
1. **dāmen be-miyān oldı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eteğini beline sokmak, hazırlanmak.
103. Geldi tebrīke ser-ā-pāy ḳıbāb-ı eflāk
104. Oldı dāmen be-miyān tehniyete levḥ ü ḳalem

dāmen dāmen:
1. **dāmen dāmen:**
Tarih 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etek etek, etek dolusu.
3. İtdiler ʿarṣageh-i baġy ü taʿaddīde ḫurūc
4. Aldılar māl-i zirāʿatgeri dāmen dāmen

2. **dāmen dāmen:**
Gazel 643
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Etek etek, etek dolusu.
1. Biz nis̱ār eylemesek gevheri maḫzen maḫzen
2. Nāʾil olmazdı varaḳ gevhere dāmen dāmen

dāmen-ālūde-i ʿiṣyān:
1. **dāmen-ālūde-i ʿiṣyān:**
Kaside 2
Mısra: **255**
Kelime Tipi: -
Günahlara bulaşmış, isyana bulanmış.
255. Dāmen-ālūde-i ʿiṣyān o habīsüʾn-nefsem
256. Ki hevādan geçemem nārdan olsam da remād

dāmen-çīn iden:
1. **dāmen-çīn iden:**-*en*
Kıt'a 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Etek toplamak, araya mesafe koymak, çekinmek.
3. Benden ol serv-i revānı böyle dāmen-çīn iden
4. Nābiyā seyl-āb-ı eşk-i rū be-rāhumdur benüm

dāmen-çin-i istiġnā olduḳça:
1. **dāmen-çin-i istiġnā olduḳça:**-*duḳ, -ça*
Gazel 84
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Naz ile uzak durmak, nazlanmak.
7. Zen-i gerdūndan olduḳça dāmen-çin-i istiġnā
8. Benüm dest-i Züleyḫā gibi dāmānumla düşmendür

dāmen-ı ʿalī-cāhın:
1. **dāmen-ı ʿalī-cāhın:**-*ı, -n*
Kaside 13
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Yüce makamının eteği.
153. Öpmemiş kimdür anuñ dāmen-ı ʿalī-cāhın
154. İşte efvāh-ı havāṣ işte şifāḫ-ı aʿlām

dāmen-i āsmāna:
1. **dāmen-i āsmāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Semanın eteği.
33. Bu elvān-ı ḫoş-naḳş-ı pervāza baḳ
34. Budur dāmen-i āsmāna şafaḳ

dāmen-i āyīneden:
1. **dāmen-i āyīneden:**-*den*
Muamma 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aynanın eteği.
1. Dāġ-ı ḫūn-āşām gitdi sīne-i bī-kīneden
2. İtdi kevkebler tesāḳuṭ dāmen-i āyīneden

dāmen-i bergine:
1. **dāmen-i bergine:**
Gazel 687
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yaprağın eteği, eteği olan yaprak.
7. Dāmen-i bergine reh-yāb olamaz dest-i ẕübūl
8. Gül-i naḳş olmayıcaḳ reng ile bū ḳaydında

dāmen-i çeşminde:

1. **dāmen-i çeşminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 689
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gözün [eteğin kıvrımlarına benzeyen] kıvrımları.
5. ʿĀşıḳuñ dāmen-i çeşminde olan eşk o gülüñ
6. Görinür āyine-i rūy-ı ʿaraḳnākinde

dāmen-i çīde:
1. **dāmen-i çīde:**
Gazel 669
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin eteği.
7. Ne tāliʿdür ki girdi dest-i şevḳe dāmen-i çīde
8. O şūhuñ dāmenin būs itmek isterken edeblerle

dāmen-i dil:
1. **dāmen-i dil:**
Gazel 268
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin eteği.
11. Ġam degül dāmen-i dil olmış ise ālūde
12. Hele pākīze-i çirk-āb-ı ġurūr eylemişüz

dāmen-i dil-berden:
1. **dāmen-i dil-berden:**-*den*
Gazel 448
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzelin eteği.
13. Gelū-yı şişe ile pāy-ı ẖumla eglenüp Nābī
14. Giribān-ı hevesden dāmen-i dil-berden el çektük

dāmen-i dilde:
1. **dāmen-i dilde:**-*de*
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün eteği.
9. Dile ṣābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
10. Dāmen-i dilde meġer çirk-i nedāmet mi ḳalur

dāmen-i dili:
1. **dāmen-i dili:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün eteği.
171. Görmeye ṭabʿ-ı ṣāfı gird-i keder
172. Olmaya dāmen-i dili muġber

dāmen-i dīvāra:
1. **dāmen-i dīvāra:**-*a*
Gazel 673
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Duvarın kucağı, eteği.
9. Nābiyā itmez idi dāmen-i dīvāra girīz
10. Sāyenüñ ḥavṣalası olsa eger dīvāra

dāmen-i endīşeye:
1. **dāmen-i endīşeye:**-*ye*
Gazel 390
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Düşünce eteği.
3. Geçmedi hāne-i dildārı ṭolaşmakdan dil
4. H̱aṭ gelüp dāmen-i endīşeye ẖār olmayıcaḳ

2. **dāmen-i endīşeye:**-*y, -e*
Gazel 577
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Düşünce eteği.
1. Dīde-i ümmīde tā ol laʿl-i mey-gūndur düşen
2. Çeşm-i dilden dāmen-i endīşeye ẖūndur düşen

dāmen-i eşʿār:
1. **dāmen-i eşʿār:**
Gazel 380
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Şiirlerin eteği.
9. Būsegāh-ı ḳalem ü secdegeh-i rāz olamaz
10. Nābiyā olmayıcaḳ dāmen-i eşʿār laṭīf

dāmen-i evrāḳa:
1. **dāmen-i evrāḳa:**-*a*
Gazel 561
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kağıdın eteği.
3. Siyāh-rūyluġa meylinüñ şeʿāmetidür
4. Bu gūne dāmen-i evrāḳa rūy-māl-i nigīn

dāmen-i ferāġ:
1. **dāmen-i ferāġ:**
Gazel 377
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
El çekme, vezgeçme eteği.
3. Taḥrīk-i pāy-ı rāh-ı emelden girān gelür
4. Pür-gevher-i tevekkül iken dāmen-i ferāġ

dāmen-i gül:
1. **dāmen-i gül:**
Gazel 832
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gülün eteği.
5. Aceb mi perde-i nāmūsı bülbül eylese çāk
6. Bu baġa dāmen-i gül pāre pāre gelmedi mi

dāmen-i gül-ġonce:
1. **dāmen-i gül-ġonce:**
Gazel 779
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gül goncasının eteği.
5. Bilindi kim var imiş ẖārı gülşen-i ʿademüñ de
6. Bu baġa dāmen-i gül-ġonce pāre pāre gelince

dāmen-i ḥırmāna:
1. **dāmen-i ḥırmāna:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Yokluğun, yoksulluğun eteği.
19. Bāzār-ı emel nā-sere sermāyesi nā-yāb
20. İtsek ne ʿaceb dāmen-i ḥırmāna teşebbüs̱

dāmen-i inkāre yapışmış:
1. **dāmen-i inkāre yapışmış:**-*mış*
Gazel 349
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnkarın eteğine yapışmak, inkar etmek.
3. Dil ceybini çāk eyler iken pençe-i ġamda
4. Yāri göricek dāmen-i inkāre yapışmış

dāmen-i ʿiṣmet:
1. **dāmen-i ʿiṣmet:**
Gazel 345
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Temizlik eteği.
5. Nā-pāk yatur dest-i kerem dāmen-i ʿiṣmet
6. H̱as-pūş ḳalup çeşme-i ḥayvān unudulmış

dāmen-i maḥabbetine yapışduġum:
1. **dāmen-i maḥabbetine yapışduġum:**-*du, -ġu, -m*
Kıt'a 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgi eteğine yapışmak (Eteğine yapışmak; Varlıklı, sözü geçer bir kimseden yardım ve himaye istemek).
1. Yapışduġum o gülüñ dāmen-i maḥabbetine
2. Gubār-ı rāh-güzār olduġum zamānlar idi

dāmen-i māh-ruhāndan:
1. **dāmen-i māh-ruhāndan:**-*dan*
Gazel 402
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüzlü güzellerin eteği.
11. Dāmen-i māh-ruhāndan dökilen gerd ü ġubār
12. Tūtiyādur naẓar-ı şevḳine naḳş-ı ḳademüñ

dāmen-i maḥşerde:
1. **dāmen-i maḥşerde:**-*de*
Gazel 787
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kıyametin eteği.
5. Ben āġūşum güşād itmekde ammā dāye-i gerdūn
6. İder ṭıfl-ı ümīdüm dāmen-i maḥşerde perverde

dāmen-i maḳṣūd:
1. **dāmen-i maḳṣūd:**
Gazel 528
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gayenin eteği.

1. Ne ʿazm-ı gūşe-i rāḥat ne meyl-i ḫ∨āb idelüm
2. Girince dāmen-i maḳṣūd ele şitāb idelüm

dāmen-i maʿmūre-i iḫlāṣ:
1. **dāmen-i maʿmūre-i iḫlāṣ:**
Gazel 361
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İhlas (sırf Allah rızası için yapılan dua ve ibadet)' ın tertemiz eteği.
5. Başdırsa ḳıbāb-ı feleği gerd-i ḫarābī
6. Pākīze ḳalur dāmen-i maʿmūre-i iḫlāṣ

dāmen-i miḥraba:
1. **dāmen-i miḥraba:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Mihrabın eteği (İhlastan uzak, kuru ibadet bağlamında).
229. İltica itse senüñ dergehiñe enfaʿdur
230. İtmeden dāmen-i miḥraba teşebbüs̱ zühhād

dāmen-i mīnā:
1. **dāmen-i mīnā:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şarapla dolu şişenin eteteği.
1. Firūzān oldı gülşende dilā pirāhen-i mīnā
2. Gül-i ḫoş-reng ile olmış gibi pür dāmen-i mīnā

dāmen-i nigāhından:
1. **dāmen-i nigāhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 555
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bakışların eteği.
3. O düzd-i dil yine bir tāze genc-i ḥüsn açmış
4. Girişmeler dökilür dāmen-i nigāhından

dāmen-i rindāna:
1. **dāmen-i rindāna:**-*a*
Gazel 754
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Rintlerin eteği.
17. Girer Nābī murāduñ deste pīrān-ı ṭarīḳatden
18. Hemān eyle tevessül dāmen-i rindāna rindāne

dāmen-i ṣaḥrāya:
1. **dāmen-i ṣaḥrāya:**-*ya*
Gazel 716
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çöl eteği.
3. Şevketin görmiş zemīnüñ reng reng ezhārla
4. Dāmen-i ṣaḥrāya yüzler sürdi deryālar yine

dāmen-i ṣahrā-yı vaḥdetde:
1. **dāmen-i ṣahrā-yı vaḥdetde:**-*de*
Gazel 755
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Birlik çölünün eteği.
7. Ġubār-ı vahşet olmaz dāmen-i ṣahrā-yı vaḥdetde
8. Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

dāmen-i ṭās-ı nühāse:
1. **dāmen-i ṭās-ı nühāse:**-*e*
Gazel 578
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bakır tasın böğrü, kenarı.
3. Naḳş-ı yārüñ dil-i aġyārda yoḳdur farḳı
4. Dāmen-i ṭās-ı nühāse ḳazılan imżādan

dāmen-i ṭuġrāya:
1. **dāmen-i ṭuġrāya:**-*y, -a*
Gazel 90
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tuğranın eteği.
9. Serinde olmayınca sāyesi kim iʿtibār eyler
10. ʿAceb mi dāmen-i ṭuġrāya rū-māl itse fermānlar

dāmen-i ẓulmetde:
1. **dāmen-i ẓulmetde:**-*de*
Gazel 461
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Karanlığın eteği/kucağı.
9. Āb-ı ḥayāt dāmen-i ẓulmetde ʿaynıdur
10. Yārüñ ṭarāvet-i beden ü cāme-ḫ∨ābınuñ

dāmenin ber-çīde ider:
1. **dāmenin ber-çīde ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elini eteğini çekmek, önceden yaptığı bir işten ilgisini kesmek, artık hiç ilgilenmez olmak.
87. Dāmenin ḫıdmet-i bezmüñden ider ber-çīde
88. Serv-i āzāda iden şevḳ ile taʿlīm-i ḫırām

dāmenin būs itmek:
1. **dāmenin būs itmek:**-*mek*
Gazel 669
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eteğini öpmek (Osmanlıda toplantı ve ya tebrik gibi vesilelerle padişahın huzuruna çıkıldığında edep gereği baş eğik durur, yüzüne bakılmaz, padişah huzurundaki kişinin makamına göre, kimine elini, kimine eteğini, kimine de yen ucunu verir selam ve tebrikleri böylece kabul ederdi).
7. Ne tāliʿdür ki girdi dest-i şevḳe dāmen-i çīde
8. O şūhuñ dāmenin būs itmek isterken edeblerle

dāmenin būsa:
1. **dāmenin būsa:**-*a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eteğini öpmek (Osmanlıda toplantı ve ya tebrik gibi vesilelerle padişahın huzuruna çıkıldığında edep gereği baş eğik durur, yüzüne bakılmaz, padişah huzurundaki kişinin makamına göre, kimine elini, kimine eteğini, kimine de yen ucunu verir selam ve tebrikleri böylece kabul ederdi).
39. Sipihr idemez devr pīrāmenin
40. Zemīn būsa ḳādir degül dāmenin

dāmen-keş olan:
1. **dāmen-keş olan:**-*an*
Gazel 85
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Elini eteğini çekmek, hiç ilgilenmez olmak.
13. Ẕirve-i şāḫda dāmen-keş olan mīve-i nāz
14. Āḫir üftāde-i ḥabs-ı şikem olmaz da nʾolur

dāmen-keşān:
1. **dāmen-keşānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **8**
Eteğini çeken.
7. Olmaz mı bī-teʾemmül ġāretger-i taḥammül
8. Kākül-güşālıcıḳlar dāmen-keşānlıcuḳlar

damen-mest:
1. **damen-mest:**
Gazel 21
Mısra: **9**
Sarhoş etekli.
9. Subḥ-ı viṣāl oldı damen-mest bī-ḫaber
10. Nābī olur mı dide-i ʿāşıkda bunca ḫ∨āb

dāmenüme düşer:
1. **dāmenüme düşer:**-*er*
Gazel 828
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eteğine düşmek; yalvarıp yakarmak.
1. Kim düşer dāmenüme ḳaṭre-i ḫūndan ġayrı
2. Kim öper pāyumı zencīr-i cünūndan ġayrı

dāmenün tutdum:
1. **dāmenün tutdum:**-*du, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **509**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yardım çağrısında bulunmak.
509. Dāmenün tutdum ey şikeste-nevāz
510. Eyleme çihre-i niyāzumı bāz

dāmenüñden elüm kesmem:
1. **dāmenüñden elüm kesmem:**
Gazel 509
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Etekten el çekmek.

1. Ne ḳadar olsa da bī-tābī-i ġamdan keselüm
2. Dāmenüñden senüñ ey şūḫ-ı cihāñ kesmem elüm

dāmenüñe yapışup:
1. **dāmenüñe yapışup:**-*up*
Kaside 12
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eteğine yapışmak, birinin koruyuculuğuna sığınmak, onun himayesini beklemek.
69. Rūy-māl itmeġe dāmānuña furṣat gözeden
70. Yapışup dāmenüñe cevr içün eyler ibrām

dāmgāh olur:
1. **dāmgāh olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Tuzak olmak.
23. Ne deñlü baḳılsa alınmaz nigāh
24. Olur pāy-ı neẓẓāreye dāmgāh

dāmgāh-ı fitneden:
1. **dāmgāh-ı fitneden:**-*den*
Gazel 787
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Fitne kafesi, fitne tuzağı.
3. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
4. O şuḫuñ zülf-i ʿanber-sāyınun sevdāsı var serde

dāmgāh-ı ḫāk-i süflīde:
1. **dāmgāh-ı ḫāk-i süflīde:**-*de*
Gazel 476
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Adi toprağın tuzağı.
5. Şikār itmiş midür bu dāmgāh-ı ḫāk-i süflīde
6. Hemāl-i pāk-bāl-i evc-i kudsī pāy-best itmek

dāmgeh:
1. **dāmgehin:**-*in*
Gazel 223
Mısra: **9**
Tuzak yeri.
9. Zamāne dāmgehin tāʾir-i dilüñ Nābī
10. Garībdür ki varup gūşe-i āmān idinür

dāmgeh-i cān-feşārda:
1. **dāmgeh-i cān-feşārda:**-*da*
Gazel 881
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Can sıkan tuzak.
9. Pā-besteyüz bu dāmgeh-i cān-feşārda
10. Mevlā müyesser eyleye Nābī rehāmuzı

dām-ı dürūġ:
1. **dām-ı dürūġ:**
Gazel 378
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yalan ağı.
1. Cihāna itdi sirāyet o gūne dām-ı dürūġ
2. Ki eyledi ġalebe ṣubḥ-ı şām-ı dürūġ

dām-ı emel:
1. **dām-ı emel:**
Gazel 453
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Arzu, istek tuzağı.
11. Zāhid elünde dām-ı emel itme sübḥayı
12. Tesbīḥi bāri bir daḫı rūz-ı şümāra çek

dām-ı ferah kurmışuz:
1. **dām-ı feraḥ kurmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 44
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rahatlık tuzağı kurmak.
5. Öyle ṭāʾir midür ol kim ola āsānca şikār
6. Ḳurmışuz biz ṭutalum dāne döküp dām-ı feraḥ

dām-ı gīsūsı:
1. **dām-ı gīsūsı:**-*sı*
Gazel 339
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zülüf tuzağı.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

dāmı kuralar:
1. **dāmı kuralar:**-*a, -lar*
Gazel 854
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tuzak kurmak, bir şeyi yakalamak için düzenek hazırlamak II Birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için düzen hazırlamak, komplo kurmak.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle
10. Ḳuralar aña meġer sürme telinden dāmı

dām-ı zülfinde:
1. **dām-ı zülfinde:**-*in, -de*
Gazel 127
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçının tuzağı.
7. Benüm āhumdan olmış mużṭarib ol nev-ġurūr-ı nāz
8. Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer

dāmına düşmez idi:
1. **dāmına düşmez idi:**-*mez , -i, -di*
Gazel 431
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tuzağına düşmek.
1. Pāyına gelmese rūzīleri bī-tāblaruñ
2. Keştiyān düşmez idi dāmına gird-āblaruñ

dānā:
1. **dānā:**
Kaside 1
Mısra: **82**
Bilen, bilgin (kimse).
81. Ġıdāsın eylemiş şayanı üzre herkesüñ taʿyīn
82. Kimin itmiş pelās-ı cehle müstaġraḳ kimin dānā

2. **dānā:**
Kaside 1
Mısra: **108**
Bilen, bilgin (kimse).
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldığın fehm eyle ol dānā

3. **dānā:**
Kaside 1
Mısra: **132**
Bilen, bilgin (kimse).
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

4. **dānāyı:**-*y, -ı*
Kaside 15
Mısra: **59**
Bilen, bilgin (kimse).
59. ʿĀrif u ʿālim u dānāyı vezīr eylerler
60. Ḫusrev-i Çīn ü Ḫaṭā pādişeh-i Hind ü ʿAcem

dānā-yı ḫıredmend:
1. **dānā-yı ḫıredmend:**
Tarih 116
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Akıl küpü olan bilge.
11. O dānā-yı ḫıredmend aʿlem-i esḥāb-ı devlet kim
12. Arisṭo mekteb-i fażlında bir şākird-i aḥmakdur

dānā-yı kār-āgāh:
1. **dānā-yı kār-āgāh:**
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İşinin ehli bilge.
5. Didi bir dānā-yı kār-āgāh ü ṣāḥib-tecribe
6. Terbiyet nā-ehl-rā çün kirdgān ber-günbedest

dānā-yı mesāʾil-i ḥaḳīḳat:
1. **dānā-yı mesāʾil-i ḥaḳīḳat:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Hakikat meselelerini bilen, hakikat problemlerini çözen.
63. Ṣāfī-i dil ü ḫayr-ḫ∨āh-ı devlet
64. Dānā-yı mesāʾil-i ḥaḳīḳat

dānā-yı rāz-ı mübhem:
1. **dānā-yı rāz-ı mübhem:**
Tarih 77
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Bilinmeyen sırları bilen bilge.
23. Bir ḥākim-i mükerrem bir ḫayr-ḫ∨āh-ı ʿālem

24. Dānā-yı rāz-ı mübhem müşkil-güşā-yı devrān

dānā-yı sırr-ı ʿālemdür:
1. **dānā-yı sırr-ı ʿālemdür:**-*dür*
Gazel 225
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Alemin sırrını bilen bilgin.
1. Bilür o kimse ki dānā-yı sırr-ı ʿālemdür
2. Güşāyiş-i dehen-i ḫande zaḫm-ı mātemdür

dāne:
1. **dāne:**
Gazel 33
Mısra: **2**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.
1. İtmesün göñlümle mihr-i āsmān merdāne baḥs̱
2. Ḥiffet-ı endīşedür ḫırmenle itmek dāne baḥs̱

2. **dāne:**
Gazel 44
Mısra: **6**
Far. 1. Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.
5. Öyle ṭāʾir midür ol kim ola āsānca şikār
6. Ḳurmışuz biz ṭutalum dāne döküp dām-ı feraḥ

3. **dānesin:**-*si, -n*
Gazel 136
Mısra: **3**
Tespih tanesi.
3. Döndürdi Mevlevīlere tesbīḥ dānesin
4. Mānende-i külah serinde imāmeler

4. **dāne:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳṭa-i ḫālin
4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

5. **dāne:**
Gazel 396
Mısra: **9**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.
9. Bir dāne virmez dihkān-ı gerdūn
10. Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

6. **dāne:**
Gazel 396
Mısra: **10**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.
9. Bir dāne virmez dihkān-ı gerdūn
10. Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

7. **dānesi:**-*si*
Gazel 461
Mısra: **6**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

8. **dānesi:**-*si*
Gazel 833
Mısra: **22**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.
21. Nukreden ḫālī olan pençe-i merdüm Nābī
22. Çeşm-i ḥalḳa görinür dānesi yoḳ dām gibi

dāne-i dür:
1. **dāne-i dür:**
Gazel 314
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İnci tanesi.
9. Fikr-i kec ider vaḳf-ı tereddüd seni yoḫsa
10. Hīç dāne-i dür rişte-i hemvāre yapışmaz

dāne-i gendüm:
1. **dāne-i gendüm:**
Gazel 734
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Buğday tanesi.
5. Selāmet-ḫvāhında āsyādan dāne-i gendüm
6. Ümīd-i āfiyet gerdūn-ı kec-reftāruñ altında

dāne-i tesbīḥden:
1. **dāne-i tesbīḥden:**-*den*
Gazel 474
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tespih tanesi.
3. Olmış imame dāne-i tesbīḥden dırāz
4. Serdārı ser-firāz olur elbette leşkerüñ

2. **dāne-i tesbīḥden:**-*den*
Gazel 474
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tespih tanesi.
3. Olmış imame dāne-i tesbīḥden dırāz
4. Serdārı ser-firāz olur elbette leşkerüñ

dāne-ı ʿunnāb:
1. **dāne-ı ʿunnāb:**
Kaside 11
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Hünnap meyvesi (Hünnap; kabuğu kırmızı ve çekirdeği pek sert bir cins küçük meyve, çiğde).
95. Ṭoḳunsa tāb-ı nigāh-ı celāli eşcāra
96. Olurdı aḫker-i sūzende dāne-ı ʿunnāb

dāne-keşlik itmek:
1. **dāne-keşlik itmek:**-*mek*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Tahıl taneleri toplayıcılığı yapmak.
25. Mürveş dāne-keşlik itmek umar
26. Kendü ḥaddince ol da etmek umar

danelen:
1. **danelenmiş:**
Gazel 823
Mısra: **7**
Can güzeli, sevgilisi.
7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu şubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

dāniş:
1. **dānişe:**-*e*
Gazel 113
Mısra: **1**
Bilgi, ilim, irfan.
1. Ne ʿilmedür ne dānişe ne ehl-i hūşadur
2. Hep iʿtibār-ı bī-ḫıredān ḫod-fürūşadur

dāniş-i resmī:
1. **dāniş-i resmī:**
Gazel 273
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Resmi bilgi, bilim.
7. Ol dāniş-i resmī kʾola mahṣūl-ı medāris
8. Mevc-i girih-i cebhe-i üstādına değmez

dānişver-i fāżıl-ı yegâne:
1. **dānişver-i fāżıl-ı yegâne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Biricik erdem sahibi bilgin.
59. Dānişver-i fāżıl-ı yegâne
60. Maʿrūf-i maʿārif-i zamāne

dānişveri olmaya:
1. **dānişveri olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 17
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Alim olmak, bilen, bilici olmak.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

dār:
1. **dār:**
Gazel 474
Mısra: **13**
Yurt, diyar.
13. Nābi güşāde dār olaydı sezā idi
14. Sedd ile iftiḫārı ġamıdur Sikenderüñ

dār u diyarı:
1. **dār u diyarı:**-*ı*
Gazel 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ev-bark, vatan.
3. Yāruñ güẕergehidür ʿuşşāḳa cāy-ı rāḥat
4. Rindān-ı ḫāne ber-dūş dār u diyarı nʾeyler

dār ü diyārın:

1. **dār ü diyārın:***-ı, -n*
Kaside 13
Mısra: **201**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ev-bark, vatan.
201. Cümleye dār ü diyārın senüñ iḳbālüñ ile
202. Yeñiden virdi ḫudāvend-ı ʿAzīz ü ʿAllām

dārā:
1. **dārā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **65**
Şehnâme'de adı Keyâniyân sülalesinin son hükümdarı olarak geçen efsanevî kahraman. Art arda yaptığı üç savaşın sonunda İskender'e yenilerek Kirman'a kaçmış, hizmetkârları tarafından düzenlenen bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen "padişah" karşılığında kullanılır. İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu olmuştur.
65. Ferīdūn u Dārā kemīn çākeri
66. Sikenderle Cem bende-i kemteri

2. **dārā:**
Tarih 16
Mısra: **50**
Şehnâme'de adı Keyâniyân sülalesinin son hükümdarı olarak geçen efsanevî kahraman. Art arda yaptığı üç savaşın sonunda İskender'e yenilerek Kirman'a kaçmış, hizmetkârları tarafından düzenlenen bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen "padişah" karşılığında kullanılır. İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu olmuştur.
49. Senüñ gibi vezīr-i bī-nazīri ḳanda görmişdür
50. Gerek Cemşīd ü Keyhüsrev gerek İskender ü Dārā

3. **dārā:**
Tarih 19
Mısra: **6**
Şehnâme'de adı Keyâniyân sülalesinin son hükümdarı olarak geçen efsanevî kahraman. Art arda yaptığı üç savaşın sonunda İskender'e yenilerek Kirman'a kaçmış, hizmetkârları tarafından düzenlenen bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen "padişah" karşılığında kullanılır. İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu olmuştur.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

darb idecegi:
1. **ḍarb idecegi:***-eceg, -i, -*
Gazel 125
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vurmak, çarpmak.
5. Devr uṣūlinde sipihrüñ ne ṭabance var ise
6. Yine ḍarb idecegi dāʾire-i devletedür

darb it:
1. **ḍarb it:**
Gazel 370
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Vurmak, çarpmak.
9. Ḫayme-i ikbāli ḍarb it lā-mekān ṣaḥrasına
10. Bir ṭınāba sāha-i imkānda yoḳdur ittisāʿ

darb itdiler:
1. **darb itdiler:***-di, -ler*
Tarih 69
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Vurmak, çarpmak.
7. Ruḥ-ı hücūmına ol āteş-i cihān-sūzuñ
8. Tāb-ı tīġ ile darb itdiler tabança-i red

darbe:
1. **ḍarbeleri:***-ler, -i*
Gazel 818
Mısra: **9**
Vuruş, vurma.
9. Genc-i maʿnā kütüb ü ḍarbeleri naḳş-ı ṭılısm
10. Mārlardur iki cānibindeki şīrāzeleri

darbet-horī-i kūre-i haddādına:
1. **darbet-ḫorī-i kūre-i ḥaddādına:***-ı, -n, -a*
Gazel 273
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Demircinin madeninde yediği darbeler.
5. Ol cevher ile āb-nümālıkları tīġün
6. Darbet-ḫorī-i kūre-i ḥaddādına değmez

darb-hāne:
1. **ḍarb-ḫāne:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **357**
Para basılan yer.
357. Ḍarb-ḫāne nezāretin iḥsān
358. İtdi taḳdīr Kirdgār-ı kerīm

darb-ı fethüñ:
1. **ḍarb-ı fetḥüñ:***-üñ*
Tarih 50
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Fetih darbesi.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire gūyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

darb-ı hıyām ider:
1. **ḍarb-ı ḫıyām ider:***-er*
Kaside 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Çadır kurmak.
15. Tūde-i rīk-i revāndur felegüñ iḳbāli
16. Her zamān ʿarṣa-i digerde ider ḍarb-ı ḫıyām

darb-ı meselde:
1. **ḍarb-ı meṡelde:***-de*
Gazel 699
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Atasözü.
13. Nābī olamaz Ṣābit Efendi gibi herkes
14. Ḍarbüʾl-meṡel-i nükteverān ḍarb-ı meṡelde

darb-ı sikke-i teslīm:
1. **darb-ı sikke-i teslīm:**
Gazel 775
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
?.
13. İderler sitemin hubāna darb-ı sikke-i teslīm
14. Görenler ḳīl ü ḳālin keṡretin esmer ḫusūsında

darb-ı sikkeyle:
1. **darb-ı sikkeyle:***-y, -le*
Gazel 604
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Paraya vurulan damga.
7. Darb-ı sikkeyle olur ve zer nāmdār-ı iştihār
8. Müstaʿidd-i ʿizz ider üstād teẕlīl itdügin

darbüʾl-meselī:
1. **darbüʾl-meṡelī:**
Gazel 704
Mısra: **13**
Duruma uygun olarak söylenen söz.
13. Darbüʾl-meṡelī irādına bu ʿaṣrda Nābī
14. Kimse olamaz Ṣābit Efendiʾye resīde

darbüʾl-mesel-i nükteverān:
1. **ḍarbüʾl-meṡel-i nükteverān:**
Gazel 699
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İnce manaya sahip ata sözleri söyleme.
13. Nābī olamaz Ṣābit Efendi gibi herkes
14. Ḍarbüʾl-meṡel-i nükteverān ḍarb-ı meṡelde

dārçīn:
1. **dārçīn:**
Gazel 303
Mısra: **14**
Tarçın.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ḳışrı her sāde dıraḫtuñ dārçīn olmaz

dārende-i nüh-kıbāb-ı gerdūn:
1. **dārende-i nüh-ḳıbāb-ı gerdūn:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Feleğin dokuz kubbesini elinde tutan.
65. Dārende-i nüh-ḳıbāb-ı gerdūn
66. Meʾmūlin ide ḥuṣūle maḳrūn

dāreyn:
1. **dāreynde:***-de*
Tarih 86

Mısra: **17**
İki dünya, dünya ve ahiret.
17. Saʿyini meşkūr idüp bānīsinüñ dāreynde
18. Her ne ise maṭlabı iḥsān ide Bārī Ḫudā

dār-ı bedenden:
1. **dār-ı bedenden:**-*den*
Tarih 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Varlık evi, beden.
11. Göçdiler dār-ı bedenden didi Nābī tārīḫ
12. ʿAskerin çekdi diyār-ı ʿademe kondı Ḥasan

dār-ı beḳāya:
1. **dār-ı beḳāya:**-*y, -a*
Tarih 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ebedilik diyarı. II Ahiret.
1. İtdükde müftī-i ʿaṣr Seyyīd ʿAlī Efendi
2. Bu menzil-i fenādan dār-ı beḳāya rıḥlet

dār-ı beḳāya gitdi:
1. **dār-ı beḳāya gitdi:**-*di*
Tarih 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Beka alemine göçmek, ahirete intikal etmek, vefat etmek.
1. Gitdi dār-ı beḳāya hem-şīre
2. Eyledi rūzgārumuz tīre

dār-ı dünyāda:
1. **dār-ı dünyāda:**-*da*
Gazel 782
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dünya yurdu, yeryüzü.
13. Muṣāhib Mustafā Pāşāʾnuñ olsun devleti efzūn
14. Ne gördükse anuñ luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda

dār-ı emn:
1. **dār-ı emn:**
Gazel 107
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güvenli bölge.
11. Vīren-sarāy-ı yeʾsdür ol dār-ı emn kim
12. Ḫ∨āb-ı ferāġ meşġale-i pāsbānıdur

dār-ı fenādan:
1. **dār-ı fenādan:**-*dan*
Tarih 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yokluk yurdu II Dünya.
1. Mührdār İsmaʿīl ol tāze nihāl
2. İdicek dār-ı fenādan rıḥlet

dār-ı fenānuñ:
1. **dār-ı fenānuñ:**-*nuñ*
Gazel 573
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yokluk yurdu II Dünya.
7. Loḳma-i ġaṣbdan olmaz mı dehen-şūy-ı ferāġ
8. Gürbe aġzında gören dār-ı fenānuñ mūşın

dār-ı fenayı:
1. **dār-ı fenayı:**-*y, -ı*
Gazel 387
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yokluk yurdu II Dünya.
5. Aldanmadayuz mülk ṣanup dār-ı fenayı
6. Pes-mānde bu vīrāne binānuñ nesin alduḳ

dār-ı ġurbetde:
1. **dār-ı ġurbetde:**-*de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **391**
Kelime Tipi: -
Gurbet yurdu.
391. Dār-ı ġurbetde ġam-güsārum yoḳ
392. Müşfiḳum yoḳ enīs ü yārum yoḳ

dār-ı ġurbetde bulunsa:
1. **dār-ı ġurbetde bulunsa:**-*sa*
Gazel 836
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gurbette olmak, yabancı memleketlerde bulunmak.
21. Künc-i ʿuzlet gülşen-i cennet ḳadar cān-baḫş olur
22. Dār-ı ġurbetde bulunsa āşinālardan biri

dār-ı ġurūr:
1. **dār-ı ġurūr:**
Gazel 765
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gururlanma yeri, dünya.
7. Vaḳfdur mülk olamaz kimseye bu dār-ı ġurūr
8. Olma dil-beste bu vīrāne-i bī-bünyāda

dār-ı ḥükm-i umūr-ı devlet ü dīn:
1. **dār-ı ḥükm-i umūr-ı devlet ü dīn:**
Tarih 51
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Din ve devlet işleri ile ilgili hükümlerin verilme yeri.
39. Mesned-i āṣafān serāy-ı refīʿ
40. Dār-ı ḥükm-i umūr-ı devlet ü dīn

dār-ı islāmda:
1. **dār-ı islāmda:**-*da*
Kaside 9
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
İslâm ülkesi.
25. Dil-i rūşende bu ḥaliyle görenler didiler
26. Dār-ı İslāmda maḥbūs Frenge benzer

dār-ı mükāfātda:
1. **dār-ı mükāfātda:**-*da*
Gazel 678
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mükafat, ücret alma yeri.
5. Elbette olur sāʿat-ı mīnā gibi muġber
6. Bu dār-ı mükāfātda her kim dü-dil olsa

ḍarr:
1. **ḍarrı:**-*ı*
Gazel 38
Mısra: **11**
Zarar.
11. Füzūndur maʿde-i ʿömr-iʿazīze ḍarrı nefʿinden
12. Nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan geç

dārū:
1. **dārū:**
Gazel 353
Mısra: **4**
Far. İlâç.
3. Eylemiş der-beste dükkānın tabīb-i rüzgâr
4. Ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış

dārüʾl-ḍarb-ı ʿālemde:
1. **dārüʾl-ḍarb-ı ʿālemde:**-*de*
Gazel 710
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alemin darphanesi, para basma yeri.
5. Revācın ḳaṣd-ı teʾbīd ile dārüʾl-ḍarb-ı ʿālemde
6. Urulmış sikkedür tamġā-yı pistān sīm-tenlerde

dārüʾl-emān:
1. **dārüʾl-emān:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Güvenli bölge, yer.
3. Hücūm-ı leşker-i tārāc-pīşe-i ġamdan
4. Sevād-ı meykede dārüʾl-emān degül de nedür

dārüʾl-hilāfet:
1. **dārüʾl-ḫilāfeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **106**
Hilafet merkezi, İstanbul.
105. Şāyān mıdur ki ḥasret olup rūy-ı devlete
106. Çeşm-i ümīd görmeye dārüʾl-ḫilāfeti

dārü'l-vekālenüñ:
1. **dārü'l-vekālenüñ:**
Gazel 440
Mısra: **12**
Sadrazamlık sarayı, vekiller divanı.
11. Benzer şeb-i temennī-i vuṣlatda ṣaḥn-ı dil
12. Hengām-ı ṣubḥgāhına dārü'l-vekālenüñ

dārüʾş-şifā:
1. **dārüʾş-şifādan:**-*dan*
Gazel 654
Mısra: **14**
Hastane.

13. İtmiş saña dil-ḫastelerüñ ḥāleti teʾs̱īr
14. Ey çeşm-i siyeh dārüʾş-şifādan mı gelürsin

2. **darüʾş-şifālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **10**
Söz söyleyen, konuşan göz.
9. Farḳ müşkil zümre-i ehl-i hevesden ʿāşıḳı
10. Olmayınca cāygāh darüʾş-şifālardan biri

3. **dārüʾş-şifā:**
Gazel 845
Mısra: **6**
Tımarhane.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾş-şifā ḳaldı

dārüʾş-şifā-yı devletin:
1. **dārüʾş-şifā-yı devletin:**-*i, -n*
Gazel 610
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk hastanesi.
7. Derdine bulur tabīb-i luṭf-ı Ḥaḳḳʾı çāre-sāz
8. Vaḳf-ı bīmārān iden dārüʾş-şifā-yı devletin

dārüʾş-şifā-yı vuṣlatı:
1. **dārüʾş-şifā-yı vuṣlatı:**-*ı*
Gazel 181
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma hastanesi.
7. Dārüʾş-şifā-yı vuṣlatı itdi güşāde yār
8. Bīmār-ı hicre eyledi dermān birer birer

dārū-yı ifāḳat:
1. **dārū-yı ifāḳat:**
Gazel 297
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İyileştiren ilaç.
3. Nice gerdan iderüz sīneyi peykānından
4. ʿİllet-i firḳate dārū-yı ifāḳat bilürüz

dārū-yı şifa:
1. **dārū-yı şifa:**
Gazel 689
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şifa ilacı.
9. Umma dārū-yı şifa ḥoḳḳa-i çerḫ-i dūndan
10. Cüzʿ-i mārı var iken nüsḫa-i tiryākinde

dārū-yı ṣıḥḥat:
1. **dārū-yı ṣıḥḥat:**
Gazel 568
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sağlığa çare, deva.
5. Ḫazīneñde ṭururken ṣad hezārān dārū-yı ṣıḥḥat
6. Gözüm vaḳf eyleme dükkānçe-i ʿattāre luṭfuñdan

dārū-yi ṣıḥḥat virmişüz:
1. **dārū-yi ṣıḥḥat virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Hastalığa çare olmak, ilaç vermek.
17. Meblaġ-ı ḫāmeyle ḥikmet-ḫāne-i eşʿārdan
18. Nābiyā çoḳ ḫasteye dārū-yi ṣıḥḥat virmişüz

dārū-yı teslīm u rıżādan:
1. **dārū-yı teslīm u rıżādan:**-*dan*
Gazel 38
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Allah'ın) istediği ve memnun olduğu şeylere teslim olma (alışkanlığı).
13. Ṣaḳın dārū-yı teslīm u rıżādan geçme ey Nābī
14. Geçersen bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan geç

dāstān:
1. **dāstānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **4**
Destan, hikaye.
3. Aḥibbānuñ lisānında mis̱āl-i vird dāʾirdür
4. Kerāmetle müʿekked dāstānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

2. **dāstāna:**
Gazel 315
Mısra: **14**
Destan, hikaye.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

3. **dāstānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 462
Mısra: **15**
Destan, hikaye.
15. Şikāyet dāstānında varaḳ-gerdānlıġum Nābī
16. Telāş ü fikrüm oldur eşkden evrāḳı nem çekmek

4. **dāstānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 639
Mısra: **2**
Destan, hikaye.
1. Ḳalıblu sözler ile şekve ḳıṣṣa-ḫᵛānlardan
2. Kelāl geldi dile köhne dāstānlardan

5. **dāstānların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 649
Mısra: **1**
Destan, hikaye.
1. İtmezdi iltizām-ı veġā dāstānların
2. Firdevsʾi añlayaydi maḥabbet lisānların

6. **dāstānları:**-*lar, -ı*
Gazel 855
Mısra: **6**
Destan, hikaye.
5. Ey mest-i cāh māye-i ʿibret yiter saña
6. Devr-i güẕeştenüñ oḳunan dāstānları

dāstān-ḫᵛān-ı hüner:
1. **dāstān-ḫᵛān-ı hüner:**
Gazel 274
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hüner, marifet destanlarını okuyan.
13. Oḳusun bu heft beyti dāstān-ḫᵛān-ı hüner
14. Ḥeft-ḫᵛānı Nābiyā fetḥ itmeden Rüstem henüz

dāstān-ı ḫulūṣ:
1. **dāstān-ı ḫulūṣ:**
Gazel 362
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Samimiyet destanı.
9. Derūn-ı sīne-i erbāb-ı ṣıdḳdan ġayri
10. Ne mümkin olmaġa güncīde dāstān-ı ḫulūṣ

dāstān-ı zāl u ḳubād:
1. **dāstān-ı zāl u ḳubād:**
Kaside 14
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Zal ve Kubad destanı (Zal ve Kubad Şehnamede hikayeleri anlatılan İran mitolojisi kahramanları).
37. O Kaḥramān-i kavī-baḫt-ı ʿālem-ārā kim
38. Kemīn ḥikāyesidür dāstān-ı Zāl u Ḳubād

daʿvā:
1. **daʿvādan:**-*dan*
Kıt'a 2
Mısra: **10**
Mesele, sorun, iş.
9. İde luṭf ile nigehbānlıġını ḥażret-i Ḥaḳ
10. Ḫāṭır-ı ṣāfī ḳabūl itmedügi daʿvādan

2. **daʿvāma:**-*m, -a*
Kaside 18
Mısra: **39**
Bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürme, iddia.
39. Līk Allāh bu daʿvāma benüm şāhiddür
40. Yoḳ bu medḥümde benüm ẕerre ḳadar būy-ı riyā

3. **daʿvā:**
Kaside 18
Mısra: **48**
Bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürme, iddia.
47. İşte köhne berevāt işte ferāmīn-i ḳadīm
48. Ḥaḳḳ-ı inṣāf ile taṭbīḳ olunursa daʿvā

4. **daʿvāya:**-*y, -a*
Kıt'a 62
Mısra: **5**
Mesele, sorun, iş.
5. Maʿnevī şāhid eger ister isen daʿvāya

6. ʿAdl u inṣāf ile münḥal olur eşkāl-i maḳāl

5. **daʿvālarına:**-*lar, -, -n, -a*
Gazel 165
Mısra: **7**
Mesele, sorun, iş.
7. Olmasa böyle şu daʿvālarına düşmez idi
8. Ehl-i tīmāruñ eğer müştereki bu tīmār

6. **daʿvāyı:**-*y, -ı*
Gazel 294
Mısra: **6**
Mesele, sorun, iş.
5. Biz muhītüz daʿvī-i feyż-i ʿatā düşmez bize
6. Ebre bu daʿvāyı icrāda vekālet virmişüz

7. **daʿvāyı:**-*yı*
Gazel 456
Mısra: **4**
Mesele, konu.
3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

8. **daʿvāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 464
Mısra: **2**
İleri sürülerek savunulan düşünce, çözümlenmesi gerekli olan konu, sav.
1. Gülşenüñ ḥaddi degül kūyuña taḳlīd itmek
2. Cünd-i evrāḳ ile daʿvāsını temhīd itmek

9. **daʿvānuñ:**-*nuñ*
Gazel 497
Mısra: **12**
Mesele, sorun.
11. O deñlü pest olursun her ne deñlü iʿtilā itseñ
12. Bu daʿvānuñ s̱übūtunda saña bürhān yiter süllem

10. **daʿvāsı:**-*sı*
Gazel 545
Mısra: **7**
Mesele, sorun, iş.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

11. **daʿvāsı:**-*sı*
Gazel 598
Mısra: **9**
Mesele, konu.
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

daʿvā iderler:
1. **daʿvā iderler:**-*er, -ler*
Tarih 125
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Dava etmek, hak talebinde bulunmak.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse tahrīk idemez diyü iderler daʿvā

daʿvā iderse:
1. **daʿvā iderse:**-*er, -se*
Kıt'a 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dava etmek, hak talebinde bulunmak.
3. Bende vü mā-melek-i bende Ḫudāʾnun olıcaḳ
4. Cehldür kim ki benüm diyü iderse daʿvā

daʿvā-yı cünbiş itmege:
1. **daʿvā-yı cünbiş itmege:**-*meg, -e*
Gazel 510
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Coşkunluk davasında bulunmak.
7. Baḥrüñ ḫurūşın añlasa itmezdi ictirā
8. Daʿvā-yı cünbiş itmege ḫāşākümüz bizüm

daʿvāyı görür:
1. **daʿvāyı görür:**-*ür*
Tarih 137
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Açılan davalara ait karara varmak üzere inceleme ve araştırma yapmak.
9. Tamaʿ yoḳ nīm-ẕerre ṭabʿ-ı istiġnā pesendinde
10. Görür aḥkām-ı Rabbānīye tevfīḳ üzre daʿvāyı

daʿvāyı ider:
1. **daʿvāyı ider:**-*er*
Kıt'a 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İddiada bulunmak; dava etmek.
9. Āṣafā şekve saña bir nice reşk-āverden
10. Ki ḥicāb itmez ider ṭabʿum ile daʿvāyı

daʿvā-yı iḳtidār:
1. **daʿvā-yı iḳtidār:**
Gazel 111
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güç iddiası.
13. Bu ʿāleme yoğ iken ihtiyār-ı āmed-şud
14. Utanmadan nice daʿvā-yı iḳtidār olunur

daʿvā-yı ittiḥād:
1. **daʿvā-yı ittiḥād:**
Gazel 115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir olma, birlik olmak davası.
3. Tedkīk olunsa yār ile daʿvā-yı ittiḥād
4. Maʿnā-yı nefsüʾl-emre muġayir degül midür

daʿvā-yı kerāmet:
1. **daʿvā-yı kerāmet:**
Gazel 698
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Keramet gösterme iddiasında olma.
9. Alūdelige eyleye ḥāşā ki taṣaddur
10. Ol zühd ki daʿvā-yı kerāmet var içinde

daʿvā-yı merd itdüñ:
1. **daʿvā-yı merd itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kahramanlık davasında bulunmak (ve kazanmak).
13. Yine Nābī getürdüñ püşt-i destin ḫāke yārānuñ
14. Yine meydān-ı naẓm içre güzel daʿvā-yı merd itdüñ

daʿvā-yı muḳāvāt itsek:
1. **daʿvā-yı muḳāvāt itsek:**-*se, -k*
Gazel 459
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gözetip koruma iddiasında bulunmak.
5. Olacaḳ sāye-ṣıfat kendimizüz püşt be-ḫāk
6. Ne ḳadar çerḫ ile daʿvā-yı muḳāvāt itsek

daʿvā-yı nūr u sāye:
1. **daʿvā-yı nūr u sāye:**
Gazel 700
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Işık ve gölge davası/meselesi.
3. Daʿvā-yı nūr u sāye nizāʿ-ı ṣabāḥ ü şām
4. Bir köhne bestedür ki oḳurlar ḥiṣārda

daʿvā-yı şāʿiriyyet iden:
1. **daʿvā-yı şāʿiriyyet iden:**-*en*
Gazel 454
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şairlik iddiasında bulunmak.
11. Dü-mıṣraʿı kifāyet ider şāhideyn-i rūz
12. Daʿvā-yı şāʿiriyyet iden nev-heveslerüñ

daʿvā-yı tefevvuḳ iderse:
1. **daʿvā-yı tefevvuḳ iderse:**
Gazel 199
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Üstünlük davasında bulunmak.
5. Cihānuñ germ ü serdi vaṣl u hicrandan ʿibāretdür
6. İderse āba daʿvā-yı tefevvuḳ ḥaḳḳ-ı revġandur

daʿvā-yı tesābuḳla:
1. **daʿvā-yı tesābuḳla:**-*la*
Tarih 104
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Yarışma iddiası, yarışma.
29. Cārūb-keşi olmaġa müjgān-ı melāʾik

30. Daʿvā-yı tesābuḳla sezā itmeġe ġavġā

daʿvā-yı üstādī-i ʿaşḳ u maḥabbet itdügüm:
1. **daʿvā-yı üstādī-i ʿaşḳ u maḥabbet itdügüm:**-*dü, -güm*
Gazel 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aşk ve sevgide bilgelik davasında bulunmak.
7. Daʿvā-yı üstādī-i ʿaşḳ u maḥabbet itdügüm
8. Gūş iderse rūḥ-ı Mecnūn ol da kāʾildür baña

daʿvā-yı vefādārī ider:
1. **daʿvā-yı vefādārī ider:**-*er*
Gazel 863
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Vefalılık dava etmek.
9. Mihre daʿvā-yı vefādārī ider çoḳ ammā
10. ʿĀşıḳ-ı ṣadıkı yoḳ mihr-i giyādan ġayrı

daʿvā-yı viṣāl itmege:
1. **daʿvā-yı viṣāl itmege:**-*me, -ge*
Gazel 674
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma davasında olmak, kavuşma emelinde olmak.
5. Girse elüme rūy-ı ḫaṭ-āverdesi yārüñ
6. Daʿvā-yı viṣāl itmege elde sened olsa

daʿvā-yı zülāl itmek:
1. **daʿvā-yı zülāl itmek:**-*mek*
Gazel 467
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saflık iddiasında bulunmak.
3. Düşer nādān-ı nā-huşyāra itmek daʿvī-i ʾirfān
4. Düşerse çihre-i çirk-ābe daʿvā-yı zülāl itmek

dāver:
1. **dāver:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **129**
Âdil, insaflı ve doğru olan hükümdar, vezir.
129. Dāver odur kʾolmaya nefse zebūn
130. Olmaya ālūde-i dünyā-yı dūn

2. **dāver:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **146**
Âdil, insaflı ve doğru olan hükümdar, vezir.
145. Kendinüñ ismiyle çü ism-i peder
146. Düşmiş idi dāver ile ser-be-ser

3. **dāverüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **130**
Âdil, insaflı ve doğru olan hükümdar, vezir.
129. Dergāh-ı devletine olunmaz mı rūy-māl
130. Ol dāverüñ ki sebḳ ide böyle kerāmeti

dāver-ı ʿālem:
1. **dāver-ı ʿālem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Cihan hükümdarı.
103. Ṣaḥn-ı dīvān dāver-ı ʿālem
104. Bāġ-ı dil-keş nişīmen-i ḫurrem

2. **dāver-i ʿālem:**
Kıt'a 102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cihan hükümdarı.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz s̱ānī

dāver-i bī-kişverdür:
1. **dāver-i bī-kişverdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **297**
Kelime Tipi: **-**
Ülkesi olmayan hükümdar.
297. Bī-güneh raḥmet-i Ḥaḳ dāver-i bī-kişverdür
298. Ḳābil-i naḳż degül ḳāʿide-i istiṭrād

dāver-i cem-ġulām u gerdūn-bāb:
1. **dāver-i cem-ġulām u gerdūn-bāb:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Yüce şerefli ve Cem'in hizmetkarlığını yaptığı hükümdar.
141. Dāver-i Cem-ġulām u gerdūn-bāb
142. Şāh-ı kişver-sitān-ı sütūde-cenāb

dāver-i dāverān-ı ʿadl-āyīn:
1. **dāver-i dāverān-ı ʿadl-āyīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Adaletle hükmeden padişahlar padişahı.
3. Dāver-i dāverān-ı ʿadl-āyīn
4. Ḫüsrev-i ḫüsrevān-ı rūy-ı zemīn

dāver-i dīn:
1. **dāver-i dīn:**
Tarih 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dine hizmet eden hükümdar.
1. Ḥażret-i pādişeh-i rūy-ı zemīn dāver-i dīn
2. Ḫān Muḥammed ki odur dāver-i rūy-ı dünyā

2. **dāver-i dīn:**
Tarih 112
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dine hizmet eden hükümdar.
5. Pesend eyleyüp dāver-i dīn sülūkin
6. Terāzū-yı sıhriyyete itdi peyvend

dāver-i fārūḳ-naẓīr:
1. **dāver-i fārūḳ-naẓīr:**
Kaside 8
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Ömer misali padişah.
43. Şehryār-ı ʿalem-efrāḫte-ı ʿilm ü ḥayā
44. Şāh-ı ṣıddīḳ-naẓar dāver-i Fārūḳ-naẓīr

dāver-i fazl-āşinā:
1. **dāver-i fazl-āşinā:**
Tarih 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Erdemi bilen hükümdar.
1. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Hān-ı vālā-menzilet
2. Pādişāh-ı ʿilm-perver dāver-i fazl-āşinā

dāver-i fermān-revā-yı mülk-i āsāyiş olursun:
1. **dāver-i fermān-revā-yı mülk-i āsāyiş olursun:**-*ur, -sun*
Gazel 38
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Huzur ülkesinin sözü geçen hâkimi olmak.
7. Olursun dāver-i fermān-revā-yı mülk-i āsāyiş
8. Hele bir kerre ser-ḥadd-i cedel-hīz-i fecādan geç

dāver-i ġāzī:
1. **dāver-i ġāzī:**
Tarih 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cihat hükümdarı.
1. Büʾl-fetḥ-i ṣānī dāver-i ġāzī şehinşāh-ı cihān
2. Kim nām-ı tīġin yazdılar tāk-i sipihre nūr ile

dāver-i islām:
1. **dāver-i islām:**
Tarih 144
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
İslam hükümdarı -halife-.
27. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı şarḳ ü ġarb
28. Dāver-i İslām Sulṭān Aḥmed-ı ʿālī cenāb

dāver-i kişver-i dīn:
1. **dāver-i kişver-i dīn:**
Kaside 8
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
İslam coğrafyasının hükümdarı.
41. Dāver-i kişver-i dīn pādişeh-i rūy-ı zemīn
42. Ḫātmī-i dīn-i mübīn dādger-i ʿadl-semīr

dāver-i mülket-i şefāʿatsin:
1. **dāver-i mülket-i şefāʿatsin:**-*sin*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Şefaat ülkesinin padişahı.
101. Ey şehinşāh-ı enbiyā-ʿasker
102. Vʾey zemīn-āşiyān ü ʾarş-maḳarr

dāver-i mülk-i islām:
1. **dāver-i mülk-i islām:**
Kaside 8
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
İslam coğrafyasının padişahı, halife.
101. Olur elbete velī dāver-i mülk-i İslām
102. Eyledi ḫatm-i velāyet kütübinde taḥrīr

dāver-i nīk-baht:
1. **dāver-i nīk-baḫt:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Huyu güzel, adil padişah.
57. Ḫidīv-i cihān dāver-i nīk-baḫt
58. Ṭırāzende-i devlet ü tāc u taḫt

dāver-i pākīze-żamīr:
1. **dāver-i pākīze-żamīr:**
Kaside 8
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Gönlü saf hükümdar.
87. ʿArafāt u Ḥarem u Mescid-i Aḳṣā ṭursun
88. Senden özge hele ey dāver-i pākīze-żamīr

2. **dāver-i pākīze-żamīr:**
Kaside 8
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Gönlü saf hükümdar.
103. Bā-ḫuṣūṣ ola şehenşāh-ı diyār-ı Ḥaremeyn
104. Pādişāhum gibi bir dāver-i pākīze-żamīr

3. **dāver-i pākīze-żamīr:**
Kaside 8
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Gönlü saf hükümdar.
103. Bā-ḫuṣūṣ ola şehenşāh-ı diyār-ı Ḥaremeyn
104. Pādişāhum gibi bir dāver-i pākīze-żamīr

dāver-i rūy-ı dünyā:
1. **dāver-i rūy-ı dünyā:**
Tarih 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeryüzünün doğru ve âdil hükümdarı.
1. Ḥażret-i pādişeh-i rūy-ı zemīn dāver-i dīn
2. Ḫān Muḥammed ki odur dāver-i rūy-ı dünyā

dāver-i şevket-meʾāb:
1. **dāver-i şevket-meʾāb:**
Tarih 144
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Yücelik ve heybet abidesi olan hükümdar.
31. Ṣāhib-i ekrem Muḥammed nām ṣadr-ı aʿzamın
32. İtdi taʿyīn defʿine ol dāver-i şevket-meʾāb

dāver-i taht-ı hilāfet:
1. **dāver-i taḫt-ı ḫilāfet:**
Tarih 141
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Halifelik makamında oturan hükümdar.
7. Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed aftāb-ı salṭanat
8. Dāver-i taḫt-ı ḫilāfet ẓıll-ı Rabbüʾl-ʿālemīn

dāver-i taht-ı risālet:
1. **dāver-i taḫt-ı risālet:**
Kaside 2
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Peygamberlik tahtının sultanı.
55. Nūr-ı pīşānī-i Ādem güher-i kān-ı kerem
56. Aṣl-ı iḥsān-ı niʿam ʿārife baḫş-ı emcād

dāver-i yek-tā:
1. **dāver-i yek-tā:**
Tarih 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eşsiz hükümdar.
1. Eyyām-ı şerīfinde şehenşāh-ı zamānun
2. Sulṭān-ı selāṭīn-i zamān dāver-i yek-tā

2. **dāver-i yek-tā:**
Tarih 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eşsiz hükümdar.
1. Eyyām-ı şerīfinde şehenşāh-ı zamānun
2. Sulṭān-ı selāṭīn-i zamān dāver-i yek-tā

daʿvet:
1. **daʿvet:**
Tarih 63
Mısra: **12**
Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.
11. Ḳande güş itse nesīm-i gül-bīz
12. El ṣalar da daʿvet içün evrāḳı

2. **daʿvete:**-*e*
Gazel 588
Mısra: **7**
Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.
7. İtmiş o şūḫı daʿvete aġyār ittifāḳ
8. Zinhār o naḳş-ı ṣūret-i çīn ḳāʾil olmasun

daʿvet idelüm:
1. **daʿvet idelüm:**-*elüm*
Gazel 591
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çağırmak.
1. O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün
2. Gelmesi şevḳi ile meclise zīnet gelsün

daʿvet idüp:
1. **daʿvet idüp:**-*üp*
Kaside 16
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Davet etmek, çağırmak.
121. Nāzüklük ile daʿvet idüp pīşgāhına
122. İtdi muḳābilinde kuʿūda işāreti

daʿvī-i dehr-āşūba:
1. **daʿvī-i dehr-āşūba:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Dünyayı kargaşaya düşüren dava (Savaş bağlamında).
17. Virdi müşkil görinen daʿvī-i dehr-āşūba
18. Ḳāḍī-i maḥkeme-pīrāy-ı ḳader fayṣal-ı tām

daʿvī-i feyż-i ʿatā:
1. **daʿvī-i feyż-i ʿatā:**
Gazel 294
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bereketle lütuf ve ihsanda bulunma iddiası.
5. Biz muḥītüz daʿvī-i feyż-i ʿatā düşmez bize
6. Ebre bu daʿvāyı icrāda vekālet virmişüz

daʿvī-i himmet itme:
1. **daʿvī-i himmet itme:**-*me*
Gazel 97
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gayret yarıştırmak.
9. Ey engüşt-i siyeh itme benümle daʿvī-i himmet
10. Çerāġ-ı himmetüm nūrum benüm nārumdan efzūndur

daʿvī-i hudūd u sınūr ider:
1. **daʿvī-i ḥudūd u sınūr ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
(Saltanatının) Sınırları olduğu davasında olmak.
79. O şehryār ki taḫt-ı bülend-ḳadri ile
80. İder sipihr-i nühüm daʿvī-i ḥudūd u sınūr

daʿvī-i ihlāṣ iderse:
1. **daʿvī-i iḫlāṣ iderse:**-*er, -se*
Gazel 196
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Samimiyet iddiasında bulunmak.
9. Zamāne daʿvī-i iḫlāṣ iderse ey Nābī
10. İnanma lāf u güzāfına hep mübālaġadur

daʿvī-i ʾirfān itmek:
1. **daʿvī-i ʾirfān itmek:**-*mek*
Gazel 467
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Erdemlik, bilgelik iddiasında bulunmak.
3. Düşer nādān-ı nā-huşyāra itmek daʿvī-i ʾirfān

4. Düşerse çihre-i çirk-ābe daʿvā-yı zülāl itmek

daʿvi-i maʿhūdından:
1. **daʿvi-i maʿhūdından:**-*ı, -n, -dan*
Kıt'a 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sözü geçen davalar.
15. Hele ḥıfẓ-ı kulūbüñ daʿvi-i maʿhūdından
16. Giçmezüz rabṭ-ı ḳulūb itdügümüz sevdādan

daʿvī-i noḳṣān-ı maḥabbet eyler:
1. **daʿvī-i noḳṣān-ı maḥabbet eyler:**-*r*
Gazel 842
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
(Aşığın) Sevgisinde eksiklik olduğu iddia etmek.
13. Yār eyler ise daʿvī-i noḳṣān-ı maḥabbet
14. Nābī ḫaṭ-ı nev-ḫīzi saña ḥüccet olurdı

daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese:
1. **daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese:**-*se*
Gazel 874
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nazımda eşsiz olduğunu iddia etmek.
9. Dil daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese nʾola
10. Nābī gibi henüz bir üstād görmedi

dāye:
1. **dāye:**
Tarih 57
Mısra: **6**
Dadı, süt anne.
5. Öyle ṭıfl-ı nāz-perver kim sezā olsa aña
6. Māh-ı nev gehvāre dāye āftāb-ı nīm-rūz

2. **dāyenüñ:**-*nüñ*
Tarih 74
Mısra: **6**
Dadı, süt anne.
5. Mehd cünbānluġına zühre iner eylemese
6. Dāyenüñ rifʿat-i şānından eger istihyā

dāye-i devrān:
1. **dāye-i devrān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Felek ana, dünya ana.
55. Görmedi çeşmi olalı gerdān
56. Öyle maʿṣūmı dāye-i devrān

2. **dāye-i devrān:**
Gazel 813
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Felek ana, dünya ana.
9. Ṭıfl-ı şiʿrüm kūdek-i şeş-māhedür ey Nābiyā
10. Dāye-i devrān nʾola ʿizzetle ber-dūş eylese

dāye-i gerdūn:
1. **dāye-i gerdūn:**
Gazel 787
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Felek dadısı.
5. Ben āġūşum güşād itmekde ammā dāye-i gerdūn
6. İder ṭıfl-ı ümīdüm dāmen-i maḥşerde perverde

dāye-i ḫāk-i siyehüñ:
1. **dāye-i ḫāk-i siyehüñ:**-*üñ*
Gazel 740
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kara toprak ana.
11. Yine perverdesidür dāye-i ḫāk-i siyehüñ
12. Ṭabʿ-ı envāʿ-ı maʿādin ne ḳadar rūşen ise

dāye-i ḳadīr:
1. **dāye-i ḳadīr:**
Gazel 826
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Süt annesi gibi besleyip yaşatan kudret sahibi.
3. Naḳl itdi Rūmʾa ḳısmetümüz dāye-i ḳadīr
4. Şehbāʿda şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı

dāyemüz olsa:
1. **dāyemüz olsa:**-*sa*
Gazel 534
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anne olmak.
1. Meh gibi hāle olsa eger dāyemüz bizüm
2. Bir nā-tamām kāse olur vāyemüz bizüm

ḍayf-ı rāhildür:
1. **ḍayf-ı rāhildür:**-*dür*
Gazel 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayak üstü gelip geçen misafir.
3. Miḥnet-ābād-ı dile gelse sürür itmez ḳarār
4. Bir nefes gūyā meserret ḍayf-ı rāhildür baña

deʿāyim-i devlet:
1. **deʿāyim-i devlet:**
Kaside 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Devletin payandaları, kolonları.
5. Ḳıyāma itdi teḳāżā deʿāyim-i devlet
6. Ḳuʿūda oldı kemer-bend kārgāh-ı umūr

debdebe-i ʿünvānı:
1. **debdebe-i ʿünvānı:**-*ı*
Tarih 133
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şanının ihtişamı.
11. Cezm-i maġrur cihān-gīrlige ʿāzim iken
12. Ẓillete oldı bedel debdebe-i ʿünvānı

debīr-i dil-i bī-ḳarārdan:
1. **debīr-i dil-i bī-ḳarārdan:**-*dan*
Gazel 633
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çalkalanan/dalgalanan gönlün katibi.
1. Meh ders oḳur ṣaḥīfe-i ruḫsār-ı yārdan
2. Yem meşḳ alur debīr-i dil-i bī-ḳarārdan

debīr-i ṣubḥ:
1. **debīr-i ṣubḥ:**
Gazel 132
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sabah katibi.
11. Beyāża ḫāme-i zerle debīr-i ṣubḥ āmāde
12. ʿUṭārid meclis-i maʿnāda müsvedde-nüvīsümdür

dede:
1. **dedenüñ:**-*nüñ*
Gazel 416
Mısra: **10**
Mevlevîlik'te çilesini doldurmuş Mevlevî dervişlerine, diğer tarîkatlarda ise şeyh adayı durumundaki dervişlere verilen unvan.
9. Bir ḥabāb-ı yem-i vaḥdet külehi birisi de
10. Devr-i tennūresi girdükçe semāʿa dedenüñ

dede sultan:
1. **dede:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **94**
Özel isim (Hikayenin kahramanlarından).
93. Nevbet-i ḫʷāhiş gelicek Aḥmedʾe
94. Aña hitāb itdi bu gūne Dede

2. **dede sulṭān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Özel isim (Hikayenin kahramanlarından).
79. İsteyelüm ey Dede Sulṭān nʾola
80. Belki Ḫudā vire nefes cān bula

dede-i ḥakīm-i feyżüñ:
1. **dede-i ḥakīm-i feyżüñ:**-*üñ*
Tarih 99
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Feyiz veren Dede Hakim (Şanlıurfa Hekim Dede Camisi'nin avlusunda bulunan bu türbede gömülü olan Hekim Dede'nin kim olduğu kesinlik kazanamamıştır. Yanındaki 1633 tarihli Hekim Dede Camisi'nden önce yapıldığı sanılmaktadır).
3. İtdi Dede-i Ḥakīm-i feyżüñ
4. Ḫāk-i ḳademinde eşk-bārī

dede-zāde:

1. **dede-zāde:**
Gazel 786
Mısra: **2**
Sâkıb Dedezâde Mehmed Muhlis Dede, Sâkıb Dedezâde Mehmed Muhlis Dede. Asıl adı Muhammet'tir. Sefine-i Mevleviyye yazarı Mustafa Sakıb Dede'nin oğludur. 1124/1712-13 yılında genç yaşta vebadan vefat etti.
1. İtdi dili ser-geşte felekden de ziyāde
2. Döndürdi beni kendüye āḫir Dede-zāde

def:
1. **def:**
Gazel 662
Mısra: **10**
Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.
9. Ṭablda cilvesi çermīnelerüñ rifʿatidür
10. Dest-i ḫ∨ānende-i müflīsde def olmaḳdan ise

2. **def:**
Gazel 733
Mısra: **7**
Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı. || Bağır, göğüs.
7. Def gibi dāġ-ı sīne olur latme-ḫ∨ār-ı eşk
8. Rāmişger-i ġam itse teveccüh serāyişe

defʿ:
1. **defʿine:**-*i, -n, -e*
Tarih 144
Mısra: **32**
Savma, uzaklaştırma, kovma.
31. Ṣāhib-i ekrem Muḥammed nām ṣadr-ı aʿzamın
32. İtdi taʿyīn defʿine ol dāver-i şevket-meʾāb

2. **defʿ:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.
7. Bin raḳs idersün de yine defʿ gibi cānā
8. Tā itmeyicek ḳāmetüñi ḫam ne virürler

3. **defʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 48
Mısra: **29**
Ortadan kaldırma, yok etme, giderme.
29. Zemistān-ı riyā vü zühd-i bārid defʿine Nābī
30. Tenūr-ı āteşīn-i pür-şererdür ḥalḳa-i tevḥīd

4. **defʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 461
Mısra: **2**
Ortadan kaldırma, yok etme, giderme.
1. İmdād ider temevvücine āb ü tābınuñ
2. Olduḳça bāde defʿine bādī ḥicābınuñ

5. **defʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 512
Mısra: **5**
Savma, uzaklaştırma, kovma.
5. Zūr-ı ser- leşker-i ġam defʿine ʿaḳlum var iken
6. Sāye-i şīşe-i ṣahbāyı penāh eyleyemem

6. **defʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 601
Mısra: **1**
Ortadan kaldırma, yok etme, giderme.
1. Cāhil müdām defʿine tedbīr ider ġamın
2. ʿĀḳil çeker zamān-ı vilādetde matemin

defʿ eyle:
1. **defʿ eyle:**
Gazel 582
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Def etmek, kovmak.
1. Defʿ eyle meded sākī bu derd-i seri benden
2. Geh gāh dirīġ eyleme bir sāġarı benden

def eyledi:
1. **def eyledi:**-*di*
Tarih 76
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Def etmek, kovmak.
31. Felekler eyledi def mihr u māhın baḥr gird-ābın
32. Zemīn ü āsmān hem raḳs idüp hem oldı ḫ∨ānende

defʿ eyler:
1. **defʿ eyler:**-*r*
Gazel 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kovmak, ortadan kaldırmak, uzaklaştırmak.
3. Ciġerden germī-i hicrānı biʾl-ḫāsiyye defʿ eyler
4. Girüp şekl-i enāra dilde ḫūn-ālūde peykānlar

defʿ eyleyeyüm:
1. **defʿ eyleyeyüm:**-*y, -e, -y, -üm*
Gazel 512
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ortadan kaldırmak.
9. Nice defʿ eyleyeyüm sūz-ı derūnı Nābī
10. Yāri görsem daḫı şerm eylerüm āh eyleyemem

defʿ ide:
1. **defʿ ide:**-*e*
Gazel 636
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ortadan kaldırmak, yok etmek, gidermek.
9. Nābī ġanī oldur ki derūnından ide defʿ
10. Devletde iken faḳrdan evhām ü hirāsın

defʿ ider:
1. **defʿ ider:**-*er*
Gazel 86
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ortadan kaldırmak, yok etmek, gidermek.
11. Defʿ ider seng-āsyā gibi girānuñ s̱ıḳletin
12. Āb nāzik-ṭabʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür

defʿ olmayacaḳ:
1. **defʿ olmayacaḳ:**-*ma, -y, -acaḳ*
Gazel 324
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yok olmak.
9. Biz āzāde-ser olmaḳ nice mümkin Nābī
10. Var iken ġam gibi defʿ olmayacaḳ gāʾilemüz

defʿ olup:
1. **defʿ olup:**-*up*
Tarih 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uzaklaştırmak, savulmak, bertaraf etmek.
3. İtdi iḥyā rāh-ı Beytuʾllāhʾda bu vaḳfı kim
4. Defʿ olup ḫavf ola hüccācuñ tārīk-i eslemi

def ü nāyı:
1. **def ü nāyı:**-*ı*
Kıt'a 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Def ve ney.
5. ʿĀrif-i ʿākibet-endiş o ki rezm-i ġam içün
6. Bezmde tīr ü siper eyleye def ü nāyı

defʿa:
1. **defʿa:**
Tarih 18
Mısra: **9**
Kez, kere.
9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣriḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

2. **defʿa:**
Tarih 21
Mısra: **12**
Kez, kere.
11. Ḥaḳ taʿāla ol ḳadar ʿömrini efzūn ide kim
12. İki üç defʿa tecāvüz eyleye ḥadd-i ṣadı

3. **defʿasında:**-*sı, -n, -da*
Tarih 64
Mısra: **3**
Kez, kere.
3. Olundukda ikinci defʿasında
4. Maḳām-ı ʿālī-i fetvāya isʿād

4. **defʿa:**
Tarih 127

Mısra: **27**
Kez, kere.
27. Sābıḳā yümn ile bir defʿa daḫı olmış iken
28. Zīb-i dīvān-ı şeref ṣadr-nişīn-i vüzerā

defʿaten:
1. **defʿaten:**
Gazel 809
Mısra: **11**
Bir güçlüğe karşı koymak, dayanmak.
11. İtmez remide ṭabʿ-ı harīdārı defʿaten
12. Ḫūbān-ı ḫod-fürūş-ı zamān nāz iderse de

defātir-i ezhār:
1. **defātir-i ezhār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Defterlerin kapakları.
105. Hep güşāde defātir-i ezhār
106. Ḫ∨ācelerdür ḫalīfelerle hezār

defʿ-ı ʿadū-yı dīn:
1. **defʿ-ı ʿadū-yı dīn:**
Tarih 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Din düşmanlarının defedilmesi.
17. Defʿ -ı ʿadū-yı dīn içün ʿazm eyleyüp Leh mülkine
18. Geldükde ḫāk-i düşmene cemʿiyyet-i mezkūr ile

defʿ-i ʿaṭaş ider:
1. **defʿ-i ʿaṭaş ider:**-*er*
Gazel 343
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Susuzluğunu gidermek.
9. Sirişk-i dīdemi pā-māle teşne-lebdür o şūḫ
10. Ṭarīḳ-i pādan ider naḫl gibi defʿ-i ʿaṭaş

defʿ-i ġam eyledi:
1. **defʿ-i ġam eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Kederi bertaraf etmek.
47. Nāʾil olup kāmına ol bī-dijem
48. Eyledi peymāne ile defʿ-i ġam

defʿ-i ġam eylerse:
1. **defʿ-i ġam eylerse:**-*r, -se*
Gazel 481
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kederi bertaraf etmek.
7. Tek pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ da dil
8. Rindāna gāhi defʿ-i ġam eylerse ġam degül

defʿ-i ḥarāret itse:
1. **defʿ-i ḥarāret itse:**-*se*
Gazel 474
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Susuzluğunu gidermek.
5. Olmazdı māl cemʿine teşne kibār-ı ʿaṣr
6. Defʿ-i ḥarāret itse eger ābı kevs̱erüñ

defʿ-i ḥarāretin itmege:
1. **defʿ-i ḥarāretin itmege:**-*me, -ge*
Gazel 647
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ateşini almak, yatıştırmak.
3. Mānend-i berf yaġmaġa muḥtācdur nüküd
4. Dil-germ-i hırṣuñ itmege defʿ-i ḥarāretin

def-i ḫ∨ānendeye:
1. **def-i ḫ∨ānendeye:**-*y, -e*
Gazel 634
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Parmakla vurulmak suretiyle çalınan bir tarafına ince bir deri geçirilmiş ve etrafına birkaç çift zil konmuş yuvarlak bir kasnaktan ibaret vurmalı müzik aleti.
5. Lübb ile ḳışruñ ider farḳını işʿāra Ḥakīm
6. Dürri sübḥa def-i ḫ∨ānendeye zīnet ṣadefin

defʿ-i ıżtırāb itdi:
1. **defʿ-i ıżtırāb itdi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Acıyı, kederi def etmek.
3. Çıḳdı terkīb-i müferriḥ ḥoḳḳa-i taḳdīrden
4. Kāʾinātuñ ḫāṭırından itdi defʿ-i ıżtırāb

defʿ-i keder idüp:
1. **defʿ-i keder idüp:**-*üp*
Gazel 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kederi kovmak.
1. İdüp defʿ-i keder sāġarla mesrūr olmamuz yegdür
2. Ḫarābāt içre lāy-ı meyle maʿmūr olmamuz yegdür

defʿ-i küdūrāt-ı rāh:
1. **defʿ-i küdūrāt-ı rāh:**
Kaside 20
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yol yorgunluğunu giderme.
25. Yek-çend rūz defʿ-i küdūrāt-ı rāh içün
26. Düşdükçe ḫıṭṭā-i Ḥalebʾe çeşm-i raġbeti

defʿ-i mevāniʿ ider:
1. **defʿ-i mevāniʿ ider:**-*er*
Gazel 371
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Engelleri ortadan kaldırmak.
9. Ümmīdüni pā-beste-i yeʾs eyleme Nābī
10. İḥsān-ı Ḫudā bir gün ider defʿ-i mevāniʿ

defʿ-i recāda:
1. **defʿ-i recāda:**-*da*
Gazel 436
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İsteği geri çevirmek, reddetmek.
1. Ḫuşk oldı ḳaʿrı eşk-i ter-i bī-kerānenüñ
2. Defʿ-i recāda mevci dükenmez bahānenüñ

defʿ-i şer u şūrı:
1. **defʿ-i şer u şūrı:**-*ı*
Tarih 127
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Kötülük ve fitneliği engelleme.
33. Eşkiyā-yı ʿArabun defʿ-i şer u şūrı içün
34. Olıcaḳ bārgeh-efrāz-ı ḥavālī-i Ḥamā

defʿ-i sermā-yı ṣubḥa:
1. **defʿ-i sermā-yı ṣubḥa:**-*a*
Tarih 82
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Sabah ayazını bertaraf etme.
63. Kimisi dir bu āteşīn minḳal
64. Defʿ-i sermā-yı ṣubḥa itdi vefā

defʿ-i sermā-yı tekāsülde:
1. **defʿ-i sermā-yı tekāsülde:**-*de*
Gazel 717
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Tembellik soğuğunu defetme.
11. Defʿ-i sermā-yı tekāsülde müʾes̱s̱ir ʿaşḳdur
12. Beñzemez berş-i raḫīḳī mes̱r-i ʿuşşāḳīlere

defʿ-i ṣudāʿ iden:
1. **defʿ-i şudāʿ iden:**-*en*
Gazel 554
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş ağrısı gidermek.
9. Nābī bulur ṣudāʿını āmāde ṣubḥgeh
10. Hengām-ı şeb şarāb ile defʿ-i ṣudāʿ iden

def-i żarūret it:
1. **def-i żarūret it:**
Gazel 804
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç gidermek.
3. Var ʿāşıḳuñ biriyle de def-i żarūret it
4. Ey meh bu iltizām-ı cefā biʾż-żarūr ise

defīne-i ʿömr:
1. **defīne-i ʿömr:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ömür hazinesi.
7. Tehī ḳalur güher-i zindegīden ahir-i kār
8. Bu tīşe-kārī-i enfās ile defīne-i ʿömr

defter:
1. **defteri:**-*i*
Kısa Mesnevi 7

Mısra: **112**
Amel defteri, Hafaza melekleri tarafından insanın her türlü hareketinin kaydedildiği defter.
111. Kendü taḳṣīr ü cürm mūy-be-mū
112. Defteri ḫod günāh ile memlū

2. **defterin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **202**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
201. Laʿl-gūn berg ile pür oldı çemen
202. Defterin açdı ḫ∨āce-i maʿden

3. **deftere:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **313**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
313. Ḫ∨āceler deftere virince güşād
314. Çāk idüp cismüm eylerüm feryād

4. **defterde:**-*de*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **320**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
319. Ārzū-yı mücevveze serde
320. Ḥalḳaveş ḳaldı dīde defterde

5. **defter:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **322**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları(Makam, mevki özellikle divan hocalığı bağlamında).
321. Geçdi ʿömrüm kitāb ile eks̲er
322. Dest-i ümmīde girmedi defter

6. **defteri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **6**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
5. Maḥv ile is̲bāt ile yoḳ farḳı mevc-i baḥrdan
6. Dest-i ḳudretde sevād-ı kāʾinātuñ defteri

7. **defteri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **42**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
41. Lücce-i ʿilm ü hüner baḥr-i muḥīt-i maʿrifet
42. Cümle fennüñ ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi defteri

8. **defteri:**-*i*
Tarih 136
Mısra: **6**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
5. Oldukda sālik-i reh-i iḳlīm-i uhrevī
6. ʿÖmr-i ʿazīzi defteri buldukda ihtitām

9. **defter:**
Gazel 230
Mısra: **8**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ḫ∨āce ne defter ne kitāb isterler

10. **defter:**
Gazel 441
Mısra: **9**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
9. Nüsaḫ ü ḥüccet ü mektūb u berāt ü defter
10. Raḳam-ı cebhesi her neyse görür evrāḳuñ

11. **defter:**
Gazel 775
Mısra: **18**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫusūsında

12. **defterde:**-*de*
Gazel 787
Mısra: **8**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.
7. O şāh-ı nev-resīdem bendegānından şümār itmez
8. Anuñçün ḥalḳa veş çeşm-i ümīdüm ḳaldı defterde

defterdār:
1. **defterdāre:**-*e*
Gazel 366
Mısra: **14**
Vilâyetlerin en büyük maliye memuru olan zat.
13. Ẓuḫr-ı fermānda olur Nābī düm-i imżāsı rast
14. Her cihetden istikāmet oldı defterdāre şarṭ

deftere mevḳūf:
1. **deftere mevḳūf:**-*e*
Gazel 96
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Deftere bağlı, deftere kayıtlı (Kayıtsız, hesapsız değil bağlamında).
5. İḥsān aña dirler ki olup cümleye vāṣıl
6. Ne deftere mevḳūf ne muḥtāc-ı raḳamdur

defteri:
1. **defteri:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **136**
Kayıt memuru, nişancı.
135. Aḥmedʾe de baḫtı idüp yāveri
136. Oldı vezāretle o da defteri

defter-i āfāḳa:
1. **defter-i āfāḳa:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Ufuk yaprakları.
101. Bu dīn ü devlete yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı ḫıdmetinüñ
102. Yazılsa defter-i āfāḳa tābe-rūz-ı meʾād

defter-i aʿmālüme sevāb girerse:
1. **defter-i aʿmālüme s̲evāb girerse:**-*er, -se*
Gazel 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Amel defterine sevap olarak geçmek.
5. O hū-girifte-i cürm-i pey-ā-peyüm ki olur
6. Girerse defter-i aʿmālüme s̲evāb ġarīb

defteri benden al:
1. **defteri benden al:**
Gazel 582
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hesap defterimi benden al. (Günahlarımı bana sor bağlamında).
5. Ben añladuġum ʿafv iseñ ey ʿafv-i İlāhī
6. Ṣorma günehüm ġayriden al defteri benden

2. **defteri benden al:**
Gazel 582
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hesap defterimi benden al. (Günahlarımı bana sor bağlamında).
5. Ben añladuġum ʿafv iseñ ey ʿafv-i İlāhī
6. Ṣorma günehüm ġayriden al defteri benden

defteri birdür:
1. **defteri birdür:**-*dür*
Gazel 251
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aynı yerden, aynı elde hesabı tutulmak.
1. Kes̲ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

defter-i cürmi:
1. **defter-i cürmi:**-*i*
Gazel 538
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Günah defteri.
21. Defter-i cürmi yakup eyleyelüm ḫākister
22. Nābiyā āyine-i ḳalbe cilā eyleyelüm

defter-i dād ü sited:

1. **defter-i dād ü sited:**
Kaside 12
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Alışveriş defteri, gelir gider defteri.
113. Defter-i dād ü sited nüsẖa-i eşʿār oldı
114. Sāl-i tārīẖ ḥisāb itmeġe ḳaldı erḳām

defter-i dilden:
1. **defter-i dilden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Gönül defterini.
73. Maḥv olup defter-i dilden es̱er-i ẖavf u ẖaṭar
74. Düşdi peyġūle-i idbāra ġumūm u ālām

defter-i dīvān-ı beḳāda:
1. **defter-i dīvān-ı beḳāda:**-*da*
Tarih 97
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ahiretteki hesap günü defteri.
13. Böyle bir ẖayra muvaffaḳ olup āẖir itdi
14. Nāmını defter-i dīvān-ı beḳāda ibkā

defter-i evḳāfında:
1. **defter-i evḳāfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Vakıflar defteri.
11. Iżṭırāb itme vaẓifeñ ne ise vāṣıl olur
12. Nüh kıbāb-ı felegün defter-i evḳāfında

defter-i ḥüsn:
1. **defter-i ḥüsn:**
Gazel 640
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik defteri.
13. Cā-be-cā eyledi ẖaṭ naẖvet ü nāzın taẖfīf
14. Nābiyā ṭutdı resīd olmaġa yüz defter-i ḥüsn

defter-i ḥüsn-i ʿamelüm:
1. **defter-i ḥüsn-i ʿamelüm:**-*üm*
Gazel 509
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İyi ameller defteri.
3. H̱aṭ ber-āverdelerüñ rūyına döndi günehüm
4. Sāde-rū ḳaldı faḳaṭ defter-i ḥüsn-i ʿamelüm

defter-i kāʾinātdan:
1. **defter-i kāʾinātdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kainat defteri.
15. Defter-i kāʾinātdan agāh
16. Vāḳıf-ı sırr-ı ʿārif-i billāh

defter-i taḳdīrde:
1. **defter-i taḳdīrde:**-*de*
Kaside 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kader defteri, yazgı.
13. Luṭf-ı Ḥaḳla defter-i taḳdīrde mesṭūr imiş
14. Nābīyā hem-ṣoḥbet olmaḳ H̱ān-i ʿālī-şān ile

defterine geçirüp:
1. **defterine geçirüp:**-*üp*
Gazel 538
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Deftere yazmak, kaydetmek.
19. Geçirüp bendeleri defterine nāmumuzı
20. Yīrümüz ḥaşrde de zīr-i livā eyleyelüm

defterli:
1. **defterli:**
Gazel 387
Mısra: **8**
Sayılı, hesaplı.
7. Enfāsı bile ʿāriyyetidür bize ḳalmaz
8. Defterli bir maʿdūd-ı hevānuñ nesin alduḳ

deg:
1. **degdi:**-*di*
Gazel 14
Mısra: **3**
Dokunmak, el sürmek.
3. Engüşti kimüñ degdi diyü ġabġab-ı yāre
4. Destüm zenāh-i fikre sütūn eyleme yā Rab

2. **deġmez:**-*mez*
Gazel 272
Mısra: **2**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak
1. Kālā-yı cihān germ-nigāh itmege deġmez
2. El irmedi ḥayfā diyü āh itmege deġmez

3. **deġmez:**-*mez*
Gazel 272
Mısra: **8**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak
7. Ey çerẖ senüñ pertev-i geh-gāhī-i luṭfuñ
8. Kesr-i dil-i kārūre-i māh itmege deġmez

4. **deġmez:**-*mez*
Gazel 272
Mısra: **10**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
9. Mısra meh-i Kenʿānı ʿazīz eylemek āẖir
10. Evvel anı üftāde-i çāh etmeġe deġmez

5. **deġmez:**-*mez*
Gazel 272
Mısra: **14**
Değmek, değerinde olmak.
13. Nābī o peri itmeyicek nāmene raġbet
14. Ruhsāre-i evrāḳı siyāh itmege deġmez

6. **deġmez:**-*mez*
Gazel 273
Mısra: **1**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
1. Çerẖün keremi itdügi bī-dādına deġmez
2. Naḳdine-i mihr ü mehi taʿdādına deġmez

7. **deġmez:**-*mez*
Gazel 273
Mısra: **2**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
1. Çerẖün keremi itdügi bī-dādına deġmez
2. Naḳdine-i mihr ü mehi taʿdādına deġmez

8. **deġmez:**-*mez*
Gazel 273
Mısra: **4**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
3. Ārāyiş-i ʿāriyyet-i yek-māhe-i gülşen
4. Bülbüllerinin nāle vü feryādına deġmez

9. **deġmez:**-*mez*
Gazel 273
Mısra: **6**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
5. Ol cevher ile āb-nümālıkları tīġün
6. Darbet-ẖorī-i kūre-i ḥaddādına deġmez

10. **deġmez:**-*mez*
Gazel 273
Mısra: **8**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
7. Ol dāniş-i resmī kʾola mahṣūl-ı medāris
8. Mevc-i girih-i cebhe-i üstādına deġmez

11. **deġmez:**-*mez*
Gazel 273
Mısra: **10**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
9. Yārüñ ẖaṭ-ı müşkīni dil-i Nābī-i zara
10. Hengāmı güẕār eyleyen imdādına deġmez

12. **deġmez:**-*mez*
Gazel 286
Mısra: **14**
Değmek; eş kıymette olmak,

karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
13. Bu nīstī-i hest-nümā-yı vücūdda
14. Nābī bizüm cefāmuza deġmez ẓuhūrumuz

13. **deġmez:**-*mez*
Gazel 431
Mısra: **18**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak
17. Nābiyā şimdi ʿatāyāsı kibār-ı ʿaṣruñ
18. Deġmez ebrūlarınuñ çīnine bevvāblaruñ

14. **degmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 615
Mısra: **5**
Hedef olmak II Layık olmak.
5. Bir zaẖm-ı cān-sitān olacaḳ tīre degmedük
6. Çoḳdan göñül hādeng-i cefāya nişānesin

15. **deġmez:**-*mez*
Gazel 730
Mısra: **12**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
11. Bu meclis-i münāfese-āmīz-i ʿālemüñ
12. Deġmez neşāṭ-ı vuṣlatı ḥüzn-i vedāʿına

16. **degmede:**-*mede*
Gazel 733
Mısra: **14**
Dokunmak, el sürmek.
13. Yeʾcūc-i yeʾs itmeyicek Nābiyā ẓuhūr
14. Sedd-i ümīd degmede gelmez güşāyişe

17. **deġmez:**-*mez*
Gazel 737
Mısra: **17**
Değmek, temas etmek II Layık olmak, değer olmek.
17. H̱urūş-ı ābile-i pāya deġmez ey Nābī
18. Ayaġuñ altında dürler nis̱ār olınsa bile

18. **deġmez:**-*mez*
Gazel 812
Mısra: **4**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
3. Ol loḳma kʾola çāşnī-i feyżden tehī
4. Teklīf-i cünbiş itmege deġmez enāmile

19. **deġmez:**-*mez*
Gazel 272
Mısra: **1**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
1. Kālā-yı cihān germ-nigāh itmege deġmez
2. El irmedi ḥayfā diyü āh itmege deġmez

20. **deġmez:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Gerek olmak.
3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūẖ-ı ẖoş-endām
4. Ādem daẖı bir ġayrı günāh itmeġe deġmez

21. **deġmez:**
Gazel 272
Mısra: **6**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
5. Maʿlūm iken encām-ı cihān ʿömr-i ʿazīzi
6. Tażyiʿ-i heves-kārī-i cāh itmege deġmez

22. **deġmez:**
Gazel 272
Mısra: **12**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
11. Erbāb-ı fenānın naẓarında gül-i ẖurşīd
12. Ārāyiş-i etrāf-ı külah itmege deġmez

23. **deġmedi:**-*me, -di*
Gazel 886
Mısra: **12**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.
11. Bu destgāh-ı metālibde nāʾil olduġumuz
12. Dirīġ deġmedi terk itmege diyārumuzı

deġer:
1. **deġerdi:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Hak etmek, layık olmak II Değmek, değerinde olmak.
5. Bārī deġerdi ẖᵛāhişe zer eylese ḳarār
6. Dest-i güşāde-destde reng-i ḥınā ḳadar

2. **deġer:**
Gazel 570
Mısra: **2**
Layık, şayan.
1. Nāme müştāḳlaruñ virmede çün kim ẖaberin
2. Deġer aṭlāsdan iderlerse s̱iyāb-ı seferin

deger mi:
1. **deger mi:**
Gazel 391
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Layık mı, değer mi (Değmez bağlamında).
15. Deger mi çend rūze sünbülün iḳbāline Nābī
16. Esīr-i gūşe-i zindānda būy-ı piyāz olmaḳ

2. **deġer mi:**
Gazel 684
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Layık mı, değer mi (Değmez bağlamında).
9. Bir vaṣl-ı nā-tamām ki yoḳ farḳı hicrden
10. Bilsek deġer mi Nābī-i zāruñ telāşına

değil:
1. **değil:**
Tarih 46
Mısra: **7**
Değil, olumsuzluk edatı.
7. H̱aṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīẖini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

2. **degilüz:**-*üz*
Gazel 691
Mısra: **14**
Değil, olumsuzluk edatı.
13. Ḳalsun eger murāduñ ise sende naḳd-i dil
14. Cānā senüñle biz degilüz ol ḥisābda

deġin:
1. **deġin:**
Tarih 104
Mısra: **69**
Dek, kadar.
69. Her şeb pür olup ṣubḥa deġin sāha-i cāmiʿ
70. Kındīl ile zeyn eylediler saḳfı ser-ā-pā

deġiş:
1. **deġişmeden:**-*meden*
Kaside 16
Mısra: **46**
Birini diğerine tercih etmek.
45. Ketm itme ṭoġrı söyle nedür maḳṣad u murād
46. Böyle deġişmeden sefere ẕevḳ-i ʿuzleti

2. **deġişmiş:**-*miş*
Gazel 747
Mısra: **20**
Birini diğerine tercih etmek.
19. Ḳalmış ādemden sarāy-ı köhnedür mülk-i cihān
20. Kim deġişmiş cennete vaḳf eylemiş evlādına

3. **deġişmez:**-*mez*
Gazel 749
Mısra: **9**
Birini diğerine tercih etmek.
9. Ṣatmak semen-i mis̱le degül çerẖe deġişmez
10. Mizān-ı fürūşande de Nābī yerüm olsa

4. **degişmez:**-*mez*
Gazel 862
Mısra: **4**
Birini diğerine tercih etmek.
3. Sebāt-ı sāye tenezzüldedür ʿuluvde degül
4. Ḳalem Hümāʾya degişmez şikeste-pālıġını

degül:
1. **degül:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **165**
Değil.
165. Çün degül vaṣfı ḳābīl-i taʿdād
166. Eyle Nābī duʿāsını īrād

2. **degül:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Değil.
19. Zihī ẕāt-ı ulūhiyyet mühim-sāz-ı rubūbiyyet
20. Ki şehristān-ı ṣunʿında degül bir ẕerre nā-ber-cā

3. **degüldür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **65**
Değil.
65. Teḫālüf ṣūretā mānił degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāḫdan surḫ u sefīd ü ḫār ü gül peydā

4. **degül:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **36**
Değil.
35. Devr eyleyeli sipihr-i devvār
36. Meşhūr degül seḥāb-ı zer-bār

5. **degül:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **130**
Değil.
129. Luṭf ide ʿaleʾl-ḫuṣūṣ o yek-tā
130. Kim miṡli degül cihānda peydā

6. **degüldür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **86**
Değil.
85. ʿİlm-i resmīyi tenezzül mi ider taḥṣīle
86. Kisbe mevḳūf degüldür şeref-i māder-zād

7. **degüldür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **139**
Değil.
139. İki elmās degüldür ḥarem-i ḫāṣṣında
140. Cebreʾīlün gözi ḳalmış idemez istirdād

8. **degül:**
Kaside 2
Mısra: **245**
Değil.
245. Kim ki rūşenger-i mihrüñle degül ṣāf-derūn
246. Baṣar āyīne-i āsāyişini jeng-i nikād

9. **degüldür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **311**
Değil.
311. Ḫak-i dergāhuña şāyeste degüldür ammā
312. Süllem-i nūrdur itdüm ceberūta iʿdād

10. **degül:**
Kaside 3
Mısra: **35**
Değil.
35. Bu kārgehde degül senden özgeye maḫṣūṣ
36. Senāverī-i ṡenā yā Muḥammed-i ʿArabī

11. **degül:**
Kaside 3
Mısra: **57**
Değil.
57. Degül resīde pesīn-pāye-ı ʿibāretüñe
58. Medāric-i füṣeḥā yā Muḥammed-i ʿArabī

12. **degül:**
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Değil.
7. Nābī veli bu maʿnī-i rengīn benüm degül
8. Benden tereşşüh itmedi bu ṣāfter zülāl

13. **degül:**
Kıt'a 5
Mısra: **6**
Değil.
5. Hāʾil olamaz saḳfı temāşā-yı sipihre
6. Dīvārı degül reh-güzārı māniʿ-i seyrān

14. **degül:**
Kaside 6
Mısra: **13**
Değil.
13. Degül bu ʿizzet ü şān-ı cihāniyāna şebīh
14. Ḥużūr-ı Ḥaḳʾda olan ʿizz ü şān-ı Mevlānā

15. **degüldi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **40**
Değil.
39. Aḳardı āb-ı ḥayāt-ı niʿam beyābāna
40. Mecārī-i ḫıred üzre degüldi cūy-ı umūr

16. **degül:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Değil.
3. Başında āteşi eksük degül olur pā-māl
4. Menāre gibi olan kec-derūn u rāst-nümā

17. **degül:**
Kaside 8
Mısra: **9**
Değil.
9. Ne ʿaceb ḫayli zamāndur ki temevvücde degül
10. Baḥr-ı zeḫḫār-ı ḫayāl ebr-i güher-pāş-ı żamīr

18. **degül:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Değil.
47. O ḫidīv-i ḥasenüʾl-ḫulḳ ʾazīmüʾş-şān kim
48. Yem-i aḫlāḳına nisbetle degül baḥr ġadīr

19. **degül:**
Kaside 8
Mısra: **84**
Değil.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

20. **degüldür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **85**
Değil.
85. Ṣād hezār olmaz ise çoḳ da degüldür nāḳıṣ
86. Ḫuṭebā nāmuñ ile dehri iderler taʿṭīr

21. **degüldür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **126**
Değil.
125. ʿĀrif ü ġāzī o şeh-i bī-bedel
126. Bu didügüñ lafẓa degüldür maḥal

22. **degüldür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **128**
Değil.
127. Ḫande ile didi o ser-mest-i nāz
128. Añladuġuñ gibi degüldür bu rāz

23. **degüldür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **151**
Değil.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

24. **degül:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Değil.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʾīd u bahār

25. **degül:**
Kaside 10
Mısra: **23**
Değil.
23. Hilāl-i ʿīd degül şāne virdi gördi felek
24. ʾArūs-ı ṭāliʿümüñ zülfüni perīşān-tār

26. **degül:**
Kaside 11
Mısra: **115**
Değil.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Niṡār ider ser-i endīşem üzre dürr-i ḫoş-āb

27. **degüldür:**-*dür*
Kaside 12

Mısra: **8**
Değil.
7. Olsa ārāste bir dem yine ber-çīde olur
8. Bir ḳarār üzre degüldür ṭarab-ı gerdiş-i cām

28. **degüldür:**-*dür*
Kaside 12
Mısra: **27**
Değil.
27. Kimse āzāde degüldür siteminden çerḫüñ
28. Hālesin māh-ı şeb-ārāya ider ḫalḳa-i dām

29. **degüldür:**-*dür*
Kaside 12
Mısra: **49**
Değil.
49. Liʾllāhiʾl-ḥamd degüldür dil-i ġam-muʿtādum
50. Naṣb ile ḳaṣr-ı ṣafā ʿazl ile künc-i ālām

30. **degül:**
Kaside 12
Mısra: **159**
Değil.
159. Māhda hāle degül ʿaks bıraḳmış çerḫe
160. Saḥn-ı ḳaṣrındaki fevvāre ile ḥavż-ı ruḫām

31. **degül:**
Kaside 12
Mısra: **175**
Değil.
175. Mū-be-mū cümle-i ḥālüm saña pūşīde degül
176. Ne iderseñ yine sen sāġ ol eyā faḫr-ı kirām

32. **degül:**
Kaside 13
Mısra: **155**
Değil.
155. Degül aḫlāḳına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül iḳdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

33. **degül:**
Kaside 13
Mısra: **156**
Değil.
155. Degül aḫlāḳına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül iḳdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

34. **degül:**
Kaside 13
Mısra: **211**
Değil.
211. Yalıñuz sen degül etbāʿuña da kāfīdür
212. Çekdügüñ pīşgeh-i ümmete bu niʿmet-iʿām

35. **degül:**
Kaside 14
Mısra: **68**
Değil.
67. Kerīmdür o ḳadar kim niḥayeti yoġ iken
68. Degül ʿaṭāsına vāfī tenāhī-i aʿdād

36. **degül:**
Kaside 14
Mısra: **110**
Değil.
109. Bu mülk ü millete senden südūr iden ḫıdmet
110. Degül müsāʿid-i taḥrīr u ḳābil-i taʿdād

37. **degüldür:**-*dür*
Gazel 15
Mısra: **11**
Değil.
11. Nāz u istiġna degüldür māniʿ-i teşrīf-i bezm
12. Ġālibā ey māh-rū bizden ḥicāb itdüñ bu şeb

38. **degül:**
Kıt'a 15
Mısra: **5**
Değil.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ……. ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i ahengini zīr ü bāmınuñ

39. **degül:**
Kaside 16
Mısra: **55**
Değil.
55. Ḥırṣ u ṭamaʿ żamīrüñ ile āşinā degül
56. Bir kimse saña bulduğı yoḳdur bu töhmeti

40. **degül:**
Kaside 16
Mısra: **59**
Değil.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

41. **degül:**
Kaside 16
Mısra: **60**
Değil.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

42. **degülem:**-*em*
Kaside 16
Mısra: **62**
Değil.
61. Didüm egerçi cümlesi vārid bu sözlerüñ
62. Ben daḫı añlamaz degülem renc ü rāḥatı

43. **degül:**
Kaside 16
Mısra: **187**
Değil.
187. Ḥadd-i ḳalem degül kʾide āverde-i zebān
188. ʿÜnvān-ı cāh kevkebe-i şān u şevketi

44. **degül:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Değil.
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

45. **degül:**
Kaside 18
Mısra: **21**
Değil.
21. Ḥaṭṭ-ı Yāḳūt degül ḳıṭʿa-i elmās bile
22. Ḥüsn-i sīmāda leṭāfetde naẓīr olmaz aña

46. **degül:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Değil.
3. Elbette murāʿāt olunur şarṭ-ı liyāḳat
4. Mebzūl degül herkese semmūr-ı ʿināyet

47. **degül:**
Gazel 26
Mısra: **18**
Değil.
17. Bir kenz ki vā-reste ola dest-i fenādan
18. Nābī degül illā ki girībān-ı ḳanāʿat

48. **degül:**
Kaside 27
Mısra: **2**
Değil.
1. Ser-i bāmında sipihrüñ çalınur nevbet-i Şeyḫ
2. Çerḫe güncīde degül dāʾire-i devlet-i Şeyḫ

49. **degül:**
Tarih 30
Mısra: **24**
Değil.
23. Var mıdur ḥüsnüñde noḳṣanı temāşā it diyü
24. Yem degül ṭutdı felek āyīne-i İskenderi

50. **degül:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Değil.
3. Tefhime miḥnet-i şeb-i hicri nümūnedür
4. Gīsū-yı mehveşānda degül pīç ü hām ʿabes̲

51. **degül:**
Tarih 36
Mısra: **27**
Değil.
27. Zīr-i pāyında daḫı mürde degül mūr-ı żaʿīf
28. Baṣalı ʿarṣa-i iḳbāle Süleymān gibi pā

52. **degül:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Değil.

1. Mādām nā-güşāde degül perr ü bāl-i mevc
2. Ḳalmaz nūhüfte kevkeb-i cāh ü celāl-i mevc

53. **degül:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Değil.
5. Maḥrūm olur rutūbet-i feyż-i bahārdan
6. Her ḫāk-ı tīre-dil ki degül pāy-māl-i mevc

54. **degül:**
Gazel 45
Mısra: **14**
Değil.
13. Bir dağdaġa-i miḥneti tertībe sebebdür
14. Mesmūʿ degül bī-ġarazāna niʿam-ı çerḫ

55. **degüldür:**-*dür*
Gazel 47
Mısra: **9**
Değil.
9. Yine vāreste degüldür girih-i ḫāṭırdan
10. Pāyuña düşse bile perçem-i pür-ḫam küstāḫ

56. **degül:**
Kıt'a 53
Mısra: **3**
Değil.
3. Sen degül elsine-i kevn ü mekān eyleyemez
4. Ḥaḳḳ-ı tavṣīfin edā ḥażret-i Aḥmed Ḫānʾuñ

57. **degül:**
Matla 56
Mısra: **1**
Değil.
1. O ser-i meymenet-efrūza degül erzānī
2. Olsa gencīne-i āfāḳ belā-gerdānı

58. **degül:**
Gazel 62
Mısra: **15**
Değil.
15. Degül meʾāli tecezzī-peẕīr ey Nābī
16. Egerçi ṣūret-i elfāz pāre pāre gelür

59. **degül:**
Gazel 71
Mısra: **3**
Değil.
3. Tekāsülden degül terk-i şitābum rāh-ı gülşende
4. Benüm reftār-ı bī-cānāne cānānsuzlıġumdandur

60. **degül:**
Gazel 71
Mısra: **6**
Değil.
5. Gehī bī-iḫtiyār üftādelikler pāy-ı dildāre
6. Degül küstāḫlıḳdan līk dermānsızluġumdandur

61. **degüldi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **16**
Değil.
15. Yog idi ẕerre deñlü pervası hiç kesden
16. Perr-i meges degüldi çeşminde ceyş-i sulṭan

62. **degül:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Değil.
3. Mis̱āl-i māh televvün degül şiʿār bize
4. Felekde mihr-i kemālüz nümūdumuz birdür

63. **degülse:**-*se*
Gazel 94
Mısra: **7**
Değil.
7. Bāzūlarum miyānuna şāyān degülse de
8. Esb-i ḫayāl-i vaṣla hele zīr teng olur

64. **degüldür:**-*dür*
Gazel 96
Mısra: **3**
Değil.
3. Mihmānuña ḫuşk eylemek inṣāf degüldür
4. OI dāmeni kim teşne-leb-i niʿmet-i yemdür

65. **degül:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Değil.
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

66. **degül:**
Kıt'a 103
Mısra: **3**
Değil.
3. Herkesüñ nāmına degül lāyıḳ
4. Hem-şümār-ı ḫurūf-ı Kurʾānī

67. **degül:**
Tarih 103
Mısra: **38**
Değil.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zāʾil degül endīşe-i ʿukbā

68. **degüldi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **60**
Değil.
59. Ḥükm eyleyemezdi buna bir kimse yaḳīnen
60. Bir kimseye meftūḥ degüldi bu muʿammā

69. **degül:**
Gazel 104
Mısra: **9**
Değil.
9. Ḳarār-dāde degül rūzgāruñ etvārı
10. Gehī muvāfıḳ olursa gehī muḫālif olur

70. **degül:**
Kıt'a 105
Mısra: **5**
Değil.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i āhenüñi zīr ü bāmınuñ

71. **degüldür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **1**
Değil.
1. Ẓann itme zer-i ḳalbümi meşkūk degüldür
2. Ṭuġrā-zededür sikkesi meşkūk degüldür

72. **degüldür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **2**
Değil.
1. Ẓann itme zer-i ḳalbümi meşkūk degüldür
2. Ṭuġrā-zededür sikkesi meşkūk degüldür

73. **degüldür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **4**
Değil.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

74. **degül:**
Gazel 109
Mısra: **5**
Değil.
5. Maḫṣūṣ degül resm-i cefā yāre ezelden
6. Ayīn-i vefā vādī-i meslūk degüldür

75. **degüldür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **6**
Değil.
5. Maḫṣūṣ degül resm-i cefā yāre ezelden
6. Ayīn-i vefā vādī-i meslūk degüldür

76. **degüldür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **8**
Değil.
7. Ḫaṭ ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ olur ancaḳ
8. Bir vech ile dinmez aña maḥkūk degüldür

77. **degüldür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **10**
Değil.
9. Naḳd-i süḫanum rāyic olursa nʾola Nābī
10. Hiç kāleb-i fersūdeye mesbūk degüldür

78. **degül:**
Gazel 113

Mısra: **5**
Değil.
5. Yek-dem degül kavāfil-i āvāzdan tehī
6. Ṣaḫn-ı ribāṭ-ı gūş ʿaceb vaḳf-ı gūşedür

79. **degül:**
Tarih 121
Mısra: **9**
Değil.
9. Bu bārgeh-i nev degül açmış per ü bālin
10. Ṭāvūs-ı münaḳḳaş-beden-i gülşen-i cennet

80. **degüldür:**-*dür*
Gazel 122
Mısra: **1**
Değil.
1. Her dil ki esīr-i girih-i reyb degüldür
2. Sāʾirlere ġayb olan aña ġayb degüldür

81. **degüldür:**-*dür*
Gazel 122
Mısra: **2**
Değil.
1. Her dil ki esīr-i girih-i reyb degüldür
2. Sāʾirlere ġayb olan aña ġayb degüldür

82. **degüldür:**-*dür*
Gazel 122
Mısra: **4**
Değil.
3. Ḫūbān ne ḳadar olsa da bālā-rev-i naḫvet
4. ʿUşşāḳdan ümmīd-i naẓar ʿayb degüldür

83. **degüldür:**-*dür*
Gazel 122
Mısra: **6**
Değil.
5. Bātındaki mihr itmededür pertevin iẓhār
6. Pīrānda nümāyān es̱er-i şeyb degüldür

84. **degüldür:**-*dür*
Gazel 122
Mısra: **8**
Değil.
7. Dāmen meġer āsūde midür ḫār-ı sitemden
8. Mihmānkede-i çāk hemān ceyb degüldür

85. **degüldür:**-*dür*
Gazel 122
Mısra: **10**
Değil.
9. Nābī olan āvāre-i ṣaḥrā-yı vesāvis
10. Reh-yāb-ı der-i gülşen-i lā-reyb degüldür

86. **degül:**
Gazel 135
Mısra: **3**
Değil.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemāñ o luṭfa sezāvārlıḳdadur

87. **degül:**
Tarih 138
Mısra: **36**
Değil.
35. Ṣadrı şāhenşeh-i devrāna maḳarr olmadadur
36. Gayre şāyeste degül tesmiye-i şāh-nişīn

88. **degül:**
Tarih 138
Mısra: **51**
Değil.
51. Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr
52. Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

89. **degül:**
Tarih 138
Mısra: **52**
Değil.
51. Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr
52. Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

90. **degüldür:**-*dür*
Tarih 144
Mısra: **47**
Değil.
47. Kimsenüñ levḥ-i ḫayālinde degüldür mürtesem
48. Böyle bir resm-i muvāfıḳ böyle naḳş-ı intiḫāb

91. **degül:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Değil.
3. At cānbazlıġıdur kārı degül ehl-i sefer
4. Rāʿiż-i raḫş-ı zebān itdügümüz istiġfār

92. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **1**
Değil.
1. Dildār ile dil gerçi ki meʾnūs degüldür
2. Luṭf u kereminden yine meʾyūs degüldür

93. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **2**
Değil.
1. Dildār ile dil gerçi ki meʾnūs degüldür
2. Luṭf u kereminden yine meʾyūs degüldür

94. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **4**
Değil.
3. Redd itmesidür müşkil olan ʿāşıḳa yoḫsa
4. Cevr u sītemi mūris̱-i efsūs degüldür

95. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **6**
Değil.
5. İfnā-yı vücūd eylememek rāh-ı ṭalebde
6. ʿUşşāḳ-ı sitem-dīdeye nāmūs degüldür

96. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **8**
Değil.
7. Pā-bend-i taʿalluḳ görinür sinede ammā
8. Āzāde-dil ol ḳaydda maḥbūs degüldür

97. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **10**
Değil.
9. Bī-tābliginden dökilür pāyına yoḫsa
10. Üftādelerüñ maṭlabı pā-būs degüldür

98. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **12**
Değil.
11. Ancaḳ aramaz her birisi ʿaybını ḫalḳuñ
12. Yoḫsa naẓarun ḳangısı cāsūs degüldür

99. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **14**
Değil.
13. Bī-vāsıta-i ḥarf olamaz çeşm aña reh-yāb
14. Gūyā dehen-i nāziki maḥsūs degüldür

100. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **16**
Değil.
15. Ey şiʿr miyānında ṣatan lafẓ-ı ġarībi
16. Dīvān-ı ġazel nüsḫa-i kāmūs degüldür

101. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **18**
Değil.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

102. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **20**
Değil.
19. Sazende daḫı rütbe-i ẓılletdedür ammā
20. Remmāl ü müneccim gibi menḫūs degüldür

103. **degüldür:**-*dür*
Gazel 167
Mısra: **22**
Değil.

21. Ṣad-ṣūret olur nūr-ı şuʿūrında nümāyān
22. Nābī nice dirsin dile fānūs degüldür

104. **degül:**
Gazel 168
Mısra: **9**
Değil.
9. Hep çıkan tār-ı şuʿāʿıdur degül mūy-ı sefīd
10. Nābīyā nūr-ı maḥabbet sineden zāʾil midür

105. **degüldür:**-*dür*
Gazel 180
Mısra: **9**
Değil.
9. Āb u tābından degüldür eylemek cez̠b-i ḳulūb
10. Laʿl-i gül-fāmı faḳaṭ teʾsīr-i ḫāṣṣiyyetledür

106. **degüldür:**-*dür*
Gazel 183
Mısra: **5**
Değil.
5. Degüldür mevceler her sū ʿinān-ı iḫtiyārıdur
6. Bıraḳmış ārzū-yı vuṣlat-ı deryā ile cūlar

107. **degüldür:**-*dür*
Gazel 184
Mısra: **17**
Değil.
17. Rīżān olan tegerg degüldür seḥābdan
18. Nābī ḫidīv-i ʿāleme gevher nis̠ār olur

108. **degüldür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **1**
Değil.
1. Gülşen-sarāy-ı ʿālem kem dil-güşā degüldür
2. Ammā ki ṭarḥı ḥayfā ṭarḥ-ı beḳā degüldür

109. **degüldür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **2**
Değil.
1. Gülşen-sarāy-ı ʿālem kem dil-güşā degüldür
2. Ammā ki ṭarḥı ḥayfā ṭarḥ-ı beḳā degüldür

110. **degüldür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **4**
Değil.
3. Ḳaldı ümīd-i rāḥat ḫalvetgehinde yoḫsa
4. Meydān-ı āferīniş cāy-ı ṣafā degüldür

111. **degüldür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **6**
Değil.
5. Bih-būdı olsa cāʾiz zaḫm-ı ḫadeng-i nāzuñ
6. Naḳd-i sarāy-ı kevneyn merhem-behā degüldür

112. **degüldür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **8**
Değil.
7. Çıḳmaz miyānemüzden ey māh-rū ḫayālüñ
8. Senden cüdā olursa benden cüdā degüldür

113. **degüldür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **10**
Değil.
9. Pest ü bülend-i ʿālem muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī
10. Bilsem ne dest var kim dest-i gedā degüldür

114. **degüldür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **12**
Değil.
11. Ser-pençesinde nāzun ser-rişte-i tasarruf
12. Keştī-i nā-mūrādī bī-nāhüdā degüldür

115. **degüldür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **14**
Değil.
13. Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan
14. Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür

116. **degüldür:**-*dür*
Gazel 190
Mısra: **16**
Değil.
15. Bir ben miyüm cihānda Nābī esīr-i ʿaşḳı
16. Ol ḥüsn-i bī-mis̠āle kim mübtelā degüldür

117. **degüldür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **5**
Değil.
5. Egerçi rūz-ı rūşenveş degüldür ṣāf-dil ammā
6. Yine setr eyleyen aḥvāl-i ḫalḳı perde-i şebdür

118. **degüldür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **1**
Değil.
1. Herkes o şehüñ bezmine mevṣūl degüldür
2. Ḫalvetgeh-i vaṣlı ḳatı medḫūl degüldür

119. **degüldür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **2**
Değil.
1. Herkes o şehüñ bezmine mevṣūl degüldür
2. Ḫalvetgeh-i vaṣlı ḳatı medḫūl degüldür

120. **degüldür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **4**
Değil.
3. Bilmem dir imiş ḳāʾide-i mihr ü vefāyı
4. Maʿlūmdur ol ḳıṣṣa-i mechūl degüldür

121. **degüldür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **6**
Değil.
5. İtmekde o bed-kīş sitem ʿāşıḳ-ı zāre
6. Zuʿmınca ḳıyāmetde de mesʾūl degüldür

122. **degüldür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **8**
Değil.
7. Geçmek daḫı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

123. **degüldür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **10**
Değil.
9. Geçmez yine ʿuşşāḳdan eylerse teġāfül
10. Ol vażʿ-ı sitem firkāte maḥmūl degüldür

124. **degüldür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **12**
Değil.
11. Ḫat geldi yine olmadı ʿuşşāḳı perīşān
12. Cemʿ olmadadur leşkeri maʿzūl degüldür

125. **degüldür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **14**
Değil.
13. Nābī mey-i iḳbāli ḫarābāt-ı fenānun
14. Taṣdīʿi ḳadar neşvesi meʾmūl degüldür

126. **degül:**
Gazel 234
Mısra: **11**
Değil.
11. Degül zemīne düşen berf ḫāne-i çerḫün
12. Beyāż-ı ṣūret-i dīvārı pāre pāre düşer

127. **degül:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Değil.
9. Felekde kāmver olmaḳ hüner degül Nābī
10. Hüner bir ehl-i dile ṣarf-ı himmet itmekdür

128. **degüldür:**-*dür*
Gazel 251
Mısra: **5**
Değil.
5. Ne reng ne bū birbirinüñ ġayrı degüldür

6. Ṣad şāḫ-ı gülüñ būy-ı hevā-perveri birdür

129. **degül:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Değil.
7. Her sīneye şāyān degül esrār-ı maḥabbet
8. Her seng-dil āyīne-i vech-i ḥasen olmaz

130. **degüldür:**-*dür*
Gazel 270
Mısra: **5**
Değil.
5. Bize nühüfte degüldür hevā-yı müjgānı
6. Biz ol daḳīḳalaruñ mū-be-mūların bilürüz

131. **degül:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Değil.
5. Bir maṭlaba esirliġinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

132. **degül:**
Gazel 283
Mısra: **10**
Değil.
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

133. **degül:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Değil.
7. Göñül bizüm degül ol düzd-i dil-nişīnündür
8. Ḳomaz tekellüfe yir münḳadaşlıḳlarumuz

134. **degül:**
Gazel 289
Mısra: **6**
Değil.
5. Āfitābuz bize ḥükm eyleyemez naḳṣ u ziyād
6. Ḳābil-i naḳṣ degül māh gibi ḫırmenümüz

135. **degüldür:**-*dür*
Gazel 290
Mısra: **4**
Değil.
3. Ṣāf itmişüz derūnı rüsūm-ı mecazdan
4. Ṣūret-pezīr-i ġayr degüldür küniştümüz

136. **degülüz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **5**
Değil.
5. Şāyān degülüz zāʾıka-i ḥüsn-i ḳabūle
6. Üftāde-i ḫāküz s̱emer-i nīm-resüz biz

137. **degül:**
Gazel 304
Mısra: **7**
Değil.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

138. **degül:**
Gazel 305
Mısra: **1**
Değil.
1. Degül denāʾetümüzden bürehne-pālıġumuz
2. Ġınā-yı Ḥaḳdur iden iḳtiżā gedālıġumuz

139. **degül:**
Gazel 305
Mısra: **8**
Değil.
7. Vücūd ser-be-ser iḥsān-ı dest-i cūdı iken
8. Degül mi terk-i edeb zuʿm-ı bī-recālıġumuz

140. **degül:**
Gazel 312
Mısra: **9**
Değil.
9. Teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ olmada ebru degül ancaḳ
10. Şifāf-ı cīb-i pīrāhen daḫı mihrābdan ḳalmaz

141. **degül:**
Gazel 313
Mısra: **5**
Değil.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

142. **degüldür:**-*dür*
Gazel 313
Mısra: **11**
Değil.
11. Degüldür ḥüsn-i māder-zād muḥtāc-ı zer u zīver
12. Tekellüf-i ḥüsne de reh-yāb olursa dil-pesend olmaz

143. **degül:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Değil.
5. Her kim ki muvaffaḳ degül itmām-ı merāma
6. Bī-ca tolaşur baḫt-ı sezāvāra yapışmaz

144. **degüldür:**-*dür*
Gazel 316
Mısra: **9**
Değil.
9. Ne bizümdür ne degüldür görinen cünbişler
10. Nābiyā ṣūret-i muḫtārda mecbūruz biz

145. **degüldür:**-*dür*
Gazel 324
Mısra: **1**
Değil.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

146. **degül:**
Gazel 330
Mısra: **3**
Değil.
3. Ḫandesi giryeye vabeste degül dil-dārun
4. Gülleri ol çemenüñ minnet-i şebnem çekmez

147. **degül:**
Gazel 336
Mısra: **6**
Değil.
5. Gerdiş-i ṭūr-ı maḳāmāt içūn āheng eyler
6. Cünbiş-i perde-i nā-sāz degül şedd-i nefes

148. **degül:**
Gazel 336
Mısra: **12**
Değil.
11. Es̱erin itse de ārāyiş-i gerdūn Nābī
12. Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

149. **degüldür:**-*dür*
Gazel 339
Mısra: **3**
Değil.
3. Degüldür mūr-ı ḫaṭ gird-i leb-i şekker-feşānında
4. Kenārı çeşmesārı āb-ı ḥayvānuñ çemenlenmiş

150. **degüldür:**-*dür*
Gazel 348
Mısra: **2**
Değil.
1. Ne deñlü eylese tertīb-i nāz u naḫvet ol ser-keş
2. Degüldür çoḳ ḫidīv-i mesned-i ḥüsne o keş u feş

151. **degüldür:**-*dür*
Gazel 361
Mısra: **9**
Değil.
9. Nā-maḥrem-i kec-bīnişe maʿhūd degüldür
10. Ruḫsāre-nümā olduġı mestūre-i iḫlāṣ

152. **degül:**
Gazel 362
Mısra: **11**
Değil.
11. Ġubār-ḫīz-i melāl olduġı degül meşhūd
12. Ne deñlü olsa da bisyār kārvān-ı ḫulūṣ

153. **degül:**
Gazel 367
Mısra: **23**
Değil.
23. Nā-būde būdı ṣarf degül muḳteżā-yı ʿaḳl
24. Ehl-i şuʿūra meşġale-i kimyā ġalaṭ

154. **degül:**
Gazel 367
Mısra: **38**
Değil.
37. İtmez tenezzül ehl-i nefes nār pūteye
38. ʿAnḳādur ehli yoḫsa degül kīmiyā ġalaṭ

155. **degül:**
Gazel 384
Mısra: **8**
Değil.
7. Yūsuf gibi envāʿı mihen çekmeġe muḥtāc
8. Āsān degül iḫvāna velīyüʾn-niʿam olmaḳ

156. **degüldür:**-*dür*
Gazel 386
Mısra: **6**
Değil.
5. Hüner bir ḫāṭır-ı virānı taʿmīr itmedür yoḫsa
6. Degüldür ādemiyyet naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ

157. **degüldür:**-*dür*
Gazel 386
Mısra: **8**
Değil.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete māniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

158. **degüldür:**-*dür*
Gazel 386
Mısra: **10**
Değil.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoḫsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

159. **degül:**
Gazel 391
Mısra: **6**
Değil.
5. Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya
6. Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ

160. **degül:**
Gazel 398
Mısra: **14**
Değil.
13. Reng-i ʿadem vücūdla Nābī behem yürür
14. Mümkin degül müfāreḳatı rūzdan şebüñ

161. **degüldür:**-*dür*
Gazel 400
Mısra: **4**
Değil.
3. Evvelki günde eyler idük ḫırmenüñ hebā
4. Şükr eyle kim elüñde degüldür irādetüñ

162. **degülem:**-*em*
Gazel 401
Mısra: **15**
Değil.
15. Degülem zīr-i felekde o ḳadar sergeşte
16. Ki bulam farḳını idrāke maḥal pīş ü pesüñ

163. **degül:**
Gazel 414
Mısra: **8**
Değil.
7. Cihānuñ miḥneti erbāb-ı ḥırṣa ʿayn-ı rāḥatdur
8. Degül āsūde bāre girmeyince dūşı ḥammālüñ

164. **degüldür:**-*dür*
Gazel 414
Mısra: **12**
Değil.
11. Ġalaṭdur itmek ümīd-i ikāmet çerḫ-i fānīde
12. Metāʿa cāy-ı āsāyiş degüldür dūşı dellālüñ

165. **degül:**
Gazel 419
Mısra: **11**
Değil.
11. Çār-mīḫ ile mücāzātı degül cāy-ı ʿaceb
12. Bārgāhuñ başına geydügi zerrīn külehüñ

166. **degül:**
Gazel 420
Mısra: **5**
Değil.
5. Çāk-ı bīhūde degül ḫātem-i laʿlin üzre
6. Çoġ olur zaḫmı vücūdında cigerdārlaruñ

167. **degül:**
Gazel 431
Mısra: **8**
Değil.
7. Menşeʾ-i feyż-i sevī ʿālem-i bālādañdur
8. Cezbe-i çāki degül sinede mīzāblaruñ

168. **degül:**
Gazel 431
Mısra: **9**
Değil.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī
10. Aġzınuñ kes̱retinün nefʿi ne dullāblaruñ

169. **degül:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Değil.
9. Reh-zen-i naḳd-i tevekkül degül ıẓhār-ı ṭaleb
10. Dāmeninden yedüñi eyleme ḳaṭʿ esbābuñ

170. **degül:**
Gazel 439
Mısra: **6**
Değil.
5. Umūr-ı maṣlahat-ı dīn içündür ey ġāfil
6. Degül menāṣib içün vażʿ-ı istiḫārelerüñ

171. **degül:**
Gazel 453
Mısra: **15**
Değil.
15. Şāyeste-i kabūl-ı hümāyūn degül sözüñ
16. Bil rütbe-i ṭabiʿatuñı iʿtiẕāra çek

172. **degülse:**-*se*
Gazel 458
Mısra: **8**
Değil.
7. Ḫırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

173. **degüldür:**-*dür*
Gazel 474
Mısra: **1**
Değil.
1. Bī-cā degüldür ehl-i dile cevri dilberüñ
2. Sūzişle ẓāhir olur .... ʿanberüñ

174. **degüldür:**-*dür*
Gazel 475
Mısra: **3**
Değil.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūk-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

175. **degül:**
Gazel 476
Mısra: **14**
Değil.
13. Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoḫsa
14. Degül vüsʿında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek

176. **degül:**
Gazel 480
Mısra: **1**
Değil.
1. Dil-i belā-keşe nāz itmenüñ zamānı degül
2. Nihāl-i nāzı dırāz itmenüñ zamānı degül

177. **degül:**
Gazel 480
Mısra: **2**
Değil.
1. Dil-i belā-keşe nāz itmenüñ zamānı degül
2. Nihāl-i nāzı dırāz itmenüñ zamānı degül

178. **degül:**
Gazel 480
Mısra: **4**
Değil.
3. Elinde ḫançer-i naḫvet gözinde neşve-i ḥüsn
4. O mest-i ḥüsne niyāz itmenüñ zamānı degül

179. **degül:**
Gazel 480

Mısra: **6**
Değil.
5. Ḥavāle-i sitemi vām-cūveş āmāde
6. Güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ zamānı degül

180. **degül:**
Gazel 480
Mısra: **8**
Değil.
7. Ḫaṭ-ı siyāh şebāngāh-ı şehr-i ḥüsnüñdür
8. Dükān-ı fitneyi bāz itmenüñ zamānı degül

181. **degül:**
Gazel 480
Mısra: **10**
Değil.
9. Ṭarīḳ-i şehr-i ḥaḳīḳat tanırken ey Nābī
10. Hevā-yı kūy-ı mecāz itmenüñ zamānı degül

182. **degül:**
Gazel 481
Mısra: **1**
Değil.
1. Teşrīfe cāme-ḫ∨ābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede s̱ābit-ḳadem degül

183. **degül:**
Gazel 481
Mısra: **2**
Değil.
1. Teşrīfe cāme-ḫ∨ābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede s̱ābit-ḳadem degül

184. **degül:**
Gazel 481
Mısra: **4**
Değil.
3. İflās-ı yeʾse düşmeden Allāh ṣaḳlasın
4. Yoḫsa ḳalursa naḳd-i ümīd elde kem degül

185. **degül:**
Gazel 481
Mısra: **6**
Değil.
5. Çerḫün ḫilāf-ı devri var amma senüñ gibi
6. ʿUşşāḳa kesr-i ḫāṭır ile müttehem degül

186. **degül:**
Gazel 481
Mısra: **8**
Değil.
7. Tek pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ da dil
8. Rindāna gāhi defʿ-i ġam eylerse ġam degül

187. **degül:**
Gazel 481
Mısra: **10**
Değil.
9. Müşkil teġāfül itmesidür ol sitemgerüñ
10. Yoḫsa ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle sitem degül

188. **degül:**
Gazel 481
Mısra: **12**
Değil.
11. Eyle żamīme üstine yek-ḥarf-i iltifāt
12. Sāde nigāh Nābī-i zāre kerem degül

189. **degül:**
Gazel 485
Mısra: **1**
Değil.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

190. **degül:**
Gazel 485
Mısra: **2**
Değil.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

191. **degül:**
Gazel 485
Mısra: **4**
Değil.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

192. **degül:**
Gazel 485
Mısra: **6**
Değil.
5. Kālā-yı vaṣla naḳd-i niyāzı begenmedüñ
6. Ey ḫod-fürūş virdügümiz kem bahā degül

193. **degül:**
Gazel 485
Mısra: **8**
Değil.
7. İnṣāf olunsa zāhid-i ḫuşküñ riyāları
8. Rindān ile muʿāmelesinden fenā degül

194. **degül:**
Gazel 485
Mısra: **10**
Değil.
9. Ḫ∨āhişger-i viṣāl niçün cürʾet eylesün
10. Çīn-i cebīn ʿalāmet-i ḥüsn-i rıżā degül

195. **degül:**
Gazel 485
Mısra: **12**
Değil.
11. Pek ṣunduñ ey gürisne naẓar ḫ∨ān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

196. **degül:**
Gazel 485
Mısra: **14**
Değil.
13. Ol mehveşüñ ümīd-i viṣāl ile Nābiyā
14. Ḥarf-ı niyāz her ne dinürse riyā degül

197. **degül:**
Gazel 486
Mısra: **1**
Değil.
1. İẓhār-ı kīn şiʿār-ı dil-i zārumuz degül
2. Aġyār ile cidāl bizüm kārumuz degül

198. **degül:**
Gazel 486
Mısra: **2**
Değil.
1. İẓhār-ı kīn şiʿār-ı dil-i zārumuz degül
2. Aġyār ile cidāl bizüm kārumuz degül

199. **degül:**
Gazel 486
Mısra: **4**
Değil.
3. Mestānemüz mücādeleyi itmez irtikāb
4. Bāzār-ı ʿaşḳ-ı yārda huşyārumuz degül

200. **degül:**
Gazel 486
Mısra: **6**
Değil.
5. Çeşm-i raḳībde bile var iʿtibārumuz
6. Vażʿ-ı cefāya yār ider aġyārumuz degül

201. **degül:**
Gazel 486
Mısra: **8**
Değil.
7. Bir kerre būy-ı meykede-i ʿaşḳ alınmasın
8. Zāhid çeker piyāle güneh-kārumuz degül

202. **degül:**
Gazel 486
Mısra: **10**
Değil.
9. Bir şām-ı tīre var mı ki hengām-ı bāmdād
10. Ruhsāre-sāy-ı sāye-i dīvārumuz degül

203. **degül:**
Gazel 486
Mısra: **12**
Değil.
11. Luṭfından ebr-i raḥmet ider rūyumuz sefid
12. Yoḫsa bizüm icāreli ḳaṣṣārumuz degül

204. **degül:**
Gazel 486
Mısra: **14**
Değil.
13. Bilmem dem-i viṣāl niçün çıḳmaz aradan

14. Sīmīn kemer miyāncī-i bāzārumuz degül

205. **degül:**
Gazel 486
Mısra: **16**
Değil.
15. Dülbend-i ebri barmağına sarmasın hilāl
16. Mısṭar-keş-i ṣaḥīfe-i ās̱ārumuz degül

206. **degül:**
Gazel 488
Mısra: **2**
Değil.
1. Bilmezse ḳadr-i ḥüsnini ḫūbān ʿaceb degül
2. Mevrūs̱dur mis̱āl-i zenān mükteseb degül

207. **degül:**
Gazel 488
Mısra: **4**
Değil.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḫubāna nāz farż degül müsteḥab degül

208. **degül:**
Gazel 488
Mısra: **4**
Değil.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḫubāna nāz farż degül müsteḥab degül

209. **degül:**
Gazel 488
Mısra: **6**
Değil.
5. Benden de gāh naẓra-i güstaḫ ider ẓuhūr
6. Yārüñ baḳılsa cevri ḳatı bī-sebeb degül

210. **degül:**
Gazel 488
Mısra: **8**
Değil.
7. Nā-ehlüñ iḫtilāṭı ider ḳadr-ı ehli pest
8. Ḥayfā ki ḳadr-ı ehl-i hüner münteḫab degül

211. **degül:**
Gazel 488
Mısra: **10**
Değil.
9. Meşhūrdur ki māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn
10. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olur ammā ki hep degül

212. **degül:**
Gazel 488
Mısra: **11**
Değil.
11. Dilden degül güzārişe ḳādir ḫayālini
12. ʿĀşık niyāz-ı vaṣl ile taḥrīk-i leb degül

213. **degül:**
Gazel 488
Mısra: **12**
Değil.
11. Dilden degül güzārişe ḳādir ḫayālini
12. ʿĀşık niyāz-ı vaṣl ile taḥrīk-i leb degül

214. **degül:**
Gazel 488
Mısra: **14**
Değil.
13. Cānāneden müsāʿade vaḳtinde Nābiyā
14. Güstāḫlık muḫālif-i resm-i edeb degül

215. **degül:**
Gazel 495
Mısra: **1**
Değil.
1. O ġonce bağda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

216. **degül:**
Gazel 495
Mısra: **2**
Değil.
1. O ġonce bağda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

217. **degül:**
Gazel 495
Mısra: **4**
Değil.
3. Kenāra çekmek ümidiyle dil seni cānā
4. Mis̱āl-i mevce-i deryā ḳarār-dāde degül

218. **degül:**
Gazel 495
Mısra: **6**
Değil.
5. Çıkardı gūşe-i bām-ı viṣāle dil ammā
6. Ḫam-ı kemend-i emel küngür-i recāda degül

219. **degül:**
Gazel 495
Mısra: **8**
Değil.
7. Fiġān ü zārın işitdüm esīr-i ṭurresinüñ
8. Egerçi bestedür ammā velī sabāda degül

220. **degül:**
Gazel 495
Mısra: **10**
Değil.
9. Yapan anı yine miʿmār-ı iltifātımdur
10. Göñül ḫarāb-ı sitemdür ḫarāb-ı bāde degül

221. **degül:**
Gazel 495
Mısra: **12**
Değil.
11. Kemān-ı cevrini çekmek ümīdin itme göñül
12. Kemān-ı saḫtdur ol gördüġüñ kebāde degül

222. **degül:**
Gazel 495
Mısra: **14**
Değil.
13. Niyāzmend-i viṣāl ol ḳo germi ey Nābī
14. Ne var temenni-i vuṣlat ḫilāf-ı ʿāde degül

223. **degül:**
Gazel 499
Mısra: **1**
Değil.
1. Düşsem hevā-yı ʿaşḳa zamānum degül benüm
2. İtsem şekīb ḥadd-i tüvānum degül benüm

224. **degül:**
Gazel 499
Mısra: **2**
Değil.
1. Düşsem hevā-yı ʿaşḳa zamānum degül benüm
2. İtsem şekīb ḥadd-i tüvānum degül benüm

225. **degül:**
Gazel 499
Mısra: **6**
Değil.
5. İnṣāf odur ki cān ü dilüm itmez iʿtiḳād
6. Cānane ben disem bile cānum degül benüm

226. **degül:**
Gazel 499
Mısra: **8**
Değil.
7. Yārun vuṣūl-ı mertebe-i iltifātuna
8. Reh-bürde-i ḫayāl ü gümānum degül benüm

227. **degül:**
Gazel 499
Mısra: **10**
Değil.
9. Nābī ġarīb-i nüsḫayum ammā ki neyleyüm
10. Her teng-ṭabʿ mesʾele-dānum degül benüm

228. **degül:**
Gazel 510
Mısra: **6**
Değil.
5. İtdük tehī ṣadefle ḳanāʿat kenārda
6. Ḳaʿr-ı yeme resā degül idrākümüz bizüm

229. **degül:**
Gazel 514
Mısra: **5**
Değil.
5. Bāruta suziş āhen ile sengden degül
6. İklim-i ġaybdan gelür imdādumuz bizüm

230. **degüldür:**-*dür*
Gazel 550
Mısra: **13**
Değil.
13. Şiʿr ü inşāyı hüner yapma degüldür Nābī
14. Hüner āfāḳda seyr eylemedür envārın

231. **degül:**
Gazel 562
Mısra: **11**
Değil.
11. Degül gökde tereşşuḥ eyleyen serpūş-ı ʿālemden
12. Cihānun cüzʾ ü terkībātını taḳṭīr ider gerdūn

232. **degül:**
Gazel 565
Mısra: **6**
Değil.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimağı degül āzāde ḫalelden

233. **degül:**
Gazel 568
Mısra: **9**
Değil.
9. Degül bu ḫastelikde her zamān dir Nābī-i bīmār
10. Devā-yi ʿāfiyet ümmīd ider hemvāre luṭfuñdan

234. **degülüz:**-*üz*
Gazel 578
Mısra: **9**
Değil.
9. Naḫl-i mercān gibi minnet-keş-i bārān degülüz
10. Zīrden feyż aluruz almaz isek bālādan

235. **degül:**
Gazel 578
Mısra: **11**
Değil.
11. Tīġ-i müjgānı degül ḳābil-i vaṣf itmeyicek
12. Ḫūn-ı endīşe tereşşuḥ ciger-i maʿnādan

236. **degül:**
Gazel 580
Mısra: **4**
Değil.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

237. **degüldür:**-*dür*
Gazel 585
Mısra: **11**
Değil.
11. Ṣaḥn-ı ferdāda degüldür teşneter ḳalmaḳ baʿīd
12. Cūybār-ı mümkinātuñ bilmeyenler maḳsemin

238. **degüldür:**-*dür*
Gazel 599
Mısra: **11**
Değil.
11. Degüldür lūle leẕẕet-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

239. **degül:**
Gazel 601
Mısra: **3**
Değil.
3. Nā-müstemirde ẕevḳ ü keder müstemir degül
4. Ḥācet yoḳ āzmāyişe ʿīydin muḥarremin

240. **degüldür:**-*dür*
Gazel 610
Mısra: **3**
Değil.
3. Dest-i rindānda degüldür ẕevḳ içün şemʿ-i ḳadeh
4. Ġāʾib itmişler ararlar şemʿ ile germiyyetin

241. **degülken:**-*ken*
Gazel 631
Mısra: **10**
Değil.
9. Mümkin mi ḫam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
10. Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden

242. **degül:**
Gazel 638
Mısra: **15**
Değil.
15. Degül bihişt-i ṣafā-baḫş ṭabʿ-ı dūzaḫiyān
16. Ne ẕevḳ alur dil-i pervāne gülsitānlardan

243. **degül:**
Gazel 651
Mısra: **2**
Değil.
1. Ḫalḳ eylemiş ḥayātı Ḫudā ehl-i hūş içün
2. ………. degül gelūsına ḳalmış vuḥūş içün

244. **degüldür:**-*dür*
Gazel 657
Mısra: **3**
Değil.
3. Ẕātadur cāha degüldür naẓar-ı ehl-i ḳabūl
4. Ḫ∨ārdur ḫār güle olsa bile hem-zānū

245. **degül:**
Gazel 687
Mısra: **3**
Değil.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

246. **degül:**
Gazel 687
Mısra: **3**
Değil.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

247. **degül:**
Gazel 687
Mısra: **9**
Değil.
9. Laʿl ü yāḳūta ḳazar sikke(y)i mermerde degül
10. Nābiyā her kim olur nām-ı nikū ḳaydında

248. **degül:**
Gazel 700
Mısra: **7**
Değil.
7. Ruḫsār-ı lāle-reng ile ḥayfā degül şarāb
8. Rūy-ı siyāh ḳahve ḳadar iştiharda

249. **degüldür:**-*dür*
Gazel 712
Mısra: **9**
Değil.
9. Degüldür yek-nefes endīşeden ḫālī dil-i Nābī
10. Degül ʿādet şebān-rūz olmaḳ ebvāb-ı ḥarām beste

250. **degül:**
Gazel 714
Mısra: **17**
Değil.
17. Nābiyā ʾām degül feyż-i sehāb-ı maʿnā
18. Dökilür mezraʿa-i ḫāṭır-ı agāh üzre

251. **degüldür:**-*dür*
Gazel 717
Mısra: **13**
Değil.
13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā
14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

252. **degül:**
Gazel 722
Mısra: **9**
Değil.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī
10. O gül-ruḫa meġer Emnī gibi Celālī ola

253. **degül:**
Gazel 730
Mısra: **13**
Değil.
13. Nābī murād-ı ʿālem-i fānī degül sezā
14. Ḫalḳuñ niyāzına felegün imtināʿına

254. **degül:**-*e*
Gazel 749
Mısra: **9**
Değil.
9. Ṣatmak semen-i mis̱le degül çerḫe değişmez
10. Mizān-ı fürūşande de Nābī yerüm olsa

255. **degül:**
Gazel 752
Mısra: **4**
Değil.

3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

256. **degülken:***-ken*
Gazel 756
Mısra: **7**
Değil.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ḫazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

257. **degül:**
Gazel 759
Mısra: **12**
Değil.
11. Bu bāġuñ mīvesinden ḳaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it kim
12. Degül mīve nühüfte sengdür cīb-i nihālinde

258. **degül:**
Gazel 759
Mısra: **14**
Değil.
13. Semānuñ feyż-i ruḥānīsin itme arżdan ümmīd
14. Dıraḫtānuñ degül ḫāṣiyyeti peydā zilālinde

259. **degül:**
Gazel 762
Mısra: **5**
Değil.
5. Tāʿyīn-i ḥikmet-i ezelīden degül ḫabīr
6. Tażyīʿ ider ḥayātını dil-ḫ∨āh ʿaşḳına

260. **degül:**
Gazel 763
Mısra: **9**
Değil.
9. Degül ḫālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında

261. **degüldür:***-dür*
Gazel 768
Mısra: **14**
Bu sır.
13. Devlet-serāy-ı Kaʿbe dil-i kāʾināt iken
14. Nābī dinürse senüñ degüldür mübālaġa

262. **degüldür:***-dür*
Gazel 772
Mısra: **1**
Değil.
2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

263. **degüldür:***-dür*
Gazel 772
Mısra: **2**
Değil.
2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

264. **degüldür:***-dür*
Gazel 772
Mısra: **4**
Değil.
3. Şevḳ-i teşrifüñ ile gūşe-i ḫum-ḫānemüze
4. İntiẓār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

265. **degüldür:***-dür*
Gazel 772
Mısra: **6**
Değil.
5. Saña bāziçe-i çerḫi nice tefhīm ideyüm
6. Rüzgār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

266. **degüldür:***-dür*
Gazel 772
Mısra: **8**
Değil.
7. Şekve itsem siteminden daḫı efzūn eyler
8. Yadigār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

267. **degüldür:***-dür*
Gazel 772
Mısra: **10**
Değil.
9. Vaṣl içün terk-i niyāz itdügüme gönlümde
10. Ḫārḫār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

268. **degüldür:***-dür*
Gazel 772
Mısra: **12**
Dolmak.
11. Gülşenüñ itdi temāşāsı beni dem-beste
12. Nev-bahār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

269. **degüldir:***-dir*
Gazel 772
Mısra: **14**
Değil.
13. Cām-ı zehr-āb-ı gelū-sūz-ı firāḳuñ sāḳī
14. Nā-güvār öyle degüldir ki dimek mümkin ola

270. **degüldür:***-dür*
Gazel 772
Mısra: **16**
Değil.
15. Lālenün dağına reşk eyledüginden gönlüm
16. Dāġdār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

271. **degüldür:***-dür*
Gazel 772
Mısra: **18**
Değil.
17. Dil harīdār-ı viṣāl olduġına ey Nābī
18. Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

272. **degüldür:***-dür*
Gazel 776
Mısra: **14**
Değil.
13. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-nihāle niyyetüñ
14. Nābiyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

273. **degüldür:***-dür*
Gazel 788
Mısra: **5**
Değil.
5. O tīre ḫāne degüldür göñül ki rūşen ola
6. Meh ābgīnesini cām-ı revzen itsem de

274. **degül:**
Gazel 793
Mısra: **5**
Değil.
5. Bīhūde degül būy-ı ḥaḳīḳat ṭaleb eyler
6. Bir kez ṭokunur bād-ı sebük-pā kimi görse

275. **degüldür:***-dür*
Gazel 799
Mısra: **3**
Değil.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

276. **degüldür:***-dür*
Gazel 808
Mısra: **1**
Değil.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

277. **degül:**
Gazel 831
Mısra: **1**
Değil.
1. Degül felekde dıraḫşān olan sitāre gibi
2. Olur ġubār-ı fenā riḫte şerāre gibi

278. **degül:**
Gazel 831
Mısra: **15**
Değil.
15. Nücūm u reml degül reh-ber-i mesīre-i ġayb
16. Murāda rāh-nümā olmaz istiḫāre gibi

279. **degül:**
Gazel 832
Mısra: **13**
Değil.
13. Nemā-pezīr degül toḫm-ı ārzū Nābī
14. Sirişk-i neyl-i reviş bir ḳarāre gelmedi mi

280. **degül:**
Gazel 839
Mısra: **3**
Değil.
3. Ḳapluca ḥavżı degül āyīne-i ṣāf gibi

4. Görinür dīde-i pür-eşkde ʿaks-ı bedeni

281. **degüldür:**-*dür*
Gazel 851
Mısra: **3**
Değil.
3. Naẓarı cāmeyedür ẕāta degüldür ḫalkuñ
4. Ābdan ḳıymetidür cāme-i gül-gūn ile mey

282. **degül:**
Gazel 855
Mısra: **7**
Değil.
7. Bizden ziyāde ḳaṣr-ı ḫayālüñ degül dirīġ
8. Gül-būse-çīn-i pāy-ı nefes nerdübānları

283. **degüldür:**-*dür*
Gazel 861
Mısra: **8**
Değil.
7. İtmez ervāḥa sirāyet ʿileli ecsāmuñ
8. Ḥarf-i ʿilletle degüldür yine muʿtel maʿnā

284. **degül:**
Gazel 862
Mısra: **3**
Değil.
3. Sebāt-ı sāye tenezzüldedür ʿuluvde degül
4. Ḳalem Hümāʾya degişmez şikeste-pālıġını

285. **degüldür:**
Gazel 93
Mısra: **8**
Değil.
7. Saña iṣbāt-ı taḳṣīr eylemek bī-vechdür ey dil
8. Bu taḳṣīr-i eṡer senden degüldür çeşm-i terdendür

286. **degüldür:**
Gazel 93
Mısra: **9**
Değil.
9. Bu taʿbīrāt vüsʿinde degüldür ḳuvvet-i ṭabʿuñ
10. Bu feyż-i maʿnevī Nābīʾye mecrā-yı digerdendür

287. **degüldür:**
Gazel 240
Mısra: **3**
Değil.
3. Degüldür bende dil ser-germī-i fikr-i nigāhuñla
4. O bī-hūş-ı maḥabbetdür düşüp bir yirde ḳalmışdur

288. **degülken:** -*ken*
Gazel 763
Mısra: **10**
Hileye uğramak.
9. Degül ḫālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında

285. **degüldür:**-*dür*
Gazel 865
Mısra: **5**
Değil.
5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

degül a:

1. **degül a:**
Gazel 441
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"... değil ya, ... olamaz ya" anlamında yüklemin olumsuz çekimini sağlayan ve yargıyı güçlendiren bir ifade.
12. Degül a menʿine ḳādir kerem-i Rezzāḳuñ
11. Menʿ-i nān-pāremüze kuşiş iden cāhil-i dūn

2. **degül a:**
Gazel 715
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yanlış anlaşılan/bilinen ya da yapılan bir durumu düzeltmeyi, bir gerçeği onun yanlışı üzerinden ortaya çıkarmayı kızgınlık ve öfke ile ifade etme.
1. Şāh-ı āhū-yı ḥaremdür iki ebrū degül a
2. İki āhūdur iki nergis-i cādū degül a

3. **degül a:**
Gazel 715
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yanlış anlaşılan/bilinen ya da yapılan bir durumu düzeltmeyi, bir gerçeği onun yanlışı üzerinden ortaya çıkarmayı kızgınlık ve öfke ile ifade etme.
1. Şāh-ı āhū-yı ḥaremdür iki ebrū degül a
2. İki āhūdur iki nergis-i cādū degül a

4. **degül a:**
Gazel 715
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yanlış anlaşılan/bilinen ya da yapılan bir durumu düzeltmeyi, bir gerçeği onun yanlışı üzerinden ortaya çıkarmayı kızgınlık ve öfke ile ifade etme.
3. Sipeh-i ṣaf-be-ṣaf-ı nāzdur emvāc-ı cebīn
4. Devr-i girdāb-ı belādur ḫam-ı gīsū degül a

5. **degül a:**
Gazel 715
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yanlış anlaşılan/bilinen ya da yapılan bir durumu düzeltmeyi, bir gerçeği onun yanlışı üzerinden ortaya çıkarmayı kızgınlık ve öfke ile ifade etme.
5. Ne bu hūn-rīzī vü ġāretgerī vü bī-bākī
6. Müjeler leşker-i bī-raḥm-ı Hülāgū degül a

6. **degül a:**
Gazel 715
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yanlış anlaşılan/bilinen ya da yapılan bir durumu düzeltmeyi, bir gerçeği onun yanlışı üzerinden ortaya çıkarmayı kızgınlık ve öfke ile ifade etme.
7. Ne bu iḳdāmı o ṭāġlar delisi Ferhādʾuñ
8. ʿAczdür ʿaşḳa düşen ḳuvvet-i bāzū degül a

7. **degül a:**
Gazel 715
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yanlış anlaşılan/bilinen ya da yapılan bir durumu düzeltmeyi, bir gerçeği onun yanlışı üzerinden ortaya çıkarmayı kızgınlık ve öfke ile ifade etme.
9. İtme güstāḫ nigahuñ aña bār-ı teşvīş
10. Çeşm-i cānāne ḥaḳīḳatde terāzū degül a

8. **degül a:**
Gazel 715
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yanlış anlaşılan/bilinen ya da yapılan bir durumu düzeltmeyi, bir gerçeği onun yanlışı üzerinden ortaya çıkarmayı kızgınlık ve öfke ile ifade etme.
11. Senden āsūdedür ey çerḫ kurulmış sāʿat
12. Ki anuñ ẓarfı bile vaḳf-ı tek-ā-pū degül a

9. **degül a:**
Gazel 715
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yanlış anlaşılan/bilinen ya da yapılan bir durumu düzeltmeyi, bir gerçeği onun yanlışı üzerinden ortaya çıkarmayı kızgınlık ve öfke ile ifade etme.
13. Olamaz çihre-nümā her dile maʿnā Nābī
14. Herkesüñ meşhedi āyīne-i zānū degül a

degül de nedür:

1. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
1. Ḥayāt devlet-i pā der-hevā degül de nedür
2. Vücūd mevc-i beḳā der-fenā degül de nedür

2. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.

1. Ḥayāt devlet-i pā der-hevā degül de nedür
2. Vücūd mevc-i beḳā der-fenā degül de nedür

3. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
3. İden nigāh-ı beḳā bu nümūd-ı bī-būde
4. Girīve-gerd-i ḫaṭā-der-ḫaṭā degül de nedür

4. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
5. Cihānı añlayanuñ çeşm-i iʿtibārında
6. Ġubār-ı kūy-ı fenā tūtiyā degül de nedür

5. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
7. Sipāh u memlekete ihtiyacı s̠ābit iken
8. Mülūk-ı ʿālem-i ṣūret gedā degül de nedür

6. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
9. Mülūk-ı sālifenün gūş iden ḥikāyātın
10. Bilür ʿarūs-ı cihan bī-vefā degül de nedür

7. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
11. Esīr-i keşmekeş-i ıżṭırāb iken ehli
12. Beḳā-yı cāha duʿā bed-duʿā degül de nedür

8. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
13. Ümīdvār olıcaḳ ebr-i nev-bahārāndan
14. Nüzūl-ı ṣāʾikadan ma-ʿadā degül de nedür

9. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
15. Ümīd-i luṭf u mürüvvet zamāne ḫalḳından
16. Ḥuṣūle gelmeyiceḳ müddeʿā degül de nedür

10. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
17. Viṣāle gelse bile kārı yār-ı bed-ḫūnuñ
18. Müʿāḫeẕāt-ı kühen-mācerā degül de nedür

11. **degül de nedür:**
Gazel 112
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
19. Göñül meşābe-i raḳḳāṣ-ı sāʿat ey Nābī
20. Esīr-i gerdiş-i ḫavf u recā degül de nedür

12. **degül de nedür:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
1. Ümīd tūde-i rīk-i revān degül de nedür
2. Heves temevvüc-i bād-ı vezān degül de nedür

13. **degül de nedür:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
1. Ümīd tūde-i rīk-i revān degül de nedür
2. Heves temevvüc-i bād-ı vezān degül de nedür

14. **degül de nedür:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
3. Hücūm-ı leşker-i tārāc-pīşe-i ġamdan
4. Sevād-ı meykede dārüʾl-emān degül de nedür

15. **degül de nedür:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
5. Dü nistī arasında bu hestī-i mevhūm
6. Fürūġ-ı meşʿale-i kārvān degül de nedür

16. **degül de nedür:**
Gazel 241
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
7. Mis̠āl-i ḫāne-i Aʿrāb dest-i müflisde
8. Zere ḫiṭāb-ı ẓeher kār-dān degül de nedür

17. **degül de nedür:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
9. Ṣafā-yı ʿıyşına emvālin itmeyen maṣrūf
10. Ḫızāne-i digere pās-bān degül de nedür

18. **degül de nedür:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Varlığı yada doğruluğu kabul edilen bir şeyi muhataba da onaylatma ifadesi.
11. Cihānı reʾyine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī
12. Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür

degül mi:
1. **degül mi:**
Gazel 106
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Değil mi.
7. Degül mi luṭf-ı Ḥaḳa ʿayb-cūluḳlar
8. Kemīne loḳmasını şād-kām alur bulunur

degül midür:
1. **degül midür:**
Gazel 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
1. Ḫubān-ı cemāl aṣla mezāhir degül midür
2. Ās̠ār-ı aṣl ferʿde ẓāhir degül midür

2. **degül midür:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
1. Ḫubān-ı cemāl aṣla mezāhir degül midür
2. Ās̠ār-ı aṣl ferʿde ẓāhir degül midür

3. **degül midür:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
3. Tedkīk olunsa yār ile daʿvā-yı ittiḥād
4. Maʿnā-yı nefsüʾl-emre muġayir degül midür

4. **degül midür:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
5. Ey dil gehī cefā ile de yoḳlamak seni
6. Cānāneden riʿāyet-i ḫāṭır degül midür

5. **degül midür:**
Gazel 115
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
7. Āzürde olmasında cefāsından ol gülün
8. Nāz eylemek maḥabbete dāʾir degül midür

6. **degül midür:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
9. Āvāre dil seni ṣakınur sāyeden bile
10. Ey mihr-i ḥüsn sāye de sāʾir degül midür

7. **degül midür:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
11. Dilden gehī nevāzişüni eyleme diriġ
12. Kuyuñda bir ġarīb müsāfir degül midür

8. **degül midür:**
Gazel 115
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
13. ʿĀşık tārīk-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳatde Nābīyā
14. Bezl-i vücūd iderse de ḳāṣir degül midür

9. **degül midür:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
1. Ḳaṣr-ı sürūr künc-i ḳanāʿat degül midür
2. Ṣaḥn-ı bihişt kūy-ı ferāġat degül midür

10. **degül midür:**
Gazel 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
1. Ḳaṣr-ı sürūr künc-i ḳanāʿat degül midür
2. Ṣaḥn-ı bihişt kūy-ı ferāġat degül midür

11. **degül midür:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
3. Erbāb-ı yeʾs gerçi tehī-kīsedür velī
4. Ehl-i ümīdden hele rāḥat degül midür

12. **degül midür:**
Gazel 200
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
5. Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
6. Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür

13. **degül midür:**
Gazel 200
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
7. Cānā ne var ġarībüñe itmezsin iltifat
8. Vuṣlat sizüñ diyarda ʿadet degül midür

14. **degül midür:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
9. Meʾyūs olma naḫvet-i nāzından ol mehüñ
10. Cevr ü cefa vefaya ʿalāmet degül midür

15. **degül midür:**
Gazel 200
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
11. Meclisde cevri töhmet-i taksir ile baña
12. Cānāneden raḳībe ʿināyet degül midür

16. **degül midür:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
13. Dildār bī-mürüvvet ü aġyār kīne-h∨āh
14. Ey sūz-ı nāle vaḳt-i sirāyet degül midür

17. **degül midür:**
Gazel 200
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
15. Ḳaṣd-ı sitemle ḳalbüñe reh-yāb olursa da
16. Nābī-i nā-murāda saʿādet degül midür

18. **degül midür:**
Gazel 201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
1. Ādem esīr-i dest-i meşiyyet degül midür
2. ʿĀlem zebūn-ı pençe-i ḳudret degül midür

19. **degül midür:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
1. Ādem esīr-i dest-i meşiyyet degül midür
2. ʿĀlem zebūn-ı pençe-i ḳudret degül midür

20. **degül midür:**
Gazel 201
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
3. Bu perdenüñ derūnına bak ıztırābı ḳo
4. Her miḥnetüñ verāsı meserret degül midür

21. **degül midür:**
Gazel 201
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
5. Muḥtāc-ı rızḳ-ı Hāliḳ iken ser-be-ser cihān
6. Mahlūkdan niyāz mez̲ellet degül midür

22. **degül midür:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
7. Bez̲l-i ḥayāt rāh-ı maḥabbetde ʿāşıḳa
8. Teklīf olunsa cānına minnet degül midür

23. **degül midür:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
7. Bez̲l-i ḥayāt rāh-ı maḥabbetde ʿāşıḳa
8. Teklīf olunsa cānına minnet degül midür

24. **degül midür:**
Gazel 201
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
11. Hep sen mi kām-yāb olacaḳsın zamānede
12. Ey teng-çeşm kār be-nevbet degül midür

25. **degül midür:**
Gazel 201
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
13. Nābī zebān-ı ṭabʿum iden hāme-i mecaz
14. Meşşāṭe-i ʿarūs-ı ḥaḳīḳat degül midür

26. **degül midür:**
Gazel 489
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Değil midir (Tasdik ettirme makamında).
25. Gülgeşte çık nesīm-i gül-i jāledārı gör
26. Cān-baḫşter degül midür āb u hevā-yı gül

degül sen:
1. **degül sen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **249**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değil sen (İfadenin devamında kişinin yetersizliği ve yapılacak eylemin büyüklüğü imkansızlığı belirtilir).
249. Sen degül cümle nāẓımān-ı süḫan
250. Ḳazsalar nevk-i fikr ile maʿden

deh:
1. **deh:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **4**
On.
3. Ḫoşā bārgāh-ı ḫidīv-i cihān
4. Ki deh oldı anuñla nüh āsmān

2. **deh:**
Kıt'a 42
Mısra: **4**
On.
3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

3. **deh:**
Tarih 118
Mısra: **8**
On.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

dehān:
1. **dehānı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **43**
Ağız, dil.
43. Dehānı ġoncenüñ olurdı ḫandeden maḥrūm
44. Nesīm-i şermi eger gülsitāndan itse güẕār

2. **dehān:**
Kaside 12
Mısra: **166**
Ağız, dil.
165. Āṣafā midḥat-ı evṣāfuñ olunmaz taḳrīr
166. Cism-i nāẓımda dehān olsa ser-ā-pāy mesām

3. **dehānın:**-*ın*
Tarih 16
Mısra: **84**
Ağız, dil.
83. Ne ḳādir böyle tārīḫ itmeġe Nābī ḳuluñ ancaḳ
84. Dehānın eyledi teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ gūyā

4. **dehānı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **82**
Ağız.
81. Ġālib olsun ʿömrinüñ müstaḳbeli mażīsine
82. Tābe-ḥaşr olsun dehānı emr u nehyüñ maṣdarı

5. **dehanı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **2**
Ağız.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

6. **dehānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 64
Mısra: **1**
Ağız.
1. Benüm ṣarrāf-ı şehr-i rāz dükkānum dehānumdur
2. Devātum kīse taḫtam safha engüştüm zebānumdur

7. **dehānumdan:**-*um, -dan*
Kıt'a 68
Mısra: **4**
Ağız.
3. Gūşe-gīr ol ʿālemi ṭutsun ṣadā-yı şöhretüñ
4. Añla bu remzi dehānumdan zebānumdan benüm

8. **dehānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 124
Mısra: **8**
Ağız.
7. Dilber ki rast söyleye ʿuşşāḳa itdügin
8. Būs eyleyem dehānını dirsem ḫilāf olur

9. **dehānı:**-*ı*
Gazel 157
Mısra: **5**
Ağız.
5. Nā-yābdur dehānı gibi ḥarf-i iltifāt
6. Bilmem niyāz-ı vaṣlda ihmālümüz mi var

10. **dehānumuz:**-*u, -muz*
Gazel 256
Mısra: **1**
Ağız.
1. Vaṣf-ı lebüñle ülfet idelden dehānumuz
2. Sükker ezer dimāġ-ı beyāna zebānumuz

11. **dehānın:**-*ın*
Gazel 412
Mısra: **10**
Ağız.
9. Yazuḳ pes-āmedegān-ı ḫayāle ey Nābī
10. Güşāde eyleme birden dehānın enbāruñ

12. **dehānın:**
Gazel 414
Mısra: **2**
Ağız (Kapı bağlamında).
1. Ṣabāḥ-ı ʿīd ider efvāhını pür-ḫande eṭfālüñ
2. Dekākīnün dehānın ser-be-ser bend iṭmek aḳfālüñ

13. **dehānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 419
Mısra: **8**
Ağız.
7. İtdürür devr-i felek ṣāf-dilün cībini çāk
8. Rīsmānuñ es̱eri gibi dehānında çehüñ

14. **dehānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 424
Mısra: **2**
Ağız.
1. Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenüñ
2. Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervānenüñ

15. **dehānı:**-*ı*
Gazel 424
Mısra: **8**
Ağız.
7. Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḫsārı meġer
8. Lez̤z̤etinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ

16. **dehānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 439
Mısra: **8**
Ağız.
7. Telāş-ı niʿmeti ḳorḳudur ʿaczi derk eyler
8. Gören naṣībi dehānında şīr-ḫ^vārelerüñ

17. **dehānı:**-*ı*
Gazel 471
Mısra: **2**
Ağız.
1. Yaḳışdı çūp-ı dehān leblerini ḫūbānuñ
2. Çubuḳlu bāġçeye döndi dehānı cānānuñ

18. **dehānın:**-*ın*
Gazel 477

Mısra: **2**
Ağız.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

19. **dehānum:***-um*
Gazel 631
Mısra: **7**
Ağız.
7. Bir tāze nihālüm ki dehānum gibi yoḳdur
8. Ālūde-leb-i dāʿiye sīb-i ẕeḳanumdan

20. **dehānını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 648
Mısra: **3**
Ağız, dudak.
3. Sensin dehānını öpe gel ey ḳadeh yine
4. Meyl-i şarāb iderse de cānāne sen sevin

21. **dehānı:***-ı*
Gazel 727
Mısra: **7**
Ağız.
7. Gözi dehānı ile kīsesindedür halkuñ
8. Hemīşe vaḳf-ı firāz ü nişībdür lūle

22. **dehānumda:***-um, -da*
Gazel 756
Mısra: **12**
Ağız.
11. Baḳiyye ḳaldı Nābī köhne şāhid-bāzlıḳlardan
12. Benüm ancaḳ ser-engüştümle çeşmümle dehānumda

23. **dehānında:***-ı, -n, -da*
Gazel 759
Mısra: **5**
Ağız.
5. Dehānında ne ṣūretle çıḳar ḥarf u ṣadā bilsem
6. Cevāb-ı yeʾsi āmāde bilen ḥīn-i suʾālinde

24. **dehānında:***-ı, -n, -da*
Gazel 795
Mısra: **12**
Ağız.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir es̱er yoḳdur dehānında

25. **dehānı:***-ı*
Gazel 817
Mısra: **3**
Ağız.
3. Dehānı zarf-ı...................... taḫayyül ise de
4. Mis̱āl-i eşk-i nedāmet çemen-ṭırāz olamaz

26. **dehānın:***-ın*
Gazel 824
Mısra: **5**
Ağız.
5. Vā-restedür dehānın öpen inkisārdan
6. Olmaz şikeste cūy-ı bihiştüñ sebūları

27. **dehānına:***-ı, -n, -a*
Gazel 829
Mısra: **7**
Ağız, dudak.
7. Bī-būs-ı laʿl-i yār dökülmez dehānına
8. Pīşīn alur piyāle-i mey ḫūn bahāsını

28. **dehāna:***-a*
Gazel 876
Mısra: **12**
Ağız.
11. Bu şiʿr-i nādireden toġru söyle ey Nābī
12. Dehāna leẕẕet-i āb-ı zülāl gelmedi mi

29. **dehānın:***-ı, -n*
Gazel 882
Mısra: **5**
Ağız, dudak.
5. Dehān-ı yāre gūş itdüm dehānın eylemiş teşbih
6. Ṣorunca ġonce aġzın bāz idüp inkārdan geldi

dehān u leb:
1. **dehān u leb:**
Kaside 1
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağız ve dudak.
121. Dehān u leb ʿaceb germ-ābe-i ʿibret-nümādur kim
122. Ki ḫalʿ u lebs ider anda hezārān şāhid-i maʿnā

dehāna girmekdedür:
1. **dehāna girmekdedür:***-mekde, -dür*
Gazel 633
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ağza girmek, yenmek.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

dehān-ālūde olmaz:
1. **dehān-ālūde olmaz:**
Gazel 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağzını bulaştırmaz.
3. Dehān-ālūde olmaz niʿmet-i elvān-ı ʿālemle
4. Dimāġ-ı dilde leẕẕet ḫ∨ān-ı yaġmā-yı seherdendür

dehān-gīr olmaḳ:
1. **dehān-gīr olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 383
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Susmak, ağzını açmamak.
1. Ḳanı āvāze-i şöhretle cihān-gīr olmaḳ
2. Ḳanı peyġūle-i ʿuzletde dehān-gīr olmaḳ

dehān-ı āteşīn-i ḫāmede:
1. **dehān-ı āteşīn-i ḫāmede:***-de*
Gazel 127
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin ateşli, coşkulu ucu.
11. O şūḫuñ saña dem-serdāne vażʿın eylesem taḥrīr
12. Dehān-ı āteşīn-i ḫāmede Nābī süḫan ditrer

dehān-ı baḫyeden:
1. **dehān-ı baḫyeden:***-den*
Gazel 764
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dikilmiş ağız.
5. İder ḫande dehān-ı baḫyeden zer-beft-i şāhāne
6. O delḳ-i kem-bahā kūy-ı fenānuñ ḫırka-pūşında

dehān-ı dil-bere:
1. **dehān-ı dil-bere:***-e*
Gazel 789
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ağzı.
5. Bulmış dehān-ı dil-bere mānend-i noḳṭayı
6. Reşk eyledüm dilüñ naẓar-ı ḫurde-bīnine

dehān-ı dilbere:
1. **dehān-ı dilbere:***-e*
Gazel 243
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ağzı.
7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere
8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

dehān-ı ġoncede:
1. **dehān-ı ġoncede:***-de*
Gazel 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gonca dudaklı.
1. Bu gülşende güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen yoḳdur
2. Dehān-ı ġoncede ḫande leb-i cūda süḫan yoḳdur

dehān-ı ġonceden:
1. **dehān-ı ġonceden:***-den*
Gazel 270
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gonca dudaklı.
9. Dehān-ı ġonceden ümmīd-i nīm-ḫande ile
10. Nesīm-i ṣubḥ-demün cüst-cūların bilürüz

dehān-ı hāme:
1. **dehān-ı hāme:**
Gazel 78
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin ucu.
9. Cihāna eylemede Nābīyā nis̱ār-ı güher
10. Dehān-ı hāme ile dest-i cūdumuz birdür

dehān-ı ḫāmeden:
1. **dehān-ı ḫāmeden:**-*den*
Tarih 16
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Kalemin ucu.
85. Dehān-ı ḫāmeden çıḳmazdan evvel itdiler gördüm
86. Melekler bām-ı ʿarşa birbiriyle nūr ile imlā

2. **dehān-ı ḫāmeden:**-*den*
Gazel 571
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalemin ucu.
1. Oldı cārī dildeki sevdā dehān-ı ḫāmeden
2. Añlanur ḥāl-i perīşānum sevād-ı nāmeden

dehān-ı ḫāme-i ḫuş:
1. **dehān-ı ḫāme-i ḫuş:**
Gazel 406
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Kalemin kuru ağzı, ucu.
32. Dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki ṣulandırıncaya dek
31. Çalışdı bu ġazel-i ābdār ey Nābī

dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki:
1. **dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki:**
Gazel 406
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Kalemin kuru ağzı, ucu.
32. Dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki ṣulandırıncaya dek
31. Çalışdı bu ġazel-i ābdār ey Nābī

dehān-ı müflisāsā:
1. **dehān-ı müflisāsā:**
Gazel 710
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İflas etmiş ağız/dil.
9. Dehān-ı müflisāsā loḳma görmez tūl-ı ʿömrinde
10. Egerçi ṣūret-i dendānevār bürc-i bedenlerde

dehān-ı nāṭıḳa-zā:
1. **dehān-ı nāṭıḳa-zā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Kelime doğuran ağız, konuşan ağız.
149. Oldı her bir dehān-ı nāṭıḳa-zā
150. Ḥoḳḳa-i gevher-i senā-yı Ḫudā

dehān-ı resm-i lā:
1. **dehān-ı resm-i lā:**
Gazel 712
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hayır kelimesi ağzı, sadece hayır ifadesi çıkan ağız.
1. Cihānda olduġından ʿādetā bāb-ı kerem beste
2. Dehān-ı resm-i lā oldı güşād ammā neʿam beste

dehān-ı rūzedārı:
1. **dehān-ı rūzedārı:**-*ı*
Tarih 16
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Oruç tutan kimsenin ağzı.
65. Dehān-ı rūzedārı eyledi gencīne-i memhūr
66. Bu mühr-i dil-güşānuñ oldı teʾs̲īri dürer gūyā

dehān-ı ṣāʾimi:
1. **dehān-ı ṣāʾimi:**-*i*
Gazel 423
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Oruçlu ağız.
11. Olmış dehān-ı ṣāʾimi best ü güşād içün
12. Hem ḳufl ü hem kilīd ṣadāsı ezānlaruñ

dehān-ı sāzda:
1. **dehān-ı sāzda:**-*da*
Gazel 170
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çalgının ağzı.
7. Eger ki bāzī-i raḳḳāṣ-ı çerḫ böyle ise
8. Dehān-ı sāzda dendān-ı sīn tebessüm ider

dehān-ı şefāʿati:
1. **dehān-ı şefāʿati:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Şefaatte bulunan, dua eden ağız.
45. Ol Ḫātim-i zamān ki teḳāżā-yı cūddan
46. Yormaz leb-i niyāz u dehān-ı şefāʿati

dehān-ı şekvedür:
1. **dehān-ı şekvedür:**-*dür*
Gazel 282
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dudağın şikayeti.
11. Dest-bürd-i ḫār-zār-ı reh-güzār-ı yārdan
12. Hep dehān-ı şekvedür dāmān-ı pāre pāremüz

dehān-ı ṣıdḳa:
1. **dehān-ı ṣıdḳa:**-*a*
Gazel 692
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Doğruluk ağzı, doğru söyleyen dil.
9. Nābī tecāvüz itme lisān-ı vüḳūʿdan
10. Düşmez dehān-ı ṣıdḳa zebān-ı mübālaġa

dehān-ı şīşenüñ:
1. **dehān-ı şīşenüñ:**-*nüñ*
Gazel 800
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şişenin ağzı.
7. Taʿarruż eyleyemem jāj-hāyī-i meste
8. Dehān-ı şīşenüñ açduḳça gūş ḳulḳuline

dehān-ı ṭamaʿ açan:
1. **dehān-ı ṭamaʿ açan:**-*an*
Gazel 693
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Açgözlülük ağzıyla itiraz etmek, tenkit etmek.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳʾun ider iʿtirāz dādesine
2. Açan dehān-ı ṭamaʿ rızk-ı nā-nihādesine

dehān-ı tengüñi:
1. **dehān-ı tengüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 587
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Küçük ağız.
7. Açma dehān-ı tengüñi ḥarf-i cefā ile
8. Sırr-ı nühüftedür ṣaḳın āvāzelenmesün

dehān-ı yāre:
1. **dehān-ı yāre:**-*e*
Gazel 882
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ağzı.
5. Dehān-ı yāre gūş itdüm dehānın eylemiş teşbih
6. Ṣorunca ġonce ağzın bāz idüp inkārdan geldi

dehān-ı yāri:
1. **dehān-ı yāri:**-*i*
Gazel 343
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ağzı.
7. Dehān-ı yāri ne ki benden evvel eyler būs
8. Vesāiṭ evvel olur ḫ∨ān-ı vaṣla lez̲z̲et-çeş

dehān-ı zaḫm-ı ʿadū:
1. **dehān-ı zaḫm-ı ʿadū:**
Kaside 7
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Düşmanın yarasının ağzı.
155. Dehān-ı zaḫm-ı ʿadū vaḳf-ı zehr-ḫand oldı
156. Tüfekler olduġı dem mühre-bāz-ı sūr-ı s̲üġūr

dehānlaruñ ġonce-i tengi olmayınca:
1. **dehānlaruñ ġonce-i tengi olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 423
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağızların küçük ve dar goncesi olmak (Ağızların gonce gibi küçük ve dar olması bağlamında).
1. Olmaz ḥurūf ġonce-i şāhı zebānlaruñ
2. Gül olmayınca ġonce-i tengi dehānlaruñ

dehānum mı var:
1. **dehānum mı var:**
Gazel 498
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Söz söyleyecek dili olmamak.
3. Ol şūḫdan niyāz-ı kelām eyledüm didi
4. İmā ile bu ḥarfe dehānum mı var benüm

dehen:

1. **deheni:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **359**
Dil, ağız.
359. Deheni müjde-āver-i devlet
360. Sözleri dāfiʿ-i ġam ü ḥayret

2. **deheni:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **408**
Dil, ağız.
407. Gūş idüp ol ʿazīz bu suḫani
408. Oldı leb-rīz-i merḥamet deheni

3. **dehenin:***-i, -n*
Kaside 12
Mısra: **66**
Dil, ağız.
65. Niʿmet-i cāha iden destini ser-pūş-ı duʿā
66. Ṣoñra eyler dehenin kāse-i zehr-i düşnām

4. **deheni:***-i*
Kaside 12
Mısra: **143**
Dil, ağız.
143. Dilidür mekteb-i ʾirfān deheni maṣdar-ı feyż
144. Ḳalbi mirʾat-ı cilā-dāde-i rūy-ı ilhām

5. **dehende:***-de*
Gazel 42
Mısra: **8**
Ağız, dudak.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bāʿis̱dür kʾider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

6. **deheninden:***-i, -n, -den*
Tarih 127
Mısra: **41**
Ağız, dudak.
41. Deheninden cereyān itmededür cūy-ı kerem
42. Cebhesinden lemeʿān itmededür nūr-ı Ḫudā

7. **dehen:**
Gazel 127
Mısra: **6**
Dudak.
5. Dem-i vuṣlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Ṣudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

8. **dehen:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Ağız, dudak.
9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār
10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

9. **dehenüñ:***-üñ*
Gazel 409
Mısra: **4**
Ağız, dudak.
3. Ṣadef maḥal gözedür gevheri bulur ḳıymet
4. Mis̱āl-i piste güşād itme muttaṣıl dehenüñ

10. **dehen:**
Gazel 468
Mısra: **1**
Ağız, dudak.
1. Şikāf-ı revzene-i nāzdur dehen didigüñ
2. Nesīm-i mirveḥe-i rāzdur suḫan didigüñ

11. **dehen:**
Gazel 494
Mısra: **8**
Ağız.
7. Yārān-ı ṣafā-ṭıynete ol revġan-ı ḳındīl
8. Nā-dān-ı girān-ḫilḳate dehen be-lisān ol

12. **dehenin:***-in*
Gazel 594
Mısra: **3**
Ağız, dudak.
3. Şüste itsün dehenin çirk-i ṭamaʿdan evvel
4. Ṣoñra cünbīde-leb-i ruhṣat-ı pābūs olsun

13. **dehenümden:***-üm, -den*
Gazel 597
Mısra: **8**
Ağız, dudak.
7. Ben her ne ḳadar ḥasret isem nāzına yārüñ
8. Ḥasretdür o da ḥarf-i niyāza dehenümden

14. **dehenüm:***-üm*
Gazel 675
Mısra: **6**
Ağız.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

15. **dehenle:***-le*
Gazel 682
Mısra: **2**
Dil, ağız.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

16. **dehen:**
Gazel 740
Mısra: **2**
Dil, ağız.
1. Ġaybdandur meded enfāsa derūn maḫzen ise
2. İder enfās-ı taṣarruf dehen ābisten ise

17. **dehenüñ:***-üñ*
Gazel 807
Mısra: **1**
Dil, ağız.
1. Suḫen āzāde es̱erden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süḫanuñ żımnında

18. **dehenleri:***-ler, -i*
Gazel 844
Mısra: **4**
Ağız, dudak.
3. Feyż-i bahār eylemiş iḥyā çemenleri
4. Olmış ḫurūşgāh-ı tebessüm dehenleri

19. **dehenleri:***-ler, -i*
Gazel 844
Mısra: **10**
Ağız, dudak.
9. Bulmış ḥayāt-ı tāze şeker-ḫand şükrden
10. Olmış nebāt-rīz nebātuñ dehenleri

20. **dehenin:***-i, -n*
Gazel 870
Mısra: **8**
Ağız, dudak.
7. Dil-rübā öyle gerekdür ki şarāb içdügi dem
8. Dehenin mihr sile ġonce-i sīr-āb gibi

dehen-ber-dehen-i zikr-i müdām:

1. **dehen-ber-dehen-i ẕikr-i müdām:**
Kaside 13
Mısra: **182**
Kelime Tipi: -
Her daim dilden dile yad edilen.
181. Yümn-i evṣāfuñ ile olmada sükkān-ı felek
182. Ḥalḳa-ber-ḥalḳa dehen-ber-dehen-i ẕikr-i müdām

dehenden dehene:

1. **dehenden dehene:**
Gazel 758
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ağızdan ağıza.
5. Būse bāzīçesidür lebleri meh-rūyānuñ
6. Devr ider tāze suḫen gibi dehenden dehene

dehen-güşālıġ:

1. **dehen-güşālıġumuz:***-u, -muz*
Gazel 305
Mısra: **10**
Gevezelik.
9. Kemān-ı kecden olan tīr bī-işābetdür
10. Niyāz-ı vuṣlata Nābī dehen-güşālıġumuz

dehen-i beste-i ḥüsn:

1. **dehen-i beste-i ḥüsn:**
Gazel 806
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin açılmaz ağzı.
3. Ne ḳadar güft ü şinīd eyledügin ehli bilür
4. Dehen-i beste-i ḥüsn ü leb-i ḫāmuş-ı nigeh

dehen-i çāki:

1. **dehen-i çāki:**-*i*
Gazel 411
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Gömleğin yakasının) Yırtığının dili/ağzı.
1. Sitem-i pençe-i nāzın bize ʿānānemüzüñ
2. Dehen-i çāki ider fāş girībānumuzuñ

dehen-i ġayrdan:
1. **dehen-i ġayrdan:**
Gazel 271
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Başkaların ağzından, başkaların dilinden.
11. Gördük ancaḳ mey-i gül-rengi leb-i ḫūbānda
12. Dehen-i ġayrdan o leẕẕeti rāvīyüz biz

dehen-i ḫalḳda:
1. **dehen-i ḫalḳda:**-*da*
Gazel 63
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Halkın ağzında, insanların dilinde.
11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ
12. Dehen-i ḫalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

dehen-i hāmeñi ḥikmete muʿtād kıl:
1. **dehen-i hāmeñi ḥikmete muʿtād kıl:**
Gazel 49
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Kalemini hikmeti anlatmaya hasretmek.
21. Simden girü düşmez saña vaṣf-ı mey ü maḥbūb
22. Nābī dehen-i hāmeñi kıl ḥikmete muʿtād

dehen-i ḫāmeye ṣıġmaz:
1. **dehen-i ḫāmeye ṣıġmaz:**
Gazel 307
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin ağzına sığmaz.
1. Evṣāf-ı maḥabbet dehen-i ḫāmeye ṣıġmaz
2. Taʿbīr-i mezāyā-yı nihān nāmeye ṣıġmaz

dehen-i ḫāmeyi:
1. **dehen-i ḫāmeyi:**-*y, -i*
Gazel 533
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin ağzı.
11. Vırmez suḫan-ārālıġa hiç kimseye nevbet
12. Nābī dehen-i ḫāmeyi ḫāmuş idebilsem

dehen-i naḳş-ı ḳadem:
1. **dehen-i naḳş-ı ḳadem:**
Gazel 496
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ayak izinin ağzı.
3. Bu cihān olduġını reh-güẕer-i kūy-ı ʿadem
4. Olsa söylerdi zebānı dehen-i naḳş-ı ḳadem

dehen-i nāziki:
1. **dehen-i nāziki:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Nazik, narin ağız.
13. Bī-vāsıta-i ḥarf olamaz çeşm aña reh-yāb
14. Gūyā dehen-i nāziki maḥsūs degüldür

2. **dehen-i nāziki:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Nazik, narin ağız.
13. Bī-vāsıta-i ḥarf olamaz çeşm aña reh-yāb
14. Gūyā dehen-i nāziki maḥsūs degüldür

dehen-i silsilemüz:
1. **dehen-i silsilemüz:**-*müz*
Gazel 324
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Aşıkların) Soyun ağzı.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

dehen-i teng-i yārdan:
1. **dehen-i teng-i yārdan:**-*dan*
Gazel 35
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin küçücük ağzı.
15. Gör çıḳduġın süḫan dehen-i teng-i yārdan
16. Ẓann itme kʾola ḥarf-i vücūd ü ʿadem ʿabes̱

deheninden kelām alınmaz:
1. **deheninden kelām alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 869
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzından laf almak.
7. İder mi gūş ʿaceb ʿandelībüñ efġānın
8. O ġoncenüñ deheninden kelām alınmaz mı

deheninden kelām alur:
1. **deheninden kelām alur:**-*i, -n, -den-ur*
Gazel 106
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ağzından laf almak.
9. Piyāle nāmına ḫādim gelürse meydāna
10. Ġoncenün deheninden kelām alur bulunur

dehenlerde engüşt-i ḥayretdür:
1. **dehenlerde engüşt-i ḥayretdür:**-*dür*
Gazel 710
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayretinden, şaşkınlığından parmağını ısırmak/ağzına götürmek (Tütün içmek için ağza konulan çubuk hayret parmağına benzetilmiştir).
3. Görüp sūz-ı derūnın çūp-ı tenbākū ḳıyās itme
4. Fenā-yı ʿāleme engüşt-i ḥayretdür dehenlerde

dehen-şū olurdum:
1. **dehen-şū olurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 557
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağzı yıkanmış olmak (Mecazen bir şeyi yemeyi ya da içmeyi terketmek).
1. Olurdum zāhidā çoḳdan dehen-şū sāġar-ı meyden
2. Ḫumāra olsa ümmīd-i müdāvā ġayrı bir şeyden

dehen-şūy:
1. **dehen-şūy:**
Gazel 875
Mısra: **5**
Dağlamak.
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

dehen-şūy-ı ferāġ olmaz:
1. **dehen-şūy-ı ferāġ olmaz:**-*maz*
Gazel 573
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ağzı tövbeli olmak, kesin olarak vazgeçmek.
7. Loḳma-i ġaṣbdan olmaz mı dehen-şūy-ı ferāġ
8. Gürbe aġzında gören dār-ı fenānuñ mūşın

dehenümden ḥarf alamaz:
1. **dehenümden ḥarf alamaz:**-*a, -maz-üm, -den*
Gazel 666
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzından laf almak, ilgisi olmayan şeyler konuşurken asıl öğrenilmek istenen şeyi söyletivermek.
7. Sırra dāʾir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

dehenümden söz alınmaz:
1. **dehenümden söz alınmaz:**
Gazel 631
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzından söz almak, konuşturmak.
1. Gül-çīn olamaz dest-i temennā çemenümden
2. Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden

dehr:
1. **dehri:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **485**
Dünya, devir, zaman.
485. Dehri envār-ı devletüñ ṭutdı
486. Cām-ı reşk ile ḫaṣm ḳan yutdı

2. **dehre:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **66**
Dünya, devir, zaman.
65. Meġer zamānı irişmiş ki neyyir-i aʿẓam
66. Çıḳup serīr-i sipihr üzre dehre basṭ ide nūr

3. **dehre:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **266**
Dünya, devir, zaman.
265. Naẓm-ı tārīḫün ile sūr-ı sürūr
266. Mihrveş ṣaldı dehre lemaʿa-i nūr

4. **dehri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **86**
Dünya, devir, zaman.
85. Ṣad hezār olmaz ise çoḳ da degüldür nāḳış
86. Ḫuṭebā nāmuñ ile dehri iderler taʿṭīr

5. **dehre:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **121**
Dünya, devir, zaman.
121. Dehre pertev bıraḳan pāk żamīrüñ var iken
122. Bilemem çerḫ-i ġalaṭ-pīşe bu mihri nʾeyler

6. **dehrden:**-*den*
Kaside 9
Mısra: **127**
Dünya, devir, zaman.
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

7. **dehrde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **159**
Dünya, devir, zaman.
159. Dehrde añlamayup bilmedügi ola meġer
160. Ṭamaʿ u buġż u nifaḳ u ḥased ü ġadr u sitem

8. **dehre:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **3**
Dünya, devir, zaman.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fīhā

9. **dehre:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **35**
Dünya, devir, zaman.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

10. **dehrde:**-*de*
Tarih 21
Mısra: **7**
Dünya, devir, zaman.
7. İtdi Sulṭān Aḥmed ile tesmiye tā dehrde
8. Ola bāḳī ceddinüñ ism-i şerīf-i esʿadı

11. **deḫrüñ:**-*üñ*
Tarih 30
Mısra: **13**
Dünya, devir, zaman.
13. Būyi taʿṭīr eyledi deḫrüñ meşāmın rüzgâr
14. Bezm-i iḳbāle getürdi bir muṣannaʿ micmeri

12. **dehrde:**-*de*
Gazel 32
Mısra: **9**
Dünya, devir, zaman.
9. Āzāde iken serv-ṣıfat dehrde Nābī
10. Ḫam itdi kadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet

13. **dehr:**
Gazel 42
Mısra: **3**
Dünya, devir, zaman.
3. Dehr bāzigāh-ı nerd ü sufre-i şatrancdur
4. Gāh cünbān geh ten-āsān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

14. **dehrden:**-*den*
Gazel 44
Mısra: **1**
Dünya, devir, zaman.
1. Dehrden oldı meġer ṭay-şude eyyām-ı feraḥ
2. Gerdişe geldügi yoḳ ḫaylī zamān cām-ı feraḥ

15. **dehri:**-*i*
Tarih 50
Mısra: **3**
Dünya, devir, zaman.
4. Girīd nūş eyleyince cām-ı fetḥi dest-i Aḥmedʾden
3. Zamāne Aḥmedū āvāzesiyle dehri pür itdi

16. **dehri:**-*i*
Gazel 58
Mısra: **9**
Dünya, devir, zaman.
9. Nābī ider şükūfeleri dehri ʿıtrnāk
10. Bāġ-ı bihişt ḫāṭır-ı nazik terümdedür

17. **dehre:**-*e*
Tarih 82
Mısra: **130**
Dünya, devir, zaman.
129. Liʾllāhiʾl-ḥamd gördük ol demi kim
130. Şevketüñ ṣaldı dehre ṣīt ü ṣadā

18. **dehr:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Dünya, devir, zaman.
1. Ḥayātı dehr meġer ḥalḳa rāygān mı virür
2. Edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince cān mı virür

19. **dehrüñ:**-*üñ*
Tarih 116
Mısra: **14**
Dünya, devir, zaman.
13. İdüp naḫl-i ḥayātın bāġbān-ı ṣunʿ bār-āver
14. Ki dehrüñ ʿıyşı ol naḫlün beḳāsına muʿallaḳdur

20. **dehre:**-*e*
Gazel 118
Mısra: **7**
Dünya, devir, zaman.
7. Nice erbāb-ı kerem gelmiş iken dehre henüz
8. Sikke-i luṭf u kerem nām-zed-i Ḥātimʾdür

21. **dehrde:**-*de*
Gazel 187
Mısra: **3**
Dünya, devir, zaman.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

22. **dehre:**-*e*
Gazel 228
Mısra: **7**
Dünya, devir, zaman.
7. Dehre bir nezzāre-i yeʾs itmedükçe bilmedüm
8. Kʾārzū jeng-āver-i āyīne-i idrāk olur

23. **dehre:**-*e*
Gazel 260
Mısra: **5**
Dünya, devir, zaman.
5. Sermāye-i tefāhür iken dehre ẕātumuz
6. Şimdi lisān-ı ẕemm ile mezḳūrlardanuz

24. **dehri:**-*i*
Gazel 558
Mısra: **5**
Dünya, devir, zaman.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ḫurde gendümden yapılmış günbed-i ḫırmen

25. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 763
Mısra: **10**
Dünya, devir, zaman.
9. Degül ḥālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında

26. **dehri:**
Gazel 875
Mısra: **14**
Dünya, devir, zaman.
13. Çeh-i dilden ṭulūʿ itdükçe Nābī Yūsuf-ı naẓmum
14. Açıldı çeşm-i ʿālem dehri būy-ı pīrehen ṭutdı

27. **dehre:**-*e*
Gazel 850
Mısra: **7**
Dünya, devir, zaman.
7. ʿİllet-i āşūb sārī olduġın dehre görüp
8. Ḫum-nişīn oldı Felātūn-ı ḥikem-fermā gibi

dehr geleli:
1. **dehr geleli:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dünya kurulduğundan beri.
11. Geleli dehr ne mesmūʿ u ne manẓūr oldı
12. Cilve-i şāhid-i kām olduġı ber-vefḳ-i devām

dehre gelince:
1. **dehre gelince:**-*ince*
Tarih 60
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünyaya gelmek, doğmak.
5. Gelince bu ʿarż-ı muḳaddesde dehre
6. Ḥaleb şehrine ġıbta itdürdi Rūmʾı

dehr-i dūnuñ:
1. **dehr-i dūnuñ:**-*uñ*
Gazel 632
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Alçak dünya, kahpe felek.
1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

dehr-i fānīde:
1. **dehr-i fānīde:**-*de*
Gazel 326
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Fani dünya.
9. Bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt dehr-i fānīde
10. Güzelden özgeye Nābī ḥased nedür bilmez

dek:
1. **dek:**
Kaside 2
Mısra: **247**
Kadar, değin, dek.
247. Büʾl-beşerden saña dek ey güher-i dürc-i vücūd
248. Nūr-ı rūḥānī idi bār-ı ḳaṭār-ı ecdād

2. **dek:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **255**
Kadar, değin, dek.
255. İtseler tā sipihre dek mālī
256. Ṣaḥn-ı medḥi yine ḳalur ḫālī

3. **dek:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Kadar, değin, dek.
3. Ḫayāl-i ḫalḳa-i zülfüñle eşküm düşse deryāya
4. Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā

4. **dek:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **91**
Kadar, değin, dek.
91. Gördi ki geçmiş yire zānūya dek
92. Çār-sütūn ḳaṣrına olmış direk

5. **dek:**
Tarih 9
Mısra: **16**
Kadar, değin, dek.
15. Sürdi bī-ḫtiyār ayaġına yüz
16. Kef-zenān oldı baḥre dek pūyān

6. **dek:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **49**
Kadar, değin, dek.
49. Ḫātime-i bezme dek ol sīne-rīş
50. Anlaruñ iḥsānı ile itdi ʿıyş

7. **dek:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **131**
Kadar, değin, dek.
131. Tā aña dek kim zer-i kāmil-ʿıyār
132. Bulduġı sāʿat ʿaded-i çil hezār

8. **dek:**
Kaside 16
Mısra: **229**
Kadar, değin, dek.
229. Tezyīn ide ḥayāt-ı ṭabīʿīye dek Ḫudā
230. Ẕātiyle çār bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti

9. **dek:**
Tarih 79
Mısra: **5**
Kadar, değin, dek.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

10. **dek:**
Tarih 79
Mısra: **9**
Kadar, değin, dek.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḥükmi anuñ
10. Her teraḳḳī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

11. **dek:**
Tarih 104
Mısra: **68**
Kadar, değin, dek.
67. Etrāfın alup eylediler ḥıfẓ u ḥirāset
68. Oluncaya dek mevżiʿ-i aslīsi müheyyā

12. **dek:**
Tarih 118
Mısra: **2**
Kadar, değin, dek.
1. Ḫāme bu nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ
2. İtdi itmāmına dek taḫliye-i çend ẓurūf

13. **dek:**
Gazel 193
Mısra: **9**
Kadar, değin, dek.
9. Nābī ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil
10. Her ḫaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar

14. **dek:**
Gazel 256
Mısra: **6**
Kadar, değin, dek.
5. Eşk-i firak ḫayli tek-ā-pūlar eyledi
6. Pā-māl-i seyl idinceye dek hānumānumuz

15. **dekdür:**-*dür*
Gazel 315
Mısra: **9**
Kadar, değin, dek.
9. Ḥuṣūl-ı maʿnīye dekdür sütūra ṣarf-ı naẓar
10. Olınca ḳaṣra resān nerdübāna yir ḳalmaz

16. **dek:**
Gazel 406
Mısra: **24**
Kadar, değin, dek.
23. Kümeyt-i saġarı sür ʿarṣa-i ḫārābata
24. ʿAraḳ-çekānlıġ ile kān ḳaşandırıncaya dek

17. **dek:**
Gazel 428
Mısra: **1**
Kadar, değin, dek.
1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

18. **dek:**
Gazel 428
Mısra: **2**
Kadar, değin, dek.
1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

19. **dek:**
Gazel 428
Mısra: **4**
Kadar, değin, dek.
3. Yoḳ zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan ḫalāṣ
4. Ancaḳ sürer o minneti de nerdübāna dek

20. **dek:**
Gazel 428
Mısra: **6**
Kadar, değin, dek.
5. Sermāyesin görüp naẓar-ı ḫalḳ eritdügin
6. Ḥayretle mīl-i sürme ḳaçar sürmedāna dek

21. **dek:**
Gazel 428
Mısra: **8**
Kadar, değin, dek.

7. Bī-ṣubḥgeh siyāh ü sefid olmaz aşikār
8. Naḳş ü hüner nühüfte ḳalur imtiḥāna dek

22. **dek:**
Gazel 428
Mısra: **10**
Kadar, değin, dek.
9. Cemʿ-i ḫazāin itse de sulṭān-ı nev-bahār
10. Ancaḳ ḳalur ḫızānesi bāḳī ḫazāna dek

23. **dek:**
Gazel 428
Mısra: **12**
Kadar, değin, dek.
11. Eyler hezār seyr ü seyāḥat fakīr-i şemʿ
12. Reh-yāb-ı vaṣl olıncaya dek şemʿadāna dek

24. **dek:**
Gazel 528
Mısra: **8**
Kadar, değin, dek.
7. Piyāleler çekelüm raġm-ı çerḫe reşkinden
8. Ṣabāḥ-ı maḥşere dek mest-i ıżṭırāb idelüm

25. **dek:**
Gazel 782
Mısra: **6**
Kadar, değin, dek.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

dekākīn:
1. **dekākīnün:**-*ün*
Gazel 414
Mısra: **2**
Dükkanlar.
1. Ṣabāḥ-ı ʿīd ider efvāhını pür-ḫande eṭfālüñ
2. Dekākīnün dehānın ser-be-ser bend iṭmek aḳfālüñ

del:
1. **deler:**-*er*
Gazel 576
Mısra: **5**
Delik açmak,yırtmak, açmak.
5. Geh yeʾs deler kīse-i ümmīdümi yoḫsa
6. Fariġ miyüz ol naḳd-i ümīdüñ ṭalebinden

delālet:
1. **delāleti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **80**
Delil, işaret.
79. Meşʿal-fürūz-ı ḥāmesi rehberlik itmese
80. Olmaz ḥarīm-i maʿnīye lafẓuñ delāleti

delālet ider:
1. **delālet ider:**-*er*
Gazel 217
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Göstermek, anlatmak, belirtmek.
9. Nābī es̱erüm bī-şek ider ḫayra delālet
10. Ḫayrī benüm ās̱ārda ḫayrüʾl-ḫalefümdür

delālet itmez:
1. **delālet itmez:**-*mez*
Gazel 170
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Göstermek, işaret etmek.
5. Delālet itmez ise reh-nümā-yı cezbe-i ḥüsn
6. Nigāh-ı ḫaṭve-i evvelde rāhını güm ider

delīl:
1. **delīl:**
Gazel 33
Mısra: **13**
İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister göñül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs̱

2. **delīle:**-*e*
Kıt'a 71
Mısra: **5**
İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare.
5. Bir delīle ḳanāʿat itmez iseñ
6. Besdür is̱bāt içün leb ü dendān

3. **delīldür:**-*dür*
Gazel 148
Mısra: **11**
İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare.
11. Nüzūl-i ism semādan delīldür buña kim
12. Māh-ı evc-i leṭāfet hümā bozundısıdur

4. **delīl:**
Gazel 516
Mısra: **3**
İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare.
3. ʿİzz-i metāʿa ḳaḥṭ-ı ḫarīdārıdur delīl
4. Nā-ehlüñ iʿtibārına yoḳ ḥācetüm benüm

5. **delīl:**
Gazel 746
Mısra: **1**
İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare.
1. Ṣayd-ı hümā-yı maʿrifet itmek delīl ile
2. Ḥabs-ı meʾāldür ḳafes-i ḳāl ü ḳıyl ile

delīl olayum:
1. **delīl olayum:**-*a, -y, -um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **423**
Kelime Tipi: -
Yol göstermek, rehber olmak.
423. Saña bir dergehe delīl olayum
424. Sāʾiḳ-i niʿmet-i cezīl olayum

delīl olsun:
1. **delīl olsun:**-*sun*
Gazel 814
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yol göstermek, rehber olmak.
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīk
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh Ḫıżrʾı üstād eylesün Allāh

delīl olur:
1. **delīl olur:**-*ur*
Gazel 634
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kanıt olmak.
3. Ḥüsn-i maʿşūḳa olur sīnedeki daġ delīl
4. Şemse-i cild ider işʿār kitābuñ şerefin

delīl-i ḫayr ü saʿādet:
1. **delīl-i ḫayr ü saʿādet:**
Tarih 94
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
İyilik ve mutluluk kanıtları.
25. Delīl-i ḫayr ü saʿādet budur ki ʿaṣrında
26. Tamām geldi bu sālün ḥisābına ḫurşīd

delīl-i luṭf-güftār olmışdı:
1. **delīl-i luṭf-güftār olmışdı:**-*mış, -dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
İyilik, ihsan sözüne delil olmak.
95. ʿAṣr-ı pederindeki silāḥdār
96. Olmışdı delīl-i luṭf-güftār

delīl-i nām-ı yār:
1. **delīl-i nām-ı yār:**
Gazel 815
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin şöhretinin kanıtı.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

delīl-i rūḥānī:
1. **delīl-i rūḥānī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Ruha ait, manevi bir kanıt, delil.
35. Nā-gehān bir delīl-i rūḥānī
36. İtdi ʿarż-ı cemāl-i nūrānī

delḳ-i kem-bahā:
1. **delḳ-i kem-bahā:**
Gazel 764
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Değersiz derviş abası.
5. İder ḫande dehān-ı baḫyeden zer-beft-i şāhāne
6. O delḳ-i kem-bahā kūy-ı fenānuñ ḫırka-pūşında

dellāḳ:

1. **dellāḳ:**
Gazel 226
Mısra: **12**
Hamamda müşterileri yıkayan adam, tellâk.
11. Ṣaḥn-ı ḥammāmda ol şūḫ-ı dil-ārāmı görüp
12. Ṣarılup şevḳ ile dellāḳ olacaḳ yirlerdür

dellāl:
1. **dellālümüz:***-ü, -müz*
Gazel 157
Mısra: **10**
Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.
9. Nābī mürāʿiyān bize itsün mi iltifat
10. Aʿmālümüz fürūḫte dellālümüz mi var

2. **dellālüñ:***-üñ*
Gazel 414
Mısra: **12**
Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.
11. Ġalaṭdur itmek ümīd-i ikāmet çerḫ-i fānīde
12. Metāʿa cāy-ı āsāyiş degüldür dūşı dellālüñ

3. **dellālümüz:***-ü, -müz*
Gazel 502
Mısra: **4**
Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.
3. Pā-māl ider biri birine cūş-ı müşteri
4. Biñ ʿayb ile ṣatarsa da dellālümüz bizüm

4. **dellāle:***-e*
Gazel 671
Mısra: **4**
Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.
3. Ḳadd ü ḳāmet bu ise ḥüsn ü leṭāfet bu ise
4. Ḳatı çoḳ kimse virür mā-melekin dellāle

5. **dellāli:***-i*
Gazel 820
Mısra: **18**
Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.
17. Nābī kumāş-ı çeşm-rübā-yı maḥabbetüñ
18. Terviç içün miyānede dellāli ḳalmadı

dellāl idük:
1. **dellāl idük:***- i, -dü, -k*
Gazel 719
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.
9. Felek bu gūne tehī dūş-ı ʿizzet eyledi yoḫsa
10. Metāʿ-ı şöhrete dellāl idük zamān ile biz de

dellāl-i çerḫ:
1. **dellāl-i çerḫ:**
Gazel 723
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Felek dellalı, satıcısı.
7. Gevherān-ı aḫteri dellāl-i çerḫ eyler fürūḫt
8. Çār-sūy-ı ṣubḥgehde bir peşīz eylerse de

delv:
1. **delv:**
Kaside 24
Mısra: **135**
Kova.
135. Mihr ü mehden bir iki delv ile dūlāb-ı sipihr
136. Rūz u şeb mezraʿa-i devletin itsüñ ıṣḳā

2. **delvden:***-den*
Gazel 604
Mısra: **6**
Kova.
5. Āfitāb-ı ḥüsn dirlerse ʿaceb mi Yūsufʾa
6. Gūş idenler delvden mīzāna taḥvīl itdügin

3. **delvüñ:**
Gazel 714
Mısra: **14**
Kova.
13. ʿĀlem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ʿamelin çāh üzre

delve çeker:
1. **delve çeker:***-er*
Gazel 515
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Kuyudan) Kova çekmek.
11. Çeh-i bī-āb gibi delve çeker ḫamyāze
12. Ceyb-i imsākin iden dest-i ʿatādan maḥrūm

dem:
1. **dem:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **42**
An, zaman.
41. Emr idüp iḥżārına anuñ hemān
42. Geldügi dem açdı tefeʿʿül-künān

2. **dem:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **153**
Zaman, an.
153. Bābın açup çıkdugı dem gülḫanī
154. Gördi Senāyī-i füsürde-teni

3. **dem:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **147**
An, zaman.
147. Çekdügi dem emr ü berāta nişān
148. Eyleyüp ol meclisi ḫāṭır-nişān

4. **dem:**
Kaside 12
Mısra: **163**
An, zaman.
163. Es̱er-i ḥıfẓını seyr eyle ki teb ṭutduġı dem
164. Pürsiş-i ḫāṭır-ı şīrāna giderler aġnām

5. **dem:**
Kaside 19
Mısra: **29**
An, zaman.
29. Ḥaḳ budur olduġı dem böyle gerek
30. Nām-ı şāhenşeh-i devrāna sezā

6. **dem:**
Kıt'a 31
Mısra: **1**
An, zaman.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

7. **demi:***-i*
Tarih 82
Mısra: **129**
An, zaman.
129. Liʾllāhiʾl-ḥamd gördük ol demi kim
130. Şevketüñ ṣaldı dehre ṣīt ü ṣadā

8. **demler:***-ler*
Gazel 84
Mısra: **9**
An, zaman.
9. Benüm Nābī ḳanı hū-kerde-i vaṣl olduġum demler
10. O vuṣlat şimdi firḳatdür dil ü cānumla düşmendür

9. **dem:**
Gazel 105
Mısra: **4**
An, zaman.
3. Mürde eyler dili āmīziş-i lez̲z̲āt-ı hevā
4. Şemʿ olur mürde güşād olduġı dem revzenler

10. **demidür:***-i, -dür*
Gazel 114
Mısra: **2**
An, zaman.
1. Ḳadd-i dil bār-ı girān-ı ġam u derdüñ ḫamıdur
2. Yetiş ey Ḫıżr-ı meded-res kiʿnāyet demidür

11. **dem:**
Tarih 128
Mısra: **9**
An, zaman.
9. Rūz-ı ceng olduġı dem havl-nümā-yı maḥşer
10. Çerḫ-sāy olduġı dem şuʿle-i āşūb-ı veġā

12. **dem:**
Tarih 128
Mısra: **10**
An, zaman.
9. Rūz-ı ceng olduġı dem havl-nümā-yı maḥşer

10. Çerḫ-sāy olduġı dem şuʿle-i āşūb-ı veġā

13. **demine:**-*i, -n, -e*
Tarih 139
Mısra: **12**
Nefes II An, zaman.
11. Sen de tārīḫine tevcīh-i żamīr it Nābī
12. Bu tüfengüñ demine hū didi erbāb-ı nefes

14. **demler:**-*ler*
Gazel 236
Mısra: **7**
Vakti, sırası, zamanı.
7. Añılsın kūh-ı derdi meyle nā-būd itdügüm demler
8. Ki reşk-i ḳuvvet-i bāzū-yı Ferhād olduġum yirdür

15. **dem:**
Gazel 330
Mısra: **9**
Şarap II Kan II Zaman, nefes.
9. Dem mi var sākī-i devrānun elinden Nābī
10. Gāh ḫūn-ābe gehī kāse-i pür-sem çekmez

16. **dem:**
Gazel 464
Mısra: **10**
An, zaman.
9. Şāne ṣunmaḳ gibidür destine nev-ḫaṭṭānun
10. Ḫāme ḫaṭ yazduġı dem üstine teşdīd itmek

17. **dem:**
Gazel 504
Mısra: **1**
An, zaman.
1. Ḳanı ol dem ki leb-i yāre leb-nihāde idüm
2. Sezā-yı reşk olacaḳ rütbeden ziyāde idüm

18. **dem:**
Gazel 541
Mısra: **1**
An, zaman.
1. Beyāża çıḳduġı dem mācerā-yı hicrānum
2. Kemāl-i şevḳ ile sıçrar havāya sulṭānum

19. **demlerde:**-*ler, -de*
Gazel 635
Mısra: **9**
An, zaman.
9. Ḳıymet ü ḳadrin o demlerde bilür nevʿ-i ḥarīr
10. Ki giçe tācirüñ endāze vü mīzānından

20. **dem:**
Gazel 870
Mısra: **7**
An, zaman.
7. Dil-rübā öyle gerekdür ki şarāb içdügi dem
8. Dehenin mihr sile ġonce-i sīr-āb gibi

dem gelür:

1. **dem gelür:**
Gazel 781
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir gün gelir, zaman olur ki.
5. Sen hemān destüni gül-çīn-i niyāz eyleye gör
6. Dem gelür ey dil olur gülşen-i kām āmāde

2. **dem gelür:**-*ür*
Gazel 833
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Zaman olur, gün gelir II Kan gelmek, kanamak.
13. Dem gelür kim dübüründen çıḳarurlar nefesüñ
14. Olma leb-teşne-i ḫūn şīşe-i ḥaccām gibi

dem olur:
1. **dem olur:**
Gazel 660
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir zaman gelir...
9. Çerḫüñ olmış ṭutalum devri ḫilāf-ı meʾmūl
10. Dem olur kāmumuz üzre döner inşāʾaʾllāh

dem sürüp:
1. **dem sürüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Deyim**
Keyifli, mutluluk içinde zaman geçirmek.
65. Kendü ẕevḳümde ḥużūrumda dil-ı ʿālemde
66. Dem sürüp eyler iken ʿömr ṣafā ile güẕer

dem uramazsın:
1. **dem uramazsın:**-*a, -maz, -sın*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bahsetmek, konuşmak.
59. Nābīyā dilden iste maḳṣūdun
60. Bulasın tā anuñla maʿbūdun

dem urdı:
1. **dem urdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nefes vermek, ferahlatmak II Bahsetmek, konuşmak, söz etmek.
1. Nāy-i maḳāmāt-nevāz-ı ḳalem
2. Urdı bu gūne naġam-ı rāża dem

dem urur:
1. **dem urur:**-*ur*
Gazel 552
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bahsetmek, konuşmak.
1. Ḳalmamış ḥüsn-i Ḥaleb köhne dil-ārālıḳdan
2. Dem urur bād-ı revān-baḫş Mesīḥālıḳdan

dem-ā-dem:

1. **dem-ā-dem:**
Gazel 6
Mısra: **2**
Her zaman, daima, her an.
1. Olaldan ẕevḳ-yāb-ı āb-ı ṣaḥrā meşreb-i deryā
2. Dem-ā-dem būs ider dāmān-ı ṣaḥrāyı leb-i deryā

2. **dem-ā-dem:**
Gazel 11
Mısra: **8**
Her zaman, daima, her an.
7. Yūsuf-ı güm-geşteden çün almadı peyġāmı dil
8. Reh-nümā itdi dem-ā-dem çeşm-i giryānı baña

3. **dem-ā-dem:**
Gazel 47
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an.
1. ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḫ
2. Bu ḳadar görmemişüz olduġın ādem küstāḫ

4. **dem-ā-dem:**
Gazel 53
Mısra: **7**
Her zaman, daima, her an.
7. Dem-ā-dem itmede germ-ābe-i ḫayālümde
8. Ten-i bürehnesini yeʾs cāme-pūş-ı ümīd

5. **dem-ā-dem:**
Gazel 166
Mısra: **12**
Her zaman, daima, her an.
11. İnanma imtizācın seyr idüp bu çār-erkāna
12. Dem-ā-dem biri birün fırṣatın gözler münāfıḳdur

6. **dem-ā-dem:**
Gazel 577
Mısra: **10**
Her zaman, daima, her an.
9. Ḫāmesi erbāb-ı ṭabʿuñ çāk-ḫorde kīsedür
10. Kim şikāfından dem-ā-dem naḳd-i mevzūndur düşen

7. **dem-ā-dem:**
Tarih 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima, her an.
9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

dem-be-dem:
1. **dem-be-dem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **319**
Her zaman, daima.
319. Dem-be-dem ḥasret ile āh iderek
320. Ḳubbe-i ʿālemi siyāh iderek

2. **dem-be-dem:**
Tarih 30
Mısra: **15**

Kelime Tipi: -
Bazen, arasıra, zaman zaman.
15. Dem-be- dem bād-ı ṣabānuñ luṭfına muʿtād olup
16. Çeşmin açmış cānib-i deryāya her bir manẓarı

3. **dem-be-dem:**
Tarih 72
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bazen, arasıra, zaman zaman.
15. Ḫākine vārını ṣarf itmededür berg-i bahār
16. Dem-be- dem nāʾil-i seyrānı ṣabā bād-ı hevā

dem-beste itdi:
1. **dem-beste itdi:***-di*
Gazel 772
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sessizliğe boğmak, susturmak.
11. Gülşenüñ itdi temāşāsı beni dem-beste
12. Nev-bahār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

dem-beste ḳalur:
1. **dem-beste ḳalur:***-ur*
Gazel 369
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sesi soluğu kesilmek, suskun hale gelmek.
3. Cemʿiyyetinüñ kes̱retidür vāsıta-i şevḳ
4. Dem-beste ḳalur olmasa cemʿiyyet-i vāʿiz

dem-beste olursa:
1. **dem-beste olursa:***-ur, -sa*
Gazel 793
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nefesi bağlanmak, susmak.
13. Hicrān ile dem-beste olursa nʾola Nābī
14. Ṭūṭīdür ol āyīne-i gūyā kimi görse

dem-i āhirde:
1. **dem-i āhirde:***-de*
Gazel 659
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Son zaman II Ölüm anı.
9. Firīb-i sākī-i peymāne-gerdān-ı ḍalāletden
10. Dem-i āhirde īmānum emin it yā Resūlaʾllāh

dem-i āsāyiş:
1. **dem-i āsāyiş:**
Kaside 13
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Emniyetli ve güvenli günler.
43. Pāy-ı ġavġā çekilüp geldi dem-i āsāyiş
44. Ḫ∨āb içün şuḳḳaların çār-şeb itdi aʿlām

dem-i cān-baḫşı:
1. **dem-i cān-baḫşı:***-ı*
Kaside 1
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Can bağışlayan nefes (Hz. İsa'nın nefesi gibi).
185. İlāhī sen muʿammer ḳıl o ẕāt-ı ḥayr-fermāyı
186. Ki bu naẓma dem-i cān-baḫşı oldı muʿcib-i iḥyā

dem-i cān-baḫş-ı ʿisā:
1. **dem-i cān-baḫş-ı ʿisā:**
Tarih 107
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hz. İsa Peygamberin can bahşeden nefesi.
5. Dimāġ-ı dīdeye eyler tevārüd
6. Hevāsından dem-i cān-baḫş-ı ʿİsā

dem-i fevti:
1. **dem-i fevti:***-i*
Tarih 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sekerat vakti, ölüm anı.
3. Melāmet bezmine burnı alınmış şemʿ idi gūyā
4. Dem-i fevti ḳarīb olduḳda efzūn iltimāʿ itdi

dem-i feyż-i seḥeri:
1. **dem-i feyż-i seḥeri:***-i*
Kaside 5
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Seherin feyizli ılık rüzgarına benzeyen nefes.
41. Ehl-i derdüñ dilini maşrıḳ-ı envār eyler
42. Dem-i feyż-i seḥeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

dem-i geşt-i çemen:
1. **dem-i geşt-i çemen:**
Kıt'a 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül ve çiçeklerle dolu çimenlikte yapılan gezinti zamanı.
1. Eyyām-ı bahār u dem-i geşt-i çemen olsa
2. Hengām-ı temāşā-yı gül ü yāsemen olsa

dem-i ḥayret-āzmāde:
1. **dem-i ḥayret-āzmāde:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayret edilecek bir zaman II Korkunç bir dönem.
3. Kim bir dem-i ḥayret-āzmāde
4. Kim rāh-ı dil idi nā-güşāde

dem-i hicrin:
1. **dem-i hicrin:***-i, -n*
Gazel 500
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayrılık zamanı.
7. Tābe-key nāleden olmış dili yārüñ muġber
8. Dem-i hicrin şeb u rūz āh ile vāh itmeyelüm

dem-i ḫurrem:
1. **dem-i ḫurrem:**
Gazel 822
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevinçli an.
1. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki rām idüp yāri
2. İdem tesīde-i bezm-i emel dil-i zārı

2. **dem-i ḫurrem:**
Gazel 822
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevinçli an.
3. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki gülşen-i baḫtuñ
4. Güli be-dest ola ammā be-şarṭ-ı bī-ḫārī

dem-i iftārda:
1. **dem-i iftārda:***-da*
Gazel 378
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İftar vakti.
11. O deñlü teşne iken rūzedār-ı taḥḳīḳa
12. Virür mi şu dem-i iftārda ṣıyām-ı dürūġ

dem-i ʿisā:
1. **dem-i ʿisā:**
Tarih 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hz. İsa' nın nefesi II Hz. İsa' nın ölüleri dirilten nefesi.
19. Zemīn-i dil-güşāsıyla birāder gülşen-i Firdevs
20. Hevā-yı rūḥ-baḫşāsiyle tevʾemdür dem-i ʿİsā

dem-i ʿisīʾye:
1. **dem-i ʿisīʾye:***-y, -e*
Gazel 552
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Ölülere can veren) Hz. İsa Peygamberin nefesi.
3. Bād-ı ġarbı dem-i ʿİsīʾye muʿādil olmaz
4. Sebze vü şāḫı rehā-yāfte tersālıḳdan

dem-i iştihāda:
1. **dem-i iştihāda:***-da*
Gazel 209
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İştihanın olduğu an.
13. Bu köhne maṭbaḫ-ı ʿālemde kimseye Nābī
14. Nevāl-i ʿıyşı dem-i iştihāda virmezler

dem-i ḳudret:
1. **dem-i ḳudret:**
Kaside 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kudretin büyüklüğü.
1. İtmese lemʿa-i rūḥuñ dem-i ḳudret taḥrīk
2. Mündefiʿ olmaz idi çeşm-i ʿamādan tārīk

dem-i müzāyedede:
1. **dem-i müzāyedede:**-*de*
Gazel 343
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Açık artırma sırasında.
13. Ḳumāş-ı penc-gezi nev-ẓuhūr ne anlar
14. Dem-i müzāyedede beş didiyse benden şeş

dem-i nezʿinde:
1. **dem-i nezʿinde:**
Tarih 6
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Ölüm anı, sekerat vakti.
21. Dem-i nezʿinde teʾessüfle didi
22. Hāy ḥayf oldı telef ʿömr-i ʿazīz

dem-i neẓẓārede:
1. **dem-i neẓẓārede:**-*de*
Gazel 691
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bakma esnasında.
7. Yāre dem-i neẓẓārede ey eşk sākin ol
8. Ḳoyma beni o şūh yanında ḥicābda

dem-i şebāb:
1. **dem-i şebāb:**
Gazel 238
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gençlik zamanı.
5. Dem-i şebāb ola ḫūbān ola mey u ney ola
6. Çemende gerdiş-i peymāne kāmrānlıḳdur

dem-i seḥerin:
1. **dem-i seḥerin:**-*in*
Gazel 546
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Seher vakti.
1. Şeb-i firāḳuñ iden ārzū dem-i seḥerin
2. Tevekḳuʿ itmededür kendü ʿömrinüñ güẕerin

dem-i serdiyile:
1. **dem-i serdiyile:**-*yile*
Gazel 471
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Soğuk nefes II Soğuk rüzgar.
3. Mecālis içre serāsīme gerdiş itse nʾola
4. Ḳarardı çeşmi dem-i serdiyile fincānuñ

dem-i ṣubḥ:
1. **dem-i ṣubḥ:**
Gazel 583
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sabah vakti.
5. Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes rast söyle ey dem-i ṣubḥ
6. Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan

dem-i sürdüm:
1. **dem-i sürdüm:**-*üm*
Gazel 778
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Haşin devran.
1. Ṣafā-yābum ne deñlü gamzesi pür-ḫışm u kīn olsa
2. Dem-i sürdüm nesīm-i mevce-i çīn-i cebīn olsa

dem-i taḥrīr:
1. **dem-i taḥrīr:**
Gazel 479
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yazı yazma vakti.
11. Nāzikter olur ṭabʿ-ı suḫan kim dem-i taḥrīr
12. İtmez ḳalemüñ itdügi feryāda taḥammül

dem-i ṭāvūs:
1. **dem-i ṭāvūs:**
Tarih 42
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Tavus kanı (Renk bağlamında).
39. Saḳf u dīvārıdur dem-i ṭāvūs
40. Ṭarḥıdur ʿaynı ile ẕāt-ı ʿimād

dem-i tāvūsveş:
1. **dem-i tāvūsveş:**
Tarih 107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tavus kanı gibi (Renk bağlamında).
7. Dem-i tāvūsveş eṭrāfı rengīn
8. Güşāde revzeni saḳfı muʿallā

dem-i teşrifde:
1. **dem-i teşrifde:**-*de*
Tarih 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Teşrif etme vakti.
1. Salṭanat taḫtına Sulṭān Aḥmed
2. ʿArż idince dem-i teşrifde rū

dem-i vaṣl-ı yār:
1. **dem-i vaṣl-ı yār:**
Gazel 407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşma zamanı.
1. Zamān-ı hicr dem-i vaṣl-ı yār olur giderek
2. Zamānedür bu zemistān bahār olur giderek

dem-i viṣāl:
1. **dem-i viṣāl:**
Gazel 56
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zamanı.
3. Dem-i viṣāl girīzān olursa yār ne ġam
4. Ne ḫoş meṡeldür olur ṭuʿme-i şikār leẕīẕ

2. **dem-i viṣāl:**
Gazel 234
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zamanı.
1. Dem-i viṣāl ẓuhūr-ı ḫāṭ-ı nigāra düşer
2. Ḫudā virürse eger ʿīdümüz bahāra düşer

3. **dem-i viṣāl:**
Gazel 486
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zamanı.
13. Bilmem dem-i viṣāl niçün çıḳmaz aradan
14. Sīmīn kemer miyāncī-i bāzārumuz degül

dem-i viṣalde:
1. **dem-i viṣalde:**-*de*
Gazel 508
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zamanı.
1. Benümle rūy-be-rūy ol sözümde ṣādıḳ isem
2. Dem-i viṣalde döndür yüzün münāfıḳ isem

dem-i vuṣlatda:
1. **dem-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 127
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma anı.
5. Dem-i vuṣlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Ṣudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

2. **dem-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 445
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma anı.
7. Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
8. Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

demīde olurken:
1. **demīde olurken:**-*ur, -ken*
Gazel 695
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yetişmek.
7. Yek bīḫden demīde olurken nihāl-i kerm
8. Dūşāb ü ġūre sirke vü mey imtiyāzda

deminde:
1. **deminde:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Anında II Huzurunda.
9. Sirişk o ser-keşi dil-nerm iderse ey Nābī
10. Deminde girye-i bī-iḫtiyār mümkindür

dem-sāz olmaḳ:
1. **dem-sāz olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 114
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dost olmak, samimi olmak.
5. Senden ednāyı görüp şükr ile dem-sāz olmaḳ

6. Senden aʿlālara reşk eylemenüñ merhemidür

dem-serdāne:

1. **dem-serdāne:**
Gazel 127
Mısra: **11**
Soğukkanlılıkla.
11. O şūḫuñ saña dem-serdāne vażʿın eylesem taḥrīr
12. Dehān-ı āteşīn-i ḫāmede Nābī süḫan ditrer

denāʾet:

1. **denāʾetümüzden:***-ü, -müz, -den*
Gazel 305
Mısra: **1**
Alçaklık.
1. Degül denāʾetümüzden bürehne-pālıġumuz
2. Ġınā-yı Ḥaḳdur iden iḳtiżā gedālıġumuz

dendān:

1. **dendān:**
Kaside 16
Mısra: **38**
Diş.
37. Ger maʿde-i ḥarīṣ ise ḫᵛāhişger-i niʿam
38. Dendān gerek edāya daḫı ḥaḳḳ-ı niʿmeti

2. **dendānları:***-lar, -ı*
Gazel 439
Mısra: **10**
Diş.
9. Nasibine olamaz kimsenüñ yine māniʿ
10. Ne deñlü tīz ise dendānları ḳınārelerüñ

3. **dendānları:***-ları*
Gazel 456
Mısra: **7**
Diş.
7. Dendānları imāler ider sīn-i sücūda
8. Maʿnāsını fehm eyleyene saṭr-ı cebīnüñ

4. **dendānlār:***-lār*
Gazel 617
Mısra: **7**
Diş.
7. Dendānlār oldı rīhte-i sufre-i fenā
8. Tennūr-ı maʿde pür yine şevḳ-i taʿāmdan

5. **dendānlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 676
Mısra: **3**
Diş.
3. Dendānlaruñ nevāle ile vażʿı gösterür
4. Reh-zenlerüñ müṣādemesin kārbān ile

6. **dendān:**
Gazel 744
Mısra: **13**
Diş.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ leẕẕeti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

7. **dendānlarınuñ:***-lar, -ı, -nuñ*
Gazel 778
Mısra: **7**
Diş.
8. Gül-i surḫ üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
7. Virür laʿlüñdeki dendānlarınuñ ḥāletin cānā

8. **dendān:**
Gazel 862
Mısra: **11**
Diş.
11. Ne zaḫm-ı kārd ne dendān ḥabs-ı maʿde-i teng
12. Bilürse mīve eger ḳadr-i nā-resālıġını

dendān-ı saṭvetinden:

1. **dendān-ı saṭvetinden:***-i, -n, -den*
Tarih 77
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öğütüp sindiren güçlü dişler.
7. Ol mār-ı zehr-pāşuñ dendān-ı saṭvetinden
8. Nice vezīr ü vālī olmışdı nābe-sāmān

dendān-ı sīn:

1. **dendān-ı sīn:**
Gazel 170
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sin harfinin dişleri andıran şekli.
7. Eger ki bāzī-i raḳḳāṣ-ı çerḫ böyle ise
8. Dehān-ı sāzda dendān-ı sīn tebessüm ider

deng ü lāl oldı:

1. **deng ü lāl oldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Afallamak, şaşkına dönmek.
117. Oldı Senāyī göricek deng ü lāl
118. Kendü de ester gibi āşüfte-ḥāl

denī:

1. **denī:**
Gazel 427
Mısra: **6**
Alçak.
5. Ṣābūn-ı pend itmez eser hubs-ı ṭabʿına
6. Aslı denī cibilleti murdar olanlaruñ

deñlü:

1. **deñlü:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **46**
Kadar, derece.
45. Bāde-fürūşa daḫı idüp ḫiṭāb
46. İçdügi deñlü didiler vir şarāb

2. **deñlü:**
Kaside 16
Mısra: **198**
Kadar, derece.
197. Baġdād u Mıṣrʾda vükelā-yı kirāmınuñ
198. Şāhān-ı ġayr deñlü olur şān u şöhreti

3. **deñlü:**
Tarih 52
Mısra: **16**
Kadar, derece.
15. Her mevci mıṣraʿından olur teşnegān-ı ʿaşḳ
16. Āb-ı ḥayāt nūş idicek deñlü mürtevī

4. **deñlü:**
Gazel 173
Mısra: **12**
Kadar, derece.
11. Ḫalvet-i yārdan olduḳça be-der ʿāşıḳ-ı zār
12. Mescide ʿazm idecek deñlü ḳıyāfet mi ḳalur

5. **deñlü:**
Gazel 202
Mısra: **3**
Kadar, derece.
3. Zembūr deñlü nāleler eyler raḳīb-i dūn
4. Teklīf-i engübīn olunursa mekeslenür

6. **deñlü:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Kadar, derece.
5. Olurdı her kişi maḳdūrı deñlü ḫᵛāhişger
6. Yazuk metaʿ-ı murādı mezāda virmezler

7. **deñlü:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Kadar, derece.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

8. **deñlü:**
Gazel 393
Mısra: **2**
Kadar, derece.
1. Bir kerre iltifatuñ ile ḫurrem olmaduḳ
2. Bigāne deñlü ṣohbetüne maḥrem olmaduḳ

9. **deñlü:**
Gazel 581
Mısra: **10**
Kadar, derece.
9. Ticāret-ḫāne-i dānā firīb-i dehrüñ ey Nābī
10. Gerekdür iḥtirāz itmek ziyānı deñlü sūdından

der:

1. **derinde:***-i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **153**
Kapı, eşik.
153. Ol ki şāhān derinde bendesidir
154. Mihr ü meh şātır-ı devendesidür

2. **derine:***-i, -n, -e*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Kapı, eşik.

1. Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref
2. Müncezibdür diline dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā

3. **deri:**-*i*
Tarih 14
Mısra: **3**
Kapı, eşik.
3. Deri kavāfil-i iḳbāle bārgāh-ı nüzūl
4. Güşāde penceresi reh-güẕār-ı bād-ı ṣabā

4. **deri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **66**
Kapı, eşik.
65. ʿİzz ü devletle ola dil-ḫ˅āhı üzre kām-yāb
66. Merciʿ-i eşraf u aʿyān-ı cihān ola deri

5. **deri:**-*i*
Tarih 38
Mısra: **4**
Kapı, eşik.
3. Ṣadrında ẕātı encümen-efrūz-ı kām olup
4. Bulsun deri teveccüh-i iḳbāl ile güşād

6. **derdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **24**
Kapı, eşik.
23. Girilmez girmeyince mesned-i vālā-yı ʿirfāna
24. Serāy-ı ʿālem-i maʿnāya derdür ḥalḳa-i tevḥīd

7. **derüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 196
Mısra: **1**
Kapı, eşik.
1. Derüñde gerdişümüz ṣanma kim gedālıġadur
2. Ümīdümüz bu bahāneyle āşīnālıġadur

der fürū-nihāde ider:
1. **der fürū-nihāde ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Kapısı kırılmış/açılmış etmek.
157. Lāne-i murġı yıḳdı bād-ı seher
158. Ḫāneler der fürū-nihāde ider

der u dīvāra:
1. **der u dīvāra:**-*a*
Gazel 682
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kapı ve duvar.
3. ʿAḳlına Mecnūnlaruñ taḥsīn ki ketm-i rāz idüp
4. Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese

der-āġūş eylese:
1. **der-āġūş eylese:**-*se*
Gazel 813
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kucaklamak, sarmak.
7. Ülfet eyler miydi dünyā-cū zen-i dünyā ile
8. Bir cüvānı nazenīni ger der-āġūş eylese

der-āġūş idebilsem:
1. **der-āġūş idebilsem:**-*ebil, -se, -m*
Gazel 533
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kucaklamak, kolları ile sarmak.
3. Eylerdüm iki destümi bir ḳufl-ı muṭalsam
4. Ol ḳāmeti mevzūnı der-āġūş idebilsem

der-āġūş itdügin:
1. **der-āġūş itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 753
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kucaklamak.
5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür
6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

der-āġūş itmişüz:
1. **der-āġūş itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 292
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kucaklamak.
9. Ol meyān kim ḥasreti endīşeyi bārīk ider
10. Ḫülyā bezminde bī-minnet der-āġūş itmişüz

der-āteş:
1. **der-āteş:**
Gazel 155
Mısra: **21**
Ateş içinde.
21. Maʿdende olsa naʿl der-āteş ʿaceb midür
22. Meydān-ı cūd şevḳi ile bād-pūy-ı zer

derā-yı ḫīz-ā-ḫīz:
1. **derā-yı ḫīz-ā-ḫīz:**
Gazel 331
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gürültü patırtı çanı.
11. Bu köhne ḳāfilegehde ʿaleʾt-tevālīdür
12. Ḫurūş-ı bang-i rev-ā-rev derā-yı ḫīz-ā-ḫīz

derāy-ı nāle:
1. **derāy-ı nāle:**
Kaside 11
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İnleyen çan.
21. Çıkardı meşʿal-i āh u derāy-ı nāle ile
22. Derīçe-i naẓarumdan ḳavāfil-i ḫūn-āb

derbān:
1. **derbānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **156**
Kapıcı, kapıda duran görevli, bevvâb.
155. Dergehine iderse erzānī
156. Nice Nüşirrevānʾı derbānı

der-bāzār”:
1. **der-bāzār”:**
Kaside 10
Mısra: **56**
Melek vasıflı padişahlar padişahı.
55. Cihān be-geştem ü derdā ki hīç şehr ü diyār
56. “Ne-dīdeem ki fürūşend baḫt der-bāzār”

der-be-der:
1. **der-be-der:**
Gazel 158
Mısra: **8**
(Fa.) Kapı kapı dolaşan serseri.
7. Hüner ol mertebe kāsid ki gezüp kūy-be-kūy
8. Der-be-der köhne semer gibi ḫarīdārın arar

der-be-derī:
1. **der-be-derī:**
Kaside 9
Mısra: **61**
Sultanların davranışı.
61. Maḫlaṣum der-be-derī oldı adum merdūdī
62. Daḫı bilmem ki beni gerdiş-i devrān nʾeyler

der-be-derī eylediler:
1. **der-be-derī eylediler:**-*di, -ler*
Gazel 867
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Darmadağın etmek, perişan etmek.
3. Ṣāḥib-i ʿırż idi evvel ġazel-i sāde iken
4. Uydurup ehl-i hevā eylediler der-be-derī

der-beste eylemiş:
1. **der-beste eylemiş:**-*miş*
Gazel 353
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kapatmak.
3. Eylemiş der-beste dükkānın tabīb-i rüzgâr
4. Ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış

der-beste-i idbār oldı:
1. **der-beste-i idbār oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Revaçsızlıktan, değer kaybından kapanmak.
57. Müşterī oldı ḫarīdār-ı metāʿ-ı Nāhīd
58. Oldı der-beste-i idbār dükān-ı Behrām

der-beste-i ḳulf-i tevekküldür:
1. **der-beste-i ḳulf-i tevekküldür:**-*dür*
Gazel 97
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tevekkül kilidiyle kilitli.

5. Dükān-ı himmetüm der-beste-i ḳulf-i tevekküldür
6. Refāhiyyetle ʿayş ü ʿişretüm kārumdan efzūndur

derd:
1. **derde:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **11**
Keder, acı, zahmet, dert.
11. Çekilen derde ḳażā ḳaṣd-ı mükāfat itdi
12. İtdi bir müʿtemen-i ʿādili ṣadrüʾl-vüzerā

2. **derde:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **47**
Keder, acı, zahmet, dert.
47. Senden olur yine olursa bu derde çāre
48. Ṣadra teşrīfüñe çoḳdan müteraḳḳıb dünyā

3. **derdi:**-*i*
Tarih 76
Mısra: **12**
Keder, acı, zahmet, dert.
12. Olınmuş derdi gūyā ġayr-i eṭfāle perākende
11. Ferāhem-kerdedür ẕātında ṣāf-ı aḥsenüʾt-takvīm

4. **derdine:**-*i, -n, -e*
Tarih 127
Mısra: **100**
Keder, acı, zahmet, dert.
99. O ider salṭanatuñ ʿırżın iderse tekmīl
100. İder memleketüñ derdine eylerse devā

5. **derd:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet, dert.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

6. **derdden:**-*den*
Gazel 187
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet, dert.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

7. **derde:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **3**
Keder, acı, zahmet, dert.
3. Bir derde esīr ol ki etibbā-yı zamāne
4. Vābeste-i tedbīr-i devādur dimesünler

8. **derdi:**-*i*
Gazel 410
Mısra: **7**
Amaç, gaye.
7. ʿĀşıḳ ifnā-yı vücūd eylemeden derdi budur
8. İstemez kimseye bār olduġını tābutuñ

9. **derd:**
Gazel 434
Mısra: **7**
Keder, acı, zahmet, dert.
7. Olsa cūşān derd ile şūr-ābe-i çeşmüm nʾola
8. Dig-i fitne ḳaynadur çeşm-i siyeh kāruñ senüñ

10. **derd:**
Gazel 519
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet, dert.
1. Mümkin mi rūy-ı yāre nigāh itmeyem disem
2. Her bir nigehde derd ile āh itmeyem disem

11. **derd:**
Gazel 562
Mısra: **8**
Keder, acı, zahmet, dert.
7. Temīz-i yek-digerden ṣāf-rūḥ u dürd-i ecsāmı
8. Vücūdın derd ile surāḫ ile kef-gīr ider gerdūn

12. **derdüñi:**-*ü, -ñi*
Gazel 566
Mısra: **14**
Keder, acı, zahmet, dert.
13. Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ʿarż eyle ḥakīme
14. Sen derdüñi gör yoḫsa devāsın ne bilürsin

13. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 569
Mısra: **6**
Keder, acı, zahmet, dert.
5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūḫ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdüñ görelüm dermānın

14. **derdin:**-*in*
Gazel 595
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet, dert.
1. Gördükçe derdin ehl-i nifākun nifāḳdan
2. Biz şākirüz bulunduġumuz ittifāḳdan

15. **derdün:**-*ün*
Gazel 598
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet, dert.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

16. **derdini:**-*i, -ni*
Gazel 608
Mısra: **18**
Keder, acı, zahmet, dert.
17. Olma ol gūne ki mazlūm-ı perişān-ḥālüñ
18. Ḫaber-i mergüñ ide derdini ancaḳ teskīn

17. **derdine:**-*i, -n, -e*
Gazel 610
Mısra: **7**
Keder, acı, zahmet, dert.
7. Derdine bulur tabīb-i luṭf-ı Ḥaḳḳʾı çāre-sāz
8. Vaḳf-ı bīmārān iden dārüʾş-şifā-yı devletin

18. **derdin:**-*i, -n*
Gazel 682
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet, dert.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

19. **derdümi:**-*üm, -i*
Gazel 863
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet, dert.
1. Ne bilür derdümi bir kimse Ḫūdaʾdan ġayrı
2. Ne bilür menzil-i cānānı ṣabādan ġayrı

derd ehlinüñ:
1. **derd ehlinüñ:**-*nüñ*
Gazel 632
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dertliler, dert sahipleri II Âşıklar.
11. Nābiyā bu şiʿr-i pür-sūzuñla şimdi ḥaḳ bu kim
12. Arturursın dāʾimā derd ehlinüñ germiyyetin

derd ü elem:
1. **derd ü elem:**
Gazel 243
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve elem.
5. Eşk-i ter seyl-i revān olmış aḳar andan müdām
6. Sīne-i bī-kīnemüz derd ü elem vādīsidür

derd ü ġamun:
1. **derd ü ġamun:**-*un*
Gazel 527
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve üzüntü.
7. Müjde-i teşrīfin aldum ʿaşḳda derd ü ġamun
8. Şevḳ ile ārāyiş-i kāşāne-i cān eyledüm

derd ü ġussa:
1. **derd ü ġussa:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **462**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve keder.
461. Naẓarı pāk ü himmeti ʿālī
462. ʿAṣrınuñ derd ü ġussa pā-māli

der-dehen:
1. **der-dehen:**
Kaside 7
Mısra: **82**
Şereflendirmek, onurlandırmak.

81. O kīne-ḫ∨āh ki şerbet-çeşān-ı tīġı olur
82. Ṣabāḥ-ı ḥaşrda tīz-āb der-dehen maḥşūr

der-dem:
1. **der-dem:**
Tarih 139
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hemencecik.
9. Rāh-ı gūşından irer ḳalbine nār-ı ġayret
10. Ḫırmen-i düşmene der- dem ider ilḳā-yı ḳabes

der-dest eylemiş:
1. **der-dest eylemiş:***-miş*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **-**
Yakalamak, tutmak, ele geçirmek.
177. Ġoncalardur zeʿāmet-i ser-best
178. Eylemiş şāḫ-ı gül anı der-dest

derd-i ʿaşḳ:
1. **derd-i ʿaşḳ:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdi.
5. Oldı dīvān-ı ezelde ser-nüviştüm derd-i ʿaşḳ
6. Terk-i sevdā-yı maḥabbet ġayr-ı ḳābildür baña

derd-i ʿaşḳa:
1. **derd-i ʿaşḳa:***-a*
Gazel 391
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Aşk derdi.
13. Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
14. Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ

derd-i bī-dermān-ı eyyām:
1. **derd-i bī-dermān-ı eyyām:**
Gazel 492
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çağın dermansız derdi.
3. Dil-nişīn-i ʿālem olmışken yine merdūd olur
4. Derd-i bī-dermān-ı eyyām ile tevʾemdür göñül

derd-i derūnı:
1. **derd-i derūnı:***-ı*
Gazel 392
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kaygısı, tasası.
17. Ol āftāb-ı ḥüsne hücūm-ı raḳībden
18. Derd-i derūnı dökmeġe yoḳ bir aralıcuk

2. **derd-i derūnı:***-ı*
Gazel 529
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kaygısı, tasası.
7. İtmezdi eşküm ile nihān dāġ-ı sīnemi
8. Derd-i derūnı ʿarża eġer maḥżar istesem

derd-i dili:
1. **derd-i dili:***-i*
Gazel 612
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi, gönül gamı.
1. Derd-i dili ol bī-ġama tefhīm ne mümkin
2. Nā-dīdeye nā-būdeyi taʿlīm ne mümkin

derd-i efvāh-ı ḫavaṣṣ:
1. **derd-i efvāh-ı ḫavaṣṣ:**
Kaside 12
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **-**
Üst tabakanın diline dolanan, ağzından düşürmediği.
147. Silk-i naẓma çekilen vaṣf-ı cihān-ārāsı
148. Derd-i efvāh-ı ḫavaṣṣ u güher-i gūş-ı ʿavām

derd-i ḥırmāna:
1. **derd-i ḥırmāna:***-a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **474**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsizlik derdi.
473. Cins-ı ʿirfāna ʿaṣrı vaḳt-i revāc
474. Derd-i ḥırmāna nuṭḳ-ı pāki ʿilāc

derd-i nāçīz:
1. **derd-i nāçīz:**
Gazel 449
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Derğersiz, önemsiz dert, keder.
7. İtme bu ḫākdan iḥsānuñı ey sākī dirīġ
8. Derd-i nāçīz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ

derd-i ser:
1. **derd-i ser:**
Gazel 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Baş ağrısı.
1. Ne sendendür ne bendendür ne çerḫ-i kīneverdendür
2. Bu derd-i ser ḫumār-ı neşʾe-i cām-ı kederdendür

2. **derd-i ser:**
Gazel 192
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kafa derdi, baş ağrısı.
11. Nābī piyāle luṭf içün efvāhı devr ider
12. Keyfiyetini anlamayan derd-i ser ṣanur

3. **derd-i ser:**
Gazel 328
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Baş ağrısı (Sarhoşluk ve mahmurluktan sonra başlayan baş ağrısı).
13. Erbāb-ı bezm Nābī geh mest ü gāh maḫmūr
14. Bu derd-i ser nedendür ḫumḫāneler de bilmez

4. **derd-i ser:**
Gazel 404
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kafa derdi, bir şeyi dert edinmek.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

derd-i ser çekilmişdür:
1. **derd-i ser çekilmişdür:***-il, -miş, -dür*
Gazel 210
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Baş ağrısı çekmek.
5. Mis̱āl-i ḫaste ṣarılsam sürāḥiye ne ʿaceb
6. Ḫumārda ḳatı çoḳ derd-i ser çekilmişdür

derd-i serden:
1. **derd-i serden:***-den*
Gazel 230
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Baş ağrısı (Sarhoşluk ve mahmurluktan sonra başlayan baş ağrısı).
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

derd-i seri:
1. **derd-i seri:**
Gazel 582
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş ağrısı.
1. Defʿ eyle meded sāḳī bu derd-i seri benden
2. Geh gāh dirīġ eyleme bir sāġarı benden

derd-i ser-i rāh:
1. **derd-i ser-i rāh:**
Gazel 600
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yol üzerindeki dert, bela.
3. Āh idersin ser-i rāhında o māhun ammā
4. Ḳorḳarum ol güle derd-i ser-i rāh olmayasın

derd-i ser-i renc-i ḫumār:
1. **derd-i ser-i renc-i ḫumār:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Baş ağrısı sızısının baştaki derdi.
25. Bādeye der-pey iken derd-i ser-i renc-i ḫumār
26. Bezm-ı ʿālemde ʿaceb kimdür olan mest-i müdām

derd-i ser-i renc-i ḫumārı:

1. **derd-i ser-i renc-i ẖumārı:**-*ı*
Gazel 475
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Baş ağrısı sızısının baştaki derdi.
9. Biñ sāʿat olur derd-i ser-i renc-i ẖumārı
10. Bu bezmde bir sāʿat eger ʿālem iderseñ

derd-i yeʾs:
1. **derd-i yeʾs:**
Kaside 10
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsizlik derdi.
83. Sezā mıdur kim olup derd-i yeʾs ile ẖaste
84. Vücūdum eyleye zerrīn taḥassür-i dīnār

der-dil:
1. **der-dil:**
Gazel 536
Mısra: **6**
Gönülde.
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

derdmend:
1. **derdmendüñ:**-*üñ*
Gazel 81
Mısra: **4**
Dertli II Aşık.
3. Āh idersin diyü incinme dil-i bīmāre
4. Derdmendüñ meġer āh itmege dermānı mı var

2. **derdmendüñ:**-*üñ*
Kıt'a 104
Mısra: **4**
Dertli II Aşık.
3. ʿĀdet budur ekābir ider dest-gīrlik
4. Bir derdmendüñ üstine düşdükde sayesi

3. **derdmendün:**-*ün*
Gazel 394
Mısra: **10**
Dertli II Aşık.
9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

derdmend-i günehe:
1. **derdmend-i günehe:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **239**
Kelime Tipi: **-**
Günah hastası.
239. Derdmend-i günehe ẖār-ı rehüñ nāfiʿdür
240. Ne ḳadar nāfiʿ ise ẖastaya nīş-i faṣṣād

derdnāk olmaḳ:
1. **derdnāk olmaḳ:**-*maḳ*
Kıt'a 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dertli, kederli olmak.
1. Neden dilüñ ġam-ı ʿālemle derdnāk olmaḳ
2. Mis̱āl-i ṣūf görüp mevcini helāk olmaḳ

derdnāk olurum:
1. **derdnāk olurum:**-*ur, -um*
Gazel 522
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dertli, kederli olmak.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

derdüme dermān itmedi:
1. **derdüme dermān itmedi:**-*me, -di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **334**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derde derman olmak, sıkıntıyı ortadan kaldırıp çare olmak.
333. Olmadı hīç kimse çāre-resān
334. İtmedi kimse derdüme dermān

derdümi açsam:
1. **derdümi açsam:**-*sa, -m*
Gazel 72
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Derdinin anlatmak, dökmek, dile getirmek.
11. Çāre-ẖ∨āhāne kime derdümi açsam Nābī
12. Benden efzūn o da ser-geşte vü bī-çāre çıḳar

derecāt:
1. **derecāt:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **79**
Kademeler, yükseklikler, mertebeler.
79. Birbiri üzre gösterüp derecāt
80. Ḳaṣr-ı aḥkāma oldı bir mirkāt

derem:
1. **deremüñ:**
Gazel 460
Mısra: **14**
Akçe, para.
13. Geh cerīme gehī iḥsān ü gehī ḳıymet olur
14. Görecekdür ne ise ẖaṭṭ-ı cebīni deremüñ

der-fenā:
1. **der-fenā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **168**
Yokluk içinde.
167. Resm-i enāʾiyyeti olup hebā
168. Buldı o bī-çāre beḳā der-fenā

2. **der-fenā:**
Gazel 112
Mısra: **2**
Yokluk içinde.
1. Ḥayāt devlet-i pā der-hevā degül de nedür
2. Vücūd mevc-i beḳā der-fenā degül de nedür

dergāh:
1. **dergāha:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **425**
Tarîkatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke II Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği.
425. İntisāb eyleyen o dergāha
426. Ḫande-i taʿn ider nice şāha

2. **dergehinde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **465**
Tarîkatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke II Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği.
465. Āṣafı dergehinde ḳul itmez
466. Belki tedbīrini ḳabūl itmez

3. **dergāhda:**-*da*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **100**
Allah'ın huzuru, makamı.
99. İt kerem-i Ḥaḳdan ümīd-i sütürg
100. Birdür o dergāhda ẖurd u büzürg

4. **dergāha:**-*a*
Tarih 52
Mısra: **31**
Kapı, eşik, huzur, makam.
31. Gerdūn naẓīr olur mı o dergāha kim ola
32. Aḳṭāb-ı dehr taẖt-ı ḳıbābında münzevī

5. **dergāhınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 370
Mısra: **7**
Kapı mahalli, kapı önü II Makam, huzur, kat.
7. Iṣṭılāḥ-ı ḳudsiyān-ı ḳurbda dergāhınuñ
8. Nāmı sulṭānüʾl-emākin şöhreti ẖayrüʾl-biḳāʿ

6. **dergāhına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 624
Mısra: **3**
Dergah, kapı. II Sevgilinin eşiği.
3. Dergāhına yüz sürmeyicek pīr-i muġānuñ
4. Şāyeste-i keyfiyyet-i irşād olamazsın

7. **dergâha:**-*a*
Gazel 655
Mısra: **9**
Dergah, kapı. II Sevgilinin eşiği.
9. Mürāʿāt-ı edeb şarṭiyle gir Nābī bu dergâha
10. Meṭāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı enbiyādur bu

dergâha yüzüñi sürseñe:
1. **dergâha yüzüñi sürseñe:**-*señe*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **274**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eşiğine yüz sürmek, bir işini gördürmek maksadıyla yalvarmak için yanına gitmek.

273. Varsaña āstāne-i şāha
274. Yüzüñi sürseñe o dergâha

dergāh-ı ʿafve:
1. **dergāh-ı ʿafve:**-*e*
Tarih 144
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma eşiği.
51. Kām ü nā-kām eyledi dergāh-ı ʿafve ilticā
52. Ḫ∨āh ü nā-ḫ∨āh eyledi ol bī-ḥayā terk-i ḥicāb

dergāh-ı cem:
1. **dergāh-ı cem:**
Gazel 686
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cem'in meclisi, meyhane.
1. Ġam ʿālemi ḫarābe virürdi Cem olmasa
2. Dergāh-ı Cem de beste ḳalurdı ġam olmasa

dergāh-ı cemʾden:
1. **dergāh-ı cemʾden:**-*den*
Gazel 843
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cem'in meclisi, meyhane.
9. Benüm dergāh-ı Cemʾden intifāʿum ol ḳadardur kim
10. Hezārān mekr ile kesb itdügüm naḳd-i riyā gitdi

dergāh-ı devletine:
1. **dergāh-ı devletine:**-*i, -n, -e*
Kaside 16
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Saltanatın eşiği.
129. Dergāh-ı devletine olunmaz mı rūy-māl
130. Ol dāverüñ ki sebḳ ide böyle kerāmeti

dergāh-ı fażlınuñ:
1. **dergāh-ı fażlınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 20
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Erdem kapısı.
65. Ol müftī-i yegāne ki dergāh-ı fażlınuñ
66. Ervāh-ı ḳudsiyāna mühimdür ziyāreti

dergāh-ı ḥażret-i pāşā:
1. **dergāh-ı ḥażret-i pāşā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **441**
Kelime Tipi: -
Paşa hazretlerinin makamı, dergahı (Musahip Mustafa Paşa, tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı).
441. Yaʿnī dergāh-ı ḥażret-i Pāşā
442. Āb-ı rūy-ı mecāmiʿ-i vüzerā

dergāh-ı ilāhīʾde:
1. **dergāh-ı ilāhīʾde:**-*de*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Allah'ın huzuru.
69. Ḳalmadı dergāh-ı İlāhīʾde sed
70. Şimdi urılmaz ṭalebe dest-i red

dergāh-ı kerem:
1. **dergāh-ı kerem:**
Kaside 1
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Cömertlik kapısı, eşiği.
179. O dergāh-ı kerem kim ḫāki iḥsān-hīz-i raḥmetdür
180. Ne ḳadīrdür ʿamel müstevcib-i ʿafv olmaġa ḥāşā

dergāh-ı pīr-i deyri:
1. **dergāh-ı pīr-i deyri:**-*i*
Gazel 519
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Meyhane şeyhinin dergahı.
13. Ġam zūr ile çeker götürür Nābiyā beni
14. Dergāh-ı pīr-i deyri penāh itmeyem disem

dergāh-ı refʿi:
1. **dergāh-ı refʿi:**-*i*
Tarih 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüce dergah.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

dergāh-ı refīʿinde:
1. **dergāh-ı refīʿinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 12
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Yüce dergah.
153. Çerḫde māhı görür çāhdaki āb gibi
154. İder ol kimse ki dergāh-ı refīʿinde maḳām

dergāh-ı refīʿinüñ:
1. **dergāh-ı refīʿinüñ:**-*i, -nüñ*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Yüce dergah.
149. Dāʿī-i kemīn faḳīr Nābī
150. Dergāh-ı refīʿinüñ türābı

dergāh-ı şehr-i ġamdur:
1. **dergāh-ı şehr-i ġamdur:**-*dur*
Gazel 322
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Üzüntü şehrinin kapısı.
1. Çāk-ı dil-i vīrān-şude nā-būd gerekmez
2. Dergāh-ı şehr-i ġamdur o mesdūd gerekmez

dergeh:
1. **dergehiñe:**-*i, -ñ, -e*
Kaside 2
Mısra: **229**
Kapı, eşik, huzur, makam.
229. İltica itse senüñ dergehiñe enfaʿdur
230. İtmeden dāmen-i miḥraba teşebbüs̱ zühhād

2. **dergehine:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **155**
Kapı, eşik, huzur, makam.
155. Dergehine iderse erzānī
156. Nice Nüşirrevānʾı derbānı

3. **dergehinde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **165**
Kapı, eşik, huzur, makam.
165. İtmeġe dergehinde eyler ʿār
166. Nice ṣāḥib-serīri ḫıdmetkār

4. **dergehi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **172**
Kapı, eşik, huzur, makam.
171. Āstānı penāh-ı maẓlūmān
172. Dergehi būsegāh-ı ehl-i cihān

5. **dergehin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **240**
Kapı, eşik, huzur, makam.
239. Eylemiş ḥākim-ı ʿaleʾl-ıṭlāḳ
240. Dergehin ḫalḳa maksimüʾl-erzāḳ

6. **dergehi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **241**
Kapı, eşik, huzur, makam.
241. Dāʾimā dergehi güşāde ola
242. Ḳuvvet ü nuṣreti ziyāde ola

7. **dergehe:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **423**
Kapı, eşik, huzur, makam.
423. Saña bir dergehe delīl olayum
424. Sāʾiḳ-i niʿmet-i cezīl olayum

8. **dergehin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **531**
Kapı, eşik, huzur, makam.
531. Dāʾimā dergehin güşād eyle
532. Devlet ü ʿömrini ziyād eyle

9. **dergehine:**-*i, -n, -e*
Kaside 9
Mısra: **91**
Gönlü süsleyen yürüyüş.
91. Çerḫ ıẓḥār-ı ʿubūdiyyet içün dergehine
92. Keh-keşāndan biline bağladı bir sīm kemer

10. **dergehinden:**-*in, -den*
Kaside 9
Mısra: **102**
Ey katilim (sevgili).
101. Gülbin ıẓhār-ı tevāżuʿla sürer ḫāke yüzin
102. Dergehinden ki ṣabā eyleye gülzāre güẕer

11. **dergehi:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **66**
Alın saçının rüzgarı.

65. Hilāl-i ʿīdi hilāl itdi reşk-i ṭāḳ-ı deri
66. Ki dergehi gibi olmadı maṭmaḥ-ı enẓār

12. **dergehi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **467**
Kapı, eşik, huzur, makam.
467. Dergehi mültecā-yı ehl-i niyāz
468. Revzeni mihr gibi dāʾim bāz

13. **dergehüñden:**-*üñ, -den*
Tarih 28
Mısra: **16**
Kapı, eşik, huzur, makam.
15. Yā İlāhī ʿömrü devletlerle eyle ser-firāz
16. Dergehüñden budur ümmīd-i derūn-ı derdnāk

14. **dergehinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 82
Mısra: **85**
Kapı, eşik, huzur, makam.
85. O vekīl-i bihīn ki dergehinüñ
86. Köhne cārūbıdur cenāh-ı Hümā

dergeh-i bārīʾye münācāt itsek:
1. **dergeh-i bārīʾye münācāt itsek:**-*se, -k*
Gazel 459
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yaratıcının huzurunda el açıp yalvarmak, dua etmek.
9. Lez̠z̠et-i nāliş olur mūcib-i teʾḫīr-i merām
10. Ne zamān dergeh-i Bārīʾye münācāt itsek

dergeh-i cemşīdʾde:
1. **dergeh-i cemşīdʾde:**-*de*
Gazel 517
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şarabı icat eden İran padişahı Cemşid'in dergahı, meyhane.
1. Gelüñ ey bāde-keşān ʿazm-ı ḫarābāt idelüm
2. Cāyumuz dergeh-i Cemşīdʾde is̠bāt idelüm

dergeh-i devlet:
1. **dergeh-i devlet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **294**
Kelime Tipi: **-**
Devlet kapısı II Mutluluk dergahı.
293. İtdüm āḫir ʿazīmete niyyet
294. Ḳandesin diyü dergeh-i devlet

dergeh-i devlet-penāhuna:
1. **dergeh-i devlet-penāhuna:**-*un, -a*
Kıt'a 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Devlet kapısının yeri II Mutluluk, saadet, varlık kapısının olduğu yer.
13. Rū-māle līk dergeh-i devlet-penāhuna
14. Bir kesde yoḳ bu baḫt-ı ḳavī himmetüm gibi

dergeh-i ḥażret-i ṭā hā dan:
1. **dergeh-i ḥażret-i ṭā hā dan:**- *dan*
Kaside 2
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Hazret-i Ta Ha'nın kapısı (Ta Ha Kuran-ı Kerim'in 20. suresi ve surenin de ilk ayetidir. Aynı zamanda Hz. Muhammed Peygamberin de isimlerindendir).
45. Ṭāliʿ u hābiṭ-i hestī vü bülend ü pestī
46. Dergeh-i ḥażret-i Ṭā Hā dan ider istimdād

dergeh-i iḳbālini:
1. **dergeh-i iḳbālini:**-*i, -n, -i*
Kaside 24
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Yüce dergah, eşik.
51. Rifʿati dergeh-i iḳbālini seyr itmek içün
52. Mihr destinde ṭutar şaʿşaʿa-i dūr-nümā

dergeh-i merḥameti:
1. **dergeh-i merḥameti:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet kapısı.
137. Dergeh-i merḥameti mevhibeye cāy-ı ḳuʿūd
138. Bünye-i ʿāṭıfeti mekremete cāy-ı ḳıyām

dergeh-i mevlānāʾya:
1. **dergeh-i mevlānāʾya:**-*y, -a*
Kıt'a 93
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mevlana hazretlerinin dergahı, eşiği.
3. Nābiyā eyledi Ḥaḳḳ ümīd-i luṭfın tecdīd
4. Yine sürdük yüzümüz dergeh-i Mevlānāʾya

dergeh-i naṣbında:
1. **dergeh-i naṣbında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 12
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Kısmet kapısı.
119. Mā-ḥaṣal ṭurfe perīşānlık imiş hālet-ı ʿazl
120. Ṭutmasun kimselerüñ dergeh-i naṣbında maḳām

dergeh-i sulṭān-ı şefāʿat:
1. **dergeh-i sulṭān-ı şefāʿat:**
Kaside 2
Mısra: **279**
Kelime Tipi: **-**
Şefaat sultanının kapısı.
279. Vāḳıʿā dergeh-i sulṭān-ı şefāʿat var iken
280. Görinür nāle vü feryād münāfī-i sedād

dergeh-i yārda:
1. **dergeh-i yārda:**-*da*
Gazel 218
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yarin eşiği ,kapısı.
3. Geleli ʿaşḳ gitdi dil şimdi
4. Dergeh-i yārda mülāzımdur

der-gūş olmasam:
1. **der-gūş olmasam:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 536
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kucaklaşmak, sarılmak.
3. Rāzdār-ı sīne-i ʿuşşāḳ olur mıydum eger
4. Dāġveş hem ḳan yudup hem penbe der-gūş olmasam

der-ḥāl:
1. **der-ḥāl:**
Kaside 20
Mısra: **31**
Hemen, o anda, şimdi.
31. Der-ḥāl olup mekārim-i mevrūs̠ı mevc-hīz
32. Meşhūdı oldı terbiyete ḳābiliyyeti

derhem:
1. **derhem:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Karışık, karmakarışık.
5. Derhem olursa kākül-i cānān ʿaceb degül
6. Olur tekellüfāt çü meslūb şeb-be-şeb

2. **derhem:**
Gazel 614
Mısra: **2**
Karmakarışık II İncinmiş.
1. O āfetüñ ser-i zülfi ḫam olmasun nʾolsun
2. Görüp o ḥāleti dil derhem olmasun nʾolsun

der-hem:
1. **der-hem:**
Gazel 339
Mısra: **10**
Karışık, karmakarışık.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

2. **der-hem:**
Gazel 603
Mısra: **1**
Kırışmış, kırışık.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

der-hevā:
1. **der-hevā:**
Gazel 367
Mısra: **10**
Heves, heveslenme.
9. Eşk-i niyāza eylemez ol serv ser-fürū
10. Ümmīd-i vaṣl-ı dilber-i ser der-hevā ġalaṭ

der-hevā gördüm idi:
1. **der-hevā gördüm idi:**-*dü, -m , -i, -di*
Kaside 9
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Havalı görmek, gururlu bulmak.
131. Der-hevā gördüm idi kendümi rüʾyāda bu şeb
132. Umaram ki anı bir esb ile taʿbīr ideler

der-i ʿadl ü dād:
1. **der-i ʿadl ü dād:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Doğruluk ve adalet kapısı.
71. Zamāne zamān-ı şerīfinde şād
72. Cihāna güşāde der-i ʿadl ü dād

der-i cennetde:
1. **der-i cennetde:**-*de*
Tarih 55
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Cennet kapısı.
23. Revnaḳı ḳaṣr-ı bihiştüñ ḳalmadı gitdi diyü
24. Reşkden Rıḍvān der-i Cennetde feryād eyledi

der-i dārüʾs-semāʿ-ı çerḫde:
1. **der-i dārüʾs-semāʿ-ı çerḫde:**
Gazel 258
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin çalgılı tören yerinin kapısı.
7. Olan mānend-i ney sūrāḫ sūrāḫ-ı hevā āḫir
8. Der-i dārüʾs-semāʿ-ı çerḫde āvāzesüz ḳalmaz

der-i dilden döner gider:
1. **der-i dilden döner gider:**-*er*
Gazel 302
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlün kapısından dönüp gitmek.
3. Bulmaz derūna yol der-i dilden döner gider
4. Şermende-i nedamet ü mahcūb-ı tevbeyüz

der-i dīvāna:
1. **der-i dīvāna:**-*a*
Gazel 829
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Divan kapısı.
5. Yoḳ farḳı varmadan der-i dīvāna bī-maḥal
6. Fevt itdügüñ ibādetüñ itmek ḳażāsını

der-i ġam-ḫānemüzi:
1. **der-i ġam-ḫānemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gam evinin kapsı, yolu.
3. Şekve ḫurşīd-ruhān-ı felek-i naḫvetden
4. Der-i ġam-ḫānemüzi ẕerre ḳadar bilmezler

der-i gencīne-i dil:
1. **der-i gencīne-i dil:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül hazinesinin kapısı.
1. Ne riyāzāt u ne ezkār u ne evrāda baḳar
2. Der-i gencīne-i dil fetḥ-i Ḫudā-dāda baḳar

der-i gülḫan:
1. **der-i gülḫan:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Hamam ocağının kapısı.
97. Dest-ḫoş-ı ḥayret iken nā-gehān
98. Çeşmine oldı der-i gülḫan ʿıyān

der-i iḥsān-ı hudaʾda:
1. **der-i iḥsān-ı hudaʾda:**-*da*
Gazel 34
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın iyilik, ihsan kapısı.
21. Nābī ide görsün der-i iḥsān-ı Hudaʾda
22. Erbāb-ı güneh perde-i ġufrāna teşebbüs̱

der-i iḳbāli:
1. **der-i iḳbāli:**-*i*
Tarih 121
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Talih kapısı.
43. Ḥıfẓ eylesün Allāh vücūdını ḫaṭādan
44. Olsun der-i iḳbāli nişīmengeh-i rāḥat

der-i ʿilminde:
1. **der-i ʿilminde:**-*i, -n, -de*
Kaside 1
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
İlim kapısı.
53. Der-i ʿilminde müstaʿmel-süḫan māhiyyet-ı ʿālem
54. Reh-i fażlında pāşīde-güher ḥāṣiyyet-i eşyā

der-i inʿāmın:
1. **der-i inʿāmın:**-*ı, -n*
Gazel 515
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Nimet, ihsan kapısı.
5. Olsun āmāde hücūm-ı mekes-i idbāre
6. Der-i inʿāmın iden cūş-ı gedādan maḥrūm

der-i luṭfı:
1. **der-i luṭfı:**-*ı*
Tarih 92
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
İyilik kapısı.
67. Bula meftūḥ serā-perde-i iḳbāli müdām
68. Ola tā-ḥaşr der-i luṭfı melāẕ-ı żuʿafā

der-i luṭf-ı ḫudā:
1. **der-i luṭf-ı ḫudā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın rahmet kapısı.
67. Şimdi güşāde der-i luṭf-ı Ḫudā
68. Fırṣatı fevt itmeyüp eyleñ recā

der-i mey-ḫānede:
1. **der-i mey-ḫānede:**-*de*
Gazel 616
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Meyhane kapısı.
3. Ey dil koya taʿzīri o tesbīh ile zāhid
4. Varsun der-i mey-ḫānede peymāne mi çeksün

der-i murādını:
1. **der-i murādını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 11
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **-**
İstek, dilek kapısı.
147. Yed-i ʿināyet ile şehr-bend-i ʿālemde
148. Der-i murādını açsun Müfettiḥüʾl-ebvāb

der-i sarāy-ı dücā:
1. **der-i sarāy-ı dücā:**
Kaside 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Karanlık sarayının kapısı.
21. Güşād-yāfte-i tīġ-i berḳ-i ḥüsnüñdür
22. Der-i sarāy-ı dücā yā Muḥammed-i ʾ Arabī

derīçe:
1. **derīçesinüñ:**-*si, -nüñ*
Tarih 14
Mısra: **12**
Küçük kapı.
11. Birisi mahrec-i ġam biri medḫal-i iḳbāl
12. İki derīçesinüñ ḥikmeti budur gūyā

derīçe-i ġayb:
1. **derīçe-i ġayb:**
Tarih 90
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bilinmeyen alemin kapıcığı.
5. Nā-geh açılup derīçe-i ġayb
6. Çıḳdı bu ṣadā ki lā-teḫāfū

derīçe-i iflās-ı teng-destīdür:
1. **derīçe-i iflās-ı teng-destīdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yoksulluktan tükenmişliğin kabı.
3. ʿAdem derīçe-i iflās-ı teng-destīdür
4. Vücūd sīne-i ṣaḥrā-yı āferīnişdür

derīçe-i inṣāf:
1. **derīçe-i inṣāf:**
Kaside 14

Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İnsaf kapıcığı.
15. Açıldı bāb-ı ʿadālet derīçe-i inṣāf
16. Ḳapandı medḫal-i ẓulm u girīve-i bīdād

derīçe-i naẓarumdan:
1. **derīçe-i naẓarumdan:***-um, -dan*
Kaside 11
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Bakışın küçük deliği, göz.
21. Çıkardı meşʿal-i āh u derāy-ı nāle ile
22. Derīçe-i naẓarumdan ḳavāfil-i ḫūn-āb

derīde:
1. **derīde:**
Gazel 310
Mısra: **12**
Yırtılmış.
11. Ḳalem-mis̱āl girībānumuzda itdi ẓuhūr
12. Derīde cāmelere ṭaʿne-zenlicüklerümüz

derinde bende olmaġa:
1. **derinde bende olmaġa:***-ma, -ġa*
Tarih 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tam bir doğruluk içinde gönülden bağlanmak, bağlılığın gerektirdiği fedakârlığı yapmaya hazır olmak.
3. Cihāndār-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed kim
4. Felekler ārzū eyler derinde olmaġa bende

derk:
1. **derkinde:***-i, -n, -de*
Kaside 1
Mısra: **131**
Anlama, kavrama.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

2. **derke:***-e*
Kaside 15
Mısra: **139**
Anlama, kavrama.
139. Derke ḳādir degül ednā-yı bedihiyyātın
140. Ne ḳadar itse teʿemmül ʿuḳalā-yı efḥam

3. **derkinde:***-i, -nde*
Gazel 328
Mısra: **7**
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
7. Derkinde bezm-i dehrüñ erbāb-ı bezm ḫayrān
8. Bu gerdişüñ medārın peymāneler de bilmez

4. **derke:***-e*
Gazel 385
Mısra: **2**
Anlama, kavrama.
1. O kimse kim ṣuver-i ʿāleme sitāyişi yoḳ
2. Muṣavvirüñ hünerin derke çeşm-i dānişi yoḳ

5. **derke:***-e*
Gazel 570
Mısra: **14**
Anlama, kavrama.
13. Ser-be-ser menfaʿat-ı maḥżdur evzāʿ-ı Ḥakīm
14. Ṣāniʿüñ derke çalış sırr-ı ḳazā vü ḳaderin

6. **derke:***-e*
Gazel 612
Mısra: **5**
Anlama, kavrama.
5. Sırr-ı dili eczā-yı beden derke ne ḳādir
6. Taḫṣīṣ-i mezāyāsını taʿmīm ne mümkin

derk eyler:
1. **derk eyler:***-r*
Gazel 439
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak, kavramak.
7. Telāş-ı niʿmeti ḳorḳudur ʿaczi derk eyler
8. Gören naṣībi dehānında şīr-ḫᵛārelerüñ

derk eyleyince:
1. **derk eyleyince:***-y, -ince*
Kaside 1
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak, kavramak.
113. ʿAceb vaż eylemiş bu kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi
114. Ki kemter ṣunʿını derk eyleyince pīr olur bürnā

derk idemez:
1. **derk idemez:***-e, -mez*
Gazel 636
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak, kavramak.
1. Bu dāʾirenüñ derk idemez köhne esāsın
2. Kesr itmeyen endāze-i taḫmīn ü ḳıyāsın

derk ideydük:
1. **derk ideydük:***-e, -y, -dü, -k*
Gazel 457
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak, kavramak.
1. İderdük vaḳf-ı nīki mākū-yı enfās ü ānātuñ
2. İdeydük tār ü pūdın derk kālā-yı mükāfātuñ

der-ḳafā:
1. **der-ḳafā:**
Gazel 123
Mısra: **3**
Peşinden gelen.
3. Der-ḳafā berg-i gül-i ālinde āsār-ı ḫazān
4. Devlet-i şāh-ı bahāruñ itidādı böyledür

der-kār:
1. **der-kār:**
Gazel 25
Mısra: **14**
Malum, aşikar, bilinen, belli.
13. Nā-puḫte ḳomaz matbāh-ı āfākda Nābī
14. Der-kār olıcaḳ germī-i tennūr-ı ʿināyet

2. **der-kārdur:***-dur*
Gazel 26
Mısra: **2**
Malum, aşikar, bilinen, belli.
1. Kāṣid görinür gerçi ki dükkān-ı ḳanāʿat
2. Der-kārdur ammā yine mizān-ı ḳanāʿat

3. **der-kār:**
Gazel 461
Mısra: **4**
Malum, aşikar, bilinen, belli.
3. Mest olmayınca kimdür içen ḫūn-ı sāġarı
4. Der-kār iken nezāreti çeşm-i ḥabābuñ

der-kār iderse:
1. **der-kār iderse:***-er, -se*
Kıt'a 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Belli etmek, ortaya çıkarmak.
1. Nābī kefümde ẓāhir olan cā-be-cā şiken
2. Der-kār iderse pürsişe ṣāhib-naẓarları

der-kār it:
1. **der-kār it:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **294**
Kelime Tipi: **-**
Malum etmek, göstermek.
293. Vaṣf-ı ẕātında ʿaczüñ iẓhār it
294. Baʿd ez-īnʿarż-ı ḥāli der-kār it

der-kār oldı:
1. **der-kār oldı:***-dı*
Tarih 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İş görmek üzere ortaya çıkmak.
5. Tāze-gūyān-ı zamān her biri der-kār oldı
6. Ki bu ḫayra ideler her biri tārīḫ imla

der-kār olmaya:
1. **der-kār olmaya:***-ma, -ya*
Gazel 74
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak.
5. Ḳalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz
6. Maḳar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāġıddur

der-kār olur:
1. **der-kār olur:***-ur*
Gazel 785
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
İş görmek.
1. Dil oldı tāze meftūn bir şūḫ-ı bī-vefāya
2. Kim ḳaṣd-i luṭf iderken der-kār olur cefāya

der-kār olursa:
1. **der-kār olursa:***-ur, -sa*
Gazel 283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Açığa çıkmak, belli olmak, aşikar olmak.
1. ʿAtā-yı īzidī der-kār olursa kāra yer ḳalmaz
2. Gelürse baḥr-ı raḥmet cūşa istiġfāra yer ḳalmaz

der-kemend eylemeden:
1. **der-kemend eylemeden:**-, -
Gazel 514
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kement altına almak, bağlamak.
7. Ṣayd-ı zebūnı eylemeden ġayrı der-kemend
8. Āyā görür mi fāʾide ṣayyādumuz bizüm

der-kemīn:
1. **der-kemīndür:***-dür*
Gazel 739
Mısra: **6**
Pusuda.
5. Gülüp açılmaġa ḫāṭırda yoḳdur ḫᵛāhişüm yoḫsa
6. Benüm neşv ü nemā ser der-kemīndür āstīnümde

der-kemīn olsa:
1. **der-kemīn olsa:***-sa*
Gazel 778
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Pusuda beklemek.
11. Metāʿ-ı ṣabrı tārāca olurdı ser-zede çoḳdan
12. O şūḫuñ ġayrı ḫūbān gibi ḫaṭṭı der-kemīn olsa

der-kenār:
1. **der-kenārı:***-ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **112**
Kenarda, kenara yazılan not.
111. Şāḫlar itdi ʿarż-ı hāle şitāb
112. Eyledi der-kenārı sebzeyi āb

2. **der-kenār:**
Gazel 111
Mısra: **6**
Kenara yazma, not etme.
5. Cerīde-i ezelīde nüvişte her ne ise
6. O naḳş ʿarż-ı cebīn üzre der-kenār olunur

der-kenār idebildük:
1. **der-kenār idebildük:***-dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgili ile başbaşa kalıp sohbet edebilmek.
3. Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāller itdük
4. Ne bir maḥalli didürdük ne der-kenār idebildük

der-kenār olur:
1. **der-kenār olur:***-ur*
Gazel 407
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünürde olmak.
9. Sutūr-ı metne sıġışmaz ġazellerün Nābī
10. Mis̱āl-i ḫaṭṭ-ı bütān der-kenār olur giderek

dermān:
1. **dermāna:***-a*
Gazel 34
Mısra: **6**
İlâç, çare.
5. Bī-ʿaşḳ ḥayāt-ı dü-cihān nā-mutaṣavver
6. Bī-māye-i derd eyleme dermāna teşebbüs̱

2. **dermānı:***-ı*
Gazel 81
Mısra: **4**
Kuvvet, mecal.
3. Āh idersin diyü incinme dil-i bīmāre
4. Derdmendüñ meġer āh itmege dermānı mı var

3. **dermāna:***-a*
Gazel 397
Mısra: **8**
İlâç, çare.
7. Ṣabrdur suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ çāresi
8. Renc-i ʿaşḳuñ ġayri bir dermāna istiʿdādı yoḳ

4. **dermānumuzuñ:***-u, -muz, -uñ*
Gazel 411
Mısra: **12**
İlaç, çare.
11. Bizüz ol rence giriftār ki ʿaṭṭār-ı sipihr
12. Nām-ı eczāsını bilmez daḫı dermānumuzuñ

5. **dermānın:***-ın*
Gazel 569
Mısra: **6**
İlâç, çare.
5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūḫ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdüñ görelüm dermānın

dermān eyledi:
1. **dermān eyledi:***-di*
Gazel 181
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şifa vermek, iyileştirmek.
7. Dārüʾş-şifā-yı vuṣlatı itdi güşāde yār
8. Bīmār-ı hicre eyledi dermān birer birer

der-māndesüz:
1. **der-māndesüz:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Acı ve zahmet çekmeden.
9. Der-māndesüz ne lez̠z̠eti var şān u şevketüñ
10. Rūyını baḳlavanuñ aġardur nişesteler

dermānsızluġ:
1. **dermānsızluġumdandur:***-um, -dan, -dur*
Gazel 71
Mısra: **6**
Güçsüzlük, ayakta duramama.
5. Gehī bī-iḫtiyār üftādelikler pāy-ı dildāre
6. Degül küstāḫlıḳdan līk dermānsızluġumdandur

der-miyān:
1. **der-miyān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **51**
Ortada, arada.
51. Birisini bende idüp der-miyān
52. Eyleyicek rişte-güz̠ār-ı zebān

2. **der-miyān:**
Gazel 584
Mısra: **14**
Açık, ortada.
13. Şevḳ-i ḳudūm-ı yār ile olmaḳda çār çeşm
14. Ġayre nigāh-ı nāzı yine der-miyān iken

der-pes:
1. **der-pes:**
Gazel 233
Mısra: **4**
Ardında, arkasında II İçinde.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

der-pey:
1. **der-pey:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Ardı sıra, arkasından.
25. Bādeye der-pey iken derd-i ser-i renc-i ḫumār
26. Bezm-ı ʿālemde ʿaceb kimdür olan mest-i müdām

2. **der-pey:**
Gazel 111
Mısra: **11**
Ardı sıra, arkasından.
11. Gülinde ḫār u meyinde ḫumār der-pey iken
12. Nice taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār olunur

3. **der-peydür:***-dür*
Gazel 471
Mısra: **7**
Ardı sıra, arkasından.
7. Ḫurūş-ı fırṭınadan cebr-i kesre der-peydür
8. Lisān-ı hāl ile sīmā-yı ḥilmi līmānuñ

derrākī:
1. **derrākīlere:***-ler, -e*
Gazel 717

Mısra: **6**
Anlayışlı.
5. Cismi nāzik ol ḳadar kim sāye-i leb düşmeden
6. Cāy-ı gül-būse döner rūyında derrākīlere

ders:
1. **dersini:**-*i, -n, -i*
Tarih 19
Mısra: **10**
Bir öğreticinin belli bir konuda öğrencilere verdiği bilgi.
9. Bir gün o mevsimde görüp şeh-zādesin muṣḥaf be-kef
10. Dersini itdükde suʾāl ikrām-ı nā-maḥṣūr ile

2. **dersin:**-*i, -n*
Gazel 742
Mısra: **9**
Bir öğreticinin belli bir konuda öğrencilere verdiği bilgi.
9. Virdiyye şerḥi dersin oḳurlar hezārdan
10. Etfāl-i ġonce nüsḫasın aṣmış ḳucağına

ders oḳur:
1. **ders oḳur:**-*r*
Gazel 633
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerinde bir öğrenci yetkili bir kimseden bilgi edinmek.
1. Meh ders oḳur ṣaḥīfe-i ruḫsār-ı yārdan
2. Yem meşḳ alur debīr-i dil-i bī-ḳarārdan

der-sāʿat:
1. **der-sāʿat:**
Gazel 147
Mısra: **7**
Her saat, her saat zarfında.
7. Der-sāʿat olur pā-zede-i ṣāʾika-yı ḳahr
8. Taʿmīrine saʿy eyledügüñ ḫāne-i tedbīr

der-ser:
1. **der-ser:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **18**
Başta, akılda, hayalde.
17. Tāze vü mīr ü ḥarem-perver iken
18. Ẕevḳ hengāmı hevā der-ser iken

dersḫāne:
1. **dersḫānesin:**-*si, -n*
Gazel 263
Mısra: **4**
Ders yeri, ders vermeye mahsus oda.
3. Gören hep anda görür fenn-i ḥikmetüʾl-ʿaynı
4. Sevād-ı dīdesinün dersḫānesin bilürüz

dersḫāne-i ʿālemde:
1. **dersḫāne-i ʿālemde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dünya okulu, alem dersanesi.
9. Bu dersḫāne-i ʿālemde zümre-i insān
10. Baḳılsa her biri bir nüsḫa-i mücelleddür

ders-i haḳīḳīye:
1. **ders-i haḳīḳīye:**-*y, -e*
Kaside 28
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Hakikat dersi, gerçeklik olgusu.
17. Ḥurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḫāle eyle naẓar
18. Mecāz ders-i haḳīḳīye çünki ebceddür

ders-i nā-ḫānde-i teʾlīf-i duʿāvīyüz:
1. **ders-i nā-ḫānde-i teʾlīf-i duʿāvīyüz:**-*y, -üz*
Gazel 271
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dua kitabının gülmez dersi.
7. Maʿnī-i faḫr ü mübāhāt nedür añlamazuz
8. Ders-i nā-ḫānde-i teʾlīf-i duʿāvīyüz biz

der-ʿuhde itdi:
1. **der-ʿuhde itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Üzerine almak, üstlenmek, yüklenmek.
113. İltizām eyledi nevāyı hezār
114. İtdi der-ʿuhde bülbüli gülzār

derūn:
1. **derūnın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **136**
Gönül, insanın iç alemi.
135. Yā Rabbi bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı ʿālem
136. Peyveste derūnın eyle ḫurrem

2. **derūnına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **30**
Gönül, insanın iç alemi.
29. Nüḳūş-ı derūnından almış ḫaber
30. Derūnına eflāk eğilmiş baḳar

3. **derūnına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **32**
Gönül, insanın iç alemi.
31. İder servi şermende vü ser-nigūn
32. Derūnına ber-pā o mevzūn sütūn

4. **derūnı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **38**
Gönül, insanın iç alemi.
37. Bunuñ saḳfı saḳf-ı felekden refīʿ
38. Derūnı girībān-ı dilden vasīʿ

5. **derūnum:**-*um*
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Gönül, insanın iç alemi.
7. Baḫtum gibi tīre kef-i ümmīd gibi pest
8. Çeşmüm gibi pür-āb derūnum gibi vīrān

6. **derūnıdur:**-*ı, -dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **178**
Gönül, insanın iç alemi.
177. Tīğı bir cūybār-ı ḫūnīdür
178. Kim memerri ʿadū derūnıdur

7. **derūnından:**-*ın, -dan*
Tarih 8
Mısra: **8**
Gönül, insanın iç alemi.
7. Nuḳūşin seyr iden gitmez temāşā-yı gülistāna
8. Giren çıḳmaz derūnından mis̱āl-i cennetüʾl-meʾvā

8. **derūna:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **240**
Gönül, insanın iç alemi.
239. Didüm ey mürşid-i sütūde-nefes
240. Süḫanuñdan derūna düşdi heves

9. **derūnumda:**-*um, -da*
Gazel 8
Mısra: **2**
Gönül, insanın iç alemi.
1. Ruḫında badeden yārun ki āb u tāb olur peyda
2. Derūnumda benüm bir maʿden-i sīm-āb olur peydā

10. **derūnı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **4**
Gönül, insanın iç alemi.
3. Pertev-i mihr-i meserretle birūnı tābān
4. Şuʿle-i şemʿa-i şevḳ ile derūnı enver

11. **derūnı:**-*ı*
Tarih 19
Mısra: **14**
Gönül, insanın iç alemi.
13. Bu nuṭḳ-ı bī-ḳaṣd u ġaraż sādır olup şeh-zādeden
14. Gūş eyleyince pādişāh ṭoldı derūnı nūr ile

12. **derūnumı:**-*um, -ı*
Kaside 20
Mısra: **101**
Gönül, insanın iç alemi.
101. Ceżb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
102. Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti

13. **derūnında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 22
Mısra: **29**
Kalp, yürek, iç, bâtın.
29. ʿAceb ki lālesinüñ dağı yoḳ derūnında
30. Sitānbul olsa nʾola dāġdār-ı Maġnīsā

14. **derūnum:**-*um*
Kaside 22
Mısra: **40**
Gönül, insanın iç alemi.
39. İdüp leṭāfet-i taḳrīri ḫāṭırum teşvīḳ
40. Derūnum olmaġ ile neşʾedār-ı Maġnīsā

15. **derūnın:**-*ı, -n*
Tarih 26
Mısra: **2**
Gönül, insanın iç alemi.
1. Taʿālallah zihī çetr-i hümāyūn-ı cihāndārī
2. Ki eyler cilvegeh gāhī derūnın sāye-i Bārī

16. **derūnı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **6**
Gönül, insanın iç alemi.
5. Eyleyüp pīşānī-i ḥālinde feyż-i Ḥaḳ ẓuhūr
6. Oldı bir nūruñ vücūdiyle derūnı tābnāk

17. **derūnum:**-*u, -m*
Gazel 32
Mısra: **5**
Gönül, insanın iç alemi.
5. Çün lāle-ṣıfat yaḳdı derūnum dil-i şīrīn
6. Bismilgehüm olsa nʾola kūhsār-ı melāmet

18. **derūnına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 42
Mısra: **14**
Gönül, insanın iç alemi.
13. Var bināsında ṭurfe ḫāṣṣiyyet
14. Ġamlu girse olur derūnına şād

19. **derūnına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 42
Mısra: **23**
Gönül, insanın iç alemi.
23. Ṣāḥibinüñ derūnına beñzer
24. Pāk u ṣāfī vü ẕevḳ-baḫş u cevād

20. **derūnum:**-*um*
Gazel 53
Mısra: **5**
Gönül, insanın iç alemi.
5. Numūne oldı derūnum tenūr-ı ṭūfāna
6. Nefes nefes feverān itmedin ḫurūş-ı ümīd

21. **derūnında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 56
Mısra: **4**
Gönül, insanın iç alemi.
3. Āstān-ı salṭanatdan bir beşāret geldi kim
4. Eyledi nāsuñ derūnında meserret izdiḥam

22. **derūnı:**-*ı*
Kıt'a 89
Mısra: **4**
Gönül, insanın iç alemi.
3. Netīce-i emelün bīm-i incirārından
4. Derūnı pā-zede-i fikr-i nā-ṣavāb itme

23. **derūnından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 103
Mısra: **38**
Gönül, insanın iç alemi.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zāʾil degül endīşe-i ʿukbā

24. **derūnı:**-*ı*
Gazel 133
Mısra: **10**
Gönül, insanın iç alemi.
9. O ḳadd ü ḳāmet u o vecāhetle Nābīyā
10. Ḥayfā derūnı pīr-i çenāruñ alācadur

25. **derūnumı:**-*umı*
Gazel 219
Mısra: **7**
Gönül, insanın iç alemi.
7. Sulṭān-ı ġam nişīmen idelden derūnumı
8. Ṣaḥrā-yı ḳalbe leşker-i sevdā gelür gider

26. **derūnı:**-*ı*
Gazel 290
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç alemi.
3. Ṣāf itmişüz derūnı rüsūm-ı mecazdan
4. Ṣūret-pezīr-i ġayr degüldür küniştümüz

27. **derūna:**-*a*
Gazel 302
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç alemi.
3. Bulmaz derūna yol der-i dilden döner gider
4. Şermende-i nedamet ü mahcūb-ı tevbeyüz

28. **derūnı:**-*ı*
Gazel 320
Mısra: **2**
Gönül, insanın iç alemi.
1. İzāle-i ġam içün biz şarāba muḥtācuz
2. Derūnı tīrelerüz āfitāba muḥtācuz

29. **derūnı:**-*ı*
Gazel 326
Mısra: **5**
Gönül, insanın iç alemi.
5. Ferāh-meşreb-i ʿaşḳuñ derūnı memleḥadur
6. Mis̱āl-i mevce-i yem dest-i red nedür bilmez

30. **derūnı:**-*ı*
Gazel 356
Mısra: **9**
Gönül, insanın iç alemi.
9. Derūnı manṣıb-ı ḫᵛāhişden eyledüm maʿzūl
10. Ḳalem-rev-i ġama ḳayd-ı edeb ne müşkil imiş

31. **derūnumda:**-*um, -da*
Gazel 394
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç alemi.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyākat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

32. **derūnını:**-*ı, -nı*
Gazel 429
Mısra: **6**
Gönül, insanın iç alemi.
5. Yā Rab sarāy-ı devletin it āşiyān-ı būm
6. Ehl-i dilüñ derūnını vīrān idenlerüñ

33. **derūnına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 432
Mısra: **11**
Gönül, insanın iç alemi.
11. Hevā-yı sim ü zer olmaz derūnına reh-yāb
12. Gubārdan dili āzādedür ḫızānemüzüñ

34. **derūnı:**-*ı*
Gazel 436
Mısra: **10**
İç.
9. Kem-ḳadr-ı ḳufl-ı āhına muḥtācdur yine
10. Memlū iken derūnı güherle ḫızānenüñ

35. **derūnına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 439
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç alemi.
3. Eẕān derūnına itmez güẕer zebānından
4. Derūn-ı sinesi kec olmaġın menārelerüñ

36. **derūnumı:**-*um, -ı*
Gazel 504
Mısra: **7**
Gönül, insanın iç alemi.
7. Felek firāḳ ile itdi derūnumı ḫum-ı nīl
8. Kederden āyine-i āb gibi sāde idüm

37. **derūn:**
Gazel 545
Mısra: **3**
Gönül, insanın iç alemi.
3. Derūn vā-reste olmaḳ ʿālem-i dünyā ile ʿukbā
4. ʿIyāndur ehline naḳş-ı mezār ü naḳş-ı ḫātemden

38. **derūni:**-*i*
Gazel 561
Mısra: **16**
Kalp, yürek, iç, bâtın.
15. Sezā-yı dil-siyehān mevc-i çīn-i ebrūdur
16. Derūni ṣāf olur āyīneveş güşāde-cebīn

39. **derūnum:**-*um*
Gazel 603
Mısra: **8**
Gönül, insanın iç alemi.
7. Ġayre ṣatsun merhemin cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt
8. Zaḫm ile pürdür derūnum merhem olsun olmasun

40. **derūnum:**-*um*
Gazel 617
Mısra: **1**
İç.
1. Pürdür mişāl-i şīşe derūnum ḥarāmdan
2. Bilmem ne nefʿ ola bu sücūd ü ḳıyāmdan

41. **derūnı:**-*ı*
Gazel 623
Mısra: **13**
Gönül, insanın iç alemi.
13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

42. **derūnından:**-*ın, -dan*
Gazel 636
Mısra: **9**
Gönül, insanın iç alemi.
9. Nābī ġanī oldur ki derūnından ide defʿ
10. Devletde iken faḳrdan evhām ü hirāsın

43. **derūnumuzun:**-*u, -muz, -un*
Gazel 639
Mısra: **6**
Gönül, insanın iç alemi.
5. Ḫayāl-i çeşm-i siyāh ile ol siyeh-mestüñ
6. Nedür derūnumuzun farḳı sürmedānlardan

44. **derūn:**
Gazel 740
Mısra: **1**
Gönül, insanın iç alemi.
1. Ġaybdandur meded enfāsa derūn maḫzen ise
2. İder enfās-ı taṣarruf dehen ābisten ise

45. **derūnum:**-*um*
Gazel 786
Mısra: **6**
Gönül, insanın iç alemi.
5. Sevdā-yı ḳudūmiyle nʾola sīne dögersem
6. Çoḳ zaḫma karīn oldı derūnum bu hevāda

46. **derūnum:**-*um*
Gazel 786
Mısra: **7**
Gönül, insanın iç alemi.
7. Pür oldı hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ ile derūnum
8. Mānende-i ney bergümi virdüm yine bāda

47. **derūnı:**-*ı*
Gazel 788
Mısra: **9**
Gönül, insanın iç alemi.
9. O āfetün yine Nābī derūnı germ olmaz
10. Cihānı āteş-i āhumla gülḫan itsem de

48. **derūna:**-*a*
Gazel 792
Mısra: **6**
Gönül, insanın iç alemi.
5. Cebīn-i yemdeki emvāc olurdı çīn-i ḫacālet
6. Derūna ʿārıż olan inkisār bir yire gelse

49. **derūna:**-*a*
Gazel 796
Mısra: **11**
Gönül, insanın iç alemi.
11. Ḳonursa cūş-ı ḫarīdārdan derūna ġubār
12. Bu gūne ey gül-i ümmīd ḫoş-kumāş olma

50. **derūnına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 800
Mısra: **5**
Gönül, insanın iç alemi.
5. Sıġar derūnına maʿnā-yı āsmān ü zemīn
6. Pesend-i ḥarf-ı tenük-māyenüñ taḥammüline

51. **derūnına:**
Gazel 201
Mısra: **3**
İç.
3. Bu perdenüñ derūnına bak ıztırābı ḳo
4. Her miḥnetüñ verāsı meserret degül midür

52. **derūnumuz:**-*u, -muz*
Gazel 804
Mısra: **7**
Gönül, insanın iç alemi.
7. Biz rāzıyuz derūnumuz olsun ḫarāb-ı ġam
8. Ol mest-i nāza māye-i ẕevḳ u sürūr ise

derūn u bīrūnı:
1. **derūn u bīrūnı:**-*ı*
Gazel 858
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İç ve dış || Kalp ve beden.
5. Bu ḫūb u zişt-i cihānı temīz ider mi olan
6. Mis̱āl-i āyine yeksān derūn u bīrūnı

derūn-ı ʿanber:
1. **derūn-ı ʿanber:**
Kaside 8
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Anberin gönlü.
61. Şemme-i ḫulḳına pür-sūz derūn-ı ʿanber
62. Revnāḳ-ı bezmine ṣad-çāk girībān-ı ʾabīr

derūn-ı ʿāşıḳa:
1. **derūn-ı ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 682
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Âşığın gönlü.
9. Rāh-ı gūşından ṣalar sūziş derūn-ı ʿāşıḳa
10. Şiʿri Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

derūn-ı ʿāşıḳ-ı āzāde-meşreb:
1. **derūn-ı ʿāşıḳ-ı āzāde-meşreb:**
Gazel 306
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Özgür ruhlu aşığın gönlü.
1. Derūn-ı ʿāşıḳ-ı āzāde-meşreb ġam ḳabūl itmez
2. Cerāhat-yāb-ı endūh olsa da merhem ḳabūl itmez

derūn-ı dilde:
1. **derūn-ı dilde:**-*de*
Gazel 355
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün derinlikleri.
1. Derūn-ı dilde çākin ʿāşıḳ-ı bī-tāb göstermiş
2. ʾİbādet-hāne-i endīşede mihrāb göstermiş

derūn-ı dilde heves:
1. **derūn-ı dilde heves:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **297**
Kelime Tipi: **-**
Gönülde arzu, istek.
297. Cānda ḫ∨āhiş derūn-ı dilde heves
298. Sözlerüm ārzū nefes-be-nefes

derūn-ı dil-i ḫod-kāmeye:
1. **derūn-ı dil-i ḫod-kāmeye:**-*ye*
Gazel 307
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sadece kendini düşünen gönlün içerisi.
9. Bir ġayri murāda ṭolanur himmet-i Nābī
10. Her kām derūn-ı dil-i ḫod-kāmeye ṣıġmaz

derūn-ı düşmeni:
1. **derūn-ı düşmeni:**-*i*
Gazel 814
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanın içi, gönlü.
7. Füṣūl-ı fetḥ ile itsün żamīr-i enverüñ gülşen
8. Derūn-ı düşmeni tennūr-ı ḥaddad eylesün Allāh

derūn-ı ehl-i dile bār olanlaruñ:
1. **derūn-ı ehl-i dile bār olanlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 427
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sahiplerinin kalplerine çamur gibi yapışıp kalan, yük olan.
13. Virsün Ḫudā hevāya ġubār-ı vücūdını
14. Nābī derūn-ı ehl-i dile bār olanlaruñ

derūn-ı ġamzede:
1. **derūn-ı ġamzede:**-*de*
Gazel 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gamzenin derinliği, çukuru.
1. Derūn-ı ġamzede de neşʾe-i şarāb ġarīb
2. Ḫarābede görinür şemʿ-i bezm-tāb ġarīb

derūn-ı hāleden çıḳmaz:
1. **derūn-ı hāleden çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 626
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ay ağılının içinden çıkmak.
7. Mihr-i ḥüsnüñ ḥabse fermān itdi gūyā māhı kim

8. Maḥv-ı endām eylese çıḳmaz derūn-ı hāleden

derūn-ı ḳalʿadan:
1. **derūn-ı ḳalʿadan:**-*dan*
Tarih 19
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Kalenin içi.
31. Ḫaṣmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

derūn-ı mülk:
1. **derūn-ı mülk:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Devletin gönlü.
29. Mis̱āl-i hāle-i bī-āfitāb ḳalmış idi
30. Derūn-ı mülk ḫazīn taḫt-ı salṭanat maġdūr

derūn-ı pür-heves:
1. **derūn-ı pür-heves:**
Gazel 66
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çok hevesli gönül.
5. Dile resm itmeden naḳş-ı ḫayālin gördügi şuḫuñ
6. Derūn-ı pür-heves mecmūʿa-i ḥakkāke dönmişdür

derūn-ı ṣāfını:
1. **derūn-ı ṣāfını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Temiz kalpli, halis niyetli.
7. Ser-çeşme-i ümīdini pür-cūş idüp Ḫudā
8. İtsün derūn-ı ṣāfını çün selsebīl şād

derūn-ı sengden:
1. **derūn-ı sengden:**-*den*
Tarih 122
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Taşın içi.
15. İdüp iʿmāl ḥafr u ḫarḳ ile yek-dīgere peyvend
16. Derūn-ı sengden icrāya taḫsīl eyledi mecrā

derūn-ı sīne:
1. **derūn-ı sīne:**
Matla 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlün içi.
1. Göñül ki fikr-i bütān ile germ-ülfetdür
2. Derūn-ı sīne hemān aylı günli sāʿatdür

derūn-ı sīnede:
1. **derūn-ı sīnede:**-*de*
Gazel 87
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Göğsün içi.
7. Ḫayāl-i ebrū-yı rūyuñla gerdiş itmededür
8. Derūn-ı sīnede dil aylu günlü sāʿatdür

derūn-ı sīnededür:
1. **derūn-ı sīnededür:**-*de, -dür*
Gazel 288
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönlün içi.
5. Ḫayāl-i yār ile yek ḳışrda dü maġz gibi
6. Derūn-ı sīnededür ḥücredaşlıḳlarumuz

derūn-ı sīne-i erbāb-ı ṣıdḳdan:
1. **derūn-ı sīne-i erbāb-ı ṣıdḳdan:**-*dan*
Gazel 362
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sadakat ehlinin gönül derinliği.
9. Derūn-ı sīne-i erbāb-ı ṣıdḳdan ġayri
10. Ne mümkin olmaġa güncīde dāstān-ı ḫulūṣ

derūn-ı sīnenüñ:
1. **derūn-ı sīnenüñ:**-*nüñ*
Gazel 599
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gönlün içi.
17. Ḫayāl-i şiʿr dilde cāy-gīr olmaḳla ey Nābī
18. Derūn-ı sīnenüñ yoḳ farḳı ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden

derūn-ı sinesi:
1. **derūn-ı sinesi:**-*si*
Gazel 439
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Göğsün içi II gönül, gönlün derinleri.
3. Ez̠ān derūnına itmez güz̠er zebānından
4. Derūn-ı sinesi kec olmaġın menārelerüñ

derūn-ı tīrede:
1. **derūn-ı tīrede:**-*de*
Gazel 724
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Karanlık gönüller, bulanık kalpler.
9. Feyże istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīrede
10. Nūrı hūrşīdün taʿalluḳ eylemez her revzene

derūn-ı topa āteş düşdi:
1. **derūn-ı topa āteş düşdi:**-*a-di*
Tarih 76
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Topun içine ateş düşmesi (İçine ateş düşmek; Büyük bir acı veya üzüntünün etkisi altında kalmak; çok üzülmek).
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

derūnı yanar:
1. **derūnı yanar:**-*ar*
Gazel 421
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
İçinin yanması II Aşırı susamak II Büyük bir acı nedeniyle çok üzüntü duymak.
3. Görüp tenāsüb-i aʿzāsın ol gül-endāmuñ
4. Yanar derūnı ḫarīdār-ı vaṣla ḥammāmuñ

derūnı yanmış:
1. **derūnı yanmış:**-*mış*
Gazel 738
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
İçinin yanması II Aşırı susamak II Büyük bir acı nedeniyle çok üzüntü duymak.
1. Yanmış derūnı maḳdemüne intiẓār ile
2. Şāh-ı çenār pençeleşür rüzgār ile

derūn-ı yāre gelür:
1. **derūn-ı yāre gelür:**-*ür*
Gazel 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin içinden, gönlünden gelmek.
3. Ne dem ki fikr-i nevāziş derūn-ı yāre gelür
4. Ḫayāli müjde-i ṭabʿ-ı ümīdvāre gelür

derūnın enver eyleyüp:
1. **derūnın enver eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 9
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlünü aydınlatmak, nurla doldurmak.
155. Eylesün ḫāne-i iḳbālini Bārī muḥkem
156. Eyleyüp şemʿ-i murād ile derūnın enver

dervāze:
1. **dervāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 818
Mısra: **14**
Gönül mahzeni.
13. Çeşm ü gūş u deheni beste ider Nābī ḫ∨āb
14. Ḳapanur ḳalʿa-i cismün gice dervāzeleri

dervāze-i gelūna:
1. **dervāze-i gelūna:**-*n, -a*
Gazel 400
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boğazın girişi.
7. Dervāze-i gelūna dökerler keşān keşān
8. Merbūṭdur selāsil-i enfāsa ḳısmetüñ

dervāzesüz ḳalmaz:
1. **dervāzesüz ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kapısız kalmak.

1. Dil-i ġam-perverān-ı ʿaşḳ dāġ-ı tāzesüz ḳalmaz
2. O gūne ḫāne-i ser-der-felek dervāzesüz ḳalmaz

dervīş:
1. **dervīş:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **73**
Allah için alçakgönüllülüğü ve fıkarâlığı kabul eden veya bir tarîkata bağlı bulunan kimse; fakir ve ihtiyaçlı kimse.
73. Didiler oldı gör e dervīş mest
74. Neşʾe ile urdı kerāmāta dest

2. **dervīşüñ:***-üñ*
Kıt'a 31
Mısra: **1**
Allah için alçakgönüllülüğü ve fıkarâlığı kabul eden veya bir tarîkata bağlı bulunan kimse; fakir ve ihtiyaçlı kimse.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

3. **dervīşe:***-e*
Gazel 183
Mısra: **7**
Allah için alçakgönüllülüğü ve fıkarâlığı kabul eden veya bir tarîkata bağlı bulunan kimse; fakir ve ihtiyaçlı kimse.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

4. **dervīşler:***-ler*
Gazel 442
Mısra: **6**
Allah için alçakgönüllülüğü ve fıkarâlığı kabul eden veya bir tarîkata bağlı bulunan kimse; fakir ve ihtiyaçlı kimse.
5. Hindū-yı ḫam gird-i ʿizārında itdi cūş
6. Dervīşler naṣībi imiş ṣoñı ḫırmenüñ

5. **dervīşlerinüñ:***-ler, -i, -nüñ*
Gazel 465
Mısra: **2**
Allah için alçakgönüllülüğü ve fıkarâlığı kabul eden veya bir tarîkata bağlı bulunan kimse; fakir ve ihtiyaçlı kimse.
1. Merhem olmaġa çalış zaḫmına dil-rīşlerüñ
2. Dil-i virānını yap luṭf ile dervīşlerinüñ

dervīşāne:
1. **dervīşāne:**
Gazel 340
Mısra: **6**
Nasihat verircesine.
5. Ṭamaʿ dendānını pāk eyle gūşun aç diyü ol şūḫ
6. Hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i dervīşāne göndermiş

dervīş-i bī-ser ü pā:
1. **dervīş-i bī-ser ü pā:**
Gazel 88
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Başsız-ayaksız (varlığının kaybetmiş) derviş.
13. Ḳayd-ı rüsūmdur hep teşbīh ü tāc ü ḥırḳa
14. Dervīş-i bī-ser ü pā vażʿ u vekārı nʾeyler

dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred:
1. **dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred:**
Tarih 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünya malından ve akıldan soyutlanmış derviş.
13. Zihī bī-ḳayd dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred kim
14. Nidā-yı İrciʿi gūş eyleyüp rūḥı semāʿ itdi

deryā:
1. **deryā:**
Kaside 1
Mısra: **48**
Deniz.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḥtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

2. **deryādan:***-dan*
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Deniz.
5. Lüʾlü-i tevriye vü gevher-i īhām o ḳadar
6. Görmedüḳ çıkduġını Ḥaḳ bu ki bir deryādan

3. **deryā:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Deniz.
7. Reg-i efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
8. Ki teb-lerzeyle anuñçün giçer her rūz u şeb deryā

4. **deryā:**
Kıt'a 8
Mısra: **10**
Deniz.
9. Nüzūldan yire menʿ eyler ise bārānı
10. Ḳalur miyāne-i ḫak ü hevāda bir deryā

5. **deryāya:***-ya*
Gazel 8
Mısra: **3**
Deniz.
3. Ḫayāl-i ḫalḳa-i zülfüñle eşküm düşse deryāya
4. Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā

6. **deryāya:***-y, -a*
Tarih 13
Mısra: **5**
Deniz.
5. Oturup şāh-nişīninde baḳup deryāya
6. Oldı baḥr u bere sermāye-i ifrāṭ-ı ṣafā

7. **deryā:**
Tarih 16
Mısra: **30**
Deniz.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ reʾyi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

8. **deryāya:***-y, -a*
Kaside 24
Mısra: **59**
Deniz.
59. Ḥıfẓı bir mertebe kim itse es̱er deryāya
60. Baḥruñ emvācı olur sedd-i reh-i bād-ı ṣabā

9. **deryādaki:***-da, -ki*
Kaside 24
Mısra: **69**
Deniz.
69. Olsa deryādaki māhīye muḳarin ḳahrı
70. Kuḥl ider çeşmine ḫakisterin ehl-i deryā

10. **deryāya:***-y, -a*
Tarih 30
Mısra: **12**
Deniz.
11. Kondı bir ʿanḳā mis̱āli āşiyān-ı devlete
12. Şevḳden deryāya taḥrīk eyledi bāl ü peri

11. **deryā:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Deniz.
7. Lez̠z̠etden olma telḫī-i ẓāhirle nā-ümīd
8. Deryā ile sefine sefine şeker gelür

12. **deryā:**
Tarih 82
Mısra: **114**
Deniz.
113. Ṣadr-ı rifʿatde āṣafān-ı cihān
114. Saña nisbetle ḳaṭre sen deryā

13. **deryā:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Deniz.
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫᵛācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

14. **deryāda:***-da*
Gazel 213
Mısra: **11**
Deniz.
11. Dürr ü mercān bulunurmış ṭutalum deryāda
12. Bu ḳadar çīn-i cebin satmaġa erzende midür

15. **deryā:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Deniz.

1. Bezm-i ṣafāya sāġar-ı ṣahbā gelür gider
2. Gūyā ki cezr ü medd ile deryā gelür gider

16. **deryālara:**-*lar, -a*
Gazel 246
Mısra: **4**
Deniz.
3. Devrinde hep ʿalāḳasına sīnedür sebeb
4. Deryālara neẓāret ider āb-gīneler

17. **deryā:**
Gazel 249
Mısra: **6**
Deniz.
5. Saṭr emvācında mużmer maʿnī-i ḥubbuʾl-vaṭan
6. Ol sebebden maḳdem-i seyl-āba deryā gūş açar

18. **derya:**
Gazel 292
Mısra: **2**
Deniz.
1. Biz ki ḳānūn-ı ḥaḳīḳat naġmesin gūş itmişüz
2. Ḳaṭre-i nāçiz iken derya ḳadar cūş itmişüz

19. **deryāların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 292
Mısra: **4**
Deniz.
3. Olduḳ evvel cāmdan sermāye-fersā-yi şuʿūr
4. Ey tenük-dil biz anun deryāların nūş itmişüz

20. **deryādur:**-*dur*
Gazel 365
Mısra: **1**
Deniz.
1. Āferīnişden ne deryādur ne sāḥildür ġaraż
2. Ne ṣadefden lüʾlü-i insān-ı kāmildür ġaraż

21. **deryādan:**-*dan*
Gazel 578
Mısra: **16**
Deniz.
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

22. **deryā:**
Gazel 703
Mısra: **4**
Deniz.
3. Bī-mevc-i şūriş olmaz asayişi cihānun
4. Deryā taʿaffün eyler olduḳça āremīde

23. **deryā:**
Gazel 793
Mısra: **4**
Deniz.
3. Resm-i edebin gör bu ḳadar dürr ü güherle
4. Rū-māle gelür pāyine deryā kimi görse

24. **deryā:**
Gazel 850
Mısra: **32**
Deniz.
31. Oldı gönlüm Nābiyā bāzīçe-i emvāc-ı ġam
32. Çalkanur geh yeʾs ü geh ümmīd ile deryā gibi

25. **deryālar:**-*lar*
Gazel 716
Mısra: **4**
Deniz.
3. Şevketin görmiş zemīnüñ reng reng ezhārla
4. Dāmen-i ṣaḥrāya yüzler sürdi deryālar yine

der-yād eyledüm:
1. **der-yād eyledüm:**-*dü, -m*
Tarih 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yâda getirmek, yâd etmek.
9. ʿİẕārında görince sāye-i perr-i Hümā ṣandum
10. Seḥāb-ı mihr-pūş-ı dür-nis̱ārı eyledüm der-yād

deryā-dil olmasun:
1. **deryā-dil olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 588
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü geniş olmak, her şeyi hoş görmek.
3. Dildāra bī-taġayyür dil eylemez es̱er
4. Cūy-ı sirişk çoḳ daḫı deryā-dil olmasun

deryā-misāl:
1. **deryā-mis̱āl:**
Gazel 332
Mısra: **3**
Deniz gibi, deniz misali.
3. Deryā-mis̱āl ḥavṣala ṣatmaḳdayuz velī
4. Bī-lengerüz hevā ile hem-dūşlardanuz

deryā-yı bī-kerānemüzüñ:
1. **deryā-yı bī-kerānemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 432
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Uçsuz bucaksız deniz.
8. Kemīne ḳaṭresi deryā-yı bī-kerānemüzüñ
7. Hezār teşneyi sīr-āb ider zekātından

deryā-yı cūd:
1. **deryā-yı cūd:**
Gazel 261
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi, Zat-ı kibriyanın tecelli etmesi.
3. Terk-i edebdür itme saḳın dest ü pāy-ı ḫırs
4. Deryā-yı cūd çoḳ da şināverlik istemez

deryā-yı ġamda:
1. **deryā-yı ġamda:**-*da*
Gazel 478
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Keder denizi.
3. Aġūşı ḥasretiyle o şūḫuñ miyānını
4. Deryā-yı ġamda iki kedūdur benümle dil

deryā-yı ḥırṣda:
1. **deryā-yı ḥırṣda:**-*da*
Gazel 367
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Açgözlülük denizi.
5. Mebsūt iken ṣaḥāʾif-i afāka ḫ∨ān-ı rızḳ
6. Deryā-yı ḥırṣda zeniş-i dest ü pā ġalaṭ

deryā-yı ḫurūşān-ı mürüvvetdür:
1. **deryā-yı ḫurūşān-ı mürüvvetdür:**-*dür*
Kaside 9
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Yiğitliğin coşkun denizi.
103. Ẕātı deryā-yı ḫurūşān-ı mürüvvetdür kim
104. Mevc-i iḥṣānı olur mūcib-i iḥsān-ı diger

deryā-yi iltifātı:
1. **deryā-yi iltifātı:**-*ı*
Kıt'a 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Övgü denizi.
17. Deryā-yi iltifātı olup mevc-hīz-i iẕn
18. Emriyle girdi kisve-i naẓma bu nev-meʾāl

deryā-yı ḳader:
1. **deryā-yı ḳader:**
Kaside 9
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
Kader denizi.
119. Çoḳ zamāndan beri deryā-yı ḳader ey dür-i pāk
120. Atmadı sāḥil-i iḳbāle senüñ gibi güher

deryā-yı leṭāfet-hīz-i mevc-engīzdür:
1. **deryā-yı leṭāfet-hīz-i mevc-engīzdür:**-*dür*
Gazel 312
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliği ile dalgalarını coşturan deniz.
3. O deryā-yı leṭāfet-hīz-i mevc-engīzdür sīnen
4. Ki anda gerdiş-i pistānlaruñ gird-ābdan ḳalmaz

deryā-yı maʿānī:
1. **deryā-yı maʿānī:**
Gazel 723
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Manalar denizi.
9. Taḫt-ı emvācında deryā-yı maʿānī müstetir

10. Şiʿrinüñ taʿbīrini Nābī veciz eylerse de

deryā-yı melāhatde:
1. **deryā-yı melāhatde:***-de*
Gazel 654
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik denizi.
11. Her bir bün-i mūyından akar āb-ı leṭāfet
12. Deryā-yı melāhatde şinādan mı gelürsin

deryā-yı muḥīṭ:
1. **deryā-yı muḥīṭ:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Büyük deniz, okyanus.
9. Şevḳ ile gūşlerın açduġı deryā-yı muḥīṭ
10. Teşnedür baḥr-ı dilüñ dinmeġe kemter nemidür

deryā-yı sehā:
1. **deryā-yı sehā:**
Tarih 104
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.
39. Destūr-ı mükerrem güher-i kān-ı ḥamiyyet
40. Deryā-yı sehā ʿAbdī-yi Pāşā-yı ṣaf-ārā

deryā-yı vaḥdetüñ:
1. **deryā-yı vaḥdetüñ:***-üñ*
Gazel 430
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Birlik denizi (Allah'ın birliğini gösteren her şey, kainat).
3. Gird-ābı dāʾire ṭutar emvācı raḳs ide
4. Şevḳ-i hevā-yı ʿaşḳ ile deryā-yı vaḥdetüñ

deryā-yı vaṣfınuñ:
1. **deryā-yı vaṣfınuñ:***-ı, -nuñ*
Kaside 20
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Vasıflar, övgüler denizi.
87. Keştī-i fikr düşmez idi mevc-i ḥayrete
88. Deryā-yı vaṣfınuñ bulunaydı nihāyeti

deryūze eyle:
1. **deryūze eyle:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dilenmek, dilencilik etmek.
7. O cām-ı dil-güşādan toḫm-ı ʿişret eyle deryūze
8. Kʾolupdur hūşe-çīn-i feyż-baḫş-ı ḫırmen-i mīnā

deryūzeger:
1. **deryūzegerlikdür:***-dür*
Gazel 469
Mısra: **2**
Dilencilik.
1. Ṭururken ḳuvvet-i ṭabʿ īle taḥṣīl-i meʾāl itmek
2. Lisān-ı ġayrdan deryūzegerlikdür suʾāl itmek

deryūzegerān:
1. **deryūzegerāndan:***-dan*
Gazel 674
Mısra: **3**
Dilenciler.
3. Deryūzegerāndan şuʿarā eks̱er olurdı
4. Düzdān-ı maʿānīde eger ḳaṭʿ-ı yed olsa

deryūze-gerd:
1. **deryūze-gerdi:***-i*
Gazel 812
Mısra: **17**
Dilenci.
17. Deryūze-gerdi yeʾs ile red eyleyen ġanī
18. Eyler nüzul menzile-i pest-i sāʾile

deryūze-i merhem itmeyüp:
1. **deryūze-i merhem itmeyüp:***-me, -y, -üp*
Gazel 77
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ilaç, derman dilenmek.
5. Sipihrüñ ḥoḳḳasından itmeyüp deryūze-i merhem
6. Gülāsā ser-te-ser pür-zaḫm-ı nāsūr olmamuz yegdür

deryūze-i nem eyleyecek:
1. **deryūze-i nem eyleyecek:***-y, -ecek*
Gazel 290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yağmur/su dilenciliği yapmak.
7. Efsūs kim bu mezraʿ -ı fānīde girmedi
8. Deryūze-i nem eyleyecek şeḳle kiştümüz

der-zamān:
1. **der-zamān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **186**
Derhâl, hemen, o anda.
185. Böyledür işte naẓar-ı kāmilān
186. Ġureyi engūr ider der-zamān

derzi muḥammed:
1. **derzi muḥammed:**
Kıt'a 50
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Terzi Muhammet.
3. Hemīşe derzi Muḥammed yanuñda ḥāżır iken
4. Neden ferāce gibi böyle çāk çāk olmaḳ

dest:
1. **destinde:***-i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **56**
El.
55. Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver
56. Destinde dü żıdd olur ber-ā-ber

2. **destinde:***-i, -n, -de*
Kıt'a 4
Mısra: **5**
El.
5. ʿArabī nüsḫaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

3. **desti:***-i*
Kıt'a 4
Mısra: **7**
El.
7. Üsküdārī Çelebī desti münābis görinür
8. Ḥiṣṣedar olsun o da ẕāʿiḳa-i maʿnādan

4. **destini:***-i, -n, -i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **361**
El, kol (Gayret, himmet bağlamında).
361. Destini vaḳf-ı bī-kesān itmiş
362. Nuṭḳ-ı pākin ferāh-resān itmiş

5. **desti:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **470**
El, yardım.
469. Cībi ümmīdgāh-ı ehl-i recā
470. Desti mīz-āb-ı ḳısmet-i şuʿarā

6. **destüñde:***-üñ, -de*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **267**
El.
267. İtdi destüñde ḫāme-i maʿnā
268. Kamanīçe vekāyiʿin inşā

7. **desti:***-i*
Tarih 10
Mısra: **3**
El.
3. Eyleyüp ḥāfıż-ı gencīnesinüñ desti ile
4. Şehr-i Burġāsʾda bu çeşme-i pāki icrā

8. **destine:***-i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **38**
El.
37. Raġbet-i ḫāṭır ile tevsen-i manṣıbdan inüp
38. Ġayrınuñ itmiş iken destine teslīm-i zimām

9. **destüm:***-üm*
Gazel 14
Mısra: **4**
El.
3. Engüşti kimüñ degdi diyü ġabġab-ı yāre
4. Destüm zenāh-i fikre sütūn eyleme yā Rab

10. **destine:***-i, -n, -e*
Tarih 16
Mısra: **31**
El.
31. İki destine iki ḫāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saḫāvetde yed-i ʿulyā

11. **destinde:***-i, -n, -de*
Kaside 24

Mısra: **52**
El.
51. Rifʿati dergeh-i iḳbālini seyr itmek içün
52. Mihr destinde ṭutar şaʿşaʿa-i dūr-nümā

12. **destüñi:**-*ü, -ñ, -i, -*
Gazel 29
Mısra: **11**
El.
11. Refʿ eyle duʿā niyyetine destüñi ammā
12. Taḳṣīr-i ʿibādetde ruḫ-ı şerme niḳāb it

13. **destde:**-*de*
Kıt'a 101
Mısra: **4**
El.
3. Ser-rişte-i ümmīdi çıḳardukça destden
4. Engüştlerle destde ḳaldı es̱erleri

14. **destümde:**-*üm, -de*
Gazel 102
Mısra: **1**
El.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

15. **destinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 128
Mısra: **10**
El, avuç.
9. Nīrenglerle geçmededür ṭurma rengler
10. Destinde ḫūn-ı fitne ḥınā ṣūretindedür

16. **destde:**-*de*
Gazel 163
Mısra: **8**
El.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

17. **dest:**
Gazel 190
Mısra: **10**
El.
9. Pest ü bülend-i ʿālem muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī
10. Bilsem ne dest var kim dest-i gedā degüldür

18. **destüñ:**-*üñ*
Gazel 245
Mısra: **11**
El.
11. Āb-ı rūy istersen ol destüñ gibi ḫam-geşte-kad
12. Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur

19. **destine:**-*i, -ne*
Gazel 294
Mısra: **12**
El, avuç.
11. Dilberānı hırsumuzdur eyleyen cevre dilīr
12. Destine çoḳ şeh-süvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz

20. **destine:**-*i, -n, -e*
Gazel 367
Mısra: **21**
El.
21. Destine kiminüñ kiminüñ pāyına sezā
22. Destinde şeyḫ-i nā-şude-pīrüñ ʿaṣā ġalaṭ

21. **destinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 394
Mısra: **10**
El.
9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

22. **destüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 463
Mısra: **3**
El.
3. Çıḳarma sehv ile destüñden ey şikār-efken
4. Şikārı ḳābil iken ḫāṭır-ı remīdemüzüñ

23. **destine:**-*i, -n, -e*
Gazel 464
Mısra: **9**
El.
9. Şāne ṣunmaḳ gibidür destine nev-ḫaṭṭānun
10. Ḫāme ḫaṭ yazduġı dem üstine teşdīd itmek

24. **destin:**-*in*
Gazel 475
Mısra: **13**
El.
13. Bī-şübhe ṣunar mīve-i miḥneteye destin
14. Ālemde kime himmet idüp ādem iderseñ

25. **destümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 517
Mısra: **4**
El.
3. Olalum reşḥa-gedā-yı der-i meyḫāne-i feyż
4. Destümüz kāse-i deryūze-i ḥācāt idelüm

26. **destümi:**-*üm, -i*
Gazel 533
Mısra: **3**
El.
3. Eylerdüm iki destümi bir ḳufl-ı muṭalsam
4. Ol ḳāmeti mevzūnı der-āġūş idebilsem

27. **desti:**-*i*
Gazel 586
Mısra: **14**
El.
13. İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
14. Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden

28. **dest:**
Gazel 720
Mısra: **8**
El.
7. Yine girmez eline gūşe-i dāmān-ı viṣāl
8. Dil eger dest be-dāmān-ı ferāġ olmasa da

29. **destine:**-*i, -n, -e*
Gazel 736
Mısra: **3**
El.
3. Destine kūtāh dinmez bāġ-gerd-i vuṣlatuñ
4. Mīve-i aġṣān-ı ümmīde dırāz itmezse de

30. **destüni:**-*ün, -i*
Gazel 781
Mısra: **5**
El.
5. Sen hemān destüni gül-çīn-i niyāz eyleye gör
6. Dem gelür ey dil olur gülşen-i kām āmāde

dest be-dendān ḳaldı:
1. **dest be-dendān ḳaldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayret ve şaşkınlıktan parmağını ısırmak.
95. O deñlü kesdi ser-i vaḥşiyān-ı Aʿrābı
96. Ki ḳaldı dest be-dendān zamāne-i ṣayyād

dest ber-dest-i digerdür:
1. **dest ber-dest-i digerdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Biri diğerine karşı teklifsiz yardımda bulunma.
21. Sevād-ı çār-sū-yı cān-fürūşān-ı maḥabbetdür
22. Anuñçün dest ber-dest-i digerdür ḥalḳa-i tevḥīd

dest berhem-zen olursañ:
1. **dest berhem-zen olursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Kaside 12
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Ortalığı karıştıran olmak.
89. Dest berhem-zen olursañ ne ḳadar şiddet ile
90. Ḳāmet-i nāzma itmez yine teklīf-i ḳıyām

dest gelür:
1. **dest gelür:**-*ür*
Gazel 638
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yardım eli uzatmak, yardım etmek.
13. Vüṣūl-ı menzil-i imdād-ı ġayb lāzımdur
14. Ki bī-hevāna gelür dest bād-bānlardan

dest ü dehānı:

1. **dest ü dehānı:**-*ı*
Tarih 82
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
El ve ağız.
135. İmtidād-ı zamān-ı devletüñe
136. Oldu dest ü dehānı vaḳf-ı duʿā

dest ü dehān-ı yārānı:
1. **dest ü dehān-ı yārānı:**-*ı*
Gazel 727
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin eli ve ağzı.
15. Müdām devrde dest ü dehān-ı yārānı
16. Ḥarīf-i germ-rev-i bī-şekībdür lūle

dest ü dehānumda:
1. **dest ü dehānumda:**-*um, -da*
Gazel 539
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
El ve ağız.
11. Bī-taleb dest ü dehānumda müheyya bulurum
12. Ne ḳadar ḫᵛāhiş-i erzāḳda taḳṣīr itsem

dest ü deheni:
1. **dest ü deheni:**-*i*
Gazel 198
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
El ve ağız.
9. Rūzenüñ vaḳt-ı şebāngāhı olunmaz inkār
10. Gerçi dest ü deheni rūzda imsak eyler

dest ü dil-i mestāneden:
1. **dest ü dil-i mestāneden:**-*den*
Gazel 279
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşığın gönlü ve eli.
9. Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
10. Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

dest ü dūşını:
1. **dest ü dūşını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 142
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
El ile omuz.
17. Eyler taʿalluḳ itdüginüñ dest ü dūşını
18. Vā-reste-i ḫaṭā vü ḫaṭār sancaḳ-ı şerīf

dest ü girībāndan:
1. **dest ü girībāndan:**-*dan*
Gazel 395
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yaka paça olmak, durmadan didişmek.
7. Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uṣanmaz
8. Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uṣanduḳ

deşt ü hevāya rīzān oldı:
1. **deşt ü hevāya rīzān oldı:**-*dı*
Tarih 77
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Dağa taşa dağılmak, kaçacak delik aramak.
41. Ol şīr-i ḫaṣm-gīrün şemşīr-i saṭvetinden
42. Oldı kilāb-ı aʿrāb deşt ü hevāya rīzān

dest ü lebi:
1. **dest ü lebi:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Eller ve dudaklar.
131. Oldı şāhenşeh-i devrāna bu iḥsāna bedel
132. Cümle erbāb-ı dilüñ dest ü lebi vaḳf-ı duʿā

dest ü pāy urmadayuz:
1. **dest ü pāy urmadayuz:**-*mada, -y, -uz*
Gazel 382
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çırpınıp durmak.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

dest ü pāyı:
1. **dest ü pāyı:**-*ı*
Gazel 633
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El ve ayak.
11. Āsūde dest ü pāyı ʿinān ü rikābdan
12. Bī-ḳayddur baḳılsa piyāde süvārdan

dest ü pāy-ı hırs itme:
1. **dest ü pāy-ı ḥırs itme:**-*me*
Gazel 261
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hırsın eli ayağı olmak, hırsa ön ayak olmak.
3. Terk-i edebdür itme saḳın dest ü pāy-ı ḥırs
4. Deryā-yı cūd çoḳ da şināverlik istemez

dest urdı:
1. **dest urdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başlamak, bir işe girişmek, teşebbüs etmek.
73. Didiler oldı gör e dervīş mest
74. Neşʾe ile urdı kerāmāta dest

dest urduḳda:
1. **dest urduḳda:**-*duḳda*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başlamak, bir işe girişmek, teşebbüs etmek.
43. Ṣafḥa-i ūlāsına urduḳda dest
44. Çıḳdı hemān vaḳʿa-i meczūb-ı mest

destān:
1. **destān:**
Gazel 339
Mısra: **10**
Bülbül.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

destār:
1. **destār:**
Kaside 10
Mısra: **14**
Sarık, imame.
13. Giyindi tāze nihālān libās-ı ʾīdāne
14. Ṣarındı başına her ġonce āteşīn destār

2. **destāra:**-*a*
Gazel 283
Mısra: **10**
Sarık, imame.
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

3. **destāra:**-*a*
Gazel 314
Mısra: **8**
Sarık, imame.
7. Maġz ehli olur pirehen esrārına ṭālib
8. Ḳışr ehli gibi kefş ile destāra yapışmaz

4. **destārı:**-*ı*
Gazel 434
Mısra: **14**
Sarık, imame.
13. Nābiyā yansañ yaḳılsañ şuʿle-pūş olsañ nʾola
14. Düşdi bir destārı āl ile ser-i kāruñ senüñ

5. **destār:**
Gazel 575
Mısra: **11**
Sarık, imame.
11. Taḫmīs şiʿre cāme vü destār giydürür
12. Pāyına līk kefş yapar müstezād iden

6. **destāra:**-*a*
Gazel 673
Mısra: **6**
Sarık, imame (Destara çiçek takma geleneğine atfen).
5. Şuʿle-i āh-ı nedāmet bilen añlar serde
6. Lāleden fāʾidemend olduğını destāra

7. **destārdan:**-*dan*
Gazel 799
Mısra: **10**
Sarık, imame.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduğın fehm it

10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

8. **destār:**
Gazel 808
Mısra: **10**
Sarık, imame.
9. Hep becā tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ
10. Güllere destār şāyān kefş lāyıḳ penbeye

destār-ı aġyār:
1. **destār-ı aġyār:**
Gazel 448
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yabancıların sarığı.
5. Ṭuyup meylin ḫazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

destār-ı bed-nümā-yı keleş:
1. **destār-ı bed-nümā-yı keleş:**
Gazel 343
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tüyleri dökülmüş kötü görünümlü sarık.
1. Müdām ġāret içündür nevāl-i ḫalkı beleş
2. Teṭāvül itdügi destār-ı bed-nümā-yı keleş

destār-ı çīresüz:
1. **destār-ı çīresüz:**-*süz*
Gazel 507
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Makamı sembölize eden sarık.
7. Destār-ı çīresüz baña kim eyler iʿtibār
8. Küttāb içinde her ne ḳadar çīre-dest isem

destār-ı iʿtibāre:
1. **destār-ı iʿtibāre:**-*e*
Gazel 802
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Değer verme sarığı.
1. Şāyānter olmaz inşā destār-ı iʿtibāre
2. Bī-reng ü būy teşbih bī-naḳş istiʿāre

destār-ı mükevverle:
1. **destār-ı mükevverle:**-*le*
Gazel 657
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sarılmış tülbent, sarık.
15. Vechi var bulduğı eşcāra tefevvuḳ itse
16. Çünki destār-ı mükevverle ẓuhūr itdi kedū

destār-ı mülāyim-tāruñ:
1. **destār-ı mülāyim-tāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yumuşak ipten yapılan sarık.
1. Oldı encāmı girān ʿömr-i sebük-reftāruñ
2. Zedelendi ucı destār-ı mülāyim-tāruñ

destār-ı ṣunʿ:
1. **destār-ı ṣunʿ:**
Gazel 375
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sanatın sarığı.
7. Çeşm ü bīnī-i ḥaḳīḳat-bīn-i ehl-i rāz içün
8. Gül-nümā-yı reng ü būy-ı tāzedür destār-ı ṣunʿ

dest-āver-i raġbet itdügi:
1. **dest-āver-i raġbet itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 346
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İlgi uyandırmak, revaç vermek.
5. Mānend-i hümā itdügi dest-āver-i raġbet
6. Zāġān-ı siyeh-bāli şikār itmek içünmiş

dest-āvīz:
1. **dest-āvīzi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **17**
Allah'ın gölgesi olmanın manası.
17. ʿĪd geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

dest-āvīz ider:
1. **dest-āvīz ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
Küçük bir hediye olarak takdim etmek.
195. Lāzım olsa rikāb içün ibrīz
196. Çerḫ ider āftābı dest-āvīz

dest-āvīz idüp:
1. **dest-āvīz idüp:**-*üp*
Gazel 620
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Küçük bir hediye olarak takdim etmek.
13. Nev-nüvişte ġazelün Nābī idüp dest-āvīz
14. Şuʿarā-yı Ḥalebe söyle ki maʿzūr olsun

dest-āvīz itdi:
1. **dest-āvīz itdi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hediye etmek.
11. İtdi ol merd-i hünermendi ḳażā
12. Çār-sūy-ı ʿademe dest-āvīz

dest-be-dest:
1. **dest-be-destüz:**-*üz*
Gazel 333
Mısra: **4**
El ele.
3. Mecnūnlaruz meskenümüz bādiyelerdür
4. Sevdā vü ġamuñ ehli ile dest-be-destüz

dest-be-dest olsa:
1. **dest-be-dest olsa:**-*sa*
Gazel 173
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
El ele olmak.
7. Olsa tevḥīdde bir dilber ile dest-be-dest
8. Ṣufıye dağdaġa-i ḳayd-ı inābet mi ḳalur

dest-bend-i ḫıdmeti:
1. **dest-bend-i ḫıdmeti:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Hizmet için huzurunda el bağlamış.
39. Himmet ü nāmūs u ġayret dest-bend-i ḫıdmeti
40. Zühd ü taḳvā vü diyānet hem-nişīn ü yāveri

dest-ber-dest ṭurup:
1. **dest-ber-dest ṭurup:**-*up*
Kaside 2
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
El pençe divan durmak.
175. Dest-ber-dest ṭurup pīşgeh-i cāhında
176. Baḥrdan ḳaṭre-i evṣāfını itdüm īrād

dest-ber-destdür:
1. **dest-ber-destdür:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **165**
Yaprak yaprak üstüne, sık yapraklı II Eli el üstünde, el pençe divan durmak.
165. Dest-ber-destdür dıraḫt-ı çenār
166. Ṭurma eyler mübāyeʿa her bār

dest-ber-dest-i teṣālüḥ:
1. **dest-ber-dest-i teṣālüḥ:**
Kaside 13
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Anlaşma, barış için el sıkışma, tokalaşma.
143. Mihr-i iḳbāli ṭulūʿ itdügi sāʿat oldı
144. Dest-ber-dest-i teṣālüḥ sipeh-i nūr u ẓalām

dest-bürd:
1. **dest-bürdüñden:**-*ü, -ñ, -den*
Kaside 7
Mısra: **205**
Sevgilinin dudağının saf suyu istemesi.
205. Meʾāl-i ḥālini añlar bu dest-bürdüñden
206. Ne deñlü cāhil-i ṣarf olsa düşmen-i dil-kūr

2. **dest-bürdinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 144
Mısra: **49**
Kudret, güç.
49. Dest-bürdinden ġuzātun teng olup meydān-ı ceng
50. Ḳalmayup kāfirlerüñ gencīne-i vusʿında tāb

dest-bürd-i deyden:
1. **dest-bürd-i deyden:**-*den*
Gazel 844
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kışın/soğuğun şiddeti.
15. Teʿs̱īr-i iʿtidāl hevādan bulup necāt
16. Hep dest-bürd-i deyden unutdı geçenleri

dest-bürd-i ḫār-zār-ı reh-güzār-ı yārdan:
1. **dest-bürd-i ḫār-zār-ı reh-güzār-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 282
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yarin geçip gittiği yolun dikenliğinin kudreti.
11. Dest-bürd-i ḫār-zār-ı reh-güzār-ı yārdan
12. Hep dehān-ı şekvedür dāmān-ı pāre pāremüz

2. **dest-bürd-i ḫār-zār-ı reh-güzār-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 282
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yarin geçip gittiği yolun dikenliğinin kudreti.
11. Dest-bürd-i ḫār-zār-ı reh-güzār-ı yārdan
12. Hep dehān-ı şekvedür dāmān-ı pāre pāremüz

dest-bürd-i kār-fermāyān-ı dūzaḫdan:
1. **dest-bürd-i kār-fermāyān-ı dūzaḫdan:**-*dan*
Gazel 659
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cehenneme götürecek şeylerin kuvveti.
7. Ḥalāṣa dest-bürd-i kār-fermāyān-ı dūzaḫdan
8. Nigāh-ı kemterüñ eyler kifāyet yā Resūlaʾllāh

dest-bürd-i merdümden:
1. **dest-bürd-i merdümden:**-*den*
Gazel 718
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İnsan gücü, insanın kol gücü.
5. Şıḳılmamışdı daḫı dest-bürd-i merdümden
6. Nühüfte-i reg-i bārīk-i tāk iken ḫūşe

dest-bürd-i ṣadr-ı ġāzīden:
1. **dest-bürd-i ṣadr-ı ġāzīden:**-*den*
Tarih 143
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Gazi olan sadrazamın kudreti.
23. Olup maġlūb u ʿāciz dest-bürd-i ṣadr-ı ġāzīden
24. Niyāz ü maʿżeretlerle āmāna geldiler ṣaf ṣaf

dest-bürd-i serdī-i deyden:
1. **dest-bürd-i serdī-i deyden:**-*den*
Gazel 557
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kış soğuğunun kuvveti.
5. Beni dūzaḫla taḫvīf eylemezdüñ zāhidā bilsen
6. Benüm bu pīç ü tābum dest-bürd-i serdī-i deyden

dest-bürd-i sīmyā-perdāzī-i eyyāmdan:
1. **dest-bürd-i sīmyā-perdāzī-i eyyāmdan:**-*dan*
Gazel 850
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Devrin simya yapabilen kuvveti (Simya; Topraktan altın ve gümüş yapmayı, ölümsüzlük iksirini bulmayı amaçlayan büyüye dayalı madencilik, alşimi).
18. Cīb-i ġaybı eyledi menzil yed-i beyżā gibi
17. Dest-bürd-i sīmyā-perdāzī-i eyyāmdan

dest-bürd-i tārācı:
1. **dest-bürd-i tārācı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Talan etme gücü.
9. Sipāh-ı firḳatüñüñ dest-bürd-i tārācı
10. Ḳomadı maḫzen-i çeşmümde gevher-i sīrāb

dest-būsī:
1. **dest-būsī:**
Kaside 20
Mısra: **29**
El öpme durumu.
29. Geldükde dest-būsī içün bende-zādesi
30. Bī-iḫtiyār cūşa gelüp baḥr-ı himmeti

destden çıḳardukça:
1. **destden çıḳardukça:**-*dukça*
Kıt'a 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaybetmek.
3. Ser-rişte-i ümmīdi çıḳardukça destden
4. Engüştlerle destde ḳaldı es̱erleri

dest-dırāz:
1. **dest-dırāz:**
Kıt'a 26
Mısra: **3**
El uzatma, isteme.
3. Sen hemān dest-dırāz ol çemen-i ümmīde
4. Yā virürler gül-i maḳṣūduñı yā virmezler

deste:
1. **destedür:**-*dür*
Gazel 501
Mısra: **6**
Elde tutulabilecek şekilde bir araya getirilmiş şeylerden meydana gelen bağ, demet, tutam, bağlam.
5. Ser-şār ise ne deñlü gülistān-ı kāʾināt
6. Andan naṣībümüz yine bir destedür bizüm

deste alam:
1. **deste alam:**-*am*
Gazel 822
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ele almak, tutmak.
9. Ne ḫoş o dem ki alam deste sāġarı Nābī
10. ʿAkib-zed olmaya ammā ki renc-i ḫumārı

deste alur:
1. **deste alur:**-*ur*
Gazel 51
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele almak, tutmak.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ
6. Kim alur zeytūn-ı ḫāmı deste revġandur murād

deste alursa:
1. **deste alursa:**-*ur, -sa*
Gazel 283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ele almak, tutmak.
3. Alursa deste sākī-i ḥaḳīḳat cām-ı iḥsānın
4. Ḫarābāt-ı mecāzistānda bir huşyāra yer ḳalmaz

deste cām alınmaz:
1. **deste cām alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 869
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ele kadeh almak (Şarap içmek bağlamında).
1. Bahār geldi yine deste cām alınmaz mı
2. O ġonceden bu havālarda kām alınmaz mı

deste gire:
1. **deste gire:**-*e*
Gazel 696
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ele geçmek.
7. Ol gül ki gire naḫvet-i gül-çīn ile deste
8. Şemm eyleyemem būy-ı meẕellet var içinde

deste girer:
1. **deste girer:**-*er*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek, kavuşmak, nail olmak.
149. Didi ki ḳanda bulayum ben anı
150. Ḳande girer deste anuñ dāmeni

2. **deste girer:**-*er*
Gazel 754
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**

Ele geçmek, kavuşmak, nail olmak.
17. Girer Nābī murāduñ deste pīrān-ı ṭarīḳatden
18. Hemān eyle tevessül dāmen-i rindāna rindāne

deste girmez:
1. **deste girmez:**
Gazel 366
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek, fırsat bulmak.
5. Deste girmez meżraʿ-ı ümmīd bī-terk-i ḫodī
6. ʿĀlem-i ġaybe seferdür ibtidā tīmāre şarṭ

deste-ber-deste:
1. **deste-ber-deste:**
Kaside 15
Mısra: **126**
Münafıkların göz yaşı.
125. Cümle āvīḫtedür mīḫ-i süveydāsında
126. Deste-ber-deste meḳālīd-i umūr-ı ʿālem

dest-fermā-yı uluʾl-emr:
1. **dest-fermā-yı uluʾl-emr:**
Tarih 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ulu'l emrin fermanları (Ulu'l emr; Halifeler ve onlar adına hüküm veren kadılar ve her derecedeki yöneticiler).
9. Dest-fermā-yı uluʾl-emr şerīʾatle çıḳup
10. Farḳ-ı bī- devletiyāna olıcaḳ sāye-fiken

destgāh:
1. **destgāhuñ:**-*uñ*
Gazel 730
Mısra: **3**
İş yeri, tezgâh (Mecazen dünya).
3. Bu destgāhuñ urmada gümrükçī-i ḳażā
4. Tamġā-yı lā-s̱ebāt eñ aʿlā metāʿına

destgāh-ı devlet ü dīn:
1. **destgāh-ı devlet ü dīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **221**
Kelime Tipi: -
Din ve devlet işlerinin görüldüğü yer.
221. Mā-ḥaṣal destgāh-ı devlet ü dīn
222. Ḫoş müretteb mis̱āl-i ḫuld-ı berīn

destgāh-ı metālibde:
1. **destgāh-ı metālibde:**-*de*
Gazel 886
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Talepler, arzular tezgahı, dünya.
11. Bu destgāh-ı metālibde nāʾil olduġumuz
12. Dirīġ değmedi terk itmege diyārumuzı

dest-gīr:
1. **dest-gīr:**
Kaside 16
Mısra: **211**
Düşenin elinden tutan, yardımcı olan.
211. Olmaġla dest-gīr baña ṣadr-ı aʿẓamuñ
212. Kesb eyledüm o himmet ile tāze ḳuvveti

2. **dest-gīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 255
Mısra: **10**
Düşenin elinden tutan, yardımcı olan.
9. Biz āb-ı pāy der-gil-i şeh-rāh-ı miḥnetüz
10. Ḫurşīd olur olursa bizüm dest-gīrümüz

dest-gīr oldı:
1. **dest-gīr oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **432**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.
431. Nice bī-keslere ẓāhir oldı
432. Nice meʾyūsa dest-gīr oldı

dest-gīr olmadı:
1. **dest-gīr olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 863
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.
5. Eyledüm çoḳ tek u pū merḥale-i miḥnetde
6. Dest-gīr olmadı bir kimse ʿaṣādan ġayrı

dest-gīr olmaḳ:
1. **dest-gīr olmaḳ:**-*maḳ*
Tarih 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olmak, yardım etmek, himmet etmek.
7. Rütbe-i ʿulyāda ḫurşīd-i cihān-ārā gibi
8. Dest-gīr olmaḳ ṣıfāt-ı ẕātıdur üftādeye

dest-gīr-i fütādegān:
1. **dest-gīr-i fütādegān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **343**
Kelime Tipi: -
Fakirleri, muhtaçları himaye eden, koruyup gözetleyen Allah.
343. Dest-gīr-i fütādegān sensin
344. Kār-fermāy-ı ins ü cān sensin

dest-gīrlik ider:
1. **dest-gīrlik ider:**
Kıt'a 104
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birinin ilerlemesine yardımcı olmak, destek olmak, elinden tutmak.
3. ʿĀdet budur ekābir ider dest-gīrlik
4. Bir derdmendüñ üstine düşdükde sayesi

dest-güşāy olma:
1. **dest-güşāy olma:**-*ma*
Kaside 2
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
El açan olmak, muhtaç olmak.
37. ʿĀrif ol dest-güşāy olma ʿaṭā-yı çarḫa
38. Ne ʿaṭā eyler ise āhir ider istirdād

dest-ḫoş-ı ʿāṭıfet itmek:
1. **dest-ḫoş-ı ʿāṭıfet itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İyilik oyuncağı yapmak.
13. ʿAnber diyerek dest-ḫoş-ı ʿāṭıfet itmek
14. Furṣat düşicek ṭuʿme-i nār itmek içünmiş

dest-ḫoş-ı ḥayret:
1. **dest-ḫoş-ı ḥayret:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Hayretin elinde oyuncak gibi olma.
97. Dest-ḫoş-ı ḥayret iken nā-gehān
98. Çeşmine oldı der-i gülḫan ʿıyān

dest-ḫoş-ı piç ü tāb-ı ʿilletdür:
1. **dest-ḫoş-ı piç ü tāb-ı ʿilletdür:**-*dür*
Gazel 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hastalık ıztırabının oyuncağı.
1. Tenüm ki dest-ḫoş-ı piç ü tāb-ı ʿilletdür
2. Firāş-ı saḫa-ı germ-ābe-i ḥarāretdür

desti:
1. **desti:**
Tarih 76
Mısra: **29**
El (Dua etmek yahut dans etmek için elleri yukarıya kaldırma bağlamında).
29. Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

dest-i ʿadl:
1. **dest-i ʿadl:**
Tarih 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Adalet eli.
27. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
28. İder rūḥı Niẓāmüʾl-mülkʾi dest-i ʿadl ile iḥyā

2. **dest-i ʿadl:**
Tarih 155
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Adalet eli.
7. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
8. İder rūḥ-ı Niẓāmüʾl-mülki dest-i ʿadl ile iḥyā

dest-ı ʿadli:
1. **dest-ı ʿadli:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **78**

Kelime Tipi: -
Adalet eli.
77. ʿAhdinde oldı maʿreke-i ẓulm ber-ṭaraf
78. Refʿ itdi dest-ı ʿadli livā-yi şerīʿati

dest-i āha:
1. **dest-i āha:**-*a*
Gazel 879
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ahın eli.
1. Olur dil zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb şimdi
2. Girerse dest-i āha gūşe-i dāmān-ı şeb şimdi

dest-i ʿahd bağlamaḳdur:
1. **dest-i ʿahd bağlamaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 366
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Buyruk elini bağlamak, el bağlamak.
3. Bağlamaḳdur ṣaff-ı müjgān birbiriyle dest-i ʿahd
4. Āsitān-ı dīdede ḫ∨āhişger-i dīdāre şarṭ

dest-i aḥmedʾden:
1. **dest-i aḥmedʾden:**-*den*
Tarih 50
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ahmed'in eli (Köprülü Fazıl Ahmed Paşa veya Köprülüzade Fazıl Ahmed Paşa (d. 1635, Vezirköprü - ö. 3 Kasım 1676, Edirne) Osmanlı Devleti'nde IV. Mehmed döneminde, 30 Ekim 1661 ile 3 Kasım 1676 tarihleri arasında on beş yıl dört gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır. Köprülü Mehmed Paşa'nın oğludur. Girit, Uyvar, Podolya, Kamaniçe fatihidir).
4. Girīd nūş eyleyince cām-ı fetḥi dest-i Aḥmedʾden
3. Zamāne Aḥmedū āvāzesiyle dehri pür itdi

dest-i ʿāleme:
1. **dest-i ʿāleme:**-*e*
Gazel 329
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Alemin eli.
5. Vā-beste çerḫe cünbişümüz devr ü seyrümüz
6. Gūyā ki dest-i ʿāleme bir sāʿat olmışuz

dest-i ʿatādan:
1. **dest-i ʿatādan:**-*dan*
Gazel 515
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cömertlik eli.
11. Çeh-i bī-āb gibi delve çeker ḫamyāze
12. Ceyb-i imsākin iden dest-i ʿatādan maḥrūm

dest-i beşer:
1. **dest-i beşer:**
Gazel 612
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsanlık eli.
11. Dil ʿarş-ı İlāhīʾdür anı eyleme taḫrīb
12. Dest-i beşer ol ḫāneyi termīm ne mümkin

dest-i bī-emānında:
1. **dest-i bī-emānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 795
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aman vermeyen, merhametsiz el.
7. Ṣarīr-i ḫāme ṣanma ḥarf-rīz olduḳça evrāḳa
8. Olur nālān u giryān ḫāme dest-i bī-emānında

deşt-i bī-fāʾidede:
1. **deşt-i bī-fāʾidede:**-*de*
Gazel 301
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Faydasız, çorak bozkır, ova.
9. Bize kim āb virür ebr-i keremden ġayri
10. Deşt-i bī-fāʾidede sebze-i ḫod-rūyuz biz

dest-i cefādan:
1. **dest-i cefādan:**-*dan*
Gazel 396
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cefa eli.
5. Dest-i cefādan feryāda gelseḳ
6. Zaḫm-ı ciġerden bar bar bağırsaḳ

desti çeksen:
1. **desti çeksen:**-*se, -n*
Gazel 563
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
El çekmek, vazgeçmek.
9. Hüner sālūsı cezb itmekdedür meyḫāneye yoḫsa
10. İder rindün taḳaddüm desti çeksen āstīninden

dest-i çenārı:
1. **dest-i çenārı:**-*ı*
Gazel 34
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çınar yaprağı, çınarın ele benzeyen yaprağı.
9. İt dest-i çenārı saña āyīn-i irşād
10. Bī-berg geçin eyleme dāmāna teşebbüs̱

dest-i cesāreti urdı:
1. **dest-i cesāreti urdı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cesaret eline vurmak (Cesaretini kırmak bağlamında).
5. Nā-gāh vehm ü vesvese-fermāy-ı kec-naẓar
6. Urdı ʿinān-ı ʿazmüme dest-i cesāreti

dest-i cevr-i yāre gelince:
1. **dest-i cevr-i yāre gelince:**-*ince*
Gazel 779
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgilinin zülum eline düşmek.
3. Ne deñlü olsa şikeste kemān-ı ṭāḳat-ı ʿāşıḳ
4. Yine taḥammül ider dest-i cevr-i yāre gelince

dest-i cūd-ı ḥaḳ:
1. **dest-i cūd-ı ḥaḳ:**
Gazel 52
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Hakk'ın cömert eli, Allah'ın cömertliği.
17. Meges-i yeʾsden ey Nābī keder-yāb olma
18. Dest-i cūd-ı ḥaḳ iken mirvāḥa cünbān-ı ümīd

dest-i cūdıdur:
1. **dest-i cūdıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 14
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
İhsan ve cömertlik eli.
31. Yegāne-i vüzerā yaʿnī Muṣṭafā Pāşā
32. Ki ṣanʿat-ı kereme dest-i cūdıdur üstād

dest-i cūdumuz:
1. **dest-i cūdumuz:**-*umuz*
Gazel 78
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
El açıklığı.
9. Cihāna eylemede Nābīyā nis̱ār-ı güher
10. Dehān-ı hāme ile dest-i cūdumuz birdür

dest-i cūduñdan:
1. **dest-i cūduñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 13
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -
İhsan ve cömertlik eli.
225. Pīrlik vaḳti taʿayyüş ġamını çekmededür
226. Dest-i cūduñdan umar şānuna lāyıḳ ikrām

dest-i dil:
1. **dest-i dil:**
Gazel 428
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlün eli.
1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

dest-i dil-i ḫāne-gerd-i ʿuşşāḳa girer:
1. **dest-i dil-i ḫāne-gerd-i ʿuşşāḳa girer:**-*er*
Gazel 468
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşıkların dönüp dolaşan gönül evinin eline geçmek/girmek.

9. Girer mi dest-i dil-i ḫāne-gerd-i ʿuşşāḳa
10. Sevād-ı gīsū-yı cānānede şiken didigüñ

dest-i dil-i ḫod-kāmeden:
1. **dest-i dil-i ḫod-kāmeden:**-*den*
Gazel 571
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sadece kendini düşünen gönlün eli.
9. Beste olmazdum ḫaṭ-ı eşʿāra ḫāl-i noḳṭaya
10. Olsa maḫlas Nābīyā dest-i dil-i ḫod-kāmeden

dest-i dilüñ:
1. **dest-i dilüñ:**-*üñ*
Gazel 649
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün eli.
7. Ol zerd-çihre dest-i dilüñ çeşm-i şūḫıdur
8. Bī-ḫ∨āb iden sarāy-ı dilüñ pāsbānların

dest-i duʿā:
1. **dest-i duʿā:**
Kaside 14
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **-**
Dua eli.
141. Saʿādet ile semend-i murāda bindükçe
142. Ṭuta rikābını dest-i duʿā ile zühhād

2. **dest-i duʿā:**
Kaside 26
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Dua eli.
17. Hem-vāre ola dest-i duʿā gibi güşāde
18. İḳbālüñ içre pençe-i fermān-ı vezāret

3. **dest-i duʿā:**
Tarih 92
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Dua eli, dua etmek için kalkan eller.
73. Zīr-i destinde göre ḫalḳ-ı cihān rūy-ı ḥużūr
74. Ḳubbe-i ḫaymesine ola sütūn dest-i duʿā

dest-i duʿā-cünbān olmadın:
1. **dest-i duʿā-cünbān olmadın:**-*ma, -dı, -n*
Gazel 705
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dua etmek için sallanan eller olmak.
3. Olmadın dest-i duʿā-cünbān Āyāṣufiyyeʾde
4. Müşkilāt-i ḫalḳ olur āsān Āyāṣufiyyeʾde

dest-i duʿādan:
1. **dest-i duʿādan:**-*dan*
Gazel 515
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dua eli, dua etmek için kalkan eller.
9. Beñzer ol şemʿa ki pervāne-i gerdendesi yoḳ
10. O ser-efrāz kʾola dest-i duʿādan maḥrūm

dest-i duʿāsını refʿ idüp:
1. **dest-i duʿāsını refʿ idüp:**-*üp*
Tarih 120
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dua için elleri kaldırmak.
9. Refʿ idüp dest-i duʿāsını didi
10. ʿAlī Pāşāʾya mübārek ola ḳaṣr

dest-i ecānibden ḳurtarup:
1. **dest-i ecānibden ḳurtarup:**-*up*
Tarih 8
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yabancıların elinden kurtarmak.
15. Bu ʿālī cāygāhı ḳurtarup dest-i ecānibden
16. Yed-i miʿmār-ı ḥüsn-i himmet ile eyledi iḥyā

dest-i edānīde:
1. **dest-i edānīde:**-*de*
Gazel 384
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Alçakların, aşağıların eli.
3. Ser-menzil-i maḳṣūdı bulur tīr-i murādun
4. Cāʾizse eger dest-i edānīde ḫam olmaḳ

dest-i erbāb-ı duʿā:
1. **dest-i erbāb-ı duʿā:**
Gazel 594
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dua etmek için kalkan eller.
5. Şemʿ-i ikbāline ġam-ḫ∨ār-ı siyeh-rūzānuñ
6. Dest-i erbāb-ı duʿā perde-i fānūs olsun

dest-i eşelde:
1. **dest-i eşelde:**-*de*
Gazel 699
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sakat el.
11. Şāne ne bilür ḳadrin o berhem-zede zülfüñ
12. Ser-rişte-i devlet gibidür dest-i eşelde

dest-i fenādan:
1. **dest-i fenādan:**-*dan*
Gazel 26
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk eli.
17. Bir kenz ki vā-reste ola dest-i fenādan
18. Nābī degül illā ki girībān-ı ḳanāʿat

dest-i ġama:
1. **dest-i ġama:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Keder eli.
1. Maḥzūn gelen ḥużūrına dil-şād olur gider
2. Dest-i ġama esīr ise āzād olur gider

dest-i ġamdan:
1. **dest-i ġamdan:**-*dan*
Matla 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Keder eli.
1. Ḥaṭuñ devrinde dest-i ġamdan āzād olmaduḳ gitdük
2. Bahār eyyāmı geldi biz daḫı şād olmaduḳ gitdük

2. **dest-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 559
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Keder eli.
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduğı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

dest-i gedā:
1. **dest-i gedā:**
Gazel 190
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Muhtaç el.
9. Pest ü bülend-i ʿālem muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī
10. Bilsem ne dest var kim dest-i gedā degüldür

dest-i gedādan:
1. **dest-i gedādan:**-*dan*
Gazel 885
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dilencinin eli, muhtaç el.
5. Küşt-gīrān zebūn ola meġer ʿālemde
6. Püşt-rāḥat be-zemīn dest-i gedādan ġayrı

dest-i gerdūnda:
1. **dest-i gerdūnda:**-*da*
Tarih 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin eli.
13. Ḫāme-i ʿömrini kesdi ḥayfā
14. Dest-i gerdūnda olan gizlik-i tīz

dest-i gül-geşt-i çemen:
1. **dest-i gül-geşt-i çemen:**
Gazel 875
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gül ve çiçeklerle dolu çimenlikte yapılan gezintinin eli.
1. Girībān-ı meşāmum pençe-i būy-ı semen ṭutdı
2. ʿİnān-ı iḫtiyārum dest-i gül-geşt-i çemen ṭutdı

dest-i güşāde-destde:
1. **dest-i güşāde-destde:**-*de*
Gazel 149
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Cömert eli.
5. Bārī deġerdi ḫ∨āhişe zer eylese ḳarār
6. Dest-i güşāde-destde reng-i ḥınā ḳadar

dest-i ḥakīmden düşmezse:
1. **dest-i ḥakīmden düşmezse:***-se*
Gazel 501
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Doktorun elinden düşürmemesi, sürekli kontrolü altında tutması.
3. Dest-i ḥakīmden nʾola düşmezse nabżumuz
4. Zīrā ki cism-i ẓāhirümüz ḫastedür bizüm

dest-i ḫālüñe:
1. **dest-i ḫālüñe:***-ü, -ñe*
Gazel 294
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Benin eli.
13. Şāhid midür merdüm-i ʿālem ki dest-i ḫālüñe
14. Dildeki naḳş-ı süveydāyı emānet virmişüz

dest-i ḫayālden:
1. **dest-i ḫayālden:***-den*
Gazel 613
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayal eli.
9. Olmaz güsiste dāmeni dest-i ḫayālden
10. Ol māh-pāre ben daḫı bilmem nem olduġın

dest-i heves:
1. **dest-i heves:**
Gazel 617
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Heves eli.
5. Naḳş-ı nigīnün āhiri levḥ-i mezār iken
6. Olmaz keşīde dest-i heves ḳayd-ı namdan

dest-i ḫ∨ānende-i müflīsde:
1. **dest-i ḫ∨ānende-i müflīsde:***-de*
Gazel 662
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
İflas etmiş şarkıcının eli.
9. Ṭablda cilvesi çermīnelerüñ rifʿatidür
10. Dest-i ḫ∨ānende-i müflīsde def olmaḳdan ise

dest-i iʿcāzı:
1. **dest-i iʿcāzı:***-ı*
Kaside 2
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Mucize eli.
133. Dest-i iʿcāzı olup sīne-şikāfende-i meh
134. Eyledi vāḳıʿa-i Bedrʾde icrā-yı cihād

dest-i iḥsānı:
1. **dest-i iḥsānı:***-ı*
Tarih 26
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Cömertlik, ihsan eli.
21. O şāhenşāh-ı ʿālī-bārgeh kim dest-i iḥsānı
22. Sehāb-ı nuḳre-pāşa ögredür resm-i keremkārī

dest-i ʿinādında olsa:
1. **dest-i ʿinādında olsa:**
Gazel 282
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnat elinde olmak.
3. Olsa da dest-i ʿinādında sipihrün çāremüz
4. Eylemez bīh-būddan ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ yāremüz

dest-ı ʿināyetüñle:
1. **dest-ı ʿināyetüñle:***-üñ, -le*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Lütuf, ihsan eli.
147. İt dest-ı ʿināyetüñle Yā Rab
148. Dil-ḫ∨āhı ne ise hep müretteb

dest-i inṣāf:
1. **dest-i inṣāf:**
Kaside 23
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İnsaf, adalet eli.
19. Dest-i inṣāf ile şāyāndur o menşūr-ı hulūṣ
20. Zīr ü bālāda bir imżā ile bir ṭuġrāya

dest-i intihāb açmışdı:
1. **dest-i intihāb açmışdı:***-mış, -dı*
Tarih 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İstila etmek için pençe açmak.
7. Bulduġından bir zamān ser-ḥadd-i İslāmı tehī
8. Bir iki maḥrūsaya açmışdı dest-i intihāb

dest-i ʿismetde ḳalmış:
1. **dest-i ʿismetde ḳalmış:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Günahsız, temiz ellerde kalmak.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīgā gerden-i mīnā

dest-i ʿişrete aldı:
1. **dest-i ʿişrete aldı:***-dı*
Gazel 181
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İçki içmek için eline almak.
1. Cemʿ oldı bezm-i ṣoḥbete yārān birer birer
2. Cām aldı dest-i ʿişrete rindān birer birer

dest-i istiʿdāduña:
1. **dest-i istiʿdāduña:***-u, -ñ, -a*
Gazel 537
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kabiliyet eli.
5. Eʾs-selām ey ḳufl-ı genc-i raḥmet-i Ḥaḳ tā-ezel
6. Dest-i istiʿdāduña olmış müsellem eʾs-selām

dest-i istiġnā:
1. **dest-i istiġnā:**
Gazel 850
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Çekinme eli II Tokgözlülük eli.
23. Niʿmet-i nāber-ḳarārun çāşnīsin bulmayup
24. Oldı ʿālemden keşīde dest-i istiġnā gibi

dest-i istihkakına:
1. **dest-i istihkakına:***-ı, -n, -a*
Tarih 16
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Layık olma eli, hak ediş eli.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

2. **dest-i istiḥḳaḳına:***-ı, -n, -a*
Tarih 155
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Layık olma eli, hak ediş eli.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḫavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

dest-i ḳabūlı:
1. **dest-i ḳabūlı:***-ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Kabul eden el.
61. Bende idüp dest-i ḳabūlı başar
62. Ḫāmeye itdüm göz ucıyla naẓar

dest-i ḳader:
1. **dest-i ḳader:**
Kaside 8
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Kader eli (Allah'ın bir şeyi dilemesi ve gerçekleştirmesi).
53. Ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i erkān-ı ʾanāṣırdan anuñ
54. Eylemiş dest-i ḳader ṭıynet-i pākin taḫmīr

2. **dest-i ḳader:**
Kaside 13
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Kader eli.
49. Ṭabl-bāz itdi elin sīnesini dögmekden
50. Eyledi dest-i ḳader kūfte ṭabl-ı ārām

dest-i kemin:
1. **dest-i kemin:**
Gazel 805

Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Acemi el, meharersiz el.
9. Dil nʾola olsa zebūn pençe-i müjgānında
10. Zārdur cāme-i şeh dest-i kemin sūzende

dest-i kerem:
1. **dest-i kerem:**
Gazel 345
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İyilik eli.
5. Nā-pāk yatur dest-i kerem dāmen-i ʿiṣmet
6. Ḫas-pūş ḳalup çeşme-i ḥayvān unudulmış

dest-i keremüñ:
1. **dest-i keremüñ:***-üñ*
Kaside 26
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin eli.
5. Dest-i keremüñ sākiye-i çeşm-i elṭāf
6. Cevlāngeh-i iḳbālüñe meydān-ı vezāret

dest-i keşīde:
1. **dest-i keşīde:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çekilmiş el.
1. Müstaġni ol cihāndan dest-i keşīde göster
2. Cūy-ı murād olursa dāmān-ı çīde göster

dest-i ḳudret:
1. **dest-i ḳudret:**
Tarih 135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kudret eli II Kudret sahibi Yaratıcı'nın tasarrufu.
1. Şehinşāh-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān
2. Ki ẕātın dest-i ḳudret māye-i rüşd u sedād itdi

dest-i ḳudretde:
1. **dest-i ḳudretde:***-de*
Kaside 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kudret eli II Kudret sahibi Yaratıcı'nın tasarrufu.
5. Maḥv ile is̱bāt ile yoḳ farḳı mevc-i baḥrdan
6. Dest-i ḳudretde sevād-ı kāʾinātuñ defteri

dest-i ḳudreti kūtāh olan:
1. **dest-i ḳudreti kūtāh olan:***-an*
Gazel 117
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gücü yetmemek, eli yetişmemek.
7. Hemgām-ı yeʾs ḳadr-i zuhūr-ı ʿināyeti
8. Maṭlūba dest-i ḳudreti kūtāh olan bilür

dest-i ḳudretle:
1. **dest-i ḳudretle:***-le*
Gazel 661
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kudret eli.
9. Yazdugında dest-i ḳudretle berāt-ı şiʿrümi
10. Nābiyā itmiş muvaffaḳ şerʿa da ḳānūna da

dest-i leʾīmān vāsiʿ olamaz:
1. **dest-i leʾīmān vāsiʿ olamaz:***-a, -maz*
Gazel 376
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cimrilerin eli açık olmak, cömert olmak.
9. Ḫırmen-i devlet-i gerdūna da yitse olamaz
10. Dide-i mūr ḳadar dest-i leʾīmān vāsiʿ

2. **dest-i leʾīmān vāsiʿ olamaz:***-a, -maz*
Gazel 376
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cimrilerin eli açık olmak, cömert olmak.
9. Ḫırmen-i devlet-i gerdūna da yitse olamaz
10. Dide-i mūr ḳadar dest-i leʾīmān vāsiʿ

dest-i luṭf:
1. **dest-i luṭf:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Lütuf eli.
184. Ṭıynetin dest-i luṭf ile taḫmīr
183. Eylemiş ʿālem-āferīn-i Ḳadīr

dest-i luṭfıyle:
1. **dest-i luṭfıyle:***-ı, -y, -le*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
İyilik ve yardım eli.
99. Dest-i luṭfıyle itdi küfri tebāh
100. Ḫançer-i Lā ilahe illāʾllah

dest-i mest-i çerḫde:
1. **dest-i mest-i çerḫde:***-de*
Gazel 646
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Feleğin sarhoş eli.
5. İtmiş iḥyā cürʿa-i nūr ile bezm-i ʿālemi
6. Dest-i mest-i çerḫde ḫurşīdi fincān gösteren

dest-i mübārekiyle:
1. **dest-i mübārekiyle:***-i, -y, -le*
Kaside 16
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Mübarek, kutlu el.
125. Dest-i mübārekiyle idüp çīde ḫākden
126. İtdi ser-i ḥaḳīrüme vażʿ-ı ʿalāmeti

dest-i müflisde:
1. **dest-i müflisde:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İflas etmişin elinde.
7. Mis̱āl-i ḫāne-i Aʿrāb dest-i müflisde
8. Zere ḫiṭāb-ı ẕeher kār-dān degül de nedür

dest-i müjgānuma:
1. **dest-i müjgānuma:***-um, -a*
Kıt'a 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kirpiklerin eli.
3. Seni eşküñ gör e ne ṣūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

dest-i mürşidden:
1. **dest-i mürşidden:***-den*
Gazel 283
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mürşid eli.
7. Kemer-bend-i ṭarīḳat olsa sālik dest-i mürşidden
8. Berehmen-ḫāne-i taklīdde zünnāra yer ḳalmaz

dest-i muṣavvirden:
1. **dest-i muṣavvirden:***-den*
Gazel 644
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Varlıklara şekil ve suret veren Allah'ın kudret eli.
17. Behresi dest-i muṣavvirden olur reng-i ʿamā
18. Nābiyā her kim ki istimdād ide taṣvīrden

dest-i müsebbibde:
1. **dest-i müsebbibde:***-de*
Gazel 523
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sebepleri yaratanın elinde kontrolünde (Allah).
13. Riştesi dest-i müsebbibde iken esbābuñ
14. Nābiyā ʾālem-i esbāba heveskār olamam

dest-i naẓar:
1. **dest-i naẓar:**
Gazel 428
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bakışın eli.
1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

dest-i nāzuna:
1. **dest-i nāzuna:***-un, -a*
Gazel 201
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Naz eli.

9. Yoḳ gerçi ṣadme-i sitemünden gūrīzümüz
10. Ammā ki dest-i nāzuna zaḥmet degül midür

dest-i nāzuñdan:
1. **dest-i nāzuñdan:**-*u, -ñ, -dan*
Gazel 230
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnce, zarif el.
1. Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
2. Gūyiyā çeşme-i ḫurşīdden āb isterler

dest-i nesīm:
1. **dest-i nesīm:**
Gazel 329
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tatlı rüzgarın eli.
3. Dest-i nesīm refʽ idemez ḫākdan bizi
4. Mānend-i sāye ṣūret-i bī-ṭaḳat olmışuz

dest-i nigāhdan:
1. **dest-i nigāhdan:**-*dan*
Gazel 543
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bakışın eli.
13. Girer mi dāmeni dest-i nigāhdan ġayre
14. O perdelerde midür Nābiyā letāfet-i ḥüsn

dest-i nigāhı:
1. **dest-i nigāhı:**-*ı*
Tarih 104
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Bakışın eli.
85. Rū-māle eli irmeyenüñ dest-i nigāhı
86. Yümn-i es̱erin dūrdan eylerdi temennā

dest-i nigeh:
1. **dest-i nigeh:**
Gazel 314
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bakışların eli.
3. Tā eşk-i tażarruʿla vüżū eylemedükçe
4. Dest-i nigeh ol muṣḥaf-ı ruḫsāra yapışmaz

dest-i nigehden:
1. **dest-i nigehden:**-*den*
Gazel 338
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bakışların eli.
3. Olup dest-i nigehden çirk-beste nusḫa-i ḥüsni
4. Ṣanur farḳ itmeyen ruḫsārı ḫaṭṭ-ı cilvegāh olmış

dest-i niyāz:
1. **dest-i niyāz:**
Tarih 127
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, dua için el açma.
109. Ṭurre-i himmetinüñ şānesidür dest-i niyāz
110. ʿĀrıż-ı vaʿdesinüñ ʿāşıḳıdur çeşm-i vefā

dest-i niyāzun:
1. **dest-i niyāzun:**-*un*
Gazel 625
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, dua için el açma.
9. Tehī ḳalmış nemekdān-ı ümīdün Nābiyā bilmem
10. Niçün dest-i niyāzun sīne-i pür-şūra ṣunmazsın

dest-i ʾöẕrden:
1. **dest-i ʾöẕrden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Mazeret eli.
43. Velīk nʾeyleyeyüm dest-i ʾöẕrden feryād
44. Ki itdi pīşgehinde beni esīr-i ḥicāb

dest-i red:
1. **dest-i red:**
Gazel 326
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Reddetme eli.
5. Ferāh-meşreb-i ʿaşḳuñ derūnı memleḥadur
6. Mis̱āl-i mevce-i yem dest-i red nedür bilmez

dest-i red urma:
1. **dest-i red urma:**-*ma*
Gazel 202
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eline tersiyle reddetmek.
9. Taḳrīr-i nīk-ḫᵛāhuña hep urma dest-i red
10. Gāhī olur naṣihat-ı ʿāşıḳ da eslenür

dest-i rindānda:
1. **dest-i rindānda:**-*da*
Gazel 610
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rintlerin eli.
3. Dest-i rindānda degüldür ẕevḳ içün şemʿ-i ḳadeh
4. Ġāʾib itmişler ararlar şemʿ ile germiyyetin

dest-i ṣabā:
1. **dest-i ṣabā:**
Tarih 30
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarının eli.
77. Nusḫa-i elṭāfını taḥrīr içün dest-i ṣabā
78. Ṣafḥa-i deryāya çekmiş mevcelerden maṣdarı

dest-i ṣabāsı:
1. **dest-i ṣabāsı:**-*sı*
Gazel 184
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarının eli.
15. Dest-i ṣabāsı şāne-zen-i zülf-i ʿāfiyet
16. Ābı cemāl-i ṣıḥḥate āyīnedār olur

dest-i sāḳiyānda:
1. **dest-i sāḳiyānda:**-*da*
Gazel 599
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sakilerin eli.
5. Leb-i mey-keşde dest-i sāḳiyānda taḳla-bāzīler
6. Sirāyet eylemiş peymāneye ḫūn-ı kebūterden

dest-i sebū:
1. **dest-i sebū:**
Gazel 657
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şarap kabının eli.
9. Rindler marḥameten ābı gelūsına döker
10. Beste ber-püşt idügin görmek ile dest-i sebū

dest-i şekvāsın:
1. **dest-i şekvāsın:**-*sı, -n*
Kaside 12
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Şikayet eli.
67. Ḳanı bindükçe rikāba aşılan çāpükler
68. Dest-i şekvāsın ider ṣoñra miyān-gīr-i licām

desti şell olur:
1. **desti şell olur:**-*ur*
Gazel 20
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Eli çolak (eğri) olmak.
13. Nesīm-i ʿāfiyetüñ desti şell olur Nābī
14. Meded-res olmasa tedbīrine ṣafā-yı Ḥaleb

dest-i şerʿ:
1. **dest-i şerʿ:**
Kaside 20
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Şeriat eli, gücü.
75. Bir semte inḥirāfa ḳomaz iʿtidālden
76. Żabṭ itdi dest-i şerʿ ile mīzān-ı devleti

dest-i şerīfünle:
1. **dest-i şerīfünle:**-*ün, -le*
Kıt'a 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Mübarek el.
21. Şān buldı senüñ dest-i şerīf ünle vezāret
22. ʿİzz ü şeref-i sadrı ziyād eylesün Allāh

dest-i şevḳe girdi:
1. **dest-i şevḳe girdi:**-*di*
Gazel 669

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şevk eline girmek, denk gelmek.
7. Ne tāliʿdür ki girdi dest-i şevḳe dāmen-i çīde
8. O şūhuñ dāmenin būs itmek isterken edeblerle

dest-i sipihri:
1. **dest-i sipihri:**-*i*
Gazel 321
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün eli.
1. Rāh-ı ʿadūyı leşker-i eşk ile urmışuz
2. Dest-i sipihri pençe-i āh ile burmışuz

2. **dest-i sipihri:**-*i*
Gazel 321
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün eli.
1. Rāh-ı ʿadūyı leşker-i eşk ile urmışuz
2. Dest-i sipihri pençe-i āh ile burmışuz

dest-i sitemle:
1. **dest-i sitemle:**-*le*
Gazel 615
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zulüm eli.
1. Dest-i sitemle yıḳma dilüñ tīre-ḫānesin
2. Dağıtma şāhbāz-ı ġamun āşīyānesin

dest-i ṣunʿ:
1. **dest-i ṣunʿ:**
Kaside 16
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Kudret eli.
153. Cemʿ eylemiş sirişt-i laṭīfinde dest-i ṣunʿ
154. Ḥüsn-i ḫiṣāl ü ḥüsn-i edā ḥüsn-i ṣūreti

2. **dest-i ṣunʿ:**
Kaside 17
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yaratma kudreti.
27. Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ
28. Ṣūret-i inṣānda gelmiş yā melekdür yā perī

dest-i ṭabʿ-ı şuʿarā:
1. **dest-i ṭabʿ-ı şuʿarā:**
Tarih 74
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Şairlerin mizacının eli.
29. Zūr-ı çevgān-ı ṭabiʿatla o eyyāmuñda
30. Dest-i ṭabʿ-ı şuʿarā senden ola gūy-rübā

dest-i taḥsīndür:
1. **dest-i taḥsīndür:**-*dür*
Gazel 747
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Beğenme eli.
21. Dest-i taḥsīndür zemīne ferş olan berg-i ḫazān
22. Gülşen-i kevn ü fesāduñ Nābiyā üstādına

dest-i ṭaleble:
1. **dest-i ṭaleble:**-*le*
Gazel 396
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İstek eli.
7. Dest-i ṭaleble gelmez şikāre
8. Ol murġ-ı vaḥşı biñ kez oḳursaḳ

dest-i tamaʿ ṣalmakdadur:
1. **dest-i tamaʿ ṣalmakdadur:**-*mak, -da, -dur*
Gazel 650
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Açgözlülük elini açmak.
5. Ehl-i dünyā aña da ṣalmakdadur dest-i tamaʿ
6. Sübḥa vü seccāde vaḳf-ı zümre-i zühhād iken

dest-i tehiyle ḳalduġı:
1. **dest-i tehiyle ḳalduġı:**-*duġ, -ı-y, -le*
Gazel 140
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eli boş kalmak, bir yere giderken hiçbir hediye alamamak.
5. Nāçīzden ṣiyānet-i ṣunʿ-ı Ḥakīmʾdür
6. Dest-i tehiyle ḳalduġı ṣāḥib-kemāller

dest-i temennā:
1. **dest-i temennā:**
Gazel 631
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzu, istek eli.
1. Gül-çīn olamaz dest-i temennā çemenümden
2. Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden

dest-i teng-i icmāle:
1. **dest-i teng-i icmāle:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Özetlemenin kısa eli.
103. Virüp sermāye-i tafṣīli dest-i teng-i icmāle
104. İder bir noḳṭadan çendīn kitāb-ı ʿanberīn imlā

dest-i teselliyle:
1. **dest-i teselliyle:**-*y, -le*
Kaside 2
Mısra: **278**
Kelime Tipi: -
Teselli eli.
277. Līk ammā ki senüñ şānuñı fikr itdükçe
278. ʿUḳde-i yeʾse gelür dest-i teselliyle güşād

dest-i ümīdümde:
1. **dest-i ümīdümde:**-*üm, -de*
Gazel 570
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Umut eli.
11. Tāze pervāze ider ṭāʾir-i devlet āġāz
12. İtmeden dest-i ümīdümde be-hem bāl ü perin

dest-i ümmīde girmedi:
1. **dest-i ümmīde girmedi:**-*e-me, -di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **322**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ümit eline geçmek, elde edilmek.
321. Geçdi ʿömrüm kitāb ile eks̱er
322. Dest-i ümmīde girmedi defter

dest-i ümmīdüñ çek:
1. **dest-i ümmīdüñ çek:**
Gazel 318
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ummaktan el çekmek, vazgeçmek.
5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

dest-i ʿuşşāḳ:
1. **dest-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 640
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşıkların eli.
9. Oldı peyvend ser-i zülfine dest-i ʿuşşāḳ
10. Keştī-i cevrini ẓabṭ itdi hele lenger-i ḥüsn

dest-i uṣūl:
1. **dest-i uṣūl:**
Gazel 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Usûlünce.
1. Dīvāne eyler ādemi zencīr-besteler
2. Dest-i uṣūl pāy-ı hevāyı gidesteler

desti uzuncadur:
1. **desti uzuncadur:**-*dur*
Gazel 463
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Fırsat buldukça öteberi aşıran, hırsız (kimse).
5. İder ʿizāruna ṣarf-ı nigāh-ı düzdīde
6. Biraz uzuncadur ey māh desti dīdemüzüñ

desti var olsun:
1. **desti var olsun:**
Gazel 811
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ellerine sağlık!.
11. Hezārūn āferīn ṣad-gūne taḥsīn desti var olsun
12. Ne gelmişdür ne gelmek muḥtemeldür mis̱li bu fende

dest-i yāri felāḫan itdi:
1. **dest-i yāri felāḫan itdi:**-*di*
Gazel 690

Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin elini taş atan sapan yapmak, sevgilinin eline sapan tutuşturmak.
3. Felāḫan itdi baña dest-i yāri gerdiş-i çerḫ
4. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar nāmdār idüm ben de

dest-i ẕübūl:
1. **dest-i ẕübūl:**
Gazel 687
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Solgunluk eli, sararıp solma eli.
7. Dāmen-i bergine reh-yāb olamaz dest-i ẕübūl
8. Gül-i naḳş olmayıcaḳ reng ile bū ḳaydında

dest-i züleyḫā:
1. **dest-i züleyḫā:**
Gazel 84
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Züleyha'nın eli.
7. Zen-i gerdūndan olduḳça dāmen-çin-i istiġnā
8. Benüm dest-i Züleyḫā gibi dāmānumla düşmendür

dest-i züleyḫā-da:
1. **dest-i züleyḫā-da:**-*da*
Gazel 782
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Züleyha'nın eli (Hz. Yusuf Peygamber ile Züleyha arsında geçen gömlek kıssasına atfen).
9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyḫā-da

dest-i züleyhādan:
1. **dest-i züleyhādan:**-*dan*
Gazel 50
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Züleyha'nın eli.
19. ʿAḳl ü nefsün keşf-i sırr-ı perde-i taḥḳīḳdür
20. Çāk-i ẕeyl-i Yūsuf u dest-i Züleyhādan murād

dest-i züleyḫāʾya:
1. **dest-i züleyḫāʾya:**-*y, -a*
Gazel 364
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Züleyha'nın eli.
9. Hem-rengī-i pīrāhen içün dīde-i Yaʿkūb
10. Oldıysa sezā dest-i Züleyḫāʾya muʿārıż

dest-i zūrun:
1. **dest-i zūrun:**-*un*
Tarih 77
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Güçlü el.
47. Bu fetḥ olmamışdur bir kimseye müyesser
48. Var ola dest-i zūrun ey pehlevān-ı devrān

destin öpdügini:
1. **destin öpdügini:**-*düg, -i, -n, -i*
Gazel 139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El öpmek.
3. Mānend-i tār reşk ile cismüm olur nizār
4. Gördükçe destin öpdügini destmāller

destinde ʿaṣā:
1. **destinde ʿaṣā:**
Gazel 367
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Elinde baston, baston kullanma.
21. Destine kiminüñ kiminüñ pāyına sezā
22. Destinde şeyḫ-i nā-şude-pīrüñ ʿaṣā ġalaṭ

destine aldı:
1. **destine aldı:**-*dı*
Tarih 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ele almak, elde tutmak.
5. Aldı taḳlīd eyleyüp vādīsine
6. Destine ḳavs-i ḳuzaḫ çerḫ-i berīn

destine alıcak:
1. **destine alıcak:**-*ıcak*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey üzerinde çalışmaya başlamak.
109. Alıcak mihr destine taḥvīl
110. Eyledi māl-i şeb-nemi taḥṣīl

destine almış:
1. **destine almış:**-*mış*
Kıt'a 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ele almak, elde tutmak.
1. Destine dāʾire almış o gül-i perde birūñ
2. Tā ide naġme ile ḥüsnini ……… efzūn

destine alup:
1. **destine alup:**-*up*
Tarih 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ele almak, elde tutmak.
3. Destine alup kemānın eyledi
4. Cümle tīr-endāzı hep rū ber-zemīn

destine girerse:
1. **destine girerse:**-*er, -se*
Gazel 369
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline girmek, yakalamak, ele geçirmek.
5. Söz yoḳdur eger destine mahşerde girerse
6. Bālā-yı maḥafilde olan rifʿat-i vāʿiẓ

destine girse:
1. **destine girse:**-*se*
Gazel 130
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline girmek, yakalamak, ele geçirmek.
5. Bir kerre girse destine dāmān-ı yār dil
6. Söylenmedük şikāyete dāʾir süḫan mı ḳor

destine iḥsān itse:
1. **destine iḥsān itse:**-*se*
Gazel 405
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Lütfedip eline vermek.
7. Destine ḥüccet-i ʿıtḳ itse ʿaceb mi iḥsān
8. Ḫıdmet-i ʿafvda çoḳ kuşişi var ʿiṣyānuñ

destine ṣundı:
1. **destine ṣundı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **214**
Kelime Tipi: -
Eline sunmak; eline vermek.
213. Şāḫ-ı gül aldı deste ḫāme-i cūd
214. Rīkdān ṣundı destine emrūd

2. **destine sundı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Eline sunmak, eline vermek.
161. Eyleyüp ol sāḳī-i feyż-iltifāt
162. Ṣundı hemān destine cām-ı ḥayāt

destine sunuldı:
1. **destine sunuldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline sunulmak, idaresine bırakılmak.
29. Ṣunuldı destine mühr-i ṣadāret-i ʿuẓmā
30. Virildi reʾyine ḳānun u şerʿ ü best ü güşād

destine teslīm itdiler:
1. **destine teslīm itdiler:**-*di, -ler*
Kaside 13
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir işi veya bir yerin denetimini birisine vermek.
93. Bir vezīr-i ḫıred-efrūz-ı umūr-endūzuñ
94. İtdiler destine teslīm umūr-ı iḥkām

destine virildi:
1. **destine virildi:**-*di*
Gazel 544
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eline verilmek, kontrolüne bırakılmak.
13. Cemāli ḫāṣ idi ḫaṭṭıyla vaḳf idüp Nābī

14. Virildi ʿanber ağā destine neẓāret-i ḥüsn

destini būs ider:
1. **destini būs ider:**-*er*
Tarih 139
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elini öpmek.
7. Būs ider destini Ḫān Aḥmed-i ʿāli-şānuñ
8. Zer-nişān olmadan efzūn bu saʿādet aña bes

destini ser-pūş-ı duʿā iden:
1. **destini ser-pūş-ı duʿā iden:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Elini kase gibi açıp dua etmek.
65. Niʿmet-i cāha iden destini ser-pūş-ı duʿā
66. Ṣoñra eyler dehenin kāse-i zehr-i düşnām

destlerin rūyına perde-i taḳṣīr-i duʿā eyleseler:
1. **destlerin rūyına perde-i taḳṣīr-i duʿā eyleseler:**
Gazel 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ellerini, dua ederken yüzüne perde etmek (Dua edilirken eller yukarıya, yüze doğru kaldırılır).
7. Vechi var eyleseler ehl-i duʿā şerminden
8. Rūyına destlerin perde-i taḳṣīr-i duʿā

dest-māl:
1. **dest-māl:**
Gazel 564
Mısra: **12**
Genellikle cepte taşınmak için dört kenarı süslemeli olarak tasarlanan el mendili.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

destmāl:
1. **destmāller:**-*ler*
Gazel 139
Mısra: **4**
Genellikle cepte taşınmak için dört kenarı süslemeli olarak tasarlanan el mendili.
3. Mānend-i tār reşk ile cismüm olur nizār
4. Gördükçe destin öpdügini destmāller

2. **destmālin:**-*i, -n*
Tarih 144
Mısra: **55**
Genellikle cepte taşınmak için dört kenarı süslemeli olarak tasarlanan el mendili.
55. Destmālin gerdenine eyleyüp āvīḫte
56. Oldı cūy-ı ʿafv-ı şāhenşāhdan cūyā-yı āb

3. **destmāli:**-*i*
Gazel 340
Mısra: **8**
Genellikle cepte taşınmak için dört kenarı süslemeli olarak tasarlanan el mendili.
7. Bilüp ḫūn-ābe-rīz-i eşk-i hicrān olduğın çeşmüm
8. Münaḳḳaş destmāli dīde-i giryāne göndermiş

4. **destmāllere:**-*ler, -e*
Gazel 400
Mısra: **9**
Genellikle cepte taşınmak için dört kenarı süslemeli olarak tasarlanan el mendili.
9. Bī-çāre destmāllere çār-mīḫ-i cevr
10. Taḥṣīline muḳaddemedür cīb-i rağbetüñ

dest-res:
1. **dest-res:**
Gazel 70
Mısra: **17**
Eli yetişen, muktedir, muvaffak, nail.
17. Dest-res maʿnī-i nā-güfteye müşkil yoḫsa
18. Nābīyā köhne suḫan bizde de vāfir bulunur

2. **dest-res:**
Gazel 483
Mısra: **7**
Eli yetişen, muktedir, muvaffak, nail.
7. Rū-māle ḫāk-pāyine yoḳ çünki dest-res
8. İtdüm edā-yı ḫidmet içün sāyemi vekīl

3. **dest-res:**
Gazel 754
Mısra: **16**
Eli yetişen, muktedir, muvaffak, nail.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

4. **dest-res:**
Gazel 808
Mısra: **14**
Eli yetişen, muktedir, muvaffak, nail.
13. Her ṭabiʿat Nābiyā bulmaz maʿānīye vüṣūl
14. Herkese olmaz müyesser dest-res gencīneye

dest-res bulmaz:
1. **dest-res bulmaz:**
Gazel 292
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İstediğine ulaşmak.
13. Nābiyā bīgāne-i nā-fehm bulmaz dest-res
14. Çeşme-i maʿnāyı elfāẓ ile has-pūş itmişüz

dest-res-i maʿden-i murād:
1. **dest-res-i maʿden-i murād:**
Gazel 701
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gaye madenine eli yetişme, ulaşma.
15. Āsān olurdı dest-res-i maʿden-i murād
16. Aʿrāzdan ʿudūl idebilsek cevāhire

dest-resi olsa:
1. **dest-resi olsa:**-*sa*
Gazel 847
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İstediğine ulaşmak.
5. Penbe āvīhte olmazdı zih-i ḫallāca
6. ʿAşıḳuñ dest-resi olsa resenden ġayrı

dest-resüm yoġ:
1. **dest-resüm yoġ:**
Gazel 509
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Elim yetişmez, gücüm yetmez.
7. Būs-ı dāmānına yārün yoġ iken dest-resüm
8. Āftābuñ ṣarılur boynına ṭūl-ı emelüm

dest-sāz-ı ʾaliyy-i ʾömer-nijād:
1. **dest-sāz-ı ʾaliyy-i ʾömer-nijād:**
Tarih 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hz. Ömer karakterli Ali'nin eliyle yapılmış (Hacı Ali Efendi; Telhîs-i Berkü'l-Yemânî , Tuhfetü'l-Mücâhidîn Behcetü'z-zâkirin, Tuhfetü'l-Huccâc ve Târih-i Kamaniçe eserlerinin sahibi yazar).
1. Bu dil-nişīn ṣafākede-i ʾāfiyet-medār
2. Kim oldı dest-sāz-ı ʾAliyy-i ʾÖmer-nijād

dest-şūluḳ:
1. **dest-şūluḳlardadur:**-*lar, -da, -dur*
Gazel 191
Mısra: **12**
El yıkama işi.
11. İmtinānından ḫalāṣ olmaḳ kibār-ı ʿālemün
12. Çeşme-sār-ı arzudan dest-şūluḳlardadur

destüm çekdüm:
1. **destüm çekdüm:**-*dü, -m*
Tarih 30
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **Deyim**
El çekmek, zararı görülen bir işi, alışkanlığı yapmaktan vazgeçmek, bırakmak.
71. Mevsim-ı ʿadlinde çekdüm ẓulmden destüm diyü
72. Mihr-i encümle felek itmiş müretteb maḥżarı

destümi alurdı:
1. **destümi alurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 877
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Elinden tutmak, eline yapışmak.
9. Alurdı destümi eylerdi ḫākden hele berter

10. Huzūr-ı yārda yek ẕerre iʿtibārum olaydı

destün şüste it:
1. **destün şüste it:**
Gazel 644
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elini yıkamak(Terketmek, bırakmak bağlamında).
15. Şüste it destün bu āb u gilden ey ġāfil ne sūd
16. Yine viran olacaḳ vīrāneyi taʿmīrden

destüñe furṣat girdi:
1. **destüñe furṣat girdi:**-*di*
Gazel 209
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
İmkan bulmak.
11. Felek senüñ tutalum girdi destüñe furṣat
12. Hemān bu deñlü cihānı fesāda virmezler

destūr almayıcaḳ:
1. **destūr almayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Kaside 7
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
İzin/ müsaade istemek.
111. Ne cānı var çıḳara būy-ı verdi gülşenden
112. Nesīm almayıcaḳ bāġbāndan destūr

destūrān-ı ʿaṣruñ:
1. **destūrān-ı ʿaṣruñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Devrin ileri gelenleri.
23. Āṣaf-ı memdūḥ dāmād-ı şehenşāhī kʾodur
24. Cümle destūrān-ı ʿaṣruñ ḳadr ile bālāteri

destūr-ı būsedür:
1. **destūr-ı būsedür:**-*dür*
Gazel 825
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Öpme izni, öpme ruhsatı.
7. Cānānenüñ tebessümi destūr-ı būsedür
8. Her mīvenüñ şükūfedür elbette evveli

destūr-ı cihānbān:
1. **destūr-ı cihānbān:**
Tarih 116
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cihana hükmeden sadrazam.
7. O destūr-ı cihānbān maʿdilet-pīrāy-ı devrān kim
8. ʿİbāduʾllāha ābāsiyla ecdādından eşfaḳdur

destūr-ı ekremle:
1. **destūr-ı ekremle:**-*le*
Tarih 50
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cömert vezir.
7. Girüp atlu piyāde ḳalʿaya destūr-ı ekremle
8. Binānuñ ṭoldı ebvābı mezīdāt-ı mücerredden

destūr-ı ḫayr-ḫᵛāh:
1. **destūr-ı ḫayr-ḫᵛāh:**
Tarih 98
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yardımseverlerin önde gideni.
1. Yapdukda bu menāreyi destūr-ı ḫayr-ḫᵛāh
2. Yaʿnī vezīr-i Yūsuf-ı Mıṣr-ı ser-āmedī

destūr-ı kerem-güster:
1. **destūr-ı kerem-güster:**
Tarih 104
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik abidesi sadrazam.
9. Destūr-ı kerem-güster u dādār-ı melik-fer
10. Ṣadrüʾl-vüzerā āṣaf-ı aʿẓam ʿAlī Pāşā

destūr-ı kerīm:
1. **destūr-ı kerīm:**
Tarih 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüce sadrazam.
1. Āṣaf-ı devrān Muḥammed nām destūr-ı kerīm
2. Yaʿnī ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ vezīr-i muḥterem

destūr-ı mükerrem:
1. **destūr-ı mükerrem:**
Kaside 9
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Yüce sadrazam.
77. Bermekī-mevhibe destūr-ı mükerrem ki durur
78. Reh-güẕārında niyāz ile nice Ḫātimler

2. **destūr-ı mükerrem:**
Tarih 104
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Yüce vezir.
39. Destūr-ı mükerrem güher-i kān-ı ḥamiyyet
40. Deryā-yı sehā ʿAbdī-yi Pāşā-yı ṣaf-ārā

destūr-ı suḫan-dān:
1. **destūr-ı suḫan-dān:**
Gazel 372
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Söz bilen, konuşmasını bilen idareci, vezir.
3. Görmedi saña muʿadil dīde-i baḫtı Ḥaleb
4. Fāżıl-ı ḫoş-ḫūy destūr-ı suḫan-dān el-vedāʿ

destūr-ı zekī:
1. **destūr-ı zekī:**
Gazel 493
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Akıl veziri.
11. Destūr-ı zekī hem-dem-i sulṭān-ı cihān kim
12. Vaṣfiyle çemen mülkini rām eyledi bülbül

destyār olur:
1. **destyār olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Elden tutan olmak, yardımcı olmak.
1. Baḫt-ı bülend o kimseye kim destyār olur
2. Germiyyet-i hevāda yeri kūhsār olur

dest-zed-i kīse-berān ola:
1. **dest-zed-i kīse-berān ola:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kese götürenlerin eline vuran olmak.
13. Ḳanı ol gün ki ola dest-zed-i kīse-berān
14. Ṭoldın naḳdīne-i ḥırmān ile cüzdān-ı ümīd

dest-zen-i dāmen-i feryād olasın:
1. **dest-zen-i dāmen-i feryād olasın:**-*a, -sın*
Gazel 622
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Feryat eteğine el sunmak, feryat etmek.
3. Künc-i hicrāna olup sen de benüm gibi esīr
4. Rūz u şeb dest-zen-i dāmen-i feryād olasın

dest-zen-i dāmen-i raḥmet ola:
1. **dest-zen-i dāmen-i raḥmet ola:**-*a*
Gazel 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Rahmetin eteğine el sunmak, rahmetine sığınmak.
9. Hāk olsa da Nābī nice mümkin kʾola maḥrūm
10. Her kim ki ola dest-zen-i dāmen-i raḥmet

deşt:
1. **deşt:**
Gazel 589
Mısra: **10**
Bozkır, ova, sahrâ, çöl.
9. O deñlü raʿşe virür müşge reşk-i ṭurre-i yār
10. Ki kürksüz yatamaz deşt içinde nāfe-i çīn

2. **deştüñ:**-*üñ*
Gazel 755
Mısra: **8**
Bozkır, ova, sahrâ, çöl.
7. Ġubār-ı vahşet olmaz dāmen-i ṣaḥrā-yı vaḥdetde
8. Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

3. **deşti:**-*i*
Gazel 875
Mısra: **10**
Bozkır, ova, sahrâ, çöl.
9. Benüm ṭutdı zemīn ü āsmānı şöhret-i ʿaşḳum
10. Egerçi deşti Mecnūn Bīsütūn᾽ı kūh-ken ṭutdı

__**deşt-i bī-kerānuñ:**__
1. **deşt-i bī-kerānuñ:**-*uñ*
Gazel 860
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ucu bucağı olmayan sahra.
3. Fezā-yı ʿaşḳda pervāza gelmez murġ-ı bigāne
4. Bu deşt-i bī-kerānuñ reng-i rūdur murġ-ı perrānı

__**deşt-i ḫayāl:**__
1. **deşt-i ḫayālden:**-*den*
Gazel 819
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayal çölü.
7. Āhū-yı naḳşı gitmedi deşt-i ḫayālden
8. Gerçi ġazāl çeşmi nihān oldı gelmedi

__**deşt-i heyhāt:**__
1. **deşt-i heyhāt:**
Gazel 144
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Vavelya çölü.
9. Deşt-i heyhāt ise de çoḳdan olurdı sūzān
10. Vüsʿat-ı ḥavṣalamı tündī-i ḫubāndan ṣor

__**devā:**__
1. **devā:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Tedbir, çare, derman.
9. Ḥakīm-i ṣunʿ ḳomış ḥoḳḳa-i dehānuñda
10. Marīż-i cürme devā yā Muḥammed-i ʿArabī

2. **devā:**
Kaside 24
Mısra: **22**
Tedbir, çare, derman.
21. Yine açıldı şifā-ḫāne-i feyż-i Bārī
22. Buldı her bir maraż-ālūde murādınca devā

3. **deva:**
Gazel 128
Mısra: **4**
Tedbir, çare, derman.
3. Terkīb-i ṭıynetinde yoḳ eczā-yı merḥamet
4. Zehr-i maraz-feżāsı deva ṣūretindedür

4. **devāsın:**-*sın*
Gazel 566
Mısra: **14**
Tedbir, çare, derman.
13. Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ʿarż eyle ḥakīme
14. Sen derdüñi gör yoḫsa devāsın ne bilürsin

5. **devā:**
Gazel 632
Mısra: **9**
Tedbir, çare, derman.
9. Zāhid-i sevdā dimağa ide görsün bir devā
10. İçmişüz zīrā ki biz pīr-i muġānuñ şerbetin

6. **devādur:**-*dur*
Gazel 653
Mısra: **12**
Tedbir, çare, derman.
11. Ey perī itme saḳın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Naẓar-ı pāk ile Nābī᾽ye devādur bu nümūn

7. **devālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **2**
Tedbir, çare, derman.
1. Girmedi āġūş-ı vaṣla dil-rübālardan biri
2. Düşmedi dil-ḫaste-i ʿaşḳa devālardan biri

8. **devāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 881
Mısra: **6**
Tedbir, çare, derman.
5. Olmaz şifā-pezīr göñül saḥḳ iderse de
6. Zer-hāven-i felekde Mesīḥā devāmuzı

__**devā eyledi:**__
1. **devā eyledi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Şifa vermek, iyileştirmek.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Şunʿ ile eyledi her ʿillete bir güne devā

__**devā eylesün:**__
1. **devā eylesün:**-*sün*
Gazel 684
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şifa vermek, iyileştirmek.
3. ʿĀşıḳ gül-i mükerrer ile eylesün devā
4. Gördükçe laʿlüni maraż-ı irtiʿāşına

__**devā eyleyelüm:**__
1. **devā eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Şifa vermek, iyileştirmek; öpmek.
15. Virelüm ravża-i pākine ṣalāt ile selam
16. ʿİllet-i cürme şefāʿatla devā eyleyelüm

__**devā ider:**__
1. **devā ider:**-*er*
Tarih 127
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Derman olmak, çare, şifa bulmak.
99. O ider salṭanatuñ ʿırżın iderse tekmīl
100. İder memleketüñ derdine eylerse devā

__**devā-ḫ∨āh olana:**__
1. **devā-ḫ∨āh olana:**-*a*
Gazel 197
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk yarasına derman isteyen.
5. Gösterür yār devā-ḫ∨āh olana çeşm-i ġazab
6. O ṭabīb-i dilüm ancaḳ acı bādāmı bilür

__**devā-ḫ∨āh-ı cünūn olmaz idi:**__
1. **devā-ḫ∨āh-ı cünūn olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 864
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Deliliğe çare arayan olmak.
1. Dilde ʿaḳl olsa devā-ḫ∨āh-ı cünūn olmaz idi
2. Olsa hem-zād-ı cünūn ʿaḳla zebūn olmaz idi

__**devāʿī-i ʿuḳalā:**__
1. **devāʿī-i ʿuḳalā:**
Kaside 3
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Akıllı kimselerin ortaya koydukları çarelerin tümü.
41. İşāret-i naẓar-ı merḥamet-niṣāruñdur
42. Devāʿī-i ʿuḳalā yā Muḥammed-i ʿArabī

__**devāma peyveste eyle:**__
1. **devāma peyveste eyle:**
Kaside 10
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Daim kılmak, uzun eylemek.
91. İlāhi ʿömrini eyle devāma peyveste
92. İlāhi devletin eyle hemīşe tāze bahār

__**devām-ı devlet ü ṣıḥḥatle:**__
1. **devām-ı devlet ü ṣıḥḥatle:**-*le*
Tarih 38
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve sağlığın devamlılığı.
5. Revzenleri memerr-i nesīm-i ümīd olup
6. Olsun devām-ı devlet ü ṣıḥḥatle ber-murād

__**devām-ı devletine:**__
1. **devām-ı devletine:**-*i, -n, -e*
Gazel 575
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Saltanatın devamı; mutluluğun, saadetin devamı.
9. Āsūdelik ümidin ider ẓıll-ı ʿaṣrdan
10. ʿAṣruñ devām-ı devletine iʿtimād iden

devāt:
1. **devāt:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
11. Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ḫāmenün
12. Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u meẕheb baña

2. **devāt:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **55**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
55. Menbaʿ-ı feyżden virür o devāt
56. Teşnegān-ı niyāza āb-ı ḥayāt

3. **devātını:**-*ı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **211**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
211. İtdi zanbaḳ devātını sīmīn
212. Pür-varaḳ oldı kīse-i nesrīn

4. **devātı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **218**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
217. Mühre-ı ābgīnedür ālū
218. Oldı laʿlī devātı şeftālū

5. **devāt:**
Kaside 8
Mısra: **5**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
5. Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
6. Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr

6. **devātum:**-*um*
Gazel 64
Mısra: **2**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
1. Benüm ṣarrāf-ı şehr-i rāz dükkānum dehānumdur
2. Devātum kīse taḫtam safha engüştüm zebānumdur

7. **devāt:**
Tarih 82
Mısra: **19**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
19. Kimisi didi devāt ḥoḳḳasıdur
20. Kātib-i çerḫüñ itmeġe inşā

8. **devātdur:**-*dur*
Gazel 263
Mısra: **14**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
13. Egerçi fāʾizi aḳmazsa da ṭamlar Nābī
14. Devātdur ḳalemün malikānesin bilürüz

9. **devātumda:**-*um, -da*
Gazel 312
Mısra: **20**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
19. O şuḫun lerziş-i endāmunı tahrīre ḳaṣd itsem
20. Devātumda mürekkeb Nābiyā sīm-ābdan ḳalmaz

10. **devātında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 420
Mısra: **10**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
9. Sāde engüşt ü büzāḳ ile biter kārları
10. Ḳalem olmazsa devātında mühürdārlaruñ

11. **devāta:**-*a*
Gazel 569
Mısra: **13**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı..
13. Ḫāmenüñ şevḳi devāta o ḳadar kim Nābī
14. Görmeden ābı daḫı çīde ider dāmānın

12. **devāt:**
Gazel 795
Mısra: **15**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
15. Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile devāt oldı
16. İderdüm aña Nābī ʿarż maḳbūl olsa yanında

devāt-ı sīmdür:
1. **devāt-ı sīmdür:**-*dür*
Gazel 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gümüşten yapılmış divit.
9. Eşiʾʿa zer-ḳalem Nābī devāt-ı sīmdür hāle
10. Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb

devāt-ı sīmīni:
1. **devāt-ı sīmīni:**-*i*
Gazel 795
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gümüşten yapılmış yazı takımı.
1. Devāt-ı sīmīni gördükde ol şuḫuñ miyānında
2. Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet üstüḫ∨ānında

devā-yi ʿāfiyet:
1. **devā-yi ʿāfiyet:**
Gazel 568
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şifa veren ilaç.
9. Degül bu ḫastelikde her zamān dir Nābī-i bīmār
10. Devā-yi ʿāfiyet ümmīd ider hemvāre luṭfuñdan

devā-yı derd:
1. **devā-yı derd:**
Gazel 351
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Derdin dermanı.
11. Nābī cihānda terk-i devādur devā-yı derd
12. Ḫāṣiyyet-i muʿālece merhemde ḳalmamış

devḥa-i cāhında:
1. **devḥa-i cāhında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 13
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Makam ağacı.
151. Her kimi gördüm ise dāʾire-i devletde
152. Olmamış yoḳdur anuñ devḥa-i cāhında ġulām

devḥa-i sīnede:
1. **devḥa-i sīnede:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Gönül ağacı.
27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

devlet:
1. **devletüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Mutluluk, talih.
31. Ḥāsid olanuñ devletüñe sūk-ı fenāda
32. Kālā-yı ḥayātını mezād eylesün Allāh

2. **devlete:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **238**
Mutluluk, talih.
237. Pāyüne düşdi ʿuluvv-ı nesebinden ḫurma
238. Ḳande şayestedür ol devlete serv ü şimşād

3. **devleti:**-*i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **84**
Devlet, saltanat.
83. Ola bargâhı İlāhī saʿīd
84. Füzūn devleti ʿizzeti ber-mezīd

4. **devlet:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **41**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
41. Devlet ile o vezīr-i aḥsen
42. ʿArż-ı Rūmʾa olıcaḳ sāye-figen

5. **devletin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **169**
Devlet, saltanat.
169. Eylemiş devletin Ḫudāy-ı Ġafūr
170. Ḫidmet-i āstānına meʾmūr

6. **devletüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **31**
Devlet, saltanat.
31. Bu devletüñ yoġ idi bir ṭabīb-i ġam-h∨ārı
32. Mizāc-ı memleket olmışdı ʾāfīyetden dūr

7. **devletüñdedür:**-*üñ, -de, -dür*
Kaside 7
Mısra: **194**
Devlet, saltanat.
193. Saña müẓāheret itmez mi evliyā-yı kirām
194. Ki cümle dāʾire devletüñdedür maḳbūr

8. **devletinde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **349**
Devlet, saltanat.
349. Devletinde ola resīde-i kām
350. Ṣad hezārān benüm gibi nā-kām

9. **devletine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
3. Müntehī himmetine silsile-i cūd u kerem
4. Münḥaṣır devletine ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā

10. **devletin:**-*i, -n*
Kaside 10
Mısra: **92**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
91. İlāhi ʿömrini eyle devāma peyveste
92. İlāhi devletin eyle hemīşe tāze bahār

11. **devleti:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **101**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
101. O deñlü devleti ʿālī ki eşk-i ḥāsidden
102. Ṣabāya rāh-güẕer virmez oldı cūş-ı ḫalāb

12. **devlet:**
Kaside 11
Mısra: **151**
Mutluluk, talih.
151. Muʿammer eylesüñ ol deñlü devlet ile Ḫudā
152. Ki ẕeyl-i ʿömri ola būsegāh-ı rūz-ı ḥisāb

13. **devletinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 11
Mısra: **9**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
9. Nābī dünyā devletinden herkes aldı hissesin
10. Devr-i gerdūnun ser-ā-ser ḳaldı devranı baña

14. **devlet:**
Kıt'a 12
Mısra: **4**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
3. Eylesün ʿīdüni Allāh saʿīd
4. Olasın devlet ile hem-zānū

15. **devletle:**-*le*
Kaside 13
Mısra: **193**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
193. Ṣadre teşrīfüñe vā-beste imiş devletle
194. Bu kühen-ḫāne-i vīrānede ās̱ār-ı niẓām

16. **devlete:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **81**
Devlet, saltanat.
81. Ḳudūmı devlete sermāye-i niẓām idügin
82. Bu mübdeʿā ile mümkindür itmek istişhād

17. **devleti:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **47**
Düşmanın gözü.
47. Devleti eylediler böyle perīşān cühelā
48. Nice teklīf olunur gürge mürāʿāt-ı ġanem

18. **devleti:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **52**
Devlet, saltanat.
51. Gör Süleymān gibi peyġamber-ı ʿālī-cāhuñ
52. Devleti olmış idi āṣaf ile müstaḥkem

19. **devlet:**
Kaside 15
Mısra: **69**
Devlet, saltanat.
69. Öyle bir kimseyi it devlet umūrına vekīl
70. Ne dimekdür bile maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem

20. **devleti:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **85**
Devlet, saltanat.
85. Çevirür devleti mānende-i fānūs-ı ḫayāl
86. Şemʿ-i engüşt-i ḫıredle aña lāyıḳ ḫātem

21. **devletüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **146**
Devlet, saltanat.
145. Dūr-bīnī-i nigāh-ı ḫıredindendür kim
146. Devletüñ zaḫmı ẓuhūr itmeden eyler merhem

22. **devletdür:**-*dür*
Tarih 16
Mısra: **51**
Mutluluk, talih.
51. Senüñ gibi vezīre mālik olmaḳ başḳa devletdür
52. Ḫudā itdi ḫidīve kendü luṭfından seni iʿṭā

23. **devletde:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **41**
Devlet, saltanat.
41. Ḥaḳ budur kim daḫı devletde ẓuhūr eylemedi
42. Bārekaʿllāh ḳatı nāzik ḳatı dil-keş ṭuġrā

24. **devleti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **102**
Mutluluk, talih.
101. Ceżb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
102. Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti

25. **devletini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 23
Mısra: **2**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
1. Nābiyā eyle duʿāsın o şeh-i devrānun
2. ʿÖmrini devletini eylesün Allāh ziyād

26. **devlet:**
Kaside 24
Mısra: **132**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
131. Medḥine ḳuvvet-i ṭabʿuñ yoġ ise ey Nābī
132. Saña devlet bu yiter kim idesin ḫayr duʿā

27. **devletüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **2**
Devlet, saltanat.

1. Ey himmetüñ ārāyiş-i erkān-ı vezāret
2. V᾽ey devletüñ ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret

28. **devletlerle:***-ler, -le*
Tarih 28
Mısra: **15**
Mutluluk, talih.
15. Yā İlāhī ʿömrü devletlerle eyle ser-firāz
16. Dergehüñden budur ümmīd-i derūn-ı derdnāk

29. **devletiyle:***-i, -y, -le*
Tarih 30
Mısra: **84**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr
84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

30. **devletüñ:***-üñ*
Tarih 36
Mısra: **35**
Devlet, saltanat.
35. Devletüñ ṭabʿına oldı bu ʿilel kim sārī
36. Seni bu ʿillet içün eyledi Ḥaḳ mahz-ı şifā

31. **devlete:***-e*
Tarih 36
Mısra: **55**
Devlet, saltanat.
55. Devlete vāsıṭa-i fetḥdür inşā᾽llāh
56. Ey semiyy-i esedu᾽ullāh-ı ᾽Alī Şīr-i Ḫudā

32. **devleti:***-i*
Tarih 45
Mısra: **9**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
9. Ola ʿömrü devleti ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh-ı peder
10. Hem-civār-ı ʿizz ü rifʿat hem-nişīn-i imtidād

33. **devletiyle:***-i, -y, -le*
Tarih 55
Mısra: **3**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
3. Olduġında devletiyle ḫıṭṭā-pīrāy-ı Ruhā
4. Merḥametle ḫāṭır-ı sükkānını şād eyledi

34. **devlet:**
Tarih 62
Mısra: **3**
Mutluluk, talih.
3. Ṣaḥibine ola sermāye-ı ʿömrü devlet
4. Bulmaya ṣaḥnına yol ʿıyş u ṣafādan ġayrı

35. **devletine:***-i, -n, -e*
Kıt'a 64
Mısra: **2**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
1. Vir İlāhī ʿAlī Pāşā-yi kerīmü᾽l-ḫulḳuñ
2. ʿÖmrine devletine sāye-i ḥıfẓuñda maḳām

36. **devlet:**
Tarih 67
Mısra: **2**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
1. ʿĀlemün ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
2. Olıcaḳ devlet ile sulṭānı

37. **devletle:***-le*
Tarih 68
Mısra: **27**
Mutluluk, talih.
27. Ḫudā mübārek ide ʿāfiyetle devletle
28. Ṣafā-yı ḫāṭır ile ide ẕevḳ ü seyrānın

38. **devletle:***-le*
Tarih 73
Mısra: **1**
Mutluluk, talih.
1. Devletle vücūda geldüginde
2. Şeh-zāde-i āfītāb-ṭalʿat

39. **devletüñ:***-üñ*
Kıt'a 75
Mısra: **4**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
3. Āfıtābāsā olup bī-had ....
4. Nūr-ı mührüñ devletüñ tābān ola andan cihān

40. **devletden:***-den*
Tarih 77
Mısra: **22**
Devlet, saltanat.
21. Tedbīri rast geldi taḳdīr-i Kirdgār᾽a
22. Devletden oldı taʿyīn bu emre merd-i şāyān

41. **devlet:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
7. Vardukça rūy-ı yāre nigeh remz ider bunı
8. Kim devlet irtikāb-ı seferden ẓuhūr ider

42. **devletini:***-i, -n, -i*
Tarih 92
Mısra: **66**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
65. Eyleyüp ḳalb-i şerīfini kederden me᾽mūn
66. ʿÖmrini devletini eyleye efzūn Mevlā

43. **devletin:***-i, -n*
Tarih 94
Mısra: **20**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
19. Velīk her şehe olmaz naṣīb bu kevkeb
20. Ki müddetinde gelüp ide devletin tesdīd

44. **devlet:**
Tarih 96
Mısra: **24**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
23. Duʿā ile tārīḫin itdi edā
24. Didi bād devlet be- devlet Girāy

45. **devlet:**
Tarih 110
Mısra: **3**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
3. Olıcaḳ ḥāfıż-ı iḳlīm-i Ḥaleb devlet ile
4. İtmedin ẕātı müşerref daḫı bu eyvānı

46. **devlet:**
Tarih 130
Mısra: **3**
Mutluluk, talih.
3. İdicek devlet ile ṣadr-ı saʿādetde ḳarār
4. Ḫalḳ-ı ʿālem didiler cümle mübārek bādā

47. **devletde:***-de*
Tarih 130
Mısra: **5**
Devlet, saltanat.
5. O ḳadar ḥüsn-i sülūk eyledi kim devletde
6. Medḥ-i evṣāfını vird eyledi aʿlā ednā

48. **devlet:**
Tarih 142
Mısra: **3**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
3. Devlet anuñ ki nā᾽il ola rūy-māline
4. Mahṣūṣ-ı dest-i ḫayr-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

49. **devlete:***-e*
Rübai 156
Mısra: **4**
Mutluluk, talih.
3. Ey mā-hasal-ı vücūd sensin maḳṣūd
4. Bu devlete nā᾽il olmadın kevn ü mekān

50. **devlet:**
Gazel 180
Mısra: **1**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevḳi ᾽āfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

51. **devlete:***-e*
Gazel 265
Mısra: **6**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
5. Ġınā odur gire bī-ḫūn-ı dil ele yoḫsa
6. Taʿb ile ḥāṣıl olan devlete ġınā dinmez

52. **devlet:**
Gazel 318
Mısra: **10**
Mutluluk, talih.
9. Murād üzre olurduk mīve-çīn-i naẖl-i kām ammā
10. İrişmez kāmet-i kūtāh-ı himmet devlet el virmez

53. **devlete:**-*e*
Gazel 386
Mısra: **8**
Mutluluk, talih.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete māniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

54. **devletüñ:**-*üñ*
Gazel 389
Mısra: **6**
Devlet, saltanat.
5. Tedkīk olunsa ġıbṭa vü reşke de gül sezā
6. Ol devletüñ ki dāʾiresinde ḥasūdī yoḳ

55. **devlet:**
Gazel 395
Mısra: **1**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
1. Bir devlet içün çerẖe temennadan uṣanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ

56. **devlet:**
Gazel 399
Mısra: **4**
Mutluluk, talih.
3. Künc-i ferāġuñ anlamayañlar ṣafāsını
4. Devlet ḳomışlar adını ġavġa-yı ʿālemüñ

57. **devletüñ:**-*üñ*
Gazel 400
Mısra: **2**
Mutluluk, talih.
1. Çoḳdan şikeste eyler idük tār-ı niʿmetüñ
2. Olsa taṣarrufunda eger sāzı devletüñ

58. **devletüñ:**-*üñ*
Gazel 430
Mısra: **1**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
1. Olmaz firīb-ẖorde-i ikbāli devletüñ
2. Ḳadrin bilen selāmet-i künc-i ḳanāʿatüñ

59. **devlet:**
Gazel 438
Mısra: **4**
Mutluluk, talih.
3. Var mı görmiş kim ile eylese ʿaḳd-i peyvend
4. Ṭurduġın ʿahdine devlet didügüñ ġaddāruñ

60. **devlet:**
Gazel 591
Mısra: **14**
Mutluluk, talih.
13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

61. **devletde:**-*de*
Gazel 636
Mısra: **10**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
9. Nābī ġanī oldur ki derūnından ide defʿ
10. Devletde iken faḳrdan evhām ü hirāsın

62. **devlet:**
Gazel 644
Mısra: **7**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
7. Zūd-res devlet lezīz ammā ki nā-pāyendedür
8. Devletin ehl-i ẖıred memnun olur teʾẖīrden

63. **devletin:**-*in*
Gazel 644
Mısra: **8**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
7. Zūd-res devlet lezīz ammā ki nā-pāyendedür
8. Devletin ehl-i ẖıred memnun olur teʾẖīrden

64. **devlet:**
Gazel 664
Mısra: **14**
Mutluluk, talih.
13. İtmedük ʿuşşāḳa ẖaṭṭuñ gelmedükçe iltifāt
14. Gitdi devlet furṣatı fevt eyledük teʾẖīr ile

65. **devlet:**
Gazel 713
Mısra: **1**
Mutluluk, talih.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

66. **devlet:**
Gazel 744
Mısra: **14**
Mutluluk, talih.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ lez̠z̠eti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

67. **devleti:**-*i*
Gazel 782
Mısra: **13**
Mutluluk, talih.
13. Muṣāhib Mustafā Pāşāʾnuñ olsun devleti efzūn
14. Ne gördükse anuñ luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda

68. **devletüñ:**-*üñ*
Gazel 800
Mısra: **1**
Mutluluk, talih.
1. Dimāġum olmayıcaḳ devletüñ tevaġġuline
2. Ṣıḳılmaġuñ yirī yoḳ ṭāliʿüñ taʿallüline

69. **devletle:**
Tarih 13
Mısra: **3**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
3. Sāye-endāz-ı Selānik olıcaḳ devletle
4. Eyledi ẖāne-i Maḥmūd Aġayı meʾvā

70. **devletle:**
Tarih 81
Mısra: **2**
Mutluluk, talih.
1. Āṣaf-ı ṣāḥib- dil İbrahīm Pāşā-yı kerīm
2. Olıcaḳ devletle ṣadr-ārāy-ı dīvān-ı Ḥaleb

71. **devlet:**
Gazel 842
Mısra: **3**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.
3. Devlet iki cānibden eger olsa müyesser
4. Telẖ olmaz idi meyde daẖı lez̠z̠et olurdı

devlet erbābına:

1. **devlet erbābına:**-*n, -a*
Gazel 178
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Devlet büyükleri.
7. Devlet erbābına reşk eyleyen erbāb-ı ḥased
8. Añlamaz maṣrafınuñ kes̠retin īrāda baḳar

2. **devlet erbābına:**-*n, -a*
Gazel 178
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Devlet büyükleri.
7. Devlet erbābına reşk eyleyen erbāb-ı ḥased
8. Añlamaz maṣrafınuñ kes̠retin īrāda baḳar

devlet girāy:

1. **devlet girāy:**
Tarih 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
II. Devlet Giray (1648 - 1718), Kırım Hanı. 1699-1702 ve 1709-1713 yılları arasında olmak üzere iki kez Kırım Hanlığı yaptı. Hanlık donemi iki kez toplamda 8 yıl 5 aydı.
1. Vaḥīd-i zaman ẖān-ı ʿālī-neseb
2. Ḥidīv-i cihān-baẖş Devlet Girāy

devlet ile dönesin:

1. **devlet ile dönesin:**-*e, -sin*
Tarih 36
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -

(Savaştan, seferden) Mutlulukla dönmek.
59. Olasın düşmene ġālib dönesin devlet ile
60. İdesin ʿadl ile vīrān-ı cihānı iḥyā

devlet imiş:
1. **devlet imiş:**-*i, -miş*
Gazel 354
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mutluluk II Saltanat.
13. Hezār çīn-i cebīn ṣatduġı gülüñ Nābī
14. Bilindi mest-i mey-i penc-rūze devlet imiş

devlet ü dīn:
1. **devlet ü dīn:**
Kaside 13
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devlet ve din.
79. Çekmemişdi daḫı bu dağdağayı devlet ü dīn
80. Görmemişdi bu perīşānlıġı mülk-i İslām

2. **devlet ü dīn:**
Tarih 138
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Devlet ve din.
59. Gevher-i lücce-i aḫlāḳ ʿAlī Pāşā kim
60. Eylese faḫr sezā ẕātı ile devlet ü dīn

devlet ü dīne:
1. **devlet ü dīne:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Devlet ve din.
101. Devlet ü dīne senüñ eyledügüñ imdādı
102. ʿAhd-ı evvelde bile eylememişler vüzerā

devlet ü iḳbāl:
1. **devlet ü iḳbāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **415**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk ve iyi talih.
415. Saña yüz ṭutdı devlet ü iḳbāl
416. Baʿd ez-īn olma āşinā-yı melāl

2. **devlet ü iḳbāl:**
Tarih 115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve iyi talih.
3. Ṣadr-ı aʿẓam olduġında devlet ü iḳbāl ile
4. Nābī-i dāʿīye çoḳ luṭf firāvān eyledi

3. **devlet ü iḳbāl:**
Tarih 123
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve iyi talih.
3. Sadrı teşrif eyledükde devlet ü iḳbāl ile
4. İtdi rāh-ı ʿadlden bābın güşāde rāḥatuñ

4. **devlet ü ikbāl:**
Gazel 287
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zenginlik ve baht, şans.
1. Faḳr ile biz māl nedür bilmezüz
2. Devlet ü ikbāl nedür bilmezüz

devlet u iḳbāli:
1. **devlet u iḳbāli:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve iyi talih.
15. Kim ki ṣıdḳ ile olur künc-i tevekkülde mekīn
16. Getürür ayaġına devlet u iḳbāli Ḫudā

devlet ü ʿömrini ziyād eyle:
1. **devlet ü ʿömrini ziyād eyle:**-*i, -n, -i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **532**
Kelime Tipi: -
"Ömrünü ve iktidarını daim et" anlamında dua sözü.
531. Dāʾimā dergehin güşād eyle
532. Devlet ü ʿömrini ziyād eyle

devlet ü rifʾat:
1. **devlet ü rifʾat:**
Tarih 121
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
İkbal ve yücelik.
29. Hem rāḥat u hem ẕevḳ u temāşāya olur ġarḳ
30. Cān atsa nʾola sāyesine devlet ü rifʾat

devlet ü şevket ü şehāmetle:
1. **devlet ü şevket ü şehāmetle:**-*le*
Tarih 51
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Cesaret heybet ve makam.
15. Devlet ü şevket ü şehāmetle
16. Olıcaḳ pādişāh-ı taḫt-nişīn

devlet-i ʿālī-şānun:
1. **devlet-i ʿālī-şānun:**-*un*
Tarih 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce devlet, Osmanlı Devleti.
1. Mebdeʾinden berü bu devlet-i ʿālī-şānun
2. Böyle bir naḳş-ı ġarīb olduġı yoḳ cilve-nümā

devlet-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳātden:
1. **devlet-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳātden:**-*den*
Gazel 570
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hakikat aşkının mutluluğu.
15. Devlet-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳātden olurlar maḥrūm
16. Fikr iden bādiye-i ʿaşḳ-ı mecāzuñ ḫāṭırın

devlet-i ʿaşḳunda:
1. **devlet-i ʿaşḳunda:**-*un, -da*
Gazel 845
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşkın verdiği mutluluk.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾş-şifā ḳaldı

devlet-i bīdār:
1. **devlet-i bīdār:**
Kaside 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mutluluğa erişilen kutlu vakit, yaver giden talih.
3. Ne müjdedür bu ki mażmūnıdur güşāyiş-i baḫt
4. Ne müjdedir bu ki maʿnāsı devlet-i bīdār

devlet-i būs-ı dehānına:
1. **devlet-i būs-ı dehānına:**-*ın, -a*
Gazel 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Öpücük mutluluğu.
3. Olmış garīk devlet-i būs-ı dehānına
4. Gūyā hilāl-i yār hümā üstüḫ∨ānıdur

devlet-i dāġda:
1. **devlet-i dāġda:**-*da*
Gazel 798
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanık yarasının verdiği mutluluk.
3. Devlet-i dāġda ḫamyāze-keş-i ḥasretdür
4. Gül-i firdevs-i berīn gūşe-i destārumuza

devlet-i dü-rūze:
1. **devlet-i dü-rūze:**
Gazel 812
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
İki günlük mutluluk, çok kısa süren saadet.
1. Ol devlet-i dü-rūze kʾola ol da zāʾile
2. Aġyārdan muḥafaza itmek ne ġāʾile

devlet-i eyyām-ı ḥüsni:
1. **devlet-i eyyām-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 391
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzel günlerin mutluluğu.
11. Geçürdük devlet-i eyyām-ı ḥüsni bilmedük gitdi
12. Ki ārāyiş virür şān-ı cemāle dil-nevāz olmaḳ

devlet-i ġamda:
1. **devlet-i ġamda:**-*da*
Gazel 412
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam saltanatı.

5. Cihānı ġarḳa-i laʿl itdi devlet-i ġamda
6. Yine ḫazīnesi pür-dīde-i güher-bāruñ

devleti gidicek:
1. **devleti gidicek:**-*icek*
Gazel 69
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Mutluluğunu kaybetmek.
25. Lebi bī-ḫande ḳalur ḫaṭṭı gelen ḫubānuñ
26. Bir sarāyuñ gidicek devleti bābı ḳapanur

devlet-i ḫān aḥmedʾüñ:
1. **devlet-i ḫān aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Sultan Ahmet'in saltanatı.
139. Rükni olup devlet-i Ḫān Aḥmedʾüñ
140. Mültefitiydi o şeh-i emcedüñ

devlet-i ḥażret-i hān aḥmed-i ʿalī-şānda:
1. **devlet-i ḥażret-i hān aḥmed-i ʿalī-şānda:**-*da*
Tarih 133
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce Sultan III. Ahmed Han Hazretleri saltanatı.
1. Devlet-i ḥażret-i hān Aḥmed-i ʿalī-şānda
2. Mülke Fettāḥ-ı kerīm itdi ʿaceb iḥsānı

2. **devlet-i ḥażret-i hān aḥmed-i ʿalī-şānda:**-*da*
Tarih 133
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce Sultan III. Ahmed Han Hazretleri saltanatı.
1. Devlet-i ḥażret-i hān Aḥmed-i ʿalī-şānda
2. Mülke Fettāḥ-ı kerīm itdi ʿaceb iḥsānı

devlet-i ḥüsni:
1. **devlet-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 344
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzellik ülkesi, gúzellik saltanatı.
7. Seyr idüñ kevkebe-i nīm-güzeşt-i ḥüsnin
8. Devlet-i ḥüsni kemālinde iken bu ne imiş

devlet-i ḥüsnüʾl-meʾāb-ı arż-ı rūm:
1. **devlet-i ḥüsnüʾl-meʾāb-ı arż-ı rūm:**
Gazel 540
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Erzurumun sığınılacak güzelliğinin devleti, talihi.
9. Sāye-i taḫtuñda feyż-i Ḥaḳḳ ile olsun naṣīb
10. Her diyāra devlet-i ḥüsnüʾl-meʾāb-ı Arż-ı Rūm

devlet-i ḳudūmından:
1. **devlet-i ḳudūmından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 51
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Ayak basmanın, gelişin mutluluğu.
37. Olıcaḳ devlet-i ḳudūmından
38. Ġıbṭagāh-ı biḳāʿ-ı ḫuld-ı berrīn

devlet-i meyde:
1. **devlet-i meyde:**-*de*
Gazel 330
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarabın verdiği mutluluk.
1. Devlet-i meyde gönül ġuṣṣa-i ʿālem çekmez
2. Sāġar-ı bāde-i leb-rīz çeker ġam çekmez

devlet-i muḫalleddür:
1. **devlet-i muḫalleddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Daimi mutluluk.
37. Müdām naʿt-ı şerīfe tevaġġul üzre imiş
38. Ki naʿte ṣarf-ı nefes devlet-i muḫalleddür

devlet-i pā der-hevā:
1. **devlet-i pā der-hevā:**
Gazel 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun ayakları üzerinde durma.
1. Ḥayāt devlet-i pā der-hevā degül de nedür
2. Vücūd mevc-i beḳā der-fenā degül de nedür

devlet-i pīrāhenine:
1. **devlet-i pīrāhenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 706
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gömleğin mutluluğu, talihi.
5. O ten-i penbe-mis̱āle ṣarılur bī-teklīf
6. Rişte ber-rişte ḥased devlet-i pīrāhenine

devlet-i sābıḳını:
1. **devlet-i sābıḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 455
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yaşadığı mutluluk, mazhar olduğu kerametler.
9. Nābiyā ḳāʾilinüñ ẕilletine ḥüccetdür
10. Devlet-i sābıḳını faḫr ile īrād itmek

devlet-i şāhenşehde:
1. **devlet-i şāhenşehde:**-*de*
Gazel 783
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Padişahlar padişahının saltanatı.
7. ʿAzmümüz Kaʿbeʾyedür devlet-i şāhenşehde
8. Şimdiden nūş idelüm ṣuları zemzemcesine

devlet-i şāh-ı bahāruñ:
1. **devlet-i şāh-ı bahāruñ:**-*nın-uñ*
Gazel 123
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bahar padişahının devleti.
3. Der-ḳafā berg-i gül-i ālinde āsār-ı ḫazān
4. Devlet-i şāh-ı bahāruñ itidādı böyledür

devlet-i ser-şār-ı ʿömr-i kūtehden:
1. **devlet-i ser-şār-ı ʿömr-i kūtehden:**-*den*
Gazel 310
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kısa, fani ömrün mutlulukla dolup taşması.
7. Cihānda devlet-i ser-şār-ı ʿömr-i kūtehden
8. Müfīddür bize ṣāġ u esenlicüklerümüz

devlet-i tārīkī-i hırmānda:
1. **devlet-i tārīkī-i hırmānda:**-*da*
Gazel 871
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin zifiri karanlığının talihi.
9. Devlet-i tārīkī-i hırmānda Nābī eylemez
10. Şemʿ-i pür-nūr-ı ümīdi zīnet-i kāşanesi

devlet-i vuṣlata:
1. **devlet-i vuṣlata:**-*a*
Gazel 431
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kavuşma mutluluğu.
11. Devlet-i vuṣlata her rūz olurduk nāʾil
12. Çıksa taʿbīri eger gördüğümüz ḫᵛāblaruñ

devletkede-i munḳalib-ı ʿālemde:
1. **devletkede-i munḳalib-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Dünyanın sürekli mutluluğu/hüznü değişen hali.
183. Tā bu devletkede-i munḳalib-ı ʿālemde
184. Gāh ʿazl ü gehi naṣb eyleye tebdīl-i maḳām

devletli:
1. **devletlinüñ:**-*nüñ*
Gazel 49
Mısra: **6**
Mes'ut, talihli, ikbal ve servet sahibi. Eskiden vezirlere ve müşirlere verilen lâkap ve unvan II Baykuş.
5. Bī-çeşm-i hased lezzeti yoḳ niʿmet-i cāhuñ
6. Devletlinüñ ārāyişidür dīde-i hussād

devlet-serāy-ı kaʿbe:
1. **devlet-serāy-ı kaʿbe:**
Gazel 768
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Mutluluk sarayı olan Kabe.
13. Devlet-serāy-ı Kaʿbe dil-i kāʾināt iken
14. Nābī dinürse senüñ degüldür mübālaġa

devlet-serāy-ı şāh-ı risālet:
1. **devlet-serāy-ı şāh-ı risālet:**
Gazel 101
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Peygamberlerin şahı olan Hz. Muhammed'in bulunduğu şehir.
7. İns ü melek akarsa nʾola rūy-māline
8. Devlet-serāy-ı şāh-ı risālet Medīneʾdür

devr:
1. **devre:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **15**
Zaman, devir, çağ.
15. Bu devre beñzemez ayīn devr-i dīgerdür
16. Semāʿ-ı vaḥdet-i devr-i zamān-ı Mevlānā

2. **devri:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **157**
Zaman, devir, çağ.
157. Ol ki devri zamān-ı emn ü emān
158. ʿAṣrı faṣl-ı bahārdan nīsān

3. **devrüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **504**
Zaman, devir, çağ.
503. Keremüñden zamāne sīr oldı
504. Faḳr devrüñde bir faḳīr oldı

4. **devri:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **131**
Zaman, devir, çağ.
131. Bu deñlü devri ḳarār itmez idi eylemese
132. Sipihr heykel-i nām-ı şerīfüñ istiṣḥāb

5. **devre:**-*e*
Gazel 146
Mısra: **13**
Felek, Dünya.
13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

6. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 246
Mısra: **3**
Dönme, dönüş.. II Zaman, devir, çağ.
3. Devrinde hep ʿalāḳasına sīnedür sebeb
4. Deryālara neẓāret ider āb-gīneler

7. **devrde:**-*de*
Gazel 345
Mısra: **1**
Zaman, devir, çağ.
1. Bir devrde geldük ki ʿazīzān unudulmış
2. Ṭutmış yirini ḫurd ü büzürgān unudulmış

8. **devrdedür:**-*de, -dür*
Gazel 483
Mısra: **3**
Dönme, dönüş.
3. Şevḳ-i ruḫuñla devrdedür māh şehr şehr
4. Sevdān ile çekilmededür sürme mil mīl

9. **devrde:**-*de*
Gazel 727
Mısra: **15**
Dönme, dönüş.
15. Müdām devrde dest ü dehān-ı yārānı
16. Ḥarīf-i germ-rev-i bī-şekībdür lūle

devr eyler:
1. **devr eyler:**-*r*
Kaside 2
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
43. Çerḫ-i mīnā nefes-i ādem ile devr eyler
44. Ḳuṭbdur bārgeh-i sebʿ semavāta ʿimād

2. **devr eyler:**-*r*
Gazel 220
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
1. Göñüllerde ḫayāl-i nergis-i cānāne devr eyler
2. O mey-ḫᵛār-ı ḫumār-ālūdedür meyḫāne devr eyler

3. **devr eyler:**-*r*
Gazel 220
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
1. Göñüllerde ḫayāl-i nergis-i cānāne devr eyler
2. O mey-ḫᵛār-ı ḫumār-ālūdedür meyḫāne devr eyler

4. **devr eyler:**-*r*
Gazel 220
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
1. Göñüllerde ḫayāl-i nergis-i cānāne devr eyler
2. O mey-ḫᵛār-ı ḫumār-ālūdedür meyḫāne devr eyler

5. **devr eyler:**-*r*
Gazel 220
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
3. Yine erbāb-ı dil ḫamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür
4. Bilinse cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ āyā ne devr eyler

6. **devr eyler:**-*r*
Gazel 220
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Boşalan kadehi sürekli doldurmak.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyḫāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

7. **devr eyler:**-*r*
Gazel 220
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
7. Gören āyīne-i rūyında ʿaks-i penbe-i dāġum
8. Ṣanur şemʿ-i şeb-āra üstine pervāne devr eyler

8. **devr eyler:**-*r*
Gazel 220
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Devredip durmak.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subḫa-i ṣad-dāne devr eyler

9. **devr eyler:**-*r*
Gazel 421
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
21. Zihī hümā-yı bülend-āşiyān ki devr eyler
22. Cenāḥ-ı maʿnī ile mā-verāsın ilhāmuñ

10. **devr eyler:**-*r*
Gazel 462
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
3. Eger bulmazsa ruḫṣat pāy-ı endīşeyle devr eyler
4. Dil-i zāre ne mümkin kūy-ı cānāndan ḳadem çekmek

11. **devr eyler:**-*r*
Gazel 713
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
3. Tā vaḳti gelmeyince umūr eylemez ẓuhūr
4. Devr eyler āsiyāb-ı felek nevbet üstine

devr eylese:
1. **devr eylese:**-*se*
Gazel 643
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
5. Yine meşhūd olacaḳ pertevidür ḫurşīdün
6. Ne ḳadar ʿālemi devr eylese revzen revzen

devr eyleyeli:

1. **devr eyleyeli:**-*y, -eli*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
35. Devr eyleyeli sipihr-i devvār
36. Meşhūr degül seḥāb-ı zer-bār

devr ide:
1. **devr ide:**-*e*
Tarih 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dönmek; zaman, devir geçirmek.
3. Çoḳ zamān devr ide gerdūn ki gele
4. Öyle bir pür-hüner ü kār-engīz

devr idemez:
1. **devr idemez:**-*e, -mez*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
39. Sipihr idemez devr pīrāmenin
40. Zemīn būsa ḳādir degül dāmenin

2. **devr idemez:**-*e, -mez*
Kaside 7
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
107. O deñlü ẓabṭ-ı memālikde ḥükmi nafīẕ kim
108. Zemāne devr idemez itmeyince iẕni ṣudur

devr iden:
1. **devr iden:**-*en*
Kıt'a 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
3. Bezmlerde devr iden peymāne-i mīnā-yı mey
4. Şemʿ-i māh-ı rūzeyi gördükde ḳındīl oldılar

devr ider:
1. **devr ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
191. Sergidür sīm pāreden aẖter
192. Devr ider ṭās gibi cürm-i ḳamer

2. **devr ider:**-*er*
Tarih 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
7. Devr ider ṣanma teşnedür gerdūn
8. İçmek ister bir iki peymāne

3. **devr ider:**-*er*
Tarih 30
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
21. Gördi mi bir böyle ḳaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tūlāb-ı çerẖüñ miḥveri

4. **devr ider:**
Gazel 138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak, (kendi etrafında) hareket etmek.
3. Devr ider şuʿle ile ṣūret-i fānūs-ı ẖayāl
4. Anı kūteh-naẓarān ṣūrete isnād eyler

5. **devr ider:**-*er*
Gazel 192
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
11. Nābī piyāle luṭf içün efvāhı devr ider
12. Keyfiyetini anlamayan derd-i ser ṣanur

6. **devr ider:**-*er*
Gazel 309
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
1. Devr ider dāʾire-i çerẖi dil-i rūşenümüz
2. ʿĀlem-i ġaybdur işrāḳgeh-i revzenümüz

7. **devr ider:**
Gazel 374
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak, (kendi etrafında) hareket etmek.
7. Ḫıdmet-i isḳāya meʾmūr olduġından devr ider
8. Kiştzār-ı şerʿüne dūlāb-ı devrān el-vedāʿ

8. **devr ider:**-*er*
Gazel 758
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönmek, dolaşmak.
5. Būse bāzīçesidür lebleri mehrūyānuñ
6. Devr ider tāze suẖen gibi dehenden dehene

9. **devr ider:**-*er*
Gazel 867
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
17. Gūş-ı efvāhda şehri ṭolaşup ey Nābi
18. Devr ider ʿālemi mānend-i nesīm-i seḥerī

devr ider ẖāşāke:
1. **devr ider ẖāşāke:**-*e-er*
Gazel 66
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dönüp duran çöpler.
3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ẖāşāke dönmişdür

devr iderek:
1. **devr iderek:**-*erek*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Dönmek, sallanmak (Tespih falı bağlamında).
35. Devr iderek ṣubḥa-i rengīn-medār
36. İtdi ʿAṭāyī es̱erinde ḳarār

devr idüp:
1. **devr idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
43. Devr idüp micmer-i sipihr-i es̱īr
44. İtdi ẖalḳuñ dimaġını taʿṭīr

2. **devr idüp:**-*üp*
Tarih 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣriḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

devr itdüm:
1. **devr itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 185
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak, (kendi etrafında) hareket etmek.
3. Bülend ü pest-i bilād-ı vücūdı devr itdüm
4. Diyār-ı ʿaşḳ ḳadar cāy-ı ʿāfiyet yoḳdur

devr itmeden:
1. **devr itmeden:**-*meden*
Kaside 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak, tur atmak.
1. Gerdiş-i gerdūn-ı dūn mihr ü meh-i raẖşān ile
2. Farḳı yoḳdur muḥtesib devr itmeden mīzān ile

devr itmeġe:
1. **devr itmeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 144
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Dönmek.
17. Akmaġa vādī-i yeʾse az kalup cūy-ı ümīd
18. Aksine devr itmeġe çoḳ ḳalmış idi āsiyāb

2. **devr itmege:**-*me, -ge*
Gazel 724
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dönmek.
1. Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine
2. Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

devr itmezdi:
1. **devr itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 743
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak, (kendi etrafında) hareket etmek.

15. Sikke-i ḥāliyle devr itmezdi sūḳ-ı şevḳde
16. Mevlevīler kūre-i tennūrede ḳāl olmasa

devr olmadı:
1. **devr olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 597
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
5. Tā maẓhar olaldan nefes-i pīr-i muġāna
6. Devr olmadı bir gerdiş-i cām encümenümden

devr ü seyrümüz:
1. **devr ü seyrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 329
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Saat için) Çalışma, işler olma.
5. Vā-beste çerḫe cünbişümüz devr ü seyrümüz
6. Gūyā ki dest-i ʿāleme bir sāʿat olmışuz

devr uṣūlinde:
1. **devr uṣūlinde:**-*n, -de*
Gazel 125
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dönemin adet ve gelenekleri.
5. Devr uṣūlinde sipihrüñ ne ṭabance var ise
6. Yine ḍarb idecegi dāʾire-i devletedür

devrān:
1. **devrān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **193**
Felek, zaman.
193. İtdi telḫī-i ʿālemi devrān
194. Ḫançer-i āb-dārına ḳurbān

2. **devrān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **420**
Felek, zaman.
419. Gitdi ol ʿahd-ı düşmen-i merdān
420. Tevbe itdi günāhına devrān

3. **devrān:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Felek, zaman.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

4. **devrān:**
Kaside 9
Mısra: **83**
Felek, zaman.
83. Medḥ-i temkīnini kim boynuna aldı devrān
84. Āferīn himmet-i gerdūna ki bu bārı çeker

5. **devrān:**
Kaside 9
Mısra: **125**
Felek, zaman.
125. ʿArż-ı mihr eylemeġe başladı devrān ammā
126. Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

6. **devranı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **10**
Talih, baht, şans.
9. Nābī dünyā devletinden herkes aldı hissesin
10. Devr-i gerdūnun ser-ā-ser ḳaldı devranı baña

7. **devrān:**
Tarih 56
Mısra: **6**
Felek, zaman.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Şād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

8. **devrānuñ:**-*uñ*
Gazel 405
Mısra: **6**
Felek, zaman.
5. Gösterür kāse-i mihr ü mehi zīr ü bālā
6. Āsmān çenber-i bāzīçesidür devrānuñ

9. **devrān:**
Gazel 780
Mısra: **5**
Felek, zaman.
5. Devrān aḳıtdı cevr ile seyl-āb-ı çeşmümi
6. Bu köhne ḫānenüñ sebeb oldı ḫarābına

10. **devrān:**
Gazel 784
Mısra: **11**
Felek, zaman.
11. Devrān ʿadū himāye-gerān düşmen-ārzū
12. Bī-çāre ehl-i derd kime dād-ḫ∨āh ola

devrān-ı felek:
1. **devrān-ı felek:**
Gazel 856
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Felek zamanı, felek.
1. Puḫte eylerse de devrān-ı felek ḫāmları
2. Ehl-i derdüñ yine şīrīn olamaz kāmları

devrān-ı ṣafā-baḫş-ı muṣāḥib pāşā:
1. **devrān-ı ṣafā-baḫş-ı muṣāḥib pāşā:**
Kaside 9
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Gönüllere safa veren Musahip Mustafa Paşa devri (Musahip Mustafa Paşa; tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı).
71. Geldi devrān-ı ṣafā-baḫş-ı Muṣāḥib Pāşā
72. Lāzım oldı saña ey ġam ʿadem-ābāda sefer

devre:
1. **devresinde:**-*si, -n, -de*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **23**
Zaman.
23. Devresinde o münḳḳaş pervāz
24. Şevḳden uçmaġa itmiş peri bāz

devre-i ḳavs-i ḳuzaḫ:
1. **devre-i ḳavs-i ḳuzaḫ:**
Kaside 8
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Gök kuşağı dairesi.
69. Olur engüşt-i şihāba eger itse fermān
70. Devre-i Ḳavs-i ḳuzaḫ ḥalḳa-i teng-i zih-gīr

devr-i ʿadlidür:
1. **devr-i ʿadlidür:**-*i, -dür*
Tarih 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Adaletli devir (Sultan IV. Mehmed dönemi).
3. Ol şehinşāh-ı kerem-güster ki devr-i ʿadlidür
4. Mevsim-i ʿıyş ü zamān-ı şevḳ u eyyām-ı ṣafā

devr-ı ʿadlinde:
1. **devr-ı ʿadlinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 8
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Adaletli devir.
73. Şīr dümiyle seri üzre megesrānlıḳ ider
74. Devr-ı ʿadlinde eger ḫ∨ābe varursa nahcīr

devr-i çerḫ:
1. **devr-i çerḫ:**
Gazel 604
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Feleğin devri, dönüşü.
9. Bir nevādan bir dıraḫt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḫāk ider teksīr devr-i çerḫ taḳlīl itdügin

devr-i dīgerdür:
1. **devr-i dīgerdür:**-*dür*
Kaside 6
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Farklı bir ayin II Başka bir çağ, devir.
15. Bu devre beñzemez ayīn devr-i dīgerdür
16. Semāʿ-ı vaḥdet-i devr-i zamān-ı Mevlānā

devr-i erbāb-ı maʿrifet:
1. **devr-i erbāb-ı maʿrifet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **421**
Kelime Tipi: -

Hünerli, yetenekli kimselerin dönemi.
421. Devr-i erbāb-ı maʿrifet geldi
422. Ehl-i ʿirfāna ʿāṭıfet geldi

devr-i felek:
1. **devr-i felek:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Feleğin dönmesi.
7. Beyżalar devr-i felek gibi metīn ü muḥkem
8. Birbiri içre leṭāfetle çekilmiş bercā

2. **devr-i felek:**
Kaside 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dünyanın dönmesi.
5. Rāyet-i ġuṣṣa nigūn ẕevḳ u ṣafā rūz-efzūn
6. Çerḫ-i dūn mihr-nümūn devr-i felek kām-revā

3. **devr-i felek:**
Gazel 419
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünyanın dönmesi.
7. İtdürür devr-i felek ṣāf-dilün cībini çāk
8. Rīsmānuñ e̱seri gibi dehānında çehüñ

4. **devr-i felek:**
Gazel 798
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Felek devrinin yörüngesi.
11. Māverāsın tolaşur dāʾire-i imkānuñ
12. Tengdür devr-i felek gerdiş-i pergārumuza

devr-i gerdūnun:
1. **devr-i gerdūnun:**-*un*
Gazel 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dönen felek (dünya).
9. Nābī dünyā devletinden herkes aldı hissesin
10. Devr-i gerdūnun ser-ā-ser ḳaldı devranı baña

devr-i girdāb-ı belādur:
1. **devr-i girdāb-ı belādur:**-*dur*
Gazel 715
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Felaket tehlikelerinin dönüşü.
3. Sipeh-i ṣaf-be-ṣaf-ı nāzdur emvāc-ı cebīn
4. Devr-i girdāb-ı belādur ḫam-ı gīsū degül a

devr-i güẕeştenüñ:
1. **devr-i güẕeştenüñ:**-*nüñ*
Gazel 855
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Geçmiş devirler.
5. Ey mest-i cāh māye-i ʿibret yiter saña
6. Devr-i güẕeştenüñ oḳunan dāstānları

devr-i ḥaşiyesinde:
1. **devr-i ḥaşiyesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 637
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Devreden dipnotlar.
7. Zülf ü ruḫuñ müʾellif-i ḥikmet-nüvīs-i ṣunʿ
8. Gösterdi devr-i ḥaşiyesinde teselsülin

devr-i ḫaṭında:
1. **devr-i ḫaṭında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 394
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyün zamanı, devri (Sevgilinin dudağının üzerindeki tüylerin çıkmaya başlaması).
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

devr-i ḥıfẓında:
1. **devr-i ḥıfẓında:**-*ın, -da*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güvenlikten sorumlu olduğu dönem.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

2. **devr-i ḥıfẓında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 24
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Güvenlikten sorumlu olduğu dönem.
61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün me̱selā

3. **devr-i ḫıfẓında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 30
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Güvenlikten sorumlu olduğu dönem, saltanat dönemi.
79. Devr-i ḫıfẓında mi̱sāl-i kīmyā nā-yābdur
80. Pāy-ı şemʿ-i bezmde pervānenüñ ḫākisteri

devr-i iḳbāli:
1. **devr-i iḳbāli:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Saadet devri.
51. Zihī zamān-ı saʿādet ki devr-i iḳbāli
52. Sipihre virdi kesād-ı sirāyet-i idbār

devr-i ʿişretün:
1. **devr-i ʿişretün:**-*ün*
Gazel 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İçki meclisi.
5. İtmeġe aḥkāmın istiḫrāç devr-i ʿişretün
6. Asmān-ı naḫl-i gülde jāledür kevkeb baña

devr-i ḳamerden:
1. **devr-i ḳamerden:**-*den*
Gazel 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halk arasında ‘ahir zaman’; İslam kozmolojisine göre bütün gezegenlerin devirleri bitmiş en son olarak Kamer gezegeni devretmektedir. Bu devirde çok fitneler çıkmakla birlikte sonunda kıyametin kopacağına inanılır.
1. Ḫaṭṭuñ ki gerd-i çihre-i terden ẓuhūr ider
2. Bir fitnedür ki devr-i ḳamerden ẓuhūr ider

devr-i ḳamerdür:
1. **devr-i ḳamerdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ay devri.
1. Sipihr-i himmete devr-i ḳamerdür ḥalḳa-i tevḥīd
2. Riyāż-ı cennete ḥavż-ı şekerdür ḥalḳa-i tevḥīd

devr-i peymāneye:
1. **devr-i peymāneye:**-*y, -e*
Tarih 63
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kadehin dönmesi, içki meclisinde şarap kadehinin dönmesi.
17. Neşʾe-i seyri yiter yoḳ bunda
18. Devr-i peymāneye ḥācet sāḳī

devr-i piyāle:
1. **devr-i piyāle:**
Gazel 177
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kadehin elden ele dolaşması.
1. Mīnāyı vaḳf-ı gerdiş iden zūr-ı bādedür
2. Bāzū-yı meyde devr-i piyāle kebādedür

devr-i tennūresi:
1. **devr-i tennūresi:**-*si*
Gazel 416
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tennurenin dönmesi (Tennûre, Mevlevilerin giydikleri kolsuz, yakası yırtmaçlı uzun elbisenin adı,beyitte, üzerinde tennûre ve başında külahıyla semâ’ dönen bir Mevlevi dedesini konu edinmiştir).
9. Bir ḥabāb-ı yem-i vaḥdet külehi birisi de
10. Devr-i tennūresi girdükçe semāʿa dedenüñ

devr-i yāfesʾden:
1. **devr-i yāfesʾden:**-*den*
Kaside 21
Mısra: **19**

Kelime Tipi: -
Yafes zamanı (Yafes; Hz. Nuh'un üçüncü oğlu olup kutsal kitaplara göre Tufan'dan sonra insanlığın, özellikle Hint-Germen kollarının atasıdır).
19. Mürtebiṭdür nesl-i pāki devr-i Yāfesʾden berü
20. Salṭanatla mekremetle şān ile ʾünvān ile

deycūr olduġı:
1. **deycūr olduġı:**-*du, -ġı*
Kaside 7
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Kaskatı karanlık olmak (Karanlığın en şiddetli olduğu an şafağın en yakın olduğu andır bağlamında).
59. Meġer ṭalīʿa-i envār-ı ṣubḥ-ı devlet imiş
60. Cihān terāküm-i ẓulmetden olduġı deycūr

deycūr-ı ʿadem:
1. **deycūr-ı ʿadem:**
Gazel 655
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yokluğun karanlıkları.
7. Bu ḫāküñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil
8. ʿAmādan açdı mevcūdāt çeşmi tūtiyādur bu

deycūr-ı yeʾsi:
1. **deycūr-ı yeʾsi:**-*i*
Gazel 215
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik karanlığı.
1. Her kimsenüñ ki kevkeb-i şemʿi saʿīd olur
2. Deycūr-ı yeʾsi çihre-fürūz-ı ümīd olur

deyn:
1. **deyn:**
Kaside 12
Mısra: **116**
Belli bir zaman sonunda ödenmek üzere alınan para, borç.
115. Ehl-i ḫācāta olurken es̠eri ʿayn-ı ḥayāt
116. Dāġ urur deyn temessüklerine naḳş-ı ḫıtām

2. **deyn:**
Gazel 260
Mısra: **18**
Belli bir zaman sonunda ödenmek üzere alınan para, borç.
17. Ġālib görindi haşyet-i Ḥaḳ üzre bīm-i ḫalḳ
18. Nā-būda deyn edāsına meʾmūrlardanuz

3. **deyn:**
Gazel 798
Mısra: **9**
Belli bir zaman sonunda ödenmek üzere alınan para, borç.
9. Sūk-ı devrānda biz ol deyn temessükleriyüz
10. Hep bizüm ḫātemümüzdür başan iḳrārumuza

4. **deyn:**
Gazel 851
Mısra: **13**
Belli bir zaman sonunda ödenmek üzere alınan para, borç.
13. Añlanur deyn temessüklerinüñ mühründen
14. Nābiyā āḫir-i mecmūʿ-ı devā olduġı key

deyr:
1. **deyre:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **79**
Kilise, manastır.
79. Olaydı şāhid-i İslāmı deyre cilve-nümā
80. Olurdı cīb-i ṣanem çāk-çākden miḥrāb

2. **deyrler:**-*ler*
Tarih 20
Mısra: **9**
Kilise, manastır.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

3. **deyrde:**-*de*
Gazel 146
Mısra: **7**
Manastır. II Dünya.
7. Kāfir-i ṣūret-perestüñ bu mecāzī deyrde
8. Laġziş-i pāyına bādī ol bütüñ temkīnidür

4. **deyrde:**-*de*
Gazel 849
Mısra: **10**
Kilise, manastır.
9. Kad-i yār ile bile gerdiş ider çeşm-i raḳīb
10. Deyrde resm olınan ṣūret-i Efrenc gibi

deyr-i köhnede:
1. **deyr-i köhnede:**-*de*
Gazel 320
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eski manastır (aşk meclisi paralelinde).
5. Bu deyr-i köhnede bir lāyıḳ-ı naẓar büt yoḳ
6. Ġarīb-i tālibüz ammā kitāba muḥtācuz

deyr-i muġānuñ:
1. **deyr-i muġānuñ:**-*uñ*
Gazel 742
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mecusi tapınağı.
1. İtdi fetīl deyr-i muġānuñ çerāġına
2. Mīnā o penbeyi ki ḳomışdı ḳulaġına

di:
1. **didi:**-*di*
Tarih 1
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Göçdiler dār-ı bedenden didi Nābī tārīḫ
12. ʿAskerin çekdi diyār-ı ʿademe kondı Ḥasan

2. **didi:**-*di*
Kaside 1
Mısra: **110**
Demek, söylemek.
109. Anuñçün ḳalb-i müʿmin oldı ʾarş-ı aʿẓam-ı Bārī
110. Didi ʿārif benem ol noḳṭa-i mevzūʿa taḫteʾl-bā

3. **didi:**-*di*
Kaside 1
Mısra: **193**
Demek, söylemek.
193. Didi dibācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ʾārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

4. **didüm:**-*dü, -m*
Tarih 2
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

5. **didi:**-*di*
Tarih 2
Mısra: **18**
Demek, söylemek.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

6. **didi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **187**
Demek, söylemek.
187. Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ
188. Bundan aʿlā daḫı bir mertebe olmaz müzdād

7. **dirler:**-*r, -ler*
Kaside 2
Mısra: **204**
Demek, söylemek.
203. Bir ucı dürc-i dehānuñ bir ucı bāb-ı bihişt
204. Arada cādde-i raḥmete dirler mirṣād

8. **dimek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **223**
Demek, söylemek.
223. Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
224. Çünki ḫalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

9. **dimek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **261**
Demek, söylemek.
261. ʿAybdur ʿāḳile şeytān beni aldatdı dimek

262. Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād

10. **diyecek:**-*y, -ecek*
Kaside 2
Mısra: **304**
Demek, söylemek.
303. Pāyüne neşr-i leʿālī-i s̱enādur ancaḳ
304. Bendeñe ḳuvvet-i ḳalbüm diyecek ẕād-ı meʿād

11. **didi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **305**
Demek, söylemek.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

12. **didi:**-*di*
Tarih 3
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Fikr-i tārīḫe düşüp ehl-i süḫan
12. Kimi gül didi kimisi lāle

13. **didi:**-*di*
Tarih 3
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Nābī-i bende didi tārīḫin
14. Ḫaṭṭ-ı nevdür meh-i ḥüsne hāle

14. **didi:**-*di*
Tarih 4
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Menḳūṭa-i ḥurūf ile tārīḫ idüp didi
14. Şehr-i muḥarrem oldı zamān-ı şehādeti

15. **dirsen:**-*r, -se, -n*
Kıt'a 5
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Virāne iken böyle neden tār ola dirsen
10. Güncāyişe yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān

16. **didi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **21**
Demek, söylemek.
21. Dem-i nezʿinde teʾessüfle didi
22. Hāy ḥayf oldı telef ʿömr-i ʿazīz

17. **didügümi:**-*dü, -gü, -m, -i*
Kıt'a 6
Mısra: **15**
Demek, söylemek.
15. Vāy eger anlara ḫar didügümi gūş itse
16. Bār-ı gayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāyı

18. **didüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **341**
Demek, söylemek.
341. Didüm ey pādişāh-ı kevn ü mekān
342. Āferīnende-i zemīn ü zamān

19. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **367**
Demek, söylemek.
367. Didi ey Nābī-i perīşān-ḥāl
368. Ey tehī-gerd-i kūçe-i āmāl

20. **didüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **383**
Demek, söylemek.
383. Didüm ey şāh-ı mülk-i maʿmūrī
384. Baḫtum āyīnesi gözüm nūrı

21. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **409**
Demek, söylemek.
409. Didi ey ġāfil-i ṭarīḳ-ı murād
410. İdeyüm gel seni bu ġamdan şād

22. **diyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **515**
Demek, söylemek.
515. Diyemem naẓmumı ki rengīndür
516. Lāyıḳ-ı āferīn ü taḥsīndür

23. **didükleri:**-*dü, -k, -ler, -i*
Kaside 7
Mısra: **89**
Demek, söylemek.
89. Hümā didükleri bāmında murġ-ı dest-āmūz
90. Kerem didükleri bābında bende-i mecbūr

24. **didükleri:**-*dü, -k, -ler, -i*
Kaside 7
Mısra: **90**
Demek, söylemek.
89. Hümā didükleri bāmında murġ-ı dest-āmūz
90. Kerem didükleri bābında bende-i mecbūr

25. **dirseñ:**-*r, -se, -ñ*
Kaside 7
Mısra: **195**
Demek, söylemek.
195. Eger sevābıḳ-ı aḥvāle söz nedür dirseñ
196. Müdebbirān-ı ʾasākirden idi cümle ḳuṣūr

26. **dirler:**-*r, -ler*
Tarih 8
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

27. **didi:**-*di*
Tarih 8
Mısra: **23**
Demek, söylemek.
23. Ṭanışdum hātife tārīḫini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-feżā gūyā

28. **didüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **27**
Demek, söylemek.
27. Didüm āyā nedür bu ṭurfe çemen
28. Ki ider seyr-i dīdeyi rūşen

29. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **37**
Demek, söylemek.
37. Didi bilmez misin nedür bu maḳām
38. Ki cināndan virür nesīmi peyām

30. **dirler:**-*r, -ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **39**
Demek, söylemek.
39. Buna dirler riyāż-ı cāh u celāl
40. Çemen-ı ʿizz ü gülşen-i iḳbāl

31. **didüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **239**
Demek, söylemek.
239. Didüm ey mürşid-i sütūde-nefes
240. Süḫanuñdan derūna düşdi heves

32. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **248**
Demek, söylemek.
247. Döndi ol mürşid-i ḫuceste-maḳāl
248. Didi ey berg-i būstān-ı kemāl

33. **didiler:**-*di, -ler*
Kaside 8
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Didiler birden eyā pīr-i reh-i naẓm-ı süḫan
8. Ey kühen-cevherī-i sūḳ-ı beyān u taḥrīr

34. **didüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **19**
Demek, söylemek.
19. Didüm ey levḥa-nüvīsān-ı debistān-ı hüner
20. Ey mebānī-i meʿānīye medar-ı taʿmīr

35. **didiler:**-*di, -ler*
Kaside 8
Mısra: **33**
Demek, söylemek.
33. Didiler müjdeler olsun saña ey rāst-naẓar
34. Ki seni istedügüñ ʿaṣra yitürdi taḳdīr

36. **dimek:**-*mek*
Kaside 8
Mısra: **79**
Demek, söylemek.
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf
80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

37. **dimek:**-*mek*
Kaside 8
Mısra: **80**
Demek, söylemek.
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf

80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

38. **dine:**-*n, -e*
Kaside 8
Mısra: **84**
Demek, söylemek.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

39. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **54**
Demek, söylemek.
53. Ẕevḳ idüp ol āṣaf-ı ʿālī-maḳām
54. Didi nʾola eyleseñüz iltizām

40. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **123**
Demek, söylemek.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

41. **didügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **126**
Demek, söylemek.
125. ʿĀrif ü ġāzī o şeh-i bī-bedel
126. Bu didügüñ lafẓa degüldür maḥal

42. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **127**
Demek, söylemek.
127. Ḫande ile didi o ser-mest-i nāz
128. Añladuġuñ gibi degüldür bu rāz

43. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **133**
Demek, söylemek.
133. Didi getür bir daḫı ol merdeküñ
134. Raġmına pā-beste Senāyī Begʾüñ

44. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **135**
Demek, söylemek.
135. Didi yine gülḫanī ol ḫoş-nihād
136. ʿĀlim ü fāżıldur o ṣāḥib-sedād

45. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **139**
Demek, söylemek.
139. Didi yine ḫande ile ey faḳīr
140. ʿĀlim ü fāżıl mıdur ol nā-ḫabīr

46. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **147**
Demek, söylemek.
147. Didi ki var kendüye ṣor bī-güẕāf
148. Fażlına eyler mi o da iʿtirāf

47. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **149**
Demek, söylemek.
149. Didi ki ḳanda bulayum ben anı
150. Ḳande girer deste anuñ dāmeni

48. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **151**
Demek, söylemek.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

49. **dir:**-*r*
Tarih 9
Mısra: **29**
Demek, söylemek.
29. Lūlesi dir gelenlere tārīḫ
30. İçünüz āb-ı kevs̱er oldı revān

50. **didüm:**-*dü, -m*
Kaside 9
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
17. Didüm āyā ḳanı ol yār-ı zamān-ı ḥasret
18. Ḳanı ol hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder

51. **didüm:**-*dü, -m*
Kaside 9
Mısra: **23**
Demek, söylemek.
23. Göricek menzil-i vīrānum olan dilde didüm
24. Seyr idün çāhı kişi kendi ḳazar kendi düşer

52. **didiler:**-*di, -ler*
Kaside 9
Mısra: **25**
Demek, söylemek.
25. Dil-i rūşende bu ḥaliyle görenler didiler
26. Dār-ı İslāmda maḥbūs Frenge benzer

53. **didüm:**-*dü, -m*
Kaside 9
Mısra: **29**
Demek, söylemek.
29. Didüm ey yār-ı vefādār-ı ḥaḳīḳatkārum
30. Ey bilen ḳāʿide-i mihr ü vefāyı ezber

54. **didi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **53**
Demek, söylemek.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

55. **didiler:**-*di, -ler*
Kaside 9
Mısra: **80**
Demek, söylemek.
79. Ḫāk-i dergāhına yüz sürmek ile ḫurşīdüñ
80. Didiler ehl-i cihān nāmına şāh-ı ḫāver

56. **diyerek:**-*y, -erek*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **37**
Demek, söylemek.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

57. **didiler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **46**
Demek, söylemek.
45. Bāde-fürūşa daḫı idüp ḫiṭāb
46. İçdügi deñlü didiler vir şarāb

58. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **59**
Demek, söylemek.
59. Didi ki ey zümre-i ṣāfī-nihād
60. Luṭfuñuzı eylesün Allāh ziyād

59. **didiler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **73**
Demek, söylemek.
73. Didiler oldı gör e dervīş mest
74. Neşʾe ile urdı kerāmāta dest

60. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **78**
Demek, söylemek.
77. Līk idüp Aḥmed Aġa iʿtiḳād
78. Didi nʾola eyleyelüm inḳiyād

61. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **81**
Demek, söylemek.
81. Didi Süleymān dilerem ey nedīm
82. Tevliyet-i cāmiʿ-i Sulṭān Selīm

62. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **83**
Demek, söylemek.
83. Didi mübāret ide Allāh saña
84. Oldı peẕirüfte-i Bārī duʿā

63. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **87**
Demek, söylemek.
87. Didi mübārek ide Ḥayy-ı Vedūd
88. İstedügün mertebe buldı vücūd

64. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **89**
Demek, söylemek.
89. Bāḳī didi isterem ey merd-i kār
90. Hālis ü meskūk zer-i çil hezār

65. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **91**
Demek, söylemek.
91. Didi aña oldı müyesser murād
92. Var yüri ol ẕevḳ şümārıyla şād

66. **didi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **103**
Demek, söylemek.
103. Didi ki ey zinde-dil ü zinde cān
104. Bende temeyyüz ṭalebe yoḳ tüvān

67. **dirdi:**-*r, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **149**
Demek, söylemek.

149. Dirdi hep ol sālikünũ āsārıdur
150. Mā-haṣal-ı gevher-i güftārıdur

68. **didi:**-*di*
Tarih 10
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Ḫıżr bir cāmın içüp didi ṣafādan tārīḫ
10. Ne güzel çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā

69. **didi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **25**
Demek, söylemek.
25. Didi muʾāḫeẕe-āmīz ʿunf u naḫvetle
26. Ki ey füsürde-ḫıred hūş-ı düşmen-i bī-tāb

70. **didüm:**-*dü, -m*
Kaside 11
Mısra: **33**
Demek, söylemek.
33. Didüm sipihre bunı sen de fehm idersin kim
34. Ben iḫtiyārum ile itmedüm ferāġ-ı ẕehāb

71. **didi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **45**
Demek, söylemek.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

72. **didügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Kaside 12
Mısra: **19**
Demek, söylemek.
19. Güẕer itmekdedür iḳbāl u ruṭūbet didügüñ
20. Biri ḫurşīd-i zemistān birisi reşḥ-i ġamām

73. **dir:**-*r*
Tarih 13
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Lūle gördüm zebān-ı ḥāl ile dir
12. Afiyetler içen müselmāna

74. **didi:**-*di*
Tarih 13
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳıʿā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı aʿlā

75. **didiler:**-*di, -ler*
Kaside 13
Mısra: **96**
Demek, söylemek.
95. Ṭonadup ṣadr-ı semāvāt-res-i iclāli
96. Didiler ḥükm-i verasetle senündür bu maḳām

76. **didi:**-*di*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıḳoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

77. **didüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Ben didüm uṣlandı zīrā çerḫ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ḳılmaḳ gerekdür anı bunca ser-güdaḫt

78. **didi:**-*di*
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Didi bir dānā-yı kār-āgāh ü ṣāḥib-tecribe
6. Terbiyet nā-ehl-rā çün kirdgān ber-günbedest

79. **didüm:**-*dü, -m*
Tarih 14
Mısra: **15**
Demek, söylemek.
15. Didüm bu ḫāne-i vālāya Nābīyā tārīḫ
16. Bu tāze ṭarḥı Muḥammed Efendi ḳıldı binā

80. **didi:**-*di*
Tarih 15
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Çıḳup bir gün ḳurulduḳda didi tārīḫini Nābī
2. Hümāyūn bārgāh-ı dāver-i devrān mübārek-bād

81. **didiler:**-*di, -ler*
Kaside 15
Mısra: **25**
Demek, söylemek.
25. Didiler birden eyā pādişeh-i dīn-perver
26. Ey şehenşāh-ı mülūk-ı ʿArab u Rūm u ʿAcem

82. **didi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **87**
Demek, söylemek.
87. Gūş idüp Ḫusrev-i devrān didi niʿmeʾt-tedbīr
88. Ḥüsn-i tedbīrüñüze ben daḫı oldum mülzem

83. **didiler:**-*di, -ler*
Kaside 15
Mısra: **93**
Demek, söylemek.
93. Didiler cümlesi aḥsent zihī nūr-ı naẓar
94. Pādişāhānuñ olur ḳalb-i şerīfi mülhem

84. **didiler:**-*di, -ler*
Kaside 15
Mısra: **105**
Demek, söylemek.
105. Didiler cümle-i āfāḳ mübārek bādā
106. Liʾllahiʾl-ḥamd Ḫudā eyledi itmām-ı niʿam

85. **dimezlerdi:**-*mezl, -er, -di*
Kaside 15
Mısra: **190**
Demek, söylemek.
189. Olsa zinde Pirī Pāşā ile Maḥmūd Pāşā
190. Şān-ı fażluñda dimezlerdi meġer ḥarf-ı neʿam

86. **didi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Didi ki ey füsürde-ḫıred pīr-i nā-tüvān
14. Ḥeftād sīnde bu seferüñ ney ki ḥikmeti

87. **didüm:**-*dü, -m*
Kaside 16
Mısra: **61**
Demek, söylemek.
61. Didüm egerçi cümlesi vārid bu sözlerüñ
62. Ben daḫı añlamaz degülem renc ü rāḥatı

88. **didügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Kaside 16
Mısra: **71**
Demek, söylemek.
71. Ez-cümle ol senüñ didügüñ rāḥat u ferāġ
72. Maṭlūb-ı cismdür yoḳ anuñ cāna nisbeti

89. **didi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **14**
Demek, söylemek.
13. İrişdi bir nidā-yı pür-beşāret gūş-ı ümmīde
14. Didi müjde vezīr-i aʿẓam oldı ḥażret-i Pāşā

90. **dir:**-*r*
Tarih 16
Mısra: **87**
Demek, söylemek.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muṣṭafa Pāşā

91. **didiler:**-*di, -ler*
Tarih 17
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Didiler tārīḫ-i mevtin āh-ı bī-pāyān ile
8. Bāde-i kevs̱er içe peymāne peymāne ʿAlī

92. **diyüp:**-*y, -üp*
Tarih 18
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

93. **didi:**-*di*
Tarih 18

Mısra: **15**
Demek, söylemek.
15. Didi bir muʿteḳid fevtinden āgāh olıcaḳ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

94. **didi:***-di*
Tarih 19
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Ol ġonca-i gülzār-ı taḫt ol gevher-i bāzū-yı baḫt
12. İnnā fetaḥnālek didi laʿl-i güher-mevfūr ile

95. **didi:***-di*
Tarih 19
Mısra: **15**
Demek, söylemek.
15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳʾdan ʿināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

96. **didi:***-di*
Tarih 19
Mısra: **16**
Demek, söylemek.
15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳʾdan ʿināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

97. **didi:***-di*
Tarih 19
Mısra: **35**
Demek, söylemek.
35. Bu fetḥ-i zībāyı görüp Nābī didi tārīḫini
36. Aldı Ḳamançe bikrini Sulṭān Muḥammed zūr ile

98. **didi:***-di*
Tarih 21
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Nābī-i dāʿī bu şevḳ ile didi tārīḫini
14. Ḳıldı leb-rīz-i ṣafā āfākı nūr-ı Aḥmedī

99. **didi:***-di*
Tarih 23
Mısra: **14**
Demek, söylemek.
13. Fikr iderken Nābīyā tārīḫini
14. Hātif-i gaybī didi ey sāde-bīn

100. **didi:***-di*
Tarih 24
Mısra: **15**
Demek, söylemek.
15. Bende Nābī didi tārīḫin bu sūr-ı dil-keşüñ
16. Sünnet-i Aḥmedle oldı zeyn Sulṭān Muṣṭafa

101. **dimek:***-mek*
Kaside 24
Mısra: **82**
Demek, söylemek.
81. ʿİddiʿā eylemese ḫidmet-i dergâhını çerḫ
82. Mümkin olurdı dimek ḳalmadı ehl-i daʿvā

102. **didi:***-di*
Tarih 25
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Vażʿ idüp şaḳḳ-ı ḳalem Nābī didi tārīḫini
10. Eylesüñ Allāh ḳabūl evkāf-ı ṣadr-ı ekremi

103. **dir:***-r*
Tarih 26
Mısra: **30**
Demek, söylemek.
29. Duʿā-yi ḫayr ider ḫayl-i melāʾik almış eṭrāfın
30. Rikābında gören dir şāṭırān-ı bād reftārı

104. **didi:***-di*
Tarih 26
Mısra: **35**
Demek, söylemek.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

105. **didiler:***-di, -ler*
Tarih 27
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. Teşneler nūş eyleyince ābını tārīḫ içün
10. Didiler iç bu Süleymān çeşmesinden nūş bād

106. **dirseñ:***-r, -se, -ñ*
Gazel 28
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

107. **dídiler:***-di, -ler*
Tarih 29
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Nāvekin seyr eyleyenler ṭablada
12. Didiler cümle ḳażā bulmış yirin

108. **disüñ:***-süñ*
Tarih 29
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
17. S̱ābite çoḳdan durur gelsüñ disüñ
18. Kimde gördi böyle bāzū-yı metīn

109. **didi:***-di*
Tarih 29
Mısra: **19**
Demek, söylemek.
19. Seyr idüp Nābī didi tārīḫini
20. Ḳuvvet-i bāzūsına ṣad āferīn

110. **didüm:***-dü, -m*
Tarih 31
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Didüm tamāmına Nābī bu nüsḫanuñ tārīḫ
14. Bu Tuḥfe-i Ḥarāmeynüm ḳabūl ide Mevlā

111. **dididiler:***-di, -ler*
Kıt'a 31
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

112. **didiler:***-di, -ler*
Kıt'a 31
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Tütüni gerçi güzel lülecigi müstaʿmel
4. Çakmaġın seyr idicek āhını alçak didiler

113. **didi:***-di*
Tarih 32
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
2. Yapdı Ḥaḳ rāhına bu bürkeyi Yūsuf Pāşā

114. **didiler:***-di, -ler*
Tarih 35
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Her ziyāretle gelenler ḫākine idüp duʿā
4. Didiler tārīḫ ola raḥmet be-rūḥ-ı Muṣṭafā

115. **didi:***-di*
Tarih 36
Mısra: **63**
Demek, söylemek.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ʿAli Pāşāʾya mübārek ide ṣadrı Mevlā

116. **didi:***-di*
Tarih 37
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Tārīḫini zebān-ı zamān didi Nābīyā
6. Seyyīd ʿAlī Efendi revān oldı cennete

117. **didüm:***-dü, -m*
Tarih 39
Mısra: **21**
Demek, söylemek.
21. Cereyān-ı leb-i āb ile didüm tārīḫin
22. Yapdı bu ṭarḥ-ı dil-āşūbı Süleymān Pāşā

118. **didi:***-di*
Tarih 40
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Geldi bir hātif didi tārīḫ-i sāl-i fevtini
4. Ḥacı İbrāhīmʾe firdevs-i berīn ola maḳām

119. **didi:***-di*
Tarih 41
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ

18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

120. **didi:**-*di*
Tarih 42
Mısra: **47**
Demek, söylemek.
47. Her gören Nābīyā didi tārīḫ
48. Nāzenīn ḫāne bu mübārek bād

121. **didi:**-*di*
Tarih 45
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Nāgehān hātif ser-engüşt-i işāretle didi
14. Luṭf-ı Rabbāniyle Sulṭān Aḥmed oldı ber-murād

122. **didi:**-*di*
Tarih 47
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Eyyūb olınca Ḫayri Efendiʾye ber-güẕār
2. Tārīḫini melek didi şīrīn ü şīvekār

123. **didiler:**-*di, -ler*
Tarih 48
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Nābīyā ābın içenler didiler tārīḫini
8. Fīʾsebīliʾllāh bu māʿ rūḥ-ı Ḥüseyn'i ḳıldı şād

124. **didi:**-*di*
Tarih 49
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣṭafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

125. **didi:**-*di*
Kıt'a 49
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Ṣarrāf-ı dehr didi görince bu ḥāleti
4. Üç s̱üls̱-i kem-ʿıyārına laʿnet ġurūşa yūf

126. **didi:**-*di*
Tarih 50
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Ḳoyup Nābī zemīne rūy-ı inṣāfı didi tārīḫ
10. Giridʾi ḳıldı Aḥmed behrever dīn-i Muḥammedden

127. **dirse:**-*r, -se*
Gazel 50
Mısra: **22**
Demek, söylemek.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

128. **disüñ:**-*süñ*
Tarih 51
Mısra: **54**
Demek, söylemek.
53. Yaz duʿāsın cebīn-i dīvāra
54. Nābīyā her gören disüñ āmīn

129. **didi:**-*di*
Tarih 51
Mısra: **57**
Demek, söylemek.
57. Leb-i bülbül gelüp didi tārīḫ
58. Oldı dīvān-ḫāne-i rengīn

130. **didi:**-*di*
Tarih 53
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Leb-i cennet didi Nābī tārīḫ
4. Rūḥ-ı ismaʿīlʾe ola raḥmet

131. **didi:**-*di*
Tarih 54
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Refʿ-i bālā-yı duʿā ile didi tārīḫini
8. Muṣṭafa Beg nūr-ı çeşm-i āṣaf-ı pākīze-ı dem

132. **didi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **29**
Demek, söylemek.
29. Ābveş rū-māl idüp Nābī didi tārīḫini
30. Muṣṭafa Pāşā ne zībā ḳaṣr bünyād eyledi

133. **didi:**-*di*
Tarih 56
Mısra: **41**
Demek, söylemek.
41. Didi hātif Nābīyā tārīḫi kāfīdür anuñ
42. Ḳıldı bürc-i evliyāda Muṣṭafa Pāşā maḳām

134. **didi:**-*di*
Tarih 58
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Nābī-i zār didi tārīḫi
6. Gitdi vā-ḥayf Ḥacı hem-şīre

135. **didiler:**-*di, -ler*
Tarih 60
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Olup Nābīyā ḳudsiyān tehniyet-gū
12. Didiler mübārek Halīlʾün ḳudūmı

136. **dir:**-*r*
Kıt'a 60
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Ḥaleb ü Şāmʾuñ ahālisi ḳasem vaḳtinde
2. Nābiyā dir biri birisine Allāh vekīl

137. **didi:**-*di*
Tarih 61
Mısra: **19**
Demek, söylemek.
19. Nābīyā hātif didi tārīḫini
20. Ḥasbeten liʾllāh binā oldı tamām

138. **didiler:**-*di, -ler*
Kıt'a 61
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Didiler kel köpegüñ yārānı
2. Başına gördiler urmış ṣayḳal

139. **didi:**-*di*
Tarih 62
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Ḳudsiyān tehniye resminde didi tārīḫin
6. Nābīyā ola müʾey yed bu mekānuñ ḫayrı

140. **dimedür:**-*me, -dür*
Kıt'a 62
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Fiʾl-aṣıl maḳṣad u maṭlab dimedür ḳaṣd u ġaraż
4. Hep bilür maʿnī-i vażʿların aṣḥāb-ı kemāl

141. **didi:**-*di*
Tarih 63
Mısra: **19**
Demek, söylemek.
19. Didi Nābī pederüñ tārīḫin
20. Ola Ḫayrī bu mekānun bāḳī

142. **didi:**-*di*
Tarih 64
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Didi tārīḫini Nābī-i dāʿī
6. Mükerrer mesned-i fetvā edeb bād

143. **didiler:**-*di, -ler*
Tarih 65
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Sāl-i tārīḫini erbāb-ı suḫan
4. Didiler gitdi başı surh-serüñ

144. **didi:**-*di*
Tarih 66
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Hātif-i ġayb semādan Nābī
4. Didi tārīḫini ġālib be-ʿadū

145. **didi:**-*di*
Tarih 67
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Didi tārīḫini hātif Nābī
4. Tāze naḳş-ı ḳalem-i Yezdānī

146. **diyerek:**-*y, -erek*
Kıt'a 67
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Seni eşküñ gör e ne ṣūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

147. **didüm:**-*dü, -m*
Tarih 68
Mısra: **31**
Demek, söylemek.
31. Didüm görince bu eyvānı Nābīyā tārīḫ
32. ʿAlī Beg eyledi termīm tāk-ı eyvānın

148. **didi:**-*di*
Tarih 69
Mısra: **11**
Demek, söylemek.

11. Mübeşşirān didi bu fetḥe Nābīyā tārīḫ
12. Peyām-ı fetḥ ile buldı cihān (....)

149. **disem:**-*se, -m, -*
Gazel 69
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Çerḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
6. Dil-berān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

150. **disem:**-*se, -m*
Gazel 69
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Çerḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
6. Dil-berān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

151. **didi:**-*di*
Tarih 70
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Hātif-i ġayb didi ḫande-künān tārīḫin
4. Geldi aldı gediġin Ḳarakulak Arslānuñ

152. **didi:**-*di*
Tarih 71
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Görüp ḥüsnini Nābī didi tārīḫ
6. Güzel ʾibret-nümā germ-ābe-i pāk

153. **didi:**-*di*
Tarih 72
Mısra: **28**
Demek, söylemek.
27. Ḳalb-i Nābīʾye olup vāsıṭa-i feyż-i neşāṭ
28. Didi tārīḫin anun ḳaṣr-ı bihişt-i zībā

154. **didi:**-*di*
Tarih 74
Mısra: **35**
Demek, söylemek.
35. Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ
36. Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿİsā

155. **diye:**-*y, -e*
Tarih 76
Mısra: **34**
Demek, söylemek.
33. Duʿā-yı devleti bir gūne vācib ehl-i İslāma
34. Kʾaña āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

156. **didi:**-*di*
Tarih 76
Mısra: **39**
Demek, söylemek.
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

157. **didi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **49**
Demek, söylemek.
49. Nābī olup mübeşşir bu fetḥe didi tārīḫ
50. Köpek gibi Küleybʾi öldürdi İbni ʿO̱s̱mān

158. **dimeden:**-*me, -den*
Tarih 78
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Maʿnā-yı teveccüh çıḳar iflāsumuza
2. Gelsüñ ramażān da ḫāne ṭolsun dimeden

159. **dimenüñ:**-*me, -nüñ*
Tarih 78
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Olsun ramażānunuz mübārek dimenüñ
4. Yoḳ farḳı sene mübārek olsun dimeden

160. **dimeden:**-*me, -den*
Tarih 78
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Olsun ramażānunuz mübārek dimenüñ
4. Yoḳ farḳı sene mübārek olsun dimeden

161. **didi:**-*di*
Tarih 81
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Hāme-i Nābī didi bu şevḳ ile tārīḫini
14. Oldı zībā ḳaṣr-ı İbrahīm Pāşāʾdan Ḥaleb

162. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Kimisi didi bir gül-i terdür
6. Başına takdı ṭārem-i vālā

163. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Kimisi didi kurṣ-ı nāndur bu
8. Oldı tennūr-ı çerḫde peydā

164. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Kimisi didi mühre-i zerdür
10. Varaḳ-ı nüh-revāka virdi cilā

165. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Kimisi didi ẓarf-ı muṣḥafdur
12. Oldı şāh-ı nücūma zīb-i livā

166. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Kimisi didi şeşder-i çerḫüñ
14. Pulıdur oynamaḳda ṣubḥ u mesā

167. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **15**
Demek, söylemek.
15. Kimisi didi şübhe yoḳ ki budur
16. Pālheng-i ḳalenderī-i semā

168. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
17. Kimisi didi gösterür çerḫe
18. Gūşvārını zühre-i zehrā

169. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **19**
Demek, söylemek.
19. Kimisi didi devāt ḥoḳḳasıdur
20. Kātib-i çerḫüñ itmeġe inşā

170. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **21**
Demek, söylemek.
21. Kimisi didi Kaḥramān-ı felek
22. Siperin aldı itdi ʿazm-ı veġā

171. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **23**
Demek, söylemek.
23. Kimisi didi tāk-ı gerdūnun
24. Şemsesidür ki ṣaldı ḫāke ziyā

172. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **25**
Demek, söylemek.
25. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
26. Ṣubḥa çıḳmış çeraġıdur gūyā

173. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **27**
Demek, söylemek.
27. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
28. Zer turunc ile oldı cilve-nümā

174. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **29**
Demek, söylemek.
29. Kimisi didi zer şemāmesidür
30. ʿAnber-i şeb içinde nā-peydā

175. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **31**
Demek, söylemek.
31. Kimisi didi bārgāh-ı felek
32. Oldı zer fülkesiyle pā ber-cā

176. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **33**
Demek, söylemek.
33. Kimisi didi rāyet-i ṣubḥuñ
34. Oldı zer mehçesi żiyā-baḫşā

177. **didi:**-*di*
Tarih 82

Mısra: **35**
Demek, söylemek.
35. Kimisi didi atlas-ı çerḫe
36. Zer-i ṣūdeyle urdılar tamġā

178. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **37**
Demek, söylemek.
37. Kimisi didi Ḥaḳ bu lāyıḳdur
38. Böyle ḳındīle ḳubbe-i ḫaḍrā

179. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **39**
Demek, söylemek.
39. Kimisi didi sāʿat-i zerdür
40. Cīb-i Sulṭān-ı āsmāna sezā

180. **dir:**-*r*
Tarih 82
Mısra: **41**
Demek, söylemek.
41. Kimisi dir ki baḥr-ı aḫḍar-ı çerḫ
42. Eyledi bir ḥabābı zīb-i hevā

181. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **43**
Demek, söylemek.
43. Kimisi didi ṣaḳlanur gāhī
44. Penbe-i ebr içinde bu ayvā

182. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **45**
Demek, söylemek.
45. Kimisi didi çerḫi Mecnūnveş
46. Dāġdār itdi firḳat-ı Leylā

183. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **47**
Demek, söylemek.
47. Kimisi didi kim bu micmer-i zer
48. ʿAnber-i şāmı yaḳdı itdi hebā

184. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **49**
Demek, söylemek.
49. Kimisi didi ṣubḥ-ı dem nāhīd
50. Yine āyīnesine virdi cilā

185. **dir:**-*r*
Tarih 82
Mısra: **51**
Demek, söylemek.
51. Kimi dir kim açıldı perde-i şeb
52. Zührenüñ levḥi oldı cilve-nümā

186. **dir:**-*r*
Tarih 82
Mısra: **53**
Demek, söylemek.
53. Kimi dir kim bu tūp-ı zerrīni
54. Atdı meydāna ṣavlecān-ı ḳażā

187. **dir:**-*r*
Tarih 82
Mısra: **55**
Demek, söylemek.
55. Kimisi dir bu zer ṭabaḳla felek
56. Kime niʿmet-fürūş olur ʿacabā

188. **dir:**-*r*
Tarih 82
Mısra: **57**
Demek, söylemek.
57. Kimisi dir bu tügme-i zerrīn
58. Cāme-i atlas-ı sipihre sezā

189. **dir:**-*r*
Tarih 82
Mısra: **59**
Demek, söylemek.
59. Kimisi dir ki sāḳī-i gerdūn
60. Zer piyāleyle nūş ider ṣahbā

190. **dir:**-*r*
Tarih 82
Mısra: **61**
Demek, söylemek.
61. Kimisi dir ki beyża-i zerdür
62. Manṣıb-ı Şāma çekdiler ṭuġrā

191. **dir:**-*r*
Tarih 82
Mısra: **63**
Demek, söylemek.
63. Kimisi dir bu āteşīn minḳal
64. Defʿ-i sermā-yı ṣubḥa itdi vefā

192. **didi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **65**
Demek, söylemek.
65. Birisi didi ey sebük-naẓarān
66. Ey ġalaṭ-naġmegān-ı sehv-serā

193. **didiler:**-*di, -ler*
Tarih 82
Mısra: **143**
Demek, söylemek.
143. Didiler ittifāḳ ile tārīḫ
144. Ṣadr-ı devlet mübarek ola saña

194. **didi:**-*di*
Tarih 84
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Dil-bestegānınuñ biri tārīḫini didi
8. Seyyīd ʿAlī Efendiʾye cennet ferāḥ ola

195. **didi:**-*di*
Tarih 86
Mısra: **21**
Demek, söylemek.
21. Gūş idüp evṣāfını Nābī didi tārīḫini
22. Hem mesīre hem muṣallā bu maḳām-ı dil-güşā

196. **didi:**-*di*
Kıt'a 87
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Kim ki gördüyse taʿaccüble didi
4. Süridürler köpeġi öldürene

197. **didi:**-*di*
Tarih 88
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Nābīyā rindān didi tārīḫini
6. Maḥfil-ı ʿulyāda olsun muḥterem

198. **didi:**-*di*
Tarih 89
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Nā-gehān hātif-i ġaybī tārīḫ
8. Didi kim rāḥat-ı dīn ü devlet

199. **didi:**-*di*
Tarih 91
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. İmdāda gelüp kāfiye Nābī didi tārīḫ
8. Bīş ü kem-i erzāḳa Muḥammed ola Ṣābir

200. **didi:**-*di*
Tarih 92
Mısra: **75**
Demek, söylemek.
75. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
76. İde bu çetr-i gül-engīzi mübārek Mevlā

201. **didi:**-*di*
Tarih 95
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Ādāb-ı teşekkürle Büʾl-ḫayr didi tārīḫ
4. Men ʿallemeni ḥarfen ḳad ṣayereni ʿabdā

202. **didi:**-*di*
Tarih 96
Mısra: **24**
Demek, söylemek.
23. Duʿā ile tārīḫin itdi edā
24. Didi bād devlet be- devlet Girāy

203. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 96
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. İḥsān aña dirler ki olup cümleye vāṣıl
6. Ne deftere mevḳūf ne muḥtāc-ı raḳamdur

204. **didi:**-*di*
Tarih 97
Mısra: **19**
Demek, söylemek.
19. Nābī-i dāʿī ḫulūs ile didi tārīḫin
20. Cennete mūcib ola cāmī-i Yūsuf Pāşā

205. **didi:**-*di*
Tarih 99
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
17. Nābī işidince didi tārīḫ
18. Zībā bu zülāl-i ḫayr cārī

206. **didi:**-*di*
Tarih 100
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Dil-i Nābī gibi āb aḳdı didi tārīḫin
10. Eser-i Aḥmed Efendi ide Allāh ḳabūl

207. **didi:**-*di*
Tarih 101
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Gūş eyledüginde didi Nābī
4. Tārīḫini āb-ı rūh-baḫşā

208. **didi:**-*di*
Tarih 102
Mısra: **15**
Demek, söylemek.
15. Nūş idüp āb-ı revānın didi Nābī tārīḫ
16. Rāh-ı ferdāya sebīl eyledi Yūsuf Pāşā

209. **didi:**-*di*
Tarih 102
Mısra: **17**
Demek, söylemek.
17. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
18. Rūḥ-ı ecdādını şad eyledi Yūsuf Pāşā

210. **dirler:**-*r, -ler*
Tarih 103
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Ḥaḳiḳat üzre ẓıllu᾿llāh o şāhenşāha dirler kim
14. Ola ḥükminde Mekke᾿yle Medīne Mescid-i Aḳṣā

211. **didi:**-*di*
Tarih 103
Mısra: **59**
Demek, söylemek.
59. Elif imdād idüp li᾿llāh lafẓında didi tārīḫ
60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten li᾿llāh ʿAli Pāşā

212. **didi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **107**
Demek, söylemek.
107. Rīzān iderek āb-ı dü-çeşmin didi tārīḫ
108. Maḳbūl ola tecdīd-i mezār-ı Zekeriyyā

213. **didi:**-*di*
Tarih 106
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. İşitdüm hātifān-ı ġayb Nābī
4. Didi tārīḫ ḫaltiyyāt-ı sevdā

214. **didügi:**-*dü, -gi*
Kıt'a 107
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Vāy eger anlara ḫar didügi gūş itse
6. Bār-ı ġayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsā᾿yı

215. **didüm:**-*dü, -m*
Tarih 107
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Didüm tārīḫ Nābī ġā᾿ibāne
14. Mübārek ola ḳaṣr-ı rūḥ-pīrā

216. **dime:**-*me*
Gazel 108
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

217. **didi:**-*di*
Tarih 108
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Levḥa-i iḫlāṣ ile Nābī didi tārīḫini
12. Yeñişehr ola maḳarr-ı emn Mollā-zādeye

218. **didi:**-*di*
Tarih 110
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Didi Nābī dü leb-i ḫāme ile tārīḫin
14. Ḥaḳ ide saʿd bu kāşāne-i ʿālī-şānı

219. **didi:**-*di*
Tarih 112
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Zebān-ı dehān-ı zamān didi tārīḫ
14. Duʿā ile Nābī vezīr-i ḫıredmend

220. **didi:**-*di*
Tarih 113
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Gūş-ı Nābī᾿ye beşāret-gūy-ı ġayb
12. Didi tārīḫini ẕāt-ı bī-bahā

221. **didüm:**-*dü, -m*
Tarih 115
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Vażʿ idüp rūy-ı duʿāyı ḫāk-i pāyine didüm
14. Ṣadr-ı ʿālī Nābīyā itmām-ı iḥsān eyledi

222. **didi:**-*di*
Tarih 118
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

223. **didi:**-*di*
Tarih 119
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Nābī bī-ġāye duʿā ile didi tārīḫin
14. Ḥalebi Vaḥdī Efendi᾿ye ḳıla saʿd Ḫudā

224. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 120
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. ʿAceb kim eyler elinden rehā girībānı
12. Felek didükleri şerīr-i nābe-kār o mıdur

225. **didi:**-*di*
Tarih 120
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Refʿ idüp dest-i duʿāsını didi
10. ʿAlī Pāşā᾿ya mübārek ola ḳaṣr

226. **dir:**-*r*
Tarih 121
Mısra: **31**
Demek, söylemek.
31. Her kim ki gelür seyrine dir dīde-i bedden
32. Hem ḫaymesi hem ṣāḥibi Allāh᾿a emānet

227. **didi:**-*di*
Tarih 121
Mısra: **45**
Demek, söylemek.
45. Fikr eyler iken Nābī-i dāʿī didi hātif
46. Tārīḫini saʿd ola serā-perde-ı ʿizzet

228. **didi:**-*di*
Tarih 122
Mısra: **23**
Demek, söylemek.
23. Ṣafāsı ṭabʿ-ı Nābī᾿ye olup sārī didi tārīḫ
24. Diyār-ı ʿAyntābı cūy-ı Sācūr eyledi iḥyā

229. **didi:**-*di*
Tarih 123
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Nābīyā tebşīr ile hātif didi tārīḫini
10. Ṣāhibü᾿l-ḥükm oldı hem-nāmı sirāc-ı ümmetüñ

230. **dirsem:**-*r, -sem*
Gazel 124
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Dilber ki rast söyleye ʿuşşāḳa itdügin
8. Būs eyleyem dehānını dirsem ḫilāf olur

231. **didiler:**-*di, -ler*
Tarih 125
Mısra: **26**
Demek, söylemek.
25. Basarak birbirini müjdeciyān tārīḫin
26. Didiler menzili sebḳ itdi Muḥammed Pāşā

232. **didi:**-*di*
Tarih 126
Mısra: **15**
Demek, söylemek.
15. Oḳ atup seng dikince didi Nābī tārīḫ
16. Dikdi taş belde-i Şehbā᾿da Muḥammed Pāşā

233. **diyemez:**-*y, -e, -mez*
Tarih 127
Mısra: **126**
Demek, söylemek.
125. Bu ᾿atiyye ṭaraf-ı ḳādir-i bī-çūndandur
126. Kimse iḥsān-ı Ḫuda᾿ya diyemez çün ü çerā

234. **didi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **137**
Demek, söylemek.
137. Didi tārīḫini erkān gidüp istiḳbāle
138. Çıḳdı ṣadre yine ṣıdḳ ile Muḥammed Pāşā

235. **didi:**-*di*
Tarih 129
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Güş idince Nābī-i dāʿī didi tārīḫini
10. Pādişāhuñ öpdi pāyın bu makarr-ı dil-güşā

236. **didiler:**-*di, -ler*
Tarih 130
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. İdicek devlet ile ṣadr-ı saʿādetde ḳarār
4. Ḫalḳ-ı ʿālem didiler cümle mübārek bādā

237. **didi:**-*di*
Tarih 130
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Köhne Nābī-i s̱enākār didi tārīḫin
10. Ṣadr-ı iḳbālde maḳām eyledi Yūsuf Pāşā

238. **didi:**-*di*
Tarih 134
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Binā-yı ḫoş-nümāsın güş idüp Nābī didi tārīḫ
4. Mübārek eyleye Vehhāb ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı

239. **dimiş:**-*miş*
Gazel 137
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Yoḳdur dimiş miyān u dehānını şübhe yoḳ
6. Āmācgāh-ı būs u kenār olmadan ḳaçar

240. **dimek:**-*mek*
Tarih 137
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ ile ʿilm ü fażl ü dānişle
6. Dimek cāʾiz Ḥaleb yoḳ gördügi bir böyle mollāyı

241. **didi:**-*di*
Tarih 137
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Leb-i āmīn ile Nābī didi tārīḫ-i teşrifin
14. Kebīrī-zādeʾye yā Rāb mübārek eyle Şehbāʾyı

242. **dimek:**-*mek*
Tarih 138
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Naḳş-ı rengīnine nisbetle kemīn maʿnādur
8. İdemez naḳş dimek mis̱lini ṣūretger-i Çīn

243. **didi:**-*di*
Tarih 139
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Sen de tārīḫine tevcīh-i żamīr it Nābī
12. Bu tüfengüñ demine hū didi erbāb-ı nefes

244. **didi:**-*di*
Tarih 142
Mısra: **29**
Demek, söylemek.
29. Tārīḫini lisān se tūġ ile didi fetḥ
30. Açdı cihāda bāl ile per sancaḳ-ı şerīf

245. **didi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **63**
Demek, söylemek.
63. Didi bī-ġāye s̱enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

246. **didiler:**-*di, -ler*
Tarih 146
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Rūḥāniyān bu ʿazmüñ hep āsmānda
4. Nābī tārīḫini didiler tūġuñ ola müʾeyyed

247. **didi:**-*di*
Tarih 147
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

248. **didi:**-*di*
Tarih 147
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

249. **didi:**-*di*
Tarih 150
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Fikr-i tārīḫin iderken didi hātif Nābī
6. Arama anda nihān itmiş anı ṣāḥib-i ṣunʿ

250. **didi:**-*di*
Tarih 151
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Üç güne lübb-i beyyine ile didi Nābī
2. Tārīḫ ḳabūl eyleye Allāhu taʿāla

251. **didi:**-*di*
Tarih 156
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Hātif didi hīç çekme emek rūz-ı ezelden
4. Tārīḫi dinilmişdür anuñ terceme-i ʿaşḳ

252. **dirsin:**-*r, -sin*
Gazel 167
Mısra: **22**
Demek, söylemek.
21. Ṣad-ṣūret olur nūr-ı şuʿūrında nümāyān
22. Nābī nice dirsin dile fānūs degüldür

253. **dirmiş:**-*r, -miş*
Gazel 186
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ḫoş mekīde göster

254. **diyen:**-*yen*
Gazel 226
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Girye-i mesti görürken diyen āyā kimdür
6. Ṣaḥn-ı meyḫāne tarabnāk olacaḳ yirlerdür

255. **dimesünler:**-*me, -sün, -ler*
Gazel 229
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ḫatādur dimesünler

256. **dimesünler:**-*me, -sün, -ler*
Gazel 229
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ḫatādur dimesünler

257. **dimesünler:**-*me, -sün, -ler*
Gazel 229
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Bir derde esīr ol ki etibbā-yı zamāne
4. Vābeste-i tedbīr-i devādur dimesünler

258. **dimesünler:**-*me, -sün, -ler*
Gazel 229
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Dök naḳd-ı sirişkün ser-i kūyında nigārun
6. Tā müdde ʿiyān saña gedādur dimesünler

259. **dimesünler:**-*me, -sün, -ler*
Gazel 229
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Laḫt-ı ciğer ü nāleni iẓhāra şitāb it
8. Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler

260. **dimesünler:**-*me, -sün, -ler*
Gazel 229
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. ʿAbdī gibi āşüfte-i ḫubān-ı cihān ol
10. Nābī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

261. **dir:**-*r*
Gazel 231
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Bilmem dir imiş ḳāʾide-i mihr ü vefāyı
4. Maʿlūmdur ol kıṣṣa-i mechūl degüldür

262. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 298
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Mey ü maḥbūb ile ber-bād ki dirler o bizüz
2. Fāriġ-i ṭaʿne-i zühhād ki dirler o bizüz

263. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 298
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Mey ü maḥbūb ile ber-bād ki dirler o bizüz
2. Fāriġ-i ṭaʿne-i zühhād ki dirler o bizüz

264. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 298
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Ḳumrīveş ṭavḳ ṭutar gerden-i dil āhumdan
4. Bende-i ḳāmet-i şimşād ki dirler o bizüz

265. **dir:**-*r*
Gazel 323
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. ʿAks -i ruḫsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

266. **dimege:**-*meg, -e*
Gazel 329
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Bir güne ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

267. **dídiler:**-*di, -ler*
Gazel 333
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Ṭarf-ı küleh-i yāre şikeste didiler ḫalḳ
8. Andan berü biz ………………. şikestüz

268. **dimege:**-*meg, -e*
Gazel 336
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Eṡerin itse de ārāyiş-i gerdūn Nābī
12. Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

269. **dime:**-*me*
Gazel 343
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Dime ḳoyun gibi maẓlūmdur mürāʿiye
4. Başın salarsa da mānende-i büz-i Aḫfeş

270. **didiyse:**-*di, -y, -se*
Gazel 343
Mısra: **14**
Demek, söylemek.
13. Ḳumāş-ı penc-gezi nev-ẓuhūr ne anlar
14. Dem-i müzāyedede beş didiyse benden şeş

271. **dirken:**-*r, -ken*
Gazel 350
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. ʿAşḳa düşdüñ baña dirken ġam u miḥnet ne imiş
2. Sen de gör çāşnī-i cām-ı maḥabbet ne imiş

272. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 354
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. O māh-rūya ḫat-āver olursa da dirler
12. Zamān ile ʿaceb āfitāb-ı ṭalʿat imiş

273. **dimek:**-*mek*
Gazel 380
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

274. **dinilürse:**-*nil, -ür, -se*
Gazel 382
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Peymāne olmaduḳça leb-i yāre būse-dād
12. Şahbāya bī-nemek dinilürse ḫaṭāsı yoḳ

275. **dirse:**-*r, -se*
Gazel 388
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Ey mihr-i meh-sitāre seni reh-güzārda
6. Aḫter güzeşt dirse görenler vebāli yoḳ

276. **diyenler:**-*y, -en, -ler*
Gazel 404
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Ġıdāsın ẓann iderler şāh-bāz-ı himmetüñ cīfe
12. Diyenler var saña tahsīl-i dünyā içün esmā çek

277. **dimiş:**-*miş*
Gazel 404
Mısra: **18**
Demek, söylemek.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

278. **didügi:**-*düg, -i*
Gazel 405
Mısra: **14**
Demek, söylemek.
13. Niyyeti ḫāne-i endūhı meger ġāret imiş
14. Sāġaruñ gūşına serrā didügi mīnānuñ

279. **diyenler:**-*y, -en, -ler*
Gazel 436
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Mīzān-ı iʿtibārda nāḳış gelür baña
4. Vażʿı çekilmez oldı diyenler zamānenüñ

280. **didügüñ:**-*düg, -üñ*
Gazel 438
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Var mı görmiş kim ile eylese ʿaḳd-i peyvend
4. Ṭurduġın ʿahdine devlet didügüñ ġaddāruñ

281. **diyerek:**-*yerek*
Gazel 445
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

282. **diyerek:**-*yerek*
Gazel 445
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

283. **diyerek:**-*yerek*
Gazel 445
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Pāyine bāri bu takrīb ile düşsem yārün
4. Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek

284. **diyerek:**-*yerek*
Gazel 445
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
6. Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

285. **diyerek:**-*yerek*
Gazel 445
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
8. Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

286. **diyerek:**-*yerek*
Gazel 445

Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī
10. Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek

287. **diyerek:***-y, -erek*
Gazel 446
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Üzüldü rişte-i cān zülf-i pür-şiken diyerek
2. Bozuldı çihre-i dil berg-i yāsemen diyerek

288. **diyerek:***-y, -erek*
Gazel 446
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Üzüldü rişte-i cān zülf-i pür-şiken diyerek
2. Bozuldı çihre-i dil berg-i yāsemen diyerek

289. **diyerek:***-y, -erek*
Gazel 446
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. Hevā-yi zülf-i ṣanemdür ʿinān-keş ey Nābī
10. Olursa rū be-reh-i deyr-i berhemen diyerek

290. **didi:***-di*
Gazel 449
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Ḫāḳ-ı cismüm didi gerd-i reh-i yāre Nābī
10. Dīde-i ḫaṣm benüm ḫāṭır-ı aḥbāb senüñ

291. **dir:***-r*
Gazel 451
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Girmem dir idün ḥalḳa-i peymāne-keşāna
4. Bir bezme mi varduñ yine ibrama mı düşdüñ

292. **didi:***-di*
Gazel 493
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemenden didi Nābī
10. Ḫāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül

293. **didi:***-di*
Gazel 498
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Ol şūḫdan niyāz-ı kelām eyledüm didi
4. İmā ile bu ḥarfe dehānum mı var benüm

294. **disem:***-se, -m*
Gazel 499
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. İnṣāf odur ki cān ü dilüm itmez iʿtiḳād
6. Cānane ben disem bile cānum degül benüm

295. **dirler:***-r, -ler*
Gazel 506
Mısra: **10**
Demek, adlandırmak.
9. Beni ebnā-yı dehrüñ ṣoḥbetinden itdi müstaġnī
10. Dil-i ġam-ḫ∨ār dirler Nābiyā bir hem-nişīn buldum

296. **disem:***-se, -m*
Gazel 519
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Mümkin mi rūy-ı yāre nigāh itmeyem disem
2. Her bir nigehde derd ile āh itmeyem disem

297. **disem:***-se, -m*
Gazel 519
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Mümkin mi rūy-ı yāre nigāh itmeyem disem
2. Her bir nigehde derd ile āh itmeyem disem

298. **disem:***-se, -m*
Gazel 519
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Olmaḳ sezā ṭabanca-ḫor-ı kehrübāy-ı ʿaşḳ
4. Taḥṣīl-i reng-i çihre-i kāh itmeyem disem

299. **disem:***-se, -m*
Gazel 519
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Şevḳ-i ümīd-i ʿafv ḳomaz kendü ḥālüme
6. Ben her ne deñlü meyl-i günāh itmeyem disem

300. **disem:***-se, -m*
Gazel 519
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Çıḳmaz beyāża maʿnī-i ḫalvet-nişīn-i ġayb
8. Ruḫsāre-i ḥurūfı siyah itmeyem disem

301. **disem:***-se, -m*
Gazel 519
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. Bedr ü hilāli taḫta-i taʿlīm ider felek
10. Meşḳ-i kemāli māh-be-māh itmeyem disem

302. **disem:***-se, -m*
Gazel 519
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Ġalṭīdelikde şübhe mi var çāh-ı ġaflete
12. Nūr-ı şuʿūrı meşʿal-i rāh itmeyem disem

303. **disem:***-se, -m*
Gazel 519
Mısra: **14**
Demek, söylemek.
13. Ġam zūr ile çeker götürür Nābiyā beni
14. Dergāh-ı pīr-i deyri penāh itmeyem disem

304. **disem:***-se, -m*
Gazel 523
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Nʾola yoḳ ḳudret-i perhiz disem her ne ḳadar
12. Ḥaḳḳını żāyiʿ idenlerle nemek-ḫ∨ār olamam

305. **dimişsüñ:***-miş, -süñ*
Gazel 525
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Ḥarām olsun dimişsüñ ben gedāya niʿmet-i vaṣluñ
10. Bu vażʿı ṭoġrısı ey şūḫ-ı fettānum ḥelāl itmem

306. **dirseñ:***-r, -se, -ñ*
Gazel 525
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

307. **didügüm:***-düg, -üm*
Gazel 542
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

308. **diyemem:**
Gazel 553
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Olmasa rāyiha-i maʿnī-i tāze diyemem
8. Her tehī mıṣraʿ içün sünbül-i destār-ı suḫan

309. **dimezsin:***-mez, -sin*
Gazel 558
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. İdüp ol rūy-ı āteşnāk ile secde dimezsin kim
10. Yanar seccādenüñ naḳşındaki ḳındīl-i bī-revġan

310. **dirler:***-r, -ler*
Gazel 591
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Dirler aġyārı meẕemmet nemek-i meclisdür
12. Biz de ġıybet idelüm meclise leẕẕet gelsün

311. **dimekdür:***-mek, -dür*
Gazel 591
Mısra: **13**
Demek, söylemek.

13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

312. **dime:**-*me*
Gazel 598
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

313. **dirlerse:**-*r, -ler, -se*
Gazel 604
Mısra: **5**
Demek, adlandırmak.
5. Āfitāb-ı ḥüsn dirlerse ʿaceb mi Yūsufʾa
6. Gūş idenler delvden mīzāna taḥvīl itdügin

314. **disün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Nābiyā tāze naẓīre disün erbāb-ı suḫan
12. Rūy-ı ḫaṭ-āvere mecmūʿa-i ʿirfān dönsün

315. **dirken:**-*r, -ken*
Gazel 621
Mısra: **1**
Beklemek.
1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

316. **dirken:**-*r, -ken*
Gazel 621
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

317. **dirken:**-*r, -ken*
Gazel 621
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

318. **dirken:**-*r, -ken*
Gazel 621
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Bizümle hep zebān-ı ḫançer ile söyleşür şimdi
6. Ser-i rehde düçār olduḳça evvel merḥabā dirken

319. **dirken:**-*r, -ken*
Gazel 621
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Ne deñlü ıżṭırāb itdükse ol deñlü esīr olduḳ
8. Bulayduḳ zülf-i çīn-i çīn-i dilberden rehā dirken

320. **dirken:**-*r, -ken*
Gazel 621
Mısra: **10**
Demek, söylemek (Demek vaken, söylemek mümkünken bağlamında).
9. Ne lāzımdur düşürmek şiʿri Nābī ḳayd-ı iġlāka
10. Bu deñlü bī-tekellüf sāde şiʿr-i dil-güşā dirken

321. **dimiş:**-*miş*
Gazel 626
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Nābī-i dil-ḫastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

322. **dise:**-*se*
Gazel 629
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. Nābī benüm ancaḳ görinen çeşmüne çerḫüñ
10. Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

323. **didük:**-*dü, -k*
Gazel 630
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. Bāzūlaruñı eyleme aġyāra ḥamāʾil
10. Biz saña didük gitdi güneh gerdenümüzden

324. **diseñe:**-*señe*
Gazel 640
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Oldı virān diseñe memleket-i ṣabr u şekīb
4. Didügüñ gibi ise kevkebe-i leşker-i ḥüsn

325. **didügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Gazel 640
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Oldı virān diseñe memleket-i ṣabr u şekīb
4. Didügüñ gibi ise kevkebe-i leşker-i ḥüsn

326. **disem:**-*se, -m*
Gazel 668
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. ʿİżārına o mehüñ gül disem leṭāfet ile
2. Cebīni mevc-zen-i çīn olur ḥacālet ile

327. **dirlerse:**-*r, -ler, -se*
Gazel 672
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

328. **dirlerse:**-*r, -ler, -se*
Gazel 672
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Olursañ zümre-i ʿuşşāḳ ile hem-çeşm hażm eyle
8. Raḳībā bed-siriştā bed-dilā divāne dirlerse

329. **dirlerse:**-*r, -ler, -se*
Gazel 672
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. ʿIyār-ı leẕẕet-i eşʿāra noḳsān gelmez ey Nābī
10. Zebān-ı ḫāmeye olduḳça şekker-ḫāne dirlerse

330. **didümse:**-*dü, -m, -se*
Gazel 721
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Gīsū-yı müşg-bārına Nābī o āfetün
12. İklim-i Çīn didümse de tevbe ḫaṭāsına

331. **dimedür:**-*me, -dür*
Gazel 730
Mısra: **10**
Anlamını vermek, demeğe getirmek.
9. Sāzende tāb-dādelügi gūş-ı sāzına
10. Gūyā mesāġ yoḳ dimedür istimāʿına

332. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 742
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Sürdükde yār ṣūret-i bāline rū didüm
4. ʿĀcizlerüñ nasibi gelürmiş ayaġına

333. **didügi:**-*dü, -gi*
Gazel 745
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. ʿĀrifān naḳd bulur āyīne-i ẕātında
4. Vāʿiẓānuñ didügi cennetüñ evṣāfında

334. **dimez:**-*mez*
Gazel 754
Mısra: **16**
Demek, söylemek.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

335. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 755
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Gören ol ġonceyi āgūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

336. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

337. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

338. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Şevḳ-i teşrifüñ ile gūşe-i ḫumḫānemüze
4. İntiẓār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

339. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Saña bāziçe-i çerḫi nice tefhīm ideyüm
6. Rüzgār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

340. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Şekve itsem siteminden daḫı efzūn eyler
8. Yadigār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

341. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. Vaṣl içün terk-i niyāz itdügüme gönlümde
10. Ḫārḫār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

342. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Gülşenüñ itdi temāşāsı beni dem-beste
12. Nev-bahār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

343. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **14**
Demek, söylemek.
13. Cām-ı zehr-āb-ı gelū-sūz-ı firāḳuñ sākī
14. Nā-güvār öyle degüldir ki dimek mümkin ola

344. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **16**
Demek, söylemek.
15. Lālenün dağına reşk eyledüginden gönlüm
16. Dāġdār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

345. **dimek:**-*mek*
Gazel 772
Mısra: **18**
Demek, söylemek.
17. Dil harīdār-ı viṣāl olduġına ey Nābī
18. Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

346. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 782
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyḫā-da

347. **didi:**-*di*
Gazel 789
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Dilde ḫayāl-i ḳāmet-i yāri gören didi
8. ʿArʿar dikildi bāġ-ı vefānuñ zemīnine

348. **didügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Gazel 832
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Nühüftedür didügüñ düzd-i ġamze-i çālāk
8. Şikār-ı cāna meġer aşikāre gelmedi mi

349. **dimiş:**-*miş*
Gazel 849
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Baña ne fāʾide hāsıl ṭutalum ḫalḳ dimiş
14. Gelmeye ʿāleme Nābī-i suḫen-senc gibi

350. **didiler:**-*di, -ler*
Tarih 116
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Demek, söylemek.
31. İşitdüm ġaybdan Nābī iderken fikr-i tārīḫin
32. Didiler ḳudsiyān bu ārzūda senden esbaḳdur

351. **dir:** -*r*
Gazel 123
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Hem-libās-ı Kaʿbe dāġ-ı sīnemi kim görse dir
6. Ser-be-ser maʿmūre-i ʿaşḳuñ sevādı böyledür

352. **dir:** -*r*
Gazel 568
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Degül bu ḫastelikde her zamān dir Nābī-i bīmār
10. Devā-yi ʿāfiyet ümmīd ider hemvāre luṭfuñdan

353. **disem:**-*se, -m*
Gazel 869
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Nakīşedür saña şeb-gerdlük disem
14. Nābī ʿaceb bu sözden o māh-ı tamām alınmaz mı

354. **dimez:** -*mez*
Gazel 219
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Bir gün dimez o şūh ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

dib:
1. **dibine:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **111**
Bir şeyin alt kısmı.
111. Ḫum dibine irkilicek mühmelāt
112. Aña virürlerdi berāy-ı zekât

dībā:
1. **dībā:**
Tarih 16
Mısra: **24**
Renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek kumaş, canfes kumaş.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

2. **dībā:**
Tarih 155
Mısra: **4**
Renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit ipek kumaş, canfes kumaş.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḫavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

dibāce:
1. **dibācesinde:**-*si, -n, -de*
Kaside 1
Mısra: **193**
Önsöz, giriş, başlangıç.
193. Didi dibācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ʾārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

dībāçe-i ḫalkārın:
1. **dībāçe-i ḫalkārın:**-*ın*
Gazel 158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Önsözdeki süsleme (Halkar: güzel yazılmış bir yazıyı veya sanatkarane yapılmış bir minyatürü çevreleyen çiçek motiflerinden, bilhassa hatayi cinsi kullanılmak suretiyle yapılan tezhip, süsleme).
3. Aramaz kimse maʿānī vü nikātın ketbün
4. Naḳş-ı ser-levḥa vü dībāçe-i ḫalkārın arar

dibine düşmez oldı:
1. **dibine düşmez oldı:**-*dı*
Gazel 679
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Altını -bile- aydınlatmaz olmak.
3. Düşmez oldı dibine şuʿle-i şemʿ-i ḫüsni
4. Ḳalmadı kimsede şevḳ üstine pervānelige

dicle-i şemşīr:
1. **dicle-i şemşīr:**
Tarih 56
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Dicle Nehri kılıcı.
27. Pāk idüp mülk-ı ʿIrāḳʾı Dicle-i şemşīr ile
28. Ḳalmaya ol ḫāk-ı nūrānīde ās̱ār-ı ẓalām

dīdār:
1. **dīdārın:**-*ın*
Gazel 609
Mısra: **7**
Yüz, çehre, sima, güzel yüzün görünmesi.
7. Hele bir kerre de görmiş olalum dīdārın
8. Bezme gelsün de yine cām-ı dıraḫşān dönsün

dīde:
1. **dīdeden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **1**
Göz.
1. Ġam-ı firāḳun aḳıtdı o deñlü dīdeden āb
2. Ki oldı eşküme nisbetle ḥeft baḥr serāb

2. **dīdesini:**-*si, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **91**
Göz.
91. Ḫ∨ābdan dīdesini būmveş itmez bīdār
92. Eyleyen ḫıdmet içün şevḳ ile pertāb-ı ḥamām

3. **dīdelerden:**-*ler, -den*
Kaside 24
Mısra: **15**
Göz.
15. Dīdelerden dökilen girye-i ḥasret virdi
16. ʿĀḳibet meclis-i ʿālemde neşāṭ-ı ṣahbā

4. **dīdede:**-*de*
Gazel 42
Mısra: **6**
Göz.
5. Şāhid-i ṣunʿuñ temāşāsında her leyl ü nehār
6. Dīdede aḥvāl-i müşgān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

5. **dīdedeki:**-*de, -ki*
Gazel 47
Mısra: **8**
Göz.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim
8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

6. **dīdeye:**-*ye*
Gazel 59
Mısra: **1**
Göz.
1. Şevḳ-i ruḫuñla dīdeye feyż-i seher gelür
2. Fikr-i ḫaṭuñla murġ-ı dile bāl ü per gelür

7. **dīde:**
Müfret 68
Mısra: **1**
Göz.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

8. **dīdesi:**-*si*
Gazel 81
Mısra: **11**
Göz.
11. Āhı āteş getürür dīdesi ṣu bağrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

9. **dīde:**
Gazel 103
Mısra: **12**
Göz.
11. Ḥasb-hālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı hāli
12. Müjde benden saña ey dīde eyü fālüñ var

10. **dīde:**
Tarih 120
Mısra: **6**
Göz.
5. Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa
6. Dīde cāʾiz ki ṣalātın ide ḳaṣr

11. **dīde:**
Gazel 127
Mısra: **9**
Göz.
9. ʿAceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dīde baḳduḳça
10. Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pīrehen ditrer

12. **dīde:**
Tarih 141
Mısra: **4**
Göz.
3. Ḫayli yirden düşmenüñ rāz-ı derūnın keşf ider
4. Dīde de elde olursa böyle olsun dūr-bīn

13. **dīdede:**-*de*
Gazel 175
Mısra: **7**
Göz.
7. Tahrīk-i nigāha yoġ iken dīdede ḳudret
8. Ruḫsāre-i ḫūbānda tek-ā-pūsı ʿacebdür

14. **dīde:**
Gazel 176
Mısra: **1**
Göz.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

15. **dīdede:**-*de*
Gazel 230
Mısra: **14**
Göz.
13. Eks̱er ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

16. **dīdemüz:**-*müz*
Gazel 268
Mısra: **2**
Göz.
1. Şevḳ-i ḥüsnünle dili mahzen-i nūr eylemişüz
2. Dīdemüz revzene-i pertev-i Tūr eylemişüz

17. **dīde:**
Gazel 351
Mısra: **7**
Göz.
7. Bilmem ne dīde ile ruḫ-ı yāri seyr idem
8. Tāb-ı nezāre dīde-i pür-nemde ḳalmamış

18. **dīde:**
Gazel 374
Mısra: **16**
Göz.
15. Ḥasret-i ravżanla ey verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb
16. İtmesüñ mi dīde dāmānın gülistān el-vedāʿ

19. **dīde:**
Gazel 419
Mısra: **1**
Göz.
1. Çihresin görmeden ey dīde ḳaçarsın günehüñ
2. İtme gerdān ṭaraf-ı māh-ruḫāndan nigehüñ

20. **dīdeleri:**-*ler, -i*
Gazel 432
Mısra: **1**
Göz.
1. Olurdı dīdeleri rūşen āşiyānemüzüñ
2. Olaydı ger es̱eri āh-ı ʿāşıḳānemüzüñ

21. **dīdemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 463
Mısra: **6**
Göz.
5. İder ʿizāruna ṣarf-ı nigāh-ı düzdīde
6. Biraz uzuncadur ey māh desti dīdemüzüñ

22. **dīdemüz:**-*müz*
Gazel 502
Mısra: **5**
Göz.
5. Āḫir nigāh-ı ḥasrete vaḳf itdi dīdemüz
6. Ol āfete niyāz da ihmālümüz bizüm

23. **dīdesin:**-*si, -n*
Gazel 558

Mısra: **20**
Göz.
19. N᾿olaydı olmayaydı perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem ṣanup
20. İdeydi Nābiyā tāze maʿānī dīdesin rūşen

24. **dīdeleri:**-*ler, -i*
Gazel 639
Mısra: **11**
Göz.
11. Güşāde dīdeleri şimdi yoḳ reh-i ʿaşḳuñ
12. Niyāz-ı himmete muḥtāc pāsbānlardan

25. **dīdeye:**-*y, -e*
Gazel 699
Mısra: **9**
Göz.
9. Hem dīdeye hem maʿdeye hem kīseye lāzım
10. Ḳaldı gözümüz ḫāne-i zenbūr-ı ʿaselde

26. **dīde:**
Gazel 720
Mısra: **12**
Göz.
11. Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i ʿayş
12. Nābiyā dīde temāşāger-i baġ olmasa da

27. **dīdelerden:**-*ler, -den*
Gazel 753
Mısra: **4**
Göz.
4. İder āteş tereşşuḥ dīdelerden āb şeklinde
3. O şūḫ-ı āteşīn-ruḫsāruñ āb u tabı şevḳinden

28. **dīde:**
Gazel 776
Mısra: **9**
Göz.
9. Ġamze ḫāmuş-ı teġāfül dīde leb-rīz-i ġazab
10. Fırṣat-ı güftār bulmış gibi bed-gūlar yine

29. **dīdede:**-*de*
Gazel 788
Mısra: **7**
Göz.
7. O deñlü dīdede ḥayret ki dāmenüm bulamam
8. Sirişki rāh-ber-i semt-i dāmen itsem de

30. **dīdemden:**-*m, -den*
Gazel 791
Mısra: **7**
Göz.
7. Ṣaçdum güher-i eşki şebnem gibi dīdemden
8. Açılmadı bir ġonce gülzār-ı temennāda

31. **dīdesi:**-*si*
Gazel 801
Mısra: **1**
Göz.
1. Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳ᾿a dīdesi miḥrābı āmāde
2. Döşenmişdür reh-i ṭāʿāt-ı Rabbānī᾿de seccāde

32. **dīdelerden:**-*ler, -den*
Gazel 850
Mısra: **11**
Göz.
11. Dīdelerden çeşme-i āb-ı ḥayāt oldı nihān
12. Oldı rūz-ı hicr tūlāni şeb-i yeldā gibi

33. **dīde:**
Gazel 856
Mısra: **3**
Göz.
3. Ne görürdi dil ile dīde meġer kim Cemşīd
4. İḫtiraʿ itmese meyḫāne vü ḥammāmları

34. **dīdeyi:**-*yi*
Gazel 874
Mısra: **6**
Göz.
5. Gül-çīn-i maṭlab eylemedi bāġbān-ı feyż
6. Ol dīdeyi ki giryeye muʿtād görmedi

dīde ḳaldı:
1. **dīde ḳaldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **320**
Kelime Tipi: **Deyim**
Beğendiği bir şeyi çok istemek; imrenmek; gönlü çekmek II Elde edilemeyen bir şeyi başkasından kıskanmak.
319. Ārzū-yı mücevveze serde
320. Ḥalḳaveş ḳaldı dīde defterde

dīdebān:
1. **dīdebānumdur:**
Gazel 64
Mısra: **10**
Gözcü, bekçi, muhafız.
9. Olaldan nā᾿il-i gencīne-i esrār-ı insanī
10. Kevākib dīdebānumdur melekler pāsbānumdur

2. **dīdebānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 466
Mısra: **12**
Gözcü, bekçi, muhafız.
11. Ḳındīl-i rūşenī-dih-i çeşm-i ümīdidür
12. Naḳş-ı derā-yı ḳafilede dīdebānlaruñ

dīdebān-ı furṣat-ı yenhā ᾿ani᾿l-faḥşā:
1. **dīdebān-ı furṣat-ı yenhā ᾿ani᾿l-faḥşā:**
Kaside 1
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Yenhā ᾿ani᾿l-faḥşā" için fırsat gözleyenler (Yenhā ᾿ani᾿l-faḥşā; Yasaklar ve fuhşiyat anlamına gelen Nahl Suresi 90. ayetten bir parça).
83. Melāʿik ḫādimān-ı Ye᾿müru bil-ʿadli ve᾿l-iḥsān
84. Şeyāṭīn dīdebān-ı furṣat-ı Yenhā ᾿ani᾿l-faḥşā

dīdebānlıġ:
1. **dīdebānlıġa:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **93**
Gözcülük.
93. Sürādıḳında ḳażā dīdebānlıġa me᾿ẕūn
94. Hazīnesinde ḳader pāsbānlıġa me᾿mūr

dīde-bānlıḳ:
1. **dīde-bānlıḳdur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **8**
Gözcülük.
7. O māhı çekmemeġe hāle gibi āġūşa
8. Tamām-ı şeb felegüñ kârı dīde-bānlıḳdur

dīde-güşā:
1. **dīde-güşā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **20**
Göz açan.
19. Oldı saḳfında kitābe gūyā
20. Seyr içün revnaḳım dīde-güşā

dīde-güşā-yı ḥasret olur:
1. **dīde-güşā-yı ḥasret olur:**-*ur*
Gazel 330
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Özlemin açık gözleri olmak (Açık yara şekil noktasında göze benzetilmektedir).
7. Yine bir zaḫme olur dīde-güşā-yı ḥasret
8. Zaḫm-ı müstaġnī-i dil minnet-i merhem çekmez

dīde-güşā-yı yaʿḳūb:
1. **dīde-güşā-yı yaʿḳūb:**
Gazel 807
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Yakup Peygamberin gözünü açan.
5. ʿĀrıż-ı Yūsuf olur dīde-güşā-yı Yaʿḳūb
6. Ḥüsni gör mihnet-i beytü᾿l-ḥazenüñ żımnında

dīde-i aġyārdan:
1. **dīde-i aġyārdan:**-*dan*
Gazel 850
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yabancıların, rakiplerin gözleri.
3. Oldı çün kim ʿālem-i ṣūretde āsāyiş ʿadīm
4. Dīde-i aġyārdan oldı nihān maʿnā gibi

dīde-i aġyārı:
1. **dīde-i aġyārı:**-*ı*
Gazel 15
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yabancıların gözleri.
7. Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḫun ʿaksiyle sen
8. Dīde-i aġyārı mīnā-yı gül-āb itdün bu şeb

dīde-i āhū-yı ḥarem:
1. **dīde-i āhū-yı ḥarem:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Yaban gezen ceylanın gözü.
21. Güli dāġ-ı dil-i gülzār-ı İrem
22. Nergisi dīde-i āhū-yı ḥarem

dīde-i ʿaḳlı:
1. **dīde-i ʿaḳlı:***-ı*
Tarih 138
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Akıl gözü.
21. Dīde-i ʿaḳlı gibi ṣaḥibinüñ her revzen
22. ʿĀlem-i nūra baḳar her biri bir çeşm-i yaḳīn

dīde-i ʾaklına:
1. **dīde-i ʾaklına:***-ı, -n, -a*
Kaside 9
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Akıl gözü.
75. Hem-dem-i pādişeh-i dehr ki āṣaf bulsa
76. Hāk-i pāk-i ḳademin dīde-i ʾaklına çeker

dīde-i ʿaḳluña:
1. **dīde-i ʿaḳluña:***-uñ, -a*
Tarih 127
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Akıl gözü.
19. Ḳatı pākīzedür idrāḳine bul rāh-ı şuʿūr
20. Dīde-i ʿaḳluña vir ḥüsnini teşḫīse cilā

dīde-i ʿāleme:
1. **dīde-i ʿāleme:***-e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **344**
Kelime Tipi: -
Alemin gözü.
343. Ola ẕātı miṡāl-i pertev-i hūr
344. Dīde-i ʿāleme vesīle-i nūr

dide-i ʿāşıkda:
1. **dide-i ʿāşıkda:***-da*
Gazel 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşığın gözü.
9. Subḥ-ı viṣāl oldı damen-mest bī-ḫaber
10. Nābī olur mı dide-i ʿāşıkda bunca ḫ∨āb

2. **dide-i ʿāşıḳda:***-da*
Gazel 688
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşığın gözü.
3. Pāyende ḳalur dide-i ʿāşıḳda ruḫ-ı dost
4. Ḫurşīdüñ eger pertevi revzende ḳalursa

dīde-i ʿāşıḳdan:
1. **dīde-i ʿāşıḳdan:***-dan*
Gazel 435
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşığın gözü.
5. Nüsḫa-i ʿaşḳ u maḥabbetdeki ebvāb ü füṣūl
6. Şerḥidür dīde-i ʿāşıḳdan aḳan ḫūn-ābuñ

dīde-i ʿāşıḳ-ı müflis:
1. **dīde-i ʿāşıḳ-ı müflis:**
Gazel 145
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her şeyini tüketmiş aşığın gözü.
1. Dīde-i ʿāşıḳ-ı müflis ki ḫaṭ u ḫāldedür
2. Çeşm-i nekbet-zededür ṣafḥa-i remmāldedür

dīde-i ʾaṣra:
1. **dīde-i ʾaṣra:***-a*
Kaside 8
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Asrın gözü.
49. O cihānbān-ı muʿaẓẓam ki türāb-ı ḳademin
50. Eylemiş ḥażret-i Ḥaḳḳ dīde-i ʾaṣra iksīr

dīde-i āyīne:
1. **dīde-i āyīne:**
Gazel 309
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gözbebeği.
7. Hem-dem-i dīgere güncāyişe yoḳdur imkān
8. Tengdür dīde-i āyīne gibi meskenümüz

dīde-i baḫta:
1. **dīde-i baḫta:***-a*
Gazel 870
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Baht, talih gözü.
11. Ṣubḥ-ı maḥşer çıḳar ancaḳ ġam-ı dil ey Nābī
12. Dīde-i baḫta ḳonan ḳāfile-i ḫ∨āb gibi

dīde-i baḫtı:
1. **dīde-i baḫtı:***-ı*
Gazel 372
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Baht, talih gözü.
3. Görmedi saña muʿadil dīde-i baḫtı Ḥaleb
4. Fāżıl-ı ḫoş-ḫūy destūr-ı suḫan-dān el-vedāʿ

dīde-i baḫtın:
1. **dīde-i baḫtın:***-ı, -n*
Kaside 8
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Baht, talih gözü.
113. Kendü dil-ḫ∨āh-ı hümāyūnı ḳadar luṭf-ı Ḫudā
114. Dīde-i baḫtın ide ẕāt-ı şerīfiyle ḳarīr

dīde-i bedden:
1. **dīde-i bedden:***-den*
Tarih 121
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Kötü göz, nazar değdiren göz.
31. Her kim ki gelür seyrine dir dīde-i bedden
32. Hem ḫaymesi hem ṣāḥibi Allāhʾa emānet

dīde-i bīdāre:
1. **dīde-i bīdāre:***-e*
Gazel 366
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Uykusuz göz.
1. Terk-i ḫ∨āb-ı ʿāfiyetdür ʿāşıḳ-ı bīmāre şarṭ
2. Ġayrīden ḳaṭʿ-ı naẓardur dīde-i bīdāre şarṭ

dīde-i bīdār-ı evliyā:
1. **dīde-i bīdār-ı evliyā:**
Gazel 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Velilerin uyanık gözleri.
15. Vech-i kerīm-i ḥüsn-i İlāhīden özgeye
16. Olmaz güşāde dīde-i bīdār-ı evliyā

dīde-i bigāneden der-beste gülşendür:
1. **dīde-i bigāneden der-beste gülşendür:***-dür*
Gazel 490
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yabancı gözlere kapısı kapalı gül bahçesi.
5. Şemme her bīnide yoḳ ḳudret gül-i esrārını
6. Dīde-i bigāneden der-beste gülşendür göñül

dīde-i bī-ḫ∨āb göstermiş:
1. **dīde-i bī-ḫ∨āb göstermiş:***-miş*
Gazel 355
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Uyuyamamak, gözüne uyku girmemek.
9. Felekde ḫaste-i hicrāna taklīd eyleyüp Nābī
10. Gice tā ṣubḥ olınca dīde-i bī-ḫ∨āb göstermiş

dīde-i bīmārına:
1. **dīde-i bīmārına:***-ı, -n, -a*
Gazel 677
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Baygın bakış.
5. Dil virmez idi dīde-i bīmārına yārün
6. ʿĀşıḳda eger dāʿiye-i ʿāfiyet olsa

dīde-i bīnā:
1. **dīde-i bīnā:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gören göz.
21. Zihī mübdiʿ ki bī-reng-i ʿamādan eylemiş tasvīr

22. Hezārān çihre-i rengīn hezārān dīde-i bīnā

2. **dīde-i bīnā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Gören göz.
229. Ne zamān itse ārzū-yı ġazā
230. İdemez farḳ dīde-i bīnā

3. **dīde-i bīnā:**
Tarih 104
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Gören göz.
83. Nās eyledi maḥşer gibi bir gūne tezāḥüm
84. Kim naḳş-ı ḥasīr olmış idi dīde-i bīnā

4. **dīde-i bīnā:**
Gazel 850
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gören göz.
1. Nūr-ı çeşmüm perdelendi Kaʿbe-i ʿulyā gibi
2. Gūşe-gīr-i ḫalvet oldı dīde-i bīnā gibi

dīde-i derkümde:
1. **dīde-i derkümde:***-üm, -de*
Gazel 331
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İdrak gözü.
13. İderdi farḳ-ı mecāz ü ḥaḳīḳat ey Nābī
14. Olaydı dīde-i derkümde ḳuvvet-i temyīz

dīde-i deryā-feşānumda:
1. **dīde-i deryā-feşānumda:***-um, -da*
Gazel 756
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Denizler saçan göz.
1. İder cūş-ı sirişküm dīde-i deryā-feşānumda
2. Rücūʿ-ı mīlden kuḥl-ı mürekkeb sürmedānumda

dīde-i devrān:
1. **dīde-i devrān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **201**
Kelime Tipi: -
Zamanenin gözü.
201. Ne zamān gördi dīde-i devrān
202. Böyle bir pādişāh-ı ʿālī-şān

2. **dīde-i devrān:**
Kaside 9
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Zamanenin gözü.
81. Şimdi anuñla baḳar ehl-i cihān dünyāya
82. Ẕātıdur dīde-i devrān bu gün nūr-ı başar

dīde-i dil:
1. **dīde-i dil:**
Gazel 670
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kalp gözü, gönül gözü.
3. Virmez ṣafā-yı cām-ı muṣaffāyı lāy-ı ḫum
4. Olmaz güşāde dīde-i dil tūtiyā ile

dīde-i dünyā:
1. **dīde-i dünyā:**
Tarih 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dünyanın gözü.
7. Meşām-ı ʿālemi būy-ı beşāret eyledi taʿṭīr
8. Ġubār-ı ġam ʿadem oldı açıldı dīde-i dünyā

dīde-i efkār açma:
1. **dīde-i efkār açma:***-ma*
Gazel 176
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Efkar gözünü açmak.
7. Her gördüğüne açma ṣaḳın dīde-i efkār
8. Her mertebede maṣlaḥatuñ ādemi vardur

dīde-i giryāne:
1. **dīde-i giryāne:***-e*
Gazel 340
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ağlayan göz, yaşlı göz.
7. Bilüp ḫūn-ābe-rīz-i eşk-i hicrān olduġın çeşmüm
8. Münaḳḳaş destmāli dīde-i giryāne göndermiş

dīde-i giryānumuzuñ:
1. **dīde-i giryānumuzuñ:***-u, -muz, -uñ*
Gazel 411
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ağlayan göz, yaşlı göz.
7. Āb u tāb-ı ruḫ-ı dildārı ider istidlāl
8. Seyr iden cuşişini dīde-i giryānumuzuñ

dīde-i ḫaṣm:
1. **dīde-i ḫaṣm:**
Gazel 449
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Düşman gözü.
9. Ḫāḳ-ı cismüm didi gerd-i reh-i yāre Nābī
10. Dīde-i ḫaṣm benüm ḫāṭır-ı aḥbāb senüñ

dīde-i ḥayret-ḫurūş-ı ʿaşḳ:
1. **dīde-i ḥayret-ḫurūş-ı ʿaşḳ:**
Gazel 306
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın hayretinden coşan gözü.
3. Tehīdür merdümekden dīde-i ḥayret-ḫurūş-ı ʿaşḳ
4. Terāzū-yı dükān-ı bī-dilān dirhem ḳabūl itmez

dīde-i hū:
1. **dīde-i hū:**
Gazel 657
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Hu yazısını (هو) gözü.
18. Mürtefiʿ kūşeye çıḳmış gözedür dīde-i hū
17. Ḥıfẓ içün nāmelerün ṣaff-ı süṭūrın Nābī

dīde-i ḫūbān:
1. **dīde-i ḫūbān:**
Gazel 806
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dilberlerin gözü.
5. Ḳapılur dīde-i ḫūbān gibi bīmārlara
6. O ḳadar çāpük iken düzd-i siyeh-pūş-ı nigeh

dīde-i ḫūn-bār:
1. **dīde-i ḫūn-bār:**
Gazel 40
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kan saçan göz.
9. Yār inmeyicek ẓirve-i nāz ü siteminden
10. İtmiş ṭutalum dīde-i ḫūn-bār temevvüç

dīde-i hussād:
1. **dīde-i hussād:**
Gazel 49
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kıskanç, çekemeyen gözler.
5. Bī-çeşm-i hased leẕẕeti yoḳ niʿmet-i cāhuñ
6. Devletlinüñ ārāyişidür dīde-i hussād

dīde-i ʿibretle:
1. **dīde-i ʿibretle:***-le*
Gazel 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ibret gözü, ibretle bakış.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. Ḫāke baḳ dīde-i ʿibretle sebūyı seyr it

dīde-i ʿirfānuña:
1. **dīde-i ʿirfānuña:***-u, -ñ, -a*
Gazel 404
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bilge gözü.
9. Temāşā-yı cemāl-i nev-ʿarūs-ı rāḥat istersen
10. Var evvel dīde-i ʿirfānuña kuḥl-ı müdārā çek

dīde-i ḳalbüñ:
1. **dīde-i ḳalbüñ:***-ü, -ñ*
Gazel 774
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kalp gözü, gönül gözü.
15. Dīde-i ḳalbüñ beyāż it dīde-i Yaʿḳūbveş
16. Eşküni bīhūde ey dil zīb-i dāmān eyleme

dīde-i kevkeb:
1. **dīde-i kevkeb:**
Gazel 356
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Yıldız gözü.
7. Hezār dīde-i kevkeb nigāh-bānī iken
8. Nevāle-i emele vażʿ-ı yed ne müşkil imiş

dīde-i maḫmūr:
1. **dīde-i maḫmūr:**
Gazel 872
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sarhoş gözü gibi süzerek bakan göz, mestane II sevgilinin gözü.
7. Mis̱āl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

dīde-i mihr ü mehe:
1. **dīde-i mihr ü mehe:**-*e*
Gazel 529
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ay ile güneşin gözü.
5. Gerdūn virürdi dīde-i mihr ü mehe kesād
6. Ḥıfẓ-ı ġubār-ı ḫāṭıruma bir yer istesem

dīde-i mihr ü mehin:
1. **dīde-i mihr ü mehin:**-*i, -n*
Tarih 92
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Ay ile güneşin gözü.
25. Zīnet-i naḳş-ı dil-āvīzini seyr itmek içün
26. Dīde-i mihr ü mehin itmede ḫāke ilḳā

dide-i mūr:
1. **dide-i mūr:**
Gazel 376
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Karınca gözü (Çok az, çok küçük bağlamında).
9. Ḫırmen-i devlet-i gerdūna da yitse olamaz
10. Dide-i mūr ḳadar dest-i leʾīmān vāsiʿ

dīde-i nem:
1. **dīde-i nem:**
Kaside 15
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Nemli göz.
131. Mekremet ḫās̱s̱iyet-i ḫilḳati çün nūr-ı ḳamer
132. Merḥamet lāzime-i ṭıyneti çün dīde-i nem

dīde-i pür-eşkde:
1. **dīde-i pür-eşkde:**-*de*
Gazel 839
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı dolu göz.
3. Ḳapluca ḥavżı degül āyīne-i ṣāf gibi
4. Görinür dīde-i pür-eşkde ʿaks-ı bedeni

dīde-i pür-nem:
1. **dīde-i pür-nem:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaşla dolu göz.
1. Bu giryeye ey dīde-i pür-nem ne virürler
2. Bu cuşiş-i bīhūdeye bilmem ne virürler

dīde-i pür-nemde:
1. **dīde-i pür-nemde:**-*de*
Gazel 351
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yaşla dolu göz.
7. Bilmem ne dīde ile ruḫ-ı yāri seyr idem
8. Tāb-ı nezāre dīde-i pür-nemde ḳalmamış

dīde-i şeb-zindedārum:
1. **dīde-i şeb-zindedārum:**-*um*
Gazel 603
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uykusuz göz, gece uyku uyumayan göz.
3. Ābdār olsun senüñ tek mihr-i ruḫsāruñ benüm
4. Dīde-i şeb-zindedārum pür-nem olsun olmasun

dīde-i süzen:
1. **dīde-i süzen:**
Gazel 558
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İğne deliği.
1. Güẕergāh-ı fenā olduġına āḫir libās-ı ten
2. İder her bir güẕerde bir işāret dīde-i süzen

dīde-i terden:
1. **dīde-i terden:**-*den*
Gazel 599
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Islak göz II gözyaşı.
7. Heveskārān iden ruḫsār-ı yāra naẓra-i şehvet
8. Cenābet şüst ü şūyiçün döker şu dīde-i terden

dīde-i terle:
1. **dīde-i terle:**-*le*
Gazel 208
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Islak göz.
3. Tathīrine nā-pāklaruñ dīde-i terle
4. Mānende-i pīrān-ı ṭarīḳat nigerāndur

dīde-i tevfīḳe:
1. **dīde-i tevfīḳe:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Başarının gözü.
63. Ol ḫidīv-i nuṣret-ārāy-ı maġāzī-pīşe kim
64. Tūtyādur dīde-i tevfīḳe gerd-i leşkeri

dīde-i ümmīde:
1. **dīde-i ümmīde:**-*e*
Gazel 577
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ümit, istek gözü.
1. Dīde-i ümmīde tā ol laʿl-i mey-gūndur düşen
2. Çeşm-i dilden dāmen-i endīşeye ḫūndur düşen

dīde-i ümmīdini:
1. **dīde-i ümmīdini:**-*i, -n, -i*
Tarih 128
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ümit, istek gözü.
13. Müʾminüñ dīde-i ümmīdini itdi rūşen
14. Ḥāsidün baġrını hūn itdi bu fetḥ-i ġarrā

dīde-i ʿuşşāḳına:
1. **dīde-i ʿuşşāḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 274
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aşıkların gözü.
11. Dilber oldur kim lisānı ola mīzāb-ı kerem
12. Dīde-i ʿuşşāḳına gelmezden evvel nem henüz

dīde-i yaʿkūb:
1. **dīde-i yaʿkūb:**
Gazel 364
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hz. Yakub'un gözü (Hz Yusuf''dan dolayı gam çekerek çokça ağlamasıyla bağlantılı kullanılmıştır.).
9. Hem-rengī-i pīrāhen içün dīde-i Yaʿkūb
10. Oldıysa sezā dest-i Züleyḫāʾya muʿārıż

dīde-i yaʿkūbveş:
1. **dīde-i yaʿkūbveş:**
Gazel 774
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hz. Yakup Peygamberin gözleri gibi.
15. Dīde-i ḳalbüñ beyāż it dīde-i Yaʿkūbveş
16. Eşküni bīhūde ey dil zīb-i dāmān eyleme

dīde-i ẓafer:
1. **dīde-i ẓafer:**
Kaside 7
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Zaferi görmeye alışkın gözler.
33. Ġubār-ı ġuṣṣa vü germā-yı ġamdan olmış idi
34. Şikeste ṭabʿ-ı sefer dīde-i ẓafer maʿẕūr

dīdeler döndi:
1. **dīdeler döndi:**-*di*
Gazel 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -

Dikkatlerin bir şeyde/yerde toplanması.
1. Ṣalındı ʿīdgehde yine nev-resīdeler
2. Ḥayretle döndi pelle-i dūlāba dīdeler

dīdelerin bāz idenlerüñ:
1. **dīdelerin bāz idenlerüñ:**-*üñ*
Gazel 426
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gözünü dört açanlar.
1. Encāmı bed ġurūra ser-āġāz idenlerüñ
2. Nokṣan-ı halka dīdelerin bāz idenlerüñ

dīdesinden kan geldi:
1. **dīdesinden kan geldi:**-*di*
Tarih 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözlerden kan akmak, kan ağlamak.
5. Gūş idüp āb-ı Ḫıżr evṣāfın
6. Geldi ḥasretle dīdesinden kan

dīdesine ḫ∨ābı ḥarām iden:
1. **dīdesine ḫ∨ābı ḥarām iden:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözüne uykuyu haram kılmak, uyumayı tamamen terketmek.
79. Meẕhebinde saña eyler sitem ü cevri ḥelāl
80. Şevḳ-i ḫıdmetle iden dīdesine ḫ∨ābı ḥarām

dīdeye nūr virür:
1. **dīdeye nūr virür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göze nur vermek.
15. Naḳş-ı nev-ṭarzı virür dīdeye nūr
16. Ṭarḥı eyler dili leb-rīz-i sürūr

2. **dīdeye nūr virür:**-*ür*
Kaside 18
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göze nur vermek.
25. Ḥayret-efzādur o kürsīde olan ḳāʿideler
26. Dīdeye nūr virür ol reviş-i bī-hem-tā

didigüñ:
1. **didigüñ:**
Gazel 468
Mısra: **1**
Adı verilen, sayılan, kabul edilen.
1. Şikāf-ı revzene-i nāzdur dehen didigüñ
2. Nesīm-i mirveḥe-i rāzdur suḫan didigüñ

2. **didigüñ:**
Gazel 468
Mısra: **2**
Adı verilen, sayılan, kabul edilen.
1. Şikāf-ı revzene-i nāzdur dehen didigüñ
2. Nesīm-i mirveḥe-i rāzdur suḫan didigüñ

3. **didigüñ:**
Gazel 468
Mısra: **4**
Adı verilen, sayılan, kabul edilen.
3. Sipāh-ı tefriḳa āmādedür ḳafāsında
4. Ṣabāḥa kalduġı nādirdür encümen didigüñ

4. **didigüñ:**
Gazel 468
Mısra: **6**
Adı verilen, sayılan, kabul edilen.
5. Senüñ gibi o daḫı bir zamān ne tāze idi
6. Nigāh-ı kecle ḫaṭ-āverde-i köhen didigüñ

5. **didigüñ:**
Gazel 468
Mısra: **8**
Adı verilen, sayılan, kabul edilen.
7. Añuñ tecerrüdi māniʿ riyā-fürūşluġa
8. Senüñ hezār ʿalāyıḳla berhemen didigüñ

6. **didigüñ:**
Gazel 468
Mısra: **10**
Adı verilen, sayılan, kabul edilen.
9. Girer mi dest-i dil-i ḫāne-gerd-i ʿuşşāḳa
10. Sevād-ı gīsū-yı cānānede şiken didigüñ

7. **didigüñ:**
Gazel 468
Mısra: **12**
Adı verilen, sayılan, kabul edilen.
11. Birūne zehr döker pūstin-i gāv-ı zemīn
12. Senüñ rübūde olup sīne-i çemen didigüñ

8. **didigüñ:**
Gazel 468
Mısra: **14**
Adı verilen, sayılan, kabul edilen.
13. Odur şefīḳaterīn saña ġayriden Nābī
14. Zebān-ı ṭaʿne ile çerḫ-i pīre-zen didigüñ

didükleri:
1. **didükleri:**
Gazel 385
Mısra: **3**
Denilen, isminde.
3. Luġaz didükleri şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur
4. Ki zīr-i perdede maʿnāsı çoḳ güşāyişi yoḳ

didür:
1. **didürdük:**-*dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **4**
Söylenilmesine, denmesine meydan vermek.
3. Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāller itdük
4. Ne bir maḥalli didürdük ne derkenār idebildük

diger-gūn:
1. **diger-gūn:**
Gazel 143
Mısra: **5**
Değişmiş, başkalaşmış.
5. Pür olduġı dem cāmuñ olur ṣavtı diger-gūn
6. Eṭfālüñ ider ḥilm ṣadāsın müteġayyir

2. **diger-gūn:**
Gazel 492
Mısra: **10**
Değişmiş, başkalaşmış, bozuk.
9. Zīver-i kālā-yı ʿayş ü naḳş-i tamġā-yı kesād
10. Resm ü āyīni diger-gūn başḳa ʿālemdür göñül

dīgergūn itdi:
1. **dīgergūn itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **-**
Değiştirmek, bozmak.
143. Çıḳdı eflāke dūd-ı ʿanber-bār
144. Zuḫalin rengin itdi dīgergūn

digerüñ:
1. **digerüñ:**
Gazel 550
Mısra: **12**
Başka, başkası.
11. Bir nice ẓarfdan almak gibidür dürlü taʿām
12. Eylemek ḫalṭ sözinde digerüñ eşʿārın

dīg-i fenā:
1. **dīg-i fenā:**
Gazel 275
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Faniliğin topraktan tenceresi.
7. Ḳaynadı dīg-i fenā dūd-ı ḫaṭ oldı peydā
8. Ṭoymadı māʾide-i vaṣlına mihmānı henūz

dig-i fitne ḳaynadur:
1. **dig-i fitne ḳaynadur:**-*ur*
Gazel 434
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Fitne kazanını kaynatmak.
7. Olsa cūşān derd ile şūr-ābe-i çeşmüm nʾola
8. Dig-i fitne ḳaynadur çeşm-i siyeh kāruñ senüñ

dihḳān:
1. **dihḳān:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Çiftçi.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

2. **dihkān:**
Gazel 311
Mısra: **9**
Çiftçi.
9. ʿAceb ki ḳıymetümüz zāyiʿ eylese dihkān
10. Hezār mezraʿadan cemʿ olınma ḫırmeniyüz

dihkān-ı gerdūn:
1. **dihkān-ı gerdūn:**
Gazel 396
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Felek çiftçisi.
9. Bir dāne virmez dihkān-ı gerdūn
10. Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

dik:
1. **dikmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **10**
Biçilmiş veya yırtılmış kumaş ve deri gibi malzemelerin parçalarını birbirine iğne iplik ile birleştirmek, dikmek.
9. Virüp tertīb eczā-yı muḫālif-gūne-i kevne
10. Dü-renge tārdan dikmiş aña şīrāze-i ibḳā

2. **dikdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **403**
Biçilmiş veya yırtılmış kumaş ve deri gibi malzemelerin parçalarını birbirine iğne iplik ile birleştirmek, dikmek.
403. Dikdi ḫayyāṭ-ı baḫt neyleyüm āh
404. Ḳāmet-i ḥālüme ḳabā-yı siyāh

dikil:
1. **dikildi:**-*di*
Gazel 789
Mısra: **8**
(Bitki bağlamında) Yetişmesi için bir yere ekilmek.
7. Dilde ḫayāl-i kāmet-i yāri gören didi
8. ʿArʿar dikildi bāġ-ı vefānuñ zemīnine

diḳḳat:
1. **diḳḳati:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **75**
Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.
75. ʿİlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ʿaṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduġı şāl-i Keşmīr

diḳḳat ile:
1. **diḳḳat ile:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dikkatle, dikkatli bir şekilde, dikkatlice.
45. Cism-i inṣān ki naḳş ber-pādur
46. Zīnet-i kārgāh-ı dünyādur

diḳḳat itmedük:
1. **diḳḳat itmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 276
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Düşüncelerini bir nokta üzerinde toplamak, bir şeyin üzerinde îtinâ ile durmak.
9. Yārüñ havāşī-i ḫaṭına diḳḳat itmedük
10. Fenn-i uṣūl-ı ḥüsni ʿaceb sāde görmişüz

diḳḳat itsen:
1. **diḳḳat itsen:**-*sen*
Gazel 69
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranmak.
21. Her ne bu saʿat-i mīnā-yı cihānda var ise
22. Diḳḳat itsen bir ucı gerdiş-i çerḫe ṭayanur

diḳḳat olunsa:
1. **diḳḳat olunsa:**
Gazel 812
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dikkat etmek.
13. Yoḳ buḫle bir müsāʿade ḥarf-i cevāzdan
14. Fıḳh-ı keremde diḳḳat olunsa mesāʾile

diḳḳat-i ṭabʿ:
1. **diḳḳat-i ṭabʿ:**
Kaside 17
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Tabiatın inceliği.
47. Diḳḳat-i ṭabʿ u ṣafā-yı ẕihn ü nūr-ı dānişi
48. Eylemiş aḫlāḳınuñ Bārī taʿāla zīveri

diḳḳat-i ṭabʿa:
1. **diḳḳat-i ṭabʿa:**-*a*
Tarih 118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tabiatın inceliği.
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīḫ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

diḳḳatle:
1. **diḳḳatle:**
Tarih 72
Mısra: **20**
Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.
19. Ebrū-yı dil-ber ile farḳı meġer bir ser-i mū
20. Tāk-ı eyvānına diḳḳatle olunsa imā

ḍīḳ-meşreb:
1. **ḍīḳ-meşrebler:**-*ler*
Gazel 312
Mısra: **7**
Karakteri kıt olan.
7. Olan ser-geşte-i cām-ı mecazī ḍīḳ-meşrebler
8. Ne nūş eylerse istifrāġda dūlābdan ḳalmaz

dil:
1. **dil:**
Kaside 1
Mısra: **131**
Gönül.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

2. **dil:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **37**
Gönül.
37. Dil olmış iken bu ḥāle medḥūş
38. Oldı bu ṣadā resīde-i gūş

3. **dili:**-*i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **16**
Gönül.
15. Naḳş-ı nev-ṭarzı virür dīdeye nūr
16. Ṭarḥı eyler dili leb-rīz-i sürūr

4. **dilini:**-*i, -n, -i*
Kaside 5
Mısra: **41**
Gönül.
41. Ehl-i derdüñ dilini maşrıḳ-ı envār eyler
42. Dem-i feyż-i seḥeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

5. **dil:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **53**
Gönül.
53. Dil ki āyīne-i İlāhīʾdür
54. Nūr-ı īmān anuñ güvāhıdur

6. **dili:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **55**
Gönül.
55. Eylese bir dili biri mesrūr
56. Aña ilḳā ider hezār sürūr

7. **dile:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **57**
Gönül.
57. Eylemek bir dile sürūr idḫāl
58. Çün buyurmışlar efḍalüʾl-aʿmāl

8. **dilde:**-*de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **397**
Gönül.
397. Dilde esbāb-ı ārzū ḳatı çoḳ
398. Bir kerem ṣāḥibi efendüm yoḳ

9. **diline:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Gönül.
1. Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref
2. Müncezibdür diline dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā

10. **dilde:**-*de*
Kaside 9

Mısra: **11**
Gönül.
11. Dilde peykān-ı hādeng-i ġam-ı devrān olmış
12. Gūyiyā şişeye konmış bir iki ġonce-i ter

11. **dilde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **20**
Gönül.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

12. **dilde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **23**
Gönül.
23. Göricek menzil-i vīrānum olan dilde didüm
24. Seyr idün çāhı kişi kendi ḳazar kendi düşer

13. **dilüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **34**
Gönül.
33. ʿAcabā ülfeti ḳaṭʿ eylemeġe bāʿis̱ ne
34. Oldı mı yoẖsa dilüñ meşrebümüzden muġber

14. **dile:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **11**
Gönül.
11. İdüp es̱er dile sermā-yı rūzgār-ı firāḳ
12. Kemāl-i raʿşe ile giydi cāme-i sīm-āb

15. **dil:**
Kaside 11
Mısra: **107**
Gönül.
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

16. **dil:**
Gazel 11
Mısra: **7**
Gönül.
7. Yūsuf-ı güm-geşteden çün almadı peyġāmı dil
8. Reh-nümā itdi dem-ā-dem çeşm-i giryānı baña

17. **dile:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **42**
Gönül.
41. İẖtiyarī ise de ʿazl ʿaceb ḥālet imiş
42. Dile elbette virürmiş keder-i bī-hengām

18. **dilidür:**-*i, -dür*
Kaside 12
Mısra: **143**
Gönül.
143. Dilidür mekteb-i ʾirfān deheni maṣdar-ı feyż
144. Ḳalbi mirʾat-ı cilā-dāde-i rūy-ı ilhām

19. **dilinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 14
Mısra: **9**
Gönül.
9. Dilinde āteş u āhı sipihre peyveste
10. Bu ẖānedāna meġer oldı dūdmān şeydā

20. **dilüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **39**
Gönül.
39. Sevdā-yı kesb-i māl ile mālī ise dilüñ
40. Anuñ da pīrlikde nedür ḳadr ü ḳıymeti

21. **dilüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **51**
Gönül.
51. H̱ālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿis̱ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

22. **dilde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **82**
Gönül.
81. Elfāẓ-ı sükkerīn-i Sitanbuliyāndan
82. Semʿüñ kenārlarda ḳalur dilde ḥasreti

23. **dillerde:**-*ler, -de*
Tarih 16
Mısra: **72**
Gönül.
71. Mekārimle unutdurduñ firāḳın ẖalḳa merḥumuñ
72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

24. **dil:**
Kaside 24
Mısra: **29**
Gönül.
29. Oldı dil ẖaymegeh-i pādişeh-i mülk-i neşāṭ
30. Göçdi bu merḥaleden ḳāfile-i renc ü ʿanā

25. **dil:**
Kıt'a 26
Mısra: **1**
Gönül.
1. Āh ile nāʾil-i vuṣlat olamazsın ey dil
2. Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler

26. **dilüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 29
Mısra: **1**
Gönül.
1. Evvel dilüñi sīẖ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

27. **dil:**
Tarih 30
Mısra: **54**
Gönül.
53. Ter-mizāc u seng- dil bir şūẖ-ı ḥarf-endāzdur
54. Tās-ı çerẖe dil döker fevvāre-i şirīnteri

28. **dil:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil itse nʾola zülf-i perīşāna teşebbüs̱
2. Zencīre ider itse de dīvāna teşebbüs̱

29. **dil:**
Tarih 36
Mısra: **21**
Gönül.
21. Çeşm-i giryānı yem-i raḥmete mülḥaḳ iki dil
22. Ḳalbi raḥmetle temevvücde mis̱āl-i deryā

30. **dilde:**-*de*
Gazel 40
Mısra: **3**
Gönül.
3. Bir şemʿ-i ḥaḳīḳat ki fürūzān ola dilde
4. Ṭūr üzre ider lemʿa-i dīdār temevvüç

31. **dili:**-*i*
Tarih 42
Mısra: **43**
Gönül.
43. Kalemüñ kıl ḳadar çoḳ olsa dili
44. Yine itmez meḥāsinin taʿdād

32. **dil:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Gönül.
1. Bestedür dil gāh ẖandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

33. **dilüñ:**-*üñ*
Kıt'a 50
Mısra: **1**
Gönül.
1. Neden dilüñ ġam-ı ʿālemle derdnāk olmaḳ
2. Mis̱āl-i ṣūf görüp mevcini helāk olmaḳ

34. **dil:**
Gazel 51
Mısra: **5**
Gönül.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ
6. Kim alur zeytūn-ı ẖāmı deste revġandur murād

35. **dil:**
Gazel 51
Mısra: **5**
Gönül.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ
6. Kim alur zeytūn-ı ẖāmı deste revġandur murād

36. **dil:**
Gazel 55
Mısra: **5**
Gönül.
5. Sāʿatdeki raḳḳaṣ gibi dil ṭapış eyler
6. Olmaz da nʾolur ṭabʿ-ı peşīmān mütereddid

37. **dil:**
Tarih 63
Mısra: **4**
Gönül.
3. Çeşm dil- dādesi cān meftūnı
4. Dil giriftārı naẓar müştāḳı

38. **dil:**
Gazel 65
Mısra: **1**
Gönül.
1. Sittīn irişdi ey dil inābet zamānıdur
2. Ser-germī-i hevādan ifākat zamānıdur

39. **dile:**-*e*
Gazel 66
Mısra: **5**
Gönül.
5. Dile resm itmeden naḳş-ı ḫayālin gördügi ṣuḫuñ
6. Derūn-ı pür-heves mecmūʿa-i ḥakkāke dönmişdür

40. **dilden:**-*den*
Tarih 72
Mısra: **22**
Gönül.
21. Gūyiyā māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur
22. Ṭarḥ olur ḫākini seyrān ile dilden sevdā

41. **diller:**-*ler*
Gazel 75
Mısra: **2**
Gönül.
1. Hat gird-i ʿārızında ki gāhī ʿıyān olur
2. Diller ġubār-ı ḥayret ile rīkdān olur

42. **dil:**
Gazel 77
Mısra: **7**
Gönül.
7. Hilāl eyler vücūd-ı ʿāşıḳı ḳurb-ı viṣāl ey dil
8. O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamuz yegdür

43. **dile:**-*e*
Gazel 79
Mısra: **1**
Gönül.
1. Şikestelik dile gīsū-yı yārumuzdandur
2. Bize bu şīve yine rūzgārumuzdandur

44. **dil:**
Gazel 87
Mısra: **8**
Gönül.
7. Ḫayāl-i ebrū-yı rūyuñla gerdiş itmededür
8. Derūn-ı sīnede dil aylu günlü sāʿatdür

45. **dilün:**-*ün*
Kıt'a 89
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dilün taʿayyüş içün vaḳf-ı piç ü tāb itme
2. Ḫudā mühimmüne kāfīdür ıżṭırāb itme

46. **dilde:**-*de*
Gazel 90
Mısra: **4**
Gönül.
3. Ciğerden germī-i hicrānı biʾl-ḫāṣiyye defʿ eyler
4. Girüp şekl-i enāra dilde ḫūn-ālūde peykānlar

47. **dil:**
Kıt'a 92
Mısra: **1**
Gönül.
1. Meyde ṣıḥḥat buldı dil tā düşdi cām-ı ....
2. Bāḫuṣūṣ mihr
....

48. **diller:**-*ler*
Gazel 94
Mısra: **6**
Gönül.
5. Kār-ı şikāra başlasa ol çeşm-i şīr-mest
6. Diller miṡāl-i dīde-i nahcīr teng olur

49. **diline:**-*i, -n, -e*
Tarih 95
Mısra: **2**
Gönül.
1. Naḥv okudıcaḳ Nābī maḫdūmı Ebuʾl-ḫayrʾa
2. Feyyāż bu maʿnāyı itdi diline ilḳā

50. **dil:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil perde-şikāf-ı ḥarem-i sırrı-ı ḥikemdür
2. Hem-sāye-i dīvār-be-dīvār-ı ḳıdemdür

51. **dil:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Gönül.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

52. **dili:**-*i*
Gazel 105
Mısra: **3**
Gönül.
3. Mürde eyler dili āmīziş-i leẕẕāt-ı hevā
4. Şemʿ olur mürde güşād olduğı dem revzenler

53. **dil:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Gönül.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

54. **dil:**
Gazel 115
Mısra: **5**
Gönül.
5. Ey dil gehī cefā ile de yoḳlamak seni
6. Cānāneden riʿāyet-i ḫāṭır degül midür

55. **dil:**
Gazel 115
Mısra: **9**
Gönül.
9. Āvāre dil seni ṣakınur sāyeden bile
10. Ey mihr-i ḥüsn sāye de sāʾir degül midür

56. **dilden:**-*den*
Gazel 115
Mısra: **11**
Gönül.
11. Dilden gehī nevāzişüni eyleme diriġ
12. Kuyuñda bir ġarīb müsāfir degül midür

57. **dil:**
Gazel 118
Mısra: **4**
Göğüs boşluğunda, iki akciğer arasında, vücudun her yanından gelen kanı akciğerlere ve oradan gelen temiz kanı da vücuda dağıtan organ, yürek.
3. İtme pür-ḫūnlığın ey şūḫ-ı sitemger tecvīz
4. Dil mecārī-i şerāyīn-i tene maksemdür

58. **dilde:**-*de*
Gazel 120
Mısra: **2**
Gönül.
1. Göñülde ḳor mı sükūn faṣl-ı nev-bahār o mıdur
2. İder mi dilde sükūn ṭabʿ-ı bī-ḳarār o mıdur

59. **dili:**-*i*
Tarih 121
Mısra: **41**
Gönül.
41. Taʿcīzini hīç kimsenüñ itmez dili tecvīz
42. Virmez keremi kimsenüñ āzārına ruḫṣat

60. **dil:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Gönül.
1. Her dil ki esīr-i girih-i reyb degüldür
2. Sāʾirlere ġayb olan aña ġayb degüldür

61. **dil:**
Gazel 130
Mısra: **5**
Gönül.

5. Bir kerre girse destine dāmān-ı yār dil
6. Söylenmedük şikāyete dāʾir süḫan mı ḳor

62. **dil:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

63. **dil:**
Gazel 137
Mısra: **8**
Gönül.
7. Yād eyledükçe ġayret-i naḫl-i bülendüñi
8. Dil sāye-gīr-i serv ü çenār olmadan ḳaçar

64. **dili:**-*i*
Tarih 138
Mısra: **50**
Gönül.
49. Lebi nev-bāve-ḫor-ı meżraʿ-ı tefsīr ü ḥadīs̱
50. Dili ġavvāṣ-ı bün-i lücce-i Kurʾān-ı mübīn

65. **dil:**
Gazel 145
Mısra: **11**
Gönül.
11. O meh-i çārde-sālüñ baḳar ebrūsuna dil
12. Çeşm-i erbāb-ı vezāʾif meh ile sāldedür

66. **dil:**
Tarih 147
Mısra: **12**
Gönül.
11. Ḥall-i eşkāli bedel ʾadd olunur cāʿizeye
12. Bunda dil dāʿiye-i sīm ile zerden geçdi

67. **dil:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil giriftār-ı ṣafā-yı sīne-i sīmīnidür
2. Ṭūṭīnün āyīnecilik eskiden āyīnidür

68. **dil:**
Gazel 166
Mısra: **1**
Gönül.
1. O dil kim sāgar-ı bī-reng-i ṣaḥbā-yı ḥaḳāyıḳdur
2. Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıḳdur

69. **dil:**
Gazel 167
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dildār ile dil gerçi ki meʾnūs degüldür
2. Luṭf u kereminden yine meʾyūs degüldür

70. **dile:**-*e*
Gazel 167
Mısra: **22**
Gönül.
21. Ṣad-ṣūret olur nūr-ı şuʿūrında nümāyān
22. Nābī nice dirsin dile fānūs degüldür

71. **dil:**
Gazel 168
Mısra: **1**
Gönül.
1. Sūziş-i ʿaşḳa giriftār olmayan dil dil midür
2. Olmayan āvāre-i kūy-ı cünun ʿāḳil midür

72. **dil:**
Gazel 168
Mısra: **1**
Gönül.
1. Sūziş-i ʿaşḳa giriftār olmayan dil dil midür
2. Olmayan āvāre-i kūy-ı cünun ʿāḳil midür

73. **dile:**-*e*
Gazel 173
Mısra: **9**
Gönül.
9. Dile ṣābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
10. Dāmen-i dilde meġer çirk-i nedāmet mi ḳalur

74. **dile:**-*e*
Gazel 173
Mısra: **15**
Gönül.
15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fıkr-i raḳīb
16. Düzd olan ḫānede hiç ḫ∨āb-ı ferāġat mı ḳalur

75. **dil:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Gönül.
13. Nābī dil ider emtiʿa-i nev-be-nev īcād
14. Gūyā ki ṣanāyiʿ kede-i şehr-i Ḥalebdür

76. **dil:**
Gazel 178
Mısra: **5**
Gönül.
5. Dil ḳalup ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende maḥṣūr
6. Ġaybdan leşker-i nāgeh-res-i imdāda baḳar

77. **dile:**-*e*
Gazel 184
Mısra: **3**
Gönül.
3. Virmez bu inşirahı dile ġayrı kūhsār
4. Bu kūh-ı Despoto añılur rüzgār olur

78. **dil:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Gönül.
5. Gördükçe yāri eyler pervāz reng-i rūlar
6. Saʿy eyle sen de ey dil reng-i peride göster

79. **dilden:**-*den*
Gazel 187
Mısra: **1**
Gönül.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

80. **dil:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Gönül.
9. Zencīr-i ḫayālāt ile ārām ider ancaḳ
10. Dil nāmına nādīde bu dīvāne kimüñdür

81. **dil:**
Gazel 202
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil gerçi ẕevḳ-i vaṣlına yārüñ heveslenür
2. Ammā fedā-yı cāna gelince nekeslenür

82. **dil:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Gönül.
9. Dil farż idelüm lāyıḳ-ı iḥsān imiş ammā
10. Ḫālī olıcak kīse-i ʿālem ne virürler

83. **dil:**
Gazel 203
Mısra: **11**
Gönül.
11. ʿArż eyleme bīhūde yire zaḫmuñı ey dil
12. Yoḳ ḥoḳḳa-i eyyāmda merhem ne virürler

84. **dilde:**-*de*
Gazel 212
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dilde ḫayāl-i silsile-i müşg-bū mıdur
2. Yoḫsa nüvişte ḫānekāh-ı ġamda hū mıdur

85. **dili:**-*i*
Gazel 212
Mısra: **5**
Gönül.
5. Bir kere eylesem dili vuṣlatla imtihan
6. Tāb-āver-i müşāhede-i rū-be-rū mıdur

86. **dilde:**-*de*
Gazel 213
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ẕevḳ-i ġam dilde midür dağda mı tende midür
2. Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür

87. **dil:**
Gazel 218
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil ser-i kūy-ı yāra ʿāzimdür
2. Rehberi şuʿle-i niyāzumdur

88. **dil:**
Gazel 218
Mısra: **3**
Gönül.
3. Geleli ʿaşḳ gitdi dil şimdi
4. Dergeh-i yārda mülāzımdur

89. **dildeki:***-de, -ki*
Gazel 222
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dildeki leşker-i endūh güẕer bilmezler
2. Sākinān-ı Ḥarem-i ʿaşḳ sefer bilmezler

90. **dili:***-i*
Gazel 222
Mısra: **11**
Gönül.
11. Dili söyletmeġe besdür süḫan-ı şīrīnün
12. Ṭuṭīyān-ı ḳafes-i ʿaşḳ şeker bilmezler

91. **dil:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Gönül.
1. Giryān iseñ ey dil nʾola cānāne bizümdür
2. Baḥr-ı ġamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür

92. **dilde:***-de*
Gazel 228
Mısra: **3**
Gönül.
3. Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki taḳrīr eylesem
4. Şevḳden eczā-yı ʿālem ser-be-ser ḫāşāk olur

93. **dildeki:***-de, -ki*
Gazel 230
Mısra: **7**
Gönül.
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ḫ̮vāce ne defter ne kitāb isterler

94. **dilde:***-de*
Gazel 230
Mısra: **14**
Gönül.
13. Ekẕer ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

95. **dil:**
Gazel 234
Mısra: **5**
Gönül.
5. Ḫayāl-i ʿarıż-ı dildārdan tehī dil yoḳ
6. Miẕāl-i pertev-i ḫurşīd her diyāra düşer

96. **dil:**
Gazel 234
Mısra: **7**
Gönül.
7. Ne dil ümīd idinür būy-ı zülf-i dildārı
8. Ne neşr-i būy-ı kerem ṭabʿ-ı rüzgāra düşer

97. **dil:**
Gazel 234
Mısra: **14**
Gönül.
13. Serīr-i çerḫe çıḳar rüzgār ile Nābī
14. O dil ki ḫāk-ṣıfat cāy-ı reh-güẕāre düşer

98. **dil:**
Gazel 240
Mısra: **3**
Gönül.
3. Degüldür bende dil ser-germī-i fikr-i nigāhuñla
4. O bī-hūş-ı maḥabbetdür düşüp bir yirde ḳalmışdur

99. **dil:**
Gazel 265
Mısra: **1**
Gönül.
1. O dil ki tār ola mirʾāt-ı rū-nümā dinmez
2. Her āb-ı gīneye āyīne-i Ḫudā dinmez

100. **dili:***-i*
Gazel 268
Mısra: **1**
Gönül.
1. Şevḳ-i ḥüsnünle dili mahzen-i nūr eylemişüz
2. Dīdemüz revzene-i pertev-i Ṭūr eylemişüz

101. **dil:**
Gazel 279
Mısra: **6**
Gönül.
5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma
6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

102. **dildeki:***-de, -ki*
Gazel 294
Mısra: **14**
Gönül.
13. Şāhid midür merdüm-i ʿālem ki dest-i ḫālüñe
14. Dildeki naḳş-ı süveydāyı emānet virmişüz

103. **dil:**
Gazel 299
Mısra: **2**
Gönül.
1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız
2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

104. **dile:***-e*
Gazel 300
Mısra: **3**
Gönül.
3. Bir bend-i girān idi dile ġayret-i hem-bāl
4. Āzāde-perüz gūşe-nişīn-i ḳafesüz biz

105. **dilümüz:***-ü, -müz*
Gazel 301
Mısra: **5**
Gönül.
5. İtdi teʾẕir-i nigāhı dilümüz efsürde
6. Mest-i efsüngerī-i nergis-i cādūyuz biz

106. **dil:**
Gazel 303
Mısra: **8**
Gönül.
7. Ḫayālüñ gelse de itmez ḳarār āyīne-i dilde
8. Zemīn-i şūre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz

107. **dil:**
Gazel 308
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil naġme-senc-i meclis-i yār olmaḳ istemez
2. Maḥsūd-ı bülbülān-ı bahār olmaḳ istemez

108. **dil:**
Gazel 315
Mısra: **11**
Gönül.
11. Çıḳ ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

109. **dil:**
Gazel 318
Mısra: **8**
Gönül.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

110. **dilde:***-de*
Gazel 322
Mısra: **11**
Gönül.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

111. **diller:***-ler*
Gazel 328
Mısra: **11**
Gönül.
11. Ser-tīşe-i talebden diller ḫarāb-ı kāviş
12. Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

112. **dilde:***-de*
Gazel 347
Mısra: **9**
Gönül.
9. Beden ne kāre yarar dilde ḫ̮āhiş olmayıcaḳ
10. Nişest-i keştī-i bī-nāḫudā ne müşkil imiş

113. **dil:**
Gazel 349
Mısra: **3**
Gönül.
3. Dil ceybini çāk eyler iken pençe-i ġamda
4. Yāri göricek dāmen-i inkāre yapışmış

114. **dil:**
Gazel 352
Mısra: **7**
Gönül.
7. Dil ararken gevher-i enfāsa bāzār-ı revāc
8. Ġavṭa-i efkār ile buldum ʿaceb ʿummān imiş

115. **diller:***-ler*
Gazel 354
Mısra: **10**
Gönül.
9. Nezāket ile benāgūşın öpmege yārüñ
10. Kemend-i zülfde diller esīr-i furṣat imiş

116. **dil:**
Gazel 355
Mısra: **3**
Gönül.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sim-āb göstermiş

117. **dillerde:***-ler, -de*
Gazel 358
Mısra: **9**
Gönül.
9. Renc u endūh ḳomaz dillerde
10. Bād-ı zehr-i ġam-ı devrāndur berş

118. **dilüñ:***-ü, -ñ*
Gazel 367
Mısra: **33**
Gönül.
33. Eylese de müsāʿade vīrān ider dilüñ
34. Nev-devletān-ı ʿaṣr ḳatında recā ġalaṭ

119. **diline:***-i, -n, -e*
Gazel 376
Mısra: **7**
Gönül.
7. ʿĀrifānuñ diline vesvese itmez teʾs̱īr
8. Dīv bisyār ise dīvān-ı Süleymān vāsiʿ

120. **dil:**
Gazel 377
Mısra: **7**
Gönül.
7. Ḥammām-ı ʿuzlete ṣoyunup girse dil nʾola
8. Germ oldı sūz-ı sīne ile gülḫan-ı ferāġ

121. **dil:**
Gazel 390
Mısra: **3**
Gönül.
3. Geçmedi hāne-i dildārı ṭolaşmakdan dil
4. Ḫaṭ gelüp dāmen-i endīşeye ḫār olmayıcaḳ

122. **dil:**
Gazel 392
Mısra: **15**
Gönül.
15. ʿĀlemde dil mi ḳordı kebāb-ı ġam itmedük
16. Girse eline ġayrinüñ ol dil-rübālıcuk

123. **dil:**
Gazel 395
Mısra: **7**
Gönül.
7. Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uṣanmaz
8. Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uṣanduḳ

124. **dil:**
Gazel 407
Mısra: **3**
Gönül.
3. Maḫallesin ṭolaşur dil o āfetüñ ammā
4. O ṣaydgāhda bir gün şikar olur giderek

125. **dilümüz:***-ü, -müz*
Gazel 408
Mısra: **6**
Gönül.
5. Neden olduḳ bu ḳadar kūfte-i pāy-ı melāl
6. Dilümüz ferş-i reh-i ḫ∨āhiş-i cāh eylemedük

126. **dil:**
Gazel 412
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ne lāzım ey dil olup çeşm-i yāre ʿaks-efken
4. Miyānesinde bulunmak dü- ṣaff-ı ḫūn-ḫ∨āruñ

127. **dile:***-e*
Gazel 424
Mısra: **13**
Gönül.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm kāşānenüñ

128. **dili:***-i*
Gazel 432
Mısra: **12**
Gönül.
11. Hevā-yı sim ü zer olmaz derūnına reh-yāb
12. Gubārdan dili āzādedür ḫızānemüzüñ

129. **dil:**
Gazel 442
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ey dil senüñle nevbet ile idelüm fiġān
4. Çoḳ bülbüle taḥammüli yoḳdur bu gülşenüñ

130. **dili:***-i*
Gazel 446
Mısra: **7**
Gönül.
7. Ne ḥāle ṣaldı dili ṭavr-ı küştegī-ḫ∨āhı
8. Ṣalındı zülf-i nigāre resen resen diyerek

131. **dil:**
Gazel 448
Mısra: **7**
Gönül.
7. Olup dil pūte gibi tāb-ı hicrān ile germ-ülfet
8. Temennā-yı viṣāl-i yār-ı sīmīn-berden el çekdük

132. **dili:***-i*
Gazel 450
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dili ne māʾil-i ẕevḳ-i viṣāl idebildük
2. Ne ḳāʾil-i elem-i künc-i intiẓār idebildük

133. **dil:**
Gazel 451
Mısra: **6**
Gönül.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ḫāme mi düşdüñ

134. **dil:**
Gazel 452
Mısra: **10**
Gönül.
9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ḫūnīn şerḫalar bitdi
10. Yine baḫtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

135. **dile:***-e*
Gazel 462
Mısra: **8**
Gönül.
7. Ḫayaliyle teselli-yāb olur düşdükçe hicrāna
8. Dile maḫṣūṣdur hem çekmeyüp hicrānı hem çekmek

136. **dil:**
Gazel 465
Mısra: **11**
Gönül.
11. Ġam-ı bigāne ile müşterek olmaz hele dil
12. Ġamı bigāneden efzūnter olur ḫ∨īşlerüñ

137. **dil:**
Gazel 475
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūk-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

138. **dil:**
Gazel 478
Mısra: **1**
Gönül.

1. Reşk-i maḥabbetüñle ʿadūdur benümle dil
2. Gavġā-yı ġamda ʿarbede-cūdur benümle dil

139. **dil:**
Gazel 478
Mısra: **2**
Gönül.
1. Reşk-i maḥabbetüñle ʿadūdur benümle dil
2. Gavġā-yı ġamda ʿarbede-cūdur benümle dil

140. **dil:**
Gazel 478
Mısra: **4**
Gönül.
3. Aġūşı ḥasretiyle o şūḫuñ miyānını
4. Deryā-yı ġamda iki kedūdur benümle dil

141. **dil:**
Gazel 478
Mısra: **6**
Gönül.
5. Benden o jeng-yāb ü ben andan ṣafā-peẕīr
6. Āyīne gibi rūy-be-rūdur benümle dil

142. **dil:**
Gazel 478
Mısra: **8**
Gönül.
7. Ben çāk çāk-ı ḥasretüm ol pīç pīç-i derd
8. Çün zülfü şāne mūy-be-mūdur benümle dil

143. **dil:**
Gazel 478
Mısra: **10**
Gönül.
9. Ben eşk-rīz-i firḳat o ḫūn-ābe-pāş-ı ġam
10. Bezm-i elemde cām ü sebūdür benümle dil

144. **dil:**
Gazel 478
Mısra: **12**
Gönül.
11. Nābī fesād gelmiş anuñ da dimaġına
12. Bezm-i suḫanda bīhude-gūdur benümle dil

145. **dil:**
Gazel 481
Mısra: **7**
Gönül.
7. Tek pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ da dil
8. Rindāna gāhi defʿ-i ġam eylerse ġam degül

146. **dil:**
Gazel 482
Mısra: **6**
Gönül.
5. Keffe-i çeşmine cünbiş virüp ebrū-yı Ḫalīl
6. Dil alup şive ṣatar ṭurma terāzū-yı Ḫalīl

147. **dil:**
Gazel 483
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ḳalmazdı böyle teşne-i ḥayretde dil ʿalīl
2. Peydā olaydı menzil-i maḳṣūdına sebīl

148. **dilden:**-*den*
Gazel 488
Mısra: **11**
Gönül.
11. Dilden degül güzārişe ḳādir ḫayālini
12. ʿĀşık niyāz-ı vaṣl ile taḥrīk-i leb degül

149. **dil:**
Gazel 495
Mısra: **3**
Gönül.
3. Kenāra çekmek ümidiyle dil seni cānā
4. Mis̱āl-i mevce-i deryā ḳarār-dāde degül

150. **dil:**
Gazel 495
Mısra: **5**
Gönül.
5. Çıkardı gūşe-i bām-ı viṣāle dil ammā
6. Ḫam-ı kemend-i emel küngür-i recāda degül

151. **dili:**-*i*
Gazel 500
Mısra: **7**
Gönül.
7. Tābe-key nāleden olmış dili yārüñ muġber
8. Dem-i hicrin şeb u rūz āh ile vāh itmeyelüm

152. **dilümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 511
Mısra: **6**
Gönül.
5. Ehl-i dillerle içüp meykedede bāde-i nāb
6. Gelünüz çirk-i riyādan dilümüz pāk idelüm

153. **dili:**-*i*
Gazel 512
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dili ḫ∨āhişger-i cāh-ı der-i şāh eyleyemem
2. Yoḳ yire rūy-ı temennāyı siyāh eyleyemem

154. **dil:**
Gazel 515
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil kʾola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

155. **dil:**
Gazel 521
Mısra: **7**
Gönül.
7. Dil neşʾe-yāb-ı ẕevḳ olamaz bī-mey-i suḫan
8. Maʿni-i tāze bādesidür ḫuşumuñ benüm

156. **dilüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 524
Mısra: **13**
Gönül.
13. Yoḳ şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
14. Kanġısın vaṣl ile mecbūr ideceksin bilmem

157. **dilde:**-*de*
Gazel 527
Mısra: **4**
Gönül.
3. Mā-ḥażar ḫūn-ı ciġer ʿarż eyledüm ol āfetüñ
4. Çeşm-i ser-mesti ḫayālin dilde mihmān eyledüm

158. **dili:**-*i*
Gazel 531
Mısra: **3**
Gönül.
3. Dili āvīze eylesem her çend
4. Zülfden ġayrı rīsmān bilmem

159. **dili:**-*i*
Gazel 531
Mısra: **15**
Gönül.
15. Nābī-i külfet-ülfetüm ki dili
16. Cevrden ġayre şādmān bilmem

160. **dili:**-*i*
Gazel 533
Mısra: **1**
Gönül.
1. Esrār-ı ḫaṭuñla dili medhūş idebilsem
2. Bir kez ġam-ı dünyāyı ferāmuş idebilsem

161. **dilinden:**-*i, -nden*
Gazel 535
Mısra: **11**
Gönül.
11. Dilber dilinden açdı yine tāze bir zemīn
12. Nābī bu şiʿr ile ḳılam ṭurfe ṣanʿatüm

162. **dili:**-*i*
Gazel 538
Mısra: **12**
Gönül.
11. Alalum gevher-i raḥmet virelüm naḳd-i günāh
12. Dili sūdāger-i bāzār-ı Minā eyleyelüm

163. **dile:**-*e*
Gazel 570
Mısra: **7**
Gönül.
7. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
8. Cām-ı vaṣlın çekerüz nūşdan evvel kederin

164. **dildeki:**-*de, -ki*
Gazel 571

Mısra: **1**
Gönül.
1. Oldı cārī dildeki sevdā dehān-ı ḫāmeden
2. Añlanur ḥāl-i perīşānum sevād-ı nāmeden

165. **dil:**
Gazel 571
Mısra: **4**
Gönül.
3. Cāy-gīr olmış ḫayāl-i dil-berān bir güne kim
4. Farḳ olınmaz dil muṣavver meclis-i şeh-nāmeden

166. **dil:**
Gazel 588
Mısra: **3**
Gönül.
3. Dildāra bī-taġayyür dil eylemez es̱er
4. Cūy-ı sirişk çoḳ daḫı deryā-dil olmasun

167. **dil:**
Gazel 588
Mısra: **12**
Gönül.
11. Bir vech ile yaḳışmaz aña kār u bār-ı ġam
12. Dīvāne dil meded yañılup ʿaḳil olmasun

168. **dilde:***-de*
Gazel 599
Mısra: **17**
Gönül.
17. Ḫayāl-i şiʿr dilde cāy-gīr olmaḳla ey Nābī
18. Derūn-ı sīnenüñ yoḳ farḳı ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden

169. **dilde:***-de*
Gazel 603
Mısra: **2**
Gönül.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

170. **dil:**
Gazel 612
Mısra: **11**
Gönül.
11. Dil ʿarş-ı İlāhī'dür anı eyleme taḫrīb
12. Dest-i beşer ol ḫāneyi termīm ne mümkin

171. **dili:***-i*
Gazel 612
Mısra: **13**
Gönül.
13. Nābī dili tekdir idemez gerd-i ḥavādis̱
14. Ālāyiş-i ser-çeşme-i teslīm ne mümkin

172. **dil:**
Gazel 614
Mısra: **2**
Gönül.
1. O āfetüñ ser-i zülfi ḫam olmasun nʾolsun
2. Görüp o ḥāleti dil derhem olmasun nʾolsun

173. **dilümde:***-üm, -de*
Gazel 614
Mısra: **3**
Gönül.
3. Nʾola güdāhte olsa dilümde peykānı
4. Bu gülsitāna düşen şeb-nem olmasun nʾolsun

174. **dil:**
Gazel 614
Mısra: **9**
Gönül.
9. O dil ki cāygehi ola sīne-i Nābī
10. Ḫarāb-kerde-i dest-i ġam olmasun nʾolsun

175. **dilüñ:***-üñ*
Gazel 615
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dest-i sitemle yıḳma dilüñ tīre-ḫānesin
2. Dağıtma şāhbāz-ı ġamun āşīyānesin

176. **dil:**
Gazel 616
Mısra: **1**
Gönül.
1. Bu sūz ile dil nāle-i mestāne mi çeksün
2. Bülbül çekecek bārı da pervāne mi çeksün

177. **dil:**
Gazel 616
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ey dil koya taʿzīri o tesbīh ile zāhid
4. Varsun der-i mey-ḫānede peymāne mi çeksün

178. **dile:***-e*
Gazel 616
Mısra: **9**
Gönül.
9. Nābīʾye düşer ġuṣṣa-i ʿālem dile düşmez
10. Huşyār tururken ġamı dīvāne mi çeksün

179. **dil:**
Gazel 620
Mısra: **4**
Gönül.
3. Ṣarṣar-ı ġam götürür vādī-i ḥırmāna atar
4. Dil girān-bārī-i ġamdan ḳoma mehcūr olsun

180. **dil:**
Gazel 624
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ey dil sitem-i yārdan āzād olamazsın
2. Mādām ki saña dil dinilür şād olamazsın

181. **dil:**
Gazel 624
Mısra: **2**
Gönül.
1. Ey dil sitem-i yārdan āzād olamazsın
2. Mādām ki saña dil dinilür şād olamazsın

182. **dil:**
Gazel 625
Mısra: **3**
Gönül.
3. Düşelden jāleveş bu ḫākdāna āferīn ey dil
4. Diküp göz sufre-i gerdūna nān-ı hora ṣunmazsın

183. **dil:**
Gazel 626
Mısra: **1**
Gönül.
1. Sūz-ı ġamla içmeġe dil āteş-i seyyāleden
2. Āteşīn saġar gerekdür şuʿle-i cevvāleden

184. **dil:**
Gazel 626
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ol gülün dil bülbül-i gūyāsıdur kim gösteren
4. Ser-be-ser çīn-i cebīn bār-ı girān-ı jāleden

185. **dil:**
Gazel 633
Mısra: **8**
Gönül.
7. Āb-ı ḥayāt içinde teyemmüm ümīd ider
8. Dil kūy-ı yārdan ḳopan ednā ġubārdan

186. **dil:**
Gazel 633
Mısra: **14**
Gönül.
13. Nābī olur bütān-ı ḫaṭ-āverde ʿāşıḳa
14. Dil germter evāḫir-i faṣl-ı bahārdan

187. **dile:***-e*
Gazel 639
Mısra: **2**
Gönül.
1. Ḳalıblu sözler ile şekve ḳıṣṣa-ḫ∨ānlardan
2. Kelāl geldi dile köhne dāstānlardan

188. **dil:**
Gazel 639
Mısra: **9**
Gönül.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāh olınca uçar murġ āşiyānlardan

189. **dil:**
Gazel 660
Mısra: **3**
Gönül.
3. Hiç bir ʿukde mi vardur ki açılmaz ey dil

4. Var iken elde niyāz-ı seher inşāʾaʾllāh

190. **dil:**
Gazel 662
Mısra: **13**
Gönül.
13. Hāk-līs olmaġa dil ḳāʾil olur ey Nābī
14. Çeşm-dūz-ı kerem-i nā-ḫalef olmaḳdan ise

191. **dile:**-*e*
Gazel 666
Mısra: **3**
Gönül.
3. Hir şikāfı dile bir fürce-i āzādīdür
4. Luṭfı çoḳ ġamzesinüñ sīne-i ṣad-çākümde

192. **dil:**
Gazel 668
Mısra: **5**
Gönül.
5. Murād menzil-i maḳṣūda vaṣl ise ey dil
6. Hemān yolunda bulun ʿizzet ü saʿādet ile

193. **dilüm:**-*üm*
Gazel 675
Mısra: **6**
Gönül.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

194. **dil:**
Gazel 678
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil yārdan ārām idemez münfaṣıl olsa
2. Vuṣlat daḫı bī-leẕẕet olur muttaṣıl olsa

195. **dil:**
Gazel 682
Mısra: **1**
Gönül.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

196. **dil:**
Gazel 682
Mısra: **5**
Gönül.
5. Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
6. Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese

197. **dilde:**-*de*
Gazel 701
Mısra: **1**
Gönül.
1. Çoḳdur egerçi dilde murādāt-ı sāʾire
2. Vaṣlundur ibtidā gelen ammā ki ḫāṭıra

198. **dilümde:**-*üm, -de*
Gazel 709
Mısra: **5**
Gönül.
5. Ruḫ-ı ḫayālin ider ḫaṭ-nümā dilümde o şūḫ
6. Gubār-ı ḫāṭır-ı vīrānı istişāre ile

199. **dile:**-*e*
Gazel 715
Mısra: **13**
Gönül.
13. Olamaz çihre-nümā her dile maʿnā Nābī
14. Herkesüñ meşhedi āyīne-i zānū degül a

200. **dil:**
Gazel 720
Mısra: **8**
Gönül.
7. Yine girmez eline gūşe-i dāmān-ı viṣāl
8. Dil eger dest be-dāmān-ı ferāġ olmasa da

201. **dil:**
Gazel 723
Mısra: **4**
Gönül.
3. Lerziş-i şerm-i maḥabbet rāh-ı nuṭḳın sedd ider
4. Dil merāmın ʿarża taḥṣīl-i girīz eylerse de

202. **dil:**
Gazel 726
Mısra: **8**
Gönül.
7. Ṣūret-miṡāl yāri görince ḫamūş olur
8. Tenhāda dil ne mertebe ḥāżır cevāb ise

203. **dilinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 727
Mısra: **5**
Gönül.
5. Ḳomaz dilinde keder taşa ursalar başın
6. Yine muḫālefet itmez necībdür lūle

204. **dil:**
Gazel 736
Mısra: **11**
Gönül.
11. İḫtilāf-ı keşf teşvīşinden olmaz dil ḫalās
12. Her ne deñlü maḥremān ifşā-yı rāz itmezse de

205. **dilin:**-*in*
Gazel 741
Mısra: **7**
Gönül.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne māʾil-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

206. **dil:**
Gazel 754
Mısra: **13**
Gönül.
13. Ḳo dil ḳalsun ḫayāl-i zülf ile zindān-ı hicrānda
14. Olur cāy-ı selāmet düzd-i nā-tersāna tersāne

207. **dile:**-*e*
Gazel 760
Mısra: **10**
Gönül.
9. Nābī irişdi Bakīʾye bu şiʿr-i ḫāṣ ile
10. Virdi dile şuʿūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

208. **dil:**
Gazel 766
Mısra: **1**
Gönül.
1. Revān oldı dil ol dil-fırībüñ ardınca
2. Çekildi cān da ardınca dil-i bī-şekībüñ

209. **dil:**
Gazel 766
Mısra: **3**
Gönül.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

210. **dil:**
Gazel 766
Mısra: **9**
Gönül.
9. Murād seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ ise ey dil
10. Çemen çemen yüri gez ʿandelībüñ ardınca

211. **dil:**
Gazel 770
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ġonce-i gül gibi dil muntaẓamüʾl-ḥāl olsa
2. Toḫm-ı ḫurma gibi ten münşeriḥüʾl-bāl olsa

212. **dil:**
Gazel 770
Mısra: **10**
Gönül.
9. Yeʾs līmānı uçar dāʾire-i çeşminde
10. Nābiyā dil gehi ṭūfan-keş-i āmāl olsa

213. **dil:**
Gazel 772
Mısra: **17**
Gönül.
17. Dil harīdār-ı viṣāl olduġına ey Nābī
18. Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

214. **dilde:**-*de*
Gazel 773
Mısra: **12**
Gönül.
11. Bārān-ı raḥmet itmege hāşāk-ı cürmi refʿ
12. Seyl-i bahār dilde ḳomaz gerd-i iştibāh

215. **dil:**
Gazel 774
Mısra: **16**
Gönül.
15. Dīde-i ḳalbüñ beyāż it dīde-i Yaʿḳūbveş

16. Eşküni bīhūde ey dil zīb-i dāmān eyleme

216. **dil:**
Gazel 775
Mısra: **12**
Gönül.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vā-restelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuṣūṣında

217. **dil:**
Gazel 779
Mısra: **7**
Gönül.
7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil
8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

218. **dilinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 779
Mısra: **9**
Gönül.
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

219. **dil:**
Gazel 781
Mısra: **6**
Gönül.
5. Sen hemān destüni gül-çīn-i niyāz eyleye gör
6. Dem gelür ey dil olur gülşen-i kām āmāde

220. **dil:**
Gazel 785
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil oldı tāze meftūn bir şūḫ-ı bī-vefāya
2. Kim ḳaṣd-i luṭf iderken der-kār olur cefāya

221. **dili:**-*i*
Gazel 786
Mısra: **1**
Gönül.
1. İtdi dili ser-geşte felekden de ziyāde
2. Döndürdi beni kendüye āḫir Dede-zāde

222. **dil:**
Gazel 789
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil itmedi ḫayālimi maḥrem enīnine
2. Iẓhār-ı ḥasret eylemedi nāzenīnine

223. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 789
Mısra: **6**
Gönül.
5. Bulmış dehān-ı dil-bere mānend-i noḳṭayı
6. Reşk eyledüm dilüñ naẓar-ı ḫurde-bīnine

224. **dilde:**-*de*
Gazel 789
Mısra: **7**
Gönül.
7. Dilde ḫayāl-i kāmet-i yāri gören didi
8. ʿArʿar dikildi bāġ-ı vefānuñ zemīnine

225. **dile:**-*e*
Gazel 792
Mısra: **11**
Gönül.
11. Kemīne naʿre-i gülşen-fürūzdur dile Nābī
12. Olur remīde hezārān hezār bir yire gelse

226. **dili:**-*i*
Gazel 797
Mısra: **13**
Gönül.
13. Nābī meġer ki kendi dili ola herkesüñ
14. Yār-ı ṣadīḳ eger bulunursa zamānede

227. **dili:**-*i*
Gazel 801
Mısra: **8**
Gönül.
7. Anı kim pāy-māl eylerse ʿarż-ı inkisār itmez
8. Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde

228. **dile:**-*e*
Gazel 803
Mısra: **7**
Gönül.
7. Virdi şifā-yı ṣadr dile nāme-i ḥabīb
8. Timāre itdi ḫaste taṣarruf berāt ile

229. **dil:**
Gazel 803
Mısra: **9**
Gönül.
9. Her dil ki ola cilvegeh-i ṣūret-i sivā
10. İmʿān olunsa farḳı nedür sūmnāt ile

230. **dil:**
Gazel 804
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil bī-tüvān ġunūde ġam-ı tāze zūr ise
2. Nʾitsün söyinmesün de çerāġ-ı şuʿūr ise

231. **dil:**
Gazel 805
Mısra: **9**
Gönül.
9. Dil nʾola olsa zebūn pençe-i müjgānında
10. Zārdur cāme-i şeh dest-i kemin sūzende

232. **dili:**-*i*
Gazel 805
Mısra: **18**
Gönül.
17. Nābīyā kim getürür baña peyām-ı zülfin
18. Dili göndermiş idüm düşdi o da pāyende

233. **dil:**
Gazel 812
Mısra: **15**
Gönül.
15. Dil rāh-ı maʿnevīde olur nāʾil-i viṣāl
16. İtmez perestiş ehl-i taḳarrüb vesāʾile

234. **dilden:**-*den*
Gazel 819
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dilden ki naḳş-ı ġayr çehān oldı gelmedi
2. Ās̱ār-ı ġam ʿazīz-i cihān oldı gelmedi

235. **dil:**
Gazel 820
Mısra: **14**
Gönül.
13. Ḳanṭārlarla sīm ü zer-i iltifātınuñ
14. Dil pūtesinde bir iki mis̱ḳāli ḳalmadı

236. **dil:**
Gazel 823
Mısra: **6**
Gönül.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

237. **dil:**
Gazel 823
Mısra: **7**
Gönül.
7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu ṣubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

238. **dilleri:**-*ler, -i*
Gazel 840
Mısra: **4**
Gönül.
3. Ol ḥāl-i siyeh kim görinür gird-i lebinde
4. Sevdā-yı süveydādan ider dilleri ḫāli

239. **dil:**
Gazel 842
Mısra: **1**
Gönül.
1. Rāḥat hevesin itmese dil rāḥat olurdı
2. Ol āfete meyl itmese bī-āfet olurdı

240. **dilden:**-*den*
Gazel 843
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ne dilden ārzū-yı ẕevḳ-i vaṣl-ı dil-rübā gitdi
2. Ne o şūḫ-ı vefā-düşmenden āyīn-i cefā gitdi

241. **dilümde:**-*üm, -de*
Gazel 845
Mısra: **10**
Gönül.
9. Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle

10. Dilümde āzmāyiş itmedük kangı cefā ḳaldı

242. **dil:**
Gazel 856
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ne görürdi dil ile dīde meġer kim Cemşīd
4. İḫtiraʿ itmese meyḫāne vü ḥammāmları

243. **dillerde:***-ler, -de*
Gazel 861
Mısra: **3**
Gönül.
3. Bī-ʿibāret yine dillerde nihān cilve ider
4. Olmaz olmasa bile lafẓ-ı muʿattal maʿnā

244. **dilde:***-de*
Gazel 864
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dilde ʿaḳl olsa devā-ḫᵛāh-ı cünūn olmaz idi
2. Olsa hem-zād-ı cünūn ʿaḳla zebūn olmaz idi

245. **dil:**
Gazel 869
Mısra: **5**
Gönül.
5. Ḫaṭ-āver olmaġıla dil geçer mi dilberden
6. Sevadkār ise de sīm-i ḫām alınmaz mı

246. **dillerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 869
Mısra: **11**
Gönül.
11. Esīr-i zülfi olan dillerüñ nedür ḥāli
12. Nesīm-i nāfe-güşādan peyām alınmaz mı

247. **dil:**
Gazel 870
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ḳıblegāh-ı ṣaf-ı maḳṣūd olamazsın ey dil
4. Sīne-çāk olmayıcaḳ ṣūret-i mihrāb gibi

248. **dil:**
Gazel 871
Mısra: **1**
Gönül.
1. Oldı bir naḫvet-perestün dil yine dīvānesi
2. Kim niyāz olmış şehīd-i ġamze-i mestānesi

249. **dil:**
Gazel 871
Mısra: **5**
Gönül.
5. Dil çerāġ-ı encümen-pīrāy-ı bī-hūşı olup
6. Seng-i dest-i kūdekāndur her ṭaraf pervānesi

250. **dil:**
Gazel 871
Mısra: **7**
Gönül.
7. Dil o ṣahbānuñ ḫarāb-ı ser-girānıdur kʾolur
8. Mihr-i ʿālem-gīr ser-pūş-ı ḫum-ı meyḫānesi

251. **dil:**
Gazel 872
Mısra: **3**
Gönül.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

252. **dil:**
Gazel 873
Mısra: **7**
Gönül.
7. Vuṣlat-ı hicr be-dünbāli ḳabūl itmez dil
8. Nʾeylesün ḫaste olan merhem-i zaḫm-efzūnı

253. **dil:**
Gazel 874
Mısra: **9**
Gönül.
9. Dil daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese nʾola
10. Nābī gibi henüz bir üstād görmedi

254. **dil:**
Gazel 876
Mısra: **7**
Gönül.
7. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āh ile ey dil
8. Hevā-yı vaṣla daḫı iʿtidāl gelmedi mi

255. **dildeki:***-de, -ki*
Gazel 876
Mısra: **10**
Gönül.
9. Küsūf-ı ḫaṭla siyāh oldı rūyı dildāruñ
10. Henüz dildeki mihre zevāl gelmedi mi

256. **dilde:***-de*
Gazel 877
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

257. **dilden:***-den*
Gazel 878
Mısra: **7**
Gönül.
7. Dilden kesilmeze hele ser-rişte-i ümīd
8. Virmem ṣafā-yi vuṣlata ben intiẓārumı

258. **dil:**
Gazel 879
Mısra: **1**
Gönül.
1. Olur dil zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb şimdi
2. Girerse dest-i āha gūşe-i dāmān-ı şeb şimdi

259. **dil:**
Gazel 880
Mısra: **4**
Gönül.
3. Ferhād ile Kays eyledi ber-çīde metāʿın
4. Ey dil ser-i bāzār-ı melāmet saña ḳaldı

260. **dilden:**
Gazel 94
Mısra: **9**
Gönül.
9. Çeşm-i siyāhı dilden ider ġāret-i ḳarār
10. Ahū görince havṣala-i şīr teng olur

261. **dilden:***-den*
Gazel 881
Mısra: **2**
Gönül.
1. Çāk eyledük telāṭüm-i ġamdan ḳabāmuzı
2. Dilden ḥabābvār çıḳarduk hevāmuzı

262. **dilde:***-de*
Gazel 883
Mısra: **4**
Gönül.
3. Ḳalmadı kāle-i taʿalluḳdan
4. Dilde bir dūd-ı āhdan ġayrı

dil alur:
1. **dil alur:***-ur*
Gazel 81
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül almak, aşık etmek.
5. Girih-i mū dil alur gerden-i kāfur üzre
6. Baḳalum ṣaḫlı beyāż üstine fermānı mı var

dil çekmesün:
1. **dil çekmesün:***-me, -sün*
Kaside 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Canı çekmek, bir şeyi çok istemek, arzu etmek.
1. Çekmesün mi dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri
2. Yoḳ siyeh ferrāceli dūşīze-i nāzikteri

dil derūn-ı sineden çıḳdı:
1. **dil derūn-ı sineden çıḳdı:***-dı*
Gazel 424
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kalbi yerinden oynamak, aşırı heyacandan yüreği oynamak.
9. Rūy-ı yāri gördi dil çıḳdı derūn-ı sineden
10. Faṣl-ı güldür ẕevḳi çendān ḳalmadı kāşānenüñ

dil ile cāna:

1. **dil ile cāna:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ile ruh.
77. Bir istirāḥatüñ ki ola merciʿi beden
78. Yoḳdur o rāḥatuñ dil ile cāna nisbeti

dil ü cān:
1. **dil ü cān:**
Kaside 12
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.
167. Tābe-gerden dil ü cān ġarḳa-i iḥsānuñdur
168. Olayum vādi-i inkāra düşersem nā-kām

2. **dil ü cān:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.
7. Ne lüccede var emn ne sahilde ʿaceb mi
8. Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid

3. **dil ü cān:**
Gazel 374
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.
21. Dūr düşdüm āsitān-ı devletüñden ṣūretā
22. Līk maʿnāda mücāvirdür dil ü cān el-vedāʿ

dil ü cāndan:
1. **dil ü cāndan:**-*dan*
Tarih 127
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.
115. Cünbiş-i şevḳe gelüp rābıta-i mihr-i ḳadīm
116. Oldı ās̱ār-ı taʿalluk dil ü cāndan peydā

dil ü cānın:
1. **dil ü cānın:**-*ın*
Tarih 68
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.
5. Ḫoşā nişīmen-i ġarrā ki ẕevḳ-i seyri ider
6. Nigār-ḫāne-i Çīn ādemüñ dil ü cānın

dil ü cānumla:
1. **dil ü cānumla:**-*um, -la*
Gazel 84
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ve can.
9. Benüm Nābī ḳanı hū-kerde-i vaṣl olduğum demler
10. O vuṣlat şimdi firḳatdür dil ü cānumla düşmendür

dil ü çeşme:
1. **dil ü çeşme:**-*e*
Tarih 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül ve göz.
1. Ḥabbezā bāġçe-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki virür ẕevḳ-i temāşāsı dil ü çeşme cilā

dil ü çeşm-i eb ü ceddin:
1. **dil ü çeşm-i eb ü ceddin:**-*i, -n*
Tarih 91
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Atalarının gönlü ve gözü II Babasının ve dedesinin gönlü ve gözü.
5. Teʾs̱īr-i ḳudūmı dil ü çeşm-i eb ü ceddin
6. İtdi ṭarabistān-ı gülistān-ı beşāʾir

dil vir:
1. **dil vir:**
Gazel 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek, sevmek.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ḫatādur dimesünler

dil viren:
1. **dil viren:**-*en*
Gazel 729
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül vermek.
11. Gāh mecmūʿa gibi ḳoynına kor gāh baḳar
12. Dil viren kimse yañılmaz ʿulemā-zādelere

dil virme:
1. **dil virme:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül vermek.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

2. **dil virme:**-*me*
Gazel 681
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönül vermek, sevmek.
11. Fevt olmamak murādun ise leẕẕet-i niyāz
12. Dil virme māh-pārelerüñ nik-ḫūsına

dil virmez idi:
1. **dil virmez idi:**-*mez, - i, -di*
Gazel 677
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül vermek, sevmek.
5. Dil virmez idi dīde-i bīmārına yārün
6. ʿĀşıḳda eger dāʿiye-i ʿāfiyet olsa

dilā:
1. **dilā:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Ey gönül.
1. Firūzān oldı gülşende dilā pirāhen-i mīnā
2. Gül-i ḫoş-reng ile olmış gibi pür dāmen-i mīnā

2. **dilā:**
Gazel 11
Mısra: **1**
Ey gönül.
1. Olalı mesken dilā cāh-ı zenaḫdānı baña
2. Künc-i zindān eyledi ṣaḥn-ı gülistānı baña

dil-āgāh:
1. **dil-āgāh:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **60**
Gönülden geçeni anlayan.
59. Cihān-gīr ḫāḳān-ı ʿālī-neseb
60. Dil-āgāh sulṭān-ı vālā-ḥaseb

dil-ārā:
1. **dil-ārāñı:**-*ñ, -ı*
Kaside 18
Mısra: **32**
Gönül alan, gönül süsleyen.
31. Āṣafā dāʿī-i mahṣūṣ-ı ḳadīmüñ Nābī
32. Oldı ṭuġrāyı dil-ārāñı görince şeydā

2. **dil-ārālıḳdan:**-*dan*
Gazel 552
Mısra: **1**
Gönül süsleme işi.
1. Ḳalmamış ḥüsn-i Ḥaleb köhne dil-ārālıḳdan
2. Dem urur bād-ı revān-baḫş Mesīḥālıḳdan

dilāverlik:
1. **dilāverlik:**
Gazel 261
Mısra: **12**
Pehlivanlık, yiğitlik.
11. Teslīm ü ʿaczdür yine sermāye-i ẓafer
12. Meydān-ı inkisār dilāverlik istemez

dil-āzār olanlaruñ:
1. **dil-āzār olanlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 427
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül inciten.
1. Çoḳ görmişüz zevalini ġaddār olanlaruñ
2. Hengām-ı fırsatında dil-āzār olanlaruñ

dil-bend olan:
1. **dil-bend olan:**-*an*
Kaside 17
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül bağlamak.
13. Ol gülüñ ruhsār-ı āteşnākine dil-bend olan
14. Yansa da dūzaḫda farżā sürḫ olur ḫākisteri

dil-bend olmadan:
1. **dil-bend olmadan:***-ma, -dan*
Gazel 274
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül bağlamak.
1. İrtibāt-ı ḥüsn ü ʿaşḳ olmışdı müstaḥkem henüz
2. Ṭurre-i Ḥavvaʾya dil-bend olmadan Ādem henüz

dil-bend-i ārzū-yı kenārun:
1. **dil-bend-i ārzū-yı kenārun:***-un*
Gazel 443
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sahile kavuşmaya-kucaklamaya-gönül bağlamış.
7. Ey baḥr-ı nāz mevce-i āġūşum itme red
8. Dil-bend-i ārzū-yı kenārun benüm senüñ

dil-bend-i ümīd olduġum:
1. **dil-bend-i ümīd olduġum:***-duġ, -um*
Gazel 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümitle gönül bağlamak.
7. Dil-bend-i ümīd olduġum evḳāt-ı neşāṭı
8. Hem-reng-i ṣabāḥ-ı ramażān eyleme yā Rab

dil-ber:
1. **dil-beri:***-i*
Gazel 4
Mısra: **9**
Gönül alan, güzel.
9. Nābī senüñle eyleyelüm ḥiṣṣe dil-beri
10. Ẕevḳ-i viṣāl baña figān u enīn saña

2. **dil-berüñ:***-üñ*
Gazel 92
Mısra: **17**
Gönül alan güzel || Sevgili.
17. Dil-berüñ ḥüsni ḳıyāmetdür egerçi Nābī
18. Līk hengām-ı ḫaṭı daġdaġa-i maḥşeridür

3. **dil-berlerün:***-ler, -ün*
Gazel 151
Mısra: **14**
Gönül alan güzel II Sevgili.
13. Eylemez āyīneden ġayre nezāre Nābīyā
14. Ol nigār-ı kem-nigeh dil-berlerün ḫod-bīnidür

4. **dil-ber:**
Gazel 491
Mısra: **6**
Gönül alan, güzel.
5. Eyleyen māl ü menāl ile leb-ā-leb Ḥalebʾi
6. Eylemiş Şāmʾı daḫı dil-ber ile māl-ā-māl

5. **dil-ber:**
Gazel 529
Mısra: **4**
Gönül alan, güzel.
3. Taḫt-ı nikāḫa zühreyi alurdı müşteri
4. Ben ṭabʿ-ı ser-bülende sezā dil-ber istesem

6. **dil-ber:**
Gazel 564
Mısra: **6**
Gönül alan, güzel.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sāḳī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

7. **dil-berüñ:***-üñ*
Gazel 706
Mısra: **8**
Gönül alan, güzel.
7. Rukabā ġāʾilesinden olamaz āsūde
8. Yañılur māʾil olan dil-berüñ eñ aḥsenine

8. **dil-beri:***-i*
Gazel 706
Mısra: **10**
Gönül alan, güzel.
9. Dilberüñ ẕevḳi daḫı ṣohbet-i yārān iledür
10. Ne yapar dil-beri tenhā götüren meskenine

9. **dil-ber:**
Gazel 775
Mısra: **4**
Gönül alan, güzel.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫ√āhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

10. **dil-ber:**
Gazel 832
Mısra: **3**
Görünmek, ortaya çıkmak.
3. ʿAtā-yı būseye dil-ber daḫı eğilmedi mi
4. Nihāl-i nev-res-i ümmīd bāre gelmedi mi

11. **dil-berinden:***-i, -n, -den*
Gazel 853
Mısra: **10**
Gönül alan, güzel.
9. Cennete vāsıṭa dünyādur egerçi Nābī
10. Dil-berinden daḫı şīrīn görinür vāsıṭası

12. **dil-berler:** *-ler*
Gazel 738
Mısra: **5**
Gönül alan, güzel.
5. Dil-berler olmayınca ḫārābatı neyleyüm
6. Girsün mi kimse meykedeye iḫtiyar ile

13. **dil-berden:***-den*
Gazel 869
Mısra: **5**
Gönül alan, güzel.
5. Ḫaṭ-āver olmaġıla dil geçer mi dil-berden
6. Sevadkār ise de sīm-i ḫām alınmaz mı

dilber:
1. **dilber:**
Gazel 124
Mısra: **7**
Gönül alan, güzel.
7. Dilber ki rast söyleye ʿuşşāḳa itdügin
8. Būs eyleyem dehānını dirsem ḫilāf olur

2. **dilber:**
Gazel 137
Mısra: **1**
Gönül alan, güzel.
1. Dilber esīr-i ʿaşḳına yār olmadan ḳaçar
2. Ol āhū-yı remīde şikār olmadan ḳaçar

3. **dilber:**
Gazel 172
Mısra: **1**
Gönül alan, güzel.
1. Dilber esīr-i bāde olursa ʿaceb midür
2. Mestāna būs-dāde olursa ʿaceb midür

4. **dilber:**
Gazel 172
Mısra: **8**
Gönül alan, güzel.
7. Vaʿdinden evvel eylemek iḥsānına vefā
8. Dilber ḥelāl-zāde olursa ʿaceb midür

5. **dilber:**
Gazel 173
Mısra: **7**
Gönül alan, güzel.
7. Olsa tevḥīdde bir dilber ile dest-be-dest
8. Ṣufiye dağdaġa-i ḳayd-ı inābet mi ḳalur

6. **dilbere:***-e*
Gazel 229
Mısra: **1**
Gönül alan, güzel.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ḫatādur dimesünler

7. **dilber:**
Gazel 242
Mısra: **1**
Gönül alan, güzel.
1. Mübtelāsı olduġum dilber bilür bilmezlenür
2. Ser-güzeşt-i mihrini ezber bilür bilmezlenür

8. **dilber:**
Gazel 244
Mısra: **5**
Gönül alan güzel II Sevgili.
5. Bir būseyi biñ cāna virürmiş diyü dilber
6. Cān virmede ʿālem ne bu germiyyet-i bāzār

9. **dilber:**
Gazel 274
Mısra: **11**
Gönül alan, güzel.
11. Dilber oldur kim lisānı ola mīzāb-ı kerem
12. Dīde-i ʿuşşāḳına gelmezden evvel nem henüz

10. **dilber:**
Gazel 371
Mısra: **2**
Gönül alan, güzel.
1. ʿĀşıḳ ki olur būse-i ruḫsār ile ḳāniʿ
2. Dilber daḫı ol veche rıżā virse ne māniʿ

11. **dilberdür:***-dür*
Gazel 430
Mısra: **18**
Gönül alan, güzel.
17. Sāz ü riyāż ü bāde daḫı gerçi şarṭdur
18. Dilberdür eñ mühimteri esbāb-ı ʿişretüñ

12. **dilberüñ:***-üñ*
Gazel 474
Mısra: **1**
Gönül alan, güzel.
1. Bī-cā degüldür ehl-i dile cevri dilberüñ
2. Sūzişle ẓāhir olur .... ʿanberüñ

13. **dilber:**
Gazel 535
Mısra: **11**
Gönül alan, güzel.
11. Dilber dilinden açdı yine tāze bir zemīn
12. Nābī bu şiʿr ile ḳılam ṭurfe ṣanʿatüm

14. **dilberle:***-le*
Gazel 656
Mısra: **1**
Gönül alan, güzel.
1. Olmaḳ müyesser olmadı dilberle rū-be-rū
2. Yollarda ḳaldı āyineveş çeşm-i ārzū

15. **dilberüñ:***-üñ*
Gazel 706
Mısra: **9**
Gönül alan, güzel.
9. Dilberüñ ẕevḳi daḫı ṣohbet-i yārān iledür
10. Ne yapar dil-beri tenhā götüren meskenine

dil-ber deheninden:
1. **dil-ber deheninden:**
Gazel 631
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dilinden/ağzından.
13. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
14. Nābī yine yārana hediyye suḫanumdan

dilberān:
1. **dilberān:**
Gazel 206
Mısra: **20**
Gönül alıcı güzeller.
19. Sicāl-i ʿaşḳ ile ʿāşıḳ ölürdi ey Nābī
20. Eger luʿāb-ı lebin dilberān yalatmasalar

2. **dilberānı:***-ı*
Gazel 294
Mısra: **11**
Gönül alıcı güzeller.
11. Dilberānı hırsumuzdur eyleyen cevre dilīr
12. Destine çoḳ şeh-süvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz

dil-berān:
1. **dil-berān:**
Gazel 69
Mısra: **6**
Gönül alıcı güzeller.
5. Çerḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
6. Dil-berān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

2. **dil-berānı:***-ı*
Gazel 467
Mısra: **7**
Gönül alıcı güzeller.
7. Zamānuñ dil-berānı tā o deñlü bī-dirīġ olmış
8. Ki çeşminde uçar ʿāşıḳdan ümmīd-i viṣāl itmek

3. **dil-berānun:***-un*
Gazel 716
Mısra: **7**
Gönül alıcı güzeller.
7. Leblerinden dil-berānun açdı zūr-ı mey yine
8. Telḫ-güftār oldılar laʿl-i şeker-ḫālar yine

4. **dil-berāna:***-a*
Gazel 775
Mısra: **7**
Gönül alıcı güzeller.
7. Olur sermāye-i şān dil-berāna keşret-i enzār
8. Olur mihrün ziḫāmı muʿteber maḥżar ḫuşūşında

dil-ber-i endek-sāle:
1. **dil-ber-i endek-sāle:***-e*
Gazel 671
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Taze, körpe dilber.
11. Vakf-ı bāzīçe-i nāz olmaḳ ise dil-ḫ∨āhun
12. Nābiyā vir dili bir dil-ber-i endek-sāle

dil-ber-i ḥarf ne-dān-ıʿarabistān:
1. **dil-ber-i ḥarf ne-dān-ıʿarabistān:**
Gazel 827
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arabistan'ın dil bilmeyen (Türkçe bilmeyen) dilberleri.
5. Dil-ber-i ḥarf ne-dān-ıʿArabistān göreli
6. Çeşm-i şevḳümde uçar Rūm ilinüñ ḫūbları

dilber-i maḥcūbları:
1. **dilber-i maḥcūbları:***-lar, -ı*
Gazel 827
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Utangaç dilberler.
7. Āb u tābı ḳo gül-i ter gibi olsun ḳat ḳat
8. Eyle ālūde-i mey dilber-i maḥcūbları

dilber-i meh-pāre:
1. **dilber-i meh-pāre:**
Gazel 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü güzel.
1. Ḥiṣṣeme ḳanda ki bir dilber-i meh-pāre çıḳar
2. Ṭāliʿümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıḳar

dilber-i mevzūn:
1. **dilber-i mevzūn:**
Kaside 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Hoş ve güzel dilber.
31. Zihī Bārī ki niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında ḫalḳ eyler
32. Hezārān dilber-i mevzūn hezārān duḫter-i ḥasnā

dil-ber-ı mevzūn ü raʿna:
1. **dil-ber-ı mevzūn ü raʿna:**
Gazel 404
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hoş ve güzel dilber.
1. Ṣafādur sīneye bir dil-ber-ı mevzūn ü raʿna çek
2. O girmezse ele āġūş-ı beyte tāze maʿnā çek

dilber-i nāzişger-i sīmīn-teni:
1. **dilber-i nāzişger-i sīmīn-teni:***-i*
Gazel 161
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gümüş tenli, kendini ağırdan satan güzel.
5. Seyr eyle güẕāriş nicˀcolur āteş-i ʿaşḳa
6. Bir dilber-i nāzişger-i sīmīn-teni göster

dil-ber-i ṣahbā-dāde:
1. **dil-ber-i ṣahbā-dāde:**
Gazel 765
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şarap veren güzel.
9. Bāʿiṡ-i ḫande leb-i ġonceye hep şeb-nemdür
10. Bī-tekellüf açılur dil-ber-i ṣahbā-dāde

dil-ber-i şehr-āşūbuñ:
1. **dil-ber-i şehr-āşūbuñ:***-uñ*
Gazel 422
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şehri birbirine katan güzel.
9. Zūdter maʿnī-i nāzükter olur şöhret-yāb

10. Mübtelāsı çoḳ olur dil-ber-i şehr-āşūbuñ

dilber-i tāze-res-i şīve-nümādur:
1. **dilber-i tāze-res-i şīve-nümādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yeni yetişmiş işveler eden dilber.
15. Gūş idenler olur elbette kulakdan ʿāşıḳ
16. Dilber-i tāze-res-i şīve-nümādur suḫanum

dilberlik:
1. **dilberlik:**
Gazel 261
Mısra: **1**
Gönülçelicilik.
1. Her nā-şinās-ı ḥüsn ki dilberlik istemez
2. Bildükçe ḳadr-i ḥüsni ḫaṭṭ-āverlik istemez

dil-beste:
1. **dil-beste:**
Kaside 12
Mısra: **98**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
97. İnfiṣāl itmeġe āmāde gürūh-ı etbāʿ
98. ʿItḳ sevdāsına dil-beste cevārī vü ġulām

2. **dil-beste:**
Kaside 12
Mısra: **141**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
141. Zülf-i ʾirfānına dil-beste ʿarūsān-ı ḫayāl
142. Çeşm-i idrākine cān-dāde sevād-ı ifhām

3. **dil-bestedür:**-*dür*
Kaside 14
Mısra: **76**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
75. Vücūd-ı pākine ḳalmış tevażūʿ u ikrām
76. Żamīr-i ṣāfına dil-bestedür ḫulūṣ u vedād

4. **dil-bestedür:**-*dür*
Kaside 17
Mısra: **11**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
11. Lemʿa-i envārına dil-bestedür sırr-ı ḥayāt
12. Gerdiş-i ḫurşīd-i ʿālem-tābı ṣanma serseri

5. **dil-bestelik:**
Kaside 23
Mısra: **31**
Gönül bağlamışlık, gönül vermişlik.
31. İtdi dil-bestelik ol mertebe bizden de ẓuhūr
32. Ki ne ḳādir anı engüşt-i ḳalem iḥṣāya

6. **dil-beste:**
Tarih 30
Mısra: **68**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
67. Nuṭḳına leb-teşne aḥkām-ı rüsūm-ı mekremet
68. Ẕātına dil-beste āyīn-i merāhim-perveri

7. **dil-beste:**
Tarih 82
Mısra: **104**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
103. Sensin ol tābiʿ-i şeriʿat kim
104. Saña dil-beste fırḳa-ı ʿulemā

8. **dil-besteyüz:**-*y, -üz*
Gazel 855
Mısra: **9**
Gönül bağlamış, gönül vermiş.
9. Dil-besteyüz o genc-i tehī-dest-i baḫta kim
10. Ruʾyāsına muʿabbir arar pāsbānları

dil-beste itme:
1. **dil-beste itme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönlünü bağlamak, aşık etmek.
11. Bulduġun āvāreyi dil-beste itme zülfüne
12. Her müselmānı esīr-i kāfiristān eyleme

dil-beste olma:
1. **dil-beste olma:**-*ma*
Gazel 765
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.
7. Vaḳfdur mülk olamaz kimseye bu dār-ı ġurūr
8. Olma dil-beste bu vīrāne-i bī-bünyāda

dil-beste olup:
1. **dil-beste olup:**-*up*
Tarih 92
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.
23. Ḳıtʿa-i ṣūḫına dil-beste olup çerḫ-i berīn
24. Gösterüp ṭarz-ı edeb ḳāmetin itmekde dü-tā

dil-beste olur:
1. **dil-beste olur:**-*ur*
Tarih 72
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.
17. Kār-ı naḳşına olur çeşm-i ḫıred dil-beste
18. Ṣūret-i ṭarḥına cān- dāde büt-ı ʿişve-nümā

dil-bestegān:
1. **dil-bestegānınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 84
Mısra: **7**
Âşıklar, gönül bağlayanlar.
7. Dil-bestegānınuñ biri tārīḫini didi
8. Seyyīd ʿAlī Efendiʾye cennet ferāḫ ola

dil-beste-i ḫubbüʾl-vaṭan:
1. **dil-beste-i ḫubbüʾl-vaṭan:**
Gazel 141
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vatana, vatan sevgisine gönülden bağlanmışlık.
9. Bu ġurbetḫānede ḫalḳ eylemiş bir gūne ülfet kim
10. Hezārānında bir dil-beste-i ḫubbüʾl-vaṭan yoḳdur

dil-beste-i iḥsān-ı ḥaḳ:
1. **dil-beste-i iḥsān-ı ḥaḳ:**
Gazel 379
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah'ın vereceği ihsan ve ikramlara gönlünü bağlamış kimse.
7. Dil-beste-i iḥsān-ı Ḥaḳ ol terk-i telāş it
8. Ḳalbümi ʿaṭāyā-yı İlāhīde taḫallüf

dil-beste-i mücāverete:
1. **dil-beste-i mücāverete:**-*e*
Gazel 101
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
(Medine'ye ve içindeki kutlu haneye) gönülden bağlı olan, yakın olan herkes.
15. Dil-beste-i mücāverete ṣad hezār reşk
16. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾa ḫāne-i hicret Medīneʾdür

dil-beste-i sevdā-yi muḥāl olduġumuz:
1. **dil-beste-i sevdā-yi muḥāl olduġumuz:**-*duġ, -u, -muz*
Gazel 317
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İmkansız sevdanın aşığı olmak.
7. Ḫaṭṭın ümmīd idicek dāʿiye-i vuṣlat ile
8. Ṭuydı dil-beste-i sevdā-yi muḥāl olduġumuz

dil-beste-i sitemdür:
1. **dil-beste-i sitemdür:**-*dür*
Gazel 785
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zulme gönül bağlamış.
9. Nev-güfteñe Ḫulūṣī virdi naẓīre Nābī
10. Dil-beste-i sitemdür ḳādir degül edāya

dil-beste-i zülfi:
1. **dil-beste-i zülfi:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saçlarına gönül bağlayan, aşık olan.
7. Dil-beste-i zülfi koşun ümmīd-i ḫalāṣı
8. Sūdāger-i ʿaşḳa heves-i sūd gerekmez

dil-besteliġ:
1. **dil-besteliġüñ:**-*üñ*
Gazel 401

Mısra: **11**
Gönlü bağlı olma.
11. Farḳı yoḳ vaʿdeye bu ʿaṣrda dil-besteligüñ
12. Üstine vażʿ-ı esās eylemeden ḫār u ḫasuñ

dil-büzürgān-ı ṣaġīrüʾl-ḥacm:
1. **dil-büzürgān-ı ṣaġīrüʾl-ḥacm:**
Gazel 179
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Küçük cüsseli gönül tüccarı.
9. Eks̱eri nüh-ḳubbe-i eflāke ṣığmaz Nābīyā
10. Dil-büzürgān-ı ṣaġīrüʾl-ḥacm ādem böyledür

dil-cū:
1. **dil-cūlıġı:**-*ı*
Gazel 346
Mısra: **1**
Gönül cezbediciliği.
1. Çerḫüñ baña dil-cūlıġı zār itmek içünmiş
2. Merhem görinen vażʿ-ı fīgār itmek içünmiş

dil-dāde:
1. **dil-dādecilik:**
Gazel 257
Mısra: **11**
Gönül vermişlik.
11. Olsa ḫūbānda da bir mehveşe dil-dādecilik
12. O ḳadar ʿarż-ı merām itmege takrīb olmaz

2. **dil-dādeñe:**
Gazel 434
Mısra: **2**
Gönül vermiş, âşık.
1. Āteşüm bālā-rev itdi āl-i destāruñ senüñ
2. Böyle āl itmek midür dil-dādeñe kāruñ senüñ

3. **dil-dādeler:**-*ler*
Gazel 535
Mısra: **8**
Gönül vermiş, âşık.
7. Nev-şehryār-ı kişver-i nāzum ki arturur
8. Dil-dādeler müzāhemesi şān ü şevketüm

4. **dil-dādesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 674
Mısra: **1**
Gönül vermiş, âşık.
1. Her şūḫ ki dil-dādesine vażʿı bed olsa
2. İkbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

5. **dil-dādesi:**-*si*
Tarih 63
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül vermiş, āşık.
3. Çeşm dil- dādesi cān meftūnı
4. Dil giriftārı naẓar müştāḳı

6. **dil-dādesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 678
Mısra: **8**
Gönül vermiş, âşık.
7. Ol āfet-i gül-rūnun olur ḥüsni dü-bālā
8. Dil-dādesine vażʿ-ı sitemden ḫacel olsa

dil-dāde ider:
1. **dil-dāde ider:**-*er*
Gazel 680
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kendine aşık etmek, hayran bırakmak.
11. Dil-dāde ider nükte-şināsān-ı zamānı
12. Ruḫsār-ı suḫan böyle ḫoş-āyende ḳalursa

dil-dāde olmamak:
1. **dil-dāde olmamak:**-*ma, -mak*
Gazel 733
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül vermek.
1. Meftūn iken bu deñlü tabīʿat nümāyişe
2. Dil-dāde olmamak nice mümkin sitāyişe

dil-dāde-i cāh:
1. **dil-dāde-i cāh:**
Gazel 600
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Makama gönül veren.
7. Evvelīn pendi budur pīr-i muġānuñ rinde
8. Ki ṣaḳın sehv ile dil-dāde-i cāh olmayasın

dil-dāde-i gülḫandi olma:
1. **dil-dāde-i gülḫandi olma:**
Gazel 420
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gülen yüzüne gönül veren olmak.
1. Olma dil-dāde-i gülḫandi sitemkārlaruñ
2. Zūdter zāʾil olur şevḳi heveskārlaruñ

dil-dādelik:
1. **dil-dādelikden:**-*den*
Gazel 638
Mısra: **7**
Gönül vermişlik.
7. Ṣehāb-ı raḥmete dil-dādelikden olmışdur
8. Sorulsa sīnesinüñ çāki nāvdānlardan

dildār:
1. **dildār:**
Gazel 167
Mısra: **1**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
1. Dildār ile dil gerçi ki meʾnūs degüldür
2. Luṭf u kereminden yine meʾyūs degüldür

2. **dildār:**
Gazel 200
Mısra: **13**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
13. Dildār bī-mürüvvet ü aġyār kīne-h∨āh
14. Ey sūz-ı nāle vaḳt-i sirāyet degül midür

3. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 225
Mısra: **7**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
7. Ḫayāl-i ʿaks-i leb-i bāde-gūnı dildāruñ
8. Benān-ı dilde nümūdār-ı sāġar-ı Cemdür

4. **dildāra:**-*a*
Gazel 294
Mısra: **3**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
3. Ḳoymadı ʾarż itmege dildāra bir ḥarf-i niyāz
4. Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḫṣat virmişüz

5. **dildārı:**-*ı*
Gazel 315
Mısra: **11**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

6. **dildārı:**-*ı*
Gazel 327
Mısra: **5**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
5. Ne deñlü dām ḳurarsam şikāra dildārı
6. Miyān-ı ḥalḳa-i bezme o bed-gümān düşmez

7. **dildār:**
Gazel 330
Mısra: **5**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
5. Ġam-ı ebrū-yı kemāndārını ol dildār
6. Āferīn ḳuvvet-i bāzū-yi dile kim çekmez

8. **dildār:**
Gazel 380
Mısra: **1**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
1. Görinürse ne ḳadar çeşmüme dildār latīf
2. Andan efzūn görinür çihre-i aġyār kes̱īf

9. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 438
Mısra: **1**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
1. Oldı sinemde nümāyān es̱eri dildāruñ
2. Çeşmi ebrūlarına itdügi istiẓhāruñ

10. **dildārı:**-*ı*
Gazel 528
Mısra: **5**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
5. Sirişkümüz dökelüm ağladınca dildārı
6. Şarābı ġıbṭa-keş-i dīde-i pür-āb idelüm

11. **dildāra:**-*a*
Gazel 588
Mısra: **3**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
3. Dildāra bī-taġayyür dil eylemez es̱er
4. Cūy-ı sirişk çoḳ daḫı deryā-dil olmasun

12. **dildārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 645
Mısra: **10**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
9. İtmesün cūş-ı raḳībāndan şikāyet Nābiyā
10. İsteyen dildārınuñ ʿālemde mümtāz olduġın

13. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 660
Mısra: **5**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
5. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dildāruñ
6. Nāvek-i āhum olur kārger inşāʾaʾllāh

14. **dildār:**
Gazel 677
Mısra: **1**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
1. Dildār olıcaḳ şūḫ u mülāyim-ṣıfat olsa
2. Nāzı nemek-i māʿide-i teselliyet olsa

15. **dildār:**
Gazel 726
Mısra: **1**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
1. Dildār şūḫ u ṣabr-güdāz āb u tāb ise
2. Māniʿ niyāz-ı vuṣlata şerm ü ḥicāb ise

16. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 771
Mısra: **13**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
13. Nābiyā lāzım olan ḫāṭırıdur dildāruñ
14. Ġayr içün bīhude āzürde-i ibrām itme

17. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 875
Mısra: **3**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
3. Ḫayāl-i ḳāmet-i mevzūnı ḳaldı dilde dildāruñ
4. Bu ḫāk-ı şūreye itdüm nişān da nārven ṭutdı

18. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 876
Mısra: **9**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
9. Küsūf-ı ḫaṭla siyāh oldı rūyı dildāruñ
10. Henüz dildeki mihre zevāl gelmedi mi

dil-dār:
1. **dil-dāra:**-*a*
Gazel 80
Mısra: **8**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
7. Pīrāmenini eylemiş aġyār iḥāta
8. Dil-dāra niyāz itme gönül s̱ıkleti vardur

2. **dil-dārun:**-*un*
Gazel 330
Mısra: **3**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
3. Ḫandesi giryeye vabeste degül dil-dārun
4. Gülleri ol çemenüñ minnet-i şebnem çekmez

3. **dil-dāra:**-*a*
Gazel 576
Mısra: **9**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
9. Şāyāndur ol dil-dāra perestiş kʾola Nabī
10. Āb-ı şefekat-rīḫte ebr-i ġażabından

dilde ḳaldı:
1. **dilde ḳaldı:**-*dı*
Gazel 875
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Unutulmamış olmak.
3. Ḫayāl-i ḳāmet-i mevzūnı ḳaldı dilde dildāruñ
4. Bu ḫāk-ı şūreye itdüm nişān da nārven ṭutdı

dilden çıḳar:
1. **dilden çıḳar:**-*ar*
Gazel 94
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönülden çıkarmak II Birini ya da bir şeyi anmayıp sevmez olmak.
11. Dilden çıḳar sarāy-ı cihānuñ ḫayālini
12. Bisyār olursa ḫānede taʿmīr teng olur

dilden çıkmadı:
1. **dilden çıkmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 870
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden çıkarmak II Birini ya da bir şeyi anmayıp sevmez olmak.
5. Çıkmadı dāʾire-i dāġ-ı maḥabbet dilden
6. Sīne-i yemde olan ḥalḳa-i gird-āb gibi

dilden dehāna çıkmaġa ṭaḳāti yoḳ:
1. **dilden dehāna çıkmaġa ṭaḳāti yoḳ:**
Gazel 321
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden dile çıkmağa takatı yok.
5. Dilden dehāna çıkmaġa yoḳ şimdi ṭaḳāti
6. Rehvār-ı āhı rāh-ı maḥabbetde yormışız

dilden iste:
1. **dilden iste:**-*den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden istemek, samimane arzulamak.
57. Eylemek bir dile sürūr idḫāl
58. Çün buyurmışlar efḍalüʾl-aʿmāl

dilden olmasa:
1. **dilden olmasa:**-*ma, -sa*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden olması, samimiyetle olması.
59. Nābīyā dilden iste maḳṣūdun
60. Bulasın tā anuñla maʿbūdun

dil-düzd:
1. **dil-düzd:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Gönül çalan.
11. Refʿ-i ser-i peyvend-i heves çoḳça hünerdür
12. Dil-düzd iken ārāyīş-i beytüʾş-şanem-i çerḫ

dile:
1. **diler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **236**
Dilemek, istemek, arzulamak.
235. Ṭurmayup kāse-i sipihri siler
236. Maṭbaḫından meġer nevāle diler

2. **dilerüz:**-*r, -üz*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **243**
Dilemek, istemek, arzulamak.
243. Dilerüz ide bāġbān-ı ḳader
244. Gül-ı ʿömrin hemīşe tāze vü ter

3. **dilerem:**-*re, -m*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **81**
Dilemek, istemek, arzulamak.
81. Didi Süleymān dilerem ey nedīm
82. Tevliyet-i cāmiʿ-i Sulṭān Selīm

4. **diler:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **22**
Dilemek, istemek, arzulamak.
21. Felek cevāhir ile dāmenin pür itmişdür

22. Diler ki maḳdem-i ʾīd ü bahāra ide nis̠ār

5. **dilerüm:**-*r, -üm*
Gazel 620
Mısra: **8**
Dilemek, istemek, arzulamak.
7. İtdi bir cām ile iḫyā dil-i vīrān-şüdemi
8. Mey-fürūşun dilerüm ḫānesi maʿmūr olsun

6. **dileyen:**-*y, -en*
Gazel 852
Mısra: **10**
Dilemek, istemek, arzulamak.
9. Eylesün ḫalḳdan ümmīd-i ʿatā ey Nābī
10. Çeşmine gūşına itmek dileyen taʿzīri

dile güz̠er itdükçe:
1. **dile güz̠er itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 9
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırdan geçirmek, akla getirmek.
45. Hep perīşān idi esbāb-ı ser ü sāmānum
46. Gāh endīşe-i cemʿi dile itdükçe güz̠er

dil-figār:
1. **dil-figār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **316**
Gönlü yaralı.
315. Eşk-rīzān ü vālih ü ġamgīn
316. Sīne-sūzān ü dil-figār ü ḫazīn

dil-firīb:
1. **dil-firībler:**-*ler*
Gazel 129
Mısra: **1**
Gönül aldatan, gönül avutan.
1. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olıcaḳ dil-firībler
2. Lāzım gelür muvafaḳat itmek raḳībler

2. **dil-firībümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 293
Mısra: **2**
Gönül aldatan, gönül avutan.
1. Meyl-i şekīb iderdi dil-i bī-şekībümüz
2. Ḳaṣd-ı firīb ideydi eger dil-firībümüz

3. **dil-firīb:**
Gazel 675
Mısra: **1**
Gönül aldatan, gönül avutan.
1. Cān teşne mey be-kef nigeh dil-firīb ise
2. Ṣabr eylemez ḫumāra dil-i bī-şekīb ise

4. **dil-firīb:**
Gazel 742
Mısra: **5**
Gönül aldatan, gönül avutan.
5. Sāḳī eger ben anladuġum dil-firīb ise
6. Yoḳdur nis̠āre tevbeden aʿlā ayaġına

5. **dil-fırībüñ:**-*üñ*
Gazel 766
Mısra: **1**
Gönül aldatan, gönül avutan.
1. Revān oldı dil ol dil-fırībüñ ardınca
2. Çekildi cān da ardınca dil-i bī-şekībüñ

dil-firibān:
1. **dil-firibāna:**-*a*
Gazel 524
Mısra: **3**
Gönül aldatıcı güzeller.
3. Dil-firibāna nigehlerle bu şeb meclisde
4. Kangı āvāreyi maġrūr ideceksin bilmem

dil-germ:
1. **dil-germ:**
Gazel 187
Mısra: **4**
Gönlü coşmuş II Gönlü kızmış, öfkeli.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

dil-germ-i hırṣuñ:
1. **dil-germ-i hırṣuñ:**-*uñ*
Gazel 647
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sonu gelmez isteklerin kızgınlığı.
3. Mānend-i berf yaġmaġa muḥtācdur nükūd
4. Dil-germ-i hırṣuñ itmege defʿ-i ḥarāretin

dil-gir:
1. **dil-girān:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Gücenmiş, hatırı kalmış.
11. Ġam çekmezüz raḳīb bize dil-girān ise
12. İnṣāf olunsa biz daḫı anuñ raḳībiyüz

2. **dil-gīri:**-*i*
Gazel 441
Mısra: **14**
Gücenmiş, hatırı kalmış.
13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ḫilāfuñdaki bed-aḫlāḳuñ

dil-gīr itsem:
1. **dil-gīr itsem:**-*se, -m*
Gazel 539
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gücenmek, hatırı kalmak.
5. Zaḫm-ı bed-ḫ∨āhuma olmış olurum merhem-sāy
6. Vażʿ-ı güstāḫı ile ol şehi dil-gīr itsem

dil-gīr olup:
1. **dil-gīr olup:**
Gazel 608
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbe sıkıntı vermek, gönül tutmak.
11. Olma ol gūne ki dil-gīr olup eṭvāruñdan
12. Nükte-i z̠emmüñ ola bezme medār-ı tezyīn

dil-gīr olursun:
1. **dil-gīr olursun:**-*ur, -sun*
Gazel 391
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kalbe sıkıntı vermek, gönül tutmak.
7. Niçün dil-gīr olursun kes̠ret-i çeşm-i temāşādan
8. Saña lāzım mıdur tā böyle şūḫ-ı çeşm-bāz olmaḳ

dil-gīr-i niyāz itmişüz:
1. **dil-gīr-i niyāz itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 317
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kırılmış gönülle dua etmek, yalvarmak.
9. Nābiyā itmişüz ol āfeti dil-gīr-i niyāz
10. Bilmedük mestī-i vuṣlatla ne ḥāl olduġumuz

dil-güşā:
1. **dil-güşā:**
Kaside 16
Mısra: **89**
Gönül açan, kalbe ferah veren.
89. Ol dil-güşā maḳāller ol ḫurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

2. **dil-güşācadur:**-*ca, -dur*
Gazel 133
Mısra: **6**
Gönül açan, kalbe ferah veren.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

3. **dil-güşālanur:**
Gazel 164
Mısra: **8**
Gönlü ferahlamak.
7. Çoḳluḳda olma pā-zede-i berg-rīz-i yeʾs
8. Bāġ-ı ümīd gāh düşer dil-güşālanur

4. **dil-güşā:**
Gazel 190
Mısra: **1**
Gönül açan, kalbe ferah veren.
1. Gülşen-sarāy-ı ʿālem kem dil-güşā degüldür
2. Ammā ki ṭarḥı ḥayfā ṭarḥ-ı beḳā degüldür

5. **dil-güşālıġa:**-*a*
Gazel 692
Mısra: **4**
Gönül açma, kalbe ferahlık verme.
3. Görmezse mey-keşāndan eger rūy-ı iltifāt
4. Ṣahbā teʾahhüd eyleyemez dil-güşālıġa

dil-güşālıġ:
1. **dil-güşālıġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 862
Mısra: **1**
Gönül açma, kalbe ferahlık verme işi.
1. Meyüñ bilür naẓar aṣḥābı dil-güşālıġını
2. Görince ġūre libāsında ṭūṭiyālıġını

dil-ḫarāb:
1. **dil-ḫarābı:**-*ı*
Gazel 299
Mısra: **4**
Gönlü harab olmuş, gönlü yıkılmış/ kırılmış.
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

dil-ḫaste:
1. **dil-ḫastelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 654
Mısra: **13**
Gönlü yaralı, gönlü hasta.
13. İtmiş saña dil-ḫastelerüñ ḥāleti teʾs̱īr
14. Ey çeşm-i siyeh dārüʾş-şifādan mı gelürsin

2. **dil-ḫaste:**
Gazel 868
Mısra: **1**
Gönlü yaralı, gönlü hasta.
1. Beni dil-ḫaste görüp çeşmüne nem gelmez mi
2. Ya peşīmānī-i evżāʿ-ı sitem gelmez mi

dil-ḫastegān-ı ʿaşḳa:
1. **dil-ḫastegān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşktan gönlü hasta düşenler.
5. Dil-ḫastegān-ı ʿaşḳa virür neşʾe-i ḥayāt
6. Kemter-ġıdā-yı dārū-yı ahbār-ı evliyā

dil-ḫaste-i ʿaşḳa:
1. **dil-ḫaste-i ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 836
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlü hasta aşık.
1. Girmedi āġūş-ı vaṣla dil-rübālardan biri
2. Düşmedi dil-ḫaste-i ʿaşḳa devālardan biri

dil-ḫırāşlıḳ:
1. **dil-ḫırāşlıḳlarumuz:**-*lar, -u, -muz*
Gazel 288
Mısra: **1**
Yüreği yaralı olma durumu.
1. Ne çekdi kimse bizüm dil-ḫırāşlıḳlarumuz
2. Ne virdi ḫalḳa keder şekve-pāşlıḳlarumuz

dil-ḫ∨āh:
1. **dil-ḫ∨āhuñ:**-*uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Gönül talebi, gönül arzusu.
1. Çün kim beni şād eyledün ey āṣaf-ı devrān
2. Dil-ḫ∨āhuñ ile ḳalbüni şād eylesün Allāh

2. **dil-ḫ∨āhı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **148**
Gönül talebi, gönül arzusu.
147. İt dest-ı ʿināyetüñle Yā Rab
148. Dil-ḫ∨āhı ne ise hep müretteb

3. **dil-ḫ∨āhını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 12
Mısra: **190**
Gönül talebi, gönül arzusu.
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı füzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫ∨āhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

4. **dil-ḫ∨āhuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **22**
Gönül talebi, gönül arzusu.
21. Tebdīlden meşaḳḳate bilsem nedür murād
22. Dil-ḫ∨āhuñ üzre bulmış iken ẕevḳ u rāḥatı

5. **dil-ḫ∨āhuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **57**
Gönül talebi, gönül arzusu.
57. Dil-ḫ∨āhuñ üzre virmiş iken rāḥata niẓām
58. Senden ümid itmez idüm bu ḳabāḥati

6. **dil-ḫ∨āhum:**-*um*
Tarih 16
Mısra: **79**
Gönül talebi, gönül arzusu.
79. Bi-ḥamdiʾllāh hele dil-ḫ∨āhum üzre eyleyüp tārīḫ
80. Getürdüm ḫāk-pāya eylerüm cürmümden istīfā

7. **dil-ḫ∨āhı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **65**
Gönül talebi, gönül arzusu.
65. ʿİzz ü devletle ola dil-ḫ∨āhı üzre kām-yāb
66. Merciʿ-i eşraf u aʿyān-ı cihān ola deri

8. **dil-ḫ∨āhunı:**-*u, -n, -ı*
Kaside 18
Mısra: **58**
Gönül talebi, gönül arzusu.
57. Bulasın maṭlabuña vefḳ-i murād üzre vüṣūl
58. İde dil-ḫ∨āhunı ḫayr ile müyesser Mevlā

9. **dil-ḫ∨āhı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **34**
Gönül talebi, gönül arzusu.
33. Ṭabʿ-ı derrākini ḥıfẓ eyleye Ḥaḳ āfetden
34. Ala dil-ḫ∨āhı ḳadar feyż-i Ḫudādan vāye

10. **dil-ḫ∨aha:**-*a*
Gazel 45
Mısra: **1**
Gönül talebi, gönül arzusu.
1. Dil-ḫ∨aha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

11. **dil-h∨āhı:**-*ı*
Tarih 56
Mısra: **33**
Gönül talebi, gönül arzusu.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-h∨āhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

12. **dil-ḫ∨āhı:**-*ı*
Tarih 73
Mısra: **20**
Gönül talebi, gönül arzusu.
19. Bālā-yı serīr-i salṭanatda
20. Dil-ḫ∨āhı ḳadar ide iḳāmet

13. **dil-ḫ∨āhına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 86
Mısra: **6**
Gönül talebi, gönül arzusu.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫ∨āhına herkes meşaḳḳatsüz resā

14. **dil-ḫ∨āhı:**-*ı*
Tarih 92
Mısra: **72**
Gönül talebi, gönül arzusu.
71. Naẓm içün kişver-i İslāmı vire istiḳrār
72. Kendü dil-ḫ∨āhı ḳadar ṣadr-ı refīʿinde Ḫudā

15. **dil-ḫ∨āhını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 110
Mısra: **12**
Gönül talebi, gönül arzusu.
11. Ḥaḳ taʿāla ide ṣaḥnında ṣafālar teysīr
12. İde dil-ḫ∨āhını iḥsān kerem-i Rabbanī

16. **dil-ḫ∨āhı:**-*ı*
Tarih 119
Mısra: **12**
Gönül talebi, gönül arzusu.
11. İde aḥkām-ı umūrında muvaffaḳ Bāri
12. İde dil-ḫ∨āhı ḳadar ḥüccet-i ḳadrin imżā

17. **dil-h∨āhı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **73**
Gönül talebi, gönül arzusu.
73. İde dil-h∨āhı ḳadar ẕevḳ ü ṣafā ʾıyş ü neşāṭ
74. Her umūrında hudāvend-i cihān ola muʿīn

18. **dil-h∨āhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 187
Mısra: **9**
Gönül talebi, gönül arzusu.

9. Feyż-i ḥaḳ herkese dil-h∨āhını iḥsān eyler
10. Kimi āsūde kimi daġdaġa-perverd gider

19. **dil-ḫ∨āhda:**-*da*
Gazel 382
Mısra: **16**
Gönül talebi, gönül arzusu.
15. Kevn ü fesādun anladum īrād ü masrafın
16. Dil-ḫ∨āhda müżayaḳadan māʿadāsı yoḳ

20. **dil-ḫ∨āhı:**-*ı*
Gazel 422
Mısra: **1**
Gönül talebi, gönül arzusu.
1. Baḳamaz rūyına dil-ḫ∨āhı ḳadar maḥbūbuñ
2. Rızḳınuñ vāsıṭa-i naḳşı budur maḥcūbuñ

21. **dil-ḫ∨āha:**-*a*
Gazel 603
Mısra: **6**
Gönül talebi, gönül arzusu.
5. Hāne-perverd-i ġam olmaz gūşe-i dilden baʿīd
6. Anda dil-ḫ∨āha muvāfıḳ ʿālem olsun olmasun

22. **dil-ḫ∨āhun:**-*un*
Gazel 671
Mısra: **11**
Gönül talebi, gönül arzusu.
11. Vakf-ı bāzīçe-i nāz olmaḳ ise dil-ḫ∨āhun
12. Nābiyā vir dili bir dil-ber-i endek-sāle

23. **dil-ḫ∨āhı:**-*ı*
Gazel 681
Mısra: **8**
Gönül talebi, gönül arzusu.
7. Bu ḫāne-i sitemde görülmiş midür ʿaceb
8. Dil-ḫ∨āhı üzre nāʾil olan ārzūsına

24. **dil-ḫ∨āh:**
Gazel 762
Mısra: **6**
Gönül talebi, gönül arzusu.
5. Tāʿyīn-i ḥikmet-i ezelīden degül ḫabīr
6. Tażyīʿ ider ḥayātını dil-ḫ∨āh ʿaşḳına

25. **dil-ḫ∨āhum:**-*um*
Gazel 822
Mısra: **6**
Gönül talebi, gönül arzusu.
5. Ne ḫoş o dem ki ola esb-i kām zīr-i ʾinān
6. Velī girān ola dil-ḫ∨āhum üzre reftārı

26. **dil-ḫ∨āh:**
Gazel 836
Mısra: **3**
Gönül talebi, gönül arzusu.
3. Ṭursa dil-ḫ∨āh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

dil-h∨āh üzre:
1. **dil-ḫ∨āh üzre:**
Gazel 714
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönlünce, tam istediği gibi.
3. Bu emel-ḫāne-i ʿālemde görilmiş mi ʿaceb
4. Kimsenüñ nāʾil-i kām olduġı dil-ḫ∨āh üzre

dil-h∨āh-ı hümāyūnı:
1. **dil-ḫ∨āh-ı hümāyūnı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Gönlün yüce arzusu.
113. Kendü dil-ḫ∨āh-ı hümāyūnı ḳadar luṭf-ı Ḫudā
114. Dīde-i baḫtın ide ẕāt-ı şerīfiyle ḳarīr

dil-h∨āh-ı varaḳ:
1. **dil-ḫ∨āh-ı varaḳ:**
Gazel 96
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kağıdın gönülden isteği.
9. Nābī senüñ eşʿāruna leb-teşneliginden
10. Dil-ḫ∨āh-ı varaḳ būs-ı leb-i şaḳḳ-ı ḳalemdür

dil-i aġyārda:
1. **dil-i aġyārda:**-*da*
Gazel 578
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Başkalarının yüreği, rakiplerin gönlü.
3. Naḳş-ı yārüñ dil-i aġyārda yoḳdur farḳı
4. Dāmen-i ṭās-ı nühāse ḳazılan imżādan

dil-i aḥbābın:
1. **dil-i aḥbābın:**-*ı, -n*
Tarih 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dost(ların) gönlü.
15. Olıcaḳ ʿāzim-i ser-ḥadd-i beḳā
16. Dil-i aḥbābın idüp firḳat-rīz

dil-i āhenīni:
1. **dil-i āhenīni:**-*i*
Gazel 865
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Demir gibi katı gönlü.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

dil-i āhen-sirişt-i yār:
1. **dil-i āhen-sirişt-i yār:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin taş kalpli yüreği.
3. Müşkil ṭılısmdur dil-i āhen-sirişt-i yār
4. Ey āh ḥall iderseñ eger āferīn saña

dil-i aʿlā vü ednāda:
1. **dil-i aʿlā vü ednāda:**-*da*
Gazel 801
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüce ve hakir insanların gönlü.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

dil-ı ʿālemde:
1. **dil-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
İnsanların gönlü.
65. Kendü ẕevḳümde ḥużūrumda dil-ı ʿālemde
66. Dem sürüp eyler iken ʿömr ṣafā ile güẕer

dil-i ʿāşıḳ:
1. **dil-i ʿāşıḳ:**
Gazel 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın gönlü.
1. Zülf-i siyāhı ṣalsa ʿiẕār üzre bī-niḳāb
2. Eylerdi ʿālemi dil-i ʿāşıḳ gibi ḫarāb

dil-i ʿāşıḳān:
1. **dil-i ʿāşıḳān:**
Gazel 865
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşıkların gönlü.
5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

dil-i ʿāşıḳānı:
1. **dil-i ʿāşıḳānı:**-*ı*
Gazel 865
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşıkların gönlü.
3. Ruḫ-ı āli eylemişdi dil-i ʿāşıḳānı pür-ḫūn
4. İrişince ḫaṭṭı her mū reg-i şevḳe nişter oldı

dil-i ʿāşıḳda:
1. **dil-i ʿāşıḳda:**-*da*
Gazel 40
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşığın gönlü.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

dil-i āvāre:
1. **dil-i āvāre:**
Gazel 858
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dağınık, perişan gönül.
7. Yine penāh idecek āsitāne-i ġamdur
8. Gezersen ey dil-i āvāre rubʿ-ı meskūnı

dil-i āvāremüz:
1. **dil-i āvāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dağınık, perişan gönül.
9. ʿAşka istiġna yakışmazken ʿaceb hāletdeyüz
10. Varmaġa kūyına ʿār eyler dil-i āvāremüz

dil-i belā-keşe:
1. **dil-i belā-keşe:**-*e*
Gazel 480
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eziyet çeken gönül.
1. Dil-i belā-keşe nāz itmenüñ zamānı degül
2. Nihāl-i nāzı dırāz itmenüñ zamānı degül

dil-i belā-keş-i nāber-ḳarārdan:
1. **dil-i belā-keş-i nāber-ḳarārdan:**
Gazel 182
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yeri yurdu olmadığından eziyet çeken gönül.
7. Muḳīm-i küçe-i yār oldı ḫaylī müddetdür
8. Dil-i belā-keş-i nāber-ḳarārdan ne ḫaber

dil-i belā-zedenüñ:
1. **dil-i belā-zedenüñ:**-*nüñ*
Gazel 238
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Belanın, sıkıntının evladı olan gönül.
11. Dil-i belā-zedenüñ kārını ṣorarsañ eġer
12. Miyān-ı gamze vü çeşminde tercemānlıḳdur

dil-i bī-ʿaşḳı:
1. **dil-i bī-ʿaşḳı:**-*ı*
Gazel 348
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşksız gönül.
3. Dil-i bī- ʿaşḳı ʿaşḳa farḳı yoḳdur itmenüñ teşvīk
4. Firūzına ḥavāle itmeden engüşte bī-āteş

dil-i bī-bākümde:
1. **dil-i bī-bākümde:**-*üm, -de*
Gazel 666
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Korkusuz gönül.
1. Cilve eylerdi cemālüñ dil-i bī-bākümde
2. Neng-i jeng olmasa āyīne-i idrākümde

dil-i bī-çāremüz:
1. **dil-i bī-çāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çaresiz gönül.
1. İtmesün mi ḫ∨āhiş-i merhem dil-i bī-çāremüz
2. Merheme ḫamyāze-i ḥasret çekerken yāremüz

dil-i bī-iḫtiyārda:
1. **dil-i bī-iḫtiyārda:**-*da*
Gazel 697
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İradesi olmayan gönül.
7. Dünyāda leẕẕet olmasa olduḳça iḫtiyār
8. Olmazdı ārzū dil-i bī-iḫtiyārda

dil-i bīmār:
1. **dil-i bīmār:**
Gazel 381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
1. Teşrīfden eylerse eger yār taḫallüf
2. Feryāddan itmez dil-i bīmār taḫallüf

dil-i bīmāre:
1. **dil-i bīmāre:**-*e*
Gazel 81
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hasta gönül; aşık, tutkun gönül.
3. Āh idersin diyü incinme dil-i bīmāre
4. Derdmendüñ meġer āh itmege dermānı mı var

2. **dil-i bīmāre:**-*e*
Gazel 568
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hasta gönüllü II tutkun gönül; aşk derdine düşmüş: âşık.
1. İlāhī āfiyet vir bu dil-i bīmāre luṭfuñdan
2. Talebkār-ı müdāvā olsun eyle çāre luṭfuñdan

dil-i bī-sebāt:
1. **dil-i bī-s̱ebāt:**
Gazel 803
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kararsız, sözünde duramayan gönül.
13. Ḥāşā ki kūy-ı yārda da eyleye ḳarār
14. Nābī-i pür-heves bu dil-i bī-s̱ebāt ile

dil-i bī-şekīb:
1. **dil-i bī-şekīb:**
Gazel 675
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sabırsız gönül.
1. Cān teşne mey be-kef nigeh dil-firīb ise
2. Ṣabr eylemez ḫumāra dil-i bī-şekīb ise

dil-i bī-şekībümüz:
1. **dil-i bī-şekībümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 293
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sabırsız gönül.
1. Meyl-i şekīb iderdi dil-i bī-şekībümüz
2. Ḳaṣd-ı firīb ideydi eger dil-firībümüz

dil-i bī-şekībüñ:
1. **dil-i bī-şekībüñ:**-*üñ*
Gazel 766
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sabırsız gönül.
1. Revān oldı dil ol dil-fırībüñ ardınca
2. Çekildi cān da ardınca dil-i bī-şekībüñ

dil-i bī-tābumı:
1. **dil-i bī-tābumı:**-*um, -ı*
Gazel 525
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yorgun gönül.
1. O şūḫ-ı dūstı düşmenden ümmīd-i viṣāl itmem
2. Dil-i bī-tābumı bāzīçe-i fikr-i muhāl itmem

dil-i büryānı:
1. **dil-i büryānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Kebap gibi olan gönül.
41. Ne meze vü ne mey ü ne nānı var
42. Eşk-i taḥassür dil-i büryānı var

dil-i çākden:
1. **dil-i çākden:**-*den*
Gazel 409
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parçalanmış gönül.
7. Yine rüfūyı dil-i çākden dirīġ eyler
8. Olursa riştesi sad-pāre çerḫ-i pīre-zenüñ

dil-i cānān:
1. **dil-i cānān:**
Gazel 469
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gönlü.
13. Dil-i cānān taʿalluḳ-kerde-i hicrān ise Nābi
14. Saña düşmez muḫālif-gūne ümmīd-i viṣāl itmek

2. **dil-i cānān:**
Gazel 609
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gönlü.
9. Sīnemüz çāk ile mihrāb idelüm tā ki bize
10. Ahen-i ḳıble-nümāveş dil-i cānān dönsün

dil-i derd-āşinā:
1. **dil-i derd-āşinā:**
Gazel 816
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Derde aşina gönül.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

dil-i deryā-nümāyiş:
1. **dil-i deryā-nümāyiş:**
Gazel 306
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Deniz gibi engin görünen gönül.
9. Olur fevvārelerde pāre pāre āb-ı cūy ammā
10. Dil-i deryā-nümāyiş Nābiyā maḳsem ḳabūl itmez

dil-i dīvāne:
1. **dil-i dīvāne:**
Gazel 224
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Deli gönül.
13. ʿAḳl olsa ṣaf-ārā-yı ḫuṣūmet bize Nābī
14. Ġam çekmezüz andan dil-i dīvāne bizümdür

2. **dil-i dīvāne:**
Gazel 728
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Deli gönül.
3. Müjdeler ey dil-i dīvāne giriftār olıcaḳ
4. Ḳayd yoḳdur saña zencīr-i cünūndan ṣoñra

3. **dil-i dīvāne:**
Gazel 777
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Deli gönül.
9. Nābiyā terk-i ḫıred vāsıta-i rāḥat imiş
10. Ḳatı çoḳ meşveret itdüm dil-i dīvāne ile

dil-i endīşenāküñ:
1. **dil-i endīşenāküñ:**-*üñ*
Gazel 599
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kaygılı, endişeli gönül.
9. Gelür ṣaḥn-ı ḫayāle birbirine beñzemez ṣūret
10. Dil-i endīşenāküñ farḳı yoḳ mirʾāt-ı berberden

dil-i endūhgīnümde:
1. **dil-i endūhgīnümde:**-*üm, -de*
Gazel 739
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gamlı gönül.
1. Bu ḥasret böyle ḳalmazdı dil-i endūhgīnümde
2. Dimāġ olsa eger ḥarf-i niyāza nāzenīnümde

dil-i ferzāne:
1. **dil-i ferzāne:**
Gazel 823
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Âlim, bilgili gönül.
1. Dil-i ferzāne rām-ı ġamze-i cānāne olmaz mı
2. Meh-ārāy-ı temevvün merdüm-i mestāne olmaz mı

dil-i feyż-güsteri:
1. **dil-i feyż-güsteri:**-*i*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Huzur dağıtan gönül.
137. Olsun dil-i feyż-güsteri şād
138. Mirʾāt-ı żamīri ġamdan āzād

dil-i ġam-dīdenüñ:
1. **dil-i ġam-dīdenüñ:**-*nüñ*
Gazel 81
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gam çeken gönül.
11. Āhı āteş getürür dīdesi ṣu bağrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

dil-i ġam-ḫ∨ār:
1. **dil-i ġam-ḫ∨ār:**
Gazel 506
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dertli gönül, gam çeken gönül.
9. Beni ebnā-yı dehrüñ ṣoḥbetinden itdi müstaġnī
10. Dil-i ġam-ḫ∨ār dirler Nābiyā bir hem-nişīn buldum

dil-i ġam-muʿtādum:
1. **dil-i ġam-muʿtādum:**-*um*
Kaside 12
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Gam çekmeye alışmış gönül.
49. Liʾllāhiʾl-ḥamd degüldür dil-i ġam-muʿtādum
50. Naṣb ile ḳaṣr-ı ṣafā ʿazl ile künc-i ālām

dil-i ġam-perverān-ı ʿaşḳ:
1. **dil-i ġam-perverān-ı ʿaşḳ:**
Gazel 258
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gam besleyici aşkın gönlü.
1. Dil-i ġam-perverān-ı ʿaşḳ dāġ-ı tāzesüz ḳalmaz
2. O güne ḫāne-i ser-der-felek dervāzesüz ḳalmaz

dil-i ġayb-ülfetidür:
1. **dil-i ġayb-ülfetidür:**-*i, -dür*
Kaside 2
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Gaybın sırlarına aşina olan gönül.
131. Mevrid-i vaḥy-i İlāhī dil-i ġayb-ülfetidür
132. Vaḥy-ı Ḳurʾāna daḫı kimsede yoḳ istiʿdād

dil-i ḫalvetiyān:
1. **dil-i ḫalvetiyān:**
Tarih 104
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Halvetiye Tarikatından olan kimselerin gönlü.
31. Teng idi dil-i ḫalvetiyān gibi bināsı
32. Muḥtāc idi tevsīʿa bu erkān-ı muʿallā

dil-i ḥayrān:
1. **dil-i ḥayrān:**
Gazel 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçmiş şaşkın gönül.
1. Olmazdı bu gūne dil-i ḥayrān mütereddid
2. Važʿında eger olmasa cānān mütereddid

dil-i ḥazīne:
1. **dil-i ḥazīne:**-*e*
Gazel 785
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hüzünlü, acılı gönül.
7. Gönder dil-i ḥazīne bir kez nesīm-i vaṣluñ
8. Gülzār-ı derd ü ġamdur muḥtācdur ṣabāya

dil-i hevā-zedenüñ:
1. **dil-i hevā-zedenüñ:**-*nüñ*
Gazel 270
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arzularına kapılmış gönül.
3. Ya būse-i dehenüñdür ya pīçiş-i zülfün
4. Dil-i hevā-zedenüñ arzūların bilürüz

dil-i hicrān-keş-i virānda:
1. **dil-i hicrān-keş-i virānda:**-*da*
Gazel 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık acısı çeken virane gönül.
1. Dil-i hicrān-keş-i virānda ġam olmaz da nʾolur
2. Çeşm-i ḥasret-keş-i cānānda nem olmaz da nʾolur

dil-i hicr-āzmā:
1. **dil-i hicr-āzmā:**
Gazel 755
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılığa alışmış gönül.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

dil-i ḫūn-geşte:
1. **dil-i ḫūn-geşte:**
Gazel 337
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kana dönmüş gönül.
9. Mīveye benzer ki alur rengi ḳamerden
10. Nābī dil-i ḫūn-geşte ki mehveşlere düşmiş

dil-i ḫūn-geşteni:
1. **dil-i ḫūn-geşteni:**-*n, -i*
Gazel 223
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kana dönmüş gönül.

1. Ġamuñ senüñ dil-i ḫūn-geşteni mekān idinür
2. Hümā-yı devleti gör ḳande āşiyān idinür

dil-i imsāki:
1. **dil-i imsāki:**-*i*
Gazel 460
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cimriliğin gönlü.
5. Seng-i ṭaʿn ile şikest itme dil-i imsāki
6. Ki odur āyine-i ḥüsni ʿarūs-ı keremüñ

2. **dil-i imsāki:**-*i*
Gazel 460
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cimriliğin gönlü.
5. Seng-i ṭaʿn ile şikest itme dil-i imsāki
6. Ki odur āyine-i ḥüsni ʿarūs-ı keremüñ

dil-i kāʾināt:
1. **dil-i kāʾināt:**
Gazel 768
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kainatın gönlü.
13. Devlet-serāy-ı Kaʿbe dil-i kāʾināt iken
14. Nābī dinürse senüñ degüldür mübālaġa

dil-i maḥzūnı:
1. **dil-i maḥzūnı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **177**
Kelime Tipi: -
Kederli gönül.
177. Ḳoma ḥasretle tehī-dest dil-i maḥzūnı
178. İtmedin ebḫire-i ʿazl dimāġum sersām

dil-i maḥzūnuma:
1. **dil-i maḥzūnuma:**-*um, -a*
Kaside 9
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Kederli gönül.
39. Görmedüm geldügüñi hīç tehī-dest senüñ
40. Getürürdüñ dil-i maḥzūnuma envāʿ-ı keder

dil-i maʿnāya:
1. **dil-i maʿnāya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mana gönlü.
9. Cām-ı naẓmında olan neşʾe-i ṣahbā-yı ḫayāl
10. Seng-i taʿn atmaġa şāyeste dil-i maʿnāya

dil-i mecbūr:
1. **dil-i mecbūr:**
Kaside 9
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Tutkun gönül.
113. Beni leb-rīz-i suḫan eyleyen evṣāfuñdur
114. Dil-i mecbūr bu dem farṭ-ı ṣafādan söyler

dil-i mecrūḥ:
1. **dil-i mecrūḥ:**
Gazel 830
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaralı gönül.
1. Olurmış ḫançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
2. Dil-i mecrūḥ açılmaz baña ammā yāre besbelli

dil-i mesrūr:
1. **dil-i mesrūr:**
Tarih 19
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Mutlu gönül.
33. İtsin şehenşāhı Ḫudā nice fütūḥāta ḳarīn
34. Pāyende olsun taḫt-ı şevketde dil-i mesrūr ile

dil-i miḥnet-zede:
1. **dil-i miḥnet-zede:**
Kaside 24
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Mihnet ve sıkıntı çeken gönül.
23. Dil-i miḥnet-zede pā-māl-i semūm olmış iken
24. Oldı bu neşʾe ile cilvegeh-i bād-ı ṣabā

dil-i nābī:
1. **dil-i nābī:**
Tarih 100
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin gönlü.
9. Dil-i Nābī gibi āb aḳdı didi tārīḫin
10. Eṡer-i Aḥmed Efendi ide Allāh ḳabūl

2. **dil-i nābī:**
Gazel 311
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin inleyen gönlü.
11. Olursa laʿl-i lebe şeh-nişīn dil-i Nābī
12. ʿAceb mi şāh-ı cihān-perverüñ nişīmeniyüz

3. **dil-i nābī:**
Gazel 627
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin gönlü.
9. O vahşi āfeti ṣayd itmek isterse dil-i Nābī
10. Niyāz itdükçe tekrār eylesün teʾkīd göstersün

4. **dil-i nābī:**
Gazel 712
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin gönlü.
9. Degüldür yek-nefes endīşeden ḫālī dil-i Nābī
10. Degül ʿādet şebān-rūz olmaḳ ebvāb-ı ḥarām beste

dil-i nābī-i zara:
1. **dil-i nābī-i zara:**-*a*
Gazel 273
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin inleyen gönlü.
9. Yārüñ ḫaṭ-ı müşkīni dil-i Nābī-i zara
10. Hengāmı güẕār eyleyen imdādına degmez

dil-i nābīye:
1. **dil-i nābīye:**-*y, -e*
Gazel 643
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin gönlü.
9. Dil-i Nābīye şıġışmazdı nevāl-i maʿnā
10. Bezl-i deryūzegerān itmese ḫırmen ḫırmen

dil-i nā-şād:
1. **dil-i nā-şād:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **323**
Kelime Tipi: -
Kederli gönül.
323. Arayup çāre ben dil-i nā-şād
324. Kimi gördümse itdüm istimdād

2. **dil-i nā-şād:**
Gazel 590
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kederli gönül.
1. Ḥarf-i niyāzum ol şeh-i bī-dād işitmesün
2. Söz bunda ḳalsun ey dil-i nā-şād işitmesün

dil-i pākīzeter:
1. **dil-i pākīzeter:**
Gazel 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tertemiz gönül.
13. Nābīʾye çün itdün dil-i pākīzeter iḥsān
14. Ser-pençe-i miḥnetde zebūn eyleme yā Rab

dil-i pervāne:
1. **dil-i pervāne:**
Gazel 638
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kelebeğin gönlü.
15. Degül bihişt-i ṣafā-baḫş ṭabʿ-ı dūzaḫiyān
16. Ne ẕevḳ alur dil-i pervāne gülsitānlardan

dili pür-ḫūn ider:
1. **dili pür-ḫūn ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlü kanla doldurmak, gönle kan kusturmak.
39. Rüzgār āyīne-i ḳalbe virüp yine keder

40. Dili pür-ḫūn ider evzā-ı ciger-sūz-ı ʿavām

dil-i pür-sevdāya:
1. **dil-i pür-sevdāya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Sevda dolu gönül.
27. Oldı maʿcūn-ı müferriḥveş o terkīb-i nefīs
28. İnşirāḥ-āver-i behcet dil-i pür-sevdāya

dil-i pür-tābumdan:
1. **dil-i pür-tābumdan:**-*um, -dan*
Kaside 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Parlaklık dolu gönül.
13. Kesb-i feyż itmeġe gelmiş dil-i pür-tābumdan
14. Cām-ı pür-neşve-i Cem āyine-i İskender

dil-i rūşende:
1. **dil-i rūşende:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Temiz ve aydınlık gönül.
25. Dil-i rūşende bu ḥaliyle görenler didiler
26. Dār-ı İslāmda maḥbūs Frenge benzer

dil-i rūşenden:
1. **dil-i rūşenden:**-*den*
Gazel 586
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Parlak, aydınlık gönül.
1. Kesb-i sūz itmege ḳandīl dil-i rūşenden
2. Çıḳdı o şevḳ ile revġan nice pīrāhenden

dil-i rūşen-güher:
1. **dil-i rūşen-güher:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Temiz ve aydınlık gönül.
191. Ḥaḳ ʿamel ü ṣūrete itmez naẓar
192. Manẓar-ı Ḥaḳdur dil-i rūşen-güher

dil-i rūşen-revān:
1. **dil-i rūşen-revān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **201**
Kelime Tipi: -
Aydınlık saçan gönül.
201. Aña gerekdür dil-i rūşen-revān
202. Cübbe vü destār ile olmaz hemān

dil-i rūşenteri:
1. **dil-i rūşenteri:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Nurla dolu aydınlık gönül.
47. Dil-i rūşenteri āyīne-i dest-i idrāk
48. Ṭabʿ-ı feyż-āveri ser-çeşme-i ṣaḥrā-yı ẕekâ

dil-i rūşenümüz:
1. **dil-i rūşenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 289
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Parlak, aydınlık gönül.
1. Zīr ü bālādan alur feyżi dil-i rūşenümüz
2. Zūr ile ābdan āteş çıḳarur revġanumuz

2. **dil-i rūşenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 309
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Parlak, aydınlık gönül.
1. Devr ider dāʾire-i çerḫi dil-i rūşenümüz
2. ʿĀlem-i ġaybdur işrāḳgeh-i revzenümüz

dil-i sāde:
1. **dil-i sāde:**
Gazel 771
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saf gönül.
1. Ey dil-i sāde maḥalsiz ṭaleb-i kām itme
2. Yāri āzürde idüp kendüñi nā-kām itme

dil-i ṣāfı:
1. **dil-i ṣāfı:**-*ı*
Gazel 584
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Temiz, saf gönül.
3. Olmış ḫayāl-i yāre dil-i ṣāfı cilvegāh
4. Kendi henüz āyīne-i ʿāşıḳān iken

dil-i ṣāfī-berekātında:
1. **dil-i ṣāfī-berekātında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 128
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Katıksız hayırla dolu gönül.
17. Böyle fetḥ ü ẓafere itdi muvaffaḳ bī-şekk
18. Ṣıdḳ-ı niyyet dil-i ṣāfī-berekātında Ḫudā

dil-i sāmiʿa:
1. **dil-i sāmiʿa:**-*a*
Gazel 487
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dinleyenin gönlü.
3. İtse teʾs̱īr dil-i sāmiʿa ḫvāh ü nā-ḫvāh
4. Dil-nişīn sīne-nişīn ṣadr-nişīn olsa ġazel

dil-i sengi:
1. **dil-i sengi:**-*i*
Gazel 660
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin taştan kalbi.
5. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dildāruñ
6. Nāvek-i āhum olur kārger inşāʾaʾllāh

dil-i sengīnin:
1. **dil-i sengīnin:**-*i, -n*
Gazel 632
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Taş gönül.
5. Sūz-ı dil nerm eylemez oldı dil-i sengīnin
6. Aldı çeşmi siḥr idüp ṣan āteşüñ hāṣiyyetin

dil-i ser-geşte:
1. **dil-i ser-geşte:**
Gazel 870
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şaşkın gönül.
1. Bulsa her ḳande ki bir ṣāf-dili āb gibi
2. Dil-i ser-geşte döner üstine dullāb gibi

dil-i sevdā-zede:
1. **dil-i sevdā-zede:**
Gazel 603
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevdalı gönül.
9. Keşf ider Nābī dil-i sevdā-zede esrārını
10. Meclisinde kim bulunsa maḥrem olsun olmasun

2. **dil-i sevdā-zede:**
Gazel 795
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sevdalı, âşık gönül.
15. Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile devāt oldı
16. İderdüm aña Nābī ʿarż maḳbūl olsa yanında

dil-i şikeste:
1. **dil-i şikeste:**
Gazel 792
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalbi kırık olan.
1. Dil-i şikeste ile zülf-i yār bir yire gelse
2. Bir iki şifte-i rüzgār bir yire gelse

dil-i şīrīn:
1. **dil-i şīrīn:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tatlı gönül II Ferhad'ın sevgilisi olan Şirin'in gönlü.
5. Çün lāle-ṣıfat yaḳdı derūnum dil-i şīrīn
6. Bismilgehüm olsa nʾola kūhsār-ı melāmet

dil-i siyāh:
1. **dil-i siyāh:**
Gazel 617
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Yüzü) kara gönül.
3. Rū zerd ü mū sefid ü beden ḫaste cān zaʿīf
4. Geçmez dil-i siyāh yine iḥtişāmdan

dil-i sūzānuma:
1. **dil-i sūzānuma:**-*um, -a*
Gazel 102
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yanan gönül.
11. Reng-i ḫālün virdi germiyyet dil-i sūzānuma
12. Micmer-i endīşeme kâfur döksem ʾūd olur

dil-i teşnegāna:
1. **dil-i teşnegāna:**-*a*
Tarih 99
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Susamışların gönlü.
13. Ḥaḳ ide ḳabūl olduġınca
14. Feyżi dil-i teşnegāna sārī

dil-i ʿuşşāḳ:
1. **dil-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıkların gönlü.
3. ʿAceb mi şāneāsā çāk çāk olsa dil-i ʿuşşāḳ
4. Sipāh-ı ḫaṭṭ-ı nev-hīze ḳafādār oldı gīsūlar

2. **dil-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 815
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Âşıkların gönlü.
9. Olursa ẕevḳ-i vuṣlat bī-tevaḳḳuf naḳd-i vaḳt olsa
10. Dil-i ʿuşşāḳ esīr-i intizār olmaz bu yirlerde

3. **dil-i ʿuşşaḳ:**
Gazel 815
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Âşıkların gönlü.
11. Dil-i ʿuşşaḳ gerd-i ġuṣṣadan āsūdedür Nābi
12. Miṯāl-i sāḥa-i cennet ġubār olmaz bu yirlerde

dil-i ʿuşşāḳdan:
1. **dil-i ʿuşşāḳdan:**-*dan*
Gazel 653
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşıkların gönülleri.
5. Ṭamladursa nʾola ḳan ġamzelerüñ ruḫlaruña
6. Olmada her dil-i ʿuşşāḳdan āġişte-i ḫūn

dili vir:
1. **dili vir:**
Gazel 671
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek, sevmek.
11. Vakf-ı bāzīçe-i nāz olmaḳ ise dil-ḫ∨āhun
12. Nābiyā vir dili bir dil-ber-i endek-sāle

dil-i vīrān:
1. **dil-i vīrān:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yıkık, harap gönül.
1. Şeh-i ġamuñ dil-i vīrān kühen hızānesidür
2. Beden ʿavārız-ı endūha baġlu ḫānesidür

dil-i vīrāna:
1. **dil-i vīrāna:**-*a*
Tarih 51
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Yıkık, harap gönül.
43. Saḳf ü dīvārdan eṯer yoġ idi
44. Dil-i vīrāna dönmiş idi hemīn

dil-i vīrānın:
1. **dil-i vīrānın:**-*ın*
Gazel 593
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yıkık, harap gönül.
1. Esīr-i hicr-i bezm-i vuṣlatuñ yād itmesün nʾitsün
2. Ḫayālüñle dil-i vīrānın ābād itmesün nʾitsün

dil-i virānını:
1. **dil-i virānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 465
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yıkık, harap gönül.
1. Merhem olmaġa çalış zaḫmına dil-rīşlerüñ
2. Dil-i virānını yap luṭf ile dervīşlerinüñ

dil-i vīrān-şüdemi:
1. **dil-i vīrān-şüdemi:**-*m, -i*
Gazel 620
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yıkılmış, virane olmuş gönül.
7. İtdi bir cām ile iḥyā dil-i vīrān-şüdemi
8. Mey-fürūşun dilerüm ḫānesi maʿmūr olsun

dil-i zardan:
1. **dil-i zardan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ağlayan, inleyen gönül.
13. Ḳande bulur müsāʿade-i bāli Nābīyā
14. Pervānelik o şemʿa dil-i zardan geçer

dil-i zāre:
1. **dil-i zāre:**-*e*
Gazel 211
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağlayan, inleyen gönül.
1. Niyyetüñ eyledügüñ vaʿde-i incāza mıdur
2. Yoḫsa ḳaṣdun dil-i zāre sitem-i tāze midür

2. **dil-i zāre:**-*e*
Gazel 462
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ağlayan, inleyen gönül.
3. Eger bulmazsa ruḫṣat pāy-ı endīşeyle devr eyler
4. Dil-i zāre ne mümkin kūy-ı cānāndan ḳadem çekmek

dil-i zārı:
1. **dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 593
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ağlayan, inleyen gönül.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

2. **dil-i zārı:**-*ı*
Gazel 822
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağlayan, inleyen gönül.
1. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki rām idüp yāri
2. İdem tesīde-i bezm-i emel dil-i zārı

dil-i zārun:
1. **dil-i zārun:**-*un*
Gazel 555
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ağlayan, inleyen gönül.
1. Bu añlanur dil-i zārun pey-ā-pey āhından
2. Kināyedür ġarażı ṭāliʿ-i siyahından

dilīr eyleyen:
1. **dilīr eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 294
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cesaretlendirmek II Küstahlık etmeye cesaretlendirmek.
11. Dilberānı hırsumuzdur eyleyen cevre dilīr
12. Destine çoḳ şeh-süvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz

dil-keş:
1. **dil-keş:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Gönül çekici, gönül cezbedici.
41. Ḥaḳ budur kim daḫı devletde ẓuhūr eylemedi
42. Bārekaʿllāh ḳatı nāzik ḳatı dil-keş ṭuġrā

diller hūn olmaz idi:
1. **diller hūn olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 791
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönüllerin kan olması (Gönüllerin acı ve ıztıraptan kan dolması).
1. Ḫūn olmaz idi diller endīşe-i ṣahbāda
2. Bir ḳaṭre şarāb olsa nüh-kāse-i mīnāda

dillerde dāstān:
1. **dillerde dāstān:**
Gazel 584

Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herkes tarafından bilinmek, dilden dile konuşulmak, meşhur olmak.
15. Cevrinden eylemekde şikāyet bir āfetüñ
16. Dillerde kendi cevrleri dāstān iken

dillerde dāstān eyledi:
1. **dillerde dāstān eyledi:**
Tarih 36
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dillerde destan eylemek, ününü dünyaya duyurmak.
53. Dāstān eyledi dillerde Ḫudā evṣāfuñ
54. Nice yıldur ki oḳur nāmuñı aʿlā ednā

dillerde ḳalmışdur:
1. **dillerde ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 240
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dillerde kalmak.
7. Bu remzi keşfe bir müşkil-şinās-ı cūd gelmez mi
8. Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur

dil-mürde:
1. **dil-mürde:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Kalbi ölü, hissiz.
7. İtme cihānda rāḥat-i bī-miḥnet ārzū
8. Dil-mürde nāy zaḥmet içinde nefeslenür

dil-nerm iderse:
1. **dil-nerm iderse:**-*er, -se*
Gazel 233
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönlünü yumuşatmak, gönlü merhamet edecek kıvama getirmek.
9. Sirişk o ser-keşi dil-nerm iderse ey Nābī
10. Deminde girye-i bī-iḫtiyār mümkindür

dil-nevāz:
1. **dil-nevāzum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **393**
Gönül okşayan.
393. Ne muʿīnüm ne dil-nevāzum var
394. Ne refīḳum ne çāre-sāzum var

2. **dil-nevāzum:**-*um*
Gazel 883
Mısra: **5**
Gönül okşayan.
5. Şām-ı firḳatde dil-nevāzum yoḳ
6. Nāle-i gāh gāhdan ġayrı

dil-nevāz olmaḳ:
1. **dil-nevāz olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 391
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönül okşayan olmak.
11. Geçürdük devlet-i eyyām-ı ḥüsni bilmedük gitdi
12. Ki ārāyiş virür şān-ı cemāle dil-nevāz olmaḳ

dil-nişīn:
1. **dil-nişīn:**
Tarih 38
Mısra: **1**
Gönülde yer tutan, hoş, güzel.
1. Bu dil-nişīn ṣafākede-i ʾāfiyet-medār
2. Kim oldı dest-sāz-ı ʾAliyy-i ʾÖmer-nijād

2. **dil-nişīninden:**-*i, -n, -den*
Tarih 42
Mısra: **31**
Gönülde yer tutan, hoş, güzel.
31. Cām-ı rengīn ü dil-nişīninden
32. Güẕer eyler hemīşe būy-ı murād

3. **dil-nişīn:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Gönülde yer tutan, hoş, güzel.
3. Ser-tābe-pāy nüsḫa-i endāmı dil-nişīn
4. Aʿzāsı muʿtedil leb-i şekker-feşānı şūḫ

4. **dil-nişīn:**
Gazel 150
Mısra: **6**
Gönülde yer tutan, hoş, güzel.
5. Pür nūrdur egerçi süveydā-yı ḫāne-zād
6. Ammā ki ḫāl-i yār ḳadar dil-nişīn midür

5. **dil-nişīn:**
Gazel 487
Mısra: **4**
Tatlı ve gönül alan.
3. İtse teʾs̱īr dil-i sāmiʿa ḫvāh ü nā-ḫvāh
4. Dil-nişīn sīne-nişīn ṣadr-nişīn olsa ġazel

dil-nişīn-i ʿālem:
1. **dil-nişīn-i ʿālem:**
Gazel 492
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alemin gönlünde yer tutan.
3. Dil-nişīn-i ʿālem olmışken yine merdūd olur
4. Derd-i bī-dermān-ı eyyām ile tevʾemdür gönül

dil-nişīn-i ḫalḳ:
1. **dil-nişīn-i ḫalḳ:**
Kaside 16
Mısra: **203**
Kelime Tipi: -
Halkın gönlünde yer tutan.
203. Ḥırṣ-ı duʿā-yı devletidür dil-nişīn-i ḫalḳ
204. ʿĀlem nevāle-ḫ∨āh-ı s̱enā-yı ḳanāʿati

dil-perākende:
1. **dil-perākendeligüm:**-*üm*
Gazel 144
Mısra: **2**
Gönlün perişanlığı.
1. Sūzişüm āteş-i ruḫsāre-i cānāndan ṣor
2. Dil-perākendeligüm zülf-i perīşāndan ṣor

dil-perīşān olmaduḳ:
1. **dil-perīşān olmaduḳ:**-*maduḳ*
Gazel 444
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlü perişan, perişan gönüllü olmak.
1. Dāġsız bir sīne var mı şemʿ-i rūyuñdan senüñ
2. Dil-perīşān olmaduḳ kim ḳaldı mūyuñdan senüñ

dil-perīşān ü ḥazin ü giryān:
1. **dil-perīşān ü ḥazin ü giryān:**
Gazel 372
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gönlü hüzünlenip ağlayıp perişan olan.
17. Līk ḳaldı bunda meʾnūsān-ı ḫāk-ı dergehün
18. Dil-perīşān ü ḥazin ü giryān el-vedāʿ

dil-pesend olmaz:
1. **dil-pesend olmaz:**-*maz*
Gazel 313
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönle hoş gelen, gönlün beğendiği olmak.
11. Degüldür ḥüsn-i māder-zād muḥtāc-ı zer u zīver
12. Tekellüf-i ḥüsne de reh-yāb olursa dil-pesend olmaz

dil-pesend olsa:
1. **dil-pesend olsa:**-*sa*
Kaside 12
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Gönle hoş gelen, gönlün beğendiği olmak.
59. Dil-pesend olsa diyü puḫte suḫanlar arayan
60. İtmede neşter-i ser-tīz-i ḳader nükte-i ḫām

dil-pesend-i ʿālem olmaḳ:
1. **dil-pesend-i ʿālem olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 774
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Alemin gönlünün hoşlandığı olmak.
17. Dil-pesend-i ʿālem olmaḳ istemezsen Nābiyā
18. Kendüñi ḫıdmet-güzār-ı bezm-i ʿirfān eyleme

dil-rīş:
1. **dil-rīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 465
Mısra: **1**
Yüreği yaralı.
1. Merhem olmaġa çalış zaḫmına dil-rīşlerüñ
2. Dil-i virānını yap luṭf ile dervīşlerinüñ

dil-rīşter:

1. **dil-rīşter:**
Gazel 506
Mısra: **8**
Gönlü yaralı, dertli.
7. Kimi vāreste-i derd añladumsa bezm-i ʿālemde
8. Añı benden beter dil-rīşter endūḫgīn buldum

dil-rübā:
1. **dil-rübāya:**-*y, -a*
Tarih 8
Mısra: **9**
Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).
9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

2. **dil-rübā:**
Gazel 21
Mısra: **3**
Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).
3. Luṭfıyla bir piyāle ṣunaydı o dil-rübā
4. Bezm-i ṭarabda eyler idüm kendümi kebāb

3. **dil-rübālıcuk:**
Gazel 392
Mısra: **16**
Gönül hırsızlığı.
15. ʿĀlemde dil mi ḳordı kebāb-ı ġam itmedük
16. Girse eline ġayrinüñ ol dil-rübālıcuk

4. **dil-rübāsız:**-*sız*
Gazel 682
Mısra: **7**
Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).
7. Olmaz eşʿārında leẕẕet dil-rübāsız ʿāşıḳuñ
8. Ṭūṭiyān āyīne-i ruḫsāre söyler söylese

5. **dil-rübāya:**-*y, -a*
Gazel 785
Mısra: **4**
Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).
3. Her bir nigāh-ı nāzı yaġmāger-i taḥammül
4. Efsūs düşdi ḫāṭır bir böyle dil-rübāya

6. **dil-rübālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **1**
Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).
1. Girmedi āġūş-ı vaṣla dil-rübālardan biri
2. Düşmedi dil-ḫaste-i ʿaşḳa devālardan biri

7. **dil-rübā:**
Gazel 870
Mısra: **7**
Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan, âşık olunan (güzel).
7. Dil-rübā öyle gerekdür ki şarāb içdügi dem
8. Dehenin mihr sile ġonce-i sīr-āb gibi

dil-şād:
1. **dil-şād:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Gönlü sevinçli.
11. Güşāyiş-i der-i iḳbāl ile felek ḫurrem
12. Zuhūr-ı mevsim-i ikrām ile zamān dil-şād

2. **dil-şād:**
Gazel 156
Mısra: **1**
Gönlü sevinçli.
1. Maḥzūn gelen ḥużūrına dil-şād olur gider
2. Dest-i ġama esīr ise āzād olur gider

dil-şād olsa:
1. **dil-şād olsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Mutlu olmak, gönlü hoş olmak.
29. Çoḳ degül olsa bu gūne dil-şād
30. Bu serā-perde-i ʿālī-bünyād

dil-serd:
1. **dil-serd:**
Gazel 280
Mısra: **9**
Katı kalpli, yüreği kaba.
9. Biz ol nevāl-i ġamuz Nābiyā kʾolur dil-serd
10. Lezāʾiz-i niʿam-ı çerḫden nemek-çeşümüz

dil-serd ider:
1. **dil-serd ider:**-*er*
Gazel 543
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kalbi katılaştırmak, katı kalpli davranmak.
11. Rübūdesini ider miydi ġayriden dil-serd
12. Eger ki ġayret-i nāz olmayaydı ʿādet-i ḥüsn

dil-serd itdi:
1. **dil-serd itdi:**-*di*
Gazel 574
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Soğutmak, hararetini almak.
5. İtdi beni gül-pāre-i pistānları dil-serd
6. Gülçīn-i bihiştüñ gül-i rūy-ı sepedinden

dil-şiken:
1. **dil-şikenlerde:**-*ler, -de*
Gazel 710
Mısra: **2**
Gönül kıran, inciten.
1. Olurdı rāḫatı bād-ı ḫazān-ḫīzüñ çemenlerde
2. Eger bir behremend olmış bulunsa dil-şikenlerde

dil-şikende:
1. **dil-şikende:**
Gazel 150
Mısra: **3**
Gönül kıran, inciten.
3. Ol dil-şikende var mıdur ās̱ār-ı inkisār
4. Yoḫsa cezā-yı vażʿ -ı sitemden emīn midür

dil-şikenlik:
1. **dil-şikenlik:**
Gazel 292
Mısra: **5**
Gönül kırıcılık.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger
6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

2. **dil-şikenliklerini:**-*ler, -in, -i, -*
Gazel 69
Mısra: **9**
Gönül kırıcılık.
9. Dil-şikenliklerini muḥtesibüñ naḳl itsem
10. Ḳorḳusından ḫum-ı serbeste-i mey ḳan ḳaşanur

dil-şikeste:
1. **dil-şikesteler:**-*ler*
Gazel 83
Mısra: **6**
Gönlü kırık.
5. Merhem gibi yapışmaġa muḥtācdur kerem
6. Olmaz dürüst vāʿde ile dil-şikesteler

dil-siyeh:
1. **dil-siyehdür:**-*dür*
Gazel 116
Mısra: **5**
İnsafsız.
5. Dil-siyehdür siteminden kim olurdı āzād
6. Nergis-i ẓālimi ṣad şükr ki bīmārcadur

dil-siyehken:
1. **dil-siyehken:**
Gazel 127
Mısra: **8**
İnsafsız.
7. Benüm āhumdan olmış mużṭarib ol nev-ġurūr-ı nāz
8. Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer

dil-sūz:
1. **dil-sūz:**
Tarih 139
Mısra: **4**
Gönlü yanmış, çok ızdıraplı.
3. Ṣāḥib-i cevher ü ehl-i nefes ü dūr-endiş
4. Rind-i germ-ülfet ü dil-sūz u şefīk-i heme-kes

dil-sūz eylemiş:
1. **dil-sūz eylemiş:**-*miş*
Kıt'a 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlü yakmak, çok acı çekmek.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

dil-teşnegān-ı vuṣlata:
1. **dil-teşnegān-ı vuṣlata:**-*a*
Gazel 195
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü kavuşmaya susamışlar.
9. Dil-teşnegān-ı vuṣlata taʿn itme var mıdur
10. Ṣıḥḥatden özge ḫāṭır-ı bīmārdan geçer

dil-teşnegī:
1. **dil-teşnegī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **372**
Gönlü susamışlık.
371. Ne bu üftādegī bu ḥayrānī
372. Ne bu dil-teşnegī bu nālānī

dilün düşürme:
1. **dilün düşürme:**-*ün-ür, -me*
Gazel 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşık olmak.
9. Dilün düşürme ṣaḳın meh-ruhān-ı kem-sāle
10. Ki cāhilān arasında ḳalur kitāb ġarīb

dimaġ:
1. **dimaġını:**-*ı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **44**
Burun, geniz.
43. Devr idüp micmer-i sipihr-i es̱īr
44. İtdi ḫalḳuñ dimaġını taʿṭīr

2. **dimāġı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **119**
Beyin, akıl, bilinç.
119. Dimāġı eyleyüp ḥalvet-serāy-ı ḳuvvet-i taṣvīr
120. O ʾālī ḳaṣrda şāh-ı ḫayāli eylemiş īvā

3. **dimāġum:**-*um*
Kaside 12
Mısra: **178**
Beyin, akıl, bilinç.
177. Ḳoma ḥasretle tehī-dest dil-i maḥzūnı
178. İtmedin ebḫire-i ʿazl dimāġum sersām

4. **dimaġ:**
Gazel 48
Mısra: **13**
Beyin, akıl, bilinç. II Burun.
13. Dimaġ āşufte-i ʿaşḳun meşāmın itmege taʿṭir
14. Medār-ı micmer-i ʿud-ı es̱erdür ḥalḳa-i tevḥīd

5. **dimāġa:**-*a*
Gazel 421
Mısra: **6**
Beyin, akıl, bilinç.
5. Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
6. Gelür dimāġa güşād āḫirinde zükāmuñ

6. **dimāġ:**
Gazel 444
Mısra: **9**
Burun.
9. Kimsede ḳalmadı şemm-i nāfe-i çīne dimāġ
10. Ārzū-yı çīn-i zülf-i müşk-būyuñdan senüñ

7. **dimaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 478
Mısra: **11**
Beyin, akıl, bilinç.
11. Nābī fesād gelmiş anuñ da dimaġına
12. Bezm-i suḫanda bīhude-gūdur benümle dil

8. **dimaġı:**-*ı*
Gazel 565
Mısra: **6**
Beyin, akıl, bilinç. II Burun.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimaġı degül āzāde ḫalelden

9. **dimağa:**-*a*
Gazel 632
Mısra: **9**
Beyin, akıl, bilinç. II Burun.
9. Zāhid-i sevdā dimağa ide görsün bir devā
10. İçmişüz zīrā ki biz pīr-i muġānuñ şerbetin

10. **dimaġa:**-*a*
Gazel 668
Mısra: **9**
Beyin, akıl, bilinç.
9. Dimaġa ṣohbet-i sevdā-fizāy-ı Nābīʾden
10. Kelāl geldi ise ṣıḥḥat ü selāmet ile

11. **dimaġ:**
Gazel 720
Mısra: **10**
Beyin, akıl, bilinç.
9. Gūş ider cān ile efsāne-i vaṣl-ı yâri
10. Ne ḳadar ehl-i maḥabbetde dimaġ olmasa da

12. **dimāġ:**
Gazel 739
Mısra: **2**
Beyin, akıl, bilinç.
1. Bu ḥasret böyle ḳalmazdı dil-i endūhgīnümde
2. Dimāġ olsa eger ḥarf-i niyāza nāzenīnümde

13. **dimaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 742
Mısra: **20**
Beyin, akıl, bilinç.
19. Nābī baḳar mı türş-cebīnān-ı ʿāleme
20. Şīrīnī-i ferāġ çalınmış dimaġına

14. **dimāġum:**-*um*
Gazel 800
Mısra: **1**
Beyin, akıl, bilinç.
1. Dimāġum olmayıcaḳ devletüñ tevaġġuline
2. Ṣıḳılmaġuñ yirī yoḳ ṭāliʿüñ taʿallüline

15. **dimaġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 812
Mısra: **6**
Beyin, akıl, bilinç.
5. Nūr-ı ḥarem şühūdına nā-müstaʿid olan
6. Vaḳf eylesün dimaġını dūd-ı meşāʿile

dimāġa geldi:
1. **dimāġa geldi:**-*di*
Gazel 377
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Burna gelmek (Koku bağlmında).
1. Oldı güşāde çeşm ü dile revzen-i ferāġ
2. Geldi dimāġa rāyiha-i gülşen-i ferāġ

dimāġ-ı beyāna:
1. **dimāġ-ı beyāna:**-*a*
Gazel 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İfade bilinci.
1. Vaṣf-ı lebüñle ülfet idelden dehānumuz
2. Sükker ezer dimāġ-ı beyāna zebānumuz

dimāġ-ı cānı:
1. **dimāġ-ı cānı:**-*ı*
Gazel 776
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İnsanın, hayatın, şuuru, zihni.
1. Müşg-sāy itdi dimāġ-ı cānı gīsūlar yine
2. Nāfe-rīz oldı bu sevdālarla āhūlar yine

dimāg-ı cihān:
1. **dimāg-ı cihān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Alemin koku alma duyusu.
81. Ṣaḥḥ-ı āṣaf benefşe-i terdür
82. Ki dimāg-ı cihān muʿaṭṭardur

dimāġ-ı dīdeye:
1. **dimāġ-ı dīdeye:**-*y, -e*
Tarih 107
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gözün aklı II Gözleyenin aklı.
5. Dimāġ-ı dīdeye eyler tevārüd
6. Hevāsından dem-i cān-baḫş-ı ʿĪsā

dimāġ-ı dilde:
1. **dimāġ-ı dilde:**-*de*
Gazel 93
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün dimağı.
3. Dehān-ālūde olmaz niʿmet-i elvān-ı ʿālemle
4. Dimāġ-ı dilde lez̠z̠et ḫ∨ān-ı yaġmā-yı seherdendür

dimāġ-ı dile:

1. **dimāġ-ı dile:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün dimağı.
3. Çend rūze gül-i iḳbāl-i çemenzār-ı fenā
4. İder elbette dimāġ-ı dile īrās̱-ı zükām

dimāġ-ı niyāzdan:
1. **dimāġ-ı niyāzdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Yakarışın burnu.
109. Meşām-ı h∨āhişe itse nesīm-i nāzı güẕer
110. Olur çekīde dimāġ-ı niyāzdan zehr-āb

dimāġ-ı şevḳe:
1. **dimāġ-ı şevḳe:**-*e*
Gazel 876
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şevk burnu, heyecanla isteme genzi.
1. Bu nāleden saña bülbül kelāl gelmedi mi
2. Dimāġ-ı şevḳe daḫı iḫtilāl gelmedi mi
dīn:
1. **dīne:**-*e*
Tarih 1
Mısra: **6**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.
5. Çoḳ fesād eylediler kişver-i İslām içre
6. İtmedi anlaruñ itdügini dīne düşmen

2. **dīni:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **121**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

3. **dīni:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **165**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.
165. Dīni şevḳiyle ġuzāta ne söz itmek cāiz
166. ʿAḳs-i āyīne-i şemşīrleri meşḳ-i cihād

4. **dīn:**
Kaside 4
Mısra: **15**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.
15. Dīn Kaʿbedür ḳavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

5. **dīni:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **110**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.
109. Müʾmine ẕātı içün ḫayr duʿa vācibdür
110. Eylemez dīni olan ḫayr duʿāda taḳṣīr

6. **dīn:**
Kaside 15
Mısra: **17**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.
17. Birisi ʿarż-ı sadāret biri ʿaḳl u biri dīn
18. Birisi ġayret-i devlet biri terfīh-i ümem
din:
1. **dinse:**-*se*
Tarih 34
Mısra: **1**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
1. Dinse şāyāndur bu meʾvāya mükerrer gülsitān

2. **dinmek:**-*mek*
Kıt'a 65
Mısra: **1**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
1. Nābiyā āmede şāyāndur ezelden dinmek
2. Nüsḫa-i nādire-zāy-ı çemenistān-ı naʿīm

3. **dinmek:**-*mek*
Tarih 75
Mısra: **5**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
5. Nūr-ı çeşm-i cihāniyān dinmek
6. Maʿnī-i ġayr-ı iḫtilāfīdür

4. **dinmez:**-*mez*
Gazel 109
Mısra: **8**
Sona ermek, bitmek, durmak.
7. Ḫaṭ ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ olur ancaḳ
8. Bir vech ile dinmez aña maḥkūk degüldür

5. **dinmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 114
Mısra: **10**
Sona ermek, bitmek, durmak.
9. Şevḳ ile gūşlerın açduġı deryā-yı muḥīṭ
10. Teşnedür baḥr-ı dilüñ dinmeġe kemter nemidür

6. **dinse:**-*se*
Tarih 138
Mısra: **16**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
15. Mühr ḫurşīdden urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
16. Ki bu ḳaṣra yakışur dinse eger faṣṣ-ı nigīn

7. **dinür:** *-ür*
Gazel 173
Mısra: **17**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
17. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī
18. Ḫalḳı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalur

8. **dinmez:**-*mez*
Gazel 265
Mısra: **1**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
1. O dil ki tār ola mirʾāt-ı rū-nümā dinmez
2. Her āb-ı gīneye āyīne-i Ḫudā dinmez

9. **dinmez:**-*mez*
Gazel 265
Mısra: **4**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
3. Beyān-ı ḥālüme māniʿ benüm ḥużūrumdur
4. Ecānib olduġı meclisde mācerā dinmez

10. **dinecek:**-*ecek*
Gazel 291
Mısra: **12**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
11. Yā medḥ-i māh-ruhāndur ya zemm-i vażʿ-ı raḳīb
12. Ziyād ola dinecek ber-güẕārı biz bilürüz

11. **dinse:**
Gazel 380
Mısra: **4**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

12. **dinürse:**-*ür, -se*
Gazel 485
Mısra: **14**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.

13. Ol mehveşüñ ümīd-i viṣāl ile Nābiyā
14. Ḥarf-ı niyāz her ne dinürse riyā degül

13. **dinse:**
Gazel 724
Mısra: **2**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
1. Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine
2. Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

14. **dinmez:***-mez*
Gazel 736
Mısra: **3**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
3. Destine kūtāh dinmez bāġ-gerd-i vuṣlatuñ
4. Mīve-i aġṣān-ı ümmīde dırāz itmezse de

15. **dinmek:***-mek*
Gazel 744
Mısra: **2**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
1. Ḫāṣa ḫāṣ ıṭlāḳı nā-şāyestedür ʿām olmasa
2. Puḫtedür dinmek ne mümkin puḫteye ḫām olmasa

16. **dinse:***-se*
Gazel 744
Mısra: **5**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
5. Dinse cāʾiz zīb-i rızḳa sūz u tābuñ daḫli var
6. Māʾ-ı müstaʿmel naṣīb-i ferş-i ḥammām olmasa

17. **dinürse:***-ür, -se*
Gazel 768
Mısra: **14**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
13. Devlet-serāy-ı Kaʿbe dil-i kāʾināt iken
14. Nābī dinürse senüñ degüldür mübālaġa

18. **dinürse:***-ür, -se*
Gazel 769
Mısra: **1**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
1. Nihāl-i gül dinürse ḳadd-i ḫūbāna leṭāfetle
2. Saña naḫl-i tecellī dinse lāyıḳdur bu ḳāmetle

19. **dinse:***-se*
Gazel 769
Mısra: **2**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
1. Nihāl-i gül dinürse ḳadd-i ḫūbāna leṭāfetle
2. Saña naḫl-i tecellī dinse lāyıḳdur bu ḳāmetle

20. **dinmez:***-mez*
Gazel 265
Mısra: **2**
Ad vermek, bir durum için isim belirlemek.
1. O dil ki tār ola mirʾāt-ı rū-nümā dinmez
2. Her āb-ı gīneye āyīne-i Ḫudā dinmez

21. **dinmez:***-mez*
Gazel 265
Mısra: **6**
Ad vermek, bir durum için isim belirlemek.
5. Ġınā odur gire bī-ḫūn-ı dil ele yoḫsa
6. Taʿb ile ḥāṣıl olan devlete ġınā dinmez

22. **dinmez:***-mez*
Gazel 265
Mısra: **8**
Ad vermek, bir durum için isim belirlemek.
7. Zamān ile biri bir lafẓ söylemiş yoḫsa
8. Taʿalluk itmege ḫūbāna ibtilā dinmez

23. **dinmez:***-mez*
Gazel 265
Mısra: **10**
Ad vermek, bir durum için isim belirlemek.
9. Egerçi ẓıllı gedādan ziyādedür ammā
10. Ḥarīṣ-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

24. **dinmez:***-mez*
Gazel 804
Mısra: **12**
Söylenmek, anılmak, denilmek, ifade edilmek.
11. Ḳanda makāl-i ehl-i hevā ḳanda pend-i telḫ
12. Çirk-āb dinmez āb-ı yeme gerçi şūr ise

dīn ü devlet:
1. **dīn ü devlet:**
Tarih 77
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Din ve devlet, saltanat.
43. Saʿyiyle oldı ʿālī-nāmūsı dīn ü devlet
44. ʿAṣrında buldı rāḥat hüccāc-ı beyt-i Yezdān

2. **din ü devlet:**
Tarih 133
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Din ve devlet.
27. Ḳıldı İslāma meded taḳviye-i Rabbānī
28. Din ü devlet yeñiden buldı ʿuluvv-ı şānı

dīn ü devlete:
1. **dīn ü devlete:***-e*
Kaside 14
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din ve devlet, saltanat.
101. Bu dīn ü devlete yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı ḫıdmetinüñ
102. Yazılsa defter-i āfāḳa tābe-rūz-ı meʿād

dīn ü devleti:
1. **dīn ü devleti:***-i*
Tarih 82
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Din ve devlet.
127. Ki gelüp ṣadr-ı ḥükme vaḳti ile
128. İdesin dīn ü devleti iḥyā

dīnār:
1. **dīnār:**
Kaside 10
Mısra: **50**
Altın liranın dörtte biri (4.25 gram) değerinde eski para birimi.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

dindār:
1. **dindār:**
Tarih 138
Mısra: **48**
Kişi için) Dinî inancı güçlü ve inancının gereğini içten ve gerçek bir dinî sevgi ile yerine getiren, mütedeyyin.
47. Gelmedi silsile-i sābıka-i neslinden
48. Böyle bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

dīne vü devlete:
1. **dīne vü devlete:***-e*
Kaside 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Din ve devlet II Ahiret ve dünya.
21. Dīne vü devlete ṣūret-dih-i naẓm olmaz idi
22. Yimese hāven-i ẕilletde let eczā-yı midād

dīn-i islāmuñ:
1. **dīn-i islāmuñ:***-uñ*
Tarih 26
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İslam dini.
17. Letāfet bunda bunca sāye-endāz olduġındandur
18. Cihānuñ pādişāhı dīn-i İslāmuñ nigehdārı

dīn-i muḥammedden:
1. **dīn-i muḥammedden:***-den*
Tarih 50
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in dini, İslamiyet.
9. Ḳoyup Nābī zemīne rūy-ı inṣāfı didi tārīḫ
10. Giridʾi ḳıldı Aḥmed behrever dīn-i Muḥammedden

dīn-i muḥammedī:

1. **dīn-i muḥammedī:**
Kaside 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamberin getirdiği din, İslam.
11. Dīn-i Muḥammedī sene-i sermediyyedür
12. Anda fuṣūl-i çār-güzīndür çehār-yār

__dinil:__
1. **dinilür:***-ür*
Kaside 2
Mısra: **210**
Denilmek, söylenmek, sözü edilmek.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

2. **dinilmişdür:***-miş, -dür*
Tarih 156
Mısra: **4**
Denilmek, söylenmek, sözü edilmek.
3. Hātif didi hīç çekme emek rūz-ı ezelden
4. Tārīḫi dinilmişdür anuñ terceme-i ʿaşḳ

3. **dinilmez: :***-mez*
Gazel 159
Mısra: **18**
Denilmek, söylenmek, sözü edilmek.
17. ʿAmel o kārgehüñ kemterīn ḳurāżasıdur
18. Metāʿ-ı ʿilme dinilmez ʿamel bozundısıdur

4. **dinilür:***-ür*
Gazel 624
Mısra: **2**
Diye adlandırılmak.
1. Ey dil sitem-i yārdan āzād olamazsın
2. Mādām ki saña dil dinilür şād olamazsın

__diñle:__
1. **diñle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **439**
Kulak vermek, dinlemek.
439. Andadur şimdi diñle icmālā
440. Nefes-i pāk-i ḥażret-i ʿİsā

2. **diñler:***-r*
Kaside 9
Mısra: **126**
Kulak vermek, dinlemek.
125. ʿArż-ı mihr eylemeğe başladı devrān ammā
126. Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

3. **diñler:***-r*
Kaside 16
Mısra: **200**
Kulak vermek, dinlemek.
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

4. **diñler:***-r*
Gazel 151
Mısra: **7**
Kulak vermek, dinlemek.
7. Taḫt-ı gülbinde yatup mestāne diñler bülbüli
8. Güllerün zīr-i bağalde ġonceler bālīnidür

5. **dinleme:***-me*
Gazel 548
Mısra: **2**
Kulak vermek, dinlemek.
1. İtme mecmūʿaya tevcīh-i naẓar gül var iken
2. Ney-zen-i kec-nigehi dinleme bülbül var iken

__dinlen:__
1. **dinlendi:***-di*
Gazel 335
Mısra: **8**
Yerinde durma, dinlenme.
7. Bir dem teneffüs itdi çemende nesīm-i ṣubḥ
8. Bād-ı ṣabā ile hele dinlendi bir nefes

__dinsün mi:__
1. **dinsün mi:**
Gazel 802
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Densin mi, söylensin mi.
11. Dinsün mi şiʿr ü inşā öyle muʿaḳḳadāne
12. Kim ola ḥall ü ʿaḳdi muḥtāc-ı istişāre

__dinür mi:__
1. **dinür mi:**
Gazel 421
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Denir mi, söylenir mi hiç!.
15. Sözün merātibi zāhirdür ehline Nābī
16. Dinür mi sengine cevher sebīl-i ʿallāmuñ

__dir idüm:__
1. **dir idüm:***-r , -i, -dü, -m*
Kaside 15
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Demek, söylemek.
165. Ḫāṭırında dir idüm kimseye yoḳdur ʿuḳde
166. Olmasa ism-i şerīfindeki mīm-i müdġam

2. **dir idüm:***-r , -i, -dü, -m*
Kaside 24
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Demek, söylemek.
79. Olmasaydı ḳalemüñ çāk-ı girībānı eger
80. Dir idüm ḳalmadı ʿālemde nişān-ı şekvā

3. **dir idüm:***-r , -i, -dü, -m*
Gazel 363
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Demek, söylemek.
1. Zāhid dir idüm it yüri rindāna taʿarruż
2. Bilseydün eger itmeği rindāna taʿarruż

__dıraḫşān:__
1. **dıraḫşān:**
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Parıldayan.
3. Mānend-i ḳafes rahneleri ḫāric-i taʿdād
4. Mānend-i felek saḳfı kevāḳıble dıraḫşān

2. **dıraḫşān:**
Tarih 16
Mısra: **18**
Parıldayan.
17. Fürūzān gevher-i kān-ı mürüvvet maʿden-i himmet
18. Dıraḫşān māh-ı devlet āftāb-ı āsmān-ārā

3. **dıraḫşān:**
Tarih 21
Mısra: **4**
Parıldayan.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraḫşān āb u tāb-ı erşedi

4. **dıraḫşān:**
Gazel 413
Mısra: **2**
Parıldayan.
1. Ḥikmeti hep şeref-i vaḥyiledür zenbūruñ
2. Leẕẕet-i şehd ile mūmında dıraḫşān nuruñ

5. **dıraḫşān:**
Gazel 831
Mısra: **1**
Parıldayan.
1. Degül felekde dıraḫşān olan sitāre gibi
2. Olur ġubār-ı fenā riḫte şerāre gibi

__dırāhşān eyledi:__
1. **dırāhşān eyledi:***-di*
Tarih 115
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Parlamak.
9. Ḥālet-i ilbās-ı ḫilʿatde ḥużūr-ı ṣadrda
10. Ḳalbden bir mıṣraʿ-ı ġarrā dırāhşān eyledi

__dıraḫşān olıcaḳ:__
1. **dıraḫşān olıcaḳ:***-ıcaḳ*
Tarih 104
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Parlamak.
61. Mānende-i ḫurşīd olıcaḳ böyle dıraḫşān
62. Ber-ṭıbḳ-ı tevārīḫ bilā-şübhe bu maʿnā

__dıraht:__

1. **dıraḫtun:**
Kaside 8
Mısra: **18**
Ağaç, şecer.
17. Mīvesi az ise de lez̠z̠eti efzūnter olur
18. O dıraḫtun ki ḫıyābān-ı suḫanda ola pīr

2. **dıraḫt:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **95**
Ağaç, şecer.
95. ʿAynı ile oldı nişān-dih dıraḫt
96. Oldı dü-pāyı güz̠erān ḫāke saḫt

3. **dıraḫta:**
Gazel 148
Mısra: **13**
Ağaç, şecer.
13. Nemā nümūde-i emn oldugı dıraḫta sezā
14. Ki arż-ı perveriş itmek rıżā bozundısıdur

4. **dıraḫtı:**-*ı*
Gazel 184
Mısra: **10**
Ağaç, şecer.
9. Raḳs itmege turur nefes-i rüzgār ile
10. Her bir dıraḫtı bir ṣanem-i şivekār olur

5. **dıraḫt:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Far. Ağaç.
7. Kenār-ı dīdeden dūr olmasın ʿaks-i ḳad-i cānān
8. Leb-i ser-çeşme-i ġam sāye-güster bir dıraḫt ister

6. **dıraḫtuñ:**-*uñ*
Gazel 303
Mısra: **14**
Ağaç, şecer.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ḳışrı her sāde dıraḫtuñ dārçīn olmaz

7. **dıraḫt:**
Gazel 389
Mısra: **7**
Ağaç, şecer.
7. Benzer dıraḫt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

8. **dıraḫta:**-*a*
Gazel 658
Mısra: **4**
Ağaç, şecer.
3. Āzāde itdi seng-i sitemden vücūdını
4. Sāʾir dıraḫta nisbet ile iḫtiṣār-ı serv

9. **dıraḫt:**
Gazel 743
Mısra: **17**
Ağaç, şecer.
17. Hīç dıraḫt eṭrafına kimse ṭolaşmaz Nābiyā
18. Ārzū-yı berg ü bār ümmīd-i iḳbāl olmasa

10. **dıraḫt:**
Gazel 799
Mısra: **4**
Ağaç, şecer.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

11. **dıraḫtuñ:**-*uñ*
Gazel 844
Mısra: **14**
Ağaç, şecer.
13. Zaḫm-ı firāḳını çekerek berg ü bārınuñ
14. Olmışdı çāk çāk dıraḫtuñ bedenleri

dırāḫtān:
1. **dırāḫtānuñ:**-*uñ*
Gazel 759
Mısra: **14**
Dünya bahçesi.
13. Semānuñ feyż-i ruḥānīsin itme arżdan ümmīd
14. Dırāḫtānuñ degül ḫāṣiyyeti peydā zilālinde

dıraḫt-ı bārver:
1. **dıraḫt-ı bārver:**
Kaside 1
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Meyve yüklü ağaç.
105. O mücmel noḳṭanun tafṣīl-i ās̠ārın temāşā it
106. Olur bir toḫm-ı kemterden dıraḫt-ı bārver peydā

2. **dıraḫt-ı bārver:**
Gazel 604
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Meyve ağacı.
9. Bir nevādan bir dıraḫt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḫāk ider teksīr devr-i çerḫ taḳlīl itdügin

dıraḫt-ı bīhdār:
1. **dıraḫt-ı bīhdār:**
Gazel 67
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ağacın kökü.
9. Ḳarār itmem dıraḫt-ı bīhdār olsam da ey Nābī
10. Benüm ebrū-yı ḫūbān tīşe-i kūh-ı vakārumdur

dıraḫt-ı çenār:
1. **dıraḫt-ı çenār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Çınar ağacı.
165. Dest-ber-destdür dıraḫt-ı çenār
166. Ṭurma eyler mübāyeʿa her bār

dıraḫt-ı cennetüñ:
1. **dıraḫt-ı cennetüñ:**-*üñ*
Gazel 862
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cennet ağacı.
5. Dıraḫt-ı cennetüñ it fehm ḳıymetin bundan
6. Ki virdiler yed-i Musaʾya bir ʿaṣālıgını

dıraḫt-ı devletin:
1. **dıraḫt-ı devletin:**-*i, -n*
Tarih 76
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Mutluluk/saltanat ağacı.
35. Dıraḫt-ı devletin bār-āver itsüñ ḥażret-i Bārī
36. Ola bīḫinden aʿdānuñ nihāl-i ʿömri ber-kende

dıraḫt-ı köhne:
1. **dıraḫt-ı köhne:**
Gazel 97
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yaşlı ağaç.
13. Dıraḫt-ı köhne sāl-i būstān-ı ʿuzletüm Nābī
14. Benüm sāyemle berg-i rāḥatum bārumdan efzūndur

dıraḫt-ı köhneden:
1. **dıraḫt-ı köhneden:**-*den*
Gazel 191
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yaşlı ağaç.
13. Nev-be-nev mīve zuhūrıveş dıraḫt-ı köhneden
14. Ṭabʿ-ı Nābī pīrlikde tāze-gūluḳlardadur

dıraḫt-ı ʿömri:
1. **dıraḫt-ı ʿömri:**-*i*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ömür ağacı.
3. Fermānuña muḫalefete cürʾet eyleyen
4. Olsun dıraḫt-ı ʿömri benüm ḳāmetüm gibi

dıraḫt-ı pest:
1. **dıraḫt-ı pest:**
Gazel 391
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alçak ağaç.
9. Olur feyż-i tevāżuʿla dıraḫt-ı pest bār-āver
10. Komışdur mīveden maḥrūm servi ser-firāz olmaḳ

dıraḫt-ı şerʿüñüñ:
1. **dıraḫt-ı şerʿüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Kaside 3
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Şeriat ağacı.
53. Dıraḫt-ı şerʿüñüñ esmār-ı pīş-reftesidür
54. Şerāyiʿ-i ḳudemā yā Muḥammed-i ʿArabī

dıraḫt-ı yeʾsden:
1. **dıraḫt-ı yeʾsden:**-*den*
Gazel 99
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Ümitsizlik ağacı.
3. Dıraḫt-ı yeʾsden ızhār-ı berg ü bār-ı ümīd
4. Taṣarrufāt-ı İlāhiyyeden baʿīd midür

dırāz:
1. **dırāz:**
Kaside 12
Mısra: **189**
Uzun.
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı füzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫ∨āhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

2. **dırāz:**
Tarih 21
Mısra: **9**
Uzun.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

3. **dırāz:**
Gazel 474
Mısra: **3**
Uzun.
3. Olmış imame dāne-i tesbīḥden dırāz
4. Serdārı ser-firāz olur elbette leşkerüñ

dırāz itme:
1. **dırāz itme:***-me*
Gazel 725
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Uzatmak, uzun tutmak.
7. Metāʿ-ı şevḳüñi endāzeden dırāz itme
8. Tecāvüz eylemesün ḳadd-i yāri ḳāmet-i āh

dırāz itmenüñ:
1. **dırāz itmenüñ:***-me, -nüñ*
Gazel 480
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Uzatmak, büyümek.
1. Dil-i belā-keşe nāz itmenüñ zamānı degül
2. Nihāl-i nāzı dırāz itmenüñ zamānı degül

dırāz itmezse:
1. **dırāz itmezse:***-mez, -se*
Gazel 736
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uzatmak.
3. Destine kūtāh dinmez bāġ-gerd-i vuṣlatuñ
4. Mīve-i aġṣān-ı ümmīde dırāz itmezse de

dırāz olur:
1. **dırāz olur:***-ur*
Gazel 291
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Uzun olmak.
5. Olur zebān ne ḳadar kūteh olsa ḥarfi dırāz
6. Maḳāl-i mertebe-i ıżṭırārı biz bilürüz

2. **dırāz olur:***-ur*
Gazel 522
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Uzun olmak, uzamak.
5. Ne deñlü olsa bürīde olur ziyāde dırāz
6. Taʿaccüb-āver-i dest-i kerīm-i tāk olurum

dırāzī-i ʿömr ü salṭanatı:
1. **dırāzī-i ʿömr ü salṭanatı:***-ı*
Tarih 94
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Ömür ve saltanatının uzunluğu.
23. ʿUluvv-i baḫt ü dırāzī-i ʿömr ü salṭanatı
24. İder ʿalāmet-i aḥkām-ı kevkebi teʾyīd

dırāzī-i şeb-i hicr:
1. **dırāzī-i şeb-i hicr:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesinin uzunluğu.
3. Ṭulūʿ itmedi ḥayfā o āftāb-ı ümīd
4. Dırāzī-i şeb-i hicr intiẓārumuzdandur

dırāzī-i şeb-i hicrān:
1. **dırāzī-i şeb-i hicrān:**
Gazel 741
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesinin uzunluğu.
11. Dırāzī-i şeb-i hicrān olur pāyānına vāṣıl
12. Mülāḳāt itmeden feryādumuz feryād-reslerle

dırāzī-i zebān:
1. **dırāzī-i zebān:**
Gazel 712
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dilin uzunluğu, herşeye dil uzatma.
5. Dırāzī-i zebān sermāye-i āşūb u ġavġādur
6. Ḳurulmaz ʿarbede mādām olduḳça ʿalem beste

dırāzter olur:
1. **dırāzter olur:***-ur*
Gazel 150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Uzun olmak.
9. Olur dırāzter ne ḳadar kūteh eylesen
10. Fikr-i viṣāl-i yār ʿaceb dūr-bīn midür

direk:
1. **direk:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **92**
Direk, sütun.
91. Gördi ki geçmiş yire zānūya dek
92. Çār-sütūn ḳaṣrına olmış direk

direm-i çerḫ:
1. **direm-i çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Feleğin dirhemi (Ayın dolunay şekli dirheme benzetilmiştir).
1. Dil-ḫ∨aha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

direng-i es̱er:
1. **direng-i es̱er:**
Gazel 629
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yavaşlama, gevşeme belirtileri.
5. Besdür bu direng-i es̱er ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūḫ bize rām görünsün

dirhem:
1. **dirhemi:***-i*
Kıt'a 48
Mısra: **1**
Akçe, para.
1. Dirhemi ṣarf eyle girdükçe ele
2. Olmaya tā cemʿ ġayr-i munṣarif

2. **dirhem:**
Gazel 306
Mısra: **4**
Okkanın dört yüzde biri ağırlığında bir ölçü birimi. II Akçe, para.
3. Tehīdür merdümekden dīde-i ḥayret-ḫurūş-ı ʿaşḳ
4. Terāzū-yı dükān-ı bī-dilān dirhem ḳabūl itmez

dirīġ:
1. **dirīġ:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Eyvâh...! Yazık...!.
9. Dirīġ kʾitdi ḫarīdārdan bizi maḥrūm
10. Girān-behāluġumuz ḫoş kumāşlıḳlarumuz

2. **dirīġ:**
Gazel 321
Mısra: **9**
Esirgemek.
9. Bizden o şūḫ gūşe-i çeşm itmesün dirīġ
10. Zaḫm-ı ḫadeng-i çevre hedef gibi ṭurmışuz

3. **dirīġ:**
Gazel 331
Mısra: **9**
Eyvâh...! Yazık...!.
9. Dirīġ oldı telef hāy u hūy-ı bī-cāye
10. Leʾāl-i rişte-i enfās u naḳd-i ʿömr-i ʿazīz

4. **dirīġ:**
Gazel 347
Mısra: **3**
Eyvâh...! Yazık...!.
3. Dirīġ o āfet-i ser der-hevāya düşdi gönül

4. O mest-i dil-şikene ibtilā ne müşkil imiş

5. **dirīġ:**
Gazel 354
Mısra: **5**
Eyvâh...! Yazık...!.
5. Dirīġ kevkebe-i ḥüsni oldı mānīʿ-i fehm
6. Bizümle yār meġer ḫᵛāst-kār-ı ṣoḥbet imiş

6. **diriġ:**
Gazel 838
Mısra: **6**
Eyvâh...! Yazık...!.
5. Göñül ki nāfe-i āhū-yı çīn-i ḥikmet idi
6. Diriġ reh-zene aldurdum armaġanuñ idi

7. **dirīġ:**
Gazel 855
Mısra: **7**
Eyvâh...! Yazık...!.
7. Bizden ziyāde ḳaṣr-ı ḫayālüñ degül dirīġ
8. Gül-būse-çīn-i pāy-ı nefes nerdübānları

8. **dirīġ:**
Gazel 886
Mısra: **12**
Eyvâh...! Yazık...!.
11. Bu destgāh-ı metālibde nāʾil olduġumuz
12. Dirīġ deġmedi terk itmege diyārumuzı

diriġ eyleme:
1. **diriġ eyleme:***-me*
Gazel 115
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Esirgemek.
11. Dilden gehī nevāzişüni eyleme diriġ
12. Kuyuñda bir ġarīb müsāfir degül midür

2. **diriġ eyleme:***-me*
Gazel 473
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Esirgemek.
3. Sāyeñi sen de diriġ eyleme ey seng-derūñ
4. Sıġınan sāyesine rāḥat olur dīvāruñ

3. **dirīġ eyleme:***-me*
Gazel 582
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Uzaklaştırmak, uzak tutmak.
1. Defʿ eyle meded sākī bu derd-i seri benden
2. Geh gāh dirīġ eyleme bir sāġarı benden

dirīġ eyler:
1. **dirīġ eyler:***-r*
Gazel 409
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Esirgemek.
7. Yine rüfūyı dil-i çākden dirīġ eyler
8. Olursa riştesi sad-pāre çerḫ-i pīre-zenüñ

2. **diriġ eyler:***-r*
Gazel 623
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Esirgemek.
7. Meġer būy-ı dil-āvīzin diriġ eyler gedālardan
8. Ki geldükçe ṣabā zülfin perīşān gösterür kendin

diriġ eyler idi:
1. **diriġ eyler idi:***-r , -i, -di*
Gazel 857
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Esirgemek , kıyıp verememek.
7. Sipihr-i dūn ġamı da benden eyler idi diriġ
8. Bileydi ger ġam içün olduġın şeṭāretümi

diriġ eylerdi:
1. **diriġ eylerdi:***-r, -di*
Gazel 601
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Esirgemek, uzak tutmak.
11. Eylerdi yār bulsa ḫayālin daḫı diriġ
12. Olsaydı żabṭa ḳudreti endīşe ʿālemin

dirīġ idecek:
1. **dirīġ idecek:***-ecek*
Gazel 502
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Esirgemek.
7. Bilmem ne var dirīġ idecek bizden ey perī
8. Bir vaṣladur ḫulāṣa-i āmālümüz bizüm

diriġ iderse:
1. **diriġ iderse:***-er, -se*
Gazel 648
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Esirgemek.
5. Āyā ki ʿözr kanġıyadur bu miyānede
6. Ẓulmetden āftāb diriġ iderse pertevin

dirīġ itme:
1. **dirīġ itme:***-me*
Gazel 449
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Esirgemek, sakınmak.
7. İtme bu ḫākdan iḥsānuñı ey sākī dirīġ
8. Derd-i nāçīz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ

diriġ itmek:
1. **diriġ itmek:***-mek*
Gazel 641
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Esirgemek, sakınmak.
9. Zīr-destāndan diriġ itmek fürūġın naḳşdur
10. Mihr ü meh bālā-nişīn-i mesned-i taʿẓīm iken

dirīġ itmesüñ:
1. **dirīġ itmesüñ:***-me, -süñ*
Gazel 675
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Esirgemek, sakınmak.
9. Maʿcūn ḳırmızı lebüñi itmesüñ dirīġ
10. Nābī o māh-rūy Frengī ṭabīb ise

dirīġ itmez:
1. **dirīġ itmez:***-mez*
Gazel 392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Esirgemek, sakınmak.
3. İtmez zekāt-ı ḥüsnini ol māh-rū dirīġ
4. Kūyında irtikāb olınursa gedālıcuḳ

2. **dirīġ itmez:***-mez*
Gazel 627
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Esirgemek, sakınmak.
5. Dirīġ itmez ne kālā istese sūdāger-i ḫurşīd
6. Göñül sūḳ-ı ṭalebde ṣūret-i ümmīd göstersün

3. **dirīġ itmez:***-mez*
Gazel 883
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Esirgemek, sakınmak.
21. Naẓarın dostdan dirīġ itmez
22. Var mı baḫt-ı siyāhdan ġayrı

dirīġ itmez idi:
1. **dirīġ itmez idi:***-mez , -i, -di*
Gazel 526
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Esirgemek, sakınmak.
5. Ol şūḫ dirīġ itmez idi naḳd-i viṣālin
6. Ḫᵛāhişger-i iḥsānı hemān bir ben olaydum

2. **dirīġ itmez idi:***-mez , -i, -di*
Gazel 613
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Esirgemek, sakınmak.
11. Zaḫm-ı nigāhın itmez idi kimseden dirīġ
12. Żımnında bilmeseydi ḫafī merhem olduġın

dirīġā:
1. **dirīġā:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīġā gerden-i mīnā

2. **dirīġā:**
Gazel 303

Mısra: **10**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun.
9. Olurduk bī-taʿab müşrif temāşā-yı ḫārābata
10. Dirīġā pāre-i mīnā-yı meydān dūr-bīn olmaz

3. **dirīġā:**
Gazel 503
Mısra: **6**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun.
5. İderken kendi cānumdan nihān esrārını yārüñ
6. Dirīġā meclis-i aġyārda mestāne fāş itdüm

4. **dirīġā:**
Gazel 816
Mısra: **2**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

dirler:

1. **dirler:**
Gazel 298
Mısra: **6**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
5. Şevḳ-i şīrīn ile biñ kūhken olmaz hem-pā
6. Kūh-ı ġam kesmede Ferhād ki dirler o bizüz

2. **dirler:**
Gazel 298
Mısra: **8**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
7. Nāvek-i şūḫı nʾola olsa ʿayān sīnemde
8. Siper-i ġamze-i cellād ki dirler o bizüz

3. **dirler:**-, -
Gazel 298
Mısra: **10**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.
9. Nābiyā meclis-i aḥbābda şiʿr-i ter ile
10. Āteş-i ḫırmen-i ḥussād ki dirler o bizüz

ditre:

1. **ditrer:**-*r*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **39**
Titremek.
39. Ārzū-yı saġar ile ditrer el
40. Çāre ne meyḫāneci almaz ġazel

2. **ditrerdi:**-*r, -di*
Gazel 396
Mısra: **2**
Titremek.
1. Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
2. Murʿaş gibi ten ditrerdi şaḳ şaḳ

3. **ditrer:**
Gazel 127
Mısra: **1**
Titremek.
1. Ruh-ı rengīni gūş itmeden berg-i semen ditrer
2. Nesīm-i zülfini yād itmeden ṣaḥn-ı çemen ditrer

4. **ditrer:** -*r*
Gazel 127
Mısra: **2**
Titremek.
1. Ruh-ı rengīni gūş itmeden berg-i semen ditrer
2. Nesīm-i zülfini yād itmeden ṣaḥn-ı çemen ditrer

5. **ditrer:** -*r*
Gazel 127
Mısra: **4**
Titremek.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

6. **ditrer:** -*r*
Gazel 127
Mısra: **6**
Titremek.
5. Dem-i vuṣlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Ṣudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

7. **ditrer:** -*r*
Gazel 127
Mısra: **8**
Titremek.
7. Benüm āhumdan olmış mużṭarib ol nev-ġurūr-ı nāz
8. Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer

8. **ditrer:** -*r*
Gazel 127
Mısra: **10**
Titremek.
9. ʿAceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dīde baḳduḳça
10. Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pīrehen ditrer

9. **ditrer:** -*r*
Gazel 127
Mısra: **12**
Titremek.
11. O şūḫuñ saña dem-serdāne vażʿın eylesem taḥrīr
12. Dehān-ı āteşīn-i ḫāmede Nābī süḫan ditrer

dīv:

1. **dīv:**
Gazel 376
Mısra: **8**
Cin, ifrit.
7. ʿĀrifānuñ diline vesvese itmez teʾs̱īr
8. Dīv bisyār ise dīvān-ı Süleymān vāsiʿ

dīvān:

1. **dīvāna:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **309**
Halkın dava ve şikayetlerinin dinlenip hallolunduğu, devlet işlerinin görüldüğü padişah huzuru.
309. Ḫ∨āceler ʿazm idince dīvāna
310. Olurum ḥasret ile dīvāne

2. **dīvāna:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **2**
Huzur, makam.
1. Dil itse nʾola zülf-i perīşāna teşebbüs̱
2. Zencīre ider itse de dīvāna teşebbüs̱

3. **dīvānda:**-*da*
Gazel 61
Mısra: **2**
Halkın dava ve şikayetlerinin dinlenip hallolunduğu, devlet işlerinin görüldüğü padişah huzuru.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

4. **dīvānımın:**-*ım, -ın*
Tarih 156
Mısra: **1**
Eskiden şâirlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kafiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.
1. Dīvānımın itmāmına tārīḫini Nābī
2. İtmekde iken ḫāme-i endīşe ile meşḳ

5. **dīvānı:**-*ı*
Gazel 726
Mısra: **18**
Eskiden şâirlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kafiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.
17. Ḫaṭṭ-ı keşīde besdür aña ḫaṭṭ-ı mıṣṭarı
18. Dīvānı Nābiyā ġarazuñ intiḫāb ise

6. **dīvānın:**-*ın*
Gazel 734
Mısra: **14**
Eskiden şâirlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kafiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.
13. Olur mı gevher-i ʿirfan müyesser herkese Nābī
14. Ne mümkindür kʾola gencīne her dīvānın altında

7. **dīvāna:**-*a*
Gazel 754
Mısra: **10**
Eskiden şâirlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kafiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.
9. Meʾālin fehme tahṣīl itmedükçe ḳuvvet-i idrak
10. Baḳup nʾitsek gerekdür bilsem ey dīvāne dīvāna

dīvān yolıdur:

1. **dīvān yolıdur:**-*dur*
Gazel 108

Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Divan yolu, bir dönem İstanbul'un en işlek caddesi.
11. Cūş ider mevc-i ḫayāl-i şuʿarā dūş-be-dūş
12. Beyt-i ebrūsınuñ ara yiri dīvān yolıdur

dīvāna çıḳup:
1. **dīvāna çıḳup:**-*up*
Tarih 16
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Karar verme, dava görme makamına çıkmak.
27. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
28. İder rūḥı Niẓāmüʾl-mülkʾi dest-i ʿadl ile iḥyā

2. **dīvāna çıḳup:**-*up*
Tarih 155
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Karar verme, dava görme makamına çıkmak.
7. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
8. İder rūḥ-ı Niẓāmüʾl-mülki dest-i ʿadl ile iḥyā

dīvāne:
1. **dīvāne:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **22**
Deli, mecnun.
21. Važʿı meʾnūs ü resmi bigāne
22. ʿAḳlı vāfir bir özge dīvāne

2. **dīvāne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **328**
Deli, mecnun.
327. Ḳanda bir şemʿ aña pervāne
328. Ḳanda zencīr aña dīvāne

3. **dīvāneler:**-*ler*
Gazel 94
Mısra: **4**
Deli, mecnun.
3. Böyle ḳalursa silsile-i zülf-i müşk-bīz
4. Dīvāneler ziḥāmına zencīr teng olur

4. **dīvāne:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Deli, mecnun.
9. Zencīr-i ḫayālāt ile ārām ider ancaḳ
10. Dil nāmına nādīde bu dīvāne kimüñdür

5. **dīvāneler:**-*ler*
Gazel 328
Mısra: **6**
Deli, mecnun.
5. ʿĀkil kitāb-ı ʿaḳlı ḥall eylemekde ġāfil
6. Keyfiyyet-i cünūnı dīvāneler de bilmez

6. **dīvāne:**
Gazel 588
Mısra: **12**
Deli, mecnun.
11. Bir vech ile yaḳışmaz aña kār u bār-ı ġam
12. Dīvāne dil meded yañılup ʿaḳil olmasun

7. **dīvāne:**
Gazel 616
Mısra: **10**
Deli, mecnun.
9. Nābīʾye düşer ġuṣṣa-i ʿālem dile düşmez
10. Huşyār tururken ġamı dīvāne mi çeksün

8. **divāne:**
Gazel 672
Mısra: **8**
Deli, mecnun.
7. Olursañ zümre-i ʿuşşāḳ ile hem-çeşm hažm eyle
8. Raḳībā bed-siriştā bed-dilā divāne dirlerse

9. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 713
Mısra: **2**
Deli, mecnun.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

10. **dīvāne:**
Gazel 754
Mısra: **10**
Deli, mecnun.
9. Meʾālin fehme tahṣīl itmedükçe ḳuvvet-i idrak
10. Baḳup nʾitsek gerekdür bilsem ey dīvāne dīvāna

11. **dīvāne:**
Gazel 791
Mısra: **3**
Deli, mecnun.
3. Ey eşk ḳo menʿ itme dīvāne göñül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

dīvāne eyler:
1. **dīvāne eyler:**-*r*
Gazel 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Deli, divane etmek.
1. Dīvāne eyler ādemi zencīr-besteler
2. Dest-i uṣūl pāy-ı hevāyı gidesteler

dīvāne idük:
1. **dīvāne idük:**- *i, -dü, -k*
Gazel 447
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Deli, mecnun.
7. İtdi ḫūşyār bizi neşve-i maʿcūn-ı firāḳ
8. Nev-bahār-ı nigeh-i luṭf ile dīvāne idük

dīvāne ḳısmı:
1. **dīvāne ḳısmı:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mecnun olanlar, deliler grubu.
9. Büʾl-hevesden gāh ider važʿ-ı pesendīde ẓuhūr
10. Geh düşer dīvāne ḳısmı bir zebān-pāpūş açar

dīvāne olurum:
1. **dīvāne olurum:**-*ur, -um*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **310**
Kelime Tipi: -
Deliye dönmek.
309. Ḫ∨āceler ʿazm idince dīvāna
310. Olurum ḥasret ile dīvāne

dīvāne-i ber-geşte-ḥāl:
1. **dīvāne-i ber-geşte-ḥāl:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Hâli perişan, düşkün mecnun.
57. Bir gün o dīvāne-i ber-geşte-ḥāl
58. Nā-geh idüp ḥall-ı ʿiḳāl-i maḳāl

dīvāne-i zencīr-ḫālardan:
1. **dīvāne-i zencīr-ḫālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Zincire vurulmuş mecnun, aşık.
17. Zülf-i maʿnādan bu gūne eyleme ḥall-i girih
18. Görmesün dīvāne-i zencīr-ḫālardan biri

divāneliġe urdı:
1. **divāneliġe urdı:**-*dı*
Gazel 679
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Delirmek, çıldırmak.
9. Oldı ʿāşıḳ birine kendü gibi ey Nābī
10. ʿĀkibet urdı o da ṣūreti divāneliġe

dīvānesi oldı:
1. **dīvānesi oldı:**-*dı*
Gazel 871
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Delicesine âşığı olmak.
1. Oldı bir naḫvet-perestün dil yine dīvānesi
2. Kim niyāz olmış şehīd-i ġamze-i mestānesi

dīvān-ḫāne-ı ʿālem:
1. **dīvān-ḫāne-ı ʿālem:**
Kaside 14
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Dünya salonu, sarayı.
135. Hemīşe tā ola dīvān-ḫāne-ı ʿālem
136. Uṣūl-ı şerʿ ile maʿmūr u ʿadl ile ābād

dīvān-ḫāne-i rengīn:
1. **dīvān-ḫāne-i rengīn:**
Tarih 51
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Rengarenk saray.

57. Leb-i bülbül gelüp didi tārīḫ
58. Oldı dīvān-ḫāne-i rengīn

dīvān-ı cihānda:
1. **dīvān-ı cihānda:**-*da*
Kıt'a 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alem meclisi.
9. Zāt-ı kerem-ālūduñı dīvān-ı cihānda
10. Sermāye-i terfīh-i bilād eylesün Allāh

dīvān-ı devlet:
1. **dīvān-ı devlet:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **325**
Kelime Tipi: -
Mutluluk meclisi II Devlet kapısı.
325. Ġayre dīvān-ı devlet oldı mekān
326. Baña dīvān-ı şiʿr ḳaldı hemān

dīvān-ı dīnde:
1. **dīvān-ı dīnde:**-*de*
Kaside 4
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Dini meclis.
23. Anlardadur taḳaddüm-i ḥüsn-i ḳabūl-i feyż
24. Dīvān-ı dīnde ṣadr-nişīndür çehār-yār

dīvān-ı ezelde:
1. **dīvān-ı ezelde:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ezel Divanında yazılan defter (Kader).
5. Oldı dīvān-ı ezelde ser-nüviştüm derd-i ʿaşḳ
6. Terk-i sevdā-yı maḥabbet ġayr-ı ḳābildür baña

dīvān-ı ezelde yazılan deftere:
1. **dīvān-ı ezelde yazılan deftere:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ezel Divanında yazılan defter (Kader).
1. Ne dāde-i mahlūka ne sim ü zere minnet
2. Dīvān-ı ezelde yazılan deftere minnet

dīvān-ı faḳīri:
1. **dīvān-ı faḳīri:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Fakirin (Şair Nabi'nin) Divanı.
191. Teveccüh itdi dīvān-ı faḳīri itmeġe tertīb
192. Kühen müsveddelerden bir yire cemʿ itdi ser-tā-pā

dīvān-ı ġazel:
1. **dīvān-ı ġazel:**
Gazel 167
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Şiir, gazel.
15. Ey şiʿr miyānında ṣatan lafẓ-ı ġarībi
16. Dīvān-ı ġazel nüsḫa-i kāmūs degüldür

dīvān-ı ḥaḳīḳatde:
1. **dīvān-ı ḥaḳīḳatde:**-*de*
Gazel 163
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hakikat kitabı.
5. Ḫalvetkede-i ḳalbe ḫayālüñ gelür ammā
6. Dīvān-ı ḥaḳīḳatde mecāzuñ yiri yoḳdur

2. **dīvān-ı ḥaḳīḳatde:**-*de*
Gazel 163
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hakikat kitabı.
5. Ḫalvetkede-i ḳalbe ḫayālüñ gelür ammā
6. Dīvān-ı ḥaḳīḳatde mecāzuñ yiri yoḳdur

dīvān-ı ḥaşrda:
1. **dīvān-ı ḥaşrda:**-*da*
Gazel 389
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıyamet meydanı, haşir meydanı.
9. Dīvān-ı ḥaşrda bulun ancaḳ nizāʿı faṣl
10. Evḳāf-ı ʿaşḳ ü ḫaṣṣ-ı cemālüñ ḥudūdı yoḳ

2. **dīvān-ı ḥaşrda:**-*da*
Gazel 389
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıyamet meydanı, haşir meydanı.
9. Dīvān-ı ḥaşrda bulun ancaḳ nizāʿı faṣl
10. Evḳāf-ı ʿaşḳ ü ḫaṣṣ-ı cemālüñ ḥudūdı yoḳ

dīvān-ı ḥaşre:
1. **dīvān-ı ḥaşre:**-*e*
Gazel 545
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kıyamet meydanı, haşir meydanı.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

dīvān-ı ilāhīde:
1. **dīvān-ı ilāhīde:**-*de*
Gazel 27
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın huzuru(nda).
5. Dīvān-ı İlāhīde döküp naḳd-i sirişküñ
6. Maʿmūre-i İslāmuña tecdīd-i berāt it

dīvān-ı müẕehheblerde:
1. **dīvān-ı müẕehheblerde:**-*ler, -de*
Gazel 683
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış divan.
13. Cild-i pejmürdededür var ise mażmūn Nābī
14. Arama maʿnīyi dīvān-ı müẕehheblerde

dīvān-ı ṣadāretde:
1. **dīvān-ı ṣadāretde:**-*de*
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Vezirlik/sadrazamlık meclisi II Vezirlik/sadrazamlık makamı.
25. Dīvān-ı ṣadāretde felek görmedi miṣlün
26. Aḥkāmuñı ber-vefḳ-i murād eylesün Allāh

dīvān-ı şiʿr:
1. **dīvān-ı şiʿr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **326**
Kelime Tipi: -
Şiir meclisi II Şiir kitabı.
325. Ġayre dīvān-ı devlet oldı mekān
326. Baña dīvān-ı şiʿr ḳaldı hemān

2. **dīvān-ı şiʿr:**
Gazel 812
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Şiir meclisi.
19. Taḳrīb-i būy-ı ʿaşḳ ile dīvān-ı şiʿr olur
20. Mānend-i şerḥa sīne-i saṭrında fāṣile

3. **dīvān-ı şiʿr:**
Gazel 846
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şiir meclisi II Şiir kitabı.
5. Dīvān-ı şiʿr ʿālem-i bālāya ʿazm idüp
6. Murġān hevāda söyleşür oldı fesānemi

dīvān-ı süleymān:
1. **dīvān-ı süleymān:**
Gazel 376
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hz. Süleyman'ın meclisi/ülkesi II Hz. Süleyman'ın hükmü altındaki cinleri.
7. ʿĀrifānuñ diline vesvese itmez teʾs̱īr
8. Dīv bisyār ise dīvān-ı Süleymān vāsiʿ

divān-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnā:
1. **divān-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnā:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şekil ve mana divanı.
1. Taʿālallāh zihī divān-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnā
2. Ki cism-i lafẓ ile rūḥ-ı meʿāli eylemiş peydā

dīvār:
1. **dīvārı:**-*ı*
Kıt'a 5

Mısra: **6**
Duvar.
5. Hāʾil olamaz saḳfı temāşā-yı sipihre
6. Dīvārı degül reh-güzārı māniʿ-i seyrān

2. **dīvārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 30
Mısra: **47**
Duvar.
47. Metnine dīvārınuñ taḥrīr olunmış Būstān
48. Resm olunmış saḳfına naḳş-ı ḫayāl-i Āẕerī

3. **dīvārıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 42
Mısra: **39**
Duvar.
39. Saḳf u dīvārıdur dem-i ṭāvūs
40. Ṭarḥıdur ʿaynı ile ẕāt-ı ʿimād

4. **dīvār:**
Tarih 56
Mısra: **31**
Duvar.
31. Önlerüñden düşmenüñ dīvār ābād ide sed
32. Ola eṭrāf-ı ḳafasından musallaṭ inhizām

5. **dīvārları:**-*lar, -ı*
Tarih 61
Mısra: **7**
Duvar.
7. Eylemiş dīvārları meyl-i rükūʿ
8. Secdeye itmiş teveccüh saḳf-ı bām

6. **dīvārını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 104
Mısra: **51**
Duvar.
51. Dīvārını hedm eyler iken köhne bināıñ
52. Nāgāh ẓuhūr eyledi bir özge temāşā

7. **dīvārındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Gazel 183
Mısra: **8**
Duvar.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

8. **dīvāre:**-*e*
Gazel 342
Mısra: **2**
Duvar.
1. Ser-i kūyına yārüñ ʿāşıḳ-ı bī-çāre yüz ṭutmuş
2. Zemīne sāyeveş taṣvīrveş dīvāre yüz ṭutmış

9. **dīvārlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 420
Mısra: **12**
Duvar.
11. Ḳuvvet-i ṭabʿ iledür maʿnī-i ʿāli Nābī
12. Rifʿati olur esāsa göre dīvārlaruñ

10. **dīvāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **4**
Duvar.
3. Sāyeñi sen de diriġ eyleme ey seng-derūñ
4. Sıġınan sāyesine rāḥat olur dīvāruñ

11. **dīvāra:**-*a*
Gazel 573
Mısra: **15**
Duvar.
15. Ḫalḳ imsāki içün arka virür dīvāra
16. Bāba iḳbāl olınur açmaḳ ile āġūşın

12. **dīvāra:**-*a*
Gazel 673
Mısra: **10**
Duvar.
9. Nābiyā itmez idi dāmen-i dīvāra girīz
10. Sāyenüñ ḥavṣalası olsa eger dīvāra

13. **dīvārlar:**-*lar*
Gazel 753
Mısra: **8**
Duvar.
7. İmāmuñ bīm-i destār-ı büzürginden mesācidde
8. Şikem-derd oldılar dīvārlar miḥrāb şeklinde

14. **dīvārına:**-*ı, -na*
Gazel 827
Mısra: **4**
Duvar.
3. Serv sanmañ süpürüp gülşeni ferrāş-ı ṣabā
4. Ṭayamış bāġçe dīvārına cārūbları

15. **dīvārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 834
Mısra: **10**
Duvar.
9. Sipeh-i şāmı şikest eyleyicek leşker-i ṣubḥ
10. Ḫ^vābgāh itdi perākendesi dīvārumuzı

dīvāre-i ḳıblīdeki:
1. **dīvāre-i ḳıblīdeki:**-*de, -ki*
Tarih 104
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Kıble tarafı, kıble yönündeki duvar.
19. Dīvāre-i ḳıblīdeki bir zāviye içre
20. İtmiş ṭaraf-ı şarḳī-i miḥrābda meʾvā

dīvāre-i ẓulmete:
1. **dīvāre-i ẓulmete:**-*e*
Tarih 99
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Karanlık duvarı.
9. Şāyestedür itse ḫacletden
10. Dīvāre-i ẓulmete tevārī

dīvāresini eylemiş:
1. **dīvāresini eylemiş:**
Gazel 887
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Duvar örmek II Duvar süslemek.
7. Naḳş-ı ṣad-reng ile bir ḫāteme beñzer kʾüstād
8. Eylemiş sīm-i zer-endūd ile dīvāresini

dīvār-ı künc-i gülḫan:
1. **dīvār-ı künc-i gülḫan:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Külhan duvarı.
11. Naḳşun girince cāna maḥv oldı arzular
12. Dīvār-ı künc-i gülḫan naḳş-ı nigārı nʾeyler

dīvār-ı nā-ümīdī:
1. **dīvār-ı nā-ümīdī:**
Tarih 77
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsizlik duvarı.
17. Az ḳalmış idi rāh-ı ḥacca ola keşīde
18. Dīvār-ı nā-ümīdī bārū-yı yeʾs u ḥırmān

dīvār-ı ser be-çerḫ-i metīndür:
1. **dīvār-ı ser be-çerḫ-i metīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin üstünde (İslamiyeti koruyan) sağlam duvar.
25. Anlarla buldı bünye-i dīn-i mübīn s̱ebāt
26. Dīvār-ı ser be-çerḫ-i metīndür çehār-yār

dīvār-ı suḫan:
1. **dīvār-ı suḫan:**
Gazel 553
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Söz duvarı.
11. Olmış efrāḫte girdi-i ḥarem-i maʿnāya
12. Vechi vardur ḳaraçav olduġı dīvār-ı suḫan

dīvār-ı zühde:
1. **dīvār-ı zühde:**-*e*
Gazel 821
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı geri planda bırakıp ibadeti önceleme duvarı.
11. Ālüftelik bināsına ṭabʿ eyledi şurūʿ
12. Dīvār-ı zühde ḥācet-i temhid ḳalmadı

diyanet:
1. **diyanet:**
Kaside 1
Mısra: **85**
Dindarlık.
85. Kimin itmiş diyanet şöhretiyle ʿumde-i eyyām
86. Kimin itmiş günāh u maʿṣiyetle ʿāleme rüsvā

2. **diyānetde:**-*de*
Kaside 15

Mısra: **36**
Dindarlık.
35. Kişver ü salṭanat Allāhʾuñ emānetleridür
36. Kāfil-i emr gerek ola diyānetde ʿalem

3. **diyānetle:**-*le*
Tarih 103
Mısra: **31**
Dindarlık.
31. Sadākatle ʾadāletle diyānetle metānetle
32. Sadāret ḥükmini şāyānı üzre eyledi icrā

4. **diyānet:**
Tarih 121
Mısra: **38**
Dindarlık.
37. Olmış ezelī ṭıynet-i pākinde muḫammer
38. İnṣāf u mürüvvet kerem ü ʿadl ü diyānet

diyār:
1. **diyāruñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **95**
Memleket, ülke, belde.
95. Bu şeref ḳangı diyāruñ şehine oldı naṣīb
96. Kʾideler ismine mecmūʿ-ı selāṭīn tevḳīr

2. **diyārındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Gazel 176
Mısra: **3**
Memleket, ülke, belde.
3. Esbāb-ı ṣafā ʿaḳl diyārındadur ammā
4. Vādī-i cünūnun daḫı çoḳ ʿālemi vardur

3. **diyār:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Memleket, ülke, belde.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

4. **diyarda:**-*da*
Gazel 200
Mısra: **8**
Memleket, ülke, belde.
7. Cānā ne var ġarībüñe itmezsin iltifat
8. Vuṣlat sizüñ diyarda ʿadet degül midür

5. **diyāra:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **6**
Memleket, ülke, belde.
5. Ḫayāl-i ʿarıż-ı dildārdan tehī dil yoḳ
6. Mis̱āl-i pertev-i ḫurşīd her diyāra düşer

6. **diyāra:**-*a*
Gazel 453
Mısra: **6**
Memleket, ülke, belde.
5. Ey nāhūdāy-ı keştī-i baḥr-ı ümīdümi
6. Āsāyiş-i derūn virecek bir diyāra çek

7. **diyāra:**-*a*
Gazel 540
Mısra: **10**
Memleket, ülke, belde.
9. Sāye-i taḫtuñda feyż-i Ḥaḳḳ ile olsun naṣīb
10. Her diyāra devlet-i ḥüsnüʾl-meʾāb-ı Arż-ı Rūm

8. **diyārda:**-*da*
Gazel 697
Mısra: **12**
Memleket, ülke, belde.
11. Mıṣr u ʾIrāḳ u Rūmʾını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beḳā bir diyārda

9. **diyāra:**-*a*
Gazel 779
Mısra: **2**
Memleket, ülke, belde.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince
2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

10. **diyāra:**-*a*
Gazel 832
Mısra: **12**
Memleket, ülke, belde.
11. Açıldı gül sen açılmazsın ey dükkānçe-i dil
12. Nüvīd-i fetḥ daḫı bu diyāra gelmedi mi

11. **diyārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 886
Mısra: **12**
Memleket, ülke, belde.
11. Bu destgāh-ı metālibde nāʾil olduġumuz
12. Dirīġ değmedi terk itmege diyārumuzı

diyār-ı ʿademe kondı:
1. **diyār-ı ʿademe kondı:**-*dı-e*
Tarih 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yokluk ülkesine yerleşmek, ölmek.
11. Göçdiler dār-ı bedenden didi Nābī tārīḫ
12. ʿAskerin çekdi diyār-ı ʿademe kondı Ḥasan

diyār-ı ʿaşḳ:
1. **diyār-ı ʿaşḳ:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşk ülkesi.
3. Bülend ü pest-i bilād-ı vücūdı devr itdüm
4. Diyār-ı ʿaşḳ ḳadar cāy-ı ʿāfiyet yoḳdur

diyār-ı ʿaşḳuñ:
1. **diyār-ı ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 766
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşk ülkesi.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

diyār-ı ʿayntābı:
1. **diyār-ı ʿayntābı:**-*ı*
Tarih 122
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Antep diyarı.
23. Ṣafāsı ṭabʿ-ı Nābīʾye olup sārī didi tārīḫ
24. Diyār-ı ʿAyntābı cūy-ı Sācūr eyledi iḥyā

diyār-ı ġaybda:
1. **diyār-ı ġaybda:**-*da*
Gazel 859
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bilinmezlik ülkesi.
1. Tefaḫḫuş itmege taʿyīn-i āb u dānemüzi
2. Diyār-ı ġaybda terk itdük āşiyānemüzi

diyār-ı ġurbetde:
1. **diyār-ı ġurbetde:**-*de*
Gazel 883
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gurbet diyarı.
11. Nāʾil oldum diyār-ı ġurbetde
12. Cümleye ʿizz ü cāhdan ġayrı

diyār-ı ḥalebʾden:
1. **diyār-ı ḥalebʾden:**-*den*
Kaside 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.
3. Yaʿnī olup diyār-ı Ḥalebʾden keşīde-pā
4. Taḥrīk idince Rūmʾa rikāb-ı ʿazīmeti

diyār-ı ḥalebüʾş-şehbāʾya:
1. **diyār-ı ḥalebüʾş-şehbāʾya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Halep memleketi.
25. Naḳş-ı iḫlāṣ ile ol tāze metāʿ-ı maʿnā
26. Vāṣıl olduḳda diyār-ı Ḥalebüʾş-şehbāʾya

diyār-ı kāme:
1. **diyār-ı kāme:**-*e*
Gazel 825
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Arzu ülkesi, murat memleketi.
9. Nābī diyār-ı kāme bulur zūdter vüṣūl
10. Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli

diyār-ı maġnīsā:
1. **diyār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **14**

Kelime Tipi: -
Manisa diyarı.
13. Cihānı kevkebe başdurdı lālezārı ile
14. Tefāḫur itse sezādur diyār-ı Maġnīsā

diyār-ı maġrifetüñ:
1. **diyār-ı maġrifetüñ:***-üñ*
Gazel 270
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma ülkesi.
11. Satılmaz anda metāʿ-ı günāhdan ġayrı
12. Diyār-ı maġrifetüñ çārsūların bilürüz

diyār-ı vāḥiddür:
1. **diyār-ı vāḥiddür:***-dür*
Gazel 737
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tek vatan, birtek memleket.
7. Tamām-ı sāḥa-i ʿālem diyār-ı vāḥiddür
8. Lisān-ı ʿörfde terk-i diyār olınsa bile

diyecek söz bulamaz:
1. **diyecek söz bulamaz:**
Kaside 15
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kelimelerin kifayetsiz kalması, var olanı, söylenmek isteneni karşılayamaması.
175. Medḥüñ itdükçe çıḳar cümle beyān-ı vāḳiʿ
176. Bulamaz medḥüñe şāyān diyecek söz ādem

diyeler ki:
1. **diyeler ki:**
Gazel 164
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Desinler ki.
5. Biz görmedük görenlere de rāst gelmedük
6. Kim diyeler ki ġam da gehī bī-vefālanur

diyen:
1. **diyene:***-e*
Gazel 161
Mısra: **7**
Diyen, söyleyen kimse anlamında sıfat fiil.
7. Añlar bulunur mı diyene lübb ile ḳışrı
8. Bir fikr-i daḳīḳ eyle de pervīzeni göster

diyerek:
1. **diyerek:**
Gazel 346
Mısra: **13**
Söyleyip II söyleyerek.
13. ʿAnber diyerek dest-ḫoş-ı ʿāṭıfet itmek
14. Furṣat düşicek ṭuʿme-i nār itmek içünmiş

diyet:
1. **diyet:**
Gazel 677
Mısra: **8**
İslam hukukuna göre, öldürme ve yaralamalarda suçlunun ödemek zorunda olduğu para veya mal, kan pahası, kan parası.
7. İtmezdi vefā alduġı naḳd-ı dil-i ʿuşşaḳ
8. Ebrūlarınuñ küştelerinden diyet olsa

dokun:
1. **dokunsa:***-sa*
Kaside 2
Mısra: **113**
Değmek.
113. Nefes-i ḥāsid-i bed-ḫ∨āhı dokunsa bāda
114. Gülşeni hem şeb ü hem gülḫan ider sāye-i bād

2. **doḳunsa:***-sa*
Gazel 813
Mısra: **4**
Değmek.
3. Ġamze-i tātārı ol şuḫuñ ʿaceb mi şubḥ u şām
4. Ḫayl-i ʿuşşāḳa doḳunsa ġāret-i hūş eylese

dol:
1. **dolmış:***-mış*
Kaside 9
Mısra: **44**
Tamamen kaplamak.
43. Ḳanı ol dem ki elin kimse dırāz itmez idi
44. Nuḳre-i eşküm ile dolmış iken rāh-güẕer

doġ:
1. **doġıcak:***-ıcak*
Tarih 49
Mısra: **2**
Doğmak II Güneşin doğması.
1. Muṣṭafa Beg güher-i ṣulb-i vezīr-i ekrem
2. Doġıcak maṭlaʿ-ı imkānda miẟāl-i ḫurşīd

dög:
1. **dögmekden:***-mek, -den*
Kaside 13
Mısra: **49**
Dövmek, vurmak.
49. Ṭabl-bāz itdi elin sīnesini dögmekden
50. Eyledi dest-i ḳader kūfte ṭabl-ı ārām

2. **dögmedin:***-medin*
Tarih 19
Mısra: **28**
Dövmek, vurmak.
27. ʿAvn-ı Ḫudā reh-ber olup fetḥ itdi Sulṭān-ı güzīn
28. Daḫı ṭoḳuz gün dögmedin ṭūb-ı naẓirüʾṣ-ṣūr ile

3. **dögdügi:***-düg, -i*
Gazel 439
Mısra: **14**
Dövmek, vurmak.
13. Hezār mīr-i ʿalemden cüdādur ey Nābī
14. ʿAceb mi sinelerin dögdügi neḳārelerüñ

dögün:
1. **dögünse:***-se*
Gazel 119
Mısra: **1**
Aşırı üzüntü, çaresizlik, pişmanlık duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmek.
1. Dögünse müşt-i teʾessüfle nʾola sīne-i ʿömr
2. Ki zāyiʿ olmadadur yoḳ yire ḫazīne-i ʿömr

dök:
1. **dökeyüm:***-e, -y, -üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **245**
Dökmek, saçmak.
245. Dökeyüm ṣafḥaya o deñlü güher
246. Kʾola şermende gevher-i ḫāver

2. **dökerdi:***-er, -di*
Kaside 11
Mısra: **92**
Akıtmak, dökmek.
91. Ṭoḳunsa ebre gözi bir ʿaṭā-çeşīdesinüñ
92. Dökerdi ḳaṭre yerine zemīne gevher-i nāb

3. **döker:***-er*
Kaside 12
Mısra: **157**
Saçmak, serpmek.
157. ʿAṭsesinden gül-i ḫurşīd döker ṣubḥ gibi
158. Bāġ-ı reʾyinüñ iden güllerini istişmām

4. **dökdügi:***-dü, -gi*
Kaside 24
Mısra: **38**
Dökmek, akmak, akıtmak (kan bağlamında).
37. Oldı gül-gūne-i ruḫsārı ḫuṣūṣā şimdi
38. Āṣaf-ı muḥteremüñ dökdügi ḫūn-ı aʿdā

5. **döker:***-er*
Tarih 30
Mısra: **54**
Saçmak, serpmek.
53. Ter-mizāc u seng- dil bir şūḫ-ı ḫarf-endāzdur
54. Tās-ı çerḫe dil döker fevvāre-i şirīnteri

6. **dökerse:***-er, -se*
Gazel 35
Mısra: **17**
Dökmek, saçmak.
17. Nābī dökerse böyle güher dökse yādigār
18. Evrāḳ-ı ḫāme dökmese naḳş-ı ḳadem ʿabeẟ

7. **dökse:***-se*
Gazel 35
Mısra: **17**
Dökmek, saçmak.

17. Nābī dökerse böyle güher dökse yādigār
18. Evrāḳ-ı ḫāme dökmese naḳş-ı ḳadem ʿabes̱

8. **döküp:**-*üp*
Gazel 44
Mısra: **6**
Saçmak, serpmek.
5. Öyle ṭāʾir midür ol kim ola āsānca şikār
6. Ḳurmışuz biz ṭutalum dāne döküp dām-ı feraḥ

9. **döksem:**-*sem*
Gazel 102
Mısra: **12**
Saçmak, serpmek.
11. Reng-i ḫālün virdi germiyyet dil-i sūzānuma
12. Micmer-i endīşeme kâfur döksem ʾūd olur

10. **döker:**-*er*
Tarih 103
Mısra: **6**
(Tüy) Dökmek.
5. Zihī revnaḳ-fez̤āy-ı kevkeb-i şān-ı ḫilāfet kim
6. Döker bāl ü perin nāmın işitse Kāfʾda ʿAnḳā

11. **döker:**-*er*
Gazel 208
Mısra: **14**
Akıtmak, dökmek.
13. Yek-z̠erre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
14. Girdükçe ele ḫāke döker cūd-feşāndur

12. **dökmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 392
Mısra: **18**
Dökmek; söylemek.
17. Ol āftāb-ı ḥüsne hücūm-ı raḳībden
18. Derd-i derūnı dökmeġe yoḳ bir aralıcuk

13. **döker:**-*er*
Gazel 468
Mısra: **11**
Akıtmak, dökmek.
11. Birūne zehr döker pūstin-i gāv-ı zemīn
12. Senüñ rübūde olup sīne-i çemen didigüñ

14. **dökdi:**-*di*
Gazel 489
Mısra: **19**
Dökmek, boşaltmak, doldurmak.
19. Dökdi sabā piyālesine naḳd-i şebnemi
20. Kāse be-dest nergis olınca gedā-yı gül

15. **döker:**-*er*
Gazel 599
Mısra: **8**
Akıtmak, dökmek.
7. Heveskārān iden ruḫsār-ı yāra naẓra-i şehvet
8. Cenābet şüst ü şūyiçün döker ṣu dīde-i terden

16. **döker:**-*er*
Gazel 657
Mısra: **9**
Akıtmak, dökmek.
9. Rindler marḥameten ābı gelūsına döker
10. Beste ber-püşt idügin görmek ile dest-i sebū

17. **döker:**-*er*
Gazel 794
Mısra: **7**
Akıtmak, dökmek.
7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

18. **döksek:**-*sek*
Gazel 824
Mısra: **7**
Akıtmak, dökmek.
7. Döksek iderdi micmere de ʿūdı sebz u ter
8. Naḫl-i ümide dökdügümüz āb-rūları

19. **dökdügümüz:**-*düg, -, -müz*
Gazel 824
Mısra: **8**
Akıtmak, dökmek.
7. Döksek iderdi micmere de ʿūdı sebz u ter
8. Naḫl-i ümide dökdügümüz āb-rūları

20. **dökdükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 824
Mısra: **15**
Akıtmak, dökmek.
15. Dökdükleri zemīnden olur rüste şāh-ı gül
16. Çirk-āb-ı cāmesin o gülüñ cāme-şūları

dökil:
1. **dökilmiş:**-*miş*
Tarih 2
Mısra: **11**
Dökülmek, saçılmak, düşmek.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā is̱bāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

2. **dökilür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **242**
Dökülmek, saçılmak, düşmek.
241. Maṭbaḥ-ı ḳadrüñe reh-bürde olan ʿuşşāḳuñ
242. Gözlerinden dökilür ḫūn-ı kebāb-ı ekbād

3. **dökilen:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **156**
Dökülmek, saçılmak, düşmek.
155. Olur āyīn-i bahār-ı keremin vaṣf idenüñ
156. Ḫāmesinden dökilen ḳaṭre bahār-ı bādām

4. **dökilüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **65**
Dökülmek.
65. Cānib-i sūḳ-ı silāḥa dökilüp gerd-i kesād
66. Sāḥa-i küçe-i ʾıyş u ṭaraba düşdi ruḫām

5. **dökilmiş:**-*miş*
Kaside 18
Mısra: **23**
Dökülmek.
23. Ḳāleb-i rūḥa dökilmiş gibi bir resm-i metīn
24. Ṣafḥa-i cāna çekilmiş gibi maḥbūb-likā

6. **dökilen:**-*en*
Kaside 23
Mısra: **6**
Dökülmek, saçılmak, düşmek.
5. Lafẓ seccāde-ṣıfat itse revādur rū-māl
6. Ḫāmesinden dökilen sāye-i ʿanber-sāya

7. **dökilen:**-*en*
Kaside 24
Mısra: **15**
Dökülmek, akmak.
15. Dīdelerden dökilen girye-i ḥasret virdi
16. ʿĀḳibet meclis-i ʿālemde neşāṭ-ı ṣahbā

8. **dökilmiş:**-*miş*
Tarih 127
Mısra: **54**
Dökülmek, akmak.
53. Ser-te-ser nūrdan āġişte vücūd-ı pāki
54. Mū-be-mū kālbüd-i ruḥa dökilmiş aʿzā

9. **dökilen:**-*en*
Gazel 270
Mısra: **14**
Dökülmek, akmak.
13. Ümīd-i būs-ı lebiyle o āfetüñ Nābī
14. Ḳadeḥlerüñ dökilen āb-rūların bilürüz

10. **dökilür:**-*ür*
Gazel 344
Mısra: **9**
Dökülmek.
9. Ġamzesinden dökilür nükte-i ser-tīz-i sitem
10. Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḫan-gū ne imiş

11. **dökilür:**-*ür*
Gazel 402
Mısra: **4**
Dökülmek, akmak.
3. Cünbiş-i ġamze-i bī-raḥmını tahrīr idemem
4. Ḫūn-ı maʿnā dökilür faṣılasından raḳamuñ

12. **dökilen:**-*en*
Gazel 402
Mısra: **11**
Dökülmek.
11. Dāmen-i māh-ruhāndan dökilen gerd ü ġubār

12. Tūtiyādur naẓar-ı şevḳine naḳş-ı ḳademüñ

13. **dökilür:**-*ür*
Gazel 555
Mısra: **4**
Dökülmek, saçılmak, serpilmek.
3. O düzd-i dil yine bir tāze genc-i ḥüsn açmış
4. Girişmeler dökilür dāmen-i nigāhından

14. **dökilen:**-*en*
Gazel 607
Mısra: **6**
Dökülmek.
5. Ṣaḥīfe-i felek üzre nücūma dönmişdür
6. ʿUṭāridüñ dökilen rīki rikdānından

15. **dökilmiş:**-*miş*
Gazel 693
Mısra: **8**
Dökülmek.
7. Bu piç ü tāba düşerse ʿaceb midür mektūb
8. Siyeh midād dökilmiş beyāż-ı sādesine

16. **dökilür:**-*ür*
Gazel 714
Mısra: **18**
Dökülmek, yağmak, akmak.
17. Nābiyā ʾām degül feyż-i sehāb-ı maʿnā
18. Dökilür mezraʿa-i ḫāṭır-ı agāh üzre

17. **dökilen:**-*en*
Gazel 720
Mısra: **11**
Dökülmek, saçılmak, serpilmek, etrafa yayılmak.
11. Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i ʿayş
12. Nābiyā dīde temāşāger-i baġ olmasa da

18. **dökilsün:**-*sün*
Gazel 741
Mısra: **9**
Dökülmek.
9. Mülāyimter dökilsün duḫter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

19. **dökilür:**-*ür*
Gazel 851
Mısra: **8**
Dökülmek, akmak.
7. Ḫıṭṭā-i sinede tesḫīr-i ḥiṣār-ı dil içün
8. Dökilür laġm yolından sipeh-i naġme-i ney

dökül:
1. **dökülmez:**-*mez*
Gazel 829
Mısra: **7**
Dökülmek, akmak.
7. Bī-būs-ı laʿl-i yār dökülmez dehānına
8. Pīşīn alur piyāle-i mey ḫūn bahāsını

döküp saçarak:
1. **döküp saçarak:**-*arak*
Gazel 466
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dağıtmak, ziyan etmek.
7. Bāʿis̱ velīyy-i niʿmet-i ebrüñ ʿaṭāsıdur
8. İsrāfına döküp saçarak nāvdānlaruñ

dön:
1. **döndi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **140**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
139. Ḳaplayup çerḫi dūd-ı ʿanber-bār
140. Zuḥale döndi sebʿa-i seyyār

2. **döndüm:**-*dü, -m*
Kaside 2
Mısra: **257**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
257. Reh-zene rast gelen reh-reve döndüm āḫir
258. Eyledi nefs ü hevā naḳd-i ḥayātum ber-bād

3. **dönmişdi:**-*miş, -di*
Kaside 7
Mısra: **28**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
27. Olup nümūne-i pervānegān-ı güm-şüde şemʿ
28. Nücūm-ı bī-mehe dönmişdi ʾasker-i manṣūr

4. **dönmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Kaside 7
Mısra: **57**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
57. Meyüñ ne ḳadri olur cūy-ı ḫuşke dönmeyicek
58. Ḫurūş-ı mevce-i ḫamyāzeden leb-i maḫmūr

5. **döndükçe:**-*dükçe*
Kaside 7
Mısra: **229**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
229. Ola ḥadīḳa-i iḳbāli tāze döndükçe
230. Bu kiştzārda nāʿūre-i sinīn ü şuhūr

6. **dönmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **190**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
189. Virmek içün mevācib-i ḫuddām
190. Nuḳre dönmiş şükūfe-i bādām

7. **döndi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **247**
Karşıdaki kişiye hitap etmeden evvel bedenini ve yüzünü bir noktaya çevirmek.
247. Döndi ol mürşid-i ḫuceste-maḳāl
248. Didi ey berg-i būstān-ı kemāl

8. **döndi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **45**
Feleğin arzu ve istek doğrultusunda dönmesi.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

9. **dönerdi:**-*er, -di*
Kaside 11
Mısra: **84**
Geri gelmek, geri gitmek. II Yönelmek.
83. Añılsa menbaʿ-ı seyl üzre kūh-ı temkīni
84. Dönerdi çıḳduġı suya şitāb ile seyl-āb

10. **döndi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **112**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
111. Çeşme-i miḫbereden baḫş-ı ḥayāt eyler iken
112. Merḳad-ı maḳlemede mürdeye döndi aḳlām

11. **döndi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **61**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek s̱aḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

12. **döndükçe:**-*dükçe*
Kaside 13
Mısra: **237**
Feleğin arzu ve istek doğrultusunda dönmesi.
237. Çerḫi döndükçe ola pīre-zen-i devrānuñ
238. Rişte-i devleti pīçīde-i minvāl-i devām

13. **döndükçe:**-*dükçe*
Gazel 22
Mısra: **2**
Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.
1. Dāmānını basṭ itmededür ḫırmen-i raḥmet
2. Döndükçe ser-i ʿāleme pervīzen-i raḥmet

14. **dönerek:**-*erek*
Tarih 36
Mısra: **16**
Yönelmek.
15. Ber-murād oldı murād üzre nigīn-i devlet
16. Dönerek Kaʿbesine ṭutdı yüzin ḳıble-nümā

15. **döner:**-*er*
Gazel 48
Mısra: **16**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

15. Teṣāvīr ile tezyīn eylemiş ṣūretger-i ḥikmet
16. Döner şemʿ-i maḥabbetle fenerdür ḥalḳa-i tevḥīd

16. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 66
Mısra: **4**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ẖāşāke dönmişdür

17. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 66
Mısra: **6**
Dönmek, dönüşmek.
5. Dile resm itmeden naḳş-ı ẖayālin gördügi şuẖuñ
6. Derūn-ı pür-heves mecmūʿa-i ḥakkāke dönmişdür

18. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 66
Mısra: **8**
Dönmek, dönüşmek.
7. Revāc-ı zühdi gör taṣvīr iderken meclis-i ʿişret
8. Muṣavvirler elinde kıl ḳalem misvāke dönmişdür

19. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 66
Mısra: **10**
Dönmek, dönüşmek.
9. Ser-engüştümdeki nāẖundan özge nuḳre girmez hīç
10. Benüm cīb-i ümīdüm kīse-i dellāke dönmişdür

20. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 66
Mısra: **12**
Dönmek, dönüşmek.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

21. **döndi:**-*di*
Kıt'a 67
Mısra: **2**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
1. Cevr ile çeşmümi pür-āb iderek cānānum
2. Döndi maḳsimde akan lūlelere müjgānum

22. **döner:**-*er*
Kıt'a 91
Mısra: **1**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
1. Gerdūn döner mis̱āl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ẖāk çāk virür rāh ʿaşḳına

23. **döndi:**-*di*
Kıt'a 92
Mısra: **4**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaẖmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

24. **döndügini:**-*düg, -i, -n, -i, -*
Gazel 144
Mısra: **5**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
5. ʿUḳde-ber-ʿuḳde ile döndügini sübḥalaruñ
6. Yār ile bend olunan rişte-i peymāndan ṣor

25. **döndi:**-*di*
Gazel 239
Mısra: **7**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
7. Döndi görince naḳş-ı hat-ı nev-demīdeñi
8. Şehbāz-ı naḳş-ı dīdeye ḳalb-i remīdeler

26. **döndi:**-*di*
Gazel 256
Mısra: **3**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
3. ʿAyniyle döndi noḳṭa-i şekke sevād-ı dil
4. Ḫāl-i siyāhuñ olalı ẖāṭır-nişānumuz

27. **dönmiş:**-*miş*
Gazel 359
Mısra: **9**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
9. Mangır kuşına dönmiş ahālī-i mecālis
10. Bī-çāre Hümā-yı hünerüñ raġbeti gitmiş

28. **dönse:**-*se*
Gazel 402
Mısra: **6**
Dönmek, dönüşmek.
5. Zāʿil olmaz yem-i dilden ẖas ü ẖāşāk-ı şükūk
6. Dönse de fırṭına-i ḳāsıma mevci ḳasemüñ

29. **döner:**-*er*
Gazel 421
Mısra: **2**
Feleğin arzu ve istek doğrultusunda dönmesi II Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
1. Tevāfuk itmedesin çünki devrine cāmuñ
2. Felek senüñ de döner gibi cāma encāmuñ

30. **dönmek:**-*mek*
Gazel 444
Mısra: **4**
Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.
3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaẖmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

31. **döndi:**-*di*
Gazel 471
Mısra: **2**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
1. Yaḳışdı çūp-ı dehān leblerini ẖūbānuñ
2. Çubuḳlu bāġçeye döndi dehānı cānānuñ

32. **dönerek:**-*erek*
Gazel 473
Mısra: **7**
Geri gelmek, geri gitmek II Yönelmek.
7. Niyyet-i Kaʿbe ile menzil-i dilden dönerek
8. Ḳatı yorġunluġı var leşker-i istiġfāruñ

33. **döndi:**-*di*
Gazel 509
Mısra: **3**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
3. Ḫaṭ ber-āverdelerüñ rūyına döndi günehüm
4. Sāde-rū ḳaldı faḳaṭ defter-i ḥüsn-i ʿamelüm

34. **döner:**-*er*
Gazel 515
Mısra: **2**
Dönüşmek II DönmekII Feleğin arzu ve istek doğrultusunda dönmesi.
1. Dil k᾿ola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

35. **döner:**-*er*
Gazel 564
Mısra: **5**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sāḳī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

36. **döndi:**-*di*
Gazel 605
Mısra: **8**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
7. Pīrlik hengāmı geldi rīşümüzde şānemüz
8. Şāne-i cūlāha döndi şāne-i mū-tāb iken

37. **dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 607
Mısra: **5**
Feleğin arzu ve istek doğrultusunda dönmesi II Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek.
5. Ṣaḥīfe-i felek üzre nücūma dönmişdür
6. ʿUṭāridüñ dökilen rīki rikdānından

38. **dönsün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **1**
Vazgeçmek, caymak.
1. ʿĀşıḳa nāzdan ol āfet-i devrān dönsün
2. Bu revişden olur elbette peşīmān dönsün

39. **dönsün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **2**
Vazgeçmek, caymak.
1. ʿĀşıḳa nāzdan ol āfet-i devrān dönsün
2. Bu revişden olur elbette peşīmān dönsün

40. **dönsün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **4**
Vazgeçmek, caymak.
3. Sīne germek nigeh-i yāre ḳatı müşkildür
4. Dönsün ol dāʿiyeden ʿāşıḳ-ı ḥayrān dönsün

41. **dönsün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **4**
Vazgeçmek, caymak.
3. Sīne germek nigeh-i yāre ḳatı müşkildür
4. Dönsün ol dāʿiyeden ʿāşıḳ-ı ḥayrān dönsün

42. **dönsün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **6**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
5. Biz daḫı kendü gibi ʿāşıḳ-ı ser-geştelerüz
6. Ḥaşre dek üstümüze günbed-i gerdān dönsün

43. **dönsün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **8**
Devretmek, dolaşmak.
7. Hele bir kerre de görmiş olalum dīdārın
8. Bezme gelsün de yine cām-ı dıraḫşān dönsün

44. **dönsün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **10**
Yönelmek II Meyletmek, aşık olmak.
9. Sīnemüz çāk ile mihrāb idelüm tā ki bize
10. Ahen-i ḳıble-nümāveş dil-i cānān dönsün

45. **dönsün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **12**
Yönelmek.
11. Nābiyā tāze naẓīre disün erbāb-ı suḫan
12. Rūy-ı ḫaṭ-āvere mecmūʿa-i ʿirfān dönsün

46. **döndi:**-*di*
Gazel 621
Mısra: **3**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

47. **döner:**-*er*
Gazel 629
Mısra: **8**
Elden ele dönmek, devretmek.
7. Çerḫüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyḫānede bezm içre döner cām görünsün

48. **döner:**-*er*
Gazel 680
Mısra: **2**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
1. Ey ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Ḫātemdeki yāḳūta döner sende ḳalursa

49. **döner:**-*er*
Gazel 684
Mısra: **5**
Dönmek, devr etmek, bir eksende hareket etmek.
5. Meh Ḳahramān-ı çerḫüñ elinde ne ḫoş döner
6. Geh ṣārim-i sefīdine geh dūr-bāşına

50. **döner:**-*er*
Gazel 717
Mısra: **6**
Dönmek, dönüşmek.
5. Cismi nāzik ol ḳadar kim sāye-i leb düşmeden
6. Cāy-ı gül-būse döner rūyında derrākīlere

51. **döndi:**-*di*
Gazel 724
Mısra: **12**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
11. Nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān Aḥmedīʾde Nābiyā
12. Döndi iki āṣafun luṭfiyle ḳalbüm gülşene

52. **döndiler:**-*di, -ler*
Gazel 724
Mısra: **14**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

53. **döneydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 754
Mısra: **4**
Vazgeçmek, caymak.
3. İder miydi meġer rindān-ı meclis leb-be-leb hem-rāz
4. Döneydi ṭurmayaydı itdügi peymāna peymāne

54. **döndüm:**-*dü, -m*
Gazel 780
Mısra: **11**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
11. Döndüm ḫamīde-ḳadd ü siyeh ser-nüvişt ile
12. Mecmūʿā-i ġamuñ varaḳ-ı intiḫābını

55. **döner:**-*er*
Gazel 792
Mısra: **3**
Geri gelmek veya geri gitmek, avdet etmek.
3. Döner metāʿ-ı hezīmetle şehr-bend-i ḳaderden
4. Hezār kāfile-i iḫtiyār bir yire gelse

56. **döndügi:**-*dü, -gi*
Gazel 821
Mısra: **16**
Dönmek, dönüşmek.
15. Çeşm-i menāre rūşen olup oldı sine-bāz
16. Leylī nehāre döndügi cāvīd ḳalmadı

57. **dönecek:**-*ecek*
Gazel 828
Mısra: **4**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerḫ-i nigūndan ġayrı

döndür:

1. **döndürdi:**-*di*
Gazel 136
Mısra: **3**
Benzetmek, çevirmek.
3. Döndürdi Mevlevīlere tesbīḥ dānesin
4. Mānende-i külah serinde imāmeler

2. **döndürür:**-*ür*
Gazel 552
Mısra: **10**
Çevirmek.
9. Ḥaḳ budur kim bu hevā ile binā ey Nābī
10. Döndürür taḫt-ı Süleymānʾı temāşālıḳdan

3. **döndürdi:**-*di*
Gazel 657
Mısra: **2**
Benzetmek, çevirmek.
1. Ehl-i sāz itdi uṣūluyle seni hem-pehlū
2. Beste olmış söze döndürdi seni çār ebrū

4. **döndürdi:**-*di*
Gazel 786
Mısra: **2**
Benzetmek, çevirmek
1. İtdi dili ser-geşte felekden de ziyāde
2. Döndürdi beni kendüye āḫir Dede-zāde

5. **döndürdi:**-*di*
Gazel 846
Mısra: **2**
Benzetmek, çevirmek
1. Bārūt-ı rū-siyāh yaḳup yıḳdı ḫānemi
2. Döndürdi çerḫ ḫāṭıruma āşiyānemi

döner:

1. **döner:**
Gazel 660

Mısra: **10**
Dünya döner, zaman geçer.
9. Çerḫüñ olmış ṭutalum devri ḫilāf-ı meʾmūl
10. Dem olur kāmumuz üzre döner inşāʾaʾllāh

dönmez idi:
1. **dönmez idi:***-mez, - i, -di*
Gazel 834
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek.
13. Āsmān başumuza dönmez idi ey Nābī
14. Çekmeġe tāb ü tüvān bulsa eger bārumuzı

dönmiş idi:
1. **dönmiş idi:***-miş , -i, -di*
Tarih 51
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
43. Saḳf ü dīvārdan es̱er yoġ idi
44. Dil-i vīrāna dönmiş idi hemīn

döşed:
1. **döşedür:***-ür*
Kaside 13
Mısra: **134**
Sermek.
133. Neyyir-i reʾyine ikrāma şafaḳdan gerdūn
134. Döşedür cānib-i bālāsına mihrün iḥrām

döşen:
1. **döşenüp:***-üp*
Kaside 13
Mısra: **63**
Döşenmek, serilmek.
63. Döşenüp bezme bisāṭ-ı ṭarab-endūz-ı neşāṭ
64. İtdi aḥmāl-i veġā rıḥlet içün şedd-i ḫırām

2. **döşenmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 801
Mısra: **2**
Döşenmek, serilmek.
1. Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳʾa dīdesi miḥrābı āmāde
2. Döşenmişdür reh-i ṭāʿāt-ı Rabbānīʾde seccāde

3. **döşenüp:***-üp*
Gazel 839
Mısra: **6**
Kaplamak.
5. Gösterür çerḫde seyyāre-i gīsū-dārı
6. Rūy-ı āba döşenüp kākül-i ʿanber-şikeni

dost:
1. **dost:**
Kaside 13
Mısra: **72**
Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
71. Yitişür ḫaşma nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ
72. Dūr-bīn al ele gör ḳanda ider dost ḫırām

2. **dostudur:***-u, -dur*
Gazel 242
Mısra: **13**
Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
13. Mükrim İbrāhīm Pāşā Ḥażret-i Ḥaḳ dostudur
14. Düşmenine daḫı luṭf eyler bilür bilmezlenür

3. **dost:**
Gazel 299
Mısra: **8**
Dost II Sevgili.
7. Fikr-i cemāl-i yār ider īcāb-ı eşk ü āh
8. Olmaz ʿazīz dost buḫūr u gül-ābsuz

4. **dost:**
Gazel 558
Mısra: **7**
Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
7. Olur taḥẕīre bāʿis̱ düşmen ammā dost taʾẕīre
8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

5. **dostdan:***-dan*
Gazel 558
Mısra: **8**
Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
7. Olur taḥẕīre bāʿis̱ düşmen ammā dost taʾẕīre
8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

6. **dostdan:***-dan*
Gazel 883
Mısra: **21**
Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
21. Naẓarın dostdan dirīġ itmez
22. Var mı baḫt-ı siyāhdan ġayrı

dost yedinden:
1. **dost yedinden:**
Gazel 436
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dost elinden, dost tarafından.
13. Ḥāşā birini görmiş ola sīne-i ʿadū
14. Gördügi zaḫmı dost yedinden nişanenüñ

dü:
1. **dü:**
Kaside 1
Mısra: **74**
İki.
73. Maraż hem-çeşm-i ṣıḥḥat nīstī mirʾāt-ı hestīdür
74. Dü mirʾāt-ı muḳābil-gūnedür serrā ile ḍarrā

2. **dü:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **56**
İki.
55. Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver
56. Destinde dü żıdd olur ber-ā-ber

3. **dü:**
Kaside 7
Mısra: **128**
İki.
127. Teveccüh eylese tefrīḳ-i fitne-sāzāne
128. Olur dü ebrū-yı ḫūbān biribirinden dūr

4. **dü:**
Kıt'a 12
Mısra: **6**
İki.
5. İresin ol senenüñ ʿīdine kim
6. Göresin pīş-i elifde se dü

5. **dü:**
Kaside 16
Mısra: **26**
İki.
25. Cismüñ ʿalīl ü tāb ü tüvānuñ ʿadīm iken
26. Her meh dü rūze görmez iken rūy-ı ṣıḥḥati

6. **dü:**
Gazel 74
Mısra: **4**
İki.
3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ
4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

7. **dü:**
Tarih 92
Mısra: **19**
İki.
19. Dü sütūn ile urur dāġ-ı derūn-ı çerḫe
20. Sāyebānından ider ebr-i bahār istiʿṭā

8. **dü:**
Tarih 110
Mısra: **13**
İki.
13. Didi Nābī dü leb-i ḫāme ile tārīḫin
14. Ḥaḳ ide saʿd bu kāşāne-i ʿālī-şānı

9. **dü:**
Tarih 111
Mısra: **2**
İki.
1. Ḥabbezā ol iki tevʾem-i maʿṣūm
2. Dü melek-rū dü ḳamer-pīşānī

10. **dü:**
Tarih 111
Mısra: **2**
İki.
1. Ḥabbezā ol iki tevʾem-i maʿṣūm
2. Dü melek-rū dü ḳamer-pīşānī

11. **dü:**
Tarih 111
Mısra: **8**
İki.
7. Biri żımnen birisi taṣrīḥen
8. Dü gülistāna dü serv erzānī

12. **dü:**
Tarih 111
Mısra: **8**
İki.
7. Biri żımnen birisi taṣrīḥen
8. Dü gülistāna dü serv erzānī

13. **dü:**
Tarih 138
Mısra: **75**
İki.
75. Sāl-i tārīḫini is̱bāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aḫ-ı şīn

14. **dü:**
Gazel 288
Mısra: **5**
İki.
5. Ḫayāl-i yār ile yek ḳışrda dü maġz gibi
6. Derūn-ı sīnededür ḥücredaşlıḳlarumuz

15. **dü:**
Gazel 308
Mısra: **7**
İki.
7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim
8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

16. **dü:**
Gazel 341
Mısra: **1**
İki.
1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış
2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

17. **dü:**
Gazel 561
Mısra: **7**
İki.
7. Dü gūş-ı ṭarf-ı benāgūş-ı yāre zīverdür
8. Olur zenişgeh-i ṭamġā sebīke-i sīmīn

18. **dü:**
Gazel 562
Mısra: **5**
İki.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i ṣubḥı tehī ṣanma
6. Ṣanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

19. **dü:**
Gazel 724
Mısra: **14**
İki.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

dü çeşmi:
1. **dü çeşmi:**-*i*
Gazel 163
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İki göz.
3. Miḥrāb-ı dü-ebrūya neden girdi dü çeşmi
4. Bilmez mi sükārāya namāzuñ yiri yoḳdur

dü çeşm-i ḫıyre-nümūnuñ:
1. **dü çeşm-i ḫıyre-nümūnuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Kamaşmış gibi görünen iki göz.
27. Türāb-ı pāy-ı velīyüʾn-niʿamdan olmaġı dūr
28. Dü çeşm-i ḫıyre-nümūnuñ ne eyledi īcāb

dü çeşm-i meh ü mihr:
1. **dü çeşm-i meh ü mihr:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Ay ve güneşin iki gözü II İki göz gibi olan ay ve güneş.
49. Bunuñ rifʿatine naẓar çerḫ pest
50. Dü çeşm-i meh ü mihr seyriyle mest

dü çeşmine:
1. **dü çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 510
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İki göz.
9. Peyvenddür dü çeşmine ser-rişte-i ḫayāl
10. Ḳalmaz tehī bu ʿarṣada fitrākümüz bizüm

dü çeşmüm:
1. **dü çeşmüm:**-*üm*
Gazel 618
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İki göz.
7. Gelür bir gün beni pā-māl-i nāz eyler ümīdiyle
8. Dü çeşmüm naḳş-ı pā mānendi gitmez reh-güzārından

dü cihānda:
1. **dü cihānda:**-*da*
Gazel 538
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İki cihan, dünya ahiret.
3. İşümüz eylesün altun dü cihānda Mevlā
4. Nāvdān-ı zerüñ altında duʿā eyleyelüm

dü desti:
1. **dü desti:**-*i*
Gazel 406
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İki el.
21. Dü desti şerha vü dāġ ile bir kemer-bend it
22. Miyānına o perīnün ḳuşandırıncaya dek

dü gūş-ı mihr ile māhuñ:
1. **dü gūş-ı mihr ile māhuñ:**-*uñ*
Kaside 14
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Ay ile güneşin her iki kulağı.
21. Bu ārzū-yı beşāretle çoḳdan itmiş idi
22. Dü gūş-ı mihr ile māhuñ güşāde sebʿ-i şidād

dü kevnde:
1. **dü kevnde:**-*de*
Gazel 796
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki dünya; dünya ve ahiret.
13. Dü kevnde ġaraż āsāyiş ise ey Nābī
14. Bed-āzmā vü bed-āmūz u bed-maʿāş olma

dü kevnüñ:
1. **dü kevnüñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki dünya; dünya ve ahiret.
23. Her mesānuñ ṣabāḥı şāhiddür
24. Ki dü kevnüñ ilāhı vāḥiddür

dü nistī arasında:
1. **dü nistī arasında:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İki yokluk arasında, ortasında (Ezeli ve ebedi olmayan bağlamında).
5. Dü nistī arasında bu hestī-i mevhūm
6. Fürūġ-ı meşʿale-i kārvān degül de nedür

dü reng:
1. **dü reng:**
Gazel 849
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İki yüzlü, riyakar II İki renkli (Satranç tahtasının ve taşlarının iki renkli olmasına atfen).
3. Yüri yek-rengüñi vāsıta-i rāḥat bil
4. Olma āzürde dü reng olmada saṭranç gibi

dü rū olmasa:
1. **dü rū olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 864
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İki yüz, iki yüzlü omak.
5. O ḳadar cevher-i ẕāt ile dü rū olmasa tīġ
6. Ḫāṭır-ı ġayr içün ālūde-i ḫūn olmaz idi

dü rūze:
1. **dü rūze:**-*e*
Gazel 284
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İki gün.
11. Dü rūze gerdişi yoḳdur be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫ∨āh
12. Tabiʿat-ı felek-i nābe-kārı biz bilürüz

dü- ṣaff-ı ḫūn-h∨āruñ:
1. **dü- ṣaff-ı ḫūn-ḫ∨āruñ:**-*uñ*
Gazel 412

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kan içen, kan döken iki saf (Kirpikler).
3. Ne lāzım ey dil olup çeşm-i yāre ʿaks-efken
4. Miyānesinde bulunmak dü- ṣaff-ı ḫūn-ḫᵛāruñ

dü ser-engüştinde:
1. **dü ser-engüştinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
İki parmağının ucunda.
5. Zārdur ḳabż ile basṭuñ dü ser-engüştinde
6. Vażʿ-ı ḥikmetle bu bāzīçegeh-i best ü güşād

duʿā:
1. **duʿāsını:**-*sı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **166**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
165. Çün degül vaṣfı kābīl-i taʿdād
166. Eyle Nābī duʿāsını īrād

2. **duʿāna:**-*n, -a*
Kaside 7
Mısra: **176**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
175. Medār-ı emn-i cihānsın farīżadur olmaḳ
176. Duʿāna aġleb-i evḳāt-ı müʾminīn maḥṣūr

3. **duʿāyı:**-*y, -ı*
Kaside 8
Mısra: **108**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
107. Nābīyā saña düşen ḫayr duʿādur ancaḳ
108. İtme taṣdīʿ yiter eyle duʿāyı tasṭīr

4. **duʿāya:**-*y, -a*
Kaside 9
Mısra: **149**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

5. **duʿā:**
Kaside 9
Mısra: **150**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

6. **duʿā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **84**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
83. Didi mübāret ide Allāh saña
84. Oldı pezīrüfte-i Bārī duʿā

7. **duʿāsını:**-*sı, -n, -ı*
Kaside 14
Mısra: **134**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
133. Bulur ʿaṭāsı seni çekme zaḥmet-i ḫᵛāhiş
134. Hemān duʿāsını ʿaddeyle eşref-i evrād

8. **duʿāmuñ:**-*m, -uñ*
Kaside 16
Mısra: **220**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
219. Gördüm yine cemālüñi irdüm murāduma
220. Āḫir duʿāmuñ oldı müşāhid icābeti

9. **duʿāya:**-*y, -a*
Kaside 16
Mısra: **225**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
225. Nābī duʿāya başla ki bulmak muḥāldür
226. Emvāc-ı baḥr-i medḥ ü s̱enā ḥadd u ġāyeti

10. **duʿānuñ:**-*nuñ*
Kaside 20
Mısra: **40**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış..
39. İḫlāş ile duʿāda idüm ġāibānece
40. Hasbī duʿānuñ esrāʾ olurmış icābeti

11. **duʿāsını:**-*sı, -n, -ı*
Kaside 20
Mısra: **98**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
97. Bu niʿmete teşekkür içün sen de Nābīyā
98. Fevt eyleme duʿāsını düşdükçe fırṣatı

12. **duʿāmı:**-*m, -ı*
Kaside 20
Mısra: **102**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
101. Ceẕb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
102. Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti

13. **duʿā:**
Kaside 23
Mısra: **17**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
17. Gāʾibāne o ḳadar ḳadr-şināsāna duʿā
18. Bir şerefdür ki naṣīb olmaz o her ḫod-rāya

14. **duʿā:**
Gazel 29
Mısra: **11**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
11. Refʿ eyle duʿā niyyetine destüñi ammā
12. Taḳṣīr-i ʿibādetde ruḫ-ı şerme niḳāb it

15. **duʿā:**
Tarih 49
Mısra: **7**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣṭafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

16. **duʿāsın:**-*sı, -n*
Tarih 51
Mısra: **53**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
53. Yaz duʿāsın cebīn-i dīvāra
54. Nābīyā her gören disüñ āmīn

17. **duʿā:**
Tarih 68
Mısra: **30**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
29. İçinde kendü hem-āġūş-ı ṣıḥḥat olduḳça
30. Duʿā ile pederinüñ de şād ide cānın

18. **duʿā:**
Tarih 79
Mısra: **3**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
3. Saña aḥbāb eyledükde tūl-ı ʿömr ile duʿā
4. Kʾolasın ṣad ʿīdle bezm-i cihāndan müstefīd

19. **duʿāñı:**-*ñ, -ı*
Tarih 79
Mısra: **6**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

20. **duʿā:**
Tarih 92
Mısra: **75**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
75. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
76. İde bu çetr-i gül-engīzi mübārek Mevlā

21. **duʿāsı:**-*sı*
Tarih 94
Mısra: **33**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
33. Aña duʿāsı budur Nābī-i kühen-sālüñ
34. Ola ṣafāsı füzūn ʿömr ü devleti cāvīd

22. **duʿā:**
Tarih 96
Mısra: **23**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.

23. Duʿā ile tārīḫin itdi edā
24. Didi bād devlet be- devlet Girāy

23. **duʿā:**
Tarih 104
Mısra: **98**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
97. Şāhenşāh-ı devrān ile bānisi vezīre
98. Pür oldı duʿā ile bu nüh günbed-i Ḫaḍrā

24. **duʿā:**
Tarih 112
Mısra: **14**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
13. Zebān-ı dehān-ı zamān didi tārīḫ
14. Duʿā ile Nābī vezīr-i ḫıredmend

25. **duʿā:**
Gazel 112
Mısra: **12**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
11. Esīr-i keşmekeş-i ıżṭırāb iken ehli
12. Beḳā-yı cāha duʿā bed-duʿā degül de nedür

26. **duʿā:**
Tarih 119
Mısra: **13**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
13. Nābī bī-ġāye duʿā ile didi tārīḫin
14. Ḥalebi Vaḥdī Efendiʾye ḳıla saʿd Ḫudā

27. **duʿā:**
Gazel 128
Mısra: **18**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
17. Bilmez göñül ne cānibini iḫtiyār ide
18. Düşnām-ı dil-hırāşı duʿā ṣūretindedür

28. **duʿā:**
Tarih 136
Mısra: **7**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
7. Tārīḫin itdi hātif-i ġaybī duʿā ile
8. Ola Şerīf Efendiʾye küy-i ʿadn maḳām

29. **duʿāyı:**-*y, -ı*
Tarih 144
Mısra: **36**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
35. Ġayretinden itdi īmā pādişāh-ı dīn-penāh
36. İltizāmından duʿāyı ḫayrı terk-i ḫurd u ḫᵛāb

30. **duʿāsın:**-*sı, -n*
Tarih 144
Mısra: **65**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
65. Ḳıldı Sulṭān Aḥmedʾün Allāh duʿāsın müstecāb
66. Düşmenüñ ṭābūrını yıkdı vezīr-i kām-yāb

31. **duʿā:**
Gazel 664
Mısra: **8**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
7. Oldılar taḳṣīrle merdūd-ı dergāh-ı ḳabūl
8. Birbirin pā-māl-i levm itsün duʿā teʾs̱īr ile

32. **duʿā:**
Gazel 686
Mısra: **11**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
11. Olmazdı nā-muṣīb duʿā tīr-i kec gibi
12. Maḫlūḳ öñinde ḳadd-i ḫalayıḳ ḫam olmasa

33. **duʿā:**
Gazel 706
Mısra: **2**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

34. **duʿāsı:**-*sı*
Gazel 726
Mısra: **4**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
3. Ol tünd-ḫūy bir gün olur bezm-viṣāle rām
4. ʿUşşāḳınuñ duʿāsı eger müstecāb ise

35. **duʿāmuz:**-*muz*
Gazel 814
Mısra: **9**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

36. **duʿāya:**-*y, -a*
Gazel 865
Mısra: **16**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.
15. Bu ḳadar sitem-keşānuñ es̱er itmez inkisārı
16. ʿAcebā o ġırra-i nāz ne duʿāya maẓhār oldı

duʿā eyle:
1. **duʿā eyle:**
Gazel 671
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dua etmek, Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.
1. Merḥabā gelmez idi ey meh-i rūze ḳāle
2. Var duʿā eyle kafādāruñ olan şevvāle

duʿā eyler:
1. **duʿā eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **222**
Kelime Tipi: -
Dua etmek, Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.
221. Āsmān ḳāmetin dü-tā eyler
222. Rifʿat-i cāhına duʿā eyler

duʿā eylerse:
1. **duʿā eylerse:**-*r, -se*
Gazel 591
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dua etmek, Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.
13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

duʿā eyleyelüm:
1. **duʿā eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Tarih 138
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.
67. Nābīyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile kim
68. Ḥażret-i Ḥaḳḳuñ ola ḥüsn-i kabūline ḳarīn

2. **duʿā eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dua etmek, Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.
3. İşümüz eylesün altun dü cihānda Mevlā
4. Nāvdān-ı zerüñ altında duʿā eyleyelüm

duʿā eyleyen:
1. **duʿā eyleyen:**-*yen*
Gazel 656
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dua etmek.
7. Gül-būse-i dehānuñ içün eyleyen duʿā
8. Aġzın ide meġer ki gül-āb ile şüst ü şū

duʿā ide:
1. **duʿā ide:**-*e*
Tarih 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.
9. Nābīyā tārīḫ odur her oḳuyan ide duʿā
10. Valide Sulṭānun itsün cāmiʿin Allāh ḳabūl

2. **duʿā ide:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.
47. Gören ide bu faḳīr ile ol ʿazīze duʿā
48. Bu naẓm-ı pāk ola āyīnedār-ı Maġnīsā

duʿā idesin:

1. **duʿā idesin:**-*e, -sin*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **290**
Kelime Tipi: -
Dua etmek.
289. Saña ḥāṣıl olup sürūr u ṣafā
290. İdesin ʿömrüñ olduġınca duʿā

duʿā idüp:
1. **duʿā idüp:**-*üp*
Tarih 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dua etmek.
3. Her ziyāretle gelenler ḫākine idüp duʿā
4. Didiler tārīḫ ola raḥmet be-rūḥ-ı Muṣṭafā

duʿā oḳursa:
1. **duʿā oḳursa:**-*r, -sa*
Tarih 86
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Dua etmek.
19. Çünki bu bī-çāreden tārīḫ olmış iltimās
20. Eylerüz biz de ricā her kim oḳursa bir duʿā

duʿācu:
1. **duʿācuñ:**-*ñ*
Tarih 36
Mısra: **61**
Biri için Allah' a dua eden kimse.
61. Āṣafā eski ḳuluñ köhne duʿācuñ Nābī
62. Şevḳ ile mıṣraʿ-ı tārīḫüñ iderken imlā

duʿāda idüm:
1. **duʿāda idüm:**-*da , -i, -dü, -m*
Kaside 20
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.
39. İḫlāṣ ile duʿāda idüm ġāibānece
40. Hasbī duʿānuñ esrāʾ olurmış icābeti

duʿā-gūy:
1. **duʿā-gūyuñ:**
Kaside 7
Mısra: **209**
Seher yeli.
209. Ḫudāygānā bu kemterīn duʿā-gūyuñ
210. Faḳīr Nābī-i miḥnet-meʾāb-ı nā-meysūr

duʿā-gūy-ı devleti:
1. **duʿā-gūy-ı devleti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Mutluluğunun duacısı.
33. İtdi ḳarīḥa-i kereminden bīlā-ṭaleb
34. Luṭf-ı mülāzemetle duʿā-gūy-ı devleti

duʿā-gūy-ı eb u ecdādı:
1. **duʿā-gūy-ı eb u ecdādı:**-*ı*
Tarih 76
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Baba ve dedelerinin, atalarının duacısı.
37. Duʿā-gūy-ı eb u ecdādı Nābī bu meserretden
38. Olup mānend-i bülbül naġme-i tāze-serāyende

duʿā-ḫ∨ān itsün:
1. **duʿā-ḫ∨ān itsün:**-*sün*
Gazel 652
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dua eden yapmak, duacı yapmak.
9. Ḫalḳı āsūde idüp sāye-i ikbālünde
10. Saña Nābī gibi dünyāyı duʿā-ḫ∨ān itsün

duʿāsın eyle:
1. **duʿāsın eyle:**
Kıt'a 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir konuda kişinin başarılı olması için Allah'a dua etmesi.
1. Nābiyā eyle duʿāsın o şeh-i devrānun
2. ʿÖmrini devletini eylesün Allāh ziyād

duʿāsını al:
1. **duʿāsını al:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapılan bir iyilik dolayısıyla iyilik sahibi için Allah'tan iyi dilekte, istekte bulunmak.
27. Vaḳt-ı furṣatda şād-kām eyle
28. Al duʿāsını iġtinām eyle

duʿā-yı cāhuma:
1. **duʿā-yı cāhuma:**-*um, -a*
Kaside 16
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Makam mevki duası.
127. Yaʿnī duʿā-yı cāhuma vaḳf eyledüm seni
128. Var eyle tā zamānı gelince bu ḫıdmeti

duʿā-yı devleti:
1. **duʿā-yı devleti:**-*i*
Tarih 76
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Saadet, talih, makam ve devlet duası.
33. Duʿā-yı devleti bir gūne vācib ehl-i İslāma
34. Kʾaña āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

duʿā-yı devletinde:
1. **duʿā-yı devletinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 103
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Mutlululuk/saadet/devletin devamı duası.
57. Uzakdan gūş idüp evṣāf-ı ḫayrin Nābī-i dāʿī
58. Duʿā-yı devletinde şevḳ-i iḫlāṣ itdi bī-pervā

duʿā-yı devletine:
1. **duʿā-yı devletine:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **527**
Kelime Tipi: -
Mutluluk duası.
527. Elüni aç duʿā-yı devletine
528. Ḫaliḳʾun bārgāh-ı ʿizzetine

2. **duʿā-yı devletine:**-*i, -n, -e*
Kaside 10
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Mutluluk duası.
85. Yiter şikāyeti terk it niyāz idüp elüñ aç
86. Duʿā-yı devletine ey şikeste-Nābī-i zār

duā-yı devletine:
1. **duā-yı devletine:**-*i, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Saltanat için dua etme II Mutluluk duası.
127. Duā-yı devletine başla Nābīyā çüñ kim
128. Raḳamda menḳabetiñ ḥaṣre yoḳdur istiʿdād

duʿā-yı devletüñ itmek:
1. **duʿā-yı devletüñ itmek:**-*mek*
Tarih 16
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Saadetine/saltanatının devamına dua etmek.
59. Cihāna ḳarżdur itmek duʿā-yı devletüñ zīrā
60. Bi-ḥamdiʾllāh zamānunda cihān āsūde ser tā-pā

duʿā-yı dūr-ā-dūr:
1. **duʿā-yı dūr-ā-dūr:**
Kaside 7
Mısra: **222**
Kelime Tipi: -
Uzaktan uzağa dua etme, yakarma.
221. İrişdi herkese ḥālince hiṣṣeṣi ammā
222. Benüm de hiṣṣeme ḳaldı duʿā-yı dūr-ā-dūr

duʿā-yi ḫayr ider:
1. **duʿā-yi ḫayr ider:**-*er*
Tarih 26
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Hayır dua etmek.
29. Duʿā-yi ḫayr ider ḫayl-i melāʾik almış eṭrāfın
30. Rikābında gören dir şāṭırān-ı bād reftārı

duʿā-yı mücerrebüñ:
1. **duʿā-yı mücerrebüñ:**-*üñ*
Gazel 398
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Daha önce tecrübe edilip faydası görülmüş dua.

11. Ḫubānun iltifātı zamān-ı ḫaṭındadur
12. Ümmīdvārıyuz o duʿā-yı mücerrebüñ

duʿā-yı nūr:
1. **duʿā-yı nūr:**
Gazel 563
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nur duası.
1. Sevād-ı çeşm alur ḫurşīd ḫāl-i ʿanberīnīnden
2. Duʿā-yı nūr oḳur meh nüsḫa-i saṭr-ı cebīninden

duʿā-yı teʾsīr itdi:
1. **duʿā-yı teʾs̱īr itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Tesir duası etmek.
51. Çilleden çıḳdı kemān itdi duʿā-yı teʾs̱īr
52. Āşinā-yı hedef-i ḥüsn-i ḳabūl oldı sihām

duʿā-yı ẓıll-ı yezdānī:
1. **duʿā-yı ẓıll-ı yezdānī:**
Tarih 144
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi olan halife padişah.
37. Eyleyüp āḫir duʿā-yı ẓıll-ı Yezdānī es̱er
38. Oldı seyf-i ġāziyāndan düşmenüñ ḥāli ḫarāb

dü-bālā olur:
1. **dü-bālā olur:**-*ur*
Gazel 678
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İki kat olmak.
7. Ol āfet-i gül-rūnun olur ḥüsni dü-bālā
8. Dil-dādesine vażʿ-ı sitemden ḫacel olsa

dü-bāre gelmez:
1. **dü-bāre gelmez:**-*mez*
Gazel 295
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tavlada iki iki gelmek.
7. Yek yekledür müretteb bāzī-i şeşder-i çerḫ
8. Biñ kerre zār olursan bir kez dü-bāre gelmez

dübür:
1. **dübürdür:**-*dür*
Kıt'a 37
Mısra: **4**
Arka, geri taraf, kıç, anüs.
3. Ara yirde var nisbet-i imtizāc
4. Hevāyī dübürdür Kıyāmī ẕeker

dücāce:
1. **dücācedür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **10**
Tavuk.
9. Eñ pestter binā-yı bilād-ı ḳanāʿatüñ
10. Bāmında nesr-i tāʾir-i gerdūn dücācedür

düçār:
1. **düçār:**
Gazel 390
Mısra: **8**
Uğramış, yakalanmış, tutulmuş.
7. Ne çıḳar kūyınu geşt eylemeden şām u seher
8. O ḳamer-ṭalʿat ile yolda düçār olmayıcaḳ

düçār olanuñ:
1. **düçār olanuñ:**-*an, -uñ*
Kaside 7
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **-**
Rastgelmek, karşılaşmak.
145. Semūm-ı ṣāʿiḳa-i ḍarbına düçār olanuñ
146. Olur siper seri üstinde bāz-gūne tenūr

düçār olduḳça:
1. **düçār olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 621
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Rastgelmek, karşılaşmak.
5. Bizümle hep zebān-ı ḫançer ile söyleşür şimdi
6. Ser-i rehde düçār olduḳça evvel merḥabā dirken

düçār olmaḳ:
1. **düçār olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 232
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Müptela olmak,yakalanmak, tutulmak.
5. Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i hūn-pāşum
6. Düçār olmaḳ o mest-i nāza nāçār olduġumdandur

2. **düçār olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 479
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Uğramak, yakalanmak, tutulmak.
3. Bir būs idecek pāya düçār olmaḳ içündür
4. İtmek bu leked-ḫᵛārelige cāda taḥammül

düçār olsa:
1. **düçār olsa:**-*sa*
Kaside 12
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Rastgelmek, karşılaşmak.
53. Ḳanı kendü ḳuluñam diyü perestişler iden
54. Eylemez yolda düçār olsa bile redd-i selām

dü-çeşm:
1. **dü-çeşmi:**-*i*
Gazel 691
Mısra: **10**
İki göz.
9. ʿUşşāḳ-i sāde-levḥ ne ḳādir ki fehm ide
10. Siḥr itdügin dü-çeşmi suʾāl ü cevābda

2. **dü-çeşme:**-*e*
Gazel 760
Mısra: **2**
İki göz.
1. İtdi nigāhı şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile
2. Virdi dü-çeşme nār ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

dü-çeşm-i āb-şārum yollarda ḳalmışdur:
1. **dü-çeşm-i āb-şārum yollarda ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 477
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Durmadan göyaşı döken gözlerin yollarda kalması,özlemle beklemek.
13. Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḳalmışdur
14. Gelür mi bir ḫaber ṣor kūy-ı yārün kārbānın bul

dü-çeşm-i mest-i ḫᵛāb-ālūdı:
1. **dü-çeşm-i mest-i ḫᵛāb-ālūdı:**-*ı*
Gazel 391
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Uykuyla kendinden geçmiş iki göz.
1. O şūḫuñ gösterür leb-teşne-i ḥarf-i niyaz olmaḳ
2. Dü-çeşm-i mest-i ḫᵛāb-ālūdı müjgān-pūş-ı nāz olmaḳ

dūd:
1. **dūdı:**-*ı*
Tarih 2
Mısra: **11**
Duman.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā is̱bāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

2. **dūdı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **94**
Duman.
93. İden taṣavvur-ı ḫulḳın cahīme itse nigāh
94. Olur şerāresi gül dūdı sünbül-i sīr-āb

3. **dūd:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Duman.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

4. **dūdı:**-*ı*
Tarih 103
Mısra: **49**
Duman.
49. Zihī maʿbed ki ṭaḳında yanan ḳındīlinüñ dūdı
50. Olur mānend-i sürme nūr-baḫş-ı dīde-i ḫavra

5. **dūdı:**-*ı*
Gazel 110
Mısra: **7**
Duman.
7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā
8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

6. **dūda:**-*a*
Gazel 368
Mısra: **3**
Duman.
3. Dūda hem-rāh olmış āsiyāb-ı nā-şāyest içün
4. Bu ribāt-ı ʿāriyetde pāy-pest olmaḳ ġalaṭ

7. **dūdı:**-*ı*
Gazel 389
Mısra: **16**
Duman.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

8. **dūdıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 714
Mısra: **8**
Duman.
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

dūd be-leb:
1. **dūd be-leb:**
Gazel 309
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dudağında duman (olmak).
14. Nābiyā lūle-ṣıfat her kim ise düşmenümüz
13. Ola surāḫ be-dil dūd be-leb sūz be-ser

2. **dūd be-leb:**
Gazel 309
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dudağında duman (olmak).
14. Nābiyā lūle-ṣıfat her kim ise düşmenümüz
13. Ola surāḫ be-dil dūd be-leb sūz be-ser

dūde-i derd-i sere:
1. **dūde-i derd-i sere:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Baştaki dert kabilesi.
31. Şīre-i cānı pür idüp sāġara
32. Şu ḳodılar dūde-i derd-i sere

dūde-i fażlınuñ:
1. **dūde-i fażlınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 2
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
İrfan ocağı.
97. Dūde-i fażlınuñ ednā şererin bulmışdur
98. Ḳangı ʿālemde ki peydā ola ẕihn-i veḳḳād

dūd-ı āh:
1. **dūd-ı āh:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahın dumanı.
15. Miyān-ı rūz u şebüm farḳ olunmadan ḳaldı
16. O gūne itdi beni dūd-ı āh istīʿāb

2. **dūd-ı āh:**
Gazel 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ahın dumanı.
1. Serum üstinde ḳat ḳat dūd-ı āh eflāke dönmişdür
2. Ġubār-ı ġam göñülde tūde tūde ḫāke dönmişdür

3. **dūd-ı āh:**
Gazel 615
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman ‖ Yürek yangını.
3. Ḳaṣdum hemān şikāyet-i baḫt-ı siyāhdur
4. Ey dūd-ı āh sen arada bir bahānesin

4. **dūd-ı āh:**
Gazel 784
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ahın dumanı.
7. Baḫt-ı bedümle kim ruḫuñuñ irtibāṭı var
8. Peyvendī-i ʿalāḳa meġer dūd-ı āh ola

5. **dūd-ı āh:**
Gazel 838
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ahın dumanı.
13. ʿİẕār-ı yārda ḫaṭ ṣūretinde itdi ẓuhūr
14. O dūd-ı āh ki Nābī nā-tüvānuñ idi

dūd-ı āhdan:
1. **dūd-ı āhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.
3. Ḳalmadı ḳāle-i taʿalluḳdan
4. Dilde bir dūd-ı āhdan ġayrı

dūd-ı āh-ı siyeh-fām:
1. **dūd-ı āh-ı siyeh-fām:**
Kaside 11
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kara ağızlı ah dumanı.
17. Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümi
18. Gören ḳıyās ider ol kirmdür kʾola şeb-tāb

dūd-ı ahum:
1. **dūd-ı ahum:**
Gazel 123
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.
9. Ḳat ḳat oldı dūd-ı ahum şuʿleler seyyāleler
10. ʿĀlem-i endīşenün sebʿ-i şidādı böyledür

dūd-ı ʿanber-bār:
1. **dūd-ı ʿanber-bār:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Anber kokulu duman.
127. Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile idüp niyyet
128. İtdi bu ḫıdmet-ı şerīfe ḳıyām

2. **dūd-ı ʿanber-bār:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Anber kokulu duman.
143. Çıḳdı eflāke dūd-ı ʿanber-bār
144. Zuḫalin rengin itdi dīgergūn

dūd-ı derūnı:
1. **dūd-ı derūnı:**-*ı*
Gazel 466
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönülden yükselen duman.
5. Bu maṭbaḫ-ı niʿamda tehī-maʿdegān içün
6. Dūd-ı derūnı çerḫe çıḳar dūdmānlaruñ

dūd-ı derūnından:
1. **dūd-ı derūnından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 474
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül dumanı.
7. Feryād-ı ṭubı dūd-ı derūnından añla kim
8. Encām-ı ḥāli āh u fiġāndur sitemgerüñ

dūd-ı dili:
1. **dūd-ı dili:**-*i*
Gazel 618
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yürekten çıkan ah.
3. Beḳā-yı sūziş-i ʿuşşāḳı işʿār itdi Mecnūnʾun
4. Çıḳan sünbül-ṣıfat dūd-ı dili ḫāk-i mezārından

dūd-ı ḫaṭ:
1. **dūd-ı ḫaṭ:**
Gazel 275
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayva tüylerinin dumanı.
7. Ḳaynadı dīg-i fenā dūd-ı ḫaṭ oldı peydā
8. Ṭoymadı māʾide-i vaṣlına mihmānı henūz

dūd-ı meşāʿile:
1. **dūd-ı meşāʿile:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Meşalelerin dumanı.
5. Nūr-ı ḥarem şühūdına nā-müstaʿid olan
6. Vaḳf eylesün dimaġını dūd-ı meşāʿile

dūd-ı sevdā:
1. **dūd-ı sevdā:**
Gazel 518
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevda dumanı.
9. Āteş-i ʿaşḳ ile ser-geşteligüm ṣanma tehī
10. Dūd-ı sevdā ile micmer gibi pürdür külehüm

dü-dil olsa:
1. **dü-dil olsa:**-*sa*
Gazel 678
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İki gönüllü olmak (Saatin akrep ve yelkovanı kastedilerek).
5. Elbette olur sāʿat-ı mīnā gibi muġber
6. Bu dār-ı mükāfātda her kim dü-dil olsa

dūdmān:
1. **dūdmān:**
Tarih 14
Mısra: **10**
Soysop, kabile, ocak.
9. Dilinde āteş u āhı sipihre peyveste
10. Bu ḫānedāna meġer oldı dūdmān şeydā

2. **dūdmānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 466
Mısra: **6**
Ocak.
5. Bu maṭbaḫ-ı niʿamda tehī-maʿdegān içün
6. Dūd-ı derūnı çerḫe çıḳar dūdmānlaruñ

dūdmān-ı ʿaşḳda:
1. **dūdmān-ı ʿaşḳda:**-*da*
Gazel 228
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşk ocağı.
9. Perveriş-yāb olduġiçün dūdmān-ı ʿaşḳda
10. Āh-ı Nābī yirde ḳalmaz zīnet-i eflāk olur

dūdmān-ı ʾaẓīmüñ:
1. **dūdmān-ı ʾaẓīmüñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Haşmetli, yüce ocak.
49. Hemīşe ola fürūzān çerāġ-ı iḳbāli
50. O dūdmān-ı ʾaẓīmüñ ki cūdı bī-ḥaddür

dūdmān-ı meykededen:
1. **dūdmān-ı meykededen:**-*den*
Gazel 389
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Meyhane ocağı.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

dūdmān-ı ẓulmı:
1. **dūdmān-ı ẓulmı:**-*ı*
Gazel 120
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zulmün ocağı.
5. Ne mümkin eylemeye dūdmān-ı ẓulmı ḫarāb
6. Hücum-ı ṣāʾiḳa-i saḫt-ı inkisār o mıdur

düġme:
1. **düġme:**
Kaside 8
Mısra: **63**
Giyilecek şeylerin, çarşaf vb. eşyânın birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek sûretiyle bağlayıcı vazîfesi gören veya süs için kumaş, deri vb. eşyâya, giyeceklere dikilen kemik, sedef, mâden, tahta gibi sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne.
63. Mihr barānī-i iḳbāline zerden düġme
64. Ḳurṣ-ı meh matbaḫ-ı cāhında gümüşden kef-gīr

dü-gūş-ı kemān:
1. **dü-gūş-ı kemān:**
Gazel 432
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yayın iki kulağı, iki ucu.
13. O saḫt-dillik ile Nābiyā dü-gūş-ı kemān
14. Taḥammül eyleyemez zaḫmına nişānemüzüñ

duhān:
1. **duhānı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **6**
Duman.
5. Luṭf-ı żımnında sitem tertībinüñ hem-rengidür
6. Āteşe yaḳmaḳ duhānı ṣırmalı hemyān ile

2. **duhānı:**-*ı*
Gazel 727
Mısra: **19**
Duman.
19. Başında āteş-i sūzān duhānı çerḫe revān
20. Yine şikāyete gelmez edībdür lūle

duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa:
1. **duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa:**
Gazel 313
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halka halka olan duman.
1. Esīrān-ı hevāya güfte-i bīhūde pend olmaz
2. Duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa peşşegāna pāy-bend olmaz

duḫān-ṣıfat:
1. **duḫān-ṣıfat:**
Gazel 522
Mısra: **4**
Duman gibi.
3. İmāme aġzını öpdükçe ol duḫān-sūzuñ
4. Duḫān-ṣıfat ben o ġayretle çāk çak olurum

duḫān-sūz:
1. **duḫān-sūzuñ:**-*uñ*
Gazel 522
Mısra: **3**
Dumansız.
3. İmāme aġzını öpdükçe ol duḫān-sūzuñ
4. Duḫān-ṣıfat ben o ġayretle çāk çak olurum

dü-ḫaṣiyyetlü:
1. **dü-ḫaṣiyyetlüdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **4**
Farklı iki etkiye sahip.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

dūḫte ider:
1. **dūḫte ider:**-*er*
Gazel 739
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İğne iplikle dikmek.
11. İder bālā-yı yeʾse dūḫte pīrāhen-i ümmīd
12. Benüm dükkānçe-i ḫayyāṭ var ḳalb-i ḫazīnümde

duḫterān-ı ʿaraba:
1. **duḫterān-ı ʿaraba:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **314**
Kelime Tipi: -
Arap kızları.
313. Ḥarem-i naʿt-ı şerīfüñde bu ebkāra gerek
314. Duḫterān-ı ʿAraba vażʿ olunan nām-ı suʿād

duḫter-i ḥasnā:
1. **duḫter-i ḥasnā:**
Kaside 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Güzel kızlar.
31. Zihī Bārī ki niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında ḫalḳ eyler
32. Hezārān dilber-i mevzūn hezārān duḫter-i ḥasnā

duḫter-i rez:
1. **duḫter-i rez:**
Gazel 734
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Üzüm kızı ll şarap.
7. Ḫalāsa himmet eyleñ duḫter-i rez kalmasın giryān
8. Ḫum-ı meyḫāneveş bir zişt-i bed-kirdāruñ altında

2. **duḫter-i rez:**
Gazel 741
Mısra: **9**

Kelime Tipi: -
Üzüm kızı ll şarap.
9. Mülāyimter dökilsün duḫter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

duḫūl:
1. **duḫūl:**
Tarih 100
Mısra: **8**
Girme, giriş.
7. Māʾ-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi
8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̠er çü duḫūl

duḫūl eyleyene:
1. **duḫūl eyleyene:**-*y, -en, -e*
Gazel 208
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Girmek, dahil olmak.
5. Germiyyeti erbāb-ı tecerrüdledür ancaḳ
6. Cāmeyle duḫūl eyleyene düşmen-i cāndur

duḫūl-ı meclis-i dildāre:
1. **duḫūl-ı meclis-i dildāre:**-*e*
Gazel 508
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül alan sevgilinin meclisine dahil olma.
7. Maḳām-ı ḫıdmete de nā-sezā mıyum ey çerḫ
8. Duḫūl-ı meclis-i dildāre nā-muvāfıḳ isem

dükān:
1. **dükān:**
Gazel 82
Mısra: **4**
Dükkan.
3. Hesāblaşmayıcak ücretin nefes-be-nefes
4. Bu çārsūda meġer kimseye dükān mı virür

2. **dükānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 107
Mısra: **14**
Dükkan.
13. Kimdür ki olmaya leked-i çerḫe pāy-māl
14. Gūyā bu kār-ḫāne nemedger dükānıdur

3. **dükānın:**-*ı, -n*
Gazel 477
Mısra: **16**
Dükkan.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūḫ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ḫarīdār ol dükānın bul

4. **dükānum:**-*um*
Gazel 498
Mısra: **12**
Dükkan.
11. İtsem ḳumāş-ı tāzemi israf Nābiyā
12. Maḥrūsa-i suḫanda dükānum mı var benüm

5. **dükānuñ:**-*uñ*
Gazel 581
Mısra: **4**
Dükkan.
3. Münāfıḳ dūstlardan āşikāre düşmenān yegdür
4. Ḥarīr-i şarfı ḫoşdur bu dükānuñ germ-sūdından

6. **dükānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 639
Mısra: **8**
Dükkan.
7. O ġamze ḳor mı göñüllerde naḳd-i āsāyiş
8. Mis̠āl-i şıḥne ki teklīf alur dükānlardan

7. **dükānları:**-*lar, -ı*
Gazel 686
Mısra: **9**
Dükkan.
9. Pā-māl olurdı gerd-i kesāda dükānları
10. Yek-kārda cemāl ü naẓar bā-hem olmasa

dükān-gīr olmaḳ:
1. **dükān-gīr olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 383
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dükkan tutmak, dükkan sahibi olmak.
5. Ücrete gitmede kesb itdügümüz naḳd-i nefīs
6. Sehv imiş sūḳ-ı taʿayyünde dükān-gīr olmaḳ

dükān-ı behrām:
1. **dükān-ı behrām:**
Kaside 13
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Behram Yıldızının dükkanı (Behram; Doğu mitolojisinde feleğin celladı olarak bilinir ve minyatürlerde bir elinde kılıç diğer elinde kesik baş tutan delikanlı olarak tasvir edilir. Yeryüzünde savaşların çıkmasında da bu gezegenin etkili olduğuna inanılmıştır).
57. Müşterī oldı ḫarīdār-ı metāʿ-ı Nāhīd
58. Oldı der-beste-i idbār dükān-ı Behrām

dükān-ı fitneyi:
1. **dükān-ı fitneyi:**-*y, -i*
Gazel 480
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Fitne dükkanı.
7. Ḫaṭ-ı siyāh şebāngāh-ı şehr-i ḥüsnüñdür
8. Dükān-ı fitneyi bāz itmenüñ zamānı degül

dükān-ı ḥaddād:
1. **dükān-ı ḥaddād:**
Kaside 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Demirci dükkanı.
11. Ṣadme-i ḥikmet ile ḫāmları puḫte ider
12. Terbiyet-ḫāne-i kevn oldı dükān-ı ḥaddād

dükān-ı himmetüm:
1. **dükān-ı himmetüm:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gayret dükkanı.
5. Dükān-ı himmetüm der-beste-i ḳulf-i tevekküldür
6. Refāhiyyetle ʿayş ü ʿişretüm kārumdan efzūndur

dükān-ı şifāh:
1. **dükān-ı şifāh:**
Gazel 725
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dudaklar dükkanı.
9. Revācgāhın arar her metāʿ ey Nābī
10. Mesāmiʿ olmasa mesdūd olur dükān-ı şifāh

dükān-ı vücūdda:
1. **dükān-ı vücūdda:**-*da*
Gazel 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Varlık alemi.
7. Yoḳdur gümān-ı cürm dükān-ı vücūdda
8. Kʾola harīf-i ḳuvvet-i bāzū-yı maġfiret

dü-kef-i ḥırṣ:
1. **dü-kef-i ḥırṣ:**
Gazel 147
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hırs elleri.
11. Ẓann itmedügüñ şahṣuñ olur zīver-i ḫ∨ānı
12. Ol nānı kʾidersin dü-kef-i ḥırṣ ile taḫmīr

dü-kef-i nāz:
1. **dü-kef-i nāz:**
Gazel 834
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Naz elleri.
5. Secdeden refʿ-i ser itmezdüñ eger fehm itsen
6. Dü-kef-i nāz ile taḫmīrde miʿmārumuzı

düken:
1. **dükense:**-*se*
Gazel 312
Mısra: **13**
Tükenmek, bitmek, sona ermek.
13. Ne ġam sākī eġer ṣahbā dükense āb hāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

2. **dükenmez:**-*mez*
Gazel 436
Mısra: **2**
Tükenmek, bitmek, sona ermek.
1. Ḫuşk oldı ḳaʿrı eşk-i ter-i bī-kerānenüñ

2. Def῾-i recāda mevci dükenmez bahānenüñ

dükenmez:
1. **dükenmez:**
Kıt'a 27
Mısra: **4**
Tükenmez, bitmez.
3. Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
4. Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ḫazīnedür

dükkān:
1. **dükkānın:***-ı, -n*
Kaside 24
Mısra: **9**
Dükkan.
9. Açdı sudāger-i tevfīḳ yine dükkānın
10. İtdi her ferd murād itdügi kālā-yı ḳabā

2. **dükkānum:***-um*
Gazel 64
Mısra: **1**
Dükkan.
1. Benüm ṣarrāf-ı şehr-i rāz dükkānum dehānumdur
2. Devātum kīse taḫtam safha engüştüm zebānumdur

3. **dükkānında:***-ı, -n, -da*
Gazel 163
Mısra: **10**
Dükkan.
9. Düşmez leb-i şīrīnine yāruñ süḫan-ı telḫ
10. Helvācı dükkānında piyāzuñ yiri yoḳdur

4. **dükkānın:***-ın*
Gazel 353
Mısra: **3**
Dükkan.
3. Eylemiş der-beste dükkānın tabīb-i rüzgâr
4. Ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış

5. **dükkānumuzuñ:***-u, -muz, -uñ*
Gazel 411
Mısra: **14**
Dükkan.
13. Nābiyā itmez idük māye-i enfāsı telef
14. Añlasak ḳadr-ı harīdārını dükkānumuzuñ

6. **dükkânın:***-ın*
Gazel 569
Mısra: **12**
Dükkan.
11. Ṭıfl-ı nā-zāde içün ḫāṭırı şādān itmek
12. Yapmadan ücrete virmek gibidür dükkânın

dükkānçe-i ῾attāre:
1. **dükkānçe-i ῾attāre:***-e*
Gazel 568
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aktarın küçücük dükkanı.
5. Ḫazīneñde ṭururken ṣad hezārān dārū-yı ṣıḥḥat
6. Gözüm vaḳf eyleme dükkānçe-i ῾attāre luṭfuñdan

dükkānçe-i dil:
1. **dükkānçe-i dil:**
Gazel 832
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönlün küçük dükkanı.
11. Açıldı gül sen açılmazsın ey dükkānçe-i dil
12. Nüvīd-i fetḥ daḫı bu diyāra gelmedi mi

dükkānçe-i ḫayyāṭ:
1. **dükkānçe-i ḫayyāṭ:**
Gazel 739
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Terzi dükkanı.
11. İder bālā-yı ye᾽se dūḫte pīrāhen-i ümmīd
12. Benüm dükkānçe-i ḫayyāṭ var ḳalb-i ḫazīnümde

dükkān-ı çārsūy-ı rıżāda:
1. **dükkān-ı çārsūy-ı rıżāda:***-da*
Gazel 321
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Razı olmak çarşısının dükkanı.
3. Kālā-yı ῾acz alup virürüz naḳd-i iḫtiyār
4. Dükkān-ı çārsūy-ı rıżāda oturmışuz

dükkān-ı enbiyā:
1. **dükkān-ı enbiyā:**
Gazel 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Nebilerin dükkanı.
15. İtmez ḳabūl seddine dād u siteddedür
16. Bāzār-ı rüsteḫīzde dükkān-ı enbiyā

dükkān-ı kā᾽ināt:
1. **dükkān-ı kā᾽ināt:**
Gazel 866
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kainat dükkanı.
5. Ṭoldı metā῾-ı nūrla dükkān-ı kā᾽ināt
6. Cīb-i felekde ḫarc idecek pāre ḳalmadı

dükkān-ı ḳā᾽ inātda:
1. **dükkān-ı ḳā᾽inātda:***-da*
Gazel 281
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dünya dükkanı, dünya eczanesi.
5. Bih-būdī-i mizācumuza düşme ey ṭabīb
6. Dükkān-ı ḳā᾽inātda yoḳdur ῾ilācumuz

dükkān-ı ḳanā῾at:
1. **dükkān-ı ḳanā῾at:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kanaat dükkanı.
1. Kāṣid görinür gerçi ki dükkān-ı ḳanā῾at
2. Der-kārdur ammā yine mizān-ı ḳanā῾at

dükkān-ı ṣan῾at:
1. **dükkān-ı ṣan῾at:**
Gazel 430
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hüner, marifet dükkanı.
9. Bilmem ne gūne feyżi olur müşterisine
10. Dükkān-ı ṣan῾at içre satılmış kerāmetüñ

dükkān-ı ümidini:
1. **dükkān-ı ümidini:***-i, -n, -i*
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Ümit dükkanı.
33. Miftāḥ-ı du῾ā olmayanuñ saña lisānı
34. Dükkān-ı ümidini kesād eylesün Allāh

dūlāb:
1. **dūlābdan:***-dan*
Gazel 312
Mısra: **8**
Sürekli dolup boşalan su değirmeni kovası.
7. Olan ser-geşte-i cām-ı mecazī ḍīḳ-meşrebler
8. Ne nūş eylerse istifrāġda dūlābdan ḳalmaz

2. **dūlāb:**
Gazel 714
Mısra: **14**
Su değirmeni.
13. ῾Ālem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ῾amelin çāh üzre

dūlāb olmış idi:
1. **dūlāb olmış idi:***-mış , -i, -di*
Kaside 11
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Su değirmenine dönmek.
19. Bu pīç ü tāb ile kim cūybār-ı eşkümde
20. Vücūdum olmış idi ıżṭırābdan dūlāb

dūlāb-ı devrān:
1. **dūlāb-ı devrān:**
Gazel 374
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü dönme dolabı.
7. Ḫidmet-i isḳāya me᾽mūr olduġından devr ider
8. Kiştzār-ı şer῾üne dūlāb-ı devrān el-vedā῾

dūlāb-ı istiġnāyı:
1. **dūlāb-ı istiġnāyı:***-y, -ı*
Kaside 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İstiğna su dolabı (Her cihetle ve hiçbir kayda, şarta bağlı olmaksızın zengin olan ve hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah kastedilerek).

17. İdüp dūlāb-ı istiġnāyı gerdan cūy-ı cūd üzre
18. Riyāż-ı iḥtiyāc-ı mümkinātı eylemiş irvā

dūlāb-ı sipihr:
1. **dūlāb-ı sipihr:**
Kaside 24
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü dönme dolabı, felek değirmeni.
135. Mihr ü mehden bir iki delv ile dūlāb-ı sipihr
136. Rūz u şeb mezraʿa-i devletin itsüñ ısḳā

dūlāb-ı vücūda:
1. **dūlāb-ı vücūda:***-a*
Kaside 15
Mısra: **211**
Kelime Tipi: -
Varlık dolabı/çarkı.
211. Tā ki dūlāb-ı vücūda ola carī gerdīş
212. Ḥikmet-i ṣāniʿ ile çeşme-i bī-āb-ı ʿadem

dülbend-i ebri:
1. **dülbend-i ebri:***-i*
Gazel 486
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bulut örtüsü.
15. Dülbend-i ebri barmaġına sarmasın hilāl
16. Mısṭar-keş-i ṣaḥīfe-i āṣārumuz degül

dullāb:
1. **dullāblaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 431
Mısra: **10**
Dönerek çalışan ve özellikle su çeken düzen.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī
10. Aġzınuñ keṣretinün nefʿi ne dullāblaruñ

2. **dullāb:**
Gazel 456
Mısra: **2**
Dönerek çalışan ve özellikle su çeken düzenek.
1. Gerdişde ise çerḫleri ṭarf-ı berīnüñ
2. Dullāb daḫı sāʿatidür ceyb-i zemīnüñ

3. **dullāb:**
Gazel 870
Mısra: **2**
Dönerek çalışan ve özellikle su çeken düzenek.
1. Bulsa her ḳande ki bir ṣāf-dili āb gibi
2. Dil-i ser-geşte döner üstine dullāb gibi

dullāb gibi alduġumuz virmedeyüz:
1. **dullāb gibi alduġumuz virmedeyüz:***-mede, -y, -üz*
Gazel 387
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Su değirmeni gibi aldığı suyu hemen akabinde boşaltmak.
3. Dullāb gibi alduġumuz virmedeyüz hep
4. Bu bāġçe-i rū be-ḫazānuñ nesin alduḳ

dullāb-ı ümide:
1. **dullāb-ı ümide:***-e*
Gazel 699
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümit dolabı (Dolap; dönerek su çeken düzenek, su değirmeni).
3. Hep biz daḫı dullāb-ı ümide ṣarılurduk
4. Āb olsa eger kaʿr-ı çeh-i ṭūl-ı emelde

düm:
1. **dümi:***-i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **91**
Kuyruk.
91. Dümi şāḫ-ı ḫamīde-i güldür
92. Naḳş-ı ism-āşiyān-ı bülbüldür

2. **dümiyle:***-i, -y, -le*
Kaside 8
Mısra: **73**
Kuyruk.
73. Şīr dümiyle seri üzre meges-rānlık ider
74. Devr-ı ʿadlinde eger ḫ∨ābe varursa nahcīr

düm-i imżāsı:
1. **düm-i imżāsı:***-sı*
Gazel 366
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İmzanın kuyruğu.
13. Ẓuhr-ı fermānda olur Nābī düm-i imżāsı rast
14. Her cihetden istikāmet oldı defterdāre şarṭ

düm-i tāvus-ı cināndur:
1. **düm-i tāvus-ı cināndur:***-dur*
Tarih 92
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Cennetteki tavus kuşunun kuyruğu.
17. Düm-i tāvus-ı cināndur yā hümā-yı devlet
18. Per ü bālini güşād itse miṣāl-i ʿAnḳā

dü-mıṣraʿ:
1. **dü-mıṣraʿı:***-ı*
Gazel 454
Mısra: **11**
İki mısra, tek beyit.
11. Dü-mıṣraʿı kifāyet ider şāhideyn-i rūz
12. Daʿvā-yı şāʿiriyyet iden nev-heveslerüñ

düm-keşīde:
1. **düm-keşīde:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **89**
Keşidenin kuyruğu (Keşide; yazıda güzelliği sağlaması için Arap harflerinden sin, vav ve kaf gibi harflerin kuyruğunun özel olarak uzatılması).
89. Düm-keşīde o ʿanberīn-i imżā
90. Necm-i düm-dār-ı āsmān-ı ʿaṭā

dün:
1. **dün:**
Kaside 9
Mısra: **1**
Dün, önceki gün.
1. Dün ki itdüm ṭaraf-ı ġamkede-i ḳalbe naẓar
2. Görmedüm ẕerre ḳadar gerd-i küdūretden eṣer

2. **dün:**
Gazel 493
Mısra: **9**
Dün, önceki gün.
9. Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemenden didi Nābī
10. Ḫāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül

dūn:
1. **dūn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **395**
Alçak, soysuz, denî.
395. Rūzgārum siyāh u baḫtum dūn
396. Ṭāliʿüm tire ḫāṭırum maḥzūn

2. **dūn:**
Gazel 188
Mısra: **10**
Aşağı, aşağılık, alçak.
9. Nisbetle çeşm-i himmet-i Ḥaḳ-bīne Nābīyā
10. Kām-ı dü-kevn çeşm-i ḳabūlümde dūn düşer

dūn olur:
1. **dūn olur:***-ur*
Gazel 644
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşağıolmak, geri olmak.
11. Bilmede ḳadr-ı ḥayātı şīr segden dūn olur
12. Iżṭırābuñ ḥikmetin fehm itmeyen naḫcīrden

dūnān:
1. **dūnāna:***-a*
Gazel 368
Mısra: **1**
Reziller, alçaklar.
1. Maṭlab-ı dünyā içün dūnāna pest olmaḳ ġalaṭ
2. Nāz-ı bālā-dest-i dūna zīr-dest olmaḳ ġalaṭ

dūn-himem olma:
1. **dūn-himem olma:***-ma*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Adi şeyler isteyen olmak (Dünyaya ait geçici isteklerde bulunmak bağlamında).
95. Aḥmed Aġā olma saḳın dūn-himem
96. Sen daḫı bunlar gibi ey muḥterem

dūn-meşreb tıfla:
1. **dūn-meşreb tıfla:**-*a*
Gazel 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kötü mizaçlı çocuk (Alçak dünya bağlamında).
9. İder mi ser-fürū her dūn-meşreb tıfla ey Nābī
10. Kenār-ı dāye-i rifʿat olupdur mesken-i mīnā

dünyā:
1. **dünyā:**
Kaside 1
Mısra: **12**
Dünya.
11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

2. **dünyānuñ:**-*nuñ*
Kaside 7
Mısra: **219**
Dünya.
219. Oñuldı merhem-i luṭfuñla zaḫmı dünyānuñ
220. Benim de zaḫm-ı derūnumda ḳalmasun nāsūr

3. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Tarih 8
Mısra: **4**
Dünya.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

4. **dünyā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **141**
Dünya.
141. Kʾey leye dünyā içün ol bī-nevā
142. Kendü gibi bī-medede ilticā

5. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Kaside 9
Mısra: **19**
Dünya.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

6. **dünyāya:**-*y, -a*
Kaside 9
Mısra: **81**
Dünya.
81. Şimdi anuñla baḳar ehl-i cihān dünyāya
82. Ẕātıdur dīde-i devrān bu gün nūr-ı baṣar

7. **dünyā:**
Gazel 11
Mısra: **9**
Dünya.
9. Nābī dünyā devletinden herkes aldı hissesin
10. Devr-i gerdūnun ser-ā-ser ḳaldı devranı baña

8. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Kaside 24
Mısra: **31**
Dünya.
31. Yine şemşīr-i ġazā tāzeledi dünyāyı
32. Bāġ-ı pejmürde-i dehre ṣu virildi gūyā

9. **dünyāya:**-*y, -a*
Kaside 24
Mısra: **117**
Dünya.
117. Ṭutma dünyāya ider sūre-i fetḥi tefsīr
118. Vāʿiż-i encümen-ārā-yı ġazādur gūyā

10. **dünyā:**
Tarih 36
Mısra: **40**
Dünya.
39. Sendedür merhemi bu zaḫm-ı cigergāh-ı ġamuñ
40. Müttefiḳdür bu kelām üzre ser-ā-ser dünyā

11. **dünyā:**
Tarih 36
Mısra: **48**
Dünya.
47. Senden olur yine olursa bu derde çāre
48. Ṣadra teşrīfüñe çoḳdan müteraḳḳıb dünyā

12. **dünyāda:**-*da*
Tarih 39
Mısra: **3**
Dünya.
3. Kaṣr-ı Cennet gibi dünyāda nazīri nā-yāb
4. Mis̱li maḳṣūre-i Firdevs gibi nā-bīnā

13. **dünyādan:**-*dan*
Gazel 50
Mısra: **22**
Dünya.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

14. **dünyāya:**-*ya*
Gazel 57
Mısra: **11**
Yeryüzü, dünya II İnsanlar, herkes.
11. Dünyāya idüp dāʿiye-i aḫẕ sirayet
12. Kem-yāftedür ẕevk-i ʿaṭādan müteleẕẕiẕ

15. **dünyāyı:**-*yı*
Gazel 77
Mısra: **13**
Dünya.
13. Fürūġ-ı naẓm ile memlū idüp dünyāyı ey Nābī
14. Mis̱āl-i mihr-i ʿālem-tāb meşhūr olmamuz yegdür

16. **dünyā:**
Tarih 82
Mısra: **122**
Dünya.
121. İstiḳāmet umūr-ı devletde
122. Senden ümmīd ider bütün dünyā

17. **dünyā:**
Tarih 103
Mısra: **28**
Dünya.
27. Ki ṣadr-ı devletin bir ḫayr-h∨āha eyledi tefvīż
28. Ki oldı sāye-i ʿadlinde rāḥat ser-be-ser dünyā

18. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Tarih 121
Mısra: **25**
Dünya.
25. Dünyāyı gezerse bulamaz bād-ı sebük-ḫīz
26. Mānende-i zīr-i peri meʾvā-yı selāmet

19. **dünyāda:**-*da*
Gazel 461
Mısra: **14**
Dünya.
13. Nādān ile mücālesedür ehl-i dānişe
14. Dünyāda çāşnīsi cehennem ʿazābınuñ

20. **dünyāda:**-*da*
Gazel 500
Mısra: **1**
Dünya.
1. Kimseye bir daḫı dünyāda nigāh itmeyelüm
2. Ṭuṭiveş āyinede pīşemüz āh itmeyelüm

21. **dünyāda:**-*da*
Gazel 511
Mısra: **9**
Dünya.
9. Nābiyā görmeyelüm gün gibi dünyāda zevāl
10. Yüzümüz ehl-i kemālüñ yolına ḫāk idelüm

22. **dünyāyı:**-*yı*
Gazel 547
Mısra: **1**
Dünya.
1. Dünyāyı ḫalās eyler idüm şūr u şerinden
2. Geçse felegüñ nāvek-i āhum siperinden

23. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 652
Mısra: **10**
Dünya.
9. Ḫalḳı āsūde idüp sāye-i ikbālünde
10. Saña Nābī gibi dünyāyı duʿā-ḫ∨ān itsün

24. **dünyāda:**-*da*
Gazel 697
Mısra: **7**
Dünya.
7. Dünyāda leẕẕet olmasa olduḳça iḫtiyār
8. Olmazdı ārzū dil-i bī-iḫtiyārda

25. **dünyāya:**-*ya*
Gazel 713

Mısra: **9**
Dünya.
9. Dünyāya bu telāş nedür ey esīr-i nefs
10. Rāḥat bulur mı ʿavret alan ʿavret üstine

26. **dünyādur:***-dur*
Gazel 853
Mısra: **9**
Dünya.
9. Cennete vāsıṭa dünyādur egerçi Nābī
10. Dil-berinden daḫı şīrīn görinür vāsıṭası

dünyā içün diyenlere:
1. **dünyā içün diyenlere:**
Gazel 617
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçici dünya için diyenler.
9. Ḳaddüm ḫam oldı olmadum ammā yine ḫalāṣ
10. Dünyā içün diyenlere bu iltiyāmdan

dünyā vü āḫiretde:
1. **dünyā vü āḫiretde:**
Tarih 142
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahirette, hiçbir zaman.
21. Pīrāmenine uġrayamaz yüz sürenlerüñ
22. Dünyā vü āḫiretde keder sancaḳ-ı şerīf

dünyā vü ʿukbā:
1. **dünyā vü ʿukbā:**
Tarih 86
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.
7. Bu maḥalde eylemiş dünyā vü ʿukbā ittiḥād
8. Nāʾil-i maḳṣūd olur her kim iderse ilticā

dünyā-cū:
1. **dünyā-cū:**
Gazel 813
Mısra: **7**
Dünyaya gönül veren, dünya hayatını isteyen.
7. Ülfet eyler miydi dünyā-cū zen-i dünyā ile
8. Bir cüvānı nazenīni ger der-āġūş eylese

dünyālar nābī-i sāde-derūnuñ oldı:
1. **dünyālar nābī-i sāde-derūnuñ oldı:***-dı*
Gazel 716
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyalar gönlü tertemiz olan Nabi'nin oldu.
9. Nāʾil oldı bir nigāh-ı iltifāta sehv ile
10. Nābī-i sāde-derūnuñ oldı dünyālar yine

dünyānuñ germine serdine:
1. **dünyānuñ germine serdine:**
Gazel 660
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyanın sıcağına soğuğuna (her haline).
7. Germine serdine ṣabr eyleyerek dünyānuñ
8. Aluruz naḫl-i emelden s̱emer inşāʾaʾllāh

dünyā-perest:
1. **dünyā-perestün:***-ün*
Gazel 276
Mısra: **3**
Dünyaya tapacak derecede ehemmiyet verip ahiretini düşünmeyen. Maddiyatı çok seven.
3. Dünyā-perestün añlamışuz secdegāhını
4. Pür-naḳş-ı sim ü zer nice seccāde görmişüz

dünyevī:
1. **dünyevī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **334**
Dünya hayatı ile alakalı.
333. Uḫrevī kāmum eyledüñ vāṣıl
334. Dünyevī maṭlabum da it ḥāṣıl

2. **dünyevī:**
Kaside 27
Mısra: **17**
Dünya hayatı ile alakalı.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

3. **dünyevī:**
Tarih 75
Mısra: **13**
Dünya hayatı ile alakalı.
13. Dünyevī uḫrevī o ism-i şerīf
14. ʿİllet u miḥneti münāfīdür

dü-pā:
1. **dü-pāyı:***-y, -ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **96**
İki ayak.
95. ʿAynı ile oldı nişān-dih dıraḫt
96. Oldı dü-pāyı güẕerān ḫāke saḫt

dur:
1. **durur:***-ur*
Kaside 7
Mısra: **173**
Varlığını sürdürmek, kalıcı olmak.
173. Himāyetüñle durur āb u tāb-ı gülşen-i mülk
174. ʾİnāyetüñle biter hep meṣāliḥ-i cumhūr

2. **durur:***-ur*
Kaside 9
Mısra: **77**
Durmak, bulunmak, kalmak.
77. Bermekī-mevhibe destūr-ı mükerrem ki durur
78. Reh-güẕārında niyāz ile nice Ḫātimler

3. **durur:***-ur*
Tarih 29
Mısra: **17**
Durmak, bulunmak, kalmak.
17. S̱ābite çoḳdan durur gelsüñ disüñ
18. Kimde gördi böyle bāzū-yı metīn

4. **dūr:**
Tarih 30
Mısra: **42**
Uzak.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

5. **durur:***-ur*
Tarih 36
Mısra: **29**
Mevcut olma, bulunma.
29. Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
30. Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā

6. **dūrlardanuz:***-lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **2**
Uzak, uzak duran.
1. Biz gerçi luṭf-ı ṭabʿ ile meşhūrlardanuz
2. Ammā ṣafā-yı meykededen dūrlardanuz

7. **dūrsun:***-sun*
Gazel 221
Mısra: **3**
Uzak.
3. Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
4. Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür

dūr düşdüm:
1. **dūr düşdüm:***-dü, -m*
Gazel 374
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaşmak, ayrı kalmak.
21. Dūr düşdüm āsitān-ı devletüñden ṣūretā
22. Līk maʿnāda mücāvirdür dil ü cān el-vedāʿ

dūr eylemesüñ:
1. **dūr eylemesüñ:***-me, -süñ*
Gazel 57
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaştırmak; mahrum etmek.
9. Dūr eylemesüñ sāyesin erbāb-ı recādan
10. Her naḫl kʾola neşv ü nemādan müteleẕẕiẕ

dūr eyleye:
1. **dūr eyleye:***-y, -e*
Kaside 7
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Uzak tutmak.
63. Meğer maḥalli imiş ṣāḥibi çıḳup mülküñ
64. Ṭılısm-ı mülkden efʿīleri hep ey leye dūr

dūr idemez:

1. **dūr idemez:**-*e, -mez*
Tarih 121
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Uzak tutmak, uzaklaştırmak.
23. Pirāmenini dūr idemez leşker-i endūh
24. Reh-yāb olamaz bāṭınına gerd-i ḳasāvet

dūr itdi:
1. **dūr itdi:**-*di*
Gazel 760
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaştırmak, yaklaşmasına mani olmak.
5. Mānende-i ḳalem-rev-i İslām göñlünü
6. Ẓulmetden itdi dūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

dūr itmezdi:
1. **dūr itmezdi:**-*mez, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaştırmak.
73. Bir nefes itmezdi anı şāh dūr
74. Aralıġa girmese ḫ∨āb ü ḥużūr

dūr ola:
1. **dūr ola:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak.
135. Zemīni ġulġule-i āsmāniyān pür ider
136. Ki çeşm-i bed ola āyīn-i devletünden dūr

dūr olduñ:
1. **dūr olduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 11
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak.
31. Ne iḳtiżā ile dūr olduñ ey güsiste-ḫıred
32. O bezmden ki ider gülşen-i bihişt ḥicāb

dūr olma:
1. **dūr olma:**-*ma*
Gazel 592
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak.
9. Āhū-yı maʿnā şikārı ḥācetüñse Nābīyā
10. Geştden dūr olma müsveddāt-ı şiʿrüñ bīşesin

dūr olmaġı:
1. **dūr olmaġı:**-*ma, -ġı*
Kaside 11
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak.
27. Türāb-ı pāy-ı velīyüʾn-niʿamdan olmaġı dūr
28. Dü çeşm-i ḫıyre-nümūnuñ ne eyledi īcāb

dūr olmamuz:
1. **dūr olmamuz:**-*ma, -muz*
Gazel 77
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Uzak durmak.
7. Hilāl eyler vücūd-ı ʿāşıḳı ḳurb-ı viṣāl ey dil
8. O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamuz yegdür

dūr olmasın:
1. **dūr olmasın:**
Gazel 214
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak kalmak.
7. Kenār-ı dīdeden dūr olmasın ʿaks-i ḳad-i cānān
8. Leb-i ser-çeşme-i ġam sāye-güster bir dıraḫt ister

dūr olmaz:
1. **dūr olmaz:**-*maz*
Tarih 92
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak, uzak bulunmak.
57. Bu ḳadar daġdaġa-i devlet ile dūr olmaz
58. Ḫāṭırından es̱er-i vāhime-i rūz-ı cezā

2. **dūr olmaz:**-*maz*
Tarih 127
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak, uzak bulunmak.
107. Bu ḳadar meşġale-i devlet ile dūr olmaz
108. Ḫāṭırından es̱er-i vāhime-i rūz-ı cezā

dūr olsun:
1. **dūr olsun:**-*sun*
Gazel 620
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak, uzak bulunmak.
9. Lāyıḳ-ı devlet-i zaḫm-ı sipehi sīnemdür
10. Nā-maḥaller naẓarından o şehüñ dūr olsun

dūr olup:
1. **dūr olup:**-*up*
Gazel 771
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak.
11. İltifātından olup dūr o meh-ruḫsāruñ
12. Ṭabʿuñı böyle serāsīme vü sersām itme

dūr olur:
1. **dūr olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak, uzak bulunmak.
127. Teveccüh eylese tefrīḳ-i fitne-sāzāne
128. Olur dü ebrū-yı ḫūbān biribirinden dūr

dūr u dırāzī-i reh-i şām-ı felāketi:
1. **dūr u dırāzī-i reh-i şām-ı felāketi:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Felaket gecesinin yolunun uzunluğu.
3. Dūr u dırāzī-i reh-i şām-ı felāketi
4. Meşʿāl be-dūş-ı bāriḳa-i āh olan bilür

dūr-bāş:
1. **dūr-bāşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 684
Mısra: **6**
Eskiden devlet adamlarının önünde halkın içinde yol açmak için görevlilerin sağa sola salladıkları sopa.
5. Meh Ḳahramān-ı çerḫüñ elinde ne ḫoş döner
6. Geh ṣārim-i sefīdine geh dūr-bāşına

2. **dūr-bāş:**
Gazel 796
Mısra: **4**
Rahat istemek.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫ∨ār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

dūr-bīn:
1. **dūr-bīn:**
Kaside 13
Mısra: **72**
Eskiden devlet adamlarının önünde halkın içinde yol açmak için görevlilerin sağa sola salladıkları sopa.
71. Yitişür ḫaṣma nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ
72. Dūr-bīn al ele gör ḳanda ider dost ḫırām

2. **dūr-bīn:**
Tarih 141
Mısra: **4**
Uzağı gösteren alet.
3. Ḫayli yirden düşmenüñ rāz-ı derūnın keşf ider
4. Dīde de elde olursa böyle olsun dūr-bīn

3. **dūr-bīn:**
Gazel 150
Mısra: **10**
Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.
9. Olur dırāzter ne ḳadar kūteh eylesen
10. Fikr-i viṣāl-i yār ʿaceb dūr-bīn midür

4. **dūr-bīn:**
Gazel 303
Mısra: **10**
Uzağı gösteren alet.
9. Olurduk bī-taʿab müşrif temāşā-yı ḫārābata
10. Dirīġā pāre-i mīnā-yı meydān dūr-bīn olmaz

5. **dūr-bīninden:**-*in, -den*
Gazel 563

Mısra: **6**
Uzağı gösteren alet.
5. Bulur her ḳande kālā-yı ḥayātı eyleseñ pinhān
6. Nigehbān-ı fenānuñ ḳurtuluş yoḳ dūr-bīninden

6. **dūr-bīn:**
Gazel 579
Mısra: **6**
Uzak görücü, basiretli II Uzağı gösteren alet.
5. Bī-rāh-ı teng ü tār ele girmez fezā-yı nūr
6. Ruşen ider bu maʿnīyi nuẓẓāra dūr-bīn

7. **dūr-bīn:**
Gazel 778
Mısra: **10**
Uzağı gösteren alet.
9. Saña ber-ḳāʿide aġyāre ʿaksiyle baḳardum ben
10. Elümde ḫāme-i ʿibret-nümā bir dūr-bīn olsa

dūr-bīn nigāh idenüñ:
1. **dūr-bīn nigāh idenüñ:***-en, -üñ*
Gazel 425
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yakından bakmak, dürbinle bakmak.
7. Şuʿā-ı ḥüsni ider tār-ı didesin sūzān
8. O şūḫ-ı bī-medede dūr-bīn nigāh idenüñ

dūr-bīnān:
1. **dūr-bīnān:**
Gazel 178
Mısra: **11**
Keskin görüşlüler II Uzağı görenler, ileriyi görenler, anlayışlılar.
11. Dūr-bīnān ki ider naḳşa nigāh-ı diḳḳat
12. Żımn-ı ṣanʿatde sebük-desti-i üstāde baḳar

dūr-bīnī-i nigāh-ı ḫıredindendür:
1. **dūr-bīnī-i nigāh-ı ḫıredindendür:***-i, -n, -den, -dür*
Kaside 15
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Aklın uzakları gören keskin bakışı.
145. Dūr-bīnī-i nigāh-ı ḫıredindendür kim
146. Devletüñ zaḫmı ẓuhūr itmeden eyler merhem

dürc-i dehānuñ:
1. **dürc-i dehānuñ:***-uñ*
Kaside 2
Mısra: **203**
Kelime Tipi: -
Küçük ağız, mücevher kutusu.
203. Bir ucı dürc-i dehānuñ bir ucı bāb-ı bihişt
204. Arada cādde-i raḥmete dirler mirṣād

dürc-i dehenüñde:
1. **dürc-i dehenüñde:***-üñ, -de*
Gazel 680
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mücevher kutusu gibi ağız.
7. Ḫaṭṭuñ gelicek ʿāşıḳ-ı giryānuna ṣarf it
8. Dürc-i dehenüñde güher-i ḫande ḳalursa

dürc-i dil-i ser-bestemi:
1. **dürc-i dil-i ser-bestemi:***-m, -i*
Gazel 698
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönlün ağzı kapalı hediye kutusu.
7. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi ammā
8. Pek ṣakla büyük yirden emānet var içinde

dürcin:
1. **dürcin:**
Gazel 185
Mısra: **9**
Cevher kutusu.
9. Cevāhir-i hünerüñ dürcin açma ey Nābī
10. Bu çārsūda harīdār-ı maʿrifet yoḳdur

dürd:
1. **dürdden:***-den*
Gazel 73
Mısra: **3**
Tortu, çöküntü.
3. Dürdden ṣāfını tefrīḳa veli-niʿmet-i ṣunʿ
4. Eylemiş maṭbaḫ-ı ḳudretde sipihri kef-gīr

dürd ü ṣāfına:
1. **dürd ü ṣāfına:***-ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tortu ve saflık.
1. Tertīb-i kevnüñ itme naẓar iḫtilāfına
2. Çeşm-i edeble eyle naẓar dürd ü ṣāfına

dūrdan:
1. **dūrdan:**
Tarih 104
Mısra: **86**
Uzaktan.
85. Rū-māle eli irmeyenüñ dest-i nigāhı
86. Yümn-i es̱erin dūrdan eylerdi temennā

dürd-i ecsāmı:
1. **dürd-i ecsāmı:***-ı*
Gazel 562
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cisimlerin tortusu, bedenlerin artığı.
7. Temīz-i yek-digerden ṣāf-rūḥ u dürd-i ecsāmı
8. Vücūdın derd ile surāḫ ile kef-gīr ider gerdūn

dürd-i teh-i sāġarda:
1. **dürd-i teh-i sāġarda:***-da*
Gazel 268
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kadehin dibinde kalan tortu.
7. Biz o ḫāküz ki bün-i tākda āsūde idük
8. Şimdi dürd-i teh-i sāġarda ẓuhūr eylemişüz

dūr-endiş:
1. **dūr-endiş:**
Tarih 139
Mısra: **3**
Önceden görüp düşünen. Tedbirli. Her şeyin ilerisini evvelden mülâhaza eden. İlerisini düşünen.
3. Ṣāḥib-i cevher ü ehl-i nefes ü dūr-endiş
4. Rind-i germ-ülfet ü dil-sūz u şefīk-i heme-kes

dür
1. **dür:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **243**
İnci.
243. Vaṣf-ı ẕātında dür nisār ideyüm
244. Māye-i ṭabʿum aşikār ideyüm

2. **dür:**
Gazel 50
Mısra: **17**
İnci.
17. Cismden rūh u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey zāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

3. **dür:**
Gazel 410
Mısra: **4**
İnci.
3. Zergerüñ nāzikī-i ṣunʿını görmek ḫoşdur
4. Farḳın idrākden elmās ü dür ü yāḳūtuñ

4. **dür:**
Gazel 567
Mısra: **5**
İnci.
5. Virsüñ ḳarār dür gibi sūrāḫ-ı sīneye
6. Silk-i viṣāle dāʿiye-i inḫirāṭ iden

5. **dürler:** *-ler*
Gazel 129
Mısra: **7**
İnci (Yağmur damlaları bağlamında).
7. Dürler nis̱ār ider serine ebr-i nev-bahār
8. Olduḳça naʿṭ-ḫ∨ān-ı çemen ʿandelībler

6. **dürler:***-ler*
Gazel 737
Mısra: **18**
İnci (İnci ile çıban şeklen ilişkilendirilmiştir).
17. Ḫurūş-ı ābile-i pāya deġmez ey Nābī
18. Ayaġuñ altında dürler nis̱ār olınsa bile

dü-reng:
1. **dü-renge:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **10**
İki renkli II İki yüzlü.
9. Virüp tertīb eczā-yı muḫālif-gūne-i kevne
10. Dü-renge tārdan dikmiş aña şīrāze-i ibḳā

2. **dü-reng:**
Gazel 848
Mısra: **8**
İki renkli II İki yüzlü.
7. Ser-i sünnīdeki destār gibi yek-reng ol
8. Yüri terk eyle dü-reng olmağı mendil gibi

dürer:
1. **dürer:**
Tarih 16
Mısra: **66**
İnciler.
65. Dehān-ı rūzedārı eyledi gencīne-i memhūr
66. Bu mühr-i dil-güşānuñ oldı teʾs̱īri dürer gūyā

dürer-i şāhvār-ı mahzen-i feyż:
1. **dürer-i şāhvār-ı mahzen-i feyż:**
Kaside 6
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Feyiz mahzeninin hükümdara layık incisi.
23. Ne Mes̱nevī dürer-i şāhvār-ı mahzen-i feyż
24. Ne Mes̱nevī çemen-i bī-ḫazān-ı Mevlānā

dür-i gūş-ı mübāhāt itdi:
1. **dür-i gūş-ı mübāhāt itdi:**
Gazel 597
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Övünme kulağına küpe yapmak.
3. Taʿẓīm ile mihr itdi dür-i gūş-ı mübāhāt
4. Ol şeb-nemi kim eyledi çīde çemenümden

dür-i maʿnā:
1. **dür-i maʿnā:**
Gazel 48
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Mana incisi.
27. Dür-i maʿnā ile cībi olur ġavvāṣınuñ memlū
28. Meġer gird-āb-ı baḥr-ı pür-güherdür ḥalḳa-i tevḥīd

dür-i maʿnīden:
1. **dür-i maʿnīden:**-*den*
Gazel 551
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mana incisi.
7. Dür-i maʿnīden olan gūş-ı ḳabūlı mesdūd
8. Añlamaz eylesen īrād cihānuñ mes̱elin

dür-i nāb:
1. **dür-i nāb:**
Gazel 323
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saf, duru inci.
5. Nīk-baḫtān ki bulur cevf-i ṣadefde dür-i nāb
6. Şūmī-i baḫt ile biz ḳaṭre-i bārān buluruz

dür-i nābı:
1. **dür-i nābı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **258**
Kelime Tipi: **-**
Saf, duru inci.
257. Sen bu deñlü zamāndur ey Nābī
258. Medḥe ṣarf eyledüñ dür-i nābı

dür-i pāk:
1. **dür-i pāk:**
Kaside 9
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
Temiz, saf inci.
119. Çoḳ zamāndan beri deryā-yı ḳader ey dür-i pāk
120. Atmadı sāḥil-i iḳbāle senüñ gibi güher

dür-i pākīze-i baḥr-ı keremā:
1. **dür-i pākīze-i baḥr-ı keremā:**
Kaside 9
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Ey cömertlik denizinin saf incisi.
111. Pāk-ṭabʿā dür-i pākīze-i baḥr-ı keremā
112. Ey viren ẕātı ile çihre-i dehre zīver

dür-i şeh-dāne:
1. **dür-i şeh-dāne:**
Tarih 57
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İri taneli inci.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret bağladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

dür-i yek-dāne-i baḥr-ı ṣadef-i eyyāmı:
1. **dür-i yek-dāne-i baḥr-ı ṣadef-i eyyāmı:**-*ı*
Tarih 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın sedeflerin bulunduğu denizin eşsiz incisi.
1. Faḫr-ı aʿyān-ı cihān ḥażret-i Şaʿban Aġaʾnuñ
2. Dür-i yek- dāne-i baḥr-ı ṣadef-i eyyāmı

dür-i yektā:
1. **dür-i yektā:**
Gazel 221
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Eşsiz inci.
5. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dür-i yektā
6. Ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senüñçündür

dürlü taʿām:
1. **dürlü taʿām:**
Gazel 550
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Türlü türlü yemekler.
11. Bir nice ẓarfdan almak gibidür dürlü taʿām
12. Eylemek ḫalṭ sözinde digerüñ eşʿārın

durmaz:
1. **durmaz:**
Tarih 8
Mısra: **10**
Durmadan, ara vermeden.
9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

durmaz geçer:
1. **durmaz geçer:**
Gazel 664
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Durmadan akıp geçmek.
17. Sāʿat-ı evkāt-ı ʿömr nāzenīn durmaz geçer
18. Nābiyā bağlansa ḳat ḳat ahenīn zencīr ile

dürr:
1. **dürri:**-*i*
Gazel 634
Mısra: **6**
İnci.
5. Lübb ile ḳışruñ ider farḳını işʿāra Ḥakīm
6. Dürri sübḥa def-i ḫᐯānendeye zīnet ṣadefin

dürr ile güherdür:
1. **dürr ile güherdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
İnci ve mücevher.
43. Feyyāze-ı ʿālem-i digerdür
44. Yaġdurduġı dürr ile güherdür

dürr olması:
1. **dürr olması:**-*ma, -sı*
Gazel 662
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İnci olmak.
1. ʿAşḳ ḫoşdur ġam-ı çerḫe hedef olmaḳdan ise
2. Eşk dürr olması yegdür ḫazef olmaḳdan ise

dürr ü güherle:
1. **dürr ü güherle:**-*le*
Gazel 793
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İnci ve cevher.
3. Resm-i edebin gör bu ḳadar dürr ü güherle
4. Rū-māle gelür pāyine deryā kimi görse

dürr ü mercān:

1. **dürr ü mercān:**
Gazel 213
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İnci ve mercan.
11. Dürr ü mercān bulunurmış ṭutalum deryāda
12. Bu ḳadar çīn-i cebin satmaġa erzende midür

dürr ü zer ü güherle:

1. **dürr ü zer ü güherle:**
Gazel 442
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnci ve altın ve cevher.
1. Dürr ü zer ü güherle iken faḫrı maḫzenüñ
2. Muḥtācdur himāyesine ḳufl-ı āhenüñ

dürr-i ʿaden:

1. **dürr-i ʿaden:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Aden denizinden çıkan değerli inci.
187. Feyżi ider sengi ʿaḳīḳ-i Yemen
188. Ḳaṭre-i kem-pāyeyi dürr-i ʿAden

dürr-i ḥadīs:

1. **dürr-i ḥadīs̱:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Hadis incisi.
29. Her ne ki zīb-i leb-i taḳrīr idi
30. Dürr-i ḥadīs̱ ü zer-i tefsīr idi

dürr-i ḥaḳīḳat:

1. **dürr-i ḥaḳīḳat:**
Kaside 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Hakikat incisi.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḥtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

dürr-i ḫoş-āb:

1. **dürr-i ḫoş-āb:**
Kaside 11
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Parlak inci.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Nis̱ār ider ser-i endīşem üzre dürr-i ḫoş-āb

2. **dürr-i ḫoş-āb:**
Tarih 144
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Parlak inci.
63. Didi bī-ġāye s̱enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

dürr-i pāk:

1. **dürr-i pāk:**
Tarih 28
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Saf inci.
19. Gördi tāk-ı çerḫe hātif yazdı tārīḫin anuñ
20. Yādigār-ı Muṣṭafa Pāşā Muḥammed dürr-i pāk

dürr-i semīn:

1. **dürr-i semīn:**
Tarih 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çok kıymetli inci tanesi.
9. Sāḥil-i ʿālemde çeşm-i meh ṣadef
10. Aña beñzer görmedi dürr-i semīn

dürr-i semīndür:

1. **dürr-i s̱emīndür:***-dür*
Kaside 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Çok kıymetli inci tanesi.
17. Bālā-yı çār küngüre-i tāc-ı ʿizzete
18. Zīnet-dihende dürr-i s̱emīndür çehār-yār

dürr-i yek-dāne-i maḫāzin-i ṣunʿ:

1. **dürr-i yek-dāne-i maḫāzin-i ṣunʿ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Sanatla yaratma definelerinin biricik, eşsiz incisi.
93. Bāʾis̱-i cūşiş-i maʿādin-i ṣunʿ
94. Dürr-i yek-dāne-i maḫāzin-i ṣunʿ

dürr-i yetīm:

1. **dürr-i yetīm:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir sedefte tek başına meydana gelen büyük ve iri, çok makbul inci. (Âilesinin tek çocuğu olduğu ve yetim olarak doğduğu için) Hz. Muhammed.
29. Oldı zīb-i ḳılāde-i tekrīm
30. Nüh ṣadefden o şebde dürr-i yetīm

dūrter:

1. **dūrterdür:***-dür*
Gazel 549
Mısra: **14**
Daha uzak.
13. Faḳr olur nezdīkter rūḥa ġınādan Nābiyā
14. Dūrterdür cāme-i aṭlas tene kirpāsdan

dü-rū:

1. **dü-rū:**
Gazel 497
Mısra: **1**
İki yüz, iki yüzlü.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

2. **dü-rūdur:***-dur*
Gazel 770
Mısra: **6**
İki yüz, iki yüzlü.
5. ʿĀḳibet pā-zede-i miḥnet olur ehl-i nifāḳ
6. Rāhlar çünki dü-rūdur nʾola pā-māl olsa

dürūde:

1. **dürūde:**
Tarih 36
Mısra: **7**
Ekin biçme.
7. Ḫarlar oldı dürūde çemen-i devletde
8. Yirine oldı şükufte yine verd-i būyā

dürūġ:

1. **dürūġ:**
Gazel 104
Mısra: **13**
Yalan.
13. Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
14. Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur

2. **dürūġ:**
Gazel 378
Mısra: **15**
Yalan.
15. Dürūġ iken o ḳadar buldı şöhret ey Nābi
16. Ki girdi ṣūret-i ṣıdḳa güm oldı nām-ı dürūġ

3. **dürūġ:**
Gazel 667
Mısra: **9**
Yalan.
9. İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı firīfte
10. Bābuñ varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

dürūġ-āmīz:

1. **dürūġ-āmīz:**
Gazel 593
Mısra: **6**
Yalanla karışık.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

dürūġ-ı maṣlaḥat-āmīz-i vaṣl-ı yār:

1. **dürūġ-ı maṣlaḥat-āmīz-i vaṣl-ı yār:**
Gazel 433
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşmanın faydalı gibi görünen yalanı.
5. Gāhī dürūġ-ı maṣlaḥat-āmīz-i vaṣl-ı yār
6. Bādī olur zevaline ṣıdḳā-ı maḥabbetüñ

dü-rūluḳlar idersin:

1. **dü-rūluḳlar idersin:**
Gazel 379
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İki farklı yüz göstermek II İkiyüzlülük etmek.
5. Hem bülbüle hem baña dü-rūluḳlar idersin

6. Bilem nice bir ey gül-i raʿnā bu taẓarruf

dururken:
1. **dururken:**
Kaside 13
Mısra: **98**
Var, varken.
97. Ṣāhib-i devlet ü hāmī-i ḫilāfet sensin
98. Ṣadr ıtlākı dururken sen olur ġayre ḥarām

dürüst:
1. **dürüst:**
Gazel 435
Mısra: **13**
Düzgün, kusursuz.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri başılur meh-tabuñ

2. **dürüstdür:**-*dür*
Gazel 507
Mısra: **2**
Doğru, düzgün, sağlam.
1. ʿAḳlum tamāmdur ne ḳadar nīm-mest isem
2. ʿAhdüm dürüstdür ne ḳadar ten-şikest isem

dürüst olmaz:
1. **dürüst olmaz:**-*maz*
Gazel 83
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sağ salim olmak, yaralanmamış olmak.
5. Merhem gibi yapışmaġa muḫtācdur kerem
6. Olmaz dürüst vāʿde ile dil-şikesteler

dürüşt:
1. **dürüşt:**
Gazel 833
Mısra: **6**
Sert, kaba.
5. Çirk-i dünyāyı sühūletle ne mümkin taḥṣīl
6. Rū dürüşt olmayıcaḳ kīse-i ḥammām gibi

2. **dürüşti:**-*i*
Gazel 586
Mısra: **3**
Acımasız, katı, haşin.
3. Pest ider nermi dürüşti çıḳarur bālāya
4. Farḳı yoḳdur felegüñ gerdişi pervīzenden

dürüşt-endām:
1. **dürüşt-endāma:**-*a*
Gazel 752
Mısra: **3**
Şişman, kalın endamlı.
3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

düş:
1. **düşen:**-*en*
Kıt'a 1
Mısra: **15**
Düşmek, yansımak (Gölge bağlamında).
15. Ruḫsāre-i evraka düşen sāye-i destüñ
16. Āyīne-i ʿadl efser-i dād eylesün Allāh

2. **düşerse:**-*er, -se*
Kaside 7
Mısra: **117**
Duymak, işitmiş olmak.
117. ʿUrūḳ-ı ḫāke düşerse furūġ-ı reʾyi olur
118. Nümūde maʿden-i āhende ṣavfet-i billūr

3. **düşen:**-*en*
Kaside 8
Mısra: **107**
Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.
107. Nābīyā saña düşen ḫayr duʿādur ancaḳ
108. İtme taṣdīʿ yiter eyle duʿāyı tasṭīr

4. **düşse:**-*se*
Gazel 8
Mısra: **3**
Düşmek, sendelemek.
3. Ḫayāl-i ḫalḳa-i zülfüñle eşküm düşse deryāya
4. Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā

5. **düşdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **127**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).
127. Düşdi Süleymānʾa da bir rāh-ber
128. Buldı suhūletle murāda ẓafer

6. **düşeydi:**-*e, -y, -di*
Kaside 11
Mısra: **97**
Uğramak, rast gelmek.
97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı
98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

7. **düşdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **66**
Döşenmek.
65. Cānib-i sūḳ-ı silāḥa dökilüp gerd-i kesād
66. Sāḥa-i küçe-i ʾıyş u ṭaraba düşdi ruḫām

8. **düşince:**-*ince*
Kaside 14
Mısra: **85**
Düşmek, yansımak.
85. Düşince sāye-i rāyāt-ı ʿizz ü iḳbāli
86. Niẓām buldı ḳudūmiyle Baṣra vü Baġdād

9. **düşen:**-*en*
Kaside 15
Mısra: **205**
Üzerine düşmek.
205. Yitişür saña düşen ḫayr duʿādur Nābī
206. Saña bigāne gelür medḥ ü s̱enā nā-maḥrem

10. **düşer:**-*er*
Tarih 16
Mısra: **82**
Görülmek, rastlanmak II Tarih düşürmek.
81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü kūşişle
82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

11. **düşdi:**-*di*
Tarih 20
Mısra: **14**
Gelmek, ulaşmak, varmak.
13. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
14. Düşdi Ḳamançe ḥıṣnına nūr-ı Muḥammedī

12. **düşdükçe:**-*dükçe*
Kaside 20
Mısra: **26**
Uğramak, rast gelmek.
25. Yek-çend rūz defʿ-i küdūrāt-ı rāh içün
26. Düşdükçe ḫıṭṭā-i Ḥalebʾe çeşm-i raġbeti

13. **düşmez:**-*mez*
Gazel 47
Mısra: **14**
Damlamak, dökülmek.
13. Nābīyā olmasa maġrur ḳafādārī-i mihr
14. Güllerüñ düşmez idi üstine şebnem küstāḫ

14. **düşen:**-*en*
Gazel 60
Mısra: **5**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.
5. Egerçi vażʿ-ı sengīndür düşen meh-rūlara ammā
6. Virür çoḳ ḥüsn vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler

15. **düşse:**-*se*
Gazel 69
Mısra: **14**
Düşmek, yansımak.
13. Ḫᵛābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
14. Būsenüñ sāyesi ruhsārına düşse uyanur

16. **düşdi:**-*di*
Kıt'a 76
Mısra: **3**
Damlamak, dökülmek.
3. Ser-i zülfi gibi düşdi zenaḫından gördüm
4. Ber-ṭaraf dāʾireye bir ʿarak-ı şerm-nümūn

17. **düşdi:**-*di*
Kıt'a 92
Mısra: **1**
Müptela olmak.

1. Meyde ṣıḥḥat buldı dil tā düşdi cām-ı ....
2. Bāḫuṣūṣ mihr ....

18. **düşen:**-*en*
Gazel 99
Mısra: **1**
Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek, düşmek.
1. Ḳafā-yı yāre düşen gīsū-yı medīd midür
2. Berāt-ı ḥüsn verāsındaki resīd midür

19. **düşer:**-*er*
Gazel 104
Mısra: **6**
Uğramak, rast gelmek.
5. Bilā-taʿab olur efrūhte çerāġ-ı ümīd
6. Gehī düşer ki nefes vaḳtine müṣādif olur

20. **düşerse:**-*er, -se*
Gazel 111
Mısra: **15**
Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek, düşmek.
15. Eger nevāle-i maʿnā düşerse nā-puḫte
16. Kuṣūr-ı germī-i bāṭından iʿtizār olunur

21. **düşüp:**-*üp*
Tarih 144
Mısra: **42**
İstenmeyen bir durumda bulunmak.
41. Ol ḳadar bād-ı bürūdetle ʿadū-yı ḫāksār
42. Ḥufre-i ʿacze düşüp başına ṣavurdı türāb

22. **düşmez:**-*mez*
Gazel 145
Mısra: **9**
Payına, hissesine düşmek II Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.
9. Düşmez ālūdelere dāʿiye-i istiġfār
10. Çıḳmaz ol çirk ki pīrāhen-i baḳḳaldadur

23. **düşer:**-*er*
Gazel 164
Mısra: **8**
Dökülmek.
7. Çoḳluḳda olma pā-zede-i berg-rīz-i yeʾs
8. Bāġ-ı ümīd gāh düşer dil-güşālanur

24. **düşmez:**-*mez*
Gazel 165
Mısra: **7**
Bir kimseyle ya da bir şeyle çok ilgilenmek.
7. Olmasa böyle şu daʿvālarına düşmez idi
8. Ehl-i tīmāruñ eġer müştereki bu tīmār

25. **düşer:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **1**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).
1. Pā-bestegān-ı ʿaḳla nizāʿ-ı fünūn düşer
2. Āzāde meşrebān-ı hevāya cünūn düşer

26. **düşer:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **2**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).
1. Pā-bestegān-ı ʿaḳla nizāʿ-ı fünūn düşer
2. Āzāde meşrebān-ı hevāya cünūn düşer

27. **düşer:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **4**
Bir bölüşme sonunda payına ayrılmak (Miras ayeti olan Nisa Suresi 11. ayete işaret edilmektedir.).
3. Ḥüsn-i cüvān nisāya ne mümkin kʾola naṣīb
4. Her ḥiṣṣede zükūra nisādan füzūn düşer

28. **düşer:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **8**
Düşmek, *yansımak.*
7. Biz sāyeyüz sücūd ile meʾmūr isek nʾola
8. Sāye ne dem ki ḫāke düşer ser-nigūn düşer

29. **düşer:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **10**
Vaki olmak, meydan gelmek.
9. Nisbetle çeşm-i himmet-i Ḥaḳ-bīne Nābīyā
10. Kām-ı dü-kevn çeşm-i ḳabūlümde dūn düşer

30. **düşer:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **1**
Denk gelmek, rast gelmek.
1. Dem-i viṣāl ẓuhūr-ı ḫāt-ı nigāra düşer
2. Ḫudā virürse eger ʿīdümüz bahāra düşer

31. **düşer:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **2**
Denk gelmek, rast gelmek.
1. Dem-i viṣāl ẓuhūr-ı ḫāt-ı nigāra düşer
2. Ḫudā virürse eger ʿīdümüz bahāra düşer

32. **düşecek:**-*ecek*
Gazel 234
Mısra: **3**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.
3. Hemān bize düşecek vaḳt-i gülde ʿişretdür
4. Fiġān-ı nābe-maḥal meşreb-i hezāra düşer

33. **düşer:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **4**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.
3. Hemān bize düşecek vaḳt-i gülde ʿişretdür
4. Fiġān-ı nābe-maḥal meşreb-i hezāra düşer

34. **düşer:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **6**
Gelmek, ulaşmak, varmak.
5. Ḫayāl-i ʿarıż-ı dildārdan tehī dil yoḳ
6. Mis̱āl-i pertev-i ḫurşīd her diyāra düşer

35. **düşer:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **8**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.
7. Ne dil ümīd idinür būy-ı zülf-i dildārı
8. Ne neşr-i būy-ı kerem ṭabʿ-ı rüzgāra düşer

36. **düşen:**-*en*
Gazel 234
Mısra: **11**
Yağmak, damlamak.
11. Degül zemīne düşen berf ḫāne-i çerḫün
12. Beyāz-ı ṣūret-i dīvārı pāre pāre düşer

37. **düşer:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **12**
Yağmak, damlamak.
11. Degül zemīne düşen berf ḫāne-i çerḫün
12. Beyāz-ı ṣūret-i dīvārı pāre pāre düşer

38. **düşme:**-*me*
Gazel 281
Mısra: **5**
Üzerine düşmek, aramak.
5. Bih-būdī-i mizācumuza düşme ey ṭabīb
6. Dükkān-ı ḳāʾinātda yoḳdur ʿilācumuz

39. **düşmez:**-*mez*
Gazel 294
Mısra: **5**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.
5. Biz muhītüz daʿvī-i feyż-i ʿatā düşmez bize
6. Ebre bu daʿvāyı icrāda vekālet virmişüz

40. **düşmez:**-*mez*
Gazel 327
Mısra: **1**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).
1. Hemīşe ḫandeye ol laʿl-i dür-feşān düşmez
2. Güşāyiş-i gül-i maḳṣūd her zamān düşmez

41. **düşmez:**-*mez*
Gazel 327
Mısra: **2**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).
1. Hemīşe ḫandeye ol laʿl-i dür-feşān düşmez

2. Güşāyiş-i gül-i maḳṣūd her zamān düşmez

42. **düşmez:**-*mez*
Gazel 327
Mısra: **4**
Olmak, olabilmek.
3. Mülāzim olmayıcaḳ çār-sūy-ı hicrana
4. Metāʿ-ı vuṣlat-ı cānāna rāygān düşmez

43. **düşmez:**-*mez*
Gazel 327
Mısra: **6**
Yakışmak, yaraşmak II Kısmet olmak, payına düşmek.
5. Ne deñlü dām ḳurarsam şikāra dildārı
6. Miyān-ı ḥalḳa-i bezme o bed-gümān düşmez

44. **düşmez:**-*mez*
Gazel 327
Mısra: **10**
Uğramak, rast gelmek.
9. Döküldi pāyına ʿuşşāḳ o ser-keşün Nābī
10. Bahār var mı ki dāmānına ḫazān düşmez

45. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 337
Mısra: **2**
İstenmeyen bir durumda bulunmak.
1. Reşk-i ruḫ-ı ālünle gül āteşlere düşmiş
2. Mey ḥasret-i laʿlünle keş-ā-keşlere düşmiş

46. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 337
Mısra: **8**
Düşmek, yansımak.
7. ʿUşşāḳum ġarḳ eyledi ḫūn-ābe-i eşke
8. ʿAksüñ ki ḳadehde mey-i bī-ġışlara düşmiş

48. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 337
Mısra: **10**
Mübtela olmak, bağlanmak.
9. Mīveye benzer ki alur rengi ḳamerden
10. Nābī dil-i ḫūn-geşte ki mehveşlere düşmiş

49. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 339
Mısra: **9**
İstenmeyen bir durumda bulunmak.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

50. **düşmez:**-*mez*
Gazel 367
Mısra: **11**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.
11. ʿUşşāḳ-i sīne-sūḫteye düşmez āh-ı serd
12. Ḥammām ḫalvetinde nesīm-i ṣabā ġalaṭ

51. **düşdük:**-*dü, -k*
Gazel 393
Mısra: **4**
İstenmeyen bir durumda bulunmak.
3. Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
4. Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduḳ

52. **düşsün:**-*sün*
Gazel 404
Mısra: **7**
Dökülmek.
7. Beyāz-ı gerdene düşsün ḳo zülf-i ʿanber-ālūduñ
8. Berāt-ı ārzū-yı ʿāşıḳ -ı miskine imżā çek

53. **düşdi:**-*di*
Gazel 434
Mısra: **14**
Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek; uğramak, kapılmak.
13. Nābiyā yansañ yaḳılsañ şuʿle-pūş olsañ nʾola
14. Düşdi bir destārı āl ile ser-i kāruñ senüñ

54. **düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 446
Mısra: **6**
İstenmeyen bir durumda bulunmak.
5. Derūn-nişīnüm olan rāzı eyledüm iṭlāf
6. Tehī ḫızāneye düşdüm suḫan suḫan diyerek

55. **düşdüñ:**-*düñ*
Gazel 451
Mısra: **1**
Düşmek.
1. Çeşmüñ gibi mest olmaġ içün cāma mı düşdüñ
2. ʿAksün gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ

56. **düşdüñ:**-*düñ*
Gazel 451
Mısra: **2**
Düşmek.
1. Çeşmüñ gibi mest olmaġ içün cāma mı düşdüñ
2. ʿAksün gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ

57. **düşdüñ:**-*düñ*
Gazel 451
Mısra: **6**
Arkasından gitmek, peşini bırakmamak.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ḫāme mi düşdüñ

58. **düşdüñ:**-*düñ*
Gazel 451
Mısra: **8**
Payına, kısmetine düşmek.
7. Ey sāġar-ı ġam ḳısmet-i dīvān-ı ezelde
8. Sen ḥiṣṣe-i rindān-ı mey-āşāma mı düşdüñ

59. **düşdüñ:**-*düñ*
Gazel 451
Mısra: **10**
İstenmeyen bir durumda bulunmak.
9. Ey ġam yine mi ḫāṭır-ı Nābīʾde bulunduñ
10. Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

60. **düşmez:**-*mez*
Gazel 464
Mısra: **7**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.
7. Düşmez ehl-i naẓara gerdişine vāḳıf iken
8. Çerḫden vażʿ-ı vefā gūneyi ümmīd itmek

61. **düşer:**-*er*
Gazel 467
Mısra: **3**
Payına, kısmetine düşmek.
3. Düşer nādān-ı nā-huşyāra itmek daʿvī-i ʾirfān
4. Düşerse çihre-i çirk-ābe daʿvā-yı zülāl itmek

62. **düşerse:**-*er, -se*
Gazel 467
Mısra: **4**
Payına, kısmetine düşmek.
3. Düşer nādān-ı nā-huşyāra itmek daʿvī-i ʾirfān
4. Düşerse çihre-i çirk-ābe daʿvā-yı zülāl itmek

63. **düşer:**-*er*
Gazel 475
Mısra: **11**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).
11. Elbette düşer fāʾide ümmīdine senden
12. Bir şaḫṣı eger nīm-nefes hem-dem iderseñ

64. **düşer:**-*er*
Gazel 512
Mısra: **7**
Günaha düşmek, günah işlemek.
7. Düşer ibrām-ı aḥibbā ile yā ġaflet ile
8. Yoḫsa ben ḳaṣd ile tedbīr-i günāh eyleyemem

65. **düşince:**-*ince*
Gazel 518
Mısra: **4**
Düşmek, sendelemek.
3. Nā-tüvānlık o ḳadar itdi sirayet tene kim
4. Ḳalḳamaz ʿārıż-ı ḫubāna düşince nigehüm

66. **düşdügin:**-*düg, -i, -n*
Gazel 525
Mısra: **11**
Payına, hissesine düşmek.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat

12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

67. **düşdi:**-*di*
Gazel 540
Mısra: **4**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).
3. Arż-ı Rūmı ġayriye itse tefavvuḳ vechi var
4. Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Arż-ı Rūm

68. **düşmesün:**-*me, -sün*
Gazel 564
Mısra: **3**
Yakalanmak.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Şunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

69. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **1**
Payına, kısmetine düşmek.
1. Dīde-i ümmīde tā ol laʿl-i mey-gūndur düşen
2. Çeşm-i dilden dāmen-i endīşeye ḫūndur düşen

70. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **2**
Payına, kısmetine düşmek.
1. Dīde-i ümmīde tā ol laʿl-i mey-gūndur düşen
2. Çeşm-i dilden dāmen-i endīşeye ḫūndur düşen

71. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **4**
Payına, kısmetine düşmek.
3. ʿĀleme taḳsīm olınsa şeş cihāt-ı kāʾināt
4. Ḥiṣṣe-i insāna ancaḳ rubʿ meskūndur düşen

72. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **6**
Payına, kısmetine düşmek.
5. Kimseye yoḳ ruḫṣat-ı ıṭlāḳ bī-teslīm-i cān
6. Cümle bu zindān-ı pīç ü tāba medyūndur düşen

73. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **8**
Payına, kısmetine düşmek.
7. Düşde görmez sāye serv ü güli Ferhād ü Ḳays
8. Olsa da sāye-i müyesser bīd-i mecnūndur düşen

74. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **10**
Dökülmek.
9. Ḫāmesi erbāb-ı ṭabʿuñ çāk-ḫorde kīsedür
10. Kim şikāfından dem-ā-dem naḳd-i mevzūndur düşen

75. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **12**
Payına, kısmetine düşmek.
11. Çeşm-i ferverdīn daḫı gülşen-serāy-ı vaṣladur
12. Külbe-i sermā-keşān-ı hicre kānūndur düşen

76. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **14**
Ödev yetkisi içinde bulunmak, üzerine düşen vazife olmak.
13. Iṣṭılāḥāt-ı lisān-ı ʿaşḳdur nāz ü niyāz
14. İntiẓām-ı mülk-i dīne şerʿ ü ḳānūndur düşen

77. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **16**
Payına, kısmetine düşmek.
15. Ḫastegān-ı laʿlüne mey şerbet-i cān-baḫş ise
16. Ṭabʿ-ı bīmārān-ı ḥāle ḥabb-ı efyūndur düşen

78. **düşen:**-*en*
Gazel 577
Mısra: **18**
Payına, kısmetine düşmek.
17. Ḳalmadı Nābī viṣāl-i tāze-rūyāna heves
18. Şimdi āġūş-ı ḫayāle tāze maẓmūndur düşen

79. **düşmez:**-*mez*
Gazel 587
Mısra: **2**
Uğramak, rast gelmek.
1. Gül-gūne-i şafakla felek ġāzelenmesün
2. Düşmez o pīre-zen ḳatı ṭannazelenmesün

80. **düşe:**-*e*
Gazel 592
Mısra: **1**
Hayal, rüya.
1. Düşe salmak fikrine ʿālemde rāḥat rīşesin
2. İtmedin toḫm-ı tesāmüḥ ʿālemüñ endīşesin

81. **düşmek:**-*mek*
Gazel 599
Mısra: **13**
Damlamak, dökülmek.
13. Sevād-ı ḥarf-i evrāḳ üzre şaḳḳ-ı ḫāmeden düşmek
14. İder eşʿār-ı eṭfālüñ ṭulūʿın raḥm-ı maderden

82. **düşer:**-*er*
Gazel 616
Mısra: **9**
Payına, kısmetine düşmek.
9. Nābīʾye düşer ġuṣṣa-i ʿālem dile düşmez
10. Huşyār tururken ġamı dīvāne mi çeksün

83. **düşmez:**-*mez*
Gazel 616
Mısra: **9**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.
9. Nābīʾye düşer ġuṣṣa-i ʿālem dile düşmez
10. Huşyār tururken ġamı dīvāne mi çeksün

84. **düşme:**-*me*
Gazel 650
Mısra: **2**
(Düşünceye, telaşeye) Kapılmak.
1. Çekme fikr-i ḳısmeti erzāḳ ile hem-zād iken
2. Düşme fikr-i cāmeye hem-dūş-ı istiʿdād iken

85. **düşdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 658
Mısra: **6**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek II Dökülmek.
5. Yoḳ berg ü şaḫı kim ola eşḫāṣa pāy-māl
6. Az düşdügi bu vech iledür inkisār-ı serv

86. **düşen:**-*en*
Gazel 671
Mısra: **8**
Yola çıkmak, yol almaya başlamak II Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.
7. Kūy-ı ümmīdine reh-yāb ise de nādirdür
8. Bī-dimāġāna düşen reh-güẕer-i ihmāle

87. **düşmez:**-*mez*
Gazel 692
Mısra: **10**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.
9. Nābī tecāvüz itme lisān-ı vüḳūʿdan
10. Düşmez dehān-ı ṣıdḳa zebān-ı mübālaġa

88. **düşerse:**-*er, -se*
Gazel 693
Mısra: **7**
Sıkıntıya girmek, düşmek.
7. Bu piç ü tāba düşerse ʿaceb midür mektūb
8. Siyeh midād dökilmiş beyāż-ı sādesine

89. **düşse:**-*se*
Gazel 701
Mısra: **4**
Damlamak, dökülmek.
3. Pergār-ı istiḳāmet olur ṭabʿ-ı ṣāfda
4. Bir ḳaṭre düşse āba olur şekl-i dāʾire

90. **düşmez:**-*mez*
Gazel 713
Mısra: **14**
Damlamak. II Layık olmak, uygun düşmek.
13. Sāyīde olsa çerḫe ser-i tūde-i günāh
14. Düşmez ġubār-ı naḳş yem-i raḥmet üstine

91. **düşer:**-*er*
Gazel 714
Mısra: **10**

Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek; denk gelmek, rast gelmek II Damlamak.
9. Baḫt her fırḳada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

92. **düşdi:**-*di*
Gazel 717
Mısra: **2**
Mübtela olmak, bağlanmak.
1. Nev-bahār oldı cünūn el virdi şellāḳīlere
2. Düşdi mānend-i ṣurāḫi ser-fürū sāḳīlere

93. **düşmeden:**-*me, -den*
Gazel 717
Mısra: **5**
Düşmek, yansımak.
5. Cismi nāzik ol ḳadar kim sāye-i leb düşmeden
6. Cāy-ı gül-būse döner rūyında derrākīlere

94. **düşüp:**-*üp*
Gazel 752
Mısra: **9**
Vaki olmak, meydan gelmek.
9. Düşüp cüzʾice kec-ṣaff-ı Ayāṣūfiyye şeklinde
10. İmām olmış maḥalli lafẓı saṭr-ı der-kenār üzre

95. **düşe:**-*e*
Gazel 753
Mısra: **9**
Denk gelmek, rast gelmek.
9. Ṣūrāhī geh düşe āb-ı ruḫ-ı rindi ider rīzān
10. Gehī güstāḫlıḳ eyler ẓuhūr ādāb şeklinde

96. **düşmez:**-*mez*
Gazel 781
Mısra: **9**
Tuzağa düşmek.
9. Düşmez āġūşına Nābīʾnün o vaḥşī itse
10. Daġdan sinede biñ ḥalḳa-i dām āmāde

97. **düşdükde:**-*dükde*
Gazel 785
Mısra: **5**
Payına, kısmetine düşmek.
5. Aġyār-ı nā-sezāya düşdükde ḥiṣṣe-i vaṣl
6. Düşmiş nigāh-ı ḥasret ʿuşşāḳ-ı bī-nevāya

98. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 785
Mısra: **6**
Payına, kısmetine düşmek.
5. Aġyār-ı nā-sezāya düşdükde ḥiṣṣe-i vaṣl
6. Düşmiş nigāh-ı ḥasret ʿuşşāḳ-ı bī-nevāya

99. **düşdi:**-*di*
Gazel 805
Mısra: **18**
Düşmek, maruz kalmak, ...ya uğramak.
17. Nābīyā kim getürür baña peyām-ı zülfin
18. Dili göndermiş idüm düşdi o da pāyende

100. **düşer:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Olmak.
9. Büʾl-hevesden gāh ider vażʿ-ı pesendīde ẓuhūr
10. Geh düşer dīvāne ḳısmı bir zebān-pāpūş açar

101. **düşmedi:**-*me, -di*
Gazel 836
Mısra: **2**
Denk gelmek (nasip olmak, payına düşmek bağlamında).
1. Girmedi āġūş-ı vaṣla dil-rübālardan biri
2. Düşmedi dil-ḫaste-i ʿaşḳa devālardan biri

102. **düşmez:**
Gazel 279
Mısra: **4**
Eksik olmaz.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez gūşe-i meyḫāneden gelmez

103. **düşmez idi:**-*mez , -i, -di*
Kaside 20
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
İstenmeyen bir durumda bulunmak.
87. Keştī-i fikr düşmez idi mevc-i ḥayrete
88. Deryā-yı vaṣfınuñ bulunaydı nihāyeti

104. **düşmez idüm:**-*mez , -i, -dü, -m*
Gazel 692
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mübtela olmak, bağlanmak.
5. Fehm eylesem metāʿ-ı ḫulūṣuñ kesādını
6. Sehv ile böyle düşmez idüm bī-riyālıġa

105. **düşmiş idi:**-*miş, -i, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Üzerine düşmek.
145. Kendinüñ ismiyle çü ism-i peder
146. Düşmiş idi dāver ile ser-be-ser

106. **düşmez:**-*z*
Gazel 88
Mısra: **5**
Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.
5. Düşmez gürūh-ı meste olmaḳ ḥicāba beste
6. Rüsvāylık tururken nāmūs u ʿārı nʾeyler

107. **düşmede:**-*de*
Gazel 600
Mısra: **5**
Yönelmek.
5. Naẓarun düşmede bālālara bedr olduḳda
6. Ṣaḳın ey meh hedef-i nāvek-i āh olmayasın

108. **düşme:**-*me*
Gazel 870
Mısra: **10**
Düşmek, maruz kalmak, ...ya uğramak.
9. Ḳoma mecrā-yı ferāḫı heves-i rifʿat ile
10. Düşme ṭār yirlere fevvāredeki āb gibi

dūş:

1. **dūşında:**-*ı, -n, -da, -*
Gazel 16
Mısra: **1**
Omuz.
1. Siper dūşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

2. **dūşında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 41
Mısra: **10**
Omuz.
9. Zeḫḫār nāmı ile olunmazdı baḥr yād
10. Dūşında olmayaydı eger peştemāl-i mevc

3. **dūşında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 212
Mısra: **10**
Omuz.
9. Mestāne cünbiş itmededür çerḫ Nābīyā
10. Dūşında mihr ü māh bilinmez sebū mıdur

4. **dūşı:**-*ı*
Gazel 414
Mısra: **12**
Omuz.
11. Ġalaṭdur itmek ümīd-i ikāmet çerḫ-i fānīde
12. Metāʿa cāy-ı āsāyiş degüldür dūşı dellālüñ

5. **dūşumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 521
Mısra: **2**
Omuz.
1. Ṭūfān kemīne ḳaṭresidür cūşumuñ benüm
2. Gerdūn sebū-yu kemteridür dūşumuñ benüm

6. **dūşum:**-*um*
Gazel 568
Mısra: **3**
Omuz.
3. Ser ü dūşum esīr-i pister ü bālin-i ʿilletdür
4. Bu süflīlerden āzād it beni yek-pāre luṭfuñdan

7. **dūşın:**-*ın*
Gazel 573

Mısra: **10**
Omuz.
9. Ey nevāl itmek içündür seni ḫarc-ı dendān
10. Ṣanma ḥammāllerüñ mesned-i rifʿat dūşın

8. **dūşında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 764
Mısra: **4**
Omuz.
3. İder hep çār-sūy-ı ġaybdan erzākum āmāde
4. Sipihr-i bī-ḳarāruñ püşt-māl-i ebr dūşında

9. **dūşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 848
Mısra: **6**
Omuz.
5. Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
6. Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi

dūşa alur:
1. **dūşa alur:**-*ur*
Gazel 718
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Omuza almak.
1. Mis̱āl-i kūdek alur kem-ḫıredleri dūşa
2. Sipihr-i sifle çeker ibni vaḳti āġūşa

dūşa çıḳmaġla:
1. **dūşa çıḳmaġla:**-*a-maġ, -la*
Gazel 731
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Omuza çıkmak, omuz hizasına çıkmak (Meşalenin omuz hizasında taşınmasına atfen).
5. Şemʿler pāy be-dāmānlıġ ile rāhatdur
6. Dūşa çıḳmaġla o rāḥat ne gezer meşʿalede

dūşāb ü ġūre:
1. **dūşāb ü ġūre:**
Gazel 695
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Olgun üzümden yapılan) Pekmez ve ham üzüm, koruk.
7. Yek bīḫden demīde olurken nihāl-i kerm
8. Dūşāb ü ġūre sirke vü mey imtiyāzda

dūş-ā-dūş:
1. **dūş-ā-dūş:**
Gazel 249
Mısra: **14**
Omuz omuza.
13. Gülşen-i imkānda yoḳdur Nābīyā iḥsān-ı ṣırf
14. Ḫār-ı ġamla ġonce-i iḳbāli dūş-ā-dūş açar

dūş-be-dūş:
1. **dūş-be-dūş:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Omuza omuza.
9. Şarāb-ı ʿaşḳ leb-ā-leb ḫumār dūş-be-dūş
10. Sipihr sāġar-ı mīnā-yı āferīnişdür

2. **dūş-be-dūş:**
Gazel 108
Mısra: **11**
Omuza omuza.
11. Cūş ider mevc-i ḫayāl-i şuʿarā dūş-be-dūş
12. Beyt-i ebrūsınuñ ara yiri dīvān yolıdur

dūş-ber-dūş yürür:
1. **dūş-ber-dūş yürür:**
Kaside 15
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Deyim**
Omuz omuza yürümek, boy ölçüşmek.
81. Dūş-ber-dūş yürür ṣadr ile istiʿdādı
82. Ṣadr maġdūr olur ol itmez ise vażʿ-ı ḳadem

düşde görmez:
1. **düşde görmez:**
Gazel 577
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Birini veya bir şeyi) rüyada görmek.
7. Düşde görmez sāye serv ü güli Ferhād ü Ḳays
8. Olsa da sāye-i müyesser bīd-i mecnūndur düşen

düşelden:
1. **düşelden:**
Gazel 268
Mısra: **9**
Düştüğünden beri.
9. Şuʿle-i ʿārıżınuñ ʿaḳsi düşelden cāma
10. Eşkümüz revġan-ı ḳındīl-i şuʿūr eylemişüz

dūş-ı dellālüñ:
1. **dūş-ı dellālüñ:**-*üñ*
Gazel 743
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çığırtkanın omzu.
13. Kimse sormaz kendü bulmaz ḳudret-i ḥarf-ı fürūḫt
14. Dūş-ı dellālüñ metāʿı beyʿine dāl olmasa

dūş-ı fermāna:
1. **dūş-ı fermāna:**-*a*
Gazel 564
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Fermanın omzu, üstü.
23. ʿUtārid resm-i aḥkām eyledükçe ṣafha-i çerḫe
24. Resīdi dūş-ı fermāna nişān-ı imtis̱āl olsun

dūş-ı gülistāna:
1. **dūş-ı gülistāna:**-*a*
Gazel 440
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gül baçesinin omzu.
13. Ey Nābī āftāb-ı ġayūr eylemez ḳabūl
14. Bār olduġını dūş-ı gülistāna jalenüñ

dūş-ı ḥüsni:
1. **dūş-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 338
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin omzu.
7. Letāfet ḳaplamış bir gūne cism-i nāz-perverdin
8. Ki dūş-ı ḥüsni nā-tāb-āver-i bār-i nigāh olmış

dūş-ı ikbālde:
1. **dūş-ı ikbālde:**-*de*
Gazel 438
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İyi talihin omzu.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẓılletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

dūş-ı nigeh:
1. **dūş-ı nigeh:**
Gazel 806
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bakışın omzu.
9. Olamaz gāh temāşā-yı cemāle nāʾil
10. Bār-ı nā-dīde-bütān çekmeyicek dūş-ı nigeh

dūş-ı ṣıdḳun:
1. **dūş-ı ṣıdḳun:**-*un*
Tarih 142
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Sadakat ve samimiyet omzu.
25. Ey āṣaf-ı yegāne Ḥaḳʾa eyle şükrler
26. Kim dūş-ı ṣıdḳun itdi maḳar sancaḳ-ı şerīf

dūşına almış:
1. **dūşına almış:**-*mış*
Gazel 839
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Omzuna almak, omuzunda taşımak.
9. Nice cān-dāde-i ḥasret ṭolaşur fūte be-dūş
10. Mürdeler seyre gelür dūşına almış kefeni

dūşına alup:
1. **dūşına alup:**-*up*
Gazel 833
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Omzuna almak, omuzunda taşımak.
9. Kehkeşānı beline inlü ḳuşanmış gerdūn
10. Meşʿal-i māhı alup dūşına ʿakkām gibi

dūşında götürür:
1. **dūşında götürür:**-*ür*
Kıt'a 84
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Omuzlarda taşımak (Tabutun omuzlarda taşınması bağlamında).
3. Mürdeler ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ idicek ʿālemden
4. Götürür ʿizzet ile ḫalḳ anı dūşında

dūşīne:
1. **dūşīne:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Dün gece.
3. Dūşīne neydi bilmem meclisde ey sitemger
4. Aġyār-ı nā-sezāya ol mihribānlıcuḳlar

dūşīze-i ʿafvün:
1. **dūşīze-i ʿafvün:**-*ün*
Gazel 370
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bağışlamanın el değmemiş güzeli.
11. Ẓulmet-i āşām olur ruḫsāre-pīrāy-ı ʿadem
12. Eylese dūşīze-i ʿafvün eger keşf-i ḳınāʿ

dūşīze-i ḥasnā:
1. **dūşīze-i ḥasnā:**
Kaside 1
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
El değmemiş güzel (Yazdığı bu şiiri kastederek).
197. Bi-ḥamdiʾllāh mededkārī-i tevfīḳ-i İlāhiyle
198. Bu ṣuretde ḫırāmān oldı bu dūşīze-i ḥasnā

dūşīze-i ḫoş-çihre-i ṣulḥ:
1. **dūşīze-i ḫoş-çihre-i ṣulḥ:**
Kaside 13
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Barışın yüzü güzel bakiresi.
19. Nā-gehān eyledi dūşīze-i ḫoş-çihre-i ṣulḥ
20. Mā-verā-yı ḥarem-i ġaybdan ıẓhār-ı ḫırām

dūşīze-i maʿānī:
1. **dūşīze-i maʿānī:**
Gazel 295
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mananın el değmemiş güzeli.
13. Nābī gelür vücūda yā nuṭḳ u yā raḳamla
14. Dūşīze-i maʿānī pek āşikāra gelmez

dūşīze-i nāzikteri:
1. **dūşīze-i nāzikteri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çok nazik bakire.
1. Çekmesün mi dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri
2. Yoḳ siyeh ferrāceli dūşīze-i nāzikteri

düşman:
1. **düşman:**
Gazel 485
Mısra: **1**
Hasım, düşman. II Rakip.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

düşmen:
1. **düşmen:**
Tarih 1
Mısra: **6**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
5. Çoḳ fesād eylediler kişver-i İslām içre
6. İtmedi anlaruñ itdügini dīne düşmen

2. **düşmeninüñ:**-*i, -nüñ*
Kıt'a 23
Mısra: **10**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
9. Eylesün gülşen-i ikbālini Ḥaḳ tāze vü ter
10. Eylesün düşmeninüñ ḫırmen-i ʿömrin ber-bād

3. **düşmenüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **116**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
115. Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tīġüñ
116. Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā

4. **düşmene:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **59**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
59. Olasın düşmene ġālib dönesin devlet ile
60. İdesin ʿadl ile vīrān-ı cihānı iḥyā

5. **düşmenüñ:**-*üñ*
Tarih 56
Mısra: **31**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
31. Önlerüñden düşmenüñ dīvār ābād ide sed
32. Ola eṭrāf-ı ḳafasından musallaṭ inhizām

6. **düşmendür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **1**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
1. Senüñçün ḫ∨āb u rāḥat çeşm-i giryānumla düşmendür
2. Bisāt-ı istirāḥat cism-i sūzānumla düşmendür

7. **düşmendür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **2**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
1. Senüñçün ḫ∨āb u rāḥat çeşm-i giryānumla düşmendür
2. Bisāt-ı istirāḥat cism-i sūzānumla düşmendür

8. **düşmendür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **4**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
3. Gidelden sūzen-i müjgān u tār-ı kākülüñ elden
4. Rüfū-yı ʿāfiyet çāk-i girībānumla düşmendür

9. **düşmendür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **6**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
5. Ten-i sīmīnüne ḫamyāze-rīz olmaġla āġūşum
6. Sirişk-i dil-nişīn āġūş-ı müjgānumla düşmendür

10. **düşmendür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **8**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
7. Zen-i gerdūndan olduḳça dāmen-çin-i istiġnā
8. Benüm dest-i Züleyḫā gibi dāmānumla düşmendür

11. **düşmendür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **10**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
9. Benüm Nābī ḳanı hū-kerde-i vaṣl olduġum demler
10. O vuṣlat şimdi firḳatdür dil ü cānumla düşmendür

12. **düşmenün:**-*ün*
Tarih 139
Mısra: **6**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
5. Yek işāret gözedür saḥibinüñ çeşminden
6. Düşmenün cānına itdürmege tahrīb-i ḳafes

13. **düşmeni:**-*i*
Tarih 141
Mısra: **2**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
1. Gāziyān beyninde yoḳ ṣāḥib-nefes merd-i güzīn
2. Düşmeni ber-bād ider illā tüfeng-i āteşīn

14. **düşmenüñ:**-*üñ*
Tarih 141
Mısra: **3**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
3. Ḫayli yirden düşmenüñ rāz-ı derūnın keşf ider
4. Dīde de elde olursa böyle olsun dūr-bīn

15. **düşmenüñ:**-*üñ*
Tarih 144
Mısra: **38**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
37. Eyleyüp āḫir duʿā-yı ẓıll-ı Yezdānī es̱er
38. Oldı seyf-i ġāziyāndan düşmenüñ ḥāli ḫarāb

16. **düşmenüñ:**-*üñ*
Tarih 144
Mısra: **66**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
65. Ḳıldı Sulṭān Aḥmedʾün Allāh duʿāsın müstecāb
66. Düşmenüñ ṭābūrını yıkdı vezīr-i kām-yāb

17. **düşmenine:**-*i, -ne*
Gazel 242
Mısra: **14**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
13. Mükrim İbrāhīm Pāşā Ḥażret-i Ḥaḳ dostudur
14. Düşmenine daḫı luṭf eyler bilür bilmezlenür

18. **düşmenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 309
Mısra: **14**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
14. Nābiyā lūle-ṣıfat her kim ise düşmenümüz
13. Ola surāḫ be-dil dūd be-leb sūz be-ser

19. **düşmen:**
Gazel 341
Mısra: **3**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
3. İdüp taklīd ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere düşmen
4. Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ḫāme uydurmış

20. **düşmen:**
Gazel 462
Mısra: **12**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
11. Ḥavāle eyle āh-ı inkisārı merd isen ḫaṣma
12. Degüldür düşmen üzre herkesüñ kārı ʿalem çekmek

21. **düşmenden:**-*den*
Gazel 525
Mısra: **1**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
1. O şūḫ-ı dūstı düşmenden ümmīd-i viṣāl itmem
2. Dil-i bī-tābumı bāzīçe-i fikr-i muhāl itmem

22. **düşmen:**
Gazel 558
Mısra: **7**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
7. Olur taḥẕīre bāʿis̱ düşmen ammā dost taʾẕīre
8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

23. **düşmen:**
Gazel 558
Mısra: **8**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
7. Olur taḥẕīre bāʿis̱ düşmen ammā dost taʾẕīre
8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

24. **düşmenden:**-*den*
Gazel 586
Mısra: **14**
Düşman, zalim (Zâlim, yeryüzünde Allah'ın adâletidir. Allah onunla (başkalarından) intikâm alır. Sonra (döner), ondan da intikâmını alır hadisine atfen Keşfu'l-Hafâ, 2/64).
13. İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
14. Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden

25. **düşmenlerinüñ:**-*ler, -in, -üñ*
Gazel 608
Mısra: **2**
Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.
1. Olma ol gūne ki her kim ki ola saña ḳarīn
2. Ola düşmenlerinüñ fevti ile zār ü ḫazīn

düşmen olaydum:
1. **düşmen olaydum:**-*a, -y, -du, -m*
Gazel 354
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Düşman olmak.
7. Nʾolaydı düşmen olaydum o māh-pāre ile
8. Ki vaṣla māniʿ olan perde-i maḥabbet imiş

düşmen oldı:
1. **düşmen oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Düşman olmak, kin beslemeye başlamak.
7. Ġamuñla birbirine düşmen oldı ṣaff-ı müjem
8. Tavassuṭ eylemedi ṣulh içün miyāneye ḫ∨āb

düşmen ü dost:
1. **düşmen ü dost:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Düşman ve dost.
31. Oldı yek-reng mey-i ülfet ile düşmen ü dost
32. İtdi maʿcūn-ı vefā refʿ-i küdūrāt-ı ḫıṣām

düşmen-ārzū:
1. **düşmen-ārzū:**
Gazel 784
Mısra: **11**
Dostların en önde geleni, en üstünü olmak.
11. Devrān ʿadū himāye-gerān düşmen-ārzū
12. Bī-çāre ehl-i derd kime dād-ḫ∨āh ola

düşmen-i bed-ḫ∨āhe:
1. **düşmen-i bed-ḫ∨āhe:**-*e*
Gazel 294
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kötü emellere sahip, kötü niyetli düşman.
15. İtmişüz ġafletle nefs-i büt-peresti terbiye
16. Düşmen-i bed-ḫ∨āhe bilmezlikle furṣat virmişüz

düşmen-i bed-ḫ∨āhı:
1. **düşmen-i bed-ḫ∨āhı:**-*ı*
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kötü emellere sahip, kötü niyetli düşman.
1. İlāhi ʿömri şāhenşāh-i devrānuñ füzūn olsun
2. Hemīşe düşmen-i bed-ḫ∨āhı zār u ser-nigūn olsun

2. **düşmen-i bed-ḫ∨āhı:**-*ı*
Tarih 28
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kötü emellere sahip, kötü niyetli düşman.
11. Yā İlāhī ola teʾs̱īr-i ḳudūmiyle anuñ
12. Düşmen-i bed-ḫ∨āhı ser-gerdān-ı ṣaḥrā-yı helāk

düşmen-i bed-ḫ∨āhunı:
1. **düşmen-i bed-ḫ∨āhunı:**-*u, -n, -ı*
Kıt'a 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kötü emellere sahip, kötü niyetli düşman.
3. Eylesün düşmen-i bed-ḫ∨āhunı ḳahr eylemede
4. Leşker-i nuṣret ü teʾyīd-i İlāhī imdād

düşmen-i bed-rāy:
1. **düşmen-i bed-rāy:**
Kaside 7
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
Kötü düşünceli düşman.
197. Ne ḥaddi var ṭura karşuñda düşmen-i bed-rāy
198. Olur mı ẓulmet-i bī-iʿtibār ḥāʾil-i nūr

düşmen-i cāndur:
1. **düşmen-i cāndur:***-dur*
Gazel 208
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Can düşmanı.
5. Germiyyeti erbāb-ı tecerrüdledür ancaḳ
6. Cāmeyle duḫūl eyleyene düşmen-i cāndur

düşmen-i dil-kūr:
1. **düşmen-i dil-kūr:**
Kaside 7
Mısra: **206**
Kelime Tipi: -
Kalp gözü kör olan düşman.
205. Meʾāl-i ḥālini añlar bu dest-bürdüñden
206. Ne deñlü cāhil-i ṣarf olsa düşmen-i dil-kūr

düşmen-i dīn:
1. **düşmen-i dīn:**
Kıt'a 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Din düşmanı.
1. Yaraşur bu tüfeng-i zer-kārun
2. Yolına cān virürse düşmen-i dīn

düşmen-i dīni:
1. **düşmen-i dīni:***-i*
Tarih 133
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Din düşmanı.
9. Düşmen-i dīni şikest eyledi bir mertebe kim
10. Görmedi mis̱lini sābıḳda cihān-ı fāni

düşmen-i dīnine:
1. **düşmen-i dīnine:***-i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Din düşmanı.
155. Düşmen-i dīnine āfāḳ siyeh-çāl-i belā
156. Tābiʿ-i şerʿine nüh-ṭaḳ mutīʿ u münḳād

düşmen-i dīnüñ:
1. **düşmen-i dīnüñ:***-üñ*
Kaside 7
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Din düşmanı.
151. Hücūm-ı ḥamle-i ūlāda düşmen-i dīnüñ
152. Hiṣār u ḫayme vü tābūrın aldı zūr-ā-zūr

düşmen-i dīrīn-i nefs:
1. **düşmen-i dīrīn-i nefs:**
Gazel 705
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ezeli düşman olan nefis.
11. Düşmen-i dīrīn-i nefs ile cihād-ı ekbere
12. Leşker-i ṭāʿat bulur meydān Āyāṣufiyyeʾde

düşmen-i hāksārına:
1. **düşmen-i ḫāksārına:***-ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **252**
Kelime Tipi: -
Perişan, rezil düşman.
251. Vire her demde ḥażret-i Bārī
252. Düşmen-i ḫāksārına ḫ∨ārī

düşmen-i h∨āb:
1. **düşmen-i ḫ∨āb:**
Gazel 230
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Uyku düşmanı, uykuya düşman.
5. Ḫūblar ḥüsnine ḥayrān olan üftādelerün
6. Çeşm-i āyine gibi düşmen-i ḫ∨āb isterler

düşmen-i idrāk olacaḳ:
1. **düşmen-i idrāk olacaḳ:***-acaḳ*
Gazel 226
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Anlayış düşmanı olmak.
15. Şāhid-i devleti hem-meclis-i nādān görmek
16. Nābīyā düşmen-i idrāk olacaḳ yirlerdir

düşmen-i kaʿbeʾye:
1. **düşmen-i kaʿbeʾye:***-y, -e*
Gazel 848
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kabe düşmanı (Ebrehe komutasındaki Habeş ordusunun Kabe'yi filler ile istilası olayına atfen).
13. Olmadan Ebreheveş seng-zen-i Kaʿbe-i dil
14. Düşmen-i Kaʿbeʾye ur sengi ebabīl gibi

düşmen-i maġrurun:
1. **düşmen-i maġrurun:***-un*
Gazel 102
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kibirli düşman.
9. Düşmen-i maġrurun olma satvetinden tersnāk
10. Peşşe vīrān-sāz-ı maġz-ı naḫvet-i Nemrūd olur

düşmen-i maḥrem-sīret:
1. **düşmen-i maḥrem-sīret:**
Kaside 9
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
İçli dışlı olma ahlakına düşman.
35. Ülfetünden senüñ ey düşmen-i maḥrem-sīret
36. Görmedim ʿıyş u ṭarab görmemeden ġayrı żarar

düşmen-i mürüvveti:
1. **düşmen-i mürüvveti:***-i*
Gazel 227
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Erdem, irfan düşmanı.
7. Süflī-naẓardur ol ki ḫadeng-i niyāzına
8. Bir düşmen-i mürüvveti ṭurmaz nişan ider

düşmen-i nāz:
1. **düşmen-i nāz:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cilve yapmaktan nefret etmek. Naz düşmanlığı.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab nʾoldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb nʾoldı saña

düşmez:

düşnām iderse:
1. **düşnām iderse:***-er, -se*
Gazel 154
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Düşman etmek, aleyhine çevirmek.
7. Şifā-yı ṣadre sebebdür iderse de düşnām
8. Bu mīve telḫ ise de naḫl-i dil-keşümdendür

düşnām:
1. **düşnām:**
Kaside 13
Mısra: **34**
Sövme, sövüp sayma,azarlama, ta'n.
33. Girih-i cebhe leb-i ḫandeye oldı tebdīl
34. Bezmden çıḳdı yirin virdi selāma düşnām

2. **düşnāmını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 297
Mısra: **9**
Sövme, sövüp sayma,azarlama, ta'n.
9. Naḫvet u nāz ile düşnāmını yārüñ Nābī
10. Ḫaste-i miḥnete taʿvīz-i selāmet bilürüz

3. **düşnāmı:**
Gazel 197
Mısra: **2**
Sövme, sövüp sayma,azarlama, ta'n.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

düşnām-ı dil-hırāşı:
1. **düşnām-ı dil-hırāşı:***-ı*
Gazel 128
Mısra: **18**

Kelime Tipi: -
Yürek paralayan düşman.
17. Bilmez göñül ne cānibini iḫtiyār ide
18. Düşnām-ı dil-hırāşı duʿā ṣūretindedür

düşsün yā düşmesüñ:
1. **düşsün yā düşmesüñ:**
Gazel 304
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşsün yada düşmesin, olsun yada olmasın.
3. Düşsün mizāc-ı zühde muvaffıḳ yā düşmesüñ
4. Sāḳī-i şīvekār içürür ister istemez

dūstān:
1. **dūstān:**
Gazel 505
Mısra: **3**
Dostlar.
3. Kemīne renciş ile dūstān ḳanda ḳalur
4. ʿAdūya ḳādir isem ḳaṣd-i intikam idemem

dūstān-ı mevlānā eyleyeler:
1. **dūstān-ı mevlānā eyleyeler:***-y, -e, -ler*
Kaside 6
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin dostlarından biri saymak, kabul etmek.
43. Ümīdi şimdi budur Nābī-i siyeh-kārun
44. Kʾanuñçün eyleyeler dūstān-ı Mevlānā

düstūrā:
1. **düstūrā:**
Tarih 16
Mısra: **45**
Ey Paşa!.
45. Veliyyüʾn-niʿmetā ṣadrā ʿadālet-pīşe düstūrā
46. Eyā ḥikmet-şinās-ı muḳteżā-yı ṣūret ü maʿnā

düstūr-ı ḫıredmend:
1. **düstūr-ı ḫıredmend:**
Kaside 15
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Akıllı vezir.
97. Maḥż-ı tevfiḳdür ol Ḫüsrev-i devrāna kʾola
98. Öyle düstūr-ı ḫıredmend vezīr-i aʿẓam

düşüp ḳalmışdur:
1. **düşüp ḳalmışdur:***-mış, -dur*
Gazel 240
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Düşüp kalmak.
3. Degüldür bende dil ser-germī-i fikr-i nigāhuñla
4. O bī-hūş-ı maḥabbetdür düşüp bir yirde ḳalmışdur

düşür:
1. **düşürdükde:***-dükde*
Kaside 16
Mısra: **2**
Uğratmak.
1. Ḥaḳḳuñ olup vezīde nesīm-i ʿināyeti
2. Gülşen-sarāy-ı Rūmʾa düşürdükde ḳısmeti

2. **düşürdüm:***-dü, -m*
Tarih 16
Mısra: **81**
Tarih düşürmek.
81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü kūşişle
82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

3. **düşürse:***-se*
Gazel 633
Mısra: **3**
Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.
3. İtmez düşürse pīrehenin yaḳmada ḳuṣūr
4. Şemʿa fener viḳāye iken rüzgârdan

düşvār:
1. **düşvār:**
Gazel 125
Mısra: **11**
Güç, müşkül, zor.
11. Ḥāl düşvār idi olsa ṣuver u aʿmāle
12. Lillāhiʾl-ḥamd ki Ḥaḳḳʾuñ naẓarı niyyetedür

düşvār olurdı:
1. **düşvār olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 686
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zor olmak.
7. Cinsinüñ ittiḥādını düşvār olurdı fehm
8. Ḥarfeyn yek-digerde eger müdġam olmasa

düşvārca:
1. **düşvārcadur:***-dur*
Gazel 698
Mısra: **13**
Zorlu, çetin.
13. Düşvārcadur gerçi reh-i teng-i ḳanāʿat
14. Yoḳdur ḫaṭar ü bīmi selāmet var içinde

dü-tā eyler:
1. **dü-tā eyler:***-r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **221**
Kelime Tipi: -
İki kat yapmak, bükmek.
221. Āsmān ḳāmetin dü-tā eyler
222. Rifʿat-i cāhına duʿā eyler

dü-tā eyleyelüm:
1. **dü-tā eyleyelüm:***-y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Iki büklüm etmek.
14. Ḳaddümüz bār-ı tażarruʿla dü-tā eyleyelüm
13. Bāb-ı sulṭān-ı serā-perde-i Levlāk'e varup

dü-tā itmekde:
1. **dü-tā itmekde:***-mek, -de*
Tarih 92
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
İki büklüm etmek; bükmek.
23. Ḳıtʿa-i şūḫına dil-beste olup çerḫ-i berīn
24. Gösterüp ṭarz-ı edeb ḳāmetin itmekde dü-tā

dü-ṭāḳa-i mihrāb-ı ebrūvānında:
1. **dü-ṭāḳa-i mihrāb-ı ebrūvānında:***-ı, -n, -da*
Gazel 543
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kaşlarının mihrabının iki penceresi (Kaşlarının altındaki gözler bağlamında).
9. Olur dü-ṭāḳa-i mihrāb-ı ebrūvānında
10. O merdümüñ ṣaf-ı müjgān ile cemāʿat-ı ḥüsn

duy:
1. **duyamaz:***-a, -maz*
Gazel 829
Mısra: **14**
İşitmek, haber almak, öğrenmek.
13. Her bir müje zebān-ı suḫen-senc-i rāz iken
14. Taḳrīrden naẓar duyamaz müddeʿāsını

dūzaḫ:
1. **dūzaḫda:***-da*
Kaside 17
Mısra: **14**
Nazı gül çiçeği gibi güzel olan sevgili.
13. Ol gülüñ ruhsār-ı āteşnākine dil-bend olan
14. Yansa da dūzaḫda farżā sürḫ olur ḫākisteri

2. **dūzaḫa:***-a*
Gazel 116
Mısra: **3**
Cehennem, cehennem ateşi.
3. Ey bihişt itmedesin dūzaḫa nāziş ammā
4. Gālibā senden anuñ talibi bisyārcadur

3. **dūzaḫla:***-la*
Gazel 557
Mısra: **5**
Cehennem, cehennem ateşi.
5. Beni dūzaḫla taḫvīf eylemezdüñ zāhidā bilsen
6. Benüm bu pīç ü tābum dest-bürd-i serdī-i deyden

4. **dūzaḫuñ:***-uñ*
Gazel 582
Mısra: **3**
Cehennem, cehennem ateşi.
3. Bāküm ne benüm dūzaḫuñ āteşkedesinden
4. Almazlar ise lücce-i çeşm-i teri benden

5. **dūzaḫuñ:***-uñ*
Gazel 747

Mısra: **2**
Cehennem, cehennem ateşi.
1. İtmiş imżā ḫam-kārān-ı hevānuñ ādına
2. Ḳudret itdükde taʿalluḳ dūzaḫuñ īcādına

dūzaḫ eyler:
1. **dūzaḫ eyler:**-*r*
Gazel 808
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cehenneme çevirmek, cehennem gibi yapmak.
3. Bir maraždur reşk kim mahsūd-ı ẕevḳ-i ʿayş ile
4. Dūzaḫ eyler cāme-ḫ∨ābın ḥāsid-i pür-kīneye

dūzaḫ itmesün:
1. **dūzaḫ itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 836
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cehenneme çevirmek.
11. İtmesün rind-i ḳabāḥat fehme dūzaḫ meclisi
12. Gelmesün bezme Ḫudāʾya ḫod-nümālardan biri

dūzaḫ-ı iḳbāline:
1. **dūzaḫ-ı iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Tarih 144
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Geleceği olan cehennem.
5. Zābıt-ı Mosḳov olup zuʿmınca bir ṣāḥib-zuhūr
6. Dūzaḫ-ı iḳbāline virmişdi ḫayli iltihāb

düzd:
1. **düzd:**
Gazel 173
Mısra: **16**
Hırsız.
15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fıkr-i raḳīb
16. Düzd olan ḫānede hiç ḫ∨āb-ı ferāġat mı ḳalur

2. **düzdüñ:**-*üñ*
Gazel 466
Mısra: **9**
Hırsız.
9. Düzdüñ taḳaddüm itmededür pāyı destine
10. Ḫ∨ābın rübūde eylemede pāsbānlaruñ

3. **düzdüñ:**-*üñ*
Gazel 676
Mısra: **12**
Hırsızlık, hırsızlar.
11. İster ki çeşmin açmaya ḫ∨āb-ı ḥużūrdan
12. Düzdüñ ʿaceb ʿalāḳası var pāsbān ile

4. **düzd:**
Gazel 729
Mısra: **8**
Hırsız.
7. Giremez ceyş-i güneh leşker-i istiġfāre
8. Düzd fırṣat bulamaz ṣunmaġa āmādelere

düzdān:
1. **düzdān:**
Gazel 372
Mısra: **13**
Hırsızlık.
13. Eyledi tevbe fevāhiş oldı düzdān nā-bedīd
14. Ẓāhir ü bāṭından itdi ehl-i ṭuġyān el-vedāʿ

2. **düzdāndan:**-*dan*
Gazel 606
Mısra: **1**
Hırsızlık, hırsızlar.
1. İnkār iderse ġamzesi düzdāndan olduġın
2. Ebrūları işāret ider andan olduġın

düzdāne:
1. **düzdāne:**
Gazel 875
Mısra: **7**
Hırsızca, gizlice.
7. Nigeh gül-çīn iken düzdāne gülzār-ı cemālinden
8. Giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi ol ḫāṭır-şiken ṭutdı

düzdān-ı maʿānī:
1. **düzdān-ı maʿānī:**
Kıt'a 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mana hırsızlığı.
3. İstirāḳ-ı istiʿārāt ile şiʿr-i Şevketüñ
4. Şimdi düzdān-ı maʿānī şān u şevket baġladı

düzdān-ı maʿānīde:
1. **düzdān-ı maʿānīde:**-*de*
Gazel 674
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mana hırsızlığı.
3. Deryūzegerāndan şuʿarā ekẕer olurdı
4. Düzdān-ı maʿānīde eger ḳaṭʿ-ı yed olsa

düzd-i dil:
1. **düzd-i dil:**
Gazel 555
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül hırsızı.
3. O düzd-i dil yine bir tāze genc-i ḥüsn açmış
4. Girişmeler dökilür dāmen-i nigāhından

düzd-i dil-nişīnündür:
1. **düzd-i dil-nişīnündür:**-*ün, -dür*
Gazel 288
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönülde yer tutan hırsız.
7. Göñül bizüm degül ol düzd-i dil-nişīnündür
8. Ḳomaz tekellüfe yir münḳadaşlıḳlarumuz

düzd-i ġam:
1. **düzd-i ġam:**
Gazel 331
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Keder hırsızı.
7. Ḫarābezār-ı dile düzd-i ġam sıġınmaz idi
8. Ziḥāmgāh-ı ʿimāretde bulsa cāy-ı gürīz

düzd-i ġamze-i çālāk:
1. **düzd-i ġamze-i çālāk:**
Gazel 832
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öldürücü yan bakış hırsızı, sevgili.
7. Nühüftedür didügüñ düzd-i ġamze-i çālāk
8. Şikār-ı cāna meġer aşikāre gelmedi mi

düzd-i ḫ∨āb itdün:
1. **düzd-i ḫ∨āb itdün:**-*dün*
Gazel 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uyku hırsızlığı yapmak, uykudan çalmak.
1. Vaʿde-i ḫāṭır-firībün düzd-i ḫ∨āb itdün bu şeb
2. Ṭār u pūd-ı cāme-ḫ∨ābum sūz u tāb itdün bu şeb

düzd-i maʿnā:
1. **düzd-i maʿnā:**
Gazel 586
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mana hırsızlığı, başkasından şiir, güzel deyişleri çalma.
17. Düzd-i maʿnā kara ḫırsuz gibidür ey Nābī
18. El-ḥazer ḳāfile-i naẓma ṣunan reh-zenden

düzd-i nā-tersāna:
1. **düzd-i nā-tersāna:**-*a*
Gazel 754
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Korkusuz hırsızlar.
13. Ḳo dil ḳalsun ḫayāl-i zülf ile zindān-ı hicrānda
14. Olur cāy-ı selāmet düzd-i nā-tersāna tersāne

düzd-i nesīm:
1. **düzd-i nesīm:**
Gazel 780
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hırsız olan rüzgar.
3. Bülbül fiġānı kesme ki ne-şʾ küfte ġoncenüñ
4. Düzd-i nesīm girmeye tā cāme-ḫ∨ābına

düzd-i nifāḳ:
1. **düzd-i nifāḳ:**
Gazel 362
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ufak tefek bozukluk, uyumsuzluk.

13. N᾿ola bulunsa da bir gūşesinde düzd-i nifāḳ
14. Ferāḫdur o ḳadar Nābiyā cihān-ı ḫulūṣ

düzd-i siyeh-pūş-ı nigeh:
1. **düzd-i siyeh-pūş-ı nigeh:**
Gazel 806
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Karalar giymiş hırsız bakış.
5. Ḳapılur dīde-i ḫūbān gibi bīmārlara
6. O ḳadar çāpük iken düzd-i siyeh-pūş-ı nigeh

düzd-i tehī-dest:
1. **düzd-i tehī-dest:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Elleri boş hırsız.
9. Ṣāhib-güher-i genc-i denī düzd-i tehī-dest
10. Ġafletde teyaḳḳuẓda nigehbān mütereddid

düzdīde:
1. **düzdīde-nigeh:**
Gazel 54
Mısra: **9**
Çalınmış bakış; göz ucuyla acele bakış.
9. Ḳalmaz yine düzdīde-nigeh maṣlaḥatından
10. Olmış ṭutalum çeşm-i nigehbān müteʿaddid

2. **düzdīde:**
Gazel 470
Mısra: **4**
Gizlice, kaçamak.
3. Gāh gāhī ḫande-i düzdīde ümmīdiyledür
4. Yāre düzdīde nigāh-ı gāh gāhı ʿāşıḳuñ

düzdīde- metāʿ:
1. **düzdīde- metāʿ:**
Gazel 487
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çalınmış mal.
11. Girmese mahzen-i elfāzına düzdīde- metāʿ
12. Bender-i nāṭıḳada beyt-i emīn olsa ġazel

düzd-ṣūret:
1. **düzd-ṣūret:**
Gazel 118
Mısra: **12**
Taklitçi, irtihalci.
11. Lillahi᾿l-ḥamd ki ḫalvetkede-i maʿnāya
12. Düzd-ṣūret cühela fırkası nā-maḥremdür

dūzeḫ:
1. **dūzeḫden:**-*den*
Gazel 204
Mısra: **8**
Cehennem.
7. Olur mı ʿārif-i dūzeḫ-pesendüñ nārdan bāki
8. Meġer kim ḳadr-i nā-fehmān dūzeḫden muʿaẕẕebdür

E

e:
1. **e:**
Kıt'a 67
Mısra: **3**
Kuvvetlendirme edatı.
3. Seni eşküñ gör e ne şūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

2. **e:**
Gazel 598
Mısra: **9**
Kuvvetlendirme edatı.
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

3. **e:**
Gazel 868
Mısra: **3**
Sınırsız ve sonsuz, uçsuz bucaksız.
3. Sen de inṣāf id e ey āfet-i bīgāne-nevāz
4. Ġayr ile ṣohbetüñ insāna elem gelmez mi

e ey:
1. **e ey:**
Gazel 445
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Seslenme edatının kuvvetleştirilmiş hali.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

eʿālī:
1. **eʿālīsi:**-*si*
Gazel 472
Mısra: **12**
En yüksek, en ali, en yüce.
11. Nābī-i kemīneñden ola saña hediyye
12. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

2. **eʿālīsi:**-*si*
Gazel 475
Mısra: **16**
En yüksek, en ali, en yüce.
15. Nābī-i kemīnenden ola saña hediyye
16. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

3. **eʿālī:**
Gazel 812
Mısra: **10**
En yüksek, en ali, en yüce.
9. Arż ü semā ki yek-dīgere bāz-bestedür
10. Mevḳūfdur eşīrde eʿālī esāfile

eʿazz:
1. **eʿazzdur:**-*dur*
Gazel 861
Mısra: **13**
En aziz, en değerli.
13. Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
14. Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā

eb:
1. **ebi:**-*i*
Kıt'a 57
Mısra: **3**
Baba, peder, valid.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

2. **ebi:**-*i*
Kıt'a 57
Mısra: **4**
Baba, peder, valid.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

eb u ecdād:
1. **eb u ecdād:**
Kaside 14
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baba ve dede, atalar.
77. O raḥmı kim fuḳarāya ider murāfaʿada
78. Ne mümkin eyleye eṭfāline eb u ecdād

ebabīl:
1. **ebabīl:**
Gazel 848
Mısra: **14**
Kabe'yi yıkmaya giden Ebrehe ordusunu ayak ve gagalarından attıkları taşlarla bozguna uğratan kuşlar.
13. Olmadan Ebreheveş seng-zen-i Kaʿbe-i dil
14. Düşmen-i Kaʿbeʾye ur sengi ebabīl gibi

ebʿād:
1. **ebʿād:**
Kaside 2
Mısra: **102**
Ölçüler, boyutlar.
101. Luṭfınuñ ḳadrini bildürmek içündür muṭlaḳ
102. Iṣṭılāḥāt-ı fünūn içre bulunmak ebʿād

ebced:
1. **ebceddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **18**
Her harfi bir sayıyı karşılayan Arap harfleri ile yazılı sekiz kelimeden meydana gelen bir hesap sistemi; (ebced, hevvez, hutti, kelemen, sa'fes, karaşet, sahhaz, dazıg-len).
17. Ḥurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḫāle eyle naẓar
18. Mecāz ders-i ḥaḳīḳīye çünki ebceddür

ebdāl-ı bülbüli:
1. **ebdāl-ı bülbüli:**
Kaside 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Derviş halini alan bülbül.
15. ʿAceb ki almaya ebdāl-ı bülbüli ḥayret
16. Ki gösterür aña her sebze ṣūret-i esrār

ebed:
1. **ebedden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **70**
Sonu olmayan zaman, sonsuzluk.
69. Ezel ser-noḳṭa-i devr-i ḥayāt-ı aşldur kʾeyler
70. Ebedden imtinaʿ-i infıkāk-i ʿaynına īlmā

ebedī eylesin:
1. **ebedī eylesin:**-*sin*
Kaside 13
Mısra: **235**
Kelime Tipi: -
Sonsuz eylemek, ebedileştirmek.
235. Eylesin lücce-i mevvāc-ı cihānda ebedī
236. Lenger-i baḫtı ile keşti-i devlet-ārām

ebhire-i ʿazl:
1. **ebḫire-i ʿazl:**
Kaside 12
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Azledilme dumanları.
177. Ḳoma ḥasretle tehī-dest dil-i maḥzūnı
178. İtmedin ebḫire-i ʿazl dimāġum sersām

eb-i kerīmleri:
1. **eb-i kerīmleri:**-*ler, -i*
Kaside 16
Mısra: **222**
Kelime Tipi: -
Cömert baba.
221. Baḳī henüz gerden-ı ʿabd-i faḳīrde
222. Merḥūm eb-i kerīmleri ḥaḳḳ-ı niʿmeti

ebkāra:
1. **ebkāra:**
Kaside 2
Mısra: **313**
Kız oğlan kızlar, bakireler (Daha önce kullanılmamış orijinal hayaller bağlamında).
313. Ḥarem-i naʿt-ı şerīfüñde bu ebkāra gerek
314. Duḫterān-ı ʿAraba važʿ olunan nām-ı suʿād

ebkem ider:
1. **ebkem ider:**-*er*
Gazel 482
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dilsiz bırakmak, susturmak, çıt çıkaramaz duruma getirmek.
3. Ḳadd-i ṣabrı ḫam ider ḳāmet-i dil-cūy-ı Ḫalīl
4. Bülbüli ebkem ider çeşm-i suḫan-gūy-ı Ḫalīl

ebkem olursa:
1. **ebkem olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 15
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **Deyim**

Dilsiz olmak II Konuşamayacak duruma gelmek.
141. Ġayrı şuġl içre iken bir söz ile eyler edā
142. ʿUḳalā kangı meṣāliḥde olursa ebkem

eblāḳ-ı bād-pāya:
1. **eblāḳ-ı bād-pāya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
Rüzgar ayaklı alaca at.
217. Her kaçan itse ārzu-yı şikâr
218. Eblāḳ-ı bād-pāya olsa süvār

eblehlicük:
1. **eblehlicük:**
Gazel 392
Mısra: **20**
Saflık, akılsızlık.
19. Rāḥat murād iden ḳulına Ḥaḳḳ naṣīb ider
20. Eblehlicük ḥālīmlicük bī-riyālıcuk

ebnā-yı ʿālem:
1. **ebnā-yı ʿālem:**
Gazel 623
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zamane insanları, halihazırda yaşayan insanlar.
9. Zeri ebnā-yı ʿālem eyleyüp pinhān seḥābāsā
10. Yine āh-ı şerernāk ile giryān gösterür kendin

ebnā-yı ʿaṣrun iʿtiḳādında:
1. **ebnā-yı ʿaṣrun iʿtiḳādında:**
Gazel 386
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çağdaşlarının gözünde.
11. Hünerdür Nābiyā ebnā-yı ʿaṣrun iʿtiḳādında
12. Riyāż-ı ülfete çirk-ābe-efşān-ı nifāḳ olmaḳ

ebnā-yı cihān:
1. **ebnā-yı cihān:**
Gazel 484
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Bu dünya halkı.
17. Muḥtāc iken ebnā-yı cihān luṭfına Nābī
18. Pā-mālliġa ṣabrda hem-ṭabʿ-ı zemīn ol

ebnā-yı cinsi:
1. **ebnā-yı cinsi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **318**
Kelime Tipi: -
Aynı cinsten olanlar.
317. Görüp aḳrānumı saʿādetde
318. Nice ebnā-yı cinsi rifʿatde

ebnā-yı dehr:
1. **ebnā-yı dehr:**
Kıt'a 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dönemin insanı.
3. Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
4. Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ḫazīnedür

ebnā-yı dehrüñ:
1. **ebnā-yı dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 506
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zamanın çocukları.
9. Beni ebnā-yı dehrüñ ṣoḥbetinden itdi müstaġnī
10. Dil-i ġam-ḫ∨ār dirler Nābiyā bir hem-nişīn buldum

ebnā-yı nevʿ:
1. **ebnā-yı nevʿ:**
Gazel 391
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aynı nevden, eynı cinsten olanlar.
3. Yine sulṭānuma şāyestedür ebnā-yı nevʿ üzre
4. Taḳaddüm eyleyüp ʿünvān-ṭırāz-ı imtiyāz olmaḳ

ebnā-yı şehr:
1. **ebnā-yı şehr:**
Gazel 75
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şehrin (İstanbul) çocukları.
11. Bī-ḥarf-i telḫ kim var ise ḫāk-i şehrdür
12. Ebnā-yı şehr cümlesi şīrīn-zebān olur

ebnā-yı zamanda:
1. **ebnā-yı zamanda:**-*da*
Gazel 345
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamane insanı.
9. Nādānlık olup muʿteber ebnā-yı zamanda
10. Ḫaṭṭı bozulup nüsḫa-i ʿirfān unudulmış

ebr:
1. **ebr:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **45**
Bulut.
45. Ol ebr mi ẓann idersin anı
46. Kim ola her ebr ana müdānī

2. **ebr:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **46**
Bulut.
45. Ol ebr mi ẓann idersin anı
46. Kim ola her ebr ana müdānī

3. **ebri:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **200**
Bulut.
199. Ġayret-i luṭfı baḥrı ḫāk eyler
200. Keremi ebri germnāk eyler

4. **ebre:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **91**
Bulut.
91. Ṭoḳunsa ebre gözi bir ʿaṭā-çeşīdesinüñ
92. Dökerdi ḳaṭre yerine zemīne gevher-i nāb

5. **ebrüñ:**-*üñ*
Gazel 247
Mısra: **8**
Bulut.
7. Mānend-i mihr mümessek olur ḫande-rūlar
8. Ebrüñ ʿaṭāsı ʿāleme giryānlıġındadur

6. **ebre:**-*e*
Gazel 294
Mısra: **6**
Bulut.
5. Biz muhītüz daʿvī-i feyż-i ʿatā düşmez bize
6. Ebre bu daʿvāyı icrāda vekālet virmişüz

7. **ebr:**
Gazel 850
Mısra: **10**
Bulut.
9. Ḫırmen-i devrānı itdi çün ṣevāʿiḳ tārümār
10. İtdi ebr içre tevārī beyża-i beyżā gibi

8. **ebr:**
Gazel 866
Mısra: **15**
Bulut.
15. Ebr itdi rişte-i keremin öyle ʿām kim
16. Medd-i zebāna ḳudret-i fevvāre ḳalmadı

ebreheveş:
1. **ebreheveş:**
Gazel 848
Mısra: **13**
Ebrehe gibi (Ebrehe; Peygamberimizin (A.S.M.) doğumundan elli gün kadar evvel Kabenin tahribine gelen Habeş Ordu Kumandanının ismi).
13. Olmadan Ebreheveş seng-zen-i Kaʿbe-i dil
14. Düşmen-i Kaʿbeʾye ur sengi ebabīl gibi

ebr-i bahār:
1. **ebr-i bahār:**
Tarih 92
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bahar bulutu.
19. Dü sütūn ile urur dāġ-ı derūn-ı çerḫe
20. Sāyebānından ider ebr-i bahār istiʿṭā

2. **ebr-i bahār:**
Gazel 752
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bahar bulutu.
1. ʿAceb mi kaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

ebr-i feyyāż-ı ʿaṭādur:
1. **ebr-i feyyāż-ı ʿaṭādur:***-dur*
Tarih 138
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Cömertçe lütfetmenin bereketli bulutu.
61. Ebr-i feyyāż-ı ʿaṭādur yem-i istiġnāsı
62. Baḥr-ı pür-cūş-ı ḫıred kūh-ı vekār u temkīn

ebr-i feyż:
1. **ebr-i feyż:**
Gazel 423
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahmet, bereket bulutu.
3. Ey ebr-i feyż merhem-i iḥsānuñ itme sedd
4. Raḥm eyle çāk-ı sinesine nāvdānlaruñ

ebr-i feyżi:
1. **ebr-i feyżi:***-i*
Gazel 593
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Rahmet, bereket bulutu.
7. Alurken ebr-i feyżi hāki āġūşa çeken yemden
8. Yine ḥācetverān-ı ḫāke imdād itmesün nʾitsün

ebr-i feyż-perver:
1. **ebr-i feyż-perver:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Bereket yetiştiren bulut.
27. Çün oldı o ebr-i feyż-perver
28. Bu ḫāk-i ḥaḳīre ḳaṭre-güster

ebr-i ġażabından:
1. **ebr-i ġażabından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 576
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öfke bulutları.
9. Şāyāndur ol dil-dāra perestiş kʾola Nabī
10. Āb-ı şefekat-rīḫte ebr-i ġażabından

ebr-i gevher-bārdan:
1. **ebr-i gevher-bārdan:***-dan*
Gazel 882
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Cevher yüklü bulutlar.
13. O āġā-yı ʿadīmüʾl-mis̱l ü nāzik-ṭabʿ ü ḫoş-ḫū kim
14. Kef-i iḥsānı ḥaḳḳā ebr-i gevher-bārdan geldi

ebr-i gevher-bāruñ:
1. **ebr-i gevher-bāruñ:***-uñ*
Gazel 734
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cevher yüklü bulutlar.
1. Hilāl-i ʿīd ḳalmış ebr-i gevher-bāruñ altında
2. Mis̱āl-i gūş-ı meh-rūyān ḫam-ı destāruñ altında

ebr-i güher-pāş-ı żamīr:
1. **ebr-i güher-pāş-ı żamīr:**
Kaside 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönlün inci saçan bulutu.
9. Ne ʿaceb ḫayli zamāndur ki temevvücde degül
10. Baḥr-ı zeḫḫār-ı ḫayāl ebr-i güher-pāş-ı żamīr

ebr-i ḥayāt-güster:
1. **ebr-i ḥayāt-güster:**
Tarih 52
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hayta yayan/veren bulut.
11. Ebr-i ḥayāt-güster ü kān-ı güher-fürūz
12. Baḥr-ı telātum-āver-i emvāc-ı Mes̱nevī

ebr-i kerem:
1. **ebr-i kerem:**
Gazel 403
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kerem bulutu.
1. Kesme ey ebr-i kerem riştesini āblaruñ
2. Belki ratḳ eyleyesin fatḳını mīz-āblaruñ

ebr-i keremden:
1. **ebr-i keremden:***-den*
Gazel 301
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kerem bulutu.
9. Bize kim āb virür ebr-i keremden ġayri
10. Deşt-i bī-fāʾidede sebze-i ḫod-rūyuz biz

ebr-i maṭīr:
1. **ebr-i maṭīr:**
Kaside 11
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Yağan, dökülen bulut; yağmur bulutu.
129. Sen ol keremle ʿalemsin ki itse ebr-i maṭīr
130. Kef-i kerīmüñe taḳlīd iderler istiġrāb

ebr-i nāz:
1. **ebr-i nāz:**
Gazel 312
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Cilve bulutu.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġna
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

ebr-i nev-bahār:
1. **ebr-i nev-bahār:**
Gazel 129
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İlkbahar bulutu.
7. Dürler nis̱ār ider serine ebr-i nev-bahār
8. Olduḳça naʿṭ-ḫ∨ān-ı çemen ʿandelībler

ebr-i nev-bahārāndan:
1. **ebr-i nev-bahārāndan:***-dan*
Gazel 112
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeni baharların (ilkbaharlar) bulutu.
13. Ümīdvār olıcaḳ ebr-i nev-bahārāndan
14. Nüzūl-ı ṣāʾikadan ma-ʿadā degül de nedür

ebr-i nīsān:
1. **ebr-i nīsān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **233**
Kelime Tipi: -
Nisan bulutu; bol yağmur getiren bulut II Rûmî nisanın on sekizinci, Mîlâdî Mayıs'ın birinci günü yağan yağmur taneleri denizde içinden inci çıkan ve adına sadef denilen kabuklu deniz hayvanının karnına giderse inci, yılanın ağzına düşerse zehir olurmuş.
233. Ebr-i nīsān ki pür-leʿālīdür
234. Köhne-kirpās kāse-mālīdür

ebr-i perākendede:
1. **ebr-i perākendede:***-de*
Gazel 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dağınık bulutlar.
5. Birisi ebr-i perākendede ḳamerde bedīd
6. Biri ḳamerde ṣarīḥ oldı ḳābil-i īmā

ebr-i pür-ʿaṭā:
1. **ebr-i pür-ʿaṭā:**
Kaside 14
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Hediyelerle dolu bulut.
51. ʿUluvv-ı cāhı ile ṭāḳ-ı āsmān hem-dūş
52. Kef-i kerīmi ile ebr-i pür-ʿaṭā hem-zād

ebr-i raḥmet:
1. **ebr-i raḥmet:**
Gazel 486
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Rahmet bulutu.
11. Luṭfından ebr-i raḥmet ider rūyumuz sefid
12. Yoḫsa bizüm icāreli ḳaṣṣārumuz degül

ebr-i raḥmet-feşān:
1. **ebr-i raḥmet-feşān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Rahmet saçan bulutlar.
41. Pīş-gīr-i sefīd açup meh-tāb
42. Ebr-i raḥmet-feşān da itdi gül-āb

ebr-i sefīd:
1. **ebr-i sefīd:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **11**

Kelime Tipi: -
Beyaz bulut.
11. Bir ebr-i sefīd līk merḳūm
12. Bir ḳaṭre-i feyż sırr-ı mektūm

ebr-i sefīd-ı ʿanber-efşān:
1. **ebr-i sefīd-ı ʿanber-efşān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Anber kokusu saçan beyaz bulut.
9. Oldı göze nā-gehān nümāyān
10. Bir ebr-i sefīd-ı ʿanber-efşān

ebr-i semāvāt-ı kerem:
1. **ebr-i semāvāt-ı kerem:**
Kaside 13
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Cömertlik semasının bulutu.
127. Pertev-i şemʿ-i hüner ebr-i semāvāt-ı kerem
128. Aḫter-i burc-ı edeb mīve-i şāḫ-ı ikrām

ebr-i sipihr-i mekremetdür:
1. **ebr-i sipihr-i mekremetdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Cömertlik semasının bulutu.
41. Bu ebr-i sipihr-i mekremetdür
42. Ārāyiş-i evc-i ʿāṭıfetdür

ebr-i ẓalām:
1. **ebr-i ẓalām:**
Kaside 13
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Karanlık bulutlar.
37. Eyledi ḫalḳa ifāże s̱emerāt-ı rāḥat
38. Mezraʿ-ı ʿālemi ġarḳ-ı gil iden ebr-i ẓalām

ebrū:
1. **ebrūlaruñ:***-lar, -u, -ñ*
Gazel 27
Mısra: **4**
Kaş.
3. Ṭayy eyle cebīnüñle reh-i kūy-ı Ḫudāyı
4. Ebrūlaruñ āmāde-i feyż-i ḫaṭavāt it

2. **ebrūda:***-da*
Gazel 69
Mısra: **15**
Kaş.
15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaṣanur

3. **ebrūsuna:***-su, -n, -a*
Gazel 145
Mısra: **11**
Kaş.
11. O meh-i çārde-sālüñ baḳar ebrūsuna dil
12. Çeşm-i erbāb-ı vezāʾif meh ile sāldedür

4. **ebrūlar:***-lar*
Gazel 183
Mısra: **2**
Kaş.
1. Fedā-yı tīġ olur ḥaddin tecāvüz eyleyen mūlar
2. Cefā-yı tīġden āsūdedür müjgān u ebrūlar

5. **ebrū:**
Gazel 266
Mısra: **2**
Kaş.
1. Bīdārī-i tāliʿ ruḫ-ı nīgū ile olmaz
2. İḳbāl-i cihān çeşm ile ebrū ile olmaz

6. **ebru:**
Gazel 312
Mısra: **9**
Kaş (Mihraba benzerliği yönünden).
9. Teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ olmada ebru degül ancaḳ
10. Şifāf-ı cīb-i pīrāhen daḫı mihrābdan ḳalmaz

7. **ebrūsı:***-sı*
Gazel 324
Mısra: **4**
Kaş.
3. Ḳurbdür māniʿ-i vuṣlat bize ol āfet ile
4. Gerçi ebrūsı ḳadar ancaḳ olur fāṣılamuz

8. **ebrūlarınuñ:***-lar, -ı, -nuñ*
Gazel 431
Mısra: **18**
Kaş.
17. Nābiyā şimdi ʿatāyāsı kibār-ı ʿaṣruñ
18. Deġmez ebrūlarınuñ çīnine bevvāblaruñ

9. **ebrūlarına:***-lar, -ı, -n, -a*
Gazel 438
Mısra: **2**
Kaş.
1. Oldı sinemde nümāyān es̱eri dildāruñ
2. Çeşmi ebrūlarına itdügi istiẓhāruñ

10. **ebrūda:***-da*
Gazel 542
Mısra: **1**
Kaş.
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

11. **ebrūları:***-lar, -ı*
Gazel 606
Mısra: **2**
Kaş.
1. İnkār iderse ġamzesi düzdāndan olduġın
2. Ebrūları işāret ider andan olduġın

12. **ebrūñ:***-ñ*
Gazel 653
Mısra: **9**
Kaş.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menḳabesi oldı cünūn

13. **ebrūlarınuñ:***-lar, -ı, -nuñ*
Gazel 677
Mısra: **8**
Kaş.
7. İtmezdi vefā alduġı naḳd-ı dil-i ʿuşşaḳ
8. Ebrūlarınuñ küştelerinden diyet olsa

14. **ebru:**
Gazel 732
Mısra: **4**
Kaş.
3. S̱evābı beytde maʿnī mis̱āli pinhāndur
4. Kibāruñ ebru ile virdügi selāmında

15. **ebrūlar:***-lar*
Gazel 776
Mısra: **8**
Kaş.
7. Ḫᵛāhiş-i vuṣlat mı ḥiss itdi telāşumdan ʿaceb
8. Mevc-ḫīz-i çīn-i nāz olmaḳda ebrūlar yine

ebrūvān:
1. **ebrūvānı:***-ı*
Kaside 6
Mısra: **3**
Kaşlar.
3. Libās-ı ḫaṭve giyer ebrūvānı şevḳinden
4. Olınca nāṣiye-sā ʾāşıḳān-ı Mevlānā

2. **ebrūvāna:***-a*
Gazel 315
Mısra: **1**
Kaşlar.
1. Girince gamze işe ebrūvāna yir ḳalmaz
2. Düşince maʿreke tīġe kemāne yir ḳalmaz

3. **ebrūvānın:***-ı, -n*
Gazel 605
Mısra: **5**
Kaşlar.
5. Leşker-i ḫaṭ ebrūvānın itdi pā-māl-i ġubār
6. İndi püller pāyesine bir zaman miḥrāb iken

ebrū-yı dil-ber:
1. **ebrū-yı dil-ber:**
Tarih 72
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kaşı.
19. Ebrū-yı dil-ber ile farḳı meġer bir ser-i mū
20. Tāk-ı eyvānına diḳḳatle olunsa imā

ebrū-yı dil-keş-i ḫubāna:
1. **ebrū-yı dil-keş-i ḫubāna:***-a*
Tarih 63
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzellerin gönlü cezbeden kaşları.
5. Ebrū-yı dil-keş-i ḫubāna ḳomaz
6. Baḳmaġa ṭarḥ-ı laṭīf-i ṭāḳı

ebrū-yı ḫalīl:

1. **ebrū-yı ḫalīl:**
Gazel 482
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kaşı.
5. Keffe-i çeşmine cünbiş virüp ebrū-yı Ḫalīl
6. Dil alup şive ṣatar ṭurma terāzū-yı Ḫalīl

ebrū-yı ḫūbān:
1. **ebrū-yı ḫūbān:**
Kaside 7
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Güzellerin kaşı.
127. Teveccüh eylese tefrīḳ-i fitne-sāzāne
128. Olur dü ebrū-yı ḫūbān biribirinden dūr

2. **ebrū-yı ḫūbān:**
Gazel 67
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellerin kaşı.
9. Ḳarār itmem dıraḫt-ı bīhdār olsam da ey Nābī
10. Benüm ebrū-yı ḫūbān tīşe-i kūh-ı vakārumdur

ebrū-yı hubāndan:
1. **ebrū-yı hubāndan:***-dan*
Gazel 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzellerin kaşı.
7. Serüñ sen āşinā-yı secde-i ʿaşḳ eyle de seyr it
8. Göñül ebrū-yı hubāndan saña miḥrāb olur peydā

ebrū-yı ʾıyşı:
1. **ebrū-yı ʾıyşı:***-ı*
Kaside 20
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Ömür kaşı.
93. Ser-sebz idüp riyāż-ı ḥayātın hemīşe Ḥaḳ
94. Ebrū-yı ʾıyşı görmeye çīn-i melāleti

ebrū-yı maġfiret eyleyen:
1. **ebrū-yı maġfiret eyleyen:**
Gazel 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, affetmek.
1. Reng-i günāhı eyleyen ebrū-yı maġfiret
2. İtmiş ḫaṭāyı şāne-i gīsū-yı maġfiret

ebrū-yı muʿanber-i yār:
1. **ebrū-yı muʿanber-i yār:**
Gazel 543
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin amber kokulu kaşları.
5. Kec olsa her ne ḳadar ebrū-yı muʿanber-i yār
6. Olur o deñlü mededkār-ı istiḳāmet-i ḥüsn

ebrū-yı yārüñ:
1. **ebrū-yı yārüñ:***-üñ*
Gazel 559
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kaşı.
3. Her şeyüñ mevḳiʿi ḫāṣında ider ḥüsni zuhūr
4. Revnaḳ-ı ḥüsnini gör ebrū-yı yārüñ ḫamdan

ebrū-yı yārveş:
1. **ebrū-yı yārveş:**
Gazel 531
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kaşı gibi.
5. Bir kemān-ḫānede ʿaceb var mı
6. Ebrū-yı yārveş kemān bilmem

ebuʾl-ḫayr:
1. **ebuʾl-ḫayruñ:***-uñ*
Tarih 63
Mısra: **1**
Şair Nabi'nin büyük oğlu.
1. Ḳaṣr-ı vālāsı Ebuʾl-ḫayruñ kim
2. Eyledi şöhreti pür āfāḳı

2. **ebuʾl-ḫayrʾa:***-a*
Tarih 95
Mısra: **1**
Şair Nabi'nin büyük oğlu.
1. Naḥv okudıcaḳ Nābī maḫdūmı Ebuʾl-ḫayrʾa
2. Feyyāz bu maʿnāyı itdi diline ilḳā

3. **ebuʾl-ḫayruñ:***-uñ*
Tarih 150
Mısra: **1**
Şair Nabi'nin büyük oğlu.
1. Ḥāṣıl-ı ʿömrüm Ebuʾl-ḫayruñ idince ḫaṭṭın
2. Perde mānend keşīde ruḫına ṣāḥib-i ṣunʿ

ebvāb:
1. **ebvābı:***-ı*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **50**
Kapılar.
49. Ḫayr ile ola güşāde Nābī
50. Ḫayme-i dil-keşinüñ ebvābı

2. **ebvābı:***-ı*
Tarih 50
Mısra: **8**
Kapılar.
7. Girüp atlu piyāde ḳalʿaya destūr-ı ekremle
8. Binānuñ ṭoldı ebvābı mezīdāt-ı mücerredden

3. **ebvābın:***-ı, -n*
Tarih 68
Mısra: **1**
Kapılar.
1. Ḫoşā binā-yı muʿallā ki görse ebvābın
2. Bihişt ḥayret ile çāk ider girībānin

ebvāb ü füṣūl:
1. **ebvāb ü füṣūl:**
Gazel 435
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bölümler ve fasıllar.
5. Nüsḫa-i ʿaşḳ u maḥabbetdeki ebvāb ü füṣūl
6. Şerḥidür dīde-i ʿāşıḳdan aḳan ḫūn-ābuñ

ebvāb ü füṣūlāsā:
1. **ebvāb ü füṣūlāsā:**
Tarih 103
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bölüm ve fasılları gibi.
9. Ṣalāḥ u ʿiffet ü perhīz ü ʿilm ü ḥilm ü ʿafv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

ebvāb-ı āfāḳa:
1. **ebvāb-ı āfāḳa:***-a*
Gazel 279
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ufukların kapıları.
7. Miṣāl-i ḥalḳa ṭutdum gūşumı ebvāb-ı āfāḳa
8. Ṣadā-yı naġme-i ʿıyş u ṭarab her haneden gelmez

ebvāb-ı bestedür:
1. **ebvāb-ı bestedür:***-dür*
Gazel 415
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Kapalı kapılar.
17. Nābī sezā-yi serzeniş ebvāb-ı bestedür
18. Yoḳ ihtiyāç daḳḳına bāb-ı güşādenüñ

ebvāb-ı efvāhı:
1. **ebvāb-ı efvāhı:***-ı*
Kaside 17
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ağızların kapıları, dudaklar.
15. Eyledi ebvāb-ı efvāhı hilāl-i şām-ı ʿīd
16. ʿUḳde-i imsākdan künc-i kerem gibi yiri

ebvāb-ı ḥarām:
1. **ebvāb-ı ḥarām:**
Gazel 712
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Haram kapısı (Haram yoldan geçinme bağlamında).
9. Degüldür yek-nefes endīşeden ḫālī dil-i Nābī
10. Degül ʿādet şebān-rūz olmaḳ ebvāb-ı ḥarām beste

ebvāb-ı iʿtirāża:
1. **ebvāb-ı iʿtirāża:***-a*
Kaside 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İtiraz kapıları.
9. Ebvāb-ı iʿtirāża güşāyiş virüp tamām
10. İtdi edille ile müʾekked ʿibāreti

ebvāb-ı şehr-bend-i yaḳīndür:
1. **ebvāb-ı şehr-bend-i yaḳīndür:***-dür*
Kaside 4
Mısra: **20**

Kelime Tipi: -
İlim şehrinin kapıları.
19. Tā ḥaşr vārid olmadadur kārvān-ı feyż
20. Ebvāb-ı şehr-bend-i yaḳīndür çehār-yār

ecānib:
1. **ecānib:**
Gazel 265
Mısra: **4**
Ecnebiler, yabancılar.
3. Beyān-ı ḥālüme māniʿ benüm ḥużūrumdur
4. Ecānib olduġı meclisde mācerā dinmez

ecdād:
1. **ecdādıñuñ:**-*ı, -ñuñ*
Kaside 16
Mısra: **201**
Cedd'ler, babanın babaları, atalar.
201. Ecdādıñuñ da olduġı nām-āver-i fütūḥ
202. Olmaḳladur ḥavāmil-i sırr-ı emāneti

2. **ecdadınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 94
Mısra: **27**
Cedd'ler, babanın babaları, atalar.
27. Bu vākiʿ olmadı ecdadınuñ zamānında
28. Ki ola kevkebinüñ ismi müddetinde cedīd

3. **ecdādından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 116
Mısra: **8**
Cedd'ler, babanın babaları, atalar.
7. O destūr-ı cihānbān maʿdilet-pīrāy-ı devrān kim
8. ʿİbāduʾllāha ābāsiyla ecdādından eşfaḳdur

ecel:
1. **ecel:**
Gazel 159
Mısra: **6**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
5. ʿAceb mi mevt-i iradīye düşse ehl-i sülūk
6. Cilā-yı āyine-i rūh ecel bozundısıdur

ecnād:
1. **ecnād:**
Kaside 14
Mısra: **116**
Askerler, taburlar.
115. O maṣlaḥatları kim gördi kevkeb-i nāmuñ
116. Nice zamān göremez ittifāḳ ile ecnād

ecnebī:
1. **ecnebī:**
Kaside 13
Mısra: **106**
Yabancı.
105. Vāriṣ̱-i ṣadr tururken meġer inṣāf mıdur
106. Ecnebī maṣlaḥat-ı salṭanata vire niẓām

ecnebīvār:
1. **ecnebīvār:**
Kaside 15
Mısra: **208**
Yabancı gibi.
207. Kendü nūr-ı baṣaruñdur ne tekellüf kʾidesin
208. Ecnebīvār ney-i ḫāmeye teklīf-i naġam

ecr:
1. **ecrin:**-*i, -n*
Tarih 99
Mısra: **16**
Sevap, pâdâş, ecir.
15. Olduḳça vüżū ü şürbe maṣrūf
16. Ecrin vire ʿĀrifīʾye Bārī

ecrām:
1. **ecrāmuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **14**
Ruhsuz büyük varlıklar, cirmler, yıldızlar.
13. Libās-ı fāḫir ile cilveden ḥicāb eyler
14. Ḥarīm-i Ḥaḳḳa gören iḫtiṣāşın ecrāmuñ

ecr-i naẓar:
1. **ecr-i naẓar:**
Gazel 100
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bakışın ücreti (Dökülen gözyaşlarının sevabı bağlamında).
15. Ecr-i naẓar ʿilāve-i ecr-i tavāfdur
16. Gevher-keş-i birīşüm-i enzār Kaʿbeʾdür

ecr-i recā ider:
1. **ecr-i recā ider:**-*er*
Gazel 148
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ümit etme sevabı almak.
9. İbādetinden ider ehl-i zühd ecr-i recā
10. Ki kārı bār-keşānun kirā bozundısıdur

ecsām:
1. **ecsāmı:**-*ı*
Tarih 41
Mısra: **14**
Cisimler.
13. Ṭayyib ü ṭāhīr ider lūleleri insānı
14. Gösterür ferş-i ruḫām āyīneveş ecsāmı

2. **ecsāmuñ:**-*uñ*
Gazel 861
Mısra: **7**
Cisimler.
7. İtmez ervāḥa sirāyet ʿileli ecsāmuñ
8. Ḥarf-i ʿilletle degüldür yine muʿtel maʿnā

ecsām eylediler:
1. **ecsām eylediler:**-*di, -ler*
Kaside 13
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Somut hale getirmek.
59. Ḳan yalaşmaḳ revişi olmadı żāyiʿ āḫir
60. Tīġle eylediler ʿakd-ı uḫuvvet ecsām

ecvef:
1. **ecvef:**
Tarih 143
Mısra: **22**
Arap dil bilgisine göre üç harfli köklerden ikinci harfi vav ya da ye olan fiiller.
21. İdüp berhem-zede tābūr-ı nā-maḥṣūr-ı menḥūsa
22. İdüp ḳalbin şikeste itdiler muʿtell iken ecvef

eczā:
1. **eczāsı:**-*sı*
Gazel 683
Mısra: **7**
Cüzler, parçalar, kısımlar.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

2. **eczā:**
Gazel 794
Mısra: **9**
Cüzler, parçalar, kısımlar.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

eczā-yı ʿālem:
1. **eczā-yı ʿālem:**
Gazel 124
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alemin her bir parçası.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevḳin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

2. **eczā-yı ʿālem:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alemin her bir parçası.
3. Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki taḳrīr eylesem
4. Şevḳden eczā-yı ʿālem ser-be-ser ḫāşāk olur

3. **eczā-yı ʿālem:**
Gazel 812
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Alemin her bir parçası.
11. Kirmüñ ḥaḳāretini ḳo ḥüsn-i ḥarīri gör
12. Eczā-yı ʿālem içre baḳılmaz evāʾile

eczā-yı beden:
1. **eczā-yı beden:**
Gazel 612
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bedenin organları.

5. Sırr-ı dili eczā-yı beden derke ne ḳādir
6. Taḫṣīṣ-i mezāyāsını taʿmīm ne mümkin

eczā-yı be-hem ber-zede-i devrānuñ:
1. **eczā-yı be-hem ber-zede-i devrānuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Dönemin parçalanmış parçalarını toplayıp bir araya getirme.
23. Geldi eczā-yı be-hem ber-zede-i devrānuñ
24. Sūzen-i ṣulḥ ile şīrāzesine ḳuvvet-i tām

eczā-yi cihan:
1. **eczā-yi cihan:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Evrenin cüzleri.
9. Cümle eczā-yi cihan ʿāşıḳ-ı yek-dīger iken
10. Gül ü bülbül diyü bir ṣıyt u ṣadādur ki gider

eczā-yı cihānbeste-i aḥkām-ı ḳażādur:
1. **eczā-yı cihānbeste-i aḥkām-ı ḳażādur:**-*dur*
Gazel 363
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kader hükümlerinin dünyayı bağlayan kısımları.
11. Eczā-yı cihānbeste-i aḥkām-ı ḳażādur
12. Kim ḳādir olur itmege fermāna taʿarruż

eczā-yı cismidür:
1. **eczā-yı cismidür:**-*i, -dür*
Gazel 442
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cismin parçaları.
11. Bir ḫod-pesend-i ser-keşün eczā-yı cismidür
12. Her ẕerre ẕerre ḫāki bu köhne nişīmenüñ

eczā-yı devleti:
1. **eczā-yı devleti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun ilacı.
5. Bir nā-murādı eylemek isterse ber-murād
6. Olur resīde ḫod-be-ḫod eczā-yı devleti

eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet:
1. **eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet:**
Gazel 698
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Pişmanlığın boğazda düğümlenen ilacı.
1. Maʿcūn-ı firāḳuñ ki merāret var içinde
2. Eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet var içinde

eczā-yı gülzāra:
1. **eczā-yı gülzāra:**-*a*
Gazel 452
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gülbahçesindeki unsurlar.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ḫazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

eczā-yı kāʾināt:
1. **eczā-yı kāʾināt:**
Gazel 825
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kainatın her bir parçası, kısmı.
3. Ḫoş nüsḫa-i ġarībedür eczā-yı kāʾināt
4. Vā-bestedür ʿavāma meʾāl ü maḥaṣṣalı

eczā-yı kevn:
1. **eczā-yı kevn:**
Gazel 650
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Evrenin cüzleri.
7. Bu ribāt-ı çerḫde mümkin midür ḫ∨āb-ı ferāġ
8. Birbirin eczā-yı kevn āmāde-i ifsād iken

eczā-yi kevni:
1. **eczā-yi kevni:**-*i*
Gazel 355
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Evrenin cüzleri.
5. İden eczā-yi kevni ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
6. Feżāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş

2. **eczā-yi kevni:**-*i*
Gazel 355
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Evrenin cüzleri.
5. İden eczā-yi kevni ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
6. Feżāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş

eczā-yı merḥamet:
1. **eczā-yı merḥamet:**
Gazel 128
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Merhamet ilacı.
3. Terkīb-i ṭıynetinde yoḳ eczā-yı merḥamet
4. Zehr-i maraz-feżāsı deva ṣūretindedür

eczā-yı midād:
1. **eczā-yı midād:**
Kaside 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Mürekkep maddesi.
21. Dīne vü devlete ṣūret-dih-i naẓm olmaz idi
22. Yimese hāven-i ẕilletde let eczā-yı midād

eczā-yı muḫālif-gūne-i kevne:
1. **eczā-yı muḫālif-gūne-i kevne:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mahlukatın birbirine zıt görünen parçaları.
9. Virüp tertīb eczā-yı muḫālif-gūne-i kevne
10. Dü-renge tārdan dikmiş aña şīrāze-i ibḳā

eczā-yı muraṣṣʿāt-ı zer-kārīden:
1. **eczā-yı muraṣṣʿāt-ı zer-kārīden:**-*den*
Kıt'a 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Altın ve mücevher işlemeli varlıklar.
1. Fehm eyle ġınā-yı zāt-ı Ḥaḳḳı Nābī
2. Eczā-yı muraṣṣʿāt-ı zer-kārīden

eczā-yı nüsḫa-i ṣunʿın:
1. **eczā-yı nüsḫa-i ṣunʿın:**-*ı, -n*
Tarih 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sanatla yaratma kitabının (herbir) sayfası.
1. Zihī Ḥakīm ki eczā-yı nüsḫa-i ṣunʿın
2. Niẓām-ı ḥikmet ü ḳudretle eylemiş teşyīd

eczā-yı şehādet itsün:
1. **eczā-yı şehādet itsün:**-*sün*
Kıt'a 109
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cüzlerini, kısımlarını tanık yapmak.
4. İtsün eczā-yı şehādet leb ile dendānı
3. Nābiyā kim ki bu maʿnāya güvāh isterse

eczā-yı ṣunʿ:
1. **eczā-yı ṣunʿ:**
Gazel 295
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sanatla yaratılmış her bir alem parçası.
5. Ḥarf-i mükerrer olmaz eczā-yı ṣunʿ içinde
6. Emvāc-ı āferiniş hep bir ḳarāra gelmez

eczā-yı ṭıyneti:
1. **eczā-yı ṭıyneti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Ahlakın her bir parçası.
51. Taḫmīr olunmış āb u gili ʿilm ü fażldan
52. Terkīb-i ḳābiliyyet ü eczā-yı ṭıyneti

edā:
1. **edā:**
Kısa Mesnevi 8

Mısra: **150**
Naz, işve, cilve.
149. Gülşene māl-i jale giçse mezīd
150. Ḳaldurur hep edā ile ḫurşīd

2. **edā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **291**
Dile getirme, söyleme.
291. Medḥe ṣarf eyledüñ bu deñlü edā
292. İtmedün yine medḥin istīfā

3. **edālarun:**-*lar, -un*
Kaside 16
Mısra: **91**
Naz, işve, cilve.
91. Ol cān-fežā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

4. **edāsı:**-*sı*
Kaside 16
Mısra: **93**
Naz, işve, cilve.
93. Olsun mı hiç edāsı ẓarīfāneye bedel
94. Uṣbur şeva tukāl tekaṣṣaʿ ibāreti

5. **edā:**
Kaside 16
Mısra: **99**
Naz, işve, cilve.
99. Ol nāzenin ḳıyāfet o rengīn edā ile
100. Çeşmümle gūşum itmiş iken ḥüsn-i ülfeti

6. **edā:**
Tarih 39
Mısra: **1**
Tarz, üslup, davranış, söyleyiş.
1. Habbezā ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev tāze edā
2. Ki temāşāsı virür rūḥa ġıdā çeşme żiyā

7. **edāsın:**-*sı, -n*
Gazel 143
Mısra: **2**
Tarz, üslup, davranış, söyleyiş.
1. ʿUşşāḳuñ ider ʿaşḳ likāsını müteġayyir
2. Mestānuñ ider bāde edāsın müteġayyir

8. **edāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 260
Mısra: **18**
Dile getirme, söyleme.
17. Ġālib görindi haşyet-i Ḥaḳ üzre bīm-i ḫalḳ
18. Nā-būda deyn edāsına meʾmūrlardanuz

9. **edāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 436
Mısra: **11**
Tarz, üslup, davranış, söyleyiş.
11. Āzādelük edāsına vā-bestedür yine
12. Hiç farḳı yoḳ kitābet ile istidānenüñ

10. **edādan:**
Gazel 515
Mısra: **20**
Tarz, üslup, davranış, söyleyiş.
19. O ġazel meclis-i bī-dilbere benzer ki ola
20. Tāze mażmūn ü ḫoş-āyende edādan maḥrūm

11. **edāya:**-*ya*
Gazel 596
Mısra: **9**
Dile getirme, söyleme.
9. Bende yoḳ ḳudret edāya ḥarf-i şevḳi Nābīyā
10. Ḫāme-i rengīn-ṣarīr-i bī-ḳarārum söylesün

12. **edāya:**-*y, -a*
Gazel 785
Mısra: **10**
Dile getirme, söyleme.
9. Nev-güfteñe Ḫulūṣī virdi naẓīre Nābī
10. Dil-beste-i sitemdür ḳādir degül edāya

13. **edālar:**-*lar*
Gazel 838
Mısra: **10**
Tarz, üslup, davranış, söyleyiş.
9. Medār-ı faḫr ider oldı efāżıl-ı eyyām
10. Kühen ḳalıblu edālar ki ḳıṣṣa-ḫᵛānuñ idi

edā eylemek:
1. **edā eylemek:**-*mek*
Kıt'a 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, hakkından gelmek.
1. Senüñ ey Nābī-i kem-ḳadr degüldür ḥaddüñ
2. Eylemek vaṣfın edā pādişeh-i devrānuñ

edā eyler:
1. **edā eyler:**-*r*
Kaside 15
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, hakkından gelmek.
141. Ġayrı şuġl içre iken bir söz ile eyler edā
142. ʿUḳalā kangı meṣāliḥde olursa ebkem

edā eyleyemez:
1. **edā eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Kıt'a 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, hakkından gelmek.
3. Sen degül elsine-i kevn ü mekān eyleyemez
4. Ḥaḳḳ-ı tavṣīfin edā ḥażret-i Aḥmed Ḫānʾuñ

edā ider:
1. **edā ider:**-*er*
Gazel 746
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, uygulamak, söylemek.
14. Mümkin mi ʿarż-ı şevḳ zebān-ı vekīl ile
13. Nābī ider mi sūz-ı derūnı edā ḳalem

edā itdi:
1. **edā itdi:**-*di*
Tarih 96
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, yapmak, îfâ etmek, icrâ etmek.
23. Duʿā ile tārīḫin itdi edā
24. Didi bād devlet be- devlet Girāy

edā itdiler:
1. **edā itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 127
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, yapmak, îfâ etmek, icrâ etmek.
135. Bu beşāretle ṭolup gūş-ı felek ey Nābī
136. İtdiler tehniyesin resm-i duʿā ile edā

edā itmeġe:
1. **edā itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, yapmak, îfâ etmek, icrâ etmek.
5. Cāhuñ ol vaḳt bülend oldı ki senden ġayrı
6. Yoġ idi kimse edā itmeġe resm-i tebrīk

2. **edā itmeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 128
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, yapmak, îfâ etmek, icrâ etmek.
21. Bu ḳaṣīde daḫı çoḳ söz götürür ammā kim
22. Komadı tengī-i vaḳt itmeġe maḳṣūdı edā

edā itmeyince:
1. **edā itmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 555
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yerine getirme, yapma, îfâ etme, icrâ etme.
9. Murādum üzre edā itmeyince maʿnāyı
10. Ḫayālümüñ giçemem Nābiyā günāhından

edā itsün:
1. **edā itsün:**-*sün*
Gazel 728
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, yapmak, îfâ etmek, icrâ etmek.
9. Ḥaḳ-ı maʿnāyı daḫı ḫāme nice itsün edā
10. Nābiyā bu ġazel-i siḥr-nümūndan ṣoñra

edā-yı dil-keşi:
1. **edā-yı dil-keşi:**-*i*
Tarih 31
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül cezbedici tavır.
7. Edā-yı dil-keşi taʿbīr-i şīve-āmīzi
8. Olur muḥayyir-i ṭabʿ-ı ahālī-i inşā

edā-yı ḥaccına:
1. **edā-yı ḥaccına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 373
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hac ibadetini eda etme.
9. Eyle Nābīnün edā-yı ḥaccına rūz-ı cezā
10. Pīşgāh-i ḥażret-i Ḥaḳʾda şahādet el-vedāʿ

edā-yı ḥaḳḳ-ı maʿānīye:
1. **edā-yı ḥaḳḳ-ı maʿānīye:**-*ye*
Gazel 152
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Mananın hakkını eda etme, verme.
13. Tekellüfāt-ı ʿibārātdan tehī Nābī
14. Edā-yı ḥaḳḳ-ı maʿānīye bu ġazel yetişür

edā-yı ḫıdmet:
1. **edā-yı ḫıdmet:**
Gazel 483
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hizmet etme, hizmet vazifesini ifa etme.
7. Rū-māle ḫāk-pāyine yoḳ çünki dest-res
8. İtdüm edā-yı ḫıdmet içün sāyemi vekīl

edā-yı ḫidmet itdi:
1. **edā-yı ḫidmet itdi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Hizmetini ifa etmek.
27. Rıfḳ u suhūlet üzre itdi edā-yı ḫidmet
28. Āmed-şūd itdi hüccāc maḳṣūda şād u ḫandān

edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince:
1. **edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hayatın, yaşamın bedelini ödemek.
1. Ḥayātı dehr meġer ḥalḳa rāygān mı virür
2. Edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince cān mı virür

edā-yı rengīn:
1. **edā-yı rengīn:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Renkli üslup, parlak tarz.
3. Böyle pākīze-suḫañ böyle edā-yı rengīn
4. Sādır olmaz ḳatı çoḳ şāʿir-i bī-pervādan

edā-yı şükre:
1. **edā-yı şükre:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Üzerine borç olan veya borç hükmünde bulunan teşekkürü, minneti yerine getirme.
127. Bu luṭf ki oldı mis̱li nādir
128. Kim olur edā-yı şükre ḳādir

edā-yı tehniyet itdi:
1. **edā-yı tehniyet itdi:**-*di*
Tarih 79
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Bayram) Kutlama vazifesini ifa etmek.
13. İtdi bu tārīḫ ile Nābī edā-yı tehniyet
14. Eyleye ʿīd-āferīn ʿīdi saʿīd-ender-saʿīd

edeb:
1. **edeb:**
Tarih 41
Mısra: **4**
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.
3. Yaʿnī maḫdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ
4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

2. **edeb:**
Tarih 64
Mısra: **6**
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.
5. Didi tārīḫini Nābī-i dāʿī
6. Mükerrer mesned-i fetvā edeb bād

3. **edeble:**-*le*
Gazel 104
Mısra: **2**
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.
1. Nikāt-ı nüsḫa-i ḥüsne o kes ki vākıf olur
2. Edeble būse-zen-i dāmen-i meṣāḥif olur

4. **edebinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 576
Mısra: **4**
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.
3. Ol ġırre-i ḥüsn itdügin imsāk-ı tekellüm
4. Ẓann eylemesüñ sāde-derūnān edebinden

5. **edeblerle:**-*ler, -le*
Gazel 669
Mısra: **8**
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.
7. Ne tāliʿdür ki girdi dest-i şevḳe dāmen-i çīde
8. O şūhuñ dāmenin būs itmek isterken edeblerle

6. **edeb:**
Gazel 680
Mısra: **9**
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, söz ve davranışlardaki ölçülülük, her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye, nezâket, zarâfet.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

edeb-āmūz-ı kirām:
1. **edeb-āmūz-ı kirām:**
Kaside 13
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **-**
Ululara edep dersi veren, asalet dersi veren.
125. Mesned-ārā-yı vezāret küleh-efrāz-ı şeref
126. Revnaḳ-efzā-yı sadāret edeb-āmūz-ı kirām

edīb:
1. **edībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **20**
Terbiyeli, saygılı, nazik kimse.
19. Başında āteş-i sūzān duhānı çerḫe revān
20. Yine şikāyete gelmez edībdür lūle

edille:
1. **edille:**
Kaside 16
Mısra: **10**
Bir konuyu veya davayı ispat etmeye yarayan belgeler, deliller.
9. Ebvāb-ı iʿtirāża güşāyiş virüp tamām
10. İtdi edille ile müʾekked ʿibāreti

edirne:
1. **edirne:**
Tarih 18
Mısra: **9**
Osmanlı Devletinin ikinci

başşehri ve Balkanlara açılan kapısı olan Edirne.
9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣriḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

ednā:
1. **ednā:**
Kaside 2
Mısra: **97**
Çok küçük, bir parçacık.
97. Dūde-i fażlınuñ ednā şererin bulmışdur
98. Ḳangı ʿālemde ki peydā ola ẕihn-i veḳḳād

2. **ednādan:**-*dan*
Kıt'a 2
Mısra: **12**
Pek alçak, pek aşağı.
11. Nābiyā gerçi aña cezb-i duʿā itmededür
12. Ṭīb-i ḫulḳı gerek aʿlā vü gerek ednādan

3. **edna:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Pek alçak, pek aşağı.
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf
80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

4. **ednā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **125**
Küçük, basit.
125. Ẓāhir olup Mīrimʾe ednā sebeb
126. Maṭlabına buldı ẓafer bī-taʿab

5. **edna:**
Kaside 12
Mısra: **61**
Çok küçük, bir parçacık.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suḫanun
62. Şimdi eyler suḫan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

6. **ednā:**
Tarih 16
Mısra: **40**
Çok küçük, bir parçacık.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

7. **ednā:**
Kaside 20
Mısra: **82**
Küçük, basit.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

8. **ednādan:**-*dan*
Gazel 49
Mısra: **8**
Küçük, basit.
7. Şeh leşker ile itmez idi fetḥ-i memālik
8. Ednādan eger olmasa aʿlālara imdād

9. **ednāyı:**-*yı*
Gazel 114
Mısra: **5**
Pek alçak, pek aşağı.
5. Senden ednāyı görüp şükr ile dem-sāz olmaḳ
6. Senden aʿlālara reşk eylemenüñ merhemidür

10. **edna:**
Gazel 255
Mısra: **2**
Pek alçak, pek aşağı.
1. Eflāke çīn-fürūş-ı cebīndür ḥaṣīrümüz
2. Ḳārūnʾa püşt-pā urur edna faḳīrümüz

11. **ednālara:**-*lar, -a*
Gazel 260
Mısra: **16**
Pek alçak, pek aşağı.
15. Eṭvārumuz ekābir-i devrāna nāz iken
16. Ednālara niyāzda mecbūrlardanuz

12. **ednāya:**-*y, -a*
Gazel 558
Mısra: **11**
Pek alçak, pek aşağı.
11. Görüp aʿlāyı ednāya ḥaḳāretle nigāh itme
12. Ne ḳādir itmeġe zer mevḳiʿinde itdügin āhen

13. **ednā:**
Gazel 632
Mısra: **2**
Pek alçak, pek aşağı.
1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

14. **ednā:**
Gazel 633
Mısra: **8**
Çok küçük, bir parçacık.
7. Āb-ı ḥayāt içinde teyemmüm ümīd ider
8. Dil kūy-ı yārdan ḳopan ednā ġubārdan

15. **ednā:**
Gazel 708
Mısra: **3**
Çok küçük, bir parçacık.
3. Ednā bahane ile idüp ḳaṭʿ-ı iltifāt
4. Virdi şikest sāgar-ı ṣahbā-yı ülfete

ednā degül:
1. **ednā degül:**
Gazel 558
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Aşağı değil.
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

2. **ednā degül:**
Gazel 604
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aşağı değil.
13. Kendü ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
14. Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Kurʾānʾda tems̱īl itdügin

ednā degülem:
1. **ednā degülem:**-*em*
Gazel 518
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşağı değil.
5. Mīl-i nā-şüste-ruḫ-ı sürmeden ednā degülem
6. Belki bir gün düşe bir meykede-i nāza rehüm

ednā-yı bedihiyyātın:
1. **ednā-yı bedihiyyātın:**-*ı, -n*
Kaside 15
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Delil ve ispat gerektirmeyen, apaçık en küçük hükümleri.
139. Derke ḳādir degül ednā-yı bedihiyyātın
140. Ne ḳadar itse teʿemmül ʿuḳalā-yı efḥam

edrene:
1. **edreneʾde:**-*de*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **3**
Edirne.
3. Edreneʾde çār ḥarīf-i laṭīf
4. Zübde-i ḫoş-meşreb u rind ü ẓarīf

2. **edreneʾden:**-*den*
Tarih 126
Mısra: **3**
Edirne.
3. Kāʾim oğlınuñ atup Edreneʾden menziline
4. Bozdı geçdi otuz altı kez anı bī-pervā

3. **edreneʾde:**
Tarih 126
Mısra: **5**
Edirne.
5. Pehlevān Aḥmedʾi de Edreneʾde itdi güẕer
6. Otuz altı kez anuñ itdi nişānını hebā

edrene şehrinde:
1. **edrene şehrinde:**-*n, -de*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Edirne şehri.
85. Mīrīme de oldı murād ü meʾāb
86. Edrene şehrinde olan iḥtisāb

edvār-ı çerḫe noḳṭa-i pergār:
1. **edvār-ı çerḫe noḳṭa-i pergār:**-*e*
Gazel 100
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Felek çemberinin merkezi.
3. Pervānesi melekdür o şemʿ-i ḥaḳīḳatün
4. Edvār-ı çerḫe noḳṭa-i pergār Kaʿbeʾdür

efʿāl:
1. **efʿālde:**-*de*
Gazel 494
Mısra: **9**
İşler, ameller, kârlar.
9. Her mevḳiʿa nisbet gerek efʿālde Nābī
10. Aʿdā ile aḥbāba naẓar tīr ü kemān ol

efʿāl-i ġarībe:
1. **efʿāl-i ġarībe:**-*e*
Gazel 564
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf hareketler.
13. Felek tā key bu efʿāl-i ġarībe zīr-destāna
14. Sen inṣāf eyle bāri sende de bir infiʿāl olsun

efāżıl-ı eyyām:
1. **efāżıl-ı eyyām:**
Gazel 838
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dönemin kamil olanları, erdemlileri.
9. Medār-ı faḫr ider oldı efāżıl-ı eyyām
10. Kühen ḳalıblu edālar ki ḳıṣṣa-ḫ∨ānuñ idi

efḍal olur:
1. **efḍal olur:**
Gazel 861
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üstün olmak, önde gelmek.
13. Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
14. Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā

efḍal-i ems̱āl-i müşīr-i efḫam:
1. **efḍal-i ems̱āl-i müşīr-i efḫam:**
Kaside 15
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Yüce paşaların en erdemli örneği.
109. Budur ol nuḫbe-i eyyām-ı muʿin-i İslām
110. Budur ol efḍal-i ems̱āl-i müşīr-i efḫam

efḍalüʾl-aʿmāl:
1. **efḍalüʾl-aʿmāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **58**
En güzel amel, en faziletli iş.
57. Eylemek bir dile sürūr idḫāl
58. Çün buyurmışlar efḍalüʾl-aʿmāl

efdalüʾn-nās:
1. **efdalüʾn-nās:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **120**
İnsanların en faziletlisi.
119. Cümlenüñ biri yār-ı ġār-ı ṣadīḳ
120. Efdalüʾn-nās ḥażret-i Ṣıddīḳ

efendi:
1. **efendisine:**-*si, -ne*
Gazel 371
Mısra: **4**
Efendi, sahip.
3. Çeşm olmasa dil düşmez idi miḥnet-i ʿaşḳa
4. Sārīdür efendisine ġavġā-yı tevābiʿ

efendü:
1. **efendüm:**-*m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **398**
Efendi, bey.
397. Dilde esbāb-ı ārzū ḳatı çoḳ
398. Bir kerem ṣāḥibi efendüm yoḳ

efer:
1. **efer:**
Gazel 541
Mısra: **8**
Çok koşan.
7. Şecāʿat ile bulur mıydı iştihār-ı tamam
8. Ḳarār ideydi efer ṣaff içinde sulṭānum

efġān:
1. **efġānumuz:**-*u, -muz*
Gazel 495
Mısra: **2**
Feryat, inleyiş.
1. O ġonce bağda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

2. **efġānın:**-*ın*
Gazel 869
Mısra: **7**
Feryat, inleyiş.
7. İder mi gūş ʿaceb ʿandelībüñ efġānın
8. O ġoncenüñ deheninden kelām alınmaz mı

efġān idenlerüñ:
1. **efġān idenlerüñ:**-*en, -ler, -üñ*
Gazel 429
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bağırmak, feryat etmek.
1. Yoḳ ḥüsni şekve-i ġam-ı hicrān idenlerüñ
2. Ḥüsn-i mecāz şevḳine efġān idenlerüñ

efġan u āh:
1. **efġan u āh:**
Gazel 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ah u figan, içi yanarak feryat etmek.
1. Nigāh-ı ḫışmına efġan u āh olur bāʿis̱
2. Fiġān-ı vaha da tāb-ı nigāh olur bāʿis̱

efġāna gelür:
1. **efġāna gelür:**-*ür*
Gazel 293
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek, haykırmak.
5. Ṭutduḳça nabżumuz gelür efġāna tār-ı rek
6. Sāzende-i mizāc-ı devādur tabībümüz

efgende ider:
1. **efgende ider:**-*er*
Kıt'a 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tutkun etmek.
1. Ne ġam o ġonce-i ḥüsne ziḥām-ı ʿāşıḳdan
2. İder hezārını efgende bir naẓāre ile

efʿī:
1. **efʿīleri:**
Kaside 7
Mısra: **64**
Engerek yılanı.
63. Meġer maḥalli imiş ṣāḥibi çıḳup mülküñ
64. Ṭılısm-ı mülkden efʿīleri hep ey leye dūr

efkār:
1. **efkārı:**-*ı*
Gazel 404
Mısra: **17**
Sıkıntı, üzüntü.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

efkār-ı müşevveşlere düşmiş:
1. **efkār-ı müşevveşlere düşmiş:**-*miş*
Gazel 337
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Karmakarışık hayallere dalmak.
3. Ḥal ḳaydı ile mesʾele-i müşkil-i zülfüñ
4. Şāne ʿaceb efkār-ı müşevveşlere düşmiş

efkende:
1. **pençe-efkende:**
Tarih 76
Mısra: **18**
Pençe atma düşkünü (Zeliha'nın Hz. Yusuf Peygamber in elbisesine el atıp yırtmasına telmihen).
17. Olur mānend-i Yūsuf ʿārıż-ı ḥavrā-firībinden
18. Zenān-ı Mıṣrveş bānū-yı ḫāver pençe-efkende

eflāk:
1. **eflāk:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **30**
Felekler, gökler.
29. Nüḳūş-ı derūnından almış ḫaber
30. Derūnına eflāk eğilmiş baḳar

2. **eflāke:**-*e*
Tarih 116
Mısra: **33**
Felekler, gökler.
33. Beşāretgūne taḥrīr itdiler tārīḫin eflāke
34. Ḥasan Beg ṣadr-ı dānā-yı kerīme dāde-i Ḥaḳdur

3. **eflāke:**-*e*
Gazel 255
Mısra: **1**
Felekler, gökler.

1. Eflāke çīn-fürūş-ı cebīndür ḥaṣīrümüz
2. Ḳārūnʾa püşt-pā urur edna faḳīrümüz

4. **eflāki:**-*i*
Gazel 479
Mısra: **9**
Felekler, gökler.
9. Eflāki güẕār eyler iken pertev-i secde
10. Bilmem nice eyler aña seccāde taḥammül

5. **eflāke:**
Gazel 622
Mısra: **7**
Felekler, gökler.
7. Rüzgār eylesün eflāke ġubāruñ peyvend
8. Göreyüm pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın

6. **eflāke:**-*e*
Gazel 886
Mısra: **5**
Felekler, gökler.
5. Ne deñlü nāziş iderse sezādur eflāke
6. Bisāt-ı ḫāk çeker çün hemīşe bārumuzı

eflāk idelüm:
1. **eflāk idelüm:**-*el, -üm*
Gazel 511
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzü yapmak (Aşırı genişletmek, büyütmek bağlamında).
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey göñül ẕerre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

eflāke çıḳdı:
1. **eflāke çıḳdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göklere çıkmak; göğe yükselmek.
143. Çıḳdı eflāke dūd-ı ʿanber-bār
144. Zuḫalin rengin itdi dīgergūn

eflāke dönmişdür:
1. **eflāke dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göklere çıkmak.
1. Serum üstinde ḳat ḳat dūd-ı āh eflāke dönmişdür
2. Ġubār-ı ġam göñülde tūde tūde ḫāke dönmişdür

efrād:
1. **efrād:**
Kaside 2
Mısra: **128**
İnsanlar, fertler.
127. Ḥażret-i ḳuṭbuñ olur dāʾiresinden ḫāric
128. ʿİlmine olmaġ ile vāris̱-i kāmil efrād

efrād ṣīġasınuñ:
1. **efrād ṣīġasınuñ:**-*nuñ*
Kaside 2
Mısra: **276**
Kelime Tipi: **-**
Teklik kipi.
275. Seyyiʾātum ṣıyaġ-ı cemʿi idüp istīʿāb
276. Ḥasenem ṣīġasınuñ sehmine ḳaldı efrād

efrād-ı āferīde:
1. **efrād-ı āferīde:**
Gazel 703
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hiçkimse.
13. Peyġūle-i ḳanāʿat Nābī güzel mahaldür
14. Ḥayfā ki yoḳdur anda efrād-ı āferīde

efrāḫte:
1. **efrāḫte:**
Gazel 553
Mısra: **11**
Yükseltilmiş, yüceltilmiş.
11. Olmış efrāḫte girdi-i ḥarem-i maʿnāya
12. Vechi vardur ḳaraçav olduġı dīvār-ı suḫan

efrāsyāb:
1. **efrāsyābı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **84**
Şehnâme'deki Turan hükümdarı.
83. O ṣāf-dil ki iderse tevāzuʿından ider
84. Şıṭabl-ı ḥaṣṣına Efrāsyābı mīr-āḫūr

efrūhte olur:
1. **efrūhte olur:**-*ur*
Gazel 104
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Parlamak, aydınlanmak.
5. Bilā-taʿab olur efrūhte çerāġ-ı ümīd
6. Gehī düşer ki nefes vaḳtine müṣādif olur

efsāne-i mecnūn ile leylāʾdan:
1. **efsāne-i mecnūn ile leylāʾdan:**
Gazel 395
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Leyla ile Mecnun Efsanesi.
9. Nābī ile ol āfetüñ ahvālini naḳl it
10. Efsāne-i Mecnūn ile Leylāʾdan uṣanduḳ

efsāne-i vaṣl-ı yâri:
1. **efsāne-i vaṣl-ı yâri:**-*i*
Gazel 720
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşma hikayesi.
9. Gūş ider cān ile efsāne-i vaṣl-ı yâri
10. Ne ḳadar ehl-i maḥabbetde dimaġ olmasa da

efser:
1. **efsere:**
Gazel 30
Mısra: **16**
Padişah tacı, baş tacı.
15. Mestān-ı ser-endāzı ḳomaz itmege Nābī
16. Ẕevḳ-i küleh-i faḳr u fenā efsere minnet

2. **efserde:**-*de*
Gazel 240
Mısra: **10**
Padişah tacı.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

efser-i dād eylesün:
1. **efser-i dād eylesün:**
Kıt'a 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Adalet tacı eylemek.
15. Ruḫsāre-i evraka düşen sāye-i destüñ
16. Āyīne-i ʿadl efser-i dād eylesün Allāh

efser-i mihre:
1. **efser-i mihre:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Güneş tacı.
59. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Hān-ı ʿālem-gīr kim
60. Efser-i mihre sezādur her kemīne çākeri

efsūn-ı muṣāfāt:
1. **efsūn-ı muṣāfāt:**
Kaside 13
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Dostluk, huzur büyüsü.
45. Oldı efsūn-ı muṣāfāt ile ḥayyāt-ı süyūf
46. Ser fürū-bürde-i sūrāḫ-ı siyeh fām-ı niyām

efsürde itdi:
1. **efsürde itdi:**-*di*
Gazel 301
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Duygusuzlaştırmak.
5. İtdi teʾs̱ir-i nigāhı dilümüz efsürde
6. Mest-i efsüngerī-i nergis-i cādūyuz biz

efsürde olmasun:
1. **efsürde olmasun:**-*ma, -sun*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Soğumak, donmak.
115. İtmesün nār-ı ḥaşr āzürde
116. Olmasun berg-i cismi efsürde

efsürde-i taʿṭīl:
1. **efsürde-i taʿṭīl:**
Kaside 1
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **-**
Donmakla ara verme.
145. Birūn olmazsa āteş ḥaclegāh-ı seng ü āhenden

146. Olur efsürde-i taʿṭīl niʿmet-ḫāne-ı ʿuẓmā

efsūs:
1. **efsūs:**
Gazel 1
Mısra: **11**
Eyvah! Yazık!.
11. Efsūs ʿömr-i telḫ-mezākān-ı ʿāleme
12. Cibril iken nevāle-keş-i h∨ān-ı enbiyā

2. **efsūs:**
Gazel 290
Mısra: **7**
Eyvah! Yazık!.
7. Efsūs kim bu mezraʿ -ı fānīde girmedi
8. Deryūze-i nem eyleyecek şeḳle kiştümüz

3. **efsūs:**
Gazel 785
Mısra: **4**
Eyvah! Yazık!.
3. Her bir nigāh-ı nāzı yaġmāger-i taḥammül
4. Efsūs düşdi ḫāṭır bir böyle dil-rübāya

efvāc-ı naṣr u ʿavn:
1. **efvāc-ı naṣr u ʿavn:**
Gazel 814
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yardımcı kuvvet bölükleri.
3. Umūrı eyleyüp efvāc-ı naṣr u ʿavn ile pāyend
4. ʿAdūyı ṣadme-i ḳahr ile berbād eylesün Allāh

efvāh:
1. **efvāha:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **11**
Ağızlar.
11. Ne Fütūḥāt ki efvāha ḥalāvet virmiş
12. Teng teng-i şekeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **efvāha:**
Tarih 127
Mısra: **5**
Ağızlar.
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

3. **efvāhı:**-*ı*
Gazel 192
Mısra: **11**
Ağızlar.
11. Nābī piyāle luṭf içün efvāhı devr ider
12. Keyfiyetini anlamayan derd-i ser ṣanur

4. **efvāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 414
Mısra: **1**
Ağızlar.
1. Ṣabāḥ-ı ʿīd ider efvāhını pür-ḫande eṭfālüñ
2. Dekākīnün dehānın ser-be-ser bend iṭmek aḳfālüñ

efvāh-ı havāṣ:
1. **efvāh-ı havāṣ:**
Kaside 13
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **-**
Üst tabakanın ağzı.
153. Öpmemiş kimdür anuñ dāmen-ı ʿalī-cāhın
154. İşte efvāh-ı havāṣ işte şifāḫ-ı aʿlām

efvāh-ı mesāmiʿde gerdān olur:
1. **efvāh-ı mesāmiʿde gerdān olur:**-*ur*
Gazel 475
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kulağında çınlamak, zihninden çıkmamak.
7. Gerdān olur efvāh-ı mesāmiʿde o sāʿat
8. Esrāruña ʿālemde kimi maḥrem iderseñ

efvāh-ı raḳam:
1. **efvāh-ı raḳam:**
Gazel 205
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Harf ve rakamların ağzı.
1. Çün cünbişi iḥyā-kün-i emvāt-ı raḳamdur
2. Efvāh-ı raḳam būse-zen-i pāy-ı ḳalemdür

efyūn:
1. **efyūn:**
Gazel 358
Mısra: **3**
Afyon, haşhaştan çıkan uyutucu bir madde.
3. Ḫāl-i ruḫsār-ı ṣafādur efyūn
4. Ṭurre-i ʿārıż-ı ʾirfāndur berş

2. **efyūn:**
Gazel 367
Mısra: **14**
Afyon, haşhaştan çıkan uyutucu bir madde.
13. Ṣahbā-yı āl-reng-i Cem-ābād var iken
14. Efyūn u berşe daġdaġa-i ibtilā ġalaṭ

efzāl:
1. **efzāli:**-*i*
Tarih 122
Mısra: **19**
En erdemli, daha erdemli, en faziletli.
19. Tamām-ı şehri sīr-āb itdüginden fażla efzāli
20. Ṣahārī vü besātīn ü riyāżi eyledi irvā

efżal-ı eyyām:
1. **efżal-ı eyyām:**
Tarih 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Faziletli devir, erdemli dönem.
1. Kebīrī-zāde maḫdum-ı mükerrem efżal-ı eyyām
2. İdince mevleviyyetle naẓīr-i ḫuld Şehbāʾyı

efzūn:
1. **efzūn:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Çok fazla, ziyade.
5. Cümle āzürdeyüz evżāʿ-ı felekden ammā
6. Bizden efzūn sañadur ġadri eyā şāh-ı kerem

2. **efzūn:**
Tarih 18
Mısra: **4**
Çok fazla, ziyade.
3. Melāmet bezmine burnı alınmış şemʿ idi gūyā
4. Dem-i fevti ḳarīb olduḳda efzūn iltimāʿ itdi

3. **efzūn:**
Gazel 72
Mısra: **12**
Çok fazla, ziyade.
11. Çāre-ḫ∨āhāne kime derdümi açsam Nābī
12. Benden efzūn o da ser-geşte vü bī-çāre çıḳar

4. **efzūn:**
Tarih 74
Mısra: **19**
Çok fazla, ziyade.
19. Ola kendi daḫı yā Rab pederinden efzūn
20. Zīver-i memleket ārāyiş-i dīn ü dünyā

5. **efzūndur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **1**
Çok fazla, ziyade.
1. Feżā-yı gülşenüm berg-i gülüm ḫārumdan efzūndur
2. Sehergāhum ki nūrāniyyetüm tārumdan efzūndur

6. **efzūndur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **2**
Çok fazla, ziyade.
1. Feżā-yı gülşenüm berg-i gülüm ḫārumdan efzūndur
2. Sehergāhum ki nūrāniyyetüm tārumdan efzūndur

7. **efzūndur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **6**
Çok fazla, ziyade.
5. Dükān-ı himmetüm der-beste-i ḳulf-i tevekküldür
6. Refāhiyyetle ʿayş ü ʿişretüm kārumdan efzūndur

8. **efzūndur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **8**
Çok fazla, ziyade.
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

9. **efzūndur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **10**
Çok fazla, ziyade.
9. Ey engüşt-i siyeh itme benümle daʿvī-i himmet
10. Çerāġ-ı himmetüm nūrum benüm nārumdan efzūndur

10. **efzūndur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **12**
Çok fazla, ziyade.
11. İder bālā-yı hūşum ġarḳa-i pey-der-pey-i saġar
12. Baña sāḳī-i bezmüñ luṭfı miḳdārumdan efzūndur

11. **efzūndur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **14**
Çok fazla, ziyade.
13. Dıraẖt-ı köhne sāl-i būstān-ı ʿuzletüm Nābī
14. Benüm sāyemle berg-i rāḥatum bārumdan efzūndur

12. **efzūn:**
Tarih 139
Mısra: **8**
Çok fazla, ziyade.
7. Būs ider destini Ḫān Aḥmed-i ʿāli-şānuñ
8. Zer-nişān olmadan efzūn bu saʿādet aña bes

13. **efzūn:**
Gazel 208
Mısra: **15**
Çok fazla, ziyade.
15. Bāḥūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
16. Fevt ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

14. **efzūn:**
Gazel 372
Mısra: **21**
Çok fazla, ziyade.
21. Cümleden efzūn zebān-dān-ı kitāb-ı ṣoḥbetüñ
22. Ḳaldı Nābī-i ḥazīn lā-ḥavle-gūyān el-vedāʿ

15. **efzūn:**
Gazel 380
Mısra: **2**
Çok fazla, ziyade.
1. Görinürse ne ḳadar çeşmüme dildār latīf
2. Andan efzūn görinür çihre-i aġyār keṯīf

16. **efzūndur:**-*dur*
Gazel 474
Mısra: **12**
Çok fazla, ziyade.
11. Merġūb olursa nüsẖa-i ẖāṭır ʿaceb midür
12. Efzūndur iʿtibārı kitāb-ı muṣavverüñ

17. **efzūn:**
Gazel 540
Mısra: **6**
Çok fazla, ziyade.
5. Olduġıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-yāb
6. Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Arż-ı Rūm

18. **efzūn:**
Gazel 877
Mısra: **13**
Çok fazla, ziyade.
13. Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn
14. Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiẖārum olaydı

efzūn eyler:
1. **efzūn eyler:**-*r*
Gazel 772
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.
7. Şekve itsem siteminden daẖı efzūn eyler
8. Yadigār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

efzūn eylesün:
1. **efzūn eylesün:**-*sün*
Gazel 518
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çoğaltmak, artırmak.
1. Eylesün cevrini efzūn o büt-i dil-siyehüm
2. Bī-günāhum dimeden ġayrı bulursa günehüm

efzūn eyleye:
1. **efzūn eyleye:**-*y, -e*
Tarih 92
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.
65. Eyleyüp ḳalb-i şerīfini kederden meʾmūn
66. ʿÖmrini devletini eyleye efzūn Mevlā

efzūn ide:
1. **efzūn ide:**-*e*
Tarih 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Artırmak.
11. Ḥaḳ taʿāla ol ḳadar ʿömrini efzūn ide kim
12. İki üç defʿa tecāvüz eyleye ḥadd-i ṣadı

2. **efzūn ide:**-*e*
Kıt'a 76
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çoğaltmak, artırmak.
1. Destine dāʾire almış o gül-i perde birūñ
2. Tā ide naġme ile ḥüsnini ……… efzūn

3. **efzūn ide:**-*e*
Tarih 104
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Çoğaltmak, artırmak.
103. Allāh medīd eyleye eyyām-ı ḥayātın
104. İḳbālini efzūn ide erkānını ber-cā

efzūn idemez:
1. **efzūn idemez:**-*e, -mez*
Gazel 266
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Artırmak.
5. Tedbīr ile efzūn idemez kimse naṣībin
6. Tesḥīr-i murādāt tek-ā-pū ile olmaz

efzūn ola:
1. **efzūn ola:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Fazla olmak, artmak, çoğalmak.
39. Nābī-i fürū-māndeye kim merḥamet itdüñ
40. ʿÖmrün ola efzūn seni şād eylesün Allāh

efzūn olsun:
1. **efzūn olsun:**-*sun*
Gazel 782
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Daha çok, daha fazla olmak.
13. Muṣāhib Mustafā Pāşāʾnuñ olsun devleti efzūn
14. Ne gördükse anuñ luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda

efzūn olur:
1. **efzūn olur:**-*ur*
Gazel 653
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūẖ nʾola olsa zebūn

2. **efzūn olur:**-*ur*
Gazel 705
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Daha çok, daha fazla olmak.
9. Her ne deñlü ġayri cāmiʿde ʿibādāt olsa da
10. Olur efzūn yine ṣad çendān Āyāṣufiyyeʾde

efzūnī-i ḥayāt:
1. **efzūnī-i ḥayāt:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ömrün uzunluğu.
1. Efzūnī-i ḥayāt kem-āzārlıḳdadur
2. Sermāye-i necāt sebük-bārlıḳdadur

efzūnter:
1. **efzūnter:**
Kaside 8
Mısra: **17**
Daha fazla, daha çok.
17. Mīvesi az ise de leẕẕeti efzūnter olur
18. O dıraẖtun ki ẖıyābān-ı suẖanda ola pīr

2. **efzūnter:**
Tarih 28
Mısra: **13**
Daha fazla, daha çok.
13. Olsun efzūnter İlāhī ʿömr-i ferzend ü peder
14. Olduġınca mihr ü meh pertev-feşān-ı rūy-ı ḫāk

3. **efzūnter:**
Gazel 376
Mısra: **6**
Daha fazla, daha çok.
5. Cilve vir istedügün deñlü semend-i nāza
6. Muntaẓır necmden efzūnter ü meydān vāsiʿ

4. **efzūnter:**
Gazel 465
Mısra: **12**
Daha fazla, daha çok.
11. Ġam-ı bigāne ile müşterek olmaz hele dil
12. Ġamı bigāneden efzūnter olur ḫ∨īşlerüñ

efzūnter ider:
1. **efzūnter ider:***-er*
Gazel 32
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Arttırmak, çoğaltmak.
7. Feryāduma māniʿ mi olur taʿne-i aġyār
8. Efzūnter ider şevḳumı güftār-ı melāmet

eger:
1. **eger:**
Kaside 1
Mısra: **139**
Şart edatı, şayet.
139. Eger leyl ü nehār āmed-şudında geçse miḳdārın
140. Ḥayāt-ı kāʾināta fāsidāt eylerdi istīlā

2. **eger:**
Kaside 1
Mısra: **147**
Şart edatı, şayet.
147. Eger ḫāk-ı siyeh basṭ eylemezse h∨ān-ı iḥsānı
148. Olur kār-ı şikem-ḫ∨ārān-ı ʿālem āh u vā-veylā

3. **eger:**
Kaside 1
Mısra: **151**
Şart edatı, şayet.
151. Eger gāv-ı ḥaḳīr olmasa gerden-dāde-i ḫidmet
152. Olurdı ḥal-i maġrūrān-ı ʿālem müşrif-i ifnā

4. **eger:**
Kaside 2
Mısra: **109**
Şart edatı, şayet.
109. Vāyedār olsa eger ʾāṭıfet-i feyżinden
110. Olur ārāyiş-i seccāde cebīn-i ilḥād

5. **eger:**
Kaside 2
Mısra: **111**
Şart edatı, şayet.
111. Maʿden āb içse eger çeşme-i aḫlāḳından
112. İder ibrīşime taʿlīm-i nuʿūmet fūlād

6. **eger:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Müşkil ṭılısmdur dil-i āhen-sirişt-i yār
4. Ey āh ḥall iderseñ eger āferīn saña

7. **eger:**
Kıt'a 6
Mısra: **15**
Şart edatı, şayet.
15. Vāy eger anlara ḫar didügümi gūş itse
16. Bār-ı gayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿĪsāyı

8. **eger:**
Kaside 7
Mısra: **195**
Şart edatı, şayet.
195. Eger sevābıḳ-ı aḥvāle söz nedür dirseñ
196. Müdebbirān-ı ʾasākirden idi cümle ḳuṣūr

9. **eger:**
Kıt'a 8
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
7. Hevāya çıḳmadan itse ġubārı menʿ eger
8. Olur miyāne-i ʿarż ü semāda bir ṣaḥra

10. **eger:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **335**
Şart edatı, şayet.
335. Himmetüñden eger olursa mesāġ
336. Beni bir manṣıb ile eyle çerāġ

11. **eger:**
Kaside 8
Mısra: **55**
Şart edatı, şayet.
55. Alsa ḫurşīd cebīninde eger kim vāye
56. Perde-i lafẓda maʿnāyı görür çeşm-i ḍarīr

12. **eger:**
Kaside 8
Mısra: **58**
Şart edatı, şayet.
57. Eylesün bāl-i Hümādan ḳalem-i mūyīnin
58. Ṣūret-i esbin eger itse muṣavvir taṣvir

13. **eger:**
Kaside 8
Mısra: **66**
Şart edatı, şayet.
65. Ferş iderdi yüzüni ḫāke felekler çoḳdan
66. Olsa şāyeste-i dehlīzi eger köhne ḥaṣīr

14. **eger:**
Kaside 8
Mısra: **69**
Şart edatı, şayet.
69. Olur engüşt-i şihāba eger itse fermān
70. Devre-i Ḳavs-i ḳuzaḫ ḥalḳa-i teng-i zih-gīr

15. **eger:**
Kaside 8
Mısra: **74**
Şart edatı, şayet.
73. Şīr dümiyle seri üzre megesrānlıḳ ider
74. Devr-ı ʿadlinde eger ḫ∨ābe varursa nahcīr

16. **eger:**
Kıt'a 9
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
7. Bilmek istersen eger kimdür o ʿālī-cāhı
8. Mihr-i gerdūn-ḫıred ḥażret-i Bāḳī Pāşā

17. **eger:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **131**
Şart edatı, şayet.
131. Eyler idi ʿaḳlı olaydı eger
132. Bār-ı cihān daġdaġasından güẕer

18. **eger:**
Kaside 10
Mısra: **44**
Şart edatı, şayet.
43. Dehānı ġoncenüñ olurdı ḫandeden maḥrūm
44. Nesīm-i şermi eger gülsitāndan itse güẕār

19. **eger:**
Kaside 10
Mısra: **50**
Şart edatı, şayet.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

20. **eger:**
Kaside 11
Mısra: **67**
Şart edatı, şayet.
67. Sipihrden ḥarekātı ideydi menʿ eger
68. Olurdı sāʿid-i keffüʾl-ḫadībe bend şihāb

21. **eger:**
Kaside 11
Mısra: **73**
Şart edatı, şayet.
73. Göreydi Rüstem eger ḳuvvet u şecāʿatini
74. Olurdı sīne-i Rüstem çü sīne-i Sührāb

22. **eger:**
Kaside 11

Mısra: **87**
Şart edatı, şayet.
87. Eger leṭāfet-i ṭabʿından olsa vāye-pezīr
88. İderdi bād-ı vezān ile kūh-ı baḫt şitāb

23. **eger:**
Kaside 11
Mısra: **97**
Şart edatı, şayet.
97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı
98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

24. **eger:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Var iken laʿl-i lebüñ ġayrı temenna eylemem
6. Ḫıżr eger ṣunsa pey-ā-pey āb-ı ḥayvānı baña

25. **eger:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
9. Zīn-i ḫurşīd ü rikāb-ı meh olur çīde yine
10. Zīr-i rān olsa eger tevsen-i çarḫ-ı bed-rām

26. **eger:**
Kaside 12
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
13. Çerḫ-sāy olsa eger küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl
14. Yine yoḳ levḥa-i ṭāḳında anuñ naḳş-ı devām

27. **eger:**
Kaside 12
Mısra: **18**
Şart edatı, şayet.
17. Ceyş-i aḫter tağılur bir gün olur kāse tehī
18. Māhveş zīr-i nigīn olsa eger ḫıṭṭa-i Şām

28. **eger:**
Kaside 12
Mısra: **122**
Şart edatı, şayet.
121. Ḳorḳarum bir gün ide ḫāne-i sāmānı ḫarāb
122. Eger itmezse telāfīsini faḫr-ı eyyām

29. **eger:**
Kıt'a 13
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
11. Gūş itmek eger olmasa maḳṣūd-ı İlāhī
12. Evṣāf-ı dil-ārānı zebān-ı şuʿarādan

30. **eger:**
Kaside 15
Mısra: **174**
Şart edatı, şayet.
173. Ḥaḳḳ-ı inṣāf budur nefy-i naẓīrüñde senüñ
174. Ḥāniṡ olmam eger itsem daḫı tekrīr-i ḳasem

31. **eger:**
Kaside 16
Mısra: **31**
Şart edatı, şayet.
31. Esbāb-ı iḥtişāma eger var ise heves
32. Pīrānuñ aña daḫı yaḳışmaz ḳıyāfeti

32. **eger:**
Kaside 16
Mısra: **47**
Şart edatı, şayet.
47. Dīvān bisāṭı ile eger esb ise murād
48. Bāzūlaruñda żabṭına yoḳ istiṭāʿati

33. **eger:**
Kaside 16
Mısra: **51**
Şart edatı, şayet.
51. Ḫālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿiṡ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

34. **eger:**
Kaside 24
Mısra: **72**
Şart edatı, şayet.
71. Şuʿleden cāme gibi ḫamesi mānend-i fetīl
72. İtse bir şāʿir eger ḥālet-i ḳahrın imlā

35. **eger:**
Kaside 24
Mısra: **79**
Şart edatı, şayet.
79. Olmasaydı ḳalemüñ çāk-ı girībānı eger
80. Dir idüm ḳalmadı ʿālemde nişān-ı şekvā

36. **eger:**
Tarih 26
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
11. Ḳalur naḳşında ḥayrān ṭūl u ʿarżından ḫaber virmez
12. Eger gönderseler tīr-i nigāh-ı germ-reftārı

37. **eger:**
Tarih 26
Mısra: **15**
Şart edatı, şayet.
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

38. **eger:**
Kaside 27
Mısra: **18**
Şart edatı, şayet.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

39. **eger:**
Gazel 28
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

40. **eger:**
Gazel 28
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. Ḫāke baḳ dīde-i ʿibretle sebūyı seyr it

41. **eger:**
Gazel 28
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
7. Bilmek istersen eger ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın
8. Gülşenün nāmiyesin gör leb-i cūyı seyr it

42. **eger:**
Kıt'a 35
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. O şehüñ giçmez idüm ḥalḳa-i dergāhından
4. Güẕere ruḫsatum olsaydı eger tir ḳadar

43. **eger:**
Tarih 36
Mısra: **29**
Şart edatı, şayet.
29. Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
30. Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā

44. **eger:**
Gazel 40
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Gösterse o gül-ġonca eger nīm-tebessüm
6. Şebnemveş ider çeşm-i harīdār temevvüç

45. **eger:**
Gazel 41
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
9. Zehḫār nāmı ile olunmazdı baḥr yād
10. Dūşında olmayaydı eger peştemāl-i mevc

46. **eger:**
Kıt'a 44
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
3. Şūrī vü maʿnevī eger eylersen iʿtibār
4. Nefʿüñ görürsin olduġını intihā-yı żarr

47. **eger:**
Gazel 45
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.

5. Mīzān-ı ḥaḳīḳat eger vezn olunursa
6. Hem-seng olamaz luṭfına cevr ü sitem-i çerḫ

48. **eger:**
Gazel 49
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Şeh leşker ile itmez idi fetḥ-i memālik
8. Ednādan eger olmasa aʿlālara imdād

49. **eger:**
Gazel 54
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Ḫubānun olur merḥamet-i ṭabʿına şāhid
6. Olmazsa eger çāk-ı girībān müteʿaddid

50. **eger:**
Gazel 55
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Olmazdı bu gūne dil-i ḥayrān mütereddid
2. Vażʿında eger olmasa cānān mütereddid

51. **eger:**
Gazel 56
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
11. Benüm mizācuma maʿcūn-ı ṣabr nāfiʿdür
12. Gelürse ġayre eger cām-ı ḫoş-güvār leẕīẕ

52. **eger:**
Gazel 57
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
13. Rāżıyuz eger olsa da her şehrde Nābī
14. Bir kes kʾola feryād-ı gedādan mütelezẕiẕ

53. **eger:**
Kıt'a 62
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Maʿnevī şāhid eger ister isen daʿvāya
6. ʿAdl u inṣāf ile münḥal olur eşkāl-i maḳāl

54. **eger:**
Kıt'a 63
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
1. Rū-nümā olmadıysa saña eger
2. Cem ü farḳ-ı meẓāhir-i ʿālem

55. **eger:**
Gazel 71
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
1. Eger kaldumsa nā-ālūde dāmānsuzlıġumdandur
2. Girībān-çāksuzluklar girībānsuzluġumdandur

56. **eger:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
9. Saḫtlar nermlere vāsıṭa-i rāḥat olur
10. Olmasa sūzen eger menzilin almazdı ḥarīr

57. **eġer:**
Tarih 74
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Mehd cünbānluġına zühre iner eylemese
6. Dāyenüñ rifʿat-i şānından eġer istiḥyā

58. **eger:**
Tarih 74
Mısra: **31**
Şart edatı, şayet.
31. Nābī-i pīr-i kühen-sāldür olursa eger
32. Zümre-i ehl-i maḳāl içre bu taʿrīfe sezā

59. **eger:**
Gazel 74
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. Eger ṭard-ı ġama zūr-ı mey-i gül-fāmdan ġayrı
10. Riyākārān-ı ʿālem iʿtirāż eylerse vāriddür

60. **eger:**
Tarih 82
Mısra: **115**
Şart edatı, şayet.
115. Eger imdād iderse reʾyün olur
116. Nūr-baḫş-ı çerāġ-ı mihr aʿmā

61. **eger:**
Gazel 83
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
7. Żımnında olmasa eger ümmīd-i ʿāfiyet
8. Hażm eylemezdi vażʿ-ı etibbāyi ḫasteler

62. **eger:**
Kıt'a 85
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Miẟli nā-yāb güherdür Nābī
2. Ḫāk-i ẓılletde eger ḫᵛār ise de

63. **eger:**
Tarih 92
Mısra: **62**
Şart edatı, şayet.
61. Ṣayılur ẕāt-ı kerīminde olan ḥüsn-i ṣıfāt
62. Baḥruñ emvācın eger mümkin olursa iḥṣā

64. **eger:**
Kıt'a 107
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Vāy eger anlara ḫar didügi gūş itse
6. Bār-ı ġayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿĪsāʾyı

65. **eger:**
Gazel 111
Mısra: **15**
Şart edatı, şayet.
15. Eger nevāle-i maʿnā düşerse nā-puḫte
16. Ḳuṣūr-ı germī-i bāṭından iʿtiẕār olunur

66. **eger:**
Kıt'a 112
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Ḫayāl-i dest-keş-i vaṣl olur rūy-ı cānāndan
2. Ruḫ-ı ḫayālden olsa eger ruḫı ḫālī

67. **eger:**
Tarih 127
Mısra: **97**
Şart edatı, şayet.
97. Vüzerā zümresi beyninde eger varsa odur
98. Kʾola hem-ṭabʿ-ı hümāyūna vü hem ṣadra sezā

68. **eger:**
Tarih 138
Mısra: **16**
Şart edatı, şayet.
15. Mühr ḫurşīdden urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
16. Ki bu ḳaṣra yakışur dinse eger faṣṣ-ı nigīn

69. **eger:**
Gazel 152
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Teveccüh eyle murāduñ ne ise Mevlāya
6. Eger muḳadder ise ol ḳadar ʿamel yetişür

70. **eger:**
Gazel 152
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. Eger ḫızāne-i sīm ü zere yetişmez ise
10. Hele ḫızāne-i maʿnāya bārī el yetişür

71. **eger:**
Gazel 154
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi ʿitāb
10. Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür

72. **eger:**
Gazel 161
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

73. **eġer:**
Gazel 165
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Olmasa böyle şu daʿvālarına düşmez idi

8. Ehl-i tīmāruñ eğer müştereki bu tīmār

74. **eger:**
Gazel 168
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
3. Rūy-ı āteşnāki şāhiddür eger ketm itse de
4. Ol perī sūz-ı derūnumdan meğer ġāfil midür

75. **eger:**
Gazel 206
Mısra: **20**
Şart edatı, şayet.
19. Sicāl-i ʿaşḳ ile ʿāşıḳ ölürdi ey Nābī
20. Eger luʿāb-ı lebin dilberān yalatmasalar

76. **eger:**
Gazel 234
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Dem-i viṣāl ẓuhūr-ı ḫāt-ı nigāra düşer
2. Ḫudā virürse eger ʿīdümüz bahāra düşer

77. **eğer:**
Gazel 238
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
11. Dil-i belā-zedenüñ kārını ṣorarsañ eğer
12. Miyān-ı gamze vü çeşminde tercemānlıḳdur

78. **eger:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Bir kerre daḫı murġ-ı dili rām idebilsem
8. Baḳmazdum eger māh ise de ʿārıż-ı dil-dār

79. **eger:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Ḳor mı ter itmege lebümüz çeşm-i āftāb
4. Mānend-i gül hevādan eger ṭolsa cāmumuz

80. **eger:**
Gazel 282
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Ṭıfl iken gelmezdi fikr-i kāmetiyle çeşme ḫ^{v}āb
6. Olmasa serv ü ṣanavberden eger gehvāremüz

81. **eger:**
Gazel 292
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger
6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

82. **eger:**
Gazel 293
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Meyl-i şekīb iderdi dil-i bī-şekībümüz
2. Ḳaṣd-ı firīb ideydi eger dil-firībümüz

83. **eğer:**
Gazel 312
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
13. Ne ġam sākī eğer ṣahbā dükense āb ḥāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

84. **eger:**
Gazel 312
Mısra: **17**
Şart edatı, şayet.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġna
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

85. **eger:**
Gazel 331
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Çekerdi ḫalḳ-ı cihān kendü rūyına ḥasret
6. Eger bulunmasa āyīne-pāre-i nā-çīz

86. **eger:**
Gazel 334
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Rüzgāra eger iṡbāt-ı sükūn mümkin ise
6. O zamān sākin olur mevce-i deryā-yı heves

87. **eger:**
Gazel 363
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Zāhid dir idüm it yüri rindāna taʿarruż
2. Bilseydün eger itmeġi rindāna taʿarruż

88. **eger:**
Gazel 364
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Kim ḳādir idi itmeġe taḥṣīl-i menāṣıb
8. Emvāt olaydı eger iḥyāya muʿārıż

89. **eger:**
Gazel 369
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
1. Liʾīlāh ise vaʿẓında eger niyyet-i vāʿiẓ
2. Kürsī-i semāvāta çıḳar şöhret-i vāʿiẓ

90. **eger:**
Gazel 369
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Söz yoḳdur eger destine mahşerde girerse
6. Bālā-yı maḥafilde olan rifʿat-i vāʿiẓ

91. **eger:**
Gazel 369
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
13. Ṣatmazsa eger ḫalḳa vazīfeyle naṣiḥāt
14. Nābī o zamānlar bilinür ḳıymet-i vāʿiẓ

92. **eger:**
Gazel 370
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
11. Ẓulmet-i āṡām olur ruḫsāre-pīrāy-ı ʿadem
12. Eylese düşīze-i ʿafvün eger keşf-i ḳınāʿ

93. **eger:**
Gazel 371
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. ʿĀlemde eger gūşe-i āsāyiş olaydı
6. Mihrāb ile çāk olmaz idi sīne-i cāmiʿ

94. **eger:**
Gazel 381
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
1. Teşrīfden eylerse eger yār taḫallüf
2. Feryāddan itmez dil-i bīmār taḫallüf

95. **eger:**
Gazel 381
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
3. Merkezde eger bir ḳademi ṡābit olursa
4. İtmez ḳadem-i dīger-i pergār taḫallüf

96. **eger:**
Gazel 384
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Ser-menzil-i maḳṣūdı bulur tīr-i murādun
4. Cāʾizse eger dest-i edānīde ḫam olmaḳ

97. **eger:**
Gazel 384
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Ser tābe-ḳadem ḳaṭʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

98. **eger:**
Gazel 400
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Çoḳdan şikeste eyler idük tār-ı niʿmetüñ
2. Olsa taṣarrufunda eger sāzı devletüñ

99. **eger:**
Gazel 404

Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
13. Eger āsāyiş-i hemvāra varsa raġbet-i ḫāṭır
14. Neṡīb-i ʿuzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek

100. **eger:**
Gazel 410
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. ʿĀşıḳuñ ʿaşḳ ile aḥvālini bilmezsen eger
6. Pīş-i āteşde olan ḥālini gör bārutuñ

101. **eger:**
Gazel 427
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
3. Ẕilletdedür ḳarārı eger saġ olursa da
4. Kütāh olur ḥayātı sitemkār olanlaruñ

102. **eger:**
Gazel 431
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
11. Devlet-i vuṣlata her rūz olurduk nāʾil
12. Çıksa taʿbīri eger gördüġümüz ḫ∨āblaruñ

103. **eger:**
Gazel 440
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Girmezdi gūşına o gül-i ḫurd-sālenüñ
2. Olsaydı iḫtiyārı eger elde nālenüñ

104. **eger:**
Gazel 462
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
3. Eger bulmazsa ruḫṣat pāy-ı endīşeyle devr eyler
4. Dil-i zāre ne mümkin kūy-ı cānāndan ḳadem çekmek

105. **eger:**
Gazel 474
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Olmazdı māl cemʿine teşne kibār-ı ʿaṣr
6. Defʿ-i ḥarāret itse eger ābı kevs̱erüñ

106. **eger:**
Gazel 475
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
9. Biñ sāʿat olur derd-i ser-i renc-i ḫumārı
10. Bu bezmde bir sāʿat eger ʿālem iderseñ

107. **eger:**
Gazel 475
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
11. Elbette düşer fāʾide ümmīdine senden
12. Bir şaḫṣı eger nīm-nefes hem-dem iderseñ

108. **eger:**
Gazel 476
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse hest itmek

109. **eger:**
Gazel 476
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
9. Var evvel ḫāṭıruñ āmāde-i seng-i mükāfāt it
10. Eger peymāne-i peymānı isterseñ şikest itmek

110. **eger:**
Gazel 479
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
2. Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül

111. **eger:**
Gazel 484
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. Eylesen eger ḫalḳdan ümmīd-i teveccüh
10. Miʾrāt-ı muṣaffā gibi bī-çīn-i cebīn ol

112. **eger:**
Gazel 484
Mısra: **16**
Şart edatı, şayet.
15. Āvīḫtelikden ḥaẕer it çāh-ı kenīfe
16. İstersen eger ḳıymet ile nāfe-i çīn ol

113. **eger:**
Gazel 494
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Ser-cūş-ı nifāḳ olsa ʾayān mevc-i girān ol
2. Añılsa eger sāz-ı vefā mūy-ı miyān ol

114. **eger:**
Gazel 496
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
11. Kim ṭutar sīnedeki mużmer olan sözlerini
12. Çeşm-i ḫātemde mürekkebden eger olmasa nem

115. **eger:**
Gazel 496
Mısra: **24**
Şart edatı, şayet.
23. Ṭıfldan münkatiʿ olmış zene benzer gūyā
24. Maʿnī-i tāze ṭoġurmazsa eger şaḳḳ-ı ḳalem

116. **eger:**
Gazel 514
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Satranç gibi añlamazuz nʾolduġın ḥayāt
4. İtmezse iltifāt eger üstādumuz bizüm

117. **eger:**
Gazel 526
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Gül-berge sabā urmaz idi pençe-i tārāc
4. Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

118. **eġer:**
Gazel 529
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. İtmezdi eşküm ile nihān dāġ-ı sīnemi
8. Derd-i derūnı ʿarża eġer maḥżar istesem

119. **eger:**
Gazel 534
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
1. Meh gibi hāle olsa eger dāyemüz bizüm
2. Bir nā-tamām kāse olur vāyemüz bizüm

120. **eger:**
Gazel 536
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
3. Rāzdār-ı sīne-i ʿuşşāḳ olur mıydum eger
4. Dāġveş hem ḳan yudup hem penbe der-gūş olmasam

121. **eger:**
Gazel 536
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
7. ʿAşḳ ile meydāna bī-pervā girer miydim eger
8. Ḫalḳa-i dāġ-ı melāmetden zirih-pūş olmasam

122. **eger:**
Gazel 564
Mısra: **21**
Şart edatı, şayet.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

123. **eger:**
Gazel 564
Mısra: **22**
Şart edatı, şayet.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

124. **eger:**
Gazel 613
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
13. İcrā iderdi ḥükmüni aṣl-ı kerīminüñ
14. Nābī bileydi herkes eger ādem olduġın

125. **eger:**
Gazel 643
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Yine insānuñ olur himmetine peyveste
8. Āteşüñ ṣorsañ eger aṣlını gülḫan gülḫan

126. **eger:**
Gazel 651
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
9. Sāmānı naḳd-i ḫande-i müstehziyānedür
10. Lāzım gelürse almaḳ eger ḫod-fürūş içün

127. **eger:**
Gazel 673
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
9. Nābiyā itmez idi dāmen-i dīvāra girīz
10. Sāyenüñ ḥavṣalası olsa eger dīvāra

128. **eger:**
Gazel 674
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Deryūzegerāndan şuʿarā eks̱er olurdı
4. Düzdān-ı maʿānīde eger ḳaṭʿ-ı yed olsa

129. **eger:**
Gazel 677
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Dil virmez idi dīde-i bīmārına yārün
6. ʿĀşıḳda eger dāʿiye-i ʿāfiyet olsa

130. **eger:**
Gazel 683
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. Olsa da cürmün eger kūh ḳadar cürmi büzürg
10. Güm olsa dāʾire-i vüsʿat-i meşreblerde

131. **eger:**
Gazel 686
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Cinsinüñ ittiḥādını düşvār olurdı fehm
8. Ḥarfeyn yek-digerde eger müdġam olmasa

132. **eger:**
Gazel 688
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Pāyende ḳalur dide-i ʿāşıḳda ruḫ-ı dost
4. Ḫurşīdüñ eger pertevi revzende ḳalursa

133. **eger:**
Gazel 691
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
13. Ḳalsun eger murāduñ ise sende naḳd-i dil
14. Cānā senüñle biz degilüz ol ḥisābda

134. **eger:**
Gazel 692
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
3. Görmezse mey-keşāndan eger rūy-ı iltifāt
4. Ṣahbā teʾahhüd eyleyemez dil-güşālıġa

135. **eger:**
Gazel 699
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Hep biz daḫı dullāb-ı ümide ṣarılurduk
4. Āb olsa eger kaʿr-ı çeh-i ṭūl-ı emelde

136. **eger:**
Gazel 706
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
13. Nābiyā ben de gülistāna iderdüm raġbet
14. Bülbülüñ ṭāḳatum olsaydı eger şīvenine

137. **eger:**
Gazel 710
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Olurdı rāḥatı bād-ı ḫazān-ḫīzüñ çemenlerde
2. Eger bir behremend olmış bulunsa dil-şikenlerde

138. **eger:**
Gazel 711
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Hezārvar olalum zaḫm-ḫ∨ār-ı ḫār-ı cefā
6. Nihāl-i gülde eger āşiyānemüz var ise

139. **eger:**
Gazel 712
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Ne cānibden gelür tāze kumāş-ı maʿnī-i rengīn
8. Eger olsa sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem beste

140. **eger:**
Gazel 720
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Yine girmez eline gūşe-i dāmān-ı viṣāl
8. Dil eger dest be-dāmān-ı ferāġ olmasa da

141. **eger:**
Gazel 726
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Ol tünd-ḫūy bir gün olur bezm-viṣāle rām
4. ʿUşşāḳınuñ duʿāsı eger müstecāb ise

142. **eger:**
Gazel 739
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Bu ḥasret böyle ḳalmazdı dil-i endūhgīnümde
2. Dimāġ olsa eger ḥarf-i niyāza nāzenīnümde

143. **eger:**
Gazel 742
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Sākī eger ben anladuġum dil-firīb ise
6. Yoḳdur nis̱āre tevbeden aʿlā ayaġına

144. **eger:**
Gazel 743
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. İttikāye müstaʿid olmaz kibār-ı devlete
4. Bāliş-i zer-tār eger ḫuddāma pā-māl olmasa

145. **eger:**
Gazel 744
Mısra: **16**
Şart edatı, şayet.
15. Lez̠zeti inkār olunmaz bez̠l ü isrāf itmenüñ
16. Āh ẓımnında eger endīşe-i vām olmasa

146. **eger:**
Gazel 751
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Şūḫ-ı gül-çihre-i pejmürde ḳabādur maʿnī
8. Eger olmazsa karin nāzikī-i taʿbīre

147. **eger:**
Gazel 761
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. Memdūh idi iḥsānı eger bī-ḥadd olaydı
10. Çoḳdur bu ḳadar minneti rindāna Cemʾüñ de

148. **eger:**
Gazel 765
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Bī-sütūnı bir işaretle ḳoparmaḳ ḳābil
4. Tīşesi serzeniş itmezse eger Ferhādʾa

149. **eger:**
Gazel 777
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. ʿAhdüm olsun o perī meclise gelmezse eger
6. Yıḳayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile

150. **eger:**
Gazel 797
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.

13. Nābī meġer ki kendi dili ola herkesüñ
14. Yār-ı ṣadīḳ eger bulunursa zamānede

151. **eger:**
Gazel 804
Mısra: **16**
Şart edatı, şayet.
15. Her ʿukde-i murād ḥużūrında ḥall olur
16. Nābī o şūḫ bizden eger bī-ḥużūr ise

152. **eger:**
Gazel 806
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
13. Ser-i sükkān-ı sümuvvāta olurdı nāʾil
14. Nābiyā olsa eger çeşmi ḳadar gūş-ı nigeh

153. **eger:**
Gazel 810
Mısra: **10**
Şart edatı, şayet.
9. Bārī ṣafā ile geçirür rüzgārını
10. Rindān eger iżāʿat-ı evḳāt iderse de

154. **eger:**
Gazel 810
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
13. Olmaz bedel fevāyit-i evḳāta Nābiyā
14. Eyyām eger telāfi-i mā-fāt iderse de

155. **eger:**
Gazel 834
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Secdeden refʿ-i ser itmezdüñ eger fehm itsen
6. Dü-kef-i nāz ile taḫmīrde miʿmārumuzı

156. **eger:**
Gazel 834
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
13. Āsmān başumuza dönmez idi ey Nābī
14. Çekmeġe tāb ü tüvān bulsa eger bārumuzı

157. **eger:**
Gazel 840
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Beyt-i nemegīndür ḫaṭ-ı püşt-i lebi ammā
8. Çıḳmazsa eger yeʾse anuñ daḫı meʾāli

158. **eger:**
Gazel 842
Mısra: **3**
Şart edatı, şayet.
3. Devlet iki cānibden eger olsa müyesser
4. Telḫ olmaz idi meyde daḫı leẕẕet olurdı

159. **eger:**
Gazel 842
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. ʿĀlemde eger olmasa āyīne-i nā-çīz
10. Kendü ruḫına ehl-i naẓar ḥasret olurdı

160. **eger:**
Gazel 842
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
11. Bī-vaḳt ü zamān olsa eger kārda teʾsīr
12. Ḫurşīd-i zemistānda da germiyyet olurdı

161. **eger:**
Gazel 856
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Serve teklīf-i ḫırām itmez idük görsek eger
6. Ḳāmet-i yārim aña kesdügi endāmları

162. **eger:**
Gazel 862
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
11. Ne zaḫm-ı kārd ne dendān ḥabs-ı maʿde-i teng
12. Bilürse mīve eger ḳadr-i nā-resālıġını

163. **eger:**
Gazel 878
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Evvel ġubār-ı dilden iderdüm şikāyeti
4. Görsem eger müsāʿade-i rūzgārumı

164. **eger:**
Gazel 879
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Sirişk-i tāk ile giryāni-i mest iki şāhiddür
4. Şarāb-ı telḫ eger eylerse iṡbāt-ı neseb şimdi

165. **eger:**
Gazel 886
Mısra: **4**
Şart edatı, şayet.
3. Temīze ḳudretümüz yoḳ viṣāl ü hicrānı
4. Eger sorarlar ise ḥadd-i iḳtidārumuzı

eger ki:

1. **eger ki:**
Tarih 68
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eğer ki, şayet.
9. Bu ḥüsni ḳanda bulurdı bu ḫāne-i raʿnā
10. Eger ki ṣāḥibinüñ görmeyeydi iḥsānın

2. **eger ki:**
Gazel 170
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eğer ki, şayet.
7. Eger ki bāzī-i raḳḳāṣ-ı çerḫ böyle ise
8. Dehān-ı sāzda dendān-ı sīn tebessüm ider

3. **eger ki:**
Gazel 543
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Eğer ki, şayet.
11. Rübūdesini ider miydi ġayriden dil-serd
12. Eger ki ġayret-i nāz olmayaydı ʿādet-i ḥüsn

4. **eger ki:**
Gazel 859
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eğer ki, şayet.
7. Ümīd idi bize de ṭayy-ı rütbe-i emṡāl
8. Eger ki biz de tamām itsek āsitānemüzi

eger kim:

1. **eger kim:**
Kaside 1
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Meğer ki.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

2. **eger kim:**
Kaside 1
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Eğer ki, şayet.
167. Eger kim ism-i Settāruñ mededkār olmasa luṭfı
168. İderdük iḳtiżā evvel ḳademde olmaġı rüsvā

egerçi:

1. **egerçi:**
Kaside 1
Mısra: **76**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
75. Olur ẓāhir ṭıbāʿa nisbet ancaḳ nefʿ ile żarrı
76. Egerçi nefʿ u żarrı muḥtevī mecmūʿa-i eczā

2. **egerçi:**
Gazel 1
Mısra: **17**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
17. Nābī egerçi her biri bir nūr-ı maḥżdur
18. Ammā ki pīşvāları sulṭān-ı enbiyā

3. **egerçi:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
21. Egerçi bir nice dem iḳtiżā-yı ḥikmet ile
22. Mizāc-ı devleti çerḫ itdi pāy-māl-i fütūr

4. **egerçi:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

5. **egerçi:**
Kaside 16
Mısra: **61**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
61. Didüm egerçi cümlesi vārid bu sözlerüñ
62. Ben daḫı añlamaz degülem renc ü rāḥatı

6. **egerçi:**
Tarih 16
Mısra: **67**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
67. Ḳulūb-ı nāsa girmişdi egerçi āṣaf-ı ṣābıḳ
68. Ḳulūb-ı nāsı sen andan ziyāde eyledüñ meʾvā

7. **egerçi:**
Gazel 56
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Egerçi bī-şek olur ẕevḳ-i vaṣl-ı yār leẕīẕ
2. Velīk baña gelür andan intizār leẕīẕ

8. **egerçi:**
Gazel 60
Mısra: **5**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
5. Egerçi vażʿ-ı sengīndür düşen meh-rūlara ammā
6. Virür çoḳ ḥüsn vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler

9. **egerçi:**
Gazel 62
Mısra: **16**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
15. Degül meʾāli tecezzī-peẕīr ey Nābī
16. Egerçi ṣūret-i elfāẓ pāre pāre gelür

10. **egerçi:**
Kıt'a 78
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Egerçi ḫāne-i pür-naḳşdur sarāy-ı cihān
2. Velī kitabeleri Küllü men ʿaleyhā fān

11. **egerçi:**
Gazel 92
Mısra: **17**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
17. Dil-berüñ ḥüsni ḳıyāmetdür egerçi Nābī
18. Līk hengām-ı ḫaṭı dağdağa-i mahşeridür

12. **egerçi:**
Gazel 133
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Nezzāremüz egerçi ki gerdiş-nümācadur
2. Ol māh-rū da ḫayli hezār-āşinācadur

13. **egerçi:**
Gazel 134
Mısra: **7**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
7. Beñzer egerçi ḳubbe-i germ-ābe cāmiʿe
8. Germ-ābeye velīk gelen bī-vüzū gelür

14. **egerçi:**
Gazel 134
Mısra: **10**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ḫāṭıra çoḳ ārzū gelür

15. **egerçi:**
Gazel 148
Mısra: **17**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
17. Egerçi Vanʾdan olur Nābīyā nevā ümmīd
18. Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdur

16. **egerçi:**
Gazel 150
Mısra: **5**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
5. Pür nūrdur egerçi süveydā-yı ḫāne-zād
6. Ammā ki ḫāl-i yār ḳadar dil-nişīn midür

17. **egerçi:**
Gazel 150
Mısra: **11**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
11. Miftāḥ-ı müşkilāt-ı cihānda egerçi ṣabr
12. Ammā girāncadur ʿacabā āhenīn midür

18. **egerçi:**
Gazel 189
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Egerçi köhne metāʿuz revācumuz yoḳdur
2. Revāca da o ḳadar ihtiyācumuz yoḳdur

19. **egerçi:**
Gazel 196
Mısra: **4**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
3. Bizüm teveccühümüz belki eyleye taḥvīl
4. Egerçi niyyet-i cānāne bī-vefālığadur

20. **egerçi:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Egerçi cūy-ı sīmīn ḫāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür
2. Velīkin gülşen andan feyż-cūy olmaḳ müberhendür

21. **egerçi:**
Gazel 204
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

22. **egerçi:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
5. Egerçi rūz-ı rūşenveş degüldür ṣāf-dil ammā
6. Yine setr eyleyen aḥvāl-i ḫalḳı perde-i şebdür

23. **egerçi:**
Gazel 204
Mısra: **14**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ ḳāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eşʿabdur

24. **egerçi:**
Gazel 209
Mısra: **9**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
9. Egerçi sufre-i ṣatrancdur bu kevn ü fesād
10. Baḳılsa müft saña bir piyāde virmezler

25. **egerçi:**
Gazel 263
Mısra: **13**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
13. Egerçi fāʾizi aḳmazsa da ṭamlar Nābī
14. Devātdur ḳalemün malikānesin bilürüz

26. **egerçi:**
Gazel 265
Mısra: **9**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
9. Egerçi ẓıllı gedādan ziyādedür ammā
10. Ḥarīṣ-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

27. **egerçi:**
Gazel 281
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Yoḳdur egerçi hırka vü teşbīḥ ü tācumuz
2. Ammā ki iʿtibāra yoḳ iḥtiyācumuz

28. **egerçi:**
Gazel 311
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Egerçi ʿālemüñ esfel-nişīn-i gülḫanıyuz
2. Velīk nüsḫa-i takvīm-i ṣunʿuñ aḥseniyüz

29. **egerçi:**
Gazel 312
Mısra: **5**
Her ne kadar, ise de, gerçi.

5. Egerçi ser-be-ser bīdārlıkdur şām-ı hicrānuñ
6. Nümūdār-ı ḫayāl olmaḳda amma ḫ∨ābdan ḳalmaz

30. **egerçi:**
Gazel 386
Mısra: **8**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete māniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

31. **egerçi:**
Gazel 392
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. İtdüm egerçi ol gül ile āşinālıcuḳ
2. Şerm eyledüm velīk biraz bī-vefālıcuḳ

32. **egerçi:**
Gazel 428
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

33. **egerçi:**
Gazel 462
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Egerçi ẕevḳdür meyḫānelerde cām-ı Cem çekmek
2. Cemʾe menmūnlukdan sehlterdür bār-ı ġam çekmek

34. **egerçi:**
Gazel 469
Mısra: **3**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
3. Egerçi leẕẕeti inkār olunmaz niʿmet-i vaṣluñ
4. ʿĀceb ʿālemdür ammā şām-ı firḳatde ḫayāl itmek

35. **egerçi:**
Gazel 495
Mısra: **8**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
7. Fiġān ü zārın işitdüm esīr-i ṭurresinüñ
8. Egerçi bestedür ammā velī sabāda degül

36. **egerçi:**
Gazel 505
Mısra: **7**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
7. Egerçi vaʿde-i teşrif virdi yār ammā
8. Tereddüdüm bu ki göñlümce iḥtirām idemem

37. **egerçi:**
Gazel 541
Mısra: **6**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
5. İderdüm ism-i şerīfüni nāmede tasṭīr
6. Egerçi ḥavṣala-i saṭra ṣıġsa sulṭānum

38. **egerçi:**
Gazel 543
Mısra: **3**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
3. Egerçi ḥüsne sezādur maḳarr-ı istiġnā
4. Nühüfte var naẓar-ı ʿāşıḳāna hācet-i ḥüsn

39. **egerçi:**
Gazel 564
Mısra: **15**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

40. **egerçi:**
Gazel 583
Mısra: **3**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
3. Egerçi bir yire geldüm o şūḫ ile ammā
4. Niyāzmend-i viṣāl olmadum ḥicābumdan

41. **egerçi:**
Gazel 599
Mısra: **15**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
15. Leṭāfetde egerçi mū-miyān meşhūrdur ammā
16. Ṭolar āġūş-ı ḥasret vaṣl-ı ḫūbān-ı ten-āverden

42. **egerçi:**
Gazel 701
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Çoḳdur egerçi dilde murādāt-ı sāʾire
2. Vaṣlundur ibtidā gelen ammā ki ḫāṭıra

43. **egerçi:**
Gazel 710
Mısra: **10**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
9. Dehān-ı müflisāsā loḳma görmez tūl-ı ʿömrinde
10. Egerçi ṣūret-i dendānevār bürc-i bedenlerde

44. **egerçi:**
Gazel 727
Mısra: **13**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
13. Egerçi meşrebi yābisce gösterür ammā
14. Velīk būse-i lebde lebībdür lūle

45. **egerçi:**
Gazel 754
Mısra: **11**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

46. **egerçi:**
Gazel 754
Mısra: **15**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

47. **egerçi:**
Gazel 775
Mısra: **5**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
5. Egerçi ʿaybdur teslīm-i dest-i digere rīşin
6. Bu maʿnā nā-müsellemdür velī berber ḫuṣūṣında

48. **egerçi:**
Gazel 853
Mısra: **9**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
9. Cennete vāsıṭa dünyādur egerçi Nābī
10. Dil-berinden daḫı şīrīn görinür vāsıṭası

49. **egerçi:**
Gazel 875
Mısra: **10**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
9. Benüm ṭutdı zemīn ü āsmānı şöhret-i ʿaşḳum
10. Egerçi deşti Mecnūn Bīsütūnʾı kūh-ken ṭutdı

egerçi ki:
1. **egerçi ki:**
Gazel 501
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ise de.
1. Enfāsumuz egerçi ki āhestedür bizüm
2. Ammā ki çerḫe riştesi peyvestedür bizüm

eġil:
1. **eġilmiş:***-miş*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **30**
Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek, bükmek.
29. Nüḳūş-ı derūnından almış ḫaber
30. Derūnına eflāk eġilmiş baḳar

2. **eġilmedi:***-me, -di*
Gazel 832
Mısra: **3**
Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek, bükmek.
3. ʿAtā-yı būseye dil-ber daḫı eġilmedi mi
4. Nihāl-i nev-res-i ümmīd bāre gelmedi mi

eglen:
1. **eglenemem:***-e, -me, -m*
Gazel 322
Mısra: **5**
Zevk ü safa etmek, hoşça vakit geçirmek, eğlenmek.
5. Āh itmeyicek eglenemem gūşe-i ġamda
6. Erbāb-ı dile meclis-i bī-dūd gerekmez

2. **eglenüp:**-*üp*
Gazel 448
Mısra: **13**
Zevk ü safa etmek, hoşça vakit geçirmek, eğlenmek.
13. Gelū-yı şişe ile pāy-ı ḫumla eglenüp Nābī
14. Giribān-ı hevesden dāmen-i dilberden el çektük

3. **eġlenmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 477
Mısra: **6**
Zevk ü safa etmek, hoşça vakit geçirmek, eğlenmek.
5. Ne ẕevḳ alsun esīr-i ʿaşḳ olan şehnāme cenginden
6. Baña eġlenmeġe Ferhād ü Şīrīn dāstānın bul

4. **eġlenmez:**-*mez*
Gazel 752
Mısra: **11**
Zevk ü safa etmek, hoşça vakit geçirmek, eğlenmek.
11. Kef-i āzādegānda nuḳreveş imsāke eġlenmez
12. Şuʿāʿāt-ı kanādīl-i şeb-i rūze menār üzre

5. **eglenür:** *-ür*
Gazel 237
Mısra: **9**
Zevk ü safa etmek, hoşça vakit geçirmek, eğlenmek.
9. Geh luṭf u geh ʿiṭābuñ ile eglenür göñül
10. Nābī gibi benüm daḫı rūz u şebüm budur

eġriliġ:
1. **eġriliġi:**-*i*
Gazel 87
Mısra: **2**
Eğri olma durumu.
1. Ḫadengi menzile īṣāle çünki āletdür
2. Kemānuñ eġriliġi ʿayn-ı istiḳāmetdür

ehem:
1. **ehem:**
Kaside 15
Mısra: **4**
En önemlisi, en mühimi.
3. Şekvemüz var felegüñ vażʿ-ı ġalaṭkārından
4. İstimāʿ it ki budur żābıṭa-i mülke ehem

ehl:
1. **ehlini:**-*i, -n, -i*
Kaside 13
Mısra: **92**
Ehil, bir işten anlayan.
91. Evvelīn cilve-i tevfīḳ-i İlāhī bu idi
92. Ki bulup ehlini şāyeste-i itmām-ı mehām

2. **ehline:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **101**
Ehil, bir işten anlayan.
101. Ehline şimdi olunmaḳla emānet teslīm
102. Eyledi sāye-i ḥaḳ mühr-i şerīfe ikrām

3. **ehlini:**-*i, -n, -i*
Kaside 13
Mısra: **206**
Ehil, bir işten anlayan.
205. Bu daḫı ḳuvvet-i teʾyīd-i İlāhīʾden idi
206. Eylemek ehlini bu maṣlaḥata istiḫdām

4. **ehline:**-*i, -n, -e*
Kaside 20
Mısra: **44**
Doğru insanlar, müstahaklar.
43. Allāh muʿammer ide o ẕāt-ı şerīfi kim
44. Liʾllāh eyler ehline luṭf u mürüvveti

5. **ehli:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **23**
Ehil, bir işten anlayan.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

6. **ehli:**
Gazel 104
Mısra: **14**
Ehil, bir işten anlayan.
13. Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
14. Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur

7. **ehli:**-*i*
Gazel 112
Mısra: **11**
Sahip, mensup.
11. Esīr-i keşmekeş-i ıżṭırāb iken ehli
12. Beḳā-yı cāha duʿā bed-duʿā degül de nedür

8. **ehline:**-*i, -n, -e*
Gazel 421
Mısra: **15**
Ehil, bir işten anlayan.
15. Sözün merātibi zāhirdür ehline Nābī
16. Dinür mi sengine cevher sebīl-i ʿallāmuñ

9. **ehline:**-*i, -n, -e*
Gazel 429
Mısra: **11**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
11. İmsāk-ı bārı ehline bir kat günāh olur
12. Şöhret olursa maḳṣadı iḥsān idenlerüñ

10. **ehline:**-*i, -n, -e*
Gazel 545
Mısra: **4**
Ehil, bir işten anlayan.
3. Derūn vā-reste olmaḳ ʿālem-i dünyā ile ʿukbā
4. ʿIyāndur ehline naḳş-ı mezār ü naḳş-ı ḫātemden

11. **ehli:**-*i*
Gazel 806
Mısra: **3**
Ehil, bir işten anlayan.
3. Ne ḳadar güft ü şinīd eyledügin ehli bilür
4. Dehen-i beste-i ḥüsn ü leb-i ḫāmuş-ı nigeh

ehli ʿanḳādur:
1. **ehli ʿanḳādur:**-*dur*
Gazel 367
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Adı olup kendisi olmayan şeylerle uğraşanlar.
37. İtmez tenezzül ehl-i nefes nār pūteye
38. ʿAnḳādur ehli yoḫsa degül kīmiyā ġalaṭ

ehl-i ʿaşḳ:
1. **ehl-i ʿaşḳ:**
Gazel 69
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Aşk erbabı.
19. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ ile ṭabʿları sāzlaruñ
20. Biri āvāz idicek cümlesi birden boşanur

ehl-i ʿaşḳa:
1. **ehl-i ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 437
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşk erbabı.
1. Sīmden cūy-bārdur kemerüñ
2. Ehl-i ʿaşḳa medārdur kemerüñ

ehl-i ʿaşḳuñ:
1. **ehl-i ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 815
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk sahipleri, aşık olan kimseler.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

ehl-i beyt-i şuʿarā:
1. **ehl-i beyt-i şuʿarā:**
Gazel 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şairlerin soyunun devamı, soyunu devam ettiren.
3. Ḳayddur ehl-i dile dāʿiye-i ehl-ü ʿıyāl
4. Ehl-i beyt-i şuʿarā maʿni-i nāzikteridür

ehl-i bezmi:
1. **ehl-i bezmi:**-*i*
Gazel 774
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İçki meclisinde bulunan insanlar, aşıklar.
7. Sīne-i āyine-tābuñ açma bezm-i bādede
8. Ehl-i bezmi çeşm-i saġar gibi ḥayrān eyleme

ehl-i bihişt eyleyen:
1. **ehl-i bihişt eyleyen:**-*y, -en*
Kaside 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cennet ehli yapmak.
9. Eyleyen sünbüller ile gülleri ehl-i bihişt
10. Eylemiş ḥikmetle ehl-i nār ʿūd u ʿanberi

ehl-i cihān:
1. **ehl-i cihān:**
Kaside 9
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Dünya ehli, alemde yaşayan tüm insanlar.
79. Ḫāk-i dergāhına yüz sürmek ile ḫurşīdüñ
80. Didiler ehl-i cihān nāmına şāh-ı ḫāver

2. **ehl-i cihān:**
Kaside 9
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Dünya ehli, alemde yaşayan tüm insanlar.
81. Şimdi anuñla baḳar ehl-i cihān dünyāya
82. Ẕātıdur dīde-i devrān bu gün nūr-ı başar

ehl-i dāniş ü ʿilm:
1. **ehl-i dāniş ü ʿilm:**
Kaside 16
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
İlim ve müşavere ehli.
43. Gāhī ocaḳ başında gehī bāġzārda
44. Eylerken ehl-i dāniş ü ʿilm ile ṣoḥbeti

ehl-i dānişe:
1. **ehl-i dānişe:**-*e*
Gazel 461
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bilgi ehli.
13. Nādān ile mücālesedür ehl-i dānişe
14. Dünyāda çāşnīsi cehennem ʿazābınuñ

ehl-i dāreyn:
1. **ehl-i dāreyn:**
Kaside 2
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
İki dünya sakinleri.
195. Çün senüñ ẕātuñ ola aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn
196. Ehl-i dāreyn ne bilsün seni ey aṣl-ı mevād

ehl-i daʿvā:
1. **ehl-i daʿvā:**
Kaside 24
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Hak dava eden, şikayetçi.
81. ʿİddiʿā eylemese ḫıdmet-i dergâhını çerḫ
82. Mümkin olurdı dimek ḳalmadı ehl-i daʿvā

ehl-i derd:
1. **ehl-i derd:**
Gazel 595
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dert ehli.
3. Taṣrīḥ eylemezse de maḳṣūdın ehl-i derd
4. Maʿlūmdur meʾāli siyāḳ ü sibāḳdan

2. **ehl-i derd:**
Gazel 784
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dert ehli, dert sahibi.
11. Devrān ʿadū himāye-gerān düşmen-ārzū
12. Bī-çāre ehl-i derd kime dād-ḫᵛāh ola

ehl-i derde:
1. **ehl-i derde:**-*e*
Gazel 367
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dertli olanlar‖ âşıklar.
15. Ḫāl-i siyāhıdur sebeb-i inkisār-ı dil
16. Teʾs̱īrin ehl-i derde ider mūmyā ġalaṭ

ehl-i derdüñ:
1. **ehl-i derdüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Dert ehli, dert sahibi.
41. Ehl-i derdüñ dilini maşrıḳ-ı envār eyler
42. Dem-i feyż-i seḥeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **ehl-i derdüñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **257**
Kelime Tipi: -
Dert ehli.
257. Ehl-i derdüñ faḳīr ü bī-tābı
258. Bende-i nā-güşāde-dil Nābī

3. **ehl-i derdün:**-*ün*
Gazel 151
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dertli olanlar‖ âşıklar.
3. Andan itsünler şikāyet tāze ʿaybı var ise
4. Yoḫsa feryād ehl-i derdün ʾādet-i dīrīnidür

4. **ehl-i derdüñ:**-*üñ*
Gazel 319
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dertli gönüller.
7. Bir ḫurūşiyle ider biñ ḫāne-i iḳbāli pest
8. Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz

5. **ehl-i derdüñ:**-*üñ*
Gazel 856
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dertli olanlar‖ âşıklar.
1. Puḫte eylerse de devrān-ı felek ḫāmları
2. Ehl-i derdüñ yine şīrīn olamaz kāmları

ehl-i deryā:
1. **ehl-i deryā:**
Kaside 24
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Deniz ehli II Denizde yaşayan canlılar.
69. Olsa deryādaki māhīye muḳarin ḳahrı
70. Kuḥl ider çeşmine ḫakisterin ehl-i deryā

ehl-i dil:
1. **ehl-i dil:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
1. Bu ʿālemüñ ḳatı çoḳ tünd-ḫūların bilürüz
2. Ki ehl-i dil göricek ser-fürūların bilürüz

2. **ehl-i dil:**
Gazel 635
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
11. Loḳma sermāye-i ġavġā vü fesād olduġına
12. Añlar ehl-i dil olanlar ṣaf-ı dendānından

ehl-i dile:
1. **ehl-i dile:**-*e*
Gazel 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli II Şairler.
3. Ḳayddur ehl-i dile dāʿiye-i ehl-ü ʿıyāl
4. Ehl-i beyt-i şuʿarā maʿni-i nāzikteridür

2. **ehl-i dile:**-*e*
Gazel 235
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
9. Felekde kāmver olmaḳ hüner degül Nābī
10. Hüner bir ehl-i dile ṣarf-ı himmet itmekdür

3. **ehl-i dile:**-*e*
Gazel 461
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.
7. Bī-çāre maḳṭaʿ-ı ḳalemüñ zaḫm-ı sīnesi
8. Ehl-i dile şeʿāmetidür intisābınuñ

4. **ehl-i dile:**-*e*
Gazel 474
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül ehli II Şairler.

1. Bī-cā degüldür ehl-i dile cevri dilberüñ
2. Sūzişle ẓāhir olur .... ʿanberüñ

5. **ehl-i dile:**-*e*
Gazel 767
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Âşıklar, gönül adamları, ârifler.
7. Mey-i ṣāfī-derūndan ġayrı yoḳtur cüst-cū itsek
8. Yine ehl-i dile ġam-ḫᵛārterce çāre-cūterce

6. **ehl-i dile:**-*e*
Gazel 809
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül ehli II Şairler.
13. Nābī kemine ehl-i dile ser-fürū ider
14. Ḫāme ne deñlü evcde pervāz iderse de

ehl-i dillerle:
1. **ehl-i dillerle:**-*ler, -le*
Gazel 511
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Âşıklar, gönül adamları, ârifler.
5. Ehl-i dillerle içüp meykedede bāde-i nāb
6. Gelünüz çirk-i riyādan dilümüz pāk idelüm

ehl-i dilüñ:
1. **ehl-i dilüñ:**-*üñ*
Gazel 429
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Âşıklar, gönül adamları, ârifler.
5. Yā Rab sarāy-ı devletin it āşiyān-ı būm
6. Ehl-i dilüñ derūnını vīrān idenlerüñ

2. **ehl-i dilüñ:**-*üñ*
Gazel 586
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Âşıklar, gönül adamları, ârifler.
13. İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
14. Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden

3. **ehl-i dilün:**-*ün*
Gazel 852
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Âşıklar, gönül adamları, ârifler.
1. Luṭfdur ehl-i dilün vāsıṭa-i tesḫīri
2. Sīm ü zerden olur āzādelerüñ zencīri

ehl-i dīn:
1. **ehl-i dīn:**
Tarih 56
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dini emirlere göre yaşayanlar, müslümanlar.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Şād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

ehl-i duʿā:
1. **ehl-i duʿā:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dua ehli, dua edenler.
7. Vechi var eyleseler ehl-i duʿā şerminden
8. Rūyına destlerin perde-i taḳṣīr-i duʿā

ehl-i dünyā:
1. **ehl-i dünyā:**
Gazel 650
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünya adamı, ahireti düşünmeyip bu dünyaya gönül bağlamış olan kimse.
5. Ehl-i dünyā aña da ṣalmakdadur dest-i tamaʿ
6. Sübḥa vü seccāde vaḳf-ı zümre-i zühhād iken

2. **ehl-i dünyā:**
Gazel 751
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünya adamı, ahireti düşünmeyip bu dünyaya gönül bağlamış olan kimse.
5. Ehl-i dünyā viremez ṣūret-i ḥāline niẓām
6. İlticā eylemese māşıṭa-i tezvīre

ehl-i dünyānuñ:
1. **ehl-i dünyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 312
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Dünya adamı, ahireti düşünmeyip bu dünyaya gönül bağlamış olan kimse.
15. Murād-ı dünyevī fevt itdüginden ehl-i dünyānuñ
16. Sirişk-i ḥasreti bed-reng u bū çirk-ābdan ḳalmaz

2. **ehl-i dünyānun:**-*nun*
Gazel 741
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dünya adamı, ahireti düşünmeyip bu dünyaya gönül bağlamış olan kimse.
3. Bilürler ehl-i dünyānun ne gūne olduğın merdūd
4. Görenler ḥālini ḥalvā-fürūşānuñ mekeslerle

ehl-i dūzaḫ:
1. **ehl-i dūzaḫ:**
Tarih 141
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cehennem ehli.
9. Bu tüfengün küştesi itdükçe ʿarż-ı iftiḫār
10. Ehl-i dūzaḫ āteş-i reşk ile olun şermgīn

ehl-i fenānuñ:
1. **ehl-i fenānuñ:**-*nuñ*
Gazel 572
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yokluk, yok olma yolunu tutanlar.
3. Budur ḥikmet nemed-pūş olmaġa ehl-i fenānuñ kim
4. Nemed āzādedür āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan

ehl-i ġama:
1. **ehl-i ġama:**-*a*
Gazel 532
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gamlı olanlar.
1. ʿĀşıḳum ehl-i ġama şevḳ-fezādur suḫanum
2. Bād-ı dāmençe-i kānūn-ı ṣafādur suḫanum

2. **ehl-i ġama:**-*a*
Gazel 831
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gamlı olanlar.
3. Ne ḳādir itmege baḫş-ı neşāt ehl-i ġama
4. Ṣıḳılmayan bu ḫarābatda ʿuṣāre gibi

ehl-i ġamuñ:
1. **ehl-i ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 780
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gamlı olanlar.
1. Ṭaʿn itme zāhid ehl-i ġamuñ sūz u tābına
2. Seyr it ʿiẕār-ı dil-beri baḳ āb u tābına

ehl-i ḫācāta:
1. **ehl-i ḫācāta:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
İhtiyaç sahipleri.
115. Ehl-i ḫācāta olurken es̱eri ʿayn-ı ḥayāt
116. Dāġ urur deyn temessüklerine naḳş-ı ḫıtām

ehl-i ḫāceti:
1. **ehl-i ḥāceti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
İhtiyaç sahipleri.
37. Bu ḫānedān o luṭf u kerem ḫānedānıdur
38. Kim şemʿ ile tefaḥḥuṣ ider ehl-i ḥāceti

ehl-i ḫācetün:
1. **ehl-i ḥācetün:**-*ün*
Gazel 261
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İhtiyaç sahipleri.
9. Çekmez reh-i ümidine sed ehl-i ḥācetün
10. Şāh-ı serīr-i faḳr Sikenderlik istemez

ehl-i ḫāle:
1. **ehl-i ḫāle:**-*e*
Tarih 124

Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hal ehli, gönül ehli kimseler.
3. Tārīḫ-i tāze ṭarḥ ẓuhūr itdi ġaybdan
4. Mekşūf ehl-i ḥāle cemāl-i melāḥati

ehl-i ḥarf olsa:
1. **ehl-i ḥarf olsa:**-*sa*
Gazel 714
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Esnaf olmak II Dokumacı olmak.
15. Ehl-i ḥarf olsa da sāde ḳomaz ayaḳda felek
16. Ḳaldurur pāre-i evrāḳı gören rāh üzre

ehl-i ḥarfe:
1. **ehl-i ḥarfe:**
Gazel 743
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Esnaf, sanatkar II İlim ehli.
1. Ḫāme yazmaz ḥarf ehl-i ḥarfe hem-ḥāl olmasa
2. Bāṭın-ı ṭabʿında hem-şekl-i elif nāl olmasa

ehl-i ḥarfüñ:
1. **ehl-i ḥarfüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yazı ehli, hattatlar.
7. Ehl-i ḥarfüñ ḥüsni eyler vaḳt-i ḥācetde ẓuhūr
8. Eyleme kec-naḳşlikle ittihām engüşteri

ehl-i ḫayr-ı vüzerā:
1. **ehl-i ḫayr-ı vüzerā:**
Tarih 97
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin hayırlı olanlarından.
1. Ṣāf-ṭabʿ-ı vükelā ḳadr-şinās-ı ʿulemā
2. Ehl-i ḫayr-ı vüzerā ḥażret-i Yūsuf Pāşā

ehl-i hevā:
1. **ehl-i hevā:**
Gazel 867
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Heves ve arzu ehli. Heves ve arzularından geçemeyen.
3. Ṣāḥib-i ʿırż idi evvel ġazel-i sāde iken
4. Uydurup ehl-i hevā eylediler der-be-derī

ehl-i hevādur:
1. **ehl-i hevādur:**-*dur*
Gazel 57
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gününü gün eden, günlük yaşayan, havai nitelikte insanlar.
5. Yek-laḫt meġer ḫalḳ-ı cihān ehl-i hevādur
6. Yoḳ görmedügüm bād-ı hevādan mütelez̠z̠iz̠

ehl-i heves:
1. **ehl-i heves:**
Gazel 131
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Heves, arzu sahipleri.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

ehl-i hevesle:
1. **ehl-i hevesle:**-*le*
Gazel 35
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Heves, arzu sahipleri.
13. Ehl-i hevesle ẓāhir olur farḳı ʿāşıḳuñ
14. Ṣanmañ o şūḫı ʿāşıḳa eyler sitem ʿabes̱

ehl-i ḫıbre-i silküʾl-leʿāl-i vaḥy:
1. **ehl-i ḫıbre-i silküʾl-leʿāl-i vaḥy:**
Kaside 4
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Vahiy incilerinin dizildiği ipi tecrübe edenler (Vahiyle gelen hakikatları hayatlarına tatbik edip doğruluğunu yaşayarak görenler bağlamında).
33. Anlardur ehl-i ḫıbre-i silküʾl-leʿāl-i vaḥy
34. Esrār-ı genc-i vaḥye emīndür çehār-yār

ehl-i himemüñ:
1. **ehl-i himemüñ:**-*üñ*
Gazel 359
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gayretli ve çalışkan insanlar.
7. Ehl-i himemüñ cāyını ḫod-kāmlar almış
8. Niʿmetkede-i himmetüñ lez̠z̠eti gitmiş

ehl-i ḫıred:
1. **ehl-i ḫıred:**
Gazel 644
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Akıl sahipleri.
7. Zūd-res devlet lezīz ammā ki nā-pāyendedür
8. Devletin ehl-i ḫıred memnun olur teʾḫīrden

ehl-i ḫıṭāya:
1. **ehl-i ḫıṭāya:**-*ya*
Gazel 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hıta ülkesinden olan.
7. Olmaḳda cüst u cūlar yine nāfe-rīz-i şevḳ
8. Ehl-i Ḫıṭāya teşnedür āhū-yı maġfiret

ehl-i hūş:
1. **ehl-i hūş:**
Gazel 651
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Akıl sahipleri.
1. Ḫalḳ eylemiş ḥayātı Ḫudā ehl-i hūş içün
2. ………. degül gelūsına ḳalmış vuḥūş içün

ehl-i hūşadur:
1. **ehl-i hūşadur:**-*a, -dur*
Gazel 113
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıl sahipleri.
1. Ne ʿilmedür ne dānişe ne ehl-i hūşadur
2. Hep iʿtibār-ı bī-ḫıredān ḫod-fürūşadur

ehl-i ḫᵛāhişi:
1. **ehl-i ḫᵛāhişi:**-*i*
Gazel 360
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İlim öğrenmek isteyenler.
5. Sırr-ı vaḥdetden ḫaberdār eyler ehl-i ḫᵛāhişi
6. Maʿnī-i tevhīd-i Yezdāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

ehl-i ʿiffet ü perhīz:
1. **ehl-i ʿiffet ü perhīz:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **161**
Kelime Tipi: -
Haramdan sakınan namus ehli.
161. O ḳadar ehl-i ʿiffet ü perhīz
162. Renciş-i mūrı eylemez tecvīz

ehl-i ʿilm ü ṭabʿa:
1. **ehl-i ʿilm ü ṭabʿa:**-*a*
Tarih 16
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
İlim adamları ve şairler.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

ehl-i imānuñ:
1. **ehl-i imānuñ:**-*uñ*
Kaside 5
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
İmanlı, iman sahibi.
39. Ehl-i imānuñ ider çeşmine ās̱ārı ʿıyān
40. Nūr-ı ḫayrüʾl-beşeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **ehl-i īmānuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İman edenler, inananlar.
17. Dehāna gelmiş idi cānı ehl-i īmānuñ
18. Esīr-i furṣat-ı pervāz idi mis̱āl-i ṭuyūr

ehl-i ʿinād:
1. **ehl-i ʿinād:**
Kaside 14
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
İnatçılar.
117. Yine senüñ es̱er-i şān u şevketüñdendür

118. Yüzin arāżī-i teslīme sürmek ehl-i ʿinād

ehl-i ʿirfān:
1. **ehl-i ʿirfān:**
Kaside 5
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
İrfan sahipleri, erdemliler.
29. Ḫātem-i ḫaṣṣ-ı velāyetdür olursa ne ʿaceb
30. Ehl-i ʿirfān neferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ehl-i ʿirfāna:
1. **ehl-i ʿirfāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **422**
Kelime Tipi: -
İrfan sahibi, bilgililer II âlimler, zâhitler; hüner sahipleri, şairler.
421. Devr-i erbāb-ı maʿrifet geldi
422. Ehl-i ʿirfāna ʿāṭıfet geldi

ehl-i ʾirfāna:
1. **ehl-i ʾirfāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **435**
Kelime Tipi: -
İrfan sahipleri, erdemliler.
435. Ehl-i ʾirfāna himmeti vardur
436. Bu gürūha maḥabbeti vardur

ehl-i islāma:
1. **ehl-i islāma:**-*a*
Tarih 76
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
İslam topluluğu, Müslümanlar.
33. Duʿā-yı devleti bir güne vācib ehl-i İslāma
34. Kʾaña āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

2. **ehl-i islāma:**-*a*
Tarih 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İslam topluluğu, Müslümanlar.
1. Nābīyā bu senenüñ ʿīdine düşdi tārīḫ
2. Ehl-i İslāma mübārek ola eyyām-ı şerīf

ehl-i ʿiṣyāna:
1. **ehl-i ʿiṣyāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
İsyankar, isyan eden.
83. Ehl-i ʿiṣyāna müttekā-yı ḫalāṣ
84. Bezm-i ḳurba nedīm-i ḫaṣṣüʾl-ḫaṣṣ

2. **ehl-i ʿiṣyāna:**-*a*
Gazel 198
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İsyankar, isyan eden.
11. Ehl-i ʿiṣyāna virür müjde-i raḥmet ṣābūn
12. Kemterīn paresi bir pīreheni pāk eyler

ehl-i kemālüñ:
1. **ehl-i kemālüñ:**-*üñ*
Gazel 511
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İlim ve fazilet sahipleri, kamil insanlar.
9. Nābiyā görmeyelüm gün gibi dünyāda zevāl
10. Yüzümüz ehl-i kemālüñ yolına ḫāk idelüm

ehl-i kerem:
1. **ehl-i kerem:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ve iyilik sahibi.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

ehl-i ḳıbleye:
1. **ehl-i ḳıbleye:**-*y, -e*
Kaside 16
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Kıble ehli, müslümanlar.
133. Ol ḳıble-i metālib-ı ʿālem ki bābınun
134. Vācibdür ehl-i ḳıbleye ḳaṣd-ı ziyāreti

ehl-i ḳusūr:
1. **ehl-i ḳusūr:**
Gazel 805
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Cahiller.
13. Lebdedür leẕẕet-i maʿnī ne bilür ehl-i ḳusūr
14. Ard ḥalvā olamaz gendüm iken ḫırmende

ehl-i lübb:
1. **ehl-i lübb:**
Gazel 807
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mana ehli.
3. Ehl-i lübb añlar anı kışr-perestān ne bilür
4. Ne kumaş olduğını pirehenüñ żımnında

ehl-i maḥabbetde:
1. **ehl-i maḥabbetde:**-*de*
Gazel 720
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Muhabbet, aşk ehli.
9. Güş ider cān ile efsāne-i vaṣl-ı yâri
10. Ne ḳadar ehl-i maḥabbetde dimaġ olmasa da

ehl-i mātem:
1. **ehl-i mātem:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yas tutanlar.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

2. **ehl-i mātem:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yas tutanlar.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

ehl-i naʿīm:
1. **ehl-i naʿīm:**
Kaside 13
Mısra: **185**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ehli.
185. Birbirinden ḳapışurlar nefesin ehl-i naʿīm
186. Gül-i aḫlāḳ-ı kerīmüñ idenüñ istişmām

ehl-i nār eylemiş:
1. **ehl-i nār eylemiş:**-*miş*
Kaside 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ateş ehli yapmak, cehennemlik etmek.
9. Eyleyen sünbüller ile gülleri ehl-i bihişt
10. Eylemiş ḥikmetle ehl-i nār ʿūd u ʿanberi

ehl-i nāz:
1. **ehl-i nāz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Naz ehli, nazlananlar.
15. Kimisi ehl-i nāz ü kimi niyāz
16. Kimi şādān ü kimi ġam-enbāz

ehl-i naẓar:
1. **ehl-i naẓar:**
Kaside 18
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Bakış ehli, bakanlar.
49. İder iẟbāt-ı yemīn ile bunı ehl-i naẓar
50. Ki bu ṭuġrāya daḫı olmadı peydā hem-tā

2. **ehl-i naẓar:**
Gazel 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir bakışta kavrayan, ermiş kişiler.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

3. **ehl-i naẓar:**
Gazel 842
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bakış ehli, insanlar.
9. ʿĀlemde eger olmasa āyīne-i nā-çīz
10. Kendü ruḫına ehl-i naẓar ḥasret olurdı

ehl-i naẓara:

1. **ehl-i naẓara:**-*a*
Gazel 464
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bakış ehli, bakanlar.
7. Düşmez ehl-i naẓara gerdişine vāḳıf iken
8. Çerḫden vażʿ-ı vefā güneyi ümmīd itmek

ehl-i naẓaruñ:
1. **ehl-i naẓaruñ:**-*uñ*
Kaside 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bakış ehli, bakanlar.
11. Çāk ider sīne-i ārāmını ehl-i naẓaruñ
12. Her biri ḫançerenüñ ḫançer-i ser-tīzāsā

ehl-i naẓm:
1. **ehl-i naẓm:**
Kaside 14
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Nazım ehli, şairler.
137. Ola mebānī-i cāh u celāli müstaḥkem
138. İde menāḳıb-ı ʿulyāsın ehl-i naẓm inşād

ehl-i nefes:
1. **ehl-i nefes:**
Tarih 139
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Özünü bilen, kendini (nefsini) tanıyan kimse.
3. Ṣāḥib-i cevher ü ehl-i nefes ü dūr-endiş
4. Rind-i germ-ülfet ü dil-sūz u şefīk-i heme-kes

2. **ehl-i nefes:**
Gazel 367
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Özünü bilen, kendini (nefsini) tanıyan kimse.
37. İtmez tenezzül ehl-i nefes nār pūteye
38. ʿAnḳādur ehli yoḫsa degül kīmiyā ġalaṭ

ehl-i nefse:
1. **ehl-i nefse:**-*e*
Gazel 50
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ziyafete gelmiş insanlar.
15. Ḥüsnini bī-gāneden ḥıfẓ aşinaya ʿarżdur
16. Ehl-i nefse ḫᵛān-ı kevni izn-i yağmadan murād

ehl-i neşāṭ:
1. **ehl-i neşāṭ:**
Kaside 13
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Sevinç ehli.
39. Mestī-i ceng tamām oldı yiter ehl-i neşāṭ
40. Ser-penāhın virüp alsun yirine cām-ı müdām

ehl-i nifaḳ:
1. **ehl-i nifaḳ:**
Gazel 173
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ara bozanlar, bozguncular.
9. Dile ṣābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
10. Dāmen-i dilde meġer çirk-i nedāmet mi ḳalur

2. **ehl-i nifāḳ:**
Gazel 770
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ara bozanlar, bozguncular.
5. ʿĀḳibet pā-zede-i miḥnet olur ehl-i nifāḳ
6. Rāhlar çünki dü-rūdur nʾola pā-māl olsa

ehl-i nifāḳa:
1. **ehl-i nifāḳa:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Ara bozanlar, bozguncular.
61. Zamān-ı şevketi bāġ-ı cihāna faṣl-ı bahār
62. Evān-ı devleti ehl-i nifāḳa vaḳt-i ḥaṣād

ehl-i nifākuñ:
1. **ehl-i nifākuñ:**-*uñ*
Gazel 303
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ara bozanlar, bozguncular.
5. Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ iʿtimād itme
6. Esāsında binānuñ reşḥ-i āb olsa metīn olmaz

2. **ehl-i nifākun:**-*un*
Gazel 595
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ara bozanlar, bozguncular.
1. Gördükçe derdin ehl-i nifākun nifāḳdan
2. Biz şākirüz bulunduğumuz ittifāḳdan

ehl-i niyāz:
1. **niyāz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **15**
Yakaranlar, dua edenler.
15. Kimisi ehl-i nāz ü kimi niyāz
16. Kimi şādān ü kimi ġam-enbāz

2. **ehl-i niyaz:**
Gazel 353
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yakaranlar, dua edenler.
9. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün iltica ehl-i niyaz
10. Kalʿa-i himmetde Nābī burç u bārū ḳalmamış

ehl-i niyāza:
1. **ehl-i niyāza:**-*a*
Gazel 426
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İhtiyaç dolayısıyla istekte bulunanlar.
3. Bir gün gelür ki nāzı olur çāker-i niyāz
4. Ehl-i niyāza naḫvet ile nāz idenlerüñ

ehl-i ʿöẕre:
1. **ehl-i ʿöẕre:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Özrü olanlar, mazeret ehli.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

ehl-i riyā:
1. **ehl-i riyā:**
Gazel 687
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İkiyüzlü olanlar, riyakarlar.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

ehl-i riyādur:
1. **ehl-i riyādur:**-*dur*
Gazel 229
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Riyakarlar.
9. ʿAbdī gibi āşüfte-i ḫubān-ı cihān ol
10. Nābī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

ehl-i sāz:
1. **ehl-i sāz:**
Gazel 657
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Müzik ehli, çalgı ehli.
1. Ehl-i sāz itdi uṣūluyle seni hem-pehlū
2. Beste olmış söze döndürdi seni çār ebrū

ehl-i sefer:
1. **ehl-i sefer:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sefer için yolculuğa çıkanlar.
3. At cānbazlığıdur kārı degül ehl-i sefer
4. Rāʿiż-i raḫş-ı zebān itdügümüz istiġfār

2. **ehl-i sefer:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sefer için yolculuğa çıkanlar.
3. At cānbazlığıdur kārı degül ehl-i sefer
4. Rāʿiż-i raḫş-ı zebān itdügümüz istiġfār

ehl-i şikem:
1. **ehl-i şikem:**
Gazel 367
Mısra: **17**

Kelime Tipi: -
Midesini düşünenler, yiyici takımı.
17. Ehl-i şikem telāş-ḫ∨ār-ı vaḳt-ı ḫ∨ān iken
18. Tedbīr-i defʿ-i ġāʾile-i imtilā ġalaṭ

2. **ehl-i şikem:**
Gazel 837
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Midesini düşünenler, yiyici takımı.
1. Olma bir loḳma içün ehl-i şikem cīm gibi
2. Meclis-i dehrde leb-beste geçin mīm gibi

ehl-i süḫan:
1. **ehl-i süḫan:**
Tarih 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Söz sahipleri. || Şiir erbabı, şairler.
11. Fikr-i tārīḫe düşüp ehl-i süḫan
12. Kimi gül didi kimisi lāle

ehl-i sülūk:
1. **ehl-i sülūk:**
Gazel 159
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sulûk ehli ll sâlik. (Giren demektir. tas. sülûk, tarikat pîrinin gösterdiği âdâb ve erkâna göre hareket ederek mânevi mertebeleri aşma yoluna girmektir. Mana olgunluğunu elde etmek üzere, tasavvuf yoluna giren kişiye, sâlik denir. Sâlik sülûkunu tamamlayınca, Hakk'a kavuşma demek olan vâsıl mertebesine ulaşır, vahdete erer.).
5. ʿAceb mi mevt-i iradīye düşse ehl-i sülūk
6. Cilā-yı āyine-i rūḥ ecel bozundısıdur

ehl-i şuʿūra:
1. **ehl-i şuʿūra:**
Gazel 367
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Akıllı insanlar, aklı başında olanlar.
23. Nā-būde būdı ṣarf degül muḳteżā-yı ʿaḳl
24. Ehl-i şuʿūra meşġale-i kimyā ġalaṭ

ehl-i sūze:
1. **ehl-i sūze:**-*e*
Gazel 318
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yananlar, ıztıraptan tutuşanlar.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

ehl-i taḳarrüb:
1. **ehl-i taḳarrüb:**
Gazel 812
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yakın olanlar.
15. Dil rāh-ı maʿnevīde olur nāʾil-i viṣāl
16. İtmez perestiş ehl-i taḳarrüb vesāʾile

ehl-i tecerrüd:
1. **ehl-i tecerrüd:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çıplak kimseler II Dünyadan el etek çekmiş kişiler, dervişler, arifler.
9. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
10. Ḫalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

ehl-i temkīn:
1. **ehl-i temkīn:**
Gazel 831
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlı, kontrollü olanlar.
5. Misāl-i hīme yanarsañ da ehl-i temkīn ol
6. Kemīne sūziş ile sıçrama şerāre gibi

ehl-i tīmāruñ:
1. **ehl-i tīmāruñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tedavi edenler.
7. Olmasa böyle şu daʿvālarına düşmez idi
8. Ehl-i tīmāruñ eġer müştereki bu tīmār

ehl-i ṭuġyān:
1. **ehl-i ṭuġyān:**
Gazel 372
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Haddi aşanlar, günahkarlar.
13. Eyledi tevbe fevāhiş oldı düzdān nā-bedīd
14. Ẓāhir ü bāṭından itdi ehl-i ṭuġyān el-vedāʿ

ehl-i ṭūl-ı emelüñ:
1. **ehl-i ṭūl-ı emelüñ:**-*üñ*
Gazel 403
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sonu gelmez arzu sahipleri.
5. Ehl-i ṭūl-ı emelüñ pīş-rev olmaz kārı
6. Ḳahḳarī cünbişi şāhid buna mū-tāblaruñ

ehl-ı ʿuḳbāya:
1. **ehl-ı ʿuḳbāya:**-*y, -a*
Kaside 2
Mısra: **293**
Kelime Tipi: -
Ahiret adamı, dünyasından vazgeçip ahiretini düşünen kimse.
293. Ehl-ı ʿuḳbāya senüñ şānuñı bildürmekdür
294. Ḫaṭıruñçün bu ḳadar müznibi itmek āzād

ehl-i ümīdden:
1. **ehl-i ümīdden:**-*den*
Gazel 200
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümit besleyenler (Boş ümit besleyenler bağlamında).
3. Erbāb-ı yeʾs gerçi tehī-kīsedür velī
4. Ehl-i ümīdden hele rāḥat degül midür

ehl-i yaḳīn:
1. **ehl-i yaḳīn:**
Gazel 470
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Delille değil iman gücüyle hakikatı apaçık görenler.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

ehl-i ẓāhire:
1. **ehl-i ẓāhire:**-*e*
Gazel 701
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dış görünüşe bakanlar.
11. Pāyānı yoḳ nikāt-ı ḫafiyyāt-ı ḥüsnünüñ
12. Tefhīm ṣaʿb biñde birin ehl-i ẓāhire

ehl-i zamanede:
1. **ehl-i zamanede:**-*de*
Gazel 757
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Günümüz insanları.
7. Yoḳ bī-ġaraz muʿāmele ehl-i zamanede
8. Kimse ʿibādet itmez idi cennet olmasa

ehl-i ẕevḳüñ:
1. **ehl-i ẕevḳüñ:**-*üñ*
Tarih 86
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gününü gün eden, günlük yaşayan, havai nitelikte insanlar.
13. Sāḥası pāyına ehl-i ẕevḳüñ eyler rūy-māl
14. ʿĀbide miḥrāb olur bārū-güşā-yı merḥabā

ehl-i zühd:
1. **ehl-i zühd:**
Gazel 148
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Her türlü zevke rağbet etmeyip kendini ibadete veren.
9. İbādetinden ider ehl-i zühd ecr-i recā
10. Ki kārı bār-keşānun kirā bozundısıdur

ehliyyet:
1. **ehliyyetedür:**-*e, -dür*
Gazel 125
Mısra: **2**
Uzluk, ustalık, yeterlik.
1. Reşki sanman felegün vüsʿate yā rifʿatedür

2. Reşk-i dīrīnesi ʿirfān ile ehliyyetedür

2. **ehliyyeti:**-*i*
Gazel 679
Mısra: **1**
Uzluk, ustalık, yeterlik.
1. Geldi ḫaṭ ḳalmadı ehliyyeti cānānelige
2. Ṭutdı yüz gülşen-i ruḫsāresi vīrānelige

ehl-perver:
1. **ehl-perver:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **277**
İnsan sever, iyilik sever.
277. Ehl-perver nice keremver var
278. Nice himmet-şiʿār server var

ehluʾllāh:
1. **ehluʾllāhuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **195**
Yalnız Allah'a rabt-ı kalb eden, edenler, veli, evliyâ.
195. İştibāh itme ki manzūrsın Ehluʾllāhuñ
196. Evliyānuñ nefesidür saña yār u hem-dem

ehven:
1. **ehvendür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **10**
Daha iyi.
9. Şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden meclisde ey Nābī
10. Yine rindāna baḳsañ kesr-i ʿarż-ı tevbe ehvendür

ejder:
1. **ejder:**
Kaside 24
Mısra: **112**
Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.
111. Ḳande ʿazm eyler iseñ çetr-i zümürrüd-fāmuñ
112. Ejder olursa da aʿdāyı ider nā-bīnā

2. **ejderden:**-*den*
Tarih 56
Mısra: **29**
Az çok yılana benzeyen efsanevi, korkunç, pek büyük hayvan.
29. Ḳaçsun ejderden ḳaçar gibi ser-ā-pāy ʿArab
30. Kangı ṣaḥrāya ṣalarsa sāye tūġ-ı ḫoş-ḫırām

ejder-i sīne-sūz-ı ʿadū:
1. **ejder-i sīne-sūz-ı ʿadū:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Düşmanın bağrı yakıp geçen ejderi.
43. Budur ejder-i sīne-sūz-ı ʿadū
44. Ki zencir ile bestedür sū-be-sū

ek:
1. **ekilen:**-*il, -en*
Kaside 13
Mısra: **35**
Toprağa tohum atmak veya gömmek.
35. Ḫāk-i cenge ekilen toḫmdan itdi giderek
36. Feyż-i Rabbānī ile sünbüle-i ṣulḥ ḳıyām

ekābir:
1. **ekābir:**
Kıt'a 104
Mısra: **3**
Büyükler, ileri gelenler.
3. ʿĀdet budur ekābir ider dest-gīrlik
4. Bir derdmendüñ üstine düşdükde sayesi

2. **ekâbire:**-*e*
Gazel 701
Mısra: **8**
Büyükler, ileri gelenler.
7. Hīç ʿarż-ı ḥāl ḳaydına düşme merāmuñı
8. Tezkīr-i luṭf terk-i edebdür ekâbire

ekābir-i devrāna:
1. **ekābir-i devrāna:**-*a*
Gazel 260
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Devrin ileri gelenleri, zamanın elit kesimi.
15. Eṭvārumuz ekābir-i devrāna nāz iken
16. Ednālara niyāzda mecbūrlardanuz

2. **ekābir-i devrāna:**-*a*
Gazel 260
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Devrin ileri gelenleri, zamanın elit kesimi.
15. Eṭvārumuz ekābir-i devrāna nāz iken
16. Ednālara niyāzda mecbūrlardanuz

3. **ekābir-i devrāna:**-*a*
Gazel 260
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Devrin ileri gelenleri, zamanın elit kesimi.
15. Eṭvārumuz ekābir-i devrāna nāz iken
16. Ednālara niyāzda mecbūrlardanuz

4. **ekābir-i devrāna:**-*a*
Gazel 260
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Devrin ileri gelenleri, zamanın elit kesimi.
15. Eṭvārumuz ekābir-i devrāna nāz iken
16. Ednālara niyāzda mecbūrlardanuz

ekābirle aṣāġir:
1. **ekābirle aṣāġir:**-*le*
Kaside 25
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Büyükler ve küçükler.
21. Şebān-rūz olmada imdād iḥsān-ı İlāhīʾden
22. Ekābirle aṣāġir sīr-i ḫ∨ānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

ekālīm:
1. **ekālīmde:**-*de*
Gazel 674
Mısra: **10**
Dünyanın memleketleri.
9. Gāhīce görürdük es̱erin biz daḫı Nābī
10. Rāḥat bu ekālīmde resm-i beled olsa

eḳāṣī-i memālikde:
1. **eḳāṣī-i memālikde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Ülkelerin padişahları.
135. Çeşm-i idrāki görür mā-ḥaṣal-i maḳṣūdın
136. Urmadın ʿarża eḳāṣī-i memālikde raḳam

ekdār:
1. **ekdārdan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **179**
Kederler,acılar, üzüntüler.
179. Vücūd-ı pāküñi ekdārdan ṣıyānet içün
180. İder felekde melekler taṣadduḳāt-ı nüẕūr

eks̱er:
1. **eks̱er:**
Kaside 1
Mısra: **158**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman II Çoğunluk.
157. Bu deñlü niʿmet-i bī-imtinānun ḳadrini bilmez
158. ʿAceb küfrān-ı nā-şükrāndur eks̱er merdüm-i dünyā

2. **eks̱er:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **286**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
285. Gül-fürūşān-ı gülsitān-ı hüner
286. Ḫāmenüñ hūşe-çīnidür eks̱er

3. **eks̱er:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **321**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
321. Geçdi ʿömrüm kitāb ile eks̱er
322. Dest-i ümmīde girmedi defter

4. **eks̱er:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **193**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
193. Eks̱er olur ẕirve-nişīn-i kemāl
194. Öyle ḫarābātī-i āşüfte-hāl

5. **eks̱erinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 15
Mısra: **77**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
77. Bilürüz eks̱erinüñ mā-ḥaṣal-ı aḥvālin
78. Kimi pā-māl-i ġarażkimisi ġam-h∨ār-ı şikem

6. **eks̱er:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
3. Esḫiyānuñ ider eks̱er keremin bāde füzūn
4. Ki mey ile keremüñ aṣlları vāḥiddür

7. **ekser:**
Gazel 57
Mısra: **7**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
7. Ekser görilen ḫalḳ giriftār-ı ḫodīdür
8. Nādir bulunur nām-ı Ḫudādan mütelez̠z̠iz̠

8. **eks̱er:**
Kıt'a 62
Mısra: **2**
Büyük bir kısmı, çoğu.
1. Lafẓ-ı ḳaṣd u ġarazuñ añlamayan maʿnāsın
2. Baʿżı maʿnālarına eks̱er ider istiʿmāl

9. **eks̱er:**
Gazel 215
Mısra: **3**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
3. Eks̱er olur kemāl zevāle ḳarībter
4. Vaḳt-i ġurūb sāyesi şahṣuñ mezīd olur

10. **eks̱er:**
Gazel 230
Mısra: **13**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman II Çoğunluk.
13. Eks̱er ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

11. **eks̱er:**
Gazel 242
Mısra: **8**
Çoğu, en çoğu.
7. Kendi çoḳ cevr itdüginden ġayri ol naḫl-ı cefā
8. Ṭıfl-ı aġyārı daḫı eks̱er bilür bilmezlenür

12. **eks̱er:**
Gazel 248
Mısra: **12**
Çoğu kişi.
11. Ġam merdüm-i dünyānuñ meʾlūf-ı ṭıbāʿıdur
12. Bu ṭurfe nigāha eks̱er bigāne ṣataşmışdur

13. **eks̱er:**
Gazel 371
Mısra: **8**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
7. Her ḥarfe ser-efgendelik itse nʾola ḫāme
8. Erbāb-ı suḫan eks̱er olurlar mütevāżıʿ

14. **eks̱er:**
Gazel 429
Mısra: **7**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
7. Teṣbih ü z̠ikri eks̱er es̱erden olur baʿīd
8. Z̠ikrin fedā-yı subḥa-i mercān idenlerüñ

15. **eks̱er:**
Gazel 674
Mısra: **3**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
3. Deryūzegerāndan şuʿarā eks̱er olurdı
4. Düzdān-ı maʿānīde eger ḳaṭʿ-ı yed olsa

ekser oldı:
1. **eks̱er oldı:***-dı*
Gazel 865
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Daha çok, daha fazla olmak.
1. O meh-i nevüñ ki ḥüsni bu ḳadar füzūnter oldı
2. Sitemi ḫilāf-ı meʾmūl kereminden eks̱er oldı

ekseri:
1. **eks̱eri:**
Gazel 179
Mısra: **9**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
9. Eks̱eri nüh-ḳubbe-i eflāke ṣıġmaz Nābīyā
10. Dil-büzürgān-ı ṣaġīrüʾl-ḥacm ādem böyledür

2. **eks̱eri:**
Gazel 642
Mısra: **7**
Büyük bir kısmı, çoğu.
7. Hiç ḳāniʿ mi olur eks̱eri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳāʾil olan

3. **eks̱eri:**
Gazel 687
Mısra: **2**
Büyük bir kısmı, çoğu.
1. Gerçi vardur bulunur cām ü sebū ḳaydında
2. Eks̱eri nās velī kīr ü gelū ḳaydında

ekser-i taʿbīri:
1. **eks̱er-i taʿbīri:***-i*
Gazel 422
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İfadelerin, yazının çoğu.
7. Olmaġın eks̱er-i taʿbīri riyā-yı nā-rāst
8. Saṭrına mısṭar urulmaz varaḳ-ı mektūbuñ

eksük:
1. **eksük:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Eksik.
3. Başında āteşi eksük degül olur pā-māl
4. Menāre gibi olan kec-derūn u rāst-nümā

el:
1. **elüñde:***-üñ, -de*
Kaside 3
Mısra: **18**
El (*Güç, iktidar, irade bağlamında).*
17. Kilīd-i ḳufl-güşāy-ı ḫazāʾin-i raḥmet
18. Elüñde cilve-nümā yā Muḥammed-i ʿArabī

2. **elinde:***-i, -n, -de*
Kaside 7
Mısra: **139**
El.
139. Elinde nīze-i cān-sūz hem-ʿayār-ı ʾaşā
140. Serinde nūr-ı ḫıred hem-libās-ı lemʿa-i Ṭūr

3. **el:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **39**
El.
39. Ārzū-yı saġar ile ditrer el
40. Çāre ne meyḫāneci almaz ġazel

4. **elinde:***-i, -n, -de*
Kaside 10
Mısra: **81**
El.
81. Görüp elinde ilüñ nuḳreler taḥassür ile
82. Gözümden eşk aḳıdup olurum sitāre-şumār

5. **elinde:***-i, -n, -de*
Kaside 11
Mısra: **114**
El.
113. Görüñ ġınā-yı faḳīrān-ı āstān-ı Cemʾi
114. Elinde kāse-i billūr içinde laʿl-i müz̠āb

6. **elin:***-i, -n*
Kaside 13
Mısra: **49**
El.
49. Ṭabl-bāz itdi elin sīnesini dögmekden
50. Eyledi dest-i ḳader kūfte ṭabl-ı ārām

7. **eli:***-i*
Kıt'a 31
Mısra: **1**
El.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

8. **el:**
Gazel 56
Mısra: **9**
Yabancı.
9. Remīde-dillerüñ el gölgesiyle ḳāniʿdür
10. Müsāfirāne gelür sāye-i çenār lez̠īz̠

9. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 66
Mısra: **8**
El.
7. Revāc-ı zühdi gör taṣvīr iderken meclis-i ʿişret
8. Muṣavvirler elinde kıl ḳalem misvāke dönmişdür

10. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 77
Mısra: **3**
El.
3. Kemānāsā elinde keşmekeşde kalmadan yārun
4. O bed-hūdan mis̱āl-i tir mehcūr olmamuz yegdür

11. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 89
Mısra: **3**
El.
3. Gördüm elinde ḫançer-i üryānın ol mehüñ
4. Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

12. **elünde:**-*ü, -n, -de*
Gazel 152
Mısra: **8**
El.
7. Yazuḳdur eyleme teşbīhi ālet-i efkār
8. Elünde bāzīye ser-rişte-i emel yetişür

13. **el:**
Gazel 152
Mısra: **10**
El (*Güç, iktidar, irade bağlamında).*
9. Eger ḫızāne-i sīm ü zere yetişmez ise
10. Hele ḫızāne-i maʿnāya bārī el yetişür

14. **elde:**-*de*
Gazel 169
Mısra: **12**
El.
11. ʿAceb mi menzile irse sebük-revān-ı ṭaleb
12. Ḫayāl-i zülf-i ümīd elde tāziyānesidür

15. **elde:**-*de*
Gazel 170
Mısra: **3**
El.
3. Gelince cünbişe vaṣf-ı lebiyle elde ḳalem
4. Varaḳ da ism-i müsemmā gibi tekellüm ider

16. **elünde:**-*ü, -n, -de*
Gazel 185
Mısra: **8**
El.
7. Bu gūne çirk-i günāh ile oldun ālūde
8. Elünde ḥayf ki ṣābūn-ı maʿẕeret yoḳdur

17. **eldeki:**-*de, -ki*
Gazel 198
Mısra: **6**
El.
5. İtdi zühd ile sirāyet ki ṣuver naḳḳāşuñ
6. Eldeki ḫāme-i mūyīnini misvāk eyler

18. **eli:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **7**
Terazinin kefesi.
7. Kalduġun ḳadr-şināsun eli taş altında
8. Āzmūn-kerde-i aḥvāl-i terāzūyuz biz

19. **elde:**-*de*
Gazel 322
Mısra: **12**
El.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

20. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 330
Mısra: **9**
Elinde II Hakimiyet.
9. Dem mi var sākī-i devrānun elinden Nābī
10. Gāh ḫūn-ābe gehī kāse-i pür-sem çekmez

21. **elini:**-*i, -n, -i*
Gazel 364
Mısra: **5**
El.
5. Kendi elini eylemeden ġayri şikeste
6. Ne sūd ider olmaḳ yed-i beyżāya muʿārıż

22. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 384
Mısra: **6**
El.
5. Ser tābe-ḳadem ḳatʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

23. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 396
Mısra: **13**
El.
13. Yārüñ elinden ṣahbāyı Nābī
14. Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

24. **elünde:**-*ü, -n, -de*
Gazel 453
Mısra: **11**
El.
11. Zāhid elünde dām-ı emel itme sübḥayı
12. Tesbīḥi bāri bir daḫı rūz-ı şümāra çek

25. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 480
Mısra: **3**
El.
3. Elinde ḫançer-i naḫvet gözinde neşve-i ḥüsn
4. O mest-i ḥüsne niyāz itmenüñ zamānı degül

26. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 726
Mısra: **14**
El.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār
14. Ḫalḳuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

27. **elümde:**
Gazel 778
Mısra: **10**
El (İmkan dahilinde olma bağlamında).
9. Saña ber-ḳāʿide aġyāre ʿaksiyle baḳardum ben
10. Elümde ḫāme-i ʿibret-nümā bir dūr-bīn olsa

28. **eli:**-*i*
Gazel 825
Mısra: **6**
El.
5. Şebdür maḥall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest
6. Miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ altun keser eli

el çalar:
1. **el çalar:**-*ar*
Gazel 165
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpmak.
11. Pīr-i nā-bāliġun etvār-ı heveskārını gör
12. El çalar şāhlaruñ raḳsına gülşende çenār

el çekdük:
1. **el çekdük:**-*dük*
Gazel 448
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Vazgeçmek.
1. Sipihrün gerdişin yād eyleyüp aḫterden el çekdük
2. Yemüñ çīn-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük

2. **el çekdük:**-*dük*
Gazel 448
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vazgeçmek.
1. Sipihrün gerdişin yād eyleyüp aḫterden el çekdük
2. Yemüñ çīn-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük

3. **el çekdük:**-*dük*
Gazel 448
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Vazgeçmek.
3. Bu bezmüñ tālib olduḳ biz daḫı ṣahbāsına ammā
4. Görüp sāḳīde rūy-ı imtinān sāġardan el çekdük

4. **el çekdük:**-*dük*
Gazel 448

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek.
5. Ṭuyup meylin ḫazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

5. **el çekdük:**-*dük*
Gazel 448
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek.
7. Olup dil pūte gibi tāb-ı hicrān ile germ-ülfet
8. Temennā-yı viṣāl-i yār-ı sīmīnberden el çekdük

6. **el çekdük:**-*dük*
Gazel 448
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek.
9. Ṣafā-yı ḫāṭır üzre olmayan iḥsānı neylerler
10. Görüp sūz-ı derūnın micmerüñ ʿanberden el çekdük

7. **el çekdük:**-*dük*
Gazel 448
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek.
11. Virüp ser-rişte-i ġavġāya fayṣal baḫt ü tāliʿle
12. Feragat eyledük şemşīrden ḫançerden el çekdük

el çektük:
1. **el çektük:**-*tük*
Gazel 448
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek.
13. Gelū-yı şişe ile pāy-ı ḫumla eglenüp Nābī
14. Giribān-ı hevesden dāmen-i dilberden el çektük

el deġer:
1. **el deġer:**-*er*
Gazel 565
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey yapmaya vakit ve fırsat bulmak.
1. Geh çerḫ ile geh ṭāliʿ ile ceng ü cedelden
2. Ḥüsn-i ʿamele el mi deġer gelse de elden

el ele:
1. **el ele:**
Gazel 207
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Birbirinin elini tutarak.
11. İki ḥasret biri birine ḳavuşmak gibidür
12. Ne dem olsa el ele baş başa hemḫāne kemer

el kaldırup:
1. **el kaldırup:**-*up*
Tarih 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dua etme maksadıyla el(ler)ini açmak.
1. Ḳaldırup el didi Nābī tārīḫ
2. Seyyiʾātın ide Allāh ḥasenāt

el ṣalar:
1. **el ṣalar:**-*ar*
Tarih 63
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
El dokundurmak, el uzatmak; el sallamak, el ile işaret yapmak.
11. Ḳande gūş itse nesīm-i gül-bīz
12. El ṣalar da daʿvet içün evrāḳı

el ṣalmada:
1. **el ṣalmada:**-*mada*
Gazel 855
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
El sallamak.
3. İstanbulʾa akarsa göñül cūyveş nʾola
4. El ṣalmada sefīnelerüñ bādbānları

el ṣunmak:
1. **el ṣunmak:**-*mak*
Gazel 232
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
El uzatmak, cüret etmek.
7. İdüp küstāḫlık ol pençe-i ḫurşīde el ṣunmak
8. Metāʿ-ı ārzūya germ-bāzār olduġumdandur

el üstinde götürmek:
1. **el üstinde götürmek:**-*mek*
Gazel 513
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimseye yada bir şeye çok saygı ve sevgi göstermek.
21. İḳtiżā eyler el üstinde götürmek Nābī
22. Çün tevāżuʿlar ider rūy-ı zemīnsāy-ı ḳalem

el üzre:
1. **el üzre:**
Gazel 573
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
El üstünde (Camide ayakkabı koyma yerleri içeridedir. Camiye giren insanların, ayakkabılarını bu yerlere koyup, almak için ayakkabılarını el üzerinde taşımalarına atfen) II Değer verme.
3. Ẕillet erbābı olur bāb-ı İlāhīʾde ʿazīz
4. Ḫalḳ cāmiʿde el üzre götürür pābuşın

el virdi:
1. **el virdi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yardım etmek, fırsat vermek.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fīhā

2. **el virdi:**-*di*
Gazel 717
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İzin vermek II yardım etmek.
1. Nev-bahār oldı cünūn el virdi şellāḳīlere
2. Düşdi mānend-i ṣurāḫi ser-fürū sāḳīlere

el viricek:
1. **el viricek:**-*icek*
Gazel 261
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İzin vermek.
5. Refʿ-i ser itme el viricek būs-ı sīnesi
6. Ol ṣadr-ı ʿizz ü nāz sebük-serlik istemez

el virmez:
1. **el virmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Olanak sağlamak, fırsat vermek.
1. Çeh-i tārīk-i firḳatden ḫalāṣa fürṣat el virmez
2. Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuṣlat el virmez

2. **el virmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Olanak sağlamak, fırsat vermek.
1. Çeh-i tārīk-i firḳatden ḫalāṣa fürṣat el virmez
2. Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuṣlat el virmez

3. **el virmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
El vermek; yardımcı, destek olmak.
3. Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
4. Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez

4. **el virmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tokalaşmak için elini uzatmak.
5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

5. **el virmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek, fırsat vermek.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

6. **el virmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Yardım etmek, fırsat vermek.
9. Murād üzre olurduk mīve-çīn-i naẖl-i kām ammā
10. İrişmez kāmet-i kūtāh-ı himmet devlet el virmez

7. **el virmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tarikatlarda mürşit, bir müride, başkalarına yol gösterme izni vermek II Tarikata kabul edilmek.
11. Bulunmaz ḥalḳa-i tevhīdveş bir bezm-i rūḥanī
12. Bize bu ẖāneḳāh-ı ġamda her cemʿiyyet el virmez

8. **el virmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Karşılığı olmak, değeri olmak.
13. O istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı ḥüsnüñ ey Nābī
14. Metāʿ-ı vaṣlına cān naḳdin itsen ḳıymet el virmez

9. **el virmez:**-*mez*
Gazel 586
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olanak sağlamak, fırsat vermek II Tarikatlarda mürşit, bir müride, başkalarına yol gösterme izni vermek.
5. Saña hem-rāhī-i pīrān-i ṭarīḳ el virmez
6. Kefş mānend-i ʿaṣā itmeyicek āhenden

el virse:
1. **el virse:**-*se*
Gazel 126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İzin vermek, yardım etmek.
3. Kime el virse refāhiyyet olur rāḥat-yāb
4. Ṣıdḳ eyyām-ı zarūretde metīn olmadadur

2. **el virse:**-*se*
Gazel 384
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İzin vermek.
1. Āsān idi vā-reste-i āzār-ı ġam olmaḳ
2. El virse şikāyetger-i dīvān-ı Cem olmaḳ

3. **el virse:**-*se*
Gazel 815
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olanak sağlamak, fırsat vermek.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

4. **el virse:**-*se*
Gazel 840
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mümkün olmak II İzin vermek.
5. El virse daẖı düşme göñül terk-i edebdür
6. Endāzelemek ḳaydına kālā-yı viṣāli

el yuyamam:
1. **el yuyamam:**-*y, -a, -ma, -m*
Gazel 521
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ellerini yıkamak. II Yapmakta olduğu bir işi artık yapmama durumuna geçmek, vazgeçmek.
9. Ẕevḳ-i fenādan el yuyamam yoẖsa Nābiyā
10. Āb-ı ḥayāt teşnesidür nūşumuñ benüm

elbet:
1. **elbet:**
Kaside 2
Mısra: **154**
Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.
153. Oldı bünyān-ı risālāt vücūdıyla tamām
154. Güherüñ aʿẓamın aʿlāya ḳor elbet üstād

2. **elbete:**
Kaside 8
Mısra: **101**
Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.
101. Olur elbete velī dāver-i mülk-i İslām
102. Eyledi ẖatm-i velāyet kütübinde taḥrīr

elbette:
1. **elbette:**
Gazel 9
Mısra: **3**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
3. Olur elbette nişānek-zen-i meydān-ı ḳabūl
4. Pençe-i maʿṣiyet olmazsa ʿinān-gīr-i duʿā

2. **elbette:**
Kaside 12
Mısra: **4**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
3. Çend rūze gül-i iḳbāl-i çemenzār-ı fenā
4. İder elbette dimāġ-ı dile īrāṯ-ı zükām

3. **elbette:**
Kaside 12
Mısra: **42**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
41. İẖtiyarī ise de ʿazl ʿaceb ḥālet imiş
42. Dile elbette virürmiş keder-i bī-hengām

4. **elbette:**
Kaside 16
Mısra: **135**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
135. Elbette evliyā olur aṣḥāb-ı salṭanat
136. İtmişler evliyā kütübinden rivayeti

5. **elbette:**
Gazel 19
Mısra: **2**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
1. İtse sencīde kimi ẖaslet-i nīkū-yı edeb
2. Refʿ i der ẖākdan elbette terāzū-yı edeb

6. **elbette:**
Gazel 25
Mısra: **3**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
3. Elbette murāʿāt olunur şarṭ-ı liyāḳat
4. Mebzūl degül herkese semmūr-ı ʿināyet

7. **elbette:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
5. Sāha-i sīne bir endīşeden olmaz ẖālī
6. Tekyedür tekyede elbette müsāfir bulunur

8. **elbette:**
Gazel 238
Mısra: **10**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
9. Piyāle-gīrlik ey şāẖ-ı gül ẖam itdi seni
10. Bu neşʾenüñ soñı elbette ser-girānlıḳdur

9. **elbette:**
Gazel 258
Mısra: **3**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
3. Bulur elbette bir gün rişte-i zülfüñle cemʿiyyet
4. Göñül bir nüsẖa-i kem-yābdur şīrāzesüz ḳalmaz

10. **elbette:**
Gazel 299
Mısra: **5**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
5. Elbette kendü kendin ider aşikāre ḥüsn
6. Ḥalḳ āfitābı ḳande görür āfitābsuz

11. **elbette:**
Gazel 424
Mısra: **4**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerẖi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

12. **elbette:**
Gazel 474
Mısra: **4**

Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
3. Olmış imame dāne-i tesbīḥden dırāz
4. Serdārı ser-firāz olur elbette leşkerüñ

13. **elbette:**
Gazel 475
Mısra: **11**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
11. Elbette düşer fāʾide ümmīdine senden
12. Bir şaḫṣı eger nīm-nefes hem-dem iderseñ

14. **elbette:**
Gazel 496
Mısra: **21**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
21. Peste muḥtācdur elbette bülendān-ı cihān
22. Teşnedür āb çeh-i zemzeme kındīl-i Ḥarem

15. **elbette:**
Gazel 516
Mısra: **2**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
1. Taḥṣīl-i kāma olmasa da raġbetüm benüm
2. Elbette pīş-i pāye gelür ḳısmetüm benüm

16. **elbette:**
Gazel 532
Mısra: **15**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
15. Gūş idenler olur elbette kulakdan ʿāşıḳ
16. Dilber-i tāze-res-i şīve-nümādur suḫanum

17. **elbette:**
Gazel 573
Mısra: **5**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
5. Gūş-māle olur elbette münebbih şāyān
6. Gelmeden sāʿati bāz itse leb-i ḫāmuşın

18. **elbette:**
Gazel 586
Mısra: **13**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
13. İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
14. Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden

19. **elbette:**
Gazel 609
Mısra: **2**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
1. ʿĀşıḳa nāzdan ol āfet-i devrān dönsün
2. Bu revişden olur elbette peşīmān dönsün

20. **elbette:**
Gazel 624
Mısra: **9**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

21. **elbette:**
Gazel 678
Mısra: **5**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
5. Elbette olur sāʿat-ı mīnā gibi muġber
6. Bu dār-ı mükāfātda her kim dü-dil olsa

22. **elbette:**
Gazel 755
Mısra: **2**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
1. Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
2. Ne bāküm var ḫulūṣ elbette ġālibdür nifāḳ üzre

23. **elbette:**
Gazel 775
Mısra: **18**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫusūsında

24. **elbette:**
Gazel 779
Mısra: **2**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince
2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

25. **elbette:**
Gazel 782
Mısra: **9**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyḫā-da

26. **elbette:**
Gazel 825
Mısra: **8**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
7. Cānānenüñ tebessümi destūr-ı būsedür
8. Her mīvenüñ şükūfedür elbette evveli

27. **elbette:**
Gazel 841
Mısra: **3**
Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.
3. Elbette bir ṭarafdan olur naḳşı aşikār
4. Bedrüñ hemān pür olduġı sāʿatde kīlesi

elbise-i fāḫireden:
1. **elbise-i fāḫireden:**-*den*
Gazel 847
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gurur ve övünç elbisesi.
7. Umma ümmīd-i vefā elbise-i fāḫireden
8. Yoḳ vefā eyleyecek saña kefenden ġayrı

elde:
1. **elde:**
Gazel 390
Mısra: **6**
Elinde.
5. ʿAyş mümkin mi bu miḥnetkede-i ʿālemde
6. Ḳadeḥ-i bāde gibi elde müdār olmayıcaḳ

2. **eldedür:**-*dür*
Gazel 580
Mısra: **11**
Mümkün olmak, muktedir olmak.
11. Eldedür rābıṭa-i nüsḫa-i takvīm-i ḥayāt
12. Feyż mādām ki ḳaṭʿ eylemeye imdādın

3. **elde:**
Gazel 674
Mısra: **6**
Mevcut olmak, sahip olmak.
5. Girse elüme rūy-ı ḫaṭ-āverdesi yārüñ
6. Daʿvā-yı viṣāl itmege elde sened olsa

4. **elde:**
Gazel 699
Mısra: **16**
Mevcut, göz önünde.
15. Ol gūne zebān-zed sözi kim bulmaġa ḳādir
16. Mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan cümlesi elde

5. **elde:**
Gazel 776
Mısra: **3**
Elinde.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

elde iḫtiyārı olsaydı:
1. **elde iḫtiyārı olsaydı:**-*say, -dı*
Gazel 440
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tercih edebilmek, iradesine bağlı olmak.
1. Girmezdi gūşına o gül-i ḫurd-sālenüñ
2. Olsaydı iḫtiyārı eger elde nālenüñ

elde ḳalursa:
1. **elde ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 481

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Harcananlardan sonra bir miktar geriye kalan para yada mal.
3. İflās-ı yeᵓse düşmeden Allāh şaḳlasın
4. Yoḫsa ḳalursa naḳd-i ümīd elde kem degül

elde müheyyā:
1. **elde müheyyā:**
Gazel 818
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Elde hazır.
3. Nice mümkin kᵓola kālā-yı naġam bīş yā kem
4. Neyzenüñ elde müheyyā iken endāzeleri

elde olmasa:
1. **elde olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 720
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Elde bulunmak, sahip olmak.
1. Rāh-ı ġam ṭayy olınur elde ayaġ olmasa da
2. Şām-ı hicrān irişür ṣubḥa çerāġ olmasa da

elde olsa:
1. **elde olsa:***-sa*
Gazel 845
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mümkün olmak, muktedir olmak.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ḳaldı

elde olursa:
1. **elde olursa:***-ur, -sa*
Tarih 141
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Elde bulunmak, sahip olmak.
3. Ḫayli yirden düşmenüñ rāz-ı derūnın keşf ider
4. Dīde de elde olursa böyle olsun dūr-bīn

elde var iken:
1. **elde var iken:**
Gazel 660
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elde varken.
3. Hiç bir ʿukde mi vardur ki açılmaz ey dil
4. Var iken elde niyāz-ı seher inşāᵓallāh

elden:
1. **elden:**
Gazel 786
Mısra: **9**
Hiçbir aracı kullanmadan, bizzat kendisi yaparak, takip ederek II Posta ve diğer ulak araçlarını kullanmadan, insan eliyle, özel kişiyle
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāᵓda mezāda

elden aldı:
1. **elden aldı:***-dı*
Gazel 857
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinden almak, mahrum etmek.
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

elden çıḳarduḳ:
1. **elden çıḳarduḳ:***-du, -ḳ*
Gazel 826
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kaybetmek, yitirmek.
7. Gencīne-i tevekkül ü genc-i ḳanāʿati
8. Āhir çıḳarduḳ elden o iksīr ḳalmadı

elden gelen:
1. **elden gelen:***-en*
Gazel 688
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapılabilecek şey II yapılabilen.
5. Elden gelen āzāruñı hīç eyleme taḳṣīr
6. Eyyām-ı ġurūruñ saña pāyende ḳalursa

elden gelse:
1. **elden gelse:***-se*
Gazel 565
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yapılabilecek şey II yapılabilen.
1. Geh çerḫ ile geh ṭāliʿ ile ceng ü cedelden
2. Ḥüsn-i ʿamele el mi değer gelse de elden

elden gidelden:
1. **elden gidelden:**
Gazel 84
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaybettiğimden beri, gittiğinden beri.
3. Gidelden sūzen-i müjgān u tār-ı kākülüñ elden
4. Rüfū-yı ʿāfiyet çāk-i girībānumla düşmendür

elden gitdi:
1. **elden gitdi:***-di*
Gazel 843
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yitirmek, yoksun olmak.
5. Remīde itdi benden yāri seng-i taʿn-ı bed-gūyān
6. Şikest-i dil teraḳḳī buldı elden mūmiyā gitdi

elden ḳomaz:
1. **elden ḳomaz:***-maz*
Gazel 647
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Elden bırakmak, terk etmek, ihmal etmek.
9. Nābī ne deñlü olsa siyeh-mest ü ser-girān
10. Elden ḳomaz ḳalem yine şevḳ ü şeṭāretin

ele al:
1. **ele al:**
Kaside 13
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Elinde tutmak, eline almak.
71. Yitişür ḫaṣma nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ
72. Dūr-bīn al ele gör ḳanda ider dost ḫırām

2. **ele al:**
Gazel 625
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tutmak, eline almak.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daḫı sen ṣūra ṣunmazsın

ele alur:
1. **ele alur:***-ur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey üzerinde çalışmaya başlamak, bir konuyu görüşmek, bir konuyu incelemek, araştırmak, herhangi bir şeyi iş edinmek.
181. Māh olup gāh bedr ü gāh hilāl
182. Ele alur mufaṣṣal u icmāl

ele alursa:
1. **ele alursa:***-ur, -sa*
Gazel 223
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Elinde tutmak, eline almak.
7. Ḫamīde ḳāmet u zerdī-i rūyum ile beni
8. O şeh-süvār ele alursa bir kemān idinür

ele getürmekdür:
1. **ele getürmekdür:***-mek, -dür*
Gazel 350
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elde etmek, sahip olmak.
3. Güc hemān naḳd-i ġam-ı eşk getürmekdür ele
4. Yoḫsa geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet ne imiş

ele girdügiyle çıkduğı birdür:
1. **ele girdügiyle çıkduğı birdür:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir anda gelip geçme, hiç durmama.
7. Ele evḳāt-ı ʿömrüñ girdügiyle çıkduğı birdür
8. Degül zencīrlerle ẓabṭa ḳādir vaḳti sāʿatler

ele girdükçe:
1. **ele girdükçe:***-dükçe*
Kıt'a 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ele geçmek.
1. Dirhemi ṣarf eyle girdükçe ele
2. Olmaya tā cemʿ ġayr-i munṣarif

2. **ele girdükçe:**-*dükçe*
Gazel 208
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ele geçmek.
13. Yek-ẕerre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
14. Girdükçe ele ḫāke döker cūd-feşāndur

ele gire:
1. **ele gire:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek.
5. Ġınā odur gire bī-ḫūn-ı dil ele yoḫsa
6. Taʿb ile ḥāṣıl olan devlete ġınā dinmez

ele girince:
1. **ele girince:**-*ince*
Gazel 528
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.
1. Ne ʿazm-ı gūşe-i rāḥat ne meyl-i ḫᵛāb idelüm
2. Girince dāmen-i maḳṣūd ele şitāb idelüm

ele girmedi:
1. **ele girmedi:**-*me, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek.
33. Girmedi çün daḫı ʿulūfe ele
34. Künc-i ḫumı eylediler meşġale

ele girmez:
1. **ele girmez:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmemek, nadir bulunmak.
5. Gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat ey tehī-dest-i ümīd
6. Çoḳ daḫı girmez sühūletle ele ḳıymetlüdür

2. **ele girmez:**-*mez*
Tarih 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek, elde edilmek, sahip olunmak.
1. Her kimüñ itse cihād āletine ṭabʿı heves
2. Ele girmez tüfekāsā meded-i çāpük-res

3. **ele girmez:**-*mez*
Gazel 366
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.
7. Virmedin naḳd-i dili girmez ele kālā-yı vaṣl
8. Çünki teslīm-i mebīʿ itmekledür bāzāre şarṭ

4. **ele girmez:**-*mez*
Gazel 573
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek; yakalamak, elde etmek, kontrol altına almak.
11. Ḳışrdan geçmeyicek lübbe ẓafer müşkildür
12. Ḳalʿa girmez ele fetḥ itmeyicek varoşın

5. **ele girmez:**-*mez*
Gazel 579
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.
5. Bī-rāh-ı teng ü tār ele girmez fezā-yı nūr
6. Ruşen ider bu maʿnīyi nuẓẓāra dūr-bīn

6. **ele girmez:**-*mez*
Gazel 642
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.
1. Herkese ḥiṣṣe-i ġaybiyyesidür vāṣıl olan
2. Yoḫsa girmez ele her dāʾire-gerd-i dil olan

7. **ele girmez:**-*mez*
Gazel 670
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.
1. Yā raḥm-ı dil-berān iledür yā recā ile
2. Yoḫsa metāʿ-ı vaṣl ele girmez bahā ile

ele girmezse:
1. **ele girmezse:**-*mez, -se*
Kaside 2
Mısra: **274**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçmek.
273. Cürm ile nefsümüñ ol mertebedür ülfeti kim
274. Ele girmezse ḫayālin iderüm istifḳād

2. **ele girmezse:**-*mez, -se*
Gazel 404
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elde etmek.
1. Ṣafādur sīneye bir dil-ber-ı mevzūn ü raʿna çek
2. O girmezse ele āġūş-ı beyte tāze maʿnā çek

ele girse:
1. **ele girse:**-*se*
Kaside 5
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yakalamak, kolay olmayan bir şeyi edinmek.
47. Girse Nābī ele müjgānumı cārūb iderüm
48. Ḫıdmet-i ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ele ḳalem al:
1. **ele ḳalem al:**
Kaside 28
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi yazmak üzere kalemi ele alıp kavramak.
45. Hemān ele ḳalem al cūş-ı feyżi seyr eyle
46. Ḳıyās itme ki mecrā-yı feyż mesneddür

elem:
1. **elemle:**-*le*
Gazel 528
Mısra: **9**
Üzüntü, tasa, keder.
9. Elemle sīnemüzi şerḥazār idüp Nābī
10. Kitāb-ı miḥneti sürḫ ile bāb bāb idelüm

elem gelmez:
1. **elem gelmez:**-*mez*
Gazel 868
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Müteellim olmak, acı duymak.
3. Sen de inṣāf id e ey āfet-i bīgāne-nevāz
4. Ġayr ile ṣohbetüñ insāna elem gelmez mi

elf ṣalāt elf selām ola:
1. **elf ṣalāt elf selām ola:**
Kaside 2
Mısra: **325**
Kelime Tipi: -
Binlerce salat binlerce selam olsun.
325. Bende Nābīʾden ola elf ṣalāt elf selām
326. Ruḥuña ālüñe aṣḥābuna tā rūz-ı mecād

elfāz:
1. **elfāz:**
Kıt'a 13
Mısra: **5**
Kelimeler, sözler.
5. Evṣāfuña ṣarf itmek içün olmasa elfāz
6. Maḥrūm ḳalurdı şuʿarā ḥüsn-i edādan

2. **elfāz:**
Gazel 292
Mısra: **14**
Kelimeler, sözler.
13. Nābiyā bīgāne-i nā-fehm bulmaz dest-res
14. Çeşme-i maʿnāyı elfāz ile has-pūş itmişüz

3. **elfāẓ:**
Gazel 564
Mısra: **22**
Kelimeler, sözler.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

elfāẓ-ı dürūġ:

1. **elfāẓ-ı dürūġ:**
Gazel 837
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yalan sözler, sahte ifadeler.
3. Ne bu tezyīn-i tekellüf ne bu elfāẓ-ı dürūġ
4. ʿÖmr-i yek-sāle içün nüsḫa-i taḳvīm gibi

elfāz-ı müşkilātın:
1. **elfāz-ı müşkilātın:**-*ın*
Gazel 802
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Zor kelimeler.
15. Yoḳ farḳı eylemekden endāḫte yabana
16. Elfāz-ı müşkilātın şerh eylemek kenāre

elfāẓ-ı sükkerīn-i sitanbuliyāndan:
1. **elfāẓ-ı sükkerīn-i sitanbuliyāndan:**-*dan*
Kaside 16
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
İstanbulluların şeker gibi tatlı deyişleri.
81. Elfāẓ-ı sükkerīn-i Sitanbuliyāndan
82. Semʿüñ kenārlarda ḳalur dilde ḥasreti

elfāz-ı ʿuḳde-dāruñ:
1. **elfāz-ı ʿuḳde-dāruñ:**-*uñ*
Gazel 802
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Düğümlü sözler.
21. Nābi ṣafāsı yoḳdur elfāz-ı ʿuḳde-dāruñ
22. Engūr neşʾe virmez rind-i ʿuṣāre-ḫᵛāre

el-ḥaḳ:
1. **el-ḥaḳ:**
Kaside 14
Mısra: **121**
Doğrusu, hakka, hak budur ki.
121. Bu ṣadre geldügüñ el-ḥaḳ kerāmet olmışdur
122. Ki eşḳiyāyı memālikden eyledüñ ibʿād

2. **el-ḥaḳ:**
Tarih 16
Mısra: **57**
Doğrusu, hakka, hak budur ki.
57. Saña ḳalmışdur el-ḥaḳ ʿadl ü dāde şīme-i inṣāf
58. Sitemdür saña bu ʿālemde itmek himmetüñ icrā

3. **el-ḥaḳ:**
Kaside 25
Mısra: **13**
Doğrusu, hakka, hak budur ki.
13. Naẓīri şarḳ u ġarb-ı kevnde nā-yābdur el-ḥaḳ
14. Muʿallā tekye-i Cennet-nişānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

4. **el-ḥaḳ:**
Tarih 127
Mısra: **129**
Doğrusu, hakka, hak budur ki.
129. Eyleyüp reʾy-i hümāyūnda isabet el-ḥaḳ
130. ʿĀlemüñ ḫāṭırını eyledi pür-nūr u ṣafā

5. **el-ḥaḳ:**
Gazel 369
Mısra: **11**
Doğrusu, hakka, hak budur ki.
11. Nāfiʿ görinür ʿālem-i ḫāmūşdan el-ḥaḳ
12. İcrā-yı riyā itmez ise himmet-i vāʿiz

el-ḥazer:
1. **el-ḥazer:**
Gazel 586
Mısra: **18**
"Sakın, sakınınız, sakınılsın" anlamında bir ifade.
17. Düzd-i maʿnā kara ḫırsuz gibidür ey Nābī
18. El-ḥazer ḳāfile-i naẓma ṣunan reh-zenden

2. **el-ḥazer:**
Gazel 836
Mısra: **15**
"Sakın, sakınınız, sakınılsın" anlamında bir ifade.
15. El-ḥazer zühhād-ı nā-bīnānuñ olma peyrevi
16. Başuna ṭokunmasun zaḫm-ı ʿaṣālardan biri

eli çekdi:
1. **eli çekdi:**-*di*
Tarih 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
El çekmek, terketmek, vazgeçmek.
3. Añlayup gencīne-i dehrüñ fenāsın ʿākibet
4. Çekdi genc-i müsteʿār-ı dehr-i fāniden eli

eli çekmek:
1. **eli çekmek:**-*mek*
Gazel 696
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
El çekmek, terketmek, vazgeçmek.
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce leẕẕet var içinde

eli irmeyenüñ:
1. **eli irmeyenüñ:**-*me, -y, -en, -üñ*
Tarih 104
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Eli uzanmak, yetişmek.
85. Rū-māle eli irmeyenüñ dest-i nigāhı
86. Yümn-i es̱erin dūrdan eylerdi temennā

eli üzre ṭutar:
1. **eli üzre ṭutar:**-*ar*
Kaside 9
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı derecede birine saygı göstermek, çok ilgilenmek.
133. Mey-i vaṣfuñla ṭolaldan berü cām-ı ṭabʿum
134. Beni mestān-ı suḫan şimdi eli üzre ṭutar

elif:
1. **elif:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **61**
Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.
61. Her elif bir nihāl-i müstes̱na
62. Sāyesi ilticāgeh-i fuḳarā

2. **elif:**
Kaside 19
Mısra: **5**
Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.
5. Her elif naḫl-i riyāż-ı behcet
6. Zülfeler her biri zülf-i ḥavrā

3. **elif:**
Kaside 20
Mısra: **85**
Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.
85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif
86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

4. **elif:**
Kaside 28
Mısra: **1**
Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.
1. Elif ki encümen-i ḥarfde ser-āmeddür
2. Per-i Hümā-yı saʿādet serindeki meddür

5. **elif:**
Tarih 103
Mısra: **59**
Elif (ا), Arap alfabesinin ilk harfi.
59. Elif imdād idüp liʾllāh lafẓında didi tārīḫ
60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten liʾllāh ʿAli Pāşā

elif beyden:
1. **elif beyden:**-*y, -den*
Gazel 557
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Arap alfabesinin ilk harfleri (Mecazen bir işin en başından başlama).
9. O ṭıfl-ı mektebi ḫavfum budur pīrāne-ser Nābī
10. Seni eyler sebāḳ-ḫᵛān-ı maḥabbet tā elif beyden

elif ḳaddün:
1. **elif ḳaddün:**-*ün*
Gazel 310
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Elif gibi uzun ve ince boy.
9. Ne ihtimāl o elif ḳaddün ola luṭfına dāl

10. Ḥamīde ḳadd ile pīr-i kühenlicüklerümüz

elifī:

1. **elifī:**
Gazel 653
Mısra: **9**
Arap alfabesinin ilk harfi.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menḳabesi oldı cünūn

elif-i fātiḥa-i istiʿdād:

1. **elif-i fātiḥa-i istiʿdād:**
Kaside 2
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
İstidat (kabiliyet, yetenek) Fatihasındaki (başındaki, bşta yer alan) elif harfi (gibi).
179. Ey vücūd-ı güherüñ ḳımme-i tāc-ı īcād
180. Resm-i ḳaddüñ elif-i Fātiḥa-i istiʿdād

elif-i mümtāzı:

1. **elif-i mümtāzı:**-*ı*
Kaside 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Seçkin elif (Tuğrada yazılan elifler bağlamında).
3. İstiḳāmetde ʿalem her elif-i mümtāzı
4. Bāg-ı fermānda nişān-dīh görinür servāsā

elin al:

1. **elin al:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Bir işi veya bir yerin denetimini kendi üzerine almak, doğrudan ilgilenmek.
113. Şefḳatüñ defterinden eyleme ḥaḳḳ
114. Al elin sāye-i şefāʿata çek

elin dırāz itmez idi:

1. **elin dırāz itmez idi:**-*mez, - i, -di*
Kaside 9
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elini uzatmak, birine yardım etmek, destek olmak, korumak, yardımcı olmak.
43. Ḳanı ol dem ki elin kimse dırāz itmez idi
44. Nuḳre-i eşküm ile dolmış iken rāh-güẕer

elinde:

1. **elinde:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **73**
Elinde tutmak, bulundurmak.
73. Elinde keremle ʿalemdür ḳalem
74. Recā sīr-çeşm ārzū muġtenem

2. **elinde:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **400**
(Bir şeyin birisinin) Elinin içinde olma durumu. II Bir durum veya olayın birisinin idaresi altında olması.
399. Pençe-i faḳrdan girībānum
400. Ḫār-ı iflās elinde dāmānum

3. **elinde:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **144**
(Bir şeyin birisinin) Elinin içinde olma durumu. II Bir durum veya olayın birisinin idaresi altında olması.
143. Olmayıcaḳ iẕn-i Ḫudāvendgār
144. ʿĀciz-i maḫlūḳuñ elinde ne var

4. **elinde:**
Müfret 74
Mısra: **2**
Elinde tutmak, bulundurmak.
1. Viṣāl-i yāredür ancaḳ ḫayāli ……….
2. Elinde kiri hemān ālet-i mülāhazadur

5. **elinde:**
Gazel 504
Mısra: **4**
Bir şey buyruğunda olmak.
3. Ne semte çekse giderdüm tereddüd itmez idüm
4. Elinde cāẕibe vuṣlatuñ kebāde idüm

6. **elindedür:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Bir şey buyruğunda olmak.
3. Çıḳarsa zirve-i nāza elindedür ne dinür
4. İderse ḫāke tenezzül ʿaḳā-yı ḥüsn budur

7. **elinden:**- *n*
Gazel 279
Mısra: **4**
Elinde tutmak, bulundurmak.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez güşe-i meyḫāneden gelmez

8. **elinden:**- *n*
Gazel 406
Mısra: **14**
Elinde tutmak, bulundurmak.
13. Bu ʿarṣada çalışur nice rāyız-i nā-ehl
14. Elinden esb-i murādı boşandurıncaya dek

9. **elinde:**
Gazel 684
Mısra: **5**
(Bir şeyin birisinin) Elinin içinde olma durumu. II Bir durum veya olayın birisinin idaresi altında olması.
5. Meh Ḳahramān-ı çerḫüñ elinde ne ḫoş döner
6. Geh ṣārim-i sefīdine geh dūr-bāşına

elinde avcunda:

1. **elinde avcunda:**
Kıt'a 103
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimsenin her türlü maddî varlığının tümü.
5. Şimdi sensün elinde avcunda
6. Felegün iʿtibāra şāyānı

elinden aldı:

1. **elinden aldı:**-*dı*
Gazel 378
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sahip olunan bir şeyden mahrum kılmak.
7. Ṣalāḥ u ṣıdḳ u sedādun elinden aldı yirin
8. Şühūd-ı zūr u maḳāl-i ḥiyel kelām-ı dürūġ

elinden alınmaz oldı:

1. **elinden alınmaz oldı:**-*dı*
Gazel 838
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mahrum edilmemek.
7. Alınmaz oldı elinden riyā-fürūşānuñ
8. Ḫurūş-ı vecd ezelden sebū-keşānuñ idi

elinden alur:

1. **elinden alur:**-*ur*
Gazel 223
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sahip olunan bir şeyden mahrum kılmak.
3. Hücūm-ı girye elinden alur āmān virmez
4. Ḫayāl-i yāri naẓar gerçi bir zamān idinür

elinden çeker:

1. **elinden çeker:**
Gazel 388
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir kimse yüzünden sıkıntı çekmek, bunalmak.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

elinden düşmez:

1. **elinden düşmez:**-*mez*
Gazel 327
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyle sürekli ilgilenmek, elden düşürmemek.
7. İder şikārına ḫamyāze ṣūretin taʿlīm
8. Elinden ol büt-i ṣayd-efkenüñ kemān düşmez

elinden gelse:

1. **elinden gelse:**-*se*
Gazel 476
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gücü yetmek, yapabilmek.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse hest itmek

2. **elinden gelse:**-*se*
Gazel 476
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücü yetmek.
11. ʿAceb bīhūde sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz çerḫe
12. Elinden gelse bir şişeyle bu çerḫi şikest itmek

elinden rehā eyler:
1. **elinden rehā eyler:**-*r*
Gazel 120
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinden kurtarmak.
11. ʿAceb kim eyler elinden rehā girībānı
12. Felek didükleri şerīr-i nābe-kār o mıdur

eline almış:
1. **eline almış:**-*mış*
Kaside 9
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.
99. Felek almış eline dāʾire-i zerrīnin
100. O hevā ile ki bezminde ola rāmişger

eline alursa:
1. **eline alursa:**-*ur, -sa*
Kıt'a 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.
7. Kim alursa eline cībine girmekde hemān
8. Görmedüm luṭfı gibi şāhid-i bī-pervāyı

eline girmez:
1. **eline girmez:**-*mez*
Gazel 392
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçirmek, elde etmek; kazanmak, bulmak, yakalamak.
5. Eylerse heft cāmesini pāre pāre çerḫ
6. Girmez gedā-yı ʿaşḳ eline bir ʿabālıcuḳ

2. **eline girmez:**-*mez*
Gazel 720
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçirmek, elde etmek; kazanmak, bulmak, yakalamak.
7. Yine girmez eline gūşe-i dāmān-ı viṣāl
8. Dil eger dest be-dāmān-ı ferāġ olmasa da

eline girse:
1. **eline girse:**-*se*
Gazel 392
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ele geçirmek, elde etmek; kazanmak, bulmak, yakalamak.
15. ʿĀlemde dil mi ḳordı kebāb-ı ġam itmedük
16. Girse eline ġayrinüñ ol dil-rübālıcuk

eliyle:
1. **eliyle:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **107**
Vasıta, araç.
107. Oldı bu kirām eliyle cāri
108. Bu ḫâke ʿaṭā-yı şehryārī

elḳāb:
1. **elḳāb:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Devletçe verilen rütbelerin sahiplerine, onların derecelerine göre tayin olunan ünvan.
23. Biri elḳāb-ı hümāyūn-ı ṣudūr-ı vüzerā
24. Ki o elḳāb hilālindedür ism-i aʿẓam

2. **elḳābun:**-*un*
Kaside 26
Mısra: **15**
Devletçe verilen rütbelerin sahiplerine, onların derecelerine göre tayin olunan ünvan.
15. Elḳābun ile zeyn olalı ṣadr-ı evāmir
16. Bālāya suʿūd eyledi ʿünvān-ı vezāret

elḳab ola:
1. **elḳab ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Lakap, unvan olmak.
53. O nev-ʿarūsun ola cebhe-i niẓāmında
54. Ṣenā-yı āṣafa ammā bu vech ile elḳab

elḳāb-ı hümāyūn-ı ṣudūr-ı vüzerā:
1. **elḳāb-ı hümāyūn-ı ṣudūr-ı vüzerā:**
Kaside 15
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Vezirlerden sadrazamlık makamına çıkanların elkabı (Elkab; Devletçe verilen rütbelerin sahiplerine, onların derecelerine göre tayin olunan ünvan).
23. Biri elḳāb-ı hümāyūn-ı ṣudūr-ı vüzerā
24. Ki o elḳāb hilālindedür ism-i aʿẓam

elḳāb-ı hümāyūnın:
1. **elḳāb-ı hümāyūnın:**-*ı, -n*
Tarih 127
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Devletçe verilen rütbelerin sahiplerine, onların derecelerine göre tayin olunan ünvan.
67. Sākin-i Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten u Hind ü ʿAcem
68. Cümle elḳāb-ı hümāyūnın iderler ıṣġā

elḳāb-ı hümāyūnuñ:
1. **elḳāb-ı hümāyūnuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 8
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Yücelik lakapları.
93. Her biri kendi bilādına rücūʿ itdükde
94. Varup elḳāb-ı hümāyūnuñ iderler taḳrīr

elli:
1. **elli:**
Kaside 8
Mısra: **13**
Fī ṣūretin ḳaṭaṭ.
13. Elli yıldur ki müsellem saña seccāde-i naẓm
14. Şimdi sensin şuʿarā zümresine şeyḫ-i kebīr

2. **elli:**
Kaside 13
Mısra: **172**
Elli.
171. Medḥden kevkebe-i şöhreti müstaġnīdür
172. Elli yıldan berü memdūḥdur ol faḫr-i kirām

elmās:
1. **elmās:**
Kaside 2
Mısra: **139**
Elmas, değerli bir taş.
139. İki elmās degüldür ḥarem-i ḫāṣṣında
140. Cebreʾīlün gözi ḳalmış idemez istirdād

2. **elmās:**
Gazel 410
Mısra: **4**
Elmas, değerli bir taş.
3. Zergerüñ nāzikī-i ṣunʿını görmek ḫoşdur
4. Farḳın idrākden elmās ü dür ü yāḳūtuñ

3. **elmās:**
Gazel 492
Mısra: **7**
Elmas, değerli bir taş.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan hālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ḫātemdür göñül

4. **elmās:**
Gazel 616
Mısra: **7**
Elmas, değerli bir taş (Yaraya elmas koymak, acının artmasına ve devamına sebep olduğu için aşıklar, aşklarının devamından kinaye olarak yaralarına merhem yerine elmas tozu ekilmesini arzu ederler).
7. Merhem mi ḳosun dağına elmās ṭururken
8. Ol dāʾire-i devlete bigāne mi çeksün

elsine:
1. **elsineye:**-*y, -e*
Gazel 805

Mısra: **11**
Diller, lisanlar.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

elsine-i kevn ü mekān:
1. **elsine-i kevn ü mekān:**
Kıt'a 53
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Tüm varlıkların bütün dilleri.
3. Sen degül elsine-i kevn ü mekān eyleyemez
4. Ḥaḳḳ-ı tavṣīfin edā ḥażret-i Aḥmed Ḫānʾuñ

eltāf-ı bī-tenāhī:
1. **eltāf-ı bī-tenāhī:**
Gazel 295
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuz lütuflar.
1. Eltāf-ı bī-tenāhī bār u ḳaṭāra gelmez
2. Baḫşāyiş-i İlāhī ḥadd ü şümāra gelmez

elüm açup dilerüm:
1. **elüm açup dilerüm:**-*r, -üm*
Kaside 9
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **Deyim**
El açıp dua etmek, yalvarmak.
153. Bāġbān-ı ezelīden elüm açup dilerüm
154. Bāġ-ı ʿālemde vire naḫl-ı temennāsı s̱emer

elümden gelmez:
1. **elümden gelmez:**-*mez*
Kaside 2
Mısra: **253**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinden gelmek, yapabilmek, gücü yetmek.
253. Niyyet-i ṭāʿat idersem de elümden gelmez
254. Oldı nefs-i bedüm ol deñlü günāha muʿtād

elüme girse:
1. **elüme girse:**-*se*
Gazel 405
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ele geçirmek, yakalamak.
1. Bir daḫı girse çıḳarmam elüme dāmānuñ
2. Ardı yoḳ arası yoḳ vaṣl gibi hicrānuñ

2. **elüme girse:**-*se*
Gazel 674
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.
5. Girse elüme rūy-ı ḫaṭ-āverdesi yārüñ
6. Daʿvā-yı viṣāl itmege elde sened olsa

elümüzden ne gelür:
1. **elümüzden ne gelür:**
Gazel 863
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elden ne gelir? II Yapılacak bir şey yok. (çaresizlik).
11. Saña bu mıṣraʿ-ı meşhūr yiter vird-i zebān
12. Elümüzden ne gelür ḫayr duʿādan ġayrı

elüñ aç:
1. **elüñ aç:**
Kaside 10
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
(Dua etmek için) Elleri açıp kaldırmak.
85. Yiter şikāyeti terk it niyāz idüp elüñ aç
86. Duʿā-yı devletine ey şikeste-Nābī-i zār

elünden gelmez:
1. **elünden gelmez:**-*mez*
Gazel 391
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücü yetmek.
13. Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
14. Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ

elüni aç:
1. **elüni aç:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **527**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dua etmek üzere elleri açıp kaldırmak.
527. Elüni aç duʿā-yı devletine
528. Ḫaliḳʾun bārgāh-ı ʿizzetine

elvān-ı ḫoş-naḳş-ı pervāza:
1. **elvān-ı ḫoş-naḳş-ı pervāza:**-*a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Püsküllerinin güzel nakışlarının renkleri.
33. Bu elvān-ı ḫoş-naḳş-ı pervāza baḳ
34. Budur dāmen-i āsmāna şafaḳ

el-vedāʿ:
1. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **1**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey vālī-i iḳlīm-i ʿirfān el-vedāʿ

2. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **1**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey vālī-i iḳlīm-i ʿirfān el-vedāʿ

3. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **2**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey vālī-i iḳlīm-i ʿirfān el-vedāʿ

4. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **2**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey vālī-i iḳlīm-i ʿirfān el-vedāʿ

5. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **4**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
3. Görmedi saña muʿadil dīde-i baḫtı Ḥaleb
4. Fāżıl-ı ḫoş-ḫūy destūr-ı suḫan-dān el-vedāʿ

6. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **6**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
5. Olmadı zāt-ı şerīfüñ gibi Şehbāʾda muḳīm
6. Bir vezīr-i pāk-ṭabʿ ü pāk-dāmān el-vedāʿ

7. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **8**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
7. Sendeki luṭf-ı ḫaṣāʾil sendeki ḫulk-ı ḥasen
8. Ola senden ġayrıda ḥāşā nümāyān el-vedāʿ

8. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **10**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
9. Dād-baḫşā-yı riʿāyet ḫayr-ḫ∨āh-ı maṣlaḥat
10. Müşfik ü ḫātır-nevāz-ı ehl-i aʿyān el-vedāʿ

9. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **12**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
11. Oldı āsūde zamānuñda tamām-ı memleket
12. Oldı mensī ġāret ü tārāc-ı ʿurbān el-vedāʿ

10. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **14**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.

13. Eyledi tevbe fevāhiş oldı düzdān nā-bedīd
14. Żāhir ü bāṭından itdi ehl-i ṭuġyān el-vedāʿ

11. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **16**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
15. Arż-ı Rūma bürc-i Şehbāʾdan çü taḥvīl eyledük
16. Ḥaḳ mübārek itsün ey ḫurşīd-i rahşān el-vedāʿ

12. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **18**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
17. Līk ḳaldı bunda meʾnūsān-ı ḫāk-ı dergehün
18. Dil-perīşān ü ḥazin ü giryān el-vedāʿ

13. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **20**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
19. Eylemezse bir daḫı Mevlā telāfisin naṣīb
20. Ḥaşre dek çıḳmaz Ḥalebʾden dāġ-ı hicrān el-vedāʿ

14. **el-vedāʿ:**
Gazel 372
Mısra: **22**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
21. Cümleden efzūn zebān-dān-ı kitāb-ı ṣoḥbetüñ
22. Ḳaldı Nābī-i ḥazīn lā-ḥavle-gūyān el-vedāʿ

15. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **1**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey merdüm-i çeşm-i baṣīret el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat el-vedāʿ

16. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **1**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey merdüm-i çeşm-i baṣīret el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat el-vedāʿ

17. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **2**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey merdüm-i çeşm-i baṣīret el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat el-vedāʿ

18. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **2**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey merdüm-i çeşm-i baṣīret el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat el-vedāʿ

19. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **3**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
3. El-vedāʿ ey ḫāk-i müşgīn-i cihān-tābuñ senüñ
4. Māye-i dāġ-ı dil-i ḥūrān-ı cennet el-vedāʿ

20. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **4**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
3. El-vedāʿ ey ḫāk-i müşgīn-i cihān-tābuñ senüñ
4. Māye-i dāġ-ı dil-i ḥūrān-ı cennet el-vedāʿ

21. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **5**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
5. El-vedāʿ ey ḳaṭre-i āb-ı zülāl-i zemzemüñ
6. Selsebīle mevc-baḫşā-yı ḫacālet el-vedāʿ

22. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **6**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
5. El-vedāʿ ey ḳaṭre-i āb-ı zülāl-i zemzemüñ
6. Selsebīle mevc-baḫşā-yı ḫacālet el-vedāʿ

23. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **7**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
7. El-vedāʿ ey çirk-şūy-ı cāme-i cürm-i ʿuṣāt
8. Gūşe-i bāmuñdaki mīz-āb-ı raḥmet el-vedāʿ

24. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **8**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
7. El-vedāʿ ey çirk-şūy-ı cāme-i cürm-i ʿuṣāt
8. Gūşe-i bāmuñdaki mīz-āb-ı raḥmet el-vedāʿ

25. **el-vedāʿ:**
Gazel 373
Mısra: **10**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
9. Eyle Nābīnün edā-yı ḥaccına rūz-ı cezā
10. Pīşgāh-i ḥażret-i Ḥaḳʾda şahādet el-vedāʿ

26. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **1**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey ḫāk-i rāhuñ küḥl-i īmān el-vedāʿ
2. Seng-i kūyuñ gevher-i tāc-ı Süleymān el-vedāʿ

27. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **1**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey ḫāk-i rāhuñ küḥl-i īmān el-vedāʿ
2. Seng-i kūyuñ gevher-i tāc-ı Süleymān el-vedāʿ

28. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **2**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
1. El-vedāʿ ey ḫāk-i rāhuñ küḥl-i īmān el-vedāʿ
2. Seng-i kūyuñ gevher-i tāc-ı Süleymān el-vedāʿ

29. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **4**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
3. Pençe-i ḫurşīd-i tābuñ şāne-i zülf-i vücūd
4. Ṣafvet-i nūr-i ruḫuñ mirʾāt-ı Ḳurʾān el-vedāʿ

30. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **6**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
5. Gevher-i yektā-yı beyżā-yı vücūduñ tā-ezel
6. Revnāk-ı ḫalvet-serā-yı ḳurb-ı Yezdān el-vedāʿ

31. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **8**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
7. Ḫıdmet-i isḳāya meʾmūr olduġından devr ider
8. Kiştzār-ı şerʿüne dūlāb-ı devrān el-vedāʿ

32. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **10**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
9. Küḥl gerd-i āsitānuñdan olurken vāye-gīr
10. Ḳande ṣarf itsün nigāhın çeşm-i ḥayrān el-vedāʿ

33. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **12**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
11. Kāmet-i naẖl-ı ḥarīm-i āsitānundan cüdā
12. Nice gelsüñ bir yire āġūş-ı müjgān el-vedāʿ

34. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **14**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
13. Pīşgāhunda olurken naʿre-senc-i es-selām
14. Ḳande olsun bülbül-i dil zār ü giryān el-vedāʿ

35. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **16**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
15. Ḥasret-i ravżanla ey verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb
16. İtmesüñ mi dīde dāmānın gülistān el-vedāʿ

36. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **18**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
17. Şermsārum yā Resulaʾllah vedāʿundan senüñ
18. Böyle olmış neyleyüm taḳdīr-i Yezdān el-vedāʿ

37. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **20**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
19. Keştī-i cism-i nizārum mevc-i ṭūfān-ı ḳader
20. İtmek ister sāhil-i hicrānda vīrān el-vedāʿ

38. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **22**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
21. Dūr düşdüm āsitān-ı devletüñden ṣūretā
22. Līk maʿnāda mücāvirdür dil ü cān el-vedāʿ

39. **el-vedāʿ:**
Gazel 374
Mısra: **24**
"Güle güle" anlamında son veda ifadesi.
23. Yā Resulaʾllah nigāh-ı şefkatüñ her ḥalde
24. Eyle Nābī-i ḥazīn üzre nigehbān el-vedāʿ

elyak:
1. **elyak:**
Kıt'a 31
Mısra: **2**
En uygun, en layık.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

2. **elyaḳdur:***-dur*
Tarih 116
Mısra: **24**
En uygun, en layık.
23. O ṭıfl-ı nāz-perverde kemāl-i iḥtirāmından
24. ʿArūs-ı mihr inüp gehvāre cünbān olsa elyaḳdur

elzem:
1. **elzemi:***-i*
Tarih 25
Mısra: **8**
En gerekli olan, çok lüzumlu olan şeyler.
7. Cāmiʿ ü ḥıṣn ü ʿimāret mekteb ü ḥammām idüp
8. Eyledi tertīb-i rāh-ı ḥacc içün her elzemi

em:
1. **emmiş:***-miş*
Gazel 186
Mısra: **9**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek, somurmak II İlâç, devâ, çâre, derman.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ẖoş mekīde göster

2. **em:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ẖoş mekīde göster

em em üstine eyler:
1. **em em üstine eyler:***-r*
Gazel 707
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Derman üstüne derman olmak.
3. Her kim ki kor öpüp lebüni fem fem üstine
4. Eyler cerāḥat-ı diline em em üstine

emān:
1. **emānı:***-ı*
Tarih 69
Mısra: **9**
Aman dileme.
9. Żarurī eyledi rubāhveş emānı penāh
10. O şīr-seg geçinürken bu ʿarṣagehde esed

2. **emān:**
Gazel 82
Mısra: **8**
Aman dileme.
7. Bu sūkda kime virdiyse māye-i enfās
8. Gelince vaʿdesi ḳabża emān zamān mı virür

3. **emān:**
Gazel 398
Mısra: **1**
Aman dileme.
1. Bilmezse her ne deñlü emān çūpı mektebüñ
2. Leb-teşne pāy-būsına ṭıfl-ı müʾeddebüñ

4. **emān:**
Gazel 484
Mısra: **5**
Emin, güvenli, emniyetli.
5. Zilzāl ü ʿavāṣıfdan emān ise murādun
6. Bünyān-ı feleksā-yı tevekkülde mekīn ol

emān ider:
1. **emān ider:***-er*
Gazel 99
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sığınıp canının bağışlanmasını dilemek.
11. Düşince fırsatı virmez emān ider pā-māl
12. Meġer ki ẖāme varaḳ gibi rū-sefīd midür

emān virdi:
1. **emān virdi:***-di*
Tarih 144
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Canını bağışlamak, öldürmemek II Merhamet etmek.
59. Virdi maḳbūzātın istirdād şarṭiyle emān
60. Ol vekīl-i cürm-baẖş ol āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb

emāne geldi:
1. **emāne geldi:**
Gazel 884
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aman dilemek, yardım ve bağışlanma dilemek.
7. Raḳībe merḥametüñ var göñül yine bilmez
8. Mis̱āl-i kāfir-i Mosḳov emāne geldi gibi

emānet:
1. **emānet:**
Kaside 13
Mısra: **101**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
101. Ehline şimdi olunmaḳla emānet teslīm
102. Eyledi sāye-i ḥaḳ mühr-i şerīfe ikrām

2. **emānetleridür:***-ler, -i, -dür*
Kaside 15
Mısra: **35**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
35. Kişver ü salṭanat Allāhʾuñ emānetleridür
36. Kāfil-i emr gerek ola diyānetde ʿalem

3. **emāneti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **92**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
91. Bu dāʿī-i ḳadīmden ey bād-ı ṣubḥ-dem
92. Sür ḫāk-i rāhına yüzün Allāh emāneti

4. **emānetler:**-*ler*
Gazel 61
Mısra: **8**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾs̱īr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

5. **emānet:**
Gazel 200
Mısra: **6**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
5. Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
6. Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür

6. **emānete:**-*e*
Gazel 311
Mısra: **7**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
7. Emānete nice ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm
8. Cenāb-ı Ḥaḳḳuñ anuñçün yapılma maḥzeniyüz

7. **emānet:**
Gazel 698
Mısra: **8**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
7. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi ammā
8. Pek ṣakla büyük yirden emānet var içinde

8. **emānet:**
Gazel 769
Mısra: **3**
Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.
3. Benüm de sūzişüm ʿarż it emānet pīşgāhında
4. Gidersen ey göñül kūy-ı dil-ārāya saʿādetle

emānet komadan:
1. **emānet komadan:**-*ma, -dan*
Gazel 475
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Emanet olarak bırakmak.
5. Yoḳ farḳı emānet komadan ḥoḳḳalar içre
6. Dāġ-ı diline ġayrīlerüñ merhem iderseñ

emānet virmişüz:
1. **emānet virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi birine, geri almak üzere vermek II Emanet etmek.
13. Şāhid midür merdüm-i ʿālem ki dest-i ḫālüñe
14. Dildeki naḳş-ı süveydāyı emānet virmişüz

emānetkār:
1. **emānetkāre:**-*e*
Gazel 682
Mısra: **6**
Emaneti koruyan, emanet edilir, güvenilir.
5. Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
6. Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese

emāni-i üdebā:
1. **emāni-i üdebā:**
Kaside 3
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Ediplerin aman dilediği, yardım istediği.
51. Künāse çīni-i dergāh-ı feyż-pāşuñdur
52. Emāni-i üdebā yā Muḥammed-i ʿArabī

emāret:
1. **emāreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **158**
Cevher. II Emareler, işaretler.
157. Mesṭūr nüsḫa-i dil-i pākinde rāz-ı şerʿ
158. Manẓūr cebhesinde ḫilāfet emāreti

emdür:
1. **emdürmege:**-*me, -ge*
Gazel 704
Mısra: **9**
Emdirmek II Sunmak, bahşetmek.
9. Ol meh saña vaʿd eylemiş emdürmege laʿlin
10. Ammā ara aġzın ṣaḳın olmaya mekīde

emek çekme:
1. **emek çekme:**-*me*
Tarih 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir iş için çalışmak, zahmet çekmek.
3. Hātif didi hīç çekme emek rūz-ı ezelden
4. Tārīḫi dinilmişdür anuñ terceme-i ʿaşḳ

emel:
1. **emelüm:**-*üm*
Kaside 9
Mısra: **63**
İstek, arzu.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerḫ-i sitemger bu cefādan ne biter

2. **emel:**
Gazel 159
Mısra: **1**
İstek, arzu.
1. Göñülde dāʿiye-i māl emel bozundısıdur
2. Nümūd-ı silk-i ḳanāʿat kesel bozundısıdur

emel-ḫāne-i ʿālemde:
1. **emel-ḫāne-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 714
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Arzuların, muratların evi olan dünya.
3. Bu emel-ḫāne-i ʿālemde görilmiş mi ʿaceb
4. Kimsenüñ nāʾil-i kām olduġı dil-ḫ∨āh üzre

emel-i ṣubḥ u şām:
1. **emel-i ṣubḥ u şām:**
Gazel 287
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gece gündüzün emeli, sabah ile akşamın dileği.
7. Laʿl-i lebündür emel-i ṣubḥ u şām
8. Daḫı biz āmāl nedür bilmezüz

emīn:
1. **emīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **34**
Emin olmak, şüphe etmeyen, çok iyi bilen.
33. Anlardur ehl-i ḫıbre-i silküʾl-leʿāl-i vaḥy
34. Esrār-ı genc-i vaḥye emīndür çehār-yār

2. **emīn:**
Tarih 126
Mısra: **9**
Emin Mehmed Efendi, Hekim Salih Efendinin oğlu olup mahkeme katibiydi. Şam'da iken 1709 yılında vefat etmiştir.
9. Hem Sitanbulʾda Emīn menzilin otuz beş kez
10. Giçüp itdi ṭaşını zīver-i rūy-ı saḥrā

3. **emīn:**
Gazel 150
Mısra: **4**
Emin, emniyette, güven içinde.
3. Ol dil-şikende var mıdur ās̱ār-ı inkisār
4. Yoḫsa cezā-yı vażʿ -ı sitemden emīn midür

emīn eylesin:
1. **emīn eylesin:**-*sin*
Tarih 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güvenli kılmak, güvenli hale getirmek.

5. Eylesin z̲āt-ı ʾadīmüʾl-mis̲lini
6. Ḥażret-i Mevlā ẖatālardan emīn

emīn eylesün:
1. **emīn eylesün:**-*sün*
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Korkusuz kılmak, güvenli kılmak.
5. Eylesün z̲āt-ı ʿadīmüʾl-mis̲lini
6. Ḥażret-i Mevlā ẖaṭālardan emīn

2. **emīn eylesüñ:**-*süñ*
Kaside 18
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Korkusuz kılmak, güvenli kılmak.
63. Eylesüñ z̲ātuñı Allāh ḥaṭālardan emīn
64. Olasın mesned-i devletde hem-āġūş-ı ṣafā

3. **emīn eylesüñ:**-*süñ*
Tarih 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güvenli kılmak, güvenli hale getirmek.
11. Ḥaḳ taʿāla eyleyüp ʿömrin dırāz
12. Eylesüñ cümle ẖaṭālardan emīn

4. **emīn eylesüñ:**-*süñ*
Tarih 138
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Güvenli kılmak, güvenli hale getirmek.
71. Z̲āt-ı ʿālīsini aḥbāb ile etbāʿı ile
72. Eylesüñ ḥażret-i Allāh ẖaṭālardan emīn

emin eyleye:
1. **emin eyleye:**-*y, -e*
Kaside 17
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Korkusuz kılmak, güvenli kılmak.
63. Ḥaḳ taʿāla eyleye z̲ātın ẖatālardan emin
64. Ola mirʾāt-ı żamīri gerd-i külfetden berī

emīn ide:
1. **emīn ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **246**
Kelime Tipi: -
Korumak, emniyetini sağlamak.
245. İde mirʾāt-ı ẖāṭırını muʿīn
246. Ġamdan āsūde vü kederden emīn

emin it:
1. **emin it:**
Gazel 659
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güvende olmak, emniyetini sağlamak.
9. Firīb-i sākī-i peymāne-gerdān-ı ḍalāletden
10. Dem-i āhirde īmānum emin it yā Resūlaʾllāh

emīn itdi:
1. **emīn itdi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **173**
Kelime Tipi: -
Güvende olmak, emniyetini sağlamak.
173. Āfāḳı itdi varṭa-i āfātdan emīn
174. Bārū-yı ser be-ṭarem-i ḥıfẓ u ḥırāseti

emīn ol:
1. **emīn ol:**
Gazel 484
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnanmak, güvenmek.
3. Sen eyledügün cevri ümīd eyleme benden
4. Ey çerẖ-i sitemger yüri sen benden emīn ol

2. **emīn ol:**
Gazel 796
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güven içinde olmak, şüphe etmemek, emin olmak.
1. Kalem-misāl emīn ol ḳalem-tırāş olma
2. Varāḳ-nigār-ı kemāl ol varaḳ-tırāş olma

emīn olmaz:
1. **emīn olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnanmak, güvenmek.
11. Meyān-ı çeşm ü ebrūda nihānī güft-gūlardan
12. Ne deñlü olsa da bī-vesvese ẖāṭır emīn olmaz

2. **emīn olmaz:**-*maz*
Gazel 579
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnanmak, güvenmek.
1. Olmaz zamān-ı ʿaşḳ mükāfātdan emīn
2. ʿUşşāḳuñ inkisārın alan şūẖ-ı nāzenīn

emīn olsun:
1. **emīn olsun:**-*sun*
Gazel 784
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güven içinde olmak, şüphe etmemek, emin olmak.
9. Ālām-ı rū-nümāyī-i ümmīdden emīn
10. Olsun o kim zamānede ʾirfān-penāh ola

emīn olur:
1. **emīn olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Emniyette/güvende olmak.
15. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-i berīn
16. Olur sāyesinde kederden emīn

emīn-i ẖıdmet-i dārüʾs-saʿāde:
1. **emīn-i ẖıdmet-i dārüʾs-saʿāde:**
Gazel 882
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kızlar ağası Darüssaadet Hizmet Emini, Osmanlı Devletinde haremden sorumlu olan yüksek düzeydeki görevliye verilen isim.
11. Emīn-i ẖıdmet-i dārüʾs-saʿāde Yūsuf Aġā kim
12. Vücūdı ʿāleme baẖşāyiş-i Settārʾdan geldi

emīn-i kāġıddur:
1. **emīn-i kāġıddur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **208**
Kelime Tipi: -
Kağıt mutemedi (Mutemed; devlet daireleri ve diğer kurumların para işlerine bakan ve o kurumun parasını ilgili yerlere dağıtmakla görevli kimse).
207. Ġoncaya çoḳ ḳırınṭı ʿāʾiddür
208. Enderūnı emīn-i kāġıddur

emīn-i memleḥanuñ:
1. **emīn-i memleḥanuñ:**-*uñ*
Kıt'a 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tuzla emini (Emin; İmparatorluk döneminde bazı devlet görevlerindeki sorumlu kişilere verilen ad).
1. Bu gūne dadı ṭuzı ḳalmaduġı Şehbāʾnuñ
2. Emīn-i memleḥanuñ bī-nemekligündendür

emīn-i vaḥy-ı ẖudā:
1. **emīn-i vaḥy-ı ẖudā:**
Kaside 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Allah'ın vahiy emini, Hz. Cebrail Meleği.
15. Tefāẖur itmededür ẖıdmet-i rikābuñ ile
16. Emīn-i vaḥy-ı Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī

emīr:
1. **emīr:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Bir kavmin, bir memleketin reisi.
7. Olan nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa reh-yāb
8. Emīr rütbesi bulmazsa bāri kāşif olur

emīr-i güzīn:
1. **emīr-i güzīn:**
Kaside 28
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Seçkin komutan.
41. Eyā emīr-i güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner
42. Ki ʿilm cümle-i as̲ardan müʾebbeddür

emīr-i ʿilm ü hüner:

1. **emīr-i ʿilm ü hüner:**
Kaside 28
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
İlim ve hüner komutanı.
41. Eyā emīr-i güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner
42. Ki ʿilm cümle-i as̱ardan müʾebbeddür

emlāk:
1. **emlāküñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **145**
Melekler.
145. Ḫāk-i dergāhına āmed-şūd iden emlāküñ
146. Tār u pūd olmadadur perleri tā yevm-i tenād

emn:
1. **emn:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Korkusuzluk, eminlik.
7. Ne lüccede var emn ne sahilde ʿaceb mi
8. Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid

emn gelmez:
1. **emn gelmez:**-*mez*
Gazel 885
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güven vermek.
11. Emn gelmez ṭamaʿından baña hengām-ı vedā
12. Kime ısmarlasam ol şūhı Ḫudaʾdan ġayrı

emn ü emān:
1. **emn ü emān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzur ve güven.
207. Allāh Allāh nedür bu şevket ü şān
208. Şāneka'llāh nedür bu emn ü emān

2. **emn u emān:**
Kaside 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Huzur ve güven.
5. Ḫoşā beşāret-i ʿuẓmā ki oldı gūş idicek
6. Ḥiṣār u emn u emān kārgāh-ı kevn ü fesād

emnī:
1. **emnī:**
Gazel 722
Mısra: **10**
Emni Mehmed Ağa; Diyarbakırlıdır. Bazı vezirlere ve sonra Ahmed Paşaya kethüda olmuştur. Aynı zamanda şair de olan Emni 1693 yılında şehit düşmüştür.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī
10. O gül-ruḫa meġer Emnī gibi Celālī ola

emn-i zebān-ı nigāh-ı şūḫından:
1. **emn-i zebān-ı nigāh-ı şūḫından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 270
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzu dolu bakışların dilinden emin olma.
7. Ne mümkin emn-i zebān-ı nigāh-ı şūḫından
8. Ki ġamzelerle olan güft-gūların bilürüz

emr:
1. **emrüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **31**
Emir, buyruk.
31. Nüfūẕı olmaz o emrüñ ki olmaya senden
32. Raḳam-peẕīr-i rıżā yā Muḥammed-i ʿArabī

2. **emriyle:**-*i, -y, -le*
Kıt'a 3
Mısra: **18**
Emir, buyruk.
17. Deryā-yi iltifātı olup mevc-hīz-i iẕn
18. Emriyle girdi kisve-i naẓma bu nev-meʾāl

3. **emriyle:**-*i, -y, -le*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **43**
Emir, buyruk.
43. İtdi emriyle bu çetri peydā
44. Ḫayme-dūzān-ı diyār-ı şehbā

4. **emrüñ:**-*üñ*
Gazel 8
Mısra: **9**
Emir, buyruk.
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluḳ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

5. **emre:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **108**
Emir, buyruk.
107. Yā kimüñ kevkeb-i baḫtında liyāḳat vardur
108. Ki bu emre ide taḫṣīṣ Ḫudā-yı ʿallām

6. **emri:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **210**
Emir, buyruk.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḥsen-i hāl ile tamām

7. **emrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **58**
Emir, buyruk.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

8. **emrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 15
Mısra: **54**
Emir, buyruk.
53. Ḥażret-i Mūsī-i ʿİmrān gibi ʿālī-cāhuñ
54. Emrine olmış idi Ḥażret-i Ḥarun munżam

9. **emre:**-*e*
Tarih 77
Mısra: **22**
Emir, buyruk.
21. Tedbīri rast geldi taḳdīr-i Kirdgārʾa
22. Devletden oldı taʿyīn bu emre merd-i şāyān

10. **emrinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 104
Mısra: **12**
Emir, buyruk.
11. Ḫayr olmaġ ile niyyeti ol āṣaf-ı ʿaṣruñ
12. Temkīn virüp emrinde ḫudāvend-i taʿāla

11. **emri:**-*i*
Gazel 194
Mısra: **5**
Emir, buyruk.
5. Bu emri müvellā-yı ḫıred faṣla ne ḳādir
6. Yoḳ ʿāşıḳınuñ ġayeti cānāne kimüñdür

12. **emr:**
Gazel 747
Mısra: **15**
Emir, buyruk.
15. Ġafil olma emr ber- ʿaks olmadan kʾahūlaruñ
16. Merdümekle çeşmi dām u dānedür ṣayyādına

emr idüp:
1. **emr idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
(Yapılması istenen şeyi) Kesin olarak bildirmek, buyurmak.
41. Emr idüp iḥżārına anuñ hemān
42. Geldügi dem açdı tefeʿʿül-künān

emr itse:
1. **emr itse:**-*se*
Gazel 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Emretmek, buyurmak.
3. Eyler cihān-ı maʿṣiyeti hem-per-i ḥabāb
4. Emr itse mevc-i kemterine cūy-ı maġfiret

emr ü berāta:
1. **emr ü berāta:**-*a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Buyruk ve belge (Devlet dairelerinde resmî mühür kullanma yetkisini belirten belge).
147. Çekdügi dem emr ü berāta nişān
148. Eyleyüp ol meclisi ḫāṭır-nişān

emr u nehyüñ:
1. **emr u nehyüñ:**-*üñ*
Tarih 30
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Emir ve yasak (Saltanatı devam etsin bağlamında).
81. Ġālib olsun ʿömrinüñ müstaḳbeli mażīsine
82. Tābe-ḥaşr olsun dehānı emr u nehyüñ maṣdarı

emr-i ḫāṭır:
1. **emr-i ḫāṭır:**
Tarih 133
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yüce ve tehlikeli iş.
17. Bir nice maṣlahat-ı müşkil ü çend emr-i ḫāṭır
18. Ki henüz her birisi bir sefere erzānī

emr-i ḫıdmetüñe:
1. **emr-i ḫıdmetüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 7
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Hizmet emri.
177. Senüñledür bu cihānuñ niẓāmı vācibdür
178. Ki emr-i ḫıdmetüñe ḫalḳ ṣarf ide maḳdūr

emr-i hümāyūnına:
1. **emr-i hümāyūnına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Mübarek, kutlu saltanat.
115. Rām ola emr-i hümāyūnına mülk-ı ʿālem
116. Ola ʿavn-i ezelī cümle umūrında ẓāhir

emr-i ilāhī:
1. **emr-i ilāhī:**
Kaside 15
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Allah'ın emri.
33. İtdi emr ehline teslīm emānātı Ḫudā
34. Ne olur emr-i İlāhī daḫı bundan aḥkem

emr-i itāʿate:
1. **emr-i itāʿate:**
Gazel 41
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İtaat emri.
3. Taʿlīm-i inḳiyāddur emr-i itāʿate
4. Fermān-ı rüzgāra olan imtis̱āl-i mevc

emr-i künden:
1. **emr-i künden:**-*den*
Gazel 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yasin suresi 82.Ayette ' İnnemâ emruhû izâ erâde şey'en en yekûle lehu kun fe yekûn(yekûnu).' gönderme.Allah Bir şeyi dilediği zaman, O'nun emri o şeye ancak "Ol!" demektir. O da hemen oluverir.
1. Emr-i künden olmaġın sādır cemīʿ-i kāʾināt
2. Kāf u nūnı eylemiş Ḥaḳ nefs-i ṣunʿa beyyināt

emr-i müşkilüñ:
1. **emr-i müşkilüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele.
15. Esbāb-ı inḥilāline bir emr-i müşkilüñ
16. Taḳdīr olur müsāʿidi geldükde sāʿati

emr-i şeh-i ʿaşḳa:
1. **emr-i şeh-i ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 672
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşk sultanının buyruğu.
3. Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
4. İtāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse

emrūd:
1. **emrūd:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **214**
Armut.
213. Şāḫ-ı gül aldı deste ḫāme-i cūd
214. Rīkdān ṣundı destine emrūd

emsāl:
1. **ems̱āli:**-*i*
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.
7. Kendü ems̱āli vezīrān arasında yoḳdur
8. Behre bulmış o ḳadar memleket-i maʿnādan

2. **ems̱ālinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 51
Mısra: **23**
Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.
23. Görüp ems̱ālinüñ ser-efrāzı
24. İtdi Rūm ili pāyesin taʿyīn

3. **ems̱āline:**-*i, -n, -e*
Gazel 748
Mısra: **14**
Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.
13. Tīz bulur ḫālī kedūyile çenārun ḥāletin
14. Nābiyā ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen ems̱āline

4. **ems̱āli:**-*i*
Gazel 820
Mısra: **12**
Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.
11. Evvel bizümle itdügi ʿaḳd-ı maḥabbetüñ
12. Aḳrānı oldı münḳariż ems̱āli ḳalmadı

emsāli üzre:
1. **emsāli üzre:**
Gazel 554
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Benzerleri üzerinde.
1. Rāḥat bulur mı ḥükm-i ḳaderle nizāʿ iden
2. Emsāli üzre dāʿiye-i irtifāʿ iden

emtiʿa-i ḫayr-ābād:
1. **emtiʿa-i ḫayr-ābād:**
Kaside 2
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Hayır alemlerinin malları.
183. Saña ḫalḳ oldı cihān senden alur feyżi yine
184. Aḥmed-ābāda gelür emtiʿa-i ḫayr-ābād

emtiʿa-i kafilede:
1. **emtiʿa-i kafilede:**-*de*
Gazel 187
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kervanın malı.
11. Ḳabż u basṭ emtiʿa-i kafilede cārīdür
12. Beyʿ içündür kimisi kimi reh-āverd gider

emtiʿa-i kārgeh-i ṣunʿ-ābād:
1. **emtiʿa-i kārgeh-i ṣunʿ-ābād:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sanat dolu yaratma fabrikasının malları.
3. Nā-mükerrer ṣatılur çār-sūy-ı ʿālemde
4. Nev-be-nev emtiʿa-i kārgeh-i ṣunʿ-ābād

emtiʿa-i nev-be-nev:
1. **emtiʿa-i nev-be-nev:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeni yeni mallar.
13. Nābī dil ider emtiʿa-i nev-be-nev īcād
14. Gūyā ki ṣanāyiʿ kede-i şehr-i Ḥalebdür

2. **emtiʿa-i nev-be-nev:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeni yeni mallar.
13. Nābī dil ider emtiʿa-i nev-be-nev īcād
14. Gūyā ki ṣanāyiʿ kede-i şehr-i Ḥalebdür

3. **emtiʿa-i nev-be-nev:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeni yeni mallar, kumaşlar.
13. Nābī dil ider emtiʿa-i nev-be-nev īcād
14. Gūyā ki ṣanāyiʿ kede-i şehr-i Ḥalebdür

emtiʿa-i şehr-āyīn:
1. **emtiʿa-i şehr-āyīn:**
Tarih 138
Mısra: **30**

Kelime Tipi: -
Bayramlarda ve diğer önemli günlerde bir şehrin bayraklar ve ışıklarla süslenmesi şeklindeki şenlik için gereken mallar.
29. Ḥükm-i şāhenşeh-i tevfīḳ ile āvīhtedür
30. Çār divāresine emtiʿa-i şehr-āyīn

emvāc:
1. **emvācdan:**-*dan*
Gazel 6
Mısra: **5**
Dalgalar.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

2. **emvāc:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Dalgalar.
9. Biri birin kenāra gelmede emvāc ider pā-māl
10. Meġer Nābī şikāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

3. **emvācı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **60**
Dalgalar.
59. Ḥıfẓı bir mertebe kim itse es̱er deryāya
60. Baḥruñ emvācı olur sedd-i reh-i bād-ı ṣabā

4. **emvācı:**-*ı*
Tarih 39
Mısra: **15**
Dalgalar.
15. Ḥüsninüñ vaṣfına emvācı sütūr-ı taḥrīr
16. Ṭarḥınuñ medḥine māhīsi zebān-ı gūyā

5. **emvācın:**-*ı, -n*
Tarih 92
Mısra: **62**
Dalgalar.
61. Ṣayılur ẕāt-ı kerīminde olan ḥüsn-i ṣıfāt
62. Baḥruñ emvācın eger mümkin olursa iḥṣā

6. **emvācı:**-*ı*
Gazel 179
Mısra: **4**
Dalgalar II İnsanı Allah'tan uzaklaştıran dünyevi unsurlar (masiva).
3. Nev-be-nevdür kārvān-ı ḥādisāt-ı kāʾināt
4. Bulmaz emvācı tenāhī ʾādet-i yem böyledür

7. **emvācı:**-*ı*
Gazel 430
Mısra: **3**
Dalgalar.
3. Gird-ābı dāʾire ṭutar emvācı raḳs ide
4. Şevḳ-i hevā-yı ʿaşḳ ile deryā-yı vaḥdetüñ

8. **emvācdan:**-*dan*
Gazel 707
Mısra: **12**
Dalgalar.
11. Gelmiş hevā-yı ʿaşḳ ile cūş u ḫurūşa kim
12. Emvācdan sipāh çeker yem yem üstine

9. **emvāc:**
Gazel 792
Mısra: **5**
Dalgalar.
5. Cebīn-i yemdeki emvāc olurdı çīn-i ḫacālet
6. Derūna ʿārıż olan inkisār bir yire gelse

emvāc-ı āferiniş:
1. **emvāc-ı āferiniş:**
Gazel 295
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaradılış dalgaları.
5. Ḥarf-i mükerrer olmaz eczā-yı ṣunʿ içinde
6. Emvāc-ı āferiniş hep bir ḳarāra gelmez

emvāc-ı baḥr-i medḥ ü senā:
1. **emvāc-ı baḥr-i medḥ ü s̱enā:**
Kaside 16
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -
Övgü denizinin dalgaları.
225. Nābī duʿāya başla ki bulmak muḥāldür
226. Emvāc-ı baḥr-i medḥ ü s̱enā ḥadd u ġāyeti

emvāc-ı cebīn:
1. **emvāc-ı cebīn:**
Gazel 715
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alın dalgaları, alın kırışıklıkları.
3. Sipeh-i ṣaf-be-ṣaf-ı nāzdur emvāc-ı cebīn
4. Devr-i girdāb-ı belādur ḫam-ı gīsū degül a

emvāc-ı çerḫi:
1. **emvāc-ı çerḫi:**-*i*
Gazel 492
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sema dalgaları.
1. Gāh olur emvāc-ı çerḫi ġarḳ ider yemdür göñül
2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

emvāc-ı deryā-bār-ı ṣunʿ:
1. **emvāc-ı deryā-bār-ı ṣunʿ:**
Gazel 375
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sanatla yapılan işlerin denizler gibi coşkun dalgaları.
5. Maḥv olup çirk-i ʿadem pīrāhen-i īcāddan
6. Birbirin taʿḳīb ile emvāc-ı deryā-bār-ı ṣunʿ

emvāc-ı fitneden:
1. **emvāc-ı fitneden:**-*den*
Gazel 91
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fitne dalgaları.
7. Cūyende-i necāt olan emvāc-ı fitneden
8. Fāriġ-nişīn-i gūşe-i kām-ı neheng olur

emvāc-ı hüdā:
1. **emvāc-ı hüdā:**
Tarih 127
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Hidayet dalgaları.
45. Hāṣdur ẕāt-ı hümāyūnına nūr-ı ʿirfān
46. Bestedür ḳalb-i dil-ārāsına emvāc-ı hüdā

emvāc-ı mecāzun:
1. **emvāc-ı mecāzun:**-*un*
Kaside 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Yalan/yalancı dalgalar.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḥtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

emvāc-ı yem-i ġam:
1. **emvāc-ı yem-i ġam:**
Gazel 217
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gam denizinin dalgaları.
5. Ben bir ʿalem-efrāz-ı cihān-gīrī-i ʿaşḳum
6. Emvāc-ı yem-i ġam sipeh-i ṣaf-be-ṣafumdur

emvāc-ı zülāl:
1. **emvāc-ı zülāl:**
Gazel 564
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Berrak dalgalar.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

emvāl:
1. **emvālin:**-*i, -n*
Kıt'a 25
Mısra: **1**
Mal, mülk.
1. Ḫalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
2. Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür

2. **emvālin:**-*in*
Gazel 241
Mısra: **9**
Mal, mülk.
9. Ṣafā-yı ʿıyşına emvālin itmeyen maṣrūf
10. Ḫızāne-i digere pās-bān degül de nedür

3. **emvālini:**-*i, -ni*
Gazel 554

Mısra: **3**
Mal, mülk.
3. Emvālini müdāfaʿa-i ḫaşma ṣaklasun
4. Aḥbābına müsāʿadeden imtināʿ iden

emvāt:
1. **emvāt:**
Gazel 364
Mısra: **8**
Ölüler.
7. Kim ḳādir idi itmeġe taḥṣīl-i menāṣıb
8. Emvāt olaydı eger iḥyāya muʿārıż

emvāt-ı şebi:
1. **emvāt-ı şebi:**-*i*
Gazel 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gecenin ölüleri.
1. İmdāda irüp ḳāfile-i zūd-res-i ṣubḥ
2. Emvāt-ı şebi eyledi iḥyā nefes-i ṣubḥ

en:
1. **en:**
Kıt'a 52
Mısra: **2**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
1. Kilid-i genc-i tevekkül müsellem oldı bize
2. Zekātı ʿāleme kāfidür en faḳīrümüzüñ

2. **en:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
9. Şehr-i Sitānbulun ne güzel merdümānı kim
10. En sāde levḥi nāzik olur nükte-dān olur

3. **eñ:**
Gazel 114
Mısra: **14**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
13. Nābīyā sālik-i ser-menzil-i maḳṣūd olana
14. Rāh-ı teslīm ü rıżā yollaruñ eñ eslemidür

4. **eñ:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
9. Eñ pestter binā-yı bilād-ı ḳanāʿatüñ
10. Bāmında nesr-i tāʾir-i gerdūn dücācedür

5. **eñ:**
Gazel 430
Mısra: **18**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
17. Sāz ü riyāz ü bāde daḫı gerçi şarṭdur
18. Dilberdür eñ mühimteri esbāb-ı ʿişretüñ

6. **en:**
Gazel 636
Mısra: **6**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
5. Bu ʿaṣrda meşhūdı hemān çīn-i cebīndür
6. Mirʾāt-ı niyāz eyleyen en ḳadr-şināsın

7. **eñ:**
Gazel 685
Mısra: **4**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
3. Biz ol fuḳarāyuz kʾolunur ʿadd-ı denāʾet
4. Kevneyni zekāt eylemek eñ müflisümüzde

8. **eñ:**
Gazel 706
Mısra: **8**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
7. Rukabā ġāʾilesinden olamaz āsūde
8. Yañılur māʾil olan dil-berüñ eñ aḥsenine

9. **eñ:**
Gazel 730
Mısra: **4**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
3. Bu destgāhuñ urmada gümrükçī-i ḳażā
4. Tamġā-yı lā-s̱ebāt eñ aʿlā metāʿına

10. **eñ:**
Gazel 829
Mısra: **12**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
11. İmʿān olunsa ʾişmete nevʿan ḳarībdür
12. Meh-rūlaruñ göñül sever eñ bī-vefāsını

11. **eñ:**
Gazel 841
Mısra: **10**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
9. Ruḫsār-ı bī-tekellüfine sāde-rūlaruñ
10. Zen kısmınun ʿadīl olamaz eñ cemīlesi

12. **en:**
Gazel 886
Mısra: **14**
Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
13. Sezādur eyler ise ġarḳ-ı raḥmet ey Nābī
14. Bizüm şefāʿat-ı ʿaşḳ en günāhkārumuzı

en evvel:
1. **en evvel:**
Gazel 574
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İlk önce.
9. Nābī sipeh-i ʿaşḳ idicek ġāret-i ʿuşşāḳ
10. Bīçārelerün başlar en evvel ḫıredinden

en ṣoñ:
1. **en ṣoñ:**
Gazel 587
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sonunda, en son.
3. Evrāḳın en ṣoñ eyleyecek çerḫ tār ü mār
4. Mecmūʿa-i ümīd ḳo şīrāzelenmesün

eñ ṣoñra:
1. **eñ ṣoñra:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **337**
Kelime Tipi: -
En sonunda.
337. Ṭutdum eñ ṣoñra bulmayup çāre
338. Yüzümi bārgāh-ı Settārʾa

enā emlaḥa:
1. **enā emlaḥa:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Güzelleştim.
81. Maṭbah-ı kāʾināta virdi nemek
82. Enā emlaḥa ʿibāreti bī-şek

enām:
1. **enām:**
Kaside 12
Mısra: **110**
İnsanlar, halk.
109. Gitdi maṣraf gibi āmed-şud-ı ḥācetmendān
110. Ḫaneden payını īrād gibi çekdi enām

enāmil:
1. **enāmile:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **4**
Dilenmek.
3. Ol loḳma kʾola çāşnī-i feyżden tehī
4. Teklīf-i cünbiş itmege deġmez enāmile

enāmil-i keremi:
1. **enāmil-i keremi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Cömertlik parmakları.
139. Nesīm-i luṭfı ola gül-güşā-yı bāġ-ı kerem
140. Enāmil-i keremi mīve-baḫş-ı naḫl-i murād

enār:
1. **enārum:**-*um*
Gazel 97
Mısra: **8**
Nar meyvesi.
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

enbān-güşā-yı ıżṭırāb olma:
1. **enbān-güşā-yı ıżṭırāb olma:**-*ma*
Gazel 180
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Izdırap heybesini açan olmak.
3. Olma ey ṭabʿ-ı ḥarīs enbān-güşā-yı ıżṭırāb
4. Kār u bārı āsiyāb-ı ʿālemün nevbetledür

enbān-ı ʿademden:
1. **enbān-ı ʿademden:***-den*
Kaside 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Yokluk heybesi.
27. Zihī Rāzıḳ ki enbān-ı ʿademden itmede iḥsān
28. Hezārān tūşe-i şīrīn hezārān niʿmet-i aḥlā

enbār:
1. **enbāruñ:***-uñ*
Gazel 412
Mısra: **10**
Ambar, mahzen.
9. Yazuḳ pes-āmedegān-ı ḫayāle ey Nābī
10. Güşāde eyleme birden dehānın enbāruñ

enbāz idenlerüñ:
1. **enbāz idenlerüñ:***-enler, -üñ*
Gazel 426
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ortak etmek.
7. Sūdı nedür muʿamele-i kibrden ʿaceb
8. Şeytānı kār ü bārına enbāz idenlerüñ

enbiyā:
1. **enbiyā:**
Kaside 2
Mısra: **225**
Peygamberler.
225. Enbiyā cümlesi pervāne-i envāruñdur
226. Sensin ey nūr-ı naẓargāh-ı Ḫudā şemʿ-i murād

2. **enbiyā:**
Kaside 2
Mısra: **233**
Peygamberler.
233. Enbiyā her biri rāyet-keş-i aḥkāmuñdur
234. Gitdiler āḫirete itmeğe ʿarż-ı ecnād

3. **enbiyāyı:***-yı*
Gazel 357
Mısra: **9**
Peygamberler.
9. Enbiyāyı eylemiş ḥükkāma Nābī vasıta
10. Luṭf u ḳahr u ḫayr ü şerri cümle taʿrīf eylemiş

enbiyā vü evliyādur:
1. **enbiyā vü evliyādur:***-dur*
Kaside 1
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Peygamberler ve veliler.
93. Cihāndan aṣl-ı maḳṣūd enbiyā vü evliyādur hep

94. Velīkin oldılar envāʿ-ı uḫrā biʾt-tebaʿ peydā

encām:
1. **encāmı:***-ı*
Kıt'a 30
Mısra: **2**
İşin sonu, son.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

2. **encāmı:***-ı*
Kıt'a 100
Mısra: **4**
İşin sonu, son.
3. ʿĀḳıbet hezl ü firīb olduğın idrāk idicek
4. Kendüye vāsıta-i ḫaclet olur encāmı

3. **encāmuñ:***-uñ*
Gazel 421
Mısra: **2**
İşin sonu, son.
1. Tevāfuk itmedesin çünki devrine cāmuñ
2. Felek senüñ de döner gibi cāma encāmuñ

4. **encāmı:***-ı*
Gazel 473
Mısra: **1**
İşin sonu, son.
1. Oldı encāmı girān ʿömr-i sebük-reftāruñ
2. Zedelendi ucı destār-ı mülāyim-tāruñ

5. **encām:**
Gazel 744
Mısra: **4**
İşin sonu, son.
3. Ḥüsni nā-peydā ḳalur bu kārgāh-ı ḥikmetüñ
4. Her ẓuhūra żıdd ü her āġāza encām olmasa

6. **encāmı:***-ı*
Gazel 854
Mısra: **8**
İşin sonu, son.
7. Nāmını cāme-i hestī ḳomamun farḳı nedür
8. O metāʿuñ ki ola reng-i ʿadem encāmı

encām bula:
1. **encām bula:***-a*
Kaside 13
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Son bulmak, sona ermek.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

2. **encām bula:***-a*
Kaside 13
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Son bulmak, sona ermek.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

3. **encām bula:***-a*
Kaside 13
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Son bulmak, sona ermek.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

encām bulacağın:
1. **encām bulacağın:***-a, -ca, -ġı, -n*
Kaside 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Son bulmak, sona ermek.
9. Şarḳdan ġarba ṭolup ʿarbede-i ceng ü cidāl
10. Kimse bilmezdi ne yüzden bulacağın encām

encām olmaya:
1. **encām olmaya:***-ma, -y, -a*
Kaside 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Son bulmak, bitmek.
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ḫamyāze-ı ʿazl olmaya āḫir encām

encāmı bed:
1. **encāmı bed:**
Gazel 426
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sonu kötü(dür).
1. Encāmı bed ġurūra ser-āġāz idenlerüñ
2. Noksan-ı halka dīdelerin bāz idenlerüñ

encām-ı cihān:
1. **encām-ı cihān:**
Gazel 272
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünyanın sonu.
5. Maʿlūm iken encām-ı cihān ʿömr-i ʿazīzi
6. Tażyiʿ-i heves-kārī-i cāh itmege değmez

encām-ı devrin:
1. **encām-ı devrin:***-in*
Tarih 103
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Devrin sonu.
39. Görüp encām-ı devrin āsiyāb-ı çerḫ-i gerdānun
40. İder bu mezraʿ-ı fānīde zād-ı āḫiret peydā

encām-ı ḥāli:
1. **encām-ı ḥāli:***-i*
Gazel 474
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Son hali, vaziyetinin sonu.
7. Feryād-ı ṭubı dūd-ı derūnından añla kim

8. Encām-ı ḥāli āh u fiġāndur sitemgerüñ

encümen:
1. **encümen:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **28**
Meclis.
27. Fażl ü maʿārifden idi baḥs̱-ı fen
28. Ẕevḳ ile pür olmış idi encümen

2. **encümen:**
Gazel 130
Mısra: **14**
Meclis.
13. Ḥadd-i lebi tecāvüz iden rāz Nābīyā
14. Bir günde gerdiş eylemedük encümen mi ḳor

3. **encümen:**
Gazel 468
Mısra: **4**
Meclis.
3. Sipāh-ı tefriḳa āmādedür ḳafāsında
4. Ṣabāḥa kalduġı nādirdür encümen didigüñ

4. **encümenümden:***-üm, -den*
Gazel 597
Mısra: **6**
Meclis.
5. Tā maẓhar olaldan nefes-i pīr-i muġāna
6. Devr olmadı bir gerdiş-i cām encümenümden

encümen-āşūb:
1. **encümen-āşūb:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Meclisi karıştıran.
1. Ḫubān olurlar encümen-āşūb şeb-be-şeb
2. Tertīb-i bezm-i vuṣlat olur ḫūb şeb-be-şeb

encümen-efrūz:
1. **encümen-efrūz:**
Kaside 12
Mısra: **21**
Canını feda etmek, kendini feda etmek.
21. Ne ḳadar encümen-efrūz ise şemʿ-i iḳbāl
22. Bestedür tār-ı fetīlinde yine reng-i ẓalām

encümen-efrūz-ı kām:
1. **encümen-efrūz-ı kām:**
Tarih 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Arzu meclisini aydınlatan.
3. Ṣadrında ẕātı encümen-efrūz-ı kām olup
4. Bulsun deri teveccüh-i iḳbāl ile güşād

encümen-i ʿālemi:
1. **encümen-i ʿālemi:***-i*
Tarih 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi.
1. Ey ḫoşā müjde-i cān-baḫş-ı meserret-fermā
2. Kʾeyledi encümen-i ʿālemi leb-rīz-i ṣafā

encümen-i dehri:
1. **encümen-i dehri:***-i*
Gazel 533
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi.
9. İtmek nice olur encümen-i dehri perīşān
10. Bir kez mey-i sāmān-şikeni nūş idebilsem

encümen-i ḥarfde:
1. **encümen-i ḥarfde:***-de*
Kaside 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Harfler meclisi.
1. Elif ki encümen-i ḥarfde ser-āmeddür
2. Per-i Hümā-yı saʿādet serindeki meddür

encümen-i kevne:
1. **encümen-i kevne:***-e*
Tarih 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlık alemi, dünya.
3. Gelmez nazīri encümen-i kevne bir daḫı
4. Amed-şūd itse nice ṣabāh u nice revāḥ

encümen-i ḳurbde:
1. **encümen-i ḳurbde:***-de*
Gazel 268
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yakınlık meclisi.
3. Ne idi encümen-i ḳurbde sūzān olmaḳ
4. Düşeli gūşe-i hicrāna ḥużūr eylemişüz

encümen-i münteḫab eyledi:
1. **encümen-i münteḫab eyledi:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Seçkin bir meclis kurmak.
15. Bir gece ol āṣaf-ı ʿālī-neseb
16. Eyledi bir encümen-i münteḫab

encümen-i taṣvīre:
1. **encümen-i taṣvīre:***-e*
Gazel 751
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Suret topluluğu.
13. Nice insān ṭayanur ġamze-i fettānına kim
14. Bıraġur şūr-ı nifāḳ encümen-i taṣvīre

encümen-i taṣvīri:
1. **encümen-i taṣvīri:***-i*
Gazel 852
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Suret topluluğu.
5. Bulamazsun arasan meclis-i bī-reşk ü nifāḳ
6. İḫtiyar itmeyicek encümen-i taṣvīri

endāḫte iderdi:
1. **endāḫte iderdi:***-er, -di*
Tarih 30
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
(Havaya, göğe) Atmak, fırlatmak.
31. Tāc-ı zerrīnin iderdi āsmān endāḫte
32. Sebʿa-i seyyāresin eylerse gül-mīḫ-i deri

endāḫte-i künc-i firāḳ:
1. **endāḫte-i künc-i firāḳ:**
Gazel 539
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılık köşesine atılmış.
3. Ḫavfum oldur kʾolam endāḫte-i künc-i firāḳ
4. Ṭabʿ-ı nāzikterīn ibrām ile tekdīr itsem

endaḫte-i saḳbe-i mār itmek:
1. **endaḫte-i s̱aḳbe-i mār itmek:***-mek*
Gazel 346
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yılanın yuva yapması için delik açmak.
9. Ḥāṣiyyetümi bildügi mānende-i tiryāk
10. Endaḫte-i s̱aḳbe-i mār itmek içünmiş

endām:
1. **endām:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **13**
Beden, boy pos.
13. Se sütūn üzre müzeyyen endām
14. Şāṭır-ı zer kemeri tābe-ḳıyām

2. **endāmuñ:***-uñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **375**
Beden, boy pos.
375. Neden oldı şikeste endāmuñ
376. Saña nʾoldı ki yoḳdur ārāmuñ

3. **endāmı:***-ı*
Tarih 41
Mısra: **16**
Beden, boy pos..
15. Olmada nūr-feżāyende-i erbāb-ı naẓar
16. Gūyiyā Mīr ʿAlī ḳıtʿasıdur endāmı

4. **endāmında:***-ı, -n, -da*
Tarih 92
Mısra: **31**
Beden, boy pos.
31. Bu leṭāfet bu nezāket ki var endāmında
32. Çoḳ degüldür bu serā-perdeye bu ḥüsn ü bahā

5. **endāmı:***-ı*
Gazel 833

Mısra: **7**
Beden, boy pos.
7. Pīç ü tāb olmayanuñ mūy-be-mūy endāmı
8. Ṣadr-ı rifʿat olamaz menzili iḥrām gibi

6. **endāmları:***-lar, -ı*
Gazel 856
Mısra: **6**
Beden, boy pos.
5. Serve teklīf-i ḫırām itmez idük görsek eger
6. Ḳāmet-i yārim aña kesdügi endāmları

endām-ı dil-i maḥzūnı:
1. **endām-ı dil-i maḥzūnı:***-ı*
Gazel 873
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hüzünlü aşığın gönlü/bedeni.
1. Raʿşe ṭutsa nʾola endām-ı dil-i maḥzūnı
2. Şāhid-i meyde yine gördi libās-ı ḫūnı

endām-ı şehriyānuñ:
1. **endām-ı şehriyānuñ:***-uñ*
Kaside 16
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Şehirlilerin-İstanbulluların-boyu posu.
83. Çeşmüñ daḫı ġıdāsı nigāh-ı ümīdidür
84. Endām-ı şehriyānuñ o nāzük ḳıyāfeti

endāze:
1. **endāzesidür:***-si, -dür*
Gazel 400
Mısra: **14**
Bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan ve çarşı arşını da denen 65 santim uzunluğunda ölçü.
13. Yārün tamām gelmeġe ḳadd-ı ḳabūlına
14. Endāzesidür āh metāʿ-ı maḥabbetüñ

2. **endāzeden:***-den*
Gazel 725
Mısra: **7**
Bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan ve çarşı arşını da denen 65 santim uzunluğunda ölçü.
7. Metāʿ-ı şevḳüñi endāzeden dırāz itme
8. Tecāvüz eylemesün ḳadd-i yāri ḳāmet-i āh

3. **endāzeleri:***-ler, -i*
Gazel 818
Mısra: **4**
Bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan ve çarşı arşını da denen 65 santim uzunluğunda ölçü.
3. Nice mümkin kʾola kālā-yı naġam bīş yā kem
4. Neyzenüñ elde müheyyā iken endāzeleri

endāze vü mīzānından giçe:
1. **endāze vü mīzānından giçe:***-e*
Gazel 635
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değer ölçülerinden geçer not almak, onay almak.
9. Ḳıymet ü ḳadrin o demlerde bilür nevʿ-i ḥarīr
10. Ki giçe tācirüñ endāze vü mīzānından

endāze-i bennā:
1. **endāze-i bennā:**
Tarih 122
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Mimar endazesi (Endaze; Eskiden daha çok kumaş ölçmekte kullanılan ve 65 cm. gelen uzunluk ölçüsü; arşın).
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

endāze-i fikr ü taḫmīn:
1. **endāze-i fikr ü taḫmīn:**
Tarih 138
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Hayal ve tahmin endazesi (Endaze; Bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan ve çarşı arşını da denen 65 santim uzunluğunda ölçü).
63. Bī-vefā şānına mīzān-ı kıyās ü taʿdād
64. Nā-resā cāhına endāze-i fikr ü taḫmīn

endāze-i taḫmīn ü ḳıyāsın:
1. **endāze-i taḫmīn ü ḳıyāsın:***-ı, -n*
Gazel 636
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tahmin ve karşılaştırma tartısı (Var olup süregiden düzen bağlamında).
1. Bu dāʾirenüñ derk idemez köhne esāsın
2. Kesr itmeyen endāze-i taḫmīn ü ḳıyāsın

endāze-i vusʿınca:
1. **endāze-i vusʿınca:***-ınca*
Gazel 357
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Terazinin tartabileceği, kaldırabileceği (kadar).
5. Herkese ḥaddince olmış māye-baḫş-ı iḳtidār
6. Ḫıdmetin endāze-i vusʿınca teklīf eylemiş

endāzele:
1. **endāzelemek:***-mek*
Gazel 840
Mısra: **6**
Ölçmek (Kavuşma kumaşı bağlamında).
5. El virse daḫı düşme göñül terk-i edebdür
6. Endāzelemek ḳaydına kālā-yı viṣāli

endāzelen:
1. **endāzelenmesün:***-me, -sün*
Gazel 587
Mısra: **10**
Ölçmek (Şiir kumaşı bağlamında).
9. Bī-müşterī ḳalem-zen-i naẓm olma Nābiyā
10. Kālā-yı şiʿr yoḳ yire endāzelenmesün

endāzesüz ḳalmaz:
1. **endāzesüz ḳalmaz:***-maz*
Gazel 258
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ölçüsüz kalmak.
5. Gelür bir dem teninde dāġ-ı şerḥa gösterür ʿāşıḳ
6. Bu bāzār-ı cünūn peymānesiz endāzesüz ḳalmaz

endek:
1. **endek:**
Kaside 8
Mısra: **79**
Az.
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf
80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

2. **endek:**
Gazel 426
Mısra: **5**
Az.
5. Çoḳ görmişüz nigūnlığın endek zamānede
6. Zuʿmınca cāh ü rütbeler ihraz idenlerün

3. **endek:**
Gazel 802
Mısra: **13**
Az.
13. Endek ola meʾāli nā-gūş-zed makāli
14. Her saṭr ola müʾeddī Ḳāmūsʾı iḥtizāra

enderūn:
1. **enderūnı:***-ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **208**
Osmanlı sarayının iç teşkilatı.
207. Ġoncaya çoḳ ḳırınṭı ʿāʾiddür
208. Enderūnı emīn-i kāğıddur

2. **enderūnına:***-ı, -n, -a*
Tarih 42
Mısra: **17**
İçeri, dahil.
17. Her giren enderūnına eyler
18. Şiddet-i rüzgārdan feryād

endīşe:
1. **endīşe:**
Kaside 8
Mısra: **24**
Düşünce, fikir, *hayal.*
23. Ḳalmadı tāb ü tüvān ṭayy-ı reh-i efkâra
24. Oldı endīşe de terkīb-i vücūdum gibi pīr

2. **endīşemi:***-m, -i*
Kaside 9
Mısra: **115**
Düşünce, fikir, *hayal.*

115. Āb-ı ṣāfī gibi endīşemi żabṭ eyleyemem
116. Çemen-i medḥūñe yüz şevḳ ile rū-māle gider

3. **endīşeden:**-*den*
Gazel 70
Mısra: **5**
Endişe II Düşünce.
5. Sāha-i sīne bir endīşeden olmaz ḫālī
6. Tekyedür tekyede elbette müsāfir bulunur

4. **endīşesiyle:**-*si, -y, -le*
Gazel 90
Mısra: **1**
Düşünce, fikir, hayal.
1. Lebüñ endīşesiyle maḫzen-i laʿl oldı dāmānlar
2. Nigāhuñ şevḳine bāzār-çāk oldı girībānlar

5. **endīşeyi:**-*y, -i*
Gazel 292
Mısra: **9**
Endişe II Düşünce.
9. Ol meyān kim ḥasreti endīşeyi bārīk ider
10. Ḫülyā bezminde bī-minnet der-āġūş itmişüz

6. **endīşe:**
Gazel 635
Mısra: **1**
Endişe II Düşünce.
1. Olur endīşe nemek-līs nemekdānından
2. Ṣu çeker tār-ı nigeh çāh-ı zeneḫdānından

7. **endīşeden:**-*den*
Gazel 712
Mısra: **9**
Endişe II Düşünce.
9. Degüldür yek-nefes endīşeden ḫālī dil-i Nābī
10. Degül ʿādet şebān-rūz olmaḳ ebvāb-ı ḥarām beste

8. **endīşe:**
Gazel 770
Mısra: **4**
Düşünce, fikir, hayal.
3. Yek-nefesde ṭolaşur dāʾire-i imkânı
4. Ne ḳadar ṭāʾir endīşe girān-bāl olsa

endīşe ʿālemin:
1. **endīşe ʿālemin:**-*n*
Gazel 601
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Düşünce alemi, hayal dünyası.
11. Eylerdi yār bulsa ḫayālin daḫı diriġ
12. Olsaydı żabṭa ḳudreti endīşe ʿālemin

endīşe-i cemʿi:
1. **endīşe-i cemʿi:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Toplama fikri.
45. Hep perīşān idi esbāb-ı ser ü sāmānum
46. Gāh endīşe-i cemʿi dile itdükçe güẕer

endīşe-i rāḥat:
1. **endīşe-i rāḥat:**
Gazel 70
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Rahatlık endişesi.
7. Her zaman ḫāṭıra endīşe-i rāḥat gelmez
8. ʿĀdet-i şehr budur müʾmin ü kāfir bulunur

endīşe-i ṣahbāda:
1. **endīşe-i ṣahbāda:**-*da*
Gazel 791
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarap hayali, düşüncesi.
1. Ḫūn olmaz idi diller endīşe-i ṣahbāda
2. Bir ḳaṭre şarāb olsa nüh-kāse-i mīnāda

endīşe-i şer idemez:
1. **endīşe-i şer idemez:**-*e, -mez*
Kaside 9
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Kötülük fikri taşımak, kötülük tasarlamak.
107. Şimdi āsūdedür ol deñlü cihān kim mes̱elā
108. İdemez ḫavf ile şeytān daḫı endīşe-i şer

endīşe-i tārāc-ı keder çekmez:
1. **endīşe-i tārāc-ı keder çekmez:**-*mez*
Gazel 548
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gamın yağmalama endişesi taşımak.
9. Çekmez endīşe-i tārāc-ı keder sükkānı
10. Ḳalʿa-i ṣabrda bārū-yı taḥammül var iken

endīşe-i ʿukbā:
1. **endīşe-i ʿukbā:**
Tarih 103
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Ahiret endişesi.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zāʾil degül endīşe-i ʿukbā

endīşe-i vām:
1. **endīşe-i vām:**
Gazel 744
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Borç endişesi.
15. Leẕẕeti inkār olunmaz beẕl ü isrāf itmenüñ
16. Āh ẓımnında eger endīşe-i vām olmasa

endīşesin itmedin:
1. **endīşesin itmedin:**-*me, -di, -n*
Gazel 592
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kaygılanmak.
1. Düşe salmak fikrine ʿālemde rāḥat rīşesin
2. İtmedin toḫm-ı tesāmüḥ ʿālemüñ endīşesin

endūde-i saḳf u bāmı:
1. **endūde-i saḳf u bāmı:**-*ı*
Tarih 41
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tavan ve çatının sıvası.
9. Çeşm-ı ʿuşşāḳ gibi germ-revān lūleleri
10. Nūrdan rīhte endūde-i saḳf u bāmı

endūh:
1. **endūh:**
Gazel 749
Mısra: **3**
Gam, iç sıkıntısı.
3. Hep çekdügüm endūh sebük-serlügümüñdür
4. Bu keş-me-keşe düşmez idüm lengerüm olsa

endūh u elem:
1. **endūh u elem:**
Kaside 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gam ve keder.
11. ʿĀleme ʿīd-i sürūr irdi olurlarsa nʾola
12. Kisvet-i şevḳ ile endūh u elem cilve-nümā

endūh ü ġamuñ:
1. **endūh ü ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 460
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Keder ve tasa.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

endūḫ-gīn buldum:
1. **endūḫ-gīn buldum:**-*du, -m*
Gazel 506
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönlü kırılmış bulmak.
7. Kimi vāreste-i derd añladumsa bezm-i ʿālemde
8. Añı benden beter dil-rīşter endūḫ-gīn buldum

endūhgīn olmaz:
1. **endūhgīn olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Kırılmak, yarılmak, bulanmak.
21. Cihān ʿaks-i merāyā olduġın fehm eyleyen ʿārif
22. Zevālinden zülāl-i ʿālemüñ endūhgīn olmaz

endūhını çekme:
1. **endūhını çekme:**-*me*
Gazel 416
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Gamını, kederini çekmek.
7. Ḥüsninüñ ẕevḳini gör ʿārif-i ibn-i vaḳt ol
8. Çekme endūhını pīşīn ḫaṭ-ı nev-āmedenüñ

enfaʿ:
1. **enfaʿdur:**-*dur*
Kaside 2
Mısra: **229**
Faydalı, menfaatli.
229. İltica itse senüñ dergehiñe enfaʿdur
230. İtmeden dāmen-i miḥraba teşebbüs̱ zühhād

enfās:
1. **enfāsını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 129
Mısra: **5**
Nefesler, soluklar II Sözler, nutuklar.
5. Rāmişger-i ḥayāt ider enfāsını bülend
6. İtdükçe sāz-ı nabzı nevaziş ṭabībler

2. **enfāsla:**-*la*
Gazel 309
Mısra: **3**
Nefesler, soluklar.
3. Olur enfāsla gencīne-i hestī ber-bād
4. Kemterīn bād ile ṣavrulmadadur ḫırmenümüz

3. **enfāsı:**-*ı*
Gazel 387
Mısra: **7**
Nefesler, soluklar.
7. Enfāsı bile ʿāriyyetidür bize ḳalmaz
8. Defterli bir maʿdūd-ı hevānuñ nesin alduḳ

4. **enfāsumuz:**-*u, -muz*
Gazel 501
Mısra: **1**
Nefesler, soluklar.
1. Enfāsumuz egerçi ki āhestedür bizüm
2. Ammā ki çerḫe riştesi peyvestedür bizüm

5. **enfāsın:**-*ı, -n*
Gazel 580
Mısra: **13**
Nefesler, soluklar II Ömür.
13. Nābiyā yāveye ṣarf itmededür enfāsın
14. İḥtişāma çüriden mā-ḥaṣal-ı irādın

6. **enfās:**
Gazel 705
Mısra: **7**
Allah'ın veli kullarının iyileştirici duaları.
7. Mevce-i aʿmāl ider enfās ile çerḫe ṣuʿūd
8. Lücce-i ṭāʿat ider ṭufan Āyāṣufiyyeʾde

7. **enfāsa:**-*a*
Gazel 740
Mısra: **1**
Nefesler, soluklar II Sözler, nutuklar.
1. Ġaybdandur meded enfāsa derūn maḫzen ise
2. İder enfās-ı taṣarruf dehen ābisten ise

enfās-ı ḥayātına:
1. **enfās-ı ḥayātına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 113
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ömrün nefesleri, her anı.
7. Olsun enfās-ı ḥayātına mümid
8. Ṭīb-i enfās-ı duʿā-yı evliyā

enfās-ı ʿisevī:
1. **enfās-ı ʿisevī:**
Tarih 52
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hz. İsa'nın (ölüleri dirilten) nefesi.
19. Eyler benefşe zār-ı sevādı hemīşe baḫş
20. ʿĀşıḳlaruñ meşāmına enfās-ı ʿİsevī

enfās-ı ʿiseviyle:
1. **enfās-ı ʿiseviyle:**-*y, -le*
Gazel 246
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hz. İsa'nın (ölüleri dirilten) nefesi gibi.
1. Geldi bahār itdi zemīn ʿarż-ı sīneler
2. Enfās-ı ʿİseviyle açıldı sefīneler

enfās-ı nās:
1. **enfās-ı nās:**
Gazel 351
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnsandaki nefes.
3. Enfās-ı nās itmededür mürde zindeyi
4. Rūḥ-ı nefes meşīme-i Meryemʾde ḳalmamış

enfās-ı raḥmānī:
1. **enfās-ı raḥmānī:**
Kaside 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Rahman olan Allah'ın nefesi.
41. İdüp ʿālemlere baḫş-ı ḥayāt enfās-ı Raḥmānī
42. Çıḳarmış arż-ı meyte mürdegānın eylemiş iḥyā

enfās-ı taṣarruf ider:
1. **enfās-ı taṣarruf ider:**-*er*
Gazel 740
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nefesini, ömrünü tasarruf etmek II Sözlerini israf etmemek.
1. Ġaybdandur meded enfāsa derūn maḫzen ise
2. İder enfās-ı taṣarruf dehen ābisten ise

enfüs ile āfāḳuñ:
1. **enfüs ile āfāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 441
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nefis ve nefis dışı şeyler, öznel ve nesnel şeyler.
1. Añla merzūk idügin enfüs ile āfāḳuñ
2. Ḫilḳat-i rızḳda taḳdīmini gör Ḫallāḳuñ

engīḫte:
1. **engīḫtedür:**-*dür*
Gazel 482
Mısra: **2**
Yükseltilmiş, karıştırılmış.
1. Mū-be-mū ḥüsn ile āmīḫtedür rūy-ı Ḫalīl
2. Rū-be-rū luṭf ile engīḫtedür ḫūy-ı Ḫalīl

engūr:
1. **engūre:**-*e*
Gazel 82
Mısra: **6**
Üzüm.
5. Bu köhne baġdan ümmid-i şīre eylemese
6. Meġer aṣılmaġa engūre rīsmān mı virür

2. **engūr:**
Gazel 802
Mısra: **22**
Üzüm.
21. Nābi ṣafāsı yoḳdur elfāz-ı ʿuḳde-dāruñ
22. Engūr neşʾe virmez rind-i ʿuṣāre-ḫᵛāre

engūr ider:
1. **engūr ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Üzüme çevirmek.
185. Böyledür işte naẓar-ı kāmilān
186. Ġureyi engūr ider der-zamān

engūrī:
1. **engūrīden:**-*den*
Gazel 341
Mısra: **2**
Üzüm.
1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış
2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

engüşt:
1. **engüşti:**-*i*
Gazel 14
Mısra: **3**
Parmak.
3. Engüşti kimüñ degdi diyü ġabġab-ı yāre
4. Destüm zenāh-i fikre sütūn eyleme yā Rab

2. **engüştüm:**
Gazel 64
Mısra: **2**
Parmak.
1. Benüm ṣarrāf-ı şehr-i rāz dükkānum dehānumdur
2. Devātum kīse taḫtam safha engüştüm zebānumdur

3. **engüşt:**
Kıt'a 94
Mısra: **2**
Parmak.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

4. **engüştlerle:***-ler, -le*
Kıt'a 101
Mısra: **4**
Parmak.
3. Ser-rişte-i ümmīdi çıḳardukça destden
4. Engüştlerle destde ḳaldı eṯerleri

5. **engüştümüz:***-ü, -müz*
Gazel 252
Mısra: **5**
Parmak.
5. Olsun mı nabż-ı ẖāmeden engüştümüz cüdā
6. Biz kim mizāc-ı ḥüsn-i edānuñ ṭabībiyüz

6. **engüşt:**
Gazel 496
Mısra: **14**
Parmak.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

7. **engüştde:***-de*
Gazel 570
Mısra: **6**
Parmak.
5. Olmaḳ engüşt-i ḳalem menbaʿ-ı āb-ı maʿnā
6. Yegdür engüştde göstermeden āb-ı güherin

engüşt gibi itdi:
1. **engüşt gibi itdi:***-di*
Kaside 8
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Parmak gibi yapmak (Ağırlığın altında yamultmak, eğri hale getirmek bağlamında).
21. Hep bilürsüz ki ḳad-ı rāstumı ẖāme gibi
22. İtdi engüşt gibi ẖam-zede bār-ı taḥrīr

engüşt ü büzāḳ:
1. **engüşt ü büzāḳ:**
Gazel 420
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Parmak ve tükürük (Mühürdar görevi itibariyle kullandığı devatında kalemi olmazsa, yani mühürdar tedariksiz olursa tükrük ve parmağıyla işini yapmak zorunda kalır bağlamında).
9. Sāde engüşt ü büzāḳ ile biter kārları
10. Ḳalem olmazsa devātında mühürdārlaruñ

engüşte:
1. **engüşte:**
Gazel 348
Mısra: **4**
Yaba.
3. Dil-i bī- ʿaşḳı ʿaşḳa farḳı yoḳdur itmenüñ teşvīk
4. Firūzına ḥavāle itmeden engüşte bī-āteş

engüşter:
1. **engüşteri:***-i*
Kaside 17
Mısra: **8**
Parmağa süs amacıyla takılan yüzük.
7. Ehl-i ḥarfüñ ḥüsni eyler vaḳt-i ḥācetde ẓuhūr
8. Eyleme kec-naḳşlikle ittihām engüşteri

2. **engüşteri:***-i*
Tarih 30
Mısra: **56**
Parmağa süs amacıyla takılan yüzük.
55. Bir ẖazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

engüşter-i iḳbāle:
1. **engüşter-i iḳbāle:***-e*
Gazel 126
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İkbal parmağı.
9. Ne suẖan rifʿatine seng-i binānuñ ammā
10. Suẖan engüşter-i iḳbāle nigīn olmadadur

engüşt-i ārzūyı:
1. **engüşt-i ārzūyı:***-yı*
Gazel 186
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Arzu parmağı.
7. Çün ḥall-i ʿuḳde-i dil müşkilter oldı sende
8. Engüşt-i ārzūyı nāẖun-bürīde göster

engüşt-i fıṭnatı:
1. **engüşt-i fıṭnatı:***-ı*
Kaside 16
Mısra: **182**
Kelime Tipi: -
Zekasının parmakları.
181. Olsa ne deñlü ʿuḳde-i müşkilter-i suẖan
182. Evvel naẓarda ḥall ider engüşt-i fıṭnatı

engüşt-i gedā-perver-i iḥsānuñı:
1. **engüşt-i gedā-perver-i iḥsānuñı:***-uñ, -ı*
Kıt'a 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin fakirin başını okşayan parmağı/eli.
13. Engüşt-i gedā-perver-i iḥsānuñı tā ḥaşr
14. Fevvāre-i erzāk-ı ʿibād eylesün Allāh

engüşt-i girih-beste-i yeʾs olması:
1. **engüşt-i girih-beste-i yeʾs olması:**
Gazel 34
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik düğümüne koyulan parmak olmak (Mecazen çok üzülmek. Düğüm atılırken düğümün sıkı olması için araya parmak konulur).
7. Engüşt-i girih-beste-i yeʾs olması yegdür
8. İtmekden ise ẕeyl-i leʿimāna teşebbüs̱

engüşt-i ʿināyetle:
1. **engüşt-i ʿināyetle:***-le*
Kıt'a 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yardım parmağı.
7. Müşkilter olan ʿuḳde-i maḳṣūd u murāduñ
8. Engüşt-i ʿināyetle güşād eylesün Allāh

engüşt-i iʿtibāra:
1. **engüşt-i iʿtibāra:***-a*
Gazel 393
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Saygınlık parmağı (Parmak gösterilecek itibara sahip olmak bağlamında).
5. Ḥarf-i vefā nüvişte-i levḥ-i cebīn iken
6. Engüşt-i iʿtibāra sezā ẖatem olmaduḳ

engüşt-i iʿtirāża:
1. **engüşt-i iʿtirāża:***-a*
Gazel 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İtiraz parmağı.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyāñı şūẖ

engüşt-i ḳalem:
1. **engüşt-i ḳalem:**
Kaside 23
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Kalemin parmağı.
31. İtdi dil-bestelik ol mertebe bizden de ẓuhūr
32. Ki ne ḳādir anı engüşt-i ḳalem iḥṣāya

engüşt-i ḳalem olmaḳ:
1. **engüşt-i ḳalem olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 570
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kalemin parmağı olmak.
5. Olmaḳ engüşt-i ḳalem menbaʿ-ı āb-ı maʿnā
6. Yegdür engüştde göstermeden āb-ı güherin

engüşt-i laṭīf:
1. **engüşt-i laṭīf:**
Gazel 835
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Narin, güzel parmak.
3. Gūş u hūşumdan idüp ṣayd o engüşt-i laṭīf
4. Götürüp ṭıfl-ı debistān cünūn itdi beni

engüşt-i mülūk ü vüzerā olur:
1. **engüşt-i mülūk ü vüzerā olur:**-*ur*
Gazel 513
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hükümdar ve vezirlerin parmağı olmak.
1. Menbaʿ-ı maʿrifet olmaḳla ser-ā-pāy-ı ḳalem
2. Olur engüşt-i mülūk ü vüzerā cāy-ı ḳalem

engüşt-i nevāziş:
1. **engüşt-i nevāziş:**
Gazel 349
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İltifat parmağı.
1. Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāre yapışmış
2. Miḳrāżdur ol şemʿ-i żiyādāra yapışmış

engüşt-i nigāhına:
1. **engüşt-i nigāhına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 704
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bakış parmakları.
3. Görmez birin engüşt-i nigāhına sezāvār
4. Dāmānumı pür eylese yāḳūt-ı çekīde

engüşt-i şehādetleridür:
1. **engüşt-i şehādetleridür:**-*ler, -i, -dür*
Kaside 2
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Şehadet parmağı.
123. Nābit ü cāmidüñ engüşt-i şehādetleridür
124. Bāġda serv-i ser-efrāz u menārāt-ı bilād

engüşt-i şihāba:
1. **engüşt-i şihāba:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçasının parmağı.
69. Olur engüşt-i şihāba eger itse fermān
70. Devre-i Ḳavs-i ḳuzaḫ ḥalḳa-i teng-i zih-gīr

engüşt-i siyeh:
1. **engüşt-i siyeh:**
Gazel 97
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kara parmak.
9. Ey engüşt-i siyeh itme benümle daʿvī-i himmet
10. Çerāġ-ı himmetüm nūrum benüm nārumdan efzūndur

engüşt-nümā-yi şuʿarā:
1. **engüşt-nümā-yi şuʿarā:**
Tarih 74
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Şairlerin parmakla gösterdiği.
27. Pederinüñ daḫı tārīḫ-i hümāyunında
28. Ola mānend-i meh engüşt-nümā-yi şuʿarā

enīn:
1. **enīnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 789
Mısra: **1**
İnilti, inleme.
1. Dil itmedi ḫayālimi maḥrem enīnine
2. Iẓhār-ı ḥasret eylemedi nāzenīnine

enīs:
1. **enīsüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **311**
Görüşülen kimse, arkadaş, dost.
311. Ne enīsüm ne yār-ı ġam-ḫ∨ārum
312. Ne tesellī virür vefādarum

2. **enīs:**
Kaside 17
Mısra: **67**
Görüşülen kimse, arkadaş, dost.
67. Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs
68. ʿAvn-ı Iẕid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī rehberi

3. **enīsümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 132
Mısra: **2**
Görüşülen kimse, arkadaş, dost.
1. Ben ol ḫāküm ki ḫurşīd-i cihān-ārā celīsümdür
2. Tenüm süflīdür amma maʿnī-i ʿulvī enīsümdür

enīs ü ġam-ḫ∨ārı:
1. **enīs ü ġam-ḫ∨ārı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **365**
Kelime Tipi: -
Dost ve dert ortağı.
365. ʿAcizānuñ enīs ü ġam-ḫ∨ārı
366. Nām-ı pāki ʿināyet-i Bārī

enīs ü yārum:
1. **enīs ü yārum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **392**
Kelime Tipi: -
Dost ve sevgili.
391. Dār-ı ġurbetde ġam-güsārum yoḳ
392. Müşfiḳum yoḳ enīs ü yārum yoḳ

enṣār:
1. **enṣār:**
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Hz. Muhammed Peygamber, Mekke'den Medine'ye göç ettiğinde ona yardım etmiş ve onu iyi karşılamış olanlar; Medine'deki Evs ve Hazrec kabileleri.
3. Cān ber-leb idi vesvese-i hicr ile enṣār
4. Oldı yirine geldi hele cānları rāḥat

enṭaḳ:
1. **enṭaḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **28**
Çok (daha, en, pek) iyi söz söyleyen.
27. Żarūrī iḫtisāra raġbet itdüm kim bu vādīde
28. Lisān-ı ḳalden zīrā lisān-ı ḥāl enṭaḳdur

envāʿ:
1. **envāʿı:**-*ı*
Gazel 384
Mısra: **7**
Türlü türlü II çeşit.
7. Yūsuf gibi envāʿı mihen çekmeğe muḥtāc
8. Āsān degül iḫvāna velīyüʾn-niʿam olmaḳ

envāʿ-ı dāniş ü ʾirfān:
1. **envāʿ-ı dāniş ü ʾirfān:**
Kaside 7
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Erdemlik ve bilgelik nevleri.
91. Żamīne cāhına envāʿ-ı dāniş ü ʾirfān
92. ʾİlāve ḳadrine aḳsām-ı fażl-ı nā-maḥṣūr

envāʿ-ı kāmı almışuz:
1. **envāʿ-ı kāmı almışuz:**
Gazel 142
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her dilediğini elde etme.
11. Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
12. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

envāʿ-ı keder:
1. **envāʿ-ı keder:**
Kaside 9
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Hüznün her çeşidi.
39. Görmedüm geldügüñi hīç tehī-dest senüñ
40. Getürürdüñ dil-i maḥzūnuma envāʿ-ı keder

envāʿ-ı ṣafā ide:
1. **envāʿ-ı ṣafā ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Türlü zevklerle eğlenmek.
47. İde mesʿūd ü mübārek Mevlā
48. Sāyesinde ide envāʿ-ı ṣafā

envāʿ-ı uḫrā:
1. **envāʿ-ı uḫrā:**
Kaside 1
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Başka çeşitler, diğer kimseler.
93. Cihāndan aṣl-ı maḳṣūd enbiyā vü evliyādur hep

94. Velīkin oldılar envāʿ-ı uḫrā biʾt-tebaʿ peydā

envār:
1. **envārdan:**-*dan*
Gazel 22
Mısra: **4**
Nurlar, aydınlıklar.
3. Retḳ itmededür fetḳ-i girībān-ı günāhı
4. Envārdan ibrīşim ile sūzen-i raḥmet

2. **envārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **4**
Nurlar, aydınlıklar.
3. Ne çetr-i pāk kʾeyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni bağışlar mihre envārı

3. **envārdan:**-*dan*
Tarih 96
Mısra: **3**
Nurlar, aydınlıklar.
3. Ser-ā-pāy envārdan eylemiş
4. Vücūd-ı şerīfin sirişte Ḫudāy

4. **envārın:**-*ı, -n*
Gazel 411
Mısra: **9**
Nurlar, aydınlıklar.
9. Olmasak biz kime ʿarż eyler idi envārın
10. Felek anlar mı ʿaceb ḳadrini iḥsānumuzuñ

5. **envāruñ:**-*uñ*
Gazel 438
Mısra: **6**
Nurlar, aydınlıklar.
5. Kendü āğūşına maḫṣūṣ ṣanur her revzen
6. Pertevin ʿālemi müstağraḳ iden envāruñ

6. **envārın:**-*ın*
Gazel 550
Mısra: **14**
Nurlar, aydınlıklar.
13. Şiʿr ü inşāyı hüner yapma degüldür Nābī
14. Hüner āfāḳda seyr eylemedür envārın

7. **envār:**
Gazel 799
Mısra: **9**
Nurlar, aydınlıklar.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduğın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

envār-ı devletüñ:
1. **envār-ı devletüñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **485**
Kelime Tipi: -
Mutluluğunun ışıltıları.
485. Dehri envār-ı devletüñ ṭutdı
486. Cām-ı reşk ile ḫaṣm ḳan yutdı

envār-ı evliyā:
1. **envār-ı evliyā:**
Gazel 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Velilerin nuru.
1. Maşrık-fürūz-ı feyżdür envār-ı evliyā
2. Ser-māye-i şuhūddur ās̱ār-ı evliyā

envār-ı ḥaḳāyıḳdur:
1. **envār-ı ḥaḳāyıḳdur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hakikatlerin (doğruların) nurları.
5. Ṣāf envār-ı ḥaḳāyıḳdur olan ās̱ārı
6. Ẕerre yoḳdur kederi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

envār-ı ziyā-güsteri:
1. **envār-ı ziyā-güsteri:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yayılan nur, saçılan ışık.
3. Kes̱ret ne żarar vaḥdete çün masṭarı birdür
4. Ṣad şemʿanuñ envār-ı ziyā-güsteri birdür

enver:
1. **enver:**
Kaside 9
Mısra: **4**
Nurlu, ışıklı, aydınlık.
3. Pertev-i mihr-i meserretle birūnı tābān
4. Şuʿle-i şemʿa-i şevḳ ile derūnı enver

enverī dīvānını:
1. **enverī dīvānını:**-*nı*
Gazel 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İran edebiyatının en büyük kaside şairlerinden Enverî Divanı (Şair beytin redifine uygun olarak kelimeleri nur, ışık, parlaklık ile ilgili seçiyor. Enverî de kelime kökü nurdur).
9. Eşiʾʿa zer-ḳalem Nābī devāt-ı sīmdür hāle
10. Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb

epsem:
1. **epsem:**
Kaside 15
Mısra: **210**
Sessiz, ses çıkarmayan, susan.
209. Ṭutalum ḫāme sükūt itmez imiş şevḳinden
210. Püşt-i dest-i edeb ur ağzına olsun epsem

erācīf ü ekāẕīb:
1. **erācīf ü ekāẕīb:**
Gazel 257
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yalan ve uydurma sözler.
3. Ṣıdḳdur māyesi esrār-fürūş-ı ʿaşḳuñ
4. Sūk-ı vaḥdetde erācīf ü ekāẕīb olmaz

erāzil:
1. **erāzil:**
Gazel 469
Mısra: **6**
Reziller, namussuzlar, yüzsüzler.
5. Nevāzişlerle sāde būseler taʿzīmdür ḥüsne
6. Erāzil vażʿıdur ʿarż-ı visāli pāy-māl itmek

erbāb:
1. **erbābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 413
Mısra: **10**
Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse, usta.
9. Rūzveş keşf-i ʿuyūb itmedüginden ġayrı
10. Çoḳdur erbābına imdadı şeb-i deycūruñ

2. **erbābı:**-*ı*
Gazel 698
Mısra: **12**
Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse, usta.
11. Nefy eyler idüm ʿālemüñ āsāyişin ammā
12. Erbābı içün künc-i ferāġat var içinde

erbāb-ı ʿaşḳ:
1. **erbāb-ı ʿaşḳ:**
Gazel 470
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk sahipleri, aşk ehli kimseler.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

erbāb-ı bezm:
1. **erbāb-ı bezm:**
Gazel 328
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Meclistekiler, meclis müdavimleri.
7. Derkinde bezm-i dehrüñ erbāb-ı bezm ḫayrān
8. Bu gerdişüñ medārın peymāneler de bilmez

2. **erbāb-ı bezm:**
Gazel 328
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Meclistekiler, meclis müdavimleri.
13. Erbāb-ı bezm Nābī geh mest ü gāh maḫmūr
14. Bu derd-i ser nedendür ḫumḫāneler de bilmez

erbāb-ı cürme:
1. **erbāb-ı cürme:**-*e*
Gazel 734
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Suçlular, günahkarlar.
11. Ne ġam erbāb-ı cürme tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden

12. Ṭururken ʿafv-ı bārī çetr-i istiġfāruñ altında

erbāb-ı derūn:
1. **erbāb-ı derūn:**
Gazel 230
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül ehli.
13. Eks̱er ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

erbāb-ı dil:
1. **erbāb-ı dil:**
Gazel 220
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül sahipleri, âşıklar, şairler.
3. Yine erbāb-ı dil ḫamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür
4. Bilinse cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ āyā ne devr eyler

erbāb-ı dile:
1. **erbāb-ı dile:**-*e*
Gazel 322
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül erbabı II Şairler.
5. Āh itmeyicek eglenemem gūşe-i ġamda
6. Erbāb-ı dile meclis-i bī-dūd gerekmez

2. **erbāb-ı dile:**-*e*
Gazel 322
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül erbabı II Şairler.
9. Besdür virür erbāb-ı dile neşve-i sāzı
10. Ābuñ cereyanı var iken ʾūd gerekmez

erbāb-ı dilüñ:
1. **erbāb-ı dilüñ:**-*üñ*
Tarih 127
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Gönül sahipleri, âşıklar, şairler.
131. Oldı şāhenşeh-i devrāna bu iḥsāna bedel
132. Cümle erbāb-ı dilüñ dest ü lebi vaḳf-ı duʿā

2. **erbāb-ı dilüñ:**-*üñ*
Gazel 515
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gönül erbabı II Şairler.
15. İḳtidā eylesüñ ās̱ārına erbāb-ı dilüñ
16. Teh-i ḥayretde ḳalan rāh-nümādan maḥrūm

erbāb-ı dünyāya:
1. **erbāb-ı dünyāya:**-*y, -a*
Gazel 572
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünya ehli, insanlar.
1. İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
2. Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

erbāb-ı fenā:
1. **erbāb-ı fenā:**
Gazel 307
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fanilik mertebesine ulaşan kişiler.
7. Erbāb-ı fenā pīrahen-i ṣabrı ider çāk
8. Mecnūn-ı melāmet-zededür cāmeye ṣıġmaz

erbāb-ı fenānın naẓarında:
1. **erbāb-ı fenānın naẓarında:**
Gazel 272
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Fanilik mertebesine ulaşan kişilerin gözünde.
11. Erbāb-ı fenānın naẓarında gül-i ḫurşīd
12. Ārāyiş-i etrāf-ı külah itmege degmez

erbāb-ı güneh:
1. **erbāb-ı güneh:**
Gazel 34
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Günah ehli, günahkarlar.
21. Nābī ide görsün der-i iḥsān-ı Hudaʾda
22. Erbāb-ı güneh perde-i ġufrāna teşebbüs̱

erbāb-ı ḥācātı:
1. **erbāb-ı ḥācātı:**-*ı*
Gazel 563
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İhtiyaç sahipleri.
15. Felek menʿ eylemek düşmez saña erbāb-ı ḥācātı
16. ʿUluvv-ı şān bulur ḫırmen ziḥām-ı ḫūşe-çīninden

erbāb-ı ḥālet:
1. **erbāb-ı ḥālet:**
Tarih 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Keyfiyyet (sofilerin vecd hali) kişileri.
1. Burunsuz Mevlevī ol merd-i meydān-ı melāmet kim
2. Vücūdından nice erbāb-ı ḥālet intifaʿ itdi

erbāb-ı ḫārābatı:
1. **erbāb-ı ḫārābatı:**-*ı*
Gazel 193
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her daim meyhanede bulunanlar.
3. Erbāb-ı ḫārābatı ḳomaḳ ḥāline yegdür
4. Taḥrīşe sebebdür mey-i gül-fāma yasaḳlar

erbāb-ı ḫarābāt-ı ḥaḳīḳat:
1. **erbāb-ı ḫarābāt-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 854
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hakikat meyhanesinin müdavimleri.
11. Gitse erbāb-ı ḫarābāt-ı ḥaḳīḳat ḥacca
12. Rişte-i penbe-i mīnādan olur iḥrāmı

erbāb-ı ḥased:
1. **erbāb-ı ḥased:**
Gazel 178
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kıskanç kişiler.
7. Devlet erbābına reşk eyleyen erbāb-ı ḥased
8. Añlamaz maṣrafınuñ kes̱retin īrāda baḳar

erbāb-ı heves:
1. **erbāb-ı heves:**
Gazel 569
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gelip geçici isteklere sahip insanlar.
9. Bezm-i meyden olur erbāb-ı heves neşʾe-rübā
10. Çekmeden bāde-i nā-pür-şudenüñ fincānın

erbāb-ı ḥırṣa:
1. **erbāb-ı ḥırṣa:**-*a*
Gazel 414
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Açgözlüler.
7. Cihānuñ miḥneti erbāb-ı ḥırṣa ʿayn-ı rāḥatdur
8. Degül āsūde bāre girmeyince dūşı ḥammālüñ

erbāb-ı ḥuḳūk:
1. **erbāb-ı ḥuḳūḳ:**
Kıt'a 47
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hukuk ehli.
3. Lakin yine fevc fevc erbāb-ı ḥuḳūḳ
4. Ḫān-ı ʿasel üzre üşdi mānend-i mekes

erbāb-ı hüner:
1. **erbāb-ı hüner:**
Gazel 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüner sahipleri.
3. Bī-mihrī-i çerḫ itse de īrās̱-ı mezellet
4. Kem-yābdur erbāb-ı hüner ʿizzeti vardur

erbāb-ı ḥüsn:
1. **erbāb-ı ḥüsn:**
Gazel 611
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellikten anlayan kişiler.
3. Çünki ḫod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
4. İstemez erbāb-ı ḥüsn āyīne nemnāk oldugın

erbāb-ı ʿıyşa:

1. **erbāb-ı ʿıyşa:**-*a*
Gazel 562
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İçki meclisi müdavimleri.
1. Meġer erbāb-ı ʿıyşa niyyet-i şeb-gīr ider gerdūn
2. Añunçün her şebāngeh cāmesin taġyīr ider gerdūn

erbāb-ı kerem:
1. **erbāb-ı kerem:**
Gazel 118
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cömert ehli II Soyu yüksek, asil insanlar.
7. Nice erbāb-ı kerem gelmiş iken dehre henüz
8. Sikke-i luṭf u kerem nām-zed-i Ḥātimʾdür

erbāb-ı ḳulūbuñ:
1. **erbāb-ı ḳulūbuñ:**-*uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ehli.
35. Ṣıdḳ ile teveccühleri erbāb-ı ḳulūbuñ
36. Etrāfuna bārū-yı sedād eylesün Allāh

erbāb-ı maʿnī:
1. **erbāb-ı maʿnī:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Mana ehli, maneviyat erbabı.
9. Kemāl-i ḥüsn-i ḫubān olduġından çār-deh-sāle
10. Ḳomışlar Nābiyā erbāb-ı maʿnī nāmını mehveş

erbāb-ı mekrden:
1. **erbāb-ı mekrden:**-*den*
Gazel 746
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hile ehli, düzenbazlar.
9. Ṣāfī-dilāna yoḳ żarar erbāb-ı mekrden
10. İblīs pençe-gīr olamaz Cebreʾil ile

erbāb-ı mesāvīye:
1. **erbāb-ı mesāvīye:**-*y, -e*
Gazel 271
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kötülük ehli.
1. Sanma erbāb-ı mesāvīye müsāvīyüz biz
2. Sūzen-i fikr ile leb-dūz-ı mesāvīyüz biz

erbāb-ı naẓar:
1. **erbāb-ı naẓar:**
Gazel 73
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetli nazar sahipleri.
11. İder erbāb-ı naẓar gördügi sāʿat teşḫīş
12. Şāh-ı maʿnī ne ḳadar itse libāsın taġyīr

erbāb-ı naẓmuñ:
1. **erbāb-ı naẓmuñ:**-*uñ*
Gazel 855
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Nazm erbabı, şairler.
15. Nābī ḳalurdı zāviye-gīr-i ʿadem suḫen
16. Erbāb-ı naẓmuñ olmasa ḥüsn-i beyābānları

erbāb-ı nefes:
1. **erbāb-ı nefes:**
Tarih 139
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Özünü bilen, kendini (nefsini) tanıyan kimseler, dervişler.
11. Sen de tārīḫine tevcīh-i żamīr it Nābī
12. Bu tüfengüñ demine hū didi erbāb-ı nefes

erbāb-ı neseb:
1. **erbāb-ı neseb:**
Gazel 413
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Asil soylular.
7. Gitdi erbāb-ı neseb itdi furū-māye zuhūr
8. Aldı fīncān-ı Kütāhiyye yirin Faġfuruñ

erbāb-ı nifākuñ:
1. **erbāb-ı nifākuñ:**-*uñ*
Gazel 837
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Münafık olanlar.
5. Ṣāfdur ẓāhiri erbāb-ı nifākuñ ammā
6. Tīredür sīneleri maḫbere-i sīm gibi

erbāb-ı niyāzı:
1. **erbāb-ı niyāzı:**-*ı*
Gazel 654
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilek sahipleri.
7. Şevḳuñ var alup satmaġa erbāb-ı niyāzı
8. Sūdāgeri-i sūk-ı Mināʾdan mı gelürsin

erbāb-ı niyāzun:
1. **erbāb-ı niyāzun:**-*un*
Kıt'a 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dilek sahipleri.
11. Erbāb-ı niyāzun siyeh-i sūde-i çeşmin
12. Aġūş-ı devātunda midād eylesün Allāh

erbāb-ı ʿöẕr:
1. **erbāb-ı ʿöẕr:**
Gazel 264
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mazeret ehli.
1. Ne deñlü olsa da ālūdelik ʿalāmetümüz
2. Ḳabūl ider yine erbāb-ı ʿöẕr imāmetümüz

erbāb-ı raḳam:
1. **erbāb-ı raḳam:**
Gazel 496
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yazı ehli, hesap ehli.
17. Oldı her fırḳada erbāb-ı teraḳḳī nā-yāb
18. Ġālibā ʿaksine ṣıfr urmada erbāb-ı raḳam

erbāb-ı recādan:
1. **erbāb-ı recādan:**-*dan*
Gazel 57
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Allah'tan ümidini kesmeyenler.
9. Dūr eylemesüñ sāyesin erbāb-ı recādan
10. Her naḫl kʾola neşv ü nemādan müteleẕẕiẕ

erbāb-ı saʿādet:
1. **erbāb-ı saʿādet:**
Tarih 121
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Huzur ve mutluluk ehli.
13. Mānend-i Hümā sāye-i iḳbālin idüp basṭ
14. Girmiş ḳanadı altına erbāb-ı saʿādet

erbāb-ı ṣafā:
1. **erbāb-ı ṣafā:**
Tarih 41
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gönül adamları, gönlü şen kimseler.
11. Suffesinde görür erbāb-ı ṣafā ṣafvet-i dil
12. Ḫalvetinde bulur eṣḥāb-ı tecerrüd kāmı

2. **erbāb-ı ṣafā:**
Tarih 41
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gönül adamları, gönlü şen kimseler.
11. Suffesinde görür erbāb-ı ṣafā ṣafvet-i dil
12. Ḫalvetinde bulur eṣḥāb-ı tecerrüd kāmı

erbāb-ı suḫan:
1. **erbāb-ı suḫan:**
Tarih 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzel söz söyleme üstatları.
3. Sāl-i tārīḫini erbāb-ı suḫan
4. Didiler gitdi başı surh-serüñ

2. **erbāb-ı suḫan:**
Gazel 371
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Söz erbabı (Şairler).
7. Her ḥarfe ser-efgendelik itse nʾola ḫāme

8. Erbāb-ı suḫan eks̱er olurlar mütevāżıʿ

3. **erbāb-ı suḫan:**
Gazel 609
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Söz erbabı (Şairler).
11. Nābiyā tāze naẓīre disün erbāb-ı suḫan
12. Rūy-ı ḫaṭ-āvere mecmūʿa-i ʿirfān dönsün

erbāb-ı sülūk:
1. **erbāb-ı sülūk:**
Gazel 230
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Süluk (bir yola giren) ehli.
11. Cünbiş-āmūz gerek berḳden erbāb-ı sülūk
12. Rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde şitāb isterler

erbāb-ı ṭabʿa:
1. **erbāb-ı ṭabʿa:***-a*
Gazel 525
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Marifet, ilim, irfan ehli.
3. Rıżāsıyla felek erbāb-ı ṭabʿa eylemez iḥsān
4. Müsādif düşse gāhī anı da andan ḫayāl itmem

erbāb-ı ṭabʿun:
1. **erbāb-ı ṭabʿun:***-un*
Gazel 56
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İyi huylu kimseler.
13. Nihādı pāk olan erbāb-ı ṭabʿun ey Nābī
14. Gelür meẕākına eşʿār-ı ābdār leẕīẕ

2. **erbāb-ı ṭabʿuñ:***-uñ*
Gazel 577
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İyi huylu kimseler.
9. Ḫāmesi erbāb-ı ṭabʿuñ çāk-ḫorde kīsedür
10. Kim şikāfından dem-ā-dem naḳd-i mevzūndur düşen

erbāb-ı taḳarrüb:
1. **erbāb-ı taḳarrüb:**
Gazel 431
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yakın olanlar, gönül ehli.
5. Zīnet-i ẓāhiri erbāb-ı taḳarrüb neyler
6. Zīveri yoḳ ḥarem-i Kaʿbede mihrāblaruñ

erbāb-ı tecerrüd:
1. **erbāb-ı tecerrüd:**
Gazel 808
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Çıplak kimseler II Dünyadan el etek çekmiş kişiler, dervişler, arifler.
11. Açmaz erbāb-ı tecerrüd çerḫe çeşm-i iʿtibār
12. Eylemez şāhān tenezzül ḫayme-i dīrīneye

erbāb-ı tecerrüdledür:
1. **erbāb-ı tecerrüdledür:**
Gazel 208
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çıplak kimseler II Dünyadan el etek çekmiş kişiler, dervişler, arifler.
5. Germiyyeti erbāb-ı tecerrüdledür ancaḳ
6. Cāmeyle duḫūl eyleyene düşmen-i cāndur

erbāb-ı temennaya:
1. **erbāb-ı temennaya:***-ya*
Gazel 126
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ehli.
11. Ey iden dāʾire-i cāhını tezyine heves
12. Hüner erbāb-ı temennaya muʿīn olmadadur

erbāb-ı teraḳḳī:
1. **erbāb-ı teraḳḳī:**
Gazel 496
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi araştırıp geliştirmede uzman olanlar, işin ehli olanlar.
17. Oldı her fırḳada erbāb-ı teraḳḳī nā-yāb
18. Ġālibā ʿaksine ṣıfr urmada erbāb-ı raḳam

erbāb-ı vefāya:
1. **erbāb-ı vefāya:***-y, -a*
Gazel 581
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Vefa ehli.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

erbāb-ı yeʾs:
1. **erbāb-ı yeʾs:**
Gazel 200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsizliğe düşenler.
3. Erbāb-ı yeʾs gerçi tehī-kīsedür velī
4. Ehl-i ümīdden hele rāḥat degül midür

erbāb-ı zühd:
1. **erbāb-ı zühd:**
Gazel 206
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Züht ehli, kaba sofu, dinin dış yüzü ile ilgilenen kişiler.
7. Lisāna almasa erbāb-ı zühd rindānı
8. Mis̱āl-i sāġar-ı ṣahbā günāha batmasalar

erbaʿīn:
1. **erbaʿīninden:***-in, -den*
Gazel 563
Mısra: **4**
Hicri takvimde 22 Aralıktan 31 Ocak gününe kadar süren kırk günlük kış dönemi, zemherir, karakış.
3. Benüm giryānluġumdan müstedeldür ḥüsni cānānun
4. Hüveydādur bahāruñ āb u tābı erbaʿīninden

erġavān:
1. **erġavān:**
Gazel 844
Mısra: **12**
Erguvan çiçeği.
11. Hem-reng-i gül-ruḫān olur itdükçe ʿan-ḳarīb
12. Amīziş erġavān ile berg-i semenleri

erid:
1. **eridürken:***-ür, -ken*
Kaside 24
Mısra: **56**
Eritmek, sıvı hâle getirmek.
55. Bād-ı ḫulḳiyle olur bād-ı ṣabādan nāzük
56. Kūhsārı eridürken nefes-i ejderha

erit:
1. **eritdügin:***-düg, -in*
Gazel 428
Mısra: **5**
Eritmek, tüketmek.
5. Sermāyesin görüp naẓar-ı ḫalḳ eritdügin
6. Ḥayretle mīl-i sürme ḳaçar sürmedāna dek

2. **eritmeyelüm:***-me, -y, -elü, -m*
Gazel 458
Mısra: **12**
Eritmek, tüketmek.
11. Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
12. Tehī eritmeyelüm baġrı yaġını fenerüñ

erjeng:
1. **erjeng:**
Gazel 811
Mısra: **10**
Meşhur ressam Mani'nin yaptığı resimleri ihtiva eden mecmua.
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

erḳām:
1. **erḳām:**
Kaside 12 *Yönetici ve komutanlar, savaş erkanı.*
Mısra: **114**
Rakamlar.
113. Defter-i dād ü sited nüsḫa-i eşʿār oldı
114. Sāl-i tārīḫ ḥisāb itmeġe ḳaldı erḳām

erḳām-ı ʿanber-çihre-i mecmūʿa-i devlet:
1. **erḳām-ı ʿanber-çihre-i mecmūʿa-i devlet:**
Tarih 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk kitabı gibi olan amber

kokulu yüzdeki rakamlar, yazılar (Sakal bağlamında).
5. Ne ḫaṭ erḳām-ı ʿanber-çihre-i mecmūʿa-i devlet
6. Ne ḫaṭ perverde-i gülzār-ı ʿizzet bülbül-i nev-zād

erḳām-ı mükāfatı:
1. **erḳām-ı mükāfatı:**-*ı*
Gazel 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mükafatın sayısı, miktarı (Sayılarla ölçülebilen somut mükafat bağlamında).
7. İtsün nem-i eşk ol güle tedrīç ile teʾsīr
8. Erḳām-ı mükāfatı yekūn eyleme yā Rab

erkān:
1. **erkânı:**-*ı*
Tarih 52
Mısra: **22**
Direkler, sütunlar.
21. Bālā-yı meşhedinde olan ḳubbe-i bülend
22. Olmışdı rüzgār ile erkānı nā-ḳavī

2. **erkânını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 104
Mısra: **104**
Yönetici ve komutanlar, savaş erkanı.
103. Allāh medīd eyleye eyyām-ı ḥayātın
104. İḳbālini efzūn ide erkānını ber-cā

3. **erkânı:**-*ı*
Tarih 110
Mısra: **10**
Direkler, sütunlar.
9. Mütesellimleri İsmaʿīl Aġā ʿabd-i ṣadīḳ
10. Maḳdemi şevḳine vażʿ eyledi bu erkânı

4. **erkān:**
Tarih 127
Mısra: **137**
Yönetici ve komutanlar, savaş erkanı.
137. Didi tārīḫini erkān gidüp istiḳbāle
138. Çıḳdı ṣadre yine ṣıdḳ ile Muḥammed Pāşā

5. **erkânı:**-*ı*
Tarih 133
Mısra: **14**
Yönetici ve komutanlar, savaş erkanı.
13. Çār-ı bī-çāre āmān istedi çār ü nā-çār
14. Eyledi māşıta ʿafv-ı günehe erkânı

erkān u ḫıdem:
1. **erkān u ḫidem:**
Kaside 15
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
İleri gelenler ve hizmetçiler.
65. Öyle bir kimseyi ārāyiş-i dīvān it kim
66. Bāri minnet-keş-i ikrām ola erkān u ḫıdem

erkān-ı ʿadl:
1. **erkān-ı ʿadl:**
Kaside 7
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Adalet sütunları.
97. Feżā-yı kişveri mürġān-ı ʿaḳl ile memlū
98. Binā-yı devleti erkān-ı ʿadl ile maʿmūr

erkān-ı ḫaşem:
1. **erkān-ı ḫaşem:**
Kaside 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Maiyetinde bulunanların ileri gelenleri.
1. ʿArż-ı ḥāl itdi şeh-i ʿāleme erkān-ı ḫaşem
2. Kʾey şehenşāh-ı hümāyūn-ḳadem ü mesned-i Cem

erkān-ı ḳaṣr-ı dīn-i mübīndür:
1. **erkān-ı ḳaṣr-ı dīn-i mübīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İslam Dini sarayının rüknü, direği.
1. Aṣl-ı esās-ı ḫāne-i dīndür çehār-yār
2. Erkān-ı ḳaṣr-ı dīn-i mübīndür çehār-yār

erkān-ı muʿallā:
1. **erkān-ı muʿallā:**
Tarih 104
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Yüce sütunlar, yüksek direkler.
31. Teng idi dil-i ḫalvetiyān gibi bināsı
32. Muḥtāc idi tevsīʿa bu erkān-ı muʿallā

erkān-ı umūr:
1. **erkān-ı umūr:**
Kaside 13
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
İşler, düzen, nizam.
77. Kimse bu zelzele-i hāʾileden ummaz idi
78. Ki bula bir daḫı erkān-ı umūr istiḥkâm

erre-i şāh-ı ḥayāt:
1. **erre-i şāh-ı ḥayāt:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayat (ağaçlarının) dalını kesen testere.
7. Erre-i şāh-ı ḥayāt olur aña peykānı
8. Kim ki ḫalḳı hedef-i nāvek-i bī-dād eyler

erşed:
1. **erşeddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **48**
En doğru yolu tutmuş, doğru yola en yakın olan, davranışları en iyi olan.
47. Ḫudā muʿammer ide ḫānedān-ı ʿizzetde
48. O nesl-i pāki ki biri birinden erşeddür

ervāḥ:
1. **ervāḥa:**-*a*
Gazel 861
Mısra: **7**
Ruhlar, canlar.
7. İtmez ervāḥa sirāyet ʿileli ecsāmuñ
8. Ḥarf-i ʿilletle degüldür yine muʿtel maʿnā

ervāḥ-ı evliyā:
1. **ervāḥ-ı evliyā:**
Kaside 7
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Velilerin ruhu.
191. Ne kişver üstine rāyet-keş-i cihād olsañ
192. Olur taʿāvüne ervāḥ-ı evliyā meʾmūr

ervāḥ-ı ḳudsiyāna:
1. **ervāḥ-ı ḳudsiyāna:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Melekler II Din noktasında kutsal sayılan zatların ruhaniyetleri.
65. Ol müftī-i yegāne ki dergāh-ı fażlınuñ
66. Ervāḥ-ı ḳudsiyāna mühimdür ziyāreti

ervāḥ-ı vezīrān-ı selef:
1. **ervāḥ-ı vezīrān-ı selef:**
Kaside 15
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Geçmiş vezirlerin ruhları.
21. Biri ervāḥ-ı vezīrān-ı selef kʾolmışdur
22. Şimdi mesnedeleri ārāyiş-i dīvān-ı ʿadem

erzāḳ:
1. **erzāḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 438
Mısra: **9**
Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.
9. Herkesüñ eylemiş erzāḳını āmāde Ḥakīm
10. Güşdur leẕẕetin idrāk idecek güftāruñ

2. **erzāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 441
Mısra: **4**
Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.
3. Añlayan ġam mı çeker mezraʿ-i ḳudretde
4. Ṣaḥibin bulmaġa meʾmūr idügin erzāḳuñ

3. **erzāḳ:**
Gazel 650
Mısra: **1**
Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.

1. Çekme fikr-i ḳısmeti erzāḳ ile hem-zād iken
2. Düşme fikr-i cāmeye hem-dūş-ı istiʿdād iken

4. **erzākum:**-*um*
Gazel 764
Mısra: **3**
Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.
3. İder hep çār-sūy-ı ġaybdan erzākum āmāde
4. Sipihr-i bī-ḳarāruñ püşt-māl-i ebr dūşında

erzān:
1. **erzān:**
Kıt'a 27
Mısra: **1**
Ucuz II Bol.
1. Erzān meṭāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

2. **erzāndur:**-*dur*
Gazel 358
Mısra: **6**
Ucuz II Layık, yaraşır.
5. Virür insāna ḥayāt-ı ebedī
6. Cān-bahā olsa da erzāndur berş

3. **erzān:**
Gazel 851
Mısra: **2**
Ucuz II Bol.
1. Ābdan olmış iken dāʾire-i ʿālem ḥayy
2. Yine yoḳdur araṣan ābdan erzān bir şey

erzān itse:
1. **erzān itse:**-*se*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Ucuza vermek II Bollaştırmak.
35. Öper rūy-ı ḫurşīdi tūb-ı zeri
36. Olur itse erzān felek mihteri

erzānī:
1. **erzānī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **508**
Lâyık, değer, uygun.
507. Seni buldum eyā kerem-kānı
508. ʿArż-hāl-i faḳīre erzānī

2. **erzānī:**
Kaside 28
Mısra: **43**
Kolay elde edilebilir.
43. Olur mı herkese ḥüsn-i tabīʿat erzānī
44. Tabīʿat āyine-i rūḥ-ı feyż-i sermeddür

3. **erzānī:**
Matla 56
Mısra: **1**
Lâyık, değer, uygun.
1. O ser-i meymenet-efrūza degül erzānī
2. Olsa gencīne-i āfāḳ belā-gerdānı

4. **erzānī:**
Tarih 111
Mısra: **8**
Lâyık, değer, uygun.
7. Biri żımnen birisi taṣrīḥen
8. Dü gülistāna dü serv erzānī

5. **erzānī:**
Tarih 133
Mısra: **18**
Lâyık, değer, uygun.
17. Bir nice maṣlahat-ı müşkil ü çend emr-i ḫāṭır
18. Ki henüz her birisi bir sefere erzānī

erzānī iderse:
1. **erzānī iderse:**-*er, -se*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Layık, uygun hâle getirmek.
155. Dergehine iderse erzānī
156. Nice Nüşirrevānʾı derbānı

erzānī ḳıldı:
1. **erzānī ḳıldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Layık görmek.
37. Her varaḳdan saña olur ẓāhir
38. Ṣūret-i maʿnī-i hüveʾl-ḳāhir

erzende:
1. **erzende-behā:**
Tarih 72
Mısra: **26**
Değerinde, kıymetinde.
25. Şehr-i Şehbāʾyı hele eyledi reşk-i cennet
26. Şām bir ẕevḳ-i ṣabūhīsine erzende-behā

2. **erzende:**
Tarih 76
Mısra: **10**
Değen, layık olan.
10. Añı görmiş vişāhüʿṣ-ṣadr-ı Sulṭānīye erzende
9. Ḫoşā cevher ki cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i lā-reyb

3. **erzende:**
Gazel 213
Mısra: **12**
Değen, layık olan.
11. Dürr ü mercān bulunurmış ṭutalum deryāda
12. Bu ḳadar çīn-i cebin satmaġa erzende midür

erzen-i aḫterler:
1. **erzen-i aḫterler:**
Gazel 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yıldız.
1. Pür iken erzen-i aḫterler ile maḫzenler
2. Olamaz zelzeleden reste bu pervīzenler

erziş:
1. **erziş:**
Gazel 157
Mısra: **4**
Değer II Saygı.
3. Biz ḳande ḳande geşt ü güẕār-ı ḥarīm-i yār
4. Erziş neden o luṭfa o iḳbālümüz mi var

es:
1. **esse:**-*se*
Kaside 11
Mısra: **99**
Aşk sevdası.
99. Semūm-ı ḳahr-ı cihān-sūzı esse gülzāra
100. Olur ʿuṣāre-i ḫanżal żamīr-i gülde gül-āb

2. **esdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **27**
Esmek.
27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

3. **es:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Esmek.
1. Cāʾiz ki vara gülşen-i kūyına ḫār u ḫās
2. Ey bād-ı ṣubḥ üstümüze gel mülāyim es

eṣʿab:
1. **eṣʿabdur:**-*dur*
Gazel 204
Mısra: **14**
Daha acı, en acı.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eṣʿabdur

esāfil:
1. **esāfil:**
Gazel 199
Mısra: **3**
Halkın aşağı, bayağı takımı.
3. Esāfil olmasa olmaz ahālī nāʾil-i sāmān
4. Viren zīrā ki ṣūret cāme-i zer-tāre sūzendür

2. **esāfil:**
Gazel 567
Mısra: **4**
Halkın aşağı, bayağı takımı.
3. Ḫār ü gülün taḥammüle muḥtāc vaẓʿını
4. Mānend-i āb esāfil ile iḫtilāṭ iden

3. **esāfile:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **10**
Halkın aşağı, bayağı takımı.
9. Arż ü semā ki yek-dīgere bāz-bestedür
10. Mevḳūfdur es̱īrde eʿālī esāfile

esāmī-i sāmīsinüñ:
1. **esāmī-i sāmīsinüñ:**-*si, -nüñ*
Kıt'a 77
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Yüce nam, ulu lakap.
1. Veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ oldı ey Nābī
2. Biri esāmī-i sāmīsinüñ çü ism-i Emīn

eşʿār:
1. **eşʿāruna:**-*un, -a*
Gazel 96
Mısra: **9**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
9. Nābī senüñ eşʿāruna leb-teşneliginden
10. Dil-ẖ∨āh-ı varaḳ būs-ı leb-i şaḳḳ-ı ḳalemdür

2. **eşʿārı:**-*ı*
Gazel 258
Mısra: **9**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
9. İder eşʿārı Nābī eşk-i ẖūn-ālūd ile taḥrīr
10. Cemāl-i nev-ʿarūsān-ı maḥabbet ġāzesüz ḳalmaz

3. **eşʿāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 322
Mısra: **13**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
13. Bī-ḥadd ü ḥisāb eyle sen eşʿāruñı Nābī
14. Baḥr-ı suẖanuñ mevcesi maʿdūd gerekmez

4. **eşʿārın:**-*ın*
Gazel 550
Mısra: **4**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
3. Nice güncīde olur nüh varaḳ-ı eflake
4. Ġayri mecmūʿada mesṭūr bulan eşʿārın

5. **eşʿārın:**-*ın*
Gazel 550
Mısra: **12**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
11. Bir nice ẓarfdan almak gibidür dürlü taʿām
12. Eylemek ẖalṭ sözinde digerüñ eşʿārın

6. **eşʿārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 682
Mısra: **7**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
7. Olmaz eşʿārında leẕẕet dil-rübāsız ʿāşıḳuñ
8. Ṭūṭiyān āyīne-i ruẖsāre söyler söylese

7. **eşʿāra:**-*a*
Gazel 867
Mısra: **2**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.
1. İtdürür kişver-i efvāha sefer güfteleri
2. Giydürür besteler eşʿāra libās-ı seferi

eşʿār içinde maʿnī-i bārīk:
1. **eşʿār içinde maʿnī-i bārīk:**
Gazel 89
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şiirin içindeki ince manalar.
13. Eşʿār içinde maʿnī-i bārīk Nābīyā
14. Bir riştedür ki zīr-i güherden ẓuhūr ider

eşʿār-h∨ān:
1. **eşʿār-h∨ānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **16**
Şiir okuyan.
15. Rāḥat-rubā-yı cāndur naġme-serālıcıḳlar
16. Rengīn-süẖanlıcıḳlar eşʿār-h∨ānlıcuḳlar

eşʿār-ı ābdār:
1. **eşʿār-ı ābdār:**
Gazel 56
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Parlak, taze şiirler.
13. Nihādı pāk olan erbāb-ı ṭabʿun ey Nābī
14. Gelür meẕāḳına eşʿār-ı ābdār leẕīẕ

eşʿār-ı ābdarı:
1. **eşʿār-ı ābdarı:**-*ı*
Gazel 186
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Parlak, taze şiirler.
13. Lemʿa-yı tāze-gūyā pey-revlik eyle Nābī
14. Eşʿār-ı ābdarı hep nā-şinide göster

eşʿār-ı eṭfālüñ:
1. **eşʿār-ı eṭfālüñ:**-*üñ*
Gazel 599
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiir bebekleri, çocukları.
13. Sevād-ı ḥarf-i evrāḳ üzre şaḳḳ-ı ẖāmeden düşmek
14. İder eşʿār-ı eṭfālüñ ṭulūʿın raḥm-ı maderden

esās:
1. **esāsıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 2
Mısra: **11**
Temel, asıl, hakikat.
11. Çekmek saʿādet-i dü-cihānuñ esāsıdur
12. Behr-i rizā-yı Bārī Ḫudā bār-ı evliyā

2. **esās:**
Kaside 12
Mısra: **31**
Temel, asıl, hakikat.
31. Kāẖ-ı iḳbāle esās olmaz inanma bulmaz
32. Bünye-i günbed-i pür-bād-ı ḥabāb istiḥkâm

3. **esāsı:**-*ı*
Gazel 20
Mısra: **7**
Temel, asıl, hakikat.
7. Esāsı kāv-ı zemīnüñ şikest ider şāẖın
8. O deñlü ser-be-ser-i çerẖdür binā-yı Ḥaleb

4. **esāsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 128
Mısra: **15**
Temel, asıl, hakikat.
15. Eyler ḥavāle tīşe-i ġadri esāsına
16. Taẖrīb-i ṭabʿa ḳasdı bina ṣūretindedür

5. **esās:**
Gazel 278
Mısra: **10**
Temel, asıl, hakikat.
9. Yıkılır ġāʾile-i zelzeleden ḳaṣr-ı viṣāl
10. Çār esās üzre yapılmazsa metānet gelmez

6. **esāsında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 303
Mısra: **6**
Temel, asıl, hakikat.
5. Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ iʿtimād itme
6. Esāsında binānuñ reşh-i āb olsa metīn olmaz

7. **esāsında:**-*ı, -n, -da, -*
Gazel 394
Mısra: **14**
Temel, asıl, hakikat.
13. İdenler ne cesaretle iderler iltica bilsem
14. Esāsında binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ metanet yoḳ

8. **esāsa:**-*a*
Gazel 420
Mısra: **12**
Temel, asıl, hakikat.
11. Ḳuvvet-i ṭabʿ iledür maʿnī-i ʿāli Nābī
12. Rifʿati olur esāsa göre dīvārlaruñ

9. **esāsın:**-*ı, -n*
Gazel 636
Mısra: **1**
Temel, asıl, hakikat.
1. Bu dāʾirenüñ derk idemez köhne esāsın
2. Kesr itmeyen endāze-i taẖmīn ü ḳıyāsın

10. **esāsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 721
Mısra: **10**
Temel, asıl, hakikat.
9. Vīrān idince ẖāne-i endūhı sīneden
10. Sākī gice ne ṣular aḳıtdı esāsına

esās urdı:
1. **esās urdı:**-*dı*
Tarih 97
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Temel atmak.
7. Urdı bir cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże esās

8. Ki temāşāsına çeşni açdı sipihr-i mīnā

esās urduķça:
1. **esās urduķça:**-*duķça*
Gazel 669
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Temel atmak. II Allah'ın insanı yoktan yaratması.
1. Esās urduķça bünyād-ı murādāta ṭaʿablarla
2. Gelür vīrān ider seyl-āb-ı istiṣnā ġazablarla

esās-ı ʿālem-i terkīb:
1. **esās-ı ʿālem-i terkīb:**
Gazel 669
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Farklı unsurların bir araya getirilmesiyle teşekkül eden alemin/kainatın temeli.
9. Esās-ı ʿālem -i terkīb ey Nābī teḫālüfdür
10. Ne mümkin ʿömr giçmek her zamān ʿıyş u ṭarablarla

esās-ı beķā:
1. **esās-ı beķā:**
Gazel 697
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sonsuzluğun temeli.
11. Mıṣr u ʾIrāk u Rūmʾını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beķā bir diyārda

esās-ı īcād:
1. **esās-ı īcād:**
Gazel 118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yaratmanın aslı, asıl sebebi.
5. ʿĀleme hubb-ı İlāhīʾdür esās-ı īcād
6. Şūr-ı deryā-yı maḥabbet nemek-i ʿālemdür

esās-ı ʿināyet olmayıcaķ:
1. **esās-ı ʿināyet olmayıcaķ:**-*ma, -y, -ıcaķ*
Gazel 737
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yardımın temeli olmak.
5. S̱ebāt olur mı esās-ı ʿināyet olmayıcaķ
6. Binā-yı ṭūl-ı emel üstüvār olınsa bile

esās-ı ṣıdķ u maḥabbetle:
1. **esās-ı ṣıdķ u maḥabbetle:**-*le*
Gazel 362
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgi ve sadakatın temelleri.
8. Sarāy-ı ser be-s̱üreyyā-yı ḫānedān-ı ḫulūṣ
7. Esās-ı ṣıdķ u maḥabbetle oldı müstaḥkem

esās-ı ṭıyneti:
1. **esās-ı ṭıyneti:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Karakterinin temeli.
53. Esās-ı ṭıyneti taʿmīr-i devlete meşġūl
54. Nihād-ı niyyeti tekmīl-i himmete muʿtād

esb:
1. **esb:**
Kaside 9
Mısra: **132**
At, beygir.
131. Der-hevā gördüm idi kendümi rüʾyāda bu şeb
132. Umaram ki anı bir esb ile taʿbīr ideler

2. **esb:**
Gazel 188
Mısra: **6**
At, beygir.
5. Olsa ʿaceb mi rāh-revān-ı ṭaleb naḫīf
6. Esb eyledükçe ṭayy-ı menāzil zebūn düşer

3. **esblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 841
Mısra: **6**
At, beygir.
5. Cāhillerüñ tefevvuķı cāh ile ʿārife
6. Olmaķ gibi ḫar esblerüñ ser-ṭavīlesi

esb ile dīvān bisāṭı:
1. **esb ile dīvān bisāṭı:**
Kaside 16
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Ata binip Divana gitme (Divan; Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirildiği kurul).
47. Dīvān bisāṭı ile eger esb ise murād
48. Bāzūlaruñda żabṭına yoķ istiṭāʿati

esbāb:
1. **esbāb:**
Gazel 8
Mısra: **10**
Sebepler, vasıtalar, vesileler.
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluķ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

2. **esbāb:**
Kaside 11
Mısra: **140**
Sebepler, vasıtalar, vesileler.
139. Senüñ mürüvvetüñ ol rütbeye yetişmiş kim
140. Tecessüs eylemede ʿafv-ı cürm içün esbāb

3. **esbabı:**-*ı*
Tarih 16
Mısra: **5**
Sebepler, vasıtalar, vesileler.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

4. **esbābın:**-*ı, -n*
Tarih 103
Mısra: **46**
Sebepler, vasıtalar, vesileler.
45. İdüp cāmiʿle tekye medrese bünyādına himmet
46. Ki ṭullāb eyleye ʿilm ü ʿamel esbābın istīfā

5. **esbābuñ:**-*uñ*
Gazel 435
Mısra: **10**
Sebepler, vasıtalar, vesileler.
9. Reh-zen-i naķd-i tevekkül degül ıẓhār-ı ṭaleb
10. Dāmeninden yedüñi eyleme ķaṭʿ esbābuñ

6. **esbābuñ:**-*uñ*
Gazel 523
Mısra: **13**
Sebepler, vasıtalar, vesileler.
13. Riştesi dest-i müsebbibde iken esbābuñ
14. Nābiyā ʾālem-i esbāba heveskār olamam

esbāb itdi:
1. **esbāb itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Vasıta yapmak, vesile etmek.
103. Bu luṭfa cenāb-ı Rabbüʾl-erbāb
104. Ol rütbe ricālin itdi esbāb

esbāb-ı ārzū:
1. **esbāb-ı ārzū:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **397**
Kelime Tipi: -
Arzu etme nedenleri.
397. Dilde esbāb-ı ārzū ķatı çoķ
398. Bir kerem ṣāḥibi efendüm yoķ

esbāb-ı devletin:
1. **esbāb-ı devletin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Devletin esasları II Mutluluğun nedenleri.
185. Yā İlāhī be-ḥaķķ-ı dīn-i mübīn
186. Eyle esbāb-ı devletin temkīn

esbāb-ı fenā:
1. **esbāb-ı fenā:**
Gazel 509
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yok olup gidecek şeylerin hepsi.
9. Ṣarf-ı ʿömr itdügüm esbāb-ı fenā bunda ķalur
10. Naķd-i efsūsdur ancaķ görinen mā-ḥaṣalum

esbāb-ı fenānuñ:
1. **esbāb-ı fenānuñ:**-*nuñ*
Gazel 387
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yok olup gidecek şeylerin hepsi.
1. Bilmem ki bu bāzār-ı cihānuñ nesin alduķ
2. Hep bundadur esbāb-ı fenānuñ nesin alduķ

esbāb-ı ferāhim-kerde-i endūh:
1. **esbāb-ı ferāhim-kerde-i endūh:**
Gazel 754
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İç sıkıntısının oluşmasının nedenleri.
5. Ḳarār itsün mi esbāb-ı ferāhim-kerde-i endūh
6. Ḳoyup sāḳī götürdi bāde(y)i meydāna meydāne

esbāb-ı ḥużūr:
1. **esbāb-ı ḥużūr:**
Kaside 9
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahatlık bulmak için gereken koşullar.
59. Ḳomadı baḫt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
60. Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aḫter

esbāb-ı ḥużūrı:
1. **esbāb-ı ḥużūrı:**-*ı*
Gazel 203
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahatlık bulmak için gereken koşullar.
5. Esbāb-ı ḥużūrı giderüp sen ne ḳalursın
6. Bilmem bu girān-cānlıġa ey ġam ne virürler

esbāb-ı ḫᵛāhişe:
1. **esbāb-ı ḫᵛāhişe:**-*e*
Gazel 575
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İstek ve arzu sebepleri.
17. Nābī tenezzül eylemez esbāb-ı ḫᵛāhişe
18. Teslīm ile tevekkül ile ittiḥād iden

esbāb-ı iḥtişāma:
1. **esbāb-ı iḥtişāma:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
İhtişam, gösteriş vasıtaları.
31. Esbāb-ı iḥtişāma eger var ise heves
32. Pīrānuñ aña daḫı yaḳışmaz ḳıyāfeti

esbāb-ı inḥilāline:
1. **esbāb-ı inḥilāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 20
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Dağılma, çözülme gerekçeleri.
15. Esbāb-ı inḥilāline bir emr-i müşkilüñ
16. Taḳdīr olur müsāʿidi geldükde sāʿati

esbāb-ı irtifāʿa:
1. **esbāb-ı irtifāʿa:**-*a*
Tarih 51
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Yükselme, terakki etme gerekçeleri.
27. Baʿd ez-īn āftāb-ı iḳbāli
28. Oldı esbāb-ı irtifāʿa ḳarīn

esbāb-ı ʿişretüñ:
1. **esbāb-ı ʿişretüñ:**-*üñ*
Gazel 430
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İçki ve eğlence meclisi unsurları.
17. Sāz ü riyāz ü bāde daḫı gerçi şarṭdur
18. Dilberdür eñ mühimteri esbāb-ı ʿişretüñ

esbāb-ı iʿtibāruñı:
1. **esbāb-ı iʿtibāruñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 392
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Prestiji kazandıran nedenler.
13. Esbāb-ı iʿtibāruñı āmāde bil hemān
14. Cāʾiz olursa sāḫtece pārsālıcuk

esbāb-ı ʿizz ü cāh:
1. **esbāb-ı ʿizz ü cāh:**
Gazel 392
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şeref makam unsurları.
7. Esbāb-ı ʿizz ü cāh ile tebdīl cehldür
8. Sermāye-i selāmet iken bī-nevālıcuḳ

esbāb-ı mecāzīden:
1. **esbāb-ı mecāzīden:**-*den*
Tarih 127
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yalancı sebepler (Herhangi bir şeyin olabilmesi için -Allah'ın ilim, kudret ve iradesi dışında kalan-gereken sebepler).
11. Kim ki esbāb-ı mecāzīden ider ḳatʿ-ı ümīd
12. Bī-ṭaleb eyler aña ḥażret-i Vehhāb ʿaṭā

esbāb-ı meserretle:
1. **esbāb-ı meserretle:**-*le*
Tarih 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Neşelenmek için gereken nedenler.
1. Ḫoşā eyyām-ı şevḳ-encām ü hengām-ı neşāṭ-efzā
2. Ki esbāb-ı meserretle leb-ā-leb ḫāne-i dünyā

esbāb-ı murādātı:
1. **esbāb-ı murādātı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **219**
Kelime Tipi: -
Arzularına ulaşmak için gereken sebepler.
219. İtsün esbāb-ı murādātı teʿāḳub olsun
220. Ḫātır-ı nāziki ḫoş ḳalb-i laṭīfi ḫurrem

esbāb-ı naẓm:
1. **esbāb-ı naẓm:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **519**
Kelime Tipi: -
Şiir yazma nedenleri.
519. Gerçi esbāb-ı naẓm vāfirdür
520. Māniʿüm līk żaʿf-ı ḫāṭırdur

esbāb-ı rāḥatı:
1. **esbāb-ı rāḥatı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rahatlığa kavuşma için gereken şartlar.
1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

2. **esbāb-ı rāḥatı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rahatlığa kavuşma için gereken şartlar.
1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

esbāb-ı rifʿatin:
1. **esbāb-ı rifʿatin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Yükselme, terakki etme sebepleri.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

2. **esbāb-ı rifʿatin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Yükselme, terakki etme sebepleri.
169. Ḥaḳ taʿāla ḥayātın ide mezīd
170. İde esbāb-ı rifʿatin temhīd

esbāb-ı rifʿatine:
1. **esbāb-ı rifʿatine:**-*i, -n, -e*
Tarih 51
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yükselme, terakki etme sebepleri.
17. Mukteżā-yi ʿalāḳa-i ezelī
18. Oldı esbāb-ı rifʿatine muʿīn

esbāb-ı ṣafā:
1. **esbāb-ı ṣafā:**
Gazel 176
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eğlence sebepleri.
3. Esbāb-ı ṣafā ʿaḳl diyārındadur ammā
4. Vādī-i cünūnun daḫı çoḳ ʿālemi vardur

esbāb-ı ṣalāḥ u sedād:
1. **esbāb-ı ṣalāḥ u sedād:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Doğruluk ve salihlik vesilesi.
25. Zāhide esbāb-ı ṣalāḥ u sedād
26. Fāsıḳa sermāye-i fısḳ u fesād

esbāb-ı ṣayd-ı dildür:

1. **esbāb-ı ṣayd-ı dildür:**
Gazel 174
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönlün avlanma nedeni.
13. Esbāb-ı ṣayd-ı dildür ol fıtnegerlicikler
14. Kemter-nigehlicikler bisyārdānlıcuḳlar

esbāb-ı ser ü sāmānum:
1. **esbāb-ı ser ü sāmānum:***-um*
Kaside 9
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Varlık, zenginlik nedenleri.
45. Hep perīşān idi esbāb-ı ser ü sāmānum
46. Gāh endīşe-i cemʿi dile itdükçe güẕer

esbāb-ı şevḳe:
1. **esbāb-ı şevḳe:***-e*
Gazel 821
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Coşku nedenleri.
1. Şevval irişdi ārzū-yi ʾīd ḳalmadı
2. Esbāb-ı şevḳe niyyet-i tecdīd ḳalmadı

esbāb-ı ṭarab:
1. **esbāb-ı ṭarab:**
Gazel 266
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Eğlence meclisi.
11. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmāde gerekdür
12. Yoḫsa yalıñuz sāḳī-i gül-rū ile olmaz

2. **esbāb-ı ṭarab:**
Gazel 842
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eğlence meclisinin kurulması için gereken sebepler.
7. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmādedür ancaḳ
8. Yār eylese teşrif ṭarab ḳat ḳat olurdı

esbāb-ı teḫālüfle:
1. **esbāb-ı teḫālüfle:***-le*
Gazel 57
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aykırılık sebepleri.
3. Esbāb-ı teḫālüfle bulur ḫalḳ tesellī
4. Her birisi bir güne ṣafādan müteleẕẕiẕ

esbaḳ:
1. **esbaḳdur:***-dur*
Tarih 116
Mısra: **32**
Önde olan, önce gelen.
31. İşitdüm ġaybdan Nābī iderken fikr-i tārīḫin
32. Didiler ḳudsiyān bu ārzūda senden esbaḳdur

esb-i bād-ı seher-i ḫulḳı:
1. **esb-i bād-ı seher-i ḫulḳı:***-ı*
Kaside 24
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Seher yeli olan ahlakının atı.
57. Esb-i bād-ı seher-i ḫulḳı mezāristāna
58. Kesb ider mürde-i ṣad-ṣāle niẓām-ı aʿżā

esb-i çerḫim:
1. **esb-i çerḫim:***-im*
Gazel 166
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Felek atı.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

esb-i fırṣāta:
1. **esb-i fırṣāta:***-a*
Gazel 708
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Fırsat atı.
5. Buldı teġāfül itmege ser-rişte-i heves
6. Meydān bulunca virdi ʿinān esb-i fırṣāta

esb-i ḫayāli:
1. **esb-i ḫayāli:***-i*
Gazel 840
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hayal atı.
9. Nābī giderek cilve-i bīhūdeler itdüñ
10. Meydān-ı maʿānīde zebūn esb-i ḫayāli

esb-i ḫayāl-i vaṣla:
1. **esb-i ḫayāl-i vaṣla:***-a*
Gazel 94
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma hayalinin atı.
7. Bāzūlarum miyānuna şāyān degülse de
8. Esb-i ḫayāl-i vaṣla hele zīr teng olur

esb-i kām:
1. **esb-i kām:**
Gazel 822
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Murat atı, isteğini elde etme atı.
5. Ne ḫoş o dem ki ola esb-i kām zīr-i ʾinān
6. Velī girān ola dil-ḫᵛāhum üzre reftārı

esb-i kāma:
1. **esb-i kāma:***-a*
Gazel 308
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Murat atı, isteğini elde etme atı.
9. Meydān-ı bī-ḳanāʿat-i ʿālemde Nābiyā
10. Kimdür ki esb-i kāma süvār olmaḳ istemez

esb-i murādı:
1. **esb-i murādı:***-ı*
Gazel 406
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Murat atı.
13. Bu ʿarṣada çalışur nice rāyız-i nā-ehl
14. Elinden esb-i murādı boşandurıncaya dek

esb-i nev-āyende:
1. **esb-i nev-āyende:**
Kıt'a 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeni gelmiş at.
1. Senüñ ey esb-i nev-āyende kim olmaz māʾil
2. Ḥüsn-i reftāruña bu ḳıṭʿa vü şekl ü resme

esb-i pādişeh:
1. **esb-i pādişeh:**
Gazel 557
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

2. **esb-i pādişeh:**
Gazel 557
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Padişah atı.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

esb-i ṣunʿa:
1. **esb-i ṣunʿa:***-a*
Gazel 646
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sanat atı, sanatla yaratma atı.
3. Eylemiş gerdin ḥicāb-ı dīde-i nā-kābilān
4. Esb-i ṣunʿa ʿālem-i hestīde meydān gösteren

esb-i ṭabʿum:
1. **esb-i ṭabʿum:***-um*
Kıt'a 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yaradılış atı.
13. Gireli vādī-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
14. Pāy der-gil nice bed-lehce ḫar-ı ḫod-rāyı

2. **esb-i ṭabʿum:***-um*
Kıt'a 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yaradılış, tabiat atı(Şairlik kudreti ve yaratılışı bağlamında).
3. Gireli vādi-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
4. Pāy der-gil nice bed-lehçe ḫar-ı ḫod-rāyı

esb-i tāz:

1. **esb-i tāz:**
Gazel 752
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Arap atı.
13. Ġam-ı kāfir-nihāda ḳaṣd-ı tārāc eylese Nābī
14. Urur tātār-ı naġme tāzyāne esb-i tāz üzre

eşcār:
1. **eşcār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **171**
Ağaçlar.
171. Naṣb olunsa bu baġda eşcār
172. Giyinür ḫilʿat-ı münaḳḳaş-tār

2. **eşcāra:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **95**
Ağaçlar.
95. Ṭoḳunsa tāb-ı nigāh-ı celāli eşcāra
96. Olurdı aḫker-i sūzende dāne-ı ʿunnāb

3. **eşcārdan:**-*dan*
Gazel 29
Mısra: **5**
Ağaçlar.
5. Ādāb-ı ʿubūdiyyeti eşcārdan ögreñ
6. ʿAksüñ bile tāʿatver-i seccāde-i āb it

4. **eşcāra:**-*a*
Gazel 657
Mısra: **15**
Ağaçlar.
15. Vechi var bulduġı eşcāra tefevvuḳ itse
16. Çünki destār-ı mükevverle ẓuhūr itdi kedū

eşcār-ı köhneyi:
1. **eşcār-ı köhneyi:**-*y, -i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **204**
Kelime Tipi: -
Eski, yıpranmış ağaçlar.
203. Ḳalem-i nev-nişānda buldı rüsūḫ
204. İtdi eşcār-ı köhneyi mensūḫ

eṣdaḳüʾl-ḳavl:
1. **eṣdaḳüʾl-ḳavl:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **38**
En doğru sözlü, dürüst.
37. Aḥsenüʾl-ḫulḳ kibār-ı ʿuzemā
38. Eṣdaḳüʾl-ḳavl gürūh-ı vüzerā

esed:
1. **esed:**
Tarih 69
Mısra: **10**
Aslan.
9. Żarurī eyledi rubāhveş emānı penāh
10. O şīr-seg geçinürken bu ʿarṣagehde esed

eşeklig:
1. **eşekligündendir:**-*ü, -n, -den, -dir*
Kıt'a 33
Mısra: **4**
Eşeğin taşıdığı özellik, eşek oluş (Mecazen akılsızca davranış, düşüncesizlik).
3. Bu deñlü bār-ı girān olduġı bu memleketün
4. Ḫımār-zāde faḳīrüñ eşekligündendir

eser:
1. **es̱eri:**-*i*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **91**
İz, eser, nişan; bir şeyin varlığına delalet eden işaret.
91. Şimdi es̱eri gelüp ẓuhūra
92. Ġarḳ itdi beni yem-i sürūra

2. **es̱er:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **93**
İz, eser, nişan; bir şeyin varlığına delalet eden işaret.
93. Āḫir olup ol es̱er hüveydā
94. Ās̱ār-ı kerāmet oldı peydā

3. **es̱eri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **19**
İz, eser, nişan; bir şeyin varlığına delalet eden işaret.
19. Sırr-ı hestī gibi her bir es̱eri cāmiʿdür
20. Maʿnī-i ḫuşk u teri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

4. **es̱eri:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **100**
Belirti, etki.
99. Naḳşı ẓahr-ı ẓahīr-i emr ü berāt
100. Es̱eri neşve-baḫş-ı ḳayd-ı ḥayāt

5. **es̱erüñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **279**
Yapıt, kitap, telif.
279. Es̱erüñ ʿāleme müsellemdür
280. Cümle medḥ-i ḫidīv-ı ʿālemdür

6. **es̱er:**
Kaside 9
Mısra: **2**
İz, eser, nişan; bir şeyin varlığına delalet eden işaret.
1. Dün ki itdüm ṭaraf-ı ġamkede-i ḳalbe naẓar
2. Görmedüm ẕerre ḳadar gerd-i küdūretden es̱er

7. **es̱er:**
Kaside 9
Mısra: **16**
İz, eser, nişan; bir şeyin varlığına delalet eden işaret.
15. Ḥāṣılı cümle-i esbāb-ı meserret kāmil
16. Yoḳ hemān muḫliṣ-i dīrīnem olan ġamdan es̱er

8. **es̱erler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **142**
Yapıt, kitap, telif.
141. Zāʾid olup şöhreti eslāfdan
142. Nice es̱erler ḳodı evkāfdan

9. **es̱eri:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **115**
Yapıt, kitap, telif.
115. Ehl-i ḫācāta olurken es̱eri ʿayn-ı ḥayāt
116. Dāġ urur deyn temessüklerine naḳş-ı ḫıtām

10. **es̱eri:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **4**
Yapıt, kitap, telif.
3. Bārekalʾlāh zihī ṭabʿ-ı revān-perver kim
4. Es̱eri āb virür mezraʿa-i maʿnāya

11. **es̱erün:**-*ün*
Kıt'a 64
Mısra: **3**
Yapıt, kitap, telif.
3. Nice tekmīline olduysa sebeb bu es̱erün
4. Eyle nokṣānlarını sen daḫı luṭfuñla tamām

12. **es̱erde:**-*de*
Tarih 94
Mısra: **30**
Sarf edilen bir emek, yapılan bir iş sonucunda meydana gelen, yetenek, gayret veya emek ürünü şey, yapıt.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̱erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

13. **es̱erleri:**-*ler, -i*
Kıt'a 101
Mısra: **4**
İz, eser, nişan; bir şeyin varlığına delalet eden işaret.
3. Ser-rişte-i ümmīdi çıḳardukça destden
4. Engüştlerle destde ḳaldı es̱erleri

14. **es̱erüm:**-*ü, -m*
Gazel 217
Mısra: **9**
Yapıt, kitap, telif.
9. Nābī es̱erüm bī-şek ider ḫayra delālet
10. Ḫayrī benüm ās̱ārda ḫayrüʾl-ḫalefümdür

15. **es̱erin:**-*in*
Gazel 336
Mısra: **11**
Sarf edilen bir emek, yapılan bir iş sonucunda meydana gelen, yetenek, gayret veya emek ürünü şey, yapıt.
11. Es̱erin itse de ārāyiş-i gerdūn Nābī
12. Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

16. **es̱eri:**-*i*
Gazel 419
Mısra: **8**
Eser, iz, nişan.
7. İtdürür devr-i felek ṣāf-dilün cībini çāk
8. Rīsmānuñ es̱eri gibi dehānında çehüñ

17. **es̱erden:**-*den*
Gazel 429
Mısra: **7**
Sarf edilen bir emek, yapılan bir iş sonucunda meydana gelen, yetenek, gayret veya emek ürünü şey, yapıt.
7. Teṣbih ü ẕikri eks̱er es̱erden olur baʿīd
8. Ẕikrin fedā-yı subḥa-i mercān idenlerüñ

18. **es̱eri:**-*i*
Gazel 438
Mısra: **1**
Eser, iz, nişan.
1. Oldı sinemde nümāyān es̱eri dildāruñ
2. Çeşmi ebrūlarına itdügi istiẓhāruñ

19. **es̱er:**
Gazel 579
Mısra: **13**
Sarf edilen bir emek, yapılan bir iş sonucunda meydana gelen, yetenek, gayret veya emek ürünü şey, yapıt.
13. Maʿnāya pīç ü tāb-ı sütūr eylemez es̱er
14. Bāzūya Nābiyā żarar-ı çīn-i āstīn

20. **es̱erin:**-*i, -n*
Gazel 674
Mısra: **9**
İz, eser, nişan; bir şeyin varlığına delalet eden işaret.
9. Gāhīce görürdük es̱erin biz daḫı Nābī
10. Rāḥat bu ekālīmde resm-i beled olsa

21. **es̱erin:**-*i, -n*
Gazel 746
Mısra: **8**
Etki, tesir.
7. Bu kārgāhuñ añlamayan germ ü serdini
8. Kāfūruñ añlamaz es̱erin zencebīl ile

22. **es̱er:**
Gazel 797
Mısra: **7**
Etki, tesir.
7. Ġam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā es̱er
8. Murġān bāl-rīḫtedür āşiyānede

23. **es̱erden:**-*den*
Gazel 807
Mısra: **1**
Yapıt, kitap, telif. II Etki, tesir.
1. Suḫen āzāde es̱erden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süḫanuñ żımnında

eser eylemez:
1. **es̱er eylemez:**-*mez*
Gazel 588
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, iz bırakmak.
3. Dildāra bī-taġayyür dil eylemez es̱er
4. Cūy-ı sirişk çoḳ daḫı deryā-dil olmasun

eser eyleyüp:
1. **es̱er eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 144
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etki etmek.
37. Eyleyüp āḫir duʿā-yı ẓıll-ı Yezdānī es̱er
38. Oldı seyf-i ġāziyāndan düşmenüñ ḥāli ḫarāb

eser iden:
1. **es̱er iden:**-*en*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **277**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etki etmek II Eser ortaya koymak, yazmak.
277. Şimdi kimdür iden bir öyle es̱er
278. Eṣ-ṣalā işte reh-revān-ı hüner

eser idüp:
1. **es̱er idüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etkilemek.
11. İdüp es̱er dile sermā-yı rūzgār-ı firāḳ
12. Kemāl-i raʿşe ile giydi cāme-i sīm-āb

eser itdürmenüñ:
1. **es̱er itdürmenüñ:**-*dür, -me, -nüñ*
Gazel 560
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Etkilemek, tesir etmek.
13. Es̱er itdürmenüñ ḥarf-i niyāzı ḳalb-i sengīne
14. Ser-i mū farḳı yoḳdur Nābiyā ḥaḳḳākliklerden

eser itmez:
1. **es̱er itmez:**-*mez*
Gazel 415
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etki etmek.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez es̱er gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

2. **es̱er itmez:**-*mez*
Gazel 427
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etki etmek.
5. Ṣābūn-ı pend itmez es̱er hubs̱-ı ṭabʿına
6. Aslı denī cibilleti murdar olanlaruñ

3. **es̱er itmez:**-*mez*
Gazel 861
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etki etmek.
9. Ṣūretüñ tefriḳası itmez es̱er maʿnāya
10. Olmaz eşkāl-i ʿibāretle müşekkel maʿnā

4. **es̱er itmez:**-*mez*
Gazel 865
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etki etmek.
15. Bu ḳadar sitem-keşānuñ es̱er itmez inkisārı
16. ʿAcebā o ġırra-i nāz ne duʿāya maẓhār oldı

eser itse:
1. **es̱er itse:**-*se*
Kaside 24
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etki etmek.
59. Ḥıfẓı bir mertebe kim itse es̱er deryāya
60. Baḥruñ emvācı olur sedd-i reh-i bād-ı ṣabā

2. **eser itse:**-*se*
Gazel 487
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Eser etmek, iz bırakmak.
7. Gūş iden seng-dil olursa bile itse eser
8. Māʾil-i merteb-i naḳş-ı nigīn olsa ġazel

eser koydı:
1. **es̱er koydı:**-*dı*
Tarih 55
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eser yazmak, dünyaya bir eser bırakmak.
13. Ḳoydı ceddüʾl-enbiyānuñ āstānında es̱er
14. Bu müzeyyen ḳaṣr-ı rengīn-saḳfı ābād eyledi

eser vireyüm:
1. **es̱er vireyüm:**-*e, -y, -üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **412**
Kelime Tipi: **-**
İpucu vermek, iz vermek.
411. Saña maḳṣūddan ḫaber vireyüm
412. Ṭaraf-ı kāmdan es̱er vireyüm

eser yoġ idi:
1. **es̱er yoġ idi:**- *i, -di*
Tarih 51
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
İz, işaret bulunmamak.
43. Saḳf ü dīvārdan es̱er yoġ idi
44. Dil-i vīrāna dönmiş idi hemīn

eser yoḳ:
1. **es̱er yoḳ:**
Gazel 403
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İz, işaret bulunmamak.
7. Reng-i hestīden es̱er yoḳ ʿadem-i ṣarfa şebih
8. Göremem leẕẕetini vāḳıʿasuz ḫ∨āblaruñ

2. **es̱er yoḳ:**
Gazel 763
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İz, işaret bulunmamak.
1. Ziyā yoḳ çerẖ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ es̱er ʿaṣruñ ẖuṣūṣında ʿumūmında

eser yoḳdur:
1. **es̱er yoḳdur:**-*dur*
Gazel 795
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
İz, işaret bulunmamak.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ẖaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir es̱er yoḳdur dehānında

eser ẓuhūrı:
1. **es̱er ẓuhūrı:**
Gazel 124
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Eser ortaya koyma, yapıt verme.
11. Nābī es̱er ẓuhūrı olur mūris̱-i kemāl
12. Āẖir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

eser-i aḥmed efendi:
1. **es̱er-i aḥmed efendi:**
Tarih 100
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed Efendinin eseri, çeşmesi (Arifi Ahmed Efendi kastedilerek).
9. Dil-i Nābī gibi āb aḳdı didi tārīẖin
10. Es̱er-i Aḥmed Efendi ide Allāh ḳabūl

eser-i baġy ü ʿinād:
1. **es̱er-i baġy ü ʿinād:**
Tarih 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İsyan ve inadın neticeleri, eserleri.
7. S̱ābit ü ẓāhir olınca es̱er-i baġy ü ʿinād
8. Züʾl-feḳār-ı dü-zebāna ḳalem-i muʿcize-fen

eser-i būy-ı maġfiret:
1. **es̱er-i būy-ı maġfiret:**
Gazel 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlanma kokusunun etkisi.
1. Bī-ẖār cürm olurdı gül-i rūy-ı maġfiret
2. Ẓımnında olmasa es̱er-i būy-ı maġfiret

eser-i çāpükī-i ġamze-i cānāndan:
1. **es̱er-i çāpükī-i ġamze-i cānāndan:**-*dan*
Gazel 144
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin gamzesinin çabukluğunun eseri.
11. Sīnemi taẖta-i reml eyledügin noḳṭa-i zaẖm
12. Es̱er-i çāpükī-i ġamze-i cānāndan ṣor

eser-i daġdaġa-i rūz-ı cezā:
1. **es̱er-i daġdaġa-i rūz-ı cezā:**
Tarih 36
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Hesap günü telaşının etkisi.
25. Ol ḳadar meşġale-i devlet ile hīç gitmez
26. Ḫāṭırından es̱er-i daġdaġa-i rūz-ı cezā

eser-i eşk-i revān:
1. **es̱er-i eşk-i revān:**
Gazel 630
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Akan gözyaşlarının izleri.
1. Gitmez es̱er-i eşk-i revān dāmenümüzden
2. Çekmez ḳademin jāle bizüm gülşenümüzden

eser-i evvelīnidür:
1. **es̱er-i evvelīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 430
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İlk eser, önceki yapıt.
15. Gülzār-ı raḥmetün es̱er-i evvelīnidür
16. Gülgūn libāsa girdügi eşk-i nedāmetüñ

eser-i ẖāme-i bī-miḳdārın:
1. **es̱er-i ẖāme-i bī-miḳdārın:**-*ın*
Gazel 550
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin sayısız eseri.
7. Sādegān itdüremez ḳırṭa-i gūş-ı raġbet
8. Gevherāsā es̱er-i ẖāme-i bī-miḳdārın

eser-i ẖāme-i münakkaşumuz:
1. **es̱er-i ẖāme-i münakkaşumuz:**-*u, -muz*
Gazel 280
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Süslü, nakışlı kalemin eseri.
1. Nemīka-dih es̱er-i ẖāme-i münakkaşumuz
2. Olur nümūne-ber-i ẖāṭır-ı müşevveşümüz

eser-i ẖāme-i taṣvīr-i ẖudāvendīdür:
1. **es̱er-i ẖāme-i taṣvīr-i ẖudāvendīdür:**-*dür*
Gazel 422
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarın betimleyen kaleminin eseri.
5. Es̱er-i ẖāme-i taṣvīr-i ẖudāvendīdür
6. Añla ey teng-naẓar ḥüsnini rūy-ı ẖūbuñ

eser-i ẖavf u ẖaṭar:
1. **es̱er-i ẖavf u ẖaṭar:**
Kaside 13
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Korku ve tehlike izleri.
73. Maḥv olup defter-i dilden es̱er-i ẖavf u ẖaṭar
74. Düşdi peyġūle-i idbāra ġumūm u ālām

eser-i ẖayrı:
1. **es̱er-i ẖayrı:**-*ı*
Tarih 97
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Hayır yapıtları.
15. Daẖı böyle es̱er-i ẖayrı Ruhāʾda çoḳdur
16. Eyledi cümlesini yirlü yirinde icrā

eser-i ẖayrın:
1. **es̱er-i ẖayrın:**-*ı, -n*
Tarih 97
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hayır yapıtları.
17. Es̱er-i ẖayrın ide ḥażret-i Allāh ḳabūl
18. Ḥaşrda maġfiret ü raḥmetine ide sezā

eser-i ḥażret-i ʿabdī pāşā:
1. **es̱er-i ḥażret-i ʿabdī pāşā:**
Kaside 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Abdi Paşa hazretlerinin tuğrası (Abdi Paşa; Osmanlı denizcisi. III. Ahmed ve I. Mahmud saltanatlarında 28 Eylül 1730 - Mayıs 1731 ile Ağustos 1731 - 19 Aralık 1731 dönemlerinde iki kez kaptan-ı derya görevi yapmıştır. Öncesinde, 1700'lü yıllarda Halem valiliği de yapmıştır).
1. Ḥabbezā tāze nişān-ı ġarrā
2. Es̱er-i ḥażret-i ʿAbdī Pāşā

eser-i ḥıfżını:
1. **es̱er-i ḥıfżını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 12
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **-**
Koruyup kollamasının etkisi.
163. Es̱er-i ḥıfżını seyr eyle ki teb ṭutduġı dem
164. Pürsiş-i ẖāṭır-ı şīrāna giderler aġnām

eser-i himmet-i şeyẖ:
1. **es̱er-i himmet-i şeyẖ:**
Kaside 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Abdulkadir-i Geylani hazretlerinin gayretinin/yardımının eseri.
9. Ḥāl-i mevtinde daẖı ḥāl-i ḥayātında gibi
10. İder imdād-ı taṣarruf es̱er-i himmet-i Şeyẖ

eser-i iḥsānın:
1. **es̱er-i iḥsānın:**-*ın*
Gazel 496
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
İhsanın, iyiliğin eseri.
25. Nābiyā biz de görürdük es̱er-i iḥsānın
26. Olmasa güm-şüde miftāḥ-ı der-i genc-i kerem

eser-i iḳtirānıdur:
1. **es̱er-i iḳtirānıdur:**-, -
Gazel 107
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İki seyyarenin zahiren birbirine kavuşacak bir mevzie gelmesinin eseri, sonucu.
15. Bī-şişe vü piyāle görünmezdi bu neşāṭ
16. Ol iki kevkebün es̱er-i iḳtirānıdur

eser-i iltifātıdur:
1. **es̱er-i iltifātıdur:***-ı, -dur*
Gazel 656
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İltifat eseri.
9. Sāḳī-i meclisün es̱er-i iltifātıdur
10. Pīş-i ḳadeḥ- keşānda zemīn-būsī-i sebū

eser-i ḳaḥṭ-ı vefāsındandur:
1. **es̱er-i ḳaḥṭ-ı vefāsındandur:***-sı, -n, -dan, -dur*
Gazel 496
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Vefa kıtlığının sonucu.
9. Bu cihānun es̱er-i ḳaḥṭ-ı vefāsındandur
10. Terk ider birbirin evvelki ḳademde tevʾem

eser-i kevkebidür:
1. **es̱er-i kevkebidür:***-i, -dür*
Gazel 162
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yıldızın eseri.
3. Ḥüsn her ḳande bulunsa sipeh-i naḫvet ü nāz
4. Zīr-i ḥükminde bulunmaḳ es̱er-i kevkebidür

eser-i lutf-ı hevāsından:
1. **es̱er-i lutf-ı hevāsından:**
Tarih 138
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Aşkın ihsanının eseri II Rüzgarın ihsanının eseri.
27. Dāhil-i naḳşı peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān
28. Es̱er-i lutf-ı hevāsından olurlar nemgīn

eser-i luṭf-ı ḫudā:
1. **es̱er-i luṭf-ı ḫudā:**
Tarih 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfünün eseri.
1. Ḥażret-i şāh-ı cihān vāris̱-i mülk-i ʿOs̱mān
2. Yaʿnī Sulṭān Muḥammed es̱er-i luṭf-ı Ḫudā

eser-i müstesnā:
1. **es̱er-i müstesnā:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Seçkin eser.
13. Ser-be-ser şūḫ u laṭīf ü ġarrā
14. Naẓm-ı rengīn es̱er-i müstesnā

eser-i muʿteberi:
1. **es̱er-i muʿteberi:***-i*
Kaside 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İtibar edilen eser.
7. Cān u dildür ten-i taḥḳīḳa Fütūḥat u Füṣūṣ
8. Es̱er-i muʿteberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

eser-i naḳş:
1. **es̱er-i naḳş:**
Gazel 732
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eksiklikten iz, eser.
5. Kuṣūr-ı dīnine nefs-i ḫabīs̱i ḳāʾildür
6. Tek olmasuñ es̱er-i naḳş ihtişāmında

eseri olaydı:
1. **es̱eri olaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 432
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eseri, yapıtı olmak.
1. Olurdı dīdeleri rūşen āşiyānemüzüñ
2. Olaydı ger es̱eri āh-ı ʿāşıḳānemüzüñ

eser-i pāk-i cihān-ārādur:
1. **es̱er-i pāk-i cihān-ārādur:***-dur*
Tarih 39
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen duru yapıt.
7. Ḥaḳ budur ki es̱er-i pāk-i cihān-ārādur
8. İtmedi kimse daḫı böyle maḥallinde binā

eser-i pāk-i tuḫfetüʾl-ḥarāmeyn:
1. **es̱er-i pāk-i tuḫfetüʾl-ḥarāmeyn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **273**
Kelime Tipi: -
Aziz bir eser olan Tuhfetüʾl-Harameyn (Şair Nabi'nin eseri).
273. Es̱er-i pāk-i Tuḫfetüʾl-Ḥarāmeyn
274. Mülk-i inşāya oldı māye-i zeyn

eser-i pākidür:
1. **es̱er-i pākidür:***-i, -dür*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Güzel ve kutlu eser.
183. Öyle ʿazīzüñ es̱er-i pākidür
184. Mā-ḥaṣal-ı mezraʿ-ı idrākidür

eser-i pāy-ı hevā:
1. **es̱er-i pāy-ı hevā:**
Kaside 24
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Arzunun ayak izi.
67. Āteş-i ḳahrı ẓuhūr eylese ammā ki olur
68. Seng-i ḫārāda nümāyān es̱er-i pāy-ı hevā

eser-i pāy-ı heves:
1. **es̱er-i pāy-ı heves:**
Gazel 334
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşırı isteğin, arzunun ayak izi.
3. Ḳande bir meslek-i nā-refte görünse anda
4. Bulunur cümleden evvel es̱er-i pāy-ı heves

eser-i raḥmeti:
1. **es̱er-i raḥmeti:***-i*
Gazel 683
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rahmet eseri ("Ümmetimin ihtilâfı rahmettir" hadisine atfen. Kaynak: el-Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, 1:64; el-Munâvî, Feyzu'l-Kadîr, 1:210-212).
5. Eylemiş her senenüñ çār füṣūlında ẓuhūr
6. İḫtilāfuñ es̱er-i raḥmeti mezheblerde

eser-i şān u şevketüñdendür:
1. **es̱er-i şān u şevketüñdendür:***-üñ, -den, -dür*
Kaside 14
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Ululuk ve heybetin eseri.
117. Yine senüñ es̱er-i şān u şevketüñdendür
118. Yüzin arāżī-i teslīme sürmek ehl-i ʿinād

eser-i şeyb:
1. **es̱er-i şeyb:**
Gazel 122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaşlılık izleri.
5. Bātındaki mihr itmededür pertevin iẓhār
6. Pīrānda nümāyān es̱er-i şeyb degüldür

eser-i tābiş-i cemāl itdi:
1. **es̱er-i tābiş-i cemāl itdi:***-di*
Gazel 256
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzelik ışıldamasının eseri olmak.
7. İtdi fetil-i maġza es̱er-i tābiş-i cemāl
8. Fānūsvār şuʿle virür üstüḫ∨ānumuz

eser-i tār-ı mıṣṭar:
1. **es̱er-i tār-ı mıṣṭar:**
Gazel 210
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ağırlık ölçen aletin ipinin eseri.
9. Ṣaḥīfede es̱er-i tār-ı mıṣṭar ey Nābī
10. O riştedür ki ser-ā-pā güher çekilmişdür

eser-i vāhime-i rūz-ı cezā:
1. **es̱er-i vāhime-i rūz-ı cezā:**
Tarih 92
Mısra: **58**

Kelime Tipi: -
Mahşer gününün dehşetli azabı.
57. Bu ḳadar dağdaġa-i devlet ile dūr olmaz
58. H̱āṭırından es̱er-i vāhime-i rūz-ı cezā

2. **es̱er-i vāhime-i rūz-ı cezā:**
Tarih 127
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Mahşer gününün dehşetli azabı.
107. Bu ḳadar meşġale-i devlet ile dūr olmaz
108. H̱āṭırından es̱er-i vāhime-i rūz-ı cezā

eserin gördi:
1. **es̱erin gördi:**-*di*
Tarih 147
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Etkisini görmek.
5. Bedr-i ḥüsnüñde olan cünd-i ricālullahuñ
6. Es̱erin gördi ʿadū fikr-i ẓaferden geçdi

eşfaḳ:
1. **eşfaḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **8**
Daha şefkatli, daha müşfik.
7. O destūr-ı cihānbān maʿdilet-pīrāy-ı devrān kim
8. ʿİbāduʾllāha ābāsiyla ecdādından eşfaḳdur

esfel-nişīn-i gülẖanıyuz:
1. **esfel-nişīn-i gülẖanıyuz:**-*ı, -y, -uz*
Gazel 311
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ateş evinin en alt kısmında oturan.
1. Egerçi ʿālemüñ esfel-nişīn-i gülẖanıyuz
2. Velīk nüsẖa-i takvīm-i ṣunʿuñ aḥseniyüz

eṣḥāb:
1. **eṣḥābı:**-*ı*
Gazel 48
Mısra: **7**
Arkadaşlar, ahbaplar II Sahabeler.
7. Nʾola maḥfūẓ olursa āteş-i ʿālemden eṣḥābı
8. Cihād-ı ekber-i nefse siperdür ḥalḳa-i tevḥīd

eṣḥāb-ı tecerrüd:
1. **eṣḥāb-ı tecerrüd:**
Tarih 41
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Soyunanlar, çıplaklar.
11. Suffesinde görür erbāb-ı ṣafā ṣafvet-i dil
12. H̱alvetinde bulur eṣḥāb-ı tecerrüd kāmı

eşẖāṣ:
1. **eşẖāṣa:**-*a*
Gazel 658
Mısra: **5**
Şahıslar, insanlar.
5. Yoḳ berg ü şaẖı kim ola eşẖāṣa pāy-māl
6. Az düşdügi bu vech iledür inkisār-ı serv

eşheb-i maʿnāya:
1. **eşheb-i maʿnāya:**-*y, -a*
Kaside 6
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Mana atı.
33. Virince eşheb-i maʿnāya cilve-i taḥḳiḳ
34. H̱udā bilür kim olur hem-ʿinān-ı Mevlānā

eşheb-i mülk:
1. **eşheb-i mülk:**
Kaside 13
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Memleket kır atı.
81. Böyle meydān-ı ẖaṭarda kim ümīd eyler idi
82. Eşheb-i mülk tekerlenmiş iken ide ḳıyām

eşher:
1. **eşheri:**-*i*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **13**
En tanınmış, en bilinen.
13. Aḥmed Aġā cümlesinüñ eşheri
14. Rütbe ile şānʿ ile bālāteri

eşher-i esmāsı:
1. **eşher-i esmāsı:**-*sı*
Tarih 94
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
En tanınmış, en bilinen adı/hali.
21. H̱udāya şükr ki H̱ān Aḥmedʾüñ zamānında
22. Bu kevkeb eşher-i esmāsı ile oldı bedīd

esẖiyā:
1. **esẖiyānuñ:**
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Cömert olanlar.
3. Esẖiyānuñ ider eks̱er keremin bāde füzūn
4. Ki mey ile keremüñ aṣlları vāḥiddür

eşiʾʿa:
1. **eşiʾʿa:**
Gazel 16
Mısra: **9**
Tel tel görünen ziyalar, pertevler.
9. Eşiʾʿa zer-ḳalem Nābī devāt-ı sīmdür hāle
10. Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb

esīr:
1. **es̱īr:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Kainatın özü, töz.
5. Es̱īr neşʾe hevā z̲evḳ u āb bāde-i nāb
6. Türāb cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür

2. **esīr:**
Gazel 156
Mısra: **2**
Mahkum, tutsak.
1. Maḥzūn gelen ḥużūrına dil-şād olur gider
2. Dest-i ġama esīr ise āzād olur gider

3. **esīridür:**-*i, -dür*
Gazel 293
Mısra: **7**
Tutsak ‖ Müptela, düşkün.
7. Gülzār-ı ḥüsn-i ġonce-lebānun esīridür
8. Bī-rūḥ olan güle baḳamaz ʿandelībümüz

4. **esīr:**
Gazel 684
Mısra: **1**
Mahkum, tutsak.
1. Reng-i sitem esīr ruẖ-ı ẖoş-kumāşına
2. Ḥarf-i ġurūr beste leb-i nükte-pāşına

5. **es̱īrde:**-*de*
Gazel 812
Mısra: **10**
Kainatın özü, töz.
9. Arż ü semā ki yek-dīgere bāz-bestedür
10. Mevḳūfdur es̱īrde eʿālī esāfile

6. **esīrüz:**-*üz*
Gazel 880
Mısra: **7**
Tutsak ‖ müptela, düşkün.
7. Tārīkī-i hicrāna esīrüz bize çāre
8. Ey āh-ı sehergāh nedāmet saña ḳaldı

esīr ol:
1. **esīr ol:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Köle olmak II Birşeye tutulmak, mübtela olmak,bağlılık göstermek; esir olma derecesinde sevmek(aşk bağlamında).
3. Bir derde esīr ol ki etibbā-yı zamāne
4. Vābeste-i tedbīr-i devādur dimesünler

esīr olduḳ:
1. **esīr olduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 621
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Müptelâ olmak, kendini kaptırmak, buyruğu altına girmek.
7. Ne deñlü ıżṭırāb itdükse ol deñlü esīr olduḳ
8. Bulayduḳ zülf-i çīn-i çīn-i dilberden rehā dirken

esīr olmışdı:
1. **esīr olmışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 8
Mısra: **16**

Kelime Tipi: -
Müptelâ olmak, kendini kaptırmak.
15. O zamānlar saña teslīm idi meydān-ı süḫan
16. Ki senüñ sözlerüñe Nāʾilī olmışdı esīr

esīr olup:
1. **esīr olup:**-*up*
Gazel 622
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Müptelâ olmak, kendini kaptırmak, buyruğu altına girmek.
3. Künc-i hicrāna olup sen de benüm gibi esīr
4. Rūz u şeb dest-zen-i dāmen-i feryād olasın

2. **esīr olup:**-*up*
Gazel 771
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Esaret altına alınmak, tutsak; köle olmak.
5. İḫtiyāruñla olup gūşe-i hicrāna esīr
6. Važʿ-ı ḫāmen hedef-i ṭaʿne-i ḫuddām itme

esīrān-ı dile:
1. **esīrān-ı dile:**-*e*
Gazel 712
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül tutkunları II Gönülden esir alınanlar.
3. Olur tāze esīrān-ı dile taʿẓīm içün ammā
4. Ser-ā-pā gīsū-yı dildārda her mūy-ı ḫam beste

esīrān-ı hevāya:
1. **esīrān-ı hevāya:**-*ya*
Gazel 313
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Maddi, dünyevi arzularına tutsak olanlar.
1. Esīrān-ı hevāya güfte-i bīhūde pend olmaz
2. Duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa peşşegāna pāy-bend olmaz

esīrān-ı neşātuz:
1. **esīrān-ı neşātuz:**-*uz*
Gazel 627
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevinç tutkunları.
1. Bize sākī ne ḫurşīd ü ne māh-ı ʿīd göstersün
2. Esīrān-ı neşātuz sāġar-ı Cemşīd göstersün

esircilik:
1. **esircilik:**
Gazel 165
Mısra: **1**
Köle ve cariye alışverişi yapma.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫ∨āce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

esīr-i ʿaşḳ olan:
1. **esīr-i ʿaşḳ olan:**-*an*
Gazel 477
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk esiri olmak.
5. Ne ẕevḳ alsun esīr-i ʿaşḳ olan şeh-nāme cenginden
6. Baña eġlenmeġe Ferhād ü Şīrīn dāstānın bul

esīr-i ʿaşḳ olmış:
1. **esīr-i ʿaşḳ olmış:**-*mış*
Gazel 584
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşk esiri olmak.
1. Olmış esīr-i ʿaşḳ o perī nev-cüvān iken
2. Yanmış firāḳa āteş-i ṣad ḫānmān iken

esīr-i ʿaşḳı:
1. **esīr-i ʿaşḳı:**-*ı*
Gazel 190
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Aşkın tutsağı.
15. Bir ben miyüm cihānda Nābī esīr-i ʿaşḳı
16. Ol ḥüsn-i bī-mis̱āle kim mübtelā degüldür

esīr-i ʿaşḳ-ı zensüz:
1. **esīr-i ʿaşḳ-ı zensüz:**
Gazel 661
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kadınsız aşkın tutsağı.
8. Gördüġümde ḫ∨ābda Ferhādʾa da Mecnūnʾa da
7. Siz esīr-i ʿaşḳ-ı zensüz diyü itdüm serzeniş

esīr-i ʿaşḳına:
1. **esīr-i ʿaşḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşkın tutsağı.
1. Dilber esīr-i ʿaşḳına yār olmadan ḳaçar
2. Ol āhū-yı remīde şikār olmadan ḳaçar

2. **esīr-i ʿaşḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 790
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşkın tutsağı.
5. Cefāsı raḥmete şāyān olur o fettānun
6. Esīr-i ʿaşḳına ḳaṣd-ı teraḥḥüm itdükçe

esīr-i bāde olursa:
1. **esīr-i bāde olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 172
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarap tutkunu olmak.
1. Dilber esīr-i bāde olursa ʿaceb midür
2. Mestāna būs-dāde olursa ʿaceb midür

esīr-i daġdaġa-i iʿtibārı:
1. **esīr-i daġdaġa-i iʿtibārı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İtibar görme belasının tutsağı.
7. ʿAẕāb-ı nāra virür naḳd-ı vaḳtini pīşīn
8. Esīr-i daġdaġa-i iʿtibārı biz bilürüz

esīr-i derd-i ser:
1. **esīr-i derd-i ser:**
Gazel 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Başımdan aşkın dertlere esir olmak.
7. Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḫun ʿaksiyle sen
8. Dīde-i aġyārı mīnā-yı gül-āb itdün bu şeb

esīr-i dest-i meşiyyet:
1. **esīr-i dest-i meşiyyet:**
Gazel 201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İrade elinin esiri.
1. Ādem esīr-i dest-i meşiyyet degül midür
2. ʿĀlem zebūn-ı pençe-i ḳudret degül midür

esīr-i furṣat imiş:
1. **esīr-i furṣat imiş:**-*i, -miş*
Gazel 354
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Daima fırsat kollar olma.
9. Nezāket ile benāgūşın öpmege yārüñ
10. Kemend-i zülfde diller esīr-i furṣat imiş

esīr-i furṣat-ı pervāz idi:
1. **esīr-i furṣat-ı pervāz idi:**- *i, -di*
Kaside 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Uçmak için fırsat kollayan esir.
17. Dehāna gelmiş idi cānı ehl-i īmānuñ
18. Esīr-i furṣat-ı pervāz idi mis̱āl-i ṭuyūr

esīr-i gerdiş-i ḫavf u recā:
1. **esīr-i gerdiş-i ḫavf u recā:**
Gazel 112
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Korku ve ümit arasında volta atan tutsak.
19. Göñül meşābe-i raḳḳās-ı sāʿat ey Nābī
20. Esīr-i gerdiş-i ḫavf u recā degül de nedür

esīr-i girih-i reyb:
1. **esīr-i girih-i reyb:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şüphe ve vesvese düğümlerinin tutsağı.
1. Her dil ki esīr-i girih-i reyb degüldür

2. Sāʾirlere ġayb olan aña ġayb degüldür

esīr-i gūşe-i zindānda:
1. **esīr-i gūşe-i zindānda:**-*da*
Gazel 391
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Zindan köşesinin tutsağı.
15. Deger mi çend rūze sünbülün iḳbāline Nābī
16. Esīr-i gūşe-i zindānda būy-ı piyāz olmaḳ

esīr-i ḫande-i ḫāṭır-firībiyüz:
1. **esīr-i ḫande-i ḫāṭır-firībiyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 252
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül çalan gülümsemesinin tutkunu.
1. Yārüñ esīr-i ḫande-i ḫāṭır-firībiyüz
2. Ol maṭlabuñ velīk ʿaceb bī-naṣībiyüz

esīr-i heves olmasun:
1. **esīr-i heves olmasun:**-*ma, -sun*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **500**
Kelime Tipi: -
Maddi isteklerin tutsağı olmak.
499. Nice demdür ki bī-kesüm bī-kes
500. Olmasun kimseler esīr-i heves

esīr-i ḥicāb eyleyen:
1. **esīr-i ḥicāb eyleyen:**-*yen*
Gazel 124
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Örtü tutsağı yapmak, perdelemek.
5. Hep ʿuḳdedür esīr-i ḥicāb eyleyen seni
6. Bir ʿuḳde mihre rabıta-i inkisāf olur

esīr-i ḥicāb itdi:
1. **esīr-i ḥicāb itdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Utanma esiri yapmak.
43. Velīk nʾeyleyeyüm dest-i ʾöẕrden feryād
44. Ki itdi pīşgehinde beni esīr-i ḥicāb

esīr-i hicr-i bezm-i vuṣlatuñ:
1. **esīr-i hicr-i bezm-i vuṣlatuñ:**-*uñ*
Gazel 593
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşma meclisinin ayrılığının tutkunu.
1. Esīr-i hicr-i bezm-i vuṣlatuñ yād itmesün nʾitsün
2. Ḫayālüñle dil-i vīrānın ābād itmesün nʾitsün

esīr-i intizār olmaz:
1. **esīr-i intizār olmaz:**-*maz*
Gazel 815
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bekleme, gözleme tutsağı olmak.
9. Olursa ẕevḳ-i vuṣlat bī-tevaḳḳuf naḳd-i vaḳt olsa
10. Dil-i ʿuşşāḳ esīr-i intizār olmaz bu yirlerde

2. **esīr-i intizār olmaz:**-*maz*
Gazel 815
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bekleme, gözleme tutsağı olmak.
9. Olursa ẕevḳ-i vuṣlat bī-tevaḳḳuf naḳd-i vaḳt olsa
10. Dil-i ʿuşşāḳ esīr-i intizār olmaz bu yirlerde

esīr-i kāfiristān eyleme:
1. **esīr-i kāfiristān eyleme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kafirler ülkesine tutsak etmek (Saç ve siyahlık bağlamında).
11. Bulduġun āvāreyi dil-beste itme zülfüne
12. Her müselmānı esīr-i kāfiristān eyleme

esīr-i kemend ider:
1. **esīr-i kemend ider:**-*er*
Gazel 543
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zincirle bağlı mahkum etmek.
7. İder göñül gibi āvāreyi esīr-i kemend
8. Baḳılsa ancaḳ olur ceẕbe-i kerāmet-i ḥüsn

esīr-i keş-me-keş-i bī-ġamī olan:
1. **esīr-i keş-me-keş-i bī-ġamī olan:**-*an*
Gazel 235
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kedersizlik eleminin tutsağı olmak.
7. Esīr-i keş-me-keş-i bī-ġamī olan ḳalbüñ
8. ʿİlācı beste-i ḳayd-ı maḥabbet itmekdür

esīr-i keşme-keş-i iḥtimāl:
1. **esīr-i keşme-keş-i iḥtimāl:**
Gazel 602
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Olasılıklar karmaşasının esiri.
7. Çeşbāndur ārzū-yı dile yeʾsden hele
8. Ümmīd esīr-i keşme-keş-i iḥtimāl iken

esīr-i keşmekeş-i ıżṭırāb:
1. **esīr-i keşmekeş-i ıżṭırāb:**
Gazel 112
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Istırap eleminin tutsağı.
11. Esīr-i keşmekeş-i ıżṭırāb iken ehli
12. Beḳā-yı cāha duʿā bed-duʿā degül de nedür

esīr-i kūçe-bend-i iḥtimāl itmek:
1. **esīr-i kūçe-bend-i iḥtimāl itmek:**
Gazel 469
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İçinden çıkılmaz hale getirerek ihtimaller prangasına mahkum etmek.
9. Ṭururken şāh-rāh-ı ʿarṣa-i tasrīh maʿnāyı
10. Degül lāyıḳ esīr-i kūçe-bend-i iḥtimāl itmek

esīr-i kūşe-i ġam olmaḳ:
1. **esīr-i kūşe-i ġam olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 454
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam köşesinin mahkumu olmak.
5. Olmaḳ esīr-i kūşe-i ġam ḫoş gelür baña
6. Çekmekden imtinānını feryād-reslerüñ

esīr-i laʿl-i şefaʿat-nisāruñ:
1. **esīr-i laʿl-i şefaʿat-nis̱āruñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şefaat saçan dudaklarının tutkunu.
11. Esīr-i laʿl-i şefaʿat-nis̱āruñ olmışdur
12. Kemāl-i ḥüsn-i edā yā Muḥammed-i ʿArabī

esīr-i medyūnı olursak:
1. **esīr-i medyūnı olursak:**-*ur, -sa, -k*
Gazel 858
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Minnet esiri olmak.
1. Ne ġam kerīmüñ olursak esīr-i medyūnı
2. Leʿimüñ olmayalum tek keremle memnūnı

esīr-i mekri:
1. **esīr-i mekri:**-*i*
Kıt'a 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tuzağın tutsağı, oyunun esiri.
1. Olmışuz bir hile perdāzuñ esīr-i mekri kim
2. Sufre-i eflākden nān-ı nücūmı çaldurur

esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel:
1. **esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel:**
Gazel 312
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bitmek tükenmek bilmeyen arzuların eziyetinin tutsağı.
11. Ne maḳṣūda şürūʿ eylerse ber-ʿaḳs olmadur kārı
12. Esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel mūtābdan ḳalmaz

esīr-i nefs:
1. **esīr-i nefs:**
Gazel 713
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nefsinin esiri olan.
9. Dünyāya bu telāş nedür ey esīr-i nefs
10. Rāḥat bulur mı ʿavret alan ʿavret üstine

esīr-i perde-i bāzīçe-i ḳażā:
1. **esīr-i perde-i bāzīçe-i ḳażā:**
Kıt'a 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kader oyuncağının perdesinin tutsağı.
9. Olsun esīr-i perde-i bāzīçe-i ḳażā
10. Ḥussād-ı ḳuḳla-çihre benüm ṣūretüm gibi

esīr-i pister:
1. **esīr-i pister:**
Gazel 568
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yatak esiri.
3. Ser ü dūşum esīr-i pister ü bālin-i ʿilletdür
4. Bu süflīlerden āzād it beni yek-pāre luṭfuñdan

esīr-i ruh:
1. **esīr-i ruḫ:**
Gazel 301
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) yanağının tutsağı.
1. Ne esīr-i ruḫ u ne beste-i gīsūyuz biz
2. Ser-fürū-bürde-i āyīne-i zānūyuz biz

esīr-i ṣafā-yı bāde idüm:
1. **esīr-i ṣafā-yı bāde idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şarabın safasının tutsağı.
11. Esīrlik baña āzādelikden aʿlādur
12. Ḳanı o dem ki esīr-i ṣafā-yı bāde idüm

esīr-i ser-i rāh-ı iḥtimāl olur:
1. **esīr-i ser-i rāh-ı iḥtimāl olur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İmkan yolunun başının tutsağı olmak.
19. İnsān olur esīr-i ser-i rāh-ı iḥtimāl
20. Ser-kūb-ı imtinānı recā ṣūretindedür

esīr-i süḫan eyle:
1. **esīr-i süḫan eyle:**
Gazel 238
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Söze tutsak eylemek.
13. Gel ey esīr-i süḫan eyle meşḳ-i ḫāmūşı
14. Zebān-ı memleket-i ʿaşḳ bī-zebānlıḳdur

esīr-i sūz ü güdāz:
1. **esīr-i sūz ü güdāz:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yanıp yakılma tutsağı.
17. Gül tebessüm-fürūş-ı naḫvet ü nāz
18. ʿAndelībān esīr-i sūz ü güdāz

esīr-i tāb:
1. **esīr-i tāb:**
Gazel 656
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güç, kuvvet tutsağı.
11. Olsun esīr-i tāb ü teb-i şūre-zār-ı yeʾs
12. Sīr-āb iden ḥadīḳa-i āmāli rū-be-rū

esīr-i ṭurresinüñ:
1. **esīr-i ṭurresinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 495
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) kıvırcık saç lülesinin tutsağ.
7. Fiġān ü zārın işitdüm esīr-i ṭurresinüñ
8. Egerçi bestedür ammā velī sabāda degül

2. **esīr-i ṭurresinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 495
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) kıvırcık saç lülesinin tutsağ.
7. Fiġān ü zārın işitdüm esīr-i ṭurresinüñ
8. Egerçi bestedür ammā velī sabāda degül

esīr-i zelzele:
1. **esīr-i zelzele:**
Kaside 7
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Deprem mahkumu (Ordunun hareket ederken çıkardığı gürültü depreme benzetilmiştir).
171. Ṣadā-yı kevkebe-i ṣaṭvetinden olmışdur
172. Esīr-i zelzele fermān-revā-yı Nīşābūr

esīr-i zemīn oldı:
1. **esīr-i zemīn oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Zemine- yere tutsak olmak.
93. Ester içün ḳalbi olurken ḥazīn
94. Kendü daḫı oldı esīr-i zemīn

esīr-i zülfi olan:
1. **esīr-i zülfi olan:**-*an*
Gazel 869
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) saçının esiri olmak.
11. Esīr-i zülfi olan dillerüñ nedür ḥāli
12. Nesīm-i nāfe-güşādan peyām alınmaz mı

esirliġ:
1. **esirliğinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 276
Mısra: **5**
Esir olma durumu veya süresi, tutsaklık, kölelik.
5. Bir maṭlaba esirliğinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

esīrlik:
1. **esīrlik:**
Gazel 504
Mısra: **11**
Esir olma durumu veya süresi, tutsaklık, kölelik.
11. Esīrlik baña āzādelikden aʿlādur
12. Ḳanı o dem ki esīr-i ṣafā-yı bāde idüm

eski:
1. **eski:**
Tarih 36
Mısra: **61**
Eski.
61. Āṣafā eski ḳuluñ köhne duʿācuñ Nābī
62. Şevḳ ile mıṣraʿ-ı tārīḫüñ iderken imlā

2. **eskiden:**-*den*
Tarih 74
Mısra: **35**
Eski.
35. Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ
36. Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿİsā

3. **eski:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Eski.
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫᵛācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

eskiden:
1. **eskiden:**
Gazel 151
Mısra: **2**
Önceden beri var olan.
1. Dil giriftār-ı ṣafā-yı sīne-i sīmīnidür
2. Ṭūṭīnün āyīnecilik eskiden āyīnidür

eşk:
1. **eşkden:**-*den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **405**
Gözyaşı.
405. Eşkden ġayrı mihrbānum yoḳ
406. Āhdan ġayrı hem-zebānum yoḳ

2. **eşküm:**-*üm*
Gazel 8
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Ḫayāl-i ḥalḳa-i zülfüñle eşküm düşse deryāya
4. Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā

3. **eşküme:**-*üm, -e*
Kaside 11
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. Ġam-ı firāḳun aḳıtdı o deñlü dīdeden āb

2. Ki oldı eşküme nisbetle ḥeft baḥr serāb

4. **eşküñ:**-*üñ*
Kıt'a 67
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Seni eşküñ gör e ne ṣūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

5. **eşki:**-*i*
Gazel 146
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

6. **eşk:**
Gazel 151
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. İltizām-ı girye bāḳīdür zemīnde yoḫsa eşk
6. Ḫıdmet-i maḳtūʿ-ı tākün nukre-i pīşīnidür

7. **eşküm:**-*üm*
Gazel 203
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Eşküm ḳızıl olduḳda o şūḫ itmedi rağbet
4. Ey çeşm nüḳūdun olıcaḳ kem ne virürler

8. **eşkden:**-*den*
Gazel 250
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Miyān-ı ʿāşıḳ u maʾşūka eşkden ġayrı
6. Taḥallül eyleyemez mācerā-yı ḥüsn budur

9. **eşkümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 268
Mısra: **10**
Gözyaşı.
9. Şuʿle-i ʿārıżınuñ ʿaḳsi düşelden cāma
10. Eşkümüz revġan-ı ḳındīl-i şuʿūr eylemişüz

10. **eşkümi:**-*üm, -i*
Gazel 380
Mısra: **6**
Gözyaşı.
5. Eyledi şevḳ-i miyān ü beden-i sīmīni
6. Āb-ı fevvāre-ṣıfat eşkümi bārīk ü naḥīf

11. **eşkin:**-*in*
Gazel 416
Mısra: **1**
Gözyaşı.
1. Eşkin ol seng-dil alduḳça bu miḥnet-zedenüñ
2. Ẓāhir oldı baña ḫāṣiyyeti seng-i yadanuñ

12. **eşkden:**-*den*
Gazel 462
Mısra: **16**
Gözyaşı.
15. Şikāyet dāstānında varaḳ-gerdānlıġum Nābī
16. Telāş ü fikrüm oldur eşkden evrāḳı nem çekmek

13. **eşküm:**-*üm*
Gazel 529
Mısra: **7**
Gözyaşı.
7. İtmezdi eşküm ile nihān dāġ-ı sīnemi
8. Derd-i derūnı ʿarża eğer maḥżar istesem

14. **eşk:**
Gazel 654
Mısra: **17**
Gözyaşı.
17. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
18. Taḥrīk-i ġazabdan mı recādan mı gelürsin

15. **eşk:**
Gazel 662
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. ʿAşḳ ḫoşdur ġam-ı çerḫe hedef olmaḳdan ise
2. Eşk dürr olması yegdür ḫazef olmaḳdan ise

16. **eşk:**
Gazel 689
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. ʿĀşıḳuñ dāmen-i çeşminde olan eşk o gülüñ
6. Görinür āyine-i rūy-ı ʿaraḳnākinde

17. **eşk:**
Gazel 691
Mısra: **7**
Gözyaşı.
7. Yāre dem-i neẓẓārede ey eşk sākin ol
8. Ḳoyma beni o şūḫ yanında ḥicābda

18. **eşküñi:**-*üñ, -i*
Gazel 771
Mısra: **10**
Gözyaşı.
9. Ġayri pāk itmek içün kendüñ olup çirk-ālūd
10. Eşküñi hem-reviş-i lūle-i ḥammām itme

19. **eşküni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 774
Mısra: **16**
Gözyaşı.
15. Dīde-i ḳalbüñ beyāż it dīde-i Yaʿkūbveş
16. Eşküni bīhūde ey dil zīb-i dāmān eyleme

20. **eşk:**
Gazel 791
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Ey eşk ḳo menʿ itme dīvāne gönül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

eşk ü āh:
1. **eşk ü āh:**
Gazel 829
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı ve ah.
21. Nābī bu eşk ü āh ḳomaz bāġ-ı ʾālemün
22. Bir ḫoş tefaḫḫuṣ itmege āb u hevāsını

eşk ü āhı:
1. **eşk ü āhı:**-*ı*
Gazel 444
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı ve ah.
7. Eşk ü āhı eylemezdi zīr ü bālāya revān
8. Ḳalsa ʿuşşāḳuñda ṭāḳat cüst-cūyuñdan senüñ

eşkāl-i ʿibāretle:
1. **eşkāl-i ʿibāretle:**-*le*
Gazel 861
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İbarelerin şekli şemali.
9. Ṣūretüñ tefriḳası itmez es̱er maʿnāya
10. Olmaz eşkāl-i ʿibāretle müşekkel maʿnā

eşkāl-i maḳāl:
1. **eşkāl-i maḳāl:**
Kıt'a 62
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sözlerdeki, ifadelerdeki problemler, güçlükler.
5. Maʿnevī şāhid eger ister isen daʿvāya
6. ʿAdl u inṣāf ile münḥal olur eşkāl-i maḳāl

eşk-bārī:
1. **eşk-bārī:**
Tarih 99
Mısra: **4**
Gözyaşı saçma.
3. İtdi Dede-i Ḥakīm-i feyżüñ
4. Ḫāk-i ḳademinde eşk-bārī

eşk-i dem-ā-dem:
1. **eşk-i dem-ā-dem:**
Gazel 877
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Daima akan (kanlı) gözyaşı.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

eşk-i dīdeden:
1. **eşk-i dīdeden:**-*den*
Gazel 613
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı.
7. Fehm eyle çāk-i sine ile eşk-i dīdeden

8. Ḫāme harīm-i maʿnīye nā-maḥrem olduġın

eşk-i firak:
1. **eşk-i firak:**
Gazel 256
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gözyaşları.
5. Eşk-i firak ḫayli tek-ā-pūlar eyledi
6. Pā-māl-i seyl idinceye dek hānumānumuz

eşk-i ḥacāletle:
1. **eşk-i ḥacāletle:**-*le*
Kaside 2
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Mahcubiyet gözyaşları.
177. Ḥaḳḳʾa peyrevlik idüp ḳāʿide-i medḥinde
178. Eyledüm eşk-i ḥacāletle bu yüzden inşād

eşk-i ḥāsidden:
1. **eşk-i ḥāsidden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Kıskancın gözyaşları.
101. O deñlü devleti ʿālī ki eşk-i ḥāsidden
102. Ṣabāya rāh-güẕer virmez oldı cūş-ı ḥalāb

eşk-i ḫūn-ālūd:
1. **eşk-i ḫūn-ālūd:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **378**
Kelime Tipi: -
Kanlı göz yaşı.
377. Ne bu sūziş bu nāl gibi vücūd
378. Ne bu ẕārī bu eşk-i ḫūn-ālūd

2. **eşk-i ḫūn-ālūd:**
Gazel 258
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kanlı göz yaşı.
9. İder eşʿārı Nābī eşk-i ḫūn-ālūd ile taḥrīr
10. Cemāl-i nev-ʿarūsān-ı maḥabbet ġāzesüz ḳalmaz

eşk-i mercāngūnum:
1. **eşk-i mercāngūnum:**-*um*
Gazel 823
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mercan renkli gözyaşları.
7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu ṣubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

eşk-i nedāmetle:
1. **eşk-i nedāmetle:**-*le*
Gazel 551
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pişmanlık gözyaşları.
5. Leẕẕet-i mīve-i cennetden olur şīrīn-kām
6. Ṣuvaran eşk-i nedāmetle riyāż-ı ʿamelin

eşk-i nedāmetüñ:
1. **eşk-i nedāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 430
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Pişmanlık gözyaşları.
15. Gülzār-ı raḥmetün eẟer-i evvelīnidür
16. Gülgūn libāsa girdügi eşk-i nedāmetüñ

eşk-i niyāza:
1. **eşk-i niyāza:**-*a*
Gazel 367
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma gözyaşları.
9. Eşk-i niyāza eylemez ol serv ser-fürū
10. Ümmīd-i vaṣl-ı dilber-i ser der-hevā ġalaṭ

eşk-i şebānemüz:
1. **eşk-i şebānemüz:**-*müz*
Gazel 711
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Geceleri dökülen gözyaşı.
1. Fedā viṣālüne eşk-i şebānemüz var ise
2. Miẟāl-i ḫāk-i rehüñ bir ḫızānemüz var ise

eşk-i şevḳdür:
1. **eşk-i şevḳdür:**-*dür*
Tarih 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Heyecan, sevinç gözyaşları.
9. Gūyiyā eşk-i şevḳdür ki zemīn
10. Ḳadem-i pādişāha itdi revān

eşk-i taḥassür:
1. **eşk-i taḥassür:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Hasret çekmekten dökülen gözyaşları.
41. Ne meze vü ne mey ü ne nānı var
42. Eşk-i taḥassür dil-i büryānı var

eşk-i tażarruʿla:
1. **eşk-i tażarruʿla:**-*la*
Gazel 314
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yalvarma yakarma gözyaşları.
3. Tā eşk-i tażarruʿla vüżū eylemedükçe
4. Dest-i nigeh ol muṣḥaf-ı ruḫsāra yapışmaz

eşk-i ter:
1. **eşk-i ter:**
Gazel 243
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Taze gözyaşı.
5. Eşk-i ter seyl-i revān olmış aḳar andan müdām
6. Sīne-i bī-kīnemüz derd ü elem vādīsidür

eşk-i ter-i bī-kerānenüñ:
1. **eşk-i ter-i bī-kerānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 436
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dinmek bilmez, her an akan gözyaşı.
1. Ḫuşk oldı ḳaʿrı eşk-i ter-i bī-kerānenüñ
2. Defʿ-i recāda mevci dükenmez bahānenüñ

eşk-i terinden:
1. **eşk-i terinden:**-*in, -den*
Gazel 547
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze gözyaşı.
11. Kim dir ḳalemüñ olmaya Nābī müteʾeẟẟir
12. Bu çāk-i girībān ile bu eşk-i terinden

eşḳiyā:
1. **eşḳiyāyı:**-*y, -ı*
Kaside 14
Mısra: **122**
Şiirin karalaması, yazısı.
121. Bu ṣadre geldügüñ el-ḥaḳ kerāmet olmışdur
122. Ki eşḳiyāyı memālikden eyledüñ ibʿād

eşḳiyā-yı ʿarabun:
1. **eşḳiyā-yı ʿarabun:**-*un*
Tarih 127
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Yol kesen bedevi eşkiyalar.
33. Eşḳiyā-yı ʿArabun defʿ-i şer u şūrı içün
34. Olıcaḳ bārgeh-efrāz-ı ḥavālī-i Ḥamā

eşk-rīzān:
1. **eşk-rīzān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **315**
Gözyaşı dökenler.
315. Eşk-rīzān ü vālih ü ġamgīn
316. Sīne-sūzān ü dil-figār ü ḥazīn

eşk-rīz-i firḳat:
1. **eşk-rīz-i firḳat:**
Gazel 478
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gözyaşlarını döken.
9. Ben eşk-rīz-i firḳat o ḫūn-ābe-pāş-ı ġam
10. Bezm-i elemde cām ü sebūdür benümle dil

eşk-rīz-i şevḳ-i ḳalem:
1. **eşk-rīz-i şevḳ-i ḳalem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **317**
Kelime Tipi: -
Kalemin sevincinden gözyaşı saçan.
317. Maḥberem eşk-rīz-i şevḳ-i ḳalem
318. Ḳalemüm çāk-ı ārzū-yı raḳam

eşk-rīz-i taḥayyür olma:
1. **eşk-rīz-i taḥayyür olma:**-*ma*
Kısa Mesnevi 7

Mısra: **413**
Kelime Tipi: -
Hayret ve şaşkınlığından durmadan gözyaşı döken olmak.
413. Eşk-rīz-i taḥayyür olma yiter
414. Pāy-māl-ı taḥassür olma yiter

eslāf:
1. **eslāfda:**-*da*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **126**
Selefler, evvelkiler, geçmişler.
125. Bu da baña bir ʿaṭā-yı Ḥaḳdur
126. Eslāfda mis̲li nā-sebākdur

2. **eslāfdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **141**
Selefler, evvelkiler, geçmişler.
141. Zāʾid olup şöhreti eslāfdan
142. Nice es̲erler ḳodı evkāfdan

3. **eslāf:**
Kaside 19
Mısra: **27**
Selefler, evvelkiler, geçmişler.
27. Çekmedi mis̲l ü nazīrin eslāf
28. Şübhesiz görmedi çeşm-i ḳudemā

4. **eṣlāfdan:**-*dan*
Tarih 77
Mısra: **45**
Selefler, evvelkiler, geçmişler.
45. Eṣlāfdan kim itdi inṣāf olunsa böyle
46. Tekmīl-i ʿırż-ı devlet terfīʿ-i şān-ı Sulṭān

5. **eslāfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **14**
Bizden öncekiler, bizden evvel geçmiş kimseler, eskiler.
13. Herkesüñ hissesi ḫāṣ olmag ile Nābīʾnüñ
14. Bulmadı kimse bu maʿnāları eslāfında

eslāf-ı kiram:
1. **eslāf-ı kiram:**
Kaside 15
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Bizden evvel yaşamış soylu, şerefli ve ulu kimseler.
157. Müşkil-i devleti hep andan iderlerdi suʾāl
158. Gerek eslāf-ı kiram u gerek eṣnāf-ı ümem

eslāf-ı kirāmında:
1. **eslāf-ı kirāmında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 92
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Evvelce yaşamış şerefli mevkidaşlar.
59. Kimseden itmedi eslāf-ı kirāmında ẓuhūr
60. Himmet-i ṭabʿ-ı şerīfinde olan istiġnā

eslem:
1. **eslemidür:**-*i, -dür*
Gazel 114
Mısra: **14**
Emin, doğru, en sağlam.
13. Nābīyā sālik-i ser-menzil-i maḳṣūd olana
14. Rāh-ı teslīm ü rıżā yollaruñ eñ eslemidür

eslen:
1. **eslenür:**-*ür*
Gazel 202
Mısra: **10**
Kale alınmak, itibar edilmek.
9. Taḳrīr-i nīk-ḫᵛāhuña hep urma dest-i red
10. Gāhī olur naṣihat-ı ʿāşıḳ da eslenür

esmā:
1. **esmā:**
Kaside 1
Mısra: **68**
Adlar, isimler.
67. Muḥīṭüñ vaṣfıdur ʾaz̲b u ücāc-ı lez̲z̲et-i enhār
68. Müsemmā vāḥid ammā muḫtelif evṣāf ile esmā

2. **esmā:**
Kaside 2
Mısra: **84**
Adlar, isimler (Allah'ın Hz. Adem Peygambere varlıkların isimlerini öğretmesi bağlamında).
83. Aña maʿnāsını keşf eyledi levḥ-i ḳaderüñ
84. Eyleyen Ādemʾi esmā ile ancaḳ irşād

esmā çek:
1. **esmā çek:**
Gazel 404
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Allah'ın isimlerini zikretmek.
11. Ġıdāsın ẓann iderler şāh-bāz-ı himmetüñ cīfe
12. Diyenler var saña tahsīl-i dünyā içün esmā çek

esmār-ı pīş-reftesidür:
1. **esmār-ı pīş-reftesidür:**-*si, -dür*
Kaside 3
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Geçmişte olgunlaşmış meyve (Diğer peygamberlerin şeriatlarına atfen).
53. Dıraḫt-ı şerʿüñüñ esmār-ı pīş-reftesidür
54. Şerāyiʿ-i ḳudemā yā Muḥammed-i ʿArabī

2. **esmār-ı pīş-reftesidür:**-*si, -dür*
Kaside 3
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Geçmişte olgunlaşmış meyve (Diğer peygamberlerin şeriatlarına atfen).
53. Dıraḫt-ı şerʿüñüñ esmār-ı pīş-reftesidür
54. Şerāyiʿ-i ḳudemā yā Muḥammed-i ʿArabī

esme:
1. **esme:**
Kıt'a 82
Mısra: **4**
Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.
3. Yaḳışur saña reh-i bāġçede tāze libās
4. Bu kühen kesme ile bād-ı ṣabāveş esme

esmer:
1. **esmer:**
Gazel 775
Mısra: **14**
Teni ve saçları koyu buğday renginde olan güzel.
13. İderler sitemin hubāna darb-ı sikke-i teslīm
14. Görenler ḳīl ü ḳālin kes̲retin esmer ḫusūsında

2. **esmer:**
Gazel 775
Mısra: **16**
Teni ve saçları koyu buğday renginde olan güzel.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ
16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫusūsında

eṣnāf-ı ümem:
1. **eṣnāf-ı ümem:**
Kaside 15
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Milletlerin her tabakası.
157. Müşkil-i devleti hep andan iderlerdi suʾāl
158. Gerek eslāf-ı kiram u gerek eṣnāf-ı ümem

esrāʾ:
1. **esrāʾ:**
Kaside 20
Mısra: **40**
Daha çabuk, en çabuk, pek çabuk, en hızlı.
39. İḫlāş ile duʿāda idüm ġāibānece
40. Hasbī duʿānuñ esrāʾ olurmış icābeti

eşrāf:
1. **eşrāfla:**-*la*
Tarih 104
Mısra: **88**
İleri gelenler.
87. Tekbīr ile tehlīl taʿẓīm ile yek-ser
88. Hem- dest olup eşrāfla Moñla ile Pāşā

esrār:
1. **esrārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 63
Mısra: **13**
Sırlar, gizler.
13. Aṣl u ferʿün ider esrārını Nābī işʿār
14. Mezraʿ-ı kevnde bir berg ü nevādur ki gider

2. **esrārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 314
Mısra: **7**
Sırlar, gizler.

7. Maġz ehli olur pirehen esrārına ṭālib
8. Ḳışr ehli gibi kefş ile destāra yapışmaz

3. **esrāruña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 475
Mısra: **8**
Sırlar, gizler.
7. Gerdān olur efvāh-ı mesāmiʿde o sāʿat
8. Esrāruña ʿālemde kimi maḥrem iderseñ

4. **esrārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 503
Mısra: **5**
Sırlar, gizler.
5. İderken kendi cānumdan nihān esrārını yārüñ
6. Dirīġā meclis-i aġyārda mestāne fāş itdüm

5. **esrārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 603
Mısra: **9**
Sırlar, gizler.
9. Keşf ider Nābī dil-i sevdā-zede esrārını
10. Meclisinde kim bulunsa maḥrem olsun olmasun

esrār-fürūş-ı ʿaşḳuñ:
1. **esrār-fürūş-ı ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 257
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın sırlarını satan/dağıtan.
3. Ṣıdḳdur māyesi esrār-fürūş-ı ʿaşḳuñ
4. Sūk-ı vaḥdetde erācīf ü ekāẕīb olmaz

esrār-ı dilüm:
1. **esrār-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlün sırları.
1. Hūşum keder-āmīz-i cünūn eyleme yā Rab
2. Esrār-ı dilüm perde-birūn eyleme yā Rab

esrār-ı genc-i vaḥye:
1. **esrār-ı genc-i vaḥye:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Vahiy hazinesinin sırları.
33. Anlardur ehl-i ḫibre-i silküʾl-leʿāl-i vaḥy
34. Esrār-ı genc-i vaḥye emīndür çehār-yār

esrār-ı ḥaḳḳʾı:
1. **esrār-ı ḥaḳḳʾı:**-*ı*
Gazel 121
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sırları, hakikat sırları.
1. Sevād-ı mümkināt ās̱ār-ı ṣunʿı bī-sühan söyler
2. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı Ḥaḳḳʾı bī-dehen söyler

esrār-ı ḫaṭuñ:
1. **esrār-ı ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 653
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin yüzündeki) tüylerin sırları.
7. Gird-i laʿlündeki esrār-ı ḫaṭuñ fāş itme
8. Ki odur ʿāşıḳa müsvedde-i iḥyā-yı fünūn

esrār-ı ḫaṭuñla:
1. **esrār-ı ḫaṭuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 533
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin yüzündeki) tüylerin sırları.
1. Esrār-ı ḫaṭuñla dili medhūş idebilsem
2. Bir kez ġam-ı dünyāyı ferāmuş idebilsem

esrār-ı ḥikmetden:
1. **esrār-ı ḥikmetden:**-*den*
Gazel 141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hikmet sırları.
7. Leb-ā-lebdür zemīn ü āsmān esrār-ı ḥikmetden
8. Velīkin keşf ü taḥḳīka seza çeşm ü dehen yoḳdur

esrār-ı ḥikmete:
1. **esrār-ı ḥikmete:**-*e*
Gazel 554
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hikmet sırları.
5. İtsün vücūdı nüsḫasın evvel mütālaʿa
6. Esrār-ı ḥikmete ṭaleb-i ittibāʿ iden

esrār-ı ḥikmetle:
1. **esrār-ı ḥikmetle:**-*le*
Gazel 560
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hikmet sırları.
7. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı ḥikmetle leb-ā-lebdür
8. Şikāyet cehlden feryād bī-idrākliklerden

esrār-ı ḳaderle:
1. **esrār-ı ḳaderle:**-*le*
Gazel 525
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kaderin sırları.
13. Ben esrār-ı ḳaderle āşinālıḳ itmişüm Nābī
14. Sebük-maġzān gibi taḳdīrle ceng ü cidāl itmem

esrār-ı ḳażā:
1. **esrār-ı ḳażā:**
Kaside 15
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Kader sırları.
121. Fikr-i çālākine esrār-ı ḳażā nā-mestūr
122. ʿAḳl-ı derrākine ās̱ār-ı ḳader nā-mübhem

esrār-ı kitāb-ı melekūt:
1. **esrār-ı kitāb-ı melekūt:**
Kaside 2
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Ruhlar alemi kitabının sırları.
69. Aña maʿlūm idi esrār-ı kitāb-ı melekūt
70. Gelmedin levḥ-i hecāya kelimāt-ı eb ü cād

esrār-ı mā-evḥā:
1. **esrār-ı mā-evḥā:**
Kaside 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Ayet**
Vahyolunan ayetlerin sırrı ("Ma evha" Necm Suresi 10. ayet).
49. Ḫurūş-ı raḥmetinden müsteʿār ārāyiş-i hestī
50. Kelām-ı ʿizzetinden müstefād esrār-ı mā-evḥā

esrār-ı maḥabbet:
1. **esrār-ı maḥabbet:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk sırları.
7. Her sīneye şāyān degül esrār-ı maḥabbet
8. Her seng-dil āyīne-i vech-i ḥasen olmaz

esrār-ı pinhānı:
1. **esrār-ı pinhānı:**-*ı*
Gazel 860
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gizli sırlar.
9. İdersin perçemüñ ḫalvet-nişīn-i kelle-pūş ammā
10. Zebān-ı şāne söyler mū-be-mū esrār-ı pinhānı

esrār-ı tılısm-ı tekvīn:
1. **esrār-ı tılısm-ı tekvīn:**
Tarih 138
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Yaradılış tılsımının sırları.
43. Sāye-i ẕāt-ı Ḫudā ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
44. Ki vücūdındadur esrār-ı tılısm-ı tekvīn

esrār-ı ʿulūma:
1. **esrār-ı ʿulūma:**-*a*
Gazel 417
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İlimlerin sırları.
5. Esrār-ı ʿulūma seni maḥrem mi ṣanursuñ
6. Ey bī-naẓar açıldugı yoḳ saña kitābuñ

eşref-ı ʿālem:
1. **eşref-ı ʿālem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alemlerin şereflisi, insan.

41. Ḫalḳ idüp ḫāk-ı tīreden ādem
42. Eyledi nāmın eşref-ı ʿālem

eşref-i evrād:
1. **eşref-i evrād:**
Kaside 14
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Sürekli okunan virdlerin, duaların en şereflisi, en hayırlısı.
133. Bulur ʿaṭāsı seni çekme zaḥmet-i ḫ∨āhiş
134. Hemān duʿāsını ʿaddeyle eşref-i evrād

eş-ṣalā:
1. **eş-ṣalā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **278**
Halkı namaza davet için kullanılan söz, kendine güvenen meydana çıksın manasında kullanılır.
277. Şimdi kimdür iden bir öyle es̱er
278. Eş-ṣalā işte reh-revān-ı hüner

eʾs-selām:
1. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **1**
Selam olsun!.
1. Eʾs-selām ey server-i evlād-ı ādem eʾs-selām
2. Eʾs-selām ey bādī-i īcād-ı ʿālem eʾs-selām

2. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **1**
Selam olsun!.
1. Eʾs-selām ey server-i evlād-ı ādem eʾs-selām
2. Eʾs-selām ey bādī-i īcād-ı ʿālem eʾs-selām

3. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **2**
Selam olsun!.
1. Eʾs-selām ey server-i evlād-ı ādem eʾs-selām
2. Eʾs-selām ey bādī-i īcād-ı ʿālem eʾs-selām

4. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **2**
Selam olsun!.
1. Eʾs-selām ey server-i evlād-ı ādem eʾs-selām
2. Eʾs-selām ey bādī-i īcād-ı ʿālem eʾs-selām

5. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **3**
Selam olsun!.
3. Eʾs-selām ey gevher-i yektā-yı Ẕāt-ı Aḳdesüñ
4. Zīver-i bālā-yı ṭāḳ-ı ʿarş-ı aʿẓam eʾs-selām

6. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **4**
Selam olsun!.
3. Eʾs-selām ey gevher-i yektā-yı Ẕāt-ı Aḳdesüñ
4. Zīver-i bālā-yı ṭāḳ-ı ʿarş-ı aʿẓam eʾs-selām

7. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **5**
Selam olsun!.
5. Eʾs-selām ey ḳufl-ı genc-i raḥmet-i Ḥaḳ tā-ezel
6. Dest-i istiʿdāduña olmış müsellem eʾs-selām

8. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **6**
Selam olsun!.
5. Eʾs-selām ey ḳufl-ı genc-i raḥmet-i Ḥaḳ tā-ezel
6. Dest-i istiʿdāduña olmış müsellem eʾs-selām

9. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **7**
Selam olsun!.
7. Eʾs-selām ey intisāb-ı Ẕāt-ı pākünle senüñ
8. Oldı böyle nevʿ-i insanī mükerrem eʾs-selām

10. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **8**
Selam olsun!.
7. Eʾs-selām ey intisāb-ı Ẕāt-ı pākünle senüñ
8. Oldı böyle nevʿ-i insanī mükerrem eʾs-selām

11. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **9**
Selam olsun!.
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ḫurrem eʾs-selām

12. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **10**
Selam olsun!.
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ḫurrem eʾs-selām

13. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **11**
Selam olsun!.
11. Eʾs-selām ey ḳurb-ı ʿahdüñ feyżinün teʾs̱īridür
12. Kʾeyledi ihyā-yı emvāt İbni Meryem eʾs-selām

14. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **12**
Selam olsun!.
11. Eʾs-selām ey ḳurb-ı ʿahdüñ feyżinün teʾs̱īridür
12. Kʾeyledi ihyā-yı emvāt İbni Meryem eʾs-selām

15. **eʾs-selām:**
Gazel 537
Mısra: **14**
Selam olsun!.
13. İşte geldi Nābī-i dil-ḫaste ḫāk-i pāyuña
14. Eyle zaḫm-ı cürmine luṭfuñla merhem eʾs-selām

ester:
1. **esterine:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **79**
Katır.
79. Esterine şevḳ ile olup süvār
80. Şāh sarāyına iderken güẕār

2. **ester:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **93**
Katır.
93. Ester içün ḳalbi olurken ḥazīn
94. Kendü daḫı oldı esīr-i zemīn

3. **ester:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **118**
Katır.
117. Oldı Senāyī göricek deng ü lāl
118. Kendü de ester gibi āşüfte-ḥāl

esvāb:
1. **es̱vābı:**-*ı*
Gazel 556
Mısra: **10**
Elbise.
9. Tecerrüd iḫtiyār it āşinā-yı ʿaḳl iseñ Nābī
10. Bu ṭūfāngāh-ı hestī-şūyda es̱vābı neylersin

eşyā:
1. **eşyāda:**-*da*
Kaside 2
Mısra: **48**
Şeyler, nesneler, mevcudat.
48. Cümle eşyāda ṭulūʿ ile ḥübūṭa imdād
47. İsm-i pākinde olan maʿnī-i Ṭā Hā eyler

2. **eşyā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **19**
Şeyler, nesneler, mevcudat.
19. Ḥaṣılı iki nevʿ olup eşyā
20. Vaḥdet-i Ḫaliḳı ider īmā

eşya aṣlına rāciʿ olur:
1. **eşya aṣlına rāciʿ olur:**-*ur*
Gazel 387
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Her şey aslına rücu eder.
9. Çün ḳāʾidedür aṣlına rāciʿ olur eşya
10. Bu nīstī-i hest-nümānuñ nesin alduḳ

etbāʿ:
1. **etbāʿum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **68**
Tabi olanlar, bağlı olanlar, emri altında bulunanlar.

67. Geldi bir velvele-endāz feraḥ nāmında
68. Menzilümden beni etbāʿum ile itdi be-der

2. **etbāʿuña:**-*uñ, -a*
Kaside 13
Mısra: **211**
Tabi olanlar, bağlı olanlar, emri altında bulunanlar.
211. Yalıñuz sen degül etbāʿuña da kāfīdür
212. Çekdügüñ pīşgeh-i ümmete bu niʿmet-i ʿām

3. **etbāʿı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **71**
Tabi olanlar, bağlı olanlar, emri altında bulunanlar.
71. Ẕāt-ı ʿālīsini aḥbāb ile etbāʿı ile
72. Eylesüñ ḥażret-i Allāh ḫaṭālardan emīn

4. **etbāʿına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 455
Mısra: **6**
Tabi olanlar, bağlı olanlar, emri altında bulunanlar.
5. Evliyā-yı niʿamuñ ʿādet-i dīrīnesidür
6. Kendü evżaʿını etbāʿına isnād itmek

eṭfāl:
1. **eṭfāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **78**
Çocuklar.
77. O raḥmı kim fuḳarāya ider murāfaʿada
78. Ne mümkin eyleye eṭfāline eb u ecdād

2. **eṭfālüñ:**-*üñ*
Gazel 143
Mısra: **6**
Çocuklar.
5. Pür olduġı dem cāmuñ olur ṣavtı diger-gūn
6. Eṭfālüñ ider ḥilm ṣadāsın müteġayyir

3. **eṭfālüñ:**-*üñ*
Gazel 414
Mısra: **1**
Çocuklar.
1. Ṣabāḥ-ı ʿīd ider efvāhını pür-ḫande eṭfālüñ
2. Dekākīnün dehānın ser-be-ser bend itmek aḳfālüñ

4. **eṭfāl:**
Gazel 462
Mısra: **13**
Çocuklar.
13. Görürken şīr-i māder oldugın eṭfāl ile hem-zād
14. Ḫariyyetdür bu niʿmet-hānede fikr-i şikem çekmek

eṭfāl-i ġonce:
1. **eṭfāl-i ġonce:**
Gazel 742
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gonca çocuğu (Yeni açmaya başladığı için çocuğa benzetilen goncaların muska takması, yeni doğan çocuğa muska takılması geleneğine atıfta bulunuluyor).
9. Virdiyye şerḥi dersin oḳurlar hezārdan
10. Eṭfāl-i ġonce nüsḫasın aşmış ḳucaġına

eṭfāl-i meʿālīye:
1. **eṭfāl-i meʿālīye:**-*y, -e*
Kıt'a 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mana çocukları.
19. Fermān-ı şerīfüñde olan pençe-i ḥükmi
20. Eṭfāl-i meʿālīye mihād eylesün Allāh

eṭfāl-i mevālīde:
1. **eṭfāl-i mevālīde:**
Kaside 2
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Yaratılmışların çocukları.
87. Ẕātı āsūde-i gehvāre-i nūr olmış idi
88. Levḥ-i ḫāk olmadın eṭfāl-i mevālīde mihād

eṭfāl-i nev-āmūza:
1. **eṭfāl-i nev-āmūza:**-*a*
Gazel 49
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Öğrenmeye yeni başlayan çocuklar.
9. Bulmaz ẓafer eṭfāl-i nev-āmūza tekāsül
10. İtdükçe ḳafadarlıġın sille-i üstād

eṭfāl-i tekellüm:
1. **eṭfāl-i tekellüm:**
Gazel 175
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Söz bebeği.
11. Gehvāre-i gūş içre varur ḫᵛāb-ı ferāġa
12. Eṭfāl-i tekellüm ki ciger-gūşe-i lebdür

etibbā:
1. **etibbāya:**-*ya*
Gazel 165
Mısra: **10**
Tabipler, hekimler.
9. Ḳuvvet-i ṭabʿına şāhid yetişür eyler ise
10. Çīn-i ebrūyı etibbāya taḥammül bīmār

etibbā-yı zamāne:
1. **etibbā-yı zamāne:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zamanın doktorları, tabipleri.
3. Bir derde esīr ol ki etibbā-yı zamāne
4. Vābeste-i tedbīr-i devādur dimesünler

etmek:
1. **etmek:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **26**
Yenecek ekmek (Geçimi sağlayacak herhangi bir iş bağlamında).
25. Mürveş dāne-keşlik itmek umar
26. Kendü ḥaddince ol da etmek umar

etrāf:
1. **etrāfuna:**-*u, -n, -a*
Kıt'a 1
Mısra: **36**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
35. Ṣıdḳ ile teveccühleri erbāb-ı ḳulūbuñ
36. Etrāfuna bārū-yı sedād eylesün Allāh

2. **eṭrāfına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 4
Mısra: **4**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
3. Maḥrūsa-i şerīʿat-i dīn-i müʾeyyedün
4. Eṭrāfına ḥiṣār-ı raṣīndür çehār-yār

3. **eṭrāfı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **104**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
103. Būy-ı bed ü tūde-i sergīn ü dūd
104. Eylemiş eṭrāfı cehennem-nümūd

4. **eṭrāfına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 11
Mısra: **7**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
7. Tā be-maḥşer şemʿa-i ḥayrātınuñ eṭrāfına
8. Perde-i dest-i duʿā olsun nigehbān-ı üfūl

5. **eṭrāfını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 104
Mısra: **49**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
49. Tevsīʿ içün eṭrāfını ol merḳad-i pāküñ
50. Żamm eylediler mümkin olan mertebeyi cā

6. **eṭrāfı:**-*ı*
Tarih 107
Mısra: **7**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
7. Dem-i tāvūsveş eṭrāfı rengīn
8. Güşāde revzeni saḳfı muʿallā

7. **etrāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 151
Mısra: **11**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
11. Uğradur mı ġayrı ʿuşşāḳı meġer etrāfına
12. Cümleden nezdīk zülfi ʿāşıḳ-ı miskīnidür

8. **etrafına:**-*ı, -na*
Gazel 566
Mısra: **3**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
3. Yoḳ varduğun etrafına maʿmūre-i ʿaşḳuñ
4. Ol memleketüñ āb u hevāsın ne bilürsin

9. **eṭrafına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 743
Mısra: **17**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
17. Hīç dıraḫt eṭrafına kimse ṭolaşmaz Nābiyā
18. Ārzū-yı berg ü bār ümmīd-i iḳbāl olmasa

10. **eṭrāfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **8**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
7. Bir gün olur ki olur nāʾil-i gül-berg-i murād
8. Ṭolaşan gülşen-i āmālinüñ eṭrāfında

11. **eṭrāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 799
Mısra: **4**
Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

eṭrāf-ı ḳafasından:
1. **eṭrāf-ı ḳafasından:**-*sı, -n, -dan*
Tarih 56
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Başının çevresi, yanıbaşı.
31. Önlerüñden düşmenüñ dīvār ābād ide sed
32. Ola eṭrāf-ı ḳafasından musallaṭ inhizām

eṭrāf-ı nā-meʾmūldan:
1. **eṭrāf-ı nā-meʾmūldan:**-*dan*
Gazel 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Umulmadık yerlerden.
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluḳ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

eṭrāfın almış:
1. **eṭrāfın almış:**-*mış*
Tarih 26
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Etrafını, çevresini çevrelemek.
29. Duʿā-yi ḫayr ider ḫayl-i melāʾik almış eṭrāfın
30. Rikābında gören dir şāṭırān-ı bād reftārı

eṭrāfın alup:
1. **eṭrāfın alup:**-*up*
Tarih 104
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Etrafını, çevresini çevrelemek.
67. Etrāfın alup eylediler ḥıfẓ u ḥirāset
68. Oluncaya dek mevżiʿ-i aslīsi müheyyā

eṭvār:
1. **eṭvārın:**-*ı, -n*
Kaside 7
Mısra: **113**
Tavırlar, edalar, hareketler.
113. Görüp mehābet ile Rüstemāne eṭvārın
114. Olur ṭabīʿat-ı tevfīḳ neşve-yāb-ı ḫubūr

2. **etvārı:**-*ı*
Gazel 104
Mısra: **9**
Tavırlar, edalar, hareketler.
9. Ḳarār-dāde degül rūzgāruñ etvārı
10. Gehī muvāfıḳ olursa gehī muḫālif olur

3. **eṭvārumuz:**-*u, -muz*
Gazel 260
Mısra: **15**
Tavırlar, edalar, hareketler.
15. Eṭvārumuz ekābir-i devrāna nāz iken
16. Ednālara niyāzda mecbūrlardanuz

4. **etvārumuz:**-*u, -muz*
Gazel 393
Mısra: **7**
Tavırlar, edalar, hareketler.
7. Etvārumuz müsellem-i erbāb-ı ṭabʿ iken
8. Cānā senüñ yanuñda hemān ādem olmaduḳ

5. **eṭvāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 608
Mısra: **5**
Tavırlar, edalar, hareketler.
5. Olma ol güne ki eṭvāruñı ẕem itdükçe
6. Bārekallah ola bed-ḫvāhlara naḳş-ı nigīn

6. **eṭvāruñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 608
Mısra: **11**
Tavırlar, edalar, hareketler.
11. Olma ol güne ki dil-gīr olup eṭvāruñdan
12. Nükte-i ẕemmüñ ola bezme medār-ı tezyīn

7. **etvārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 664
Mısra: **11**
Tavırlar, edalar, hareketler.
11. ʿĀşıkuñ zāhirdür etvārından āṡār-ı melāl
12. Varsa da kūyına yārün heyʾetin tağyir ile

etvār-ı heveskārını:
1. **etvār-ı heveskārını:**-*ı, -nı*
Gazel 165
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hevai tavırlar, hareketler.
11. Pīr-i nā-bāliġun etvār-ı heveskārını gör
12. El çalar şāhlaruñ raḳsına gülşende çenār

ev:
1. **evin:**-*in*
Gazel 648
Mısra: **1**
Ev, mekan.
1. Tahrībedür teveccühi maʿmūr olan evin
2. Çerḫün şühūda ḳādir olursañ tek ü pūyın

evāḫir-i faṣl-ı bahārdan:
1. **evāḫir-i faṣl-ı bahārdan:**-*dan*
Gazel 633
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bahar mevsiminin sonları, son günleri.
13. Nābī olur bütān-ı ḫaṭ-āverde ʿāşıḳa
14. Dil germter evāḫir-i faṣl-ı bahārdan

evāʾil:
1. **evāʾile:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **12**
Önceler, geçmiş zamanlar, başlangıçlar, ilk zamanlar, iptidalar.
11. Kirmüñ ḥaḳāretini ḳo ḥüsn-i ḥarīri gör
12. Eczā-yı ʿālem içre baḳılmaz evāʾile

evān-ı devleti:
1. **evān-ı devleti:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Saltanat dönemi.
61. Zamān-ı şevketi bāġ-ı cihāna faṣl-ı bahār
62. Evān-ı devleti ehl-i nifāḳa vaḳt-i ḥaṣād

evc:
1. **evcde:**-*de*
Gazel 640
Mısra: **12**
Irak makamının inici bir şekli olan eski bir makam.
11. Çıkarak gāh ḥüseynīye gehī şehnāza
12. ʿAḳibet itdi ḳarār evcde rāmişger-i ḥüsn

2. **evcde:**-*de*
Gazel 809
Mısra: **14**
Gökyüzünün en yüksek noktası, doruk, yüce.
13. Nābī kemine ehl-i dile ser-fürū ider
14. Ḫāme ne deñlü evcde pervāz iderse de

evc-i güzīn:
1. **evc-i güzīn:**
Tarih 51
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yükselişin en üst noktası.

7. İtdi Çaḳırcıbaşılıġla çerāġ
8. Bāz-ı iḳbāli oldı evc-i güzīn

evc-i hevā:
1. **evc-i hevā:**
Kaside 18
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Havanın en yüksek tabakası, gökyüzü II Arzu dalgası.
15. Ne ḳafesdür o ḳafes kim heves-i vaṣlı ile
16. Bī-ḳarār olmadadur evc-i hevā üzre hümā

evc-i hevāda:
1. **evc-i hevāda:**-*da*
Gazel 136
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü.
9. Ṭullāb-ı bādüñ olduġına eyle iʿtimād
10. Urduḳça taḳla evc-i hevāda ḥamāmeler

2. **evc-i hevāda:**
Gazel 846
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü.
7. İtdi sitāregān ile hem taḫta-i şümār
8. Evc-i hevāda sikke-i naḳd-i ḫızānemi

evc-i ḥiṣārı:
1. **evc-i ḥiṣārı:**-*ı*
Gazel 88
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hisarın tepesi.
9. Pest ü bülend birdür ṣīt ü ṣadā-yı ʿaşḳa
10. Nevbet-zen-i maḥabbet evc-i ḥiṣārı nʾeyler

evc-i ḥüsnde:
1. **evc-i ḥüsnde:**-*de*
Gazel 443
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzelliğinin zirvesi, doruk noktası.
3. Sen gerçi evc-i ḥüsnde hursīdsin velī
4. Mānend-i māh āyīnedārun benüm senüñ

evc-i icābetde:
1. **evc-i icābetde:**-*de*
Gazel 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
En yüksek makamda kabul etmek.
11. Āşiyān eyler ise evc-i icābetde nʾola
12. Lāne-i lebden uçan murġ-ı hevā-gīr-i duʿā

evc-ı ʿināyete:
1. **evc-ı ʿināyete:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
İyilik seması.
49. Bu ol varaḳ-ı kerem-nümādur
50. Kim evc-ı ʿināyete hümādur

evc-i kerem:
1. **evc-i kerem:**
Kaside 9
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Cömertlik zirvesi.
129. Germi-i tāb-ı ḥavādiṣden eyā evc-i kerem
130. Sāye-ı ʿāṭıfetün üstüme bir ḫayme yiter

evc-i medḥüñde:
1. **evc-i medḥüñde:**-*üñ, -de*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **300**
Kelime Tipi: -
Övgü seması, sena zirvesi.
299. Bu ḳadar demdür ey ḫidīv-i cihān
300. Evc-i medḥüñde bülbülem nālān

evc-i rütbesine:
1. **evc-i rütbesine:**-*si, -n, -e*
Kaside 10
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Makamın seması.
33. Sütūde-fażl ü hüner-pīşe Muṣṭafa Pāşā
34. Ki evc-i rütbesine eyler āsmān iḳrār

evc-i salṭanatda:
1. **evc-i salṭanatda:**-*da*
Tarih 76
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık seması.
1. Ḫidīv-i ḥeft-kişver revnaḳ-ı evreng-i İskender
2. Ki oldı şimdi evc-i salṭanatda mihr-i tābende

evc-perdāz olduġın:
1. **evc-perdāz olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 645
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zirveyi belirleyen olmak.
1. Ṭabʿumuñ bilmek ne lāzım evc-perdāz olduġın
2. Var o naḫl-i ʿişvenüñ seyr it ser-efrāz olduġın

evfā:
1. **evfā:**
Tarih 16
Mısra: **26**
Pek uygun.
25. ʿAdāletle müsellem ġarḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
26. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

2. **evfā:**
Tarih 155
Mısra: **6**
Pek uygun.
5. ʿAdāletde müsellem ʿırḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
6. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

evfaḳ:
1. **evfaḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **22**
Pek uygun.
21. O şemʿ-i dūdmān-ı ʿizz ü nāzı gird-i rūyında
22. Melekler ḥıfẓ içün pervānelik eylerse evfaḳdur

evhām:
1. **evhām:**
Kaside 13
Mısra: **76**
Vehimler, şüpheler, korkular.
75. Allāh Allāh ne bu şādī bu meserret bu neşāṭ
76. Bunı ruʾyāda ḫayāl eylemez idi evhām

evhām ü hirāsın:
1. **evhām ü hirāsın:**-*ı, -n*
Gazel 636
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şüphe ve korku.
9. Nābī ġanī oldur ki derūnından ide defʿ
10. Devletde iken faḳrdan evhām ü hirāsın

evkāf:
1. **evkāfdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **142**
Vakıflar.
141. Zāʾid olup şöhreti eslāfdan
142. Nice eṣerler ḳodı evkāfdan

evḳāf-ı ʿaşḳ:
1. **evḳāf-ı ʿaşḳ:**
Gazel 389
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşk kazanımları.
9. Dīvān-ı ḥaşrda bulun ancaḳ nizāʿı faṣl
10. Evḳāf-ı ʿaşḳ ü ḫaṣṣ-ı cemālüñ ḥudūdı yoḳ

evkāf-ı ṣadr-ı ekremi:
1. **evkāf-ı ṣadr-ı ekremi:**-*i*
Tarih 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cömertlerin başında gelenin vakıfları.
9. Važʿ idüp şaḳḳ-ı ḳalem Nābī didi tārīḫini
10. Eylesüñ Allāh ḳabūl evkāf-ı ṣadr-ı ekremi

evḳāt:
1. **evḳātını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 28
Mısra: **33**
Vakitler, zamanlar.
33. İşitdüm eyleyüp evḳātını maʿārife ṣarf
34. Hemīşe meşġale-i naẓm ile muḳayyeddür

2. **evḳātı:**-*ı*
Tarih 80

Mısra: **26**
Vakitler, zamanlar.
25. Her umūrında muvaffaḳ eyleye Bārī Ḫudā
26. Ola evḳātı ḳarīn-i ẕevḳ u rāḥat rūz u şeb

3. **evḳātumuz:**-*u, -muz*
Gazel 131
Mısra: **5**
Vakitler, zamanlar.
5. Evḳātumuz taʿāḳub-ı yeʾs ü ümmīdden
6. Gūyā ki raḫne raḫne-i dendān-ı erredür

4. **evḳātını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 425
Mısra: **2**
Vakitler, zamanlar.
1. Ne ʿaḳlı var ʿacabā ārzū-yı cāh idenüñ
2. O ārzū ile evḳātını tebāh idenüñ

5. **evkātın:**-*ı, -n*
Gazel 664
Mısra: **1**
Vakitler, zamanlar.
1. İtmez evkātın telef bāzīçe-i tedbīr ile
2. Āşinālıḳ eyleyenler şīve-i taḳdīr ile

evḳātı giçür:
1. **evḳātı giçür:**-*ür*
Gazel 435
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Vakit geçirmek, zaman geçirmek.
1. Ḳışrdan añla ʿibādātın uliʾl-elbābuñ
2. Giçür evḳātı miyanında iki miḥrābuñ

evḳāt-ı ḥayātum:
1. **evḳāt-ı ḥayātum:**-*um*
Gazel 64
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hayatın vakitleri.
13. Tenezzüldür teraḳḳī ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt üzre
14. Nefes pāyumdur evḳāt-ı ḥayātum nerdübānumdur

evḳāt-ı neşāṭı:
1. **evḳāt-ı neşāṭı:**-*ı*
Gazel 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Neşeyle geçen vakitler.
7. Dil-bend-i ümīd olduġum evḳāt-ı neşāṭı
8. Hem-reng-i ṣabāḥ-ı ramażān eyleme yā Rab

evḳāt-ı ʿömrüñ:
1. **evḳāt-ı ʿömrüñ:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ömür dakikaları, vakitleri.
7. Ele evḳāt-ı ʿömrüñ girdügiyle çıkduġı birdür
8. Degül zencīrlerle żabṭa ḳādir vaḳti sāʿatler

evkāt-ı ṣalatun:
1. **evkāt-ı ṣalatun:**-*un*
Gazel 479
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Namaz vakitleri.
13. Nābī ne bilür sırrını evkāt-ı ṣalatun
14. Her kim kʾidemez sille-i üstāda taḥammül

evlād:
1. **evlādı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **19**
Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk.
19. Sevābitdür evlādı kendü felek
20. Nüḳūş-ı sitāre içinde melek

2. **evlād:**
Kaside 13
Mısra: **214**
Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk.
213. İftiḫār eyler ise mahşere dek lāyıḳdur
214. Ḫānedānuñdaki evlād u ʿabīd u ḫuddām

3. **evlād:**
Gazel 73
Mısra: **8**
Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk.
7. Maʿnī-i tāze ciger-gūşe-i ṣulbī gibidür
8. Olur evlād gibi besleme ḥüsn-i taʿbīr

4. **evlādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 545
Mısra: **8**
Hz. Adem'in evladı olarak bütün insanlık.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

5. **evlādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **20**
Hz. Adem'in evladı olarak bütün insanlık.
19. Ḳalmış ādemden sarāy-ı köhnedür mülk-i cihān
20. Kim değişmiş cennete vaḳf eylemiş evlādına

evliyā:
1. **evliyānuñ:**-*nuñ*
Kaside 15
Mısra: **196**
Allah dostları, veliler.
195. İştibāh itme ki manzūrsın Ehluʾllāhuñ
196. Evliyānuñ nefesidür saña yār u hem-dem

2. **evliyā:**
Kaside 16
Mısra: **135**
Allah dostları, veliler.
135. Elbette evliyā olur aṣḥāb-ı salṭanat
136. İtmişler evliyā kütübinden rivayeti

3. **evliyā:**
Kaside 16
Mısra: **136**
Allah dostları, veliler.
135. Elbette evliyā olur aṣḥāb-ı salṭanat
136. İtmişler evliyā kütübinden rivayeti

evliyāʾuʾllāh:
1. **evliyāʾuʾllāha:**-*a*
Tarih 103
Mısra: **41**
Allah'ın veli kulları.
41. Bu gūne evliyāʾuʾllāha ḥüsn-i iʿtikād itmek
42. Olur müstelzim-i ḥüsn-i rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

evliyā-yı kirām:
1. **evliyā-yı kirām:**
Kaside 7
Mısra: **193**
Kelime Tipi: **-**
Büyük Allah dostları.
193. Saña müẓāheret itmez mi evliyā-yı kirām
194. Ki cümle dāʾire devletüñdedür maḳbūr

evliyā-yı niʿamuñ:
1. **evliyā-yı niʿamuñ:**-*uñ*
Gazel 455
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Büyük nimetlere mazhar olmuş keramet sahibi veliler.
5. Evliyā-yı niʿamuñ ʿādet-i dīrīnesidür
6. Kendü evżaʿını etbāʿına isnād itmek

evrād:
1. **evrāda:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **1**
Evrat; okunması âdet edinilmiş olan belli âyet, sûre ve duâlar.
1. Ne riyāżāt u ne ezkār u ne evrāda baḳar
2. Der-i gencīne-i dil fetḥ-i Ḫudā-dāda baḳar

evrāḳ:
1. **evrāḳuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **192**
Yapraklar, sayfalar.
191. Nüh ṣafḥa-i sipihre ṣıġışmazken ol şükūh
192. Evrāḳuñ ol maḳāleye ḳandan liyāḳati

2. **evrāḳı:**-*ı*
Tarih 63
Mısra: **12**
Yapraklar, sayfalar.
11. Ḳande gūş itse nesīm-i gül-bīz
12. El ṣalar da daʿvet içün evrāḳı

3. **evrāḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 400
Mısra: **12**
Yapraklar, sayfalar.
11. Zer-şemselerle cild-i zer-efşān ile felek
12. Evrāḳıdur kitāb-ı debistān-i ḥikmetüñ

4. **evrāḳı:**-*ı*
Gazel 408
Mısra: **10**
Yapraklar, sayfalar.
9. Zīr-i taʿbīrdedür āb-ı bayāt-ı maʿnā
10. Nābiyā yoḳ yire evrāḳı siyāh eylemedük

5. **evrāḳı:**-*ı*
Gazel 462
Mısra: **16**
Yapraklar, sayfalar.
15. Şikāyet dāstānında varaḳ-gerdānlıġum Nābī
16. Telāş ü fikrüm oldur eşkden evrāḳı nem çekmek

6. **evrāḳın:**-*ı, -n*
Gazel 587
Mısra: **3**
Yapraklar, sayfalar.
3. Evrāḳın en ṣoñ eyleyecek çerḫ tār ü mār
4. Mecmūʿa-i ümīd ḳo şīrāzelenmesün

7. **evrāḳa:**-*a*
Gazel 795
Mısra: **7**
Yapraklar, sayfalar.
7. Ṣarīr-i ḫāme ṣanma ḥarf-rīz olduḳça evrāḳa
8. Olur nālān u giryān ḫāme dest-i bī-emānında

1. **evrāḳuñ:**
Gazel 441
Mısra: **10**
Yapraklar, sayfalar..
9. Nüsaḫ ü ḥüccet ü mektūb u berāt ü defter
10. Raḳam-ı cebhesi her neyse görür evrāḳuñ

evrāḳ-ı bahārı:
1. **evrāḳ-ı bahārı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bahar yaprakları II baharın geldiğini haber veren çiçek ve yeşiller.
19. Olmamaḳ mümkin mi bülbül seyr idüp bu saḳfda
20. Böyle evrāḳ-ı bahārı bunca verd-i aḥmeri

evrāk-ı cilā-dādelere:
1. **evrāk-ı cilā-dādelere:**-*ler, -e*
Gazel 729
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Cilâ sürülmüş, cilâlanmış, parlatılmış kağıtlar.
13. Şevḳ-i ruḫsāre-i ḫubān iledür ey Nābī
14. Ḫāme yüz sürdügi evrāk-ı cilā-dādelere

evrāḳ-ı eflāke:
1. **evrāḳ-ı eflāke:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sema yaprakları.
5. Olup ḫurşīd ü mehden mühre-keş evrāḳ-ı eflāke
6. Ḫuṭūṭ-ı rūz u şebden nüsḫa-i ṣunʿ eylemiş inşā

evrāḳ-ı ḫāme:
1. **evrāḳ-ı ḫāme:**
Gazel 35
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yazılı yapraklar.
17. Nābī dökerse böyle güher dökse yādigār
18. Evrāḳ-ı ḫāme dökmese naḳş-ı ḳadem ʿabes̱

evrāk-ı ḥikmet-ḫāne-i ṣunʿa:
1. **evrāk-ı ḥikmet-ḫāne-i ṣunʿa:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sanatla yaratma hikmet evinin yaprağı.
7. İdüp vażʿ-ı ḳalem evrāk-ı ḥikmet-ḫāne-i ṣunʿa
8. Çeküp müsvedde-i ġaybı beyāża eylemiş imlā

evrāḳ-ı senāyı:
1. **evrāḳ-ı s̱enāyı:**-*y, -ı*
Kaside 24
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Övgü yaprakları, övgü dolu sayfalar.
77. Kimse pā-māl idemez kimseyi eyyāmında
78. Meġer evrāḳ-ı s̱enāyı ḳalem-i çāpük-pā

evṣāf:
1. **evṣāf:**
Kaside 1
Mısra: **68**
Vasıflar, özellikler.
67. Muḥīṭüñ vaṣfıdur ʾaẕb u ücāc-ı leẕẕet-i enhār
68. Müsemmā vāḥid ammā muḫtelif evṣāf ile esmā

2. **evṣāfunı:**-*u, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **211**
Güzellikler II Vasıflar, özellikler.
211. Senüñ evṣāfunı ʾadd itmek içündür yoḫsa
212. Bu ḳadar olmaz idi nā-mütenāhī aʿdād

3. **evṣāfına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **46**
Güzellikler II Vasıflar, özellikler.
45. O şehenşāh-ı celī-ḳadr felek-kevkebe kim
46. İder evṣāfına aʿyān-ı melāʾik tevḳīr

4. **evṣāfın:**-*ı, -n*
Tarih 9
Mısra: **5**
Vasıflar, özellikler.
5. Gūş idüp āb-ı Ḫıżr evṣāfın
6. Geldi ḥasretle dīdesinden kan

5. **evṣāfuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 9
Mısra: **113**
Güzellikler II Vasıflar, özellikler.
113. Beni leb-rīz-i suḫan eyleyen evṣāfuñdur
114. Dil-i mecbūr bu dem farṭ-ı ṣafādan söyler

6. **evṣāfuña:**-*uñ, -a*
Kıt'a 13
Mısra: **5**
Övgüler, senalar II Vasıflar, sıfatlar, tarifler.
5. Evṣāfuña ṣarf itmek içün olmasa elfāz
6. Maḥrūm ḳalurdı şuʿarā ḥüsn-i edādan

7. **evṣāfuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 24
Mısra: **123**
Güzellikler II Vasıflar, özellikler.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña s̱enā

8. **evṣāfuñ:**-*uñ*
Tarih 36
Mısra: **53**
Güzellikler II Vasıflar, özellikler.
53. Dāstān eyledi dillerde Ḫudā evṣāfuñ
54. Nice yıldur ki oḳur nāmuñı aʿlā ednā

9. **evṣāfın:**-*ı, -n*
Tarih 64
Mısra: **2**
Güzellikler II Vasıflar, özellikler.
1. Ferīdüʾl-ʿaṣr ʿAbduʾllāh Efendi
2. Ki eyler kudsiyān evṣāfın inşād

10. **evṣāfını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 86
Mısra: **21**
Güzellikler II Vasıflar, özellikler.
21. Gūş idüp evṣāfını Nābī didi tārīḫini
22. Hem mesīre hem muṣallā bu maḳām-ı dil-güşā

11. **evṣāfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **4**
Vasıflar, özellikler.
3. ʿĀrifān naḳd bulur āyīne-i ẕātında
4. Vāʿiẓānuñ didügi cennetüñ evṣāfında

evṣāf-ı dil-ārānı:
1. **evṣāf-ı dil-ārānı:**-*n, -ı*
Kıt'a 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gönülleri cezbeden övgüler, vasıflar.
11. Güş itmek eger olmasa maḳṣūd-ı İlāhī
12. Evṣāf-ı dil-ārānı zebān-ı şuʿarādan

evṣāf-ı ḫayrin:
1. **evṣāf-ı ḫayrin:**-*in*
Tarih 103
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Hayır işlerinin nitelikleri, vasıfları, övgüleri.
57. Uzakdan gūş idüp evṣāf-ı ḫayrin Nābī-i dāʿī
58. Duʿā-yı devletinde şevḳ-i iḫlāṣ itdi bī-pervā

evṣāf-ı hümāyūnuñda:
1. **evṣāf-ı hümāyūnuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 8
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu vasıflar, yüce sıfatlar.
81. Pādişāha senüñ evṣāf-ı hümāyūnuñda
82. Ḫāmenün ḥaddi degüldür kʾide ıẓhār-ı ṣarīr

evṣāf-ı kemāli:
1. **evṣāf-ı kemāli:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **-**
Olgunluğa, mükemmelliğe ait özellikler.
151. Olur evṣāf-ı kemāli raḳama güncīde
152. Güneşüñ ẕerresi mümkin olur ise taʿdād

evṣāf-ı maḥabbet:
1. **evṣāf-ı maḥabbet:**
Gazel 307
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevginin vasıfları (Sevgiyi tan manasıyla anlatmak).
1. Evṣāf-ı maḥabbet dehen-i ḫāmeye ṣıġmaz
2. Taʿbīr-i mezāyā-yı nihān nāmeye ṣıġmaz

evṣāf-ı memdūḥa:
1. **evṣāf-ı memdūḥa:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Övülmüş, övülmeye layık vasıflar.
51. Mū-be-mū aḫlāḳ-ı maḥmūde vücūd-ı nāziki
52. Ser-be-ser evṣāf-ı memdūḥa żamīr-i enveri

evs̱aḳ:
1. **evs̱aḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **30**
Çok sağlam, pek sağlam.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿtiḳādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

evtād:
1. **evtād:**
Kaside 2
Mısra: **126**
Allah tarafından âlemi mânen idâre etmekle görevlendirilmiş ve kendilerine olaylara hükmetme izni verilmiş olan velîlerin belli bir mertebede olanlarına verilen isim [Dört kişi oldukları kabul edilir. Bu velîlerin mertebelerine göre aldıkları diğer isimler sırasıyle abdal, büdelâ, nükabâ, gavs ve kutuptur].
125. Ḫayme-i rifʿatinüñ ḥıfżına olmış merbūṭ
126. ʿAlemüñ çār-cihātında muʿayyen evtād

2. **evtādları:**-*lar, -ı*
Tarih 121
Mısra: **19**
Ağaç veya demir kazıklar, direkler.
19. Evtādları zaḫm-zen-i sīne-i aʿdā
20. Her medd-i ṭınābı reg-i ebdān-ı metānet

evtād-ı āsumān ü zemīndür:
1. **evtād-ı āsumān ü zemīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü ve gökyüzünü ayakta tutan sütunlar.
31. Anlarladur metānet-i erkān-ı mülk-i dīn
32. Evtād-ı āsumān ü zemīndür çehār-yār

evvel:
1. **evvel:**
Kaside 12
Mısra: **103**
İlk olarak, ilk önce.
103. Zīver-i ḫ∨ān iken evvel niʿam-ı gūn-ā-gūn
104. Eyledi kes̱retini vaḥdete taḥvīl eyyām

2. **evvel:**
Kaside 14
Mısra: **44**
İlk olarak, ilk önce.
43. O Kahramān ki ider āb u āteş-i tīġi
44. ʿAdū-yı devleti evvel ġarīḳ ṣoñra remād

3. **evvel:**
Kaside 14
Mısra: **90**
İlk olarak, ilk önce.
89. Revāfıż-ı ʿArab itmekde iken İslāmuñ
90. Nice ʿasākirin evvel hücūmda ber-bād

4. **evvel:**
Tarih 16
Mısra: **85**
İlk olarak, ilk önce.
85. Dehān-ı ḫāmeden çıḳmazdan evvel itdiler gördüm
86. Melekler bām-ı ʿarşa birbiriyle nūr ile imlā

5. **evvel:**
Gazel 29
Mısra: **1**
İlk olarak, ilk önce.
1. Evvel dilüñi sīḫ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

6. **evvel:**
Tarih 46
Mısra: **7**
İlk olarak, ilk önce.
7. Ḫaṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīḫini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

7. **evvel:**
Gazel 72
Mısra: **6**
İlk olarak, ilk önce.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

8. **evvelden:**-*den*
Tarih 74
Mısra: **7**
İlk olarak, ilk önce.
7. Anı Rıḍvān daḫı evvelden iderdi itḥāf
8. Olsa şāyeste-i gehvāresi şāḫ-ı Tūbā

9. **evvel:**
Tarih 103
Mısra: **17**
İlk olarak, ilk önce.
17. O menberde oḳuna ḫuṭbesi kʾolmış ola evvel
18. Ḳarīn-i ʿizz-i pā-būs-ı ḥabīb-i Ḫālık-ı yek-tā

10. **evvel:**
Gazel 214
Mısra: **6**
İlk olarak, ilk önce.
5. Güşāyiş-ḫ∨ān olan diller nesīm-i kām-ı ʿālemden
6. Bu gülşende mis̱āl-i ġonce evvel laḫt laḫt ister

11. **evvel:**
Gazel 272
Mısra: **10**
İlk olarak, ilk önce.
9. Mısra meh-i Kenʿānı ʿazīz eylemek āḫir
10. Evvel anı üftāde-i çāh etmeġe deġmez

12. **evvel:**
Gazel 292
Mısra: **3**
Ilk olarak, ilk önce.
3. Olduḳ evvel cāmdan sermāye-fersā-yi şuʿūr

4. Ey tenük-dil biz anun deryāların nūş itmişüz

13. **evvel:**
Gazel 292
Mısra: **8**
İlk olarak, ilk önce.
7. Ṣatma çoḳ da nāz ile böyle peyām-ı tāzeyi
8. Senden evvel biz anı pīrāye-i gūş itmişüz

14. **evvel:**
Gazel 343
Mısra: **7**
İlk olarak, ilk önce.
7. Dehān-ı yāri ne ki benden evvel eyler būs
8. Vesāiṭ evvel olur ḫ∨ān-ı vaṣla leẕẕet-çeş

15. **evvel:**
Gazel 343
Mısra: **8**
İlk olarak, ilk önce.
7. Dehān-ı yāri ne ki benden evvel eyler būs
8. Vesāiṭ evvel olur ḫ∨ān-ı vaṣla leẕẕet-çeş

16. **evvel:**
Gazel 346
Mısra: **3**
İlk olarak, ilk önce.
3. Evvel naẓar-ı ʿizzet ile muḥterem itmek
4. Ṣoñra naẓar-ı ḫalḳda ḫ∨ār itmek içünmiş

17. **evvel:**
Gazel 394
Mısra: **11**
İlk olarak, ilk önce.
11. Yapılmış ḥażır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥācet yoḳ

18. **evvel:**
Gazel 407
Mısra: **5**
İlk olarak, ilk önce.
5. Ḫaṭ-āver olmadan evvel bu şiveyi ṣatagör
6. Saña da ʿāşıḳa da ṣoñra bār olur giderek

19. **evvellerin:***-ler, -in*
Gazel 424
Mısra: **5**
İlk olarak, ilk önce.
5. Ḥüsn ile ḫaṭṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
6. Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḥālin söylerüz cānānenüñ

20. **evvel:**
Gazel 434
Mısra: **12**
İlk olarak, ilk önce.
11. Sāde-rūluḳ vaḳtinüñ vir ḥükmin ey şūḫ-ı cihān
12. Ḫārzār olmazdan evvel ṣaḥn-ı gülzāruñ senüñ

21. **evvel:**
Gazel 456
Mısra: **9**
Ilk olarak, ilk önce.
9. Evvel yenecek mā-ḥāżarı bād-ı hevādur
10. Mihmān-ı misāfirkede-i ḫāne-i zīnüñ

22. **evvel:**
Gazel 477
Mısra: **2**
İlk olarak, ilk önce.
1. Zebānın bilmek istierseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

23. **evvel:**
Gazel 506
Mısra: **2**
İlk olarak, ilk önce.
1. Ne dem o şūḫı āġūş-ı ḫayālümde mekīn buldum
2. Ḫayālüm benden evvel leblerinden būse-çīn buldum

24. **evvel:**
Gazel 539
Mısra: **7**
İlk olarak, ilk önce.
7. Sāḥa-i mescide germ-ābeden evvel varamam
8. Gördüġüm vāḳıʿa-i vuṣlatı taʿbīr itsem

25. **evvel:**
Gazel 554
Mısra: **5**
İlk olarak, ilk önce.
5. İtsün vücūdı nüsḫasın evvel mütālaʿa
6. Esrār-ı ḥikmete ṭaleb-i ittibāʿ iden

26. **evvel:**
Gazel 570
Mısra: **8**
İlk olarak, ilk önce.
7. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
8. Cām-ı vaṣlın çekerüz nūşdan evvel kederin

27. **evvel:**
Gazel 592
Mısra: **6**
İlk olarak, ilk önce.
5. Māʾil-i āzār olan bulmaz rehā āzārdan
6. Tīşekār evvel urur seng-i fesāna tīşesin

28. **evvel:**
Gazel 594
Mısra: **3**
İlk olarak, ilk önce.
3. Şūste itsün dehenin çirk-i ṭamaʿdan evvel
4. Ṣoñra cünbīde-leb-i ruḫṣat-ı pābūs olsun

29. **evveli:***-i*
Gazel 594
Mısra: **8**
Evvel, başlangıç, önce, ilk, ilk olarak, geçmiş, eski.
7. Her kim isterse ola ser-sipeh-i şerr ü fesād
8. Varsun İblīs gibi evveli sālūs olsun

30. **evvel:**
Gazel 621
Mısra: **6**
İlk olarak, ilk önce.
5. Bizümle hep zebān-ı ḫançer ile söyleşür şimdi
6. Ser-i rehde düçār olduḳça evvel merḥabā dirken

31. **evvel:**
Gazel 690
Mısra: **6**
Evvel, başlangıç, önce, ilk, ilk olarak, geçmiş, eski.
5. İrişmemişdi daḫı bāġ-ı iltifāta ḫazān
6. Hevā-yı luṭf ile evvel bahār idüm ben de

32. **evvel:**
Gazel 742
Mısra: **18**
İlk olarak, ilk önce.
17. Āvāredür şemīm-i ser-i zülfi ey ṣabā
18. Ṣayd it çemen götürmeden evvel konaġına

33. **evvel:**
Gazel 812
Mısra: **21**
İlk olarak, ilk önce.
21. Evvel müsevvedātda eyler ẓuhūr şiʿr
22. Gūyā ki şehr öñünde olur cemʿ kafile

34. **evvel:**
Gazel 819
Mısra: **5**
İlk olarak, ilk önce.
5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur
6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

35. **evvel:**
Gazel 820
Mısra: **11**
İlk olarak, ilk önce.
11. Evvel bizümle itdügi ʿaḳd-ı maḥabbetüñ
12. Aḳrānı oldı münkariż ems̱āli ḳalmadı

36. **evveli:***-i*
Gazel 825
Mısra: **8**
İlk olarak, ilk önce.
7. Cānānenüñ tebessümi destūr-ı būsedür
8. Her mīvenüñ şükūfedür elbette evveli

37. **evvel:**
Gazel 861
Mısra: **2**
İlk olarak, ilk önce.
1. Olsa teʾvīl-i ʿibāretle müʾevvel maʿnā
2. Ḫāṭıra gelmez idi lafẓdan evvel maʿnā

38. **evvel:**
Gazel 867
Mısra: **3**
İlk olarak, ilk önce.
3. Ṣāḥib-i ʿırż idi evvel ġazel-i sāde iken
4. Uydurup ehl-i hevā eylediler der-be-derī

39. **evvel:**
Gazel 878
Mısra: **3**
İlk olarak, ilk önce.
3. Evvel ġubār-ı dilden iderdüm şikāyeti
4. Görsem eger müsāʿade-i rūzgārumı

40. **evvel:**
Gazel 881
Mısra: **4**
İlk olarak, ilk önce.
3. Cūyende-i necātuz o yemden ki cümleden
4. Evvel ṭutar temevvüc-i ġam nāḫudāmuzı

evvel ḳademde:
1. **evvel ḳademde:**-*de*
Kaside 1
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **-**
İlk başta, ilk olarak.
167. Eger kim ism-i Settāruñ mededkār olmasa luṭfı
168. İderdük iḳtiżā evvel ḳademde olmaġı rüsvā

evvel naẓarda:
1. **evvel naẓarda:**
Kaside 16
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **Deyim**
İlk bakışta.
181. Olsa ne deñlü ʿuḳde-i müşkilter-i suḫan
182. Evvel naẓarda ḥall ider engüşt-i fıṭnatı

evvelā:
1. **evvelā:**
Gazel 52
Mısra: **9**
Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.
9. Evvelā vesvese-i yeʾsden ol müstaʿiż
10. Besmeleyle olasın ṣoñra sebaḳ-ḫ∨ān-ı ümīd

evvelī:
1. **evvelī:**
Tarih 27
Mısra: **2**
Birinci, ilk, başlangıç.
1. Ṣāḥibüʾl-ḫayrāt hem-nām-ı Süleymān kim odur
2. Evvelī mīr-āhūr-ı şāhenşeh-i ʿālī-nijād

evvel-i māḫalaḳaʾllah:
1. **evvel-i māḫalaḳaʾllah:**
Kaside 2
Mısra: **197**
Kelime Tipi: **Hadis**
Evvelü mâ halakal- lahü Nuri "Allah önce benim Nur'umu yarattı" (Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 1-827.).
198. Seni idrāk idecek kimdür eyā nūr-ı cevād
197. Evvel-i MāḪalaḳaʾllah ki senüñ nūruñdur

evvel-i meşḳiydi:
1. **evvel-i meşḳiydi:**-*i, -y, -di*
Kaside 7
Mısra: **201**
Kelime Tipi: **-**
İlk alıştırmalar.
201. Henüz evvel-i meşḳiydi tīġ-i saṭvetüñüñ
202. Bu deñlü olduġı berhem-zen-i ṣufūf-ı suṭūr

evvel-i şiʿrine:
1. **evvel-i şiʿrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 663
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Şiirin önü/üstü.
9. Şuʿarā olmasalar vālih ü ḥayrān Nābī
10. Evvel-i şiʿrine yazmazlar idi lafẓ-ı veleh

evvelīn:
1. **evvelīn:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **83**
Evvela, öncelikle.
83. Evvelīn ṣunʿ-ı kārgāh-ı ezel
84. Maṭlab-ı Kirdgār-ı ʾazze ve cel

2. **evvelīn:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **103**
Evvela, öncelikle.
103. Evvelīn fātiḥ-i ḳalem-rev-i nūr
104. Naḳş-ı pīşīn-i kārgāh-ı ẓuhūr

3. **evvelīn:**
Kaside 2
Mısra: **91**
Evvela, öncelikle.
91. Evvelīn noḳṭası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ
92. Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

4. **evvelīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **86**
Evvela, öncelikle.
85. Zīb-i ṣadr-ı bisāt-ı ʿālemdür
86. Evvelīn mevc-i baḥr-ı aʿẓamdur

5. **evvelīn:**
Kaside 13
Mısra: **91**
Evvela, öncelikle.
91. Evvelīn cilve-i tevfīḳ-i İlāhī bu idi
92. Ki bulup ehlini şāyeste-i itmām-ı mehām

6. **evvelīn:**
Gazel 76
Mısra: **8**
Evvela, öncelikle.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

7. **evvelīn:**
Gazel 317
Mısra: **5**
Evvela, öncelikle.
5. Evvelīn pāye-i rüsvāyī-i ʿaşḳ oldı bize
6. Pāy-laġzīde-i gird-āb-ı melāl olduġumuz

8. **evvelīn:**
Gazel 600
Mısra: **7**
Evvela, öncelikle.
7. Evvelīn pendi budur pīr-i muġānuñ rinde
8. Ki ṣaḳın sehv ile dil-dāde-i cāh olmayasın

evvelīn fıṭrat:
1. **evvelīn fıṭrat:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılışın başlangıcı.
73. Āḫirīn ʿaṣr ü evvelīn fıṭrat
74. Mühr-i ḫoş-naḳş-ı nāme-i ḫilḳat

evvelki:
1. **evvelki:**
Gazel 400
Mısra: **3**
Önce olan, önceki.
3. Evvelki günde eyler idük ḫırmenüñ hebā
4. Şükr eyle kim elüñde degüldür irādetüñ

2. **evvelki:**
Gazel 496
Mısra: **10**
İlk, birinci.
9. Bu cihānun es̱er-i ḳaḥṭ-ı vefāsındandur
10. Terk ider birbirin evvelki ḳademde tevʾem

3. **evvelki:**
Gazel 749
Mısra: **8**
Önce olan, önceki.
7. Nādāna beni itmez idi böyle feda çerḫ
8. Evvelki maḥabbetde ḳalup yāverüm olsa

4. **evvelki:**
Gazel 820
Mısra: **7**
Önce olan, önceki.
7. Evvelki incizāb-ı derūn oldı ber-ṭaraf
8. Pervāz-ı iltifāta per ü bāli ḳalmadı

evvelki nefesde:
1. **evvelki nefesde:**
Gazel 551
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İlk nefeste.
9. Çār dīvār-ı fenā-rīz-i vücūduñ Nābī
10. Bilen añlar daḫı evvelki nefesde ḫalelin

evżaʿ:
1. **evżaʿa:**-*a*
Kaside 12

Mısra: **51**
Durumlar, haller.
51. Līk mümkin mi bu evża῾a taḥammül ki ider
52. Ādemi her birinüñ bād-ı burūtı sersām

2. **evżā῾ı:**-*ı*
Gazel 307
Mısra: **3**
Durumlar, haller.
3. Ol āfetün evżā῾ı degül ḳābil-i taḥrīr
4. Taṣvīr-i ġam-ı ῾aşḳ bu şeh-nāmeye ṣıġmaz

3. **evża῾ını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 455
Mısra: **6**
Haller, vaziyetler.
5. Evliyā-yı ni῾amuñ ῾ādet-i dīrīnesidür
6. Kendü evża῾ını etbā῾ına isnād itmek

evżā῾-ı çeşm-i pürkārın anlamaḳ:
1. **evżā῾-ı çeşm-i pürkārın anlamaḳ:**
Gazel 238
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çalışkan gözün vaziyetini anlamak.
3. O şūḫuñ anlamaḳ evżā῾-ı çeşm-i pürkārın
4. Tamām ῾uḳde-güşālık daḳīḳadānlıḳdur

evzā-ı ciger-sūz-ı ῾avām:
1. **evzā-ı ciger-sūz-ı ῾avām:**
Kaside 12
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Halkın ciğer yakan tavırları.
39. Rüzgār āyīne-i ḳalbe virüp yine keder
40. Dili pür-ḫūn ider evzā-ı ciger-sūz-ı ῾avām

evżā῾-ı cismüñ:
1. **evżā῾-ı cismüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 816
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Varlığının vaziyetleri.
5. Unutdurdı baña evżā῾-ı cismüñ ḳayd-ı dünyāyı
6. Olurmış ġamze-i bī-kāre maḥrem kāre bigāne

evzā῾-ı dünyānuñ:
1. **evzā῾-ı dünyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 585
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dünyanın vaziyetleri.
9. Leẕẕet-i ġam nüsḫa-i ṣun῾uñ temāşāsındadur
10. Kem-ḫıreddür çekmeyen evzā῾-ı dünyānuñ ġamın

evżā῾-ı felekden:
1. **evżā῾-ı felekden:**-*den*
Kaside 15
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feleğin tavırları, işleri.
5. Cümle āzürdeyüz evżā῾-ı felekden ammā
6. Bizden efzūn sañadur ġadri eyā şāh-ı kerem

evżā῾-ı fesādātın:
1. **evżā῾-ı fesādātın:**-*ı, -n*
Tarih 135
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Fenalık ve fitnelik vaziyetler, haller.
11. Bu cānibden tesāmuḥ gördügince ḥaml idüp ῾acze
12. Terakkī buldı evżā῾-ı fesādātın ziyād itdi

evzā῾-ı ḥakīm:
1. **evzā῾-ı ḥakīm:**
Gazel 570
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hikmetle yaratan Allah'ın her verdiği.
13. Ser-be-ser menfa῾at-ı maḥżdur evzā῾-ı Ḥakīm
14. Ṣāni῾üñ derke çalış sırr-ı ḳażā vü ḳaderin

evzā῾-ı mülāyete:
1. **evzā῾-ı mülāyete:**-*e*
Gazel 397
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Latif, hoş haller.
5. Eyleme ṭāli῾den evzā῾-ı mülāyete ümīd
6. Ol siyeh-dil kāfirüñ īmāna isti῾dādı yoḳ

evżā῾-ı tesmiye:
1. **evżā῾-ı tesmiye:**
Gazel 159
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isim koyma.
19. Münāsebetledür evżā῾-ı tesmiye Nābī
20. Lüġaz hele ḳati vāżıh ġazel bozundısıdur

ey:
1. **ey:**
Kaside 1
Mısra: **182**
Seslenme edatı.
181. Neyüz biz yā bizüm a῾mālümüz n᾿olsa gerek yā Rab
182. Āña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

2. **ey:**
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Çün kim beni şād eyledün ey āṣaf-ı devrān
2. Dil-ḫ∨āhuñ ile ḳalbüni şād eylesün Allāh

3. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **35**
Seslenme edatı.
35. Ey iden cāme-i aṭlasla tefāḫür gözüñ aç
36. Saña aṭlas görinür berg-i ḥaḳīr-i furṣād

4. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **149**
Seslenme edatı.
149. Ey ṣabā ṣaḥn-ı ḥaremgāh-ı risāletdür bu
150. Ḫāṭır-ı nāzük-i ḫākin gözet āzürde me-bād

5. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **179**
Seslenme edatı.
179. Ey vücūd-ı güherüñ ḳımme-i tāc-ı īcād
180. Resm-i ḳaddüñ elif-i Fātiḥa-i isti῾dād

6. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **181**
Seslenme edatı.
181. Sensin ey merkez-i nüh-dā᾿ire-i kevn ü mekān
182. Rūḥ-ı ervāḥ-ı ᾿alā ḳuṭb-ı medār-ı irşād

7. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **186**
Seslenme edatı.
185. Sendedür mecma῾-ı ḳavseyn-i vücūb u imkān
186. Sensin ey nūr-ı ezel vāsıṭa-i Rabb u ᾿ibād

8. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **192**
Seslenme edatı.
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

9. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **196**
Seslenme edatı.
195. Çün senüñ ẕātuñ ola aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn
196. Ehl-i dāreyn ne bilsün seni ey aṣl-ı mevād

10. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **226**
Seslenme edatı.
225. Enbiyā cümlesi pervāne-i envāruñdur
226. Sensin ey nūr-ı naẓargāh-ı Ḫudā şem῾-i murād

11. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **247**
Seslenme edatı.
247. Bü᾿l-beşerden saña dek ey güher-i dürc-i vücūd
248. Nūr-ı rūḥānī idi bār-ı ḳaṭār-ı ecdād

12. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **322**
Seslenme edatı.
321. Anlaruñ birisiyem ben de baña merḥamet it
322. Ey şeh-i ḫıṭṭa-i nāz ey gül-i destār-ı murād

13. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **322**
Seslenme edatı.
321. Anlaruñ birisiyem ben de baña merḥamet it
322. Ey şeh-i ḫıṭṭa-i nāz ey gül-i destār-ı murād

14. **ey:**
Tarih 4
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey eyleyen iṭāle zebān-ı şikāyeti
2. Gör çeşm-i iʿtibār ile naḳş-ı irādeti

15. **ey:**
Gazel 4
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ḫaṭ ʿazl-i ḥüsn virmedi ey nāzenīn saña
2. Oldı berāt-ı tāze ḫaṭ-ı ʿanberīn saña

16. **ey:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Müşkil ṭılısmdur dil-i āhen-sirişt-i yār
4. Ey āh ḥall iderseñ eger āferīn saña

17. **ey:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Bir āftābı eyledi ser-germ-i inḳıyād
6. Ey vaḳt-ı ṣubḥ bir nefes-i āteşīn saña

18. **ey:**
Gazel 4
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Terk itdürür çemende bu feryadı ʿāḳibet
8. Ey ʿandelīb güldeki çīn-i cebin saña

19. **ey:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab nʾoldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb nʾoldı saña

20. **ey:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Cāme-ḫᵛāb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
6. Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb nʾoldı saña

21. **ey:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
8. Ḳanı ey girye mürāʿāt-ı edeb nʾoldı saña

22. **ey:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Olduñ ey hāme-i Nābī çoḳdan ḫāmūş
10. Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ṭarab nʾoldı saña

23. **ey:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Olduñ ey hāme-i Nābī çoḳdan ḫāmūş
10. Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ṭarab nʾoldı saña

24. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **63**
Seslenme edatı.
63. Gele ey hāme-i şikeste-zebān
64. Vāʿdī-i naʿta ol biraz pūyān

25. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **101**
Seslenme edatı.
101. Ey şehinşāh-ı enbiyā-ʿasker
102. Vʾey zemīn-āşiyān ü ʾarş-maḳarr

26. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **117**
Seslenme edatı.
117. Daḫı ey ḫāme eyle medḥ ü s̱enā
118. Rūḥ-ı pāk-ı çehār yāra sezā

27. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **135**
Seslenme edatı.
135. Eyle ey ḫāme-i ṣabā-reftār
136. Raḍiyaʾilāhu ʿanhüm ile ḳarār

28. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **137**
Seslenme edatı.
137. Başla ey ḫāme zīb-i ʿünvāna
138. Midḥat-ı pādişāh-ı devrāna

29. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **341**
Seslenme edatı.
341. Didüm ey pādişāh-ı kevn ü mekān
342. Āferīnende-i zemīn ü zamān

30. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **367**
Seslenme edatı.
367. Didi ey Nābī-i perīşān-ḥāl
368. Ey tehī-gerd-i kūçe-i āmāl

31. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **368**
Seslenme edatı.
367. Didi ey Nābī-i perīşān-ḥāl
368. Ey tehī-gerd-i kūçe-i āmāl

32. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **369**
Seslenme edatı.
369. Ey ġarībüʾd-diyār ey bī-kes
370. Ey nesīm-i ṣabā-yı bāġ-ı heves

33. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **369**
Seslenme edatı.
369. Ey ġarībüʾd-diyār ey bī-kes
370. Ey nesīm-i ṣabā-yı bāġ-ı heves

34. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **370**
Seslenme edatı.
369. Ey ġarībüʾd-diyār ey bī-kes
370. Ey nesīm-i ṣabā-yı bāġ-ı heves

35. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **383**
Seslenme edatı.
383. Didüm ey şāh-ı mülk-i maʿmūrī
384. Baḫtum āyīnesi gözüm nūrı

36. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **409**
Seslenme edatı.
409. Didi ey ġāfil-i ṭarīḳ-ı murād
410. İdeyüm gel seni bu ġamdan şād

37. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **484**
Seslenme edatı.
483. Kāmkārā vezīr-i pāk-dilā
484. Ey şeref-baḫş-ı cümle-i vüzerā

38. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **493**
Seslenme edatı.
493. Dād ṣad dād ey ferīd-i zamān
494. Baḫt-ı bed-çihreden āmān āmān

39. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **506**
Seslenme edatı.
505. Beni de eyleme kapuñdan red
506. Meded ey āṣaf-ı kerīm meded

40. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **509**
Seslenme edatı.
509. Dāmenün tutdum ey şikeste-nevāz
510. Eyleme çihre-i niyāzumı bāz

41. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **511**
Seslenme edatı.

511. Ne var it ey vezīr-i ʿālī-şān
512. Beni maḥsūd-ı cümle-i aḳrān

42. **ey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **513**
Seslenme edatı.
513. Gerçi ey zīb-baḫş-ı ṣadr-ı kerem
514. Nesḫ-fermāy-ı ḫāne-i Ḥātem

43. **ey:**
Gazel 7
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. İder mi ser-fürū her dūn-meşreb tıfla ey Nābī
10. Kenār-ı dāye-i rifʿat olupdur mesken-i mīnā

44. **ey:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **239**
Seslenme edatı.
239. Didüm ey mürşid-i sütūde-nefes
240. Süḫanuñdan derūna düşdi heves

45. **ey:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **248**
Seslenme edatı.
247. Döndi ol mürşid-i ḫuceste-maḳāl
248. Didi ey berg-i būstān-ı kemāl

46. **ey:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **257**
Seslenme edatı.
257. Sen bu deñlü zamāndur ey Nābī
258. Medḥe ṣarf eyledüñ dür-i nābı

47. **ey:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **295**
Seslenme edatı.
295. Ey şehinşāh-ı merḥamet-güster
296. Vʾey cihān-bān-i maʿrifet-perver

48. **ey:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **299**
Seslenme edatı.
299. Bu ḳadar demdür ey ḫidīv-i cihān
300. Evc-i medḥüñde bülbülem nālān

49. **ey:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **329**
Seslenme edatı.
329. Eyledüñ ey ḫidīv-i ʿadl-penāh
330. Beni bir kez muḳīm-i Beyt-i İlāh

50. **ey:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **339**
Seslenme edatı.
339. Ḳoma meʾyūs ey kerem kānı
340. Ḥüzn ile Nābī-i perīşānı

51. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Didiler birden eyā pīr-i reh-i naẓm-ı süḫan
8. Ey kühen-cevherī-i sūḳ-ı beyān u taḥrīr

52. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **19**
Seslenme edatı.
19. Didüm ey levḥa-nüvīsān-ı debistān-ı hüner
20. Ey mebānī-i meʿānīye medar-ı taʿmīr

53. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Seslenme edatı.
19. Didüm ey levḥa-nüvīsān-ı debistān-ı hüner
20. Ey mebānī-i meʿānīye medar-ı taʿmīr

54. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **33**
Seslenme edatı.
33. Didiler müjdeler olsun saña ey rāst-naẓar
34. Ki seni istedügüñ ʿaṣra yitürdi taḳdīr

55. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **88**
Seslenme edatı.
87. ʿArafāt u Ḥarem u Mescid-i Aḳṣā ṭursun
88. Senden özge hele ey dāver-i pākīze-żamīr

56. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Seslenme edatı.
89. Ḫutbesin menber-i sulṭān-ı rüsülde oḳımaḳ
90. Kime maḫṣūṣdur ey pādişeh-ı ʿālem-gīr

57. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Seslenme edatı.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

58. **ey:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **121**
Seslenme edatı.
121. Raġmına Maḥmūduñuñ ey ḫoş-ḫışāl
122. Ṭoldur a nūş eyleyelüm bir sifāl

59. **ey:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **123**
Seslenme edatı.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

60. **ey:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **139**
Seslenme edatı.
139. Didi yine ḫande ile ey faḳīr
140. ʿĀlim ü fāżıl mıdur ol nā-ḫabīr

61. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **29**
Seslenme edatı.
29. Didüm ey yār-ı vefādār-ı ḥaḳīḳatkārum
30. Ey bilen ḳāʿide-i mihr ü vefāyı ezber

62. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **30**
Seslenme edatı.
29. Didüm ey yār-ı vefādār-ı ḥaḳīḳatkārum
30. Ey bilen ḳāʿide-i mihr ü vefāyı ezber

63. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **35**
Seslenme edatı.
35. Ülfetünden senüñ ey düşmen-i maḥrem-sīret
36. Görmedim ʾıyş u ṭarab görmemeden ġayrı żarar

64. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **37**
Seslenme edatı.
37. Ey ḫoş ol dem ki ṣafā ḳalmaz idi ḫaṭırda
38. Baḫtdan müjde-i teşrīfüñi alduḳça ḫaber

65. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **64**
Seslenme edatı.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerḫ-i sitemger bu cefādan ne biter

66. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **72**
Seslenme edatı.
71. Geldi devrān-ı ṣafā-baḫş-ı Muṣāḥib Pāşā
72. Lāzım oldı saña ey ġam ʿadem-ābāda sefer

67. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **112**
Seslenme edatı.
111. Pāk-ṭabʿā dür-i pākīze-i baḥr-ı keremā
112. Ey viren ẕātı ile çihre-i dehre zīver

68. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **119**
Seslenme edatı.
119. Çoḳ zamāndan beri deryā-yı ḳader ey dür-i pāk
120. Atmadı sāḥil-i iḳbāle senüñ gibi güher

69. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **123**
Seslenme edatı.
123. Rūzgār-ı keremüñle senüñ ey Ḫatim-i vaḳt
124. Kimdür āyā diye āyīne-i ṭabʿum muġber

70. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **147**
Seslenme edatı.
147. Var mı ey kāmil-i devrān sözümüñ noḳṣanı
148. İşte bāzār-ı suḫan işte terāzū-yı naẓar

71. **ey:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **59**
Seslenme edatı.
59. Didi ki ey zümre-i ṣāfī-nihād
60. Luṭfuñuzı eylesün Allāh ziyād

72. **ey:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **79**
Seslenme edatı.
79. İsteyelüm ey Dede Sulṭān nʾola
80. Belki Ḫudā vire nefes cān bula

73. **ey:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **81**
Seslenme edatı.
81. Didi Süleymān dilerem ey nedīm
82. Tevliyet-i cāmiʿ-i Sulṭān Selīm

74. **ey:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **89**
Seslenme edatı.
89. Bāḳī didi isterem ey merd-i kār
90. Hālis ü meskūk zer-i çil hezār

75. **ey:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **96**
Seslenme edatı.
95. Aḥmed Aġā olma saḳın dūn-himem
96. Sen daḫı bunlar gibi ey muḥterem

76. **ey:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **103**
Seslenme edatı.
103. Didi ki ey zinde-dil ü zinde cān
104. Bende temeyyüz ṭalebe yoḳ tüvān

77. **ey:**
Kaside 10
Mısra: **86**
Seslenme edatı.
85. Yiter şikāyeti terk it niyāz idüp elüñ aç
86. Duʿā-yı devletine ey şikeste-Nābī-i zār

78. **ey:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Seslenme edatı.
25. Didi muʾāḫeẕe-āmīz ʿunf u naḫvetle
26. Ki ey füsürde-ḫıred hūş-ı düşmen-i bī-tāb

79. **ey:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Seslenme edatı.
31. Ne iḳtiżā ile dūr olduñ ey güsiste-ḫıred
32. O bezmden ki ider gülşen-i bihişt ḥicāb

80. **ey:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Seslenme edatı.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

81. **ey:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey bihīn-gevher-i silk-i vüzerā
2. Nüsha-i cāmiʿa-i ḫulḳ-ı nikū

82. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **181**
Seslenme edatı.
181. Sübha-gerdān-ı s̱enā ol yiter ey Nābī-i zār
182. Ne ḳadar naẓmda maḳbūl ise de ṭūl-ı kelām

83. **ey:**
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey maʿnī-i hestī ki senüñ ḫalḳa vücūdun
2. Sermāye-i īcāddur iḥsān-ı Hudaʾdan

84. **ey:**
Kıt'a 13
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Nābī ḳulunuñ añladuġı ey şeh-i kevneyn
8. Bu nüktedir īcād-ı vücūd-ı üdebādan

85. **ey:**
Tarih 13
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Fikr-i tārīḫ iderken ey Nābī
10. Bu nümūdār-ı āb-ı ḥayvāna

86. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **100**
Seslenme edatı.
99. Cüst-cūdesini āvāre idi mühr-i şerīf
100. Nāʾil oldı hele maḳṣūdına ey faḫr-ı kirām

87. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **174**
Seslenme edatı.
173. Āṣaf āṣāf-dilā pāk-tebārā ṣadrā
174. Ey olan nāmı teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām

88. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **229**
Seslenme edatı.
229. Var żamīrinde saña niyyet-i luṭf ey Nābī
230. Eyler iḥsāna kifāyet bu ḳadar ʿarż-ı merām

89. **ey:**
Matla 14
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Cām-ı lebünde bāde gibi yoḳ diyü ḫumār
2. And içsem aġrımaz başum ey şūḫ-ı şivekār

90. **ey:**
Gazel 15
Mısra: **12**
Seslenme edatı.
11. Nāz u istiġna degüldür māniʿ-i teşrīf-i bezm
12. Ġālibā ey māh-rū bizden ḥicāb itdüñ bu şeb

91. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **26**
Seslenme edatı.
25. Didiler birden eyā pādişeh-i dīn-perver
26. Ey şehenşāh-ı mülūk-ı ʿArab u Rūm u ʿAcem

92. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **168**
Seslenme edatı.
167. Āṣafā ṣāf-siriştā güher-i nā-yābā
168. Ey ser-i ṣadr-nişīnān-ı pesendīde-şiyem

93. **ey:**
Kaside 16
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Didi ki ey füsürde-ḫıred pīr-i nā-tüvān
14. Ḥeftād sīnde bu seferüñ ney ki ḥikmeti

94. **ey:**
Kaside 16
Mısra: **49**
Seslenme edatı.
49. Ḥālüñ senüñ bu gūne iken ey füsürde-hūş
50. Bu rāh-ı dūra sen neden itdüñ ʿazīmeti

95. **ey:**
Kaside 16
Mısra: **206**
Seslenme edatı.
205. Şāhenşehā sütūde-dilā pāk-gevherā
206. Ey ḫalḳ-ı ʿālem üzre Ḥaḳuñ ẓıll-ı reʾfeti

96. **ey:**
Tarih 16
Mısra: **73**
Seslenme edatı.
73. Bu ḥüsn-i hāl ile ey āṣaf-ı devrān saña müjde
74. Murāduñca olursun mesned-i devletde pā ber-cā

97. **ey:**
Kaside 20
Mısra: **91**
Seslenme edatı.
91. Bu dāʿī-i ḳadīmden ey bād-ı ṣubḥ-dem
92. Sür ḫāk-i rāhına yüzün Allāh emāneti

98. **ey:**
Kaside 20
Mısra: **99**
Seslenme edatı.
99. Ey şemʿ-i āftāb-ı ruḫ-ı dūdmān-ı feyż
100. Ey zümre-i meḫādimüñ ezkā tabīʿatı

99. **ey:**
Kaside 20
Mısra: **100**
Seslenme edatı.
99. Ey şemʿ-i āftāb-ı ruḫ-ı dūdmān-ı feyż
100. Ey zümre-i meḫādimüñ ezkā tabīʿatı

100. **ey:**
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey veliyyüʾn-niʿam ey āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat
2. Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ḫaclet

101. **ey:**
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey veliyyüʾn-niʿam ey āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat
2. Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ḫaclet

102. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Kim teşne-i zülāl-i lebüñ oldi ey ṣanem
8. Ṭufān-ı Nūhʾı görse olur çeşmine serāb

103. **ey:**
Tarih 23
Mısra: **14**
Seslenme edatı.
13. Fikr iderken Nābīyā tārīḫini
14. Hātif-i gaybī didi ey sāde-bīn

104. **ey:**
Kaside 23
Mısra: **23**
Seslenme edatı.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

105. **ey:**
Kaside 24
Mısra: **131**
Seslenme edatı.
131. Medḥine ḳuvvet-i ṭabʿuñ yoġ ise ey Nābī
132. Saña devlet bu yiter kim idesin ḫayr duʿā

106. **ey:**
Kaside 26
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey himmetüñ ārāyiş-i erkān-ı vezāret
2. Vʾey devletüñ ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret

107. **ey:**
Kıt'a 26
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Āh ile nāʾil-i vuṣlat olamazsın ey dil
2. Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler

108. **ey:**
Gazel 28
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Māverā-yı feleġe eyle güẕer ey Nābī
14. Ḫam-ı çevgān-ı irādetdeki gūyı seyr it

109. **ey:**
Kaside 29
Mısra: **3**
Saçmak; feda etmek.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

110. **ey:**
Gazel 32
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey bülbül-i şeydā nʾideyüm gülşen-i dehri
4. Besdür baña sīnemdeki gülzār-ı melāmet

111. **ey:**
Tarih 36
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey ḫoşā müjde-i cān-baḫş-ı meserret-fermā
2. Kʾeyledi encümen-i ʿālemi leb-rīz-i ṣafā

112. **ey:**
Tarih 36
Mısra: **32**
Seslenme edatı.
31. Āṣafā ʿādil-i ʿālī-güher-i pāk-ı dilā
32. Ey żiyā-baḫş-ı ʿuyün-ı ʿulemā vü vüzerā

113. **ey:**
Tarih 36
Mısra: **56**
Seslenme edatı.
55. Devlete vāsıṭa-i fetḥdür inşāʾllāh
56. Ey semiyy-i eseduʾllāh-ı ʾAlī Şīr-i Ḫudā

114. **ey:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Nevāzişkārī-i bigāne cevr-i āşinādan geç
2. Gel ey şūḫ-ı vefā-düşmen bu vażʿ-ı nā-revādan geç

115. **ey:**
Gazel 38
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ṣaḳın dārū-yı teslīm u rıżādan geçme ey Nābī
14. Geçersen bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan geç

116. **ey:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Baṣṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāy-būs içün
4. Birbirini baṣup gelür ey meh kenāra mevc

117. **ey:**
Kıt'a 40
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Līk hestīsine itdükçe naẓar ey Nābī
4. Gūş-ı cāna irişür naʿra-i Allāh ekber

118. **ey:**
Tarih 42
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey ḫoşa cāygāh-ı nev-bünyād
2. Ḳodı nāmın felek Ḥüseyn-ābād

119. **ey:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Anı nefes-i ḫaclet ile münkesif itme
6. Senden budur ey mihr-cebin mültemes-i ṣubḥ

120. **ey:**
Gazel 44
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Var mı görmiş ʿacabā olmaduġın ey Nābī
10. Māye-i ṣubḥ-ı keder ḫātime-i şām-ı feraḥ

121. **ey:**
Gazel 50
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken

6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

122. **ey:**
Gazel 50
Mısra: **18**
Seslenme edatı.
17. Cismden rūh u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey zāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

123. **ey:**
Gazel 52
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Meges-i yeʾsden ey Nābī keder-yāb olma
18. Dest-i cūd-ı ḥaḳ iken mirvāḥa cünbān-ı ümīd

124. **ey:**
Kıt'a 53
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Senüñ ey Nābī-i kem-ḳadr degüldür ḥaddüñ
2. Eylemek vaṣfın edā pādişeh-i devrānuñ

125. **ey:**
Gazel 54
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
8. Gül-geşte ẖırām eyledi ẖūbān müteʿaddid

126. **ey:**
Tarih 56
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Merḥabā ey müjde-i cān-baẖş-ı maṣḥūbüʾl-merām
2. Kʾistimāʿundan ser-ā-ser ʿālem oldı şād-kām

127. **ey:**
Tarih 56
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Şād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

128. **ey:**
Tarih 56
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ey vezīr-i kār- dān Allāh mübārek eyleye
14. Baẖt u tāliʿ āstānuñda müdām ola ġulām

129. **ey:**
Gazel 56
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Nihādı pāk olan erbāb-ı ṭabʿun ey Nābī
14. Gelür meẕāḳına eşʿār-ı ābdār leẕīẕ

130. **ey:**
Kıt'a 59
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ṣohbetüñden senüñ ey āṣaf-ı pākīze-ẖıṣāl
2. Oldı ḥırmāna sebeb vāhime-i istis̱ḳāl

131. **ey:**
Gazel 60
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

132. **ey:**
Gazel 62
Mısra: **15**
Seslenme edatı.
15. Degül meʾāli tecezzī-peẕīr ey Nābī
16. Egerçi ṣūret-i elfāz pāre pāre gelür

133. **ey:**
Gazel 65
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Sittīn irişdi ey dil inābet zamānıdur
2. Ser-germī-i hevādan ifākat zamānıdur

134. **ey:**
Gazel 65
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Aẖlāṭ-ı maʿṣiyetle ʿalīl oldı cān-ı zār
10. Ey ʿafv-ı çāre-sāz ʿināyet zamānıdur

135. **ey:**
Gazel 65
Mısra: **12**
Seslenme edatı.
11. Oldı beyāz-ı ṣubḥ gibi mūy-ı ser sefīd
12. Ey ẖurfe-çeşm uyan ki ʿibādet zamānıdur

136. **ey:**
Gazel 66
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

137. **ey:**
Gazel 67
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ḳarār itmem dıraẖt-ı bīhdār olsam da ey Nābī
10. Benüm ebrū-yı ẖūbān tīşe-i kūh-ı vakārumdur

138. **ey:**
Kıt'a 68
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Olma āmāc-ı şerer sūz-ı nihānumdan benüm
2. Ey perī gel lāübāli giçme yanumdan benüm

139. **ey:**
Gazel 69
Mısra: **33**
Seslenme edatı.
33. Beytler yapmada miʿmār-ı ḳalem ey Nābī
34. Bu fena ṣafḥasını cāy-ı iḳāmet mi ṣanur

140. **ey:**
Gazel 72
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-i ḥüsn
8. Ḳatı çoḳ kimselerüñ ipliġi bāzāre çıḳar

141. **ey:**
Kıt'a 74
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Āferīn ḳullanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān
2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

142. **ey:**
Gazel 77
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Hilāl eyler vücūd-ı ʿāşıḳı ḳurb-ı viṣāl ey dil
8. O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamuz yegdür

143. **ey:**
Gazel 77
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Fürūġ-ı naẓm ile memlū idüp dünyāyı ey Nābī
14. Mis̱āl-i mihr-i ʿālem-tāb meşhūr olmamuz yegdür

144. **ey:**
Kıt'a 77
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ oldı ey Nābī
2. Biri esāmī-i sāmīsinüñ çü ism-i Emīn

145. **ey:**
Tarih 77
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey nusẖa-ẖ∨ān-ı ḥikmet ol çeşm-bāz-ı seyrān
2. Ne naḳş-ı tāze itdi iẓhār ṣunʿ-ı Yezdān

146. **ey:**
Tarih 77
Mısra: **48**
Seslenme edatı.
47. Bu fetḥ olmamışdur bir kimseye müyesser
48. Var ola dest-i zūrun ey pehlevān-ı devrān

147. **ey:**
Gazel 79
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Gören bu naẓm-ı teri şübhe itmez ey Nābī
10. Ki āb-ı Ḫıżr bizüm çeşmesārumuzdandır

148. **ey:**
Kıt'a 81
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Vażʿ iderseñ terāzu-yı naẓara
2. Ey olan ṭālib-i ʿuluvv ü sümüvv

149. **ey:**
Tarih 82
Mısra: **65**
Seslenme edatı.
65. Birisi didi ey sebük-naẓarān
66. Ey ġalaṭ-naġmegān-ı sehv-serā

150. **ey:**
Tarih 82
Mısra: **66**
Seslenme edatı.
65. Birisi didi ey sebük-naẓarān
66. Ey ġalaṭ-naġmegān-ı sehv-serā

151. **ey:**
Tarih 82
Mısra: **98**
Seslenme edatı.
97. Āṣafā pāk-ṭabʿ u ṣāf- dilā
98. Ey ṣaf-ārāy-ı zümre-i vüzerā

152. **ey:**
Gazel 82
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Nevāl-i ʿayşı bu miḥnet-serāda ey Nābī
14. Felek virürse de bī-ḳayd-ı imtinān mı virür

153. **ey:**
Kıt'a 82
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Senüñ ey esb-i nev-āyende kim olmaz māʾil
2. Ḥüsn-i reftāruña bu ḳıṭʿa vü şekl ü resme

154. **ey:**
Gazel 85
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. ʿAks-i daʿvā-yı vücūd eyler ise ey Nābī
18. Maḥfil-i āyinede rū be-hem olmaz da nʾolur

155. **ey:**
Gazel 86
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat ey tehī-dest-i ümīd
6. Çoḳ daḫı girmez sühūletle ele ḳıymetlüdür

156. **ey:**
Kıt'a 91
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Āyīne-i cemālsin ey māh ẕatuñı
4. Ḥıfẓ eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

157. **ey:**
Tarih 92
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey ḫoşā bārgeh-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki gelen seyrine gülşenden ider istiġna

158. **ey:**
Tarih 92
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ey ḫoşā tāze serā-perde-i ʿulyā ki ider
6. Ḫāṭır-ı nāẓırın āyīne-i ruḫsār-ı ṣafā

159. **ey:**
Tarih 92
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey ḫoşā çetr-i gül-āgende ki naḳşından alur
8. Reng-i ḥayret ḳalem-i naḳşger-i Çin ü Ḫıṭā

160. **ey:**
Kıt'a 94
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

161. **ey:**
Kıt'a 95
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Sarāy-ı sūziş olur çūp-ı ḳamer ey Nābī
2. Tefavvuḳ eyledüginden veliyy-i niʿmetine

162. **ey:**
Gazel 97
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ey engüşt-i siyeh itme benümle daʿvī-i himmet
10. Çerāġ-ı himmetüm nūrum benüm nārumdan efzūndur

163. **ey:**
Gazel 98
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Tā key bu būs-ı dāmen u dest ey harīṣ-i cāh
12. Takdirden müsāʿadesüz maṣlaḥat mʾolur

164. **ey:**
Gazel 99
Mısra: **15**
Seslenme edatı.
15. Muẓaffer olmayıcaḳ intiḳāma ey Nābī
16. Sitem-keşīdelere tesliyet müfīd midür

165. **ey:**
Kıt'a 100
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey besā kes ki bu bāzīçegeh-i ʿālemde
2. Cid ṣanur şīve-i luʿbetkede-i eyyāmı

166. **ey:**
Kıt'a 103
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey hünerver ki ismüñ olmışdur
2. Māye-i ḥüsn-i nuṭḳ-ı insanī

167. **ey:**
Gazel 103
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Kimi görsen bile bāzīçe idersün ey çerḫ
10. Bu mecālisde ne hem-sinn ü ne hem-salüñ var

168. **ey:**
Gazel 103
Mısra: **12**
Seslenme edatı.
11. Ḥasb-hālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı hāli
12. Müjde benden saña ey dīde eyü fālüñ var

169. **ey:**
Gazel 105
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Sebeb-i rāḥat olur naḳṣ-ı ḫired ey Nābī
14. Merdlerden göre āsūde-i terkīb zenler

170. **ey:**
Gazel 108
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
14. Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur

171. **ey:**
Tarih 109
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey āṣaf-ı yegāne ḳudūm-ı şerīfüñe
2. Mesrūr olınca ḫıṭṭā-i Şehbāda cümle nās

172. **ey:**
Gazel 112
Mısra: **19**
Seslenme edatı.
19. Göñül meşābe-i raḳḳāṣ-ı sāʿat ey Nābī
20. Esīr-i gerdiş-i ḫavf u recā degül de nedür

173. **ey:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Ḳadd-i dil bār-ı girān-ı ġam u derdüñ ḫamıdur

2. Yetiş ey Ḫıżr-ı meded-res kiʿināyet demidür

174. **ey:**
Gazel 115
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ey dil gehī cefā ile de yoḳlamak seni
6. Cānāneden riʿāyet-i ḫāṭır degül midür

175. **ey:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Āvāre dil seni ṣakınur sāyeden bile
10. Ey mihr-i ḥüsn sāye de sāʾir degül midür

176. **ey:**
Gazel 116
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey bihişt itmedesin dūzaḫa nāziş ammā
4. Gālibā senden anuñ talibi bisyārcadur

177. **ey:**
Gazel 118
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. İtme pür-ḫūnlıġın ey şūḫ-ı sitemger tecvīz
4. Dil mecārī-i şerāyīn-i tene maksemdür

178. **ey:**
Gazel 126
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Ey iden dāʾire-i cāhını tezyine heves
12. Hüner erbāb-ı temennaya muʿīn olmadadur

179. **ey:**
Gazel 126
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ey alan naḫvet ile türşī-i rūdan lez̠zet
14. Lez̠zet aḫlāḳ-ı ḥasenle nemekīn olmadadur

180. **ey:**
Tarih 127
Mısra: **135**
Seslenme edatı.
135. Bu beşāretle ṭolup gūş-ı felek ey Nābī
136. İtdiler tehniyesin resm-i duʿā ile edā

181. **ey:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

182. **ey:**
Gazel 128
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey sāde-levh açılma ṣanup mūris̠-i ḥayāt
8. Bu şāḥanuñ semūmı ṣabā ṣūretindedür

183. **ey:**
Gazel 132
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ḫurūş-ı çār cūy-ı ṭabʿımuñ ās̠ārı ey Nābī
14. Ṣafā-yı çār mevc-i baḥr-ı eşʿār-ı selīsümdür

184. **ey:**
Gazel 135
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Yād it zamān-ı ḫaṭṭuñı ey şūḫ-ı kem-nigeh
10. Mestānenüñ ḫacāleti ḫuşyārlıḳdadur

185. **ey:**
Gazel 141
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī
14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa müʾtemen yoḳdur

186. **ey:**
Tarih 142
Mısra: **25**
Seslenme edatı.
25. Ey āṣaf-ı yegāne Ḥaḳʾa eyle şükrler
26. Kim dūş-ı ṣıdḳun itdi maḳar sancaḳ-ı şerīf

187. **ey:**
Tarih 142
Mısra: **27**
Seslenme edatı.
27. Nābī-i nā-tüvāna da ey ṣadr-ı kām-baḫş
28. Olsun medār-ı ḥüsn-i naẓar sancaḳ-ı şerīf

188. **ey:**
Gazel 142
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Raḳīb sāye-i luṭfunda oldı perverde
6. Anuñçün ey gül-i ter böyle ḫām ḳalmışdur

189. **ey:**
Gazel 142
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
12. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

190. **ey:**
Gazel 144
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Yoḳdur ey Nābī beyān eylemeġe bende şuʿūr
14. Iżṭırāb-ı dil-i zārum şeb-i hicrāndan ṣor

191. **ey:**
Rübai 156
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey mā-hasal-ı vücūd sensin maḳṣūd
4. Bu devlete nāʾil olmadın kevn ü mekān

192. **ey:**
Gazel 157
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey tünd-ḫū neden bilelüm sırr-ı laʿlüni
8. Aḥkām-ı ġayb sormaġa remmālümüz mi var

193. **ey:**
Gazel 167
Mısra: **15**
Seslenme edatı.
15. Ey şiʿr miyānında ṣatan lafẓ-ı ġarībi
16. Dīvān-ı ġazel nüsḫa-i kāmūs degüldür

194. **ey:**
Gazel 170
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nuṭḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

195. **ey:**
Gazel 173
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī
18. Ḫalḳı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalur

196. **ey:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Düşīne neydi bilmem meclisde ey sitemger
4. Aġyār-ı nā-sezāya ol mihribānlıcuḳlar

197. **ey:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Olma ey ṭabʿ-ı ḥarīs enbān-güşā-yı ıżṭırāb
4. Kār u bārı āsiyāb-ı ʿālemün nevbetledür

198. **ey:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

199. **ey:**
Gazel 182
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Gel ey nesīm-i ṣabā ḫaṭṭ-ı yārdan ne ḫaber
2. Gelür mi kāfıle-i müşg-bārdan ne ḫaber

200. **ey:**
Gazel 183
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

201. **ey:**
Gazel 185
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Cevāhir-i hünerüñ dürcin açma ey Nābī
10. Bu çārsūda harīdār-ı maʿrifet yoḳdur

202. **ey:**
Gazel 186
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Naḳş eyle ey muṣavvir ḥüsn-i cemāl-i yāri
4. Āhū-yi çeşm-i şūḫın amma remīde göster

203. **ey:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Gördükçe yāri eyler pervāz reng-i rūlar
6. Saʿy eyle sen de ey dil reng-i peride göster

204. **ey:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Bizüm bu ḳaṣr-ı sebük-saḳf içinde ey Nābī
10. Girān-süḫanlar ile imtizācumuz yoḳdur

205. **ey:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Çıḳmaz miyānemüzden ey māh-rū ḫayālüñ
8. Senden cüdā olursa benden cüdā degüldür

206. **ey:**
Gazel 193
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Teşrīfüñ ümīdiyle senüñ ey meh-i şeb-gerd
8. Mānende-i ḥalḳa ḳapuda ḳaldı ḳulaḳlar

207. **ey:**
Gazel 196
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Zamāne daʿvī-i iḫlāṣ iderse ey Nābī
10. İnanma lāf u güẕāfına hep mübālaġadur

208. **ey:**
Gazel 199
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden meclisde ey Nābī
10. Yine rindāna baḳsañ kesr-i ʿarż-ı tevbe ehvendür

209. **ey:**
Gazel 200
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
6. Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür

210. **ey:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Seslenme edatı.
13. Dildār bī-mürüvvet ü aġyār kīne-h∨āh
14. Ey sūz-ı nāle vaḳt-i sirāyet degül midür

211. **ey:**
Gazel 201
Mısra: **12**
Seslenme edatı.
11. Hep sen mi kām-yāb olacaḳsın zamānede
12. Ey teng-çeşm kār be-nevbet degül midür

212. **ey:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Bu giryeye ey dīde-i pür-nem ne virürler
2. Bu cuşiş-i bīhūdeye bilmem ne virürler

213. **ey:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Eşküm ḳızıl olduḳda o şūḫ itmedi raġbet
4. Ey çeşm nüḳūdun olıcaḳ kem ne virürler

214. **ey:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Esbāb-ı ḥużūrı giderüp sen ne ḳalursın
6. Bilmem bu girān-cānlıġa ey ġam ne virürler

215. **ey:**
Gazel 203
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. ʿArż eyleme bīhūde yire zaḫmuñı ey dil
12. Yoḳ ḥoḳḳa-i eyyāmda merhem ne virürler

216. **ey:**
Gazel 206
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Ayaġı meykededen kim çekerdi ey sāḳī
18. Ṭufeyl-ı müft-ḫorān mey-keşāna çatmasalar

217. **ey:**
Gazel 206
Mısra: **19**
Seslenme edatı.
19. Sicāl-i ʿaşḳ ile ʿāşıḳ ölürdi ey Nābī
20. Eger luʿāb-ı lebin dilberān yalatmasalar

218. **ey:**
Gazel 210
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ṣahīfede es̱er-i tār-ı mıṣṭar ey Nābī
10. O riştedür ki ser-ā-pā güher çekilmişdür

219. **ey:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Var mıdur sūziş-i ġam sende de pervāne gibi
4. Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı āvāze midür

220. **ey:**
Gazel 211
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Āhdan perde çeker baġa hezār ey Nābī
10. Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

221. **ey:**
Gazel 216
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Bir nefes kāşāne-i ḳalbinden olmazsın cüdā
10. Çoḳdan ey ġam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

222. **ey:**
Gazel 221
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
4. Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür

223. **ey:**
Gazel 221
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dür-i yektā
6. Ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senüñçündür

224. **ey:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Seslenme edatı.

7. Gel ey mest-i teġāfül bir nigāh it ḥāl-i mestāne
8. Reh-i meyḫānede bu hāy u hūlar hep senüñçündür

225. **ey:**
Gazel 221
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥkīk
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

226. **ey:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Giryān iseñ ey dil nʾola cānāne bizümdür
2. Baḥr-ı ġamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür

227. **ey:**
Gazel 225
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Hakir görme metāʿı günāhı ey Nābī
10. Revācgāhı anun Kaʿbe-i mükerremedür

228. **ey:**
Gazel 230
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ḫᵛāce ne defter ne kitāb isterler

229. **ey:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Sirişk o ser-keşi dil-nerm iderse ey Nābī
10. Deminde girye-i bī-iḫtiyār mümkindür

230. **ey:**
Gazel 236
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Añılsın perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber ey Nābī
10. Ki anı refʿ içün minnet-keş-i bād olduġum yirdür

231. **ey:**
Gazel 238
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Piyāle-gīrlik ey şāḫ-ı gül ḫam itdi seni
10. Bu neşʾenüñ soñı elbette ser-girānlıḳdur

232. **ey:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Raḥm eyle dād-ḫᵛāhuña ey şuḫ-ı ser-firāz
6. Her sū fütāde pāyuña ḳadd-i ḫamideler

233. **ey:**
Gazel 240
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

234. **ey:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere
8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

235. **ey:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey serv-i ser-āmed nedür ol şīve-i reftār
2. Ey rūḥ-ı muṣavver nedür ol nāz ile güftār

236. **ey:**
Gazel 244
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Ey serv-i ser-āmed nedür ol şīve-i reftār
2. Ey rūḥ-ı muṣavver nedür ol nāz ile güftār

237. **ey:**
Gazel 272
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey çerḫ senüñ pertev-i geh-gāhī-i luṭfuñ
8. Kesr-i dil-i kārūre-i māh itmege değmez

238. **ey:**
Gazel 278
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ne ḳadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābī
14. Eyleyen kūy-ı dil-ārāda iḳāmet gelmez

239. **ey:**
Gazel 279
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma
6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

240. **ey:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
10. Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

241. **ey:**
Gazel 281
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Bih-būdī-i mizācumuza düşme ey ṭabīb
6. Dükkān-ı ḳāʾinātda yoḳdur ʿilācumuz

242. **ey:**
Gazel 291
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Bizümle ey ḫred āmādesin vedāʿa yine
14. Ḫurūş-ı ḳāfile-i nev-bahārı biz bilürüz

243. **ey:**
Gazel 292
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Olduḳ evvel cāmdan sermāye-fersā-yi şuʿūr
4. Ey tenük-dil biz anun deryāların nūş itmişüz

244. **ey:**
Gazel 292
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışṣa eger
6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

245. **ey:**
Gazel 296
Mısra: **16**
Seslenme edatı.
15. ʿİllet-i gāʾiyyeyüz maʿnen taḳaddüm bizdedür
16. Ādemüz ʿālemden ey Nābī muʾaḫḫar gelmişüz

246. **ey:**
Gazel 300
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey kāfile-sālār-ı ḥaḳīḳat meded eyle
8. Güm-kerde rehüz pey-rev-i bāng-i ceresüz biz

247. **ey:**
Gazel 310
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Sepīd mūylara girye lāzım ey Nābī
14. Yazık ki ḫuşk ḳala nesterenlicüklerümüz

248. **ey:**
Gazel 315
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

249. **ey:**
Gazel 315
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

250. **ey:**
Gazel 318
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

251. **ey:**
Gazel 318
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. O istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı ḥüsnüñ ey Nābī
14. Metāʿ-ı vaṣlına cān naḳdin itsen ḳıymet el virmez

252. **ey:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

253. **ey:**
Gazel 324
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ötme yabāna sen ey bülbül-i bī-hūde-nevā
8. Yetişür sāmiʿa-i çerḫe bizüm ġulġulemüz

254. **ey:**
Gazel 331
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. İderdi farḳ-ı mecāz ü ḥaḳīḳat ey Nābī
14. Olaydı dīde-i derkümde ḳuvvet-i temyīz

255. **ey:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Cāʾiz ki vara gülşen-i kūyına ḫār u ḫās
2. Ey bād-ı ṣubḥ üstümüze gel mülāyim es

256. **ey:**
Gazel 335
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Minnet cenāb-ı Ḥaḳḳa ki ey Nābī-i ḥazīn
10. Açıldı hep şükūfe-i maḳṣūd u mültemes

257. **ey:**
Gazel 336
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Mūcib-i taṣfiyedür itse de ḳalbün tekdīr
4. İtme ey āyīne-rū tā bu ḳadar redd-i nefes

258. **ey:**
Gazel 340
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Hedāyānun vüṣūlın eylemiş iʿlām ey Nābī
10. ʿAliyy-i ḫaste bu şiʿr-i teri cānāne göndermiş

259. **ey:**
Gazel 356
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Firāḳ-ı meclisüñ ey lāle-ḥad ne müşkil imiş
2. Ḳarīn-i vaṣla zarurī ḥased ne müşkil imiş

260. **ey:**
Gazel 370
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey feżā-yı gülsitān-ı ʿAdn ile ravżan müşāʿ
2. Ḳopdı lafẓ-ı āsitānundan meʾāl-i irtifāʿ

261. **ey:**
Gazel 372
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. El-vedāʿ ey āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey vālī-i iḳlīm-i ʿirfān el-vedāʿ

262. **ey:**
Gazel 372
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. El-vedāʿ ey āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey vālī-i iḳlīm-i ʿirfān el-vedāʿ

263. **ey:**
Gazel 372
Mısra: **16**
Seslenme edatı.
15. Arż-ı Rūma bürc-i Şehbāʾdan çü taḥvīl eyledük
16. Ḥaḳ mübārek itsün ey ḫurşīd-i rahşān el-vedāʿ

264. **ey:**
Gazel 373
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. El-vedāʿ ey merdüm-i çeşm-i başīret el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat el-vedāʿ

265. **ey:**
Gazel 373
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. El-vedāʿ ey merdüm-i çeşm-i başīret el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat el-vedāʿ

266. **ey:**
Gazel 373
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. El-vedāʿ ey ḫāk-i müşgīn-i cihān-tābuñ senüñ
4. Māye-i dāġ-ı dil-i ḥūrān-ı cennet el-vedāʿ

267. **ey:**
Gazel 373
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. El-vedāʿ ey ḳaṭre-i āb-ı zülāl-i zemzemüñ
6. Selsebīle mevc-baḫşā-yı ḫacālet el-vedāʿ

268. **ey:**
Gazel 373
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. El-vedāʿ ey çirk-şūy-ı cāme-i cürm-i ʿusāt
8. Gūşe-i bāmuñdaki mīz-āb-ı raḥmet el-vedāʿ

269. **ey:**
Gazel 374
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. El-vedāʿ ey ḫāk-i rāhuñ küḥl-i īmān el-vedāʿ
2. Seng-i kūyuñ gevher-i tāc-ı Süleymān el-vedāʿ

270. **ey:**
Gazel 374
Mısra: **15**
Seslenme edatı.
15. Ḥasret-i ravżanla ey verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb
16. İtmesüñ mi dīde dāmānın gülistān el-vedāʿ

271. **ey:**
Gazel 378
Mısra: **15**
Seslenme edatı.
15. Dürūġ iken o ḳadar buldı şöhret ey Nābi
16. Ki girdi ṣūret-i ṣıdḳa güm oldı nām-ı dürūġ

272. **ey:**
Gazel 379
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Girmekde neden ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa tevaḳḳuf
2. Ey tīr-i cefā ḫāne senüñdür ne tekellüf

273. **ey:**
Gazel 379
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Hem bülbüle hem baña dü-rūluḳlar idersin
6. Bilem nice bir ey gül-i raʿnā bu taẓarruf

274. **ey:**
Gazel 383
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Hīle-i nefsini idrāk idene ey Nābī
10. Ḳayddur ġurfe-i himmetde zebān-gīr olmaḳ

275. **ey:**
Gazel 388

Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ey mihr-i meh-sitāre seni reh-güzārda
6. Aḫter güzeşt dirse görenler vebāli yoḳ

276. **ey:**
Gazel 393
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
4. Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduḳ

277. **ey:**
Gazel 394
Mısra: **12**
Seslenme edatı.
11. Yapılmış ḥażır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥâcet yoḳ

278. **ey:**
Gazel 403
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Kesme ey ebr-i kerem riştesini āblaruñ
2. Belki ratḳ eyleyesin fatḳını mīz-āblaruñ

279. **ey:**
Gazel 405
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Eyleme faḳre ḥaḳaretle naẓar ey Nābī
18. Faḳr āyīnesidür ṣūret-i istiġnānuñ

280. **ey:**
Gazel 406
Mısra: **31**
Seslenme edatı.
32. Dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki ṣulandırıncaya dek
31. Çalışdı bu ġazel-i ābdār ey Nābī

281. **ey:**
Gazel 408
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Bādeyi āb ile āmīḫte ṣun ey Sāḳī
8. Ḫayli demdur ki ḥakīmāne günāh eylemedük

282. **ey:**
Gazel 409
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Var ise ġayretüñ ey cāme çāk-ber-çāk ol
6. Vefāsına naẓar it zīr-i ḫākde kefenüñ

283. **ey:**
Gazel 409
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Metāʿ-ı kārgeh-i ṣunʿ sözdür ey Nābī
10. Ne naḳş ḳadri bilinmezse gevher-i suḫenüñ

284. **ey:**
Gazel 412
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ne lāzım ey dil olup çeşm-i yāre ʿaks-efken
4. Miyānesinde bulunmak dü- ṣaff-ı ḫūn-ḫᵛāruñ

285. **ey:**
Gazel 412
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Yazuḳ pes-āmedegān-ı ḫayāle ey Nābī
10. Güşāde eyleme birden dehānın enbāruñ

286. **ey:**
Gazel 413
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Żevḳin idrāk idemez añlamayan ey Nābī
14. Farḳını maʿni-i nā-güfte ile meşhūruñ

287. **ey:**
Gazel 414
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Gubār-ı ḫāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

288. **ey:**
Gazel 416
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Sāġarı sunma tamām içmeyene ey sāḳī
6. Dökme ḫāk-ı siyehe āb-ı ruḫın meykedenüñ

289. **ey:**
Gazel 417
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Esrār-ı ʿulūma seni maḥrem mi ṣanursuñ
6. Ey bī-naẓar açılduġı yoḳ saña kitābuñ

290. **ey:**
Gazel 419
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Çihresin görmeden ey dīde ḳaçarsın günehüñ
2. İtme gerdān ṭaraf-ı māh-ruḫāndan nigehüñ

291. **ey:**
Gazel 419
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ẓulmet āyīne-i nūr olmaġıla ey Nābī
14. Çekerüz minnetini sürme gibi rū-siyehüñ

292. **ey:**
Gazel 422
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Eṡer-i ḫāme-i taṣvīr-i ḫudāvendīdür
6. Añla ey teng-naẓar ḥüsnini rūy-ı ḫūbuñ

293. **ey:**
Gazel 423
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey ebr-i feyż merhem-i iḥsānuñ itme sedd
4. Raḥm eyle çāk-ı sinesine nāvdānlaruñ

294. **ey:**
Gazel 423
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ümmīd-i maḳdemünle senüñ ey çerāġ-ı ḥüsn
8. Āteş yanar başında gice şemʿdānlaruñ

295. **ey:**
Gazel 433
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Eyler rücūʿ naḳd-i müzevver gibi saña
8. Ey şeyḫ ṣatma çoḳ da metāʿ-ı kerāmetüñ

296. **ey:**
Gazel 434
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Sāde-rūluḳ vaḳtinüñ vir ḥükmin ey şūḫ-ı cihān
12. Ḫārzār olmazdan evvel ṣaḥn-ı gülzāruñ senüñ

297. **ey:**
Gazel 439
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Umūr-ı maṣlahat-ı dīn içündür ey ġāfil
6. Degül menāṣib içün vażʿ-ı istiḫārelerüñ

298. **ey:**
Gazel 439
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Hezār mīr-i ʿalemden cüdādur ey Nābī
14. ʿAceb mi sinelerin dögdügi neḳārelerüñ

299. **ey:**
Gazel 440
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ey Nābī āftāb-ı ġayūr eylemez ḳabūl
14. Bār olduġını dūş-ı gülistāna jalenüñ

300. **ey:**
Gazel 441
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Çalışur ol seni bulmaġa sen ol āsūde
6. Yoḳdur ey nefs senüñ rızḳ ḳadar müştāḳuñ

301. **ey:**
Gazel 441
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ḫilāfuñdaki bed-aḫlāḳuñ

302. **ey:**
Gazel 442
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey dil senüñle nevbet ile idelüm fiġān
4. Çoḳ bülbüle taḥammüli yoḳdur bu gülşenüñ

303. **ey:**
Gazel 443
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey māh-pāre ʿāşıḳ-ı zārun benüm senüñ
2. Ey şāh-bāz-ı ḥüsn şikārun benüm senüñ

304. **ey:**
Gazel 443
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Ey māh-pāre ʿāşıḳ-ı zārun benüm senüñ
2. Ey şāh-bāz-ı ḥüsn şikārun benüm senüñ

305. **ey:**
Gazel 443
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey baḥr-ı nāz mevce-i āġūşum itme red
8. Dil-bend-i ārzū-yı kenārun benüm senüñ

306. **ey:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

307. **ey:**
Gazel 445
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī
10. Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek

308. **ey:**
Gazel 446
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Hevā-yi zülf-i ṣanemdür ʿinān-keş ey Nābī
10. Olursa rū be-reh-i deyr-i berhemen diyerek

309. **ey:**
Gazel 449
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. İtme bu ḫākdan iḥsānuñı ey sākī dirīġ
8. Derd-i nāçīz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ

310. **ey:**
Gazel 451
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ḫāme mi düşdüñ

311. **ey:**
Gazel 451
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey sāġar-ı ġam ḳısmet-i dīvān-ı ezelde
8. Sen ḥiṣṣe-i rindān-ı mey-āşāma mı düşdüñ

312. **ey:**
Gazel 451
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ey ġam yine mi ḫāṭır-ı Nābīʾde bulunduñ
10. Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

313. **ey:**
Gazel 452
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

314. **ey:**
Gazel 452
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

315. **ey:**
Gazel 452
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ḫūnīn şerḥalar bitdi
10. Yine baḫtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

316. **ey:**
Gazel 452
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ḫazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

317. **ey:**
Gazel 453
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey gül iderse dāmenüñi çāk-ı cevr ile
4. Ḫārı ḥużūr-ı pādişeh-i nev-bahāra çek

318. **ey:**
Gazel 453
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ey nāhūdāy-ı keştī-i baḥr-ı ümīdümi
6. Āsāyiş-i derūn virecek bir diyāra çek

319. **ey:**
Gazel 453
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey kārbān-ı ʿaşḳ yetiş gerd-i rāhuñı
8. Mānend-i sürme bāṣire-i intiẓāra çek

320. **ey:**
Gazel 456
Mısra: **14**
Seslenme edatı.
13. Ol şūḫ yine itdi sitemgerlige āġāz
14. Allāh ola ey Nābī-i bī-çāre muʿīnüñ

321. **ey:**
Gazel 459
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Rāḥatı kendümüze ʿāʾid olur ey Nābī
14. Ne ḳadar ḫāṭır-ı yārānı mürāʿāt itsek

322. **ey:**
Gazel 463
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Çıḳarma sehv ile destüñden ey şikār-efken
4. Şikārı ḳābil iken ḫāṭır-ı remīdemüzüñ

323. **ey:**
Gazel 463
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. İder ʿizāruna ṣarf-ı nigāh-ı düzdīde
6. Biraz uzuncadur ey māh desti dīdemüzüñ

324. **ey:**
Gazel 463
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Meġer o şuḫuñ ola şīvesinde ey Nābī
10. Naẓīri ṭāze maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ

325. **ey:**
Gazel 472
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey āyīne-i leb-be-lebi lücce-i ẕātuñ
2. Vʾey maẓhar-ı ser-tā-seri emvāc-ı ṣıfātuñ

326. **ey:**
Gazel 473
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Sāyeñi sen de diriġ eyleme ey seng-derūñ
4. Sıġınan sāyesine rāḥat olur dīvāruñ

327. **ey:**
Gazel 475
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Taḥsin saña ey bāde beni ḫurrem iderseñ
2. Cīb-i dili vāreste-i dest-i ġam iderseñ

328. **ey:**
Gazel 475
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūḳ-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

329. **ey:**
Gazel 476
Mısra: **15**
Seslenme edatı.
15. Degül bir tīre-ṭabʿ-ı teng-çeşmüñ ḥaddi ey Nābī
16. Şühūd-ı leẕẕet-i peymāne-i bezm-i elest itmek

330. **ey:**
Gazel 480
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ṭarīḳ-i şehr-i ḥaḳīḳat tanırken ey Nābī
10. Hevā-yı kūy-ı mecāz itmenüñ zamānı degül

331. **ey:**
Gazel 484
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Sen eyledügün cevri ümīd eyleme benden
4. Ey çerḫ-i sitemger yüri sen benden emīn ol

332. **ey:**
Gazel 485
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Kālā-yı vaṣla naḳd-i niyāzı begenmedüñ
6. Ey ḫod-fürūş virdügümiz kem bahā degül

333. **ey:**
Gazel 485
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Pek ṣunduñ ey gürisne naẓar ḫᵛān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

334. **ey:**
Gazel 495
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Niyāzmend-i viṣāl ol ḳo germi ey Nābī
14. Ne var temenni-i vuṣlat ḫilāf-ı ʿāde degül

335. **ey:**
Gazel 497
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoḫsa
8. Ḫarāb olur miṡāl-i ḳalb-i rindān ḫān-mān-ı ġam

336. **ey:**
Gazel 502
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Bilmem ne var dirīġ idecek bizden ey perī
8. Bir vaṣladur ḫulāṣa-i āmālümüz bizüm

337. **ey:**
Gazel 505
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Hezār şāmı çıkarsam ṣabāha ey Nābī
10. Şikāyet-i şeb-i hicrüñ birinde tamām idemem

338. **ey:**
Gazel 508
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Maḳām-ı ḫıdmete de nā-sezā mıyum ey çerḫ
8. Duḫūl-ı meclis-i dildāre nā-muvāfıḳ isem

339. **ey:**
Gazel 509
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Ne ḳadar olsa da bī-tābī-i ġamdan keselüm
2. Dāmenüñden senüñ ey şūḫ-ı cihāñ kesmem elüm

340. **ey:**
Gazel 511
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey göñül ẕerre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

341. **ey:**
Gazel 517
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Gelüñ ey bāde-keşān ʿazm-ı ḫarābāt idelüm
2. Cāyumuz dergeh-i Cemşīdʾde iṡbāt idelüm

342. **ey:**
Gazel 520
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Miyāne baġlayup iḥrām-ı şevḳi ey Nābi
10. Ziyāret-i ḥarem-i ḥażret-i Emīr idelüm

343. **ey:**
Gazel 522
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. ʿAceb ki ʿanber ider ḫāmlıḳ ben ey Nābī
10. Gül-ābdān gibi giryān ü şermnāk olurum

344. **ey:**
Gazel 525
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Ḥarām olsun dimişsüñ ben gedāya niʿmet-i vaṣluñ
10. Bu vażʿı ṭoġrısı ey şūḫ-ı fettānum ḥelāl itmem

345. **ey:**
Gazel 532
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Ḥasedinden mi ṣafādan mı hele ey Nābī
18. Bāʿiṡ-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur suḫanum

346. **ey:**
Gazel 537
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Eʾs-selām ey server-i evlād-ı ādem eʾs-selām
2. Eʾs-selām ey bādī-i īcād-ı ʿālem eʾs-selām

347. **ey:**
Gazel 537
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Eʾs-selām ey server-i evlād-ı ādem eʾs-selām
2. Eʾs-selām ey bādī-i īcād-ı ʿālem eʾs-selām

348. **ey:**
Gazel 537
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Eʾs-selām ey gevher-i yektā-yı Ẕāt-ı Aḳdesüñ
4. Zīver-i bālā-yı ṭāḳ-ı ʿarş-ı aʿẓam eʾs-selām

349. **ey:**
Gazel 537
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Eʾs-selām ey ḳufl-ı genc-i raḥmet-i Ḥaḳ tā-ezel
6. Dest-i istiʿdāduña olmış müsellem eʾs-selām

350. **ey:**
Gazel 537
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Eʾs-selām ey intisāb-ı Ẕāt-ı pākünle senüñ
8. Oldı böyle nevʿ-i insanī mükerrem eʾs-selām

351. **ey:**
Gazel 537
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ḫurrem eʾs-selām

352. **ey:**
Gazel 537
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Eʾs-selām ey ḳurb-ı ʿahdüñ feyżinün teʾs̱īridür
12. Kʾeyledi ihyā-yı emvāt İbni Meryem eʾs-selām

353. **ey:**
Gazel 542
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Yine çīndür cebin važʿ-ı teġāfül-gūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

354. **ey:**
Gazel 552
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ḥaḳ budur kim bu hevā ile binā ey Nābī
10. Döndürür taẖt-ı Süleymānʾı temāşālıḳdan

355. **ey:**
Gazel 561
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Girān gelür saña teklīf-i şerʿ ey seg-nefs
14. Seg-i şikārım ider ṭavḳ gerdenin tezyīn

356. **ey:**
Gazel 561
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Daẖı nev-āmededür ṭıfl-ı naẓm ey Nābī
18. ʿAceb mi ẖāmeden eylerse merkeb-i çūpīn

357. **ey:**
Gazel 564
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Gel ey gül vir icāzet fetḥ-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

358. **ey:**
Gazel 564
Mısra: **16**
Seslenme edatı.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

359. **ey:**
Gazel 566
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Olduñ ṭutalum müşteri-i cevher-i maḳṣūd
10. Ey müflis-i bī-māye bahāsın ne bilürsin

360. **ey:**
Gazel 573
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ey nevāl itmek içündür seni ẖarc-ı dendān
10. Ṣanma ḥammālerüñ mesned-i rifʿat dūşın

361. **ey:**
Gazel 573
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Böyle cūş itmeyicek maʿnī-i ṣāf ey Nābī
18. Atmasın ẖum-ı devāt-ı şuʿarā ser-pūşın

362. **ey:**
Gazel 578
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Mürde-i renc-i ẖumāra kefen eyle ey çerẖ
8. Atılan penbeyi cemʿ eyle ser-i mīnādan

363. **ey:**
Gazel 579
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ḥācet ne saña ey gül-i ter nūş-ı bādeye
10. ʿAksüñle olur āyīne mīnā-yı āteşīn

364. **ey:**
Gazel 580
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Terk-i terk-i edeb it olma muʿārıż ey ʿaḳl
10. Ḥikmet üzre çevirür dāʾire-i īcādın

365. **ey:**
Gazel 581
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ticāret-ẖāne-i dānā firīb-i dehrüñ ey Nābī
10. Gerekdür iḥtirāz itmek ziyānı deñlü sūdından

366. **ey:**
Gazel 582
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ben añladuġum ʿafv iseñ ey ʿafv-i İlāhī
6. Ṣorma günehüm ġayriden al defteri benden

367. **ey:**
Gazel 583
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes rast söyle ey dem-i ṣubḥ
6. Ne gün gelür ẖaberüñ var mı āfitābumdan

368. **ey:**
Gazel 586
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Düzd-i maʿnā kara ẖırsuz gibidür ey Nābī
18. El-ḥazer ḳāfile-i naẓma ṣunan reh-zenden

369. **ey:**
Gazel 587
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Āġūşumı tehī ḳoma ey merhem-i ümīd
6. Ol zaẖmlar ki sīnededür tāzelenmesün

370. **ey:**
Gazel 588
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. İbrāmı sen de perde-birūn itme ey göñül
6. Mirʾāt-ı ṭabʿ-ı yāre keder ḥāsıl olmasun

371. **ey:**
Gazel 590
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Ḥarf-i niyāzum ol şeh-i bī-dād işitmesün
2. Söz bunda ḳalsun ey dil-i nā-şād işitmesün

372. **ey:**
Gazel 590
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Naḳl eyler āb u tāb ile ṭurmaz çemen çemen
6. Ey gül baña açılduġıñı bād işitmesün

373. **ey:**
Gazel 591
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūẖ ancaḳ
10. Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün

374. **ey:**
Gazel 596
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

375. **ey:**
Gazel 598
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Ben ol āyīne-ruẖsārı görince baġlanur nuṭḳum
8. Baḳup āyīneye ey ṭūṭī-i gūyā ne söylersin

376. **ey:**
Gazel 598
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

377. **ey:**
Gazel 598

Mısra: **12**
Seslenme edatı.
11. Pür itdün gūş-ı cāmı ḳulḳul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

378. **ey:**
Gazel 598
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Hüner ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl itmekdür ey Nābī
14. Bu vādide bu tāze şiʿrden aʿlā ne söylersin

379. **ey:**
Gazel 599
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Ḫayāl-i şiʿr dilde cāy-gīr olmaḳla ey Nābī
18. Derūn-ı sīnenüñ yoḳ farḳı ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden

380. **ey:**
Gazel 600
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

381. **ey:**
Gazel 601
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Bih-būdī-i ümīdüme saʿy itme ey felek
6. Rüsvāy ider cerāḥat-ı nāsūr merhemin

382. **ey:**
Gazel 607
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Ġınā-yı ṭabʿuma nisbet gedādur ey Nābī
12. Niyāz-ı nāle iden ḥasret-i zebānından

383. **ey:**
Gazel 615
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Ḳaṣdum hemān şikāyet-i baḫt-ı siyāhdur
4. Ey dūd-ı āh sen arada bir bahānesin

384. **ey:**
Gazel 615
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Bir kerre baña gelmedüñ ey sāġar-ı neşāt
8. Bildüm ki sen de tābiʿ-i devr-i zamānesin

385. **ey:**
Gazel 616
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey dil koya taʿzīri o tesbīh ile zāhid
4. Varsun der-i mey-ḫānede peymāne mi çeksün

386. **ey:**
Gazel 624
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey dil sitem-i yārdan āzād olamazsın
2. Mādām ki saña dil dinilür şād olamazsın

387. **ey:**
Gazel 624
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. İtdün yirüni reh-güzār-i seyl-i melāmet
6. Ey ḫāne-i sāmān daḫı ābād olamazsın

388. **ey:**
Gazel 624
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Hem-rengsüñ ey baḫt-ı siyeh zülf-i bütāna
8. Ammā nʾideyüm öylece berbād olamazsın

389. **ey:**
Gazel 624
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

390. **ey:**
Gazel 625
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Düşelden jāleveş bu ḫākdāna āferīn ey dil
4. Diküp göz sufre-i gerdūna nān-ı hora ṣunmazsın

391. **ey:**
Gazel 627
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

392. **ey:**
Gazel 629
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Besdür bu direng-i es̱er ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūḫ bize rām görünsün

393. **ey:**
Gazel 630
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Teşrīfüñ ümidiyle senüñ ey gül-i nev-ḫīz
4. Ḫamyāze-i ḥasret dökilür revzenümüzden

394. **ey:**
Gazel 634
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ḥalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

395. **ey:**
Gazel 638
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Bu şiʿre eylesün imrār-ı dīde ey Nābī
18. Çıḳan ʿavālim-i maʿnāya nerdübānlardan

396. **ey:**
Gazel 639
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Olurdı her kişi gül-çīn-i maʿnī ey Nābī
14. Olaydı ruḫṣat-ı gül-geşt bāġbānlardan

397. **ey:**
Gazel 644
Mısra: **15**
Seslenme edatı.
15. Şüste it destün bu āb u gilden ey ġāfil ne sūd
16. Yine viran olacaḳ vīrāneyi taʿmīrden

398. **ey:**
Gazel 648
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Sensin dehānını öpe gel ey ḳadeh yine
4. Meyl-i şarāb iderse de cānāne sen sevin

399. **ey:**
Gazel 653
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūḫ nʾola olsa zebūn

400. **ey:**
Gazel 653
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Ey perī itme saḳın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Naẓar-ı pāk ile Nābīʾye devādur bu nümūn

401. **ey:**
Gazel 654
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey nāme sen ol māh-likādan mı gelürsin
2. Ey hüdhüd-i ümmīd Sebādan mı gelürsin

402. **ey:**
Gazel 654
Mısra: **2**
Seslenme edatı.

1. Ey nāme sen ol māh-likādan mı gelürsin
2. Ey hüdhüd-i ümmīd Sebādan mı gelürsin

403. **ey:**
Gazel 654
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Ālūde-i hūndur yine dāmān ü giribān
4. Ey ġamze-i hūn-ḫ∨ār ġazadan mı gelürsin

404. **ey:**
Gazel 654
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Teşrife bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
6. Ey ḫ∨āb-ı siyeh-baḫt ʿişādan mı gelürsin

405. **ey:**
Gazel 654
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Bu secde-i bīhūde nedür her ḳademüñde
10. Ey ḫāme-i bī-maġz liḳādan mı gelürsin

406. **ey:**
Gazel 654
Mısra: **14**
Seslenme edatı.
13. İtmiş saña dil-ḫastelerüñ ḥāleti teʾs̱īr
14. Ey çeşm-i siyeh dārüʾş-şifādan mı gelürsin

407. **ey:**
Gazel 654
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
18. Taḥrīk-i ġazabdan mı recādan mı gelürsin

408. **ey:**
Gazel 654
Mısra: **20**
Seslenme edatı.
19. Nābi ġazeli gibi ḫoş-āyendeligün var
20. Ey bād-ı revān-baḫş Ruhāʾdan mı gelürsin

409. **ey:**
Gazel 656
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

410. **ey:**
Gazel 657
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Nāẓıruñ ʿaksini kec gösterür āyīne-i kec
8. Olmadun sen bize toġrulmadun ey āyine-rū

411. **ey:**
Gazel 660
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Hiç bir ʿukde mi vardur ki açılmaz ey dil
4. Var iken elde niyāz-ı seher inşāʾaʾllāh

412. **ey:**
Gazel 660
Mısra: **13**
Seslenme ünlemi.
13. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
14. Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşāʾaʾllāh

413. **ey:**
Gazel 661
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Seyl-i eşküm gibi hergiz nehr-i cārī görmedüm
4. Vardum ey Yūsuf-cemālüm Nīlʾe de Ceyḫūnʾa da

414. **ey:**
Gazel 662
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Hāk-līs olmaġa dil ḳāʾil olur ey Nābī
14. Çeşm-dūz-ı kerem-i nā-ḫalef olmaḳdan ise

415. **ey:**
Gazel 668
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Murād menzil-i maḳṣūda vaṣl ise ey dil
6. Hemān yolunda bulun ʿizzet ü saʿādet ile

416. **ey:**
Gazel 669
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Esās-ı ʿālem -i terkīb ey Nābī teḫālüfdür
10. Ne mümkin ʿömr giçmek her zamān ʿıyş u ṭarablarla

417. **ey:**
Gazel 671
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Merḥabā gelmez idi ey meh-i rūze ḳāle
2. Var duʿā eyle kafādāruñ olan şevvāle

418. **ey:**
Gazel 672
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

419. **ey:**
Gazel 672
Mısra: **2**
Seslenme edatı.
1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

420. **ey:**
Gazel 672
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
4. İtāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse

421. **ey:**
Gazel 672
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Hücūm-ı seng-i taʿne meşreb-i rindī taḥammüldür
6. Ḳadeh-keşliklere ey çeşm-i nem-peymā ne dirlerse

422. **ey:**
Gazel 672
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. ʿIyār-ı lez̠zet-i eşʿāra noḳsān gelmez ey Nābī
10. Zebān-ı ḫāmeye olduḳça şekker-ḫāne dirlerse

423. **ey:**
Gazel 675
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey māh-pāre kimdür olan sedd-i rāh-ı vaṣl
4. Ṣoḥbet senüñle rūz-ı ezelden nasīb ise

424. **ey:**
Gazel 675
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

425. **ey:**
Gazel 679
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Oldı ʿāşıḳ birine kendü gibi ey Nābī
10. ʿĀkibet urdı o da ṣūreti divāneliġe

426. **ey:**
Gazel 680
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Ḫātemdeki yāḳūta döner sende ḳalursa

427. **ey:**
Gazel 680
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Göñlümce nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ

6. Ey büʾl-heves ammā saña pāyende ḳalursa

428. **ey:**
Gazel 690
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Meġer ki ġayre imiş çeşm-i luṭfı ey Nābī
10. Ṣafā-yı vuṣlata ümmīdvār idüm ben de

429. **ey:**
Gazel 691
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Yāre dem-i neẓẓārede ey eşk sākin ol
8. Ḳoyma beni o şūḫ yanında ḥicābda

430. **ey:**
Gazel 695
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. İḫlāṣuñ olmayınca ḫudāvend-i ʿāleme
6. Ey zāhid-i ġabī ne oḳursın namāzda

431. **ey:**
Gazel 698
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

432. **ey:**
Gazel 702
Mısra: **15**
Seslenme edatı.
15. Felek ḳıyāmete dek ḫarca ḳıymaz ey Nābī
16. Beş on çil aḳçesi var ṣürre-i S̱üreyyāda

433. **ey:**
Gazel 713
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Dünyāya bu telāş nedür ey esīr-i nefs
10. Rāḥat bulur mı ʿavret alan ʿavret üstine

434. **ey:**
Gazel 715
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Senden āsūdedür ey çerḫ kurulmış sāʿat
12. Ki anuñ ẓarfı bile vaḳf-ı tek-ā-pū degül a

435. **ey:**
Gazel 725
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Revācgāhın arar her metāʿ ey Nābī
10. Mesāmiʿ olmasa mesdūd olur dükān-ı şifāh

436. **ey:**
Gazel 726
Mısra: **12**
Seslenme edatı.
11. Eyle gehī nigāh-ı mürüvvet gedālara
12. Ey şūḫ-ı ḫayr-ḫᵛāh murāduñ s̱evāb ise

437. **ey:**
Gazel 728
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Müjdeler ey dil-i dīvāne giriftār olıcaḳ
4. Ḳayd yoḳdur saña zencīr-i cünūndan ṣoñra

438. **ey:**
Gazel 729
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Şevḳ-i ruḫsāre-i ḫubān iledür ey Nābī
14. Ḫāme yüz sürdügi evrāk-ı cilā-dādelere

439. **ey:**
Gazel 737
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Ḫurūş-ı ābile-i pāya deġmez ey Nābī
18. Ayaġuñ altında dürler nis̱ār olınsa bile

440. **ey:**
Gazel 742
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Olmaz ʿıyārun ey zer-i naḳış senüñ tamam
8. Tā düşmeyince zerger-i ʿaṣluñ ocaġına

441. **ey:**
Gazel 742
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Āvāredür şemīm-i ser-i zülfi ey ṣabā
18. Ṣayd it çemen götürmeden evvel konaġına

442. **ey:**
Gazel 745
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ḫᵛān-ı imkānda şimdi meges olduñ ey nefs
6. Murġ iken ʿālem-i ḳudsuñ cebel-i ḳāfında

443. **ey:**
Gazel 747
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ḫāndenüñ ber-bādına

444. **ey:**
Gazel 748
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Olma ey tār-ı nigeh pīçīde rūy-ı āline
2. Şerʿde yoḳdur ḥarīruñ ruḫsat-ı istiʿmāline

445. **ey:**
Gazel 750
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Hezār naġme-i rengīn işitdüm ey Nābī
12. Ṣadā-yı ḳulḳul-ı meydür ḳalan ḳulaġumda

446. **ey:**
Gazel 753
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

447. **ey:**
Gazel 754
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

448. **ey:**
Gazel 754
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Meʾālin fehme tahṣīl itmedükçe ḳuvvet-i idrak
10. Baḳup nʾitsek gerekdür bilsem ey dīvāne dīvāna

449. **ey:**
Gazel 755
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Gören ol ġonceyi āġūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

450. **ey:**
Gazel 758
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Olma aġyār ile hem-rāz sözüm diñle benüm
4. Çoḳdur ey şūḫ-ı cihān farḳ suḫenden suḫene

451. **ey:**
Gazel 761
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey mest-i heves şöhret içün eyleyüp isrāf
8. Rüsvā-yı cihān eyleme nāmın keremüñ de

452. **ey:**
Gazel 762
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ayīne-i cemālsin ey māh-ı nūr-tāb
4. Ḫavf eyle inkisārdan Allāh ʿaşkına

453. **ey:**
Gazel 766

Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

454. **ey:**
Gazel 766
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Murād seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ ise ey dil
10. Çemen çemen yüri gez ʿandelībüñ ardınca

455. **ey:**
Gazel 768
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ey māh ḫāk-i rāhuñda rū-māl idenlerüñ
6. Mānend-i sāye ṭāḳati yoḳdur cüdālıġa

456. **ey:**
Gazel 768
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ey çeşm açuḳ boyama kumāş-ı sirüşküñi
10. Yoḳ çār-sūy-ı ḥüsnde raġbet ḳabalıġa

457. **ey:**
Gazel 769
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Benüm de sūzişüm ʿarż it emānet pīşgāhında
4. Gidersen ey göñül kūy-ı dil-ārāya saʿādetle

458. **ey:**
Gazel 771
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey dil-i sāde maḥalsiz ṭaleb-i kām itme
2. Yāri āzürde idüp kendüñi nā-kām itme

459. **ey:**
Gazel 772
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Dil harīdār-ı viṣāl olduġına ey Nābī
18. Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

460. **ey:**
Gazel 774
Mısra: **16**
Seslenme edatı.
15. Dīde-i ḳalbüñ beyāż it dīde-i Yaʿkūbveş
16. Eşküni bīhūde ey dil zīb-i dāmān eyleme

461. **ey:**
Gazel 779
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil
8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

462. **ey:**
Gazel 781
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Sen hemān destüni gül-çīn-i niyāz eyleye gör
6. Dem gelür ey dil olur gülşen-i kām āmāde

463. **ey:**
Gazel 782
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

464. **ey:**
Gazel 782
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

465. **ey:**
Gazel 791
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ey eşk ḳo menʿ itme dīvāne göñül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

466. **ey:**
Gazel 791
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Āyīne-i sāġarda seyr eyledügüm rūyı
6. Seyr itmedüm ey sāḳī mirʾāt-ı muṣaffāda

467. **ey:**
Gazel 794
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

468. **ey:**
Gazel 796
Mısra: **12**
Seslenme edatı.
11. Ḳonursa cūş-ı ḫarīdārdan derūna ġubār
12. Bu gūne ey gül-i ümmīd ḫoş-kumāş olma

469. **ey:**
Gazel 796
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Dü kevnde ġaraż āsāyiş ise ey Nābī
14. Bed-āzmā vü bed-āmūz u bed-maʿāş olma

470. **ey:**
Gazel 800
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Sipihr ṭurmayıcaḳ bir ḳarāra ey Nābī
10. Ne iʿtibār teraḳḳīsine tenezzüline

471. **ey:**
Gazel 804
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Var ʿāşıḳuñ biriyle de def-i żarūret it
4. Ey meh bu iltiẕām-ı cefā biʾż-żarūr ise

472. **ey:**
Gazel 804
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Ḫubān-ı ʿaṣra hem yitişür hem füzūn ḳalur
6. Ey mest-i ḥüsn sendeki nāz ü ġurūr ise

473. **ey:**
Gazel 804
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Ey mihr-i çihre sen var iken idemez ẓuhūr
14. Māh-ı dü ḥefte her ne ḳadar nev-ẓuhūr ise

474. **ey:**
Gazel 805
Mısra: **16**
Seslenme edatı.
15. Naḳş-ı tamġā gibi āyīne-i sīmin üzre
16. Ḳaldı ey sīm-beden çeşm-i ümīdüm sende

475. **ey:**
Gazel 807
Mısra: **14**
Seslenme edatı.
13. Ne nevāzişlerüni gördi ne ḥüsn-i naẓaruñ
14. Bu sitem Nābīʾye ey şūḫ nenüñ żımnında

476. **ey:**
Gazel 813
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ṭıfl-ı şiʿrüm kūdek-i şeş-māhedür ey Nābiyā
10. Dāye-i devrān nʾola ʿizzetle ber-dūş eylese

477. **ey:**
Gazel 814
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Saña ey āṣaf-ı ṣāfī-dil imdād eylesün Allāh
2. Fütūḥ-ı nev-be-nevle ḫāṭırım şād eylesün Allāh

478. **ey:**
Gazel 817
Mısra: **8**
Seslenme edatı.

7. Fedā-yı yār-ı ciger-pāre-i Ḫalīl ise de
8. Bülenddür o ḳadar şān-ı ʿĪsā ey Nābī

479. **ey:**
Gazel 823
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu ṣubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

480. **ey:**
Gazel 832
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Açıldı gül sen açılmazsın ey dükkānçe-i dil
12. Nüvīd-i fetḥ daḫı bu diyāra gelmedi mi

481. **ey:**
Gazel 834
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Āsmān başumuza dönmez idi ey Nābī
14. Çekmeġe tāb ü tüvān bulsa eger bārumuzı

482. **ey:**
Gazel 843
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Seni meclis-be-meclis cüst-cūya ey ḳamer-talʿat
4. Göñül bir yaña ben bir yana cānum bir yaña gitdi

483. **ey:**
Gazel 843
Mısra: **15**
Seslenme edatı.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

484. **ey:**
Gazel 845
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ḫāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

485. **ey:**
Gazel 852
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Eylesün ḫalḳdan ümmīd-i ʿatā ey Nābī
10. Çeşmine gūşına itmek dileyen taʿzīri

486. **ey:**
Gazel 855
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Ey mest-i cāh māye-i ʿibret yiter saña
6. Devr-i güẕeştenüñ oḳunan dāstānları

487. **ey:**
Gazel 856
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Ṣabra ṣarf eyleseñ āsānter ide ey Nābī
10. Vaṣla ṣarf eyledügüñ kūşiş ü iḳdāmları

488. **ey:**
Gazel 858
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Yine penāh idecek āsitāne-i ġamdur
8. Gezersen ey dil-i āvāre rubʿ-ı meskūnı

489. **ey:**
Gazel 859
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Biz iktisāb-ı kemāl idelüm de ey Nābī
10. Ḳo söylesün bir alay jājhā fesānemüzi

490. **ey:**
Gazel 860
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Makāl-i ḥikmeti nā-ehle ıẓhār itme ey Nābī
14. ʿAzīz olur idenler Yūsuf-ı esrārı zindānī

491. **ey:**
Gazel 861
Mısra: **21**
Seslenme edatı.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

492. **ey:**
Gazel 862
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Gelürdi keffe-i iḳbāle rācih ey Nābī
14. Gedā muvāzene eylerse bī-nevālıġını

493. **ey:**
Gazel 863
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Iżṭırāb eyleme bīhūde yire ey Nābī
14. Çāre yoḳdur buna teslīm-i rıżādan ġayrı

494. **ey:**
Gazel 865
Mısra: **5**
Seslenme edatı.
5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

495. **ey:**
Gazel 867
Mısra: **17**
Seslenme edatı.
17. Gūş-ı efvāhda şehri ṭolaşup ey Nābi
18. Devr ider ʿālemi mānend-i nesīm-i seḥerī

496. **ey:**
Gazel 868
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Sen de inṣāf id e ey āfet-i bīgāne-nevāz
4. Ġayr ile ṣohbetüñ insāna elem gelmez mi

497. **ey:**
Gazel 868
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Ey düşen dāʿiye-i vaṣf-ı dehān-ı yāre
8. ʿAcebā ḫāṭırana rāh-ı ʿadem gelmez mi

498. **ey:**
Gazel 870
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Ḳıblegāh-ı ṣaf-ı maḳṣūd olamazsın ey dil
4. Sīne-çāk olmayıcaḳ ṣūret-i mihrāb gibi

499. **ey:**
Gazel 870
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Ṣubḥ-ı maḥşer çıḳar ancaḳ ġam-ı dil ey Nābī
12. Dīde-i baḫta ḳonan ḳāfile-i ḫᵛāb gibi

500. **ey:**
Gazel 872
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

501. **ey:**
Gazel 872
Mısra: **9**
Seslenme edatı.
9. Hezārāsā hemān elden ḳoma feryāduñ ey Nābī
10. Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestūr gördüñ mi

502. **ey:**
Gazel 874
Mısra: **3**
Seslenme edatı.
3. Vaṣluñ nice mürüvvet ider bilmem ey göñül
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād görmedi

503. **ey:**
Gazel 876
Mısra: **7**
Seslenme edatı.
7. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āh ile ey dil

8. Hevā-yı vaṣla daḫı iʿtidāl gelmedi mi

504. **ey:**
Gazel 876
Mısra: **11**
Seslenme edatı.
11. Bu şiʿr-i nādireden toğru söyle ey Nābī
12. Dehāna leẕẕet-i āb-ı zülāl gelmedi mi

505. **ey:**
Gazel 880
Mısra: **4**
Seslenme edatı.
3. Ferhād ile Kays eyledi ber-çīde metāʿın
4. Ey dil ser-i bāzār-ı melāmet saña ḳaldı

506. **ey:**
Gazel 880
Mısra: **6**
Seslenme edatı.
5. Biz dāʿiye-i vuṣlat ile ḫāk-i reh olduḳ
6. Ey bād-ı ṣabā luṭf u mürüvvet saña ḳaldı

507. **ey:**
Gazel 880
Mısra: **8**
Seslenme edatı.
7. Tārīkī-i hicrāna esīrüz bize çāre
8. Ey āh-ı sehergāh nedāmet saña ḳaldı

508. **ey:**
Gazel 880
Mısra: **10**
Seslenme edatı.
9. Mest eylemeğe ʿālemi ṣahbā-yı suḫenden
10. Ey ḫāme-i Nābī yine himmet saña ḳaldı

509. **ey:**
Gazel 886
Mısra: **13**
Seslenme edatı.
13. Sezādur eyler ise ġarḳ-ı raḥmet ey Nābī
14. Bizüm şefāʿat-ı ʿaşḳ en günāhkārumuzı

ey dil:
1. **ey dil:**
Gazel 93
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ey gönül.
7. Saña iṣbāt-ı taḳṣīr eylemek bī-vechdür ey dil
8. Bu taḳṣīr-i eṡer senden degüldür çeşm-i terdendür

ey ḫoşā:
1. **ey ḫoşā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne hoş, ne güzel, ne kadar latif!.
1. Ey ḫoşā bārgeh-i tāze-zemīn
2. Sāyesi ḫāki ider müşg-āgīn

ey meh:
1. **ey meh:**
Gazel 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ey ay yüzlü sevgili.
3. Ey meh leyāl-i vesvese-hīz-i firāḳda
4. Sen gelmeyince ḫāṭıra görsen neler gelür

2. **ey meh:**
Gazel 600
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ey ay yüzlü sevgili.
5. Naẓarun düşmede bālālara bedr olduḳda
6. Ṣaḳın ey meh hedef-i nāvek-i āh olmayasın

ey tāze-zebānum söyleye söyleye:
1. **ey tāze-zebānum söyleye söyleye:***-um*
Gazel 445
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ey benim yeni şiirler yazan şairim söylesene söylesene.
9. Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī
10. Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek

eyā:
1. **eyā:**
Kaside 2
Mısra: **198**
Ey, hey.
198. Seni idrāk idecek kimdür eyā nūr-ı cevād
197. Evvel-i MāḪalaḳaʾllah ki senüñ nūruñdur

2. **eyā:**
Kaside 2
Mısra: **232**
Ey, hey.
231. Sāḥa-i ḥaşr senüñ maʿraż-ı ʾünvānuñdur
232. O zamānda bilinür şānuñ eyā ṣāḥib-i dād

3. **eyā:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Ey, hey.
1. Eyā Ḥabīb-i Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī
2. Şefīʿ-i rūz-ı cezā yā Muḥammed-i ʿArabī

4. **eyā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **507**
Ey, hey.
507. Seni buldum eyā kerem-kānı
508. ʿArż-hāl-i faḳīre erzānī

5. **eyā:**
Kaside 8
Mısra: **7**
Ey, hey.
7. Didiler birden eyā pīr-i reh-i naẓm-ı süḫan
8. Ey kühen-cevherī-i sūḳ-ı beyān u taḥrīr

6. **eyā:**
Kaside 9
Mısra: **32**
Ey, hey.
31. Çoḳ zamān idi seni görmez idüm ḳanda idüñ
32. Ḳandasın ḳanda eyā yār-ı felāket-perver

7. **eyā:**
Kaside 9
Mısra: **129**
Ey, hey.
129. Germi-i tāb-ı ḥavādiṡden eyā evc-i kerem
130. Sāye-ı ʿāṭıfetün üstüme bir ḫayme yiter

8. **eyā:**
Kaside 10
Mısra: **70**
Ey, hey.
69. Vezīr-i pāk-dilā fāżıl-ı hüner-mendā
70. Eyā sütūde-ḫaṣāʾil müsellemüʾl-eṭvār

9. **eyā:**
Kaside 11
Mısra: **122**
Ey, hey.
121. Münīr-ṭabʿ müşīrā bülend-menḳabetā
122. Eyā vezīr-i kerīmüʾl-ḫiṣāl fażl-niṣāb

10. **eyā:**
Kaside 12
Mısra: **176**
Ey, hey.
175. Mū-be-mū cümle-i ḥālüm saña pūşīde degül
176. Ne iderseñ yine sen sāġ ol eyā faḫr-ı kirām

11. **eyā:**
Kaside 14
Mısra: **104**
Ey, hey.
103. Vezīr-i ṣāf-żamīrā vekīl-i pādişehā
104. Eyā sütūde-i nām-āverān-ı pāk-nijād

12. **eyā:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Ey, hey.
5. Cümle āzürdeyüz evżāʿ-ı felekden ammā
6. Bizden efzūn sañadur ġadri eyā şāh-ı kerem

13. **eyā:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Ey, hey.
25. Didiler birden eyā pādişeh-i dīn-perver
26. Ey şehenşāh-ı mülūk-ı ʿArab u Rūm u ʿAcem

14. **eyā:**
Tarih 16
Mısra: **46**
Ey, hey.
45. Veliyyüʾn-niʿmetā ṣadrā ʿadālet-pīşe düstūrā
46. Eyā ḥikmet-şinās-ı muḳteżā-yı ṣūret ü maʿnā

15. **eyā:**
Kaside 28
Mısra: **41**
Ey, hey.
41. Eyā emīr-i güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner
42. Ki ʿilm cümle-i as̱ardan müʾebbeddür

16. **eyā:**
Kıt'a 114
Mısra: **1**
Ey, hey.
1. Eyā māh-ı mürüvvet mihr-i gerdūn-ı keremkārī
2. Gül-i bāġ-ı vezāret gevher-i kāmı vefādārī

eyle:
1. **eylese:**-*se*
Kaside 1
Mısra: **135**
Eylemek, yapmak.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ḫurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hemper-ı ʿAnḳā

2. **eyledi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **287**
Eylemek, yapmak.
287. Ümmetüñden çü senüñ eyledi Allāh beni
288. Hāşe līʾllāh ki maḥrūm ḳalam rūz-ı tenād

3. **eylesün:**-*sün*
Kaside 8
Mısra: **57**
Eylemek, yapmak.
57. Eylesün bāl-i Hümādan ḳalem-i mūyīnin
58. Ṣūret-i esbin eger itse muṣavvir taṣvir

4. **eyleyüp:**-*y, -üp*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **161**
Eylemek, yapmak.
161. Eyleyüp ol sāḳī-i feyż-iltifāt
162. Ṣundı hemān destine cām-ı ḥayāt

5. **eyledi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **2**
Eylemek, yapmak.
1. Olalı mesken dilā cāh-ı zenaḫdānı baña
2. Künc-i zindān eyledi ṣaḥn-ı gülistānı baña

6. **eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **23**
Eylemek, yapmak.
23. Meclis-i ʿālemi geh rūşen u geh tār eyler
24. Budur āyīn-i niżām-ı felek-i nā-fercām

7. **eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **66**
Eylemek, yapmak.
65. Niʿmet-i cāha iden destini ser-pūş-ı duʿā
66. Ṣoñra eyler dehenin kāse-i zehr-i düşnām

8. **eyleye:**-*y, -e*
Kaside 14
Mısra: **78**
Eylemek, yapmak.
77. O raḥmı kim fuḳarāya ider murāfaʿada
78. Ne mümkin eyleye eṭfāline eb u ecdād

9. **eyler:**-*r*
Gazel 21
Mısra: **4**
Eylemek, yapmak.
3. Luṭfıyla bir piyāle ṣunaydı o dil-rübā
4. Bezm-i ṭarabda eyler idüm kendümi kebāb

10. **eylemiş:**-*miş*
Tarih 22
Mısra: **3**
Eylemek, yapmak.
3. Eylemiş mirʾāt-ı pāk-i ẕātını
4. Ḫāliḳ-ı kevn ü mekān bī-naḳş (u) ʿayb

11. **eylememişler:**-*me, -miş, -ler*
Kaside 24
Mısra: **102**
Eylemek, yapmak.
101. Devlet ü dīne senüñ eyledügüñ imdādı
102. ʿAhd-ı evvelde bile eylememişler vüzerā

12. **eyledi:**-*di*
Tarih 25
Mısra: **8**
Eylemek, yapmak.
7. Cāmiʿ ü ḥıṣn ü ʿimāret mekteb ü ḥammām idüp
8. Eyledi tertīb-i rāh-ı ḥacc içün her elzemi

13. **eyler:**-*r*
Gazel 25
Mısra: **6**
Eylemek, yapmak.
5. Olmış ṭutalım çerḫe resā kūh-ı meʿāṣī
6. Sahrā-yı bihişt eyler anı zūr-ı ʿināyet

14. **eylesüñ:**-*süñ*
Tarih 27
Mısra: **7**
Eylemek, yapmak.
7. Saʿyini meşkūr u ḫayrātını maḳbūl eylesüñ
8. Rütbe-i ḥadd-i kabūl-ı ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

15. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 31
Mısra: **2**
Eylemek, yapmak.
1. Emr-i künden olmaġın sādır cemīʿ-i kāʾināt
2. Kāf u nūnı eylemiş Ḥaḳ nefs-i ṣunʿa beyyināt

16. **eyleye:**-*ye*
Gazel 31
Mısra: **8**
Eylemek, yapmak.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

17. **eylesün:**-*sün*
Tarih 40
Mısra: **2**
Eylemek, yapmak.
1. Ḥacı İbrāhīm āḫir itdi ʿazm-i āḫiret
2. Eylesün Allāh taʿāla menzilin Berd-ü Selām

18. **eyler:**-*r*
Gazel 41
Mısra: **13**
Eylemek, yapmak.
13. Sen kanġısını eyler isen eyle iḫtiyār
14. Birdür bu baḥr içinde yemin ü şimāl-i mevc

19. **eyledükde:**-*dükde*
Tarih 45
Mısra: **1**
Eylemek, yapmak.
1. Eyledükde çeşm-i ẓılluʾllāh Sulṭān Aḥmedi
2. Rūşenā şeh-zāde-i ḫurşīd-rū Sulṭān Murād

20. **eyledi:**-*di*
Tarih 51
Mısra: **20**
Eylemek, yapmak.
19. Götürüp bī-niyāz ü bī-ḫ∨āhiş
20. Eyledi ketḫüdā-yı bevvābīn

21. **eyledi:**-*di*
Tarih 52
Mısra: **36**
Eylemek, yapmak.
35. Buldı niżām-ı tāze mebānī-i sāḥası
36. Āvāz-ı ḥüsni eyledi āfāḳ-ı sūdevī

22. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 73
Mısra: **4**
Eylemek, yapmak.
3. Dürdden ṣāfını tefrīḳa veli-niʿmet-i ṣunʿ
4. Eylemiş maṭbaḫ-ı ḳudretde sipihri kef-gīr

23. **eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 79
Mısra: **11**
Eylemek, yapmak.
11. Ḥaḳ taʿālā eyleyüp imdād-ı baḫtuñda senüñ
12. Oldı bir tārīḫ-i nā- dīde tabīʿatdan bedīd

24. **eyledi:**-*di*
Tarih 88
Mısra: **3**
Eylemek, yapmak.
3. Eyledi aḥbābınuñ ḫāṭırların
4. Kūre-i fürḳat tenūr-ı sūz-ı ġam

25. **eyledi:**-*di*
Tarih 100
Mısra: **8**
Eylemek, yapmak.
7. Māʾ-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi
8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̱er çü duḫūl

26. **eylerse:**-*r, -se*
Tarih 127
Mısra: **100**
Eylemek, yapmak.
99. O ider salṭanatuñ ʿırżın iderse tekmīl
100. İder memleketüñ derdine eylerse devā

27. **eyledi:**-*di*
Tarih 133
Mısra: **14**
Eylemek, yapmak.
13. Çār-ı bī-çāre āmān istedi çār ü nā-çār
14. Eyledi māşıta ʿafv-ı günehe erkânı

28. **eyledügin:**-*düg, -i, -n*
Gazel 144
Mısra: **11**
Eylemek, yapmak.
11. Sīnemi taḫta-i reml eyledügin noḳṭa-i zaḫm
12. Es̱er-i çāpükī-i ġamze-i cānāndan ṣor

29. **eyler:**-*r*
Tarih 144
Mısra: **40**
Eylemek, yapmak.
39. İtdi bir gūne perīşān leşker-i küffārı kim
40. Leşker-i deycūra eyler anı ancaḳ āftāb

30. **eyler:**-*r*
Gazel 147
Mısra: **1**
Eylemek, yapmak.
1. Sen it ne ḳadar eyler isen hīle vü tezvīr
2. Hengām-ı ʿamel bildügin işler yine taḳdīr

31. **eyler:**-*r*
Gazel 183
Mısra: **7**
Eylemek, yapmak.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

32. **eyleyecek:**-*yecek*
Gazel 213
Mısra: **4**
Eylemek, yapmak.
3. Oldı sermāye-i ḥayret baña bīm ü ümmīd
4. Bilemem eyleyecek girye midür ḫande midür

33. **eylerüz:**-*r, -üz*
Gazel 255
Mısra: **7**
Eylemek, yapmak.
7. Mis-ṭıynetān-ı naḳşı zer-i hālis eylerüz
8. Terkīb-i kīmyā-yı ṣafādur ḫamīrümüz

34. **eylese:**-*se*
Gazel 263
Mısra: **7**
Eylemek, yapmak.
7. Ṭayanmaz eylese de şīr māhī-i mehden
8. Sipihr zülf-i şeb-i tāra şānesin bilürüz

35. **eylemişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 268
Mısra: **1**
Eylemek, yapmak.
1. Şevḳ-i ḥüsnünle dili mahzen-i nūr eylemişüz
2. Dīdemüz revzene-i pertev-i Tūr eylemişüz

36. **eylemişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 268
Mısra: **2**
Eylemek, yapmak.
1. Şevḳ-i ḥüsnünle dili mahzen-i nūr eylemişüz
2. Dīdemüz revzene-i pertev-i Tūr eylemişüz

37. **eylemişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 268
Mısra: **4**
Eylemek, yapmak.
3. Ne idi encümen-i ḳurbde sūzān olmaḳ
4. Düşeli gūşe-i hicrāna ḥużūr eylemişüz

38. **eylemişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 268
Mısra: **10**
Eylemek, yapmak.
9. Şuʿle-i ʿārıżınuñ ʿaḳsi düşelden cāma
10. Eşkümüz revġan-ı ḳındīl-i şuʿūr eylemişüz

39. **eyler:**-*r*
Gazel 278
Mısra: **5**
Eylemek, yapmak.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāḫ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

40. **eyledügün:**-*düg, -ün*
Gazel 284
Mısra: **8**
Eylemek, yapmak.
7. Bizümle yek-şebe hem-bezm-i ṣoḥbet olduġuna
8. Raḳībe eyledügün iʿtiẕārı biz bilürüz

41. **eyle:**
Gazel 322
Mısra: **13**
Eylemek, yapmak.
13. Bī-ḥadd ü ḥisāb eyle sen eşʿāruñı Nābī
14. Baḥr-ı suḫanuñ mevcesi maʿdūd gerekmez

42. **eyledügi:**-*düg, -i*
Gazel 346
Mısra: **15**
Eylemek, yapmak.
15. Mānend-i seḥāb eyledügi çerḫe beraber
16. Āb-ı ruḫımı ḫāke feşār itmek içünmiş

43. **eyledi:**-*di*
Gazel 380
Mısra: **5**
Eylemek, yapmak.
5. Eyledi şevḳ-i miyān ü beden-i sīmīni
6. Āb-ı fevvāre-ṣıfat eşkümi bārīk ü naḥīf

44. **eylemese:**-*me, -se*
Gazel 381
Mısra: **10**
Eylemek, yapmak.
9. Āmīhtedür birbirine nīk ü bed-i kevn
10. Gül eylemese eyleyemez ḫār taḫallüf

45. **eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Gazel 381
Mısra: **10**
Eylemek, yapmak.
9. Āmīhtedür birbirine nīk ü bed-i kevn
10. Gül eylemese eyleyemez ḫār taḫallüf

46. **eyle:**
Gazel 382
Mısra: **9**
Eylemek, yapmak.
9. Ümmīd-i himmet eyler iseñ andan eyle kim
10. Ḫāk-i siyāha basṭ idecek būriyāsı yoḳ

47. **eyler:**-*r*
Gazel 460
Mısra: **3**
Eylemek, yapmak.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

48. **eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Gazel 465
Mısra: **5**
Eylemek, yapmak.
5. Verese ḥaḳḳı iken binde birin eyleyemez
6. Māla kassāmlaruñ itdügi teftīşlerüñ

49. **eyledi:**-*di*
Gazel 482
Mısra: **11**
Eylemek, yapmak.

11. Ser-i şūrīdemüzi eyledi vaḳf-ı miḥrāb
12. Heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū-yı Ḫalīl

50. **eyledügün:**-*düg, -ün*
Gazel 484
Mısra: **3**
Eylemek, yapmak.
3. Sen eyledügün cevri ümīd eyleme benden
4. Ey çerḫ-i sitemger yüri sen benden emīn ol

51. **eyledügi:**-*düg, -i*
Gazel 550
Mısra: **2**
Eylemek, yapmak, kılmak. Türkçe'nin ana yardımcı fiilidir. Yabancı kökenli sözcükleri Türkçe fiil hâline getirip, bu sözcüklerinçekimlenmelerini sağlar. (Burada yazmak bağlamında kullanılmıştır).
1. İltimās eylemesüñ cāʾize-i güftārın
2. Ḥaṭ-ı ġayr ile gören eyledügi ās̱arın

52. **eyledügi:**-*dü, -gi*
Gazel 580
Mısra: **1**
Eylemek, yapmak.
1. Terk iderdi hedefe eyledügi bīdādın
2. Gūş ideydi hedefüñ gūş-ı kemān feryādın

53. **eylesek:**-*se, -k*
Gazel 824
Mısra: **9**
Eylemek, yapmak.
9. Çoḳdan gelürdi meclise ḫurşīde eylesek
10. Taḥṣīl-i vaṣla itdügümüz cüst-cūları

54. **eyle:**
Gazel 883
Mısra: **2**
Eylemek, yapmak.
1. Ġayre baḳma İlāhʾdan ġayrı
2. Ġayre eyle nigāhdan ġayrı

eyler idi:
1. **eyler idi:**-*r , -i, -di*
Tarih 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eylemek, yapmak.
7. İstese āheni sīm eyler idi
8. Görinürdi ruḫ-ı erzīz ibrīz

eyü:
1. **eyü:**
Kıt'a 74
Mısra: **1**
İyi.
1. Āferīn ḳullanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān
2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

2. **eyü:**
Gazel 103
Mısra: **12**
İyi.
11. Ḥasb-hālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı hāli
12. Müjde benden saña ey dīde eyü fālüñ var

3. **eyü:**
Gazel 475
Mısra: **4**
İyi.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūk-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

4. **eyü:**
Gazel 585
Mısra: **19**
İyi.
19. İstiḳāmetle o ḳāmetle eyü bulmış hele
20. Ṭoġrısı bār-ı girān-ḳadr-ı emānet ādemin

5. **eyü:**
Gazel 865
Mısra: **7**
İyi.
7. Eyü ṣūrete ḳomışduḳ arada niyāz ü nāzı
8. Araya girince ḫaṭṭuñ o da şekl-i aḫer oldı

eyvā:
1. **eyvā:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Bir yere yerleştirme, oturtma.
3. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
4. Ola berf içre nihān penbede gūyā eyvā

eyvān:
1. **eyvānı:**-*ı*
Tarih 68
Mısra: **31**
Köşk, kasır, kemerli yüksek binâ, çardak.
31. Didüm görince bu eyvānı Nābīyā tārīḫ
32. ʿAlī Beg eyledi termīm tāk-ı eyvānın

2. **eyvānı:**-*ı*
Tarih 110
Mısra: **4**
Köşk, kasır, kemerli yüksek binâ, çardak.
3. Olıcaḳ ḥāfıż-ı iḳlīm-i Ḥaleb devlet ile
4. İtmedin ẕātı müşerref daḫı bu eyvānı

eyyām:
1. **eyyām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **151**
Günler. II Zaman, devir.
151. Semen-i kevkebi virür eyyām
152. Māh-ı bedrün ġurūşı olmasa tām

2. **eyyāmda:**-*da*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **130**
Günler. II Zaman, devir.
129. Bāḳīʾye de tāliʿ olup yāveri
130. Oldı az eyyāmda baş defteri

3. **eyyām:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Günler. II Zaman, devir.
29. Baḥr-ı pür-şūriş-i devletde olurmış kem-hīz
30. Her zamān keştī-i ümmīde muvāfıḳ eyyām

4. **eyyām:**
Kaside 12
Mısra: **104**
Günler. II Zaman, devir.
103. Zīver-i ḫ∨ān iken evvel niʿam-ı gūn-ā-gūn
104. Eyledi kes̱retini vaḥdete taḥvīl eyyām

5. **eyyām:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Günler. II Zaman, devir.
7. Şurta-i luṭf ile ṭūfān-ı fiten buldı sükūn
8. Keşti-i emn ü emān buldı muvāfıḳ eyyām

6. **eyyāmuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 13
Mısra: **223**
Günler. II Zaman, devir.
223. Gālib olmışdur ümīdi senüñ eyyāmuñda
224. Kām-yāb olmaġa ber-raġm-ı sipihr-i ḫod-kām

7. **eyyāmı:**-*ı*
Tarih 21
Mısra: **9**
Ömür, hayat II Devir, zaman.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

8. **eyyāmı:**-*ı*
Kıt'a 23
Mısra: **11**
Zaman, devir.
11. Eylesün ʿömr-i ṭabīʿīyi güẕer eyyāmı
12. Olsun āsūde zamānında bilādında ʿibād

9. **eyyāmında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 24
Mısra: **77**
Günler. II Zaman, devir.
77. Kimse pā-māl idemez kimseyi eyyāmında
78. Meġer evrāḳ-ı s̱enāyı ḳalem-i çāpük-pā

10. **eyyāmı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **137**
Günler. II Zaman, devir.
137. Dāʾimā vefḳ-i murād üzre giçüp eyyāmı
138. Ṣadr-ı ʿālīde muʿammer ide ẕātın Mevlā

11. **eyyāmı:**-*ı*
Kıt'a 30
Mısra: **2**
Zaman, devir.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

12. **eyyāmı:**-*ı*
Tarih 51
Mısra: **3**
Zaman, devir.
3. Oldı Sulṭān Muḥammed eyyāmı
4. Ḫāṣ oda maḳdemiyle çerḫ-i berrīn

13. **eyyāmuñda:**-*u, -ñ, -da*
Tarih 74
Mısra: **29**
Zaman, devir.
29. Zūr-ı çevgān-ı ṭabiʿatla o eyyāmuñda
30. Dest-i ṭabʿ-ı şuʿarā senden ola gūy-rübā

14. **eyyām:**
Gazel 111
Mısra: **9**
Günler, vakitler.
9. Mecālis-i cühelāda güẕār iden eyyām
10. Nice cerīde-i evḳātdan şümār olunur

15. **eyyam:**
Gazel 289
Mısra: **9**
Zaman, devir.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

16. **eyyāmda:**-*da*
Gazel 808
Mısra: **7**
Zaman, devir.
7. Oldı bu eyyāmda ṭāʿat bile zīnet-perest
8. Secde itmez servler seccāde-i peşmīneye

17. **eyyām:**
Gazel 810
Mısra: **14**
Zaman, devir.
13. Olmaz bedel fevāyit-i evḳāta Nābiyā
14. Eyyām eger telāfi-i mā-fāt iderse de

eyyām ü leyālüñ:
1. **eyyām ü leyālüñ:**-*üñ*
Gazel 562
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gece ve gündüzler.
3. Bu eyyām ü leyālüñ ittiṣālinden nümāyāndur
4. Ki bī-hūşān-ı gūyun ẓabṭına zencīr ider gerdūn

eyyām-ı bahār:
1. **eyyām-ı bahār:**
Kıt'a 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bahar mevsimi, doğanın canlandığı vakit.
1. Eyyām-ı bahār u dem-i geşt-i çemen olsa
2. Hengām-ı temāşā-yı gül ü yāsemen olsa

2. **eyyām-ı bahār:**
Gazel 526
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bahar günleri.
1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
2. Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum

eyyām-ı devleti:
1. **eyyām-ı devleti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Saltanat devri, zamanı.
137. Ḫān Aḥmed-i yegāne şehenşāh-ı ʿaṣr kim
138. Eyyām-ı ʿīd-i rūzedür eyyām-ı devleti

eyyām-ı ferah:
1. **eyyām-ı feraḥ:**
Gazel 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ferahlı, güzel günler.
1. Dehrden oldı meġer ṭay-şude eyyām-ı feraḥ
2. Gerdişe geldügi yoḳ ḫaylī zamān cām-ı feraḥ

eyyām-ı gadri:
1. **eyyām-ı gadri:**-*i*
Tarih 77
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Zulüm devri.
19. Eyyām-ı gadri ammā pāyāna irdüğinden
20. İtdi irādet-i Ḥaḳ ṭayy-ı zamān-ı ʿudvān

eyyām-ı ġurūruñ:
1. **eyyām-ı ġurūruñ:**-*uñ*
Gazel 688
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gururlu, kibirli günler/dönem.
5. Elden gelen āzāruñı hīç eyleme taḳṣīr
6. Eyyām-ı ġurūruñ saña pāyende ḳalursa

eyyām-ı ḥayātın:
1. **eyyām-ı ḥayātın:**-*ı, -n*
Tarih 104
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Yaşam süresi, ömür.
103. Allāh medīd eyleye eyyām-ı ḥayātın
104. İḳbālini efzūn ide erkānını ber-cā

eyyām-ı ḥüsn:
1. **eyyām-ı ḥüsn:**
Gazel 866
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzel günler.
1. Eyyām-ı ḥüsn o şūḫ-ı sitemkāra ḳalmadı
2. ʿUşşāḳuñ inkisārı o ġaddāra ḳalmadı

eyyām-ı ʿīd:
1. **eyyām-ı ʿīd:**
Gazel 318
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bayram günleri.
5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

eyyām-ı ʿīd-i rūzedür:
1. **eyyām-ı ʿīd-i rūzedür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Bayram günleri.
137. Ḫān Aḥmed-i yegāne şehenşāh-ı ʿaṣr kim
138. Eyyām-ı ʿīd-i rūzedür eyyām-ı devleti

eyyām-ı istirāḥat:
1. **eyyām-ı istirāḥat:**
Tarih 117
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rahatlık devri.
1. Şehr-i Halebʾde Nābī sāl-i pesīn rāḥat
2. Tārīḫini ṣorarsañ eyyām-ı istirāḥat

eyyām-ı ṣafā:
1. **eyyām-ı ṣafā:**
Tarih 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Safalı günleri.
3. Ol şehinşāh-ı kerem-güster ki devr-i ʿadlidür
4. Mevsim-i ʿıyş ü zamān-ı şevḳ u eyyām-ı ṣafā

eyyām-ı şerīf:
1. **eyyām-ı şerīf:**
Tarih 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mübarek günler, bayram günleri.
1. Nābīyā bu senenüñ ʿīdine düşdi tārīḫ
2. Ehl-i İslāma mübārek ola eyyām-ı şerīf

eyyām-ı şerīfinde:
1. **eyyām-ı şerīfinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şerefli dönem, saadetli devir.
1. Eyyām-ı şerīfinde şehenşāh-ı zamānun
2. Sulṭān-ı selāṭīn-i zamān dāver-i yek-tā

2. **eyyām-ı şerīfinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 110

Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şerefli dönem, saadetli devir.
7. Teng ü berhem-zede vü muẓlim iken köhne binā
8. Buldı eyyām-ı şerīfinde bu nev-ʿünvānı

3. **eyyām-ı şerīfinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 125
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şerefli dönem, saadetli devir.
3. Kendü eyyām-ı şerīfinde bu menzilgehde
4. Tīr atup itmiş idi nām-ı şerīfin ibḳā

4. **eyyām-ı şerīfinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 127
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Şerefli dönem, saadetli devir.
103. İder eyyām-ı şerīfinde ṣafā ḫalḳ-ı cihān
104. Olur āsūde zamānında gürūh-ı fuḳarā

eyyām-ı şerīfüñ:
1. **eyyām-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Tarih 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şerefli dönem, saadetli devir.
1. Āṣafā itsün Ḫudā-yı lem-yezel ʿömrüñ medīd
2. Olsun eyyām-ı şerīfüñ saʿd u iḳbālüñ mezīd

eyyām-ı şerīfüñde:
1. **eyyām-ı şerīfüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Kaside 15
Mısra: **203**
Kelime Tipi: -
Şerefli dönem, saadetli devir.
203. Hīç şekk itme ki eyyām-ı şerīfüñde olur
204. Cīb-i āfāḳ rehā-yāfte-i dest-i dījem

eyyām-ı şevḳ-encām:
1. **eyyām-ı şevḳ-encām:**
Tarih 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saadetli günler/devir.
1. Ḫoşā eyyām-ı şevḳ-encām ü hengām-ı neşāṭ-efzā
2. Ki esbāb-ı meserretle leb-ā-leb ḫāne-i dünyā

eyyām-ı zarūretde:
1. **eyyām-ı zarūretde:**-*de*
Gazel 126
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sıkıntılı ve zor günler.
3. Kime el virse refāhiyyet olur rāḥat-yāb
4. Ṣıdḳ eyyām-ı zarūretde metīn olmadadur

eyyām-ı zemistānda:
1. **eyyām-ı zemistānda:**-*da*
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kış günleri, kış mevsimi.
1. Eyyām-ı zemistānda beni gerdiş-i devrān
2. Bir ḫāne-i vīrān-şudeye eyledi mihmān

eyyūb:
1. **eyyūb:**
Tarih 47
Mısra: **1**
Erzurum kadılarından Hayri Efendinin oğlu.
1. Eyyūb olınca Ḫayri Efendiʾye ber-güẕār
2. Tārīḫini melek didi şīrīn ü şīvekār

ez:
1. **ezer:**-*er*
Gazel 256
Mısra: **2**
Çiğnemek.
1. Vaṣf-ı lebüñle ülfet idelden dehānumuz
2. Sükker ezer dimāġ-ı beyāna zebānumuz

eẕān:
1. **eẕān:**
Gazel 439
Mısra: **3**
İslamlıkta, namaz vaktinin geldiğini bildirmek ve Müslümanları namaz kılmaya çağırmak için müezzinin yüksek sesle okuduğu kutsal sözler.
3. Eẕān derūnına itmez güẕer zebānından
4. Derūn-ı sinesi kec olmaġın menārelerüñ

2. **eẕān:**
Gazel 676
Mısra: **8**
İslamlıkta, namaz vaktinin geldiğini bildirmek ve Müslümanları namaz kılmaya çağırmak için müezzinin yüksek sesle okuduğu kutsal sözler.
7. Teʿşīrün añla cānib-i bālādan olduġın
8. Seyr it cemāʿatüñ harekātın eẕān ile

eẕānlaruñ ṣadāsı:
1. **eẕānlaruñ ṣadāsı:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ezan sesleri (Oruca sabah ezanı ile başlayıp akşam ezanı ile orucun bitmesine atfen).
11. Olmış dehān-ı ṣāʾimi best ü güşād içün
12. Hem ḳufl ü hem kilīd ṣadāsı eẕānlaruñ

ezber:
1. **ezberümdedür:**-*üm, -de, -dür*
Gazel 58
Mısra: **6**
Zihinde tutma, hıfz.
5. Benden ṣoruñ hakāyık-ı esrār-ı ʿālemi
6. Telīf-i rāz-nāme-i dehr ezberümdedür

ezber bilen:
1. **ezber bilen:**-*en*
Kaside 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Ezberden bilmek, çok iyi bilmek.
29. Didüm ey yār-ı vefādār-ı ḥaḳīḳatkārum
30. Ey bilen ḳāʿide-i mihr ü vefāyı ezber

ezber bilür bilmezlenür:
1. **ezber bilür bilmezlenür:**-*ür*
Gazel 242
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çok iyi bildiği halde bilmezden gelmek.
1. Mübtelāsı olduġum dilber bilür bilmezlenür
2. Ser-güzeşt-i mihrini ezber bilür bilmezlenür

ezber idine:
1. **ezber idine:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Ezber edinmek, ezberlemek.
139. Suḫan ol deñlü ḫoş-āyende gerekdür ki añı
140. İdine nevʿ-i beşer belki melāʾik ezber

ez-cümle:
1. **ez-cümle:**
Kaside 16
Mısra: **71**
Özet olarak, mesela.
71. Ez-cümle ol senüñ didügüñ rāḥat u ferāġ
72. Maṭlūb-ı cismdür yoḳ anuñ cāna nisbeti

2. **ez-cümle:**
Tarih 104
Mısra: **15**
Özet olarak, mesela.
15. Ez-cümle maḳām-ı Zekeriyyā-yı nebī kim
16. Ḳadriyle budur levḥa-i mecmūʿa-i Şehbā

eżdād:
1. **eżdāda:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **12**
Mukabil ve muhalif olan şeyler, birbirinin tersi veya zıddı olanlar.
11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

2. **eżdād:**
Kaside 2
Mısra: **16**
Mukabil ve muhalif olan şeyler, birbirinin tersi veya zıddı olanlar.
15. Luṭf ile ḳahrı biribirinüñ āyīnesidür
16. ʿĀlemüñ naẓm-ı ḳıyāmına sebebdür eżdād

3. **ezdāda:**-*a*
Gazel 375
Mısra: **13**
Mukabil ve muhalif olan şeyler, birbirinin tersi veya zıddı olanlar.
13. Nābiyā virmekdedür ezdāda reng-i ittihād
14. Gerdiş-i ḥikmet-nümāy-ı günbed-i devvār-ı ṣunʿ

ezel:
1. **ezel:**
Kaside 1
Mısra: **69**
Başlangıcı olmayan, bilinemeyen geçmiş zaman, öncesizlik, ebet karşılığı. Ezel olanın varlığı için bir başlangıç düşünülemez, çünkü sürekli olarak vardır ve varlığı başkasına bağlı değildir. Ezelînin eksik varlık olması da mümkün değildir, çünkü o kendisini daha yetkin kılacak bir duruma doğru değişime uğramaz.
69. Ezel ser-noḳṭa-i devr-i ḥayāt-ı aṣldur kʾeyler
70. Ebedden imtinaʿ-i infıkāk-i ʿaynına īlmā

2. **ezel:**
Kaside 12
Mısra: **77**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.
77. Ḫıdmetüñ bār-ı gīrān ʾadd ider olmışken ezel
78. İltifātuñ hevesi māye-i zeyn-i endām

3. **ezel:**
Tarih 96
Mısra: **9**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.
9. Daḫı ʿaṣr-ı bāḳīden itmiş ezel
10. Meh-i salṭanat ḫānedānında cāy

4. **ezelden:**-*den*
Gazel 109
Mısra: **5**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.
5. Maḫṣūṣ degül resm-i cefā yāre ezelden
6. Ayīn-i vefā vādī-i meslūk degüldür

5. **ezel:**
Gazel 159
Mısra: **4**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.
3. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳıbāb
4. Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

ezelden:
1. **ezelden:**
Kıt'a 65
Mısra: **1**
Başlangıcı belli olmayan zaman.
1. Nābiyā āmede şāyāndur ezelden dinmek
2. Nüsḫa-i nādire-zāy-ı çemenistān-ı naʿīm

2. **ezelden:**
Gazel 625
Mısra: **2**
Çok eskiden beri II Başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik II Elest Bezminden beri.
1. Göñül teklifsiz ol mest-i nā-mestūra ṣunmazsın
2. Ezelden meşrebündür ḫ^vān-ı bī-destūra ṣunmazsın

3. **ezelden:**
Gazel 838
Mısra: **8**
Çok eskiden beri II Başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik II Elest Bezminden beri.
7. Alınmaz oldı elinden riyā-fürūşānuñ
8. Ḫurūş-ı vecd ezelden sebū-keşānuñ idi

ezelī:
1. **ezelī:**
Kıt'a 109
Mısra: **1**
Çok eskiden beri, öteden beri.
1. Bāṭınuñ zāhirīdür tā ezelī ʿünvānı
2. İtmez inkār bu maʿnāyı olan ʿirfānı

2. **ezelī:**
Tarih 121
Mısra: **37**
Çok eskiden beri, öteden beri.
37. Olmış ezelī ṭıynet-i pākinde muḫammer
38. İnṣāf u mürüvvet kerem ü ʿadl ü diyānet

3. **ezelī:**
Tarih 125
Mısra: **9**
Çok eskiden beri, öteden beri.
9. Anlaruñ da ezelī olmaġ ile muʿtadı
10. ʿĀdet-i remy ü talebkārī-i esbāb-ı ġazā

4. **ezelī:**
Gazel 290
Mısra: **2**
Çok eskiden beri, öteden beri.
1. Āb-ı niyāz u ḫāk-i rıżādur siriştümüz
2. Naḳş-ı ḥaṣīrdür ezelī ser-nüviştümüz

ezhār:
1. **ezhār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **187**
Çiçekler.
187. Eylemişler muḳābele ezhār
188. Kimi olmış piyade kimi süvār

2. **ezhār:**
Kaside 10
Mısra: **20**
Çiçekler.
19. Ṣabāḥ-ı ʿīd gelüp gülşene meserret ile
20. İder muṣāfaḥa ezhār ile nesīm-i bahār

3. **ezhārla:**-*la*
Gazel 716
Mısra: **3**
Çiçekler.
3. Şevketin görmiş zemīnüñ reng reng ezhārla
4. Dāmen-i ṣaḥrāya yüzler sürdi deryālar yine

4. **ezhārı:**-*ı*
Gazel 811
Mısra: **5**
Çiçekler.
5. Açıḳdur yüzleri bī-perdedür ezhārı gülzāruñ
6. Bürīde perde-i cāme girer olmaḳla şermende

ezhār-ı gülşende:
1. **ezhār-ı gülşende:**-*de*
Gazel 811
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gülbahçesi çiçekleri.
7. Ḥużūrında zemīn-būs eylese her rūz lāyıḳdur
8. Bu riḳḳat bu leṭāfet var mıdur ezhār-ı gülşende

ezher bilüp bilmezlenür:
1. **ezher bilüp bilmezlenür:**-*ür*
Gazel 242
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Açıkça bildiği halde bilmezden gelmek.
11. Bu bilüp bilmezlenen kāmil mükemmel ʿāşıḳān
12. Her ḫuṣūṣı keşf idüp ezher bilüp bilmezlenür

eẓheri:
1. **eẓheri:**
Tarih 84
Mısra: **5**
Ay, kamer.
5. İtdükçe eẓheri gül-geşt-i bāġ-ı ḳuds
6. Gerd-i serinde fevc-i felek hem-cenāḥ ola

ezil:
1. **ezildügin:**-*düg, -in*
Gazel 458
Mısra: **14**
Ezilmek. (Bir maddeyi) sıvı içinde bastırıp karıştırarak eritmek; üzülmek, sıkıntıya girmek (Miskin koku hâline getirilme aşaması ve âşığın ağlaması üzerine sevgilinin tutumu bağlamındadır).
13. Ferāḫ-ḥavṣaladur Nābiyā ki hażm eyler
14. O şūḫ pīş-i lebinde ezildügin şekerüñ

ez-īnʿarż-ı ḥāli:
1. **ez-īnʿarż-ı ḥāli:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **294**
Kelime Tipi: -
Hal böyleyken.
293. Vaṣf-ı ẕātında ʿaczüñ iẓhār it
294. Baʿd ez-īnʿarż-ı ḥāli der-kār it

eẕiyyet:
1. **eẕiyyete:**-*e*
Gazel 708
Mısra: **8**

Aşırı güçlük ve sıkıntı, üzgü, cefa, zahmet, zulüm.
7. ʿUşşāḳdan uşanduġı günler mülūk-ı ḥüsn
8. ʿĀdet budur bahāne ararlar eẕiyyete

eziyyeti çekmek:
1. **eẕiyyeti çekmek:**-*mek*
Kaside 16
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Istırap çekmek, eziyet çekmek.
101. Lāyıḳ mıdur bu sāmiʿa bu bāşıra faḳīr
102. Maḥrūmī-i ġıdā ile çekmek eẕiyyeti

eziyyet-i feleği:
1. **eẕiyyet-i feleği:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Feleğin cefası.
7. Ümīd-i devlet içün añlarum ki bir iki gün
8. Eẕiyyet-i feleği irtikāba muḥtācuz

eziyyetsiz:
1. **eẕiyyetsiz:**
Gazel 313
Mısra: **3**
Zahmetsiz, tekellüfsüz.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem eẕiyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

ezkā:
1. **ezkā:**
Kaside 20
Mısra: **100**
En temiz.
99. Ey şemʿ-i āftāb-ı ruḫ-ı dūdmān-ı feyż
100. Ey zümre-i meḫādimüñ ezkā tabīʿatı

2. **ezkā:**
Gazel 472
Mısra: **12**
En temiz.
11. Nābī-i kemīneñden ola saña hediyye
12. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

3. **ezkā:**
Gazel 475
Mısra: **16**
En temiz.
15. Nābī-i kemīnenden ola saña hediyye
16. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

ezkār:
1. **ezkār:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Allah'ı çokça anma.
1. Ne riyāżāt u ne ezkār u ne evrāda baḳar
2. Der-i gencīne-i dil fetḥ-i Ḫudā-dāda baḳar

ezvāḳ:
1. **eẕvāḳa:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **146**
Zevkler.
145. Şerbet-i reng reng ü nuḳl-ı nebāt
146. Virdi eẕvāḳa çāşnī-i ḥayāt

F

faġfūr:
1. **faġfūr:**
Tarih 19
Mısra: **6**
Çin hükümdarlarına genel itibariyle verilen lakaptır; bunun dışında Fağfur'un Nuh peygamberin soyundan gelen bir padişah olduğu rivayet edilir.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

2. **faġfuruñ:**-*uñ*
Gazel 413
Mısra: **8**
Çin hükümdarlarına genel itibariyle verilen lakaptır; bunun dışında Fağfur'un Nuh peygamberin soyundan gelen bir padişah olduğu rivayet edilir.
7. Gitdi erbāb-ı neseb itdi furū-māye zuhūr
8. Aldı fīncān-ı Kütāhiyye yirin Faġfuruñ

faḫr:
1. **faḫrı:**-*ı*
Gazel 442
Mısra: **1**
Övünme, büyüklenme.
1. Dürr ü zer ü güherle iken faḫrı maḫzenüñ
2. Muḥtācdur himāyesine ḳufl-ı āhenüñ

2. **faḫr:**
Gazel 455
Mısra: **10**
Övünme, büyüklenme.
9. Nābiyā ḳāʾilinüñ ẕilletine ḥüccetdür
10. Devlet-i sābıḳını faḫr ile īrād itmek

3. **faḫrdur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **3**
Övünme, büyüklenme.
3. Faḫrdur gerdenine cümle-i ehluʾllāhuñ
4. Ḳadem-i meymenet-endūḫte-ı ʿizzet-i Şeyḫ

faḫr eyler:
1. **faḫr eyler:**-*r*
Tarih 82
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Övünmek, iftihar etmek.
79. O vezīr-i güzīn ki faḫr eyler
80. Kevkeb ile ṣadāret-i ʿuẓmā

2. **faḫr eyler:**-*r*
Tarih 103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Övünmek, iftihar etmek.
3. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı deryā-ı dil
4. Ki faḫr eyler vücūdiyle serīr-i ʿizz ü istiġna

faḫr eylese:
1. **faḫr eylese:**-*se*
Tarih 138
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Övünmek, iftihar etmek.
59. Gevher-i lücce-i aḫlāḳ ʿAlī Pāşā kim
60. Eylese faḫr sezā ẕātı ile devlet ü dīn

faḫr idemez:
1. **faḫr idemez:**-*e, -mez*
Kaside 15
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Övünmek, kıvanç duymak.
185. Gūş idüp fażluñı ʿirfānuñı bundan ṣoñra
186. Mīrzā Ṭāhir ile faḫr idemez şāh-ı ʿAcem

faḫr ider:
1. **faḫr ider:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Övünmek, kıvanç duymak.
57. Muṣāḥib-i melikü'l-ʿaṣr Muṣṭafa Pāşā
58. Ki faḫr ider şeref-i kevkebiyle ḥeft-ḳıbāb

faḫr iderse:
1. **faḫr iderse:**-*er, -se*
Tarih 92
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Övünmek, kıvanç duymak.
27. Faḫr iderse yiridür kimsede yoḳ zehre-i red
28. Bu serā-perde-i yek-tā ile şehr-i Şehbā

faḫr itdi:
1. **faḫr itdi:**-*di*
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Övünmek, iftihar etmek.
23. Faḫr itdi vücūdunla senüñ mesned-i ikbāl
24. Bu revnaḳı peyvend-i sedād eylesün Allāh

faḫr-ı aʿyān-ı cihān:
1. **faḫr-ı aʿyān-ı cihān:**
Tarih 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cihanın ileri gelenlerinin gurur kaynağı.
1. Faḫr-ı aʿyān-ı cihān ḥażret-i Şaʿban Aġaʾnuñ
2. Dür-i yek- dāne-i baḥr-ı ṣadef-i eyyāmı

faḫr-ı cihānuñ:
1. **faḫr-ı cihānuñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Dünyanın övüncü (Hz. Muhammed).
37. Faḫr-ı cihānuñ olmaġ ile rāz-dānları
38. Ṣoḥbet-şinās-ı Ruḥuʾl-emīndür çehār-yār

faḫr-ı devletdür:
1. **faḫr-ı devletdür:**-*dür*
Tarih 80
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Saltanatın, devletin gururu.
19. Faḫr-ı devletdür vücūdı manṣıbı olsa sezā
20. Revnaḳ-ı ʿarż-ı muḳaddes mefḫar-i mülk-i ʿArab

faḫr-ı eyyām:
1. **faḫr-ı eyyām:**
Kaside 12
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Devrin medar-ı iftiharı, dönemin gurur kaynağı olan kimse (Musahip Mustafa Paşa kastedilerek).
121. Ḳorḳarum bir gün ide ḫāne-i sāmānı ḫarāb
122. Eger itmezse telāfīsini faḫr-ı eyyām

faḫr-ı kibār-ı diyār-ı maġnīsā:
1. **faḫr-ı kibār-ı diyār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Manisa şehrinin ileri gelenlerinin övünç kaynağı.
33. Cenāb-ı ḥażret-i Ḥacı ʿAlī Aġā ki odur
34. Yegāne faḫr-ı kibār-ı diyār-ı Maġnīsā

faḫr-ı kirām:
1. **faḫr-ı kirām:**
Kaside 12
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin övündüğü.
175. Mū-be-mū cümle-i ḥālüm saña pūşīde degül
176. Ne iderseñ yine sen sāġ ol eyā faḫr-ı kirām

2. **faḫr-ı kirām:**
Kaside 13
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin övündüğü.
99. Cüst-cūdesini āvāre idi mühr-i şerīf
100. Nāʾil oldı hele maḳṣūdına ey faḫr-ı kirām

3. **faḫr-i kirām:**
Kaside 13
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin övündüğü.
171. Medḥden kevkebe-i şöhreti müstaġnīdür
172. Elli yıldan berü memdūḥdur ol faḫr-i kirām

fahr-ı kudemā:

1. **faḫr-ı ḳudemā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Eskilerin kıvanç duyduğu.
61. Faḫr-ı ḳudemā vü reşk-i eslāf
62. Āvāze-fürūz-ı ḥüsn-i evṣāf

fahr-ı maʿnevīden:

1. **faḫr-ı maʿnevīden:**-*den*
Tarih 103
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Manevi iftihar kaynağı.
19. Bu faḫr-ı maʿnevīden bu şerefden ṣoñra ʿālemde
20. Mülūk-ı sāʿire olsun mı nām-ı salṭanat icrā

fahr-ı mevālī-i kirām:

1. **faḫr-ı mevālī-i kirām:**
Tarih 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüksek rütbeli yargıçların gurur kaynağı.
1. Muḳtedā-yı fużalā faḫr-ı mevālī-i kirām
2. Ḥażret-i Vaḥdī Efendi o vaḥīd ü yek-tā

fahr-ı sādāt-ı kirām:

1. **faḫr-ı sādāt-ı kirām:**
Tarih 61
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Asil kimselerin gurur kaynağı.
3. Zübde-i ʾırk-ı kerīm-i Hāşimī
4. Zeyn-i millet faḫr-ı sādāt-ı kirām

fahrīʾnün:

1. **faḫrīʾnün:**-*nün*
Gazel 811
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kat' denilen kâğıt üzerine yazılmış veya yapıştırılmış resimleri oyup başka bir kâğıda veya iki kâğıdı kenarlarından birleştirerek belirsizce birbirine yapıştırmak ve makara veya ince tahta üzerine yapılan resim ve şekilleri oyarak meydana çıkarmak san'atında dehâ göstermiş, Bursalı bir Türk san'atkârıdır.
13. Nezāketde nazīrin görmedük gūş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūḥı Faḫrī ʾnün ser-efkende

fahrüʾl-vüzerā:

1. **faḫrüʾl-vüzerā:**
Tarih 121
Mısra: **33**
Vezirlerin övüncü, kıvanç duyduğu.
33. Faḫrüʾl-vüzerā ḥażret-i Pāşā-yı keremkār
34. Hem-nām-ı Muḥammed şeref-efzāy-ı vezāret

fāʾide:

1. **fāʾidesi:**-*si*
Gazel 413
Mısra: **11**
İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, kar, yarar, nefi.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̱īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

2. **fāʾide:**
Gazel 475
Mısra: **11**
İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, kar, yarar, nefi.
11. Elbette düşer fāʾide ümmīdine senden
12. Bir şaḫṣı eger nīm-nefes hem-dem iderseñ

3. **fāʾide:**
Gazel 647
Mısra: **1**
İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, kar, yarar, nefi.
1. ʿAdd eylemezdi fāʾide naḳd-i ticāretin
2. Ġāfil bileydi māye-i ʿömrüñ ḫasāretin

4. **faʾide:**
Gazel 797
Mısra: **12**
İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, kar, yarar, nefi.
11. Şimdi revācgāh-ı metāʿ-ı nifāḳdur
12. Yoḳ faʾide muʿāmele-i muḫlisānede

5. **fāʾide:**
Gazel 849
Mısra: **13**
İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, kar, yarar, nefi.
13. Baña ne fāʾide hāsıl ṭutalum ḫalḳ dimiş
14. Gelmeye ʿāleme Nābī-i suḫen-senc gibi

fāʾide gördüm:

1. **fāʾide gördüm:**-*düm*
Gazel 518
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Faydalanmak, yarar görmek.
11. Pīrlikden o ḳadar fāʾide gördüm ancaḳ
12. Kʾoldı güstāḫluġum ʿözrine bāʾis̱ ʿatehüm

fāʾide görür:

1. **fāʾide görür:**-*ür*
Gazel 514
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Faydalanmak, yarar görmek.
7. Ṣayd-ı zebūnı eylemeden ġayrı der-kemend
8. Āyā görür mi fāʾide ṣayyādumuz bizüm

fāʾidemend olduğını:

1. **fāʾidemend olduğını:**-*du, -ġı, -n, -ı*
Gazel 673
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Faydalı, menfaatlı olmak.
5. Şuʿle-i āh-ı nedāmet bilen añlar serde
6. Lāleden fāʾidemend olduġını destāra

fāʾidesi olmaz:

1. **fāʾidesi olmaz:**-*maz*
Gazel 688
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yararı, menfaatı dokunmak.
1. Bī- ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Olmaz baña da fāʾidesi sende ḳalursa

fāʾiḳ:

1. **fāʾiḳ:**
Gazel 396
Mısra: **12**
Daha üstün, tercih edilecek üstünlükte, müreccah.
11. Faṣl-ı bahāruñ ẕevḳini sürsek
12. Gülzāra fāʾiḳ şu gibi aḳsaḳ

2. **fāʾiḳ:**
Gazel 508
Mısra: **12**
Daha üstün, tercih edilecek üstünlükte, müreccah.
11. O şūḫ rāst-reviş Nābiyā ḳabūl itmez
12. Ne deñlü ʿözr ile aḳrān içinde fāʾiḳ isem

fāʿil:

1. **fāʿil:**
Gazel 415
Mısra: **15**
Eden, yapan, işleyen.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez es̱er gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

fāʾiz:

1. **fāʾizi:**-*i*
Gazel 263
Mısra: **13**
Dolan, taşan.
13. Egerçi fāʾizi aḳmazsa da ṭamlar Nābī
14. Devātdur ḳalemün malikānesin bilürüz

fāʾiz olmadı:

1. **fāʾiz olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 286
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Amacına ulaşmak, maksadını elde etmek.
3. İtdükse her ne maṭlab içün niyyet-i ḥuṣūl

4. Rāh-ı ḳabūle olmadı fāʾiz nüẕūrumuz

fāʾiz-i rütbe-i ḥıfẓ-ı ṣuver-i kurʾānı:

1. **fāʾiz-i rütbe-i ḥıfẓ-ı ṣuver-i kurʾānı:**-*ı*
Tarih 133
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kuran surelerini ezberlemede en üstünü.
5. Mālik-i aḥsen-i aẖlāḳ Muḥammed Pāşā
6. Fāʾiz-i rütbe-i ḥıfẓ-ı ṣuver-i Kurʾānı

faḳaṭ:

1. **faḳaṭ:**
Gazel 142
Mısra: **4**
Şimdi, artık.
3. Rüsūm-ı luṭf u kerem ẖalḳ içinde mensīdür
4. Faḳaṭ alup virilür bir selām ḳalmışdur

2. **faḳaṭ:**
Gazel 120
Mısra: **18**
Sadece.
17. Şuhūd-i ẓāhir ile olma Nābīyā ẖursend
18. Faḳaṭ ẖülāṣa-i iḥsān-ı Kirdgār o mıdur

3. **faḳaṭ:**
Gazel 197
Mısra: **10**
Sadece.
9. Zahide germī-i ʿüryānī-i ʿaşḳı sorsañ
10. Peştemāliyle faḳaṭ ẖalvet-i ḥammāmı bilür

4. **faḳaṭ:**
Gazel 365
Mısra: **6**
Sadece.
5. Cevher-i zātī-i aṣlīdür ḥaḳīḳatden murād
6. Ṣanma insāndan faḳaṭ şekl ü şemāʾildür ġaraż

5. **faḳaṭ:**
Gazel 429
Mısra: **13**
Sadece.
13. Güller miydi faḳaṭ bu gülistān-ı ʿaşḳda
14. Yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı çāk-ı girībān idenlerüñ

6. **faḳaṭ:**
Gazel 68
Mısra: **4**
Ama, ancak.
3. Ġurūr-ı cünbiş-i Buḳrātiyānesi ṭursun
4. Faḳaṭ likası ḥakīmüñ marīze s̱ıḳletdür

7. **faḳaṭ:**
Gazel 70
Mısra: **13**
Ama, ancak.
13. Ṣāf-dil bir faḳaṭ āyīne iken ʿālemde
14. Naẓar itseñ aña da ʿuḳde-i ẖāṭır bulunur

8. **faḳaṭ:**
Gazel 509
Mısra: **4**
Ama, ancak.
3. Ḫaṭ ber-āverdelerüñ rūyına döndi günehüm
4. Sāde-rū ḳaldı faḳaṭ defter-i ḥüsn-i ʿamelüm

9. **faḳaṭ:**
Gazel 848
Mısra: **2**
Ama, ancak.
1. Pey-rev ol cümle peyāmberlere Cibrīl gibi
2. İẖtiṣāṣ itme faḳaṭ birine İncīl gibi

10. **faḳaṭ:**
Gazel 180
Mısra: **10**
Ama, ancak II Sadece.
9. Āb u tābından degüldür eylemek cez̲b-i ḳulūb
10. Laʿl-i gül-fāmı faḳaṭ teʾsīr-i ẖāṣṣiyyetledür

11. **faḳaṭ:**
Kaside 2
Mısra: **244**
Ama, ancak II Sadece.
243. Kim ki var mis̲l ü şebīhi bulunur ʿālemde
244. Münḥaṣır saña faḳaṭ rütbe-i nefy-i endād

faḳīr:

1. **faḳīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 255
Mısra: **2**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
1. Eflāke çīn-fürūş-ı cebīndür ḥaṣīrümüz
2. Ḳārūnʾa püşt-pā urur edna faḳīrümüz

2. **faḳīr:**
Kaside 7
Mısra: **210**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
209. Ḫudāygānā bu kemterīn duʿā-gūyuñ
210. Faḳīr Nābī-i miḥnet-meʾāb-ı nā-meysūr

3. **faḳīr:**
Kaside 16
Mısra: **101**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
101. Lāyıḳ mıdur bu sāmiʿa bu bāṣıra faḳīr
102. Maḥrūmī-i ġıdā ile çekmek ez̲iyyeti

4. **faḳīr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **504**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
503. Keremüñden zamāne sīr oldı
504. Faḳr devrüñde bir faḳīr oldı

5. **faḳīrüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **491**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
491. Bir faḳīrüm saña s̱enā-ẖᵛānum
492. ʿĀcizum pāy-māl-i devrānum

6. **faḳīrüñ:**-*üñ*
Kıt'a 33
Mısra: **4**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
3. Bu deñlü bār-ı girān olduġı bu memleketün
4. Ḫımār-zāde faḳīrüñ eşekligündendir

7. **faḳīrümüzüñ:**-*ü, -müz, -üñ*
Kıt'a 52
Mısra: **2**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
1. Kilid-i genc-i tevekkül müsellem oldı bize
2. Zekātı ʿāleme kāfīdür en faḳīrümüzüñ

8. **fakīrüñ:**-*üñ*
Gazel 888
Mısra: **8**
Yoksul, muhtaç II Düşkün, âciz.
7. Rindān tekellüme ẖaylī girāncadur
8. Kem-pāyenün ġurūrı fakīrüñ taʿazzümi

9. **fakīrdür:**-*dür*
Gazel 433
Mısra: **17**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
17. Nābī kibār ḳatında görür hep fakīrdür
18. Ẕevḳin iden zamānede ẖᵛāb-ı ferāġatün

10. **faḳīr:**
Kaside 8
Mısra: **32**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
31. Bir kerāmet baña sī sālden iẓhār itdi
32. İntiẓār üzreyüm ās̱ārına çoḳdan bu faḳīr

11. **faḳīr:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **139**
Zavallı, dilenci, muhtaç.
139. Didi yine ẖande ile ey faḳīr
140. ʿĀlim ü fāżıl mıdur ol nā-ẖabīr

12. **faḳīr:**
Gazel 148
Mısra: **5**
Zavallı.

5. Faḳīr mūre olur ḳayd-ı bāl ʿayn-i belā
6. Vedāʿı nāf-ı zemīnden fenā bozundısıdur

13. **faḳīr:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **149**
Zavallı.
149. Dāʿī-i kemīn faḳīr Nābī
150. Dergāh-ı refīʿinüñ türābı

14. **faḳīr:**
Kaside 22
Mısra: **47**
Zavallı, dilenci, muhtaç (Şair kendini kastederek).
47. Gören ide bu faḳīr ile ol ʿazīze duʿā
48. Bu naẓm-ı pāk ola āyīnedār-ı Maġnīsā

15. **faḳīr:**
Tarih 18
Mısra: **7**
Zavallı, dilenci, muhtaç (Şair kendini kastederek).
7. Faḳīr āmāde idüm rūzenüñ rūz-ı nuẖustında
8. Ki bu vażʿı o meczūb-ı İlāhī iẖtirāʿ itdi

16. **faḳīr:**
Tarih 18
Mısra: **11**
Zavallı, dilenci, muhtaç (Şair kendini kastederek).
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

17. **faḳīr:**
Tarih 23
Mısra: **15**
Zavallı, dilenci, muhtaç (Şair kendini kastederek).
15. Yoḳ senüñ tārīẖüñe ḥācet faḳīr
16. Ol bu sevdādan biraz fārig-nişīn

18. **faḳīrüñdür:***-ün, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **107**
Zavallı, biçare, aciz.
107. Nābī-i ẖaste bir faḳīrüñdür
108. Silk-i ümmīde bir ḥaḳīründür

faḳīr düşdi:

1. **faḳīr düşdi:***-di*
Gazel 378
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güçten kuvvetten düşmek, acınacak hale düşmek.
9. Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
10. Cihānı kevkebe başdurdı ihtişām-ı dürūġ

faḳīr ü bī-tābı:

1. **faḳīr ü bī-tābı:***-ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **257**
Kelime Tipi: -
Aciz ve zavallı.
257. Ehl-i derdüñ faḳīr ü bī-tābı
258. Bende-i nā-güşāde-dil Nābī

faḳīre ġınā:

1. **faḳīre ġınā:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Fakiri zengin (etmek).
5. Mevzūn-kadān u sīm-tenān u şeker-lebān
6. Pire ʿaṣa faḳīre ġınā cisme cān olur

fakīr-i şemʿ:

1. **fakīr-i şemʿ:**
Gazel 428
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çaresiz mum.
11. Eyler hezār seyr ü seyāḥat fakīr-i şemʿ
12. Reh-yāb-ı vaṣl olıncaya dek şemʿadāna dek

fakr:

1. **faḳrı:***-ı*
Gazel 63
Mısra: **7**
Fakirlik, yoksulluk.
7. Mümkinüñ faḳrı ile vācibün istiġnāsın
8. Gösterür ʿāleme bir faḳr u ġınādur ki gider

2. **faḳrdan:***-dan*
Gazel 636
Mısra: **10**
Fakirlik, yoksulluk.
9. Nābī ġanī oldur ki derūnından ide defʿ
10. Devletde iken faḳrdan evhām ü hirāsın

3. **faḳr:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Fakirlik, yoksulluk.
1. Faḳr ile biz māl nedür bilmezüz
2. Devlet ü ikbāl nedür bilmezüz

4. **faḳr:**
Gazel 405
Mısra: **18**
Fakirlik, yoksulluk.
17. Eyleme faḳre ḥaḳaretle naẓar ey Nābī
18. Faḳr āyīnesidür ṣūret-i istiġnānuñ

5. **faḳre:***-e*
Gazel 405
Mısra: **17**
Fakirlik, yoksulluk.
17. Eyleme faḳre ḥaḳaretle naẓar ey Nābī
18. Faḳr āyīnesidür ṣūret-i istiġnānuñ

6. **faḳr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **504**
Fakirlik, yoksulluk.
503. Keremüñden zamāne sīr oldı
504. Faḳr devrüñde bir faḳīr oldı

7. **fakre:***-e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **9**
Fakirlik, yoksulluk.
9. Fakre ẖalḳ eyleyüp ġınāyı naẓīr
10. Hem-ʿinān eylemiş kalīle kes̱īr

8. **faḳr:**
Gazel 549
Mısra: **13**
Kişinin kendini her zaman Allah'a muhtaç hissetmesi, Allah'ın varlığı karşısında kendi varlığını yok sayması anlamında tasavvuf terimi.
13. Faḳr olur nezdīkter rūḥa ġınādan Nābiyā
14. Dūrterdür cāme-i aṭlas tene kirpāsdan

faḳr u ġınādur:

1. **faḳr u ġınādur:***-dur*
Gazel 63
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zenginlik ve fakirlik.
7. Mümkinüñ faḳrı ile vācibün istiġnāsın
8. Gösterür ʿāleme bir faḳr u ġınādur ki gider

faḳr-ı piyāz:

1. **faḳr-ı piyāz:**
Gazel 695
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Soğanın yokluğu, kıtlığı.
3. Sünbülde müsteʿārdur ammā bu reng ü būy
4. Faḳr-ı piyāz sünbüledür imtiyāzda

fāl:

1. **fālüñ:***-üñ*
Gazel 103
Mısra: **12**
Fal, bakı.
11. Ḥasb-hālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı hāli
12. Müjde benden saña ey dīde eyü fālüñ var

fāl itmem:

1. **fāl itmem:***-me, -m*
Gazel 525
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Fal bakmak.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

fāl-güşāyende-i dīvān-ı ümīd olıcaḳ:
1. **fāl-güşāyende-i dīvān-ı ümīd olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 52
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ümit divanının fal açanı olmak.
3. Saṭr-ı evvelde ẓuhūr eyledi lafẓ-ı āmid
4. Olıcaḳ fāl-güşāyende-i dīvān-ı ümīd

fālumuz beyāż ü ḥamra çıḳdı:
1. **fālumuz beyāż ü ḥamra çıḳdı:**-*dı*
Gazel 502
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Faldan beyaz ve kırmızı çıkması ("Beyaz ve kırmızı çıkmak" remil terimlerindendir).
1. Çıḳdı beyāż ü ḥamra ile fālumuz bizüm
2. Ḥükm itdi rūy-ı ālüñe remmālümüz bizüm

fānūs:
1. **fānūs:**
Gazel 167
Mısra: **22**
Küre veya silindir şeklinde cam kapak. II İçinde mum yakılan fener, camlı mahfaza, abajur.
21. Ṣad-ṣūret olur nūr-ı şuʿūrında nümāyān
22. Nābī nice dirsin dile fānūs degüldür

fānūs-ı bī-ḳarār-ı semāvāt:
1. **fānūs-ı bī-ḳarār-ı semāvāt:**
Tarih 52
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün yerinde durmayan kubbesi.
7. Ḳuṭbuʾl-medār-ı maʿnī ki olmış semāʿınuñ
8. Fānūs-ı bī-ḳarār-ı semāvāt peyrevi

fānūs-ı çerḫ:
1. **fānūs-ı çerḫ:**
Gazel 762
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Felek fanusu, gökyüzü.
1. Fānūs-ı çerḫ gerdiş ider māh ʿaşḳına
2. Ṣad çāk ider zemīn yaḳasın rāh ʿaşḳına

fānūs-ı kāʾināta:
1. **fānūs-ı kāʾināta:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Gök kubbe, bütün kainat.
31. O şeb içre o şemʿ-i bezm-i hüdā
32. Virdi fānūs-ı kāʾināta ṣafā

2. **fānūs-ı kāʾināta:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Gök kubbe, bütün kainat.
31. O şeb içre o şemʿ-i bezm-i hüdā
32. Virdi fānūs-ı kāʾināta ṣafā

3. **fānūs-ı kāʾināta:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Gök kubbe, bütün kainat.
31. O şeb içre o şemʿ-i bezm-i hüdā
32. Virdi fānūs-ı kāʾināta ṣafā

fānūsvār:
1. **fānūsvār:**
Gazel 256
Mısra: **8**
Fanus gibi, kandil gibi.
7. İtdi fetil-i maġza e̱ser-i tābiş-i cemāl
8. Fānūsvār şuʿle virür üstüḫᵛānumuz

farāḫī-i ṣahrā-yı meşrebüñ:
1. **farāḫī-i ṣahrā-yı meşrebüñ:**-*üñ*
Gazel 398
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılış sahrasının genişliği.
7. Bir gūşesinde eylesün aʿdā daḫı çerā
8. Memnūnuyuz farāḫī-i ṣahrā-yı meşrebüñ

farażā:
1. **farażā:**
Kaside 2
Mısra: **167**
Diyelim ki, tutalım ki, varsayalım ki.
167. Nüsḫa-i ḫulḳı miyānında yazılsa farażā
168. Bī-taʿab maʿnī-i teslīm virür lafẓ-ı ʾinād

fariġ:
1. **fariġ:**
Gazel 576
Mısra: **6**
Vazgeçmiş.
5. Geh yeʾs deler kīse-i ümmīdümi yoḫsa
6. Fariġ miyüz ol naḳd-i ümīdüñ ṭalebinden

farıġ idüm:
1. **farıġ idüm:**- *i, -dü, -m*
Kaside 18
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmiş, çekilmiş.
33. Şiʿrden ḫayli zamān farıġ idüm līk beni
34. Bī-ḳarār itdi bu ṭuġrādaki ḥüsn-i sīmā

fariġ olmış:
1. **fariġ olmış:**-*mış*
Gazel 342
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
El çekmek, uzak durmak, vazgeçmek,.
3. Göñül mākū-ṣıfat āmed-şud eyler ṭār-ı zülfinde
4. Hele āvārelikden fariġ olmış kāre yüz ṭutmış

fāriġ-i ṭaʿne-i zühhād:
1. **fāriġ-i ṭaʿne-i zühhād:**
Gazel 298
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zahitlerin ayıplamalarından azade.
1. Mey ü maḥbūb ile ber-bād ki dirler o bizüz
2. Fāriġ-i ṭaʿne-i zühhād ki dirler o bizüz

fārig-nişīn:
1. **fārig-nişīn:**
Tarih 23
Mısra: **16**
Huzur içinde oturan.
15. Yoḳ senüñ tārīḫüñe ḥācet faḳīr
16. Ol bu sevdādan biraz fārig-nişīn

fāriġ-nişīn-i gūşe-i kām-ı neheng:
1. **fāriġ-nişīn-i gūşe-i kām-ı neheng:**
Gazel 91
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Timsahın zevk köşesinde huzur içinde oturan.
7. Cūyende-i necāt olan emvāc-ı fitneden
8. Fāriġ-nişīn-i gūşe-i kām-ı neheng olur

farīża:
1. **farīżadur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **175**
Farz, ilahi emir.
175. Medār-ı emn-i cihānsın farīżadur olmaḳ
176. Duʿāna aġleb-i evḳāt-ı müʾminīn maḥṣūr

farḳ:
1. **farḳı:**
Gazel 696
Mısra: **13**
Fark, başkalık, ayrım.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫᵛāhiş-i cennet var içinde

2. **farḳ:**
Gazel 758
Mısra: **4**
Fark, başkalık, ayrım.
3. Olma aġyār ile hem-rāz sözüm diñle benüm
4. Çoḳdur ey şūḫ-ı cihān farḳ suḫenden suḫene

3. **farḳdan:**-*dan*
Gazel 410
Mısra: **2**
Tepe, üst.
1. Cemʿin idrāke çalış ḳaʿr-ı yem-i lāhutuñ

2. Farḳdan farḳını geç dāʾire-i nāsūtuñ

4. **farḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 410
Mısra: **2**
Fark, başkalık, ayrım.
1. Cemʿin idrāke çalış ḳaʿr-ı yem-i lāhutuñ
2. Farḳdan farḳını geç dāʾire-i nāsūtuñ

5. **farḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 433
Mısra: **10**
Fark, başkalık, ayrım.
9. Cemʿ itdügün nükūdı ider vāris̱üñ telef
10. Fehm itmedüñse farḳını buḫl ü sehāvetüñ

6. **farḳı:**-*ı*
Gazel 436
Mısra: **12**
Fark, başkalık, ayrım.
11. Āzādelük edāsına vā-bestedür yine
12. Hiç farḳı yoḳ kitābet ile istidānenüñ

7. **farḳın:**-*ın*
Gazel 436
Mısra: **6**
Fark, başkalık, ayrım.
5. Olsun hilāl o bülbüle ẕevk-i bahār kim
6. Gülşenle farḳın añlamaya āşiyānenüñ

8. **farḳı:**-*ı*
Gazel 475
Mısra: **5**
Fark, başkalık, ayrım.
5. Yoḳ farḳı emānet komadan ḥoḳḳalar içre
6. Dāġ-ı diline ġayrīlerüñ merhem iderseñ

9. **farḳın:**-*ı, -n*
Gazel 505
Mısra: **2**
Fark, başkalık, ayrım.
2. Vefā ile sitemüñ farḳın iltizām idemem
1. Temīz-i reng-i gül ü hāra ihtimām idemem

10. **farḳı:**-*ı*
Gazel 569
Mısra: **3**
Fark, başkalık, ayrım.
3. Farḳı yoḳ vaṣl-ı ḫayāl ile ṣafā eylemenüñ
4. Öpmeden cāme-i nā-dūḫtenün dāmānın

11. **farḳı:**-*ı*
Gazel 572
Mısra: **7**
Fark, başkalık, ayrım.
7. Libās-ı ʿāriyetle farḳı yoḳ ḳaṭʿā tefāḫürden
8. Olan ḥaşmet-nümā cemʿ itdügi māl-ı taṣadduḳdan

12. **farḳı:**-*ı*
Gazel 578
Mısra: **3**
Fark, başkalık, ayrım.
3. Naḳş-ı yārüñ dil-i aġyārda yoḳdur farḳı
4. Dāmen-i ṭās-ı nühāse ḳazılan imżādan

13. **farḳı:**
Gazel 585
Mısra: **3**
Fark, başkalık, ayrım.
3. Hīç-i dehān-ı tengüñ künc-i ʿademden farḳı yoḳ
4. Kimde var idrāke ḳudret ḥarf-i rāz-ı mübhemin

14. **farḳı:**-*ı*
Gazel 586
Mısra: **4**
Fark, başkalık, ayrım.
3. Pest ider nermi dürüşti çıḳarur bālāya
4. Farḳı yoḳdur felegüñ gerdişi pervīzenden

15. **farḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 634
Mısra: **5**
Fark, başkalık, ayrım.
5. Lübb ile ḳışruñ ider farḳını işʿāra Ḥakīm
6. Dürri sübḥa def-i ḫᵛānendeye zīnet ṣadefin

16. **farḳı:**-*ı*
Gazel 639
Mısra: **6**
Fark, başkalık, ayrım.
5. Ḫayāl-i çeşm-i siyāh ile ol siyeh-mestüñ
6. Nedür derūnumuzun farḳı sürmedānlardan

17. **farḳı:**-*ı*
Gazel 644
Mısra: **6**
Fark, başkalık, ayrım.
5. Simden pīrāye-i dūş u girībān-ı ʿabā
6. Farḳı yoḳdur gerden-i dīvānede zencīrden

18. **farḳı:**-*ı*
Gazel 751
Mısra: **4**
Fark, başkalık, ayrım.
3. Ḥāl-i ʿālemden olan ḥarf-ṭırāż-ı şekve
4. İʿtirāż eylemeden farḳı nedür taḳdīre

19. **farḳı:**-*ı*
Gazel 764
Mısra: **8**
Fark, başkalık, ayrım.
7. O ḫursend-i ḫıredmendüñdür iklīm-i saʿādet kim
8. Cevāhirle türābuñ farḳı yoḳdur çeşm-i ḫūşında

20. **farḳı:**-*ı*
Gazel 803
Mısra: **10**
Fark, başkalık, ayrım.
9. Her dil ki ola cilvegeh-i ṣūret-i sivā
10. İmʿān olunsa farḳı nedür sūmnāt ile

21. **farḳı:**-*ı*
Gazel 807
Mısra: **9**
Fark, başkalık, ayrım.
9. Bāġbānuñ ḫarı ile ʿacebā farḳı nedür
10. Seyr-i ṣunʿ olmasa seyr-i çemenüñ żımnında

22. **farḳı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **177**
Fark, başkalık, ayrım.
177. Medḥ içün saña ḳaṣīde dimenüñ farḳı mı var
178. Eylemekden bir içim ṣuyı nis̱ār-ı ser-i yemm

23. **farḳı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **5**
Fark, başkalık, ayrım.
5. Maḥv ile is̱bāt ile yoḳ farḳı mevc-i baḥrdan
6. Dest-i ḳudretde sevād-ı kāʾinātuñ defteri

24. **farḳı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **2**
Fark, başkalık, ayrım.
1. Gerdiş-i gerdūn-ı dūn mihr ü meh-i raḫşān ile
2. Farḳı yoḳdur muḥtesib devr itmeden mīzān ile

25. **farḳa:**-*a*
Kıt'a 20
Mısra: **3**
Fark, başkalık, ayrım.
3. Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ
4. Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet

26. **farḳı:**-*ı*
Kıt'a 54
Mısra: **4**
Fark, başkalık, ayrım.
3. Kevkeb-i devlet ise zümre-i eslāf-ı ʿiẓām
4. Bedrdür kevkeb ile farḳı ʿıyāndur bedrüñ

27. **farḳı:**-*ı*
Tarih 72
Mısra: **19**
Fark, başkalık, ayrım.
19. Ebrū-yı dil-ber ile farḳı meġer bir ser-i mū
20. Tāḳ-ı eyvānına diḳḳatle olunsa imā

28. **farḳı:**-*ı*
Tarih 78
Mısra: **4**
Fark, başkalık, ayrım.

3. Olsun ramażānunuz mübārek dimenüñ
4. Yoḳ farḳı sene mübārek olsun dimeden

29. **farḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 460
Mısra: **3**
Farkına varmak, fark etmek.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

30. **farḳı:**-*ı*
Gazel 35
Mısra: **13**
Fark, başkalık, ayrım.
13. Ehl-i hevesle ẓāhir olur farḳı ʿāşıḳuñ
14. Ṣanmañ o şūḫı ʿāşıḳa eyler sitem ʿabes̱

31. **farḳı:**-*ı*
Gazel 854
Mısra: **5**
Fark, başkalık, ayrım.
5. İtmeden farḳı nedür āb-ı ḥayāt içre şinā
6. Ḥased āġūşa çeken rinde o sīm-endāmı

32. **farḳı:**-*ı*
Gazel 854
Mısra: **7**
Fark, başkalık, ayrım.
7. Nāmını cāme-i hestī ḳomamun farḳı nedür
8. O metāʿuñ ki ola reng-i ʿadem encāmı

33. **farḳuñ:**-*uñ*
Gazel 161
Mısra: **9**
Fark, başkalık, ayrım.
9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

34. **farḳı:**-*ı*
Gazel 262
Mısra: **3**
Fark, başkalık, ayrım.
3. Farḳı yerden göġe dek ʿulvī ile şüflīnün
4. Ḥalḳa-i hāleye gird-āb ber-ā-ber gelemez

35. **farḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 401
Mısra: **16**
Fark, başkalık, ayrım.
15. Degülem zīr-i felekde o ḳadar ser-geşte
16. Ki bulam farḳını idrāke maḥal pīş ü pesüñ

36. **farḳ:**
Gazel 836
Mısra: **9**
Fark, başkalık, ayrım.
9. Farḳ müşkil zümre-i ehl-i hevesden ʿāşıḳı
10. Olmayınca cāygāh darüʾş-şifālardan biri

37. **farḳı:**
Gazel 363
Mısra: **7**
Fark, başkalık, ayrım.
7. Taḳdīre taʿarrużdan anuñ farḳı mı vardur
8. Kim eyler ise gerdiş-i devrāna taʿarruż

38. **farḳı:**
Gazel 599
Mısra: **2**
Fark, başkalık, ayrım.
1. Ümid-i merḥamet sengīn-dilān-ı nāz-perverden
2. Tereşşuḥ-cūyluḳdan farḳı yoḳdur āb-ı gevherden

farḳ eylemez:
1. **farḳ eylemez:**-*mez*
Gazel 768
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayırt etmek, fark etmek.
7. Farḳ eylemez salāh ü fesāduñ meʾālini
8. Ālüfteligle nām ḳoyan bī-riyālıġa

2. **farḳ eylemez:**
Gazel 829
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayırt etmek, fark etmek.
9. Farḳ eylemez ṣadā-yı ceresden tefāvütin
10. Maġrūr-ı devletüñ işiden ḳahḳahasını

farḳ idemez:
1. **farḳ idemez:**-*e, -mez*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Anlamak, sezmek, ayrımında olmak.
229. Ne zamān itse ārzū-yı ġazā
230. İdemez farḳ dīde-i bīnā

farḳ ider:
1. **farḳ ider:**-*er*
Gazel 754
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Anlamak, sezmek, ayrımında olmak.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

farḳ itmemenüñ:
1. **farḳ itmemenüñ:**-*me, -me, -nüñ*
Gazel 582
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Anlamak, sezmek, ayrımında olmak.
9. Nābī olamaz cūyda āb-ı eşk gibi germ
10. Farḳ itmemenüñ vechi ne nīlūferi benden

farḳ itmeyen:
1. **farḳ itmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 338
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Anlamak, sezmek, ayrımında olmak.
3. Olup dest-i nigehden çirk-beste nusḫa-i ḥüsni
4. Ṣanur farḳ itmeyen ruḫsārı ḫaṭṭ-ı cilvegāh olmış

farḳ itmeyenler:
1. **farḳ itmeyenler:**-*me, -y, -en, -ler*
Kıt'a 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anlamak, sezmek, ayrımında olmak.
1. Çāşnī-i ẕevḳi idrāk eylemez
2. Puḫteyi farḳ itmeyenler ḫamdan

farḳ olınmaz:
1. **farḳ olınmaz:**-*maz*
Gazel 571
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Fark edilmek.
3. Cāy-gīr olmış ḫayāl-i dil-berān bir gūne kim
4. Farḳ olınmaz dil muṣavver meclis-i şeh-nāmeden

farḳ olunmadan:
1. **farḳ olunmadan:**
Kaside 11
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Birbirinden ayırt edilmek, farkedilmek.
15. Miyān-ı rūz u şebüm farḳ olunmadan ḳaldı
16. O gūne itdi beni dūd-ı āh istīʿāb

farḳ olunmadı:
1. **farḳ olunmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 858
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Birbirinden ayırt edilmek, farkedilmek.
3. Bu çār-sūda ʿaceb farḳ olunmadı ḳaldı
4. Riyā-fürūş ile ḥalvā-fürūş-ı ṣābūnī

farḳdan ḳaldı:
1. **farḳdan ḳaldı:**-*dı*
Tarih 30
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Farkedemez, birbirinden ayırt edemez olmak.
45. Bulmış āmīziş zemīn ile zamān bir ġūne kim
46. Çeşm-i gerdūn farḳdan ḳaldı ʿarażla cevheri

farḳ-ı bī-devletiyāna:
1. **farḳ-ı bī-devletiyāna:**-*a*
Tarih 1

Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İsyancıların başı, başı üstünde.
9. Dest-fermā-yı uluʾl-emr şerīʾatle çıḳup
10. Farḳ-ı bī- devletiyāna olıcaḳ sāye-fiken

farḳ-ı bülend ü peste:
1. **farḳ-ı bülend ü peste:***-e*
Gazel 286
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yüksek ve alçaklığın farkı.
11. Bilmem ne fāʾide bu ḳıyām ü sücūddan
12. Farḳ-ı bülend ü peste yiterken şuʿūrumuz

farḳ-ı mecāz ü ḥaḳīḳat iderdi:
1. **farḳ-ı mecāz ü ḥaḳīḳat iderdi:***-er, -di*
Gazel 331
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hakikat ile mecazı, gerçek ile yalanı birbirinden ayırmak, farketmek.
13. İderdi farḳ-ı mecāz ü ḥaḳīḳat ey Nābī
14. Olaydı dīde-i derkümde ḳuvvet-i temyīz

farḳ-ı naḳş u ziyād:
1. **farḳ-ı naḳş u ziyād:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eksiklik ve fazlalığın farkı.
7. Olur sebük-serī-i cüdā farḳ-ı naḳş u ziyād
8. Ferāḫ ḥavṣaladur baḥr bir ḳarāra gelür

farḳı ne:
1. **farḳı ne:**
Gazel 586
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne farkı var! Farksız.
11. Sūziş-i sīnemi teskīne medār olmayıcaḳ
12. Gülşenüñ farḳı ne bī-dil-ber ü mey gülḫandan

farḳı yoḳ:
1. **farḳı yoḳ:**
Gazel 401
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Farksız.
11. Farḳı yoḳ vaʿdeye bu ʿaṣrda dil-besteligüñ
12. Üstine vażʿ-ı esās eylemeden ḫār u ḫasuñ

2. **farḳı yoḳ:**
Gazel 415
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Farksız.
11. Yoḳ farḳı rūz-ı ʿīdde ṭıfl-ı bürehneden
12. Hengām-ı gülde şāḫ-ı gül-i gül ne-dādenüñ

3. **farḳı yoḳ:**
Gazel 599
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Farksız.
9. Gelür ṣaḥn-ı ḫayāle birbirine beñzemez ṣūret
10. Dil-i endīşenāküñ farḳı yoḳ mirʾāt-ı berberden

4. **farḳı yoḳ:**
Gazel 599
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Farksız.
17. Ḫayāl-i şiʿr dilde cāy-gīr olmaḳla ey Nābī
18. Derūn-ı sīnenüñ yoḳ farḳı ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden

5. **farḳı yoḳ:**
Gazel 684
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Farksız.
9. Bir vaṣl-ı nā-tamām ki yoḳ farḳı hicrden
10. Bilsek değer mi Nābī-i zāruñ telāşına

6. **farḳı yoḳ:**
Gazel 747
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Farksız.
13. Farḳı yoḳ merdānı maġlūb olmadan nisvānına
14. Her kimüñ kim maṣrafı ġālib gelür īrādına

7. **farḳı yoḳ:**
Gazel 769
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Farksız.
5. Yanup yakılmadan leb-teşneligden āh-ı ḥasretden
6. Şeb-i hicrānım aṣlā farḳı yoḳ rūz-ı ḳıyāmetle

8. **farḳı yoḳ:**
Gazel 802
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Farksız.
15. Yoḳ farḳı eylemekden endāḫte yabana
16. Elfāẓ-ı müşkilātın şerh eylemek kenāre

9. **farḳı yoḳ:**
Gazel 829
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Farksız.
5. Yoḳ farḳı varmadan der-i dīvāna bī-maḥal
6. Fevt itdügüñ ibādetüñ itmek ḳażāsını

farḳı yoḳdur:
1. **farḳı yoḳdur:***-dur*
Gazel 348
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Farksız.
3. Dil-i bī- ʿaşḳı ʿaşḳa farḳı yoḳdur itmenüñ teşvīk
4. Firūzına ḥavāle itmeden engüşte bī-āteş

farḳın idrākden:
1. **farḳın idrākden:***-den*
Gazel 410
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Farkını anlamak.
3. Zergerüñ nāzikī-i ṣunʿını görmek ḫoşdur
4. Farḳın idrākden elmās ü dür ü yāḳūtuñ

farḳını añlamayan:
1. **farḳını añlamayan:***-ma, -y, -an*
Gazel 413
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Farkını, ayırıcı özelliğini algılamak.
13. Ẓevḳin idrāk idemez añlamayan ey Nābī
14. Farḳını maʿni-i nā-güfte ile meşhūruñ

farḳını bulamam:
1. **farḳını bulamam:***-a, -ma, -m*
Gazel 80
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İki şey arasındaki değişiklikleri tespit etmek.
5. Tebden bulamam farḳını ṣıkletde raḳībüñ
6. Ancaḳ o ḳadar var ki tebüñ nevbeti vardur

2. **farḳını bulamam:***-a, -ma, -m*
Gazel 464
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İki şey arasındaki değişiklikleri tespit etmek.
11. Bulamam farḳını naḳḳaşlaruñ resminden
12. İbtidā ma-ḥaṣal-ı nāmeyi tesvīd itmek

farṭ-ı ṣafādan:
1. **farṭ-ı ṣafādan:***-dan*
Kaside 9
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Gönlün taşkın sevinci.
113. Beni leb-rīz-i suḫan eyleyen evṣāfuñdur
114. Dil-i mecbūr bu dem farṭ-ı ṣafādan söyler

farż:

1. **farż:**
Gazel 269
Mısra: **13**
Mutlak surette yapılması gereken.
13. Nābī bize rızāsını taḥṣīl farż iken
14. Bī-cā vüḳūʿ-ı rencişine sürʿat itmişüz

2. **farż:**
Gazel 488
Mısra: **4**
İslâm dininde Allah'ın emri olduğu kesin bir delille sabit olan, yapılması sevabı, özürsüz olarak terki büyük günahı, inkarı ise küfrü gerektiren itikādî, amelî, ahlâkî yükümlülük.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḫubāna nāz farż degül müsteḥab degül

farż eyleyelüm:
1. **farż eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Gazel 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aslında olmamış ve gerçekleşmemiş bir şeyi) Bir hükme varmak için dayanak olarak kabul etmek üzere var saymak.
3. Bir ẕerre penāh eyleyecek sāyesi yoḳdur
4. Farż eyleyelüm zerden imiş zer-ʿalem-i çerḫ

2. **farż eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 376
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Aslında olmamış ve gerçekleşmemiş bir şeyi) Bir hükme varmak için dayanak olarak kabul etmek üzere var saymak.
3. Sūz-ı dil-teng-i güherden güẕer eyler yoḫsa
4. Oldı farż eyleyelüm sīne-i ʿummān vāsiʿ

3. **farż eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Kaside 15
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
(Aslında olmamış ve gerçekleşmemiş bir şeyi) Bir hükme varmak için dayanak olarak kabul etmek üzere var saymak.
43. Neye mevżūʿ idügin añlamaduḳdan ṣoñra
44. Çekdi farż eyleyelüm bir nice yıl ṭabl u ʿalem

farż idelüm:
1. **farż idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 203
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aslında olmamış ve gerçekleşmemiş bir şeyi) Bir hükme varmak için dayanak olarak kabul etmek üzere var saymak.
9. Dil farż idelüm lāyıḳ-ı iḥsān imiş ammā
10. Ḫālī olıcak kīse-i ʿālem ne virürler

farż idi:
1. **farż idi:**- *i, -di*
Tarih 16
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Mutlak surette yapılması gereken.
77. Baña farż idi medḥüñ itmek illā cümleden evvel
78. Ki çoḳ luṭf u mürüvvet görmişüm senden Ḫudādānā

farżā:
1. **farżā:**
Gazel 282
Mısra: **13**
Diyelim ki, farzedelim ki, öyle kabul edelim ki, ola ki.
13. Mest-i ṣahbā-yı vefāyuz eylesek farżā ferāġ
14. Bir nice maḫmūrı sīr-āb itmedür keffāremüz

2. **farżā:**
Gazel 598
Mısra: **3**
Diyelim ki, farzedelim ki, öyle kabul edelim ki, ola ki.
3. Düşürdüñ yāre farżā fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz ammā
4. Görince cebhesinde çīn-i istiġnā ne söylersin

3. **farżā:**
Kaside 17
Mısra: **14**
Diyelim ki, farzedelim ki, öyle kabul edelim ki, ola ki.
13. Ol gülüñ ruhsār-ı āteşnākine dil-bend olan
14. Yansa da dūzaḫda farżā sürḫ olur ḫākisteri

4. **farżā:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Diyelim ki, farzedelim ki, öyle kabul edelim ki, ola ki.
45. Añlayan ḳāʿide-i cengi bile ʿālimdür
46. Añı cāhil ne bilür olsa da farżā Rüstem

faṣ:
1. **faṣ:**
Gazel 725
Mısra: **2**
Yüzük taşı.
1. Siyāh nāmelerüñ şermine yiter bu güvāh
2. Ki faṣ sürer yire yüz olduġınca rūyı siyāh

fāş ider:
1. **fāş ider:**-*er*
Gazel 411
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gizli olanı açığa vurmak, duyurmak, ortaya çıkarmak.
1. Sitem-i pençe-i nāzın bize ʿānānemüzüñ
2. Dehen-i çāki ider fāş girībānumuzuñ

fāş idersin:
1. **fāş idersin:**-*er, -sin*
Gazel 200
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkarmak, herkesin bilmesini sağlamak.
5. Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
6. Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür

fāş itdüm:
1. **fāş itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 503
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gizli olanı açığa vurmak, duyurmak, ortaya dökmek, dile vermek.
5. İderken kendi cānumdan nihān esrārını yārüñ
6. Dirīġā meclis-i aġyārda mestāne fāş itdüm

fāş itme:
1. **fāş itme:**-*me*
Gazel 653
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gizli olanı açığa vurmak, duyurmak, ortaya dökmek, dile vermek.
7. Gird-i laʿlündeki esrār-ı ḫaṭuñ fāş itme
8. Ki odur ʿāşıḳa müsvedde-i iḥyā-yı fünūn

fāş itmeyince:
1. **fāş itmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 120
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gizli olanı açığa vurmak, duyurmak, ortaya dökmek, dile vermek.
15. Olur mı razını fāş itmeyince āsūde
16. Zamānede bulunan yār-ı rāzdār o mıdur

fāş oldı:
1. **fāş oldı:**-*dı*
Gazel 583
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Herkesçe bilinir hale gelmek, açığa çıkmak.
1. Nühüfte sūzişüm añlandı pīç ü tābumdan
2. Ġamum nihān idi fāş oldı ıżṭırābumdan

fāsidāt:
1. **fāsidāt:**
Kaside 1
Mısra: **140**
Bozgunculuk yapanlar, fesat çıkaranlar.
139. Eger leyl ü nehār āmed-şudında geçse miḳdārın

140. Ḥayāt-ı kāʾināta fāsidāt eylerdi istīlā

fāsıḳ:
1. **fāsıḳdur:**-*dur*
Gazel 166
Mısra: **10**
Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ḫākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

2. **fāsıḳa:**-*a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **26**
Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın.
25. Zāhide esbāb-ı ṣalāḥ u sedād
26. Fāsıḳa sermāye-i fısḳ u fesād

fāṣıla:
1. **fāṣılamuz:**-*muz*
Gazel 324
Mısra: **4**
Aralık, ara, kesinti.
3. Ḳurbdür māniʿ-i vuṣlat bize ol āfet ile
4. Gerçi ebrūsı ḳadar ancaḳ olur fāṣılamuz

2. **faṣılasından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 402
Mısra: **4**
Aralık, ara, kesinti.
3. Cünbiş-i ġamze-i bī-raḥmını tahrīr idemem
4. Ḫūn-ı maʿnā dökilür faṣılasından raḳamuñ

fāṣile:
1. **fāṣile:**
Gazel 812
Mısra: **20**
Ayıran şey.
19. Takrīb-i būy-ı ʿaşḳ ile dīvān-ı şiʿr olur
20. Mānend-i şerḥa sīne-i saṭrında fāṣile

faṣl:
1. **faṣlda:**-*da*
Kaside 10
Mısra: **17**
Mevsim.
17. Olup bu faṣlda gülşen nümūne-i cāmiʿ
18. Oḳur menābir-i gülşende ḫuṭbe bülbül-i zār

2. **faṣla:**-*a*
Gazel 194
Mısra: **5**
Çözme, halletme, hükme varma.
5. Bu emri müvellā-yı ḫıred faṣla ne ḳādir
6. Yoḳ ʿāşıḳınuñ ġayeti cānāne kimüñdür

3. **faṣl:**
Gazel 389
Mısra: **9**
Ayrılmış, bitmiş.
9. Dīvān-ı ḥaşrda bulun ancaḳ nizāʿı faṣl
10. Evḳāf-ı ʿaşḳ ü ḫaṣṣ-ı cemālüñ ḥudūdı yoḳ

4. **faṣl:**
Gazel 489
Mısra: **10**
Fasıl, mevsim.
9. Mihr-i münīr girmese mābeyne sulḥ içün
10. Faṣl olmaz idi şebnem ile mācerā-yı gül

faṣl olunmaz:
1. **faṣl olunmaz:**-*un, -maz*
Gazel 545
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Fasıla vermek, ara vermek.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

faṣl-ı bahār:
1. **faṣl-ı bahār:**
Gazel 113
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi.
7. Meyl itdi seyr-i dāġum içün sīneme o şūḫ
8. Faṣl-ı bahār olınca heves taḫtapūşadur

2. **faṣl-ı bahār:**
Kaside 13
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi.
69. Tābe-key ʿazm-i veġā faṣl-ı bahār irdükçe
70. İtsüñ aṣḥāb-ı ṣafā semt-i gülistāna ḫırām

3. **faṣl-ı bahār:**
Kaside 14
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi.
61. Zamān-ı şevketi bāġ-ı cihāna faṣl-ı bahār
62. Evān-ı devleti ehl-i nifāḳa vaḳt-i ḥaṣād

faṣl-ı bahārdan:
1. **faṣl-ı bahārdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi.
157. Ol ki devri zamān-ı emn ü emān
158. ʿAṣrı faṣl-ı bahārdan nīsān

faṣl-ı bahārdur:
1. **faṣl-ı bahārdur:**-*dur*
Gazel 261
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi.
7. Çāk eylesün ḳo perdeyi faṣl-ı bahārdur
8. Gül pīrehenle ḳāniʿ olur terlik istemez

faṣl-ı bahāruñ:
1. **faṣl-ı bahāruñ:**-*uñ*
Gazel 44
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi.
7. Görmedük neydügini oldugını gūş itdük
8. Bir zamān faṣl-ı bahāruñ adı hengām-ı feraḥ

2. **faṣl-ı bahāruñ:**-*uñ*
Gazel 396
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi.
11. Faṣl-ı bahāruñ ẕevḳini sürsek
12. Gülzāra fāʾiḳ ṣu gibi aḳsaḳ

faṣl-ı güldür:
1. **faṣl-ı güldür:**-*dür*
Gazel 424
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gül mevsimi, bahar.
9. Rūy-ı yāri gördi dil çıḳdı derūn-ı sineden
10. Faṣl-ı güldür ẕevḳi çendān ḳalmadı kāşānenüñ

2. **faṣl-ı güldür:**-*dür*
Gazel 729
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gül mevsimi, bahar.
1. Gül gülüp girdi nihālān-ı çemen sādelere
2. Faṣl-ı güldür yaḳışur sādeler āzādelere

3. **faṣl-ı güldür:**-*dür*
Gazel 758
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül mevsimi, bahar.
1. Faṣl-ı güldür idelüm geşt çemenden çemene
2. Açalum çeşm-i temāşāyı semenden semene

faṣl-ı ʿīd ü bahār:
1. **faṣl-ı ʿīd ü bahār:**
Kaside 10
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Bayram ve bahar mevsimi.
77. Bu faṣl-ı ʿīd ü bahār içre kim umūm üzre
78. Libās-ı tāze giye cümle ādem ü eşcār

faṣl-ı nev-bahār:
1. **faṣl-ı nev-bahār:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ilkbahar mevsimi.
1. Göñülde ḳor mı sükūn faṣl-ı nev-bahār o mıdur
2. İder mi dilde sükūn ṭabʿ-ı bī-ḳarār o mıdur

faṣṣ-ı nigīn:

1. **faṣṣ-ı nigīn:**
Tarih 138
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yüzük taşı.
15. Mühr ḫurşīdden urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
16. Ki bu ḳaṣra yakışur dinse eger faṣṣ-ı nigīn

faṣṣ-ı nigīn-i ravża-i cennet:

1. **faṣṣ-ı nigīn-i ravża-i cennet:**
Gazel 101
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cennetin yeşil bahçelerinin mühür yüzüğü, cennetin yemyeşil bahçelerinin gözbebeği.
5. Olmaḳla saḥnı ḫᵛābgeh-i hātemüʾr-rüsūl
6. Faṣṣ-ı nigīn-i ravża-i cennet Medīneʾdür

faṣṣ-ı rengīn:

1. **faṣṣ-ı rengīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Rengarenk yüzük taşı.
81. Faṣṣ-ı rengīn ḫātem-i tekvīn
82. Şemʿ-i fānūs-ı āsmān u zemīn

faṣṣ-ı zümürrüdāsā:

1. **faṣṣ-ı zümürrüdāsā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüğün zümrüt taşı gibi.
5. Ḳıṭʿası faṣṣ-ı zümürrüdāsā
6. Çeşm-ʿadāyı ider nā-bīnā

fātiḥ:

1. **fātiḥ:**
Kaside 1
Mısra: **29**
Fetheden, açan Allah.
29. Zihī Fātiḥ ki aġṣān-ı ḫafādan itmede ibrāz
30. Niḳāb-ı berge pīçīde hezārān mīve-i eşhā

fātiha:

1. **fātihanun:**-*nun*
Gazel 403
Mısra: **11**
Fatiha suresi.
11. Bilmeyen okuduġı fātihanun maʿnāsın
12. Ṭokunur ḥāṭır-ı sengīnine mihrāblaruñ

fātiḥ-i daḫme-i derbeste-i ġayb-ı mutlaḳ:

1. **fātiḥ-i daḫme-i derbeste-i ġayb-ı mutlaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Mutlak bilinmezliğin kilitli hazinesini açan.
48. Cümle eşyāda ṭulūʿ ile ḥübūṭa imdād
47. İsm-i pākinde olan maʿnī-i Ṭā Hā eyler

fātiḥ-i ḫıṭṭā-i müselmānī:

1. **fātiḥ-i ḫıṭṭā-i müselmānī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Müslümanlık ülkesinin fatihi.
101. Fātiḥ-i ḫıṭṭā-i müselmānī
102. Rāyet-efrāz-ı dīn-i Yezdānī

fātiḥ-i ḳalem-rev-i nūr:

1. **fātiḥ-i ḳalem-rev-i nūr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Nurani alemlerin fatihi.
103. Evvelīn fātiḥ-i ḳalem-rev-i nūr
104. Naḳş-ı pīşīn-i kārgāh-ı ẓuhūr

fatḳını ratḳ eyleyesin:

1. **fatḳını ratḳ eyleyesin:**-*y, -e, -sin*
Gazel 403
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Ayet**
Kesintisini, ayrığını bitiştirmek (Beyitte geçen bu kelimeler Enbiya Suresi 30. ayeti hatırlatmaktadır.- İnkâr edenler, göklerle yer bitişikken, bizim onları ayırdığımızı ve diri olan her şeyi sudan meydana getirdiğimizi görmediler mi? Hâlâ inanmayacaklar mı?).
1. Kesme ey ebr-i kerem riştesini āblaruñ
2. Belki ratḳ eyleyesin fatḳını mīz-āblaruñ

fayṣal virüp:

1. **fayṣal virüp:**-*üp*
Gazel 448
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Son vermek.
11. Virüp ser-rişte-i ġavġāya fayṣal baḫt ü tāliʿle
12. Feragat eyledük şemşīrden ḫançerden el çekdük

fayṣal-ı tām virdi:

1. **fayṣal-ı tām virdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kesin karara bağlanmak.
17. Virdi müşkil görinen daʿvī-i dehr-āşūba
18. Kāḍī-i maḥkeme-pīrāy-ı ḳader fayṣal-ı tām

fāżıl:

1. **fāżılda:**-*da*
Kaside 2
Mısra: **100**
Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.
99. Ḳışrını maġz-ı eḥādisinüñ itmiş çīde
100. Ḳangı fāżılda hüveydā ise ṭabʿ-ı naḳḳād

2. **fāżıl:**
Tarih 16
Mısra: **19**
Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.
19. Saḫī vü ʿādil ü kāmil halīm ü ʿāḳil ü fāżıl
20. Kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baḫşā

3. **fāżıl:**
Tarih 80
Mısra: **12**
Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde mis̱lini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿākīl ü vālā-neseb

4. **fāżıl:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **157**
Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.
157. Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm
158. ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u kerīm

5. **fāżıl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **203**
Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.
203. Hem saḫī hem şecīʿ ü fāżıl hem
204. Hem maʿārif-şinās ü hem ʿādil

fāżıl ü dānā idi:

1. **fāżıl ü dānā idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Erdemli ve bilge.
17. Sābıḳ u lāḥıḳ iki mollā idi
18. İkisi de fāżıl ü dānā idi

fażilet:

1. **fażiletde:**-*de*
Gazel 655
Mısra: **5**
İyi huy, erdem, güzel ahlak.
5. Ḥabīb-i kibriyānuñ ḫᵛābgāhıdur fażiletde
6. Tefevvuk-kerde-i ʿarş-ı cenāb-ı kibriyādur bu

fāżıl-ı ʿālī-cenāb:

1. **fāżıl-ı ʿālī-cenāb:**
Tarih 154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şerefi yüce erdem sahibi.
1. Virdüginde ṣadr-ı fetvāya şeref-yāb-ı rüsūm
2. Ẕāt-ı ʿAbduʾllāh Efendi fāżıl-ı ʿālī-cenāb

fāżıl-ı ʿaṣr:

1. **fāżıl-ı ʿaṣr:**
Tarih 104
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın faziletli şahsiyeti.

43. Moñlā-yı Ḥaleb fāżıl-ı ʿaṣr İbnī Kebīri
44. Meʿmūr idi bu ḫıdmete mahsūs u müvellā

fāzıl-ı bī-tamaʿ:
1. **fāzıl-ı bī-tamaʿ:**
Tarih 119
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Açgözlü olmayan erdem sahibi.
3. Fāzıl-ı bī-tamaʿ ü müttakī-i din-perver
4. Münṣif-i bī-ġaraz ü muʿtedil-i puḫte-edā

fāżıl-ı devran:
1. **fāżıl-ı devran:**
Kaside 17
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Zamanın erdemli, faziletli kişisi.
25. Fāżıl-ı devran ʿAlī Pāşā-yı ʿālī-cāh kim
26. Bahş ider nuṭḳ-ı selīsi çāşnī-i kevs̱eri

fāżıl-ı fārāb:
1. **fāżıl-ı fārāb:**
Kaside 11
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Erdem sahibi Farabi (Farabi; 870-950 yılları arasında yaşamış ve Aristo felsefesinin İslâm âleminde yayılmasına hizmet etmiş Türk filozofu. Aristo'nun felsefi sözlerini Araplar arasında yaygınlaştıran bu filozoftur).
133. Göreydi ḫulḳ-ı Ḫudā-dāduñı çekerdi ḳalem
134. Sevād-ı nüsḫa-i aḫlāḳa fāżıl-ı Fārāb

fāżıl-ı hoş-ḫūy:
1. **fāżıl-ı ḫoş-ḫūy:**
Gazel 372
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İyi huylu erdem sahibi.
3. Görmedi saña muʿadil dīde-i baḫtı Ḥaleb
4. Fāżıl-ı ḫoş-ḫūy destūr-ı suḫan-dān el-vedāʿ

fāżıl-ı hüner-mendā:
1. **fāżıl-ı hüner-mendā:**
Kaside 10
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Ey hüner sahibi erdemli.
69. Vezīr-i pāk-dilā fāżıl-ı hüner-mendā
70. Eyā sütūde-ḫaṣāʾil müsellemüʾl-eṭvār

fāzıl-ı pākīze-gevherüñ:
1. **fāzıl-ı pākīze-gevherüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Saf cevher olan erdem sahibi.
57. Maḫdūmıdur o fāzıl-ı pākīze-gevherüñ
58. Kʾitmiş Ḫudā vücūdına muḥtaṣ fütüvveti

fāżıl-ı yegāne-i ṣadr-ı belāġati:
1. **fāżıl-ı yegāne-i ṣadr-ı belāġati:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Belagat avlusunun biricik erdemlisi.
21. Kim bir nihāl-i sebz-i gülistān-serāy-ı ʿilm
22. Bir fāżıl-ı yegāne-i ṣadr-ı belāġati

fāżıl-ı yegāneye:
1. **fāżıl-ı yegāneye:**-*y, -e*
Tarih 124
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Biricik erdem sahibi bilgin.
7. Tefvīż idince pādişeh-i maʿdelet-penāh
8. Bir fāżıl-ı yegāneye ṣadr-ı saʿādeti

fażl:
1. **fażluñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 15
Mısra: **185**
İyilik, erdem, lütuf.
185. Gūş idüp fażluñı ʿirfānuñı bundan ṣoñra
186. Mīrzā Ṭāhir ile faḫr idemez şāh-ı ʿAcem

2. **fażl:**
Kaside 24
Mısra: **49**
İyilik, erdem, lütuf.
49. Ne ḳadar fażl ile meşhūr-ı zamāne var ise
50. Müşkilin ṭabʿ-ı şerīfinden ider istiftā

3. **fażl:**
Kaside 24
Mısra: **90**
İyilik, erdem, lütuf.
89. Cümle ṭursun hele mahṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

4. **fażlına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **148**
İyilik, erdem, lütuf.
147. Didi ki var kendüye ṣor bī-güzāf
148. Fażlına eyler mi o da iʿtirāf

5. **fażla:**-*a*
Tarih 122
Mısra: **19**
İyilik, erdem, lütuf.
19. Tamām-ı şehri sīr-āb itdüginden fażla efzāli
20. Ṣahārī vü besātīn ü riyāżi eyledi irvā

6. **fażl:**
Tarih 103
Mısra: **9**
İyilik, erdem, lütuf.
9. Ṣalāḥ u ʿiffet ü perhīz ü ʿilm ü ḥilm ü ʿafv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

7. **fażlı:**-*ı*
Tarih 120
Mısra: **2**
İyilik, erdem, lütuf.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-mis̱l ü ʿadīl
2. Kʾeylemiş fażlı Hudā ẕātına ḥaṣr

fażl ü hünerde:
1. **fażl ü hünerde:**-*de*
Gazel 433
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Erdemlik ve sanatkarlık.
3. Lāzım gelürdi serv ü çenār ola mīvedār
4. Fażl ü hünerde medḫali olsa ḳıyāfetüñ

fażl ü maʿārifden idi:
1. **fażl ü maʿārifden idi:**-*den , -i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Erdem ve irfan.
27. Fażl ü maʿārifden idi baḥs̱-ı fen
28. Ẕevḳ ile pür olmış idi encümen

fażl u maʿārifüñ:
1. **fażl u maʿārifüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Erdem ve irfan.
3. Yoḳ vaḳʿı çeşm-i nāsda fażl u maʿārifüñ
4. Ḫalḳuñ hep iʿtibārı maḳām u maḳarradur

fażl ü taḳvāyı:
1. **fażl ü taḳvāyı:**-*y, -ı*
Tarih 137
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Erdemli olma ve dini hakkıyla yaşama.
7. Nihādında hüveydā ʿadl ü ḥaḳḳāniyyete niyyet
8. İrişdürmiş kemāl-i ittiḥāda fażl ü taḳvāyı

fażl-ı ḥaḳḳa:
1. **fażl-ı ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 417
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfu, ihsânı.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̱evābuñ

fedā:
1. **fedā:**
Gazel 711
Mısra: **1**
Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.
1. Fedā viṣālüne eşk-i şebānemüz var ise

2. Mis̱āl-i ḫāk-i rehüñ bir ḫızānemüz var ise

2. **fedā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **68**
Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.
67. O şeb-i nūr-zāye olsa sezā
68. Ṣad hezārān hezār rūz fedā

fedā eyle:
1. **fedā eyle:**
Gazel 384
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Feda etmek ,kıymak, gözden çıkarmak.
5. Ser tābe-ḳadem ḳatʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

2. **fedā eyle:**
Gazel 872
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Feda etmek ,kıymak, gözden çıkarmak.
5. Fedā eyle göñül fikr-i ḫumārı ẕevḳ-i ṣahbāya
6. Bu ʿişretgāhda bir ẕevḳ-i bī-maḫrūr gördüñ mi

fedā eylemez:
1. **fedā eylemez:**-*mez*
Gazel 834
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Feda etmek ,kıymak, gözden çıkarmak.
1. Fehm iden rütbe-i ḫāṣiyyet-i gülzārumuzı
2. Eylemez gülşen-i Firdevsʾe fedā ḫārumuzı

fedā eyler isen:
1. **fedā eyler isen:**-*r, ise, -n*
Gazel 551
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feda etmek ,kıymak, gözden çıkarmak.
1. Yek nefes ẕevḳ-i ḥayātuñ bulamazsın bedelin
2. ʿĀlemüñ cümle fedā eyler isen mā-ḥaṣalın

fedā eylese:
1. **fedā eylese:**-*se*
Gazel 69
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Feda etmek ,kıymak, gözden çıkarmak.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıkını tīz ḳazanur

fedā itdüm:
1. **fedā itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 829
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Feda etmek ,kıymak, gözden çıkarmak.
15. Tek görmeyem raḳībi gerekmez viṣāl-i yār
16. İtdüm fedā ilḳā-yı raḳībe ʿatāsını

fedā itmeġe:
1. **fedā itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 16
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Feda etmek ,kıymak, gözden çıkarmak.
19. Bāʿis̱ ne irtikābuñ ile itmeġe fedā
20. Tā ṣubḥ olınca leẕẕet-i ḫᵛāb-ı ferāġati

feda itmez idi:
1. **feda itmez idi:**-*mez , -i, -di*
Gazel 749
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Feda etmek ,kıymak, gözden çıkarmak.
7. Nādāna beni itmez idi böyle feda çerḫ
8. Evvelki maḥabbetde ḳalup yāverüm olsa

fedā itmezse:
1. **fedā itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 74
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Feda etmek ,kıymak, gözden çıkarmak.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

feda olmaḳ:
1. **feda olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 397
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Değerli bir şeyden, bir varlıktan vazgeçmek.
9. Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
10. Ḫūküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ

fedā-yı bāl ü perden:
1. **fedā-yı bāl ü perden:**-*den*
Gazel 754
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kolu kanadı feda etme.
7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

fedā-yı cāna:
1. **fedā-yı cāna:**-*a*
Gazel 202
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Canını,varlığını feda etme.
1. Dil gerçi ẕevḳ-i vaṣlına yārüñ heveslenür
2. Ammā fedā-yı cāna gelince nekeslenür

fedā-yı sāġar-ı mihr oldı:
1. **fedā-yı sāġar-ı mihr oldı:**-*dı*
Gazel 589
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin kadehine feda olmak.
15. Fedā-yı sāġar-ı mihr oldı ʿāḳibet Nābī
16. Kef-i felekde olan silk-i sübḥa-i pervīn

fedā-yı subḥa-i mercān idenlerüñ:
1. **fedā-yı subḥa-i mercān idenlerüñ:**-*en, -ler, -üñ*
Gazel 429
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mercan tespihine feda etmek.
7. Teṣbih ü ẕikri eks̱er es̱erden olur baʿīd
8. Ẕikrin fedā-yı subḥa-i mercān idenlerüñ

fedā-yı tīġ olur:
1. **fedā-yı tīġ olur:**-*ur*
Gazel 183
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kılıç yada usturanın kurbanı olmak (Tıraş olmak bağlamında).
1. Fedā-yı tīġ olur ḥaddin tecāvüz eyleyen mūlar
2. Cefā-yı tīġden āsūdedür müjgān u ebrūlar

fedā-yı yār-ı ciger-pāre-i ḫalīl:
1. **fedā-yı yār-ı ciger-pāre-i ḫalīl:**
Gazel 817
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Halil İbrahim Peygamberin ciğer parçası olan sevdiğinin kurbanı.
7. Fedā-yı yār-ı ciger-pāre-i Ḫalīl ise de
8. Bülenddür o ḳadar şān-ı ʿİsā ey Nābī

fehm:
1. **fehminde:**-*i, -n, -de*
Kaside 1
Mısra: **131**
İdrak, anlama, anlayış, kavrama.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

2. **fehm:**
Gazel 686
Mısra: **7**
İdrak, anlama, anlayış, kavrama.
7. Cinsinüñ ittiḥādını düşvār olurdı fehm
8. Ḥarfeyn yek-digerde eger müdġam olmasa

3. **fehme:**-*e*
Gazel 754

Mısra: **9**
İdrak, anlama, anlayış, kavrama.
9. Meʾālin fehme tahṣīl itmedükçe ḳuvvet-i idrak
10. Baḳup nʾitsek gerekdür bilsem ey dīvāne dīvāna

4. **fehme:**-*e*
Gazel 836
Mısra: **11**
İdrak, anlama, anlayış, kavrama.
11. İtmesün rind-i ḳabāḥat fehme dūzaḫ meclisi
12. Gelmesün bezme Ḫudāʾya ḫod-nümālardan biri

fehm eyle:
1. **fehm eyle:**
Gazel 458
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
5. Biri netīce virür nūr ü birisi ẓulmet
6. Tefāvutin yüri fehm eyle şām ile seḥerüñ

2. **fehm eyle:**
Gazel 613
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
7. Fehm eyle çāk-i sine ile eşk-i dīdeden
8. Ḫāme harīm-i maʿnīye nā-maḥrem olduġın

3. **fehm eyle:**
Kaside 1
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldıġın fehm eyle ol dānā

4. **fehm eyle:**
Kıt'a 57
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
5. Taḳsīm-i teḳābül-i rubāʿiyyeyi gör
6. Fehm eyle daḳīḳ-i ḥikmetin Mevlāʾnuñ

5. **fehm eyle:**
Kıt'a 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
1. Fehm eyle ġınā-yı zāt-ı Ḥaḳḳı Nābī
2. Eczā-yı muraṣṣʿāt-ı zer-kārīden

fehm eyledüm:
1. **fehm eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 129
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
3. Fehm eyledüm ṣarīr-i ḳalemden bu rāzı kim
4. Çoḳdur reh-i emelde firāz u nişībler

fehm eyler:
1. **fehm eyler:**-*r*
Gazel 419
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
9. ʿAlemüñ kārgeh-i ʿaşḳ idügin fehm eyler
10. Seyr iden sīnesinüñ çākini her bir giyehüñ

fehm eylesem:
1. **fehm eylesem:**-*se, -m*
Gazel 692
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
5. Fehm eylesem metāʿ-ı ḫulūṣuñ kesādını
6. Sehv ile böyle düşmez idüm bī-riyālıġa

fehm eyleyen:
1. **fehm eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 303
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
21. Cihān ʿaks-i merāyā olduġın fehm eyleyen ʿārif
22. Zevālinden zülāl-i ʿālemüñ endūhgīn olmaz

2. **fehm eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 606
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
9. Fehm eyleyen vücūb-ı vücūdun kemālini
10. Naḳşun bilür levāzım-ı imkāndan olduġın

fehm eyleyene:
1. **fehm eyleyene:**-*y, -en, -e*
Gazel 456
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
7. Dendānları imālar ider sīn-i sücūda
8. Maʿnāsını fehm eyleyene saṭr-ı cebīnüñ

fehm ide:
1. **fehm ide:**-*e*
Gazel 691
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
9. ʿUşşāḳ-i sāde-levḥ ne ḳādir ki fehm ide
10. Siḥr itdügin dü-çeşmi suʾāl ü cevābda

2. **fehm ide:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.
35. Meġer ḫalīfe vü aḳṭāb fehm ide ancaḳ
36. Zebān-ı tāze-i cāndur lisān-ı Mevlānā

fehm iden:
1. **fehm iden:**-*en*
Gazel 183
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

2. **fehm iden:**-*en*
Gazel 183
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

3. **fehm iden:**-*en*
Gazel 604
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
11. Olduġın añlar bu ʿālem bir muʿammā-yı ġarīb
12. Fehm iden üstādınuñ terkīb ü taḥlīl itdügin

4. **fehm iden:**-*en*
Gazel 834
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
1. Fehm iden rütbe-i ḫāṣiyyet-i gülzārumuzı
2. Eylemez gülşen-i Firdevsʾe fedā ḫārumuzı

fehm ider:
1. **fehm ider:**-*er*
Gazel 689
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
1. Fehm ider bāġ-ı ġamuñ nʾolduġını ḫākinde
2. Girye-i şevḳi gören çeşm-i ter-i tākinde

fehm iderler:
1. **fehm iderler:***-er, -ler*
Gazel 734
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
3. Görenler fehm iderler zīr-i mūda olduġın ṣanʿat
4. Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

2. **fehm iderler:***-er, -ler*
Kaside 1
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
115. Haḳīḳat-bīn olanlar fehm iderler oldıġın ancaḳ
116. Cihān-ı ẓāhir ü bāṭın ḥükūmet-ḫāne-i esmā

fehm idersin:
1. **fehm idersin:***-er, -sin*
Kaside 11
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
33. Didüm sipihre bunı sen de fehm idersin kim
34. Ben iḫtiyārum ile itmedüm ferāġ-ı ẕehāb

fehm it:
1. **fehm it:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

2. **fehm it:**
Gazel 363
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
9. ʿAḳluñ var ise aṣl-ı kemān-gīrini fehm it
10. Ne nāvekine eyle ne peykāna taʿarruż

3. **fehm it:**
Gazel 191
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
7. Cānib-i maʿnāya fehm it secdesinden ḫāmenüñ
8. Māye-i sāmān-ı rifʽat ser-fürūluḳlardadur

4. **fehm it:**
Gazel 509
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
11. Ser-nüviştüm ne siyah olduġın andan fehm it
12. Nāmedür ḥāl-i perīşānumı ʿarża bedelüm

5. **fehm it:**
Gazel 799
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduġın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

6. **fehm it:**
Gazel 862
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
5. Dıraḫt-ı cennetüñ it fehm ḳıymetin bundan
6. Ki virdiler yed-i Musaʾya bir ʿaṣālıgını

fehm itmedünse:
1. **fehm itmedünse:***-me, -dü, -n, -se*
Gazel 430
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
5. Fehm itmedünse vaḥdet ü keẟret meʾālini
6. Seyr eyle iktidāsın imāma cemāʿatüñ

2. **fehm itmedüñse:***-me, -dü, -ñ, -se*
Gazel 433
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
9. Cemʿ itdügün nükūdı ider vāriẟüñ telef
10. Fehm itmedüñse farḳını buḫl ü sehāvetüñ

fehm itmeyen:
1. **fehm itmeyen:***-me, -y, -en*
Gazel 644
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
11. Bilmede ḳadr-ı ḥayātı şīr segden dūn olur
12. Iżṭırābuñ ḥikmetin fehm itmeyen naḫcīrden

fehm itsen:
1. **fehm itsen:***-se, -n*
Gazel 834
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Anlamak, idrak etmek, kavramak.
5. Secdeden refʽ-i ser itmezdüñ eger fehm itsen
6. Dü-kef-i nāz ile taḫmīrde miʿmārumuzı

fehm-i bülend:
1. **fehm-i bülend:**
Gazel 100
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ulvi zeka.
17. Fehm-i bülend ṣāḥibi idrāk ider yine
18. Beyt-i bülend maʿ nī-i esrār Kaʿbeʾdür

fehm-i kelām-ı ehl-i suḫan:
1. **fehm-i kelām-ı ehl-i suḫan:**
Gazel 628
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiir erbabının sözünü anlama.
9. Nükte fehm-i kelām-ı ehl-i suḫan
10. Ṣāḥib-i imtiyāza ʿaşḳ olsun

fehm-i umūrda:
1. **fehm-i umūrda:***-da*
Gazel 694
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dünya işlerinden anlama.
9. Ṭabʿum ne deñlü sözde süvār ise Nābiyā
10. Rācildür ol o mertebe fehm-i umūrda

felāhān ider:
1. **felāhān ider:***-er*
Gazel 649
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Taşlamak, sapanla taş atmak.
5. Bāzū-yı şāḫa bād-ı ḫazānuñ sarāyını
6. Bülbüllerüñ felāhān ider āşiyānların

felāket:
1. **felāket:**
Gazel 608
Mısra: **23**
Bela, musibet.
23. Olma ol gūne ki her ḳande felāket var ise
24. Ḫalḳ anı eyleyeler cümle senüñçün taḫmīn

felānuñ idi:
1. **felānuñ idi:***-uñ, - i, -di*
Gazel 838
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Belirtilmesi gerekli görülmeyen kişi, yer ve nesnelerin isimleri yerine kullanılır, falan, filanca.
3. Bu pend ʿāḳile besdür ki ḫalḳ söylerler
4. Zamān ile bu sarāy-ı kühen felānuñ idi

felāṭun:
1. **felāṭun:**
Gazel 795
Mısra: **3**
Eflatun, Platon (Çok akıllı bağlamında).
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem

4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

felātūn-ı ḥikem-fermā:

1. **felātūn-ı ḥikem-fermā:**
Gazel 850
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hikmet buyuran Eflatun, Platon.
7. ʿİllet-i āşūb sārī olduġın dehre görüp
8. Ḫum-nişīn oldı Felātūn-ı ḥikem-fermā gibi

feleg:

1. **felegüñ:**-*üñ*
Gazel 81
Mısra: **1**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
1. Saña benzer felegüñ mihr-i dıraḫşānı mı var
2. Mihrün anılmaġa yanuñda meġer cānı mı var

2. **felegün:**-*ün*
Gazel 92
Mısra: **1**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
1. Felegün sanma ki ḫurşīd ziyā-güsteridür
2. ʿĀlemüñ çirk-i şebin silmek içün süngeridür

3. **feleġe:**-*e*
Gazel 364
Mısra: **13**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
13. Nābī feleġe eylemek iẓhār-ı şikâyet
14. Olmaḳ gibidür ʿālem-i bālāya muʿārıż

4. **felegüñ:**-*üñ*
Gazel 496
Mısra: **20**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
19. Ḳudsiyānuñ göreli büʾl-beşere secdelerin
20. Bār-ı ḥayret felegüñ ḳāmetini eyledi ḫam

5. **felegüñ:**-*üñ*
Gazel 547
Mısra: **2**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
1. Dünyāyı ḫalāṣ eyler idüm şūr u şerinden
2. Geçse felegüñ nāvek-i āhum siperinden

6. **felegün:**-*ün*
Gazel 730
Mısra: **14**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
13. Nābī murād-ı ʿālem-i fānī degül sezā
14. Ḫalḳuñ niyāzına felegün imtināʿına

7. **felegüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **3**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
3. Şekvemüz var felegüñ vażʿ-ı ġalaṭ-kārından
4. İstimāʿ it ki budur żābıṭa-i mülke ehem

8. **felegün:**-*ün*
Kıt'a 103
Mısra: **6**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
5. Şimdi sensün elinde avcunda
6. Felegün iʿtibāra şāyānı

9. **felegün:**-*ün*
Gazel 125
Mısra: **1**
Gökyüzü II Dünya II Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.
1. Reşki sanman felegün vüsʿate yā rifʿatedür
2. Reşk-i dīrīnesi ʿirfān ile ehliyyetedür

10. **felegüñ:**-*üñ*
Gazel 238
Mısra: **8**
Gökyüzü II Dünya II Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.
7. O māhı çekmemeġe hāle gibi āġūşa
8. Tamām-ı şeb felegüñ kārı dīde-bānlıḳdur

11. **felegüñ:**-*üñ*
Gazel 531
Mısra: **9**
Gökyüzü II Dünya II Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.
9. Başı ʿarşa irerse de felegüñ
10. Āstānını āsmān bilmem

12. **felegüñ:**-*üñ*
Gazel 634
Mısra: **13**
Gökyüzü II Dünya II Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.
13. Ḫalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

13. **feleġe:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **95**
Felek, gökyüzü.
95. Jengini açmaḳ içün çihre-i māhun feleġe
96. Maṭbaḫından götürür bād-ı seher ḫākister

14. **felegüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **15**
Felek, gökyüzü.
15. Tūde-i rīk-i revāndur felegüñ iḳbāli
16. Her zamān ʿarṣa-i digerde ider ḍarb-ı ḫıyām

15. **felegüñ:**-*üñ*
Tarih 68
Mısra: **23**
Felek, gökyüzü.
23. Ne cānı var felegüñ gelmeġe temāşāya
24. Görüp gözi kamaşur şemse-i dıraḫşānın

16. **felegüñ:**-*üñ*
Tarih 121
Mısra: **17**
Felek, gökyüzü.
17. Üç ḳubbesi urmış felegüñ sinesine daġ
18. Üç ṭūġ ile itmiş se sütūn ʿakd-ı uḫuvvet

17. **feleġe:**-*e*
Tarih 128
Mısra: **25**
Felek, gökyüzü.
25. Nābīyā yazdı bu tārīḫi melekler feleġe
26. Mālik-i nām-ı fütūḥ oldı Muḥammed Pāşā

18. **felegüñ:**-*üñ*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.
3. Urmayan merd midür ʿarṣa-i istiġnāda
4. Felegüñ sīne-i iḳbāline püşt-i pāyı

19. **feleġi:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **8**
Gökyüzü II Dünya.
7. Nāmını eylediler tesmiye ʿAbdüʾl-ḳādir
8. Eyledi zīr-i tasarruf feleġi ḥażret-i Şeyḫ

felegüñ gerdişi:

1. **felegüñ gerdişi:**
Gazel 586
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün, dünyanın dönüşü.
3. Pest ider nermi dürüşti çıḳarur bālāya
4. Farḳı yoḳdur felegüñ gerdişi pervīzenden

felek:

1. **felekden:**-*den*
Gazel 119
Mısra: **6**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
5. Olınsa pāresinüñ her birisi ġuş ḳadar
6. Yine felekden alınmaz tamām kīne-i ʿömr

2. **felek:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
11. ʿAceb kim eyler elinden rehā girībānı
12. Felek didükleri şerīr-i nābe-kār o mıdur

3. **felek:**
Gazel 209
Mısra: **11**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
11. Felek senüñ tutalum girdi destüñe furṣat
12. Hemān bu deñlü cihānı fesāda virmezler

4. **felekde:**-*de*
Gazel 235
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
9. Felekde kāmver olmaḳ hüner degül Nābī
10. Hüner bir ehl-i dile ṣarf-ı himmet itmekdür

5. **felek:**
Gazel 391
Mısra: **13**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
13. Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
14. Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ

6. **felek:**
Gazel 393
Mısra: **3**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
3. Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
4. Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduḳ

7. **felek:**
Gazel 400
Mısra: **11**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
11. Zer-şemselerle cild-i zer-efşān ile felek
12. Evrāḳıdur kitāb-ı debistān-i ḥikmetüñ

8. **felek:**
Gazel 421
Mısra: **2**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
1. Tevāfuk itmedesin çünki devrine cāmuñ
2. Felek senüñ de döner gibi cāma encāmuñ

9. **felek:**
Gazel 504
Mısra: **7**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
7. Felek firāḳ ile itdi derūnumı ḫum-ı nīl
8. Kederden āyine-i āb gibi sāde idüm

10. **felek:**
Gazel 525
Mısra: **3**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
3. Rıżāsıyla felek erbāb-ı ṭabʿa eylemez iḥsān
4. Müsādif düşse gāhī anı da andan ḫayāl itmem

11. **felek:**
Gazel 564
Mısra: **13**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
13. Felek tā key bu efʿāl-i ġarībe zīr-destāna
14. Sen inṣāf eyle bāri sende de bir infiʿāl olsun

12. **felek:**
Gazel 601
Mısra: **5**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
5. Bih-būdī-i ümīdüme saʿy itme ey felek
6. Rüsvāy ider cerāḥat-ı nāsūr merhemin

13. **felek:**
Gazel 630
Mısra: **6**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
5. Āmāde iken māh gibi nāvek-i dil-dūz
6. Ḳādir mi felek geçmeġe pīrāhenümüzden

14. **felek:**
Gazel 702
Mısra: **15**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
15. Felek ḳıyāmete dek ḫarca ḳıymaz ey Nābī
16. Beş on çil akçesi var ṣürre-i S̱üreyyāda

15. **felek:**
Gazel 713
Mısra: **15**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
15. Sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş gibi felek
16. Var ḥeft beyti bir meh-i ḫoş-ṭalʿat üstine

16. **felek:**
Gazel 714
Mısra: **15**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
15. Ehl-i ḥarf olsa da sāde ḳomaz ayaḳda felek
16. Ḳaldurur pāre-i evrāḳı gören rāh üzre

17. **felek:**
Gazel 719
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
9. Felek bu gūne tehī dūş-ı ʿizzet eyledi yoḫsa
10. Metāʿ-ı şöhrete dellāl idük zamān ile biz de

18. **felekle:**-*le*
Gazel 775
Mısra: **1**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aḫter ḫuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ḫuṣūṣında

19. **felek:**
Tarih 143
Mısra: **8**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.
7. Bu luʿbetgāhda göstermeġe yek cüzʾi ḳalmışken
8. Ḳażā bāziçe-i tāze felek manṣūbe-i maṣraf

20. **felekde:**-*de*
Gazel 655
Mısra: **3**
Gökyüzü, sema.
3. Felekde māh-ı nev bābüʾs-selāmuñ cilvegāhıdur
4. Bunuñ kındīlidür ḥūr matlaʿ-ı nūr u żiyādur bu

21. **felekde:**-*de*
Gazel 16
Mısra: **8**
Gökyüzü, sema.
7. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle
8. Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

22. **felekden:**-*den*
Gazel 142
Mısra: **11**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) II Dünya.

11. Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
12. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

23. **felekde:**-*de*
Gazel 78
Mısra: **4**
Gökyüzü, sema.
3. Mis̱āl-i māh televvün degül şiʿār bize
4. Felekde mihr-i kemālüz nümūdumuz birdür

24. **felek:**
Gazel 180
Mısra: **13**
Gökyüzü, sema.
13. Basṭ-ı ās̱ār itmede muḥtācdur ḫāke felek
14. Nābīyā her ʿizzetün āmīzişi ẕılletledür

25. **felekde:**-*de*
Gazel 831
Mısra: **1**
Gökyüzü, sema.
1. Degül felekde dıraḫşān olan sitāre gibi
2. Olur ġubār-ı fenā riḫte şerāre gibi

26. **felekde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **180**
Gökyüzü, sema.
179. Vücūd-ı pāküñi ekdārdan ṣıyānet içün
180. İder felekde melekler taṣadduḳāt-ı nüẕūr

27. **felekler:**-*ler*
Kaside 8
Mısra: **65**
Gökyüzü, sema.
65. Ferş iderdi yüzüni ḫāke felekler çoḳdan
66. Olsa şāyeste-i dehlīzi eger köhne ḥaṣīr

28. **felekde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **60**
Gökyüzü, sema.
59. Ḳomadı baḫt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
60. Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aḫter

29. **felek:**
Kaside 10
Mısra: **21**
Gökyüzü, sema.
21. Felek cevāhir ile dāmenin pür itmişdür
22. Diler ki maḳdem-i ʾīd ü bahāra ide nis̱ār

30. **felek:**
Kaside 10
Mısra: **23**
Gökyüzü, sema.
23. Hilāl-i ʿīd degül şāne virdi gördi felek
24. ʾArūs-ı ṭāliʿümüñ zülfüni perīşān-tār

31. **felek:**
Kaside 11
Mısra: **115**
Gökyüzü, sema.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Nis̱ār ider ser-i endīşem üzre dürr-i ḫoş-āb

32. **felek:**
Kaside 11
Mısra: **117**
Gökyüzü, sema.
117. ʿAceb mi sözlerüme eylese felek taʿẓīm
118. ʿAceb mi nāmumı añduḳça gözlese ādāb

33. **felekde:**-*de*
Kaside 11
Mısra: **119**
Gökyüzü, sema.
119. Benüm gibi kimüñ olmış felekde memdūḥı
120. Bir āṣaf-ı hüner-āver vezīr-i luṭf-meʿāb

34. **felek:**
Kaside 14
Mısra: **40**
Gökyüzü, sema.
39. O ṣadr-ı aʿẓam-ı efḫam niẓām-ı ʿālem-gīr
40. İder felek şeref-i kevkebinden istimdād

35. **felek:**
Kaside 16
Mısra: **185**
Gökyüzü, sema.
185. Taḥṣīl içün rıżā-yı hümāyūnını felek
186. Gerdān olup gözetmededür vaḳt-i fırṣatı

36. **felek:**
Kaside 21
Mısra: **16**
Gökyüzü, sema.
15. Ḥażret-i Devletgirāy Ḫān pādişāh-ı kār-dān
16. Kim felek çākerligine müşterīdür cān ile

37. **felekde:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **92**
Gökyüzü, sema.
91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ḳaldı as̱arı felekde nice fetḥ-i küberā

38. **felekden:**-*den*
Kaside 24
Mısra: **61**
Gökyüzü, sema.
61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün mes̱elā

39. **felek:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **47**
Gökyüzü, sema.
47. Girdi ol şevḳ ile semāʿa felek
48. Cebhe-sāy oldı ḫāk-ı şükre melek

40. **felek:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **19**
Gökyüzü, sema.
19. Sevābitdür evlādı kendü felek
20. Nüḳūş-ı sitāre içinde melek

41. **felek:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **36**
Gökyüzü, sema.
35. Öper rūy-ı ḫurşīdi tūb-ı zeri
36. Olur itse erzān felek mihteri

42. **felekden:**-*den*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Gökyüzü, sema.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

43. **felekde:**-*de*
Tarih 20
Mısra: **13**
Gökyüzü, sema.
13. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
14. Düşdi Ḳamançe ḥışnına nūr-ı Muḥammedī

44. **felek:**
Tarih 76
Mısra: **20**
Gökyüzü, sema.
19. Pederle māderün saʿdi aña itmiş sirāyet kim
20. Felek terbīʿ-i saʿdeyn itdügi gün oldı zāyende

45. **felekler:**-*ler*
Tarih 76
Mısra: **31**
Gökyüzü, sema.
31. Felekler eyledi def mihr u māhın baḥr gird-ābın
32. Zemīn ü āsmān hem raḳs idüp hem oldı ḫᵛānende

46. **felek:**
Tarih 82
Mısra: **55**
Gökyüzü, sema.
55. Kimisi dir bu zer ṭabaḳla felek
56. Kime niʿmet-fürūş olur ʿacabā

47. **felek:**
Tarih 92
Mısra: **40**
Gökyüzü, sema.
39. Bāḫuşūş ola bunun ṣāḥibi bir āṣaf kim

40. Felek ādāb u vekārından ider istiḥyā

48. **felekde:**-*de*
Tarih 96
Mısra: **12**
Gökyüzü, sema.
11. Başınca ḳadem ṣadr-ı ḫāniyyete
12. Felekde melek oldı midḥat-serāy

49. **felekde:**-*de*
Tarih 98
Mısra: **3**
Gökyüzü, sema.
3. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
4. Bālā binā maḳām-ı ezān-ı Muḥammedī

50. **felek:**
Tarih 127
Mısra: **48**
Gökyüzü, sema.
47. Vüsʿat-ı ḫulḳına nisbetle melek teng-mizāc
48. Ḫayme-i cāhına nisbetle felek köhne-binā

51. **felek:**
Tarih 140
Mısra: **1**
Gökyüzü, sema.
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīḫin felek
2. Keff-i Sulṭān Aḥmedʾe lāyıḳ ne nāzende tüfek

52. **felek:**
Tarih 144
Mısra: **43**
Gökyüzü, sema.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ḫāke çekdi gūşın māh-tāb

53. **felekde:**-*de*
Gazel 355
Mısra: **9**
Gökyüzü, sema.
9. Felekde ḫaste-i hicrāna taklīd eyleyüp Nābī
10. Gice tā ṣubḥ olınca dīde-i bī-ḫᵛāb göstermiş

54. **felek:**
Tarih 42
Mısra: **2**
Talih, alınyazısı, yazgı.
1. Ey ḫoşa cāygāh-ı nev-bünyād
2. Ḳodı nāmın felek Ḥüseyn-ābād

55. **felekde:**-*de*
Gazel 132
Mısra: **10**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
9. Ḫayāl-i pīrehen itdükçe ḳadd-i şūḫ-ı maʿnāya
10. Felekde çerḫa-i māh-ı şeb-ārā penbe-rīsümdür

56. **felek:**
Gazel 411
Mısra: **10**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
9. Olmasak biz kime ʿarż eyler idi envārın
10. Felek anlar mı ʿaceb ḳadrini iḥsānumuzuñ

57. **felek:**
Gazel 519
Mısra: **9**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
9. Bedr ü hilāli taḫta-i taʿlīm ider felek
10. Meşḳ-i kemāli māh-be-māh itmeyem disem

58. **felek:**
Gazel 563
Mısra: **15**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
15. Felek menʿ eylemek düşmez saña erbāb-ı ḥācātı
16. ʿUluvv-ı şān bulur ḫırmen ziḥām-ı ḫūşe-çīninden

59. **felek:**
Gazel 587
Mısra: **1**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
1. Gül-gūne-i şafakla felek ġāzelenmesün
2. Düşmez o pīre-zen ḳatı ṭannazelenmesün

60. **felek:**
Gazel 627
Mısra: **4**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

61. **felekden:**-*den*
Gazel 786
Mısra: **1**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
1. İtdi dili ser-geşte felekden de ziyāde
2. Döndürdi beni kendüye āḫir Dede-zāde

62. **felek:**
Gazel 809
Mısra: **1**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
1. Aldanma bāb-ı mihri felek bāz iderse de
2. Nā-rāstdur nevāzişe āġāz iderse de

63. **felek:**
Gazel 835
Mısra: **6**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
5. Ḳaṭre-i noḳṭam iken zīver-i āġūş-ı seḥāb
6. Legen-i nūna felek dāġ-ı derūn itdi beni

64. **felek:**
Gazel 875
Mısra: **6**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

65. **felekde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **170**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
169. Çerāġ-ı ẕāṭuña pervāne-i per-efşāndur
170. Felekde ṣaff-ı melāʾik hevāda fevc-i ṭuyūr

66. **felek:**
Kaside 9
Mısra: **99**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
99. Felek almış eline dāʾire-i zerrīnin
100. O hevā ile ki bezminde ola rāmişger

67. **felek:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

68. **felek:**
Kaside 13
Mısra: **122**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
121. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i ḳān-ı kerem kim nāmın
122. Bulsa ḫurşīdine eylerdi felek naḳş-ı ḫitām

69. **felek:**
Kaside 14
Mısra: **4**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ḫurrem ü şād

70. **felek:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
11. Güşāyiş-i der-i iḳbāl ile felek ḫurrem
12. Zuhūr-ı mevsim-i ikrām ile zamān dil-şād

71. **felek:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
25. Dīvān-ı ṣadāretde felek görmedi misḷün
26. Aḥkāmuñı ber-vefḳ-i murād eylesün Allāh

72. **felek:**
Tarih 30
Mısra: **24**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
23. Var mıdur ḥüsnüñde noḳṣanı temāşā it diyü

24. Yem degül ṭutdı felek āyīne-i İskenderi

73. **felek:**
Tarih 30
Mısra: **72**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
71. Mevsim-ı ʿadlinde çekdüm ẓulmden destüm diyü
72. Mihr-i encümle felek itmiş müretteb maḥżarı

74. **felek:**
Tarih 30
Mısra: **76**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
75. Şaḫne-i ʿadli girelden çārsūy-ı ʿāleme
76. İtdi berçīde felek hengāme-i şūr u şeri

75. **felek:**
Gazel 82
Mısra: **14**
Gökyüzü, felek, devran, alem.
13. Nevāl-i ʿayşı bu miḥnet-serāda ey Nābī
14. Felek virürse de bī-ḳayd-ı imtinān mı virür

76. **felekler:***-ler*
Tarih 76
Mısra: **4**
Gökyüzü, sema.
3. Cihāndār-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed kim
4. Felekler ārzū eyler derinde olmaġa bende

felekden:
1. **felekden:**
Gazel 171
Mısra: **2**
Felek yüzünden.
1. Bu devrānda ṣafā-yı ḫāṭıra nāʾil mi ḳalmışdur
2. Felekden dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil mi ḳalmışdur

felek-i dānişe:
1. **felek-i dānişe:***-e*
Kaside 9
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Bilge felek.
117. Behremend olsa nʾola ẕerreler iḥsānuñdan
118. Şimdi sensin felek-i dānişe mihr-i enver

felek-i iltifāt:
1. **felek-i iltifāt:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül alma seması.
5. Ẕāt-ı velī ẕāt-ı kerīmüʾṣ-ṣıfāt
6. Mihr-i nevāziş felek-i iltifāt

felek-kevkebe:
1. **felek-kevkebe:**
Kaside 8
Mısra: **45**
Feleğin ihtişamı.
45. O şehenşāh-ı celī-ḳadr felek-kevkebe kim
46. İder evṣāfına aʿyān-ı melāʾik tevḳīr

felek-pāye:
1. **felek-pāye:**
Tarih 92
Mısra: **43**
Felek kadar yüksek mertebe.
43. Āsmān-ḳadr ü felek-pāye ʿAlī Pāşā kim
44. Rütbe-i cāhını taḥrīr idemez istīfā

felek-sā:
1. **felek-sālıḳdan:***-dan*
Gazel 552
Mısra: **6**
Felek gibi olma.
5. Ne ḳadar ṭabʿ-ı esāsında tenezzül var ise
6. Yine geçmez ser-i dīvārı felek-sālıḳdan

fem fem üstine kor:
1. **fem fem üstine kor:***-r*
Gazel 707
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dudak dudak üstüne koymak.
3. Her kim ki kor öpüp lebüni fem fem üstine
4. Eyler cerāḥat-ı diline em em üstine

fen:
1. **fende:***-de*
Gazel 811
Mısra: **12**
Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.
11. Hezārūn āferīn ṣad-gūne taḥsīn desti var olsun
12. Ne gelmişdür ne gelmek muḥtemeldür miṡli bu fende

2. **fenden:***-den*
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.
1. Ẕihn-i pāki cümle fenden sūdmend
2. Kimde vardır böyle ṭabʿ-ı ser-bülend

3. **fende:***-de*
Tarih 125
Mısra: **18**
Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.
17. Ḥacı İsmāʿīl o üstād-ı sanādīd-i rumāt
18. Ki bu fende o idi pīr-i ferīd-i yek-tā

fenā:
1. **fenā:**
Gazel 148
Mısra: **6**
Yokluk, yok olma.
5. Faḳīr mūre olur ḳayd-ı bāl ʿayn-i belā
6. Vedāʿı nāf-ı zemīnden fenā bozundısıdur

2. **fenā:**
Gazel 95
Mısra: **13**
Yokluk, yok olma.
13. Fenā rüsūm-ı teġayyür-pezīr-i ʿālemdür
14. Beḳā hülāṣa-yı maʿnā-yı āferīnişdür

3. **fenāsın:***-sı, -n*
Gazel 339
Mısra: **5**
Yokluk, yok olma.
5. Fenāsın añlamış nergis ḳadar yoḳ bāġ-ı devranuñ
6. Daḫı ḫᵛāb-ı ʿademden açmadan çeşmin kefenlenmiş

4. **fenā:**
Kaside 14
Mısra: **120**
Yokluk, yok olma.
119. Daḫı mehābet-i şemşīrüñ anda bāḳīdür
120. Fenā girīvesine ḳaçdı fırḳa-i ilhād

5. **fenāsın:***-sı, -n*
Tarih 17
Mısra: **3**
Yokluk, yok olma.
3. Añlayup gencīne-i dehrüñ fenāsın ʿākibet
4. Çekdi genc-i müsteʿār-ı dehr-i fāniden eli

6. **fenāda:***-da*
Gazel 276
Mısra: **6**
Yok olmaya mahkum dünya.
5. Bir maṭlaba esirliğinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

7. **fenā:**
Kaside 2
Mısra: **33**
Fani, geçici, sonu olan.
33. Bu fenā ṣaydgehinde ʿacabā var mı ola
34. Ṣayd içün kendisi ṣayd oldıġın añlar ṣayyād

8. **fenā:**
Gazel 485
Mısra: **8**
İyi nitelikte olmayan, kötü.
7. İnṣāf olunsa zāhid-i ḫuşküñ riyāları
8. Rindān ile muʿāmelesinden fenā degül

fena ṣafḥasını:
1. **fena ṣafḥasını:***-nı*
Gazel 69
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Yokluk sayfası.

33. Beytler yapmada miʿmār-ı ḳalem ey Nābī
34. Bu fena ṣafḥasını cāy-ı iḳāmet mi ṣanur

fenā ṣaḥnında:
1. **fenā ṣaḥnında:**-*n, -da*
Gazel 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk meydanı.
3. Gelen mihmānın eyler sīr-çeşm-i niʿmet-i vaḥdet
4. Fenā ṣaḥnında ẖᵛān-ı mā-ḥażardur ḥalḳa-i tevḥīd

fenā-yı ʿāleme:
1. **fenā-yı ʿāleme:**-*e*
Gazel 710
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın gelip geçiciliği, faniliği.
3. Görüp sūz-ı derūnın çūp-ı tenbākū ḳıyās itme
4. Fenā-yı ʿāleme engüşt-i ḥayretdür dehenlerde

fenā-yı ʿālemi:
1. **fenā-yı ʿālemi:**-*i*
Gazel 86
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Geçici olan dünya.
13. Çeşm-i ʿibretle baḳan añlar fenā-yı ʿālemi
14. Nüsẖa-i şeh-nāme Nābī mevʿize ṣūretlüdür

2. **fenā-yı ʿālemi:**-*i*
Gazel 702
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın gelip geçiciliği, faniliği.
13. Fenā-yı ʿālemi eyler cemāʿata tefhīm
14. Cenāze vaʿża çıḳup kürsī-i muṣallada

fener:
1. **feneri:**
Gazel 861
Mısra: **17**
Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı (hayal feneri bağlamında).
17. Feneri rūşen iden şemʿ-i żiyā-güsteridür
18. Nūr-ı bāṭınla virür ṣūrete ṣayḳal maʿnā

2. **fenerdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **16**
Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı.
15. Teṣāvīr ile tezyīn eylemiş ṣūretger-i ḥikmet
16. Döner şemʿ-i maḥabbetle fenerdür ḥalḳa-i tevḥīd

3. **fener:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı.
7. Pest oldı ḳadrüm eyleyeli terk-i sūz-ı ʿaşḳ
8. Her kim beni görürse söyünmiş fener ṣanur

4. **fenerüñ:**-*üñ*
Gazel 458
Mısra: **12**
Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı.
11. Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
12. Tehī eritmeyelüm bağrı yağını fenerüñ

5. **fener:**
Gazel 570
Mısra: **4**
Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı.
3. Şām ser-ʿaskeridür ṣaf-şiken-i ẓulmetdür
4. Fener āhenden iderse nʾola ḳat ḳat kemerin

6. **fener:**
Gazel 633
Mısra: **4**
Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı.
3. İtmez düşürse pīrehenin yaḳmada ḳuṣūr
4. Şemʿa fener viḳāye iken rüzgârdan

fenn:
1. **fen:**
Kaside 17
Mısra: **43**
Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

2. **fennüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **42**
Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.
41. Lücce-i ʿilm ü hüner baḥr-i muḥīt-i maʿrifet
42. Cümle fennüñ ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi defteri

fenn-i aẖlāḳ-ı mekārimden:
1. **fenn-i aẖlāḳ-ı mekārimden:**-*den*
Tarih 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlilik ahlakının ilmi.
3. Ẕātıdur ol nusẖa-i pākīze-i iḳbāl kim
4. Fenn-i aẖlāḳ-ı mekārimden olınmış münteẖab

fenn-i debistān-ı ḳanāʿat:
1. **fenn-i debistān-ı ḳanāʿat:**
Gazel 26
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kanaat okulunun ilmi.
11. Hep mesʾele-i mebḥaṡ-ı āsāyiş-i dildür
12. Taḥṣīl olunan fenn-i debistān-ı ḳanāʿat

fenn-i hasendür:
1. **fenn-i hasendür:**-*dür*
Gazel 73
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik sanatı, ilmi.
5. Naḥv-ı rindī ne güzel fenn-i hasendür kʾanda
6. Rāciʿ olmaz cānib-i teʾnise żamīr

fenn-i ḥikmetde:
1. **fenn-i ḥikmetde:**-*de*
Gazel 257
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hikmet ilmi.
9. Cümle bir kāʾidedür mesʾele-i hicr ü viṣāl
10. Fenn-i ḥikmetde münāfāt-ı esālīb olmaz

fenn-i ḥikmetüʾl-ʿaynı:
1. **fenn-i ḥikmetüʾl-ʿaynı:**
Gazel 263
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Göz ve görme ile ilgili bilim.
3. Gören hep anda görür fenn-i ḥikmetüʾl-ʿaynı
4. Sevād-ı dīdesinün dersẖānesin bilürüz

fenn-i mey-ẖᵛārīde:
1. **fenn-i mey-ẖᵛārīde:**-*de*
Gazel 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İçki içme ilmi.
1. Rind-i mey-nūşem ki sāġar sāġar-ı güldür baña
2. Fenn-i mey-ẖᵛārīde de ġam üstād-ı kāmildür baña

fenn-i uṣūl-ı ḥüsni:
1. **fenn-i uṣūl-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 276
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik usullerinin bilimi.

9. Yārüñ havāşī-i ḫaṭına diḳḳat itmedük
10. Fenn-i uṣūl-ı ḥüsni ʿaceb sāde görmişüz

ferʿ:
1. **ferʿden:**-*den*
Gazel 30
Mısra: **9**
İkinci derecede olan, teferruat.
9. Ümmīd-i nevāl aṣldan it ferʿden itme
10. Āteş var iken eyleme ḫākistere minnet

2. **ferʿde:**-*de*
Gazel 115
Mısra: **2**
Aslı oluşturan parça, kısım.
1. Ḫubān-ı cemāl aṣla mezāhir degül midür
2. Āṡār-ı aṣl ferʿde ẓāhir degül midür

ferāce:
1. **ferācedür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **2**
Ulema sınıfını törenlerde giydikleri bir tür cüppe.
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫᵛācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

2. **ferāce:**
Kıt'a 50
Mısra: **4**
Ulema sınıfını törenlerde giydikleri bir tür cüppe.
3. Hemīşe derzi Muḥammed yanuñda ḥāżır iken
4. Neden ferāce gibi böyle çāk çāk olmaḳ

ferāġ:
1. **ferāġı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **4**
Azat olma, kurtulma.
3. Tārāc ider nihāl-i güli ḫāksārlıḳ
4. Servüñ ferāġı ber-zede dāmānlıġındadur

ferāġ eylesek:
1. **ferāġ eylesek:**-*se, -k*
Gazel 282
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Vaz geçmek.
13. Mest-i ṣahbā-yı vefāyuz eylesek farżā ferāġ
14. Bir nice maḫmūrı sīr-āb itmedür keffāremüz

feragat eyledük:
1. **feragat eyledük:**-*dük*
Gazel 448
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hakkından vazgeçmek, el çekmek.
11. Virüp ser-rişte-i ġavġāya fayṣal baḫt ü tāliʿle
12. Feragat eyledük şemşīrden ḫançerden el çekdük

ferāġat-ı ḫāṭırla:
1. **ferāġat-ı ḫāṭırla:**-*la*
Gazel 246
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönlün rahatlaması.
5. Sünbül ṭakar ferāġat-ı ḫāṭırla başına
6. Limānladuḳça lengerin alup sefīneler

2. **ferāġat-ı ḫāṭırla:**-*la*
Gazel 246
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönlün rahatlaması.
5. Sünbül ṭakar ferāġat-ı ḫāṭırla başına
6. Limānladuḳça lengerin alup sefīneler

ferāġ-ı ḥavṣalayuz:
1. **ferāġ-ı ḥavṣalayuz:**-*y, -uz*
Gazel 288
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aklın huzuru.
11. Ferāġ-ı ḥavṣalayuz ʿaşḳda ṣafāmuz var
12. Raḳīb ile hele yoḳ bed-maʿāşlıḳlarumuz

ferāġ-ı pirehenin:
1. **ferāġ-ı pirehenin:**-*in*
Gazel 354
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gömleğin el çekmesi, vazgeçmesi.
3. Ferāġ-ı pirehenin geçmeyince añlamadum
4. Ki ẕevḳ-bāfte-i ḳargāh-ı ʿuzlet imiş

ferāġ-ı ẕehāb itmedüm:
1. **ferāġ-ı ẕehāb itmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kaside 11
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Gitmekten feragat etmek, gitmekten vazgeçmek.
33. Didüm sipihre bunı sen de fehm idersin kim
34. Ben iḫtiyārum ile itmedüm ferāġ-ı ẕehāb

ferāḥ:
1. **ferāḥdur:**-*dur*
Gazel 362
Mısra: **14**
Sevinç ve mutluluk, şenlendiren, iç açıcı.
13. Nʾola bulunsa da bir gūşesinde düzd-i nifāḳ
14. Ferāḥdur o ḳadar Nābiyā cihān-ı ḫulūṣ

2. **ferāḥ:**
Kaside 9
Mısra: **67**
Sevinç ve mutluluk, şenlendiren, iç açıcı.
67. Geldi bir velvele-endāz ferāḥ nāmında
68. Menzilümden beni etbāʿum ile itdi be-der

3. **ferāḫ:**
Gazel 62
Mısra: **8**
Sevinç ve mutluluk, şenlendiren, iç açıcı.
7. Olur sebük-serī-i cüdā farḳ-ı naḳş u ziyād
8. Ferāḫ ḥavṣaladur baḥr bir ḳarāra gelür

ferāḥ ola:
1. **ferāḥ ola:**-*a*
Tarih 84
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.
7. Dil-bestegānınuñ biri tārīḫini didi
8. Seyyīd ʿAlī Efendiʾye cennet ferāḥ ola

feraḥ olsa:
1. **feraḥ olsa:**-*sa*
Gazel 126
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahatlamak, ferahlamak.
5. Sāḥa-i cāh feraḥ olsa gider ẕevḳ-i ferāġ
6. Rāḥatuñ leẕẕeti peyġūle-güzīn olmadadur

feraḥ-ābād-ı kevnün:
1. **feraḥ-ābād-ı kevnün:**-*ün*
Tarih 143
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bolluk ve ferahlıkla dolu varlık alemi.
5. Miṡāl-i ḳāfiye çeşm-i ümīde teng iken ʿālem
6. Feraḥ-ābād-ı kevnün eylemişken vehm-i neşrin lef

feraḥ-cāy-ı nā-şinīde-miṡāl:
1. **feraḥ-cāy-ı nā-şinīde-miṡāl:**
Tarih 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri görülmemiş/duyulmamış ferah veren mevki.
1. Zihī sütūde feraḥ-cāy-ı nā-şinīde-miṡāl
2. Ki ḥüsn-i ṭarḥı virür ḫāṭır-ı ġamīne ṣafā

ferāhem:
1. **ferāhem-kerdedür:**-*dür*
Tarih 76
Mısra: **11**
Toplayan, bir araya getiren.
12. Olınmuş derdi gūyā ġayr-i eṭfāle perākende
11. Ferāhem-kerdedür ẕātında ṣāf-ı aḥsenüʾt-takvīm

ferāḫ-ḥavṣala:

1. **ferāḫ-ḥavṣaladur:**-*dur*
Gazel 458
Mısra: **13**
Havsalası geniş.
13. Ferāḫ-ḥavṣaladur Nābiyā ki hażm eyler
14. O şūḫ pīş-i lebinde ezildügin şekerüñ

feraḫ-ı ḫāṭır-ı dīn:
1. **feraḫ-ı ḫāṭır-ı dīn:**
Kaside 24
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
İslamın/ahiretin gönlünü rahatlatan.
41. Māye-i girye-i düşmen sebeb-i ḫande-i dost
42. Feraḫ-ı ḫāṭır-ı dīn ḳuvvet-i ḳalb-i dünyā

ferāh-meşreb-i ʿaşḳuñ:
1. **ferāh-meşreb-i ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 326
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşkın geniş meşrebi, rahat yaradılışı.
5. Ferāh-meşreb-i ʿaşḳuñ derūnı memleḥadur
6. Mis̱āl-i mevce-i yem dest-i red nedür bilmez

feraḥnaḳ itmeden:
1. **feraḥnaḳ itmeden:**-*me, -den*
Gazel 467
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ferahlatmak, sevindirmek.
5. Ne sūd aʿdā-yı bed-ḫᵛāhı feraḥnaḳ itmeden ġayri
6. Ḫilāf-ı gerdişinden çerḫün iẓhār-ı melāl itmek

ferāh-resān itmiş:
1. **ferāh-resān itmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **362**
Kelime Tipi: -
Ferah, sevinç veren yapmak.
361. Destini vaḳf-ı bī-kesān itmiş
362. Nuṭḳ-ı pākin ferāh-resān itmiş

ferāmerz:
1. **ferāmerz:**
Kaside 13
Mısra: **162**
İran mitolojisinde Rüstem-i Zal'ın oğlu.
161. Kim ola Ḫusrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmers̱
162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

ferāmīn-i ḳadīm:
1. **ferāmīn-i ḳadīm:**
Kaside 18
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Eski fermanlar.
47. İşte köhne berevāt işte ferāmīn-i ḳadīm
48. Ḥaḳḳ-ı inṣāf ile taṭbīḳ olunursa daʿvā

ferāmūş:
1. **ferāmūşlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 332
Mısra: **6**
Unutulmuş.
5. Ümmīddür ki pür ide ṣahbā-yı iltifat
6. Mīnā-yı köhne gibi ferāmūşlardanuz

ferāmuş eyle:
1. **ferāmuş eyle:**
Gazel 799
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Unutup gitmek.
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

ferāmūş eylemiş gelmiş:
1. **ferāmūş eylemiş gelmiş:**-*miş*
Tarih 26
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Unutup gelmek.
13. Cinānuñ güllerin Rıḍvān ferāmūş eylemiş gelmiş
14. Gül-i taṣvīrinüñ bin cān ile olmış ḫarīdārı

ferāmūş eylese:
1. **ferāmūş eylese:**-*se*
Gazel 813
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Unutmak.
1. Cām-ı laʿlin ʿāşıḳ-ı şeydā biraz nūş eylese
2. Güft-gūy-ı ʿaḳl u idrāki ferāmūş eylese

ferāmūş eyleyen:
1. **ferāmūş eyleyen:**-*y, -en*
Kaside 1
Mısra: **161**
Kelime Tipi: -
Unutmak.
161. Bu nān u bu nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyen cāhil
162. Ne ṣūretle olur ümmīdvār-ı niʿmet-i ferdā

ferāmūş eyleyenler:
1. **ferāmūş eyleyenler:**-*y, -en, -ler*
Gazel 313
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Unutmak.
7. Çıḳar mı ḫātırumdan lez̲z̲et-i gül-būse-i- laʿli
8. Nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyenler behremend olmaz

ferāmuş idebilsem:
1. **ferāmuş idebilsem:**-*ebil, -se, -m*
Gazel 533
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Unutmak.
1. Esrār-ı ḫaṭuñla dili medhūş idebilsem
2. Bir kez ġam-ı dünyāyı ferāmuş idebilsem

ferāmūş ider:
1. **ferāmūş ider:**-*er*
Gazel 862
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Unutmak.
7. ʿAceb ne tīz ferāmūş ider cebīn-i ġurūr
8. Ḥaṣīr-i mescide her rūz çihre-sālığını

ferāmuş idüp:
1. **ferāmuş idüp:**-*üp*
Gazel 113
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Unutmak.
3. Kāfir-dilān-ı ḥırṣ ferāmuş idüp Ḥaḳʾı
4. Şimdi ṣanem-mis̱āl perestiş ġurūşadur

ferāmūş itdi:
1. **ferāmūş itdi:**-*di*
Tarih 138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Unutmak, unutturmak.
5. Görüp ārāyişini saḳf-ı zer-ender-zerinüñ
6. Zīnetin itdi ferāmūş sipihr-i ḫod-bīn

ferāmūş itdüñ:
1. **ferāmūş itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 9
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Unutmak.
49. Şimdi nʾoldı ki bizi böyle ferāmūş itdüñ
50. Hiç umulmazdı ki bizden geçesin tā bu ḳadar

ferāmūş itdürür:
1. **ferāmūş itdürür:**-*ür*
Tarih 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Unutturmak.
1. Rūz-ı itmāmında bu cāy-ı meserret-güsterüñ
2. Kim temāşāsı ferāmūş itdürür peymāneyi

ferāmūş itmiş:
1. **ferāmūş itmiş:**-*miş*
Gazel 805
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Unutmak.
3. Lez̲z̲et-i būse-i çeşmüñle ferāmūş itmiş
4. Yidügin sürme siyāset-kede-i hāvende

ferāmūş itmişüz:

1. **ferāmūş itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 292
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Unutmak.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger
6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

ferāmūş itse:
1. **ferāmūş itse:**-*se*
Gazel 864
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Unutmak.
9. Lāle hem-ḫᵛābī-i emvātı ferāmūş itse
10. Ḫāṭırında girih-i dāg-ı derūn olmaz idi

ferāmūş olındı:
1. **ferāmūş olındı:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Unutulmak.
5. Ṣabāḥ olınca ferāmūş olındı şemʿ gibi
6. Giceyle tāb-dih-i encümenlicüklerümüz

ferd:
1. **ferd:**
Kaside 24
Mısra: **10**
Kişi, insanlardan her biri.
9. Açdı sudāger-i tevfīḳ yine dükkānın
10. İtdi her ferd murād itdügi kālā-yı ḳabā

2. **ferd:**
Kıt'a 102
Mısra: **2**
Kişi, insanlardan her biri.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz s̱ānī

3. **ferde:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **196**
Kişi, insanlardan her biri.
195. Bulmadı kimse bu tensīḳ-i umūra tevfīḳ
196. Daḫı bir ferde naṣīb olmadı bu şān u bu nām

ferd ḳalur:
1. **ferd ḳalur:**-*ur*
Kıt'a 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tek kalmak, yalnız kalmak.
3. İftirāḳ eyler ise birbirisinden ammā
4. Hem peder ferd ḳalur żāyiʿ olur hem ferzend

ferd u ġarīb ḳala:
1. **ferd u ġarīb ḳala:**-*a*
Gazel 158
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tek başına, yalnız kalmak.
9. Nice mümkin ḳala ferdāda daḫı ferd u ġarīb
10. Nābīyā kim ki bu ʿālemde bu gün yarın arar

ferdā:
1. **ferdāya:**-*ya*
Gazel 364
Mısra: **12**
Yarın, gelecek zaman.
11. Yarın ne ẓuhūr eyleyecekdür ne bilürsin
12. Lāyıḳ mıdur imrūz ola ferdāya muʿārıż

2. **ferdāda:**-*da*
Gazel 485
Mısra: **12**
Yarın, gelecek zaman.
11. Pek ṣunduñ ey gürisne naẓar ḫᵛān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

3. **ferdā:**
Gazel 598
Mısra: **6**
Yarın, gelecek zaman.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

4. **ferdāyı:**-*y, -ı*
Tarih 137
Mısra: **4**
Yarın.
3. Ḥaleb bir gūne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

ferdāda:
1. **ferdāda:**
Gazel 158
Mısra: **9**
Gelecek, yarınlar.
9. Nice mümkin ḳala ferdāda daḫı ferd u ġarīb
10. Nābīyā kim ki bu ʿālemde bu gün yarın arar

ferdā-yı ḳıyāmet:
1. **ferdā-yı ḳıyāmet:**
Gazel 659
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kıyametin sonrası.
5. Günehkārum sefehkārum siyehkārum tebehkārum
6. Beni redd itme ferdā-yı ḳıyāmet yā Resūlaʾllāh

feres:
1. **feresüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **14**
At, at nevi.
13. O bizüm bārumızı çekmededür yolda nʾola
14. Bār-ı āb u ʿalefin biz daḫı çeksek feresüñ

feres-i ṭabʿın:
1. **feres-i ṭabʿın:**-*ı, -n*
Gazel 791
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Mizaç atı.
11. Nābī feres-i ṭabʿın sürsün bu yola yārān
12. Bir tāze zemīn buldum maʿmūre-i maʿnāda

ferhād:
1. **ferhād:**
Gazel 298
Mısra: **6**
Ferhad. (Ferhad meşhur bir aşk masalının kahramanlarından biridir. Şirin'in aşkı uğruna "Bîsütün" adlı dağı delmiş sürülerinin sütünü taze süt içmek isteyen Şirin'in bulunduğu vadideki kasra akıtmış, ancak masalın diğer kahramanı Hüsreve nisbetle arzusuna kavuşamamıştır. Ferhata râm olmayan Şirin Hüsrevi visâline kabul etmemiştir).
5. Şevḳ-i şīrīn ile biñ kūhken olmaz hem-pā
6. Kūh-ı ġam kesmede Ferhād ki dirler o bizüz

2. **ferhād:**
Gazel 590
Mısra: **10**
Ferhad. (Ferhad meşhur bir aşk masalının kahramanlarından biridir. Şirin'in aşkı uğruna "Bîsütün" adlı dağı delmiş sürülerinin sütünü taze süt içmek isteyen Şirin'in bulunduğu vadideki kasra akıtmış, ancak masalın diğer kahramanı Hüsreve nisbetle arzusuna kavuşamamıştır. Ferhata râm olmayan Şirin Hüsrevi visâline kabul etmemiştir).
9. Yine o nā-murāduñ olur başına belā
10. Şīrīn-i viṣālüñi Ferhād işitmesün

3. **ferhādʾa:**-*a*
Gazel 661
Mısra: **8**
Ferhad. (Ferhad meşhur bir aşk masalının kahramanlarından biridir. Şirin'in aşkı uğruna "Bîsütün" adlı dağı delmiş sürülerinin sütünü taze süt içmek isteyen Şirin'in bulunduğu vadideki kasra akıtmış, ancak masalın diğer kahramanı Hüsreve nisbetle arzusuna kavuşamamıştır. Ferhata râm olmayan Şirin Hüsrevi visâline kabul etmemiştir).
8. Gördüġümde ḫᵛābda Ferhādʾa da Mecnūnʾa da
7. Siz esīr-i ʿaşḳ-ı zensüz diyü itdüm serzeniş

4. **ferhād:**
Gazel 880
Mısra: **3**
Ferhad. (Ferhad meşhur bir aşk masalının kahramanlarından biridir. Şirin'in aşkı uğruna "Bîsütün" adlı

dağı delmiş sürülerinin sütünü taze süt içmek isteyen Şirin'in bulunduğu vadideki kasra akıtmış, ancak masalın diğer kahramanı Hüsreve nisbetle arzusuna kavuşamamıştır. Ferhata râm olmayan Şirin Hüsrevi visâline kabul etmemiştir).
3. Ferhād ile Kays eyledi ber-çīde metāʿın
4. Ey dil ser-i bāzār-ı melāmet saña ḳaldı

5. **ferhādʾa:**-*a*
Gazel 765
Mısra: **4**
Ferhad. (Ferhad meşhur bir aşk masalının kahramanlarından biridir. Şirin'in aşkı uğruna "Bîsütün" adlı dağı delmiş sürülerinin sütünü taze süt içmek isteyen Şirin'in bulunduğu vadideki kasra akıtmış, ancak masalın diğer kahramanı Hüsreve nisbetle arzusuna kavuşamamıştır. Ferhata râm olmayan Şirin Hüsrevi visâline kabul etmemiştir).
3. Bī-sütūnı bir işaretle ḳoparmaḳ ḳābil
4. Tīşesi serzeniş itmezse eger Ferhādʾa

6. **ferhād:**
Kaside 14
Mısra: **42**
Ferhad. (Ferhad meşhur bir aşk masalının kahramanlarından biridir. Şirin'in aşkı uğruna "Bîsütün" adlı dağı delmiş sürülerinin sütünü taze süt içmek isteyen Şirin'in bulunduğu vadideki kasra akıtmış, ancak masalın diğer kahramanı Hüsreve nisbetle arzusuna kavuşamamıştır. Ferhata râm olmayan Şirin Hüsrevi visâline kabul etmemiştir).
41. Yegāne Rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān kim
42. Süm-i semendi ider kūha itdügin Ferhād

ferhād ü ḳays:
1. **ferhād ü ḳays:**
Gazel 577
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ferhat ve Kays aşk mesnevi kahramanları Kays: Mecnun.
7. Düşde görmez sāye serv ü güli Ferhād ü Ḳays
8. Olsa da sāye-i müyesser bīd-i mecnūndur düşen

ferhād ü şīrīn dāstānın:
1. **ferhād ü şīrīn dāstānın:**-*n*
Gazel 477
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ferhat ile Şirin Efsanesi.
5. Ne ẕevḳ alsun esīr-i ʿaşḳ olan şeh-nāme cenginden
6. Baña eğlenmeġe Ferhād ü Şīrīn dāstānın bul

fer-i felek:
1. **fer-i felek:**
Kaside 16
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin parlaklığı.
139. Şāh-ı cihān ḫidīv-i ḫidīvān fer-i felek
140. Kim sāyesinde ḫalḳ bulur istirāḥati

ferīd-i dehr:
1. **ferīd-i dehr:**
Kaside 20
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Dünyada eşi olmayan, eşsiz kimse.
61. Ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿilm ü maʿārif ferīd-i dehr
62. Feyżullah ismi ḳaddine şāyeste ḫilʿati

ferīd-i devrān:
1. **ferīd-i devrān:**
Kaside 28
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın eşsizi.
29. Cenāb-ı mīr-i mükerrem ferīd-i devrān kim
30. Vücūd-ı pāki gül-i gülşen-i eb u ceddür

ferīd-i eyyāmuñ:
1. **ferīd-i eyyāmuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Zamanının bir tanesi.
17. Gelince söz bu ḳumāş üzre gelse pervāze
18. Ki lāne-zādesidür bir ferīd-i eyyāmuñ

ferīd-i zamān:
1. **ferīd-i zamān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **493**
Kelime Tipi: **-**
Zamanında tek olan, eşi bulunmayan, devrinin bir tanesi.
493. Dād ṣad dād ey ferīd-i zamān
494. Baḫt-ı bed-çihreden āmān āmān

ferīdüʾl-ʿaṣr:
1. **ferīdüʾl-ʿaṣr:**
Tarih 64
Mısra: **1**
Çağının benzersizi, eşsizi.
1. Ferīdüʾl-ʿaṣr ʿAbduʾllāh Efendi
2. Ki eyler kudsiyān evṣāfın inşād

ferīdūn:
1. **feridūn:**
Kaside 16
Mısra: **199**
Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

2. **ferīdūn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **65**
Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.
65. Ferīdūn u Dārā kemīn çākeri
66. Sikenderle Cem bende-i kemteri

ferīdun u ḳubād:
1. **ferīdun u ḳubād:**
Kaside 2
Mısra: **236**
Kelime Tipi: **-**
Şehname'de yeryüzü padişahı olmaları, adalet, doğruluk, iyilikseverlik ile anılan iki hükümdar.
235. Gitdi sekban u deli pāyesi ile ilerü
236. Bir alāy ḳara ḳura nāmı Ferīdun u Ḳubād

fermān:
1. **ferman:**
Gazel 345
Mısra: **18**
Emir ve buyruk (Kur'an-ı Kerim bağlamında).
17. Nābī kimi görsen yüridür ḥükmini nefsün
18. Ḥaḳḳun bize gönderdügi ferman unudulmış

2. **fermānı:**-*ı*
Gazel 81
Mısra: **6**
Emir, irade, buyruk.
5. Girih-i mū dil alur gerden-i kāfur üzre
6. Baḳalum ṣaḫlı beyāż üstine fermānı mı var

3. **fermāna:**-*a*
Gazel 363
Mısra: **12**
Emir, irade, buyruk.
11. Eczā-yı cihānbeste-i aḥkām-ı ḳażādur
12. Kim ḳādir olur itmege fermāna taʿarruż

4. **fermānı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **125**
Emir, irade, buyruk.
125. Taʿālluḳ eyler ise refʿ-i buʿda fermānı
126. Olur hilāl-i şeb-ārā fetīl-i şemʿa-i hūr

5. **fermānuña:**-*u, -ñ, -a*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Emir, irade, buyruk.
3. Fermānuña muḫalefete cürʾet eyleyen
4. Olsun dıraḫt-ı ʿömri benüm ḳāmetüm gibi

6. **fermāna:**-*a*
Tarih 56
Mısra: **34**
Emir, irade, buyruk.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-hᵛāhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

7. **fermānlar:**-*lar*
Gazel 90
Mısra: **10**
Osmanlı İmparatorluğu'nda padişahın verdiği, uyulması gerekli hükümleri taşıyan yazılı buyruk, yarlık.
9. Serinde olmayınca sāyesi kim iʿtibār eyler
10. ʿAceb mi dāmen-i ṭuġrāya rū-māl itse fermānlar

fermān itdi:
1. **fermān itdi:**-*di*
Gazel 626
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ferman etmek, buyurmak, emretmek.
7. Mihr-i ḥüsnüñ ḥabse fermān itdi gūyā māhı kim
8. Maḥv-ı endām eylese çıḳmaz derūn-ı hāleden

fermān itse:
1. **fermān itse:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Ferman etmek, buyurmak, emretmek.
69. Olur engüşt-i şihāba eger itse fermān
70. Devre-i Ḳavs-i ḳuzaẖ ḥalḳa-i teng-i zih-gīr

fermān-dih-i iḳlīm-i mükâfât idelüm:
1. **fermān-dih-i iḳlīm-i mükâfât idelüm:**-*elüm*
Gazel 517
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ödül diyarına hükmü geçen fermen etmek.
7. ʿĀlemüñ nīk ü bedinden olalum āsūde
8. ʿAfvı fermān-dih-i iḳlīm-i mükâfât idelüm

fermān-dih-i manṣıb-ı şerāfet:
1. **fermān-dih-i manṣıb-ı şerāfet:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Şereflilik rütbesini verme hükmü olan.
75. Ārāyiş-i mesned-i ẖilāfet
76. Fermān-dih-i manṣıb-ı şerāfet

fermāngeh:
1. **fermāngehde:**-*de*
Gazel 625
Mısra: **6**
Ferman kağıdında fermanın basıldığı yer.
5. Göñül bilmem niçün bī-zülf olan ruẖsāra baḳmazsın
6. Bu fermāngehde ṭuġrādan tehī menşūra ṣunmazsın

fermān-ı ʿaşḳa:
1. **fermān-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 742
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aşk fermanı.
11. Bir kez açılmasuñ ser-i ẖum yoẖsa kim baḳar
12. Fermān-ı ʿaşḳa şıḥne-i ṣabruñ yasağına

fermānı çıḳmadı:
1. **fermānı çıḳmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 275
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Padişah tarafından herhangi bir konuda emir verilmek.
9. Ḫaṭ şikest itmedi ruẖsārınuñ āb u tābın
10. Ḥüsnden ʿazli içün çıḳmadı fermānı henūz

fermān-ı münīf:
1. **fermān-ı münīf:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yüce ferman.
13. Biri ṭuġrā-yı dil-ārā biri fermān-ı münīf
14. Biri şerʿ ü biri kānun biri naẓm-ı ʿālem

fermān-ı rüzgāra:
1. **fermān-ı rüzgāra:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın fermanı, boyunduruğu.
3. Taʿlīm-i inḳiyāddur emr-i itāʿate
4. Fermān-ı rüzgāra olan imtis̱āl-i mevc

fermān-ı şeh-i ʿaşḳ:
1. **fermān-ı şeh-i ʿaşḳ:**
Gazel 224
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşk padişahının fermanı.
5. Ḥüccetle senüñdür bilürüz ṣavmaʿa zāhid
6. Fermān-ı şeh-i ʿaşḳ ile mey-ẖāne bizümdür

fermān-ı şerīfüñde:
1. **fermān-ı şerīfüñde:**-*üñ, -de*
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kutlu ferman.
19. Fermān-ı şerīfüñde olan pençe-i ḥükmi
20. Eṭfāl-i meʿālīye mihād eylesün Allāh

fermānkede-i ẖıṭṭā-i ẖāṭırda:
1. **fermānkede-i ẖıṭṭā-i ẖāṭırda:**-*da*
Gazel 379
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül ülkesine fermanı geçen.
3. Hāşā ki ẖayālüñ var iken eyleye ġayrī
4. Fermānkede-i ẖıṭṭā-i ẖāṭırda taṣarruf

fermān-rān-ı ʿālem:
1. **fermān-rān-ı ʿālem:**
Tarih 103
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aleme hükmden, cihanda hüküm süren.
7. Şehinşāh-ı bülend-i iḳbāl fermān-rān-ı ʿālem kim
8. Sezādur beyża-i ṭuġrāsı olsa beyża-i beyża

fermān-revā eyledi:
1. **fermān-revā eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hakim, vali yapmak.
3. Eyledi bir ẕāt-ı şerīfi Ḫudā
4. Çünki Ḥaleb şehrine fermān-revā

fermān-revā-yı nīşābūr:
1. **fermān-revā-yı nīşābūr:**
Kaside 7
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Nişabur valisi.
171. Ṣadā-yı kevkebe-i ṣaṭvetinden olmışdur
172. Esīr-i zelzele fermān-revā-yı Nīşābūr

ferrāce:
1. **ferrāceli:**-*li*
Kaside 17
Mısra: **2**
Eskiden genellikle kadınların sokağa çıkarken üstlerine giydikleri bir tür manto.
1. Çekmesün mi dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri
2. Yoḳ siyeh ferrāceli dūşīze-i nāzikteri

ferrāş-ı ṣabā:
1. **ferrāş-ı ṣabā:**
Gazel 827
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saba rüzgarı faraşı.
3. Serv sanmañ süpürüp gülşeni ferrāş-ı ṣabā
4. Ṭayamış bāġçe dīvārına cārūbları

ferrāş-ı ṣubḥ:
1. **ferrāş-ı ṣubḥ:**
Gazel 335
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sabah hizmetçisi.

3. Ferrāş-ı ṣubḥ sildi süpürdi çemenleri
4. Gülşende istirāḥatin itdi hevā heves

ferş:
1. **ferşinde:**-*in, -de*
Gazel 707
Mısra: **16**
Yaygı.
15. Gördüm şarāb-ḫāne-i eyyāmı Nābiyā
16. Ferşinde rū-nihāde yatur Cem Cem üstine

ferş olan:
1. **ferş olan:**-*an*
Gazel 747
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Yaymak, döşemek.
21. Dest-i taḥsīndür zemīne ferş olan berg-i ḫazān
22. Gülşen-i kevn ü fesāduñ Nābiyā üstādına

ferş-i berrāḳ-ı ruḫāmın:
1. **ferş-i berrāḳ-ı ruḫāmın:**-*ı, -n*
Gazel 705
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Pırıl pırıl mermer yaygısı.
15. Ferş-i berrāḳ-ı ruḫāmın eyledükçe secdegāh
16. Ṣāf olur āyīne-i imān Āyāṣufiyyeʾde

ferş-i rāh olmaḳ:
1. **ferş-i rāh olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 776
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yoluna halı gibi döşenmek.
13. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-nihāle niyyetüñ
14. Nābiyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

ferş-i reh-i ḫᵛāhiş-i cāh eylemedük:
1. **ferş-i reh-i ḫᵛāhiş-i cāh eylemedük:**-*me, -dük*
Gazel 408
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Makam ve mevki isteği yoluna (bir örtü gibi) sermek.
5. Neden olduḳ bu ḳadar kūfte-i pāy-ı melāl
6. Dilümüz ferş-i reh-i ḫᵛāhiş-i cāh eylemedük

ferş-i ruḫām:
1. **ferş-i ruḫām:**
Tarih 41
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Göbek taşı, hamamlarda terlemek için üzerine uzanılan sıcak sekili zemin.
13. Ṭayyib ü ṭāhīr ider lüleleri insānı
14. Gösterür ferş-i ruḫām āyīneveş ecsāmı

fersūde ider:
1. **fersūde ider:**-*er*
Gazel 401
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eskitmek, yıpratmak.
5. Pest yirlerde ider añlamayan fersūde
6. Nerdübān olduğını ḳaṣr-ı bihişte nefesüñ

fersūde olmamaḳ:
1. **fersūde olmamaḳ:**-*ma, -maḳ*
Gazel 707
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yıpranmak.
9. Fersūde olmamaḳ nice mümkin revāḳ-ı çeşm
10. Çūp-ı müje bu deñlü çeker nem nem üstine

fersūde olursam:
1. **fersūde olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 526
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yıpranmak.
7. Kettān gibi fersūde olursam da olaydum
8. Tek ol meh-i sīmīn-tene pirāhen olaydum

feryād:
1. **feryadı:**
Gazel 4
Mısra: **7**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
7. Terk itdürür çemende bu feryadı ʿāḳibet
8. Ey ʿandelīb güldeki çīn-i cebin saña

2. **feryād:**
Gazel 560
Mısra: **8**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
7. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı ḥikmetle leb-ā-lebdür
8. Şikāyet cehlden feryād bī-idrākliklerden

3. **feryād:**
Gazel 151
Mısra: **4**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
3. Andan itsünler şikāyet tāze ʿaybı var ise
4. Yoḫsa feryād ehl-i derdün ʾādet-i dīrīnidür

4. **feryada:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **10**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

5. **feryād:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
7. Şeb-i fırāḳda feryād telḫdür yoḫsa
8. Olur mecālis-i vuṣlatda āh u zār leẕīẕ

6. **feryāda:**-*a*
Gazel 294
Mısra: **4**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
3. Ḳoymadı ʾarż itmege dildāra bir ḥarf-i niyāz
4. Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḫṣat virmişüz

7. **feryād:**
Gazel 342
Mısra: **8**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
7. Benüm cūş-ı sirişküm ġayretinden dād-ḫᵛāhāna
8. Sipihrün ṭāsına feryād ile fevvāre yüz ṭutmış

8. **feryāddan:**-*dan*
Gazel 381
Mısra: **2**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
1. Teşrīfden eylerse eger yār taḫallüf
2. Feryāddan itmez dil-i bīmār taḫallüf

9. **feryād:**
Gazel 404
Mısra: **4**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

10. **feryādı:**-*ı*
Gazel 424
Mısra: **4**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerḫi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

11. **feryāda:**-*a*
Gazel 479
Mısra: **12**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
11. Nāzikter olur ṭabʿ-ı suḫan kim dem-i taḥrīr
12. İtmez ḳalemüñ itdügi feryāda taḥammül

12. **feryādumuz:**-*u, -muz*
Gazel 514
Mısra: **2**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.

1. Bilmez neşāt ḫāṭır-ı nā-şādumuz bizüm
2. Virmez vücūd ḫandeye feryādumuz bizüm

13. **feryādın:**-*ın*
Gazel 580
Mısra: **2**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
1. Terk iderdi hedefe eyledügi bīdādın
2. Gūş ideydi hedefüñ gūş-ı kemān feryādın

14. **feryādumuz:**-*u, -muz*
Gazel 741
Mısra: **12**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
11. Dırāzī-i şeb-i hicrān olur pāyānına vāṣıl
12. Mülāḳāt itmeden feryādumuz feryād-reslerle

15. **feryādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **6**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
5. Meşrebümde irtikāb-ı çeşm-i zaḫm āsān iken
6. Bāʿis̱ olmaḳdan sipendüñ sūzına feryādına

16. **feryādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 776
Mısra: **6**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıḳmış ḫāneden
6. Bülbülüñ feryādını baṣdurdı hū hūlar yine

17. **feryāduñ:**-*u, -ñ*
Gazel 872
Mısra: **9**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
9. Hezārāsā hemān elden ḳoma feryāduñ ey Nābī
10. Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestūr gördüñ mi

18. **feryād:**
Kaside 11
Mısra: **43**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
43. Velīk nʾeyleyeyüm dest-i ʾöẕrden feryād
44. Ki itdi pīşgehinde beni esīr-i ḥicāb

19. **feryāda:**-*a*
Gazel 720
Mısra: **6**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
5. Meşrebümdür geçemem nāle vü zār eylemeden
6. Mezheb-i ʿaşḳda feryāda mesāġ olmasa da

20. **feryāda:**-*a*
Gazel 734
Mısra: **10**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
9. Reh-i ġamda taḥammül üştür-i nālāna ḫoşterdür
10. Ceres feryāda imdād eylemekden bāruñ altında

21. **feryād:**
Kaside 12
Mısra: **47**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
47. Līk kem-furṣatī-i bed-menişāndan feryād
48. Ki virür vażʿları serdī-i deyden peyġām

22. **feryād:**
Kaside 2
Mısra: **260**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
259. Kimsenüñ medḫali yoḳ kendi ṣanīʿamdandur
260. İtdügüm cürm ü ḫaṭā kendü elümden feryād

23. **feryāduma:** *-um, -a*
Gazel 32
Mısra: **7**
Feryat, bağırma, çığlık, yardım çığlığı.
7. Feryāduma mānīʿ mi olur taʿne-i aġyār
8. Efzūnter ider şevḳumı güftār-ı melāmet

feryād eyledi:
1. **feryād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
23. Revnaḳı ḳaṣr-ı bihiştüñ ḳalmadı gitdi diyü
24. Reşkden Rıḍvān der-i Cennetde feryād eyledi

feryād eyler:
1. **feryād eyler:**-*r*
Tarih 42
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
17. Her giren enderūnına eyler
18. Şiddet-i rüzgārdan feryād

feryād eylerüm:
1. **feryād eylerüm:**-*r, -üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **314**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
313. Ḫᵛāceler deftere virince güşād
314. Çāk idüp cismüm eylerüm feryād

feryād eylesün:
1. **feryād eylesün:**-*sün*
Gazel 596
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feryat etmek, yüksek sesle bağırmak, haykırmak. II İnlemek, sızlanmak.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

feryād ider:
1. **feryād ider:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Feryat etmek: Yüksek sesle bağırmak, haykırmak. II İnlemek, sızlanmak.
79. Zamān-ı maʿdeletinde ider gül-i raʿnā
80. Kim iltifātī-i çeşm-i hezārdan feryād

feryād itdügüm:
1. **feryād itdügüm:**-*dü, -gü, -m*
Gazel 756
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
5. Lebüñ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

feryād itmede:
1. **feryād itmede:**-*me, -de*
Kaside 2
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
147. Ġaṣbdan nevbet-i cārūb-keşān-ı ḫaremin
148. İtmede miknese şeh-perr-i melekden feryād

feryād itmek:
1. **feryād itmek:**-*mek*
Gazel 455
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
3. Hüneri var ise ketm-i es̱er-i ʿaşḳ itsün
4. ʿAybdur bülbül-i şūrīdeye feryād itmek

2. **feryād itmek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **268**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
267. İʿtiḳādumda güneh eylemeden bedterdür
268. Hem idüp cürmi hem itmek naẓaruñda feryād

feryād itmeyem:
1. **feryād itmeyem:**-*me, -y, -em*
Kısa Mesnevi 7

Mısra: **389**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
389. Nice bir laḥẓa itmeyem feryād
390. Nice gerdūnı itmeyem ber-bād

feryāda gelsek:
1. **feryāda gelseḳ:***-se, -ḳ*
Gazel 396
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
5. Dest-i cefādan feryāda gelseḳ
6. Zaḫm-ı ciğerden bar bar bağırsaḳ

feryāda gelür:
1. **feryāda gelür:***-ür*
Gazel 765
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, figan etmek.
1. Baḳılur mı o şeh-i kişver-i ḥüsn-ābāda
2. İtse mirʾāte naẓar ʿaksi gelür feryāda

feryād-ı gedādan:
1. **feryād-ı gedādan:***-dan*
Gazel 57
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Fakir, kimsesizin feryadı.
13. Rāżıyuz eger olsa da her şehrde Nābī
14. Bir kes kʾola feryād-ı gedādan müteleẕẕiẕ

feryād-ı ṭubı:
1. **feryād-ı ṭubı:***-ı*
Gazel 474
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Topun feryadı.
7. Feryād-ı ṭubı dūd-ı derūnından añla kim
8. Encām-ı ḥāli āh u fiğāndur sitemgerüñ

feryād-ı zenābīr-i duʿā:
1. **feryād-ı zenābīr-i duʿā:**
Gazel 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dua yaban arılarının feryadı, vızıltısı.
9. İtse mānend-i güvāre nʾola pür-şehd-i ḳabūl
10. Günbed-i ʿālemi feryād-ı zenābīr-i duʿā

feryād-res:
1. **feryād-resdür:***-dür*
Gazel 3
Mısra: **8**
Far. İmdada yetişen, imdatçı.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden füzūn feryād-resdür şeb baña

2. **feryād-resüñ:***-üñ*
Gazel 401
Mısra: **1**
Feryat edenin imdadına yetişen, yardım eden (kimse).
1. Ṣanma kim zāyiʾ olur ḫıdmeti feryād-resüñ
2. Reh-zene ḳāfileden luṭfı füzūndur ceresüñ

3. **feryād-reslerle:***-ler, -le*
Gazel 741
Mısra: **12**
Feryat edenin imdadına yetişen, yardım eden (kimse).
11. Dırāzī-i şeb-i hicrān olur pāyānına vāṣıl
12. Mülāḳāt itmeden feryādumuz feryād-reslerle

4. **feryād-reslerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 454
Mısra: **6**
Feryat edenin imdadına yetişen, yardım eden.
5. Olmaḳ esīr-i küşe-i ġam ḫoş gelür baña
6. Çekmekden imtinānını feryād-reslerüñ

ferz:
1. **ferz:**
Matla 49
Mısra: **2**
Satrançta vezir.
1. Giçirür çerḫ ṣadre sādeleri
2. Ṭurmayup ferz ider piyādeleri

ferzend:
1. **ferzend:**
Kıt'a 22
Mısra: **4**
Oğul, veled.
3. İftirāḳ eyler ise birbirisinden ammā
4. Hem peder ferd ḳalur żāyiʿ olur hem ferzend

2. **ferzendi:***-i*
Tarih 65
Mısra: **1**
Oğul, veled.
1. Çār ferzendi ile müftī-i şūm
2. Olıcak taḫta-i meşḳi ḳaderüñ

ferzend eylemiş:
1. **ferzend eylemiş:***-miş*
Tarih 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Evlat yapmak (Damat yapmak bağlamında).
1. Vezīr-i melek-ḫū Silahdār Pāşā
2. Ki pīr-i ḫıred eylemiş anı ferzend

fesād:
1. **fesād:**
Kaside 14
Mısra: **114**
Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.
113. Bu ṣadre müjde-i teşrīfüñ istimāʿ idicek
114. Zemīn-i Ḥılle vü Baġdādʾdan güm oldı fesād

2. **fesād:**
Tarih 42
Mısra: **28**
Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.
27. Bād-ı gül-bīz-i cān-feżāsından
28. İnḳılāb üzredür ṣalāḥa fesād

3. **fesād:**
Tarih 144
Mısra: **10**
Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.
9. Eylemişdi kişver-i İslāma suʾ-i ḳaṣd ile
10. Çoḳ fesād īcād ü gūn-ā-gūn ḫıyānet irtikāb

4. **fesāde:***-e*
Gazel 394
Mısra: **10**
Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.
9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

5. **fesād:**
Gazel 478
Mısra: **11**
Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.
11. Nābī fesād gelmiş anuñ da dimağına
12. Bezm-i suḫanda bīhude-gūdur benümle dil

fesād eylediler:
1. **fesād eylediler:***-di, -ler*
Tarih 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Karışıklık çıkarmak, ortalığı birbirine katmak.
5. Çoḳ fesād eylediler kişver-i İslām içre
6. İtmedi anlaruñ itdügini dīne düşmen

fesāda virmezler:
1. **fesāda virmezler:***-mez, -ler*
Gazel 209
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bozmak.
11. Felek senüñ tutalum girdi destüñe furṣat
12. Hemān bu deñlü cihānı fesāda virmezler

fesān:
1. **fesāna:**
Gazel 717
Mısra: **10**
Bileği taşı.
9. İtse de imdād ider sengīn-dil āhen-dillere
10. Yā fesāna yüz sürer āhen ya sümmāḳīlere

fesāne:

1. **fesānemüz:**-*müz*
Gazel 711
Mısra: **10**
Efsane, destan, hikaye.
9. Raḳībe itmedi īrāṡ-ı ḫᵛāb ṣarf itdük
10. Ne deñlü sinede şīrīn fesānemüz var ise

2. **fesānemi:**-*m, -i*
Gazel 846
Mısra: **6**
Efsane, destan, hikaye.
5. Dīvān-ı şiʿr ʿālem-i bālāya ʿazm idüp
6. Murġān hevāda söyleşür oldı fesānemi

3. **fesānemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 859
Mısra: **10**
Efsane, destan, hikaye.
9. Biz iktisāb-ı kemāl idelüm de ey Nābī
10. Ḳo söylesün bir alay jājhā fesānemüzi

fesāne-gūy:
1. **fesāne-gūy:**
Gazel 817
Mısra: **2**
Asılsız söylemler.
1. (..)
2. Fesāne-gūy zebānuñ kelāmı bārid olur

fesān-zede ider:
1. **fesān-zede ider:**-*er*
Gazel 886
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bileği taşından geçmiş, bilenmiş olmak.
1. İder rakīb ile meclisde yād yārumuzı
2. İder fesān-zede şemşīr-i inkisārumuzı

feşār itmek:
1. **feşār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sıkmak, fışkırtmak, dökmek.
15. Mānend-i seḥāb eyledügi çerḫe beraber
16. Āb-ı ruḫımı ḫāke feşār itmek içünmiş

fe-terḍa:
1. **fe-terḍa:**
Kaside 2
Mısra: **305**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Ve mutlaka Rabbin yakında sana verecek (ihsan edecek), böylece sen razı olacaksın" Duha Suresi 5. ayet.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

fetḥ:
1. **fetḥine:**-*ine*
Gazel 8
Mısra: **9**
Fetih, ele geçirme.
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluḳ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

2. **fetḥi:**-*i*
Gazel 179
Mısra: **1**
Fetih, ele geçirme.
1. Fetḥi müşkil günbed-i devvār-ı muḥkem böyledür
2. Daḫme-i der-beste-i çerḫ-i muṭalsam böyledür

3. **fetḥi:**-*i*
Gazel 146
Mısra: **3**
Fetih, ele geçirme.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

4. **fetḥe:**-*e*
Gazel 203
Mısra: **13**
Fetih, ele geçirme.
13. Yoḳ fetḥe meded niyyet iderlerse de Nābī
14. Gencīne-i iḳbāl muṭalsam ne virürler

5. **fetḥine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **198**
Fetih, ele geçirme.
197. Daḫme-i ṣulḥ senüñ nāmuña bağlanmışdur
198. Fetḥine kimdür iden böyle ṭılısmuñ ikdām

6. **fetḥini:**-*i, -n, -i*
Tarih 56
Mısra: **24**
Fetih, ele geçirme.
23. Bağlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

7. **fetḥ:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Fetih, ele geçirme.
7. ʿAceb mi fetḥ ile āṣaf bulursa reng-i ṣafā
8. Ki zāġ-ı tīġ-i şecāʿat ġazā bozundısıdur

8. **fetḥdür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **160**
Fetih, ele geçirme.
159. Daḫı ġıdā vü ʾaşāsı henüz bāḳīdür
160. Neheng-i tīġine bu fetḥdür kemīne fütur

9. **fetḥe:**-*e*
Tarih 19
Mısra: **16**
Fetih, ele geçirme.
15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳʾdan ʿināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

10. **fetḥini:**-*i, -n, -i*
Tarih 19
Mısra: **25**
Fetih, ele geçirme.
25. Ol ḳalʿa-i yek-pārenüñ fetḥini eylerken muhal
26. Hem ḳāfir-i süst-iʿtikād ol bārū-yı maʿmūr ile

11. **fetḥi:**-*i*
Tarih 20
Mısra: **7**
Fetih, ele geçirme.
7. Fetḥi olup naṣīb ṭoḳuz günde eyledi
8. Ol ḥıṣnı da żamīme-i mülk-i muḫalledi

12. **fetḥe:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **43**
Fetih, ele geçirme.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara fetḥ ü ẓafer saña sezā

13. **fetḥi:**-*i*
Tarih 36
Mısra: **45**
Fetih, ele geçirme.
45. Senden ümmīd idinür fetḥi cihān kʾolmışdur
46. Nuṣretüñ aʿẓam-ı esbābı ṣalāḥ ü taḳvā

14. **fetḥe:**-*e*
Tarih 50
Mısra: **2**
Fetih, ele geçirme.
1. Girīdʾüñ ʿuḳde-i düşvār olan ḥısn-ı felek-resmin
2. Olınca fetḥe maẓhar saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden

15. **fetḥe:**-*e*
Tarih 69
Mısra: **11**
Fetih, ele geçirme.
11. Mübeşşirān didi bu fetḥe Nābīyā tārīḫ
12. Peyām-ı fetḥ ile buldı cihān (....)

16. **fetḥ:**
Tarih 77
Mısra: **47**
Fetih, ele geçirme.
47. Bu fetḥ olmamışdur bir kimseye müyesser
48. Var ola dest-i zūrun ey pehlevān-ı devrān

17. **fetḥe:**-*e*
Tarih 77

Mısra: **49**
Fetih, ele geçirme.
49. Nābī olup mübeşşir bu fetḥe didi tārīḫ
50. Köpek gibi Küleyb᾿i öldürdi İbni ʿOs̱mān

18. **fetḥe:**-*e*
Tarih 144
Mısra: **43**
Fetih, ele geçirme.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ḫāke çekdi gūşın māh-tāb

19. **fetḥ:**
Tarih 142
Mısra: **29**
Fetih, ele geçirme.
29. Tārīḫini lisān se tūġ ile didi fetḥ
30. Açdı cihāda bāl ile per sancaḳ-ı şerīf

20. **fetḥi:**-*i*
Tarih 118
Mısra: **6**
Açma, fethetme (Çözme, anlama bağlamında).
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīḫ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

feth̬ ider:
1. **fetḥ ider:**-*er*
Gazel 784
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ele geçirmek, feth etmek.
3. Ser-ḥadd-i tīre-rūzeyi ser-cümle fetḥ ider
4. Ṭāliʿ gibi ki baḫt-ı nuḥūset sipāh ola

fetḥ iderse:
1. **fetḥ iderse:**-*er, -se*
Gazel 31
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Feth etmek, ele geçirmek.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerḫ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

fetḥ itdi:
1. **fetḥ itdi:**-*di*
Tarih 19
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Feth etmek, ele geçirmek.
27. ʿAvn-ı Ḫudā reh-ber olup fetḥ itdi Sulṭān-ı güzīn
28. Daḫı ṭoḳuz gün dögmedin ṭūb-ı naẓirü᾿ṣ-ṣūr ile

fetḥ itmeden:
1. **fetḥ itmeden:**-*me, -den*
Gazel 274
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Açmak, ele geçirmek.
13. Oḳusun bu heft beyti dāstān-ḫᵛān-ı hüner
14. Ḥeft-ḫᵛānı Nābiyā fetḥ itmeden Rüstem henüz

fetḥ itmeyicek:
1. **fetḥ itmeyicek:**-*meyicek*
Gazel 573
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Açmak, ele geçirmek.
11. Ḳışrdan geçmeyicek lübbe ẓafer müşkildür
12. Ḳalʿa girmez ele fetḥ itmeyicek varoşın

fetḥ ola:
1. **fetḥ ola:**-*a*
Tarih 56
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Ele geçirilmek, zaptedilmek.
25. Budur Allāh᾿dan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

fetḥ ü ʿazminde:
1. **fetḥ ü ʿazminde:**-*i, -n, -de*
Tarih 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Fethetme ve azim gösterme.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

fetḥ u ẓafer:
1. **fetḥ u ẓafer:**
Kaside 16
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fetih ve zafer.
161. Fetḥ u ẓafer müḳārin-i ceyş-i mürettebi
162. Luṭf u kerem mülāzım-ı bāb-ı ʿināyeti

2. **fetḥ ü ẓafer:**
Tarih 36
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Fetih ve zafer.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara fetḥ ü ẓafer saña sezā

3. **fetḥ ü ẓafer:**
Tarih 128
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Fetih ve zafer.
15. Luṭf-ı Ḥaḳ eyledi bir fetḥ ü ẓafer iḥsān kim
16. Oldı sükkān-ı memālik yeni başdan iḥyā

fetḥ ü ẓafere:
1. **fetḥ ü ẓafere:**-*e*
Tarih 128
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Fetih ve zafer.
17. Böyle fetḥ ü ẓafere itdi muvaffaḳ bī-şekk
18. Ṣıdḳ-ı niyyet dil-i ṣāfī-berekātında Ḫudā

fetḥ-i bāb eyleyüp:
1. **fetḥ-i bāb eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kapı açmak.
1. Li᾿llahi᾿l-ḥamd eyleyüp imdād-ı ġaybī fetḥ-i bāb
2. Müjde-i fetḥiyle oldı ḳalb-i ʿālem neşve-yāb

fetḥ-i bāb itmededür:
1. **fetḥ-i bāb itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 275
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kapıyı açmak(Mecazen fakirin zenginin kapısının açılmasını beklemesi).
5. Ḥaṭṭı olmış ṭutalum perde-keş-i rūy-ı ümīd
6. Fetḥ-i bāb itmededür çāk-ı giribānı henūz

fetḥ-i bāb olur:
1. **fetḥ-i bāb olur:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kapıların açılması, muradın gerçekleşmesi, istenilen şeye ulaşma imkânı verilmek.
181. Nāmı Ḥadīḳa o mübārek kitāb
182. Nicelere andan olur fetḥ-i bāb

fetḥ-i bāb-ı ʿadl u ṣarf-ı cevher-i dād eyledi:
1. **fetḥ-i bāb-ı ʿadl u ṣarf-ı cevher-i dād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Adalet kapısını açmak ve doğruluk cevherini sarfetmek.
5. Oldı ḫalḳa sāyesi sermāye-i emn ü emān
6. Fetḥ-i bāb-ı ʿadl u ṣarf-ı cevher-i dād eyledi

fetḥ-i bāb-ı viṣāl:
1. **fetḥ-i bāb-ı viṣāl:**
Gazel 437
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kalesini fethetme.
9. Fetḥ-i bāb-ı viṣāl ümidi ile
10. Beste-i intiẓārdur kemerüñ

fetḥ-i celīlü᾿l-ḳadre:
1. **fetḥ-i celīlü᾿l-ḳadre:**-*e*
Tarih 133
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Çok kıymetli zafer.
21. Şeref ü şānını bu fetḥ-i celīlü᾿l-ḳadre
22. Ḥaḳḳ-ı taʿbīre ne ḳādir ḳalem-i insānī

feth̤-i çeşm-i revzendür:

1. **feth̤-i çeşm-i revzendür:**-*dür*
Gazel 51
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pencerenin gözlerini açmak.

3. Ārzū-yı dāġ iderse sīne-i ʿāşıḳ nʾola
4. Reh-güẕār-ı yāra feth̤-i çeşm-i revzendür murād

feth̤-i cihāndur:

1. **feth̤-i cihāndur:**-*dur*
Tarih 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cihanı fethetme.

3. Kişver-güşāy-ı maʿdelet Sulṭān Muḥammed H̱ān kim
4. Feth̤-i cihāndur niyyeti tīġ-i ẓafer-mevfūr ile

feth̤-i der-i esrār itmiş:

1. **feth̤-i der-i esrār itmiş:**-*miş*
Kaside 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sırların kapısının aralamak.

9. Ne Fütūḥāt ki feth̤-i der-i esrār itmiş
10. H̱āme-i feyż-es̱eri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

feth̤-i der-i ḳalʿa-i dildür:

1. **feth̤-i der-i ḳalʿa-i dildür:**-*dür*
Gazel 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül kalesinin kapısını açma.

7. Maḳṣūdları feth̤-i der-i ḳalʿa-i dildür
8. İtmez şeh-i iḳlīm-i fenā leşkere minnet

feth̤-i der-i rāzuñ:

1. **feth̤-i der-i rāzuñ:**-*uñ*
Gazel 163
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sır kapısını aralama, fethetme.

11. Ḥāl-i dili ʿarż itmedesin çeşmine ammā
12. Mestāneye feth̤-i der-i rāzuñ yiri yoḳdur

feth̤-i dīvān-ı girībāna:

1. **feth̤-i dīvān-ı girībāna:**-*a*
Gazel 564
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gömleğin yakasının meclisini açma.

9. Gel ey gül vir icāzet feth̤-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

feth̤-i ġarrā:

1. **feth̤-i ġarrā:**
Tarih 128
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Parlak zafer.

13. Müʾminüñ dīde-i ümmīdini itdi rūşen
14. Ḥāsidün baġrını hūn itdi bu feth̤-i ġarrā

feth̤-i h̤udā-dāda:

1. **feth̤-i h̤udā-dāda:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sevgisini fethetme, kazanma.

1. Ne riyāżāt u ne ezkār u ne evrāda baḳar
2. Der-i gencīne-i dil feth̤-i H̱udā-dāda baḳar

feth̤-i küberā:

1. **feth̤-i küberā:**
Kaside 24
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
İleri gelenlerin fetihleri, zaferleri.

91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ḳaldı as̱arı felekde nice feth̤-i küberā

feth̤-i memālik itmez:

1. **feth̤-i memālik itmez:**-*mez*
Gazel 49
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Memleket fethetmek.

7. Şeh leşker ile itmez idi feth̤-i memālik
8. Ednādan eger olmasa aʿlālara imdād

feth̤-i mübīn:

1. **feth̤-i mübīn:**
Tarih 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Açık ve parlak zafer.

1. Nābīyā ṭarz-ı cedīd üzre bilā-māye-i ḥarf
2. Tāze tarīh̤ tamām oldı zihī feth̤-i mübīn

feth̤-i ṭılısmāt-ı müşkilāt-ı umūr:

1. **feth̤-i ṭılısmāt-ı müşkilāt-ı umūr:**
Kaside 7
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Bozulan düzenin tılsımını açma.

163. Şehenşehā sen o ṣāḥib-ẓuhūrsın ki saña
164. Virildi feth̤-i ṭılısmāt-ı müşkilāt-ı umūr

feth̤-i umūr-ı muʿẓam:

1. **feth̤-i umūr-ı muʿẓam:**
Kaside 15
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Büyük işlerin açılması, halli.

163. Eylemiş ẕātını Allāh ṭılsım-ı ās̱ār
164. H̱āṣdur ḥilḳatine feth̤-i umūr-ı muʿẓam

feth̤-i zībāyı:

1. **feth̤-i zībāyı:**-*y, -ı*
Tarih 19
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Güzel fetih.

35. Bu feth̤-i zībāyı görüp Nābī didi tārīh̤ini
36. Aldı Ḳamançe bikrini Sulṭān Muḥammed zūr ile

fetīl itdi:

1. **fetīl itdi:**-*di*
Gazel 742
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Fitil yapmak.

1. İtdi fetīl deyr-i muġānuñ çerāġına
2. Mīnā o penbeyi ki ḳomışdı ḳulaġına

fetīle:

1. **fetīlesi:**-*si*
Gazel 841
Mısra: **12**
Yaralara konulan fitil.

11. Nābī olur mı zah̤m ḳalam ʿāfiyet-pezīr
12. İklīm-i ġaybdan bile gelse fetīlesi

fetīle-i ḳandīl-i āstānuñ idi:

1. **fetīle-i ḳandīl-i āstānuñ idi:**-*uñ , -i, -di*
Gazel 838
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eşikteki kandilin fitili.

1. Ḳanı ol dem ki tenüm h̤āk-ı gülistānım idi
2. Nigeh fetīle-i ḳandīl-i āstānuñ idi

fetīl-i intiẓār yapmışlar:

1. **fetīl-i intiẓār yapmışlar:**-*mış, -lar*
Gazel 585
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Özlem fitili yapmak (Fitil, kanamayı durdurmak için derin yaraların içine sokulan ilaçlı ya da ilaçsız steril bezlere denmektedir. Eskiden yaraların üzerine merhem sürülür veya ot denilen bitkisel ilaçlar konulur ya da pamuk, keten, tiftikten bükülerek hazırlanan fitiller, kâfurla hazırlanmış merhemlere bulanarak yaranın üzerine sürülürdü).

5. Revġan-ı ṣabr ile yapmışlar fetīl-i intiẓār
6. Zah̤m-ı hicrüñ vaṣldan ġayri bulanlar merhemin

fetīl-i luṭf:

1. **fetīl-i luṭf:**
Kaside 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İhsan, iyilik fitili.

13. Fetīl-i luṭf ile cerrāḥ-ı çīre-dest-i ḳażā
14. Ḳodı cerāhet-i eyyāma merhem-i kāfur

fetil-i maġza:
1. **fetil-i maġza:**-*a*
Gazel 256
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Kandilin) ağzındaki fitil.
7. İtdi fetil-i maġza es̱er-i tābiş-i cemāl
8. Fānūsvār şuʿle virür üstüḫᵛānumuz

fetīl-i mūmāsā:
1. **fetīl-i mūmāsā:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mumun fitili gibi (Fitil pek çok pamuk ipliğinin beraber örülmesi ile ortaya çıkar).
7. İderler ol ḳadar ʿacz ile kesr-i leşker-i ẓulmet
8. Fetīl-i mūmāsā ittifāḳ itse perīşānlar

fetīl-i şemʿa-i hūr:
1. **fetīl-i şemʿa-i hūr:**
Kaside 7
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Güneş kandilinin fitili.
125. Taʿālluḳ eyler ise refʿ-i buʿda fermānı
126. Olur hilāl-i şeb-ārā fetīl-i şemʿa-i hūr

fetḳ-i girībān-ı günāhı:
1. **fetḳ-i girībān-ı günāhı:**-*ı*
Gazel 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Günah yakasının yırtığı (Bu mısrada geçen retk ve fetk kelimeleri ile Enbiya Suresi 30. ayete atıfta bulunuluyor).
3. Retḳ itmededür fetḳ-i girībān-ı günāhı
4. Envārdan ibrīşim ile sūzen-i raḥmet

fettāh-ı kerīm:
1. **fettāh-ı kerīm:**
Tarih 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kulların zorluklarını açan cömert Allah.
5. Maḳdem-i saʿd- iktirānın itdi Fettāh-ı kerīm
6. Müşkilāt-ı ʿuḳde-i ümmīde miftāḥ-ı güşād

2. **fettāḥ-ı kerīm:**
Tarih 133
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kulların zorluklarını açan cömert Allah.
1. Devlet-i ḥażret-i hān Aḥmed-i ʿalī-şānda
2. Mülke Fettāḥ-ı kerīm itdi ʿaceb iḥsānı

fettān:
1. **fettānun:**-*un*
Gazel 790
Mısra: **5**
Güzelliği ile ortalığı karıştıran.
5. Cefāsı raḥmete şāyān olur o fettānun
6. Esīr-i ʿaşḳına ḳaṣd-ı teraḥḥüm itdükçe

2. **fettānuñ:**-*uñ*
Gazel 503
Mısra: **4**
Güzelliği ile ortalığı karıştıran.
3. Ḫaṭından naḳş-ı meylüm ḥiss idüp ḳaṣd itdügin cevre
4. O fettānuñ teġāfül-gūne vażʿından tıraş itdüm

3. **fettāna:**-*a*
Gazel 879
Mısra: **10**
Güzelliği ile ortalığı karıştıran.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

fetvā:
1. **fetvānuñ:**-*nuñ*
Kaside 20
Mısra: **73**
Bir mesele hakkında şerîatın hükmünü anlamak için sorulan soruya müftü tarafından muhâtap zikredilmeden verilen cevap, sorunun şer'î cevâbı.
73. Fetvānuñ itdi ḳadrin o deñlü bülend kim
74. İmżāsınuñ görüldi Ṣürreyyāda ṣūreti

2. **fetvāsını:**-*sı, -n, -ı*
Kaside 20
Mısra: **71**
Bir mesele hakkında şerîatın hükmünü anlamak için sorulan soruya müftü tarafından muhâtap zikredilmeden verilen cevap, sorunun şer'î cevâbı.
71. Fetvāsını temīme-i ḥūr itseler sezā
72. Zirā ki muḥtevīdür o mażmūna āyeti

fevāhiş:
1. **fevāhiş:**
Gazel 372
Mısra: **13**
Ahlaksız kadınlar, fahişeler.
13. Eyledi tevbe fevāhiş oldı düzdān nā-bedīd
14. Ẓāhir ü bāṭından itdi ehl-i ṭuġyān el-vedāʿ

fevāyit-i evḳāta:
1. **fevāyit-i evḳāta:**-*a*
Gazel 810
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ömrün tükenmesi, zamanın yitirilmesi.
13. Olmaz bedel fevāyit-i evḳāta Nābiyā
14. Eyyām eger telāfi-i mā-fāt iderse de

fevc fevc:
1. **fevc fevc:**
Kıt'a 47
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bölük bölük, takım takım.
3. Lakin yine fevc fevc erbāb-ı ḥuḳūḳ
4. Ḫān-ı ʿasel üzre üşdi mānend-i mekes

fevc-i felek:
1. **fevc-i felek:**
Tarih 83
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sema (ehli) bölükleri, melekler.
5. Bu ḫākdānı terk idüp itdi beḳāya ʿazm
6. Gerd-i serinde fevc-i felek ola hem-cenāḥ

2. **fevc-i felek:**
Tarih 84
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sema (ehli) bölükleri, melekler.
5. İtdükçe eẓheri gül-geşt-i bāġ-ı ḳuds
6. Gerd-i serinde fevc-i felek hem-cenāḥ ola

fevc-i ṭuyūr:
1. **fevc-i ṭuyūr:**
Kaside 7
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Kuş sürüleri.
169. Çerāġ-ı ẕāṭuña pervāne-i per-efşāndur
170. Felekde ṣaff-ı melāʾik hevāda fevc-i ṭuyūr

feverān itmedin:
1. **feverān itmedin:**-*me, -din*
Gazel 53
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Coşmak, taşmak.
5. Numūne oldı derūnum tenūr-ı ṭūfāna
6. Nefes nefes feverān itmedin ḫurūş-ı ümīd

feverān-ı tenūr-ı nūr-ı ẓuhūr:
1. **feverān-ı tenūr-ı nūr-ı ẓuhūr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Doğumu esnasında) Ortaya çıkan ışık ocağının coşkusu.
3. Nice şeb ṣubḫgāh-ı ʿīd ü sürūr
4. Feverān-ı tenūr-ı nūr-ı ẓuhūr

fevḳ:
1. **fevḳine:**-*i, -n, -e*
Kaside 21
Mısra: **25**
Üst, üzeri.

25. İsm ķalķup merkezinden fevķine taṣdīr ider
26. Nāmını bir yirde taḥrīr itseler Ḥāķān ile

fevt:
1. **fevt:**
Gazel 208
Mısra: **16**
Ölüm.
15. Bāḫūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
16. Fevt ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

2. **fevti:**-*i*
Gazel 608
Mısra: **2**
Ölüm.
1. Olma ol gūne ki her kim ki ola saña ķarīn
2. Ola düşmenlerinüñ fevti ile zār ü ḫazīn

3. **fevtinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 18
Mısra: **15**
Ölüm.
15. Didi bir muʿteķid fevtinden āgāh olıcaķ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

fevt eyledük:
1. **fevt eyledük:**-*dü, -k*
Gazel 664
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Elden kaçırmak.
13. İtmedük ʿuşşāķa ḫaṭṭuñ gelmedükçe iltifāt
14. Gitdi devlet furṣatı fevt eyledük teʾḫīr ile

fevt eyleme:
1. **fevt eyleme:**-*me*
Kaside 20
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Elden çıkarmak, yitirmek, elden kaçırmak.
97. Bu niʿmete teşekkür içün sen de Nābīyā
98. Fevt eyleme duʿāsını düşdükçe fırṣatı

fevt itdügi:
1. **fevt itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 692
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öldürmek.
7. Fevt itdügi vefāya mükāfat ider vefā
8. Her kim ki bī-vefālık ider bī-vefālıġa

fevt itdüginden:
1. **fevt itdüginden:**-*düg, -i, -n, -den*
Gazel 312
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Elden çıkarmak, yitirmek, elden kaçırmak.
15. Murād-ı dünyevī fevt itdüginden ehl-i dünyānuñ
16. Sirişk-i ḥasreti bed-reng u bū çirk-ābdan ķalmaz

fevt itdügümüz:
1. **fevt itdügümüz:**-*düg, -ü, -müz*
Gazel 125
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Geçirmek, kaçırmak.
13. Nābīyā māye-i evķātı telefden ġayrī
14. Giryemüz sehv ile fevt itdügümüz fırṣatadur

fevt itdügüñ:
1. **fevt itdügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Gazel 829
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Geçirmek, kaçırmak.
5. Yoķ farķı varmadan der-i dīvāna bī-maḥal
6. Fevt itdügüñ ibādetüñ itmek ķażāsını

2. **fevt itdügüñ:**-*düg, -üñ*
Gazel 152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Elden çıkarmak, yitirmek, elden kaçırmak.
3. Teʾessüf eyleme fevt itdügüñ murādāta
4. Ḫudā kerīmdür andan güzel bedel yetişür

fevt itmeyüp:
1. **fevt itmeyüp:**-*me, -y, -üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Geçirmek, kaçırmak.
67. Şimdi güşāde der-i luṭf-ı Ḫudā
68. Fırṣatı fevt itmeyüp eyleñ recā

fevt olan:
1. **fevt olan:**-*an*
Tarih 128
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Elden çıkarmak, yitirmek, elden kaçırmak.
23. İderüz mevsim-i teşrīfde inşāʾallāh
24. Fevt olan maʿnī-i pākīzeleri cümle ķażā

fevt olmamak:
1. **fevt olmamak:**-*ma, -mak*
Gazel 681
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Elden çıkarmak, yitirmek, elden kaçırmak.
11. Fevt olmamak murādun ise leẕẕet-i niyāz
12. Dil virme māh-pārelerüñ nik-ḫūsına

fevt olur:
1. **fevt olur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Yitmek, ölmek.
35. Tāze kenīzekān ise incižāb-ı dil
36. Bī-tāblıkda fevt olur anuñ da leẕẕeti

fevt-i maḥalden:
1. **fevt-i maḥalden:**-*den*
Gazel 565
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ölüm, yok olma yeri II Kapanmaya uygun.
7. Sermāye-i vaṣla var iken furṣat-ı taḥṣīl
8. Bu dāġ-ı teʾessüf ne sezā fevt-i maḥalden

fevt-i maṭlab ide:
1. **fevt-i maṭlab ide:**-*e*
Gazel 129
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İsteğini, arzusunu yitirmek.
11. Taḥṣīl-i ıżṭırāb daḫı bir naṣībdür
12. Ḥāşā ki fevt-i maṭlab ide bī-şekībler

fevt-i seyr-i gülşenistān eyleme:
1. **fevt-i seyr-i gülşenistān eyleme:**-*me*
Gazel 605
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi ülkesini seyretme fırsatını elden kaçırmak.
1. Sīne-i cānāna bak mest-i şarāb-ı nāb iken
2. Fevt-i seyr-i gülşenistān eyleme meh-tāb iken

fevt-i taʿallümde:
1. **fevt-i taʿallümde:**-*de*
Gazel 379
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öğrenmeyi bırakma, bitirme.
9. I̮mā çıķar aʿmālle ʿaceb itmege Nābī
10. Her kim ki ider fevt-i taʿallümde teʾessüf

fevvār:
1. **fevvāre:**
Gazel 342
Mısra: **8**
Fıskiye.
7. Benüm cūş-ı sirişküm ġayretinden dād-ḫᵛāhāna
8. Sipihrün ṭāsına feryād ile fevvāre yüz ṭutmış

fevvāre:
1. **fevvāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **16**
Fıskiye.

15. Āb-ı şerm ile sirişte ḫāk-ı ḳaṣr-ı zātumuz
16. Cānib-i ʿevce teveccüh eylemez fevvāremüz

2. **fevvārelerde:**-*ler, -de*
Gazel 306
Mısra: **9**
Fıskiye.
9. Olur fevvārelerde pāre pāre āb-ı cūy ammā
10. Dil-i deryā-nümāyiş Nābiyā maḳsem ḳabūl itmez

3. **fevvārelerde:**-*ler, -de*
Gazel 667
Mısra: **8**
Fıskiye.
7. Āb-ı revān hazīnesinün ḳuvvetiyledür
8. Fevvārelerde itdügi cünbiş ḫilāfına

4. **fevvārenüñ:**-*nüñ*
Gazel 746
Mısra: **6**
Fıskiye.
5. Biri tevażuʿ üzre biri iʿtilādadur
6. Fevvārenüñ tefāvüti çoḳ selsebīl ile

5. **fevvāredeki:**-*de, -ki*
Gazel 870
Mısra: **10**
Fıskiye.
9. Ḳoma mecrā-yı ferāḫı heves-i rifʿat ile
10. Düşme ṭār yirlere fevvāredeki āb gibi

6. **fevvāresini:**-*si, -n, -i*
Gazel 887
Mısra: **6**
Fıskiye.
5. Yapılup bāġçe-i sufreye ḥavż-ı sīmīn
6. Şūrvā kāsesi naṣb eyledi fevvāresini

7. **fevvāre:**
Kaside 12
Mısra: **160**
Fıskiye.
159. Māhda hāle degül ʿaks bıraḳmış çerḫe
160. Saḥn-ı ḳaṣrındaki fevvāre ile ḥavż-ı ruḫām

8. **fevvāreleri:**-*ler, -i*
Tarih 72
Mısra: **7**
Fıskiye.
7. Çeşm-i ʿāşıḳ gibi fevvāreleri pür-cūşiş
8. Tār-ı ümmīd-ṣıfat ābı kesilmez ḳatʿā

9. **fevvāreveş:**
Gazel 867
Mısra: **6**
Fıskiye misali.
5. Zīr ü bālāyı idüp nāliş ile gerdīde
6. Şimdi fevvāreveş inceltdiler şiʿr-i teri

fevvāre-i āb:
1. **fevvāre-i āb:**
Gazel 581
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Fıskiye suyu.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

fevvāre-i erzāk-ı ʿibād eylesün:
1. **fevvāre-i erzāk-ı ʿibād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Muhtaçların rızkını akıtan fıskiye eylemek.
13. Engüşt-i gedā-perver-i iḥsānuñı tā ḥaşr
14. Fevvāre-i erzāk-ı ʿibād eylesün Allāh

fevvāre-i şirīnteri:
1. **fevvāre-i şirīnteri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Çok tatlı fıskıye.
53. Ter-mizāc u seng- dil bir şūḫ-ı ḥarf-endāzdur
54. Tās-ı çerḫe dil döker fevvāre-i şirīnteri

feyyāz:
1. **feyyāża:**-*a*
Gazel 135
Mısra: **3**
Ziyade feyz ve bereket veren, Allah.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemāñ o luṭfa sezāvārlıḳdadur

2. **feyyāz:**
Tarih 95
Mısra: **2**
Ziyade feyz ve bereket veren, Allah.
1. Naḥv okudıcaḳ Nābī maḫdūmı Ebuʾl-ḫayrʾa
2. Feyyāz bu maʿnāyı itdi diline ilḳā

feyyāze-ı ʿālem-i digerdür:
1. **feyyāze-ı ʿālem-i digerdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Öbür dünyanın, ahiretin bereketi.
43. Feyyāze-ı ʿālem-i digerdür
44. Yağdurduğı dürr ile güherdür

feyyāże-i elṭāf-ı ḫudāvendi:
1. **feyyāże-i elṭāf-ı ḫudāvendi:**
Kaside 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfunun bereketi.
5. Giydi feyyāże-i elṭāf-ı Ḫudāvendi ile
6. Āteş-i ḥarb ü veġā pīrehen-i Berd ü Selām

feyyāż-ı ezel:
1. **feyyāż-ı ezel:**
Tarih 127
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sonsuz bereket sahibi (Allah).
3. Bir nihāli kʾide feyyāż-ı ezel perverde
4. Aña itsün mi żarar tīşe-i keyd-i aʿdā

feyyāż-ı muṭlaḳ:
1. **feyyāż-ı muṭlaḳ:**
Tarih 76
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mutlak ve sonsuz feyiz ve bolluk sahibi olan Allah.
5. Aña Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe
6. Ki nūr-ı ʿarıżī ḫurşīd-i tābāna ider ḫande

feyż:
1. **feyżi:**-*i*
Gazel 177
Mısra: **5**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
5. Ḫācetverāna feyżi olur cümleden füzūn
6. Ḫātem ki seng-dillik ile nām-dādedür

2. **feyżi:**-*i*
Gazel 430
Mısra: **9**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
9. Bilmem ne gūne feyżi olur müşterisine
10. Dükkān-ı ṣanʿat içre satılmış kerāmetüñ

3. **feyżinün:**-*i, -nün*
Gazel 537
Mısra: **11**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
11. Eʾs-selām ey ḳurb-ı ʿahdüñ feyżinün teʾs̱īridür
12. Kʾeyledi ihyā-yı emvāt İbni Meryem eʾs-selām

4. **feyż:**
Gazel 580
Mısra: **12**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
11. Eldedür rābıṭa-i nüsḫa-i takvīm-i ḥayāt
12. Feyż mādām ki ḳaṭʿ eylemeye imdādın

5. **feyże:**-*e*
Gazel 724
Mısra: **9**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
9. Feyże istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīrede
10. Nūrı hūrşīdün taʿalluḳ eylemez her revzene

6. **feyż:**
Kaside 9
Mısra: **88**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

87. İtmiş üstād-ı ezel ʿUrfī vü Ḫāḳānīʾden
88. Feyż ile mertebe-i ṭabʿ-ı şerīfin ber-ter

7. **feyżinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 25
Mısra: **23**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
23. ʿAceb mi Nābīyā feyżinden itmezse bizi maḥrūm
24. Çūñ olduḳ tekyesinde mihmanı Şeyḫ Ebū-Bekrün

8. **feyż:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **363**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
363. Laḳabı feyż ü şöhreti tevfīḳ
364. Peyk-i sulṭān-ı ʿālem-i taḥḳīḳ

9. **feyżi:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **187**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
187. Feyżi ider sengi ʿaḳīḳ-i Yemen
188. Ḳaṭre-i kem-pāyeyi dürr-i ʿAden

10. **feyz:**
Tarih 31
Mısra: **11**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
11. Bu feyz ḫāme-i Nābīʾye rāh-ı Ḥaḳʾdandur
12. Ki oldı böyle ʿarūs-ı laṭīfe çihre-güşā

11. **feyżi:**-*i*
Tarih 99
Mısra: **14**
Bereket, bolluk.
13. Ḥaḳ ide ḳabūl olduğınca
14. Feyżi dil-i teşnegāna sārī

12. **feyżinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 105
Mısra: **5**
Manevi haz, mutluluk, iç huzuru II Nîmet, bağış, ihsan, kerem.
5. Ḥiṣṣe-yāb olmayıcaḳ şeyḫlerüñ feyżinden
6. Terk-i ḫᵛāb itdüremez kafileye reh-zenler

feyż almayıcaḳ:
1. **feyż almayıcaḳ:**-*mayıcaḳ*
Gazel 574
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Feyizlenmek, bereketlenmek.
7. Ḳādir mi ide mezraʿa-i safḥayı sīr-āb
8. Feyż almayıcaḳ ḫāme midāduñ mededinden

feyż alup:
1. **feyż alup:**-*up*
Tarih 55
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Feyizlenmek, bereketlenmek.
25. Sāyesinde feyż alup āb-ı revān-baḫş-ı ḫalīl
26. Çeşme-i māʾüʾl-ḥayātı vardı irşād eyledi

feyż aluruz:
1. **feyż aluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 578
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Feyizlenmek, bereketlenmek.
9. Naḫl-i mercān gibi minnet-keş-i bārān degülüz
10. Zīrden feyż aluruz almaz isek bālādan

feyż-cūy olmaḳ:
1. **feyż-cūy olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 199
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Feyiz arayan olmak.
1. Egerçi cūy-ı sīmīn ḫāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür
2. Velīkin gülşen andan feyż-cūy olmaḳ müberhendür

feyżi alur:
1. **feyżi alur:**-*ur*
Gazel 289
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Feyzlenmek, bereketlenmek, nasiplenmek.
1. Zīr ü bālādan alur feyżi dil-i rūşenümüz
2. Zūr ile ābdan āteş çıḳarur revġanumuz

2. **feyżi alur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Feyzlenmek, bereketlenmek, nasiplenmek.
183. Saña ḫalḳ oldı cihān senden alur feyżi yine
184. Aḥmed-ābāda gelür emtiʿa-i ḫayr-ābād

feyż-i bahār:
1. **feyż-i bahār:**
Gazel 844
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Baharla gelen feyiz ve bereket.
3. Feyż-i bahār eylemiş iḥyā çemenleri
4. Olmış ḫurūşgāh-ı tebessüm dehenleri

feyż-i bāli:
1. **feyż-i bāli:**-*i*
Tarih 76
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Kanadının feyzi, bereketi.
21. Hümāyūn-per hümā-yı āşiyān-zād-ı saʿādetdür
22. Ki heft iklīmi itdi feyż-i bāli naḳş-yābende

feyż-i bāṭından:
1. **feyż-i bāṭından:**-*dan*
Gazel 837
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İçten gelen feyiz, mutluluk.
7. Feyż-i bāṭından olur ḥiṣṣe-i ṣūret ancaḳ
8. Ṣafḥaya naḳş olunan resm-i ekālīm gibi

feyż-i ezel:
1. **feyż-i ezel:**
Tarih 39
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) Başlangıcı olmayan ihsanları, bereketleri.
13. Budur ol āb-ı ṣafā-baḫş-ı revān-perver kim
14. Eyledi feyż-i ezel pāy-i Ḫalīlʾe icrā

feyż-i ġubār-ı ḫāṭırıdur:
1. **feyż-i ġubār-ı ḫāṭırıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 423
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gönül tozunun bereketi.
13. Sermāye-baḫş-ı rūşenī-i çeşm Nābiyā
14. Feyż-i ġubār-ı ḫāṭırıdur sürmedānlaruñ

feyż-i ḥaḳ:
1. **feyż-i ḥaḳ:**
Gazel 187
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah'ın feyzi, İlahi feyiz ve bereket.
9. Feyż-i ḥaḳ herkese dil-ḫᵛāhını iḥsān eyler
10. Kimi āsūde kimi dağdağa-perverd gider

2. **feyż-i ḥaḳ:**
Tarih 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın feyzi, İlahi feyiz ve bereket.
5. Eyleyüp pīşānī-i ḥālinde feyż-i Ḥaḳ ẓuhūr
6. Oldı bir nūruñ vücūdiyle derūnı tābnāk

feyż-i ḥaḳḳ:
1. **feyż-i ḥaḳḳ:**
Gazel 540
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah'ın feyzi, İlahi feyiz ve bereket.
9. Sāye-i taḫtuñda feyż-i Ḥaḳḳ ile olsun naṣīb
10. Her diyāra devlet-i ḥüsnüʾl-meʾāb-ı Arż-ı Rūm

feyż-i ḫāṣiyyet-i eyyāmuñı:
1. **feyż-i ḫāṣiyyet-i eyyāmuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 13
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -

Devrin kendine özgü niteliğinin bereketi.
183. Ḳudsiyān zümresine zāviyedār-ı melekūt
184. Feyż-i ḫāṣiyyet-i eyyāmuñı eyler ifhām

feyż-i ḫudāʾdan:
1. **feyż-i ḫudāʾdan:**-*dan*
Gazel 558
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah'ın ihsanı.
17. Sevād-ı cürm ile feyż-i Ḫudāʾdan nā-ümīd olma
18. Żiyā-yı āftāba māni ʿolmaz āhen-i revzen

feyż-i ḫudādan:
1. **feyż-i ḫudādan:**-*dan*
Kaside 23
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Allah'ın ihsanı.
33. Ṭabʿ-ı derrākini ḥıfẓ eyleye Ḥaḳ āfetden
34. Ala dil-ḫᵛāhı ḳadar feyż-i Ḫudādan vāye

feyż-i ibrāhīm hallīluʾllāh:
1. **feyż-i ibrāhīm hallīluʾllāh:**
Tarih 57
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Allah dostu Hz. İbrahim Peygamberin bereketi.
9. Bir mübārek şehrde geldi sarāy-ı dehre kim
10. Feyż-i İbrāhīm Hallīluʾllāh bāḳīdür henūz

feyż-i ilāh:
1. **feyż-i ilāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **354**
Kelime Tipi: -
İlahî feyiz, Allah'tan gelen ihsan, bereket.
353. Aġlar iken bu sūz ile nā-gāh
354. Üstüme saye ṣaldı feyż-i İlāh

feyż-i ilāhī:
1. **feyż-i ilāhī:**
Gazel 558
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İlahî feyiz, Allah'tan gelen ihsan, bereket.
15. Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoḫsa
16. Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

feyż-i ḳudūmıdur:
1. **feyż-i ḳudūmıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 80
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Ayağının uğuru, gelişinin bereketi.
21. Çoḳ zamāndur böyle sāl-i ḫayr meşhūr olmadı
22. İʿtidāle şübhe yoḳ feyż-i ḳudūmıdur sebeb

feyż-i meʾāli:
1. **feyż-i meʾāli:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Mananın feyzi.
83. Feyż-i meʾāli çeşme-i ṭabʿından almasa
84. Bulmazdı çāşnī-i nikāti ḥalāveti

feyż-i meded-kār-ı evliyā:
1. **feyż-i meded-kār-ı evliyā:**
Gazel 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Velilerin yardım edici feyizleri.
17. Ümmīd odur ki ḳoymayalar pāy-māl-i yeʾs
18. Nābī-i zārı feyż-i meded-kār-ı evliyā

feyż-i müselsel:
1. **feyż-i müselsel:**
Gazel 208
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kesilmeden devam eden feyiz.
7. ʿÜryānī Dede tekyesidür feyż-i müselsel
8. Aġzı köpürür ṭaşlarınuñ vecdi ʿıyāndur

feyż-i naʿtuñla:
1. **feyż-i naʿtuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Peygamberi övmenin bereketi.
9. Yād-ı nāmuñla nʾola keffe-i cürm olsa s̱evāb
10. Feyż-i naʿtuñla girer vezne ʿibārāt-ı rekīk

feyż-i nefesden:
1. **feyż-i nefesden:**-*den*
Kaside 22
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Nefesin ilhamı (Anlatmanın etkisi bağlamında).
41. Gelüp o feyż-i nefesden temevvüce yem-i şevḳ
42. Lisānum oldı medāyiḥ-nigār-ı Maġnīsā

feyż-i rabbānī:
1. **feyż-i rabbānī:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
İlahi feyiz.
35. Ḫāk-i cenge ekilen toḫmdan itdi giderek
36. Feyż-i Rabbānī ile sünbüle-i ṣulḥ ḳıyām

feyż-i ruḥānīsin:
1. **feyż-i ruḥānīsin:**-*si, -n*
Gazel 759
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ruhani bereket.
13. Semānuñ feyż-i ruḥānīsin itme arżdan ümmīd
14. Dıraḫtānuñ degül ḫāṣiyyeti peydā zilālinde

feyż-i sehāb-ı maʿnā:
1. **feyż-i sehāb-ı maʿnā:**
Gazel 714
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mana bulutunun bereketi/yağmuru.
17. Nābiyā ʾām degül feyż-i sehāb-ı maʿnā
18. Dökilür mezraʿa-i ḫāṭır-ı agāh üzre

feyż-i seher:
1. **feyż-i seher:**
Gazel 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Seher bolluğu ve aydınlığı.
1. Şevḳ-i ruḫuñla dīdeye feyż-i seher gelür
2. Fikr-i ḫaṭuñla murġ-ı dile bāl ü per gelür

feyż-i şehr-i ṣavmdan:
1. **feyż-i şehr-i ṣavmdan:**-*dan*
Kıt'a 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Oruç ayının, ramazanın bereketi.
1. Feyż-i şehr-i ṣavmdan ālūdegān-ı maʿṣiyet
2. Şüst ü şūy-ı cāme-i cürm ile tebdīl oldılar

feyż-i ṣubḥ:
1. **feyż-i ṣubḥ:**
Gazel 818
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sabah vaktinin bereketi.
5. Feyż-i ṣubḥ itdi müʾeddā vü telāfī-i güşād
6. Heme şeb ġoncelerun çekdügi ḫamyāzeleri

feyż-i teʾs̱īri:
1. **feyż-i teʾs̱īri:**-*i*
Tarih 138
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Etkisinin bıraktığı coşkunluk.
13. Feyż-i teʾs̱īri hevā-yı çemen-efrūzı ider
14. Çār-faṣlın senenüñ hem-nefes-i ferverdin

feyż-i tevāżuʿla:
1. **feyż-i tevāżuʿla:**-*la*
Gazel 391
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alçakgönüllülüğün feyzi.
9. Olur feyż-i tevāżuʿla dıraḫt-ı pest bār-āver

10. Komışdur mīveden maḥrūm servi ser-firāz olmaḳ

feyż-i viṣāl:
1. **feyż-i viṣāl:**-*di*
Gazel 835
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma mutluluğu, huzuru.
7. ʿAkibet feyż-i viṣāl eyledi leb-rīz-i ḥayāt
8. Gerçi mīnā gibi hīcrānı zebūn itdi beni

feyż-i zemistāndan:
1. **feyż-i zemistāndan:**-*dan*
Gazel 606
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kış mevsiminin feyzi, bereketi.
11. Asār-ı ḳahrdan gilemend olmaz añlayan
12. Luṭf-ı bahār feyż-i zemistāndan olduğın

feyżullah:
1. **feyżullah:**
Kaside 20
Mısra: **62**
Allah'ın feyzi, bolluğu, bereketi.
61. Ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿilm ü maʿārif ferīd-i dehr
62. Feyżullah ismi ḳaddine şāyeste ḫilʿati

feyż-yāb:
1. **feyż-yāb:**
Gazel 540
Mısra: **5**
Feyiz bulan, bolluk ve bereket gören.
5. Olduğıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-yāb
6. Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Arż-ı Rūm

feyż-yāb olmaz:
1. **feyż-yāb olmaz:**-*maz*
Gazel 428
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Feyiz bulmak, bolluk ve bereket görmek.
13. Olmaz bu terbiyetkedede kimse feyż-yāb
14. Nābī taḥammül eylemeyen bir zamāna dek

feżā:
1. **feżāda:**-*da*
Gazel 355
Mısra: **6**
Gökyüzü.
5. İden eczā-yi kevni ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
6. Feżāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş

2. **feżāsında:**-*sı, -n, -da, -*
Gazel 49
Mısra: **12**
Ucu bucağı bulunmayan boşluk II Dünyanın sonsuz olan genişliği, sema.
11. Çak olmaz idi dāmeni nāsūn nefesinden
12. Iṭlaḳ feżāsında iken pīrehen-i bād

feżā-yi ʿālem-i endīşede:
1. **feżā-yi ʿālem-i endīşede:**-*de*
Gazel 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tefekkür aleminin fezası.
5. Ne dem olsa ḫayālün cilve-rīz-i āsmān-ı dil
6. Feżā-yi ʿālem-i endīşede meh-tāb olur peydā

fezā-yı ʿaşḳda:
1. **fezā-yı ʿaşḳda:**-*da*
Gazel 860
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın uçsuz bucaksız mecraı.
3. Fezā-yı ʿaşḳda pervāza gelmez murġ-ı bigāne
4. Bu deşt-i bī-kerānuñ reng-i rūdur murġ-ı perrānı

feżā-yı ʿātıfete:
1. **feżā-yı ʿātıfete:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
İyilik seması.
77. Feżā-yı ʿātıfete luṭfı cūy-ı hᵛāhiş-şūy
78. Cihān-ı mekremete ṭabʿı gülşen-i şād-āb

feżā-yı evhām:
1. **feżā-yı evhām:**
Kaside 12
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Hayal fezası.
135. Ḳāmet-i ʿizzine kütāh ḳabā-yı eflāk
136. Cilve-i rifʿatine teng feżā-yı evhām

feżā-yı feyżde:
1. **feżā-yı feyżde:**-*de*
Gazel 48
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Feyiz fezası.
25. Feżā-yı feyżde burc u bedenle bānī-i taḳdīr
26. Binā itmiş ḥiṣār-ı muʿteberdür ḥalḳa-i tevḥīd

feżā-yı gülşenüm:
1. **feżā-yı gülşenüm:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin göğü.
1. Feżā-yı gülşenüm berg-i gülüm ḫārumdan efzūndur
2. Sehergāhum ki nūrāniyyetüm tārumdan efzūndur

feżā-yı gülsitān-ı ʿadn:
1. **feżā-yı gülsitān-ı ʿadn:**
Gazel 370
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cennetin gül bahçesinin genişliği.
1. Ey feżā-yı gülsitān-ı ʿAdn ile ravżan müşāʿ
2. Ḳopdı lafẓ-ı āsitānundan meʾāl-i irtifāʿ

feżā-yı kişveri:
1. **feżā-yı kişveri:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Feza ülkesi, uzay.
97. Feżā-yı kişveri mürġān-ı ʿaḳl ile memlū
98. Binā-yı devleti erkān-ı ʿadl ile maʿmūr

fezā-yı nūr:
1. **fezā-yı nūr:**
Gazel 579
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aydınlığın sonsuzluğu, sonsuz nur.
5. Bī-rāh-ı teng ü tār ele girmez fezā-yı nūr
6. Ruşen ider bu maʿnīyi nuẓẓāra dūr-bīn

feżā-yı nūr u ziyā:
1. **feżā-yı nūr u ziyā:**
Kaside 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nur ve ışık seması.
5. O şeh-süvār-ı hünersin ki cilvegāhuñdur
6. Feżā-yı nūr u ziyā yā Muḥammed-i ʿArabī

fezā-yı tūl-ı emelden:
1. **fezā-yı tūl-ı emelden:**-*den*
Gazel 377
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ucu bucağı olmayan istekler denizi.
13. Nābī fezā-yı tūl-ı emelden kenāra çık
14. Rān-ı ümīde girmiş iken tevsen-i ferāġ

fff:
1. **............:**
Gazel 248
Mısra: **3**
?.
3. Ser pençe-i .... ṣunmaḳda girībāna
4. Ḫār-ı reh-i nā-kāmī damāna ṣataşmışdur

figān:
1. **figāna:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **5**
Acı inilti, çığlık.
5. Şikest-i kāse-i dildür figāna māniʿ olan

6. Bu deñlü ketm-i nefes inkisārumuzdandur

2. **fiġānın:**-*ın*
Gazel 383
Mısra: **7**
Acı inilti, çığlık.
7. İstimāʿ eylemeden ġayri fiġānın hedefüñ
8. Ne netice virür āyā ki kemān-gīr olmaḳ

3. **fiġān:**
Gazel 644
Mısra: **10**
Acı inilti, çığlık.
9. Sengīn-dil kemān-ı ṣabr süst olsa ḳalur
10. Nāvek-i fersūde-peykānveş fiġān teʾs̱irden

4. **fiġān:**
Gazel 560
Mısra: **6**
Acı inilti, çığlık.
5. Girībān-ı edeb āsūdedür ser-pençe-i ġamdan
6. Āmān bī-şermliklerden fiġān bī-bākliklerden

5. **fiġānı:**-*ı*
Gazel 780
Mısra: **3**
Acı inilti, çığlık.
3. Bülbül fiġānı kesme ki ne-şʾ küfte ġoncenüñ
4. Düzd-i nesīm girmeye tā cāme-ḫᵛābına

fiġān idelüm:
1. **fiġān idelüm:**-*el, -üm*
Gazel 442
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eyvah etmek, inlemek.
3. Ey dil senüñle nevbet ile idelüm fiġān
4. Çoḳ bülbüle taḥammüli yoḳdur bu gülşenüñ

figān ider:
1. **figān ider:**-*er*
Gazel 227
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eyvah etmek, inlemek.
1. Ol ġonceden ki bülbül-i ḳudsī figān ider
2. Bu reng ile ḳalursa ruḫ-ı āli ḳān ider

figān u enīn:
1. **figān u enīn:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inlemek.
9. Nābī senüñle eyleyelüm ḥiṣṣe dil-beri
10. Ẕevḳ-i viṣāl baña figān u enīn saña

fiġān ü nāle:
1. **fiġān ü nāle:**
Gazel 432
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat ve inilti.
5. Fiġān ü nāle daḫı ālet-i firīb olamaz
6. Ṭuyuldı ṣanʿat-ı bāzīçesi bahānemüzüñ

fiġān ü zārın:
1. **fiġān ü zārın:**-*ı, -n*
Gazel 495
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inlemek, feryat etmek.
7. Fiġān ü zārın işitdüm esīr-i ṭurresinüñ
8. Egerçi bestedür ammā velī sabāda degül

figāna gelür:
1. **figāna gelür:**-*ür*
Gazel 91
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Feryad u figana gelmek.
5. Her kirm kʾola berg-ḫor-ı şāhsār-ı ʿaşḳ
6. İbrīşimi figāna gelür tār-ı çeng olur

fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm:
1. **fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 503
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yürek paralayan figanlar koparmak.
1. Görince yāri bir gūne fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm
2. Ki ḳalbi āhenāsā saḫt iken vaḳf-ı telāş itdüm

fiġān-ı nābe-maḥal:
1. **fiġān-ı nābe-maḥal:**
Gazel 234
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mahalsiz feryat, yersiz inleme.
3. Hemān bize düşecek vaḳt-i gülde ʿişretdür
4. Fiġān-ı nābe-maḥal meşreb-i hezāra düşer

fiġān-ı nīm-şeb:
1. **fiġān-ı nīm-şeb:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gece yarısı feryadı.
3. O māhı itmek içün zīb-i hāle-i āġūş
4. Fiġān-ı nīm-şeb ü āh-ı seher çekilmişdür

fiġān-ı vaha:
1. **fiġān-ı vaha:**-*a*
Gazel 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ah vahların yükselen çığılığı.
1. Nigāh-ı ḫışmına efġan u āh olur bāʿis̱
2. Fiġān-ı vaha da tāb-ı nigāh olur bāʿis̱

fikende itme:
1. **fikende itme:**-*me*
Gazel 733
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, harap etmek.
9. Ẕikri uṣūl-ı naġme gibi itme pest-pā
10. İtme fikende şekker-i tevḥīdi ḫāyişe

fıḳh-ı keremde:
1. **fıḳh-ı keremde:**-*de*
Gazel 812
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Cömertlik fıkhı (Fıkıh;İslam hukukunda, din ve dünya işleriyle ilgili uygulama alanını konu alan bilim dalı).
13. Yoḳ buḫle bir müsāʿade ḥarf-i cevāzdan
14. Fıḳh-ı keremde diḳḳat olunsa mesāʾile

fikr:
1. **fikr:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Bir kimsenin herhangi bir hususta kendine göre vardığı hüküm, görüş, kanâat.
9. Her fikr olamaz maʿnī-i der-besteye reh-yāb
10. Her bī-meze reh-bürde-i genc-i dehen olmaz

2. **fikrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 592
Mısra: **1**
Düşünce, hayal.
1. Düşe salmak fikrine ʿālemde rāḥat rīşesin
2. İtmedin toḫm-ı tesāmüḥ ʿālemüñ endīşesin

3. **fikridür:**-*i, -dür*
Gazel 778
Mısra: **5**
Düşünce, hayal.
5. Miyāniyle sürini fikridür hep söyleden yārüñ
6. Taʿaccüb eyleme ger sözlerüm gas̱s̱ ü s̱emīn olsa

4. **fikr:**
Tarih 92
Mısra: **42**
Düşünce, hayal.
41. Kevkeb-i şān ü şükūhı o ḳadar ʿālī kim
42. Olamaz dāʾire-i rifʿatine fikr resā

5. **fikri:**-*i*
Tarih 143
Mısra: **2**
Düşünce, hayal.
1. Zihī naḳş-ı ġarībüʾt-ṭarḥ-ı ṣūret-ḫāne-i ʿālem

2. Ki eyler fikri insānun żamīrin
kūreveş pür-tef

6. **fikrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 15
Mısra: **7**
Düşünce, hayal.
7. Şimdi buyrulmaz ise fikrine tevcīh-i żamīr
8. Ḫalel-i salṭanat u devlet olur
müstaḥkem

fikr eylemede:
1. **fikr eylemede:**-*me, -de*
Gazel 55
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tefekkür etmek.
13. Fikr eylemede keşme-keş-i redd ü
ḳabūlı
14. Nābī süḫan-ı nādire-sencān
mütereddid

fikr eyler:
1. **fikr eyler:**-*r*
Tarih 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tefekkür etmek.
3. Fikr eyler iken bu sāl-i saʿdüñ
4. Tārīḫini Nābī-i suḫan-gū

2. **fikr eyler:**-*r*
Tarih 121
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tefekkür etmek.
45. Fikr eyler iken Nābī-i dāʿī didi
hātif
46. Tārīḫini saʿd ola serā-perde-ı
ʿizzet

fikr iden:
1. **fikr iden:**-*en*
Gazel 570
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tefekkür etmek.
15. Devlet-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳātden olurlar
maḥrūm
16. Fikr iden bādiye-i ʿaşḳ-ı mecāzuñ
ḫāṭırın

fikr iderken:
1. **fikr iderken:**-*er, -ken*
Tarih 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tefekkür etmek.
25. Fikr iderken bu çeşmeye tārīḫ
26. Bir ṣadā geldi gūşuma ol ān

2. **fikr iderken:**-*er, -ken*
Tarih 23
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tefekkür etmek.
13. Fikr iderken Nābīyā tārīḫini
14. Hātif-i gaybī didi ey sāde-bīn

3. **fikr iderken:**-*er, -ken*
Tarih 26
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tefekkür etmek.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir
güzel tārīḫ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş
bu güftārı

4. **fikr iderken:**-*er, -ken*
Tarih 73
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tefekkür etmek.
23. Nābī-i kemīne fikr iderken
24. Tārīḫ-i münāsib-i vilādet

fikr it:
1. **fikr it:**
Gazel 802
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Düşünmek, tefekkür etmek.
3. Maʿnī-i tāze fikr it itme luġātle
memlū
4. Kim eyler iʿtibārı berg-i ne-dāde
bāre

2. **fikr it:**
Gazel 802
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Düşünmek, tefekkür etmek.
3. Maʿnī-i tāze fikr it itme luġātle
memlū
4. Kim eyler iʿtibārı berg-i ne-dāde
bāre

fikr itdükçe:
1. **fikr itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 2
Mısra: **277**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tefekkür etmek.
277. Līk ammā ki senüñ şānuñı fikr
itdükçe
278. ʿUḳde-i yeʾse gelür dest-i
teselliyle güşād

fikr-i bütān:
1. **fikr-i bütān:**
Matla 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzellerin hayali.
1. Göñül ki fikr-i bütān ile germ-ülfetdür
2. Derūn-ı sīne hemān aylı günli
sāʿatdür

fikr-i çālākine:
1. **fikr-i çālākine:**-*i, -n, -e*
Kaside 15
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrak zeka.
121. Fikr-i çālākine esrār-ı ḳażā nā-mestūr
122. ʿAḳl-ı derrākine ās̱ār-ı ḳader nā-mübhem

fikr-i cāmeye:
1. **fikr-i cāmeye:**-*y, -e*
Gazel 650
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
*Giyecek bulma
telaşesi/düşüncesi.*
1. Çekme fikr-i ḳısmeti erzāḳ ile
hem-zād iken
2. Düşme fikr-i cāmeye hem-dūş-ı
istiʿdād iken

fikr-i cemāl-i yār:
1. **fikr-i cemāl-i yār:**
Gazel 299
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
*Sevgilinin güzelliğinin
hayali/düşüncesi.*
7. Fikr-i cemāl-i yār ider īcāb-ı eşk ü
āh
8. Olmaz ʿazīz dost buḫūr u gül-ābsuz

fikr-i cihānda:
1. **fikr-i cihānda:**-*da*
Gazel 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve dünya malı düşüncesi.
3. Leb ẕikrde ammā ki göñül fikr-i
cihānda
4. Ḳaldı arada ṣubḥa-i mercān
mütereddid

fikr-i daḳīḳ eyle:
1. **fikr-i daḳīḳ eyle:**
Gazel 161
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnce, ayrınıtılı düşünmek.
7. Añlar bulunur mı diyene lübb ile
ḳışrı
8. Bir fikr-i daḳīḳ eyle de pervīzeni
göster

fikr-i dehānuñ:
1. **fikr-i dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
*Sevgilinin ağzını düşünme,
aklından çıkaramama.*
1. Şevḳ-i ruḫuñla rūy-ı heves lāle-reng olur
2. Fikr-i dehānuñ ile reh-i ṣabr teng
olur

fikr-i dil:
1. **fikr-i dil:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **330**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün düşündüğü/hayal ettiği.
329. Ẕikr-i dil yā müfettiḥeʾl-ebvāb
330. Fikr-i dil yā müsebbibeʾ l-esbāb

fikr-i dūr-ā-dūr:
1. **fikr-i dūr-ā-dūr:**
Gazel 872
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
*Uzun uzadıya hayal (Sevgilinin
saçları bağlamında).*
1. Ḫayāl-i zülf idermiş ʿāşıḳ-ı mehcūr
gördüñ mi
2. Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-ā-dūr gördüñ mi

fikr-i ekl ü şürbi:
1. **fikr-i ekl ü şürbi:**-*i*
Gazel 705
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yeme içme düşüncesi.
5. İtmek içün fikr-i ekl ü şürbi ḫāṭırdan be-der
6. ʿAḳd-ı cemʿiyyet ider iḫvān Āyāṣufiyyeʾde

fiḳr-i ḫaṭṭ-ı yār:
1. **fiḳr-i ḫaṭṭ-ı yār:**
Gazel 329
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayva tüylerinin hayali.
11. Levḥ-i derūna naḳş olalı fiḳr-i ḫaṭṭ-ı yār
12. Āyine gibi jeng ile germ-ülfet olmışuz

fikr-i ḫaṭuñla:
1. **fikr-i ḫaṭuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzündeki ince tüylerin düşüncesi.
1. Şevḳ-i ruḫuñla dīdeye feyż-i seher gelür
2. Fikr-i ḫaṭuñla murġ-ı dile bāl ü per gelür

fikr-i ḫumārı:
1. **fikr-i ḫumārı:**
Gazel 872
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şarabın verdiği baş ağrısı kaygısı.
5. Fedā eyle göñül fikr-i ḫumārı źevḳ-i şahbāya
6. Bu ʿişretgāhda bir źevḳ-i bī-maḫrūr gördüñ mi

fikr-i ḳadd-i dil-peźīrüñ:
1. **fikr-i ḳadd-i dil-peźīrüñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönlün düşkün olduğu endamın hayali.
9. Naẓm-ı evṣāfuñ yazılmış ṣafḥadur levḥ-i żamīr
10. Fikr-i ḳadd-i dil-peźīrüñ mıṣraʿ-ı tażmīnidür

fikr-i ḳāmetiyle:
1. **fikr-i ḳāmetiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 282
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Boyun düşüncesi, tasavvuru.
5. Ṭıfl iken gelmezdi fikr-i ḳāmetiyle çeşme ḫᵛāb
6. Olmasa serv ü ṣanavberden eger gehvāremüz

fikr-i kec:
1. **fikr-i kec:**
Gazel 314
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eğri, çarpık düşünce, hayal.
9. Fikr-i kec ider vaḳf-ı tereddüd seni yoḫsa
10. Hīç dāne-i dür rişte-i hemvāre yapışmaz

fikr-i ḳısmeti:
1. **fikr-i ḳısmeti:**-*i*
Gazel 650
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Geçinme, rızkını bulma telaşesi/düşüncesi.
1. Çekme fikr-i ḳısmeti erzāḳ ile hem-zād iken
2. Düşme fikr-i cāmeye hem-dūş-ı istiʿdād iken

fikr-i miyānuñ itmede:
1. **fikr-i miyānuñ itmede:**-*me, -de-uñ*
Gazel 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ince belini düşünmek, hayal etmek.
1. Vaṣf-ı femüñde cāme-i taʿbīr teng olur
2. Fikr-i miyānuñ itmede tedbīr teng olur

fikr-i nevāziş:
1. **fikr-i nevāziş:**
Gazel 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül alma, iltifat düşüncesi.
3. Ne dem ki fikr-i nevāziş derūn-ı yāre gelür
4. Ḫayāli müjde-i ṭabʿ-ı ümīdvāre gelür

fikr-i nis̱āriyle:
1. **fikr-i nis̱āriyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 56
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Saçma, serme hayali.
39. Pāyına bu müjdenüñ fikr-i nis̱āriyle göñül
40. Tāze bir tārīḫ-i rengīne iderken ihtimām

fikr-i pinhān itdi:
1. **fikr-i pinhān itdi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Gizlice tasarlamak, düşünmek.
31. Ol ʿuḳde-i ḍalālüñ ḥalline eyleyüp ḳaṣd
32. Ol sedd-i rāhı itdi taḫrībe fikr-i pinhān

fikr-i ṣavāb:
1. **fikr-i ṣavāb:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Doğruluk fikri.
47. Velīk itmek içün iʿtiẕār luṭfından
48. Budur ben añladuġum şimdi saña fikr-i ṣavāb

2. **fikr-i ṣavāb:**
Tarih 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Doğruluk fikri.
1. Zihī fikr-i ṣavāb u ḳaṣd-ı ḫayr u himmet-ı ʿulyā
2. Ki liʾllāh Ḥażret-i Māhir Efendi eyledi peydā

fikr-i ṣıḥḥat:
1. **fikr-i ṣıḥḥat:**
Kaside 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sağlığına kavuşacağı düşüncesi.
11. Ḫāṭıra gelmez idi bir daḫı fikr-i ṣıḥḥat
12. Mübtelā-yı maraż olmışdı mizāc-ı eyyām

fikr-i şikem çekmek:
1. **fikr-i şikem çekmek:**-*mek*
Gazel 462
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mide telaşına düşmek.
13. Görürken şīr-i māder oldugın eṭfāl ile hem-zād
14. Ḫariyyetdür bu niʿmet-hānede fikr-i şikem çekmek

fikr-i ṭalʿatuñ:
1. **fikr-i ṭalʿatuñ:**-*uñ*
Gazel 312
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ışık saçan yüzünün hayali.
1. Temāşā-yı cemālün mihr-i ʿālem-tābdan ḳalmaz
2. Şeb-i hicrānda fikr-i ṭalʿatuñ meh-tābdan ḳalmaz

fikr-i tārīḫ:
1. **fikr-i tārīḫ:**
Tarih 82
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürmeyi tasarlama.
137. Fikr-i tārīḫ içün ṣadāretüñe
138. Olıcaḳ ġarḳ-ı lücce-i maʿnā

fikr-i tārīḫ iderken:
1. **fikr-i tārīḫ iderken:**-*er, -ken*
Tarih 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürmeyi tasarlamak.
9. Fikr-i tārīḫ iderken ey Nābī
10. Bu nümūdār-ı āb-ı ḥayvāna

fikr-i tārīḫe düşüp:
1. **fikr-i tārīḫe düşüp:**-*e-üp*
Tarih 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürme fikrine kapılmak.

11. Fikr-i tārīḫe düşüp ehl-i süḫan
12. Kimi gül didi kimisi lāle

fikr-i tārīḫin eyler:

1. **fikr-i tārīḫin eyler:**-*r*
    Tarih 28
    Mısra: **17**
    Kelime Tipi: -
    Tarih düşürmeyi tasarlamak.

17. Eyler iken fikr-i tārīḫin bu sūr-ı maḳdemüñ
18. Nābī-i dāʿī-i kemter bende-i hem-ḳadr-ı ḫāk

fikr-i tārīḫin iderken:

1. **fikr-i tārīḫin iderken:**-*er, -ken*
    Tarih 2
    Mısra: **13**
    Kelime Tipi: -
    Tarih düşürmeyi tasarlamak.

13. İderken fikr-i tārīḫin bu haṭṭ-ı ʿālem-ārānuñ
14. O dem bir hātif-i ġaybī bu beyti eyledi īrād

2. **fikr-i tārīḫin iderken:**-*er, -ken*
    Tarih 116
    Mısra: **31**
    Kelime Tipi: -
    Tarih düşürmeyi tasarlamak.

31. İşitdüm ġaybdan Nābī iderken fikr-i tārīḫin
32. Didiler ḳudsiyān bu ārzūda senden esbaḳdur

3. **fikr-i tārīḫin iderken:**-*er, -ken*
    Tarih 120
    Mısra: **7**
    Kelime Tipi: -
    Tarih düşürmeyi tasarlamak.

7. Fikr-i tārīḫin iderken Nābī
8. Cānib-i Ḥaḳdan irüp mevce-i naṣr

4. **fikr-i tārīḫin iderken:**-*erken*
    Tarih 150
    Mısra: **5**
    Kelime Tipi: -
    Tarih düşürmeyi tasarlamak.

5. Fikr-i tārīḫin iderken didi hātif Nābī
6. Arama anda nihān itmiş anı ṣāḥib-i ṣunʿ

fikr-i teḫallüf-i vaṣla düşürmek:

1. **fikr-i teḫallüf-i vaṣla düşürmek:**-*mek*
    Gazel 79
    Mısra: **7**
    Kelime Tipi: -
    Kavuşmaktan vazgeçme düşüncesine düşürmek.

7. Düşürmek ol büti fikr-i teḫallüf-i vaṣla
8. Yine telāş-ı dil-i bī-ḳarārumuzdandır

fikr-i teraḳḳīyāt:

1. **fikr-i teraḳḳīyāt:**
    Kaside 16
    Mısra: **42**
    Kelime Tipi: -
    Yükselme, terakki etme hayali.

41. Sevdā-yı ʿizz ü cāha ḫayālāt-ı sevdāvī
42. Fikr-i teraḳḳīyāt merāḳī ʿalāmeti

fikr-i vicdānīsi:

1. **fikr-i vicdānīsi:**-*si*
    Kaside 17
    Mısra: **54**
    Kelime Tipi: -
    Vicdanın düşüncesi, yaşam felsefesi.

53. Ḫaṭṭ-ı pīşānīsi mevc-i baḥr-ı maʿnā-yı ḫıred
54. Fikr-i vicdānīsi mażmūn-ı iṣābet-güsteri

fikr-i viṣāl-i yār:

1. **fikr-i viṣāl-i yār:**
    Gazel 150
    Mısra: **10**
    Kelime Tipi: -
    Sevgiliye kavuşma düşüncesi.

9. Olur dırāzter ne ḳadar kūteh eylesen
10. Fikr-i viṣāl-i yār ʿaceb dūr-bīn midür

fikr-i yār:

1. **fikr-i yār:**
    Gazel 47
    Mısra: **3**
    Kelime Tipi: -
    Yar düşüncesi, sevgili hayali.

3. Fikr-i yār ile ben āmīhte-i ṣoḥbet iken
4. Başladı girmeġe ol ḫalvete de ġam küstāḫ

fikr-i ẓaferden:

1. **fikr-i ẓaferden:**
    Tarih 147
    Mısra: **6**
    Kelime Tipi: -
    Zafere ulaşma hayali, galip gelme düşüncesi.

5. Bedr-i ḥüsnüñde olan cünd-i ricālullahuñ
6. Eṡerin gördi ʿadū fikr-i ẓaferden geçdi

fikrin eyler:

1. **fikrin eyler:**-*r*
    Tarih 109
    Mısra: **3**
    Kelime Tipi: -
    Düşünmek, mülahaza etmek.

3. Tārīḫ fikrin eyler iken geldi ġaybdan
4. Nābī ne ḥācet oldugı besdür suḫan-şinās

fikr-ṭırāzende-i gīsū-yı bütān:

1. **fikr-ṭırāzende-i gīsū-yı bütān:**
    Gazel 864
    Mısra: **11**
    Kelime Tipi: -
    Put gibi güzellerin saçlarının hayalini bezeyen.

11. Olmasa fikr-ṭırāzende-i gīsū-yı bütān
12. Rīziş-i eşk-i ḳalem ġāliye-gūn olmaz idi

fīl:

1. **fīl:**
    Gazel 848
    Mısra: **12**
    Filgillerden Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, iri cüsseli, kalın derili ve kalın bacaklı, iri kulaklı, hortum şeklinde uzun burunlu, otçul memeli bir hayvan.

11. Üstüḫᵛān ile Hümā gibi yüri ḫursend ol
12. Ne virürler bu şikem-ḫᵛārelige fīl gibi

fiʾl-aṣıl:

1. **fiʾl-aṣıl:**
    Kıt'a 62
    Mısra: **3**
    Hakikatte, gerçekte.

3. Fiʾl-aṣıl maḳṣad u maṭlab dimedür ḳaṣd u ġaraż
4. Hep bilür maʿnī-i vażʿların aṣḥāb-ı kemāl

fiʾl-aṣl:

1. **fiʾl-aṣl:**
    Kıt'a 42
    Mısra: **3**
    Aslında.

3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

fiʾl-ḥaḳīḳa:

1. **fiʾl-ḥaḳīḳa:**
    Tarih 75
    Mısra: **9**
    Hakikatte, esasında, hakikaten, doğrusu.

9. Fiʾl-ḥaḳīḳa o nām-ı ʿarş-efrūz
10. Ġayr içün şöhret-i iżāfīdür

fiʾl-meṡel:

1. **fiʾl-meṡel:**
    Kaside 24
    Mısra: **66**
    Söz gelişi, misaldeki gibi, örnek olarak, meselâ.

65. Seng ṣad-pāre olur ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ gibi
66. Fiʾl-meṡel seng-i cefāya hedef olsa mīnā

fincān:

1. **fincāna:**-*a*
    Gazel 248
    Mısra: **8**
    Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, genellikle kulplu, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.

7. Biñ güne mi var kim ḫalḳ olmasa ālūde
8. Vāʿiẓ mey ile ancaḳ fincāna ṣataşmışdur

2. **fincānlar:**-*lar*
    Gazel 90
    Mısra: **12**

Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, genellikle kulplu, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.
11. Siyeh-dillik müʾeddī-i ġurūr olmaġla devr eyler
12. Miyān-ı dest-i lebde kefş-i sīmīn üzre fincānlar

3. **fincānuñ:**-*uñ*
Gazel 471
Mısra: **4**
Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, genellikle kulplu, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.
3. Mecālis içre serāsīme gerdiş itse nʾola
4. Ḳarardı çeşmi dem-i serdiyile fincānuñ

4. **fincānın:**-*ın*
Gazel 569
Mısra: **10**
Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, genellikle kulplu, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.
9. Bezm-i meyden olur erbāb-ı heves neşʾe-rübā
10. Çekmeden bāde-i nā-pür-şudenüñ fincānın

5. **fincān:**
Gazel 646
Mısra: **6**
Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, genellikle kulplu, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.
5. İtmiş iḥyā cürʿa-i nūr ile bezm-i ʿālemi
6. Dest-i mest-i çerḫde ḫurşīdi fincān gösteren

fīncān-ı kütāhiyye:
1. **fīncān-ı kütāhiyye:**
Gazel 413
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kütahya porseleninden yapılma fincan.
7. Gitdi erbāb-ı neseb itdi furū-māye zuhūr
8. Aldı fīncān-ı Kütāhiyye yirin Faġfuruñ

firāḳ:
1. **firak:**
Gazel 284
Mısra: **2**
Ayrılık, hicran.
1. Senüñçün itdügümüz āh u zārı biz bilürüz
2. Firak içinde geçen rüzgārı biz bilürüz

2. **firāḳ:**
Gazel 504
Mısra: **7**
Ayrılık, hicran.
7. Felek firāḳ ile itdi derūnumı ḫum-ı nīl
8. Kederden āyine-i āb gibi sāde idüm

3. **firāḳa:**-*a*
Gazel 584
Mısra: **2**
Ayrılık, hicran.
1. Olmış esīr-i ʿaşḳ o perī nev-cüvān iken
2. Yanmış firāḳa āteş-i ṣad ḫānmān iken

4. **firāḳ:**
Gazel 755
Mısra: **6**
Ayrılık, hicran.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

5. **firāḳun:**-*un*
Kaside 11
Mısra: **5**
Ayrılık, hicran.
5. Görüp firāḳun ile nār-ı ġamda sūzişümi
6. Baña teraḥḥum idüp ḫūn-ı eşk dökdi kebāb

6. **firāḳın:**-*ı, -n*
Tarih 16
Mısra: **71**
Ayrılık, hicran.
71. Mekārimle unutdurduñ firāḳın ḥalḳa merḥumuñ
72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

firāḳ u ḥasret:
1. **firāḳ u ḥasret:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **303**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ve özlem.
303. Geçdi ʿömrüm firāḳ u ḥasret ile
304. Olmadum ser-firāz ḫilʿat ile

firāḳ-ı meclisüñ:
1. **firāḳ-ı meclisüñ:**-*üñ*
Gazel 356
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sohbetinden, bulunduğun yerden ayrı kalma.
1. Firāḳ-ı meclisüñ ey lāle-ḫad ne müşkil imiş
2. Ḳarīn-i vaṣla zarurī ḥased ne müşkil imiş

fırak-ı muhtelife:
1. **fıraḳ-ı muḫtelife:**
Kaside 13
Mısra: **208**
Kelime Tipi: -
Muhtelif gruplar.
207. İsminüñ nisbet-i terkīb-i ḥurūfındandur
208. Kʾoldı cümle fıraḳ-ı muḫtelife reʾyine rām

firār:
1. **firāra:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **94**
Kaçma, savuşma.
93. İntisāb itmeġe her gün biri āmāde iken
94. Şimdi her şeb biri itmekde firāra iḳdām

firār itdi:
1. **firār itdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Firar etmek, kaçmak.
5. Ne müjdedür bu ki ḫāsiyyet-i ḳudūmından
6. Cihāndan itdi zemistān miṡāli ġussa firār

firāş-ı naḫvetde:
1. **firāş-ı naḫvetde:**-*de*
Gazel 284
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gurur yatağı.
3. Senüñ neden ḫaberün var firāş-ı naḫvetde
4. Ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı biz bilürüz

2. **firāş-ı naḫvetde:**-*de*
Gazel 284
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gurur yatağı.
3. Senüñ neden ḫaberün var firāş-ı naḫvetde
4. Ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı biz bilürüz

3. **firāş-ı naḫvetde:**-*de*
Gazel 284
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gurur yatağı.
3. Senüñ neden ḫaberün var firāş-ı naḫvetde
4. Ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı biz bilürüz

firāş-ı saḥa-ı germ-ābe-i ḥarāretdür:
1. **firāş-ı saḥa-ı germ-ābe-i ḥarāretdür:**-*dür*
Gazel 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sıcaklık hamamı meydanının döşeği.
1. Tenüm ki dest-ḫoş-ı piç ü tāb-ı ʿilletdür
2. Firāş-ı saḥa-ı germ-ābe-i ḥarāretdür

fırāt u dicle:
1. **fırāt u dicle:**
Kaside 14
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Fırat ve Dicle Nehirleri.
87. Fırāt u Dicle kenārında eyleyüp tuġyan
88. Mülāḥid olmış iken münteşir miṡāl-i cerād

firāvān eyledi:
1. **firāvān eyledi:**-*di*
Tarih 115
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bolca ihsanda bulunmak.

3. Ṣadr-ı aʿẓam olduġında devlet ü iḳbāl ile
4. Nābī-i dāʿīye çoḳ luṭf firāvān eyledi

firāz u füzūdumuz:
1. **firāz u füzūdumuz:**-*umuz*
Gazel 78
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yokuş ve iniş.
7. Resīde-i çemen-i ʿaşḳ rāh-hemvāruz
8. Miṡāl-i cūy firāz u füzūdumuz birdür

firāz u nişībler:
1. **firāz u nişībler:**-*ler*
Gazel 129
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yokuş ve inişler.
3. Fehm eyledüm ṣarīr-i ḳalemden bu rāzı kim
4. Çoḳdur reh-i emelde firāz u nişībler

firāz-ı cāhdan:
1. **firāz-ı cāhdan:**-*dan*
Gazel 404
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yüksek mevki, makam.
13. Eger āsāyiş-i hemvāra varsa raġbet-i ḫāṭır
14. Neṡīb-i ʿuzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek

firāz-ı devḥa:
1. **firāz-ı devḥa:**
Kaside 11
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Koca ağacın yüksekliği.
71. Firāz-ı devḥa baḫtında lāne-sāz olsa
72. Hümāyı itmez idi ḫıdmete ḳabūl ġurāb

firāz-ı minber-ı ʿizzetde:
1. **firāz-ı minber-ı ʿizzetde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Yücelik minberinin/makamının üstünde.
45. Firāz-ı minber-ı ʿizzetde ẕikr-i nāmuñdur
46. Vaẓīfe-i ḫuṭebā yā Muḥammed-i ʿArabī

firdevs:
1. **firdevs:**
Gazel 399
Mısra: **2**
Cennet.
1. Her bāġ-ı dil-güşāda ki nā-yāb ola ġamuñ
2. Firdevs olursa başına teng olur ādemüñ

2. **firdevsʾi:**-*i*
Gazel 649
Mısra: **2**
Cennet II Şehname'nin yazarı, Firdevsi.
1. İtmezdi iltizām-ı veġā dāstānların
2. Firdevsʾi añlayaydi maḥabbet lisānların

firdevs-i berīn:
1. **firdevs-i berīn:**
Tarih 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
En yüce firdevs cenneti.
3. Geldi bir hātif didi tārīḫ-i sāl-i fevtini
4. Ḥacı İbrāhīmʾe firdevs-i berīn ola maḳām

firīb virdüñ:
1. **firīb virdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 598
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hile vermek, hilekar bir biçimde davranmak.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

firīb-ḫorde olma:
1. **firīb-ḫorde olma:**-*ma*
Gazel 721
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aldanmış olmak, hilesini yemiş olmak.
1. Niʿmet de virse bāver olınmaz beḳāsına
2. Olma firīb-ḫorde sipihrüñ ʿaṭāsına

firīb-ḫorde-i ḥarf-i münāfıḳānesidür:
1. **firīb-ḫorde-i ḥarf-i münāfıḳānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 169
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Münafıklıkla çevirdiği dolapların söylemi.
13. Raḳībüñ ol gül-i ter de benüm gibi Nābī
14. Firīb-ḫorde-i ḥarf-i münāfıḳānesidür

firīb-ḫorde-i ikbāli:
1. **firīb-ḫorde-i ikbāli:**-*i*
Gazel 430
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Talihin dolap çevirmesi.
1. Olmaz firīb-ḫorde-i ikbāli devletüñ
2. Ḳadrin bilen selāmet-i künc-i ḳanāʿatüñ

firīb-i dehrüñ:
1. **firīb-i dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 581
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Feleğin aldatıcılığı.
9. Ticāret-ḫāne-i dānā firīb-i dehrüñ ey Nābī
10. Gerekdür iḥtirāz itmek ziyānı deñlü sūdından

firīb-i sāḳī-i peymāne-gerdān-ı ḍalāletden:
1. **firīb-i sāḳī-i peymāne-gerdān-ı ḍalāletden:**
Gazel 659
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sapkınlığın kadehi boynundan tutan sakisinin aldatılıcığı.
9. Firīb-i sāḳī-i peymāne-gerdān-ı ḍalāletden
10. Dem-i āhirde īmānum emin it yā Resūlaʾllāh

firīfte itmek:
1. **firīfte itmek:**-*mek*
Gazel 667
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aldatmak, kandırmak.
9. İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı firīfte
10. Bābuñ varaḳ yapışmaġa beñzer şiḳāfına

firīfte olma:
1. **firīfte olma:**-*ma*
Gazel 128
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aldanmak.
5. Çoḳluḳda iltifātına olma firīfte
6. Ġayż-ı nihanı ḥüsn-i rıżā ṣūretindedür

firifte olmamış:
1. **firifte olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 602
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aldanmak.
9. Kimdür cihānda olmamış āyā firifte
10. İḳbāl ber-ḳarār-ı ḫayāl-i muḥāl iken

firifte olup:
1. **firifte olup:**-*up*
Gazel 269
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aldanmak.
11. Gayrüñ olup firifte sūz u güdāzına
12. Biz cebhemüz ʿaraḳ-zede-i ḫaclet itmişüz

firīfte-i iʿtibār:
1. **firīfte-i iʿtibār:**
Gazel 792
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İtibar aldanmışları.
7. Olur nümūne-i dūzaḫ tekellüfāt ile meclis
8. Nice firīfte-i iʿtibār bir yire gelse

fırḳa:
1. **fırkası:**-*sı*
Gazel 118
Mısra: **12**
İnsan topluluğu.
11. Lillahiʾl-ḥamd ki ḫalvetkede-i maʿnāya
12. Düzd-ṣūret cühela fırkası nā-maḥremdür

2. **fırḳada:**-*da*
Gazel 496
Mısra: **17**
İnsan topluluğu.
17. Oldı her fırḳada erbāb-ı teraḳḳī nā-yāb
18. Ġālibā ʿaksine ṣıfr urmada erbāb-ı raḳam

3. **fırkānun:**-*nun*
Gazel 151
Mısra: **10**
İnsan topluluğu.
9. İtmen iblisi ḳabā ʾifrītlerden siz kıyās
10. Reh-nümā-yı ẕevḳdür ol fırkānun nārīnidür

4. **fırḳada:**-*da*
Gazel 714
Mısra: **9**
İnsan topluluğu.
9. Baḫt her fırḳada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

5. **fırḳaya:**-*y, -a*
Gazel 717
Mısra: **3**
İnsan topluluğu.
3. Ḥüsni yārün neşʾe-baḫş olmaḳdadur her fırḳaya
4. Laʿli meste ḫāl-i efyūn-fāmı tiryāḳilere

6. **fırḳaya:**-*y, -a*
Kıt'a 111
Mısra: **6**
İnsan topluluğu.
5. Bir zümreye lafẓ-ı tendürüstī
6. Bir fırḳaya lafẓ-ı saḫt-cānī

fırḳa-i ehl-i hevā:
1. **fırḳa-i ehl-i hevā:**
Tarih 86
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gününü gün eden, günlük yaşayan, havai nitelikte olan insanlar.
9. İntifāʿından olurlar her gelenler ḥiṣṣe-yāb
10. Zümre-i erbāb-ı ṭāʿat fırḳa-i ehl-i hevā

fırḳa-i ilhād:
1. **fırḳa-i ilhād:**
Kaside 14
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Allah'ın dinine muhalefet edenler, doğru yoldan çıkanlar.
119. Daḫı mehābet-i şemşīrüñ anda bāḳīdür
120. Fenā girīvesine ḳaçdı fırḳa-i ilhād

fırḳa-i maḳhūr:
1. **fırḳa-i maḳhūr:**
Tarih 19
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Yenilgiye uğramış grup.
31. Ḫaṣmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

fırḳa-ı ʿulemā:
1. **fırḳa-ı ʿulemā:**
Tarih 82
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Alimler zümresi.
103. Sensin ol tābiʿ-i şeriʿat kim
104. Saña dil-beste fırḳa-ı ʿulemā

firḳat:
1. **firḳatdür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **10**
Ayrılık.
9. Benüm Nābī ḳanı hū-kerde-i vaṣl olduğum demler
10. O vuṣlat şimdi firḳatdür dil ü cānumla düşmendür

2. **firkāte:**-*e*
Gazel 231
Mısra: **10**
Ayrılık.
9. Geçmez yine ʿuşşāḳdan eylerse teġāfül
10. Ol vażʿ-ı sitem firkāte maḥmūl degüldür

3. **firḳat:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Ayrılık.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

4. **firḳate:**-*e*
Gazel 708
Mısra: **2**
Ayrılık.
1. Gelmişdi ḫaylī żaʿf mizāc-ı maḥabbete
2. Çoḳdan bahāne-cūy idi cānāne firḳate

firḳat-ı leylā:
1. **firḳat-ı leylā:**
Tarih 82
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Leyla ayrılığı.
45. Kimisi didi çerḫi Mecnūnveş
46. Dāġdār itdi firḳat-ı Leylā

firḳat-ı ʿömrgāhdan:
1. **firḳat-ı ʿömrgāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ömrün ayrılıkla geçtiği yer.
9. Bilemem ḥāṣılum ne ġurbetden
10. Firḳat-ı ʿömrgāhdan ġayrı

firḳat-keşān:
1. **firḳat-keşāndur:**-*dur*
Gazel 457
Mısra: **4**
Ayrılık derdi çekenler.
3. Alınmaz ẕevḳ-i cām-ı vaṣl-ı bī-ḫamyāze-i hicrān
4. Alan firḳat-keşāndur leẕẕetin vaḳt-ı mülāḳātuñ

firḳat-rīz idüp:
1. **firḳat-rīz idüp:**-*üp*
Tarih 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ayrılık (gözyaşlarını) saçmak.
15. Olıcaḳ ʿāzim-i ser-ḥadd-i beḳā
16. Dil-i aḥbābın idüp firḳat-rīz

fırṣat:
1. **fırṣatadur:**-*a, -dur*
Gazel 125
Mısra: **14**
Herhangi bir şey için en uygun zaman, imkan.
13. Nābīyā māye-i evḳātı telefden ġayrī
14. Giryemüz sehv ile fevt itdügümüz fırṣatadur

2. **fırṣatı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **68**
Herhangi bir şey için en uygun zaman, imkan.
67. Şimdi güşāde der-i luṭf-ı Ḫudā
68. Fırṣatı fevt itmeyüp eyleñ recā

fırṣat bulamaz:
1. **fırṣat bulamaz:**-*a, -maz*
Gazel 729
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Uygun, elverişli zaman bulmak.
7. Giremez ceyş-i güneh leşker-i istiġfāre
8. Düzd fırṣat bulamaz ṣunmaġa āmādelere

fırṣat bulamazdı:
1. **fırṣat bulamazdı:**-*a, -maz, -dı*
Gazel 677
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir şey için en uygun zamanı, imkanı bulmak.
3. Tevbe bulamazdı araya girmeġe fırṣat
4. Ruhsāre-i ḫūbāna naẓar maʿṣiyet olsa

fırsat bulup:
1. **fırsat bulup:**-*up*
Tarih 135
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir şey için en uygun zamanı, imkanı bulmak.

7. Bulup ol ḳavm-i bī-tedbīre bir takrīb ile fırsat
8. Biribirisinin meʾvāların Biʾseʾl-mihād itdi

fırṣat düşerse:
1. **fırṣat düşerse:**-*er, -se*
Gazel 453
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herhangi bir eylemi gerçekleştirme imkanının doğması.
13. Fırṣat düşerse ḥālüni ʿarż itmege göñül
14. Tafṣīlden ṣaḳın sözüñi iḫtiṣara çek

fırṣat giçer:
1. **fırṣat giçer:**-*er*
Gazel 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İmkan bulmak.
3. Fırṣat giçer telāfī-i mā-fāt vaḳtidür
4. Nefs-i hevā-perestī melāmet zamānıdur

fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz düşürdüñ:
1. **fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz düşürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 598
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yalvarıp yakarma imkanı bulmak.
3. Düşürdüñ yāre farżā fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz ammā
4. Görince cebhesinde çīn-i istiġnā ne söylersin

fırṣatı düşdükçe:
1. **fırṣatı düşdükçe:**-*dükçe*
Kaside 20
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Herhangi bir eylemi gerçekleştirme imkanının doğması.
97. Bu niʿmete teşekkür içün sen de Nābīyā
98. Fevt eyleme duʿāsını düşdükçe fırṣatı

fırṣat-ı güftār bulmış:
1. **fırṣat-ı güftār bulmış:**-*mış*
Gazel 776
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Konuşma fırsatı bulmak.
9. Ġamze ḫāmuş-ı teġāfül dīde leb-rīz-i ġazab
10. Fırṣat-ı güftār bulmış gibi bed-gūlar yine

fırsatı virmez:
1. **fırsatı virmez:**-*mez*
Gazel 99
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bir işi yapmak için uygun, elverişli koşulu sağlamak.
11. Düşince fırsatı virmez emān ider pā-māl

12. Meġer ki ḫāme varaḳ gibi rū-sefīd midür

fırṣat-ı ẓuhūr olmaz:
1. **fırṣat-ı ẓuhūr olmaz:**-*maz*
Gazel 694
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkma, belirme imkanı olmak.
7. Bir şeyde olmaz āyinesüz fırṣat-ı ẓuhūr
8. Ruḫsār-ı tār-ı ẓulmet uçar çeşm-i nūrda

fırṣatın gözler:
1. **fırṣatın gözler:**
Gazel 166
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Uygun zaman ve durumu gözetmek.
11. İnanma imtizācın seyr idüp bu çār-erkāna
12. Dem-ā-dem biri birün fırṣatın gözler münāfıḳdur

fırṭına-i ḳāsıma:
1. **fırṭına-i ḳāsıma:**-*a*
Gazel 402
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kasım fırtınası.
5. Zāʿil olmaz yem-i dilden ḫas ü ḫāşāk-ı şükūk
6. Dönse de fırṭına-i ḳāsıma mevci ḳasemüñ

fırṭına-i ḳulzum-ı meṣārif:
1. **fırṭına-i ḳulzum-ı meṣārif:**
Gazel 104
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Harcamalar denizinin fırtınası.
11. O bezmde nice mümkin ṣafā-yı ḫāṭır kim
12. Niẓāmı fırṭına-i ḳulzum-ı meṣārif olur

fīrūz:
1. **firūzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 348
Mısra: **4**
Bahtlı, talihli. II Kutlu, mübarek.
3. Dil-i bī- ʿaşḳı ʿaşḳa farḳı yoḳdur itmenüñ teşvīk
4. Firūzına ḥavāle itmeden engüşte bī-āteş

2. **fīrūzı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **22**
Bahtlı, talihli. II Kutlu, mübarek.
21. Ḥaḳ budur herkese olmaz rūzī
22. Olmasa ṭāliʿinüñ fīrūzı

firūzān oldı:
1. **firūzān oldı:**-*dı*
Gazel 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Parlamak.
1. Firūzān oldı gülşende dilā pirāhen-i mīnā
2. Gül-i ḫoş-reng ile olmış gibi pür dāmen-i mīnā

fī-sebīliʾllāh:
1. **fī-sebīliʾllāh:**
Tarih 25
Mısra: **5**
Allah yolunda; karşılık beklemeksizin.
5. Fī-sebīliʾllāh idüp ḫayrāta niyyet eyledi
6. Beẕl-i māl ile bu ās̱ār-ı cezīl-i aʿẓamı

fīʾsebīliʾllāh:
1. **fīʾsebīliʾllāh:**
Tarih 48
Mısra: **8**
Allah yolunda; karşılık beklemeksizin.
7. Nābīyā ābın içenler didiler tārīḫini
8. Fīʾsebīliʾllāh bu māʿ rūḥ-ı Ḥüseyn'i ḳıldı şād

fişek:
1. **fişek:**
Gazel 581
Mısra: **6**
Gösteri fişeği.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

fitne:
1. **fitneye:**-*ye*
Gazel 42
Mısra: **7**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bāʿis̱dür kʾider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

2. **fitnedür:**-*dür*
Gazel 89
Mısra: **2**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.
1. Ḫaṭṭuñ ki gerd-i çihre-i terden ẓuhūr ider
2. Bir fitnedür ki devr-i ḳamerden ẓuhūr ider

3. **fitnede:**-*de*
Gazel 344
Mısra: **10**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.
9. Ġamzesinden dökilür nükte-i ser-tīz-i sitem
10. Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḫan-gū ne imiş

4. **fitneyi:**-*y, -i*
Gazel 734
Mısra: **4**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.
3. Görenler fehm iderler zīr-i mūda olduġın ṣanʿat
4. Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

5. **fitneden:**-*den*
Tarih 92
Mısra: **70**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.
69. Sāye-i bārgehinde ola āsūde cihān
70. Fitneden ḳurtula ʿālem bula rāḥat fuḳarā

fitne-cū:
1. **fitne-cūdan:**-*dan*
Gazel 174
Mısra: **17**
Fitne arayan, fesatçı, fitneci.
17. Ṣabr-āzmūnlıcıkdur Nābī o fitne-cūdan
18. Ol taʿne-zenlicikler ol bed-gümānlıcuḳlar

fıtneger:
1. **fıtnegerlicikler:**-*licik, -ler*
Gazel 174
Mısra: **13**
Fitneci.
13. Esbāb-ı ṣayd-ı dildür ol fıtnegerlicikler
14. Kemter-nigehlicikler bisyārdānlıcuḳlar

fitne-i āḫir zamānumdur:
1. **fitne-i āḫir zamānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 64
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ahir zaman fitnesi.
15. Kuvāya geldi zaʿf u cism muḫtellüʾn-niẓām oldı
16. Perīşānī-i pīrī fitne-i āḫir zamānumdur

fitne-i devr-i zamān:
1. **fitne-i devr-i zamān:**
Gazel 584
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Zamanın fitnesi, karıştırıcısı.
21. Olmış bir āfetüñ o da meftūnı Nābiyā
22. Ḥüsn ile kendü fitne-i devr-i zamān iken

fitne-i düzdīde:
1. **fitne-i düzdīde:**
Gazel 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Fitne çıkaran bakış.
3. Ḳanda bir fitne-i düzdīde ẓuhūr eyler ise
4. Yine baḳsañ bir ucı ġamze-i mekkāra çıḳar

fitne-i nigāh:
1. **fitne-i nigāh:**
Gazel 498
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Fitne çıkaran bakış.
5. Müjgānlarun şümārı mıdur fitne-i nigāh
6. Çeşmüñden olduġına gümānum mı var benüm

fitrāk:
1. **fitrākümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 510
Mısra: **10**
Atın terkisi, terki kayışı.
9. Peyvenddür dü çeşmine ser-rişte-i ḫayāl
10. Ḳalmaz tehī bu ʿarṣada fitrākümüz bizüm

2. **fitrākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 689
Mısra: **8**
Terki kayışı, av yapılırken avlanan hayvanların asılması için bele takılan kemer II Sevgilinin saçları.
7. O şeh-i ḥüsne şikār olduġınun şevḳinden
8. Ser-nigūn raḳṣ ider āḫūları fitrākinde

fizāyiş:
1. **fizāyişe:**-*e*
Gazel 733
Mısra: **6**
Çoğalma, çağlama, coşma.
5. Miḳyās sīne-şerḥaların eylesüñ şümār
6. Yüz ṭutdı yine Nīl-i maḥabbet fizāyişe

freng:
1. **frenge:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **26**
Frenk, Avrupalı.
25. Dil-i rūşende bu ḥaliyle görenler didiler
26. Dār-ı İslāmda maḥbūs Frenge benzer

frengī:
1. **frengī:**
Gazel 675
Mısra: **10**
Yabancı.
9. Maʿcūn ḳırmızı lebüñi itmesüñ dirīġ
10. Nābī o māh-rūy Frengī ṭabīb ise

fuḳarā:
1. **fuḳarā:**
Gazel 406
Mısra: **25**
Fakirler.
25. Hezār baḥr-ı ġama ġavta-ḫᵛār olur fuḳarā
26. Kenār-ı nānını bir zāde bandınncaya dek

2. **fuḳarāyuz:**-*y, -uz*
Gazel 685
Mısra: **3**
Fakirler.
3. Biz ol fuḳarāyuz kʾolunur ʿadd-ı denāʾet
4. Kevneyni zekāt eylemek eñ müflisümüzde

3. **fuḳarāya:**-*y, -a*
Kaside 14
Mısra: **77**
Fakirler.
77. O raḥmı kim fuḳarāya ider murāfaʿada
78. Ne mümkin eyleye eṭfāline eb u ecdād

4. **fuḳarā:**
Kaside 18
Mısra: **60**
Fakirler.
59. Ḥalebe nām-ı şerīfüñ ṣalalı sāye-i ʿadl
60. Oldı āsūde-i gehvāre-i rāḥat fuḳarā

5. **fuḳarā:**
Kaside 24
Mısra: **88**
Fakirler.
87. Sīr-çeşm oldılar ol mertebe kim itmezler
88. Bez̠l-i gencīne-i Ḳārūnʾa tenezzül fuḳarā

6. **fuḳarā:**
Tarih 92
Mısra: **70**
Fakirler.
69. Sāye-i bārgehinde ola āsūde cihān
70. Fitneden ḳurtula ʿālem bula rāḥat fuḳarā

7. **fuḳarādan:**-*dan*
Tarih 127
Mısra: **84**
Fakirler.
83. Līk olmadı muvaffaḳ biri bir ḫıdmete kim
84. Pādişāha fuḳarādan ide taḥṣīl-i duʿā

fūlād:
1. **fūlād:**
Kaside 2
Mısra: **112**
Çelik.
111. Maʿden āb içse eger çeşme-i aḫlāḳından
112. İder ibrīşime taʿlīm-i nuʿūmet fūlād

fülān-zāde:
1. **fülān-zāde:**
Gazel 276
Mısra: **8**
Filanın oğlu, adı sanı bilinmeyen, unutulup giden.
7. Güm-nāmlıḳ ṣafasına leb-teşne cān virür
8. Bu ʿarṣada hezār fülān-zāde görmişüz

fülke:
1. **fülkesiyle:**-*si, -y, -le*
Tarih 82
Mısra: **32**
Daire şeklinde olup iki tarafında ağaçlık bulunan yol; felek, gökyüzü.
31. Kimisi didi bārgāh-ı felek
32. Oldı zer fülkesiyle pā ber-cā

fülke-i kurṣa-i ḫurşīdi:

1. **fülke-i kurṣa-i ḫurşīdi:**-*i*
Tarih 138
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Daire şeklinde güneş kayığı.
55. Pertev-i ṭabʿ-ı hümāyūnı olunca lāmiʿ
56. Fülke-i kurṣa-i ḫurşīdi olur dāġ-ı cebīn

fülke-i mihr:
1. **fülke-i mihr:**
Tarih 127
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Güneşin feleği/gökyüzü.
59. Ṭūp-ı zerrīni ser-i ḫaymesidür fülke-i mihr
60. Naḳş-ı dāmān-ı serā-perdesidür bāl-i Hümā

füls-i māhīyi:
1. **füls-i māhīyi:**-*y, -i*
Kıt'a 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Balığın pulları.
1. Ḫalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
2. Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür

fünūn u firāseti:
1. **fünūn u firāseti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
İlimler ve anlayışlar.
53. Ṭabʿ-ı laṭīfi āyīne-i ṣūret-i kemāl
54. Cāmiʿ kitāb-ı ḫulḳı fünūn u firāseti

fünūn u ʿulūmı:
1. **fünūn u ʿulūmı:**-*ı*
Tarih 60
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Fenler ve ilimler.
9. Muʿammer idüp ʿizz ü devletle Mevlā
10. Naṣīb eyleye Ḥaḳ fünūn u ʿulūmı

fünūn-ı fāżiletle:
1. **fünūn-ı fāżiletle:**-*le*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Erdemlik ilmi.
69. Ṣalāḥ u diyānetle ārāste
70. Fünūn-ı fāżiletle pīrāste

fünūn-ı ḥarb ü veġāda:
1. **fünūn-ı ḥarb ü veġāda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Savaş ilimleir.
137. Fünūn-ı ḥarb ü veġāda naẓīri nā-mesmūʿ
138. Kemāl-i fażl u hünerde ʿadīli nā-meẕkūr

fünūn-ı himmete:
1. **fünūn-ı himmete:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Gayret ilmi II İyilik ilmi.
25. ʿAdāletle müsellem ġarḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
26. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

2. **fünūn-ı himmete:**-*e*
Tarih 155
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gayret ilmi II İyilik ilmi.
5. ʿAdāletde müsellem ʿırḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
6. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

fünūn-ı hünerde:
1. **fünūn-ı hünerde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Marifet ilimleri.
39. ʿAceb mi oldı ise zīr-i desti mülk-i kemāl
40. Ḳalem-mis̱āl fünūn-ı hünerde ẕüʾl-yeddür

fürce-i āzādīdür:
1. **fürce-i āzādīdür:**-*dür*
Gazel 666
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Özgür olma sıkıntısından kurtulma.
3. Hir şikāfı dile bir fürce-i āzādīdür
4. Luṭfı çoḳ ġamzesinüñ sīne-i ṣad-çākümde

furṣat:
1. **furṣatdur:**-*dur*
Gazel 284
Mısra: **13**
Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart.
13. Cemāle āfet-i ḫaṭṭdur kemīn furṣatdur
14. ʿAḳīb-i kevkebe-i iştihārı biz bilürüz

2. **fürṣat:**
Gazel 318
Mısra: **1**
Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart.
1. Çeh-i tārīk-i firḳatden ḫalāṣa fürṣat el virmez
2. Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuṣlat el virmez

3. **furṣat:**
Gazel 631
Mısra: **12**
Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart.
11. ʿUşşāḳı helāk eylemeġe ḫançer-i ḫūbān
12. Furṣat mı bulur ġamze-i ḫāṭır-şikenümden

4. **furṣatı:**-*ı*
Gazel 664
Mısra: **14**
Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart.
13. İtmedük ʿuşşāḳa ḫaṭṭuñ gelmedükçe iltifāt
14. Gitdi devlet furṣatı fevt eyledük teʾḫīr ile

furṣat düşicek:
1. **furṣat düşicek:**
Gazel 346
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Fırsatı düşünce, eline imkan geçince.
13. ʿAnber diyerek dest-ḫoş-ı ʿāṭıfet itmek
14. Furṣat düşicek ṭuʿme-i nār itmek içünmiş

furṣat gözeden:
1. **furṣat gözeden:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uygun zaman, uygun duruma özen göstermek,beklemek.
69. Rūy-māl itmeġe dāmānuña furṣat gözeden
70. Yapışup dāmenüñe cevr içün eyler ibrām

furṣat virmişüz:
1. **furṣat virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmak için uygun, elverişli şartı sağlamak.
15. İtmişüz ġafletle nefs-i büt-peresti terbiye
16. Düşmen-i bed-ḫᵛāhe bilmezlikle furṣat virmişüz

furṣat-ı taḥṣīl:
1. **furṣat-ı taḥṣīl:**
Gazel 565
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Elde etme, kazanma fırsatı.
7. Sermāye-i vaṣla var iken furṣat-ı taḥṣīl
8. Bu dāġ-ı teʾessüf ne sezā fevt-i maḥalden

furṣat-ı ẓuhūr bulur:
1. **furṣat-ı ẓuhūr bulur:**-*ur*
Gazel 302
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Herhangi bir şey için) fırsat doğmak.
5. Cürm olmayınca ḳande bulur furṣat-ı ẓuhūr
6. Sermāye-i günāhla matlūb-ı tevbeyüz

fürūʿ:

1. **fürūʿın:**-*ı, -n*
Gazel 271
Mısra: **9**
Alt soylar.
9. Baġ-ı kevnün ne uṣūlın ne fürūʿın bilürüz
10. Gerçi kim toḫm gibi cümleyi ḥāvīyüz biz

fürū olmış:
1. **fürū olmış:**-*mış*
Gazel 844
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kapanmak.
1. İtmiş bahār ḥamdele-gūyā çemenleri
2. Olmış sücūd-ı şükre fürū nārvenleri

fürūʿ u tebaʿından:
1. **fürūʿ u tebaʿından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Destek ve yardımcı.
13. Nice imdād u fürūʿ u tebaʿından ġayrı
14. Çār çāsār-ı yesār itmiş iken ḥarbe ḳıyām

fürūġ:
1. **fürūġın:**-*ın*
Gazel 641
Mısra: **9**
Parlak, aydınlık, ışıklı.
9. Zīr-destāndan diriġ itmek fürūġın naḳşdur
10. Mihr ü meh bālā-nişīn-i mesned-i taʿẓīm iken

fürūġ-güster-i ḫāk oldı:
1. **fürūġ-güster-i ḫāk oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Zeminden ışık saçan olmak.
15. Oldı ol şeb fürūġ-güster-i ḫāk
16. Sırr-ı mestūr-i maʿnī-i Levlāk

fürūġ-ı āftāb-ı ṣūreti:
1. **fürūġ-ı āftāb-ı ṣūreti:**-*i*
Tarih 45
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlayan simanın ışığı.
7. Lāmiʿ olduḳda fürūġ-ı āftāb-ı ṣūreti
8. ʿĀlemüñ köhne metāʿ-ı şemsine geldi kesād

fürūġ-ı cemālden:
1. **fürūġ-ı cemālden:**-*den*
Gazel 195
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin parlaklığı.
3. Bir mihre ẕerreyüz ki fürūġ-ı cemālden
4. Kūyında mihr sāye-i dīvārdan geçer

fürūġ-ı devletidür:
1. **fürūġ-ı devletidür:**-*i, -dür*
Kaside 14
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Devletinin ışığı.
63. Fürūġ-ı devletidür tāk-ı āsmāna çerāġ
64. ʿUluvv-ı himmetidür bārgāh-ı çerḫe ʿimād

fürūġ-ı dīde-i sulṭān muḥammed-i maġfūr:
1. **fürūġ-ı dīde-i sulṭān muḥammed-i maġfūr:**
Kaside 7
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Af ve mağfiret edilmiş Sultan Mehmed (Sultan IV. Mehmed)'in gözünün nuru.
77. Çerāġ-ı dūde-i ecdād-ı maʿdelet-bünyād
78. Fürūġ-ı dīde-i Sulṭān Muḥammed-i maġfūr

fürūġ-ı dil:
1. **fürūġ-ı dil:**
Kaside 17
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün aydınlığı.
29. Eylemiş terkīb-i cism-i pākine āmīḫte
30. Lemʿa-i dāniş fürūġ-ı dil ṣafā-yı cevheri

fürūġ-ı kevkeb-i iḳbālüñ:
1. **fürūġ-ı kevkeb-i iḳbālüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 7
Mısra: **216**
Kelime Tipi: **-**
Talih yıldızının ışığı.
215. Hezār şükr cenāb-ı Ḫudaʾya kim gördüm
216. Fürūġ-ı kevkeb-i iḳbālüñ olduġın menşūr

fürūġ-ı meşʿale-i kārvān:
1. **fürūġ-ı meşʿale-i kārvān:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Geçip giden kervanın meşalesinin ateşi.
5. Dü nistī arasında bu hestī-i mevhūm
6. Fürūġ-ı meşʿale-i kārvān degül de nedür

fürūg-ı mihr-i ʿālem-tābı:
1. **fürūg-ı mihr-i ʿālem-tābı:**-*ı*
Gazel 556
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı aydınlatan güneşin ışığı.
1. Fürūg-ı mihr-i ʿālem-tābı gör mehtābı neylersin
2. Temāşāgāh-ı bīdārī ṭururken ḫᵛābı neylersin

fürūġ-ı naẓm:
1. **fürūġ-ı naẓm:**
Gazel 77
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şiirin ışığı.
13. Fürūġ-ı naẓm ile memlū idüp dünyāyı ey Nābī
14. Mis̱āl-i mihr-i ʿālem-tāb meşhūr olmamuz yegdür

furūġ-ı reʾyi:
1. **furūġ-ı reʾyi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Fikrin ışığı.
117. ʿUrūḳ-ı ḫāke düşerse furūġ-ı reʾyi olur
118. Nümūde maʿden-i āhende ṣavfet-i billūr

fürūġ-ı siyādeti:
1. **fürūġ-ı siyādeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Ululuğunun ışığı.
49. Memdūḥ-ı ehl-i beyt gül-i āl-i Muṣṭafā
50. Raḫşende ṣūretinde fürūġ-ı siyādeti

fürūġ-ı ṣunʿ-ı çerāġāna:
1. **fürūġ-ı ṣunʿ-ı çerāġāna:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Kandillerin yaratılan ışığı.
25. Fürūġ-ı ṣunʿ-ı çerāġāna ḳudret itmişdür
26. Ki kesb-i nūr ide her hūşyār-ı Maġnīsā

fürūḫt eyler:
1. **fürūḫt eyler:**-*r*
Gazel 723
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Satmak.
7. Gevherān-ı aḫteri dellāl-i çerḫ eyler fürūḫt
8. Çār-sūy-ı ṣubḥgehde bir peşīz eylerse de

fürūḫte:
1. **fürūḫte:**
Gazel 157
Mısra: **10**
Satılmış.
9. Nābī mürāʿiyān bize itsün mi iltifat
10. Aʿmālümüz fürūḫte dellālümüz mi var

fürū-māye:
1. **fürū-māyelere:**
Gazel 523
Mısra: **8**
Soyu alçak. Kötü soylu. Sütü bozuk.
7. Raḥm-ı māderde iden rızḳumı taʿyīn Ḥaḳ iken
8. Rızḳ ümmīdiyle fürū-māyelere bār olamam

2. **fürū-māyeligün:**-*ün*
Gazel 384

Mısra: **9**
Mayası bozuk olma.
9. Ẕātuñda fürū-māyeligün ḫalḳ bilürken
10. Bī-fāʾidedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ

3. **furū-māye:**
Gazel 413
Mısra: **7**
Soyu alçak, kötü soylu, sütü bozuk.
7. Gitdi erbāb-ı neseb itdi furū-māye zuhūr
8. Aldı fincān-ı Kütāhiyye yirin Faġfuruñ

4. **fürū-māyelere:**-*ler, -e*
Gazel 740
Mısra: **3**
Soyu alçak, kötü soylu, sütü bozuk.
3. İlticādan ne żarar ḳadre fürū-māyelere
4. Ḳadr-i leb pest olamaz būse-zen-i dāmen ise

gazel-fürūş:
1. **ġazel-fürūş:**
Gazel 186
Mısra: **12**
Gazel yazan, gazelleriyle övünen.
11. Kālā-yi naẓm u nes̱re kʾitdi zamāne raġbet
12. İster ġazel-fürūş ol ister ḳaṣīde göster

fürūşend:
1. **fürūşend:**
Kaside 10
Mısra: **56**
Satılmak.
55. Cihān be-geştem ü derdā ki hīç şehr ü diyār
56. "Ne-dīdeem ki fürūşend baḫt der-bāzār"

fürūz ü nevāfile:
1. **fürūz ü nevāfile:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Farzlar ve nafileler.
23. Hep kendü zād-ı rāhın alır yoḫsa Nābiyā
24. Yoḳ Ḥaḳḳʾuñ ihtiyācı fürūz ü nevāfile

fürūzān:
1. **fürūzān:**
Tarih 16
Mısra: **17**
Parlak, aydınlık.
17. Fürūzān gevher-i kān-ı mürüvvet maʿden-i himmet
18. Dıraḫşān māh-ı devlet āftāb-ı āsmān-ārā

2. **fürūzān:**
Tarih 127
Mısra: **1**
Parlak, aydınlık.
1. Bir çerāġı kʾide luṭf ile fürūzān Mevlā
2. Nefes-i serd ile itmek nice mümkin itfā

fürūzān eyleme:
1. **fürūzān eyleme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak, yakmak.
5. Meclis-i aġyāre olma pertev-endāz-ı viṣāl
6. Şemʿ-i ümmīd-i raḳībānı fürūzān eyleme

fürūzān ola:
1. **fürūzān ola:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Parlamak, ışık vermek, aydınlatmak.
3. Bir şemʿ-i ḥaḳīḳat ki fürūzān ola dilde
4. Ṭūr üzre ider lemʿa-i dīdār temevvüç

2. **fürūzān ola:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Parlamak, ışık vermek, aydınlatmak.
49. Hemīşe ola fürūzān çerāġ-ı iḳbāli
50. O dūdmān-ı ʾaẓīmüñ ki cūdı bī-ḥaddür

fürūzān olamaz:
1. **fürūzān olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 309
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Parlamak, ışık vermek, aydınlatmak.
11. Nūr- ı ḳındīl-i meh ü mihri fürūzān olamaz
12. Almasa maʿṣara-gerdān-ı ḳader revġānumuz

fürūzānlıġ:
1. **fürūzānlıġındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Gazel 247
Mısra: **1**
Parlaklık.
1. Şemʾüñ şükūh-ı ḥüsni fürūzānlıġındadur
2. Pervānenüñ saʿādeti sūzānlıġındadur

fürūzende-i cemāl-i murād:
1. **fürūzende-i cemāl-i murād:**
Kaside 14
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
İsteğin güzel yüzünü aydınlatan.
55. Benān-ı reʾyi güşāyende-i niḳāb-ı umūr
56. Çerāġ-ı fikri fürūzende-i cemāl-i murād

fuṣūl:
1. **fuṣūle:**
Kaside 7
Mısra: **121**
Fasıllar, mevsimler.
121. Fuṣūle itse taʿalluḳ nesīm-i maʿdeleti
122. İder muṣālaḥa berdüʾl-acūz ile bāḥūr

füṣūl-i çār-güzīndür:
1. **füṣūl-i çār-güzīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
En seçkin dört mevsim.
11. Dīn-i Muḥammedī sene-i sermediyyedür
12. Anda füṣūl-i çār-güzīndür çehār-yār

fuṣūl-ı erbaʿa:
1. **fuṣūl-ı erbaʿa:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Dördüncü mevsim.
137. Fuṣūl-ı erbaʿa itse tecāvüz ḥadd-i pergārın
138. Niẓām-ı mümkināta iḫtilāl eylerdi istiʿlā

füṣūl-ı fetḥ:
1. **füṣūl-ı fetḥ:**
Gazel 814
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fetih mevsimleri, zafer dönemleri.
7. Füṣūl-ı fetḥ ile itsün żamīr-i enverüñ gülşen
8. Derūn-ı düşmeni tennūr-ı ḥaddad eylesün Allāh

füsürde:
1. **füsürde-ḫıred:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Donuk akıl.
25. Didi muʾāḫeẕe-āmīz ʿunf u naḫvetle
26. Ki ey füsürde-ḫıred hūş-ı düşmen-i bī-tāb

2. **füsürde-hūş:**
Kaside 16
Mısra: **49**
Donmuş, canlılığını kaybetmiş akıl.
49. Ḥālüñ senüñ bu gūne iken ey füsürde-hūş
50. Bu rāh-ı dūra sen neden itdüñ ʿazīmeti

füşürde iderdi:
1. **füşürde iderdi:**-*er, -di*
Gazel 757
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Soğuktan dondurmak.
15. Bād-ı bürūt iderdi füşürde bedenleri
16. Nār-ı tamaʿ müʾeddī-i germiyyet olmasa

füsürde-ḫıred:

1. **füsürde-ḫıred:**
Kaside 16
Mısra: **13**
Donuk akıl.
13. Didi ki ey füsürde-ḫıred pīr-i nātüvān
14. Ḥeftād sīnde bu seferüñ ney ki ḥikmeti

füsürde-rūy:
1. **füsürde-rūy:**
Gazel 377
Mısra: **9**
Duygu ifadesi taşımayan, donuk yüz.
9. Olsa ʿaceb mi zāde-i ṭabʿum füsürde-rūy
10. Oldı meşīme-i heves ābesten-i ferāġ

füṣūṣ:
1. **füṣūṣ:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Fusûs-ı Hikem, en büyük sufilerden biri olan Muhyiddin lbn'ül Arabi (1165-1240)'nin Hz. Âdem'den Hz. Peygamberimize kadar 28 peygamberin derecelerine göre temsil ettikleri gerçekleri hikmetler şeklinde anlatan ve Muhyiddin lbn'ül Arabi'nin bütün düşüncelerinin hulasası olan en olgun eseri.
13. Ne Füṣūṣ eyledi biʿẕ-ẕāt Resūl-i Ekrem
14. Añı ḫaṣṣ-ı güheri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

2. **füṣūṣ:**
Kaside 5
Mısra: **15**
Fusûs-ı Hikem, en büyük sufilerden biri olan Muhyiddin lbn'ül Arabi (1165-1240)'nin Hz. Âdem'den Hz. Peygamberimize kadar 28 peygamberin derecelerine göre temsil ettikleri gerçekleri hikmetler şeklinde anlatan ve Muhyiddin lbn'ül Arabi'nin bütün düşüncelerinin hulasası olan en olgun eseri.
15. Ne Füṣūṣ eyledi taʿmīm-i ṣalā-yı raḥmet
16. Niʿmet-i mā-ḥażari ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

fūta:
1. **fūta:**
Gazel 839
Mısra: **8**
Fota, önlük, peştemal.
7. Cism-i nāzikterine dāʿiye-i pūşiş ile
8. Fūta āvīḫtedür boynına taḳmış reseni

fütāde:
1. **fütāde:**
Gazel 239
Mısra: **6**
Düşkün, tutkun; âşık.
5. Raḥm eyle dād-ḫᵛāhuña ey şuḫ-ı ser-firāz
6. Her sū fütāde pāyuña ḳadd-i ḫamideler

2. **fütāde:**
Gazel 750
Mısra: **5**
Düşkün, tutkun; âşık.
5. Fütāde meymenet yeʾs ile metāʿ-ı murād
6. Haşir-i köhne gibi gāşe-i ferāġumda

3. **fütāde:**
Gazel 794
Mısra: **5**
Düşkün, tutkun; âşık.
5. Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
6. Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda

fütāde idüm:
1. **fütāde idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Düşkün, tutkun; âşık.
5. Beni ṭutup ṭuran ümmīd-i vaṣldur yoḫsa
6. Bu bār-ı hicr ile ben ḳande key fütāde idüm

fütādegān-ı ġama:
1. **fütādegān-ı ġama:**-*a*
Gazel 719
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Iztırap düşkünleri.
3. Fütādegān-ı ġama sāye-i ʿināyetümüzden
4. Zekāt-baḫş-ı per ü bāl idük zamān ile biz de

fütāde-i hāk-ı muḥabbetüz:
1. **fütāde-i hāk-ı muḥabbetüz:**-*üz*
Gazel 285
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgi toprağına düşmüş.
3. Şebnem gibi fütāde-i hāk-ı muḥabbetüz
4. Ḳalmaz bir āfitābı görince ḳarārumuz

fütāde-i heves-i merhem:
1. **fütāde-i heves-i merhem:**
Gazel 614
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Derman arzusu düşkünlüğü.
5. Hezār zaḫm-ı ġama cilvegāh iken gönlüm
6. Fütāde-i heves-i merhem olmasun nʾolsun

fūte:
1. **fūte:**
Gazel 839
Mısra: **9**
Bohça.
9. Nice cān-dāde-i ḥasret ṭolaşur fūte be-dūş
10. Mürdeler seyre gelür dūşına almış kefeni

fütūḥāt:
1. **fütuḥāta:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **103**
Fetihler, zaferler.
103. Olmamış böyle fütuḥāta muvaffaḳ kimse
104. Cümle mażbūt-ı tevārīḫ-i cihān ser tā-pā

2. **fütūḥāta:**-*a*
Tarih 19
Mısra: **33**
Fetihler, zaferler.
33. İtsin şehenşāhı Ḫudā nice fütūḥāta ḳarīn
34. Pāyende olsun taḫt-ı şevketde dil-i mesrūr ile

3. **fütūḥāt:**
Kaside 5
Mısra: **9**
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye adlı eseri.
9. Ne Fütūḥāt ki fetḥ-i der-i esrār itmiş
10. Ḫāme-i feyż-es̱eri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

4. **fütūḥāt:**
Kaside 5
Mısra: **11**
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye adlı eseri.
11. Ne Fütūḥāt ki efvāha ḥalāvet virmiş
12. Teng teng-i şekeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

5. **fütūḥatında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 27
Mısra: **5**
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye adlı eseri.
5. Şeyḫ İbnüʾl-ʿArabī yazdı Fütūḥatında
6. Muṣḥaf içre hüveʾl-ḳādir imiş āyet-i Şeyḫ

fütūḥat u füṣūṣ:
1. **fütūḥat ü füṣūṣ:**
Gazel 360
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye ile Fusûsu'l-Hikem adlı eserleri.
1. Bāṭın-ı āyāt-ı Ḳurʾāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ
2. Gevher-i deryā-yı ʿirfāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

2. **fütūḥat ü füṣūṣ:**
Gazel 360
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-

Mahkiyye ve'l Mülkiye ile Fusûsu'l-Hikem adlı eserleri.
1. Bāṭın-ı āyāt-ı Ḳurʾāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ
2. Gevher-i deryā-yı ʿirfāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

3. **fütūḥat ü füṣūṣ:**
Gazel 360
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye ile Fusûsu'l-Hikem adlı eserleri.
3. Ḫāne-i tārīk-i ḳalb-i ġāfili tenvīr ider
4. Şuʿle-i miṣbāḥ-ı īmāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

4. **fütūḥat ü füṣūṣ:**
Gazel 360
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye ile Fusûsu'l-Hikem adlı eserleri.
5. Sırr-ı vaḥdetden ḫaberdār eyler ehl-i ḫᵛāhişi
6. Maʿnī-i tevhīd-i Yezdāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

5. **fütūḥat ü füṣūṣ:**
Gazel 360
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye ile Fusûsu'l-Hikem adlı eserleri.
7. Kem ġubārın kuḥl idenler kesb ider ʿayn-ı yaḳīn
8. Kārvān-ı ʿālem-i cāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

6. **fütūḥat ü füṣūṣ:**
Gazel 360
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye ile Fusûsu'l-Hikem adlı eserleri.
9. Ṣahibi ḫatmüʾl-vilāye olduġında Nābiyā
10. İki şāhid iki bürhāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

7. **fütūḥat u füṣūṣ:**
Kaside 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Muhyiddin İbnü'l Arabî'nin Fütûhatu'l-Mekkiyye fi Esrâri'l-Mahkiyye ve'l Mülkiye ile Fusûsu'l-Hikem adlı eserleri.
7. Cān u dildür ten-i taḥḳīḳa Fütūḥat u Füṣūṣ
8. Es̱er-i muʿteberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

fütūḥāt-ı etem:
1. **fütūḥāt-ı etem:**
Kaside 15
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
Tam fütühat, mükemmel fetih II "Fütuhat-ı etem" sözü (Bu söz ebced ile hesaplandığında 1114 tarihini vermektedir ki aynı tarihte Rami Paşa sadrazam olmuştur).
201. Maḥż-ı teʾyīd-i İlāhī saña şāhid bes kim
202. Geldi tārīḫi de rūʾyāya fütūḥāt-ı etem

fütūḥ-ı nev-be-nevle:
1. **fütūḥ-ı nev-be-nevle:***-le*
Gazel 814
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yepyeni fetihler, zaferler II Taze gönül ferahlığı.
1. Saña ey āṣaf-ı ṣāfī-dil imdād eylesün Allāh
2. Fütūḥ-ı nev-be-nevle ḫāṭırım şād eylesün Allāh

fütur:
1. **fütur:**
Kaside 7
Mısra: **160**
Tembellik, gevşeklik.
159. Daḫı ġıdā vü ʾaşāsı henüz bāḳīdür
160. Neheng-i tīġine bu fetḥdür kemīne fütur

füṭūr eyler idi:
1. **füṭūr eyler idi:***-r , -i, -di*
Kaside 7
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Usanmak, bezmek.
183. Zekāt-ı salṭanatuñ var mı idi her ser-i sāl
184. Mücāvirān-ı Ḥarem ḳandan eyler idi füṭūr

fütūr gelmeyüp:
1. **fütūr gelmeyüp:***-me, -y, -üp*
Kaside 12
Mısra: **185**
Kelime Tipi: -
Bezginlik gelmek.
185. Gelmeyüp kevkeb-i iḳbāline yek ẕerre fütūr
186. Ḳuvvet-i bāzū-yı baḫtı bula gitdükçe ḳıvām

fütüvvet:
1. **fütüvveti:***-i*
Kaside 20
Mısra: **58**
Cömertlik.
57. Maḫdūmıdur o fāzıl-ı pākīze-gevherüñ
58. Kʾitmiş Ḫudā vücūdına muḫtaṣ fütüvveti

füyūẕāt-ı ilāhī:
1. **füyūẕāt-ı ilāhī:**
Tarih 104
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
İlahi feyzler. İlahi bolluk.
25. Bu mażcaʿ-ı eşref ki füyūẕāt-ı ilāhī
26. Mihmānı içün mā-ḥazar itmekde müheyyā

füzūn:
1. **füzūn:**
Gazel 3
Mısra: **8**
Fazla, ziyade.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden füzūn feryād-resdür şeb baña

2. **füzūndur:***-dur*
Gazel 38
Mısra: **11**
Fazla, ziyade.
11. Füzūndur maʿde-i ʿömr-iʿazīze ḍarrı nefʿinden
12. Nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan geç

3. **füzūn:**
Gazel 703
Mısra: **12**
Fazla, ziyade.
11. Nev-müslümān ʿaceb mi takvā-fürūş olsa
12. Eyler füzūn perestiş ġılmān-ı nev-ḫarīde

4. **füzūn:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Fazla, ziyade.
3. Ḥüsn-i cüvān nisāya ne mümkin kʾola naṣīb
4. Her ḥiṣṣede zükūra nisādan füzūn düşer

5. **füzūn:**
Gazel 252
Mısra: **13**
Fazla, ziyade.
13. Rızḳuñ teveccühi bize bizden füzūn iken
14. Bīhūde Nābīyā biz anuñ bī-şekībiyüz

6. **füzūndur:***-dur*
Gazel 401
Mısra: **2**
Fazla, ziyade.
1. Ṣanma kim zāyiʾ olur ḫıdmeti feryād-resüñ
2. Reh-zene ḳāfileden luṭfı füzūndur ceresüñ

7. **füzūndur:***-dur*
Gazel 465
Mısra: **9**
Fazla, ziyade.
9. Cevzden ḳıymet ü leẕẕetde füzūndur piste
10. Var tesellileri hālince tenük-ʿayşlaruñ

8. **füzūn:**
Gazel 549

Mısra: **6**
Fazla, ziyade.
5. Cūşiş-i girye ʿalāmetdür ḫurūş-ı raḥmete
6. Rūd-ı Nīlʾüñ geldügi gibi füzūn miḳyāsdan

9. **füzūn:**
Kaside 12
Mısra: **189**
Fazla, ziyade.
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı füzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫᵛāhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

10. **füzūn:**
Tarih 21
Mısra: **9**
Fazla, ziyade.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

11. **füzūn:**
Tarih 116
Mısra: **29**
Fazla, ziyade.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿtiḳādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

12. **füzūn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **84**
Fazla, ziyade.
83. Ola bargāhı İlāhī saʿīd
84. Füzūn devleti ʿizzeti ber-mezīd

13. **füzūn:**
Tarih 94
Mısra: **34**
Fazla, ziyade.
33. Aña duʿāsı budur Nābī-i kühen-sālüñ
34. Ola ṣafāsı füzūn ʿömr ü devleti cāvīd

füzūn ide:
1. **füzūn ide:**-*e*
Gazel 783
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Artırmak.
9. Nābiyā ḥażret-i Ḥaḳ pādişeh-i devrānuñ
10. İde ʿömrini füzūn ʿİsī vü Meryemcesine

füzūn ider:
1. **füzūn ider:**-*er*
Gazel 215
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Artırmak.
11. Gül-būse reng-i rūyını yārüñ füzūn ider
12. Meşhūrdur ki bez̲l ile niʿmet mezīd olur

2. **füzūn ider:**-*er*
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Artırmak.
3. Esḫiyānuñ ider eks̱er keremin bāde füzūn
4. Ki mey ile keremüñ aṣlları vāḥiddür

füzūn ḳalur:
1. **füzūn ḳalur:**-*ur*
Gazel 804
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Fazla kalmak, artmak.
5. Ḫubān-ı ʿaṣra hem yitişür hem füzūn ḳalur
6. Ey mest-i ḥüsn sendeki nāz ü ġurūr ise

füzūn ola:
1. **füzūn ola:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Çok olmak.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya z̲ātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

füzūn olsun:
1. **füzūn olsun:**-*sun*
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çok olmak.
1. İlāhi ʿömri şāhenşāh-i devrānuñ füzūn olsun
2. Hemīşe düşmen-i bed-ḫᵛāhı zār u ser-nigūn olsun

füzūn olur:
1. **füzūn olur:**-*ur*
Gazel 177
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çok olmak.
5. Ḥācetverāna feyżi olur cümleden füzūn
6. Ḥātem ki seng-dillik ile nām-dādedür

2. **füzūn olur:**-*ur*
Gazel 779
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çok olmak, artmak.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince
2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

füzūnter:
1. **füzūnter:**
Gazel 865
Mısra: **1**
Daha çok, daha fazla.
1. O meh-i nevüñ ki ḥüsni bu ḳadar füzūnter oldı
2. Sitemi ḫilāf-ı meʾmūl kereminden eks̱er oldı

2. **füzūnteri:**-*i*
Tarih 94
Mısra: **29**
Daha çok, daha fazla.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̱erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

G

ġabġab-ı yāre:
1. **ġabġab-ı yāre:**-*e*
Gazel 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin çene altı.
3. Engüşti kimüñ degdi diyü ġabġab-ı yāre
4. Destüm zenāh-i fikre sütūn eyleme yā Rab

ġaddār:
1. **ġaddāra:**-*a*
Gazel 866
Mısra: **2**
Acıması olmayan, başkalarına haksızlık eden, merhametsiz, katı yürekli, insafsız davranan, kıyıcı.
1. Eyyām-ı ḥüsn o şūḫ-ı sitemkāra ḳalmadı
2. ʿUşşāḳuñ inkisārı o ġaddāra ḳalmadı

2. **ġaddāra:**-*a*
Gazel 866
Mısra: **10**
Acıması olmayan, başkalarına haksızlık eden, merhametsiz, katı yürekli, insafsız davranan, kıyıcı.
9. Zīb-i miyān-ı Edhem-i çerḫ idi keh-keşān
10. Ḳırdı ṭopuzla mihr o ġaddāra ḳalmadı

3. **ġaddāruñ:**-*uñ*
Gazel 438
Mısra: **4**
Merhametsiz, zalim.
3. Var mı görmiş kim ile eylese ʿaḳd-i peyvend
4. Ṭurduġın ʿahdine devlet didügüñ ġaddāruñ

ġaddār olanlaruñ:
1. **ġaddār olanlaruñ:**-*lar, -uñ-uñ*
Gazel 427
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zalim, acımasız.
1. Çoḳ görmişüz zevalini ġaddār olanlaruñ
2. Hengām-ı fırsatında dil-āzār olanlaruñ

ġadīr:
1. **ġadīr:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Durgun su, göl.
47. O ḫidīv-i ḥasenü'l-ḫulḳ 'azīmü'ş-şān kim
48. Yem-i aḫlāḳına nisbetle degül baḥr ġadīr

ġadr:
1. **ġadri:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **6**
Zulüm, cevr, haksız muamele.
5. Cümle āzürdeyüz evżāʿ-ı felekden ammā
6. Bizden efzūn sañadur ġadri eyā şāh-ı kerem

ġaffār:
1. **ġaffār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **89**
Günahları örten, affeden Allah (C.C.).
89. İtdi ol mühr ile anı Ġaffār
90. Sūḳ-ı ḥüsne metāʿ-ı tamġādār

ġafil:
1. **ġāfil:**
Gazel 439
Mısra: **5**
Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.
5. Umūr-ı maṣlahat-ı dīn içündür ey ġāfil
6. Degül menāṣib içün vażʿ-ı istiḫārelerüñ

2. **ġāfil:**
Gazel 644
Mısra: **15**
Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.
15. Şüste it destün bu āb u gilden ey ġāfil ne sūd
16. Yine viran olacaḳ vīrāneyi taʿmīrden

3. **ġāfil:**
Gazel 168
Mısra: **4**
Habersiz.
3. Rūy-ı āteşnāki şāhiddür eger ketm itse de
4. Ol perī sūz-ı derūnumdan meġer ġāfil midür

4. **ġāfil:**
Gazel 328
Mısra: **5**
Habersiz.
5. ʿĀkil kitāb-ı ʿaḳlı ḥall eylemekde ġāfil
6. Keyfiyyet-i cünūnı dīvāneler de bilmez

5. **ġafīl:**
Kaside 16
Mısra: **118**
Habersiz.
117. Āmed-şüd-ı ziḥām arasında bu nā-tüvān
118. Bir semte ṭoġrı ġafīl iderken ʿazīmeti

ġāfil bileydi:
1. **ġāfil bileydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 647
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gafil addetmek, habersiz kabul etmek.
1. ʿAdd eylemezdi fāʾide naḳd-i ticāretin
2. Ġāfil bileydi māye-i ʿömrüñ ḫasāretin

ġafil olma:
1. **ġafil olma:**-*ma*
Gazel 747
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.
15. Ġafil olma emr ber- ʿaks olmadan kʾahūlaruñ
16. Merdümekle çeşmi dām u dānedür ṣayyādına

ġāfil olmasun:
1. **ġāfil olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 588
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.
9. Dāmān-ı pākin irmeyeler zīb-i dest-i bād
10. Aġyār-ı kīne-cūdan o gül ġāfil olmasun

ġāfil olmazuz:
1. **ġāfil olmazuz:**-*maz, -uz*
Gazel 711
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gaflet içinde olmak, habersiz bulunmak.
7. Yine müşāhede-i Ḥaḳʾdan olmazuz ġāfil
8. Ne deñlü bezmde çeng ü çeġānemüz var ise

ġāfil-i ṭarīḳ-ı murād:
1. **ġāfil-i ṭarīḳ-ı murād:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **409**
Kelime Tipi: -
Amaca götüren yoldan sapmış olan.
409. Didi ey ġāfil-i ṭarīḳ-ı murād
410. İdeyüm gel seni bu ġamdan şād

ġaflet:
1. **ġafletde:**-*de*
Gazel 55
Mısra: **10**
Farkında olmama hali, bilinçsizlik.
9. Ṣāhib-güher-i genc-i denī düzd-i tehī-dest
10. Ġafletde teyaḳḳuẓda nigehbān mütereddid

2. **ġaflet:**
Gazel 95
Mısra: **11**
Farkında olmama hali, bilinçsizlik, gafillik, bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunma.
11. Yazık ki olmadadur ẓulm ü ġaflet ile ḫarāb
12. Naẓar ki vaḳf-ı temāşā-yi āferīnişdür

3. **ġafletle:**-*le*
Kaside 16
Mısra: **23**
Farkında olmama hali, bilinçsizlik, gafillik, bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunma.
23. Ġafletle ḳadrüñ añlamayup eyledüñ hebā

24. Gencīne-i tevekkül ü künc-i ḳanāʿati

4. **ġafletle:**-*le*
Gazel 294
Mısra: **15**
Farkında olmama hali, bilinçsizlik, gafillik, bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunma.
15. İtmişüz ġafletle nefs-i büt-peresti terbiye
16. Düşmen-i bed-ḫᵛāhe bilmezlikle furṣat virmişüz

5. **ġaflet:**
Gazel 512
Mısra: **7**
Farkında olmama hali, bilinçsizlik, gafillik, bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunma.
7. Düşer ibrām-ı aḥibbā ile yā ġaflet ile
8. Yoḫsa ben ḳaṣd ile tedbīr-i günāh eyleyemem

6. **ġaflet:**
Tarih 127
Mısra: **88**
Hak'tan habersizlik, kalbin Hak'tan gafil olması.
87. Kimden ümmīd-i niẓām itdi ise salṭanata
88. Oldılar ġaflet ile bādiye-peymā-yi ḫaṭā

ġaflet itmek:
1. **ġaflet itmek:**-*mek*
Gazel 375
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Farkında olmama hali, bilinçsizlik, gafillik, bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunma.
1. Nev-be-nev revnaḳ-pezīr-i luṭf iken gülzār-ı ṣunʿ
2. Ġaflet itmek ʿaybdür ḫᵛāhişger-i esrār-ı ṣunʿ

ġaflet itmişüz:
1. **ġaflet itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 269
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gaflette bulunmak.
1. Yāre niyāzı vāsıta-i vahşet itmişüz
2. Āzürde itmişüz o mehi ġaflet itmişüz

ġaflet virür:
1. **ġaflet virür:**-*ür*
Gazel 665
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dalgın, dikkatsiz bir duruma sokmak.
9. Nābī bihişt-i ḫār be-dünbāl-i ʿālemün
10. Ġaflet virür müşāhede-i ḥüsni ādeme

ġaflet-ālūde:
1. **ġaflet-ālūde:**
Gazel 530
Mısra: **6**
Olan bitenden habersiz, gaflet içinde.
5. Nāvek-endāzī-i nigāhından
6. Ġaflet-ālūde murġ-ı bī-ḫaberüm

gāh:
1. **gāh:**
Kaside 9
Mısra: **46**
Bazen, zaman zaman.
45. Hep perīşān idi esbāb-ı ser ü sāmānum
46. Gāh endīşe-i cemʿi dile itdükçe güẕer

2. **gāh:**
Gazel 313
Mısra: **9**
Bazen, zaman zaman.
9. Olur şān-ı fakīrān aġniyādan gāh bālāter
10. Düşer gāh ʿūd u ʿanber nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz

3. **gāh:**
Gazel 398
Mısra: **9**
Bazen, zaman zaman.
9. Peykān-ı tīr gibi olur gāh zaḫm-zen
10. Nevk-i ḳalemde ḳaṭre-i saḫti mürekkebüñ

4. **gāh:**
Gazel 488
Mısra: **5**
Bazen, zaman zaman.
5. Benden de gāh naẓra-i güstaḫ ider ẓuhūr
6. Yārüñ baḳılsa cevri ḳatı bī-sebeb degül

5. **gāh:**
Gazel 692
Mısra: **1**
Bazen, zaman zaman.
1. Kūyında gāh niyyet-i gerdiş gedālıġa
2. Ümmīddür vesīle ola aşinalıġa

6. **gāh:**
Gazel 806
Mısra: **9**
Bazen, zaman zaman.
9. Olamaz gāh temāşā-yı cemāle nāʾil
10. Bār-ı nā-dīde-bütān çekmeyicek dūş-ı nigeh

7. **gāh:**
Gazel 850
Mısra: **29**
Bazen, zaman zaman.
29. Gāh olur bārī hele ẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
30. Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi

8. **gāh:**
Gazel 164
Mısra: **8**
Bazen, zaman zaman.
7. Çoḳluḳda olma pā-zede-i berg-rīz-i yeʾs
8. Bāġ-ı ümīd gāh düşer dil-güşālanur

9. **gāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **6**
Çer çöp, saman.
5. Şām-ı firḳatde dil-nevāzum yoḳ
6. Nāle-i gāh gāhdan ġayrı

gāh düşer:
1. **gāh düşer:**
Gazel 313
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bazen olur.
9. Olur şān-ı fakīrān aġniyādan gāh bālāter
10. Düşer gāh ʿūd u ʿanber nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz

gāh gāh:
1. **gāh gāh:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
5. Şāhid-i ṣunʿuñ temāşāsında her leyl ü nehār
6. Dīdede aḥvāl-i müşgān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

2. **gāh gāh:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bāʿiṡdür kʾider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

3. **gāh gāh:**
Gazel 42
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
9. Bahṣde ġavġa-güẕār ü terkde rāḥat-güzīn
10. Zeyd ü ʿAmr-ı naḥv-ḫᵛānān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

4. **gāh gāh:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

5. **gāh gāh:**
Gazel 729
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
11. Gāh mecmūʿa gibi ḳoynına kor gāh baḳar
12. Dil viren kimse yañılmaz ʿulemā-zādelere

6. **gāh gāh:**
Gazel 309
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.

9. Tār-ı mūyı çıkarur gāh siyeh gāh sefīd
10. Mühre-bāz-ı felegün melʿabesidür tenümüz

7. **gāh gāh:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **181**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
181. Māh olup gāh bedr ü gāh hilāl
182. Ele alur mufaṣṣal u icmāl

8. **gāh gāh:**
Gazel 110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
1. Gāh nev-bāfte-i ḥüsn mezād olmadadur
2. Gāh red-kerde-i engüşt kesād olmadadur

9. **gāh gāh:**
Kaside 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
5. Bezm-i iḳbālde ser-mest olanuñ hāli budur
6. Gāh peymāne çeker gāh ḫumār-ı ālām

gāh gāh gāh:
1. **gāh gāh gāh:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kimi.....kimi..... kimi.....kimi, kâh.....kâh..... kâh.....kâh.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

2. **gāh gah gāh:**
Gazel 42
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kimi.....kimi..... kimi.....kimi, kâh.....kâh..... kâh.....kâh.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaṣm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

gāh gāhī:
1. **gāh gāhī:**
Gazel 470
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
3. Gāh gāhī ḫande-i düzdīde ümmīdiyledür
4. Yāre düzdīde nigāh-ı gāh gāhı ʿāşıḳuñ

2. **gāh gāhī:**
Gazel 759
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
9. Mizāc-ı ülfeti ifsād ider hem-vāre germiyyet
10. Bürūdet gāh gāhī şarṭ durur ṣoḥbet ḫilālinde

3. **gāh gāhī:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

4. **gāh gāhi:**
Gazel 657
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
11. Gāh şemşīr-i sitem gāhi ʿaẕāb-ı āteş
12. Küşte-i ḳavm-i naṣārā gibidür tenbākū

gāh geh:
1. **gāh geh:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bazen.....bazen, kâh.....kâh.
9. Büʾl-hevesden gāh ider vażʿ-ı pesendīde ẓuhūr
10. Geh düşer dīvāne ḳısmı bir zebān-pāpūş açar

2. **gāh geh:**
Gazel 571
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bazen.....bazen, kâh.....kâh.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

3. **gāh geh:**
Kaside 24
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen.....bazen, kâh.....kâh.
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

4. **gāh geh:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen.....bazen, kâh.....kâh.
117. Gāh taʿaccüb iderek ḥāline
118. Geh gülerek vażʿına aḳvāline

gāh geh gāh gāh:
1. **gāh geh gāh gāh:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kimi.....kimi..... kimi.....kimi, kâh.....kâh..... kâh.....kâh.
3. Dehr bāzigāh-ı nerd ü sufre-i şatrancdur
4. Gāh cünbān geh ten-āsān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

gāh gehi:
1. **gāh gehī:**
Gazel 330
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
9. Dem mi var sāḳī-i devrānun elinden Nābī
10. Gāh ḫūn-ābe gehī kāse-i pür-sem çekmez

2. **gāh gehī:**
Gazel 640
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
11. Çıkarak gāh ḥüseynīye gehī şehnāza
12. ʿAḳibet itdi ḳarār evcde rāmişger-i ḥüsn

3. **gāh gehi:**
Kaside 12
Mısra: **184**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.
183. Tā bu devletkede-i munḳalib-ı ʿālemde
184. Gāh ʿazl ü gehi naṣb eyleye tebdīl-i maḳām

gāh gehi geh:
1. **gāh gehī geh:**
Gazel 781
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen.....bazen, kâh.....kâh.
3. Gāh sāḳīsi gehī sāġarı geh bādesi yoḳ
4. Görmedüm meclis-i maḳṣūdı tamām āmāde

2. **gāh gehi geh:**
Kıt'a 42
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bazen.....bazen, kâh.....kâh.
3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

gāh olur:
1. **gāh olur:**
Gazel 492
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bazen, zaman olur ki.
1. Gāh olur emvāc-ı çerḫi ġarḳ ider yemdür göñül
2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

2. **gāh olur:**
Gazel 492
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bazen, zaman olur ki.

1. Gāh olur emvāc-ı çerḫi ġarḳ ider yemdür göñül
2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

gāhī:
1. **gāhī:**
Gazel 75
Mısra: **1**
Ara sıra, bazen, zaman olur.
1. Hat gird-i ʿārızında ki gāhī ʿıyān olur
2. Diller ġubār-ı ḥayret ile rīkdān olur

2. **gāhī:**
Gazel 6
Mısra: **3**
Bazen, zaman zaman.
3. Ḥabāb-engīz olup gāhī idince mevceler ẓāhir
4. Alur çerḫ-i berīni zīr-i paya kevkeb-i deryā

3. **gāhī:**
Gazel 249
Mısra: **1**
Bazen, zaman zaman.
1. Nāz ile ol ġonce kim gāhī leb-i ḫāmūş açar
2. Rāh-ı gūşa çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş açar

4. **gāhī:**
Gazel 367
Mısra: **35**
Bazen, zaman zaman.
35. Gāhī olur meʿālī müʾeddā ḫuṣūmete
36. Maʿnā-yı rīş-ḫande müşābih riyā ġalaṭ

5. **gāhī:**
Gazel 433
Mısra: **5**
Bazen, zaman zaman.
5. Gāhī dürūġ-ı maṣlaḥat-āmīz-i vaṣl-ı yār
6. Bādī olur zevaline ṣıdḳā-ı maḥabbetüñ

6. **gāhi:**
Gazel 481
Mısra: **8**
Bazen, zaman zaman.
7. Tek pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ da dil
8. Rindāna gāhi defʿ-i ġam eylerse ġam degül

7. **gāhī:**
Gazel 525
Mısra: **4**
Bazen, zaman zaman.
3. Rıżāsıyla felek erbāb-ı ṭabʿa eylemez iḥsān
4. Müsādif düşse gāhī anı da andan ḫayāl itmem

8. **gāhī:**
Gazel 691
Mısra: **16**
Bazen, zaman zaman.
15. Bīdārlıkda olduġı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ḫᵛābda

9. **gāhī:**
Gazel 733
Mısra: **11**
Bazen, zaman zaman.
11. Gāhī virürdi ruhṣat-ı taḳrīr-i ḥarf-i rāz
12. Ol tünd-ḫūda raġbet olaydı bināyişe

10. **gāhī:**
Gazel 775
Mısra: **17**
Bazen, zaman zaman.
17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫuṣūsında

11. **gāhī:**
Tarih 26
Mısra: **2**
Bazen, zaman zaman.
1. Taʿālallah zihī çetr-i hümāyūn-ı cihāndārī
2. Ki eyler cilvegeh gāhī derūnın sāye-i Bārī

12. **gāhī:**
Tarih 82
Mısra: **43**
Bazen, zaman zaman.
43. Kimisi didi ṣaḳlanur gāhī
44. Penbe-i ebr içinde bu ayvā

13. **gāhī:**
Gazel 641
Mısra: **3**
Bazen, zaman zaman II Hiçbir zaman.
3. Olmasun gāhī tehī ḥükm-i ḳırān-ı vaṣldan
4. Nüsḫa-i terkīb-i ḥüsnün aḥsen-i taḳvīm iken

gāhī düşer ki:
1. **gāhī düşer ki:**
Gazel 155
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bazen olur ki.
5. Gāhī düşer ki ḳıymet-i şey-i hasīs olur
6. Ser-levḥa-i muṣāḥif iken āb-ı rūy-ı zer

gāhī gāhī:
1. **gāhī gāhī:**
Gazel 444
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen... bazen.
3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaḥmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

gāhī gehī:
1. **gāhī gehī:**
Kaside 16
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazan... bazen.....
43. Gāhī ocaḳ başında gehī bāġzārda
44. Eylerken ehl-i dāniş ü ʿilm ile ṣoḥbeti

gāhī olur:
1. **gāhī olur:**
Gazel 202
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ola ki, bir bakarsın...
9. Taḳrīr-i nīk-ḫᵛāhuña hep urma dest-i red
10. Gāhī olur naṣihat-ı ʿāşıḳ da eslenür

gāhīce:
1. **gāhīce:**
Gazel 500
Mısra: **5**
Bazen, ara sıra.
5. Naġme-i nāleyi gāhīce ḥüseynī idelüm
6. Girye-engīzümizi ġāyri segāh itmeyelüm

2. **gāhīce:**
Gazel 533
Mısra: **8**
Bazen, ara sıra.
7. Ṭıfl-ı ḫıredün bārını çekmek ne belādur
8. Gāhīce sebū-yı meyi ber-dūş idebilsem

3. **gāhīce:**
Gazel 674
Mısra: **9**
Bazen, ara sıra.
9. Gāhīce görürdük es̱erin biz daḫı Nābī
10. Rāḥat bu ekālīmde resm-i beled olsa

gāhvāre:
1. **gāhvāre:**
Gazel 831
Mısra: **8**
Beşik.
7. Olursa zımn-ı tezelzüldedür yine rāḥat
8. Bu kār-ḫāne-i ġafletde gāhvāre gibi

ġāʾib itmişler:
1. **ġāʾib itmişler:***-miş, -ler*
Gazel 610
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kaybetmek.
3. Dest-i rindānda degüldür ẕevḳ içün şemʿ-i ḳadeh
4. Ġāʾib itmişler ararlar şemʿ ile germiyyetin

ġāibāne:
1. **ġāibānece:**
Kaside 20
Mısra: **39**
Görünmeden; görünmeyerek, görünmeksizin II Yüze karşı olmadan, arkadan.
39. İḫlāṣ ile duʿāda idüm ġāibānece
40. Hasbī duʿānuñ esrāʾ olurmış icābeti

ġāʾibāne:
1. **gāʾibāne:**
Kaside 23
Mısra: **17**
Görünmeden; görünmeyerek,

görünmeksizin II Yüze karşı olmadan, arkadan.
17. Gāʾibāne o ḳadar ḳadr-şināsāna duʿā
18. Bir şerefdür ki naṣīb olmaz o her ḫod-rāya

2. **ġāʾibāne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **67**
Görünmeden; görünmeyerek, görünmeksizin II Yüze karşı olmadan, arkadan.
67. İtdi bu ḥaḳīre ġāʾibāne
68. Tezkīr-i ʿatiyye-i şāḫāne

3. **ġāʾibāne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **99**
Görünmeden; görünmeyerek, görünmeksizin II Yüze karşı olmadan, arkadan.
99. Anuñla da ḥubba ġāʾibāne
100. Oldı selefi yine bahāne

4. **ġāʾibāne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **120**
Görünmeden; görünmeyerek, görünmeksizin II Yüze karşı olmadan, arkadan.
119. Olmadı mülūkden nümāyān
120. Bir kimseye ġāʾibāne iḥsān

5. **gāʾibāna:**
Tarih 102
Mısra: **12**
Görünmeden; görünmeyerek, görünmeksizin II Yüze karşı olmadan, arkadan.
11. Nābīyā ḥubb-ı vaṭan olmaġ ile īmāndan
12. Gāʾibāna ʿataş-ı ṭabʿumuz itdi irvā

6. **ġāʾibāne:**
Tarih 107
Mısra: **13**
Görünmeden; görünmeyerek, görünmeksizin II Yüze karşı olmadan, arkadan.
13. Didüm tārīḫ Nābī ġāʾibāne
14. Mübārek ola ḳaṣr-ı rūḥ-pīrā

gāʾile:
1. **gāʾilemüz:***-müz*
Gazel 324
Mısra: **10**
İstenmeyen durum, baş belası.
9. Biz āzāde-ser olmaḳ nice mümkin Nābī
10. Var iken ġam gibi defʿ olmayacaḳ gāʾilemüz

2. **ġāʾilesinden:***-si, -n, -den*
Gazel 706
Mısra: **7**
İstenmeyen durum, baş belası.
7. Rukabā ġāʾilesinden olamaz āsūde
8. Yañılur māʾil olan dil-berüñ eñ aḥsenine

ġāʾile-i hicrānı çek:
1. **ġāʾile-i hicrānı çek:**
Gazel 771
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılık acısını çekmek.
3. Ḥācetünse yüri çek ġāʾile-i hicrānı
4. Ṭabʿ-ı cānāna girān bir daḫı iḳdām itme

ġāʾile-i sevdādan:
1. **ġāʾile-i sevdādan:***-dan*
Gazel 578
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşk belası.
5. Südde-i meykededen ġayriye vażʿ itmez idük
6. Alabilsek başumuz ġāʾile-i sevdādan

ġāʾile-i zelzeleden:
1. **ġāʾile-i zelzeleden:***-den*
Gazel 278
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Deprem felaketi.
9. Yıkılır ġāʾile-i zelzeleden ḳaṣr-ı viṣāl
10. Çār esās üzre yapılmazsa metānet gelmez

ġalaṭ:
1. **ġalaṭ:**
Gazel 50
Mısra: **21**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

2. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **1**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
1. Gerdūn iderse niyyet-i terk-i cefā ġalaṭ
2. Bed-ḫvāhdan ṣudūr-ı vefā muṭlaḳā ġalaṭ

3. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **2**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
1. Gerdūn iderse niyyet-i terk-i cefā ġalaṭ
2. Bed-ḫvāhdan ṣudūr-ı vefā muṭlaḳā ġalaṭ

4. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **6**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
5. Mebsūt iken ṣaḥāʾif-i afāka ḫvān-ı rızḳ
6. Deryā-yı ḥırṣda zeniş-i dest ü pā ġalaṭ

5. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **8**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
7. Olsan da ḫāk-i rāhı urur yine pāy-ı red
8. Bed-kārdan tevekkuʿ-ı ḥüsn-i rıżā ġalaṭ

6. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **10**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
9. Eşk-i niyāza eylemez ol serv ser-fürū
10. Ümmīd-i vaṣl-ı dilber-i ser der-hevā ġalaṭ

7. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **12**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
11. ʿUşşāḳ-i sīne-sūḫteye düşmez āh-ı serd
12. Ḥammām ḫalvetinde nesīm-i ṣabā ġalaṭ

8. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **14**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
13. Ṣahbā-yı āl-reng-i Cem-ābād var iken
14. Efyūn u berşe daġdaġa-i ibtilā ġalaṭ

9. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **16**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
15. Ḫāl-i siyāhıdur sebeb-i inkisār-ı dil
16. Teʾsīrin ehl-i derde ider mūmyā ġalaṭ

10. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **18**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
17. Ehl-i şikem telāş-ḫvār-ı vaḳt-ı ḫvān iken
18. Tedbīr-i defʿ-i ġāʾile-i imtilā ġalaṭ

11. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **20**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
19. Eylerken ihtiyāc-ı teḳāżā-yı meskenet
20. Aṣḥāb-ı faḳra dāʿiye-i kibriyā ġalaṭ

12. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **22**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
21. Destine kiminüñ kiminüñ pāyına sezā
22. Destinde şeyḫ-i nā-şude-pīrüñ ʿaṣā ġalaṭ

13. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **24**

Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
23. Nā-būde būdı ṣarf degül muḳteżā-yı ʿaḳl
24. Ehl-i şuʿūra meşġale-i kimyā ġalaṭ

14. **ġalat:**
Gazel 367
Mısra: **26**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
25. Saʿy eyle naḳş-ı ḥikmetinde idrāke Ṣāniʿün
26. Bī-şunʿ-ı Ḥaḳ müşāhede-i mā-sivā ġalat

15. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **30**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
29. Ḫalḳ-ı zamān hep anda muḳīm olmaġa sezā
30. Teng olduġı mebānī-i dārüʾş-şifā ġalaṭ

16. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **32**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
31. İnsānı ḫaste-i maraż-ı hūlyā ider
32. Nā-puḫte ṭuʿme-i hevese iştihā ġalaṭ

17. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **34**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
33. Eylese de müsāʿade vīrān ider dilüñ
34. Nev-devletān-ı ʿaṣr ḳatında recā ġalaṭ

18. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **36**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
35. Gāhī olur meʿālī müʾeddā ḫuṣūmete
36. Maʿnā-yı rīş-ḫande müşābih riyā ġalaṭ

19. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **40**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
39. Nābī bakılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle ʿāleme
40. Taḳdīrle müşālahadan māʿadā ġalaṭ

20. **ġalaṭ:**
Gazel 368
Mısra: **1**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
1. Maṭlab-ı dünyā içün dūnāna pest olmaḳ ġalaṭ
2. Nāz-ı bālā-dest-i dūna zīr-dest olmaḳ ġalaṭ

21. **ġalaṭ:**
Gazel 368
Mısra: **2**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
1. Maṭlab-ı dünyā içün dūnāna pest olmaḳ ġalaṭ
2. Nāz-ı bālā-dest-i dūna zīr-dest olmaḳ ġalaṭ

22. **ġalaṭ:**
Gazel 368
Mısra: **4**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
3. Dūda hem-rāh olmış āsiyāb-ı nā-şāyest içün
4. Bu ribāt-ı ʿāriyetde pāy-pest olmaḳ ġalaṭ

23. **ġalaṭ:**
Gazel 368
Mısra: **6**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
5. Neşʾe-i cām-ı beḳā ḫ∨āhişger-i maḫmūr iken
6. Gerdiş-i peymāne-i ḳān ile mest olmaḳ ġalaṭ

24. **ġalaṭ:**
Gazel 368
Mısra: **8**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
7. Beytden maḳṣūd halvet-hāne-i maʿnā iken
8. Bāṭını inkārla ṣūret-perest olmaḳ ġalaṭ

25. **ġalaṭdur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **11**
Yanlış, yakışıksız, uygun olmayan.
11. Ġalaṭdur itmek ümīd-i ikāmet çerḫ-i fānīde
12. Metāʿa cāy-ı āsāyiş degüldür dūşı dellālüñ

26. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **4**
Yalan.
3. Maḳdūrı deñlü cevr ü cefā eylemek ṣaḥīḥ
4. Miḳdār-ı ẕerre vaʿde-i mihr ü vefā ġalaṭ

27. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **28**
Yanlış, sehiv, hata.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsḫadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

28. **ġalaṭ:**
Gazel 367
Mısra: **38**
Yanlış, sehiv, hata.
37. İtmez tenezzül ehl-i nefes nār pūteye
38. ʿAnḳādur ehli yoḫsa degül kīmiyā ġalaṭ

29. **ġalaṭ:**
Gazel 368
Mısra: **10**
Yanlış, sehiv, hata.
9. Cām-ı dil āsūde-i zīr-i cenāh-ı cemʿ iken
10. Seng-i dest-i farḳ ile Nābī şikest olmaḳ ġalaṭ

30. **ġalaṭ:**
Gazel 797
Mısra: **1**
Yanlış, sehiv, hata.
1. Yoḳdur ġalaṭ vazīfe-ḫor-ı āb u dānede
2. Olmaz ḫaṭā cerīde-nüvīs-i ḫızānede

ġalaṭ eyler:
1. **ġalaṭ eyler:**-*r*
Gazel 567
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.
1. Eyler ġalaṭ mülāḥaẓa-i inbisāṭ iden
2. Peymāne-i felekden ümīd-i neşāt iden

ġalaṭa:
1. **ġalaṭa:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **30**
İstanbul Galata semti.
29. Eylediler her gün o ālüftegān
30. Bir ġalaṭa meykedesinde mekân

ġalaṭ-naġmegān-ı sehv-serā:
1. **ġalaṭ-naġmegān-ı sehv-serā:**
Tarih 82
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Yanlış nağmeleri yanlış okuyanlar.
65. Birisi didi ey sebük-naẓarān
66. Ey ġalaṭ-naġmegān-ı sehv-serā

ġalebe eyledi:
1. **ġalebe eyledi:**-*di*
Gazel 378
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Galip gelmek, kazanan olmak.
1. Cihāna itdi sirāyet o gūne dām-ı dürūġ
2. Ki eyledi ġalebe ṣubḥ-ı şām-ı dürūġ

ġalebe itmede:
1. **ġalebe itmede:**-*mede*
Gazel 640
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Muzaffer olmak, galip gelmek.
5. Ġalebe itmede māżīsine istiḳbāli
6. Ne ʿaceb ḳuvvet-i fiʿliyyededür maṣdar-ı ḥüsn

ġālib:
1. **ġālib:**
Gazel 49
Mısra: **15**
Üstün.
15. Bir āhen iken şöhreti ġālib zer ü sīme

16. ʿAşk ehline yār olmaġ ile tīşe-i Ferhād

2. **ġālibdür:**-*dür*
Kaside 14
Mısra: **69**
Üstün.
69. ʿAṭā-yı endeki bisyār-ı ġayre ġālibdür
70. İder ulūfe teḳaddüm merātib-i āḥād

3. **ġālibdür:**-*dür*
Kaside 21
Mısra: **3**
Üstün.
3. İḥtimāl-i cevr ġālibdür ümīd-i vuṣlata
4. ʿĀşıka yegdür mülāḳi olmamaḳ cānān ile

4. **gālibdür:**-*dür*
Gazel 651
Mısra: **5**
Üstün.
5. Gālibdür .... taʿarruż tekellüme
6. Nādirdür iʿtirāż-ı dehān-ı ḫamūş içün

5. **ġālibdür:**-*dür*
Gazel 755
Mısra: **2**
Üstün.
1. Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
2. Ne bāküm var ḫulūṣ elbette ġālibdür nifāḳ üzre

6. **ġālib:**
Gazel 740
Mısra: **13**
Genellikle, ekser.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

7. **ġālib:**
Tarih 66
Mısra: **4**
Üstün.
3. Hātif-i ġayb semādan Nābī
4. Didi tārīḫini ġālib be-ʿadū

ġālib çıḳar:
1. **ġālib çıḳar:**-*ar*
Kaside 3
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Kazanmak, başarmak, üstesinden gelmek.
39. Himāyetüñle çıḳar rūz-ı ḥaşrda ġālib
40. Sipāh-ı ḫavfe recā yā Muḥammed-i ʿArabī

gālib gelür:
1. **gālib gelür:**-*ür*
Gazel 261
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Üstün olmak, kazanmak.
15. Gālib gelür mülāyemet-i ṭabʿ-ı baʿżınuñ
16. Yoḫsa güzel mi var ki sitemgerlik istemez

2. **ġālib gelür:**-*ür*
Gazel 747
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek, baskın çıkmak.
13. Farḳı yoḳ merdānı maġlūb olmadan nisvānına
14. Her kimüñ kim maṣrafı ġālib gelür īrādına

ġālib görindi:
1. **ġālib görindi:**-*di*
Gazel 260
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Üstün görünmek.
17. Ġālib görindi haşyet-i Ḥaḳ üzre bīm-i ḫalḳ
18. Nā-būda deyn edāsına meʾmūrlardanuz

ġālib görinür:
1. **ġālib görinür:**-*ür*
Kaside 23
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Üstün görünmek.
15. Şevḳ ile ṣıdḳ ile naẓm itdügi terkīb-i ġarīb
16. Keffe-i veznde ġālib görinür şuʿarāya

ġālib ola:
1. **ġālib ola:**-*a*
Gazel 304
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek.
1. Şeb-rev ki ḫᵛābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ḫākister istemez

ġālib olasın:
1. **ġālib olasın:**-*a, -sın*
Tarih 36
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek.
59. Olasın düşmene ġālib dönesin devlet ile
60. İdesin ʿadl ile vīrān-ı cihānı iḥyā

ġālib oldı:
1. **ġālib oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **305**
Kelime Tipi: -
Teshir etmek, etkisi altına almak.
305. Ġālib oldı vücūduma ḥayret
306. Dāmenüm ṭutdı pençe-i ġayret

ġālib olduġı:
1. **ġālib olduġı:**
Kaside 16
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Teshir etmek, etkisi altına almak.
65. Mechūldür ṭabiʿat-ı kec-bīnüñe senüñ
66. Tedbīre ġālib olduġı Ḥaḳḳuñ irādeti

gālib olmışdur:
1. **gālib olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 13
Mısra: **223**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek.
223. Gālib olmışdur ümīdi senüñ eyyāmuñda
224. Kām-yāb olmaġa ber-raġm-ı sipihr-i ḫod-kām

ġālib olsa:
1. **ġālib olsa:**-*sa*
Kaside 28
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek.
13. Hemīşe Zeyd nʾola ġālib olsa ʿAmr üzre
14. Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

ġālib olsun:
1. **ġālib olsun:**-*sun*
Tarih 30
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek.
81. Ġālib olsun ʿömrinüñ müstaḳbeli mażīsine
82. Tābe-ḥaşr olsun dehānı emr u nehyüñ maṣdarı

gālib olup:
1. **gālib olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Teshir etmek, etkisi altına almak.
101. Gālib olup līk taḥayyür aña
102. Ḫāṭırına gelmedi bir müddeʿā

ġālibā:
1. **ġālibā:**
Gazel 15
Mısra: **12**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
11. Nāz u istiġna degüldür māniʿ-i teşrīf-i bezm
12. Ġālibā ey māh-rū bizden ḥicāb itdüñ bu şeb

2. **ġālibā:**
Gazel 103
Mısra: **8**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
7. Ḳatı çoḳ baḳmadasın nüsḫa-i ḥüsn-i yāre
8. Ġālibā mesʾele-i vaṣldan işkālüñ var

3. **galiba:**
Gazel 125
Mısra: **7**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
7. Galiba keştīye bī-lenger-i vaṣlun revişi
8. Baḥr-ı bī-ḳaʿr-ı felāketkede-i firḳatedür

4. **gālibā:**
Gazel 222
Mısra: **14**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
13. Nābīyā şekvegerān-ı ʿadem-i neyl-i murād
14. Gālibā girye-i şeb āh-ı seḥer bilmezler

5. **ġālibā:**
Gazel 424
Mısra: **14**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm kāşānenüñ

6. **ġālibā:**
Gazel 452
Mısra: **10**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ẖūnīn şerḥalar bitdi
10. Yine baẖtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

7. **ġālibā:**
Gazel 496
Mısra: **18**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
17. Oldı her fırḳada erbāb-ı teraḳḳī nā-yāb
18. Ġālibā ʿaksine ṣıfr urmada erbāb-ı raḳam

8. **ġālibā:**
Gazel 776
Mısra: **5**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıḳmış ẖāneden
6. Bülbülüñ feryādını baṣdurdı hū hūlar yine

9. **gālibā:**
Gazel 851
Mısra: **6**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
5. Söylenür lafz-ı kerem līk vücūdı nā-yāb
6. Gālibā Ḥātim o maʿnāyı bile itmiş ṭay

10. **gālibā:**
Gazel 116
Mısra: **4**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
3. Ey bihişt itmedesin dūzaẖa nāziş ammā
4. Gālibā senden anuñ talibi bisyārcadur

11. **ġālibā:**
Kaside 28
Mısra: **20**
İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.
19. Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
20. Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

ġāliye vü ġāzeleri:
1. **ġāliye vü ġāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 818
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Misk koku ve allık.
11. Ḥüsnünüñ naḳşına şāhid yetişür nisvānun
12. Rūy u mūyında olan ġāliye vü ġāzeleri

ġāliye-gūn:
1. **ġāliye-gūn:**
Gazel 864
Mısra: **12**
Galiye renginde, güzel siyah.
11. Olmasa fikr-ṭırāzende-i gīsū-yı bütān
12. Rīziş-i eşk-i ḳalem ġāliye-gūn olmaz idi

ġalṭān itdi:
1. **ġalṭān itdi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Yuvarlamak.
39. Ṣad gūne āferīn kim kendü eliyle itdi
40. Ol günbed-i żülāli ẖāk ü hevāya ġalṭān

ġalṭīde:
1. **ġalṭīdelikde:**-*de*
Gazel 519
Mısra: **11**
Yuvarlanmışlık.
11. Ġalṭīdelikde şübhe mi var çāh-ı ġaflete
12. Nūr-ı şuʿūrı meşʿal-i rāh itmeyem disem

ġam:
1. **ġam:**
Gazel 279
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Ḫayālinden gelür ġam ẖāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

2. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 319
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Bāġ-ı dehrüñ hem ẖazānın hem bahārın görrmişüz
2. Biz neşātuñ da ġamuñ da rüzgārın görmişüz

3. **ġam:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Rind-i mey-nūşem ki sāġar sāġar-ı güldür baña
2. Fenn-i mey-ẖ∨ārīde de ġam üstād-ı kāmildür baña

4. **ġam:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
9. Güç neşāṭuñ ḳademin ḳalbe alışdurmaḳdur
10. Yoẖsa ġam her ne zamān istese ḥāzır bulunur

5. **ġam:**
Gazel 237
Mısra: **4**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
3. Tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı ṣoruñ zaẖm-i sīneden
4. Leb-beste itdi ġam beni şimdi şebüm budur

6. **ġamla:**-*la*
Gazel 395
Mısra: **7**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
7. Dil ġamla daẖı dest ü girībāndan uṣanmaz
8. Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uṣanduḳ

7. **ġam:**
Gazel 451
Mısra: **9**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
9. Ey ġam yine mi ẖāṭır-ı Nābīʾde bulunduñ
10. Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

8. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 532
Mısra: **9**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
9. Ādeme neşve virür ġamdan ider āzāde
10. Bāde-i meykede-i ḥüsn-i edādur suẖanum

9. **ġam:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
3. Fikr-i yār ile ben āmīhte-i ṣoḥbet iken
4. Başladı girmeġe ol ẖalvete de ġam küstāẖ

10. **ġam:**
Gazel 86
Mısra: **9**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

11. **ġam:**
Gazel 85
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Dil-i hicrān-keş-i virānda ġam olmaz da nʾolur
2. Çeşm-i ḥasret-keş-i cānānda nem olmaz da nʾolur

12. **ġamıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 114
Mısra: **4**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.

3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduġına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

13. **ġam:**
Gazel 164
Mısra: **6**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
5. Biz görmedük görenlere de rāst gelmedük
6. Kim diyeler ki ġam da gehī bī-vefālanur

14. **ġam:**
Gazel 216
Mısra: **10**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
9. Bir nefes kāşāne-i ḳalbinden olmazsın cüdā
10. Çoḳdan ey ġam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

15. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 223
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Ġamuñ senüñ dil-i ḫūn-geşteni mekān idinür
2. Hümā-yı devleti gör ḳande āşiyān idinür

16. **ġam:**
Gazel 230
Mısra: **14**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
13. Eks̱er ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

17. **ġam:**
Gazel 248
Mısra: **11**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
11. Ġam merdüm-i dünyānuñ meʾlūf-ı ṭıbāʿıdur
12. Bu ṭurfe nigāha eks̱er bigāne ṣataşmışdur

18. **ġam:**
Gazel 306
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Derūn-ı ʿāşıḳ-ı āzāde-meşreb ġam ḳabūl itmez
2. Cerāhat-yāb-ı endūh olsa da merhem ḳabūl itmez

19. **ġam:**
Gazel 324
Mısra: **10**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
9. Biz āzāde-ser olmaḳ nice mümkin Nābī
10. Var iken ġam gibi defʿ olmayacaḳ gāʾilemüz

20. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 399
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Her bāġ-ı dil-güşāda ki nā-yāb ola ġamuñ
2. Firdevs olursa başına teng olur ādemüñ

21. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 402
Mısra: **8**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
7. Ḳandan olurdı ṣafā nāʾil-i şān olmasa ġam
8. Gerden-i ẕevḳ ü ṣafāda ḳatı çoḳ ḥaḳḳı ġamuñ

22. **ġamıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 474
Mısra: **14**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
13. Nābi güşāde dār olaydı sezā idi
14. Sedd ile iftiḫārı ġamıdur Sikenderüñ

23. **ġam:**
Gazel 519
Mısra: **13**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
13. Ġam zūr ile çeker götürür Nābiyā beni
14. Dergāh-ı pīr-i deyri penāh itmeyem disem

24. **ġamın:**-*ın*
Gazel 601
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Cāhil müdām defʿine tedbīr ider ġamın
2. ʿĀḳil çeker zamān-ı vilādetde matemin

25. **ġam:**
Gazel 625
Mısra: **7**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daḫı sen ṣūra ṣunmazsın

26. **ġama:**-*a*
Gazel 665
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Yā gelme meclis-i keder-āmīz-i ʿāleme
2. Yā ḫod taḥammül eyle ẓuhūr eyleyen ġama

27. **ġam:**
Gazel 686
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Ġam ʿālemi ḫarābe virürdi Cem olmasa
2. Dergāh-ı Cem de beste ḳalurdı ġam olmasa

28. **ġam:**
Gazel 686
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Ġam ʿālemi ḫarābe virürdi Cem olmasa
2. Dergāh-ı Cem de beste ḳalurdı ġam olmasa

29. **ġam:**
Gazel 761
Mısra: **11**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
11. Ġam olmasa kim añlar idi ḳadr-i sürūrı
12. Nābī idemem ḫıdmetin inkār ġamuñ da

30. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 761
Mısra: **12**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
11. Ġam olmasa kim añlar idi ḳadr-i sürūrı
12. Nābī idemem ḫıdmetin inkār ġamuñ da

31. **ġam:**
Gazel 779
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince
2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

32. **ġamunla:**-*un, -la*
Gazel 794
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Ġamunla aġlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
2. Ḫırāş-ı sinede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

33. **ġam:**
Gazel 797
Mısra: **7**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
7. Ġam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā es̱er
8. Murġān bāl-rīḫtedür āşiyānede

34. **ġam:**
Gazel 808
Mısra: **1**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

35. **ġam:**
Gazel 819
Mısra: **4**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
3. Ol dem ki itdi ḳāfile-i mā-sivā sefer
4. Ġam bār-bend-i nām ü nişān oldı gelmedi

36. **ġam:**
Gazel 847
Mısra: **11**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
11. Bī-vefā olduġı yoḳdur baña ġam bir yirde
12. Künc-i meyḫāne ile ṣaḥn-ı çemenden ġayrı

37. **ġam:**
Gazel 857
Mısra: **8**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
7. Sipihr-i dūn ġamı da benden eyler idi diriġ
8. Bileydi ger ġam içün olduġın şeṭāretümi

38. **ġamı:**-*ı*
Gazel 857
Mısra: **7**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
7. Sipihr-i dūn ġamı da benden eyler idi diriġ
8. Bileydi ger ġam içün olduġın şeṭāretümi

39. **ġam:**
Gazel 883
Mısra: **14**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
13. Virmedi bāġbān -ı ümmīdüm
14. Nāmı ġam bir giyāhdan ġayrı

40. **ġam:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

41. **ġam:**
Kaside 9
Mısra: **72**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
71. Geldi devrān-ı ṣafā-baḫş-ı Muṣāḥib Pāşā
72. Lāzım oldı saña ey ġam ʿadem-ābāda sefer

42. **ġamdan:**-*dan*
Kaside 9
Mısra: **16**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
15. Ḥāṣılı cümle-i esbāb-ı meserret kāmil
16. Yoḳ hemān muḫliṣ-i dīrīnem olan ġamdan es̱er

43. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 11
Mısra: **7**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
7. Ġamuñla birbirine düşmen oldı ṣaff-ı müjem
8. Tavassuṭ eylemedi ṣulh içün miyāneye ḫ∨āb

44. **ġamından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 14
Mısra: **132**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
131. O gūne luṭf idecekdür saña o kān-ı kerem
132. Ki gūş idince ġamından helāk ola ḥussād

45. **ġamdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **138**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
137. Olsun dil-i feyż-güsteri şād
138. Mirʾāt-ı żamīri ġamdan āzād

46. **ġamdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **246**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
245. İde mirʾāt-ı ḫāṭırını muʿīn
246. Ġamdan āsūde vü kederden emīn

47. **ġamdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **410**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
409. Didi ey ġāfil-i ṭarīḳ-ı murād
410. İdeyüm gel seni bu ġamdan şād

48. **ġamı:**-*ı*
Tarih 8
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Ḫoşā kāşāne-i şāḫāne menzilgāh-ı bī-hemtā
2. Ki eyler seyr-i ṭarḥı ḳalb-i inşāndan ġamı yaġmā

49. **ġamdan:**-*dan*
Tarih 16
Mısra: **6**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

50. **ġamdan:**-*dan*
Tarih 30
Mısra: **42**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

51. **ġam:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
5. Esbāb-ı ḥużūrı giderüp sen ne ḳalursın
6. Bilmem bu girān-cānlıġa ey ġam ne virürler

52. **ġam:**
Gazel 402
Mısra: **7**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
7. Ḳandan olurdı ṣafā nāʾil-i şān olmasa ġam
8. Gerden-i ẕevḳ ü ṣafāda ḳatı çoḳ ḥaḳḳı ġamuñ

53. **ġam:**
Gazel 424
Mısra: **13**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm kāşānenüñ

54. **ġamum:**-*um*
Gazel 583
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Nühüfte sūzişüm añlandı pīç ü tābumdan
2. Ġamum nihān idi fāş oldı ıżṭırābumdan

55. **ġamı:**-*ı*
Gazel 465
Mısra: **12**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
11. Ġam-ı bigāne ile müşterek olmaz hele dil
12. Ġamı bigāneden efzūnter olur ḫ∨īşlerüñ

56. **ġam:**
Gazel 481
Mısra: **8**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
7. Tek pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ da dil
8. Rindāna gāhi defʿ-i ġam eylerse ġam degül

57. **ġamı:**-*ı*
Gazel 176
Mısra: **2**
Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

ġam çeker:

1. **ġam çeker:**-*er*
Gazel 441
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tasalanmak, üzülmek.
3. Añlayan ġam mı çeker mezraʿ-i ḳudretde
4. Ṣaḥibin bulmaġa meʾmūr idügin erzāḳuñ

2. **ġam çeker:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tasalanmak, kaygılanmak, üzülmek.
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

ġam çekerdüm:

1. **ġam çekerdüm:**
Kıt'a 65
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tasalanmak, üzülmek.
8. Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
7. Ben daḫı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan

2. **ġam çekerdüm:**-*er, -dü, -m*
Kıt'a 65
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tasalanmak, üzülmek.
8. Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
7. Ben daḫı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan

ġam çekmez:

1. **ġam çekmez:**-*mez*
Gazel 330
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tasalanmak, üzülmek.
1. Devlet-i meyde gönül ġuṣṣa-i ʿālem çekmez
2. Sāġar-ı bāde-i leb-rīz çeker ġam çekmez

ġam çekmezüz:

1. **ġam çekmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 224
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tasalanmak, üzülmek.
13. ʿAḳl olsa ṣaf-ārā-yı ḫuṣūmet bize Nābī
14. Ġam çekmezüz andan dil-i dīvāne bizümdür

2. **ġam çekmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 252
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tasalanmak, üzülmek.
11. Ġam çekmezüz raḳīb bize dil-girān ise
12. İnṣāf olunsa biz daḫı anuñ raḳībiyüz

3. **ġam çekmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 286
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tasalanmak, üzülmek.
5. Ġam çekmezüz vesīle-i ṭūl-ı ḥayātdur
6. Taḥṣilden taḫallüf iderse umūrumuz

ġam degül:
1. **ġam degül:**
Gazel 268
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.
11. Ġam degül dāmen-i dil olmış ise ālūde
12. Hele pākīze-i çirk-āb-ı ġurūr eylemişüz

ġam ġam üstine:
1. **ġam ġam üstine:**
Gazel 707
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gam mülkü üstüne gam mülkü.
13. Şevḳ-i nigāh-ı tīzüñ ile ḳahramān-ı dil
14. İmzā-keş-i temellük olur ġam ġam üstine

ġam u miḥnet:
1. **ġam u miḥnet:**
Gazel 350
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gam ve sıkıntı.
1. ʿAşḳa düşdüñ baña dirken ġam u miḥnet ne imiş
2. Sen de gör çāşnī-i cām-ı maḥabbet ne imiş

2. **ġam u miḥnet:**
Gazel 350
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gam ve sıkıntı.
1. ʿAşḳa düşdüñ baña dirken ġam u miḥnet ne imiş
2. Sen de gör çāşnī-i cām-ı maḥabbet ne imiş

ġam-enbāz:
1. **ġam-enbāz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **16**
Kederle eş, gam ile arkadaş.
15. Kimisi ehl-i nāz ü kimi niyāz
16. Kimi şādān ü kimi ġam-enbāz

ġamgīn:
1. **ġamgīn:**
Gazel 782
Mısra: **11**
Gamlı, kederli, üzüntülü.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

2. **ġamgīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **315**
Gamlı, kederli, üzüntülü.
315. Eşk-rīzān ü vālih ü ġamgīn
316. Sīne-sūzān ü dil-figār ü ḥazīn

ġamgīn olma:
1. **ġamgīn olma:**-*ma*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **417**
Kelime Tipi: -
Gamlanmak, dertlenmek.
417. Olma ġamgīn ḫāṭıruñ ḫoş tut
418. Aġlama mā-cerā-yı derdi unut

ġam-güsār:
1. **ġam-güsārum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **391**
Dert ortağı, gam ve kederi def eden.
391. Dār-ı ġurbetde ġam-güsārum yoḳ
392. Müşfiḳum yoḳ enīs ü yārum yoḳ

ġam-ḫāne:
1. **ġam-ḫānede:**-*de*
Gazel 422
Mısra: **14**
Keder evi II Gönül.
13. Renc-i taḥṣīl ü ġam-ı fevtini çekme Nābī
14. Vaṣldan ġayrı bu ġam-ḫānede bir maṭlūbuñ

2. **ġam-ḫāneyi:**-*y, -i*
Gazel 524
Mısra: **2**
Keder evi II Gönül.
1. Ḳande ʿazmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
2. Kangı ġam-ḫāneyi pür-sūr ideceksin bilmem

ġam-ḫ∨ār:
1. **ġam-ḫ∨ārumuz:**-*u, -muz*
Gazel 875
Mısra: **11**
Dert ortağı.
11. Göñül nāmında bir ġam-ḫ∨ārumuz ḳalmışdı ʿālemde
12. O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı

2. **ġam-ḫ∨ār:**
Gazel 796
Mısra: **3**
Gam çeken, kederlenen, tasalanan, üzülen.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫ∨ār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

3. **ġam-ḫ∨ārterce:**
Gazel 767
Mısra: **8**
Daha çok gam çeken gibi.
7. Mey-i ṣāfī-derūndan ġayrı yoḳtur cüst-cū itsek
8. Yine ehl-i dile ġam-ḫ∨ārterce çāre-cūterce

ġam-ḫ∨ārī eylemedi:
1. **ġam-ḫ∨ārī eylemedi:**-*me, -di*
Tarih 127
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
(Bir şeyin yada birinin) Derdi ile dertlenmek.
85. Birisi salṭanata eylemedi ġam-ḫ∨ārī
86. Eyledi her birisi kendü murādın icra

ġam-h∨ār-ı şikem:
1. **ġam-h∨ār-ı şikem:**
Kaside 15
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Boğazının derdine düşmüş.
77. Bilürüz ekṡerinüñ mā-ḥaṣal-ı aḥvālin
78. Kimi pā-māl-i ġaraż kimisi ġam-h∨ār-ı şikem

ġam-ḫ∨ār-ı siyeh-rūzānuñ:
1. **ġam-ḫ∨ār-ı siyeh-rūzānuñ:**-*uñ*
Gazel 594
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam dolu kara günler.
5. Şemʿ-i ikbāline ġam-ḫ∨ār-ı siyeh-rūzānuñ
6. Dest-i erbāb-ı duʿā perde-i fānūs olsun

ġam-ı ʿālem:
1. **ġam-ı ʿālem:**
Gazel 248
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünya derdi.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

ġam-ı ʿālemle:
1. **ġam-ı ʿālemle:**-*le*
Kıt'a 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya derdi.
1. Neden dilüñ ġam-ı ʿālemle derdnāk olmaḳ
2. Miṡāl-i ṣūf görüp mevcini helāk olmaḳ

ġam-ı ʿaşḳı:
1. **ġam-ı ʿaşḳı:**-*ı*
Gazel 450
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşktan kaynaklı üzüntü, gam.

5. Bizi miyāne-i ḫavf ü recāya atdı maḥabbet
6. Ne saḳladuk ġam-ı ʿaşḳı ne aşikār idebildük

ġam-ı bigāne:
1. **ġam-ı bigāne:**
Gazel 465
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kayıtsız keder.
11. Ġam-ı bigāne ile müşterek olmaz hele dil
12. Ġamı bigāneden efzūnter olur ḫ∨īşlerüñ

ġamı çeksün:
1. **ġamı çeksün:**-*sün*
Gazel 616
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eziyet, sıkıntı çekmek.
9. Nābīʾye düşer ġuṣṣa-i ʿālem dile düşmez
10. Huşyār tururken ġamı dīvāne mi çeksün

ġam-ı çerḫe:
1. **ġam-ı çerḫe:**-*e*
Gazel 662
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Feleğin gamı.
1. ʿAşḳ ḫoşdur ġam-ı çerḫe hedef olmaḳdan ise
2. Eşk dürr olması yegdür ḫazef olmaḳdan ise

ġam-ı cihān:
1. **ġam-ı cihān:**
Gazel 223
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünya kederi.
5. Ġam-ı cihān ile baḥs̱ itmek isteyen bī-dil
6. Meġer zebān-ı sürāḥīyi tercemān idinür

ġam-ı devrāna:
1. **ġam-ı devrāna:**-*a*
Gazel 591
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Alçak, aşağı feleğin kederi, tasası.
13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

ġam-ı dil:
1. **ġam-ı dil:**
Gazel 870
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül derdi.
11. Ṣubḥ-ı maḥşer çıḳar ancaḳ ġam-ı dil ey Nābī
12. Dīde-i baḫta ḳonan ḳāfile-i ḫ∨āb gibi

2. **ġam-ı dil:**
Kaside 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül üzüntüsü/derdi.
3. Gül-i ümmīd güşāde mey-i kām āmāde
4. Ālet-i şevḳ ziyāde ġam-ı dil nā-peydā

ġam-ı dünya çekenüñ:
1. **ġam-ı dünya çekenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 85
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dünyanın kahrını çekmek.
3. Ġam-ı dünya çekenüñ lebleri mānende-i mūm
4. Ḥāfıẓ-ı kīse-i naḳd-ı elem olmaz da nʾolur

ġam-ı dünyāyı:
1. **ġam-ı dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 533
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünyanın kederi, tasası.
1. Esrār-ı ḫaṭuñla dili medhūş idebilsem
2. Bir kez ġam-ı dünyāyı ferāmuş idebilsem

ġam-ı ebrū-yı kemāndārını:
1. **ġam-ı ebrū-yı kemāndārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 330
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yay tutan/ yay gibi olan kaştan uzak olmanın üzüntüsü.
5. Ġam-ı ebrū-yı kemāndārını ol dildār
6. Āferīn ḳuvvet-i bāzū-yi dile kim çekmez

ġam-ı fevtini çekme:
1. **ġam-ı fevtini çekme:**-*me*
Gazel 422
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ölüm korkusu çekmek.
13. Renc-i taḥṣīl ü ġam-ı fevtini çekme Nābī
14. Vaṣldan ġayrı bu ġam-ḫānede bir maṭlūbuñ

ġam-ı firāḳun:
1. **ġam-ı firāḳun:**-*un*
Kaside 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık üzüntüsü.
1. Ġam-ı firāḳun aḳıtdı o deñlü dīdeden āb
2. Ki oldı eşküme nisbetle ḥeft baḥr serāb

ġam-ı ḫarābım:
1. **ġam-ı ḫarābım:**-*ım*
Gazel 119
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Perişanlık kederi.
13. Ġam-ı ḫarābım Nābī bilen çeker ḳat ḳat
14. Maḳām-ı nūr-ı vücūd olduġın Medīne-i ʿömr

ġam-ı kāfir-nihāda:
1. **ġam-ı kāfir-nihāda:**
Gazel 752
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kafir tabiatlının sıkıntısı.
13. Ġam-ı kāfir-nihāda ḳaṣd-ı tārāc eylese Nābī
14. Urur tātār-ı naġme tāzyāne esb-i tāz üzre

ġam-ı nā-geh-res-i heves:
1. **ġam-ı nā-geh-res-i heves:**
Gazel 117
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ansızın gelip geçen isteğin sıkıntısı.
5. Çāpükter olduġın ġam-ı nā-geh-res-i heves
6. Şıḳlet-keş-i müsāfir-i bī-gāh olan bilür

ġam-ı nigāre:
1. **ġam-ı nigāre:**-*e*
Gazel 779
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Her an sevgiliyi düşünmenin vermiş olduğu) keder, iç darlığı.
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

ġam-ı tāze:
1. **ġam-ı tāze:**
Gazel 804
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Taze acı, keder.
1. Dil bī-tüvān ġunūde ġam-ı tāze zūr ise
2. Nʾitsün söyinmesün de çerāġ-ı şuʿūr ise

ġamın çekme:
1. **ġamın çekme:**-*me*
Gazel 436
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam yükünü çekmek II Üzüntüye, sıkıntıya katlanmak.
7. Bu maʿnīye işaret ider Zemzem ü Ḥacer
8. Kim rāh-ı Ḥaḳda çekme ġamın āb u dānenüñ

ġamın çekmeyen:
1. **ġamın çekmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 585
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tasalanmak, üzülmek.
9. Lez̠z̠et-i ġam nüsḫa-i ṣunʿuñ temāşāsındadur
10. Kem-ḫıreddür çekmeyen evzāʿ-ı dünyānuñ ġamın

ġamını çekmededür:
1. **ġamını çekmededür:**-*mede, -dür*
Kaside 13
Mısra: **225**
Kelime Tipi: -
Tasalanmak, üzülmek.
225. Pīrlik vaḳti taʿayyüş ġamını çekmededür

226. Dest-i cūduñdan umar şānuna lāyıḳ ikrām

ġāmizāt-ı ʿāleme:
1. **ġāmizāt-ı ʿāleme:**-*e*
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alemin yan bakışları.
3. İtmemiş naḥv-ı hevāya ṣarf-ı vaḳt
4. Ġāmizāt-ı ʿāleme olmış naḳş-bend

ġamlu:
1. **ġamlu:**
Tarih 42
Mısra: **14**
Hüzünlü.
13. Var bināsında ṭurfe ḫāṣṣiyyet
14. Ġamlu girse olur derūnına şād

ġammāz:
1. **ġammāz:**
Gazel 645
Mısra: **6**
Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitleyen (kimse), kovucu.
5. Açılup da eylemezdi maḥrem-i rāz-ı derun
6. Gül şemīm-i ḫāne-zāduñ bilse ġammāz olduġın

ġammāzlıġ:
1. **ġammāzlıġından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 438
Mısra: **12**
İspiyonculuk, fitnecilik.
11. Ne ḳadar eylese de mevtine taḥṣīl-i yaḳīn
12. Nabżı ġammāzlıġından geçemez bīmāruñ

2. **ġammāzlıġı:**-*ı*
Gazel 761
Mısra: **6**
İspiyonculuk, fitnecilik.
5. Ḫalḳ itmez idi perde olan rūyını pā-māl
6. Ġammāzlıġı olmasa naḳş-ı ḳademüñ de

ġamnāk:
1. **ġamnāk:**
Gazel 226
Mısra: **14**
Gamlı, kederli.
13. Hele biz şād oluruz nāʾil-i vaṣl olmaḳdan
14. Gerçi aġyāra o ġamnāk olacaḳ yirlerdür

ġamze:
1. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 434
Mısra: **3**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
3. Ġamzeler dād ü sitedde çārsū-yı fitnedür
4. Ġayrılarla ḳorḳarum var gizlü bāzāruñ senüñ

2. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 606
Mısra: **1**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
1. İnkār iderse ġamzesi düzdāndan olduġın
2. Ebrūları işāret ider andan olduġın

3. **ġamze:**
Gazel 639
Mısra: **7**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
7. O ġamze ḳor mı göñüllerde naḳd-i āsāyiş
8. Mis̱āl-i şıḥne ki teklīf alur dükānlardan

4. **ġamzelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 653
Mısra: **5**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
5. Ṭamladursa nʾola ḳan ġamzelerüñ ruḫlaruña
6. Olmada her dil-i ʿuşşāḳdan āġişte-i ḫūn

5. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 653
Mısra: **3**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
3. Ḫastelik ġamzeñe teʾs̱īr idüp çeşmüñden
4. Oldı gūyā ʾālem-i fitne vü āşūb nigūn

6. **ġamzesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 666
Mısra: **4**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
3. Hir şikāfı dile bir fürce-i āzādīdür
4. Luṭfı çoḳ ġamzesinüñ sīne-i ṣad-çākümde

7. **ġamzesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 679
Mısra: **8**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
7. Zāʾil oldı leb-i ālinde olan reng-i şarāb
8. Ḳalmadı ġamzesinüñ ḳudreti mestānelige

8. **ġamze:**
Gazel 776
Mısra: **9**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
9. Ġamze ḫāmuş-ı teġāfül dīde leb-rīz-i ġazab
10. Fırṣat-ı güftār bulmış gibi bed-gūlar yine

9. **gamzesi:**-*si*
Gazel 778
Mısra: **1**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
1. Ṣafā-yābum ne deñlü gamzesi pür-ḫışm u kīn olsa
2. Dem-i sürdüm nesīm-i mevce-i çīn-i cebīn olsa

10. **ġamze:**
Gazel 823
Mısra: **5**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

11. **gamze:**
Gazel 315
Mısra: **1**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
1. Girince gamze işe ebrūvāna yir ḳalmaz
2. Düşince maʿreke tīġe kemāne yir ḳalmaz

12. **ġamzesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 344
Mısra: **9**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
9. Ġamzesinden dökilür nükte-i ser-tīz-i sitem
10. Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḫan-gū ne imiş

13. **ġamzelerle:**-*ler, -le*
Gazel 270
Mısra: **8**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma.
7. Ne mümkin emn-i zebān-ı nigāh-ı şūḫından
8. Ki ġamzelerle olan güft-gūların bilürüz

ġam-zede:
1. **ġam-zede:**
Gazel 698
Mısra: **4**
Gama, kedere uğramış.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

ġamze-i bī-kāre:
1. **ġamze-i bī-kāre:**-*e*
Gazel 816

Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İşsiz, serseri bakışı.
5. Unutdurdı baña evżāʿ-ı cismüñ ḳayd-ı dünyāyı
6. Olurmış ġamze-i bī-kāre maḥrem kāre bigāne

ġamze-i cādū:
1. **ġamze-i cādū:**
Gazel 344
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin büyücü yan bakışı.
3. ʿĀşıḳuñ siḥr ü füsūniyle idermiş Mecnūn
4. Vādī-i mekrde ol ġamze-i cādū ne imiş

ġamze-i cādūsunuñ:
1. **ġamze-i cādūsunuñ:***-su, -nuñ*
Gazel 259
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cadı gamzesi.
1. Yoḳdur āsāyiş bize bir āfetün meftūnuyuz
2. Ġamze-i cādūsunuñ ālūde-i efsūnuyuz

ġamze-i cādū-yı ḫalīl:
1. **ġamze-i cādū-yı ḫalīl:**
Gazel 482
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin büyücü yan bakışı.
13. Pīr-i efsürde iken eyledi ser-germ-i ḥevā
14. Nābī-i ḫaste-dili ġamze-i cādū-yı Ḫalīl

ġamze-i cānāneden:
1. **ġamze-i cānāneden:***-den*
Gazel 279
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin etkili bakışları.
5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma
6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

ġamze-i dil-berüm:
1. **ġamze-i dil-berüm:***-üm*
Gazel 531
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül alan güzelin gamzesi.
1. Ġamze-i dil-berüm amān bilmem
2. Tīr-i ser-tīzüm üstüḫᵛān bilmem

ġamze-i fettānına:
1. **ġamze-i fettānına:***-ı, -n, -a*
Gazel 751
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Fitne çıkaran yan bakış.
13. Nice insān ṭayanur ġamze-i fettānına kim
14. Bıraġur şūr-ı nifāḳ encümen-i taṣvīre

ġamze-i ḫāṭır-şikenle:
1. **ġamze-i ḫāṭır-şikenle:***-le*
Gazel 444
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül inciten yan bakış.
5. İki müjgān bir yire gelmekden oldı nā-ümmīd
6. Ġamze-i ḫāṭır-şikenle güft-gūyuñdan senüñ

ġamze-i ḫāṭır-şikenümden:
1. **ġamze-i ḫāṭır-şikenümden:***-üm, -den*
Gazel 631
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönül inciten yan bakış.
11. ʿUşşāḳı helāk eylemeġe ḫançer-i ḫūbān
12. Furṣat mı bulur ġamze-i ḫāṭır-şikenümden

ġamze-i hūn-ḫᵛār:
1. **ġamze-i hūn-ḫᵛār:**
Gazel 654
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan içici olan süzgün bakış.
3. Ālūde-i hūndur yine dāmān ü giribān
4. Ey ġamze-i hūn-ḫᵛār ġazadan mı gelürsin

ġamze-i hūn-ḫᵛāre:
1. **ġamze-i ḫūn-ḫᵛāre:***-e*
Gazel 830
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kan içici olan süzgün bakış.
3. Gögermiş ḥalḳa ḥalḳa çeşm-i mest-i fitne-engīzi
4. Kesel irmiş cefādan ġamze-i ḫūn-ḫᵛāre besbelli

ġamze-i kāfir-nihād-ı yār:
1. **ġamze-i kāfir-nihād-ı yār:**
Gazel 606
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kafir tabiatlı yan bakışı.
3. Bī-raḥmlikle ġamze-i kāfir-nihād-ı yār
4. Bildürdi ḫalḳa merḥamet īmāndan olduġın

ġamze-i mekkāra:
1. **ġamze-i mekkāra:***-a*
Gazel 72
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin hilekar yan bakışı.
3. Ḳanda bir fitne-i düzdīde ẓuhūr eyler ise
4. Yine baḳsañ bir ucı ġamze-i mekkāra çıḳar

ġamze-i sāḳīden:
1. **ġamze-i sāḳīden:***-den*
Gazel 476
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sakinin süzgün yan bakışı.
13. Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoḫsa
14. Degül vüsʿında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek

ġamze-i ser-tīzüne:
1. **ġamze-i ser-tīzüne:***-ü, -n, -e*
Gazel 477
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Keskin yan bakış.
11. İderseñ ġamze-i ser-tīzüne taʿlīm-i ḫūn-rīzi
12. Seni gördükde amma ʿāşıḳun beñzinde ḳanın bul

gamze-i siḥr-sāza:
1. **gamze-i siḥr-sāza:***-a*
Gazel 628
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Büyülü yan bakış.
7. İde ṣad cānı bir girişmede ṣayd
8. Gamze-i siḥr-sāza ʿaşḳ olsun

ġamze-i tātārı:
1. **ġamze-i tātārı:***-ı*
Gazel 813
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tatar (acımasız) yan bakış.
3. Ġamze-i tātārı ol şuḫuñ ʿaceb mi ṣubḥ u şām
4. Ḫayl-i ʿuşşāḳa doḳunsa ġāret-i hūş eylese

gamze-i yār:
1. **gamze-i yār:**
Kaside 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin süzgün yan bakışı.
13. Ḫançere her biri ḫançervārī
14. Gamze-i yār gibi müstes̱nā

ġanī:
1. **ġanī:**
Gazel 636
Mısra: **9**
Zengin.
9. Nābī ġanī oldur ki derūnından ide defʿ
10. Devletde iken faḳrdan evhām ü hirāsın

2. **ġanī:**
Gazel 812
Mısra: **17**
Zengin.
17. Deryūze-gerdi yeʾs ile red eyleyen ġanī
18. Eyler nüzul menzile-i pest-i sāʾile

ġaraż:
1. **ġaraż:**
Gazel 549
Mısra: **9**
Gaye, maksat, amaç.
9. Şeh-nişīn-i reh-güzār-ı gūşı tezyīndür ġaraż
10. Cāme-i taʿbīri ḳadd-ı maʿnīye ilbāsdan

2. **ġaraż:**
Gazel 796
Mısra: **13**
Gaye, maksat, istek.
13. Dü kevnde ġaraż āsāyiş ise ey Nābī
14. Bed-āzmā vü bed-āmūz u bed-maʿāş olma

3. **ġaraż:**
Gazel 365
Mısra: **2**
Gaye, maksat, istek.
1. Āferīnişden ne deryādur ne sāḫildür ġaraż
2. Ne ṣadefden lüʾlü-i insān-ı kāmildür ġaraż

4. **ġaraż:**
Gazel 365
Mısra: **4**
Gaye, maksat, istek.
3. Kāʾinātun baḳma ʿulviyyāt ü süfliyyātına
4. Cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür ġaraż

5. **ġaraż:**
Gazel 365
Mısra: **6**
Gaye, maksat, istek.
5. Cevher-i zātī-i aṣlīdür ḥaḳīḳatden murād
6. Ṣanma insāndan faḳaṭ şekl ü şemāʾildür ġaraż

6. **ġaraż:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Gaye, maksat, istek.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

7. **ġaraż:**
Gazel 365
Mısra: **10**
Gaye, maksat, istek.
9. İltizām-ı bād u āh-ı āteş-i cān-sūzdan
10. Südde-i dergāh-ı Ḥaḳdan refʿ-i ḥāʾildür ġaraż

8. **ġaraż:**
Gazel 365
Mısra: **12**
Gaye, maksat, istek.
11. İrtikābāt-ı perestiş-kārī-i ṭavr-ı rüsum
12. İntisāb-ı Ḥaḳḳa tahsīl-i vesāʾildür ġaraż

9. **ġaraż:**
Gazel 365
Mısra: **14**
Gaye, maksat, istek.
13. Gelmeden Nābī bu mihmān-ḫāne-i bī-rāḫata
14. Şehr-i aṣla vaṣl içün ṭayy-ı menāzildür ġaraż

10. **ġarażı:**-*ı*
Gazel 555
Mısra: **2**
Gaye, maksat, istek.
1. Bu añlanur dil-i zārun pey-ā-pey āhından
2. Kināyedür ġarażı ṭāliʿ-i siyahından

11. **ġaraż:**
Gazel 601
Mısra: **10**
Gaye, maksat, istek.
9. ʿÛd-ı derūnı āteş-i āh ile it buḫur
10. Vaṣluñ ġaraż güşād ise genc-i mutalsamın

12. **ġarazuñ:**-*uñ*
Gazel 726
Mısra: **18**
Gaye, maksat, istek.
17. Ḫaṭṭ-ı keşīde besdür aña ḫaṭṭ-ı mısṭarı
18. Dīvānı Nābiyā ġarazuñ intiḫāb ise

13. **ġaraż:**
Gazel 810
Mısra: **11**
Gaye, maksat, istek.
11. Bir miḥnet-i cedīd ile yād itmedür ġaraż
12. Çerḫ-ı denī ḥuḳūḳa mürāʿāt iderse de

14. **ġarażuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **27**
Gaye, maksat, istek.
27. Bu sinn ü sālde ġarażuñ ʿizz ü cāh ise
28. Yoḳ ʿizz ü cāha cism-i nizāruñ liyāḳati

15. **ġarażın:**-*ın*
Gazel 227
Mısra: **5**
Gaye, maksat, istek.
5. Teẕhīb-i bergden ġarażın bāġuñ anladum
6. Āmāde-i nis̱ār-ı ḳudūm-ı ḫazān ider

16. **ġaraż:**
Gazel 365
Mısra: **1**
Gaye, maksat, istek.
1. Āferīnişden ne deryādur ne sāḫildür ġaraż
2. Ne ṣadefden lüʾlü-i insān-ı kāmildür ġaraż

17. **ġaraż:**
Gazel 641
Mısra: **12**
Gaye, maksat, istek.
11. İtdi ḥarf-i şevḳ-sīmā-yı şikāyetde ẓuhūr
12. Yāre hicrānuñ teʿaddīsin ġaraż tefhim iken

18. **ġarazum:**-*um*
Kaside 20
Mısra: **19**
Gaye, maksat, istek.
19. Temhīd olunmadan ġarazum bu muḳaddemāt
20. Basṭ itmeden murād bu şirīn ḥikāyeti

19. **ġarāz:**
Gazel 160
Mısra: **5**
Maksat II Kin, sû-i niyet, düşmanlık.
5. Tercīḥ sanma rindi saña zāhidā ġarāz
6. Senden odur tefāvüti kim bī-riyācadur

ġaraz-peydāyī-i ḥüsn-i ḫafīdür:
1. **ġaraz-peydāyī-i ḥüsn-i ḫafīdür:**-*dür*
Gazel 759
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Maraz doğuran gizli güzellik.
3. Niyāzum yāre teʾs̱īr itmemek meczūmdur ancaḳ
4. Ġaraz-peydāyī-i ḥüsn-i ḫafīdür infiʿālinde

ġarb:
1. **ġarb:**
Gazel 748
Mısra: **5**
Batı.
5. Şarḳ u ġarb u istivā-yı şemsden eyle ḳıyās
6. Yoḳ beḳā bu ʿālemüñ idbārına iḳbāline

ġāret:
1. **ġāret:**
Gazel 343
Mısra: **1**
Çapul, yağma, yağmalama.
1. Müdām ġāret içündür nevāl-i ḫalkı beleş
2. Teṭāvül itdügi destār-ı bed-nümā-yı keleş

2. **ġāretün:**-*ün*
Gazel 838
Mısra: **12**
Çapul, yağma, yağmalama.
11. Bu ʿaṣrda adı mahrūsalarda gümrükdür
12. O ġāretün ki beyābānda reh-zenānuñ idi

ġāret eyler:
1. **ġāret eyler:**-*r*
Gazel 753
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yağma etmek, yağmalamak.
1. Şuʿūrum ġāret eyler yād-ı vaṣluñ ḫᵛāb şeklinde
2. İder sermā-yı hicrüñ vaḳf-ı sūziş tāb şeklinde

ġāret ider:
1. **ġāret ider:**-*er*
Gazel 276
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Saldırmak, yağmalamak.
1. Bezm-i murādı ḳande ki āmāde görmişüz
2. Naḳd-i şuʿūrı ġāret ider bāde görmişüz

ġāret imiş:
1. **ġāret imiş:**- *i, -miş*
Gazel 405
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Çapul, yağma, yağmalama.
13. Niyyeti ḫāne-i endūhı meger ġāret imiş
14. Sāġaruñ gūşına serrā didügi mīnānuñ

ġāret itdükçe:

1. **ġāret itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 811
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yağmalamak, çalıp almak, talan etmek.
3. Ḫazān itdükçe ġāret leşker-i ezhār-ı gülzārı
4. İder naḳş-ı bürīde şeh-nişīn-i cāmdan ḫande

gāret itdün:
1. **gāret itdün:**-*dü, -n*
Gazel 747
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yağmalamak, çalıp almak, talan etmek.
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ḫāndenüñ ber-bādına

ġāret ü tārāc-ı ʿurbān:
1. **ġāret ü tārāc-ı ʿurbān:**
Gazel 372
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çöl eşkiyalarının yağmalayıp talan etmesi.
11. Oldı āsūde zamānuñda tamām-ı memleket
12. Oldı mensī ġāret ü tārāc-ı ʿurbān el-vedāʿ

ġāretgerī:
1. **ġāretgerī:**
Gazel 715
Mısra: **5**
Yağmacılık.
5. Ne bu hūn-rīzī vü ġāretgerī vü bī-bākī
6. Müjeler leşker-i bī-raḥm-ı Hülāgū degül a

gāretger-i şekībdür:
1. **gāretger-i şekībdür:**-*dür*
Gazel 535
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tahammül yağmalayıcısı.
1. Gāretger-i şekībdür ümmīd-i vuṣlatum
2. Sermāye-sūz-ı ṣabr ü sükūndur maḥabbetüm

ġāretger-i taḥammül:
1. **ġāretger-i taḥammül:**
Gazel 174
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Tahammül yağmacısı.
7. Olmaz mı bī-teʾemmül ġāretger-i taḥammül
8. Kākül-güşālıcıḳlar dāmen-keşānlıcuḳlar

ġāret-i dil iderken:
1. **ġāret-i dil iderken:**-*er, -ken*
Gazel 769
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü yağmalamak.
7. Ne lāzım zaḫmet-i teklīf-i cünbiş leşker-i nāza
8. İderken ġāret-i dil şeh-levendāne ḳıyāfetle

ġāret-i hūş eylese:
1. **ġāret-i hūş eylese:**-*se*
Gazel 813
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aklını yağmalamak, mecnun etmek.
3. Ġamze-i tātārı ol şuḫuñ ʿaceb mi ṣubḥ u şām
4. Ḫayl-i ʿuşşāḳa doḳunsa ġāret-i hūş eylese

ġāret-i ḥüsn itdi:
1. **ġāret-i ḥüsn itdi:**-*di*
Gazel 544
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliği yağmalamak.
5. ʿArab misāl kemīn-i zeḳandan itdi ẓuhūr
6. Sipāh-ı tīz-hücūm-ı haṭ itdi ġāret-i ḥüsn

ġāret-i ḳarār ider:
1. **ġāret-i ḳarār ider:**-*er*
Gazel 94
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Huzur bırakmamak, sakinliği yağmalamak.
9. Çeşm-i siyāhı dilden ider ġāret-i ḳarār
10. Ahū görince havṣala-i şīr teng olur

ġāret-i ʿuşşāḳ idicek:
1. **ġāret-i ʿuşşāḳ idicek:**-*icek*
Gazel 574
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşıkları talan etmek, yağmalamak.
9. Nābī sipeh-i ʿaşḳ idicek ġāret-i ʿuşşāḳ
10. Bīçārelerün başlar en evvel ḫıredinden

ġaret-zede-i ṣabr ü sükūn itdi:
1. **ġaret-zede-i ṣabr ü sükūn itdi:**-*di*
Gazel 835
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Huzur ve rahatı talan edilmiş hale getirmek.
1. ʿAşḳ ġaret-zede-i ṣabr ü sükūn itdi beni
2. Ṣabr peymāne-i leb-ber-leb-i ḫūn itdi beni

ġarīb:
1. **ġarībüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 200
Mısra: **7**
Kimsesiz, zavallı, biçare.
7. Cānā ne var ġarībüñe itmezsin iltifat
8. Vuṣlat sizüñ diyarda ʿadet degül midür

2. **ġarībiyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 252
Mısra: **4**
Kimsesiz, zavallı, biçare.
3. İtse ne var ġarīb nevāzı o şāh-ı ḥüsn
4. Maʿmūre-i ʿināyetinüñ bir ġarībiyüz

3. **ġarīb:**
Gazel 675
Mısra: **8**
Kimsesiz, zavallı, biçare.
7. Hep gūşumuz pür iden anuñ güft-gūsıdur
8. Çeksün serini ḫırḳaya bülbül ġarīb ise

4. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 766
Mısra: **4**
Kimsesiz, zavallı, biçare.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

5. **ġarīb:**
Gazel 12
Mısra: **7**
Tuhaf, acayip.
7. Muḳabele ḳaleminde ġarīb ḥālet var
8. Ki namı ẕātına olmış raḳam-keş-i iḫfā

6. **ġarīb:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan kimse; kimsesiz, zavallı, biçare
11. Dilden gehī nevāzişüni eyleme diriġ
12. Kuyuñda bir ġarīb müsāfir degül midür

7. **ġarībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **12**
Kimsesiz, zavallı, biçare. II Gurbette kalmış, yabancı.
11. İmāme aġzın öper āteşine lūle yanar
12. Bu kārgāh-ı cezāda ġarībdür lūle

8. **ġarīb:**
Gazel 18
Mısra: **2**
Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan kimse; kimsesiz, zavallı, biçare II Tuhaf, şaşılacak şey.
1. Derūn-ı ġamzede de neşʾe-i şarāb ġarīb
2. Ḫarābede görinür şemʿ-i bezm-tāb ġarīb

9. **ġarīb:**
Gazel 18
Mısra: **6**
Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan kimse; kimsesiz, zavallı, biçare II Tuhaf, şaşılacak şey.
5. O hū-girifte-i cürm-i pey-ā-peyüm ki olur
6. Girerse defter-i aʿmālüme s̱evāb ġarīb

10. **ġarīb:**
Gazel 18
Mısra: **1**
Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan kimse; kimsesiz, zavallı, biçare II Tuhaf, şaşılacak şey.
1. Derūn-ı ġamzede de neşʾe-i şarāb ġarīb
2. Ḫarābede görinür şemʿ-i bezm-tāb ġarīb

11. **ġarīb:**
Gazel 18
Mısra: **4**
Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan kimse; kimsesiz, zavallı, biçare II Tuhaf, şaşılacak şey.
3. Nedür o silsile-i ḥalḳadār ruyuñda
4. Bihişt içinde olur ālet-i ʿazāb ġarīb

12. **ġarīb:**
Gazel 18
Mısra: **8**
Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan kimse; kimsesiz, zavallı, biçare II Tuhaf, şaşılacak şey.
7. Olur mı nevʿ müfīd olmayınca tā yek-reng
8. Ḳalur miyāne-i ṣahbā-keşānda āb ġarīb

13. **ġarībler:**-*ler*
Gazel 129
Mısra: **10**
Garip, ülkesinden uzakta yalnız olan II Misafir.
9. Sükkān-ı ḫāne yatmaz idi rāḥat olmasa
10. Āsūde-i firāş-ı teselli ġarībler

14. **garībdür:**-*dür*
Gazel 223
Mısra: **10**
Tuhaf, şaşılacak şey.
9. Zamāne dāmgehin tāʾir-i dilüñ Nābī
10. Garībdür ki varup gūşe-i āmān idinür

15. **ġarīb:**
Gazel 315
Mısra: **5**
Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan kimse; kimsesiz, zavallı, biçare II Tuhaf, şaşılacak şey.
5. Ġarīb himmeti var aġniyā-yı devrānun
6. Lisān ile ṭoyurur āb u nāna yir ḳalmaz

16. **ġarīb:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **5**
Alışılmamış, tuhaf ve gizli yanları bulunan, yadırgatıcı, bambaşka.
5. Eyleyüp bir ġarīb ṣunʿ īcād
6. Ḳoymış adın cihān-ı kevn ü fesād

17. **ġarīb:**
Tarih 94
Mısra: **4**
Alışılmamış, tuhaf ve gizli yanları bulunan, yadırgatıcı, bambaşka.
3. Mülūk kevkebi olmaġla neyyir-i aʿẓam
4. Ġarīb ḫāṣṣa vażʿ eylemiş Ḫudā-yı mecīd

18. **ġarīb:**
Tarih 94
Mısra: **7**
Alışılmamış, tuhaf ve gizli yanları bulunan, yadırgatıcı, bambaşka.
7. Velīk bundan ıraḳ bir ġarīb ḫāṣiyetüñ
8. Ricāl-i maʿrifet itmiş kavāʿidin temhīd

19. **ġarībüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **501**
Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış, bulunduğu yerde yabancı olan kimse; kimsesiz, zavallı, biçare.
501. Bir ġarībüm cenābuña geldüm
502. Biñ ümīd ile bābuña geldüm

ġarīb elfāz:
1. **ġarīb elfāz:**
Gazel 802
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf kelimeler.
19. Olmaz ġarīb elfāz ārāyiş-i maʿānī
20. Maʿnī gerek nühüfte taʿbīr-i aşikāre

ġarīb itse:
1. **ġarīb itse:**-*se*
Gazel 252
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zavallı ve muhtaç hale getirmek.
3. İtse ne var ġarīb nevāzı o şāh-ı ḥüsn
4. Maʿmūre-i ʿināyetinüñ bir ġarībiyüz

ġarīb ḳalur:
1. **ġarīb ḳalur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Kimsesiz, zavallı hale düşmek II Yalnız kalmak.
9. Dilün düşürme ṣaḳın meh-ruhān-ı kem-sāle
10. Ki cāhilān arasında ḳalur kitāb ġarīb

2. **ġarīb kalur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kimsesiz, zavallı hale düşmek II Yalnız kalmak.
11. Mis̱āl-i gülbin-i gül-rīhte şeb-i hicrān
12. Ḳalur lihāf-ı ḫacāletde cāme-ḫᵛāb ġarīb

ġarīb olur:
1. **ġarīb olur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Boşa gitmek, emeklerinin karşılığını alamamak.
13. Kelāmı nā-şinevāyān-ı ḥarfe ṣarf itme
14. Kerān içinde olur Nābīyā ḫitāb ġarīb

ġarīb-i diyār:
1. **ġarīb-i diyār:**
Kaside 10
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Gurbet ellerde olan.
75. Yazıḳ degül mi olam ser-bürehne kāse tehī
76. Tamām müflis-i bī-ḫānmān ġarīb-i diyār

ġarīb-i nüsḫayum:
1. **ġarīb-i nüsḫayum:**-*y, -um*
Gazel 499
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sıradışı kişilik.
9. Nābī ġarīb-i nüsḫayum ammā ki neyleyüm
10. Her teng-ṭabʿ mesʾele-dānum degül benüm

ġarīb-i tālibüz:
1. **ġarīb-i tālibüz:**-*üz*
Gazel 320
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf istekleri olan.
5. Bu deyr-i köhnede bir lāyıḳ-ı naẓar büt yoḳ
6. Ġarīb-i tālibüz ammā kitāba muḥtācuz

ġarībüʾd-diyār:
1. **ġarībüʾd-diyār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **369**
Memleketin yabancısı.
369. Ey ġarībüʾd-diyār ey bī-kes
370. Ey nesīm-i ṣabā-yı bāġ-ı heves

ġarīk:
1. **ġarīḳ:**
Gazel 304
Mısra: **7**
Gark olmuş, dalmış, batmış.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

2. **ġarīk:**
Kaside 14
Mısra: **44**
Gark olmuş, dalmış, batmış.
43. O Kaḥramān ki ider āb u āteş-i tīġi
44. ʿAdū-yı devleti evvel ġarīk ṣoñra remād

ġarīk ider:
1. **ġarīk ider:**-*er*
Gazel 310
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Boğmak, gark etmek.
3. Ġarīk ider şekeristān-ı Mıṣrı gerd-i kesād
4. Añılsa leẕẕet-i şīrīn-suḫenlicüklerümüz

garīk olmış:
1. **garīk olmış:**-*mış*
Gazel 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Boğulmak.
3. Olmış garīk devlet-i būs-ı dehānına
4. Gūyā hilāl-i yār hümā üstüḫ∨ānıdur

ġarīk-i lücce-i çīn ider:
1. **ġarīk-i lücce-i çīn ider:**-*er*
Gazel 589
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dalgaların kıvrımları arasında boğulan olmak.
1. İder bu gūne ḳalursa ġarīk-i lücce-i çīn
2. Sefīne-i naẓarı çār-mevc-i çīn-i cebīn

ġarīk-i luṭf:
1. **ġarīk-i luṭf:**
Kaside 1
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Nimetlere, ihsanlara batmış, gömülmüş.
183. Ġarīk-i luṭf iken ḥāşā ki raḥmetden kala maḥrūm
184. Kemīne bī-kesüñ ʿabd-i faḳīrüñ Nābī-i şeydā

ġarīḳ-i mevc-be-mevc-i yem-i ʿavāṭıf:
1. **ġarīḳ-i mevc-be-mevc-i yem-i ʿavāṭıf:**
Gazel 104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ihsan ve hediyelerin dalgaları arasında boğulan, sonsuz ihsanlara mazhar olan.
3. Olan sefīne-nişīn-i tevekkül ü teslīm
4. Ġarīḳ-i mevc-be-mevc-i yem-i ʿavāṭıf olur

garīk-i mevc-i şerm:
1. **garīk-i mevc-i şerm:**
Tarih 122
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Utanma dalgalarında boğulan.
21. Bu ābuñ ṣafvet ü şīrīnterinden olsa cāʾizdür
22. Garīk-i mevc-i şerm āb-ı ḥayāt-ı ʿāfiyet-baḫşā

ġarīk-i nār olur:
1. **ġarīk-i nār olur:**-*ur*
Gazel 370
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ateşte, ateş denizinde boğulmak.
17. Yā Resūlallāh ḳuluñ Nābī ġarīk-i nār olur
18. Aña keştībān-ı luṭfuñ eylemezse medd-i bāʿ

ġarīk-i temāşāsı:
1. **ġarīk-i temāşāsı:**-*sı*
Tarih 68
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Seyretme zevkinde boğulma.
21. Olup ġarīk-i temāşāsı ḥavż-ı pīşgehi
22. Ümīd-i naḳd-i cevāhirle açdı dāmānın

2. **ġarīk-i temāşāsı:**-*sı*
Tarih 68
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Seyretme zevkinde boğulma.
21. Olup ġarīk-i temāşāsı ḥavż-ı pīşgehi
22. Ümīd-i naḳd-i cevāhirle açdı dāmānın

ġarīk-i yem-i envār-ı ṣafā ider:
1. **ġarīk-i yem-i envār-ı ṣafā ider:**
Tarih 92
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Gönül şenliği denizine daldırmak.
33. Obanuñ ḳıtʿa-i mevzūn-i ṣafā-perveri ḫod
34. İder insānı ġarīk-i yem-i envār-ı ṣafā

ġarīk-i yem-i envār-ı ẕāt oldı:
1. **ġarīk-i yem-i envār-ı ẕāt oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
Zatının nurlar deryasına batmış olmak.
165. Yek-ser idüp ḫalʿ-i libās-ı ṣıfāt
166. Oldı ġarīk-i yem-i envār-ı ẕāt

ġarḳ:
1. **ġarḳa:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **15**
Suya batma, boğulma.
15. Ġarḳa yaklaşmış iken keşti-i bī-lenger-i mülk
16. Bād-ı tevfīḳ irüşüp eyledi tefrīk-i ġamām

ġarḳ eyledi:
1. **ġarḳ eyledi:**-*di*
Gazel 337
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boğmak.
7. ʿUşşāḳum ġarḳ eyledi ḫūn-ābe-i eşke
8. ʿAksüñ ki ḳadehde mey-i bī-ġışlara düşmiş

ġarḳ ider:
1. **ġarḳ ider:**-*der*
Gazel 492
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Batırmak, boğmak.
1. Gāh olur emvāc-ı çerḫi ġarḳ ider yemdür göñül
2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

ġarḳ iderüm:
1. **ġarḳ iderüm:**-*er, -üm*
Kaside 10
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Boğmak II batırmak.
79. Vücūd-ı ḫalḳda gördükçe cāme-i rengīn
80. Vücūdı ġarḳ iderüm reşk-i ġayrete nā-çār

ġark itdi:
1. **ġark itdi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Nimetlere) Boğmak.
11. Āb-ı İbrahīmveş ġark itdi ḫalḳı niʿmete
12. Nāsı ihsānı ile ḳul itdi āzād eyledi

ġarḳ oldı:
1. **ġarḳ oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Dolup taşmak.
49. Şīr-i envāre oldı ġarḳ cihān
50. Oldı pistān-ı mihr ü meh cūşān

ġarḳ olur:
1. **ġarḳ olur:**-*ur*
Tarih 121
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Dolup taşmak.
29. Hem rāḥat u hem ẕevḳ u temāşāya olur ġarḳ
30. Cān atsa nʾola sāyesine devlet ü rifʾat

ġarḳ-āb itdi:
1. **ġarḳ-āb itdi:**-*di*
Kıt'a 87
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Suya batırmak.
1. İtdi ġarḳ-āb rakībi seyl-āb
2. Lāşesinden götürüp gitdi yine

ġarḳ-ābe-i cūybār-ı ḥayret itdi:
1. **ġarḳ-ābe-i cūybār-ı ḥayret itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Hayret ırmağının sularının dibine batırmak.
29. Līk itdi beni bu ṭurfe-ṣūret
30. Ġarḳ-ābe-i cūybār-ı ḥayret

ġarḳa-i ʿafv itmemek:
1. **ġarḳa-i ʿafv itmemek:**-*me, -mek*
Gazel 100
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak.
9. Üftāde gānı ġarḳa-i ʿafv itmemek muḥāl
10. Baḥr-ı muḥīt-i raḥmet-i Ġaffār Kaʿbeʾdür

ġarḳa-i eşk oldı:

1. **ġarḳa-i eşk oldı:**-*dı*
Gazel 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözyaşlarına boğulmak.
13. Tā be-gerden ġarḳa-i eşk oldı tāb-ı hicr ile
14. Nābī᾽yi hem-hālet-i rūz-ı ḥisāb itdün bu şeb

ġarḳa-i ḥüsn oldı:
1. **ġarḳa-i ḥüsn oldı:**-*dı*
Gazel 412
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzellik içinde boğulmak.
1. Ṣarılsa ḥayret ile n᾽ola zülfine yāruñ
2. Nigāhı ġarḳa-i ḥüsn oldı ʿāşıḳ-ı zāruñ

ġarḳa-i iḥsān itsün:
1. **ġarḳa-i iḥsān itsün:**-*sün*
Gazel 726
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İkramlara, hediyelere boğmak.
9. İtsün cihānı ġarḳa-i iḥsān o şāh-ı ḥüsn
10. Şarṭ-ı zekāt ḥüsn ü letāfet-niṣāb ise

ġarḳa-i iḥsān u ʿaṭā eyledi:
1. **ġarḳa-i iḥsān u ʿaṭā eyledi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İyilik ve hediyelere boğmak.
3. Bāb-ı luṭfın yine açdı kerem-i Rabbānī
4. Eyledi teşneleri ġarḳa-i iḥsān u ʿaṭā

ġarḳa-i iḥsān-ı gūn-ā-gūnuyuz:
1. **ġarḳa-i iḥsān-ı gūn-ā-gūnuyuz:**-*u, -y, -uz*
Gazel 259
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah'ın türlü türlü ihsanına (ihsan denizine) batmış.
3. Yoḳdur imkān-ı teneffüs çār-mevc-i şükrden
4. Biz Ḫudānun ġarḳa-i iḥsān-ı gūn-ā-gūnuyuz

ġarḳa-i iḥsānuñdur:
1. **ġarḳa-i iḥsānuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 12
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
İkramlara, hediyelere boğma.
167. Tābe-gerden dil ü cān ġarḳa-i iḥsānuñdur
168. Olayum vādi-i inkāra düşersem nā-kām

ġarḳa-i kām eyledi:
1. **ġarḳa-i kām eyledi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Arzularına gark etmek, boğmak.
89. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-ı ʿavn-i ezelī
90. Eyledi bendelerin tābe-gelū ġarḳa-i kām

ġarḳa-i laʿl itdi:
1. **ġarḳa-i laʿl itdi:**-*di*
Gazel 412
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mücevherlere boğmak.
5. Cihānı ġarḳa-i laʿl itdi devlet-i ġamda
6. Yine ḫazīnesi pür-dīde-i güher-bāruñ

ġarḳa-i nūr-ı kerem-i āftāb:
1. **ġarḳa-i nūr-ı kerem-i āftāb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Güneşin ikram nurlarına batmış (kimse).
171. Oldı miṡāl-i meh-i müşgīn-niḳāb
172. Ġarḳa-i nūr-ı kerem-i āftāb

ġarḳa-i nūr-ı sürūr ider:
1. **ġarḳa-i nūr-ı sürūr ider:**-*er*
Kaside 16
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Sevinç nuruna boğmak.
85. Mīnā-yı çeşmi ġarḳa-i nūr-ı sürūr ider
86. Ḫubān-ı şehriyānuñ o ḥüsn ü leṭāfeti

ġarḳa-i pey-der-pey-i saġar ider:
1. **ġarḳa-i pey-der-pey-i saġar ider:**-*er*
Gazel 97
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kadehe yavaş yavaş batmak.
11. İder bālā-yı hūşum ġarḳa-i pey-der-pey-i saġar
12. Baña sāḳī-i bezmüñ luṭfı miḳdārumdan efzūndur

ġarḳ-ı ʿaṭāyā-yı āferīnişdür:
1. **ġarḳ-ı ʿaṭāyā-yı āferīnişdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaratılma hediyeleri içinde yüzme.
1. ʿAdem ki ġarḳ-ı ʿaṭāyā-yı āferīnişdür
2. Müdām būse-zen-i pāy-ı āferīnişdür

ġarḳ-ı ġarḳ-ı sebze-i ḫod-rūy-ı jeng olur:
1. **ġarḳ-ı ġarḳ-ı sebze-i ḫod-rūy-ı jeng olur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kir için yetişen yabani otlarda boğulmak.
9. Ol şūḫun āb-ı tāb-ı cemāliyle Nābīyā
10. Āyīne ġarḳ-ı sebze-i ḫod-rūy-ı jeng olur

ġarḳ-ı gil iden:
1. **ġarḳ-ı gil iden:**-*en*
Kaside 13
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Çamura boğmak, bataklığa sürüklemek.
37. Eyledi ḫalḳa ifāże ṡemerāt-ı rāḥat
38. Mezraʿ-ı ʿālemi ġarḳ-ı gil iden ebr-i ẓalām

ġarḳ-ı güher ider:
1. **ġarḳ-ı güher ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Mücevhere boğmak.
31. Kime maḫṣūṣdur ʿaceb bu maḳarr
32. Ki ider naḳşı çeşmi ġarḳ-ı güher

ġarḳ-ı lücce-i maʿnā olıcaḳ:
1. **ġarḳ-ı lücce-i maʿnā olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 82
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Mana denizine dalan olmak.
137. Fikr-i tārīḫ içün ṣadāretüñe
138. Olıcaḳ ġarḳ-ı lücce-i maʿnā

ġarḳ-ı luṭfı:
1. **ġarḳ-ı luṭfı:**-*ı*
Tarih 16
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
İyiliğe, ihsana boğma.
25. ʿAdāletle müsellem ġarḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
26. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

ġarḳ-ī mevc-i girih-i nāṣiye vü çīn-i cebīn ola:
1. **ġarḳ-ī mevc-i girih-i nāṣiye vü çīn-i cebīn ola:**-*a*
Gazel 608
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Alın buruşukluğu ve kaş çatılması dalgalarına gömülme.
7. Olma ol güne ki çeşmüñ nigeh itdükçe ola
8. Ġarḳ-ī mevc-i girih-i nāṣiye vü çīn-i cebīn

ġarḳ-ı nigāh olmayasın:
1. **ġarḳ-ı nigāh olmayasın:**-*ma, -ya, -sın*
Gazel 600
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yan bakışa boğulmak.
11. Bed-duʿā eylemem ancaḳ göresin ol güni kim
12. Teşne-i nāz olasın ġarḳ-ı nigāh olmayasın

ġarḳ-ı raḥmet eyler:
1. **ġarḳ-ı raḥmet eyler:**-*r*
Gazel 886
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Rahmete boğmak, en yüksek seviyede merhamet etmek.
13. Sezādur eyler ise ġarḳ-ı raḥmet ey Nābī
14. Bizüm şefāʿat-ı ʿaşḳ en günāhkārumuzı

ġarḳ-ı yem-i nūr olsun:
1. **ġarḳ-ı yem-i nūr olsun:**-*sun*
Gazel 620

Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nur denizine boğulan olmak.
1. Nice bir girye-i hicr ile gözüm kūr olsun
2. ʿArż-ı rūy it ki naẓar ġarḳ-ı yem-i nūr olsun

ġarḳ-ı yem-i zülf-i siyah olup:
1. **ġarḳ-ı yem-i zülf-i siyah olup:***-up*
Gazel 758
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Siyah zülüf denizine batmak.
7. Keşti-i şāne olup ġarḳ-ı yem-i zülf-i siyah
8. Ṭolaşur mevce-i yem gibi şikenden şikene

ġārret ide:
1. **ġārret ide:***-e*
Gazel 85
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak, talan etmek.
15. Naḳd-ı asayişini reh-zen-i ġam ġārret ide
16. Çihre-sāy-ı der-i dīvān-ı Cem olmaz da nʾolur

ġārret ider:
1. **ġārret ider:***-er*
Gazel 284
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak, talan etmek.
5. Metāʿ-ı sabrın ider her ṣadā-yi pā ġārret
6. Telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz bilürüz

ġaṣb:
1. **ġaṣbdan:***-dan*
Kaside 2
Mısra: **147**
Zorla alma, zaptetme.
147. Ġaṣbdan nevbet-i cārūb-keşān-ı ḫaremin
148. İtmede miknese şeh-perr-i melekden feryād

gāşe-i ferāġumda:
1. **gāşe-i ferāġumda:***-um, -da*
Gazel 750
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın buz gibi soğuğu.
5. Fütāde meymenet yeʾs ile metāʿ-ı murād
6. Haşir-i köhne gibi gāşe-i ferāġumda

ġāşiye ber-dūşı idi:
1. **ġāşiye ber-dūşı idi:***-ı , -i, -di*
Kaside 2
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
At eyerinin altına örtülen sırmalı veya şerit süslemeli, sâhibinin servetine göre kıymetli taşlarla bezenmiş örtü omuzunda.
79. Ḥażret-i Rūḥul-emīn ġāşiye ber-dūşı idi
80. Ḳonmadın daḫı ḫuyūl-i felege nām-ı ciyād

ġāşiyedār:
1. **ġāşiyedāruñ:***-uñ*
Gazel 443
Mısra: **6**
At uşağı, seyis.
5. Mābeyn-i gülde reste olan berg-i sebzveş
6. Sen şāh-ı ḥüsn ġāşiyedāruñ benüm senüñ

2. **ġāşiyedār:**
Kaside 10
Mısra: **36**
At uşağı, seyis.
35. O şeh-süvār ki binse semend-i iḳbāle
36. Revādur Aṣaf olursa yanınca ġāşiyedār

ġāşiye-dār olmaḳ:
1. **ġāşiye-dār olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 308
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
At uşağı, seyis olmak.
7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim
8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

ġass:
1. **ġass:**
Gazel 487
Mısra: **14**
Zayıf.
13. Meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā Nābī
14. Olsa hem-vāre ne ġass ü ne semīn olsa ġazel

gass ü semīn olsa:
1. **gass ü semīn olsa:***-sa*
Gazel 778
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yavan ve tatsız olmak II Zayıf ve besili olmak.
5. Miyāniyle sürini fikridür hep söyleden yārüñ
6. Taʿaccüb eyleme ger sözlerüm gass ü semīn olsa

ġavġā:
1. **ġavġādan:***-dan*
Gazel 50
Mısra: **6**
Kavga, dövüş.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken
6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

2. **ġavġāsına:***-sı, -n, -a*
Gazel 571
Mısra: **7**
Kavga, dövüş.
7. Meyli var ʿuşşāḳınuñ kūyındaki ġavġāsına
8. Ḫande eyler āftābum germī-i hengâmeden

3. **ġavġādan:***-dan*
Gazel 395
Mısra: **8**
Kavga, dövüş.
7. Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uṣanmaz
8. Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uṣanduḳ

4. **ġavgā:**
Gazel 404
Mısra: **4**
Kavga, dövüş.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

5. **ġavġa:**
Gazel 542
Mısra: **4**
Kavga, dövüş.
3. Yine çīndür cebin vażʿ-ı teġāfül-gūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

6. **ġavġādan:***-dan*
Kıt'a 4
Mısra: **6**
Kavga, dövüş.
5. ʿArabī nüsḫaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

ġavġā eylerler:
1. **ġavġā eylerler:***-r, -ler*
Tarih 103
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Kavga etmek; birbiriyle atışmak, dövüşmek.
51. Ne maʿbed kim s̱evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melāʾik naḳl içün ġavġā

ġavġā itmeġe:
1. **ġavġā itmeġe:***-me, -ġe*
Tarih 104
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Kavga etmek, tartışmak.
29. Cārūb-keşi olmaġa müjgān-ı melāʾik
30. Daʿvā-yı tesābuḳla sezā itmeġe ġavġā

ġavġā koparmış:
1. **ġavġā koparmış:***-mış*
Kaside 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Kavga çıkarmak.
63. İdüp biʾṭ-ṭabʿ biribirine hem dost hem düşmen
64. Ḳoparmış iktiżā-yı ḥikmet üzre arada ġavġā

ġavġa-güẕār:
1. **ġavġa-güẕār:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Kavga eden, kavgacı.
9. Bahşde ġavġa-güẕār ü terkde rāḥat-güzīn
10. Zeyd ü ʿAmr-ı naḥv-ḫ∨ānān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

ġavġa-yı ʿālemüñ:
1. **ġavġa-yı ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 399
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünya telaşesi, kavgası.
3. Künc-i ferāġuñ anlamayañlar ṣafāsını
4. Devlet ḳomışlar adını ġavġa-yı ʿālemüñ

ġavġā-yı duḫūl eyleyeler:
1. **ġavġā-yı duḫūl eyleyeler:**-*ye, -ler*
Gazel 608
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İç savaş vermek.
9. Olma ol gūne ki ġavġā-yı duḫūl eyleyeler
10. Guşuña leşker-i düşnām ü sipāh-ı nefrīn

gavġā-yı ġamda:
1. **gavġā-yı ġamda:**-*da*
Gazel 478
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Keder kavgası.
1. Reşk-i maḥabbetüñle ʿadūdur benümle dil
2. Gavġā-yı ġamda ʿarbede-cūdur benümle dil

ġavġā-yı māder-zādına:
1. **ġavġā-yı māder-zādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Doğuştan gelen kavga, mücadele.
17. Çoḳ çalışdum ʿāḳibet imkān-ı fayṣal bulmadum
18. Çār-ṭabʿ-ı ʿunṣuruñ ġavġā-yı māder-zādına

ġavġā-yı tevābiʿ:
1. **ġavġā-yı tevābiʿ:**
Gazel 371
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Uşaklar arasındaki kavga.
3. Çeşm olmasa dil düşmez idi miḥnet-i ʿaşḳa
4. Sārīdür efendisine ġavġā-yı tevābiʿ

gāv-ı ḥaḳīr:
1. **gāv-ı ḥaḳīr:**
Kaside 1
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **-**
Hor görülen öküz.
151. Eger gāv-ı ḥaḳīr olmasa gerden-dāde-i ḫidmet
152. Olurdı ḥal-i maġrūrān-ı ʿālem müşrif-i ifnā

gāv-ı zemīn:
1. **gāv-ı zemīn:**
Gazel 380
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Eski Hint inancına göre dünyayı boynuzu üstünde taşıdığı söylenen efsanevi öküz.
7. Ḥamldan sāyesini ʿāciz olur gāv-ı zemīn
8. Olunursa ne ḳadar kār-ı günāhum taḫfīf

ġavṣ-ı yem-i ẕāt itsek:
1. **ġavṣ-ı yem-i ẕāt itsek:**-*se, -k*
Gazel 459
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kendi denizine dalmak.
1. İderüz terk-i edeb ġavṣ-ı yem-i ẕāt itsek
2. Vechi var nefḫa-i rūḥiyle mübāhat itsek

ġavṭa-ḫor-ı baḥr-ı yaḳīn olmadadur:
1. **ġavṭa-ḫor-ı baḥr-ı yaḳīn olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 126
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
İlim denizine dalmak ve orda yüzmek.
17. Nābīyā cehldür ālāyiş-i çirk-āb-ı ẓünūn
18. Maʿrifet ġavṭa-ḫor-ı baḥr-ı yaḳīn olmadadur

ġavta-ḫ∨ār olur:
1. **ġavta-ḫ∨ār olur:**-*ur*
Gazel 406
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Batmak, dalmak.
25. Hezār baḥr-ı ġama ġavta-ḫ∨ār olur fuḳarā
26. Kenār-ı nānını bir zāde bandınncaya dek

ġavṭa-i efkār:
1. **ġavṭa-i efkār:**
Gazel 352
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Düşüncenin derinliği.
7. Dil ararken gevher-i enfāsa bāzār-ı revāc
8. Ġavṭa-i efkār ile buldum ʿaceb ʿummān imiş

ġavvāṣ:
1. **ġavvāṣınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 48
Mısra: **27**
Dalgıç.
27. Dür-i maʿnā ile cībi olur ġavvāṣınuñ memlū
28. Meġer gird-āb-ı baḥr-ı pür-güherdür ḥalḳa-i tevḥīd

ġavvāṣ-ı bün-i lücce-i kurʾān-ı mübīn:
1. **ġavvāṣ-ı bün-i lücce-i kurʾān-ı mübīn:**
Tarih 138
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Manası apaçık olan Kuran denizinin dibindeki dalgıç.
49. Lebi nev-bāve-ḫor-ı meżraʿ-ı tefsīr ü ḥadīs̱
50. Dili ġavvāṣ-ı bün-i lücce-i Kurʾān-ı mübīn

ġavvās-ı ḳader:
1. **ġavvās-ı ḳader:**
Kaside 15
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **-**
Kader dalgıcı.
169. Sensin ol gevher-i nā-yāb ki mis̱lüñ bulamaz
170. İtse ġavvās-ı ḳader tahliye-i kīse-i yem

ġayb:
1. **ġaybdan:**-*dan*
Gazel 138
Mısra: **6**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
5. Āsyāb içre olan gerdişi sengüñ ṣanma
6. Ḳuvvet-i āb u hevā ġaybdan imdād eyler

2. **ġayb:**
Gazel 122
Mısra: **2**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
1. Her dil ki esīr-i girih-i reyb degüldür
2. Sāʾirlere ġayb olan aña ġayb degüldür

3. **ġayb:**
Gazel 122
Mısra: **2**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
1. Her dil ki esīr-i girih-i reyb degüldür
2. Sāʾirlere ġayb olan aña ġayb degüldür

4. **ġaybdan:**-*v*
Gazel 139
Mısra: **10**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
9. Āġūş u dūş-ı raġbeti Nābī ider maḳarr
10. Çün ġaybdan nev-āmededür ḫurd-sāller

5. **ġaybdan:**-*dan*
Gazel 178
Mısra: **6**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
5. Dil ḳalup ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende maḥṣūr
6. Ġaybdan leşker-i nāgeh-res-i imdāda baḳar

6. **ġaybden:**-*den*
Kıt'a 39
Mısra: **3**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. **3.** Ġaybden manṣıb virüp ṭāliblere
4. Aldayup ḫalḳı velāyetler ṣatar

7. **ġaybdan:**-*dan*
Tarih 109
Mısra: **3**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.

3. Tārīḫ fikrin eyler iken geldi ġaybdan
4. Nābī ne ḥācet oldugı besdür suḫan-şinās

8. **ġaybdan:***-dan*
Tarih 116
Mısra: **31**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
31. İşitdüm ġaybdan Nābī iderken fikr-i tārīḫin
32. Didiler ḳudsiyān bu ārzūda senden esbaḳdur

9. **ġaybdan:***-dan*
Tarih 147
Mısra: **1**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

10. **ġaybdan:***-dan*
Gazel 558
Mısra: **15**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. II Gayb kelimesi Allah'a nisbet edildiği yerlerde sadece Allah tarafından bilinebilen mutlak gaybı, "alimü'l-gayb, alimü'l-gaybi ve'ş-şehade; allamü'l-guyüb, alimü gaybi's-semavati ve'l-arz" şeklindeki terkiplerde Allah'ın evrende görünen ve görünmeyen her şeyi bildiğini ifade eder.
15. Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoḫsa
16. Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

11. **ġaybdandur:***-dan, -dur*
Gazel 740
Mısra: **1**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. II Gayb kelimesi Allah'a nisbet edildiği yerlerde sadece Allah tarafından bilinebilen mutlak gaybı, "alimü'l-gayb, alimü'l-gaybi ve'ş-şehade; allamü'l-guyüb, alimü gaybi's-semavati ve'l-arz" şeklindeki terkiplerde Allah'ın evrende görünen ve görünmeyen her şeyi bildiğini ifade eder.
1. Ġaybdandur meded enfāsa derūn maḫzen ise
2. İder enfās-ı taṣarruf dehen ābisten ise

12. **ġaybdan:***-dan*
Tarih 52
Mısra: **39**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
39. İtdi nüzūl mıṣraʿ-ı tārīḫi ġaybdan
40. Taʿmīr olındı günbed-i ʿulyā-yı Mevlevī

13. **ġaybdan:***-dan*
Tarih 124
Mısra: **3**
Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
3. Tārīḫ-i tāze ṭarḥ ẓuhūr itdi ġaybdan
4. Mekşūf ehl-i ḥāle cemāl-i melāḥati

ġayb u şuhūdumuz:
1. **ġayb u şuhūdumuz:***-umuz*
Gazel 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Görülmemek ile görülmek.
1. Ḥużūr-ı yārda ġayb u şuhūdumuz birdür
2. O bezm-i ḫāṣda būd u ne-būdumuz birdür

ġaybdan ḫaber virem:
1. **ġaybdan ḫaber virem:***-em*
Gazel 499
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bilinmeyenden, gelecekten haber vermek.
3. Bende ne zehre var ki virem ġaybdan ḫaber
4. Vaṣf-ı dehān-ı yār lisānum degül benüm

ġāyet:
1. **ġayeti:***-i*
Gazel 63
Mısra: **2**
Nihayet,son.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

2. **ġāyeti:***-i*
Gazel 22
Mısra: **5**
Nihayet,son.
5. Ne ġāyeti var ne ḳapanur ne ider imsaḳ
6. Ḳaṣr-ı kerem-i Ḥaḳʾda olan revzen-i raḥmet

3. **gayetinde:***-i, -n, -de*
Gazel 759
Mısra: **16**
Nihayet,son.
15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

ġāyet-i maʿnā-yı kitāb-ı irşād:
1. **ġāyet-i maʿnā-yı kitāb-ı irşād:**
Kaside 2
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Hidayete götüren kitap olan Kuran-ı Kerim'in manasının sonu.
65. ʿĀrıżı āyet-i ūlā-yı kelām-ı eẕelī
66. Süḫanı ġāyet-i maʿnā-yı kitāb-ı irşād

ġāyet-i taʿẓīm:
1. **ġāyet-i taʿẓīm:**
Tarih 127
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Sonsuz yücelik.
117. Gönderüp mühr-i hümāyūnı silāhdārı ile
118. Eyledi ġāyet-i taʿẓīm rüsumın icrā

ġayeti yoḳ:
1. **ġayeti yoḳ:**
Gazel 194
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Haddi hesabı yok.
5. Bu emri müvellā-yı ḫıred faṣla ne ḳādir
6. Yoḳ ʿāşıḳınuñ ġayeti cānāne kimüñdür

ġāyetüʾl-ġāye:
1. **ġāyetüʾl-ġāye:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **46**
Gayelerin gayesi, en yüce gaye.
45. Oldı ḥaḳḳā bu serā-perde-i ḫūb
46. Ġāyetüʾl-ġāye laṭīf ü merġūb

ġayr:
1. **ġayre:***-e*
Gazel 572
Mısra: **1**
Allah'tan başka her şey.
1. İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
2. Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

2. **ġayre:***-e*
Gazel 641
Mısra: 5
Allah'tan başka her şey.
5. Ġayre ṣarf itmededür ẕevḳ-i zamān-ı ḫaṭṭını
6. Meşḳ-i nāz-ı yāre sīnem taḫta-i taʿlīm iken

3. **ġayre:***-e*
Gazel 883
Mısra: **1**
Allah'tan başka her şey.
1. Ġayre baḳma İlāhʾdan ġayrı
2. Ġayre eyle nigāhdan ġayrı

4. **ġayre:***-e*
Gazel 883
Mısra: **2**
Allah'tan başka her şey.
1. Ġayre baḳma İlāhʾdan ġayrı
2. Ġayre eyle nigāhdan ġayrı

5. **gayrüñ:***-üñ*
Gazel 269
Mısra: **11**
Başkası, başkaları, rakip.
11. Gayrüñ olup firifte sūz u güdāzına
12. Biz cebhemüz ʿaraḳ-zede-i ḫaclet itmişüz

6. **ġayr:**
Gazel 868
Mısra: **4**
Başkası, başkaları, rakip.
3. Sen de inṣāf id e ey āfet-i bīgāne-nevāz
4. Ġayr ile ṣohbetüñ insāna elem gelmez mi

7. **ġayrüñ:***-üñ*
Gazel 269
Mısra: **9**
Başkası, başkaları, rakip.

9. Ġayrüñ şefāʿat itmege cürm ü günāhını
10. Tahsīl-i cürm-i tāzeye biz raġbet itmişüz

8. **ġayre:**-*e*
Gazel 584
Mısra: **14**
Başkası, başkaları, rakip.
13. Şevḳ-i ḳudūm-ı yār ile olmaḳda çār çeşm
14. Ġayre nigāh-ı nāzı yine dermiyān iken

9. **ġayr:**
Gazel 771
Mısra: **14**
Başkası, başkaları, rakip.
13. Nābiyā lāzım olan ḫāṭırıdur dildāruñ
14. Ġayr içün bīhude āzürde-i ibrām itme

10. **ġayri:**-*i*
Gazel 771
Mısra: **9**
Başkası, başkaları, rakip.
9. Ġayri pāk itmek içün kendüñ olup çirk-ālūd
10. Eşküñi hem-reviş-i lūle-i ḥammām itme

11. **ġayre:**-*e*
Gazel 848
Mısra: **9**
Başkası, başkaları, rakip.
9. Ġayre nefʿ oldı biz itdükçe teraḳḳī ancaḳ
10. Ḫāk-māl olduġumuz ḳaldı bize Nīl gibi

12. **ġayre:**-*e*
Gazel 61
Mısra: **11**
Başka, başka bir şey.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyḫlerden olsa da sādır kerāmetler

13. **ġayre:**-*e*
Gazel 151
Mısra: **13**
Başka, başka bir şey.
13. Eylemez āyīneden ġayre nezāre Nābīyā
14. Ol nigār-ı kem-nigeh dil-berlerün ḫod-bīnidür

14. **ġayre:**-*e*
Gazel 56
Mısra: **12**
Başkası, başkaları, rakip.
11. Benüm mizācuma maʿcūn-ı ṣabr nāfīʿdür
12. Gelürse ġayre eger cām-ı ḫoş-güvār leẕīẕ

15. **ġayre:**-*e*
Gazel 259
Mısra: **6**
Başkası, başkaları, rakip.
5. Eylemez taʿyīn-i Rabbānī kabūl-ı inkitāʿ
6. Ġayre memnūn olmamaḳ iḥsānunuñ memnūnuyuz

16. **ġayre:**-*e*
Gazel 293
Mısra: **3**
Başkası, başkaları, rakip.
3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫusūmete şāyān raḳībümüz

17. **ġayre:**-*e*
Gazel 543
Mısra: **13**
Başkası, başkaları, rakip.
13. Girer mi dāmeni dest-i nigāhdan ġayre
14. O perdelerde midür Nābiyā letāfet-i ḥüsn

18. **ġayrüñ:**-*üñ*
Gazel 585
Mısra: **22**
Başkası, başkaları, rakip.
21. İtmemekdür şükr iḥsān-ı veliyüʾn-niʿmete
22. Nābiyā ġayrüñ tecessüs eylemek bīş ü kemin

19. **ġayre:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **98**
Başkası, başkaları, rakip.
97. Ṣāhib-i devlet ü hāmī-i ḫilāfet sensin
98. Ṣadr ıtlākı dururken sen olur ġayre ḥarām

20. **ġayri:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **4**
Başkası, başkaları, rakip.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

21. **ġayre:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **325**
Başkası, başkaları, rakip.
325. Ġayre dīvān-ı devlet oldı mekān
326. Baña dīvān-ı şiʿr ḳaldı hemān

22. **ġayre:**-*e*
Tarih 56
Mısra: **24**
Başkası, başkaları, rakip.
23. Baġlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

23. **ġayr:**
Tarih 75
Mısra: **10**
Başkası, başkaları, rakip.
9. Fiʾl-ḥaḳīḳa o nām-ı ʿarş-efrūz
10. Ġayr içün şöhret-i iżāfīdür

24. **ġayre:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **15**
Başkası, başkaları, rakip.
15. Nā-gāh görürsin ki olur ġayre şeref-baḫş
16. Göñlünce iderken görilen düşleri taʿbīr

25. **ġayrınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 12
Mısra: **38**
Başkası, başkaları, rakip.
37. Raġbet-i ḫāṭır ile tevsen-i manṣıbdan inüp
38. Ġayrınuñ itmiş iken destine teslīm-i zimām

26. **ġayra:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **194**
Başkası, başkaları, rakip.
193. Ol şehryār-ı ferd ü ḫidīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

27. **ġayrüñ:**-*üñ*
Gazel 147
Mısra: **18**
Başkası, başkaları, rakip.
17. Şaḫṣuñ birisi revġan-ı cān ile döker şemʿ
18. Bir ġayrüñ ider meclis-i iḳbālini tenvīr

28. **ġayre:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **222**
Başka, başkası, özge.
221. Muḥtevī cümle kemālātı kitāb-ı ẕātuñ
222. Olamaz ġayre sezā sende olan istibdād

29. **ġayrda:**-*da*
Gazel 522
Mısra: **2**
Başkası, başkaları, rakip.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

30. **ġayre:**-*e*
Gazel 531
Mısra: **16**
Başkası, başkaları, rakip.
15. Nābī-i külfet-ülfetüm ki dili
16. Cevrden ġayre şādmān bilmem

31. **ġayre:**-*e*
Gazel 603
Mısra: **7**
Başkası, başkaları, rakip.
7. Ġayre ṣatsun merhemin cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt
8. Zaḫm ile pürdür derūnum merhem olsun olmasun

32. **ġayrı:**-*ı*
Gazel 649
Mısra: **9**
Başkası, başkaları, rakip.
9. Ne kendi yirine ġayrı daḫı ḥissedār ider
10. Sedd eyleyen .... gūş u dehānların

33. **ġayre:**-*e*
Gazel 775

Mısra: **21**
Başka, başka bir şey.
21. Tenezzül itmezdi kāse-i zer-kārdan ġayre
22. Meyüñ Nābī olaydı medḫali saġar husūsında

34. **gayre:**-*e*
Tarih 138
Mısra: **36**
Başkası, başkaları, rakip.
35. Ṣadrı şāhenşeh-i devrāna maḳarr olmadadur
36. Gayre şāyeste degül tesmiye-i şāh-nişīn

35. **ġayr:**
Kaside 16
Mısra: **17**
Artık, bundan böyle.
17. Bī-dest-gīrī ġayr ḳıyāmuñ ʿasīr iken
18. Bī-vaḳt bu nüzūl ü rükūbuñ ne ḥikmeti

ġayre imiş:
1. **ġayre imiş:**-*e , -i, -miş*
Gazel 690
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Başkası, başkaları, rakip.
9. Meġer ki ġayre imiş çeşm-i luṭfı ey Nābī
10. Ṣafā-yı vuṣlata ümmīdvār idüm ben de

ġayret:
1. **ġayretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 342
Mısra: **7**
Aziz ve mukaddes bir şeye yabancıların el uzattığını, göz diktiğini görmeye tahammül edememe duygusu.
7. Benüm cūş-ı sirişküm ġayretinden dād-ḫ˅āhāna
8. Sipihrün ṭāsına feryād ile fevvāre yüz ṭutmış

2. **ġayretle:**-*le*
Gazel 522
Mısra: **4**
Aziz ve mukaddes bir şeye yabancıların el uzattığını, göz diktiğini görmeye tahammül edememe duygusu.
3. İmāme aġzını öpdükçe ol duḫān-sūzuñ
4. Duḫān-ṣıfat ben o ġayretle çāk çak olurum

3. **ġayretinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 144
Mısra: **35**
Aziz ve mukaddes bir şeye yabancıların el uzattığını, göz diktiğini görmeye tahammül edememe duygusu.
35. Ġayretinden itdi īmā pādişāh-ı dīn-penāh
36. İltizāmından duʿāyı ḫayrı terk-i ḫurd u ḫ˅āb

4. **ġayret:**
Gazel 479
Mısra: **8**
İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.
7. İtmişdi nigeh leşker-i ārāmumı tārāc
8. Ġayret be-kafā irmese imdāda taḥammül

5. **ġayret:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **464**
İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.
463. Kūh temkīnin eylese seyrān
464. Ġayret ile olur ṣu gibi revān

6. **ġayretle:**-*le*
Tarih 127
Mısra: **119**
İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, azmetme.
119. Girdi ġayretle yine cīb-i dil-ārāsına mühr
120. Āşiyān-i ezelīsin yine buldı ʿanḳā

7. **ġayretüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **5**
Tahammül, sabır.
5. Var ise ġayretüñ ey cāme çāk-ber-çāk ol
6. Vefāsına naẓar it zīr-i ḫākde kefenüñ

8. **ġayretle:**-*le*
Gazel 155
Mısra: **20**
Kıskançlık.
19. Rāh-ı keremde ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan
20. Ġayretle oldı çīn be-cebīn zerd rūy-ı zer

9. **ġayret:**
Gazel 576
Mısra: **7**
İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, azmetme II Kıskançlık.
7. Ġayret ḳomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rācıḥ görinür rūzı şebinden

ġayret u himmet u inṣāfda:
1. **ġayret u himmet u inṣāfda:**-*da*
Kaside 15
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Çalışkanlık, yardımseverlik ve adaletli davranma.
119. Ġayret u himmet u inṣāfda ihdeʾl-ʿÖmereyn
120. ʿİffet u ʿiṣmet u perhīzde İbn-i Edhem

ġayret-i devlet:
1. **ġayret-i devlet:**
Kaside 15
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Devlet uğruna didinme.
17. Birisi ʿarż-ı sadāret biri ʿaḳl u biri dīn
18. Birisi ġayret-i devlet biri terfīh-i ümem

ġayret-i ḥaḳ:
1. **ġayret-i ḥaḳ:**
Gazel 652
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Allah'ın isteği.
3. Saña bed-ḫ˅āh olanı ġayret-i Ḥaḳ ḳahr itsün
4. Zāt-ı bī-mis̱lüñ ārāyiş-i dīvān itsün

2. **ġayret-i ḥaḳ:**
Tarih 127
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Allah'ın himmeti, iradesi.
9. Kim ki Allāhʾa ider cümle umūrın tefvīż
10. Eylemez ġayret-i Ḥaḳ kimseye muḥtāc-ı recā

ġayret-i ḥaḳʾdan:
1. **ġayret-i ḥaḳʾdan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'ın isteği.
1. Görindi ġayret-i Ḥaḳʾdan muḳaddemāt-ı ẓuhūr
2. Ne gösterür görelüm ḥażret-i Ḫudāy-ı Ġayūr

ġayret-i hem-bāl:
1. **ġayret-i hem-bāl:**
Gazel 300
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tek kanatla uçma gayreti.
3. Bir bend-i girān idi dile ġayret-i hem-bāl
4. Āzāde-perüz gūşe-nişīn-i ḳafesüz biz

ġayret-i ḫudā:
1. **ġayret-i ḫudā:**
Gazel 426
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah'ın müsaade etmemesi.
9. Eyler şikeste bāl ü perin ġayret-i Ḫudā
10. Nābī cenāh-ı ġayrile pervāz idenlerüñ

2. **ġayret-i ḫudā:**
Tarih 142
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Allah'ın esirgemesi.
11. Ol leşkerün muhāfızıdur ġayret-i Ḫudā
12. Kʾola aña refik-i sefer sancaḳ-ı şerīf

ġayret-i luṭfı:
1. **ġayret-i luṭfı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
İhsanda bulunma gayreti.
199. Ġayret-i luṭfı baḥrı ḫāk eyler
200. Keremi ebri germnāk eyler

ġayret-i naḫl-i bülendüñi:
1. **ġayret-i naḫl-i bülendüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 137

Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fidan boylunun çabası.
7. Yād eyledükçe ġayret-i naḫl-i bülendüñi
8. Dil sāye-gīr-i serv ü çenār olmadan ḳaçar

ġayret-i nāz:
1. **ġayret-i nāz:**
Gazel 543
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İşve kıskançlığı.
11. Rübūdesini ider miydi ġayriden dil-serd
12. Eger ki ġayret-i nāz olmayaydı ʿādet-i ḥüsn

ġayret-i peymānesi:
1. **ġayret-i peymānesi:***-si*
Gazel 871
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kadehin çabası II Kadehin kıskançlığı.
3. Kāse nūş ider göñül o bezmgāhuñ kʾeylemiş
4. Sāġar-ı ḫurşīdi gerdān ġayret-i peymānesi

ġayretini çeker:
1. **ġayretini çeker:**
Gazel 496
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çaba göstermek, azmetmek.
5. Yine hem-cinsi çeker birbirinün ġayretini
6. Zaḫm-i miḳrāża urur süzen anuñçün merhem

ġayret-keş:
1. **ġayret-keş:**
Tarih 138
Mısra: **48**
Bir işi yapmak, başarmak için aşırı istek duyan, işgüzar.
47. Gelmedi silsile-i sābıka-i neslinden
48. Böyle bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

ġayret-keş-i devlet:
1. **ġayret-keş-i devlet:**
Tarih 80
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saltanat için geyret sarfeden.
7. Ḫayr-ḫ˅āh-ı salṭanat ġayret-keş-i devlet ki aña
8. İntizām-ı mülk hem mevrūs̱dur hem mukteseb

ġayretlü:
1. **ġayretlüdür:***-dür*
Gazel 86
Mısra: **12**
Çalışkan, çaba gösteren.
11. Defʿ ider seng-āsyā gibi girānuñ s̱ıḳletin
12. Āb nāzik-ṭabʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür

ġayri:
1. **ġayrı:**
Gazel 141
Mısra: **11**
Başka.
11. Bu ḥüzn-ābād-ı ġamda nāme-i cānāneden ġayrı
12. Güşād-ı dīde-i ümmīde şāyān pīrehen yoḳdur

2. **ġayrı:**
Gazel 408
Mısra: **4**
Başka.
3. Şāhidümdür ol iki çeşm-i siyeh-mestüñ kim
4. Ḥarem-i meykededen ġayrı penāh eylemedük

3. **ġayrı:**
Gazel 52
Mısra: **2**
–den başka.
1. Yeʾsdür vāsıta-i cünbiş-i mīzān-ı ümīd
2. Yeʾsden ġayrı nedür māye-i dükkān-ı ümīd

4. **ġayrı:**
Gazel 189
Mısra: **5**
–den başka.
5. Taḥammül eylemeden ġayrı vażʿ-ı nādāna
6. Kitāb-ı fenn-i ḫıredde ʿilācumuz yoḳdur

5. **ġayri:**
Gazel 394
Mısra: **18**
–den başka.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuṣ eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ

6. **ġayrı:**
Gazel 11
Mısra: **5**
Başka.
5. Var iken laʿl-i lebüñ ġayrı temenna eylemem
6. Ḫıżr eger ṣunsa pey-ā-pey āb-ı ḥayvānı baña

7. **ġayrı:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Başka.
3. Ḥall-i işkālinde andan ġayrı yoḳdur mū-şikāf
4. Gīsū-yı yār ile şāyānterdür itmek şāne baḥs̱

8. **ġayrı:**
Gazel 33
Mısra: **5**
Başka.
5. Perr ü bālin itmeden ġayrı hevā-gīr-i fenā
6. Sūdmend olmaz iderse şemʿ ile pervane baḥs̱

9. **ġayrı:**
Gazel 33
Mısra: **10**
Başka.
9. Ḫ˅āhiş-i sīmīn-berāna pīrlik maʿnī degül
10. Gencden ġayrı yakışmaz itmege virāne baḥs̱

10. **ġayrı:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Başka.
15. Perverde idüp ṣoñra nigūn itmeden özge
16. Bir ġayrı görülmiş mi ʿaceb mültezim-i çerḫ

11. **ġayrı:**
Gazel 74
Mısra: **9**
Başka.
9. Eger ṭard-ı ġama zūr-ı mey-i gül-fāmdan ġayrı
10. Riyākārān-ı ʿālem iʿtirāż eylerse vāriddür

12. **ġayrı:**
Gazel 118
Mısra: **9**
Başka.
9. Pençe-i saḫt-ı gelū-gīr-i fenādan ġayrı
10. Yoḳdur ol zaḫm ki nā-yāfte-i merhemdür

13. **ġayrī:**
Gazel 125
Mısra: **13**
Başka.
13. Nābīyā māye-i evḳātı telefden ġayrī
14. Giryemüz sehv ile fevt itdügümüz fırṣatadur

14. **ġayrı:**
Gazel 141
Mısra: **14**
Başka.
13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī
14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa müʾtemen yoḳdur

15. **ġayrı:**
Gazel 250
Mısra: **5**
Başka.
5. Miyān-ı ʿāşıḳ u maʿşūka eşkden ġayrı
6. Taḥallül eyleyemez mācerā-yı ḥüsn budur

16. **ġayri:**
Gazel 301
Mısra: **9**
Başka.
9. Bize kim āb virür ebr-i keremden ġayri
10. Deşt-i bī-fāʾidede sebze-i ḫod-rūyuz biz

17. **ġayri:**
Gazel 362
Mısra: **9**
Başka.
9. Derūn-ı sīne-i erbāb-ı ṣıdḳdan ġayri
10. Ne mümkin olmaġa güncīde dāstān-ı ḫulūṣ

18. **ġayri:**
Gazel 364
Mısra: **5**
Başka.
5. Kendi elini eylemeden ġayri şikeste
6. Ne sūd ider olmaḳ yed-i beyżāya muʿārıż

19. **ġayrı:**
Gazel 389
Mısra: **15**
Başka.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

20. **ġayri:**
Gazel 397
Mısra: **8**
Başka.
7. Ṣabrdur suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ çāresi
8. Renc-i ʿaşḳuñ ġayri bir dermāna istiʿdādı yoḳ

21. **ġayrı:**
Gazel 399
Mısra: **7**
Başka.
7. ʿAlemde ġayrı muḫteriʿ-i ẕevḳ yoḳ mıdur
8. Tā key çekerler adını bir cām içün Cemʾüñ

22. **ġayrı:**
Gazel 413
Mısra: **9**
Başka.
9. Rūzveş keşf-i ʿuyūb itmedüginden ġayrı
10. Çoḳdur erbābına imdadı şeb-i deycūruñ

23. **ġayrı:**
Gazel 414
Mısra: **13**
Başka.
13. Gubār-ı ḫāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

24. **ġayrı:**
Gazel 422
Mısra: **14**
Başka.
13. Renc-i taḥṣīl ü ġam-ı fevtini çekme Nābī
14. Vaṣldan ġayrı bu ġam-ḫānede bir maṭlūbuñ

25. **ġayrı:**
Gazel 457
Mısra: **7**
Başka.
7. Gelür her ḥalḳası reng-i digerle ġayrı maʿdenden
8. Degül mümkin zer itmek cümlesin zencīr-i evḳātuñ

26. **ġayri:**
Gazel 463
Mısra: **7**
Başka.
7. Sipihre olmamadan ġayri çeşm-bāz-ı niyāz
8. Ne nefʿi var bize bu ḳāmet-i ḫamidemüzüñ

27. **ġayri:**
Gazel 467
Mısra: **5**
Başka.
5. Ne sūd aʿdā-yı bed-ḫᵛāhı ferahnaḳ itmeden ġayri
6. Ḫilāf-ı gerdişinden çerḫün iẓhār-ı melāl itmek

28. **ġayrı:**
Gazel 470
Mısra: **1**
Başka.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫᵛāhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

29. **ġayrı:**
Gazel 470
Mısra: **2**
Başka.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫᵛāhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

30. **ġayrīlerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 475
Mısra: **6**
Başka.
5. Yoḳ farḳı emānet komadan ḥoḳḳalar içre
6. Dāġ-ı diline ġayrīlerüñ merhem iderseñ

31. **ġayri:**
Gazel 502
Mısra: **13**
Başka.
13. Nefy-i vücūd eylemeden ġayri Nābiyā
14. Yek ẕerre yoḳ mehāsin-i aʿmālümüz bizüm

32. **ġayri:**
Gazel 514
Mısra: **7**
Başka.
7. Ṣayd-ı zebūnı eylemeden ġayri der-kemend
8. Āyā görür mi fāʾide ṣayyādumuz bizüm

33. **ġayrı:**
Gazel 531
Mısra: **4**
Başka.
3. Dili āvīze eylesem her çend
4. Zülfden ġayrı rīsmān bilmem

34. **ġayrı:**
Gazel 531
Mısra: **8**
Başka.
7. Bülbül-i naḫl-i nāleyüm men-i zār
8. Ḫārdan ġayrı ḫānmān bilmem

35. **ġayrı:**
Gazel 546
Mısra: **3**
Başka.
3. Baḳılsa yoḳ yine gül-berg-i tāzeden ġayrı
4. Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf un viren ḫaberin

36. **ġayri:**
Gazel 550
Mısra: **4**
Başka.
3. Nice güncīde olur nüh varaḳ-ı eflake
4. Ġayri mecmūʿada mesṭūr bulan eşʿārın

37. **ġayrı:**
Gazel 553
Mısra: **14**
Başka.
13. Sāha-i şehr-i vücūd içre bulunmaz Nābī
14. Ḳuvvet-i sāmiʿadan ġayrı ḫarīdār-ı suḫan

38. **ġayrı:**
Gazel 557
Mısra: **2**
Başka.
1. Olurdum zāhidā çoḳdan dehen-şū sāġar-ı meyden
2. Ḫumāra olsa ümmīd-i müdāvā ġayrı bir şeyden

39. **ġayriye:***-y, -e*
Gazel 570
Mısra: **10**
Başka.
9. Var iken āyine-i ḥüsn-i melek-tāb-ı beşer
10. Ḥayfdur ġayriye ṣarf eylemek insān naẓarın

40. **ġayriye:***-ye*
Gazel 578
Mısra: **5**
Başka.
5. Südde-i meykededen ġayriye vażʿ itmez idük
6. Alabilsek başumuz ġāʾile-i sevdādan

41. **ġayri:**
Gazel 585
Mısra: **6**
Başka.
5. Revġan-ı ṣabr ile yapmışlar fetīl-i intiẓār
6. Zaḫm-ı hicrüñ vaṣldan ġayri bulanlar merhemin

42. **ġayri:**
Gazel 585
Mısra: **8**
Başka.
7. Çoḳ tek-ā-pū eyledüm pest ü bülendin ʿālemüñ
8. Bulmadum teslīmden ġayri ṭarīḳ-i eşlemin

43. **ġayrī:**
Gazel 669
Mısra: **6**
Başka.

5. Müyesser olmadı āmīziş-i esbābdan sūdum
6. Müsebbibden ḥicāba düşmeden ġayrī sebeplerle

44. **ġayri:**
Gazel 705
Mısra: **9**
Başka.
9. Her ne deñlü ġayri cāmiʿde ʿibādāt olsa da
10. Olur efzūn yine ṣad çendān Āyāṣufiyyeʾde

45. **ġayri:**
Gazel 746
Mısra: **11**
Başka.
11. Taḥṣīl-i ḫiffet eylemeden ġayri nefʿi yoḳ
12. ʿAṣī muʿārıż olsa bile cūy-ı Nīl ile

46. **ġayrı:**
Gazel 847
Mısra: **4**
Başka.
3. Nʾişlesin yā göñül olduġı içün zülfüñde
4. Ḥaddi yoḳ piç ü ḫamuñ çīn ü şikenden ġayrı

47. **ġayrı:**
Gazel 847
Mısra: **6**
Başka.
5. Penbe āvīhte olmazdı zih-i ḫallāca
6. ʿAşıḳuñ dest-resi olsa resenden ġayrı

48. **ġayrı:**
Gazel 847
Mısra: **8**
Başka.
7. Umma ümmīd-i vefā elbise-i fāḫireden
8. Yoḳ vefā eyleyecek saña kefenden ġayrı

49. **ġayrı:**
Gazel 847
Mısra: **10**
Başka.
9. Şevḳ-i gīsū ile āhum nʾola çıḳsa çerḫe
10. ʿAlemüñ menzili yoḳ bürc-i bedenden ġayrı

50. **ġayrı:**
Gazel 847
Mısra: **12**
Başka.
11. Bī-vefā olduġı yoḳdur baña ġam bir yirde
12. Künc-i meyḫāne ile ṣaḥn-ı çemenden ġayrı

51. **ġayrı:**
Gazel 847
Mısra: **14**
Başka.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun nʾolur āsārı suḫandan ġayrı

52. **ġayrı:**
Gazel 863
Mısra: **1**
Başka.
1. Ne bilür derdümi bir kimse Ḫūdaʾdan ġayrı
2. Ne bilür menzil-i cānānı ṣabādan ġayrı

53. **ġayrı:**
Gazel 863
Mısra: **2**
Başka.
1. Ne bilür derdümi bir kimse Ḫūdaʾdan ġayrı
2. Ne bilür menzil-i cānānı ṣabādan ġayrı

54. **ġayrı:**
Gazel 863
Mısra: **4**
Başka.
3. Ḳatı hālīlügi var bādiye-i iḫlāṣuñ
4. Ṭoḳunur yoḳ naẓara gerd-i riyādan ġayrı

55. **ġayrı:**
Gazel 863
Mısra: **6**
Başka.
5. Eyledüm çoḳ tek u pū merḥale-i miḥnetde
6. Dest-gīr olmadı bir kimse ʿaṣādan ġayrı

56. **ġayrı:**
Gazel 863
Mısra: **8**
Başka.
7. Pīrlük mevsimi bilmem kime taḥmīl ideyüm
8. Bār-ı endūhı yine püşt-i dü-tādan ġayrı

57. **ġayrı:**
Gazel 863
Mısra: **10**
Başka.
9. Mihre daʿvā-yı vefādārī ider çoḳ ammā
10. ʿĀşıḳ-ı ṣadıkı yoḳ mihr-i giyādan ġayrı

58. **ġayrı:**
Gazel 863
Mısra: **12**
Başka.
11. Saña bu mıṣraʿ-ı meşhūr yiter vird-i zebān
12. Elümüzden ne gelür ḫayr duʿādan ġayrı

59. **ġayrı:**
Gazel 863
Mısra: **14**
Başka.
13. Iżṭırāb eyleme bīhūde yire ey Nābī
14. Çāre yoḳdur buna teslīm-i rıżādan ġayrı

60. **ġayrı:**
Gazel 866
Mısra: **3**
Başka.
3. Naḳd-i sirişki eylemeden ġayrı bī-dirīġ
4. Neyl-i viṣāl-i yāre daḫı çāre ḳalmadı

61. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **1**
Başka.
1. Ġayre baḳma İlāhʾdan ġayrı
2. Ġayre eyle nigāhdan ġayrı

62. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **4**
Başka.
3. Ḳalmadı kāle-i taʿalluḳdan
4. Dilde bir dūd-ı āhdan ġayrı

63. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **6**
Başka.
5. Şām-ı firḳatde dil-nevāzum yoḳ
6. Nāle-i gāh gāhdan ġayrı

64. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **8**
Başka.
7. Bezmüme kāselik mi eyler var
8. Çeşm-i cām-ı iştibāhdan ġayrı

65. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **10**
Başka.
9. Bilemem ḥāṣılum ne ġurbetden
10. Firḳat-ı ʿömrgāhdan ġayrı

66. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **12**
Başka.
11. Nāʾil oldum diyār-ı ġurbetde
12. Cümleye ʿizz ü cāhdan ġayrı

67. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **14**
Başka.
13. Virmedi bāġbān -ı ümmīdüm
14. Nāmı ġam bir giyāhdan ġayrı

68. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **16**
Başka.
15. Saṭḥ-ı pīşānī-i ümīdümde
16. Bir raḳam yoḳ tebāhdan ġayrı

69. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **18**
Başka.
17. Baña bildüm ki bir ṣadīḳ olmaz
18. Yeʾs-i ḥasret-penāhdan ġayrı

70. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **20**
Başka.
19. Görmedüm mānīʿ-i murādātum
20. Ṭāliʿ-i nīk-ḫvāhdan ġayrı

71. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **22**
Başka.
21. Naẓarın dostdan dirīġ itmez
22. Var mı baḫt-ı siyāhdan ġayrı

72. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **26**
Başka.
25. Mā-ḥaṣal rabt-ı ḳalbe lāyıḳ yoḳ
26. Nābiyā bir İlāhʾdan ġayrı

73. **ġayrı:**
Gazel 885
Mısra: **1**
Başka.
1. Görmedüm rāh-ı emīn terk-i recādan ġayrı
2. Bulmadum ḥıṣn-ı ḥaṣīn şerm ü ḥayādan ġayrı

74. **ġayrı:**
Gazel 885
Mısra: **2**
Başka.
1. Görmedüm rāh-ı emīn terk-i recādan ġayrı
2. Bulmadum ḥıṣn-ı ḥaṣīn şerm ü ḥayādan ġayrı

75. **ġayrı:**
Gazel 885
Mısra: **4**
Başka.
3. Rūzedāra kim olur tesliye-baḫş-ı ḫāṭır
4. Ramażān içre olan lafẓ-ı mażādan ġayrı

76. **ġayrı:**
Gazel 885
Mısra: **6**
Başka.
5. Küşt-gīrān zebūn ola meġer ʿālemde
6. Püşt-rāḥat be-zemīn dest-i gedādan ġayrı

77. **ġayrı:**
Gazel 885
Mısra: **8**
Başka.
7. Lezẕet-i ʿömr o mıdur kʾolmaya ḫāli bāli
8. Rīsmān-bāz gibi ḫavf u recādan ġayrı

78. **ġayrı:**
Gazel 885
Mısra: **10**
Başka.
9. ʿAks-i bī-ḥüsn-i tehī-deste bulunmaz çāre
10. Vaṭan-ı ḫāne-i mirʾātı cilādan ġayrı

79. **ġayrı:**
Gazel 885
Mısra: **12**
Başka.
11. Emn gelmez ṭamaʿından baña hengām-ı vedā
12. Kime ısmarlasam ol şūhı Ḫudaʾdan ġayrı

80. **ġayrı:**
Gazel 885
Mısra: **14**
Başka.
13. Manṣıb-ı dagdaġa-fermā-yı ḫayālüñ Nābī
14. Ġayrı maḥṣūlı mı var bād-ı hevādan ġayrı

81. **ġayrı:**
Gazel 885
Mısra: **14**
Başka.
13. Manṣıb-ı dagdaġa-fermā-yı ḫayālüñ Nābī
14. Ġayrı maḥṣūlı mı var bād-ı hevādan ġayrı

82. **ġayrı:**
Kaside 13
Mısra: **13**
Başka.
13. Nice imdād u fürūʿ u tebaʿından ġayrı
14. Çār çāsār-ı yesār itmiş iken ḥarbe ḳıyām

83. **ġayri:**
Kaside 24
Mısra: **75**
Başka.
75. Añlarum yir bulamaz künc-i ʿademden ġayri
76. Bīm-i ser-pençe-i ʿadl ile nihān oldı cefā

84. **ġayrı:**
Kaside 29
Mısra: **5**
Başka.
5. Cāhuñ ol vaḳt bülend oldı ki senden ġayrı
6. Yoġ idi kimse edā itmeġe resm-i tebrīk

85. **ġayrı:**
Kıt'a 65
Mısra: **6**
Başka.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

86. **ġayrı:**
Tarih 62
Mısra: **4**
Başka.
3. Ṣaḥibine ola sermāye-ı ʿömrü devlet
4. Bulmaya ṣaḥnına yol ʿıyş u ṣafādan ġayrı

87. **ġayri:**
Tarih 125
Mısra: **16**
Başka.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

88. **ġayri:**
Tarih 129
Mısra: **6**
Başka.
5. Bendegānınun görüp ādāb u ḥüsn-i ḫıdmetin
6. İtdi ilbās-ı ḫilaʿdan ġayri çoḳ luṭf u ʿaṭā

89. **ġayrı:**
Tarih 135
Mısra: **15**
Başka.
15. Teġāfül ġayrı ḫüsrān olduġın bu rütbeden ṣoñra
16. Gelüp bir yire aṣḥāb-ı feżāʾil ittihād itdi

90. **gayrīye:***-ye*
Gazel 98
Mısra: **7**
Başkası.
7. Gayrīye ʿilm ü maʿrifetüñden senüñ ne sūd
8. ʿĀlemde ḥüsn-i ḫulḳ ḳadar maʿrifet mʾolur

91. **ġayrīden:***-den*
Gazel 366
Mısra: **2**
Başkası.
1. Terk-i ḫᵛāb-ı ʿāfiyetdür ʿāşıḳ-ı bīmāre şarṭ
2. Ġayrīden ḳaṭʿ-ı naẓardur dīde-i bīdāre şarṭ

92. **ġayrıda:***-da*
Gazel 372
Mısra: **8**
Başkası.
7. Sendeki luṭf-ı ḫaṣāʾil sendeki ḫulk-ı ḥasen
8. Ola senden ġayrıda ḥāşā nümāyān el-vedāʿ

93. **ġayrī:**
Gazel 379
Mısra: **3**
Başkası.
3. Hāşā ki ḫayālüñ var iken eyleye ġayrī
4. Fermānkede-i ḫıṭṭā-i ḫāṭırda taṣarruf

94. **ġayri:**
Gazel 383
Mısra: **7**
Başkası.
7. İstimāʿ eylemeden ġayri fiġānın hedefüñ
8. Ne netice virür āyā ki kemān-gīr olmaḳ

95. **ġayriden:**
Gazel 468
Mısra: **13**
Başkası.
13. Odur şefīḳaterīn saña ġayriden Nābī
14. Zebān-ı ṭaʿne ile çerḫ-i pīre-zen didigüñ

96. **ġayrı:**
Gazel 475
Mısra: **3**
Başkası.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür

4. Maḫlūk-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

97. **ġayriye:**-*ye*
Gazel 540
Mısra: **3**
Başkası.
3. Arż-ı Rūmı ġayriye itse tefavvuḳ vechi var
4. Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Arż-ı Rūm

98. **gayrīde:**-*de*
Gazel 579
Mısra: **11**
Başkası.
11. Gayrīde var mı öyle şifā-baḫş muʿcize
12. Şāyān-ı vaḥy ise nʾola zenbūr ü engebīn

99. **gayrinüñ:**-*nüñ*
Gazel 848
Mısra: **15**
Başkası.
15. Gayrinüñ itmek içün çeşmini rūşen Nābī
16. Rū-siyāh olmadayuz sürme ile mīl gibi

100. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **24**
Başkası.
23. Meclis-i raḥmete niyāz idecek
24. Ḳudretüm yoḳ günāhdan ġayrı

101. **ġayrinüñ:**-*nüñ*
Kaside 2
Mısra: **266**
Başkası.
265. O da bir başḳa günehdür ki günāhı ben idem
266. Ġayrinüñ mekrine idlāline idem isnād

102. **ġayrınuñ:**-*nuñ*
Kaside 13
Mısra: **114**
Başkası.
113. Bu celī menḳabete ḥayf degül mi ki yaza
114. Ġayrınuñ nāmına tārīḫ-nüvīs-i eyyām

103. **ġayri:**
Kaside 15
Mısra: **83**
Başkası.
83. O virür ṣadra şifa yoḫsa ne ḳādir ġayri
84. Ṣadr içün itmeġe tedbīr-i müdāvā-yı seḳam

104. **ġayrı:**
Gazel 850
Mısra: **30**
Artık, bundan başka.
29. Gāh olur bārī hele ẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
30. Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi

105. **ġayrinün:**-*nün*
Gazel 103
Mısra: **5**
Başkaları.
5. Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduġın neylersin
6. Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var

106. **ġayrı:**
Kaside 15
Mısra: **141**
Başkaları.
141. Ġayrı şuġl içre iken bir söz ile eyler edā
142. ʿUḳalā kangı meṣāliḥde olursa ebkem

107. **ġayrinüñ:**-*nüñ*
Gazel 392
Mısra: **16**
Başkası.
15. ʿĀlemde dil mi ḳordı kebāb-ı ġam itmedük
16. Girse eline ġayrinüñ ol dil-rübālıcuk

108. **ġayriden:**-*den*
Gazel 543
Mısra: **11**
Başkası.
11. Rübūdesini ider miydi ġayriden dil-serd
12. Eger ki ġayret-i nāz olmayaydı ʿādet-i ḥüsn

109. **ġayriden:**-*den*
Gazel 582
Mısra: **6**
Başkası.
5. Ben añladuġum ʿafv iseñ ey ʿafv-i İlāhī
6. Ṣorma günehüm ġayriden al defteri benden

110. **ġayrı:**
Gazel 711
Mısra: **11**
Başkası.
11. Yine bizi yaḳaruz ġayrı yaḳmaḳ istemezüz
12. Miṡāl-i āteş-i dūzaḫ zebānemüz var ise

111. **ġayridan:**-*dan*
Gazel 86
Mısra: **1**
Gayrısı, bunu haricindekiler, diğerleri.
1. Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayridan şöhretlüdür
2. Saṭr-ı evvel namede ʿizzetlüdür rifʿatlüdür

112. **gayrīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 147
Mısra: **14**
Gayrısı, bunu haricindekiler, diğerleri.
13. Sen āteşe vażʿ eyledügüñ ʿanber-i ḫoş-bū
14. Gayrīnüñ ider bīnī-i ümmīdini taʿṭīr

113. **ġayri:**
Gazel 242
Mısra: **7**
–den başka, ... yetmiyormuş gibi.
7. Kendi çoḳ cevr itdüginden ġayri ol naḫl-ı cefā
8. Ṭıfl-ı aġyārı daḫı ekṡer bilür bilmezlenür

114. **ġāyri:**
Gazel 500
Mısra: **6**
Artık, bundan böyle.
5. Naġme-i nāleyi gāhīce ḥüseynī idelüm
6. Girye-engīzümizi ġāyri segāh itmeyelüm

115. **ġayri:**
Gazel 500
Mısra: **10**
Artık, bundan böyle.
9. Nābiyā yek-şebesin itse müyesser Allāh
10. Būse-çīnān olalum ġayri nigāh itmeyelüm

116. **ġayrı:**
Gazel 151
Mısra: **11**
Artık, bundan böyle.
11. Uġradur mı ġayrı ʿuşşāḳı meġer etrāfına
12. Cümleden nezdīk zülfi ʿāşıḳ-ı miskīnidür

117. **ġayrı:**
Gazel 778
Mısra: **12**
Artık, bundan böyle.
11. Metāʿ-ı ṣabrı tārāca olurdı ser-zede çoḳdan
12. O şūḫuñ ġayrı ḫūbān gibi ḫaṭṭı der-kemīn olsa

118. **ġayrı:**
Gazel 184
Mısra: **3**
Artık II Başka, bundan başka.
3. Virmez bu inşirahı dile ġayrı kūhsār
4. Bu kūh-ı Despoto añılur rüzgār olur

119. **ġayrı:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Farklı, tersi.
5. Ne reng ne bū birbirinüñ ġayrı degüldür
6. Ṣad şāḫ-ı gülüñ būy-ı hevā-perveri birdür

120. **ġayrı:**
Gazel 270
Mısra: **11**
Başka, başkası, özge.
11. Satılmaz anda metāʿ-ı günāhdan ġayrı
12. Diyār-ı maġrifetüñ çārsūların bilürüz

121. **ġayrı:**
Gazel 658
Mısra: **11**
Başka, başkası, özge.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ

12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

122. **ġayrılarla:***-lar, -la*
Gazel 676
Mısra: **13**
Başka, başkası, özge.
13. Noḳṣānı ġayrılarla olur Nābiyā tamām
14. Her kimse kim tekellüm ider tercemān ile

123. **ġayri:**
Gazel 710
Mısra: **14**
Başka, başkası, özge.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

124. **ġayrı:**
Gazel 767
Mısra: **7**
Başka, başkası, özge.
7. Mey-i ṣāfī-derūndan ġayrı yoḳtur cüst-cū itsek
8. Yine ehl-i dile ġam-ḫᵛārterce çāre-cūterce

125. **ġayrı:**
Gazel 828
Mısra: **1**
Başka, başkası, özge.
1. Kim düşer dāmenüme ḳaṭre-i ḫūndan ġayrı
2. Kim öper pāyumı zencīr-i cünūndan ġayrı

126. **ġayrı:**
Gazel 828
Mısra: **2**
Başka, başkası, özge.
1. Kim düşer dāmenüme ḳaṭre-i ḫūndan ġayrı
2. Kim öper pāyumı zencīr-i cünūndan ġayrı

127. **ġayrı:**
Gazel 828
Mısra: **4**
Başka, başkası, özge.
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerḫ-i nigūndan ġayrı

128. **ġayrı:**
Gazel 828
Mısra: **6**
Başka, başkası, özge.
5. Ḥayf o bī-çāre-i ber-geşte-dilün ḥāline kim
6. Olmaya çāregerī baḫt-ı zebūndan ġayrı

129. **ġayrı:**
Gazel 828
Mısra: **8**
Başka, başkası, özge.
7. Nice tefhim ideyüm hālümi çeşm-i yāre
8. Gördügi bildügi yoḳ mekr ü füsūndan ġayrı

130. **ġayrı:**
Gazel 828
Mısra: **10**
Başka, başkası, özge.
9. Nesi var cünbiş-i ḳānūn-ı cihānuñ Nābī
10. Bī-nemek zemzeme-i perde-i bīrūndan ġayrı

131. **ġayrı:**
Gazel 847
Mısra: **1**
Başka, başkası, özge.
1. Bī-bedel gerçi ki yoḳ ḥüsn ile senden ġayrı
2. Var mıdur ḥüsnüne de āyīne benden ġayrı

132. **ġayrı:**
Gazel 847
Mısra: **2**
Başka, başkası, özge.
1. Bī-bedel gerçi ki yoḳ ḥüsn ile senden ġayrı
2. Var mıdur ḥüsnüne de āyīne benden ġayrı

133. **ġayrı:**
Kaside 2
Mısra: **191**
Başka, başkası, özge.
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

134. **ġayrı:**
Kaside 2
Mısra: **193**
Başka, başkası, özge.
193. Kimlerüñ gūşına lāyıḳ yine senden ġayrı
194. Şeb-i miʿrācdaki cevher-i esrār-ı müfād

135. **ġayrı:**
Kaside 9
Mısra: **36**
Başka, başkası, özge.
35. Ülfetünden senüñ ey düşmen-i maḥrem-sīret
36. Görmedim ʾıyş u ṭarab görmemeden ġayrı żarar

136. **ġayrı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **405**
Başka, başkası, özge.
405. Eşkden ġayrı mihrbānum yoḳ
406. Āhdan ġayrı hem-zebānum yoḳ

137. **ġayrı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **406**
Başka, başkası, özge.
405. Eşkden ġayrı mihrbānum yoḳ
406. Āhdan ġayrı hem-zebānum yoḳ

138. **ġayriye:***-y, -e*
Gazel 642
Mısra: **9**
Başkası II rakipler.
9. Senden iʿrāżı olur ġayriye iḳbāle sebeb
10. Nābiyā meẕheb-i ġayretde budur müşkil olan

139. **ġayrılarla:***-lar, -la*
Gazel 434
Mısra: **4**
Başka II Rakip.
3. Ġamzeler dād ü sitedde çārsū-yı fitnedür
4. Ġayrılarla ḳorḳarum var gizlü bāzāruñ senüñ

140. **ġayrı:**
Gazel 883
Mısra: **2**
Başka II Artık, bundan böyle.
1. Ġayre baḳma İlāhʾdan ġayrı
2. Ġayre eyle nigāhdan ġayrı

__ġayr-i eṭfāle:__
1. **ġayr-i eṭfāle:***-e*
Tarih 76
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Diğer bebekler.
12. Olınmuş derdi gūyā ġayr-i eṭfāle perākende
11. Ferāhem-kerdedür ẕātında ṣāf-ı aḥsenüʾt-taḳvīm

__ġayr-ı ḳābildür:__
1. **ġayr-ı ḳābildür:***-dür*
Gazel 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İmkansız.
5. Oldı dīvān-ı ezelde ser-nüviştüm derd-i ʿaşḳ
6. Terk-i sevdā-yı maḥabbet ġayr-ı ḳābildür baña

2. **ġayr-ı ḳābildür:***-dür*
Gazel 545
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İmkansız.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

__ġayr-i munṣarif olmaya:__
1. **ġayr-i munṣarif olmaya:***-ma, -y, -a*
Kıt'a 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Geri dönen, çekilip giden olmak.
1. Dirhemi ṣarf eyle girdükçe ele
2. Olmaya tā cemʿ ġayr-i munṣarif

__ġayriyyet:__
1. **ġayriyyet:**
Gazel 251
Mısra: **7**
Ayrılık, gayrılık.
7. Ġayriyyet olur dāʾire-i ṣūrete rāciʿ
8. .... ḫākisteri birdür

__ġayūr:__
1. **ġayūrdur:***-dur*
Kaside 14
Mısra: **73**
Kıskanç.
73. Ġayūrdur o ḳadar kim taḥammül eyleyemez
74. İşitse ḳāf verāsında ḥarf-i lecc ü ʿinād

2. **ġayūr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **158**
Hamiyet sahibi, gayretli.
157. Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm
158. ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u kerīm

ġayz:
1. **ġayz:**
Kaside 11
Mısra: **137**
Öfke, kızgınlık II ateş.
137. Nigāh-ı ʿafvuña nisbetle ġayz ʿuḳde be-bād
138. Żamīr-i ṣāfuna nisbet ġubār naḳş ber-āb

ġayż-ı nihanı:
1. **ġayż-ı nihanı:**-*ı*
Gazel 128
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gizli öfke.
5. Çoḳluḳda iltifātına olma firīfte
6. Ġayż-ı nihanı ḥüsn-i rıżā ṣūretindedür

ġazā:
1. **ġazā:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Cenk, savaş.
7. ʿAceb mi fetḥ ile āṣaf bulursa reng-i ṣafā
8. Ki zāġ-ı tīġ-i şecāʿat ġazā bozundısıdur

2. **ġazadan:**-*dan*
Gazel 654
Mısra: **4**
Cenk, savaş.
3. Ālūde-i hūndur yine dāmān ü giribān
4. Ey ġamze-i hūn-ḫᵛār ġazadan mı gelürsin

3. **ġazāda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **143**
Cenk, savaş.
143. Ġazāda şuʿle-i şemşīrini taṣavvur iden
144. Bulur nigāhını ḫıyre ḫayālini maḥrūr

4. **ġazāya:**-*y, -a*
Tarih 147
Mısra: **1**
Din uğruna yapılan savaş.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

ġazab:
1. **ġazab:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Öfke.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab n'oldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb n'oldı saña

2. **ġazab:**
Gazel 444
Mısra: **3**
Hiddet, öfke.
3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaḫmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

3. **ġazablarla:**-*lar, -la*
Gazel 669
Mısra: **2**
Hiddet, öfke.
1. Esās urduḳça bünyād-ı murādāta ṭaʿablarla
2. Gelür vīrān ider seyl-āb-ı istiṣnā ġazablarla

4. **ġażaba:**-*a*
Gazel 888
Mısra: **3**
Hiddet, öfke.
3. Āṣār-ı rahmetüñ ġażaba sebḳat itdügi
4. Ḭmā ider buḫura gül-ābuñ teḳaddümi

ġażab-ālūde:
1. **ġażab-ālūde:**
Gazel 162
Mısra: **1**
Öfkeyle dolu.
1. Ġażab-ālūde kerem ḫublaruñ meşrebidür
2. Ḫande-āmīz sitem tāzelerün meẕhebidür

ġazab-baḫş-ı cebīn-i ḥavrā:
1. **ġazab-baḫş-ı cebīn-i ḥavrā:**
Tarih 72
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hurilerin alnına yapışmakla onları öfkelendiren.
9. Ṣaḥn-ı gülzārı güẕergāh-ı nesīm-i cennet
10. Berg-i ezhārı ġazab-baḫş-ı cebīn-i ḥavrā

ġazāl:
1. **ġazāl:**
Gazel 819
Mısra: **8**
Ahu, ceylan.
7. Āhū-yı naḳşı gitmedi deşt-i ḫayālden
8. Gerçi ġazāl çeşmi nihān oldı gelmedi

ġazā-yı ġarrā:
1. **ġazā-yı ġarrā:**
Tarih 128
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Parlak fetih.
19. Cümle mazbūṭ-ı tevārīh-i zamān-ı pīşīn
20. Daḫı yoḳ olduġı bir böyle ġazā-yı ġarrā

ġazel:
1. **ġazel:**
Gazel 152
Mısra: **14**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Tekellüfāt-ı ʿibārātdan tehī Nābī
14. Edā-yı ḥaḳḳ-ı maʿānīye bu ġazel yetişür

2. **ġazeldür:**-*dür*
Gazel 165
Mısra: **13**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Bu da bir böyle şāķā-gūne ġazeldür Nābī
14. Şiʿrüñ āluftesidür istemez üslūb-ı vaḳar

3. **ġazel:**
Gazel 172
Mısra: **14**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Çün sāde-rūlar āyinedür ṭūṭī-i dile
14. Nābī ġazel de sāde olursa ʿaceb midür

4. **ġazellerün:**-*ler, -ün*
Gazel 407
Mısra: **9**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
9. Sutūr-ı metne sıġışmaz ġazellerün Nābī
10. Miṯāl-i ḫaṭṭ-ı bütān der-kenār olur giderek

5. **ġazeli:**-*i*
Gazel 445
Mısra: **9**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
9. Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī
10. Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek

6. **ġazel:**
Gazel 457
Mısra: **9**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
9. Ġazel nā-dīde vü ne'şnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuḳdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

7. **ġazel:**
Gazel 487
Mısra: **1**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
1. Ẓāhir ü bāṭını maʿmūr ü metin olsa ġazel
2. Ṣūrete yāver ü maʿnāya muʿīn olsa ġazel

8. **ġazel:**
Gazel 487
Mısra: **2**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
1. Ẓāhir ü bāṭını maʿmūr ü metin olsa ġazel
2. Ṣūrete yāver ü maʿnāya muʿīn olsa ġazel

9. **ġazel:**
Gazel 487
Mısra: **4**

Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
3. İtse teʾs̱īr dil-i sāmiʿa ḫvāh ü nā-ḫvāh
4. Dil-nişīn sīne-nişīn ṣadr-nişīn olsa ġazel

10. **ġazel:**
Gazel 487
Mısra: **6**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
5. Yalıñuz ṣafha-i mecmūʿalara olmasa ḳayd
6. Levḥa-i mihr ü mehe naḳş-ı cebīn olsa ġazel

11. **ġazel:**
Gazel 487
Mısra: **8**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
7. Gūş iden seng-dil olursa bile itse eser
8. Māʾil-i merteb-i naḳş-ı nigīn olsa ġazel

12. **ġazel:**
Gazel 487
Mısra: **10**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
9. Tohmdan hāṣıl olan tāze şükūfe mānend
10. Nāzenīn-şekl ü ḫoş-āyende-zemīn olsa ġazel

13. **ġazel:**
Gazel 487
Mısra: **12**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
11. Girmese mahzen-i elfāzına düzdīde- metāʿ
12. Bender-i nāṭıḳada beyt-i emīn olsa ġazel

14. **ġazel:**
Gazel 487
Mısra: **14**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā Nābī
14. Olsa hem-vāre ne ġas̱s̱ ü ne semīn olsa ġazel

15. **ġazelüm:**-*üm*
Gazel 509
Mısra: **14**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Nābiyā yazsa sezā zer-varaḳ-ı ḫūrşīde
14. Kātib-i bārgeh-i çerḫ bu zībā ġazelüm

16. **ġazel:**
Gazel 515
Mısra: **19**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
19. O ġazel meclis-i bī-dilbere benzer ki ola
20. Tāze mażmūn ü ḫoş-āyende edādan maḥrūm

17. **ġazelün:**-*ün*
Gazel 620
Mısra: **13**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Nev-nüvişte ġazelün Nābī idüp dest-āvīz
14. Şuʿarā-yı Ḥalebe söyle ki maʿzūr olsun

18. **ġazel:**
Gazel 698
Mısra: **17**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

19. **ġazeli:**-*i*
Gazel 867
Mısra: **13**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Ġazeli ṣavt u maḳāmāt ile teşhir itmek
14. Çengiler şekline ṣoḳmaḳ gibidür tāzeleri

20. **ġazel:**
Gazel 159
Mısra: **20**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
19. Münāsebetledür evżāʿ-ı tesmiye Nābī
20. Lüġaz hele ḳati vāżıh ġazel bozundısıdur

21. **ġazelüñ:**-*üñ*
Gazel 213
Mısra: **14**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Ḫ∨āh u nā-ḫ∨āh olur āvīze-i gūş-ı aḥbāb
14. Nābīyā her ġazelüñ böyle ḫoş-āyende midür

22. **ġazel:**
Gazel 631
Mısra: **13**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
14. Nābī yine yārana hediyye suḫanumdan

23. **ġazel:**
Gazel 667
Mısra: **13**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
13. Nābī ümīddür bu ġazel ẕāt-ı āṣafun
14. Ola vesīle ḫāṭırınuñ inkişāfına

24. **ġazeller:**-*ler*
Gazel 769
Mısra: **9**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

25. **ġazelde:**-*de*
Kıt'a 90
Mısra: **3**
Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.
3. Kim her ġazelde eyleyerek ḳaṣd-ı iltizām
4. Döndürdiler kelāmı geyik dāstānına

26. **ġazel:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **40**
Yaprak (Renk ve şekil itibarıyla yaprağa benzeyen el bağlamında).
39. Ārzū-yı sağar ile ditrer el
40. Çāre ne meyḫāneci almaz ġazel

ġāzelen:
1. **ġāzelenmesün:**-*me, -sün*
Gazel 587
Mısra: **1**
Allık sürmek, allanmak.
1. Gül-gūne-i şafakla felek ġāzelenmesün
2. Düşmez o pīre-zen ḳatı ṭannazelenmesün

ġazel-i ābdār:
1. **ġazel-i ābdār:**
Gazel 406
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Parlak ve taze gazel.
32. Dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki ṣulandırıncaya dek
31. Çalışdı bu ġazel-i ābdār ey Nābī

2. **ġazel-i ābdār:**
Gazel 406
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Güzel, renkli gazel.
32. Dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki ṣulandırıncaya dek
31. Çalışdı bu ġazel-i ābdār ey Nābī

ġazel-i ābdārumı:
1. **ġazel-i ābdārumı:**-*um, -ı*
Gazel 878
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Parlak ve taze gazel.
9. Zerrīn ḳalemle yazsa sezā mihr Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumı

ġazel-i ābdārumuz:
1. **ġazel-i ābdārumuz:**-*umuz*
Gazel 285
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Parlak ve taze gazel.
9. Zerrin ḳalemle yazsa sezā mihre Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumuz

ġazel-i sāde:
1. **ġazel-i sāde:**
Gazel 867

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yalın gazel, sade şiir.
3. Ṣāḥib-i ʿırż idi evvel ġazel-i sāde iken
4. Uydurup ehl-i hevā eylediler der-be-derī

ġazel-i siḥr-nümūndan:
1. **ġazel-i siḥr-nümūndan:**-*dan*
Gazel 728
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Büyü misali gazel, büyüleyen gazel.
9. Ḥaḳ-ı maʿnāyı daḫı ḫāme nice itsün edā
10. Nābiyā bu ġazel-i siḥr-nümūndan ṣoñra

ġāzesüz ḳalmaz:
1. **ġāzesüz ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 258
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Allıksız kalmak.
9. İder eşʿārı Nābī eşk-i ḫūn-ālūd ile taḥrīr
10. Cemāl-i nev-ʿarūsān-ı maḥabbet ġāzesüz ḳalmaz

ġāzī:
1. **ġāzī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **125**
Din uğrunda harbeden, cihadda yaralanmış veya harbetmiş.
125. ʿĀrif ü ġāzī o şeh-i bī-bedel
126. Bu didügüñ lafẓa degüldür maḥal

2. **ġāzī:**
Tarih 147
Mısra: **1**
Din uğrunda harbeden, cihadda yaralanmış veya harbetmiş.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

gāziyān:
1. **gāziyān:**
Tarih 141
Mısra: **1**
Gaziler.
1. Gāziyān beyninde yoḳ ṣāḥib-nefes merd-i güzīn
2. Düşmeni ber-bād ider illā tüfeng-i āteşīn

ġazne:
1. **ġazneʾde:**-*de*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **65**
Afganistan'ın 34 vilayetinden birisi.
65. Ġazneʾde Maḥmūd şeh-i kām-kār
66. Olmış iken pādişeh-i nāmdār

gebrāne:
1. **gebrāne:**
Gazel 489
Mısra: **21**
Mecusi din adamlarının giydiği hırka benzeri kül rengi bir çeşit üstlük.
21. Gebrāne giydi bürnüs-i ḫākisteri hezār
22. Çekdi zebāna ḫırmen-i āteş-nümā-yı gül

gebr-i mürdār:
1. **gebr-i mürdār:**
Matla 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Pis kafir.
1. ʿI̱d-i ters-āyı ʿarūsīde çıḳarmış bāzār
2. Nʾola surḫ boyasa beyżayi gebr-i mürdār

geç:
1. **geç:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Vazgeçmek.
1. Nevāzişkārī-i bigāne cevr-i āşinādan geç
2. Gel ey şūḫ-ı vefā-düşmen bu vażʿ-ı nā-revādan geç

2. **geç:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Vazgeçmek.
1. Nevāzişkārī-i bigāne cevr-i āşinādan geç
2. Gel ey şūḫ-ı vefā-düşmen bu vażʿ-ı nā-revādan geç

3. **geç:**
Gazel 38
Mısra: **4**
Vazgeçmek.
3. Degüldür kār u bār-ı cāh mānīʿ ḳurb-ı Yezdāna
4. Ḥasīri ālet-i ḳurb itme zāhid bu riyādan geç

4. **geç:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Vazgeçmek.
5. Teber hīzümden alur intiḳāmın āteşüñ ammā
6. Sen āhen-dillük itme sebḳat itmiş mā-cerādan geç

5. **geç:**
Gazel 38
Mısra: **10**
Vazgeçmek.
9. Ṭutarsan pendümi ḳalsın şikest-i ḫāṭırun ber-cā
10. Tefāhur-gūne vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan geç

6. **geç:**
Gazel 38
Mısra: **12**
Vazgeçmek.
11. Füzūndur maʿde-i ʿömr-iʿazīze ḍarrı nefʿinden
12. Nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan geç

7. **geç:**
Gazel 38
Mısra: **14**
Vazgeçmek.
13. Ṣaḳın dārū-yı teslīm u rıżādan geçme ey Nābī
14. Geçersen bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan geç

8. **geçersen:**-*er, -sen*
Gazel 38
Mısra: **14**
Vazgeçmek.
13. Ṣaḳın dārū-yı teslīm u rıżādan geçme ey Nābī
14. Geçersen bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan geç

9. **geçme:**-*me*
Gazel 38
Mısra: **13**
Vazgeçmek.
13. Ṣaḳın dārū-yı teslīm u rıżādan geçme ey Nābī
14. Geçersen bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan geç

10. **geçer:**-*er*
Gazel 195
Mısra: **1**
Vazgeçmek.
1. Ne laʿlden ne ġonce ne gül-nārdan geçer
2. Söz bunda tengī-i leb-i dil-dārdan geçer

11. **geçmek:**-*mek*
Gazel 231
Mısra: **7**
Vazgeçmek.
7. Geçmek daḫı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

12. **geçmez:**-*mez*
Gazel 231
Mısra: **9**
Vazgeçmek.
9. Geçmez yine ʿuşşāḳdan eylerse teġāfül
10. Ol vażʿ-ı sitem firkāte maḥmūl degüldür

13. **geçmedi:**-*me, -di*
Gazel 390
Mısra: **3**
Vazgeçmek.
3. Geçmedi hāne-i dildārı ṭolaşmakdan dil
4. Ḫaṭ gelüp dāmen-i endīşeye ḫār olmayıcaḳ

14. **geçemez:**-*e, -mez*
Gazel 438
Mısra: **12**
Vazgeçmek.
11. Ne ḳadar eylese de mevtine taḥsīl-i yaḳīn
12. Nabżı ġammāzlıġından geçemez bīmāruñ

15. **geçer:**-*er*
Gazel 545
Mısra: **10**
Vazgeçmek.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür

10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

16. **geçmez:**-*mez*
Gazel 552
Mısra: **6**
Vazgeçmek.
5. Ne ḳadar ṭabʿ-ı esāsında tenezzül var ise
6. Yine geçmez ser-i dīvārı felek-sālıḳdan

17. **geçmez:**-*mez*
Gazel 617
Mısra: **4**
Vazgeçmek.
3. Rū zerd ü mū sefid ü beden ḫaste cān zaʿīf
4. Geçmez dil-i siyāh yine iḥtişāmdan

18. **geçdük:**-*dü, -k*
Gazel 627
Mısra: **7**
Vazgeçmek.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

19. **geçmez:**-*mez*
Gazel 627
Mısra: **3**
Vazgeçmek.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

20. **geçemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 720
Mısra: **5**
Vazgeçmek.
5. Meşrebümdür geçemem nāle vü zār eylemeden
6. Mezheb-i ʿaşḳda feryāda mesāġ olmasa da

21. **geçerdi:**-*er, -di*
Gazel 845
Mısra: **11**
Vazgeçmek.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ḳaldı

22. **geçer:**-*er*
Gazel 869
Mısra: **5**
Vazgeçmek.
5. Ḫaṭ-āver olmaġıla dil geçer mi dilberden
6. Sevadkār ise de sīm-i ḫām alınmaz mı

23. **geçemem:**-*e, -me, -m*
Kaside 2
Mısra: **256**
Vazgeçmek.
255. Dāmen-ālūde-i ʿiṣyān o habīsüʾn-nefsem
256. Ki hevādan geçemem nārdan olsam da remād

24. **geçdi:**-*di*
Tarih 147
Mısra: **6**
Vazgeçmek.
5. Bedr-i ḥüsnüñde olan cünd-i ricālullahuñ
6. Es̱erin gördi ʿadū fikr-i ẓaferden geçdi

25. **geçdi:**-*di*
Tarih 147
Mısra: **12**
Vazgeçmek.
11. Ḥall-i eşkāli bedel ʾadd olunur cāʿizeye
12. Bunda dil dāʿiye-i sīm ile zerden geçdi

26. **geçmeġi:**-*meġ, -i*
Gazel 297
Mısra: **7**
Gitmek, uzaklaşmak.
7. Naʿrasız geçmeġi meh-pārelerün kūyından
8. Kesr-dādende-i nāmūs-ı melāmet bilürüz

27. **geçdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **3**
Gitmek, uzaklaşmak.
3. Geçdi sermā-yı sitem geldi bahār-ı rāḥat
4. İʿtidāl itdi çemen-ṣuffa-i eyyāma ḫırām

28. **geçer:**-*er*
Gazel 195
Mısra: **2**
Ardalanmak, ilerlemek.
1. Ne laʿlden ne ġonce ne gül-nārdan geçer
2. Söz bunda tengī-i leb-i dil-dārdan geçer

29. **geçmeyicek:**-*meyicek*
Gazel 573
Mısra: **11**
Ardalanmak, ilerlemek.
11. Ḳışrdan geçmeyicek lübbe ẓafer müşkildür
12. Ḳalʿa girmez ele fetḥ itmeyicek varoşın

30. **geçmekde:**-*mekde*
Gazel 804
Mısra: **10**
Ardalanmak, ilerlemek.
9. Biz ḫᵛāhiş-i metāʿ-ı iḳāmetdeyüz velī
10. Geçmekde kārvān-ı sinīn ü şuhūr ise

31. **geçen:**-*en*
Gazel 169
Mısra: **5**
Vaktin ilerlemesi.
5. Mülāzimetde geçen ʿömr kūy-ı dilberde
6. Recā-yı manṣıb-ı ümmīdün āsitānesidür

32. **geçmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 128
Mısra: **9**
Bir safhadan başka bir safhaya girmek, yeni bir safhaya başlamak, atlamak, bırakmak.
9. Nīrenglerle geçmededür ṭurma rengler
10. Destinde ḫūn-ı fitne ḥınā ṣūretindedür

33. **geçer:**-*er*
Gazel 195
Mısra: **10**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.
9. Dil-teşnegān-ı vuṣlata taʿn itme var mıdur
10. Ṣıḥḥatden özge ḫāṭır-ı bīmārdan geçer

34. **geç:**
Gazel 410
Mısra: **2**
Ardalanmak, ilerlemek.
1. Cemʿin idrāke çalış ḳaʿr-ı yem-i lāhutuñ
2. Farḳdan farḳını geç dāʾire-i nāsūtuñ

35. **geçmeġe:**-*me, -ġe*
Gazel 630
Mısra: **6**
Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
5. Āmāde iken māh gibi nāvek-i dil-dūz
6. Ḳādir mi felek geçmeġe pīrāhenümüzden

36. **geçmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 354
Mısra: **3**
Maruz kalmak, tecrübe etmek.
3. Ferāġ-ı pirehenin geçmeyince añlamadum
4. Ki ẕevḳ-bāfte-i ḳargāh-ı ʿuzlet imiş

37. **geçdük:**-*dü, -k*
Gazel 391
Mısra: **13**
Maruz kalmak, tecrübe etmek.
13. Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
14. Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ

38. **geçdi:**-*di*
Tarih 147
Mısra: **8**
Bir varlığı geride bırakmak, ondan önde olmak.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

39. **geç:**
Gazel 38
Mısra: **8**
Aşmak.
7. Olursun dāver-i fermān-revā-yı mülk-i āsāyiş
8. Hele bir kerre ser-ḥadd-i cedel-hīz-i fecādan geç

40. **geçse:**-*se*
Gazel 547
Mısra: **2**
Aşmak.
1. Dünyāyı ḫalās eyler idüm şūr u şerinden

2. Geçse felegüñ nāvek-i āhum siperinden

41. **geçse:**-*se*
Kaside 1
Mısra: **139**
Aşmak.
139. Eger leyl ü nehār āmed-şudında geçse miḳdārın
140. Ḥayāt-ı kāʾināta fāsidāt eylerdi istīlā

42. **geçe:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **226**
Yaşanmak, hissedilmek.
225. Biri birin başa her dem nüvīd-i fetḥ ü ẓafer
226. Geçe leyāli vü eyyāmı her zamān mesrūr

43. **geçesin:**-*e, -sin*
Kaside 9
Mısra: **50**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.
49. Şimdi nʾoldı ki bizi böyle ferāmūş itdüñ
50. Hiç umulmazdı ki bizden geçesin tā bu ḳadar

44. **geçen:**-*en*
Gazel 284
Mısra: **2**
Zaman bağlamında aşmak, geride bırakmak, harcamak.
1. Senüñçün itdügümüz āh u zārı biz bilürüz
2. Firak içinde geçen rüzgārı biz bilürüz

45. **geçer:**-*er*
Gazel 195
Mısra: **8**
Geçmek, takılmak.
7. Mıstar-keşīde safhadaki naẓm-ı ābdār
8. Lūʿlū-mis̱āl rişte-i hem-vārdan geçer

46. **geçer:**-*er*
Gazel 195
Mısra: **4**
Bir yerden başka bir yere gitmek.
3. Bir mihre ẕerreyüz ki fürūġ-ı cemālden
4. Kūyında mihr sāye-i dīvārdan geçer

47. **geçer:**-*er*
Gazel 195
Mısra: **6**
Bir yerden başka bir yere gitmek.
5. Olmaz resīde kimse ṣadā-yı derāsına
6. Sad-kārvān-ı nāle şeb-i tārdan geçer

48. **geçdi:**-*di*
Tarih 125
Mısra: **14**
Başkalarını geride bırakmak, onlardan daha ileride, daha üstün olmak.
13. Ḥarf-endāzluḳ idüp selefüñ menziline
14. Geçdi yigirmi sekiz kez o kemān-gīr-i veġā

49. **geçer:**-*er*
Gazel 195
Mısra: **14**
Gerçekleşmesi şarta bağlı olmak.
13. Ḳande bulur müsāʿade-i bāli Nābīyā
14. Pervānelik o şemʿa dil-i zardan geçer

50. **geçdi:**-*di*
Tarih 147
Mısra: **2**
Delip geçmek.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

51. **geç:**
Gazel 782
Mısra: **5**
Vazgeçmek, aşmak.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

52. **geçdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **303**
Geçmek, ilerlemek. (ömrün akıp gitmesi bağlamında).
303. Geçdi ʿömrüm firāḳ u ḥasret ile
304. Olmadum ser-firāz ẖilʿat ile

53. **geçdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **321**
Geçmek, ilerlemek. (ömrün akıp gitmesi bağlamında).
321. Geçdi ʿömrüm kitāb ile eks̱er
322. Dest-i ümmīde girmedi defter

54. **geçer:**-*er*
Tarih 121
Mısra: **8**
Bulanmak, bulaşmak, geçmek.
7. Her şemse-i gül-i dūẖtenün berg-i kemīni
8. Ṣūretkede-i çīne geçer reng-i ẖacālet

geçdi zamānum:
1. **geçdi zamānum:**
Gazel 445
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bizden geçti, yaşlandık bağlamında kullanılan deyim.
7. Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
8. Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

gece:
1. **gece:**
Tarih 76
Mısra: **15**
Gece.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daẖı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

2. **gece:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **15**
Gece.
15. Bir gece ol āṣaf-ı ʿālī-neseb
16. Eyledi bir encümen-i münteẖab

geçebil:
1. **geçebildük:**-*dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **10**
Cayabilmek, vazgeçebilmek.
9. Gehī visālin añup gāh bīm-i hicrini Nābī
10. Ne yārdan geçebildük ne ihtiyār idebildük

geçenler:
1. **geçenleri:**-*i*
Gazel 844
Mısra: **16**
Gelip geçenler, olup bitenler.
15. Teʿs̱īr-i iʿtidāl hevādan bulup necāt
16. Hep dest-bürd-i deyden unutdı geçenleri

geçilmez:
1. **geçilmez:**
Gazel 414
Mısra: **3**
Aşılmak, geçilmek.
3. Geçilmez seyl-i meyden itmedükçe ḳaldırım peydā
4. Şikest-i tevbeden rūz-ı nuẖistīninde şevvālüñ

geçin:
1. **geçin:**
Gazel 837
Mısra: **2**
Hayatını devam ettirmek, yaşamak.
1. Olma bir loḳma içün ehl-i şikem cīm gibi
2. Meclis-i dehrde leb-beste geçin mīm gibi

2. **geçinen:**-*en*
Gazel 831
Mısra: **10**
.... iddiasında bulunmak.
9. Nasibi ʿarṣa-i ʿālemde sīne dögmekdür
10. Uṣūl ile geçinen kimsenüñ neḳāre gibi

3. **geçinürken:**-*ür, -ken*
Tarih 69
Mısra: **10**
(Kendisi için) öyle olduğu izlenimi vermeye çalışmak; ... gibi saymak; ... gibi görmek; taslamak.
9. Żarurī eyledi rubāhveş emānı penāh
10. O şīr-seg geçinürken bu ʿarṣagehde esed

geçir:
1. **geçirdi:**-*di*
Gazel 843

Mısra: **13**
Geçirmek (zamanı geçirmek bağlamında).
13. Geçirdi çāşnī-gīr-i felek ol deñlü vaḳtin kim
14. Nevāl-i ārzū meydāna geldi iştihā gitdi

geçmiş:
1. **geçmiş:**
Gazel 60
Mısra: **10**
Eski, geride kalmış, mazi.
9. Ḫaṭ-ı nev-ḫīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

geçür:
1. **geçürdük:***-dü, -k*
Gazel 391
Mısra: **11**
Geçirmek (fırsatı kaçırmamak bağlamında).
11. Geçürdük devlet-i eyyām-ı ḥüsni bilmedük gitdi
12. Ki ārāyiş virür şān-ı cemāle dil-nevāz olmaḳ

gedā:
1. **gedā:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Dilenci, fakir.
7. Sipāh u memlekete ihtiyacı s̱ābit iken
8. Mülūk-ı ʿālem-i ṣūret gedā degül de nedür

2. **gedā:**
Gazel 265
Mısra: **10**
Dilenci, fakir.
9. Egerçi ẓıllı gedādan ziyādedür ammā
10. Ḥarīṣ-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

3. **gedādur:***-dur*
Gazel 607
Mısra: **11**
Dilenci, fakir.
11. Ġınā-yı ṭabʿuma nisbet gedādur ey Nābī
12. Niyāz-ı nāle iden ḥasret-i zebānından

4. **gedālardan:***-lar, -dan*
Gazel 623
Mısra: **7**
Dilenci, fakir.
7. Meġer būy-ı dil-āvīzin diriġ eyler gedālardan
8. Ki geldükçe ṣabā zülfin perīşān gösterür kendin

5. **gedālara:***-lar, -a*
Gazel 726
Mısra: **11**
Dilenci, fakir.
11. Eyle gehī nigāh-ı mürüvvet gedālara
12. Ey şūḫ-ı ḫayr-ḫ∨āh murāduñ s̱evāb ise

6. **gedālardan:***-lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **4**
Dilenci, fakir.
3. Ṭursa dil-ḫ∨āh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

7. **gedā:**
Gazel 862
Mısra: **14**
Dilenci, fakir.
13. Gelürdi keffe-i iḳbāle rācih ey Nābī
14. Gedā muvāzene eylerse bī-nevālıġını

8. **geda:**
Kaside 10
Mısra: **49**
Dilenci, fakir.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

9. **gedāya:***-y, -a*
Kaside 10
Mısra: **48**
Dilenci, fakir.
47. Zamān-ı luṭfı ġınā-baḫş-ı ehl-i faḳr olalı
48. Gedāya āh çeker şimdi sāye-i dīvār

10. **gedāya:***-y, -a*
Kaside 10
Mısra: **50**
Dilenci, fakir.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

11. **gedāyı:***-yı*
Gazel 245
Mısra: **12**
Dilenci, fakir.
11. Āb-ı rūy istersen ol destüñ gibi ḫam-geşte-kad
12. Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur

12. **gedādan:***-dan*
Gazel 265
Mısra: **9**
Dilenci, fakir.
9. Egerçi ẓıllı gedādan ziyādedür ammā
10. Ḥarīṣ-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

13. **gedāya:***-y, -a*
Gazel 525
Mısra: **9**
Dilenci, fakir.
9. Ḥarām olsun dimişsüñ ben gedāya niʿmet-i vaṣluñ
10. Bu vażʿı ṭoġrısı ey şūḫ-ı fettānum ḥelāl itmem

14. **gedādur:***-dur*
Gazel 229
Mısra: **6**
Dilenci, fakir.
5. Dök naḳd-ı sirişkün ser-i kūyında nigārun
6. Tā müdde ʿiyān saña gedādur dimesünler

gedā eyleyelüm:
1. **gedā eyleyelüm:***-y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dilenci, kul yapmak.
7. Leb-i lebbeyk-zen ü çeşm-i sirişk-efşānı
8. Küçe-i ḫ∨āhiş-i raḥmetde gedā eyleyelüm

gedālıcuḳ:
1. **gedālıcuḳ:**
Gazel 392
Mısra: **4**
Fakirlik, kimsesizlik.
3. İtmez zekāt-ı ḥüsnini ol māh-rū diriġ
4. Kūyında irtikāb olınursa gedālıcuḳ

gedālıġ:
1. **gedālıġadur:***-a, -dur*
Gazel 196
Mısra: **1**
Kulluk, kölelik.
1. Derūñde gerdişümüz ṣanma kim gedālıġadur
2. Ümīdümüz bu bahāneyle āşīnālıġadur
2. **gedālıġumuz:***-u, -muz*
Gazel 305
Mısra: **2**
Kulluk, kölelik.
1. Degül denāʾetümüzden bürehne-pālıġumuz
2. Ġınā-yı Ḥaḳdur iden iḳtiżā gedālıġumuz

3. **gedālıġa:***-a*
Gazel 692
Mısra: **1**
Kulluk, kölelik.
1. Kūyında gāh niyyet-i gerdiş gedālıġa
2. Ümmīddür vesīle ola aşinalıġa

4. **gedālıġa:***-a*
Gazel 768
Mısra: **1**
Kulluk, kölelik II Dilencilik.
1. Kūyında itmedükçe taḥammül gedālıġa
2. Kimdür ʿaceb vesile bulan aşinalıġa

gedā-yı ʿaşḳ:
1. **gedā-yı ʿaşḳ:**
Gazel 392
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşk dilencisi, sevgiliden meded uman âşık.
5. Eylerse heft cāmesini pāre pāre çerḫ
6. Girmez gedā-yı ʿaşḳ eline bir ʿabālıcuḳ

gedā-yı bī-zād:
1. **gedā-yı bī-zād:**
Kaside 2
Mısra: **30**

Kelime Tipi: -
Yiyeceği olmayan dilenci.
29. Bu niʿam-ḫāne-i ḥikmetde ʿaceb ḥāletdür
30. Biri ṣulṭān-ı cihān biri gedā-yı bī-zād

gedā-yı gül:
1. **gedā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Gülün kölesi, kulu.
19. Dökdi sabā piyālesine naḳd-i şebnemi
20. Kāse be-dest nergis olınca gedā-yı gül

gedā-yı kāse der-kef:
1. **gedā-yı kāse der-kef:**
Kaside 1
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Elinde kase olan dilenci.
79. İdüp yirlü yirinde kārgāh-ı ḥikmetin tertīb
80. Kimin itmiş gedā-yı kāse der-kef kimisin iġnā

gedā-yı kūçe-neverd-i melāmetüñ:
1. **gedā-yı kūçe-neverd-i melāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 247
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayıplama, azarlama pazarının zavallı gezeni.
11. Nābī gedā-yı kūçe-neverd-i melāmetüñ
12. Şān u şükūhı bī-ser ü sāmānlıġındadur

gediġ:
1. **gediġin:**-*in*
Tarih 70
Mısra: **4**
Yüksek yer, tepe (Makam bağlamında).
3. Hātif-i ġayb didi ḫande-künān tārīḫin
4. Geldi aldı gediġin Ḳarakulak Arslānuñ

gedikli çāvuşdur:
1. **gedikli çāvuşdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **200**
Kelime Tipi: -
Eskiden Divan-ı Hümayun çavuşlarının en kıdemlisine verilen unvan.
199. Şāhsār üzre nālesi ḫoşdur
200. Murġ-ı gülşen gedikli çāvuşdur

gedū-yı istidrāc:
1. **gedū-yı istidrāc:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Derece derece, büyük bir hızla büyüyen kabak bitkisi.
7. Kemīne ṣarṣar-ı idbāra pāydār olamaz
8. Çenār-ı çerḫe çıḳarsa gedū-yı istidrāc

geh:
1. **geh:**
Gazel 40
Mısra: **14**
Bazen, ara sıra.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

2. **geh:**
Gazel 42
Mısra: **11**
Bazen, ara sıra.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaṣm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

3. **geh:**
Gazel 576
Mısra: **5**
Bazen, ara sıra.
5. Geh yeʾs deler kīse-i ümmīdümi yoḫsa
6. Fariġ miyüz ol naḳd-i ümīdüñ ṭalebinden

4. **geh:**
Gazel 691
Mısra: **1**
Bazen, ara sıra.
1. Olmaḳla geh bulunduġı bezm-i şarābda
2. Āmādedür ʿaẕāb-ı cehennem kebābda

geh gāh:
1. **geh gāh:**
Gazel 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bazen ... bazen ..., kimi zaman ... kimi zaman...
1. Naḳş-ı ẓuhūr ṣanma ki bī-ihtilāf olur
2. Cūy-ı vücūd geh bulanur gāh ṣāf olur

2. **geh gāh:**
Gazel 489
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bazen ... bazen ..., kimi zaman ... kimi zaman...
13. Rindi vü zühde meylinün ās̱ārıdur kʾolur
14. Geh şişe gāh gūşe-i destār cāy-ı gül

3. **geh gāh:**
Gazel 582
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen ... bazen ..., kimi zaman ... kimi zaman...
1. Defʿ eyle meded sākī bu derd-i seri benden
2. Geh gāh dirīġ eyleme bir sāġarı benden

4. **geh gāh:**
Kaside 24
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen ... bazen ..., kimi zaman ... kimi zaman...
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

geh gāhī:
1. **geh gāhī:**
Gazel 179
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bazen ... bazen ..., kimi zaman ... kimi zaman...
5. Geh bülendi pest ider gāhī ider pesti bülend
6. Muḳtežā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ʿālem böyledür

geh geh:
1. **geh geh:**
Gazel 791
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
3. Ey eşk ḳo menʿ itme dīvāne göñül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

2. **geh geh:**
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bazen... bazen...
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

3. **geh geh:**
Gazel 237
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bazen... bazen...
9. Geh luṭf u geh ʿiṭābuñ ile eglenür göñül
10. Nābī gibi benüm daḫı rūz u şebüm budur

4. **geh geh:**
Gazel 444
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaḫmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

5. **geh geh:**
Gazel 565
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
1. Geh çerḫ ile geh ṭāliʿ ile ceng ü cedelden
2. Ḥüsn-i ʿamele el mi deġer gelse de elden

6. **geh geh:**
Gazel 682
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
3. ʿAḳlına Mecnūnlaruñ taḥsīn ki ketm-i rāz idüp
4. Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese

7. **geh geh:**
Gazel 684
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
5. Meh Ḳahramān-ı çerḫüñ elinde ne ḫoş döner
6. Geh ṣārim-i sefīdine geh dūr-bāşına

8. **geh geh:**
Gazel 850
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
31. Oldı gönlüm Nābiyā bāzīçe-i emvāc-ı ġam
32. Çalkanur geh yeʾs ü geh ümmīd ile deryā gibi

9. **geh geh:**
Kaside 12
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
23. Meclis-i ʿālemi geh rūşen u geh tār eyler
24. Budur āyīn-i niẓām-ı felek-i nā-fercām

10. **geh geh:**
Tarih 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

geh geh geh:
1. **geh geh geh:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
3. Geh kemān-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ġam
4. ʿĀşıḳ-ı fersūde-bāzū çekmedüḳ miḥnet mi var

geh gehī:
1. **geh gehī:**
Gazel 164
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen... bazen (de)...
3. Hep sözledür şikest-i dil ü merhem-i derūn
4. Geh seng olur maḳāl gehī mūmiyālanur

2. **geh gehī:**
Gazel 753
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazen... bazen (de)...
9. Ṣūrāhī geh düşe āb-ı ruḫ-ı rindi ider rīzān
10. Gehī güstāḫlıḳ eyler ẓuhūr ādāb şeklinde

geh gehī geh:
1. **geh gehī geh:**
Gazel 248
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

geh gehī gehī:
1. **geh gehī gehī:**
Gazel 460
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kimi….kimi..kimi, kâh..kâh….kâh.
13. Geh cerīme gehī iḥsān ü gehī ḳıymet olur
14. Görecekdür ne ise ḫaṭṭ-ı cebīni deremüñ

geh mest ü gāh maḫmūr:
1. **geh mest ü gāh maḫmūr:**
Gazel 328
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bazen sarhoş bazen mahmur.
13. Erbāb-ı bezm Nābī geh mest ü gāh maḫmūr
14. Bu derd-i ser nedendür ḫumḫāneler de bilmez

gehī:
1. **gehī:**
Gazel 104
Mısra: **6**
Bazen, ara sıra.
5. Bilā-taʿab olur efrūhte çerāġ-ı ümīd
6. Gehī düşer ki nefes vaḳtine müṣādif olur

2. **gehī:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Bazen, ara sıra.
9. Mizaçlarda zuhūr-ı ʾillet gehī Nābī
10. Lisān-ı ḥāl ile tefhīm-i ḳadr-i ṣıḥḥatdür

3. **gehī:**
Gazel 71
Mısra: **5**
Bazen, ara sıra.
5. Gehī bī-iḫtiyār üftādelikler pāy-ı dildāre
6. Degül küstāḫlıḳdan līk dermānsızluġumdandur

4. **gehī:**
Gazel 115
Mısra: **5**
Bazen, ara sıra.
5. Ey dil gehī cefā ile de yoḳlamak seni
6. Cānāneden riʿāyet-i ḫāṭır degül midür

5. **gehī:**
Gazel 115
Mısra: **11**
Bazen, ara sıra.
11. Dilden gehī nevāzişüni eyleme diriġ
12. Kuyuñda bir ġarīb müsāfir degül midür

6. **gehī:**
Gazel 164
Mısra: **6**
Bazen, ara sıra.
5. Biz görmedük görenlere de rāst gelmedük
6. Kim diyeler ki ġam da gehī bī-vefālanur

7. **gehī:**
Gazel 164
Mısra: **10**
Bazen, ara sıra.
9. Defʿ-i belāya çünki taṣadduḳ vesīledür
10. Muḥtāc Nābīyā gehī ḥācet-revālanur

8. **gehī:**
Gazel 460
Mısra: **10**
Bazen, ara sıra.
9. Yidügi ṣadme-i sad-gūne telāfīleridür
10. Pāy-ı ḫubāna gehī mālisi naḳş-ı ḳademüñ

9. **gehī:**
Gazel 561
Mısra: **2**
Bazen, ara sıra.
1. Taṣaddur itse ne ġam rinde cāhil-i ḫod-bīn
2. Gehī tefevvuḳ ider baḥre keştī-i sergīn

10. **gehī:**
Gazel 726
Mısra: **11**
Bazen, ara sıra.
11. Eyle gehī nigāh-ı mürüvvet gedālara
12. Ey şūḫ-ı ḫayr-ḫ∨āh murāduñ s̱evāb ise

11. **gehī:**
Gazel 727
Mısra: **9**
Bazen, ara sıra.
9. Gehī ayāga çalarlar metāʿ-ı rāyic iken
10. Taḥammül itmede ammā ʿacībdür lūle

12. **gehi:**
Gazel 770
Mısra: **10**
Bazen, ara sıra.
9. Yeʾs līmānı uçar dāʾire-i çeşminde
10. Nābiyā dil gehi ṭūfan-keş-i āmāl olsa

13. **gehī:**
Gazel 817
Mısra: **6**
Bazen, ara sıra.
5. Sirişk-i dīde-i taḳlīd cūy-ı Nīl ise de
6. Olur gehī hedef-i tīr-i tīz-i istiġnā

gehī gāh:
1. **gehī gāh:**
Gazel 450
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kah...kah, kimi... kimi, bazı... bazı.
9. Gehī visālin añup gāh bīm-i hicrini Nābī
10. Ne yārdan geçebildük ne ihtiyār idebildük

gehī gāhi:
1. **gehī gāhī:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gâh...gâh. Bazen...bazen.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subḥa-i ṣad-dāne devr eyler

2. **gehī gāhi:**
Kaside 7
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gâh...gâh. Bazen...bazen.
53. Budur ʾaṭiyye-i dīvān-ḫāne-i ḳısmet
54. Gehī pelās-ı kühen gāhi ḫilʿat-ı semmūr

gehī gehī:
1. **gehī gehī:**
Gazel 104
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kimi....kimi, bazen...bazen.
9. Ḳarār-dāde degül rūzgāruñ etvārı
10. Gehī muvāfıḳ olursa gehī muḫālif olur

2. **gehī gehī:**
Gazel 210
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi....kimi, bazen...bazen.
1. Gehī sifāl ü gehī cām-ı zer çekilmişdür
2. Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür

3. **gehī gehi:**
Gazel 727
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi....kimi, bazen...bazen.
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

4. **gehī gehī:**
Kaside 7
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi....kimi, bazen...bazen.
49. Olur bu menzil-i nā-ber-ḳarār-ı süst-esās
50. Gehī girīve-i mātem gehī nişīmen-i sūr

gehvāre:
1. **gehvāre:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Beşik.
9. Āġūş-ı vaṣla almış o ṭıflı şeb-i viṣāl
10. Gehvāre gibi ʿāşıḳ-ı rüsvā gelür gider

2. **gehvāremüz:***-müz*
Gazel 282
Mısra: **6**
Beşik.
5. Ṭıfl iken gelmezdi fikr-i kāmetiyle çeşme ḫᵛāb
6. Olmasa serv ü ṣanavberden eger gehvāremüz

3. **gehvāresini:***-si, -n, -i*
Gazel 493
Mısra: **5**
Beşik.
5. Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
6. Ammā ki gele ḫᵛābı ḥırām eyledi bülbül

4. **gehvāre:**
Tarih 57
Mısra: **6**
Beşik.
5. Öyle ṭıfl-ı nāz-perver kim sezā olsa aña
6. Māh-ı nev gehvāre dāye āftāb-ı nīm-rūz

5. **gehvāre:**
Tarih 116
Mısra: **24**
Beşik.
23. O ṭıfl-ı nāz-perverde kemāl-i iḥtirāmından
24. ʿArūs-ı mihr inüp gehvāre cünbān olsa elyaḳdur

gehvāre-i gerdān:
1. **gehvāre-i gerdān:**
Tarih 76
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Felek beşiği.
13. Gelelden cünbişe gehvāre-i gerdān ṣalınmış mı
14. Aña mānend bir şehzāde-i meh-rūy-ı nāzende

gehvāre-i gūş:
1. **gehvāre-i gūş:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Beşiğe benzeyen kulak/kulak kepçesi.
11. Gehvāre-i gūş içre varur ḫᵛāb-ı ferāġa
12. Eṭfāl-i tekellüm ki ciger-gūşe-i lebdür

gel:
1. **gelse:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Miḥnet-ābād-ı dile gelse sürūr itmez ḳarār
4. Bir nefes gūyā meserret ḍayf-ı rāhildür baña

2. **geldüñ:***-dü, -ñ*
Gazel 27
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Nābī neye geldüñ ne ṭurursuñ bu maḳāma
10. Var bārgeh-i Ḫalıḳʾa kesb-i derecāt it

3. **gelür:***-ür*
Gazel 29
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Ayīne-i idrāküñi ṣāf eyle sivādan
8. Mihmān mı gelür ḫāne-i nā-pāke ḥicāb it

4. **gelür:***-ür*
Gazel 39
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Baṣṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāy-būs içün
4. Birbirini başup gelür ey meh kenāra mevc

5. **geldügi:***-dügi*
Gazel 44
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Dehrden oldı meġer ṭay-şude eyyām-ı feraḥ
2. Gerdişe geldügi yoḳ ḫaylī zamān cām-ı feraḥ

6. **gele:***-e*
Gazel 47
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim
8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

7. **gelen:***-en*
Gazel 48
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Gelen mihmānın eyler sīr-çeşm-i niʿmet-i vaḥdet
4. Fenā ṣaḥnında ḫᵛān-ı mā-ḥażardur ḥalḳa-i tevḥīd

8. **gelmeyince:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Ey meh leyāl-i vesvese-hīz-i firāḳda
4. Sen gelmeyince ḫāṭıra görsen neler gelür

9. **gelür:***-ür*
Gazel 59
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Şevḳ-i ruḫuñla dīdeye feyż-i seher gelür

2. Fikr-i ḫaṭuñla murġ-ı dile bāl ü per gelür

10. **gelür:***-ür*
Gazel 59
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Bir ʿarṣada muraḫḫas- pervāzdur gönül
6. Kim murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh beste-per gelür

11. **gelür:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Lez̠z̠etden olma telḫī-i ẓāhirle nā-ümīd
8. Deryā ile sefine sefine şeker gelür

12. **gelür:***-ür*
Gazel 59
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Bu kārgāh-ı ʿadl-ı İlāhīde Nābīyā
10. ʿIyş ü keder muḥasebede ser-be-ser gelür

13. **gelür:***-ür*
Gazel 62
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ne çerḫ-i ḥüsne senüñ gibi māh-pāre gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa benüm gibi nābe-çāre gelür

14. **gelür:***-ür*
Gazel 62
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Ne dem ki fikr-i nevāziş derūn-ı yāre gelür
4. Ḫayāli müjde-i ṭabʿ-ı ümīdvāre gelür

15. **gelür:***-ür*
Gazel 62
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Bisāt-i māliş-i rūyiyle cānib-i pādan
6. ʿAḳib-i bezmde çārūb iʿtizāre gelür

16. **gelür:***-ür*
Gazel 62
Mısra: **14**
Gelmek.
13. Atar kenāreye baḥr-ı muḥīt-i raḥmetden
14. O mevc-i yeʾs ki ṭabʿ-ı günāhkāre gelür

17. **gelür:***-ür*
Gazel 62
Mısra: **16**
Gelmek.
15. Degül meʾāli tecezzī-pez̠īr ey Nābī
16. Egerçi ṣūret-i elfāẓ pāre pāre gelür

18. **gelse:***-se*
Gazel 112
Mısra: **17**
Gelmek.
17. Viṣāle gelse bile kārı yār-ı bed-ḫūnuñ
18. Müʿāḫez̠āt-ı kühen-mācerā degül de nedür

19. **gelmiş:***-miş*
Gazel 118
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Nice erbāb-ı kerem gelmiş iken dehre henüz
8. Sikke-i luṭf u kerem nām-zed-i Ḥātimʾdür

20. **gelen:***-en*
Gazel 134
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Beñzer egerçi ḳubbe-i germ-ābe cāmiʿe
8. Germ-ābeye velīk gelen bī-vüzū gelür

21. **gelür:***-ür*
Gazel 134
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ne bāġ-ı ḥüsne saña bedel tāze-rū gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa baña bedel tāze-gū gelür

22. **gelür:***-ür*
Gazel 134
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Bālīn-i penbenāk-i sürīn-i semīninüñ
4. Gördükçe lerzişin leb-i emvāta şu gelür

23. **gelür:***-ür*
Gazel 134
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Beñzer egerçi ḳubbe-i germ-ābe cāmiʿe
8. Germ-ābeye velīk gelen bī-vüzū gelür

24. **gelür:***-ür*
Gazel 134
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ḫāṭıra çoḳ ārzū gelür

25. **gelür:***-ür*
Gazel 135
Mısra: **11**
Gelmek.
11. Ol meh gelür mi seyr idelüm meclise bu şeb
12. Bed-ʿahdüñ imtiḥānı vefādārlıḳdadur

26. **gelür:***-ür*
Gazel 164
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ḥāk-i Ḥarem ki ʿizzet ile kīmyālanur
2. Ammā ki rüzgār gelür kim hevālanur

27. **geldi:***-di*
Gazel 165
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫ∨āce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

28. **geldi:***-di*
Gazel 181
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Nābī ḫayāl-i māh-ruḫān toldı sineye
10. Gūyā ki geldi mektebe ḫūbān birer birer

29. **gel:**
Gazel 182
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Gel ey nesīm-i ṣabā ḫaṭṭ-ı yārdan ne ḫaber
2. Gelür mi kāfıle-i müşg-bārdan ne ḫaber

30. **gelür:***-ür*
Gazel 182
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Gel ey nesīm-i ṣabā ḫaṭṭ-ı yārdan ne ḫaber
2. Gelür mi kāfıle-i müşg-bārdan ne ḫaber

31. **gelmede:***-me, -de*
Gazel 184
Mısra: **14**
Gelmek.
13. Ṣad-sāle pīri āb u hevāsı cüvān ider
14. Ādem bu kūha gelmede bī-iḫtiyār olur

32. **gelen:***-en*
Gazel 187
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

33. **gelür:***-ür*
Gazel 187
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Kim ki mekr-i zen-i dünyāya zebūn olmaz ise
6. Rezmgāh-ı feleġe merd gelür merd gider

34. **gelür:***-ür*
Gazel 187
Mısra: **14**
Gelmek.
13. ʿAşḳ iklīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

35. **gelmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 255
Mısra: **13**
Gelmek.

13. Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nābīyā
14. Āyīnede görür gören ancaḳ naẓīrümüz

36. **gelemez:**-*e, -mez*
Gazel 262
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Leb-i cānāna mey-i nāb ber-ā-ber gelemez
2. Āb-ı ḥayvānla zehr-āb ber-ā-ber gelemez

37. **gelemez:**-*e, -mez*
Gazel 262
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Leb-i cānāna mey-i nāb ber-ā-ber gelemez
2. Āb-ı ḥayvānla zehr-āb ber-ā-ber gelemez

38. **gelemez:**-*e, -mez*
Gazel 262
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Farḳı yerden göġe dek ʿulvī ile şüflīnün
4. Ḥalḳa-i hāleye gird-āb ber-ā-ber gelemez

39. **gelemez:**-*e, -mez*
Gazel 262
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Nisbet-i şirket-i nevʿi arada ṣābit iken
6. ʿUlemā kısmına küttāb ber-ā-ber gelemez

40. **gelmez:**-*mez*
Gazel 278
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Şöhreti māl iledür maʿbed-i īslāmuñ da
12. Camiʿ-i köhne-i bī-vaḳfa cemāʿat gelmez

41. **gelmez:**-*mez*
Gazel 278
Mısra: **14**
Gelmek.
13. Ne ḳadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābī
14. Eyleyen kūy-ı dil-ārāda iḳāmet gelmez

42. **gelmez:**-*mez*
Gazel 295
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Lez̠z̠et-perest-i sīne ḥüsn-i gelūyı bilmez
10. Hep sākin-i Sitānbul seyr-i hiṣāra gelmez

43. **gelmez:**-*mez*
Gazel 295
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Meyḫāneden tevaḳḳuʿ bī-neng ü nāmlıḳdur
12. Kimse bu kūya kesb-i nāmus u ʿāra gelmez

44. **gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ṣūretā biz gerçi bu bezme muʿaḫḫar gelmişüz
2. Līk ṣubḥ-ı āferīnişle berāber gelmişüz

45. **gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Gerçi ḫayr ü şer meyānında muḫayyer gelmişüz
4. Līk maʿnen ḥükm-i taḳdīre musaḫḫar gelmişüz

46. **gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Gerçi ḫayr ü şer meyānında muḫayyer gelmişüz
4. Līk maʿnen ḥükm-i taḳdīre musaḫḫar gelmişüz

47. **gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Seylveş bizde küdūret ḫākdandur yoḫsa biz
6. Sūy-ı bālādan bu ḫāke nā-mükedder gelmişüz

48. **gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylık vadisine
12. Yoḫsa naḳşuz maʿnī-i naḳḳāşa maẓhar gelmişüz

49. **gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **14**
Gelmek.
13. İtdi ḫaṭṭ şeklinde mirʾat-ı cemālinde bizdedür
14. Ḥayf kim biz pīşgāh-ı yāre muġber gelmişüz

50. **geldük:**-*dü, -k*
Gazel 345
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Bir devrde geldük ki ʿazīzān unudulmış
2. Ṭutmış yirini ḫurd ü büzürgān unudulmış

51. **geldük:**-*dü, -k*
Gazel 359
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
2. Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş

52. **gelmeden:**-*me, -den*
Gazel 365
Mısra: **13**
Gelmek.
13. Gelmeden Nābī bu mihmān-ḫāne-i bī-rāḥata
14. Şehr-i aṣla vaṣl içün ṭayy-ı menāzildür ġaraż

53. **gelür:**-*ür*
Gazel 392
Mısra: **22**
Gelmek.
21. Nābī ne deñlü māniʿ-i rızḳ olsa da baña
22. Müşkilter-i umūr gelür bī-ḥayālıcuḳ

54. **gelince:**-*ince*
Gazel 421
Mısra: **17**
Gelmek.
17. Gelince söz bu ḳumāş üzre gelse pervāze
18. Ki lāne-zādesidür bir ferīd-i eyyāmuñ

55. **gelse:**-*se*
Gazel 421
Mısra: **17**
Gelmek.
17. Gelince söz bu ḳumāş üzre gelse pervāze
18. Ki lāne-zādesidür bir ferīd-i eyyāmuñ

56. **gelür:**-*ür*
Gazel 421
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
6. Gelür dimāġa güşād āḫirinde zükāmuñ

57. **geldi:**-*di*
Gazel 445
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

58. **gelen:**-*en*
Gazel 460
Mısra: **18**
Gelmek.
17. Kisve-i zehrde tiryāḳı ider çihre-nümā
18. Nābiyā ʿöz̠re gelen ʿākibetinde sitemüñ

59. **gelecek:**-*ecek*
Gazel 475
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūk-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

60. **gelürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Ey nāme sen ol māh-likādan mı gelürsin

2. Ey hüdhüd-i ümmīd Sebādan mı gelürsin

61. **gelürsin:***-ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ey nāme sen ol māh-likādan mı gelürsin
2. Ey hüdhüd-i ümmīd Sebādan mı gelürsin

62. **gelürsin:***-ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Ālūde-i hūndur yine dāmān ü giribān
4. Ey ġamze-i hūn-ḫ∨ār ġazadan mı gelürsin

63. **gelürsin:**
Gazel 654
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Teşrife bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
6. Ey ḫ∨āb-ı siyeh-baḫt ʿişādan mı gelürsin

64. **gelürsin:***-ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Şevḳuñ var alup satmaġa erbāb-ı niyāzı
8. Sūdāgeri-i sūk-ı Mināʾdan mı gelürsin

65. **gelürsin:***-ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Bu secde-i bīhūde nedür her ḳademüñde
10. Ey ḫāme-i bī-maġz liḳādan mı gelürsin

66. **gelürsin:***-ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Her bir bün-i mūyından akar āb-ı leṭāfet
12. Deryā-yı melāhatde şinādan mı gelürsin

67. **gelürsin:***-ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **14**
Gelmek.
13. İtmiş saña dil-ḫastelerüñ ḥāleti teʾs̱īr
14. Ey çeşm-i siyeh dārüʾş-şifādan mı gelürsin

68. **gelürsin:***-ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **16**
Gelmek.
15. Vāʿiẓ bizi tahvīf ile teşvişe düşürme
16. Sen maḥkeme-i rūz-ı cezādan mı gelürsin

69. **gelürsin:***-ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **18**
Gelmek.
17. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
18. Taḥrīk-i ġazabdan mı recādan mı gelürsin

70. **gelürsin:***-ür, -sin*
Gazel 654
Mısra: **20**
Gelmek.
19. Nābi ġazeli gibi ḫoş-āyendeligün var
20. Ey bād-ı revān-baḫş Ruhāʾdan mı gelürsin

71. **geldi:***-di*
Gazel 773
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Baḥr-ı sefīde geldi güm oldu yem-i siyah
2. ʿAfv-ı Ḫudāya nisbet ile böyledür günah

72. **gelürdi:***-ür, -di*
Gazel 824
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Çoḳdan gelürdi meclise ḫurşīde eylesek
10. Taḥṣīl-i vaṣla itdügümüz cüst-cūları

73. **geldi:***-di*
Gazel 869
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Bahār geldi yine deste cām alınmaz mı
2. O ġonceden bu havālarda kām alınmaz mı

74. **gelmemegle:***-me, -meg, -le*
Tarih 51
Mısra: **41**
Gelmek.
41. Vüzerā gelmemegle meşṭādan
42. Olmış idi ḫarāb ü būm-nişīn

75. **gelmese:***-me, -se*
Gazel 225
Mısra: **3**
Gelmek, ortaya çıkmak.
3. O gelmese nʾola zaḫm-ı derūn-ı ehl-i derūn
4. Ki zaḫmı āyīnenüñ nā-pezīr-i merhemdür

76. **gelmek:***-mek*
Gazel 811
Mısra: **12**
Gelmek, ortaya çıkmak.
11. Hezārūn āferīn ṣad-gūne taḥsīn desti var olsun
12. Ne gelmişdür ne gelmek muḥtemeldür mis̱li bu fende

77. **gelmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 811
Mısra: **12**
Gelmek, ortaya çıkmak.
11. Hezārūn āferīn ṣad-gūne taḥsīn desti var olsun
12. Ne gelmişdür ne gelmek muḥtemeldür mis̱li bu fende

78. **geldi:***-di*
Tarih 40
Mısra: **3**
Gelmek, ortaya çıkmak.
3. Geldi bir hātif didi tārīḫ-i sāl-i fevtini
4. Ḥacı İbrāhīmʾe firdevs-i berīn ola maḳām

79. **geldi:***-di*
Gazel 26
Mısra: **8**
Görünmek, zannolunmak.
7. İtdüm ḳatı çoḳ ʿarṣa-i iḳbāl ile taḫmīn
8. Geldi baña vāsiʿ yine meydān-ı ḳanāʿat

80. **gelür:***-ür*
Gazel 162
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Gelür āmīhte āvāze-i eṭfāl-i hevā
8. Ḫ∨āce-i ders-i ġamuñ ḫāne-i dil mektebidür

81. **gelür:***-ür*
Gazel 163
Mısra: **5**
Gelmek.
5. Ḫalvetkede-i ḳalbe ḫayālüñ gelür ammā
6. Dīvān-ı ḥaḳīḳatde mecāzuñ yiri yoḳdur

82. **gelmeden:***-me, -den*
Gazel 225
Mısra: **5**
Gelmek.
5. Ḫadengi gelmeden eyler göñülde zaḫmı ẓuhūr
6. Güli bu bāġ-ı ġamuñ ġonceden muḳaddemdür

83. **gelür:***-ür*
Gazel 436
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Mīzān-ı iʿtibārda nāḳıṣ gelür baña
4. Vażʿı çekilmez oldı diyenler zamānenüñ

84. **gelsün:***-sün*
Gazel 453
Mısra: **2**
Gelmek.
1. O şūḫ-ı māh-rūyı ten-i dāġdāra çek
2. Gelsün mis̱āl-i gül ṭaraf-ı lālezāra çek

85. **gelmiş:***-miş*
Gazel 478
Mısra: **11**
Gelmek.
11. Nābī fesād gelmiş anuñ da dimaġına
12. Bezm-i suḫanda bīhude-gūdur benümle dil

86. **geldi:***-di*
Gazel 493
Mısra: **9**
Gelmek.

9. Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemenden didi Nābī
10. Ḫāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül

87. **gelmede:**-*mede*
Gazel 500
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Gelmede būy-ı vefa ġonce-i gül-rūlardan
4. Bülbül-i şūrideveş kārı penāh itmeyelüm

88. **geldi:**-*di*
Gazel 537
Mısra: **13**
Gelmek.
13. İşte geldi Nābī-i dil-ḫaste ḫāk-i pāyuña
14. Eyle zaḫm-ı cürmine luṭfuña merhem eʾs-selām

89. **gelen:**-*en*
Gazel 578
Mısra: **16**
Gelmek.
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

90. **geldüm:**-*dü, -m*
Gazel 583
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Egerçi bir yire geldüm o şūḫ ile ammā
4. Niyāzmend-i viṣāl olmadum ḥicābumdan

91. **gelür:**-*ür*
Gazel 583
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes rast söyle ey dem-i ṣubḥ
6. Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan

92. **gelmesi:**-*me, -si*
Gazel 591
Mısra: **2**
Gelmek.
1. O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün
2. Gelmesi şevḳi ile meclise zīnet gelsün

93. **gelsün:**-*sün*
Gazel 591
Mısra: **1**
Gelmek.
1. O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün
2. Gelmesi şevḳi ile meclise zīnet gelsün

94. **gelsün:**-*sün*
Gazel 591
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Ḳorḳaram tevbeyi āba düşürürsün zāhid
4. Hele hengām-ı çemen mevsim-i ʿişret gelsün

95. **gelsün:**-*sün*
Gazel 591
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Dirler aġyārı meẕemmet nemek-i meclisdür
12. Biz de ġıybet idelüm meclise leẕẕet gelsün

96. **gelsün:**-*sün*
Gazel 591
Mısra: **14**
Gelmek.
13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

97. **geldi:**-*di*
Gazel 605
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Pīrlik hengāmı geldi rīşümüzde şānemüz
8. Şāne-i cūlāha döndi şāne-i mū-tāb iken

98. **geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 623
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Meġer būy-ı dil-āvīzin diriġ eyler gedālardan
8. Ki geldükçe ṣabā zülfin perīşān gösterür kendin

99. **gelür:**-*ür*
Gazel 669
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Esās urduḳça bünyād-ı murādāta ṭaʿablarla
2. Gelür vīrān ider seyl-āb-ı istiṣnā ġazablarla

100. **gelmekde:**-*mek, -de*
Gazel 670
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Tes̱īr-i zühd-i ḫuşk irişdi o ḥadde kim
12. Gelmekde bezme gerden-i mīnā ridā ile

101. **gelür:**-*ür*
Gazel 712
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Ne cānibden gelür tāze kumāş-ı maʿnī-i rengīn
8. Eger olsa sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem beste

102. **gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 725
Mısra: **3**
Gelmek.
3. ʿAzīz-i kişver olur pādişeh gelürse ẕelīl
4. Taḥammül eyleyemez āftāba nūr-ı nigāh

103. **geldi:**-*di*
Gazel 744
Mısra: **13**
Gelmek.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ leẕẕeti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

104. **gelmezse:**-*mez, -se*
Gazel 777
Mısra: **5**
Gelmek.
5. ʿAhdüm olsun o perī meclise gelmezse eger
6. Yıḳayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile

105. **gelince:**-*ince*
Gazel 779
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil
8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

106. **gelince:**-*ince*
Gazel 779
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

107. **gelse:**-*se*
Gazel 808
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

108. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 819
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Dilden ki naḳş-ı ġayr çehān oldı gelmedi
2. Ās̱ār-ı ġam ʿazīz-i cihān oldı gelmedi

109. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 819
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Ol dem ki itdi ḳāfile-i mā-sivā sefer
4. Ġam bār-bend-i nām ü nişān oldı gelmedi

110. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 819
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur
6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

111. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 819
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Āhū-yı naḳşı gitmedi deşt-i ḫayālden

8. Gerçi ġazāl çeşmi nihān oldı gelmedi

112. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 819
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Ḳaldı ümīd ġurre-i şevvāle Nābiyā
10. Ol māh ġurre-i ramażān oldı gelmedi

113. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 832
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ḥicāb-ı nāle-i bī-cā hezāra gelmedi mi
2. Henüz pīş-i güle iʿtiẕāra gelmedi mi

114. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 832
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Aceb mi perde-i nāmūsı bülbül eylese çāk
6. Bu baġa dāmen-i gül pāre pāre gelmedi mi

115. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 832
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Nühüftedür didügüñ düzd-i ġamze-i çālāk
8. Şikār-ı cāna meġer aşikāre gelmedi mi

116. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 832
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Açıldı gül sen açılmazsın ey dükkānçe-i dil
12. Nüvīd-i fetḥ daẖı bu diyāra gelmedi mi

117. **gelse:**-*se*
Gazel 841
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Nābī olur mı zaẖm ḳalam ʿāfiyet-pezīr
12. İklīm-i ġaybdan bile gelse fetīlesi

118. **gelmez:**-*mez*
Gazel 868
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Taleb-i kām ile biz bunca şitābān olduḳ
6. O da āyā bize bir iki ḳadem gelmez mi

119. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 876
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Bu nāleden saña bülbül kelāl gelmedi mi
2. Dimāġ-ı şevḳe daẖı iẖtilāl gelmedi mi

120. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 876
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Pür itdi ʿālemi ʿanberle kārvān-ı ẖaṭı
4. Daẖı meşāmuna būy-ı viṣāl gelmedi mi

121. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 876
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āh ile ey dil
8. Hevā-yı vaṣla daẖı iʿtidāl gelmedi mi

122. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 876
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Bu şiʿr-i nādireden toġru söyle ey Nābī
12. Dehāna leẕẕet-i āb-ı zülāl gelmedi mi

123. **geldi:**-*di*
Gazel 882
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Peyām-i luṭf kim cāna leb-i dildārdan geldi
2. Nesīm-i cān-fezādur cānib-i gülzārdan geldi

124. **geldi:**-*di*
Gazel 882
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Peyām-i luṭf kim cāna leb-i dildārdan geldi
2. Nesīm-i cān-fezādur cānib-i gülzārdan geldi

125. **geldi:**-*di*
Gazel 882
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Şikest itdi revācın nāfe-i āhū-yı Tātārʾuñ
4. O būy-ı dil-güşā kim zülf-i ʿanber-bārdan geldi

126. **geldi:**-*di*
Gazel 882
Mısra: **8**
Gelmek.
7. İşitdüm ẖārlar ol ġoncenüñ dāmānın almışlar
8. Baña tāze ẖaberler ʿandelīb-i zārdan geldi

127. **geldi:**-*di*
Gazel 882
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Nʾola bāġ-ı süẖanda bülbül olsa şevḳ ile Nābī
10. Ki teklīf-i gazel Aġā-yı nikū-kārdan geldi

128. **geldi:**-*di*
Gazel 882
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Emīn-i ẖıdmet-i dārüʾs-saʿāde Yūsuf Aġā kim
12. Vücūdı ʿāleme baẖşāyiş-i Settārʾdan geldi

129. **geldi:**-*di*
Gazel 884
Mısra: **4**
Gelmek.
3. ʿAceb tehīligi var pāy-ı kürsī-i vaʿżun
4. Mürācaʿat yine pīr-i muġāna geldi gibi

130. **geldi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **320**
Gelmek.
319. Bende de cürʾet-i medḥün o memerdendür kim
320. Geldi nuṭḳ itdi ḥużūruñda nebatāt u cemād

131. **gelür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **184**
Gelmek.
183. Saña ẖalḳ oldı cihān senden alur feyżi yine
184. Aḥmed-ābāda gelür emtiʿa-i ẖayr-ābād

132. **geldi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **71**
Gelmek.
71. Geldi devrān-ı ṣafā-baẖş-ı Muṣāḥib Pāşā
72. Lāzım oldı saña ey ġam ʿadem-ābāda sefer

133. **geldügüñi:**-*dü, -gü, -ñ, -i*
Kaside 9
Mısra: **39**
Gelmek.
39. Görmedüm geldügüñi hīç tehī-dest senüñ
40. Getürürdüñ dil-i maḥzūnuma envāʿ-ı keder

134. **gelmiş:**-*miş*
Kaside 9
Mısra: **13**
Gelmek.
13. Kesb-i feyż itmeġe gelmiş dil-i pür-tābumdan
14. Cām-ı pür-neşve-i Cem āyine-i İskender

135. **gelüp:**-*üp*
Kaside 10
Mısra: **19**
Gelmek.
19. Ṣabāḥ-ı ʿīd gelüp gülşene meserret ile
20. İder muṣāfaḥa ezhār ile nesīm-i bahār

136. **gelse:**-*se*
Kaside 11
Mısra: **90**
Gelmek.
89. O kimse kim ola bir kerre luṭfına maẓhar
90. Miṡāl-i düzd gelür gelse çeşm-i baẖtına ẖ∨āb

137. **geldi:***-di*
Kaside 13
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Geçdi sermā-yı sitem geldi bahār-ı rāḥat
4. İʿtidāl itdi çemen-ṣuffa-i eyyāma ḫırām

138. **geldi:***-di*
Kaside 13
Mısra: **23**
Gelmek.
23. Geldi eczā-yı be-hem ber-zede-i devrānuñ
24. Sūzen-i ṣulḥ ile şīrāzesine ḳuvvet-i tām

139. **geldi:***-di*
Kaside 13
Mısra: **43**
Gelmek.
43. Pāy-ı ġavġā çekilüp geldi dem-i āsāyiş
44. Ḫ∨āb içün şuḳḳaların çār-şeb itdi aʿlām

140. **geldi:***-di*
Kaside 13
Mısra: **232**
Gelmek.
231. Muntaẓır ḥüsn-i icābet müteraḳḳıb tevfīḳ
232. Geldi hengām-ı duʿā eyleme taṭvīl-i kelām

141. **geldi:***-di*
Kaside 16
Mısra: **207**
Gelmek.
207. Rū-māle geldi ʿabd-i ḳadīm āsitānuña
208. Ṭayy eyledi menāzil-i hicrān u firḳāti

142. **gelür:***-ür*
Kaside 16
Mısra: **95**
Gelmek.
96. Ḥarf-i a cānum āh efendüm ḥalāveti
95. Baʿdī leke ḫitāblarından gelür mi hiç

143. **geldi:***-di*
Kaside 17
Mısra: **17**
Gelmek.
17. ʿĪd geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

144. **gelmiş:***-miş*
Kaside 17
Mısra: **28**
Gelmek.
27. Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ
28. Ṣūret-i inṣānda gelmiş yā melekdür yā perī

145. **geleli:***-eli*
Kaside 18
Mısra: **61**
Gelmek.
61. Mīr Yūsuf aḫ-ı ekrem geleli Şehbāʾya
62. Size aldırmada maḥṣūle bedel ḫayr duʿā

146. **gelmiş:***-miş*
Kaside 18
Mısra: **45**
Gelmek.
45. Vüzerāda nice ṣāḥib-ketebe gelmiş iken
46. Birisi olmadı bu ṭarza muvaffaḳ ḥaḳḳā

147. **geldükde:***-dükde*
Kaside 20
Mısra: **29**
Gelmek.
29. Geldükde dest-būsī içün bende-zādesi
30. Bī-iḫtiyār cūşa gelüp baḥr-ı himmeti

148. **gele:***-e*
Kaside 21
Mısra: **23**
Gelmek.
23. Gelmemiş miṡli cihāna bir daḫı ḥāşā gele
24. Ḥüsn-i aḫlaḳ ü ḫısāl ü ʿaḳl ile ʿirfān ile

149. **geldi:***-di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **421**
Gelmek.
421. Devr-i erbāb-ı maʿrifet geldi
422. Ehl-i ʿirfāna ʿāṭıfet geldi

150. **geldi:***-di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **422**
Gelmek.
421. Devr-i erbāb-ı maʿrifet geldi
422. Ehl-i ʿirfāna ʿāṭıfet geldi

151. **gelür:***-ür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **185**
Gelmek.
185. Gelür ol demde ḫaṣma kʾide nigāh
186. Āsmāndan ʿAleyhe ʿavniʾllāh

152. **geldi:***-di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **142**
Gelmek.
141. Cūda ʿaksi ile gül-i rengīn
142. Geldi taṭbīḳa sanki naḳş-ı nigīn

153. **geldügi:***-dü, -gi*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **42**
Gelmek.
41. Emr idüp iḥżārına anuñ hemān
42. Geldügi dem açdı tefeʿʿül-künān

154. **geldi:***-di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **54**
Gelmek.
53. Cemʿ olıcaḳ meclis-i ferdā yine
54. Geldi o ālūde-i sevdā yine

155. **geldiler:***-di, -ler*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **119**
Gelmek.
119. Geldiler İstanbulʾa yine o şeb
120. Naġme-künān ḫande-zenān pür-ṭarab

156. **gelüp:***-üp*
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

157. **gel:**
Kıt'a 68
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Olma āmāc-ı şerer sūz-ı nihānumdan benüm
2. Ey perī gel lāubāli giçme yanumdan benüm

158. **gelmiş:***-miş*
Kıt'a 82
Mısra: **5**
Gelmek.
5. Geldügün gün baña sen gelmiş işitdüm vāfir
6. Ḫayriyā āṣaf-ı devrāndan ümīdüñ kesme

159. **geldi:***-di*
Kıt'a 113
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Nʾolaydı pistere girdükde bī-tekellüf o māh
4. Şeb-i ḫayālde nāgāh geldi ḫ∨āb gibi

160. **geldi:***-di*
Matla 23
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ḫaṭuñ devrinde dest-i ġamdan āzād olmaduḳ gitdük
2. Bahār eyyāmı geldi biz daḫı ṣād olmaduḳ gitdük

161. **geldi:***-di*
Tarih 3
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Gūş idüp izn-i hümāyūnı hemān
8. Geldi gūyā haṭı istiḳbāle

162. **gele:***-e*
Tarih 6
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Çoḳ zamān devr ide gerdūn ki gele
4. Öyle bir pür-hüner ü kār-engīz

163. **geldi:***-di*
Tarih 9
Mısra: **26**
Gelmek.
25. Fikr iderken bu çeşmeye tārīḫ
26. Bir ṣadā geldi gūşuma ol ān

164. **geldi:***-di*
Tarih 13

Mısra: **9**
Gelmek.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳıʿā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı aʿlā

165. **geldi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **63**
Gelmek.
63. Saña mühr ile geldi şehr-i raḥmet ikisi birden
64. Açıldı ʿāleme birden żiyāfet-ḫāne-i Mevlā

166. **gelür:**-*ür*
Tarih 16
Mısra: **35**
Gelmek.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

167. **gelse:**-*se*
Tarih 19
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

168. **gelse:**-*se*
Tarih 26
Mısra: **25**
Gelmek.
25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir s̱enākārı

169. **gelsün:**-*sün*
Tarih 26
Mısra: **27**
Gelmek.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

170. **gelüp:**-*üp*
Tarih 26
Mısra: **35**
Gelmek.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

171. **geldi:**-*di*
Tarih 29
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Öyle urdı ṭablaya bī-iḫtiyār
10. Geldi gerdūndan ṣadā-yı āferīn

172. **gelsüñ:**-*süñ*
Tarih 29
Mısra: **17**
Gelmek.
17. S̱ābite çoḳdan durur gelsüñ disüñ
18. Kimde gördi böyle bāzū-yı metīn

173. **gelüp:**-*üp*
Tarih 51
Mısra: **57**
Gelmek.
57. Leb-i bülbül gelüp didi tārīḫ
58. Oldı dīvān-ḫāne-i rengīn

174. **gelüp:**-*üp*
Tarih 55
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Baḫtı ʿālīdür Ruhāʾnuñ kim gelüp böyle vezīr
8. Gıbṭagāh-ı Rūm u Şām u Mıṣr u Baġdād eyledi

175. **geldi:**-*di*
Tarih 56
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Āstān-ı salṭanatdan bir beşāret geldi kim
4. Eyledi nāsuñ derūnında meserret izdiḥam

176. **gelmeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 68
Mısra: **23**
Gelmek.
23. Ne cānı var felegüñ gelmeġe temāşāya
24. Görüp gözi kamaşur şemse-i dıraḫşānın

177. **geldi:**-*di*
Tarih 70
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Hātif-i ġayb didi ḫande-künān tārīḫin
4. Geldi aldı gediġin Ḳarakulak Arslānuñ

178. **gelsüñ:**-*süñ*
Tarih 78
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Maʿnā-yı teveccüh çıḳar iflāsumuza
2. Gelsüñ ramażān da ḫāne ṭolsun dimeden

179. **gelüp:**-*üp*
Tarih 82
Mısra: **127**
Gelmek.
127. Ki gelüp ṣadr-ı ḥükme vaḳti ile
128. İdesin dīn ü devleti iḥyā

180. **geldi:**-*di*
Tarih 83
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Tārīḫ-i intikāline bu geldi Nābīyā
8. Seyyīd ʿAlīʿye safha-i cennāt ola tarāḥ

181. **gelmez:**-*mez*
Tarih 83
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Gelmez nazīri encümen-i kevne bir daḫı
4. Amed-şūd itse nice ṣabāh u nice revāḥ

182. **geldi:**-*di*
Tarih 109
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Tārīḫ fikrin eyler iken geldi ġaybdan
4. Nābī ne ḥācet oldugı besdür suḫan-şinās

183. **geldi:**-*di*
Tarih 124
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Tārīḫ geldi ṭarz-ı cedīd üzre Nābīyā
10. Allāh mükerrem eyleye yevm-i ʿadāleti

184. **geldi:**-*di*
Tarih 133
Mısra: **23**
Gelmek.
23. Geldi bu şevḳ ile Nābī niʿam-ı taḥdīs̱e
24. Ki yudı mevceleri rūy-ı meh-i rahşānı

185. **gelmedi:**-*me, -di*
Tarih 138
Mısra: **47**
Gelmek.
47. Gelmedi silsile-i sābıka-i neslinden
48. Böyle bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

186. **gelür:**-*ür*
Gazel 514
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Bāruta suziş āhen ile sengden degül
6. İklim-i ġaybdan gelür imdādumuz bizüm

187. **gelsün:**-*sün*
Gazel 591
Mısra: **2**
Gelmek.
1. O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün
2. Gelmesi şevḳi ile meclise zīnet gelsün

188. **gel:**
Gazel 626
Mısra: **5**
Gelmek.
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫalüñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül lāleden

189. **gelme:**-*me*
Gazel 665
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Yā gelme meclis-i keder-āmīz-i ʿāleme
2. Yā ḫod taḥammül eyle ẓuhūr eyleyen ġama

190. **gelince:**-*ince*
Gazel 779
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince

2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

191. **gelince:**-*ince*
Gazel 779
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Bilindi kim var imiş ḫārı gülşen-i ʿademüñ de
6. Bu baġa dāmen-i gül-ġonce pāre pāre gelince

192. **gelen:**-*en*
Gazel 782
Mısra: **11**
Gelmek.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

193. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 819
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Dilden ki naḳş-ı ġayr çehān oldı gelmedi
2. Ās̱ār-ı ġam ʿazīz-i cihān oldı gelmedi

194. **gelür:**-*ür*
Gazel 819
Mısra: **5**
Gelmek.
5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur
6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

195. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 832
Mısra: **14**
Gelmek.
13. Nemā-pezīr degül toḫm-ı ārzū Nābī
14. Sirişk-i neyl-i reviş bir ḳarāre gelmedi mi

196. **geldi:**-*di*
Gazel 882
Mısra: **14**
Gelmek.
13. O āġā-yı ʿadīmüʾl-mis̱l ü nāzik-ṭabʿ ü ḫoş-ḫū kim
14. Kef-i iḥsānı ḥaḳḳā ebr-i gevher-bārdan geldi

197. **gelür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **207**
Gelmek.
207. Gelür meṣāfuña Çāsār-ı bed-tebār senüñ
208. Olursa kūh-ı keşiş ḳadrile muḳabil-i Ṭūr

198. **gelsün:**-*sün*
Kaside 8
Mısra: **29**
Gelmek.
29. Gelsün ol pādişehüñ ʿaṣr-ı şerīfi de görüñ
30. Bülbül-i köhne nice eyler imiş basṭ-ı ṣafīr

199. **geldi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **67**
Gelmek.
67. Geldi bir velvele-endāz feraḥ nāmında
68. Menzilümden beni etbāʿum ile itdi be-der

200. **geldi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **103**
Gelmek.
103. Geldi tebrīke ser-ā-pāy ḳıbāb-ı eflāk
104. Oldı dāmen be-miyān tehniyete levḥ ü ḳalem

201. **gelmedi:**-*me, -di*
Kaside 15
Mısra: **76**
Gelmek.
75. Bir anun gibi güşāyende-i işkāl-i umūr
76. Ṣadr-ı evvelde bile gelmedi Allāh aʿlem

202. **gelür:**-*ür*
Kaside 15
Mısra: **206**
Gelmek.
205. Yitişür saña düşen ḫayr duʿādur Nābī
206. Saña bigāne gelür medḥ ü s̱enā nā-maḥrem

203. **geldüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **501**
Gelmek.
501. Bir ġarībüm cenābuña geldüm
502. Biñ ümīd ile bābuña geldüm

204. **gele:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **63**
Gelmek.
63. Gele ey hāme-i şikeste-zebān
64. Vāʿdī-i naʿta ol biraz pūyān

205. **geldi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **108**
Gelmek.
107. Açılup rūznāme-i nev-rūz
108. Geldi taḥvīle mihr-i ʿālem-sūz

206. **gelür:**-*ür*
Kıt'a 30
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Mazrūʿ-ı daʿvet ile gelür bāġ-ı ʿāleme
4. Gūyā yanınca sebze-i ḫod-rū tufeyl olur

207. **geldügün:**-*dü, -gü, -n*
Kıt'a 82
Mısra: **5**
Gelmek.
5. Geldügün gün baña sen gelmiş işitdüm vāfir
6. Ḫayriyā ās̱af-ı devrāndan ümīdüñ kesme

208. **geldi:**-*di*
Tarih 10
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Nābī-i zār daḫı düşmiş iken bu ḳayda
8. Geldi hātiften o dem gūşına bir böyle ṣadā

209. **gelmek:**-*mek*
Tarih 16
Mısra: **61**
Gelmek.
61. Saña mühr-i vezāret gelmek ile ḫalḳ-ı dünyāya
62. Çekildi bārgāh-ı ġaybdan bir niʿmet-ı ʿuẓmā

210. **geldükde:**-*dükde*
Tarih 19
Mısra: **18**
Gelmek.
17. Defʿ -ı ʿadū-yı dīn içün ʿazm eyleyüp Leh mülkine
18. Geldükde ḫāk-i düşmene cemʿiyyet-i mez̠kūr ile

211. **gelenler:**-*en, -ler*
Tarih 35
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Her ziyāretle gelenler ḫākine idüp duʿā
4. Didiler tārīḫ ola raḥmet be-rūḥ-ı Muṣṭafā

212. **geldi:**-*di*
Tarih 54
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Nābī-i dāʿī iderken sāl-i tārīḫin ḥisāb
6. Geldi bir hātif olup şekl-i beşerde mürtesem

213. **gelür:**-*ür*
Tarih 92
Mısra: **11**
Gelmek.
11. Seyrine kim ki gelür olduġını seyr eyler
12. Sāyebān-ı ser-i ādem per ü bāl-i ḥavrā

214. **gelüp:**-*üp*
Tarih 94
Mısra: **20**
Gelmek.
19. Velīk her şehe olmaz naṣīb bu kevkeb
20. Ki müddetinde gelüp ide devletin tesdīd

215. **gelicek:**-*icek*
Tarih 147
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

216. **gel:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Gel hele! II Hadi.

1. Nevāzişkārī-i bigāne cevr-i āşinādan geç
2. Gel ey şūḫ-ı vefā-düşmen bu vażʿ-ı nā-revādan geç

217. **gel:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Gel hele! ‖ hadi.
7. Gel ey mest-i teġāfül bir nigāh it ḥāl-i mestāne
8. Reh-i meyḫānede bu hāy u hūlar hep senüñçündür

218. **gelür:**-*ür*
Gazel 477
Mısra: **14**
Gelmek.
13. Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḳalmışdur
14. Gelür mi bir ḫaber ṣor kūy-ı yārün kārbānın bul

219. **gelmez:**-*mez*
Gazel 868
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Rāyegān olmayı mı yine metāʿ-ı maḳṣūd
10. Nābiyā kāfile-i luṭf u kerem gelmez mi

220. **gelmişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 2
Mısra: **201**
Gelmek.
201. Hep senüñ āb-ı ruḥuñ ḥürmetine gelmişdür
202. Bu cihan ḫalḳı velī sensin olan aṣl-ı murād

221. **gelmedi:**-*me, -di*
Tarih 3
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Bir anuñ gibi vezīr-ı ʿārif
4. Gelmedi kārgeh-i iclāle

222. **gel:**
Gazel 445
Mısra: **2**
Gel hele! ‖ hadi.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

223. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 832
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Ḥicāb-ı nāle-i bī-cā hezāra gelmedi mi
2. Henüz pīş-i güle iʿtiẕāra gelmedi mi

224. **geldi:**-*di*
Gazel 246
Mısra: **1**
Belli bir zamana ulaşmak.
1. Geldi bahār itdi zemīn ʿarż-ı sīneler
2. Enfās-ı ʿİseviyle açıldı sefīneler

225. **gelür:**-*ür*
Gazel 457
Mısra: **7**
Kaynaklanmak, ortaya çıkmak.
7. Gelür her ḥalḳası reng-i digerle ġayrı maʿdenden
8. Degül mümkin zer itmek cümlesin zencīr-i evḳātuñ

226. **gelür:**-*ür*
Gazel 134
Mısra: **6**
Değmek, dokunmak.
5. Eyler zuhūr-ı ḫaṭ lebimin revnaḳın şikest
6. Zīrā kenār-ı kāse-i laʿline mū gelür

227. **gel:**
Gazel 449
Mısra: **5**
Gel hele! II Hadi.
5. Gel senüñle idelüm ʿālemi ṣūfi taḳsīm
6. Künc-i meyḫāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ

228. **gelince:**-*ince*
Tarih 76
Mısra: **24**
Doğmak.
23. Cihān-ı nā-ḫoşı yümn-i ḳudūmı eyledi ḫoş-hāl
24. Gelince böyle gelsün ʿāleme ṭıfl-ı ḫoş-āyende

229. **gel:**
Gazel 538
Mısra: **1**
Gel hele! II Hadi.
1. Gel göñül ʿazm-i reh-i beyt-i Ḫudā eyleyelüm
2. Saʿy idüp Merveʾye taḥṣīl-i ṣafā eyleyelüm

230. **gel:**
Gazel 564
Mısra: **9**
Gel hele! II Hadi.
9. Gel ey gül vir icāzet fetḥ-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

231. **gel:**
Gazel 598
Mısra: **9**
Gel hele! II Hadi.
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

232. **geldi:**-*di*
Tarih 74
Mısra: **36**
Gelmek II Doğmak.
35. Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ
36. Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿİsā

233. **gelür:**-*ür*
Gazel 62
Mısra: **1**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
1. Ne çerḫ-i ḥüsne senüñ gibi māh-pāre gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa benüm gibi nābeçāre gelür

234. **gel:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **158**
Gelmek, buyurmak.
157. Nā-geh o sulṭān-ı refīʿüʾl-cenāb
158. Gel içerü gir diyü itdi ḫiṭāb

235. **gelicek:**-*icek*
Gazel 173
Mısra: **1**
Gelmek, buyurmak.
1. Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi ḳalur
2. Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalur

236. **gel:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **410**
Gel hele! II Hadi.
409. Didi ey ġāfil-i ṭarīḳ-ı murād
410. İdeyüm gel seni bu ġamdan şād

237. **gelür:**-*ür*
Gazel 134
Mısra: **1**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
1. Ne bāġ-ı ḥüsne saña bedel tāze-rū gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa baña bedel tāze-gū gelür

238. **gelince:**-*ince*
Gazel 170
Mısra: **3**
Buyurmak, şereflendirmek.
3. Gelince cünbişe vaṣf-ı lebiyle elde ḳalem
4. Varaḳ da ism-i müsemmā gibi tekellüm ider

239. **gelemez:**-*e, -mez*
Gazel 262
Mısra: **8**
Bulunmak II Olmak.
7. ʿAraḳuñ ḥaddi nedür pīşgeh-i ṣahbāda
8. Pertev-i mihr ile meh-tāb ber-ā-ber gelemez

240. **gelmez:**-*mez*
Gazel 278
Mısra: **4**
Olmak, oluşmak.
3. O ṭarāvetle o sīmīn bedeni gördükçe
4. Ḫāṭıra būs u kenār ile ḳanāʿat gelmez

241. **gelmez:**-*mez*
Gazel 295
Mısra: **4**
Denk gelmek, karşılaşmak.
3. Her ṣafḥada bulunmaz muṣḥafda şemse-i ḥizb
4. Çeşm-i ümīd her dem ruḫsār-ı yāre gelmez

242. **gel:**
Gazel 453
Mısra: **10**
Gel hele! II Hadi.

9. Tā key nühüfte nūş idesün cām-ı ʿişreti
10. Rind ol mey-i maḥabbeti gel āşkāra çek

243. **geldügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Kaside 14
Mısra: **121**
Bir makama atanmak.
121. Bu ṣadre geldügüñ el-ḥaḳ kerāmet olmışdur
122. Ki eşḳiyāyı memālikden eyledüñ ibʿād

244. **gele:**-*e*
Gazel 493
Mısra: **6**
Uykusu gelmek.
5. Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
6. Ammā ki gele ḫᵛābı ḥırām eyledi bülbül

245. **geldügi:**-*düg, -i*
Gazel 549
Mısra: **6**
Akmak.
5. Cūşiş-i girye ʿalāmetdür ḫurūş-ı raḥmete
6. Rūd-ı Nīlʾüñ geldügi gibi füzūn miḳyāsdan

246. **gelsün:**-*sün*
Gazel 609
Mısra: **8**
Gelmek, buyurmak, teşrif etmek.
7. Hele bir kerre de görmiş olalum dīdārın
8. Bezme gelsün de yine cām-ı dıraḫşān dönsün

247. **gelmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 615
Mısra: **7**
Gelmek, uğramak.
7. Bir kerre baña gelmedüñ ey sāġar-ı neşāt
8. Bildüm ki sen de tābiʿ-i devr-i zamānesin

248. **gelmesün:**-*me, -sün*
Gazel 836
Mısra: **12**
Gelmek, girmek.
11. İtmesün rind-i ḳabāḥat fehme dūzaḫ meclisi
12. Gelmesün bezme Ḫudāʾya ḫod-nümālardan biri

249. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 876
Mısra: **6**
(Kuşlar için) Kanatlanmak.
5. Neden tevaḳḳuf-ı pervāz şāḫ-ı maḳṣūda
6. Henüz murġ-ı dile perr ü bāl gelmedi mi

250. **geldi:**-*di*
Gazel 884
Mısra: **2**
Vurmak üzere gelmek.
1. Hilāl-i ʿīd neşāṭa nişāne geldi gibi
2. Kümeyt-i şevḳe gümüş tāziyāne geldi gibi

251. **geldi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **202**
Tevafuk etmek, uygun gelmek.
201. Maḥż-ı teʾyīd-i İlāhī saña şāhid bes kim
202. Geldi tārīḫi de rūʾyāya fütūḥāt-ı etem

252. **gelince:**-*ince*
Tarih 41
Mısra: **17**
Akmak.
17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ
18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

253. **geldük:** -*dü, -k*
Gazel 353
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
2. Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış

254. **geldükçe:** -*dükçe*
Gazel 738
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Geldükçe naḳd-i hūşumızı ṣarf ider gider
4. Çoḳdur bizüm muḥāsebemüz nev-bahār ile

255. **gelenlere:** -*en, -ler, -e*
Tarih 9
Mısra: **29**
Gelmek.
29. Lūlesi dir gelenlere tārīḫ
30. İçünüz āb-ı kevs̱er oldı revān

256. **gelenler:**-*en, -ler*
Tarih 86
Mısra: **9**
Gelmek.
9. İntifāʿından olurlar her gelenler ḥiṣṣe-yāb
10. Zümre-i erbāb-ı ṭāʿat fırḳa-i ehl-i hevā

257. **gelince:** -*ince*
Gazel 85
Mısra: **9**
Bir konu üzerinde durmak, bir şey açısından bakmak, değerlendirmek.
9. Ser tereffuʿ ṣatar gelince seyre ammā ki
10. Yine muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ḳadem olmaz da nʾolur

258. **gelince:** -*ince*
Gazel 215
Mısra: **14**
Bir konu üzerinde durmak, bir şey açısından bakmak, değerlendirmek.
13. Nābī cemīʿ-i ḥālde baḫtum siyāh iken
14. Gör ṭāliʿi ki kürke gelince sefīd olur

259. **gelince:** -*ince*
Gazel 202
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Dil gerçi ẕevḳ-i vaṣlına yārüñ heveslenür
2. Ammā fedā-yı cāna gelince nekeslenür

260. **gelmedür:**-*me, -dür*
Gazel 74
Mısra: **13**
Gelmek.
13. Muʿammā-gūne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

261. **gelmedin:** -*me, -din*
Kaside 2
Mısra: **70**
Gelmeden (önce).
69. Aña maʿlūm idi esrār-ı kitāb-ı melekūt
70. Gelmedin levḥ-i hecāya kelimāt-ı eb ü cād

262. **gelmez:** -*mez*
Gazel 279
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

263. **gelmez:** -*mez*
Gazel 279
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

264. **gelmez:** -*mez*
Gazel 279
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Miṣāl-i ḥalḳa ṭutdum gūşumı ebvāb-ı āfāḳa
8. Ṣadā-yı naġme-i ʿıyş u ṭarab her haneden gelmez

265. **gelmez:** -*mez*
Gazel 279
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
10. Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

266. **gelmez:** -*mez*
Gazel 279
Mısra: **4**
Çıkmak.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez gūşe-i meyḫāneden gelmez

267. **gelmez:** -*mez*
Gazel 279
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Umarsañ bu nevāziş açduğı bin zaḫm içün amma

6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

268. **gelünüz:** *-ünüz*
Gazel 511
Mısra: **6**
Gelmek, buyurmak.
5. Ehl-i dillerle içüp meykedede bāde-i nāb
6. Gelünüz çirk-i riyādan dilümüz pāk idelüm

269. **gelür:** *-ür*
Gazel 62
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Münāfıkāne yürür nīm-ḫand-i istihzā
12. Ṣadā-yı ḫande-i iḫlāṣ aşikāre gelür

270. **gelür:** *-ür*
Gazel 279
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

271. **gelür:** *-ür*
Gazel 279
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

272. **gelüñ:** *-üñ*
Gazel 517
Mısra: **1**
Gelmek, buyurmak.
1. Gelüñ ey bāde-keşān ʿazm-ı ḫarābāt idelüm
2. Cāyumuz dergeh-i Cemşīdʾde is̲bāt idelüm

273. **gelürse:** *-ür, -se*
Gazel 106
Mısra: **9**
Gelmek, buyurmak.
9. Piyāle nāmına ḫādim gelürse meydāna
10. Ġoncenün deheninden kelām alur bulunur

gelmez mi:
1. **gelmez mi:**
Gazel 240
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gelmez mi, bulunmaz mı.
7. Bu remzi keşfe bir müşkil-şinās-ı cūd gelmez mi
8. Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur

gelmezden evvel:
1. **gelmezden evvel:**
Gazel 274
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gelmeden önce, akmadan evvel.
11. Dilber oldur kim lisānı ola mīzāb-ı kerem
12. Dīde-i ʿuşşāḳına gelmezden evvel nem henüz

gel ey:
1. **gel ey:**
Gazel 238
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Nida, sesleniş ifadesi.
13. Gel ey esīr-i süḫan eyle meşḳ-i hāmūşı
14. Zebān-ı memleket-i ʿaşḳ bī-zebānlıḳdur

geldi gibi:
1. **geldi gibi:**
Gazel 884
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek üzere, ortaya çıkması çok yakın.
1. Hilāl-i ʿīd neşāṭa nişāne geldi gibi
2. Kümeyt-i şevḳe gümüş tāziyāne geldi gibi

gelelden:
1. **gelelden:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Geldiğinden beri, geldiğinden bu yana.
1. Gehī sifāl ü gehī cām-ı zer çekilmişdür
2. Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür

geleli:
1. **geleli:**
Gazel 218
Mısra: **3**
Geldiğinden beri.
3. Geleli ʿaşḳ gitdi dil şimdi
4. Dergeh-i yārda mülāzımdur
gelū:
1. **gelūsına:***-sı, -n, -a*
Gazel 489
Mısra: **15**
Boğaz.
15. Bir ḳaṭre girmemişdi şebāngeh gelūsına
16. Hengām-ı ṣubḥ açıldı hele iştihā-yı gül

2. **gelūsına:***-sı, -n, -a*
Gazel 651
Mısra: **2**
Boğaz.
1. Ḫalḳ eylemiş ḥayātı Ḫudā ehl-i hūş içün
2. ………. degül gelūsına ḳalmış vuḥūş içün

3. **gelūsına:***-sı, -n, -a*
Gazel 657
Mısra: **9**
Boğaz.
9. Rindler marḥameten ābı gelūsına döker
10. Beste ber-püşt idügin görmek ile dest-i sebū

4. **gelūsına:**
Gazel 681
Mısra: **10**
Boğaz.
9. Ümmīd-i luṭf maḥż-ı ḫaṭādur o şaḫṣdan
10. Kim himmetini ḥaşr ide girü gelūsına

gelū-gir-i selāmetdür:
1. **gelū-gir-i selāmetdür:***-dür*
Gazel 404
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Boğazdan zor geçip esenlik veren derman.
15. Gelū-gir-i selāmetdür tereddüd ḥükm-i taḳdīre
16. Ḥakīmüñ şerbet-i nā-ḫoş-güvārın bī-müḥābā çek

gelū-gīrlik it:
1. **gelū-gīrlik it:**
Gazel 494
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Boğaza takılmak, boğazdan geçmemek.
3. İkrāra gelū-gīrlik it güm-şüdegānı
4. İt nām-ı Ḥaḳʾı naḳş-ı cebīn pāre-i nān ol

gelür gider:
1. **gelür gider:**
Gazel 219
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gelip gitmek.
1. Bezm-i ṣafāya sāġar-ı ṣahbā gelür gider
2. Gūyā ki cezr ü medd ile deryā gelür gider

2. **gelür gider:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gelip gitmek.
1. Bezm-i ṣafāya sāġar-ı ṣahbā gelür gider
2. Gūyā ki cezr ü medd ile deryā gelür gider

3. **gelür gider:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gelip gitmek.
3. Açıldığın ḫaber virür aġyāra gül gibi
4. Her dem bize nesīm-i sebük-pā gelür gider

4. **gelür gider:**
Gazel 219
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gelip gitmek.
5. Olmaz yine marīz-i maḥabbet şifā-pezīr
6. Rūy-ı zemīne bir daḫı ʿİsā gelür gider

5. **gelür gider:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gelip gitmek.
7. Sulṭān-ı ġam nişīmen idelden derūnumı

8. Ṣaḥrā-yı ḳalbe leşker-i sevdā gelür gider

6. **gelür gider:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gelip gitmek.
9. Āġūş-ı vaṣla almış o ṭıflı şeb-i viṣāl
10. Gehvāre gibi ʿāşıḳ-ı rüsvā gelür gider

7. **gelür gider:**
Gazel 219
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gelip gitmek.
11. Bir gün dimez o şūh ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

gelū-yı ʿāleme:
1. **gelū-yı ʿāleme:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Cihanın boğazı.
73. Ḳalmadı āvāze-i şöhret mülūk-ı ʿaṣrda
74. Sürmedür gūyā gelū-yı ʿāleme ḫāk-ı deri

gelū-yı bilād:
1. **gelū-yı bilād:**
Kaside 14
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Memleketin boğazı.
19. İrişdi zemzeme-i müjde gūş-ı āfāḳa
20. Pür oldı gül-şeker-i şükr ile gelū-yı bilād

gelū-yı mīnāda:
1. **gelū-yı mīnāda:**-*da*
Gazel 702
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kadehin, sürahinin boynu, boğazı.
1. Reg-i kebūd-nümā sāʿid-i dil-ārāda
2. Şükūfe sāḳına beñzer gelū-yı mīnāda

gelū-yı şişe:
1. **gelū-yı şişe:**
Gazel 448
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
(Şarap) şişesinin boğazı.
13. Gelū-yı şişe ile pāy-ı ḫumla eglenüp Nābī
14. Giribān-ı hevesden dāmen-i dil-berden el çektük

gelū-yı zer:
1. **gelū-yı zer:**
Gazel 155
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Altının boğazı.
17. Nāçīz naḳş-ı mum ile zindān-ı kīsede
18. Olmaḳ nefes-girifte yazıḳdur gelū-yı zer

genc:
1. **genc:**
Gazel 328
Mısra: **12**
Hazine, define, kenz.
11. Ser-tīşe-i talebden diller ḫarāb-ı kāviş
12. Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

2. **gencden:**-*den*
Gazel 33
Mısra: **10**
Hazine. II Genç.
9. Ḫ∨āhiş-i sīmīn-berāna pīrlik maʿnī degül
10. Gencden ġayrı yakışmaz itmege virāne baḥs̱

3. **gence:**-*e*
Gazel 661
Mısra: **6**
Hazine, define, kenz.
5. Alet-i bezm-i ṭarab mahbūba çoḳ ṣarf itmemiş
6. Eyledüm ṣad bār laʿnet gence de Ḳarūnʾa da

4. **genc:**
Gazel 849
Mısra: **2**
Hazine, define, kenz.
1. Ne olur bār-ı belā ʿaşḳ-ı girān-renc gibi
2. Ne şifā-baḫş-ı tabīʿat bulunur genc gibi

genc-i dür:
1. **genc-i dür:**
Gazel 756
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnci hazinesi.
3. Benüm ol genc-i dür nā-beste-i pür-gevher-i maʿnā
4. Ki yoḳdur ḫ∨ābdan merġūb çeşm-i pāsbānumda

genc-i feyyāżda:
1. **genc-i feyyāżda:**
Gazel 441
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bereket ve bolluk veren Allah'ın defineleri.
7. Genc-i Feyyāżda yoḳ buḫl telāşa düşme
8. İrişür her ne ise ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ

genc-i ġayb:
1. **genc-i ġayb:**
Tarih 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gizli define.
9. Ẕāt-ı vālā-gevherinüñ Nābīyā
10. Oldı tārīḫi nümāyān genc-i ġayb

genc-i ġaybda:
1. **genc-i ġaybda:**-*da*
Gazel 195
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gizli define.
11. Her gevher-i nühüfte ki var genc-i ġaybda
12. Hep pīşgāh-ı dīde-i bidārdan geçer

genc-i ḫafādan:
1. **genc-i ḫafādan:**-*dan*
Tarih 19
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Korku definesi II Korku sandığı.
21. Ḫavf-ı serin şemşīr ile aṣlā serin göstermeyüp
22. Genc-i ḫafādan çıkmadı ceng itmedi tābūr ile

genc-i ḥaḳda:
1. **genc-i ḥaḳda:**-*da*
Gazel 370
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Allahın defineleri.
13. Naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet anda eylerdi ẓuhūr
14. Olsa genc-i Ḥaḳda zātuñdan mükerrem bir metāʿ

genc-i ḥüsn:
1. **genc-i ḥüsn:**
Gazel 555
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzellik hazinesi.
3. O düzd-i dil yine bir tāze genc-i ḥüsn açmış
4. Girişmeler dökilür dāmen-i nigāhından

genc-i ḳanāʿati:
1. **genc-i ḳanāʿati:**-*i*
Gazel 826
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kanaat hazinesi.
7. Gencīne-i tevekkül ü genc-i ḳanāʿati
8. Āhir çıḳarduḳ elden o iksīr ḳalmadı

genc-i kitābı:
1. **genc-i kitābı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Hazine kıymetinde olan kitap.
39. Genc-i kitābı arasında meger
40. Var idi bir nüsḫa-i pākīzeter

genc-i maʿānīye:
1. **genc-i maʿānīye:**-*ye*
Gazel 751
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Anlamlar hazinesi.
17. Nābiyā kim ki bulur genc-i maʿānīye vuṣūl
18. Ṭabʿı bilmem ki nice raġbet ider iksīre

genc-i maʿnā:
1. **genc-i maʿnā:**
Gazel 818
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mana hazinesi.
9. Genc-i maʿnā kütüb ü ḍarbeleri naḳş-ı ṭılısm

10. Mārlardur iki cānibindeki şīrāzeleri

genc-i müsteʿār-ı dehr-i fāniden:
1. **genc-i müsteʿār-ı dehr-i fāniden:**-*den*
Tarih 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Geçici dünyanın emanet hazineleri.
3. Añlayup gencīne-i dehrüñ fenāsın ʿākibet
4. Çekdi genc-i müsteʿār-ı dehr-i fāniden eli

genc-i mutalsamın:
1. **genc-i mutalsamın:**-*ı, -n*
Gazel 601
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tılsımlı define.
9. ʿÛd-ı derūnı āteş-i āh ile it buḫur
10. Vaṣluñ ġaraż güşād ise genc-i mutalsamın

genc-i tehī-dest-i bahta:
1. **genc-i tehī-dest-i baḫta:**-*a*
Gazel 855
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Talihin eli boş, tamtakır hazinesi.
9. Dil-besteyüz o genc-i tehī-dest-i baḫta kim
10. Ruʾyāsına muʿabbir arar pāsbānları

gencīne:
1. **gencīne:**
Gazel 734
Mısra: **14**
Hazine.
13. Olur mı gevher-i ʿirfan müyesser herkese Nābī
14. Ne mümkindür kʾola gencīne her dīvānın altında

2. **gencīnesi:**-*si*
Gazel 194
Mısra: **2**
Hazine.
1. Yoḳ şemʿ-i nümāyānı bu pervāne kimüñdür
2. Gencīnesi nā-būd bu virāne kimüñdür

3. **gencīneye:**-*y, -e*
Gazel 808
Mısra: **14**
Hazine.
13. Her ṭabiʿat Nābiyā bulmaz maʿānīye vüṣūl
14. Herkese olmaz müyesser dest-res gencīneye

4. **gencīne:**
Gazel 823
Mısra: **10**
Hazine.
9. Nʾola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḥuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

gencīne-i āfāḳ:
1. **gencīne-i āfāḳ:**
Matla 56
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünya hazineleri.
1. O ser-i meymenet-efrūza degül erzānī
2. Olsa gencīne-i āfāḳ belā-gerdānı

gencīne-i ʿālemde:
1. **gencīne-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya hazinesi.
1. Gerçi gencīne-i ʿālemde cevāhir bulunur
2. Cevher-i ẕāt ile ārāste nādir bulunur

gencīne-i bād-āveridür:
1. **gencīne-i bād-āveridür:**-*i, -dür*
Gazel 92
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bedava hazine II Gençlik hazinesi.
11. ʿÖmr şāhenşehinüñ naḳd-ı ʿazīz-enfāsı
12. Ṣarf u īrādına gencīne-i bād-āveridür

gencīne-i defīne-i āsār:
1. **gencīne-i defīne-i ās̱ār:**
Gazel 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan kıymetli eserler.
1. Ṣandūḳa-i cevāhir-i esrar Kaʿbe dür
2. Gencīne-i defīne-i ās̱ār Kaʿbeʾdür

gencīne-i dehrüñ:
1. **gencīne-i dehrüñ:**-*üñ*
Tarih 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Devrin hazineleri (Dünya lezzetleri bağlamında).
3. Añlayup gencīne-i dehrüñ fenāsın ʿākibet
4. Çekdi genc-i müsteʿār-ı dehr-i fāniden eli

gencīne-i ġaybīde:
1. **gencīne-i ġaybīde:**-*de*
Gazel 472
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Görünmeyen hazine.
7. Biʾl-ḳuvvesi bil-fiʿl ẓuhūr eyledi sende
8. Gencīne-i ġaybīde olan ʿilm ü ḥayātuñ

gencīne-i hātırda:
1. **gencīne-i ḫāṭırda:**-*da*
Kaside 24
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Gönül hazinesi.
129. Naẓar-ı pākine şāyeste süḫan lazımdur
130. Yoḫsa gencīne-i ḫāṭırda süḫan müstevfā

gencīne-i hestī:
1. **gencīne-i hestī:**
Gazel 309
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ömür sermayesi, nefeslerle sayılı ömür hazinesi.
3. Olur enfāsla gencīne-i hestī ber-bād
4. Kemterīn bād ile ṣavrulmadadur ḫırmenümüz

gencīne-i hᵛāb-ı ferāġat itseydüm:
1. **gencīne-i ḫᵛāb-ı ferāġat itseydüm:**-*se, -y, -dü, -m*
Gazel 659
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Fedakarlık uykusu definesi yapmak.
3. Zihī ḫüsrān güher-pāş olmadan bu ḫāke itseydüm
4. Gözüm gencīne-i ḫᵛāb-ı ferāġat yā Resūlaʾllāh

gencīne-i ihsānı:
1. **gencīne-i iḥsānı:**-*ı*
Gazel 175
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve ikram hazinesi.
5. Gencīne-i iḥsānı güşād itse kerīmān
6. İzhār-ı niyāz eylememek terk-i edebdür

gencīne-i ikbāl:
1. **gencīne-i iḳbāl:**
Gazel 203
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mutluluk hazinesi.
13. Yoḳ fetḥe meded niyyet iderlerse de Nābī
14. Gencīne-i iḳbāl muṭalsam ne virürler

gencīne-i imdād:
1. **gencīne-i imdād:**
Gazel 560
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yardım definesi.
11. Ḥayāt-ı zī-ḥayāta maʿdedür gencīne-i imdād
12. Ne mümkindür cihān olmaḳ tehī nā-pākliklerden

gencīne-i lutfun:
1. **gencīne-i luṭfun:**-*un*
Gazel 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve ihsan hazinesi.
13. Gencīne-i luṭfun var iken Nābī-i zārı
14. Muḥtāc-ı ʿaṭā-yı digerān eyleme yā Rab

gencīne-i maʿārif-i esrār:
1. **gencīne-i maʿārif-i esrār:**
Kaside 20
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Sırlar ilminin hazinesi.

55. Gencīne-i maʿārif-i esrār sīnesi
56. Mecmūʿa-i meḥāsin-i aḫlāḳ ḫilḳati

gencīne-i memhūr eyledi:
1. **gencīne-i memhūr eyledi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Ağzı mühürlü define kılmak.
65. Dehān-ı rūzedārı eyledi gencīne-i memhūr
66. Bu mühr-i dil-güşānuñ oldı teʾs̱īri dürer gūyā

gencīne-i piyāzda:
1. **gencīne-i piyāzda:**-*da*
Gazel 602
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Soğan hazinesi (Lalenin soğancığı bağlamında).
3. Açılmayaydı olmaz idi lāle dāġdār
4. Gencīne-i piyāzda āsūde-ḥāl iken

gencīne-i rüʾyada:
1. **gencīne-i rüʾyada:**-*da*
Gazel 506
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rüya definesi.
5. Nevāzişle leb-i yākūt-fāmın eyledüm taʿbīr
6. Bu şeb gencīne-i rüʾyada bir laʿlīn nigīn buldum

gencīne-i tebessüm olur:
1. **gencīne-i tebessüm olur:**-*ur*
Gazel 790
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gülümseme definesi olmak.
7. O ġoncenüñ lebi gencīne-i tebessüm olur
8. Çemende bülbül-i şeydā taẓallüm itdükçe

gencīne-i tevekkül:
1. **gencīne-i tevekkül:**
Gazel 826
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tevekkül hazinesi.
7. Gencīne-i tevekkül ü genc-i ḳanāʿati
8. Āhir çıḳarduḳ elden o iksīr ḳalmadı

2. **gencīne-i tevekkül:**
Kaside 16
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Tevekkül hazinesi.
23. Ġafletle ḳadrüñ añlamayup eyledüñ hebā
24. Gencīne-i tevekkül ü künc-i ḳanāʿati

gencīne-i vücūd:
1. **gencīne-i vücūd:**
Gazel 797
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vücut definesi, varlık hazinesi.
3. Maʿmūrdur metāʿ ile gencīne-i vücūd
4. Yoḳdur ḳumāş kʾolmaya bu kār-ḫānede

gencīne-i vusʿında:
1. **gencīne-i vusʿında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 144
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Güç hazinesi, kuvvet definesi.
49. Dest-bürdinden ġuzātun teng olup meydān-ı ceng
50. Ḳalmayup kāfirlerüñ gencīne-i vusʿında tāb

gencūr olan:
1. **gencūr olan:**-*an*
Gazel 823
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hazinedar olmak, hazine bekçisi olmak.
9. Nʾola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḥuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

gencūr-ı dilüm:
1. **gencūr-ı dilüm:**-*ü, -m*
Gazel 274
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül hazinesinin bekçisi.
9. Kīse-i maʿnāya mühr urmışdı gencūr-ı dilüm
10. Sīne-çāk-ı mıṣraʿ-ı mühr olmadan ḫātem henüz

gencūr-ı pādişāh-i zamān:
1. **gencūr-ı pādişāh-i zamān:**
Tarih 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dönemin padişahının hazinedarı.
1. Nāmdār-ı zamāne Yusuf Aġa
2. Yaʿnī gencūr-ı pādişāh-i zamān

gendüm:
1. **gendümüñ:**-*üñ*
Gazel 634
Mısra: **1**
Buğday tanesi.
1. Gendümüñ ẕillet ile ḫākde görme selefin
2. Sükkeriyyāt ile āmīḫte sīr it ḫalefin

2. **gendüm:**
Gazel 635
Mısra: **8**
Buğday tanesi.
7. Zīver-i ḫᵛān-ı şehān olmaġa şāyān olamaz
8. Gendüm itmezse tecerrüd ser ü sāmānından

3. **gendüm:**
Gazel 253
Mısra: **7**
Buğday.
7. Nişestelikden olur nuḳl-ı sükkerī gendüm
8. Hemīşe żımn-ı ḫasāretdedür ticāretümüz

4. **gendüm:**
Gazel 805
Mısra: **14**
Buğday.
13. Lebdedür leẕẕet-i maʿnī ne bilür ehl-i ḳusūr
14. Ard ḥalvā olamaz gendüm iken ḫırmende

5. **gendüm:**
Gazel 752
Mısra: **5**
Buğday, un.
5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḥbetin gendüm
6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

6. **gendümün:**-*ün*
Gazel 860
Mısra: **6**
Buğday (Kimisine göre Hz. Adem'in yiyip de Cennetten kovulmasına sebep olan yasak meyve buğdaydır).
5. Ḫurūc-ı Ādeme ben bāʿis̱ oldum diyü cennetden
6. Rüfūya nā-sezādur gendümün çāk-i girībānı

gendümden yapılmış:
1. **gendümden yapılmış:**
Gazel 558
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Buğdaydan yapılmış.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ḫurde gendümden yapılmış günbed-i ḫırmen

gendüm-i kem-ḳadr:
1. **gendüm-i kem-ḳadr:**
Kaside 1
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Değeri düşük buğday/buğday tanesi.
149. Kemīne gendüm-i kem-ḳadr nā-yāb olsa ʿālemden
150. Nʾolurdı zīb-i ḫᵛān-ı şehryārān-ı cihān-ārā

ger:
1. **ger:**
Gazel 432
Mısra: **2**
Eğer, şayet.
1. Olurdı dīdeleri rūşen āşiyānemüzüñ
2. Olaydı ger es̱eri āh-ı ʿāşıḳānemüzüñ

2. **ger:**
Gazel 492
Mısra: **7**
Eğer, şayet.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan hālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ḫātemdür göñül

3. **ger:**
Gazel 661
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Ger yasāġ olduysa mutrib çenge de ḳānūna da

2. Tevbeler olsun ʿaraḳla bāde-i gülgūna da

4. **ger:**
Gazel 778
Mısra: **6**
Eğer, şayet.
5. Miyāniyle sürini fikridür hep söyleden yārüñ
6. Taʿaccüb eyleme ger sözlerüm gas̱s̱ ü s̱emīn olsa

5. **ger:**
Gazel 813
Mısra: **8**
Eğer, şayet.
7. Ülfet eyler miydi dünyā-cū zen-i dünyā ile
8. Bir cüvānı nazenīni ger der-āġūş eylese

6. **ger:**
Gazel 857
Mısra: **8**
Eğer, şayet.
7. Sipihr-i dūn ġamı da benden eyler idi diriġ
8. Bileydi ger ġam içün olduġın şeṭāretümi

7. **ger:**
Kaside 11
Mısra: **69**
Eğer, şayet.
69. Ḳarīn-i taḳviye-i baḫtı olsa ger zuʿafā
70. Kemīne beççe-ı ʿuṣfūra ṣayd olurdı ʿuḳāb

8. **ger:**
Kaside 15
Mısra: **144**
Eğer, şayet.
143. Andan aḥsen giremez ṣūrete ʿaḳl-ı derrāk
144. Olsa ger muktesī-i ṣūret-i İbni Ādem

9. **ger:**
Kaside 16
Mısra: **37**
Eğer, şayet.
37. Ger maʿde-i ḥarīṣ ise ḫᵛāhişger-i niʿam
38. Dendān gerek edāya daḫı ḥaḳḳ-ı niʿmeti

10. **ger:**
Tarih 30
Mısra: **18**
Eğer, şayet.
17. Yūsufuñ pāy-ı nigāhı bend olurdı naḳşına
18. Bulsa ger ḳaṣr-ı Züleyhā böyle zīb ü zīveri

gerçi:
1. **gerçi:**
Gazel 180
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevḳi ʾāfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

2. **gerçi:**
Gazel 200
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
3. Erbāb-ı yeʾs gerçi tehī-kīsedür velī
4. Ehl-i ümīdden hele rāḥat degül midür

3. **gerçi:**
Gazel 202
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
1. Dil gerçi ẕevḳ-i vaṣlına yārüñ heveslenür
2. Ammā fedā-yı cāna gelince nekeslenür

4. **gerçi:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
1. Biz gerçi luṭf-ı ṭabʿ ile meşhūrlardanuz
2. Ammā ṣafā-yı meykededen dūrlardanuz

5. **gerçi:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
3. Gerçi ḫaṭ ḳaraladı ṣafha-i ḥüsnin ammā
4. Meşḳ-i nāz itmededür ḫāme-i müjgānı henūz

6. **gerçi:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
3. Gerçi ḫayr ü şer meyānında muḫayyer gelmişüz
4. Līk maʿnen ḥükm-i taḳdīre musaḫḫar gelmişüz

7. **gerçi:**
Gazel 332
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
1. Ẓāhirde gerçi ney gibi ḫāmūşlardanuz
2. Ammā hevā-yı vaṣl ile pür-cūşlardanuz

8. **gerçi:**
Gazel 443
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
3. Sen gerçi evc-i ḥüsnde hursīdsin velī
4. Mānend-i māh āyīnedārun benüm senüñ

9. **gerçi:**
Gazel 493
Mısra: **5**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
5. Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
6. Ammā ki gele ḫᵛābı ḥırām eyledi bülbül

10. **gerçi:**
Gazel 524
Mısra: **9**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
9. Gerçi ḫᵛāhişger-i vaṣlun ḳatı çoḳdur ammā
10. Kimi şāyeste-i destūr ideceksin bilmem

11. **gerçi:**
Gazel 578
Mısra: **15**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

12. **gerçi:**
Gazel 628
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
3. Leẕẕet-i nāza gerçi söz yoḳdur
4. Līk ẕevḳ-i niyāza ʿaşḳ olsun

13. **gerçi:**
Gazel 632
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
3. Gerçi bu ḫum-ḫāne-i dehrüñ sebū-keş rindiyüz
4. Bilmedük ammā ki ṣahbā-yı ṣafā keyfiyyetin

14. **gerçi:**
Gazel 687
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
1. Gerçi vardur bulunur cām ü sebū ḳaydında
2. Eks̱eri nās velī kīr ü gelū ḳaydında

15. **gerçi:**
Gazel 767
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (ʻammāʼ, ʻvelīʼ, ʻlīkʼ, ʻvelīkinʼ edatları ile birlikte).
1. Şürūṭ-ı ḥüsndendür gerçi olmaḳ şūste-rūterce
2. Velīkin şarṭ-ı aʿẓamdur bulunmaḳ nerm-ḫūterce

16. **gerçi:**
Kaside 16
Mısra: **59**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

17. **gerçi:**
Kaside 18
Mısra: **38**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
37. Vādī-i medḥde taʿbīr-i riyā-güne ile
38. Müttehemdür bilürüz gerçi gürüh-ı şuʿarā

18. **gerçi:**
Kaside 24
Mısra: **125**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıḳ-ı taḥsīn olacaḳ ḥüsn-i edā

19. **gerçi:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **519**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
519. Gerçi esbāb-ı naẓm vāfirdür
520. Māniʿüm līk żaʿf-ı ḫāṭırdur

20. **gerçi:**
Kıt'a 112
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
3. Aḳıtdı gerçi ki seyl-āb-ı çeşmümüz o perī
4. Şümürde eyledi ammā o da zer-i ḫalī

21. **gerçi:**
Tarih 103
Mısra: **11**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
11. Selātine sezā gerçi medāyīh bī-nihāyetdür
12. Berī olmaz ve līkin lafẓ-ı ẓıllullāh ile hem-pā

22. **gerçi:**
Gazel 70
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; (‘ammā’, ‘velī’, ‘līk’, ‘velīkin’ edatları ile birlikte).
1. Gerçi gencīne-i ʿālemde cevāhir bulunur
2. Cevher-i ẕāt ile ārāste nādir bulunur

23. **gerçi:**
Kıt'a 31
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
3. Tütüni gerçi güzel lūlecigi müstaʿmel
4. Çakmağın seyr idicek āhını alçak didiler

24. **gerçi:**
Gazel 201
Mısra: **9**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
9. Yoḳ gerçi ṣadme-i sitemünden gürīzümüz
10. Ammā ki dest-i nāzuna zaḥmet degül midür

25. **gerçi:**
Gazel 86
Mısra: **8**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
7. Ṣūret ister ḥarf-i maʿnīdāre yoḳdur ḳudreti
8. Ḫāme-i mūyīn-ḳalemden gerçi cemʿiyyetlüdür

26. **gerçi:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
1. Yoḳ gerçi neşʾe bāde-i ḫāṭır-güşā ḳadar
2. Virmez neşāṭ maʿnī-i rengīn-edā ḳadar

27. **gerçi:**
Gazel 324
Mısra: **4**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
3. Ḳurbdür māniʿ-i vuṣlat bize ol āfet ile
4. Gerçi ebrūsı ḳadar ancaḳ olur fāṣılamuz

28. **gerçi:**
Gazel 628
Mısra: **11**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
11. Gerçi bu ḥüsne yoḳ sözüm Nābī
12. Ḥüsn-i ṭāḳat-güdāza ʿaşḳ olsun

29. **gerçi:**
Gazel 698
Mısra: **17**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

30. **gerçi:**
Gazel 223
Mısra: **4**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
3. Hücūm-ı girye elinden alur āmān virmez
4. Ḫayāl-i yāri naẓar gerçi bir zamān idinür

31. **gerçi:**
Gazel 226
Mısra: **14**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
13. Hele biz şād oluruz nāʾil-i vaṣl olmaḳdan
14. Gerçi aġyāra o ġamnāk olacaḳ yirlerdür

32. **gerçi:**
Gazel 296
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. Ṣūretā biz gerçi bu bezme muʿaḫḫar gelmişüz
2. Līk ṣubḥ-ı āferīnişle berāber gelmişüz

33. **gerçi:**
Gazel 316
Mısra: **6**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
5. İtmezüz terk-i edeb her ne ḳadar mest olsak
6. Gerçi terk-i edeb itsek daḫı maʿẕūruz biz

34. **gerçi:**
Gazel 388
Mısra: **7**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
7. Gülzār-ı ḥüsni gerçi letāfetde bī-bedel
8. Ammā hevāsınuñ o ḳadar iʿtidāli yoḳ

35. **gerçi:**
Gazel 490
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. Gerçi zindān-gīr-i teng-i meclis-i tendür göñül
2. Şeh-nişīn-i ʿarş ile revzen-be-revzendür göñül

36. **gerçi:**
Gazel 804
Mısra: **12**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
11. Ḳanda makāl-i ehl-i hevā ḳanda pend-i telḫ
12. Çirk-āb dinmez āb-ı yeme gerçi şūr ise

37. **gerçi:**
Gazel 835
Mısra: **8**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
7. ʿAkibet feyż-i viṣāl eyledi leb-rīz-i ḥayāt
8. Gerçi mīnā gibi hīcrānı zebūn itdi beni

38. **gerçi:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

39. **gerçi:**
Gazel 131
Mısra: **7**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
7. Gerçi ḳumāş-ı tevbeye yoḳ ḳābiliyyetüm
8. Ammā ʿināyet-i ezelī rūz-merredür

40. **gerçi:**
Gazel 243
Mısra: **1**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ḫubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

41. **gerçi:**
Gazel 294
Mısra: **1**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
1. Gerçi biz rind ü ḳalenderligle şöhret virmişüz
2. Ḥalḳa der-gūşuz ʿubūdiyyetle ḥüccet virmişüz

42. **gerçi:**
Gazel 415
Mısra: **15**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez es̱er gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

43. **gerçi:**
Gazel 430
Mısra: **17**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
17. Sāz ü riyāz ü bāde daḫı gerçi şarṭdur
18. Dilberdür eñ mühimteri esbāb-ı ʿişretüñ

44. **gerçi:**
Gazel 698
Mısra: **13**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
13. Düşvārcadur gerçi reh-i teng-i ḳanāʿat
14. Yoḳdur ḫaṭar ü bīmi selāmet var içinde

45. **gerçi:**
Gazel 116
Mısra: **10**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
9. Yine gerdan olacaḳ gerd-i ser-i ḫalḳa odur
10. Nābīyā ṭabʿ-ı felek gerçi sitemkārcadur

46. **gerçi:**
Gazel 198
Mısra: **10**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
9. Rūzenüñ vaḳt-ı şebāngāhı olunmaz inkār
10. Gerçi dest ü deheni rūzda imsak eyler

47. **gerçi:**
Gazel 477
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
3. O şūḫa töhmet-i nā-mihrbānī gerçi vāriddür
4. Ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ sen baña bir mihrbānın bul

48. **gerçi:**
Gazel 116
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ḫ∨ārcadur
2. Ḫarlar ḫūyuña nisbetle kem-āzārcadur

49. **gerçi:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
11. Nābiyā gerçi aña cezb-i duʿā itmededür
12. Ṭīb-i ḫulḳı gerek aʿlā vü gerek ednādan

50. **gerçi:**
Kaside 16
Mısra: **73**
Gerçi, aslında.
73. Āsūdelükle gerçi göñül müsteriḥ olur
74. Hep ḫaṣṣa-i bedendür anuñ ḥadd u ġāyeti

51. **gerçi:**
Kaside 16
Mısra: **75**
Zaten, işin aslı, doğrusu.
75. Cismüñ ġıdāsı gerçi müheyyā kenārda
76. Semʿ ü başar velīk çekerler żarūreti

52. **gerçi:**
Gazel 819
Mısra: **8**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
7. Āhū-yı naḳşı gitmedi deşt-i ḫayālden
8. Gerçi ġazāl çeşmi nihān oldı gelmedi

53. **gerçi:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **513**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
513. Gerçi ey zīb-baḫş-ı ṣadr-ı kerem
514. Nesḫ-fermāy-ı ḫāne-i Ḥātem

54. **gerçi:**
Kaside 20
Mısra: **95**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin.
95. Görmekdeyüz vesāʾit ile gerçi luṭfını
96. Bī- vāsıṭa müyesser ola belki niʿmeti

gerçi ki:
1. **gerçi ki:**
Gazel 447
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar, ...ise de.
9. Nābiyā sāki-i çerḫ eyledi kām-ı dili telḫ
10. Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

2. **gerçi ki:**
Gazel 847
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar, ...ise de.
1. Bī-bedel gerçi ki yoḳ ḥüsn ile senden ġayrı
2. Var mıdur ḥüsnüne de āyīne benden ġayrı

3. **gerçi ki:**
Gazel 167
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar, ...ise de.
1. Dildār ile dil gerçi ki meʾnūs degüldür
2. Luṭf u kereminden yine meʾyūs degüldür

4. **gerçi ki:**
Gazel 316
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar, ...ise de.
1. Lāʾübālilik ile gerçi ki meşhūruz biz
2. Çāre ne terk-i riyā itmege meʾmūruz biz

5. **gerçi ki:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar, ...ise de.
1. Kāṣid görinür gerçi ki dükkān-ı ḳanāʿat
2. Der-kārdur ammā yine mizān-ı ḳanāʿat

gerçi kim:
1. **gerçi kim:**
Kıt'a 62
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar, ...ise de.
9. Gerçi kim ʿaḳl da bu ḥükme virür vech-i rıżā
10. Lübb ile ḳışrdadur bunda olan naḳş-ı meʾāl

2. **gerçi kim:**
Gazel 271
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar, ...ise de.
9. Baġ-ı kevnün ne uṣūlın ne fürūʿın bilürüz
10. Gerçi kim toḫm gibi cümleyi ḥāvīyüz biz

3. **gerçi kim:**
Kaside 12
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar, ...ise de.
45. Gerçi kim kişver-i vīrāne-i ḳalbümde benüm

46. ʿAzl ü naṣb eylemez icrā-yı rüsūm-ı aḥkām

gerd:
1. **gerdine:**-*i, -n, -e*
Gazel 89
Mısra: **11**
Toz, toprak, gubar.
11. Olmaz resīd gerdine nevʿ-i melāʾike
12. Çendīn hüner ki nevʿ-i beşerden ẓuhūr ider

2. **gerd:**
Gazel 187
Mısra: **2**
Toz, toprak, gubar.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

3. **gerdin:**-*i, -n*
Gazel 646
Mısra: **3**
Toz, toprak, gubar.
3. Eylemiş gerdin ḥicāb-ı dīde-i nā-kābilān
4. Esb-i ṣunʿa ʿālem-i hestīde meydān gösteren

gerd ü ġubār:
1. **gerd ü ġubār:**
Gazel 402
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Toz toprak.
11. Dāmen-i māh-ruhāndan dökilen gerd ü ġubār
12. Tūtiyādur naẓar-ı şevḳine naḳş-ı ḳademüñ

gerdān:
1. **gerdān:**
Gazel 473
Mısra: **5**
Dönen, döndüren, dolaşan.
5. Gird-i ḥālinde bulun tār-ı nigāhın gerdān
6. Ṭolaşur ḥikmetin idrāke bu nüh-pergāruñ

2. **gerdān:**
Rübai 156
Mısra: **1**
Dönen, döndüren, dolaşan.
1. Olmazdı tıbāk-ı çerḫ-i mīnā gerdān
2. İtmezdi bisāt-ı ḫāk medd-i dāmān

3. **gerdān:**
Gazel 361
Mısra: **1**
Dönen II Boyun.
1. Gerdān ise kişt-i dile nāʿūre-i iḫlāṣ
2. Olur bereket-yafte maṭmūre-i iḫlāṣ

gerdān eyle:
1. **gerdān:**
Gazel 871
Mısra: **4**
Döndürmek, çevirmek.
3. Kāse nūş ider göñül o bezmgāhuñ kʾeylemiş
4. Sāġar-ı ḫurşīdi gerdān ġayret-i peymānesi

gerdan iderüz:
1. **gerdan iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 297
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Döndürmek, çevirmek.
3. Nice gerdan iderüz sīneyi peykānından
4. ʿİllet-i firḳate dārū-yı ifāḳat bilürüz

gerdan idüp:
1. **gerdan idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Döndürmek, çevirmek.
17. İdüp dūlāb-ı istiġnāyı gerdan cūy-ı cūd üzre
18. Riyāż-ı iḥtiyāc-ı mümkinātı eylemiş irvā

gerdān itme:
1. **gerdān itme:**-*me*
Gazel 419
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Döndürmek, dağıtmak.
1. Çihresin görmeden ey dīde ḳaçarsın günehüñ
2. İtme gerdān ṭaraf-ı māh-ruḫāndan nigehüñ

gerdan olacaḳ:
1. **gerdan olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
9. Yine gerdan olacaḳ gerd-i ser-i ḫalḳa odur
10. Nābīyā ṭabʿ-ı felek gerçi sitemkārcadur

gerdān olalı:
1. **gerdān olalı:**-*alı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Dönmek.
55. Görmedi çeşmi olalı gerdān
56. Öyle maʿṣūmı dāye-i devrān

gerdān olup:
1. **gerdān olup:**-*up*
Kaside 16
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
185. Taḥṣīl içün rıżā-yı hümāyūnını felek
186. Gerdān olup gözetmededür vaḳt-i fırṣatı

gerden:
1. **gerdenin:**-*in*
Gazel 561
Mısra: **14**
Boyun, gerdan.
13. Girān gelür saña teklīf-i şerʿ ey seg-nefs
14. Seg-i şikārım ider ṭavḳ gerdenin tezyīn

2. **gerdenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 724
Mısra: **1**
Boyun, gerdan.
1. Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine
2. Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

3. **gerdenine:**-*i, -n, -e*
Kaside 27
Mısra: **3**
Boyun, gerdan.
3. Faḫrdur gerdenine cümle-i ehluʾllāhuñ
4. Ḳadem-i meymenet-endūḫte-ı ʿizzet-i Şeyḫ

4. **gerdenine:**-*i, -n, -e*
Tarih 144
Mısra: **55**
Boyun, gerdan.
55. Destmālin gerdenine eyleyüp āvīḫte
56. Oldı cūy-ı ʿafv-ı şāhenşāhdan cūyā-yı āb

gerden-dāde-i ḫidmet:
1. **gerden-dāde-i ḫidmet:**
Kaside 1
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Hizmete boyun eğmiş/eğen (Öküzün başına çift sürmek için sabanın geçirilmesi bağlamında).
151. Eger gāv-ı ḥaḳīr olmasa gerden-dāde-i ḫidmet
152. Olurdı ḥal-i maġrūrān-ı ʿālem müşrif-i ifnā

gerden-ı ʿabd-i faḳīrde:
1. **gerden-ı ʿabd-i faḳīrde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **221**
Kelime Tipi: -
Zavallı kölenin boynu.
221. Baḳī henüz gerden-ı ʿabd-i faḳīrde
222. Merḥūm eb-i kerīmleri ḥaḳḳ-ı niʿmeti

gerden-i aṣḥāb-ı cürme:
1. **gerden-i aṣḥāb-ı cürme:**-*e*
Gazel 753
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Günahkarların boynu.
11. Uzatmış gerden-i aṣḥāb-ı cürme bāzū-yı raḥmet
12. Kenār-ı bāmdan beyt-i Ḫudā mīzāb şeklinde

gerden-i dil:
1. **gerden-i dil:**
Gazel 298
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlün boynu, gerdanı.
3. Ḳumrīveş ṭavḳ ṭutar gerden-i dil āhumdan
4. Bende-i ḳāmet-i şimşād ki dirler o bizüz

gerden-i dīvānede:
1. **gerden-i dīvānede:**-*de*
Gazel 644
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Divanenin, aşığın boynu.
5. Simden pīrāye-i dūş u girībān-ı ʿabā
6. Farḳı yoḳdur gerden-i dīvānede zencīrden

gerden-i ḫaṣma:
1. **gerden-i ḫaṣma:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Düşmanın boynu.
189. Gerden-i ḫaṣma itmede taḥrīr
190. Ḫāme-i ḳahrı ṣūret-i zencīr

gerden-i ḥırmān olur:
1. **gerden-i ḥırmān olur:**-*ur*
Gazel 147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğe gerdanlık olmak.
3. Āzürde-i āġūşuñ olur gerden-i ḥırmān
4. İtsen ne ḳadar bāzū-yı tedbīrüni teşmīr

gerden-i kāfur:
1. **gerden-i kāfur:**
Gazel 81
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bembeyaz boyun.
5. Girih-i mū dil alur gerden-i kāfur üzre
6. Baḳalum ṣaḥlı beyāż üstine fermānı mı var

gerden-i kemānda ḥuḳūḳı çoḳ:
1. **gerden-i kemānda ḥuḳūḳı çoḳ:**-*da*
Gazel 415
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yayın boynunda hakkı çok (Boynunda hakkı olmak deyimi).
3. ʿĀcizden aḳviyā ider ümmīd-i taḳviyet
4. Çoḳ gerden-i kemānda ḥuḳūḳı kebādenüñ

gerden-i lebde:
1. **gerden-i lebde:**-*de*
Gazel 405
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dudağın boynu (Boynunda hakkı olmak bağlamında).
3. Gerden-i lebde ḥuḳūḳ-ı nemeki s̱ābit iken
4. Niʿmet-i vuṣlatın inkār idemem ḫūbānuñ

gerden-i mīnā:
1. **gerden-i mīnā:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cam, sürahinin boynu.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīgā gerden-i mīnā

2. **gerden-i mīnā:**
Gazel 670
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cam, sürahinin boynu.
11. Tes̱īr-i zühd-i ḫuşk irişdi o ḥadde kim
12. Gelmekde bezme gerden-i mīnā ridā ile

gerden-i sāde:
1. **gerden-i sāde:**
Gazel 786
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yalın gerdan, takılı birşeyin olmadığı boyun.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīḫtedür sīmveş ol gerden-i sāde

gerden-i ẕevḳ ü ṣafāda ḥaḳḳı:
1. **gerden-i ẕevḳ ü ṣafāda ḥaḳḳı:**-*da*
Gazel 402
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zevk mutluluğun boynunda hakkı (olmak).
7. Ḳandan olurdı ṣafā nāʾil-i şān olmasa ġam
8. Gerden-i ẕevḳ ü ṣafāda ḳatı çoḳ ḥaḳḳı ġamuñ

gerden-i zühreyi:
1. **gerden-i zühreyi:**-*y, -i*
Kaside 12
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Çobanyıldızı boynu.
151. Ḫāne-i himmeti ol mertebe ʿālīdür kim
152. Gerden-i zühreyi būs eylemek ister leb-i bām

gerdenine alur:
1. **gerdenine alur:**-*ur*
Gazel 706
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boynuna almak, üstlenmek, yükün altına girmek.
11. Zen-perestān-ı cihān yek-şebe kām almaġ içün
12. Zen-i dünyānuñ alur bār-ı ġamın gerdenine

gerdenine sarılup:
1. **gerdenine sarılup:**-*up*
Gazel 226
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boynuna sarılmak.
9. Ṭurma gül-geşt ider ol serv-i ḫoş-āyende ḫırām
10. Ṣarılup gerdenine tāk olacaḳ yirlerdür

gerdenine sarılur:
1. **gerdenine sarılur:**-*ur*
Gazel 849
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Boynuna sarılmak.
7. Bende ḫamyāze-i āġūş ü raḳīb-i bed-reg
8. Ṣarılur gerdenine ʿillet-i ḳulunc gibi

gerden-şiken:
1. **gerden-şikenlicikler:**-*licik, -ler*
Gazel 174
Mısra: **10**
Boyun kıvıran.
9. Ārāmum itdi tārāc lerziş-sürīnlicikler
10. Gerden-şikenlicikler bāzī-künānlıcuḳlar

gerdenümüzden güneh gitdi:
1. **gerdenümüzden güneh gitdi:**
Gazel 630
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Bizden günah gitti, günahı boynuna" anlamlarında kullanılmıştır.
9. Bāzūlaruñı eyleme aġyāra ḥamāʾil
10. Biz saña didük gitdi güneh gerdenümüzden

gerd-i āsitānuñdan:
1. **gerd-i āsitānuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 374
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kapı eşiğinin tozu.
9. Küḥl gerd-i āsitānuñdan olurken vāye-gīr
10. Ḳande ṣarf itsün nigāhın çeşm-i ḥayrān el-vedāʿ

gerd-i çihre-i terden:
1. **gerd-i çihre-i terden:**-*den*
Gazel 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gençlik, tazelik yüzünün tozu.
1. Ḫaṭṭuñ ki gerd-i çihre-i terden ẓuhūr ider
2. Bir fitnedür ki devr-i ḳamerden ẓuhūr ider

gerd-i ġadr:
1. **gerd-i ġadr:**
Gazel 745
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zulüm tozu.
1. Bulamaz cürʿa-i kin cām-ı dil-i ṣāfında
2. Gerd-i ġadr olmayan āyīne-i inṣāfında

gerd-i ġam:
1. **gerd-i ġam:**
Gazel 35
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam tozu.
7. Bir kārvān-ı ʾıyş ü neşāṭun ġubarıdur
8. Olmaz nişeste ḫāṭıruña gerd-i ġam ʿabes̱

gerd-i ġuṣṣadan:
1. **gerd-i ġuṣṣadan:**-*dan*
Gazel 815
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı tozu, keder toprağı.
11. Dil-i ʿuşşaḳ gerd-i ġuṣṣadan āsūdedür Nābi

12. Mis̱āl-i sāḥa-i cennet ġubār olmaz bu yirlerde

gerd-i ḫarābī:
1. **gerd-i ḫarābī:**
Gazel 361
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Viraneliğin tozu toprağı.
5. Başdırsa ḳıbāb-ı feleği gerd-i ḫarābī
6. Pākīze ḳalur dāmen-i ma῾mūre-i iḫlāṣ

gerd-i ḫaṭdan:
1. **gerd-i ḫaṭdan:**-*dan*
Gazel 763
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanaktaki ayva tüyü tozu.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ῾ālem-i ḥüsnüñ ne Şam᾿ında ne Rūm᾿ında

gerd-i ḥavādis̱:
1. **gerd-i ḥavādis̱:**
Gazel 612
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hadiselerin tozu toprağı.
13. Nābī dili tekdir idemez gerd-i ḥavādis̱
14. Ālāyiş-i ser-çeşme-i teslīm ne mümkin

gerd-i iştibāh:
1. **gerd-i iştibāh:**
Gazel 773
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şüphe kırıntısı, tozu.
11. Bārān-ı raḥmet itmege hāşāk-ı cürmi ref῾
12. Seyl-i bahār dilde ḳomaz gerd-i iştibāh

gerd-i ḳasāvet:
1. **gerd-i ḳasāvet:**
Tarih 121
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Üzüntü tozu. gönül darlığı.
23. Pirāmenini dūr idemez leşker-i endūh
24. Reh-yāb olamaz bāṭınına gerd-i ḳasāvet

gerd-i kesād:
1. **gerd-i kesād:**
Gazel 145
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kıt talih.
7. Ne olur naḳş-pezīr ü ne çeker gerd-i kesād
8. Ni῾met-i ẕevḳ ki ṣandūḳa-i ihmāldedür

2. **gerd-i kesād:**
Gazel 310
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kıt talih.
3. Ġarīk ider şekeristān-ı Mıṣrı gerd-i kesād
4. Añılsa leẕẕet-i şīrīn-suḫenlicüklerümüz

3. **gerd-i kesād:**
Kaside 13
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Ölü toprağı.
65. Cānib-i sūḳ-ı silāḥa dökilüp gerd-i kesād
66. Sāḥa-i küçe-i ᾿ıyş u ṭaraba düşdi ruḫām

gerd-i kesāda:
1. **gerd-i kesāda:**-*a*
Gazel 686
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıt talih.
9. Pā-māl olurdı gerd-i kesāda dükānları
10. Yek-kārda cemāl ü naẓar bā-hem olmasa

gerd-i küdūret:
1. **gerd-i küdūret:**
Kaside 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bulanıklık, gam, tasa tozu.
7. Ġubār-ı tefriḳadan oldı müncelī ῾ālem
8. Başıldı gerd-i küdūret açıldı çeşme-i hūr

gerd-i küdūretden:
1. **gerd-i küdūretden:**-*den*
Kaside 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bulanıklık, gam, tasa tozu.
1. Dün ki itdüm ṭaraf-ı ġamkede-i ḳalbe naẓar
2. Görmedüm ẕerre ḳadar gerd-i küdūretden es̱er

gerd-i külfetden:
1. **gerd-i külfetden:**-*den*
Kaside 17
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı tozu.
63. Ḥaḳ ta῾āla eyleye ẕātın ḫaṭālardan emin
64. Ola mir᾿āt-ı żamīri gerd-i külfetden berī

gerd-i leşkeri:
1. **gerd-i leşkeri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Askerin (ayağının) tozu.
63. Ol ḫidīv-i nuṣret-ārāy-ı maġāzī-pīşe kim
64. Tūtyādur dīde-i tevfīḳe gerd-i leşkeri

gerd-i rāhuñı:
1. **gerd-i rāhuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 453
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yolun tozu.
7. Ey kārbān-ı ῾aşḳ yetiş gerd-i rāhuñı
8. Mānend-i sürme bāṣire-i intiẓāra çek

gerd-i reh-i yāre:
1. **gerd-i reh-i yāre:**-*e*
Gazel 449
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin geçtiği yolun tozu.
9. Ḫāḳ-ı cismüm didi gerd-i reh-i yāre Nābī
10. Dīde-i ḫaṣm benüm ḫāṭır-ı aḥbāb senüñ

gerd-i riyādan:
1. **gerd-i riyādan:**-*dan*
Gazel 863
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Riya tozu.
3. Ḳatı hālīlügi var bādiye-i iḫlāṣuñ
4. Ṭoḳunur yoḳ naẓara gerd-i riyādan ġayrı

gerd-i rūyında:
1. **gerd-i rūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 806
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüzdeki toz.
1. Gerd-i rūyında olursa ne ḳadar cūş-ı nigeh
2. Görmedüm yine tehī ḳalduġın āġūş-ı nigeh

gerd-i ser-i ḥalḳa:
1. **gerd-i ser-i ḥalḳa:**-*a*
Gazel 116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnsanların kafalarındaki keder.
9. Yine gerdan olacaḳ gerd-i ser-i ḥalḳa odur
10. Nābīyā ṭab῾-ı felek gerçi sitemkārcadur

gerd-i ser-i insāna:
1. **gerd-i ser-i insāna:**-*a*
Gazel 132
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnsanın kafasındaki keder.
7. İder gerd-i ser-i insāna gerdiş kāse-i gerdūn
8. Nevāl-i āferīnişde melā᾿ik kāse-līsümdür

gerd-i serinde:
1. **gerd-i serinde:**-*inde*
Tarih 83
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Baştaki keder, üzüntü.
5. Bu ḫākdānı terk idüp itdi beḳāya ῾azm
6. Gerd-i serinde fevc-i felek ola hem-cenāḥ

2. **gerd-i serinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 84
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Baştaki keder, üzüntü.

5. İtdükçe eẓheri gül-geşt-i bāġ-ı ḳuds
6. Gerd-i serinde fevc-i felek hem-cenāḥ ola

gerd-i sipāh-ı ḫayāl-i yār:
1. **gerd-i sipāh-ı ḫayāl-i yār:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin hayalinin ordusunun tozu.
3. Ṣaḥrā-yı dilde gerd-i sipāh-ı ḫayāl-i yār
4. Çeşm-i ümidi rūşen ider ṭūṭīyā ḳadar

gerd-i sipāh-ı ḫ∨ābuñ:
1. **gerd-i sipāh-ı ḫ∨ābuñ:**-*uñ*
Gazel 435
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Uyku ordusunun çıkardığı toz.
3. Baḫt-ı bīdārına reşk eylemesün mi ʿanber
4. Çeşm-i ḫūbāna ḳonan gerd-i sipāh-ı ḫ∨ābuñ

gerd-i ẕilletle:
1. **gerd-i ẕilletle:**-*le*
Gazel 470
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zelillik toprağı/tozu.
7. Gerd-i ẕilletle ne deñlü ḫāksār olsa yine
8. Kūy-ı cānāndur maḳām-ı ʿizz ü cāhı ʿāşıḳuñ

gerdīde:
1. **gerdīde:**
Tarih 138
Mısra: **12**
Dönmüş, hâli değişmiş.
11. Ḥıfẓ içün olmadadur çeşm-i bedinden ḫalḳuñ
12. Micmer-i çerḫ ile gerdīde sipend-i pervīn

gerdīde idüp:
1. **gerdīde idüp:**-*üp*
Gazel 867
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dönüştürmek, değiştirmek.
5. Zīr ü bālāyı idüp nāliş ile gerdīde
6. Şimdi fevvāreveş inceltdiler şiʿr-i teri

gerdīş:
1. **gerdişin:**-*in*
Gazel 28
Mısra: **9**
Dönmek, dönüş.
9. Noḳṭadan dāʾirenün gerdişin it istişhād
10. Toḫmınuñ żaʿfını gör cirm-i gedūyı seyr it

2. **gerdişde:**-*de*
Gazel 456
Mısra: **1**
Dönmek, dönüş.
1. Gerdişde ise çerḫleri ṭarf-ı berīnüñ
2. Dullāb daḫı sāʿatidür ceyb-i zemīnüñ

3. **gerdişine:**-*i, -n, -e*
Gazel 464
Mısra: **7**
Dönmek, dönüş.
7. Düşmez ehl-i naẓara gerdişine vāḳıf iken
8. Çerḫden vażʿ-ı vefā gūneyi ümmīd itmek

4. **gerdişüñ:**-*üñ*
Gazel 328
Mısra: **8**
Dönüş.
7. Derkinde bezm-i dehrüñ erbāb-ı bezm ḫayrān
8. Bu gerdişüñ medārın peymāneler de bilmez

5. **gerdişi:**-*i*
Gazel 284
Mısra: **11**
Dolaşan, dönen.
11. Dü rūze gerdişi yoḳdur be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫ∨āh
12. Tabiʿat-ı felek-i nābe-kārı biz bilürüz

6. **gerdişe:**-*e*
Gazel 44
Mısra: **2**
Dönüş II Zaman, devran.
1. Dehrden oldı meġer ṭay-şude eyyām-ı feraḥ
2. Gerdişe geldügi yoḳ ḫaylī zamān cām-ı feraḥ

7. **gerdişe:**-*e*
Gazel 54
Mısra: **7**
Dönüş II Zaman, devran.
7. Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
8. Gül-geşte ḫırām eyledi ḫūbān müteʿaddid

8. **gerdişümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 196
Mısra: **1**
Dönme, dönüş, çevrilme, dolaşma.
1. Derūñde gerdişümüz ṣanma kim gedālıġadur
2. Ümīdümüz bu bahāneyle āşīnālıġadur

9. **gerdīş:**
Kaside 15
Mısra: **211**
Dönme, dönüş, çevrilme, dolaşma.
211. Tā ki dūlāb-ı vücūda ola carī gerdīş
212. Ḥikmet-i ṣāniʿ ile çeşme-i bī-āb-ı ʿadem

gerdiş eyledi:
1. **gerdiş eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek, dolaşmak.
65. Bulınınca o gevher-i nā-yāb
66. Baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb

gerdiş eylemedük:
1. **gerdiş eylemedük:**
Gazel 130
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dolaşmadık, gezmedik.
13. Ḥadd-i lebi tecāvüz iden rāz Nābīyā
14. Bir günde gerdiş eylemedük encümen mi ḳor

gerdiş eylerdi:
1. **gerdiş eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 834
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek, dolaşmak.
3. İltifāt eylesek eylerdi Hümālar gerdiş
4. Kisve-i Kaʿbe ḳadar gūşe-i destārumuzı

gerdiş iden:
1. **gerdiş iden:**-*en*
Gazel 516
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönmek, Dönüş.
9. Pīrāmenümde gerdiş iden sāyedür yine
10. Bigānemin ne ḥācetidür ḫıdmetüm benüm

gerdiş ider:
1. **gerdiş ider:**-*er*
Gazel 132
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek, Dönüş.
7. İder gerd-i ser-i insāna gerdiş kāse-i gerdūn
8. Nevāl-i āferīnişde melāʾik kāse-līsümdür

2. **gerdiş ider:**-*er*
Gazel 159
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek.
3. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳıbāb
4. Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

3. **gerdiş ider:**-*er*
Gazel 762
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek.
1. Fānūs-ı çerḫ gerdiş ider māh ʿaşḳına
2. Ṣad çāk ider zemīn yaḳasın rāh ʿaşḳına

4. **gerdiş ider:**-*er*
Gazel 849
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek.
9. Kad-i yār ile bile gerdiş ider çeşm-i raḳīb
10. Deyrde resm olınan ṣūret-i Efrenc gibi

gerdiş itmededür:
1. **gerdiş itmededür:**-*me, -de, -dür*
Gazel 87

Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
7. Ḫayāl-i ebrū-yı rūyuñla gerdiş itmededür
8. Derūn-ı sīnede dil aylu günlü sāʿatdür

gerdiş itse:
1. **gerdiş itse:**-*se*
Gazel 471
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dönmek, dolaşmak.
3. Mecālis içre serāsīme gerdiş itse nʾola
4. Ḳarardı çeşmi dem-i serdiyile fincānuñ

gerdişe:
1. **gerdişe:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Dönme, dönüş, çevrilme, dolaşma.
3. Seḥābāsā nis̱ār-ı mā-melek āsānter ammā kim
4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

gerdiş-ı ʿāleme:
1. **gerdiş-ı ʿāleme:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Alemin dönüşü.
39. Gerdiş-ı ʿāleme mevḳūf beḳā-yı ādem
40. Şehr vīrān olur olmazsa ḳurādan imdād

gerdiş-i cām:
1. **gerdiş-i cām:**
Gazel 597
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehinin dön(dürül)mesi.
5. Tā maẓhar olaldan nefes-i pīr-i muġāna
6. Devr olmadı bir gerdiş-i cām encümenümden

gerdiş-i cām-ı bilūrda:
1. **gerdiş-i cām-ı bilūrda:**-*da*
Gazel 694
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cam kadehlerin dönmesi (Mecliste şarap kadehinin dönmesi).
1. Rindüñ nigāhı gerdiş-i cām-ı bilūrda
2. Şeyḫüñ naẓāresi ṣadaḳat u nüẕūrda

gerdiş-i çerḫ:
1. **gerdiş-i çerḫ:**
Gazel 690
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Feleğin dönmesi, talihin dönmesi.
3. Felāḫan itdi baña dest-i yāri gerdiş-i çerḫ
4. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar nāmdār idüm ben de

gerdiş-i çerḫe:
1. **gerdiş-i çerḫe:**-*e*
Gazel 69
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Feleğin dönmesi, talihin dönmesi.
21. Her ne bu saʿat-i mīnā-yı cihānda var ise
22. Diḳḳat itsen bir ucı gerdiş-i çerḫe ṭayanur

gerdiş-i çeşm-i ġazāl:
1. **gerdiş-i çeşm-i ġazāl:**
Kıt'a 90
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ceylan gözlünün dönüşü.
1. Şevḳet sözinde gerdiş-i çeşm-i ġazāl ḥayf
2. Düşmiş o deñlü nev-hevesānuñ zebānına

gerdiş-i devr:
1. **gerdiş-i devr:**
Gazel 731
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Devrin, zamanın dönmesi, geçmesi, değişmesi II İçki kadehinin dolaştırılması.
3. Bir zamān mesned-i şāhīdeki bālīn-i ḥarīr
4. Gerdiş-i devr ile āmāde yatur mezbelede

gerdiş-i devrān:
1. **gerdiş-i devrān:**
Kaside 9
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Zamanın/dünyanın dönmesi.
61. Maḫlaṣum der-be-derī oldı adum merdūdī
62. Daḫı bilmem ki beni gerdiş-i devrān nʾeyler

2. **gerdiş-i devrān:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dönen dünya, devrân, felek.
1. Eyyām-ı zemistānda beni gerdiş-i devrān
2. Bir ḫāne-i vīrān-şudeye eyledi mihmān

gerdiş-i devrāna:
1. **gerdiş-i devrāna:**-*a*
Gazel 363
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zamanın/dünyanın dönmesi.
7. Taḳdīre taʿarrużdan anuñ farḳı mı vardur
8. Kim eyler ise gerdiş-i devrāna taʿarruż

gerdiş-i eflākden:
1. **gerdiş-i eflākden:**-*den*
Gazel 245
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Feleklerin dönüşü.
3. Olma ṣarf-endāz-ı şekve gerdiş-i eflākden
4. Meẕheb-i rindānda kesr-i ḫāṭır-ı mīnā budur

gerdiş-i etvār-ı zarīfāne:
1. **gerdiş-i etvār-ı zarīfāne:**
Gazel 207
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Zarifçe kavisli yapı, hal.
15. Nābīyā çekmeġe āġūşa miyān-ı yāri
16. Gösterür gerdiş-i etvār-ı zarīfāne kemer

gerdiş-i eyyām-ı ṣafā:
1. **gerdiş-i eyyām-ı ṣafā:**
Kaside 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Safalı günlerin dönüşü.
21. Cismini gerdiş-i eyyām-ı ṣafā nāl itmiş
22. Yüzi yoḳ kim ide bir daḫı ruḫ-ı ḫalḳa naẓar

gerdiş-i gerdūn-ı dūn:
1. **gerdiş-i gerdūn-ı dūn:**
Kaside 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Alçak feleğin dönüşü/devr edişi.
1. Gerdiş-i gerdūn-ı dūn mihr ü meh-i raḫşān ile
2. Farḳı yoḳdur muḥtesib devr itmeden mīzān ile

gerdiş-i hemvārumuza:
1. **gerdiş-i hemvārumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 798
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Muntazaman dönüp dolaşma.
5. Cīb-i ʿālemde biz ol sāʿat-ı zerrīnüz kim
6. Māh taḳlīd idemez gerdiş-i hemvārumuza

gerdiş-i ḥikmet-nümāy-ı günbed-i devvār-ı ṣunʿ:
1. **gerdiş-i ḥikmet-nümāy-ı günbed-i devvār-ı ṣunʿ:**
Gazel 375
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sanatın dönen semasının hikmetleri gösteren dönüşü.
13. Nābiyā virmekdedür ezdāda reng-i ittihād
14. Gerdiş-i ḥikmet-nümāy-ı günbed-i devvār-ı ṣunʿ

gerdiş-i ḫurşīd-i ʿālem-tābı:
1. **gerdiş-i ḫurşīd-i ʿālem-tābı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cihanı aydınlatan güneşin dönüp dolaşması.
11. Lemʿa-i envārına dil-bestedür sırr-ı ḥayāt
12. Gerdiş-i ḫurşīd-i ʿālem-tābı ṣanma serseri

gerdiş-i pergārumuza:

1. **gerdiş-i pergārumuza:**
Gazel 798
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Pergel dönüş yörüngesi.
11. Māverāsın tolaşur dāʾire-i imkānuñ
12. Tengdür devr-i felek gerdiş-i pergārumuza

gerdiş-i peymāne:
1. **gerdiş-i peymāne:**
Gazel 224
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kadehin dönüp dolaşması.
3. Sūfī senün olsun yüri var gerdīş-i teşbih
4. Biz rindlerüz gerdiş-i peymāne bizümdür

2. **gerdiş-i peymāne:**
Gazel 238
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kadehin dönüp dolaşması.
5. Dem-i şebāb ola ḫūbān ola mey u ney ola
6. Çemende gerdiş-i peymāne kāmrānlıḳdur

gerdiş-i peymāne-i ḳān:
1. **gerdiş-i peymāne-i ḳān:**
Gazel 368
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kan kadehinin dönmesi.
5. Neşʾe-i cām-ı beḳā ḫ∨āhişger-i maḫmūr iken
6. Gerdiş-i peymāne-i ḳān ile mest olmaḳ ġalaṭ

gerdiş-i pistānlaruñ:
1. **gerdiş-i pistānlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 312
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Göğüslerin dolaşması.
3. O deryā-yı leṭāfet-hīz-i mevc-engīzdür sīnen
4. Ki anda gerdiş-i pistānlaruñ gird-ābdan ḳalmaz

gerdiş-i rū:
1. **gerdiş-i rū:**
Gazel 245
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yüz çevirme.
9. Eyler īrāṣ-ı ruṭūbet gerdiş-i rū çerḫden
10. Vażʿ-ı āyīn-i duʿā-yı dest-i istiskā budur

gerdīş-i teşbih:
1. **gerdīş-i teşbih:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Tespih çekme.
3. Sūfī senün olsun yüri var gerdīş-i teşbih
4. Biz rindlerüz gerdiş-i peymāne bizümdür

gerdiş-i ṭūr-ı maḳāmāt:
1. **gerdiş-i ṭūr-ı maḳāmāt:**
Gazel 336
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Müzik makamlarının tarzlarının birbiri ardınca dönmesi.
5. Gerdiş-i ṭūr-ı maḳāmāt içūn āheng eyler
6. Cünbiş-i perde-i nā-sāz degül şedd-i nefes

gerdişler ider:
1. **gerdişler ider:***-er*
Gazel 435
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Daireler çizmek, dönüp durmak.
7. Keştiyān seng-i felāḫan gibi gerdişler ider
8. Bāzu-yı mevc ile gird-i serine gird-ābuñ

gerdiş-nümā:
1. **gerdiş-nümācadur:***-ca, -dur*
Gazel 133
Mısra: **1**
Değişimi, dönüşümü gösteren.
1. Nezzāremüz egerçi ki gerdiş-nümācadur
2. Ol māh-rū da ḫayli hezār-āşinācadur

gerdūn:
1. **gerdūn:**
Gazel 529
Mısra: **5**
Gökyüzü.
5. Gerdūn virürdi dīde-i mihr ü mehe kesād
6. Ḥıfẓ-ı ġubār-ı ḫāṭıruma bir yer istesem

2. **gerdūn:**
Kaside 16
Mısra: **179**
Gökyüzü.
179. Gerdūn zamān-ı şevḳine çalmada ṣanma mihr
180. Her ṣubḥ-ı bām-ı çerḫde kūs-ı beşāreti

3. **gerdūnuñ:***-uñ*
Gazel 232
Mısra: **1**
Dünya, felek.
1. Baña gerdūnuñ āzārı kem-āzār olduġumdandur
2. Sīpihrüñ vażʿ-ı nā-hem-vārı hem-vār olduġumdandur

4. **gerdūn:**
Gazel 367
Mısra: **1**
Dünya, felek.
1. Gerdūn iderse niyyet-i terk-i cefā ġalaṭ
2. Bed-ḫ∨āhdan ṣudūr-ı vefā muṭlaḳā ġalaṭ

5. **gerdūn:**
Gazel 562
Mısra: **1**
Dünya, felek.
1. Meġer erbāb-ı ʿıyşa niyyet-i şeb-gīr ider gerdūn
2. Añunçün her şebāngeh cāmesin taġyīr ider gerdūn

6. **gerdūn:**
Gazel 562
Mısra: **2**
Dünya, felek.
1. Meġer erbāb-ı ʿıyşa niyyet-i şeb-gīr ider gerdūn
2. Añunçün her şebāngeh cāmesin taġyīr ider gerdūn

7. **gerdūn:**
Gazel 562
Mısra: **4**
Dünya, felek.
3. Bu eyyām ü leyālüñ ittiṣālinden nümāyāndur
4. Ki bī-hūşān-ı gūyun żabṭına zencīr ider gerdūn

8. **gerdūn:**
Gazel 562
Mısra: **6**
Dünya, felek.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i ṣubḥı tehī ṣanma
6. Ṣanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

9. **gerdūn:**
Gazel 562
Mısra: **8**
Dünya, felek.
7. Temīz-i yek-digerden ṣāf-rūḥ u dürd-i ecsāmı
8. Vücūdın derd ile surāḫ ile kef-gīr ider gerdūn

10. **gerdūn:**
Gazel 562
Mısra: **14**
Dünya, felek.
13. Yine bāzī-i bī-kārāneden meyl-i ferāġ itmez
14. Benüm gibi hezārān ṭıflı Nābī pir ider gerdūn

11. **gerdūn:**
Gazel 691
Mısra: **5**
Dünya, felek.
5. Gerdūn virür mi kimseye şirāze-i niẓām
6. Tā ṣıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda

12. **gerdūna:***-a*
Gazel 739
Mısra: **7**
Dünya, felek.
7. Hevāyīler gibi gerdūna refʿ-i ʿarż-ı ḥāl itmem
8. İdüp pīçīde ṭumār-ı ġam āh-ı āteşīnümde

13. **gerdūn:**
Tarih 6
Mısra: **3**
Dünya, felek.
3. Çoḳ zamān devr ide gerdūn ki gele
4. Öyle bir pür-hüner ü kār-engīz

14. **gerdūn:**
Gazel 562
Mısra: **10**
Gökyüzü, felek.

9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

15. **gerdūn:**
Gazel 562
Mısra: **12**
Gökyüzü, felek.
11. Degül gökde tereşşuḥ eyleyen serpūş-ı ʿālemden
12. Cihānun cüzʾ ü terkībātını taḳṭīr ider gerdūn

16. **gerdūn:**
Gazel 718
Mısra: **3**
Gökyüzü, felek.
3. Siyāhdillere mānend-i şeb virür gerdūn
4. Tırāşe-i meh-i ʿālem-fürūzdan tūşe

17. **gerdūn:**
Gazel 833
Mısra: **9**
Gökyüzü, felek.
9. Kehkeşānı beline inlü ḳuşanmış gerdūn
10. Meşʿal-i māhı alup dūşına ʿakkām gibi

18. **gerdūn:**
Kaside 13
Mısra: **133**
Gökyüzü, felek.
133. Neyyir-i reʾyine ikrāma şafaḳdan gerdūn
134. Döşedür cānib-i bālāsına mihrün iḥrām

19. **gerdūn:**
Kaside 24
Mısra: **1**
Gökyüzü, felek.
1. Eylesün sāġar-ı ḫurşīdini gerdūn ihdā
2. Ṣaḥn-ı ʿālemlere ḳuruldı yine bezm-i ṣafā

20. **gerdūn:**
Kıt'a 91
Mısra: **1**
Gökyüzü, felek.
1. Gerdūn döner miṡāl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ḫāk çāk virür rāh ʿaşḳına

21. **gerdūn:**
Tarih 13
Mısra: **7**
Gökyüzü, felek.
7. Devr ider ṣanma teşnedür gerdūn
8. İçmek ister bir iki peymāne

22. **gerdūndan:***-dan*
Tarih 29
Mısra: **10**
Gökyüzü, felek.
9. Öyle urdı ṭablaya bī-iḫtiyār
10. Geldi gerdūndan ṣadā-yı āferīn

23. **gerdūn:**
Tarih 52
Mısra: **31**
Gökyüzü, felek.
31. Gerdūn naẓīr olur mı o dergāha kim ola
32. Aḳṭāb-ı dehr taḫt-ı ḳıbābında münzevī

24. **gerdūn:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Gökyüzü, felek.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīgā gerden-i mīnā

25. **gerdūn:**
Gazel 114
Mısra: **11**
Felek, dünya II baht, talih.
11. Şems Ḥavvāsına Ādem giçinürse gerdūn
12. Şah-ı gülbin de Mesīḥā-yı gülüñ Meryemʾidür

26. **gerdūn:**
Gazel 521
Mısra: **2**
Felek, dünya II baht, talih.
1. Ṭūfān kemīne ḳaṭresidür cūşumuñ benüm
2. Gerdūn sebū-yu kemteridür dūşumuñ benüm

27. **gerdūn:**
Gazel 623
Mısra: **14**
Dünya; felek, baht.
13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

28. **gerdūnı:***-ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **390**
Dünya; felek, baht.
389. Nice bir laḥẓa itmeyem feryād
390. Nice gerdūnı itmeyem ber-bād

29. **gerdūn:**
Gazel 794
Mısra: **9**
Dünya; felek, baht.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

gerdūn-ı dūn:
1. **gerdūn-ı dūn:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alçak felek.
7. Gerdūn-ı dūn bizi ṡükalādan şümār ider
8. Taḳvīm-i iʿtibārda maḥẓūrlardanuz

gerdūn-ı kec-reftāruñ:
1. **gerdūn-ı kec-reftāruñ:***-uñ*
Gazel 734
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eğri giden felek.
5. Selāmet-ḫ∨āhında āsyādan dāne-i gendüm
6. Ümīd-i āfiyet gerdūn-ı kec-reftāruñ altında

gerdūn-ı kīne-perverden:
1. **gerdūn-ı kīne-perverden:***-den*
Gazel 235
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kin besleyen felek.
3. Nişān-ı eblehi gerdūn-ı kīne-perverden
4. Niyāz-ı luṭf u recā-yı mürüvvet itmekdür

gerek:
1. **gerekdür:***-dür*
Gazel 81
Mısra: **13**
Lazım, elzem.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meġer ol āfetüñ aḳrānı mı var

2. **gerekdür:***-dür*
Gazel 238
Mısra: **15**
Lazım, elzem.
15. Ne zer ne zūr gerekdür ne ḳuvvet-i bāzū
16. O şūḫa cāʾize-i vaṣl nā-tüvānlıḳdur

3. **gerek:**
Gazel 261
Mısra: **17**
Lazım, elzem.
17. Nābī biraz ḫafīf gerek keffe-i günāh
18. Mizān-ı iʿtiẕār ber-ā-berlik istemez

4. **gerek:**
Gazel 266
Mısra: **13**
Lazım, elzem.
13. Nābī ḳadem-i saḫt gerek menzil-i aşḳa
14. Ol rāha reviş ʿuḳde-i zānū ile olmaz

5. **gerekdür:***-dür*
Gazel 266
Mısra: **11**
Lazım, elzem.
11. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmāde gerekdür
12. Yoḫsa yalıñuz sāḳī-i gül-rū ile olmaz

6. **gerekmez:***-mez*
Gazel 322
Mısra: **8**
Lazım, elzem.
7. Dil-beste-i zülfi koşun ümmīd-i ḫalāşı
8. Sūdāger-i ʿaşḳa heves-i sūd gerekmez

7. **gerekmez:***-mez*
Gazel 322
Mısra: **10**
Lazım, elzem.
9. Besdür virür erbāb-ı dile neşve-i sāzı

10. Ābuñ cereyanı var iken ʾūd gerekmez

8. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 322
Mısra: **12**
Lazım, elzem.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

9. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 322
Mısra: **14**
Lazım, elzem.
13. Bī-ḥadd ü ḥisāb eyle sen eşʿāruñı Nābī
14. Baḥr-ı suḫanuñ mevcesi maʿdūd gerekmez

10. **gerek:**
Gazel 430
Mısra: **19**
Lazım, elzem.
19. Ẕātī gerek kemāl ü hüner yoḫsa Nābiyā
20. ʿİlm ü hünerde medḫali yoḳdur kıyāfetüñ

11. **gerek:**
Gazel 494
Mısra: **9**
Lazım, elzem.
9. Her mevḳiʿa nisbet gerek efʿālde Nābī
10. Aʿdā ile aḥbāba naẓar tīr ü kemān ol

12. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 563
Mısra: **17**
Lazım, elzem.
17. Binā-yı şiʿr Nābī öyle ʿālīter gerekdür kim
18. Nümāyān ola ṣaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden

13. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 581
Mısra: **10**
Lazım, elzem.
9. Ticāret-ḫāne-i dānā firīb-i dehrüñ ey Nābī
10. Gerekdür iḥtirāz itmek ziyānı deñlü sūdından

14. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 626
Mısra: **2**
Lazım, elzem.
1. Sūz-ı ġamla içmeġe dil āteş-i seyyāleden
2. Āteşīn saġar gerekdür şuʿle-i cevvāleden

15. **gerek:**
Gazel 680
Mısra: **9**
Lazım, elzem.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

16. **gerek:**
Gazel 713
Mısra: **5**
Lazım, elzem.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

17. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 718
Mısra: **10**
Lazım, elzem.
9. Olunsa her ne ḳadar nuṭḳa Nābiyā taḥsīn
10. Hezār o deñlü gerekdür zebān-ı ḫāmūşa

18. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 741
Mısra: **8**
Lazım, elzem.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne māʾil-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

19. **gerek:**
Gazel 802
Mısra: **6**
Lazım, elzem.
5. Bī-tāze istiʿāre olmaz luġātde leẕẕet
6. Āhū-yı ġayb-ı maʿnī düşmek gerek şikāre

20. **gerek:**
Kaside 2
Mısra: **313**
Lazım, elzem.
313. Ḥarem-i naʿt-ı şerīfüñde bu ebkāra gerek
314. Duḫterān-ı ʿAraba vażʿ olunan nām-ı suʿād

21. **gerekdür:**-*dür*
Kaside 9
Mısra: **139**
Lazım, elzem.
139. Suḫan ol deñlü ḫoş-āyende gerekdür ki añı
140. İdine nevʿ-i beşer belki melāʾik ezber

22. **gerek:**
Kaside 15
Mısra: **36**
Lazım, elzem.
35. Kişver ü salṭanat Allāhʾuñ emānetleridür
36. Kāfil-i emr gerek ola diyānetde ʿalem

23. **gerek:**
Kaside 16
Mısra: **38**
Lazım, elzem.
37. Ger maʿde-i ḥarīṣ ise ḫ∨āhişger-i niʿam
38. Dendān gerek edāya daḫı ḥaḳḳ-ı niʿmeti

24. **gerek:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Lazım, elzem.
29. Ḥaḳ budur olduġı dem böyle gerek
30. Nām-ı şāhenşeh-i devrāna sezā

25. **gerekdür:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **89**
Lazım, elzem.
89. Aña lisān-ı ḥāl gerekdür ki ʿarż ide
90. Medḥinden iktisāb olunan vecd ü ḥāleti

26. **gerekdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **201**
Lazım, elzem.
201. Aña gerekdür dil-i rūşen-revān
202. Cübbe vü destār ile olmaz hemān

27. **gerek:**
Tarih 74
Mısra: **22**
Lazım, elzem.
21. Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū ne ḳadar nāzük ise
22. Aña tārīḫ daḫı öyle gerek müstesnā

28. **gerek:**
Gazel 656
Mısra: **6**
Gerekli, lazım.
5. Eylerse ḫ∨āstkār-ı lebüñ secde-i niyaz
6. İtmek gerek çekīde-i yāḳūtdan vüżū

29. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 322
Mısra: **4**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
3. Her şūḫı görüp olma talebkār-ı viṣāli
4. Merdān-ı maḥabbet heves-ālūd gerekmez

30. **gerekdür:**-*dür*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
3. Ben didüm uṣlandı zīrā çerḫ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ḳılmaḳ gerekdür anı bunca ser-güdaḫt

31. **gerek:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
9. Şerha vü dāġ gerek sīne-i ehl-i ġamda
10. Saḥn-ı dīvān-ı ḳıyāmetde ḥisāb isterler

32. **gerek:**
Gazel 230
Mısra: **11**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
11. Cünbiş-āmūz gerek berḳden erbāb-ı sülūk

12. Rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde şitāb isterler

33. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 322
Mısra: **1**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
1. Çāk-ı dil-i vīrān-şude nā-būd gerekmez
2. Dergāh-ı şehr-i ġamdur o mesdūd gerekmez

34. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 322
Mısra: **2**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
1. Çāk-ı dil-i vīrān-şude nā-būd gerekmez
2. Dergāh-ı şehr-i ġamdur o mesdūd gerekmez

35. **gerek:**
Gazel 313
Mısra: **3**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem eẕiyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

36. **gerek:**
Gazel 361
Mısra: **4**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
4. Nā-beste gerek revzen-i maḳṣūre-i iḫlāṣ
3. Şeb tābe-seher çeşm-i hevā-ḫ∨āh-ı ümīde

37. **gerek:**
Gazel 513
Mısra: **5**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
5. Pīş-i çeşmüñde gerek āyīne-i ṣāf-varaḳ
6. Ḥarf-rīz olmaġa ṭūṭī-ı şeker-ḫāy-ı ḳalem

38. **gerek:**
Gazel 735
Mısra: **7**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
7. Ne ḳadar baḫş-ı ḥayāt itse gerek ẕevḳ-i kenār
8. Bu ḳadar çāşnī-i rūḥ ki var būsında

39. **gerek:**
Kaside 25
Mısra: **7**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
7. Aña çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn gerek kim eyleye idrāk
8. Verā-yı çeşm-i tendür ʿizz ü şānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

40. **gerek:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **518**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
517. Bilürem ḫāk-pāye ʿarż idicek
518. Ne şekil naẓm-ı ber-güzīde gerek

41. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 322
Mısra: **6**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
5. Āh itmeyicek eglenemem gūşe-i ġamda
6. Erbāb-ı dile meclis-i bī-dūd gerekmez

42. **gerekse:**-*se*
Kıt'a 71
Mısra: **3**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
3. Saña şāhid gerekse kāfīdür
4. Nābiyā cünbiş-i dehān ü zebān

43. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 829
Mısra: **15**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek, iktiza etmek.
15. Tek görmeyem raḳībi gerekmez viṣāl-i yār
16. İtdüm fedā ilḳā-yı raḳībe ʿatāsını

gerek gerek:
1. **gerek gerek:**
Gazel 557
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

2. **gerek gerek:**
Kıt'a 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).
11. Nābiyā gerçi aña cezb-i duʿā itmededür
12. Ṭīb-i ḫulḳı gerek aʿlā vü gerek ednādan

3. **gerek gerek:**
Tarih 16
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).
49. Senüñ gibi vezīr-i bī-nazīri ḳanda görmişdür
50. Gerek Cemşīd ü Keyhüsrev gerek İskender ü Dārā

4. **gerek gerek:**
Kaside 15
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek...gerekse şeklinde kullanılır. Başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. (Eğer...eğer, ister...ister).
157. Müşkil-i devleti hep andan iderlerdi suʾāl
158. Gerek eslāf-ı kiram u gerek eṣnāf-ı ümem

germ:
1. **germ:**
Gazel 582
Mısra: **9**
Sıcak, hararet.
9. Nābī olamaz cūyda āb-ı eşk gibi germ
10. Farḳ itmemenüñ vechi ne nīlūferi benden

2. **germi:**-*i*
Gazel 495
Mısra: **13**
Hararetlenmek, Kızışmak ‖ kızmak, öfkelenmek.
13. Niyāzmend-i viṣāl ol ḳo germi ey Nābī
14. Ne var temenni-i vuṣlat ḫilāf-ı ʿāde degül

3. **germ:**
Gazel 377
Mısra: **8**
Sıcak, hararet.
7. Ḥammām-ı ʿuzlete ṣoyunup girse dil nʾola
8. Germ oldı sūz-ı sīne ile gülḫan-ı ferāġ

4. **germdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **437**
Ateşli, hararetli II Samimi, içten.
437. Germdür maʿrifetle bāzārı
438. Bu metāʿun odur harīdārı

germ görince:
1. **germ görince:**-*ince*
Gazel 489
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Sıcak bulmak.
23. Bülbül görince dāʾire-i surḫ-ı çerḫi germ
24. Āvāze ṣaldı naḳş-ı nesīm-i ṣabā-yı gül

germ idüp:
1. **germ idüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Isıtmak, hararetlendirmek.
23. Zebān-ı ṭaʿne açup bir gice sipihr baña
24. Ne ṭaʿne nāvek-i dil-sūz germ idüp pertāb

germ olmaz:
1. **germ olmaz:**-*maz*
Gazel 788
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Isınmak.
9. O āfetün yine Nābī derūnı germ olmaz

10. Cihānı āteş-i āhumla gülḫan itsem de

germ ü serd:
1. **germ ü serd:**
Tarih 41
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Sıcak ve soğuk.
17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ
18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

2. **germ ü serd:**
Kıt'a 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sıcak ve soğuk, her türlü güçlük.
1. Böyledür şart-ı vifāḳ-ı dūstān-ı yek-cihet
2. Germ ü serd ü ḫār ü gülden rūy-gerdān olmaya

germ ü serde:
1. **germ ü serde:***-e*
Gazel 887
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıcak ve soğuk, her türlü güçlük.
9. Germ ü serde siper-i sīneyi germiş ṭurmış
10. Sufrenüñ çekmek içün ʿārıż olan yāresini

germ ü serdi:
1. **germ ü serdi:***-i*
Gazel 199
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sıcak ve soğuk.
5. Cihānuñ germ ü serdi vaṣl u hicrandan ʿibāretdür
6. İderse āba daʿvā-yı tefevvuḳ ḥaḳḳ-ı revġandur

2. **germ ü serdi:***-i*
Kaside 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sıcak ve soğuk.
9. İdüp āmiḫte ḫuşk ü ter ü germ ü serdi
10. Çār rükn üstine yapmış bu bināyı üstād

germ ü serdine:
1. **germ ü serdine:***-i, -n, -e*
Gazel 833
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıcak ve soğuk, her türlü güçlük.
3. Germ ü serdine bu miḥnetkede-i devrānuñ
4. Görmedüm ḳarşı durur revzene-i cām gibi

germ ü serdini:
1. **germ ü serdini:***-i, -ni*
Gazel 192
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sıcak ve soğuk; iyilik kötülük; darlık genişlik; acı tatlı.
9. Bu rüzgāruñ añlamayan germ ü serdini
10. Āh-ı şerāre-pāşı nesīm-i seher ṣanur

2. **germ ü serdini:***-i, -n, -i*
Gazel 746
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıcak ve soğuk, her türlü güçlük.
7. Bu kārgāhuñ añlamayan germ ü serdini
8. Kāfūruñ añlamaz es̱erin zencebīl ile

germ-ābe:
1. **germ-ābeye:***-ye*
Gazel 134
Mısra: **8**
Sıcak su hamamı.
7. Beñzer egerçi ḳubbe-i germ-ābe cāmiʿe
8. Germ-ābeye velīk gelen bī-vüzū gelür

2. **germ-ābelerde:***-ler, -de*
Gazel 139
Mısra: **2**
Sıcak su hamamı.
1. Sīmīn-tenāndan itmede ẕevḳ-i viṣāller
2. Germ-ābelerde aṣılıcaḳ püşt-māller

3. **germ-ābeye:***-y, -e*
Gazel 524
Mısra: **12**
Sıcak su hamamı.
11. Ten-i sīmīñüni seyr itmek ümīdiyle beni
12. Kangı germ-ābeye nāṭūr ideceksin bilmem

4. **germ-ābeden:***-den*
Gazel 539
Mısra: **7**
Sıcak su hamamı.
7. Sāḥa-i mescide germ-ābeden evvel varamam
8. Gördüğüm vāḳıʿa-i vuṣlatı taʿbīr itsem

5. **germ-ābeden:***-den*
Gazel 558
Mısra: **14**
Sıcak su hamamı.
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

6. **germ-ābelerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 706
Mısra: **4**
Sıcak su hamamı.
3. İçdügi āb ile germiyyet içündür hime
4. Çāk olup girdügi germ-ābelerüñ gülḫanına

7. **germ-ābe:**
Tarih 41
Mısra: **5**
Sıcak su hamamı.
5. Pānzdeh sāle bu germ-ābe ḫarāb olmışken
6. Oldı menvī aña termīm ile istiḥkâmı

germ-ābe-i ḫayālümde:
1. **germ-ābe-i ḫayālümde:***-üm, -de*
Gazel 53
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayal hamamı.
7. Dem-ā-dem itmede germ-ābe-i ḫayālümde
8. Ten-i bürehnesini yeʾs cāme-pūş-ı ümīd

germ-ābe-i ʿibret-nümādur:
1. **germ-ābe-i ʿibret-nümādur:***-dur*
Kaside 1
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
İbret veren hamam.
121. Dehān u leb ʿaceb germ-ābe-i ʿibret-nümādur kim
122. Ki ḫalʿ u lebs ider anda hezārān şāhid-i maʿnā

germ-ābe-i maʿmūre-i aḫlāḳuz:
1. **germ-ābe-i maʿmūre-i aḫlāḳuz:***-uz*
Gazel 289
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ahlakın imar edilmiş hamamı.
11. Biz o germ-ābe-i maʿmūre-i aḫlāḳuz kim
12. Ḫaymeye rāyiha-i ʾūd virür gülḫanumuz

germ-ābe-i pāk:
1. **germ-ābe-i pāk:**
Tarih 71
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Temiz hamam.
5. Görüp ḥüsnini Nābī didi tārīḫ
6. Güzel ʾibret-nümā germ-ābe-i pāk

germ-ābe-i vīrān:
1. **germ-ābe-i vīrān:**
Müfret 68
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Harap olmuş hamam.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

germā-yı ġamdan:
1. **germā-yı ġamdan:***-dan*
Kaside 7
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Üzüntü alevi/ateşi.
33. Ġubār-ı ġuṣṣa vü germā-yı ġamdan olmış idi
34. Şikeste ṭabʿ-ı sefer dīde-i ẓafer maʿẕūr

germ-bāzār olduġumdandur:
1. **germ-bāzār olduġumdandur:**
Gazel 232
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi beğenmek ve ona revaç göstermek.
7. İdüp küstāḫlık ol pençe-i ḫurşīde el ṣunmak

8. Metāʿ-ı ārzūya germ-bāzār olduġumdandur

germ-dil olmaz:
1. **germ-dil olmaz:**-*maz*
Gazel 741
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü öfkeli olmak.
1. Gül olmaz germ-dil bülbül gibi ṣāḥib-nefeslerle
2. Olur hem-kāse-i zānū-be-zānū ḫār u ḫaslerle

germ-ḫūn oldı:
1. **germ-ḫūn oldı:**-*dı*
Gazel 777
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kanı kaynamak, sıcak kanlı olmak.
1. İtdi yek-reng ṣabā gülşeni meyḫāne ile
2. Germ-ḫūn oldı gül-i ter yine peymāne ile

germī-i ārāyiş-i bāzar-ı ṣunʿ:
1. **germī-i ārāyiş-i bāzar-ı ṣunʿ:**
Gazel 375
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sanat yapılan işin pazarlığına tutuşma.
3. Naḳd-i bīniş kīse-i merdümde tā āmādedür
4. Kāsid olmaz germī-i ārāyiş-i bāzar-ı ṣunʿ

germī-i hengâmeden:
1. **germī-i hengâmeden:**-*den*
Gazel 571
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ortamın harareti, gerginliği.
7. Meyli var ʿuşşāḳınuñ kūyındaki ġavġāsına
8. Ḫande eyler āftābum germī-i hengâmeden

germī-i hicrānı:
1. **germī-i hicrānı:**-*ı*
Gazel 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık ateşi, acısı.
3. Ciġerden germī-i hicrānı biʾl-ḫāsiyye defʿ eyler
4. Girüp şekl-i enāra dilde ḫūn-ālūde peykānlar

germi-i tāb-ı ḥavādişden:
1. **germi-i tāb-ı ḥavādişden:**-*den*
Kaside 9
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **-**
Hadiselerin harareti.
129. Germi-i tāb-ı ḥavādişden eyā evc-i kerem
130. Sāye-ı ʿāṭıfetün üstüme bir ḫayme yiter

germī-i tennūr-ı ʿināyet:
1. **germī-i tennūr-ı ʿināyet:**
Gazel 25
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın inayet tandırının sıcaklığı.
13. Nā-puḫte ḳomaz matbāh-ı āfākda Nābī
14. Der-kār olıcaḳ germī-i tennūr-ı ʿināyet

germī-i ʿüryānī-i ʿaşḳı:
1. **germī-i ʿüryānī-i ʿaşḳı:**-*ı*
Gazel 197
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşk çıplaklığının ateşi.
9. Zahide germī-i ʿüryānī-i ʿaşḳı sorsañ
10. Peştemāliyle faḳaṭ ḫalvet-i ḥammāmı bilür

germī-i vaṣluñla:
1. **germī-i vaṣluñla:**-*uñ, -la*
Gazel 674
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin vuslatının harareti.
7. Ben germī-i vaṣluñla ışınsam da raḳībün
8. Yaḫ-ḫāne-i ümmīdi tenūr-ı ḥased olsa

germiyyet:
1. **germiyyetin:**-*i, -n*
Gazel 632
Mısra: **12**
Hararet, sıcaklık.
11. Nābiyā bu şiʿr-i pür-sūzuñla şimdi ḥaḳ bu kim
12. Arturursın dāʾimā derd ehlinüñ germiyyetin

2. **germiyyeti:**-*i*
Gazel 208
Mısra: **5**
Hararet, sıcaklık.
5. Germiyyeti erbāb-ı tecerrüdledür ancaḳ
6. Cāmeyle duḫūl eyleyene düşmen-i cāndur

3. **germiyyeti:**
Gazel 359
Mısra: **2**
Hararet, sıcaklık.
1. Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
2. Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş

4. **germiyyetin:**-*i, -n*
Gazel 610
Mısra: **4**
Hararet, sıcaklık.
3. Dest-i rindānda degüldür ẕevḳ içün şemʿ-i ḳadeh
4. Ġāʾib itmişler ararlar şemʿ ile germiyyetin

5. **germiyyet:**
Gazel 706
Mısra: **3**
Hararet, sıcaklık.
3. İçdügi āb ile germiyyet içündür hime
4. Çāk olup girdügi germ-ābelerüñ gülḫanına

6. **germiyyet:**
Gazel 759
Mısra: **9**
Hararet, sıcaklık.
9. Mizāc-ı ülfeti ifsād ider hem-vāre germiyyet
10. Bürūdet gāh gāhī şarṭ durur ṣoḥbet ḫilālinde

7. **germiyyet:**
Gazel 842
Mısra: **12**
Hararet, sıcaklık.
11. Bī-vaḳt ü zamān olsa eger kārda teʾsīr
12. Ḫurşīd-i zemistānda da germiyyet olurdı

8. **germiyyete:**-*e*
Gazel 851
Mısra: **9**
Hararet, sıcaklık.
9. Zer-i mihr olmasa germiyyete tebdīl olamaz
10. Meclis-i kevne bürūdet düşüren serdī-i dey

9. **germiyyet:**
Tarih 16
Mısra: **3**
Sıcaklık, hararet II Coşkunluk, ateşlilik.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fīhā

germiyyet virdi:
1. **germiyyet virdi:**-*di*
Gazel 102
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Isındırmak, sıcaklık vermek.
11. Reng-i ḫālün virdi germiyyet dil-i sūzānuma
12. Micmer-i endīşeme kâfur döksem ʾūd olur

germiyyet-i bāzār:
1. **germiyyet-i bāzār:**
Gazel 244
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Pazarın, alışverişin harareti.
5. Bir būseyi biñ cāna virürmiş diyü dilber
6. Cān virmede ʿālem ne bu germiyyet-i bāzār

germiyyet-i hevāda:
1. **germiyyet-i hevāda:**-*da*
Gazel 184
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sıcak havalar.
1. Baḫt-ı bülend o kimseye kim destyār olur
2. Germiyyet-i hevāda yeri kūhsār olur

germnāk eyler:
1. **germnāk eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **-**
Isıtmak, hararetlendirmek.

199. Ġayret-i luṭfı baḥrı ḫāk eyler
200. Keremi ebri germnāk eyler

germ-nefes itdi:
1. **germ-nefes itdi:**-*di*
Kıt'a 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sıcak solumak.
3. ʿAceb ne germ-nefes itdi pīr-i bāde-fürūş
4. İdince şīşe-i ṣahbā gül-ābdānumuzı

germ-nigāh itmege:
1. **germ-nigāh itmege:**-*e*
Gazel 272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hararetle bakmak.
1. Kālā-yı cihān germ-nigāh itmege deġmez
2. El irmedi ḥayfā diyü āh itmege deġmez

germ-revān:
1. **germ-revān:**
Tarih 41
Mısra: **9**
Sıcak (su) akan.
9. Çeşm-ı ʿuşşāḳ gibi germ-revān lūleleri
10. Nūrdan rīhte endūde-i saḳf u bāmı

germ-sūd:
1. **germ-sūdından:**-*ın, -dan*
Gazel 581
Mısra: **4**
Sıcak kar, sıcak para.
3. Münāfıḳ dūstlardan āşikāre düşmenān yegdür
4. Ḥarīr-i ṣarfı ḫoşdur bu dükānuñ germ-sūdından

germter olur:
1. **germter olur:**-*ur*
Gazel 633
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Daha sıcak olmak.
13. Nābī olur bütān-ı ḫaṭ-āverde ʿāşıḳa
14. Dil germter evāḫir-i faṣl-ı bahārdan

germ-ülfet:
1. **germ-ülfet:**
Gazel 448
Mısra: **7**
Sıcak dostluk.
7. Olup dil pūte gibi tāb-ı hicrān ile germ-ülfet
8. Temennā-yı viṣāl-i yār-ı sīmīn-berden el çekdük

2. **germ-ülfetdür:**-*dür*
Matla 16
Mısra: **1**
Sıkı fıkı görüşen, içli dışlı olan.
1. Göñül ki fikr-i bütān ile germ-ülfetdür
2. Derūn-ı sīne hemān aylı günli sāʿatdür

germ-ülfet olmışuz:
1. **germ-ülfet olmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 329
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Biriyle görüşmesi hararetli olmak; sıkı fıkı olmak, samimi şekilde görüşmek.
11. Levḥ-i derūna naḳş olalı fiḳr-i ḫaṭṭ-ı yār
12. Āyine gibi jeng ile germ-ülfet olmışuz

geşt:
1. **geştden:**-*den*
Gazel 592
Mısra: **10**
Seyretme, dolaşma, gezme, tenezzüh.
9. Āhū-yı maʿnā şikārı ḥācetüñse Nābīyā
10. Geştden dūr olma müsveddāt-ı şiʿrüñ bīşesin

geşt eylemeden:
1. **geşt eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 390
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dolaşmak, gezmek.
7. Ne çıḳar kūyınu geşt eylemeden şām u seher
8. O ḳamer-ṭalʿat ile yolda düçār olmayıcaḳ

geşt idelüm:
1. **geşt idelüm:**-*elüm*
Gazel 758
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gezip dolaşmak.
1. Faṣl-ı güldür idelüm geşt çemenden çemene
2. Açalum çeşm-i temāşāyı semenden semene

geşt idüp:
1. **geşt idüp:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gezip dolaşmak.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḥrīye biner oldı kemīneler

geşt ü güẕār itmeġe:
1. **geşt ü güẕār itmeġe:**-*me, -ġe*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **322**
Kelime Tipi: -
Gezip dolaşmak.
321. Başladum çün nesīm-ī faṣl-ı bahār
322. İtmeġe sersemāne geşt ü güẕār

geşt ü güẕār-ı ḥarīm-i yār:
1. **geşt ü güẕār-ı ḥarīm-i yār:**
Gazel 157
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bulunduğu yeri gezip dolaşma.
3. Biz ḳande ḳande geşt ü güẕār-ı ḥarīm-i yār
4. Erziş neden o luṭfa o iḳbālümüz mi var

geşt-i gülistān:
1. **geşt-i gülistān:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesini gülleri seyretmek için gezme.
1. Ne dem ki geşt-i gülistān kūy-ı yār olunur
2. Sır-ı nigāha gül-i ārzū nis̱ār olunur

geşt-i gülistān idüp:
1. **geşt-i gülistān idüp:**-*üp*
Gazel 623
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesini gezmek, dolaşmak veya seyretmek.
1. Ne dem o şūḫ idüp geşt-i gülistān gösterür kendin
2. Çemende gül de bülbül gibi nālān gösterür kendin

geşt-i gülsen itsem:
1. **geşt-i gülsen itsem:**-*se, -m*
Gazel 788
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesini gezip dolaşmak.
1. Ṣafā-yı dil göremem geşt-i gülsen itsem de
2. Neşāt kesb idemem cāmı gülden itsem de

geşt-i gülşenden:
1. **geşt-i gülşenden:**-*den*
Gazel 542
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi gezintisi.
5. Güşāyiş bulmadı rāh-ı dimāġum geşt-i gülşenden
6. Gül-i gülşen-serā-yı ʿıyş nā-būyā mıdur bilmem

geşt-i gülşendür:
1. **geşt-i gülşendür:**-*dür*
Gazel 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesini gezip dolaşmak.
1. Nev-bahārun maḳdeminden geşt-i gülşendür murād
2. İʿtidāl-i faṣldan āsāyiş-i tendür murād

geşt-i ṣaḥn-ı baġdan:
1. **geşt-i ṣaḥn-ı baġdan:**-*dan*
Gazel 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bahçenin içini dolaşıp gezmek.
9. Nābī-i ḫam-geşte-ḳadveş geşt-i ṣaḥn-ı baġdan
10. Rūy-ı dil-dār olmasa bilmem ne hāṣıldur baña

geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet:
1. **geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet:**
Gazel 350
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Melamet (başkalarının ayıplamasını ve kınamasını umursamama) pazarının başını gezip dolaşma.

3. Güc hemān naḳd-i ġam-ı eşk getürmekdür ele
4. Yoḫsa geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet ne imiş

getir:
1. **getirür:**-*ür*
Kaside 9
Mısra: **143**
Getirmek.
143. Yadigārın getirür pīşgeh-ı ʿizzetüñe
144. Naẓm ile bender-i dilde yüriyen ḳafileler

getür:
1. **getürür:**-*ür*
Gazel 660
Mısra: **12**
Getirmek, nakletmek.
11. Peyk-i ahum gideli ḫayli zamāndur yâre
12. Umaruz ki getürür bir ḫaber inşāʾaʾllāh

2. **getürür:**-*ür*
Gazel 805
Mısra: **17**
Getirmek.
17. Nābīyā kim getürür baña peyām-ı zülfin
18. Dili göndermiş idüm düşdi o da pāyende

3. **getüren:**-*en*
Gazel 878
Mısra: **5**
Getirmek.
5. İtsün mi berg-i gül getüren bāda iltifāt
6. Püşt-i tekāverinde gören şeh-süvārumı

4. **getürürdüñ:**-*ür, -dü, -ñ*
Kaside 9
Mısra: **40**
Getirmek.
39. Görmedüm geldügüñi hīç tehī-dest senüñ
40. Getürürdüñ dil-i maḥzūnuma envāʿ-ı keder

5. **getür:**
Kaside 15
Mısra: **62**
Getirmek.
61. Pādişāhum kerem it salṭanatuñ ḥaḳḳını vir
62. Ṣadr-ı aʿlāya getür lāyıḳın it müstaḫdem

6. **getürmişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 25
Mısra: **15**
Getirmek.
15. Niẓām-i ravża-i firdevs-i simāsı getürmişdür
16. Temāşā gül-i baġ-ı cinānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

7. **getürdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **216**
Getirmek.
215. Virdi nergis sepīd-gūn ḳırṭās
216. Ḳırmızı bal mumı getürdi kirās

8. **getürdüm:**-*dü, -m*
Tarih 16
Mısra: **80**
Getirmek.
79. Bi-ḥamdiʾllāh hele dil-ḫᵛāhum üzre eyleyüp tārīḫ
80. Getürdüm ḫāk-pāya eylerüm cürmümden istīfā

9. **getürdi:**-*di*
Tarih 30
Mısra: **14**
Getirmek.
13. Būyi taʿṭīr eyledi deḫrüñ meşāmın rüzgâr
14. Bezm-i iḳbāle getürdi bir muṣannaʿ micmeri

10. **getürdi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **118**
Getirmek.
117. Ḫalḳa ʿadl ü mürüvvet itmek içün
118. Seni bu mesnede getürdi Ḫudā

11. **getürmişdür:**-*miş, -dür*
Tarih 82
Mısra: **111**
Getirmek.
111. Seni bu merkeze getürmişdür
112. Rīziş-i eşk-i dīde-i fuḳarā

12. **getürüp:**-*üp*
Tarih 100
Mısra: **7**
Getirmek.
7. Māʾ-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi
8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̱er çü duḫūl

13. **getüre:**-*e*
Tarih 102
Mısra: **8**
Getirmek.
7. Vārid u ṣādır içün āb-ı zülāl itdi sebīl
8. Getüre teşnegī-i ḥaşrda rāhına Ḫudā

14. **getürüp:**-*üp*
Tarih 127
Mısra: **123**
Getirmek.
123. Getürüp merkez-i aslīsine mānend-i ḳamer
124. Mesned-i sābıḳ-ı ʿālīsine itdi iʿlā

15. **getürdi:**-*di*
Tarih 143
Mısra: **27**
Getirmek.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

16. **getür:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **133**
Sunmak (kadeh bağlamında).
133. Didi getür bir daḫı ol merdeküñ
134. Raġmına pā-beste Senāyī Begʾüñ

17. **getürmese:**-*mese*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **73**
Getirmek.
73. İbtidā ol getürmese miftāḥ
74. Ḫalḳ ḳanda bulurdı bāb-ı felāḥ

18. **getürmez:**-*mez*
Gazel 33
Mısra: **12**
Meydana çıkarmak, göstermek.
11. Āşinālık şarṭ-ı fenn-i güft-gū-yı ʿaşḳdur
12. Āşinālıḳsız getürmez maʿnī-i bigāne baḥs̱

19. **getürür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **11**
Meydana getirmek.
11. Āhı āteş getürür dīdesi ṣu baġrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

20. **getürür:**-*ür*
Gazel 818
Mısra: **8**
Getirmek, sunmak.
7. Şehr-i ġaybuñ ʿacebā yoḳ mı metāʿ-ı dīgeri
8. Her gelen tāze metāʿın getürür tāzeleri

21. **getürüp:**-*üp*
Kaside 15
Mısra: **99**
Atamak, tayin etmek, görevlendirmek.
99. Getürüp mühr-i hümāyūn ile itdi teşrīf
100. Mihrveş mühr ḳodı sīne-i çerḫ üzre ḳadem

gevher:
1. **gevherden:**-*den*
Gazel 448
Mısra: **2**
Cevher, mücevher.
1. Sipihrün gerdişin yād eyleyüp aḫterden el çekdük
2. Yemüñ çīn-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük

2. **gevher:**
Gazel 616
Mısra: **6**
Cevher, mücevher.
5. ʿĀşık ṭaleb-i meyle ḫārābata mı düşsün
6. Bir gevher içün s̱ıḳlet-i vīrāne mi çeksün

3. **gevher:**
Gazel 184
Mısra: **18**
Cevher, mücevher.
17. Rīżān olan tegerg degüldür seḥābdan
18. Nābī ḫidīv-i ʿāleme gevher nis̱ār olur

4. **gevheri:**-*i*
Gazel 409

Mısra: **3**
Cevher, mücevher.
3. Ṣadef maḥal gözedür gevheri bulur ḳıymet
4. Mis̠āl-i piste güşād itme muttaṣıl dehenüñ

5. **gevheri:**-*i*
Gazel 643
Mısra: **1**
Cevher, mücevher.
1. Biz nis̠ār eylemesek gevheri maẖzen maẖzen
2. Nāʾil olmazdı varaḳ gevhere dāmen dāmen

6. **gevher:**
Gazel 775
Mısra: **2**
Cevher, mücevher.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aẖter ẖuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ẖuṣūṣında

7. **gevher:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **12**
Cevher, mücevher.
11. Beytinüñ her biri bir sünbül-i ter
12. Mıṣraʾuñ her birisi bir gevher

8. **gevherden:**-*den*
Tarih 57
Mısra: **13**
Cevher, mücevher.
13. İtdi iki pāk gevherden Muḥammed Beg bürūz
14. ʿĀleme geldi Muḥammed āfitāb-ı dil-fürūz

9. **gevheri:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **81**
Cevher, mücevher.
81. Ol gevheri važʿ eyleyicek sīne-i merḳad
82. Āġūş-ı ümidin açup olmaġla müḥeyyā

10. **gevhere:**-*e*
Gazel 643
Mısra: **2**
Mücevher, cevher; öz.
1. Biz nis̠ār eylemesek gevheri maẖzen maẖzen
2. Nāʾil olmazdı varaḳ gevhere dāmen dāmen

11. **gevherimüñ:**-*im, -üñ*
Gazel 346
Mısra: **19**
Cevher, öz.
19. Ḳadrin bilerek gevherimüñ eylemek ikrām
20. Üftāde-i peyġūle-i ġār itmek içünmiş

12. **gevher:**
Gazel 529
Mısra: **10**
Cevher, mücevher.
9. Şevḳ-i ṣadefle ḳaṭre-i nīsān olur nücūm
10. Rūy-ı ʿarūs-ı himmetüme gevher istesem

gevher esrāra maẖzendür:
1. **gevher esrāra maẖzendür:**
Gazel 490
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sırların incilerinin mahzenidir.
7. Cilvegāh-ı vāridāt-ı kuds-ı ġaybüʾl-ġaybdur
8. ʿİlme meclā gevher esrāra maẖzendür göñül

gevherān-ı aẖteri:
1. **gevherān-ı aẖteri:**-*i*
Gazel 723
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yıldız cevherleri.
7. Gevherān-ı aẖteri dellāl-i çerẖ eyler fürūẖt
8. Çār-sūy-ı ṣubḥgehde bir peşīz eylerse de

gevherān-ı semīn:
1. **gevherān-ı s̠emīn:**
Kaside 22
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Kıymetli inciler.
45. Ümīd odur ki ola turduġınca ṭāḳ-ı felek
46. Bu gevherān-ı s̠emīn yādigār-ı Maġnīsā

gevherāsā:
1. **gevherāsā:**
Gazel 550
Mısra: **8**
Elmas gibi.
7. Sādegān itdüremez ḳırṭa-i gūş-ı raġbet
8. Gevherāsā es̠er-i ẖāme-i bī-miḳdārın

gevher-efşān olmasa:
1. **gevher-efşān olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 1
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Cevher(Mücevher) saçan olmak.
153. Şümār-ı raḥmet-i Ḥaḳḳ gevher-efşān olmasa yek-çend
154. Olurdı ẖalḳ-ı ʿālem kāse-gerd-i dest-i istiṣḳā

gevher-feşān:
1. **gevher-feşān:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Cevher saçan.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

gevher-i baḥr-ı ẖıred:
1. **gevher-i baḥr-ı ẖıred:**
Kaside 2
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Akıl denizinin incisi.
57. Dāver-i taẖt-ı risālet şeh-i iḳlīm-i kemāl
58. Gevher-i baḥr-ı ẖıred pādişeh-i mülk-i sedād

gevher-i bāzū-yı baẖt:
1. **gevher-i bāzū-yı baẖt:**
Tarih 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve güzel talih kuvvetinin cevheri.
11. Ol ġonca-i gülzār-ı taẖt ol gevher-i bāzū-yı baẖt
12. İnnā fetaḥnālek didi laʿl-i güher-mevfūr ile

gevher-i dānişi:
1. **gevher-i dānişi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
İrfan cevheri.
113. Gevher-i dānişi sencīde-i mīzān-ı ẖıred
114. Rişte-i bīnişi şāḳūl-i binā-yı ʿālem

gevher-i deryā-yı ʿirfāndur:
1. **gevher-i deryā-yı ʿirfāndur:**-*dur*
Gazel 360
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bilgi denizinin incisi.
1. Bāṭın-ı āyāt-ı Ḳurʾāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ
2. Gevher-i deryā-yı ʿirfāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

gevher-i enfāsa:
1. **gevher-i enfāsa:**-*a*
Gazel 352
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Nefes cevheri (Ömrün değerli olduğu bağlamında).
7. Dil ararken gevher-i enfāsa bāzār-ı revāc
8. Ġavṭa-i efkār ile buldum ʿaceb ʿummān imiş

gevher-i gencīne-gīr-i maġrib-i iẖfā:
1. **gevher-i gencīne-gīr-i maġrib-i iẖfā:**
Kaside 1
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Gizleme karanlığında hazine saklayan cevher.
101. Nübüvvet āftāb-ı nūr-pāş-ı maşrıḳ-ı iẓhār
102. Velāyet gevher-i gencīne-gīr-i maġrib-i iẖfā

gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen:
1. **gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen:**-*y, -en*
Kaside 12
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Cevher gibi kıymet verip kabul etmek.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suẖanun
62. Şimdi eyler suẖan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

gevher-i ẖāver:

1. **gevher-i ḫāver:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **246**
Kelime Tipi: -
Doğunun incisi (Güneş bağlamında).
245. Dökeyüm ṣafḥaya o deñlü güher
246. Kʾola şermende gevher-i ḫāver

gevher-i ḥüsn:
1. **gevher-i ḥüsn:**
Gazel 640
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzellik cevheri.
7. Ne ḳadar olsa da ālūde-i gerd-i nisyān
8. Kendü kendin ider izhār yine gevher-i ḥüsn

gevher-i idrāke:
1. **gevher-i idrāke:**-*e*
Gazel 66
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İdrak cevheri.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

gevher-i īhām:
1. **gevher-i īhām:**
Kıt'a 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İham cevherleri (İham; İki anlamı olan bir sözün akla en az gelen anlamının amaçlanarak kullanılması ve anlamı güçlendirmesi sanatı).
5. Lüʾlü-i tevriye vü gevher-i īhām o ḳadar
6. Görmedüḳ çıkduġını Ḥaḳ bu ki bir deryādan

gevher-i ʿilm:
1. **gevher-i ʿilm:**
Kaside 2
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
İlim incisi.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

gevher-i ʿirfan:
1. **gevher-i ʿirfan:**
Gazel 734
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Erdem cevheri.
13. Olur mı gevher-i ʿirfan müyesser herkese Nābī
14. Ne mümkindür kʾola gencīne her dīvānın altında

gevher-i kāmı:
1. **gevher-i kāmı:**-*ı*
Kıt'a 114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzu incisi.
1. Eyā māh-ı mürüvvet mihr-i gerdūn-ı keremkārī
2. Gül-i bāġ-ı vezāret gevher-i kāmı vefādārī

gevher-i kān-ı mürüvvet:
1. **gevher-i kān-ı mürüvvet:**
Tarih 16
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mertlik madeninin cevheri.
17. Fürūzān gevher-i kān-ı mürüvvet maʿden-i himmet
18. Dıraḫşān māh-ı devlet āftāb-ı āsmān-ārā

gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat:
1. **gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat:**
Gazel 86
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın düşük ayarlı cevheri.
5. Gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat ey tehī-dest-i ümīd
6. Çoḳ daḫı girmez sühūletle ele ḳıymetlüdür

gevher-i kem-yāb-ı yek-tā:
1. **gevher-i kem-yāb-ı yek-tā:**
Gazel 404
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Biricik ve eşsiz cevher.
5. Terāzū-yı ḥaḳīḳatsin göñül her gördüġün çekme
6. Çekersen Yūsufāsā gevher-i kem-yāb-ı yek-tā çek

gevher-i lücce-i aḫlāḳ:
1. **gevher-i lücce-i aḫlāḳ:**
Tarih 138
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Güzel ahlak denizinin incisi.
59. Gevher-i lücce-i aḫlāḳ ʿAlī Pāşā kim
60. Eylese faḫr sezā ẕātı ile devlet ü dīn

gevher-i nāb:
1. **gevher-i nāb:**
Kaside 11
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Katışıksız, saf cevher.
91. Ṭoḳunsa ebre gözi bir ʿaṭā-çeşīdesinüñ
92. Dökerdi ḳaṭre yerine zemīne gevher-i nāb

gevher-i nā-yāb:
1. **gevher-i nā-yāb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Emsalsiz mücevher/inci.
65. Bulınınca o gevher-i nā-yāb
66. Baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb

2. **gevher-i nā-yāb:**
Kaside 15
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Benzeri olmayan eşsiz bir inci.
169. Sensin ol gevher-i nā-yāb ki mis̱lüñ bulamaz
170. İtse ġavvās-ı ḳader tahliye-i kīse-i yem

gevher-i nühüfte:
1. **gevher-i nühüfte:**
Gazel 195
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Saklı cevher.
11. Her gevher-i nühüfte ki var genc-i ġaybda
12. Hep pīşgāh-ı dīde-i bidārdan geçer

gevher-i pāk:
1. **gevher-i pāk:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Saf, temiz cevher.
61. Bulmak içün vücūd o gevher-i pāk
62. Ḳatı çoḳ şekle girdi maʿden-i ḫāk

gevher-i pāki:
1. **gevher-i pāki:**-*i*
Tarih 138
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Saf cevher, temiz inci.
41. Eylemiş luṭfına ol gevher-i pāki taḫṣīṣ
42. Naẓar-ı dāver-i devrāna hezārān taḥsīn

gevher-i pākīze-i ẕāt-ı hümāyūnuñ:
1. **gevher-i pākīze-i ẕāt-ı hümāyūnuñ:**-*uñ*
Tarih 103
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Padişahlık şahsiyetinin saf özü/cevheri.
21. Ḫuṣūṣān gevher-i pākīze-i ẕāt-ı hümāyūnuñ
22. Ser-ā-pā nūrdan itmiş sirişte Ṣāniʿ-i yek-tā

gevher-i raḥmet:
1. **gevher-i raḥmet:**
Gazel 538
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Rahmet mücevheri.
11. Alalum gevher-i raḥmet virelüm naḳd-i günāh
12. Dili sūdāger-i bāzār-ı Minā eyleyelüm

gevher-i şehvārı:
1. **gevher-i şehvārı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Padişaha yaraşır inci.
43. Bu çend gevher-i şehvārı eyledüm Nābī
44. Kemāl-i şevḳ u ṭarabla nis̱ār-ı Maġnīsā

gevher-i sīrāb:
1. **gevher-i sīrāb:**
Kaside 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı incisi, cevheri.

9. Sipāh-ı firḳatüñüñ dest-bürd-i tārācı
10. Ḳomadı maḫzen-i çeşmümde gevher-i sīrāb

gevher-i suḫenüñ:
1. **gevher-i suḫenüñ:***-üñ*
Gazel 409
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Söz cevheri.
9. Metā῾-ı kārgeh-i ṣun῾ sözdür ey Nābī
10. Ne naḳş ḳadri bilinmezse gevher-i suḫenüñ

gevher-i tāc-ı süleymān:
1. **gevher-i tāc-ı süleymān:**
Gazel 374
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hz. Süleyman Peygamberin tacında bulunan cevher.
1. El-vedā῾ ey ḫāk-i rāhuñ küḥl-i īmān el-vedā῾
2. Seng-i kūyuñ gevher-i tāc-ı Süleymān el-vedā῾

gevher-i yek-dāne:
1. **gevher-i yek-dāne:**
Gazel 224
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tek taneli inci.
1. Giryān iseñ ey dil n᾿ola cānāne bizümdür
2. Baḥr-ı ġamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür

gevher-i yektā-yı beyżā-yı vücūduñ:
1. **gevher-i yektā-yı beyżā-yı vücūduñ:***-uñ*
Gazel 374
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Varlığın bembeyaz ve eşsiz cevheri.
5. Gevher-i yektā-yı beyżā-yı vücūduñ tā-ezel
6. Revnāk-ı ḫalvet-serā-yı ḳurb-ı Yezdān el-vedā῾

gevher-i yektā-yı ẕāt-ı aḳdesüñ:
1. **gevher-i yektā-yı ẕāt-ı aḳdesüñ:***-üñ*
Gazel 537
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bütün noksan ve kusurlardan sonsuz derecede yüce olan (Allah)'ın biricik cevheri.
3. E᾿s-selām ey gevher-i yektā-yı Ẕāt-ı Aḳdesüñ
4. Zīver-i bālā-yı ṭāḳ-ı ῾arş-ı a῾ẓam e᾿s-selām

gevher-keş-i birīşüm-i enzār:
1. **gevher-keş-i birīşüm-i enzār:**
Gazel 100
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İnciye benzeyen hacıların gözyaşlarını ibrişim ipliğe dizen gerdanlık ustası.
15. Ecr-i naẓar ῾ilāve-i ecr-i tavāfdur
16. Gevher-keş-i birīşüm-i enzār Ka῾be᾿dür

geydür:
1. **geydürdi:***-di*
Gazel 821
Mısra: **5**
(Bir giyeceği) Başka birinin vücûduna veya organına kendi eliyle geçirmek, giyimli duruma getirmek.
5. Geydürdi ḥalḳa cāme-i sad-reng-i ġafleti
6. Ḥuşyārlıḳ ṣafāsına ümmīd ḳalmadı

geyik dāstānına döndürdiler:
1. **geyik dāstānına döndürdiler:***-di, -ler*
Kıt'a 90
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gereğinden fazla uzatıp değerinden düşürmek.
3. Kim her ġazelde eyleyerek ḳaṣd-ı iltizām
4. Döndürdiler kelāmı geyik dāstānına

gez:
1. **gezsün:***-sün*
Gazel 791
Mısra: **3**
Gezmek, dolaşmak.
3. Ey eşk ḳo men῾ itme dīvāne göñül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

2. **gezersin:***-er, -sin*
Gazel 872
Mısra: **3**
Gezmek, dolaşmak.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir ma῾mūr gördüñ mi

3. **gez:**
Gazel 766
Mısra: **10**
Gezmek, dolaşmak.
9. Murād seyr-i maḳāmāt-ı ῾aşḳ ise ey dil
10. Çemen çemen yüri gez ῾andelībüñ ardınca

4. **gezersen:***-er, -se, -n*
Gazel 858
Mısra: **8**
Gezmek, dolaşmak.
7. Yine penāh idecek āsitāne-i ġamdur
8. Gezersen ey dil-i āvāre rub῾-ı meskūnı

5. **gezmeden:***-me, -den*
Kaside 13
Mısra: **53**
Gezmek, dolaşmak.
53. Gezmeden saçı saḳalı aġarup tuğlaruñ
54. İtdi pīrāne-ser āsāyīş içün meyl-i menām

6. **gezenler:***-en, -ler*
Tarih 8
Mısra: **6**
Gezmek, dolaşmak.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ῾ālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

7. **gezse:***-se*
Tarih 8
Mısra: **4**
Gezmek, dolaşmak.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

8. **gezerse:***-er, -se*
Tarih 121
Mısra: **25**
Gezmek, dolaşmak.
25. Dünyāyı gezerse bulamaz bād-ı sebük-ḫīz
26. Mānende-i zīr-i peri me᾿vā-yı selāmet

gezdür:
1. **gezdürür:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **216**
Taşımak.
215. Ṭolalı ṣīt-ı ῾adl ile āfāḳ
216. Mār aġzında gezdürür tiryāḳ

gezer:
1. **gezer:**
Kaside 9
Mısra: **110**
Gezmek, dolaşmak.
109. Ṣafveti meşreb-i pākiden alur āb-ı ḥayāt
110. O temennā ile ẓulmetde gezer İskender

ġıbta:
1. **ġıbtası:***-sı*
Gazel 413
Mısra: **6**
Aynı hâli şiddetle arzu etme, imrenme.
5. Mefsaḳa olmaza olmazsa da me᾿vā-yı ṣalāḥ
6. Şimdi vīrānelere ġıbtası var ma῾mūruñ

ġıbta itdürdi:
1. **ġıbta itdürdi:***-di*
Tarih 60
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İmrendirmek.
5. Gelince bu ῾arż-ı muḳaddesde dehre
6. Ḥaleb şehrine ġıbta itdürdi Rūm᾿ı

ġıbṭa vü reşke:
1. **ġıbṭa vü reşke:***-e*
Gazel 389
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İmrenme ve kıskanma, imrenip kıskanma.
5. Tedkīk olunsa ġıbṭa vü reşke de gül sezā
6. Ol devletüñ ki dā᾿iresinde ḥasūdī yoḳ

gıbṭa-fermāy-ı cinān:

1. **gıbṭa-fermāy-ı cinān:**
Tarih 97
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cennetlerin imrendiği (yer).
3. Olıcaḳ sāye-i eyyām-ı ṣafā-baḫşında
4. Gıbṭa-fermāy-ı cinān şehr-i dil-ārāy-ı Ruḥā

ġıbṭagāh-ı biḳāʿ-ı huld-ı berrīn:

1. **ġıbṭagāh-ı biḳāʿ-ı ḫuld-ı berrīn:**
Tarih 51
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Kutsal cennet diyarının imrendiği yer.
37. Olıcaḳ devlet-i ḳudūmından
38. Ġıbṭagāh-ı biḳāʿ-ı ḫuld-ı berrīn

ġıbṭagāh-ı ḥırfe-i emsāl ü aḳrān eyledi:

1. **ġıbṭagāh-ı ḥırfe-i ems̱āl ü aḳrān eyledi:**-*di*
Tarih 115
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yaşıt ve akranların talihlerinin imrendiği nokta kılmak.
7. Baş muḥasebe gibi bir manṣıb iḥsānı ile
8. Ġıbṭagāh-ı ḥırfe-i ems̱āl ü aḳrān eyledi

ġıbtagāh-ı mıṣr u şām itdi:

1. **ġıbtagāh-ı mıṣr u şām itdi:**-*di*
Tarih 56
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mısır ve Şam'ın imrendiği yer yapmak.
19. Müjde-i teşrīf-i rāyāt-ı saʿādet-güsterüñ
20. Kişver-i Baġdādʾı itdi ġıbtagāh-ı Mıṣr u Şām

gıbṭagāh-ı rūm u şām u mıṣr u baġdād eyledi:

1. **gıbṭagāh-ı rūm u şām u mıṣr u baġdād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Anadolu, Şam, Mısır ve Bağdad'ın imrendiği yer haline getirmek.
7. Baḫtı ʿālīdür Ruhāʾnuñ kim gelüp böyle vezīr
8. Gıbṭagāh-ı Rūm u Şām u Mıṣr u Baġdād eyledi

ġıbṭa-keş-i dīde-i pür-āb idelüm:

1. **ġıbṭa-keş-i dīde-i pür-āb idelüm:**-*elüm*
Gazel 528
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı ile dolmuş gözlere imrenen yapmak.
5. Sirişkümüz dökelüm aġladınca dildārı
6. Şarābı ġıbṭa-keş-i dīde-i pür-āb idelüm

giç:

1. **giçemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 555
Mısra: **10**
Vazgeçmek, bırakmak.
9. Murādum üzre edā itmeyince maʿnāyı
10. Ḫayālümüñ giçemem Nābiyā günāhından

2. **giçmezüz:**-*mez, -üz*
Kıt'a 2
Mısra: **16**
Vazgeçmek, bırakmak.
15. Hele ḥıfẓ-ı kulübüñ daʿvi-i maʿhūdından
16. Giçmezüz rabṭ-ı ḳulūb itdügümüz sevdādan

3. **giçer:**-*er*
Gazel 658
Mısra: **2**
Geçmek.
1. Olmaḳla istiḳāmet ile iştihār-ı serv
2. Hep ser-firāzlıḳla giçer rūzgār-ı serv

4. **giçer:**-*er*
Gazel 6
Mısra: **8**
Zamanın geçmesi, akması.
7. Reg-i efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
8. Ki teb-lerzeyle anuñçün giçer her rūz u şeb deryā

5. **giçüp:**-*üp*
Kaside 24
Mısra: **137**
Zamanın geçmesi, akması.
137. Dāʾimā vefḳ-i murād üzre giçüp eyyāmı
138. Ṣadr-ı ʿālīde muʿammer ide ẕātın Mevlā

6. **giçer:**-*er*
Gazel 740
Mısra: **14**
Geçmek, delmek, aşmak.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

7. **giçse:**-*se*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **149**
Bulunmak, olmak.
149. Gülşene māl-i jale giçse mezīd
150. Ḳaldurur hep edā ile ḫurşīd

8. **giçme:**-*me*
Kıt'a 68
Mısra: **2**
Geçmek, geçip gitmek.
1. Olma āmāc-ı şerer sūz-ı nihānumdan benüm
2. Ey perī gel lāübāli giçme yanumdan benüm

9. **giçüp:**-*üp*
Tarih 126
Mısra: **10**
Geçmek, geride bırakmak.
9. Hem Sitanbulʾda Emīn menzilin otuz beş kez
10. Giçüp itdi ṭaşını zīver-i rūy-ı saḥrā

10. **giçüp:**-*üp*
Tarih 126
Mısra: **11**
Geçmek, geride bırakmak.
11. Aġalarda da giçüp seng-i raḥīḳi üzre
12. Tā otuz beş kez anuñ eyledi keyfin yaġmā

gice:

1. **gice:**
Gazel 45
Mısra: **2**
Gece.
1. Dil-ḫ∨aha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

2. **gice:**
Gazel 355
Mısra: **10**
Gece.
9. Felekde ḫaste-i hicrāna taklīd eyleyüp Nābī
10. Gice tā ṣubḥ olınca dīde-i bī-ḫ∨āb göstermiş

3. **giceyle:**-*y, -le*
Gazel 310
Mısra: **6**
Gece.
5. Ṣabāḥ olınca ferāmūş olındı şemʿ gibi
6. Giceyle tāb-dih-i encümenlicüklerümüz

4. **gice:**
Gazel 423
Mısra: **8**
Gece.
7. Ümmīd-i maḳdemünle senüñ ey çerāġ-ı ḥüsn
8. Āteş yanar başında gice şemʿdānlaruñ

5. **gice:**
Gazel 435
Mısra: **13**
Gece.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri başılur meh-tabuñ

6. **gice:**
Gazel 435
Mısra: **14**
Gece.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri başılur meh-tabuñ

7. **gice:**
Gazel 721
Mısra: **10**
Gece.
9. Vīrān idince ḫāne-i endūhı sīneden
10. Sāḳī gice ne ṣular aḳıtdı esāsına

8. **gice:**
Gazel 830
Mısra: **8**
Gece.
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi aġyāre besbelli

9. **giceyi:***-y, -i*
Tarih 104
Mısra: **74**
Gece.
73. On ḫatm olunup niyyet-i bānisine her şeb
74. Çil ḥāfıẓ-ı Kurʾān giceyi eyledi iḥyā

10. **gice:**
Kaside 11
Mısra: **23**
Gece.
23. Zebān-ı ṭaʿne açup bir gice sipihr baña
24. Ne ṭaʿne nāvek-i dil-sūz germ idüp pertāb

11. **gice:**
Gazel 72
Mısra: **5**
Gece, geceleyin.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

12. **gice:**
Gazel 649
Mısra: **3**
Gece, geceleyin.
3. Ol çeşm-i dil-siyāh gice itse bir nigāh
4. Çeşmüme sürme ider üstüḫᵛānların

13. **gice:**
Gazel 673
Mısra: **7**
Gece, geceleyin.
7. Gice ārāyiş-i āġūş-ı raḳīb olduġuna
8. İtme sevgendi girih mınṭaḳa-i güftāra

14. **gice:**
Gazel 777
Mısra: **3**
Gece, geceleyin.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

15. **gice:**
Gazel 777
Mısra: **3**
Gece, geceleyin.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

16. **gice:**
Gazel 818
Mısra: **14**
Gece, geceleyin.
13. Çeşm ü gūş u deheni beste ider Nābī ḫᵛāb
14. Ḳapanur ḳalʿa-i cismün gice dervāzeleri

__**gice gündüz:**__
1. **gice gündüz:**
Gazel 222
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aralıksız, sürekli, her zaman.
5. Gice gündüz ʾarak u mey yürisün meclisde
6. Mestler şām u seher mihr ü ḳamer bilmezler

__**giçin:**__
1. **giçinürse:***-ür, -se*
Gazel 114
Mısra: **11**
Uzlaşmak, anlaşmak.
11. Şems Ḥavvāsına Ādem giçinürse gerdūn
12. Şah-ı gülbin de Mesīḥā-yı gülüñ Meryemʾidür

2. **giçinürken:***-ür, -ken*
Gazel 559
Mısra: **17**
Taslamak, kendinde olmayan bir değeri varmış gibi göstermek.
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduġı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

__**giçmez idüm:**__
1. **giçmez idüm:***-mez , -i, -dü, -m*
Kıt'a 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
3. O şehüñ giçmez idüm ḥalḳa-i dergāhından
4. Güẕere ruḫsatum olsaydı eger tir ḳadar

__**gid:**__
1. **gider:***-er*
Gazel 187
Mısra: **10**
Uzaklaşmak, terk etmek.
9. Feyż-i ḥaḳ herkese dil-hᵛāhını iḥsān eyler
10. Kimi āsūde kimi daġdaġa-perverd gider

2. **giderse:***-er, -se*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **131**
Uzaklaşmak, terk etmek.
131. Cūy ile berg-i gül giderse ne ġam
132. Olınur aṣlına girīḫte żamm

3. **gidüp:***-üp*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **173**
Bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.
173. ʿAzlde berg ile gidüp bārı
174. Ḫilʿat-ı cāhdan olur ʿārī

4. **gider:***-er*
Gazel 187
Mısra: **14**
Dünyadan gitmek, ölmek.
13. ʿAşḳ iklīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

5. **gider:***-er*
Gazel 187
Mısra: **1**
Uzaklaşmak, terk etmek, ayrılmak.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

6. **gider:***-er*
Gazel 187
Mısra: **2**
Uzaklaşmak, terk etmek, ayrılmak.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

7. **gider:***-er*
Gazel 187
Mısra: **4**
Uzaklaşmak, terk etmek, ayrılmak.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

8. **gider:***-er*
Gazel 187
Mısra: **6**
Uzaklaşmak, terk etmek, ayrılmak.
5. Kim ki mekr-i zen-i dünyāya zebūn olmaz ise
6. Rezmgāh-ı feleġe merd gelür merd gider

9. **gider:***-er*
Gazel 63
Mısra: **10**
Süregelmek, devam edegelmek.
9. Cümle eczā-yi cihan ʿāşıḳ-ı yek-dīger iken
10. Gül ü bülbül diyü bir ṣıyt u ṣadādur ki gider

10. **gider:***-er*
Gazel 187
Mısra: **8**
Yapmak.
7. Ḫalḳa nīreng geçer maṣbaġa-i çerḫ-i kebūd
8. Kimi sebz ü kimi sürḫ u kimisi zer gider

11. **gider:***-er*
Gazel 187
Mısra: **12**
Verilmek.
11. Ḳabż u basṭ emtiʿa-i kafilede cārīdür
12. Beyʿ içündür kimisi kimi reh-āverd gider

12. **giderek:***-erek*
Gazel 421
Mısra: **9**
Gitmek.

9. İder ḳaża giderek kām-ı ġayre ḫidmetkār
10. ʿAvākibin bilürüz ṣad-hezār ḫod-kāmuñ

13. **gidersen:**-*er, -se, -n*
Gazel 769
Mısra: **4**
Gitmek.
3. Benüm de sūzişüm ʿarż it emānet pīşgāhında
4. Gidersen ey göñül kūy-ı dil-ārāya saʿādetle

14. **giderler:**-*er, -ler*
Kaside 12
Mısra: **164**
Gitmek.
163. Es̱er-i ḥıfżını seyr eyle ki teb ṭutduġı dem
164. Pürsiş-i ḫāṭır-ı şīrāna giderler aġnām

15. **giderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **3**
Götürülmek, gönderilmek.
3. Ne semte çekse giderdüm tereddüd itmez idüm
4. Elinde cāẕibe vuṣlatuñ kebāde idüm

ġıdā:
1. **ġıdā:**
Gazel 148
Mısra: **1**
(Ar.) Besin.
1. Göñülde dāġ-ı maḥabbet ġıdā bozundısıdur
2. Āh u vāh-ı taʿalluḳ hevā bozundısıdur

2. **ġıdāsı:**-*sı*
Kaside 16
Mısra: **79**
Besin, nimet.
79. Semʿüñ ġıdāsı maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur
80. Çeşmüñ ġıdāsı ḥüsndür añla ḥikāyeti

3. **ġıdāsı:**-*sı*
Kaside 16
Mısra: **80**
Canlıların yaşaması, beslenip gelişmesi için gerekli her türlü yiyecek ve içecek, besin.
79. Semʿüñ ġıdāsı maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur
80. Çeşmüñ ġıdāsı ḥüsndür añla ḥikāyeti

4. **ġıdāsı:**-*sı*
Kaside 16
Mısra: **83**
Canlıların yaşaması, beslenip gelişmesi için gerekli her türlü yiyecek ve içecek, besin.
83. Çeşmüñ daḫı ġıdāsı nigāh-ı ümīdidür
84. Endām-ı şehriyānuñ o nāzük ḳıyāfeti

5. **ġıdāsın:**-*sı, -n*
Gazel 404
Mısra: **11**
Canlıların yaşaması, beslenip gelişmesi için gerekli her türlü yiyecek ve içecek, besin.
11. Ġıdāsın ẓann iderler şāh-bāz-ı himmetüñ cīfe
12. Diyenler var saña tahsīl-i dünyā içün esmā çek

6. **ġıdāsın:**-*sı, -n*
Kaside 1
Mısra: **81**
Canlıların yaşaması, beslenip gelişmesi için gerekli her türlü yiyecek ve içecek, besin.
81. Ġıdāsın eylemiş şayanı üzre herkesüñ taʿyīn
82. Kimin itmiş pelās-ı cehle müstaġraḳ kimin dānā

7. **ġıdāsı:**-*sı*
Kaside 16
Mısra: **75**
Canlıların yaşaması, beslenip gelişmesi için gerekli her türlü yiyecek ve içecek, besin.
75. Cismüñ ġıdāsı gerçi müheyyā kenārda
76. Semʿ ü baṣar velīk çekerler żarūreti

ġıdā olmış idi:
1. **ġıdā olmış idi:**-*mış , -i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Besin olmak.
109. Dāʾire-i ʿaḳldan olmışdı güm
110. Aña ġıdā olmış idi lāy-ı ḫum

ġıdā virür:
1. **ġıdā virür:**-*ür*
Tarih 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Beslemek, doyum sağlamak.
1. Habbezā ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev tāze edā
2. Ki temāşāsı virür rūḥa ġıdā çeşme żiyā

ġıdā vü ʾaşāsı:
1. **ġıdā vü ʾaşāsı:**-*sı*
Kaside 7
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **-**
Yol azığı, yiyecek.
159. Daḫı ġıdā vü ʾaşāsı henüz bāḳīdür
160. Neheng-i tīġine bu fetḥdür kemīne fütur

ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt:
1. **ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt:**
Kaside 2
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
İlahi alemin kuşlarına-melekler-gıda bahşeden.
93. Ẕātı olmışdı ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt
94. Yoġ iken daḫı ne ḥayvān ne nebāt ü ne cemād

gıdā-yı fevc-i behāyim:
1. **gıdā-yı fevc-i behāyim:**
Kaside 7
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **-**
Kesilip yenilecek sürü.
153. Tenūr-ı ḥarbde itdi luḥūm-ı aʿdāyı
154. Gıdā-yı fevc-i behāyim kebāb-ı çeng-i nüsūr

gideli:
1. **gideli:**
Gazel 660
Mısra: **11**
Gittiğinden bu yana.
11. Peyk-i ahum gideli ḫayli zamāndur yâre
12. Umaruz ki getürür bir ḫaber inşāʾaʾllāh

gider:
1. **gider:**
Gazel 63
Mısra: **4**
Süregelmek, devam edegelmek.
3. Bāġ-ı kevn olmaya āmāde-i tārāc-ı ḫazān
4. Naẓar-ı ḫalḳda bir neşv ü nemādur ki gider

2. **gider:**
Gazel 63
Mısra: **14**
Süregelmek, devam edegelmek.
13. Aṣl u ferʿün ider esrārını Nābī işʿār
14. Mezraʿ-ı kevnde bir berg ü nevādur ki gider

3. **gider:**
Gazel 382
Mısra: **14**
Süregelmek, devam edegelmek.
13. Rāhında ḫāklük sebeb-i vuṣlat olduġı
14. Bir şarṭ-ı ḫuşkdur gider amma cezāsı yoḳ

4. **giderüp:**-*üp*
Gazel 203
Mısra: **5**
Yok olmak, eser kalmamak.
5. Esbāb-ı ḥużūrı giderüp sen ne ḳalursın
6. Bilmem bu girān-cānlıġa ey ġam ne virürler

5. **gider:**
Gazel 63
Mısra: **1**
Süregelmek, devam edegelmek.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

6. **gider:**
Gazel 63
Mısra: **2**
Süregelmek, devam edegelmek.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

7. **gider:**
Gazel 63

Mısra: **6**
Süregelmek, devam edegelmek.
5. Birbirin ṭurma teʿākubda celāl ile cemāl
6. Sāha-i devrde bir ṣubḥ u mesādur ki gider

8. **gider:**
Gazel 63
Mısra: **8**
Süregelmek, devam edegelmek.
7. Mümkinüñ faḳrı ile vācibün istiġnāsın
8. Gösterür ʿāleme bir faḳr u ġınādur ki gider

9. **gider:***-er*
Gazel 63
Mısra: **12**
Süregelmek, devam edegelmek.
11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ
12. Dehen-i ḫalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

giderek:
1. **giderek:**
Gazel 407
Mısra: **1**
Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.
1. Zamān-ı hicr dem-i vaṣl-ı yār olur giderek
2. Zamānedür bu zemistān bahār olur giderek

2. **giderek:**
Gazel 407
Mısra: **2**
Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.
1. Zamān-ı hicr dem-i vaṣl-ı yār olur giderek
2. Zamānedür bu zemistān bahār olur giderek

3. **giderek:**
Gazel 407
Mısra: **6**
Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.
5. Ḫaṭ-āver olmadan evvel bu şiveyi ṣatagör
6. Saña da ʿāşıḳa da ṣoñra bār olur giderek

4. **giderek:**
Gazel 407
Mısra: **8**
Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.
7. Zamān-ı cāhda bīgāne-i tevażuʿ olan
8. Miyān-ı nāsda bī-iʿtibār olur giderek

5. **giderek:**
Gazel 407
Mısra: **10**
Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.
9. Sutūr-ı metne sıġışmaz ġazellerün Nābī
10. Miṡāl-i ḫaṭṭ-ı bütān der-kenār olur giderek

6. **giderek:**
Gazel 840
Mısra: **9**
Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.
9. Nābī giderek cilve-i bīhūdeler itdüñ
10. Meydān-ı maʿānīde zebūn esb-i ḫayāli

7. **giderek:**
Kaside 13
Mısra: **35**
Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.
35. Ḫāk-i cenge ekilen toḫmdan itdi giderek
36. Feyż-i Rabbānī ile sünbüle-i ṣulḥ ḳıyām

8. **giderek:**
Gazel 407
Mısra: **4**
Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.
3. Maḥallesin ṭolaşur dil o āfetüñ ammā
4. O ṣaydgāhda bir gün şikar olur giderek

gil:
1. **gilden:**
Gazel 159
Mısra: **9**
Kil, bataklık yer.
9. Gören bilür şekerüñ gilden olduġun ḥāṣıl
10. Ki ḥulv-i sufre-i ʿālem vaḥal bozundısıdur

ġılāf:
1. **ġılāfına:***-ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **4**
Kılıf, kın.
3. ʿĀrif libāsa bakmaz ider ẕāta iltifāt
4. Cevher-şinās-ı tīġ çekinmez ġılāfına

gile:
1. **gile:**
Gazel 87
Mısra: **6**
Yakınma, şikayet.
5. Bir āferīdeden itme leb-i şikāyeti bāz
6. Ki naḳşdan gile naḳḳāşdan şikāyetdür

2. **gilemüz:***-müz*
Gazel 324
Mısra: **1**
Yakınma, şikayet.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

3. **gileye:***-ye*
Gazel 81
Mısra: **9**
İki dağ arasındaki geçit II
Yakınma, şikayet.
9. ʿĀzim olmış gileye ʿāşıḳ-ı giryān ṭutalum
10. Çāk çāk itmege şāyeste girībānı mı var

gilemend:
1. **gilemendüñ:***-üñ*
Kaside 15
Mısra: **9**
Şikayet eden.
9. Gilemendüñ birisi mesned-i dīvān-ı celāl
10. Birisi mihr-i hümāyūn-ı ṭırāzende-raḳam

gilemend olma:
1. **gilemend olma:***-ma*
Gazel 388
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Şikayetçi olmak.
15. Cevr-i zamāneden gilemend olma Nābiyā
16. Ḳangı celāl var ʿaḳabinde cemāli yoḳ

gilemend olmam:
1. **gilemend olmam:***-ma, -m*
Gazel 597
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şikayetçi olmak.
1. Olmam gilemend ol meh-i ḫāṭır-şikenümden
2. Biñ menfez-i āh açsa da her mū bedenümden

gilemend olmaz:
1. **gilemend olmaz:***-maz*
Gazel 606
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şikayetçi olmak.
11. Asār-ı ḳahrdan gilemend olmaz añlayan
12. Luṭf-ı bahār feyż-i zemistāndan olduġın

gilemend olmaz idüm:
1. **gilemend olmaz idüm:***-maz , -i, -dü, -m*
Gazel 777
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şikayetçi olmak.
7. Siteminden gilemend olmaz idüm neyleyüm āh
8. Āşnā olmasa her gördügi bigāne ile

gile-rīz:
1. **gile-rīz:**
Gazel 324
Mısra: **2**
Şikayet saçan.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

ġılmān-ı nev-ḫarīde:
1. **ġılmān-ı nev-ḫarīde:***-de*
Gazel 703
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yeni satın alınmış oğlan köle.
11. Nev-müslümān ʿaceb mi takvā-fürūş olsa
12. Eyler füzūn perestiş ġılmān-ı nev-ḫarīde

2. **ġılmān-ı nev-ḫarīde:**-*de*
Gazel 703
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yeni satın alınmış oğlan köle.
11. Nev-müslümān ʿaceb mi takvā-fürūş olsa
12. Eyler füzūn perestiş ġılmān-ı nev-ḫarīde

ġınā:
1. **ġınāsı:**-*sı*
Gazel 98
Mısra: **14**
1. Zenginlik.
13. Nābī uçurduḳ āh-ı Hümā-yı ḳanāʿati
14. Ḫursendlik ġınāsı ḳadar salṭanat mʾolur

2. **ġınā:**
Gazel 265
Mısra: **5**
Varlık, zenginlik.
5. Ġınā odur gire bī-ḫūn-ı dil ele yoḫsa
6. Taʿb ile ḥāṣıl olan devlete ġınā dinmez

3. **ġınā:**
Gazel 265
Mısra: **6**
Varlık, zenginlik.
5. Ġınā odur gire bī-ḫūn-ı dil ele yoḫsa
6. Taʿb ile ḥāṣıl olan devlete ġınā dinmez

4. **ġınādan:**-*dan*
Gazel 549
Mısra: **13**
Varlık, zenginlik.
13. Faḳr olur nezdīkter rūḥa ġınādan Nābiyā
14. Dūrterdür cāme-i aṭlas tene kirpāsdan

5. **ġınā:**
Kaside 3
Mısra: **66**
Varlık, zenginlik.
65. Tefevvuḳ eyleyemez intisāb-ı bābuñla
66. Ṣıfāt-ı faḳra ġınā yā Muḥammed-i ʿArabī

6. **ġınāyı:**-*y, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **9**
Varlık, zenginlik.
9. Fakre ḫalḳ eyleyüp ġınāyı naẓīr
10. Hem-ʿinān eylemiş kalīle kes̱īr

ġınā-baḫş-ı ehl-i faḳr olalı:
1. **ġınā-baḫş-ı ehl-i faḳr olalı:**-*alı*
Kaside 10
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Fakirlere servet bahşeden olmak.
47. Zamān-ı lutfı ġınā-baḫş-ı ehl-i faḳr olalı
48. Gedāya āh çeker şimdi sāye-i dīvār

ġınā-yı faḳīrān-ı āstān-ı cemʾi:
1. **ġınā-yı faḳīrān-ı āstān-ı cemʾi:**
Kaside 11
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Cem'in kapısındaki fakirlerin zenginliği.
113. Görüñ ġınā-yı faḳīrān-ı āstān-ı Cemʾi
114. Elinde kāse-i billūr içinde laʿl-i müẕāb

ġınā-yı ḥaḳdur:
1. **ġınā-yı ḥaḳdur:**-*dur*
Gazel 305
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah vergisi, lütfu.
1. Degül denāʾetümüzden bürehne-pālıġumuz
2. Ġınā-yı Ḥaḳdur iden iḳtiżā gedālıġumuz

ġınā-yı ṭabʿ:
1. **ġınā-yı ṭabʿ:**
Gazel 476
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaratılış zenginliği.
1. Ġınā-yı ṭabʿ ile çerḫi ṭururken zīr-dest itmek
2. Ne lāyıḳ ẕüll-i ḫᵛāhiş ʿarż-ı istiġnayı pest itmek

ġınā-yı ṭabʿdur:
1. **ġınā-yı ṭabʿdur:**-*dur*
Gazel 767
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yaratılış zenginliği.
3. Ġınā-yı ṭabʿdur sermāye-i āsāyiş-i ʿālem
4. Olur āsūdeter her kim olur bī-ārzūterce

ġınā-yı ṭabʿuma:
1. **ġınā-yı ṭabʿuma:**-*um, -a*
Gazel 607
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yaratılış zenginliği.
11. Ġınā-yı ṭabʿuma nisbet gedādur ey Nābī
12. Niyāz-ı nāle iden ḥasret-i zebānından

ġınā-yı zāt-ı ḥaḳḳı:
1. **ġınā-yı zāt-ı ḥaḳḳı:**-*ı*
Kıt'a 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'ın tükenmez zenginliği, hazineleri.
1. Fehm eyle ġınā-yı zāt-ı Ḥaḳḳı Nābī
2. Eczā-yı muraṣṣʿāt-ı zer-kārīden

gir:
1. **gire:**-*e*
Gazel 47
Mısra: **8**
1. Girmek, dahil olmak.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim
8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

2. **giremez:**-*e, -mez*
Gazel 47
Mısra: **12**
1. Girmek, dahil olmak.
11. Zaḫm-ı bātın yine bāṭından olur vāye-pezīr
12. Giremez ḫāne-i zaḫm-ı dile merhem küstāḫ

3. **girilmez:**-*il, -mez, -*
Gazel 48
Mısra: **23**
1. Girmek, dahil olmak.
23. Girilmez girmeyince mesned-i vālā-yı ʿirfāna
24. Serāy-ı ʿālem-i maʿnāya derdür ḥalḳa-i tevḥīd

4. **girmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 48
Mısra: **23**
1. Girmek, dahil olmak.
23. Girilmez girmeyince mesned-i vālā-yı ʿirfāna
24. Serāy-ı ʿālem-i maʿnāya derdür ḥalḳa-i tevḥīd

5. **gir:**
Gazel 54
Mısra: **7**
1. Girmek, dahil olmak.
7. Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
8. Gül-geşte ḫırām eyledi ḫūbān müteʿaddid

6. **girdi:**-*di*
Gazel 163
Mısra: **3**
1. Girmek, dahil olmak.
3. Miḥrāb-ı dü-ebrūya neden girdi dü çeşmi
4. Bilmez mi sükārāya namāzuñ yiri yoḳdur

7. **gireruz:**-*erüz*
Gazel 224
Mısra: **10**
1. Girmek, dahil olmak.
9. Kimdür bizi menʿ eyleyecek bāġ-ı cināndan
10. Mevrūs̱-ı pederdür gireruz ḫāne bizümdür

8. **girmem:**-*me, -m*
Gazel 451
Mısra: **3**
1. Girmek, dahil olmak.
3. Girmem dir idün ḥalḳa-i peymāne-keşāna
4. Bir bezme mi varduñ yine ibrama mı düşdüñ

9. **girmese:**-*me, -se*
Gazel 487
Mısra: **11**
1. Girmek, dahil olmak.
11. Girmese mahzen-i elfāzına düzdīde- metāʿ
12. Bender-i nāṭıḳada beyt-i emīn olsa ġazel

10. **gir:**
Gazel 655
Mısra: **9**
1. Girmek, dahil olmak.

9. Mürāʿāt-ı edeb şarṭiyle gir Nābī bu dergâha
10. Meṭāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı enbiyādur bu

11. **girmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 780
Mısra: **4**
1. Girmek, dahil olmak.
3. Bülbül fiġānı kesme ki ne-şʾ küfte ġoncenüñ
4. Düzd-i nesīm girmeye tā cāme-ḫ∨ābına

12. **girince:**-*in, -ce*
Gazel 88
Mısra: **11**
Girmek, yer tutmak.
11. Naḳşun girince cāna maḥv oldı arzular
12. Dīvār-ı künc-i gülḫan naḳş-ı nigārı nʾeyler

13. **girecekdür:**-*ecek, -dür*
Gazel 145
Mısra: **13**
(şekil/şeklini) almak.
13. Ben de bilmem ki ne şekle girecekdür Nābī
14. Sāʿat-i ḫāṭırumuz pençe-i eṭfāldedür

14. **girdügin:**-*düg, -in*
Gazel 339
Mısra: **7**
Girmek, dahil olmak.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

15. **girdün:**-*dü, -n*
Gazel 351
Mısra: **9**
Girmek, dahil olmak.
9. İtdüm ne deñlü kīseye girdün diyü suʾāl
10. Binde birisi ḫātır-ı dirhemde ḳalmamış

16. **girmemişdi:**-*me, -miş, -di*
Gazel 489
Mısra: **15**
Girmek, dahil olmak.
15. Bir ḳaṭre girmemişdi şebāngeh gelūsına
16. Hengām-ı ṣubḥ açıldı hele iştihā-yı gül

17. **girdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 706
Mısra: **4**
Girmek, dahil olmak.
3. İçdügi āb ile germiyyet içündür hime
4. Çāk olup girdügi germ-ābelerüñ gülḫanına

18. **girdi:**-*di*
Gazel 729
Mısra: **1**
Girmek, dahil olmak.
1. Gül gülüp girdi nihālān-ı çemen sādelere
2. Faṣl-ı güldür yaḳışur sādeler āzādelere

19. **giremez:**-*e, -mez*
Gazel 729
Mısra: **7**
Girmek, dahil olmak.
7. Giremez ceyş-i güneh leşker-i istiġfāre
8. Düzd fırṣat bulamaz ṣunmaġa āmādelere

20. **girsün:**-*sün*
Gazel 738
Mısra: **6**
Girmek, dahil olmak.
5. Dil-berler olmayınca hārābatı neyleyüm
6. Girsün mi kimse meykedeye iḫtiyar ile

21. **girelüm:**-*elüm*
Gazel 783
Mısra: **3**
Girmek, dahil olmak.
3. Girelüm bāġ-ı visāline o serv-i nāzuñ
4. Ṣaḥn-ı firdevs idelüm meskeni ādemcesine

22. **giremez:**-*e, -mez*
Gazel 798
Mısra: **14**
Girmek, dahil olmak.
13. Mezraʿ-ı ʿaşḳda mānende-i gendüm Nābi
14. Giremez sinesi çāk olmayan anbarumuza

23. **giren:**-*en*
Gazel 805
Mısra: **5**
Girmek, dahil olmak.
5. Ṣaḥn-ı hammāma giren sīm-tenān şevḳinedür
6. Leb-i .... gülḫand tīh-i gülḫande

24. **girmedi:**-*me, -di*
Gazel 836
Mısra: **1**
Girmek, dahil olmak.
1. Girmedi āġūş-ı vaṣla dil-rübālardan biri
2. Düşmedi dil-ḫaste-i ʿaşḳa devālardan biri

25. **girmeġe:**-*me, -ġe*
Gazel 854
Mısra: **3**
Girmek, dahil olmak.
3. Çeşminüñ ḫastesiyem girmeġe ḳādir degülem
4. Çūp-ı bādām ile ḳızdurmasalar ḥammāmı

26. **girmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 887
Mısra: **11**
Girmek, dahil olmak.
11. Her ṭabak girmeyicek ṣaḥnına rāḥat göremez
12. Sufrenün ṭurma nevāziş ider āvāresini

27. **girdügi:**-*dü, -gi*
Kaside 2
Mısra: **252**
Girmek, dahil olmak.
251. Benüm ol müflis-i aʿmāl ki ṭursun ālāf
252. Nāmeme girdügi yoḳdur ʾaşerāt u āḥād

28. **girer:**-*er*
Kaside 10
Mısra: **59**
Girmek, dahil olmak.
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

29. **girdügini:**-*dü, -gi, -n, -i*
Kaside 18
Mısra: **18**
Girmek, dahil olmak.
17. Pādişāhuñ ḳafes içindeki nāmın görsün
18. Ḳafese girdügini münkir olanlar ʿanḳā

30. **gir:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **158**
Girmek, dahil olmak.
157. Nā-geh o sulṭān-ı refīʿüʾl-cenāb
158. Gel içerü gir diyü itdi ḫiṭāb

31. **gireli:**-*eli*
Kıt'a 6
Mısra: **13**
Girmek, dahil olmak.
13. Gireli vādī-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
14. Pāy der-gil nice bed-lehce ḫar-ı ḫod-rāyı

32. **girmekde:**-*mek, -de*
Kıt'a 6
Mısra: **7**
Girmek, dahil olmak.
7. Kim alursa eline cībine girmekde hemān
8. Görmedüm luṭfı gibi şāhid-i bī-pervāyı

33. **gireli:**-*eli*
Kıt'a 107
Mısra: **3**
Girmek, dahil olmak.
3. Gireli vādi-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
4. Pāy der-gil nice bed-lehçe ḫar-ı ḫod-rāyı

34. **girdükde:**-*dükde*
Kıt'a 113
Mısra: **3**
Girmek, dahil olmak.
3. Nʾolaydı pistere girdükde bī-tekellüf o māh
4. Şeb-i ḫayālde nāgāh geldi ḫ∨āb gibi

35. **giren:**-*en*
Tarih 8
Mısra: **8**
Girmek, dahil olmak.
7. Nuḳūşin seyr iden gitmez temāşā-yı gülistāna
8. Giren çıḳmaz derūnından misāl-i cennetüʾl-meʾvā

36. **girmiş:**-*miş*
Tarih 8
Mısra: **18**
Girmek, dahil olmak.
17. Ne raʿnā gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-güşādur kim
18. Anı seyr itmek içün çerḫe girmiş ḳubbe-i mīnā

37. **girelden:**-*el, -den*
Tarih 30
Mısra: **75**
Girmek, dahil olmak.
75. Şaḫne-i ʿadli girelden çārsūy-ı ʿāleme
76. İtdi berçīde felek hengāme-i şūr u şeri

38. **giren:**-*en*
Tarih 42
Mısra: **17**
Girmek, dahil olmak.
17. Her giren enderūnına eyler
18. Şiddet-i rüzgārdan feryād

39. **girse:**-*se*
Tarih 42
Mısra: **14**
Girmek, dahil olmak.
13. Var bināsında ṭurfe ḫāṣṣiyyet
14. Ġamlu girse olur derūnına şād

40. **girüp:**-*üp*
Tarih 50
Mısra: **7**
Girmek, dahil olmak.
7. Girüp atlu piyāde ḳalʿaya destūr-ı ekremle
8. Binānuñ ṭoldı ebvābı mezīdāt-ı mücerredden

41. **girdi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **119**
Girmek, dahil olmak.
119. Girdi ġayretle yine cīb-i dil-ārāsına mühr
120. Āşiyān-i ezelīsin yine buldı ʿanḳā

42. **girse:**-*se*
Gazel 377
Mısra: **7**
Girmek, dahil olmak.
7. Ḥammām-ı ʿuzlete ṣoyunup girse dil nʾola
8. Germ oldı sūz-ı sīne ile gülḫan-ı ferāġ

43. **girer:**-*er*
Gazel 811
Mısra: **6**
Girmek, dahil olmak.
5. Açıḳdur yüzleri bī-perdedür ezhārı gülzāruñ
6. Bürīde perde-i cāme girer olmaḳla şermende

44. **girmiş:**-*miş*
Gazel 377
Mısra: **14**
Ele geçmek.
13. Nābī fezā-yı tūl-ı emelden kenāra çık
14. Rān-ı ümīde girmiş iken tevsen-i ferāġ

45. **girer:**-*er*
Gazel 543
Mısra: **13**
Ele geçmek.
13. Girer mi dāmeni dest-i nigāhdan ġayre
14. O perdelerde midür Nābiyā letāfet-i ḥüsn

46. **girdük:**-*dü, -k*
Gazel 670
Mısra: **14**
Girmek, dahil olmak, binmek.
13. Olduḳ kenār-ı şevḳe yine bādbān-güşā
14. Girdük sefīne-i emele biz hevā ile

47. **girer:**-*er*
Gazel 706
Mısra: **1**
Girmek, dahil olmak II Kazanmak, elde etmek.
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

48. **girerse:**-*er, -se*
Gazel 879
Mısra: **2**
Eline geçmek.
1. Olur dil zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb şimdi
2. Girerse dest-i āha gūşe-i dāmān-ı şeb şimdi

girāmī:
1. **girāmī:**
Tarih 104
Mısra: **53**
Aziz, muhterem.
53. Oldı o girāmī güherüñ reʾs-i şerīfi
54. Ṣanduḳa-i ser-best-i ruḫām içre hüveydā

girān:
1. **girān:**
Gazel 473
Mısra: **1**
Ağır, sert.
1. Oldı encāmı girān ʿömr-i sebük-reftāruñ
2. Zedelendi ucı destār-ı mülāyim-tāruñ

2. **girāndur:**-*dur*
Gazel 414
Mısra: **10**
Yüklü, ağır.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur vażʿı remmālüñ

3. **girān:**
Gazel 771
Mısra: **4**
Yüklü, ağır.
3. Ḥācetünse yüri çek ġāʾile-i hicrānı
4. Ṭabʿ-ı cānāna girān bir daḫı iḳdām itme

girān gelür:
1. **girān gelür:**-*ür*
Gazel 377
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağır gelmek, zor gelmek.
3. Taḥrīk-i pāy-ı rāh-ı emelden girān gelür
4. Pür-gevher-i tevekkül iken dāmen-i ferāġ

2. **girān gelür:**-*ür*
Gazel 561
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağır gelmek, zor gelmek.
13. Girān gelür saña teklīf-i şerʿ ey seg-nefs
14. Seg-i şikārım ider ṭavḳ gerdenin tezyīn

girān ola:
1. **girān ola:**-*a*
Gazel 822
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ağır olmak.
5. Ne ḫoş o dem ki ola esb-i kām zīr-i ʾinān
6. Velī girān ola dil-ḫᵛāhum üzre reftārı

girān olsa:
1. **girān olsa:**-*sa*
Gazel 663
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ağır olmak.
7. Raḥmet-i ʿām-ı ḫudāvend ile hem-seng olamaz
8. Ne ḳadar olsa girān keffe-i mīzān-ı güneh

girān-bāl olmasa:
1. **girān-bāl olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 743
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ağır kanatlı olmak.
11. Aşiyān-i gerd-i dehān u gūş olurdı zūdter
12. Ṭāʿir-i eşʿār-ı nā-puḫte girān-bāl olmasa

girān-bāl olsa:
1. **girān-bāl olsa:**-*sa*
Gazel 770
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ağır kanatlı olmak.
3. Yek-nefesde ṭolaşur dāʾire-i imkânı
4. Ne ḳadar ṭāʾir endīşe girān-bāl olsa

girān-bār:
1. **girān-bārlıḳdadur:**-*da, -dur*
Gazel 135
Mısra: **14**
Dalların meyve ile yüklü olması durumu.
13. Mānend-i serv eyleme ḳāmetle ihtizār
14. İkbāl-i şāhsār girān-bārlıḳdadur

girān-bārca:
1. **girān-bārcadur:**-*dur*
Gazel 116

Mısra: **8**
Ağırca yük.
7. Zāhid-i rākiʿa bālā-yı dü-tā şāhiddür
8. Rindden rāh-ı maḥabbetde girān-bārcadur

girān-bārī-i ġamdan:
1. **girān-bārī-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 620
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kederin ağır yükü.
3. Ṣarṣar-ı ġam götürür vādī-i ḫırmāna atar
4. Dil girān-bārī-i ġamdan ḳoma mehcūr olsun

girān-behāluġ:
1. **girān-behāluġumuz:**-*u, -muz*
Gazel 288
Mısra: **10**
Pahalılık.
9. Dirīġ kʾitdi ḫarīdārdan bizi maḥrūm
10. Girān-behāluġumuz ḫoş kumāşlıḳlarumuz

girānca:
1. **girāncadur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **12**
Ağırca.
11. Miftāḥ-ı müşkilāt-ı cihānda egerçi ṣabr
12. Ammā girāncadur ʿacabā āhenīn midür

2. **girāncadur:**-*dur*
Gazel 888
Mısra: **7**
Ağırca.
7. Rindān tekellüme ḫaylī girāncadur
8. Kem-pāyenün ġurūrı fakīrüñ taʿazzümi

girān-cānlıġ:
1. **girān-cānlıġa:**-*a*
Gazel 203
Mısra: **6**
Can sıkıcılık.
5. Esbāb-ı ḥużūrı giderüp sen ne ḳalursın
6. Bilmem bu girān-cānlıġa ey ġam ne virürler

girān-gūşān-ı istiġnāya:
1. **girān-gūşān-ı istiġnāya:**-*y, -a*
Gazel 467
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Umursamazlığın ağır kulakları.
1. Ne ẕilletdür ḫamūşān-ı ġurūra keşf-i ḥāl itmek
2. Girān-gūşān-ı istiġnāya tefhīm-i maḳāl itmek

girānlıḳ:
1. **girānlıḳ:**
Gazel 799
Mısra: **2**
Ağırlık, rehavet.
1. Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
2. Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime ifṭārdan ṣoñra

girān-perlik:
1. **girān-perlik:**
Gazel 261
Mısra: **14**
Kanatların ağır oluşu.
13. Bir kerre vir cenāh-ı dü-müjgānuña güşād
14. Şāhin-i dil-şikār girān-perlik istemez

girān-süḫan:
1. **girān-süḫanlar:**-*lar*
Gazel 189
Mısra: **10**
Bıktırıcı söz, ağır laf (söyleyen).
9. Bizüm bu ḳaṣr-ı sebük-saḳf içinde ey Nābī
10. Girān-süḫanlar ile imtizācumuz yoḳdur

girānter:
1. **girānter:**
Gazel 638
Mısra: **3**
Daha ağır.
3. Niyāz-ı sāye-i bāl-ı hümā girānter iken
4. Ne ḳayd ẓıll-ı ṭamaʿ zīr-i sāyebānlardan

girānuñ:
1. **girānuñ:**
Gazel 86
Mısra: **11**
Ağır, çok ağır.
11. Defʿ ider seng-āsyā gibi girānuñ s̱ıḳletin
12. Āb nāzik-ṭabʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür

ġırbāl:
1. **ġırbāl:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Harmandan elde edilen hububatı samandan ayırmak için kullanılan elek, kalbur.
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

2. **ġırbālüñ:**-*üñ*
Gazel 414
Mısra: **14**
Harmandan elde edilen hububatı samandan ayırmak için kullanılan elek, kalbur.
13. Gubār-ı ḫāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

gird-āb:
1. **gird-āb:**
Gazel 66
Mısra: **4**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ḫāşāke dönmişdür

2. **gird-āb:**
Gazel 262
Mısra: **4**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
3. Farḳı yerden göġe dek ʿulvī ile şüflīnün
4. Ḥalḳa-i hāleye gird-āb ber-ā-ber gelemez

3. **gird-ābdan:**-*dan*
Gazel 312
Mısra: **4**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
3. O deryā-yı leṭāfet-hīz-i mevc-engīzdür sīnen
4. Ki anda gerdiş-i pistānlaruñ gird-ābdan ḳalmaz

4. **gird-āb:**
Gazel 355
Mısra: **6**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
5. İden eczā-yi kevni ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
6. Feżāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş

5. **gird-āblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 431
Mısra: **2**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
1. Pāyına gelmese rūzīleri bī-tāblaruñ
2. Keştiyān düşmez idi dāmına gird-āblaruñ

6. **gird-ābuñ:**-*uñ*
Gazel 435
Mısra: **8**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
7. Keştiyān seng-i felāḫan gibi gerdişler ider
8. Bāzu-yı mevc ile gird-i serine gird-ābuñ

7. **gird-āb:**
Gazel 753
Mısra: **6**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür
6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

8. **gird-āb:**
Kaside 11
Mısra: **98**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı
98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

9. **gird-āb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **66**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
65. Bulınınca o gevher-i nā-yāb
66. Baḥr çoḳ gerdiş eyledi gird-āb

10. **gird-ābın:**-*ı, -n*
Tarih 76
Mısra: **31**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.
31. Felekler eyledi def mihr u māhın baḥr gird-ābın
32. Zemīn ü āsmān hem raḳs idüp hem oldı ḫ˅ānende

gird-āb ber-gird-āb:
1. **gird-āb ber-gird-āb:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Girdap içinde girdap, burgaç içinde burgaç.
3. Ḫayāl-i ḫalḳa-i zülfüñle eşküm düşse deryāya
4. Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā

girdāba ricʿatdür:
1. **girdāba ricʿatdür:**-*dür*
Gazel 171
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Girdaba dönüş.
7. Necāt ümmīdi yoḳdur çāresi girdāba ricʿatdür
8. Mis̱āl-i mevc rū-māl itmedük sāḥil mi ḳalmışdur

gird-āb-ı baḥr-ı pür-güherdür:
1. **gird-āb-ı baḥr-ı pür-güherdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
İnci dolu denizin girdabı.
27. Dür-i maʿnā ile cībi olur ġavvāṣınuñ memlū
28. Meġer gird-āb-ı baḥr-ı pür-güherdür ḥalḳa-i tevḥīd

gird-āb-ı cezb-kerde-i enhār:
1. **gird-āb-ı cezb-kerde-i enhār:**
Gazel 100
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Nehirlerin coştuğu girdap (Nehirlerin kavuşması esnasında oluşan girdap).
11. Arz-ı ḥarem ḫurūşgeh-i baḥr-ı feyżdür
12. Gird-āb-ı cezb-kerde-i enhār Kaʿbeʾdür

gird-ābı dāʾire:
1. **gird-ābı dāʾire:**
Gazel 430
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Girdap halkası, girdabın halka şekli.
3. Gird-ābı dāʾire ṭutar emvācı raḳs ide
4. Şevḳ-i hevā-yı ʿaşḳ ile deryā-yı vaḥdetüñ

gird-āb-ı sürīninden:
1. **gird-āb-ı sürīninden:**-*in, -den*
Gazel 563
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Girdabın göbeği, ortası.
7. Giriftār olmasun keştī-i dil ol şūḫ-ı raḳḳāsa
8. Ki meşḳ-i lerziş eyler mevc gird-āb-ı sürīninden

gird-āb-ı żarūretde kala:
1. **gird-āb-ı żarūretde kala:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **228**
Kelime Tipi: **-**
Geçim zorluğu dar boğazında kalmak.
227. İltifāt-ı ḳudemā görmiş iken lāyıḳ mı
228. Ḳala gird-āb-ı żarūretde ḫazīn u nā-kām

gird-bād:
1. **gird-bād:**
Gazel 355
Mısra: **6**
Döne döne esen şiddetli rüzgar, kasırga, hortum.
5. İden eczā-yi kevni ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
6. Feżāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş

gird-bād-ı deşt:
1. **gird-bād-ı deşt:**
Gazel 64
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Çölün hortumu.
17. Cihānı ben gülistān-ı ḥaḳīḳat bilmişüm Nābī
18. Benüm her gird-bād-ı deşt bir serv-i revānumdur

girde-i naḳş-ı tecellīgāh-ı eymendür:
1. **girde-i naḳş-ı tecellīgāh-ı eymendür:**-*dür*
Gazel 490
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Tur dağı gibi tecellilerin merkezi.
13. Tīre-ḥāl ü zaḫmdār ü pür-ġubār olsa nʾola
14. Girde-i naḳş-ı tecellīgāh-ı Eymendür göñül

gird-i ʿārızında:
1. **gird-i ʿārızında:**-*ın, -da*
Gazel 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın etrafı.
1. Hat gird-i ʿārızında ki gāhī ʿıyān olur
2. Diller ġubār-ı ḥayret ile rīkdān olur

gird-i feminde:
1. **gird-i feminde:**-*i, -n, -de*
Tarih 80
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ağzın çevresi.
13. Ḥüsn-i evṣāfın beyāna meşḳ iden ṣāḥib- dilüñ
14. Ney-şeker ḥükmin virür gird-i feminde mūy-ı leb

gird-i ḥālinde:
1. **gird-i ḥālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 473
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dönüp dolaşan vaziyet.
5. Gird-i ḥālinde bulun tār-ı nigāhın gerdān
6. Ṭolaşur ḥikmetin idrāke bu nüh-pergāruñ

gird-i ʿizārında:
1. **gird-i ʿizārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 442
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yuvarlak yanak.
5. Hindū-yı ḫam gird-i ʿizārında itdi cūş
6. Dervīşler naṣībi imiş ṣoñı ḫırmenüñ

gird-i keder:
1. **gird-i keder:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **-**
Keder tozu.
171. Görmeye ṭabʿ-ı ṣāfı gird-i keder
172. Olmaya dāmen-i dili muġber

gird-i laʿlündeki:
1. **gird-i laʿlündeki:**-*ün, -de, -ki*
Gazel 653
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dudağının halkası.
7. Gird-i laʿlündeki esrār-ı ḫaṭuñ fāş itme
8. Ki odur ʿāşıḳa müsvedde-i iḥyā-yı fünūn

gird-i lebde:
1. **gird-i lebde:**-*de*
Gazel 69
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dudakların girdabı.
7. Gird-i lebde ḫaṭ-ı nev-ḫīzini taḥrīr itsem
8. Hamenüñ lez̠z̠et-i taḥrīrden ağzı ṣulanur

gird-i leb-i şekker-feşānında:
1. **gird-i leb-i şekker-feşānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 339
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şeker saçan dudağın/ağzın yuvarlaklığı.
3. Degüldür mūr-ı ḫaṭ gird-i leb-i şekker-feşānında
4. Kenārı çeşmesārı āb-ı ḥayvānuñ çemenlenmiş

gird-i lebinde:
1. **gird-i lebinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 840
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dudakların girdabı.
3. Ol ḥāl-i siyeh kim görinür gird-i lebinde
4. Sevdā-yı süveydādan ider dilleri ḫāli

gird-i lebinden:
1. **gird-i lebinden:**-*i, -n, -den*
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dudakların girdabı.
9. İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ
10. Kʾitmiş Ḫudā vücūdını mecmūʿa-i kemāl

gird-i rūyında:
1. **gird-i rūyında:**
Tarih 116
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Yüzdeki toz.
21. O şemʿ-i dūdmān-ı ʿizz ü nāzı gird-i rūyında
22. Melekler ḥıfẓ içün pervānelik eylerse evfaḳdur

gird-i serine:
1. **gird-i serine:**-*i, -n, -e*
Gazel 435
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Başın etrafı.
7. Keştiyān seng-i felāḫan gibi gerdişler ider
8. Bāzu-yı mevc ile gird-i serine girdābuñ

girdi-i ḥarem-i maʿnāya:
1. **girdi-i ḥarem-i maʿnāya:**-*ya*
Gazel 553
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mananın mahrem bölgesinin çevresi yada dahili.
11. Olmış efrāḫte girdi-i ḥarem-i maʿnāya
12. Vechi vardur ḳaraçav olduġı dīvār-ı suḫan

2. **girdi-i ḥarem-i maʿnāya:**-*ya*
Gazel 553
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mananın mahrem bölgesinin çevresi.
11. Olmış efrāḫte girdi-i ḥarem-i maʿnāya
12. Vechi vardur ḳaraçav olduġı dīvār-ı suḫan

girībān:
1. **girībānı:**-*ı*
Gazel 81
Mısra: **10**
Elbise yakası.
9. ʿĀzim olmış gileye ʿāşıḳ-ı giryān ṭutalum
10. Çāk çāk itmege şāyeste girībānı mı var

2. **girībānı:**-*ı*
Gazel 120
Mısra: **11**
Elbise yakası.
11. ʿAceb kim eyler elinden rehā girībānı
12. Felek didükleri şerīr-i nābe-kār o mıdur

3. **girībāna:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **3**
Elbise yakası.
3. Ser pençe-i .... ṣunmaḳda girībāna
4. Ḫār-ı reh-i nā-kāmī damāna ṣataşmışdur

4. **girībānı:**-*ı*
Gazel 254
Mısra: **6**
Elbise yakası.
5. Muʿtād oldı sīnemüz ol deñlü çāke kim
6. Çāk itdürür nigīne girībānı nāmumuz

5. **girībānumuzda:**-*u, -muz, -da*
Gazel 310
Mısra: **11**
Elbise yakası.
11. Ḳalem-mis̱āl girībānumuzda itdi ẓuhūr
12. Derīde cāmelere ṭaʿne-zenlicüklerümüz

6. **girībān:**
Gazel 393
Mısra: **9**
Elbise yakası.
9. Nābī-i ḫaste-dilde girībān mı var meġer
10. Cevrüñle çāk-ḫurde-i dest-i ġam olmaduḳ

7. **girībānumuzuñ:**-*u, -muz, -uñ*
Gazel 411
Mısra: **2**
Elbise yakası.
1. Sitem-i pençe-i nāzın bize ʿānānemüzüñ
2. Dehen-i çāki ider fāş girībānumuzuñ

8. **girībānı:**-*ı*
Kıt'a 108
Mısra: **6**
Elbise yakası.
5. Şevk-i teşrīf-i pādişāhī ile
6. Ser-te-ser çākdur girībānı

9. **girībānin:**-*in*
Tarih 68
Mısra: **2**
Elbise yakası.
1. Ḫoşā binā-yı muʿallā ki görse ebvābın
2. Bihişt ḥayret ile çāk ider girībānin

10. **girībānum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **399**
Yaka, elbise yakası.
399. Pençe-i faḳrdan girībānum
400. Ḫār-ı iflās elinde dāmānum

girībān-çāk olur:
1. **girībān-çāk olur:**-*ur*
Gazel 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yakasını yırtmak.
1. Serv-ḳaddüm sāye ṣalsa baġa ʿarʿar ḫāk olur
2. Reng-i ruḫsārın görüp güller girībān-çāk olur

giribān-çāklik:
1. **giribān-çākliklerden:**-*ler, -den*
Gazel 560
Mısra: **2**
Yaka yırtma işi.
1. O şuḫuñ tābiş-i ruḫsārı āteşnākliklerden
2. ʿIyāndur ʿāşıḳānında giribān-çākliklerden

girībān-çāksuzluk:
1. **girībān-çāksuzluklar:**-*lar*
Gazel 71
Mısra: **2**
Yırtık yakasızlık.
1. Eger kaldumsa nā-ālūde dāmānsuzlıġumdandur
2. Girībān-çāksuzluklar girībānsuzluġumdandur

girībān-ı ʿabā:
1. **girībān-ı ʿabā:**
Gazel 644
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hırkanın yakası.
5. Simden pīrāye-i dūş u girībān-ı ʿabā
6. Farḳı yoḳdur gerden-i dīvānede zencīrden

girībān-ı ʾabīr:
1. **girībān-ı ʾabīr:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Güzel kokunun yakası.
61. Şemme-i ḫulḳına pür-sūz derūn-ı ʿanber
62. Revnāḳ-ı bezmine ṣad-çāk girībān-ı ʾabīr

girībān-ı dilden:
1. **girībān-ı dilden:**-*den*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Gönül yakası.
37. Bunuñ saḳfı saḳf-ı felekden refīʿ
38. Derūnı girībān-ı dilden vasīʿ

girībān-ı edeb:
1. **girībān-ı edeb:**
Gazel 560
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Edebin yakası.
5. Girībān-ı edeb āsūdedür ser-pençe-i ġamdan
6. Āmān bī-şermliklerden fiġān bī-bākliklerden

giribān-ı hevesden:
1. **giribān-ı hevesden:**-*den*
Gazel 448
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Arzunun yakası.
13. Gelū-yı şişe ile pāy-ı ḫumla eglenüp Nābī
14. Giribān-ı hevesden dāmen-i dilberden el çektük

girībān-ı ḳanāʿat:
1. **girībān-ı ḳanāʿat:**
Gazel 26
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kanaat yakası.
17. Bir kenz ki vā-reste ola dest-i fenādan
18. Nābī degül illā ki girībān-ı ḳanāʿat

girībān-ı meşāmum:
1. **girībān-ı meşāmum:**-*um*
Gazel 875
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Burnun yakası.
1. Girībān-ı meşāmum pençe-i būy-ı semen ṭutdı
2. ʿİnān-ı iḫtiyārum dest-i gül-geşt-i çemen ṭutdı

girībānlar bāzār-çāk oldı:
1. **girībānlar bāzār-çāk oldı:**-*dı*
Gazel 90
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yırtık yakaların pazarı olmak.
1. Lebüñ endīşesiyle maḫzen-i laʿl oldı dāmānlar
2. Nigāhuñ şevḳine bāzār-çāk oldı girībānlar

girībānsuzluġ:
1. **girībānsuzluġumdandur:**-*um, -dan, -dur*
Gazel 71
Mısra: **2**
Yakasızlık.
1. Eger kaldumsa nā-ālūde dāmānsuzlıġumdandur
2. Girībān-çāksuzluklar girībānsuzluġumdandur

girīd:
1. **girīd:**
Tarih 50
Mısra: **4**
Girit adası.
4. Girīd nūş eyleyince cām-ı fetḥi dest-i Aḥmedʾden
3. Zamāne Aḥmedū āvāzesiyle dehri pür itdi

2. **giridʾi:**-*i*
Tarih 50
Mısra: **10**
Girit adası.
9. Ḳoyup Nābī zemīne rūy-ı inṣāfı didi tārīḫ
10. Giridʾi ḳıldı Aḥmed behrever dīn-i Muḥammedden

3. **girīdʾüñ:**-*üñ*
Tarih 50
Mısra: **1**
Girit adası.
1. Girīdʾüñ ʿuḳde-i düşvār olan ḥısn-ı felek-resmin
2. Olınca fetḥe maẓhar saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden

4. **girīdʾün:**-*ün*
Tarih 50
Mısra: **5**
Girit adası.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire gūyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

giriftār:
1. **giriftār:**
Gazel 349
Mısra: **9**
Tutulmuş, yakalanmış.
9. Nābī hele uṣlanmış olup ʿaşḳa giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

2. **giriftār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **156**
Tutulmuş, yakalanmış.
155. Perde-i sāmānı olup çāk çāk
156. Pāyı giriftār ü teni lerzenāk

3. **giriftārlıḳdadur:**-*da, -dur*
Gazel 135
Mısra: **16**
Esirlik, tutsaklık.
15. Bī-hicr ẕevḳ-i vaṣl ne maʿlūm Nābīyā
16. Āzādelik ṣafāsı giriftārlıḳdadur

4. **giriftār:**
Gazel 411
Mısra: **11**
Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.
11. Bizüz ol rence giriftār ki ʿaṭṭār-ı sipihr
12. Nām-ı eczāsını bilmez daḫı dermānumuzuñ

5. **giriftārı:**-*ı*
Tarih 63
Mısra: **4**
Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.
3. Çeşm dil- dādesi cān meftūnı
4. Dil giriftārı naẓar müştāḳı

giriftar olduġumdandur:
1. **giriftar olduġumdandur:**-*duġ, -um, -dan, -dur*
Gazel 232
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Esir olmak.
9. Benüm āsūde-bāl-i ḳayd-ı pervāz olduġum Nābī
10. Şikenc-i zülf-i dildāra giriftar olduġumdandur

giriftār olduḳ:
1. **giriftār olduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 447
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Düşmek, maruz kalmak.
5. Şimdi hamyāze-i hicrāna giriftār olduḳ
6. Bir zamān meykede-i ḳurbda mestāne idük

giriftār olıcaḳ:
1. **giriftār olıcaḳ:**
Gazel 728
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Esir olmak, tutulmak.
3. Müjdeler ey dil-i dīvāne giriftār olıcaḳ
4. Ḳayd yoḳdur saña zencīr-i cünūndan ṣoñra

giriftār olmasun:
1. **giriftār olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 563
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tutulmak, yakalanmak.
7. Giriftār olmasun keştī-i dil ol şūḫ-ı raḳḳāsa
8. Ki meşḳ-i lerziş eyler mevc girdāb-ı sürīninden

giriftār olmayan:
1. **giriftār olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 168
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tutulmak, yakalanmak.
1. Sūziş-i ʿaşḳa giriftār olmayan dil dil midür
2. Olmayan āvāre-i kūy-ı cünun ʿāḳil midür

giriftar olsun:
1. **giriftar olsun:**-*sun*
Gazel 582
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Düşmek, maruz kalmak.
7. Olsun göreyüm gūşe-i hicrāna giriftar
8. Rencīde iden ol gül-i meh-peykeri benden

giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi:
1. **giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi:**-*di*
Gazel 875
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Zülüflerinin kıvrımlarına tutulmak.
7. Nigeh gül-çīn iken düzdāne gülzār-ı cemālinden
8. Giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi ol ḫāṭır-şiken ṭutdı

giriftār-ı ḫodīdür:
1. **giriftār-ı ḫodīdür:**-*dür*
Gazel 57
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Maddi arzularının düşkünü.
7. Ekser görilen ḫalḳ giriftār-ı ḫodīdür
8. Nādir bulunur nām-ı Ḫudādan mütelezẕiẕ

giriftār-ı nikād eylesün:

1. **giriftār-ı nikād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Acılara, ızdıraplara maruz bırakmak.
41. İtsün seni mahfuz ḫatālarla ḫatardan
42. Aʿdānı giriftār-ı nikād eylesün Allāh

giriftār-ı ṣafā-yı sīne-i sīmīnidür:
1. **giriftār-ı ṣafā-yı sīne-i sīmīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gümüş gibi beyaz olan göğsün neşesinin tutkunu.
1. Dil giriftār-ı ṣafā-yı sīne-i sīmīnidür
2. Ṭūṭīnün āyīnecilik eskiden āyīnidür

giriftār-ı seḳam ide:
1. **giriftār-ı seḳam ide:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Hastalığa, illete maruz bırakmak.
31. Biz şifā-baḫş-ı ʿalīlān iken inṣāf mıdur
32. Bizi nādānlar ide böyle giriftār-ı seḳam

girifte:
1. **giriftedür:**-*dür*
Gazel 263
Mısra: **9**
Yakalanmış, tutulmuş.
9. Giriftedür gül-i maʿnā vü şāh-ı elfāza
10. Kebūter-i kalemüñ dām u dānesin bilürüz

girifte oldı:
1. **girifte oldı:**-*dı*
Gazel 504
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tutsak olmak II Kapalı olmak.
9. Girifte oldı lebüm kīse-i ḫasīs gibi
10. Miṣāl-i ḫ^vān-ı cevān-merd rū-güşāde idüm

girih:
1. **girihi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **137**
Düğüm, sıkıntı, bela, zorluk, sorun.
137. Hall ider nāḫun-ı endāḫtesi ol girihi
138. Kʾidemez riştesin idrāk cemāhīr-i ümem

2. **girih:**
Gazel 69
Mısra: **15**
Düğüm.
15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaşanur

3. **girih:**
Gazel 762
Mısra: **7**
Düğüm.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

4. **girihden:**-*den*
Gazel 141
Mısra: **6**
Düğüm, saç bağı.
5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı raġbetüm bilmem
6. Tehī güller girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

girih itme:
1. **girih itme:**-*me*
Gazel 673
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Düğüm yapmak, bağlamak.
7. Gice ārāyiş-i āġūş-ı raḳīb olduğuna
8. İtme sevgendi girih mınṭaḳa-i güftāra

girih-beste olmazdı:
1. **girih-beste olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 677
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Düğümlenmiş olmak.
9. Olmazdı girih-beste ḫam-ı gīsū-yı ḫūbān
10. Meşşāṭe-i leb şāne-zen-i maʿzeret olsa

girih-güşāyī-i zülfin:
1. **girih-güşāyī-i zülfin:**-*in*
Gazel 233
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zülfün bağını çözen.
5. Girih-güşāyī-i zülfin nesīm itmez ise
6. Bir āh ile ʿamel-i rüzgār mümkindür

girih-i cebhe:
1. **girih-i cebhe:**
Kaside 13
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Alın kırışıklıkları (Savaştan dolayı çekilen sıkıntılar bağlamında).
33. Girih-i cebhe leb-i ḫandeye oldı tebdīl
34. Bezmden çıḳdı yirin virdi selāma düşnām

girih-i dāġ-ı derūn olmaz idi:
1. **girih-i dāġ-ı derūn olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 864
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüreğindeki yaranın düğümü olmak (Lâle' nin yaraya teşbihi kırmızı rengi ve ortasındaki siyahlık sebebiyledir.Yara koyu renktedir. Kalp de kırmızı bir et parçasıdır. Dolayısıyla gönüldeki yara ile lâlenin yaraya teşbih olunan ortasındaki siyahlık arasında benzerlik kurulmaktadır.).
9. Lāle hem-ḫ^vābī-i emvātı ferāmūş itse
10. Ḫāṭırında girih-i dāġ-ı derūn olmaz idi

girih-i ġoncayı:
1. **girih-i ġoncayı:**-*y, -ı*
Kaside 2
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Goncanın düğümü.
103. Olmasa ravżası sermāye-dih-i feyż-i fütūḥ
104. Girih-i ġoncayı ḥall eyleyemez nāḫun-ı bād

girih-i ḫāṭırdan:
1. **girih-i ḫāṭırdan:**-*dan*
Gazel 47
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hatrın düğümü.
9. Yine vāreste degüldür girih-i ḫāṭırdan
10. Pāyuña düşse bile perçem-i pür-ḫam küstāḫ

girih-i mū:
1. **girih-i mū:**
Gazel 81
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saç bağı.
5. Girih-i mū dil alur gerden-i kāfur üzre
6. Baḳalum ṣaḥlı beyāż üstine fermānı mı var

girih-i ṭabʿuma:
1. **girih-i ṭabʿuma:**-*um, -a*
Gazel 346
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mizacın düğümü.
17. Virmek girih-i ṭabʿuma gül gibi güşāyiş
18. Ṣoñra hedef-i nāvek-i ḫār itmek içünmiş

girīḫte:
1. **girīḫte:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **132**
Kaçmış, kaçak.
131. Cūy ile berg-i gül giderse ne ġam
132. Olınur aṣlına girīḫte żamm

girişme:
1. **girişmeler:**-*ler*
Gazel 555
Mısra: **4**
Dilberlerin kaşla, gözle işareti, iması, gamze, işve.
3. O düzd-i dil yine bir tāze genc-i ḥüsn açmış
4. Girişmeler dökilür dāmen-i nigāhından

2. **girişmede:**-*de*
Gazel 628
Mısra: **7**
Dilberlerin kaşla, gözle işareti, iması, gamze, işve.
7. İde ṣad cānı bir girişmede ṣayd
8. Gamze-i siḥr-sāza ʿaşḳ olsun

girişme-i mey-i luṭf:
1. **girişme-i mey-i luṭf:**
Gazel 614
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Lütuf şarabının işvesi.
7. Girişme-i mey-i luṭf ile mest olan yārüñ
8. Kem iltifāt-ı ġam-ı ʿālem olmasun nʾolsun

girīve:
1. **girīvesine:***-si, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **120**
Çıkmaz yol, uçurum.
119. Daḫı mehābet-i şemşīrüñ anda bāḳīdür
120. Fenā girīvesine ḳaçdı fırḳa-i ilhād

girīve-gerd-i ḫaṭā-der-ḫaṭā:
1. **girīve-gerd-i ḫaṭā-der-ḫaṭā:**
Gazel 112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hatalar çıkmazında dönüp durmak.
3. İden nigāh-ı beḳā bu nümūd-ı bī-būde
4. Girīve-gerd-i ḫaṭā-der-ḫaṭā degül de nedür

girīve-i bīdād:
1. **girīve-i bīdād:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Adaletsizlik uçurumu.
15. Açıldı bāb-ı ʿadālet derīçe-i inṣāf
16. Ḳapandı medḫal-i ẓulm u girīve-i bīdād

girīve-i mātem:
1. **girīve-i mātem:**
Kaside 7
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Yas tutmanın çıkmaz sokağı.
49. Olur bu menzil-i nā-ber-ḳarār-ı süst-esās
50. Gehī girīve-i mātem gehī nişīmen-i sūr

girīz itmez idi:
1. **girīz itmez idi:***-mez, - i, -di*
Gazel 673
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kaçmak.
9. Nābiyā itmez idi dāmen-i dīvāra girīz
10. Sāyenüñ ḥavṣalası olsa eger dīvāra

girīzān olma:
1. **girīzān olma:***-ma*
Gazel 572
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kaçmak.
11. Cihānuñ Nābiyā müstaġnī ol būd u ne-būdından
12. Girīzān olma aḫlāḳ-ı İlāhiyle taḫalluḳdan

girīzān olursa:
1. **girīzān olursa:***-ur, -sa*
Gazel 56
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaçmak.
3. Dem-i viṣāl girīzān olursa yār ne ġam
4. Ne ḫoş mes̱eldür olur ṭuʿme-i şikār leẕīẕ

girīz-pāy ol:
1. **girīz-pāy ol:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaçmak, çıkmak.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

2. **girīz-pāy ol:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaçmak, çıkmak.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

3. **girīz-pāy ol:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaçmak, çıkmak.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

4. **girīz-pāy ol:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaçmak, çıkmak.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

5. **girīz-pāy ol:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaçmak, çıkmak.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

girmeġe başladı:
1. **girmeġe başladı:***-dı*
Gazel 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dahil olmaya başlamak.
3. Fikr-i yār ile ben āmīhte-i ṣoḥbet iken
4. Başladı girmeġe ol ḫalvete de ġam küstāḫ

girmez:
1. **girmez:**
Gazel 66
Mısra: **9**
(Cebe) Girmek.
9. Ser-engüştümdeki nāḫundan özge nuḳre girmez hīç
10. Benüm cīb-i ümīdüm kīse-i dellāke dönmişdür

ġırra-i nāz:
1. **ġırra-i nāz:**
Gazel 865
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Cilve kibirlisi.
15. Bu ḳadar sitem-keşānuñ es̱er itmez inkisārı
16. ʿAcebā o ġırra-i nāz ne duʿāya maẓhār oldı

ġırre:
1. **ġırredür:***-dür*
Gazel 131
Mısra: **2**
Gururlu, kibirli.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

ġırre-i ḥüsn:
1. **ġırre-i ḥüsn:**
Gazel 576
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin mağruru.
3. Ol ġırre-i ḥüsn itdügin imsāk-ı tekellüm
4. Ẓann eylemesüñ sāde-derūnān edebinden

ġırre-i nāz:
1. **ġırre-i nāz:**
Gazel 186
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cilve kibirlisi.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ḫoş mekīde göster

girü:
1. **girü:**
Gazel 681
Mısra: **10**
Tekrar.
9. Ümmīd-i luṭf maḥż-ı ḫaṭādur o şaḫṣdan
10. Kim himmetini ḥaşr ide girü gelūsına

giryān:
1. **giryānlıġındadur:***-lıġ, -ı, -n, -da, -dur*
Gazel 247
Mısra: **8**
Gözyaşı döken, ağlayan.
7. Mānend-i mihr mümessek olur ḫande-rūlar
8. Ebrüñ ʿaṭāsı ʿāleme giryānlıġındadur

2. **giryānluġumdan:***-luġ, -um, -dan*
Gazel 563

Mısra: **3**
Gözyaşı döken, ağlayan.
3. Benüm giryānluġumdan müstedeldür ḥüsni cānānun
4. Hüveydādur bahāruñ āb u tābı erbaʿīninden

3. **giryān:**
Gazel 623
Mısra: **10**
Gözyaşı döken, ağlayan.
9. Zeri ebnā-yı ʿālem eyleyüp pinhān seḥābāsā
10. Yine āh-ı şerernāk ile giryān gösterür kendin

giryān buluruz:
1. **giryān buluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 323
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ağlar bulmak.
1. Ḥasret-i rūyun ile çeşmi ki giryān buluruz
2. Reng-i ruḫsāruñı her ḳaṭrede pinhān buluruz

giryān idersin:
1. **giryān idersin:**-*er, -sin*
Gazel 611
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ağlatmak.
3. Çünki ḫod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
4. İstemez erbāb-ı ḥüsn āyīne nemnāk olduġın

giryān iseñ:
1. **giryān iseñ:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ağlıyorsan.
1. Giryān iseñ ey dil nʾola cānāne bizümdür
2. Baḥr-ı ġamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür

giryān kalmasın:
1. **giryān kalmasın:**-*ma, -sın*
Gazel 734
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp durmak, ağlar durumda kalmak.
7. Ḫalāsa himmet eyleñ duḫter-i rez kalmasın giryān
8. Ḫum-ı meyḫāneveş bir zişt-i bed-kirdāruñ altında

giryān ü şermnāk olurum:
1. **giryān ü şermnāk olurum:**-*ur, -um*
Gazel 522
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Utanıp ağlamak.
9. ʿAceb ki ʿanber ider ḫāmlıḳ ben ey Nābī
10. Gül-ābdān gibi giryān ü şermnāk olurum

giryāni-i mest:
1. **giryāni-i mest:**
Gazel 879
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sarhoşun ağlaması.
3. Sirişk-i tāk ile giryāni-i mest iki şāhiddür
4. Şarāb-ı telḫ eger eylerse iṡbāt-ı neseb şimdi

girye:
1. **girye:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Ağlama, gözyaşı.
7. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
8. Ḳanı ey girye mürāʿāt-ı edeb nʾoldı saña

2. **giryemüz:**-*müz*
Gazel 125
Mısra: **14**
Ağlama, gözyaşı.
13. Nābīyā māye-i evḳātı telefden ġayrī
14. Giryemüz sehv ile fevt itdügümüz fırṣatadur

3. **giryeye:**-*ye*
Gazel 203
Mısra: **1**
Ağlama, gözyaşı.
1. Bu giryeye ey dīde-i pür-nem ne virürler
2. Bu cuşiş-i bīhūdeye bilmem ne virürler

4. **girye:**
Gazel 212
Mısra: **8**
Ağlama, gözyaşı.
7. Virmez kef-i nigāha kitāb-ı cemālini
8. Bilmem nigeh bu girye ile bī-vużu mıdur

5. **girye:**
Gazel 213
Mısra: **4**
Ağlama, gözyaşı.
3. Oldı sermāye-i ḥayret baña bīm ü ümmīd
4. Bilemem eyleyecek girye midür ḫande midür

6. **giryeye:**-*ye*
Gazel 282
Mısra: **17**
Ağlama, gözyaşı.
17. Mezheb-i ġayretde Nābī giryeye yoḳdur mesāġ
18. Çerḫ-i temkīnüz ṡevābitdür bizüm seyyāremüz

7. **girye:**
Gazel 310
Mısra: **13**
Ağlama, gözyaşı.
13. Sepīd mūylara girye lāzım ey Nābī
14. Yazık ki ḫuşk ḳala nesterenlicüklerümüz

8. **girye:**
Gazel 329
Mısra: **9**
Ağlama, gözyaşı.
9. İfnā-yı ẕāt ü girye vü sūz u güdāzdan
10. Biz şimdi şemʿ-i bezm ile hem-ḥālet olmışuz

9. **giryeye:**-*y, -e*
Gazel 330
Mısra: **3**
Ağlama, gözyaşı.
3. Ḫandesi giryeye vabeste degül dil-dārun
4. Gülleri ol çemenüñ minnet-i şebnem çekmez

10. **giryeye:**-*ye*
Gazel 874
Mısra: **6**
Ağlama, gözyaşı.
5. Gül-çīn-i maṭlab eylemedi bāġbān -ı feyż
6. Ol dīdeyi ki giryeye muʿtād görmedi

11. **girye:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Ağlama, gözyaşı.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

girye gelür:
1. **girye gelür:**-*ür*
Gazel 873
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözünden yaş akmak, ağlamak.
11. Nʾidem āh eylesem ardınca gelür girye hemān
12. Nīm-āteşle ḫurūşa getüren Ceyhūnʾı

giryede:
1. **giryede:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Ağlayıp durmada.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

girye-engīz:
1. **girye-engīzümizi:**-*ü, -miz, -i*
Gazel 500
Mısra: **6**
Ağlamaklı, ağlatacak.
5. Naġme-i nāleyi gāhīce ḥüseynī idelüm
6. Girye-engīzümizi ġāyri segāh itmeyelüm

girye-i bī-iḫtiyār:
1. **girye-i bī-iḫtiyār:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kendiliğinden, elde olmayarak ağlama.
9. Sirişk o ser-keşi dil-nerm iderse ey Nābī
10. Deminde girye-i bī-iḫtiyār mümkindür

girye-i ebr:

1. **girye-i ebr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Bulutunun ağlaması (Yağmur yağması bağlamında).
29. Kudret-i Ḥaḳḳ᾿ı itmede işʿār
30. Girye-i ebr u ḫande-i gülzār

girye-i ḫacletdür:
1. **girye-i ḫacletdür:***-dür*
Gazel 366
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Utanç gözyaşları, utancından ağlama.
9. Kangısınuñ irtikābında gönül ḥayretdedür
10. Hem güneh hem girye-i ḫacletdür istiġfāre şarṭ

girye-i ḥasret:
1. **girye-i ḥasret:**
Gazel 27
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hasret gözyaşları.
7. Virsün saña ʿömr-i ebedi girye-i ḥasret
8. Ḫūn-ı dili hem-ḫāṣṣiyyet-i āb-ı ḥayāt it

2. **girye-i ḥasret:**
Gazel 173
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hasret gözyaşları.
1. Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi ḳalur
2. Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalur

3. **girye-i ḥasret:**
Kaside 24
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hasret gözyaşları.
15. Dīdelerden dökilen girye-i ḥasret virdi
16. ʿĀḳibet meclis-i ʿālemde neşāṭ-ı ṣahbā

girye-i ḥasretle:
1. **girye-i ḥasretle:***-le*
Gazel 596
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hasret gözyaşları.
7. Ārzū-yı vaṣl ile şeb-zindedār olduḳlarum
8. Girye-i ḥasretle çeşm-i intiẓārum söylesün

girye-i hicr:
1. **girye-i hicr:**
Gazel 620
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gözyaşları, ağlaması.
1. Nice bir girye-i hicr ile gözüm kūr olsun
2. ʿArż-ı rūy it ki naẓar ġarḳ-ı yem-i nūr olsun

girye-i mestānesinden:
1. **girye-i mestānesinden:***-si, -n, -den*
Gazel 736
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçercesine ağlama, sarhoşcasına ağlama.
7. Girye-i mestānesinden münfehim ḫavf-ı ḫafī
8. Mest-i bī-pervā günehden iḥtirāz itmezse de

girye-i mesti:
1. **girye-i mesti:***-i*
Gazel 226
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sarhoşun ağlaması.
5. Girye-i mesti görürken diyen āyā kimdür
6. Ṣaḥn-ı meyḫāne tarabnāk olacaḳ yirlerdür

girye-i şeb:
1. **girye-i şeb:**
Gazel 222
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gece ağlayışı.
13. Nābīyā şekvegerān-ı ʿadem-i neyl-i murād
14. Gālibā girye-i şeb āh-ı seḥer bilmezler

girye-i şevḳi:
1. **girye-i şevḳi:***-i*
Gazel 689
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Heyecanda ağlama.
1. Fehm ider bāġ-ı ġamuñ n᾿olduġını ḫākinde
2. Girye-i şevḳi gören çeşm-i ter-i tākinde

ġışş:
1. **ġışş:**
Gazel 343
Mısra: **6**
Karışıklık, hile.
5. Seni kenāra çeken zinde-dil ne şekle girer
6. Alınca ṣuretüñ āġūşa aldı āyīne ġışş

gīsū:
1. **gīsūsına:***-sı, -n, -a*
Gazel 34
Mısra: **4**
Omuz üstüne dökülen saç.
3. Rūy-ı siyeh ü çirk-i yedidür ḳalan ancaḳ
4. Gīsūsına itmiş ṭutalum şāne teşebbüs̱

2. **gīsūlar:***-lar*
Gazel 183
Mısra: **4**
Omuz üstüne dökülen saç.
3. ʿAceb mi şāneāsā çāk çāk olsa dil-i ʿuşşāḳ
4. Sipāh-ı ḫaṭṭ-ı nev-hīze ḳafādār oldı gīsūlar

3. **gīsūlar:***-lar*
Gazel 776
Mısra: **1**
Sevgilinin omuza dökülen siyah uzun saçı.
1. Müşg-sāy itdi dimāġ-ı cānı gīsūlar yine
2. Nāfe-rīz oldı bu sevdālarla āhūlar yine

gīsū-yı dildārda:
1. **gīsū-yı dildārda:***-da*
Gazel 712
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül alan sevgilinin saçları.
3. Olur tāze esīrān-ı dile taʿẓīm içün ammā
4. Ser-ā-pā gīsū-yı dildārda her mūy-ı ḫam beste

gīsū-yı dü-tā:
1. **gīsū-yı dü-tā:**
Gazel 217
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İki kat olmuş, bükülmüş saç.
7. Ḥall olmadı bu ʿuḳde-i pīçīde-i müşkil
8. Gīsū-yı dü-tā mes᾿ele-i muḫtelefümdür

gīsū-yı girih-gīri:
1. **gīsū-yı girih-gīri:***-i*
Kıt'a 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Düğüm düğüm olmuş saçlar.
3. Şāyed götüre baḫt-ı siyeh-kārumı yāda
4. Gīsū-yı girih-gīri şiken ber-şiken olsa

gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ:
1. **gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ:***-ı, -nuñ*
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İç içe geçmiş, karmaşık saç kıvrımları.
1. Ber-ṭaraf olmadı girmişken araya şāne
2. ʿUkde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

2. **gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ:***-ı, -nuñ*
Kıt'a 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İç içe geçmiş, karmaşık saç kıvrımları.
1. Ber-taraf oldı girmişken araya şāne
2. ʿUḳde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

gīsū-yı medīd:
1. **gīsū-yı medīd:**
Gazel 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Uzun saçlar.
1. Ḳafā-yı yāre düşen gīsū-yı medīd midür
2. Berāt-ı ḥüsn verāsındaki resīd midür

gīsū-yı mehveşānda:

1. **gīsū-yı mehveşānda:**-*da*
Gazel 35
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü güzellerin omuzlarına dökülen saçları.
3. Tefhime miḥnet-i şeb-i hicri nümūnedür
4. Gīsū-yı mehveşānda degül pīç ü hām ʿabes̱

gīsū-yı müşg-bārına:
1. **gīsū-yı müşg-bārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 721
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yükü misk olan saç, misk kokulu saç.
11. Gīsū-yı müşg-bārına Nābī o āfetün
12. İklim-i Çīn didümse de tevbe ḫaṭāsına

gīsū-yi reʾs-i terāşīdeden:
1. **gīsū-yi reʾs-i terāşīdeden:**-*den*
Gazel 52
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ucu tıraş edilmiş saç örgüsü.
7. Gīsū-yi reʾs-i terāşīdeden aḥsen görinür
8. Olsa berhem-zededen zülf-i perīşān-ı ümīd

gīsū-yı yār:
1. **gīsū-yı yār:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçları.
3. Ḥall-i işkālinde andan ġayrı yoḳdur mū-şikāf
4. Gīsū-yı yār ile şāyānterdür itmek şāne baḥs̱

gīsū-yı yāre:
1. **gīsū-yı yāre:**-*e*
Gazel 707
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçları.
7. Azadelik ümidin iden görmemiş gibi
8. Gīsū-yı yāre düşdügini ḫam ḫam üstine

gīsū-yı yārumuzdandur:
1. **gīsū-yı yārumuzdandur:**-*umuz, -dan, -dur*
Gazel 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçları.
1. Şikestelik dile gīsū-yı yārumuzdandur
2. Bize bu şīve yine rūzgārumuzdandur

gişvād:
1. **gişvād:**
Kaside 14
Mısra: **72**
İsmi Şehname'de geçen İran'ın mitolojik kahramanı.
71. Şecīʿdür o ḳadar kim şunar hizebr-ṣıfat
72. Olursa ṣaff-ı ʿadū cümle Rüstem ü Gişvād

git:
1. **gitmiş:**-*miş*
Gazel 782
Mısra: **11**
Ölmek, dünyadan göçmek.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

2. **gitdi:**-*di*
Gazel 843
Mısra: **16**
Ölmek, dünyadan göçmek.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

3. **gitdi:**-*di*
Tarih 17
Mısra: **5**
Ölmek, dünyadan göçmek.
5. Gitdi rūḥı ʿālem-ı ʿulvīye mānend-i duʿā
6. Jāleveş terk eyledi bu ḫānedān-ı esfeli

4. **gitdi:**-*di*
Tarih 58
Mısra: **6**
Ölmek, dünyadan göçmek.
5. Nābī-i zār didi tārīḫi
6. Gitdi vā-ḥayf Ḥacı hem-şīre

5. **gitmez:**-*mez*
Gazel 618
Mısra: **8**
Gitmek.
7. Gelür bir gün beni pā-māl-i nāz eyler ümīdiyle
8. Dü çeşmüm naḳş-ı pā mānendi gitmez reh-güzārından

6. **gitdi:**-*di*
Gazel 744
Mısra: **13**
Gitmek.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ lez̠z̠eti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

7. **gitdi:**-*di*
Gazel 843
Mısra: **4**
Gitmek.
3. Seni meclis-be-meclis cüst-cūya ey ḳamer-talʿat
4. Gönül bir yaña ben bir yana cānum bir yaña gitdi

8. **gitdiler:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **234**
Gitmek.
233. Enbiyā her biri rāyet-keş-i aḥkāmuñdur
234. Gitdiler āḫirete itmeğe ʿarż-ı ecnād

9. **gitmez:**-*mez*
Tarih 8
Mısra: **7**
Gitmek, varmak.
7. Nuḳūşin seyr iden gitmez temāşā-yı gülistāna
8. Giren çıḳmaz derūnından mis̱āl-i cennetüʾl-meʾvā

10. **gitdi:**-*di*
Gazel 218
Mısra: **3**
Gitmek, uzaklaşmak.
3. Geleli ʿaşḳ gitdi dil şimdi
4. Dergeh-i yārda mülāzımdur

11. **gitmez:**-*mez*
Gazel 618
Mısra: **2**
Gitmek, uzaklaşmak.
1. Hirās-ı āh-ı serdüm zülfin ayırmaz ʿizārından
2. O sermā-dīde gitmez muttaṣıl āteş kenārından

12. **gitdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **109**
Gitmek, uzaklaşmak.
109. Gitdi maṣraf gibi āmed-şud-ı ḥācetmendān
110. Ḫaneden payını īrād gibi çekdi enām

13. **gitdi:**-*di*
Muamma 150
Mısra: **1**
Gitmek, uzaklaşmak.
1. Dāġ-ı ḫūn-āşām gitdi sīne-i bī-kīneden
2. İtdi kevkebler tesāḳuṭ dāmen-i āyīneden

14. **gitmiş:**-*miş*
Gazel 359
Mısra: **1**
Kaybolmak, sona ermek.
1. Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
2. Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş

15. **gitmiş:**
Gazel 359
Mısra: **2**
Kaybolmak, sona ermek.
1. Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
2. Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş

16. **gitmiş:**-*miş*
Gazel 359
Mısra: **4**
Kaybolmak, sona ermek.
3. Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun
4. Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş

17. **gitmiş:**-*miş*
Gazel 359
Mısra: **6**
Kaybolmak, sona ermek.
5. Ahlāt-ı redīʾe idüp afāḳa sirayet
6. Bīmārlamış ṭabʿ-ı ṭarab ḳuvveti gitmiş

18. **gitmiş:**-*miş*
Gazel 359
Mısra: **10**
Kaybolmak, sona ermek.
9. Mangır kuşına dönmiş ahālī-i mecālis
10. Bī-çāre Hümā-yı hünerüñ raġbeti gitmiş

19. **gitdi:**-*di*
Gazel 413
Mısra: **7**
Kaybolmak, sona ermek.
7. Gitdi erbāb-ı neseb itdi furū-māye zuhūr
8. Aldı fīncān-ı Kütāhiyye yirin Faġfuruñ

20. **gitdi:**-*di*
Gazel 664
Mısra: **14**
Kaybolmak, sona ermek.
13. İtmedük ʿuşşāḳa ẖaṭṭuñ gelmedükçe iltifāt
14. Gitdi devlet furṣatı fevt eyledük teʾẖīr ile

21. **gitmedi:**-*me, -di*
Gazel 819
Mısra: **7**
Kaybolmak, sona ermek.
7. Āhū-yı naḳşı gitmedi deşt-i ẖayālden
8. Gerçi ġazāl çeşmi nihān oldı gelmedi

22. **gitdi:**-*di*
Gazel 843
Mısra: **8**
Kaybolmak, sona ermek.
7. Tehī ḳaldı nevāl-i vaṣldan ẖᵛān-ı ümīd ammā
8. Velīkin maʿde-i dilden de renc-i imtilā gitdi

23. **gitdi:**-*di*
Gazel 843
Mısra: **14**
Kaybolmak, sona ermek.
13. Geçirdi çāşnī-gīr-i felek ol deñlü vaḳtin kim
14. Nevāl-i ārzū meydāna geldi iştihā gitdi

24. **gitdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **100**
Kaybolmak, sona ermek.
99. Ṣarṣar-ı ʿazl ṣalup tefriḳa bāġ-ı ʾıyşa
100. Ḫaneden manṣıbuñ ardınca bile gitdi niẓām

25. **gitdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **419**
Kaybolmak, sona ermek.
419. Gitdi ol ʿahd-ı düşmen-i merdān
420. Tevbe itdi günāhına devrān

26. **gitdi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **23**
Kaybolmak, sona ermek.
23. Revnaḳı ḳaṣr-ı bihiştüñ ḳalmadı gitdi diyü
24. Reşkden Rıḍvān der-i Cennetde feryād eyledi

27. **gitse:**-*se*
Gazel 797
Mısra: **7**
Gitmek, ayrılmak, terk etmek.
7. Ġam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā es̱er
8. Murġān bāl-rīẖtedür āşiyānede

28. **gitdi:**-*di*
Gazel 843
Mısra: **2**
Gitmek, ayrılmak, terk etmek.
1. Ne dilden ārzū-yı ẕevḳ-i vaṣl-ı dil-rübā gitdi
2. Ne o şūẖ-ı vefā-düşmenden āyīn-i cefā gitdi

29. **gitmez:**-*mez*
Gazel 630
Mısra: **1**
Bitmek, yok olmak.
1. Gitmez es̱er-i eşk-i revān dāmenümüzden
2. Çekmez ḳademin jāle bizüm gülşenümüzden

30. **gitdi:**-*di*
Gazel 843
Mısra: **1**
Azalmak, bitmek, tükenmek.
1. Ne dilden ārzū-yı ẕevḳ-i vaṣl-ı dil-rübā gitdi
2. Ne o şūẖ-ı vefā-düşmenden āyīn-i cefā gitdi

31. **gitdi:**-*di*
Gazel 843
Mısra: **10**
Yok olmak, sona ermek, tükenmek.
9. Benüm dergāh-ı Cemʾden intifāʿum ol ḳadardur kim
10. Hezārān mekr ile kesb itdügüm naḳd-i riyā gitdi

gitdi:
1. **gitdi:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Sona ermek, bitmek.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāġında
64. Bilsem ey çerẖ-i sitemger bu cefādan ne biter

gitdükçe:
1. **gitdükçe:**
Gazel 153
Mısra: **5**
Git gide, artarak.
5. Gitdükçe ser-keş olmada ol serv-i bāġ-ı nāz
6. Gūyā sirişk-i dīde-i ter cūy-bārıdur

2. **gitdükçe:**
Gazel 69
Mısra: **23**
Git gide, artarak.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uşanur

3. **gitdükçe:**
Gazel 442
Mısra: **8**
Zaman geçtikçe II devam ettikçe.
7. Ṭūl-ı emel ʿalāḳasınun muktezāsıdur
8. Gitdükçe çeşmi ḳalduġı ardında sūzenüñ

4. **gitdükçe:**
Kaside 12
Mısra: **186**
Zaman geçtikçe, git gide.
185. Gelmeyüp kevkeb-i iḳbāline yek ẕerre fütūr
186. Ḳuvvet-i bāzū-yı baẖtı bula gitdükçe ḳıvām

gīv:
1. **gīv:**
Kaside 13
Mısra: **162**
İran mitolojisinde Rüstem'in damadı, Bijen'in babası.
161. Kim ola Ḫusrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmers̱
162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

giy:
1. **giydügi:**-*düg, -i*
Gazel 160
Mısra: **8**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
7. Ḫāk-i siyeh ne ṭurfe heveskār pīrdür
8. Kim her bahār giydügi tāze alacadur

2. **giydi:**-*di*
Gazel 489
Mısra: **21**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
21. Gebrāne giydi bürnüs-i ẖākisteri hezār
22. Çekdi zebāna ẖırmen-i āteş-nümā-yı gül

3. **giyse:**-*se*
Gazel 861
Mısra: **19**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
19. Giyse ya cāme-i Mıṣrī ya ḳabā-yı ʿAcemi
20. Olmaz ārāyiş-i ẓāhirle mübeddel maʿnā

4. **giye:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **78**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
77. Bu faṣl-ı ʿīd ü bahār içre kim umūm üzre
78. Libās-ı tāze giye cümle ādem ü eşcār

5. **giydi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **12**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

11. İdüp eṣer dile sermā-yı rūzgār-ı firāḳ
12. Kemāl-i raʿşe ile giydi cāme-i sīm-āb

6. **giydi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **5**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
5. Giydi feyyāże-i elṭāf-ı Ḫudāvendi ile
6. Āteş-i ḥarb ü veġā pīrehen-i Berd ü Selām

7. **giymeġe:**-*me, -ġe*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **205**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
205. Giymeġe her nihāl-i teşrifat
206. Maḳdem-i nev-bahāra mevḳūfāt

8. **giyse:**-*se*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **311**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
311. Ḫ∨āceler giyse cāme-i dīvān
312. Beni ḳaplar sirişk-i şuʿle-feşān

9. **giydi:**-*di*
Tarih 26
Mısra: **6**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

10. **giymez:**-*mez*
Tarih 42
Mısra: **33**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
33. Nūr giymez libās-ı reng-āmīz
34. Cām-ı rengīni itmese imdād

11. **giyse:**-*se*
Tarih 105
Mısra: **2**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
1. ʿArż için ḫalḳ-ı cihān birbirine
2. ʿİdde giyse nʾola tāze ḳabā

12. **giydügi:**-*dü, -gi*
Tarih 121
Mısra: **22**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
21. Eylerse nʾola sāye-i luṭfında tefāḫḫur
22. Yoḳ ṣaḥn-ı zemīn giydügi bunuñ gibi ḫilʿat

13. **giyer:**-*er*
Gazel 575
Mısra: **13**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
13. Āyā ne gūne cāme giyer ṣubḥ-ı ḥaşrde
14. Kālā-yı zühdi sūḳ-ı riyāda mezād iden

giyāh:
1. **giyāh:**
Kaside 24
Mısra: **84**
Ot, bitki.
83. Keremi ḳābil-i güncāyiş-i taḳrīr degül
84. Her giyāh olsa zemīn üzre zebān-ı gūyā

2. **giyāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **14**
Ot, saman, alef.
13. Virmedi bāġbān -ı ümmīdüm
14. Nāmı ġam bir giyāhdan ġayrı

ġıybet idelüm:
1. **ġıybet idelüm:**
Gazel 591
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsenin ayıbını arkasında söylemek veya aleyhine konuşmak, çekiştirmek, yermek.
11. Dirler aġyārı meẕemmet nemek-i meclisdür
12. Biz de ġıybet idelüm meclise leẕẕet gelsün

ġıybet itse:
1. **ġıybet itse:**-*se*
Gazel 522
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Çekiştirmek, yermek.
7. Ne deñlü ḫalḳ beni ġıybet itse memnūnum
8. Bilā-tekelüf-i ṣābun u āb pāk olurum

giydür:
1. **giydürür:**-*ür*
Gazel 575
Mısra: **11**
Giydirmek.
11. Taḫmīs şiʿre cāme vü destār giydürür
12. Pāyına līk kefş yapar müstezād iden

2. **giydürür:**-*ür*
Gazel 867
Mısra: **2**
Giydirmek.
1. İtdürür kişver-i efvāha sefer güfteleri
2. Giydürür besteler eşʿāra libās-ı seferi

3. **giydürdi:**-*di*
Tarih 52
Mısra: **24**
Giydirmek.
23. Miʿmār-ı ḳudret eyledi tecdīdini murād
24. Giydürdi bām-ı Kaʿbe gibi ḫilʿat-ı nevi

giyeh:
1. **giyehüñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **10**
Ot, taze ot, bitki.
9. ʿAlemüñ kārgeh-i ʿaşḳ idügin fehm eyler
10. Seyr iden sīnesinüñ çākini her bir giyehüñ

giyin:
1. **giyindi:**
Kaside 10
Mısra: **13**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
13. Giyindi tāze nihālān libās-ı ʾīdāne
14. Ṣarındı başına her ġonce āteşīn destār

2. **giyinür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **172**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
171. Naṣb olunsa bu baġda eşcār
172. Giyinür ḫilʿat-ı münaḳḳaş-tār

gizlice:
1. **gizlice:**
Gazel 431
Mısra: **13**
Kimseye göstermeden, kimseye belli etmeksizin, gizli olarak.
13. Gizlice ṭūl-ı emel olduġın istiġnāda
14. Gösterür ʿaynı ile ṣanʿatı mū-tāblaruñ

gizlik-i ḫāme:
1. **gizlik-i ḫāme:**
Gazel 42
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kalemtıraş.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaṣm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

gizlik-i tīz:
1. **gizlik-i tīz:**
Tarih 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Keskin kalemtıraş.
13. Ḫāme-i ʿömrini kesdi ḥayfā
14. Dest-i gerdūnda olan gizlik-i tīz

gizlü bāzāruñ:
1. **gizlü bāzāruñ:**-*uñ*
Gazel 434
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gizli pazarlık.
3. Ġamzeler dād ü sitedde çārsū-yı fitnedür
4. Ġayrılarla ḳorḳarum var gizlü bāzāruñ senüñ

gizlüce:
1. **gizlüce:**
Gazel 696
Mısra: **4**
Gizlice.
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce leẕẕet var içinde

göç:

1. **göçdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **30**
Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek.
29. Oldı dil ḫaymegeh-i pādişeh-i mülk-i neşāṭ
30. Göçdi bu merḥaleden ḳāfile-i renc ü ʿanā

2. **göçdiler:**-*di, -ler*
Tarih 1
Mısra: **11**
Ölmek.
11. Göçdiler dār-ı bedenden didi Nābī tārīḫ
12. ʿAskerin çekdi diyār-ı ʿademe kondı Ḥasan

göge refʿ itdi:
1. **göge refʿ itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göklere çıkarmak.
113. Refʿ itdi göge bu ḫāk-ı rāhı
114. Tefrīḥ-i nevāl-i pādişāhī

göger:
1. **gögermiş:**-*miş*
Gazel 830
Mısra: **3**
Kızarmak, morarmak.
3. Gögermiş ḥalḳa ḥalḳa çeşm-i mest-i fitne-engīzi
4. Kesel irmiş cefādan ġamze-i ḫūn-ḫ∨āre besbelli

gök:
1. **gökde:**-*de*
Gazel 562
Mısra: **11**
Gök, gökyüzü.
11. Degül gökde tereşşuḥ eyleyen serpūş-ı ʿālemden
12. Cihānun cüzʾ ü terkībātını taḳṭīr ider gerdūn

2. **gökden:**-*den*
Gazel 687
Mısra: **5**
Gök, gökyüzü.
5. Sebzenüñ āb gelür pāyına yirden gökden
6. Rızḳ içün olmaduġından tek u pū ḳaydında

3. **gökde:**-*de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **231**
Gök, gökyüzü.
231. Gökde aḫter midür sipāh mıdur
232. Ser-i aʿdā mı seng-i rāh mıdur

4. **gökden:**-*den*
Gazel 70
Mısra: **15**
Gök, gökyüzü.
15. Yaġsa bārān gibi gökden ḳaṭarāt-ı āmāl
16. Yine bed-ṭāliʿi olan ḫāʾib ü ḫasır bulunur

5. **gökden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **138**
Âsmân, semâ.
137. Ḳalbi ol tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür kim
138. Gökden āvīḫte ḳındīlidür anuñ ilhām

göklere çekdi:
1. **göklere çekdi:**-*di*
Gazel 846
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok büyütmek, göklere çıkartmak, yükseltmek.
9. Bī-şekve idi meşrebüm ammā şirār-ı nār
10. Bī-iḫtiyār göklere çekdi zebānemi

gölge:
1. **gölgesiyle:**-*si, -y, -le*
Gazel 56
Mısra: **9**
Gölge.
9. Remīde-dillerüñ el gölgesiyle ḳāniʿdür
10. Müsāfirāne gelür sāye-i çenār leẕīẕ

ġonca:
1. **ġoncalardur:**-*lar, -dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **177**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
177. Ġoncalardur zeʿāmet-i ser-best
178. Eylemiş şāḫ-ı gül anı der-dest

2. **ġoncaya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **207**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
207. Ġoncaya çoḳ ḳırınṭı ʿāʾiddür
208. Enderūnı emīn-i kāġıddur

ġonca-fem:
1. **ġonca-femüñ:**-*üñ*
Gazel 402
Mısra: **1**
Gonca ağızlı - Sevgilinin ağzı için kullanılır-.
1. İtse düzdīde-tebessüm lebi ol ġonca-femüñ
2. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

ġonca-i gülzār-ı ʿaṭā:
1. **ġonca-i gülzār-ı ʿaṭā:**
Kaside 24
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Verme, bağışlama gül bahçesinin goncası.
43. Āfitāb-ı felek-i ʿālem-i ḥüsn-i tedbīr
44. Āb u tāb-ı varaḳ ġonca-i gülzār-ı ʿaṭā

ġonca-i gülzār-ı taḫt:
1. **ġonca-i gülzār-ı taḫt:**
Tarih 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık makamının gül bahçesinin goncası.
11. Ol ġonca-i gülzār-ı taḫt ol gevher-i bāzū-yı baḫt
12. İnnā fetaḥnālek didi laʿl-i güher-mevfūr ile

ġonca-i sīr-āb-ı gülzār-ı edeb:
1. **ġonca-i sīr-āb-ı gülzār-ı edeb:**
Tarih 24
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Edep gül bahçesinin körpe gül goncaları.
11. İki raʿnā ġonca-i sīr-āb-ı gülzār-ı edeb
12. İki nūr-ı dīde-i şāhenşeh-ı ʿālem-güşā

ġonce:
1. **ġoncenün:**-*nün*
Gazel 106
Mısra: **10**
Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.
9. Piyāle nāmına ḫādim gelürse meydāna
10. Ġoncenün deheninden kelām alur bulunur

2. **ġonce:**
Gazel 137
Mısra: **3**
Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.
3. Ol ġonce nā-güşādelik eylerse vechi var
4. Üftāde-i zebān-ı hezār olmadan ḳaçar

3. **ġonce:**
Gazel 195
Mısra: **1**
Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.
1. Ne laʿlden ne ġonce ne gül-nārdan geçer
2. Söz bunda tengī-i leb-i dil-dārdan geçer

4. **ġonce:**
Gazel 249
Mısra: **1**
Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.
1. Nāz ile ol ġonce kim gāhī leb-i ḫāmūş açar
2. Rāh-ı gūşa çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş açar

5. **ġonce:**
Gazel 495
Mısra: **1**
Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.
1. O ġonce bağda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

6. **ġonceye:**-*y, -e*
Gazel 670
Mısra: **9**
Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.
9. Olmaḳ ne var o ġonceye pīrāhen-i derūn

10. Bir kerre āşinālıḳ ideydüm ṣabā ile

7. **ġonceyi:**-*y, -i*
Gazel 755
Mısra: **11**
Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.
11. Gören ol ġonceyi āġūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

8. **ġoncenüñ:**-*nüñ*
Gazel 790
Mısra: **7**
Yaprakları açılmamış çiçek tomsuğu II Sevgilinin dudağı.
7. O ġoncenüñ lebi gencīne-i tebessüm olur
8. Çemende bülbül-i şeydā taẓallüm itdükçe

9. **gonce:**
Gazel 596
Mısra: **5**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

10. **gonce:**
Gazel 600
Mısra: **1**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

11. **ġonceden:**-*den*
Gazel 869
Mısra: **2**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk.
1. Bahār geldi yine deste cām alınmaz mı
2. O ġonceden bu havālarda kām alınmaz mı

12. **ġonceyi:**-*y, -i*
Gazel 527
Mısra: **2**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
1. Bülbülāsā bāġ-ı kūy-ı yāri seyrān eyledüm
2. Görmeden ol ġonceyi çāk-ı girībān eyledüm

13. **ġonce:**
Gazel 675
Mısra: **5**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

14. **ġonce:**
Gazel 882
Mısra: **6**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
5. Dehān-ı yāre gūş itdüm dehānın eylemiş teşbih
6. Ṣorunca ġonce aġzın bāz idüp inkārdan geldi

15. **ġoncenüñ:**-*nüñ*
Gazel 882
Mısra: **7**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II Sevgilinin ağzı.
7. İşitdüm ḫārlar ol ġoncenüñ dāmānın almışlar
8. Baña tāze ḫaberler ʿandelīb-i zārdan geldi

16. **ġonceler:**-*ler*
Gazel 151
Mısra: **8**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu.
7. Taḫt-ı gülbinde yatup mestāne diñler bülbüli
8. Güllerün zīr-i baġalde ġonceler bālīnidür

17. **ġonceden:**-*den*
Gazel 225
Mısra: **6**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu.
5. Ḫadengi gelmeden eyler göñülde zaḫmı ẓuhūr
6. Güli bu bāġ-ı ġamuñ ġonceden muḳaddemdür

18. **ġonce:**
Gazel 571
Mısra: **6**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

19. **ġoncenüñ:**-*nüñ*
Gazel 780
Mısra: **3**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu.
3. Bülbül fiġānı kesme ki ne-şʾ küfte ġoncenüñ
4. Düzd-i nesīm girmeye tā cāme-ḫ∨ābına

20. **ġonce:**
Gazel 791
Mısra: **8**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu.
7. Ṣaçdum güher-i eşki şebnem gibi dīdemden
8. Açılmadı bir ġonce gülzār-ı temennāda

21. **ġonce:**
Kaside 10
Mısra: **14**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu.
13. Giyindi tāze nihālān libās-ı ʾīdāne
14. Ṣarındı başına her ġonce āteşīn destār

22. **ġonce:**
Kaside 10
Mısra: **60**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu.
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

23. **ġoncenüñ:**-*nüñ*
Kaside 10
Mısra: **43**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu.
43. Dehānı ġoncenüñ olurdı ḫandeden maḥrūm
44. Nesīm-i şermi eger gülsitāndan itse güẕār

24. **ġoncelerun:**-*ler, -un*
Gazel 818
Mısra: **6**
Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu.
5. Feyż-i ṣubḥ itdi müʾeddā vü telāfī-i güşād
6. Heme şeb ġoncelerun çekdügi ḫamyāzeleri

25. **ġonceden:**-*den*
Gazel 227
Mısra: **1**
Henüz açılmamış gül tomurcuğu II Sevgili.
1. Ol ġonceden ki bülbül-i ḳudsī figān ider
2. Bu reng ile ḳalursa ruḫ-ı āli ḳān ider

26. **ġonce:**
Gazel 778
Mısra: **3**
Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk (Şekil itibarıyla buhurdanlığa benzetilmiştir).
3. Olurdı ġonce micmer verd manḳal bezm-i gülşende
4. Nesīm-i cān-fezā mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa

ġonce-dehen:
1. **ġonce-dehānum:**-*um*
Gazel 445
Mısra: **1**
Gonca ağızlı.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

ġonce-güşāyān-ı ḳulūbüñ:
1. **ġonce-güşāyān-ı ḳulūbüñ:**-*üñ*
Gazel 515
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Gönüllerin goncasını açan.
21. Luṭf ile ġonce-güşāyān-ı ḳulūbüñ Nābī
22. Olmasuñ gülşene iḳbāli ṣabādan maḥrūm

ġonce-i aḥsen:
1. **ġonce-i aḥsen:**
Kısa Mesnevi 7

Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
En güzel gül tomurcuğu.
129. Birinüñ nām-ı pāki yaʿnī Ḥasan
130. Gülşen-i ferʿa ġonce-i aḥsen

ġonce-i āmāli:
1. **ġonce-i āmāli:**-*i*
Gazel 888
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Umutların goncası.
9. Eyler güşāde ġonce-i āmāli Nābiyā
10. Nāgāh rūzgār-ı ümīdüñ tenessümi

ġonce-i cām eyledi:
1. **ġonce-i cām eyledi:**-*di*
Gazel 493
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kadehe benzeyen gonceye çevirmek.
1. Ḫūn-ı dilümi ġonce-i cām eyledi bülbül
2. Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül

ġonce-i gül:
1. **ġonce-i gül:**
Gazel 770
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül goncası.
1. Ġonce-i gül gibi dil muntaẓamüʾl-ḥāl olsa
2. Toḫm-ı ḫurma gibi ten münşeriḥüʾl-bāl olsa

ġonce-i gül-rūlardan:
1. **ġonce-i gül-rūlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 500
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül yüzlü gonca, güler yüzlü güzeller.
3. Gelmede būy-ı vefa ġonce-i gül-rūlardan
4. Bülbül-i şūrideveş kārı penāh itmeyelüm

ġonce-i gülşen-fürūz:
1. **ġonce-i gülşen-fürūz:**
Tarih 57
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesini nurlandıran gonca (Evlat bağlamında).
3. Şehr-i ceddüʾl-enbiyā yaʿnī Ruhāʾda virdi
4. Ḥaḳ maḥż-ı luṭfından aña bir ġonce-i gülşen-fürūz

ġonce-i ḥaḳīḳatün:
1. **ġonce-i ḥaḳīḳatün:**-*ün*
Gazel 695
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hakikat goncası.
9. Bir ġonce-i ḥaḳīḳatün ārām gāhıdur
10. Nābī kemīne şāḫ nihāl-i mecāzda

ġonce-i ḫandānı:
1. **ġonce-i ḫandānı:**-*ı*
Gazel 323
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gülen, açılan gonca.
9. Māʾilüz bir güle Nābī ki tebessüm itse
10. Ḫandeden ġonce-i ḫandānı peşīmān buluruz

ġonce-i ḫāṭıruñ:
1. **ġonce-i ḫāṭıruñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Gönül goncası.
171. Ġonce-i ḫāṭıruñ açmaḳ hevesiyle ḳalemüñ
172. Oldı taṣvīr-i dem-i ʿazle bu yüzden ressām

ġonce-i ḥüsne:
1. **ġonce-i ḥüsne:**
Kıt'a 86
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik goncası.
1. Ne ġam o ġonce-i ḥüsne ziḥām-ı ʿāşıḳdan
2. İder hezārını efgende bir naẓāre ile

ġonce-i iḳbāli:
1. **ġonce-i iḳbāli:**-*i*
Gazel 249
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mutluluk goncası II saadet, baht, talih goncası.
13. Gülşen-i imkānda yoḳdur Nābīyā iḥsān-ı ṣırf
14. Ḫār-ı ġamla ġonce-i iḳbāli dūş-ā-dūş açar

ġonce-i istiġnāyı:
1. **ġonce-i istiġnāyı:**-*y, -ı*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Naz goncası.
1. Eyledüm seyre gelelden çemen-i dünyāyı
2. Zīb-i destār-ı emel ġonce-i istiġnāyı

ġonce-i leblerle:
1. **ġonce-i leblerle:**-*ler, -le*
Gazel 669
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dudak goncası.
3. Ḳadeḥveş āb-ı rū dökmekle ḳanlar yutmak ister kim
4. Naṣīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ġonce-i leblerle

2. **ġonce-i leblerle:**-*ler, -le*
Gazel 669
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dudak goncası.
3. Ḳadeḥveş āb-ı rū dökmekle ḳanlar yutmak ister kim
4. Naṣīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ġonce-i leblerle

ġonce-i maḳṣūd:
1. **ġonce-i maḳṣūd:**
Gazel 352
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gaye goncası.
2. Ġonce-i maḳṣūd zīb-i gülşen-i ḫırmān imiş
1. Bilmemişdüm vaṣl mevḳūf-ı ġam-ı hicrān imiş

2. **ġonce-i maḳṣūd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Gaye goncası.
63. Açılınca o ġonce-i maḳṣūd
64. Çoḳ ḫazān çekdi gülistān-ı vücūd

ġonce-i nev-rüste-i gülzār-ı behā:
1. **ġonce-i nev-rüste-i gülzār-ı behā:**
Tarih 74
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Zerafet gül bahçesinin yeni yetişen goncası.
15. ʿĀlemün eyledi taʿṭīr meşām-ı ẕevḳin
16. Ol iki ġonce-i nev-rüste-i gülzār-ı behā

ġonce-i nev-rüstesin:
1. **ġonce-i nev-rüstesin:**-*si, -n*
Gazel 527
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni yeni açan gonca.
9. Gülşen-i ṭabʿun yine bir ġonce-i nev-rüstesin
10. Nābiyā pīrāye-i destār-ı ʿirfān eyledüm

ġonce-i raʿnā:
1. **ġonce-i raʿnā:**
Gazel 793
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İki renkli, güzel, hoş gül II sevgili.
1. Bülbül ṣanur ol ġonce-i raʿnā kimi görse
2. Pervāne bilür şemʿ-i şeb-ārā kimi görse

ġonce-i rengīni:
1. **ġonce-i rengīni:**-*i*
Gazel 836
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rengarenk, süslü gonca (Sevgilinin ağzı bağlamında).
5. Ġonce-i rengīni itmez nīm-ḫand-i iltifāt
6. Bülbülüñ beẕl itdügi rengīn şaḳālardan biri

ġonce-i şāhı:
1. **ġonce-i şāhı:**
Gazel 423
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül dalındaki gonca.
1. Olmaz ḥurūf ġonce-i şāhı zebānlaruñ
2. Gül olmayınca ġonce-i tengi dehānlaruñ

ġonce-i sīr-āb:
1. **ġonce-i sīr-āb:**
Gazel 870

Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Taze gonca.
7. Dil-rübā öyle gerekdür ki şarāb içdügi dem
8. Dehenin mihr sile ġonce-i sīr-āb gibi

2. **ġonce-i sīr-āb:**
Kaside 11
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Taze gonca.
85. Nesīm-i ḫulḳ-ı çemen-hīzi olsa kevne vezān
86. Olurdı rüste tenūr içre ġonce-i sīr-āb

ġonce-i ter:
1. **ġonce-i ter:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Taze gonca.
11. Dilde peykān-ı hādeng-i ġam-ı devrān olmış
12. Gūyiyā şişeye konmış bir iki ġonce-i ter

2. **ġonce-i ter:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Taze gonca.
193. Surḫ-bayrak sipāhīdür güller
194. Veledeşdür yanınca ġonce-i ter

3. **ġonce-i ter:**
Gazel 619
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Taze gonca. II Sevgili.
3. Ol ġonce-i ter cebhesini eyledi pür-çīn
4. Bülbül gibi tafṣīl-i maḳal eyledügümden

ġonce-leb:
1. **ġonce-leb:**
Gazel 588
Mısra: **1**
Gonca dudaklı sevgili.
1. Ol ġonce-leb tekellüme çoḳ māʾil olmasun
2. Būs-ı lebe kelāmı bile nāʾil olmasun

ġoncen:
1. **ġoncenüñ:**-*üñ*
Gazel 869
Mısra: **8**
Henüz açılmamış çiçek.
7. İder mi gūş ʿaceb ʿandelībüñ efġānın
8. O ġoncenüñ deheninden kelām alınmaz mı

ġonce-ṣıfat:
1. **ġonce-ṣıfat:**
Gazel 511
Mısra: **1**
Gonca vasıflı.
1. Ḫardan ġonce-ṣıfat niceye dek bāk idelüm
2. Cāmemüz bāde içün gül gibi ṣad çāk idelüm

gönde:
1. **gönder:**-*r*
Gazel 785
Mısra: **7**
Göndermek.
7. Gönder dil-i ḥazīne bir kez nesīm-i vaṣluñ
8. Gülzār-ı derd ü ġamdur muḥtācdur ṣabāya

gönder:
1. **göndermiş:**-*miş*
Gazel 340
Mısra: **1**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.
1. ʿAlīye ol perī mektūb-ı müştākāne göndermiş
2. Ṣaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş

2. **göndermiş:**-*miş*
Gazel 340
Mısra: **2**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.
1. ʿAlīye ol perī mektūb-ı müştākāne göndermiş
2. Ṣaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş

3. **göndermiş:**-*miş*
Gazel 340
Mısra: **4**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.
3. ʿAceb mi mū-be-mū-yi cismüm olsa çāk çāk-ı ġam
4. Ḫaṭ-āverliklerin itmiş işāret şāne göndermiş

4. **göndermiş:**-*miş*
Gazel 340
Mısra: **6**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.
5. Ṭamaʿ dendānını pāk eyle gūşun aç diyü ol şūḫ
6. Hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i dervīşāne göndermiş

5. **göndermiş:**-*miş*
Gazel 340
Mısra: **8**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.
7. Bilüp ḫūn-ābe-rīz-i eşk-i hicrān olduġın çeşmüm
8. Münaḳḳaş destmāli dīde-i giryāne göndermiş

6. **göndermiş:**-*miş*
Gazel 340
Mısra: **10**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.
9. Hedāyānun vüṣūlın eylemiş iʿlām ey Nābī
10. ʿAliyy-i ḫaste bu şiʿr-i teri cānāne göndermiş

7. **gönderür:**-*ür*
Kaside 20
Mısra: **13**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.
13. Miʿmārı çihil merḥaleden gönderür Ḫudā
14. Bir ḫānenüñ murād olunursa ʿimāreti

8. **gönderdügi:**-*düg, -i*
Gazel 345
Mısra: **18**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.
17. Nābī kimi görsen yüridür ḥükmini nefsün
18. Ḥaḳḳun bize gönderdügi ferman unudulmış

9. **gönder:**
Gazel 568
Mısra: **8**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.
7. O maʿcūn-ı ʿināyetden ki ṣığmaz ismi kānuna
8. Şifābaḫş eylesin gönder baña bir pāre luṭfuñdan

10. **gönderseler:**-*se, -ler*
Tarih 26
Mısra: **12**
Göndermek.
11. Ḳalur naḳşında ḥayrān ṭūl u ʿarżından ḫaber virmez
12. Eger gönderseler tīr-i nigāh-ı germ-reftārı

11. **gönderüp:**-*üp*
Tarih 127
Mısra: **117**
Göndermek.
117. Gönderüp mühr-i hümāyūnı silāhdārı ile
118. Eyledi ġāyet-i taʿẓīm rüsumın icrā

12. **gönder:**
Tarih 26
Mısra: **16**
Göndermek, yollamak.
15. Ḫazānsuz gül görüp ṣād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

göndermiş idüm:
1. **göndermiş idüm:**-*miş , -i, -dü, -m*
Gazel 805
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Göndermek.
17. Nābīyā kim getürür baña peyām-ı zülfin
18. Dili göndermiş idüm düşdi o da pāyende

göñil:
1. **göñlümle:**-*ü, -m, -le*
Gazel 33

Mısra: **1**
Gönül.
1. İtmesün göñlümle mihr-i āsmān merdāne baḫş
2. Ḥiffet-ı endīşedür ḫırmenle itmek dāne baḫş

2. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 81
Mısra: **13**
Gönül.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meġer ol āfetüñ aḳrānı mı var

3. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 512
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ḫalḳdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

4. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 598
Mısra: **5**
Gönül.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

5. **göñlümde:**-*üm, -de*
Gazel 606
Mısra: **8**
Gönül.
7. Būy-ı şarāb alan nefesümden yaḳīn ider
8. Göñlümde zaḫm-ı ġamze-i cānāndan olduġın

6. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 614
Mısra: **5**
Gönül.
5. Hezār zaḫm-ı ġama cilvegāh iken gönlüm
6. Fütāde-i heves-i merhem olmasun nʾolsun

7. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 641
Mısra: **1**
Gönül.
1. Yıḳma göñlüm taḫtgāh-ı mülk-i heft-iklīm iken
2. Görme taḫrībe sezā şāyeste-i termīm iken

8. **göñlünü:**-*ü, -n, -ü*
Gazel 760
Mısra: **5**
Gönül.
5. Mānende-i ḳalem-rev-i İslām göñlünü
6. Ẓulmetden itdi dūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

9. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 772
Mısra: **15**
Gönül.
15. Lālenün dağına reşk eyledüginden gönlüm
16. Dāġdār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

10. **gönlümde:**-*üm, -de*
Gazel 772
Mısra: **9**
Gönül.
9. Vaṣl içün terk-i niyāz itdügüme gönlümde
10. Ḫārḫār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

11. **göñlünü:**-*ü, -n, -ü*
Gazel 786
Mısra: **10**
Gönül.
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāʾda mezāda

12. **göñlümde:**-*üm, -de*
Gazel 791
Mısra: **9**
Gönül.
9. Şevḳ-i gül-i ruḫsāruñ göñlümde nümāyāndur
10. Kim eyleyemez ʿaksin mirʾāt-ı cilā-dāde

13. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 850
Mısra: **31**
Gönül.
31. Oldı gönlüm Nābiyā bāzīçe-i emvāc-ı ġam
32. Çalkanur geh yeʾs ü geh ümmīd ile deryā gibi

14. **gönlümde:**-*üm, -de*
Gazel 877
Mısra: **5**
Gönül.
5. Şikeste olmasa gönlümde bile sāġar-ı dāġum
6. Bu bezm-iʿ āleme Cem gibi yādgārum olaydı

15. **gönlüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **350**
Gönül.
349. Pençe-i ġamdan it beni āzād
350. Ḫāṭırum ḫurrem eyle gönlüm şād

16. **gönlü:**-*ü*
Tarih 76
Mısra: **27**
Gönül.
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

göñlümce:
1. **göñlümce:**
Gazel 505
Mısra: **8**
İstediğim gibi II gönlüme göre.
7. Egerçi vaʿde-i teşrif virdi yār ammā
8. Tereddüdüm bu ki göñlümce iḥtirām idemem

2. **göñlümce:**
Gazel 680
Mısra: **5**
İstediğim gibi II gönlüme göre.
5. Göñlümce nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ
6. Ey büʾl-heves ammā saña pāyende ḳalursa

3. **gönlümce:**
Gazel 877
Mısra: **8**
Gönlüme göre, dileğime uygun.
7. Bu baḥr-ı ġamda ḳalur mıydı böyle keştī-i ḫāṭır
8. Kenāra çıkmaġa gönlümce rūzgārum olaydı

göñlünce:
1. **göñlünce:**
Gazel 147
Mısra: **16**
Gönlüne göre, istediği şekilde.
15. Nā-gāh görürsin ki olur ġayre şeref-baḫş
16. Göñlünce iderken görilen düşleri taʿbīr

göñül:
1. **göñül:**
Gazel 453
Mısra: **13**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
13. Fırṣat düşerse ḥālüni ʿarż itmege göñül
14. Tafṣīlden ṣaḳın sözüñi iḫtiṣara çek

2. **göñül:**
Gazel 8
Mısra: **8**
.
7. Serüñ sen āşinā-yı secde-i ʿaşḳ eyle de seyr it
8. Göñül ebrū-yı hubāndan saña miḥrāb olur peydā

3. **göñül:**
Gazel 197
Mısra: **7**
Gönül.
7. Yārı teshirde bī-şübhe ise nʾola göñül
8. O büt-i seng-dile itdügi iḳdāmı bilür

4. **göñül:**
Gazel 874
Mısra: **3**
Göñül.
3. Vaṣluñ nice mürüvvet ider bilmem ey göñül
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād görmedi

5. **göñül:**
Gazel 237
Mısra: **9**
Göñül.
9. Geh luṭf u geh ʿiṭābuñ ile eglenür göñül
10. Nābī gibi benüm daḫı rūz u şebüm budur

6. **göñül:**
Gazel 33
Mısra: **13**
Gönül.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister göñül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs̱

7. **göñül:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Gönül.
3. Leb ẕikrde ammā ki göñül fikr-i cihānda
4. Ḳaldı arada ṣubḥa-i mercān mütereddid

8. **göñül:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Gönül.
5. Bir ʿarṣada muraḫḫas- pervāzdur göñül
6. Kim murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh beste-per gelür

9. **göñülde:**-*de*
Gazel 66
Mısra: **2**
Gönül.
1. Serum üstinde ḳat ḳat dūd-ı āh eflāke dönmişdür
2. Ġubār-ı ġam göñülde tūde tūde ḫāke dönmişdür

10. **gönül:**
Gazel 80
Mısra: **8**
Gönül.
7. Pīrāmenini eylemiş aġyār iḥāta
8. Dil-dāra niyāz itme gönül s̱ıkleti vardur

11. **göñül:**
Gazel 103
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

12. **göñül:**
Gazel 112
Mısra: **19**
Gönül.
19. Göñül meşābe-i raḳḳās-ı sāʿat ey Nābī
20. Esīr-i gerdiş-i ḫavf u recā degül de nedür

13. **göñülde:**-*de*
Gazel 120
Mısra: **1**
Gönül.
1. Göñülde ḳor mı sükūn faṣl-ı nev-bahār o mıdur
2. İder mi dilde sükūn ṭabʿ-ı bī-ḳarār o mıdur

14. **göñül:**
Gazel 128
Mısra: **17**
Gönül.
17. Bilmez göñül ne cānibini iḫtiyār ide
18. Düşnām-ı dil-hırāşı duʿā ṣūretindedür

15. **göñülde:**-*de*
Gazel 130
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ḫaṭṭun göñülde raġbet-i seyr-i çemen mi ḳor
2. Şevḳ-i ruḫuñ hevā-yı gül ü nesteren mi ḳor

16. **göñül:**
Gazel 152
Mısra: **1**
Gönül.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

17. **göñülde:**-*de*
Gazel 159
Mısra: **1**
Gönül.
1. Göñülde dāʿiye-i māl emel bozundısıdur
2. Nümūd-ı silk-i ḳanāʿat kesel bozundısıdur

18. **göñül:**
Gazel 170
Mısra: **1**
Gönül.
1. Göñül ki naġme-i derd-āzma taʿallüm ider
2. Verā-yı dāʾire-i dāġdan terennüm ider

19. **göñül:**
Gazel 214
Mısra: **1**
Gönül.
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

20. **göñüllerde:**-*ler, -de*
Gazel 220
Mısra: **1**
Gönül.
1. Göñüllerde ḫayāl-i nergis-i cānāne devr eyler
2. O mey-ḫᵛār-ı ḫumār-ālūdedür meyḫāne devr eyler

21. **göñülde:**-*de*
Gazel 225
Mısra: **5**
Gönül.
5. Ḫadengi gelmeden eyler göñülde zaḫmı ẓuhūr
6. Güli bu bāġ-ı ġamuñ ġonceden muḳaddemdür

22. **göñül:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Gönül.
7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere
8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

23. **göñül:**
Gazel 258
Mısra: **4**
Gönül.
3. Bulur elbette bir gün rişte-i zülfüñle cemʿiyyet
4. Göñül bir nüsḫa-i kem-yābdur şīrāzesüz ḳalmaz

24. **göñüllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 280
Mısra: **7**
Gönül.
7. Göñüllerüñ kimi kec olduġı kimisi rāst
8. Çeker beyāna yemīn ü yesār terkeşümüz

25. **göñül:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Gönül.
7. Göñül bizüm degül ol düzd-i dil-nişīnündür
8. Ḳomaz tekellüfe yir münḳadaşlıḳlarumuz

26. **göñül:**
Gazel 318
Mısra: **5**
Gönül.
5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

27. **göñülden:**-*den*
Gazel 325
Mısra: **1**
Gönül.
1. Göñülden rīziş-i eşk ile dāġ-ı ārzū çıḳmaz
2. Ne deñlü eylesen tamġā-yı ʿaşḳı şüst ü şū çıḳmaz

28. **gönül:**
Gazel 330
Mısra: **1**
Gönül.
1. Devlet-i meyde gönül ġuṣṣa-i ʿālem çekmez
2. Sāġar-ı bāde-i leb-rīz çeker ġam çekmez

29. **göñül:**
Gazel 342
Mısra: **3**
Gönül.
3. Göñül mākū-ṣıfat āmed-şud eyler ṭār-ı zülfinde
4. Hele āvārelikden fariġ olmış kāre yüz ṭutmış

30. **göñül:**
Gazel 356
Mısra: **5**
Gönül.
5. Göñül rehā bulamaz mevce-i taʿalluḳdan
6. Tecerrüd ehline ḳayd-i nemed ne müşkil imiş

31. **göñül:**
Gazel 362

Mısra: **1**
Gönül.
1. Göñül murādun ise itmek imtiḥān-ı ẖulūṣ
2. Ḫamūşlıḳ ḳadar olmaz saña nişān-ı ẖulūṣ

32. **gönül:**
Gazel 366
Mısra: **9**
Gönül.
9. Kanġısınuñ irtikābında gönül ḥayretdedür
10. Hem güneh hem girye-i ẖacletdür istiġfāre şarṭ

33. **göñülde:**-*de*
Gazel 377
Mısra: **5**
Gönül.
5. Kālā-yı kāma ḳalmadı göñülde ārzū
6. Oldı metāʿ-ı yeʾs ile pür-maẖzen-i ferāġ

34. **göñül:**
Gazel 404
Mısra: **3**
Gönül.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

35. **göñül:**
Gazel 404
Mısra: **5**
Gönül.
5. Terāzū-yı ḥaḳīḳatsin göñül her gördüġün çekme
6. Çekersen Yūsufāsā gevher-i kem-yāb-ı yek-tā çek

36. **göñül:**
Gazel 452
Mısra: **5**
Gönül.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āẖir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

37. **göñül:**
Gazel 452
Mısra: **7**
Gönül.
7. Ḫayāl itdün göñül çeşm-i kebūdın ol perī-rūyuñ
8. Kenār-ı nüsẖa-i ümmīde naḳş-ı lāciverd itdüñ

38. **göñül:**
Gazel 467
Mısra: **9**
Gönül.
9. Göñül hep tāze-rūyān şevḳinüñ ās̱ārıdur Nābī
10. Bu gūne tāze tāze maʿnī-i rengīn ẖayāl itmek

39. **göñül:**
Gazel 485
Mısra: **2**
Gönül.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūẖuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

40. **göñül:**
Gazel 492
Mısra: **1**
Gönül.
1. Gāh olur emvāc-ı çerẖi ġarḳ ider yemdür göñül
2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

41. **göñül:**
Gazel 492
Mısra: **2**
Gönül.
1. Gāh olur emvāc-ı çerẖi ġarḳ ider yemdür göñül
2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

42. **göñül:**
Gazel 492
Mısra: **4**
Gönül.
3. Dil-nişīn-i ʿālem olmışken yine merdūd olur
4. Derd-i bī-dermān-ı eyyām ile tevʾemdür göñül

43. **göñül:**
Gazel 492
Mısra: **6**
Gönül.
5. Terk ile tahsīl-i maṭlab bir hüner midür diyü
6. Ṭaʿne-dād-ı resm-i İbrāhīm Edhemʾdür göñül

44. **göñül:**
Gazel 492
Mısra: **8**
Gönül.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan hālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ẖātemdür göñül

45. **göñül:**
Gazel 492
Mısra: **10**
Gönül.
9. Zīver-i kālā-yı ʿayş ü naḳş-i tamġā-yı kesād
10. Resm ü āyīni diger-gūn başḳa ʿālemdür göñül

46. **göñül:**
Gazel 492
Mısra: **12**
Gönül.
11. Gūşe-i ebrūsınun aġyāra imāsın görüp
12. Nābīyā bār-ı girān-ı reşk ile ẖamdur göñül

47. **göñül:**
Gazel 495
Mısra: **10**
Gönül.
9. Yapan anı yine miʿmār-ı iltifātımdur
10. Göñül ẖarāb-ı sitemdür ẖarāb-ı bāde degül

48. **göñül:**
Gazel 495
Mısra: **11**
Gönül.
11. Kemān-ı cevrini çekmek ümīdin itme göñül
12. Kemān-ı saẖtdur ol gördüġüñ kebāde degül

49. **göñül:**
Gazel 511
Mısra: **8**
Gönül.
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey göñül ẕerre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

50. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 532
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ser-be-ser āyine-i rāz-ı ḳaderdür gönlüm
4. Nev-be-nev terceme-i sırr-ı ḳażādur suẖanum

51. **göñül:**
Gazel 538
Mısra: **1**
Gönül.
1. Gel göñül ʿazm-i reh-i beyt-i Ḫudā eyleyelüm
2. Saʿy idüp Merveʾye taḥṣīl-i ṣafā eyleyelüm

52. **göñül:**
Gazel 543
Mısra: **7**
Gönül.
7. İder göñül gibi āvāreyi esīr-i kemend
8. Baḳılsa ancaḳ olur ceẕbe-i kerāmet-i ḥüsn

53. **göñül:**
Gazel 588
Mısra: **5**
Gönül.
5. İbrāmı sen de perde-birūn itme ey göñül
6. Mirʾāt-ı ṭabʿ-ı yāre keder ḥāsıl olmasun

54. **göñül:**
Gazel 594
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ne göñül dāʾire-gerd-i der-i nāmūs olsun
2. Ne be-hem ber-zede-i pençe-i efsūs olsun

55. **göñül:**
Gazel 615
Mısra: **6**
Gönül.
5. Bir zaẖm-ı cān-sitān olacaḳ tīre degmedük
6. Çoḳdan göñül hādeng-i cefāya nişānesin

56. **gönül:**
Gazel 617
Mısra: **13**
Gönül.

13. Ten bī-tüvān ḥavas perīşān gönül ḫarāb
14. Ḳalmaz cihān-ı ṭūl-ı emel intiẓāmdan

57. **göñül:**
Gazel 621
Mısra: **3**
Gönül.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

58. **göñül:**
Gazel 627
Mısra: **3**
Gönül.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

59. **göñül:**
Gazel 627
Mısra: **6**
Gönül.
5. Dirīġ itmez ne kālā istese sūdāger-i ḫurşīd
6. Göñül sūḳ-ı ṭalebde ṣūret-i ümmīd göstersün

60. **göñüllerde:**-*ler, -de*
Gazel 639
Mısra: **7**
Gönül.
7. O ġamze ḳor mı göñüllerde naḳd-i āsāyiş
8. Mis̱āl-i şıḥne ki teklīf alur dükānlardan

61. **göñül:**
Gazel 680
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ey ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Ḫātemdeki yāḳūta döner sende ḳalursa

62. **göñül:**
Gazel 690
Mısra: **1**
Gönül.
1. Göñül senüñ gibi hem-bezm-i yār idüm ben de
2. Neşāt-mend-i mey-i iʿtibār idüm ben de

63. **göñül:**
Gazel 701
Mısra: **13**
Gönül.
13. Bilsem göñül ne ẕevḳ alacaksın viṣālden
14. Ḥasretle itdi żaʿf terettüb meşāʿire

64. **göñül:**
Gazel 769
Mısra: **4**
Gönül.
3. Benüm de sūzişüm ʿarż it emānet pīşgāhında
4. Gidersen ey göñül kūy-ı dil-ārāya saʿādetle

65. **göñül:**
Gazel 782
Mısra: **5**
Gönül.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

66. **göñül:**
Gazel 788
Mısra: **5**
Gönül.
5. O tīre ḫāne degüldür göñül ki rūşen ola
6. Meh ābgīnesini cām-ı revzen itsem de

67. **göñül:**
Gazel 791
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ey eşk ḳo menʿ itme dīvāne göñül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

68. **göñülde:**-*de*
Gazel 797
Mısra: **7**
Gönül.
7. Ġam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā es̱er
8. Murġān bāl-rīḫtedür āşiyānede

69. **göñül:**
Gazel 829
Mısra: **12**
Gönül.
11. İmʿān olunsa ʾiṣmete nevʿan ḳarībdür
12. Meh-rūlaruñ göñül sever eñ bī-vefāsını

70. **göñül:**
Gazel 838
Mısra: **5**
Gönül.
5. Göñül ki nāfe-i āhū-yı çīn-i ḥikmet idi
6. Diriġ reh-zene aldurdum armaġanuñ idi

71. **göñül:**
Gazel 840
Mısra: **5**
Gönül.
5. El virse daḫı düşme göñül terk-i edebdür
6. Endāzelemek ḳaydına kālā-yı viṣāli

72. **göñül:**
Gazel 843
Mısra: **4**
Gönül.
3. Seni meclis-be-meclis cüst-cūya ey ḳamer-talʿat
4. Göñül bir yaña ben bir yana cānum bir yaña gitdi

73. **göñül:**
Gazel 847
Mısra: **3**
Gönül.
3. Nʾişlesin yā göñül olduġı içün zülfüñde
4. Ḥaddi yoḳ piç ü ḫamuñ çīn ü şikenden ġayrı

74. **göñül:**
Gazel 866
Mısra: **7**
Gönül.
7. Āvāre-gerd-i küçe-i āmāl olan göñül
8. Düşdi reh-i maḥabbete āvāre ḳalmadı

75. **göñül:**
Gazel 871
Mısra: **3**
Gönül.
3. Kāse nūş ider göñül o bezmgāhuñ kʾeylemiş
4. Sāġar-ı ḫurşīdi gerdān ġayret-i peymānesi

76. **göñül:**
Gazel 872
Mısra: **5**
Gönül.
5. Fedā eyle göñül fikr-i ḫumārı ẕevḳ-i ṣahbāya
6. Bu ʿişretgāhda bir ẕevḳ-i bī-maḥrūr gördüñ mi

77. **göñül:**
Gazel 875
Mısra: **11**
Gönül.
11. Göñül nāmında bir ġam-ḫ∨ārumuz ḳalmışdı ʿālemde
12. O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı

78. **göñül:**
Gazel 877
Mısra: **3**
Gönül.
3. İder mi idi göñül her çerāġa kendüyi sūzān
4. Miyān-ı bezmde bir āteşīn ʿizārum olaydı

79. **göñül:**
Gazel 881
Mısra: **5**
Gönül.
5. Olmaz şifā-pezīr göñül saḥḳ iderse de
6. Zer-hāven-i felekde Mesīḥā devāmuzı

80. **göñül:**
Gazel 884
Mısra: **6**
Gönül.
5. Cebīn-i nāzı yine mev-rīz-i çīn-i ġażab
6. Göñül temennī-i vuṣlat lisāna geldi gibi

81. **göñül:**
Gazel 884
Mısra: **7**
Gönül.
7. Raḳībe merḥametüñ var göñül yine bilmez
8. Mis̱āl-i kāfir-i Mosḳov emāne geldi gibi

82. **göñül:**
Kaside 11
Mısra: **39**
Gönül.
39. Göñül müfāreḳatı meclis-i şerīfinden
40. Cerīde-i niʿam-ı ʿömrden ider mi ḥisāb

83. **göñül:**
Kaside 11
Mısra: **105**
Gönül.
105. Teġazzül eylemek ister göñül bu vādīde
106. Ki istimāʿı ile çerẖe raḳs ide īcāb

84. **göñül:**
Kaside 16
Mısra: **73**
Gönül.
73. Āsūdelükle gerçi göñül müsteriḥ olur
74. Hep ḥaṣṣa-i bedendür anuñ ḥadd u ġāyeti

85. **göñül:**
Kaside 24
Mısra: **125**
Gönül.
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıḳ-ı taḥsīn olacaḳ ḥüsn-i edā

86. **göñül:**
Kıt'a 5
Mısra: **14**
Gönül.
13. Āb akmada mānend-i ḳafes raẖnelerinden
14. Ṣaḥnında göñül olmada bülbül gibi nālān

87. **göñül:**
Matla 16
Mısra: **1**
Gönül.
1. Göñül ki fikr-i bütān ile germ-ülfetdür
2. Derūn-ı sīne hemān aylı günli sāʿatdür

88. **göñüller:***-ler*
Tarih 16
Mısra: **5**
Gönül.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

89. **göñül:**
Tarih 56
Mısra: **39**
Gönül.
39. Pāyına bu müjdenüñ fikr-i ni̱sāriyle göñül
40. Tāze bir tārīẖ-i rengīne iderken ihtimām

90. **göñül:**
Gazel 625
Mısra: **1**
"Ey gönül" "ey kişi" anlamlarında bir ifade.
1. Göñül teklifsiz ol mest-i nā-mestūra ṣunmazsın
2. Ezelden meşrebündür ẖᵛān-ı bī-destūra ṣunmazsın

91. **göñül:**
Gazel 625
Mısra: **5**
Ey gönül.
5. Göñül bilmem niçün bī-zülf olan ruẖsāra baḳmazsın
6. Bu fermāngehde ṭuġrādan tehī menşūra ṣunmazsın

92. **göñülde:**
Gazel 148
Mısra: **1**
Kalp, yürek.
1. Göñülde dāġ-ı maḥabbet ġıdā bozundısıdur
2. Āh u vāh-ı taʿalluḳ hevā bozundısıdur

93. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **1**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
1. Gerçi zindān-gīr-i teng-i meclis-i tendür göñül
2. Şeh-nişīn-i ʿarş ile revzen-be-revzendür göñül

94. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **2**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
1. Gerçi zindān-gīr-i teng-i meclis-i tendür göñül
2. Şeh-nişīn-i ʿarş ile revzen-be-revzendür göñül

95. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **4**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
3. Teng-nā-yı sineye güncīdelikden teng iken
4. Vüsʿatından ṣāhib-i ʿarşa nişīmendür göñül

96. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **6**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
5. Şemme her bīnide yoḳ ḳudret gül-i esrārını
6. Dīde-i bigāneden der-beste gülşendür göñül

97. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **8**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
7. Cilvegāh-ı vāridāt-ı kuds-ı ġaybüʾl-ġaybdur
8. ʿİlme meclā gevher esrāra maẖzendür göñül

98. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **10**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
9. Mihr beyneʾl-ısbaʿeyn-i kabza-i īcāddur
10. Nām-ı sulṭān-ı ḥaḳīḳatle müzeyyendür göñül

99. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **12**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
11. Mülki vāsiʿ leşkeri bī-had hazāin bī-kıyās
12. ʿAlem-i maʿnāda sulṭān-ı muʿanvendür göñül

100. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **14**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
13. Tīre-ḥāl ü zaẖmdār ü pür-ġubār olsa nʾola
14. Girde-i naḳş-ı tecellīgāh-ı Eymendür göñül

101. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **16**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
15. Vüsʿat-ābād-ı devāʾir ẖāne-i īcādda
16. Noḳṭa-i merkez maḳāmında muʿayyendür göñül

102. **göñül:**
Gazel 490
Mısra: **18**
Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
17. Nābiyā meşhūdıdur pest ü bülend-i kāʾinat
18. ʿAlem-i envāre müşrif ḳaṣr-ı rūşendür göñül

göñül akarsa:
1. **göñül akarsa:***-ar, -sa*
Gazel 855
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşık olmak, yüreği ısınmak.
3. İstanbulʾa akarsa göñül cūyveş nʾola
4. El ṣalmada sefīnelerüñ bādbānları

göñül didükleri meste:
1. **göñül didükleri meste:**
Gazel 321
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gönül dedikleri sarhoş.

11. Vaʿd eylemişdi vaṣlını şarṭ-ı ḫafā ile
12. Ḥayfā göñül didükleri meste ṭuyurmışuz

göñül düşdi:
1. **göñül düşdi:**-*di*
Gazel 347
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül bağlamak, aşık olmak.
3. Dirīġ o āfet-i ser der-hevāya düşdi göñül
4. O mest-i dil-şikene ibtilā ne müşkil imiş

göñülde:
1. **göñülde:**
Gazel 824
Mısra: **18**
Gönül.
17. Gördük ki yoḳ husule gelür ḥāli Nābiyā
18. Refʿ eyledük göñülde olan arzuları

göñüllerde gezer:
1. **göñüllerde gezer:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herkesin dilinde olmak, gönlünde yer tutmak, sevilmek.
137. Şāhid-i naẓmumuñ andan bilürem ḥüsnüñi kim
138. Kendüsi sīnede maʿnāsı göñüllerde gezer

gör:
1. **görür:**-*ür*
Gazel 20
Mısra: **9**
Görmek.
9. Bihişt ḳanda görür ḥüsninüñ temāşāsın
10. Ṭururken āyīne-i āb-ı dil-güşāy-ı Ḥaleb

2. **görse:**-*se*
Gazel 21
Mısra: **8**
Görmek.
7. Kim teşne-i zülāl-i lebüñ oldi ey ṣanem
8. Ṭufān-ı Nūḥʾı görse olur çeşmine serāb

3. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 28
Mısra: **3**
Görmek.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

4. **görsün:**-*sün*
Gazel 34
Mısra: **21**
Görmek.
21. Nābī ide görsün der-i iḥsān-ı Hudaʾda
22. Erbāb-ı güneh perde-i ġufrāna teşebbüs̱

5. **gören:**-*en*
Gazel 37
Mısra: **3**
Görmek.
3. Ḥubūb-ı aḫter ile penbe-i seḥābı gören
4. Bilür sipihr ne çenberden olduġın ḫallāc

6. **görmedük:**-*me, -dük*
Gazel 44
Mısra: **7**
Görmek.
7. Görmedük neydügini oldugını gūş itdük
8. Bir zamān faṣl-ı bahāruñ adı hengām-ı feraḥ

7. **gördüm:**-*düm*
Gazel 46
Mısra: **1**
Görmek.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

8. **gördügi:**-*düg, -i*
Gazel 66
Mısra: **5**
Görmek.
5. Dile resm itmeden naḳş-ı ḫayālin gördügi şuḫuñ
6. Derūn-ı pür-heves mecmūʿa-i ḥakkāke dönmişdür

9. **gördüm:**-*düm*
Gazel 89
Mısra: **3**
Görmek.
3. Gördüm elinde ḫançer-i üryānın ol mehüñ
4. Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

10. **görince:**-*ince*
Gazel 94
Mısra: **10**
Görmek.
9. Çeşm-i siyāhı dilden ider ġāret-i ḳarār
10. Ahū görince havṣala-i şīr teng olur

11. **görüp:**-*üp*
Gazel 114
Mısra: **5**
Görmek.
5. Senden ednāyı görüp şükr ile dem-sāz olmaḳ
6. Senden aʿlālara reşk eylemenüñ merhemidür

12. **görürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 147
Mısra: **15**
Görmek.
15. Nā-gāh görürsin ki olur ġayre şeref-baḫş
16. Göñlünce iderken görilen düşleri taʿbīr

13. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 149
Mısra: **7**
Görmek.
7. Baḳdum tamām nüsḫa-i āfāka görmedüm
8. Maʿnā-yı irtikāb-ı meẕellet recā ḳadar

14. **görmedük:**-*me, -dük*
Gazel 164
Mısra: **5**
Görmek.
5. Biz görmedük görenlere de rāst gelmedük
6. Kim diyeler ki ġam da gehī bī-vefālanur

15. **gördüġüñ:**-*düġ, -üñ*
Gazel 177
Mısra: **8**
Görmek.
7. Bir gün gelir ki ṣadre çıḳar ser-firāz olur
8. Ol gördüġüñ kemīne ki nāmı piyādedür

16. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 186
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gördükçe yāri eyler pervāz reng-i rūlar
6. Saʿy eyle sen de ey dil reng-i peride göster

17. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 192
Mısra: **6**
Görmek.
5. Şevḳ-i miyān-ı yār ile āġūşum açmadan
6. ʿĀlemde kim görürse beni kefşger ṣanur

18. **görürse:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Görmek.
7. Pest oldı ḳadrüm eyleyeli terk-i sūz-ı ʿaşḳ
8. Her kim beni görürse söyünmiş fener ṣanur

19. **görüp:**-*üp*
Gazel 226
Mısra: **11**
Görmek.
11. Ṣaḥn-ı ḥammāmda ol şūḫ-ı dil-ārāmı görüp
12. Ṣarılup şevḳ ile dellāḳ olacaḳ yirlerdür

20. **görürken:**-*ür, -ken*
Gazel 226
Mısra: **5**
Görmek.
5. Girye-i mesti görürken diyen āyā kimdür
6. Ṣaḥn-ı meyḫāne tarabnāk olacaḳ yirlerdür

21. **görüp:**-*üp*
Gazel 228
Mısra: **2**
Görmek.
1. Serv-ḳaddüm sāye ṣalsa baġa ʿarʿar ḫāk olur
2. Reng-i ruḫsārın görüp güller girībān-çāk olur

22. **görince:**-*ince*
Gazel 239
Mısra: **7**
Görmek.
7. Döndi görince naķş-ı hat-ı nev-demīdeñi
8. Şehbāz-ı naķş-ı dīdeye ķalb-i remīdeler

23. **gören:**-*en*
Gazel 255
Mısra: **14**
Görmek.
13. Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nābīyā
14. Āyīnede görür gören ancaķ naẓīrümüz

24. **görür:**-*ür*
Gazel 255
Mısra: **14**
Görmek.
13. Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nābīyā
14. Āyīnede görür gören ancaķ naẓīrümüz

25. **gören:**-*en*
Gazel 263
Mısra: **3**
Görmek.
3. Gören hep anda görür fenn-i ḥikmetü᾿l-ʿaynı
4. Sevād-ı dīdesinün dersḫānesin bilürüz

26. **görür:**-*ür*
Gazel 263
Mısra: **3**
Görmek.
3. Gören hep anda görür fenn-i ḥikmetü᾿l-ʿaynı
4. Sevād-ı dīdesinün dersḫānesin bilürüz

27. **gördük:**-*dü, -k*
Gazel 271
Mısra: **11**
Görmek.
11. Gördük ancaķ mey-i gül-rengi leb-i ḫūbānda
12. Dehen-i ġayrdan o leẕẕeti rāvīyüz biz

28. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 278
Mısra: **3**
Görmek.
3. O ṭarāvetle o sīmīn bedeni gördükçe
4. Ḫāṭıra būs u kenār ile ķanāʿat gelmez

29. **görüp:**-*üp*
Gazel 289
Mısra: **13**
Görmek.
13. Nābiyā çāk-ı girībānı görüp bālāda
14. Şükr ider rū be-nişīb olduġına dāmenümüz

30. **görür:**-*ür*
Gazel 299
Mısra: **6**
Görmek.
5. Elbette kendü kendin ider aşikāre ḥüsn
6. Ḥalķ āfitābı ķande görür āfitābsuz

31. **görmişüz:**-*mişüz*
Gazel 319
Mısra: **4**
Görmek.
3. Çoķ da maġrur olma kim mey-hāne-i ikbālde
4. Biz hezārān mest-i maġruruñ ḫumārın görmişüz

32. **görmişüz:**-*mişüz*
Gazel 319
Mısra: **6**
Görmek.
5. Tūb-ı āh-ı inkisara pāydār olmaz yine
6. Kişver-i cāhuñ nice sengīn-hiṣārın görmişüz

33. **görmişüz:**-*mişüz*
Gazel 319
Mısra: **8**
Görmek.
7. Bir ḫurūşiyle ider biñ ḫāne-i iķbāli pest
8. Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz

34. **görmişüz:**-*mişüz*
Gazel 319
Mısra: **10**
Görmek.
9. Bir ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
10. Biz bu meydānuñ nice çāpük-süvārın görmişüz

35. **görmişüz:**-*mişüz*
Gazel 319
Mısra: **12**
Görmek.
11. Bir gün eyler dest-beste pāygāhı cāygāh
12. Bī-ʿaded maġrūr-ı ṣadr-ı iʿtibārın görmişüz

36. **görmişüz:**-*mişüz*
Gazel 319
Mısra: **14**
Görmek.
13. Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
14. Biz bu bezmün Nābiyā çoķ bāde-ḫvārın görmişüz

37. **görrmişüz:**-*rmişüz*
Gazel 319
Mısra: **1**
Görmek.
1. Bāġ-ı dehrüñ hem ḫazānın hem bahārın görrmişüz
2. Biz neşātuñ da ġamuñ da rüzgārın görmişüz

38. **görüp:**-*üp*
Gazel 322
Mısra: **3**
Görmek.
3. Her şūḫı görüp olma talebkār-ı viṣāli
4. Merdān-ı maḥabbet heves-ālūd gerekmez

39. **görsün:**-*sün*
Gazel 323
Mısra: **7**
Görmek.
7. ʿAks -i ruḫsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

40. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 349
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gördüm gül-i ter maḥkeme-i ṣaḥn-ı çemende
6. Dāmānumı çāk itdi diyü ḫāre yapışmış

41. **görince:**-*ince*
Gazel 384
Mısra: **11**
Görmek.
11. Hamyāze-keşān ġurre-i şevvāli görince
12. Ümmīd idemem tevbede s̱ābit-ķadem olmaķ

42. **gördügince:**-*düg, -ince*
Gazel 399
Mısra: **5**
Görmek.
5. Her şūḫı gördügince olan dāġ-ı sūz-ı şevķ
6. Hīç girmesüñ günāhına bī-çāre merhemüñ

43. **görmek:**-*mek*
Gazel 410
Mısra: **3**
Görmek.
3. Zergerüñ nāzikī-i ṣunʿını görmek ḫoşdur
4. Farķın idrākden elmās ü dür ü yāķūtuñ

44. **gören:**
Gazel 421
Mısra: **14**
Görmek.
13. Libās-ı fāḫir ile cilveden ḥicāb eyler
14. Ḥarīm-i Ḥaķķa gören iḫtişāşın ecrāmuñ

45. **görmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 427
Mısra: **1**
Görmek.
1. Çoķ görmişüz zevalini ġaddār olanlaruñ
2. Hengām-ı fırsatında dil-āzār olanlaruñ

46. **görüp:**-*üp*
Gazel 448
Mısra: **6**
Görmek.
5. Ṭuyup meylin ḫazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

47. **görüp:**-*üp*
Gazel 448
Mısra: **10**
Görmek.
9. Ṣafā-yı ḫāṭır üzre olmayan iḥsānı neylerler
10. Görüp sūz-ı derūnın micmerüñ ʿanberden el çekdük

48. **göreydük:**-*e, -y, -dü, -k*
Gazel 461
Mısra: **5**
Görmek.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

49. **görürdük:**-*ür, -dü, -k*
Gazel 496
Mısra: **25**
Görmek.
25. Nābiyā biz de görürdük es̱er-i iḥsānın
26. Olmasa güm-şüde miftāḥ-ı der-i genc-i kerem

50. **görüp:**-*üp*
Gazel 497
Mısra: **4**
Görmek.
3. Ḳazır ḫurşid taṣḥīḥ eyledükçe nüsḫa-i bāġı
4. Görüp ḥarf-i gül üzre noḳṭa-i sehv olduġın şebnem

51. **gördüġüm:**-*düġ, -üm*
Gazel 539
Mısra: **8**
Görmek.
7. Sāḥa-i mescide germ-ābeden evvel varamam
8. Gördüġüm vāḳıʿa-i vuṣlatı taʿbīr itsem

52. **gören:**-*en*
Gazel 550
Mısra: **2**
Görmek.
1. İltimās eylemesüñ cāʾize-i güftārın
2. Ḥaṭ-ı ġayr ile gören eyledügi ās̱arın

53. **göreyüm:**-*e, -yüm*
Gazel 582
Mısra: **7**
Görmek.
7. Olsun göreyüm gūşe-i hicrāna giriftar
8. Rencīde iden ol gül-i meh-peykeri benden

54. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 600
Mısra: **11**
Görmek.
11. Bed-duʿā eylemem ancaḳ göresin ol güni kim
12. Teşne-i nāz olasın ġarḳ-ı nigāh olmayasın

55. **göreyüm:**-*e, -yüm, -*
Gazel 622
Mısra: **8**
Görmek.
7. Rüzgār eylesün eflāke ġubāruñ peyvend
8. Göreyüm pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın

56. **gördüm:**-*düm*
Gazel 707
Mısra: **15**
Görmek.
15. Gördüm şarāb-ḫāne-i eyyāmı Nābiyā
16. Ferşinde rū-nihāde yatur Cem Cem üstine

57. **göreli:**-*eli*
Gazel 827
Mısra: **5**
Görmek.
5. Dil-ber-i ḥarf ne-dān-ıʿArabistān göreli
6. Çeşm-i şevḳümde uçar Rūm ilinüñ ḫūbları

58. **görmeyen:**-*me, -yen*
Gazel 827
Mısra: **2**
Görmek.
1. Ne bilür bezm-i maḥabbetdeki üslūbları
2. Görmeyen küçe-i miḥnetdeki āşūbları

59. **gördi:**-*di*
Gazel 874
Mısra: **2**
Görmek.
1. Bir kimse ḫāne-i dili ābād görmedi
2. Kim gördi ise ḫāṭırumı şād görmedi

60. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 874
Mısra: **1**
Görmek.
1. Bir kimse ḫāne-i dili ābād görmedi
2. Kim gördi ise ḫāṭırumı şād görmedi

61. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 874
Mısra: **2**
Görmek.
1. Bir kimse ḫāne-i dili ābād görmedi
2. Kim gördi ise ḫāṭırumı şād görmedi

62. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 874
Mısra: **4**
Görmek.
3. Vaṣluñ nice mürüvvet ider bilmem ey göñül
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād görmedi

63. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 874
Mısra: **6**
Görmek.
5. Gül-çīn-i maṭlab eylemedi bāġbān -ı feyż
6. Ol dīdeyi ki giryeye muʿtād görmedi

64. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 874
Mısra: **8**
Görmek.
7. Ol nev-hırām küçe-i bī-dāduñ itdügin
8. ʿÖmrinde cevr işitmedi bī-dād görmedi

65. **gör:**
Gazel 28
Mısra: **2**
İdrak etmek, düşünmek.
1. Ẓāhir ü bāṭına bak hāy ile hūyı seyr it
2. Vaḥdet ü kes̱reti gör rūy ile mūyi seyr it

66. **gör:**
Gazel 28
Mısra: **8**
İdrak etmek, düşünmek.
7. Bilmek istersen eger ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın
8. Gülşenün nāmiyesin gör leb-i cūyı seyr it

67. **gör:**
Gazel 28
Mısra: **10**
İdrak etmek, düşünmek.
9. Noḳṭadan dāʾirenün gerdişin it istişhād
10. Toḫmınuñ żaʿfını gör cirm-i gedūyı seyr it

68. **gör:**
Gazel 87
Mısra: **3**
İdrak etmek, düşünmek.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast ḫaber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

69. **gör:**
Gazel 103
Mısra: **6**
İdrak etmek, düşünmek.
5. Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduġın neylersin
6. Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var

70. **gör:**
Gazel 144
Mısra: **4**
İdrak etmek, düşünmek.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

71. **gör:**
Gazel 416
Mısra: **7**
İdrak etmek, düşünmek.
7. Ḥüsninüñ ẕevḳini gör ʿārif-i ibn-i vaḳt ol
8. Çekme endūhını pīşīn ḫaṭ-ı nev-āmedenüñ

72. **gör:**
Gazel 441
Mısra: **2**
İdrak etmek, düşünmek.
1. Añla merzūk idügin enfüs ile āfāḳuñ
2. Ḥilḳat-i rızḳda taḳdīmini gör Ḫallāḳuñ

73. **gören:**-*en*
Gazel 573
Mısra: **8**
İdrak etmek, düşünmek.
7. Loḳma-i ġaṣbdan olmaz mı dehen-şūy-ı ferāġ
8. Gürbe aġzında gören dār-ı fenānuñ mūşın

74. **görme:**-*me*
Gazel 634
Mısra: **1**
İdrak etmek, düşünmek.
1. Gendümüñ ẕillet ile ḫākde görme selefin
2. Sükkeriyyāt ile āmīḫte sīr it ḫalefin

75. **gör:**
Kıt'a 57
Mısra: **5**
İdrak etmek, düşünmek.
5. Taḳsīm-i teḳābül-i rubāʿiyyeyi gör
6. Fehm eyle daḳīḳ-i ḥikmetin Mevlāʾnuñ

76. **görüp:**-*üp*
Tarih 19
Mısra: **23**
İdrak etmek, düşünmek.
23. ʿAczin görüp Sulṭān-ı dīn ol kāfir-i bed-ṭıynetüñ
24. Ḳondı Ḳamançe üstine çetr-i felek-manẓūr ile

77. **görüp:**-*üp*
Tarih 103
Mısra: **39**
İdrak etmek, düşünmek.
39. Görüp encām-ı devrin āsiyāb-ı çerḫ-i gerdānun
40. İder bu mezraʿ-ı fānīde zād-ı āḫiret peydā

78. **görmeġin:**-*me, -ġi, -n*
Tarih 144
Mısra: **58**
İdrak etmek, düşünmek.
57. Ol pelīdüñ itdügi cürminden iġmāz itmeġi
58. Kār- dānān-ı ʿasākir görmeġin rāh-ı ṣavāb

79. **görürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 23
Mısra: **9**
Görmek, idrak etmek, düşünmek.
9. Mevlā naṣīb iderse görürsin ne neşʾedür
10. Maʿcūn-ı ʿafv u raḥmet-i dārū-yı maġfiret

80. **gör:**
Gazel 566
Mısra: **14**
Görmek, idrak etmek, düşünmek.
13. Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ʿarż eyle ḥakīme
14. Sen derdüñi gör yoḫsa devāsın ne bilürsin

81. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 134
Mısra: **4**
Görmek, bakmak.
3. Bālīn-i penbenāk-i sürīn-i semīninüñ
4. Gördükçe lerzişin leb-i emvāta ṣu gelür

82. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 139
Mısra: **4**
Görmek, bakmak.
3. Mānend-i tār reşk ile cismüm olur nizār
4. Gördükçe destin öpdügini destmāller

83. **gör:**
Gazel 165
Mısra: **11**
Görmek, bakmak.
11. Pīr-i nā-bāliġun etvār-ı heveskārını gör
12. El çalar şāhlaruñ raḳsına gülşende çenār

84. **gören:**-*en*
Gazel 220
Mısra: **7**
Görmek, bakmak.
7. Gören āyīne-i rūyında ʿaks-i penbe-i dāġum
8. Ṣanur şemʿ-i şeb-āra üstine pervāne devr eyler

85. **gören:**-*en*
Gazel 607
Mısra: **7**
Görmek, bakmak.
7. Gören süṭūrın olurdı resīde mefhūma
8. Çıḳılsa ṭārem-i maʿnāya nerdübānından

86. **gören:**-*en*
Gazel 623
Mısra: **3**
Görmek, bakmak.
3. Taʿālaʾllah ne ḥüsn-i hūş-berdür kim gören ʿāşıḳ
4. Mişāl-i ṣūret-i dīvār ḥayrān gösterür kendin

87. **gördük:**-*dü, -k*
Gazel 691
Mısra: **12**
Görmek, bakmak.
11. İtdük tamām muṣḥaf-ı ruḫsārına naẓar
12. Her nüktenüñ maḥallini gördük kitābda

88. **gören:**-*en*
Gazel 702
Mısra: **8**
Görmek, bakmak.
7. Bilür ḥaḳīḳati bir noḳta olduġın ʿilmüñ
8. Nuḳūş-ı kevni gören noḳṭa-i süveydāda

89. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 734
Mısra: **3**
Görmek, bakmak.
3. Görenler fehm iderler zīr-i mūda olduġın ṣanʿat
4. Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

90. **gördügi:**-*dü, -gi*
Gazel 735
Mısra: **12**
Görmek, bakmak.
11. ʿĀrif āyīne-i āfākda seyrān idemez
12. Gördügi ʿālemi āyīne-i zānūsında

91. **görmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 741
Mısra: **14**
Görmek, bakmak.
13. Ne gūne şiʿrle tezyīn ider ser-levḥasın Nābī
14. Bu şiʿri görmeyen mecmūʿa yapdursa heveslerle

92. **görüp:**-*üp*
Gazel 750
Mısra: **7**
Görmek, bakmak.
7. Görüp bu ṣuret-i ḫākisterīde bilmezsin
8. Ne āteş olduġunu ben de kendü çāġumda

93. **gören:**-*en*
Gazel 789
Mısra: **7**
Görmek, bakmak.
7. Dilde ḫayāl-i kāmet-i yāri gören didi
8. ʿArʿar dikildi bāġ-ı vefānuñ zemīnine

94. **gör:**
Kaside 13
Mısra: **72**
Görmek, bakmak.
71. Yitişür ḫaṣma nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ
72. Dūr-bīn al ele gör ḳanda ider dost ḫırām

95. **gören:**-*en*
Tarih 42
Mısra: **47**
Görmek, bakmak.
47. Her gören Nābīyā didi tārīḫ
48. Nāzenīn ḫāne bu mübārek bād

96. **gören:**-*en*
Tarih 51
Mısra: **54**
Görmek, bakmak.
53. Yaz duʿāsın cebīn-i dīvāra
54. Nābīyā her gören disüñ āmīn

97. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 405
Mısra: **16**
İdrak etmek, düşünmek.
15. Bildiler ẓāhir ile bāṭınuñ āmīzişini
16. Rengīni reng-i enesinde görenler mānuñ

98. **gör:**
Gazel 812
Mısra: **11**
İdrak etmek, düşünmek.
11. Kirmüñ ḥaḳāretini ḳo ḥüsn-i ḥarīri gör
12. Eczā-yı ʿālem içre baḳılmaz evāʾile

99. **gör:**
Kaside 2
Mısra: **115**
İdrak etmek, düşünmek.
115. Vüsʿ-ı maʿnāsını gör kim raḳam-ı himmetine
116. Ḥalḳa-i mīm olamaz dāʾire-i sebc-i şidād

100. **görür:**-*ür*
Kaside 8
Mısra: **56**
İdrak etmek, düşünmek.
55. Alsa ḫurşīd cebīninde eger kim vāye
56. Perde-i lafẓda maʿnāyı görür çeşm-i ḍarīr

101. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 834
Mısra: **12**
Görmek. II Okumak.
11. Kudemānun görüp āṯārını biz ẕevḳ itdük
12. Ḳudemā görmedi ḥayfā bizüm āṯārumuzı

102. **görüp:**-*üp*
Gazel 834
Mısra: **11**
Görmek. II Okumak.
11. Kudemānun görüp āṯārını biz ẕevḳ itdük
12. Ḳudemā görmedi ḥayfā bizüm āṯārumuzı

103. **görmeden:**-*me, -den*
Gazel 419
Mısra: **1**
Görmek.
1. Çihresin görmeden ey dīde ḳaçarsın günehüñ
2. İtme gerdān ṭaraf-ı māh-ruḫāndan nigehüñ

104. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 423
Mısra: **6**
Görmek.
5. Tāvān-ı saḳf reşk ile çāk olsa vechi var
6. Gördükçe pāyuñ öpdügini nerdübānlaruñ

105. **gördi:**-*di*
Gazel 424
Mısra: **9**
Görmek.
9. Rūy-ı yāri gördi dil çıḳdı derūn-ı sineden
10. Faṣl-ı güldür ẕevḳi çendān ḳalmadı kāşānenüñ

106. **görüp:**-*üp*
Gazel 428
Mısra: **5**
Görmek.
5. Sermāyesin görüp naẓar-ı ḫalḳ eritdügin
6. Ḥayretle mīl-i sürme ḳaçar sürmedāna dek

107. **gördügi:**-*düg, -i*
Gazel 436
Mısra: **14**
Görmek.
13. Ḥāşā birini görmiş ola sīne-i ʿadū
14. Gördügi zaḫmı dost yedinden nişanenüñ

108. **gören:**-*en*
Gazel 439
Mısra: **8**
Görmek.
7. Telāş-ı niʿmeti ḳorḳudur ʿaczi derk eyler
8. Gören naṣībi dehānında şīr-ḫ∨ārelerüñ

109. **görür:**-*ür*
Gazel 441
Mısra: **10**
Görmek.
9. Nüsaḫ ü ḥüccet ü mektūb u berāt ü defter
10. Raḳam-ı cebhesi her neyse görür evrāḳuñ

110. **görecekdür:**-*ecek, -dür*
Gazel 460
Mısra: **14**
Görmek.
13. Geh cerīme gehī iḥsān ü gehī ḳıymet olur
14. Görecekdür ne ise ḫaṭṭ-ı cebīni deremüñ

111. **görürken:**-*ür, -ken*
Gazel 462
Mısra: **13**
Görmek.
13. Görürken şīr-i māder oldugın eṭfāl ile hem-zād
14. Ḫariyyetdür bu niʿmet-hānede fikr-i şikem çekmek

112. **görüp:**-*üp*
Gazel 476
Mısra: **8**
Görmek.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

113. **gördükde:**-*dükde*
Gazel 477
Mısra: **12**
Görmek.
11. İderseñ ġamze-i ser-tīzüne taʿlīm-i ḫūn-rīzi
12. Seni gördükde amma ʿāşıḳun beñzinde ḳanın bul

114. **gör:**
Gazel 489
Mısra: **25**
Görmek.
25. Gülgeşte çık nesīm-i gül-i jāledārı gör
26. Cān-baḫşter degül midür āb u hevā-yı gül

115. **görüp:**-*üp*
Gazel 492
Mısra: **11**
Görmek.
11. Güşe-i ebrūsınun aġyāra imāsın görüp
12. Nābīyā bār-ı girān-ı reşk ile ḫamdur göñül

116. **görince:**-*ince*
Gazel 503
Mısra: **1**
Görmek.
1. Görince yāri bir gūne fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm
2. Ki ḳalbi āhenāsā saḫt iken vaḳf-ı telāş itdüm

117. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 512
Mısra: **10**
Görmek.
9. Nice defʿ eyleyeyüm sūz-ı derūnı Nābī
10. Yāri görsem daḫı şerm eylerüm āh eyleyemem

118. **görünce:**-*ünce*
Gazel 522
Mısra: **2**
Görmek.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

119. **görmeden:**-*meden*
Gazel 527
Mısra: **2**
Görmek.
1. Bülbülāsā bāġ-ı kūy-ı yāri seyrān eyledüm
2. Görmeden ol ġonceyi çāk-ı girībān eyledüm

120. **görmez:**-*mez*
Gazel 552
Mısra: **8**
Görmek.
7. Ṭıyneti ol ḳadar āġişte-i nūr olmış kim
8. Naḳş görmez şeb-i tārında da şehbālıḳdan

121. **gör:**
Gazel 556
Mısra: **1**
Görmek.
1. Fürūg-ı mihr-i ʿālem-tābı gör mehtābı neylersin
2. Temāşāgāh-ı bīdārī ṭururken ḫ∨ābı neylersin

122. **görüp:**-*üp*
Gazel 558
Mısra: **11**
Görmek.
11. Görüp aʿlāyı ednāya ḥaḳāretle nigāh itme
12. Ne ḳādir itmeġe zer mevḳiʿinde itdügin āhen

123. **görmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 559
Mısra: **13**
Görmek.
13. Ḥayf nūş itdügine görmeyicek kec-naẓarān
14. Ṣuret-i sırr-ı Ḥaḳḳ-ı āyine-i zemzemden

124. **görelüm:**-*elüm*
Gazel 569
Mısra: **6**
Görmek.

5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūẖ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdüñ görelüm dermānın

125. **görmeden:**-*meden*
Gazel 569
Mısra: **14**
Görmek.
13. Ḫāmenüñ şevḳi devāta o ḳadar kim Nābī
14. Görmeden ābı daḫı çīde ider dāmānın

126. **gör:**
Gazel 572
Mısra: **9**
Görmek.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

127. **gördi:**-*di*
Gazel 574
Mısra: **3**
Görmek.
3. Peymāne lebin öpdügini gördi çemende
4. Hażm eylemeyüp çatladı piste ḥasedinden

128. **görsün:**-*sün*
Gazel 578
Mısra: **13**
Görmek.
13. İntiḳāmın o da görsün nice olur ḫāküñ
14. Mevc çıḳsun var ise cānı leb-i deryādan

129. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 593
Mısra: **4**
Görmek.
3. Bu ḥüsn-i ḫānmān-endāz ile ẓālim sen inṣāf it
4. Seni gördükçe ʿāşıḳ āh ü feryād itmesün nʾitsün

130. **görince:**-*ince*
Gazel 598
Mısra: **4**
Görmek.
3. Düşürdüñ yāre farżā fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz ammā
4. Görince cebhesinde çīn-i istiġnā ne söylersin

131. **görince:**-*ince*
Gazel 598
Mısra: **7**
Görmek.
7. Ben ol āyīne-ruḫsārı görince baġlanur nuṭḳum
8. Baḳup āyīneye ey ṭūṭī-i gūyā ne söylersin

132. **görmek:**-*mek*
Gazel 601
Mısra: **14**
Görmek.
13. Bir kimsenüñ bu meclis-i fānīde Nābiyā
14. Görmek müyesser olmadı ʿayş-ı dem-ā-demin

133. **görenlerden:**-*en, -ler, -den*
Gazel 610
Mısra: **1**
Görmek.
1. İstimāʿ itdük görenlerden ṣafā-yı ṣoḥbetin
2. Biz hele bezm-i cihānuñ görmedük keyfiyyetin

134. **görmemiş:**-*me, -miş*
Gazel 611
Mısra: **10**
Görmek.
9. Subḥa-i lūʾlūya Nābī raġbetüm taʿyīb iden
10. Görmemiş ruḫsāre-i yārüñ ʿaraḳnāk olduġın

135. **gördi:**-*di*
Gazel 618
Mısra: **9**
Görmek.
9. Ruḫ-ı pür-tāb-ı yāri gördi mihr ü māh Nābīʾnün
10. Bir iki ḳaṭreāsā düşdi çeşm-i iʿtibārından

136. **göremez:**-*e, -mez*
Gazel 631
Mısra: **5**
Görmek.
5. Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
6. Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

137. **görince:**-*ince*
Gazel 639
Mısra: **9**
Görmek.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāh olınca uçar murġ āşiyānlardan

138. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 639
Mısra: **4**
Görmek.
3. Olur ruḫından o şuḫuñ nigāh būse-rübā
4. Görürse çeşm-i teġāfül nigāhbānlardan

139. **görmek:**-*mek*
Gazel 657
Mısra: **10**
Görmek.
9. Rindler marḥameten ābı gelūsına döker
10. Beste ber-püşt idügin görmek ile dest-i sebū

140. **gördüġümde:**-*dü, -ġü, -m, -de*
Gazel 661
Mısra: **8**
Görmek.
8. Gördüġümde ḫ∨ābda Ferhādʾa da Mecnūnʾa da
7. Siz esīr-i ʿaşḳ-ı zensüz diyü itdüm serzeniş

141. **görürdük:**-*ür, -dü, -k*
Gazel 674
Mısra: **9**
Görmek.
9. Gāhīce görürdük es̱erin biz daḫı Nābī
10. Rāḥat bu ekālīmde resm-i beled olsa

142. **gördi:**-*di*
Gazel 679
Mısra: **6**
Görmek.
5. Āşinālıḳlara meyl itmez idi kimse ile
6. Gördi meşḳ itdüginüñ ḥüsnini bīgānelige

143. **gören:**-*en*
Gazel 689
Mısra: **2**
Görmek.
1. Fehm ider bāġ-ı ġamuñ nʾolduġını ḫākinde
2. Girye-i şevḳi gören çeşm-i ter-i tākinde

144. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 697
Mısra: **12**
Görmek.
11. Mıṣr u ʿIrāḳ u Rūmʾını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beḳā bir diyārda

145. **görüp:**-*üp*
Gazel 710
Mısra: **3**
Görmek.
3. Görüp sūz-ı derūnın çūp-ı tenbākū ḳıyās itme
4. Fenā-yı ʿāleme engüşt-i ḥayretdür dehenlerde

146. **gördümse:**-*dü, -m, -se*
Gazel 714
Mısra: **1**
Görmek.
1. Kimi gördümse ḥükūmetkede-i cāh üzre
2. Rāḥatından görinür ol daḫı ikrāh üzre

147. **gören:**-*en*
Gazel 714
Mısra: **16**
Görmek.
15. Ehl-i ḥarf olsa da sāde ḳomaz ayaḳda felek
16. Ḳaldurur pāre-i evrāḳı gören rāh üzre

148. **görmiş:**-*miş*
Gazel 716
Mısra: **3**
Görmek.
3. Şevketin görmiş zemīnüñ reng reng ezhārla
4. Dāmen-i ṣaḥrāya yüzler sürdi deryālar yine

149. **gördügi:**-*dü, -gi*
Gazel 726
Mısra: **14**
Görmek.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār

14. Ḫalḳuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

150. **görince:**-*ince*
Gazel 726
Mısra: **7**
Görmek.
7. Ṣūret-mis̱āl yāri görince ḫamūş olur
8. Tenhāda dil ne mertebe ḥāżır cevāb ise

151. **görse:**-*se*
Gazel 730
Mısra: **7**
Görmek.
7. Cemşīd görse bezm-i erāzilde bādeyi
8. Bī-şek teʾessür eyler idi iḫtirāʿına

152. **gören:**-*en*
Gazel 741
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gören şehr-i ḳanāʿat çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

153. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 752
Mısra: **7**
Görmek.
7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Mes̱el çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

154. **görüp:**-*üp*
Gazel 753
Mısra: **5**
Görmek.
5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür
6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

155. **görüp:**-*üp*
Gazel 753
Mısra: **13**
Görmek.
13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

156. **gör:**
Gazel 755
Mısra: **9**
Görmek.
9. Nifak ās̱ārını gör kim ne deñlü itseler teʾlīf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

157. **gören:**-*en*
Gazel 755
Mısra: **11**
Görmek.
11. Gören ol ġonceyi āgūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

158. **görmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 759
Mısra: **1**
Görmek.
1. Nuḳūş-ı nā-revā görmezdi mirʾāt-ı ḫayālinde
2. Olaydı ḫāṭır-ı āvāre-gerdüm kendü ḥālinde

159. **gören:**-*en*
Gazel 766
Mısra: **12**
Görmek.
11. Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
12. Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca

160. **görmese:**-*me, -se*
Gazel 766
Mısra: **5**
Görmek.
5. Hezārıyuz o gülüñ kim çemende görmese de
6. İder ṣabāyı revān ʿandelībüñ ardınca

161. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 775
Mısra: **14**
Görmek.
13. İderler sitemin hubāna darb-ı sikke-i teslīm
14. Görenler ḳīl ü ḳālin kes̱retin esmer ḫusūsında

162. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 782
Mısra: **10**
Görmek.
9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyḫā-da

163. **görüp:**-*üp*
Gazel 793
Mısra: **9**
Görmek.
9. Mümkin mi miyānını görüp açmaya āġūş
10. Ol kāfir ider şekl-i çelīpā kimi görse

164. **görüp:**-*üp*
Gazel 794
Mısra: **7**
Görmek.
7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

165. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 795
Mısra: **4**
Görmek.
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

166. **görüp:**-*üp*
Gazel 799
Mısra: **9**
Görmek.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduğın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

167. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 801
Mısra: **4**
Görmek.
3. Tevāżuʿ eylemiş taḥṣīl teʾhīr-i ʿibādetden
4. Olur kimden görürse ser-fürū pāyına üftāde

168. **gör:**
Gazel 807
Mısra: **6**
Görmek.
5. ʿĀrıż-ı Yūsuf olur dīde-güşā-yı Yaʿḳūb
6. Ḥüsni gör mihnet-i beytüʾl-ḥazenüñ żımnında

169. **görmeyem:**-*me, -y, -em*
Gazel 829
Mısra: **15**
Görmek.
15. Tek görmeyem raḳībi gerekmez viṣāl-i yār
16. İtdüm fedā ilḳā-yı raḳībe ʿatāsını

170. **görmesün:**-*me, -sün*
Gazel 836
Mısra: **18**
Görmek.
17. Zülf-i maʿnādan bu gūne eyleme ḥall-i girih
18. Görmesün dīvāne-i zencīr-ḫālardan biri

171. **gören:**-*en*
Gazel 839
Mısra: **1**
Görmek.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

172. **görüp:**-*üp*
Gazel 846
Mısra: **11**
Görmek.
11. Nābī hümā-yı evc-i ferāġ olduġum görüp
12. Ḳaldurdı rüzgār semavāta lānemi

173. **görüp:**-*üp*
Gazel 850
Mısra: **7**
Görmek.
7. ʿİllet-i āşūb sārī olduġın dehre görüp
8. Ḫum-nişīn oldı Felātūn-ı ḥikem-fermā gibi

174. **görsek:**
Gazel 856
Mısra: **5**
Görmek.
5. Serve teklīf-i ḫırām itmez idük görsek eger
6. Kāmet-i yārim aña kesdügi endāmları

175. **görince:**-*ince*
Gazel 862

Mısra: **2**
Görmek.
1. Meyüñ bilür naẓar aṣḥābı dil-güşālıġını
2. Görince ġūre libāsında ṭūṭiyālıġını

176. **gördi:**-*di*
Gazel 873
Mısra: **2**
Görmek.
1. Raʿşe ṭutsa nʾola endām-ı dil-i maḥzūnı
2. Şāhid-i meyde yine gördi libās-ı ḫūnı

177. **gören:**-*en*
Gazel 878
Mısra: **6**
Görmek.
5. İtsün mi berg-i gül getüren bāda iltifāt
6. Püşt-i tekāverinde gören şeh-süvārumı

178. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 878
Mısra: **4**
Görmek.
3. Evvel ġubār-ı dilden iderdüm şikāyeti
4. Görsem eger müsāʿade-i rūzgārumı

179. **görüp:**-*üp*
Gazel 879
Mısra: **7**
Görmek.
7. Görüp cībümde naḳd-i eşki oldı şehr-i ḥüsn içre
8. Metāʿ-ı ḫande zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb şimdi

180. **gören:**-*en*
Kaside 6
Mısra: **29**
Görmek.
29. Gören kitāb-ı ḥikem-senc-i Fīh-i mā-Fīhʾin
30. Bilür ki ḥaḳḳ-ı beyāndur beyān-ı Mevlānā

181. **göre:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **218**
Görmek.
217. Bu pīrlikde benüm çāre-sāzum ol tā kim
218. Senüñ de çāre-i kāruñ göre Ḫudāy-ı Ġayūr

182. **görelüm:**-*elüm*
Kaside 7
Mısra: **2**
Görmek.
1. Görindi ġayret-i Ḥaḳʾdan muḳaddemāt-ı ẓuhūr
2. Ne gösterür görelüm ḥażret-i Ḫudāy-ı Ġayūr

183. **görüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **113**
Görmek.
113. Görüp mehābet ile Rüstemāne eṭvārın
114. Olur ṭabīʿat-ı tevfīḳ neşve-yāb-ı ḫubūr

184. **görenler:**-*en, -ler*
Kaside 9
Mısra: **25**
Görmek.
25. Dil-i rūşende bu ḥaliyle görenler didiler
26. Dār-ı İslāmda maḥbūs Frenge benzer

185. **göricek:**-*icek*
Kaside 9
Mısra: **23**
Görmek.
23. Göricek menzil-i vīrānum olan dilde didüm
24. Seyr idün çāhı kişi kendi ḳazar kendi düşer

186. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kaside 9
Mısra: **2**
Görmek.
1. Dün ki itdüm ṭaraf-ı ġamkede-i ḳalbe naẓar
2. Görmedüm ẕerre ḳadar gerd-i küdūretden es̱er

187. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kaside 9
Mısra: **39**
Görmek.
39. Görmedüm geldügüñi hīç tehī-dest senüñ
40. Getürürdüñ dil-i maḥzūnuma envāʿ-ı keder

188. **gördi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **23**
Görmek.
23. Hilāl-i ʿīd degül şāne virdi gördi felek
24. ʾArūs-ı ṭāliʿümüñ zülfüni perīşān-tār

189. **gördükçe:**-*dükçe*
Kaside 10
Mısra: **79**
Görmek.
79. Vücūd-ı ḫalḳda gördükçe cāme-i rengīn
80. Vücūdı ġarḳ iderüm reşk-i ġayrete nā-çār

190. **görüp:**-*üp*
Kaside 10
Mısra: **81**
Görmek.
81. Görüp elinde ilüñ nuḳreler taḥassür ile
82. Gözümden eşk aḳıdup olurum sitāre-şumār

191. **gören:**-*en*
Kaside 11
Mısra: **18**
Görmek.
17. Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümi
18. Gören ḳıyās ider ol kirmdür kʾola şeb-tāb

192. **göreydi:**-*e, -y, -di*
Kaside 11
Mısra: **133**
Görmek.
133. Göreydi ḫulḳ-ı Ḫudā-dāduñı çekerdi ḳalem
134. Sevād-ı nüsḫa-i aḫlāḳa fāżıl-ı Fārāb

193. **görince:**-*ince*
Kaside 11
Mısra: **111**
Görmek.
111. Görince yārı gider ṭāḳatüm gelür raʿşe
112. Ḥayāt-ı vaṣlda nā-yāb imiş zamān-ı şebāb

194. **görüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **113**
Görmek.
113. Görüñ ġınā-yı faḳīrān-ı āstān-ı Cemʾi
114. Elinde kāse-i billūr içinde laʿl-i müẕāb

195. **görüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **60**
Görmek.
59. O ẕat-ı mekremet-ārā ki eyledi dāmād
60. Görüp şehenşeh-i ʿālem nazīrini kem-yāb

196. **görüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **115**
Görmek.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Nis̱ār ider ser-i endīşem üzre dürr-i ḫoş-āb

197. **gördükçe:**-*dükçe*
Kaside 12
Mısra: **57**
Görmek.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ḫam iden ḳāmetini
58. Zaḫm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

198. **görür:**-*ür*
Kaside 12
Mısra: **153**
Görmek.
153. Çerḫde māhı görür çāhdaki āb gibi
154. İder ol kimse ki dergāh-ı refīʿinde maḳām

199. **gördi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **115**
Görmek.
115. O maṣlaḥatları kim gördi kevkeb-i nāmuñ
116. Nice zamān göremez ittifāḳ ile ecnād

200. **göremez:**-*e, -mez*
Kaside 14
Mısra: **116**
Görmek.
115. O maṣlaḥatları kim gördi kevkeb-i nāmuñ

116. Nice zamān göremez ittifāḳ ile ecnād

201. **görür:**-*ür*
Kaside 15
Mısra: **135**
Görmek.
135. Çeşm-i idrāki görür mā-ḥaṣal-i maḳṣūdın
136. Urmadın ʿarża eḳāṣī-i memālikde raḳam

202. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 16
Mısra: **59**
Görmek.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

203. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 16
Mısra: **219**
Görmek.
219. Gördüm yine cemālüñi irdüm murāduma
220. Āḫir duʿāmuñ oldı müşāhid icābeti

204. **görmeye:**-*me, -y, -e*
Kaside 16
Mısra: **106**
Görmek.
105. Şāyān mıdur ki ḥasret olup rūy-ı devlete
106. Çeşm-i ümīd görmeye dārüʾl-ḫilāfeti

205. **görince:**-*ince*
Kaside 18
Mısra: **32**
Görmek.
31. Āṣafā dāʿī-i mahṣūṣ-ı ḳadīmüñ Nābī
32. Oldı ṭuġrāyı dil-ārāñı görince şeydā

206. **görsün:**-*sün*
Kaside 18
Mısra: **17**
Görmek.
17. Pādişāhuñ ḳafes içindeki nāmın görsün
18. Ḳafese girdügini münkir olanlar ʿanḳā

207. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **35**
Görmek.
35. Gör ḥikmet-i Ḫudāyı ki bu ʿabd-i kemterüñ
36. Ol ḫānedāna olmadı żāyiʿ ṣadāḳati

208. **görmekdeyüz:**-*mek, -de, -y, -üz*
Kaside 20
Mısra: **95**
Görmek.
95. Görmekdeyüz vesāʾit ile gerçi luṭfını
96. Bī- vāsıṭa müyesser ola belki niʿmeti

209. **görüp:**-*üp*
Kaside 20
Mısra: **27**
Görmek.
27. Şehr-i Ḥalebʾde dācī-i dīrīnesin görüp
28. Cünbīde oldı ʿırḳ-ı ʿarīḳ-i maḥabbeti

210. **gördükçe:**-*dükçe*
Kaside 22
Mısra: **17**
Görmek.
17. O āb u tāb ile ol lālezārı gördükçe
18. Bihişt olursa sezā şermsār-ı Maġnīsā

211. **gören:**-*en*
Kaside 22
Mısra: **47**
Görmek.
47. Gören ide bu faḳīr ile ol ʿazīze duʿā
48. Bu naẓm-ı pāk ola āyīnedār-ı Maġnīsā

212. **görüp:**-*üp*
Kaside 22
Mısra: **11**
Görmek.
11. Görüp leṭāfetin ol lālezār-ı dil-keşinüñ
12. Sipihr şebnemin eyler nişār-ı Maġnīsā

213. **görenler:**-*en, -ler*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **10**
Görmek.
9. Ḫoşā bārgāh-ı Mesīhā-nişīn
10. Görenler ṣanur ṭārem-i çārümīn

214. **görenlerde:**-*en, -ler, -de*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **25**
Görmek.
25. Nüḳūşın görenlerde ḳalmaz şekīb
26. Olur güllerin seyr iden ʿandelīb

215. **gördüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **355**
Görmek.
355. Gördüm ol demde ẕāt-ı nūrānī
356. Bir ʿazīz-i cihān-ı rūḥānī

216. **gören:**-*en*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **308**
Görmek.
307. Oldum ol deñlü vālih ü ḥayrān
308. Ki gören ṣandı ṣūret-i bī-cān

217. **görüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **317**
Görmek.
317. Görüp aḳrānumı saʿādetde
318. Nice ebnā-yı cinsi rifʿatde

218. **gördi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **159**
Görmek.
159. Konduġun baġa gördi beççe-i zāġ
160. Buldı nev-yāfte muḥarrir-i bāġ

219. **görmeġe:**-*me, -ġe*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **120**
Görmek.
119. Varaḳ-ı berg ile nesīm-i seher
120. Tolaşur görmeġe muḥāsebeler

220. **gör:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **124**
Görmek.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

221. **gördi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **154**
Görmek.
153. Bābın açup çıkduġı dem gülḫanī
154. Gördi Senāyī-i füsürde-teni

222. **gördi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **91**
Görmek.
91. Gördi ki geçmiş yire zānūya dek
92. Çār-sütūn ḳaṣrına olmış direk

223. **gördi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **99**
Görmek.
99. Gördi ki bir gülḫan-ı dūzaḫ-meʾāb
100. Çerḫ-i esīr aña naẓar cūy-ı āb

224. **gördi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **119**
Görmek.
119. Gördi hemān ol şeh-i ʿālī-cenāb
120. Eyledi gülḫancıya böyle ḫiṭāb

225. **göre:**-*e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **90**
Görmek.
89. ʿĀciz olup ʿāḳibet indi yire
90. Tā ki nedür aṣl-ı tevaḳḳuf göre

226. **göresin:**-*e, -sin*
Kıt'a 12
Mısra: **6**
Görmek.
5. İresin ol senenüñ ʿīdine kim
6. Göresin pīş-i elifde se dü

227. **gören:**-*en*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Görmek.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

228. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kıt'a 35
Mısra: **2**
Görmek.
1. Ne ḥased var ne sefāhat ne nifāḳ ü ne cedel

2. Görmedüm bezm-i ṣafā meclis-i taṣvīr ḳadar

229. **gördükde:**-*dükde*
Kıt'a 36
Mısra: **4**
Görmek.
3. Bezmlerde devr iden peymāne-i mīnā-yı mey
4. Şemʿ-i māh-ı rūzeyi gördükde ḳındīl oldılar

230. **görürsin:**-*ür, -sin*
Kıt'a 44
Mısra: **4**
Görmek.
3. Ṣūrī vü maʿnevī eger eylersen iʿtibār
4. Nefʿüñ görürsin olduġını intihā-yı żarr

231. **görüp:**-*üp*
Kıt'a 50
Mısra: **2**
Görmek.
1. Neden dilüñ ġam-ı ʿālemle derdnāk olmaḳ
2. Miṣāl-i ṣūf görüp mevcini helāk olmaḳ

232. **gördiler:**-*di, -ler*
Kıt'a 61
Mısra: **2**
Görmek.
1. Didiler kel köpegüñ yārānı
2. Başına gördiler urmış ṣayḳal

233. **gördüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 76
Mısra: **3**
Görmek.
3. Ser-i zülfi gibi düşdi zenaḫından gördüm
4. Ber-ṭaraf dāʾireye bir ʿarak-ı şerm-nümūn

234. **görince:**-*ince*
Tarih 2
Mısra: **9**
Görmek.
9. ʿİẕārında görince sāye-i perr-i Hümā ṣandum
10. Seḥāb-ı mihr-pūş-ı dür-niṣārı eyledüm der-yād

235. **görmez:**-*mez*
Tarih 2
Mısra: **15**
Görmek.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

236. **görince:**-*ince*
Tarih 4
Mısra: **12**
Görmek.
11. Her ḥāleti muṭābıḳ-ı ḥāl-i Ḥüseyn idi
12. Nābī görince ḳudret-i Ḥaḳla bu ḥāleti

237. **gördüm:**-*dü, -m*
Tarih 8
Mısra: **23**
Görmek.
23. Ṭanışdum hātife tārīḫini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-feżā gūyā

238. **gördüm:**-*dü, -m*
Tarih 13
Mısra: **11**
Görmek.
11. Lūle gördüm zebān-ı ḥāl ile dir
12. Afiyetler içen müselmāna

239. **gören:**-*en*
Tarih 14
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gören nümāyiş-i naḳş-ı bahār-ı tāvānın
6. İder müşāhede-i gülsitāndan istiġnā

240. **gördüm:**-*dü, -m*
Tarih 16
Mısra: **85**
Görmek.
85. Dehān-ı ḫāmeden çıḳmazdan evvel itdiler gördüm
86. Melekler bām-ı ʿarşa birbiriyle nūr ile imlā

241. **görüp:**-*üp*
Tarih 19
Mısra: **9**
Görmek.
9. Bir gün o mevsimde görüp şeh-zādesin muṣḥaf be-kef
10. Dersini itdükde suʾāl ikrām-ı nā-maḥṣūr ile

242. **görüp:**-*üp*
Tarih 19
Mısra: **35**
Görmek.
35. Bu fetḥ-i zībāyı görüp Nābī didi tārīḫini
36. Aldı Ḳamançe bikrini Sulṭān Muḥammed zūr ile

243. **gören:**-*en*
Tarih 26
Mısra: **30**
Görmek.
29. Duʿā-yi ḫayr ider ḫayl-i melāʾik almış eṭrāfın
30. Rikābında gören dir şāṭırān-ı bād reftārı

244. **görüp:**-*üp*
Tarih 26
Mısra: **15**
Görmek.
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

245. **gördi:**
Tarih 28
Mısra: **19**
Görmek.
19. Gördi tāk-ı çerḫe hātif yazdı tārīḫin anuñ
20. Yādigār-ı Muṣṭafa Pāşā Muḥammed dürr-i pāk

246. **gördi:**-*di*
Tarih 30
Mısra: **21**
Görmek.
21. Gördi mi bir böyle ḳaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tūlāb-ı çerḫüñ miḥveri

247. **gördi:**-*di*
Tarih 30
Mısra: **36**
Görmek.
35. Oldı āzāde bahāruñ minnetinden ʿandelīb
36. Kaṣr-ı rengīninde gördi naḳş-ı gül-berg-i teri

248. **görince:**-*ince*
Tarih 30
Mısra: **33**
Görmek.
33. Şemse-i ṭāḳ-ı zer-endūdın görince reşkden
34. Oldı dāġ-ı dil sıpihre āftāb-ı enveri

249. **görse:**-*se*
Tarih 30
Mısra: **44**
Görmek.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

250. **görüp:**-*üp*
Tarih 30
Mısra: **25**
Görmek.
25. Şāne-i bād-ı ṣabāyı zülf-i mevc üzre görüp
26. Ṭurrasın açmış leb-i deryāda mānend-i perī

251. **görür:**-*ür*
Tarih 41
Mısra: **11**
Görmek.
11. Suffesinde görür erbāb-ı ṣafā ṣafvet-i dil
12. Ḫalvetinde bulur eṣḥāb-ı tecerrüd kāmı

252. **gören:**-*en*
Tarih 42
Mısra: **15**
Görmek.
15. Her gören ṣaḥn-ı dil-pezīrin olur
16. Murġ-ı ʿişret şikār ider ṣayyād

253. **görüp:**-*üp*
Tarih 51
Mısra: **23**
Görmek.
23. Görüp emṣālinüñ ser-efrāzı
24. İtdi Rūm ili pāyesin taʿyīn

254. **gördi:**-*di*
Tarih 61
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gördi kim olmış bu ʿālī cāmiʿüñ
6. Saḳf ü erkânı ḳarīn-i inhidām

255. **görince:**-*ince*
Tarih 68
Mısra: **31**
Görmek.
31. Didüm görince bu eyvānı Nābīyā tārīḫ
32. ʿAlī Beg eyledi termīm tāk-ı eyvānın

256. **görse:**-*se*
Tarih 68
Mısra: **1**
Görmek.
1. Ḫoşā binā-yı muʿallā ki görse ebvābın
2. Bihişt ḥayret ile çāk ider girībānin

257. **görüp:**-*üp*
Tarih 68
Mısra: **24**
Görmek.
23. Ne cānı var felegüñ gelmeġe temāşāya
24. Görüp gözi kamaşur şemse-i dıraḫşānın

258. **görür:**-*ür*
Tarih 68
Mısra: **26**
Görmek.
25. Bu naḳş-ı dil-keşi gösterme bülbüle yoḫsa
26. Bunı görür unudur nüsḫa-i gülistānın

259. **görüp:**-*üp*
Tarih 71
Mısra: **5**
Görmek.
5. Görüp ḥüsnini Nābī didi tārīḫ
6. Güzel ʾibret-nümā germ-ābe-i pāk

260. **görmiş:**-*miş*
Tarih 76
Mısra: **10**
Görmek.
10. Añı görmiş viṣāhüʿṣ-ṣadr-ı Sulṭānīye erzende
9. Ḫoşā cevher ki cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i lā-reyb

261. **görüp:**-*üp*
Tarih 76
Mısra: **16**
Görmek.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

262. **gördükde:**-*dükde*
Tarih 123
Mısra: **6**
Görmek.
5. Müsterih oldı beḳāda rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb
6. Cilvesin gördükde ṣadr üzre o ʿalī-himmetüñ

263. **görüp:**-*üp*
Tarih 138
Mısra: **5**
Görmek.
5. Görüp ārāyişini saḳf-ı zer-ender-zerinüñ
6. Zīnetin itdi ferāmūş sipihr-i ḫod-bīn

264. **görmek:**-*mek*
Tarih 152
Mısra: **1**
Görmek.
1. Ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ görmek içün tārīḫin
2. Meġer ol şūḫ ḳıyāmetde baḳa āyineye

265. **görenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 63
Mısra: **2**
Yaşamak, tecrübe etmek.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

266. **görmişi:**-*miş, -i*
Gazel 63
Mısra: **1**
Yaşamak, tecrübe etmek.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

267. **görür:**-*ür*
Gazel 120
Mısra: **13**
Yaşamak, tecrübe etmek.
13. Görür mi ṭabʿ-ı giriftārı ṣūret-i rāḥat
14. Belā-yi daġdaġa-i ḳayd-ı iʿtibār o mıdur

268. **gördüġümüz:**-*düġ, -ü, -müz*
Gazel 260
Mısra: **19**
Yaşamak, tecrübe etmek.
19. Ḥeftād sāle gördüġümüz yoḳ bu ẓılleti
20. İnṣāf olunsa ḫaylice maġdūrlardanuz

269. **görmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 426
Mısra: **5**
Yaşamak, tecrübe etmek.
5. Çoḳ görmişüz nigūnlıġın endek zamānede
6. Zuʿmınca cāh ü rütbeler ihraz idenlerün

270. **görür:**-*ür*
Gazel 433
Mısra: **17**
Yaşamak, tecrübe etmek.
17. Nābī kibār ḳatında görür hep fakīrdür
18. Ẕevḳin iden zamānede ḫᵛāb-ı ferāġatün

271. **gördük:**-*dü, -k*
Gazel 547
Mısra: **7**
Yaşamak, tecrübe etmek.
7. Çoḳ Rüstemʾi gördük ki ḳapup urdı zemīne
8. Kuhsār-ı girān-seng-i sipihrüñ kemerinden

272. **gördük:**-*dü, -k*
Gazel 782
Mısra: **14**
Yaşamak, tecrübe etmek.
13. Muṣāhib Mustafā Pāşāʾnuñ olsun devleti efzūn
14. Ne gördükse anuñ luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda

273. **gördükse:**-*dü, -k, -se*
Gazel 782
Mısra: **14**
Yaşamak, tecrübe etmek.
13. Muṣāhib Mustafā Pāşāʾnuñ olsun devleti efzūn
14. Ne gördükse anuñ luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda

274. **göremem:**-*e, -me, -m*
Gazel 788
Mısra: **1**
Yaşamak, tecrübe etmek.
1. Ṣafā-yı dil göremem geşt-i gülsen itsem de
2. Neşāt kesb idemem cāmı gülden itsem de

275. **gördüġüm:**-*dü, -ġü, -m*
Gazel 836
Mısra: **8**
Yaşamak, tecrübe etmek.
7. Böyle güstāḫāne çoḳ baḳma diyü āzār ider
8. Meclisinde gördüġüm ẕevḳ ü ṣafālardan biri

276. **gördi:**-*di*
Gazel 850
Mısra: **5**
Yaşamak, tecrübe etmek.
5. Gördi yoḳdur merdüm-i ʿālemde ās̱ār-ı vefā
6. Girdi ism-i bī-müsemmā şekline ʿAnḳā gibi

277. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 883
Mısra: **19**
Yaşamak, tecrübe etmek.
19. Görmedüm māniʿ-i murādātum
20. Ṭāliʿ-i nīk-ḫᵛāhdan ġayrı

278. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 7
Mısra: **215**
Yaşamak, tecrübe etmek.
215. Hezār şükr cenāb-ı Ḫudaʾya kim gördüm
216. Fürūġ-ı kevkeb-i iḳbālüñ olduġın menşūr

279. **görüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **29**
Yaşamak, tecrübe etmek.
29. Gelsün ol pādişehüñ ʿaṣr-ı şerīfi de görüñ
30. Bülbül-i köhne nice eyler imiş basṭ-ı ṣafīr

280. **gördi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **201**
Yaşamak, tecrübe etmek.
201. Ne zamān gördi dīde-i devrān
202. Böyle bir pādişāh-ı ʿālī-şān

281. **görüp:**-*üp*
Tarih 16
Mısra: **11**
Yaşamak, tecrübe etmek.
11. Görüp ẕevḳ u ṣafāsın ālemüñ ṣordum nedendür bu
12. Ki gülbang-ı meserretle pür olmış ḳubbe-i mīnā

282. **göre:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **73**
Yaşamak, tecrübe etmek.
73. Zīr-i destinde göre ḫalḳ-ı cihān rūy-ı ḥużūr
74. Ḳubbe-i ḫaymesine ola sütūn dest-i duʿā

283. **göremez:**-*e, -mez*
Tarih 127
Mısra: **61**
Yaşamak, tecrübe etmek.
61. Āşiyānında daḫı ḫ∨āb-ı ferāgat göremez
62. Ḳāfda nām-ı hümāyūnın işitse ʿanḳā

284. **görsen:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Bakmak, görmek.
3. Ey meh leyāl-i vesvese-hīz-i firāḳda
4. Sen gelmeyince ḫāṭıra görsen neler gelür

285. **gör:**
Gazel 410
Mısra: **6**
Bakmak, görmek.
5. ʿĀşıḳuñ ʿaşḳ ile aḥvālini bilmezsen eger
6. Pīş-i āteşde olan ḥālini gör bārutuñ

286. **görmeg:**-*meg*
Gazel 439
Mısra: **1**
Görmek, farketmek.
1. ʿUluvve görmeg ile raġbetin şerārelerüñ
2. Döküldi āb-ı ruḫı yirlere nis̱ārelerüñ

287. **gör:**
Gazel 675
Mısra: **5**
Görmek, farketmek.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

288. **gör:**
Gazel 215
Mısra: **14**
Bir şeyin vaziyetini gör-, tanık ol-.
13. Nābī cemīʿ-i ḥālde baḫtum siyāh iken
14. Gör ṭāliʿi ki kürke gelince sefīd olur

289. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 352
Mısra: **3**
Düşünmek, idrak etmek, tanımak.
3. Şāhid-i ümmīdden nevmīd idüm gördüm meġer
4. Perveriş-yāb-ı verā-yi perde-i nisyān imiş

290. **görüp:**-*üp*
Gazel 421
Mısra: **3**
Bakmak, tanık olmak.
3. Görüp tenāsüb-i aʿzāsın ol gül-endāmuñ
4. Yanar derūnı ḫarīdār-ı vaṣla ḥammāmuñ

291. **görüp:**-*üp*
Gazel 868
Mısra: **1**
Bakmak, tanık olmak.
1. Beni dil-ḫaste görüp çeşmüne nem gelmez mi
2. Ya peşīmānī-i evżāʿ-ı sitem gelmez mi

292. **gör:**
Gazel 35
Mısra: **15**
Gör bak! Gör hele!.
15. Gör çıḳduġın süḫan dehen-i teng-i yārdan
16. Ẓann itme kʾola ḥarf-i vücūd ü ʿadem ʿabes̱

293. **gör:**
Gazel 223
Mısra: **2**
Gör bak! Gör hele!.
1. Ġamuñ senüñ dil-i ḫūn-geşteni mekān idinür
2. Hümā-yı devleti gör ḳande āşiyān idinür

294. **gör:**
Gazel 439
Mısra: **12**
Gör bak! Gör hele!.
11. Mülūk öniñde olur maḥv-ı ser-keşān-ı cihān
12. Ḥużūr-ı mihrde gör hālini sitārelerüñ

295. **gör:**
Gazel 558
Mısra: **5**
Gör bak! Gör hele!.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ḫurde gendümden yapılmış günbed-i ḫırmen

296. **gör:**
Gazel 559
Mısra: **4**
Gör bak! Gör hele!.
3. Her şeyüñ mevḳiʿi ḫāṣında ider ḥüsni zuhūr
4. Revnaḳ-ı ḥüsnini gör ebrū-yı yārüñ ḫamdan

297. **gör:**
Gazel 622
Mısra: **9**
Gör bak! Gör hele!.
9. Telḫ-kām-ı sitemüñ gör ne çekermiş bilesin
10. Sen de zehr-ābe-çeş-i kāse-i ḥussād olasın

298. **gör:**
Gazel 623
Mısra: **11**
Gör bak! Gör hele!.
11. Ne ʿāşıḳ-dūstdur gör şemʿ-i şām-efrūzı kim dāʾim
12. Berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne sūzān gösterür kendin

299. **gör:**
Gazel 793
Mısra: **3**
Gör bak! Gör hele!.
3. Resm-i edebin gör bu ḳadar dürr ü güherle
4. Rū-māle gelür pāyine deryā kimi görse

300. **gör:**
Kaside 2
Mısra: **41**
Gör bak! Gör hele!.
41. Gör ḫumūlün şerefin kim żarar itmez çemene
42. Şāḫ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

301. **gör:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **97**
Gör bak! Gör hele!.
97. Gör ḥikmeti yine bir Silāhdār
98. Oldı sebeb-i ẓuhūr-ı ās̱ār

302. **gör:**
Kıt'a 67
Mısra: **3**
Gör bak! Gör hele!.
3. Seni eşküñ gör e ne ṣūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

303. **gör:**
Tarih 4
Mısra: **2**
Gör bak! Gör hele!.
1. Ey eyleyen iṭāle zebān-ı şikāyeti
2. Gör çeşm-i iʿtibār ile naḳş-ı irādeti

304. **görmez:**-*mez*
Gazel 232
Mısra: **5**
Bakmak, düşünmek.
5. Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i hūn-pāşum
6. Düçār olmaḳ o mest-i nāza nāçār olduġumdandur

305. **görilen:**-*il, -en*
Gazel 57
Mısra: **7**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
7. Ekser görilen ḫalḳ giriftār-ı ḫodīdür
8. Nādir bulunur nām-ı Ḫudādan müteleẕẕiẕ

306. **görmedügüm:**-*me, -düg, -üm*
Gazel 57
Mısra: **6**

Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
5. Yek-laḫt meġer ḫalḳ-ı cihān ehl-i hevādur
6. Yoḳ görmedügüm bād-ı hevādan müteleẕẕiẕ

307. **gördüğüne:***-düġ, -ü, -n, -e*
Gazel 176
Mısra: **7**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
7. Her gördüğüne açma ṣaḳın dīde-i efkār
8. Her mertebede maṣlaḥatuñ ādemi vardur

308. **görmedüm:***-me, -dü, -m*
Gazel 184
Mısra: **5**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

309. **gördüm:***-dü, -m*
Gazel 194
Mısra: **13**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāgāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

310. **görmedi:***-me, -di*
Gazel 207
Mısra: **8**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

311. **görmek:***-mek*
Gazel 226
Mısra: **3**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
3. Bezm-i aġyārda görmek o gül-i ḫod-kāmı
4. Şişe-i mey gibi ṣad-çāk olacaḳ yirlerdür

312. **görmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 276
Mısra: **1**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
1. Bezm-i murādı ḳande ki āmāde görmişüz
2. Naḳd-i şuʿūrı ġāret ider bāde görmişüz

313. **görmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 276
Mısra: **4**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
3. Dünyā-perestün añlamışuz secdegāhını
4. Pür-naḳş-ı sim ü zer nice seccāde görmişüz

314. **görmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 276
Mısra: **6**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
5. Bir maṭlaba esirliğinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

315. **görmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 276
Mısra: **8**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
7. Güm-nāmlıḳ ṣafasına leb-teşne cān virür
8. Bu ʿarṣada hezār fülān-zāde görmişüz

316. **görmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 276
Mısra: **12**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
11. İtmez güsiste rābıta-i luṭfın āftāb
12. Mānend-i sāye bir nice üftāde görmişüz

317. **görmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 276
Mısra: **14**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
13. Nābī hezār şāh-ı ser-efrāz-ı naḫvetüñ
14. Ḳaddin miẟāl-i dāʾire ḫam-dāde görmişüz

318. **gördün:***-dü, -n*
Gazel 338
Mısra: **10**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
9. İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
10. Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫᵛāh olmış

319. **görmedük:***-me, -dü, -k*
Gazel 342
Mısra: **10**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

320. **görmedi:***-me, -di*
Gazel 372
Mısra: **3**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
3. Görmedi saña muʿadil dīde-i baḫtı Ḥaleb
4. Fāżıl-ı ḫoş-ḫūy destūr-ı suḫan-dān el-vedāʿ

321. **görmedük:***-me, -dü, -k*
Gazel 432
Mısra: **4**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
3. Zamān-ı reftenün aḥvāli bilmezüz nicedür
4. Hele ḥużūrını biz görmedük zamānemüzüñ

322. **gördükçe:***-dükçe*
Gazel 595
Mısra: **1**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
1. Gördükçe derdin ehl-i nifākun nifāḳdan
2. Biz şākirüz bulunduğumuz ittifāḳdan

323. **görmüş:***-müş*
Gazel 626
Mısra: **9**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
9. Nābī-i dil-ḫastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

324. **görmedüm:***-me, -dü, -m*
Gazel 661
Mısra: **3**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
3. Seyl-i eşküm gibi hergiz nehr-i cārī görmedüm
4. Vardum ey Yūsuf-cemālüm Nīlʾe de Ceyḫūnʾa da

325. **gördümse:***-dü, -m, -se*
Gazel 732
Mısra: **10**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
9. Temekkün eylemeden itdi Nābiyā pā-māl
10. Zamānenüñ kimi gördümse iltizāmında

326. **görmedüm:***-me, -dü, -m*
Gazel 781
Mısra: **4**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
3. Gāh sāḳīsi gehī sāġarı geh bādesi yoḳ
4. Görmedüm meclis-i maḳṣūdı tamām āmāde

327. **gördükçe:***-dükçe*
Gazel 803
Mısra: **5**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
5. Cürʾet gelür tabīʿate gördükçe oldugın
6. Bāzārı germ maġfiretün seyyiʾāt ile

328. **görmedük:***-me, -dü, -k*
Gazel 811
Mısra: **13**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
13. Nezāketde nazīrin görmedük gūş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūhı Faḫrī ʾnün ser-efkende

329. **görmedüm:***-me, -dü, -m*
Gazel 833

Mısra: **4**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
3. Germ ü serdine bu miḥnetkede-i devrānuñ
4. Görmedüm ḳarşı durur revzene-i cām gibi

330. **gören:**-*en*
Gazel 859
Mısra: **6**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
5. Bilür tehī idügin ṭabʿumuz tekellüfden
6. Gören muʿāmele-i lāʾübāliyānemüzi

331. **gördi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **61**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
61. Ne baḥr gördi ne kān ne tabīʿat-ı şuʿarā
62. Kef-i nis̱ārı gibi bir seḥāb-ı gevher-bār

332. **gördi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **63**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
63. Ne gūş-ı ʿālem işitdi ne gördi çeşm-i cihān
64. O ẕāt-ı pāke muʿādil vezīr-i pāk-ʿıyār

333. **göreydi:**-*e, -y, -di*
Kaside 11
Mısra: **73**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
73. Göreydi Rüstem eger ḳuvvet u şecāʿatini
74. Olurdı sīne-i Rüstem çü sīne-i Sührāb

334. **görüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **5**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
5. Görüp firāḳun ile nār-ı ġamda sūzişümi
6. Baña teraḥḥum idüp ḫūn-ı eşk dökdi kebāb

335. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 13
Mısra: **151**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
151. Her kimi gördüm ise dāʾire-i devletde
152. Olmamış yoḳdur anuñ devḥa-i cāhında ġulām

336. **görmemişdi:**-*me, -miş, -di*
Kaside 13
Mısra: **80**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
79. Çekmemişdi daḫı bu dağdağayı devlet ü dīn
80. Görmemişdi bu perīşānlığı mülk-i İslām

337. **görmedi:**-*me, -di*
Kaside 14
Mısra: **106**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
105. Sen ol yegāne-i āfāḳ-ı ṣadr-ı aʿẓamsın
106. Ki görmedi saña beñzer zamāne-i naḳḳād

338. **görmedi:**-*me, -di*
Kaside 15
Mısra: **96**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
95. Odur ol şems-i münīr-i ufuḳ-ı devlet kim
96. Görmedi mis̱lini çerḫ eyleyeli naṣb-ı ḫıyam

339. **görmedi:**-*me, -di*
Kaside 18
Mısra: **19**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
19. Görmedi ṭarzını ṭuġrākeş-i eyvān-ı felek
20. Çekmedi resmini tevḳīʿī-i dīvān-ı ḳażā

340. **görmedi:**-*me, -di*
Kaside 18
Mısra: **43**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
43. Görmedi nām u nişānuñ vüzerā-yı eslāf
44. Bulmadı resm-i bedīʿin ḳudemā-yı ʿuḳalā

341. **görmedi:**-*me, -di*
Kaside 19
Mısra: **28**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
27. Çekmedi mis̱l ü nazīrin eslāf
28. Şübhesiz görmedi çeşm-i ḳudemā

342. **görmedi:**-*me, -di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **53**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
53. Görmedi āferiniş içre tamām
54. Öyle mevlūdı māder-i eyyām

343. **görmedi:**-*me, -di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **55**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
55. Görmedi çeşmi olalı gerdān
56. Öyle maʿṣūmı dāye-i devrān

344. **görmedi:**-*me, -di*
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
25. Dīvān-ı ṣadāretde felek görmedi mişlün
26. Aḥkāmuñı ber-vefḳ-i murād eylesün Allāh

345. **görmedüḳ:**-*me, -dü, -ḳ*
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
5. Lüʾlü-i tevriye vü gevher-i īhām o ḳadar
6. Görmedüḳ çıkduğını Ḥaḳ bu ki bir deryādan

346. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kıt'a 6
Mısra: **8**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
7. Kim alursa eline cībine girmekde hemān
8. Görmedüm luṭfı gibi şāhid-i bī-pervāyı

347. **görmemiş:**-*me, -miş*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Ki naẓīrin görmemiş çerḫ-i berīn

348. **görince:**-*ince*
Kıt'a 49
Mısra: **3**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
3. Ṣarrāf-ı dehr didi görince bu ḥāleti
4. Üç s̱üls̱-i kem-ʿıyārına laʿnet ġurūşa yūf

349. **görmek:**-*mek*
Kıt'a 55
Mısra: **3**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
3. Olsa bir kez de müyesser görmek
4. Refʿ-i semt itdügin istiḥsānuñ

350. **görmişüz:**-*miş, -üz*
Kıt'a 55
Mısra: **1**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
1. Nābiyā görmişüz istiḥsānın
2. Her hünerde nice ʿālī-şānuñ

351. **görmedi:**-*me, -di*
Tarih 2
Mısra: **2**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
1. Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-ḳadr-ı devrān kim
2. Zamāne görmedi öyle vezīr-i ṣāḥīb-istiʿdād

352. **görmemiş:**-*me, -miş*
Tarih 5
Mısra: **2**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Kim nazīrin görmemiş çerḫ-i berīn

353. **görmişdür:**-*miş, -dür*
Tarih 16
Mısra: **49**

Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
49. Senüñ gibi vezīr-i bī-nazīri ḳanda görmişdür
50. Gerek Cemşīd ü Keyhüsrev gerek İskender ü Dārā

354. **görmedi:**-*me, -di*
Tarih 23
Mısra: **10**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
9. Sāḥil-i ʿālemde çeşm-i meh ṣadef
10. Aña beñzer görmedi dürr-i semīn

355. **görsün:**-*sün*
Tarih 26
Mısra: **28**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

356. **gördi:**-*di*
Tarih 29
Mısra: **18**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
17. S̲ābite çoḳdan durur gelsüñ disüñ
18. Kimde gördi böyle bāzū-yı metīn

357. **görmedük:**-*me, -dü, -k*
Tarih 80
Mısra: **11**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde mis̲lini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿākīl ü vālā-neseb

358. **gördük:**-*dü, -k*
Tarih 82
Mısra: **129**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
129. Liʾllāhiʾl-ḥamd gördük ol demi kim
130. Şevketüñ ṣaldı dehre ṣīt ü ṣadā

359. **görmedük:**-*me, -dü, -k*
Tarih 103
Mısra: **33**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
33. Nāẓīrin görmedük gūş itmedük ṣadr-ı saʿādetde
34. Zihī ṣadr-ı ḫıredmend ü lebīb ü ʿārif ü dānā

360. **görmedi:**-*me, -di*
Tarih 133
Mısra: **10**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.
9. Düşmen-i dīni şikest eyledi bir mertebe kim
10. Görmedi mis̲lini sābıḳda cihān-ı fâni

361. **görmemişüz:**-*me, -miş, -üz*
Gazel 47
Mısra: **2**
Görmek, rast gelmek.
1. ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḫ
2. Bu ḳadar görmemişüz olduġın ādem küstāḫ

362. **görmedük:**-*me, -dük*
Gazel 63
Mısra: **1**
Görmek, rast gelmek.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

363. **gören:**-*en*
Gazel 79
Mısra: **9**
Görmek, rast gelmek.
9. Gören bu naẓm-ı teri şübhe itmez ey Nābī
10. Ki āb-ı Ḫıżr bizüm çeşmesārumuzdandır

364. **gördün:**-*dü, -n*
Gazel 325
Mısra: **7**
Görmek, rast gelmek.
7. Ḫayāl-i ġamze-i ḫubān ider bir kimse gördün mi
8. Ki çeşminden hezārān ḳaṭre-i ḫūn mū-be-mū çıḳmaz

365. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 874
Mısra: **10**
Görmek, rast gelmek.
9. Dil daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese nʾola
10. Nābī gibi henüz bir üstād görmedi

366. **gördümse:**-*dü, -m, -se*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **324**
Görmek, rast gelmek.
323. Arayup çāre ben dil-i nā-şād
324. Kimi gördümse itdüm istimdād

367. **görse:**-*se*
Kıt'a 86
Mısra: **3**
Görmek, rast gelmek.
3. Müdām almadadur kimde görse naḳd-i ḥayāt
4. Ḳumar-bāz-ı felek nuḳre-i sitāre ile

368. **gördüyse:**-*dü, -y, -se*
Kıt'a 87
Mısra: **3**
Görmek, rast gelmek.
3. Kim ki gördüyse taʿaccüble didi
4. Süridürler köpeği öldürene

369. **gördüġüñ:**-*düġ, -üñ*
Gazel 495
Mısra: **12**
Görmek, bakmak.
11. Kemān-ı cevrini çekmek ümīdin itme göñül
12. Kemān-ı saḫtdur ol gördüġüñ kebāde degül

370. **gör:**
Gazel 350
Mısra: **2**
Gör bak! Gör hele!.
1. ʿAşḳa düşdüñ baña dirken ġam u miḥnet ne imiş
2. Sen de gör çāşnī-i cām-ı maḥabbet ne imiş

371. **gör:**
Kaside 15
Mısra: **51**
Gör bak! Gör hele!.
51. Gör Süleymān gibi peyġamber-ı ʿālī-cāhuñ
52. Devleti olmış idi āṣaf ile müstaḥkem

372. **gördügi:**-*dü, -gi*
Gazel 589
Mısra: **6**
Görmek II Bulmak.
5. Sirişkden müje-i ehl-i resm olur maḥrūm
6. Nükūd gördügi yoḳdur ḳanāre-i taʿyīn

373. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 806
Mısra: **2**
Görmek II Bulmak.
1. Gerd-i rūyında olursa ne ḳadar cūş-ı nigeh
2. Görmedüm yine tehī ḳalduġın āgūş-ı nigeh

374. **görüp:**-*üp*
Tarih 129
Mısra: **5**
Görmek, şahit olmak.
5. Bendegānınun görüp ādāb u ḥüsn-i ḫıdmetin
6. İtdi ilbās-ı ḫilaʿdan ġayri çoḳ luṭf u ʿaṭā

375. **gör:**
Gazel 66
Mısra: **7**
Gör!.
7. Revāc-ı zühdi gör taṣvīr iderken meclis-i ʿişret
8. Muṣavvirler elinde kıl ḳalem misvāke dönmişdür

376. **görmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 610
Mısra: **2**
Belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak.
1. İstimāʿ itdük görenlerden ṣafā-yı ṣoḥbetin
2. Biz hele bezm-i cihānuñ görmedük keyfiyyetin

377. **görüp:**-*üp*
Gazel 614
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.
1. O āfetüñ ser-i zülfi ḫam olmasun nʾolsun
2. Görüp o ḥāleti dil derhem olmasun nʾolsun

378. **göreydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 615
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var

olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.
11. Ḫāmuş-ı şerm olırdı seher ʿandelīb-i zār
12. Pervānenüñ göreydi niyāz-ı şebānesin

379. **gör:**
Gazel 194
Mısra: **3**
Görmek, idrak etmek, düşünmek.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳṭa-i ḫālin
4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

380. **görmeye:***-me, -y, -e*
Kaside 20
Mısra: **94**
Görmek II Yaşamak.
93. Ser-sebz idüp riyāż-ı ḥayātın hemīşe Ḥaḳ
94. Ebrū-yı ʾıyşı görmeye çīn-i melāleti

381. **görmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 276
Mısra: **2**
Görmek II Yaşamak.
1. Bezm-i murādı ḳande ki āmāde görmişüz
2. Naḳd-i şuʿūrı ġāret ider bāde görmişüz

382. **görmeye:***-me, -y, -e*
Kıt'a 3
Mısra: **20**
Maruz kalmak.
20. Mirʾāt-ı ṭabʿı görmeye gird-i ġam ü melāl
19. Allāh muʿammer eyleye ẕāt-ı şerīfini

383. **gördüġümüz:***-düġ, -ü, -müz*
Gazel 431
Mısra: **12**
Rüya görmek.
11. Devlet-i vuṣlata her rūz olurduk nāʾil
12. Çıksa taʿbīri eger gördüġümüz ḫᵛāblaruñ

384. **gördüġümüz:***-dü, -ġü, -müz*
Gazel 852
Mısra: **4**
Rüya görmek.
3. Her ṣabāh olur idi naḳd-i murād āmāde
4. Çıksa her gördüġümüz vākıʿanuñ taʿbīri

385. **gördüm:***-dü, -m*
Gazel 697
Mısra: **11**
Dolaşıp görmek.
11. Mıṣr u ʾIrāk u Rūmʾını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beḳā bir diyārda

386. **gör:**
Kaside 15
Mısra: **38**
Gör bak! Gör hele!.
37. ʿİlm ile ʿaḳl iledür maṣlaḥat-ı devlet ü dīn
38. Gör ne buyurdı ḥadīs̱inde Resūl-i Ekrem

387. **gördi:***-di*
Gazel 807
Mısra: **13**
Mazhar olmak, erişmek.
13. Ne nevāzişlerüni gördi ne ḥüsn-i naẓaruñ
14. Bu sitem Nābīʾye ey şūḫ nenüñ żımnında

388. **görüp:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **61**
Mazhar olmak, erişmek.
61. Çoḳ görüp iḥsānuñuz inʿāmuñuz
62. Çoḳ yidük içdük mey-i gül-fāmuñuz

389. **görmez:***-mez*
Tarih 11
Mısra: **4**
Yaşamak, tecrübe etmek; maruz kalmak.
3. Ḥażret-i ḫayrüʾn-nisāʾ-i ʿaṣr kim ḫayr itmeden
4. Sebzezār-ı gülsitān-ı niyyeti görmez ẕübūl

390. **görmedüm:***-me, -dü, -m*
Gazel 885
Mısra: **1**
Bulmak, görmek.
1. Görmedüm rāh-ı emīn terk-i recādan ġayrı
2. Bulmadum ḥıṣn-ı ḥaṣīn şerm ü ḥayādan ġayrı

391. **görmedüm:***-me, -dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **335**
Bulmak, sezmek.
335. Görmedüm hiç birinde rūy-ı ümīd
336. Cümleden oldum āḫiri nevmīd

392. **gördükçe:***-dükçe*
Tarih 16
Mısra: **27**
Gereğini yapmak, halletmek.
27. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
28. İder rūḥı Niẓāmüʾl-mülkʾi dest-i ʿadl ile iḥyā

393. **gördükçe:***-dükçe*
Tarih 155
Mısra: **7**
Gereğini yapmak, halletmek.
7. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
8. İder rūḥ-ı Niẓāmüʾl-mülki dest-i ʿadl ile iḥyā

gör e:
1. **gör e:***- e*
Gazel 589
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Görmek.
13. ʿİlāc-ı çirk-i güneh secde-i darāʿatdur
14. Sepīd olur gör e bir secde ile rūy-ı nigīn

2. **gör e:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bak işte, gözünle gör.
73. Didiler oldı gör e dervīş mest
74. Neşʾe ile urdı kerāmāta dest

gör ki:
1. **gör ki:**
Gazel 546
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Gel) gör ki.
5. ʿUluvv-ı mertebe-i ḫāki gör ki ḫātır-ı çerḫ
6. Siyāh olur ne zamān kesse ḫākdan naẓarın

gördügi:
1. **gördügi:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Rast geldiği, karşılaştığı.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

gördügi bildügi degül:
1. **gördügi bildügi degül:**
Kaside 16
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **Deyim**
Daha önce tanımamış, görmemiş olma.
119. Gördügi bildügi degül iken bu bendesin
120. Reh-bürde oldı ḳadrüme nūr-ı ferāseti

gördügi bildügi yoḳ:
1. **gördügi bildügi yoḳ:**
Gazel 828
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hiç bir şeyden haberi yok, herşeye karşı ilgisiz.
7. Nice tefhim ideyüm hālümi çeşm-i yāre
8. Gördügi bildügi yoḳ mekr ü füsūndan ġayrı

gördügi sāʿat:
1. **gördügi sāʿat:**
Gazel 73
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gördüğü an, görür görmez.
11. İder erbāb-ı naẓar gördügi sāʿat teşḫīş
12. Şāh-ı maʿnī ne ḳadar itse libāsın taġyīr

gördügi sāʿatde:
1. **gördügi sāʿatde:**
Gazel 69
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Gördüğü anda, görür görmez.
27. Cismden her biri ʿārī vü ne-dāniste iken
28. ʿİlm-i maʿnāyı hemān gördügi sāʿatde tanur

gördügi yoḳ:

1. **gördügi yoḳ:**
Tarih 102
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Görmemiştir, şahit olmamıştır.
9. Şehre bünyād-ı ḥiṣār olunalı gördügi yoḳ
10. Çeşm-i ebvāb-ı Ruhā böyle binā-yı ġarrā

2. **gördügi yoḳ:**
Tarih 137
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Görmemiştir, şahit olmamıştır.
5. Kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ ile ʿilm ü fażl ü dānişle
6. Dimek cāʾiz Ḥaleb yoḳ gördügi bir böyle mollāyı

gördük ki:
1. **gördük ki:**
Gazel 824
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Görünce.
17. Gördük ki yoḳ husule gelür ḥāli Nābiyā
18. Refʿ eyledük göñülde olan arzuları

gördükçe:
1. **gördükçe:**
Gazel 684
Mısra: **4**
Gördüğü müddetçe.
3. ʿĀşıḳ gül-i mükerrer ile eylesün devā
4. Gördükçe laʿlüni maraż-ı irtiʿāşına

gördükde:
1. **gördükde:**
Gazel 153
Mısra: **3**
Görürse, görünce.
3. Ruḫsār-ı ḫat-ber-āveri gördükde lāl olur
4. Ṭūṭī-i ṭabʿuñ āyine-i jengdārıdur

2. **gördükde:**
Gazel 795
Mısra: **1**
Görünce, gördüğü zaman.
1. Devāt-ı sīmīni gördükde ol şuḫuñ miyānında
2. Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet üstüḫᵛānında

3. **gördükde:**
Gazel 795
Mısra: **6**
Görünce, gördüğü zaman.
5. Midādāsā sevād-ı dīde reşkümden olur carī
6. Mürekkeb noḳṭasın gördükde laʿl-i dil-sitānında

gördüm:
1. **gördüm:**
Gazel 600
Mısra: **1**
Görmek.
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

gördüñ mi:
1. **gördüñ mi:**
Gazel 872
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Hiç) gördün mü?.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

2. **gördüñ mi:**
Gazel 872
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Hiç) gördün mü?.
5. Fedā eyle göñül fikr-i ḫumārı ẕevḳ-i ṣahbāya
6. Bu ʿişretgāhda bir ẕevḳ-i bī-maḫrūr gördüñ mi

3. **gördün mi:**
Gazel 872
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gördün mü? Gör! Bak!.
7. Miṣāl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

4. **gördüñ mi:**
Gazel 872
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gördün mü? Gör! Bak!.
1. Ḫayāl-i zülf idermiş ʿāşıḳ-ı mehcūr gördüñ mi
2. Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-ā-dūr gördüñ mi

5. **gördüñ mi:**
Gazel 872
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gördün mü? Gör! Bak!.
1. Ḫayāl-i zülf idermiş ʿāşıḳ-ı mehcūr gördüñ mi
2. Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-ā-dūr gördüñ mi

göre:
1. **göre:**
Gazel 25
Mısra: **11**
Nazaran, kıyasla.
11. Aʿmāl olamaz baḥre göre ḳaṭre-i nā-çiz
12. Taʿdād ḳabūl eylese maġfūr-ı ʿināyet

2. **göre:**
Gazel 49
Mısra: **18**
Nazaran, kıyasla.
17. Ṣarraflıḳ itmek gibidür ceng yanında
18. Bāzīçe-i şaṭranca göre bāzī-i nerrād

3. **göre:**
Gazel 105
Mısra: **14**
Nazaran, kıyasla.
13. Sebeb-i rāḥat olur naḳş-ı ḫired ey Nābī
14. Merdlerden göre āsūde-i terkīb zenler

4. **göre:**
Gazel 420
Mısra: **12**
Nazaran, kıyasla.
11. Ḳuvvet-i ṭabʿ iledür maʿnī-i ʿāli Nābī
12. Rifʿati olur esāsa göre dīvārlaruñ

5. **göre:**
Gazel 133
Mısra: **6**
Nazaran, kıyasla.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

6. **göre:**
Kaside 11
Mısra: **127**
Nazaran, kıyasla.
127. Saña hasūd olanuñ çekdügi ʿaẕāba göre
128. Ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur caḥīm içinde ʿaẕāb

7. **göre:**
Kaside 12
Mısra: **124**
Nazaran, kıyasla.
123. Zīb-i silk-i vüzerā yaʿni Muṣāḥib Pāşā
124. Ki şükūhına göre teng gelür ḥeft ecrām

göreli:
1. **göreli:**
Gazel 496
Mısra: **19**
Gördüğünden beri.
19. Ḳudsiyānuñ göreli büʾl-beşere secdelerin
20. Bār-ı ḥayret felegüñ ḳāmetini eyledi ḫam

görelüm:
1. **görelüm:**
Gazel 449
Mısra: **3**
Bekleyelim bakalım, bekleyip görelim.
3. Görelüm birbirini kañġısı bī-zār eyler
4. Āh ü feryād benüm çeşm-i girān-ḫᵛāb senüñ

2. **görelüm:**
Kaside 16
Mısra: **54**
Bekleyelim bakalım, bekleyip görelim.
53. Senden bu iʿtirāżlara isterüm cevāb
54. Var mı cevābuñuñ görelüm istiḳāmeti

3. **görelüm:**
Kaside 18
Mısra: **52**
Haydi görelim! Haydi bakalım!.

51. Cümle ṭuġrāsı görülsüñ vüzerā-yı selefüñ
52. Kimüñ olur görelüm resmi bunuñla hem-pā

gören:

1. **gören:**
Gazel 159
Mısra: **9**
Gören kişi.
9. Gören bilür şekerüñ gilden olduġun ḥāṣıl
10. Ki ḥulv-i sufre-i ʿālem vaḥal bozundısıdur

2. **görenler:**-*ler*
Gazel 388
Mısra: **6**
Gören kişi.
5. Ey mihr-i meh-sitāre seni reh-güzārda
6. Aḫter güzeşt dirse görenler vebāli yoḳ

3. **görenler:**-*ler*
Tarih 26
Mısra: **9**
Gören kişi.
9. Görenler olduġın bu bārgāhun çerḫe peyveste
10. Sekiz ḳatdur ṣanurlar ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı

4. **görenlere:**-*ler, -e*
Gazel 164
Mısra: **5**
Yaşayan, deneyimleyen.
5. Biz görmedük görenlere de rāst gelmedük
6. Kim diyeler ki ġam da gehī bī-vefālanur

göricek:

1. **göricek:**
Gazel 349
Mısra: **4**
Gördüğü zaman.
3. Dil ceybini çāk eyler iken pençe-i ġamda
4. Yāri göricek dāmen-i inkāre yapışmış

2. **göricek:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Gördüğü zaman, görünce.
1. Bu ʿālemüñ ḳatı çoḳ tünd-ḫūların bilürüz
2. Ki ehl-i dil göricek ser-fürūların bilürüz

3. **göricek:**
Gazel 479
Mısra: **5**
Gördüğü zaman, görünce.
5. Yāri göricek zāʾil olur şebnem-i eşküm
6. Yoḳ cilve-i ḫurşīde Süreyyāda taḥammül

4. **göricek:**
Gazel 511
Mısra: **3**
Gördüğü zaman, görünce.
3. Bīşe-zār-ı ġam ü miḥnetde adūyı göricek
4. Şīrveş cāme-i cismini çeküp çāk idelüm

5. **göricek:**
Gazel 513
Mısra: **19**
Gördüğü zaman, görünce.
19. Yūsuf-ı çāh-ı devātuñ göricek ruḫsārın
20. ʿAybdur ḳaṭʿ-ı yed itmezse Züleyḫā-yı ḳalem

6. **göricek:**
Gazel 865
Mısra: **10**
Gördüğü zaman, görünce.
9. Biri birini taʿaddī iderek leyāl ü eyyām
10. Göricek bahār-ı ʿadli ikisi ber-ā-ber oldı

7. **göricek:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **117**
Gördüğü zaman, görünce.
117. Oldı Senāyī göricek deng ü lāl
118. Kendü de ester gibi āşüfte-ḥāl

göril:

1. **görilmiş:**-*miş*
Gazel 714
Mısra: **3**
Görülmek, yaşanmak, bilinmek.
3. Bu emel-ḫāne-i ʿālemde görilmiş mi ʿaceb
4. Kimsenüñ nāʾil-i kām olduġı dil-ḫ∨āh üzre

görilen düşleri:

1. **görilen düşleri:**-*ler, -i*
Gazel 147
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Görülen rüya.
15. Nā-gāh görürsin ki olur ġayre şeref-baḫş
16. Göñlünce iderken görilen düşleri taʿbīr

görin:

1. **görinür:**-*ür*
Gazel 18
Mısra: **2**
Görünmek.
1. Derūn-ı ġamzede de neşʾe-i şarāb ġarīb
2. Ḫarābede görinür şemʿ-i bezm-tāb ġarīb

2. **görinür:**-*ür*
Gazel 26
Mısra: **1**
Görünmek.
1. Ḳāṣid görinür gerçi ki dükkān-ı ḳanāʿat
2. Der-kārdur ammā yine mizān-ı ḳanāʿat

3. **görinmez:**-*mez*
Gazel 45
Mısra: **8**
Görünmek.
7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳṭası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

4. **görinür:**-*ür*
Gazel 696
Mısra: **9**
Görünmek.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

5. **görinür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **48**
Görünmek.
47. Diḳḳat ile olunsa kevne naẓar
48. Görinür ādemī çü nūr-ı başar

6. **görinür:**-*ür*
Gazel 45
Mısra: **2**
Görünmek.
1. Dil-ḫ∨aha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

7. **görinür:**-*ür*
Gazel 167
Mısra: **7**
Benzemek, görünüşünde olmak.
7. Pā-bend-i taʿalluḳ görinür sinede ammā
8. Āzāde-dil ol ḳaydda maḥbūs degüldür

8. **görindi:**-*di*
Gazel 250
Mısra: **7**
Benzemek, görünüşünde olmak.
7. Görindi suḫte-i yār neẓāre-i ʿuşşaḳ
8. Ruḫında ḫaṭṭ .... budur

9. **görinür:**-*ür*
Gazel 833
Mısra: **22**
Benzemek, görünüşünde olmak.
21. Nukreden ḫālī olan pençe-i merdüm Nābī
22. Çeşm-i ḫalḳa görinür dānesi yoḳ dām gibi

10. **görinen:**-*en*
Kaside 13
Mısra: **17**
Benzemek, görünüşünde olmak.
17. Virdi müşkil görinen daʿvī-i dehr-āşūba
18. Ḳāḍī-i maḥkeme-pīrāy-ı ḳader fayṣal-ı tām

11. **görinür:**-*ür*
Kaside 18
Mısra: **27**
Benzemek, görünüşünde olmak.
27. Görinür ḳaṣr-ı şehān gibi leb-i deryāda
28. Mevce-i saṭr-ı berāt üzre binā-yı tuġrā

12. **görinen:**-*en*
Gazel 194
Mısra: **3**
Görünmek.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳta-i ḫālin

4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

13. **görinen:**-*en*
Gazel 346
Mısra: **2**
Görünmek. II -mış/-miş gibi gelmek.
1. Çerḫüñ baña dil-cūlıġı zār itmek içünmiş
2. Merhem görinen vażʿ-ı fīgār itmek içünmiş

14. **görinür:**-*ür*
Gazel 482
Mısra: **9**
Görünmek II yansımak.
9. ʿAḳsidür āb-ı ḥayātun görinür ẓulmetde
10. Teşne-i vaṣla şikenc-i ḫam-ı gīsū-yı Ḫalīl

15. **görinen:**-*en*
Gazel 629
Mısra: **9**
Görünmek.
9. Nābī benüm ancaḳ görinen çeşmüne çerḫüñ
10. Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

16. **görindi:**-*di*
Gazel 826
Mısra: **5**
Görünmek.
5. Cünbiş görindi āyinezār-ı menāmda
6. Rüʾyā-yı istirāḥate taʿbīr ḳalmadı

17. **görinür:**-*ür*
Gazel 840
Mısra: **3**
Görünmek.
3. Ol ḫāl-i siyeh kim görinür gird-i lebinde
4. Sevdā-yı süveydādan ider dilleri ḫāli

18. **görinür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **36**
Görünmek.
35. Seyr ḳılsañ nuküş-ı evrāḳı
36. Görinür ṣūret-i hüveʾl-bāḳī

19. **görinür:**-*ür*
Gazel 435
Mısra: **13**
Görünmek.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri başılur meh-tabuñ

20. **görinür:**-*ür*
Kıt'a 94
Mısra: **3**
Görünmek.
3. Sine-i ḫuşkterümde görinür çāklerüm
4. Naḳş-ı engüşti gibi ḫişt üzre

21. **görinür:**-*ür*
Gazel 376
Mısra: **11**
Görünmek.
11. Baḥrde rīk ḳadarca görinür kūh-ı kenār
12. O ḳadardür bilürüz raḥmet-i Yezdān vāsiʿ

22. **görinen:**-*en*
Gazel 496
Mısra: **2**
Görünmek.
1. Nüsḫa-i naḳs ü kemāl olduġını bu ʿālem
2. Gösterür cirm-i ḳamerde görinen bīş ile kem

23. **görinür:**-*ür*
Gazel 685
Mısra: **1**
Görünmek.
1. Yek-rengī-i vaḥdet görinür munisümüzde
2. Ḳānūn-ı maḥabbet çalınur meclisümüzde

24. **görinür:**-*ür*
Gazel 689
Mısra: **6**
Görünmek.
5. ʿĀşıḳuñ dāmen-i çeşminde olan eşk o gülüñ
6. Görinür āyine-i rūy-ı ʿaraḳnākinde

25. **görinür:**-*ür*
Gazel 689
Mısra: **11**
Görünmek.
11. Kūçe kūçe görinür ṣūret-i maḥrūsa-i ʿaşḳ
12. Āşıḳun āyine-i sīne-i ṣad-çākinde

26. **görinür:**-*ür*
Gazel 697
Mısra: **1**
Görünmek.
1. Reng-i ḥayāt kim görinür laʿl-i yārda
2. Meʾmūldur nümāyişi ancaḳ bahārda

27. **görinür:**-*ür*
Gazel 714
Mısra: **6**
Görünmek.
5. Ḫalḳa nā-ṣāf idügin ḳalb-i felek müşʿirdür
6. O kelef kim görinür āyine-i māh üzre

28. **görinür:**-*ür*
Gazel 714
Mısra: **8**
Görünmek.
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

29. **görinür:**-*ür*
Gazel 849
Mısra: **12**
Görünmek.
11. Ṣıġışur ḥalka-i eflāk zamīrümde benüm
12. Görinür vüsʿati ancaḳ raḳam-ı penc gibi

30. **görindi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **7**
Görünmek.
7. Görindi ṭāliʿ-i ʿālemde iʿtilā-yı suʿūd
8. Bulundı baḫt-ı memālikde irtiḳā-yı güşād

31. **görinür:**-*ür*
Kaside 18
Mısra: **4**
Görünmek.
3. İstiḳāmetde ʿalem her elif-i mümtāzı
4. Bāg-ı fermānda nişān-dīh görinür servāsā

32. **görinen:**-*en*
Kaside 23
Mısra: **13**
Görünmek.
13. Suḫanından görinen sūz ü güdāz-ı iḫlāṣ
14. Yitişür ḫalḳ-ı cihān eylemeġe sermāye

33. **görinürdi:**-*ür, -di*
Tarih 6
Mısra: **8**
Görünmek.
7. İstese āheni sīm eyler idi
8. Görinürdi ruḫ-ı erzīz ibrīz

34. **görinür:**-*ür*
Tarih 36
Mısra: **18**
Görünmek.
17. İftiḫār-ı vüzerā yaʿni ʿAli Pāşā kim
18. Cebhesinde görinür māh gibi nūr-ı Ḫudā

35. **görinür:**-*ür*
Tarih 42
Mısra: **11**
Görünmek.
11. Görinür cānibeyn revzenden
12. Kişver-i Rūm u ḫıṭṭā-i Baġdād

36. **görinür:**-*ür*
Tarih 42
Mısra: **46**
Görünmek.
45. Çeşm-i ʿişret-perest-i yārāna
46. Görinür cebhesinde naḳş-ı murād

37. **görinür:**-*ür*
Tarih 72
Mısra: **11**
Görünmek.
11. Görinür āyine-i ḥavż-ı muṣaffāsından
12. ʿAks-i eşcārı nümūdār-ı dıraḫt-ı Tūbā

38. **görinür:**-*ür*
Tarih 97
Mısra: **11**
Görünmek.
11. Görinür ṣadr-ı sevādında binā-yı şehrüñ
12. Saṭr-ı fermān ü berāt üzre mis̱āl-i ṭuġrā

39. **görinür:**-*ür*
Gazel 853
Mısra: **10**
Görünmek.
9. Cennete vāsıṭa dünyādur egerçi Nābī
10. Dil-berinden daḫı şīrīn görinür vāsıṭası

40. **görinür:**-*ür*
Gazel 714
Mısra: **2**
İzlenim uyandırmak, görünüşünde olmak.
1. Kimi gördümse ḥükūmetkede-i cāh üzre
2. Rāḥatından görinür ol daḫı ikrāh üzre

41. **görinür:**-*ür*
Gazel 735
Mısra: **6**
Görünmek, yansımak.
5. ʿArż-ı rāz itmege ḥācet ne o mey-pey kere kim
6. Görinür kām-ı dil āyīne-i pehlūsında

42. **görinür:**-*ür*
Gazel 839
Mısra: **4**
Görünmek, yansımak.
3. Ḳapluca ḥavżı degül āyīne-i ṣāf gibi
4. Görinür dīde-i pür-eşkde ʿaks-ı bedeni

43. **görinür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **36**
Gözükmek; izlenim uyandırmak.
35. Ey iden cāme-i aṭlasla tefāḫür gözüñ aç
36. Saña aṭlas görinür berg-i ḥaḳīr-i furṣād

44. **görinür:**-*ür*
Tarih 147
Mısra: **9**
Gözükmek; izlenim uyandırmak.
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

görince:
1. **görince:**
Gazel 285
Mısra: **1**
Görmek.
1. Üftādesin görince ḳaçar gül-ʿizārumuz
2. Gelmez bizüm ḫazāna mukabil bahārumuz

2. **görince:**
Gazel 285
Mısra: **4**
Görmek.
3. Şebnem gibi fütāde-i hāk-ı muḥabbetüz
4. Ḳalmaz bir āfitābı görince ḳarārumuz

görinen:
1. **görinen:**
Gazel 316
Mısra: **9**
Görünen.
9. Ne bizümdür ne degüldür görinen cünbişler
10. Nābiyā ṣūret-i muḫtārda mecbūruz biz

2. **görinen:**
Gazel 509
Mısra: **10**
Görünen.
9. Ṣarf-ı ʿömr itdügüm esbāb-ı fenā bunda ḳalur
10. Naḳd-i efsūsdur ancaḳ görinen mā-ḥaṣalum

görmedük:
1. **görmedük:**
Gazel 573
Mısra: **14**
Görmek, rastlamak.
13. ʿAḳlın aldırmış iki māhveşüñ beyninde
14. Görmedük ʿāşıḳuñ āyine ḳadar medhūşın

görmemiş gibi:
1. **görmemiş gibi:**
Gazel 707
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bilmiyormuş gibi.
7. Azadelik ümidin iden görmemiş gibi
8. Gīsū-yı yāre düşdügini ḫam ḫam üstine

görmeye:
1. **görmeye:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **171**
Görmesin.
171. Görmeye ṭabʿ-ı ṣāfı gird-i keder
172. Olmaya dāmen-i dili muġber

görmez idüm:
1. **görmez idüm:**-*mez , -i, -dü, -m*
Kaside 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Görmek.
31. Çoḳ zamān idi seni görmez idüm ḳanda idüñ
32. Ḳandasın ḳanda eyā yār-ı felāket-perver

görmez misüñ:
1. **görmez misüñ:**
Kaside 16
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görmez misin?.
69. Görmez misüñ bu maṭbaḫ-ı ṣunʿ-ı Ḥakīmʾde
70. Cezb itdügin keşān keşān insānı ḳısmeti

görmiş ola:
1. **görmiş ola:**-*a*
Gazel 436
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başına gelmek, yaşamak, şahit olmak.
13. Hāşā birini görmiş ola sīne-i ʿadū
14. Gördügi zaḫmı dost yedinden nişanenüñ

görmiş olalum:
1. **görmiş olalum:**-*alum*
Gazel 609
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Başına gelmek, yaşamak, şahit olmak.
7. Hele bir kerre de görmiş olalum dīdārın
8. Bezme gelsün de yine cām-ı dıraḫşān dönsün

görmişüz:
1. **görmişüz:**
Gazel 319
Mısra: **2**
Görmek, yaşamak.
1. Bāġ-ı dehrüñ hem ḫazānın hem bahārın görrmişüz
2. Biz neşātuñ da ġamuñ da rüzgārın görmişüz

görseñe:
1. **görseñe:**
Kaside 15
Mısra: **57**
Görsene! Baksana!.
57. Görseñe Ṣaḥib-ı ʿAbbād u Niẓāmüʾl-mülki
58. Olmaġın ʿālim u ʿāḳil daḫı söyler ʿālem

görül:
1. **görüldügi:**-*dügi*
Gazel 440
Mısra: **4**
Bir şeyin bulunduğu anlaşılmak, karşılaşılmak, rastlanmak, duyulmak.
3. Çerḫüñ ʿaṭāsı kendü gibi nā-şināsadur
4. Yoḳdur tehī görüldügi āġūş-ı hālenüñ

2. **görüldi:**
Kaside 7
Mısra: **149**
Bir şeyin bulunduğu anlaşılmak, karşılaşılmak, rastlanmak, duyulmak.
149. Görüldi mi açılaldan berü bu bāb-ı sefer
150. Bu gūne hedm-i ḳılāʿ ü hezīmet-i tābūr

3. **görülmedi:**-*me, -di*
Kaside 20
Mısra: **69**
Bir şeyin bulunduğu anlaşılmak, karşılaşılmak, rastlanmak, duyulmak.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

4. **görülsüñ:**
Kaside 18
Mısra: **51**
Bakılmak, görülmek.
51. Cümle ṭuġrāsı görülsüñ vüzerā-yı selefüñ
52. Kimüñ olur görelüm resmi bunuñla hem-pā

5. **görüldi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **74**
Bir şeyin bulunduğu anlaşılmak, karşılaşılmak, rastlanmak, duyulmak.
73. Fetvānuñ itdi ḳadrin o deñlü bülend kim
74. İmżāsınuñ görüldi Şürreyyāda ṣūreti

6. **görülmiş:**-*miş*
Tarih 86
Mısra: **3**
Duyulmak, bilinmek.
3. Böyle ẕüʾl-vecheyn bir mevżıʿ görülmiş mi kʾola
4. Hem ʿibādetgāh u hem cevlāngeh-i ehl-i ṣafā

görülmiş mi:
1. **görülmiş mi:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Görülmemiş, duyulmamış.
15. Perverde idüp ṣoñra nigūn itmeden özge
16. Bir ġayrı görülmiş mi ʿaceb mültezim-i çerḫ

görülmiş midür:
1. **görülmiş midür:**
Gazel 681
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gören, duyan var mıdır! Yoktur.
7. Bu ḫāne-i sitemde görülmiş midür ʿaceb
8. Dil-ḫ∨āhı üzre nāʾil olan ārzūsına

görün:
1. **görünsün:**-*sün*
Gazel 629
Mısra: **6**
Öyle düşünmek, gibi görünmek.
5. Besdür bu direng-i eṡer ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūḫ bize rām görünsün

2. **görünse:**-*se*
Gazel 334
Mısra: **3**
Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.
3. Ḳande bir meslek-i nā-refte görünse anda
4. Bulunur cümleden evvel eṡer-i pāy-ı heves

3. **görünsün:**-*sün*
Gazel 629
Mısra: **1**
Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.
1. Vir ḫandeye ruḫṣat leb-i gül-fām görünsün
2. Kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām görünsün

4. **görünmezdi:**-*mez, -di*
Kaside 10
Mısra: **45**
Ortaya çıkmak, başkaları tarafından görülür olmak.
45. Hilāl-i ʿīd görünmezdi rūzedārana
46. Cihāndan eylemese bād-ı luṭfı ref-i ġubār

5. **görünsün:**-*sün*
Gazel 629
Mısra: **2**
Anlaşılmak, sezilmek.
1. Vir ḫandeye ruḫṣat leb-i gül-fām görünsün
2. Kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām görünsün

6. **görünmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 107
Mısra: **15**
Görünmek II İşitilmek, fark edilmek II Anlamak, sezmek.
15. Bī-şişe vü piyāle görünmezdi bu neşāṭ
16. Ol iki kevkebün eṡer-i iḳtirānıdur

7. **görünsün:**-*sün*
Gazel 629
Mısra: **4**
Görünmek, gözükmek.
3. Surḫ eyleyelüm rūyuñı vir būseye ruḫṣat
4. Ol mīve-i nāzük nice bir ḫām görünsün

8. **görünsün:**-*sün*
Gazel 629
Mısra: **8**
Görünmek, gözükmek.
7. Çerḫüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyḫānede bezm içre döner cām görünsün

9. **görünsün:**-*sün*
Gazel 629
Mısra: **10**
Hedef bulunmak, av olmak.
9. Nābī benüm ancaḳ görinen çeşmüne çerḫüñ
10. Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

görüp:
1. **görüp:**
Gazel 448
Mısra: **4**
Görünce.
3. Bu bezmüñ ṭālib olduḳ biz daḫı şahbāsına ammā
4. Görüp sāḳīde rūy-ı imtinān sāġardan el çekdük

görüp farḳ eylemem:
1. **görüp farḳ eylemem:**-*me, -m*
Gazel 212
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Görüp farkına varmak.
3. Ḥayret o deñlü perde-i çeşm oldı kim görüp
4. Farḳ eylemem ḫayālümi ol tünd-ḫū mıdur

göster:
1. **göster:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Göstermek.
5. Gördükçe yāri eyler pervāz reng-i rūlar
6. Saʿy eyle sen de ey dil reng-i peride göster

göster:
1. **göster:**
Gazel 237
Mısra: **1**
Göstermek.
1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur
2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

2. **göstermiş:**-*miş*
Gazel 355
Mısra: **1**
Göstermek.
1. Derūn-ı dilde çākin ʿāşıḳ-ı bī-tāb göstermiş
2. ʾİbādet-hāne-i endīşede mihrāb göstermiş

3. **gösterse:**-*se*
Gazel 40
Mısra: **5**
Göstermek.
5. Gösterse o gül-ġonca eger nīm-tebessüm
6. Şebnemveş ider çeşm-i harīdār temevvüç

4. **göstermeden:**-*me, -den*
Gazel 61
Mısra: **13**
Göstermek.
13. Yaḫ üzre berf püşt-i āyīne göstermeden Nābī
14. Bürūdetden ider rū gerdiş-i ḫalḳa işāretler

5. **gösterür:**-*ür*
Gazel 63
Mısra: **8**
Göstermek.
7. Mümkinüñ faḳrı ile vācibün istiġnāsın
8. Gösterür ʿāleme bir faḳr u ġınādur ki gider

6. **göster:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Göstermek.
1. Müstaġni ol cihāndan dest-i keşīde göster
2. Cūy-ı murād olursa dāmān-ı çīde göster

7. **göster:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Göstermek.
1. Müstaġni ol cihāndan dest-i keşīde göster
2. Cūy-ı murād olursa dāmān-ı çīde göster

8. **göster:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Göstermek.
3. Naḳş eyle ey muṣavvir ḥüsn-i cemāl-i yāri

4. Āhū-yi çeşm-i şūḫın amma remīde göster

9. **göster:**
Gazel 186
Mısra: **8**
Göstermek.
7. Çün ḥall-i ʿuḳde-i dil müşkilter oldı sende
8. Engüşt-i ārzūyı nāḫun-bürīde göster

10. **göster:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Göstermek.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ḫoş mekīde göster

11. **göster:**
Gazel 186
Mısra: **12**
Göstermek.
11. Kālā-yi naẓm u nes̱re kʾitdi zamāne raġbet
12. İster ġazel-fürūş ol ister ḳaṣīde göster

12. **göster:**
Gazel 186
Mısra: **14**
Göstermek.
13. Lemʿa-yı tāze-gūyā pey-revlik eyle Nābī
14. Eşʿār-ı ābdarı hep nā-şinide göster

13. **gösterür:**-*ür*
Gazel 197
Mısra: **5**
Göstermek.
5. Gösterür yār devā-ḫ٧āh olana çeşm-i ġazab
6. O ṭabīb-i dilüm ancaḳ acı bādāmı bilür

14. **göstermiş:**-*miş*
Gazel 355
Mısra: **2**
Göstermek.
1. Derūn-ı dilde çākin ʿāşıḳ-ı bī-tāb göstermiş
2. ʾİbādet-hāne-i endīşede mihrāb göstermiş

15. **göstermiş:**-*miş*
Gazel 355
Mısra: **4**
Göstermek.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sīm-āb göstermiş

16. **göstermiş:**-*miş*
Gazel 355
Mısra: **6**
Göstermek.
5. İden eczā-yi kevni ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
6. Feżāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş

17. **göstermiş:**-*miş*
Gazel 355
Mısra: **8**
Göstermek.
7. Arūsāsā çemende gūşvārıdur ḳulağında
8. Şikāf-ı perdeden rūyın gül-i sīr-āb göstermiş

18. **gösterür:**-*ür*
Gazel 370
Mısra: **5**
Göstermek.
5. Kāse-i deryūze şeklin gösterür mihr-i münīr
6. Āftāb-ı ʿizz ü şānuñ eylese basṭ-ı şuʿāʿ

19. **gösterür:**-*ür*
Gazel 391
Mısra: **1**
Göstermek.
1. O şūḫuñ gösterür leb-teşne-i ḥarf-i niyaz olmaḳ
2. Dü-çeşm-i mest-i ḫ٧āb-ālūdı müjgān-pūş-ı nāz olmaḳ

20. **gösterür:**-*ür*
Gazel 405
Mısra: **5**
Göstermek.
5. Gösterür kāse-i mihr ü mehi zīr ü bālā
6. Āsmān çenber-i bāzīçesidür devrānuñ

21. **gösterür:**-*ür*
Gazel 496
Mısra: **2**
Göstermek.
1. Nüsḫa-i naḳş ü kemāl olduğını bu ʿālem
2. Gösterür cirm-i ḳamerde görinen bīş ile kem

22. **gösterürlerdi:**-*ür, -ler, -di*
Gazel 600
Mısra: **2**
Göstermek.
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

23. **gösterür:**-*ür*
Gazel 623
Mısra: **2**
Göstermek.
1. Ne dem o şūḫ idüp geşt-i gülistān gösterür kendin
2. Çemende gül de bülbül gibi nālān gösterür kendin

24. **gösteren:**-*en*
Gazel 626
Mısra: **3**
Göstermek.
3. Ol gülün dil bülbül-i gūyāsıdur kim gösteren
4. Ser-be-ser çīn-i cebīn bār-ı girān-ı jāleden

25. **göstersün:**-*sün*
Gazel 627
Mısra: **6**
Göstermek.
5. Dirīġ itmez ne kālā istese sūdāger-i ḫurşīd
6. Göñül sūḳ-ı ṭalebde ṣūret-i ümmīd göstersün

26. **gösterdi:**-*di*
Gazel 637
Mısra: **8**
Göstermek.
7. Zülf ü ruḫuñ müʾellif-i ḥikmet-nüvīs-i ṣunʿ
8. Gösterdi devr-i ḥaşiyesinde teselsülin

27. **gösteren:**-*en*
Gazel 646
Mısra: **1**
Göstermek.
1. Çeşm ḫalḳ itmiş saña ruḫsār-ı ḫūbān gösteren
2. Gūş tertīb eylemiş āvāz ü elḥān gösteren

28. **gösteren:**-*en*
Gazel 646
Mısra: **2**
Göstermek.
1. Çeşm ḫalḳ itmiş saña ruḫsār-ı ḫūbān gösteren
2. Gūş tertīb eylemiş āvāz ü elḥān gösteren

29. **gösteren:**-*en*
Gazel 646
Mısra: **6**
Göstermek.
5. İtmiş iḥyā cürʿa-i nūr ile bezm-i ʿālemi
6. Dest-i mest-i çerḫde ḫurşīdi fincān gösteren

30. **gösteren:**-*en*
Gazel 646
Mısra: **8**
Göstermek.
7. Eylemiş baḥr-ı siyāh ile sepīdi rū-be-rū
8. Ṣubḥ u şāmı keffe-i mīzān-ı devrān gösteren

31. **gösteren:**-*en*
Gazel 646
Mısra: **10**
Göstermek.
9. Perde-i bātında itmiş Nābiyā maʿnāyı cemʿ
10. ʿĀlemüñ terkīb-i şūrīsin perīşān gösteren

32. **gösterür:**-*ür*
Gazel 657
Mısra: **6**
Göstermek.
5. Ḫaṭ-ı sebz olduğını ḥüsn-fizāy-ı ḫūbān
6. Gösterür ṣaḥn-ı çemende ḫaṭ-ı sebz-i leb-i cū

33. **gösterür:**-*ür*
Gazel 705
Mısra: **22**
Göstermek.
21. Zühd ü taḳvā ṣaf-be-ṣaf tertīb idüp ālāyını
22. Pīç-i nevbet gösterür ʿünvān Āyāṣufiyyeʾde

34. **gösterür:**-*ür*
Gazel 727
Mısra: **13**
Göstermek.
13. Egerçi meşrebi yābisce gösterür ammā
14. Velīk būse-i lebde lebībdür lūle

35. **gösterür:**-*ür*
Gazel 799
Mısra: **8**
Göstermek.
7. N᾿ola resm-i ḫamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
8. Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra

36. **gösterdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 816
Mısra: **3**
Göstermek.
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫᵛāre maḥrem yāre bigāne

37. **gösterür:**-*ür*
Gazel 839
Mısra: **5**
Göstermek.
5. Gösterür çerḫde seyyāre-i gīsū-dārı
6. Rūy-ı āba döşenüp kākül-i ʿanber-şikeni

38. **gösterecek:**-*ecek*
Gazel 866
Mısra: **18**
Göstermek.
17. Mevc-i ḥelāli cilveler itsün ki Nābiyā
18. Mevc-i ḥarām gösterecek ḫāre ḳalmadı

39. **göstermek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **1**
Göstermek.
1. Naḳş göstermek içün ḫāme-i ṣunʿ-ı üstād
2. Oldı sayḳal-zede bu nüh varaḳ-ı kevn ü fesād

40. **gösterür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **2**
Göstermek.
1. Görindi ġayret-i Ḥaḳ᾿dan muḳaddemāt-ı ẓuhūr
2. Ne gösterür görelüm ḥażret-i Ḫudāy-ı Ġayūr

41. **gösterür:**-*ür*
Kaside 10
Mısra: **16**
Göstermek.
15. ʿAceb ki almaya ebdāl-ı bülbüli ḥayret
16. Ki gösterür aña her sebze ṣūret-i esrār

42. **gösterür:**-*ür*
Kaside 22
Mısra: **5**
Göstermek.
5. Zülāle çīn-i cebīn gösterür temevvücden
6. Safā-yı bāṭın ile cūybār-ı Maġnīsā

43. **gösterür:**-*ür*
Kaside 24
Mısra: **114**
Göstermek.
113. Şīve-i fetḥde tīrüñ o ḳadar māhir kim
114. Gösterür ṣūretini biri birinden aʿlā

44. **gösterür:**-*ür*
Kaside 25
Mısra: **17**
Göstermek.
17. Nuḳūş-ı perr ü bāl-i ḳudsiyānuñ gösterür ʿaksin
18. Ruḫām-ı sāḥa-i āyīnesānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

45. **gösterüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **79**
Göstermek.
79. Birbiri üzre gösterüp derecāt
80. Ḳaṣr-ı aḥkāma oldı bir mirkāt

46. **gösterür:**-*ür*
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Göstermek.
5. Tedkīk olunsa lafẓ-ı hilālüñ ḥurūfına
6. Lā-ḥall lafẓı ʿaynı ile gösterür cemāl

47. **gösterür:**-*ür*
Tarih 30
Mısra: **50**
Göstermek.
49. Kim nigāh eylerse rūy-ı şāhid-i makṣūdını
50. Gösterür āyīne-i kāşīsi ṣūret-güsteri

48. **gösterür:**-*ür*
Tarih 41
Mısra: **14**
Göstermek.
13. Ṭayyib ü ṭāhīr ider lūleleri insānı
14. Gösterür ferş-i ruḫām āyīneveş ecsāmı

49. **gösterdi:**-*di*
Tarih 52
Mısra: **28**
Göstermek.
27. Taʿmīrine teveccüh idüp beẕl-i māl ile
28. Gösterdi luṭfda yed-i beyzā-yı Mūsevī

50. **gösterür:**-*ür*
Tarih 63
Mısra: **15**
Göstermek.
15. Gösterür bāġ-ı bihiştüñ naḳşın
16. Ḥavżınuñ āyine-i berrāḳı

51. **gösterme:**-*me*
Tarih 68
Mısra: **25**
Göstermek.
25. Bu naḳş-ı dil-keşi gösterme bülbüle yoḫsa
26. Bunı görür unudur nüsḫa-i gülistānın

52. **gösterür:**-*ür*
Tarih 82
Mısra: **17**
Göstermek.
17. Kimisi didi gösterür çerḫe
18. Gūşvārını zühre-i zehrā

53. **göstermeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 143
Mısra: **7**
Göstermek.
7. Bu luʿbetgāhda göstermeġe yek cüz᾿i ḳalmışken
8. Ḳażā bāziçe-i tāze felek manṣūbe-i maṣraf

54. **göster:**
Gazel 21
Mısra: **6**
Göstermek.
5. Çün şām irişdi meclis-i rindāna sāḳīyā
6. Göster maḳām-ı ḫıdmet içün nice āftāb

55. **gösterür:**-*ür*
Gazel 207
Mısra: **16**
Göstermek.
15. Nābīyā çekmeġe āġūşa miyān-ı yāri
16. Gösterür gerdiş-i etvār-ı zarīfāne kemer

56. **gösterür:**-*ür*
Gazel 258
Mısra: **5**
Göstermek.
5. Gelür bir dem teninde dāġ-ı şerḥa gösterür ʿāşıḳ
6. Bu bāzār-ı cünūn peymānesiz endāzesüz ḳalmaz

57. **gösterme:**-*me*
Gazel 421
Mısra: **12**
Göstermek.
11. Ne imtiyāzı var āyā lika-yı düşmenden
12. İlāhī kimseye gösterme rūyını vāmuñ

58. **gösterür:**-*ür*
Gazel 431
Mısra: **14**
Göstermek.
13. Gizlice ṭūl-ı emel olduġın istiġnāda
14. Gösterür ʿaynı ile ṣanʿatı mū-tāblaruñ

59. **gösterür:**-*ür*
Gazel 562
Mısra: **9**
Göstermek.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

60. **göstermeden:**-*meden*
Gazel 570
Mısra: **6**
Göstermek.
5. Olmaḳ engüşt-i ḳalem menbaʿ-ı āb-ı maʿnā
6. Yegdür engüştde göstermeden āb-ı güherin

61. **göstersün:**-*sün*
Gazel 627
Mısra: **1**
Sunmak.
1. Bize sākī ne ḫurşīd ü ne māh-ı ʿīd göstersün
2. Esīrān-ı neşātuz sāġar-ı Cemşīd göstersün

62. **göstersün:**-*sün*
Gazel 627
Mısra: **2**
Sunmak.
1. Bize sākī ne ḫurşīd ü ne māh-ı ʿīd göstersün
2. Esīrān-ı neşātuz sāġar-ı Cemşīd göstersün

63. **göster:**
Gazel 161
Mısra: **1**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
1. Pürsende-i ḥāl-i dilüme gülḫanı göster
2. Cūyende-i ḫākister-i ʿaşḳa beni göster

64. **göster:**
Gazel 161
Mısra: **2**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
1. Pürsende-i ḥāl-i dilüme gülḫanı göster
2. Cūyende-i ḫākister-i ʿaşḳa beni göster

65. **göster:**
Gazel 161
Mısra: **4**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
3. Ben cūy u ṣabāveş geçerüm pest ü bülendi
4. Sen baña hemān semt-i reh-i gülşeni göster

66. **göster:**
Gazel 161
Mısra: **6**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
5. Seyr eyle güẕāriş nicʾcolur āteş-i ʿaşḳa
6. Bir dilber-i nāzişger-i sīmīn-teni göster

67. **göster:**
Gazel 161
Mısra: **8**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
7. Añlar bulunur mı diyene lübb ile ḳışrı
8. Bir fikr-i daḳīḳ eyle de pervīzeni göster

68. **göster:**
Gazel 161
Mısra: **10**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek; görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.
9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

69. **gösterür:**-*ür*
Gazel 623
Mısra: **4**
Herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak.
3. Taʿālaʾllah ne ḥüsn-i hūş-berdür kim gören ʿāşıḳ
4. Miṣāl-i ṣūret-i dīvār ḥayrān gösterür kendin

70. **gösterür:**
Gazel 623
Mısra: **6**
Herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak.
5. Ne deñlü zaḫmdār-ı ḫār ise gül bāġ-ı ʿālemde
6. Yine mānend-i dāġ-ı sīne ḫandān gösterür kendin

71. **gösterür:**-*ür*
Gazel 623
Mısra: **8**
Herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak.
7. Meġer būy-ı dil-āvīzin diriġ eyler gedālardan
8. Ki geldükçe ṣabā zülfin perīşān gösterür kendin

72. **gösterür:**-*ür*
Gazel 623
Mısra: **10**
Herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak.
9. Zeri ebnā-yı ʿālem eyleyüp pinhān seḥābāsā
10. Yine āh-ı şerernāk ile giryān gösterür kendin

73. **gösterür:**-*ür*
Gazel 623
Mısra: **12**
Herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak.
11. Ne ʿāşıḳ-dūstdur gör şemʿ-i şām-efrūzı kim dāʾim
12. Berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne sūzān gösterür kendin

74. **gösterür:**-*ür*
Gazel 623
Mısra: **14**
Herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak.
13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

75. **gösterür:**-*ür*
Gazel 676
Mısra: **3**
Görünmek, benzemek; herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak.
3. Dendānlaruñ nevāle ile vażʿı gösterür
4. Reh-zenlerüñ müṣādemesin kārbān ile

76. **göstersün:**-*sün*
Gazel 627
Mısra: **4**
Göstermek II Sunmak.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

77. **gösterdi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **132**
Yaşatmak, şahit yapmak.
131. Allāhʾa şükr cān bedene itmeden vedāʿ
132. Gösterdi Ḥaḳ baña bu zamān-ı saʿādeti

göstermez idüm:
1. **göstermez idüm:**-*mez , -i, -dü, -m*
Gazel 533
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Göstermek.
5. Göstermez idüm kimseye hiç leẕẕet-i laʿlin
6. Mühr-i lebüm ol niʿmete ser-pūş idebilsem

göt:
1. **götinden:**-*i, -n, -den*
Kıt'a 32
Mısra: **6**
Popo, kıç.
5. İtse bād-ı mekr ile taḥrīk-i deryā-yı fiten
6. Şaşkın ördek gibi şeyṭānı götinden ṭaldurur

götür:
1. **götürür:**-*ür*
Gazel 726
Mısra: **13**
Kaldırmak, taşımak.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār
14. Ḫalḳuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

2. **götürür:**-*ür*
Gazel 573
Mısra: **4**
Taşımak, kaldırmak.
3. Ẕillet erbābı olur bāb-ı İlāhīʾde ʿazīz
4. Ḫalḳ cāmiʿde el üzre götürür pābuşın

3. **götürmez:**-*mez*
Kaside 16
Mısra: **146**
Taşımak, kaldırmak.

145. Ol pādişāh-ı ṣāf-dil ü ṣāf-ṭabʿ kim
146. Āyīne-i żamīri götürmez küdūreti

4. **götürmiş:**-*miş*
Gazel 557
Mısra: **3**
Götürmek.
3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

5. **götürürse:**-*ür, -se*
Gazel 597
Mısra: **9**
Götürmek.
9. Her kim götürürse teb-i endūha şifādur
10. Bu maṭlaʿ-ı cān-perveri Nābī suḫanumdan

6. **götürür:**-*ür*
Gazel 620
Mısra: **3**
Götürmek.
3. Ṣarṣar-ı ġam götürür vādī-i ḫırmāna atar
4. Dil girān-bārī-i ġamdan ḳoma mehcūr olsun

7. **götüren:**-*en*
Gazel 706
Mısra: **10**
Götürmek.
9. Dilberüñ ẕevḳi daḫı ṣohbet-i yārān iledür
10. Ne yapar dil-beri tenhā götüren meskenine

8. **götürdi:**-*di*
Gazel 754
Mısra: **6**
Götürmek.
5. Ḳarār itsün mi esbāb-ı ferāhim-kerde-i endūh
6. Ḳoyup sākī götürdi bāde(y)i meydāna meydāne

9. **götürür:**-*ür*
Kaside 9
Mısra: **96**
Götürmek.
95. Jengini açmaḳ içün çihre-i māhun feleġe
96. Maṭbaḫından götürür bād-ı seher ḫākister

10. **götürüp:**-*üp*
Tarih 51
Mısra: **19**
Götürmek.
19. Götürüp bī-niyāz ü bī-ḫ∨āhiş
20. Eyledi ketḫüdā-yı bevvābīn

11. **götürüp:**-*üp*
Gazel 835
Mısra: **4**
Götürmek.
3. Gūş u hūşumdan idüp ṣayd o engüşt-i laṭīf
4. Götürüp ṭıfl-ı debistān cünūn itdi beni

12. **götürmeden:**-*meden*
Gazel 742
Mısra: **18**
Götürmek.
17. Āvāredür şemīm-i ser-i zülfi ey ṣabā
18. Ṣayd it çemen götürmeden evvel konaġına

götüridür:
1. **götüridür:**
Gazel 266
Mısra: **7**
Alışverişte toptan yapılan iş ya da pazarlık.
7. Bāzār-ı harīdār-ı ʿināyet götüridür
8. Hiç beyʿ ü şirā anda terāzū ile olmaz

götürüp gitdi:
1. **götürüp gitdi:**-*di*
Kıt'a 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alıp götürmek.
1. İtdi ġarḳ-āb rakībi seyl-āb
2. Lāşesinden götürüp gitdi yine

göz:
1. **gözlerin:**-*ler, -in*
Gazel 656
Mısra: **3**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

2. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 192
Mısra: **3**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
3. Bīmārlıḳdan olduġı yoḳ gözleri ḫalāṣ
4. Ol māh-pāre nālelerüm bī-es̱er ṣanur

3. **gözi:**-*i*
Gazel 727
Mısra: **7**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
7. Gözi dehānı ile kīsesindedür halkuñ
8. Hemīşe vaḳf-ı firāz ü nişībdür lūle

4. **gözi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **140**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
139. İki elmās degüldür ḥarem-i ḫāṣṣında
140. Cebreʾīlün gözi ḳalmış idemez istirdād

5. **gözlerinden:**-*lerinden*
Kaside 2
Mısra: **242**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
241. Maṭbaḫ-ı ḳadrüñe reh-bürde olan ʿuşşāḳuñ
242. Gözlerinden dökilür ḫūn-ı kebāb-ı ekbād

6. **göze:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **9**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
9. Oldı göze nā-gehān nümāyān
10. Bir ebr-i sefīd-ı ʿanber-efşān

7. **gözüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 393
Mısra: **3**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
3. Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
4. Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduḳ

8. **gözinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 480
Mısra: **3**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
3. Elinde ḫançer-i naḫvet gözinde neşve-i ḥüsn
4. O mest-i ḥüsne niyāz itmenüñ zamānı degül

9. **gözüm:**-*üm*
Gazel 620
Mısra: **1**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
1. Nice bir girye-i hicr ile gözüm kūr olsun
2. ʿArż-ı rūy it ki naẓar ġarḳ-ı yem-i nūr olsun

10. **gözüm:**-*üm*
Gazel 659
Mısra: **4**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
3. Zihī ḫüsrān güher-pāş olmadan bu ḫāke itseydüm
4. Gözüm gencīne-i ḫ∨āb-ı ferāġat yā Resūlaʾllāh

11. **gözinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 779
Mısra: **9**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

12. **gözine:**-*i, -n, -e*
Gazel 829
Mısra: **3**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
3. Cān-ı şikesteden gözine ʿaynek eyleyen
4. Peymānenün ṣu gibi oḳur mācerāsını

13. **gözde:**-*de*
Gazel 877
Mısra: **1**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

14. **gözüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **384**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
383. Didüm ey şāh-ı mülk-i maʿmūrī
384. Baḫtum āyīnesi gözüm nūrı

göz diküp:

1. **göz diküp:**-*üp*
Gazel 625
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi her halde ele geçirmek istemek; ona sürekli olarak bakıp durmak.
3. Düşelden jāleveş bu ḫākdāna āferīn ey dil
4. Diküp göz sufre-i gerdūna nān-ı hora ṣunmazsın

göz ucıyla naẓar itdüm:
1. **göz ucıyla naẓar itdüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göz ucuyla bakmak, belli etmeden ve başını çevirmeden gözlerini kaydırarak bakmak.
61. Bende idüp dest-i ḳabūlı başar
62. Ḫāmeye itdüm göz ucıyla naẓar

gözden eşk-i zemzem döküp:
1. **gözden eşk-i zemzem döküp:**-*üp*
Kaside 2
Mısra: **159**
Kelime Tipi: -
Gözden zemzem suyu gibi gözyaşları akıtmak.
159. Hicretinden berü gözden döküp eşk-i zemzem
160. Kaʿbeye oldı siyeh-cāme-i mātem muʿtād

gözed:
1. **gözedür:**-*ür*
Gazel 409
Mısra: **3**
Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek.
3. Ṣadef maḥal gözedür gevheri bulur ḳıymet
4. Mis̱āl-i piste güşād itme muttaṣıl dehenüñ

2. **gözeden:**-*en*
Gazel 565
Mısra: **10**
Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek II Beklemek, ummak.
9. Nāʾil olamaz varmayicak mahrec-i yeʾse
10. Manṣıb gözeden silsile-i ṭūl-ı emelden

3. **gözedür:**-*ür*
Gazel 657
Mısra: **18**
Gözetmek, önemsemek.
18. Mürtefiʿ kūşeye çıḳmış gözedür dīde-i hū
17. Ḥıfẓ içün nāmelerün ṣaff-ı süṭūrın Nābī

4. **gözedür:**-*ür*
Tarih 139
Mısra: **5**
Gözlemek, gözetlemek.
5. Yek işāret gözedür saḥibinüñ çeşminden
6. Düşmenün cānına itdürmege tahrīb-i ḳafes

gözet:
1. **gözetmemek:**-*me, -mek*
Gazel 829
Mısra: **2**
Göz önünde bulundurmak, düşünmek.
1. İtdük ḳabūl şarṭ-ı edeble cefāsını
2. Cānānenüñ gözetmemek olmaz rızāsını

2. **gözet:**
Kaside 2
Mısra: **150**
Kollamak, dikkat etmek.
149. Ey ṣabā ṣaḥn-ı ḥaremgāh-ı risāletdür bu
150. Ḫāṭır-ı nāzük-i ḫākin gözet āzürde me-bād

3. **gözetmededür:**-*mede, -dür*
Kaside 16
Mısra: **186**
Kollamak, dikkat etmek.
185. Taḥṣīl içün rıżā-yı hümāyūnını felek
186. Gerdān olup gözetmededür vaḳt-i fırṣatı

gözetme:
1. **gözetmedür:**-*dür*
Gazel 35
Mısra: **9**
Gözlemek, izlemek.
9. Aḳvā-yı şarṭ-ı luṭf maḥallin gözetmedür
10. İtmez kerīm-meşreb olanlar kerem ʿabes̱

gözi kamaşur:
1. **gözi kamaşur:**-*ur*
Tarih 68
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Gözü kamaşmak, güzellik, görkem vb. dolayısıyla büyülenmek, hayran olmak.
23. Ne cānı var felegüñ gelmeġe temāşāya
24. Görüp gözi kamaşur şemse-i dıraḫşānın

gözi toḳunsa:
1. **gözi toḳunsa:**-*sa*
Kaside 11
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Gözü ilişmek, gözüne çarpmak.
91. Ṭoḳunsa ebre gözi bir ʿaṭā-çeşīdesinüñ
92. Dökerdi ḳaṭre yerine zemīne gevher-i nāb

gözinde:
1. **gözinde:**
Gazel 304
Mısra: **5**
Bir kimsenin değer ölçülerine göre, nazarında, indinde.
5. Hicrān-keşüñ gözinde uçar ṭāʾir-i viṣāl
6. Bīmār-ı derd-i ʿāfiyyetī neşter istemez

gözinden çıkmaġla:
1. **gözinden çıkmaġla:**-*maġ, -la*
Gazel 107
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözden akmak ‖ Gözünden düşmek ‖ Gözden olmak.
5. Çıkmaġla mīl-i sürme gözinden ol āfetüñ
6. Zindān-nişīn-i tengçe-i sürmedānıdur

gözüm vaḳf eyleme:
1. **gözüm vaḳf eyleme:**-*me*
Gazel 568
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herhangi birine veya bir şeye mecbur bırakmak, muhtaç etmek.
5. Ḫazīneñde ṭururken ṣad hezārān dārū-yı ṣıḥḥat
6. Gözüm vaḳf eyleme dükkānçe-i ʿattāre luṭfuñdan

gözümde uçar:
1. **gözümde uçar:**
Gazel 824
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözümde tüter, çok özlemek.
3. Olduḳ remīde bī-nemekān-ı kenārda
4. İstānbulʾun gözümde uçar māhrūları

gözümden eşk aḳıdup:
1. **gözümden eşk aḳıdup:**-*up*
Kaside 10
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözlerden yaş akıtmak, ağlamak.
81. Görüp elinde ilüñ nuḳreler taḥassür ile
82. Gözümden eşk aḳıdup olurum sitāre-şumār

gözümüz kaldı:
1. **gözümüz kaldı:**
Gazel 699
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elde edemediği bir şeye karşı isteği sürmek.
9. Hem dīdeye hem maʿdeye hem kīseye lāzım
10. Ḳaldı gözümüz ḫāne-i zenbūr-ı ʿaselde

gözümüz yaşını dökelüm:
1. **gözümüz yaşını dökelüm:**-*elüm*
Gazel 783
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı dökmek, ağlamak.
1. Dökelüm biz gözümüz yaşını şebnemcesine
2. Ḫandeler itsün o āfet gül-i ḫurremcesine

gözüñ aç:
1. **gözüñ aç:**
Kaside 2
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Uyanık, dikkatli olmak.
35. Ey iden cāme-i aṭlasla tefāḫür gözüñ aç
36. Saña aṭlas görinür berg-i ḥaḳīr-i furṣād

ġubār:
1. **ġubarıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **7**
Toz, toprak. II Esrar
7. Bir kārvān-ı ʾıyş ü neşāṭun ġubarıdur
8. Olmaz nişeste ḫāṭıruña gerd-i ġam ʿabes̱

2. **ġubār:**
Gazel 815
Mısra: **6**
Toz, toprak.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

3. **ġubārın:**-*ı, -n*
Gazel 360
Mısra: **7**
Toz (Gönülden temizlenmesi leke bağlamında. Tasavvufa göre, Tanrı'nın tecellisine engel olduğu için kesreti temsil eder.).
7. Kem ġubārın kuḥl idenler kesb ider ʿayn-ı yaḳīn
8. Kārvān-ı ʿālem-i cāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

4. **ġubāruñ:**-*uñ*
Gazel 622
Mısra: **7**
Toz, toprak.
7. Rüzgār eylesün eflāke ġubāruñ peyvend
8. Göreyüm pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın

5. **ġubārāsā:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Toz gibi.
3. Ġubārāsā beni böyle leked-ḫ∨ār itdügi çerḫüñ
4. Nigāh-ı iʿtibār-ı yārda ḫ∨ār olduġumdandur

6. **gubārdan:**-*dan*
Gazel 432
Mısra: **12**
Toz (Dünyaya ait arzu ve istekler bağlamında).
11. Hevā-yı sim ü zer olmaz derūnına reh-yāb
12. Gubārdan dili āzādedür ḫızānemüzüñ

7. **ġubārı:**-*ı*
Gazel 461
Mısra: **20**
Toz, ince toprak.
19. Lāyıḳ ḫaṭ-ı ʿutārid-i çerḫe olursa rīk
20. Kemter ġubārı südde-i devlet-meʾābınuñ

8. **ġubārdan:**-*dan*
Gazel 633
Mısra: **8**
Toz, toprak.
7. Āb-ı ḥayāt içinde teyemmüm ümīd ider
8. Dil kūy-ı yārdan ḳopan ednā ġubārdan

9. **ġubār:**
Kaside 11
Mısra: **138**
Toz, toprak.
137. Nigāh-ı ʿafvuña nisbetle ġayz ʿuḳde be-bād
138. Żamīr-i ṣāfuna nisbet ġubār naḳş ber-āb

10. **ġubāra:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **8**
Toz, toprak.
7. Ḫuşk olmış idi riyāz-ı āmāl
8. Āyīne-i dil ġubāra pā-māl

11. **ġubārı:**-*ı*
Kıt'a 8
Mısra: **7**
Toz, toprak.
7. Hevāya çıḳmadan itse ġubārı menʿ eger
8. Olur miyāne-i ʿarż ü semāda bir ṣaḥra

12. **ġubār:**
Kıt'a 113
Mısra: **1**
Toz, toprak.
1. Ġubār gibi süvār olmada bu gülşende
2. Piyāde-revlige virdüm karār āb gibi

13. **ġubār:**
Tarih 81
Mısra: **5**
Toz, toprak.
5. Saḳf-ı zerrīni siler āyīne-i mehden ġubār
6. Berg berg-i naḳş-ı ezhārı virür būy-ı ṭarab

14. **ġubār:**
Gazel 815
Mısra: **12**
Toz ll Keder, üzüntü.
11. Dil-i ʿuşşaḳ gerd-i ġuṣṣadan āsūdedür Nābi
12. Mis̱āl-i sāḥa-i cennet ġubār olmaz bu yirlerde

ġubār konursa:
1. **ġubār konursa:**-*ur, -sa*
Gazel 796
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tozlanmak, kirlenmek.
11. Ḳonursa cūş-ı ḫarīdārdan derūna ġubār
12. Bu gūne ey gül-i ümmīd ḫoş-kumāş olma

gubār-ālūde olmış:
1. **gubār-ālūde olmış:**-*mış*
Gazel 339
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tozlanmak.
13. ʿAceb mi ḳāmet-i maʿnāya Nābī olsa nā-çesbān
14. Gubār-ālūde olmış cāme-i ḫāṭır köhenlenmiş

ġubār-ḫīz-i melāl olduġı:
1. **ġubār-ḫīz-i melāl olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 362
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hüzün tozunu havalandıran, kaldıran olmak (Gubarın esrar anlamı da gözetilerek).
11. Ġubār-ḫīz-i melāl olduġı degül meşhūd
12. Ne deñlü olsa da bisyār kārvān-ı ḫulūṣ

ġubār-ı çihre-i ḫāṭır:
1. **ġubār-ı çihre-i ḫāṭır:**
Gazel 166
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönlün (gönül aynasının) tozu.
5. Münāsib hem-zebān rūşenger-i āyīne-i dildür
6. Ġubār-ı çihre-i ḫāṭır karīn-i nā-muvāfıḳdur

ġubār-ı dāmenidür:
1. **ġubār-ı dāmenidür:**-*i, -dür*
Kaside 7
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Etek, eşik tozu.
95. Şemīm-i ḫulḳıdur ümmīdgāh-ı bāġ-ı bihişt
96. Ġubār-ı dāmenidür maṭlab-ı gülāle-i ḥūr

ġubār-ı dergehidür:
1. **ġubār-ı dergehidür:**-*i, -dür*
Kaside 7
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Dergahın (kapısının) tozu.
75. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muṣṭafā Ḫan kim
76. Ġubār-ı dergehidür zaḫm-i rüzgāra ẕerūr

ġubār-ı dergehine:
1. **ġubār-ı dergehine:**-*in, -e*
Gazel 320
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kapının tozu (Gubar: sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamında).
9. Segān-ı kūyına hem-ṣoḥbet olmaġa Nābī
10. Ġubār-ı dergehine intisāba muḥtācuz

ġubār-ı dilden:
1. **ġubār-ı dilden:**-*den*
Gazel 878
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül tozu. II Gönülde bulunan kirler.
3. Evvel ġubār-ı dilden iderdüm şikāyeti
4. Görsem eger müsāʿade-i rūzgārumı

ġubār-ı fenā:
1. **ġubār-ı fenā:**
Gazel 831
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Yok olma, fanilik tozu.
1. Degül felekde dıraẖşān olan sitāre gibi
2. Olur ġubār-ı fenā riẖte şerāre gibi

ġubār-ı ġam:
1. **ġubār-ı ġam:**
Gazel 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşağılık dünyanın gamının tozu.
1. Serum üstinde ḳat ḳat dūd-ı āh eflāke dönmişdür
2. Ġubār-ı ġam göñülde tūde tūde ẖāke dönmişdür

2. **ġubār-ı ġam:**
Tarih 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam tozu (En ufak üzüntü bağlamında) II esrar.
7. Meşām-ı ʿālemi būy-ı beşāret eyledi taʿṭīr
8. Ġubār-ı ġam ʿadem oldı açıldı dīde-i dünyā

ġubār-ı ġamı:
1. **ġubār-ı ġamı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Gam tozu.
25. Bī-tekellüf yüridi şehr-i dile sel-i ferāḥ
26. Bulduġı yirde ġubār-ı ġamı itdi yaġmā

ġubār-ı ġuṣṣa:
1. **ġubār-ı ġuṣṣa:**
Kaside 7
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Gam, keder tozu, toprağı.
33. Ġubār-ı ġuṣṣa vü germā-yı ġamdan olmış idi
34. Şikeste ṭabʿ-ı sefer dīde-i ẓafer maʿẕūr

ġubār-ı ẖaṭ:
1. **ġubār-ı ẖaṭ:**
Gazel 347
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayva tüylerin tozu (Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri çok ince olduğu için toz gibi ince bir yazı çeşidi olan "gubârî" ye benzetilir).
13. Ġubār-ı ẖaṭ araya Nābiyā bıraḳdı nifāḳ
14. Münāsebetle olan iftirā ne müşkil imiş

gubār-ı ẖāṭırı:
1. **gubār-ı ẖāṭırı:**-*ı*
Gazel 414
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kederli gönül.
13. Gubār-ı ẖāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

gubār-ı ẖātır-ı vīrānı:
1. **gubār-ı ẖātır-ı vīrānı:**-*ı*
Gazel 709
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Virane gönlün tozu, pası.
5. Ruẖ-ı ẖayālin ider ẖaṭ-nümā dilümde o şūẖ
6. Gubār-ı ẖātır-ı vīrānı istişāre ile

ġubār-ı ḥayret:
1. **ġubār-ı ḥayret:**
Gazel 75
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şaşkınlık tozu (gamı).
1. Hat gird-i ʿārızında ki gāhī ʿıyān olur
2. Diller ġubār-ı ḥayret ile rīkdān olur

ġubār-ı keder:
1. **ġubār-ı keder:**
Gazel 667
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hüzün tozu/toprağı.
19. Allāh muʿammer ide vücūd-ı şerīfini
20. Yol bulmaya ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına

ġubār-ı kūy-ı fenā:
1. **ġubār-ı kūy-ı fenā:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yokluk köyünün tozu.
5. Cihānı añlayanuñ çeşm-i iʿtibārında
6. Ġubār-ı kūy-ı fenā tūtiyā degül de nedür

ġubār-ı naḳş:
1. **ġubār-ı naḳş:**
Gazel 713
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nakşın, yazının tozu II Gubari yazısı.
13. Sāyīde olsa çerẖe ser-i tūde-i günāh
14. Düşmez ġubār-ı naḳş yem-i raḥmet üstine

gubār-ı rāh-güzār olduġum:
1. **gubār-ı rāh-güzār olduġum:**-*du, -ġu, -m*
Kıt'a 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yolunun toprağı olmak, yolunda toprak olmak.
1. Yapışduġum o gülüñ dāmen-i maḥabbetine
2. Gubār-ı rāh-güzār olduġum zamānlar idi

ġubār-ı tefriḳadan:
1. **ġubār-ı tefriḳadan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parçalanma tozu, toprağı.
7. Ġubār-ı tefriḳadan oldı müncelī ʿālem
8. Başıldı gerd-i küdūret açıldı çeşme-i hūr

ġubār-ı vahşet:
1. **ġubār-ı vahşet:**
Gazel 755
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Korku tozu II Yalnızlık tozu.
7. Ġubār-ı vahşet olmaz dāmen-i ṣahrā-yı vaḥdetde
8. Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

ġubār-ı vücūdını:
1. **ġubār-ı vücūdını:**-*ı, -nı*
Gazel 427
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
(Çürüyen) vücûdun tozu.
13. Virsün Ḫudā hevāya ġubār-ı vücūdını
14. Nābī derūn-ı ehl-i dile bār olanlaruñ

güç:
1. **güç:**
Gazel 696
Mısra: **4**
Zor, zor olan.
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce leẕẕet var içinde

2. **güçdür:**-*dür*
Gazel 64
Mısra: **11**
Zor, zor olan.
11. Taḥammül ẕillet-i hicrāna güçdür yoẖsa cānāndan
12. Şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ẖīz olmaḳ ne cānumdur

3. **güç:**
Gazel 70
Mısra: **9**
Zor, zor olan.
9. Güç neşāṭuñ ḳademin ḳalbe alışdurmaḳdur
10. Yoẖsa ġam her ne zamān istese ḥāzır bulunur

4. **güç:**
Gazel 231
Mısra: **7**
Zor, zor olan.
7. Geçmek daẖı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

5. **güc:**
Gazel 350
Mısra: **3**
Zor, zor olan.
3. Güc hemān naḳd-i ġam-ı eşk getürmekdür ele
4. Yoẖsa geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet ne imiş

güdāẖte itsün:
1. **güdāẖte itsün:**-*sün*
Gazel 637
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eritmiş olmak.

5. ʿUşşāḳ rūy-ı zerdini itsün güdāḫte
6. Teẕhīb için kitābe-i bāb-ı tevekkülin

güdāhte olsa:
1. **güdāhte olsa:**-*sa*
Gazel 614
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Erimek.
3. Nʾola güdāhte olsa dilümde peykānı
4. Bu gülsitāna düşen şeb-nem olmasun nʾolsun

güdāziş:
1. **güdāziş:**
Kaside 2
Mısra: **282**
Yanma, tutuşma, yakılış.
282. Ne bu sūziş bu güdāziş ne bu āh u feryād
281. Şāh-ı Levlāk gibi ḥışn-ı ḥaṣīnüm var iken

güft ü gū eyler:
1. **güft ü gū eyler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dedikodu yapmak, söz söylemek.
9. O şūḫ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

güft ü gūyına:
1. **güft ü gūyına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dedikodu.
3. Güyiyā mecmūʿa-i eşʿār-ı ehl-i ʿaşḳdur
4. Mū-şikāfānun sebebdür nice güft ü gūyına

güft ü şenīd:
1. **güft ü şenīd:**
Gazel 47
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Far. Söyleyip işitme. Dedikodu.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim
8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

güft ü şinīd eyledügin:
1. **güft ü şinīd eyledügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 806
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Söyleyip işitmek II Dedikodu yapmak.
3. Ne ḳadar güft ü şinīd eyledügin ehli bilür
4. Dehen-i beste-i hüsn ü leb-i ḫāmuş-ı nigeh

güftār:
1. **güftārı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **2**
Söz, kelam.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

2. **güftār:**
Gazel 244
Mısra: **2**
Söz, kelam.
1. Ey serv-i ser-āmed nedür ol şīve-i reftār
2. Ey rūḥ-ı muṣavver nedür ol nāz ile güftār

3. **güftāre:**-*e*
Gazel 366
Mısra: **12**
Söz, kelam.
11. Ḫāme hengām-ı suḫan olsa ʿaceb mi ser be-pīş
12. Olduğın anlar mürāʿāt-ı edeb güftāre şarṭ

4. **güftāruñ:**-*uñ*
Gazel 438
Mısra: **10**
Söz, kelam.
9. Herkesüñ eylemiş erzāḳını āmāde Ḥakīm
10. Gūşdur lezzetin idrāk idecek güftāruñ

5. **güftāruñ:**-*uñ*
Gazel 718
Mısra: **7**
Söz, kelam.
7. Miṣāl-i seng-i girān olmayınca güftāruñ
8. Alur mı anı sipihr-i ḳalenderī gūşa

6. **güftārdan:**-*dan*
Gazel 799
Mısra: **8**
Söz, kelam.
7. Nʾola resm-i ḫamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
8. Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra

7. **güftārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **34**
Söz, kelam.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir güzel tārīḫ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş bu güftārı

8. **güftārın:**
Gazel 550
Mısra: **10**
Şiir.
9. Cāme-i ġayri bozup ʿanteri yapmak gibidür
10. Naẓm-ı Türkīye çevirmek ʿAcemüñ güftārın

9. **telḫ-güftār:**
Gazel 716
Mısra: **8**
Acı sözler.
7. Leblerinden dil-berānun açdı zūr-ı mey yine
8. Telḫ-güftār oldılar laʿl-i şeker-ḫālar yine

güftāra gelmedin:
1. **güftāra gelmedin:**-*me, -di, -n*
Gazel 673
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Söze gelmek, konuşmaya başlamak.
1. Gelmedin ḥarf-i niyāz ile zebān güftāra
2. Ārzū nāʾil olur būse-i laʿl-i yāra

güftār-ı melāmet:
1. **güftār-ı melāmet:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kınamak, ayıplamak için söylenen sözler.
7. Feryāduma māniʿ mi olur taʿne-i aġyār
8. Efzūnter ider şevḳumı güftār-ı melāmet

güftāruñ zīb-i gūş itmeyicek:
1. **güftāruñ zīb-i gūş itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Kaside 11
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sözlerini kulağa küpe yapmak.
41. Olur mı itmeyicek zīb-i gūş güftāruñ
42. Cerāḥat-ı ciger-i ḫūn-feşāna merhem-yāb

güfte:
1. **güfteleri:**-*ler, -i*
Gazel 867
Mısra: **1**
Söz, söylem II Müzik eserlerine ait sözlerin yazılı metni, söz.
1. İtdürür kişver-i efvāha sefer güfteleri
2. Giydürür besteler eşʿāra libās-ı seferi

güfte-i ʿālem-pesend-i ʿabdi pāşā:
1. **güfte-i ʿālem-pesend-i ʿabdi pāşā:**
Gazel 236
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Herkesin beğendiği Abdi Paşa şiiri/sözü.
11. Añılsın güfte-i ʿālem-pesend-i ʿAbdi Pāşā kim
12. Nazīr itmekde vaḳf-ı ḥayret-ābād olduġum yirdür

güfte-i bīhūde:
1. **güfte-i bīhūde:**
Gazel 313
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Boş söz, nafile söz.
1. Esīrān-ı hevāya güfte-i bīhūde pend olmaz
2. Duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa peşşegāna pāy-bend olmaz

güft-gū:
1. **güft-gūlar:**-*lar*
Gazel 221
Mısra: **2**
Dedikodu.
1. Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür

2. Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür

2. **güft-gūların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 270
Mısra: **8**
Dedikodu.
7. Ne mümkin emn-i zebān-ı nigāh-ı şūḫından
8. Ki ġamzelerle olan güft-gūların bilürüz

3. **güft-gūlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 303
Mısra: **11**
Dedikodu.
11. Meyān-ı çeşm ü ebrūda nihānī güft-gūlardan
12. Ne deñlü olsa da bī-vesvese ḫāṭır emīn olmaz

4. **güft-gūsıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 675
Mısra: **7**
Dedikodu.
7. Hep gūşumuz pür iden anuñ güft-gūsıdur
8. Çeksün serini ḫırḳaya bülbül ġarīb ise

5. **güft-gūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 681
Mısra: **2**
Dedikodu.
1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
2. Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına

güft-gū itdüm:
1. **güft-gū itdüm:**-*düm*
Gazel 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Konuşup durmak.
9. Ben ḫayālinle ṣabāh olınca itdüm güft-gū
10. Sen kimi şāyeste-i luṭf-ı ḫiṭāb itdüñ bu şeb

güft-gūy:
1. **güft-gūyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 444
Mısra: **6**
Bakış, nazar dedikodusu.
5. İki müjgān bir yire gelmekden oldı nā-ümmīd
6. Ġamze-i ḫāṭır-şikenle güft-gūyuñdan senüñ

güft-gūy-ı ʿaḳl u idrāki:
1. **güft-gūy-ı ʿaḳl u idrāki:**-*i*
Gazel 813
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Akıl ve idrak dedikodusu.
1. Cām-ı laʿlin ʿāşıḳ-ı şeydā biraz nūş eylese
2. Güft-gūy-ı ʿaḳl u idrāki ferāmūş eylese

güft-gūy-ı ruḳabā:
1. **güft-gūy-ı ruḳabā:**
Gazel 662
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Rakiplerin dedikodusu.
11. Yār içün keş-me-keş aġyār ile ḫoşter görinür
12. Güft-gūy-ı ruḳabā ber-ṭaraf olmaḳdan ise

güft-gūy-ı zer:
1. **güft-gūy-ı zer:**
Gazel 155
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Altının dedikodusu.
13. Nā-merd-i zen-siriştlerüñ zīb-i gūşıdur
14. Mānend-i gūşvāre-i zer güft-gūy-ı zer

güher:
1. **güher:**
Gazel 35
Mısra: **17**
İnci, mücevher II Teşbihen "söz" anlamında.
17. Nābī dökerse böyle güher dökse yādigār
18. Evrāḳ-ı ḫāme dökmese naḳş-ı ḳadem ʿabes̱

2. **güher:**
Gazel 210
Mısra: **10**
Cevher.
9. Ṣahīfede es̱er-i tār-ı mıṣṭar ey Nābī
10. O riştedür ki ser-ā-pā güher çekilmişdür

3. **güherüm:**-*üm*
Gazel 217
Mısra: **1**
Cevher.
1. Yekta güherüm meclis-i rindān ṣadefümdür
2. Mihr-i ṭarabum meykede beytüʾş-şerefümdür

4. **güherle:**-*le*
Gazel 436
Mısra: **10**
Cevher.
9. Kem-ḳadr-ı ḳufl-ı āhına muḥtācdur yine
10. Memlū iken derūnı güherle ḫızānenüñ

5. **güher:**
Gazel 553
Mısra: **5**
Cevher.
5. Her vilāyetde güher ṭālibi nādir bulunur
6. Gūşdur gūşe-i dükkān-ı hevādār-ı suḫan

6. **güher:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **245**
Cevher.
245. Dökeyüm ṣafḥaya o deñlü güher
246. Kʾola şermende gevher-i ḫāver

7. **güheri:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **254**
Cevher.
253. Çekseler silk-i naẓma laʿl-i teri
254. Ṭāğlar gibi yığsalar güheri

8. **güherüñ:**-*üñ*
Gazel 865
Mısra: **17**
Cevher.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

9. **güherüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **154**
Cevher.
153. Oldı bünyān-ı risālāt vücūdıyla tamām
154. Güherüñ aʿẓamın aʿlāya ḳor elbet üstād

10. **güher:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Cevher.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

11. **güher:**
Kaside 9
Mısra: **120**
Cevher.
119. Çoḳ zamāndan beri deryā-yı ḳader ey dür-i pāk
120. Atmadı sāḥil-i iḳbāle senüñ gibi güher

12. **güherdür:**-*dür*
Kıt'a 85
Mısra: **1**
Cevher.
1. Mis̱li nā-yāb güherdür Nābī
2. Ḫāk-i ẓılletde eger ḫ∨ār ise de

13. **güherüñ:**-*üñ*
Tarih 104
Mısra: **53**
Cevher.
53. Oldı o girāmī güherüñ reʾs-i şerīfi
54. Ṣanduḳa-i ser-best-i ruḫām içre hüveydā

güher-i dürc-i vücūd:
1. **güher-i dürc-i vücūd:**
Kaside 2
Mısra: **247**
Kelime Tipi: **-**
Varlık hazinesinin en kıymetli hazinesi.
247. Büʾl-beşerden saña dek ey güher-i dürc-i vücūd
248. Nūr-ı rūḥānī idi bār-ı ḳaṭār-ı ecdād

güher-i eşki:
1. **güher-i eşki:**-*i*
Gazel 791
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı incisi.
7. Şaçdum güher-i eşki şebnem gibi dīdemden
8. Açılmadı bir ġonce gülzār-ı temennāda

güher-i gūş-ı ʿavām:

1. **güher-i gūş-ı ʿavām:**
Kaside 12
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Alt tabakanın kulağının küpesi, incisi.
147. Silk-i naẓma çekilen vaṣf-ı cihān-ārāsı
148. Derd-i efvāh-ı ḫavaṣṣ u güher-i gūş-ı ʿavām

güher-i ḫande:
1. **güher-i ḫande:**
Gazel 680
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gülüş cevheri.
7. Ḫaṭṭuñ gelicek ʿāşıḳ-ı giryānuna ṣarf it
8. Dürc-i dehenüñde güher-i ḫande ḳalursa

güher-i kān-ı enbiyā:
1. **güher-i kān-ı enbiyā:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Peygamberler ocağının incisi.
1. Nūr-ı Ḫudādur āyīne-i cān-ı enbiyā
2. Aḥkām-ı şerʿdür güher-i kān-ı enbiyā

güher-i kān-ı ḥamiyyet:
1. **güher-i kān-ı ḥamiyyet:**
Tarih 104
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Hamiyet madeninin cevheri (Hamiyet; Bir insanın yurdunu, milletini ve ailesini koruma duygusu ve çabası).
39. Destūr-ı mükerrem güher-i kān-ı ḥamiyyet
40. Deryā-yı sehā ʿAbdī-yi Pāşā-yı ṣaf-ārā

güher-i kān-ı kerem:
1. **güher-i kān-ı kerem:**
Kaside 2
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Cömertlik madeninin özü, cevheri.
53. Ḥażret-i şāh-ı rüsül hādī-i esrār-ı sübül
54. Şārıḳ-ı çerḫ-i hüdā ḫāzin-i genc-i isʿād

2. **güher-i ḳān-ı kerem:**
Kaside 13
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Cömertlik madeninin özü, cevheri.
121. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i ḳān-ı kerem kim nāmın
122. Bulsa ḫurşīdine eylerdi felek naḳş-ı ḫitām

3. **güher-i kān-ı kerem:**
Tarih 92
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Cömertlik madeninin özü, cevheri.
49. Ḳāyid-i leşker-i İslām ü niẓāmüʾl-ʿālem
50. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i kān-ı kerem baḥr-ı ʿaṭā

güher-i kān-ı vefā:
1. **güher-i kān-ı vefā:**
Tarih 127
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Sadakat madeninin cevheri.
21. Ḥażret-i āṣaf-ı ṣāfī- dil-i pākīze-nihād
22. Yaʿni hem-nām-ı Muḥammed güher-i kān-ı vefā

güher-i mihr-i pertevi:
1. **güher-i mihr-i pertevi:***-i*
Tarih 52
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Parlayan güneş cevheri.
25. Nāmı Ḥüseyn ḫulḳı ḥasen āṣaf-ı kerīm
26. Ṣadr-ı vezāretün güher-i mihr-i pertevi

güher-i naḳş:
1. **güher-i naḳş:**
Tarih 92
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nakış cevheri.
13. Her ḫazīne güher-i naḳş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaṣiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

güher-i nā-yābā:
1. **güher-i nā-yābā:**
Kaside 15
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Ey bulunmaz nadir cevher.
167. Āṣafā ṣāf-siriştā güher-i nā-yābā
168. Ey ser-i ṣadr-nişīnān-ı pesendīde-şiyem

güher-i ṣulb-i vezīr-i ekrem:
1. **güher-i ṣulb-i vezīr-i ekrem:**
Tarih 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık makanın bel kemiği, öz cevheri.
1. Muṣṭafa Beg güher-i ṣulb-i vezīr-i ekrem
2. Doğıcak maṭlaʿ-ı imkānda mis̱āl-i ḫurşīd

güher-i tāc-ı münşiyān-ı cihān:
1. **güher-i tāc-ı münşiyān-ı cihān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **276**
Kelime Tipi: -
Cihan katibinin tacındaki cevher.
275. Oldı mānend-i neyyir-i raḫşān
276. Güher-i tāc-ı münşiyān-ı cihān

güher-i zindegīden:
1. **güher-i zindegīden:***-den*
Gazel 119
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Can cevheri.
7. Tehī ḳalur güher-i zindegīden ahir-i kār
8. Bu tīşe-kārī-i enfās ile defīne-i ʿömr

güher-keş-i cīb ü kenār-ı maġnīsā:
1. **güher-keş-i cīb ü kenār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Manisa civarındaki cevherleri cezbeden.
21. O laʿl sāḳ-i zümürüdle cilve itdükçe
22. Olur güher-keş-i cīb ü kenār-ı Maġnīsā

güher-pāş olmadan:
1. **güher-pāş olmadan:***-ma, -dan*
Gazel 659
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cevher saçmak.
3. Zihī ḫüsrān güher-pāş olmadan bu ḫāke itseydüm
4. Gözüm gencīne-i ḫᵛāb-ı ferāġat yā Resūlaʾllāh

güher-pāş-ı dāmen-i aḥbāb:
1. **güher-pāş-ı dāmen-i aḥbāb:**
Kaside 11
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Dostun eteğinden cevher dağıtan.
75. Yed-i muḫāṣemeti çāk-rīz-i cīb-i ʿadū
76. Kef-i velāsı güher-pāş-ı dāmen-i aḥbāb

güher-pāş-ı s̱enā:
1. **güher-pāş-ı s̱enā:**
Kıt'a 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Övgü cevherlerini dağıtan, saçan.
1. Pāy-ı ḫāme oldı bārānveş güher-pāş-ı s̱enā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

güher-pāş-ı suḫan:
1. **güher-pāş-ı suḫan:**
Gazel 460
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sözün cevhe rsaçanı.
11. Meh-ruḫān olsa güher-pāş-ı suḫan ḫande-zenān
12. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

güher-rīze-i murād:
1. **güher-rīze-i murād:**
Gazel 595
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Muradın cevher saçanı.
9. Āyā kim itdi çīde güher-rīze-i murād
10. Nābī bu köhne ṭāḳ-ı muraṣṣaʿ-revāḳdan

gül:

1. **gül:**
Gazel 213
Mısra: **7**
Gül, çiçek
7. Gül hem açıldı hem ārāyiş-i destār oldı
8. Bülbül-i bī-ḫaber āyā daḫı şivende midür

2. **gülde:**-*de*
Gazel 213
Mısra: **2**
Gül, çiçek
1. Ẕevḳ-i ġam dilde midür dağda mı tende midür
2. Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür

3. **gül:**
Gazel 219
Mısra: **3**
Gül, çiçek
3. Açıldığın ḫaber virür aġyāra gül gibi
4. Her dem bize nesīm-i sebük-pā gelür gider

4. **gül:**
Gazel 696
Mısra: **7**
Gül, çiçek
7. Ol gül ki gire naḫvet-i gül-çīn ile deste
8. Şemm eyleyemem būy-ı meẕellet var içinde

5. **gül:**
Gazel 596
Mısra: **5**
Gül, çiçek
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

6. **güllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 47
Mısra: **14**
Gül, çiçek
13. Nābīyā olmasa maġrur ḳafādārī-i mihr
14. Güllerüñ düşmez idi üstine şebnem küstāḫ

7. **gül:**
Gazel 49
Mısra: **2**
Gül, çiçek
1. Āyīne-i rūyına olup ʿāşıḳ-ı nā-şād
2. Gül ṣūret-i bülbülden ider nāle vü feryād

8. **güle:**-*e*
Gazel 54
Mısra: **13**
Gül, çiçek
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḫṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

9. **güldür:**-*dür*
Gazel 74
Mısra: **3**
Gül, çiçek
3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ
4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

10. **güllerün:**-*ler, -ün*
Gazel 151
Mısra: **8**
Gül, çiçek
7. Taḫt-ı gülbinde yatup mestāne diñler bülbüli
8. Güllerün zīr-i baġalde ġonceler bālīnidür

11. **güli:**-*i*
Gazel 225
Mısra: **6**
Gül, çiçek
5. Ḫadengi gelmeden eyler göñülde zaḫmı ẓuhūr
6. Güli bu bāġ-ı ġamuñ ġonceden muḳaddemdür

12. **gül:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Gül, çiçek
5. Hanümān-ı ṭaḳāti vīrān iderken rūy-ı dil
6. Bülbül-i nāçize gül bīhūde āteşnāk olur

13. **güller:**-*ler*
Gazel 228
Mısra: **2**
Gül, çiçek
1. Serv-ḳaddüm sāye ṣalsa baġa ʿarʿar ḫāk olur
2. Reng-i ruḫsārın görüp güller girībān-çāk olur

14. **gül:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Gül, çiçek
7. Çāk eylesün ḳo perdeyi faṣl-ı bahārdur
8. Gül pīrehenle ḳāniʿ olur terlik istemez

15. **gül:**
Gazel 283
Mısra: **6**
Gül, çiçek
5. Olursa bu çemen bū-bürde gülzār-ı ḥaḳīḳatden
6. Olur gül pāsbān-ı ḫār ser-i dīvāra yer ḳalmaz

16. **güle:**-*e*
Gazel 293
Mısra: **8**
Gül, çiçek
7. Gülzār-ı ḥüsn-i ġonce-lebānun esīridür
8. Bī-rūḥ olan güle baḳamaz ʿandelībümüz

17. **güle:**-*e*
Gazel 323
Mısra: **9**
Gül, çiçek
9. Māʾilüz bir güle Nābī ki tebessüm itse
10. Ḫandeden ġonce-i ḫandānı peşīmān buluruz

18. **gülleri:**-*ler, -i*
Gazel 330
Mısra: **4**
Gül, çiçek
3. Ḫandesi giryeye vabeste degül dil-dārun
4. Gülleri ol çemenüñ minnet-i şebnem çekmez

19. **gül:**
Gazel 337
Mısra: **1**
Gül, çiçek
1. Reşk-i ruḫ-ı ālünle gül āteşlere düşmiş
2. Mey ḥasret-i laʿlünle keş-ā-keşlere düşmiş

20. **gül:**
Gazel 389
Mısra: **5**
Gül, çiçek
5. Tedḳīk olunsa ġıbṭa vü reşke de gül sezā
6. Ol devletüñ ki dāʾiresinde ḥasūdī yoḳ

21. **gül:**
Gazel 423
Mısra: **2**
Gül, çiçek
1. Olmaz ḥurūf ġonce-i şāhı zebānlaruñ
2. Gül olmayınca ġonce-i tengi dehānlaruñ

22. **gülüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 447
Mısra: **2**
Gül, çiçek
1. Bir zamān biz daḫı hem-ṣoḥbet-i cānāne idük
2. Gülüne bülbül idük şemʿine pervāne idük

23. **gül:**
Gazel 453
Mısra: **3**
Gül, çiçek
3. Ey gül iderse dāmenüñi çāk-ı cevr ile
4. Ḫārı ḥużūr-ı pādişeh-i nev-bahāra çek

24. **gül:**
Gazel 461
Mısra: **11**
Gül, çiçek
11. Her gül ki būy-ı zülfin alur bād-ı ṣubḥdan
12. Eyler ẓuhūr rāyiḥasından gül-ābınuñ

25. **gül:**
Gazel 511
Mısra: **2**
Gül, çiçek
1. Ḫardan ġonce-ṣıfat niceye dek bāk idelüm
2. Cāmemüz bāde içün gül gibi ṣad çāk idelüm

26. **gül:**
Gazel 548

Mısra: **1**
Gül, çiçek
1. İtme mecmūʿaya tevcīh-i naẓar gül var iken
2. Ney-zen-i kec-nigehi dinleme bülbül var iken

27. **gülün:**-*ün*
Gazel 559
Mısra: **7**
Gül, çiçek
7. Sen gülün ḳadrini ḫurşīd ḳadar bilmezsin
8. Cez̠b ider būyını şemm itmek içün şeb-nemden

28. **gül:**
Gazel 564
Mısra: **9**
Gül, çiçek
9. Gel ey gül vir icāzet feth̬-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

29. **gül:**
Gazel 590
Mısra: **6**
Gül, çiçek
5. Naḳl eyler āb u tāb ile ṭurmaz çemen çemen
6. Ey gül baña açılduġıñı bād işitmesün

30. **gül:**
Gazel 600
Mısra: **1**
Gül, çiçek
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

31. **güle:**-*e*
Gazel 600
Mısra: **4**
Gül, çiçek
3. Āh idersin ser-i rāhında o māhun ammā
4. Ḳorḳarum ol güle derd-i ser-i rāh olmayasın

32. **gül:**
Gazel 623
Mısra: **2**
Gül, çiçek
1. Ne dem o şūḫ idüp geşt-i gülistān gösterür kendin
2. Çemende gül de bülbül gibi nālān gösterür kendin

33. **gül:**
Gazel 623
Mısra: **5**
Gül, çiçek
5. Ne deñlü zaḫmdār-ı ḫār ise gül bāġ-ı ʿālemde
6. Yine mānend-i dāġ-ı sīne ḫandān gösterür kendin

34. **gül:**
Gazel 626
Mısra: **6**
Gül, çiçek
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫaluñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül lāleden

35. **gülden:**-*den*
Gazel 626
Mısra: **6**
Gül, çiçek
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫaluñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül lāleden

36. **gülün:**-*ün*
Gazel 626
Mısra: **3**
Gül, çiçek
3. Ol gülün dil bülbül-i gūyāsıdur kim gösteren
4. Ser-be-ser çīn-i cebīn bār-ı girān-ı jāleden

37. **güle:**-*e*
Gazel 657
Mısra: **4**
Gül, çiçek
3. Ẕātadur cāha degüldür naẓar-ı ehl-i ḳabūl
4. Ḫᵛārdur ḫār güle olsa bile hem-zānū

38. **gül:**
Gazel 668
Mısra: **1**
Gül, çiçek
1. ʿİẕārına o mehüñ gül disem leṭāfet ile
2. Cebīni mevc-zen-i çīn olur ḫacālet ile

39. **gül:**
Gazel 720
Mısra: **11**
Gül, çiçek
11. Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i ʿayş
12. Nābiyā dīde temāşāger-i baġ olmasa da

40. **gül:**
Gazel 727
Mısra: **24**
Gül, çiçek
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

41. **gül:**
Gazel 729
Mısra: **1**
Gül, çiçek
1. Gül gülüp girdi nihālān-ı çemen sādelere
2. Faṣl-ı güldür yaḳışur sādeler āzādelere

42. **güli:**-*i*
Gazel 747
Mısra: **7**
Gül, çiçek
7. Ol güli çoḳdan iderdüm zīb-i destār-ı viṣāl
8. Baḳmayaydum ʿandelībüñ ḫāṭır-ı nā-şādına

43. **gül:**
Gazel 789
Mısra: **3**
Gül, çiçek
3. Zātında gül ki sūhte-i nār-ı ḥüsndür
4. Ḥācet ne bülbülüñ nefes-i ateşīnine

44. **güller:**-*ler*
Gazel 811
Mısra: **9**
Gül, çiçek
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

45. **güli:**-*i*
Gazel 822
Mısra: **4**
Gül, çiçek
3. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki gülşen-i baḫtuñ
4. Güli be-dest ola ammā be-şarṭ-ı bī-ḫārī

46. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 824
Mısra: **16**
Gül, çiçek
15. Dökdükleri zemīnden olur rüste şāh-ı gül
16. Çirk-āb-ı cāmesin o gülüñ cāme-şūları

47. **gül:**
Gazel 832
Mısra: **11**
Gül, çiçek
11. Açıldı gül sen açılmazsın ey dükkānçe-i dil
12. Nüvīd-i feth̬ daḫı bu diyāra gelmedi mi

48. **gül:**
Gazel 880
Mısra: **1**
Gül, çiçek
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
2. Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı

49. **gül:**
Kaside 2
Mısra: **26**
Gül, çiçek
25. Ḫoş nigāh it bu ḫazāngāh-ı bahār-ālūda
26. Kimi bülbül gibi maḥzūn kimisi gül gibi şād

50. **gül:**
Kaside 10
Mısra: **59**
Gül, çiçek
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

51. **gül:**
Kaside 11
Mısra: **94**
Gül, çiçek
93. İden taṣavvur-ı ḫulḳın cahīme itse nigāh

94. Olur şerāresi gül dūdı sünbül-i sīr-āb

52. **gül:**
Kaside 11
Mısra: **108**
Gül, çiçek
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

53. **gülden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **108**
Gül, çiçek
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

54. **güle:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **107**
Gül, çiçek
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

55. **güllerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **158**
Gül, çiçek
157. ʿAṭsesinden gül-i ḫurşīd döker ṣubḥ gibi
158. Bāġ-ı reʾyinüñ iden güllerini istişmām

56. **gülleri:**-*ler, -i*
Kaside 17
Mısra: **9**
Gül, çiçek
9. Eyleyen sünbüller ile gülleri ehl-i bihişt
10. Eylemiş ḥikmetle ehl-i nār ʿūd u ʿanberi

57. **gülüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **13**
Gül, çiçek
13. Ol gülüñ ruhsār-ı āteşnākine dil-bend olan
14. Yansa da dūzaḫda farżā sürḫ olur ḫākisteri

58. **güller:**-*ler*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **27**
Gül, çiçek
27. O güller ki pīçīde şimşādına
28. Hezār āferīn olsun üstādına

59. **güli:**-*i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **21**
Gül, çiçek
21. Güli dāġ-ı dil-i gülzār-ı İrem
22. Nergisi dīde-i āhū-yı ḥarem

60. **güller:**-*ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **193**
Gül, çiçek
193. Surḫ-bayrak sipāhīdür güller
194. Veledeşdür yanınca ġonce-i ter

61. **gül:**
Tarih 3
Mısra: **2**
Gül, çiçek
1. Aṣaf-ı dehr Muṣāḥib Pāşā
2. Ki odur gül çemen-i iḳbāle

62. **gül:**
Tarih 26
Mısra: **15**
Gül, çiçek
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

63. **güllerin:**-*ler, -i, -n*
Tarih 26
Mısra: **13**
Gül, çiçek
13. Cinānuñ güllerin Rıḍvān ferāmūş eylemiş gelmiş
14. Gül-i taṣvīrinüñ bin cān ile olmış ḫarīdārı

64. **güller:**-*ler*
Gazel 141
Mısra: **6**
Gül, çiçek
5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı raġbetüm bilmem
6. Tehī güller girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

65. **gül:**
Gazel 283
Mısra: **10**
Gül, çiçek
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

66. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 354
Mısra: **13**
Gül, çiçek
13. Hezār çīn-i cebīn ṣatduġı gülüñ Nābī
14. Bilindi mest-i mey-i penc-rūze devlet imiş

67. **gül:**
Gazel 381
Mısra: **10**
Gül, çiçek
9. Āmīhtedür birbirine nīk ü bed-i kevn
10. Gül eylemese eyleyemez ḫār taḫallüf

68. **gül:**
Gazel 598
Mısra: **10**
Gül, çiçek
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

69. **güllerle:**-*ler, -le*
Gazel 634
Mısra: **14**
Gül, çiçek
13. Ḥalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

70. **gül:**
Gazel 645
Mısra: **6**
Gül, çiçek
5. Açılup da eylemezdi maḥrem-i rāz-ı derun
6. Gül şemīm-i ḫāne-zāduñ bilse ġammāz olduġın

71. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 689
Mısra: **5**
Gül, çiçek
5. ʿĀşıḳuñ dāmen-i çeşminde olan eşk o gülüñ
6. Görinür āyine-i rūy-ı ʿaraḳnākinde

72. **güller:**-*ler*
Gazel 735
Mısra: **3**
Gül, çiçek
3. Güller üstinde beraber bulunurdı şebnem
4. Gülşenüñ olsa müsāvat terāzūsında

73. **gül:**
Gazel 741
Mısra: **1**
Gül, çiçek
1. Gül olmaz germ-dil bülbül gibi ṣāḥib-nefeslerle
2. Olur hem-kāse-i zānū-be-zānū ḫār u ḫaslerle

74. **gül:**
Gazel 747
Mısra: **12**
Gül, çiçek
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ḫāndenüñ ber-bādına

75. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 766
Mısra: **5**
Gül, çiçek
5. Hezārıyuz o gülüñ kim çemende görmese de
6. İder ṣabāyı revān ʿandelībüñ ardınca

76. **güllere:**-*ler, -e*
Gazel 808
Mısra: **10**
Gül, çiçek
9. Hep becā tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ
10. Güllere destār şāyān kefş lāyıḳ penbeye

77. **gül:**
Gazel 816
Mısra: **4**
Gül, çiçek
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫ∨āre maḥrem yāre bigāne

78. **gül:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Gül, çiçek
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāğında
64. Bilsem ey çerḫ-i sitemger bu cefādan ne biter

79. **gülüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **148**
Gül, çiçek
147. Pençesinden olur āsūde şuʿā-ı şemsüñ
148. Bāġ-ı ʿahdinde gülüñ zīr-i perinde şebnem

80. **güllerin:**-*ler, -i, -n*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **26**
Gül, çiçek
25. Nüḳūşın görenlerde ḳalmaz şekīb
26. Olur güllerin seyr iden ʿandelīb

81. **gül:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **17**
Gül, çiçek
17. Gül tebessüm-fürūş-ı naḫvet ü nāz
18. ʿAndelībān esīr-i sūz ü güdāz

82. **güle:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **183**
Gül, çiçek
183. Güle bād-ı ḫazāndan irdi ẕübūl
184. Oldı ṣad-pāre ḳaryesi maḥlūl

83. **gül:**
Kıt'a 92
Mısra: **4**
Gül, çiçek
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

84. **gülüñ:**-*üñ*
Kıt'a 99
Mısra: **1**
Gül, çiçek
1. Yapışduġum o gülüñ dāmen-i maḥabbetine
2. Gubār-ı rāh-güzār olduġum zamānlar idi

85. **gül:**
Tarih 3
Mısra: **12**
Gül, çiçek
11. Fikr-i tārīḫe düşüp ehl-i süḫan
12. Kimi gül didi kimisi lāle

86. **gül:**
Tarih 93
Mısra: **1**
Gül, çiçek II Sevgili.
1. Çemen-i kāmda ḫandān ola gül gibi Ḥüseyn

87. **güline:**-*i, -n, -e*
Tarih 138
Mısra: **18**
Gül, çiçek II Sevgili.
17. Naḳşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıtā naḳş-ı ḫatā
18. Güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn

88. **güldeki:**-*de, -*
Gazel 4
Mısra: **8**
Gül, çiçek II Sevgili.
7. Terk itdürür çemende bu feryadı ʿāḳibet
8. Ey ʿandelīb güldeki çīn-i cebin saña

89. **güle:**-*e*
Gazel 14
Mısra: **7**
Gül, çiçek II Sevgili.
7. İtsün nem-i eşk ol güle tedrīç ile teʾs̱īr
8. Erḳām-ı mükāfatı yekūn eyleme yā Rab

90. **gül:**
Gazel 392
Mısra: **1**
Gül, çiçek II Sevgili.
1. İtdüm egerçi ol gül ile āşinālıcuḳ
2. Şerm eyledüm velīk biraz bī-vefālıcuḳ

91. **gül:**
Gazel 588
Mısra: **10**
Gül, çiçek II Sevgili.
9. Dāmān-ı pākin irmeyeler zīb-i dest-i bād
10. Aġyār-ı kīne-cūdan o gül ġāfil olmasun

96. **gülüñ:**-*üñ*
Gazel 69
Mısra: **11**
Gül II Sevgilinin yüzü.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

97. **gülün:**-*ün*
Gazel 115
Mısra: **7**
Gül, çiçek II Sevgili.
7. Āzürde olmasında cefāsından ol gülün
8. Nāz eylemek maḥabbete dāʾir degül midür

98. **gül:**
Gazel 116
Mısra: **1**
Gül, çiçek II Sevgili.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ḫ∨ārcadur
2. Ḫarlar ḫūyuña nisbetle kem-āzārcadur

99. **gül:**
Gazel 786
Mısra: **9**
Gül (sevgili).
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāʾda mezāda

100. **gülün:**-*ün*
Gazel 678
Mısra: **9**
Çiçek.
9. Nābī o gülün olmaz idi nergisi bīmār
10. Aḫlāḳı daḫı ḥüsni gibi muʿtedil olsa

101. **güllere:**-*ler, -e, -*
Gazel 794
Mısra: **5**
Çiçek.
5. Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
6. Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda

102. **güllerin:**-*ler, -i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **248**
Çiçek.
247. Gülşen-ı ʿömrinüñ ide Yezdān
248. Bergini tāze güllerin ḫandān

103. **gülinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 111
Mısra: **11**
Çiçek, gül.
11. Gülinde ḫār u meyinde ḫumār der-pey iken
12. Nice taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār olunur

gül:

1. **gülüp:**-*üp*
Gazel 729
Mısra: **1**
Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.
1. Gül gülüp girdi nihālān-ı çemen sādelere
2. Faṣl-ı güldür yaḳışur sādeler āzādelere

2. **gülerek:**-*erek*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **118**
Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.
117. Gāh taʿaccüb iderek ḥāline
118. Geh gülerek važʿına aḳvāline

3. **gülsün:**-*sün*
Gazel 596
Mısra: **5**
Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

4. **güldürme:**-*dür, -me*
Gazel 824
Mısra: **1**
Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.
1. Güldürme iltifātuñ ile kīne-cūları
2. İtdürme ḫande ʿāşıḳ-ı zāra ʿadūları

gül gibi:

1. **gül gibi:**
Gazel 346
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi açılıp güzelleşmek II Gül gibi gülüp mutlu olmak.
17. Virmek girih-i ṭabʿuma gül gibi güşāyiş
18. Ṣoñra hedef-i nāvek-i ḫār itmek içünmiş

gül gül:
1. **gül gül:**
Kaside 7
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Güle benzeyen, gül açan.
115. Olur sirāyet-i ḫulḳ-ı bahār-ḫīzinden
116. Binince raḫşına gül gül nişān-ı naʿl-i sütūr

gül gül olmış:
1. **gül gül olmış:***-mış*
Gazel 339
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Parça parça kızarmak, pembe pembe olmak.
1. Açılmış gül gül olmış ṣafha-i rūyı semenlenmiş
2. Leṭāfet kat kat olmış ʿārıżında nesterenlenmiş

gül ḫande ider:
1. **gül ḫande ider:***-er*
Gazel 805
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gülümsemek, gülmek.
7. Leẕẕet-i sūziş ile hīme-i nā-sūḫteye
8. Terbiyet-ḫāne-i gülḫande ider gül ḫande

gül ü bülbül:
1. **gül ü bülbül:**
Gazel 63
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül ve bülbül.
9. Cümle eczā-yi cihan ʿāşıḳ-ı yek-dīger iken
10. Gül ü bülbül diyü bir ṣıyt u ṣadādur ki gider

gül ü ḫār:
1. **gül ü ḫār:**
Kaside 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gül ve diken.
7. Hep senüñ reşḥa-i feyyāza-i iḥsānuñdan
8. Ḥiṣṣe-yāb āteş ü āb u gül ü ḫār bed ü nīk

gül virür:
1. **gül virür:***-ür*
Kaside 2
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **-**
Gül vermek, gül bitirmek.
135. Gül virür seng-i mezārında olan şaḫ-ı ḥurūf
136. Ravżasında kimüñ eylerler ise ismini yād

gül-āb:
1. **gül-āb:**
Gazel 230
Mısra: **4**
Gül suyu.
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

2. **gül-ābınuñ:***-ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **12**
Gül suyu.
11. Her gül ki būy-ı zülfin alur bād-ı ṣubḥdan
12. Eyler ẓuhūr rāyiḥasından gül-ābınuñ

3. **gül-āb:**
Gazel 875
Mısra: **5**
Gül suyu.
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leğen ṭutdı

4. **gül-ābuñ:***-uñ*
Gazel 888
Mısra: **4**
Gül suyu.
3. Ās̱ār-ı rahmetüñ ġażaba sebḳat itdügi
4. I̱mā ider buḫura gül-ābuñ teḳaddümi

5. **gül-āb:**
Kaside 11
Mısra: **100**
Gül suyu.
99. Semūm-ı ḳahr-ı cihān-sūzı esse gülzāra
100. Olur ʿuṣāre-i ḫanżal żamīr-i gülde gül-āb

gül-āb ile:
1. **gül-āb ile:**
Gazel 656
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gül suyu ile.
7. Gül-būse-i dehānuñ içün eyleyen duʿā
8. Aġzın ide meġer ki gül-āb ile şüst ü şū

gül-āb itdi:
1. **gül-āb itdi:***-di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Gül suyu yağdırmak.
41. Pīş-gīr-i sefīd açup meh-tāb
42. Ebr-i raḥmet-feşān da itdi gül-āb

gül-ābdān:
1. **gül-ābdān:**
Gazel 522
Mısra: **10**
İçine gül suyu konan şişe, kap.
9. ʿAceb ki ʿanber ider ḫāmlıḳ ben ey Nābī
10. Gül-ābdān gibi giryān ü şermnāk olurum

2. **gül-ābdānumuzı:***-u, -muz, -ı*
Kıt'a 96
Mısra: **4**
İçine gül suyu konan şişe, kap.
3. ʿAceb ne germ-nefes itdi pīr-i bāde-fürūş
4. İdince şīşe-i ṣahbā gül-ābdānumuzı

gül-āb-efşān olup:
1. **gül-āb-efşān olup:***-up*
Tarih 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gül suyu saçan olmak.
11. Ṣuladı reh-güẕār-ı pādişehi
12. Bu ṣudan Ḫıżr olup gül-āb-efşān

ġulām:
1. **ġulām:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **77**
Köle.
77. Rikābinda nuṣret şitābān ġulām
78. Ẓafer pīşgāhında eyler ḫırām

2. **ġulām:**
Tarih 56
Mısra: **14**
Köle.
13. Ey vezīr-i kār- dān Allāh mübārek eyleye
14. Baḫt u tāliʿ āstānuñda müdām ola ġulām

3. **ġulāma:***-a*
Kıt'a 73
Mısra: **1**
Erkek köle, delikanlı.
1. Ġulāma itme ṣarf-ı toḫm-ı şehvet
2. Ṭururken mezraʿ-ı ecsām-ı nisvān

ġulām olmamış:
1. **ġulām olmamış:***-ma, -mış*
Kaside 13
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **-**
Köle olmak.
151. Her kimi gördüm ise dāʾire-i devletde
152. Olmamış yoḳdur anuñ devḥa-i cāhında ġulām

ġulām-ı ḫāne-zād-ı duḫteri:
1. **ġulām-ı ḫāne-zād-ı duḫteri:***-i*
Kaside 17
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Efendisinin evinde dünyaya gelmiş olan köle veya cariye çocuğu.
37. Maʿnī-ı ʿiffet perestār-ı ḥarīm-i ʿizzeti
38. Pertev-i himmet ġulām-ı ḫāne-zād-ı duḫteri

gülāsā:
1. **gülāsā:**
Gazel 77
Mısra: **6**
Gül gibi.
5. Sipihrüñ ḥoḳḳasından itmeyüp deryūze-i merhem
6. Gülāsā ser-te-ser pür-zaḫm-ı nāsūr olmamuz yegdür

gülbang-ı meserretle:

1. **gülbang-ı meserretle:**-*le*
Tarih 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mutluluk bülbülünün şakıması.
11. Görüp ẕevḳ u ṣafāsın ālemüñ ṣordum nedendür bu
12. Ki gülbang-ı meserretle pür olmış ḳubbe-i mīnā

gülbang-ı taḥsīn çekdi:
1. **gülbang-ı taḥsīn çekdi:**-*di*
Kıt'a 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Beğenme tekbirleri çekmek, beğenisini tekbir çekmekle ifade etmek.
1. Āferīn ḳullanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān
2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

gül-berg:
1. **gül-berge:**-*e*
Gazel 526
Mısra: **3**
Gül yaprağı II Sevgili.
3. Gül-berge sabā urmaz idi pençe-i tārāc
4. Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

2. **gül-berge:**-*e*
Gazel 619
Mısra: **8**
Gül yaprağı.
7. Şeb-nem gibi ḫoy-kerde-i şerm oldı ʿiẕārı
8. Ruḫsārını gül-berge misāl eyledügümden

gül-berg-i tāzeden:
1. **gül-berg-i tāzeden:**-*den*
Gazel 546
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Taze gül yaprağı.
3. Baḳılsa yoḳ yine gül-berg-i tāzeden ġayrı
4. Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf un viren ḫaberin

gülbin:
1. **gülbin:**
Kaside 9
Mısra: **101**
Gül dalı.
101. Gülbin iẓhār-ı tevāżuʿla sürer ḫāke yüzin
102. Dergehinden ki ṣabā eyleye gülzāre güẕer

gül-bün-i bāġ-ı vezāreti:
1. **gül-bün-i bāġ-ı vezāreti:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamının bağının gül fidanı.
5. Gūyā ki nev-şüküfte gül-i āteşīn idi
6. Zeyn eylemişdi gül-bün-i bāġ-ı vezāreti

gül-būs ider:
1. **gül-būs ider:**-*er*
Gazel 888
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gülü öpmek, gülü öpen yapmak.
1. Tarsif ider nitāk-ı edāyı tekellümi
2. Gül-būs ider nesīm-i ṣabāyı tebessümi

gül-būse:
1. **gül-būse:**
Gazel 215
Mısra: **11**
Gül öpüşü, öpmesi gül hissi veren.
11. Gül-būse reng-i rūyını yārüñ füzūn ider
12. Meşhūrdur ki bezl ile niʿmet mezīd olur

gül-būse-çīn-i pāy-ı nefes:
1. **gül-būse-çīn-i pāy-ı nefes:**
Gazel 855
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Soluğun ayaklarından gül öpücüğü toplayan.
7. Bizden ziyāde ḳaṣr-ı ḫayālüñ degül dirīġ
8. Gül-būse-çīn-i pāy-ı nefes nerdübānları

gül-būse-i dehānuñ:
1. **gül-būse-i dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 656
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağzın gül busesi (öpmesi gül hissini veren).
7. Gül-būse-i dehānuñ içün eyleyen duʿā
8. Aġzın ide meġer ki gül-āb ile şüst ü şū

gül-çīn:
1. **gül-çīn:**
Gazel 631
Mısra: **1**
Gül devşiren, gül toplayan.
1. Gül-çīn olamaz dest-i temennā çemenümden
2. Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden

2. **gül-çīn:**
Gazel 875
Mısra: **7**
Gül devşiren, gül toplayan.
7. Nigeh gül-çīn iken düzdāne gülzār-ı cemālinden
8. Giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi ol ḫāṭır-şiken ṭutdı

gülçīn-i bihiştüñ:
1. **gülçīn-i bihiştüñ:**-*üñ*
Gazel 574
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cennetin gül toplayanı.
5. İtdi beni gül-pāre-i pistānları dil-serd
6. Gülçīn-i bihiştüñ gül-i rūy-ı sepedinden

gül-çīn-i kām:
1. **gül-çīn-i kām:**
Gazel 738
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzu gülünü toplayan.
7. Gül-çīn-i kām odur var ise rüzgârda
8. Gül-geşt-i bāġ ide bir iki gül-ʿiẕār ile

gül-çīn-i maʿnī olurdı:
1. **gül-çīn-i maʿnī olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 639
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Açan mana güllerini toplayan olmak.
13. Olurdı her kişi gül-çīn-i maʿnī ey Nābī
14. Olaydı ruḫṣat-ı gül-geşt bāġbānlardan

gül-çīn-i maṭlab eylemedi:
1. **gül-çīn-i maṭlab eylemedi:**-*me, -di*
Gazel 874
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzu bağından gül devşirmek.
5. Gül-çīn-i maṭlab eylemedi bāġbān-ı feyż
6. Ol dīdeyi ki giryeye muʿtād görmedi

gül-çīn-i niyāz eyleye gör:
1. **gül-çīn-i niyāz eyleye gör:**
Gazel 781
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dua bahçesinde gül toplayıp görmek.
5. Sen hemān destüni gül-çīn-i niyāz eyleye gör
6. Dem gelür ey dil olur gülşen-i kām āmāde

gülden itsem:
1. **gülden itsem:**-*se, -m*
Gazel 788
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gülden üretmek, gül çiçeğinden yapmak.
1. Ṣafā-yı dil göremem geşt-i gülsen itsem de
2. Neşāt kesb idemem cāmı gülden itsem de

gül-efşān olur:
1. **gül-efşān olur:**-*ur*
Gazel 790
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül saçan olmak.
1. İder cihānı nemekdān tekellüm itdükçe
2. Olur zamāne gül-efşān tebessüm itdükçe

gül-endāhte:
1. **gül-endāḫte:**
Gazel 722
Mısra: **9**
Gül atılan, çiçeklerle karşılanan.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī

10. O gül-ruḫa meğer Emnī gibi Celālī ola

gül-endām:
1. **gül-endāmuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **3**
Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan II Sevgili.
3. Görüp tenāsüb-i aʿzāsın ol gül-endāmuñ
4. Yanar derūnı ḫarīdār-ı vaṣla ḥammāmuñ

gül-fürūşān-ı gülsitān-ı hüner:
1. **gül-fürūşān-ı gülsitān-ı hüner:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **285**
Kelime Tipi: -
Hüner gül bahçesinin gül satanları.
285. Gül-fürūşān-ı gülsitān-ı hüner
286. Ḫāmenüñ hūşe-çīnidür ekẟer

gülgeşt:
1. **gülgeşte:**
Gazel 489
Mısra: **25**
Gül seyri, gül gezintisi.
25. Gülgeşte çık nesīm-i gül-i jāledārı gör
26. Cān-baḫşter degül midür āb u hevā-yı gül

gül-geşt:
1. **gül-geşte:**-*e*
Gazel 54
Mısra: **8**
Gül bahçesi gezintisi, gül bahçesi seyri.
7. Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
8. Gül-geşte ḫırām eyledi ḫūbān müteʿaddid

gül-geşt ider:
1. **gül-geşt ider:**-*er*
Gazel 226
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezintiye çıkmak.
9. Ṭurma gül-geşt ider ol serv-i ḫoş-āyende ḫırām
10. Ṣarılup gerdenine tāk olacaḳ yirlerdür

gül-geşte çıḳmış:
1. **gül-geşte çıḳmış:**-*mış*
Gazel 776
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinde gezintiye çık.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıḳmış ḫāneden
6. Bülbülüñ feryādını başdurdı hū hūlar yine

gül-geşt-i bāġ ide:
1. **gül-geşt-i bāġ ide:**-*e*
Gazel 738
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi gezintisine çıkmak.
7. Gül-çīn-i kām odur var ise rüzgârda
8. Gül-geşt-i bāġ ide bir iki gül-ʿizār ile

gül-geşt-i bāġ-ı ḳuds:
1. **gül-geşt-i bāġ-ı ḳuds:**
Tarih 84
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İlahi bağın açan gülleri.
5. İtdükçe eẓheri gül-geşt-i bāġ-ı ḳuds
6. Gerd-i serinde fevc-i felek hem-cenāḥ ola

gül-geşt-i ṣabā itse:
1. **gül-geşt-i ṣabā itse:**-*se*
Gazel 643
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın gül bahçesini gezmesi.
3. Hiç birinde bulamaz reng-i bekā būy-ı ẟebāt
4. İtse gül-geşt-i ṣabā ʿālemi gülşen gülşen

gül-geşt-i ṣaḥrādan:
1. **gül-geşt-i ṣaḥrādan:**-*dan*
Gazel 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çöldeki gül bahçesi.
1. İnşirāḥ-ı sīnedür gül-geşt-i ṣaḥrādan murād
2. İnkişāf-ı ʿuḳde-i dildür temāşādan murād

gül-ġonca:
1. **gül-ġonca:**
Gazel 40
Mısra: **5**
Tomurcuk halinde gül.
5. Gösterse o gül-ġonca eger nīm-tebessüm
6. Şebnemveş ider çeşm-i harīdār temevvüç

gül-ġonce:
1. **gül-ġonceler:**-*ler*
Gazel 252
Mısra: **9**
Gül goncesi, henüz açılmamış gül.
9. Gül-ġonceler tilāvet-i āyāt-ı Fetḥ ider
10. Ol bāġ-ı maʿnevīde ki biz ʿandelībiyüz

2. **gül-ġoncenüñ:**-*nüñ*
Gazel 768
Mısra: **12**
Gül goncesi, henüz açılmamış gül.
11. Mihr-i bahār itmese gül-ḫand-i iltifāt
12. Gül-ġoncenüñ ne cānı olur leb-güşālıġa

3. **gül-ġonce:**
Tarih 22
Mısra: **2**
Gül goncesi, henüz açılmamış gül.
1. Ẕāt-ı Sulṭān Aḥmed-i şeh-zāde kim
2. …... gül-ġonce vü gülzār-ı ġayb

ġulġule:
1. **ġulġulemüz:**-*müz*
Gazel 324
Mısra: **8**
Bağırıp, çağırma.
7. Ötme yabāna sen ey bülbül-i bī-hūde-nevā
8. Yetişür sāmiʿa-i çerḫe bizüm ġulġulemüz

ġulġule-i āsmāniyān:
1. **ġulġule-i āsmāniyān:**
Kaside 7
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Su değirmeninin çıkardığı gürültü.
135. Zemīni ġulġule-i āsmāniyān pür ider
136. Ki çeşm-i bed ola āyīn-i devletünden dūr

ġulġule-i inbisāṭa:
1. **ġulġule-i inbisāṭa:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Genişleme, yayılma gürültüsü.
25. Budur bu tehniye-i dil-fürūze bāʿiẟ-i şevḳ
26. Budur bu ġulġule-i inbisāṭa aṣl-ı mevād

gülgūn:
1. **gülgūn:**
Gazel 430
Mısra: **16**
Gül renkli.
15. Gülzār-ı raḥmetün eẟer-i evvelīnidür
16. Gülgūn libāsa girdügi eşk-i nedāmetüñ

gül-gūn:
1. **gül-gūn:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **143**
Gül renkli.
143. Ṣalsun şafaḳ olduġınca gül-gūn
144. ʿĀlemlere sāye-i hümāyūn

gülgūn-cāme:
1. **gülgūn-cāmeden:**-*den*
Gazel 571
Mısra: **6**
Gül renkli elbise.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

gül-gūne-i ruhsārı:
1. **gül-gūne-i ruḫsārı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Güle benzer yanak.
37. Oldı gül-gūne-i ruḫsārı ḫuṣūṣā şimdi
38. Āṣaf-ı muḥteremüñ dökdügi ḫūn-ı aʿdā

gül-gūne-i şafakla:
1. **gül-gūne-i şafakla:**-*la*
Gazel 587
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -

Şafak vakti beliren gül rengi kızıllık.
1. Gül-gūne-i şafakla felek ġāzelenmesün
2. Düşmez o pīre-zen ḳatı ṭannazelenmesün

gül-gūn-ı bādenüñ:
1. **gül-gūn-ı bādenüñ:***-nüñ*
Gazel 160
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şarabın gül renkli kızıllığı.
13. Nābī ḳadeḥde ẓāhir olan cā-be-cā ḥabāb
14. Gül-gūn-ı bādenüñ ayaġında şırāçedür

gül-gūn-ı rüstem-i pür-zūr:
1. **gül-gūn-ı rüstem-i pür-zūr:**
Kaside 7
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Çok güçlü olan Rüstem'in alaca atı.
141. Maḥal ʾinānına Şeb-dīz-i Ḥusrev i Pervīz
142. Sezā rikābına Gül-gūn-ı Rüstem-i pür-zūr

gül-güşā-yı bāġ-ı kerem ola:
1. **gül-güşā-yı bāġ-ı kerem ola:***-a*
Kaside 14
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Cömertlik bağının çiçeklerini açan olmak.
139. Nesīm-i luṭfı ola gül-güşā-yı bāġ-ı kerem
140. Enāmil-i keremi mīve-baḫş-ı naḫl-i murād

gülḫan:
1. **gülḫanı:***-ı*
Gazel 161
Mısra: **1**
Külhan, hamam ocağı.
1. Pürsende-i ḥāl-i dilüme gülḫanı göster
2. Cūyende-i ḫākister-i ʿaşḳa beni göster

2. **gülḫanumuz:***-u, -muz*
Gazel 289
Mısra: **12**
Külhan, hamam ocağı.
11. Biz o germ-ābe-i maʿmūre-i aḫlāḳuz kim
12. Ḫaymeye rāyiha-i ʿūd virür gülḫanumuz

3. **gülḫanum:***-um*
Gazel 449
Mısra: **2**
Külhan, hamam ocağı.
1. ʿAşḳ-ı cān-sūz benüm ḥüsn-i cihān-tāb senüñ
2. Gülḫanum şuʿle benüm gülşen-i şād-āb senüñ

4. **gülḫan:**
Gazel 558
Mısra: **14**
Külhan, hamam ocağı.
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

5. **gülḫandan:***-dan*
Gazel 586
Mısra: **12**
Külhan, hamam ocağı.
11. Sūziş-i sīnemi teskīne medār olmayıcaḳ
12. Gülşenüñ farḳı ne bī-dil-ber ü mey gülḫandan

6. **gülḫanumuzdan:***-u, -muz, -dan*
Gazel 630
Mısra: **8**
Külhan, hamam ocağı.
7. Ayīne-i ḫurşīde olur māye-i ṣafvet
8. Ḫākister-i miḥnet ki çıḳar gülḫanumuzdan

7. **gülḫanına:***-ı, -n, -a*
Gazel 706
Mısra: **4**
Külhan, hamam ocağı.
3. İçdügi āb ile germiyyet içündür hime
4. Çāk olup girdügi germ-ābelerüñ gülḫanına

8. **gülḫan:**
Kaside 2
Mısra: **114**
Külhan, hamam ocağı.
113. Nefes-i ḥāsid-i bed-ḫᵛāhı dokunsa bāda
114. Gülşeni hem şeb ü hem gülḫan ider sāye-i bād

9. **gülḫan:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **82**
Külhan, hamam ocağı.
81. Biñdügi ol dābbe-i rāhvār
82. Eyledi bir gülḫan öñinde ḳarār

10. **gülḫan:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **152**
Külhan, hamam ocağı.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

11. **gülḫana:***-a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **115**
Külhan, hamam ocağı.
115. Gülḫana ḳanda yaḳışur nuḳl u cām
116. Köhne sifāl ile çekerdi müdām

12. **gülḫanı:***-ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **114**
Külhan, hamam ocağı.
113. Rūz u şeb ol mest-i melāmet-zede
114. İtmiş idi gülḫanı ʿişretkede

13. **gülḫānında:***-ı, -n, -da*
Tarih 71
Mısra: **4**
Külhan, hamam ocağı.
3. Virür tāb-ı hevāsı neşve-i mey
4. Yakılmış gülḫānında hīme-i tāk

14. **gülḫanī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **135**
Külhanı yakmakla görevli kimse.
135. Didi yine gülḫanī ol ḫoş-nihād
136. ʿĀlim ü fāżıldur o ṣāḥib-sedād

15. **gülḫanī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **153**
Külhanı yakmakla görevli kimse.
153. Bābın açup çıkduġı dem gülḫanī
154. Gördi Senāyī-i füsürde-teni

gülhan gülhan:
1. **gülḫan gülḫan:**
Gazel 643
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gülhan gülhan, hamam ocağından hamam ocağına.
7. Yine insānuñ olur himmetine peyveste
8. Āteşüñ ṣorsañ eger aṣlını gülḫan gülḫan

gülhan itsem:
1. **gülḫan itsem:***-se, -m*
Gazel 788
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hamam ocağına çevirmek.
9. O āfetün yine Nābī derūnı germ olmaz
10. Cihānı āteş-i āhumla gülḫan itsem de

gülḫan ü gülşen:
1. **gülḫan ü gülşen:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateş evi ve gül bahçesi.
27. Gülḫan ü gülşen ü zemīn ü semā
28. Cilveger her birinde şunʿ-ı Ḫudā

gülḫancı:
1. **gülḫancıya:***-y, -a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **120**
Külhanı yakmakla görevli kimse.
119. Gördi hemān ol şeh-i ʿālī-cenāb
120. Eyledi gülḫancıya böyle ḫiṭāb

2. **gülḫanī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **123**
Külhanı yakmakla görevli kimse.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

gülḫand:
1. **gülḫand:**
Gazel 805
Mısra: **6**
Güler yüz.
5. Ṣaḥn-ı hammāma giren sīm-tenān şevḳinedür
6. Leb-i .... gülḫand tīh-i gülḫande

gül-ḫand:
1. **gül-ḫand:**
Tarih 112
Mısra: **12**
Güler yüz.

11. Ola şemse-i cildveş pāy ber-cā
12. Gülistān-ı iḳbāl ü cāhında gül-ḫand

gül-hand-i iltifāt itmese:
1. **gül-ḫand-i iltifāt itmese:**-*me, -se*
Gazel 768
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güler yüzle iltifat etmek.
11. Mihr-i bahār itmese gül-ḫand-i iltifāt
12. Gül-ġoncenüñ ne cānı olur leb-güşālıġa

gül-hand-i kemīninde:
1. **gül-ḫand-i kemīninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 456
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çok az gülen yüz.
11. Gül-ḫand-i kemīninde nihān şūr-ı ḳıyāmet
12. Ol piste-i rengīnüñ o laʿl-i nemekīnüñ

gülhan-fürūzī-i neḳāyis-pīşe-i ṭabʿı olan:
1. **gülḫan-fürūzī-i neḳāyis-pīşe-i ṭabʿı olan:**-*an*
Gazel 469
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tabiatının tam pişmemiş ocağının parlaklığı olmak.
11. Olan gülḫan-fürūzī-i neḳāyis-pīşe-i ṭabʿı
12. Yaḳışmaz ʿazm-i gül-geşt-i gülistān-ı kemāl itmek

gülhan-ı dūzah-meʾāb:
1. **gülḫan-ı dūzaḫ-meʾāb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Cehennem gibi olan hamam ocağı.
99. Gördi ki bir gülḫan-ı dūzaḫ-meʾāb
100. Çerḫ-i esīr aña naẓar cūy-ı āb

gülhan-ı ferāġ:
1. **gülḫan-ı ferāġ:**
Gazel 377
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
El çekme, vazgeçme külhanı.
7. Ḥammām-ı ʿuzlete ṣoyunup girse dil nʾola
8. Germ oldı sūz-ı sīne ile gülḫan-ı ferāġ

gülhanī-i lāy-h∨ār:
1. **gülḫanī-i lāy-ḫ∨ār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Gazne'de Hakîm Senaî zamanında yarı meczub bir zat yaşarmış. Bu kişi bir hamam külhanında oturduğu için "Külhenî"; üzüm tortusuyla geçindiği için de "Lay-hâr" lakaplarıyla bilinir.
107. Mest-i ḫarābātī-i nā-hūşyār
108. Nāmı anuñ gülḫanī-i Lāy-ḫ∨ār

gül-i ahlāk-ı kerīmüñ:
1. **gül-i aḫlāḳ-ı kerīmüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Asil ahlakın çiçeği.
185. Birbirinden ḳapışurlar nefesin ehl-i naʿīm
186. Gül-i aḫlāḳ-ı kerīmüñ idenüñ istişmām

gül-i āl eylemiş:
1. **gül-i āl eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Kırmızı gül eylemek.
161. Eylemiş anı Ḳādir-i müteʿāl
162. Salṭanat gülsitānına gül-i āl

gül-i āli:
1. **gül-i āli:**
Gazel 820
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Seçkin gül, mümtaz çiçek.
9. Pejmürdelendi bād-ı ḫazān kelālden
10. Gülzār-ı raġbetinde gül-i āli ḳalmadı

gül-i āl-i muṣṭafā:
1. **gül-i āl-i muṣṭafā:**
Kaside 20
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Hzi Muhammed Mustafa Peygamberin soyunun gülü.
49. Memdūḥ-ı ehl-i beyt gül-i āl-i Muṣṭafā
50. Raḫşende ṣūretinde fürūġ-ı siyādeti

gül-i ārzū:
1. **gül-i ārzū:**
Gazel 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzu çiçeği, istek gülü.
1. Ne dem ki geşt-i gülistān kūy-ı yār olunur
2. Sır-ı nigāha gül-i ārzū nis̱ār olunur

gül-i āteşīn idi:
1. **gül-i āteşīn idi:**- *i, -di*
Tarih 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ateş kırmızısı gül.
5. Gūyā ki nev-şüküfte gül-i āteşīn idi
6. Zeyn eylemişdi gül-bün-i bāġ-ı vezāreti

gül-i baġ-ı cinānı:
1. **gül-i baġ-ı cinānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçelerinin gülü.
15. Niẓām-i ravża-i firdevs-i siması getürmişdür
16. Temāşā gül-i baġ-ı cinānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

gül-i bāġ-ı vezāret:
1. **gül-i bāġ-ı vezāret:**
Kıt'a 114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamı bağının gülü.
1. Eyā māh-ı mürüvvet mihr-i gerdūn-ı keremkārī
2. Gül-i bāġ-ı vezāret gevher-i kāmı vefādārī

gül-i bahār-ı ümmīd:
1. **gül-i bahār-ı ümmīd:**
Kaside 7
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Umut baharının gülü.
71. Nihāl-i gülşen-i devlet gül-i bahār-ı ümmīd
72. Ne ḳāve-i gil-i ādem ḫulāṣa-i maḳdūr

gül-i cām:
1. **gül-i cām:**
Gazel 776
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül kadeh.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

2. **gül-i cām:**
Kıt'a 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gül kadeh.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

gül-i cāme:
1. **gül-i cāme:**-*e*
Gazel 794
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gül kadeh.
5. Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
6. Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda

gül-i destār-ı murād:
1. **gül-i destār-ı murād:**
Kaside 2
Mısra: **322**
Kelime Tipi: -
İstek sarığındaki gül.
321. Anlaruñ birisiyem ben de baña merḥamet it
322. Ey şeh-i ḫıṭṭa-i nāz ey gül-i destār-ı murād

gül-i esrārını:
1. **gül-i esrārını:**-*ı, -nı*
Gazel 490
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sırların gülü.
5. Şemme her bīnide yoḳ ḳudret gül-i esrārını
6. Dīde-i bigāneden der-beste gülşendür göñül

gül-i firdevs-i berīn:

1. **gül-i firdevs-i berīn:**
Gazel 798
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cennetin en yüksek katının çiçeği.
3. Devlet-i dāġda ḫamyāze-keş-i ḥasretdür
4. Gül-i firdevs-i berīn gūşe-i destārumuza

gül-i gülşen-i eb u ceddür:
1. **gül-i gülşen-i eb u ceddür:***-dür*
Kaside 28
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Ecdadının gül bahçesinin gülü.
29. Cenāb-ı mīr-i mükerrem ferīd-i devrān kim
30. Vücūd-ı pāki gül-i gülşen-i eb u ceddür

gül-i gülşen-serā-yı ʿıyş:
1. **gül-i gülşen-serā-yı ʿıyş:**
Gazel 542
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eğlencenin gülbahçesi sarayı gülü.
5. Güşāyiş bulmadı rāh-ı dimāġum geşt-i gülşenden
6. Gül-i gülşen-serā-yı ʿıyş nā-būyā mıdur bilmem

gül-i ḥayret:
1. **gül-i ḥayret:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Hayret, şaşırma çiçeği.
33. Bir zamān oldı māye-i zīnet
34. Şişe-i dīdeye gül-i ḥayret

gül-i ḫod-kāmı:
1. **gül-i ḫod-kāmı:***-ı*
Gazel 226
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kendi menfaatinden başka bir şey düşünmeyen gül.
3. Bezm-i aġyārda görmek o gül-i ḫod-kāmı
4. Şişe-i mey gibi ṣad-çāk olacaḳ yirlerdür

gül-i ḫoş-būy-ı gülşen-i raḥmet:
1. **gül-i ḫoş-būy-ı gülşen-i raḥmet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Rahmet gülbahçesinin güzel kokan gülü.
79. Gül-i ḫoş-būy-ı gülşen-i raḥmet
80. Serv-i ser-sebz-i ravża-i ḥikmet

gül-i ḫoş-reng:
1. **gül-i ḫoş-reng:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hoş renkli -kırmızı- güzel güller.
1. Firūzān oldı gülşende dilā pirāhen-i mīnā
2. Gül-i ḫoş-reng ile olmış gibi pür dāmen-i mīnā

gül-i ḫurd-sālenüñ:
1. **gül-i ḫurd-sālenüñ:***-nüñ*
Gazel 440
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeni açan gül II Yaşı küçük güzel.
1. Girmezdi gūşına o gül-i ḫurd-sālenüñ
2. Olsaydı iḫtiyārı eger elde nālenüñ

gül-i ḫurremcesine:
1. **gül-i ḫurremcesine:**
Gazel 783
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeni açılmış taze gül gibi.
1. Dökelüm biz gözümüz yaşını şeb-nemcesine
2. Ḫandeler itsün o āfet gül-i ḫurremcesine

gül-i ḫurşīd:
1. **gül-i ḫurşīd:**
Gazel 272
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir güle benzeyen güneş.
11. Erbāb-ı fenānın naẓarında gül-i ḫurşīd
12. Ārāyiş-i etrāf-ı külah itmege deġmez

2. **gül-i ḫurşīd:**
Kaside 12
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Güneş gülü.
157. ʿAṭsesinden gül-i ḫurşīd döker ṣubḥ gibi
158. Bāġ-ı reʾyinüñ iden güllerini istişmām

gül-i iḳbāl-i çemenzār-ı fenā:
1. **gül-i iḳbāl-i çemenzār-ı fenā:**
Kaside 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yokluk bahçesinin -fani dünya-talih gülü.
3. Çend rūze gül-i iḳbāl-i çemenzār-ı fenā
4. İder elbette dimāġ-ı dile īrā-ı zükām

gül-i maḳṣūduñı:
1. **gül-i maḳṣūduñı:***-u, -ñ, -ı*
Kıt'a 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arzu edilen istek gülü.
3. Sen hemān dest-dırāz ol çemen-i ümmīde
4. Yā virürler gül-i maḳṣūduñı yā virmezler

gül-i maʿnā:
1. **gül-i maʿnā:**
Gazel 263
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mana gülü.
9. Giriftedür gül-i maʿnā vü şāh-ı elfāza
10. Kebūter-i kalemüñ dām u dānesin bilürüz

2. **gül-i maʿnā:**
Gazel 263
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mana gülü.
9. Giriftedür gül-i maʿnā vü şāh-ı elfāza
10. Kebūter-i kalemüñ dām u dānesin bilürüz

gül-i meh-peykeri:
1. **gül-i meh-peykeri:***-i*
Gazel 582
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü gül (Sevgili).
7. Olsun göreyüm gūşe-i hicrāna giriftar
8. Rencīde iden ol gül-i meh-peykeri benden

gül-i mükerrer:
1. **gül-i mükerrer:**
Gazel 684
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Titreme hastalığına iyi geldiği söylenen bir tür gül şurubu.
3. ʿĀşıḳ gül-i mükerrer ile eylesün devā
4. Gördükçe laʿlüni maraż-ı irtiʿāşına

gül-i müşāhede-i būstān-ı mevlānā:
1. **gül-i müşāhede-i būstān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin bostanındaki gülü seyretme.
39. Ḫudāya şükr naṣīb oldı bülbül-i nigehe
40. Gül-i müşāhede-i būstān-ı Mevlānā

gül-i naḳş:
1. **gül-i naḳş:**
Gazel 687
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Süs gülü.
7. Dāmen-i bergine reh-yāb olamaz dest-i ẕübūl
8. Gül-i naḳş olmayıcaḳ reng ile bū ḳaydında

2. **gül-i naḳş:**
Kaside 24
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Süs gülü.
53. İtse temkīni taʿalluḳ varaḳ-ı ezhāra
54. İdemez bergi gül-i naḳş gibi meyl-i hevā

gül-i nev-güşād-ı ẕātı:
1. **gül-i nev-güşād-ı ẕātı:***-ı*
Tarih 73
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şahsiyetinin yeni açılmış gülü.

7. İtdi gül-i nev-güşād-ı ẕātı
8. Taʿṭīr-i meşām-ı mülk-i millet

gül-i nev-hırāmumuz:
1. **gül-i nev-ḫırāmumuz:**-*u, -muz*
Gazel 254
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeni edalı, yeni salına salına giden gül II Sevgili.
1. İtdi şikeste servi gül-i nev-ḫırāmumuz
2. Ḫurşīde urdı daġ meh-i nā-tamāmumuz

gül-i nev-hīz:
1. **gül-i nev-ḫīz:**
Gazel 630
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yeni açmış gül.
3. Teşrīfüñ ümidiyle senüñ ey gül-i nev-ḫīz
4. Ḫamyāze-i ḥasret dökilür revzenümüzden

gül-ı ʿömrin:
1. **gül-ı ʿömrin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **244**
Kelime Tipi: -
Gül gibi ömür.
243. Dilerüz ide bāġbān-ı ḳader
244. Gül-ı ʿömrin hemīşe tāze vü ter

gül-i perde:
1. **gül-i perde:**
Gazel 211
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Perdenin gülü.
9. Āhdan perde çeker baġa hezār ey Nābī
10. Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

gül-i perde birūñ:
1. **gül-i perde birūñ:**
Kıt'a 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Düşünmeksizin, ağzına geldiği gibi açık saçık konuşan gül.
1. Destine dāʾire almış o gül-i perde birūñ
2. Tā ide naġme ile ḥüsnini ……… efzūn

gül-i pür-ḫār:
1. **gül-i pür-ḫār:**
Gazel 402
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Diken dolu gül.
9. Gül-i pür-ḫār o serdār-ı ser-āmeddür kim
10. Kendü ḫoş-ḫuter iken vażʿı çekilmez ḫidemüñ

gül-i raʿnā:
1. **gül-i raʿnā:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül.
3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ
4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

2. **gül-i raʿnā:**
Kaside 14
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül.
79. Zamān-ı maʿdeletinde ider gül-i raʿnā
80. Kim iltifātī-i çeşm-i hezārdan feryād

3. **gül-i raʿnā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül.
145. Gülsitāna vazife virdi ṣabā
146. Oldı ẓahriyyesi gül-i raʿnā

4. **gül-i raʿnā:**
Gazel 379
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül II Sevgili.
5. Hem bülbüle hem baña dü-rūluḳlar idersin
6. Bilem nice bir ey gül-i raʿnā bu taṣarruf

gül-i rengīn:
1. **gül-i rengīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Renkli, hoş gül.
141. Cūda ʿaksi ile gül-i rengīn
142. Geldi taṭbīḳa sanki naḳş-ı nigīn

gül-i rūy-ı halīl:
1. **gül-i rūy-ı ḫalīl:**
Gazel 482
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gül yüzü.
7. Münkir-i ʿaşḳa ider muʿciz-i ḥüsnin iẓhār
8. Āteşīn cāme miyānında gül-i rūy-ı Ḫalīl

gül-i rūy-ı maġfiret:
1. **gül-i rūy-ı maġfiret:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma gülü, bağışlanma yüzünün gülü.
1. Bī-ḫār cürm olurdı gül-i rūy-ı maġfiret
2. Ẓımnında olmasa eṡer-i būy-ı maġfiret

gül-i rūy-ı sepedinden:
1. **gül-i rūy-ı sepedinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 574
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sepetin yüzündeki gül.
5. İtdi beni gül-pāre-i pistānları dil-serd
6. Gülçīn-i bihiştüñ gül-i rūy-ı sepedinden

gül-i rūyuñdur:
1. **gül-i rūyuñdur:**-*u, -ñ, -dur*
Gazel 222
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gül gibi olan yüz.
9. Yā ḫayāl-i hat-ı sebzüñ yā gül-i rūyuñdur
10. ʿĀlem-i dilde temāşā-yı diger bilmezler

gül-i ṣād-āb-ı gülistān-ı vezāret:
1. **gül-i ṣād-āb-ı gülistān-ı vezāret:**
Kaside 26
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vezirliğin gül bahçesinin suya doymuş gülü.
9. ʿAhdüñ şecer-i ṣaḥn-ı çemen-ṣuffe-i devlet
10. Baḫşuñ gül-i ṣād-āb-ı gülistān-ı vezāret

gül-i ṣad-berg:
1. **gül-i ṣad-berg:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **219**
Kelime Tipi: -
Yüz yapraklı gül.
219. Sebz-gūn ẓarf ile gül-i ṣad-berg
220. Çuḳadur nice ḳat ḳalem silecek

gül-i sīr-āb:
1. **gül-i sīr-āb:**
Gazel 355
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Taze gül.
7. Arūsāsā çemende gūşvārıdur kulaġında
8. Şikāf-ı perdeden rūyın gül-i sīr-āb göstermiş

gül-i surḫ:
1. **gül-i surḫ:**
Gazel 778
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kırmızı gül.
8. Gül-i surḫ üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
7. Virür laʿlüñdeki dendānlarınuñ ḥāletin cānā

gül-i taṣvīrdür:
1. **gül-i taṣvīrdür:**-*dür*
Gazel 755
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gül resmi.
11. Gören ol ġonceyi āġūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

gül-i taṣvīrinüñ:
1. **gül-i taṣvīrinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gül tasviri II Gerçek olmayan, sadece şekil.

13. Cinānuñ güllerin Rıḍvān ferāmūş eylemiş gelmiş
14. Gül-i taṣvīrinüñ bin cān ile olmış ḫarīdārı

gül-i ter:
1. **gül-i ter:**
Gazel 142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Taze gül.
5. Raḳīb sāye-i luṭfunda oldı perverde
6. Anuñçün ey gül-i ter böyle ḫām ḳalmışdur

2. **gül-i ter:**
Gazel 827
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Taze gül.
7. Āb u tābı ḳo gül-i ter gibi olsun ḳat ḳat
8. Eyle ālūde-i mey dilber-i maḥcūbları

3. **gül-i ter:**
Gazel 169
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Taze gül.
13. Raḳībüñ ol gül-i ter de benüm gibi Nābī
14. Firīb-ḫorde-i ḥarf-i münāfıḳānesidür

4. **gül-i ter:**
Gazel 714
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Taze gül.
9. Baḫt her fırḳada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

5. **gül-i ter:**
Gazel 222
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Taze gül II Genç güzel.
7. Dāġ-ı dil māye-i feryād yeter ʿuşşāḳa
8. ʿAndelībān-ı maḥabbet gül-i ter bilmezler

6. **gül-i ter:**
Gazel 349
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Taze gül II Genç güzel.
5. Gördüm gül-i ter maḥkeme-i ṣaḥn-ı çemende
6. Dāmānumı çāk itdi diyü ḫāre yapışmış

7. **gül-i ter:**
Gazel 776
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Taze gül II Genç güzel.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıkmış ḫāneden
6. Bülbülüñ feryādını baṣdurdı hū hūlar yine

8. **gül-i ter:**
Gazel 777
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Taze gül II Genç güzel.
1. İtdi yek-reng ṣabā gülşeni meyḫāne ile
2. Germ-ḫūn oldı gül-i ter yine peymāne ile

9. **gül-i ter:**
Gazel 579
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Taze gül.
9. Ḥācet ne saña ey gül-i ter nūş-ı bādeye
10. ʿAksūñle olur āyīne mīnā-yı āteşīn

gül-i terdür:
1. **gül-i terdür:**-*dür*
Tarih 82
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Taze gül.
5. Kimisi didi bir gül-i terdür
6. Başına takdı ṭārem-i vālā

gül-i ümmīd:
1. **gül-i ümmīd:**
Gazel 796
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ümit gülü.
11. Ḳonursa cūş-ı ḫarīdārdan derūna ġubār
12. Bu güne ey gül-i ümmīd ḫoş-kumāş olma

2. **gül-i ümmīd:**
Kaside 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümit gülü.
3. Gül-i ümmīd güşāde mey-i kām āmāde
4. Ālet-i şevḳ ziyāde ġam-ı dil nā-peydā

gülistān:
1. **gülistān:**
Gazel 374
Mısra: **16**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.
15. Ḥasret-i ravżanla ey verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb
16. İtmesüñ mi dīde dāmānın gülistān el-vedāʿ

2. **gülistāna:**-*a*
Gazel 706
Mısra: **13**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.
13. Nābiyā ben de gülistāna iderdüm raġbet
14. Bülbülüñ ṭāḳatum olsaydı eger şīvenine

3. **gülistāna:**-*a*
Tarih 111
Mısra: **8**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.
7. Biri żımnen birisi taṣrīḥen
8. Dü gülistāna dü serv erzānī

4. **gülistānından:**-*ın, -dan*
Gazel 635
Mısra: **6**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.
5. İntisāb itmeyicek ḥācib-i gīsūya nesīm
6. Nice ḳābil ḳʾola bū-bürde gülistānından

gülistān-ı ʿaşḳda:
1. **gülistān-ı ʿaşḳda:**-*da*
Gazel 429
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aşkın gül bahçesi.
13. Güller miydi faḳaṭ bu gülistān-ı ʿaşḳda
14. Yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı çāk-ı girībān idenlerüñ

gülistān-ı cinān:
1. **gülistān-ı cinān:**
Gazel 132
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cennetteki gül bahçeleri.
5. Gülistān-ı cinān leb-teşne-i teşrīf-i insāndur
6. Olan reh-zen baña bī-rāhi-i nefs-i ḫasīsümdür

gülistān-ı emel:
1. **gülistān-ı emel:**
Gazel 845
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Isteğin gül bahçesi.
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı
2. Nihāl-i ārzū bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı

2. **gülistān-ı emel:**
Gazel 845
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Emel ve ümit bahçesi.
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı
2. Nihāl-i ārzū bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı

3. **gülistān-ı emel:**
Gazel 845
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Emel ve ümit bahçesi.
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı
2. Nihāl-i ārzū bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı

4. **gülistān-ı emel:**
Gazel 845
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Emel ve ümit bahçesi.
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı
2. Nihāl-i ārzū bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı

5. **gülistān-ı emel:**
Gazel 845
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Emel ve ümit bahçesi.
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı
2. Nihāl-i ārzū bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı

gülistān-ı ḥaḳīḳat:
1. **gülistān-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 64
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Hakikat'ın gül bahçesi.
17. Cihānı ben gülistān-ı ḥaḳīḳat bilmişüm Nābī
18. Benüm her gird-bād-ı deşt bir serv-i revānumdur

gülistān-ı iḳbāl ü cāhında:
1. **gülistān-ı iḳbāl ü cāhında:***-ı, -n, -da*
Tarih 112
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güzel talih ve makamın gül bağı.
11. Ola şemse-i cildveş pāy ber-cā
12. Gülistān-ı iḳbāl ü cāhında gül-ḫand

gülistān-ı kāʾināt:
1. **gülistān-ı kāʾināt:**
Gazel 501
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünya gül bahçesi, bostanı.
5. Ser-şār ise ne deñlü gülistān-ı kāʾināt
6. Andan naṣībümüz yine bir destedür bizüm

gülistān-ı mülk ü dīne:
1. **gülistān-ı mülk ü dīne:***-e*
Tarih 144
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Din ve devletin gül bahçesi.
61. Buldı ʿālem müjde-i fetḥ ü ẓaferden tāze cān
62. Gülistān-ı mülk ü dīne geldi tāze āb u tāb

gülistān-ı viṣālüñ:
1. **gülistān-ı viṣālüñ:***-üñ*
Gazel 564
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın gül bahçesi.
1. Ne çāk-i perde-i ʿiṣmet ne nāz-ı bī-miṡāl olsun
2. Hevāsında gülistān-ı viṣālüñ iʿtidāl olsun

gülistān-ı vücūd:
1. **gülistān-ı vücūd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Varlığın gül bahçesi.
63. Açılınca o ġonce-i maḳṣūd
64. Çoḳ ḫazān çekdi gülistān-ı vücūd

gül-ʿiẕār:
1. **gül-ʿiẕārumuz:***-umuz*
Gazel 285
Mısra: **1**
Gül yanaklı.
1. Üftādesin görince ḳaçar gül-ʿiẕārumuz
2. Gelmez bizüm ḫazāna mukabil bahārumuz

2. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 738
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gül yanaklı.
7. Gül-çīn-i kām odur var ise rüzgârda
8. Gül-geşt-i bāġ ide bir iki gül-ʿiẕār ile

güller miydi:
1. **güller miydi:***-ler , -mi, -y, -di*
Gazel 429
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gül, çiçek
13. Güller miydi faḳaṭ bu gülistān-ı ʿaşḳda
14. Yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı çāk-ı girībān idenlerüñ

gül-mīḫ-i deri eylerse:
1. **gül-mīḫ-i deri eylerse:***-r, -se*
Tarih 30
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Kapının çivi altı gülü yapmak.
31. Tāc-ı zerrīnin iderdi āsmān endāḫte
32. Sebʿa-i seyyāresin eylerse gül-mīḫ-i deri

gül-nār:
1. **gül-nārdan:***-dan*
Gazel 195
Mısra: **1**
Nar çiçeği II Sevgilinin yanağı.
1. Ne laʿlden ne ġonce ne gül-nārdan geçer
2. Söz bunda tengī-i leb-i dil-dārdan geçer

gül-nümā-yı reng:
1. **gül-nümā-yı reng:**
Gazel 375
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rengin gül gibisi, gül desenli renk.
7. Çeşm ü bīnī-i ḥaḳīḳat-bīn-i ehl-i rāz içün
8. Gül-nümā-yı reng ü būy-ı tāzedür destār-ı ṣunʿ

gül-pāre-i pistānları:
1. **gül-pāre-i pistānları:***-lar, -ı*
Gazel 574
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gül parçası olan göğüs.
5. İtdi beni gül-pāre-i pistānları dil-serd
6. Gülçīn-i bihiştüñ gül-i rūy-ı sepedinden

gül-ruḫ:
1. **gül-ruḫa:***-a*
Gazel 722
Mısra: **10**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī
10. O gül-ruḫa meġer Emnī gibi Celālī ola

2. **gül-ruḫān:**
Gazel 168
Mısra: **6**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı güzeller.
5. Keṡret-i ʿuşşāḳdur ārāyiş-i bāzār-ı ḥüsn
6. Nā-harīdārān-ı ḥüsne gül-ruḫān ḳāʾil midür

gül-şeker-i şükr:
1. **gül-şeker-i şükr:**
Kaside 14
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Şükür gül şekeri.
19. İrişdi zemzeme-i müjde gūş-ı āfāḳa
20. Pür oldı gül-şeker-i şükr ile gelū-yı bilād

gülşen:
1. **gülşende:***-de*
Gazel 7
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Fīrūzān oldı gülşende dilā pirāhen-i mīnā
2. Gül-i ḫoş-reng ile olmış gibi pür dāmen-i mīnā

2. **gülşenün:***-ün*
Gazel 28
Mısra: **8**
Bahçe, gül bahçesi.
7. Bilmek istersen eger ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın
8. Gülşenün nāmiyesin gör leb-i cūyı seyr it

3. **gülşende:***-de*
Gazel 64
Mısra: **8**
Bahçe, gül bahçesi.
7. Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoḫsa
8. Benüm gülşende her şāḫ-ı ḫamīde bir kemānumdur

4. **gülşenden:***-den*
Gazel 110
Mısra: **3**
Bahçe, gül bahçesi.
3. Pāy-ı teşrifimi ḳaṭʿ itme diyü gülşenden
4. Bergler būse-zen-i dāmen-i bād olmadadur

5. **gülşende:***-de*
Gazel 130
Mısra: **3**
Bahçe, gül bahçesi.
3. Gülşende ʿandelīb unudur āşiyānını
4. Ḫāṭırda kūy-ı yār hevā-yı vaṭan mı ḳor

6. **gülşende:***-de*
Gazel 141

Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Bu gülşende güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen yoḳdur
2. Dehān-ı ġoncede ḫande leb-i cūda süḫan yoḳdur

7. **gülşende:***-de*
Gazel 165
Mısra: **12**
Bahçe, gül bahçesi.
11. Pīr-i nā-bāliġun etvār-ı heveskārını gör
12. El çalar şāhlaruñ raḳsına gülşende çenār

8. **gülşen:**
Gazel 199
Mısra: **2**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Egerçi cūy-ı sīmīn ḫāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür
2. Velīkin gülşen andan feyż-cūy olmaḳ müberhendür

9. **gülşende:***-de*
Gazel 213
Mısra: **2**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Ẕevḳ-i ġam dilde midür daġda mı tende midür
2. Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür

10. **gülşende:***-de*
Gazel 214
Mısra: **6**
Bahçe, gül bahçesi.
5. Güşāyiş-ḫ∨ān olan diller nesīm-i kām-ı ʿālemden
6. Bu gülşende mis̱āl-i ġonce evvel laḫt laḫt ister

11. **gülşen:**
Gazel 303
Mısra: **8**
Bahçe, gül bahçesi.
7. Ḫayālüñ gelse de itmez ḳarār āyīne-i dilde
8. Zemīn-i şūre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz

12. **gülşende:***-de*
Gazel 335
Mısra: **4**
Bahçe, gül bahçesi.
3. Ferrāş-ı ṣubḥ sildi süpürdi çemenleri
4. Gülşende istirāḥatin itdi hevā heves

13. **gülşenle:***-le*
Gazel 436
Mısra: **6**
Bahçe, gül bahçesi.
5. Olsun hilāl o bülbüle ẕevk-i bahār kim
6. Gülşenle farḳın añlamaya āşiyānenüñ

14. **gülşenüñ:***-üñ*
Gazel 442
Mısra: **4**
Bahçe, gül bahçesi.
3. Ey dil senüñle nevbet ile idelüm fiġān
4. Çoḳ bülbüle taḥammüli yoḳdur bu gülşenüñ

15. **gülşenüñ:***-üñ*
Gazel 464
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Gülşenüñ ḥaddi degül kūyuña taḳlīd itmek
2. Cünd-i evrāḳ ile daʿvāsını temhīd itmek

16. **gülşene:***-e*
Gazel 515
Mısra: **22**
Bahçe, gül bahçesi.
21. Luṭf ile ġonce-güşāyān-ı ḳulūbüñ Nābī
22. Olmasuñ gülşene iḳbāli ṣabādan maḥrūm

17. **gülşen:**
Gazel 526
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
2. Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum

18. **gülşenüñ:***-üñ*
Gazel 586
Mısra: **12**
Bahçe, gül bahçesi.
11. Sūziş-i sīnemi teskīne medār olmayıcaḳ
12. Gülşenüñ farḳı ne bī-dil-ber ü mey gülḫandan

19. **gülşende:***-de*
Gazel 596
Mısra: **6**
Bahçe, gül bahçesi.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

20. **gülşenümüzden:***-ü, -müz, -den*
Gazel 630
Mısra: **2**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Gitmez es̱er-i eşk-i revān dāmenümüzden
2. Çekmez ḳademin jāle bizüm gülşenümüzden

21. **gülşene:***-e*
Gazel 724
Mısra: **4**
Bahçe, gül bahçesi.
3. Her zamān ü her mekānuñ başḳadur ḫāṣiyyeti
4. ʿUḳde-i ḫāṭır açılmaz varmayınca gülşene

22. **gülşene:***-e*
Gazel 724
Mısra: **12**
Bahçe, gül bahçesi.
11. Nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān Aḥmedīʾde Nābiyā
12. Döndi iki āṣafun luṭfiyle ḳalbüm gülşene

23. **gülşenüñ:***-üñ*
Gazel 735
Mısra: **4**
Bahçe, gül bahçesi.
3. Güller üstinde beraber bulunurdı şebnem
4. Gülşenüñ olsa müsāvat terāzūsında

24. **gülşenüñ:***-üñ*
Gazel 772
Mısra: **11**
Bahçe, gül bahçesi.
11. Gülşenüñ itdi temāşāsı beni dem-beste
12. Nev-bahār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

25. **gülşeni:***-i*
Gazel 777
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.
1. İtdi yek-reng ṣabā gülşeni meyḫāne ile
2. Germ-ḫūn oldı gül-i ter yine peymāne ile

26. **gülşeni:***-i*
Gazel 827
Mısra: **3**
Bahçe, gül bahçesi.
3. Serv sanmañ süpürüp gülşeni ferrāş-ı ṣabā
4. Ṭayamış bāġçe dīvārına cārūbları

27. **gülşende:***-de*
Gazel 872
Mısra: **10**
Bahçe, gül bahçesi.
9. Hezārāsā hemān elden ḳoma feryāduñ ey Nābī
10. Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestūr gördüñ mi

28. **gülşeni:***-i*
Gazel 880
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
2. Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı

29. **gülşeni:***-i*
Kaside 2
Mısra: **114**
Bahçe, gül bahçesi.
113. Nefes-i ḥāsid-i bed-ḫ∨āhı dokunsa bāda
114. Gülşeni hem şeb ü hem gülḫan ider sāye-i bād

30. **gülşenden:***-den*
Kaside 7
Mısra: **111**
Bahçe, gül bahçesi.
111. Ne cānı var çıḳara būy-ı verdi gülşenden
112. Nesīm almayıcaḳ bāġbāndan destūr

31. **gülşen:**
Kaside 10
Mısra: **17**
Bahçe, gül bahçesi.
17. Olup bu faṣlda gülşen nümūne-i cāmiʿ

18. Oḳur menābir-i gülşende ḫuṭbe bülbül-i zār

32. **gülşene:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **19**
Bahçe, gül bahçesi.
19. Ṣabāḥ-ı ʿīd gelüp gülşene meserret ile
20. İder muṣāfaḥa ezhār ile nesīm-i bahār

33. **gülşende:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **85**
Bahçe, gül bahçesi.
85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif
86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

34. **gülşen:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **325**
Bahçe, gül bahçesi.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

35. **gülşen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **13**
Bahçe, gül bahçesi.
13. Çeşmüme ẓāhir oldı bir gülşen
14. Sāḥası nūr-ı feyż ile rūyen

36. **gülşene:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **149**
Bahçe, gül bahçesi.
149. Gülşene māl-i jale giçse mezīd
150. Ḳaldurur hep edā ile ḫurşīd

37. **gülşende:**-*de*
Kıt'a 113
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Ġubār gibi süvār olmada bu gülşende
2. Piyāde-revlige virdüm karār āb gibi

38. **gülşeni:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **40**
Bahçe, gül bahçesi.
39. Baʿd ez-īn her-cāyīligden oldı vāreste nesīm
40. Gülşeni terk itdi belki çīn-i zülf-i dil-beri

39. **gülşenden:**-*den*
Tarih 92
Mısra: **2**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Ey ḫoşā bārgeh-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki gelen seyrine gülşenden ider istiġna

gülşen gülşen:
1. **gülşen gülşen:**
Gazel 643
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bahçe bahçe.
3. Hiç birinde bulamaz reng-i bekā būy-ı s̱ebāt
4. İtse gül-geşt-i ṣabā ʿālemi gülşen gülşen

gülşen itsün:
1. **gülşen itsün:**-*sün*
Gazel 814
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gülbahçesine çevirmek.
7. Füṣūl-ı fetḥ ile itsün żamīr-i enverüñ gülşen
8. Derūn-ı düşmeni tennūr-ı ḥaddad eylesün Allāh

gülşen-i ʿademüñ:
1. **gülşen-i ʿademüñ:**-*üñ*
Gazel 779
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yokluğun gülbahçesi.
5. Bilindi kim var imiş ḫārı gülşen-i ʿademüñ de
6. Bu baġa dāmen-i gül-ġonce pāre pāre gelince

gülşen-i āmālinüñ:
1. **gülşen-i āmālinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 745
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Emellerin gül bahçesi.
7. Bir gün olur ki olur nāʾil-i gül-berg-i murād
8. Ṭolaşan gülşen-i āmālinüñ eṭrāfında

gülşen-i baḫtuñ:
1. **gülşen-i baḫtuñ:**-*uñ*
Gazel 822
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bahtın gülbahçesi.
3. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki gülşen-i baḫtuñ
4. Güli be-dest ola ammā be-şarṭ-ı bī-ḫārī

gülşen-i bihişt:
1. **gülşen-i bihişt:**
Kaside 11
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçeleri.
31. Ne iḳtiżā ile dūr olduñ ey güsiste-ḫıred
32. O bezmden ki ider gülşen-i bihişt ḥicāb

gülşen-i cennet:
1. **gülşen-i cennet:**
Gazel 836
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Cennet gül bahçesi.
21. Künc-i ʿuzlet gülşen-i cennet ḳadar cān-baḫş olur
22. Dār-ı ġurbetde bulunsa āşinālardan biri

gülşen-i dehr:
1. **gülşen-i dehr:**
Kaside 7
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Devrin gül bahçesi.
37. Pür idi sebze-i bigānelerle gülşen-i dehr
38. Oturmış idi hümālar maḳāmına ʿuṣfūr

gülşen-i dehri:
1. **gülşen-i dehri:**-*i*
Gazel 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dünya bahçesi. II Dünya.
3. Ey bülbül-i şeydā nʾideyüm gülşen-i dehri
4. Besdür baña sīnemdeki gülzār-ı melāmet

gülşen-i dīnüñ:
1. **gülşen-i dīnüñ:**-*üñ*
Gazel 456
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dinin gül bahçesi.
5. Aʿmāle viren neşv ü nemā āb-ı vüżūdur
6. Bī-āb olamaz şaḫları gülşen-i dīnüñ

gülşen-i ferʿa:
1. **gülşen-i ferʿa:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Ferah/huzur veren/doğuran gül bahçesi.
129. Birinüñ nām-ı pāki yaʿnī Ḥasan
130. Gülşen-i ferʿa ġonce-i aḥsen

gülşen-i firdevs:
1. **gülşen-i firdevs:**
Tarih 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Cennet gülbahçesi.
19. Zemīn-i dil-güşāsıyla birāder gülşen-i Firdevs
20. Hevā-yı rūḥ-baḫşāsiyle tevʾemdür dem-i ʿİsā

gülşen-i firdevsʾe:
1. **gülşen-i firdevsʾe:**-*e*
Gazel 834
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cennet gülbahçesi.
1. Fehm iden rütbe-i ḫāṣiyyet-i gülzārumuzı
2. Eylemez gülşen-i Firdevsʾe fedā ḫārumuzı

gülşen-i iḳbāl:
1. **gülşen-i iḳbāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Talihin gül bahçesi.
39. Buna dirler riyāz-ı cāh u celāl
40. Çemen-ı ʿizz ü gülşen-i iḳbāl

gülşen-i ikbālini:
1. **gülşen-i ikbālini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Talihin gül bahçesi.

9. Eylesün gülşen-i ikbālini Ḥaḳ tāze vü ter
10. Eylesün düşmeninüñ ḫırmen-i ʿömrin ber-bād

gülşen-i iḳbālinüñ:
1. **gülşen-i iḳbālinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 17
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Talihin gül bahçesi.
55. Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳiyle pervāz eyleyen
56. Sürḫ olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

gülşen-i imkānda:
1. **gülşen-i imkānda:**-*da*
Gazel 249
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İmkanın gül bahçesi.
13. Gülşen-i imkānda yoḳdur Nābīyā iḥsān-ı ṣırf
14. Ḫār-ı ġamla ġonce-i iḳbāli dūş-ā-dūş açar

gülşen-i kām:
1. **gülşen-i kām:**
Gazel 781
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzunun gülbahçesi.
5. Sen hemān destüni gül-çīn-i niyāz eyleye gör
6. Dem gelür ey dil olur gülşen-i kām āmāde

gülşen-i kevn ü fesāduñ:
1. **gülşen-i kevn ü fesāduñ:**-*uñ*
Gazel 747
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Mevcudatın vücut bulup daha sonra bozulup mahvolduğu dünya bahçesi.
21. Dest-i taḥsīndür zemīne ferş olan berg-i ḫazān
22. Gülşen-i kevn ü fesāduñ Nābiyā üstādına

gülşen-i kūyına:
1. **gülşen-i kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 335
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gül bahçesine benzeyen mahallesi.
1. Cāʾiz ki vara gülşen-i kūyına ḫār u ḫās
2. Ey bād-ı ṣubḥ üstümüze gel mülāyim es

gülşen-i medḥinde:
1. **gülşen-i medḥinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 9
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Övgünün gül bahçesi.
157. Gūş-ı dünya ṭolup āvāze-i iḥsānı ile
158. Eyleye gülşen-i medḥinde nevā bülbüller

gülşen-ı ʿömrinüñ:
1. **gülşen-ı ʿömrinüñ:**-*i, -nüñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **247**
Kelime Tipi: -
Ömür, hayat bahçesi.
247. Gülşen-ı ʿömrinüñ ide Yezdān
248. Bergini tāze güllerin ḫandān

gülşen-ı raḥmet:
1. **gülşen-ı raḥmet:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rahmetin gül bahçesi.
7. Çoḳdan ḳurumışdı bu ḫıyābāngeh-i hestī
8. Bilseydi ḫazān nʾolduġını gülşen-ı raḥmet

gülşen-i ruḫsāresi:
1. **gülşen-i ruḫsāresi:**-*si*
Gazel 679
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi olan yüz/yanak.
1. Geldi ḫaṭ ḳalmadı ehliyyeti cānānelige
2. Ṭutdı yüz gülşen-i ruḫsāresi vīrānelige

gülşen-i şād-āb:
1. **gülşen-i şād-āb:**
Gazel 449
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Taze gülbahçesi.
1. ʿAşḳ-ı cān-sūz benüm ḥüsn-i cihān-tāb senüñ
2. Gülḫanum şuʿle benüm gülşen-i şād-āb senüñ

2. **gülşen-i şād-āb:**
Kaside 11
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Taze gülbahçesi.
77. Feżā-yı ʿātıfete luṭfı cūy-ı h∨āhiş-şūy
78. Cihān-ı mekremete ṭabʿı gülşen-i şād-āb

gülşen-i ṭabʿun:
1. **gülşen-i ṭabʿun:**-*u, -n*
Gazel 292
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tabiatın gül bahçesi.
11. Gülşen-i ṭabʿun kemīne bergini izhār ile
12. Sad-hezārān bülbül-i gūyāyı ḫāmuş itmişüz

2. **gülşen-i ṭabʿun:**-*un*
Gazel 527
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şairlik tabiatının gül bahçesi.
9. Gülşen-i ṭabʿun yine bir ġonce-i nev-rüstesin
10. Nābiyā pīrāye-i destār-ı ʿirfān eyledüm

gülşen-sarāy-ı ʿālem:
1. **gülşen-sarāy-ı ʿālem:**
Gazel 190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya sarayının gül bahçesi.
1. Gülşen-sarāy-ı ʿālem kem dil-güşā degüldür
2. Ammā ki ṭarḥı ḥayfā ṭarḥ-ı beḳā degüldür

gülşen-sarāy-ı ḳaraaġacda:
1. **gülşen-sarāy-ı ḳaraaġacda:**-*da*
Kaside 16
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Karaağaç bahçeleri.
113. İtmişdi bir bahārda merḥūm vālidi
114. Gülşen-sarāy-ı Ḳaraaġacda iḳāmeti

gülşen-sarāy-ı rūmʾa:
1. **gülşen-sarāy-ı rūmʾa:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi olan Anadolu.
1. Ḥaḳḳuñ olup vezīde nesīm-i ʿināyeti
2. Gülşen-sarāy-ı Rūmʾa düşürdükde ḳısmeti

gülşen-serāy-ı vaṣladur:
1. **gülşen-serāy-ı vaṣladur:**-*a, -dur*
Gazel 577
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın gül bahçesi içindeki sarayı.
11. Çeşm-i ferverdīn daḫı gülşen-serāy-ı vaṣladur
12. Külbe-i sermā-keşān-ı hicre kānūndur düşen

gülsitān:
1. **gülsitān:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Gül bahçesi. II Şeyh Sa'id-i Şirazî'nin Gülistan kitabı.
7. Lāzım degül kitāb-ı Gülistān o āfete
8. Ne nüsḫa korsa sīnesine Gülsitān olur

2. **gülsitāna:**-*a*
Gazel 393
Mısra: **4**
Gül bahçesi.
3. Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
4. Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduḳ

3. **gülsitānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 466
Mısra: **1**
Gül bahçesi.
1. Seyrinden inḥirāfa sebeb gülsitānlaruñ
2. Çīn-i cebīn-i minnetidür bāġbānlaruñ

4. **gülsitānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 638
Mısra: **16**
Gül bahçesi.
15. Degül bihişt-i ṣafā-baḫş ṭabʿ-ı dūzaḫiyān

16. Ne zevḳ alur dil-i pervāne gülsitānlardan

5. **gülsitāndan:**-*dan*
Kaside 10
Mısra: **44**
Gül bahçesi.
43. Dehānı ġoncenüñ olurdı ḫandeden maḥrūm
44. Nesīm-i şermi eger gülsitāndan itse güẕār

6. **gülsitānına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **162**
Gül bahçesi.
161. Eylemiş anı Ḳādir-i müteʿāl
162. Salṭanat gülsitānına gül-i āl

7. **gülsitān:**
Tarih 34
Mısra: **1**
Gül bahçesi.
1. Dinse şāyāndur bu meʾvāya mükerrer gülsitān

8. **gülsitāna:**-*a*
Gazel 614
Mısra: **4**
Gülbahçesi (Aşığın sinesindeki yaralar).
3. Nʾola güdāhte olsa dilümde peykānı
4. Bu gülsitāna düşen şeb-nem olmasun nʾolsun

9. **gülsitāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **145**
Gül bahçesi.
145. Gülsitāna vazife virdi ṣabā
146. Oldı ẓahriyyesi gül-i raʿnā

gülsitān-ı dehre:
1. **gülsitān-ı dehre:**-*e*
Gazel 353
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya gülbahçesi.
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
2. Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış

gülsitān-ı devletdür:
1. **gülsitān-ı devletdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Devletin gül bahçesi II Mutluluğun, talihin çiçek bahçesi.
43. Bu çemen gülsitān-ı devletdür
44. Berg ü şāḫı şükūh u şevketdür

gülsitān-ı dil-i ʿuşşāḳa:
1. **gülsitān-ı dil-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 532
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aşıkların gönül bahçesi.
11. İşidince yiñemez dāġ-ı nihānı açılur
12. Gülsitān-ı dil-i ʿuşşāḳa ṣabādur suḫanum

gülsitān-ı iḳbāle:
1. **gülsitān-ı iḳbāle:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **301**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun/saadetin gül bahçesi.
301. irmedüm gülsitān-ı iḳbāle
302. Ḳonmadum şāḫsār-ı āmāle

gülsitān-ı mevlānā:
1. **gülsitān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hz. Mevlana'nın gül bahçesi.
7. Bulur mı bülbül-i bīgāne ruḫṣat-ı feryād
8. Naʿīm-i ḳurbdedür gülsitān-ı Mevlānā

gülsüz:
1. **gülsüz:**
Gazel 564
Mısra: **5**
Gülsüz, çiçeksiz.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sāḳī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

gül-ṭıynet:
1. **gül-ṭıynet:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Gül yaratılışlı.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

gülüp açılmaġa:
1. **gülüp açılmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 739
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Neşelenmek, sevinmek.
5. Gülüp açılmaġa ḫāṭırda yoḳdur ḫ˅āhişüm yoḫsa
6. Benüm neşv ü nemā ser der-kemīndür āstīnümde

gülzār:
1. **gülzāruñ:**-*uñ*
Gazel 811
Mısra: **5**
Gül bahçesi.
5. Açıḳdur yüzleri bī-perdedür ezhārı gülzāruñ
6. Bürīde perde-i cāme girer olmaḳla şermende

2. **gülzāre:**-*e*
Gazel 816
Mısra: **2**
Gül bahçesi.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

3. **gülzāre:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **102**
Gül bahçesi.
101. Gülbin ıẓhār-ı tevāżuʿla sürer ḫāke yüzin
102. Dergehinden ki ṣabā eyleye gülzāre güẕer

4. **gülzār:**
Gazel 165
Mısra: **2**
Gül bahçesi.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫ˅āce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

5. **gülzārlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 420
Mısra: **4**
Gül bahçesi.
3. Ḥüsn-i hemvāre senüñ ḫāṣṣa-i ruḫsāruñdur
4. Yılda bir kerre gelür revnaḳı gülzārlaruñ

6. **gülzāra:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **99**
Gül bahçesi.
99. Semūm-ı ḳahr-ı cihān-sūzı esse gülzāra
100. Olur ʿuṣāre-i ḫanżal żamīr-i gülde gül-āb

7. **gülzār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **211**
Gül bahçesi.
211. Ṭoldı āvāz-ı ʿadl ile gülzār
212. Bister-i rāḥat oldı bülbüle ḫār

8. **gülzār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **114**
Gül bahçesi.
113. İltizām eyledi nevāyı hezār
114. İtdi der-ʿuhde bülbüli gülzār

9. **gülzār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **179**
Gül bahçesi.
179. Ḥiṣṣelerden birikdürüp gülzār
180. Sūseni eyledi ḳılıç tīmār

10. **gülzārı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **73**
Gül bahçesi.
73. Ṭolanur cūy gibi gülzārı
74. Heft iklīme ḥükmidür carī

11. **gülzāra:**-*a*
Gazel 396
Mısra: **12**
Gül bahçesi. II Cennet bahçesi.
11. Faṣl-ı bahāruñ ẕevḳini sürsek
12. Gülzāra fāʾiḳ şu gibi aḳsaḳ

gülzār-ı ʿāleme:
1. **gülzār-ı ʿāleme:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **348**
Kelime Tipi: -
Dünyanın gül bahçesi.
347. Çeşmesār-ı mürüvvet āẟārı
348. Ola gülzār-ı ʿāleme sārī

gülzār-ı cemālinden:

1. **gülzār-ı cemālinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 875
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin güzellik gül bahçesi.
7. Nigeh gül-çīn iken düzdāne gülzār-ı cemālinden
8. Giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi ol ḫāṭır-şiken ṭutdı

gülzār-ı derd ü ġamdur:
1. **gülzār-ı derd ü ġamdur:**-*dur*
Gazel 785
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dert ve kederin gül bahçesi.
7. Gönder dil-i ḥazīne bir kez nesīm-i vaṣluñ
8. Gülzār-ı derd ü ġamdur muḥtācdur ṣabāya

gülzār-ı ġayb:
1. **gülzār-ı ġayb:**
Tarih 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bilinmeyen alemlerin gül bahçesi.
1. Ẕāt-ı Sulṭān Aḥmed-i şeh-zāde kim
2. …... gül-ġonce vü gülzār-ı ġayb

gülzār-ı ḥaḳīḳatden:
1. **gülzār-ı ḥaḳīḳatden:**-*den*
Gazel 283
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hakikatın gül bahçesi.
5. Olursa bu çemen bū-bürde gülzār-ı ḥaḳīḳatden
6. Olur gül pāsbān-ı ḫār ser-i dīvāra yer ḳalmaz

gülzār-ı ḫurrem itdi:
1. **gülzār-ı ḫurrem itdi:**-*di*
Gazel 537
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönül açan gül bahçesi yapmak.
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ḫurrem eʾs-selām

gülzār-ı ḥüsni:
1. **gülzār-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 388
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin gül bahçesi.
7. Gülzār-ı ḥüsni gerçi letāfetde bī-bedel
8. Ammā hevāsınuñ o ḳadar iʿtidāli yoḳ

gülzār-ı ḥüsn-i ġonce-lebānun:
1. **gülzār-ı ḥüsn-i ġonce-lebānun:**-*un*
Gazel 293
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gonce dudaklı güzellerin güzelliklerinin gül bahçesi.
7. Gülzār-ı ḥüsn-i ġonce-lebānun esīridür
8. Bī-rūḥ olan güle baḳamaz ʿandelībümüz

gülzār-ı melāmet:
1. **gülzār-ı melāmet:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kınanmanın, hor görülmenin gül bahçesi.
3. Ey bülbül-i şeydā nʾideyüm gülşen-i dehri
4. Besdür baña sīnemdeki gülzār-ı melāmet

gülzār-ı raġbetinde:
1. **gülzār-ı raġbetinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 820
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Rağbet etme gülbahçesi.
9. Pejmürdelendi bād-ı ḫazān kelālden
10. Gülzār-ı raġbetinde gül-i āli ḳalmadı

gülzār-ı raḥmetün:
1. **gülzār-ı raḥmetün:**-*ün*
Gazel 430
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Rahmetin gül bahçesi.
15. Gülzār-ı raḥmetün e̱ser-i evvelīnidür
16. Gülgūn libāsa girdügi eşk-i nedāmetüñ

gülzār-ı ṣunʿ:
1. **gülzār-ı ṣunʿ:**
Gazel 375
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sanat eseri bahçesi.
1. Nev-be-nev revnaḳ-pezīr-i luṭf iken gülzār-ı ṣunʿ
2. Ġaflet itmek ʿaybdür ḫ∨āhişger-i esrār-ı ṣunʿ

2. **gülzār-ı ṣunʿ:**
Gazel 375
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sanat eseri bahçesi.
1. Nev-be-nev revnaḳ-pezīr-i luṭf iken gülzār-ı ṣunʿ
2. Ġaflet itmek ʿaybdür ḫ∨āhişger-i esrār-ı ṣunʿ

gülzār-ı temennāda:
1. **gülzār-ı temennāda:**-*da*
Gazel 791
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dileklerin gül bahçesi.
7. Ṣaçdum güher-i eşki şebnem gibi dīdemden
8. Açılmadı bir ġonce gülzār-ı temennāda

güm ider:
1. **güm ider:**-*er*
Gazel 170
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kaybetmek, yok etmek.
5. Delālet itmez ise reh-nümā-yı cezbe-i ḥüsn
6. Nigāh-ı ḫaṭve-i evvelde rāhını güm ider

güm oldı:
1. **güm oldı:**-*dı*
Gazel 378
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kaybolmak.
15. Dürūġ iken o ḳadar buldı şöhret ey Nābi
16. Ki girdi ṣūret-i ṣıdḳa güm oldı nām-ı dürūġ

2. **güm oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Kaybolmak, bitip tükenmek.
113. Bu ṣadre müjde-i teşrīfüñ istimāʿ idicek
114. Zemīn-i Ḥılle vü Baġdādʾdan güm oldı fesād

güm oldu:
1. **güm oldu:**-*du*
Gazel 773
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyin içinde kaybolmak.
1. Baḥr-ı sefīde geldi güm oldu yem-i siyah
2. ʿAfv-ı Ḫudāya nisbet ile böyledür günah

güm olsa:
1. **güm olsa:**-*sa*
Gazel 683
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin içinde kaybolmak.
9. Olsa da cürmün eger kūh ḳadar cürmi büzürg
10. Güm olsa dāʾire-i vüsʿat-i meşreblerde

gümān:
1. **gümānum:**-*um*
Gazel 498
Mısra: **6**
Şüphe, kuşku, zan.
5. Müjgānlarun şümārı mıdur fitne-i nigāh
6. Çeşmüñden olduġına gümānum mı var benüm

2. **gümān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **11**
Şüphe, kuşku, zan.
11. Yeʾse ümmīd hem yaḳīne gümān
12. Āteşe āb u vuṣlata hicrān

gümān-ı cürm:
1. **gümān-ı cürm:**
Gazel 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Günah şüphesi.
7. Yoḳdur gümān-ı cürm dükān-ı vücūdda
8. Kʾola harīf-i ḳuvvet-i bāzū-yı maġfiret

güm-kerde:

1. **güm-kerde:**
Gazel 300
Mısra: **8**
Kaybolmuş.
7. Ey kāfile-sālār-ı ḥaḳīḳat meded eyle
8. Güm-kerde rehüz pey-rev-i bāng-i ceresüz biz

güm-kerde-rāh olmış:
1. **güm-kerde-rāh olmış:**-*mış*
Gazel 338
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yolunu kaybeden olmak.
5. Yazarken vaṣf-ı çeşmin pāy-ı ḫāme saṭrdan çıḳmış
6. Meġer mestānelik teʾs̱īr idüp güm-kerde-rāh olmış

güm-nāmlıḳ:
1. **güm-nāmlıḳ:**
Gazel 276
Mısra: **7**
Adı unutulmuşluk, hatırlanmamışlık.
7. Güm-nāmlıḳ ṣafasına leb-teşne cān virür
8. Bu ʿarṣada hezār fülān-zāde görmişüz

güm-pāy:
1. **güm-pāydur:**-*dur*
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Kayıp, ayak izinden eser kalmamış.
1. Güm-pāydur bu ḫ∨ān-ı vasīʿüʾn-nevālde
2. Bī-şübhe ṣarf-ı loḳma-i nāzikter-i ḥelāl

gümrük:
1. **gümrükdür:**-*dür*
Gazel 838
Mısra: **11**
Gümrükte Osmanlı Devleti sınırlarına giren veya bu sınırları kullanarak başka ülkelere giden yabancı eşyalardan alınan vergi.
11. Bu ʿaṣrda adı mahrūsalarda gümrükdür
12. O ġāretün ki beyābānda reh-zenānuñ idi

gümrükçī-i ḳażā:
1. **gümrükçī-i ḳażā:**
Gazel 730
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kader gümrükçüsü (Gümrükçü: Ülkeye giren veya çıkan mallardan vergi almakla görevli memur).
3. Bu destgāhuñ urmada gümrükçī-i ḳażā
4. Tamġā-yı lā-s̱ebāt eñ aʿlā metāʿına

güm-şüde:
1. **güm-şüdegānı:**
Gazel 494
Mısra: **3**
Kaybolanlar.
3. İkrāra gelū-gīrlik it güm-şüdegānı
4. İt nām-ı Ḥaḳʾı naḳş-ı cebīn pāre-i nān ol

2. **güm-şūdedür:**-*dür*
Gazel 853
Mısra: **4**
Kaybolmuş, yitmiş.
3. Ḳatı berhem-zededür nüsḫa-i eczā-yı vücūd
4. Kābil-i derk degül güm-şūdedür rābıṭası

güm-şüde olmasa:
1. **güm-şüde olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 496
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Kaybolmak.
25. Nābiyā biz de görürdük es̱er-i iḥsānın
26. Olmasa güm-şüde miftāḥ-ı der-i genc-i kerem

ġumūm u ālām:
1. **ġumūm u ālām:**
Kaside 13
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Gamlar ve elemler.
73. Maḥv olup defter-i dilden es̱er-i ḫavf u ḫaṭar
74. Düşdi peyġūle-i idbāra ġumūm u ālām

gümüş:
1. **gümüşden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **64**
Gümüş.
63. Mihr barānī-i iḳbāline zerden düġme
64. Ḳurṣ-ı meh matbaḫ-ı cāhında gümüşden kef-gīr

2. **gümüş:**
Gazel 207
Mısra: **3**
Gümüş.
3. Mevci çoḳ āb-ı revāndur ki gümüş gibi akar
4. Bel ṭolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer

3. **gümüş:**
Gazel 884
Mısra: **2**
Gümüş, gümüşten yapılmış.
1. Hilāl-i ʿīd neşāṭa nişāne geldi gibi
2. Kümeyt-i şevḳe gümüş tāziyāne geldi gibi

gümüş kārbānıdur:
1. **gümüş kārbānıdur:**-*dur*
Gazel 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş kervanı (Kemerin üstündeki gümüşten motifler deve kervanına benzetilmiştir).
1. Sīmīn-kemer ki zīver-i mūy-ı miyānıdur
2. Çengelli belde sanki gümüş kārbānıdur

gün:
1. **günde:**-*de*
Gazel 126
Mısra: **16**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
15. Müʾmin eylerse bile rūy-ı zemīni pā-māl
16. Günde heştād ʿaded rū-be-zemīn olmadadur

2. **günde:**-*de*
Gazel 400
Mısra: **3**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
3. Evvelki günde eyler idük ḫırmenüñ hebā
4. Şükr eyle kim elüñde degüldür irādetüñ

3. **güni:**-*i*
Gazel 600
Mısra: **11**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
11. Bed-duʿā eylemem ancaḳ göresin ol güni kim
12. Teşne-i nāz olasın ġarḳ-ı nigāh olmayasın

4. **gün:**
Kıt'a 82
Mısra: **5**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
5. Geldügün gün baña sen gelmiş işitdüm vāfir
6. Ḫayriyā ās̱af-ı devrāndan ümīdüñ kesme

5. **günde:**-*de*
Tarih 16
Mısra: **70**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı
70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

6. **gün:**
Tarih 19
Mısra: **28**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
27. ʿAvn-ı Ḫudā reh-ber olup fetḥ itdi Sulṭān-ı güzīn
28. Daḫı ṭoḳuz gün dögmedin ṭūb-ı naẕirüʾṣ-ṣūr ile

7. **günde:**-*de*
Tarih 20
Mısra: **7**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
7. Fetḥi olup naṣīb ṭoḳuz günde eyledi
8. Ol ḥıṣnı da żamīme-i mülk-i muḫalledi

8. **gün:**
Tarih 76
Mısra: **20**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
19. Pederle māderün saʿdi aña itmiş sirāyet kim
20. Felek terbīʿ-i saʿdeyn itdügi gün oldı zāyende

9. **günler:**-*ler*
Gazel 708
Mısra: **7**
Zaman, vakit.
7. ʿUşşāḳdan uṣanduġı günler mülūk-ı ḥüsn
8. ʿĀdet budur bahāne ararlar eẕiyyete

10. **günden:**-*den*
Tarih 80
Mısra: **17**
Zaman, vakit.
17. Nām-ı pākine taʿalluḳ itdügi günden hemān
18. Semt-i Şehbāʾda hüveydā oldı āsār-ı ṭarab

11. **gün:**
Gazel 511
Mısra: **9**
Güneş.
9. Nābiyā görmeyelüm gün gibi dünyāda zevāl
10. Yüzümüz ehl-i kemālüñ yolına ḫāk idelüm

12. **gün:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Zaman, vakit.
13. Ḳanı ol gün ki ola dest-zed-i kīse-berān
14. Ṭoldın naḳdīne-i ḥırmān ile cüzdān-ı ümīd

13. **günde:**-*de*
Gazel 627
Mısra: **4**
Gün, her gün.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

14. **günini:**-*i, -n, -i*
Kaside 10
Mısra: **93**
Gün, gündüz.
93. İlāhi her günini ʿīd ü her şebin ḳadr it
94. Nihāl-i tāzedür eyle İlāhi ber-ḫordār

gūn-ā-gūn:
1. **gūn-ā-gūn:**
Tarih 144
Mısra: **10**
Türlü türlü, çeşit çeşit.
9. Eylemişdi kişver-i İslāma suʾ-i ḳaṣd ile
10. Çoḳ fesād īcād ü gūn-ā-gūn ḫıyānet irtikāb

günāh:
1. **günāh:**
Gazel 24
Mısra: **5**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
5. İtmez tenezzül olsa cihan ser-be-ser günāh
6. Vezne ʿuluvv-ı ṭabʿ-ı terāzū-yı maġfiret

2. **günāh:**
Gazel 124
Mısra: **10**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
9. Mānend-i zühd olmaza sermāye-i ġurūr
10. Bārī günāh vāsıṭa-i iʿtirāf olur

3. **günāh:**
Gazel 215
Mısra: **5**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
5. Olmaz günāh kevkebe-i ʿafve pāy-dār
6. Ṣābūn-ı mehle lekke-i şeb nā-bedīd olur

4. **günāhuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 215
Mısra: **9**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
9. Bī-çāre nefse eyleme töhmet günāhuñı
10. Nisvāndan iddiʿā-yı cesaret baʿīd olur

5. **günāhı:**-*ı*
Gazel 225
Mısra: **9**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
9. Hakir görme metāʿı günāhı ey Nābī
10. Revācgāhı anun Kaʿbe-i mükerremedür

6. **günāh:**
Gazel 429
Mısra: **11**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
11. İmsāk-ı bārı ehline bir kat günāh olur
12. Şöhret olursa maḳṣadı iḥsān idenlerüñ

7. **günāhı:**-*ı*
Gazel 470
Mısra: **2**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫ∨āhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

8. **günāhı:**-*ı*
Gazel 708
Mısra: **13**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
13. Nābī bu mācerāda o māhuñ günāhı yoḳ
14. Sen eyledüñ heves bu uzun boylu miḥnete

9. **günah:**
Gazel 773
Mısra: **2**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
1. Baḥr-ı sefīde geldi güm oldu yem-i siyah
2. ʿAfv-ı Ḫudāya nisbet ile böyledür günah

10. **günāh:**
Gazel 773
Mısra: **9**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
9. Ümmīddür günāh ola ruḫsār-ı raḥmete
10. Ḥāl-i siyah zülf-i siyah ebrū-yı siyah

11. **günāhuñ:**-*uñ*
Gazel 799
Mısra: **14**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

12. **günāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **24**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
23. Meclis-i raḥmete niyāz idecek
24. Ḳudretüm yoḳ günāhdan ġayrı

13. **günāha:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **254**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
253. Niyyet-i ṭāʿat idersem de elümden gelmez
254. Oldı nefs-i bedüm ol deñlü günāha muʿtād

14. **günāhı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **265**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
265. O da bir başḳa günehdür ki günāhı ben idem
266. Ġayrinüñ mekrine idlāline idem isnād

15. **günāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **112**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
111. Kendü taḳṣīr ü cürm mūy-be-mū
112. Defteri ḫod günāh ile memlū

16. **günāhına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **420**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
419. Gitdi ol ʿahd-ı düşmen-i merdān
420. Tevbe itdi günāhına devrān

17. **günāhumdur:**-*um, -dur*
Kıt'a 66
Mısra: **2**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
1. Ḥāl-i rūyı ol mehüñ cāy-ı nigāhumdur benüm
2. Ṭurre-i müşgīni boynumda günāhumdur benüm

18. **günāhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 555
Mısra: **10**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
9. Murādum üzre edā itmeyince maʿnāyı
10. Ḫayālümüñ giçemem Nābiyā günāhından

günāh eylemedük:
1. **günāh eylemedük:**-*medük*
Gazel 408
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Günah işlemek.
7. Bādeyi āb ile āmīḫte ṣun ey Sāḳī
8. Ḫayli demdur ki ḥakīmāne günāh eylemedük

günāh eylerdüm:
1. **günāh eylerdüm:**-*r, -düm*
Gazel 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Günah işlemek.
5. Belki eylerdüm saña şāyeste ḫıdmetde ḳuṣūr
6. Ben günāh eylerdüm ammā sen ṣevāb itdün bu şeb

günāh idenüñ:
1. **günāh idenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 425
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Günah işlemek, hataya düşmek.
9. Muʿīni maʿẕeret-i leẕẕet olmasa Nābī
10. ʿAceb cevābı nedür ẕevḳsüz günāh idenüñ

günāh itmeġe:
1. **günāh itmeġe:**-*e*
Gazel 272
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Günah işlemek.
3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūḫ-ı ḫoş-endām
4. Ādem daḫı bir ġayrı günāh itmeġe deġmez

günāh u maʿṣiyetle:
1. **günāh u maʿṣiyetle:**-*le*
Kaside 1
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah ve günah işleme, isyan etme.
85. Kimin itmiş diyanet şöhretiyle ʿumde-i eyyām
86. Kimin itmiş günāh u maʿṣiyetle ʿāleme rüsvā

günāha batmasalar:
1. **günāha batmasalar:**-*ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok günah işlemek.
7. Lisāna almasa erbāb-ı zühd rindānı
8. Mis̱āl-i sāġar-ı ṣahbā günāha batmasalar

günāh-ı bendegānı:
1. **günāh-ı bendegānı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Kullarının günahları.
169. İlāhī sābıḳ-ı inʿāmunı it lāḥiḳa peyvend
170. Günāh-ı bendegānı itme rūy-ı cehline ilḳā

günāh-ı diger:
1. **günāh-ı diger:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bir başka günah.
9. Nābī olur günāh-ı diger söylesek ʿaceb
10. Müstevcib-i cezā-yı günāh-ı nebūdeyüz

günāhına girmesüñ:
1. **günāhına girmesüñ:**-*me, -süñ*
Gazel 399
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birini haksız yere suçlamak, dedikodusunu yapmak.
5. Her şūḫı gördügince olan dāġ-ı sūz-ı şevḳ
6. Hīç girmesüñ günāhına bī-çāre merhemüñ

günāhkār:
1. **günāhkārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 886
Mısra: **14**
Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.
13. Sezādur eyler ise ġarḳ-ı raḥmet ey Nābī
14. Bizüm şefāʿat-ı ʿaşḳ en günāhkārumuzı

günāhkārān:
1. **günāhkārānuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **145**
Günahkârlar.
145. Cerīde-ı günehi tā günāhkārānuñ
146. Ola raḳam-zede-i ʿafv-ı ḥażret-i Vehhāb

günbed:
1. **günbede:**-*e*
Gazel 515
Mısra: **2**
Felek, dünya, gökyüzü.
1. Dil kʾola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

günbed-i ʿālemi:
1. **günbed-i ʿālemi:**-*i*
Gazel 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gökkubbe II Arı kovanı.
9. İtse mānend-i güvāre nʾola pür-şehd-i ḳabūl
10. Günbed-i ʿālemi feryād-ı zenābīr-i duʿā

günbed-i devrān:
1. **günbed-i devrān:**
Tarih 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.
21. Ol serā-perde-i hümāyūn kim
22. Reşk ider aña günbed-i devrān

günbed-i devvār-ı muḥkem:
1. **günbed-i devvār-ı muḥkem:**
Gazel 179
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dayanıklı dönen gök kubbe.
1. Fetḥi müşkil günbed-i devvār-ı muḥkem böyledür
2. Daḫme-i der-beste-i çerḫ-i muṭalsam böyledür

günbed-i gerdān:
1. **günbed-i gerdān:**
Gazel 609
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü.
5. Biz daḫı kendü gibi ʿāşıḳ-ı ser-geştelerüz
6. Ḥaşre dek üstümüze günbed-i gerdān dönsün

günbed-i ḫaḍrā:
1. **günbed-i ḫaḍrā:**
Tarih 104
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Yeşil kubbe, gökyüzü.
97. Şāhenşāh-ı devrān ile bānisi vezīre
98. Pür oldı duʿā ile bu nüh günbed-i Ḫaḍrā

günbed-i ḫażrā:
1. **günbed-i ḫażrā:**
Tarih 103
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Yeşil kubbe, gök kubbe.
47. Zihī maʿbed ki anda ḥaṣıl olan ʿilm ü aʿmālüñ
48. İder şevḳine āġūşın güşāde günbed-i ḫażrā

günbed-i ḫırmen:
1. **günbed-i ḫırmen:**
Gazel 558
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Harman kubbesi.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ḫurde gendümden yapılmış günbed-i ḫırmen

günbed-i nīlüferi:
1. **günbed-i nīlüferi:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nilüfer renkli gökyüzü.
3. Ḥabbezā ḳaṣr-ı cihān-tāb-ı felek-pīrāye kim
4. Oldı ser-gerdān-ı ḥüsni günbed-i nīlüferi

günbed-i tāreme:
1. **günbed-i tāreme:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.
3. Ḳubbesi ḳubbe-i gerdūn mānend
4. Günbed-i tāreme olmış peyvend

günbed-ı ʿulyā-yı mevlevī:

1. **günbed-ı ʿulyā-yı mevlevī:**
Tarih 52
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Mevleviliğin yüce kubbesi.
39. İtdi nüzūl mıṣraʿ-ı tārīḫi ġaybdan
40. Taʿmīr olındı günbed-ı ʿulyā-yı Mevlevī

günbed-i żülāli:
1. **günbed-i żülāli:**-*i*
Tarih 77
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Açık gökyüzü.
39. Ṣad gūne āferīn kim kendü eliyle itdi
40. Ol günbed-i żülāli ḫāk ü hevāya ġalṭān

ġunc u delāl itse:
1. **ġunc u delāl itse:**-*se*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Naz ve cilvede bulunmak.
55. İtse bu maḥbūbe-i şīrīn-meʾāl
56. Cāme-i manẓūmede ġunc u delāl

güncāyiş:
1. **güncāyişe:**-*e*
Gazel 309
Mısra: **7**
Sığışma, sığma.
7. Hem-dem-i dīgere güncāyişe yoḳdur imkān
8. Tengdür dīde-i āyīne gibi meskenümüz

2. **güncāyişe:**-*e*
Gazel 567
Mısra: **7**
Sığışma, sığma.
7. Güncāyişe maḫal bulamaz rişte-i suḫan
8. Vaṣf-ı dehān-ı tengini semmüʾl-ḫayāṭ iden

3. **güncāyişe:**-*e*
Kıt'a 5
Mısra: **10**
Sığışma, sığma.
9. Virāne iken böyle neden tār ola dirsen
10. Güncāyişe yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān

güncīde:
1. **güncīde:**
Gazel 570
Mısra: **18**
Sıkıştırılmış,sığdırılmış.
17. Leb-i ḫūbān gibi Nābī saña maḫṣūṣ itmek
18. Ṭarf-ı yek beytde güncīde cihānuñ şekerin

2. **güncīde:**
Kaside 27
Mısra: **2**
Sıkıştırılmış,sığdırılmış.
1. Ser-i bāmında sipihrüñ çalınur nevbet-i Şeyḫ
2. Çerḫe güncīde degül dāʾire-i devlet-i Şeyḫ

güncīde olmaġa:
1. **güncīde olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 362
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sığmak, sığışmak.
9. Derūn-ı sīne-i erbāb-ı ṣıdḳdan ġayri
10. Ne mümkin olmaġa güncīde dāstān-ı ḫulūṣ

güncīde olur:
1. **güncīde olur:**-*ur*
Gazel 550
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sıkışmış olmak.
3. Nice güncīde olur nüh varaḳ-ı eflake
4. Ġayri mecmūʿada mesṭūr bulan eşʿārın

2. **güncīde olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **-**
Sığmak, sığışmak.
151. Olur evṣāf-ı kemāli raḳama güncīde
152. Güneşüñ ẕerresi mümkin olur ise taʿdād

güncīde-i lisān-ı beşer:
1. **güncīde-i lisān-ı beşer:**
Tarih 142
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
İnsanın diline sığdırılmış (İnsanoğlunun anlatması mümkün değil bağlamında).
23. Olmaz ḫasāyis-i es̱eri saʿd ü yümnde
24. Güncīde-i lisān-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

güncīdelikden:
1. **güncīdelikden:**
Gazel 490
Mısra: **3**
Sıkıştırılmış,sığdırılmış.
3. Teng-nā-yı sineye güncīdelikden teng iken
4. Vüsʿatından ṣāhib-i ʿarşa nişīmendür göñül

günde:
1. **günde:**
Gazel 146
Mısra: **12**
Bir gün içinde..
11. Almayınca eylemez ārām künc-i ġaybdan
12. Günde bir ḳaç tāze maʿnā ṭabʿumuñ taʿyīnidür

2. **günde:**
Gazel 620
Mısra: **11**
Bir gün içinde.
11. Günde ṣad ḫāne-i ḳalbi ide tārāc hele
12. Nigehi çeşmine sermāye-dih-i zūr olsun

günde bir:
1. **günde bir:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her gün bir defa.
9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele
10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

gūne:
1. **gūne:**
Tarih 151
Mısra: **1**
Tür, nevi, çeşit, tarz..
1. Üç gūne lübb-i beyyine ile didi Nābī
2. Tārīḫ ḳabūl eyleye Allāhu taʿāla

2. **gūne:**
Gazel 560
Mısra: **4**
Tür, nevi, çeşit, tarz.
3. İder icāb-ı ḥırmān seng-dillik saḫt-rūluḳlar
4. Olur peydā hezārān gūne mīve ḫākliklerden

gūne gūne:
1. **gūne gūne:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Rengârenk, türlü türlü.
135. Tāk-ı maḳṭūʿ-ı mülk-i gülşendür
136. Ḫūşeler gūne gūne ḫırmendür

güneh:
1. **güneh:**
Gazel 23
Mısra: **6**
Günah.
5. Ḥādis̱ muḳarin olsa ḳadīme ʿadīm olur
6. Olmaz güneh muḳābil-i gīsū-yı maġfiret

2. **günehüm:**-*üm*
Gazel 509
Mısra: **3**
Günah.
3. Ḫaṭ ber-āverdelerüñ rūyına döndi günehüm
4. Sāde-rū ḳaldı faḳaṭ defter-i ḥüsn-i ʿamelüm

3. **günehüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **2**
Günah.
1. Eylesün cevrini efzūn o büt-i dil-siyehüm
2. Bī-günāhum dimeden ġayrı bulursa günehüm

4. **günehüm:**
Gazel 582
Mısra: **6**
Günah.
5. Ben añladuġum ʿafv iseñ ey ʿafv-i İlāhī
6. Ṣorma günehüm ġayriden al defteri benden

5. **güneh:**
Gazel 366

Mısra: **10**
Günah.
9. Kanġısınuñ irtikābında gönül ḥayretdedür
10. Hem güneh hem girye-i ḫacletdür istiġfāre şarṭ

6. **güneh:**
Gazel 417
Mısra: **10**
Günah.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̱evābuñ

7. **günehüñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **1**
Günah.
1. Çihresin görmeden ey dīde ḳaçarsın günehüñ
2. İtme gerdān ṭaraf-ı māh-ruḫāndan nigehüñ

8. **günehden:**-*den*
Gazel 736
Mısra: **8**
Günah.
7. Girye-i mestānesinden münfehim ḫavf-ı ḫafī
8. Mest-i bī-pervā günehden iḥtirāz itmezse de

9. **günehdür:**-*dür*
Gazel 775
Mısra: **9**
Günah.
9. Günehdür bāʿis̱-i ārāyiş-i ruḫsāre-i raḥmet
10. Miḥakk-ı rū-siyāhuñ ḥüsni çoḳdur zer ḫuṣūṣında

10. **günehdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **265**
Günah.
265. O da bir başḳa günehdür ki günāhı ben idem
266. Ġayrinüñ mekrine idlāline idem isnād

11. **günehin:**-*i, -n*
Kaside 2
Mısra: **315**
Günah.
315. Çünki Kāʿb İbni Züheyrʾüñ günehin afv itdüñ
316. Müjde-ı ʿafv ile eyle bu günehkārı da şād

güneh eylemeden:
1. **güneh eylemeden:**-*meden*
Kaside 2
Mısra: **267**
Kelime Tipi: -
Günah işlemek, günaha girmek.
267. İʿtiḳādumda güneh eylemeden bedterdür
268. Hem idüp cürmi hem itmek naẓaruñda feryād

güneh-kār:
1. **güneh-kārumuz:**-*um, -uz*
Gazel 486
Mısra: **8**
Günah işleyen.
7. Bir kerre būy-ı meykede-i ʿaşḳ alınmasın
8. Zāhid çeker piyāle güneh-kārumuz degül

2. **güneh-kār:**
Kaside 3
Mısra: **67**
Günah işleyen.
67. Siyāh-rūy güneh-kār Nābī-i bed-kār
68. İder ümīd-i ʾaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

günehkār:
1. **günehkārlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 420
Mısra: **8**
Günah işleyen.
7. Kūşiş itmekle ẓuhūratına ḥükm-i ʿafvuñ
8. Ücret-i ḫıdmetidür ʿafv günehkārlaruñ

2. **günehkārum:**-*um*
Gazel 659
Mısra: **5**
Günah işleyen.
5. Günehkārum sefehkārum siyehkārum tebehkārum
6. Beni redd itme ferdā-yı ḳıyāmet yā Resūlaʾllāh

3. **günehkārı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **316**
Günah işleyen.
315. Çünki Kāʿb İbni Züheyrʾüñ günehin afv itdüñ
316. Müjde-ı ʿafv ile eyle bu günehkārı da şād

4. **günehkārum:**-*um*
Kaside 2
Mısra: **269**
Günah işleyen.
269. Yeʾs küfr olmasa ol deñlü günehkārum kim
270. Kendü āmirzişümü eyler idüm istibʿād

günehkārlıḳ:
1. **günehkārlıḳdadur:**-*da, -dur*
Gazel 135
Mısra: **8**
Günahkâr olma durumu.
7. Ṣaç toḫm-ı iʿtizārı zemīn-i nedāmete
8. Neşv ü nemā-yı tevbe günehkārlıḳdadur

güneş:
1. **güneşüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **152**
Güneş.
151. Olur evṣāf-ı kemāli raḳama güncīde
152. Güneşüñ ẕerresi mümkin olur ise taʿdād

gün-ġonca-i gülzār-ı murād eylesün:
1. **gün-ġonca-i gülzār-ı murād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Arzu gül bahçesinin güngoncası eylemek.
17. Pīşānī-i fermānda olan ṣahh-ı şerīfüñ
18. Gün-ġonca-i gülzār-ı murād eylesün Allāh

ġunūde:
1. **ġunūdeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 277
Mısra: **4**
Uyumuş.
3. Āsān gelür güşāyiş-i çeşm-i ṭaleb bize
4. Balīn-i zānū-yı edeb üzre ġunūdeyüz

2. **ġunūde:**
Gazel 804
Mısra: **1**
Uyumuş.
1. Dil bī-tüvān ġunūde ġam-ı tāze zūr ise
2. Nʾitsün söyinmesün de çerāġ-ı şuʿūr ise

ġunūde oldı:
1. **ġunūde oldı:**-*dı*
Gazel 544
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Uyuklamak.
11. Çeküp ʿiẕārına bir perde-i ḳalemkārī
12. Ġunūde oldı pes-i perdede ṭarāvet-i ḥüsn

ġurāb:
1. **ġurāb:**
Kaside 11
Mısra: **72**
Karga.
71. Firāz-ı devḥa baḫtında lāne-sāz olsa
72. Hümāyı itmez idi ḫıdmete ḳabūl ġurāb

gürbe:
1. **gürbe:**
Gazel 599
Mısra: **4**
Kedi.
3. Olan ḫ∨ān-ı ḥayāta çāşnī-dih rūḥdur yoḫsa
4. Olur gürbe remīde üstüḫ∨ān-ı ḫuşk-i şeş-derden

2. **gürbe:**
Kıt'a 5
Mısra: **15**
Kedi.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

gürbe aġzında:
1. **gürbe aġzında:**-*n, -da*
Gazel 573
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -

Kedinin ağzı (Ölüme ramak kala bağlamında).
7. Loḳma-i ġaṣbdan olmaz mı dehen-şūy-ı ferāġ
8. Gürbe aġzında gören dār-ı fenānuñ mūşın

gürbe-i bīd:
1. **gürbe-i bīd:**
Kaside 2
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Söğüt ağacı, sultan söğüdü.
106. Gürbe-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād
105. Şemme-i ḫulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm

ġurbet:
1. **ġurbetde:**-*de*
Gazel 710
Mısra: **11**
Yabancı memleket, yad el.
11. Olur āyīne-i telḫī-i çū ġurbetde nümāyānter
12. Nühüfte çāşnī-i maʿnevī kim var vaṭanlarda

2. **ġurbeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **291**
Yabancı memleket, yad el.
291. Ġurbeti iḫtiyār idüp nā-çār
292. Eyledüm himmet ile terk-i diyār

3. **ġurbetden:**-*den*
Gazel 883
Mısra: **9**
Yabancı memleket, yad el.(sevgiliden ayrı olma bağlamında).
9. Bilemem hāṣılum ne ġurbetden
10. Firḳat-ı ʿömrgāhdan ġayrı

ġurbetḫāne:
1. **ġurbetḫānede:**-*de*
Gazel 141
Mısra: **9**
Yabancı memleket II Dünya.
9. Bu ġurbetḫānede ḫalḳ eylemiş bir gūne ülfet kim
10. Hezārānında bir dil-beste-i ḫubbüʾl-vaṭan yoḳdur

ġure:
1. **ġūre:**
Gazel 862
Mısra: **2**
Koruk, ham üzüm.
1. Meyüñ bilür naẓar aṣḥābı dil-güşālığını
2. Görince ġūre libāsında ṭūṭiyālığını

2. **ġureyi:**-*y, -i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **186**
Koruk, ham üzüm.
185. Böyledür işte naẓar-ı kāmilān
186. Ġureyi engūr ider der-zamān

gūreyi engūr itmek:
1. **gūreyi engūr itmek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **299**
Kelime Tipi: **-**
Koruğu üzüm yapmak.
299. Āfitābuñ işidür gūreyi engūr itmek
300. Seyyiʿātum ḥasenāt olur iderseñ imdād

ġurfe-i himmetde:
1. **ġurfe-i himmetde:**-*de*
Gazel 383
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gayret sarayı.
9. Hīle-i nefsini idrāk idene ey Nābī
10. Ḳayddur ġurfe-i himmetde zebān-gīr olmaḳ

ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt:
1. **ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt:**
Gazel 64
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hayat kasrının balkonu.
13. Tenezzüldür teraḳḳī ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt üzre
14. Nefes pāyumdur evḳāt-ı ḥayātum nerdübānumdur

gürg:
1. **gürge:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **48**
Canavar, kurt, zi'b.
47. Devleti eylediler böyle perīşān cühelā
48. Nice teklīf olunur gürge mürāʿāt-ı ġanem

gürisne:
1. **gürisne:**
Gazel 485
Mısra: **11**
Aç, fakir.
11. Pek ṣunduñ ey gürisne naẓar ḫ∨ān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

gürisne kalmaġa:
1. **gürisne kalmaġa:**-*a*
Gazel 406
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Aç kalmak.
19. Gürisne kalmaġa muḥtāc bāz-ı nefs-i habīs̱
20. Şikār-ı ʿālem-i ḳudse yarandıncaya dek

gürisne komaġa:
1. **gürisne komaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 699
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aç bırakmak.
5. Rindānı gürisne komaġa şübhe mi vardur
6. Ol leẕẕet-i ihmāl ki var żımn-ı keselde

gürisne-ḥavṣala-i ārzūyı:
1. **gürisne-ḥavṣala-i ārzūyı:**-*y, -ı*
Gazel 520
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül isteği midesinin açlığı.
5. Nevālemend olalum ḫ∨ānçe-i maḥabbetden
6. Gürisne-ḥavṣala-i ārzūyı sīr idelüm

gūrīz:
1. **gūrīzümüz:**
Gazel 201
Mısra: **9**
Kaçma; firar.
9. Yoḳ gerçi ṣadme-i sitemünden gūrīzümüz
10. Ammā ki dest-i nāzuna zaḥmet degül midür

gürīze-cūy-ı debistān idenlerün:
1. **gürīze-cūy-ı debistān idenlerün:**-*en, -ler, -ün*
Gazel 429
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Okuldan kaytarmak, kaçmak.
3. Pāyında çūp-ı ʿadl-i muʿallim ẓuhūr ider
4. Pāyın gürīze-cūy-ı debistān idenlerün

ġurre-i ramażān:
1. **ġurre-i ramażān:**
Gazel 819
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ramazan ayının parlak hilali.
9. Ḳaldı ümīd ġurre-i şevvāle Nābiyā
10. Ol māh ġurre-i ramażān oldı gelmedi

ġurre-i şevvāle:
1. **ġurre-i şevvāle:**-*e*
Gazel 819
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şevval ayının parlak hilali.
9. Ḳaldı ümīd ġurre-i şevvāle Nābiyā
10. Ol māh ġurre-i ramażān oldı gelmedi

ġurre-i şevvāli:
1. **ġurre-i şevvāli:**-*i*
Gazel 384
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Şevval ayının parlak hilali.
11. Hamyāze-keşān ġurre-i şevvāli görince
12. Ümmīd idemem tevbede s̱ābit-ḳadem olmaḳ

gürsine-çeşmān-ı hevām:
1. **gürsine-çeşmān-ı hevām:**
Kaside 12
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Aç gözlü haşereler.
107. Ḫ∨ānumuz sufre-i gerdūn gibi yek kāse iken
108. Nice dursun bir alāy gürsine-çeşmān-ı hevām

gürsinegān:
1. **gürsinegānuñ:**-*uñ*
Gazel 887
Mısra: **1**
Açlar, aç kimseler.
1. Māh-ı nev gürsinegānuñ arayup çāresini

2. Sufre-i maṭlaʿa vażʿ eyledi nān-pāresini

gürūh:
1. **gürūhuñ:**-*uñ*
Gazel 86
Mısra: **1**
Cemaat, bölük, takım, taife.
1. Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayridan şöhretlüdür
2. Saṭr-ı evvel namede ʿizzetlüdür rifʿatlüdür

2. **gürūha:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **436**
Cemaat, bölük, takım, taife.
435. Ehl-i ʾirfāna himmeti vardur
436. Bu gürūha maḥabbeti vardur

gürūh-ı bī-şümārun:
1. **gürūh-ı bī-şümārun:**-*un*
Tarih 144
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Sayısız ordu, sayılamayacak kadar kalabalık ordu.
33. Leşker-i İslām ile ol āṣaf-ı ṣāfī-żamīr
34. Gürūh-ı bī-şümārun cengine itdi şitāb

gürūh-ı etbāʿ:
1. **gürūh-ı etbāʿ:**
Kaside 12
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Hizmetçiler takımı.
97. İnfiṣāl itmeġe āmāde gürūh-ı etbāʿ
98. ʿItḳ sevdāsına dil-beste cevārī vü ġulām

gürūh-ı fuḳarā:
1. **gürūh-ı fuḳarā:**
Tarih 127
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Fakirler zümresi.
103. İder eyyām-ı şerīfinde ṣafā ḫalḳ-ı cihān
104. Olur āsūde zamānında gürūh-ı fuḳarā

gürūh-ı meste:
1. **gürūh-ı meste:**-*e*
Gazel 88
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sarhoşlar gürûhu.
5. Düşmez gürūh-ı meste olmaḳ ḥicāba beste
6. Rüsvāylık tururken nāmūs u ʿārı nʾeyler

gürūh-ı ṣafreviyāna:
1. **gürūh-ı ṣafreviyāna:**-*a*
Gazel 727
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Safra gurubu, vücuttaki safra.
21. Gürūh-ı ṣafreviyāna maraż-fizā ammā
22. Mizāc-ı balġamiyāna tabībdür lūle

gürūh-ı şuʿarā:
1. **gürūh-ı şuʿarā:**
Kaside 18
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Şairler topluluğu.
37. Vādī-i medḥde taʿbīr-i riyā-gūne ile
38. Müttehemdür bilürüz gerçi gürūh-ı şuʿarā

2. **gurūh-ı şuʿarā:**
Kaside 24
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Şairler topluluğu.
119. Ḫayr-maḥż olmaġ ile ẕāt-ı şerefnākūñ olur
120. Seni medḥ itmede mecbūr gurūh-ı şuʿarā

gürūh-ı vüzerā:
1. **gürūh-ı vüzerā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Vezirler zümresi.
37. Aḥsenüʾl-ḫulḳ kibār-ı ʿuzemā
38. Eṣdaḳüʾl-ḳavl gürūh-ı vüzerā

ġurūr:
1. **ġurūr:**
Gazel 98
Mısra: **4**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
3. ʿAcz u niyāz olur yine olursa çāre-sāz
4. Yoḫsa ġurūr vāsita-i maġfiret mʾolur

2. **ġurūr:**
Gazel 106
Mısra: **3**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
3. Kibar beste-zebān ġurūr imiş ṭutalum
4. Bu reh-güẕerde hezārān selām alur bulunur

3. **ġurūrumuz:**-*u, -muz*
Gazel 286
Mısra: **10**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
9. Zūr ile ḳāmetin ham ider seng-bār-ı ġam
10. İtmezse irtikāb-ı tevażūʿ ġurūrumuz

4. **ġurūr:**
Gazel 721
Mısra: **8**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
7. ʿĀṣīlerün ṭayanduġı luṭf-ı Ḫudāyadur
8. Zāhid ġurūr ile ṭaylanursa ʿaṣāsına

5. **gurūrla:**-*la*
Gazel 732
Mısra: **8**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
7. Ḫırāma noḳṭa-i ṭaʿn urduġı hüveydādur
8. Gurūrla süfehā ḳısmınuñ ḫırāmında

6. **ġurūr:**
Gazel 869
Mısra: **9**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
9. Ġurūr ḥüsn ü letāfet-i ḫiṭāba māniʿ ise
10. Yā reh-güzārına varsak selām alınmaz mı

7. **ġurūrı:**-*ı*
Gazel 888
Mısra: **8**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
7. Rindān tekellüme ḫaylī girāncadur
8. Kem-pāyenün ġurūrı fakīrüñ taʿazzümi

ġurūr itme:
1. **ġurūr itme:**-*me*
Gazel 202
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kendini beğenmek, büyüklük taslamak, kibirlenmek.
11. İtme ġurūr ṣafvet-i cūy-ı cemālüñe
12. Geldükde nev-bahār ḫāṭuñ ḫār u ḫaslanur

ġurūra ser-āġāz idenlerüñ:
1. **ġurūra ser-āġāz idenlerüñ:**-*üñ*
Gazel 426
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gurur satmaya başlayanlar.
1. Encāmı bed ġurūra ser-āġāz idenlerüñ
2. Nokṣan-ı halka dīdelerin bāz idenlerüñ

ġurūr-ı cünbiş-i buḳrātiyānesi ṭursun:
1. **ġurūr-ı cünbiş-i buḳrātiyānesi ṭursun:**-*si*
Gazel 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hipokratmışcasına hareketlerindeki gurur şöyle dursun.
3. Ġurūr-ı cünbiş-i Buḳrātiyānesi ṭursun
4. Faḳaṭ likası ḥakīmüñ marīze s̱ıḳletdür

ġurūş:
1. **ġurūşadur:**-*a, -dur*
Gazel 113
Mısra: **4**
Osmanlı'da her dönemde ederi farklı olmak üzere H. 1099/M.1687'den itibaren kullanılan gümüş sikke, 40 para.
3. Kāfir-dilān-ı ḥırṣ ferāmuş idüp Ḥaḳʾı
4. Şimdi ṣanem-mis̱āl perestiş ġurūşadur

2. **ġurūş:**
Gazel 651
Mısra: **8**

Osmanlı'da her dönemde ederi farklı olmak üzere H. 1099/M.1687'den itibaren kullanılan gümüş sikke, 40 para.
7. Ādem var eylemez zer-i ḫurşīde iltifāt
8. Varınca kesr-i ḫāṭır ider bir ġurūş içün

3. **ġurūşı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **152**
Osmanlı'da her dönemde ederi farklı olmak üzere H. 1099/M.1687'den itibaren kullanılan gümüş sikke, 40 para.
151. Semen-i kevkebi virür eyyām
152. Māh-ı bedrün ġurūşı olmasa tām

ġurūşa yūf:
1. **ġurūşa yūf:**
Kıt'a 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kuruşa yuh olsun (Kuruş; Osmanlı'da her dönemde ederi farklı olmak üzere H. 1099/M.1687'den itibaren kullanılan gümüş sikke, 40 para).
3. Ṣarrāf-ı dehr didi görince bu ḥāleti
4. Üç s̠üls̠-i kem-ʿıyārına laʿnet ġurūşa yūf

gürz-ṣıfat:
1. **gürz-ṣıfat:**
Gazel 308
Mısra: **3**
Topuz gibi.
3. Almaz sebūyı gürz-ṣıfat dūşına o kim
4. Cevelānger-i mesāf-ı ḫumār olmaḳ istemez

gūş:
1. **gūş:**
Gazel 800
Mısra: **8**
Dinlemek, kulak vermek.
7. Taʿarruż eyleyemem jāj-hāyī-i meste
8. Dehān-ı şīşenüñ açduḳça gūş ḳulḳuline

2. **gūşlerın:**-*ler, -ın*
Gazel 114
Mısra: **9**
Kulak.
9. Şevḳ ile gūşlerın açduġı deryā-yı muḥīṭ
10. Teşnedür baḥr-ı dilüñ dinmeġe kemter nemidür

3. **gūş:**
Gazel 119
Mısra: **5**
Kulak.
5. Olınsa pāresinüñ her birisi gūş ḳadar
6. Yine felekden alınmaz tamām kīne-i ʿömr

4. **gūşunda:**-*un, -da*
Gazel 121
Mısra: **3**
Kulak.
3. Senüñ gūşunda istiʿdād yoḳ idrākine yoḫsa
4. Leb-i cūda kemāl-i ṣunʿı her berg-i çemen söyler

5. **gūşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 405
Mısra: **14**
Kulak.
13. Niyyeti ḫāne-i endūhı meger ġāret imiş
14. Sāġaruñ gūşına serrā didügi mīnānuñ

6. **gūşdur:**-*dur*
Gazel 438
Mısra: **10**
Kulak.
9. Herkesüñ eylemiş erzāḳını āmāde Ḥakīm
10. Gūşdur lez̠z̠etin idrāk idecek güftāruñ

7. **gūşdur:**-*dur*
Gazel 553
Mısra: **6**
Kulak.
5. Her vilāyetde güher ṭālibi nādir bulunur
6. Gūşdur gūşe-i dükkān-ı hevādār-ı suḫan

8. **gūşı:**-*ı*
Gazel 584
Mısra: **10**
Kulak.
9. İtmekde şevḳ-i vaṣl ile āh ü fiġānları
10. Gūşı memerr-i leşker-i āh ü fiġān iken

9. **guşuña:**-*u, -ña*
Gazel 608
Mısra: **10**
Kulak.
9. Olma ol gūne ki ġavġā-yı duḫūl eyleyeler
10. Guşuña leşker-i düşnām ü sipāh-ı nefrīn

10. **gūş:**
Gazel 646
Mısra: **2**
Kulak.
1. Çeşm ḫalḳ itmiş saña ruḫsār-ı ḫūbān gösteren
2. Gūş tertīb eylemiş āvāz ü elḥān gösteren

11. **gūşumuz:**-*u, -muz*
Gazel 675
Mısra: **7**
Kulak.
7. Hep gūşumuz pür iden anuñ güft-gūsıdur
8. Çeksün serini ḫırḳaya bülbül ġarīb ise

12. **gūşında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 764
Mısra: **2**
Kulak.
1. Muḥītüñ naġmesin gūş eylemiş hengām-ı cūşında
2. O lez̠z̠et müstekindür mevc-i baḥruñ daḫı gūşında

13. **gūş:**
Gazel 835
Mısra: **3**
Kulak.
3. Gūş u hūşumdan idüp ṣayd o engüşt-i laṭīf
4. Götürüp ṭıfl-ı debistān cünūn itdi beni

14. **gūşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 852
Mısra: **10**
Kulak.
9. Eylesün ḫalḳdan ümmīd-i ʿatā ey Nābī
10. Çeşmine gūşına itmek dileyen taʿzīri

15. **gūşa:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **124**
Kulak.
123. Binā-yı intizām-ı dīn ü dünyāya idüp ālet
124. Zebāna nuṭḳ virmiş gūşa virmiş ḳuvvet-i ışga

16. **gūşına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 2
Mısra: **193**
Kulak.
193. Kimlerüñ gūşına lāyıḳ yine senden ġayrı
194. Şeb-i miʿrācdaki cevher-i esrār-ı müfād

17. **gūşum:**-*um*
Kaside 16
Mısra: **100**
Kulak.
99. Ol nāzenin ḳıyāfet o rengīn edā ile
100. Çeşmümle gūşum itmiş iken ḥüsn-i ülfeti

18. **gūşı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **59**
Kulak.
59. Gūşı eyler Maḫzen-i Esrār ḥikmet-lehçesi
60. Çeşmi eyler Maşrıḳ-ı Envār ḥüsn-i manẓarı

19. **gūşuma:**-*um, -a*
Tarih 9
Mısra: **26**
Kulak.
25. Fikr iderken bu çeşmeye tārīḫ
26. Bir ṣadā geldi gūşuma ol ān

20. **gūşına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 10
Mısra: **8**
Kulak.
7. Nābī-i zār daḫı düşmiş iken bu ḳayda
8. Geldi hātiften o dem gūşına bir böyle ṣadā

gūş açar:
1. **gūş açar:**-*ar*
Gazel 249
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Kulak açmak, dinlemek.
5. Saṭr emvācında mużmer maʿnī-i ḫubbuʾl-vaṭan
6. Ol sebebden maḳdem-i seyl-āba deryā gūş açar

gūş eyle:
1. **gūş eyle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
5. ʿArż-ḥal-i faḳīri gūş eyle
6. Ḳulzüm-i cūdsın ḫurūş eyle

gūş eyledi:
1. **gūş eyledi:***-di*
Tarih 6
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
19. Līk gūş eyledi Nābī ol dem
20. Kendüden bir suḫan-i derd-engīz

gūş eyledüginde:
1. **gūş eyledüginde:***-dü, -gi, -n, -de*
Tarih 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
3. Gūş eyledüginde didi Nābī
4. Tārīḫini āb-ı rūh-baḫşā

gūş eylemiş:
1. **gūş eylemiş:***-miş*
Gazel 764
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
1. Muḥīṭüñ naġmesin gūş eylemiş hengām-ı cūşında
2. O leẕẕet müstekindür mevc-i baḥruñ daḫı gūşında

gūş eyleyen:
1. **gūş eyleyen:***-y, -en*
Gazel 756
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
9. İder gūş eyleyen ḥussād-ı naẓmun reng-i rūyın zerd
10. Benüm ḫāṣiyyet-i iksīr var ḥüsn-i beyānumda

gūş eyleyince:
1. **gūş eyleyince:***-y, -ince*
Tarih 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
13. Bu nuṭḳ-ı bī-ḳaṣd u ġaraż ṣādır olup şeh-zādeden
14. Gūş eyleyince pādişāh ṭoldı derūnı nūr ile

gūş eyleyüp:
1. **gūş eyleyüp:***-y, -üp*
Tarih 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
13. Zihī bī-ḳayd dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred kim
14. Nidā-yı İrciʿi gūş eyleyüp rūḥı semāʿ itdi

gūş iden:
1. **gūş iden:***-en*
Gazel 112
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
9. Mülūk-ı sālifenün gūş iden ḥikāyātın
10. Bilür ʿarūs-ı cihan bī-vefā degül de nedür

2. **gūş iden:**
Gazel 487
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
7. Gūş iden seng-dil olursa bile itse eser
8. Māʾil-i merteb-i naḳş-ı nigīn olsa ġazel

gūş iden kimse:
1. **gūş iden kimse:**
Gazel 532
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İşiten kimse.
7. Gūş iden kimse olur vāṣıl-ı bezm-i maḳṣūd
8. ʿĀşıḳa bedreḳa-i rāh-ı hüdādur suḫanum

gūş idenler:
1. **gūş idenler:** *-ler*
Gazel 604
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kulak veren, dinleyen.
5. Āfitāb-ı ḥüsn dirlerse ʿaceb mi Yūsufʾa
6. Gūş idenler delvden mīzāna taḥvīl itdügin

2. **gūş idenler:***-ler*
Gazel 532
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kulak veren, dinleyen.
15. Gūş idenler olur elbette kulakdan ʿāşıḳ
16. Dilber-i tāze-res-i şīve-nümādur suḫanum

gūş ider:
1. **gūş ider:***-er*
Kaside 8
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
91. Özbek u Hind u Hıṭā vü ʿAcem ü Çīn ü Ḫoten
92. Gūş ider ḫuṭbe-i nāmun bu ḳadar cemʿ-i keṣīr

2. **gūş ider:***-er*
Gazel 869
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
7. İder mi gūş ʿaceb ʿandelībüñ efġānın
8. O ġoncenüñ deheninden kelām alınmaz mı

gūş iderse:
1. **gūş iderse:***-er, -se*
Gazel 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Duymak.
7. Daʿvā-yı üstādī-i ʿaşḳ u maḥabbet itdügüm
8. Gūş iderse rūḥ-ı Mecnūn ol da kāʾildür baña

gūş ideydi:
1. **gūş ideydi:***-e, -y, -di*
Gazel 580
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
1. Terk iderdi hedefe eyledügi bīdādın
2. Gūş ideydi hedefüñ gūş-ı kemān feryādın

gūş idicek:
1. **gūş idicek:***-icek*
Kaside 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
5. Ḫoşā beşāret-i ʿuẓmā ki oldı gūş idicek
6. Ḥiṣār u emn u emān kārgāh-ı kevn ü fesād

gūş idince:
1. **gūş idince:***-ince*
Kaside 14
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Kulak vermek, dinlemek.
131. O güne luṭf idecekdür saña o kān-ı kerem
132. Ki gūş idince ġamından helāk ola ḥussād

2. **gūş idince:***-ince*
Tarih 129
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
9. Gūş idince Nābī-i dāʿī didi tārīḫini
10. Pādişāhuñ öpdi pāyın bu makarr-ı dil-güşā

gūş idüp:
1. **gūş idüp:***-üp*
Kaside 13
Mısra: **221**
Kelime Tipi: -
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
221. Gūş idüp düşdi hevā-yı ṭamaʿ-ı iḥsāna

222. Herkese itdügüñi lāyıḳı üzre inʿām

2. **gūş idüp:**-*üp*
Kaside 15
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
87. Gūş idüp Ḫusrev-i devrān didi niʿmeʾt-tedbīr
88. Ḥüsn-i tedbīrüñüze ben daḫı oldum mülzem

3. **gūş idüp:**-*üp*
Kaside 15
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
185. Gūş idüp fażluñı ʿirfānuñı bundan ṣoñra
186. Mīrzā Ṭāhir ile faḫr idemez şāh-ı ʿAcem

4. **gūş idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **407**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
407. Gūş idüp ol ʿazīz bu suḫani
408. Oldı leb-rīz-i merḥamet deheni

5. **gūş idüp:**-*üp*
Tarih 103
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
57. Uzakdan gūş idüp evṣāf-ı ḫayrin Nābī-i dāʿī
58. Duʿā-yı devletinde şevḳ-i iḫlāṣ itdi bī-pervā

6. **gūş idüp:**
Tarih 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
7. Gūş idüp izn-i hümāyūnı hemān
8. Geldi gūyā haṭı istiḳbāle

7. **gūş idüp:**-*üp*
Tarih 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
5. Gūş idüp āb-ı Ḫıżr evṣāfın
6. Geldi ḥasretle dīdesinden kan

8. **gūş idüp:**-*üp*
Tarih 30
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
37. Lāciverdī ḳubbelerde gūş idüp āvāzeler
38. Cāmdan cāme giyer mihr ü meh olmış serserī

9. **gūş idüp:**-*üp*
Tarih 86
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
21. Gūş idüp evṣāfını Nābī didi tārīḫini
22. Hem mesīre hem muṣallā bu maḳām-ı dil-güşā

10. **gūş idüp:**-*üp*
Tarih 96
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
21. Beşārāt-ı teşrīf-i ḫāniyyetin
22. İdüp gūş Nābī-i şāyān-sitāy

11. **gūş idüp:**-*üp*
Tarih 134
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dinlemek, kulak vermek.
3. Binā-yı ḫoş-nümāsın gūş idüp Nābī didi tārīḫ
4. Mübārek eyleye Vehhāb ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı

gūş it:
1. **gūş it:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **297**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, kulak vermek, işitmek.
297. Bendenüñ ʿarż-ı ḥālini gūş it
298. Nāleden ʿandelībi ḫāmūş it

gūş itdük:
1. **gūş itdük:**-*dük*
Gazel 44
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek.
7. Görmedük neydügini oldugını gūş itdük
8. Bir zamān faṣl-ı bahāruñ adı hengām-ı feraḥ

2. **gūş itdük:**-*dü, -k*
Kıt'a 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek.
3. Tāze ḥāmisi ẓuhūr eyledügin gūş itdük
4. Eylemiş ḥüsn-i ḥimāyede ḫarābın termīm

gūş itdüm:
1. **gūş itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 882
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, kulak vermek, işitmek.
5. Dehān-ı yāre gūş itdüm dehānın eylemiş teşbih
6. Ṣorunca ġonce aġzın bāz idüp inkārdan geldi

gūş itmeden:
1. **gūş itmeden:**-*me, -den*
Gazel 127
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek.
1. Ruh-ı rengīni gūş itmeden berg-i semen ditrer
2. Nesīm-i zülfini yād itmeden ṣaḥn-ı çemen ditrer

gūş itmedük:
1. **gūş itmedük:**-*me, -dü, -k*
Tarih 103
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek.
33. Nāẓīrin görmedük gūş itmedük ṣadr-ı saʿādetde
34. Zihī ṣadr-ı ḫıredmend ü lebīb ü ʿārif ü dānā

2. **gūş itmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 811
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek.
13. Nezāketde nazīrin görmedük gūş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūḥı Faḫrī ʾnün ser-efkende

gūş itmek:
1. **gūş itmek:**-*mek*
Kıt'a 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek.
11. Gūş itmek eger olmasa maḳṣūd-ı İlāhī
12. Evṣāf-ı dil-ārānı zebān-ı şuʿarādan

gūş itmişüz:
1. **gūş itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 292
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek; dinleyip uygulamaya koymak.
1. Biz ki ḳānūn-ı ḥaḳīḳat naġmesin gūş itmişüz
2. Ḳaṭre-i nāçiz iken derya ḳadar cūş itmişüz

gūş itse:
1. **gūş itse:**-*se*
Kıt'a 107
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek.
5. Vāy eger anlara ḫar didügi gūş itse
6. Bār-ı ġayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāʾyı

2. **gūş itse:**-*se*
Kıt'a 6
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek.
15. Vāy eger anlara ḫar didügümi gūş itse
16. Bār-ı gayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāyı

3. **gūş itse:**-*se*
Tarih 63
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek.
11. Ḳande gūş itse nesīm-i gül-bīz
12. El ṣalar da daʿvet içün evrāḳı

gūş u dehānların:
1. **gūş u dehānların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 649
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kulak ve ağız.
9. Ne kendi yirine ġayrı daḫı ḥissedār ider
10. Sedd eyleyen .... gūş u dehānların

gūşa alur:
1. **gūşa alur:**-*ur*
Gazel 718
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinlemek, kulak vermek (Aynı zamanda rintlerin küpe takmalarına atıfta bulunuluyor).
7. Mis̱āl-i seng-i girān olmayınca güftāruñ
8. Alur mı anı sipihr-i ḳalenderī gūşa

güşād:
1. **güşād:**
Gazel 601
Mısra: **10**
Açılış, açılma, açma.
9. ʿÛd-ı derūnı āteş-i āh ile it buḫur
10. Vaṣluñ ġaraż güşād ise genc-i mutalsamın

2. **güşād:**
Gazel 421
Mısra: **6**
Ferahlık, ferahlama.
5. Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
6. Gelür dimāġa güşād āḫirinde zükāmuñ

3. **güşād:**
Gazel 830
Mısra: **6**
Ferahlık, ferahlama.
5. Alınmış reng-i rūyı ʿişveler olmış perākende
6. Güşād irmiş muḥassal ʿuḳde-i şalvāra besbelli

güşād buldı:
1. **güşād buldı:**-*dı*
Gazel 356
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Açılmak.
13. Güşād buldı hele çīn-i cebhesi Nābī
14. Ṭarīḳ-i reh-rev-i vuṣlatda sed ne müşkil imiş

güşād bulsun:
1. **güşād bulsun:**-*sun*
Tarih 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Açılmak.
3. Ṣadrında ẕātı encümen-efrūz-ı kām olup
4. Bulsun deri teveccüh-i iḳbāl ile güşād

güşād bulursa:
1. **güşād bulursa:**-*ur, -sa*
Kıt'a 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Açılmak.
1. Teveccühi bizedür her kaçan bulursa güşād
2. ʿAceb nişanladı tīründe üstüḫvānumuzı

güşād eyle:
1. **güşād eyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **531**
Kelime Tipi: -
Açmak.
531. Dāʾimā dergehin güşād eyle
532. Devlet ü ʿömrini ziyād eyle

güşād eyler:
1. **güşād eyler:**-*r*
Gazel 801
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Açmak.
5. Teveccüh idene āġūş-ı miḥrābın güşād eyler
6. Şebān rūz olduġı yoḳ bāzū-yı ṭāḳına ḫam-dāde

güşād eylesün:
1. **güşād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Açmak, çözmek.
7. Müşkilter olan ʿuḳde-i maḳṣūd u murāduñ
8. Engüşt-i ʿināyetle güşād eylesün Allāh

güşād gelür:
1. **güşād gelür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **278**
Kelime Tipi: -
Çözülmek, çözmek.
277. Līk ammā ki senüñ şānuñı fikr itdükçe
278. ʿUḳde-i yeʾse gelür dest-i teselliyle güşād

güşād itdi:
1. **güşād itdi:**-*di*
Tarih 135
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Açmak.
5. Budur tafṣīli icmālün ki Çār-ı hāʾin-i Mosḳov
6. Mukaddem Çār-ı İsvecle veġā babın güşād itdi

güşād itme:
1. **güşād itme:**-*me*
Gazel 409
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Açmak.
3. Ṣadef maḥal gözedür gevheri bulur ḳıymet
4. Mis̱āl-i piste güşād itme muttaṣıl dehenüñ

güşād itse:
1. **güşād itse:**-*se*
Gazel 175
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Açmak.
5. Gencīne-i iḥsānı güşād itse kerīmān
6. Izhār-ı niyāz eylememek terk-i edebdür

2. **güşād itse:**-*se*
Tarih 92
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Açmak.
17. Düm-i tāvus-ı cināndur yā hümā-yı devlet
18. Per ü bālini güşād itse mis̱āl-i ʿAnḳā

güşād oldı:
1. **güşād oldı:**-*dı*
Gazel 712
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Açılmak.
1. Cihānda olduġından ʿādetā bāb-ı kerem beste
2. Dehān-ı resm-i lā oldı güşād ammā neʿam beste

güşād olduġı:
1. **güşād olduġı:**-*duġ, -ı-ler*
Gazel 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Açılmak, ayrılmak, uzaklaşmak.
3. Mürde eyler dili āmīziş-i leẕẕāt-ı hevā
4. Şemʿ olur mürde güşād olduġı dem revzenler

güşād olmadadur:
1. **güşād olmadadur:**-*mada, -dur*
Gazel 110
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Açılmak.
5. Herkesüñ rifʿati bir yüzden olur ṣūret-yāb
6. Ḫaymenün baḫtı nigūnluḳla güşād olmadadur

güşād vir:
1. **güşād vir:**
Gazel 261
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Açılmasına izin vermek.
13. Bir kerre vir cenāh-ı dü-müjgānuña güşād
14. Şāhin-i dil-şikār girān-perlik istemez

güşād viren:
1. **güşād viren:**-*en*
Gazel 693
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Açılmasına izin vermek.
5. Baḳılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle istifādedür
6. Viren güşād ser-i kīse-i ifādesine

güşād virince:
1. **güşād virince:**-*ince*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **313**

Kelime Tipi: -
Açılmasına izin vermek.
313. Ḫ∨āceler deftere virince güşād
314. Çāk idüp cismüm eylerüm feryād

güşād virmedesin:
1. **güşād virmedesin:***-mede, -sin*
Gazel 832
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Açılmasına izin vermek.
9. Henüz virmedesin bādbān-ı āha güşād
10. Daḫı sefīne-i ḫ∨āhiş kenāra gelmedi mi

güşād virür:
1. **güşād virür:***-ür*
Kaside 14
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Açmak, çözmek, halletmek.
45. O kār-dān-ı zamān kim benān-ı reʾyi virür
46. Ne deñlü müşkil ise ʿuḳde-i umūra güşād

güşāde:
1. **güşāde:**
Gazel 53
Mısra: **1**
Açık, açılmış.
1. Peyām-ı müjde-i luṭfa güşāde gūş-ı ümīd
2. Libās-ı himmete āmāde puşt ü dūş-ı ümīd

2. **güşādedür:***-dür*
Gazel 177
Mısra: **4**
Açık, açılmış.
3. Üstāddan taʿallüm-i ādāb-ı devr içün
4. Çeşm-i piyāle cānib-i çerḫe güşādedür

3. **güşāde:**
Gazel 311
Mısra: **4**
Açık, açılmış.
3. Nesīm-i feyże taʿarrużdayuz nefes-be-nefes
4. Safāy-ı hestī-i dehrüñ güşāde revzeniyüz

4. **güşāde:**
Gazel 474
Mısra: **13**
Açık, açılmış.
13. Nābi güşāde dār olaydı sezā idi
14. Sedd ile iftiḫārı ġamıdur Sikenderüñ

5. **güşāde:**
Gazel 495
Mısra: **1**
Açık, açılmış.
1. O ġonce bağda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

6. **güşāde:**
Gazel 639
Mısra: **11**
Açık, açılmış.
11. Güşāde dīdeleri şimdi yoḳ reh-i ʿaşḳuñ
12. Niyāz-ı himmete muḥtāc pāsbānlardan

7. **güşāde:**
Gazel 801
Mısra: **1**
Açık, açılmış.
1. Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳʾa dīdesi miḥrābı āmāde
2. Döşenmişdür reh-i ṭāʿāt-ı Rabbānīʾde seccāde

8. **güşāde:**
Kaside 6
Mısra: **28**
Açık, açılmış.
27. Ne Mes̱nevī ki olur mıṣraʾeyn-i ebyātı
28. Güşāde bāb-ı muʿāllā-nişān-ı Mevlānā

9. **güşāde:**
Kaside 10
Mısra: **59**
Açık, açılmış.
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

10. **güşāde:**
Kaside 24
Mısra: **3**
Açık, açılmış.
3. Gül-i ümmīd güşāde mey-i kām āmāde
4. Ālet-i şevḳ ziyāde ġam-ı dil nā-peydā

11. **güşāde:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **46**
Açık, açılmış.
45. Bu bir bārgāh-ı felek-sā mıdur
46. Güşāde yā ḫod bāl-i ʿAnḳā mıdur

12. **güşāde:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **72**
Açık, açılmış.
71. Zamāne zamān-ı şerīfinde şād
72. Cihāna güşāde der-i ʿadl ü dād

13. **güşāde:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **105**
Açık, açılmış.
105. Hep güşāde defātir-i ezhār
106. Ḫ∨ācelerdür ḫalīfelerle hezār

14. **güşāde:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **67**
Açık, açılmış.
67. Şimdi güşāde der-i luṭf-ı Ḫudā
68. Fırṣatı fevt itmeyüp eyleñ recā

15. **güşāde:**
Tarih 14
Mısra: **4**
Açık, açılmış.
3. Deri kavāfil-i iḳbāle bārgāh-ı nüzūl
4. Güşāde penceresi reh-güẕār-ı bād-ı ṣabā

16. **güşāde:**
Tarih 107
Mısra: **8**
Açık, açılmış.
7. Dem-i tāvūsveş eṭrāfı rengīn
8. Güşāde revzeni saḳfı muʿallā

güşāde eyleme:
1. **güşāde eyleme:***-me*
Gazel 412
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Açmak.
9. Yazuḳ pes-āmedegān-ı ḫayāle ey Nābī
10. Güşāde eyleme birden dehānın enbāruñ

güşāde eyler:
1. **güşāde eyler:***-r*
Gazel 888
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Açmak, açılmak.
9. Eyler güşāde ġonce-i āmāli Nābiyā
10. Nāgāh rūzgār-ı ümīdüñ tenessümi

güşāde ider:
1. **güşāde ider:***-er*
Tarih 103
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Açmak.
47. Zihī maʿbed ki anda ḥaṣıl olan ʿilm ü aʿmālüñ
48. İder şevḳine āġūşın güşāde günbed-i ḫażrā

güşāde itdi:
1. **güşāde itdi:***-di*
Gazel 99
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Açmak, ferahlatmak.
13. Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mīve-i kām
14. ʿAceb ki ṭāliʿiümün ḫ∨ābgāhı bīd midür

2. **güşāde itdi:***-di*
Tarih 123
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Açmak.
3. Sadrı teşrif eyledükde devlet ü iḳbāl ile
4. İtdi rāh-ı ʿadlden bābın güşāde rāḥatuñ

3. **güşāde itdi:***-di*
Gazel 181
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Açmak.
7. Dārüʾş-şifā-yı vuṣlatı itdi güşāde yār
8. Bīmār-ı hicre eyledi dermān birer birer

güşāde itmiş idi:
1. **güşāde itmiş idi:***-miş , -i, -di*
Kaside 14

Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Açmak.
21. Bu ārzū-yı beşāretle çoḳdan itmiş idi
22. Dü gūş-ı mihr ile māhuñ güşāde sebʿ-i şidād

güşāde ola:
1. **güşāde ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak, şenlenmek.
49. Ḫayr ile ola güşāde Nābī
50. Ḫayme-i dil-keşinüñ ebvābı

2. **güşāde ola:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Açık olmak, açılmak.
17. Hem-vāre ola dest-i duʿā gibi güşāde
18. İḳbālüñ içre pençe-i fermān-ı vezāret

3. **güşāde ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **241**
Kelime Tipi: **-**
Açık olmak, açılmak.
241. Dāʾimā dergehi güşāde ola
242. Ḳuvvet ü nuṣreti ziyāde ola

güşāde oldı:
1. **güşāde oldı:**-*dı*
Gazel 377
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak, şenlenmek.
1. Oldı güşāde çeşm ü dile revzen-i ferāġ
2. Geldi dimāġa rāyiha-i gülşen-i ferāġ

güşāde olmaḳ:
1. **güşāde olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak.
11. Akdām-ı küşt-gīr-i kühenden muḥāldür
12. Olmaḳ güşāde ʿuḳde-i zānū-yı maġfiret

güşāde olmaz:
1. **güşāde olmaz:**-*maz*
Gazel 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak.
15. Vech-i kerīm-i ḥüsn-i İlāhīden özgeye
16. Olmaz güşāde dīde-i bīdār-ı evliyā

2. **güşāde olmaz:**-*maz*
Gazel 670
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak.
3. Virmez ṣafā-yı cām-ı muṣaffāyı lāy-ı ḫum
4. Olmaz güşāde dīde-i dil tūtiyā ile

güşāde olmış:
1. **güşāde olmış:**-*mış*
Tarih 52
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak.
17. Olmış güşāde pençe-i deryūzeger gibi
18. Nisbetle aña ḫamse-i gencūr-ı Gencevī

güşāde olursa:
1. **güşāde olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 172
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak, açık olmak (Eskiden bu ramazanda haram olan içkiyi içmek yasaktı. Dolayısıyla meyhaneler kapatılırdı. Bu geleneğe atfen).
5. Mihr-i ṣiyāmı eyledi ḥal nāḫun-ı hilal
6. Meyḫāneler güşāde olursa ʿaceb midür

güşāde-cebīn:
1. **güşāde-cebīn:**
Gazel 561
Mısra: **16**
Alnı açık.
15. Sezā-yı dil-siyehān mevc-i çīn-i ebrūdur
16. Derūni ṣāf olur āyīneveş güşāde-cebīn

güşād-ı daḫme-i maḳṣūd:
1. **güşād-ı daḫme-i maḳṣūd:**
Gazel 458
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gaye havai fişeğinin patlaması, parlaklığı.
9. Güşād-ı daḫme-i maḳṣūd nā-müyesserdür
10. İde muʿāhededen ḳaṣr-ı yed meġer kemerüñ

2. **güşād-ı daḫme-i maḳṣūd:**
Gazel 458
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gaye havai fişeğinin patlaması, parlaklığı.
9. Güşād-ı daḫme-i maḳṣūd nā-müyesserdür
10. İde muʿāhededen ḳaṣr-ı yed meġer kemerüñ

güşād-ı dīde-i ümmīde:
1. **güşād-ı dīde-i ümmīde:**
Gazel 141
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ümit gözünü açan.
11. Bu ḥüzn-ābād-ı ġamda nāme-i cānāneden ġayrı
12. Güşād-ı dīde-i ümmīde şāyān pīrehen yoḳdur

güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ:
1. **güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 480
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sır kesesinin ağzını açmak.
5. Ḥavāle-i sitemi vām-cūveş āmāde
6. Güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ zamānı degül

2. **güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 480
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sır kesesinin ağzını açmak.
5. Ḥavāle-i sitemi vām-cūveş āmāde
6. Güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ zamānı degül

3. **güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 480
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sır kesesinin ağzını açmak.
5. Ḥavāle-i sitemi vām-cūveş āmāde
6. Güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ zamānı degül

güşād-yāfte-i tīġ-i berḳ-i ḥüsnüñdür:
1. **güşād-yāfte-i tīġ-i berḳ-i ḥüsnüñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin şimşek gibi kılıcının açtığı.
21. Güşād-yāfte-i tīġ-i berḳ-i ḥüsnüñdür
22. Der-i sarāy-ı dücā yā Muḥammed-i ʾ Arabī

güşāyende-i işkāl-i umūr:
1. **güşāyende-i işkāl-i umūr:**
Kaside 15
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Zor meseleleri çözen, sıkıntıları gideren.
75. Bir anun gibi güşāyende-i işkāl-i umūr
76. Ṣadr-ı evvelde bile gelmedi Allāh aʿlem

güşāyende-i niḳāb-ı umūr:
1. **güşāyende-i niḳāb-ı umūr:**
Kaside 14
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
İşlerin peçesini açan (Meseleleri halleden, çözen bağlamında).
55. Benān-ı reʾyi güşāyende-i niḳāb-ı umūr
56. Çerāġ-ı fikri fürūzende-i cemāl-i murād

güşāyende-i ṣuḳḳa-i yümn-i baḫt:
1. **güşāyende-i ṣuḳḳa-i yümn-i baḫt:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Talih bereketinin bayrağını açan.
81. Nişānende-i rāyet ü tāc u taḫt
82. Güşāyende-i ṣuḳḳa-i yümn-i baḫt

güşāyiş:

1. **güşāyişi:**-*i*
Gazel 385
Mısra: **4**
Açıklık, anlaşılırlık.
3. Luġaz didükleri şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur
4. Ki zīr-i perdede maʿnāsı çoḳ güşāyişi yoḳ

güşāyiş bulmadı:
1. **güşāyiş bulmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 542
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak II Talihin rast gitmesi, ümitlerin, arzu ve isteklerin gerçekleşmesi.
5. Güşāyiş bulmadı rāh-ı dimāġum geşt-i gülşenden
6. Gül-i gülşen-serā-yı ʿıyş nā-būyā mıdur bilmem

güşāyiş bulmaḳ:
1. **güşāyiş bulmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 204
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak II Talihin rast gitmesi, ümitlerin, arzu ve isteklerin gerçekleşmesi.
9. Urur ṣayḳal olınca mū-sepīd āyīne-i cāna
10. Hevā bulmaḳ güşāyiş berfden ṣoñra mücerrebdür

güşāyiş olmazdı:
1. **güşāyiş olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 685
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak.
5. Bāz eylemese şevḳ-i küleh-gūşe-i ḫūbān
6. Olmazdı güşāyiş naẓar-ı nergisümüzde

güşāyiş viremez:
1. **güşāyiş viremez:**-*e, -mez*
Gazel 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Açmak, açılmak.
5. Ṣad zebān-ı dehen-i şāne güşāyiş viremez
6. Öyle muḥkemter olur ʿuḳde-i gīsū-yı edeb

güşāyiş virmek:
1. **güşāyiş virmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Açmak, çözmek, ferahlatmak.
17. Virmek girih-i ṭabʿuma gül gibi güşāyiş
18. Ṣoñra hedef-i nāvek-i ḫār itmek içünmiş

güşāyiş virüp:
1. **güşāyiş virüp:**-*üp*
Kaside 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Açmak.
9. Ebvāb-ı iʿtirāża güşāyiş virüp tamām
10. İtdi edille ile müʾekked ʿibāreti

güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen:
1. **güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen:**
Gazel 141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Meclisin gönlünü ferahlatacak.
1. Bu gülşende güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen yoḳdur
2. Dehān-ı ġoncede ḫande leb-i cūda süḫan yoḳdur

güsāyiş-dih-i dervāze-i fem:
1. **güsāyiş-dih-i dervāze-i fem:**
Kaside 15
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **-**
Ağzın kapısını açan, ağzı açtıran.
133. Nūr-ı ʿirfānı mezāyāsın ider istişʿār
134. Olmadın lafża güsāyiş-dih-i dervāze-i fem

güşāyişe gelmez:
1. **güşāyişe gelmez:**-*mez*
Gazel 733
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak.
13. Yeʾcūc-i yeʾs itmeyicek Nābiyā ẓuhūr
14. Sedd-i ümīd degmede gelmez güşāyişe

güşāyiş-ḫ∨ān olan diller:
1. **güşāyiş-ḫ∨ān olan diller:**-*ler*
Gazel 214
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sofra açan gönül.
5. Güşāyiş-ḫ∨ān olan diller nesīm-i kām-ı ʿālemden
6. Bu gülşende mis̱āl-i ġonce evvel laḫt laḫt ister

güşāyiş-i bāb-ı selām:
1. **güşāyiş-i bāb-ı selām:**
Gazel 347
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sealmet, mutluluk kapısının açılması.
11. Meded güşāyiş-i bāb-ı selām ide yoḫsa
12. İmām-ı bed-nefese iḳtidā ne müşkil imiş

güşāyiş-i baḫt:
1. **güşāyiş-i baḫt:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bahtın açılması.
3. Ne müjdedür bu ki mażmūnıdur güşāyiş-i baḫt
4. Ne müjdedir bu ki maʿnāsı devlet-i bīdār

güşāyiş-i çeşmi:
1. **güşāyiş-i çeşmi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Göz açma.
17. Olsa kimüñ güşāyiş-i çeşmi murād-ı Ḥaḳḳ
18. Tāb-efgen eyler üstine bir nūr-ı raḥmeti

güşāyiş-i çeşm-i ṭaleb:
1. **güşāyiş-i çeşm-i ṭaleb:**
Gazel 277
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İstek gözünün açıklığı.
3. Āsān gelür güşāyiş-i çeşm-i ṭaleb bize
4. Balīn-i zānū-yı edeb üzre ġunūdeyüz

güşāyiş-i dehen-i ḫande:
1. **güşāyiş-i dehen-i ḫande:**
Gazel 225
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gülen ağzın ferahlığı.
1. Bilür o kimse ki dānā-yı sırr-ı ʿālemdür
2. Güşāyiş-i dehen-i ḫande zaḫm-ı mātemdür

güşāyiş-i der-i iḳbāl:
1. **güşāyiş-i der-i iḳbāl:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Talih kapısının açılması.
11. Güşāyiş-i der-i iḳbāl ile felek ḫurrem
12. Zuhūr-ı mevsim-i ikrām ile zamān dil-şād

güşāyiş-i dile:
1. **güşāyiş-i dile:**-*e*
Gazel 233
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül açıklığı II gönül ferahlığı/rahatlığı. İç rahatlığı, iç huzuru, baş dinçliği, huzur.
1. Vücūdum ister isen dāġdār mümkindür
2. Güşāyiş-i dile lāyıḳ bahār mümkindür

güşāyiş-i gül-i maḳṣūd:
1. **güşāyiş-i gül-i maḳṣūd:**
Gazel 327
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Arzu gülünün açılması.
1. Hemīşe ḫandeye ol laʿl-i dür-feşān düşmez
2. Güşāyiş-i gül-i maḳṣūd her zamān düşmez

gūşe:
1. **gūşesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 398
Mısra: **7**
Köşe.
7. Bir gūşesinde eylesün aʿdā daḫı çerā
8. Memnūnuyuz farāḫī-i ṣahrā-yı meşrebüñ

2. **gūşesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 362

Mısra: **13**
Köşe.
13. Nʾola bulunsa da bir gūşesinde düzd-i nifāḳ
14. Ferāḥdur o ḳadar Nābiyā cihān-ı ḫulūṣ

3. **gūşelerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 411
Mısra: **6**
Köşe.
5. Yine lā-büd bulunur naḳd-i ümīd-i vuṣlat
6. Araşan gūşelerin ḫāṭır-ı vīrānemüzüñ

4. **gūşesinüñ:**-*si, -nüñ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **106**
Köşe.
105. Līk bir āteş-dem ü ʿĪsā-naẓar
106. Gūşesinüñ birini itmiş maḳarr

5. **gūşesin:**-*si, -n*
Gazel 799
Mısra: **10**
Köşe.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduġın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

gūşe-gīr ol:
1. **gūşe-gīr ol:**
Kıt'a 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir köşeye çekilmek, bütün her şeyden elini eteğini çekmek.
3. Gūşe-gīr ol ʿālemi tutsun ṣadā-yı şöhretüñ
4. Añla bu remzi dehānumdan zebānumdan benüm

gūşe-gīr-i halvet oldı:
1. **gūşe-gīr-i ḫalvet oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halvet köşesine atılmış olmak.
1. Nūr-ı çeşmüm perdelendi Kaʿbe-i ʿulyā gibi
2. Gūşe-gīr-i ḫalvet oldı dīde-i bīnā gibi

gūşe-i āmān:
1. **gūşe-i āmān:**
Gazel 223
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aman dileme, yardım isteme köşesi.
9. Zamāne dāmgehin tāʾir-i dilüñ Nābī
10. Garībdür ki varup gūşe-i āmān idinür

gūşe-i āsāyiş:
1. **gūşe-i āsāyiş:**
Gazel 371
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rahat ve huzur köşesi.
5. ʿĀlemde eger gūşe-i āsāyiş olaydı
6. Mihrāb ile çāk olmaz idi sīne-i cāmiʿ

gūşe-i bām-ı viṣāle çıkardı:
1. **gūşe-i bām-ı viṣāle çıkardı:**-*dı*
Gazel 495
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma damının köşesi.
5. Çıkardı gūşe-i bām-ı viṣāle dil ammā
6. Ḫam-ı kemend-i emel küngür-i recāda degül

gūşe-i bāmuñdaki:
1. **gūşe-i bāmuñdaki:**-*uñ, -da, -ki*
Gazel 373
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çatının köşesi II Gökyüzünün köşesi.
7. El-vedāʿ ey çirk-şūy-ı cāme-i cürm-i ʿuṣāt
8. Gūşe-i bāmuñdaki mīz-āb-ı raḥmet el-vedāʿ

gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-gūşādur:
1. **gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-gūşādur:**-*dur*
Tarih 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Gönle ferahlık veren cennetten bir köşe.
17. Ne raʿnā gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-gūşādur kim
18. Anı seyr itmek içün çerḫe girmiş ḳubbe-i mīnā

gūşe-i çeşm itmesün:
1. **gūşe-i çeşm itmesün:**-*sün*
Gazel 321
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Göz ucuyla bakma.
9. Bizden o şūḫ gūşe-i çeşm itmesün dirīġ
10. Zaḫm-ı ḫadeng-i çevre hedef gibi ṭurmışuz

gūşe-i çeşm-i iltifāta:
1. **gūşe-i çeşm-i iltifāta:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Onore eden bakışın kulağı.
7. Lāyıḳ oldur ola bu tāze zemīn
8. Gūşe-i çeşm-i iltifāta ḳarīn

gūşe-i çeşm-i suhan-dānına:
1. **gūşe-i çeşm-i suḫan-dānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Yerinde ve güzel söz söylemenin ana kaynağı.
145. Gūşe-i çeşm-i suḫan-dānına olmaz ḫāʾil
146. Tutuḳ-ı tevriye vü perde-serāy-ı īhām

gūşe-i çeşmini:
1. **gūşe-i çeşmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 297
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göz ucu.
1. Gūşe-i çeşmini biz gūşe-i miḥnet bilürüz
2. Sīne-i sīmīni meydān-ı maḥabbet bilürüz

gūşe-i çeşmüñe:
1. **gūşe-i çeşmüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 12
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Göz ucu.
179. Kemterīn bir nigehüñ bendeni iḥyā eyler
180. Gūşe-i çeşmüñe mevḳūf hemān neyl-i merām

gūşe-i dāmān-ı kanāʿat:
1. **gūşe-i dāmān-ı ḳanāʿat:**
Gazel 26
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kanaat eteğinin köşesi.
15. Ögretdi reh-i cennet-i āsāyiş-i cānı
16. Pāy-ı talebe gūşe-i dāmān-ı ḳanāʿat

gūşe-i dāmān-ı şeb:
1. **gūşe-i dāmān-ı şeb:**
Gazel 879
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gecenin eteğinin köşesi, ucu.
1. Olur dil zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb şimdi
2. Girerse dest-i āha gūşe-i dāmān-ı şeb şimdi

gūşe-i dāmān-ı viṣāl:
1. **gūşe-i dāmān-ı viṣāl:**
Gazel 720
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma eteğinin köşesi.
7. Yine girmez eline gūşe-i dāmān-ı viṣāl
8. Dil eger dest be-dāmān-ı ferāġ olmasa da

gūşe-i destār:
1. **gūşe-i destār:**
Gazel 489
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tülbentin veya sarığın ucu, köşesi, kenarı.
13. Rindi vü zühde meylinün ās̱ārıdur kʾolur
14. Geh şişe gāh gūşe-i destār cāy-ı gül

gūşe-i destārumuza:
1. **gūşe-i destārumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 798
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gûşe-i destâr: Tülbentinin veya sarık ucunun köşesi, kenarı.
3. Devlet-i dāġda ḫamyāze-keş-i ḥasretdür
4. Gül-i firdevs-i berīn gūşe-i destārumuza

gūşe-i destārumuzı:
1. **gūşe-i destārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 834

Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tülbentin veya sarığın ucu, köşesi, kenarı.
3. İltifāt eylesek eylerdi Hümālar gerdiş
4. Kisve-i Kaʿbe ḳadar gūşe-i destārumuzı

gūşe-i dilden:
1. **gūşe-i dilden:**-*den*
Gazel 603
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül köşesi.
5. Hāne-perverd-i ġam olmaz gūşe-i dilden baʿīd
6. Anda dil-ḫᵛāha muvāfıḳ ʿālem olsun olmasun

gūşe-i dükkān-ı hevādār-ı suḫan:
1. **gūşe-i dükkān-ı hevādār-ı suḫan:**
Gazel 553
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sözün aşığının dükkanın köşesi.
5. Her vilāyetde güher ṭālibi nādir bulunur
6. Gūşdur gūşe-i dükkān-ı hevādār-ı suḫan

gūşe-i ebrū:
1. **gūşe-i ebrū:**
Gazel 619
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kaşın ucu.
5. Aġyāra ider gūşe-i ebrū ile imā
6. Cevrin görüp izhār-ı melāl eyledügümden

2. **gūşe-i ebrū:**
Gazel 716
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kaşın ucu.
5. Bir nigāh itmiş bulundum yāre oldı mevc-hīz
6. Gūşe-i ebrū ile agyāra imālar yine

gūşe-i ebrūsınun:
1. **gūşe-i ebrūsınun:**-*sı, -nun*
Gazel 492
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kaşın ucu.
11. Gūşe-i ebrūsınun aġyāra imāsın görüp
12. Nābīyā bār-ı girān-ı reşk ile ḫamdur göñül

gūşe-i ġamda:
1. **gūşe-i ġamda:**-*da*
Gazel 322
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Keder köşesi.
5. Āh itmeyicek eglenemem gūşe-i ġamda
6. Erbāb-ı dile meclis-i bī-dūd gerekmez

gūşe-i ḫalvetkede-ī ʿayş u sürūr:
1. **gūşe-i ḫalvetkede-ī ʿayş u sürūr:**
Tarih 92
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Yiyip içip eğlenme için ayrılmış köşe.
37. Obadur gūşe-i ḫalvetkede-ī ʿayş u sürūr
38. Bārgeh cāygeh-i izn-i duḫūl-ı ʿuẓemā

gūşe-i hicrāna:
1. **gūşe-i hicrāna:**-*a*
Gazel 582
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hicran köşesi.
7. Olsun göreyüm gūşe-i hicrāna giriftar
8. Rencīde iden ol gül-i meh-peykeri benden

2. **gūşe-i hicrāna:**-*a*
Gazel 771
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hicran köşesi.
5. İḫtiyāruñla olup gūşe-i hicrāna esīr
6. Vażʿ-ı ḫāmen hedef-i ṭaʿne-i ḫuddām itme

gūşe-i hicrāna düşeli:
1. **gūşe-i hicrāna düşeli:**-*eli*
Gazel 268
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayrılık köşesine düşmek, ayrı kalmak.
3. Ne idi encümen-i ḳurbde sūzān olmaḳ
4. Düşeli gūşe-i hicrāna ḥużūr eylemişüz

gūşe-i ḫum-ḫānemüze:
1. **gūşe-i ḫum-ḫānemüze:**-*müz, -e*
Gazel 772
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Meyhane köşesi.
3. Şevḳ-i teşrifüñ ile gūşe-i ḫum-ḫānemüze
4. İntiẓār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

gūşe-i kīse-i endīşede:
1. **gūşe-i kīse-i endīşede:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Hayal/düşünce torbasının köşesi.
149. Naḳd-i mażmūn-ı maʿānī heves-i vaṣfı ile
150. Gūşe-i kīse-i endīşede itmez ārām

gūşe-i maḫzende ḳalursa:
1. **gūşe-i maḫzende ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 688
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahzenin, deponun köşesinde öylece durmak.
7. Kālā-yı vücūduñ olamaz sūdı nümāyān
8. Bī-dād ü sited gūşe-i maḫzende ḳalursa

gūşe-i meyḫāne:
1. **gūşe-i meyḫāne:**
Gazel 236
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Meyhane köşesi.
1. Añılsın gūşe-i meyḫāne kim şād olduġum yirdür
2. Nevāzişkārī-i sāḳīye muʿtād olduġum yirdür

gūşe-i meyḫāneden:
1. **gūşe-i meyḫāneden:**-*den*
Gazel 279
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Meyhane köşesi.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez gūşe-i meyḫāneden gelmez

gūşe-i miḥnet:
1. **gūşe-i miḥnet:**
Gazel 297
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gam, keder köşesi.
1. Gūşe-i çeşmini biz gūşe-i miḥnet bilürüz
2. Sīne-i sīmīni meydān-ı maḥabbet bilürüz

gūşe-i miḥrāb:
1. **gūşe-i miḥrāb:**
Gazel 449
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mihrap köşesi.
5. Gel senüñle idelüm ʿālemi ṣūfi taḳsīm
6. Künc-i meyḫāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ

gūşe-i mihrabı:
1. **gūşe-i miḥrābı:**-*ı*
Gazel 556
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mihrap köşesi.
3. Haşīr-i ʿām rüchān üzredür seccāde-i ḫāṣa
4. Ṭururken ṣaḥn-ı mescid gūşe-i miḥrābı neylersin

2. **gūşe-i mihrabı:**
Tarih 86
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mihrap köşesi (Mihrap; Cami, mescit gibi tapınakların kıble tarafında bulunan imamın namaz kıldırdığı girintili yer).
11. Gūşe-i mihrabı kūşīş-ḫāne-i ʿilm ü ʿamel
12. Ṣafḥa-i meydānı cāy-ı meşḳ-i erbāb-ı ġazā

gūşe-nişīnān-ı zevāyā-yı ġınā:
1. **gūşe-nişīnān-ı zevāyā-yı ġınā:**
Gazel 350
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Varlık tekyelerinin köşesinde oturanlar.
7. Anlamaz gūşe-nişīnān-ı zevāyā-yı ġınā

8. Ḫalḳı āşüfte iden ḳayd-ı żarūret ne imiş

gūşe-nişīn-i ḳafesüz:
1. **gūşe-nişīn-i ḳafesüz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kafesin köşesinde inzivaya çekilmiş.
3. Bir bend-i girān idi dile ġayret-i hem-bāl
4. Āzāde-perüz gūşe-nişīn-i ḳafesüz biz

güsestde oldı:
1. **güsestde oldı:**-*dı*
Gazel 820
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kopmak, kırılmak.
5. Oldı güsestde rabıta-i ḥüsn-i ülfeti
6. Ḳındīl-i şevḳe rağbet-i eşʿāli ḳalmadı

gūşeye sinmiş:
1. **gūşeye sinmiş:**-*miş-y, -e*
Kaside 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çevresi ile ilişiğini en az düzeye indirerek hiçbir şeye karışmadan bir yerde kendi hâlinde yaşamak; toplum hayatından mümkün olduğu kadar uzak kalarak sakin bir hayat sürdürmek.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

gusfendān:
1. **gusfendānun:**-*un*
Kıt'a 25
Mısra: **3**
Koyunlar.
3. Gusfendānun idüp ḳaṭʿ-ı ṭarīḳ-i nefesin
4. Bacağından üfürüp ṣoñra şişürmek gibidür

gūsfend-i evḳātum:
1. **gūsfend-i evḳātum:**-*um*
Gazel 53
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Vakit koyunu.
9. Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i evḳātum
10. Remīde eylemeden Nābīyā vuhūş-ı ümīd

gūş-ı āfāḳa:
1. **gūş-ı āfāḳa:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ufukların kulağı.
19. İrişdi zemzeme-i müjde gūş-ı āfāḳa
20. Pür oldı gül-şeker-i şükr ile gelū-yı bilād

gūş-ı ʿālem:
1. **gūş-ı ʿālem:**
Kaside 10
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Alemin kulağı.
63. Ne gūş-ı ʿālem işitdi ne gördi çeşm-i cihān
64. O ẕāt-ı pāke muʿādil vezīr-i pāk-ʿıyār

gūş-ı bilād:
1. **gūş-ı bilād:**
Tarih 144
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Memleketlerin kulağı.
13. Nev-be-nev muhiş ḫaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ḫarāb

gūş-ı cāmı:
1. **gūş-ı cāmı:**-*ı*
Gazel 598
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kadehin kulağı.
11. Pür itdün gūş-ı cāmı ḳulḳul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

gūş-ı cāna:
1. **gūş-ı cāna:**-*a*
Kıt'a 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Can kulağı.
3. Līk hestīsine itdükçe naẓar ey Nābī
4. Gūş-ı cāna irişür naʿra-i Allāh ekber

gūş-ı ḍaḥḥāk olduġın:
1. **gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 611
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dahhak'ın kulağı olmak (Dahhak, Hükümdar Cemşid'den sonra İran ve Turan tahtına oturan beşinci hükümdarıdır. Efsaneye göre, zulmü ve kötülüğü seven Dahhak'ın omzunda ejderha ve yılan başına benzer iki kemik çıkar. Dönemin hekimleri bu durumun çaresini bulamamışlardır. Günün birinde şeytan hekim kılığına girmiş ve Hükümdar Dahhak'a çarenin hastalığın üzerine insan beyni sürmek olduğunu söylemiştir. Bunun üzerine Dahhak günde iki insan öldürtmüş ve beyinlerini yaranın üzerine sürmüştür. Ağrıları hafifleyip acıları dinince Dahhak her gün yetkilendirdiği kişiler tarafından günde iki insan öldürtmeye başlamıştır).
5. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i kūzeyi
6. İki mārūñ zīb-i dūş u gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduġın

gūş-ı dile:
1. **gūş-ı dile:**-*e*
Gazel 454
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlün kulağı.
1. Ḭrās̱ ider sükūti ṭarab bed-nefeslerüñ
2. Gūş-ı dile ḥuṣūlı ḳadar mültemeslerüñ

gūş-ı dünya:
1. **gūş-ı dünya:**
Kaside 9
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Dünya kulağı (Tüm insanlık bağlamında).
157. Gūş-ı dünya ṭolup āvāze-i iḥsānı ile
158. Eyleye gülşen-i medḥinde nevā bülbüller

gūş-ı efvāhda:
1. **gūş-ı efvāhda:**-*da*
Gazel 867
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ağızların kulağı.
17. Gūş-ı efvāhda şehri ṭolaşup ey Nābi
18. Devr ider ʿālemi mānend-i nesīm-i seḥerī

gūş-ı enām:
1. **gūş-ı enām:**
Tarih 128
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnsanların kulağı.
7. Raʿd-ı āvāze-i muvhişle ṭolup gūş-ı enām
8. Berk-i yeʾs itmiş idi ḫırmen-i imdādı hebā

gūş-ı felek:
1. **gūş-ı felek:**
Tarih 127
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Feleğin kulağı.
135. Bu beşāretle ṭolup gūş-ı felek ey Nābī
136. İtdiler tehniyesin resm-i duʿā ile edā

gūş-ı idrāki:
1. **gūş-ı idrāki:**-*i*
Gazel 515
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Anlama, idrak etme kulağı.
13. Ne bilür leẕẕetini mīve-i şāh-ı nefesüñ
14. Gūş-ı idrāki olan ḥüsn-i ṣadādan maḥrūm

gūş-ı idrākine:
1. **gūş-ı idrākine:**-*i, -n, -e*
Tarih 82
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Anlama, idrak etme kulağı.
139. Geldi nā-gāh çerḫ-i ḥeftümden
140. Gūş-ı idrākine bu gūne ṣadā

gūş-ı ḳabūlı:
1. **gūş-ı ḳabūlı:**-*ı*
Gazel 551
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etme kulağı.

7. Dür-i maʿnīden olan gūş-ı ḳabūlı mesdūd
8. Añlamaz eylesen īrād cihānuñ mes̱elin

gūş-ı kemān:
1. **gūş-ı kemān:**
Gazel 580
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yayın iki kulağı, iki ucu.
1. Terk iderdi hedefe eyledügi bīdādın
2. Gūş ideydi hedefüñ gūş-ı kemān feryādın

gūş-ı meh ü mihrin açmadan:
1. **gūş-ı meh ü mihrin açmadan:**-*madan*
Kaside 11
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Ay ve güneşin kulağını açmak.
65. Sipihr gūş-ı meh ü mihrin açmadan şeb u rūz
66. Ümīdi itmedür iḥrāz-ı iltifāt-ı ḫitāb

gūş-ı nābīʾye:
1. **gūş-ı nābīʾye:**-*y, -e*
Tarih 113
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin kulağı.
11. Gūş-ı Nābīʾye beşāret-gūy-ı ġayb
12. Didi tārīḫini ẕāt-ı bī-bahā

gūş-ı nigeh:
1. **gūş-ı nigeh:**
Gazel 806
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bakışının kulağı.
13. Ser-i sükkān-ı sümuvvāta olurdı nāʾil
14. Nābiyā olsa eger çeşmi ḳadar gūş-ı nigeh

gūş-ı raġbeti:
1. **gūş-ı raġbeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Rağbet/ilgi kulağı.
11. Yanup yıkılup acıyup ağlayarak biraz
12. Āmāde idicek sözine gūş-ı raġbeti

gūş-ı sāzına:
1. **gūş-ı sāzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 730
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çalgının kulağı.
9. Sāzende tāb-dādelügi gūş-ı sāzına
10. Gūyā mesāġ yoḳ dimedür istimāʿına

gūş-ı ṭarf-ı benāgūş-ı yāre:
1. **gūş-ı ṭarf-ı benāgūş-ı yāre:**-*e*
Gazel 561
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kulak memesine asılı (süs, küpe).
7. Dü gūş-ı ṭarf-ı benāgūş-ı yāre zīverdür
8. Olur zenişgeh-i ṭamġā sebīke-i sīmīn

gūş-ı ümīd:
1. **gūş-ı ümīd:**
Gazel 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ümit kulağı.
1. Peyām-ı müjde-i luṭfa güşāde gūş-ı ümīd
2. Libās-ı himmete āmāde puşt ü dūş-ı ümīd

gūş-ı ümmīde:
1. **gūş-ı ümmīde:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Umut kulağı.
13. İrişdi bir nidā-yı pür-beşāret gūş-ı ümmīde
14. Didi müjde vezīr-i aʿẓam oldı ḥażret-i Pāşā

gūş-ı ʿuşşāḳa:
1. **gūş-ı ʿuşşāḳa:**
Gazel 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşıkların kulağı II Uşşak makamı.
5. Gūş-ı ʿuşşāḳa virür ẕevḳ reh-i rāst-ı Ḥicāz
6. Muṭribā itdügün āheng Ṣifāhan yolıdur

gūşın açmış:
1. **gūşın açmış:**-*mış*
Gazel 573
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulak açmak, kulak kabartmak, dinlemek.
1. Zīb-i gūş itmege āvāz-ı niyāzuñ cūşın
2. Bāb-ı erbāb-ı kerem ḥalḳaveş açmış gūşın

gūşın çekdi:
1. **gūşın çekdi:**
Tarih 144
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dikkatle dinlemek, kulak vermek.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ḫāke çekdi gūşın māh-tāb

gūşına girmezdi:
1. **gūşına girmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 440
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kulağına girmek, dinlemek.
1. Girmezdi gūşına o gül-i ḫurd-sālenüñ
2. Olsaydı iḫtiyārı eger elde nālenüñ

gūşiş-i bisyārdan:
1. **gūşiş-i bisyārdan:**-*dan*
Gazel 799
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çokça çabalama.
11. Ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ ḳadri żāyiʿdür
12. Bilür ḳadrin bulanlar gūşiş-i bisyārdan ṣoñra

güsiste:
1. **güsiste-ḫıred:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Bozulmuş akıl.
31. Ne iḳtiżā ile dūr olduñ ey güsiste-ḫıred
32. O bezmden ki ider gülşen-i bihişt ḥicāb

güsiste itmez:
1. **güsiste itmez:**-*mez*
Gazel 276
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gevşetmek, çözmek II Kırmak, koparmak.
11. İtmez güsiste rābıta-i luṭfın āftāb
12. Mānend-i sāye bir nice üftāde görmişüz

güsiste olmaz:
1. **güsiste olmaz:**
Gazel 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Kopmak, kesilmek.
5. Teh-cürʿadan olmaz yine ümmīd güsiste
6. Birden ḳadeḥ-i kāmı nigūn eyleme yā Rab

2. **güsiste olmaz:**-*maz*
Gazel 613
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kopmak, kesilmek.
9. Olmaz güsiste dāmeni dest-i ḫayālden
10. Ol māh-pāre ben daḫı bilmem nem olduġın

3. **güsiste olmaz:**-*maz*
Gazel 575
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kırılmak.
7. Olmaz güsiste renc-i nişīb ü firāzdan
8. Mānend-i sāye ṣāḥibine inḳiyād iden

güsiste olmaz idi:
1. **güsiste olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 697
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kopmak, kesilmek.
3. Birden güsiste olmaz idi rişte-i ümīd
4. İncāz olınsa vaʿde-i ferdā kibārda

gūş-māl:
1. **gūş-māle:**-*e*
Gazel 573
Mısra: **5**
Yola getirme, te'dib etme, kulak bükme, ihtar etme.

5. Gūş-māle olur elbette münebbih şāyān
6. Gelmeden sāʿati bāz itse leb-i ḫāmuşın

gūş-māl itdi:
1. **gūş-māl itdi:**-*di*
Gazel 647
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nasihat etmek, öğütlemek II Kulak bükmek.
5. Ṣad bār baña ḫ√āce-i ʿaşḳ itdi gūş-māl
6. Tefhīm içün risāle-i ḥüsnüñ ʿibāretin

gūşmāl itmese:
1. **gūşmāl itmese:**
Gazel 316
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Akort etmek II Azarlamak, kulak bükmek.
3. Gūşmāl itmese üstād bed-āheng oluruz
4. Meclis-i ʿālem-i nā-sāzde ṭanbūruz biz

gūş-māl itmeyicek:
1. **gūş-māl itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 413
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Akort etmek II Azarlamak, kulak bükmek.
3. Olsa ẕātī hüner ādemde neyāsā yoḫsa
4. Gūş-māl itmeyicek leẕẕeti yoḳ ṭanbūruñ

gūş-nih-i pāy-ı peyām:
1. **gūş-nih-i pāy-ı peyām:**
Kaside 13
Mısra: **220**
Kelime Tipi: -
Kulağını haberin ayak sesini işitmek için yere koyan.
219. Ṣāḥibā Nābī-i dāʿī-i ḳadīm olmışdur
220. Ṣadre teşrīfüñ ile gūş-nih-i pāy-ı peyām

ġussa:
1. **ġussa:**
Kaside 10
Mısra: **6**
Gam, keder, tasa.
5. Ne müjdedür bu ki ḫāsiyyet-i ḳudūmından
6. Cihāndan itdi zemistān mis̱āli ġussa firār

2. **ġussadan:**-*dan*
Tarih 16
Mısra: **5**
Gam, keder, tasa.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

3. **guṣṣadan:**-*dan*
Tarih 30
Mısra: **42**
Gam, keder, tasa.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

4. **ġuṣṣa:**
Tarih 42
Mısra: **20**
Gam, keder, tasa.
19. Büʾl-ʿaceb kārgāh-ı ʿişret kim
20. Ġuṣṣa maṣraf sürūrdur īrād

ġuṣṣa-i ʿālem:
1. **ġuṣṣa-i ʿālem:**
Gazel 616
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dünya tasası.
9. Nābīʾye düşer ġuṣṣa-i ʿālem dile düşmez
10. Huşyār tururken ġamı dīvāne mi çeksün

ġuṣṣa-i ʿālem çekmez:
1. **ġuṣṣa-i ʿālem çekmez:**-*mez*
Gazel 330
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünyanın sıkıntısını çekmek.
1. Devlet-i meyde gönül ġuṣṣa-i ʿālem çekmez
2. Sāġar-ı bāde-i leb-rīz çeker ġam çekmez

ġuṣṣa-keşān:
1. **ġuṣṣa-keşānuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **18**
Gam çekenler.
17. Her biri meclis-i maḳṣudda bir şemʿ oldı
18. Olmadı ġuṣṣa-keşānuñ çekilen āhı hebā

güstāḫ:
1. **güstāḫ:**
Gazel 715
Mısra: **9**
Arsız, edepsiz, utanması arlanması olmayan.
9. İtme güstāḫ nigahuñ aña bār-ı teşvīş
10. Çeşm-i cānāne ḥaḳīḳatde terāzū degül a

güstāḫāne:
1. **güstāḫāne:**
Gazel 836
Mısra: **7**
Küstahcasına, edepsizcesine, sıra saygı tanımaksızın.
7. Böyle güstāḫāne çoḳ baḳma diyü āzār ider
8. Meclisinde gördüġüm ẕevḳ ü ṣafālardan biri

güstāḫlık:
1. **güstāḫlık:**
Gazel 488
Mısra: **14**
Saygısızlık, küstahlık.
13. Cānāneden müsāʿade vaḳtinde Nābiyā
14. Güstāḫlık muḫālif-i resm-i edeb degül

2. **güstāḫlıḳ:**
Gazel 753
Mısra: **10**
Saygısızlık, küstahlık.
9. Ṣūrāhī geh düşe āb-ı ruḫ-ı rindi ider rīzān
10. Gehī güstāḫlıḳ eyler ẓuhūr ādāb şeklinde

güstaḫlıḳ olursa:
1. **güstaḫlıḳ olursa:**
Gazel 260
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Bilmişlik taslamak IISaygısız davranmak.
21. Hengām-i nātüvānī-i pīrīde Nābiyā
22. Güstaḫlıḳ olursa da maʿẕūrlardanuz

güstāḫlıḳlar eylemeġe:
1. **güstāḫlıḳlar eylemeġe:**-*e*
Gazel 269
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Küstahlık etmek.
5. Maġrur olup mülātefet ü iltifātına
6. Güstāḫlıḳlar eylemeġe cürʾet itmişüz

güstāḫluġ:
1. **güstāḫluġum:**-*um*
Gazel 518
Mısra: **12**
Küstahlık.
11. Pīrlikden o ḳadar fāʾide gördüm ancaḳ
12. Kʾoldı güstāḫluġum ʿözrine bāʾis̱ ʿatehüm

güstāh-nigāhān:
1. **güstāh-nigāhān:**
Gazel 19
Mısra: **13**
Kem gözlüler, edepsizler.
13. Pest ider ḥüsnini güstāh-nigāhān Nābī
14. Herkese keşf-i niḳāb eylese bānū-yı edeb

güsterde:
1. **güsterde:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Yayılmış, döşenmiş.
9. İtme heves-i sāye-i bāl ü per-i ʿAnḳā
10. Güsterde iken sāye-i eyvān-ı ḳanāʿat

gūşumı ṭutdum:
1. **gūşumı ṭutdum:**-*dum*
Gazel 279
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kulak vermek.
7. Miṣāl-i ḥalḳa ṭutdum gūşumı ebvāb-ı āfāḳa
8. Ṣadā-yı naġme-i ʿıyş u ṭarab her haneden gelmez

gūşun aç:
1. **gūşun aç:**
Gazel 340
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Deyim**
Kulağını açmak, dikkatle dinlemek.
5. Ṭamaʿ dendānını pāk eyle gūşun aç diyü ol şūḫ
6. Hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i dervīşāne göndermiş

gūşvār:
1. **gūşvārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 355
Mısra: **7**
Küpe.
7. Arūsāsā çemende gūşvārıdur kulağında
8. Şikāf-ı perdeden rūyın gül-i sīr-āb göstermiş

2. **gūşvārını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 82
Mısra: **18**
Küpe.
17. Kimisi didi gösterür çerḫe
18. Gūşvārını zühre-i zehrā

gūşvār-ı çerḫ-i berīn:
1. **gūşvār-ı çerḫ-i berīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **290**
Kelime Tipi: **-**
Göklerin en yüksek katının küpesi.
289. Naẓmuñ ārāyiş-i zaman ü zemīn
290. Suḫanuñ gūşvār-ı çerḫ-i berīn

gūş-zed-i raġbet-i ārzūmendān ider:
1. **gūş-zed-i raġbet-i ārzūmendān ider:**-*er*
Gazel 722
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Arzulayanların ilgisinin kulağa varan sesi yapmak, isteklilerin ilgisini işittirmek.
5. İder mi gūş-zed-i raġbet-i ārzūmendān
6. O nāmeyi ki sitemle meʾāli mālī ola

güvāh:
1. **güvāhıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 427
Mısra: **9**
Şahit, tanık; delil.
9. Sevgendi hep tahallüf-i vaʿdüñ güvāhıdur
10. I̮mānı hīn-i vaʿdede bīsyār olanlaruñ

2. **güvāh:**
Gazel 725
Mısra: **1**
Şahit, tanık; delil.
1. Siyāh nāmelerüñ şermine yiter bu güvāh
2. Ki faṣ sürer yire yüz olduġınca rūyı siyāh

3. **güvāh:**
Gazel 773
Mısra: **8**
Şahit, tanık; delil.
7. Rūy-ı siyāh vāsıta-i raḥmet olmağa
8. Mūy-ı siyāh-fām sefīd olduġı güvāh

4. **güvāhıdur:**-*ı, -dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **54**
Şahit, tanık; delil.
53. Dil ki āyīne-i İlāhīʾdür
54. Nūr-ı īmān anuñ güvāhıdur

5. **güvāh:**
Kıt'a 109
Mısra: **3**
Şahit, tanık; delil.
4. İtsün eczā-yı şehādet leb ile dendānı
3. Nābiyā kim ki bu maʿnāya güvāh isterse

gūy:
1. **gūyı:**-*ı*
Gazel 28
Mısra: **14**
Çevgan oyununda oynanan top.
13. Māverā-yı feleġe eyle güẕer ey Nābī
14. Ḫam-ı çevgān-ı irādetdeki gūyı seyr it

gūyā:
1. **gūyā:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Sanki, âdeta.
3. Miḥnet-ābād-ı dile gelse sürūr itmez ḳarār
4. Bir nefes gūyā meserret ḍayf-ı rāhildür baña

2. **gūyā:**
Gazel 107
Mısra: **4**
Sanki, âdeta.
3. Olmış garīk devlet-i būs-ı dehānına
4. Gūyā hilāl-i yār hümā üstüḫᵛānıdur

3. **gūyā:**
Gazel 153
Mısra: **6**
Sanki, âdeta.
5. Gitdükçe ser-keş olmada ol serv-i bāġ-ı nāz
6. Gūyā sirişk-i dīde-i ter cūy-bārıdur

4. **gūyā:**
Gazel 204
Mısra: **4**
Sanki, âdeta.
3. Baña rūy-ı eziyyet gösterür aġyāra rūy-ı dil
4. Cemāl-i yār gūyā iki ṣūretden mürekkebdür

5. **gūyā:**
Gazel 167
Mısra: **14**
Sanki, faraza.
13. Bī-vāsıta-i ḥarf olamaz çeşm aña reh-yāb
14. Gūyā dehen-i nāziki maḥṣūs degüldür

6. **gūyā:**
Gazel 653
Mısra: **4**
Sanki, faraza.
3. Ḫastelik ġamzeñe teʾs̱īr idüp çeşmüñden
4. Oldı gūyā ʾālem-i fitne vü āşūb nigūn

7. **gūyā:**
Gazel 704
Mısra: **12**
Sanki, faraza.
11. Her kim ki virür ʿāşıḳ-ı bī-tāba tesellī
12. Gūyā nemek-efşānlıḳ ider laḥm-ı ḳadīde

8. **gūyā:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Sanki, faraza.
3. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
4. Ola berf içre nihān penbede gūyā eyvā

9. **gūyā:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Sanki, âdetâ.
7. Reg-i efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
8. Ki teb-lerzeyle anuñçün giçer her rūz u şeb deryā

10. **gūyā:**
Gazel 260
Mısra: **12**
Sanki, âdetâ.
11. İtmez zebān-güẕār-ı ṭaleb kimse nāmumuz
12. Gūyā kühen cerīdede mesṭūrlardanuz

11. **gūyā:**
Gazel 107
Mısra: **14**
Sanki, âdeta.
13. Kimdür ki olmaya leked-i çerḫe pāy-māl
14. Gūyā bu kār-ḫāne nemedger dükānıdur

12. **gūyā:**
Gazel 140
Mısra: **1**
Sanki, âdeta.
1. Gūyā zemīn-i mezraʿadur ʿarż-ı ḥāller
2. Eyler cevāba toḫm-feşānlık suʾāller

13. **gūyā:**
Gazel 496
Mısra: **23**
Sanki, âdeta.
23. Ṭıfldan münkatiʿ olmış zene benzer gūyā
24. Maʿnī-i tāze ṭoġurmazsa eger şaḳḳ-ı ḳalem

14. **gūyā:**
Gazel 626
Mısra: **7**
Sanki, âdeta.
7. Mihr-i ḥüsnüñ ḥabse fermān itdi gūyā māhı kim
8. Maḥv-ı endām eylese çıḳmaz derūn-ı hāleden

15. **gūyā:**
Gazel 730
Mısra: **10**
Sanki, âdeta.
9. Sāzende tāb-dādelügi gūş-ı sāzına
10. Gūyā mesāġ yoḳ dimedür istimāʿına

16. **gūyā:**
Kaside 18
Mısra: **36**
Sanki, âdeta.
35. Māye-i şevḳ-i cedīd oldı baña tā o ḳadar
36. Oldı bülbül gibi vaṣfında zebānum gūyā

17. **gūyā:**
Kaside 24
Mısra: **64**
Sanki, âdeta.
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
64. Ḳala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

18. **gūyā:**
Kaside 24
Mısra: **118**
Sanki, âdeta.
117. Ṭutma dünyāya ider sūre-i fetḥi tefsīr
118. Vāʿiż-i encümen-ārā-yı ġazādur gūyā

19. **gūyā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **19**
Sanki, âdeta.
19. Oldı saḳfında kitābe gūyā
20. Seyr içün revnaḳım dīde-güşā

20. **gūyā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **162**
Sanki, âdeta.
161. Lālede naḳş-ı ebrū-yi ẖoşter
162. Oldı gūyā siyākat-ı defter

21. **gūyā:**
Kıt'a 30
Mısra: **4**
Sanki, âdeta.
3. Mazrūʿ-ı daʿvet ile gelür bāġ-ı ʿāleme
4. Gūyā yanınca sebze-i ẖod-rū tufeyl olur

22. **gūyā:**
Tarih 3
Mısra: **8**
Sanki, âdeta.
7. Gūş idüp izn-i hümāyūnı hemān
8. Geldi gūyā haṭı istiḳbāle

23. **gūyā:**
Tarih 3
Mısra: **10**
Sanki, âdeta.
9. ʿAnberīn perdeye girdi ẖurşīd
10. Kaʿbe gūyā ki bürindi şāle

24. **gūyā:**
Tarih 8
Mısra: **24**
Sanki, âdeta.
23. Ṭanışdum hātife tārīẖini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-feżā gūyā

25. **gūyā:**
Tarih 14
Mısra: **12**
Sanki, âdeta.
11. Birisi mahrec-i ġam biri medḫal-i iḳbāl
12. İki derīçesinüñ ḥikmeti budur gūyā

26. **gūyā:**
Tarih 16
Mısra: **66**
Sanki, âdeta.
65. Dehān-ı rūzedārı eyledi gencīne-i memhūr
66. Bu mühr-i dil-güşānuñ oldı teʾs̱īri dürer gūyā

27. **gūyā:**
Tarih 16
Mısra: **76**
Sanki, âdeta.
75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾhīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīẖ eylemek gūyā

28. **gūyā:**
Tarih 16
Mısra: **84**
Sanki, âdeta.
83. Ne ḳādir böyle tārīẖ itmeġe Nābī ḳuluñ ancaḳ
84. Dehānın eyledi teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ gūyā

29. **gūyā:**
Tarih 18
Mısra: **3**
Sanki, âdeta.
3. Melāmet bezmine burnı alınmış şemʿ idi gūyā
4. Dem-i fevti ḳarīb olduḳda efzūn iltimāʿ itdi

30. **gūyā:**
Tarih 26
Mısra: **5**
Sanki, âdeta.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

31. **gūyā:**
Tarih 30
Mısra: **74**
Sanki, âdeta.
73. Ḳalmadı āvāze-i şöhret mülūk-ı ʿaṣrda
74. Sürmedür gūyā gelū-yı ʿāleme ẖāk-ı deri

32. **gūyā:**
Tarih 50
Mısra: **5**
Sanki, âdeta.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire gūyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

33. **gūyā:**
Tarih 55
Mısra: **10**
Sanki, âdeta.
9. Resm-i aḥkām-ı vezāret ṭarz-ı ādāb-ı umūr
10. Ẕātına maẖṣūṣ gūyā kendü īcād eyledi

34. **gūyā:**
Tarih 76
Mısra: **12**
Sanki, âdeta.
12. Olınmuş derdi gūyā ġayr-i eṭfāle perākende
11. Ferāhem-kerdedür ẕātında ṣāf-ı aḥsenüʾt-takvīm

35. **gūyā:**
Tarih 82
Mısra: **26**
Sanki, âdeta.
25. Kimisi didi meclis-i çerẖüñ
26. Ṣubḥa çıḳmış çeraġıdur gūyā

36. **gūyā:**
Tarih 104
Mısra: **22**
Sanki, âdeta.
21. Maḳṣūre-i ṭāḳında o şibāk-ı münevver
22. Ol ṭūṭī-i vaḥye ḳafes-i rāz idi gūyā

37. **gūyā:**
Tarih 143
Mısra: **16**
Sanki, âdeta.
15. O serdār-ı mükerrem olduġından ḥāfıẓ-ı Kurʾān
16. O leşkergāhda olmış idi gūyā ẕātı bir muṣḥaf

38. **gūyā:**
Kaside 24
Mısra: **32**
Sözde, sözüm ona.
31. Yine şemşīr-i ġazā tāzeledi dünyāyı
32. Bāġ-ı pejmürde-i dehre ṣu virildi gūyā

gūyā ki:

1. **gūyā ki:**
Gazel 329
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sanki.
5. Vā-beste çerẖe cünbişümüz devr ü seyrümüz
6. Gūyā ki dest-i ʿāleme bir sāʿat olmışuz

2. **gūyā ki:**
Gazel 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sanki.
3. Āzār virür cāna velī nefʿ muḳarrer
4. Gūyā ki naṣīḥat dilidür neşter-i faṣṣad

3. **gūyā ki:**
Gazel 131
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Sanki.
5. Evḳātumuz taʿāḳub-ı yeʾs ü ümmīdden
6. Gūyā ki raḫne raḫne-i dendān-ı erredür

4. **gūyā ki:**
Gazel 175
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sanki.
13. Nābī dil ider emtiʿa-i nev-be-nev īcād
14. Gūyā ki ṣanāyiʿ kede-i şehr-i Ḥalebdür

5. **gūyā ki:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sanki.
9. Nābī ḫayāl-i māh-ruḫān toldı sineye
10. Gūyā ki geldi mektebe ḫūbān birer birer

6. **gūyā ki:**
Gazel 183
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sanki.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

7. **gūyā ki:**
Gazel 196
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sanki.
7. Burun ucıyla virür her sözüñ cevābını kūh
8. Anuñ ṭayanduġı gūyā ki ol ḳayalıġadur

8. **gūyā ki:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sanki.
1. Bezm-i ṣafāya sāġar-ı ṣahbā gelür gider
2. Gūyā ki cezr ü medd ile deryā gelür gider

9. **gūyā ki:**
Gazel 246
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sanki.
11. Gūyā ki köhnelenmededür ḫırḳa-i sipihr
12. ………………………………... beyyīneler

10. **gūyā ki:**
Gazel 700
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sanki.
1. Ḫaṭṭ-ı zenaḫ kenāre-i ḫaṭṭ-ı ʿiẕārda
2. Gūyā ki bir selām yazılmış kenārda

11. **gūyā ki:**
Gazel 812
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Sanki.
21. Evvel müsevvedātda eyler ẓuhūr şiʿr
22. Gūyā ki şehr öñünde olur cemʿ kafile

12. **gūyā ki:**
Gazel 768
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sanki.
3. Taḳlīd-i bī-ḳarārī-i māh-i münīrdür
4. Gūyā ki meyl-i māh-ruḫān bī-vefālıġa

13. **gūyā ki:**
Tarih 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sanki.
5. Gūyā ki nev-şüküfte gül-i āteşīn idi
6. Zeyn eylemişdi gül-bün-i bāġ-ı vezāreti

gūy-ı girībānından:
1. **gūy-ı girībānından:**-*ın, -dan*
Gazel 635
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yaka düğmesi.
3. Olmış āvāre-i meydān-ı ümīd ayrılamaz
4. Ḫam-ı çevgān-ı naẓar gūy-ı girībānından

gūy-ı zer:
1. **gūy-ı zer:**
Gazel 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Altın sözü.
1. Ṣubḥuñ olınca zīb-i girībānı gūy-ı zer
2. Kimdür ki itmeye heves-i cüst-cūy-ı zer

gūyiyā:
1. **gūyiyā:**
Gazel 230
Mısra: **2**
Sanki.
1. Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
2. Gūyiyā çeşme-i ḫurşīdden āb isterler

2. **gūyiyā:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Sanki.
11. Dilde peykān-ı hādeng-i ġam-ı devrān olmış
12. Gūyiyā şişeye konmış bir iki ġonce-i ter

3. **gūyiyā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **482**
Sanki.
481. Cevher-i tīġı ḫaṭṭ-ı rūşendür
482. Gūyiyā ser-nüvişt-i düşmendür

4. **gūyiyā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **219**
Sanki.
219. Gūyiyā ḥażret-i Süleymānʾdur
220. Zīr-i rāhında bād-pūyāndur

5. **gūyiyā:**
Tarih 9
Mısra: **9**
Sanki.
9. Gūyiyā eşk-i şevḳdür ki zemīn
10. Ḳadem-i pādişāha itdi revān

6. **gūyiyā:**
Tarih 29
Mısra: **13**
Sanki.
13. Gūyiyā rūyına ṭutmış dāʾire
14. Naġmegerdür rast eyler naġmesin

7. **gūyiyā:**
Tarih 30
Mısra: **29**
Sanki.
29. Baḥr u berrüñ gūyiyā ṣāḥib-ḳırānıdur bu ḳaṣr
30. Başına tesḫīr içün āfāḳı giymiş miġferi

8. **gūyiyā:**
Tarih 41
Mısra: **16**
Sanki.
15. Olmada nūr-feżāyende-i erbāb-ı naẓar
16. Gūyiyā Mīr ʿAlī ḳıtʿasıdur endāmı

9. **gūyiyā:**
Tarih 46
Mısra: **3**
Sanki.
3. Gūyiyā mecmūʿa-i eşʿār-ı ehl-i ʿaşḳdur
4. Mū-şikāfānun sebebdür nice güft ü gūyına

10. **gūyiyā:**
Tarih 72
Mısra: **21**
Sanki.
21. Gūyiyā māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur
22. Ṭarḥ olur ḫākini seyrān ile dilden sevdā

gūy-rübā:
1. **gūy-rübā:**
Tarih 74
Mısra: **30**
(Cirit oyununda) Topu kapan.
29. Zūr-ı çevgān-ı ṭabiʿatla o eyyāmuñda
30. Dest-i ṭabʿ-ı şuʿarā senden ola gūy-rübā

güẕār:
1. **güẕāre:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **110**
Geçme, geçiş.
109. O gūne kişveri mażbuṭ kim şemīm-i bihişt
110. Güẕāre yol bulamaz virmeyince bāc-ı ʿubūr

2. **güẕār:**
Gazel 233
Mısra: **8**
Geçme, geçiş.
7. İki ayaġ baña himmet itse pīr-i muġān
8. Anuñla vādī-i ġamdan güẕār mümkindür

3. **güẕārdadur:**-*da, -dur*
Gazel 709
Mısra: **8**
Geçme, geçiş.
7. ʿAceb ki mālik-i genc-i ḫayāl iken şuʿarā
8. Yine güẕārdadur ʿömri istiʿāre ile

4. **güẕāre:**
Gazel 721
Mısra: **4**
Geçme, geçiş.
3. Tā sālik-i reh olmayıcaḳ hem-sirişt-i nūr
4. Bu perdenüñ güẕāre ne ḳādir verāsına

güẕār eyler:
1. **güẕār eyler:**-*r*
Gazel 479
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
9. Eflāki güẕār eyler iken pertev-i secde
10. Bilmem nice eyler aña seccāde taḥammül

güẕār eylese:
1. **güẕār eylese:**-*se*
Gazel 714
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
11. Bār olur baḫt güẕār eylese istiʿdādı
12. Sürinür cāme gibi kāmet-i kūtāh üzre

güẕār eyleyen:
1. **güẕār eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 273
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
9. Yārüñ ḫaṭ-ı müşkīni dil-i Nābī-i zara
10. Hengāmı güẕār eyleyen imdādına değmez

güẕār iden:
1. **güẕār iden:**-*en*
Gazel 111
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
9. Mecālis-i cühelāda güẕār iden eyyām
10. Nice cerīde-i evḳātdan şümār olunur

güẕār iderken:
1. **güẕār iderken:**-*er, -ken*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
79. Esterine şevḳ ile olup süvār
80. Şāh sarāyına iderken güẕār

güẕār itmez:
1. **güẕār itmez:**-*mez*
Gazel 723
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
5. Ḳalb-i ʿāşıḳda olur āvīḫte itmez güẕār
6. Her ne deñlü nāvek-i müjgānı tīz eylerse de

güẕār itmişdür:
1. **güẕār itmişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 13
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
135. İsm-i sāmisi semāvātı güẕār itmişdür
136. Ki tevāżuʿla ide cevher-i evvel ikrām

güẕār itse:
1. **güẕār itse:**-*se*
Kaside 10
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
43. Dehānı ġoncenüñ olurdı ḫandeden maḥrūm
44. Nesīm-i şermi eger gülsitāndan itse güẕār

güẕār ḳıldı:
1. **güẕār ḳıldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
1. Ṣabā-yı feyż ki bāġ-ı derūn ḳıldı güẕār
2. Bir iki müjde-i ferḫunde eyledi işʿār

güẕāriş:
1. **güẕāriş:**
Gazel 161
Mısra: **5**
Geçme, geçiş.
5. Seyr eyle güẕāriş nicʾolur āteş-i ʿaşḳa
6. Bir dilber-i nāzişger-i sīmīn-teni göster

2. **güẕārişe:**
Gazel 488
Mısra: **11**
Geçme, geçiş.
11. Dilden degül güẕārişe ḳādir ḫayālini
12. ʿĀşık niyāz-ı vaṣl ile taḥrīk-i leb degül

ġuzāt:
1. **ġuzāta:**
Kaside 2
Mısra: **165**
Gaziler.
165. Dīni şevḳiyle ġuzāta ne söz itmek cāiz
166. ʿAḳs-i āyīne-i şemşīrleri meşḳ-i cihād

2. **ġuzāta:**-*a*
Tarih 142
Mısra: **10**
Gaziler.
9. Virür lisān-ı ḥāl ile ʿaṣr-ı Resūlʾden
10. Bu ʿaṣrda ġuzāta ḫaber sancaḳ-ı şerīf

3. **ġuzātun:**-*un*
Tarih 144
Mısra: **49**
Gaziler.
49. Dest-bürdinden ġuzātun teng olup meydān-ı ceng
50. Ḳalmayup kāfirlerüñ gencīne-i vusʿında tāb

güzel:
1. **güzel:**
Gazel 703
Mısra: **13**
Güzel, hoş.
13. Peyġūle-i ḳanāʿat Nābī güzel mahaldür
14. Ḥayfā ki yoḳdur anda efrād-ı āferīde

2. **güzel:**
Gazel 46
Mısra: **6**
Güzel, hoş.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyāñı şūḫ

3. **güzelden:**-*den*
Gazel 326
Mısra: **10**
Güzel, hoş. II Dilber.
9. Bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt dehr-i fānīde
10. Güzelden özgeye Nābī ḥased nedür bilmez

4. **güzel:**
Gazel 261
Mısra: **16**
Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaşmış sıfat.
15. Gālib gelür mülāyemet-i ṭabʿ-ı baʿżınuñ
16. Yoḫsa güzel mi var ki sitemgerlik istemez

5. **güzel:**
Gazel 231
Mısra: **8**
Güzel, hoş.
7. Geçmek daḫı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

6. **güzel:**
Gazel 73
Mısra: **13**
Güzel, hoş.
13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıṭʿalardur aṭa mıṣraʿlar ḫod mevce naẓīr

7. **güzel:**
Gazel 452
Mısra: **14**
Güzel, hoş.
13. Yine Nābī getürdüñ püşt-i destin ḫāke yārānuñ
14. Yine meydān-ı naẓm içre güzel daʿvā-yı merd itdüñ

8. **güzel:**
Kıt'a 31
Mısra: **3**
Güzel, hoş.
3. Tütüni gerçi güzel lūlecigi müstaʿmel
4. Çakmağın seyr idicek āhını alçak didiler

9. **güzel:**
Gazel 325
Mısra: **3**
Güzel, hoş.
3. Ümīd-i nūş-ı meyle ḫāksār olmak güzel ammā
4. Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz

10. **güzel:**
Gazel 477
Mısra: **9**
Güzel, hoş.
9. Perestişkārlık teklifi ʿuşşāḳa güzel ammā
10. Hele o ḫastegān-ı miḥnetüñ tāb ü tüvānın bul

11. **güzel:**
Tarih 26
Mısra: **33**
Güzel, hoş.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir güzel tārīḫ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş bu güftārı

12. **güzel:**
Tarih 71
Mısra: **6**
Güzel, hoş.
5. Görüp ḥüsnini Nābī didi tārīḫ
6. Güzel ʾibret-nümā germ-ābe-i pāk

13. **güzel:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Güzel, hoş.
3. Teʾessüf eyleme fevt itdügüñ murādāta
4. Ḫudā kerīmdür andan güzel bedel yetişür

güẕer:
1. **güẕere:***-e*
Kıt'a 35
Mısra: **4**
Geçme.
3. O şehüñ giçmez idüm ḥalḳa-i dergāhından
4. Güẕere ruḫsatum olsaydı eger tir ḳadar

2. **güẕer:**
Gazel 222
Mısra: **1**
Geçit, yol.
1. Dildeki leşker-i endūh güẕer bilmezler
2. Sākinān-ı Ḥarem-i ʿaşḳ sefer bilmezler

güẕer eyle:
1. **güẕer eyle:**
Gazel 28
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Geçmek, geçirmek.
13. Māverā-yı feleġe eyle güẕer ey Nābī
14. Ḫam-ı çevgān-ı irādetdeki gūyı seyr it

güẕer eyledi:
1. **güẕer eyledi:***-di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
169. Merd-i ḫarābātdan aldı naẓar
170. Eyledi nüh ṭāḳ-ı sipihri güẕer

2. **güẕer eyledi:***-di*
Tarih 126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Yarışta) Geçmek, geride bırakmak.
7. Ṣāliḥ Aġayı güẕer eyledi yitmiş dört kez
8. Eyledi anda daḫı seng-i nişānı ber-cā

güẕer eyler:
1. **güẕer eyler:***-r*
Gazel 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geçmek, geçirmek.
3. Eyler çü güẕer naḳş-ı ṣuver-ḫāne-i hestī
4. Bīdārlıġuñ nāmını ḥak eyle de ḫ∨āb it

2. **güẕer eyler:***-r*
Gazel 376
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geçmek, geçirmek.
3. Sūz-ı dil-teng-i güherden güẕer eyler yoḫsa
4. Oldı farż eyleyelüm sīne-i ʿummān vāsiʿ

3. **güẕer eyler:***-r*
Kaside 9
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Geçmek, geçirmek.
65. Kendü ẕevḳümde ḥużūrumda dil-ı ʿālemde
66. Dem sürüp eyler iken ʿömr ṣafā ile güẕer

4. **güẕer eyler:***-r*
Kıt'a 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

5. **güẕer eyler:***-r*
Tarih 42
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
31. Cām-ı rengīn ü dil-nişīninden
32. Güẕer eyler hemīşe būy-ı murād

güẕer eyler idi:
1. **güẕer eyler idi:***-r , -i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Geçmek, v*azgeçmek.*
131. Eyler idi ʿaḳlı olaydı eger
132. Bār-ı cihān daġdaġasından güẕer

güẕer eylerdi:
1. **güẕer eylerdi:***-r, -di*
Kaside 13
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Geçmek, geçirmek.
83. Kimüñ eylerdi güẕer dāʾire-i ḫāṭırına
84. Ki cihān-ı maraż-ālūde bula ṣıḥḥat-ı tām

güẕer eylesün:
1. **güẕer eylesün:***-sün*
Kıt'a 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Geçmek, geçirmek.
11. Eylesün ʿömr-i ṭabīʿīyi güẕer eyyāmı
12. Olsun āsūde zamānında bilādında ʿibād

güẕer eyleye:
1. **güẕer eyleye:***-y, -e*
Kaside 9
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
101. Gülbin ıẓhār-ı tevāżuʿla sürer ḫāke yüzin
102. Dergehinden ki ṣabā eyleye gülzāre güẕer

güẕer idemez:
1. **güẕer idemez:***-e, -mez*
Gazel 586
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Geçmek; geçiş yapmak.
15. ʿİffet ol mertebedür ḫalvet-i cānānede kim
16. Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden

güẕer iderdi:
1. **güẕer iderdi:***-er, -di*
Tarih 122
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
7. İderdi āferīnişden berü Sācūr nāmında
8. Verā-yı kūhsārından güẕer bir āb-ı cān-baḫşā

güẕer itdi:
1. **güẕer itdi:***-di*
Tarih 126

Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Yarışta) Geçmek, geride bırakmak.
5. Pehlevān Aḥmedʾi de Edreneʾde itdi güẕer
6. Otuz altı kez anuñ itdi nişānını hebā

güẕer itdükçe:
1. **güẕer itdükçe:***-dükçe*
Kıt'a 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
1. Cānib-i nīsti-i mümkine itdükçe güẕer
2. Ḥālet-i būd u ne-būdından olur ḫayre naẓar

güẕer itmekde:
1. **güẕer itmekde:***-mek, -de*
Gazel 737
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geçmek, ilerlemek.
3. Nefes nefes güẕer itmekde kārvān-ı ḥayāt
4. İḳāmet-i ʿameli iʿtibār olınsa bile

güẕer itmekdedür:
1. **güẕer itmekdedür:***-mekde, -dür*
Kaside 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
19. Güẕer itmekdedür iḳbāl u ruṭūbet didügüñ
20. Biri ḫurşīd-i zemistān birisi reşḥ-i ġamām

2. **güẕer itmekdedür:***-mek, -de, -dür*
Tarih 42
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
9. Her ṭaraf rehgüẕār-ı revzenden
10. Güẕer itmekdedür ḳavāfil-i bād

güẕer itmez:
1. **güẕer itmez:***-mez*
Gazel 439
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geçmek, işlemek.
3. Eẕān derūnına itmez güẕer zebānından
4. Derūn-ı sinesi kec olmaġın menārelerüñ

2. **güẕer itmez:***-mez*
Kıt'a 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
3. Yoḫsa bir dem güẕer itmez ki bu bezm-i ḫāşuñ
4. Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i ḫayāl

güẕer itmezdi:
1. **güẕer itmezdi:***-mez, -di*
Gazel 800
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geçmek, ilerlemek.
3. Olaydı ḳudreti itmezdi ḫāṭırına güẕer
4. Sebeb cebābirenüñ ʿaczdür tevekküline

güẕer itse:
1. **güẕer itse:***-se*
Kaside 11
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
109. Meşām-ı hᵛāhişe itse nesīm-i nāzı güẕer
110. Olur çekīde dimāġ-ı niyāzdan zehr-āb

2. **güẕer itse:***-se*
Tarih 142
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Geçmek.
15. Ol ḫāk-ı rāhı tāc-ı ser-i rüzgār ider
16. Her kangı rāha itse güẕer sancaḳ-ı şerīf

güẕerān:
1. **güẕerān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **164**
Aşmış, geçmiş.
163. Ḥüsn-i ḫulḳı verā-yı ḥadd-ı beyān
164. Luṭf-ı ṭabʿı kıyāsdan güẕerān

güẕerān itdi:
1. **güẕerān itdi:***-di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **356**
Kelime Tipi: -
Geçirmek.
355. Ḳomadı ʿarż-ı ḥālümi ḫāli
356. İtdi yek māhe olmadın güẕerān

güẕerān ola:
1. **güẕerān ola:***-a*
Kaside 16
Mısra: **232**
Kelime Tipi: -
Geçmek, geçip gitmek.
231. Yol bulmayup mizāc-ı hümāyūnına
232. Ola ṣafā ile güẕerān cümle sāʿati

güẕerde:
1. **güẕerde:**
Gazel 558
Mısra: **2**
Geçiş, geçme.
1. Güẕergāh-ı fenā olduġına āḫir libās-ı ten
2. İder her bir güẕerde bir işāret dīde-i süzen

güẕergāh-ı fenā olduġına:
1. **güẕergāh-ı fenā olduġına:***-duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 558
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yokluk geçidi olmak, gelip geçici dünya olmak.
1. Güẕergāh-ı fenā olduġına āḫir libās-ı ten
2. İder her bir güẕerde bir işāret dīde-i süzen

güẕergāh-ı nesīm-i cennet:
1. **güẕergāh-ı nesīm-i cennet:**
Tarih 72
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cennet rüzgarının geçidi.
9. Ṣaḥn-ı gülzārı güẕergāh-ı nesīm-i cennet
10. Berg-i ezhārı ġazab-baḫş-ı cebīn-i ḥavrā

güẕergeh:
1. **güẕergehidür:***-i, -dür*
Gazel 88
Mısra: **3**
Geçilen yer, geçit.
3. Yāruñ güẕergehidür ʿuşşāḳa cāy-ı rāḥat
4. Rindān-ı ḫāne ber-dūş dār u diyarı nʾeyler

2. **güẕergehinde:***-i, -n, -de*
Kaside 7
Mısra: **134**
Geçilen yer, geçit.
133. Süvār olunca saʿādetle raḫş-ı iḳbāle
134. Güẕergehinde ṭurur rūḥ-ı Behmen ü Şāpūr

güẕerin:
1. **güẕerin:**
Gazel 546
Mısra: **2**
Geçen, geçici.
1. Şeb-i firāḳuñ iden ārzū dem-i seḥerin
2. Tevekḳuʿ itmededür kendü ʿömrinüñ güẕerin

güẕeşt:
1. **güẕeşt:**
Gazel 388
Mısra: **6**
Geçmiş olan, geçen.
5. Ey mihr-i meh-sitāre seni reh-güẕārda
6. Aḫter güẕeşt dirse görenler vebāli yoḳ

güẕeşte:
1. **gidesteler:** *-ler*
Gazel 83
Mısra: **2**
Geçmiş olan, geçen; geçen günlerin faizi II Fazlasıyla, çokça.
1. Dīvāne eyler ādemi zencīr-besteler
2. Dest-i uṣūl pāy-ı hevāyı güzeşteler

güzīde:
1. **güzīde:**
Kaside 13
Mısra: **119**
Seçilmiş, seçkin.
119. O güzīde ḫalef-i dūde-i ʿizzet kim olur
120. Nā-resā nīm-reh-i cāhına ṣıfr-ı erḳām

güzīde-i emcād:
1. **güzīde-i emcād:**
Kaside 14
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -

Şeref/onur sahibi olanların en seçkini.

33. Vezīr-i aʿẓam ü ekrem müşīr-i ferruḫ-dem
34. Vekīl-i dāver-ı ʿālem güzīde-i emcād

H

ḥā mim:
1. **ḥā mim:**
Kıt'a 65
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Ayet**
Kuranda yedi surenin başında geçen huruf-u mukattaa.
8. Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
7. Ben daḫı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan

ḥabāb:
1. **ḥabābında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 376
Mısra: **13**
Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.
13. Kem ḥabābında ola ḳubbe-i gerdūn pinhān
14. Nābiyā öyle gerek lücce-i ʿirfān vāsiʿ

2. **ḥabāba:**-*a*
Gazel 647
Mısra: **8**
Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.
7. Vaḳf eyledükçe kūy-ı ḫarābatı ḫalḳa
8. Cem itmiş ḥabāba şarṭ-ı umūr-ı nezāretin

3. **ḥabāb:**
Gazel 864
Mısra: **7**
Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.
7. ʿĀşıḳuñ ḫāṭırına itmese taklīd ḥabāb
8. Ḫod-be-ḫod ḫāne ber-endāz-ı sükūn olmaz idi

4. **ḥabāba:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **210**
Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

5. **ḥabāb:**
Kaside 11
Mısra: **4**
Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.
3. O deñlü mevc-i yem-i eşk oldı ṭūfān-ḫīz
4. Ki oldı küngür-i tāc-ı felek kemīne ḥabāb

6. **ḥabābı:**-*ı*
Tarih 82
Mısra: **42**
Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.
41. Kimisi dir ki baḥr-ı aḫḍar-ı çerḫ
42. Eyledi bir ḥabābı zīb-i hevā

7. **ḥabāb:**
Gazel 160
Mısra: **13**
Kadehin üzerinde olan hava kabarcığı.
13. Nābī ḳadeḥde ẓāhir olan cā-be-cā ḥabāb
14. Gül-gūn-ı bādenüñ ayaġında ṣırāçedür

ḥabāb olup:
1. **ḥabāb olup:**-*up*
Gazel 741
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kabarcık olmak.
9. Mülāyimter dökilsün duḫter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

ḥabāb-engīz olup:
1. **ḥabāb-engīz olup:**
Gazel 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kabarcıklanmak (Denizin dalgalanmasıyla yüzeyinde oluşan hava kabarcıkları bağlamında).
3. Ḥabāb-engīz olup gāhī idince mevceler ẓāhir
4. Alur çerḫ-i berīni zīr-i paya kevkeb-i deryā

ḥabāb-ı yem-i vaḥdet:
1. **ḥabāb-ı yem-i vaḥdet:**
Gazel 416
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Birlik denizinin kabarcığı.
9. Bir ḥabāb-ı yem-i vaḥdet külehi birisi de
10. Devr-i tennūresi girdükçe semāʿa dedenüñ

ḥabābvār:
1. **ḥabābvār:**
Gazel 881
Mısra: **2**
Su kabarcığı misali.
1. Çāk eyledük telāṭüm-i ġamdan ḳabāmuzı
2. Dilden ḥabābvār çıḳarduk hevāmuzı

ḥabbezā:
1. **habbeẕā:**
Kaside 18
Mısra: **1**
Ne güzel! Ne sevimli!.
1. Habbeẕā ṣūret-i ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā
2. Ṭarz-ı ġarrā-eṡer-i ḥażret-i Caʿfer Pāşā

2. **ḥabbezā:**
Kaside 19
Mısra: **1**
Ne güzel! Ne sevimli!.
1. Ḥabbezā tāze nişān-ı ġarrā
2. Eṡer-i ḥażret-i ʿAbdī Pāşā

3. **ḥabbezā:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Ne güzel! Ne sevimli!.
1. Ḥabbezā naẓm-ı dil-ārā ki sürūr itmişdür
2. Bir vezīr ibni vezīr āṣaf-ı ṣāhib-rādan

4. **ḥabbezā:**
Tarih 30
Mısra: **3**
Ne güzel! Ne sevimli!.
3. Ḥabbezā ḳaṣr-ı cihān-tāb-ı felek-pīrāye kim
4. Oldı ser-gerdān-ı ḥüsni günbed-i nīlüferi

5. **habbezā:**
Tarih 39
Mısra: **1**
Ne güzel! Ne sevimli!.
1. Habbezā ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev tāze edā
2. Ki temāşāsı virür rūḥa ġıdā çeşme żiyā

6. **habbeẕā:**
Tarih 55
Mısra: **15**
Ne güzel! Ne sevimli!.
15. Habbeẕā ḳaṣr-ı cihān-ārā ki ḥüsn-i dil-keşi
16. Köhne çerḫüñ cünbiş-i şevḳine imdād eyledi

7. **ḥabbezā:**
Tarih 72
Mısra: **1**
Ne güzel! Ne sevimli!.
1. Ḥabbezā bāġçe-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki virür ẕevḳ-i temāşāsı dil ü çeşme cilā

8. **ḥabbeẓā:**
Tarih 86
Mısra: **1**
Ne güzel! Ne sevimli!.
1. Ḥabbeẓā bu cāygāh-ı dil-pezīr-i ġam-zidā
2. Kʾeyledi Seyyīd Muḥammed-nām Aġā bunda binā

9. **ḥabbezā:**
Tarih 92
Mısra: **3**
Ne güzel! Ne sevimli!.
3. Ḥabbezā bārgeh-i çerḫ-nümāyiş ki virür
4. Kevkeb-i çerḫ gibi berg-i gül-i naḳşı żiyā

10. **ḥabbezā:**
Tarih 92
Mısra: **9**
Ne güzel! Ne sevimli!.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

11. **ḥabbezā:**
Tarih 111
Mısra: **1**
Ne güzel! Ne sevimli!.
1. Ḥabbezā ol iki tevʾem-i maʿṣūm
2. Dü melek-rū dü ḳamer-pīşānī

ḥabb-ı efyūndur:
1. **ḥabb-ı efyūndur:**-*dur*
Gazel 577

Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Afyon tanesi, haşhaşın donmuş sütü, uyuşturucu, keyif vericidir.
15. Ḫastegān-ı laʿlüne mey şerbet-i cān-baḫş ise
16. Ṭabʿ-ı bīmārān-ı ḥāle ḥabb-ı efyūndur düşen

ḫaber:
1. **ḫaber:**
Gazel 87
Mısra: **3**
Haber, bilgi.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast ḫaber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

2. **ḫaberün:**-*ün*
Gazel 284
Mısra: **3**
Haber, bilgi.
3. Senüñ neden ḫaberün var firāş-ı naḫvetde
4. Ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı biz bilürüz

3. **ḫaber:**
Gazel 477
Mısra: **14**
Haber, bilgi.
13. Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḳalmışdur
14. Gelür mi bir ḫaber ṣor kūy-ı yārün kārbānın bul

4. **ḫaberüñ:**-*üñ*
Gazel 583
Mısra: **6**
Haber, bilgi.
5. Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes rast söyle ey dem-i ṣubḥ
6. Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan

5. **ḫaber:**
Gazel 660
Mısra: **12**
Haber, bilgi.
11. Peyk-i ahum gideli ḫayli zamāndur yâre
12. Umaruz ki getürür bir ḫaber inşāʾaʾllāh

6. **ḫaber:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **381**
Haber, bilgi.
381. Eyledi bu ḫaber beni ḫandān
382. Tāzelik buldı bu suḫandan cān

7. **ḫaberlerle:**-*ler, -le*
Tarih 144
Mısra: **13**
Haber, bilgi.
13. Nev-be-nev muhiş ḫaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ḫarāb

8. **ḫaber:**
Gazel 424
Mısra: **2**
Haber, bilgi II Sır.
1. Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenüñ
2. Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervānenüñ

9. **ḫaberi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **24**
Haber, bilgi.
23. Ḥażret-i Ḥaḳḳʾa yā Peygamberʾe yā Ḫıżrʿa çıḳar
24. Bī-vesāʾiṭ ḫaberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

10. **ḫaber:**
Kaside 28
Mısra: **24**
Arap dil bilgisinde isim cümlelerinin yüklemi.
23. Ḫulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

ḫaber al:
1. **ḫaber al:**
Gazel 748
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bilgi edinmek, (bir durum) bilgi olarak kendisine bildirilmiş olmak, kendisine haber ulaşmak.
9. Al selām ile ʿaleyküñ iltikāsından ḫaber
10. Çıkduġın hem-cins hem-cinsinüñ istiḳbāline

ḫaber alduḳça:
1. **ḫaber alduḳça:**-*duḳça*
Kaside 9
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Bilgi edinmek, (bir durum) bilgi olarak kendisine bildirilmiş olmak, kendisine haber ulaşmak.
37. Ey ḫoş ol dem ki ṣafā ḳalmaz idi ḫaṭırda
38. Baḫtdan müjde-i teşrīfüñi alduḳça ḫaber

ḫaber aldum:
1. **ḫaber aldum:**-*du, -m*
Gazel 352
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bilgi edinmek, (bir durum) bilgi olarak kendisine bildirilmiş olmak, kendisine haber ulaşmak.
10. Ẓulmet içre Nābiyā ben Ḫıżrʾdan aldum ḫaber
9. Āb-ı çeşm-i nā-ümīdi çeşme-i ḥayvān imiş

ḫaber almış:
1. **ḫaber almış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Bilgi edinmek, (bir durum) bilgi olarak kendisine bildirilmiş olmak, kendisine haber ulaşmak.
29. Nüḳūş-ı derūnından almış ḫaber
30. Derūnına eflāk eğilmiş baḳar

ḫaber vir:
1. **ḫaber vir:**
Tarih 26
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, ulaştırmak.
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

ḫaber vireyüm:
1. **ḫaber vireyüm:**-*e, -y, -üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **411**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, ulaştırmak.
411. Saña maḳṣūddan ḫaber vireyüm
412. Ṭaraf-ı kāmdan eṯer vireyüm

ḫaber virmez:
1. **ḫaber virmez:**-*mez*
Tarih 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, ulaştırmak.
11. Ḳalur naḳşında ḥayrān ṭūl u ʿarżından ḫaber virmez
12. Eger gönderseler tīr-i nigāh-ı germ-reftārı

ḫaber virsün:
1. **ḫaber virsün:**-*sün*
Gazel 596
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, ulaştırmak.
3. Çāk çāk-i sīne virsün mevce-i ġamdan ḫaber
4. Zaḫm-ı ḫūn-pāş-ı derūnum inkisārum söylesün

ḫaber virür:
1. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 219
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, ulaştırmak.
3. Açıldığın ḫaber virür aġyāra gül gibi
4. Her dem bize nesīm-i sebük-pā gelür gider

2. **ḫaber virür:**-*ür*
Tarih 142
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, ulaştırmak.
9. Virür lisān-ı ḥāl ile ʿaṣr-ı Resūlʾden
10. Bu ʿaṣrda ġuzāta ḫaber sancaḳ-ı şerīf

ḫaberdār eyler:
1. **ḫaberdār eyler:**-*r*
Gazel 360
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Haber vermek, bildirmek.
5. Sırr-ı vaḥdetden ḫaberdār eyler ehl-i ḫ∨āhişi
6. Maʿnī-i tevḥīd-i Yezdāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

ḫaber-i fevtüñ:
1. **ḫaber-i fevtüñ:**-*üñ*
Gazel 608
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölüm haberi.

21. Olma ol gūne ki āzār-keşān-ı vażʿuñ
22. Ḫaber-i fevtüñ içün eyleyeler şehr-āyīn

haber-i mergüñ:
1. **ḫaber-i mergüñ:**-*üñ*
Gazel 608
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölüm haberi.
17. Olma ol gūne ki mazlūm-ı perişān-ḥālüñ
18. Ḫaber-i mergüñ ide derdini ancaḳ teskīn

haberin almış:
1. **ḫaberin almış:**-*mış*
Gazel 873
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin haberini almak, hakkında bilgi almak.
5. Kes̱ret-i nuḳre-i eşküm ḫaberin almış kim
6. Zīr-i ḫāk itdi ḥased mālı ile Ḳārūnʾı

haberin viren:
1. **ḫaberin viren:**-*en*
Gazel 546
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, haber ulaştırmak.
3. Baḳılsa yoḳ yine gül-berg-i tāzeden ġayrı
4. Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf un viren ḫaberin

haberin virmede:
1. **ḫaberin virmede:**-*mede*
Gazel 570
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, haber ulaştırmak.
1. Nāme müştāḳlaruñ virmede çün kim ḫaberin
2. Deġer aṭlāsdan iderlerse s̱iyāb-ı seferin

haberüñ yok:
1. **ḫaberüñ yoḳ:**
Kaside 9
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Deyim**
Haberi olmamak. II Bir şeyin farkında olmamak, gafil olmak.
55. Ḫaberüñ yoḳ beni redd eylediler ʿālemden
56. Şimdi ḳalmadı baña ḫāne-ı ʿālemde maḳar

habīb-i hudā:
1. **ḥabīb-i ḫudā:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sevgilisi (Hz. Muhammed).
1. Eyā Ḥabīb-i Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī
2. Şefīʿ-i rūz-ı cezā yā Muḥammed-i ʿArabī

habīb-i kibriyānuñ:
1. **ḥabīb-i kibriyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 655
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hazret-i Muhammed (A.S.M.).
5. Ḥabīb-i kibriyānuñ ḫ∨ābgāhıdur fażiletde
6. Tefevvuk-kerde-i ʿarş-ı cenāb-ı kibriyādur bu

habīb-i vedūd:
1. **ḥabīb-i vedūd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Sevilmeye, dostluğu kazanılmaya layık tek varlık olan Allah'ın sevdiği.
107. Seyyīdüʾl-enbiyā ḥabīb-i Vedūd
108. Bihterīn naḳş-ı kārgāh-ı vücūd

habīr:
1. **ḫabīr:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Haberi olan, haberli, haberdar, vâkıf.
5. Bir maṭlaba esirliğinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

2. **ḫabīr:**
Gazel 762
Mısra: **5**
Haberi olan, haberli, haberdar, vâkıf.
5. Tāʿyīn-i ḥikmet-i ezelīden degül ḫabīr
6. Tażyīʿ ider ḥayātını dil-ḫ∨āh ʿaşḳına

habīr olamaz:
1. **ḫabīr olamaz:**-*a, -maz*
Kaside 8
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Haberdar olmak.
99. Her kişi añlayamaz maʿnī-i ẓılluʾllāhı
100. Bī-velāyet olamaz kimse o maʿnāya ḫabīr

habīr olmaz:
1. **ḫabīr olmaz:**-*maz*
Gazel 664
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Haberdar olmak.
3. Nem-keşīde sāḥil olmaz kaʿr-ı deryādan ḫabīr
4. Çıḳmaz āyātuñ būṭūnı ẓāhir-i tefsīr ile

habīsüʾn-nefs:
1. **habīsüʾn-nefsem:**-*em*
Kaside 2
Mısra: **255**
Alçak nefis.
255. Dāmen-ālūde-i ʿiṣyān o habīsüʾn-nefsem
256. Ki hevādan geçemem nārdan olsam da remād

habs:
1. **ḥabsden:**-*den*
Gazel 844
Mısra: **5**
Hapis.
5. Āzād olup şükūfe-i bādām ḥabsden
6. Aṣmış hevāya şüste idüp pīrehenleri

2. **ḥabse:**-*e*
Gazel 626
Mısra: **7**
Hapis.
7. Mihr-i ḥüsnüñ ḥabse fermān itdi gūyā māhı kim
8. Maḥv-ı endām eylese çıḳmaz derūn-ı hāleden

habs eyleyerek:
1. **ḥabs eyleyerek:**-*ye, -rek*
Gazel 586
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hapsetmek.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlığı var çıḳduġına maʿdenden

habs olınsa:
1. **ḥabs olınsa:**-*sa*
Gazel 589
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hapsedilmek, kapatılmak.
11. O nām-keşlük ile şöhretüñ cezālarıdur
12. ʿAceb mi ḳalʿa-i zerrīne ḥabs olınsa nigīn

habs-ı maʿde-i teng:
1. **ḥabs-ı maʿde-i teng:**
Gazel 862
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Daracık mideye hapsolma.
11. Ne zaḫm-ı kārd ne dendān ḥabs-ı maʿde-i teng
12. Bilürse mīve eger ḳadr-i nā-resālığını

habs-ı meʾāldür:
1. **ḥabs-ı meʾāldür:**-*dür*
Gazel 746
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anlamı yakalama, hapsetme.
1. Ṣayd-ı hümā-yı maʿrifet itmek delīl ile
2. Ḥabs-ı meʾāldür ḳafes-i ḳāl ü ḳıyl ile

hacālet:
1. **ḫacāleti:**-*i*
Gazel 135
Mısra: **10**
Mahcubiyet, utanma.
9. Yād it zamān-ı ḫaṭṭuñı ey şūḫ-ı kem-nigeh
10. Mestānenüñ ḫacāleti ḫuşyārlıḳdadur

2. **ḫacālet:**
Gazel 668
Mısra: **2**
Mahcubiyet, utanma.
1. ʿİẕārına o mehüñ gül disem leṭāfet ile

2. Cebīni mevc-zen-i çīn olur ḥacālet ile

hacālet gelmez:
1. **hacālet gelmez:**-*mez*
Gazel 278
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Utanmak, utanıp sıkılmak.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāḫ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

ḥacc:
1. **ḥaccı:**-*ı*
Tarih 77
Mısra: **12**
Hacılar, hac kafileleri.
11. Ol ḫaṣm-ı dīn ü devlet ol reh-zen-i diyānet
12. Cüzʿi bahāne ile eylerdi ḥaccı tālān

ḥacca gitse:
1. **ḥacca gitse:**-*se*
Gazel 854
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hac ibadetini yerine getirmek üzere Mekke'ye gitmek.
11. Gitse erbāb-ı ḫarābāt-ı ḥaḳīḳat ḥacca
12. Rişte-i penbe-i mīnādan olur iḥrāmı

ḫacel:
1. **ḫacel:**
Gazel 678
Mısra: **8**
Utanma, hacalet.
7. Ol āfet-i gül-rūnun olur ḥüsni dü-bālā
8. Dil-dādesine vażʿ-ı sitemden ḫacel olsa

ḥacer:
1. **ḥacer:**
Gazel 436
Mısra: **7**
Kâbe'nin duvarında bulunan ve cennetten geldiği rivayet olunan meşhur kara taş.
7. Bu maʿnīye işaret ider Zemzem ü Ḥacer
8. Kim rāh-ı Ḥaḳda çekme ġamın āb u dānenüñ

ḥācet:
1. **ḥācetüñse:**-*ü, -ñ, -se*
Gazel 592
Mısra: **9**
İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.
9. Āhū-yı maʿnā şikārı ḥācetüñse Nābīyā
10. Geştden dūr olma müsveddāt-ı şiʿrüñ bīşesin

2. **ḥācetünse:**-*ün, -se*
Gazel 771
Mısra: **3**
İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.
3. Ḥācetünse yüri çek ġāʾile-i hicrānı
4. Ṭabʿ-ı cānāna girān bir daḫı iḳdām itme

3. **ḥācetüm:**-*üm*
Tarih 31
Mısra: **4**
İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.
3. Ne istedümse naṣīb oldı rāh-ı beytinde
4. Ne ḥācetüm var ise eyledi keremle ʿaṭā

4. **ḥācet:**
Gazel 173
Mısra: **6**
İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.
5. Ḫıdmet-i refʿ-i ḥicāba ḳadeh āmāde iken
6. Vaṣl içün yāre niyāz itmege ḥācet mi ḳalur

5. **ḥācet:**
Gazel 394
Mısra: **12**
İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.
11. Yapılmış ḥażır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥācet yoḳ

6. **ḥācet:**
Tarih 63
Mısra: **18**
İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.
17. Neşʾe-i seyri yiter yoḳ bunda
18. Devr-i peymāneye ḥācet sāḳī

ḥācet ḳomaz:
1. **ḥācet ḳomaz:**-*maz*
Gazel 257
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İhtiyaç bırakmak, muhtaç etmek.
8. Nāra ḥācet ḳomaz ol mertebe taʿẕīb olmaz
7. İltifāt itmedügi bendesine mālikinüñ

ḥācet yoḳ:
1. **ḥācet yoḳ:**
Gazel 601
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek yok.
3. Nā-müstemirde ẕevḳ ü keder müstemir degül
4. Ḥācet yoḳ āzmāyişe ʿīydin muḥarremin

2. **ḥācet yoḳ:**
Tarih 23
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek yok.
15. Yoḳ senüñ tārīḫüñe ḥācet faḳīr
16. Ol bu sevdādan biraz fārig-nişīn

3. **ḥācet yoḳ:**
Gazel 759
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek yok, gerekli değil, ihtiyaç duymamak.
7. Hemān bir kendü bir pervāne-i ḥayrānı kāfīdür
8. O şuḫuñ şemʿa ḥācet yoḳ şebistān-ı viṣālinde

hācet-i ḥüsn:
1. **hācet-i ḥüsn:**
Gazel 543
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin isteği.
3. Egerçi ḥüsne sezādur maḳarr-ı istiġnā
4. Nühüfte var naẓar-ı ʿāşıḳāna hācet-i ḥüsn

ḥācet-i temhid ḳalmadı:
1. **ḥācet-i temhid ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 821
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Döşmeye, düzeltmeye ihtiyaç kalmaması.
11. Ālüftelik bināsına ṭabʿ eyledi şurūʿ
12. Dīvār-ı zühde ḥācet-i temhid ḳalmadı

ḥācet-revā:
1. **ḥācet-revālanur:**-*ur*
Gazel 164
Mısra: **10**
İhtiyacı karşılanmak.
9. Defʿ-i belāya çünki taṣadduḳ vesīledür
10. Muḥtāc Nābīyā gehī ḥācet-revālanur

ḥācetüm yoḳ:
1. **ḥācetüm yoḳ:**
Gazel 516
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtiyacım yok.
3. ʿİzz-i metāʿa ḳaḥṭ-ı ḫarīdārıdur delīl
4. Nā-ehlüñ iʿtibārına yoḳ ḥācetüm benüm

ḫācetverān:
1. **ḫācetverāna:**-*a*
Gazel 177
Mısra: **5**
İhtiyaç sahipleri.
5. Ḫācetverāna feyżi olur cümleden füzūn
6. Ḫātem ki seng-dillik ile nām-dādedür

ḫācetverān-ı ḫāke:
1. **ḥācetverān-ı ḫāke:**-*e*
Gazel 593
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Toprağa muhtaç olanlar.
7. Alurken ebr-i feyżi hāki āġūşa çeken yemden
8. Yine ḥācetverān-ı ḫāke imdād itmesün nʾitsün

ḥacı ʿalī efendiʾye:
1. **ḥacı ʿalī efendiʾye:**-, -
Tarih 38
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Telhîs-i Berkü'l-Yemâni , Tuhfetü'l-Mücâhidîn Behcetü'z-zâkirin, Tuhfetü'l-Huccâc ve Târih-i Kamaniçe eserlerinin telif etmekle beraber çeşitli makamlarda görev yapmış yazar ve devlet adamı.
9. Nābī oḳur bu mıṣraʿ-ı tārīḫi selsebīl
10. Ḥacı ʿAlī Efendi'ye bu ḫāne saʿd bād

ḥacı hem-şīre:
1. **ḥacı hem-şīre:**
Tarih 58
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hacı olmuş kızkardeş (Şair Nabi'nin kızkardeşi).
5. Nābī-i zār didi tārīḫi
6. Gitdi vā-ḥayf Ḥacı hem-şīre

ḥācī ḥüseyn aġa:
1. **ḥācī ḥüseyn aġa:**
Tarih 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hacı Hüseyin Ağa (Hüseyin Paşa; Amcazade Hüseyin Paşa II. Mustafa saltanatında, 11 Eylül 1697 - 4 Eylül 1702 tarihleri arasında dört yıl on bir ay on altı gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Bu sebīli mevḳiʿinde eyledi Allāh binā
2. Ṣıdḳ ile Ḥācī Ḥüseyn Aġa ṣadīḳ-i ḫoş-nihād

ḥācı ḥüseyn ḥażret-i pāşā-yı nāmdār:
1. **ḥācı ḥüseyn ḥażret-i pāşā-yı nāmdār:**
Tarih 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Meşhur Hüseyin Paşa Hazretleri (Hüseyin Paşa; Amcazade Hüseyin Paşa II. Mustafa saltanatında, 11 Eylül 1697 - 4 Eylül 1702 tarihleri arasında dört yıl on bir ay on altı gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
3. Ḥācı Ḥüseyn ḥażret-i pāşā-yı nāmdār
4. İcrā iderdi ʿāleme resm-i şecāʿati

ḥacı ibrāhīm:
1. **ḥacı ibrāhīm:**
Tarih 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şair Nabi'nin Halepte iken kethudalığını yapmış bir şahsiyet.
1. Ḥacı İbrāhīm āḫir itdi ʿazm-i āḫiret
2. Eylesün Allāh taʿāla menzilin Berd-ü Selām

ḥacı ibrāhīm'e:
1. **ḥacı ibrāhīm'e:***-e*
Tarih 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şair Nabi'nin Halepte iken kethudalığını yapmış bir şahsiyet.
3. Geldi bir hātif didi tārīḫ-i sāl-i fevtini
4. Ḥacı İbrāhīm'e firdevs-i berīn ola maḳām

ḥacı ismāʿīl:
1. **ḥacı ismāʿīl:**
Tarih 125
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Şiir konusunda hünerli olan, bir dönem Halep mütesellimliği de yapmış devlet adamı.
17. Ḥacı İsmāʿīl o üstād-ı sanādīd-i rumāt
18. Ki bu fende o idi pīr-i ferīd-i yek-tā

ḥācib-i gīsūya:
1. **ḥācib-i gīsūya:***-y, -a*
Gazel 635
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saçları örten, örmek.
5. İntisāb itmeyicek ḥācib-i gīsūya nesīm
6. Nice ḳābil ḳ'ola bū-bürde gülistānından

ḥācib-i ḫalvet-serāy-ı ʿizzet-i aḥmā:
1. **ḥācib-i ḫalvet-serāy-ı ʿizzet-i aḥmā:**
Kaside 1
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Dini himaye etme şerefinin köşk kapıcısı.
99. Nübüvvet ṣāḥib-i terfīʿ-baḫş-ı rāyet-i aḥkām
100. Velāyet ḥācib-i ḫalvet-serāy-ı ʿizzet-i aḥmā

ḫacīl olsun:
1. **ḫacīl olsun:***-sun*
Gazel 626
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Utanmak, utanmaktan yüzü kızarmak.
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫalūñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül lāleden

ḥaclegāh-ı seng ü āhenden:
1. **ḥaclegāh-ı seng ü āhenden:***-den*
Kaside 1
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Taş ve demirden gelin odası.
145. Birūn olmazsa āteş ḥaclegāh-ı seng ü āhenden
146. Olur efsürde-i taʿṭīl niʿmet-ḫāne-i ʿuẓmā

ḫaclet:
1. **ḫacletden:***-den*
Tarih 99
Mısra: **9**
Utanma, utanç.
9. Şāyestedür itse ḫacletden
10. Dīvāre-i ẓulmete tevārī

ḥadd u ġāyeti:
1. **ḥadd u ġāyeti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -
Sınır ve nihayet.
225. Nābī duʿāya başla ki bulmak muḥāldür
226. Emvāc-ı baḥr-i medḥ ü s̱enā ḥadd u ġāyeti

2. **ḥadd u ġāyeti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Sınır ve nihayet.
73. Āsūdelükle gerçi gönül müsteriḥ olur
74. Hep ḫaṣṣa-i bedendür anuñ ḥadd u ġāyeti

ḥadd ü ḥaṣrı yoḳ:
1. **ḥadd ü ḥaṣrı yoḳ:**
Gazel 429
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haddi hesabı yok.
13. Güller miydi faḳaṭ bu gülistān-ı ʿaşḳda
14. Yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı çāk-ı girībān idenlerüñ

2. **ḥadd ü ḥaṣrı yoḳ:**
Kaside 14
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Deyim**
Haddi hesabı yok.
101. Bu dīn ü devlete yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı ḫıdmetinüñ
102. Yazılsa defter-i āfāḳa tābe-rūz-ı meʿād

ḥadd ü şümāra gelmez:
1. **ḥadd ü şümāra gelmez:**
Gazel 295
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hesaplanmayacak kadar çok olmak, sonsuz olmak.
1. Eltāf-ı bī-tenāhī bār u ḳaṭāra gelmez
2. Baḫşāyiş-i İlāhī ḥadd ü şümāra gelmez

ḥadd-i aḫlāḳı:
1. **ḥadd-i aḫlāḳı:**
Kaside 13
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Ahlakının, mizacının sınırı.
147. Ḥaṣr-ı evṣāfı ne mümkin o kerīmüñ ki ola
148. Ḥadd-i aḫlāḳı verā-yı kelimāt u erḳām

ḥaddi degül:
1. **ḥaddi degül:**
Gazel 476
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sınırı değil II Bir kimsenin herhangi bir hususta yetkin ve etkili olmaması.
15. Degül bir tīre-ṭabʿ-ı teng-çeşmüñ ḥaddi ey Nābī
16. Şühūd-ı lezzet-i peymāne-i bezm-i elest itmek

2. **ḥaddi degül:**
Gazel 464

Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Bir kimsenin bir şey yapmaya) Hakkı, yetkisi veya yeterliği olmamak, (o iş) ona düşmemek.
1. Gülşenüñ ḥaddi degül kūyuña taḳlīd itmek
2. Cünd-i evrāḳ ile daʿvāsını temhīd itmek

ḥaddi degüldür:
1. **ḥaddi degüldür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sınırı değil II Bir kimsenin herhangi bir hususta yetkin ve etkili olmaması.
81. Pādişāha senüñ evṣāf-ı hümāyūnuñda
82. Ḫāmenün ḥaddi degüldür kʾide ıẓhār-ı ṣarīr

ḥaddi deñlü:
1. **ḥaddi deñlü:**
Gazel 50
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kapasitesince, kaldırabildiği kadar.
7. Ḥaddi deñlü itmedür sīr-āb ber-vefḳ-i murād
8. Herkesüñ cūy-ı murādın böyle icrādan murād

ḥadd-i fażlı:
1. **ḥadd-i fażlı:**-*ı*
Gazel 196
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Edep ve irfan ölçüsü.
5. Ne ḥadd-i fażlı bilürler ne ḳadr-i ʿirfānı
6. Zamāne ḫalḳınuñ iḳbāli pārsālıġadur

ḥadd-i ḫitāma irişince:
1. **ḥadd-i ḫitāma irişince:**-*ince*
Tarih 104
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Son hadde varmak, tamamlanmak.
95. İtmām-ı bīnā ḥadd-i ḫitāma irişince
96. Bir ḫatme-i Kurʾān'ı tamām eyledi ḳurrā

ḥadd-i iḳtidārumuzı:
1. **ḥadd-i iḳtidārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 886
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gücün, kuvvetin sınırı, kapsamı.
3. Temīze ḳudretümüz yoḳ viṣāl ü hicrānı
4. Eger sorarlar ise ḥadd-i iḳtidārumuzı

ḥadd-i imkānda:
1. **ḥadd-i imkānda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Olanak sınırı.
105. Sen daḫı şükrini bu mevhibe-ı ʿuzmānuñ
106. Ḥadd-i imkānda olan mertebe eyle tevḳīr

ḥadd-i ḳalem:
1. **ḥadd-i ḳalem:**
Kaside 16
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Kalem haddi, sınırı.
187. Ḥadd-i ḳalem degül kʾide āverde-i zebān
188. ʿÜnvān-ı cāh kevkebe-i şān u şevketi

ḥadd-i ḳıyāma irişdi:
1. **ḥadd-i ḳıyāma irişdi:**-*a-di*
Gazel 101
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
En yükseğe erişmek, yücelmek.
13. Ḥadd-i ḳıyāma anda irişdi livā-yı Hak
14. Rifʿatgeh-i ezān u iḳāmet Medīneʾdür

ḥadd-i lebi:
1. **ḥadd-i lebi:**-*i*
Gazel 130
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dudağın sınırı.
13. Ḥadd-i lebi tecāvüz iden rāz Nābīyā
14. Bir günde gerdiş eylemedük encümen mi ḳor

ḥaddi nedür:
1. **ḥaddi nedür:**
Gazel 262
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ne kıymeti var! Hiçbir değeri yoktur.
7. ʿAraḳuñ ḥaddi nedür pīşgeh-i ṣahbāda
8. Pertev-i mihr ile meh-tāb ber-ā-ber gelemez

ḥadd-i nefes:
1. **ḥadd-i nefes:**
Gazel 336
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nefesin haddi (Kişinin dile getirmesi haddi değil bağlamında).
11. Eṡerin itse de ārāyiş-i gerdūn Nābī
12. Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

ḥadd-i pergārın:
1. **ḥadd-i pergārın:**-*ı, -n*
Kaside 1
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Pergelin sınırları.
137. Fuṣūl-ı erbaʿa itse tecāvüz ḥadd-i pergārın
138. Niẓām-ı mümkināta iḫtilāl eylerdi istiʿlā

ḥadd-i ṣadı:
1. **ḥadd-i ṣadı:**-*ı*
Tarih 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yüz (yaş) sınırı.
11. Ḥaḳ taʿāla ol ḳadar ʿömrini efzūn ide kim
12. İki üç defʿa tecāvüz eyleye ḥadd-i ṣadı

ḥadd-i tamāma irişince:
1. **ḥadd-i tamāma irişince:**-*ince*
Tarih 104
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Tamamlanmak.
77. Bir hafta binā ḥadd-i tamāma irişince
78. ʿAzm itmediler meskene Pāşā ile Moñla

ḥadd-i tüvānum:
1. **ḥadd-i tüvānum:**-*um*
Gazel 499
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tahammül etme sınırı, dayanabilme eşiği.
1. Düşsem hevā-yı ʿaşḳa zamānum degül benüm
2. İtsem şekīb ḥadd-i tüvānum degül benüm

ḥaddi yoḳ:
1. **ḥaddi yoḳ:**
Gazel 847
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sınırı yok II Haddi değil, hakkı yok.
3. Nʾişlesin yā göñül olduġı içün zülfüñde
4. Ḥaddi yoḳ piç ü ḫamuñ çīn ü şikenden ġayrı

ḥaddin bildüre:
1. **ḥaddin bildüre:**-*e*
Tarih 135
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerekli olan cezayı vermek.
13. Budur nāmūs u ʿırż-ı salṭanat kim bildüre ḥaddin
14. Bed-hūy u siyeh-ı dil naḳż-ı ʿahd üzre ʾinād itdi

ḥaddin tecāvüz eyleyen:
1. **ḥaddin tecāvüz eyleyen:**-*yen*
Gazel 183
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ölçüyü kaçırmak, fazla ileri gitmek (Fazla uzamak bağlamında).
1. Fedā-yı tīġ olur ḥaddin tecāvüz eyleyen mūlar
2. Cefā-yı tīġden āsūdedür müjgān u ebrūlar

ḥaddince:
1. **ḥaddince:**
Gazel 357
Mısra: **5**
Potansiyeli nispetinde.
5. Herkese ḥaddince olmış māye-baḫş-ı iḳtidār
6. Ḫıdmetin endāze-i vusʿınca teklīf eylemiş

ḥaddini bildürmek:
1. **ḥaddini bildürmek:**-*mek*
Tarih 144
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Gerekli olan cezayı vermek.
29. Ol pelīd-i bed-rege bildürmek içün ḥaddini
30. Tīġ-i ġayret bāṭınından eyledi terk-i ḳırāb

ḥaddüñ degüldür:
1. **ḥaddüñ degüldür:**-*dür*
Kıt'a 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Birinin) Bir işi yapmaya yetkin ve yetkili olmadığını anlatan ifade II Sana mı kaldı, sana mı düştü?.
1. Senüñ ey Nābī-i kem-ḳadr degüldür ḥaddüñ
2. Eylemek vaṣfın edā pādişeh-i devrānuñ

ḫadeng:
1. **ḫadengi:**-*i*
Gazel 87
Mısra: **1**
Ok.
1. Ḫadengi menzile īṣāle çünki āletdür
2. Kemānuñ eġriliġi ʿayn-ı istiḳāmetdür

2. **ḫadengi:**-*i*
Gazel 225
Mısra: **5**
Ok.
5. Ḫadengi gelmeden eyler göñülde zaḫmı ẓuhūr
6. Güli bu bāġ-ı ġamuñ ġonceden muḳaddemdür

ḫadeng-i bī-miḳdār:
1. **ḫadeng-i bī-miḳdār:**
Kaside 10
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Değersiz ok.
39. İderse ḳuvvet-i bāzū-yı himmeti imdād
40. Şihābe ḫande ider bir ḫadeng-i bī-miḳdār

ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur:
1. **ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur:**-*dur*
Gazel 319
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Can eriten ah oku.
9. Bir ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
10. Biz bu meydānuñ nice çāpük-süvārın görmişüz

hādeng-i cefāya:
1. **hādeng-i cefāya:**-*y, -a*
Gazel 615
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cefa oku.
5. Bir zaḫm-ı cān-sitān olacaḳ tīre degmedük
6. Çoḳdan göñül hādeng-i cefāya nişānesin

ḫadeng-i niyāzına:
1. **ḫadeng-i niyāzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 227
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yakarış oku.
7. Süflī-naẓardur ol ki ḫadeng-i niyāzına
8. Bir düşmen-i mürüvveti ṭurmaz nişan ider

ḫadeng-i rāst-rev-i vādī-i telāş:
1. **ḫadeng-i rāst-rev-i vādī-i telāş:**
Gazel 796
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Telaş yolunun doğru giden oku.
5. Kemān-mis̱āl kec ol tek atılma yabāna
6. Ḫadeng-i rāst-rev-i vādī-i telāş olma

hādī-i esrār-ı sübül:
1. **hādī-i esrār-ı sübül:**
Kaside 2
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a giden yolların sırlarını öğreten rehber.
51. Merdüm-i dīde-i cān maʿnī-i sırr-ı Ḳurʾān
52. Maḳṣad-ı kevn ü mekān bāʿis̱-i naḳş-ı īcād

ḥadīḳa:
1. **ḥadīḳa:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **181**
Senayi-i Hakim'in Hadikatü'l Hakika vü Şeriatü'l Tarika kitabı.
181. Nāmı Ḥadīḳa o mübārek kitāb
182. Nicelere andan olur fetḥ-i bāb

ḥadīḳa-i āmāli:
1. **ḥadīḳa-i āmāli:**
Gazel 656
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ameller bahçesi.
11. Olsun esīr-i tāb ü teb-i şūre-zār-ı yeʾs
12. Sīr-āb iden ḥadīḳa-i āmāli rū-be-rū

ḥadīḳa-i hevesüz:
1. **ḥadīḳa-i hevesüz:**-*üz*
Gazel 320
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Arzu bahçesi.
3. Ümīd-i āb-ı lebin tābiş-i ruḫin iderüz
4. Ḥadīḳa-i hevesüz āb u tāba muḥtācuz

ḥadīḳa-i iḳbāli:
1. **ḥadīḳa-i iḳbāli:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **229**
Kelime Tipi: **-**
Talih bahçesi.
229. Ola ḥadīḳa-i iḳbāli tāze döndükçe
230. Bu kiştzārda nāʿūre-i sinīn ü şuhūr

ḫādim:
1. **ḫādim:**
Gazel 106
Mısra: **9**
Hizmetçi.
9. Piyāle nāmına ḫādim gelürse meydāna
10. Ġoncenün deheninden kelām alur bulunur

2. **ḫādimi:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **87**
Hizmetçi.
87. Ḫādimi itdiyse ne deñlü ʿamel
88. Olmadı imkān-ı ʿubūr-ı maḥal

ḫādimān-ı yeʾmüru bil-ʿadli veʾl-iḥsān:
1. **ḫādimān-ı yeʾmüru bil-ʿadli veʾl-iḥsān:**
Kaside 1
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
"Yeʾmüru bil-ʿadli veʾl-iḥsān" ın hizmetçileri (Yeʾmüru bil-ʿadli veʾl-iḥsān; "Adaleti ve iyilik yapmayı emreder" anlamında Nahl Suresinin 90. ayetinden bir parça).
83. Melāʿik ḫādimān-ı Yeʾmüru bil-ʿadli veʾl-iḥsān
84. Şeyātīn dīdebān-ı furṣat-ı Yenhā ʾaniʾl-faḥşā

ḥadīs:
1. **ḥādis̱:**
Gazel 23
Mısra: **5**
Ortaya çıkan, zuhur eden II Eskiden yokken sonradan ortaya çıkan.
5. Ḥādis̱ muḳarin olsa ḳadīme ʿadīm olur
6. Olmaz güneh muḳābil-i gīsū-yı maġfiret

2. **ḥadīs̱inde:**-*i, -n, -de*
Kaside 15
Mısra: **38**
Hz. Muhammed Peygamberin gelişen olaylar ve konular üzerinde müminleri aydınlatmak, Kur'an'ın bazı ayetlerini açıklamak için söylediği sözler.
37. ʿİlm ile ʿaḳl iledür maṣlaḥat-ı devlet ü dīn
38. Gör ne buyurdı ḥadīs̱inde Resūl-i Ekrem

ḥadīs-i intiḳālin:
1. **ḥadīs̱-i intiḳālin:**-*i, -n*
Tarih 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Başka bir aleme) Geçme vakası, ölüm olayı.
5. Vefātından muḳaddem kendü nuṭḳ-ı bī-niẓāmından
6. Ḥadīs̱-i intiḳālin çoḳ kimesne istimāʿ itdi

ḫafā olur:
1. **ḫafā olur:**-*ur*
Gazel 850
Mısra: **25**

Kelime Tipi: -
Gizlenmek.
25. Revḥdür rūḥuñ olur ḫaṣiyyet-i ẕātı ḫafā
26. Būy-ı gül ṭabʿ-ı maʿādin neşʾe-i ṣahbā gibi

hafaḳān:
1. **ḫafaḳānum:**-*um*
Gazel 498
Mısra: **10**
Yürek oynaması, iç çarpıntısı.
9. Bī-ʿanber-i sevād-ı suḫan eylemem ḳarār
10. Bilmem ki ḫāmeveş ḫafaḳānum mı var benüm

hafī:
1. **ḫafī:**
Gazel 613
Mısra: **12**
Gizli, saklı, sır.
11. Zaḫm-ı nigāhın itmez idi kimseden dirīġ
12. Żımnında bilmeseydi ḫafī merhem olduġın

hafī oldı:
1. **ḫafī oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gömülmek, gizlenmek.
21. Olduġından mesʾele müşkil maḳāṣıd muḫtelif
22. Oldı nādāndan ḫafī māhiyyet-i eşyā gibi

hafīf:
1. **ḫafīf:**
Gazel 261
Mısra: **17**
Tartıda ağırlığı az gelen, yeğni, ağır karşıtı.
17. Nābī biraz ḫafīf gerek keffe-i günāh
18. Mizān-ı iʿtiẕār ber-ā-berlik istemez

2. **ḫafīf:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **19**
Davranışları toplumun ahlak kurallarına uymayan.
19. Şekli uʿcūbe vü nihādı ḫafīf
20. Naḳşı utrūfe vü meẕāḳı laṭīf

hafiyyāt:
1. **ḫafiyyāta:**-*a*
Tarih 36
Mısra: **51**
Gizli şeyler, gizlilikler.
51. Hep bilürlerdi ḫafiyyāta olanlar vāḳıf
52. Ki seni eyledi bu ʿuḳdeye Ḥaḳ ʿuḳde-güşā

hafıẓ u çerkesiyüʾl-aṣl:
1. **ḥafıẓ u çerkesiyüʾl-aṣl:**
Tarih 125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kur'anı ezbere bilen ve aslı Çerkez olan.
1. Āṣaf-ı sālifüʾl-eyyām-ı diyār-ı Şehbā
2. Ḥafıẓ u Çerkesiyüʾl-aṣl Muḥammed Pāşā

ḥāfıż-ı gencīnesinüñ:
1. **ḥāfıż-ı gencīnesinüñ:**-*si, -nüñ*
Tarih 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hazinedar, hazine muhafızı.
3. Eyleyüp ḥāfıż-ı gencīnesinüñ desti ile
4. Şehr-i Burġāsʾda bu çeşme-i pāki icrā

ḥāfız-ı ḫayrāt-nümūn:
1. **ḥāfız-ı ḫayrāt-nümūn:**
Tarih 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yardımseverlikte örnek olan koruyucu.
1. Āṣaf-ı ṣāf- derūn ḥāfız-ı ḫayrāt-nümūn
2. Ḥākim-i müşfik-i mahrūsa-i cān-baḫş-ı Ruhā

ḥāfıż-ı iḳlīm-i ḥaleb:
1. **ḥāfıż-ı iḳlīm-i ḥaleb:**
Tarih 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Halep şehri valisi.
3. Olıcaḳ ḥāfıż-ı iḳlīm-i Ḥaleb devlet ile
4. İtmedin ẕātı müşerref daḫı bu eyvānı

ḥāfıẓ-ı kīse-i naḳd-ı elem:
1. **ḥāfıẓ-ı kīse-i naḳd-ı elem:**
Gazel 85
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Elemin bedeli olan para kesesini koruyan.
3. Ġam-ı dünya çekenüñ lebleri mānende-i mūm
4. Ḥāfıẓ-ı kīse-i naḳd-ı elem olmaz da nʾolur

ḥāfıẓ-ı kurʾān:
1. **ḥāfıẓ-ı kurʾān:**
Tarih 104
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Kur'an' nın koruyucusu II Kur'an'ı baştan sona sırasıyla ezberleyen ve okuyan kişi.
73. On ḫatm olunup niyyet-i bānisine her şeb
74. Çil ḥāfıẓ-ı Kurʾān giceyi eyledi iḥyā

2. **ḥāfıẓ-ı kurʾān:**
Tarih 143
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kur'an' nın koruyucusu II Kur'an'ı baştan sona sırasıyla ezberleyen ve okuyan kişi.
15. O serdār-ı mükerrem olduğından ḥāfıẓ-ı Kurʾān
16. O leşkergāhda olmış idi gūyā ẕātı bir muṣḥaf

ḥāfız-ı mülk-i şehbā:
1. **ḥāfız-ı mülk-i şehbā:**
Kaside 19
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Halep şehri valisi.
19. ʿAbdi Pāşā-yı vezīr-i kāmil
20. Olıcaḳ ḥāfız-ı mülk-i Şehbā

ḥāfız-ı tedbīr-i umūr-ı şehbā:
1. **ḥāfız-ı tedbīr-i umūr-ı şehbā:**
Tarih 125
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Halep'in işlerinden sorumlu vali.
7. Ṣadrdan münfaṣıl olduḳda be-ḥükm-i taḳdīr
8. Olıcaḳ ḥāfız-ı tedbīr-i umūr-ı Şehbā

ḥafr u ḫarḳ:
1. **ḥafr u ḫarḳ:**
Tarih 122
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kazma ve yıkma.
15. İdüp iʿmāl ḥafr u ḫarḳ ile yek-dīgere peyvend
16. Derūn-ı sengden icrāya taḥṣīl eyledi mecrā

hafta:
1. **haftada:**-*da*
Gazel 30
Mısra: **12**
Hafta.
11. Āyīnedeki ʿaksine nāz eyleyen āfet
12. Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

2. **hafta:**
Tarih 104
Mısra: **77**
Hafta.
77. Bir hafta binā ḥadd-i tamāma irişince
78. ʿAzm itmediler meskene Pāşā ile Moñla

ḫāʾib ü ḫasır bulunur:
1. **ḫāʾib ü ḫasır bulunur:**-*ur*
Gazel 70
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahrumiyet ve hasarate uğramak.
15. Yaġsa bārān gibi gökden ḳaṭarāt-ı āmāl
16. Yine bed-ṭāliʿi olan ḫāʾib ü ḫasır bulunur

ḥāʾil olamaz:
1. **ḥāʾil olamaz:**-*a, -maz*
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Görünmesine engel olmak, perde çekmek, araya girmek.
5. Hāʾil olamaz saḳfı temāşā-yı sipihre
6. Dīvārı degül reh-güzārı māniʿ-i seyrān

ḥāʾil olmaz:
1. **ḥāʾil olmaz:**-*maz*
Kaside 12

Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Engel, perde olmak, örtmek.
145. Gūşe-i çeşm-i suḫan-dānına olmaz ḥāʾil
146. Tutuḳ-ı tevriye vü perde-serāy-ı īhām

ḥāʾil-i nūr:
1. **ḥāʾil-i nūr:**
Kaside 7
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Nur perdesi, ışık huzmesi.
197. Ne ḥaddi var ṭura karşuñda düşmen-i bed-rāy
198. Olur mı ẓulmet-i bī-iʿtibār ḥāʾil-i nūr

ḫāk:
1. **ḫāke:**-*e*
Gazel 28
Mısra: **6**
Toprak.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. Ḫāke baḳ dīde-i ʿibretle sebūyı seyr it

2. **ḫāk:**
Gazel 41
Mısra: **18**
Toprak.
17. Nābī küdūret-i āyine ṭabʿ-ı ṣāfdur
18. Ḫāk iledür müdām cevāb ü suʾāl-i mevc

3. **ḫākinde:**
Gazel 101
Mısra: **11**
Toprak.
11. Hākinde itdi kesb-i terāvet nihāl-i dīn
12. Cāy-ı nemā-yı naḫl-i hidāyet Medīneʾdür

4. **ḫāküm:**-*üm*
Gazel 132
Mısra: **1**
Toprak.
1. Ben ol ḫāküm ki ḫurşīd-i cihān-ārā celīsümdür
2. Tenüm süflīdür amma maʿnī-i ʿulvī enīsümdür

5. **ḫākdür:**-*dür*
Gazel 166
Mısra: **9**
Toprak.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ḫākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

6. **ḫāke:**-*e*
Gazel 180
Mısra: **13**
Toprak.
13. Basṭ-ı ās̱ār itmede muḥtācdur ḫāke felek
14. Nābīyā her ʿizzetün āmīzişi ẕılletledür

7. **ḫāke:**-*e*
Gazel 183
Mısra: **10**
Toprak.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

8. **ḫāke:**-*e*
Gazel 208
Mısra: **14**
Toprak.
13. Yek-ẕerre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
14. Girdükçe ele ḫāke döker cūd-feşāndur

9. **ḫāk:**
Gazel 226
Mısra: **2**
Toprak.
1. Kūy-ı dilber ne ʿaceb ḫāk olacaḳ yirlerdür
2. Ḫāk iken hem-ser-i eflāk olacaḳ yirlerdür

10. **ḫāke:**-*e*
Gazel 250
Mısra: **4**
Toprak.
3. Çıḳarsa zirve-i nāza elindedür ne dinür
4. İderse ḫāke tenezzül ʿaḳā-yı ḥüsn budur

11. **ḫāk:**
Gazel 255
Mısra: **3**
Toprak.
3. Peyvend-i irtibāṭumuza baḳma ḫāk ile
4. Mihrüz ki māverā-yı felekdür mesīrümüz

12. **ḫākdeki:**-*de, -ki*
Gazel 264
Mısra: **3**
Toprak.
3. Biraz da ḫākdeki ḥüsne nāżır olmaġ içün
4. Ḫam itdi terbiye-i pīr-i çerḫ kāmetümüz

13. **ḫāküz:**-*üz*
Gazel 268
Mısra: **7**
Toprak.
7. Biz o ḫāküz ki bün-i tākda āsūde idük
8. Şimdi dürd-i teh-i sāġarda ẓuhūr eylemişüz

14. **ḫākdandur:**-*dan, -dur*
Gazel 296
Mısra: **5**
Toprak.
5. Seylveş bizde küdūret ḫākdandur yoḫsa biz
6. Sūy-ı bālādan bu ḫāke nā-mükedder gelmişüz

15. **ḫāke:**-*e*
Gazel 296
Mısra: **6**
Toprak.
5. Seylveş bizde küdūret ḫākdandur yoḫsa biz
6. Sūy-ı bālādan bu ḫāke nā-mükedder gelmişüz

16. **ḫāke:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **14**
Toprak.
13. Ser-efrāzān olur muḥtāc Nābī zīr-destāna
14. Tenezzül itmedükçe toḫm ḫāke ser-bülend olmaz

17. **ḫākdan:**-*dan*
Gazel 329
Mısra: **3**
Toprak.
3. Dest-i nesīm refʿ idemez ḫākdan bizi
4. Mānend-i sāye ṣūret-i bī-ṭaḳat olmışuz

18. **ḫāke:**-*e*
Gazel 346
Mısra: **16**
Toprak.
15. Mānend-i seḥāb eyledügi çerḫe beraber
16. Āb-ı ruḫımı ḫāke feşār itmek içünmiş

19. **ḫākdan:**-*dan*
Gazel 449
Mısra: **7**
Toprak.
7. İtme bu ḫākdan iḥsānuñı ey sākī dirīġ
8. Derd-i nāçīz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ

20. **ḫākümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 510
Mısra: **14**
Toprak.
13. Zerden ḳalur mı maʿnī-i pākīze Nābiyā
14. İksire nāziş itse nʾola ḫākümüz bizüm

21. **hāke:**-*e*
Gazel 511
Mısra: **7**
Toprak.
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey göñül ẕerre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

22. **ḫāküñ:**-*üñ*
Gazel 578
Mısra: **13**
Toprak.
13. İntiḳāmın o da görsün nice olur ḫāküñ
14. Mevc çıḳsun var ise cānı leb-i deryādan

23. **hāki:**-*i*
Gazel 593
Mısra: **7**
Toprak.
7. Alurken ebr-i feyżi hāki āġūşa çeken yemden
8. Yine ḥācetverān-ı ḫāke imdād itmesün nʾitsün

24. **ḫāk:**
Gazel 604
Mısra: **10**
Toprak.
9. Bir nevādan bir dıraḫt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḫāk ider teksīr devr-i çerḫ taḳlīl itdügin

25. **ḫākde:**-*de*
Gazel 634
Mısra: **1**
Toprak.
1. Gendümüñ ẕillet ile ḫākde görme selefin
2. Sükkeriyyāt ile āmīḫte sīr it ḫalefin

26. **ḫāküñ:**-*üñ*
Gazel 655
Mısra: **7**
Toprak.
7. Bu ḫāküñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil
8. ʿAmādan açdı mevcūdāt çeşmi tūtiyādur bu

27. **ḫākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 689
Mısra: **1**
Toprak.
1. Fehm ider bāġ-ı ġamuñ nʾolduġını ḫākinde
2. Girye-i şevḳi gören çeşm-i ter-i tākinde

28. **ḫāküñ:**-*üñ*
Gazel 796
Mısra: **7**
Toprak.
7. Serüñde neşʾe-i ṣahbā ʿatāsıdur ḫāküñ
8. Teʾeddüb eyle ruḫ-ı ḫāke cürʿa-pāş olma

29. **ḫāki:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **179**
Toprak.
179. O dergāh-ı kerem kim ḫāki iḥsān-hīz-i raḥmetdür
180. Ne ḳadīrdür ʿamel müstevcib-i ʿafv olmaġa ḥāşā

30. **ḫāḳda:**-*da*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **26**
Toprak.
25. Naḳş-ı saḳfında ʿıyān cilve ider
26. Ḫāḳda mużmer olan maʿden-i zer

31. **ḫāk:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Toprak.
3. Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ
4. Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet

32. **ḫāke:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **26**
Toprak.
25. Zīnet-i naḳş-ı dil-āvīzini seyr itmek içün
26. Dīde-i mihr ü mehin itmede ḫāke ilḳā

33. **ḫākümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 271
Mısra: **13**
Toprak II Memleket.
13. Ḫākümüz mevlididür ḥażret-i İbrāhimüñ
14. Nābiyā rast maḳāmında Rehāviyüz biz

34. **ḫāke:**-*e*
Gazel 659
Mısra: **3**
Toprak, eşik.
3. Zihī ḫüsrān güher-pāş olmadan bu ḫāke itseydüm
4. Gözüm gencīne-i ḫᵛāb-ı ferāġat yā Resūlaʾllāh

35. **ḫākdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **286**
Toprak (Hakirlik, horluk bağlamında).
285. Belki saña nigāh-ı himmet ide
286. Ḫākdan refʿ idüp ḥimāyet ide

36. **ḫāke:**-*e*
Tarih 82
Mısra: **24**
Yer, yeryüzü.
23. Kimisi didi tāk-ı gerdūnun
24. Şemsesidür ki ṣaldı ḫāke ziyā

37. **ḫākdan:**-*dan*
Gazel 19
Mısra: **2**
Toprak.
1. İtse sencīde kimi ḫaslet-i nīkū-yı edeb
2. Refʿ i der ḫākdan elbette terāzū-yı edeb

38. **ḫākine:**-*i, -n, -e*
Tarih 35
Mısra: **3**
Mezar toprağı.
3. Her ziyāretle gelenler ḫākine idüp duʿā
4. Didiler tārīḫ ola raḥmet be-rūḥ-ı Muṣṭafā

39. **ḫāki:**-*i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **2**
Toprak.
1. Ey ḫoşā bārgeh-i tāze-zemīn
2. Sāyesi ḫāki ider müşg-āgīn

40. **ḫāk:**
Tarih 28
Mısra: **8**
Toprak.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā ṣad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

41. **ḫākdan:**-*dan*
Gazel 546
Mısra: **6**
Yer, zemin, toprak.
5. ʿUluvv-ı mertebe-i ḫāki gör ki ḫātır-ı çerḫ
6. Siyāh olur ne zamān kesse ḫākdan naẓarın

42. **ḫāke:**-*e*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **12**
Yer, zemin, toprak.
11. Dāmeninden yire peyveste ṭınāb
12. Āsmāndan atılan ḫāke şihāb

43. **ḫāki:**-*i*
Gazel 442
Mısra: **12**
Toprak.
11. Bir ḫod-pesend-i ser-keşün eczā-yı cismidür
12. Her ẕerre ẕerre ḫāki bu köhne nişīmenüñ

44. **ḫāküñ:**-*üñ*
Gazel 602
Mısra: **5**
Toprak.
5. Bilmezdi ḫāküñ olduġunı pister-i ḥayāt
6. Mūr-ı cenāḥ-yafte bī-perr ü bāl iken

45. **ḫākden:**-*den*
Gazel 877
Mısra: **9**
Toprak.
9. Alurdı destümi eylerdi ḫākden hele berter
10. Huzūr-ı yārda yek ẕerre iʿtibārum olaydı

46. **ḫākden:**-*den*
Kaside 16
Mısra: **125**
Toprak.
125. Dest-i mübārekiyle idüp çīde ḫākden
126. İtdi ser-i ḥaḳīrüme vażʿ-ı ʿalāmeti

47. **ḫâke:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **108**
Toprak.
107. Oldı bu kirām eliyle cāri
108. Bu ḫāke ʿaṭā-yı şehryārī

48. **ḫākdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **433**
Toprak.
433. Nicesin itdi ḫākdan berter
434. Nicesin itdi luṭfına maẓhar

49. **ḫākdan:**-*dan*
Kıt'a 85
Mısra: **4**
Toprak.
3. Refʿ ḳıl şānuña nisbetle senüñ
4. Ḫākdan refʿ-i güher ʿār ise de

50. **ḫāk:**
Kıt'a 91
Mısra: **2**
Toprak.
1. Gerdūn döner miṡāl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ḫāk çāk virür rāh ʿaşḳına

51. **ḫākine:**-*i, -n, -e*
Tarih 72
Mısra: **15**
Toprak.
15. Ḫākine vārını ṣarf itmededür berg-i bahār
16. Dem-be- dem nāʾil-i seyrānı ṣabā bād-ı hevā

52. **ḫākini:**-*i, -n, -i*
Tarih 72
Mısra: **22**
Toprak.
21. Gūyiyā māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur
22. Ṭarḥ olur ḫākini seyrān ile dilden sevdā

53. **ḫākde:**-*de*
Tarih 104
Mısra: **55**
Toprak.
55. Bu ḫākde medfūn idügi cism-i şerīfi
56. Olınmış idi bir nice tārīḫde īmā

54. **ḫāke:**-*e*
Gazel 637
Mısra: **14**
Toprak.
13. Var vechi Nābiyā ne ḳadar itse imtinān
14. Ol āftāb-ı ḥüsn bu ḫāke tenezzülin

55. **ḫāküñ:**-*üñ*
Gazel 637
Mısra: **12**
Toprak.
11. Maḥṣūḫı şevḳi itdürür īcāb-ı irtikāb
12. Ḫāküñ bu deñlü zīr-i ḳademde teẕellülin

ḫāk:

1. **ḥaḳ:**
Gazel 156
Mısra: **3**
Allah.
3. ʿĀlemlere vücūdını Ḥaḳ raḥmet itmeġin
4. Vīrāne-i ḍalāl olan ābād olur gider

2. **ḥaḳ:**
Gazel 372
Mısra: **16**
Allah.
15. Arż-ı Rūma bürc-i Şehbāʾdan çü taḥvīl eyledük
16. Ḥaḳ mübārek itsün ey ḫurşīd-i raḫşān el-vedāʿ

3. **ḥaḳ:**
Gazel 507
Mısra: **9**
Allah.
9. Ḥaḳ şāhidümdür eylemem inkār Nābiyā
10. Ben iʿtikād-ı ḫalḳda şāhid-perest isem

4. **ḥaḳ:**
Gazel 652
Mısra: **1**
Allah.
1. Āṣafā ḳalbüñi Ḥaḳ ḫurrem ü ḫandān itsün
2. Sīne-i ṣāfuñı hem-reng-i gülistān itsün

5. **ḥaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **187**
Allah.
187. Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ
188. Bundan aʿlā daḫı bir mertebe olmaz müzdād

6. **ḥaḳ:**
Kaside 13
Mısra: **217**
Allah.
217. Beni de ṣaḳlar imiş Ḥaḳ ki idem menḳabetüñ
218. Böyle bir naẓm ile ārāyiş-i ṭāḳ-ı eyyām

7. **ḥaḳ:**
Kaside 16
Mısra: **132**
Allah.
131. Allāhʾa şükr cān bedene itmeden vedāʿ
132. Gösterdi Ḥaḳ baña bu zamān-ı saʿādeti

8. **ḥaḳuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **206**
Allah.
205. Şāhenşehā sütūde-dilā pāk-gevherā
206. Ey ḫalḳ-ı ʿālem üzre Ḥaḳuñ ẓıll-ı reʾfeti

9. **ḥaḳ:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Allah.
31. Ḥaḳ muʿammer ide ẕāt-ı pākin
32. Çekmeye renc ü küdūret aṣlā

10. **ḥaḳ:**
Kaside 20
Mısra: **93**
Allah.
93. Ser-sebz idüp riyāż-ı ḥayātın hemīşe Ḥaḳ
94. Ebrū-yı ʾıyşı görmeye çīn-i melāleti

11. **ḥaḳ:**
Kaside 22
Mısra: **10**
Allah.
9. O lālezār ki yoḳdur nazīri ʿālemde
10. Ḥaḳ eylemiş anı ḫāṣṣ-ı diyār-ı Maġnīsā

12. **ḥaḳ:**
Kaside 23
Mısra: **33**
Allah.
33. Ṭabʿ-ı derrākini ḥıfẓ eyleye Ḥaḳ āfetden
34. Ala dil-ḫ^vāhı ḳadar feyż-i Ḫudādan vāye

13. **ḥaḳ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **168**
Allah.
167. ʿÖmri efzūn ola zamānı mezīd
168. Her umūrında Ḥaḳ ide teʾyīd

14. **ḥaḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **250**
Allah.
249. Her işinde Ḫudā muʿīni ola
250. Her umūrında Ḥaḳ ḳarīni ola

15. **ḥaḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **267**
Allah.
267. Ol zaman kʾitdi Ḥaḳ beni īcād
268. Eyledi himmeti baña hem-zād

16. **ḥaḳ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **191**
Allah.
191. Ḥaḳ ʿamel ü ṣūrete itmez naẓar
192. Manẓar-ı Ḥaḳdur dil-i rūşen-güher

17. **ḥaḳ:**
Kıt'a 13
Mısra: **9**
Allah.
9. Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i tabīʿat
10. Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan

18. **ḥaḳ:**
Kıt'a 23
Mısra: **9**
Allah.
9. Eylesün gülşen-i ikbālini Ḥaḳ tāze vü ter
10. Eylesün düşmeninüñ ḫırmen-i ʿömrin ber-bād

19. **ḥaḳdan:**-*dan*
Kıt'a 43
Mısra: **1**
Allah.
1. Rakībā Ḥaḳdan ümmīdüm budur kim
2. Olasın lafẓ-ı nūrānīye maẓhar

20. **ḥaḳʾdan:**-*dan*
Tarih 19
Mısra: **15**
Allah.
15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳʾdan ʿināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

21. **ḥaḳ:**
Tarih 29
Mısra: **15**
Allah.
15. Eylemiş Ḥaḳ aña bir ḳuvvet ʿaṭā
16. Kim çeker olsa kemān-ı āhenīn

22. **ḥaḳ:**
Tarih 36
Mısra: **36**
Allah.
35. Devletüñ ṭabʿına oldı bu ʿilel kim sārī

36. Seni bu ʿillet içün eyledi Ḥaḳ mahz-ı şifā

23. **ḥaḳ:**
Tarih 36
Mısra: **43**
Allah.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara fetḥ ü ẓafer saña sezā

24. **ḥaḳ:**
Tarih 36
Mısra: **52**
Allah.
51. Hep bilürlerdi ḫafiyyāta olanlar vāḳıf
52. Ki seni eyledi bu ʿuḳdeye Ḥaḳ ʿuḳde-güşā

25. **ḥaḳ:**
Tarih 56
Mısra: **23**
Allah.
23. Bağlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

26. **ḥaḳ:**
Tarih 57
Mısra: **4**
Allah.
3. Şehr-i ceddüʾl-enbiyā yaʿnī Ruhāʾda virdi
4. Ḥaḳ maḥż-ı luṭfından aña bir ġonce-i gülşen-fürūz

27. **ḥaḳ:**
Tarih 60
Mısra: **10**
Allah.
9. Muʿammer idüp ʿizz ü devletle Mevlā
10. Naṣīb eyleye Ḥaḳ fünūn u ʿulūmı

28. **ḥaḳ:**
Tarih 99
Mısra: **13**
Allah.
13. Ḥaḳ ide ḳabūl olduğınca
14. Feyżi dil-i teşnegāna sārī

29. **ḥaḳ:**
Tarih 110
Mısra: **14**
Allah.
13. Didi Nābī dü leb-i ḫāme ile tārīḫin
14. Ḥaḳ ide saʿd bu kāşāne-i ʿālī-şānı

30. **ḥaḳ:**
Tarih 127
Mısra: **5**
Allah.
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

31. **ḥaḳʾa:**-*a*
Tarih 142
Mısra: **25**
Allah.
25. Ey āṣaf-ı yegāne Ḥaḳʾa eyle şükrler
26. Kim dūş-ı ṣıdḳun itdi maḳar sancaḳ-ı şerīf

32. **ḥaḳ:**
Gazel 523
Mısra: **7**
Doğru, gerçek II Allah.
7. Raḥm-ı māderde iden rızḳumı taʿyīn Ḥaḳ iken
8. Rızḳ ümmīdiyle fürū-māyelere bār olamam

34. **ḥaḳ:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Allah.
1. Emr-i künden olmaġın sādır cemīʿ-i kāʾināt
2. Kāf u nūnı eylemiş Ḥaḳ nefs-i ṣunʿa beyyināt

35. **ḥaḳʾı:**-*ı*
Gazel 113
Mısra: **3**
Allah.
3. Kāfir-dilān-ı ḥırş ferāmuş idüp Ḥaḳʾı
4. Şimdi ṣanem-miṣāl perestiş ġurūşadur

36. **ḥaḳ:**
Gazel 242
Mısra: **15**
Allah.
15. Ḥaḳ vücūd-ı nazeninin ḥıfẓ ide āfātdan
16. ʿAyn-ı Eflātun ḥikmetler bilür bilmezlenür

37. **ḥaḳdan:** -*dan*
Tarih 36
Mısra: **50**
Allah.
49. Ṣadra teşrīfüñ idi maṭlabı nāsuñ yek-ser
50. Ḥaḳdan eylerler idi cümle bu iḥsānı recā

38. **ḥaḳʾdan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **201**
Allah.
201. Vücūd-ı pākine Nābī budur Ḥaḳʾdan recāmuz kim
202. İde ḫayyāṭ-ı ḳudret cāme-i dil-ḫvāhını iksā

39. **ḥaḳ:**
Gazel 242
Mısra: **19**
Allah.
19. Şehriyār-ı şehri Ḥaḳ maʿmūr ḳılsun dāʾima
20. Ḳadrini bu cevherüñ añlar bilür bilmezlenür

__hak aldı:__
1. **ḥak aldı:**-*dı*
Tarih 143
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Hakkı olduğuna inandığı şeyi elde etmek.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

__ḥaḳ bilür:__
1. **ḥaḳ bilür:**
Kaside 17
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah bilir ya... manasında kullanılan bir söz kalıbı.
61. Cümle nefsüʾl-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür
62. Kim ola lāf ü güẕāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri

__ḥaḳ bu ki:__
1. **ḥaḳ bu ki:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gerçek budur ki, doğrusu bu ki.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

2. **ḥaḳ bu ki:**
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçek budur ki, doğrusu bu ki.
5. Lüʾlü-i tevriye vü gevher-i īhām o ḳadar
6. Görmedüḳ çıḳduğını Ḥaḳ bu ki bir deryādan

__ḥaḳ bu kim:__
1. **ḥaḳ bu kim:**
Gazel 632
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gerçek budur ki, doğrusu bu ki.
11. Nābiyā bu şiʿr-i pür-sūzuñla şimdi ḥaḳ bu kim
12. Arturursın dāʾimā derd ehlinüñ germiyyetin

__ḥaḳ bu lāyıḳdur:__
1. **ḥaḳ bu lāyıḳdur:**
Tarih 82
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Doğrusu, gerçekte, aslında.
37. Kimisi didi Ḥaḳ bu lāyıḳdur
38. Böyle ḳındīle ḳubbe-i ḫaḍrā

__ḥaḳ budur:__
1. **ḥaḳ budur:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğrusu, gerçekte, aslında.
29. Ḥaḳ budur olduğı dem böyle gerek
30. Nām-ı şāhenşeh-i devrāna sezā

2. **ḥaḳ budur:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Doğrusu, gerçekte, aslında.

21. Ḥaḳ budur herkese olmaz rūzī
22. Olmasa ṭāliʿinüñ fīrūzı

ḥaḳ budur ki:
1. **ḥaḳ budur ki:**
Tarih 39
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doğrusu, gerçekte, aslında.
7. Ḥaḳ budur ki eser-i pāk-i cihān-ārādur
8. İtmedi kimse daḫı böyle maḥallinde binā

ḥaḳ budur kim:
1. **ḥaḳ budur kim:**
Gazel 552
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğrusu, gerçekte, aslında.
9. Ḥaḳ budur kim bu hevā ile binā ey Nābī
10. Döndürür taḫt-ı Süleymānʾı temāşālıḳdan

2. **ḥaḳ budur kim:**
Kaside 18
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Doğrusu, gerçekte, aslında.
41. Ḥaḳ budur kim daḫı devletde ẓuhūr eylemedi
42. Bārekaʿllāh ḳatı nāzik ḳatı dil-keş ṭuġrā

3. **ḥaḳ budur kim:**
Tarih 56
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Doğrusu, gerçekte, aslında.
15. Ḥaḳ budur kim ḳalbümüz bu müjde ḫandān eyledi
16. Cümleye oldı reşīde ḥiṣṣe-i mālā-kelām

4. **ḥaḳ budur kim:**
Tarih 80
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Doğrusu, gerçekte, aslında.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde mişlini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿāḳīl ü vālā-neseb

ḥak eyle:
1. **ḥak eyle:**
Gazel 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oymak.
3. Eyler çü güẕer naḳş-ı ṣuver-ḫāne-i hestī
4. Bīdārlıġuñ nāmını ḥak eyle de ḫ∨āb it

ḫāk eyler:
1. **ḫāk eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Toprağa çevirmek, kurutmak.
199. Ġayret-i luṭfı baḥrı ḫāk eyler
200. Keremi ebri germnāk eyler

ḫāk ile yeksān eyleme:
1. **ḫāk ile yeksān eyleme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tamamiyle yok etmek.
1. Ḫāk-i kūyuñ cilvegāh-ı mihr-i raḫşān eyleme
2. Ṭūṭiyā-yı dīdemi ḫāk ile yeksān eyleme

ḥaḳ kelāmında:
1. **ḥaḳ kelāmında:**
Tarih 23
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Allah kelamı, Kur'an-ı Kerim.
17. Aña kāfīdür işāret Nābīyā
18. Ḥaḳ kelāmında hüveʾl-fażlüʾl-mübīn

ḫāk olacaḳ:
1. **ḫāk olacaḳ:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Toprak olmak, toprağa düşmek.
1. Kūy-ı dilber ne ʿaceb ḫāk olacaḳ yirlerdür
2. Ḫāk iken hem-ser-i eflāk olacaḳ yirlerdür

ḫāk olmış:
1. **ḫāk olmış:**-*mış*
Gazel 801
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ezilmek, hor ve hakir durumda olmak.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

ḫāk olsa:
1. **hāk olsa:**-*sa*
Gazel 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Toprak olmak II Ölmek.
9. Hāk olsa da Nābī nice mümkin kʾola maḥrūm
10. Her kim ki ola dest-zen-i dāmen-i raḥmet

ḫāk olur:
1. **ḫāk olur:**-*ur*
Gazel 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Toprak olmak II Ölmek.
1. Serv-ḳaddüm sāye ṣalsa baġa ʿarʿar ḫāk olur
2. Reng-i ruḫsārın görüp güller girībān-çāk olur

ḥaḳ rāhına:
1. **ḥaḳ rāhına:**
Tarih 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah yoluna, Allah rızası için.
1. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
2. Yapdı Ḥaḳ rāhına bu bürkeyi Yūsuf Pāşā

ḥaḳ taʿāla:
1. **ḥaḳ taʿāla:**
Kaside 15
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
213. Ḥak taʿāla o ḳadar ʿömrini medd eyleye kim
214. İrmeye yüz yıla dek dāmenine cezr-i herem

2. **ḥaḳ taʿālā:**
Kaside 21
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
29. Ḥaḳ taʿālā eylesün ẕāt-ı şerīfin ber-devām
30. Ṣadr-ı taḫt-ı salṭanatda şevket ile şān ile

3. **ḥaḳ taʿāla:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
169. Ḥaḳ taʿāla ḥayātın ide mezīd
170. İde esbāb-ı rifʿatin temhīd

4. **ḥaḳ taʿāla:**
Tarih 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraḫşān āb u tāb-ı erşedi

5. **ḥaḳ taʿāla:**
Tarih 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
11. Ḥaḳ taʿāla ol ḳadar ʿömrini efzūn ide kim
12. İki üç defʿa tecāvüz eyleye ḥadd-i ṣadı

6. **ḥaḳ taʿāla:**
Tarih 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
11. Ḥaḳ taʿāla eyleyüp ʿömrin dırāz
12. Eylesüñ cümle ḫaṭālardan emīn

7. **ḥaḳ taʿāla:**
Tarih 110
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
11. Ḥaḳ taʿāla ide ṣaḥnında ṣafālar teysīr
12. İde dil-ḫ∨āhını iḥsān kerem-i Rabbanī

8. **ḥaḳ taʿāla:**
Kaside 17
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
63. Ḥaḳ taʿāla eyleye ẕātın ḫaṭālardan emin

64. Ola mirʾāt-ı żamīri gerd-i külfetden berī

9. **ḥaḳ taʿālā:**
Tarih 79
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
11. Ḥaḳ taʿālā eyleyüp imdād-ı baḫtuñda senüñ
12. Oldı bir tārīḫ-i nā- dīde tabīʿatdan bedīd

10. **ḥaḳ taʿāla:**
Tarih 127
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
133. Ḥaḳ taʿāla vire şāhenşehe ömr-i cāvid
134. Eyleye taḫt-ı saʿādetde vücūdın ibḳā

ḫāk ü hevāya:
1. **ḫāk ü hevāya:**-*y, -a*
Tarih 77
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Toprakla hava.
39. Ṣad güne āferīn kim kendü eliyle itdi
40. Ol günbed-i żülāli ḫāk ü hevāya ġalṭān

ḫāḳān:
1. **ḫāḳān:**
Kaside 21
Mısra: **26**
Büyük padişah.
25. İsm ḳalḳup merkezinden fevḳine taṣdīr ider
26. Nāmını bir yirde taḥrīr itseler Ḫāḳān ile

ḫāḳānī:
1. **ḫāḳānīʾden:**-*den*
Kaside 9
Mısra: **87**
Hassanu'l-Acem Efdaleddîn Bedîl b. Ali b. Osman Hâkânî-yi Hakayik-i Şîrvânî, İran'ın en büyük şairlerinden ve ünlü belagatçılarından biridir.
87. İtmiş üstād-ı ezel ʿUrfī vü Ḫāḳānīʾden
88. Feyż ile mertebe-i ṭabʿ-ı şerīfin ber-ter

ḫāḳān-ı ʿālī-neseb:
1. **ḫāḳān-ı ʿālī-neseb:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Yüce soylu padişah.
59. Cihān-gīr ḫāḳān-ı ʿālī-neseb
60. Dil-āgāh sulṭān-ı vālā-ḥaseb

ḫāḳān-ı bī-hem-tā:
1. **ḫāḳān-ı bī-hem-tā:**
Tarih 103
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eşsiz, benzersiz hakan.
1. Zihī ḫurşīd-i evc-i salṭanat ḫāḳān-ı bī-hem-tā
2. Ser-efrāz-ı cihāndārān şehinşāh-ı cihān-ārā

hakān-ı felek-mertebe:
1. **hakān-ı felek-mertebe:**
Tarih 104
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mertebesi, payesi felek olan, felek kadar yüce olan padişah.
3. Hakān-ı felek-mertebe Ḫān Aḥmed-ı ʿādil
4. Kim ẕāt-ı hümāyūnıdur ārāyiş-i dünyā

ḥaḳāret:
1. **ḥaḳāretle:**-*le*
Gazel 205
Mısra: **9**
Küçültücü söz veya davranışla onur kırma.
9. Aḥdās̱a ḥaḳāretle nigāh eyleme Nābī
10. Her ẕerresi bir maşrıḳ-ı envār-ı ḳıdemdür

2. **ḥaḳaretle:**-*le*
Gazel 405
Mısra: **17**
Küçültücü söz veya davranışla onur kırma.
17. Eyleme faḳre ḥaḳaretle naẓar ey Nābī
18. Faḳr āyīnesidür ṣūret-i istiġnānuñ

3. **ḥaḳāretle:**-*le*
Gazel 558
Mısra: **11**
Küçültücü söz veya davranışla onur kırma.
11. Görüp aʿlāyı ednāya ḥaḳāretle nigāh itme
12. Ne ḳādir itmeġe zer mevḳiʿinde itdügin āhen

4. **ḥaḳāretini:**-*i, -n, -i*
Gazel 812
Mısra: **11**
Küçültücü söz veya davranışla onur kırma.
11. Kirmüñ ḥaḳāretini ḳo ḥüsn-i ḥarīri gör
12. Eczā-yı ʿālem içre baḳılmaz evāʾile

ḥaḳāyıḳ:
1. **ḥaḳāyıḳın:**-*ı, -n*
Kaside 16
Mısra: **64**
Doğru olan asıllar, hakikatler, gerçeklikler.
63. Ammā ki ḳışr-ı zāhiridür bildügüñ senüñ
64. Yoḳ ṭabʿınun ḥaḳāyıḳın idrāke ḳudreti

hakāyık-ı esrār-ı ʿālemi:
1. **hakāyık-ı esrār-ı ʿālemi:**-*i*
Gazel 58
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alem sırlarının hakikatı.
5. Benden ṣoruñ hakāyık-ı esrār-ı ʿālemi
6. Telīf-i rāz-nāme-i dehr ezberümdedür

ḫāk-būs:
1. **ḫāk-būsi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **173**
Toprağını öpme, eşiğine yüz sürme.
173. İder olduḳça ḫāk-būsi naṣīb
174. ʿİzz ü devlet biribirin taʿḳīb

ḫakdan:
1. **ḫākdānı:**-*ı*
Tarih 83
Mısra: **5**
Dünya, arz, yer.
5. Bu ḫākdānı terk idüp itdi beḳāya ʿazm
6. Gerd-i serinde fevc-i felek ola hem-cenāḥ

ḫākdāna düşelden:
1. **ḫākdāna düşelden:**
Gazel 625
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyaya geldiğinden beri, doğduğundan beri.
3. Düşelden jāleveş bu ḫākdāna āferīn ey dil
4. Diküp göz sufre-i gerdūna nān-ı hora ṣunmazsın

ḫāke başdı:
1. **ḫāke başdı:**-*dı*
Gazel 534
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uğramak, bir yerde bulunmak.
3. Āyā bu ḫāke başdı mı ol māh-rū diyü
4. Her ḫāke rūy-māldedür sāyemüz bizüm

ḫāke dönmişdür:
1. **ḫāke dönmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Toprağa dönmek, dönüşmek.
1. Serum üstinde ḳat ḳat dūd-ı āh eflāke dönmişdür
2. Ġubār-ı ġam göñülde tūde tūde ḫāke dönmişdür

ḫāke düşer:
1. **ḫāke düşer:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Toprağa düşmek ll Ölüm.
7. Biz sāyeyüz sücūd ile meʾmūr isek nʾola
8. Sāye ne dem ki ḫāke düşer ser-nigūn düşer

ḫāke düşse:
1. **ḫāke düşse:**-*se*
Gazel 179
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Toprağa düşmek ll Ölüm.
7. Cezbine āmādedür ḫurşīd ḫāke düşse de
8. Sāḥa-i īcādda aḥvāl-i şebnem böyledür

ḫāke güẕerān oldı:
1. **ḫāke güẕerān oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Toprağa, yere batmış, geçmiş olmak.
95. ʿAynı ile oldı nişān-dih dıraḫt
96. Oldı dü-pāyı güẕerān ḫāke saḫt

ḫāke rūy-māldedür:
1. **ḫāke rūy-māldedür:**-*de, -dür*
Gazel 534
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Toprağa yüz sürme.
3. Āyā bu ḫāke başdı mı ol māh-rū diyü
4. Her ḫāke rūy-māldedür sāyemüz bizüm

ḫāke sürdi:
1. **ḫāke sürdi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Yüzünü toprağa sürmek.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ḫāke çekdi gūşın māh-tāb

hāke yeksān itdi:
1. **hāke yeksān itdi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Tamamen yok etmek, yıkmak.
37. ʿUrbān içinde bī-ḫavf ol Rüstem-i zamāne
38. İtdi ten-i ḫabīs̱in tīġiyle hāke yeksān

ḫāk-i āteş-hīz-i ʿaşḳuñ:
1. **ḫāk-i āteş-hīz-i ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşkın ateş koparan toprağı.
1. Yek-nesebdür renc ü rāḥat ḥüzn ü şādī böyledür
2. Ḫāk-i āteş-hīz-i ʿaşḳuñ āb u bādı böyledür

ḫāk-i cenge:
1. **ḫāk-i cenge:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Savaş toprağı.
35. Ḫāk-i cenge ekilen toḫmdan itdi giderek
36. Feyż-i Rabbānī ile sünbüle-i ṣulḥ ḳıyām

ḫāḳ-ı cismüm:
1. **ḫāḳ-ı cismüm:**-*üm*
Gazel 449
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Beden toprağı.
9. Ḫāḳ-ı cismüm didi gerd-i reh-i yāre Nābī
10. Dīde-i ḫaṣm benüm ḫāṭır-ı aḥbāb senüñ

ḫāk-i ḍarāʿate:
1. **ḫāk-i ḍarāʿate:**-*e*
Gazel 65
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tevazu toprağı.
5. Dök cūy-bār-ı eşküni ḫāk-i ḍarāʿate
6. Sīr-ābī-i nihāl-i nedāmet zamānıdur

ḫāk-ı dergâha:
1. **ḫāk-ı dergâha:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **338**
Kelime Tipi: -
Dergah toprağı.
337. Eyledüm bā-vücūd şerm ü ḥicāb
338. Ḫāk-ı dergâha ʿarż-ı ḥāle şitāb

ḫāk-ı dergāha rūy-māl eyler:
1. **ḫāk-ı dergāha rūy-māl eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **259**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eşiğine yüz sürmek, bir işini gördürmek maksadıyla yalvarmak için yanına gitmek.
259. Ḫāk-ı dergāha rūy-māl eyler
260. Bu ṭārīḳ ile ʿarż-ı ḥāl eyler

ḫāk-ı dergāh-ı kibriyāyı:
1. **ḫāk-ı dergāh-ı kibriyāyı:**-*y, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **340**
Kelime Tipi: -
Her yönüyle mutlak büyük kudret ve azamet sahibi olan, Allah'ın dergahının toprağı.
339. Eyledüm bā-ümīd ʿavn-ı İlāh
340. Ḫāk-ı dergāh-ı kibriyāyı penāh

ḫāk-i dergāhına:
1. **ḫāk-i dergāhına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 2
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Yüce dergahının toprağı.
145. Ḫāk-i dergāhına āmed-şūd iden emlāküñ
146. Tār u pūd olmadadur perleri tā yevm-i tenād

ḫāk-i dergāhına yüz sürmek:
1. **ḫāk-i dergāhına yüz sürmek:**-*ı, -n, -a-mek*
Kaside 9
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir dilekte bulunmak için konumunun kendinden yukarıda olduğunu kabul ettiği birine varıp önünde saygıyla eğilmek.
79. Ḫāk-i dergāhına yüz sürmek ile ḫurşīdüñ
80. Didiler ehl-i cihān nāmına şāh-ı ḫāver

ḫāk-ı dergâhını:
1. **ḫāk-ı dergâhını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 9
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Yüce dergahının toprağı.
97. Ḫāk-ı dergâhını ʿanber diyü taʿbīr ideli
98. Şerm ile micmer-i ḳalbümde yanar ateşler

ḫāk-i dergāhuñ:
1. **ḫāk-i dergāhuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 659
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dergâhının toprağı.
1. Bi-ḥamdiʾllāh naṣīb oldı saʿādet yā Resūlaʾllāh
2. Ki itdüm ḫāk-i dergāhuñ ziyāret yā Resūlaʾllāh

ḫak-i dergāhuña:
1. **ḫak-i dergāhuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 2
Mısra: **311**
Kelime Tipi: -
Yüce dergahının toprağı.
311. Ḫak-i dergāhuña şāyeste degüldür ammā
312. Süllem-i nūrdur itdüm ceberūta iʿdād

ḫāk-ı deri:
1. **ḫāk-ı deri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Dergâhının toprağı.
73. Ḳalmadı āvāze-i şöhret mülūk-ı ʿaṣrda
74. Sürmedür gūyā gelū-yı ʿāleme ḫāk-ı deri

ḫāk-i der-i cānāneyi:
1. **ḫāk-i der-i cānāneyi:**-*yi*
Gazel 612
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kapısının toprağı.
9. Maḳṣūre-i dīdemde kemīn itmeden aʿlā
10. Ḫāk-i der-i cānāneyi taʿẓīm ne mümkin

ḫāḳ-i der-i ḫānedān-ı mevlānā:
1. **ḫāḳ-i der-i ḫānedān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin hanedanının kapısının toprağı.
45. Kenār-ı defter-i dilde bu gūne nāmını ḳayd
46. Kemīne ḫāḳ-i der-i ḫānedān-ı Mevlānā

ḫāk-i deri ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:
1. **ḫāk-i deri ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
1. Sürmedür ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ
2. Kīmiyādur naẓarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ḫāk-i der-i ravżasına:
1. **ḫāk-i der-i ravżasına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 538
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Hz. Peygamberin türbesinin eşiğinin toprağı.
17. Olalum ḫāk-i der-i ravżasına nāṣiye-sāy
18. Cebhemüz maşrıḳ-ı ḫurşid-i hüdā eyleyelüm

ḫāk-i derin:
1. **ḫāk-i derin:**-*i, -n*
Kaside 10
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Yüce dergahının toprağı.
95. İlāhi her dem idüp kendü sāyeñe maḥrem
96. İlāhi ḫāk-i derin eyle būsegāh-ı kibār

ḫāk-i dürd-ālūdesin:
1. **ḫāk-i dürd-ālūdesin:**-*si, -n*
Gazel 424
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şarap tortusundaki toprak.
11. Söyler aḥvāl-i zevāl-i genc-i cemşīdʾi saña
12. Söyledürsen ḫāk-i dürd-ālūdesin meyhānenüñ

ḫāk-i düşmene:
1. **ḫāk-i düşmene:**-*e*
Tarih 19
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Düşman toprağı.
17. Defʿ -ı ʿadū-yı dīn içün ʿazm eyleyüp Leh mülkine
18. Geldükde ḫāk-i düşmene cemʿiyyet-i meẕkūr ile

ḫāk-ı gülistānım idi:
1. **ḫāk-ı gülistānım idi:**-*ım , -i, -di*
Gazel 838
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi tozu/toprağı.
1. Ḳanı ol dem ki tenüm ḫāk-ı gülistānım idi
2. Nigeh fetīle-i ḳandīl-i āstānuñ idi

ḫāk-ı ḥaḳīr:
1. **ḫāk-ı ḥaḳīr:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Hor toprak, değersiz toprak.
133. Ben mūr-ı naḥif ü ol Süleymān
134. Ben ḫāk-ı ḥaḳīr o ẓıll-ı Yezdān

ḫāk-i ḥaḳīre:
1. **ḫāk-i ḥaḳīre:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Değersiz toprak, (Nefsini terbiye etmemiş insan bağlamında).
27. Çün oldı o ebr-i feyż-perver
28. Bu ḫāk-i ḥaḳīre ḳaṭre-güster

ḫāk-i ḥarem:
1. **ḫāk-i ḥarem:**
Gazel 164
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin toprağı.
1. Ḫāk-i Ḥarem ki ʿizzet ile kīmyālanur
2. Ammā ki rüzgār gelür kim hevālanur

ḫāk-i ḥīleye:
1. **ḫāk-i ḥīleye:**-*y, -e*
Kıt'a 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hile toprağı.
3. Tīşe-i mekri havale itse ḫāk-i ḥīleye
4. Mışr ile Baġdādʾdan Şaṭṭ ile Nīli ḳaldurur

ḫāk-ı ḫuşksārı:
1. **ḫāk-ı ḫuşksārı:**-*ı*
Tarih 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çorak toprak.
1. Bu āb-ı ḥayāt-baḫş-ı carī
2. Sīr itdi bu ḫāk-ı ḫuşksārı

ḫak-i ḳadem-i sürme-siriştinden:
1. **ḫak-i ḳadem-i sürme-siriştinden:**-*i, -nden, -*
Kaside 13
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Ayağının tozuna yüz sürme tabiatlı II Sürme tabiatlı ayağının tozu.
141. Oldı ḫak-i ḳadem-i sürme-siriştinden bāz
142. Perde-i çeşm-i remed-dīde-i baḫt-ı İslām

ḫāk-i ḳademinde:
1. **ḫāk-i ḳademinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 99
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayak tozu/toprağı, eşik.
3. İtdi Dede-i Ḥakīm-i feyżüñ
4. Ḫāk-i ḳademinde eşk-bārī

ḫāk-ı ḳaṣr-ı zātumuz:
1. **ḫāk-ı ḳaṣr-ı zātumuz:**-*u, -muz*
Gazel 282
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kendi sarayının toprağı.
15. Āb-ı şerm ile sirişte ḫāk-ı ḳaṣr-ı zātumuz
16. Cānib-i ʿevce teveccüh eylemez fevvāremüz

ḫak-i kūyuñ:
1. **ḫāk-i kūyuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 774
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin köyünün toprağı.
1. Ḫāk-i kūyuñ cilvegāh-ı mihr-i raḫşān eyleme
2. Ṭūṭiyā-yı dīdemi ḫāk ile yeksān eyleme

2. **ḫak-i kūyuñ:**-*uñ*
Kıt'a 15
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin köyünün toprağı.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ……. ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i ahengini zīr ü bāmınuñ

3. **ḫak-i kūyuñ:**-*uñ*
Kıt'a 105
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin köyünün toprağı.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i āhenüñi zīr ü bāmınuñ

ḥaḳ-ı maʿnāyı:
1. **ḥaḳ-ı maʿnāyı:**-*y, -ı*
Gazel 728
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mananın hakkı.
9. Ḥaḳ-ı maʿnāyı daḫı ḫāme nice itsün edā
10. Nābiyā bu ġazel-i siḥr-nümūndan ṣoñra

ḫāk-i mezārından:
1. **ḫāk-i mezārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 618
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mezar toprağı.
3. Beḳā-yı sūziş-i ʿuşşāḳı işʿār itdi Mecnūnʾun
4. Çıḳan sünbül-ṣıfat dūd-ı dili ḫāk-i mezārından

ḫāk-i mülkinde:
1. **ḫāk-i mülkinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 127
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
İmparatorluk toprağı.
71. Ḫāk-i mülkinde ne güne şehün olmış medfūn
72. Beden-i aḳdes-i cān-perver-i maḥbūb-ı Ḫudā

ḫāk-i müşgīn-i cihān-tābuñ:
1. **ḫāk-i müşgīn-i cihān-tābuñ:**-*uñ*
Gazel 373
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alemi aydınlatan mis kokulu toprak-Kabe toprağı-.
3. El-vedāʿ ey ḫāk-i müşgīn-i cihān-tābuñ senüñ
4. Māye-i dāġ-ı dil-i ḥūrān-ı cennet el-vedāʿ

ḫāk-ı nūrānīde:
1. **ḫāk-ı nūrānīde:**-*de*
Tarih 56
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Nurani topraklar, kutsal coğrafya.
27. Pāk idüp mülk-ı ʿIrāḳʾı Dicle-i şemşīr ile
28. Ḳalmaya ol ḫāk-ı nūrānīde ās̱ār-ı ẓalām

hāk-i pāk-i ḳademin:
1. **hāk-i pāk-i ḳademin:**-*i, -n*
Kaside 9
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Ayağının mübarek toprağı.
75. Hem-dem-i pādişeh-i dehr ki āṣaf bulsa
76. Hāk-i pāk-i ḳademin dīde-i ʾaklına çeker

ḫāk-i pāyına:
1. **ḫāk-i pāyına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayak toprağı.
7. Başına döndi sipihr-i bī-ḳarār
8. Ḫāk-i pāyına yüzin sürdi zemīn

ḫāk-i pāyına rū-mālden:
1. **ḫāk-i pāyına rū-mālden:**-*den*
Tarih 96
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağının tozuna yüz sürme.
15. Yine ḫāk-i pāyına rū-mālden
16. Bihişt-i berīn oldı Bahçeserāy

ḫāk-i pāyine:
1. **ḫāk-i pāyine:**-*i, -n, -e*
Tarih 115
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayak toprağı, tozu.
13. Važʿ idüp rūy-ı duʿāyı ḫāk-i pāyine didüm
14. Ṣadr-ı ʿālī Nābīyā itmām-ı iḥsān eyledi

ḫāk-i pāyiyle:
1. **ḫāk-i pāyiyle:**-*y, -i, -y, -le*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **345**
Kelime Tipi: -
Ayağının toprağı.
345. Ḫāk-i pāyiyle dāʾim ola ḳarīr
346. Çeşm-i cāh u celāl u tāc u serīr

ḫāk-i pāyuña:
1. **ḫāk-i pāyuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **217**
Kelime Tipi: -
Ayak toprağı.
217. Ṣad şükr ölmeden irişüp ḫāk-i pāyuña
218. Ser-māye-i ḫulūs ile itdüm ticāreti

2. **ḫāk-i pāyuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 537
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayağın tozu, toprağı II Eşik.
13. İşte geldi Nābī-i dil-ḫaste ḫāk-i pāyuña
14. Eyle zaḫm-ı cürmine luṭfuñla merhem eʾs-selām

ḫāk-ı rāhı:
1. **ḫāk-i rāhı:**
Gazel 367
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayak toprağı, tozu.
7. Olsan da ḫāk-i rāhı urur yine pāy-ı red
8. Bed-kārdan teveḳḳuʿ-ı ḥüsn-i rıżā ġalaṭ

2. **ḫāk-ı rāhı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Ayak toprağı, tozu.
113. Refʿ itdi göge bu ḫāk-ı rāhı
114. Tefrīḥ-i nevāl-i pādişāhī

3. **ḫāk-ı rāhı:**-*ı*
Tarih 142
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ayak toprağı, tozu.
15. Ol ḫāk-ı rāhı tāc-ı ser-i rüzgār ider
16. Her kangı rāha itse güẕer sancaḳ-ı şerīf

ḫāk-i rāhına yüzün sür:
1. **ḫāk-i rāhına yüzün sür:**
Kaside 20
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yolunun toprağına yüzünü sürmek.
91. Bu dāʿī-i ḳadīmden ey bād-ı ṣubḥ-dem
92. Sür ḫāk-i rāhına yüzün Allāh emāneti

ḫāk-i rāhuñ:
1. **ḫāk-i rāhuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 374
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayak toprağı, tozu.
1. El-vedāʿ ey ḫāk-i rāhuñ küḥl-i īmān el-vedāʿ
2. Seng-i kūyuñ gevher-i tāc-ı Süleymān el-vedāʿ

ḫāk-i rāhuñda:
1. **ḫāk-i rāhuñda:**-*u, -ñ, -da*
Gazel 768
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yolunun toprağı.
5. Ey māh ḫāk-i rāhuñda rū-māl idenlerüñ
6. Mānend-i sāye ṭāḳati yoḳdur cüdālıġa

ḫāk-i reh olduḳ:
1. **ḫāk-i reh olduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 880
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yolunda toprak olmak.
5. Biz dāʿiye-i vuṣlat ile ḫāk-i reh olduḳ
6. Ey bād-ı ṣabā luṭf u mürüvvet saña ḳaldı

ḫāk-i reh-i destūra:
1. **ḫāk-i reh-i destūra:**-*a*
Gazel 493
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Müsaade yolunun toprağı.
9. Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemenden didi Nābī
10. Ḫāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül

ḫāk-i reh-i rindāna:
1. **ḫāk-i reh-i rindāna:**-*a*
Gazel 604
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rintlerin yolunun tozu/toprağı.
3. Tākden ḫumdan sebūdan kāseden sāḳī-i bezm
4. Ṣarf ider ḫāk-i reh-i rindāna taḥṣīl itdügin

ḫāk-ı rehüñ:
1. **ḫāk-ı rehüñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer, eşik.
5. Başmayan ḫ^vāhiş-i maṭlūb-ı ḥaḳīḳī ile pā
6. İdemez vācib olan ḥaḳḳın edā ḫāk-ı rehüñ

ḫāk-i rıżādur:
1. **ḫāk-i rıżādur:**-*dur*
Gazel 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Razı olma, hoşnut olma toprağı.
1. Āb-ı niyāz u ḫāk-i rıżādur siriştümüz
2. Naḳş-ı ḥaṣīrdür ezelī ser-nüviştümüz

ḫāk-i şehrdür:
1. **ḫāk-i şehrdür:**-*dür*
Gazel 75
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İstanbul toprağı.
11. Bī-ḥarf-i telḫ kim var ise ḫāk-i şehrdür
12. Ebnā-yı şehr cümlesi şīrīn-zebān olur

ḫāk-i sitanbuldur:
1. **ḫāk-i sitanbuldur:**-*dur*
Gazel 303
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İstanbul'un toprağı.
20. Kenāruñ dilberi nāzik de olsa nāzenīn olmaz
19. Bilen ḫāk-i Sitanbuldur rüsūm-ı şīve-i nāzı

ḫāk-i siyāha basṭ idecek būriyāsı yoḳ:
1. **ḫāk-i siyāha basṭ idecek būriyāsı yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kara toprağa serecek bir hasırı yok.
9. Ümmīd-i himmet eyler iseñ andan eyle kim
10. Ḫāk-i siyāha basṭ idecek būriyāsı yoḳ

ḫāk-ı siyeh:

1. **ẖāk-i siyeh:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kara toprak.
7. Ḫāk-i siyeh ne ṭurfe heveskār pīrdür
8. Kim her bahār giydügi tāze alacadur

2. **ẖāk-ı siyeh:**
Kaside 1
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Kara toprak.
147. Eger ẖāk-ı siyeh basṭ eylemezse h∨ān-ı iḥsānı
148. Olur kār-ı şikem-ẖ∨ārān-ı ʿālem āh u vā-veylā

ẖāk-ı siyehe:
1. **ẖāk-ı siyehe:**-*e*
Gazel 416
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kara toprak.
5. Sāġarı sunma tamām içmeyene ey sāḳī
6. Dökme ẖāk-ı siyehe āb-ı ruẖın meykedenüñ

ẖāk-ı şükre:
1. **ẖāk-ı şükre:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Şükür toprağı (Meleklerin Hz. Adem Peygambere secde etme hadisesine telmihen).
47. Girdi ol şevḳ ile semāʿa felek
48. Cebhe-sāy oldı ẖāk-ı şükre melek

ẖāk-ı şūreye:
1. **ẖāk-ı şūreye:**-*y, -e*
Gazel 875
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çorak toprak.
3. Ḫayāl-i kāmet-i mevzūnı ḳaldı dilde dildāruñ
4. Bu ẖāk-ı şūreye itdüm nişān da nārven ṭutdı

ẖāk-ı tīreden:
1. **ẖāk-ı tīreden:**-*den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Kara toprak.
39. Līk ḳıldı ẖiṭāba erzānī
40. Cümle mahlūk içinde insānı

ẖāk-ı tīre-dil:
1. **ẖāk-ı tīre-dil:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kötü kalbin toprağı.
5. Maḥrūm olur rutūbet-i feyż-i bahārdan
6. Her ẖāk-ı tīre-dil ki degül pāy-māl-i mevc

ẖāk-i tīre-ṭıynetden:
1. **ẖāk-i tīre-ṭıynetden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Bulanık yapılı toprak, kara toprak.
35. Zihī Ḳādir ki ẖāk-i tīre-ṭıynetden ider īcād
36. Sefīd ü zerd maʿden sebz ü surẖin cevher-i ġarrā

ẖāk-i ẓılletde:
1. **ẖāk-i ẓılletde:**-*de*
Kıt'a 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tevazu toprağı.
1. Mis̱li nā-yāb güherdür Nābī
2. Ḫāk-i ẓılletde eger ẖ∨ār ise de

ẖāk-i ẕillete:
1. **ẖāk-i ẕillete:**-*e*
Gazel 575
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tevazu toprağı.
5. Pāşīde itsün āb-ı ruẖın ẖāk-i ẕillete
6. Bālā-yı ṣadr-ı cāha teraḳḳī murād iden

ḥaḳīḳat:
1. **ḥaḳīḳatedür:**-*e, -dür*
Gazel 37
Mısra: **5**
Doğru olan, asıl.
5. Naẓar ḥaḳīḳatedür yoẖsa kim perestiş ider
6. Girerse cāme-i zer-tāre ṣūret-i dībāc

2. **ḥaḳīḳat:**
Gazel 66
Mısra: **11**
Doğru olan, asıl.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

3. **ḥaḳīḳatin:**-*in*
Gazel 76
Mısra: **7**
Doğru olan, asıl.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

4. **ḥaḳīḳātde:**-*de*
Gazel 194
Mısra: **12**
Doğru olan, asıl.
11. Peymāneye taʿẓīmde terk-i edeb itme
12. Bildüñse ḥaḳīḳātde bu meyẖane kimüñdür

5. **ḥaḳīḳati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **60**
Doğru olan, asıl.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

6. **ḥaḳīḳatden:**-*den*
Gazel 365
Mısra: **5**
Gerçek, var olduğu kesin ve açık olarak bilinen şey, asıl, Allah.
5. Cevher-i zātī-i aṣlīdür ḥaḳīḳatden murād
6. Ṣanma insāndan faḳaṭ şekl ü şemāʾildür ġaraż

7. **ḥaḳīḳati:**-*i*
Gazel 702
Mısra: **7**
Mahiyet, iç yüz.
7. Bilür ḥaḳīḳati bir noḳta olduġın ʿilmüñ
8. Nuḳūş-ı kevni gören noḳṭa-i süveydāda

ḥaḳīḳat ile mecāz:
1. **ḥaḳīḳat ile mecāz:**
Gazel 78
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mecaz ve hakikat II Düzmece ve gerçek.
5. Bu ʿarṣada iki şehrüz ḥaḳīḳat ile mecāz
6. Muvāfıḳ āb u hevāmuz ḥudūdumuz birdür

ḥaḳiḳat üzre:
1. **ḥaḳīḳat üzre:**
Gazel 497
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gerçek üzere.
9. Ḳalurdı lafẓ ü maʿnā tengnāy-ı lā-taʿayyünde
10. Ḥaḳīḳat üzre bu maʿnāya ṣūret virmese ādem

2. **ḥaḳiḳat üzre:**
Tarih 103
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Olması gerektiği gibi, doğru şekilde.
13. Ḥaḳiḳat üzre ẓılluʾllāh o şāhenşāha dirler kim
14. Ola ḥükminde Mekkeʾyle Medīne Mescid-i Aḳṣā

haḳīḳat-bīn:
1. **haḳīḳat-bīn:**
Kaside 1
Mısra: **115**
Gerçeği gören, doğru görüşlü (kimse).
115. Haḳīḳat-bīn olanlar fehm iderler oldıġın ancaḳ
116. Cihān-ı ẓāhir ü bāṭın ḥükūmet-ẖāne-i esmā

ḥaḳīḳatde:
1. **ḥaḳīḳatde:**
Gazel 715
Mısra: **10**
Gerçekte, aslına bakılırsa.
9. İtme güstāẖ nigahuñ aña bār-ı teşvīş
10. Çeşm-i cānāne ḥaḳīḳatde terāzū degül a

ḥaḳīḳī:
1. **ḥaḳīḳī:**
Gazel 394
Mısra: **9**
Gerçek.

9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

ḥakīm:
1. **ḥakīmüñ:**-*üñ*
Gazel 68
Mısra: **4**
Hekim, tabip.
3. Ġurūr-ı cünbiş-i Buḳrātiyānesi ṭursun
4. Faḳaṭ likası ḥakīmüñ marīze s̱ıḳletdür

2. **ḥakīme:**-*e*
Gazel 566
Mısra: **13**
Hekim, tabip.
13. Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ʿarż eyle ḥakīme
14. Sen derdüñi gör yoḫsa devāsın ne bilürsin

3. **ḥakīm:**
Gazel 438
Mısra: **9**
Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen. Allah.
9. Herkesüñ eylemiş erzāḳını āmāde Ḥakīm
10. Gūşdur lez̠z̠etin idrāk idecek güftāruñ

4. **ḥakīmüñ:**-*üñ*
Gazel 404
Mısra: **16**
Doktor, hekim.
15. Gelū-gir-i selāmetdür tereddüd ḥükm-i taḳdīre
16. Ḥakīmüñ şerbet-i nā-ḫoş-güvārın bī-müḥābā çek

5. **ḥakīm:**
Gazel 508
Mısra: **6**
Her şeyi bilen Allah.
5. Bihişt ü nār miyānında ıżtırāb itmem
6. Bilür Ḥakīm işini her ne semte lāyıḳ isem

6. **ḥakīm:**
Gazel 634
Mısra: **5**
Emirleri ve tüm işleri hikmete dayanan tek varlık; Allah.
5. Lübb ile ḳışruñ ider farḳını işʿāra Ḥakīm
6. Dürri sübḥa def-i ḫ∨ānendeye zīnet ṣadefin

7. **ḥakīm:**
Tarih 94
Mısra: **1**
Hikmet sahibi, her şeyi çok iyi bilen (Allah).
1. Zihī Ḥakīm ki eczā-yı nüsḫa-i ṣunʿın
2. Niẓām-ı ḥikmet ü ḳudretle eylemiş teşyīd

8. **ḥakīm:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **178**
Bilge (Senayi-i Hakim).
177. Kendü olup vāṣıl-ı cāh-ı ʿazīm
178. Eyledi iḥyā nicesin ol Ḥakīm

ḥakīmāne:
1. **ḥakīmāne:**
Gazel 271
Mısra: **6**
Bilgeye yakışır tarzda, bilgece.
5. Miḥnet-i devleti andukça teselli buluruz
6. ʿİllet-i reşke ḥakīmāne müdāvīyüz biz

2. **ḥakīmāne:**
Gazel 408
Mısra: **8**
Bilgeye yakışır tarzda, bilgece (işi kitabına uydurarak).
7. Bādeyi āb ile āmīḫte ṣun ey Sākī
8. Ḫayli demdur ki ḥakīmāne günāh eylemedük

ḥākim-ı ʿaleʾl-ıṭlāḳ:
1. **ḥākim-ı ʿaleʾl-ıṭlāḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **239**
Kelime Tipi: -
Sonsuzluğa hükmeden hakim, Allah.
239. Eylemiş ḥākim-ı ʿaleʾl-ıṭlāḳ
240. Dergehin ḫalḳa maksimüʾl-erzāḳ

ḥākim-i fermān-revā-yı mesned-i teşrīʿ:
1. **ḥākim-i fermān-revā-yı mesned-i teşrīʿ:**
Kaside 1
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Kanun koyma dayanağının sözü geçen sultanı.
95. Nübüvvet ḥākim-i fermān-revā-yı mesned-i teşrīʿ
96. Velāyet ḫāzin-i envār-ı sırrüʾl-ġayb-i lā-yüḥṣā

ḥākim-i mükerrem:
1. **ḥākim-i mükerrem:**
Tarih 77
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Saygın idareci.
23. Bir ḥākim-i mükerrem bir ḫayr-ḫ∨āh-ı ʿālem
24. Dānā-yı rāz-ı mübhem müşkil-güşā-yı devrān

ḥākim-i müşfik-i mahrūsa-i cān-baḫş-ı ruhā:
1. **ḥākim-i müşfik-i mahrūsa-i cān-baḫş-ı ruhā:**
Tarih 102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Urfa şehrine hayat veren idareci.
1. Āṣaf-ı ṣāf- derūn ḥāfız-ı ḫayrāt-nümūn
2. Ḥākim-i müşfik-i mahrūsa-i cān-baḫş-ı Ruhā

ḥakīm-i muṭlaḳ:
1. **ḥakīm-i muṭlaḳ:**
Kaside 13
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Her şeyi hikmetle yaratan, tam hikmet sahibi olan, Allah.
103. Vāḳıʿā görmedi şāyeste ḥakīm-i muṭlaḳ
104. Nā-sezā maʿrifetiyle bu umūr ola tamām

ḥakīm-i ṣunʿ:
1. **ḥakīm-i ṣunʿ:**
Kaside 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hikmetle, sanatla yaratan Allah.
9. Ḥakīm-i ṣunʿ ḳomış ḥoḳḳa-i dehānuñda
10. Marīż-i cürme devā yā Muḥammed-i ʿArabī

ḫākine yüzler gözler sürelüm:
1. **ḫākine yüzler gözler sürelüm:**-*elüm*
Gazel 538
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Toprağına yüzünü gözünü sürmek.
5. ʿArafātuñ sürelüm ḫākine yüzler gözler
6. Surḫ-rūy olmaġa iksīr-i recā eyleyelüm

ḥaḳīr:
1. **ḥaḳīründür:**-*ün, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **108**
İtibarsız, değersiz, adi, bayağı.
107. Nābī-i ḫaste bir faḳīrüñdür
108. Silk-i ümmīde bir ḥaḳīründür

2. **ḥaḳīre:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **67**
İtibarsız, değersiz, adi, bayağı.
67. İtdi bu ḥaḳīre ġāʾibāne
68. Tezkīr-i ʿatiyye-i şāḫāne

hakir görme:
1. **hakir görme:**-*me*
Gazel 225
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Önemsememek, değer vermemek, küçümsemek, küçük görmek, hor görmek.
9. Hakir görme metāʿı günāhı ey Nābī
10. Revācgāhı anun Kaʿbe-i mükerremedür

ḥaḳīr ḳaldı:
1. **ḥaḳīr ḳaldı:**-*dı*
Gazel 378
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Değersiz, hor görülmek.
9. Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
10. Cihānı kevkebe başdurdı ihtişām-ı dürūġ

ḫākister:
1. **ḫākistere:**-*e*
Gazel 30
Mısra: **10**
Kül, ateş külü.

9. Ümmīd-i nevāl aṣldan it ferʿden itme
10. Āteş var iken eyleme ḫākistere minnet

2. **hākister:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Kül, ateş külü.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

3. **ḫākisteri:**
Gazel 251
Mısra: **8**
Yanan şeylerden artakalan toz madde, kül II şarap tortusu.
7. Ġayriyyet olur dāʾire-i ṣūrete rāciʿ
8. .... ḫākisteri birdür

4. **ḫākister:**
Gazel 304
Mısra: **2**
Kül, ateş külü.
1. Şeb-rev ki ḫ˅ābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ḫākister istemez

5. **hakisterüm:***-üm*
Gazel 506
Mısra: **3**
Kül, ateş külü.
3. Olur hakisterüm rūşenger-i āyīne-i ḫurşīd
4. Çerāġ-efrūz-ı sūziş bir ʿizār-ı āteşīn buldum

6. **ḫākisteri:***-i*
Kaside 17
Mısra: **14**
Kül, ateş külü.
13. Ol gülüñ ruhsār-ı āteşnākine dil-bend olan
14. Yansa da dūzaḫda farżā sürḫ olur ḫākisteri

7. **ḫakisterin:***-i, -n*
Kaside 24
Mısra: **70**
Kül, ateş külü.
69. Olsa deryādaki māhīye muḳarin ḳahrı
70. Kuḥl ider çeşmine ḫakisterin ehl-i deryā

8. **ḫākisteri:***-i*
Tarih 30
Mısra: **80**
Kül, ateş külü.
79. Devr-i ḫıfẓında miṡāl-i kīmyā nā-yābdur
80. Pāy-ı şemʿ-i bezmde pervānenüñ ḫākisteri

9. **ḫākister:**
Kaside 9
Mısra: **96**
Kül, ateş külü.
95. Jengini açmaḳ içün çihre-i māhun feleġe
96. Maṭbaḫından götürür bād-ı seher ḫākister

ḫākister ider:
1. **ḫākister ider:***-er*
Gazel 790
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kül etmek.
3. İder cefā ile pervānesini ḫākister
4. O şemʿ secde-i ṣubḥa teyemmüm itdükçe

ḫākister-i miḥnet:
1. **ḫākister-i miḥnet:**
Gazel 630
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Keder külü.
7. Ayīne-i ḫurşīde olur māye-i ṣafvet
8. Ḫākister-i miḥnet ki çıḳar gülḫanumuzdan

ḥaḳḳ:
1. **ḥaḳḳ:**
Tarih 77
Mısra: **34**
Allah.
33. Bu ṣaʿb-ı maṣlahatdan Rüstemler idi ʿāciz
34. Yümn-i ṣadāḳat ile Ḥaḳḳ aña itdi āsān

2. **ḥaḳḳʾa:***-a*
Gazel 97
Mısra: **4**
Allah.
3. Mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed çün kim mürekkebdür
4. Hezārān ḥamd Ḥaḳḳʾa ʿafvüm āzārumdan efzūñdur

3. **ḥaḳḳʾuñ:***-uñ*
Gazel 114
Mısra: **3**
Allah.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduğına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

4. **ḥaḳḳʾuñ:***-uñ*
Gazel 125
Mısra: **12**
Allah.
11. Ḥāl düşvār idi olsa ṣuver u aʿmāle
12. Lillāhiʾl-ḥamd ki Ḥaḳḳʾuñ naẓarı niyyetedür

5. **ḥaḳḳa:***-a*
Gazel 268
Mısra: **6**
Allah.
5. Pāy-māl eyler idi şimdi bizi leşker-i ġam
6. Ḥaḳḳa minnet pül-i ümmīdi ʿubūr eylemişüz

6. **ḥaḳḳun:***-un*
Gazel 345
Mısra: **18**
Allah.
17. Nābī kimi görsen yüridür ḥükmini nefsün
18. Ḥaḳḳun bize gönderdügi ferman unudulmış

7. **ḥaḳḳ:**
Gazel 392
Mısra: **19**
Allah.
19. Rāḥat murād iden ḳulına Ḥaḳḳ naṣīb ider
20. Eblehlicük ḥālīmlicük bī-riyālıcuk

8. **ḥaḳḳ:**
Gazel 537
Mısra: **9**
Allah.
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ḫurrem eʾs-selām

9. **ḥaḳḳuñ:***-uñ*
Gazel 604
Mısra: **14**
Allah.
13. Kendü ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
14. Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Kurʾānʾda temṡīl itdügin

10. **ḥaḳḳ:**
Gazel 713
Mısra: **11**
Allah.
11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaşr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

11. **ḥaḳḳʾa:***-a*
Gazel 810
Mısra: **6**
Allah.
5. Liʾilāh ṣanma cennet ümīdiyledür yine
6. Nefs-i ḫabīṡ Ḥaḳḳʾa münācāt iderse de

12. **ḥaḳḳʾuñ:***-uñ*
Gazel 812
Mısra: **24**
Allah.
23. Hep kendü zād-ı rāhın alır yoḫsa Nābiyā
24. Yoḳ Ḥaḳḳʾuñ ihtiyācı fürūz ü nevāfile

13. **ḥaḳḳ:**
Gazel 814
Mısra: **9**
Allah.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

14. **ḥaḳḳ:**
Kaside 2
Mısra: **305**
Allah.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

15. **ḥaḳḳʾa:***-a*
Kaside 2
Mısra: **177**
Allah.

177. Ḥaḳḳʾa peyrevlik idüp ḳāʿide-i medḥinde
178. Eyledüm eşk-i ḥacāletle bu yüzden inşād

16. **ḥaḳḳuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **1**
Allah.
1. Ḥaḳḳuñ olup vezīde nesīm-i ʿināyeti
2. Gülşen-sarāy-ı Rūmʾa düşürdükde ḳısmeti

17. **ḥaḳḳuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **66**
Allah.
65. Mechūldür ṭabiʿat-ı kec-bīnüñe senüñ
66. Tedbīre ġālib olduġı Ḥaḳḳuñ irādeti

18. **ḥaḳḳ:**
Kaside 29
Mısra: **3**
Allah.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

19. **ḥaḳḳ:**
Kıt'a 93
Mısra: **3**
Allah.
3. Nābiyā eyledi Ḥaḳḳ ümīd-i luṭfın tecdīd
4. Yine sürdük yüzümüz dergeh-i Mevlānāʾya

20. **ḥaḳḳ:**
Tarih 41
Mısra: **3**
Allah.
3. Yaʿnī maḫdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ
4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

21. **ḥaḳḳ:**
Tarih 73
Mısra: **17**
Allah.
17. Ḥaḳḳ eyleye ẕāt-ı bī-nazīrin
18. Hem- dūş-ı ʿarāyis-i selāmet

22. **ḥaḳḳ:**
Tarih 73
Mısra: **21**
Allah.
21. Şeh-zādesini daḫı Ḥaḳḳ itsüñ
22. Maḥfūz-ı vikāye-i ʿināyet

23. **ḥaḳḳ:**
Tarih 96
Mısra: **13**
Allah.
13. Vücūd-ı kerīmiyle Ḥaḳḳ eyledi
14. Yine şān-ı ḫāniyyeti çerḫ-sāy

24. **ḥaḳḳ:**
Tarih 115
Mısra: **2**
Allah.
1. Baḥr-ı ʿirfān kān-ı iḥsān ḥażret-i ṣadr-ı zamān
2. Kim Muḥammed nāmını Ḥaḳḳ aña şāyān eyledi

25. **ḥaḳḳa:**-*a*
Tarih 116
Mısra: **30**
Allah.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿtiḳādum Ḥaḳḳa evsaḳdur

26. **ḥaḳḳı:**-*ı*
Gazel 465
Mısra: **5**
Birine veya bir şeye ait olan hisse, pay.
5. Verese ḥaḳḳı iken binde birin eyleyemez
6. Māla kassāmlaruñ itdügi teftīşlerüñ

ḥaḳḳ eyleme:
1. **ḥaḳḳ eyleme:**-*me*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Kazımak, silmek.
111. Kendü taḳṣīr ü cürm mūy-be-mū
112. Defteri ḫod günāh ile memlū

ḥakk itdi:
1. **ḥakk itdi:**-*di*
Gazel 846
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kazmak, kazımak.
3. Ḥakk itdi nevk-i gizlik-i āteş-dem-i ḳader
4. Mecmūʿa-i Stānbul içinde nişānemi

ḥaḳḳā:
1. **ḥaḳḳā:**
Gazel 882
Mısra: **14**
Doğrusu, gerçekte.
13. O āġā-yı ʿadīmüʾl-misl ü nāzik-ṭabʿ ü ḫoş-ḫū kim
14. Kef-i iḥsānı ḥaḳḳā ebr-i gevher-bārdan geldi

2. **ḥaḳḳā:**
Kaside 18
Mısra: **46**
Doğrusu, gerçekte.
45. Vüzerāda nice ṣāḥib-ketebe gelmiş iken
46. Birisi olmadı bu ṭarza muvaffaḳ ḥaḳḳā

3. **ḥaḳḳā:**
Kaside 24
Mısra: **106**
Doğrusu, gerçekte.
105. Seni ḫalḳ eylemeden ḳaṣdi cenāb-ı Ḥaḳḳʾuñ
106. Ḳuvvet-i dīne medar itmek içünmiş ḥaḳḳā

4. **ḥaḳḳā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **155**
Doğrusu, gerçekte.
155. Oldı ḥaḳḳā o ẕāt-ı nīk-ḫiṣāl
156. Faḫrüʾl-aḳrān zübde-i emsāl

5. **ḥaḳḳā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **45**
Doğrusu, gerçekte.
45. Oldı ḥaḳḳā bu serā-perde-i ḫūb
46. Ġāyetüʾl-ġāye laṭīf ü merġūb

6. **ḥaḳḳā:**
Tarih 16
Mısra: **70**
Gerçekten, doğrusu, elhak.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı
70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

ḥaḳḳa ḳalur:
1. **ḥaḳḳa ḳalur:**-*ur*
Gazel 429
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah'a kalmak.
15. İtmezse ʿafv ü maġfirete ḳaṣd-ı intisāb
16. Ḥaḳḳa ḳalur cezāları ʿiṣyān idenlerüñ

ḥaḳḳa ki:
1. **ḥaḳḳa ki:**
Gazel 184
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gerçekten de, bundan dolayı.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

ḥaḳḳāklik:
1. **ḥaḳḳākliklerden:**-*ler, -den*
Gazel 560
Mısra: **14**
Kazıma ve oyma gibi el sanatları, gravürcülük.
13. Eser itdürmenüñ ḥarf-i niyāzı ḳalb-i sengīne
14. Ser-i mū farḳı yoḳdur Nābiyā ḥaḳḳākliklerden

ḥaḳḳ-ı beyāndur:
1. **ḥaḳḳ-ı beyāndur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Hak sözü.
29. Gören kitāb-ı ḥikem-senc-i Fīh-i mā-Fīhʾin
30. Bilür ki ḥaḳḳ-ı beyāndur beyān-ı Mevlānā

ḥaḳḳ-ı edā:
1. **ḥaḳḳ-ı edā:**
Tarih 74
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hakkını vererek yapma.
23. Aña tārīḫ içün ol gūne süḫan lāyıḳdur
24. Ki mürāʿāt oluna ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

ḥaḳḳ-i emānī-i sevāb it:

1. **ḥaḳḳ-i emānī-i s̠evāb it:**
Gazel 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hayır işlemek için çaba sarfetmek.
9. Taḫtından olur çehre-nümā maʿnī-i iḫlāṣ
10. Aʿmālüne bak ḥaḳḳ-i emānī-i s̠evāb it

ḥaḳḳ-ı inṣāf:
1. **ḥaḳḳ-ı inṣāf:**
Kaside 15
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **-**
Adaletin hakkı, insafın gereği.
173. Ḥaḳḳ-ı inṣāf budur nefy-i naẓīrüñde senüñ
174. Ḥānis̠ olmam eger itsem daḫı tekrīr-i ḳasem

2. **ḥaḳḳ-ı inṣāf:**
Kaside 18
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Adaletin hakkı, insafın gereği.
47. İşte köhne berevāt işte ferāmīn-i ḳadīm
48. Ḥaḳḳ-ı inṣāf ile taṭbīḳ olunursa daʿvā

ḥaḳḳ-ı niʿmeti:
1. **ḥaḳḳ-ı niʿmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **222**
Kelime Tipi: **-**
İyiliğinin, verdiği nimetlerin hakkı.
221. Baḳī henüz gerden-ı ʿabd-i faḳīrde
222. Merḥūm eb-i kerīmleri ḥaḳḳ-ı niʿmeti

ḥaḳḳ-ı niʿmeti edāya:
1. **ḥaḳḳ-ı niʿmeti edāya:**-*y, -a*
Kaside 16
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Nimetin hakkını verme (Çiğneme bağlamında).
37. Ger maʿde-i ḥarīṣ ise ḫ∨āhişger-i niʿam
38. Dendān gerek edāya daḫı ḥaḳḳ-ı niʿmeti

ḥaḳḳ-ı revġandur:
1. **ḥaḳḳ-ı revġandur:**-*dur*
Gazel 199
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Serinliğin hakkı.
5. Cihānuñ germ ü serdi vaṣl u hicrandan ʿibāretdür
6. İderse āba daʿvā-yı tefevvuḳ ḥaḳḳ-ı revġandur

ḥaḳḳ-ı ṣarīḥin virüp:
1. **ḥaḳḳ-ı ṣarīḥin virüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Hayatını devam ettirmesi için ihtiyaç duyulanı vermek.
15. Virüp ḥaḳḳ-ı ṣarīḥin ḳabż ü basṭ ü maḥv ü is̠bātuñ
16. ʿAdālet-ḫāne-i ḥikmetde itmiş cümlesin irżā

ḥaḳḳ-ı taʿbīre:
1. **ḥaḳḳ-ı taʿbīre:**-*e*
Tarih 133
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Hakkıyla ifade etme.
21. Şeref ü şānını bu fetḥ-i celīlüʾl-ḳadre
22. Ḥaḳḳ-ı taʿbīre ne ḳādir ḳalem-i insānī

ḥaḳḳı taʿdād olunmaz:
1. **ḥaḳḳı taʿdād olunmaz:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Birinin) İyiliklerine, emeğine karşılık ne yapılırsa yapılsın karşılığı olmamak.
171. Ẕātı çün kevn ü mekānuñ sebeb-i ḫilḳatidür
172. Ḫalḳuñ üstinde olan ḥaḳḳı olunmaz taʿdād

ḥaḳḳ-ı tavṣīfin:
1. **ḥaḳḳ-ı tavṣīfin:**-*i, -n*
Kıt'a 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Vasıflarının hakkıyla dile getirme.
3. Sen degül elsine-i kevn ü mekān eyleyemez
4. Ḥaḳḳ-ı tavṣīfin edā ḥażret-i Aḥmed Ḫānʾuñ

ḥaḳḳın edā idemez:
1. **ḥaḳḳın edā idemez:**-*e, -mez*
Gazel 419
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birinin iyiliklerine, emeklerine karşılık olarak ne yapılsa az olmak.
5. Başmayan ḫ∨āhiş-i maṭlūb-ı ḥaḳīḳī ile pā
6. İdemez vācib olan ḥaḳḳın edā ḫāk-ı rehüñ

ḥaḳḳında:
1. **ḥaḳḳındadur:**-*dur*
Gazel 370
Mısra: **4**
Üzerine, için, husûsunda, dâir, müteallik.
3. Maʿnī-i imkān muʿayyen rütbenüñ mā-dūnına
4. Meslegüñ ḥaḳḳındadur mevżūʿ-ı ḥarf-ı imtinaʿ

2. **ḥaḳḳında:**
Kaside 8
Mısra: **84**
Üzerine, için, husûsunda, dâir, müteallik.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

ḥaḳḳını vir:
1. **ḥaḳḳını vir:**
Kaside 15
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Gereğini tam olarak yerine getirmek.
61. Pādişāhum kerem it salṭanatuñ ḥaḳḳını vir
62. Ṣadr-ı aʿlāya getür lāyıḳın it müstaḫdem

ḥaḳḳını żāyiʿ idenlerle:
1. **ḥaḳḳını żāyiʿ idenlerle:**-*enl, -, --ler, -le*
Gazel 523
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hakkını kaybetmek.
11. Nʾola yoḳ ḳudret-i perhiz disem her ne ḳadar
12. Ḥaḳḳını żāyiʿ idenlerle nemek-ḫ∨ār olamam

ḥaḳḳuñda:
1. **ḥaḳḳuñda:**
Gazel 608
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Senin hakkında, seninle ilgili.
25. Olma ol gūne ki ḥaḳḳuñda lisān-ı şuʿarā
26. Ḳopara ḫāme-i Nābī gibi bir tāze zemīn

ḫāklik:
1. **ḫākliklerden:**-*ler, -den*
Gazel 560
Mısra: **4**
Toprak, ekinlik toprak.
3. İder icāb-ı ḥırmān seng-dillik saḫt-rūluḳlar
4. Olur peydā hezārān gūne mīve ḫākliklerden

hāk-līs olmaġa:
1. **hāk-līs olmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 662
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Haksız duruma düşmek.
13. Hāk-līs olmaġa dil ḳāʾil olur ey Nābī
14. Çeşm-dūz-ı kerem-i nā-ḫalef olmaḳdan ise

ḫāk-māl olduġumuz:
1. **ḫāk-māl olduġumuz:**-*du, -ġu, -muz*
Gazel 848
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa sürülen olmak, toprakta sürünen olmak.
9. Ġayre nefʿ oldı biz itdükçe teraḳḳī ancaḳ
10. Ḫāk-māl olduġumuz ḳaldı bize Nīl gibi

ḫāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür:
1. **ḫāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesi toprağına yüz süren.
1. Egerçi cūy-ı sīmīn ḫāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür
2. Velīkin gülşen andan feyż-cūy olmaḳ müberhendür

hāk-nişīn:
1. **ḫāk-nişīn:**
Gazel 529
Mısra: **2**
Yoksul, dilenci.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme saġar istesem
2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

hāk-nişīn olmayınca:
1. **ḫāk-nişīn olmayınca:***-ma, -y, -ınca*
Gazel 483
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Toprakta oturmak, toprağa gömülmek.
5. Toḫm olmayınca ḫāk-nişīn bulmaz irtifāʿ
6. Olmaz cihānda kimse ʿazīz olmadan zelīl

hāk-pāy:
1. **ḫāk-pāyine:***-i, -n, -e*
Gazel 483
Mısra: **7**
Ayağın tozu, toprağı.
7. Rū-māle ḫāk-pāyine yoḳ çünki dest-res
8. İtdüm edā-yı ḫıdmet içün sāyemi vekīl

2. **ḫāk-pāye:***-e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **517**
Ayağın tozu, toprağı.
517. Bilürem ḫāk-pāye ʿarż idicek
518. Ne şekil naẓm-ı ber-güzīde gerek

3. **ḫāk-pāya:***-a*
Tarih 16
Mısra: **80**
Ayağın tozu, toprağı.
79. Bi-ḥamdiʾllāh hele dil-ḫᵛāhum üzre eyleyüp tārīḫ
80. Getürdüm ḫāk-pāya eylerüm cürmümden istīfā

hāk-rūb-ı ṭārīki:
1. **ḫāk-rūb-ı ṭārīki:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Yolunun tozunu toprağını süpürmek.
95. Süllem-i ʿazmi oldı ḥeft felek
96. Ḫāk-rūb-ı ṭārīki perr-i melek

hāksār olmak:
1. **ḫāksār olmak:***-mak*
Gazel 325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Toz, toprak içinde kalmak II perişan, düşkün, hakîr olmak.
3. Ümīd-i nūş-ı meyle ḫāksār olmak güzel ammā
4. Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz

hāksār olsa:
1. **ḫāksār olsa:***-sa*
Gazel 470
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Toz, toprak içinde kalmak II perişan, düşkün, hakîr olmak.
7. Gerd-i ẕilletle ne deñlü ḫāksār olsa yine
8. Kūy-ı cānāndur maḳām-ı ʿizz ü cāhı ʿāşıḳuñ

hāksārlık:
1. **ḫāksārlıḳ:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Toz toprak içinde kalmışlık, perişanlık.
3. Tārāc ider nihāl-i güli ḫāksārlıḳ
4. Servüñ ferāġı ber-zede dāmānlıġındadur

hāk-ṣıfat:
1. **ḫāk-ṣıfat:**
Gazel 234
Mısra: **14**
Toprak sıfatlı.
13. Serīr-i çerḫe çıḳar rüzgār ile Nābī
14. O dil ki ḫāk-ṣıfat cāy-ı reh-güẕāre düşer

hāl:
1. **ḫālüñi:***-üñ, -i*
Gazel 237
Mısra: **1**
Ben.
1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur
2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

2. **ḥāl:**
Gazel 103
Mısra: **3**
Hâl, durum.
3. İtmem ümmīd ki bir ḥāl ile ḫursend olasın
4. Sende mādām ki bu ḫāṭır-ı meyyālüñ var

3. **hālüñ:***-üñ*
Gazel 103
Mısra: **6**
Hâl, durum.
5. Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduġın neylersin
6. Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var

4. **ḥāli:***-i*
Gazel 869
Mısra: **11**
Hâl, durum.
11. Esīr-i zülfi olan dillerüñ nedür ḥāli
12. Nesīm-i nāfe-güşādan peyām alınmaz mı

5. **ḥāl:**
Gazel 125
Mısra: **11**
Hâl, durum.
11. Ḥāl düşvār idi olsa ṣuver u aʿmāle
12. Lillāhiʾl-ḥamd ki Ḥaḳḳʾuñ naẓarı niyyetedür

6. **ḥāline:***-i, -n, -e*
Gazel 176
Mısra: **1**
Hâl, durum.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

7. **ḥāli:***-i*
Gazel 182
Mısra: **9**
Hâl, durum.
9. ʿAceb husule gelür ḥāli var mıdur
10. Nābī ümīd-i ḫāṭır-ı ümmīdvārdan ne ḫaber

8. **hālin:***-i, -n*
Gazel 280
Mısra: **3**
Hâl, durum.
3. Bizüm taʿaşşuḳumuz hālin itdi şöhret-yāb
4. Sipende māye-i bāl ü per oldı āteşümüz

9. **ḥālini:***-i, -n, -i*
Gazel 410
Mısra: **6**
Hâl, durum.
5. ʿĀşıḳuñ ʿaşḳ ile aḥvālini bilmezsen eger
6. Pīş-i āteşde olan ḥālini gör bārutuñ

10. **hālini:***-i, -n, -i*
Gazel 439
Mısra: **12**
Hâl, durum.
11. Mülūk öniñde olur maḥv-ı ser-keşān-ı cihān
12. Ḥużūr-ı mihrde gör hālini sitārelerüñ

11. **ḥālini:***-i, -n, -i*
Gazel 464
Mısra: **3**
Hâl, durum.
3. Ḥālini pīr-i hevesnāk-ı sipihrüñ seyr it
4. Her seḥer ʿādetidür cāmeyi tecdīd itmek

12. **ḥālinde:***-i, -n, -de*
Gazel 470
Mısra: **5**
Hâl, durum.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

13. **ḥalümüz:***-ü, -müz*
Gazel 502
Mısra: **10**
Hâl, durum.
9. Hep şevḳ-i ḥüsndür sebeb-i güft-gūy-ı rāz
10. Ḥüsn olmasa nʾolurdı ʿaceb ḥalümüz bizüm

14. **ḥālüñ:***-üñ*
Gazel 624
Mısra: **10**
Hâl, durum.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

15. **ḥāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 748
Mısra: **8**
Hâl, durum.
7. Ḫandesin tār-ı sirişk ḥayrete pūd eylesin
8. Çeşm-i ʿibretle olan nāẓır cihānuñ ḥāline

16. **hālümi:**-*üm, -i*
Gazel 828
Mısra: **7**
Hâl, durum.
7. Nice tefhim ideyüm hālümi çeşm-i yāre
8. Gördügi bildügi yoḳ mekr ü füsūndan ġayrı

17. **ḥāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 833
Mısra: **11**
Hâl, durum.
11. Kimsenüñ hāline hiç olmayalı ḥarf-endāz
12. Leb-i mihr ile öper ṣubḥ leb-i bām gibi

18. **ḥaliyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 9
Mısra: **25**
Hâl, durum.
25. Dil-i rūşende bu ḥaliyle görenler didiler
26. Dār-ı İslāmda maḥbūs Frenge benzer

19. **hālüm:**-*üm*
Kaside 9
Mısra: **41**
Hâl, durum.
41. Hālüm āsūde idi sāye-i menḫusuñda
42. Üstüme şāh-ı meserret çekemezdi ʿasker

20. **hāli:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **5**
Hâl, durum.
5. Bezm-i iḳbālde ser-mest olanuñ hāli budur
6. Gāh peymāne çeker gāh ḫumār-ı ālām

21. **ḥāli:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **204**
Hâl, durum.
203. Yitmeyeydi sipeh-i meymenetüñ imdāda
204. Sāḥa-i memleketüñ olmış idi ḥāli tamām

22. **ḥālüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **49**
Hâl, durum.
49. Ḥālüñ senüñ bu gūne iken ey füsürde-hūş
50. Bu rāh-ı dūra sen neden itdüñ ʿazīmeti

23. **ḥāle:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **37**
Hâl, durum.
37. Dil olmış iken bu ḥāle medhūş
38. Oldı bu ṣadā resīde-i gūş

24. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **331**
Hâl, durum.
331. Kime itdümse ḥālümi iʿlām
332. Kimden oldumsa çāre-ḫᵛāh-ı merām

25. **ḥāline:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **117**
Hâl, durum.
117. Gāh taʿaccüb iderek ḥāline
118. Geh gülerek vażʿına aḳvāline

26. **ḥāline:**-*i, -n, -e*
Tarih 103
Mısra: **25**
Hâl, durum.
25. Nigehbān olduġın her ḥāline tevfīḳ-i Rābbānī
26. Lisān-ı ḥāl ile kāfī buña bir şāhid-i aḳvā

27. **ḥāli:**-*i*
Tarih 144
Mısra: **38**
Hâl, durum.
37. Eyleyüp āḫir duʿā-yı ẓıll-ı Yezdānī eṡer
38. Oldı seyf-i ġāziyāndan düşmenüñ ḥāli ḫarāb

28. **ḥālüm:** -*üm*
Gazel 617
Mısra: **17**
Hal, durum.
17. Ḥālüm ḫarāb ʿakibetüʾl-emr Nābiyā
18. Olmazsa luṭf ḥażret-i Rabbüʾl-enāmʾdan

29. **ḫāl:**
Gazel 398
Mısra: **3**
Ben, vücuttaki siyah noktalar.
3. Nevʿ-i beşerde ẓāhir olur ḥüsn-i ḫaṭṭ u ḫāl
4. Muṣḥafdadur cemāli sütūr-ı muʿarrebüñ

hal eyledi:
1. **ḥal eyledi:**-*di*
Gazel 172
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Öldürmek.
5. Mihr-i ṣiyāmı eyledi ḥal nāḫun-ı hilal
6. Meyḫāneler güşāde olursa ʿaceb midür

hal itmedükçe:
1. **ḥal itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 130
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güç görünen bir olay veya duruma çözüm yolu bulmak; yoluna koymak, olumlu sonuca bağlamak II hesap yapmak, hesaplamak.
11. Maʿnā-yı beyt-i şiʿr gibi zülf-i yārde
12. Ḥal itmedükçe şāne-i ḫāṭır-şiken mi ḳor

hal ḳaydı:
1. **ḥal ḳaydı:**
Gazel 337
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vaziyetin gereği.
3. Ḥal ḳaydı ile mesʾele-i müşkil-i zülfüñ
4. Şāne ʿaceb efkār-ı müşevveşlere düşmiş

halʿ u lebs ider:
1. **ḫalʿ u lebs ider:**-*er*
Kaside 1
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Soyundurup giydirmek.
121. Dehān u leb ʿaceb germ-ābe-i ʿibret-nümādur kim
122. Ki ḫalʿ u lebs ider anda hezārān şāhid-i maʿnā

halāṣ:
1. **ḫalāsa:**-*a*
Gazel 734
Mısra: **7**
Kurtulmak, kurtuluş.
7. Ḫalāsa himmet eyleñ duḫter-i rez kalmasın giryān
8. Ḫum-ı meyḫāneveş bir ziṣt-i bed-kirdāruñ altında

2. **ḫalāṣa:**-*a*
Gazel 318
Mısra: **1**
Kurtulma, kurtuluş.
1. Çeh-i tārīk-i firḳatden ḫalāṣa fürṣat el virmez
2. Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuṣlat el virmez

3. **ḫalāṣ:**
Gazel 428
Mısra: **3**
Kurtulma, kurtuluş.
3. Yoḳ zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan ḫalāṣ
4. Ancaḳ sürer o minneti de nerdübāna dek

4. **ḫalāṣ:**
Gazel 440
Mısra: **7**
Kurtulma, kurtuluş.
7. Yoḳdur saña ḫumār-ı mükāfātdan ḫalāṣ
8. Nūş eyledükçe ḫūn-ı derūnın piyālenüñ

5. **ḫalāṣa:**-*a*
Gazel 659
Mısra: **7**
Kurtulma, kurtuluş.
7. Ḫalāṣa dest-bürd-i kār-fermāyān-ı dūzaḫdan
8. Nigāh-ı kemterüñ eyler kifāyet yā Resūlaʾllāh

halās eyler:
1. **ḫalās eyler:**-*r*
Gazel 547

Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kurtarmak.
1. Dünyāyı ḫalās eyler idüm şūr u şerinden
2. Geçse felegüñ nāvek-i āhum siperinden

ḫalās itdi:
1. **ḫalās itdi:**-*di*
Gazel 663
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kurtarmak.
3. O perī pençe-i müjgānın açup itdi ḫalās
4. Lücce-i ḥüsnine müstaġrak iken nūr-ı nigeh

ḫalāṣ olduġı:
1. **ḫalāṣ olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 192
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
3. Bīmārlıḳdan olduġı yoḳ gözleri ḫalāṣ
4. Ol māh-pāre nālelerüm bī-eṡer ṣanur

ḫalāṣ olmadum:
1. **ḫalāṣ olmadum:**-*ma, -dum*
Gazel 617
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Kurtulmak.
9. Ḳaddüm ḫam oldı olmadum ammā yine ḫalāṣ
10. Dünyā içün diyenlere bu iltiyāmdan

ḫālāṣ olmaġa:
1. **ḫālāṣ olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 41
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
11. Āsūde ol muḫītde tā olmaġa ḫālāṣ
12. Redd ü ḳabūl keş-me-keşinden miṡāl-i mevc

ḫalāṣ olmaḳ:
1. **ḫalāṣ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 191
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
11. İmtinānından ḫalāṣ olmaḳ kibār-ı ʿālemün
12. Çeşme-sār-ı arzudan dest-şūluḳlardadur

ḫalāṣ olmayıcaḳ:
1. **ḫalāṣ olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 534
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
5. Ser-geştelikden olmayıcaḳ mihrveş ḫalāṣ
6. ʿİsī imiş ne fāʾide hem-sāyemüz bizüm

ḫalās olmaz:
1. **ḫalās olmaz:**-*maz*
Gazel 736
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
11. İḫtilāf-ı keşf teşvīşinden olmaz dil ḫalās
12. Her ne deñlü maḥremān ifşā-yı rāz itmezse de

ḥalāvet:
1. **ḥalāvet:**
Gazel 856
Mısra: **7**
Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde kʾola mūr-ālūd
8. Nʾeyleyüm vaṣlı ḫaṭ-āverlügi hengāmları

2. **ḥalāvet:**
Gazel 860
Mısra: **7**
Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.
7. Sirāyet eylemiş mektūba laʿlinden ḥalāvet kim
8. Virür şehd-i muṣaffā kīsenüñ mūm-ı girībānı

3. **halāvet:**
Gazel 173
Mısra: **14**
Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.
13. Bu ḳadar telḫī-i hicrān araya girmiş iken
14. Bir daḫı niʿmet-i vuṣlatda halāvet mi ḳalur

4. **ḥalāvet:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.
3. Ḥalāvet müstekīndür ṭabʿ-ı zenbūrān-ı aḫterde
4. Müseddes-ḫāne-i kevn ü mekān bī-engebīn olmaz

5. **ḥalāveti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **96**
Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.
96. Ḥarf-i a cānum āh efendüm ḥalāveti
95. Baʿdī leke ḫitāblarından gelür mi hiç

6. **ḥalāveti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **234**
Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.
233. Dāʾim olup nihāi-i murādātı bārver
234. ʿÖmr-i ʾazīzinüñ ola baḳī ḥalāveti

7. **ḥalāveti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **84**
Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.
83. Feyż-i meʾāli çeşme-i ṭabʿından almasa
84. Bulmazdı çāşnī-i nikāti ḥalāveti

8. **halāvetde:**-*de*
Tarih 147
Mısra: **8**
Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

halāvet gelmez:
1. **halāvet gelmez:**-*mez*
Gazel 278
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tatlanmak, tatlılaşmak.
1. Luṭf ile hāsed-i bed-ḫ∨āha nedāmet gelmez
2. Telḫ olan mīveye sükkerle halāvet gelmez

ḥalāvet virmiş:
1. **ḥalāvet virmiş:**-*miş*
Kaside 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tat vermek, damakta lezzet bırakmak.
11. Ne Fütūḥāt ki efvāha ḥalāvet virmiş
12. Teng teng-i şekeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

hāle:
1. **hāle:**
Gazel 16
Mısra: **1**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
1. Siper dūşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

2. **hāle:**
Gazel 16
Mısra: **3**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
3. Degüldür hāle çıḳmış cāmiʿ içre kürsī-i vaʿẓa
4. Gürūh-ı encüme nūr āyetin tefsīr ider meh-tāb

3. **hāle:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

4. **hāle:**
Gazel 16
Mısra: **9**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
9. Eşiʾʿa zer-ḳalem Nābī devāt-ı sīmdür hāle
10. Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb

5. **hāledür:**-*dür*
Gazel 207
Mısra: **10**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
9. Lemeʿān eyler ise tār-ı şuʿāʿı ne ʿaceb

10. Ḥāledür dāʾire-i mihr-i dıraḫşāna kemer

6. **hāle:**
Gazel 238
Mısra: **7**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
7. O māhı çekmemeġe hāle gibi āġūşa
8. Tamām-ı şeb felegüñ kârı dīde-bānlıḳdur

7. **hāle:**
Gazel 534
Mısra: **1**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
1. Meh gibi hāle olsa eger dāyemüz bizüm
2. Bir nā-tamām kāse olur vāyemüz bizüm

8. **hāle:**
Gazel 753
Mısra: **5**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür
6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

9. **hāle:**
Kaside 12
Mısra: **159**
Ay ve güneşin etrafında bazen görünen parlak dâire.
159. Māhda hāle degül ʿaks bıraḳmış çerḫe
160. Ṣaḥn-ı ḳaṣrındaki fevvāre ile ḥavż-ı ruḫām

10. **hālesin:**-*si, -n*
Kaside 12
Mısra: **28**
Ay ve güneşin etrafında bazen görünen parlak dâire.
27. Kimse āzāde degüldür siteminden çerḫüñ
28. Hālesin māh-ı şeb-ārāya ider ḫalḳa-i dām

11. **hāle:**
Tarih 3
Mısra: **14**
Ay ve güneşin etrafında bazen görünen parlak dâire.
13. Nābī-i bende didi tārīḫin
14. Ḫaṭṭ-ı nevdür meh-i ḥüsne hāle

ḥaleb:
1. **ḥaleb:**
Gazel 153
Mısra: **10**
Halep şehri.
9. Sūdāgerān-ı şehr-i Sitānbulʾa ʿarż ider
10. Nābī bu nev-ḳumāş Ḥaleb yādigārıdur

2. **ḥalebʾde:**-*de*
Gazel 341
Mısra: **9**
Halep şehri.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

3. **ḥaleb:**
Gazel 372
Mısra: **3**
Halep şehri.
3. Görmedi saña muʿadil dīde-i baḫtı Ḥaleb
4. Fāżıl-ı ḫoş-ḫūy destūr-ı suḫan-dān el-vedāʿ

4. **ḥalebʾden:**-*den*
Gazel 372
Mısra: **20**
Halep şehri.
19. Eylemezse bir daḫı Mevlā telāfisin naṣīb
20. Ḥaşre dek çıḳmaz Ḥalebʾden dāġ-ı hicrān el-vedāʿ

5. **ḥaleb:**
Gazel 491
Mısra: **7**
Halep şehri.
7. Ḥaleb içre arayub bulduġını māh-ruhān
8. Şamʾa var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

6. **ḥalebʾe:**-*e*
Gazel 491
Mısra: **2**
Halep şehri.
1. Herkesüñ vefḳ-i murādınca Ḫudā-yı müteʿāl
2. Şāma ḥüsn eylemiş iḥsān Ḥalebʾe māl ü menāl

7. **ḥalebʾi:**-*i*
Gazel 491
Mısra: **5**
Halep şehri.
5. Eyleyen māl ü menāl ile leb-ā-leb Ḥalebʾi
6. Eylemiş Şāmʾı daḫı dil-ber ile māl-ā-māl

8. **ḥalebe:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **59**
Halep şehri.
59. Ḥalebe nām-ı şerīfüñ ṣalalı sāye-i ʿadl
60. Oldı āsūde-i gehvāre-i rāḥat fuḳarā

9. **ḥalebʾe:**-*e*
Tarih 42
Mısra: **21**
Halep şehri.
21. Ḥalebʾe reşk iderse lāyıḳdur
22. Bu binā ḥasretiyle cümle bilād

10. **ḥalebʾe:**-*e*
Tarih 51
Mısra: **34**
Halep şehri.
33. Biñ yüz on sālinüñ hilālinde
34. Ḥalebʾe ṣaldı sāye-i temkīn

11. **ḥalebʾde:**-*de*
Tarih 60
Mısra: **3**
Halep şehri.
3. Basınca bisāṭ-ı vücūda Ḥalebʾde
4. Ḳudūm-ı şerīf-i saʿādet-lüzūmı

12. **ḥaleb:**
Tarih 80
Mısra: **30**
Halep şehri.
29. Resm-i dest-āvīze bu tārīḫ ile itdi şürūʿ
30. Şān-ı meʾvā buldı İbrāhīm Pāşāʾdan Ḥaleb

13. **ḥaleb:**
Tarih 81
Mısra: **14**
Halep şehri.
13. Hāme-i Nābī didi bu şevḳ ile tārīḫini
14. Oldı zībā ḳaṣr-ı İbrahīm Pāşāʾdan Ḥaleb

14. **ḥalebʾün:**-*ün*
Tarih 104
Mısra: **34**
Halep şehri.
33. Tevfīḳ-i İlāhiyle idüp niyyet-i tecdīd
34. İtdi Ḥalebʾün kār-güẕārānına īmā

15. **ḥalebi:**-*i*
Tarih 119
Mısra: **14**
Halep şehri.
13. Nābī bī-ġāye duʿā ile didi tārīḫin
14. Ḥalebi Vaḥdī Efendiʾye ḳıla saʿd Ḫudā

16. **ḥalebe:**-*e*
Tarih 126
Mısra: **13**
Halep şehri.
13. Ḥalebe itdi ḥükūmetle kaçan kim teşrīf
14. İtdi menzil yoġ iken anda da menzil peydā

17. **ḥaleb:**
Tarih 137
Mısra: **3**
Halep şehri.
3. Ḥaleb bir gūne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

18. **ḥaleb:**
Tarih 137
Mısra: **6**
Halep şehri.
5. Kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ ile ʿilm ü fażl ü dānişle
6. Dimek cāʾiz Ḥaleb yoḳ gördügi bir böyle mollāyı

19. **ḥaleb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **4**
Suriye'de bir şehir, Halep.
3. Eyledi bir ẕāt-ı şerīfi Ḫudā
4. Çünki Ḥaleb şehrine fermān-revā

ḥaleb şehrine:
1. **ḥaleb şehrine:**-*n, -e*
Tarih 60
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Halep şehri.
5. Gelince bu ʿarż-ı muḳaddesde dehre
6. Ḥaleb şehrine ġıbta itdürdi Rūmʾı

ḥaleb ü şāmʾuñ:
1. **ḥaleb ü şāmʾuñ:***-uñ*
Kıt'a 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Halep ve Şam şehirleri.
1. Ḥaleb ü Şāmʾuñ ahālisi ḳasem vaḳtinde
2. Nābiyā dir biri birisine Allāh vekīl

halef:
1. **ḫalefin:***-i, -n*
Gazel 634
Mısra: **2**
Birinin ardından gelip onun makamına geçen kimse, ardıl, selef karşıtı.
1. Gendümüñ ẕillet ile ḫākde görme selefin
2. Sükkeriyyāt ile āmīḫte sīr it ḫalefin

halef-i dūde-i ʿizzet:
1. **ḫalef-i dūde-i ʿizzet:**
Kaside 13
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Asil soyun evladı.
119. O güzīde ḫalef-i dūde-i ʿizzet kim olur
120. Nā-resā nīm-reh-i cāhına ṣıfr-ı erḳām

hāle-i bezme:
1. **hāle-i bezme:***-e*
Gazel 406
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Meclis halkası.
17. Sipihr-i pīr çürütdi hezār kefş-i hilāl
18. O māhı hāle-i bezme dadandurıncaya dek

halel:
1. **ḫalel:**
Gazel 152
Mısra: **12**
Bozma, bozukluk, eksiklik.
11. Binā-yı ʿaşḳa ḫilāf-ı mebānī-i ʿālem
12. Ḫurūş-ı seyl-i sirişk olmasa ḫalel yetişür

2. **ḫalelden:***-den*
Gazel 565
Mısra: **6**
İki şey aralığı, boşluk.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimaġı degül āzāde ḫalelden

halel olmaḳ:
1. **ḫalel olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 767
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zarar gelmek, zarara uğramak.
5. Ne mümkin iʿtibār-ı zātına olmaḳ ḫalel ṭārī
6. ʿUluvv-ı saṭra nisbet ḳalsa da imżā-fürūterce

halel virmez:
1. **ḫalel virmez:***-mez*
Gazel 558
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zarar vermek.
3. Hemān sen müstaḳīm ol çerḫ-i kec-revden hirās itme
4. Maḳām-ı rāsta virmez ḫalel kec-binī-i ney-zen

halel-i salṭanat u devlet:
1. **ḫalel-i salṭanat u devlet:**
Kaside 15
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Saltanat ve devletin zayıflığı, bozukluğu.
7. Şimdi buyrulmaz ise fikrine tevcīh-i żamīr
8. Ḫalel-i salṭanat u devlet olur müstaḥkem

halel-pezīr:
1. **halel-pezīr:**
Gazel 24
Mısra: **13**
Eksik, fesat kabûl eden, nâkıs, bozuk.
13. Nābī taḥaṣṣun eyle ki olmaz halel-pezīr
14. Çirk-ābe-i zünūb ile bārū-yı maġfiret

hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn olınca:
1. **hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn olınca:***-ınca*
Gazel 172
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ay evi güzellik tahtının oturanı olmak.
9. Ol māh olınca hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn
10. Aḫter-ruḫān piyade olursa ʿaceb midür

ḥālet:
1. **ḥāletler:***-ler*
Gazel 61
Mısra: **1**
Nitelik, durum, hal.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

2. **ḥāleti:***-i*
Gazel 654
Mısra: **13**
Nitelik, durum, hal.
13. İtmiş saña dil-ḫastelerüñ ḥāleti teʾsīr
14. Ey çeşm-i siyeh dārüʾş-şifādan mı gelürsin

3. **ḥālet:**
Gazel 12
Mısra: **7**
Nitelik, durum, hal.
7. Muḳabele ḳaleminde ġarīb ḥālet var
8. Ki namı ẕātına olmış raḳam-keş-i iḫfā

4. **hāletdeyüz:***-de, -y, -üz*
Gazel 282
Mısra: **9**
İçinde bulunulan durum, hâl, keyfiyet.
9. ʿAşka istiġna yakışmazken ʿaceb hāletdeyüz
10. Varmaġa kūyına ʿār eyler dil-i āvāremüz

5. **ḥāleti:***-i*
Gazel 614
Mısra: **2**
İçinde bulunulan durum, hâl, keyfiyet.
1. O āfetüñ ser-i zülfi ḫam olmasun nʾolsun
2. Görüp o ḥāleti dil derhem olmasun nʾolsun

6. **ḥāleti:***-i*
Kıt'a 49
Mısra: **3**
İçinde bulunulan durum, hâl, keyfiyet.
3. Ṣarrāf-ı dehr didi görince bu ḥāleti
4. Üç s̱üls̱-i kem-ʿıyārına laʿnet ġurūşa yūf

7. **ḥālet:**
Gazel 698
Mısra: **18**
Nitelik, durum, hal.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

8. **ḥāletin:***-in*
Gazel 748
Mısra: **13**
Nitelik, durum, hal.
13. Tīz bulur ḫālī kedūyile çenārun ḥāletin
14. Nābiyā ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen ems̱āline

9. **ḥāletdür:***-dür*
Kaside 2
Mısra: **29**
Nitelik, durum, hal.
29. Bu niʿam-ḫāne-i ḥikmetde ʿaceb ḥāletdür
30. Biri ṣulṭān-ı cihān biri gedā-yı bī-zād

10. **ḥālet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **351**
Nitelik, durum, hal.
351. Nāleler eyleyüp bu ḥālet ile
352. Āh u feryād idüp melālet ile

11. **ḥāleti:***-i*
Tarih 4
Mısra: **11**
Nitelik, durum, hal.
11. Her ḥāleti muṭābıḳ-ı ḥāl-i Ḥüseyn idi
12. Nābī görince ḳudret-i Ḥaḳla bu ḥāleti

12. **ḥāleti:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **12**
Nitelik, durum, hal.
11. Her ḥāleti muṭābıḳ-ı ḥāl-i Ḥüseyn idi
12. Nābī görince ḳudret-i Ḥaḳla bu ḥāleti

13. **ḥāletdür:**-*dür*
Tarih 19
Mısra: **15**
Nitelik, durum, hal.
15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳ᾿dan ʿināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

ḥālet imiş:
1. **ḥālet imiş:**- *i, -miş*
Kaside 12
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
İçinde bulunulan durum, hâl, keyfiyet.
41. İḫtiyarī ise de ʿazl ʿaceb ḥālet imiş
42. Dile elbette virürmiş keder-i bī-hengām

ḥālet-ı ʿazl:
1. **ḥālet-ı ʿazl:**
Kaside 12
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Azledilme vaziyeti.
119. Mā-ḥaṣal ṭurfe perīşānlık imiş ḥālet-ı ʿazl
120. Ṭutmasun kimselerüñ dergeh-i naṣbında maḳām

ḥālet-i būd u ne-būdından:
1. **ḥālet-i būd u ne-būdından:**-*ı, -n, -dan*
Kıt'a 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Varlıkla yokluk durumu.
1. Cānib-i nīsti-i mümkine itdükçe güẕer
2. Ḥālet-i būd u ne-būdından olur ḫayre naẓar

ḥālet-i dīger:
1. **ḥālet-i dīger:**
Tarih 125
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Diğer, başka bir durum.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

ḥālet-i iflās:
1. **ḥālet-i iflās:**
Kaside 10
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
İflas etmenin acı vaziyeti.
89. O Ḫātimüñ ola bir luṭfı ḳorḳarın idesin
90. Cihānda ḥālet-i iflās n᾿olduğın inkâr

ḥālet-i ilbās-ı ḫilʿatde:
1. **ḥālet-i ilbās-ı ḫilʿatde:**-*de*
Tarih 115
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tekkelerde şeyhin dervişe hırka giydirmesi ve bu amaçla yapılan tören vaziyeti.
9. Ḥālet-i ilbās-ı ḫilʿatde ḥużūr-ı ṣadrda
10. Ḳalbden bir mıṣraʿ-ı ġarrā dıraḫşān eyledi

ḥālet-i ḳahrın:
1. **ḥālet-i ḳahrın:**-*ı, -n*
Kaside 24
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Öfkeli hal.
71. Şuʿleden cāme gibi ḫamesi mānend-i fetīl
72. İtse bir şāʿir eger ḥālet-i ḳahrın imlā

ḥālet-i miḥnet ü ġam:
1. **ḥālet-i miḥnet ü ġam:**
Tarih 89
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı ve dert vaziyeti.
5. Ki ʿaceb kanġısı eyler cilve
6. Ḥālet-i miḥnet ü ġam yā rāḥat

ḥālet-i sevdā vü heves:
1. **ḥālet-i sevdā vü heves:**
Kıt'a 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzu ve aşk halleri.
1. Nābiyā ḥālet-i sevdā vü heves
2. Tev᾿emān zādesidür insānuñ

ḥāletin virür:
1. **ḥāletin virür:**-*ür*
Gazel 778
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Haline sokmak, durumuna getirmek.
8. Gül-i surḫ üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
7. Virür laʿlüñdeki dendānlarınuñ ḥāletin cānā

ḫālī:
1. **ḫālī:**
Gazel 662
Mısra: **8**
Boş, ıssız, tenha, uzak.
7. Kaʿr-ı deryāda tehī-havṣala kalmak ḫoşdur
8. Sāḥil-i baḥrde ḫālī ṣadef olmaḳdan ise

2. **ḫālī:**
Gazel 763
Mısra: **9**
Boş, ıssız, tenha, uzak.
9. Degül ḫālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında

3. **ḫāli:**
Gazel 885
Mısra: **7**
Boş, ıssız, tenha, uzak.
7. Leẕẕet-i ʿömr o mıdur k᾿olmaya ḫāli bāli
8. Rīsmān-bāz gibi ḫavf u recādan ġayrı

4. **ḫālī:**
Gazel 748
Mısra: **13**
Boş, ıssız, tenha, uzak.
13. Tīz bulur ḫālī kedūyile çenārun ḥāletin
14. Nābiyā ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen ems̱āline

5. **ḫālī:**
Gazel 776
Mısra: **14**
Boş, ıssız, tenha, uzak.
13. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-nihāle niyyetüñ
14. Nābiyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

6. **ḫālī:**
Kaside 16
Mısra: **51**
Boş, ıssız, tenha, uzak.
51. Ḫālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿis̱ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

7. **ḫālī:**
Gazel 492
Mısra: **7**
Boş, ıssız, tenha, uzak.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan ḫālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ḫātemdür göñül

8. **ḫālī:**
Gazel 712
Mısra: **9**
Boş, ıssız, tenha, uzak.
9. Degüldür yek-nefes endīşeden ḫālī dil-i Nābī
10. Degül ʿādet şebān-rūz olmaḳ ebvāb-ı ḥarām beste

ḥāl-i ᾿ālem:
1. **ḥāl-i ᾿ālem:**
Gazel 755
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünyanın hali.
3. Ser-ā-pāy-ı cihān bāzīçe-i dest-i teḳābüldür
4. Ḳarār itmek ne mümkin ḥāl-i ᾿ālem bir siyāḳ üzre

ḥāl-i ʿālemden:
1. **ḥāl-i ʿālemden:**-*den*
Gazel 751
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dünyanın hali.
3. Ḥāl-i ʿālemden olan ḥarf-ṭırāz-ı şekve
4. İʿtirāż eylemeden farḳı nedür taḳdīre

ḥāl-i ʿanberīnīnden:
1. **ḥāl-i ʿanberīnīnden:**-*den*
Gazel 563
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Amber kokulu ben.
1. Sevād-ı çeşm alur ḫurşīd ḫāl-i ʿanberīnīnden
2. Duʿā-yı nūr oḳur meh nüsḫa-i saṭr-ı cebīninden

ḫāl-i benāgūş-ı nigeh:
1. **ḫāl-i benāgūş-ı nigeh:**
Gazel 806
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bakışın kulak memesindeki beni.
7. Pāk-bīnānuñ ider çeşm-i ümidin rūşen
8. Merdüm-i dīde ḳadar ḫāl-i benāgūş-ı nigeh

ḫālī bulmaġla:
1. **ḫālī bulmaġla:**-*maġ, -la*
Tarih 77
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Boş, tehi, tenha bulmak.
13. Bulmaġla ol seg-i dūn meydān-ı cengi ḫālī
14. Cām-ı ġurūr ile mest itmişdi anı şeyṭān

ḫāl-i çihre-i iḳbāl:
1. **ḫāl-i çihre-i iḳbāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Talihin suratındaki ben.
53. Ḥarfler ḫaṭṭ-ı ʾārız-ı āmāl
54. Noḳṭalar ḫāl-i çihre-i iḳbāl

hāl-i derūnın:
1. **hāl-i derūnın:**-*ın*
Gazel 197
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönlün içinde bulunduğu durum, hal.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

ḥāl-i dili:
1. **ḥāl-i dili:**-*i*
Gazel 163
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül durumu, ruh hali.
11. Ḥāl-i dili ʿarż itmedesin çeşmine ammā
12. Mestāneye fetḥ-i der-i rāzuñ yiri yoḳdur

ḥāl-i dil-i bīmāruñı:
1. **ḥāl-i dil-i bīmāruñı:**-*u, -ñı*
Gazel 566
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hasta gönlün hali.
13. Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ʿarż eyle ḥakīme
14. Sen derdüñi gör yoḫsa devāsın ne bilürsin

ḫāl-i efyūn-fāmı:
1. **ḫāl-i efyūn-fāmı:**-*ı*
Gazel 717
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Afyon renkli ben.
3. Ḥüsni yārün neşʾe-baḫş olmaḳdadur her fırḳaya
4. Laʿli meste ḫāl-i efyūn-fāmı tiryāḳilere

hāl-i esīrān-ı ġamzesin:
1. **hāl-i esīrān-ı ġamzesin:**-*sin*
Gazel 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yan bakışlarının esirinin hali.
3. Sordukça çeşmi hāl-i esīrān-ı ġamzesin
4. Bīm ü ümīd araya girer tercemān olur

ḥāl-i ḥayātında:
1. **ḥāl-i ḥayātında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayat halinde.
9. Ḥāl-i mevtinde daḫı ḥāl-i ḥayātında gibi
10. İder imdād-ı taṣarruf es̱er-i himmet-i Şeyḫ

ḥāl-i ḫırāmında:
1. **ḥāl-i ḫırāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 615
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Edalı, işveli vaziyet.
9. Ruḫsār-ı yāri ḥāl-i ḫırāmında seyr idüp
10. Bālāya çekdi āteş-i āhum zebānesin

ḫāli ider:
1. **ḫāli ider:**-*er*
Gazel 840
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Boşaltmak, arındırmak.
3. Ol ḥāl-i siyeh kim görinür gird-i lebinde
4. Sevdā-yı süveydādan ider dilleri ḫāli

ḥāl-i ḳalb-i nā-kāmın:
1. **ḥāl-i ḳalb-i nā-kāmın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **261**
Kelime Tipi: -
Muradına erememiş gönlün vaziyeti.
261. ʿArż idüp ḥāl-i ḳalb-i nā-kāmın
262. Böyle taḥrīr ider ser-encāmın

ḫālī ḳalur:
1. **ḫālī ḳalur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **256**
Kelime Tipi: -
Boş, tenha kalmak.
255. İtseler tā sipihre dek mālī
256. Ṣaḥn-ı medḥi yine ḳalur ḫālī

ḫāli komadı:
1. **ḫāli komadı:**-*ma, -dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **355**
Kelime Tipi: -
Boş bırakmak, karşılıksız bırakmak.
355. Ḳomadı ʿarż-ı ḥālümi ḫāli
356. İtdi yek māhe olmadın güẕerān

ḫālī ḳoymadı:
1. **ḫālī ḳoymadı:**-*ma, -dı*
Tarih 116
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Boş bırakmak.
17. Bi-ḥamdiʾllāh cenāb-ı Ḥaḳ ocaġın ḳoymadı ḫālī
18. Kerīmānuñ beḳā-yi neyli meşhūd u muḥaḳḳakdur

ḫalʿ-i libās-ı ṣıfāt idüp:
1. **ḫalʿ-i libās-ı ṣıfāt idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Sıfat elbisesinde arındırmak, vasıf giysisini soymak.
165. Yek-ser idüp ḫalʿ-i libās-ı ṣıfāt
166. Oldı ġarīk-i yem-i envār-ı ẕāt

ḥal-i maġrūrān-ı ʿālem:
1. **ḥal-i maġrūrān-ı ʿālem:**
Kaside 1
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Dünyada böbürlenerek dolaşanların vaziyeti.
151. Eger gāv-ı ḥaḳīr olmasa gerden-dāde-i ḫidmet
152. Olurdı ḥal-i maġrūrān-ı ʿālem müşrif-i ifnā

ḥāl-i mestāne:
1. **ḥāl-i mestāne:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoşluk hali.
7. Gel ey mest-i teġāfül bir nigāh it ḥāl-i mestāne
8. Reh-i meyḫānede bu hāy u hūlar hep senüñçündür

ḥāl-i mevtinde:
1. **ḥāl-i mevtinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ölüm hali.
9. Ḥāl-i mevtinde daḫı ḥāl-i ḥayātında gibi
10. İder imdād-ı taṣarruf es̱er-i himmet-i Şeyḫ

hāl-i müşgīn:
1. **hāl-i müşgīn:**
Gazel 64
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Misk kokulu ben.
5. Süveydā gibi çıḳmaḳ ṣafḥa-i dilden ne mümkindür
6. Benüm ol hāl-i müşgīn ḫayliden ḫāṭır-nişānumdur

ḫāl-i noḳṭa:
1. **ḫāl-i noḳṭa:**
Gazel 743
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -

Nokta beni, ben şeklindeki nokta.
7. Rūy-ı ḫūbānda olurdı iddiʿāsı bī-delīl
8. Ḫāl-i noḳṭa ziver-i ruḫsāre-i ḫāl olmasa

ḫāl-i noḳṭaya:
1. **ḫāl-i noḳṭaya:**-*ya*
Gazel 571
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nokta beni, ben şeklindeki nokta.
9. Beste olmazdum ḫaṭ-ı eşʿāra ḫāl-i noḳṭaya
10. Olsa maḫlas Nābīyā dest-i dil-i ḫod-kāmeden

ḫālī ola:
1. **ḫālī ola:**-*a*
Kıt'a 59
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arınmış olmak.
3. Yoḫsa bir dem güẕer itmez ki bu bezm-i ḫāṣuñ
4. Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i ḫayāl

2. **ḫāli ola:**-*a*
Gazel 722
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Boş olmak.
7. Virür peyām-ı ḳırānın zuḫalle ḫūrşīdüñ
8. Ol āfetüñ ki kenār-ı ruḫında ḫāli ola

3. **ḫālī ola:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Boş olmak.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña s̱enā

ḫālī olan:
1. **ḫālī olan:**-*an*
Gazel 833
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Boş olmak.
21. Nukreden ḫālī olan pençe-i merdüm Nābī
22. Çeşm-i ḫalḳa görinür dānesi yoḳ dām gibi

ḫālī olıcak:
1. **ḫālī olıcak:**-*ıcak*
Gazel 203
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Boş olmak.
9. Dil farż idelüm lāyıḳ-ı iḥsān imiş ammā
10. Ḫālī olıcak kīse-i ʿālem ne virürler

ḫālī olmaz:
1. **ḫālī olmaz:**-*maz*
Gazel 70
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
...sız olmak.
5. Sāha-i sīne bir endīşeden olmaz ḫālī
6. Tekyedür tekyede elbette müsāfir bulunur

ḫālī olsa:
1. **ḫālī olsa:**-*sa*
Kıt'a 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Boş, her şeyden arınmış olmak.
1. Ḫayāl-i dest-keş-i vaṣl olur rūy-ı cānāndan
2. Ruḫ-ı ḫayālden olsa eger ruḫı ḫālī

ḫāl-i perīşānum:
1. **ḥāl-i perīşānum:**-*um*
Gazel 571
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Perişan, acınacak durum.
1. Oldı cārī dildeki sevdā dehān-ı ḫāmeden
2. Añlanur ḥāl-i perīşānum sevād-ı nāmeden

ḫāl-i perīşānumı:
1. **ḥāl-i perīşānumı:**-*um, -ı*
Gazel 509
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Perişan, acınacak durum.
11. Ser-nüviştüm ne siyah olduğın andan fehm it
12. Nāmedür ḥāl-i perīşānumı ʿarża bedelüm

ḫāl-i ruḫsār-ı ṣafādur:
1. **ḫāl-i ruḫsār-ı ṣafādur:**-*dur*
Gazel 358
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül neşesi yanağının beni.
3. Ḫāl-i ruḫsār-ı ṣafādur efyūn
4. Ṭurre-i ʿārıż-ı ʾirfāndur berş

ḫāl-i rūyı:
1. **ḥāl-i rūyı:**-*y, -ı*
Kıt'a 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüzdeki ben.
1. Ḥāl-i rūyı ol mehüñ cāy-ı nigāhumdur benüm
2. Ṭurre-i müşgīni boynumda günāhumdur benüm

ḫāl-i siyāhıdur:
1. **ḫāl-i siyāhıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 367
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.
15. Ḫāl-i siyāhıdur sebeb-i inkisār-ı dil
16. Teʾs̱īrin ehl-i derde ider mūmyā ġalaṭ

ḫāl-i siyāhuñ:
1. **ḫāl-i siyāhuñ:**-*uñ*
Gazel 256
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.
3. ʿAyniyle döndi noḳṭa-i şekke sevād-ı dil
4. Ḫāl-i siyāhuñ olalı ḫāṭır-nişānumuz

ḫāl-i siyeh:
1. **ḥāl-i siyeh:**
Gazel 840
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin siyah tane gibi olan beni.
3. Ol ḥāl-i siyeh kim görinür gird-i lebinde
4. Sevdā-yı süveydādan ider dilleri ḫāli

ḫālī turur:
1. **ḫālī turur:**-*ur*
Gazel 727
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Boş durmak, ıssız olmak.
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

ḫāl-i yār:
1. **ḫāl-i yār:**
Gazel 150
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin beni.
5. Pür nūrdur egerçi süveydā-yı ḫāne-zād
6. Ammā ki ḫāl-i yār ḳadar dil-nişīn midür

ḫāl-i zārum:
1. **ḥāl-i zārum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **385**
Kelime Tipi: -
İnleyen, acı çekilen hal.
385. Ḥāl-i zārum ḳatı perīşāndur
386. Üstüme ceyş-i ġam şitābāndur

ḫāl-i zārumı:
1. **ḥāl-i zārumı:**-*um, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **522**
Kelime Tipi: -
İnleyen, acı çekilen hal.
521. Baṣt idüp bir nice şikeste kelām
522. Eyledüm ḥāl-i zārumı iʿlām

ḫalīfe:
1. **ḫalīfelerle:**-*ler, -le*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **106**
Babiâli kalemlerinde kâtipbaşından sonra gelen kâtip.
105. Hep güşāde defātir-i ezhār
106. Ḫ∨ācelerdür ḫalīfelerle hezār

ḫalīfe vü aḳṭāb:
1. **ḥalīfe vü aḳṭāb:**
Kaside 6
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halifeler ve kutuplar, maddi ve manevi alemlerin sultanları, yüce makamlarda bulunanlar.

35. Meġer ḫalīfe vü aḳṭāb fehm ide ancaḳ
36. Zebān-ı tāze-i cāndur lisān-ı Mevlānā

halīfe-i dīn:
1. **ḫalīfe-i dīn:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Dinin halifesi, padişah.
69. Ammā nice şeh ḫalīfe-i dīn
70. Āb-ı ruḫ-ı gülşen-i selāṭīn

halīfe-i raḥmānʾuñ:
1. **ḫalīfe-i raḥmānʾuñ:***-uñ*
Kıt'a 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Rahman olan Allah'ın halifesi (Hz. Adem Peygamber kastedilerek).
1. Yoḳ ümm ü ebi ḫalīfe-i Raḥmānʾuñ
2. Var ümm ü ebi tavāʾif-i insānuñ

halife-zāde:
1. **ḫalife-zāde:**
Kaside 6
Mısra: **19**
Halife evladı.
19. Ḫalife-zāde vüşeh-zāde vü Nebī-zāde
20. Se rütbedür şeref-i dūdmān-ı Mevlānā

hālik:
1. **ḫalıḳʾun:***-un*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **528**
Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).
527. Elüni aç duʿā-yı devletine
528. Ḫalıḳʾun bārgāh-ı ʿizzetine

2. **ḫāliḳ:**
Kaside 1
Mısra: **25**
Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).
25. Zihī Ḫāliḳ ki kemter nuṭfe-i nā-çīzden itmiş
26. Ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa sığmaz kimseler peydā

hālik-i ʿarż u semāvāt:
1. **ḫālik-i ʿarż u semāvāt:**
Tarih 36
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Yerin ve göğün Allah'ı.
41. Seni de bu maraża itdi ṭabīb-i ḥazıḳ
42. Ḫālik-i ʿarż u semāvāt ʿalā celle ʿalā

hāliḳ-ı kevn ü mekān:
1. **ḫāliḳ-ı kevn ü mekān:**
Tarih 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varlığın, kâinâtın yaratıcısı.
3. Eylemiş mirʾāt-ı pāk-i ẕātını
4. Ḫāliḳ-ı kevn ü mekān bī-naḳṣ (u) ʿayb

halīl:
1. **halīle:***-e*
Gazel 537
Mısra: **9**
Sadık dost ll Hz. İbrahim (a.s). (Halîl, Hz. Muhammed'in dedelerinden olup genç yaşta peygamberlik verilen Hz. İbrahim'in diğer ismidir. Çok zengin iken bütün malını Allah yolunda sarfederek feda etmiştir. Misafirperverliği ve cömertliği meşhurdur. Misafiri olmayınca yemek yemez, bir misafir bulmak için çok uzaklara gittiği olurmuş.).
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ḫurrem eʾs-selām

2. **ḫālīlügi:***-i*
Gazel 863
Mısra: **3**
Sadakat, dostluk.
3. Ḳatı ḫālīlügi var bādiye-i iḫlāṣuñ
4. Ṭoḳunur yoḳ naẓara gerd-i riyādan ġayrı

halīl beg:
1. **ḫalīl beg:**
Tarih 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşanın oğlu.
1. Ciger-pāre-i āṣaf-ı ṣāf-ṭıynet
2. Ḫalīl Beg ḳoduḳda cihāna ḳudūmı

halīl-i ṣanem-ṣiken:
1. **ḫalīl-i ṣanem-ṣiken:**
Tarih 20
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Put kıran sadık dost (Halîl, Hz. Muhammed'in dedelerinden olup genç yaşta peygamberlik verilen Hz. İbrahim'in diğer ismidir. Çok zengin iken bütün malını Allah yolunda sarfederek feda etmiştir. Misafirperverliği ve cömertliği meşhurdur. Misafiri olmayınca yemek yemez, bir misafir bulmak için çok uzaklara gittiği olurmuş).
11. Şındurdı bütlerin o Ḫalīl-i ṣanem-şiken
12. Küfr içre ḳoymadı o ḥiṣār-ı mümehhedi

halīlʾün:
1. **halīlʾün:**
Tarih 60
Mısra: **12**
Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşanın oğlu.
11. Olup Nābīyā ḳudsiyān tehniyet-gū
12. Didiler mübārek Halīlʾün ḳudūmı

halīm:
1. **ḥalīm:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **157**
Yumuşak huylu, sakin.
157. Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm
158. ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u kerīm

2. **halīm:**
Tarih 16
Mısra: **19**
Yumuşak huylu, sakin.
19. Saḫī vü ʿādil ü kāmil halīm ü ʿāḳil ü fāżıl
20. Kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baḫşā

ḫālīmlicük:
1. **ḫālīmlicük:**
Gazel 392
Mısra: **20**
Yumuşak huyluluk.
19. Rāḥat murād iden ḳulına Ḥaḳḳ naṣīb ider
20. Eblehlicük ḫālīmlicük bī-riyālıcuk

hālin görsün:
1. **ḫālin görsün:***-sün*
Gazel 275
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ne hale girdiğini, nasıl bir duruma düştüğünü görmek.
11. Tīġ-i ḥāżır hele çıḳsun yüze görsün ḥālin
12. Ḫaṭṭınun daḫı ẓuhūr itmedi ʿiṣyānı henūz

hālince:
1. **ḥālince:**
Kaside 7
Mısra: **221**
Durumuna göre, kendince.
221. İrişdi herkese ḥālince ḥiṣṣeṣi ammā
222. Benüm de ḥiṣṣeme ḳaldı duʿā-yı dūr-ā-dūr

2. **hālince:**
Gazel 465
Mısra: **10**
Durumuna göre, kendince.
9. Cevzden ḳıymet ü leẕẕetde füzūndur piste
10. Var teselli̇leri hālince tenük-ʿayşlaruñ

3. **hālince:**
Tarih 104
Mısra: **106**
Durumuna göre, kendince.
105. Nābī-i duʿā-gūy-ı ḳadīm-i der-i devlet
106. Ḥālince bu ḫidmetde olup olduġı pūyā

hāline giryeler itmek gerek:
1. **hāline giryeler itmek gerek:**
Gazel 515
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok acınacak durumda olmak.
3. Hāline giryeler itmek gerek ol nā-dānun
4. Kʾola maʿnā-yı ḫayāl-i şuʿaradan maḥrūm

hāline ḳahḳaha-i istihzā eyleyüp:
1. **ḥāline ḳahḳaha-i istihzā eyleyüp:***-yüp*
Kaside 9
Mısra: **27**

Kelime Tipi: **Deyim**
Haline alaycı kahkaha ile gülmek.
27. Eyleyüp ḥāline bir ḳaḥḳaha-i istihzā
28. Nāvek-i ṭaʿne-i düşnāma idüp anı siper

ḥāline ḳomaḳ:
1. **ḥāline ḳomaḳ:**-*maḳ*
Gazel 193
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kendi halinde bırakmak, karışmamak.
3. Erbāb-ı hārābatı ḳomaḳ hāline yegdür
4. Taḥrīṣe sebebdür mey-i gül-fāma yasaḳlar

ḥālini görenler:
1. **ḥālini görenler:**-*ler*
Gazel 741
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Halini, durumunu gören kişi.
3. Bilürler ehl-i dünyānun ne gūne olduġın merdūd
4. Görenler ḥālini ḥalvā-fürūşānuñ mekeslerle

hālis ü meskūk:
1. **hālis ü meskūk:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Saf ve damgalanmış.
89. Bāḳī didi isterem ey merd-i kār
90. Hālis ü meskūk zer-i çil hezār

ḫalḳ:
1. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 476
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse hest itmek

2. **ḫalḳ:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Ahali, insanlar.
3. Rüsūm-ı luṭf u kerem ḫalḳ içinde mensīdür
4. Faḳaṭ alup virilür bir selām ḳalmışdur

3. **ḫalḳ:**
Gazel 158
Mısra: **2**
Ahali, insanlar.
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

4. **ḫalḳ:**
Gazel 586
Mısra: **9**
Ahali, insanlar.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlıġı var çıḳduġına maʿdenden

5. **ḫalḳa:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **240**
Ahali, insanlar.
239. Eylemiş ḥākim-ı ʿaleʾl-ıṭlāḳ
240. Dergehin ḫalḳa maksimüʾl-erzāḳ

6. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 757
Mısra: **3**
Ahali, insanlar.
3. Ḫalḳuñ miyānesinde bulunmazdı ittihād
4. Meşreblerinde rabıta-i ḫisset olmasa

7. **ḫalḳ:**
Gazel 42
Mısra: **11**
Ahali, insanlar.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaṣm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

8. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 47
Mısra: **6**
Ahali, insanlar.
5. Neşʾe-i sāġar-ı Cemdür sebeb-i terk-i edeb
6. Ḫalḳı böyle niçün ögretdi ʿaceb Cem küstāḫ

9. **ḫalḳ:**
Gazel 57
Mısra: **3**
Ahali, insanlar.
3. Esbāb-ı teḫālüfle bulur ḫalḳ tesellī
4. Her birisi bir gūne ṣafādan mütelez̠z̠iz̠

10. **ḫalḳ:**
Gazel 57
Mısra: **7**
Ahali, insanlar.
7. Ekser görilen ḫalḳ giriftār-ı ḫodīdür
8. Nādir bulunur nām-ı Ḫudādan mütelez̠z̠iz̠

11. **ḥalḳa:**-*a*
Gazel 82
Mısra: **1**
Ahali, insanlar.
1. Ḥayātı dehr meġer ḥalḳa rāygān mı virür
2. Edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince cān mı virür

12. **ḥalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 131
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Yoḳ vaḳʿı çeşm-i nāsda fażl u maʿārifüñ
4. Ḥalḳuñ hep iʿtibārı maḳām u maḳarradur

13. **ḫalḳ:**
Gazel 141
Mısra: **9**
Ahali, insanlar.
9. Bu ġurbetḫānede ḫalḳ eylemiş bir gūne ülfet kim
10. Hezārānında bir dil-beste-i ḫubbüʾl-vaṭan yoḳdur

14. **ḫalḳ:**
Gazel 248
Mısra: **7**
Ahali, insanlar.
7. Biñ gūne mi var kim ḫalḳ olmasa ālūde
8. Vāʿiẓ mey ile ancaḳ fincāna ṣataşmışdur

15. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 288
Mısra: **2**
Ahali, insanlar.
1. Ne çekdi kimse bizüm dil-ḫırāşlıḳlarumuz
2. Ne virdi ḫalḳa keder şekve-pāşlıḳlarumuz

16. **ḥalḳ:**
Gazel 299
Mısra: **6**
Ahali, insanlar.
5. Elbette kendü kendin ider aşikāre ḥüsn
6. Ḥalḳ āfitābı ḳande görür āfitābsuz

17. **halḳ:**
Gazel 345
Mısra: **15**
Ahali, insanlar.
15. Halḳ açmadadur birbirine pençe-i tārāc
16. Aḥkām-ı Ḫudā maʿnī-i Kurʾān unudulmış

18. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 350
Mısra: **8**
Ahali, insanlar.
7. Anlamaz gūşe-nişīnān-ı zevāyā-yı ġınā
8. Ḫalḳı āşüfte iden ḳayd-ı żarūret ne imiş

19. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 369
Mısra: **13**
Ahali, insanlar.
13. Ṣatmazsa eger ḫalḳa vazīfeyle naṣiḥāt
14. Nābī o zamānlar bilinür ḳıymet-i vāʿiẓ

20. **ḫalḳdan:**-*dan*
Gazel 484
Mısra: **9**
Ahali, insanlar.
9. Eylesen eger ḫalḳdan ümmīd-i teveccüh
10. Miʾrāt-ı muṣaffā gibi bī-çīn-i cebīn ol

21. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 606
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Bī-raḥmlikle ġamze-i kāfir-nihād-ı yār
4. Bildürdi ḫalḳa merḥamet īmāndan olduġın

22. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 647

Mısra: **7**
Ahali, insanlar.
7. Vaḳf eyledükçe kūy-ı ḫarābatı ḫalḳa
8. Cem itmiş ḥabāba şarṭ-ı umūr-ı nezāretin

23. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 652
Mısra: **9**
Ahali, insanlar.
9. Ḫalḳı āsūde idüp sāye-i ikbālünde
10. Saña Nābī gibi dünyāyı duʿā-ḫ∨ān itsün

24. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 667
Mısra: **9**
Ahali, insanlar.
9. İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı firīfte
10. Bābuñ varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

25. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 714
Mısra: **5**
Ahali, insanlar.
5. Ḫalḳa nā-ṣāf idügin ḳalb-i felek müşʿirdür
6. O kelef kim görinür āyine-i māh üzre

26. **ḫalḳ:**
Gazel 757
Mısra: **5**
Ahali, insanlar.
5. Kendü vücūdına bile ḳıymazdı mālı ḫalḳ
6. Ḳaṣd-ı nümāyiş ü şeref ü şevket olmasa

27. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 155
Mısra: **15**
Ahali, insanlar.
15. Ḥummā-yı ṣufrevī gibi ḫalḳuñ vücūdını
16. Pā-māl-i lerziş itmededür ārzū-yı zer

28. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 167
Mısra: **11**
Ahali, insanlar.
11. Ancaḳ aramaz her birisi ʿaybını ḫalḳuñ
12. Yoḫsa naẓarun ḳangısı cāsūs degüldür

29. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 173
Mısra: **18**
Ahali, insanlar.
17. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī
18. Ḫalḳı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalur

30. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 187
Mısra: **7**
Ahali, insanlar.
7. Ḫalḳa nīreng geçer maṣbaġa-i çerḫ-i kebūd
8. Kimi sebz ü kimi sürḫ u kimisi zer gider

31. **ḫalḳ:**
Gazel 333
Mısra: **7**
Ahali, insanlar.
7. Ṭarf-ı küleh-i yāre şikeste didiler ḫalḳ
8. Andan berü biz ……………… şikestüz

32. **ḫalḳ:**
Gazel 384
Mısra: **9**
Ahali, insanlar.
9. Ẕātuñda fürū-māyeligün ḫalḳ bilürken
10. Bī-fāʾidedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ

33. **ḫalḳ:**
Gazel 416
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Yār şermende-i ḫaṭ biz daḫı şermendesiyüz
4. Ḫalḳ ile kendü içün itdügümüz ʿarbedenüñ

34. **ḫalḳdan:**-*dan*
Gazel 512
Mısra: **3**
Ahali, insanlar.
3. Ḫalḳdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

35. **ḫalḳ:**
Gazel 522
Mısra: **7**
Ahali, insanlar.
7. Ne deñlü ḫalḳ beni ġıybet itse memnūnum
8. Bilā-tekelüf-i ṣābun u āb pāk olurum

36. **ḫalḳ:**
Gazel 573
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Ẕillet erbābı olur bāb-ı İlāhīʾde ʿazīz
4. Ḫalḳ cāmiʿde el üzre götürür pābuşın

37. **ḫalḳ:**
Gazel 573
Mısra: **15**
Ahali, insanlar.
15. Ḫalḳ imsāki içün arka virür dīvāra
16. Bāba iḳbāl olınur açmaḳ ile āġūşın

38. **ḫalḳ:**
Gazel 579
Mısra: **7**
Ahali, insanlar.
7. İtmezdi ḫalḳ ḳaṣd-ı s̱evāb ile pāy-māl
8. Seccāde olsa secde içün rūy-ber-zemīn

39. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 658
Mısra: **11**
Ahali, insanlar.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

40. **ḫalka:**-*a*
Gazel 664
Mısra: **9**
Ahali, insanlar.
9. Ol ḳadar mekr ü nifāḳ itmiş sirāyet ḫalka kim
10. Ḳorḳaram āmīziş itsün meclis-i tas̱vīr ile

41. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 726
Mısra: **14**
Ahali, insanlar.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār
14. Ḫalḳuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

42. **halkuñ:**-*uñ*
Gazel 727
Mısra: **7**
Ahali, insanlar.
7. Gözi dehānı ile kīsesindedür halkuñ
8. Hemīşe vaḳf-ı firāz ü nişībdür lūle

43. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 730
Mısra: **14**
Ahali, insanlar.
13. Nābī murād-ı ʿālem-i fānī degül sezā
14. Ḫalḳuñ niyāzına felegün imtināʿına

44. **ḫalḳ:**
Gazel 761
Mısra: **2**
Ahali, insanlar.
1. Rūyını siyah eyledüginden raḳamuñ da
2. Ḳaṭʿ eylediler ḫalḳ lisānın ḳalemüñ de

45. **ḫalḳ:**
Gazel 761
Mısra: **5**
Ahali, insanlar.
5. Ḫalḳ itmez idi perde olan rūyını pā-māl
6. Ġammāzlıġı olmasa naḳş-ı ḳademüñ de

46. **ḫalḳ:**
Gazel 796
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫ∨ār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

47. **ḫalḳ:**
Gazel 799
Mısra: **3**
Ahali, insanlar.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

48. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 821
Mısra: **5**
Ahali, insanlar.
5. Geydürdi ḫalḳa cāme-i sad-reng-i ġafleti
6. Ḫuşyārlıḳ ṣafāsına ümmīd ḳalmadı

49. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 821
Mısra: **9**
Ahali, insanlar.
9. Ḫalḳa sirāyet eyledi ās̱ār-ı inbisāṭ
10. İmsāke hiç ʾalāmet-i teʿkīd ḳalmadı

50. **ḫalḳ:**
Gazel 838
Mısra: **3**
Ahali, insanlar.
3. Bu pend ʿāḳile besdür ki ḫalḳ söylerler
4. Zamān ile bu sarāy-ı kühen felānuñ idi

51. **ḫalḳ:**
Gazel 849
Mısra: **13**
Ahali, insanlar.
13. Baña ne fāʾide hāsıl ṭutalum ḫalḳ dimiş
14. Gelmeye ʿāleme Nābī-i suḫen-senc gibi

52. **ḫalkuñ:**-*uñ*
Gazel 851
Mısra: **3**
Ahali, insanlar.
3. Naẓarı cāmeyedür ẕāta degüldür ḫalkuñ
4. Ābdan ḳıymetidür cāme-i gül-gūn ile mey

53. **ḫalḳdan:**-*dan*
Gazel 852
Mısra: **9**
Ahali, insanlar.
9. Eylesün ḫalḳdan ümmīd-i ʿatā ey Nābī
10. Çeşmine gūşına itmek dileyen taʿzīri

54. **ḫalḳı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **202**
Ahali, insanlar.
201. Hep senüñ āb-ı ruḥuñ ḥürmetine gelmişdür
202. Bu cihan ḫalḳı velī sensin olan aṣl-ı murād

55. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **172**
Ahali, insanlar.
171. Ẕātı çün kevn ü mekānuñ sebeb-i ḫilḳatidür
172. Ḫalḳuñ üstinde olan ḥaḳḳı olunmaz taʿdād

56. **ḫalḳ:**
Kaside 7
Mısra: **178**
Ahali, insanlar.
177. Senüñledür bu cihānuñ niẓāmı vācibdür
178. Ki emr-i ḫıdmetüñe ḫalḳ ṣarf ide maḳdūr

57. **halḳ:**
Kaside 9
Mısra: **136**
Ahali, insanlar.
135. Umaram olmaġıla medḥüni şāmil sözümi
136. Halḳ ārāyīş-i mecmūʿa-i cān eyleyeler

58. **ḫalḳa:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **54**
Ahali, insanlar.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

59. **ḫalḳa:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **37**
Ahali, insanlar.
37. Eyledi ḫalḳa ifāże s̱emerāt-ı rāḥat
38. Mezraʿ-ı ʿālemi ġarḳ-ı gil iden ebr-i ẓalām

60. **ḫalḳ:**
Kaside 14
Mısra: **94**
Ahali, insanlar.
93. O gūne eyledi ḥükm-i şecāʿatin icrā
94. Ki ḫalḳ eylemeden ḳaldı nām-ı Rüstemʾi yād

61. **ḫalḳ:**
Kaside 15
Mısra: **161**
Ahali, insanlar.
161. Ḫalḳ rāḥatı ruʾyāda bile görmez idi
162. Başmasa reʾy-i ḥakīm-i ḫıredi sulḥa ḳadem

62. **ḫalḳ:**
Kaside 16
Mısra: **140**
Ahali, insanlar.
139. Şāh-ı cihān ḫidīv-i ḫidīvān fer-i felek
140. Kim sāyesinde ḫalḳ bulur istirāḥati

63. **ḫalḳa:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **52**
Ahali, insanlar.
51. İlāhi eyle muʿammer serīr-i devletde
52. Ki ḫalḳa ʿāfiyeti müntehā-yı maḳṣaddur

64. **ḫalḳ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **74**
Ahali, insanlar.
73. İbtidā ol getürmese miftāḥ
74. Ḫalḳ ḳanda bulurdı bāb-ı felāḥ

65. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **44**
Ahali, insanlar.
43. Devr idüp micmer-i sipihr-i es̱īr
44. İtdi ḫalḳuñ dimaġını taʿṭīr

66. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Kıt'a 25
Mısra: **1**
Ahali, insanlar.
1. Ḫalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
2. Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür

67. **ḫalḳı:**-*ı*
Kıt'a 39
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Ġaybden manṣıb virüp ṭāliblere
4. Aldayup ḫalḳı velāyetler ṣatar

68. **ḫalḳa:**-*a*
Tarih 16
Mısra: **71**
Ahali, insanlar.
71. Mekārimle unutdurduñ firāḳın ḫalḳa merḥumuñ
72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

69. **ḫalḳa:**-*a*
Tarih 55
Mısra: **5**
Ahali, insanlar.
5. Oldı ḫalḳa sāyesi sermāye-i emn ü emān
6. Fetḥ-i bāb-ı ʿadl u ṣarf-ı cevher-i dād eyledi

70. **ḫalḳı:**-*ı*
Tarih 55
Mısra: **11**
Ahali, insanlar.
11. Āb-ı İbrahīmveş ġark itdi ḫalḳı niʿmete
12. Nāsı ihsānı ile ḳul itdi āzād eyledi

71. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Tarih 76
Mısra: **29**
Ahali, insanlar.
29. Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

72. **ḫalḳa:**-*a*
Tarih 82
Mısra: **2**
Ahali, insanlar.
1. Bir seḥergeh ki beyzā-i beyzā
2. Ḫalḳa ʿarż itdi ṣūret-i ġarrā

73. **ḫalḳa:**-*a*
Tarih 82
Mısra: **117**
Ahali, insanlar.
117. Ḫalḳa ʿadl ü mürüvvet itmek içün
118. Seni bu mesnede getürdi Ḫudā

74. **ḫalḳun:**-*un*
Tarih 82
Mısra: **3**
Ahali, insanlar.
3. Her biri ḫalḳun itdi bir teşbīh
4. Ṭābıḳuʾn-naʿl rütbesine sezā

75. **ḫalkuñ:**-*uñ*
Tarih 82
Mısra: **119**
Ahali, insanlar.
119. Ḫalkuñ ümīdin itmedi żāyiʿ
120. Liʾllāhiʾl-ḥamd ḥażret-i Mevlā

76. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Tarih 138
Mısra: **11**
Ahali, insanlar.
11. Ḥıfẓ içün olmadadur çeşm-i bedinden ḫalḳuñ
12. Micmer-i çerḫ ile gerdīde sipend-i pervīn

77. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 644
Mısra: **1**
Ahali, insanlar.
1. Olsa ḫalḳuñ rızḳı hāsıl verziş-i tedbīrden
2. Kūdekān-ı bī-zebān maḥrūm olurdı şīrden

78. **ḫalḳa:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **72**
Ahali, insanlar.
71. Aña münzel kitāb-ı vaḥy-i mübīn
72. Ḫalḳa oldur veliyy-i niʿmet-i din

79. **ḫalḳa:**-*a*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Ahali, insanlar.
1. Ey maʿnī-i hestī ki senüñ ḫalḳa vücūdun
2. Sermāye-i īcāddur iḥsān-ı Hudaʾdan

80. **ḫalḳdan:**-*dan*
Kıt'a 29
Mısra: **1**
Ahali, insanlar.
1. Ümīdüm ḫalḳdan Nābī ne iḥsān ü ne tahsīndür
2. Mücerred ḫıdmeti-i peyġamberīde şevḳ-i muṭlaḳdur

81. **ḫalḳ:**
Tarih 137
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Ḥaleb bir gūne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

82. **ḫalḳ:**
Kıt'a 84
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Mürdeler ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ idicek ʿālemden
4. Götürür ʿizzet ile ḫalḳ anı dūşında

83. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Kıt'a 97
Mısra: **4**
Ahali, insanlar.
3. Līk menʿ eyledi teveccühden
4. Şāmʾda ḫalḳuñ iʿtibārı beni

84. **ḫalḳ:**
Tarih 22
Mısra: **6**
Ahali, insanlar.
5. Olduġında nūr-baḫşāy-ı vücūd
6. Mihrdür yā meh diyü ḫalḳ itdi reyb

ḫalḳ eylemeden:
1. **ḫalḳ eylemeden:**-*meden*
Kaside 24
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Yaratmak.
105. Seni ḫalḳ eylemeden ḳaṣdi cenāb-ı Ḥaḳḳʾuñ
106. Ḳuvvet-i dīne medar itmek içünmiş ḥaḳḳā

ḫalḳ eylemiş:
1. **ḫalḳ eylemiş:**-*miş*
Gazel 651
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaratmak.
1. Ḫalḳ eylemiş ḥayātı Ḫudā ehl-i hūş içün
2. ………. degül gelūsına ḳalmış vuḥūş içün

2. **ḫalḳ eylemiş:**-*miş*
Kaside 17
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Yaratmak.
27. Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ
28. Ṣūret-i inṣānda gelmiş yā melekdür yā perī

ḫalḳ eyler:
1. **ḫalḳ eyler:**-*r*
Kaside 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Yaratmak.
31. Zihī Bārī ki niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında ḫalḳ eyler
32. Hezārān dilber-i mevzūn hezārān duḫter-i ḥasnā

ḫalḳ eyleyüp:
1. **ḫalḳ eyleyüp:**-*y, -üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yaratmak.
9. Fakre ḫalḳ eyleyüp ġınāyı naẓīr
10. Hem-ʿinān eylemiş kalīle keṡīr

ḫalḳ içinde:
1. **ḫalḳ içinde:**
Gazel 206
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ulu orta yerde, herkesin içinde.
3. Tenāfür itmez idi ḫalḳ içinde böyle ẓuhūr
4. Makāl-i ṣıdḳa hurūf-ı nifāḳı ḳatmasalar

ḫalḳ idüp:
1. **ḫalḳ idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Yaratmak, yoktan var etmek.
39. Līk ḳıldı ḫiṭāba erzānī
40. Cümle mahlūk içinde insānı

ḫalḳ itmez idi:
1. **ḫalḳ itmez idi:**-*mez , -i, -di*
Kıt'a 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yaratmak, meydana getirmek.
9. Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i tabīʿat
10. Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan

ḫalḳ itmiş:
1. **ḫalḳ itmiş:**-*miş*
Gazel 646
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaratmak.
1. Çeşm ḫalḳ itmiş saña ruḫsār-ı ḫūbān gösteren
2. Gūş tertīb eylemiş āvāz ü elḥān gösteren

ḫalḳ miyānında:
1. **ḫalḳ miyānında:**
Gazel 207
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halk arasında II İnsanların belinde.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

ḫalḳ oldı:
1. **ḫalḳ oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Yaratılmak.
183. Saña ḫalḳ oldı cihān senden alur feyżi yine
184. Aḥmed-ābāda gelür emtiʿa-i ḫayr-ābād

2. **ḫalḳ oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **224**
Kelime Tipi: -
Yaratılmak.
223. Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
224. Çünki ḫalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

ḫalḳa:
1. **ḫalḳa:**
Gazel 346
Mısra: **21**
Daire şeklinde olan şey.
21. Mirʾāt-ı Sikender diyü vaṣf itdügi ḫalḳa
22. Nābī beni pā-māl-i ġubār itmek içünmiş

2. **ḫalḳalar:**-*lar*
Gazel 753
Mısra: **6**
Daire şeklinde olan şey.
5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür
6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

3. **ẖalḳa:**
Kaside 7
Mısra: **147**
Daire şeklinde olan şey.
147. O ẖalḳa cevher ile bir cerīdedür tīġi
148. Ki ṣafḥasındadur aʿmār-ı düşmenān mesṭur

4. **ḥalḳası:**-*sı*
Gazel 457
Mısra: **7**
Daire şeklinde olan şey.
7. Gelür her ḥalḳası reng-i digerle ġayrı maʿdenden
8. Degül mümkin zer itmek cümlesin zencīr-i evḳātuñ

ḥalḳa der-gūşuz:
1. **ḥalḳa der-gūşuz:**-*a-uz*
Gazel 294
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kulağı küpeli.
1. Gerçi biz rind ü ḳalenderligle şöhret virmişüz
2. Ḥalḳa der-gūşuz ʿubūdiyyetle ḥüccet virmişüz

ḥalḳa ḥalḳa:
1. **ḥalḳa ḥalḳa:**
Gazel 321
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halka halka.
7. Cism-i nizārum üzre urup ḥalḳa ḥalḳa dāġ
8. Bir şāh-bāz ṣaydı içün dām ḳurmışuz

2. **ḥalḳa ḥalḳa:**
Gazel 830
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halka halka.
3. Gögermiş ḥalḳa ḥalḳa çeşm-i mest-i fitne-engīzi
4. Kesel irmiş cefādan ġamze-i ẖūn-ẖ∨āre besbelli

ḥalḳa ḥalḳa olur:
1. **ḥalḳa ḥalḳa olur:**-*ur*
Gazel 107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çember şekline girmek (Ateşten yükselen dumanın şekli).
7. Āhum ki ḥalḳa ḥalḳa olur çerẖe muttaṣıl
8. Sūz-ı dilüñ şikāyet içün nerdübānıdur

2. **ḥalḳa ḥalḳa olur:**-*ur*
Gazel 107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çember şekline girmek (Dumanın halkalar halinde yükselmesine atfen).
7. Āhum ki ḥalḳa ḥalḳa olur çerẖe muttaṣıl
8. Sūz-ı dilüñ şikāyet içün nerdübānıdur

ḥalḳa-bend-i üns olur:
1. **ḥalḳa-bend-i üns olur:**-*ur*
Gazel 705
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Halka olup kaynaşmak.
1. Rūz-ı rūze cemʿ olur rindān Āyāṣufiyyeʾde
2. Ḥalḳa-bend-i üns olur yārān Āyāṣufiyyeʾde

ḥalḳa-ber-ḥalḳa:
1. **ḥalḳa-ber-ḥalḳa:**
Kaside 13
Mısra: **182**
Halka halka.
181. Yümn-i evṣāfuñ ile olmada sükkān-ı felek
182. Ḥalḳa-ber-ḥalḳa dehen-ber-dehen-i ẕikr-i müdām

ḥalka-i çeşm-i āhū ola:
1. **ḥalka-i çeşm-i āhū ola:**-*a*
Gazel 657
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dişi geyiğin gözünün halkası olmak.
13. Bend ṭutmaz nigeh-i yār ile Mecnūn olanuñ
14. Ola zencīri meġer ḥalka-i çeşm-i āhū

ḥalḳa-i çeşminde:
1. **ḥalḳa-i çeşminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 776
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gözün halkası.
11. Ḥalḳa-i çeşminde merdüm ṣanma olmış lānesāz
12. Zīr-i tāk-ı ebrūvānında perestūlar yine

ḥalḳa-i dāġ-ı melāmetden:
1. **ẖalḳa-i dāġ-ı melāmetden:**-*den*
Gazel 536
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplanmanın yuvarlak yarası.
7. ʿAşḳ ile meydāna bī-pervā girer miydim eger
8. H̱alḳa-i dāġ-ı melāmetden zirih-pūş olmasam

ḥalḳa-i dām:
1. **ḥalḳa-i dām:**
Gazel 781
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tuzak halkası.
9. Düşmez āġūşına Nābīʾnün o vaḥşī itse
10. Dağdan sinede biñ ḥalḳa-i dām āmāde

2. **ẖalḳa-i dām:**
Kaside 13
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **-**
Tuzak halkası.
177. O suẖan kim olan mażmūnı tehī medẖüñden
178. Hāmenüñ pāyına terkībi olur ẖalḳa-i dām

ḥalḳa-i dām ider:
1. **ẖalḳa-i dām ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Tuzak halkası yapmak.
27. Kimse āzāde degüldür siteminden çerẖüñ
28. Hālesin māh-ı şeb-ārāya ider ẖalḳa-i dām

ḥalḳa-i dām olmasa:
1. **ḥalḳa-i dām olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tuzak halkası olmak.
7. Her temāşāya olurdı bāl-cünbān-ı şitāb
8. ʿAyn kim murġ-ı nigāha ḥalḳa-i dām olmasa

ḥalḳa-i dergāhından:
1. **ḥalḳa-i dergāhından:**-*ı, -n, -dan*
Kıt'a 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kapının halkası.
3. O şehüñ giçmez idüm ḥalḳa-i dergāhından
4. Güẕere ruẖsatum olsaydı eger tir ḳadar

ḥalka-i eflāk:
1. **ḥalka-i eflāk:**
Gazel 849
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Felek halkaları.
11. Ṣığışur ḥalka-i eflāk zamīrümde benüm
12. Görinür vüsʿati ancaḳ raḳam-ı penc gibi

ḥalḳa-i gīsū-yı ẖūbān-ı mülāyim-endām:
1. **ḥalḳa-i gīsū-yı ẖūbān-ı mülāyim-endām:**
Kaside 13
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Endamı kararında olan güzellerin saçlarının halkaları.
55. Ḥalḳa-ı zırh-ı girān ile olundı tebdīl
56. Ḥalḳa-i gīsū-yı ẖūbān-ı mülāyim-endām

ḥalḳa-i hāleye:
1. **ḥalḳa-i hāleye:**-*ye*
Gazel 262
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hale halkası.
3. Farḳı yerden göġe dek ʿulvī ile şüflīnün
4. Ḥalḳa-i hāleye gird-āb ber-ā-ber gelemez

ḥalḳa-i mīm:
1. **ḥalḳa-i mīm:**
Kaside 2
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
MĪm harfinin halkası.
115. Vüsʿ-ı maʿnāsını gör kim raḳam-ı himmetine

116. Ḥalḳa-i mīm olamaz dāʾire-i sebc-i ṣidād

ḥalḳa-i peymāne-keşāna:

1. **ḥalḳa-i peymāne-keşāna:**-*a*
Gazel 451
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kadeh çekenlerin (şarap içenlerin) halkası.
3. Girmem dir idün ḥalḳa-i peymāne-keşāna
4. Bir bezme mi varduñ yine ibrama mı düşdüñ

ḥalḳa-i ṣıdḳdan:

1. **ḥalḳa-i ṣıdḳdan:**-*dan*
Gazel 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doğruluk yayı.
1. Nice mümkin ki taḫallüf ide teʾs̱īr-i duʿā
2. Ḥalḳa -i ṣıdḳdan olduḳça cehān tīr-i duʿā

ḥalḳa-i teng-i zih-gīr:

1. **ḥalḳa-i teng-i zih-gīr:**
Kaside 8
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Zihgirin dar yüzüğü (Zihgir; Okçuların yay çekerken parmaklarına taktıkları yüksük şeklindeki, kemikten, fil dişinden veya boynuzdan yapılan halka).
69. Olur engüşt-i şihāba eger itse fermān
70. Devre-i Ḳavs-i ḳuzaḥ ḥalḳa-i teng-i zih-gīr

ḥalḳa-i tevḥīd:

1. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
1. Sipihr-i himmete devr-i ḳamerdür ḥalḳa-i tevḥīd
2. Riyāż-ı cennete ḥavż-ı şekerdür ḥalḳa-i tevḥīd

2. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
1. Sipihr-i himmete devr-i ḳamerdür ḥalḳa-i tevḥīd
2. Riyāż-ı cennete ḥavż-ı şekerdür ḥalḳa-i tevḥīd

3. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
3. Gelen mihmānın eyler sīr-çeşm-i niʿmet-i vaḥdet
4. Fenā ṣaḥnında ḫ∨ān-ı mā-ḥażardur ḥalḳa-i tevḥīd

4. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
5. Ten-i zerrīn ü sīm-i eşkden yapmış yed-i ḳudret
6. Miyān-ı şāhid-i feyże kemerdür ḥalḳa-i tevḥīd

5. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
7. Nʾola maḥfūẓ olursa āteş-i ʿālemden eṣḥābı
8. Cihād-ı ekber-i nefse siperdür ḥalḳa-i tevḥīd

6. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
9. Virür zīver hitām-ı nāme-i aʿmāl-i ʿuşşāḳa
10. Nigīn-i dil-nişīn-i nāmverdür ḥalḳa-i tevḥīd

7. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
11. ʿAraḳ her bergine mānend-i şebnem olmış üftāde
12. Nesīm-i āh açmış verd-i terdür ḥalḳa-i tevḥīd

8. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
13. Dimaġ āşufte-i ʿaşḳun meşāmın itmege taʿṭir
14. Medār-ı micmer-i ʿud-ı es̱erdür ḥalḳa-i tevḥīd

9. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
15. Teṣāvīr ile tezyīn eylemiş ṣūretger-i ḥikmet
16. Döner şemʿ-i maḥabbetle fenerdür ḥalḳa-i tevḥīd

10. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
17. Olur pā-kūp-ı cām-ı māsivā mest-i ser-endāzı
18. Leb-i peymāne-i ḫūn-ı cigerdür ḥalḳa-i tevḥīd

11. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
19. Miyān-ı āteş-i takat-güdāz-ı ġamda cūş eyler
20. Mis̱āl-i pūle-i pür-cūş-ı zerdür ḥalḳa-i tevḥīd

12. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
21. Sevād-ı çār-sū-yı cān-fürūşān-ı maḥabbetdür
22. Anuñçün dest ber-dest-i digerdür ḥalḳa-i tevḥīd

13. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
23. Girilmez girmeyince mesned-i vālā-yı ʿirfāna
24. Serāy-ı ʿālem-i maʿnāya derdür ḥalḳa-i tevḥīd

14. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
25. Feżā-yı feyżde burc u bedenle bānī-i taḳdīr
26. Binā itmiş ḥiṣār-ı muʿteberdür ḥalḳa-i tevḥīd

15. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
27. Dür-i maʿnā ile cībi olur ġavvāṣınuñ memlū
28. Meġer gird-āb-ı baḥr-ı pür-güherdür ḥalḳa-i tevḥīd

16. **ḥalḳa-i tevḥīd:**
Gazel 48
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.
29. Zemistān-ı riyā vü zühd-i bārid defʿine Nābī
30. Tenūr-ı āteşīn-i pür-şererdür ḥalḳa-i tevḥīd

ḥalḳa-i tevhīdveş:
1. **ḥalḳa-i tevhīdveş:**
Gazel 318
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde/tarikatlarda kurulan halka gibi.
11. Bulunmaz ḥalḳa-i tevhīdveş bir bezm-i rūḥanī
12. Bize bu ḫāneḳāh-ı ġamda her cemʿiyyet el virmez

ḫalḳa-i zencīr-i duʿā:
1. **ḫalḳa-i zencīr-i duʿā:**
Gazel 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dua zincirinin halkası.
5. Olmasa olmaz idi ṭāk-ı ḳabūle peyvend
6. Lafẓ-ı āmīndeki nūn ḫalḳa-i zencīr-i duʿā

ḥalḳa-ı zırh-ı girān:
1. **ḥalḳa-ı zırh-ı girān:**
Kaside 13
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Ağır zırhın halkaları.
55. Ḥalḳa-ı zırh-ı girān ile olundı tebdīl
56. Ḥalḳa-i gīsū-yı ḫūbān-ı mülāyim-endām

ḥalḳaveş:
1. **ḥalḳaveş:**
Gazel 573
Mısra: **2**
Halka gibi.
1. Zīb-i gūş itmege āvāz-ı niyāzuñ cūşın
2. Bāb-ı erbāb-ı kerem ḥalḳaveş açmış gūşın

2. **ḥalḳaveş:**
Gazel 787
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Halka gibi.
7. O şāh-ı nev-resīdem bendegānından şümār itmez
8. Anuñçün ḥalḳa veş çeşm-i ümīdüm ḳaldı defterde

3. **ḥalḳaveş:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **320**
Halka gibi.
319. Ārzū-yı mücevveze serde
320. Ḥalḳaveş ḳaldı dīde defterde

ḫalḳı:
1. **ḫalḳı:**
Gazel 138
Mısra: **8**
Ahali, insanlar.
7. Erre-i şāh-ı ḥayāt olur aña peykānı
8. Kim ki ḫalḳı hedef-i nāvek-i bī-dād eyler

ḫalḳ-ı ʿālem:
1. **ḫalḳ-ı ʿālem:**
Kaside 1
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Dünya halkı, herkes.
141. Hevā-yı rūḥ-baḫşā itmeyeydi cilve-i raḥmet
142. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem yek nefesde cümle nā-peydā

2. **ḫalḳ-ı ʿālem:**
Kaside 1
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Dünya halkı, herkes.
153. Şümār-ı raḥmet-i Ḥaḳḳ gevher-efşān olmasa yek-çend
154. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem kāse-gerd-i dest-i istiṣkā

3. **ḫalḳ-ı ʿālem:**
Tarih 122
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Dünya halkı, herkes.
17. Nice yıllarda ḳaṭʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

4. **ḫalḳ-ı ʿālem:**
Tarih 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünya halkı, herkes.
3. İdicek devlet ile ṣadr-ı saʿādetde ḳarār
4. Ḫalḳ-ı ʿālem didiler cümle mübārek bādā

5. **ḫalḳ-ı ʿālem:**
Kaside 16
Mısra: **206**
Kelime Tipi: -
Cihan halkı.
205. Şāhenşehā sütūde-dilā pāk-gevherā
206. Ey ḫalḳ-ı ʿālem üzre Ḥaḳuñ ẓıll-ı reʾfeti

ḫalḳ-ı ʿaṣruñ:
1. **ḫalḳ-ı ʿaṣruñ:**-*uñ*
Gazel 611
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Son dönemin, ahir zamanın insanları.
7. Ḳadr-i iḥsānı bilür yoḳ şimdi taʿyīb eylemem
8. Ḫalḳ-ı ʿaṣruñ mübtelā-yı renc-i imsāk olduġın

ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın:
1. **ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın:**-*n*
Gazel 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah'ın her daim yeniden yeniye yaratma sırrı.
7. Bilmek istersen eger ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın
8. Gülşenün nāmiyesin gör leb-i cūyı seyr it

ḫalḳ-ı cihān:
1. **ḫalḳ-ı cihān:**
Gazel 57
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Herkes, cümlesi.
5. Yek-laḫt meġer ḫalḳ-ı cihān ehl-i hevādur
6. Yoḳ görmedügüm bād-ı hevādan mütelez̠z̠iz̠

2. **ḫalḳ-ı cihān:**
Gazel 331
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Herkes, cümlesi.
5. Çekerdi ḫalḳ-ı cihān kendü rūyına ḥasret
6. Eger bulunmasa āyīne-pāre-i nā-çīz

3. **ḫalḳ-ı cihān:**
Gazel 345
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, cümlesi.
13. O lmış o ḳadar ḫalḳ-ı cihān mekrde üstād
14. Kim sābıḳa-i şöhret-i şeytān unudulmış

4. **ḫalḳ-ı cihān:**
Kaside 23
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Herkes, cümlesi.
13. Suḫanından görinen sūz ü güdāz-ı iḫlāṣ
14. Yitişür ḫalḳ-ı cihān eylemeġe sermāye

5. **ḫalḳ-ı cihān:**
Tarih 92
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Herkes, cümlesi.
73. Zīr-i destinde göre ḫalḳ-ı cihān rūy-ı ḥużūr
74. Ḳubbe-i ḫaymesine ola sütūn dest-i duʿā

6. **ḫalḳ-ı cihān:**
Tarih 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Herkes, cümlesi.
1. ʿArż için ḫalḳ-ı cihān birbirine
2. ʿİ̮dde giyse nʾola tāze ḳabā

7. **ḫalḳ-ı cihān:**
Tarih 127
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Bütün insanlar, insanlık.
103. İder eyyām-ı şerīfinde ṣafā ḫalḳ-ı cihān
104. Olur āsūde zamānında gürūh-ı fuḳarā

ḫalḳ-ı cihānuñ:
1. **ḫalḳ-ı cihānuñ:**-*uñ*
Tarih 16
Mısra: **55**

Kelime Tipi: -
Dünyada yaşayan tüm insanlar.
55. Murād itmiş hemān āsāyişin ḫalḳ-ı cihānuñ kim
56. Seni ṣadrü᾽ṣ-ṣüdūr-ı ʿālem itdi ḳādir ü yek-tā

ḫalḳ-ı dünyāya:
1. **ḫalḳ-ı dünyāya:**-*y, -a*
Tarih 16
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Bütün insanlar, insanlık.
61. Saña mühr-i vezāret gelmek ile ḫalḳ-ı dünyāya
62. Çekildi bārgāh-ı ġaybdan bir niʿmet-ı ʿuẓmā

ḫalḳ-ı kā᾽ināt:
1. **ḫalḳ-ı kā᾽ināt:**
Gazel 389
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünyada yaratılmış olanlar, insanlar.
13. Ḥasret-keş-i dehānı iken ḫalḳ-ı kā᾽ināt
14. Ammā o şāh-ı ḥüsn yanında vücūdı yoḳ

ḫalḳ-ı kevni:
1. **ḫalḳ-ı kevni:**-*i*
Gazel 634
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kainat sakinleri, varlıklar.
13. Ḫalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

ḫalḳ-ı zamān:
1. **ḫalḳ-ı zamān:**
Gazel 367
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Zamane, çağın insanları.
29. Ḫalḳ-ı zamān hep anda muḳīm olmaġa sezā
30. Teng olduğı mebānī-i dārü᾽ş-şifā ġalaṭ

ḫalḳ-ı zamāne:
1. **ḫalḳ-ı zamāne:**
Gazel 575
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Zamane, çağın insanları.
15. Ḫalḳ-ı zamāne rāḥat olur istināddan
16. Bālinlerüñ ṣuverlerine istinād iden

ḫalḳuñ başına:
1. **ḫalḳuñ başına:**
Gazel 515
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İnsanların başında, milletin tutulduğu.
17. Ne belādur bu riyā başına ḫalḳuñ ki ider
18. Mübtelāsı iki ʿālemde ṣafādan maḥrūm

ḥall:
1. **ḥalle:**-*e*
Gazel 191
Mısra: **6**
Çözmek, üstesinden gelmek.
5. Mülk-i ḫāṭır-ḫᵛāhda maḳṣūdun istiḳlāl ise
6. Müşkilāt-ı ġayrı ḥalle çāre-cūluḳlardadur

2. **ḥallini:**-*i, -n, -i*
Kaside 20
Mısra: **9**
Çözmek, üstesinden gelmek.
9. Bir ʿuḳdenüñ iderse Ḫudā ḥallini murād
10. Eyler ḥavāle naḫun-ı dest-i suhūleti

3. **ḥall:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Karışık bir sorunu giderme, konu ile ilgili bir karara varma.
3. Bu müddeʿāya ister isen şāhid-i kavī
4. Ḥall içre lā-yı nefy yiter şāhid-i maḳāl

4. **ḥalline:**-*i, -n, -e*
Tarih 77
Mısra: **31**
Çözme, üstesinden gelme, halletme.
31. Ol ʿuḳde-i ḍalālüñ ḥalline eyleyüp ḳaṣd
32. Ol sedd-i rāhı itdi taḫrībe fikr-i pinhān

ḥall eylemekde:
1. **ḥall eylemekde:**-*de*
Gazel 328
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Halletmek, çözmek.
5. ʿĀkil kitāb-ı ʿaḳlı ḥall eylemekde ġāfil
6. Keyfiyyet-i cünūnı dīvāneler de bilmez

ḥall eyleyemez:
1. **ḥall eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Kaside 2
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek.
103. Olmasa ravżası sermāye-dih-i feyż-i fütūḥ
104. Girih-i ġoncayı ḥall eyleyemez nāḫun-ı bād

hall ider:
1. **ḥall ider:**-*er*
Kaside 17
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Çözmek, açmak.
45. Nāḫun-ı endīşe-i idrāki āsān ḥall ider
46. Lafẓ-ı maʿnāda olan her ʿuḳde-i müşkilteri

2. **hall ider:**-*er*
Kaside 15
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Halletmek, bir sorunu çözmek.
137. Hall ider nāḫun-ı endāḫtesi ol girihi
138. K᾽idemez riştesin idrāk cemāhīr-i ümem

3. **ḥall ider:**-*er*
Kaside 16
Mısra: **182**
Kelime Tipi: -
Halletmek, bir sorunu çözmek.
181. Olsa ne deñlü ʿuḳde-i müşkilter-i suḫan
182. Evvel naẓarda ḥall ider engüşt-i fıṭnatı

ḥall iderseñ:
1. **ḥall iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çözmek, açmak.
3. Müşkil ṭılısmdur dil-i āhen-sirişt-i yār
4. Ey āh ḥall iderseñ eger āferīn saña

ḥall itmedükçe:
1. **ḥall itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Tarih 124
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çözmek.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti

ḥall itmiş:
1. **ḥall itmiş:**-*miş*
Gazel 63
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çözmek.
11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ
12. Dehen-i ḫalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

ḥall olmadı:
1. **ḥall olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 217
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Çözümlenmek, sonuçlanmak; sıkıntı ve kederi gidermek.
7. Ḥall olmadı bu ʿuḳde-i pīçīde-i müşkil
8. Gīsū-yı dü-tā mes᾽ele-i muḫtelefümdür

ḥall olsa:
1. **ḥall olsa:**-*sa*
Gazel 299
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çözümlenmek, sonuçlanmak; sıkıntı ve kederi gidermek.
11. Haṭṭ-ı ʿizār-ı yāre kim eylerdi iltifat
12. Ḥall olsa müşkilāt-ı metālib kitābsuz

ḥall olur:
1. **ḥall olur:**-*ur*
Gazel 804

Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Çözümlenmek, sonuçlanmak; sıkıntı ve kederi gidermek.
15. Her ʿukde-i murād ḥużūrında ḥall olur
16. Nābī o şūḫ bizden eger bī-ḥużūr ise

ḥall u ʿaḳd ehli:
1. **ḥall u ʿaḳd ehli:**
Gazel 729
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Müşkül mes'eleleri ve işleri halledip neticeye bağlama ehli.
9. Ḥall u ʿaḳd ehli ẕelīl olsa da pā-māl itme
10. Nāḫunuñ atma yire raḥm kıl üftādelere

ḥall ü ʿaḳdi:
1. **ḥall ü ʿaḳdi:**-*i*
Gazel 802
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çözme ve bağlama (Sıkıntılı mes'eleleri ve işleri halledip neticeye bağlama).
11. Dinsün mi şiʿr ü inşā öyle muʿaḳḳadāne
12. Kim ola ḥall ü ʿaḳdi muḥtāc-ı istişāre

ḥall u ʿaḳd-ı bilād:
1. **ḥall u ʿaḳd-ı bilād:**
Kaside 14
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Ülkenin müşkül meselelerini ve işlerini halledip neticeye bağlama işi.
27. Bir āṣaf-ı sipeh-endūz-ı ʿālem-ārānuñ
28. Olındı ḥükmine teslīm ḥall u ʿaḳd-ı bilād

ḥallāc:
1. **ḥallāc:**
Gazel 37
Mısra: **4**
Pamuk atan kimse.
3. Ḥubūb-ı aḫter ile penbe-i seḥābı gören
4. Bilür sipihr ne çenberden olduġın ḥallāc

ḥallāḳ:
1. **ḥallāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 441
Mısra: **2**
Yaratma gücü sınırsız olan, devamlı olarak yaratan, Allah.
1. Añla merzūk idügin enfüs ile āfāḳuñ
2. Ḥilḳat-i rızḳda taḳdīmini gör Ḥallāḳuñ

2. **ḥallāḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **17**
Yaratıcı, yaratan (Allah).
17. Kiminüñ bābın eylemiş Ḥallāḳ
18. Nice muḥtāca maksimüʾl-erzāḳ

ḥallaḳuñ esrār-ı ḳażasın:
1. **ḥallaḳuñ esrār-ı ḳażasın:**-*n-uñ*
Gazel 566
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yaratıcı'nın kaza sırları.
15. Daḫl eyleme hīç kimsenüñ aḥvāline Nābī
16. Ḥallaḳuñ esrār-ı ḳażasın ne bilürsin

ḥallāl-i müşkilāt-ı cihān:
1. **ḥallāl-i müşkilāt-ı cihān:**
Kaside 20
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Dünyanın (bütün) zorluklarını çözen.
59. Ḥallāl-i müşkilāt-ı cihān müftī-i enām
60. Kim bāʿiṡ-i niẓām-ı cihāndur neẓāreti

ḥallāl-i müşkilāt-ı umūr:
1. **ḥallāl-i müşkilāt-ı umūr:**
Kaside 22
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Bütün işlerin zorluklarını, düğümlerini çözen, halleden.
31. Bülend-kevkebe ḥallāl-i müşkilāt-ı umūr
32. Ser-āmed-ı ʿuḳalā nāmdār-ı Maġnīsā

ḫalledaʾlāhu mülkehū ebedā:
1. **ḫalledaʾlāhu mülkehū ebedā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Allah onun mülkünü/saltanatını sonsuza kadar sürdürsün.
175. Yaʿni sulṭān Aḥmed-i yek-tā
176. Ḫalledaʾlāhu mülkehū ebedā

halledaʾllāhu mülkehū ebeda:
1. **ḫalledaʾllāhu mülkehū ebeda:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
"Allah mülkünü/saltanatını ebedi kılsın".
151. Pādişāh-ı zamāne ẓıll-ı Ḫudā
152. Ḫalledaʾllāhu mülkehū ebeda

2. **halledaʾllāhu mülkehū ebedā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **234**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
"Allah mülkünü/saltanatını ebedi kılsın".
233. Pādişāh-ı zamāne ẓıll-ı Ḫuda
234. Halledaʾllāhu mülkehū ebedā

ḫāller ḳoymış:
1. **ḫāller ḳoymış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Benler yerleştirmek.
5. İdüp taṣvīr-i rūy-i ābdārın ḫāller ḳoymış
6. Muṣavver naḳş virmiş rūy-ı yāre şāme uydurmış

ḥall-i eşkāli:
1. **ḥall-i eşkāli:**-*i*
Tarih 147
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Anlaşılması güç, muğlak meseleleri çözme.
11. Ḥall-i eşkāli bedel ʾadd olunur cāʿizeye
12. Bunda dil dāʿiye-i sīm ile zerden geçdi

ḥall-i girih eyleme:
1. **ḥall-i girih eyleme:**-*me*
Gazel 836
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Düğümü çözmek, açmak.
17. Zülf-i maʿnādan bu gūne eyleme ḥall-i girih
18. Görmesün dīvāne-i zencīr-ḫālardan biri

ḥall-ı ʿiḳāl-i maḳāl idüp:
1. **ḥall-ı ʿiḳāl-i maḳāl idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Dilinin bağı çözülmek, konuşmaya başlamak.
57. Bir gün o dīvāne-i ber-geşte-ḥāl
58. Nā-geh idüp ḥall-ı ʿiḳāl-i maḳāl

ḥall-i işkāl-i ṭılısmāt-ı umūr-ı mülke:
1. **ḥall-i işkāl-i ṭılısmāt-ı umūr-ı mülke:**
Kaside 13
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Memleket meselelerinin tılsımlarının düğümünü çözme.
191. Ḥall-i işkāl-i ṭılısmāt-ı umūr-ı mülke
192. İtmiş üstād-ı ezel luṭfuñı miftāḥ-ı merām

ḥall-i işkālinde mū-şikāf:
1. **ḥall-i işkālinde mū-şikāf:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mesele çözmede kılı kırk yarma.
3. Ḥall-i işkālinde andan ġayrı yoḳdur mū-şikāf
4. Gīsū-yı yār ile şāyānterdür itmek şāne baḥs

ḥall-i ʿuḳde-i dil:
1. **ḥall-i ʿuḳde-i dil:**
Gazel 186
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül düğümünün çözülmesi, sıkıntının giderilmesi.
7. Çün ḥall-i ʿuḳde-i dil müşkilter oldı sende
8. Engüşt-i ārzūyı nāḫun-bürīde göster

halṭ eylemek:
1. **ḫalṭ eylemek:**-*mek*
Gazel 550
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Karıştırmak,bir şeyi bir şeye karıştırmak, katmak.

11. Bir nice ẓarfdan almak gibidür dürlü taʿām
12. Eylemek ḫalṭ sözinde digerüñ eşʿārın

ḫalt-ı kelām eyledi:
1. **ḫalt-ı kelām eyledi:**-*di*
Gazel 493
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Söyleyeceklerini karıştırmak.
7. İtdi sözün āmiḫte-i şekve-i hicrān
8. Mest olmaġ ile ḫalt-ı kelām eyledi bülbül

ḫaltiyyāt-ı sevdā:
1. **ḫaltiyyāt-ı sevdā:**
Tarih 106
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşkla kendinden geçenin münasebetsiz sözleri.
3. İşitdüm hātifān-ı ġayb Nābī
4. Didi tārīḫ ḫaltiyyāt-ı sevdā

ḥālüni ʿarż itmege:
1. **ḥālüni ʿarż itmege:**-*meg, -e, -*
Gazel 453
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçinde bulunduğu zor durumu gözler önüne sermek.
13. Fırṣat düşerse ḥālüni ʿarż itmege göñül
14. Tafṣīlden ṣaḳın sözüñi iḫtiṣara çek

ḥalvā:
1. **ḥalvā:**
Gazel 805
Mısra: **14**
Un veya nişasta, şeker ve yağdan yapılan tatlı.
13. Lebdedür leẕẕet-i maʿnī ne bilür ehl-i ḳuṣūr
14. Ard ḥalvā olamaz gendüm iken ḫırmende

2. **ḥalvā:**
Kaside 1
Mısra: **44**
Un veya nişasta, şeker ve yağdan yapılan tatlı.
43. Çenār-ı raṭbdan tedrīc ile taḥṣīl idüp āteş
44. Nihād-ı ġūreden tedbīr ile terkīb ider ḥalvā

ḥalvā ṣoḥbetin:
1. **ḥalvā ṣoḥbetin:**-*i, -n*
Gazel 752
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Helva sohbeti (Şair, helvanın un ve şerbetle yapılmasından yola çıkarak, kış gecelerinde ahbapların, devlet erkânı ve zengin kişilerin evlerinde toplanıp helva sohbetleri ile birlikte ziyafet ve eğlenceler tertiplemeleri geleneğine telmihte bulunmuştur).
5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḥbetin gendüm
6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

ḥalvā-fürūşān:
1. **ḥalvā-fürūşānuñ:**-*uñ*
Gazel 741
Mısra: **4**
Helvacılar.
3. Bilürler ehl-i dünyānun ne gūne olduġın merdūd
4. Görenler ḥālini ḥalvā-fürūşānuñ mekeslerle

ḥalvā-fürūş-ı ṣābūnī:
1. **ḥalvā-fürūş-ı ṣābūnī:**
Gazel 858
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Helva-yı sabuni satan (Helva-yı sabuni; Nişasta, bal, badem ve susam yağından yapılan bir helva çeşidi).
3. Bu çār-sūda ʿaceb farḳ olunmadı ḳaldı
4. Riyā-fürūş ile ḥalvā-fürūş-ı ṣābūnī

halvā-yı fenā:
1. **halvā-yı fenā:**
Gazel 696
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dünya helvası (dünyanın geçici lezzetleri bağlamında).
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce leẕẕet var içinde

ḫalvet:
1. **ḫalvetleri:**-*ler, -i*
Gazel 208
Mısra: **10**
Yalnız kalma, tenhaya çekilme, tenhalık.
9. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
10. Ḫalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

2. **ḫalvete:**-*e*
Gazel 47
Mısra: **4**
Yabancıların girmesine müsaade edilmeyen hususi ortam, oda.
3. Fikr-i yār ile ben āmīhte-i ṣoḥbet iken
4. Başladı girmeġe ol ḫalvete de ġam küstāḫ

3. **ḫalvetinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 367
Mısra: **12**
Yabancıların girmesine müsaade edilmeyen hususi ortam, oda.
11. ʿUşşāḳ-i sīne-sūḫteye düşmez āh-ı serd
12. Ḥammām ḫalvetinde nesīm-i ṣabā ġalaṭ

4. **ḫalvetinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 41
Mısra: **12**
Hamamlarda çok sıcak küçük yer.
11. Suffesinde görür erbāb-ı ṣafā ṣafvet-i dil
12. Ḫalvetinde bulur eṣḥāb-ı tecerrüd kāmı

ḥalvetgeh:
1. **ḥalvetgehinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 190
Mısra: **3**
Tecrit için bir başına kalınan yer.
3. Ḳaldı ümīd-i rāḥat ḥalvetgehinde yoḫsa
4. Meydān-ı āferīniş cāy-ı ṣafā degüldür

ḥalvetgeh-i vaṣlı:
1. **ḥalvetgeh-i vaṣlı:**-*ı*
Gazel 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşma yeri, kavuşma halvethanesi.
1. Herkes o şehüñ bezmine mevṣūl degüldür
2. Ḥalvetgeh-i vaṣlı ḳatı medḫūl degüldür

halvet-hāne-i maʿnā:
1. **halvet-hāne-i maʿnā:**
Gazel 368
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mananın içinde oturduğu halvet odası.
7. Beytden maḳṣūd halvet-hāne-i maʿnā iken
8. Bāṭını inkārla ṣūret-perest olmaḳ ġalaṭ

ḫalvet-i cānānede:
1. **ḫalvet-i cānānede:**-*de*
Gazel 586
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin mahremi, mahrem odası.
15. ʿİffet ol mertebedür ḫalvet-i cānānede kim
16. Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden

ḫalvet-i ḥammāmı:
1. **ḫalvet-i ḥammāmı:**-*ı*
Gazel 197
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hamamlarda çok sıcak küçük yer.
9. Zahide germī-i ʿüryānī-i ʿaşḳı sorsañ
10. Peştemāliyle faḳaṭ ḫalvet-i ḥammāmı bilür

ḫalvet-i yārdan:
1. **ḥalvet-i yārdan:**-*dan*
Gazel 173
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin halveti.
11. Ḥalvet-i yārdan olduḳça be-der ʿāşıḳ-ı zār
12. Mescide ʿazm idecek deñlü ḳıyāfet mi ḳalur

ḫalvetkede-i ḳalbe:
1. **ḫalvetkede-i ḳalbe:**-*e*
Gazel 163
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Gönlün halvet yeri.
5. Ḫalvetkede-i ḳalbe ḫayālüñ gelür ammā
6. Dīvān-ı ḥaḳīḳatde mecāzuñ yiri yoḳdur

ḫalvetkede-i maʿnāya:
1. **ḫalvetkede-i maʿnāya:***-ya*
Gazel 118
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mananın halvet yeri.
11. Lillahiʾl-ḥamd ki ḫalvetkede-i maʿnāya
12. Düzd-ṣūret cühela fırkası nā-maḥremdür

ḫalvet-nişīn-i kelle-pūş idersin:
1. **ḫalvet-nişīn-i kelle-pūş idersin:***-er, -sin*
Gazel 860
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Başı örtülü münzevi yapmak.
9. İdersin perçemüñ ḫalvet-nişīn-i kelle-pūş ammā
10. Zebān-ı şāne söyler mū-be-mū esrār-ı pinhānı

ḫalvet-serāy-ı ḳuvvet-i taṣvīr eyleyüp:
1. **ḫalvet-serāy-ı ḳuvvet-i taṣvīr eyleyüp:***-y, -üp*
Kaside 1
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Hayal gücü melekesine saray yapmak.
119. Dimāġı eyleyüp ḫalvet-serāy-ı ḳuvvet-i taṣvīr
120. Oʾ ālī ḳaṣrda şāh-ı ḫayāli eylemiş īvā

ḫām:
1. **ḫam:**
Gazel 614
Mısra: **1**
Kıvrımlı, büklümlü.
1. O āfetüñ ser-i zülfi ḫam olmasun nʾolsun
2. Görüp o ḥāleti dil derhem olmasun nʾolsun

2. **ḫām:**
Gazel 106
Mısra: **12**
Olgunlaşmamış.
11. ʿIyār-ı ḥüsnini sīmīn-berānuñ añlar yoḳ
12. Ḥarīr-i vuṣlat-ı ḫubānı ḫām alur bulunur

3. **ḫām:**
Gazel 629
Mısra: **4**
Ham, olgunlaşmamış.
3. Surḫ eyleyelüm rūyuñı vir būseye ruḫṣat
4. Ol mīve-i nāzük nice bir ḫām görünsün

4. **ḫamdur:***-dur*
Gazel 118
Mısra: **1**
Eğri, bükülmüş.
1. Şevḳ-i teşrīfün ile ḳadd-i ṣūrāhi ḫamdur
2. Būse-i laʿlün içün çeşm-i ḳadeh pür-nemdür

5. **ḫam:**
Gazel 85
Mısra: **6**
Büklüm, iki büklüm.
5. Serini secde-i Bārīʾye fürū itmeyenüñ
6. Ḳāmeti pīş-i edānīde ḫam olmaz da nʾolur

6. **ḫamıdur:***-ı, -dur*
Gazel 114
Mısra: **1**
Büklüm, iki büklüm.
1. Ḳadd-i dil bār-ı girān-ı ġam u derdüñ ḫamıdur
2. Yetiş ey Ḫıżr-ı meded-res kiʿināyet demidür

7. **ḫamdur:***-dur*
Gazel 492
Mısra: **12**
Eğri, bükülmüş.
11. Gūşe-i ebrūsınun aġyāra imāsın görüp
12. Nābīyā bār-ı girān-ı reşk ile ḫamdur göñül

8. **ḫamdan:***-dan*
Gazel 559
Mısra: **4**
Kıvrım.
3. Her şeyüñ mevḳiʿi ḫāṣında ider ḥüsni zuhūr
4. Revnaḳ-ı ḥüsnini gör ebrū-yı yārüñ ḫamdan

9. **ḫāmları:***-, -*
Gazel 856
Mısra: **1**
Olgunlaşmamış, pişmemiş II Terbiye, tecrübe görmemiş, acemi.
1. Puḫte eylerse de devrān-ı felek ḫāmları
2. Ehl-i derdüñ yine şīrīn olamaz kāmları

10. **ḫāmları:***-lar, -ı*
Kaside 2
Mısra: **11**
Ham, olgunlaşmamış.
11. Ṣadme-i ḥikmet ile ḫāmları puḫte ider
12. Terbiyet-ḫāne-i kevn oldı dükān-ı ḥaddād

11. **ḫamdan:***-dan*
Kıt'a 72
Mısra: **2**
Olgunlaşmamış, pişmemiş, ham.
1. Çāşnī-i ẕevḳi idrāk eylemez
2. Puḫteyi farḳ itmeyenler ḫamdan

ḫam eyledi:
1. **ḫam eyledi:***-di*
Gazel 496
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İki büklüm yapmak.
19. Ḳudsiyānuñ göreli büʾl-beşere secdelerin
20. Bār-ı ḥayret felegüñ ḳāmetini eyledi ḫam

ḫam ḫam üstine düşdügini:
1. **ḫam ḫam üstine düşdügini:***-dügi, -ni*
Gazel 707
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Saç için) Kıvrım üstüne kıvrım düşmek.
7. Azadelik ümidin iden görmemiş gibi
8. Gīsū-yı yāre düşdügini ḫam ḫam üstine

ḫam iden:
1. **ḫam iden:***-en*
Kaside 12
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Eğilmek, iki büklüm olmak.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ḫam iden ḳāmetini
58. Zaḫm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

ḫam ider:
1. **ham ider:***-er*
Gazel 286
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Boyunu bükmek.
9. Zūr ile ḳāmetin ham ider seng-bār-ı ġam
10. İtmezse irtikāb-ı tevażūʿ ġurūrumuz

2. **ḫam ider:***-er*
Gazel 482
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Boyunu bükmek.
3. Ḳadd-i ṣabrı ḫam ider ḳāmet-i dil-cūy-ı Ḫalīl
4. Bülbüli ebkem ider çeşm-i suḫan-gūy-ı Ḫalīl

3. **ḫam ider:***-er*
Kıt'a 107
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Belini bükmek II çaresiz ve zavallı bir duruma düşürmek.
5. Vāy eger anlara ḫar didügi gūş itse
6. Bār-ı ġayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāʾyı

4. **ḫam ider:***-er*
Kıt'a 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Eğilmek, iki büklüm olmak.
15. Vāy eger anlara ḫar didügümi gūş itse
16. Bār-ı gayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāyı

ḫam itdi:
1. **ḫam itdi:***-di*
Gazel 264
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bükmek II iki büklüm etmek.
3. Biraz da ḫākdeki ḥüsne nāżır olmaġ içün

4. Ḫam itdi terbiye-i pīr-i çerḫ kāmetümüz

2. **ḫam itdi:**-*di*
Gazel 238
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bükmek II İki büklüm etmek.
9. Piyāle-gīrlik ey şāḫ-ı gül ḫam itdi seni
10. Bu neşʾenüñ soñı elbette ser-girānlıḳdur

3. **ḫam itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Bükmek, iki büklüm etmek.
47. Ḫam itdi sipihrün ḳādin rifʿati
48. Cinānı nihān eyledi zīneti

ḫam itmeyicek:
1. **ḫam itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 203
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bükmek II İki büklüm etmek.
7. Bin raḳs idersün de yine defʿ gibi cānā
8. Tā itmeyicek ḳāmetüñi ḫam ne virürler

ḫam itmişdür:
1. **ḫam itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 583
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bükmek II iki büklüm etmek.
7. Sipihr gibi tevāżūʿ ḳadüm ḫam itmişdür
8. Yaġan mekārim-i aḫlāḳdur seḥābumdan

ḫām ḳalmışdur:
1. **ḫām ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Olgunlaşmamış.
5. Raḳīb sāye-i luṭfunda oldı perverde
6. Anuñçün ey gül-i ter böyle ḫām ḳalmışdur

ḫām ḳalur:
1. **ḫām ḳalur:**-*ur*
Gazel 680
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Olgunlaşmamış olmak.
1. Ey ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Ḫātemdeki yāḳūta döner sende ḳalursa

2. **ḫām ḳalur:**-*ur*
Gazel 688
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Olgunlaşmamış olmak.
1. Bī- ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Olmaz baña da fāʾidesi sende ḳalursa

ḫam oldı:
1. **ḫam oldı:**-*dı*
Gazel 617
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bükülmek.
9. Ḳaddüm ḫam oldı olmadum ammā yine ḫalāṣ
10. Dünyā içün diyenlere bu iltiyāmdan

2. **ḫam oldı:**-*dı*
Gazel 572
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kıvrılmak, bükülmek.
1. İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
2. Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

ḫam olduġın:
1. **ḫam olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 613
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kıvrılmak, bükülmek.
1. Ḳadd-i sipihrün añlayan añlar ḫam olduġın
2. Bī-çāre çerḫ bār-keş-i ʾālem olduġın

ḫam olmaḳ:
1. **ḫam olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 384
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kıvrılmak, bükülmek.
3. Ser-menzil-i maḳṣūdı bulur tīr-i murādun
4. Cāʾizse eger dest-i edānīde ḫam olmaḳ

ḫam olmasa:
1. **ḫam olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 686
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kıvrılmak, bükülmek.
11. Olmazdı nā-muṣīb duʿā tīr-i kec gibi
12. Maḫlūḳ öñinde ḳadd-i ḫalayıḳ ḫam olmasa

2. **ḫām olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Pişmemiş, olgunlaşmamış olmak.
1. Ḫāṣa ḫāṣ ıṭlāḳı nā-şāyestedür ʿām olmasa
2. Puḫtedür dinmek ne mümkin puḫteye ḫām olmasa

ḫam olur:
1. **ḫam olur:**-*ur*
Gazel 735
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Büklüm olmak, kıvrım olmak.
1. Ḫam olur ḳadd-i edā nükte-i ebrūsında
2. Süst olur pāy-ı suḫan maʿnī-i gīsūsında

2. **ḫam olur:**-*ur*
Gazel 539
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bükülmek, kamburlaşmak.
1. Ḫam olur ḳadd-i ḳalem cevrini taḥrīr itsem
2. Süst olur pāy-ı suḫan nāzını ṭaḳrīr itsem

ham ü pīç-i şiken-i tākçe-i tākinden:
1. **ham ü pīç-i şiken-i tākçe-i tākinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 72
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kubbedeki takçanın kıvrım ve büklümleri (Takça; Türk evlerinde duvara oyulmuş kemerli niş, takça göz).
5. Ham ü pīç-i şiken-i tākçe-i tākinden
6. Mevc-hīz olmadadur ḥavżı mis̱āl-i deryā

ḥamāʾilvār:
1. **ḥamāʾilvār:**
Kaside 7
Mısra: **129**
Muska gibi II tılsım gibi.
129. Burīde-i süm-i esbin ider ḥamāʾilvār
130. Temīme-bend-i cinān hūriyāna zīb-i nüḥūr

ḥamām:
1. **ḥamām:**
Kaside 12
Mısra: **162**
Güvercin.
161. Saḥn-ı dehre ḳonalı kāfile-i inṣāfı
162. Birbirine uçurur bāz ile şāhīn ḥamām

ḥamāme:
1. **ḥamāmeler:**-*ler*
Gazel 136
Mısra: **10**
Güvercin.
9. Ṭullāb-ı bādüñ olduġına eyle iʿtimād
10. Urduḳça taḳla evc-i hevāda ḥamāmeler

ḥamāme-i bāmuñ:
1. **ḥamāme-i bāmuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Gökyüzündeki güvercin.
19. Raḳībi tūtī-i gūyā-yı bezm-i üns ideli
20. Nigāh-ı ḥasretümüzdür ḥamāme-i bāmuñ

ḥamd:
1. **ḥamdi:**-*i*
Gazel 252
Mısra: **7**
Fazliyet ile senâ. (Cenabıhakka mahsustur).
7. Ḥamdi sezādur eyler isen ḫuṭbe-i maḳāl

8. Çün menber-i sutūr-ı ḫayālün ḫatībiyüz

2. **ḥamd:**
Gazel 97
Mısra: **4**
Fazliyet ile senâ. (Cenab-ı Hakka mahsustur).
3. Mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed çün kim mürekkebdür
4. Hezārān ḥamd Ḥaḳḳʾa ʿafvüm āzārumdan efzūñdur

ḥamd itse:
1. **ḥamd itse:***-se*
Tarih 104
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Hamdetmek ve şükretmek.
99. Ḥamd itse sezādur buna şāhenşāh-ı ʿālem
100. Kim ʿaṣr-ı şerīfinde ẓuhūr itdi bu maʿnā

ḥamd ü senā:
1. **ḥamd ü s̱enā:**
Tarih 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cenab-ı Hakk'a hamd ve O'nu isimleriyle medhetmek.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳa hezārān hezār ḥamd ü s̱enā
2. Ki itdi luṭf ile bu ʿabd-i kemterin iḥyā

ḫam-dāde:
1. **ḫam-dāde:**
Gazel 276
Mısra: **14**
Bükülmüş, iki büklüm olmuş.
13. Nābī hezār şāh-ı ser-efrāz-ı naḫvetüñ
14. Ḳaddin mis̱āl-i dāʾire ḫam-dāde görmişüz

2. **ḫam-dāde:**
Gazel 801
Mısra: **6**
Bükülmüş, iki büklüm olmuş.
5. Teveccüh idene āġūş-ı miḥrābın güşād eyler
6. Şebān rūz olduġı yoḳ bāzū-yı ṭāḳına ḫam-dāde

ḥamdele-gūyā itmiş:
1. **ḥamdele-gūyā itmiş:***-miş*
Gazel 844
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hamdele çeken yapmak, elhamdülillah dedirtmek.
1. İtmiş bahār ḥamdele-gūyā çemenleri
2. Olmış sücūd-ı şükre fürū nārvenleri

ḫamd-i ḫudā:
1. **ḥamd-i ḫudā:**
Gazel 334
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a hamd.
9. Nābiyā ḥamd-i Ḫudā naʿt-ı Nebī ola meġer
10. O suḫan kʾolmaya mażmūnı mezāyā-yı heves

ḥamd-i ḫudā celle taʿālā eylediler:
1. **ḥamd-i ḫudā celle taʿālā eylediler:***-di, -ler*
Tarih 104
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Yüce Allah'a hamdetmek.
63. Ḥāżır bulunan cümle varup secde-i şükre
64. Hep eylediler ḥamd-i Ḫudā celle taʿālā

ḫamdüliʾllāh:
1. **ḥamdüliʾllāh:**
Tarih 56
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a hamdolsun, elhamdülillâh.
35. Ḥamdü liʾllāh ḳalmadı ʿālemde ās̱ār-ı cedel
36. Ḳaldı ancaḳ ol ḥavalilerde resm-i iḫtişam

ḫāme:
1. **ḫāme:**
Gazel 464
Mısra: **10**
Kalem.
9. Şāne ṣunmaḳ gibidür destine nev-ḫaṭṭānun
10. Ḫāme ḫaṭ yazduġı dem üstine teşdīd itmek

2. **ḫāmenün:***-nün*
Gazel 3
Mısra: **11**
Kalem.
11. Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ḫāmenün
12. Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u meẕheb baña

3. **hamenüñ:***-nüñ*
Gazel 69
Mısra: **8**
Kalem.
7. Gird-i lebde ḫaṭ-ı nev-ḫīzini taḥrīr itsem
8. Hamenüñ leẕẕet-i taḥrīrden aġzı ṣulanur

4. **ḫāme:**
Gazel 99
Mısra: **12**
Kalem.
11. Düşince fırsatı virmez emān ider pā-māl
12. Meġer ki ḫāme varaḳ gibi rū-sefīd midür

5. **ḫāme:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Kalem.
9. Şevḳ-i taḥrīr-i sevād-ı ḫaṭ-ı cānāne ile
10. Nābīyā ḫāme meded-ḫ∨āh-ı midād olmadadur

6. **ḫāmeler:***-ler*
Gazel 136
Mısra: **1**
Kalem.
1. Pā der-gil-i telāş maḳālüñle ḫāmeler
2. Pīçīde-i firāş ḫayālüñle nāmeler

7. **hāmeye:***-ye*
Gazel 146
Mısra: **1**
Kalem.
1. Şiʿr kim ṭabʿ-ı bülendüñ hāmeye telkīnidür
2. Tāziyāne nükte-fehmānuñ aña taḥsīnidür

8. **ḫāmenüñ:***-nüñ*
Gazel 191
Mısra: **7**
Kalem.
7. Cānib-i maʿnāya fehm it secdesinden ḫāmenüñ
8. Māye-i sāmān-ı rifʿat ser-fürūluḳlardadur

9. **ḫāme:**
Gazel 300
Mısra: **10**
Kalem.
9. Nābī iderüz ṣāniʿ ü maṣnūʿı temāşā
10. Ḫāme gibi ṣāḥib-naẓar-ı pīş ü pesüz biz

10. **ḫāme:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Kalem.
3. İdüp taklīd ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere düşmen
4. Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ḫāme uydurmış

11. **ḫāme:**
Gazel 366
Mısra: **11**
Kalem.
11. Ḫāme hengām-ı suḫan olsa ʿaceb mi ser be-pīş
12. Olduġın anlar mürāʿāt-ı edeb güftāre şarṭ

12. **ḫāme:**
Gazel 371
Mısra: **7**
Kalem.
7. Her ḥarfe ser-efgendelik itse nʾola ḫāme
8. Erbāb-ı suḫan eks̱er olurlar mütevāżıʿ

13. **ḫāme:**
Gazel 444
Mısra: **12**
Kalem.
11. ʿArż-ı ḥāl eylerdi Nābī mācerā-yı ḥasretin
12. Ḫāme sūzān olmasa teʾs̱īr-i ḫuyuñdan senüñ

14. **ḫāmem:***-m*
Gazel 521
Mısra: **6**
Kalem.
5. Ās̱ārumı ṣahāyif-i āfāka neşr içün
6. Ḫāmem vekīlidür leb-i ḫāmūşumuñ benüm

15. **ḫāmeden:**-*den*
Gazel 561
Mısra: **18**
Kalem.
17. Daḫı nev-āmededür ṭıfl-ı naẓm ey Nābī
18. ʿAceb mi ḫāmeden eylerse merkeb-i çūpīn

16. **ḫāme:**
Gazel 565
Mısra: **5**
Kalem.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimaġı degül āzāde ḫalelden

17. **ḫāmenüñ:**-*nüñ*
Gazel 569
Mısra: **13**
Kalem.
13. Ḫāmenüñ şevḳi devāta o ḳadar kim Nābī
14. Görmeden ābı daḫı çīde ider dāmānın

18. **ḫāme:**
Gazel 574
Mısra: **8**
Kalem.
7. Ḳādir mi ide mezraʿa-i safḥayı sīrāb
8. Feyż almayıcaḳ ḫāme midāduñ mededinden

19. **ḫāmesi:**-*si*
Gazel 577
Mısra: **9**
Kalem.
9. Ḫāmesi erbāb-ı ṭabʿuñ çāk-ḫorde kīsedür
10. Kim şikāfından dem-ā-dem naḳd-i mevzūndur düşen

20. **ḫāme:**
Gazel 613
Mısra: **8**
Kalem.
7. Fehm eyle çāk-i sine ile eşk-i dīdeden
8. Ḫāme harīm-i maʿnīye nā-maḥrem olduġın

21. **ḫāmenüñ:**-*nüñ*
Gazel 694
Mısra: **4**
Kalem.
3. Ṭurmaz siyāh-rūylıġa yine meşḳ ider
4. Bī-çāre ḫāmenüñ bir ayaġı çuḳurda

22. **ḫāme:**
Gazel 728
Mısra: **9**
Kalem.
9. Ḥaḳ-ı maʿnāyı daḫı ḫāme nice itsün edā
10. Nābiyā bu ġazel-i siḥr-nümūndan ṣoñra

23. **ḫāme:**
Gazel 729
Mısra: **14**
Kalem.
13. Şevḳ-i ruḫsāre-i ḫubān iledür ey Nābī
14. Ḫāme yüz sürdügi evrāk-ı cilādādelere

24. **ḫāme:**
Gazel 743
Mısra: **1**
Kalem.
1. Ḫāme yazmaz ḥarf ehl-i ḥarfe hem-ḥāl olmasa
2. Bāṭın-ı ṭabʿında hem-şekl-i elif nāl olmasa

25. **ḫāme:**
Gazel 752
Mısra: **7**
Kalem.
7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Meṡel çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

26. **ḫāme:**
Gazel 795
Mısra: **8**
Kalem.
7. Ṣarīr-i ḫāme ṣanma ḥarf-rīz olduḳça evrāḳa
8. Olur nālān u giryān ḫāme dest-i bī-emānında

27. **ḫāme:**
Gazel 795
Mısra: **9**
Kalem.
9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ḫāme raḳībāsā
10. Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

28. **ḫāme:**
Gazel 809
Mısra: **14**
Kalem.
13. Nābī kemine ehl-i dile ser-fürū ider
14. Ḫāme ne deñlü evcde pervāz iderse de

29. **ḫāme:**
Kaside 8
Mısra: **21**
Kalem.
21. Hep bilürsüz ki ḳad-ı rāstumı ḫāme gibi
22. İtdi engüşt gibi ḫam-zede bār-ı taḥrīr

30. **ḫāmenün:**-*nün*
Kaside 8
Mısra: **82**
Kalem.
81. Pādişāha senüñ evṣāf-ı hümāyūnuñda
82. Ḫāmenün ḥaddi degüldür kʾide ıẓhār-ı ṣarīr

31. **ḫāmesinden:**-*si, -n, -den*
Kaside 12
Mısra: **156**
Kalem.
155. Olur āyīn-i bahār-ı keremin vaṣf idenüñ
156. Ḫāmesinden dökilen ḳaṭre bahār-ı bādām

32. **hāmenüñ:**-*nüñ*
Kaside 13
Mısra: **178**
Kalem.
177. O suḫan kim olan mażmūnı tehī medḥüñden
178. Hāmenüñ pāyına terkībi olur ḫalḳa-i dām

33. **ḫāme:**
Kaside 15
Mısra: **209**
Kalem.
209. Ṭutalum ḫāme sükūt itmez imiş şevḳinden
210. Püşt-i dest-i edeb ur aġzına olsun epsem

34. **ḫāmenüñ:**-*nüñ*
Kaside 20
Mısra: **42**
Kalem.
41. Bir gūne eyledi beni memnūn-ı luṭfı kim
42. Yoḳ ḫāmenüñ aḳalline taḥrīre ṭāḳati

35. **ḫāme:**
Kaside 21
Mısra: **8**
Kalem.
7. Mülk-ı ʿadlüñ seyr içündür vüsʿat-ı eşrāfını
8. Ḫāme çıḳmaḳ nerdübāna pençe-i fermān ile

36. **ḫāmesinden:**-*si, -n, -den*
Kaside 23
Mısra: **6**
Kalem.
5. Lafẓ seccāde-ṣıfat itse revādur rū-māl
6. Ḫāmesinden dökilen sāye-i ʿanber-sāya

37. **ḫamesi:**-*si*
Kaside 24
Mısra: **71**
Kalem.
71. Şuʿleden cāme gibi ḫamesi mānend-i fetīl
72. İtse bir şāʿir eger ḥālet-i ḳahrın imlā

38. **ḫāme:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **117**
Kalem.
117. Daḫı ey ḫāme eyle medḥ ü ṡenā
118. Rūḥ-ı pāk-ı çehār yāra sezā

39. **ḫāme:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **137**
Kalem.
137. Başla ey ḫāme zīb-i ʿünvāna
138. Midḥat-ı pādişāh-ı devrāna

40. **ḫāmenüñ:**-*nüñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **286**
Kalem.
285. Gül-fürūşān-ı gülsitān-ı hüner
286. Ḫāmenüñ hūşe-çīnidür ekṡer

41. **ḫāmeye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **62**
Kalem.
61. Bende idüp dest-i ḳabūlı başar
62. Ḫāmeye itdüm göz ucıyla naẓar

42. **ḫāme:**
Tarih 6
Mısra: **5**
Kalem.
5. Yapduġı ḫāme tırāş olmış idi
6. Reşk-fermā-yı nigah-iʾser-tīz

43. **ḫāmem:**-*m*
Tarih 30
Mısra: **87**
Kalem.
87. Pā-nihāde oldı ḫāmem eyledüm tārīḫini
88. Mesned-i Sulṭān Muḥammed müttekā-yı dāverī

44. **ḫāme:**
Tarih 57
Mısra: **12**
Kalem.
11. Çün iki aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan buldı vücūd
12. Nābīyā oldı iki tārīḫe ḫāme cāme-i dūz

45. **ḫāmeyi:**-*y, -i*
Tarih 96
Mısra: **6**
Kalem.
5. Zihī ḫān ki teʾs̱īri aḫlaḳınuñ
6. İder ḫāmeyi ṭūṭi-i ḳand-ḫāy

46. **ḫāmeden:**-*den*
Tarih 112
Mısra: **4**
Kalem.
3. ʿAlī-nām ol āṣaf-ı pāk- dil kim
4. S̱enāsıyla rīżān olur ḫāmeden ḳand

47. **ḫāme:**
Tarih 118
Mısra: **1**
Kalem.
1. Ḫāme bu nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ
2. İtdi itmāmına dek taḫliye-i çend ẓurūf

48. **ḫāme:**
Tarih 118
Mısra: **9**
Kalem.
9. Ḫāme bu nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ

ḫāme vü evrāḳa:
1. **ḫāme vü evrāḳa:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Kalemle kağıt.
183. Ol pādişeh ki ṣafḥa-i cāh u celālinüñ
184. Yoḳdur miyānda ḫāme vü evrāḳa nisbeti

ḫāme-i āvārenüñ:
1. **ḫāme-i āvārenüñ:**-*nüñ*
Gazel 245
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Avare, perişan kalem.
7. Ḥarf-i ḫaṭṭ u noḳṭa-i ḫālün ḫayālin meşḳ ider
8. Ḫāme-i āvārenüñ başındaki sevdā budur

ḫāme-i bī-maġz:
1. **ḫāme-i bī-maġz:**
Gazel 654
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyinsiz kalem.
9. Bu secde-i bīhūde nedür her ḳademüñde
10. Ey ḫāme-i bī-maġz liḳādan mı gelürsin

ḫāme-i cūd deste aldı:
1. **ḫāme-i cūd deste aldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **213**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cömertlik kalemini ele almak, ikram ve ihsanda bulunmaya başlamak.
213. Şāḫ-ı gül aldı deste ḫāme-i cūd
214. Rīkdān ṣundı destine emrūd

ḫāme-i endīşe:
1. **ḫāme-i endīşe:**
Tarih 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Düşünce kalemi.
1. Dīvānımın itmāmına tārīḫini Nābī
2. İtmekde iken ḫāme-i endīşe ile meşḳ

ḫāme-i feyż-eseri:
1. **ḫāme-i feyż-es̱eri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Feyizli eseri yazan kalem.
9. Ne Fütūḥāt ki fetḥ-i der-i esrār itmiş
10. Ḫāme-i feyż-es̱eri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

hāme-i hezār-nümā:
1. **hāme-i hezār-nümā:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
?.
7. Olıcaḳ hāme-i hezār-nümā
8. Āşiyān-gīr-i şāhsār-ı duʿā

ḫāme-i ʿibret-nümā:
1. **ḫāme-i ʿibret-nümā:**
Gazel 778
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İbret verici kalem.
9. Saña ber-ḳāʿide aġyāre ʿaksiyle baḳardum ben
10. Elümde ḫāme-i ʿibret-nümā bir dūr-bīn olsa

ḫāme-i īcād:
1. **ḫāme-i īcād:**
Gazel 49
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İcad kalemi.
19. Ol rū-siyehüm kim yazıcaḳ ḥarf-i vücūdum
20. Şerm eyledi refʿ-i serine ḫāme-i īcād

ḫāme-i ḳahrı:
1. **ḫāme-i ḳahrı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Kahreden, yok eden kalem.
189. Gerden-i ḫaṣma itmede taḥrīr
190. Ḫāme-i ḳahrı ṣūret-i zencīr

ḫāme-i ḳudret:
1. **ḫāme-i ḳudret:**
Kaside 2
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Kudret kalemi.
73. Ẕātına ḫāṣ idi maʿmūre-i būd u nā-būd
74. İtmedin ḫāme-i ḳudret daḫı taḥrīr-i bilād

ḫāme-i maʿnā:
1. **ḫāme-i maʿnā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **267**
Kelime Tipi: -
Manalar -güzel anlamlar- gösteren, yazan kalem.
267. İtdi destüñde ḫāme-i maʿnā
268. Kamanīçe vekāyiʿin inşā

hāme-i mecaz iden:
1. **hāme-i mecaz iden:**
Gazel 201
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Mecaz(lar) kalemi yapan.
13. Nābī zebān-ı ṭabʿum iden hāme-i mecaz
14. Meşşāṭe-i ʿarūs-ı ḥaḳīḳat degül midür

hāme-i müjgānı:
1. **hāme-i müjgānı:**-*ı*
Gazel 204
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kirpiklerinin -sivrilikle alakalı- kaleme benzetilmesi.
11. O şuḫuñ hāme-i müjgānı levḥ-i cism-i zārumda
12. ʿAceb mi meşḳ-i istiġnā iderse ṭıfl-ı mektebdür

2. **ḫāme-i müjgānı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kirpiklerinin -sivrilikle alakalı- kaleme benzetilmesi.
3. Gerçi ḫaṭ ḳaraladı ṣafha-i ḥüsnin ammā
4. Meşḳ-i nāz itmededür ḫāme-i müjgānı henūz

ḫāme-i müşkil-güşā:
1. **ḫāme-i müşkil-güşā:**
Gazel 845

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Zorlukların üstesinden gelerek problemleri çözen kalem.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ḫāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

ḫāme-i mūyīnini:
1. **ḫāme-i mūyīnini:**
Gazel 198
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kıl gibi ince kalem.
5. İtdi zühd ile sirāyet ki ṣuver naḳḳāşuñ
6. Eldeki ḫāme-i mūyīnini misvāk eyler

hāme-i mūyīn-ḳalemden:
1. **hāme-i mūyīn-ḳalemden:***-den*
Gazel 86
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kıl gibi ince kalem.
7. Ṣūret ister ḥarf-i maʿnīdāre yoḳdur ḳudreti
8. Hāme-i mūyīn-ḳalemden gerçi cemʿiyyetlüdür

hāme-i nābī:
1. **hāme-i nābī:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Nābī'nin kalemi.
9. Olduñ ey hāme-i Nābī çoḳdan ḫāmūş
10. Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ṭarab nʾoldı saña

2. **ḫāme-i nābī:**
Gazel 608
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Nābī'nin kalemi.
25. Olma ol gūne ki ḥaḳḳuñda lisān-ı şuʿarā
26. Ḳopara ḫāme-i Nābī gibi bir tāze zemīn

3. **ḫāme-i nābī:**
Gazel 880
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nābī'nin kalemi.
9. Mest eylemeġe ʿālemi ṣahbā-yı suḫenden
10. Ey ḫāme-i Nābī yine himmet saña ḳaldı

4. **hāme-i nābī:**
Tarih 81
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nābī'nin kalemi.
13. Hāme-i Nābī didi bu şevḳ ile tārīḫini
14. Oldı zībā ḳaṣr-ı İbrahīm Pāşāʾdan Ḥaleb

ḫāme-i nābīʾye:
1. **ḫāme-i nābīʾye:***-y, -e*
Tarih 31
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Nābī'nin kalemi.
11. Bu feyz ḫāme-i Nābīʾye rāh-ı Ḥaḳʾdandur
12. Ki oldı böyle ʿarūs-ı laṭīfe çihre-güşā

ḫāme-i naẓaruñ:
1. **ḫāme-i naẓaruñ:***-uñ*
Gazel 458
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bakış kalemi.
1. ʿİzār-ı sādeyedür incizābı çeşm-i terüñ
2. Hatāyī kāġıdadur meyli ḫāme-i naẓaruñ

2. **ḫāme-i naẓaruñ:***-uñ*
Gazel 458
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bakış kalemi.
1. ʿİzār-ı sādeyedür incizābı çeşm-i terüñ
2. Hatāyī kāġıdadur meyli ḫāme-i naẓaruñ

ḫāme-i ʿömrini kesdi:
1. **ḫāme-i ʿömrini kesdi:***-di*
Tarih 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ömür kalemini kırmak, hayatına son vermek.
13. Ḫāme-i ʿömrini kesdi ḥayfā
14. Dest-i gerdūnda olan gizlik-i tīz

ḫāme-i pergār-ı ṣunʿ:
1. **ḫāme-i pergār-ı ṣunʿ:**
Gazel 375
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sanatla işleyen pergel kalemi.
9. Gösterür bir maʿnevī cünbişle bin naḳş-ı ġarīb
10. Ḥayret-endūz-ı ḫıreddür ḫāme-i pergār-ı ṣunʿ

ḫāme-i rengīn-ṣarīr-i bī-ḳarārum:
1. **ḫāme-i rengīn-ṣarīr-i bī-ḳarārum:***-um*
Gazel 596
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Renk renk gıcırtılar çıkaran kalem.
9. Bende yoḳ ḳudret edāya ḥarf-i şevḳi Nābīyā
10. Ḫāme-i rengīn-ṣarīr-i bī-ḳarārum söylesün

ḫāme-i ṣabā-reftār:
1. **ḫāme-i ṣabā-reftār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgârı gibi hafif ve hoş yazan/yürüyen kalem.
135. Eyle ey ḫāme-i ṣabā-reftār
136. Raḍiyaʾilāhu ʿanhüm ile ḳarār

hāme-i şikeste-zebān:
1. **hāme-i şikeste-zebān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Kesik dilli kalem.
61. Olmasa dilden uramazsın dem
62. Şeref-i naʿt-ı Seyyīd-ı ʿālem

ḫāme-i ṣunʿ-ı debīr-i ḥikmet:
1. **ḫāme-i ṣunʿ-ı debīr-i ḥikmet:**
Kaside 11
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **-**
Hikmet katibinin (Allah) yaratma kalemi.
135. Nüvişte ḫāme-i ṣunʿ-ı debīr-i ḥikmet ile
136. Kitāb-ḫāne-i ṭabʿuñda nüsḫa-i ādāb

ḫāme-i ṣunʿ-ı üstād:
1. **ḫāme-i ṣunʿ-ı üstād:**
Kaside 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sanatkar Allah'ın kudret kalemi.
1. Naḳş göstermek içün ḫāme-i ṣunʿ-ı üstād
2. Oldı sayḳal-zede bu nüh varaḳ-ı kevn ü fesād

ḫāme-i sütūde-ḫırām:
1. **ḫāme-i sütūde-ḫırām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Nazlı kımıldanmaları övülmüş kalem.
57. Olmış ol ḫāme-i sütūde-ḫırām
58. Nāvdān-ı siḳāye-i inʿām

ḫāme-i takdīr-i ḥaḳ:
1. **ḫāme-i takdīr-i ḥaḳ:**
Kıt'a 114
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın kader kalemi.
3. Bu gūne oldı çün kim ḫāme-i takdīr-i Ḥaḳ cārī

ḫāme-i zerle:
1. **ḫāme-i zerle:***-le*
Gazel 132
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Altın kalem.
11. Beyāża ḫāme-i zerle debīr-i ṣubḥ āmāde
12. ʿUtārid meclis-i maʿnāda müsvedde-nüvīsümdür

ḫāmeveş:
1. **ḫāmeveş:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Kalem gibi.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

2. **hāmeveş:**
Gazel 107
Mısra: **19**
Kalem gibi.
19. Bī-dest-gīr eyleyemez hāmeveş ḳıyām
20. Nābī-i nā-tüvāna ʿināyet zamānıdur

3. **ḫāmeveş:**
Gazel 498
Mısra: **10**
Kalem gibi.
9. Bī-ʿanber-i sevād-ı suḫan eylemem ḳarār
10. Bilmem ki ḫāmeveş ḫafaḳānum mı var benüm

ham-geşte-kad:
1. **ḫam-geşte-kad:**
Gazel 245
Mısra: **11**
Boyu bükülmüş, iki kat olmuş.
11. Āb-ı rūy istersen ol destüñ gibi ḫam-geşte-kad
12. Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur

ḫāmi:
1. **ḫāmisi:**-*si*
Kıt'a 65
Mısra: **5**
Himaye eden, koruyup kollayan.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

ham-ı çevgān-ı irādetdeki:
1. **ḫam-ı çevgān-ı irādetdeki:**-*de, -ki-deki-yı*
Gazel 28
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gönül isteği değneğinin ucundaki eğrilik.
13. Māverā-yı feleġe eyle güẕer ey Nābī
14. Ḫam-ı çevgān-ı irādetdeki gūyı seyr it

ham-ı çevgān-ı naẓar:
1. **ḫam-ı çevgān-ı naẓar:**
Gazel 635
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bakış ciritinin ucundaki eğrilik.
3. Olmış āvāre-i meydān-ı ümīd ayrılamaz
4. Ḫam-ı çevgān-ı naẓar gūy-ı girībānından

ham-ı destāruñ:
1. **ḫam-ı destāruñ:**-*uñ*
Gazel 734
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sarığın kıvrımları.
1. Hilāl-i ʿīd ḳalmış ebr-i gevher-bāruñ altında
2. Miẟāl-i gūş-ı meh-rūyān ḫam-ı destāruñ altında

ham-ı gīsū:
1. **ḫam-ı gīsū:**
Gazel 715
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saçın kıvrımı.
3. Sipeh-i ṣaf-be-ṣaf-ı nāzdur emvāc-ı cebīn
4. Devr-i girdāb-ı belādur ḫam-ı gīsū degül a

ham-ı gīsū-yı ḫūbān:
1. **ḫam-ı gīsū-yı ḫūbān:**
Gazel 677
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dilberlerin saçlarının büklümü.
9. Olmazdı girih-beste ḫam-ı gīsū-yı ḫūbān
10. Meşşāṭe-i leb şāne-zen-i maʿzeret olsa

ham-ı kemend-i emel:
1. **ḫam-ı kemend-i emel:**
Gazel 495
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu yayının bükülmüşlüğü.
5. Çıkardı gūşe-i bām-ı viṣāle dil ammā
6. Ḫam-ı kemend-i emel küngür-i recāda degül

ham-ı zülfüme:
1. **ḫam-ı zülfüme:**-*üm, -e*
Gazel 631
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Saç kıvrımı.
9. Mümkin mi ḫam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
10. Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden

hamīde:
1. **ḫamīde:**
Gazel 223
Mısra: **7**
Eğrilmiş, bükülmüş, kambur (boy bağlamında).
7. Ḫamīde ḳāmet u zerdī-i rūyum ile beni
8. O şeh-süvār ele alursa bir kemān idinür

2. **ḫamīde:**
Gazel 753
Mısra: **13**
Eğrilmiş, bükülmüş, kambur (boy bağlamında).
13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

3. **ḫamīde-ḳadd:**
Gazel 780
Mısra: **11**
Eğilmiş boy, bükülmüş bel.
11. Döndüm ḫamīde-ḳadd ü siyeh ser-nüvişt ile
12. Mecmūʿā-i ġamuñ varaḳ-ı intiḫābını

hamīde eyler:
1. **ḫamīde eyler:**-*r*
Gazel 602
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İki büklüm yapmak.
1. Ḫubān viṣāle māʾil olur ḫurd-sāl iken
2. Eyler ḫamīde ḳāmetini meh hilāl iken

hamīde kadd:
1. **ḫamīde ḳadd:**
Gazel 310
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eğrilmiş, bükülmüş, kambur boy.
9. Ne ihtimāl o elif ḳaddün ola luṭfına dāl
10. Ḫamīde ḳadd ile pīr-i kühenlicüklerümüz

hamīde-i reşki:
1. **ḫamīde-i reşki:**-*i*
Gazel 461
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kıskançlıktan bükülmüş.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim māhdur ḫamīde-i reşki rikābınuñ

2. **ḫamīde-i reşki:**-*i*
Gazel 461
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kıskançlıktan bükülmüş.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim māhdur ḫamīde-i reşki rikābınuñ

hāmī-i devlet:
1. **hāmī-i devlet:**
Tarih 103
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Devletin koruyucusu.
29. Yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ṣāfī-i dil-i ekrem
30. Muʿīn-i mülk ü millet hāmī-i devlet ʿAlī Pāşā

hāmī-i devlet ü dīn:
1. **hāmī-i devlet ü dīn:**
Tarih 92
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Din ve devletin koruyucusu.
45. Hāmī-i devlet ü dīn āṣaf-ı ṣāḥib-temkīn
46. Ṣāḥīb-i ḥükm ü nigīn ṣadr-ı ṣudūr-ı vüzerā

ḥāmī-i dīn:
1. **ḥāmī-i dīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Dinin koruyucusu.
139. Ḥāmī-i dīn muʿīn-i şerʿ-i mübīn
140. Ḥażret-i şehryār-ı rūy-ı zemīn

2. **hāmī-i dīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **235**
Kelime Tipi: -
Dinin koruyucusu.
235. Hāmī-i dīn muʿīn-i şerʿ-i mübīn
236. Çāre-sāz-ı umūr-ı devlet ü dīn

hāmī-i hilāfet:
1. **hāmī-i ḫilāfet:**
Kaside 13
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -

Hilafet makamını koruyup kollayan.
97. Ṣāḥib-i devlet ü ḥāmī-i ḫilāfet sensin
98. Ṣadr ıtlākı dururken sen olur ġayre ḥarām

hāmī-i mebānī-i şerīʿat:
1. **hāmī-i mebānī-i şerīʿat:**
Tarih 73
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şeriat binasının muhafızı.
11. Yaʿnī ki cenāb-ı ẓıll-ı Yezdān
12. Ḥāmī-i mebānī-i şerīʿat

hamīr:
1. **ḫamīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 255
Mısra: **8**
Hamur.
7. Mis-ṭıynetān-ı naḳşı zer-i hālis eylerüz
8. Terkīb-i kīmyā-yı ṣafādur ḫamīrümüz

2. **ḫamīr:**
Gazel 461
Mısra: **5**
Hamur.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

hamīr iderken:
1. **ḫamīr iderken:**-*er, -ken*
Gazel 290
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hamuru yoğurmak.
5. Ol bünyeyüz ki çekmiş iderken daḫı ḫamīr
6. Üstād eliyle sīnesine şerha hiştümüz

hamīre-i ādemʾde:
1. **hamīre-i ādemʾde:**-*de*
Gazel 351
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnsanlığın hamuru.
1. Naḳş-ı ṣafā ṣaḥīfe-i ʿālemde ḳalmamış
2. Būy-ı vefā hamīre-i ādemʾde ḳalmamış

hamīr-i māye-i ʿayş:
1. **ḫamīr-i māye-i ʿayş:**
Tarih 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eğlencenin, mutluluğun mayasının hamuru.
5. Teknesidür ḫamīr-i māye-i ʿayş
6. Ṭāḳıdur reşk-baḫş-ı sebʿ-i şidād

hāmis:
1. **ḥāmisi:**
Kıt'a 65
Mısra: **3**
Himaye eden, koruyup kollayan.
3. Tāze ḥāmisi ẓuhūr eyledügin gūş itdük
4. Eylemiş ḥüsn-i ḥimāyede ḫarābın termīm

ham-kārān-ı hevānuñ:
1. **ḫam-kārān-ı hevānuñ:**-*nuñ*
Gazel 747
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
?.
1. İtmiş imżā ḫam-kārān-ı hevānuñ ādına
2. Ḳudret itdükde taʿalluḳ dūzaḫuñ īcādına

haml:
1. **ḥamldan:**-*dan*
Gazel 380
Mısra: **7**
Yüklenme, taşıma.
7. Ḥamldan sāyesini ʿāciz olur gāv-ı zemīn
8. Olunursa ne ḳadar kār-ı günāhum taḫfīf

2. **ḥamlinden:**-*in, -den*
Gazel 585
Mısra: **13**
Yüklenme, taşıma.
13. Şibhidür ḥamlinden agāh olmayan ābistenüñ
14. Rūzgāruñ bilmeyen sūriyle tevʾem mātemin

haml itmek:
1. **haml itmek:**-*mek*
Gazel 50
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir sebebe yüklemek, yormak II Yüklemek, zannetmek.
3. ʿAcze haml itmek hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi cehldür
4. Lezzet-i āsāyiş-i dildür müdārādan murād

hamle-i tūb-ı taʿarrużdan:
1. **ḥamle-i tūb-ı taʿarrużdan:**-*dan*
Gazel 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Her türlü tehlike ve hücum.
7. Ḥamle-i tūb-ı taʿarrużdan olur āsūde
8. Her kim olursa penāh-āveri bārū-yı edeb

hāmlık ider:
1. **ḫāmlıḳ ider:**-*er*
Gazel 522
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eğilmek, bükülmek.
9. ʿAceb ki ʿanber ider ḫāmlıḳ ben ey Nābī
10. Gül-ābdān gibi giryān ü şermnāk olurum

hammāl:
1. **ḥammāllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 573
Mısra: **10**
Yük taşıyan, yük taşımak sanatı olan adam.
9. Ey nevāl itmek içündür seni ḫarc-ı dendān
10. Ṣanma ḥammāllerüñ mesned-i rifʿat düşın

hammālüñ dūşı:
1. **ḥammālüñ dūşı:**
Gazel 414
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hammalın omzu.
7. Cihānuñ miḥneti erbāb-ı ḥırṣa ʿayn-ı rāḥatdur
8. Degül āsūde bāre girmeyince dūşı ḥammālüñ

hammām:
1. **ḥammām:**
Gazel 367
Mısra: **12**
Hamam,yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.
11. ʿUşşāḳ-i sīne-sūḫteye düşmez āh-ı serd
12. Ḥammām ḫalvetinde nesīm-i ṣabā ġalaṭ

2. **ḥammām:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Hamam.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek ṣaḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

3. **ḥammām:**
Gazel 208
Mısra: **1**
Hamam,yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.
1. Ḥammām ki āyīne-i sīmīn-bedenāndur
2. ʿUşşāḳ-ṣıfat āteşi ḳalbinde nihāndur

4. **ḥammāma:**-*a*
Gazel 339
Mısra: **7**
Hamam,yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

5. **ḥammāmuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **4**
Hamam,yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.
3. Görüp tenāsüb-i aʿzāsın ol gül-endāmuñ
4. Yanar derūnı ḫarīdār-ı vaṣla ḥammāmuñ

6. **ḥammāmı:**-*ı*
Gazel 854
Mısra: **4**
Hamam,yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.
3. Çeşminüñ ḫastesiyem girmeġe ḳādir degülem
4. Çūp-ı bādām ile ḳızdurmasalar ḥammāmı

7. **ḥammāmları:**-*lar, -ı*
Gazel 856
Mısra: **4**

Hamam,yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.
3. Ne görürdi dil ile dīde meġer kim Cemşīd
4. İḫtiraʿ itmese meyḫāne vü ḥammāmları

8. **ḥammām:**
Tarih 25
Mısra: **7**
Hamam,yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.
7. Cāmiʿ ü ḥıṣn ü ʿimāret mekteb ü ḥammām idüp
8. Eyledi tertīb-i rāh-ı ḥacc içün her elzemi

9. **ḥammāmı:**-*ı*
Tarih 41
Mısra: **18**
Hamam,yıkanılacak yer, yunak, ısıdam.
17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ
18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

ḥammām-ı çerḫ:
1. **ḥammām-ı çerḫ:**
Gazel 388
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hamama benzeyen felek.
9. Çoḳ da açılma eyle hazer rüzgârdan
10. Ḥammām-ı çerḫ köhnelemiş püşt-māli yoḳ

ḥammām-ı nüh-ṭāḳ-ı ṭarabnāk:
1. **ḥammām-ı nüh-ṭāḳ-ı ṭarabnāk:**
Tarih 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevincin dokuz kubbeli hamamı.
1. Ḫoşā ḥammām-ı nüh-ṭāḳ-ı ṭarabnāk
2. Ki olur seyr-i ṣafvet-baḫş-ı idrāk

ḥammām-ı ʿuzlete:
1. **ḥammām-ı ʿuzlete:**-*e*
Gazel 377
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yalnızlık hamamı.
7. Ḥammām-ı ʿuzlete ṣoyunup girse dil nʾola
8. Germ oldı sūz-ı sīne ile gülḫan-ı ferāġ

ḫamr emīninden:
1. **ḫamr emīninden:**-*nden*
Gazel 563
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hamr emini (Osmanlı Devleti'nde "hamr" içki alım satımını ifade etmiştir. Hamr Emaneti de meyhanelerin bağlı olduğu ve hazineye gelir sağlayan bir kurumdur. Hamr emîni de bu işle görevli kişidir).
13. Reh-i ḫıdmetde mevḳūf-ı işāret ṣaff-ı müjgânı
14. Sevād-ı çeşminüñ ʿünvānı çoḳdur ḫamr emīninden

ḫamse:
1. **ḫamsesinüñ:**-*si, -nüñ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **38**
Mesnevî nazım şekliyle kaleme alınmış beş eserden oluşan külliyat.
37. Rişte-i ṣoḥbet bulıcaḳ imtidād
38. Ḫamsesinüñ lezzeti olındı yād

2. **ḫamseʾye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **59**
Mesnevî nazım şekliyle kaleme alınmış beş eserden oluşan külliyat (Nevizade Atayi'nin Hamsesi bağlamında).
59. Ḫamseʾye virürdi bu rengīn-güher
60. Ḫātem-i elmās ḳadar zīb ü fer

ḫamse-i gencūr-ı gencevī:
1. **ḫamse-i gencūr-ı gencevī:**
Tarih 52
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Nizami Gencevi hazinedarının hamsesi (Nizami Gencevi; Nizameddin İlyas Bin Yusuf veya Genceli Nizami / Nizami Gencevi, bugünkü Azerbaycan'ın Gence şehrinde yaşamış şair ve düşünürdür. Felsefe, edebiyat, astronomi, tıp, geometri gibi alanlarda çalışmalar yapmış bir 12. yüzyıl filozofu ve şairi Hamse; Manzum beş ayrı mesneviyi içine alan eser).
17. Olmış güşāde pençe-i deryūzeger gibi
18. Nisbetle aña ḫamse-i gencūr-ı Gencevī

hamūş:
1. **ḫāmūşlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 332
Mısra: **1**
Susmak, suskun.
1. Ẓāhirde gerçi ney gibi ḫāmūşlardanuz
2. Ammā hevā-yı vaṣl ile pür-cūşlardanuz

2. **ḫamūş:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **124**
Suskun, sessiz.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

3. **ḫāmūş:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **52**
Suskun, sessiz.
51. Söylemeyüp kimseye ḳatʿā kelām
52. Bādeyi ḫāmūş çekerdi müdām

ḫāmuş eylese:
1. **ḫāmuş eylese:**-*se*
Gazel 813
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Susmak.
5. Naġme-i şevḳ-i cemāl-i yār ile murġ-ı dilüm
6. Bülbülān-ı bāġ-ı dehri nʾola ḫāmuş eylese

ḫāmuş idebilsem:
1. **ḫāmuş idebilsem:**-*ebil, -se, -m*
Gazel 533
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Susturmak.
11. Virmez suḫan-ārālıġa hiç kimseye nevbet
12. Nābī dehen-i ḫāmeyi ḫāmuş idebilsem

ḫāmuş ider:
1. **ḫāmuş ider:**-*er*
Gazel 705
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Susmak, sus pus olmak.
13. ʿAnbelībān-ı bihişti şerm ile ḫāmuş ider
14. Her ṭaraf āvāze-i Ḳurʾān Āyāṣufiyyeʾde

ḫāmūş it:
1. **ḫāmūş it:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **298**
Kelime Tipi: -
Suskun bir hale getirmek, susturmak.
297. Bendenüñ ʿarż-ı ḥālini güş it
298. Nāleden ʿandelībi ḫāmūş it

ḫāmuş itmişüz:
1. **ḫāmuş itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 292
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Suskun bir hale getirmek, susturmak.
11. Gülşen-i ṭabʿun kemīne bergini izhār ile
12. Sad-hezārān bülbül-i gūyāyı ḫāmuş itmişüz

ḫāmūş olduñ:
1. **ḫāmūş olduñ:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Susmak.
9. Olduñ ey hāme-i Nābī çoḳdan ḫāmūş
10. Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ṭarab nʾoldı saña

ḫāmuş olmasam:
1. **ḫāmuş olmasam:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 536
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Susmak.
9. Şemʿveş āteş-zebānam Nābiyā ammā beni
10. Maḥrem-i rāz eylemezdi kimse ḫāmuş olmasam

hamūş olur:
1. **ḫamūş olur:**-*ur*
Gazel 726
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Susmak.
7. Ṣūret-mis̱āl yāri görince ḫamūş olur
8. Tenhāda dil ne mertebe ḥāżır cevāb ise

hamūşa gelmez:
1. **ḫamūşa gelmez:***-mez*
Gazel 650
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Susmak, sus pus olmak.
9. İddiʿā-yı ʿaşḳ ile gelmez ḫamūşa ser-be-ser
10. Nābiyā şarṭ-ı maḥabbet nāle vü feryād iken

hamūşān-ı ġurūra:
1. **ḫamūşān-ı ġurūra:***-a*
Gazel 467
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gurur mezarlığı.
1. Ne ẕilletdür ḫamūşān-ı ġurūra keşf-i ḥāl itmek
2. Girān-gūşān-ı istiġnāya tefhīm-i maḳāl itmek

hāmuş-ı şerm olırdı:
1. **ḫāmuş-ı şerm olırdı:***-ır, -dı*
Gazel 615
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Utancından susan olmak.
11. Ḫāmuş-ı şerm olırdı seher ʿandelīb-i zār
12. Pervānenüñ göreydi niyāz-ı şebānesin

hāmuş-ı teġāfül:
1. **ḫāmuş-ı teġāfül:**
Gazel 776
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bilmezlenme sessizliği, bilmezden gelme suskunluğu.
9. Ġamze ḫāmuş-ı teġāfül dīde leb-rīz-i ġazab
10. Fırṣat-ı güftār bulmış gibi bed-gūlar yine

hamūşlıḳ:
1. **ḫamūşlıḳ:**
Gazel 362
Mısra: **2**
Susma, suskunluk.
1. Göñül murādun ise itmek imtiḥān-ı ḫulūṣ
2. Ḫamūşlıḳ ḳadar olmaz saña nişān-ı ḫulūṣ

hamyāz:
1. **ḫamyāze:**
Gazel 211
Mısra: **8**
Esnek, elastik, esneme.
7. Tīrveş sen düşicek sinesine aġyāruñ
8. ʿAşıḳuñ ḳavs-ṣıfat çekdügi ḫamyāze midür

hamyāze:
1. **ḫamyāze:**
Gazel 327
Mısra: **7**
Esnek, elastik, esneme.
7. İder şikārına ḫamyāze ṣūretin taʿlīm
8. Elinden ol büt-i ṣayd-efkenüñ kemān düşmez

2. **ḫamyāzesin:***-si, -n*
Gazel 423
Mısra: **10**
Hoşa gitmeyen davranış.
9. Pīşīn siperde açduġı zaḫmun cezāsıdur
10. Ḫamyāzesin tehī mi ṣanursın kemānlaruñ

3. **ḫamyāze:**
Gazel 515
Mısra: **11**
Bezginlik, can sıkıntısı, usanç.
11. Çeh-i bī-āb gibi delve çeker ḫamyāze
12. Ceyb-i imsākin iden dest-i ʿatādan maḥrūm

4. **ḫamyāzeleri:***-ler, -i*
Gazel 818
Mısra: **6**
Bezginlik, can sıkıntısı, usanç.
5. Feyż-i ṣubḥ itdi müʾeddā vü telāfī-i güşād
6. Heme şeb ġoncelerun çekdügi ḫamyāzeleri

hamyāze-i āġūş:
1. **ḫamyāze-i āġūş:**
Gazel 849
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Usanç kucağı.
7. Bende ḫamyāze-i āġūş ü raḳīb-i bed-reg
8. Ṣarılur gerdenine ʿillet-i ḳulunc gibi

hamyāze-ı ʿazl:
1. **ḫamyāze-ı ʿazl:**
Kaside 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Azledilmenin verdiği esneme.
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ḫamyāze-ı ʿazl olmaya āḫir encām

hamyāze-i hasret çekerken:
1. **ḫamyāze-i ḥasret çekerken:***-er, -ken*
Gazel 282
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hasret çekmek, özlem duymak.
1. İtmesün mi ḫᵛāhiş-i merhem dil-i bī-çāremüz
2. Merheme ḫamyāze-i ḥasret çekerken yāremüz

hamyāze-i hasret dökilür:
1. **ḫamyāze-i ḥasret dökilür:***-ür*
Gazel 630
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hasret çekmenin usançlığı dökülmek, özlemini çekmekten bıkıp usanmak.
3. Teşrīfüñ ümidiyle senüñ ey gül-i nev-ḫīz
4. Ḫamyāze-i ḥasret dökilür revzenümüzden

hamyāze-i hicrāna:
1. **hamyāze-i hicrāna:***-a*
Gazel 447
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Can sıkan ayrılık.
5. Şimdi hamyāze-i hicrāna giriftār olduḳ
6. Bir zamān meykede-i ḳurbda mestāne idük

hamyāze-keş:
1. **hamyāze-keşān:**
Gazel 384
Mısra: **11**
Can sıkıcılar.
11. Hamyāze-keşān ġurre-i şevvāli görince
12. Ümmīd idemem tevbede s̱ābit-ḳadem olmaḳ

hamyāze-keş-i hasretdür:
1. **ḫamyāze-keş-i ḥasretdür:***-dür*
Gazel 798
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Özlemenin verdiği can sıkıntısı.
3. Devlet-i dāġda ḫamyāze-keş-i ḥasretdür
4. Gül-i firdevs-i berīn güşe-i destārumuza

hamyāzele:
1. **hamyāzelemiş:***-miş*
Gazel 359
Mısra: **2**
Bitmek, sona ermek II Kötüleşmek.
1. Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
2. Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş

hamyāze-rīz olmaġla:
1. **ḫamyāze-rīz olmaġla:***-maġ, -la*
Gazel 84
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şaşakalmak.
5. Ten-i sīmīnüne ḫamyāze-rīz olmaġla āġūşum
6. Sirişk-i dil-nişīn āġūş-ı müjgānumla düşmendür

hamyāze-rīz-i hasret:
1. **ḫamyāze-rīz-i ḥasret:**
Gazel 392
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Özlem çekmekten bıkıp usanan.
11. Ḫamyāze-rīz-i ḥasret iken ḫoş gelür baña
12. Ṣatmaḳ nevāl-i vuṣlata bī-iştihālıcuḳ

hamyāze-rīz-i hasret-i meydür:
1. **ḫamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür:***-dür*
Gazel 220
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şarap hasreti çekenlerin esnemeleri.
3. Yine erbāb-ı dil ḫamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür
4. Bilinse cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ āyā ne devr eyler

ḫamyāze-rīz-i şevḳidür:
1. **ḫamyāze-rīz-i şevḳidür:**-*i, -dür*
Gazel 521
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Usandıran coşkun istek.
3. Taḳṣīr bende yoḫsa şeb-ā-şeb miyān-ı yār
4. Ḫamyāze-rīz-i şevḳidür āġūşumuñ benüm

ḫam-zede:
1. **ḫam-zede:**
Kaside 8
Mısra: **22**
Eğrilmiş, bükülmüş.
21. Hep bilürsüz ki ḳad-ı rāstumı ḫāme gibi
22. İtdi engüşt gibi ḫam-zede bār-ı taḥrīr

ḫān:
1. **ḫān:**
Tarih 96
Mısra: **5**
Baş, hükümdâr gibi kimse.
5. Zihī ḫān ki teʾs̱īri aḫlaḳınuñ
6. İder ḫāmeyi ṭūṭi-i ḳand-ḫāy

2. **ḫāne:**-*e*
Tarih 68
Mısra: **17**
Saray, köşk.
17. Ḳurup neşāṭ ile bu ḫāne ṭarḫ-ı şehr-āyīn
18. Muraṣṣaʿāt ile zeyn itdi ṣaḥn-ı dükkânın

ḫān aḥmed:
1. **ḫān aḥmed:**
Tarih 127
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Sultan III. Ahmed Han.
37. Yaʿnī Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Ḫān Aḥmed
38. Pertev-i cebhe-i dīn ẓıll-ı ziyā-baḫş-ı Ḫudā

ḫān aḥmed-ı ʿādil:
1. **ḫān aḥmed-ı ʿādil:**
Tarih 104
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Adaletli Ahmed Han (Sultan III. Ahmed).
3. Hakān-ı felek-mertebe Ḫān Aḥmed-ı ʿādil
4. Kim ẕāt-ı hümāyūnıdur ārāyiş-i dünyā

ḫān aḥmed-i ʾādil-i yegāne:
1. **ḫān aḥmed-i ʾādil-i yegāne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Biricik adaletli Ahmed Han (Sultan III. Ahmed).
83. Ḫān Aḥmed-i ʾādil-i yegāne
84. Sulṭān-ı yegāne-i zamāne

ḫān aḥmed-i ʿāli-şānuñ:
1. **ḫān aḥmed-i ʿāli-şānuñ:**-*uñ*
Tarih 139
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şanı yüce Sultan III. Ahmed Han Hazretleri.
7. Būs ider destini Ḫān Aḥmed-i ʿāli-şānuñ
8. Zer-nişān olmadan efzūn bu saʿādet aña bes

ḫān aḥmed-i bī-ʿādīl ü fāżıl:
1. **ḫān aḥmed-i bī-ʿādīl ü fāżıl:**
Tarih 73
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Erdem ve adalet sahibi Sultan III. Ahmed Han.
15. Ḫān Aḥmed-i bī-ʿādīl ü fāżıl
16. Ārāyiş-i ḫıṭṭā-i diyānet

ḫān aḥmed-i yegāne:
1. **ḫān aḥmed-i yegāne:**
Kaside 16
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Biricik Han Ahmed (Sultan III. Ahmed).
137. Ḫān Aḥmed-i yegāne şehenşāh-ı ʿaṣr kim
138. Eyyām-ı ʿīd-i rūzedür eyyām-ı devleti

ḫān aḥmedʾüñ:
1. **ḫān aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Tarih 94
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Sultan III. Ahmed Han.
21. Ḫudāya şükr ki Ḫān Aḥmedʾüñ zamānında
22. Bu kevkeb eşher-i esmāsı ile oldı bedīd

ḫançer:
1. **ḫançerle:**-*le*
Gazel 396
Mısra: **4**
Hançer.
3. Ṣaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
4. Kūyına yārüñ ḫançerle varsaḳ

2. **ḫançerden:**-*den*
Gazel 448
Mısra: **12**
Hançer.
11. Virüp ser-rişte-i ġavġāya fayṣal baḫt ü tāliʿle
12. Feragat eyledük şemşīrden ḫançerden el çekdük

ḫançere:
1. **ḫançerenüñ:**-*nüñ*
Kaside 18
Mısra: **12**
Tuğradaki beyzelerin devamı olan ve "el-Muzaffer" kelimesinin üzerinden geçerek tuğranın sağına doğru paralel iki çizgi halinde uzanan kısım.
11. Çāk ider sīne-i ārāmını ehl-i naẓaruñ
12. Her biri ḫançerenüñ ḫançer-i ser-tīzāsā

2. **ḫançere:**
Kaside 19
Mısra: **13**
Tuğradaki beyzelerin devamı olan ve "el-Muzaffer" kelimesinin üzerinden geçerek tuğranın sağına doğru paralel iki çizgi halinde uzanan kısım.
13. Ḫançere her biri ḫançervārī
14. Gamze-i yār gibi müsteṯnā

ḫançer-i āb-dārına:
1. **ḫançer-i āb-dārına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **-**
Parlak hançer.
193. İtdi telḫī-i ʿālemi devrān
194. Ḫançer-i āb-dārına ḳurbān

ḫançer-i ḫār-ı sitemle:
1. **ḫançer-i ḫār-ı sitemle:**-*le*
Kıt'a 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Zulüm dikeni hançeri.
5. Olup bülbül-ṣıfat nālende Nābī bāġ-ı vaṣfında
6. ʿAdūnun ḫançer-i ḫār-ı sitemle bagrı ḫūn olsun

ḫançer-i ḫūbān:
1. **ḫançer-i ḫūbān:**
Gazel 631
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dilberlerin hançeri.
11. ʿUşşāḳı helāk eylemeġe ḫançer-i ḫūbān
12. Furṣat mı bulur ġamze-i ḫāṭır-şikenümden

ḫançer-i lā ilahe illāʾllah:
1. **ḫançer-i lā ilahe illāʾllah:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Kelime-i Tevhid hançeri.
99. Dest-i luṭfıyle itdi küfri tebāh
100. Ḫançer-i Lā ilahe illāʾllah

ḫançer-i naḫvet:
1. **ḫançer-i naḫvet:**
Gazel 480
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gurur hançeri.
3. Elinde ḫançer-i naḫvet gözinde neşve-i ḥüsn
4. O mest-i ḥüsne niyāz itmenüñ zamānı degül

ḫançer-i ṣāʿiḳa-sīmāsına:
1. **ḫançer-i ṣāʿiḳa-sīmāsına:**-*sı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **-**
Yıldırım görünümünde olan hançer.
139. Neyyir-i ḳalb-i cihān-tābına ḥayrān ḫurşīd
140. Ḫançer-i ṣāʿiḳa-sīmāsına lerzān Behrām

ḫançer-i ser-tīz:
1. **ḫançer-i ser-tīz:**
Gazel 830
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Keskin, sivri uçlu hançer.
1. Olurmış ḫançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
2. Dil-i mecrūḥ açılmaz baña ammā yāre besbelli

ḫançer-i ser-tīzāsā:
1. **ḫançer-i ser-tīzāsā:**
Kaside 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ucu keskin hançer gibi.
11. Çāk ider sīne-i ārāmını ehl-i naẓaruñ
12. Her biri ḫançerenüñ ḫançer-i ser-tīzāsā

ḫançer-i üryānın:
1. **ḫançer-i üryānın:**-*ın*
Gazel 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yalın hançer.
3. Gördüm elinde ḫançer-i üryānın ol mehüñ
4. Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

ḫançervārī:
1. **ḫançervārī:**
Kaside 19
Mısra: **13**
Hançer gibi.
13. Ḫançere her biri ḫançervārī
14. Gamze-i yār gibi müstes̱nā

ḫandān:
1. **ḫandān:**
Gazel 623
Mısra: **6**
Gülen, neşeli, mutlu.
5. Ne deñlü zaḫmdār-ı ḫār ise gül bāġ-ı ʿālemde
6. Yine mānend-i dāġ-ı sīne ḫandān gösterür kendin

2. **ḫandān:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Gülen, neşeli, mutlu.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

ḫandān eyledi:
1. **ḫandān eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **381**
Kelime Tipi: -
Sevindirmek, mutlu kılmak, güldürmek.
381. Eyledi bu ḫaber beni ḫandān
382. Tāzelik buldı bu suḫandan cān

2. **ḫandān eyledi:**-*di*
Tarih 56
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sevindirmek, mutlu kılmak, güldürmek.
15. Ḥaḳ budur kim ḳalbümüz bu müjde ḫandān eyledi
16. Cümleye oldı reşīde ḥiṣṣe-i mālā-kelām

ḫandān ide:
1. **ḫandān ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **248**
Kelime Tipi: -
Güldürmek, hoşnut etmek.
247. Gülşen-ı ʿömrinüñ ide Yezdān
248. Bergini tāze güllerin ḫandān

ḫandān ider:
1. **ḫandān ider:**-*er*
Gazel 146
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Güldürmek, hoşnut etmek.
15. Rūy-ı zerdüm piste-i leb-bestesin ḫandān ider
16. Zaʿferān nevʿ-i nebātuñ Ḫ∨āce Nasrüʾd-dīnʾidür

ḫandān ola:
1. **ḫandān ola:**-*a*
Tarih 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gülmek, neşeli ve mutlu olmak.
1. Çemen-i kāmda ḫandān ola gül gibi Ḥüseyn

ḫande:
1. **ḫande:**
Gazel 141
Mısra: **2**
Gülme, gülüş.
1. Bu gülşende güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen yoḳdur
2. Dehān-ı ġoncede ḫande leb-i cūda süḫan yoḳdur

2. **ḫandeden:**-*den*
Gazel 323
Mısra: **10**
Gülme, gülüş.
9. Māʾilüz bir güle Nābī ki tebessüm itse
10. Ḫandeden ġonce-i ḫandānı peşīmān buluruz

3. **ḫandeye:**-*y, -e*
Gazel 327
Mısra: **1**
Gülme, gülüş.
1. Hemīşe ḫandeye ol laʿl-i dür-feşān düşmez
2. Güşāyiş-i gül-i maḳṣūd her zamān düşmez

4. **ḫandesi:**-*si*
Gazel 330
Mısra: **3**
Gülme, gülüş.
3. Ḫandesi giryeye vabeste degül dil-dārun
4. Gülleri ol çemenüñ minnet-i şebnem çekmez

5. **ḫandeye:**-*ye*
Gazel 514
Mısra: **2**
Gülme, gülüş.
1. Bilmez neşāt ḫāṭır-ı nā-şādumuz bizüm
2. Virmez vücūd ḫandeye feryādumuz bizüm

6. **ḫandeye:**-*y, -e*
Gazel 629
Mısra: **1**
Gülme, gülüş.
1. Vir ḫandeye ruḫṣat leb-i gül-fām görünsün
2. Kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām görünsün

7. **ḫandeme:**-*m, -e*
Gazel 675
Mısra: **5**
Gülme, gülüş.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

8. **ḫandeden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **43**
Gülme, gülüş.
43. Dehānı ġoncenüñ olurdı ḫandeden maḥrūm
44. Nesīm-i şermi eger gülsitāndan itse güẕār

9. **ḫande:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **127**
Gülme, gülüş.
127. Ḫande ile didi o ser-mest-i nāz
128. Añladuġuñ gibi degüldür bu rāz

10. **ḫande:**
Gazel 213
Mısra: **4**
Gülme, gülüş.
3. Oldı sermāye-i ḥayret baña bīm ü ümmīd
4. Bilemem eyleyecek girye midür ḫande midür

11. **ḫāndenüñ:**-*nüñ*
Gazel 747
Mısra: **12**
Gülme, gülüş.
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ḫāndenüñ ber-bādına

12. **ḫandesin:**-*si, -n*
Gazel 748
Mısra: **7**
Gülme, gülüş.
7. Ḫandesin tār-ı sirişk ḥayrete pūd eylesin
8. Çeşm-i ʿibretle olan nāẓır cihānuñ ḥāline

ḫande eyler:
1. **ḫande eyler:**-*r*
Gazel 571
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gülmek.
7. Meyli var ʿuşşāḳınuñ kūyındaki ġavġāsına
8. Ḫande eyler āftābum germī-i hengâmeden

ḫande ider:
1. **ḫande ider:**-*er*
Gazel 764
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Gülmek.
5. İder ḫande dehān-ı baḫyeden zerbeft-i şāhāne
6. O delḳ-i kem-bahā kūy-ı fenānuñ ḫırka-pūşında

2. **ḫande ider:**-*er*
Gazel 811
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gülümsemek, gülmek.
3. Ḫazān itdükçe ġāret leşker-i ezhār-ı gülzārı
4. İder naḳş-ı bürīde şeh-nişīn-i cāmdan ḫande

3. **ḫande ider:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gülümsemek, gülmek.
5. ʿĀleme ḫande ider revzeninüñ cāmları
6. Şemse-i ṭāḳı virür ḫātır-ı hūrşīde keder

4. **ḫande ider:**-*er*
Kaside 10
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Gülümsemek, gülmek.
39. İderse ḳuvvet-i bāzū-yı himmeti imdād
40. Şihābe ḫande ider bir ḫadeng-i bī-miḳdār

5. **ḫande ider:**-*er*
Kaside 16
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Gülümsemek, gülmek.
109. Maḥrūmluk sezā mıdur ol vech-i pākden
110. Kim āftāba ḫande ider ḥüsn-i ṭalʿati

6. **ḫande ider:**-*er*
Kaside 16
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Gülümsemek, gülmek.
149. Ḫurşīd-i çerḫe ḫande ider nūr-ı cebhesi
150. Serv-i bihişte nāziş ider ḳadd ü ḳāmeti

7. **ḫande ider:**-*er*
Tarih 41
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gülümsemek, gülmek.
7. İtdi tecdīd o ḳadar zīnet ile zīver ile
8. Ki ider ḫande meh ü mihr-i sipihre cāmı

8. **ḫande ider:**-*er*
Tarih 76
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gülümsemek, gülmek.
5. Aña Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe
6. Ki nūr-ı ʿarıżī ḫurşīd-i tābāna ider ḫande

ḫande ile:
1. **ḫande ile:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Gülmeyle, gülerek.
139. Didi yine ḫande ile ey faḳīr
140. ʿĀlim ü fāżıl mıdur ol nā-ḫabīr

ḫande itdürme:
1. **ḫande itdürme:**
Gazel 824
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güldürmek.
1. Güldürme iltifātuñ ile kīne-cūları
2. İtdürme ḫande ʿāşıḳ-ı zāra ʿadūları

ḫande itmese:
1. **ḫande itmese:**-*me, -se*
Gazel 752
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gülmek, gülümsemek.
7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Mes̱el çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

ḫande-āmīz:
1. **ḫande-āmīz:**
Gazel 162
Mısra: **2**
Gülmeyle karışık.
1. Ġażab-ālūde kerem ḫublaruñ meşrebidür
2. Ḫande-āmīz sitem tāzelerün meẕhebidür

ḫandede:
1. **ḫandede:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Gülmede, gülmekte.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaşiyyetlüdür

ḫande-i düzdīde:
1. **ḫande-i düzdīde:**
Gazel 470
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaçamak gülüş.
3. Gāh gāhī ḫande-i düzdīde ümmīdiyledür
4. Yāre düzdīde nigāh-ı gāh gāhı ʿāşıḳuñ

ḫande-i gülzār:
1. **ḫande-i gülzār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin gülüşü (Çiçek açması bağlamında).
29. Kudret-i Ḥaḳḳʾı itmede işʿār
30. Girye-i ebr u ḫande-i gülzār

ḫande-i taʿn ider:
1. **ḫande-i taʿn ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **426**
Kelime Tipi: -
Yerercesine gülmek.
425. İntisāb eyleyen o dergāha
426. Ḫande-i taʿn ider nice şāha

ḫande-künān:
1. **ḫande-künān:**
Tarih 70
Mısra: **3**
Gülerek, güle güle.
3. Hātif-i ġayb didi ḫande-künān tārīḫin
4. Geldi aldı gediğin Ḳarakulak Arslānuñ

ḫandeler itsün:
1. **ḫandeler itsün:**-*sün*
Gazel 783
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gülücükler saçmak.
1. Dökelüm biz gözümüz yaşını şebnemcesine
2. Ḫandeler itsün o āfet gül-i ḫurremcesine

ḫandenāk:
1. **ḫandenāk:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **72**
Gülerek, alaylı gülümsemek.
71. Bu nefesi idicek ol merd-i pāk
72. Odı anuñ bir ikisi ḫandenāk

ḫande-rān:
1. **ḫande-rānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **12**
Gülüş.
11. Ṣābūn-ı çirk-i ġamdur ol şīvenāklikler
12. Maʿcūn-ı renc-i dildür ol ḫande-rānlıcuḳlar

ḫande-rīz-i istihzā olur:
1. **ḫande-rīz-i istihzā olur:**-*ur*
Gazel 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluktan etrafa gülücükler saçmak.
3. Leb-i bütāna olur ḫande-rīz-i istihzā
4. Nemek-sirişte leb-i piste-i fežā-yı Ḥaleb

ḫande-rū:
1. **ḫande-rūlıcıḳlar:**-*lıcıḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **5**
Güler yüzlü (sevgili).
5. ʿĀşıḳda kor mı takat ol ḫande-rūlıcıḳlar
6. Ol bezle-gülıcıḳlar şīrīn-zebānlıcuḳlar

2. **ḫande-rūlar:**-*lar*
Gazel 247
Mısra: **7**
Güler yüzlü (sevgili).
7. Mānend-i mihr mümessek olur ḫande-rūlar
8. Ebrūñ ʿaṭāsı ʿāleme giryānlıġındadur

ḫande-rūluḳ:

1. **ḫande-rūluḳlardadur:**-*lar, -da, -dur*
Gazel 191
Mısra: **4**
Güleryüzlülük.
3. Ḫāṭır-ı ahbabı tesḫīrün reh-i āsānteri
4. Bī-tekellüf bī-taṣannuʿ ḫande-rūluḳlardadur

ḫande-zenān:

1. **ḫande-zenān:**
Gazel 460
Mısra: **11**
Gülen (eğlenen) kadınlar.
11. Meh-ruḫān olsa güher-pāş-ı suḫan ḫande-zenān
12. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

2. **ḫande-zenān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **120**
Güle oynaya, gülerek, eğlenerek.
119. Geldiler İstanbulʾa yine o şeb
120. Naġme-künān ḫande-zenān pür-ṭarab

ḫāne:

1. **ḫāne:**
Gazel 379
Mısra: **2**
Gönül evi.
1. Girmekde neden ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa tevaḳḳuf
2. Ey tīr-i cefā ḫāne senüñdür ne tekellüf

2. **hāne:**
Gazel 452
Mısra: **5**
Gönül evi.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

3. **ḫāneyi:**-*yi*
Gazel 612
Mısra: **12**
Gönül evi.
11. Dil ʿarş-ı İlāhīʾdür anı eyleme taḫrīb
12. Dest-i beşer ol ḫāneyi termīm ne mümkin

4. **ḫāne:**
Kaside 2
Mısra: **31**
Gönül evi.
31. Ḳalb bir ḫāne iken baḳsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

5. **ḫāne:**
Gazel 35
Mısra: **5**
Ev, mesken.
5. Ḳanda ḳonardı ḫāne be-dūşān-ı kūy-ı ġam
6. Vaḳf itmemiş ribāṭ-ı arābātı Cem ʿabes̱

6. **ḫāne:**
Gazel 224
Mısra: **10**
Ev, mesken.
9. Kimdür bizi menʿ eyleyecek bāġ-ı cināndan
10. Mevrūs̱-ı pederdür girerüz ḫāne bizümdür

7. **ḫānede:**-*de*
Gazel 94
Mısra: **12**
Ev, mesken.
11. Dilden çıḳar sarāy-ı cihānuñ ḫayālini
12. Bisyār olursa ḫānede taʿmīr teng olur

8. **ḫanenün:**-*nün*
Gazel 98
Mısra: **2**
Ev, mesken.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

9. **ḫānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 169
Mısra: **2**
Ev, mesken.
1. Şeh-i ġamuñ dil-i vīrān kühen hızānesidür
2. Beden ʿavārız-ı endūha baġlu ḫānesidür

10. **ḫānede:**-*de*
Gazel 173
Mısra: **16**
Ev, mesken.
15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fıkr-i raḳīb
16. Düzd olan ḫānede hiç ḫvāb-ı ferāġat mı ḳalur

11. **ḫāne:**
Gazel 194
Mısra: **14**
Ev, mesken.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāġāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

12. **ḫānesi:**-*si*
Gazel 620
Mısra: **8**
Ev, mesken.
7. İtdi bir cām ile iḥyā dil-i vīrān-şüdemi
8. Mey-fürūşun dilerüm ḫānesi maʿmūr olsun

13. **ḫāneyi:**-*y, -i*
Gazel 751
Mısra: **10**
Ev, mesken.
9. Ṭurfadur meşrebi miʿmār-ı binā-yı suḫanun
10. Terk ider ḫāneyi beytin çalışur taʿmīre

14. **ḫāneden:**-*den*
Gazel 776
Mısra: **5**
Ev, mesken.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıḳmış ḫāneden
6. Bülbülüñ feryādını başdurdı hū hūlar yine

15. **ḫānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 780
Mısra: **6**
Ev, mesken.
5. Devrān aḳıtdı cevr ile seyl-āb-ı çeşmümi
6. Bu köhne ḫānenüñ sebeb oldı ḫarābına

16. **ḫāne:**
Gazel 788
Mısra: **5**
Ev, mesken.
5. O tīre ḫāne degüldür göñül ki rūşen ola
6. Meh ābgīnesini cām-ı revzen itsem de

17. **ḫāne:**
Kaside 2
Mısra: **28**
Ev, mesken.
27. Ne bu tertīb-i ḥikem cümle beni ādem iken
28. Birisi ḫāne yapar birisi olmış ırġād

18. **ḫaneden:**-*den*
Kaside 12
Mısra: **100**
Ev, mesken.
99. Ṣarṣar-ı ʿazl ṣalup tefriḳa bāġ-ı ʾıyşa
100. Ḫaneden manṣıbuñ ardınca bile gitdi niẓām

19. **ḫaneden:**-*den*
Kaside 12
Mısra: **110**
Ev, mesken.
109. Gitdi maṣraf gibi āmed-şud-ı ḥācetmendān
110. Ḫaneden payını īrād gibi çekdi enām

20. **ḫaneñ:**-*ñ*
Kaside 12
Mısra: **76**
Ev, mesken.
75. Terbiyet-kerde-i nān u nemek-i luṭfūñ iken
76. İʿtibār itmez olur ḫaneñ içinde ḫuddām

21. **ḫāneñe:**-*ñ, -e*
Kaside 12
Mısra: **95**
Ev, mesken.
95. Bir daḫı ḫāneñe ʿazm eylemez andan açılur
96. İḳtiżā eyler ise birisine istiḥmām

22. **ḫānenüñ:**-*nüñ*
Kaside 20
Mısra: **14**
Ev, mesken.
13. Miʿmārı çihil merḥaleden gönderür Ḫudā
14. Bir ḫānenüñ murād olunursa ʿimāreti

23. **ḫāneler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 8

Mısra: **19**
Ev, mesken.
19. Ḫāneler çerḫlerle hem-pāye
20. Şeh-nişīnler buruca hem-sāye

24. **ḫāneler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **158**
Ev, mesken.
157. Lāne-i murġı yıḳdı bād-ı seher
158. Ḫāneler der fürū-nihāde ider

25. **ḫāne:**
Tarih 38
Mısra: **10**
Ev, mesken.
9. Nābī oḳur bu mıṣraʿ-ı tārīḫi selsebīl
10. Ḥacı ʿAlī Efendi᾿ye bu ḫāne saʿd bād

26. **ḫāne:**
Tarih 42
Mısra: **48**
Ev, mesken.
47. Her gören Nābīyā didi tārīḫ
48. Nāzenīn ḫāne bu mübārek bād

27. **ḫaneyi:**-*y, -i*
Tarih 43
Mısra: **4**
Ev, mesken.
3. Ḳudsiyān tāk-ı sipihre yazdılar tārīḫini
4. Saña Mevlā Nābīyā saʿd eyleye bu ḫaneyi

28. **ḫāne:**
Tarih 78
Mısra: **2**
Ev, mesken.
1. Maʿnā-yı teveccüh çıḳar iflāsumuza
2. Gelsüñ ramażān da ḫāne ṭolsun dimeden

29. **ḫaneyi:**-*yi*
Gazel 147
Mısra: **22**
Ev II Gönül evi.
21. Müzdūr-ı tedābīr ne ḳādir k᾿ide Nābī
22. Bennā-yı ḳader itmedügi ḫaneyi taʿmīr

30. **ḫānemi:**-*m, -i*
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Ev II Gönül evi.
3. İḥsān ile itdün yeñiden ḫānemi maʿmūr
4. İkbālüñi ʿömrüñi ziyād eylesün Allāh

31. **ḫāne:**
Gazel 545
Mısra: **8**
Dünya.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

32. **haneden:** -*den*
Gazel 279
Mısra: **8**
Ev, mesken.
7. Miṣāl-i ḥalḳa ṭutdum gūşumı ebvāb-ı āfāḳa
8. Ṣadā-yı naġme-i ʿıyş u ṭarab her haneden gelmez

33. **ḫānemi:**-*m, -i*
Gazel 846
Mısra: **1**
Ev, mesken II Gönül, gönül evi.
1. Bārūt-ı rū-siyāh yaḳup yıḳdı ḫānemi
2. Döndürdi çerḫ ḫāṭıruma āşiyānemi

ḫāne ber-endāz-ı sükūn olmaz idi:
1. **ḫāne ber-endāz-ı sükūn olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 864
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Huzur evinden kovulmuş olmak.
7. ʿĀşıḳuñ ḫāṭırına itmese taklīd ḥabāb
8. Ḫod-be-ḫod ḫāne ber-endāz-ı sükūn olmaz idi

ḫānedān:
1. **ḫānedānuñdaki:**-*uñ, -da, -ki*
Kaside 13
Mısra: **214**
Peygamber, hükümdar veya bir devlet büyüğü gibi bir şahsa dayalı soy, büyük aile, ocak.
213. İftiḫār eyler ise mahşere dek lāyıḳdur
214. Ḫānedānuñdaki evlād u ʿabīd u ḫuddām

2. **ḫānedāna:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **36**
Peygamber, hükümdar veya bir devlet büyüğü gibi bir şahsa dayalı soy, büyük aile, ocak.
35. Gör ḥikmet-i Ḫudāyı ki bu ʿabd-i kemterüñ
36. Ol ḫānedāna olmadı żāyiʿ ṣadāḳati

3. **ḫānedān:**
Kaside 20
Mısra: **37**
Peygamber, hükümdar veya bir devlet büyüğü gibi bir şahsa dayalı soy, büyük aile, ocak.
37. Bu ḫānedān o luṭf u kerem ḫānedānıdur
38. Kim şemʿ ile tefaḥḥuṣ ider ehl-i ḥāceti

4. **ḫānedānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 20
Mısra: **37**
Peygamber, hükümdar veya bir devlet büyüğü gibi bir şahsa dayalı soy, büyük aile, ocak.
37. Bu ḫānedān o luṭf u kerem ḫānedānıdur
38. Kim şemʿ ile tefaḥḥuṣ ider ehl-i ḥāceti

5. **ḫānedāna:**-*a*
Tarih 14
Mısra: **10**
Peygamber, hükümdar veya bir devlet büyüğü gibi bir şahsa dayalı soy, büyük aile, ocak.
9. Dilinde āteş u āhı sipihre peyveste
10. Bu ḫānedāna meġer oldı dūdmān şeydā

6. **ḫānedānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 96
Mısra: **10**
Peygamber, hükümdar veya bir devlet büyüğü gibi bir şahsa dayalı soy, büyük aile, ocak.
9. Daḫı ʿaṣr-ı bāḳīden itmiş ezel
10. Meh-i salṭanat ḫānedānında cāy

ḫānedān-ı esfeli:
1. **ḫānedān-ı esfeli:**-*i*
Tarih 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşağı, alçak dünya.
5. Gitdi rūḥı ʿālem-ı ʿulvīye mānend-i duʿā
6. Jāleveş terk eyledi bu ḫānedān-ı esfeli

ḫānedān-ı ʿizzetde:
1. **ḫānedān-ı ʿizzetde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Asil, soylu hanedan.
47. Ḫudā muʿammer ide ḫānedān-ı ʿizzetde
48. O nesl-i pāki ki biri birinden erşeddür

ḫāne-ḫarāb:
1. **ḫāne-ḫarāb:**
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Evi yıkılmış, hâli perişan.
3. Oldı ʿUzzā ʿadem be-laṭme-i āb
4. Oldı Lāt u Menāt ḫāne-ḫarāb

ḫāne-ı ʿālemde:
1. **ḫāne-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Dünya evi, alem.
55. Ḫaberüñ yoḳ beni redd eylediler ʿālemden
56. Şimdi ḳalmadı baña ḫāne-ı ʿālemde maḳar

ḫāne-i çerḫün:
1. **ḫāne-i çerḫün:**-*ün*
Gazel 234
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Felek evi, gökyüzü.
11. Degül zemīne düşen berf ḫāne-i çerḫün
12. Beyāz-ı ṣūret-i dīvārı pāre pāre düşer

ḫāne-i dil:
1. **ḫāne-i dil:**
Gazel 162
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül evi.
7. Gelür āmīhte āvāze-i eṭfāl-i hevā
8. Ḫ∨āce-i ders-i ġamuñ ḫāne-i dil mektebidür

ḫāne-i dildārı:
1. **ḫāne-i dildārı:**-*ı*
Gazel 390
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin evi.
3. Geçmedi ḫāne-i dildārı ṭolaşmakdan dil
4. Ḫaṭ gelüp dāmen-i endīşeye ḫār olmayıcaḳ

ḫāne-i dili:
1. **ḫāne-i dili:**-*i*
Gazel 874
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül evi.
1. Bir kimse ḫāne-i dili ābād görmedi
2. Kim gördi ise ḫāṭırumı şād görmedi

ḫāne-i dīn:
1. **ḫāne-i dīn:**
Kıt'a 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Din binası.
1. Be-ṣunʿ-ı ḥikmet-i miʿmār-ı āsmān u zemīn
2. Çehār rükn ile buldı ḳarār ḫāne-i dīn

ḫāne-i dünyā:
1. **ḫāne-i dünyā:**
Tarih 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünya denilen ev.
1. Ḫoşā eyyām-ı şevḳ-encām ü hengām-ı neşāṭ-efzā
2. Ki esbāb-ı meserretle leb-ā-leb ḫāne-i dünyā

2. **ḫāne-i dünyā:**
Tarih 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünya denilen ev.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fihā

ḫāne-i endūhı:
1. **ḫāne-i endūhı:**-*ı*
Gazel 405
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Üzüntü evi. II Gönül.
13. Niyyeti ḫāne-i endūhı meger ġāret imiş
14. Sāġaruñ gūşına serrā didügi mīnānuñ

2. **ḫāne-i endūhı:**-*ı*
Gazel 721
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Üzüntü evi. II Gönül.
9. Vīrān idince ḫāne-i endūhı sīneden
10. Sāḳī gice ne ṣular aḳıtdı esāsına

ḫāne-i hicret:
1. **ḫāne-i hicret:**
Gazel 101
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hicret edilen yer.
15. Dil-beste-i mücāverete ṣad hezār reşk
16. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾa ḫāne-i hicret Medīneʾdür

ḫāne-i himmeti:
1. **ḫāne-i himmeti:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Gayret evi.
151. Ḫāne-i himmeti ol mertebe ʿālīdür kim
152. Gerden-i zühreyi būs eylemek ister leb-i bām

ḫāne-i iḳbāli:
1. **ḫāne-i iḳbāli:**-*i*
Gazel 319
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İkbal evi.
7. Bir ḫurūşiyle ider biñ ḫāne-i iḳbāli pest
8. Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz

ḫāne-i iḳbālini:
1. **ḫāne-i iḳbālini:**-*i, -n, -i*
Kaside 9
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
İkbal evi.
155. Eylesün ḫāne-i iḳbālini Bārī muḥkem
156. Eyleyüp şemʿ-i murād ile derūnın enver

ḫāne-i ḳalbi:
1. **ḫāne-i ḳalbi:**-*i*
Gazel 620
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül evi.
11. Günde ṣad ḫāne-i ḳalbi ide tārāc hele
12. Nigehi çeşmine sermāye-dih-i zūr olsun

ḫāne-i maḥmūd aġayı:
1. **ḫāne-i maḥmūd aġayı:**-*y, -ı*
Tarih 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Baltacı Mahmut Ağanın evi.
3. Sāye-endāz-ı Selānik olıcaḳ devletle
4. Eyledi ḫāne-i Maḥmūd Aġayı meʾvā

ḫāne-i nā-pāke:
1. **ḫāne-i nā-pāke:**-*e*
Gazel 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Temiz olmayan ev.
7. Ayīne-i idrākūñi ṣāf eyle sivādan
8. Mihmān mı gelür ḫāne-i nā-pāke ḥicāb it

ḫāne-i ʿömr ü devletin:
1. **ḫāne-i ʿömr ü devletin:**-*i, -n*
Tarih 51
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Ömür ve mutluluk evi.
55. İde dāʾim mühendis-i taḳdīr
56. Ḫāne-i ʿömr ü devletin tezyīn

ḫāne-i pür-naḳşdur:
1. **ḫāne-i pür-naḳşdur:**-*dur*
Kıt'a 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Resim ve yazılarla süslü ev.
1. Egerçi ḫāne-i pür-naḳşdur sarāy-ı cihān
2. Velī kitabeleri Küllü men ʿaleyhā fān

ḫāne-i pür-zīnet-i ʿālem:
1. **ḫāne-i pür-zīnet-i ʿālem:**
Kaside 9
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Çok süslü dünya evi.
151. Tā ola ḫāne-i pür-zīnet-i ʿālem maʿmūr
152. Her zamān tā ki ḳarār eyleye ṣadrında beşer

ḫāne-i raʿnā:
1. **ḫāne-i raʿnā:**
Tarih 68
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çok hoş ev.
9. Bu ḥüsni ḳanda bulurdı bu ḫāne-i raʿnā
10. Eger ki ṣāḥibinüñ görmeyeydi iḥsānın

ḫāne-i sāmān:
1. **ḫāne-i sāmān:**
Gazel 624
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zenginlik evi II Güç, iktidar evi.
5. İtdün yirüni reh-güzār-i seyl-i melāmet
6. Ey ḫāne-i sāmān daḫı ābād olamazsın

ḫāne-i sāmānı:
1. **ḫāne-i sāmānı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Zenginlik evi II Güç, iktidar evi.
121. Ḳorḳarum bir gün ide ḫāne-i sāmānı ḫarāb
122. Eger itmezse telāfīsini faḫr-ı eyyām

ḫāne-i ser-der-felek:
1. **ḫāne-i ser-der-felek:**
Gazel 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mağrur feleğin evi.
1. Dil-i ġam-perverān-ı ʿaşḳ dāġ-ı tāzesüz ḳalmaz
2. O güne ḫāne-i ser-der-felek dervāzesüz ḳalmaz

ḫāne-i sitemde:
1. **ḫāne-i sitemde:**-*de*
Gazel 681
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Zulüm, eziyet evi.
7. Bu ḫāne-i sitemde görülmiş midür ʿaceb
8. Dil-ḫᵛāhı üzre nāʾil olan ārzūsına

ḫāne-i tārīk-i ḳalb-i ġāfili:
1. **ḫāne-i tārīk-i ḳalb-i ġāfili:**-*i*
Gazel 360
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gaflette bulunanların karanlık evi.
3. Ḫāne-i tārīk-i ḳalb-i ġāfili tenvīr ider
4. Şuʿle-i miṣbāḥ-ı īmāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

ḫāne-i tedbīr:
1. **ḫāne-i tedbīr:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tedbir evi.
7. Der-sāʿat olur pā-zede-i ṣāʾika-yı ḳahr
8. Taʿmīrine saʿy eyledügüñ ḫāne-i tedbīr

ḫāne-i temkīnin:
1. **ḫāne-i temkīnin:**-*in*
Kaside 12
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Temkin evi (İnsanın soğukkanlılığı, ağırbaşlılığı bağlamında).
43. Ādemüñ ḫāne-i temkīnin idermiş vīrān
44. İʿtibārāt-ı keder-ḫīz-i ġam-engīz-i liʿām

ḫāne-i ümīdi:
1. **ḫāne-i ümīdi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Ümit hânesi.
149. Binā-yı devletini eylesüñ Ḫudā maʿmūr
150. Ola ʿadūlarınuñ ḫāne-i ümīdi ḫarāb

ḫāne-i vālāya:
1. **ḫāne-i vālāya:**-*y, -a*
Tarih 14
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yüce, değerli ev.
15. Didüm bu ḫāne-i vālāya Nābīyā tārīḫ
16. Bu tāze ṭarḥı Muḥammed Efendi ḳıldı binā

ḫāne-i vīrān-şudeye:
1. **ḫāne-i vīrān-şudeye:**-*y, -e*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yıkılmış, virane olmuş ev.
1. Eyyām-ı zemistānda beni gerdiş-i devrān
2. Bir ḫāne-i vīrān-şudeye eyledi mihmān

ḫāne-i zaḫm-ı dile:
1. **ḫāne-i zaḫm-ı dile:**-*e*
Gazel 47
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönlün yaralı evi.
11. Zaḫm-ı bātın yine bāṭından olur vāye-pezīr
12. Giremez ḫāne-i zaḫm-ı dile merhem küstāḫ

ḫāne-i zenbūr-ı ʿaselde:
1. **ḫāne-i zenbūr-ı ʿaselde:**-*de*
Gazel 699
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bal arısının evi, petek (Petek ile göz arasında şekil olarak benzerlik vardır).
9. Hem dīdeye hem maʿdeye hem kīseye lāzım
10. Ḳaldı gözümüz ḫāne-i zenbūr-ı ʿaselde

ḫānekāh-ı ġamda:
1. **ḫānekāh-ı ġamda:**-*da*
Gazel 212
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Keder tekkesi.
1. Dilde ḫayāl-i silsile-i müşg-bū mıdur
2. Yoḫsa nüvişte ḫānekāh-ı ġamda hū mıdur

2. **ḫāneḳāh-ı ġamda:**
Gazel 318
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Keder tekkesi.
11. Bulunmaz ḥalḳa-i tevḥīdveş bir bezm-i rūḥanī
12. Bize bu ḫāneḳāh-ı ġamda her cemʿiyyet el virmez

ḫāne-perverd-i ġam:
1. **hāne-perverd-i ġam:**
Gazel 603
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam evi bekçisi.
5. Hāne-perverd-i ġam olmaz güşe-i dilden baʿīd
6. Anda dil-ḫᵛāha muvāfıḳ ʿālem olsun olmasun

ḫāne-zād-ı ḥarem-i ṭıynetidür:
1. **ḫāne-zād-ı ḥarem-i ṭıynetidür:**-*i, -dür*
Tarih 138
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Yaradılışının hususi odasında doğmuş köle çocuğu.
65. Ḫāne-zād-ı ḥarem-i ṭıynetidür nūr-ı ḫıred
66. Rīze-hᵛār-ı niʿam-i fikretidür reʾy-i rezīn

ḫān-ı ʿālī-neseb:
1. **ḫān-ı ʿālī-neseb:**
Tarih 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce soylu hanedan.
1. Vaḥīd-i zaman ḫān-ı ʿālī-neseb
2. Ḫidīv-i cihān-baḫş Devlet Girāy

hān-i ʿālī-şān:
1. **ḫān-i ʿālī-şān:**
Kaside 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce Han (Kırım Hanı bağlamında).
13. Luṭf-ı Ḥaḳla defter-i taḳdīrde mesṭūr imiş
14. Nābīyā hem-ṣoḥbet olmaḳ Ḫān-i ʿālī-şān ile

hān-ı ʿasel:
1. **ḫān-ı ʿasel:**
Kıt'a 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bal evi, petek.
3. Lakin yine fevc fevc erbāb-ı ḥuḳūḳ
4. Ḫān-ı ʿasel üzre üşdi mānend-i mekes

hān-ı ʿasele:
1. **ḫān-ı ʿasele:**-*e*
Kıt'a 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bal evi, petek.
1. Ḫān-ı ʿasele idüp muḳaddemce sefer
2. Bī-çāre muḥaṣṣıl alayum ṣandı nefes

hān-ı ḳanāʿat:
1. **hān-ı ḳanāʿat:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kanaat sofrası.
3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

hānis olmam:
1. **ḫāniṣ olmam:**-*ma, -m*
Kaside 15
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Verdiği sözü, ettiği yemini yerine getirmeyen olmak.
173. Ḥaḳḳ-ı inṣāf budur nefy-i naẓīrüñde senüñ
174. Ḫāniṣ olmam eger itsem daḫı tekrīr-i ḳasem

hānmān:
1. **ḫānmān:**
Gazel 531
Mısra: **8**
Ev, bark, ocak, yurt, yuva.
7. Bülbül-i naḫl-i nāleyüm men-i zār
8. Ḫārdan ġayrı ḫānmān bilmem

hān-mān-ı ġam:
1. **ḫān-mān-ı ġam:**
Gazel 497
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam ocağı.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoḫsa
8. Ḫarāb olur miṣāl-i ḳalb-i rindān ḫān-mān-ı ġam

ḫānümān:
1. **hānumānumuz:**-*u, -muz*
Gazel 256
Mısra: **6**
Ev, bark.
5. Eşk-i firak ḫayli tek-ā-pūlar eyledi
6. Pā-māl-i seyl idinceye dek hānumānumuz

2. **ḫānümān:**
Matla 19
Mısra: **2**
Ev, bark.
1. İtāʿatinden o bī-devletān ki ser-keş olur
2. İki cihānda daḫı ḫānümān āteş olur

hanümān-ı ṭaḳāti:
1. **hanümān-ı ṭaḳāti:**-*i*
Gazel 228
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Takat, mecal yuvası.
5. Hanümān-ı ṭaḳāti vīrān iderken rūy-ı dil
6. Bülbül-i nāçize gül bīhūde āteşnāk olur

hanẓal:
1. **hanẓal:**
Gazel 739
Mısra: **14**
Ebûcehil karpuzu da denilen portakal büyüklüğündeki meyvesi çok acı ve iç sürdürücü bir meyve.
13. Ben ol naḫl-i vefā-bār-ı riyāż-ı himmetüm Nābī
14. Kʾolur ṭaʿm-ı şeker hanẓal meẕāḳ-ı mīve-çīnümde

ḫar:
1. **ḫār:**
Gazel 390
Mısra: **4**
Diken II Rakip.
3. Geçmedi hāne-i dildārı ṭolaşmakdan dil
4. Ḫaṭ gelüp dāmen-i endīşeye ḫār olmayıcaḳ

2. **ḫārlar:**-*lar*
Gazel 882
Mısra: **7**
Diken II Rakip.
7. İşitdüm ḫārlar ol ġoncenüñ dāmānın almışlar
8. Baña tāze ḫaberler ʿandelīb-i zārdan geldi

3. **ḫārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 97
Mısra: **1**
Diken.
1. Feżā-yı gülşenüm berg-i gülüm ḫārumdan efzūndur
2. Sehergāhum ki nūrāniyyetüm tārumdan efzūndur

4. **ḫār:**
Gazel 111
Mısra: **11**
Diken.
11. Gülinde ḫār u meyinde ḫumār der-pey iken
12. Nice taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār olunur

5. **ḫarlar:**-*lar*
Gazel 116
Mısra: **2**
Diken.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ḫ∨ārcadur
2. Ḫarlar ḫūyuña nisbetle kem-āzārcadur

6. **ḫārı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **14**
Diken.
13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ḫārı yine ḫuşk olmadı bostānı henūz

7. **ḫāre:**-*e*
Gazel 349
Mısra: **6**
Diken.
5. Gördüm gül-i ter maḥkeme-i ṣaḥn-ı çemende
6. Dāmānumı çāk itdi diyü ḫāre yapışmış

8. **ḫār:**
Gazel 381
Mısra: **10**
Diken.
9. Āmīhtedür birbirine nīk ü bed-i kevn
10. Gül eylemese eyleyemez ḫār taḫallüf

9. **ḫārı:**-*ı*
Gazel 453
Mısra: **4**
Diken.
3. Ey gül iderse dāmenüñi çāk-ı cevr ile
4. Ḫārı ḥużūr-ı pādişeh-i nev-bahāra çek

10. **ḫardan:**-*dan*
Gazel 489
Mısra: **1**
Diken.
1. Kim dirdi oldı ḫardan āzürde pāy-ı gül
2. Dāl olmasa bu maʿnīye ḳadd-i dü-tā-yı gül

11. **ḫardan:**-*dan*
Gazel 511
Mısra: **1**
Diken.
1. Ḫardan ġonce-ṣıfat niceye dek bāk idelüm
2. Cāmemüz bāde içün gül gibi ṣad çāk idelüm

12. **ḫārdan:**-*dan*
Gazel 531
Mısra: **8**
Diken.
7. Bülbül-i naḫl-i nāleyüm men-i zār
8. Ḫārdan ġayrı ḫānmān bilmem

13. **ḫār:**
Gazel 657
Mısra: **4**
Diken.
3. Ẕātadur cāha degüldür naẓar-ı ehl-i ḳabūl
4. Ḫ∨ārdur ḫār güle olsa bile hem-zānū

14. **ḫārı:**-*ı*
Gazel 779
Mısra: **5**
Diken.
5. Bilindi kim var imiş ḫārı gülşen-i ʿademüñ de
6. Bu baġa dāmen-i gül-ġonce pāre pāre gelince

15. **ḫārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 834
Mısra: **2**
Diken.
1. Fehm iden rütbe-i ḫāṣiyyet-i gülzārumuzı
2. Eylemez gülşen-i Firdevsʾe fedā ḫārumuzı

16. **ḫār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **212**
Diken.
211. Ṭoldı āvāz-ı ʿadl ile gülzār
212. Bister-i rāḥat oldı bülbüle ḫār

17. **ḫarlar:**-*lar*
Tarih 36
Mısra: **7**
Diken.
7. Ḫarlar oldı dürūde çemen-i devletde
8. Yirine oldı şükufte yine verd-i būyā

ḫār:
18. **ḫar:**
Gazel 841
Mısra: **6**
Eşek.
5. Cāhillerüñ tefevvuḳı cāh ile ʿārife
6. Olmaḳ gibi ḫar esblerüñ ser-ṭavīlesi

19. **ḫar:**
Kıt'a 6
Mısra: **15**
Eşek.
15. Vāy eger anlara ḫar didügümi gūş itse
16. Bār-ı gayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāyı

20. **ḫardan:**-*dan*
Gazel 108
Mısra: **3**
Eşek II Akılsız, aptal.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

21. **ḫarı:**-*ı*
Gazel 807
Mısra: **9**
Eşek.
9. Bāġbānuñ ḫarı ile ʿacebā farḳı nedür
10. Seyr-i ṣunʿ olmasa seyr-i çemenüñ żımnında

22. **ḫar:**
Kıt'a 107
Mısra: **5**
Eşek.
5. Vāy eger anlara ḫar didügi gūş itse
6. Bār-ı ġayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāʾyı

ḫār ü gül:
1. **ḫār ü gül:**
Kaside 1
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Diken ve gül.
65. Teḫālüf ṣūretā māniʿ degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāḫdan surḫ u sefīd ü ḫār ü gül peydā

ḫār ü gülden:
1. **ḫār ü gülden:**-*den*
Kıt'a 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Diken ve gül.
1. Böyledür şart-ı vifāḳ-ı dūstān-ı yek-cihet
2. Germ ü serd ü ḫār ü gülden rūy-gerdān olmaya

ḫār ü gülün:
1. **ḫār ü gülün:**-*ün*
Gazel 567
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Diken ve gül.
3. Ḫār ü gülün taḥammüle muḥtāc vażʿını
4. Mānend-i āb esāfil ile iḫtilāṭ iden

ḫār u ḫās:
1. **ḫār u ḫās:**
Gazel 335
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Diken, çerçöp.
1. Cāʾiz ki vara gülşen-i kūyına ḫār u ḫās
2. Ey bād-ı ṣubḥ üstümüze gel mülāyim es

ḫār u ḫaslanur:
1. **ḫār u ḫaslanur:**
Gazel 202
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bulanmak, çer çöp içinde kalmak.
11. İtme ġurūr ṣafvet-i cūy-ı cemālüñe
12. Geldükde nev-bahār ḫāṭuñ ḫār u ḫaslanur

ḫār ü ḫaslaruñ:
1. **ḫār ü ḫaslaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 454
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çalı çırpı, çer çöp.
3. Ṣūrīdür iʿtilāsı ḳıyās itme maʿnevī
4. Āb üstine tefevvuḳ iden ḫār ü ḫaslaruñ

ḫār u ḫaslerle:
1. **ḫār u ḫaslerle:**-*ler, -le*
Gazel 741
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çer çöp, döküntü.
1. Gül olmaz germ-dil bülbül gibi ṣāḥib-nefeslerle
2. Olur hem-kāse-i zānū-be-zānū ḫār u ḫaslerle

ḫār u ḫasuñ:
1. **ḫār u ḫasuñ:**-*uñ*
Gazel 401
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Diken, çerçöp.
11. Farḳı yoḳ vaʿdeye bu ʿaṣrda dil-besteligüñ
12. Üstine vażʿ-ı esās eylemeden ḫār u ḫasuñ

ḫarāb:
1. **ḫarāb:**
Gazel 617
Mısra: **13**
Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.
13. Ten bī-tüvān ḥavas perīşān gönül ḫarāb
14. Ḳalmaz cihān-ı ṭūl-ı emel intiẓāmdan

2. **ḫarāb:**
Gazel 617
Mısra: **17**
Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.
17. Ḥālüm ḫarāb ʿakibetüʾl-emr Nābiyā
18. Olmazsa luṭf ḥażret-i Rabbüʾl-enāmʾdan

3. **ḫarāb:**
Gazel 524
Mısra: **5**
Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.
5. Beni virāne-i hicrānda ḳoyup böyle ḫarāb
6. Kimüñ āġūşını maʿmūr ideceksin bilmem

4. **ḫarābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 780
Mısra: **6**
Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.
5. Devrān aḳıtdı cevr ile seyl-āb-ı çeşmümi
6. Bu köhne ḫānenüñ sebeb oldı ḫarābına

5. **ḫarābe:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **35**
Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.
35. Ḫarābe ṭutmış idi yüz mezāriʿ-i iḳbāl
36. Riyāż-ı memleketi ḳaplamışdı mār ile mūr

6. **ḫarābın:**-*ı, -n*
Kıt'a 65
Mısra: **4**
Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.
3. Tāze ḥāmisi ẓuhūr eyledügin gūş itdük
4. Eylemiş ḥüsn-i ḥimāyede ḫarābın termīm

ḫarāb eyledük:
1. **ḫarāb eyledük:**-*dü, -k*
Gazel 826
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, viran etmek.
13. Nābī binā-yı rāhatumuz eyledük ḫarāb
14. Ḳaṣr-ı ḥużūra ṭaḳat-ı taʿmīr ḳalmadı

ḫarāb eylemeye:
1. **ḫarāb eylemeye:**-*me, -ye*
Gazel 120
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, viran etmek.
5. Ne mümkin eylemeye dūdmān-ı ẓulmı ḫarāb
6. Hücum-ı ṣāʾiḳa-i saḫt-ı inkisār o mıdur

ḫarāb eylerdi:
1. **ḫarāb eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, viran etmek.
1. Zülf-i siyāhı ṣalsa ʿiẕār üzre bī-niḳāb
2. Eylerdi ʿālemi dil-i ʿāşıḳ gibi ḫarāb

ḫarāb ide:
1. **ḫarāb ide:**
Kaside 12
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, viran etmek.
121. Ḳorḳarum bir gün ide ḫāne-i sāmānı ḫarāb
122. Eger itmezse telāfīsini faḫr-ı eyyām

ḫarāb ider:
1. **ḫarāb ider:**-*er*
Gazel 209
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Harap etmek.
7. İder ḫarāb yā olmaz maʿīdeye vāsıl
8. Bu bezm-i köhnede vezn üzre bade virmezler

ḫarāb ola:
1. **ḫarāb ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
149. Binā-yı devletini eylesüñ Ḫudā maʿmūr
150. Ola ʿadūlarınuñ ḫāne-i ümīdi ḫarāb

ḫarāb oldı:
1. **ḫarāb oldı:**-*dı*
Tarih 144
Mısra: **38**

Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
37. Eyleyüp āḫir duʿā-yı ẓıll-ı Yezdānī es̱er
38. Oldı seyf-i ġāziyāndan düşmenüñ ḥāli ḫarāb

harāb olmadadur:
1. **ḫarāb olmadadur:***-mada, -dur*
Gazel 95
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
11. Yazık ki olmadadur ẓulm ü ġaflet ile ḫarāb
12. Naẓar ki vaḳf-ı temāşā-yi āferīnişdür

harāb olmaġa:
1. **ḫarāb olmaġa:***-ma, -ġa*
Tarih 144
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
13. Nev-be-nev muhiş ḫaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ḫarāb

harāb olmaḳdadur:
1. **ḫarāb olmaḳdadur:***-maḳ, -da, -dur*
Gazel 556
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
7. ʿAceb bu taḳviyet şevḳiyle maʿcūn-ḫᵛārlıḳ tā key
8. Binā-yı ten ḫarāb olmaḳdadur mizābı neylersin

harāb olmışken:
1. **ḫarāb olmışken:***-mış, -ken*
Tarih 41
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
5. Pānzdeh sāle bu germ-ābe ḫarāb olmışken
6. Oldı menvī aña termīm ile istiḥkâmı

harāb olsa:
1. **ḫarāb olsa:***-sa*
Gazel 823
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
9. Nʾola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḥuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

harāb olur:
1. **ḫarāb olur:***-ur*
Kıt'a 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
3. Pādişāh olmasa yek demde olur kevn ḫarāb
4. Pādişehdür beden-i mülk-i cihānuñ cānı

2. **ḫarāb olur:**
Gazel 497
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mahvolmak, harap olmak.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoḫsa
8. Ḫarāb olur mis̱āl-i ḳalb-i rindān ḫān-mān-ı ġam

harāb ü būm-nişīn olmış idi:
1. **ḫarāb ü būm-nişīn olmış idi:***-mış , -i, -di*
Tarih 51
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Sadece baykuşların oturduğu harabeye dönmek.
41. Vüzerā gelmemegle meştādan
42. Olmış idi ḫarāb ü būm-nişīn

harāb-ābād itmiş:
1. **ḫarāb-ābād itmiş:***-miş*
Kaside 14
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Harabeye çevirmek.
83. Ki çend sāle ʿafārīt-i bī-emān-ı ʿArab
84. ʿIrāḳun itmiş iken ʿarṣasın ḫarāb-ābād

harābāt:
1. **ḫarābāt:**
Gazel 77
Mısra: **2**
Meyhaneler, içki içilen yerler.
1. İdüp defʿ-i keder sāġarla mesrūr olmamuz yegdür
2. Ḫarābāt içre lāy-ı meyle maʿmūr olmamuz yegdür

2. **hārābatı:***-ı*
Gazel 738
Mısra: **5**
Meyhaneler, içki içilen yerler.
5. Dil-berler olmayınca hārābatı neyleyüm
6. Girsün mi kimse meykedeye iḫtiyar ile

3. **ḫarābatda:***-da*
Gazel 831
Mısra: **4**
Meyhaneler, içki içilen yerler.
3. Ne ḳādir itmege baḫş-ı neşāt ehl-i ġama
4. Ṣıḳılmayan bu ḫarābatda ʿuṣāre gibi

hārābata düşsün:
1. **ḫārābata düşsün:***-a-sün*
Gazel 616
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Meyhaneye gitmek.
5. ʿĀşıḳ ṭaleb-i meyle ḫārābata mı düşsün
6. Bir gevher içün s̱ıḳlet-i vīrāne mi çeksün

harābāt-ı fenānun:
1. **ḫarābāt-ı fenānun:***-nun*
Gazel 231
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yokluk meyhânesi II fânî, geçici dünya.
13. Nābī mey-i iḳbāli ḫarābāt-ı fenānun
14. Taṣdiʿi ḳadar neşvesi meʾmūl degüldür

harābāt-ı maḥabbet:
1. **ḫarābāt-ı maḥabbet:**
Gazel 763
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Muhabbet meyhanesi. II Dünya.
5. Ḫarābāt-ı maḥabbet ʿāşıḳa ʿayn-ı ʿimāretdür
6. Celīdür ṣūret-i ḥarf-i saʿādet bālmūmında

harābāt-ı mecāzistānda:
1. **ḫarābāt-ı mecāzistānda:**
Gazel 283
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mecazın harabe ülkesi/meclisi.
3. Alursa deste sāḳī-i ḥaḳīḳat cām-ı iḥsānın
4. Ḫarābāt-ı mecāzistānda bir huşyāra yer ḳalmaz

harābātī-i āşüfte-hāl:
1. **ḫarābātī-i āşüfte-hāl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Düşkün bir halde bulunan meyhaneci, sarhoş.
193. Eks̱er olur ẓirve-nişīn-i kemāl
194. Öyle ḫarābātī-i āşüfte-hāl

harābe:
1. **ḫarābede:***-de*
Gazel 18
Mısra: **2**
Yıkıntı.
1. Derūn-ı ġamzede de neşʾe-i şarāb ġarīb
2. Ḫarābede görinür şemʿ-i bezm-tāb ġarīb

2. **ḫarābeden:***-den*
Tarih 84
Mısra: **3**
Harabe, virane (Dünya bağlamında).
3. İtdi beḳāya ʿazm bu köhne ḫarābeden
4. Kim rūḥına beḳā sebeb-i irtiyāḥ ola

harābe virürdi:
1. **ḫarābe virürdi:***-ür, -di*
Gazel 686
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Harabeye çevirmek.
1. Ġam ʿālemi ḫarābe virürdi Cem olmasa
2. Dergāh-ı Cem de beste ḳalurdı ġam olmasa

harābezār-ı dile:
1. **ḫarābezār-ı dile:***-e*
Gazel 331
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönel viranesi.
7. Ḫarābezār-ı dile düzd-i ġam sığınmaz idi

8. Ziḥāmgāh-ı ʿimāretde bulsa cāy-ı gürīz

ḫarābezār-ı ḳanāʿatde:
1. **ḫarābezār-ı ḳanāʿatde:***-de*
Gazel 238
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kanaatın viran evi.
19. Cevāb-ı pürsiş-i āsāyiş-i cihān Nābī
20. Ḫarābezār-ı ḳanāʿatde bī-nişānlıkdur

ḫarāb-ı bāde:
1. **ḫarāb-ı bāde:**
Gazel 495
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şaraptan harap olmuş.
9. Yapan anı yine miʿmār-ı iltifātımdur
10. Göñül ḫarāb-ı sitemdür ḫarāb-ı bāde degül

ḫarāb-ı ġam olsun:
1. **ḫarāb-ı ġam olsun:***-sun*
Gazel 804
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Acı ve kederden harabeye dönmek.
7. Biz rāzıyuz derūnumuz olsun ḫarāb-ı ġam
8. Ol mest-i nāza māye-i ẕevḳ u sürūr ise

ḫarāb-ı kāviş:
1. **ḫarāb-ı kāviş:**
Gazel 328
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kazılmaktan harabe.
11. Ser-tīşe-i talebden diller ḫarāb-ı kāviş
12. Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

ḫarāb-ı ser-girānıdur:
1. **ḫarāb-ı ser-girānıdur:***-ı, -dur*
Gazel 871
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarap humarından harap olmuş (kimse).
7. Dil o ṣahbānuñ ḫarāb-ı ser-girānıdur k᾿olur
8. Mihr-i ʿālem-gīr ser-pūş-ı ḫum-ı meyḫānesi

ḫarāb-ı sitemdür:
1. **ḫarāb-ı sitemdür:***-dür*
Gazel 495
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zulümden, cefadan harap olmuş.
9. Yapan anı yine miʿmār-ı iltifātımdur
10. Göñül ḫarāb-ı sitemdür ḫarāb-ı bāde degül

ḫarābī-dih-i bünyān-ı ṣamem:
1. **ḫarābī-dih-i bünyān-ı ṣamem:**
Kaside 15
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Sağırlık binasını harap eden.
149. Ḥüsn-i eṭvārı naẓar-baḫş-ı deyācīr-i ʿamā
150. Luṭf-ı güftārı ḫarābī-dih-i bünyān-ı ṣamem

ḫarābī-i ẓāhirdedür:
1. **ḫarābī-i ẓāhirdedür:***-de, -dür*
Gazel 253
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Görünüşte harabe, yıkık dökük.
3. Ṣaḳın görüp bizi ālūde düşme inkāra
4. Bizüm ḫarābī-i ẓāhirdedür ʿimāretümüz

ḫarāb-kerde-i dest-i ġam:
1. **ḫarāb-kerde-i dest-i ġam:**
Gazel 614
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gam elinden harabeye dönmüş.
9. O dil ki cāygehi ola sīne-i Nābī
10. Ḫarāb-kerde-i dest-i ġam olmasun n᾿olsun

ḫarābsuz:
1. **ḫarābsuz:**
Gazel 299
Mısra: **14**
Virane olmadan, yıkılmadan.
13. Maʿmūrluḳ ümīdini terk eyle Nābiyā
14. Olmaz cihan ʿaşḳ u maḥabbet ḫarābsuz

ḫarāc ü ʿöşr:
1. **ḫarāc ü ʿöşr:**
Gazel 299
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vergi ve aşar (Aşar yada öşür; toprak mahsullerinden onda bir oranında hazinece alınan vergi).
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

ḥarām:
1. **ḥarāmdan:***-dan*
Gazel 617
Mısra: **1**
Şerîatçe, dince yasak edilmiş şey.
1. Pürdür mişāl-i şīşe derūnum ḥarāmdan
2. Bilmem ne nefʿ ola bu sücūd ü ḳıyāmdan

2. **ḥarām:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **214**
Şerîatçe, dince yasak edilmiş şey.
213. Buldı ol deñlü kār-ı dehr niẓām
214. K᾿oldı ḳānūn içinde nāle ḥarām

ḥarām eylemişdür:
1. **ḥarām eylemişdür:***-miş, -dür*
Tarih 56
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Dinî bakımdan yasak olmak, helâl olmamak.
23. Baġlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

ḥarām itdi:
1. **ḥarām itdi:***-di*
Gazel 824
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir şeyden umulan yarar ve rahatı tattırmamak.
11. İtdi ḥarām çeşmüme ḫ∨āb-ı ferāġati
12. Ṣahrā-yı dilde ceyş-i ġamuñ hāy u hūları

ḥarām olsun:
1. **ḥarām olsun:**
Gazel 525
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yararlanamamak, hayrını görememek.
9. Ḥarām olsun dimişsüñ ben gedāya niʿmet-i vaṣluñ
10. Bu vażʿı ṭoġrısı ey şūḫ-ı fettānum ḥelāl itmem

2. **ḥarām olsun:**
Gazel 738
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasak olsun, nasip olmasın anlamlarında olumsuz bir temenni.
9. Olsun ḥarām cām-ı maḥabbet o meste kim
10. Nābī ḳanāʿat itmeye būs u kenār ile

ḥarām olur:
1. **ḥarām olur:***-ur*
Kaside 13
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Dinen yasak olmak.
97. Ṣāhib-i devlet ü hāmī-i ḫilāfet sensin
98. Ṣadr ıtlāḳı dururken sen olur ġayre ḥarām

ḥarām-zāde-i miḥnet:
1. **ḥarām-zāde-i miḥnet:**
Gazel 796
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zahmetin gayri meşru çocuğu.
9. Ḥarām-zāde-i miḥnet tevellüd eylemesin
10. Zenān-ı fikr-i muḥāl ile hem-firāş olma

ḥarāret-dīde-i eyyām-ı bāḥūr olmamuz:
1. **ḥarāret-dīde-i eyyām-ı bāḥūr olmamuz:***-ma, -muz*
Gazel 77
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşırı sıcak yaz günlerinin sıcaklığını gören olmak.
9. Bahāruñ zīr-i bār-ı minnet-i nev-rūzı olmaḳdan

10. Ḥarāret-dīde-i eyyām-ı bāḥūr olmamuz yegdür

ḥarb:
1. **ḥarbe:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **14**
Harp, savaş.
13. Nice imdād u fürūʿ u tebaʿından ġayrı
14. Çār çāsār-ı yesār itmiş iken ḥarbe ḳıyām

ḥarbā:
1. **ḥarbā:**
Gazel 224
Mısra: **11**
Bukalemun (Mecazen kendine özgü düşüncesi olmayan, sık sık fikir değiştiren kimseler).
11. Ḥarbā ḳo ṭolaşsun serine mihr-i münīrüñ
12. Biz şemʿa-i bezmüz per-i pervāne bizümdür

ḫarc:
1. **ḫarca:**-*a*
Gazel 702
Mısra: **15**
Harcamak, tüketmek.
15. Felek ḳıyāmete dek ḫarca ḳıymaz ey Nābī
16. Beş on çil aḳçesi var ṣürre-i S̱üreyyāda

ḫarc eyleyüp:
1. **ḫarc eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 61
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Harcamak, sarf etmek.
13. Kendü māl-ı ḫālişin ḫarc eyleyüp
14. Aḥsen-i ṣūretde virdi intizām

ḫarc idecek:
1. **ḫarc idecek:**-*ecek*
Gazel 866
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Harcamak, sarfetmek.
5. Ṭoldı metāʿ-ı nūrla dükkān-ı kāʾināt
6. Cīb-i felekde ḫarc idecek pāre ḳalmadı

harc ider:
1. **harc ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **205**
Kelime Tipi: -
Harcamak, sarfetmek.
205. Harc ider cümle senüñ kīse-i iḥsānuñdan
206. Ser-be-ser şāh u gedā cümle ʾibād u āzād

ḫarc-ı dendān:
1. **ḫarc-ı dendān:**
Gazel 573
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dişlerin işi, görevi.
9. Ey nevāl itmek içündür seni ḫarc-ı dendān
10. Ṣanma ḥammāllerüñ mesned-i rifʿat dūşın

ḫarc-ı rūznāme-i bām eyledi:
1. **ḫarc-ı rūznāme-i bām eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Borç defterine yazılan gider yapmak.
139. Nuḳre-i encümi muḥaṣṣıl-ı Şām
140. Eyledi ḫarc-ı rūznāme-i bām

ḫāre:
1. **ḫāre:**
Gazel 866
Mısra: **18**
Bazı nesneler üzerinde dalgalanır gibi görünen ince parlak çizgiler; meneviş; dalgır.
17. Mevc-i ḥelāli cilveler itsün ki Nābiyā
18. Mevc-i ḥarām gösterecek ḫāre ḳalmadı

ḥarekāt:
1. **ḥarekātuñ:**
Gazel 472
Mısra: **4**
Hareketler, yönelmeler.
3. Hep oldı senüñ nusḫa-i ẕātuñla hüveydā
4. Pūşīde iken ḥüsni sükūn u ḥarekātuñ

2. **harekātın:**-*ı, -n*
Gazel 676
Mısra: **8**
Hareketler, yönelmeler.
7. Teʿs̱īrün añla cānib-i bālādan olduġın
8. Seyr it cemāʿatüñ harekātın eẕān ile

3. **ḥarekātı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **67**
Hareketler, yönelmeler.
67. Sipihrden ḥarekātı ideydi menʿ eger
68. Olurdı sāʿid-i keffüʾl-ḫadībe bend şihāb

ḥareket eyleyüp:
1. **ḥareket eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 51
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Kımıldanmak.
45. Eyleyüp ʿırk-ı ġayreti ḥareket
46. İtdi taʿmīre himmetin taʿyīn

ḥaremgāh-ı īzidi:
1. **ḥaremgāh-ı īzidi:**
Kaside 7
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Allah'ın evi, Kabe.
187. ʿAlel-ḫuṣūṣ Ḥaremgāh-ı īzidi ki ḳalur
188. Ziyāret itmeyenüñ rükn-i dīni nā-maʿmūr

ḥarem-i ḫāmis:
1. **ḥarem-i ḫāmis:**
Tarih 104
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Müslümanlıkta kutsal sayılan yerlerin beşincisi (Kabe, Mekke, Medine ve Kudüs'ün beşincisi bağlamında).
17. Şehr-i Ḥalebʾün cāmiʿ-i maʿrūf-ı kebīri
18. Olmış ḥarem-i ḫāmis ile şöhre-i dünyā

ḥarem-i ḫāṣṣında:
1. **ḥarem-i ḫāṣṣında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 2
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamberin mübarek kabri.
139. İki elmās degüldür ḥarem-i ḫāṣṣında
140. Cebreʾīlün gözi ḳalmış idemez istirdād

ḥarem-i kaʿbe:
1. **ḥarem-i kaʿbe:**
Tarih 127
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Harem bölgesi Kabe.
69. Taḫt-ı ḥükmine ʿaceb ḳangı şehüñ daḫildür
70. Kūh-ı Ṭūr u Ḥarem-i Kaʿbe vü ṣaḥn-ı Akṣā

ḥarem-i kaʿbede:
1. **ḥarem-i kaʿbede:**-*de*
Gazel 431
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Harem bölgesi Kabe.
5. Zīnet-i ẓāhiri erbāb-ı taḳarrüb neyler
6. Zīveri yoḳ ḥarem-i Kaʿbede mihrāblaruñ

ḥarem-i ḳaṣr-ı dimāġum:
1. **ḥarem-i ḳaṣr-ı dimāġum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Akıl sarayının mahrem odası.
1. Bir şebāngeh ki çerāġ-ı ḫıred-ı ʿabd-i faḳīr
2. Eylemişdi ḥarem-i ḳaṣr-ı dimāġum tenvīr

ḥarem-i meykededen:
1. **ḥarem-i meykededen:**-*den*
Gazel 408
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Meyhane haremi.
3. Şāhidümdür ol iki çeşm-i siyeh-mestüñ kim
4. Ḥarem-i meykededen ġayrı penāh eylemedük

ḥarem-i naʿt-ı şerīfüñde:
1. **ḥarem-i naʿt-ı şerīfüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 2
Mısra: **313**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamberin övgüsünün haremi.
313. Ḥarem-i naʿt-ı şerīfüñde bu ebkāra gerek
314. Duḫterān-ı ʿAraba vażʿ olunan nām-ı suʿād

ḥarem-perver:
1. **ḥarem-perver:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **17**
Haremi seven/süsleyen.
17. Tāze vü mīr ü ḥarem-perver iken
18. Ẕevḳ hengāmı hevā der-ser iken

ḥarf:
1. **ḥarfe:**-*e*
Gazel 50
Mısra: **11**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
11. Noḳṭa her ṣūretde ḥarfe olduġın mebdeʾ bilen
12. Nʾolduġın idrāk ider sırr-ı süveydādan murād

2. **ḥarf:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

3. **ḥarfe:**-*e*
Gazel 371
Mısra: **7**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
7. Her ḥarfe ser-efgendelik itse nʾola ḫāme
8. Erbāb-ı suḫan ekṯer olurlar mütevāżıʿ

4. **ḥarf:**
Gazel 604
Mısra: **1**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
1. Noḳṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
2. Kātib-i ṣunʿun bilen icmāli tafṣīl itdügin

5. **ḥarf:**
Gazel 743
Mısra: **1**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
1. Ḫāme yazmaz ḥarf ehl-i ḥarfe hem-ḥāl olmasa
2. Bāṭın-ı ṭabʿında hem-şekl-i elif nāl olmasa

6. **ḥarfden:**-*den*
Gazel 775
Mısra: **18**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫusūsında

7. **ḥarf:**
Kaside 17
Mısra: **61**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
61. Cümle nefsüʾl-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür
62. Kim ola lāf ü güẕāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri

8. **ḥarfde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **85**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif
86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

9. **ḥarfler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **53**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
53. Ḥarfler ḫaṭṭ-ı ʾārız-ı āmāl
54. Noḳṭalar ḫāl-i çihre-i iḳbāl

10. **ḥarfler:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Söz.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nuṭḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

11. **ḥarf:**
Gazel 175
Mısra: **10**
Söz.
9. Zer-hāme ile mihr ider naḳl beyāża
10. Her ḥarf ki pīçīde-i müsvedde-i şebdür

12. **ḥarfi:**-*i*
Gazel 291
Mısra: **5**
Söz.
5. Olur zebān ne ḳadar kūteh olsa ḥarfi dırāz
6. Maḳāl-i mertebe-i ıżṭırārı biz bilürüz

13. **ḥarfe:**-*e*
Gazel 498
Mısra: **4**
Söz.
3. Ol şūḫdan niyāz-ı kelām eyledüm didi
4. İmā ile bu ḥarfe dehānum mı var benüm

14. **ḥarfdür:**-*dür*
Gazel 513
Mısra: **12**
Harf, söz.
11. Ter-zebānlar olamaz laġziş-i pādan sālim
12. Ḥarfdür vāsıṭa-i mazlaḳa-i pāy-ı ḳalem

ḥarf be-ḥarf:
1. **ḥarf be-ḥarf:**
Tarih 143
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Harf harf, olduğu gibi, aslından ayrılmaksızın.
25. Mühimmāt ü ḳılāʿ ü kāhlar teslīmi şarṭiyle
26. Ḳalemden nāme-i ṣulḥ üzre vākiʿ oldı ḥarf be-ḥarf

ḥarf ḥarf:
1. **ḥarf ḥarf:**
Gazel 535
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Her harfinde, en ince ayrıntısına kadar.
5. Ol nüsḫa-i mufaṣṣal-ı ḥüsnüm ki ḥarf ḥarf
6. Nā-ḫ∨āndedür tamām-ı kitāb-ı letafetüm

ḥarf ḥarf-i kāʾināta:
1. **ḥarf ḥarf-i kāʾināta:**-*a*
Gazel 357
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kainatı harf harf, ilmik ilmik.
3. Ḥarf ḥarf-i kāʾināta itmiş ibdā-ı ṣuver
4. Baʿża virmiş istiḳāmet baʿżı taḥrīf eylemiş

ḥarf u ṣadā:
1. **ḥarf u ṣadā:**
Gazel 759
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ses ve söz.
5. Dehānında ne ṣūretle çıḳar ḥarf u ṣadā bilsem
6. Cevāb-ı yeʾsi āmāde bilen ḥīn-i suʾālinde

ḥarf u ṣavt u nefes ü ʿilm ü ḥayāt ü ḳudret:
1. **ḥarf u ṣavt u nefes ü ʿilm ü ḥayāt ü ḳudret:**
Kıt'a 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Söz, ses, soluk, ilim, yaşam ve güç.
1. Ḥarf u ṣavt u nefes ü ʿilm ü ḥayāt ü ḳudret
2. Şübhe yoḳ olduġına cümle ʿatiyyāt-ı Ḫudā

ḥarf-endāz:
1. **ḥarf-endāzlık:**
Gazel 775
Mısra: **2**
Söz atıcılık.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aḫter ḫuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ḫuṣūṣında

2. **ḥarf-endāzlıḳlardan:**-*lar, -dan*
Kaside 21
Mısra: **11**
Söz atıcılık.
11. Çerḫe ḥarf-endāzlıḳlardan peşīmānuz hele

12. Şimdi mahcūbuz bize itdükleri iḥsān ile

3. **ḥarf-endāz:**
Gazel 833
Mısra: **11**
Laf atan, ileri geri konuşan.
11. Kimsenüñ hāline hiç olmayalı ḥarf-endāz
12. Leb-i mihr ile öper ṣubḥ leb-i bām gibi

ḥarf-endāzluḳ idüp:
1. **ḥarf-endāzluḳ idüp:***-üp*
Tarih 125
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Laf atmak, atışmak.
13. Ḥarf-endāzluḳ idüp selefüñ menziline
14. Geçdi yigirmi sekiz kez o kemān-gīr-i veġā

ḥarfeyn:
1. **ḥarfeyn:**
Gazel 686
Mısra: **8**
İki harf.
7. Cinsinüñ ittiḥādını düşvār olurdı fehm
8. Ḥarfeyn yek-digerde eger müdġam olmasa

ḥarf-i a cānum āh efendüm:
1. **ḥarf-i a cānum āh efendüm:**
Kaside 16
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
"A canım ah efendim" deyişi.
96. Ḥarf-i a cānum āh efendüm ḥalāveti
95. Baʿdī leke ḫitāblarından gelür mi hiç

ḥarf-i ʾalāmet:
1. **ḥarf-i ʾalāmet:**
Gazel 751
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İz sözü (Ok müsabakalarında karışıklıkları bertaraf etmek için okun üzerine ok atıcısının adı yazılması geleneğine atfen).
15. Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳażā
16. Benüm ol ḥarf-i ʾalāmet ki yazarlar tīre

ḥarf-i bermūnda:
1. **ḥarf-i bermūnda:**
Gazel 245
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Beklenti sözü, ümit harfi.
13. Ḥarf-i bermūnda Nābī münderic ihām-ı nāz
14. Şāh-beyt-i ebrūvānından çıkan maʿnā budur

ḥarf-ı cāma leb-güşāy olmazdan evvel:
1. **ḥarf-ı cāma leb-güşāy olmazdan evvel:***-a*
Gazel 274
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Daha kadehin harfini okumazdan evvel (Kadeh Cemle anılmazdan önce bağlamında).
7. ʿĀrifān olmışdı āyet-ḫ∨ān-ı taḥrīm-i şarāb
8. Ḥarf-ı cāma leb-güşāy olmazdan evvel Cem henüz

ḥarf-i cefā:
1. **ḥarf-i cefā:**
Gazel 587
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eziyet veren söz.
7. Açma dehān-ı tengüñi ḥarf-i cefā ile
8. Sırr-ı nühüftedür ṣaḳın āvāzelenmesün

ḥarf-i cevāzdan:
1. **ḥarf-i cevāzdan:***-dan*
Gazel 812
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İzin verme ifadesi, müsaade sözü.
13. Yoḳ buḫle bir müsāʿade ḥarf-i cevāzdan
14. Fıḳh-ı keremde diḳḳat olunsa mesāʾile

ḥarf-i cevheri:
1. **ḥarf-i cevheri:***-i*
Kaside 20
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Inci gibi söz.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

ḥarf-i gül:
1. **ḥarf-i gül:**
Gazel 497
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gül kelimesi.
3. Ḳazır ḫurşid taṣḥīḥ eyledükçe nüsḫa-i bāġı
4. Görüp ḥarf-i gül üzre noḳṭa-i sehv olduġın şebnem

ḥarf-i ġurūr:
1. **ḥarf-i ġurūr:**
Gazel 684
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kibirlenme, gururlanma sözü.
1. Reng-i sitem esīr ruḫ-ı ḫoş-kumāşına
2. Ḥarf-i ġurūr beste leb-i nükte-pāşına

ḥarf-i ḫaṭṭ:
1. **ḥarf-i ḫaṭṭ:**
Gazel 245
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayva tüylerinin harfi.
7. Ḥarf-i ḫaṭṭ u noḳṭa-i ḫālün ḫayālin meşḳ ider
8. Ḫāme-i āvārenüñ başındaki sevdā budur

ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat:
1. **ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat:**
Gazel 127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vuslat isteği.
5. Dem-i vuṣlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Şudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

ḥarf-ı ḫ∨āhişe:
1. **ḥarf-ı ḫ∨āhişe:***-e*
Gazel 294
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dileme, şiddetle isteme sözü.
7. Mūcib-i luṭf olmadı ṣad gūni taʿbīr-i niyāz
8. Ḥayf ḥarf-ı ḫ∨āhişe bīhūde zaḥmet virmişüz

ḥarf-i ʾilletden:
1. **ḥarf-i ʾilletden:***-den*
Kaside 28
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Elif, vav, ya harfleri.
15. ʿAceb ki sālim iken ʿaşḳ ḥarf-i ʾilletden
16. Hevā-yı ʿillet-i ʾāşıḳ anuñla müşeddeddür

ḥarf-i ʿilletle:
1. **ḥarf-i ʿilletle:***-le*
Gazel 861
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İllet sözü, hastalıklı kelam II Sorunlu harf; elif, vav, ya harfleri.
7. İtmez ervāḥa sirāyet ʿileli ecsāmuñ
8. Ḥarf-i ʿilletle degüldür yine muʿtel maʿnā

ḥarf-i iltifāt:
1. **ḥarf-i iltifāt:**
Gazel 157
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İltifat sözü.
5. Nā-yābdur dehānı gibi ḥarf-i iltifāt
6. Bilmem niyāz-ı vaṣlda ihmālümüz mi var

ḥarf-ı leb-i nevmīdi:
1. **ḥarf-ı leb-i nevmīdi:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümidini kesmiş ağzın sözü.
5. Ḥarf-ı leb-i nevmīdi āzārına leb-teşne
6. Tīz-āb-ı sitem çeşm-i giryāna şataşmışdur

ḥarf-i lecc ü ʿinād:
1. **ḥarf-i lecc ü ʿinād:**
Kaside 14
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
İnat ve inatçılık sözü.
73. Ġayūrdur o ḳadar kim taḥammül eyleyemez
74. İşitse ḳāf verāsında ḥarf-i lecc ü ʿinād

ḥarf-i maʿnīdāre:

1. **ḥarf-i maʿnīdāre:**-*e*
Gazel 86
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Manası olan harf.
7. Ṣūret ister ḥarf-i maʿnīdāre yoḳdur ḳudreti
8. Ḫāme-i mūyīn-ḳalemden gerçi cemʿiyyetlüdür

ḥarf-i maṭlabum:
1. **ḥarf-i maṭlabum:**
Gazel 154
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İstek harfi.
13. Müşaḫḫas olmaduġı ḥarf-i maṭlabum Nābī
14. Benüm cerīde-i baḫt-ı müşevveşümdendür

ḥarf-i mükerrer olmaz:
1. **ḥarf-i mükerrer olmaz:**-*maz*
Gazel 295
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tekrar etmiş, diğerinin aynı harf, nokta.
5. Ḥarf-i mükerrer olmaz eczā-yı ṣunʿ içinde
6. Emvāc-ı āferiniş hep bir ḳarāra gelmez

ḥarf-i nā-be-ḳāʿide:
1. **ḥarf-i nā-be-ḳāʿide:**
Gazel 797
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Düzensiz, intizamsız harf, nokta.
5. Baḳdum sütūr-ı nüsḫa-i āfāka ser-te-ser
6. Yek ḥarf-i nā-be-ḳāʿide yoḳdur miyānede

ḥarf-ı neʿam:
1. **ḥarf-ı neʿam:**
Kaside 15
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Evet sözü (Tasdik etme, onaylama bağlamında).
189. Olsa zinde Pīrī Pāşā ile Maḥmūd Pāşā
190. Şān-ı fażluñda dimezlerdi meġer ḥarf-ı neʿam

ḥarf-i nermīden:
1. **ḥarf-i nermīden:**-*den*
Gazel 282
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yumuşak söz.
7. Ḥarf-i nermīden ʿibāretdür bizüm terkībümüz
8. Eyler iṡbāt-ı ḫuşūnet muma seng-i ḫāremüz

ḥarf-ı neşāṭ:
1. **ḥarf-ı neşāṭ:**
Gazel 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevinç sözü.
1. Mevc-i murād bāde-i cān-perverümdedür
2. Ḥarf-ı neşāṭ zīr-i leb-i sāġarumdadur

ḥarf-i niyāz:
1. **ḥarf-i niyāz:**
Gazel 294
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma sözü.
3. Ḳoymadı ʾarż itmege dildāra bir ḥarf-i niyāz
4. Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḫṣat virmişüz

2. **ḥarf-ı niyāz:**
Gazel 485
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma sözü.
13. Ol mehveşüñ ümīd-i viṣāl ile Nābiyā
14. Ḥarf-ı niyāz her ne dinürse riyā degül

3. **ḥarf-i niyāz:**
Gazel 673
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma sözü.
1. Gelmedin ḥarf-i niyāz ile zebān güftāra
2. Ārzū nāʾil olur būse-i laʿl-i yāra

ḥarf-i niyāza:
1. **ḥarf-i niyāza:**-*a*
Gazel 567
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma sözü.
9. Nābī sezā ki kendi zebānından ide şerm
10. Ḥarf-i niyāza vāsıṭa-i irtibāṭ iden

2. **ḥarf-i niyāza:**-*a*
Gazel 597
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma sözü.
7. Ben her ne ḳadar ḥasret isem nāzına yārüñ
8. Ḥasretdür o da ḥarf-i niyāza dehenümden

3. **ḥarf-i niyāza:**-*a*
Gazel 739
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma sözü.
1. Bu ḥasret böyle ḳalmazdı dil-i endūhgīnümde
2. Dimāġ olsa eger ḥarf-i niyāza nāzenīnümde

ḥarf-i niyāzgird-i lebinden:
1. **ḥarf-i niyāzgird-i lebinden:**-*in*, -*den*
Gazel 584
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ağızda sürekli tekrar edilen dua sözü.
11. Ḥarf-i niyāzgird-i lebinden ḫurūş ider
12. Temkīn-i nāz kendüye bend-i zebān iken

ḥarf-i niyāzı:
1. **ḥarf-i niyāzı:**-*ı*
Gazel 560
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma sözü.
13. Eṡer itdürmenüñ ḥarf-i niyāzı ḳalb-i sengīne
14. Ser-i mū farḳı yoḳdur Nābiyā ḥaḳḳākliklerden

ḥarf-i niyāzum:
1. **ḥarf-i niyāzum:**-*um*
Gazel 590
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma sözü.
1. Ḥarf-i niyāzum ol şeh-i bī-dād işitmesün
2. Söz bunda ḳalsun ey dil-i nā-şād işitmesün

ḥarf-i rāz-ı mübhemin:
1. **ḥarf-i rāz-ı mübhemin:**-*in*
Gazel 585
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Anlaşılmayan sırrın sözü.
3. Hīç-i dehān-ı tengüñ künc-i ʿademden farḳı yoḳ
4. Kimde var idrāke ḳudret ḥarf-i rāz-ı mübhemin

ḥarf-i recā:
1. **ḥarf-i recā:**
Gazel 485
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Umma, istek harfi.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

ḥarf-i şevḳi:
1. **ḥarf-i şevḳi:**-*i*
Gazel 596
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiddetli arzu.
9. Bende yoḳ ḳudret edāya ḥarf-i şevḳi Nābīyā
10. Ḫāme-i rengīn-ṣarīr-i bī-ḳarārum söylesün

ḥarf-i şevḳ-sīmā-yı şikāyetde:
1. **ḥarf-i şevḳ-sīmā-yı şikāyetde:**-*de*
Gazel 641
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sızlanmanın heyecanlı yüz ifadesi sözü (Şevkini, heyecanını anlatmaya çalışırken yakınma şeklinde anlaşılması bağlamında).
11. İtdi ḥarf-i şevḳ-sīmā-yı şikāyetde ẓuhūr
12. Yāre hicrānuñ teʿaddīsin ġaraż tefhim iken

ḥarf-ı şuʿūr:
1. **ḥarf-ı şuʿūr:**
Kaside 7
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Bilinç, bilinç sözü.

25. Ḫurūş-ı laṭme-i ṭūfān-ı pānzdeh sāle
26. Kimün ḳodı varaḳ-ı ḫaṭırında ḥarf-ı şuʿūr

ḥarf-i telḫ:
1. **ḥarf-i telḫ:**
Gazel 260
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Acı söz.
13. Meftūḥ iken vücūhumuza ḳaṣr-ı ihtiram
14. Ḥayfā ki ḥarf-i telḫ ile meksūrlardanuz

ḥarf-ı teslīm-i rıżādur:
1. **ḥarf-ı teslīm-i rıżādur:**-*dur*
Gazel 33
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kabullenme ifadesi, durumu.
7. Ḥarf-ı teslīm-i rıżādur meşreb-i mestān-ı ʿaşḳ
8. İtmez aṣlā lā-müsellimden leb-i peymāne baḥs̱

ḥarf-i ümmīd:
1. **ḥarf-i ümmīd:**
Kaside 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümit sözü.
7. Āşinā şāhid-i maḳṣūd ile āġūş-ı ṭaleb
8. Ḥarf-i ümmīd ile bīgāne leb-i istiġnā

ḥarf-ı vāḥid:
1. **ḥarf-ı vāḥid:**
Gazel 257
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hiçbir söz, hiçbir önlem (olmaksızın).
13. Ḥarf-ı vāḥid yetişür ṭıfl-ı ġayūra Nābī
14. Herkese çūp-ı debistān ile teʾdib olmaz

ḥarf-ı vaṣfuñla:
1. **ḥarf-ı vaṣfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 13
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Övgü sözü.
175. Sensin ol münteḫab-ı nüsḫa-i himmet kim olur
176. Ḥarf-ı vaṣfuñla varaḳ mest ü ḳalem şīrīn-kām

ḥarf-i vefā:
1. **ḥarf-i vefā:**
Gazel 393
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Vefa sözü.
5. Ḥarf-i vefā nüvişte-i levḥ-i cebīn iken
6. Engüşt-i iʿtibāra sezā ḫatem olmaduḳ

ḥarf-i vefādan:
1. **ḥarf-i vefādan:**-*dan*
Gazel 795
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Vefa sözü.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir es̱er yoḳdur dehānında

ḥarf-i vücūd ü ʿadem:
1. **ḥarf-i vücūd ü ʿadem:**
Gazel 35
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Varlık ve yokluk harfi.
15. Gör çıḳduġın süḫan dehen-i teng-i yārdan
16. Ẓann itme kʾola ḥarf-i vücūd ü ʿadem ʿabes̱

ḥarf-i vücūdum:
1. **ḥarf-i vücūdum:**-*um*
Gazel 49
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Beden harfi, harf şeklinde vücut.
19. Ol rū-siyehüm kim yazıcaḳ ḥarf-i vücūdum
20. Şerm eyledi refʿ-i serine ḫāme-i īcād

ḥarf-i zihī:
1. **ḥarf-i zihī:**
Gazel 466
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yay kirişi sözü.
13. Yoḳ iḫtiyārı ẓabṭa lisān-ı ḥadīdini
14. Ḥarf-i zihī ḳulaġına girmiş kemānlaruñ

ḥarf-rīz olduḳça:
1. **ḥarf-rīz olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 795
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Söz saçan olmak.
7. Ṣarīr-i ḫāme ṣanma ḥarf-rīz olduḳça evrāḳa
8. Olur nālān u giryān ḫāme dest-i bī-emānında

ḥarf-rīz olmaġa:
1. **ḥarf-rīz olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 513
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Söz saçan olmak.
5. Pīş-i çeşmüñde gerek āyīne-i ṣāf-varaḳ
6. Ḥarf-rīz olmaġa ṭūṭī-ı şeker-ḫāy-ı ḳalem

ḥarf-şinās ü ebkem olmaz:
1. **ḥarf-şinās ü ebkem olmaz:**-*maz*
Gazel 496
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bildiği halde susmak, sır tutmak.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

2. **ḥarf-şinās ü ebkem olmaz:**-*maz*
Gazel 496
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bildiği halde susmak, sır tutmak.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

3. **ḥarf-şinās ü ebkem olmaz:**-*maz*
Gazel 496
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bildiği halde susmak, sır tutmak.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

4. **ḥarf-şinās ü ebkem olmaz:**-*maz*
Gazel 496
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bildiği halde susmak, sır tutmak.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

5. **ḥarf-şinās ü ebkem olmaz:**-*maz*
Gazel 496
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bildiği halde susmak, sır tutmak.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

6. **ḥarf-şinās ü ebkem olmaz:**-*maz*
Gazel 496
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bildiği halde susmak, sır tutmak.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

ḥarf-ṭırāz-ı şekve:
1. **ḥarf-ṭırāz-ı şekve:**
Gazel 751
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şikayetin süslü sözleri.
3. Ḥāl-i ʿālemden olan ḥarf-ṭırāz-ı şekve
4. İʿtirāż eylemeden farḳı nedür taḳdīre

ḫārḫār:
1. **ḫārḫār:**
Gazel 772
Mısra: **10**
Yürek sıkıntısı, gönül üzgünlüğü.
9. Vaṣl içün terk-i niyāz itdügüme gönlümde
10. Ḫārḫār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

ḫār-ı ġamla:
1. **ḫār-ı ġamla:**-*la*
Gazel 249
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Üzüntü dikeni.
13. Gülşen-i imkānda yoḳdur Nābīyā iḥsān-ı ṣırf

14. Ḫār-ı ġamla ġonce-i iḳbāli dūş-ā-dūş açar

ḫar-ı ḫod-rāyı:
1. **ḫar-ı ḫod-rāyı:**
Kıt'a 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bildiğini okuyan, başına buyruk eşek.
13. Gireli vādī-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
14. Pāy der-gil nice bed-lehce ḫar-ı ḫod-rāyı

2. **ḫar-ı ḫod-rāyı:***-y, -ı*
Kıt'a 107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bildiğini okuyan, başına buyruk eşek.
3. Gireli vādi-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
4. Pāy der-gil nice bed-lehçe ḫar-ı ḫod-rāyı

ḫār-ı iflās:
1. **ḫār-ı iflās:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **400**
Kelime Tipi: -
Tükenmişlik dikeni.
399. Pençe-i faḳrdan girībānum
400. Ḫār-ı iflās elinde dāmānum

ḫār-ı melāmet:
1. **ḫār-ı melāmet:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kınanma dikeni.
1. Ḫam itdi ḳadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet
2. Çün tīr-i hedef tende ʿıyān ḫār-ı melāmet

hār-ı muġaylān:
1. **hār-ı muġaylān:**
Gazel 108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Deve dikeni.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

ḫār-ı reh-i nā-kāmī:
1. **ḫār-ı reh-i nā-kāmī:**
Gazel 248
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Muradına erememişliğin yolunun dikeni.
3. Ser pençe-i .... ṣunmaḳda girībāna
4. Ḫār-ı reh-i nā-kāmī damāna ṣataşmışdur

ḫār-ı rehüñ:
1. **ḫār-ı rehüñ:***-üñ*
Kaside 2
Mısra: **239**
Kelime Tipi: -
Yolun dikeni.
239. Derdmend-i günehe ḫār-ı rehüñ nāfiʿdür
240. Ne ḳadar nāfiʿ ise ḫastaya nīş-i faṣṣād

ḫār-ı sitemden:
1. **ḫār-ı sitemden:***-den*
Gazel 122
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zulüm dikeni.
7. Dāmen meġer āsūde midür ḫār-ı sitemden
8. Mihmānkede-i çāk hemān ceyb degüldür

ḫāric olur:
1. **ḫāric olur:***-ur*
Kaside 2
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Ayrılmak, dışında olmak.
127. Ḥażret-i ḳuṭbuñ olur dāʾiresinden ḫāric
128. ʿİlmine olmaġ ile vāri̱s-i kāmil efrād

ḫāric-i taʿdād:
1. **ḫāric-i taʿdād:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sayılmazsa, görmezden gelinirse.
3. Mānend-i ḳafes rahneleri ḫāric-i taʿdād
4. Mānend-i felek saḳfı kevāḳıble dıraḫşān

ḫāricī-i bī-dīn:
1. **ḫāricī-i bī-dīn:**
Tarih 77
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dinsiz isyancı.
3. İtmişdi çoḳ zamāndan bir Ḫāricī-i bī- dīn
4. Kelb-i ʿakūr gibi rāh-ı ḥaremʾde tuġyan

harīdār:
1. **harīdār:**
Gazel 100
Mısra: **8**
Müşteri, talip, alıcı.
7. Zer nāvdān ü cāme-i simīn-nitāk ile
8. Köhne pelās-ı cürme harīdār Kaʿbeʾdür

2. **ḫarīdārdan:***-dan*
Gazel 288
Mısra: **9**
Müşteri, talip, alıcı.
9. Dirīg kʾitdi ḫarīdārdan bizi maḥrūm
10. Girān-behāluġumuz ḫoş kumāşlıḳlarumuz

3. **harīdārı:***-ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **438**
Müşteri, talip, alıcı.
437. Germdür maʿrifetle bāzārı
438. Bu metāʿun odur harīdārı

ḫarīdār ol:
1. **ḫarīdār ol:**
Gazel 477
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Müşteri olmak.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūḫ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ḫarīdār ol dükānın bul

ḫarīdār olamam:
1. **ḫarīdār olamam:***-a, -ma, -m*
Gazel 523
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Müşteri olmak.
1. Luṭf-ı maḫlūk-ı talebkāra ṭalebkār olamam
2. Dāde-i ʿāciz-i nā-çīze ḫarīdār olamam

ḫarīdār olduġum:
1. **ḫarīdār olduġum:***-duġ, -um*
Gazel 352
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Müşteri olmak II talep etmek, (bir şeye) eğilim göstermek.
5. Naḳd-ı cān ile ḫarīdār olduġum kālā-yı kām
6. Çār-sūy-ı dilde zīb-i gūşe-i dükkān imiş

ḫarīdār olmadan:
1. **ḫarīdār olmadan:***-ma, -dan*
Gazel 294
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Müşteri olmak II talep etmek, (bir şeye) eğilim göstermek.
9. Şermsāruz naḳd-ı cān ile ḫarīdār olmadan
10. Biz metāʿ-ı vaṣla nā-dāniste ḳıymet virmişüz

ḫarīdār-ı leʾāl-i ʿaden:
1. **ḫarīdār-ı leʾāl-i ʿaden:**
Gazel 267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aden incisi satıcısı.
1. Her tīre-meniş ḳadr-şinās-ı suḫan olmaz
2. Her sifle ḫarīdār-ı leʾāl-i ʿAden olmaz

harīdār-ı maʿrifet:
1. **harīdār-ı maʿrifet:**
Gazel 185
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hüner müşterisi.
9. Cevāhir-i hünerüñ dürcin açma ey Nābī
10. Bu çārsūda harīdār-ı maʿrifet yoḳdur

ḫarīdār-ı metāʿ-ı nāhīd:
1. **ḫarīdār-ı metāʿ-ı nāhīd:**
Kaside 13
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Nahid Yıldızının malının

müşterisi (Nahid; Sabahyıldızı, Tanyıldızı, Zühre, Venüs).
57. Müşterī oldı ḫarīdār-ı metāʿ-ı Nāhīd
58. Oldı der-beste-i idbār dükān-ı Behrām

ḫarīdārı olmış:
1. **ḫarīdārı olmış:**-*mış*
Tarih 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Müşterisi olmak.
13. Cinānuñ güllerin Rıḍvān ferāmūş eylemiş gelmiş
14. Gül-i taṣvīrinüñ bin cān ile olmış ḫarīdārı

ḫarīdār-ı suḫan:
1. **ḫarīdār-ı suḫan:**
Gazel 553
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sözün müşterisi.
13. Sāha-i şehr-i vücūd içre bulunmaz Nābī
14. Ḳuvvet-i sāmiʿadan ġayrı ḫarīdār-ı suḫan

ḫarīdār-ı vaṣla:
1. **ḫarīdār-ı vaṣla:**-*a*
Gazel 421
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kavuşma müşterisi.
3. Görüp tenāsüb-i aʿzāsın ol gül-endāmuñ
4. Yanar derūnı ḫarīdār-ı vaṣla ḥammāmuñ

harīdār-ı viṣāl olduġına:
1. **harīdār-ı viṣāl olduġına:**-*du, -ġı, -n, -a*
Gazel 772
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kavuşma müşterisi olmak.
17. Dil harīdār-ı viṣāl olduġına ey Nābī
18. Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

harīdār-ı viṣāl olduġumuz:
1. **harīdār-ı viṣāl olduġumuz:**-*duġ, -u, -muz*
Gazel 317
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kavuşma müşterisi olmak.
3. Ṣarf-ı naḳdīne-i eşk itdügümüz ḳaldı bize
4. Virmedi sūd harīdār-ı viṣāl olduġumuz

ḫarīdārın arar:
1. **ḫarīdārın arar:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Müşteri aramak.
7. Hüner ol mertebe kāsid ki gezüp kūy-be-kūy
8. Der-be-der köhne semer gibi ḫarīdārın arar

ḥarīf-i germ-rev-i bī-şekībdür:
1. **ḥarīf-i germ-rev-i bī-şekībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sabırsız ele avuca sığmaz dost.
15. Müdām devrde dest ü dehān-ı yārānı
16. Ḥarīf-i germ-rev-i bī-şekībdür lūle

harīf-i ḳuvvet-i bāzū-yı maġfiret:
1. **harīf-i ḳuvvet-i bāzū-yı maġfiret:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Allah'ın bağışlama kudretinin eşi, benzeri.
7. Yoḳdur gümān-ı cürm dükān-ı vücūdda
8. Kʾola harīf-i ḳuvvet-i bāzū-yı maġfiret

ḥarīf-i laṭīf:
1. **ḥarīf-i laṭīf:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hoş arkadaş.
3. Edreneʾde çār ḥarīf-i laṭīf
4. Zübde-i ḫoş-meşreb u rind ü ẓarīf

ḥarīm-i cemālün:
1. **ḥarīm-i cemālün:**-*ün*
Gazel 202
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin avlusu, mahrem dairesi.
5. Müjgān-ı nāzın açmasa cānān ʿaceb midür
6. Revzenleri ḥarīm-i cemālün ḳafes lenür

ḥarīm-i ḥaḳḳa:
1. **ḥarīm-i ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 421
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hakk'ın(Allah'ın) haremi-Kulların ulaşamayacağı Allah'ın zatına mahsus alan-.
13. Libās-ı fāḫir ile cilveden ḥicāb eyler
14. Ḥarīm-i Ḥaḳḳa gören iḫtiṣāşın ecrāmuñ

harīm-i ḥalvet:
1. **harīm-i ḥalvet:**
Gazel 306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Halvet haremi, başbaşa kalma yeri.
5. Miṯāl-i hāle vü meh cilvegāh-ı ʿaks-i vāḥiddür
6. Harīm-i ḥalvet āyīne-i nā-maḥrem ḳabūl itmez

ḥarīm-i maʿnīye:
1. **harīm-i maʿnīye:**-*y, -e*
Gazel 613
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mananın mahrem alanı.
7. Fehm eyle çāk-i sine ile eşk-i dīdeden
8. Ḫāme harīm-i maʿnīye nā-maḥrem olduġın

2. **ḥarīm-i maʿnīye:**-*y, -e*
Kaside 20
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Mananın mahrem alanı.
79. Meşʿal-fürūz-ı ḫāmesi rehberlik itmese
80. Olmaz ḥarīm-i maʿnīye lafẓuñ delāleti

ḥarīr:
1. **ḥarīr:**
Gazel 73
Mısra: **10**
İpek, ipekli kumaş.
9. Saḫtlar nermlere vāsıṭa-i rāḥat olur
10. Olmasa sūzen eger menzilin almazdı ḥarīr

2. **ḥarīruñ:**-*uñ*
Gazel 748
Mısra: **2**
İpek, ipekli kumaş.
1. Olma ey tār-ı nigeh pīçīde rūy-ı āline
2. Şerʿde yoḳdur ḥarīruñ ruḫsat-ı istiʾmāline

ḥarīr-i ṣarfı:
1. **ḥarīr-i ṣarfı:**-*ı*
Gazel 581
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çarçabuk harcama, alelacele tüketme.
3. Münāfıḳ dūstlardan āşikāre düşmenān yegdür
4. Ḥarīr-i ṣarfı ḫoşdur bu dükānuñ germ-sūdından

ḥarīr-i vuṣlat-ı ḫubānı:
1. **ḥarīr-i vuṣlat-ı ḫubānı:**-*ı*
Gazel 106
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güzellere, dilberlere kavuşan.
11. ʿIyār-ı ḥüsnini sīmīn-berānuñ añlar yoḳ
12. Ḥarīr-i vuṣlat-ı ḫubānı ḫām alur bulunur

ḥarīṣ-i ʿarż-ı maḥabbet:
1. **ḥarīṣ-i ʿarż-ı maḥabbet:**
Gazel 326
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgisini sunmakta aşırı istekli olan.
7. Ne hāl iderse ider basṭ-ı mācerā-yı niyāz
8. Ḥarīṣ-i ʿarż-ı maḥabbet ṣadad nedür bilmez

harīṣ-i cāh:
1. **harīṣ-i cāh:**
Gazel 98
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mal ve makamı hırsla isteyen.
11. Tā key bu būs-ı dāmen u dest ey harīṣ-i cāh

12. Takdirden müsāʿadesüz maṣlaḥat mʾolur

ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle:

1. **ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle:**-*e*

Gazel 481

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Kavuşma mavisi düşkünü.

9. Müşkil teġāfül itmesidür ol sitemgerüñ

10. Yoḫsa ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle sitem degül

ḥarīṣ-i vaṣla:

1. **ḥarīṣ-i vaṣla:**-*a*

Gazel 265

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Kavuşma sabırsızı, büyük bir istekle kavuşmayı arzulayan.

9. Egerçi ẓıllı gedādan ziyādedür ammā

10. Ḥarīṣ-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

ḫariyyet:

1. **ḫariyyetdür:**-*dür*

Gazel 462

Mısra: **14**

Hor görme, aşağılama.

13. Görürken şīr-i māder oldugın eṭfāl ile hem-zād

14. Ḫariyyetdür bu niʿmet-hānede fikr-i şikem çekmek

ḫarṭ-ı ḳatād:

1. **ḫarṭ-ı ḳatād:**

Kaside 2

Mısra: **158**

Kelime Tipi: -

(Eliyle) Dikenleri sıyırma.

157. Vāżıʿul-aṣl ḳomış redd ü ḳabūl-i şerʿa

158. Birine mess-i ḥarīr ü birine ḫarṭ-ı ḳatād

ḥarūn:

1. **ḥarūn:**

Gazel 864

Mısra: **14**

İnatçı, huysuz.

13. İtmese vaḥşet-i āyīne-ʿizārān teʾs̱īr

14. Nābiyā kürre-i endīşe ḥarūn olmaz idi

ḫārzār olmazdan:

1. **ḫārzār olmazdan:**-*maz, -dan*

Gazel 434

Mısra: **12**

Kelime Tipi: -

Çalılık olmak, yeşerip bahçe olmak.

11. Sāde-rūluḳ vaḳtinüñ vir ḥükmin ey şūḫ-ı cihān

12. Ḫārzār olmazdan evvel ṣaḥn-ı gülzāruñ senüñ

hāṣ:

1. **hāṣdur:**-*dur*

Gazel 12

Mısra: **9**

Hususi, özel.

9. Yine muḳabeleye hāṣdur bu ṣūret kim

10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

2. **ḫāṣdur:**-*dur*

Kaside 15

Mısra: **164**

Hususi, özel.

163. Eylemiş ẕātını Allāh ṭılsım-ı ās̱ār

164. Ḫāṣdur ḥilḳatine fetḥ-i umūr-ı muʿẓam

3. **hāṣdur:**-*dur*

Tarih 74

Mısra: **34**

Hususi, özel.

33. Ḳırḳ yıldan berü iḳlīm-i hüner-hīz-i süḫan

34. Hāṣdur ṭabʿına bī-müşterek ü bī-daʿvā

4. **ḫāṣında:**-*ı, -n, -da*

Gazel 559

Mısra: **3**

Özgü, öze, mahsus.

3. Her şeyüñ mevḳiʿi ḫāṣında ider ḥüsni zuhūr

4. Revnaḳ-ı ḥüsnini gör ebrū-yı yārüñ ḫamdan

5. **ḫāṣ:**

Gazel 745

Mısra: **13**

Özel, seçkin II İmparatorluk döneminde yıllık vergi geliri yüz bin akçeyi aşan dirlik.

13. Herkesüñ hissesi ḫāṣ olmag ile Nābīʾnüñ

14. Bulmadı kimse bu maʿnāları eslāfında

6. **hāṣdur:**-*dur*

Tarih 127

Mısra: **45**

Seçkin, özel, hususi.

45. Hāṣdur ẕāt-ı hümāyūnına nūr-ı ʿirfān

46. Bestedür ḳalb-i dil-ārāsına emvāc-ı hüdā

ḫāṣ idi:

1. **ḫāṣ idi:**- *i, -di*

Kaside 2

Mısra: **73**

Kelime Tipi: -

Hususi, özel.

73. Ẕātına ḫāṣ idi maʿmūre-i būd u nā-būd

74. İtmedin ḫāme-i ḳudret daḫı taḥrīr-i bilād

2. **ḫāṣ idi:**- *i, -di*

Gazel 544

Mısra: **13**

Kelime Tipi: -

Seçkin,özel,hususi.

13. Cemāli ḫāṣ idi ḫaṭṭıyla vaḳf idüp Nābī

14. Virildi ʿanber aġā destine neẓāret-i ḥüsn

hāṣ itdi:

1. **hāṣ itdi:**-*di*

Gazel 217

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Özgü olmak.

3. Hāṣ itdi cünūnı baña sulṭān-ı maḥabbet

4. Bu manṣıb-ı maʿkūlde Mecnūn selefümdür

ḫāṣ kılındı:

1. **ḫāṣ kılındı:**-*dı*

Kaside 3

Mısra: **19**

Kelime Tipi: -

Birisine tahsis edilmek, ona has, özgü olmak.

19. Ḳılındı rūz-ı ecel cilve-i cemālüñe ḫāṣ

20. Ḳalem-rev-i dü serā yā Muḥammed-i ʿArabī

ḫāṣ oda:

1. **ḫāṣ oda:**

Tarih 51

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Has oda, Osmanlı sarayında enderun örgütünün en önemli bölümü. Sultanın yakın ve günlük hizmetinde olanların bulunduğu, Kutsal Emanetler dairesini de içeren yer ve buraya bağlı görevlilerin oluşturduğu kuruluş.

3. Oldı Sulṭān Muḥammed eyyāmı

4. Ḫāṣ oda maḳdemiyle çerḫ-i berrīn

ḫas ü ḫāşāk-ı şükūk:

1. **ḫas ü ḫāşāk-ı şükūk:**

Gazel 402

Mısra: **5**

Kelime Tipi: -

Şüphe çer çöpü.

5. Zāʾil olmaz yem-i dilden ḫas ü ḫāşāk-ı şükūk

6. Dönse de fırṭına-i ḳāsıma mevci ḳasemüñ

ḫas u ḫāşākidür:

1. **ḫas u ḫāşākidür:**-*i, -dür*

Gazel 62

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Çer çöp, döküntü.

9. Ḥicāb-ı ʿārıż-ı maʿnī olan ḥurūf u nuḳaṭ

10. O lüccenüñ ḫas u ḫāşākidür kenāre gelür

ḫas ü ḫāşākinde:

1. **ḫas ü ḫāşākinde:**-*i, -n, -de*

Gazel 689

Mısra: **14**

Kelime Tipi: -

Çer çöp, döküntü.

13. Yoḳ tenezzül ki taʿalluḳ ide dāmānumuza

14. Nābiyā bāġ-ı ümīdüñ ḫas ü ḫāşākinde

ḫāşā:

1. **ḥāşā:**

Gazel 372

Mısra: **8**

Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, "Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafı bile edilmez, tövbe" anlamında kullanılır.

7. Sendeki luṭf-ı ḫaṣāʾil sendeki ḫulk-ı ḥasen

8. Ola senden ġayrıda ḥāşā nümāyān el-vedāʿ

2. **ḥāşā:**
Gazel 436
Mısra: **13**
Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, “Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafi bile edilmez, tövbe” anlamında kullanılır.
13. Ḥāşā birini görmiş ola sīne-i ʿadū
14. Gördügi zaḫmı dost yedinden nişanenüñ

3. **ḥāşā:**
Kaside 21
Mısra: **23**
Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, “Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafi bile edilmez, tövbe” anlamında kullanılır.
23. Gelmemiş mis̱li cihāna bir daḫı ḥāşā gele
24. Ḥüsn-i aḫlaḳ ü ḫısāl ü ʿaḳl ile ʿirfān ile

4. **ḥāşā:**
Gazel 135
Mısra: **3**
Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, “Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafi bile edilmez, tövbe” anlamında kullanılır.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemān o luṭfa sezāvārlıḳdadur

5. **ḥāşā:**
Kaside 1
Mısra: **180**
Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, “Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafi bile edilmez, tövbe” anlamında kullanılır.
179. O dergāh-ı kerem kim ḫāki iḥsān-hīz-i raḥmetdür
180. Ne ḳadīrdür ʿamel müstevcib-i ʿafv olmaġa ḥāşā

6. **ḥāşā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **19**
Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, “Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafi bile edilmez, tövbe” anlamında kullanılır.
19. Ḥāşā nice āftāb-ı enver
20. Mihr ana nice olur ber-ā-ber

7. **ḥāşā:**
Gazel 803
Mısra: **13**
Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, “Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafi bile edilmez, tövbe” anlamında kullanılır.
13. Ḥāşā ki kūy-ı yārda da eyleye ḳarār
14. Nābī-i pür-heves bu dil-i bī-s̱ebāt ile

8. **ḥāşā:**
Gazel 129
Mısra: **12**
Saygısızlık ve özellikle dince kusur sayılan bir şey söylenirken, “Bu mümkün değil, Allah göstermesin, lafi bile edilmez, tövbe” anlamında kullanılır.
11. Taḥsīl-i ıżṭırāb daḫı bir naṣībdür
12. Ḥāşā ki fevt-i maṭlab ide bī-şekībler

ḫāṣa ḫāṣ:
1. **ḫāṣa ḫāṣ:**
Gazel 744
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Özelden özele, hususi.
1. Ḫāṣa ḫāṣ ıṭlāḳı nā-şāyestedür ʿām olmasa
2. Puḫtedür dinmek ne mümkin puḫteye ḫām olmasa

ḥāşā ki:
1. **ḥāşā ki:**
Kaside 1
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Asla, hiçbir vakit; Allah korusun!.
183. Ġarīk-i luṭf iken ḥāşā ki raḥmetden kala maḥrūm
184. Kemīne bī-kesüñ ʿabd-i faḳīrüñ Nābī-i şeydā

2. **ḥāşā ki:**
Gazel 150
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Asla, hiçbir vakit; Allah korusun!.
7. Menʿ-i cefāya eylese de ḫaṭṭ-ı nev-ṣudūr
8. Ḥāşā ki terk-i nāz ide ol nāzenīn midür

3. **ḥāşā ki:**
Gazel 379
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Asla, hiçbir vakit; Allah korusun!.
3. Ḥāşā ki ḫayālüñ var iken eyleye ġayrī
4. Fermānkede-i ḫıṭṭā-i ḫāṭırda taṣarruf

4. **ḥāşā ki:**
Gazel 698
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Asla, hiçbir vakit; Allah korusun!.
9. Alūdelige eyleye ḥāşā ki taṣaddur
10. Ol zühd ki daʿvā-yı kerāmet var içinde

ḫāşāk:
1. **ḫāşākümüz:***-ü, -müz*
Gazel 510
Mısra: **8**
Ot, süprüntü.
7. Baḥrüñ ḫurūşın añlasa itmezdi ictirā
8. Daʿvā-yı cünbiş itmege ḫāşākümüz bizüm

2. **ḫāşāk:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **181**
Ot, süprüntü.
181. Tīġı āteş ʿadūsıdur ḫāşāk
182. Eyler anuñla rūy-ı arżı pāk

ḫāşāk olur:
1. **ḫāşāk olur:***-ur*
Gazel 228
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çer çöp olmak, toz olmak.
3. Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki taḳrīr eylesem
4. Şevḳden eczā-yı ʿālem ser-be-ser ḫāşāk olur

ḫāşāk-ı cürmi:
1. **hāşāk-ı cürmi:***-i*
Gazel 773
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Günah süprüntüsü.
11. Bārān-ı raḥmet itmege hāşāk-ı cürmi refʿ
12. Seyl-i bahār dilde ḳomaz gerd-i iştibāh

ḫāşāk-ı gird-bād:
1. **hāşāk-ı gird-bād:**
Gazel 117
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Döne döne esen şiddetli kasırganın çöpleri.
13. Aḥvāl-i çerḫi kabza-i ḳudretde Nābīyā
14. Hāşāk-ı gird-bād ile hem-rāh olan bilür

ḥasan:
1. **ḥasan:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **129**
Peygamberimizin torunu Hz. Hasan.
129. Birinüñ nām-ı pāki yaʿnī Ḥasan
130. Gülşen-i ferʿa ġonce-i aḥsen

2. **ḥasan:**
Tarih 1
Mısra: **12**
III. Mehmed dönemindeki Celali isyanları'nda önderlik etmiş kişilerdendir.
11. Göçdiler dār-ı bedenden didi Nābī tārīḫ
12. ʿAskerin çekdi diyār-ı ʿademe kondı Ḥasan

ḥasan beg:
1. **ḥasan beg:**
Tarih 116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Köprülüzade Numan Paşanın oğlu.
1. Ḥasan Beg ḥāṣıl-ı ʿömr-i ʿazīz-i āṣaf-ı aʿẓam

2. Ki aṣl-ı ḥüsnden ābāsı gibi ismi müştāḳdur

2. **ḥasan beg:**
Tarih 116
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Köprülüzade Numan Paşanın oğlu.
33. Beşāretgūne taḥrīr itdiler tārīḫin eflāke
34. Ḥasan Beg ṣadr-ı dānā-yı kerīme dāde-i Ḥaḳdur

ḥasan pāşā:
1. **ḥasan pāşā:**
Tarih 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hasan Paşa (Moralı Damat Hasan Paşa; III. Ahmed saltanatında, 17 Kasım 1703 - 28 Eylül 1704 tarihleri arasında 10 ay 11 gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Āṣaf-ı Cem-ḥaşem Ḥasan Pāşā
2. Zīb-i ṣadr-ı nişīmen-i temkīn

ḥasan paşā-yı ʿālī-menzilet:
1. **ḥasan paşā-yı ʿālī-menzilet:**
Tarih 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce makamlı Hasan Paşa (Moralı Damat Hasan Paşa; III. Ahmed saltanatında, 17 Kasım 1703 - 28 Eylül 1704 tarihleri arasında 10 ay 11 gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Paşā-yı ʿālī-menzilet
2. Kim odur şāhenşeh-i dehrüñ vezīr-i ekremi

ḥasan pāşā-yı ʿālī-şān:
1. **ḥasan pāşā-yı ʿālī-şān:**
Tarih 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce Hasan Paşa (Moralı Damat Hasan Paşa, (d.? Mora - o. Mayıs 1713, Rakka) III. Ahmed saltanatında, 17 Kasım 1703 - 28 Eylül 1704 tarihleri arasında 10 ay 11 gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Pāşā-yı ʿālī-şān kim
2. Nūr-ı iḳbāl ile ola her şebi mānend-i rūz

ḫasāret:
1. **ḫasāretin:**-*i, -n*
Gazel 647
Mısra: **2**
Zarar, ziyan.
1. ʿAdd eylemezdi fāʾide naḳd-i ticāretin
2. Ġāfil bileydi māye-i ʿömrüñ ḫasāretin

ḫasāyis-i eseri:
1. **ḫasāyis-i es̱eri:**-*i*
Tarih 142
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Eserinin hassaları, nitelikleri.
23. Olmaz ḫasāyis-i es̱eri saʿd ü yümnde
24. Güncīde-i lisān-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

ḥasbeten liʾllāh:
1. **ḥasbeten liʾllāh:**
Tarih 61
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Allah rızası için.
19. Nābīyā hātif didi tārīḫini
20. Ḥasbeten liʾllāh binā oldı tamām

2. **ḥasbeten liʾllāh:**
Tarih 103
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Allah rızası için.
59. Elif imdād idüp liʾllāh lafẓında didi tārīḫ
60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten liʾllāh ʿAli Pāşā

ḥasb-hāl:
1. **ḥasb-hālünde:**-*ü, -n, -de*
Gazel 103
Mısra: **11**
Halleşme, görüşüp konuşma.
11. Ḥasb-hālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı hāli
12. Müjde benden saña ey dīde eyü fālüñ var

hasbī:
1. **hasbī:**
Kaside 20
Mısra: **40**
Bir karşılık beklemeden gönüllü olarak yapılan, Allah rızâsı için olan, karşılıksız:.
39. İḫlāş ile duʿāda idüm ġāibānece
40. Hasbī duʿānuñ esrāʾ olurmış icābeti

ḥaṣb-ı ḥāl:
1. **ḥaṣb-ı ḥāl:**
Gazel 726
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Görüşüp konuşma.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār
14. Ḫalḳuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

ḥasbiḥāl:
1. **ḥasbiḥāl:**
Gazel 564
Mısra: **10**
Görüşüp konuşma, sohbet etme.
9. Gel ey gül vir icāzet fetḥ-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

hāşe līʾllāh:
1. **hāşe līʾllāh:**
Kaside 2
Mısra: **288**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah korusun!.
287. Ümmetüñden çü senüñ eyledi Allāh beni
288. Hāşe līʾllāh ki maḥrūm ḳalam rūz-ı tenād

hased:
1. **ḥasedinden:**-*i, -nden*
Gazel 532
Mısra: **17**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
17. Ḥasedinden mi ṣafādan mı hele ey Nābī
18. Bāʿis̱-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur suḫanum

2. **hased:**
Gazel 30
Mısra: **13**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

3. **ḥased:**
Gazel 279
Mısra: **3**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez gūşe-i meyḫāneden gelmez

4. **ḥased:**
Gazel 326
Mısra: **10**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
9. Bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt dehr-i fānīde
10. Güzelden özgeye Nābī ḥased nedür bilmez

5. **ḥased:**
Gazel 693
Mısra: **11**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
11. Ḥased o bezm-i sivā-sūza kim ḥicāb eyler
12. Taʿalluḳ itmege çeşm-i ḥabābı bādesine

6. **ḥaseddendür:**-*den, -dür*
Gazel 753
Mısra: **5**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür
6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

7. **ḥased:**
Gazel 775
Mısra: **3**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫ∨āhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

8. **ḥased:**
Gazel 854

Mısra: **6**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
5. İtmeden farḳı nedür āb-ı ḥayāt içre şinā
6. Ḥased āġūşa çeken rinde o sīm-endāmı

9. **ḥased:**
Kıt'a 35
Mısra: **1**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
1. Ne ḥased var ne sefāhat ne nifāḳ ü ne cedel
2. Görmedüm bezm-i ṣafā meclis-i taṣvīr ḳadar

10. **ḥasedinden:***-i, -n, -den*
Gazel 69
Mısra: **4**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
3. Ṣafvet-i sīne-i sīmīnin idersem taḳrīr
4. Maʿdesi āb-ı ḥayātuñ ḥasedinden bulanur

11. **ḥased:**
Gazel 522
Mısra: **1**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

12. **ḥased:**
Gazel 706
Mısra: **6**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
5. O ten-i penbe-mis̱āle ṣarılur bī-teklīf
6. Rişte ber-rişte ḥased devlet-i pīrāhenine

13. **ḥased:**
Gazel 722
Mısra: **1**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

14. **ḥasedinden:***-i, -n, -den*
Gazel 574
Mısra: **4**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
3. Peymāne lebin öpdügini gördi çemende
4. Hażm eylemeyüp çatladı piste ḥasedinden

15. **ḥased:**
Gazel 356
Mısra: **2**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
1. Firāḳ-ı meclisüñ ey lāle-ḥad ne müşkil imiş
2. Ḳarīn-i vaṣla zarurī ḥased ne müşkil imiş

16. **ḥāsed:**
Gazel 590
Mısra: **11**
Kıskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
11. Hīç şübhe yoḳ ki söz ḥāsed ile ḳurur ḳalur
12. Vaṣf-ı sirişkümi şaṭ-ı Baġdād işitmesün

ḥased itdi:
1. **ḥased itdi:***-di*
Gazel 873
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kıskanmak, çekememek.
5. Kes̱ret-i nuḳre-i eşküm ḫaberin almış kim
6. Zīr-i ḫāk itdi ḥased mālı ile Ḳārūnʾı

hāsed-i bed-ḫᵛāha:
1. **hāsed-i bed-ḫᵛāha:***-a*
Gazel 278
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kötülük isteyenlerin kıskınçlığı.
1. Luṭf ile hāsed-i bed-ḫᵛāha nedāmet gelmez
2. Telḫ olan mīveye sükkerle halāvet gelmez

ḥasen:
1. **ḥasen:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **51**
Güzel, hüsünlü.
51. ʿAceb ḳıtʿası ḫūb ṭarzı ḥasen
52. Mübārek ide ḥażret-i züʾl-minen

2. **ḥasen:**
Tarih 52
Mısra: **25**
Güzel, hüsünlü.
25. Nāmı Ḥüseyn ḫulḳı ḥasen āṣaf-ı kerīm
26. Ṣadr-ı vezāretün güher-i mihr-i pertevi

3. **ḥasenem:***-em*
Kaside 2
Mısra: **276**
İyilikler, iyi hâller, hayırlı işler.
275. Seyyiʾātum ṣıyaġ-ı cemʿi idüp istīʿāb
276. Ḥasenem ṣīġasınuñ sehmine ḳaldı efrād

ḥasenāt:
1. **ḥasenāt:**
Tarih 7
Mısra: **2**
İyilikler, iyi hâller, hayırlı işler.
1. Ḳaldırup el didi Nābī tārīḫ
2. Seyyiʾātın ide Allāh ḥasenāt

ḥasenāt olur:
1. **ḥasenāt olur:***-ur*
Kaside 2
Mısra: **300**
Kelime Tipi: **Ayet**
İyilik olmak, iyiliğe dönmek (Furkan Suresi 70. ayetindeki "Ancak kim (mürşidi önünde) tövbe eder (böylece kalbine îmân yazılıp, îmânı artan) mü'min olur ve salih amel (nefs tezkiyesi) yaparsa, o taktirde işte onların, Allah seyyiatlerini (günahlarını) hasenata (sevaba) çevirir" mealine atfen).
299. Āfitābuñ işidür gūreyi engūr itmek
300. Seyyiʿātum ḥasenāt olur iderseñ imdād

ḥasen-i dil-nişīn itdi:
1. **ḥasen-i dil-nişīn itdi:***-di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönülde yer tutan güzel ahlak.
13. İtdi o ḫulḳı ḥasen-i dil-nişīn
14. Ḫıṭṭa-i Şehbāʾyı bihişt-i berīn

ḥāsid:
1. **ḥāsidün:***-ün*
Tarih 128
Mısra: **14**
Kıskanç (kimse), hasetçi, hasut.
13. Müʾminüñ dīde-i ümmīdini itdi rūşen
14. Ḥāsidün baġrını hūn itdi bu fetḥ-i ġarrā

2. **hāsidün:***-ün*
Gazel 681
Mısra: **2**
Kıskanç (kimse), hasetçi, hasut.
1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
2. Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına

ḥāsid olanuñ:
1. **ḥāsid olanuñ:***-an, -uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Kıskanmak, haset etmek.
31. Ḥāsid olanuñ devletüñe sūk-ı fenāda
32. Kālā-yı ḥayātını mezād eylesün Allāh

ḥāsid-i pür-kīneye:
1. **ḥāsid-i pür-kīneye:***-y, -e*
Gazel 808
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kinle dolu kıskanç, hasetçi.
3. Bir marażdur reşk kim mahsūd-ı z̠evḳ-i ʿayş ile
4. Dūzaḫ eyler cāme-ḫᵛābın ḥāsid-i pür-kīneye

hāsıl:
1. **hāṣılum:***-um*
Gazel 883
Mısra: **9**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
9. Bilemem hāṣılum ne ġurbetden
10. Firḳat-ı ʿömrgāhdan ġayrı

2. **hāsıl:**
Gazel 849
Mısra: **13**
Ortaya çıkan, kar, kazanç, ürün, mahsül.
13. Baña ne fāʾide hāsıl ṭutalum ḫalḳ dimiş

14. Gelmeye ʿāleme Nābī-i suḫensenc gibi

ḥaṣıl it:
1. **ḥaṣıl it:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **334**
Kelime Tipi: **-**
Edinmek, yerine getirmek.
333. Uḫrevī kāmum eyledüñ vāṣıl
334. Dünyevī maṭlabum da it ḥaṣıl

ḥāṣıl ola:
1. **ḥāsıl ola:***-a*
Gazel 26
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana gelmek,ortaya çıkmak.
5. Ol būse-i lebden ki ola renc ile ḥāsıl
6. Şīrīnter imiş būs-ı leb-i nān-ı ḳanāʿat

2. **ḥāṣıl ola:***-a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Yerine gelmek, elde etmek.
65. Biz de size eyleyelüm bir nefes
66. Ḥāṣıl ola her ne ise mültemes

ḥaṣıl olan:
1. **hāṣıl olan:***-an*
Gazel 487
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek, doğmak.
9. Tohmdan hāṣıl olan tāze şükūfe mānend
10. Nāzenīn-şekl ü ḫoş-āyende-zemīn olsa ġazel

2. **ḥāṣıl olan:***-an*
Gazel 642
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek, elde etmek.
3. Miḥnet-i saʿy daḫı baʿżılaruñ ḳısmetidür
4. Yoḫsa saʿy itmese de vāsıl olur ḥāṣıl olan

3. **ḥāṣıl olan:***-an*
Gazel 265
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek,ortaya çıkmak.
5. Ġınā odur gire bī-ḫūn-ı dil ele yoḫsa
6. Taʿb ile ḥāṣıl olan devlete ġınā dinmez

4. **ḥaṣıl olan:***-an*
Tarih 103
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Yerine gelmek, elde etmek.
47. Zihī maʿbed ki anda ḥaṣıl olan ʿilm ü aʿmālüñ
48. İder şevḳine āġūşın güşāde günbed-i ḫażrā

ḥāṣıl olduġun:
1. **ḥāṣıl olduġun:***-duġ, -u, -n*
Gazel 159
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek, doğmak, yetişmek.
9. Gören bilür şekerüñ gilden olduġun ḥāṣıl
10. Ki ḥulv-i sufre-i ʿālem vaḥal bozundısıdur

hāsıl olmasa:
1. **hāsıl olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 415
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek, doğmak.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez es̱er gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

ḥāsıl olmasun:
1. **ḥāsıl olmasun:***-ma, -sun*
Gazel 588
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek,ortaya çıkmak.
5. İbrāmı sen de perde-birūn itme ey göñül
6. Mirʾāt-ı ṭabʿ-ı yāre keder ḥāsıl olmasun

hāsıl olsa:
1. **hāsıl olsa:***-sa*
Gazel 644
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek, elde etmek.
1. Olsa ḥalḳuñ rızḳı hāsıl verziş-i tedbīrden
2. Kūdekān-ı bī-zebān maḥrūm olurdı şīrden

ḥāṣıl olsun:
1. **ḥāṣıl olsun:***-sun*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **332**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek, elde etmek.
331. Bir daḫı eyle ḫ∨āce-i dīvān
332. Ḥāṣıl olsun saʿādet-i dü-cihān

ḥāṣıl olup:
1. **ḥāṣıl olup:***-up*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **289**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek,ortaya çıkmak.
289. Saña ḥāṣıl olup sürūr u ṣafā
290. İdesin ʿömrüñ olduġınca duʿā

ḥāsıl olur:
1. **ḥāsıl olur:***-ur*
Gazel 815
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek,ortaya çıkmak.
3. Virān-ı ḫākde maḥzūn olan cevher gibi ʿirfān
4. Olur ḥāsıl velīkin iştihar olmaz bu yirlerde

ḥaṣılı:
1. **ḥāṣılı:**
Kaside 9
Mısra: **15**
Sözün kısası, kısacası.
15. Ḥāṣılı cümle-i esbāb-ı meserret kāmil
16. Yoḳ hemān muḫliṣ-i dīrīnem olan ġamdan es̱er

2. **ḥaṣılı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **19**
Sözün kısası, kısacası.
19. Ḥaṣılı iki nevʿ olup eşyā
20. Vaḥdet-i Ḫaliḳı ider īmā

3. **ḥāṣılı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **299**
Sözün kısası, kısacası.
299. Ḥāṣılı bu ümīd ü ḫ∨āhiş ile
300. Bārgāh-ı Ḫudāʾya nāliş ile

ḥāṣıl-ı menzili:
1. **ḥāṣıl-ı menzili:***-i*
Gazel 731
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hedeflenen yere varmaktan elde edilen, hasıl olan.
9. Nābiyā menzil-i maḳṣūdına rehyāb olamaz
10. Ḥāṣıl-ı menzili naḳd eylemeyen merḥalede

ḥāṣıl-ı ʿömr-i ʿazīz-i āṣaf-ı aʿẓam:
1. **ḥāṣıl-ı ʿömr-i ʿazīz-i āṣaf-ı aʿẓam:**
Tarih 116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Muhteşem sadrazamın kutlu ömrünün neticesi (Bu manzumenin işaret ettiği tarih hicri 1122 miladi 1710 yılı olmak hasebiyle bahsi geçen sadrazamın Köprülüzade Numan Paşa (Köprülüzade Numan Paşa veya Köprülüzade Damat Numan Paşa (d. 1670 İstanbul - ö. 1719, Kandiye) III. Ahmed saltanatında, 16 Haziran 1710 - 18 Ağustos 1710 tarihleri arasında iki ay sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamı) olmak gerektir. Çünkü o sene içerisinde sadrazamlık yapan Köprülüzade Numan Paşa ve Baltacı Mehmed Paşadır. Şiirde geçen vasıf ve tarifler Köprülüzade Numan Paşanın şahsiyeti ile uyuşmaktadır).
1. Ḥasan Beg ḥāṣıl-ı ʿömr-i ʿazīz-i āṣaf-ı aʿẓam
2. Ki aṣl-ı ḥüsnden ābāsı gibi ismi müştāḳdur

ḥāṣıl-ı ʿömrüm:
1. **ḥāṣıl-ı ʿömrüm:***-üm*
Tarih 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ömrün semeresi, netîcesi.
1. Ḥāṣıl-ı ʿömrüm Ebuʾl-ḫayruñ idince ḫaṭṭın
2. Perde mānend keşīde ruḫına ṣāḥib-i ṣunʿ

ḥaṣīr:
1. **ḥasīri:***-i*
Gazel 38
Mısra: **4**
Hasır, hasır otundan örülerek yapılan kilim, yaygı.
3. Degüldür kār u bār-ı cāh māniʿ ḳurb-ı Yezdāna

4. Ḥasīri ālet-i ḳurb itme zāhid bu riyādan geç

2. **ḥaṣīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 255
Mısra: **1**
Hasır, hasır otundan örülerek yapılan kilim, yaygı.
1. Eflāke çīn-fürūş-ı cebīndür ḥaṣīrümüz
2. Ḳārūnʾa püşt-pā urur edna faḳīrümüz

3. **ḥaṣīrümüzün:**-*ü, -müz, -ün*
Kıt'a 52
Mısra: **4**
Hasır, hasır otundan örülerek yapılan kilim, yaygı.
3. Bisāṭ-ı zer-keş-i şāhāne künc-i rāḥatda
4. Şikenleri leb-i pür-ḫandedür ḥaṣīrümüzün

4. **ḥasīr:**
Gazel 848
Mısra: **5**
Hasır, hasır otundan örülerek yapılan kilim, yaygı.
5. Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
6. Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi

5. **ḥaṣīr:**
Kaside 8
Mısra: **66**
Hasır, hasır otundan örülerek yapılan kilim, yaygı.
65. Ferş iderdi yüzüni ḫāke felekler çoḳdan
66. Olsa şāyeste-i dehlīzi eger köhne ḥaṣīr

haṣīr-i ʿām:
1. **haṣīr-i ʿām:**
Gazel 556
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Umumi hasır, her yere serilebilen bitkisel kilim.
3. Haṣīr-i ʿām rüchān üzredür seccāde-i ḫāṣa
4. Ṭururken ṣaḥn-ı mescid gūşe-i miḥrābı neylersin

haşir-i köhne:
1. **haşir-i köhne:**
Gazel 750
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eski dirilme, ilk dirilme, haşr-i evvel (Allahın, insanları yoktan ilk yaratışına haşr-i evvel; öldükten ve kıyamet koptuktan sonra tekrar yaratışına haşr-i sani denir).
5. Fütāde meymenet yeʾs ile metāʿ-ı murād
6. Haşir-i köhne gibi gāşe-i ferāġumda

ḥaṣīr-i mescide:
1. **ḥaṣīr-i mescide:**-*e*
Gazel 862
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mescitteki hasır.
7. ʿAceb ne tīz ferāmūş ider cebīn-i ġurūr
8. Ḥaṣīr-i mescide her rūz çihre-sālıġını

ḥāşiye:
1. **haşiyesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 807
Mısra: **7**
Bir metnin altına veya kenarına açıklama yapmak amacıyla yazılan notlar; çıkma; dip not II Bir eserin anlaşılması zor olan yerlerini açıklayan eser.
7. Maʿnī-i vuṣlat olur haşiyesinden ẓāhir
8. Nükte çoḳdur ḫaṭ-ı ʿanber-şikenüñ żımnında

2. **ḥāşiyesüz:**-*süz*
Kaside 8
Mısra: **76**
Bir metnin altına veya kenarına açıklama yapmak amacıyla yazılan notlar; çıkma; dip not.
75. ʿİlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ʿaṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduġı şāl-i Keşmīr

ḥāşiye-i çeşm-i suḫan-gūsında:
1. **ḥāşiye-i çeşm-i suḫan-gūsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 735
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Söyleyen, konuşan gözün izahatı.
13. Ne ḳadar maʿnī-i vaḥşi var ise mużmerdür
14. Nābiyā ḥāşiye-i çeşm-i suḫan-gūsında

ḥāşiye-i ḫamseʾye:
1. **ḥāşiye-i ḫamseʾye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Hamsenin eki, ilavesi (Nevizade Atayi'nin Hamsesi bağlamında).
57. Eyler idüm eylese ʿarż-ı ʿiẕār
58. Ḥāşiye-i Ḫamseʾye zīb-i kenār

ḥaşiye-i pür-maʿnā:
1. **ḥaşiye-i pür-maʿnā:**
Tarih 92
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Manalarla dolu dipnot.
35. Oldı yek-ṣūret ü yek-maʿnī vü yek-revnaḳla
36. Metnine bārgehün ḥaşiye-i pür-maʿnā

ḫaṣiyet:
1. **ḫaṣiyeti:**-*i*
Tarih 92
Mısra: **14**
Bir şeye ait olan hâl, kuvvet ve tesir; böyle bir kuvvet ve tesire sahip olma meziyeti.
13. Her ḫazīne güher-i naḳş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaṣiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

2. **ḫāṣiyetüñ:**-*üñ*
Tarih 94
Mısra: **7**
Nitelik, özellik, meziyet, keyfiyet.
7. Velīk bundan ıraḳ bir ġarīb ḫāṣiyetüñ
8. Ricāl-i maʿrifet itmiş kavāʿidin temhīd

ḫāṣiyyet:
1. **ḫāṣiyyeti:**-*i*
Gazel 724
Mısra: **3**
Nitelik, keyfiyet.
3. Her zamān ü her mekānuñ başḳadur ḫāṣiyyeti
4. ʿUḳde-i ḫāṭır açılmaz varmayınca gülşene

2. **ḫāṣiyyeti:**-*i*
Gazel 759
Mısra: **14**
Nitelik, özellik, meziyet, keyfiyet.
13. Semānuñ feyż-i ruḥānīsin itme arżdan ümmīd
14. Dırāḫtānuñ degül ḫāṣiyyeti peydā zilālinde

3. **ḥāṣiyyetümi:**-*üm, -i*
Gazel 346
Mısra: **9**
Bir şeye ait olan hâl, kuvvet ve tesir; böyle bir kuvvet ve tesire sahip olma meziyeti.
9. Ḥāṣiyyetümi bildügi mānende-i tiryāk
10. Endaḫte-i s̱aḳbe-i mār itmek içünmiş

4. **ḫāṣiyyeti:**-*i*
Gazel 416
Mısra: **2**
Bir şeye ait olan hâl, kuvvet ve tesir; böyle bir kuvvet ve tesire sahip olma meziyeti.
1. Eşkin ol seng-dil alduḳça bu miḥnet-zedenüñ
2. Ẓāhir oldı baña ḫāṣiyyeti seng-i yadanuñ

5. **ḫaṣiyyetin:**-*i, -n*
Gazel 417
Mısra: **2**
Bir şeye ait olan hâl, kuvvet ve tesir; böyle bir kuvvet ve tesire sahip olma meziyeti.
1. Ṣarf itmez idüm vaṣfına cām-ı mey-i ābuñ
2. Ḫaṣiyyetin inkāra mecāl olsa şarābuñ

6. **hāṣiyyetin:**-*i, -n*
Gazel 632
Mısra: **6**
Bir şeye ait olan hâl, kuvvet ve tesir; böyle bir kuvvet ve tesire sahip olma meziyeti.
5. Sūz-ı dil nerm eylemez oldı dil-i sengīnin
6. Aldı çeşmi siḥr idüp ṣan āteşüñ hāṣiyyetin

ḫāṣiyyet-i eşyā:
1. **ḫāṣiyyet-i eşyā:**
Kaside 1
Mısra: **54**

Kelime Tipi: -
Eşyanın hassaları, özellikleri.
53. Der-i ʿilminde müstaʿmel-süḫan māhiyyet-ı ʿālem
54. Reh-i fażlında pāşīde-güher ḥāṣiyyet-i eşyā

ḫāṣiyyet-i iksīr:
1. **ḫāṣiyyet-i iksīr:**
Gazel 756
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İlacın özelliği.
9. İder gūş eyleyen ḥussād-ı naẓmun reng-i rūyın zerd
10. Benüm ḥāṣiyyet-i iksīr var ḥüsn-i beyānumda

ḫāsiyyet-i ḳudūmından:
1. **ḫāsiyyet-i ḳudūmından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayak basmasının etkisi.
5. Ne müjdedür bu ki ḫāsiyyet-i ḳudūmından
6. Cihāndan itdi zemistān mis̱āli ġussa firār

ḫāṣiyyet-i muʿālece:
1. **ḫāṣiyyet-i muʿālece:**
Gazel 351
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İlaç olma özelliği.
11. Nābī cihānda terk-i devādur devā-yı derd
12. Ḫāṣiyyet-i muʿālece merhemde ḳalmamış

ḫāṣiyyet-i vücūduñ:
1. **ḫāṣiyyet-i vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 703
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Varlığın özellikleri.
9. Maḥv ol ki ẓāhir olsun ḫāṣiyyet-i vücūduñ
10. Virmez neşāṭ-ı ḫāṭır ṣahbā-yı nā-keşīde

ḫaṣiyyet-i ẕātı:
1. **ḫaṣiyyet-i ẕātı:**-*ı*
Gazel 850
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Zatının etkisi, kendi gücü.
25. Revḥdür rūḥuñ olur ḫaṣiyyet-i ẕātı ḫafā
26. Būy-ı gül ṭabʿ-ı maʿādin neşʾe-i ṣahbā gibi

ḫaslet-i nīkū-yı edeb:
1. **ḫaslet-i nīkū-yı edeb:**
Gazel 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hoş ve güzel olan edep huyu.
1. İtse sencīde kimi ḫaslet-i nīkū-yı edeb
2. Refʿ i der ḫākdan elbette terāzū-yı edeb

ḫaṣm:
1. **ḫaṣm:**
Gazel 42
Mısra: **11**
1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaṣm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

2. **ḫaṣma:**-*a*
Gazel 147
Mısra: **5**
Düşman.
5. Taḫmīn-i niṣāl itdügün āhenleri ḫaṣma
6. Āhenger-i taḳdīr yapar pāyuna zencīr

3. **ḫaṣma:**-*a*
Gazel 462
Mısra: **11**
Düşman.
11. Ḥavāle eyle āh-ı inkisārı merd isen ḫaṣma
12. Degüldür düşmen üzre herkesüñ kārı ʿalem çekmek

4. **ḫasmına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 10
Mısra: **38**
Düşman.
37. ʿAdūsı şevḳ ile cānlar virür baş üzre ṭutar
38. Ṣalarsa ḫasmına ceng içre tīġ-i ṣāʿiḳa-bār

5. **ḫaṣma:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **71**
Düşman.
71. Yitişür ḫaṣma nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ
72. Dūr-bīn al ele gör ḳanda ider dost ḫırām

6. **ḫaṣm:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **486**
Düşman.
485. Dehri envār-ı devletüñ ṭutdı
486. Cām-ı reşk ile ḫaṣm ḳan yutdı

7. **ḫaṣma:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **185**
Düşman.
185. Gelür ol demde ḫaṣma kʾide nigāh
186. Āsmāndan ʿAleyhe ʿavniʾllāh

8. **ḫaṣmına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **183**
Düşman.
183. Eylemiş ḫaṣmına Ḫudā-yı celīl
184. Tīġ-ı ḳahrun vekīl-i ʿAzrāʾil

9. **ḫaṣma:**-*a*
Tarih 144
Mısra: **46**
Düşman.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

ḫaṣmāne:
1. **ḫaṣmāne:**
Tarih 19
Mısra: **31**
Hasımca, düşmanca.
31. Ḫaṣmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

ḥaşmet-nümā olan:
1. **ḥaşmet-nümā olan:**-*an*
Gazel 572
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kibir göstermek, büyüklük taslamak.
7. Libās-ı ʿāriyetle farḳı yoḳ ḳaṭʿā tefāḫürden
8. Olan ḥaşmet-nümā cemʿ itdügi māl-ı taṣadduḳdan

ḫaṣm-ı berg-i verd itdüñ:
1. **ḫaṣm-ı berg-i verd itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül yaprağına düşman etmek.
1. Ṣabāyı ṣīt-i ruḫsāruñla kim ʿālem-neverd itdüñ
2. Ḫazānveş bülbülān-ı ʿaşḳı ḫaṣm-ı berg-i verd itdüñ

ḫaṣm-ı dīn ü devlet:
1. **ḫaṣm-ı dīn ü devlet:**
Tarih 77
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Din ve devlet düşmanı.
11. Ol ḫaṣm-ı dīn ü devlet ol reh-zen-i diyānet
12. Cüzʿi bahāne ile eylerdi ḥaccı tālān

ḫaṣmī-i çerḫ:
1. **ḫaṣmī-i çerḫ:**
Gazel 728
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Feleğin düşmanlığı.
1. Cevr-i gerdūn ne belā ṭāliʿ-i dūndan ṣoñra
2. Ḫaṣmī-i çerḫ ne güç baḫt-ı zebūndan ṣoñra

has-pūş itmişüz:
1. **has-pūş itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 292
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tıkamak, akmasını engellemek.
13. Nābiyā bīgāne-i nā-fehm bulmaz dest-res
14. Çeşme-i maʿnāyı elfāz ile has-pūş itmişüz

ḫas-pūş ḳalup:
1. **ḫas-pūş ḳalup:**-*up*
Gazel 345
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çöp ve otla tıkalı kalmak.
5. Nā-pāk yatur dest-i kerem dāmen-i ʿiṣmet

6. Ḫas-pūş ḳalup çeşme-i ḥayvān unudulmış

ḥaşr:

1. **ḥaşrda:**-*da*
Gazel 381
Mısra: **11**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
11. Tā bār-güşā olmayıcaḳ ḥaşrda itmez
12. Birbirine bu ḳāfile-i çār taḫallüf

2. **ḥaşrde:**-*de*
Gazel 471
Mısra: **9**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
9. Meġer ki şerm-i günāh ile ḥaşrde Nābī
10. Olam nühüfte verāsında kūh-ı ʿiṣyānuñ

3. **ḥaşrde:**-*de*
Gazel 538
Mısra: **20**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
19. Geçirüp bendeleri defterine nāmumuzı
20. Yīrümüz ḥaşrde de zīr-i livā eyleyelüm

4. **ḥaşr:**
Kaside 4
Mısra: **19**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
19. Tā ḥaşr vārid olmadadur kārvān-ı feyż
20. Ebvāb-ı şehr-bend-i yaḳīndür çehār-yār

5. **ḥaşrda:**-*da*
Tarih 97
Mısra: **18**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
17. Eṡer-i ḫayrın ide ḥażret-i Allāh ḳabūl
18. Ḥaşrda maġfiret ü raḥmetine ide sezā

6. **ḥaşre:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **128**
Sınır koyma, sınırlama.
127. Duā-yı devletine başla Nābīyā çüñ kim
128. Raḳamda menḳabetiñ ḥaşre yoḳdur istiʿdād

7. **ḥaşr:**
Tarih 120
Mısra: **2**
Bir şeye/kimseye özgü kılma.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṣl ü ʿadīl
2. Kʾeylemiş fażlı Hudā ẕātına ḥaṣr

ḥaşr eyleme:

1. **ḥaşr eyleme:**-*me*
Gazel 713
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yalnız bir şey için ayırmak, ona tahsis etmek.
11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaṣr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

ḥaşr eylemiş:

1. **ḥaşr eylemiş:**-*miş*
Kaside 16
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Toplamak, bir araya getirmek.
151. Ḫāṣṣiyyetini aḥsen-i taḳvīmüñ aḫẕ idüp
152. Ḥaşr eylemiş vücūduna Ṣāniʿ leṭāfeti

ḥaşr ide:

1. **ḥaşr ide:**-*e*
Gazel 681
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir araya getirmek, toplamak II Yeniden diriltmek.
9. Ümmīd-i luṭf maḥż-ı ḫaṭādur o şaḫṣdan
10. Kim himmetini ḥaşr ide girü gelūsına

ḥaşre dek:

1. **ḥaşre dek:**
Gazel 372
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kıyamete kadar.
19. Eylemezse bir daḫı Mevlā telāfisin naṣīb
20. Ḥaşre dek çıḳmaz Ḥalebʾden dāġ-ı hicrān el-vedāʿ

2. **ḥaşre dek:**
Gazel 609
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kıyamete kadar.
5. Biz daḫı kendü gibi ʿāşıḳ-ı ser-geştelerüz
6. Ḥaşre dek üstümüze günbed-i gerdān dönsün

3. **ḥaşre dek:**
Kaside 24
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Kıyamete kadar.
109. Ḥaşre dek resmi boẓulmaz unudulmaz oḳunur
110. Ser-i şemşīrüñ ile nāmuñı itdün ibḳā

ḥasret:

1. **ḥasret:**
Gazel 39
Mısra: **2**
Hasret, iştiyak.
1. Şevḳ-i teniyle cüdā olup pāre pāre mevc
2. Āġūşın açdı ḥasret ile ḳadd-i yāra mevc

2. **ḥasreti:**-*i*
Gazel 292
Mısra: **9**
Hasret, iştiyak.
9. Ol meyān kim ḥasreti endīşeyi bārīk ider
10. Ḫülyā bezminde bī-minnet der-āġūş itmişüz

3. **ḥasretüz:**-*üz*
Gazel 329
Mısra: **2**
Hasret, iştiyak.
1. Bir güne ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

4. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 13
Mısra: **10**
Hasret, iştiyak.
9. Ol tāze nihāl-i ufuḳ-efrūz-ı cemāle
10. Ḥasretle uzakdan nigerān eyleme yā Rab

5. **ḥasret:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **310**
Hasret, iştiyak.
309. Ḫvāceler ʿazm idince dīvāna
310. Olurum ḥasret ile dīvāne

6. **ḥasretle:**-*le*
Tarih 9
Mısra: **6**
Hasret, iştiyak.
5. Güş idüp āb-ı Ḫıżr evṣāfın
6. Geldi ḥasretle dīdesinden kan

7. **ḥasret:**
Gazel 597
Mısra: **7**
Hasret, iştiyak.
7. Ben her ne ḳadar ḥasret isem nāzına yārüñ
8. Ḥasretdür o da ḥarf-i niyāza dehenümden

8. **ḥasretdür:**-*dür*
Gazel 597
Mısra: **8**
Hasret, iştiyak.
7. Ben her ne ḳadar ḥasret isem nāzına yārüñ
8. Ḥasretdür o da ḥarf-i niyāza dehenümden

9. **ḥasretiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 42
Mısra: **22**
Hasret, iştiyak.
21. Ḥalebʾe reşk iderse lāyıḳdur
22. Bu binā ḥasretiyle cümle bilād

10. **ḥasret:**
Gazel 739
Mısra: **1**
Hasret, iştiyak.
1. Bu ḥasret böyle ḳalmazdı dil-i endūhgīnümde
2. Dimāġ olsa eger ḥarf-i niyāza nāzenīnümde

11. **ḥasret:**
Gazel 207
Mısra: **11**
Hasret, iştiyak.
11. İki ḥasret biri birine ḳavuşmak gibidür
12. Ne dem olsa el ele baş başa hem-ḫāne kemer

12. **ḥasretüne:***-ü, -n, -e*
Gazel 342
Mısra: **9**
Hasret, iştiyak.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

13. **ḥasretiyle:***-i, -y, -le*
Gazel 478
Mısra: **3**
Hasret, iştiyak.
3. Aġūşı ḥasretiyle o şūḫuñ miyānını
4. Deryā-yı ġamda iki kedūdur benümle dil

14. **ḥasretle:***-le*
Gazel 701
Mısra: **14**
Hasret, iştiyak.
13. Bilsem göñül ne ẕevḳ alacaksın viṣālden
14. Ḥasretle itdi żaʿf terettüb meşāʿire

1. **ḥasretle:** *-le*
Kaside 12
Mısra: **177**
Hasret, iştiyak.
177. Ḳoma ḥasretle tehī-dest dil-i maḥzūnı
178. İtmedin ebḫire-i ʿazl dimāġum sersām

15. **ḥasret:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **319**
Hasret, iştiyak.
319. Dem-be-dem ḥasret ile āh iderek
320. Ḳubbe-i ʿālemi siyāh iderek

ḥasret çekerdi:
1. **ḥasret çekerdi:***-er, -di*
Gazel 331
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hasret çekmek, özlem duymak.
5. Çekerdi ḫalḳ-ı cihān kendü rūyına ḥasret
6. Eger bulunmasa āyīne-pāre-i nā-çīz

ḥasret olmışuz:
1. **ḥasret olmışuz:***-mış, -uz*
Gazel 329
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hasret kalmak, özlemek.
1. Bir güne ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

ḥasret olup:
1. **ḥasret olup:***-up*
Kaside 16
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Hasret kalmak, özlemek.
105. Şāyān mıdur ki ḥasret olup rūy-ı devlete
106. Çeşm-i ümīd görmeye dārüʾl-ḫilāfeti

ḥasret olurdı:
1. **ḥasret olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 842
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hasret kalmak, özlemek.
9. ʿĀlemde eger olmasa āyīne-i nā-çīz
10. Kendü ruḫına ehl-i naẓar ḥasret olurdı

ḥasret-i bādeyle:
1. **ḥasret-i bādeyle:***-y, -le*
Gazel 424
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şarap özlemi.
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerḫi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

ḥasreti ḳalur:
1. **ḥasreti ḳalur:***-ur*
Kaside 16
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Özlem duyduğu kişi veya şeye kavuşamayıp büyük üzüntü içinde bulunmak.
81. Elfāẓ-ı sükkerīn-i Sitanbuliyāndan
82. Semʿüñ kenārlarda ḳalur dilde ḥasreti

ḥasret-i laʿlünle:
1. **ḥasret-i laʿlünle:***-ün, -le*
Gazel 337
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kırmızı dudağının hasretiyle.
1. Reşk-i ruḫ-ı ālünle gül āteşlere düşmiş
2. Mey ḥasret-i laʿlünle keş-ā-keşlere düşmiş

ḥasret-i nev-bāve-i leẕīẕ-i viṣāl çeker:
1. **ḥasret-i nev-bāve-i leẕīẕ-i viṣāl çeker:***-er*
Gazel 722
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vuslat lezzeti hediyesinin hasretini çekmek.
3. Çeker mi ḥasret-i nev-bāve-i leẕīẕ-i viṣāl
4. O bağbān ki ber-āverde bir nihāli ola

ḥasret-i ravżanla:
1. **ḥasret-i ravżanla:***-n, -la*
Gazel 374
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ravza-i mutahhara(Rasulullah'ın medfun olduğu mekan) özlemi.
15. Ḥasret-i ravżanla ey verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb
16. İtmesüñ mi dīde dāmānın gülistān el-vedāʿ

ḥasret-i rūyun:
1. **ḥasret-i rūyun:***-un*
Gazel 323
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüzün özlemi.
1. Ḥasret-i rūyun ile çeşmi ki giryān buluruz
2. Reng-i ruḫsāruñı her ḳaṭrede pinhān buluruz

ḥasret-i şaḳḳ-ı ḳalem:
1. **ḥasret-i şaḳḳ-ı ḳalem:**
Kaside 15
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Kalemin ucunun özlemi.
127. Çākdur ḥasret-i şaḳḳ-ı ḳalem ile mīzāb
128. Teşnedür çāh-ı devātındaki āba zemzem

ḥasret-i zebānından:
1. **ḥasret-i zebānından:***-ın, -dan*
Gazel 607
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Söze duyulan hasret.
11. Ġınā-yı ṭabʿuma nisbet gedādur ey Nābī
12. Niyāz-ı nāle iden ḥasret-i zebānından

ḥasret-keş:
1. **ḥasret-keş:**
Kaside 15
Mısra: **29**
Hasret çeken.
29. Cümle ʿālem bize ḥasret-keş iken lāyıḳ mı
30. Olayuz pençe-i nā-ehlde pā-māl-i sitem

ḥasret-keş idi:
1. **ḥasret-keş idi:***- i, -di*
Kaside 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hasret çeken.
7. Ḥasret-keş idi mürde-i bī-cān gibi cānı
8. Buldı seni geldi yirine cān-ı vezāret

ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı:
1. **ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı:**
Gazel 845
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaprak ve sese hasret kalmak.
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı
2. Nihāl-i ārzū bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı

2. **ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı:**
Gazel 845
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**
Yaprak ve sese hasret kalmak.
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı
2. Nihāl-i ārzū bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı

ḥasret-keş-i būs-ı leb-i nān eyleme:
1. **ḥasret-keş-i būs-ı leb-i nān eyleme:**-*me*
Gazel 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ekmeğin dudağından gelecek bir öpücüğe hasret çekmek (Maddi ve manevi aç kalmak bağlamında).
11. Yek-lokma-i rūhānī ile nefsümi sīr it
12. Ḥasret-keş-i būs-ı leb-i nān eyleme yā Rab

ḥasret-keş-i dehānı:
1. **ḥasret-keş-i dehānı:**
Gazel 389
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Dudağının hasretini çeken.
13. Ḥasret-keş-i dehānı iken ḫalḳ-ı kāʾināt
14. Ammā o şāh-ı ḥüsn yanında vücūdı yoḳ

ḥasret-keş-i fitrāk eyler:
1. **ḥasret-keş-i fitrāk eyler:**-*r*
Gazel 198
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hasret atının terkisini çeken olmak.
7. Kimi terkīye aṣar bilsem o ṣayd-efken-i nāz
8. Kʾahū-yı çeşmini ḥasret-keş-i fitrāk eyler

ḥaṣr-ı evṣāfı:
1. **ḥaṣr-ı evṣāfı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Vasıflarını tam anlatma, övgüsüne sınır çizme.
147. Ḥaṣr-ı evṣāfı ne mümkin o kerīmüñ ki ola
148. Ḥadd-i aḫlāḳı verā-yı kelimāt u erḳām

ḫāṣṣa:
1. **ḫāṣṣa:**
Tarih 16
Mısra: **31**
Bir şeyde bulunup sairlerinde bulunmayan kuvvet, keyfiyet.
31. İki destine iki ḫāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saḫāvetde yed-i ʿulyā

2. **ḫāṣṣa:**
Tarih 94
Mısra: **4**
Bir şeyde bulunup sairlerinde bulunmayan kuvvet, keyfiyet.
3. Mülūk kevkebi olmaġla neyyir-i aʿẓam
4. Ġarīb ḫāṣṣa vażʿ eylemiş Ḫudā-yı mecīd

ḥaṣṣa-i bedendür:
1. **ḥaṣṣa-i bedendür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Vücudun özelliği.
73. Āsūdelükle gerçi göñül müsteriḥ olur
74. Hep ḥaṣṣa-i bedendür anuñ ḥadd u ġāyeti

ḫāṣṣa-i ruḫsāruñdur:
1. **ḫāṣṣa-i ruḫsāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 420
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanağın hasiyeti, özelliği.
3. Ḥüsn-i hemvāre senüñ ḫāṣṣa-i ruḫsāruñdur
4. Yılda bir kerre gelür revnaḳı gülzārlaruñ

ḫaṣṣ-ı cemālüñ:
1. **ḫaṣṣ-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 389
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin hasiyetleri, nitelikleri.
9. Dīvān-ı ḥaşrda bulun ancaḳ nizāʿı faṣl
10. Evḳāf-ı ʿaşḳ ü ḫaṣṣ-ı cemālüñ ḥudūdı yoḳ

ḫāṣṣ-ı diyār-ı maġnīsā eylemiş:
1. **ḫāṣṣ-ı diyār-ı maġnīsā eylemiş:**
Kaside 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Manisa diyarına özel kılmak.
9. O lālezār ki yoḳdur nazīri ʿālemde
10. Ḥaḳ eylemiş anı ḫāṣṣ-ı diyār-ı Maġnīsā

ḫaṣṣ-ı güheri eyledi:
1. **ḫaṣṣ-ı güheri eyledi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
En seçkin cevher yapmak.
13. Ne Füṣūṣ eyledi biʿẕ-ẕāt Resūl-i Ekrem
14. Añı ḫaṣṣ-ı güheri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

ḫāṣṣ-ı ḫāmeñ:
1. **ḫāṣṣ-ı ḫāmeñ:**-*ñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **288**
Kelime Tipi: -
Kalemin nitelikleri, hünerleri.
287. Mülk-i ṭabʿun mezāriʿ-i maʿnā
288. Ḫāṣṣ-ı ḫāmeñ ḳalem-rev-i inşā

ḫāṣṣiyet:
ḫāssiyet-i ḫilḳati:
1. **ḫās̲s̲iyet-i ḫilḳati:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Yaradılışının özelliği.
131. Mekremet ḫās̲s̲iyet-i ḫilḳati çün nūr-ı ḳamer
132. Merḥamet lāzime-i ṭıyneti çün dīde-i nem

ḫāṣṣiyyet:
1. **haṣṣiyyetden:**-*den*
Gazel 845
Mısra: **11**
Hususi fayda, kuvvet ve menfaat, tesir, keyfiyet.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ḳaldı

2. **ḫāṣṣiyyetini:**-*i, -n, -i*
Kaside 16
Mısra: **151**
Hususi fayda, kuvvet ve menfaat, tesir, keyfiyet.
151. Ḫāṣṣiyyetini aḥsen-i taḳvīmüñ aḫẕ idüp
152. Ḥaşr eylemiş vücūduna Ṣāniʿ leṭāfeti

3. **ḥāṣṣiyyet:**
Tarih 42
Mısra: **13**
Hususi fayda, kuvvet ve menfaat, tesir, keyfiyet.
13. Var bināsında ṭurfe ḥāṣṣiyyet
14. Ġamlu girse olur derūnına şād

4. **ḫāṣṣiyeti:**-*i*
Gazel 31
Mısra: **5**
Hususi fayda, kuvvet ve menfaat, tesir, keyfiyet.
5. Tā ide ḫāṣṣiyeti teʾs̲īr ṭabʿ-ı ādeme
6. Göstere cümle mevālīd aña rūy-ı iltifāt

5. **hāṣṣiyetüñ:**-*üñ*
Tarih 94
Mısra: **5**
Hususi fayda, kuvvet ve menfaat, tesir, keyfiyet.
5. Aña muʿayyene hāṣṣiyetüñ birisi bu kim
6. Taʿalluḳ itdügi imdād ile ider teʾyīd

1. **ʿḫāṣṣiyyeti:**-*i*
Gazel 31
Mısra: **7**
Hususi fayda, kuvvet ve menfaat, tesir, keyfiyet.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

hāṣṣiyyet-i vücūd-ı ḫudā-dān-i enbiyā:
1. **hāṣṣiyyet-i vücūd-ı ḫudā-dān-i enbiyā:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah'ı hakkıyla bilen peygamberlerin varlıklarının verdiği fayda.
3. Çirk-i dalāli āb-ı hidāyetle maḥv ider
4. Hāṣṣiyyet-i vücūd-ı Ḫudā-dān-i enbiyā

ḫasta:
1. **ḫastaya:**-*y, -a*
Kaside 2
Mısra: **240**
Sağlığı bedensel veya ruhsal olarak bozuk olan (insan, hayvan veya organ).
239. Derdmend-i günehe ḫār-ı rehüñ nāfiʿdür
240. Ne ḳadar nāfiʿ ise ḫastaya nīş-i faṣṣād

2. **ḫastanuñ:**-*nuñ*
Kaside 20
Mısra: **11**
Sağlığı bedensel veya ruhsal olarak bozuk olan (insan, hayvan veya organ).
11. Bir ḫastanuñ ʿilācını ʿĪsā nüzūl ider
12. Taṣḥīḥine olursa Ḫudāʾnuñ ʾirādeti

ḫasta-i maʿṣiyete:
1. **ḫasta-i maʿṣiyete:**-*e*
Gazel 438
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İsyan hastası, günah hastası.
13. Bu şifā-ḫānede çoḳ nefʿini gördük Nābī
14. Ḫasta-i maʿṣiyete şerbet-i istiġfāruñ

ḫaste:
1. **ḫaste:**
Gazel 803
Mısra: **8**
Sağlığı bedensel veya ruhsal olarak bozuk olan (insan, hayvan veya organ).
7. Virdi şifā-yı ṣadr dile nāme-i ḥabīb
8. Timāre itdi ḫaste taṣarruf berāt ile

2. **ḫasteler:**-*ler*
Gazel 83
Mısra: **8**
Sağlığı bedensel veya ruhsal olarak bozuk olan (insan, hayvan veya organ).
7. Żımnında olmasa eger ümmīd-i ʿāfiyet
8. Hażm eylemezdi vażʿ-ı etibbāyi ḫasteler

3. **ḫastedür:**-*dür*
Gazel 501
Mısra: **4**
Sağlığı bedensel veya ruhsal olarak bozuk olan (insan, hayvan veya organ).
3. Dest-i ḥakīmden nʾola düşmezse nabżumuz
4. Zīrā ki cism-i ẓāhirümüz ḫastedür bizüm

4. **ḫasteye:**-*ye*
Gazel 294
Mısra: **18**
Hastalık, kaza veya yaralanma dolayısıyla fizik veya ruh sağlığı bozulmuş ve tedavi edilmesi gereken kimse, rahatsız II gönlü hasta, âşık.
17. Meblaġ-ı ḫāmeyle ḥikmet-ḫāne-i eşʿārdan
18. Nābiyā çoḳ ḫasteye dārū-yi ṣıḥḥat virmişüz

5. **ḫastesiyem:**-*si, -y, -em*
Gazel 854
Mısra: **3**
Bir şeye çok düşkün olma, tiryaki
3. Çeşminüñ ḫastesiyem girmeġe ḳādir degülem
4. Çūp-ı bādām ile ḳızdurmasalar ḥammāmı

ḫaste olan:
1. **ḫaste olan:**-*an*
Gazel 873
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hasta olmak.
7. Vuṣlat-ı hicr be-dünbāli ḳabūl itmez dil
8. Nʾeylesün ḫaste olan merhem-i zaḫm-efzūnı

ḫaste olup:
1. **ḫaste olup:**-*up*
Kaside 10
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Hasta olmak.
83. Sezā mıdur kim olup derd-i yeʾs ile ḫaste
84. Vücūdum eyleye zerrīn taḥassür-i dīnār

ḫastegān-ı laʿlüne:
1. **ḫastegān-ı laʿlüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 577
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Dudağının hastaları.
15. Ḫastegān-ı laʿlüne mey şerbet-i cān-baḫş ise
16. Ṭabʿ-ı bīmārān-ı ḥāle ḥabb-ı efyūndur düşen

ḫastegān-ı miḥnetüñ:
1. **ḫastegān-ı miḥnetüñ:**-*üñ*
Gazel 477
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gam hastaları.
9. Perestişkārlık teklifi ʿuşşāḳa güzel ammā
10. Hele o ḫastegān-ı miḥnetüñ tāb ü tüvānın bul

ḫaste-i ʿaşḳuñ:
1. **ḫaste-i ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 388
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aşk hastası, aşık.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

ḫaste-i çeşmün:
1. **ḫaste-i çeşmün:**-*ün*
Gazel 337
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) gözünün hastası.
5. Rū-māl-i ḫayāl eyleyerek ḫaste-i çeşmün
6. Taṣvīrli bālīn-i münaḳḳaşlara düşmiş

ḫaste-i hicrāna:
1. **ḫaste-i hicrāna:**-*a*
Gazel 355
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayrılık hastası.
9. Felekde ḫaste-i hicrāna taklīd eyleyüp Nābī
10. Gice tā ṣubḥ olınca dīde-i bī-ḫ∨āb göstermiş

ḫaste-i maraż-ı hūlyā ider:
1. **ḫaste-i maraż-ı hūlyā ider:**-*er*
Gazel 367
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Sürekli hayal etme hastalığına maruz etmek.
31. İnsānı ḫaste-i maraż-ı hūlyā ider
32. Nā-puḫte ṭuʿme-i hevese iştihā ġalaṭ

ḫaste-i miḥnete:
1. **ḫaste-i miḥnete:**-*e*
Gazel 297
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Keder hastası olan aşık.
9. Naḫvet u nāz ile düşnāmını yārüñ Nābī
10. Ḫaste-i miḥnete taʿvīz-i selāmet bilürüz

ḫastelik:
1. **ḫastelikde:**-*de*
Gazel 568
Mısra: **9**
Hastalık.
9. Degül bu ḫastelikde her zamān dir Nābī-i bīmār
10. Devā-yi ʿāfiyet ümmīd ider hemvāre luṭfuñdan

2. **ḫastelik:**
Gazel 653
Mısra: **3**
Hastalık.
3. Ḫastelik ġamzeñe teʾs̱īr idüp çeşmüñden
4. Oldı gūyā ʾālem-i fitne vü āşūb nigūn

ḫaste-reng-i tüvānā-şikārı:
1. **ḫaste-reng-i tüvānā-şikārı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Rengi solmuş canlı av.
2. O ḫaste-reng-i tüvānā-şikārı biz bilürüz
1. Mizāc-ı nergis-i bīmār-ı yāri biz bilürüz

hasūd:
1. **hasūd:**
Kaside 11
Mısra: **127**
Haset eden, kıskanç; rakip.
127. Saña hasūd olanuñ çekdügi ʿaẕāba göre

128. Ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur caḥīm içinde ʿaẕāb

ḥasūdī:
1. **ḥasūdī:**
Gazel 389
Mısra: **6**
Kıskançlık, çekememezlik.
5. Tedkīk olunsa ġıbṭa vü reşke de gül sezā
6. Ol devletüñ ki dāʾiresinde ḥasūdī yoḳ

ḫaşyet-i ḥaḳ:
1. **ḫaşyet-i ḥaḳ:**
Gazel 260
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah korkusu.
17. Ġālib görindi ḫaşyet-i Ḥaḳ üzre bīm-i ḫalḳ
18. Nā-būda deyn edāsına meʾmūrlardanuz

ḫaṭ:
1. **ḫaṭ:**
Gazel 4
Mısra: **1**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
1. Ḫaṭ ʿazl-i ḥüsn virmedi ey nāzenīn saña
2. Oldı berāt-ı tāze ḫaṭ-ı ʿanberīn saña

2. **hat:**
Gazel 75
Mısra: **1**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
1. Hat gird-i ʿārızında ki gāhī ʿıyān olur
2. Diller ġubār-ı ḥayret ile rīkdān olur

3. **ḫaṭ:**
Gazel 206
Mısra: **11**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
11. Ḫaṭ eylemezdi leb-i dil-berānı beste-i şerm
12. Şeker ḫazīnesini şāmdan ḳapatmasalar

4. **ḫaṭ:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
5. İki per gibi ẓuhūr eyledi ḫaṭ rūyunda
6. Murġ-ı ḥüsnün ʿacabā niyyeti pervāze midür

5. **ḫaṭ:**
Gazel 256
Mısra: **10**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
9. Nābī olur leṭāfet-i laʿlinden aşikār
10. Pest ü bülende ḫaṭ gibi rāz-ı nihānumuz

6. **ḫaṭ:**
Gazel 275
Mısra: **9**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
9. Ḫaṭ şikest itmedi ruḫsārınuñ āb u tābın
10. Ḥüsnden ʿazli içün çıḳmadı fermānı henūz

7. **ḫaṭ:**
Gazel 637
Mısra: **9**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
9. Ḫaṭ ḥüccet-i ḳavī yitişür ʿāşıḳa o şūḫ
10. İnkār iderse naḳd-i viṣāle tekeffülin

8. **ḫaṭı:***-ı*
Gazel 765
Mısra: **12**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
11. İzdiḥām-ı nigeh itmişdi cemālin pā-māl
12. Ne güzel geldi maḥallinde ḫaṭı imdāde

9. **ḫaṭ:**
Gazel 838
Mısra: **13**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
13. ʿİẕār-ı yārda ḫaṭ ṣūretinde itdi ẓuhūr
14. O dūd-ı āh ki Nābī nā-tüvānuñ idi

10. **ḫaṭ:**
Gazel 462
Mısra: **9**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
9. Zevāl-i ḥüsni hengāmında ḫaṭ başdı ruḫ-ı yāri
10. Sahīfe çirknāk olduḳça ʿādetdür raḳam çekmek

11. **ḫaṭından:***-ın, -dan*
Gazel 503
Mısra: **3**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
3. Ḫaṭından naḳş-ı meylüm ḥiss idüp ḳaṣd itdügin cevre
4. O fettānuñ teġāfül-güne vażʿından tıraş itdüm

12. **ḫaṭ:**
Gazel 153
Mısra: **1**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
1. Ḫaṭ nev-demīde sünbül-i bāġ-ı ʿiẕārıdur
2. Āḫir zamān-ı ḥüsniñüñ evvel-bahārıdur

13. **ḫāṭuñ:***-uñ*
Gazel 202
Mısra: **12**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
11. İtme ġurūr ṣafvet-i cūy-ı cemālüñe
12. Geldükde nev-bahār ḫāṭuñ ḫār u ḫaslanur

14. **ḫaṭuñdan:***-uñ, -dan*
Gazel 865
Mısra: **5**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

15. **ḫaṭ:**
Gazel 109
Mısra: **7**
Yazı, ferman, emir II Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
7. Ḫaṭ ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ olur ancaḳ
8. Bir vech ile dinmez aña maḥkūk degüldür

16. **ḫaṭ:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Ayva tüyü. II hat yazısı.
3. Gerçi ḫaṭ ḳaraladı ṣafha-i ḥüsnin ammā
4. Meşḳ-i nāz itmededür ḫāme-i müjgānı henūz

17. **ḫaṭ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **102**
Ayva tüyü. II hat yazısı.
101. Sebzeāsā ḫaṭ-ı celīdür hem
102. Ol ḫaṭ üstinde rīkdür şebnem

18. **ḫaṭ:**
Gazel 640
Mısra: **13**
Ayva tüyü. II hat yazısı.
13. Cā-be-cā eyledi ḫaṭ naḫvet ü nāzın taḫfīf
14. Nābiyā ṭutdı resīd olmaġa yüz defter-i ḥüsn

19. **ḫaṭ:**
Tarih 46
Mısra: **7**
Ayva tüyü. II hat yazısı.
7. Ḫaṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīḫini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

20. **ḫaṭ:**
Tarih 2
Mısra: **5**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
5. Ne ḫaṭ erḳām-ı ʿanber-çihre-i mecmūʿa-i devlet
6. Ne ḫaṭ perverde-i gülzār-ı ʿizzet bülbül-i nev-zād

21. **ḫaṭ:**
Tarih 2
Mısra: **6**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
5. Ne ḫaṭ erḳām-ı ʿanber-çihre-i mecmūʿa-i devlet
6. Ne ḫaṭ perverde-i gülzār-ı ʿizzet bülbül-i nev-zād

22. **ḫaṭ:**
Tarih 2

Mısra: **7**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
7. Ne ḫaṭ sevdāger-i Hind ü libās-ı taḫtgāh-ı çīn
8. Ne ḫaṭ ḥüsn-i zemīni reşk- dād-ı Māni vü Bihzād

23. **ḫaṭ:**
Tarih 2
Mısra: **8**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
7. Ne ḫaṭ sevdāger-i Hind ü libās-ı taḫtgāh-ı çīn
8. Ne ḫaṭ ḥüsn-i zemīni reşk- dād-ı Māni vü Bihzād

24. **ḫaṭ:**
Tarih 2
Mısra: **18**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

25. **haṭı:**-*ı*
Tarih 3
Mısra: **8**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
7. Gūş idüp izn-i hümāyūnı hemān
8. Geldi gūyā haṭı istiḳbāle

ḫaṭ ber-āverde olan tāze:
1. **ḫaṭ ber-āverde olan tāze:**
Gazel 445
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sakalı yeni biten genç.
7. Ḫaṭ ber-āverde olan tāze dem-i vuṣlatda
8. Başḳa bir ẕevḳ virür geçdi zamānum diyerek

ḫaṭ ber-āverdelerüñ:
1. **ḫaṭ ber-āverdelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 509
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sakalı yeni biten genç.
3. Ḫaṭ ber-āverdelerüñ rūyına döndi günehüm
4. Sāde-rū ḳaldı faḳaṭ defter-i ḥüsn-i ʿamelüm

ḫaṭ eyledi:
1. **ḫaṭ eyledi:**-*di*
Gazel 544
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Karalamak, yazmak.
1. Ḫaṭ-ı nev-āmededen ẓāhir oldı āyet-i ḥüsn
2. ʿİẕārın eyledi ḫaṭ ʿarṣa-i ḳıyāmet-i ḥüsn

ḫat geldi:
1. **ḫat geldi:**-*di*
Gazel 231
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüzünde ayva tüylerinin çıkması.
11. Ḫat geldi yine olmadı ʿuşşāḳı perīşān
12. Cemʿ olmadadur leşkeri maʿzūl degüldür

2. **ḫaṭ geldi:**-*di*
Gazel 275
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüzünde ayva tüylerinin çıkması.
1. Geldi ḫaṭ şūrdadur piste-i ḫandānı henūz
2. Mūrdan olmadı zāʾil şekeristānı henūz

3. **ḫaṭ geldi:**-*di*
Gazel 679
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüzünde ayva tüylerinin çıkması.
1. Geldi ḫaṭ ḳalmadı ehliyyeti cānānelige
2. Ṭutdı yüz gülşen-i ruḫsāresi vīrānelige

ḫaṭ gelüp:
1. **ḫaṭ gelüp:**-*üp*
Gazel 390
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yüzünde ayva tüylerinin çıkması.
3. Geçmedi hāne-i dildārı ṭolaşmakdan dil
4. Ḫaṭ gelüp dāmen-i endīşeye ḫār olmayıcaḳ

ḫaṭ ne-rüsteye:
1. **ḫaṭ ne-rüsteye:**
Gazel 392
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyü daha bitmemiş güzeller.
9. Ol mūmiyān ü serv-ḳad ü ḫaṭ ne-rüsteye
10. İnkār olınmaz ince uzun mübtelālıcuḳ

ḫaṭ u ḫāldedür:
1. **ḫaṭ u ḫāldedür:**-*de, -dür*
Gazel 145
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüzdeki ayva tüyleri ve ben.
1. Dīde-i ʿāşıḳ-ı müflis ki ḫaṭ u ḫāldedür
2. Çeşm-i nekbet-zededür ṣafḥa-i remmāldedür

ḫaṭ u naḳş:
1. **ḫaṭ u naḳş:**
Kaside 1
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Yazıp çizme.
129. Ḫaṭ u naḳş u ḳumaş u kārı itmiş cūy-ı ṣunʿından
130. Ser-i unbūbe-i mīzāb-ı engüştān ile iskā

ḫaṭ yazduġı:
1. **ḫaṭ yazduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 464
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yazı yazmak.
9. Şāne ṣunmaḳ gibidür destine nev-ḫaṭṭānun
10. Ḫāme ḫaṭ yazduġı dem üstine teşdīd itmek

ḫatā:
1. **ḫaṭāsı:**
Gazel 382
Mısra: **12**
Yanlış, hata, kusur.
11. Peymāne olmaduḳça leb-i yāre būse-dād
12. Ṣahbāya bī-nemek dinilürse ḫaṭāsı yoḳ

2. **ḫaṭā:**
Gazel 797
Mısra: **2**
Yanlış, hata, kusur.
1. Yoḳdur ġalaṭ vazīfe-ḫor-ı āb u dānede
2. Olmaz ḫaṭā cerīde-nüvīs-i ḫızānede

3. **ḫaṭādan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **533**
Yanlış, hata, kusur.
533. Ẕāt-i pākin ḫaṭādan eyle maṣūn
534. ʿİzz ü iḳbālin eyle rūz-efzūn

4. **ḫatālarla:**-*lar, -la*
Kıt'a 1
Mısra: **41**
Yanlış, hata, kusur.
41. İtsün seni mahfuz ḫatālarla ḫatardan
42. Aʿdānı giriftār-ı nikād eylesün Allāh

5. **ḫaṭālardan:**-*lar, -dan*
Tarih 23
Mısra: **12**
Yanlış, hata, kusur.
11. Ḥaḳ taʿāla eyleyüp ʿömrin dırāz
12. Eylesüñ cümle ḫaṭālardan emīn

6. **ḫaṭādan:**-*dan*
Tarih 121
Mısra: **43**
Yanlış, hata, kusur.
43. Ḥıfẓ eylesün Allāh vücūdını ḫaṭādan
44. Olsun der-i iḳbāli nişīmengeh-i rāḥat

7. **ḫaṭāyı:**-*yı*
Gazel 23
Mısra: **2**
Yanlış, hata, kusur.
1. Reng-i günāhı eyleyen ebrū-yı maġfiret
2. İtmiş ḫaṭāyı şāne-i gīsū-yı maġfiret

8. **ḫatādur:**-*dur*
Gazel 229
Mısra: **2**
Yanlış, hata, kusur.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ḫatādur dimesünler

9. **ḫaṭālardan:**-*lar, -dan*
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Yanlış, hata, kusur.

5. Eylesün ẕāt-ı ʿadīmüʾl-miẕlini
6. Ḥażret-i Mevlā ẖaṭālardan emīn

10. **ẖaṭālardan:**-*lar, -dan*
Tarih 138
Mısra: **72**
Yanlış, hata, kusur.
71. Ẕāt-ı ʿālīsini aḥbāb ile etbāʿı ile
72. Eylesüñ ḥażret-i Allāh ẖaṭālardan emīn

11. **ẖatālardan:**-*lar, -dan*
Kaside 17
Mısra: **63**
Yanlış, hata, kusur.
63. Ḥaḳ taʿāla eyleye ẕātın ẖatālardan emin
64. Ola mirʾāt-ı żamīri gerd-i külfetden berī

12. **ẖaṭālardan:**-*lar, -dan*
Kaside 18
Mısra: **63**
Yanlış, hata, kusur.
63. Eylesüñ ẕātuñı Allāh ḥaṭālardan emīn
64. Olasın mesned-i devletde hem-āġūş-ı ṣafā

13. **ẖatālardan:**-*lar, -dan*
Tarih 5
Mısra: **6**
Yanlış, hata, kusur.
5. Eylesin ẕāt-ı ʾadīmüʾl-miẕlini
6. Ḥażret-i Mevlā ẖatālardan emīn

14. **ẖaṭāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 721
Mısra: **12**
Yanlış, kusur II Çin Halk Cumhuriyeti'nin Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nin güneybatısında bir il.
11. Gīsū-yı müşg-bārına Nābī o āfetün
12. İklim-i Çīn didümse de tevbe ẖaṭāsına

ẖaṭar:
1. **ẖaṭar:**
Gazel 660
Mısra: **1**
Tehlike, emniyetsizlik.
1. Ḳalmadı rāh-ı talebde ẖaṭar inşāʾaʾllāh
2. İderüz kūy-ı murāda sefer inşāʾaʾllāh

2. **ẖatardan:**-*dan*
Kıt'a 1
Mısra: **41**
Tehlike.
41. İtsün seni mahfuz ẖatālarla ẖatardan
42. Aʿdānı giriftār-ı nikād eylesün Allāh

ẖaṭar ü bīmi:
1. **ẖaṭar ü bīmi:**-*i*
Gazel 698
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Tehlike ve korku.
13. Düşvārcadur gerçi reh-i teng-i ḳanāʿat
14. Yoḳdur ẖaṭar ü bīmi selāmet var içinde

ẖaṭ-āver:
1. **ẖaṭ-āver:**
Gazel 76
Mısra: **1**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin yeni bitmeye başlaması.
1. Yāruñ ẖaṭ-āver olduġına pīç ü tābı var
2. ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı hicābı var

2. **ẖaṭ-āverliklerin:**-*ler, -in*
Gazel 340
Mısra: **4**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin yeni bitmeye başlaması.
3. ʿAceb mi mū-be-mū-yi cismüm olsa çāk çāk-ı ġam
4. Ḫaṭ-āverliklerin itmiş işāret şāne göndermiş

3. **ẖaṭ-āverlügi:**-*i*
Gazel 856
Mısra: **8**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin yeni bitmeye başlaması.
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde kʾola mūr-ālūd
8. Nʾeyleyüm vaṣlı ẖaṭ-āverlügi hengāmları

ẖaṭ-āver olmadan:
1. **ẖaṭ-āver olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 407
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüzdeki ayva tüylerin yeni bitmeye başlaması.
5. Ḫaṭ-āver olmadan evvel bu şiveyi ṣatagör
6. Saña da ʿāşıḳa da ṣoñra bār olur giderek

ẖaṭ-āver olmaġıla:
1. **ẖaṭ-āver olmaġıla:**-*maġ, -ıla*
Gazel 869
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ayva tüyleri çıkmış olmak.
5. Ḫaṭ-āver olmaġıla dil geçer mi dil-berden
6. Sevadkār ise de sīm-i ẖām alınmaz mı

ẖat-āver olursa:
1. **ẖat-āver olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 354
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayva tüyleri çıkmış olmak.
11. O māh-rūya ẖat-āver olursa da dirler
12. Zamān ile ʿaceb āfitāb-ı ṭalʿat imiş

ẖaṭ-āverde-i köhen:
1. **ẖaṭ-āverde-i köhen:**
Gazel 468
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyarlıktaki ayva tüyleri.
5. Senüñ gibi o daẖı bir zamān ne tāze idi
6. Nigāh-ı kecle ẖaṭ-āverde-i köhen didigüñ

hatāyī:
1. **hatāyī:**
Gazel 458
Mısra: **2**
Resim gibi tabiatı taklit ederek yapılmayıp, sanatkarlar arasında kabul edilen çeşitli gül şekli gibi irili ufaklı yapılan şekiller.
1. ʿİzār-ı sādeyedür inciẕābı çeşm-i terüñ
2. Hatāyī kāġıdadur meyli ẖāme-i naẓaruñ

ẖātem:
1. **ẖāteme:**-*e*
Gazel 887
Mısra: **7**
Arap kabileleri arasında tanınmış "Tayy" kabilesine mensup ve cömertliğiyle meşhur İbnü'l-Abdullah bin Sa'd'ın lakabı. Hicretin sekizinci yılında vefat etmiştir. Oğulları ve ona tâbi olanlar Hâtem'in ölümünden sonra müslümanlarla savaşmış ve hazreti Ali tarafından esir edilmişlerdir. Ancak hazreti Muhammet, onları Hâtem'in varisi oldukları için bağışlamıştır. Cömertlik timsali olarak anılmıştır.
7. Naḳş-ı ṣad-reng ile bir ẖāteme beñzer kʾüstād
8. Eylemiş sīm-i zer-endūd ile dīvāresini

2. **ẖātemümüzdür:**-*ü, -müz, -dür*
Gazel 798
Mısra: **10**
Mühür.
9. Sūk-ı devrānda biz ol deyn temessükleriyüz
10. Hep bizüm ẖātemümüzdür baṣan iḳrārumuza

3. **ẖātem:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Mühür, yüzük.
5. Ḫācetverāna feyżi olur cümleden füzūn
6. Ḫātem ki seng-dillik ile nām-dādedür

4. **ẖātem:**
Gazel 274
Mısra: **10**
Mühür, yüzük.
9. Kīse-i maʿnāya mühr urmışdı gencūr-ı dilüm
10. Sīne-çāk-ı mıṣraʿ-ı mühr olmadan ẖātem henüz

5. **ẖātem:**
Gazel 579
Mısra: **4**
Mühür, yüzük.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ẖamūş
4. Ammā açılsa ẖātem olur līk bī-nigīn

6. **ẖātemdeki:**-*de, -ki*
Gazel 680
Mısra: **2**
Mühür, yüzük.

1. Ey ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Ḫātemdeki yāḳūta döner sende ḳalursa

7. **ḫātem:**
Kıt'a 63
Mısra: **4**
Mühür, yüzük.
3. Ṭurma yapmaḳda zerger-i taḳdīr
4. Ḫurde-i sīm ṣırmadan ḫātem

8. **ḫātemdür:***-dür*
Gazel 492
Mısra: **8**
Mühür, damga.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan hālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ḫātemdür göñül

9. **ḫātem:**
Kaside 15
Mısra: **86**
Mühür, sadrazamlık mührü.
85. Çevirür devleti mānende-i fānūs-ı ḫayāl
86. Şemʿ-i engüşt-i ḫıredle aña lāyıḳ ḫātem

ḫatem olmaduḳ:
1. **ḫatem olmaduḳ:***-ma, -du, -ḳ*
Gazel 393
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Son olmak. Mühür olmak.
5. Ḥarf-i vefā nüvişte-i levḥ-i cebīn iken
6. Engüşt-i iʿtibāra sezā ḫatem olmaduḳ

ḫātem-i dil:
1. **ḫātem-i dil:**
Gazel 213
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönlün yüzüğü, mührü.
5. Oldı bāzīçe-i ʿaşḳımda nihān ḫātem-i dil
6. Çīn-i zülfünde midür sende midür bende midür

ḫātem-i elmās:
1. **ḫātem-i elmās:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Elmas yüzük.
59. Ḫamseʾye virürdi bu rengīn-güher
60. Ḫātem-i elmās ḳadar zīb ü fer

ḫātem-i ḫaṣṣ-ı velāyetdür:
1. **ḫātem-i ḫaṣṣ-ı velāyetdür:***-dür*
Kaside 5
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Veliliğin en seçkin mührü.
29. Ḫātem-i ḫaṣṣ-ı velāyetdür olursa ne ʿaceb
30. Ehl-i ʿirfān neferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ḫātem-i hümāyūn:
1. **ḫātem-i hümāyūn:**
Tarih 82
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Osmanlı padişahlarının kullandıkları mühüre verilen ad. Padişahların mühürlerine "Tuğra" denir. Mutlak vekil olduklarını belirtmek için sadrazamlara da verilen bu mühürlere "Mühr-i şerif", "Hatem-i vekalet" de denilirdi.
69. Budur ol ḫātem-i hümāyūn kim
70. İtdiler ṣadr-ı aʿẓama iʿṭā

ḫātem-i laʿlin:
1. **ḫātem-i laʿlin:***-in*
Gazel 420
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kırmızı yüzük.
5. Çāk-ı bīhūde degül ḫātem-i laʿlin üzre
6. Çoġ olur zaḫmı vücūdında ciger-dārlaruñ

ḫātem-i tekvīn:
1. **ḫātem-i tekvīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Yaradılış damgası.
81. Faṣṣ-ı rengīn ḫātem-i tekvīn
82. Şemʿ-i fānūs-ı āsmān u zemīn

ḫaṭ-ı ʿanberīn:
1. **ḫaṭ-ı ʿanberīn:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anber kokulu ayva tüyü.
1. Ḫaṭ ʿazl-i ḥüsn virmedi ey nāzenīn saña
2. Oldı berāt-ı tāze ḫaṭ-ı ʿanberīn saña

2. **ḫaṭ-ı ʿanberīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Anber kokulu ayva tüyü.
51. O ḫaṭ-ı ʿanberīn müşg-efşān
52. Beden-i mülke ḥırz-ı emn ü emān

ḫaṭ-ı ʿanber-şikenüñ:
1. **ḫaṭ-ı ʿanber-şikenüñ:***-üñ*
Gazel 807
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Amber kokan benin ayva tüyü.
7. Maʿnī-i vuṣlat olur haşiyesinden ẓāhir
8. Nükte çoḳdur ḫaṭ-ı ʿanber-şikenüñ żımnında

ḫaṭ-ı celīdür:
1. **ḫaṭ-ı celīdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Parlak, ışıldayan yazı II Özellikle levha ve taş yazıtlara yazılan kalın ve büyük yazı türü.
101. Sebzeāsā ḫaṭ-ı celīdür hem
102. Ol ḫaṭ üstinde rīkdür şebnem

ḫaṭ-ı eşʿāra:
1. **ḫaṭ-ı eşʿāra:***-a*
Gazel 571
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiirin yazıları, satırları.
9. Beste olmazdum ḫaṭ-ı eşʿāra ḫāl-i noḳṭaya
10. Olsa maḫlas Nābīyā dest-i dil-i ḫod-kāmeden

ḥaṭ-ı ġayr:
1. **ḥaṭ-ı ġayr:**
Gazel 550
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Başkasının yazısı.
1. İltimās eylemesüñ cāʾize-i güftārın
2. Ḥaṭ-ı ġayr ile gören eyledügi āsarın

ḫaṭ-ı ḫod-rū:
1. **ḫaṭ-ı ḫod-rū:**
Gazel 699
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yabani ayva tüyleri.
7. Az ḳaldı leb u būse miyānında mesāfe
8. Nā-geh çıkageldi ḫaṭ-ı ḫod-rū o maḥalde

ḫaṭ-ı lebinde:
1. **ḥaṭ-ı lebinde:***-i, -n, -de*
Gazel 185
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dudağın üstünde çıkan ayva tüyü II Yazı hattı gibi olan dudak.
1. Ḥaṭ-ı lebinde hurūf-ı mülāyemet yoḳdur
2. O şāh-beytde maʿnā-yı merḥamet yoḳdur

ḫaṭ-ı müşkīni:
1. **ḫaṭ-ı müşkīni:***-i*
Gazel 273
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mis gibi kokan ayva tüyleri.
9. Yārüñ ḫaṭ-ı müşkīni dil-i Nābī-i zara
10. Hengāmı güẕār eyleyen imdādına deġmez

ḫaṭ-ı nev-āmāde:
1. **ḫaṭ-ı nev-āmāde:**
Gazel 315
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeni moda yazı/güzellik.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

ḫaṭ-ı nev-āmededen:
1. **ḫaṭ-ı nev-āmededen:***-den*
Gazel 544
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyü yeni biten güzel/güzeller.
1. Ḫaṭ-ı nev-āmededen ẓāhir oldı āyet-i ḥüsn
2. ʿİzārın eyledi ḫaṭ ʿarṣa-i ḳıyāmet-i ḥüsn

ḫaṭ-ı nev-āmedenüñ:
1. **ḫaṭ-ı nev-āmedenüñ:***-nüñ*
Gazel 416

Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyü yeni biten güzel/güzeller.
7. Ḥüsninüñ ẕevḳini gör ʿārif-i ibn-i vaḳt ol
8. Çekme endūhını pīşīn ḫaṭ-ı nev-āmedenüñ

haṭ-ı nev-hīzi:
1. **ḫaṭ-ı nev-ḫīzi:**-*i*
Gazel 842
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeni belirmeye başlamış sakal/ayvatüyü.
13. Yār eyler ise daʿvī-i noḳṣān-ı maḥabbet
14. Nābī ḫaṭ-ı nev-ḫīzi saña ḥüccet olurdı

haṭ-ı nev-hīzini:
1. **ḫaṭ-ı nev-ḫīzini:**-*in, -i*
Gazel 69
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yeni belirmeye başlamış sakal/ayvatüyü.
7. Gird-i lebde ḫaṭ-ı nev-ḫīzini taḥrīr itsem
8. Hamenüñ leẕẕet-i taḥrīrden ağzı ṣulanur

haṭ-ı nev-hīzinüñ:
1. **ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 60
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni belirmeye başlamış sakal/ayvatüyü.
9. Ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

haṭ-ı püşt-i lebi:
1. **ḫaṭ-ı püşt-i lebi:**-*i*
Gazel 840
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dudağın arkasındaki ayvatüyü.
7. Beyt-i nemegīndür ḫaṭ-ı püşt-i lebi ammā
8. Çıḳmazsa eger yeʾse anuñ daḫı meʾāli

haṭ-ı püşt-i lebidür:
1. **ḫaṭ-ı püşt-i lebidür:**-*i, -dür*
Gazel 162
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dudağın sırtının çizgisi.
9. Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ itmāmına yāruñ Nābī
10. Beyt-i tārīḫ-i dil-ārā ḫaṭ-ı püşt-i lebidür

haṭ-ı sebz:
1. **ḫaṭ-ı sebz:**
Gazel 657
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bıyıkları yeni terleyen II Ayva tüyleri yeni biten.
5. Ḫaṭ-ı sebz olduğını ḥüsn-fizāy-ı ḫūbān
6. Gösterür ṣaḥn-ı çemende ḫaṭ-ı sebz-i leb-i cū

haṭ-ı sebz-i leb-i cū:
1. **ḫaṭ-ı sebz-i leb-i cū:**
Gazel 657
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Irmağın kenarında biten yeşil otlar.
5. Ḫaṭ-ı sebz olduğını ḥüsn-fizāy-ı ḫūbān
6. Gösterür ṣaḥn-ı çemende ḫaṭ-ı sebz-i leb-i cū

haṭ-ı siyāh:
1. **ḫaṭ-ı siyāh:**
Gazel 480
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Siyah ayva tüyleri.
7. Ḫaṭ-ı siyāh şebāngāh-ı şehr-i ḥüsnüñdür
8. Dükān-ı fitneyi bāz itmenüñ zamānı degül

haṭ-ı siyāhı:
1. **ḫaṭ-ı siyāhı:**-*ı*
Gazel 544
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Siyah yazı, hat II Siyah ayva tüyleri.
9. Ḫaṭ-ı siyāhı yazup ʿaşḳ -nāme-i ʿuşşāḳ
10. Virildi ʿāşıḳ-ı āvāreye icāzet-i ḥüsn

haṭ-ı siyeh:
1. **ḫaṭ-ı siyeh:**
Gazel 544
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Siyah ayva tüyleri.
7. Ḫaṭ-ı siyeh yüze çıḳdı bozuldı naẓm-ı cemāl
8. Yazıldı ṣafḥa-i ruḫsārede şikāyet-i ḥüsn

haṭ-ı tersā:
1. **ḫaṭ-ı tersā:**
Gazel 435
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Eğri, anlaşılaz yazı II Hıristiyan yazısı.
11. Bulamazsın ḫaṭ-ı tersā gibi hiç lāyıḳ mı
12. Kām-ı maʿkūsına hem-reng olıcaḳ mū-tābuñ

haṭ-ı ʿutārid-i çerhe:
1. **ḫaṭ-ı ʿutārid-i çerḫe:**-*e*
Gazel 461
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Feleğin katibinin yazısı (Utarid feleğin katibi sayılıp güzel söz ve yazı ile sanatkarlığın sembolüdür).
19. Lāyıḳ ḫaṭ-ı ʿutārid-i çerḫe olursa rīk
20. Kemter ġubārı südde-i devlet-meʾābınuñ

haṭ-ı yār:
1. **ḫaṭ-ı yār:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin (yanağındaki) ayva tüyü.
1. Her ḥafta kʾider çünki ḫaṭ-ı yār temevvüc
2. İtse nʾola müsevvede-i eşʿār temevvüç

hat-ı yārün:
1. **ḫat-ı yārün:**-*ün*
Gazel 731
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin (yanağındaki) ayva tüyü.
7. Ḫat-ı yārün ne bilür sāde-dilān mażmūnın
8. Ḳatı çoḳ nükte-i bārīk var ol mesʾelede

haṭīb:
1. **ḫaṭībiyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 252
Mısra: **8**
Hutbe okuyan.
7. Ḥamdi sezādur eyler isen ḫuṭbe-i maḳāl
8. Çün menber-i sutūr-ı ḫayālün ḫaṭībiyüz

2. **ḫaṭībi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **4**
Hitap eden, öğüt veren, söz söyleyen; Cuma ve bayram namazından önce camilerde hutbe okuyan kimse.
3. ʿArżlarda saṭrlar ṣaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur
4. Ṣaḥḥ-ı āṣafdur ḫaṭībi pençe-i fermān-beri

hātif:
1. **hātif:**
Tarih 150
Mısra: **5**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
5. Fikr-i tārīḫin iderken didi hātif Nābī
6. Arama anda nihān itmiş anı ṣāḥib-i ṣunʿ

2. **hātif:**
Tarih 2
Mısra: **18**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
17. Didüm āyā ne güne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

3. **hātife:**-*e*
Tarih 8
Mısra: **23**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
23. Ṭanışdum hātife tārīḫini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-feżā gūyā

4. **hātiften:**-*ten*
Tarih 10
Mısra: **8**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
7. Nābī-i zār daḫı düşmiş iken bu ḳayda
8. Geldi hātiften o dem gūşına bir böyle ṣadā

5. **hātif:**
Tarih 28
Mısra: **19**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
19. Gördi tāk-ı çerḫe hātif yazdı tārīḫin anuñ
20. Yādigār-ı Muṣṭafa Pāşā Muḥammed dürr-i pāk

6. **hātif:**
Tarih 40
Mısra: **3**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
3. Geldi bir hātif didi tārīḫ-i sāl-i fevtini
4. Ḥacı İbrāhīm᾽e firdevs-i berīn ola maḳām

7. **hātif:**
Tarih 45
Mısra: **13**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
13. Nāgehān hātif ser-engüşt-i işāretle didi
14. Luṭf-ı Rabbāniyle Sulṭān Aḥmed oldı ber-murād

8. **hātif:**
Tarih 54
Mısra: **6**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
5. Nābī-i dāʿī iderken sāl-i tārīḫin ḥisāb
6. Geldi bir hātif olup şekl-i beşerde mürtesem

9. **hātif:**
Tarih 56
Mısra: **41**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
41. Didi hātif Nābīyā tārīḫi kāfīdür anuñ
42. Ḳıldı bürc-i evliyāda Muṣṭafa Pāşā maḳām

10. **hātif:**
Tarih 61
Mısra: **19**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
19. Nābīyā hātif didi tārīḫini
20. Ḥasbeten li᾽llāh binā oldı tamām

11. **hātif:**
Tarih 67
Mısra: **3**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
3. Didi tārīḫini hātif Nābī
4. Tāze naḳş-ı ḳalem-i Yezdānī

12. **hātif:**
Tarih 121
Mısra: **45**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
45. Fikr eyler iken Nābī-i dāʿī didi hātif
46. Tārīḫini saʿd ola serā-perde-ı ʿizzet

13. **hātif:**
Tarih 123
Mısra: **9**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
9. Nābīyā tebşīr ile hātif didi tārīḫini
10. Ṣāhibü᾽l-ḥükm oldı hem-nāmı sirāc-ı ümmetüñ

14. **hātif:**
Tarih 156
Mısra: **3**
Gaybdan haber veren melek; seslenici.
3. Hātif didi hīç çekme emek rūz-ı ezelden
4. Tārīḫi dinilmişdür anuñ terceme-i ʿaşḳ

hātifān-ı ġayb:
1. **hātifān-ı ġayb:**
Tarih 106
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gaybbdan haber veren melekler.
3. İşitdüm hātifān-ı ġayb Nābī
4. Didi tārīḫ ḫaltiyyāt-ı sevdā

hātif-i ġayb:
1. **hātif-i ġayb:**
Tarih 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gaybbdan haber veren melek.
3. Hātif-i ġayb semādan Nābī
4. Didi tārīḫini ġālib be-ʿadū

2. **hātif-i ġayb:**
Tarih 70
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gaybbdan haber veren melek.
3. Hātif-i ġayb didi ḫande-künān tārīḫin
4. Geldi aldı gediğin Ḳarakulak Arslānuñ

hātif-i ġaybī:
1. **hātif-i ġaybī:**
Tarih 89
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gaybbdan haber veren melek.
7. Nā-gehān hātif-i ġaybī tārīḫ
8. Didi kim rāḥat-ı dīn ü devlet

2. **hātif-i ġaybī:**
Tarih 136
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gaybbdan haber veren melek.
7. Tārīḫin itdi hātif-i ġaybī duʿā ile
8. Ola Şerīf Efendi᾽ye kūy-i ᾽adn maḳām

3. **hātif-i ġaybī:**
Tarih 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Görünmeyen seslenici, gizliden gelen ses (Mecazen Vicdan).
13. İderken fikr-i tārīḫin bu haṭṭ-ı ʿālem-ārānuñ
14. O dem bir hātif-i ġaybī bu beyti eyledi īrād

4. **hātif-i gaybī:**
Tarih 23
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Görünmeyen seslenici, gizliden gelen ses (Mecazen Vicdan).
13. Fikr iderken Nābīyā tārīḫini
14. Hātif-i gaybī didi ey sāde-bīn

hātif-i ġaybīye:
1. **hātif-i ġaybīye:**-*y, -e*
Tarih 125
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Gaybbdan haber veren melek.
23. Nabiyā hātif-i ġaybīye su᾽āl eyler iken
24. Ki ne vech ile bulur ṣūret ayā bu maʿnā

ḥātim:
1. **ḥātim:**
Gazel 851
Mısra: **6**
Hatem-i Tai, altıncı yüzyılın sonunda, yedinci yüzyılın başında yaşamış, ismi Abdullah bin Sa'd olan ve cömertliğiyle ünlü Arap şairi ve kabile reisi (Çok cömert olduğu için "Hatem", Tayy kabilesinin reisi olduğu için "Tai" lakabı verilmiştir).
5. Söylenür lafz-ı kerem līk vücūdı nā-yāb
6. Gālibā Ḥātim o maʿnāyı bile itmiş ṭay

2. **ḫātimler:**-*ler*
Kaside 9
Mısra: **78**
Hatem-i Tai, altıncı yüzyılın sonunda, yedinci yüzyılın başında yaşamış, ismi Abdullah bin Sa'd olan ve cömertliğiyle ünlü Arap şairi ve kabile reisi (Çok cömert olduğu için "Hatem", Tayy kabilesinin reisi olduğu için "Tai" lakabı verilmiştir).
77. Bermekī-mevhibe destūr-ı mükerrem ki durur
78. Reh-güẕārında niyāz ile nice Ḫātimler

3. **ḫātimüñ:**-*üñ*
Kaside 10
Mısra: **89**
Hatem-i Tai, altıncı yüzyılın sonunda, yedinci yüzyılın başında yaşamış, ismi Abdullah bin Sa'd olan ve cömertliğiyle ünlü Arap şairi ve kabile reisi (Çok cömert olduğu için "Hatem", Tayy kabilesinin reisi olduğu için "Tai" lakabı verilmiştir).
89. O Ḫātimüñ ola bir luṭfı ḳorḳarın idesin
90. Cihānda ḥālet-i iflās n᾽olduğın inkâr

ẖātime-i bezme:
1. **ẖatime-i bezme:**-*e*
Gazel 417
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sofranın sonu, yemeğin sonu.
7. Çün şerbet olur ẖatime-i bezme işāret
8. Hicrāna çıḳar ʿākībeti bu şeker-ābuñ

2. **ẖātime-i bezme:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Sofranın sonu, yemeğin sonu.
49. Ḫātime-i bezme dek ol sīne-rīş
50. Anlaruñ iḥsānı ile itdi ʿıyş

ẖātime-i şām-ı ferah̤:
1. **ẖātime-i şām-ı ferah̤:**
Gazel 44
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Rahatlık gecesinin neticesi.
9. Var mı görmiş ʿacabā olmaduğın ey Nābī
10. Māye-i ṣubḥ-ı keder ẖātime-i şām-ı ferah̤

ẖātim-i kerem-fermā:
1. **ẖātim-i kerem-fermā:**
Kaside 14
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Cömertliği emreden Hatim (Hatim; Hatem-i Tai, altıncı yüzyılın sonunda, yedinci yüzyılın başında yaşamış, ismi Abdullah bin Sa'd olan ve cömertliğiyle ünlü Arap şairi ve kabile reisi. Çok cömert olduğu için "Hatem", Tayy kabilesinin reisi olduğu için "Tai" lakabı verilmiştir).
35. Müdebbir-i vüzerā Ḫātim-i kerem-fermā
36. Mükerrem-i vükelā muḳtedā-yı ehl-i reşād

ẖātim-i şāh-ı risālet:
1. **ẖātim-i şāh-ı risālet:**
Kaside 2
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Peygamberliği mühürleyen sultan.
49. Fātiḥ-i daẖme-i derbeste-i ġayb-ı mutlaḳ
50. Ḫātim-i şāh-ı risālet şeh-i iḳlīm-i reşād

ẖātim-i vaḳt:
1. **ẖatim-i vaḳt:**
Kaside 9
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Çağının Hatemi (Hatem; Arap kabileleri arasında tanınmış "Tayy" kabilesine mensup ve cömertliğiyle meşhur İbnü'l-Abdullah bin Sa'd'ın lakabı. Hicretin sekizinci yılında vefat etmiştir. Oğulları ve ona tâbi olanlar Hâtem'in ölümünden sonra müslümanlarla savaşmış ve hazreti Ali tarafından esir edilmişlerdir. Ancak hazreti Muhammet, onları Hâtem'in varisi oldukları için bağışlamıştır. Cömertlik timsali olarak anılmıştır).
123. Rūzgār-ı keremüñle senüñ ey Ḫatim-i vaḳt
124. Kimdür āyā diye āyīne-i ṭabʿum muġber

2. **ḥātim-i vaḳt:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **456**
Kelime Tipi: -
Çağının Hatemi (Hatem; Arap kabileleri arasında tanınmış "Tayy" kabilesine mensup ve cömertliğiyle meşhur İbnü'l-Abdullah bin Sa'd'ın lakabı. Hicretin sekizinci yılında vefat etmiştir. Oğulları ve ona tâbi olanlar Hâtem'in ölümünden sonra müslümanlarla savaşmış ve hazreti Ali tarafından esir edilmişlerdir. Ancak hazreti Muhammet, onları Hâtem'in varisi oldukları için bağışlamıştır. Cömertlik timsali olarak anılmıştır).
455. Meşrebi luṭf u pīşesi iḥsān
456. Ḥātim-i vaḳt ü Caʿfer-i devrān

ẖātim-i zamān:
1. **ẖātim-i zamān:**
Kaside 20
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Çağın Hatemi (Hatem-i Tai, altıncı yüzyılın sonunda, yedinci yüzyılın başında yaşamış, ismi Abdullah bin Sa'd olan ve cömertliğiyle ünlü Arap şairi ve kabile reisi).
45. Ol Ḫātim-i zamān ki teḳāżā-yı cūddan
46. Yormaz leb-i niyāz u dehān-ı şefāʿati

ẖāṭır:
1. **ẖāṭıra:**-*a*
Gazel 134
Mısra: **10**
Gönül, gönülde olan his.
9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ẖāṭıra çoḳ ārzū gelür

2. **ẖāṭırumı:**
Gazel 874
Mısra: **2**
Gönül, gönülde olan his.
1. Bir kimse ẖāne-i dili ābād görmedi
2. Kim gördi ise ẖāṭırumı şād görmedi

3. **ẖāṭıra:**-*a*
Gazel 279
Mısra: **1**
Gönül II kalp.
1. Ḫayālinden gelür ġam ẖāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

4. **ẖāṭır:**
Gazel 638
Mısra: **2**
Zihin, fikir, gönül.
1. Melāl zāʾil olur pīr-i nā-tüvānlardan
2. Olursa ʿuḳde ẖāṭır cüdā kemānlardan

5. **ẖāṭıra:**-*a*
Gazel 278
Mısra: **4**
Gönül.
3. O ṭarāvetle o sīmīn bedeni gördükçe
4. Ḫāṭıra būs u kenār ile ḳanāʿat gelmez

6. **ẖāṭıra:**-*a*
Gazel 278
Mısra: **8**
Gönül.
7. Toġrısı yār ile hem-dest-i mey-i ülfet iken
8. Ḫāṭıra ẖātır-ı aġyārı riʿāyet gelmez

7. **ẖāṭır:**
Gazel 303
Mısra: **12**
Gönül.
11. Meyān-ı çeşm ü ebrūda nihānī güft-gūlardan
12. Ne deñlü olsa da bī-vesvese ẖāṭır emīn olmaz

8. **ẖāṭırumuz:**-*u, -muz*
Gazel 455
Mısra: **2**
Gönül.
1. Cevr ile ol meh umulmazdı bizi yād itmek
2. Düşmese ẖāṭırına ẖāṭırumuz şād itmek

9. **ẖāṭıruñ:**-*uñ*
Gazel 476
Mısra: **9**
Gönül.
9. Var evvel ẖāṭıruñ āmāde-i seng-i mükāfāt it
10. Eger peymāne-i peymānı isterseñ şikest itmek

10. **ẖāṭırda:**-*da*
Gazel 520
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ḫayāl-i ẖaṭṭını ẖāṭırda cāy-gīr idelüm
2. Bahārı ẖayme-zen-i sāha-i żamīr idelüm

11. **ẖāṭırı:**-*ı*
Gazel 569
Mısra: **11**
Gönül.
11. Ṭıfl-ı nā-zāde içün ẖāṭırı şādān itmek
12. Yapmadan ücrete virmek gibidür dükkânın

12. **ẖāṭırın:**-*ın*
Gazel 570
Mısra: **16**
Gönül.
15. Devlet-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳātden olurlar maḥrūm
16. Fikr iden bādiye-i ʿaşḳ-ı mecāzuñ ẖāṭırın

13. **ẖāṭırum:**-*um*
Gazel 572

Mısra: **1**
Gönül.
1. İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
2. Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

14. **ḫāṭırınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 667
Mısra: **14**
Gönül.
13. Nābī ümīddür bu ġazel ẕāt-ı āṣafun
14. Ola vesīle ḫāṭırınuñ inkişāfına

15. **ḫāṭırlar:**-*lar*
Gazel 727
Mısra: **3**
Gönül.
3. Olur viṣāli ile āremide ḫāṭırlar
4. Nedīm-i ḫoş-nefes-i dil-firībdür lūle

16. **ḫāṭırda:**-*da*
Gazel 739
Mısra: **5**
Gönül.
5. Gülüp açılmaġa ḫāṭırda yoḳdur ḫ∨āhişüm yoḫsa
6. Benüm neşv ü nemā ser der-kemīndür āstīnümde

17. **ḫāṭırıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 771
Mısra: **13**
Gönül.
13. Nābiyā lāzım olan ḫāṭırıdur dildāruñ
14. Ġayr içün bīhude āzürde-i ibrām itme

18. **ḫāṭırına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 800
Mısra: **3**
Gönül.
3. Olaydı ḳudreti itmezdi ḫāṭırına güẕer
4. Sebeb cebābirenüñ ʿaczdür tevekküline

19. **ḫāṭırım:**-*ım*
Gazel 814
Mısra: **2**
Gönül.
1. Saña ey āṣaf-ı ṣāfī-dil imdād eylesün Allāh
2. Fütūḥ-ı nev-be-nevle ḫāṭırım şād eylesün Allāh

20. **ḫāṭır:**
Gazel 842
Mısra: **5**
Gönül.
5. Pā-māl-i leked-kūb-ı firaḳ olmasa ḫāṭır
6. Tedbīr-i viṣāl eyleyecek ḳudret olurdı

21. **ḫāṭıruma:**-*u, -m, -a*
Gazel 846
Mısra: **2**
Gönül.
1. Bārūt-ı rū-siyāh yaḳup yıḳdı ḫānemi
2. Döndürdi çerḫ ḫāṭıruma āşiyānemi

22. **ḫāṭırına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 864
Mısra: **7**
Gönül.
7. ʿĀşıḳuñ ḫāṭırına itmese taklīd ḥabāb
8. Ḫod-be-ḫod ḫāne ber-endāz-ı sükūn olmaz idi

23. **ḫāṭırında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 864
Mısra: **10**
Gönül.
9. Lāle hem-ḫ∨ābī-i emvātı ferāmūş itse
10. Ḫāṭırında girih-i dāġ-ı derūn olmaz idi

24. **ḫāṭırlarda:**-*lar, -da*
Kaside 9
Mısra: **57**
Gönül.
57. Ḳanı ol dem ki yirüm var idi ḫāṭırlarda
58. Āb ile dānem idi pāre-i dil ḫūn-ı ciġer

25. **ḫāṭırumı:**-*um, -ı*
Kaside 9
Mısra: **52**
Gönül.
51. Çekdi bir āh ki raḥm idecegüm geldi yine
52. Nice kez ḫāṭırumı itmiş iken zīr ü zeber

26. **ḫāṭır:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Gönül.
3. Bu ṣaḥn-ı dil-keş ile bu hevā-yı nāzük ile
4. Ne mümkin olmaya ḫāṭır şikār-ı Maġnīsā

27. **ḫāṭırum:**-*um*
Kaside 22
Mısra: **39**
Gönül.
39. İdüp leṭāfet-i taḳrīri ḫāṭırum teşvīḳ
40. Derūnum olmaġ ile neşʾedār-ı Maġnīsā

28. **ḫāṭırum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **350**
Gönül.
349. Pençe-i ġamdan it beni āzād
350. Ḫāṭırum ḫurrem eyle göñlüm şād

29. **ḫāṭırum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **396**
Gönül.
395. Rūzgārum siyāh u baḫtum dūn
396. Ṭāliʿüm tire ḫāṭırum maḥzūn

30. **ḫāṭıruñ:**-*u, -ñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **417**
Gönül.
417. Olma ġamgīn ḫāṭıruñ ḫoş ṭut
418. Aġlama mā-cerā-yı derdi unut

31. **ḫaṭıruña:**-*u, -ñ, -a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **23**
Gönül.
23. Ḫaṭıruña her ne iderse ḫuṭūr
24. Anda müḥeyyā bulunur bī-kuṣūr

32. **ḫāṭırların:**-*lar, -ı, -n*
Tarih 88
Mısra: **3**
Gönül.
3. Eyledi aḥbābınuñ ḫāṭırların
4. Kūre-i fürḳat tenūr-ı sūz-ı ġam

33. **ḫāṭırda:**-*da*
Tarih 121
Mısra: **28**
Gönül.
27. Jengār ḳomaz āyīne-i sinede jengi
28. Ḫāṭırda ḳomaz ẕevḳ-i temāşāsı küdūret

34. **ḫāṭırını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 127
Mısra: **130**
Gönül.
129. Eyleyüp reʾy-i hümāyūnda isabet el-ḥaḳ
130. ʿĀlemüñ ḫāṭırını eyledi pür-nūr u ṣafā

35. **ḫāṭırından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 144
Mısra: **4**
Gönül.
3. Çıḳdı terkīb-i müferriḥ ḥoḳḳa-i taḳdīrden
4. Kāʾinātuñ ḫāṭırından itdi defʿ-i ıżtırāb

36. **ḫāṭıruñ:**-*uñ*
Gazel 397
Mısra: **1**
Gönül, fikir.
1. Ḫāṭıruñ ālāyiş-i ekvāna istiʿdādı yoḳ
2. Rind-i bī-ḳayduñ ser ü sāmāna istiʿdādı yoḳ

37. **ḫāṭırında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 15
Mısra: **165**
Gönül, fikir.
165. Ḫāṭırında dir idüm kimseye yoḳdur ʿuḳde
166. Olmasa ism-i şerīfindeki mīm-i müdġam

38. **ḫāṭırda:**-*da*
Gazel 130
Mısra: **4**
İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl II Gönül.
3. Gülşende ʿandelīb unudur āşiyānını
4. Ḫāṭırda kūy-ı yār hevā-yı vaṭan mı ḳor

39. **ḫāṭırından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 92
Mısra: **58**
Gönül II zihin.
57. Bu ḳadar daġdaġa-i devlet ile dūr olmaz
58. Ḫāṭırından eser-i vāhime-i rūz-ı cezā

40. **ḫaṭırda:**-*da*
Kaside 9
Mısra: **37**
Gönül.
37. Ey ḫoş ol dem ki ṣafā ḳalmaz idi ḫaṭırda
38. Baḫtdan müjde-i teşrīfüñi alduḳça ḫaber

41. **ḫāṭırından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 127
Mısra: **108**
Gönül, vicdan.
107. Bu ḳadar meşġale-i devlet ile dūr olmaz
108. Ḫāṭırından es̠er-i vāhime-i rūz-ı cezā

ḫāṭır düşdi:
1. **ḫāṭır düşdi:**-*di*
Gazel 785
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşık olmak, sevdalanmak.
3. Her bir nigāh-ı nāzı yaġmāger-i taḥammül
4. Efsūs düşdi ḫāṭır bir böyle dil-rübāya

ḫāṭıra geldi:
1. **ḫāṭıra geldi:**-*di*
Tarih 79
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hatıra gelmek, anımsamak.
7. Ḫāṭıra geldi bu maʿnī ola bir tārīḫ kim
8. İtse her onda teraḳḳī olsa tārīḫ-i cedīd

ḫāṭıra geldükçe:
1. **ḫāṭıra geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 826
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırlamak, aklına gelmek.
9. Āsāyişüñ lez̠āʾiz̠i geldükçe ḫāṭıra
10. Renc-i firāḳa ḳuvvet-i taḳrīr ḳalmadı

ḫāṭıra gelen:
1. **ḫāṭıra gelen:**-*en*
Gazel 701
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Akla gelen, gönle doğan.
1. Çoḳdur egerçi dilde murādāt-ı sāʾire
2. Vaṣlundur ibtidā gelen ammā ki ḫāṭıra

ḫāṭıra gelmez:
1. **ḫāṭıra gelmez:**-*lmez*
Gazel 70
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hatıra gelmek, anımsamak.
7. Her zaman ḫāṭıra endīşe-i rāḥat gelmez
8. ʿĀdet-i şehr budur müʾmin ü kāfir bulunur

ḫāṭıra gelmez idi:
1. **ḫāṭıra gelmez idi:**-*mez, - i, -di*
Kaside 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin gerçekleşeceği, olacağı hiç düşünülmemek.
11. Ḫāṭıra gelmez idi bir daḫı fikr-i ṣıḥḥat
12. Mübtelā-yı maraż olmışdı mizāc-ı eyyām

2. **ḫāṭıra gelmez idi:**-*mez , -i, -di*
Gazel 861
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Akla/fikre gelmek.
1. Olsa teʾvīl-i ʿibāretle müʾevvel maʿnā
2. Ḫāṭıra gelmez idi lafżdan evvel maʿnā

ḫāṭıra neler gelür:
1. **ḫāṭıra neler gelür:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Akla her türlü hayal ve düşünce gelir manasında bir deyim.
3. Ey meh leyāl-i vesvese-hīz-i firāḳda
4. Sen gelmeyince ḫāṭıra görsen neler gelür

ḫāṭırama gelmedi:
1. **ḫāṭırama gelmedi:**-*m, -a-me, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Akla/fikre gelmek.
105. Ḫāṭırama gelmedi bir mültemes
106. Himmetüñe layıḳın eyle nefes

ḫāṭırana gelmez:
1. **ḫāṭırana gelmez:**-*mez*
Gazel 868
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hatırına gelmek, anımsamak, düşünmek.
7. Ey düşen dāʿiye-i vaṣf-ı dehān-ı yāre
8. ʿAcebā ḫāṭırana rāh-ı ʿadem gelmez mi

ḫāṭırdan be-der itmek:
1. **ḫāṭırdan be-der itmek:**-*mek*
Gazel 705
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönülden kovmak, aklından çıkarmak.
5. İtmek içün fikr-i ekl ü şürbi ḫāṭırdan be-der
6. ʿAḳd-ı cemʿiyyet ider iḫvān Āyāṣufiyyeʾde

ḫāṭırdan giçer:
1. **ḫāṭırdan giçer:**-*er*
Gazel 318
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Düşünmek.
3. Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
4. Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez

2. **ḫāṭırdan giçer:**-*er*
Tarih 116
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Düşünmek.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫ∨āḫāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnün:
1. **ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnün:**-*ün*
Gazel 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellikle gönlü aydınlanmış (ferahlanmış).
1. Ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnün z̠evḳ-i bahārı nʾeyler
2. Ahū-perest-i çeşmüñ ṣayd u şikârı nʾeyler

ḫāṭır-güşāde:
1. **ḫāṭır-güşāde:**
Tarih 51
Mısra: **50**
Gönle ferahlık veren.
49. Birbirinden maṣīf ü meştāsı
50. Oldı ḫāṭır-güşāde vü rengīn

ḫāṭır-güşā-yı gül:
1. **ḫāṭır-güşā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Gülün gönlünü açan, ferahlatan.
27. Peyrevlük ile Sabit Efendiʾye Nābiyā
28. Kʾolmış ṣarīr-i ḫāmesi ḫāṭır-güşā-yı gül

ḫātır-ı aġyārı:
1. **ḫātır-ı aġyārı:**-*ı*
Gazel 278
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rakibin, başkalarının hatrı veya isteği üzere.
7. Toġrısı yār ile hem-dest-i mey-i ülfet iken
8. Ḫāṭıra ḫātır-ı aġyārı riʿāyet gelmez

ḫāṭır-ı aḥbāb:
1. **ḫāṭır-ı aḥbāb:**
Gazel 449
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dost hatırı.
9. Ḫāḳ-ı cismüm didi gerd-i reh-i yāre Nābī
10. Dīde-i ḫaṣm benüm ḫāṭır-ı aḥbāb senüñ

ḫāṭır-ı ahbabı:
1. **ḫāṭır-ı ahbabı:**-*ı*
Gazel 191
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dost hatırı.
3. Ḫāṭır-ı ahbabı tesḫīrün reh-i āsānteri
4. Bī-tekellüf bī-taṣannuʿ ḫande-rūluḳlardadur

ḫāṭır-ı aḥbābın:
1. **ḫāṭır-ı aḥbābın:**-*ın*
Gazel 556
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Dost hatırı.
5. İdersin kākülin bāziçegāh-ı ārzū ammā
6. Ṣabāyı ḳande ḳorsun ḫāṭır-ı aḥbābın neylersin

ḫāṭır-ı ʿāşıḳ:
1. **ḫāṭır-ı ʿāşıḳ:**
Gazel 774
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşığın gönlü.
9. Baḳma mirʾāt-ı dil-i ʿālem-nümā-yı ʿāşıḳa
10. Ḫāṭır-ı ʿāşıḳ gibi kendin perīşān eyleme

ḫāṭır-ı āvāre-gerdüm:
1. **ḫāṭır-ı āvāre-gerdüm:**-*üm*
Gazel 759
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Serseri gönül.
1. Nuḳūş-ı nā-revā görmezdi mirʾāt-ı ḫayālinde
2. Olaydı ḫāṭır-ı āvāre-gerdüm kendü ḥālinde

ḫāṭır-ı bīmārdan:
1. **ḫāṭır-ı bīmārdan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hasta gönül.
9. Dil-teşnegān-ı vuṣlata taʿn itme var mıdur
10. Ṣıḥḥatden özge ḫāṭır-ı bīmārdan geçer

ḫātır-ı çerḫ:
1. **ḫātır-ı çerḫ:**
Gazel 546
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feleğin gönlü.
5. ʿUluvv-ı mertebe-i ḫāki gör ki ḫātır-ı çerḫ
6. Siyāh olur ne zamān kesse ḫākdan naẓarın

ḫāṭır-ı dildāra:
1. **ḫāṭır-ı dildāra:**-*a*
Gazel 268
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gönlü.
13. Nābiyā ḳaṣd-ī cefā eylemedükçe bilmem
14. Ne zaman ḫāṭır-ı dildāra ḫuṭūr eylemişüz

ḫātır-ı dirhemde ḳalmamış:
1. **ḫātır-ı dirhemde ḳalmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 351
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dirhemin hatırında kalmak.
9. İtdüm ne deñlü kīseye girdün diyü suʾāl
10. Binde birisi ḫātır-ı dirhemde ḳalmamış

ḫāṭır-ı ehl-i ʿaşḳveş:
1. **ḫāṭır-ı ehl-i ʿaşḳveş:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Aşıkların gönlü gibi.
130. İtdi tertīb-i meclise himmet
129. Şarṭ-ı iḫlāṣın eyledi itmām

ḫāṭır-ı ġamīne:
1. **ḫāṭır-ı ġamīne:**-*e*
Tarih 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gamlı gönül.
1. Zihī sütūde feraḥ-cāy-ı nā-şinīde-mis̱āl
2. Ki ḥüsn-i ṭarḥı virür ḫāṭır-ı ġamīne ṣafā

ḫāṭır-ı ġayr:
1. **ḫāṭır-ı ġayr:**
Gazel 864
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Başkasının hatırı.
5. O ḳadar cevher-i ẕāt ile dü rū olmasa tīġ
6. Ḫāṭır-ı ġayr içün ālūde-i ḫūn olmaz idi

ḫāṭır-ı gīsū:
1. **ḫāṭır-ı gīsū:**
Gazel 763
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saçın gönlü.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şamʾında ne Rūmʾında

ḫāṭır-ı ḥikmet-şināsına:
1. **ḫāṭır-ı ḥikmet-şināsına:**-*ı, -n, -a*
Kıt'a 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hikmet bilen gönül.
13. İtmiş vürūd ḫāṭır-ı ḥikmet-şināsına
14. İtmiş żamīr-i enveri bu nükte(y)i ḫayāl

ḫātır-ı hūrşīde:
1. **ḫātır-ı hūrşīde:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güneşin gönlü.
5. ʿĀleme ḫande ider revzeninüñ cāmları
6. Şemse-i ṭāḳı virür ḫātır-ı hūrşīde keder

ḫāṭır-ı insāna:
1. **ḫāṭır-ı insāna:**-*a*
Tarih 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnsanın gönlü.
1. Yā İlāhī bu ṣafāgāh-ı saʿādet-perver
2. Ki virür ḫāṭır-ı insāna meserret seyri

ḫāṭır-ı meyyālüñ:
1. **ḫāṭır-ı meyyālüñ:**-*üñ*
Gazel 103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Düşkün gönül.
3. İtmem ümmīd ki bir ḥāl ile ḫursend olasın
4. Sende mādām ki bu ḫāṭır-ı meyyālüñ var

ḫāṭır-ı nābīʾde:
1. **ḫāṭır-ı nābīʾde:**-*de*
Gazel 451
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nâbî'nin gönlü.
9. Ey ġam yine mi ḫāṭır-ı Nābīʾde bulunduñ
10. Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

ḫāṭır-ı nābīye:
1. **ḫāṭır-ı nābīye:**-*y, -e*
Kaside 29
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nâbî'nin gönlü.
13. Şevḳ-i naʿtuñla ider ḫāṭır-ı Nābīye vürūd
14. Bu maʿānī-i raḳīḳ u bu ḫayāl-i bārīk

ḫāṭır-ı nābīʾye:
1. **ḫāṭır-ı nābīʾye:**-*y, -e*
Tarih 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nâbî'nin gönlü.
3. Ḫāṭır-ı Nābīʾye oldı lāyiḥ
4. Maʿnī-i dāʿiye-i keyfiyyet

ḫāṭır-ı nādāna:
1. **ḫāṭır-ı nādāna:**-*a*
Gazel 314
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cahillerin gönlü.
11. Her söz olamaz ḫāṭır-ı nādāna müʾes̱s̱ir
12. Her ḳabża-i gül raḫne-i dīvāra yapışmaz

ḫāṭır-ı nā-şād:
1. **ḫāṭır-ı nā-şād:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **210**
Kelime Tipi: -
Mutsuz, gamlı gönül.
209. Oldı ʿaṣrında resm-i ġam ber-bād
210. Oldı kem-yāb ḫāṭır-ı nā-şād

ḫātır-ı nā-şādına:
1. **ḫātır-ı nā-şādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mutsuz, gamlı gönül.
7. Ol güli çoḳdan iderdüm zīb-i destār-ı viṣāl
8. Baḳmayaydum ʿandelībüñ ḫātır-ı nā-şādına

ḫāṭır-ı nā-şādumuz:
1. **ḫāṭır-ı nā-şādumuz:**-*u, -muz*
Gazel 514

Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutsuz, gamlı gönül.
1. Bilmez neşāt ḫāṭır-ı nā-şādumuz bizüm
2. Virmez vücūd ḫandeye feryādumuz bizüm

ḫātır-ı nāziki:
1. **ḫātır-ı nāziki:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **220**
Kelime Tipi: -
Çok nazik gönül.
219. İtsün esbāb-ı murādātı teʿāḳub olsun
220. Ḫātır-ı nāziki ḫoş ḳalb-i laṭīfi ḫurrem

ḫāṭır-ı nazikterümdedür:
1. **ḫāṭır-ı nazikterümdedür:**-*üm, -de, -dür*
Gazel 58
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çok nazik gönül.
9. Nābī ider şükūfeleri dehri ʿıtrnāk
10. Bāġ-ı bihişt ḫāṭır-ı nazik terümdedür

ḫāṭır-ı nāẓırın:
1. **ḫāṭır-ı nāẓırın:**-*ı, -n*
Tarih 92
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bakanların gönlü.
5. Ey ḫoşā tāze serā-perde-i ʿulyā ki ider
6. Ḫāṭır-ı nāẓırın āyīne-i ruḫsār-ı ṣafā

ḫāṭır-ı nāzük-i ḫākin:
1. **ḫāṭır-ı nāzük-i ḫākin:**-*i, -n*
Kaside 2
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Toprağın nazik hatırı, gönlü.
149. Ey ṣabā ṣaḥn-ı ḥaremgāh-ı risāletdür bu
150. Ḫāṭır-ı nāzük-i ḫākin gözet āzürde me-bād

ḫāṭır-ı nizāra gelince:
1. **ḫāṭır-ı nizāra gelince:**-*ince*
Gazel 779
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zavallı gönle gelmek.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince
2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

ḫāṭır-ı remīdemüzüñ:
1. **ḫāṭır-ı remīdemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 463
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ürkek gönül.
3. Çıḳarma sehv ile destüñden ey şikār-efken
4. Şikārı ḳābil iken ḫāṭır-ı remīdemüzüñ

ḫāṭır-ı ṣāfī:
1. **ḫāṭır-ı ṣāfī:**
Kıt'a 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Saf, temiz gönül.
9. İde luṭf ile nigehbānlığını ḥażret-i Ḥaḳ
10. Ḫāṭır-ı ṣāfī ḳabūl itmedügi daʿvādan

ḫāṭır-ı sengīnine:
1. **ḫāṭır-ı sengīnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 403
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Taştan gönül.
11. Bilmeyen okuduğı fātihanun maʿnāsın
12. Ṭokunur ḫāṭır-ı sengīnine mihrāblaruñ

ḫāṭır-ı sevdā-zedeveş:
1. **ḫāṭır-ı sevdā-zedeveş:**
Kaside 15
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Sevda vurgununun gönlü gibi.
101. Iżṭırāb üzre iken ḫāṭır-ı sevdā-zedeveş
102. Buldı burcüʾş-şerefin şems-i münīr-i ḫātem

ḫāṭırı ṣorar:
1. **ḫāṭırı ṣorar:**
Gazel 158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hal hatır sormak.
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

2. **ḫāṭırı ṣorar:**
Gazel 158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hal hatır sormak.
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

ḫāṭır-ı sükkānını:
1. **ḫāṭır-ı sükkānını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 55
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Urfa şehrinin) Sakinlerinin gönlü.
3. Olduğında devletiyle ḫıṭṭā-pīrāy-ı Ruhā
4. Merḥametle ḫāṭır-ı sükkānını şād eyledi

ḫāṭır-ı ümmīdvārda:
1. **ḫāṭır-ı ümmīdvārda:**-*da*
Gazel 697
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ümit veren gönül.
9. Her toḫm buldı neşv ü nemā līk bulmadı
10. Toḫm-ı ümīd ḫāṭır-ı ümmīdvārda

ḫāṭır-ı ümmīdvārumdur:
1. **ḫāṭır-ı ümmīdvārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 67
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ümit veren gönül.
5. Şeb-i dür u dırāz u teng ü tār-ı yeʾs ü hicrāndan
6. Baña viren teselli ḫāṭır-ı ümmīdvārumdur

ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ:
1. **ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ:**
Kaside 24
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Âşıkların gönlü.
65. Seng ṣad-pāre olur ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ gibi
66. Fiʾl-mes̱el seng-i cefāya hedef olsa mīnā

ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa:
1. **ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 379
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Âşıkların gönlü.
1. Girmekde neden ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa tevaḳḳuf
2. Ey tīr-i cefā ḫāne senüñdür ne tekellüf

ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa düşer:
1. **ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa düşer:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşıkların aklına düşmek, hatırlarına yeni bir fikir gelmek.
9. Ṣafā-yı meykede bir görmek ile añlanmaz
10. O ẕevḳ ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa vara vara düşer

ḫāṭır-ı vīrānemüzüñ:
1. **ḫāṭır-ı vīrānemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 411
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Virane gönül (Hazinelerin virane yerlerde olmasına telmihen).
5. Yine lā-büd bulunur naḳd-i ümīd-i vuṣlat
6. Araṣan gūşelerin ḫāṭır-ı vīrānemüzüñ

ḫātır-ı virānı:
1. **ḫātır-ı virānı:**-*ı*
Gazel 386
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yıkılmış, gamlı, kederli gönül.
5. Hüner bir ḫātır-ı virānı taʿmīr itmedür yoḫsa
6. Degüldür ādemiyyet naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ

ḫāṭır-ı yārānı:
1. **ḫāṭır-ı yārānı:**-*ı*
Gazel 459
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevgililerin gönlü.
13. Rāḥatı kendümüze ʿāʾid olur ey Nābī
14. Ne ḳadar ḫāṭır-ı yārānı mürāʿāt itsek

2. **ḫāṭır-ı yārānı:**-*ı*
Gazel 459
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevgililerin gönlü.
13. Rāḥatı kendümüze ʿāʾid olur ey Nābī
14. Ne ḳadar ḫāṭır-ı yārānı mürāʿāt itsek

ḫāṭırına düşeli:
1. **ḫāṭırına düşeli:**-*eli*
Kaside 24
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Hatırına gelmek, aklına gelmek.
93. ʿUhde-i himmetine almış idi tesḫīrin
94. Düşeli ḫāṭırına dāʿiye-i istīlā

ḫāṭırına düşmese:
1. **ḫāṭırına düşmese:**-*me, -se*
Gazel 455
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırına gelmek, aklına gelmek.
1. Cevr ile ol meh umulmazdı bizi yād itmek
2. Düşmese ḫāṭırına ḫāṭırumuz şād itmek

ḫāṭırına gelmedi:
1. **ḫāṭırına gelmedi:**-*me, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zannetmek; bir şeyin gerçekleşeceği, olacağı hiç düşünülmemek.
101. Gālib olup līk taḥayyür aña
102. Ḫāṭırına gelmedi bir müddeʿā

ḫāṭırından gitmez:
1. **ḫāṭırından gitmez:**-*mez*
Tarih 36
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Unutmak, hatırlamamak.
25. Ol ḳadar meşġale-i devlet ile hīç gitmez
26. Ḫāṭırından es̱er-i dağdaġa-i rūz-ı cezā

ḫātır-nevāz-ı ehl-i aʿyān:
1. **ḫātır-nevāz-ı ehl-i aʿyān:**
Gazel 372
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İleri gelenlerin, eşrafın gönlünü okşayan.
9. Dād-baḫşā-yı riʿāyet ḫayr-ḫ∨āh-ı maṣlaḥat
10. Müşfik ü ḫātır-nevāz-ı ehl-i aʿyān el-vedāʿ

ḫāṭır-nişān:
1. **ḫāṭır-nişānumuz:**-*u, -muz*
Gazel 256
Mısra: **4**
Hatırda kalmış, gönülde yer etmiş olan şey.
3. ʿAyniyle döndi noḳṭa-i şekke sevād-ı dil
4. Ḫāl-i siyāhuñ olalı ḫāṭır-nişānumuz

ḫāṭır-nişān eyleyüp:
1. **ḫāṭır-nişān eyleyüp:**-*y, -üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.
147. Çekdügi dem emr ü berāta nişān
148. Eyleyüp ol meclisi ḫāṭır-nişān

ḫāṭır-nişānumdur:
1. **ḫāṭır-nişānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 64
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hatırda kalmış, gönülde yer etmiş olan şey.
5. Süveydā gibi çıḳmaḳ ṣafḥa-i dilden ne mümkindür
6. Benüm ol hāl-i müşgīn ḫayliden ḫāṭır-nişānumdur

ḫāṭır-şiken:
1. **ḫāṭır-şiken:**
Gazel 875
Mısra: **8**
Gönül inciten.
7. Nigeh gül-çīn iken düzdāne gülzār-ı cemālinden
8. Giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi ol ḫāṭır-şiken ṭutdı

ḫātır-şiken-i ḫāme:
1. **ḫātır-şiken-i ḫāme:**
Kıt'a 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül inciten kalem.
1. Taḥrīre getürme küleh-i cevr-i sipihri
2. Ḫātır-şiken-i ḫāme ciger-sūz-ı devāt ol

ḫāṭır-şikenlik itmeg:
1. **ḫāṭır-şikenlik itmeg:**-*meg*
Gazel 140
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül kırmak.
7. Bekler kemīn-i fırṣatı mānende-i segān
8. Ḫāṭır-şikenlik itmeg içün bed-ḫıṣāller

ḫātırumdan çıḳar:
1. **ḫātırumdan çıḳar:**
Gazel 313
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırdan, gönülden çıkarmak, unutmak.
7. Çıḳar mı ḫātırumdan lez̠z̠et-i gül-būse-i- laʿli
8. Nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyenler behremend olmaz

ḫāṭırumdan giçse:
1. **ḫāṭırumdan giçse:**-*se*
Gazel 102
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, hayal etmek, kalbinden geçirmek.
15. Sāḥa-i endīşedür sūk-ı teṣāvīr-i bihişt
16. Her ne giçse ḫāṭırumdan Nābīyā mevcūd olur

ḫāṭıruña:
1. **ḫāṭıruña:**-, -, -
Gazel 35
Mısra: **8**
Gönlü hoş olsun diye.
7. Bir kārvān-ı ʾıyş ü neşāṭun ġubarıdur
8. Olmaz nişeste ḫāṭıruña gerd-i ġam ʿabes̱

ḫaṭıruñçün:
1. **ḫaṭıruñçün:**
Kaside 2
Mısra: **294**
Hatırın için.
293. Ehl-ı ʿuḳbāya senüñ şānuñı bildürmekdür
294. Ḫaṭıruñçün bu ḳadar müznibi itmek āzād

ḫat-keş-i āsār-ı selef:
1. **ḫat-keş-i ās̱ār-ı selef:**
Kıt'a 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Geçmiş vezirlerin eserlerine çizgi çeken.
5. Şöhret-i kevkebesi ḫat-keş-i ās̱ār-ı selef
6. Rifʿat-ı debdebesi māḥī-i vaṣf-ı ḳudemā

ḫatm olunup:
1. **ḫatm olunup:**-*up*
Tarih 104
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Kur’an’ı baştan sona kadar okuyup bitirme.
73. On ḫatm olunup niyyet-i bānisine her şeb
74. Çil ḥāfıẓ-ı Kurʾān giceyi eyledi iḥyā

ḫatme-i kurʾān'ı:
1. **ḫatme-i kurʾān'ı:**-*ı*
Tarih 104
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Kur’an’ı baştan sona kadar okuyup bitirme.
95. İtmām-ı bīnā ḥadd-i ḫitāma irişince
96. Bir ḫatme-i Kurʾān'ı tamām eyledi ḳurrā

ḫatm-ı efvāh-ı nās:
1. **ḫatm-ı efvāh-ı nās:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **323**
Kelime Tipi: -
İnsanların ağızlarını kapatmak, susturmak.
323. Ḫatm-ı efvāh-ı nās iken hünerüm
324. Olmadı ṣaff-ı ḫ∨ācegānda yirüm

ḫatm-ı nübüvvete:
1. **ḫatm-ı nübüvvete:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Peygamberlik mührü.

27. Yek laḫt ittibāʿda ḫatm-ı nübüvvete
28. Hem-seng-i çār-kūşe nigīndür çehār-yār

ḫatm-i velāyet:
1. **ḫatm-i velāyet:**
Kaside 8
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Velilik mührü, yüzüğü.
101. Olur elbete velī dāver-i mülk-i İslām
102. Eyledi ḫatm-i velāyet kütübinde taḥrīr

ḫātmī-i dīn-i mübīn:
1. **ḫātmī-i dīn-i mübīn:**
Kaside 8
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
İslam Dininin çiçeği.
41. Dāver-i kişver-i dīn pādişeh-i rūy-ı zemīn
42. Ḫātmī-i dīn-i mübīn dādger-i ʿadl-semīr

ḫatmüʾl-vilāye:
1. **ḫatmüʾl-vilāye:**
Gazel 360
Mısra: **9**
Veliliğin hatemi, mührü II Velilerin sonuncusu.
9. Ṣahibi ḫatmüʾl-vilāye olduġında Nābiyā
10. İki şāhid iki bürhāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

ḫaṭ-nümā ider:
1. **ḫaṭ-nümā ider:**-*er*
Gazel 709
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayva tüylerinin terlemesi.
5. Ruḫ-ı ḫayālin ider ḫaṭ-nümā dilümde o şūḫ
6. Gubār-ı ḫātır-ı vīrānı istişāre ile

ḫaṭṭ:
1. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 89
Mısra: **1**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
1. Ḫaṭṭuñ ki gerd-i çihre-i terden ẓuhūr ider
2. Bir fitnedür ki devr-i ḳamerden ẓuhūr ider

2. **ḫaṭṭ:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
7. Görindi suḫte-i yār neẓāre-i ʿuşşaḳ
8. Ruḫında ḫaṭṭ .... budur

3. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **5**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
5. Ḫaṭṭı olmış ṭutalum perde-keş-i rūy-ı ümīd
6. Fetḥ-i bāb itmededür çāk-ı giribānı henūz

4. **ḫaṭṭun:**-*un*
Gazel 323
Mısra: **3**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
3. ʿAnberīn ḫaṭṭun ile rūyuñı añduḳça velī
4. Bezm-i endīşede bir micmer-i sūzān buluruz

5. **ḫaṭṭ:**
Gazel 356
Mısra: **11**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
11. Hele yetişdi ḫaṭṭ oldı muḳaddemāt-ı murād
12. Şürūʿ-ı ḫ∨āhiş-i dil bī-ṣaded ne müşkil imiş

6. **ḫaṭṭ:**
Gazel 424
Mısra: **5**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
5. Ḥüsn ile ḫaṭṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
6. Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḥālin söylerüz cānānenüñ

7. **ḫaṭṭıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 544
Mısra: **13**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
13. Cemāli ḫāṣ idi ḫaṭṭıyla vaḳf idüp Nābī
14. Virildi ʿanber aġā destine neẓāret-i ḥüsn

8. **ḫaṭṭ:**
Gazel 296
Mısra: **13**
Kader, yazgı.
13. İtdi ḫaṭṭ şeklinde mirʾat-ı cemālinde bizdedür
14. Ḥayf kim biz pīşgāh-ı yāre muġber gelmişüz

9. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 388
Mısra: **2**
Yazı, hat.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

10. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Tarih 2
Mısra: **15**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

11. **ḫaṭṭun:**-*un*
Gazel 130
Mısra: **1**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
1. Ḫaṭṭun göñülde raġbet-i seyr-i çemen mi ḳor
2. Şevḳ-i ruḫuñ hevā-yı gül ü nesteren mi ḳor

12. **ḫaṭṭınun:**-*ı, -nun*
Gazel 275
Mısra: **12**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
11. Tīġ-i hāżır hele çıḳsun yüze görsün ḥālin
12. Ḫaṭṭınun daḫı ẓuhūr itmedi ʿiṣyānı henūz

13. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 778
Mısra: **12**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
11. Metāʿ-ı ṣabrı tārāca olurdı ser-zede çoḳdan
12. O şūḫuñ ġayrı ḫūbān gibi ḫaṭṭı der-kemīn olsa

14. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 865
Mısra: **4**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
3. Ruḫ-ı āli eylemişdi dil-i ʿāşıḳānı pür-ḫūn
4. İrişince ḫaṭṭı her mū reg-i şevḳe nişter oldı

15. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 865
Mısra: **8**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
7. Eyü ṣūrete ḳomışduḳ arada niyāz ü nāzı
8. Araya girince ḫaṭṭuñ o da şekl-i aḫer oldı

16. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 345
Mısra: **10**
Yazı, hat.
9. Nādānlık olup muʿteber ebnā-yı zamanda
10. Ḫaṭṭı bozulup nüsḫa-i ʿirfān unudulmış

17. **ḫaṭṭın:**-*ın*
Gazel 317
Mısra: **7**
Kader, yazgı.
7. Ḫaṭṭın ümmīd idicek dāʿiye-i vuṣlat ile
8. Ṭuydı dil-beste-i sevdā-yi muḥāl olduġumuz

18. **ḫaṭṭın:**-*ı, -n*
Tarih 150
Mısra: **1**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
1. Ḥāṣıl-ı ʿömrüm Ebuʾl-ḫayruñ idince ḫaṭṭın
2. Perde mānend keşīde ruḫına ṣāḥib-i ṣunʿ

ḫaṭṭā:
1. **ḫaṭṭā:**
Tarih 51
Mısra: **11**
Anlamı güçlendirmek amacıyla

kullanılan bir cümle başı edatı, ta ki, üstelik.
11. İtdi ḫaṭṭā çaḳırcıbaşılıġın
12. Mīr-ʿalemüñ żamīmesine ḳarīn

ḫaṭṭ-āver:
1. **ḫaṭṭ-āverlik:**
Gazel 261
Mısra: **2**
Ayva tüylerinin çıkması durumu.
1. Her nā-şinās-ı ḥüsn ki dilberlik istemez
2. Bildükçe ḳadr-i ḥüsni ḫaṭṭ-āverlik istemez

haṭṭ-ı ʿālem-ārānuñ:
1. **haṭṭ-ı ʿālem-ārānuñ:**-*nuñ*
Tarih 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen sakal.
13. İderken fikr-i tārīḫin bu haṭṭ-ı ʿālem-ārānuñ
14. O dem bir hātif-i ġaybī bu beyti eyledi īrād

ḫāṭṭ-ı ʿālem-ārāsın:
1. **ḫāṭṭ-ı ʿālem-ārāsın:**-*sı, -n*
Tarih 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen sakal.
3. Ḳoyup izn-i hümāyūn ile ḫāṭṭ-ı ʿālem-ārāsın
4. Serāy-ı dīn-i pākin sünnet üzre eyledi bünyād

ḫaṭṭ-ı ʿanber-būyına:
1. **ḫaṭṭ-ı ʿanber-būyına:**-*y, -ı, -n, -a*
Tarih 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
-Sevgilinin- anber kokulu yüz beni.
1. Kilk-i ḳudret māʾil olmış ḳāmet-i dil-cūyına
2. Böyle naḳş-ı hūb yazmış ḫaṭṭ-ı ʿanber-būyına

ḫaṭṭ-ı ʾārız-ı āmāl:
1. **ḫaṭṭ-ı ʾārız-ı āmāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Amellerin yüzündeki ayva tüyleri.
53. Ḥarfler ḫaṭṭ-ı ʾārız-ı āmāl
54. Noḳṭalar ḫāl-i çihre-i iḳbāl

ḫaṭṭ-ı cebīni:
1. **ḫaṭṭ-ı cebīni:**-*i*
Gazel 460
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Alın yazısı.
13. Geh cerīme gehī iḥsān ü gehī ḳıymet olur
14. Görecekdür ne ise ḫaṭṭ-ı cebīni deremüñ

ḫaṭṭ-ı cilvegāh:
1. **ḫaṭṭ-ı cilvegāh:**
Gazel 338
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cilve yerinin ayva tüyleri, sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.
3. Olup dest-i nigehden çirk-beste nusḫa-i ḥüsni
4. Ṣanur farḳ itmeyen ruḫsārı ḫaṭṭ-ı cilvegāh olmış

ḫaṭṭ-ı dil-berdür:
1. **ḫaṭṭ-ı dil-berdür:**-*dür*
Kıt'a 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayva tüyleri.
1. Māye-i ʿaşḳ ḫaṭṭ-ı dil-berdür
2. Ṣafḥa-i sāde-rūy meşḳ olmaz

ḥaṭṭı gelen:
1. **ḥaṭṭı gelen:**-*en*
Gazel 69
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) ayva tüylerinin çıkması.
25. Lebi bī-ḫande ḳalur ḥaṭṭı gelen ḫubānuñ
26. Bir sarāyuñ gidicek devleti bābı ḳapanur

ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn:
1. **ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn:**
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çeşit çeşit yazısı olan hat.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

haṭṭ-ı ʿizār-ı yāre:
1. **haṭṭ-ı ʿizār-ı yāre:**-*e*
Gazel 299
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yârin yanağındaki ayva tüyleri.
11. Haṭṭ-ı ʿizār-ı yāre kim eylerdi iltifat
12. Ḥall olsa müşkilāt-ı metālib kitābsuz

ḫaṭṭ-ı keşīde:
1. **ḫaṭṭ-ı keşīde:**
Gazel 726
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Çekilmiş çizgiler.
17. Ḫaṭṭ-ı keşīde besdür aña ḫaṭṭ-ı mısṭarı
18. Dīvānı Nābiyā ġarazuñ intiḫāb ise

ḫaṭṭ-ı mısṭarı:
1. **ḫaṭṭ-ı mısṭarı:**-*ı*
Gazel 726
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Çizgi cetveli çizgileri.
17. Ḫaṭṭ-ı keşīde besdür aña ḫaṭṭ-ı mısṭarı
18. Dīvānı Nābiyā ġarazuñ intiḫāb ise

ḫaṭṭ-ı müşk-bū:
1. **ḫaṭṭ-ı müşk-bū:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mis kokulu ayva tüyleri.
9. Benüm var ise Nābī ʿaks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür
10. ʿİzārına o şuḫuñ yoḫsa ḫaṭṭ-ı müşk-bū çıḳmaz

ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ:
1. **ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ:**
Tarih 152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeni bitmiş saç-sakal, ayva tüyü.
1. Ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ görmek içün tārīḫin
2. Meġer ol şūḫ ḳıyāmetde baḳa āyineye

ḫaṭṭ-ı nevdür:
1. **ḫaṭṭ-ı nevdür:**-*dür*
Tarih 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeni bırakılan sakal.
13. Nābī-i bende didi tārīḫin
14. Ḫaṭṭ-ı nevdür meh-i ḥüsne hāle

ḫaṭṭ-ı nev-ṣudūr:
1. **ḫaṭṭ-ı nev-ṣudūr:**
Gazel 150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yeni biten ayva tüyü.
7. Menʿ-i cefāya eylese de ḫaṭṭ-ı nev-ṣudūr
8. Ḥāşā ki terk-i nāz ide ol nāzenīn midür

ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere:
1. **ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere:**-*e*
Gazel 341
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzelin yarı bükülmüş ayva tüyleri.
3. İdüp taklīd ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere düşmen
4. Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ḫāme uydurmış

ḫaṭṭ-ı pīşānīsi:
1. **ḫaṭṭ-ı pīşānīsi:**-*si*
Kaside 17
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Alın yazısı.
53. Ḫaṭṭ-ı pīşānīsi mevc-i baḥr-ı maʿnā-yı ḫıred
54. Fikr-i vicdānīsi mażmūn-ı iṣābet-güsteri

ḫaṭṭ-ı rūşendür:
1. **ḫaṭṭ-ı rūşendür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **481**
Kelime Tipi: -
Parlayan ayva tüyleri.
481. Cevher-i tīġı ḫaṭṭ-ı rūşendür
482. Gūyiyā ser-nüvişt-i düşmendür

ḫaṭṭ-ı rūyi:
1. **ḫaṭṭ-ı rūyi:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

3. Muṣḥaf-ı ruhsāre-i cānāneye revnaḳ virür
4. Ḫaṭṭ-ı rūyi mehveş-i zerrīn-ḳalem vādīsidür

ḫaṭṭ-ı siyāha:
1. **ḫaṭṭ-ı siyāha:**-*a*
Gazel 74
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Siyah yazı II Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.
5. Ḳalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz
6. Maḳar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāğıddur

ḫaṭṭ-ı yāḳūt:
1. **ḫaṭṭ-ı yāḳūt:**
Kaside 18
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Yakut'a (13.asırda Abbasi halifesi Muta'sım'ın zamanında Türk asıllı saray hattatı Yakut-ı Mutasimi) ait yazı; Yakut yazısı.
21. Ḫaṭṭ-ı Yāḳūt degül ḳıṭʿa-i elmās bile
22. Ḥüsn-i sīmāda leṭāfetde naẓīr olmaz aña

ḫaṭṭ-ı yārdan:
1. **ḫaṭṭ-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayva tüyleri.
1. Gel ey nesīm-i ṣabā ḫaṭṭ-ı yārdan ne ḫaber
2. Gelür mi kāfıle-i müşg-bārdan ne ḫaber

ḫaṭṭ-ı zenaḫ:
1. **ḫaṭṭ-ı zenaḫ:**
Gazel 700
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çenedeki ayva tüyleri.
1. Ḫaṭṭ-ı zenaḫ kenāre-i ḫaṭṭ-ı ʿiẕārda
2. Gūyā ki bir selām yazılmış kenārda

ḫaṭṭın kodı:
1. **ḫaṭṭın kodı:**-*dı*
Tarih 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sakal bırakmak.
5. Ḳodı bā- iẕn-i hümāyūn ḫaṭṭın
6. Sünbüle cilvegeh oldı lāle

ḫaṭṭuñ gelicek:
1. **ḫaṭṭuñ gelicek:**-*icek*
Gazel 680
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağında tüylerin yeni yeni çıkması.
7. Ḫaṭṭuñ gelicek ʿāşıḳ-ı giryānuna ṣarf it
8. Dürc-i dehenüñde güher-i ḫande ḳalursa

ḫaṭṭuñ gelmedükçe:
1. **ḫaṭṭuñ gelmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 664
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağında tüylerin yeni yeni çıkması.
13. İtmedük ʿuşşāḳa ḫaṭṭuñ gelmedükçe iltifāt
14. Gitdi devlet furṣatı fevt eyledük teʾḫīr ile

ḫaṭuñ devrinde:
1. **ḫaṭuñ devrinde:**-*n, -de*
Matla 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sakal ve bıyığın yeni terlediği dönemi, ergenlik dönemi.
1. Ḫaṭuñ devrinde dest-i ġamdan āzād olmaduḳ gitdük
2. Bahār eyyāmı geldi biz daḫı şād olmaduḳ gitdük

ḫaṭve:
1. **ḫaṭvede:** *-de*
Gazel 193
Mısra: **10**
Adım.
9. Nābī ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil
10. Her ḫaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar

ḫaṭve-i cünbiş:
1. **ḫaṭve-i cünbiş:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Kımıldanma, adım atıp hareketlenme.
85. Olmadı yek ḫaṭve-i cünbiş bedīd
86. Oldı tütünlükde aṣılmış ḳadīd

havā:
1. **havālarda:**-*lar, -da*
Gazel 869
Mısra: **2**
Zaman, içinde bulunulan an.
1. Bahār geldi yine deste cām alınmaz mı
2. O ġonceden bu havālarda kām alınmaz mı

2. **havāda:**-*da*
Gazel 865
Mısra: **13**
Meteoroloji ile ilgili olaylar bütünü.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

havādār olanuñ:
1. **havādār olanuñ:**-*an, -uñ*
Gazel 652
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşık, dost, arkadaş olmak.
5. Başı irsün feleġe saña havādār olanuñ
6. Kelle-i düşmenüñi pāye-i ġalṭān itsün

ḥavāle:
1. **ḥavālenüñ:**-*nüñ*
Gazel 440
Mısra: **6**
Ara bozan, engel.
5. Bād-ı hevāda eyleme ümmīd-i intifāʿ
6. Hażm itmedükçe bād-ı bürūtın ḥavālenüñ

ḥavāle eyle:
1. **ḥavāle eyle:**
Gazel 462
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bırakmak,ısmarlamak.
11. Ḥavāle eyle āh-ı inkisārı merd isen ḫaṣma
12. Degüldür düşmen üzre herkesüñ kārı ʿalem çekmek

ḥavāle eyler:
1. **ḥavāle eyler:**-*r*
Gazel 128
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bırakmak,ısmarlamak.
15. Eyler ḥavāle tīşe-i ġadri esāsına
16. Taḫrīb-i ṭabʿa ḳasdı bina ṣūretindedür

2. **ḥavāle eyler:**-*r*
Kaside 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bırakmak,ısmarlamak.
9. Bir ʿuḳdenüñ iderse Ḫudā ḥallini murād
10. Eyler ḥavāle naḫun-ı dest-i suhūleti

ḥavale idemem:
1. **ḥavale idemem:**-*e, -me, -m*
Kaside 2
Mısra: **263**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin alınması, yapılması işini bir başkasına bırakmak, ısmarlamak, devretmek.
263. İtdügüm cürmi ḥavale idemem iblīsʾe
264. Nefsüm iblīsʾi iken müddeʿi-i istibdād

ḥavāle idüp:
1. **ḥavāle idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin alınması, yapılması işini bir başkasına bırakmak, ısmarlamak, devretmek.
125. İdüp çeşme ḥavāle ḫıdmet-i ẕevk-i temāşāyı
126. Cemāl u çeşmi itmiş birbirine vālih ü şeydā

havāle itdi:
1. **ḥavāle itdi:**-*di*
Tarih 143
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin alınması, yapılması işini bir başkasına bırakmak, ısmarlamak, devretmek.
17. O tūfān-ı ḫurūşānun miẕāl-i sedd-i İskender
18. Rehin sedd eyleyip itdi ḥavāle ṣārim-i murhaf

2. **havāle itdi:**-*di*
Tarih 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yollamak, göndermek.
5. Pīrāmenin muḥāṣara idüp o ḳalʿanuñ
6. İtdi havāle üstine ceyş-i ser-āmedi

ḥavāle itmeden:
1. **ḥavāle itmeden:**-*me, -den*
Gazel 348
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyin alınmasını, yapılmasını bir kimseye bırakmak, ısmarlamak, devretmek.
3. Dil-i bī- ʿaşḳı ʿaşḳa farḳı yoḳdur itmenüñ teşvīk
4. Firūzına ḥavāle itmeden engüşte bī-āteş

havale itse:
1. **havale itse:**-*se*
Kıt'a 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyin alınması, yapılması işini bir başkasına bırakmak, ısmarlamak, devretmek.
3. Tīşe-i mekri havale itse ẖāk-i ḥīleye
4. Mıṣr ile Baġdādʾdan Şaṭṭ ile Nīli ḳaldurur

ḥavāle-i sitemi:
1. **ḥavāle-i sitemi:**-*i*
Gazel 480
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cefa borcunu ödeme.
5. Ḥavāle-i sitemi vām-cūveş āmāde
6. Güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ zamānı degül

ḥavāli:
1. **ḥavalilerde:**-*ler, -de*
Tarih 56
Mısra: **36**
Yöre, çevre, dolay.
35. Ḥamdü liʾllāh ḳalmadı ʿālemde ās̠ār-ı cedel
36. Ḳaldı ancaḳ ol ḥavalilerde resm-i iẖtişam

2. **ḥavālinüñ:**-*nüñ*
Tarih 56
Mısra: **26**
Yöre, çevre, dolay.
25. Budur Allāhʾdan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

ḥavāmil-i sırr-ı emāneti olmaḳladur:
1. **ḥavāmil-i sırr-ı emāneti olmaḳladur:**-*maḳ, -la, -dur*
Kaside 16
Mısra: **202**
Kelime Tipi: **-**
Emanetin sırrını taşıyan olmak.
201. Ecdādıñuñ da olduġı nām-āver-i fütūḥ
202. Olmaḳladur ḥavāmil-i sırr-ı emāneti

ẖavas:
1. **ẖavas:**
Kıt'a 111
Mısra: **3**
Saygın olanlar.
3. …………….. ẖavas ile ʿavām
4. İtmekde işāret-i nihānī

2. **ḥavas:**
Gazel 617
Mısra: **13**
Duygular.
13. Ten bī-tüvān ḥavas perīşān gönül ẖarāb
14. Ḳalmaz cihān-ı ṭūl-ı emel intiẓāmdan

ḥavāş-ı nüsẖa-i erkānı:
1. **ḥavāş-ı nüsẖa-i erkānı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Saltanatında yer alan devletin ileri gelenleri.
99. Ḥavāş-ı nüsẖa-i erkānı cümle ẖayrüʾn-nās
100. Umūr-ı maʿraż-ı dīvānı cümle ẖayrüʾl-umūr

havāşī-i ẖaṭına:
1. **havāşī-i ẖaṭına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 276
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayva tüylerinin güzelliğine düşülmüş haşiyeler.
9. Yārüñ havāşī-i ẖaṭına diḳḳat itmedük
10. Fenn-i uṣūl-ı ḥüsni ʿaceb sāde görmişüz

ẖavāṣṣ-ı īcād:
1. **ẖavāṣṣ-ı īcād:**
Kaside 2
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılışın yüce özellikleri.
61. Münderic nüsẖa-i ẕātında kemālāt-ı vücūd
62. Mündemic ṭıynet-i pākinde ẖavāṣṣ-ı īcād

havāya sıçrar:
1. **havāya sıçrar:**-*r*
Gazel 541
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevinçle zıplayıp durmak.
1. Beyāża çıḳduġı dem mācerā-yı hicrānum
2. Kemāl-i şevḳ ile sıçrar havāya sulṭānum

hāven:
1. **hāvenine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 34
Mısra: **4**
Havan.
3. Hāven-i mis pür olur misk ile ya ʿanber ile
4. Lālenüñ hāvenine dāġ-ı derūn ḳalmışdur

hāven-i mis:
1. **hāven-i mis:**
Kıt'a 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Mis havanı.
3. Hāven-i mis pür olur misk ile ya ʿanber ile
4. Lālenüñ hāvenine dāġ-ı derūn ḳalmışdur

hāven-i ẕilletde:
1. **hāven-i ẕilletde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Zillet, hor görülme havanı.
21. Dīne vü devlete ṣūret-dih-i naẓm olmaz idi
22. Yimese hāven-i ẕilletde let eczā-yı midād

ẖavf:
1. **ẖavfum:**-*um*
Gazel 481
Mısra: **2**
Korku, endişe.
1. Teşrīfe cāme-ẖ∨ābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede s̠ābit-ḳadem degül

2. **ẖavfum:**-*um*
Gazel 539
Mısra: **3**
Korku, endişe.
3. Ḫavfum oldur kʾolam endāẖte-i künc-i firāḳ
4. Ṭabʿ-ı nāzikterīn ibrām ile tekdīr itsem

3. **ẖavfum:**-*um*
Gazel 61
Mısra: **5**
Korku, endişe.
5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ẖavfum andandur
6. Kʾide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

4. **ẖavfum:**-*um*
Gazel 548
Mısra: **5**
Korku, endişe.
5. Naḳd-i dil ẖavfum odur kim arada ola telef
6. Zülf ile şāne miyānında tedāẖül var iken

5. **ẖavfum:**-*um*
Gazel 557
Mısra: **9**
Korku, endişe.
9. O ṭıfl-ı mektebi ẖavfum budur pīrāne-ser Nābī
10. Seni eyler sebāḳ-ẖ∨ān-ı maḥabbet tā elif beyden

6. **ẖavf:**
Kaside 9
Mısra: **108**
Korku, endişe.
107. Şimdi āsūdedür ol deñlü cihān kim mes̠elā
108. İdemez ẖavf ile şeytān daẖı endīşe-i şer

7. **ḫavf:**
Tarih 25
Mısra: **4**
Korku, endişe.
3. İtdi iḥyā rāh-ı Beytuʾllāhʾda bu vaḳfı kim
4. Defʿ olup ḫavf ola hüccācuñ tārīk-i eslemi

ḫavf eyle:
1. **ḫavf eyle:**
Gazel 762
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Korkmak.
3. Ayīne-i cemālsin ey māh-ı nūr-tāb
4. Ḫavf eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

ḫavf ider:
1. **ḫavf ider:**-*er*
Tarih 82
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Korkmak.
105. Sende var öyle şan u şevket kim
106. Ḫavf ider kūh-ı Kāfʾda ʿAnḳā

ḫavf ider oldı:
1. **ḫavf ider oldı:**-*dı*
Gazel 244
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Utanır olmak.
9. Nābī ḳuluñ āh itmege de ḫavf ider oldı
10. Şāyed ola mirʾāt-ı ruḫuñ āh ile jengār

ḫavf itme:
1. **ḫavf itme:**-*me*
Kaside 9
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Korkmak.
47. Tesliyet-dād idi baḫtum baña kim ḫavf itme
48. Şāh-ı ġam milketidür bunda meserret ne gezer

ḫavf u recādan:
1. **ḫavf u recādan:**-*dan*
Gazel 885
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Korku ve ümit.
7. Leẕẕet-i ʿömr o mıdur kʾolmaya ḫāli bāli
8. Rīsmān-bāz gibi ḫavf u recādan ġayrı

ḫavf ü recānun:
1. **ḫavf ü recānun:**-*nun*
Gazel 637
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Korku ve ümit.
3. Bālā-yı rīsmānda cān-bāza ḳıl naẓar
4. Ḫavf ü recānun eyle temāşā temes̱s̱ülin

ḫavf-ı ʿaẕāb:
1. **ḫavf-ı ʿaẕāb:**
Gazel 433
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Azap çekme korkusu.
13. Ḫavf-ı ʿaẕāb çünki olur bāʾis̱-i ṣalāḥ
14. Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetüñ

ḫavf-ı cehennemde:
1. **ḫavf-ı cehennemde:**-*de*
Gazel 687
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cehenneme girme, cehennem ehli olma korkusu.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

2. **ḫavf-ı cehennemde:**-*de*
Gazel 687
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cehenneme girme, cehennem ehli olma korkusu.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

ḫavf-ı ḫafī:
1. **ḫavf-ı ḫafī:**
Gazel 736
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gizli korku.
7. Girye-i mestānesinden münfehim ḫavf-ı ḫafī
8. Mest-i bī-pervā günehden iḥtirāz itmezse de

ḫavf-ı serin:
1. **ḫavf-ı serin:**-*i, -n*
Tarih 19
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Kelle korkusu, ölüm korkusu.
21. Ḫavf-ı serin şemşīr ile aṣlā serin göstermeyüp
22. Genc-i ḫafādan çıkmadı ceng itmedi tābūr ile

ḥāvī:
1. **ḥāvīyüz:**-*y, -üz*
Gazel 271
Mısra: **10**
İçine alan, kapsayan.
9. Baġ-ı kevnün ne uṣūlın ne fürūʿın bilürüz
10. Gerçi kim toḫm gibi cümleyi ḥāvīyüz biz

2. **ḥāvī:**
Kaside 20
Mısra: **82**
İçine alan, kaplayan, şamil, cami.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

havl-nümā-yı maḥşer:
1. **havl-nümā-yı maḥşer:**
Tarih 128
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıyamet günü korkusuna sahne olan.
9. Rūz-ı ceng olduġı dem havl-nümā-yı maḥşer
10. Çerḫ-sāy olduġı dem şuʿle-i āşūb-ı veġā

ḥavṣala:
1. **ḥavṣaladur:**-*dur*
Gazel 62
Mısra: **8**
Kursak.
7. Olur sebük-serī-i cüdā farḳ-ı naḳş u ziyād
8. Ferāḫ ḥavṣaladur baḥr bir ḳarāra gelür

2. **ḥavṣala:**
Gazel 332
Mısra: **3**
Anlayış, akıl.
3. Deryā-mis̱āl ḥavṣala ṣatmaḳdayuz velī
4. Bī-lengerüz hevā ile hem-dūşlardanuz

3. **ḥavṣalası:**-*sı*
Gazel 463
Mısra: **2**
Anlayış, akıl.
1. Baḳardı cuşişine çeşm-i nem-keşīdemüzüñ
2. Olaydı ḥavṣalası şūḫ-ı nev-resīdemüzüñ

4. **ḥavṣalası:**-*sı*
Gazel 673
Mısra: **10**
Anlayış, akıl II Kapsam, ihata.
9. Nābiyā itmez idi dāmen-i dīvāra girīz
10. Sāyenüñ ḥavṣalası olsa eger dīvāra

ḥavṣala-i ḫāmeye:
1. **ḥavṣala-i ḫāmeye:**-*y, -e*
Gazel 517
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kalemin idrak çapı, anlayış genişliği.
9. Şevḳumuz ḥavṣala-i ḫāmeye ṣıġmaz Nābī
10. Anı vābeste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

ḥavṣala-i saṭra ṣıġsa:
1. **ḥavṣala-i saṭra ṣıġsa:**-*sa*
Gazel 541
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Satıra sığmak, satırın anlatma kabiliyetine sığmak.
5. İderdüm ism-i şerīfüni nāmede tasṭīr
6. Egerçi ḥavṣala-i saṭra ṣıġsa sulṭānum

havṣala-i şīr:
1. **havṣala-i şīr:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aslanın anlayışı, aklı.
9. Çeşm-i siyāhı dilden ider ġāret-i ḳarār

10. Ahū görince havṣala-i şīr teng olur

ḥavva:

1. **ḥavvāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 114
Mısra: **11**
Hazret-i Adem'in zevce-i muhteremesi, ümmü'l-beşer.
11. Şems Ḥavvāsına Ādem giçinürse gerdūn
12. Şah-ı gülbin de Mesīḥā-yı gülüñ Meryemʾidür

2. **ḥavvaʾnuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 57
Mısra: **3**
Hz. Adem'in eşi, Hz. Havva.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿḬsāʾnuñ

ḥavż:

1. **ḥavżı:**-*ı*
Gazel 839
Mısra: **1**
Havuz.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

2. **ḥavżı:**-*ı*
Gazel 839
Mısra: **3**
Havuz.
3. Ḳapluca ḥavżı degül āyīne-i ṣāf gibi
4. Görinür dīde-i pür-eşkde ʿaks-ı bedeni

3. **ḥavżınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 63
Mısra: **16**
Havuz.
15. Gösterür bāġ-ı bihiştüñ naḳşın
16. Ḥavżınuñ āyine-i berrāḳı

4. **ḥavżı:**-*ı*
Tarih 72
Mısra: **6**
Havuz.
5. Ham ü pīç-i şiken-i tākçe-i tākinden
6. Mevc-hīz olmadadur ḥavżı mis̱āl-i deryā

ḥavż-ı pīşgehi:

1. **ḥavż-ı pīşgehi:**
Tarih 68
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Ön taraftaki havuz.
21. Olup ġarīk-i temāşāsı ḥavż-ı pīşgehi
22. Ümīd-i naḳd-i cevāhirle açdı dāmānın

ḥavż-ı ruḫām:

1. **ḥavż-ı ruḫām:**
Kaside 12
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
Mermer havuz, mermerden havuz.
159. Māhda hāle degül ʿaks bıraḳmış çerḫe
160. Ṣaḥn-ı ḳaṣrındaki fevvāre ile ḥavż-ı ruḫām

ḥavż-ı şekerdür:

1. **ḥavż-ı şekerdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şeker havuzu.
1. Sipihr-i himmete devr-i ḳamerdür ḥalḳa-i tevḥīd
2. Riyāż-ı cennete ḥavż-ı şekerdür ḥalḳa-i tevḥīd

ḥavż-ı sīmīn yapılup:

1. **ḥavż-ı sīmīn yapılup:**-*ıl, -up*
Gazel 887
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gümüş havuz yapmak (Çorbanın konulup sofraya getirildiği gümüş kaseye atfen).
5. Yapılup bāġçe-i sufreye ḥavż-ı sīmīn
6. Şūrvā kāsesi naṣb eyledi fevvāresini

ḥavż-ı zülāl:

1. **ḥavż-ı zülāl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Berrak, temiz havuz.
189. Naḳşı ider nāʾil-i evc-i kemāl
190. Bürke-i çirk-ābeyi ḥavż-ı zülāl

hāy:

1. **hāy:**
Tarih 6
Mısra: **22**
Vay, eyvah.
21. Dem-i nezʿinde teʾessüfle didi
22. Hāy ḥayf oldı telef ʿömr-i ʿazīz

hāy ile hūyı:

1. **hāy ile hūyı:**-*ı*
Gazel 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünyanın gürültüsü.
1. Ẓāhir ü bāṭına bak hāy ile hūyı seyr it
2. Vaḥdet ü kes̱reti gör rūy ile mūyi seyr it

hāy u hūlar:

1. **hāy u hūlar:**-*lar*
Gazel 221
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eyvah, yalvarma.
7. Gel ey mest-i teġāfül bir nigāh it ḥāl-i mestāne
8. Reh-i meyḫānede bu hāy u hūlar hep senüñçündür

hāy u hūları:

1. **hāy u hūları:**-*lar, -ı*
Gazel 824
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gürültü ve patırtı.
11. İtdi ḥarām çeşmüme ḫ∨āb-ı ferāġati
12. Ṣahrā-yı dilde ceyş-i ġamuñ hāy u hūları

hāy u hūy-ı bī-cāye:

1. **hāy u hūy-ı bī-cāye:**-*y, -e*
Gazel 331
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sebepsiz çığlıklar, iniltiler.
9. Dirīġ oldı telef hāy u hūy-ı bī-cāye
10. Leʾāl-i rişte-i enfās u naḳd-i ʿömr-i ʿazīz

ḫayāl:

1. **ḫayālün:**-*ün*
Gazel 8
Mısra: **5**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
5. Ne dem olsa ḫayālün cilve-rīz-i āsmān-ı dil
6. Feżā-yi ʿālem-i endīşede meh-tāb olur peydā

2. **ḫayālinle:**-*inle*
Gazel 15
Mısra: **9**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
9. Ben ḫayālinle ṣabāh olınca itdüm güft-gū
10. Sen kimi şāyeste-i luṭf-ı ḫiṭāb itdüñ bu şeb

3. **ḫayālinden:**-*inden*
Gazel 279
Mısra: **1**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
1. Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

4. **ḫayālümi:**-*ü, -m, -i*
Gazel 212
Mısra: **4**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
3. Ḥayret o deñlü perde-i çeşm oldı kim görüp
4. Farḳ eylemem ḫayālümi ol tünd-ḫū mıdur

5. **ḫayālimi:**-*i, -m, -i*
Gazel 789
Mısra: **1**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
1. Dil itmedi ḫayālimi maḥrem enīnine
2. Iẓhār-ı ḥasret eylemedi nāzenīnine

6. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 379
Mısra: **3**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi

özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
3. Ḥāşā ki ḫayālüñ var iken eyleye ġayrī
4. Fermānkede-i ḫıṭṭā-i ḫāṭırda taṣarruf

7. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 62
Mısra: **4**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
3. Ne dem ki fikr-i nevāziş derūn-ı yāre gelür
4. Ḫayāli müjde-i ṭabʿ-ı ümīdvāre gelür

8. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 163
Mısra: **5**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
5. Ḫalvetkede-i ḳalbe ḫayālüñ gelür ammā
6. Dīvān-ı ḥaḳīḳatde mecāzuñ yiri yoḳdur

9. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 190
Mısra: **7**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
7. Çıḳmaz miyānemüzden ey māh-rū ḫayālüñ
8. Senden cüdā olursa benden cüdā degüldür

10. **ḫayālin:**-*i, -n*
Gazel 245
Mısra: **7**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
7. Ḥarf-i ḫaṭṭ u noḳṭa-i ḫālün ḫayālin meşḳ ider
8. Ḫāme-i āvārenüñ başındaki sevdā budur

11. **ḫayaliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 462
Mısra: **7**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
7. Ḫayaliyle teselli-yāb olur düşdükçe hicrāna
8. Dile maḫṣūṣdur hem çekmeyüp hicrānı hem çekmek

12. **ḫayālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 488
Mısra: **11**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
11. Dilden degül güzārişe ḳādir ḫayālini
12. ʿĀşık niyāz-ı vaṣl ile taḥrīk-i leb degül

13. **ḫayālüm:**-*üm*
Gazel 525
Mısra: **6**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
5. Tururken sāha-i vüsʿat-serāy-ı ʿilm-i Rabbānī
6. Ḫayālüm reh-gīrāy-ı çengelistān-ı ḍalāl itmem

14. **ḫayālin:**-*i, -n*
Gazel 527
Mısra: **4**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
3. Mā-ḥażar ḫūn-ı ciğer ʿarż eyledüm ol āfetüñ
4. Çeşm-i ser-mesti ḫayālin dilde mihmān eyledüm

15. **ḫayālümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 555
Mısra: **10**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
9. Murādum üzre edā itmeyince maʿnāyı
10. Ḫayālümüñ giçemem Nābiyā günāhından

16. **ḫayālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 593
Mısra: **2**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
1. Esīr-i hicr-i bezm-i vuṣlatuñ yād itmesün nʾitsün
2. Ḫayālüñle dil-i vīrānın ābād itmesün nʾitsün

17. **ḫayāl:**
Gazel 766
Mısra: **4**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

18. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 802
Mısra: **8**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
7. İrās-ı ḳuvvet eyler ṭabʿa kebāb-ı murġān
8. İtme ḫayāli vaḳf-ı pīrāmen-i ḳınnāre

19. **ḫayāli:**-*i*
Müfret 74
Mısra: **1**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge II Sevgili'nin hayali.
1. Viṣāl-i yāredür ancaḳ ḫayāli
……….
2. Elinde kiri hemān ālet-i mülāhazadur

20. **ḫayālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 136
Mısra: **2**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge.
1. Pā der-gil-i telāş maḳālüñle ḫāmeler
2. Pīçīde-i firāş ḫayālüñle nāmeler

21. **ḫayālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 94
Mısra: **11**
Hayal, fikir.
11. Dilden çıḳar sarāy-ı cihānuñ ḫayālini
12. Bisyār olursa ḫānede taʿmīr teng olur

22. **ḫayālin:**-*i, -n*
Kaside 2
Mısra: **274**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge.
273. Cürm ile nefsümüñ ol mertebedür ülfeti kim
274. Ele girmezse ḫayālin iderüm istifḳād

23. **ḫayālini:**-*i, -n, -i*
Kaside 7
Mısra: **144**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge.
143. Ġazāda şuʿle-i şemşīrini taṣavvur iden
144. Bulur nigāhını ḫıyre ḫayālini maḫrūr

24. **ḫayālin:**-*i, -n*
Gazel 601
Mısra: **11**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, imge; görüntü.
11. Eylerdi yār bulsa ḫayālin daḫı diriġ
12. Olsaydı żabṭa ḳudreti endīşe ʿālemin

25. **ḫayālüm:**-*üm*
Gazel 506
Mısra: **2**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, imge, hülya.
1. Ne dem o şūḫı āġūş-ı ḫayālümde mekīn buldum
2. Ḫayālüm benden evvel leblerinden būse-çīn buldum

26. **ḫayāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **479**
Hayal.
479. Sürʿat-ı pāyine ḫayāl irmez
480. Rifʿat-i naʿline hilāl irmez

ḫayāl itdün:
1. **ḫayāl itdün:**-*dü, -n*
Gazel 452
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayalini kurmak II düşlemek.
7. Ḫayāl itdün göñül çeşm-i kebūdın ol perī-rūyuñ
8. Kenār-ı nüsḫa-i ümmīde naḳş-ı lāciverd itdüñ

ḫayāl itmek:
1. **ḫayāl itmek:**-*mek*
Gazel 467
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Düşünmek, tasavvur etmek.
9. Göñül hep tāze-rūyān şevḳinüñ ās̱ārıdur Nābī
10. Bu gūne tāze tāze maʿnī-i rengīn ḫayāl itmek

2. **ḫayāl itmek:**-*mek*
Gazel 469
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Düşünmek, tasavvur etmek.
3. Egerçi lez̠z̠eti inkār olunmaz niʿmet-i vaṣluñ
4. ʿĀceb ʿālemdür ammā şām-ı firḳatde ḫayāl itmek

ḫayāl itmem:
1. **ḫayāl itmem:**-*me, -m*
Gazel 525
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Düşünmek, tasavvur etmek.
3. Rıżāsıyla felek erbāb-ı ṭabʿa eylemez iḥsān
4. Müsādif düşse gāhī anı da andan ḫayāl itmem

ḫayāl itmiş:
1. **ḫayāl itmiş:**-*miş*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Düşünmek, tasavvur etmek.
13. İtmiş vürūd ḫāṭır-ı ḥikmet-şināsına
14. İtmiş żamīr-i enveri bu nükte(y)i ḫayāl

ḫayālāt-ı sevdāvī:
1. **ḫayālāt-ı sevdāvī:**
Kaside 16
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Sevda çekme hayalleri, kavuşma hayalleri.
41. Sevdā-yı ʿizz ü cāha ḫayālāt-ı sevdāvī
42. Fikr-i teraḳḳīyāt merāḳī ʿalāmeti

ḫayāl-i ʿaks-i leb-i bāde-gūnı:
1. **ḫayāl-i ʿaks-i leb-i bāde-gūnı:**-*n, -ı*
Gazel 225
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarap kokulu (renkli) dudaklarının yansımasının hayali.
7. Ḫayāl-i ʿaks-i leb-i bāde-gūnı dildāruñ
8. Benān-ı dilde nümūdār-ı sāġar-ı Cemdür

ḫayāl-i ʿarıż-ı dildārdan:
1. **ḫayāl-i ʿarıż-ı dildārdan:**-*dan*
Gazel 234
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağının hayali.
5. Ḫayāl-i ʿarıż-ı dildārdan tehī dil yoḳ
6. Mis̱āl-i pertev-i ḫurşīd her diyāra düşer

ḫayāl-i bārīk:
1. **ḫayāl-i bārīk:**
Kaside 29
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nazik hayal.
13. Şevḳ-i naʿtuñla ider ḫāṭır-ı Nābīye vürūd
14. Bu maʿānī-i raḳīḳ u bu ḫayāl-i bārīk

ḫayāl-i çeşm-i siyāh:
1. **ḫayāl-i çeşm-i siyāh:**
Gazel 639
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kara gözlerin hayali.
5. Ḫayāl-i çeşm-i siyāh ile ol siyeh-mestüñ
6. Nedür derūnumuzun farḳı sürmedānlardan

ḫayāl-i dest-keş-i vaṣl:
1. **ḫayāl-i dest-keş-i vaṣl:**
Kıt'a 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşmaya el uzatma hayali.
1. Ḫayāl-i dest-keş-i vaṣl olur rūy-ı cānāndan
2. Ruḫ-ı ḫayālden olsa eger ruḫı ḫālī

ḫayāl-i diḳḳat ile:
1. **ḫayāl-i diḳḳat ile:**
Gazel 406
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kılı kırk yarıyorum hayali ile (zannı ile).
11. Ḫayāl-i diḳḳat ile çeşmesār-ı maʿnāyı
12. Ḳarışdurur nice nādān bulandurıncaya dek

ḫayāl-i dil-berān:
1. **ḫayāl-i dil-berān:**
Gazel 571
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül alan güzellerin hayali.
3. Cāy-gīr olmış ḫayāl-i dil-berān bir gūne kim
4. Farḳ olınmaz dil muṣavver meclis-i şeh-nāmeden

ḫayāl-i ebrū-yı rūyuñla:
1. **ḫayāl-i ebrū-yı rūyuñla:**-*yuñla*
Gazel 87
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüzdeki kaşın hayali II Yüzün güzelliğinin hayali.
7. Ḫayāl-i ebrū-yı rūyuñla gerdiş itmededür
8. Derūn-ı sīnede dil aylu günlü sāʿatdür

ḫayāl-i ġamze-i ḫubān ider:
1. **ḫayāl-i ġamze-i ḫubān ider:**-*er*
Gazel 325
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzellerinin yan bakışlarını hayal etmek.
7. Ḫayāl-i ġamze-i ḫubān ider bir kimse gördün mi
8. Ki çeşminden hezārān ḳaṭre-i ḫūn mū-be-mū çıḳmaz

ḫayāl-i ḫalḳa-i zülfüñle:
1. **ḫayāl-i ḫalḳa-i zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saçının halkasının hayali.
3. Ḫayāl-i ḫalḳa-i zülfüñle eşküm düşse deryāya
4. Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā

ḫayāl-i hat-ı sebzüñ:
1. **ḫayāl-i hat-ı sebzüñ:**-*üñ*
Gazel 222
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni çıkan ayva tüylerinin, ince tüylerin hayali (Siyah renkte karşımıza çıkan ayva tüyleri bazen yeşil renkli de düşünülür.
9. Yā ḫayāl-i hat-ı sebzüñ yā gül-i rūyuñdur
10. ʿĀlem-i dilde temāşā-yı diger bilmezler

ḫayāl-i ḫaṭṭını:
1. **ḫayāl-i ḫaṭṭını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 520
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin düşü.
1. Ḫayāl-i ḫaṭṭını ḫāṭırda cāy-gīr idelüm
2. Bahārı ḫayme-zen-i sāha-i żamīr idelüm

2. **ḫayāl-i ḫaṭṭını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 520
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin düşü.
1. Ḫayāl-i ḫaṭṭını ḫāṭırda cāy-gīr idelüm
2. Bahārı ḫayme-zen-i sāha-i żamīr idelüm

ḫayāl-i kāmet-i mevzūnı:
1. **ḫayāl-i kāmet-i mevzūnı:**-*ı*
Gazel 875
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Düzgün endamının hayali.
3. Ḫayāl-i ḳāmet-i mevzūnı ḳaldı dilde dildāruñ
4. Bu ḫāk-ı şūreye itdüm nişān da nārven ṭutdı

hayāl-i kāmet-i yāri:
1. **ḫayāl-i ḳāmet-i yāri:**-*i*
Gazel 789
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin endamının hayali.
7. Dilde ḫayāl-i ḳāmet-i yāri gören didi
8. ʿArʿar dikildi bāġ-ı vefānuñ zemīnine

hayāl-i laʿl-i nābuñ:
1. **ḫayāl-i laʿl-i nābuñ:**-*uñ*
Gazel 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Halis la'l taşına benzeyen dudağının hayali.
1. Ḫayāl-i laʿl-i nābuñ cām-ı çeşm-i terde ḳalmışdur
2. Ḫumār-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaṣluñ serde ḳalmışdur

hayāl-i māh-ruhān:
1. **ḫayāl-i māh-ruḫān:**
Gazel 181
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlülerin hayali.
9. Nābī ḫayāl-i māh-ruḫān toldı sineye
10. Gūyā ki geldi mektebe ḫūbān birer birer

hayāl-i maʿni-i bārike:
1. **ḫayāl-i maʿni-i bārike:**-*e*
Gazel 561
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnce manaların hayali.
9. Ḫayāl-i maʿni-i bārike zülfi bādīdür
10. Semend-i ṭabʿa urur tāzyāne-i taḥsīn

hayāl-i nergis-i cānāne:
1. **ḫayāl-i nergis-i cānāne:**
Gazel 220
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gözünün hayali.
1. Göñüllerde ḫayāl-i nergis-i cānāne devr eyler
2. O mey-ḫᵛār-ı ḫumār-ālūdedür meyḫāne devr eyler

hayāl-i pīrehen itdükçe:
1. **ḫayāl-i pīrehen itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 132
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gömleğin hayalini kurmak.
9. Ḫayāl-i pīrehen itdükçe ḳadd-i şūḫ-ı maʿnāya
10. Felekde çerḫa-i māh-ı şeb-ārā penbe-rīsümdür

hayāl-i silsile-i müşg-bū:
1. **ḫayāl-i silsile-i müşg-bū:**
Gazel 212
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mis kokusunun bitişik halkalar şeklindeki hayali.
1. Dilde ḫayāl-i silsile-i müşg-bū mıdur
2. Yoḫsa nüvişte ḫānekāh-ı ġamda hū mıdur

hayāl-i şiʿr:
1. **ḫayāl-i şiʿr:**
Gazel 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiir yazma kabiliyeti, arzusu.
9. Nābī ḫayāl-i şiʿr daḫı şeb bulur niẓām
10. Her bezm-i rāz çün bulur üslūb şeb-be-şeb

2. **ḫayāl-i şiʿr:**
Gazel 599
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Şiir yazma kabiliyeti, arzusu.
17. Ḫayāl-i şiʿr dilde cāy-gīr olmaḳla ey Nābī
18. Derūn-ı sīnenüñ yoḳ farḳı ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden

hayāl-i şiʿre:
1. **ḫayāl-i şiʿre:**-*e*
Gazel 170
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiirin hayali.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nuṭḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

2. **ḫayāl-i şiʿre:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **328**
Kelime Tipi: -
Şiir yazma kabiliyeti, arzusu.
327. Ḫᵛāceler yazmada ḥisāb-ı raḳam
328. Alurum ben ḫayāl-i şiʿre ḳalem

hayāl-i yār:
1. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 288
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yarin hayali.
5. Ḫayāl-i yār ile yek ḳışrda dü maġz gibi
6. Derūn-ı sīnededür ḥücredaşlıḳlarumuz

2. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 872
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin hayali.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

hayāl-i yārdan:
1. **ḫayāl-i yārdan:**-*dan*
Gazel 561
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin hayali.
5. Ḫayāl-i yārdan olmaz tehī medīne-i dil
6. Bu şehr içinde boẓulmaz ḳumaş-ı şehr-āyīn

hayāl-i yāre:
1. **ḫayāl-i yāre:**-*e*
Gazel 584
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin hayali.
3. Olmış ḫayāl-i yāre dil-i ṣāfı cilvegāh
4. Kendi henüz āyīne-i ʿāşıḳān iken

hayāl-i yāri:
1. **ḫayāl-i yāri:**-*i*
Gazel 223
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin hayali.
3. Hücūm-ı girye elinden alur āmān virmez
4. Ḫayāl-i yāri naẓar gerçi bir zamān idinür

hayāl-i zülf:
1. **ḫayāl-i zülf:**
Gazel 754
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin zülüflerinin hayali.
13. Ḳo dil ḳalsun ḫayāl-i zülf ile zindān-ı hicrānda
14. Olur cāy-ı selāmet düzd-i nā-tersāna tersāne

hayāl-i zülf idermiş:
1. **ḫayāl-i zülf idermiş:**-*er, -miş*
Gazel 872
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Saçlarını düşünmek, hayal etmek.
1. Ḫayāl-i zülf idermiş ʿāşıḳ-ı mehcūr gördüñ mi
2. Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-ā-dūr gördüñ mi

hayāl-i zülf-i ümīd:
1. **ḫayāl-i zülf-i ümīd:**
Gazel 169
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
(Sevgiliye kavuşma) ümidinin zülfünün hayali.
11. ʿAceb mi menzile irse sebük-revān-ı ṭaleb
12. Ḫayāl-i zülf-i ümīd elde tāziyānesidür

hayāl-i zülfün:
1. **ḫayāl-i zülfün:**-*ün*
Gazel 564
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin zülüflerinin hayali.
7. Ḫayāl-i zülfün olsun münʿakis āyīne-i ḳalbe
8. Miṡāl-i şiʿr-i rengīnüm şebistān-ı ḫayāl olsun

hayālüñ gelse:

1. **ḥayālüñ gelse:**-*se*
Gazel 303
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hayal etmek, hayali (gönül aynasında) bulunmak.
7. Ḫayālüñ gelse de itmez ḳarār āyīne-i dilde
8. Zemīn-i şūre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz

ḥayāt:
1. **ḥayātı:**-*ı*
Gazel 427
Mısra: **4**
Hayat, yaşam, ömür.
3. Ẕilletdedür ḳarārı eger saġ olursa da
4. Kütāh olur ḥayātı sitemkār olanlaruñ

2. **ḥayātı:**-*ı*
Gazel 82
Mısra: **1**
Hayat, yaşam, ömür.
1. Ḥayātı dehr meġer ḥalḳa rāygān mı virür
2. Edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince cān mı virür

3. **ḥayāt:**
Gazel 112
Mısra: **1**
Hayat, yaşam, ömür.
1. Ḥayāt devlet-i pā der-hevā degül de nedür
2. Vücūd mevc-i beḳā der-fenā degül de nedür

4. **ḥayātından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 599
Mısra: **11**
Hayat, yaşam, ömür.
11. Degüldür lūle leẕẕet-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

5. **ḥayātını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 762
Mısra: **6**
Hayat, yaşam, ömür.
5. Tāʿyīn-i ḥikmet-i ezelīden degül ḫabīr
6. Tażyīʿ ider ḥayātını dil-ḫ√āh ʿaşḳına

6. **ḥayāt:**
Gazel 514
Mısra: **3**
Hayat, yaşam, ömür.
3. Satranç gibi añlamazuz nʾolduġın ḥayāt
4. İtmezse iltifāt eger üstādumuz bizüm

7. **ḥayātı:**-*ı*
Gazel 651
Mısra: **1**
Hayat, yaşam, ömür.
1. Ḫalḳ eylemiş ḥayātı Ḫudā ehl-i hūş içün
2. ………. degül gelūsına ḳalmış vuḥūş içün

8. **ḥayātın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **169**
Hayat, yaşam, ömür.
169. Ḥaḳ taʿāla ḥayātın ide mezīd
170. İde esbāb-ı rifʿatin temhīd

ḥayāt virür:
1. **ḥayāt virür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **237**
Kelime Tipi: **-**
Hayat vermek, canlandırmak, can vermek.
237. Ḳalemi ʿāleme ḥayāt virür
238. Pençe-i faḳrdan necāt virür

ḥayātdan mehcūr olurdı:
1. **ḥayātdan mehcūr olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 7
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayattan kopmak, ölmek.
157. Semend-ı ʿazmini żabṭ itmese ʾinān-ı ẓafer
158. Olurdı kişver-i aʿdā ḥayātdan mehcūr

ḥayāt-ı ʿazīz:
1. **ḥayāt-ı ʿazīz:**
Gazel 119
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aziz, değerli hayat.
3. Bilinse ḳadri ḥayāt-ı ʿazīz rācihdür
4. Hezār salṭanata yek-dem-i kemīne-i ʿömr

ḥayāt-ı dü-cihān:
1. **ḥayāt-ı dü-cihān:**
Gazel 34
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İki dünyanın hayatı, dünya ahiret.
5. Bī-ʿaşḳ ḥayāt-ı dü-cihān nā-mutaṣavver
6. Bī-māye-i derd eyleme dermāna teşebbüs̱

ḥayāt-ı ebed:
1. **ḥayāt-ı ebed:**
Gazel 674
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuz hayat, ölümsüzlük.
1. Her şūḫ ki dil-dādesine vażʿı bed olsa
2. İkbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

ḥayāt-ı ebedī:
1. **ḥayāt-ı ebedī:**
Gazel 358
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuz hayat, ölümsüzlük.
5. Virür insāna ḥayāt-ı ebedī
6. Cān-bahā olsa da erzāndur berş

ḥayāt-ı kāʾināta:
1. **ḥayāt-ı kāʾināta:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **-**
Kainatın yaşamı.
139. Eger leyl ü nehār āmed-şudında geçse miḳdārın
140. Ḥayāt-ı kāʾināta fāsidāt eylerdi istīlā

ḥayāt-ı ṭabīʿīye:
1. **ḥayāt-ı ṭabīʿīye:**-*y, -e*
Kaside 16
Mısra: **229**
Kelime Tipi: **-**
Eceliyle ölene kadar yaşama.
229. Tezyīn ide ḥayāt-ı ṭabīʿīye dek Ḫudā
230. Ẕātiyle çār bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti

ḥayāt-ı tāze bulmış:
1. **ḥayāt-ı tāze bulmış:**-*mış*
Gazel 844
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yeniden canlanmak, taze hayat bulmak.
9. Bulmış ḥayāt-ı tāze şeker-ḫand şükrden
10. Olmış nebāt-rīz nebātuñ dehenleri

ḥayāt-ı vaṣlda:
1. **ḥayāt-ı vaṣlda:**-*da*
Kaside 11
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma ile geçen zaman.
111. Görince yārı gider ṭāḳatüm gelür raʿşe
112. Ḥayāt-ı vaṣlda nā-yāb imiş zamān-ı şebāb

ḥayāt-ı zī-ḥayāta:
1. **ḥayāt-ı zī-ḥayāta:**-*a*
Gazel 560
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Canlıların yaşamı.
11. Ḥayāt-ı zī-ḥayāta maʿdedür gencīne-i imdād
12. Ne mümkindür cihān olmaḳ tehī nā-pākliklerden

ḥayder:
1. **ḥayder:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **14**
Şeyh Haydar (Şeyh Haydar; Şair Nabi'nin yakın bir dostu olduğu tahmin edilmektedir).
13. Rind-i dil-zinde-i Şeyḫ Ḥayderʾdür
14. Ḥayder ammā ʿaceb ḳalenderdür

ḥayf:
1. **ḥayfdur:**
Gazel 570
Mısra: **10**
Haksızlık, eziyet.
9. Var iken āyine-i ḥüsn-i melek-tāb-ı beşer
10. Ḥayfdur ġayriye ṣarf eylemek insān naẓarın

2. **ḥayf:**
Gazel 294
Mısra: **8**
Eyvah!, Yazık!.
7. Mūcib-i luṭf olmadı ṣad gūni taʿbīr-i niyāz

8. Ḥayf ḥarf-ı ḫᵛāhişe bīhūde zaḥmet virmişüz

3. **ḥayf:**
Gazel 559
Mısra: **13**
Eyvah!, Yazık!.
13. Ḥayf nūş itdügine görmeyicek kec-naẓarān
14. Ṣuret-i sırr-ı Ḥaḳḳ-ı āyine-i zemzemden

4. **ḥayf:**
Gazel 828
Mısra: **5**
Eyvah!, Yazık!.
5. Ḥayf o bī-çāre-i ber-geşte-dilün ḥāline kim
6. Olmaya çāregerī baḫt-ı zebūndan ġayrı

5. **ḥayf:**
Kaside 24
Mısra: **123**
Eyvah!, Yazık!.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña s̱enā

6. **ḥayf:**
Tarih 6
Mısra: **22**
Eyvah!, Yazık!.
21. Dem-i nezʿinde teʾessüfle didi
22. Hāy ḥayf oldı telef ʿömr-i ʿazīz

7. **ḥayf:**
Gazel 668
Mısra: **3**
Eyvah!, Yazık!.
3. Ḥuḳūḳ-ı ḫᵛān-ı vefāyı o şūḫ bilmedi ḥayf
4. Zihī nemek be-ḥarām ol ḳadar melāhat ile

8. **ḥayf:**
Kıt'a 90
Mısra: **1**
Eyvah!, Yazık!.
1. Şevḳet sözinde gerdiş-i çeşm-i ġazāl ḥayf
2. Düşmiş o deñlü nev-hevesānuñ zebānına

ḥayf degül mi:
1. **ḥayf degül mi:**
Kaside 13
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazık, günah değil mi!.
113. Bu celī menḳabete ḥayf degül mi ki yaza
114. Ġayrınuñ nāmına tārīḫ-nüvīs-i eyyām

ḥayf ki:
1. **ḥayf ki:**
Gazel 185
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eyvah, yazık ki.
7. Bu güne çirk-i günāh ile oldun ālūde
8. Elünde ḥayf ki ṣābūn-ı maʿẕeret yoḳdur

ḥayf kim:
1. **ḥayf kim:**
Gazel 296
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Eyvah, yazık ki.
13. İtdi ḫaṭṭ şeklinde mirʾat-ı cemālinde bizdedür
14. Ḥayf kim biz pīşgāh-ı yāre muġber gelmişüz

ḥayfā:
1. **ḥayfā:**
Gazel 321
Mısra: **12**
Eyvah, yazık ki.
11. Vaʿd eylemişdi vaṣlını şarṭ-ı ḥafā ile
12. Ḥayfā gönül didükleri meste ṭuyurmışuz

2. **ḥayfā:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Eyvah, yazık ki.
1. Gülşen-sarāy-ı ʿālem kem dil-güşā degüldür
2. Ammā ki ṭarḥı ḥayfā ṭarḥ-ı beḳā degüldür

3. **ḥayfā:**
Gazel 700
Mısra: **7**
Eyvah, yazık ki.
7. Ruḫsār-ı lāle-reng ile ḥayfā degül şarāb
8. Rūy-ı siyāh ḳahve ḳadar iştiharda

4. **ḥayfā:**
Gazel 834
Mısra: **12**
Eyvah, yazık ki.
11. Kudemānun görüp ās̱ārını biz ẕevḳ itdük
12. Ḳudemā görmedi ḥayfā bizüm ās̱ārumuzı

5. **ḥayfā:**
Tarih 6
Mısra: **13**
Eyvah, yazık ki.
13. Ḫāme-i ʿömrini kesdi ḥayfā
14. Dest-i gerdūnda olan gizlik-i tīz

6. **ḥayfā:**
Gazel 79
Mısra: **3**
Eyvah, yazık ki.
3. Ṭulūʿ itmedi ḥayfā o āftāb-ı ümīd
4. Dırāzī-i şeb-i hicr intiẓārumuzdandur

7. **ḥayfā:**
Gazel 133
Mısra: **10**
Eyvah, yazık ki.
9. O ḳadd ü ḳāmet u o vecāhetle Nābīyā
10. Ḥayfā derūnı pīr-i çenāruñ alācadur

ḥayfā el irmedi:
1. **ḥayfā el irmedi:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yazık ki elim yetişmedi.
1. Ḳālā-yı cihān germ-nigāh itmege değmez
2. El irmedi ḥayfā diyü āh itmege değmez

ḥayfā ki:
1. **ḥayfā ki:**
Gazel 703
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eyvah, yazık ki.
13. Peyġūle-i ḳanāʿat Nābī güzel mahaldür
14. Ḥayfā ki yoḳdur anda efrād-ı āferīde

2. **ḥayfā ki:**
Gazel 260
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Eyvah, yazık ki.
13. Meftūḥ iken vücūhumuza ḳaṣr-ı ihtiram
14. Ḥayfā ki ḥarf-i telḫ ile meksūrlardanuz

3. **ḥayfā ki:**
Gazel 488
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eyvah, yazık ki.
7. Nā-ehlüñ iḫtilāṭı ider ḳadr-ı ehli pest
8. Ḥayfā ki ḳadr-ı ehl-i hüner münteḫab degül

ḫāyīde:
1. **ḫāyīdedür:**
Kaside 13
Mısra: **159**
Eskimiş, bayağı.
159. Ḳatı ḫāyīdedür ās̱ār-ı Ferīdūn u Peşeng
160. Ḳatı pejmürdedür aḥvāl-i Ḳubād ü Behrām

ḫāyiş:
1. **ḫāyişe:**-*e*
Gazel 733
Mısra: **10**
Çiğneme.
9. Ẕikri uṣūl-ı naġme gibi itme pest-pā
10. İtme fikende şekker-i tevḥīdi ḫāyişe

ḫaylī:
1. **ḫayli:**
Gazel 133
Mısra: **2**
Çokça, epeyce, oldukça.
1. Nezzāremüz egerçi ki gerdiş-nümācadur
2. Ol māh-rū da ḫayli hezār-āşinācadur

2. **ḫayli:**
Gazel 133
Mısra: **4**
Çokça, epeyce, oldukça.
3. Rāh-ı emelde cürʾet olunmaz icāleye
4. Raḫş-ı ümīd ḫayli ki laġzīde-pācadur

3. **ḫayli:**
Gazel 256
Mısra: **5**
Çokça, epeyce, oldukça.
5. Eşk-i firak ḫayli tek-ā-pūlar eyledi
6. Pā-māl-i seyl idinceye dek hānumānumuz

4. **ḫaylī:**
Gazel 708
Mısra: **1**
Çokça, epeyce, oldukça.
1. Gelmişdi ḫaylī żaʿf mizāc-ı maḥabbete
2. Çoḳdan bahāne-cūy idi cānāne firḳate

5. **ḫaylī:**
Gazel 888
Mısra: **7**
Çokça, epeyce, oldukça.
7. Rindān tekellüme ḫaylī girāncadur
8. Kem-pāyenün ġurūrı fakīrüñ taʿazzümi

6. **ḫaylī:**
Tarih 116
Mısra: **26**
Çokça, epeyce, oldukça.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫᵛāḫāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

7. **ḫayli:**
Tarih 144
Mısra: **6**
Çokça, epeyce, oldukça.
5. Zābıt-ı Mosḳov olup zuʿmınca bir ṣāḥib-zuhūr
6. Dūzaḫ-ı iḳbāline virmişdi ḫayli iltihāb

ḫayli demdur ki:
1. **ḫayli demdur ki:**
Gazel 408
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çok zamandan beri.
7. Bādeyi āb ile āmīḫte ṣun ey Sāḳī
8. Ḫayli demdur ki ḥakīmāne günāh eylemedük

ḫayl-i melāʾik:
1. **ḫayl-i melāʾik:**
Tarih 26
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Melekler sürüsü.
29. Duʿā-yi ḫayr ider ḫayl-i melāʾik almış eṭrāfın
30. Rikābında gören dir şāṭırān-ı bād reftārı

ḫayli müddetdür:
1. **ḫayli müddetdür:**-*dür*
Gazel 171
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Uzun zamandan beri.
9. Nedendür cilve-i maʿnīye çıḳmaz ḫayli müddetdür
10. ʿAceb Nābī kümeyt-i ḫāme pā-der-gil mi ḳalmışdur

2. **ḫaylī müddetdür:**
Gazel 182
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Uzun zamandan beri.
7. Muḳīm-i kūçe-i yār oldı ḫaylī müddetdür
8. Dil-i belā-keş-i nāber-ḳarārdan ne ḫaber

ḫayl-i ʿuşşāḳa:
1. **ḫayl-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 813
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Âşıklar sürüsü, âşıkların atlı sürüsü.
3. Ġamze-i tātārı ol şuḫuñ ʿaceb mi ṣubḥ u şām
4. Ḫayl-i ʿuşşāḳa doḳunsa ġāret-i hūş eylese

ḫayli yirden:
1. **ḫayli yirden:**
Tarih 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Baya uzaktan, epey mesafeden.
3. Ḫayli yirden düşmenüñ rāz-ı derūnın keşf ider
4. Dīde de elde olursa böyle olsun dūr-bīn

ḫayli zamān:
1. **ḫaylī zamān:**
Gazel 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çok zamandan beri.
1. Dehrden oldı meġer ṭay-şude eyyām-ı feraḥ
2. Gerdişe geldügi yoḳ ḫaylī zamān cām-ı feraḥ

2. **ḫayli zamān:**
Kaside 18
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Çok zamandan beri.
33. Şiʿrden ḫayli zamān farıġ idüm līk beni
34. Bī-ḳarār itdi bu ṭuġrādaki ḥüsn-i sīmā

ḫayli zamān oldı:
1. **ḫayli zamān oldı:**
Gazel 819
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Epey vaktin geçmesi.
5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur
6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

ḫayl-i zamāndur:
1. **ḫayl-i zamāndur:**
Gazel 321
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çok zamandan beri.
13. Biz beyża-i ṣafāyı idüp Nābiyā şikest
14. Murġ-ı ḥużūrı ḫayl-i zamāndur uçurmışuz

ḫayli zamāndur:
1. **ḫayli zamāndur:**
Gazel 660
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok zamandan beri.
11. Peyk-i ahum gideli ḫayli zamāndur yâre
12. Umaruz ki getürür bir ḫaber inşāʾaʾllāh

2. **ḫayli zamāndur:**
Kaside 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çok zamandan beri.
9. Ne ʿaceb ḫayli zamāndur ki temevvücde degül
10. Baḥr-ı zeḫḫār-ı ḫayāl ebr-i güher-pāş-ı żamīr

ḫaylice:
1. **ḫaylice:**
Gazel 260
Mısra: **20**
Epeyce, çokça, hayli zaman, hayli müddet, bir haylice.
19. Ḥeftād sāle gördüġümüz yoḳ bu ẕılleti
20. İnṣāf olunsa ḫaylice maġdūrlardanuz

ḫayliden:
1. **ḫayliden:**
Gazel 64
Mısra: **6**
Epeyden beri.
5. Süveydā gibi çıḳmaḳ ṣafḥa-i dilden ne mümkindür
6. Benüm ol hāl-i müşgīn ḫayliden ḫāṭır-nişānumdur

2. **ḫayliden:**
Gazel 159
Mısra: **3**
Epeyden beri.
3. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳıbāb
4. Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

ḫayme:
1. **ḫayme:**
Gazel 110
Mısra: **7**
Çadır, otağ.
7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā
8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

2. **ḫaymenün:**-*nün*
Gazel 110
Mısra: **6**
Çadır, otağ.
5. Herkesüñ rifʿati bir yüzden olur ṣūret-yāb
6. Ḫaymenün baḫtı nigūnluḳla güşād olmadadur

3. **ḫaymeye:**-*y, -e*
Gazel 289
Mısra: **12**
Çadır, otağ.

11. Biz o germ-ābe-i maʿmūre-i aḫlāḳuz kim
12. Ḫaymeye rāyiha-i ʾūd virür gülḫanumuz

4. **ḫayme:**
Kaside 9
Mısra: **130**
Çadır, otağ.
129. Germi-i tāb-ı ḥavādiṣden eyā evc-i kerem
130. Sāye-ı ʿāṭıfetün üstüme bir ḫayme yiter

5. **ḫayme:**
Kaside 17
Mısra: **35**
Çadır, otağ.
35. Ṣāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
36. Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

6. **ḫaymesi:**-*si*
Tarih 121
Mısra: **32**
Çadır, otağ.
31. Her kim ki gelür seyrine dir dīde-i bedden
32. Hem ḫaymesi hem ṣāḥibi Allāhʾa emānet

hayme-dūzān-ı diyār-ı şehbā:
1. **ḫayme-dūzān-ı diyār-ı şehbā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Halep şehrinin çadırını yapan (Halep şehrini imar eden bağlamında).
43. İtdi emriyle bu çetri peydā
44. Ḫayme-dūzān-ı diyār-ı şehbā

hayme-dūzān-ı ḥaleb:
1. **ḫayme-dūzān-ı ḥaleb:**
Tarih 92
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Halep şehrinin çadırını yapan (Halep şehrini imar eden bağlamında).
29. Ḫayme- dūzān-ı Ḥaleb yapduġı yoḳ ʿömrinde
30. Buña mānend serā-perde-i rengīn sīmā

haymegeh-i pādişeh-i mülk-i neşāṭ:
1. **ḫaymegeh-i pādişeh-i mülk-i neşāṭ:**
Kaside 24
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Sevinç ülkesinin padişahının otağı.
29. Oldı dil ḫaymegeh-i pādişeh-i mülk-i neşāṭ
30. Göçdi bu merḥaleden ḳāfile-i renc ü ʿanā

hayme-i cāhına:
1. **ḫayme-i cāhına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 127
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Makam çadırı.
47. Vüsʿat-ı ḫulḳına nisbetle melek teng-mizāc
48. Ḫayme-i cāhına nisbetle felek köhne-binā

2. **ḫayme-i cāhına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 127
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Makam çadırı.
47. Vüsʿat-ı ḫulḳına nisbetle melek teng-mizāc
48. Ḫayme-i cāhına nisbetle felek köhne-binā

hayme-i dil-keşinüñ:
1. **ḫayme-i dil-keşinüñ:**-*i, -nüñ*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Gönlü cezbeden çadır.
49. Ḫayr ile ola güşāde Nābī
50. Ḫayme-i dil-keşinüñ ebvābı

hayme-i dīrīneye:
1. **ḫayme-i dīrīneye:**-*y, -e*
Gazel 808
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Eski çadır.
11. Açmaz erbāb-ı tecerrüd çerḫe çeşm-i iʿtibār
12. Eylemez şāhān tenezzül ḫayme-i dīrīneye

hayme-i ikbāli:
1. **ḫayme-i ikbāli:**-*i*
Gazel 370
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İkbal çadırı, arzu otağı.
9. Ḫayme-i ikbāli ḍarb it lā-mekān ṣaḥrasına
10. Bir ṭınāba sāha-i imkānda yoḳdur ittisāʿ

hayme-i nādīde-i nev-dūhte:
1. **ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte:**
Tarih 92
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
(Kumaşı) Yeni dikilmiş nadide çadır.
9. Ḫabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

hayme-i rifʿatinüñ:
1. **ḫayme-i rifʿatinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 2
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Yüksek çadır.
125. Ḫayme-i rifʿatinüñ ḥıfẓına olmış merbūṭ
126. ʿAlemüñ çār-cihātında muʿayyen evtād

haymezār:
1. **ḫaymezār:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Bahçelik.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek ṣaḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

hayme-zen-i sāha-i żamīr idelüm:
1. **ḫayme-zen-i sāha-i żamīr idelüm:**-*elüm*
Gazel 520
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül bağının kapısını çalan yapmak.
1. Ḫayāl-i ḫaṭṭını ḫāṭırda cāy-gīr idelüm
2. Bahārı ḫayme-zen-i sāha-i żamīr idelüm

hayr:
1. **ḫayr:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **49**
İyilik.
49. Ḫayr ile ola güşāde Nābī
50. Ḫayme-i dil-keşinüñ ebvābı

2. **ḫayra:**-*a*
Tarih 48
Mısra: **4**
İyilik.
3. Niyyeti ābı gibi ṣāf olduġından eyledi
4. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

3. **ḫayrın:**-*ı, -n*
Tarih 61
Mısra: **17**
İyilik.
17. Eylesün ḫayrın cenāb-ı Ḥaḳ ḳabūl
18. Bulmasun āṣār-ı ḫayrı inʿidām

4. **ḫayra:**-*a*
Gazel 217
Mısra: **9**
İyilik.
9. Nābī eṣerüm bī-şek ider ḫayra delālet
10. Ḫayrī benüm āṣārda ḫayrüʾl-ḫalefümdür

5. **ḫayre:**-*e*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **86**
İyilik.
85. Hemīşe ola baḫt ü devlet ḳarīn
86. Sefer ḫayre makrūn ẓafer hem-nişīn

6. **ḫayr:**
Tarih 104
Mısra: **11**
İyilik.
11. Ḫayr olmaġ ile niyyeti ol āṣaf-ı ʿaṣruñ
12. Temkīn virüp emrinde ḫudāvend-i taʿāla

7. **ḫayr:**
Kaside 18
Mısra: **58**
İyilik.
57. Bulasın maṭlabuña vefḳ-i murād üzre vüṣūl
58. İde dil-ḫᵛāhunı ḫayr ile müyesser Mevlā

8. **ḫayr:**
Kaside 19
Mısra: **33**
İyilik.
33. Nābīyā ḫayr ile āsānlıġla
34. İde maḳṣūdını āmāde Ḫudā

9. **ḫayrı:**-*ı*
Tarih 62
Mısra: **6**
İyilik.
5. Ḳudsiyān tehniye resminde didi tārīḫin
6. Nābīyā ola mü᾿ey yed bu mekānuñ ḫayrı

10. **ḫayrı:**-*ı*
Tarih 144
Mısra: **36**
İyilik.
35. Ġayretinden itdi īmā pādişāh-ı dīn-penāh
36. İltizāmından duʿāyı ḫayrı terk-i ḫurd u ḫᵛāb

11. **ḫayrı:**-*ı*
Gazel 658
Mısra: **11**
İyilik.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

12. **ḫayre:**-*e*
Kıt'a 40
Mısra: **2**
İyilik.
1. Cānib-i nīsti-i mümkine itdükçe güẕer
2. Ḥālet-i būd u ne-būdından olur ḫayre naẓar

13. **ḫayra:**-*a*
Tarih 97
Mısra: **13**
İyilik.
13. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ olup āḫir itdi
14. Nāmını defter-i dīvān-ı beḳāda ibkā

14. **ḫayr:**
Tarih 100
Mısra: **7**
İyilik.
7. Mā᾿-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi
8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̱er çü duḫūl

15. **ḫayra:**-*a*
Tarih 103
Mısra: **43**
İyilik.
43. Nice ās̱ār-ı ḫayrat eylemişken ḫayra şevḳinden
44. Müceded ḫayrla İstanbulı itdi yine iḥyā

16. **ḫayrla:**-*la*
Tarih 103
Mısra: **44**
İyilik.
43. Nice ās̱ār-ı ḫayrat eylemişken ḫayra şevḳinden
44. Müceded ḫayrla İstanbulı itdi yine iḥyā

17. **ḫayra:**-*a*
Tarih 10
Mısra: **6**
İyilik.
5. Tāze-gūyān-ı zamān her biri der-kār oldı
6. Ki bu ḫayra ideler her biri tārīḫ imla

18. **ḫayr:**
Tarih 27
Mısra: **3**
İyilik.
3. Ḫayr içün bu cāmiʿ ile çeşmeyi ḳıldı binā
4. Eyledi iki veliyyü᾿n-niʿmetün rūḥını şād

19. **ḫayruñ:**-*u, -ñ*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **153**
İyilik.
153. İde ḫayruñ ḳabūl Iẓid-i pāk
154. Ola marżiyy-i server-i levlāk

ḫayr duʿa:
1. **ḫayr duʿā:**
Kaside 18
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir konuda kişinin başarılı olması için Allah'a dua etmesi.
61. Mīr Yūsuf aḫ-ı ekrem geleli Şehbā᾿ya
62. Size aldırmada maḥṣūle bedel ḫayr duʿā

2. **ḫayr duʿa:**
Kaside 8
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Hayırlı dua.
109. Mü᾿mine ẕātı içün ḫayr duʿa vācibdür
110. Eylemez dīni olan ḫayr duʿāda taḳṣīr

ḫayr duʿā idesin:
1. **ḫayr duʿā idesin:**-*e, -sin*
Kaside 24
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Birisini hayırla yad edip duada bulunmak.
131. Medḥine ḳuvvet-i ṭabʿuñ yoġ ise ey Nābī
132. Saña devlet bu yiter kim idesin ḫayr duʿā

ḫayr duʿā ile yād eylediler:
1. **ḫayr duʿā ile yād eylediler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayırla yad etmek, anmak.
47. İkisine birden idüp iʿtiḳād
48. Eylediler ḫayr duʿā ile yād

ḫayr duʿāda:
1. **ḫayr duʿāda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Hayırlı dua.
109. Mü᾿mine ẕātı içün ḫayr duʿa vācibdür
110. Eylemez dīni olan ḫayr duʿāda taḳṣīr

ḫayr duʿādan:
1. **ḫayr duʿādan:**-*dan*
Gazel 863
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir konuda kişinin başarılı olması için Allah'a dua etmesi.
11. Saña bu mıṣraʿ-ı meşhūr yiter vird-i zebān
12. Elümüzden ne gelür ḫayr duʿādan ġayrı

ḫayr duʿādur:
1. **ḫayr duʿādur:**-*dur*
Kaside 15
Mısra: **205**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herhangi bir konuda kişinin başarılı olması için Allah'a dua etmesi.
205. Yitişür saña düşen ḫayr duʿādur Nābī
206. Saña bigāne gelür medḥ ü s̱enā nā-maḥrem

2. **ḫayr duʿādur:**-*dur*
Kaside 8
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Hayırlı dua.
107. Nābīyā saña düşen ḫayr duʿādur ancaḳ
108. İtme taṣdīʿ yiter eyle duʿāyı tasṭīr

ḫayr itmeden:
1. **ḫayr itmeden:**-*meden*
Tarih 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayır işlemek. Dine ve insanlığa uygun, iyi bir davranışta bulunmak.
3. Ḥażret-i ḫayrü᾿n-nisā᾿-i ʿaṣr kim ḫayr itmeden
4. Sebzezār-ı gülsitān-ı niyyeti görmez ẕübūl

ḫayr ü şer meyānında:
1. **ḫayr ü şer meyānında:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Iyilik ve kötülük arasında.
3. Gerçi ḫayr ü şer meyānında muḫayyer gelmişüz
4. Līk maʿnen ḥükm-i taḳdīre musaḫḫar gelmişüz

ḫayr ü şerri:
1. **ḫayr ü şerri:**-*i*
Gazel 357
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İyilik ve kötülük.
9. Enbiyāyı eylemiş ḥükkāma Nābī vasıta

10. Luṭf u ḳahr u ḫayr ü şerri cümle taʿrīf eylemiş

ḥayrān:

1. **ḥayrān:**
Gazel 328
Mısra: **3**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.
3. Çeşm-i ne-dīde-ḫᵛabe āyīneler de ḥayrān
4. Māhiyyet-i cemālin cānāneler de bilmez

2. **ḥayrān:**
Gazel 328
Mısra: **7**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.
7. Derkinde bezm-i dehrüñ erbāb-ı bezm ḥayrān
8. Bu gerdişüñ medārın peymāneler de bilmez

3. **ḥayrān:**
Kaside 1
Mısra: **131**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

4. **ḥayrān:**
Gazel 623
Mısra: **4**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.
3. Taʿālaʾllah ne ḥüsn-i hūş-berdür kim gören ʿāşıḳ
4. Miṣāl-i ṣūret-i dīvār ḥayrān gösterür kendin

5. **ḥayrān:**
Kaside 12
Mısra: **139**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.
139. Neyyir-i ḳalb-i cihān-tābına ḥayrān ḫurşīd
140. Ḫançer-i ṣāʿiḳa-sīmāsına lerzān Behrām

6. **ḥayrān:**
Tarih 26
Mısra: **11**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.
11. Ḳalur naḳşında ḥayrān ṭūl u ʿarżından ḫaber virmez
12. Eger gönderseler tīr-i nigāh-ı germ-reftārı

ḥayrān eyledi:

1. **ḥayrān eyledi:***-di*
Tarih 115
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duymak, onu çok beğenmek.
11. Bu ʿaceb tārīḫ olur mı diyü itdükde ḥisāb
12. Geldi leb-ber-leb tamāmen ṭabʿı ḥayrān eyledi

ḥayrān eyleme:

1. **ḥayrān eyleme:***-me*
Gazel 774
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duymak, onu çok beğenmek.
7. Sīne-i āyine-tābuñ açma bezm-i bādede
8. Ehl-i bezmi çeşm-i saġar gibi ḥayrān eyleme

ḥayrān kalmışuz:

1. **ḥayrān kalmışuz:***-mış, -uz*
Gazel 848
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok beğenmek, hayran olmak.
3. Ḳalmışuz āteş u ābun arasında ḥayrān
4. Kalbümüz rūşen iken revġan-ı ḳındīl gibi

ḥayrān olan:

1. **ḥayrān olan:***-an*
Gazel 230
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çok beğenmek, kendinden geçmek, gözü kamaşmak.
5. Ḫūblar ḥüsnine ḥayrān olan üftādelerün
6. Çeşm-i āyine gibi düşmen-i ḫᵛāb isterler

ḥayrānī:

1. **ḥayrānī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **371**
Hayranlık, şaşkınlık.
371. Ne bu üftādegī bu ḥayrānī
372. Ne bu dil-teşnegī bu nālānī

ḫayrāt:

1. **ḫayrāta:***-a*
Tarih 25
Mısra: **5**
Sırf hayır maksadıyla herkesin faydalanması için yapılan câmi, köprü sebil, çeşme vb. tesisler, başkalarının yararlanması için vakıf ve tahsis edilmiş olan gayrimenkuller veya mallar.
5. Fī-sebīliʾllāh idüp ḫayrāta niyyet eyledi
6. Bezl-i māl ile bu ās̱ār-ı cezīl-i aʿẓamı

2. **ḫayrātını:***-ı, -n, -ı*
Tarih 27
Mısra: **7**
Sırf hayır maksadıyla herkesin faydalanması için yapılan câmi, köprü sebil, çeşme vb. tesisler, başkalarının yararlanması için vakıf ve tahsis edilmiş olan gayrimenkuller veya mallar.
7. Saʿyini meşkūr u ḫayrātını maḳbūl eylesüñ
8. Rütbe-i ḥadd-i kabūl-ı ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

ḫayrat ü müberrāta:

1. **ḫayrat ü müberrāta:***-a*
Tarih 104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yol, çeşme gibi hayır işlerin yapımı.
13. Oldı nice ḫayrat ü müberrāta muvaffaḳ
14. Çoḳ beldede ās̱ār-ı cezīl eyledi peydā

hayrdur:

1. **hayrdur:**
Gazel 644
Mısra: **13**
Daha hayırlıdır, daha iyidir.
13. Hayrdur bī-dārlıkdan ḫᵛāb o bī-idrāke kim
14. ʿAczi vardur vāḳıʿāt-ı ʿālemi taʿbīrden

ḥayret:

1. **ḥayret:**
Gazel 212
Mısra: **3**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
3. Ḥayret o deñlü perde-i çeşm oldı kim görüp
4. Farḳ eylemem ḫayālümi ol tünd-ḫū mıdur

2. **ḥayretle:***-le*
Gazel 239
Mısra: **2**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
1. Ṣalındı ʿīdgehde yine nev-resīdeler
2. Ḥayretle döndi pelle-i dūlāba dīdeler

3. **ḥayretdedür:***-de, -dür*
Gazel 366
Mısra: **9**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
9. Kanġısınuñ irtikābında gönül ḥayretdedür
10. Hem güneh hem girye-i ḫacletdür istiġfāre şarṭ

4. **ḥayret:**
Gazel 412
Mısra: **1**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
1. Ṣarılsa ḥayret ile nʾola zülfine yāruñ
2. Nigāhı ġarḳa-i ḥüsn oldı ʿāşıḳ-ı zāruñ

5. **ḥayretle:***-le*
Gazel 428
Mısra: **6**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
5. Sermāyesin görüp naẓar-ı ḫalḳ eritdügin
6. Ḥayretle mīl-i sürme ḳaçar sürmedāna dek

6. **ḥayrete:**-*e*
Gazel 748
Mısra: **7**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
7. Ḫandesin tār-ı sirişk ḥayrete pūd eylesin
8. Çeşm-i ʿibretle olan nāẓır cihānuñ ḥāline

7. **ḥayret:**
Gazel 788
Mısra: **7**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
7. O deñlü dīdede ḥayret ki dāmenüm bulamam
8. Sirişki rāh-ber-i semt-i dāmen itsem de

8. **ḥayret:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **305**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
305. Ġālib oldı vücūduma ḥayret
306. Dāmenüm ṭutdı pençe-i ġayret

9. **ḥayret:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **26**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
25. Oldum ol bāġzāra nice zamān
26. Ḥayret ile kenārdan nigerān

10. **ḥayret:**
Tarih 68
Mısra: **2**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
1. Ḫoşā binā-yı muʿallā ki görse ebvābın
2. Bihişt ḥayret ile çāk ider girībānin

ḥayret almaya:
1. **ḥayret almaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hayrete düşmek,şaşkınlık içinde kalmak.
15. ʿAceb ki almaya ebdāl-ı bülbüli ḥayret
16. Ki gösterür aña her sebze ṣūret-i esrār

ḥayret-efzā:
1. **ḥayret-efzādur:**-*dur*
Kaside 18
Mısra: **25**
Şaşkınlığı arttıran.
25. Ḥayret-efzādur o kürsīde olan ḳāʿideler
26. Dīdeye nūr virür ol reviş-i bī-hem-tā

ḥayret-efzā-yı māni vü bihzād:
1. **ḥayret-efzā-yı māni vü bihzād:**
Tarih 42
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Mani ve Behzad'ın hayretini arttıran (Mani; Meşhur Çinli bir nakkaş ve ressamın adıdır. Sasanîler zamanında, Şapur devrinde İran'a gelmiştir Behzad; Büyük bir Türk minyatür ressamıdır. Herat'ta yaşamış, Hüseyin Baykara ve Ali Şir Nevaî'den teşvik görmüştür. Eserleri hala müzeleri süslemektedir).
37. Naḳş-ı nev ṭarz-ı nīk pervāzı
38. Ḥayret-efzā-yı Māni vü Bihzād

ḥayret-endūz-ı ḫıreddür:
1. **ḥayret-endūz-ı ḫıreddür:**-*dür*
Gazel 375
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Akıllara hayret veren.
9. Gösterür bir maʿnevī cünbişle bin naḳş-ı ġarīb
10. Ḥayret-endūz-ı ḫıreddür ḫāme-i pergār-ı ṣunʿ

ḥayretkede-i ʿālemde:
1. **ḥayretkede-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 334
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayret yeri olan dünya.
7. Ḳanı bir ser ki bu ḥayretkede-i ʿālemde
8. Ola āsūde-i hengāme-i ġavġā-yı heves

ḥayretle:
1. **ḥayretle:**
Gazel 755
Mısra: **5**
Şaşkınlık, ne yapacağını bilememe.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

ḫayr-ḫ∨ā:
1. **ḫayr-ḫ∨āhlıḳ:**
Kaside 16
Mısra: **8**
Yardımseverlik.
7. Basṭ-ı muḳaddemāt-ı suʾāle idüp şürūʿ
8. ʿArż itdi ḫayr-ḫ∨āhlıḳ üzre ṣadāḳati

ḫayr-h∨āh:
1. **ḫayr-ḫ∨āh:**
Gazel 338
Mısra: **10**
İyilik isteyen.
9. İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
10. Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫ∨āh olmış

2. **ḫayr-h∨āha:**-*a*
Tarih 103
Mısra: **27**
İyilik dileyen, iyilik isteyen, hayırsever.
27. Ki ṣadr-ı devletin bir ḫayr-h∨āha eyledi tefvīż
28. Ki oldı sāye-i ʿadlinde rāḥat ser-be-ser dünyā

ḫayr-ḫ∨āh-ı ʿālem:
1. **ḫayr-ḫ∨āh-ı ʿālem:**
Tarih 77
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Alemin iyiliğini isteyen.
23. Bir ḥākim-i mükerrem bir ḫayr-ḫ∨āh-ı ʿālem
24. Dānā-yı rāz-ı mübhem müşkil-güşā-yı devrān

ḫayr-ḫ∨āh-ı devlet:
1. **ḫayr-ḫ∨āh-ı devlet:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Devletin iyiliğini isteyen.
63. Ṣāfī-i dil ü ḫayr-ḫ∨āh-ı devlet
64. Dānā-yı mesāʾil-i ḥaḳīḳat

2. **ḫayr-ḫ∨āh-ı devlet:**
Tarih 82
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Devletin iyiliğini isteyen.
101. Sensin ol ḫayr-ḫ∨āh-ı devlet kim
102. Sensüz olmaz niẓām-ı mülke beḳā

ḫayr-ḫ∨āh-ı maṣlaḥat:
1. **ḫayr-ḫ∨āh-ı maṣlaḥat:**
Gazel 372
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İyi ve faydalı işlerin yapılmasını isteyen.
9. Dād-baḫşā-yı riʿāyet ḫayr-ḫ∨āh-ı maṣlaḥat
10. Müşfik ü ḫātır-nevāz-ı ehl-i aʿyān el-vedāʿ

ḫayr-ḫ∨āh-ı salṭanat:
1. **ḫayr-ḫ∨āh-ı salṭanat:**
Tarih 80
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Devletin iyiliğini isteyen.
7. Ḫayr-ḫ∨āh-ı salṭanat ġayret-keş-i devlet ki aña
8. İntizām-ı mülk hem mevrūs̱dur hem mukteseb

ḫayr-ḫ∨āh-ı vüzerā:
1. **ḫayr-ḫ∨āh-ı vüzerā:**
Tarih 92
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin en iyilik seveni.
47. Kār- dān-ı vükelā ṣadr-ı nişīn-i heme-cā
48. Ḫayr-ḫ∨āh-ı vüzerā māye- dih-i ʿizz ü ʿalā

ḫayrī:
1. **ḫayrī:**
Gazel 217
Mısra: **10**
Hayri,şairin büyük oğlu.
9. Nābī es̱erüm bī-şek ider ḫayra delālet
10. Ḫayrī benüm ās̱ārda ḫayrüʾl-ḫalefümdür

2. **ḫayrī:**
Tarih 63
Mısra: **20**
Şair Nabi'nin oğlu.
19. Didi Nābī pederüñ tārīḫin
20. Ola Ḫayrī bu mekānun bāḳī

ḫayr-ı bilād:
1. **ḫayr-ı bilād:**
Kaside 2
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Şehirlerin en hayırlısı.
129. Merkez-i ʿālem olan Mekkeʾden oldı ṭāliʿ
130. Ḫayr-ı maḫlūḳuñ olur mevlidi de ḫayr-ı bilād

ḫayri efendiʾye:
1. **ḫayri efendiʾye:***-y, -e*
Tarih 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Erzurum kadılığını yapmış devlet adamı.
1. Eyyūb olınca Ḫayri Efendiʾye ber-güẕār
2. Tārīḫini melek didi şīrīn ü şīvekār

ḫayr-ı maḫlūḳuñ:
1. **ḫayr-ı maḫlūḳuñ:***-uñ*
Kaside 2
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaratılmışların en hayırlısı, Hz. Muhammed Peygamber.
129. Merkez-i ʿālem olan Mekkeʾden oldı ṭāliʿ
130. Ḫayr-ı maḫlūḳuñ olur mevlidi de ḫayr-ı bilād

ḫayr-ı mevlūduñ:
1. **ḫayr-ı mevlūduñ:***-uñ*
Tarih 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yeni doğan hayırlı evlat.
3. Eyledi bir ḫayr-ı mevlūduñ ḳudūmiyle Ḫudā
4. Sīne-i bī-kīnesin mesrur u çeşmin muġtenem

ḫayriyā:
1. **ḫayriyā:**
Kıt'a 82
Mısra: **6**
Ey Hayri! (Şair Nabi'nin oğlu).
5. Geldügün gün baña sen gelmiş işitdüm vāfir
6. Ḫayriyā āṡaf-ı devrāndan ümīdüñ kesme

ḫayr-maḥż olmaġ:
1. **ḫayr-maḥż olmaġ:***-maġ*
Kaside 24
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Sırf hayır olmak, mahza faydalı olmak.
119. Ḫayr-maḥż olmaġ ile ẕāt-ı şerefnāküñ olur
120. Seni medḥ itmede mecbūr gurūh-ı şuʿarā

2. **ḫayr-maḥż olmaġ:***-maġ*
Tarih 92
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Sırf hayır olmak, mahza faydalı olmak.
63. Ḫayr-maḥż olmaġ ile niyyeti mülk ü dīne
64. Ḥażret-i Ḥaḳ aña da niyyetin itdi iʿtā

ḫayrüʾl-biḳāʿ:
1. **ḫayrüʾl-biḳāʿ:**
Gazel 370
Mısra: **8**
Toprakların, yerlerin en hayırlısı.
7. Iṣtılāḥ-ı ḳudsiyān-ı ḳurbda dergāhınuñ
8. Nāmı sulṭānüʾl-emākin şöhreti ḫayrüʾl-biḳāʿ

ḫayrüʾl-ḫalef:
1. **ḫayrüʾl-ḫalefümdür:***-ü, -m, -dür*
Gazel 217
Mısra: **10**
Hayırlı evlat.
9. Nābī eṡerüm bī-şek ider ḫayra delālet
10. Ḫayrī benüm āṡārda ḫayrüʾl-ḫalefümdür

2. **ḫayrüʾl-ḫalef:**
Tarih 28
Mısra: **7**
Hayırlı evlat.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

ḫayrüʾl-umūr:
1. **ḫayrüʾl-umūr:**
Kaside 7
Mısra: **100**
Hayırlı işler, faydalı kararlar.
99. Ḫavāṣ-ı nüsḫa-i erkānı cümle ḫayrüʾn-nās
100. Umūr-ı maʿraż-ı dīvānı cümle ḫayrüʾl-umūr

ḫayrüʾn-nās:
1. **ḫayrüʾn-nās:**
Kaside 7
Mısra: **99**
Hayırlı, dürüst insanlar.
99. Ḫavāṣ-ı nüsḫa-i erkānı cümle ḫayrüʾn-nās
100. Umūr-ı maʿraż-ı dīvānı cümle ḫayrüʾl-umūr

ḥayvān:
1. **ḥayvān:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Hayvan.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

2. **ḥayvān:**
Kaside 2
Mısra: **94**
Hayvan.
93. Ẕātı olmışdı ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt
94. Yoġ iken daḫı ne ḥayvān ne nebāt ü ne cemād

3. **ḥayvān:**
Gazel 676
Mısra: **10**
Hayvan.
9. İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
10. Ḥayvān odur ki baġlayalar rīsmān ile

ḥayy olmış:
1. **ḥayy olmış:***-mış*
Gazel 851
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaratılmış olmak, diriltilmiş olmak.
1. Ābdan olmış iken dāʾire-i ʿālem ḥayy
2. Yine yoḳdur araṣan ābdan erzān bir şey

ḫayyāl idük:
1. **ḫayyāl idük:***- i, -dü, -k*
Gazel 719
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Binici, süvari (Beyitte geçen karınca, ayaklar altında çiğneme, süvari ifadeleri ile Hz. Süleyman Peygamberin karıncayla olan kıssasına telmihte bulunuluyor denilebilir).
11. Kemīne nemleyi pā-māle niyyet itmemişüzdür
12. Bu ʿarṣagāhda ḫayyāl idük zamān ile biz de

ḫayyāṭ-ı baḫt:
1. **ḫayyāṭ-ı baḫt:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **403**
Kelime Tipi: -
Talih terzisi.
403. Dikdi ḫayyāṭ-ı baḫt neyleyüm āh
404. Ḳāmet-i ḥālüme ḳabā-yı siyāh

ḫayyāt-ı ḫilʿat-dūz-ı bāzār-ı ḫaḳāyik:
1. **ḫayyāt-ı ḫilʿat-dūz-ı bāzār-ı ḥaḳāyik:**
Kaside 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hakikatler pazarının kaftanını diken terzi.
3. Zihī ḥayyāt-ı ḫilʿat-dūz-ı bāzār-ı ḥaḳāyik kim
4. Ḳad-i maʿnāyı itmiş cāme-i terkīb ile ber-pā

ḫayyāṭ-ı ḳudret:
1. **ḫayyāṭ-ı ḳudret:**
Kaside 1
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
Kudret terzisi.
201. Vücūd-ı pākine Nābī budur Ḥaḳʾdan recāmuz kim
202. İde ḫayyāṭ-ı ḳudret cāme-i dil-ḫ√āhını iksā

ḫayyāt-ı süyūf:
1. **ḥayyāt-ı süyūf:**
Kaside 13
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Yılan gibi kılıçlar.
45. Oldı efsūn-ı muṣāfāt ile ḥayyāt-ı süyūf

46. Ser fürū-bürde-i sürāḫ-ı siyeh fām-ı niyām

ḥayy-ı vedūd:
1. **ḥayy-ı vedūd:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Çok şefkatli Allah.
87. Didi mübārek ide Ḥayy-ı Vedūd
88. İstedügün mertebe buldı vücūd

hazāin:
1. **hazāin:**
Gazel 490
Mısra: **11**
Hazineleri.
11. Mülki vāsiʿ leşkeri bī-had hazāin bī-kıyās
12. ʿAlem-i maʿnāda sulṭān-ı muʿanvendür göñül

ḫazāʾin-i encüm:
1. **ḫazāʾin-i encüm:**
Gazel 693
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yıldız hazineleri.
3. İki nefesde ṭayanmaz ḫazāʾin-i encüm
4. Nis̱āre Ḫüsrev-i mihrüñ kef-i güşādesine

ḫazāʾin-i esrārı:
1. **ḫazāʾin-i esrārı:**-*ı*
Tarih 52
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sırlar hazinesi.
13. Ne Mes̱nevī mütercem-i naẓm-ı kerīm kim
14. Her beyti bin ḫazāʾin-i esrārı muḥtevī

ḫazāʾin-i eşyā:
1. **ḫazāʾin-i eşyā:**
Gazel 691
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yaratılanların hazineleri (Bitkilerin tohumları, kökleri bağlamında).
3. Vābestedür ẓuhūrları iẕn̄ i ṣāniʿa
4. Merhūnedür ḫazāʾin-i eşyā türābda

ḫazān:
1. **ḫazāna:**-*a*
Gazel 285
Mısra: **2**
Sonbahar, güzün.
1. Üftādesin görince ḳaçar gül-ʿizārumuz
2. Gelmez bizüm ḫazāna mukabil bahārumuz

2. **ḫazānın:**-*ın*
Gazel 319
Mısra: **1**
Sonbahar, güzün.
1. Bāġ-ı dehrüñ hem ḫazānın hem bahārın görrmişüz
2. Biz neşātuñ da ġamuñ da rüzgārın görmişüz

3. **ḫazān:**
Gazel 327
Mısra: **10**
Sonbahar, güzün.
9. Döküldi pāyına ʿuşşāḳ o ser-keşün Nābī
10. Bahār var mı ki dāmānına ḫazān düşmez

4. **ḫazāna:**-*a*
Gazel 448
Mısra: **5**
Sonbahar, güzün.
5. Ṭuyup meylin ḫazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

5. **ḫazān:**
Gazel 452
Mısra: **11**
Sonbahar, güzün.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ḫazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

6. **ḫazān:**
Gazel 613
Mısra: **3**
Sonbahar, güzün.
3. Eyler ḫazān bahāra teʿāḳub ḫazān ḫazān
4. Hemvāre istemez çemenüñ ḫurrem olduġın

7. **ḫazānda:**-*da*
Gazel 737
Mısra: **14**
Sonbahar, güzün.
13. Ne vech ile yaraşur rūy-ı zerde ḫᵛāhiş-i cāh
14. Ḫazānda ḫᵛāhiş-i köhne-bahār olınsa bile

8. **ḫazān:**
Gazel 750
Mısra: **2**
Sonbahar, güzün.
1. Bahār olursa daḫı pāy-beste bāġumda
2. Yine ḫazān müteressid solumda saġumda

9. **ḫazānumda:**-*um, -da*
Gazel 756
Mısra: **8**
Sonbahar, güzün.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ḫazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

10. **ḫazān:**
Gazel 811
Mısra: **3**
Sonbahar, güzün.
3. Ḫazān itdükçe ġāret leşker-i ezhār-ı gülzārı
4. İder naḳş-ı bürīde şeh-nişīn-i cāmdan ḫande

11. **ḫazān:**
Gazel 886
Mısra: **10**
Sonbahar, güzün.
9. Teʿākub üzre iken sūy-ı ġaybdan imdād
10. Ḫazān şikest idemez leşker-i bahārumuzı

12. **ḫazāna:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **55**
Sonbahar, güzün.
55. Ḫazāna olmayıcaḳ pay-māl ṣaḥn-ı çemen
56. İder mi tāze bahār-ı ḥayāt-baḫş ẓuhūr

13. **ḫazān:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Sonbahar, güzün.
7. Çoḳdan ḳurumışdı bu ḫıyābāngeh-i hestī
8. Bilseydi ḫazān nʾolduġını gülşen-ı raḥmet

14. **ḫazāna:**-*a*
Gazel 428
Mısra: **10**
Sonbahar, güz; ölüm.
9. Cemʿ-i ḫazāin itse de sulṭān-ı nev-bahār
10. Ancaḳ ḳalur ḫızānesi bāḳī ḫazāna dek

15. **ḫazān:**
Gazel 690
Mısra: **5**
Sonbahar, güzün.
5. İrişmemişdi daḫı bāg-ı iltifāta ḫazān
6. Hevā-yı luṭf ile evvel bahār idüm ben de

ḫazān çekdi:
1. **ḫazān çekdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sonbaharlar yaşamak, sıkıntı ve zahmetlere katlanmak.
63. Açılınca o ġonce-i maḳṣūd
64. Çoḳ ḫazān çekdi gülistān-ı vücūd

ḫazān ḫazān:
1. **ḫazān ḫazān:**
Gazel 613
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mevsim, mevsim.
3. Eyler ḫazān bahāra teʿāḳub ḫazān ḫazān
4. Hemvāre istemez çemenüñ ḫurrem olduġın

ḫazāngāh-ı bahār-ālūda:
1. **ḫazāngāh-ı bahār-ālūda:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Baharla karışık sonbahar.
25. Ḫoş nigāh it bu ḫazāngāh-ı bahār-ālūda
26. Kimi bülbül gibi maḥzūn kimisi gül gibi ṣād

ḫazān-pezīr:
1. **ḫazān-pezīr:**
Gazel 658
Mısra: **9**

Güzü kabullanmiş (Saramış, dökülmüş bağlamında).
9. İtmez ḫazān-pezīr olacaḳ berge ser-fürū
10. Dāmān-ı çīdedür sebeb-i iʿtibār-ı serv

ḫazānsuz:
1. **ḫazānsuz:**
Tarih 26
Mısra: **15**
Sonbharsız.
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

ḫazānveş:
1. **ḫazānveş:**
Gazel 452
Mısra: **2**
Sonbahar gibi.
1. Ṣabāyı şīt-i ruḫsāruñla kim ʿālem-neverd itdüñ
2. Ḫazānveş bülbülān-ı ʿaşḳı ḫaṣm-ı berg-i verd itdüñ

ḫazef:
1. **ḫazefin:**-*in*
Gazel 634
Mısra: **12**
Çanak çömlek gibi çamurdan işlenip ateşte pişirilen şeyler.
11. Cevherüñ āyine-i ḥüsnidür inkār itme
12. Kendü tavrında bu bāzār-ı cihānuñ ḫazefin

ḫazef olmaḳdan:
1. **ḫazef olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 662
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çamur olmak.
1. ʿAşḳ ḫoşdur ġam-ı çerḫe hedef olmaḳdan ise
2. Eşk dürr olması yegdür ḫazef olmaḳdan ise

ḥażer:
1. **ḥażerde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **106**
Sakınma, korunma.
105. Tevfīḳ-i Ḥaḳ refīḳüñ ola Ḫıżr rehberüñ
106. Maṣḥūb ide seferde ḥażerde selameti

hazer eyle:
1. **hazer eyle:**
Gazel 388
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, kaçınmak.
9. Çoḳ da açılma eyle hazer rüzgârdan
10. Ḥammām-ı çerḫ köhnelemiş püşt-māli yoḳ

ḫaẕer it:
1. **ḫaẕer it:**
Gazel 484
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, çekinmek.
15. Āvīḫtelikden ḥaẕer it çāh-ı kenīfe
16. İstersen eger ḳıymet ile nāfe-i çīn ol

ḥaẕer itmezdi:
1. **ḥaẕer itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 618
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, çekinmek.
5. Olur bisyārī-i ʿaksine bāʿis̱ yoḫsa ol bī-raḥm
6. Ḥaẕer itmezdi mirʾāt-ı derūnum inkisārından

ḫazīn:
1. **ḫazīn:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.
29. Mis̱āl-i hāle-i bī-āfitāb ḳalmış idi
30. Derūn-ı mülk ḫazīn taḫt-ı salṭanat maġdūr

2. **ḫazīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **316**
Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.
315. Eşk-rīzān ü vālih ü ġamgīn
316. Sīne-sūzān ü dil-figār ü ḫazīn

ḫazīn itmiş:
1. **ḫazīn itmiş:**-*miş*
Gazel 575
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hüzünlendirmek, mahzun etmek.
1. İtmiş ḫazīn beni seni naḫvetle şād iken
2. Tertīb-i kār-ḫāne-i kevn ü fesād iden

ḫazīn olurken:
1. **ḥazīn olurken:**-*ur, -ken*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Üzülmek, hüzünlenmek.
93. Ester içün ḳalbi olurken ḥazīn
94. Kendü daḫı oldı esīr-i zemīn

ḫazīn u nā-kām:
1. **ḫazīn u nā-kām:**
Kaside 13
Mısra: **228**
Kelime Tipi: **-**
Kederli ve muradına erememiş.
227. İltifāt-ı ḳudemā görmiş iken lāyıḳ mı
228. Ḳala gird-āb-ı żarūretde ḫazīn u nā-kām

hazīne:
1. **ḫazīneñde:**-*ñ, -de*
Gazel 568
Mısra: **5**
Allah'ın manevi nimetleri.
5. Ḫazīneñde ṭururken ṣad hezārān dārū-yı ṣıḥḥat
6. Gözüm vaḳf eyleme dükkānçe-i ʿattāre luṭfuñdan

2. **ḫazīnesini:**-*si, -ni*
Gazel 206
Mısra: **12**
Mal veya değerli eşyaların saklandığı yer.
11. Ḫaṭ eylemezdi leb-i dil-berānı beste-i şerm
12. Şeker ḫazīnesini şāmdan ḳapatmasalar

3. **ḫazīneler:**-*ler*
Gazel 246
Mısra: **13**
Mal veya değerli eşyaların saklandığı yer.
13. Keştī maṣārifine tükenmez ḫazīneler
14.
………………………………………

4. **ḫazīnesi:**-*si*
Gazel 412
Mısra: **6**
Mal veya değerli eşyaların saklandığı yer.
5. Cihānı ġarḳa-i laʿl itdi devlet-i ġamda
6. Yine ḫazīnesi pür-dīde-i güher-bāruñ

5. **hazīnesinde:**-*si, -n, -de*
Kaside 7
Mısra: **94**
Mal veya değerli eşyaların saklandığı yer.
93. Sürādıḳında ḳażā dīdebānlıġa meʾẕūn
94. Hazīnesinde ḳader pāsbānlıġa meʾmūr

6. **ḫazīneye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **118**
Mal veya değerli eşyaların saklandığı yer.
117. Neşr-i gül-berg idüp zemīne nesīm
118. Naḳdin eyler ḫazīneye teslīm

7. **hazīnesinün:**-*si, -nün*
Gazel 667
Mısra: **7**
Mal veya değerli eşyaların saklandığı yer.
7. Āb-ı revān hazīnesinün ḳuvvetiyledür
8. Fevvārelerde itdügi cünbiş ḫilāfına

8. **ḫazīnedür:**-*dür*
Kıt'a 27
Mısra: **4**
Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.
3. Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
4. Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ḫazīnedür

9. **ḫazīne:**
Tarih 30
Mısra: **55**
Mal veya değerli eşyaların saklandığı yer.
55. Bir ḫazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

10. **ḫazīne:**
Tarih 92
Mısra: **13**
Mal veya değerli eşyaların saklandığı yer.
13. Her ḫazīne güher-i naḳş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaşiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

ḫazīnedār-ı zemīn:
1. **ḫazīnedār-ı zemīn:**
Gazel 561
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Toprak hazinesi sahibi, Allah.
11. Düşürse yirine toḫm-ı kerem tīcāretdür
12. Virür birine bedel ṣad ḫazīnedār-ı zemīn

ḫazīne-i cūd:
1. **ḫazīne-i cūd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Varlık hazinesi, yaratılmışlara en büyük hazine.
109. Şāfiʿ-i müznibīn ḫazīne-i cūd
110. Yaʿnī Aḥmed Muḥammed ü Maḥmūd

ḫazīne-i memhūr eylemiş:
1. **ḫazīne-i memhūr eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Mühürlenmiş hazine yapmak.
91. Eylemiş hem anuñ cenāb-ı Ġafūr
92. Ẕātını bir ḫazīne-i memhūr

ḫazīne-i ʿömr:
1. **ḫazīne-i ʿömr:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ömür hazinesi.
1. Dögünse müşt-i teʾessüfle nʾola sīne-i ʿömr
2. Ki zāyiʿ olmadadur yoḳ yire ḫazīne-i ʿömr

ḫāzin-i cennet:
1. **ḫāzin-i cennet:**
Kaside 2
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Cennet hazinedarı.
106. Gürbe-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād
105. Şemme-i ḫulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm

ḫāzin-i envār-ı sırrüʾl-ġayb-i lā-yüḥṣā:
1. **ḫāzin-i envār-ı sırrüʾl-ġayb-i lā-yüḥṣā:**
Kaside 1
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Hadsiz hesapsız bilinmez sırların nurlarının muhafızı.
95. Nübüvvet ḥākim-i fermān-revā-yı mesned-i teşrīʿ
96. Velāyet ḫāzin-i envār-ı sırrüʾl-ġayb-i lā-yüḥṣā

ḫāzin-i genc-i isʿād:
1. **ḫāzin-i genc-i isʿād:**
Kaside 2
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuz mutluluk hazinesinin bekçisi.
53. Ḥażret-i şāh-ı rüsül hādī-i esrār-ı sübül
54. Şārıḳ-ı çerḫ-i hüdā ḫāzin-i genc-i isʿād

ḥāżır:
1. **ḥāżır:**
Kaside 20
Mısra: **2**
Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık, amade, müheyya.
1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

2. **ḥāżır:**
Kıt'a 50
Mısra: **3**
Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık, amade, müheyya.
3. Hemīşe derzi Muḥammed yanuñda ḥāżır iken
4. Neden ferāce gibi böyle çāk çāk olmaḳ

3. **hāżırdur:**-*dur*
Gazel 312
Mısra: **13**
Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık, amade, müheyya.
13. Ne ġam sākī eġer ṣahbā dükense āb hāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

ḥāżır bulunan:
1. **ḥāżır bulunan:**-*unan*
Tarih 104
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Bir yerde var olmak, kendi bulunmak.
63. Ḥāżır bulunan cümle varup secde-i şükre
64. Hep eylediler ḥamd-i Ḫudā celle taʿālā

ḥāzır bulunur:
1. **ḥāzır bulunur:**-*ur*
Gazel 70
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yere hemen gidecek, bir şeyi anında yapacak durumda olmak.
9. Güç neşāṭuñ ḳademin ḳalbe alışdurmaḳdur
10. Yoḫsa ġam her ne zamān istese ḥāzır bulunur

hāżır bulur:
1. **hāżır bulur:**-*ur*
Gazel 705
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Bir yere hemen gidecek, bir şeyi anında yapacak durumda olmak.
17. Pīşgāhında nevāl-i raḥmeti hāżır bulur
18. Kim olursa ṣıdḳ ile mihmān Āyāṣufiyyeʾde

ḥāżır cevāb:
1. **ḥāżır cevāb:**
Gazel 726
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gerektiğinde çabuk, yerinde cevaplar bulup veren (kimse).
7. Ṣūret-miṡāl yāri görince ḫamūş olur
8. Tenhāda dil ne mertebe ḥāżır cevāb ise

ḥażır olmış:
1. **ḥażır olmış:**-*mış*
Gazel 394
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hazır durumda bulunmak.
11. Yapılmış ḥażır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥācet yoḳ

hażm eyle:
1. **hażm eyle:**
Gazel 672
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Tahammül etmek, hazmetmek.
7. Olursañ zümre-i ʿuşşāḳ ile hem-çeşm hażm eyle
8. Raḳībā bed-siriştā bed-dilā divāne dirlerse

hażm eylemeyüp:
1. **hażm eylemeyüp:**-*me, -y, -üp*
Gazel 574
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sindirmek II Katlanmak, dayanmak, sabretmek.
3. Peymāne lebin öpdügini gördi çemende
4. Hażm eylemeyüp çatladı piste ḥasedinden

hażm eylemezdi:
1. **hażm eylemezdi:**-*mez, -di*
Gazel 83
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tahammül etmek.
7. Żımnında olmasa eger ümmīd-i ʿāfiyet
8. Hażm eylemezdi vażʿ-ı etibbāyi ḫasteler

hażm eyler:
1. **hażm eyler:**-*r*
Gazel 458
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sindirmek II Katlanmak, dayanmak, sabretmek.
13. Ferāḫ-ḥavṣaladur Nābiyā ki hażm eyler
14. O şūḫ pīş-i lebinde ezildügin şekerüñ

hażm eylesüñ:
1. **hażm eylesüñ:**-*süñ*
Kaside 16
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Sindirmek II Katlanmak, dayanmak, sabretmek.
103. Ṭursun bu cümle bunları sehl idelüm şümār
104. Hażm eylesüñ mi semʿ ü başar bu cesāreti

hażm itmedükçe:
1. **hażm itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 440
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sindirmek II Katlanmak, dayanmak, sabretmek.
5. Bād-ı hevāda eyleme ümmīd-i intifāʿ
6. Hażm itmedükçe bād-ı bürūtın ḥavālenüñ

hażm olunmadan ḳaldı:
1. **hażm olunmadan ḳaldı:**-*dı*
Gazel 347
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hazmedilmeden, sindirilmeden öylece kalmak.
5. Cefā-yı yār hele hażm olunmadan ḳaldı
6. Nevāle-i ġam ile imtilā ne müşkil imiş

ḥażret-i aḥmed ḫānʾuñ:
1. **ḥażret-i aḥmed ḫānʾuñ:**-*uñ*
Kıt'a 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hükümdar üçüncü Ahmed hazretleri.
3. Sen degül elsine-i kevn ü mekān eyleyemez
4. Ḥaḳḳ-ı tavṣīfin edā ḥażret-i Aḥmed Ḫānʾuñ

ḥażret-i aḥmed ü maḥmūd u muḥammed ḥāmid:
1. **ḥażret-i aḥmed ü maḥmūd u muḥammed ḥāmid:**
Kaside 2
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Hz. Ahmed, Mahmud, Muhammed ve Hamid (Peygamberimizin isim ve sıfatları bağlamında).
57. Dāver-i taḫt-ı risālet şeh-i iḳlīm-i kemāl
58. Gevher-i baḥr-ı ḫired pādişeh-i mülk-i sedād

2. **ḥażret-i aḥmed ü maḥmūd u muḥammed ḥāmid:**
Kaside 2
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Hz. Ahmed, Mahmud, Muhammed ve Hamid (Peygamberimizin isim ve sıfatları bağlamında).
57. Dāver-i taḫt-ı risālet şeh-i iḳlīm-i kemāl
58. Gevher-i baḥr-ı ḫired pādişeh-i mülk-i sedād

ḥażret-i ʿalī beg:
1. **ḥażret-i ʿalī beg:**
Tarih 68
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
17. asırda Halep'te muhassıl-ı emvâllık yapan hayırseverliği ve kurduğu vakıfla bilinen Şaban Ağanın oğlu.
11. Muhaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ḥażret-i ʿAlī Beg
12. Teveccüh eyledi taʿmīre ḳalb-i virānın

ḥażret-i allāh:
1. **ḥażret-i allāh:**
Tarih 97
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah.
17. Eṡer-i ḫayrın ide ḥażret-i Allāh ḳabūl
18. Ḥaşrda maġfiret ü raḥmetine ide sezā

2. **ḥażret-i allāh:**
Tarih 138
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
71. Ẕāt-ı ʿālīsini aḥbāb ile etbāʿı ile
72. Eylesüñ ḥażret-i Allāh ḫaṭālardan emīn

ḥażret-i āṣaf-ı bī-misl:
1. **ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṡl:**
Tarih 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan vezir/sadrazam hazretleri.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṡl Muḥammed Pāşā
2. Ki bulınmaz aña silk-i vüzerāda ṡānī

ḥażret-i āṣaf-ı bī-misl ü ʿadīl:
1. **ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṡl ü ʿadīl:**
Tarih 120
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Adaletli ve benzersiz sadrazam/vezir hazretleri (Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür).
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṡl ü ʿadīl
2. Kʾeylemiş fażlı Hudā ẕātına ḥaṣr

ḥażret-i āṣaf-ı ṣāfī-dil-i pākīze-nihād:
1. **ḥażret-i āṣaf-ı ṣāfī-dil-i pākīze-nihād:**
Tarih 127
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Temiz yaradılışlı saf gönüllü vezir/sadrazam hazretleri.
21. Ḥażret-i āṣaf-ı ṣāfī- dil-i pākīze-nihād
22. Yaʿni hem-nām-ı Muḥammed güher-i kān-ı vefā

ḥażret-i bāḳī pāşā:
1. **ḥażret-i bāḳī pāşā:**
Kıt'a 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Baki paşa hazretleri.
7. Bilmek istersen eger kimdür o ʿālī-cāhı
8. Mihr-i gerdūn-ḫired ḥażret-i Bāḳī Pāşā

ḥażret-i bārī:
1. **ḥażret-i bārī:**
Kaside 1
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
199. Rüsūm-ı kaʾināt olduḳça carī ḥażret-i Bārī
200. İde ol āṣaf-ı ʾālī-cenābuñ ẕātını ibḳā

2. **ḥażret-i bārī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
179. İtmiş ol cūyi ḥażret-i Bārī
180. Bāġ-ı ʿömr-ı ʿadūsına cāri

3. **ḥażret-i bārī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **251**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
251. Vire her demde ḥażret-i Bārī
252. Düşmen-i ḫāksārına ḫᵛārī

4. **ḥażret-i bārī:**
Tarih 76
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Varlıklara biçim verip şekillendiren ve onları mükemmel bir surette yaratan yüca Allah (c.c.).
35. Dıraḫt-ı devletin bār-āver itsüñ ḥażret-i Bārī
36. Ola bīḫinden aʿdānuñ nihāl-i ʿömri ber-kende

5. **ḥażret-i bārī:**
Tarih 16
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
37. O deñlü virmiş istiʿdād ü ḳudret ḥażret-i Bārī
38. Ki şuġl-ı devlet içre itdi ʿilm ü maʿrifet peydā

ḥażret-i destūr-ı ʿalī-menzilet:
1. **ḥażret-i destūr-ı ʿalī-menzilet:**
Tarih 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce makamlı Allah vergisi olan paşa hazretleri.
1. Ḥażret-i destūr-ı ʿalī-menzilet
2. Maḥrem-i şāhenşeh-i rūy-ı zemīn

ḥażret-i destūr-ı ʿālī-şān-ı vālā-menzilet:
1. **ḥażret-i destūr-ı ʿālī-şān-ı vālā-menzilet:**
Tarih 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Makamı yüksek, şanı yüce Allah'ın inayeti olan hazret.
1. Ḥażret-i destūr-ı ʿālī-şān-ı vālā-menzilet
2. Maḥrem-i bezm-i bülend-i pādişāh-ı rūy-i ḫāk

ḥażret-i devletgirāy ḫān:
1. **ḥażret-i devletgirāy ḫān:**
Kaside 21
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
II. Devlet Giray (1648 - 1718), Kırım Hanı. 1699-1702 ve 1709-1713 yılları arasında olmak üzere iki kez Kırım Hanlığı yaptı. Hanlık donemi iki kez toplamda 8 yıl 5 aydı.
15. Ḥażret-i Devletgirāy Ḫān pādişāh-ı kār-dān
16. Kim felek çākerligine müşterīdür cān ile

ḥażret-i ḥaḳ:
1. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Gazel 242
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Allah.
13. Mükrim İbrāhīm Pāşā Ḥażret-i Ḥaḳ dostudur
14. Düşmenine daḫı luṭf eyler bilür bilmezlenür

2. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Gazel 783
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah.
9. Nābiyā ḥażret-i Ḥaḳ pādişeh-i devrānuñ
10. İde ʿömrini füzūn ʿİsī vü Meryemcesine

3. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Kaside 13
Mısra: **215**
Kelime Tipi: -
Allah.
215. Ḥażret-i Ḥaḳ seni bu maṣlaḥata ṣaḳlar imiş
216. Bu perīşānlıġa tā sen viresin ḥüsn-i niẓām

4. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Kaside 15
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Allah.
191. Anlaruñ rūḥların Ḥażret-i Ḥaḳ şād itdi
192. Kʾoldı ẕātuñla senüñ ṣadr-ı vezāret ḫurrem

5. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Kıt'a 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah.
9. İde luṭf ile nigehbānlıġını ḥażret-i Ḥaḳ
10. Ḫāṭır-ı ṣāfī ḳabūl itmedügi daʿvādan

6. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Tarih 92
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Allah.
63. Ḫayr-maḥż olmaġ ile niyyeti mülk ü dīne
64. Ḥażret-i Ḥaḳ aña da niyyetin itdi iʿtā

7. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Tarih 112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Allah.
9. Çemenzār-ı cāh-ı nihāl-i vücūdın
10. İde ḥażret-i Ḥaḳ hemīşe berūmend

8. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Tarih 127
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Allah.
7. Menʿ u defʿ eylemeġe kimsede ḳudret mi olur
8. İstese ḥażret-i Ḥaḳ bir ḳulın itmek iḥyā

9. **ḥażret-i ḥaḳ:**
Tarih 130
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah.
7. Eyleyüp ḥażret-i Ḥaḳ cümle umūrın teshīl
8. Eyleye ṣadr-ı saʿādetde vücūdın ibkā

ḥażret-i ḥaḳdan:
1. **ḥażret-i ḥaḳdan:***-dan*
Tarih 56
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Allah.
37. Ḥażret-i Ḥaḳdan budur ümmīdümüz kim ol daḫı
38. Ola ās̱ār-ı ḳudūmuñla murād üzre tamām

ḥażret-i ḥaḳḳ:
1. **ḥażret-i ḥaḳḳ:**
Kaside 8
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Allah.
49. O cihānbān-ı muʿaẓẓam ki türāb-ı ḳademin
50. Eylemiş ḥażret-i Ḥaḳḳ dīde-i ʾaṣra iksīr

ḥażret-i ḥaḳḳʾa:
1. **ḥażret-i ḥaḳḳʾa:***-a*
Kaside 5
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Allah.
23. Ḥażret-i Ḥaḳḳʾa yā Peygamberʾe yā Ḫıżrʿa çıḳar
24. Bī-vesāʾiṭ ḫaberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ḥażret-i ḥaḳḳuñ:
1. **ḥażret-i ḥaḳḳuñ:***-uñ*
Tarih 138
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Allah.
67. Nābīyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile kim
68. Ḥażret-i Ḥaḳḳuñ ola ḥüsn-i kabūline ḳarīn

ḥażret-i ḫān aḥmed:
1. **ḥażret-i ḫān aḥmed:**
Kaside 8
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
III. Ahmed, divan edebiyatındaki mahlasıyla Necib (d. 30 Aralık 1673, Dobriç – ö. 1 Temmuz 1736, İstanbul), 23. Osmanlı padişahı, 102. İslam halifesi ve Lale Devri padişahı.
39. Ẓıll-ı memdūd-ı Ḫudā Ḥażret-i Ḫān Aḥmed kim
40. Sāye-i ser-ʿalem-i devletidür mihr-i münīr

ḥażret-i ḫān aḥmed-i ʿādil:
1. **ḥażret-i ḫān aḥmed-i ʿādil:**
Tarih 143
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Adaletli Sultan III. Ahmed Han Hazretleri.
9. Cenāb-ı sāye-i Ḥaḳ ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i ʿādil
10. Ḫidīv-i aʿlem ü aʿẓam melik-i ekmel ü eşref

ḥażret-i ḥarun:
1. **ḥażret-i ḥarun:**
Kaside 15
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Hz. Harun Peygamber, Kur'an-ı Kerim'de bahsedilen peygamberlerdendir. Musa peygamberin büyük kardeşi. Fir'avun erkek çocukların öldürülmesi emrini kaldırdıktan sonra doğmuştur. Hz. Musa'dan 3 sene sonra doğduğu söylenir.
53. Ḥażret-i Mūsī-i ʿİmrān gibi ʿālī-cāhuñ
54. Emrine olmış idi Ḥażret-i Ḥarun munżam

ḥażret-i ḫātūn-ı cennet:
1. **ḥażret-i ḫātūn-ı cennet:**
Tarih 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cennet hanımı hazretleri.
1. Ḥażret-i ḫātūn-ı Cennet Valide Sulṭān kʾodur
2. Lāyıḳ-ı taḫt-ı livā-yı raḥmet-ārā-yı Betūl

ḥażret-i ḥayder:
1. **ḥażret-i ḥayder:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Hz. Ali'nin lakabı.
125. Çārümīn yārı sāḳī-i kevs̱er
126. Ḳāmiʾüʾl-küfr ḥażret-i Ḥayder

ḥażret-i ḫayrüʾn-nisāʾ-i ʿaṣr:
1. **ḥażret-i ḫayrüʾn-nisāʾ-i ʿaṣr:**
Tarih 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çağın hayırlı hanımlarının en hayırlısı hazretleri.
3. Ḥażret-i ḫayrüʾn-nisāʾ-i ʿaṣr kim ḫayr itmeden
4. Sebzezār-ı gülsitān-ı niyyeti görmez ẕübūl

ḥażret-i ḫudāy-ı ġayūr:
1. **ḥażret-i ḫudāy-ı ġayūr:**
Kaside 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah.
1. Görindi ġayret-i Ḥaḳʾdan muḳaddemāt-ı ẓuhūr
2. Ne gösterür görelüm ḥażret-i Ḫudāy-ı Ġayūr

ḥażret-i ḫünkār:
1. **ḥażret-i ḫünkār:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Sultan hazretleri.
31. Vezīr-i muhteşem-i pādişāh-ı ḥeft iklīm
32. Karīn-i sāye-i Ḥaḳ yaʿni ḥażret-i ḫünkār

ḥażret-i ibrāhimüñ:
1. **ḥażret-i ibrāhimüñ:**-*üñ*
Gazel 271
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hazreti İbrahim Peygamber.
13. Ḥākümüz mevlididür ḥażret-i İbrāhimüñ
14. Nābiyā rast maḳāmında Rehāviyüz biz

ḥażret-i ʿisā:
1. **ḥażret-i ʿisā:**
Tarih 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hazret-i İsa Peygamber.
1. Ḳavl-i cifr üzre iki ḳuṭb-ı güzīn
2. Yaʿni Mehdī vü ḥażret-i ʿİsā

ḥażret-i ḳuṭbuñ:
1. **ḥażret-i ḳuṭbuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Manevi mertebelerin en yükseğinde bulunan kimse; zahir ve batın alemlerinin idarecisi, alemin kalbi, alemde Hak'ın halifesi vaziyetindeki insan-ı kamil.
127. Ḥażret-i ḳuṭbuñ olur dāʾiresinden ḫāric
128. ʿİlmine olmaġ ile vāris̱-i kāmil efrād

ḥażret-i māhir efendi:
1. **ḥażret-i māhir efendi:**
Tarih 122
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mahir Efendi hazretleri (Kadı Mahir Efendi; 18. asrın başlarında Antep'e kadı olarak atanan bu zat, halk arasında, verdiği doğru hükümler ve yaptığı iyilikler ile yarı efsanevi bir hüviyet kazanmıştır. Devletin unutup sonradan gönderdiği yedi yıllık (kimisine göre otuz yıllık) maaşı ile Sacur Çayını kanal vasıtasıyla şehir merkezine getirerek kentin asırlardır süren su sıkıntısını gidermiştir).
1. Zihī fikr-i ṣavāb u ḳaṣd-ı ḫayr u himmet-ı ʿulyā
2. Ki liʾllāh Ḥażret-i Māhir Efendi eyledi peydā

ḥażret-i mevlā:
1. **ḥażret-i mevlā:**
Tarih 82
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
119. Ḫalkuñ ümīdin itmedi żāyiʿ
120. Liʾllāhiʾl-ḥamd ḥażret-i Mevlā

2. **ḥażret-i mevlā:**
Tarih 82
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
125. Seni bir böyle vaḳte ṣaḳlar imiş
126. Mālikü ʾl-mülk Ḥażret-i Mevlā

3. **ḥażret-i mevlā:**
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Allah.
5. Eylesün ẕāt-ı ʿadīmüʾl-mis̱lini
6. Ḥażret-i Mevlā ḫaṭālardan emīn

4. **ḥażret-i mevlā:**
Tarih 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Allah.
5. Eylesin ẕāt-ı ʾadīmüʾl-mis̱lini
6. Ḥażret-i Mevlā ḫatālardan emīn

ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:
1. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
1. Sürmedür ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ
2. Kīmiyādur naẓarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾün:**-*ün*
Kaside 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
3. Biñ cihān mesʿele-i rāza virür reng-i edā
4. Maʿni-i muḫtaṣarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

3. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
5. Ṣāf envār-ı ḥaḳāyıḳdur olan ās̱ārı
6. Ẕerre yoḳdur kederi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

4. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
7. Cān u dildür ten-i taḥḳīḳa Fütūḥat u Füṣūṣ
8. Es̱er-i muʿteberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

5. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
9. Ne Fütūḥāt ki fetḥ-i der-i esrār itmiş
10. Ḫāme-i feyż-es̱eri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

6. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
11. Ne Fütūḥāt ki efvāha ḥalāvet virmiş
12. Teng teng-i şekeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

7. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾün:**-*ün*
Kaside 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
13. Ne Füṣūṣ eyledi biʿẕ-ẕāt Resūl-i Ekrem
14. Añı ḫaṣṣ-ı güheri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

8. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -

Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
15. Ne Füşūş eyledi taʿmīm-i ṣalā-yı raḥmet
16. Niʿmet-i mā-ḥażari ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

9. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
17. ʿĀşıḳı nuḫbe-i esrārdan eyler āgāh
18. Naṣṣ-ı sırruʾl-ḳaderi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

10. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
19. Sırr-ı hestī gibi her bir es̱eri cāmiʿdür
20. Maʿnī-i ḫuşk u teri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

11. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
21. Rüsülüñ nükte-i faṣṣ-ı ḥikemin şāmildür
22. Cevher-i ser-be-seri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

12. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*ñ*
Kaside 5
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
23. Ḥażret-i Ḥaḳḳʾa yā Peygamberʾe yā Ḫıżrʿa çıḳar
24. Bī-vesāʾiṭ ḫaberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

13. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
25. Eyledi mezraʿa-i ʿālemi sīr-āb-ı güher
26. Āsmān-ı hüneri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

14. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
27. Maẓhar-ı kāmil-i ʿilm-i ezelī olmışdur
28. Ḳalb-i pakīzeteri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

15. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
29. Ḫātem-i ḫaṣṣ-ı velāyetdür olursa ne ʿaceb
30. Ehl-i ʿirfān neferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

16. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾün:**-*ün*
Kaside 5
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
31. Pertev-i şāriḳa-i āyet-i Ḳurʾānīdür
32. Meşʿal-i reh-güẕeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

17. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
33. Ṣad hezārānın ider vāṣıl-ı ser-menzil-i kām
34. Sālik-i pey-siperi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

18. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
35. Öyle ʿanḳādur o kim çerḫde olmaz sakīn
36. Cünbiş-i bāl ü peri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

19. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
37. İstese nūr-ı nigāhından olur çāpükter
38. Lā-mekāna seferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

20. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
39. Ehl-i imānuñ ider çeşmine ās̱ārı ʿıyān
40. Nūr-ı ḫayrüʾl-beşeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

21. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
41. Ehl-i derdüñ dilini maşrıḳ-ı envār eyler
42. Dem-i feyż-i seḥeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

22. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
43. Anı müstaġrıḳ-ı tevḥīd olan idrāk eyler
44. Var lisān-ı digeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

23. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
45. Kaʿbevār olmada pervāne-i ervāḥ u melek
46. Ṭāʾif-i gird-i seri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

24. **ḥażret-i muḥyiʾd-dīnʾüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhyiddin'in kapısının toprağı (Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf,

yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir).
47. Girse Nābī ele müjgānumı cārūb iderüm
48. Ḫıdmet-i ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ḥażret-i mūsī-i ʿimrān:
1. **ḥażret-i mūsī-i ʿimrān:**
Kaside 15
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Hz. İmran'ın oğlu Musa Peygamber.
53. Ḥażret-i Mūsī-i ʿİmrān gibi ʿālī-cāhuñ
54. Emrine olmış idi Ḥażret-i Ḥarun munżam

ḥażret-i muṣṭafāʾya:
1. **ḥażret-i muṣṭafāʾya:***-y, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Peygamberimizin isimlerinden biri.
131. Birinüñ şöhret-i şerīfi Ḥüseyn
132. Ḥażret-i Muṣṭafāʾya ḳurratüʾl-ʿayn

ḥażret-i nuʿmān pāşā-yı kirāmiyyüʾn-neseb:
1. **ḥażret-i nuʿmān pāşā-yı kirāmiyyüʾn-neseb:**
Tarih 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Asil soylu Numan Paşa hazretleri (Köprülüzade Numan Paşa veya Köprülüzade Damat Numan Paşa (d. 1670 İstanbul - ö. 1719, Kandiye) III. Ahmed saltanatında, 16 Haziran 1710 - 18 Ağustos 1710 tarihleri arasında iki ay sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamı).
1. Ḥażret-i Nuʿmān Pāşā-yı kirāmiyyüʾn-neseb
2. Vāriṡ-i sāhib-yed-i ʿulyāsı ṣadr-ı devletüñ

ḥażret-i ʿosmān:
1. **ḥażret-i ʿoṡmān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Osman bin Affân (d. 574/576 - ö. 17 Haziran 656), Dört Büyük Halife'den üçüncüsü.
123. Hem üçincisi ḥażret-i ʿOṡmān
124. Ṣāḥibüʾl-ʿilm cāmʿüʾl-Kurʾān

ḥażret-i pādişāh-ı devrāna:
1. **ḥażret-i pādişāh-ı devrāna:***-a*
Tarih 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çağın padişah hazretleri.
3. Hem Muṣāḥib hem āṣaf-ı ṡānī
4. Ḥażret-i pādişāh-ı devrāna

ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme:
1. **ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme:***-e*
Tarih 138
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Alemin sultanı hazretleri (Sultan III. Ahmed Han).
39. Bu şeref çoḳ mıdur ol āṣaf-ı bī-miṡle kʾola
40. Ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme dāmād-ı güzīn

ḥażret-i pādişeh-i rūy-ı zemīn:
1. **ḥażret-i pādişeh-i rūy-ı zemīn:**
Tarih 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tüm yeryüzü padişahı hazretleri.
1. Ḥażret-i pādişeh-i rūy-ı zemīn dāver-i dīn
2. Ḫān Muḥammed ki odur dāver-i rūy-ı dünyā

ḥażret-i pādişehüñ:
1. **ḥażret-i pādişehüñ:***-üñ*
Kaside 18
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Padişah hazretleri.
53. Ḳalem-i müşk-feşānuña muʿādil yoḳdur
54. Ḥażret-i pādişehüñ nāmını taḥrīre sezā

2. **ḥażret-i pādişehün:***-ün*
Tarih 74
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Padişah hazretleri.
11. Ḥażret-i pādişehün ṭāliʿi-i saʿd-aḫteridür
12. Ki mükerrer keremin eyledi ıẓhār-ı Ḫudā

ḥażret-i pāşā:
1. **ḥażret-i pāşā:**
Tarih 16
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Paşa hazretleri (Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, Osmanlı padişahı Avcı Mehmet saltanatı sırasında 3 Kasım 1676 - 15 Aralık 1683 tarihleri arasında yedi yıl bir ay on iki gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamı).
13. İrişdi bir nidā-yı pür-beşāret gūş-ı ümmīde
14. Didi müjde vezīr-i aʿẓam oldı ḥażret-i Pāşā

ḥażret-i pāşā-yı keremkār:
1. **ḥażret-i pāşā-yı keremkār:**
Tarih 121
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Cömert Paşa hazretleri.
33. Faḫrüʾl-vüzerā ḥażret-i Pāşā-yı keremkār
34. Hem-nām-ı Muḥammed şeref-efzāy-ı vezāret

ḥażret-i rabbüʾl-enāmʾdan:
1. **ḥażret-i rabbüʾl-enāmʾdan:***-dan*
Gazel 617
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün yaratılmışların Rabbi.
17. Ḥālüm ḫarāb ʿakibetüʾl-emr Nābiyā
18. Olmazsa luṭf ḥażret-i Rabbüʾl-enāmʾdan

ḥażret-i rabbüʾl-ʿibād:
1. **ḥażret-i rabbüʾl-ʿibād:**
Tarih 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bütün yaratılmışların Rabbi olan Allah.
3. Niyyeti ābı gibi ṣāf olduġından eyledi
4. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

ḥażret-i rāmī efendiʾye:
1. **ḥażret-i rāmī efendiʾye:***-y, -e*
Gazel 564
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Abdurrahman Râmî Efendi, şair, ö. 1640.
19. Suḫan-gū peyrev olsun ḥażret-i Rāmī Efendiʾye
20. Ki Nābī naẓm öyle ḫoş-makāl ü pür-meʾāl olsun

ḥażret-i rūḥul-emīn:
1. **ḥażret-i rūḥul-emīn:**
Kaside 2
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Hz. Cebrail Meleği.
79. Ḥażret-i Rūḥul-emīn ġāşiye ber-dūşı idi
80. Ḳonmadın daḫı ḫuyūl-i felege nām-ı ciyād

ḥażret-i şaʿban aġaʾnuñ:
1. **ḥażret-i şaʿban aġaʾnuñ:***-nuñ*
Tarih 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şaban Ağa hazretleri (Şaban Ağa; Ahmet Ağa olarak bilinen bir hayırseverin oğlu. Hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi yoktur. 17. asırda Halep'te muhassıl-ı emvâllık yaptığı bilinmektedir. Ramazan 1088 / Ekim-Kasım 1677 yılında Haleb'de kurduğu vakfın mütevellisi olarak vakfı faaliyete geçirmiştir. Şaban Ağa Vakfı, vakfiyesinden de anlaşılacağı üzere yarı-ailevî vakıf statüsündedir).
1. Faḫr-ı aʿyān-ı cihān ḥażret-i Şaʿban Aġaʾnuñ
2. Dür-i yek- dāne-i baḥr-ı ṣadef-i eyyāmı

ḥażret-i ṣadr-ı zamān:
1. **ḥażret-i ṣadr-ı zamān:**
Tarih 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çağın sadrazam hazretleri.
1. Baḥr-ı ʿirfān kān-ı iḥsān ḥażret-i ṣadr-ı zamān
2. Kim Muḥammed nāmını Ḥaḳḳ aña şāyān eyledi

ḥażret-i şāhenşāhuñ:
1. **ḥażret-i şāhenşāhuñ:***-uñ*
Kaside 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -

Şahların şahı hazretleri (Abdi Paşa bağlamında).
17. Ẕātını ḥażret-i şāhenşāhuñ
18. Dāʿimā ide muzaffer Mevlā

ḥażret-i şāhenşehüñ:
1. **ḥażret-i şāhenşehüñ:**-*üñ*
Tarih 26
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şahlar şahı hazretleri.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

ḥażret-i şāh-ı cihān:
1. **ḥażret-i şāh-ı cihān:**
Tarih 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya şahı hazretleri, dünyanın sultanı hazretleri.
1. Ḥażret-i şāh-ı cihān vāriṡ-i mülk-i ʿOṡmān
2. Yaʿnī Sulṭān Muḥammed eṡer-i luṭf-ı Ḫudā

ḥażret-i şāh-ı rüsül:
1. **ḥażret-i şāh-ı rüsül:**
Kaside 2
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Peygamberlerin yüce şahı.
51. Merdüm-i dīde-i cān maʿnī-i sırr-ı Ḳurʾān
52. Maḳṣad-ı kevn ü mekān bāʿiṡ-i naḳş-ı īcād

ḥażret-i şehryār-ı rūy-ı zemīn:
1. **ḥażret-i şehryār-ı rūy-ı zemīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü padişahı olan hazret.
139. Ḥāmī-i dīn muʿīn-i şerʿ-i mübīn
140. Ḥażret-i şehryār-ı rūy-ı zemīn

ḥażret-i şeh-zāde-ı ʿālī-güher:
1. **ḥażret-i şeh-zāde-ı ʿālī-güher:**
Tarih 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Özü yüce şehzade hazretleri.
1. Ḥażret-i şeh-zāde-ı ʿālī-güher
2. Āftāb-ı nūr-baḫş-ı evc-i dīn

ḥażret-i şeyḫ:
1. **ḥażret-i şeyḫ:**
Kaside 27
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Abdulkadir-i Geylani hazretleri.
7. Nāmını eylediler tesmiye ʿAbdüʾl-ḳādir
8. Eyledi zīr-i tasarruf feleġi ḥażret-i Şeyḫ

2. **ḥażret-i şeyḫ:**
Kaside 27
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Abdulkadir-i Geylani hazretleri.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

ḥażret-i ṣıddīḳ:
1. **ḥażret-i ṣıddīḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Hz. Ebubekir.
119. Cümlenüñ biri yār-ı ġār-ı ṣadīḳ
120. Efdalüʾn-nās ḥażret-i Ṣıddīḳ

ḥażret-i süleymānʾdur:
1. **ḥażret-i süleymānʾdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **219**
Kelime Tipi: -
Hz. Süleyman Peygamber.
219. Gūyiyā ḥażret-i Süleymānʾdur
220. Zīr-i rāhında bād-pūyāndur

ḥażret-i sulṭān aḥmed:
1. **ḥażret-i sulṭān aḥmed:**
Tarih 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sultan Ahmed-3.Ahmed-Hazretleri.
1. ʿĀlemün ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
2. Olıcaḳ devlet ile sulṭānı

2. **ḥażret-i sulṭān aḥmed:**
Tarih 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sultan Ahmed-3.Ahmed-Hazretleri.
3. Cihāndār-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed kim
4. Felekler ārzū eyler derinde olmaġa bende

3. **ḥażret-i sulṭān aḥmed:**
Tarih 138
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Sultan III. Ahmed Han Hazretleri.
43. Sāye-i ẕāt-ı Ḫudā ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
44. Ki vücūdındadur esrār-ı tılısm-ı tekvīn

4. **ḥażret-i sulṭān aḥmed:**
Tarih 141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sultan III. Ahmed Han Hazretleri.
7. Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed aftāb-ı salṭanat
8. Dāver-i taḫt-ı ḫilāfet ẓıll-ı Rabbüʾl-ʿālemīn

ḥażret-i sulṭān aḥmed ḫān:
1. **ḥażret-i sulṭān aḥmed ḫān:**
Tarih 135
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sultan III. Ahmed Han Hazretleri.
1. Şehinşāh-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān
2. Ki ẕātın dest-i ḳudret māye-i rüşd u sedād itdi

ḥażret-i sulṭān muḥammed hān-ı ʿālem-gīr:
1. **ḥażret-i sulṭān muḥammed hān-ı ʿālem-gīr:**
Tarih 30
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Cihanı tutan/idare eden Sultan IV. Mehmed Han Hazretleri.
59. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Hān-ı ʿālem-gīr kim
60. Efser-i mihre sezādur her kemīne çākeri

ḥażret-i sulṭān muḥammed ḫān-ı ʿāli-menḳabet:
1. **ḥażret-i sulṭān muḥammed ḫān-ı ʿāli-menḳabet:**
Tarih 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce, şerefli, üstün hikayeleri olan padişah IV. Mehmed hazretleri.
1. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ʿāli-menḳabet
2. Salṭanat meydānınuñ ṣāḥib-ḳırān-ı emcedi

ḥażret-i sulṭān muḥammed hān-ı vālā-menzilet:
1. **ḥażret-i sulṭān muḥammed hān-ı vālā-menzilet:**
Tarih 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce makamlı Sultan IV. Mehmed Han hazretleri (Sultan IV. Mehmed. Osmanlı hükümdarlarının on dokuzuncusu olup avcı lâkabıyla bilinir).
1. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Hān-ı vālā-menzilet
2. Pādişāh-ı ʿilm-perver dāver-i fazl-āşinā

ḥażret-i sulṭānʾa:
1. **ḥażret-i sulṭānʾa:**-*a*
Gazel 207
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sultan hazretleri.
13. Tāze- īcād-ı ḥasendür nʾola eylerse ḳabūl
14. Tuḥfe-i şehr-i Ḥaleb ḥażret-i Sulṭānʾa kemer

ḥażret-i ṭāhā efendi-i be-nām:
1. **ḥażret-i ṭāhā efendi-i be-nām:**
Tarih 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Namı bilinmeyen Taha Efendi Hazretleri (Peygamber neslinden gelen ve Haleb'te yaptığı hayırlarla bilinen bir zat).
1. İbni Ṭāhā seyyīd-i ʿālī-maḳām
2. Ḥażret-i Ṭāhā Efendi-i be-nām

ḥażret-i vaḥdī efendi:
1. **ḥażret-i vaḥdī efendi:**
Tarih 119
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İbrahim Vahdî Efendi; Şumnu civarındaki (Hacıoğlupazarı) denilen

kasabada doğmuştur. Üç dilin edebiyatına vâkıf, şâir yaratılışlı olmakla beraber tarih ilminin terâcüm-i ahval (hal tercemeleri) kısmında da ihtisas sahibi bir zâttır. İlk tahsilini memleketinde tamamlayarak İstanbul'a gelmiş ve zamanının değerli âlimlerinden Abdürrahim-zâde Yahya Efendi'nin derslerine katılıp tahsilini tamamlamış ve akranı arasında sivrilerek icazet almış ve ders okutmağa başlamıştır. Bu esnada kazandığı birikimiyle İstanbul medreselerinden bâzılarına ve Süleymaniye Dârü'l-Hadîs'i müderrisliğine nail oldu.İcazet vermeğe muvaffak olduktan sonra da kadılık mesleğine girerek Halep Kadılığına tayin edildi. İstanbul'a dönüşü olan 1126 (1714) tarihinde vefat edip Hazret-i Eyyüb civarında defn edildi.
1. Muḳtedā-yı fużalā faḫr-ı mevālī-i kirām
2. Ḥażret-i Vaḥdī Efendi o vaḥīd ü yek-tā

ḥażret-i vehhāb:
1. **ḥażret-i vehhāb:**
Tarih 127
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve ihsanı sonsuz olan Allah.
11. Kim ki esbāb-ı mecāzīden ider ḳatʿ-ı ümīd
12. Bī-ṭaleb eyler aña ḥażret-i Vehhāb ʿaṭā

ḥażret-i yūsuf pāşā:
1. **ḥażret-i yūsuf pāşā:**
Tarih 97
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yusuf Paşa hazretleri (Ağa Yusuf Paşa (d. ? - ö. 1713, Rodos) III. Ahmed saltanatında, 20 Kasım 1711 - 12 Kasım 1712 tarihleri arasında onbir ay yirmi iki gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Ṣāf-ṭabʿ-ı vükelā ḳadr-şinās-ı ʿulemā
2. Ehl-i ḫayr-ı vüzerā ḥażret-i Yūsuf Pāşā

2. **ḥażret-i yūsuf pāşā:**
Tarih 130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yusuf Paşa hazretleri (Ağa Yusuf Paşa (d. ? - ö. 1713, Rodos) III. Ahmed saltanatında, 20 Kasım 1711 - 12 Kasım 1712 tarihleri arasında onbir ay yirmi iki gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Āṣaf-ı ṣāf-ı derūn ṣāḥib-i pākīze-likā
2. Yaʿnī ṣadrüʾl-vüzerā ḥażret-i Yūsuf Pāşā

ḥażret-i züʾl-minen:
1. **ḥażret-i züʾl-minen:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
İyilik ve bağış sahibi (Allah).
51. ʿAceb ḳıtʿası ḫūb ṭarzı ḥasen
52. Mübārek ide ḥażret-i züʾl-minen

hebā:
1. **hebādur:**-*dur*
Gazel 680
Mısra: **9**
Yok olma, ziyan olma.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

hebā eyledüñ:
1. **hebā eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 16
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Boşuna harcamak, ziyan etmek.
23. Ġafletle ḳadrüñ añlamayup eyledüñ hebā
24. Gencīne-i tevekkül ü künc-i ḳanāʿati

hebā eyler idük:
1. **hebā eyler idük:**-*r, -i, -dü, -k*
Gazel 400
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Boşuna harcamak, ziyan etmek.
3. Evvelki günde eyler idük ḫırmenüñ hebā
4. Şükr eyle kim elüñde degüldür irādetüñ

hebā itdi:
1. **hebā itdi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Yok yere ziyan etmek.
47. Kimisi didi kim bu micmer-i zer
48. ʿAnber-i şāmı yaḳdı itdi hebā

2. **hebā itdi:**-*di*
Tarih 126
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ortadan kaldırmak, geçersiz kılmak.
5. Pehlevān Aḥmedʾi de Edreneʾde itdi güẕer
6. Otuz altı kez anuñ itdi nişānını hebā

hebā itmiş idi:
1. **hebā itmiş idi:**-*miş, - i, -di*
Tarih 128
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ziyan etmek.
7. Raʿd-ı āvāze-i muvhişle ṭolup gūş-ı enām
8. Berk-i yeʾs itmiş idi ḫırmen-i imdādı hebā

hebā olmadı:
1. **hebā olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 24
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ziyan olmak.
17. Her biri meclis-i maḳṣudda bir şemʿ oldı
18. Olmadı ġuṣṣa-keşānuñ çekilen āhı hebā

hebā olup:
1. **hebā olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Mahv olmak, yok olmak.
167. Resm-i enāʾiyyeti olup hebā
168. Buldı o bī-çāre beḳā der-fenā

heba olur:
1. **heba olur:**-*ur*
Gazel 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Mahv olmak, yok olmak.
9. Yine muḳabeleye ḥāşdur bu ṣūret kim
10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

hedāyā:
1. **hedāyānun:**-*nun*
Gazel 340
Mısra: **9**
Hediyeler.
9. Hedāyānun vüṣūlın eylemiş iʿlām ey Nābī
10. ʿAliyy-i ḫaste bu şiʿr-i teri cānāne göndermiş

2. **hedāyāya:**-*y, -a*
Kaside 12
Mısra: **118**
Hediyeler.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine važʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

hedef:
1. **hedefüñ:**-*üñ*
Gazel 383
Mısra: **7**
Nişan alınacak yer, nişangâh.
7. İstimāʿ eylemeden ġayri fiġānın hedefüñ
8. Ne netice virür āyā ki kemān-gīr olmaḳ

2. **hedefi:**-*i*
Gazel 406
Mısra: **27**
Nişan alınacak yer, nişangâh.
27. Ne çār-mīhe çekerler o nā-tüvān hedefi
28. Zebān-i nāvek-i tīre ṭayandınıcaya dek

3. **hedefin:**-*i, -n*
Gazel 634
Mısra: **14**
Nişan alınacak yer, nişangâh.
13. Ḫalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

4. **hedefe:**-*e*
Gazel 580
Mısra: **1**
Nişan alınacak yer, nişangâh.
1. Terk iderdi hedefe eyledügi bīdādın

2. Gūş ideydi hedefüñ gūş-ı kemān feryādın

5. **hedefüñ:**-*üñ*
Gazel 580
Mısra: **2**
Nişan alınacak yer, nişangâh.
1. Terk iderdi hedefe eyledügi bīdādın
2. Gūş ideydi hedefüñ gūş-ı kemān feryādın

hedef gibi:
1. **hedef gibi:**
Gazel 321
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hedef tahtası gibi.
9. Bizden o şūḫ gūşe-i çeşm itmesün dirīġ
10. Zaḫm-ı ḫadeng-i çevre hedef gibi ṭurmışuz

hedef olmaḳdan:
1. **hedef olmaḳdan:**-*dan*
Gazel 662
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hoş olmayan herhangi bir davranışa uğramak.
1. ʿAşḳ ḫoşdur ġam-ı çerḫe hedef olmaḳdan ise
2. Eşk dürr olması yegdür ḫazef olmaḳdan ise

hedef olsa:
1. **hedef olsa:**-*sa*
Kaside 24
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
(Olumsuz anlamda) Herhangi bir duruma maruz kalmak, uğramak.
65. Seng ṣad-pāre olur ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ gibi
66. Fiʾl-mes̱el seng-i cefāya hedef olsa mīnā

hedef-i nāvek-i āh olmayasın:
1. **hedef-i nāvek-i āh olmayasın:**
Gazel 600
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ah oklarının hedefi olmak.
5. Naẓarun düşmede bālālara bedr olduḳda
6. Ṣaḳın ey meh hedef-i nāvek-i āh olmayasın

hedef-i nāvek-i bī-dād eyler:
1. **hedef-i nāvek-i bī-dād eyler:**-*r*
Gazel 138
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zulüm okuna hedef yapmak.
7. Erre-i şāh-ı ḥayāt olur aña peykānı
8. Kim ki ḫalḳı hedef-i nāvek-i bī-dād eyler

hedef-i nāvek-i ḫār itmek:
1. **hedef-i nāvek-i ḫār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Diken okuna hedef hedef yapmak.
17. Virmek girih-i ṭabʿuma gül gibi güşāyiş
18. Ṣoñra hedef-i nāvek-i ḫār itmek içünmiş

hedef-i ṭaʿne-i ḫuddām itme:
1. **hedef-i ṭaʿne-i ḫuddām itme:**-*me*
Gazel 771
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hizmetçilerin ayıplamasına hedef yapmak.
5. İḫtiyāruñla olup gūşe-i hicrāna esīr
6. Vażʿ-ı ḫāmen hedef-i ṭaʿne-i ḫuddām itme

hedef-i ṭaʿnesi olma:
1. **hedef-i ṭaʿnesi olma:**-*ma*
Gazel 465
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sövmenin, yermenin hedefi olmak.
13. Çıḳma ʿaḳluñ var ise dāʾire-i ʿişretden
14. Olma Nābi hedef-i ṭaʿnesi bed-kīşlerüñ

hedef-i tīr-hordeveş:
1. **hedef-i tīr-hordeveş:**
Gazel 285
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İçinde ok yemiş hedef gibi.
5. Meydān-ı ʿaşḳda hedef-i tīr-hordeveş
6. Bir tīredür yine nigeh-i intizārumuz

hedef-i tīr-i cevr-i devrānum:
1. **hedef-i tīr-i cevr-i devrānum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **388**
Kelime Tipi: -
Feleğin eziyet ve sitem oklarının hedefi.
387. Bī-kesüm ʿācizüm perişānum
388. Hedef-i tīr-i cevr-i devrānum

hedef-i tīr-i tīz-i istiġnā olur:
1. **hedef-i tīr-i tīz-i istiġnā olur:**-*ur*
Gazel 817
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cilvenin keskin okunun hedefi olmak.
5. Sirişk-i dīde-i taḳlīd cūy-ı Nīl ise de
6. Olur gehī hedef-i tīr-i tīz-i istiġnā

hediyye:
1. **hediyye:**
Gazel 472
Mısra: **11**
Armağan.
11. Nābī-i kemīneñden ola saña hediyye
12. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

2. **hediyye:**
Gazel 631
Mısra: **14**
Armağan.
13. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
14. Nābī yine yārana hediyye suḫanumdan

3. **hediyyedür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **23**
Armağan.
23. Hediyyedür çemen-i pāy-ı taḫta lāleleri
24. ʿAceb mi olsa bülend iʿtibār-ı Maġnīsā

hediyye ola:
1. **hediyye ola:**
Gazel 475
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Armağan olmak.
15. Nābī-i kemīnenden ola saña hediyye
16. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

hediyye virür:
1. **hediyye virür:**-*ür*
Gazel 855
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Birini sevindirmek, mutlu etmek için birşey armağan etmek.
13. Bir rāha sāliküz ki ḳumāş-ı ʿināyeti
14. Ahbabına hediyye virür kārbānları

hediyye-i naẓar-ı pāk-i mīr esʿaddur:
1. **hediyye-i naẓar-ı pāk-i mīr esʿaddur:**-*dur*
Kaside 28
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Mir Esad'ın temiz bakışının/mübarek himmetinin hediyesi (Mir Esad; Köprülüzade Esad Paşa, Osmanlı saltanatında görev yapmış altıncı Köprülüzadedir. Esad Paşa, Fazıl Mustafa Paşa'nın küçük oğludur. Esad Paşa 1717'de vezir olmuş, 1726'da ölmüştür).
27. Zemīn-i köhne-i bāġ-ı ḫayāl-i Nābīden
28. Hediyye-i naẓar-ı pāk-i Mīr Esʿaddur

hedm eyler:
1. **hedm eyler:**-*r*
Tarih 104
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Yıkmak.
51. Dīvārını hedm eyler iken köhne binānuñ
52. Nāgāh ẓuhūr eyledi bir özge temāşā

hedm-i harabat itmeden:
1. **hedm-i harabat itmeden:**-*me, -den*
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yıkıp harap etmek.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyḫāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

hedm-i ḳılāʿ:
1. **hedm-i ḳılāʿ:**
Kaside 7
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Kaleler yıkma, surları harap etme.
149. Görüldi mi açılaldan berü bu bāb-ı sefer
150. Bu güne hedm-i ḳılāʿ ü hezīmet-i tābūr

hedm-i mebānī-i feleksā-yı hışām idüp:
1. **hedm-i mebānī-i feleksā-yı ḫışām idüp:**
Kaside 13
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Düşmanlık gökdelenlerini yıkmak.
25. Ṭabʿ-ı miʿmārī-i taḳdīre hezārān taḥsīn
26. Ki idüp hedm-i mebānī-i feleksā-yı ḫışām

heft:
1. **heft:**
Gazel 274
Mısra: **13**
Yedi, seb'a.
13. Oḳusun bu heft beyti dāstān-ḫ∨ān-ı hüner
14. Ḥeft-ḫ∨ānı Nābiyā fetḥ itmeden Rüstem henüz

2. **ḥeft:**
Gazel 461
Mısra: **6**
Yedi, seb'a.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

3. **ḥeft:**
Gazel 461
Mısra: **6**
Yedi, seb'a.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

4. **ḥeft:**
Gazel 713
Mısra: **16**
Yedi, seb'a.
15. Sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş gibi felek
16. Var ḥeft beyti bir meh-i ḫoş-ṭalʿat üstine

heft baḥr:
1. **ḥeft baḥr:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bütün denizler, okyanuslar.
1. Ġam-ı firāḳun aḳıtdı o deñlü dīdeden āb
2. Ki oldı eşküme nisbetle ḥeft baḥr serāb

heft cāmesini:
1. **heft cāmesini:***-si, -n, -i*
Gazel 392
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yedi elbise (Yedi iklim yada göğün yedi mavi kubbesi bağlamında).
5. Eylerse heft cāmesini pāre pāre çerḫ
6. Girmez gedā-yı ʿaşḳ eline bir ʿabālıcuḳ

ḥeft ecrām:
1. **ḥeft ecrām:**
Kaside 12
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yedi gezegen.
123. Zīb-i silk-i vüzerā yaʿni Muṣāḥib Pāşā
124. Ki şükūhına göre teng gelür ḥeft ecrām

ḥeft eflāk:
1. **ḥeft eflāk:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz felek; semalar, felekler, gökküreler; bahtlar, kaderler, talihler, felek'in çoğulu. Felekler, birbirlerinin üzerine kapaklanmış saydam kaplar olarak düşünülür. Feleklerin yedi ya da dokuz kat olduğu zannedilir. Şairler/aşıklar, ahlarının dumanlarıyla bu felekleri etkileyebileceklerini ve böylece kaderlerini değiştirebileceklerini tasavvur ederler.
159. Mihr ü meh çihre-sāy-ı dergāhı
160. Ḥeft eflāk tūde-i rāhı

ḥeft eyyām:
1. **ḥeft eyyām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
Yedi gün.
197. Ḥeft eyyām ile leyālī-i ḥeft
198. Birbirine be-cāyiş āmed ü reft

ḥeft felek:
1. **ḥeft felek:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğün yedi tabakası.
93. Olıcaḳ mihmān Rabb-ı Celīl
94. Oldı pīşinde Cebreʾil-i delīl

heft iklīme:
1. **heft iklīme:***-e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yedi iklim, yeryüzü, bütün alem.
73. Ṭolanur cūy gibi gülzārı
74. Heft iklīme ḥükmidür carī

ḥeft iklīmi:
1. **ḥeft iklīmi:***-i*
Tarih 76
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Yedi iklim, yeryüzü, bütün alem.
21. Hümāyūn-per hümā-yı āşiyān-zād-ı saʿādetdür
22. Ki ḥeft iklīmi itdi feyż-i bāli naḳş-yābende

heft mīnāda:
1. **heft mīnāda:***-da*
Gazel 782
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yedi şişe II Yedi katlı gök.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

ḥeft seyyāre:
1. **ḥeft seyyāre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yedi felek (Seb'a-i seyyare).
39. Oldı āvīze ḥeft seyyāre
40. Keh-keşān nīm-ṭaḳ-ı gehvāre

ḥeft ṭārem-i mīnā:
1. **ḥeft ṭārem-i mīnā:**
Tarih 82
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Yedi kubbe, yedi kat gökyüzü.
87. Olamaz āstān-ı rifʿatine
88. Nerdübān ḥeft ṭārem-i mīnā

ḥeftād sāle:
1. **ḥeftād sāle:**
Gazel 260
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Yetmiş yaşında.
19. Ḥeftād sāle gördüġümüz yoḳ bu ẓılleti
20. İnṣāf olunsa ḫaylice maġdūrlardanuz

ḥeftād sīnde:
1. **ḥeftād sīnde:***-de*
Kaside 16
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yetmiş yaş, yetmiş yaşında.
13. Didi ki ey füsürde-ḫıred pīr-i nā-tüvān
14. Ḥeftād sīnde bu seferüñ ney ki ḥikmeti

ḥeft-ecrām:
1. **ḥeft-ecrām:**
Kaside 13
Mısra: **118**
Heft-ahter de denilen ve güneşimiz etrafında yedi seyyare.
117. Heykel-i bāzū-yı iḳbāl Ḥüseyn Pāşā kim
118. Süllem-i ḳaṣr-ı celāli olamaz ḥeft-ecrām

ḥeft-ḫ∨ān:
1. **ḥeft-ḫ∨ānı:***-ı*
Gazel 274
Mısra: **14**
Yedi konaklık yol II Yedi sofra.
13. Oḳusun bu heft beyti dāstān-ḫ∨ān-ı hüner
14. Ḥeft-ḫ∨ānı Nābiyā fetḥ itmeden Rüstem henüz

ḥeft-ḳıbāb:
1. **ḥeft-ḳıbāb:**
Kaside 11
Mısra: **58**
Yedi kubbe.
57. Muṣāḥib-i melikü᾿l-ʿaṣr Muṣṭafa Pāşā
58. Ki faḫr ider şeref-i kevkebiyle ḥeft-ḳıbāb

helāk eylemeġe:
1. **helāk eylemeġe:**-*me, -ġe*
Gazel 631
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Mahvetmek, perişan etmek II Öldürmek.
11. ʿUşşāḳı helāk eylemeġe ḫançer-i ḫūbān
12. Furṣat mı bulur ġamze-i ḫāṭır-şikenümden

helāk ola:
1. **helāk ola:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **-**
Mahvolmak, perişan hale gelmek.
131. O gūne luṭf idecekdür saña o kān-ı kerem
132. Ki gūş idince ġamından helāk ola ḥussād

helāk olmaḳ:
1. **helāk olmaḳ:**-*maḳ*
Kıt'a 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak; perişan hale gelmek, mahvolmak.
1. Neden dilüñ ġam-ı ʿālemle derdnāk olmaḳ
2. Mis̱āl-i ṣūf görüp mevcini helāk olmaḳ

helāk olurum:
1. **helāk olurum:**-*ur, -um*
Gazel 522
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mahvolmak, perişan hale gelmek.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

ḥelāl eyler:
1. **ḥelāl eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Helal kılmak.
79. Meẕhebinde saña eyler sitem ü cevri ḥelāl
80. Şevḳ-i ḫıdmetle iden dīdesine ḫ∨ābı ḥarām

ḥelāl itmem:
1. **ḥelāl itmem:**-*me, -m*
Gazel 525
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ı şahit tutarak (bir şeyi) bağışlamak.
9. Ḥarām olsun dimişsüñ ben gedāya niʿmet-i vaṣluñ
10. Bu vażʿı ṭoġrısı ey şūḫ-ı fettānum ḥelāl itmem

ḥelāl olsun:
1. **ḥelāl olsun:**
Gazel 564
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
□Hakkımı helal ediyorum□ anlamında kullanılan bir söz; bir davranış karşısında sitemle söylenen bir söz.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

ḥelāl-zāde olursa:
1. **ḥelāl-zāde olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 172
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dürüst olmak, sözünün eri olmak.
7. Vaʿdinden evvel eylemek iḥsānına vefā
8. Dilber ḥelāl-zāde olursa ʿaceb midür

hele:
1. **hele:**
Gazel 532
Mısra: **17**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
17. Ḥasedinden mi ṣafādan mı hele ey Nābī
18. Bāʿis̱-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur suḫanum

2. **hele:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele
10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

3. **hele:**
Gazel 275
Mısra: **11**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
11. Tīġ-i hāżır hele çıḳsun yüze görsün ḥālin
12. Ḫaṭṭınun daḫı ẓuhūr itmedi ʿiṣyānı henūz

4. **hele:**
Gazel 356
Mısra: **11**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
11. Hele yetişdi ḫaṭṭ oldı muḳaddemāt-ı murād
12. Şürūʿ-ı ḫ∨āhiş-i dil bī-ṣaded ne müşkil imiş

5. **hele:**
Gazel 394
Mısra: **6**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

6. **hele:**
Gazel 525
Mısra: **12**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

7. **hele:**
Tarih 72
Mısra: **25**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
25. Şehr-i Şehbā᾿yı hele eyledi reşk-i cennet
26. Şām bir ẕevḳ-i ṣabūḥīsine erzende-behā

8. **hele:**
Gazel 94
Mısra: **8**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
7. Bāzūlarum miyānuna şāyān degülse de
8. Esb-i ḫayāl-i vaṣla hele zīr teng olur

9. **hele:**
Gazel 226
Mısra: **13**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
13. Hele biz şād oluruz nā᾿il-i vaṣl olmaḳdan
14. Gerçi aġyāra o ġamnāk olacaḳ yirlerdür

10. **hele:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
11. Ferāġ-ı ḥavṣalayuz ʿaşḳda ṣafāmuz var
12. Raḳīb ile hele yoḳ bed-maʿāşlıḳlarumuz

11. **hele:**
Gazel 465
Mısra: **11**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
11. Ġam-ı bigāne ile müşterek olmaz hele dil
12. Ġamı bigāneden efzūnter olur ḫᵛīşlerüñ

12. **hele:**
Gazel 477
Mısra: **2**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

13. **hele:**
Gazel 477
Mısra: **10**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
9. Perestişkārlık teklifi ʿuşşāḳa güzel ammā
10. Hele o ḫastegān-ı miḥnetüñ tāb ü tüvānın bul

14. **hele:**
Gazel 489
Mısra: **16**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
15. Bir ḳaṭre girmemişdi şebāngeh gelūsına
16. Hengām-ı ṣubḥ açıldı hele iştihā-yı gül

15. **hele:**
Gazel 585
Mısra: **19**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
19. İstiḳāmetle o ḳāmetle eyü bulmış hele
20. Ṭoġrısı bār-ı girān-ḳadr-ı emānet ādemin

16. **hele:**
Gazel 591
Mısra: **4**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
3. Ḳorḳaram tevbeyi āba düşürürsün zāhid
4. Hele hengām-ı çemen mevsim-i ʿişret gelsün

17. **hele:**
Gazel 602
Mısra: **7**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
7. Çeşbāndur ārzū-yı dile yeʾsden hele
8. Ümmīd esīr-i keşme-keş-i iḥtimāl iken

18. **hele:**
Gazel 609
Mısra: **7**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
7. Hele bir kerre de görmiş olalum dīdārın
8. Bezme gelsün de yine cām-ı dıraḫşān dönsün

19. **hele:**
Gazel 610
Mısra: **2**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
1. İstimāʿ itdük görenlerden ṣafā-yı ṣoḥbetin
2. Biz hele bezm-i cihānuñ görmedük keyfiyyetin

20. **hele:**
Gazel 620
Mısra: **11**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
11. Günde ṣad ḫāne-i ḳalbi ide tārāc hele
12. Nigehi çeşmine sermāye-dih-i zūr olsun

21. **hele:**
Gazel 640
Mısra: **10**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
9. Oldı peyvend ser-i zülfine dest-i ʿuşşāḳ
10. Keştī-i cevrini żabṭ itdi hele lenger-i ḥüsn

22. **hele:**
Gazel 877
Mısra: **9**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
9. Alurdı destümi eylerdi ḫākden hele berter
10. Huzūr-ı yārda yek ẕerre iʿtibārum olaydı

23. **hele:**
Gazel 878
Mısra: **7**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
7. Dilden kesilmeze hele ser-rişte-i ümīd
8. Virmem ṣafā-yi vuṣlata ben intiẓārumı

24. **hele:**
Kaside 7
Mısra: **43**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
43. Ne ḥāl ise hele pāyāna yetdi müddet-i ġam
44. Teveccüh eyledi līmāna lücce-i şer ü şūr

25. **hele:**
Kaside 8
Mısra: **88**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
87. ʿArafāt u Ḥarem u Mescid-i Aḳṣā ṭursun
88. Senden özge hele ey dāver-i pākīze-żamīr

26. **hele:**
Kaside 21
Mısra: **11**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
11. Çerḫe ḥarf-endāzlıḳlardan peşīmānuz hele
12. Şimdi mahcūbuz bize itdükleri iḥsān ile

27. **hele:**
Kıt'a 2
Mısra: **15**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu

ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
15. Hele ḥıfẓ-ı kulūbüñ daʿvi-i maʿhūdından
16. Giçmezüz rabṭ-ı ḳulūb itdügümüz sevdādan

28. **hele:**
Tarih 16
Mısra: **43**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

29. **hele:**
Tarih 16
Mısra: **79**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
79. Bi-ḥamdiʾllāh hele dil-ḫ∨āhum üzre eyleyüp tārīḫ
80. Getürdüm ḫāk-pāya eylerüm cürmümden istīfā

30. **hele:**
Tarih 16
Mısra: **81**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü kūşişle
82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

31. **hele:**
Gazel 342
Mısra: **4**
Özellikle.
3. Göñül mākū-ṣıfat āmed-şud eyler ṭār-ı zülfinde
4. Hele āvārelikden fariġ olmış kāre yüz ṭutmış

32. **hele:**
Gazel 775
Mısra: **15**
Özellikle.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ
16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫusūsında

33. **hele:**
Gazel 347
Mısra: **5**
Hele, ayrıca, özellikle.
5. Cefā-yı yār hele hażm olunmadan ḳaldı
6. Nevāle-i ġam ile imtilā ne müşkil imiş

34. **hele:**
Gazel 349
Mısra: **9**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
9. Nābī hele uṣlanmış olup ʿaşḳa giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

35. **hele:**
Gazel 356
Mısra: **13**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
13. Güşād buldı hele çīn-i cebhesi Nābī
14. Ṭarīḳ-i reh-rev-i vuṣlatda sed ne müşkil imiş

36. **hele:**
Gazel 432
Mısra: **4**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.
3. Zamān-ı reftenün aḥvāli bilmezüz nicedür
4. Hele ḥużūrını biz görmedük zamānemüzüñ

37. **hele:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Daha.
3. Erbāb-ı yeʾs gerçi tehī-kīsedür velī
4. Ehl-i ümīdden hele rāḥat degül midür

38. **hele:**
Kaside 13
Mısra: **100**
Doğrusu.
99. Cüst-cūdesini āvāre idi mühr-i şerīf
100. Nāʾil oldı hele maḳṣūdına ey faḫr-ı kirām

39. **hele:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Hiç olmazsa, bari, bu kadar olsun.
9. Eger ḫızāne-i sīm ü zere yetişmez ise
10. Hele ḫızāne-i maʿnāya bārī el yetişür

40. **hele:**
Gazel 501
Mısra: **8**
Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifâde eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle, bilhassa, bâhusus, her şeyden önce.
7. Memnūʿ-ı kūy-ı vuṣlat ise pāyumuz ne ġam
8. Pāy-ı ḫayālümüz hele vārestedür bizüm

41. **hele:**
Kaside 12
Mısra: **73**
Hele, haydi.
73. Hele bigāneye söz yoḳ odur andan meʾmūl
74. ʿAyb olunmaz ne ḳadar eylese terk-i ikrām

42. **hele:**
Gazel 268
Mısra: **12**
Bak! gör! anlamıyla yan cümlenin başına getirilir.
11. Ġam degül dāmen-i dil olmış ise ālūde
12. Hele pākīze-i çirk-āb-ı ġurūr eylemişüz

43. **hele:**
Gazel 335
Mısra: **8**
Şöyle, şöyle bir.
7. Bir dem teneffüs itdi çemende nesīm-i ṣubḥ
8. Bād-ı ṣabā ile hele dinlendi bir nefes

44. **hele:**
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Şöyle, şöyle bir.
3. Cān ber-leb idi vesvese-i hicr ile enṣār
4. Oldı yirine geldi hele cānları rāḥat

45. **hele:**
Kaside 7
Mısra: **162**
Hele bir.
161. Daḫı seḥergehidür ṣubḥgāh-ı nuṣretinüñ
162. Neler ider hele itsün nehār-ı fetḥi ẓuhūr

46. **hele:**
Gazel 865
Mısra: **14**
Neyse ki.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

47. **hele:**
Gazel 866
Mısra: **12**
Neyse ki.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

hele bir kerre:
1. **hele bir kerre:**
Gazel 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hele bir defa.
7. Olursun dāver-i fermān-revā-yı mülk-i āsāyiş
8. Hele bir kerre ser-ḥadd-i cedel-hīz-i fecādan geç

hele ḳati vāżıḥ:

1. **hele ḳati vāżıh:**
Gazel 159
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Çok açık bir şekilde.
19. Münāsebetledür evżāʿ-ı tesmiye Nābī
20. Lüġaz hele ḳati vāżıh ġazel bozundısıdur

hele ṭursun:
1. **hele ṭursun:**
Kaside 24
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şöyle bir dursun! Hele bir dursun!.
89. Cümle ṭursun hele maḫṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

2. **hele ṭursun:**
Kaside 24
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şöyle bir dursun! Hele bir dursun!.
89. Cümle ṭursun hele maḫṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

helvācı:
1. **helvācı:**
Gazel 163
Mısra: **10**
Helva yapan veya satan kimse.
9. Düşmez leb-i şīrīnine yāruñ süḫan-ı telḫ
10. Helvācı dükkānında piyāzuñ yiri yoḳdur

ḥelvā-yı zehrnākdür:
1. **ḥelvā-yı zehrnākdür:***-dür*
Gazel 128
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zehirli helva.
11. Ḥelvā-yı zehrnākdür āyīn-i ülfeti
12. Müstehziyāne lafẓı ṣenā ṣūretindedür

hem dost hem düşmen idüp:
1. **hem dost hem düşmen idüp:***-üp*
Kaside 1
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Hem dostluk hem de düşmanlık etmek.
63. İdüp biʾṭ-ṭabʿ biribirine hem dost hem düşmen
64. Ḳoparmış iktiżā-yı ḥikmet üzre arada ġavġā

hem hem:
1. **hem hem:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

2. **hem hem:**
Gazel 339
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

3. **hem hem:**
Gazel 366
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
9. Kanġısınuñ irtikābında gönül ḥayretdedür
10. Hem güneh hem girye-i ḫacletdür istiġfāre şarṭ

4. **hem hem:**
Gazel 379
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
5. Hem bülbüle hem baña dü-rūluḳlar idersin
6. Bilem nice bir ey gül-i raʿnā bu taṣarruf

5. **hem hem:**
Gazel 423
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
11. Olmış dehān-ı ṣāʾimi best ü güşād içün
12. Hem ḳufl ü hem kilīd ṣadāsı ezānlaruñ

6. **hem hem:**
Gazel 462
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
7. Ḫayaliyle teselli-yāb olur düşdükçe hicrāna
8. Dile maḫṣūṣdur hem çekmeyüp hicrānı hem çekmek

7. **hem hem:**
Gazel 536
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
3. Rāzdār-ı sīne-i ʿuşşāḳ olur mıydum eger
4. Dāġveş hem ḳan yudup hem penbe der-gūş olmasam

8. **hem hem:**
Gazel 557
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

9. **hem hem:**
Gazel 683
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

10. **hem hem:**
Gazel 727
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

11. **hem hem:**
Gazel 804
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
5. Ḫubān-ı ʿaṣra hem yitişür hem füzūn ḳalur
6. Ey mest-i ḥüsn sendeki nāz ü ġurūr ise

12. **hem hem:**
Kaside 2
Mısra: **268**
Kelime Tipi: -
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
267. İʿtiḳādumda güneh eylemeden bedterdür
268. Hem idüp cürmi hem itmek naẓaruñda feryād

13. **hem hem:**
Kaside 2
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
113. Nefes-i ḥāsid-i bed-ḫᵛāhı dokunsa bāda
114. Gülşeni hem şeb ü hem gülḫan ider sāye-i bād

14. **hem hem:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
53. Şāhenşehe aḳreb u ḳafādār
54. Hem kātib-i sırr u hem silāḥdār

15. **hem hem:**
Kıt'a 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
3. İftirāḳ eyler ise birbirisinden ammā
4. Hem peder ferd ḳalur żāyiʿ olur hem ferzend

16. **hem hem:**
Tarih 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
3. Hem Muṣāḥib hem āṣaf-ı s̱ānī
4. Ḥażret-i pādişāh-ı devrāna

17. **hem hem:**
Tarih 76
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
31. Felekler eyledi def mihr u māhın baḥr gird-ābın
32. Zemīn ü āsmān hem raḳs idüp hem oldı ḫ∨ānende

18. **hem hem:**
Tarih 80
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
7. Ḫayr-ḫ∨āh-ı salṭanat ġayret-keş-i devlet ki aña
8. İntizām-ı mülk hem mevrūs̱dur hem mukteseb

19. **hem hem:**
Tarih 86
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
3. Böyle ẕüʾl-vecheyn bir mevżıʿ görülmiş mi kʾola
4. Hem ʿibādetgāh u hem cevlāngeh-i ehl-i ṣafā

20. **hem hem:**
Tarih 86
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
21. Gūş idüp evṣāfını Nābī didi tārīḫini
22. Hem mesīre hem muṣallā bu maḳām-ı dil-güşā

21. **hem hem:**
Tarih 116
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫ∨āḫāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

22. **hem hem:**
Tarih 121
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
29. Hem rāḥat u hem ẕevḳ u temāşāya olur ġarḳ
30. Cān atsa nʾola sāyesine devlet ü rifʾat

23. **hem hem:**
Tarih 121
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
31. Her kim ki gelür seyrine dir dīde-i bedden
32. Hem ḫaymesi hem ṣāḥibi Allāhʾa emānet

24. **hem hem:**
Gazel 242
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
21. Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudā hem pādişāh u hem vezīr
22. Bunlaruñ ḳadrini serverler bilür bilmezlenür

25. **hem hem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **204**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
203. Hem saḫī hem şecīʿ ü fāżıl hem
204. Hem maʿārif-şinās ü hem ʿādil

hem hem hem:
1. **hem hem hem:**
Gazel 699
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
9. Hem dīdeye hem maʿdeye hem kīseye lāzım
10. Ḳaldı gözümüz ḫāne-i zenbūr-ı ʿaselde

2. **hem hem hem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **203**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
203. Hem saḫī hem şecīʿ ü fāżıl hem
204. Hem maʿārif-şinās ü hem ʿādil

3. **hem hem hem:**
Tarih 143
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

hem-āġūş:
1. **hem-āġūşdur:**-*dur*
Gazel 253
Mısra: **6**
Kucak kucağa.
5. Çerāġa māye-i gül-ḫand sūziş-i dildür
6. Sirişkümüzle hem-āġūşdur şetāretümüz

2. **hem-āġūşlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 332
Mısra: **8**
Kucak kucağa.
7. Kesdük ümīd-i vaṣlı ʿarūs-ı neşātdan
8. Şimdi ʿacūz-ı ġamla hem-āġūşlardanuz

hem-āġūş itdi:
1. **hem-āġūş itdi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kucaklamak.
3. Kumrīveş çoḳ āh u efġan eyledi murġ-ı dilüm
4. Tā hem-āġūş itdi ol serv-i hırāmānı baña

hem-āġūş olıcaḳ:
1. **hem-āġūş olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 403
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kucak kucağa olmak.
3. Vaṣl şebde yaḳışur rūzde yoḳdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaḳ bāblaruñ

hem-āġūş-ı āftāb:
1. **hem-āġūş-ı āftāb:**
Gazel 399
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güneşi kucaklayan (Hz. İsa Peygamberin göğün güneş bulunan dördüncü katında olmasına atfen).
9. ʿİsī-miṣāl olurdı hem-āġūş-ı āftāb
10. Nābī nazīri olsa lelāfetde şebnemüñ

hem-āġūş-ı bihişt:
1. **hem-āġūş-ı bihişt:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Cennetle kucak kucağa.
17. Şemseler bāl ü per-i ḥūr-sirişt
18. Naḳş-ı rengīni hem-āġūş-ı bihişt

hem-āġūş-ı ḫayāl olduġumuz:
1. **hem-āġūş-ı ḫayāl olduġumuz:**-*duġ, -u, -muz*
Gazel 317
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Hayali ile kucaklaşmak, sarılmak.
1. Bir zamān neydi hem-āġūş-ı ḫayāl olduġumuz
2. Yār bilmezdi ṭalebkār-ı viṣāl olduġumuz

hem-āġūş-ı ṣafā:
1. **hem-āġūş-ı ṣafā:**
Kaside 18
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Huzurun, safanın kucakladığı.
63. Eylesüñ ẕātuñı Allāh ḫaṭālardan emīn
64. Olasın mesned-i devletde hem-āġūş-ı ṣafā

hem-āġūş-ı ṣıḥḥat oldukça:

1. **hem-āġūş-ı ṣıḥḥat olduḳça:-** *duḳça*
Tarih 68
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Sağlığı kucaklamak, sağlıklı olmak.
29. İçinde kendü hem-āġūş-ı ṣıḥḥat olduḳça
30. Duʿā ile pederinüñ de şād ide cānın

hemāl-i pāk-bāl-i evc-i kudsī:
1. **hemāl-i pāk-bāl-i evc-i kudsī:**
Gazel 476
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kutsallığın zirvesindeki aziz kanadın eşi.
5. Şikār itmiş midür bu dāmgāh-ı ḫāk-i süflīde
6. Hemāl-i pāk-bāl-i evc-i kudsī pāy-best itmek

hemān:
1. **hemāñ:**
Gazel 135
Mısra: **4**
Sürekli, daima.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemāñ o luṭfa sezāvārlıḳdadur

2. **hemān:**
Gazel 234
Mısra: **3**
Sürekli, daima.
3. Hemān bize düşecek vaḳt-i gülde ʿişretdür
4. Fiġān-ı nābe-maḥal meşreb-i hezāra düşer

3. **hemān:**
Gazel 318
Mısra: **7**
Sürekli, daima.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

4. **hemān:**
Gazel 558
Mısra: **3**
Sürekli, daima.
3. Hemān sen müstaḳīm ol çerḫ-i kec-revden hirās itme
4. Maḳām-ı rāsta virmez ḫalel kec-binī-i ney-zen

5. **hemān:**
Gazel 615
Mısra: **3**
Sürekli, daima.
3. Ḳaṣdum hemān şikāyet-i baḫt-ı siyāhdur
4. Ey dūd-ı āh sen arada bir bahānesin

6. **hemān:**
Gazel 759
Mısra: **7**
Sürekli, daima.
7. Hemān bir kendü bir pervāne-i ḥayrānı kāfīdür
8. O şuḫuñ şemʿa ḥācet yoḳ şebistān-ı viṣālinde

7. **hemān:**
Gazel 781
Mısra: **5**
Sürekli, daima.
5. Sen hemān destüni gül-çīn-i niyāz eyleye gör
6. Dem gelür ey dil olur gülşen-i kām āmāde

8. **hemān:**
Müfret 74
Mısra: **2**
Sürekli, daima.
1. Viṣāl-i yāredür ancaḳ ḫayāli ……….
2. Elinde kiri hemān ālet-i mülāḥazadur

9. **hemān:**
Tarih 9
Mısra: **14**
Sürekli, daima.
13. Çekdi zencīre eyledi bende
14. Şevḳ-i nehr-i Ḳızıldeliʾyi hemān

10. **hemān:**
Matla 16
Mısra: **2**
Sanki.
1. Göñül ki fikr-i bütān ile germ-ülfetdür
2. Derūn-ı sīne hemān aylı günli sāʿatdür

11. **hemān:**
Gazel 69
Mısra: **28**
Hemen.
27. Cismden her biri ʿārī vü ne-dāniste iken
28. ʿİlm-i maʿnāyı hemān gördügi sāʿatde tanur

12. **hemān:**
Gazel 161
Mısra: **4**
Hemen.
3. Ben cūy u ṣabāveş geçerüm pest ü bülendi
4. Sen baña hemān semt-i reh-i gülşeni göster

13. **hemān:**
Gazel 355
Mısra: **4**
Hemen.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sim-āb göstermiş

14. **hemān:**
Gazel 754
Mısra: **18**
Hemen.
17. Girer Nābī murāduñ deste pīrān-ı ṭarīḳatden
18. Hemān eyle tevessül dāmen-i rindāna rindāne

15. **hemān:**
Kaside 12
Mısra: **180**
Hemen.
179. Kemterīn bir nigehüñ bendeni iḥyā eyler
180. Gūşe-i çeşmüñe mevḳūf hemān neyl-i merām

16. **hemān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **38**
Hemen.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

17. **hemān:**
Kıt'a 6
Mısra: **7**
Hemen, o anda ; öylece.
7. Kim alursa eline cībine girmekde hemān
8. Görmedüm luṭfı gibi şāhid-i bī-pervāyı

18. **hemān:**
Gazel 209
Mısra: **12**
O anda.
11. Felek senüñ tutalum girdi destüñe furṣat
12. Hemān bu deñlü cihānı fesāda virmezler

19. **hemān:**
Gazel 642
Mısra: **6**
O anda.
5. ʿAcaba var mı ola her ne ise maṭlabına
6. Ārzu itdügi sāʿatde hemān nāʾil olan

20. **hemān:**
Gazel 873
Mısra: **11**
O anda.
11. Nʾidem āh eylesem ardınca gelür girye hemān
12. Nīm-āteşle ḫurūşa getüren Ceyhūnʾı

21. **hemān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **119**
O anda.
119. Gördi hemān ol şeh-i ʿālī-cenāb
120. Eyledi gülḫancıya böyle ḫiṭāb

22. **hemān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **116**
O anda.
115. Bir daḫı olmadı nişānı bedīd
116. Oldı hemān Ḫıżr-ṣıfat nā-bedīd

23. **hemān:**
Tarih 16
Mısra: **55**
O anda.
55. Murād itmiş hemān āsāyişin ḫalḳ-ı cihānuñ kim
56. Seni ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿālem itdi ḳādir ü yek-tā

24. **hemān:**
Gazel 178

Mısra: **4**
Ancak, sadece, yalnızca.
3. Bir nefesle olur āhen-fiken-i sāḥil-i kām
4. Keşti-i lücce-i ümmīd hemān bāde baḳar

25. **hemān:**
Gazel 197
Mısra: **2**
Ancak, sadece, yalnızca.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

26. **hemān:**
Gazel 230
Mısra: **7**
Ancak, sadece, yalnızca.
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ḫᵛāce ne defter ne kitāb isterler

27. **hemān:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Ancak, sadece, yalnızca.
3. Hemān neticesi bir fırḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

28. **hemān:**
Gazel 350
Mısra: **3**
Ancak, sadece, yalnızca.
3. Güc hemān naḳd-i ġam-ı eşk getürmekdür ele
4. Yoḫsa geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet ne imiş

29. **hemān:**
Gazel 489
Mısra: **12**
Ancak, sadece, yalnızca.
11. Virmez ḥicāb ruḫṣat-ı feryād herkese
12. Yoḫsa hemān hezār mıdur mübtelā-yı gül

30. **hemān:**
Gazel 642
Mısra: **8**
Ancak, sadece, yalnızca.
7. Hiç kāniʿ mi olur eks̱eri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳāʾil olan

31. **hemān:**
Gazel 843
Mısra: **15**
Ancak, sadece, yalnızca.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

32. **hemān:**
Gazel 845
Mısra: **6**
Ancak, sadece, yalnızca.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾş-şifā ḳaldı

33. **hemān:**
Kaside 9
Mısra: **16**
Ancak, sadece, yalnızca.
15. Ḥāṣılı cümle-i esbāb-ı meserret kāmil
16. Yoḳ hemān muḫliṣ-i dīrīnem olan ġamdan es̱er

34. **hemān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **326**
Ancak, sadece, yalnızca.
325. Ġayre dīvān-ı devlet oldı mekān
326. Baña dīvān-ı şiʿr ḳaldı hemān

35. **hemān:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Sadece henüz.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

36. **hemān:**
Gazel 142
Mısra: **12**
Sadece henüz.
11. Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
12. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

37. **hemān:**
Gazel 668
Mısra: **6**
Derhal, daima.
5. Murād menzil-i maḳṣūda vaṣl ise ey dil
6. Hemān yolunda bulun ʿizzet ü saʿādet ile

38. **hemān:**
Kaside 14
Mısra: **134**
Derhal, daima.
133. Bulur ʿaṭāsı seni çekme zaḥmet-i ḫᵛāhiş
134. Hemān duʿāsını ʿaddeyle eşref-i evrād

39. **hemān:**
Kaside 28
Mısra: **45**
Derhal, daima.
45. Hemān ele ḳalem al cūş-ı feyżi seyr eyle
46. Ḳıyās itme ki mecrā-yı feyż mesneddür

40. **hemān:**
Kıt'a 26
Mısra: **3**
Derhal, daima.
3. Sen hemān dest-dırāz ol çemen-i ümmīde
4. Yā virürler gül-i maḳṣūduñı yā virmezler

41. **hemān:**
Gazel 841
Mısra: **4**
Öylece.
3. Elbette bir ṭarafdan olur naḳşı aşikār
4. Bedrüñ hemān pür olduġı sāʿatde kīlesi

42. **hemān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **202**
Hemen, o anda, derhal, tam, aynen, tamamen.
201. Aña gerekdür dil-i rūşen-revān
202. Cübbe vü destār ile olmaz hemān

43. **hemān:**
Tarih 80
Mısra: **17**
Hemen, o anda, derhal, tam, aynen, tamamen.
17. Nām-ı pākine taʿalluḳ itdügi günden hemān
18. Semt-i Şehbāʾda hüveydā oldı ās̱ār-ı ṭarab

44. **hemān:**
Gazel 636
Mısra: **5**
Sürekli, daima.
5. Bu ʿaṣrda meşhūdı hemān çīn-i cebīndür
6. Mirʾāt-ı niyāz eyleyen en ḳadr-şināsın

45. **hemān:**
Tarih 3
Mısra: **7**
O anda.
7. Gūş idüp izn-i hümāyūnı hemān
8. Geldi gūyā ḫaṭı istiḳbāle

46. **hemān:**
Kaside 24
Mısra: **91**
Sadece, yalnızca.
91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ḳaldı as̱arı felekde nice fetḥ-i küberā

47. **hemān:**
Gazel 872
Mısra: **9**
Hemen, o anda.
9. Hezārāsā hemān elden ḳoma feryāduñ ey Nābī
10. Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestūr gördüñ mi

48. **hemān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **162**
Hemen, o anda.
161. Eyleyüp ol sāḳī-i feyż-iltifāt
162. Ṣundı hemān destine cām-ı ḥayāt

49. **hemān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **41**
Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden.
41. Emr idüp iḥżārına anuñ hemān
42. Geldügi dem açdı tefeʾʾül-künān

50. **hemān:**
Gazel 526
Mısra: **6**
Çabucak.
5. Ol şūḫ dirīg itmez idi naḳd-i viṣālin
6. Ḫᵛāhişger-i iḥsānı hemān bir ben olaydum

51. **hemān:**
Gazel 393
Mısra: **8**
Hemen, o anda; öylece.
7. Etvārumuz müsellem-i erbāb-ı ṭabʿ iken
8. Cānā senüñ yanuñda hemān ādem olmaduḳ

52. **hemān:**
Gazel 122
Mısra: **8**
Yalnız, tek II Hep, her zaman.
7. Dāmen meġer āsūde midür ḫār-ı sitemden
8. Mihmānkede-i çāk hemān ceyb degüldür

53. **hemān:**
Gazel 392
Mısra: **13**
Hemen, o anda, öylece.
13. Esbāb-ı iʿtibāruñı āmāde bil hemān
14. Cāʾiz olursa sāḫtece pārsālıcuk

54. **hemān:**
Gazel 564
Mısra: **6**
Bu yüzden.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sāḳī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

55. **hemān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **44**
Hemen, o anda, derhal.
43. Ṣafḥa-i ūlāsına urduḳda dest
44. Çıḳdı hemān vaḳʿa-i meczūb-ı mest

hem-ʿayār-ı ʾaṣā:
1. **hem-ʿayār-ı ʾaṣā:**
Kaside 7
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Asa ayarında (Hz. Musa Peygamberin mucizevi asasına telmihen).
139. Elinde nīze-i cān-sūz hem-ʿayār-ı ʾaṣā
140. Serinde nūr-ı ḫıred hem-libās-ı lemʿa-i Ṭūr

hem-bezm-i ṣoḥbet olduġuna:
1. **hem-bezm-i ṣoḥbet olduġuna:**-*duġ, -u, -n, -a*
Gazel 284
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sohbet meclisinde beraber bulunma, aynı sohbet meclisini paylaşma.
7. Bizümle yek-şebe hem-bezm-i ṣoḥbet olduġuna
8. Raḳībe eyledügün iʿtiẕārı biz bilürüz

hem-bezm-i yār idüm:
1. **hem-bezm-i yār idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 690
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgili ile meclis arkadaşı.
1. Göñül senüñ gibi hem-bezm-i yār idüm ben de
2. Neşāt-mend-i mey-i iʿtibār idüm ben de

hem-celīs:
1. **hem-celīs:**
Kaside 17
Mısra: **67**
Dost, yakın arkadaş.
67. Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs
68. ʿAvn-ı I̱zid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī rehberi

hem-cenāḥ ola:
1. **hem-cenāḥ ola:**-*a*
Tarih 83
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Birlikte) Kanat açmak, uçmak.
5. Bu ḫākdānı terk idüp itdi beḳāya ʿazm
6. Gerd-i serinde fevc-i felek ola hem-cenāḥ

2. **hem-cenāḥ ola:**-*a*
Tarih 84
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Birlikte) Kanat açmak, uçmak.
5. İtdükçe eẓheri gül-geşt-i bāġ-ı ḳuds
6. Gerd-i serinde fevc-i felek hem-cenāḥ ola

hem-cenāḥ-ı tāʾir-i ʿayneʾl-yaḳīn:
1. **hem-cenāḥ-ı tāʾir-i ʿayneʾl-yaḳīn:**
Gazel 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözüyle görmüş kuşlara denk (Bu ifade ile Bakara Suresi 260. ayete atıfta bulunuluyor).
1. Şek hem-cenāḥ-ı tāʾir-i ʿayneʾl-yaḳīn midür
2. Aḥvel-resa-yı mertebe-i rāst-bīn midür

hem-çeşm:
1. **hem-çeşmi:**-*i*
Gazel 144
Mısra: **7**
Rakip.
7. Yine hem-çeşmi bilür birbirinün miḳdārın
8. Yūsufʾuñ ḥüsn-i peder-sūzını iḫvāndan ṣor

2. **hem-çeşm:**
Gazel 672
Mısra: **7**
Rakip.
7. Olursañ zümre-i ʿuşşāḳ ile hem-çeşm hażm eyle
8. Raḳībā bed-siriştā bed-dilā divāne dirlerse

hem-çeşm eyledi:
1. **hem-çeşm eyledi:**-*di*
Tarih 30
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aynı gözde göstermek.
9. İntiẓām-ı ṭarḥı virüp āb u ḫāke imtizāç
10. Cilve-i sīmāsı hem-çeşm eyledi ḫuşk u teri

hem-çeşm idüp:
1. **hem-çeşm idüp:**-*üp*
Tarih 55
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Rakip yapmak.
21. Seyr-i māhı ābda māhī ile hem-çeşm idüp
22. ʿAlemi bu ḳaṣr yirden göġe dek şād eyledi

hem-çeşm-i ṣıḥḥat:
1. **hem-çeşm-i ṣıḥḥat:**
Kaside 1
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Sağlığın rakibi, düşmanı.
73. Maraż hem-çeşm-i ṣıḥḥat nīstī mirʾāt-ı hestīdür
74. Dü mirʾāt-ı muḳābil-gūnedür serrā ile ḍarrā

hem-cins:
1. **hem-cinsini:**-*i, -n, -i*
Gazel 476
Mısra: **8**
Aynı cinsten olan.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

2. **hem-cinsi:**-*i*
Gazel 496
Mısra: **5**
Aynı cinsten olan.
5. Yine hem-cinsi çeker birbirinün ġayretini
6. Zaḫm-i miḳrāża urur süzen anuñçün merhem

3. **hem-cins:**
Gazel 748
Mısra: **10**
Aynı cinsten olan.
9. Al selām ile ʿaleyküñ iltikāsından ḫaber
10. Çıkduġın hem-cins hem-cinsinüñ istiḳbāline

4. **hem-cinsinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 748
Mısra: **10**
Aynı cinsten olan.
9. Al selām ile ʿaleyküñ iltikāsından ḫaber
10. Çıkduġın hem-cins hem-cinsinüñ istiḳbāline

hem-civār-ı ʿizz ü rifʿat:
1. **hem-civār-ı ʿizz ü rifʿat:**
Tarih 45
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Azizlik ve yücelik komşusu.
9. Ola ʿömrü devleti ber-vefḳ-i dil-ḫ∨āh-ı peder
10. Hem-civār-ı ʿizz ü rifʿat hem-nişīn-i imtidād

hem-çü:
1. **hem-çü:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Gibi.
1. Ḫam itdi ḳadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet
2. Çün tīr-i hedef tende ʿıyān ḫār-ı melāmet

2. **hem-çü:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Gibi.
9. Āzāde iken serv-ṣıfat dehrde Nābī
10. Ḫam itdi kadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet

hem-dem iderseñ:
1. **hem-dem iderseñ:***-er, -se, -ñ*
Gazel 475
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Arkadaş etmek, sırdaş olmak.
11. Elbette düşer fāʾide ümmīdine senden
12. Bir şaḫṣı eger nīm-nefes hem-dem iderseñ

hem-dem-i dīgere:
1. **hem-dem-i dīgere:***-e*
Gazel 309
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Başka dost, yaran.
7. Hem-dem-i dīgere güncāyişe yoḳdur imkān
8. Tengdür dīde-i āyīne gibi meskenümüz

hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder:
1. **hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder:**
Kaside 9
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kederli günlerin sıcakkanlı dostu.
17. Didüm āyā ḳanı ol yār-ı zamān-ı ḥasret
18. Ḳanı ol hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder

hem-dem-i pādişeh-i dehr:
1. **hem-dem-i pādişeh-i dehr:**
Kaside 9
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Zamanın padişahının dostu, sırdaşı.
75. Hem-dem-i pādişeh-i dehr ki āṣaf bulsa
76. Hāk-i pāk-i ḳademin dīde-i ʾaklına çeker

hem-dem-i şām ü seher:
1. **hem-dem-i şām ü seher:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Gece gündüz beraber olan, aralarında su sızmayan, yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen.
17. Olmaġ ile hem-dem-i şām ü seher
18. İtdiler İstanbulʾa birden sefer

hem-dem-i sulṭān-ı cihān:
1. **hem-dem-i sulṭān-ı cihān:**
Gazel 493
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarının arkadaşı.
11. Destūr-ı zekī hem-dem-i sulṭān-ı cihān kim
12. Vaṣfiyle çemen mülkini rām eyledi bülbül

hem-dest olup:
1. **hem-dest olup:***-up*
Tarih 104
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
El ele olmak.
87. Tekbīr ile tehlīl taʿẓīm ile yek-ser
88. Hem- dest olup eşrāfla Moñla ile Pāşā

hem-dest-i mey-i ülfet:
1. **hem-dest-i mey-i ülfet:**
Gazel 278
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hemhal olma şarabının arkadaşı.
7. Toġrısı yār ile hem-dest-i mey-i ülfet iken
8. Ḫāṭıra ḫātır-ı aġyārı riʿāyet gelmez

2. **hem-dest-i mey-i ülfet:**
Gazel 278
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hemhal olma şarabının arkadaşı.
7. Toġrısı yār ile hem-dest-i mey-i ülfet iken
8. Ḫāṭıra ḫātır-ı aġyārı riʿāyet gelmez

hem-dest-i revāc:
1. **hem-dest-i revāc:**
Kaside 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Varlık içinde.
23. Eyle bāzār-ı cihāna bir alur gözle naẓar
24. Kimi hem-dest-i revāc ü kimi hem-gird-i kesād

hem-dest-i rükn-i ʾarş-ı berīndür:
1. **hem-dest-i rükn-i ʾarş-ı berīndür:***-dür*
Kaside 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Göğün en yüksek katının birbirine denk sütunları.
9. Şerʿ-i şerīf-i sāye-i ʾarş-ı mecīddür
10. Hem-dest-i rükn-i ʾarş-ı berīndür çehār-yār

hem-dūş:
1. **hem-dūş:**
Gazel 249
Mısra: **12**
Omuz omuza gelen, eşit olan, müsavi olan.
11. Baʿżı bī-hūşān ....
12. Açsa da bāb-ı ümīdi .... hem-dūş açar

2. **hem-dūşlardanuz:***-lar, -dan, -uz*
Gazel 332
Mısra: **4**
Omuz omuza gelen, eşit olan, müsavi olan.
3. Deryā-mis̠āl ḥavṣala ṣatmaḳdayuz velī
4. Bī-lengerüz hevā ile hem-dūşlardanuz

3. **hem-dūş:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **16**
Omuz omuza gelen, eşit olan, müsavi olan.
15. Sebzeler tāze cūylar pür-cūş
16. Sāye-güster nihāller hem-dūş

hem-dūş-ı ʿarāyis-i selāmet eyleye:
1. **hem-dūş-ı ʿarāyis-i selāmet eyleye:***-y, -e*
Tarih 73
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Huzur gelinleri koyun koyuna kılmak (Huzur ve güven içinde olmak bağlamında).
17. Ḥaḳḳ eyleye ẕāt-ı bī-nazīrin
18. Hem- dūş-ı ʿarāyis-i selāmet

hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl:
1. **hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl:**
Gazel 189
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sona erme ihtimali bulunan.
7. O cāh kim ola hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl
8. Teveccüh itse bile ibtihācumuz yoḳdur

hem-dūş-ı istiʿdād:
1. **hem-dūş-ı istiʿdād:**
Gazel 650
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kabiliyetle doğru orantılı, yeteneği ile omuz omuza.
1. Çekme fikr-i ḳısmeti erzāḳ ile hem-zād iken
2. Düşme fikr-i cāmeye hem-dūş-ı istiʿdād iken

heme:
1. **heme:**
Gazel 818
Mısra: **6**
Hep; bütün; cümle.
5. Feyż-i ṣubḥ itdi müʾeddā vü telāfī-i güşād
6. Heme şeb ġoncelerun çekdügi ḫamyāzeleri

heme-bīn ol:
1. **heme-bīn ol:**
Gazel 484
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Herşeyi gören olmak.
7. Ḫod-kāmlarun mā-ḥaṣalı naḳd-i kederdür
8. Āyīne-i ḫod-bīni şikest it heme-bīn ol

hem-firāş olma:
1. **hem-firāş olma:**-*ma*
Gazel 796
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yatak arkadaşı olmak.
9. Ḥarām-zāde-i miḥnet tevellüd eylemesin
10. Zenān-ı fikr-i muḥāl ile hem-firāş olma

hemgām-ı yeʾs:
1. **hemgām-ı yeʾs:**
Gazel 117
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik anı.
7. Hemgām-ı yeʾs ḳadr-i zuhūr-ı ʿināyeti
8. Maṭlūba dest-i ḳudreti kūtāh olan bilür

hem-gird-i kesād:
1. **hem-gird-i kesād:**
Kaside 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Yokluk içinde.
23. Eyle bāzār-ı cihāna bir alur gözle naẓar
24. Kimi hem-dest-i revāc ü kimi hem-gird-i kesād

hem-ḥāl idük:
1. **hem-ḥāl idük:**- *i, -dü, -k*
Gazel 719
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aynı durumda olan, durumları birbirine benzeyen (kimse).
1. Ricāl-i cāh ile hem-ḥāl idük zamān ile biz de
2. Mekīn-i mesned-i iḳbāl idük zamān ile biz de

hem-ḥāl olmasa:
1. **hem-ḥāl olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 743
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aynı durumda olmak II halden anlamak.
1. Ḫāme yazmaz ḥarf ehl-i ḥarfe hem-ḥāl olmasa
2. Bāṭın-ı ṭabʿında hem-şekl-i elif nāl olmasa

hem-ḥālet olmışuz:
1. **hem-ḥālet olmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 329
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aynı duruma düşmek.
9. İfnā-yı ẕāt ü girye vü sūz u güdāzdan
10. Biz şimdi şemʿ-i bezm ile hem-ḥālet olmışuz

hem-hālet-i rūz-ı ḥisāb itdün:
1. **hem-hālet-i rūz-ı ḥisāb itdün:**
Gazel 15
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mahşer günündeki duruma düşürmek.
13. Tā be-gerden ġarḳa-i eşk oldı tāb-ı hicr ile
14. Nābīʾyi hem-hālet-i rūz-ı ḥisāb itdün bu şeb

hem-ḥāl-i çār cūy-ı rezīndür:
1. **hem-ḥāl-i çār cūy-ı rezīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vaziyetleri aynı olan dört ağırbaşlı akan nehir ("Dört nehir cennetten akmaktadır" mealindeki hadislere atfen Kaynak: Müslim, Cennet: 26. Müsned, II/261, 289, 440. Fahruddin Er-Râzi, Tefsir-i Kebir Mefâtihu'l-Gayb, Akçağ Yayınları: XVI/406-407).
5. Cārī miyān-ı sāḥa-i firdevs-i şerʿde
6. Hem-ḥāl-i çār cūy-ı rezīndür çehār-yār

hem-ḫāne:
1. **hem-ḫāne:**
Gazel 207
Mısra: **12**
Dost.
11. İki ḥasret biri birine ḳavuşmak gibidür
12. Ne dem olsa el ele baş başa hem-ḫāne kemer

hem-hāṣṣiyyet-i āb-ı ḥayāt it:
1. **hem-hāṣṣiyyet-i āb-ı ḥayāt it:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sonsuzluk suyu değerine getirmek, hayat suyu ile bir eylemek.
7. Virsün saña ʿömr-i ebedi girye-i ḥasret
8. Ḫūn-ı dili hem-hāṣṣiyyet-i āb-ı ḥayāt it

hem-ḫvāb-ı ḳalemdān:
1. **hem-ḫvāb-ı ḳalemdān:**
Gazel 42
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kalemlik dost olan.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaṣm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

hem-ḫ∨ābe-i ṣıḥḥat:
1. **hem-ḫ∨ābe-i ṣıḥḥat:**
Kaside 1
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Sağlıkla yatıp kalkan.
87. Kimin hem-pister-i ʾillet kimin hem-ḫ∨ābe-i ṣıḥḥat
88. Kimin itmiş reʿāya kimisin şāh-ı cihān-ārā

hem-ḫ∨ābī-i emvātı:
1. **hem-ḫ∨ābī-i emvātı:**
Gazel 864
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ölülerin uyku arkadaşlığı (Ölü gibi uyuma, dünya ile ilişkisinin tamamen kesilmesi anlamlarında).
9. Lāle hem-ḫ∨ābī-i emvātı ferāmūş itse
10. Ḫāṭırında girih-i dāg-ı derūn olmaz idi

hemīn:
1. **hemīn:**
Tarih 51
Mısra: **44**
"Yerine göre, ancak, hemen, her zaman" vb. anlamlar ifâde eden bir çeşit doldurma kelime.
43. Saḳf ü dīvārdan eṯer yoġ idi
44. Dil-i vīrāna dönmiş idi hemīn

hem-ʿinān eylemiş:
1. **hem-ʿinān eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Beraber yaratmak.
9. Fakre ḫalḳ eyleyüp ġınāyı naẓīr
10. Hem-ʿinān eylemiş kalīle keṯīr

hem-ʿinān-ı mevlānā:
1. **hem-ʿinān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin dizginlediği, idare ettiği.
33. Virince eşheb-i maʿnāya cilve-i taḥḳiḳ
34. Ḫudā bilür kim olur hem-ʿinān-ı Mevlānā

hemīşe:
1. **hemīşe:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Her zaman, daima.
7. Nişestelikden olur nuḳl-ı sükkerī gendüm
8. Hemīşe żımn-ı ḫasāretdedür ticāretümüz

2. **hemīşe:**
Gazel 327
Mısra: **1**
Her zaman, daima.
1. Hemīşe ḫandeye ol laʿl-i dür-feşān düşmez
2. Güşāyiş-i gül-i maḳṣūd her zamān düşmez

3. **hemīşe:**
Gazel 725
Mısra: **6**
Her zaman, daima.
5. Ne varsa dilde dehenden odur tereşşuḥ iden
6. Hemīşe āb ile ālūdedür kenāre-i çāh

4. **hemīşe:**
Gazel 727
Mısra: **8**
Her zaman, daima.
7. Gözi dehānı ile kīsesindedür halkuñ
8. Hemīşe vaḳf-ı firāz ü nişībdür lūle

5. **hemīşe:**
Gazel 886
Mısra: **6**
Her zaman, daima.
5. Ne deñlü nāziş iderse sezādur eflāke
6. Bisāt-ı ḫāk çeker çün hemīşe bārumuzı

6. **hemīşe:**
Kaside 7
Mısra: **223**
Her zaman, daima.
223. Hemīşe tā ki bu mihmān-sarāy-ı ʿālemde
224. Ḳavāfil-i şeb u rūz eyleye mürūr u ʿubūr

7. **hemīşe:**
Kaside 10
Mısra: **92**
Her zaman, daima.
91. İlāhi ʿömrini eyle devāma peyveste
92. İlāhi devletin eyle hemīşe tāze bahār

8. **hemīşe:**
Kaside 14
Mısra: **135**
Her zaman, daima.
135. Hemīşe tā ola dīvān-ḫāne-ı ʿālem
136. Uṣūl-ı şerʿ ile maʿmūr u ʿadl ile ābād

9. **hemīşe:**
Kaside 20
Mısra: **93**
Her zaman, daima.
93. Ser-sebz idüp riyāż-ı ḥayātın hemīşe Ḥaḳ
94. Ebrū-yı ʾıyşı görmeye çīn-i melāleti

10. **hemīşe:**
Kaside 28
Mısra: **13**
Her zaman, daima.
13. Hemīşe Zeyd nʾola ġālib olsa ʿAmr üzre
14. Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

11. **hemīşe:**
Kaside 28
Mısra: **34**
Her zaman, daima.
33. İşitdüm eyleyüp evḳātını maʿārife ṣarf
34. Hemīşe meşġale-i naẓm ile muḳayyeddür

12. **hemīşe:**
Kaside 28
Mısra: **49**
Her zaman, daima.
49. Hemīşe ola fürūzān çerāġ-ı iḳbāli
50. O dūdmān-ı ʾaẓīmüñ ki cūdı bī-ḥaddür

13. **hemīşe:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **85**
Her zaman, daima.
85. Hemīşe ola baḫt ü devlet ḳarīn
86. Sefer ḫayre makrūn ẓafer hem-nişīn

14. **hemīşe:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **244**
Her zaman, daima.
243. Dileriz ide bāġbān-ı ḳader
244. Gül-ı ʿömrin hemīşe tāze vü ter

15. **hemīşe:**
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Her zaman, daima.
1. İlāhi ʿömri şāhenşāh-i devrānuñ füzūn olsun
2. Hemīşe düşmen-i bed-ḫᵛāhı zār u ser-nigūn olsun

16. **hemīşe:**
Kıt'a 50
Mısra: **3**
Her zaman, daima.
3. Hemīşe derzi Muḥammed yanuñda ḥāżır iken
4. Neden ferāce gibi böyle çāk çāk olmaḳ

17. **hemīşe:**
Tarih 42
Mısra: **32**
Her zaman, daima.
31. Cām-ı rengīn ü dil-nişīninden
32. Güẕer eyler hemīşe būy-ı murād

18. **hemīşe:**
Tarih 52
Mısra: **19**
Her zaman, daima.
19. Eyler benefşe zār-ı sevādı hemīşe baḫş
20. ʿĀşıḳlaruñ meşāmına enfās-ı ʿİsevī

19. **hemīşe:**
Tarih 112
Mısra: **10**
Her zaman, daima.
9. Çemenzār-ı cāh-ı nihāl-i vücūdın
10. İde ḥażret-i Ḥaḳ hemīşe berūmend

hem-ḳadr-i leyle-i isrā:
1. **hem-ḳadr-i leyle-i isrā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Miraç Gecesi ile aynı kıymet ve önemde.
1. Oldı hem-ḳadr-i leyle-i isrā
2. Leyle-i mevlid-i ḥabīb-i Ḫudā

hem-kāse-i zānū-be-zānū:
1. **hem-kāse-i zānū-be-zānū:**
Gazel 741
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Diz dize -oturup- aynı kaptan -yemek yiyen-.
1. Gül olmaz germ-dil bülbül gibi ṣāḥib-nefeslerle
2. Olur hem-kāse-i zānū-be-zānū ḫār u ḫaslerle

hem-kāselik:
1. **hem-kāselik:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Aynı kaptan içip aynı kadehi paylaşma durumu, sıkı dostluk.
9. O mest-i ḥüsn ile hem-kāselik ne cāʾiz kim
10. Şikest-i şīşe-i dil vażʿ-ı dūstānesidür

hem-libās:
1. **hem-libās:**
Gazel 741
Mısra: **8**
Aynı kılıklı, aynı elbiseli.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne māʾil-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

hem-libās-ı kaʿbe dāġ-ı sīnemi:
1. **hem-libās-ı kaʿbe dāġ-ı sīnemi:***-i*
Gazel 123
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ka'be ile aynı (siyah) elbiseyi giyen göğsümdeki yara.
5. Hem-libās-ı Kaʿbe dāġ-ı sīnemi kim görse dir
6. Ser-be-ser maʿmūre-i ʿaşḳuñ sevādı böyledür

hem-libās-ı lemʿa-i ṭūr:
1. **hem-libās-ı lemʿa-i ṭūr:**
Kaside 7
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Tur Dağındaki parıltı ile aynı görünümde.
139. Elinde nīze-i cān-sūz hem-ʿayār-ı ʾaşā
140. Serinde nūr-ı ḫıred hem-libās-ı lemʿa-i Ṭūr

hem-meclis-i nādān görmek:
1. **hem-meclis-i nādān görmek:***-mek*
Gazel 226
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Cahillerle aynı meclisin müdavimi olduğunu görmek.
15. Şāhid-i devleti hem-meclis-i nādān görmek
16. Nābīyā düşmen-i idrāk olacaḳ yirlerdir

hem-meclis-i şarāb olmayınca:
1. **hem-meclis-i şarāb olmayınca:***-ma, -y, -ınca*
Gazel 606
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şarap meclisinde birlikte olmak, beraber bulunmak.
5. Tā olmayınca yār ile hem-meclis-i şarāb
6. Ben bilmedüm bu mertebe yārāndan olduġın

hem-meşreb:
1. **hem-meşreb:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Yaratılışı, huyu bir olan.
3. Ben pür olsam ol tehīdür ol pür olsa ben tehī

4. Sāġar-ı meydür bu bezm-i ġamda hem-meşreb baña

hem-nām:
1. **hem-nāmı:**-*ı*
Tarih 123
Mısra: **10**
Adaş (Numan Paşa'nın adı ile Ümmetin mezhep noktasında rehberi hükmünde olan İmam-ı Azam Ebu Hanife Numan'ın adı adı aynıdır).
9. Nābīyā tebşīr ile hātif didi tārīḫini
10. Ṣāhibüʾl-ḥükm oldı hem-nāmı sirāc-ı ümmetüñ

2. **hem-nāmı:**-*ı*
Tarih 124
Mısra: **2**
Adaş (Numan Paşa'nın adı ile Ümmetin mezhep noktasında rehberi hükmünde olan İmam-ı Azam Ebu Hanife Numan'ın adı adı aynıdır).
1. Nābī sirāc-ı ümmetüñ itdükde yümn ile
2. Hem-nāmı zīb-i ṣadr-ı bisāt-ı saʿādeti

hem-nām-ı ʿalī:
1. **hem-nām-ı ʿalī:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Hz. ali ile adaş (Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa (d. 1667–ö. 1716) III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. 5 Ağustos 1716'da Avusturya Ordusu'na karşı yapılan Petrovaradin Muharebesi'nde şehit düşmüştür).
57. Hem-nām-ı ʿAlī ṣadīk-i fāżıl
58. Bālāter-i rütbe-i efāżıl

hem-nām-ı muḥammed:
1. **hem-nām-ı muḥammed:**
Tarih 121
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamber ile adaş (Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 18 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
33. Faḫrüʾl-vüzerā ḥażret-i Pāşā-yı keremkār
34. Hem-nām-ı Muḥammed şeref-efzāy-ı vezāret

2. **hem-nām-ı muḥammed:**
Tarih 127
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamber ile adaş (Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 18 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
21. Ḥażret-i āṣaf-ı ṣāfī- dil-i pākīze-nihād
22. Yaʿni hem-nām-ı Muḥammed güher-i kān-ı vefā

hem-nām-ı süleymān:
1. **hem-nām-ı süleymān:**
Tarih 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hz. Süleyman Peygamber ile adaş (Sarı Süleyman Paşa (ö. 14 Ekim 1687, İstanbul), IV. Mehmed'in saltanatında, 18 Aralık 1685-23 Eylül 1687 tarihleri arasında bir yıl dokuz ay altı gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır).
1. Ṣāḥibüʾl-ḫayrāt hem-nām-ı Süleymān kim odur
2. Evvelī mīr-āhūr-ı şāhenşeh-i ʿālī-nijād

hem-naṣīb:
1. **hem-naṣībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **18**
Kısmettaş, aynı kısmete sahip.
17. Sipihr meclis-i rindāna bürc-i nārīdür
18. Anuñçün āteş ile hem-naṣībdür lūle

hem-nefes:
1. **hem-nefes:**
Kaside 17
Mısra: **68**
Arkadaş, dost.
67. Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs
68. ʿAvn-ı I̱zid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī rehberi

hem-nefes-i ferverdin ider:
1. **hem-nefes-i ferverdin ider:**-*er*
Tarih 138
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Celali takvime göre baharı ilk ayı ile dost yapmak.
13. Feyż-i teʾs̱īri hevā-yı çemen-efrūzı ider
14. Çār-faṣlın senenüñ hem-nefes-i ferverdin

hem-nişīn:
1. **hem-nişīnleri:**
Kaside 4
Mısra: **35**
Can dost/teklifsiz arkadaş.
35. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾuñ olmaġ ile hem-nişīnleri
36. Ḥüsn-i rıżā-yı Ḥaḳḳʾa ḳarīndür çehār-yār

2. **hem-nişīn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **86**
Can dost/teklifsiz arkadaş.
85. Hemīşe ola baḫt ü devlet ḳarīn
86. Sefer ḫayre makrūn ẓafer hem-nişīn

3. **hem-nişīn:**
Gazel 506
Mısra: **10**
Can dostu.
9. Beni ebnā-yı dehrüñ ṣoḥbetinden itdi müstaġnī
10. Dil-i ġam-ḫ∨ār dirler Nābiyā bir hem-nişīn buldum

hem-nişīn ü yāveri:
1. **hem-nişīn ü yāveri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Dost ve yardımcı.
39. Himmet ü nāmūs u ġayret dest-bend-i ḫıdmeti
40. Zühd ü taḳvā vü diyānet hem-nişīn ü yāveri

hem-nişīn-i imtidād:
1. **hem-nişīn-i imtidād:**
Tarih 45
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zamanın can dostu.
9. Ola ʿömrü devleti ber-vefḳ-i dil-ḫ∨āh-ı peder
10. Hem-civār-ı ʿizz ü rifʿat hem-nişīn-i imtidād

hem-nişīn-i raḳīme-i ṭuġrā:
1. **hem-nişīn-i raḳīme-i ṭuġrā:**
Tarih 82
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Ferman mektubunun ayrılmazı.
75. Nāmıdur nām-ı pādīşāhiyle
76. Hem-nişīn-i raḳīme-i ṭuġrā

hem-pā:
1. **hem-pā:**
Kaside 18
Mısra: **52**
Rütbece bir, aynı derecede.
51. Cümle ṭuġrāsı görülsüñ vüzerā-yı selefüñ
52. Kimüñ olur görelüm resmi bunuñla hem-pā

2. **hem-pā:**
Tarih 103
Mısra: **12**
Eşit, aynı derecede, arkadaş.
11. Selātine sezā gerçi medāyīh bī-nihāyetdür
12. Berī olmaz ve līkin lafẓ-ı ẓıllullāh ile hem-pā

hem-pā olmaz:
1. **hem-pā olmaz:**-*maz*
Gazel 298
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yoldaş olmak.
5. Şevḳ-i şīrīn ile biñ kūhken olmaz hem-pā
6. Kūh-ı ġam kesmede Ferhād ki dirler o bizüz

hem-pāye:
1. **hem-pāye:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **19**
Rütbece bir, aynı derecede.

19. Ḫāneler çerḫlerle hem-pāye
20. Şeh-nişīnler buruca hem-sāye

hem-pāye-i duʿādur:
1. **hem-pāye-i duʿādur:**-*dur*
Tarih 85
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dua makamında olma.
3. Hem-pāye-i duʿādur Nābī tamām-ı tārīḫ
4. Seyyīd ʿAlī Efendi olsun muḳīm-i cennet

hem-pehlū itdi:
1. **hem-pehlū itdi:**-*di*
Gazel 657
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arkadaş etmek.
1. Ehl-i sāz itdi uṣūluyle seni hem-pehlū
2. Beste olmış söze döndürdi seni çār ebrū

hem-per-ı ʿanḳā:
1. **hem-per-ı ʿanḳā:**
Kaside 1
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Anka kuşuyla beraber uçan.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ḫurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hem-per-ı ʿAnḳā

hem-per-i ḥabāb eyler:
1. **hem-per-i ḥabāb eyler:**-*r*
Gazel 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Paramparça etmek.
3. Eyler cihān-ı maʿṣiyeti hem-per-i ḥabāb
4. Emr itse mevc-i kemterine cūy-ı maġfiret

hem-pister-i ʾillet:
1. **hem-pister-i ʾillet:**
Kaside 1
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Yatağa bağlı, yatalak.
87. Kimin hem-pister-i ʾillet kimin hem-ḫ∨ābe-i ṣıḥḥat
88. Kimin itmiş reʿāya kimisin şāh-ı cihān-ārā

hem-rāh:
1. **hem-rāh:**
Gazel 455
Mısra: **7**
Yol arkadaşı, yoldaş.
7. Şeyḫler itmez idi cerde mürīdin hem-rāh
8. Olmasa ḳaṣdı mürīdānını irşād itmek

hem-rāh olan:
1. **hem-rāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yoldaş olmak.
13. Aḥvāl-i çerḫi kabza-i ḳudretde Nābīyā
14. Ḫāşāk-ı gird-bād ile hem-rāh olan bilür

hem-rāh olmış:
1. **hem-rāh olmış:**-*mış*
Gazel 368
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yoldaş olmak.
3. Dūda hem-rāh olmış āsiyāb-ı nā-şāyest içün
4. Bu ribāt-ı ʿāriyetde pāy-pest olmaḳ ġalaṭ

hem-rāhī-i pīrān-i ṭarīḳ:
1. **hem-rāhī-i pīrān-i ṭarīḳ:**
Gazel 586
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tarikat şeyhlerinin yoldaşı.
5. Saña hem-rāhī-i pīrān-i ṭarīḳ el virmez
6. Kefş mānend-i ʿaṣā itmeyicek āhenden

hem-rāz:
1. **hem-rāzlık:**
Gazel 598
Mısra: **9**
Sırdaşlık, dostluk.
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

hem-rāz ider:
1. **hem-rāz ider:**-*er*
Gazel 754
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sırdaş etmek.
3. İder miydi meġer rindān-ı meclis leb-be-leb hem-rāz
4. Döneydi ṭurmayaydı itdügi peymāna peymāne

hem-rāz olma:
1. **hem-rāz olma:**-*ma*
Gazel 758
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sırdaş/dost olmak.
3. Olma aġyār ile hem-rāz sözüm diñle benüm
4. Çoḳdur ey şūḫ-ı cihān farḳ suḫenden suḫene

hem-reh:
1. **hem-reh:**
Gazel 814
Mısra: **6**
Yol arkadaşı, yoldaş.
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīḳ
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh Ḫıżrʾı üstād eylesün Allāh

hem-reh-i nāvek-i āh-ı fuḳarādur:
1. **hem-reh-i nāvek-i āh-ı fuḳarādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Fakirlerin ahının okuyla yoldaş.
13. Ḫ∨āh ü nā-ḫ∨āh olur āvīze-i gūş-ı gerdūn
14. Hem-reh-i nāvek-i āh-ı fuḳarādur suḫanum

hem-reng:
1. **hem-reng:**
Gazel 52
Mısra: **6**
Bir renkte, bir meşrep ve mizaçta.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫ∨ān-ı ümīd

2. **hem-rengsüñ:**-*süñ*
Gazel 624
Mısra: **7**
Bir renkte, bir meşrep ve mizaçta.
7. Hem-rengsüñ ey baḫt-ı siyeh zülf-i bütāna
8. Ammā nʾideyüm öylece berbād olamazsın

3. **hem-rengidür:**-*i, -dür*
Kaside 21
Mısra: **5**
Bir renkte, bir meşrep ve mizaçta.
5. Luṭf-ı żımnında sitem tertībinüñ hem-rengidür
6. Āteşe yaḳmaḳ duhānı ṣırmalı hemyān ile

hem-reng ide:
1. **hem-reng ide:**-*e*
Tarih 150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aynı renkte olmak, aynı renge getirmek.
3. Ola mesʿūd u mübārek bula ʿömr-i bisyār
4. İde hem-reng benüm lihyem ile Vāhib-i ṣunʿ

hem-reng olıcaḳ:
1. **hem-reng olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 435
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aynı renkli olmak.
11. Bulamazsın ḫaṭ-ı tersā gibi hiç lāyıḳ mı
12. Kām-ı maʿkūsına hem-reng olıcaḳ mū-tābuñ

hem-reng-i bahār:
1. **hem-reng-i bahār:**
Gazel 401
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Baharla aynı renkte.
7. Gösterür cilve-i nev-der-nev-i gün-ā-günı
8. Ṭabʿı hem-reng-i bahār olduġını nev-hevesüñ

hem-reng-i bihişt:
1. **hem-reng-i bihişt:**
Tarih 100
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Cennete çevirme, cennet gibi kılma.

7. Māʾ-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi
8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̱er çü duḫūl

hem-reng-i çār ṭabʿ-ı bihīndür:

1. **hem-reng-i çār ṭabʿ-ı bihīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aynı meşrepte olan dört en güzel mizaç.
7. Cism-i laṭīf-i şerʿ-i şerif-i müʿeyyede
8. Hem-reng-i çār ṭabʿ-ı bihīndür çehār-yār

hem-reng-i gülistān itsün:

1. **hem-reng-i gülistān itsün:**-*sün*
Gazel 652
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi rengi ile renklenmek/boyamak.
1. Āṣafā ḳalbüñi Ḥaḳ ḫurrem ü ḫandān itsün
2. Sīne-i ṣāfuñı hem-reng-i gülistān itsün

hem-reng-i gül-ruḫān olur:

1. **hem-reng-i gül-ruḫān olur:**-*ur*
Gazel 844
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gül yanaklılarlar aynı renkte olmak.
11. Hem-reng-i gül-ruḫān olur itdükçe ʿan-ḳarīb
12. Amīziş erġavān ile berg-i semenleri

hem-reng-i ittiḥād olacaḳ ḥāli:

1. **hem-reng-i ittiḥād olacaḳ ḥāli:**-*i*
Gazel 820
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Birlik olacak, beraber hareket edecek vaziyet.
1. Yārüñ bize teveccüh ü ikbāli ḳalmadı
2. Hem-reng-i ittiḥād olacaḳ ḥāli ḳalmadı

hem-reng-i kuhsār-ı sıfāhān eyleme:

1. **hem-reng-i kuhsār-ı sıfāhān eyleme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İsfahan dağı ile aynı konuma getirmek.
3. Virme ruḫṣat āh-ı āteş-bār-ı ʿālem-sūzuma
4. Kūyuñı hem-reng-i kuhsār-ı Sıfāhān eyleme

hem-reng-i libās-ı rengīn alur:

1. **hem-reng-i libās-ı rengīn alur:**-*ur*
Tarih 138
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Parlak ve renkli elbise ile aynı renge bürünmek.
23. Cūş-ı envār-ı żamīrinden alur mālikinüñ
24. Naḳşınun sünbüli hem-reng-i libās-ı rengīn

hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış:

1. **hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış:**-*mış*
Gazel 338
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şüphe ile aynı renkte, aynı şekilde olmak.
1. Riyādan rūy-ı ṭāʿat şimdi bir gūne siyah olmış
2. Ki ʿiṣyān ü ʿamel hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış

hem-reng-i nigīn ol:

1. **hem-reng-i nigīn ol:**
Gazel 484
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mühür ile aynı renkte olmak.
11. Keclikleri āyīn-i tevāzuʿdan iden rāst
12. Sür rūy-ı siyāhuñ yire hem-reng-i nigīn ol

2. **hem-reng-i nigīn ol:**
Gazel 484
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mühür ile aynı renkte olmak.
11. Keclikleri āyīn-i tevāzuʿdan iden rāst
12. Sür rūy-ı siyāhuñ yire hem-reng-i nigīn ol

hem-reng-i ṣabāḥ-ı ramażān eyleme:

1. **hem-reng-i ṣabāḥ-ı ramażān eyleme:**-*me*
Gazel 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ramazan sabahının rengiyle renklenenlerden eylemek (Ramazanda açlığın verdiği hüzün ve solgunluk bağlamında).
7. Dil-bend-i ümīd olduğum evḳāt-ı neşāṭı
8. Hem-reng-i ṣabāḥ-ı ramażān eyleme yā Rab

hem-rengī-i pīrāhen:

1. **hem-rengī-i pīrāhen:**
Gazel 364
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gömlekle aynı renkte (olan).
9. Hem-rengī-i pīrāhen içün dīde-i Yaʿḳūb
10. Oldıysa sezā dest-i Züleyḫāʾya muʿāriż

hem-reviş-i lūle-i ḥammām itme:

1. **hem-reviş-i lūle-i ḥammām itme:**-*me*
Gazel 771
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hamam oluğuna yoldaş etmek.
9. Ġayri pāk itmek içün kendüñ olup çirk-ālūd
10. Eşküñi hem-reviş-i lūle-i ḥammām itme

hem-sal:

1. **hem-salüñ:**-*üñ*
Gazel 103
Mısra: **10**
Yaşıt.
9. Kimi görsen bile bāzīçe idersün ey çerḫ
10. Bu mecālisde ne hem-sinn ü ne hem-salüñ var

hem-sāye:

1. **hem-sāyemüz:**-*müz*
Gazel 534
Mısra: **6**
Gölge II Komşu.
5. Ser-geştelikden olmayıcaḳ mihrveş ḫalāṣ
6. ʿİsī imiş ne fāʾide hem-sāyemüz bizüm

2. **hem-sāye:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **20**
Gölge II Komşu.
19. Ḫāneler çerḫlerle hem-pāye
20. Şeh-nişīnler buruca hem-sāye

hem-sāye ide:

1. **hem-sāye ide:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Komşu yapmak.
35. Naṣṣ-ı Kurʾānda ḳıran eyledügi vech üzre
36. İde hem-sāye Ḫudā Birrī yine taḳvāya

hem-sāye-i bāl ü per-i ʿanḳā-yı ʿināyet:

1. **hem-sāye-i bāl ü per-i ʿanḳā-yı ʿināyet:**
Tarih 121
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Lütuf anka kuşunun kanadıyla omuz omuza (ʿAnḳā; Her hayvandan bir iz taşıyan, kırmızı altın rengi tüylü, yüzü insana benzer, güzel sesli, bir tek, efsanevi bir dağ olan Kaf dağının ardında yaşadığı söylenen erkek bir masal kuşu, Sirenk, Sîmurg, Zümrüd, Zümrüdüanka Tuğrul, Anka-yı mugrip, devlet kuşu).
1. Şāyestedür olsa bu serā-perde-i devlet
2. Hem-sāye-i bāl ü per-i ʿAnḳā-yı ʿināyet

hem-sāye-i dīvār-be-dīvār-ı ḳidemdür:

1. **hem-sāye-i dīvār-be-dīvār-ı ḳidemdür:**-*dür*
Gazel 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ezelin kapı komşusu.
1. Dil perde-şikāf-ı ḥarem-i sırrı-ı ḥikemdür
2. Hem-sāye-i dīvār-be-dīvār-ı ḳidemdür

hem-sāye-i ḫurşīd-i raḫşān eyledi:

1. **hem-sāye-i ḫurşīd-i raḫşān eyledi:***-di*
Tarih 115
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Parlak güneşin makamına çıkarmak.
5. Cümleden bir manṣıb-ı ʿāliyle itdi ser-firāz
6. Kim yirin hem-sāye-i ḫurşīd-i raḫşān eyledi

hem-şekl-i elif:
1. **hem-şekl-i elif:**
Gazel 743
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Elif ile aynı şekil, elif şekli.
1. Ḫāme yazmaz ḥarf ehl-i ḥarfe hem-ḥāl olmasa
2. Bāṭın-ı ṭabʿında hem-şekl-i elif nāl olmasa

hem-seng olamaz:
1. **hem-seng olamaz:***-a, -maz*
Gazel 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aynı ayarda olmak.
5. Mīzān-ı ḥaḳīḳat eger vezn olunursa
6. Hem-seng olamaz luṭfına cevr ü sitem-i çerḫ

2. **hem-seng olamaz:***-a, -maz*
Gazel 663
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aynı ayarda olmak.
7. Raḥmet-i ʿām-ı ḫudāvend ile hem-seng olamaz
8. Ne ḳadar olsa girān keffe-i mīzān-ı güneh

hem-seng-i çār-kūşe nigīndür:
1. **hem-seng-i çār-kūşe nigīndür:***-dür*
Kaside 4
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Yüzüğün dört köşeli taşı.
27. Yek laḫt ittibāʿda ḫatm-ı nübüvvete
28. Hem-seng-i çār-kūşe nigīndür çehār-yār

hem-seng-i istiḳāmet-i mīzān-ı ḥaşrdur:
1. **hem-seng-i istiḳāmet-i mīzān-ı ḥaşrdur:**
Gazel 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Haşirdeki sevap-günah tartan terazinin sevaptan yana ağır basmasıyla aynı ayarda.
13. Hem-seng-i istiḳāmet-i mīzān-ı ḥaşrdur
14. Vezn-i şerīʿat itmede mīzān-ı enbiyā

hem-ser-i āteşkede-i sūmenāt:
1. **hem-ser-i āteşkede-i sūmenāt:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Sumenat puthanesinde yanan ateşe denk (Sumenat; Hindistan'da Gücerat ülkesinde meşhur bir puthanedir. Mahmut Gaznevi ülkeyi fethedince burayı da yıkmıştır).
101. Lāne-i pür-tāb-ı semender-ṣıfāt
102. Hem-ser-i āteşkede-i Sūmenāt

hem-ser-i eflāk olacaḳ:
1. **hem-ser-i eflāk olacaḳ:***-acaḳ*
Gazel 226
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Feleklere, göklere arkadaş olmak.
1. Kūy-ı dilber ne ʿaceb ḫāk olacaḳ yirlerdür
2. Ḫāk iken hem-ser-i eflāk olacaḳ yirlerdür

hem-şiken-i mevce-i ḥaṣīr idelüm:
1. **hem-şiken-i mevce-i ḥaṣīr idelüm:***-elüm*
Gazel 520
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hasırın dalgalarının kıvrımı yapmak.
7. İdüp zemīne nihāde cebīn-i pür-çīni
8. Zemīni hem-şiken-i mevce-i ḥaṣīr idelüm

hem-sinn:
1. **hem-sinn:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Yaşıt, hem-sâl.
9. Kimi görsen bile bāzīçe idersün ey çerḫ
10. Bu mecālisde ne hem-sinn ü ne hem-salüñ var

hem-şīre:
1. **hem-şīre:**
Tarih 58
Mısra: **1**
Kız kardeş.
1. Gitdi dār-ı beḳāya hem-şīre
2. Eyledi rūzgārumuz tīre

hemşīre:
1. **hemşīre:**
Kıt'a 17
Mısra: **1**
Kız kardeş.
1. Şübhe yoḳ olduğına hemşīre
2. Tıynet-i Ādemʾe naḫl-i ḫurma

2. **hemşīresi:***-si*
Tarih 107
Mısra: **10**
Kız kardeş.
9. Aḫ-ı büzürkteri kāḫ-ı Ḫavernaḳ
10. Küçük hemşīresi ḳaṣr-ı Züleyḫā

hem-sirişt-i nūr:
1. **hem-sirişt-i nūr:**
Gazel 721
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aydınlıkla aynı mizaçta.
3. Tā sālik-i reh olmayıcaḳ hem-sirişt-i nūr
4. Bu perdenüñ güzāre ne ḳādir verāsına

hem-ṣoḥbet olmaġa:
1. **hem-ṣoḥbet olmaġa:***-maġ, -a*
Gazel 320
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dost olmak, aynı sohbet halkasında bulunmak.
9. Segān-ı kūyına hem-ṣoḥbet olmaġa Nābī
10. Ġubār-ı dergehine intisāba muḥtācuz

hem-ṣoḥbet olmaḳ:
1. **hem-ṣoḥbet olmaḳ:***-maḳ*
Kaside 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dost olmak, aynı sohbet halkasında bulunmak.
13. Luṭf-ı Ḥaḳla defter-i taḳdīrde mesṭūr imiş
14. Nābīyā hem-ṣoḥbet olmaḳ Ḫān-i ʿālī-şān ile

hem-ṣoḥbet olmışuz:
1. **hem-ṣoḥbet olmışuz:***-mış, -uz*
Gazel 329
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dost olmak, aynı sohbet halkasında bulunmak.
13. Nābī ʿaceb mi eyler isek çerḫi zīr-iʾ pāy
14. Bir ẕerreyüz ki mihr ile hem-ṣoḥbet olmışuz

hem-ṣoḥbet-i cānāne idük:
1. **hem-ṣoḥbet-i cānāne idük:***-i, -dü, -k*
Gazel 447
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin sohbet arkadaşı.
1. Bir zamān biz daḫı hem-ṣoḥbet-i cānāne idük
2. Gülüne bülbül idük şemʿine pervāne idük

hem-şümār oldı:
1. **hem-şümār oldı:**
Kıt'a 104
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aynı sayıda olmak (Yusuf ile Afuv ebcet hesabına göre 156'ya tekabul ediyor).
5. Çün ismim oldı ism-i ʿafüvv ile hem-şümār
6. Besdür saña o ism-i şerīfün ḥimāyesi

hem-şümār-ı ḥurūf-ı kurʾānī:
1. **hem-şümār-ı ḥurūf-ı kurʾānī:**
Kıt'a 103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kur'an harfleri ile aynı sayıda (Kur'an'da yirmi sekiz harf var. Yirmisekiz Mehmet Çelebi kastediliyor Yirmisekiz Mehmet Çelebi; Türk diplomatı, siyaset ve devlet adamı).
3. Herkesüñ nāmına degül lāyıḳ
4. Hem-şümār-ı ḥurūf-ı Kurʾānī

hem-ṣūret-i evrāḳ-ı gülistān-ı ḥaḳīḳat:
1. **hem-ṣūret-i evrāḳ-ı gülistān-ı ḥaḳīḳat:**
Tarih 121
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hakikat gül bahçesinin yaprakları ile aynı görünümlü.
11. Naḳşında olan lāle vü gül nergis ü sünbül
12. Hem-ṣūret-i evrāḳ-ı gülistān-ı ḥaḳīḳat

hem-tā:
1. **hem-tā:**
Kaside 18
Mısra: **50**
Eş, benzer.
49. İder is̱bāt-ı yemīn ile bunı ehl-i naẓar
50. Ki bu ṭuġrāya daḫı olmadı peydā hem-tā

hem-ṭabʿ-ı hümāyūna:
1. **hem-ṭabʿ-ı hümāyūna:***-a*
Tarih 127
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Padişahla geçinebilecek mizaçta olma.
97. Vüzerā zümresi beyninde eger varsa odur
98. Kʾola hem-ṭabʿ-ı hümāyūna vü hem ṣadra sezā

hem-ṭabʿ-ı zemīn ol:
1. **hem-ṭabʿ-ı zemīn ol:**
Gazel 484
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Toprak mizaçlı olmak.
17. Muḥtāc iken ebnā-yı cihān luṭfına Nābī
18. Pā-māllıġa ṣabrda hem-ṭabʿ-ı zemīn ol

hem-terāzū ola:
1. **hem-terāzū ola:***-a*
Gazel 865
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Aynı tartıda tartılmak, kıyas olunmak, bir kefeye konulmak.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

hem-vār:
1. **hem-vār:**
Gazel 232
Mısra: **2**
Düzgün, muntazam, uygun.
1. Baña gerdūnuñ āzārı kem-āzār olduġumdandur
2. Sīpihrüñ vażʿ-ı nā-hem-vārı hem-vār olduġumdandur

hemvāre:
1. **hemvāre:**
Gazel 568
Mısra: **10**
Daima, her zaman.
9. Degül bu ḫastelikde her zamān dir Nābī-i bīmār
10. Devā-yi ʿāfiyet ümmīd ider hemvāre luṭfuñdan

2. **hemvāre:**
Gazel 613
Mısra: **4**
Daima, devamlı.
3. Eyler ḫazān bahāra teʿāḳub ḫazān ḫazān
4. Hemvāre istemez çemenüñ ḫurrem olduġın

hem-vāre:
1. **hem-vāre:**
Gazel 487
Mısra: **14**
Daima, her zaman.
13. Meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā Nābī
14. Olsa hem-vāre ne ġas̱s̱ ü ne semīn olsa ġazel

2. **hem-vāre:**
Gazel 759
Mısra: **9**
Daima, her zaman.
9. Mizāc-ı ülfeti ifsād ider hem-vāre germiyyet
10. Bürūdet gāh gāhī şarṭ durur ṣoḥbet ḫilālinde

3. **hem-vāre:**
Kaside 26
Mısra: **17**
Daima, her zaman.
17. Hem-vāre ola dest-i duʿā gibi güşāde
18. İḳbālüñ içre pençe-i fermān-ı vezāret

hemvārlıḳ:
1. **hemvārlıḳdadur:***-da, -dur*
Gazel 135
Mısra: **6**
Düzlük II Daima.
5. Süḫanveş olma āyīneveş ṣāf-meşreb ol
6. Rūy-ı ṣafā her-āyīne hemvārlıḳdadur

hemyān:
1. **hemyān:**
Kaside 21
Mısra: **6**
Kese, torba, çanta, dağarcık.
5. Luṭf-ı żımnında sitem tertībinüñ hem-rengidür
6. Āteşe yaḳmaḳ duhānı şırmalı hemyān ile

hem-zād:
1. **hem-zād:**
Kaside 14
Mısra: **52**
Benzer, eş.
51. ʿUluvv-ı cāhı ile ṭāḳ-ı āsmān hem-dūş
52. Kef-i kerīmi ile ebr-i pür-ʿaṭā hem-zād

2. **hem-zād:**
Gazel 462
Mısra: **13**
Aynı anda doğmuş II Eş, benzer.
13. Görürken şīr-i māder olduġın eṭfāl ile hem-zād
14. Ḫariyyetdür bu niʿmet-hānede fikr-i şikem çekmek

3. **hem-zād:**
Kaside 15
Mısra: **115**
Aynı anda doğmuş II Eş, benzer.
115. ʿİffet ü ʿiṣmet ile ṭabʿ-ı şerīfi hem-zād
116. Himmem ü ġayret ile ḳalb-i laṭīfi tevʾem

4. **hem-zād:**
Gazel 650
Mısra: **1**
Aynı anda doğmuş.
1. Çekme fikr-i ḳısmeti erzāḳ ile hem-zād iken
2. Düşme fikr-i cāmeye hem-dūş-ı istiʿdād iken

hem-zād eyledi:
1. **hem-zād eyledi:***-di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **268**
Kelime Tipi: -
İkiz yapmak, ikizi yapmak, aynı anda doğdurmak/yaratmak.
267. Ol zaman kʾitdi Ḥaḳ beni īcād
268. Eyledi himmeti baña hem-zād

hem-zād-ı cünūn:
1. **hem-zād-ı cünūn:**
Gazel 864
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Delilikle kardeş olmak, yaşıt olmak.
1. Dilde ʿaḳl olsa devā-ḫ∨āh-ı cünūn olmaz idi
2. Olsa hem-zād-ı cünūn ʿaḳla zebūn olmaz idi

hem-zānū olasın:
1. **hem-zānū olasın:***-a, -sın*
Kıt'a 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Diz dize olmak.
3. Eylesün ʿīdüni Allāh saʿīd
4. Olasın devlet ile hem-zānū

hem-zānū olsa:
1. **hem-zānū olsa:***-sa*
Gazel 657
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Diz dize olmak.
3. Ẕātadur cāha degüldür naẓar-ı ehl-i ḳabūl
4. Ḫ∨ārdur ḫār güle olsa bile hem-zānū

hem-zebān:
1. **hem-zebānın:***-ın*
Gazel 477
Mısra: **1**
Aynı dili konuşan; kafa dengi olan/kafadar.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

2. **hem-zebānum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **406**
Aynı dili konuşan; kafa dengi olan/kafadar.
405. Eşkden ġayrı mihrbānum yoḳ
406. Āhdan ġayrı hem-zebānum yoḳ

3. **hem-zebān:**
Gazel 166
Mısra: **5**
Önemli konularda aynı şeyleri konuşan ve aynı şeyleri anlayan.
5. Münāsib hem-zebān rūşenger-i āyīne-i dildür
6. Ġubār-ı çihre-i ḫāṭır karīn-i nā-muvāfıḳdur

hengām:
1. **hengāmı:**-*ı*
Gazel 197
Mısra: **2**
Zaman.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

2. **hengāmı:**-*ı*
Gazel 197
Mısra: **12**
Zaman.
11. Süḫan-ı bīhudeden ḫoş gelür āvāz-ı ḫorūs
12. Bārī maʿnāsını bilmez ise hengāmı bilür

3. **hengāmı:**-*ı*
Gazel 273
Mısra: **10**
Zaman, çağ, sıra, vakit.
9. Yārüñ ḫaṭ-ı müşkīni dil-i Nābī-i zara
10. Hengāmı güẕār eyleyen imdādına değmez

4. **hengāmları:**-*lar, -ı*
Gazel 856
Mısra: **8**
Zaman, çağ, sıra, vakit.
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde kʾola mūr-ālūd
8. Nʾeyleyüm vaṣlı ḫaṭ-āverlügi hengāmları

5. **hengāmı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **18**
Zaman, çağ, sıra, vakit.
17. Tāze vü mīr ü ḥarem-perver iken
18. Ẕevḳ hengāmı hevā der-ser iken

hengāme:
1. **hengāmeye:**-*ye*
Gazel 307
Mısra: **6**
Kalabalık.
5. Ẕevḳ ile temāşāsına aç çeşm-i tevekkül
6. Bāzīçe-i endīşe bu hengāmeye ṣığmaz

hengāme-i şūr u şeri:
1. **hengāme-i şūr u şeri:**
Tarih 30
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Ortalığı karıştırma ve kötülük etme hengamesi (Hengame; Para kazanmak için çarşı ve pazarlarda dervişlerin şiir okuyarak, hikaye anlatarak ve satıcıların çığırtkanlık ederek başlarına adam toplamaları. Düzeni korumak için zabıta memurları bunlara mani olurdu).
75. Ṣaḫne-i ʿadli girelden çārsūy-ı ʿāleme
76. İtdi berçīde felek hengāme-i şūr u şeri

hengām-ı ʿamel:
1. **hengām-ı ʿamel:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İş, eylem zamanı.
1. Sen it ne ḳadar eyler isen hīle vü tezvīr
2. Hengām-ı ʿamel bildügin işler yine taḳdīr

hengām-ı bāmdād:
1. **hengām-ı bāmdād:**
Gazel 486
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sabah, seher vakti.
9. Bir şām-ı tīre var mı ki hengām-ı bāmdād
10. Ruhsāre-sāy-ı sāye-i dīvārumuz degül

hengām-ı çār sāle iken:
1. **hengām-ı çār sāle iken:**
Kaside 16
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Dört yaşında iken.
111. Sī vü se salden baña itmişdi bā-ḫuşūş
112. Hengām-ı çār sāle iken bir kerāmeti

hengām-ı çemen:
1. **hengām-ı çemen:**
Gazel 591
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çemen vakti, bahar mevsimi.
3. Ḳorḳaram tevbeyi āba düşürürsün zāhid
4. Hele hengām-ı çemen mevsim-i ʿişret gelsün

hengām-ı cūşında:
1. **hengām-ı cūşında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 764
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Coşkunluk anı.
1. Muḥīṭüñ naġmesin güş eylemiş hengām-ı cūşında
2. O leẕẕet müstekindür mevc-i baḥruñ daḫı gūşında

hengām-ı duʿā:
1. **hengām-ı duʿā:**
Kaside 13
Mısra: **232**
Kelime Tipi: -
Dua zamanı.
231. Muntaẓır ḥüsn-i icābet müteraḳḳıb tevfīḳ
232. Geldi hengām-ı duʿā eyleme taṭvīl-i kelām

hengām-ı feraḥ:
1. **hengām-ı feraḥ:**
Gazel 44
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rahatlık zamanı.
7. Görmedük neydügini oldugını gūş itdük
8. Bir zamān faṣl-ı bahāruñ adı hengām-ı feraḥ

hengām-ı fırsatında:
1. **hengām-ı fırsatında:**-*ı, -nda*
Gazel 427
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ele geçen fırsat.
1. Çoḳ görmişüz zevalini ġaddār olanlaruñ
2. Hengām-ı fırsatında dil-āzār olanlaruñ

hengām-ı gülde:
1. **hengām-ı gülde:**-*de*
Gazel 415
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gül devri, bahar.
11. Yoḳ farḳı rūz-ı ʿīdde ṭıfl-ı bürehneden
12. Hengām-ı gülde şāḫ-ı gül-i gül ne-dādenüñ

hengām-ı hatı:
1. **hengām-ı ḫaṭı:**-*ı*
Gazel 92
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Ayva tüylerinin bitme zamanı.
17. Dil-berüñ ḥüsni ḳıyāmetdür egerçi Nābī
18. Līk hengām-ı ḫaṭı dağdaġa-i mahşeridür

hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda:
1. **hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda:**
Kaside 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Takatsizlik, acizlik ve zayıflık dönemi, ihtiyarlık.
15. Hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda
16. Āyā ne irtikāba sebeb bu meşaḳḳati

2. **hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda:**-*da*
Kaside 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Takatsizlik, acizlik ve zayıflık dönemi, ihtiyarlık.
15. Hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda
16. Āyā ne irtikāba sebeb bu meşaḳḳati

3. **hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda:**
Kaside 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Takatsizlik, acizlik ve zayıflık dönemi, ihtiyarlık.
15. Hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda
16. Āyā ne irtikāba sebeb bu meşaḳḳati

hengām-i nātüvānī-i pīrīde:
1. **hengām-i nātüvānī-i pīrīde:**
Gazel 260
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İhtiyarlığın zayıf ve güçsüzlüğü vakti.
21. Hengām-i nātüvānī-i pīrīde Nābiyā
22. Güstaḫlıḳ olursa da maʿẕūrlardanuz

hengām-ı neşāṭ-efzā:
1. **hengām-ı neşāṭ-efzā:**
Tarih 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevinç arttıran zamanlar/dönem.
1. Ḫoşā eyyām-ı şevḳ-encām ü hengām-ı neşāṭ-efzā
2. Ki esbāb-ı meserretle leb-ā-leb ḫāne-i dünyā

hengām-ı nutḳ:
1. **hengām-ı nutḳ:**
Gazel 415
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Konuşma esnasında.
1. Īcāb iden teṣāmümidür istifādenüñ
2. Hengām-ı nutḳ sekte-i şevḳin ifādenüñ

hengām-ı şeb:
1. **hengām-ı şeb:**
Gazel 554
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akşam vakti.
9. Nābī bulur ṣudāʿını āmāde ṣubḥgeh
10. Hengām-ı şeb şarāb ile defʿ-i ṣudāʿ iden

hengām-ı ṣubḥ:
1. **hengām-ı ṣubḥ:**
Gazel 489
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sabah vakti.
15. Bir ḳaṭre girmemişdi şebāngeh gelūsına
16. Hengām-ı ṣubḥ açıldı hele iştihā-yı gül

2. **hengām-ı ṣubḥ:**
Gazel 810
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sabah vakti.
3. Ālāyiş-i dürūġdan olmaz yine tehī
4. Hengām-ı ṣubḥ ṣıdḳını is̱bāt iderse de

hengām-ı ṣubḥgāhına:
1. **hengām-ı ṣubḥgāhına:***-ı, -n, -a*
Gazel 440
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sabah vakti.
11. Benzer şeb-i temennī-i vuṣlatda ṣaḥn-ı dil
12. Hengām-ı ṣubḥgāhına dārü'l-vekālenüñ

hengām-ı suḫan:
1. **hengām-ı suḫan:**
Gazel 366
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Söz sırasında, yazı yazma esnasında.
11. Ḫāme hengām-ı suḫan olsa ʿaceb mi ser be-pīş
12. Olduġın anlar mürāʿāt-ı edeb güftāre şarṭ

hengām-ı temāşā-yı gül ü yāsemen:
1. **hengām-ı temāşā-yı gül ü yāsemen:**
Kıt'a 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül ve yasemin çiçeklerini izleme vakti.
1. Eyyām-ı bahār u dem-i geşt-i çemen olsa
2. Hengām-ı temāşā-yı gül ü yāsemen olsa

hengām-ı vedā:
1. **hengām-ı vedā:**
Gazel 885
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayrılma vakti, veda zamanı.
11. Emn gelmez ṭamaʿından baña hengām-ı vedā
12. Kime ısmarlasam ol şūḫı Ḫudaʾdan ġayrı

hengāmını geçirmeden:
1. **hengāmını geçirmeden:***-ı, -n, -ı-meden*
Gazel 809
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Vaktini geçirmek, verilen süreyi aşmak.
7. Hengāmını geçirmeden itmek ne ihtimāl
8. Ol süst ʿahd ü vaʿdini incāz iderse de

henüz:
1. **henüz:**
Gazel 832
Mısra: **2**
Hala, daha.
1. Ḥicāb-ı nāle-i bī-cā hezāra gelmedi mi
2. Henüz pīş-i güle iʿtiẕāra gelmedi mi

2. **henüz:**
Gazel 876
Mısra: **6**
Hala, daha.
5. Neden tevaḳḳuf-ı pervāz şāḫ-ı maḳṣūda
6. Henüz murġ-ı dile perr ü bāl gelmedi mi

3. **henüz:**
Gazel 876
Mısra: **10**
Hala, daha.
9. Küsūf-ı ḫaṭla siyāh oldı rūyı dildāruñ
10. Henüz dildeki mihre zevāl gelmedi mi

4. **henüz:**
Kaside 7
Mısra: **159**
Hala, daha.
159. Daḫı ġıdā vü ʾaşāsı henüz bāḳīdür
160. Neheng-i tīġine bu fetḥdür kemīne fütur

5. **henüz:**
Tarih 57
Mısra: **10**
Hala, daha.
9. Bir mübārek şehrde geldi sarāy-ı dehre kim
10. Feyż-i İbrāhīm Hallīluʾllāh bāḳīdür henüz

6. **henüz:**
Gazel 555
Mısra: **8**
Şimdi, hâlâ.
7. Zihī cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı Kenʿan kim
8. Bulur şifā şu içenler henüz çāhından

7. **henüz:**
Tarih 133
Mısra: **18**
Şimdi, hâlâ.
17. Bir nice maṣlahat-ı müşkil ü çend emr-i ḫāṭır
18. Ki henüz her birisi bir sefere erzānī

8. **henüz:**
Gazel 118
Mısra: **7**
Buna rağmen.
7. Nice erbāb-ı kerem gelmiş iken dehre henüz
8. Sikke-i luṭf u kerem nām-zed-i Ḥātimʾdür

9. **henüz:**
Gazel 617
Mısra: **15**
Buna rağmen.
15. Şehr-i bedende ṣıyt u ṣada ḳalmadı henüz
16. Bāzār-ı ārzūda geçilmez ziḥāmdan

10. **henüz:**
Gazel 99
Mısra: **6**
Henüz, daha.
5. Ẓuhūra gelmedi mi hükm-i reml ḫaṭṭı ile
6. Henüz ḥoḳḳa-i laʿlini nā-bedīd midür

11. **henüz:**
Gazel 274
Mısra: **10**
Henüz, daha.
9. Kīse-i maʿnāya mühr urmışdı gencūr-ı dilüm
10. Sīne-çāk-ı mıṣraʿ-ı mühr olmadan ḫātem henüz

12. **henüz:**
Gazel 274
Mısra: **12**
Henüz, daha.
11. Dilber oldur kim lisānı ola mīzāb-ı kerem
12. Dīde-i ʿuşşāḳına gelmezden evvel nem henüz

13. **henüz:**
Gazel 274
Mısra: **14**
Henüz, daha.
13. Oḳusun bu heft beyti dāstān-ḫᵛān-ı hüner
14. Ḥeft-ḫᵛānı Nābiyā fetḥ itmeden Rüstem henüz

14. **henüz:**
Gazel 275
Mısra: **2**
Henüz, daha.
1. Geldi ḫaṭ şūrdadur piste-i ḫandānı henūz
2. Mūrdan olmadı zāʾil şekeristānı henūz

15. **henüz:**
Gazel 275
Mısra: **10**
Henüz, daha.
9. Ḫaṭ şikest itmedi ruḫsārınuñ āb u tābın
10. Ḥüsnden ʿazli içün çıḳmadı fermānı henūz

16. **henüz:**
Gazel 275
Mısra: **12**
Henüz, daha.
11. Tīġ-i hāżır hele çıḳsun yüze görsün ḥālin
12. Ḫaṭṭınun daḫı ẓuhūr itmedi ʿişyānı henūz

17. **henüz:**
Gazel 766
Mısra: **3**
Henüz, daha.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

18. **henüz:**
Gazel 832
Mısra: **9**
Henüz, daha.
9. Henüz virmedesin bādbān-ı āha güşād
10. Daḫı sefīne-i ḫᵛāhiş kenāra gelmedi mi

19. **henüz:**
Gazel 874
Mısra: **10**
Henüz, daha.
9. Dil daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese nʾola
10. Nābī gibi henüz bir üstād görmedi

20. **henüz:**
Kaside 7
Mısra: **201**
Henüz, daha.
201. Henüz evvel-i meşḳiydi tīġ-i saṭvetüñüñ
202. Bu deñlü olduġı berhem-zen-i ṣufūf-ı suṭūr

21. **henüz:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Henüz, daha.
3. Nāle-senc-i şekve-i nāsūr idi zaḫm-ı dilüm
4. Kisve-i terkībe nā-çesbān iken merhem henüz

22. **henüz:**
Gazel 584
Mısra: **4**
Henüz, daha.
3. Olmış ḫayāl-i yāre dil-i ṣāfı cilvegāh
4. Kendi henüz āyīne-i ʿāşıḳān iken

23. **henüz:**
Gazel 274
Mısra: **6**
Halâ, daha.
5. ʿĀşıḳuñ ṣubḥın ider şām-ı ġarībāndan siyeh
6. İtmedin ṭarf-ı bināgūşa ser-i perçem henüz

24. **henüz:**
Gazel 275
Mısra: **6**
Halâ, daha.
5. Ḫaṭṭı olmış ṭutalum perde-keş-i rūy-ı ümīd
6. Fetḥ-i bāb itmededür çāk-ı giribānı henūz

25. **henüz:**
Gazel 275
Mısra: **8**
Halâ, daha.
7. Ḳaynadı dīg-i fenā dūd-ı ḫaṭ oldı peydā
8. Ṭoymadı māʾide-i vaṣlına mihmānı henūz

26. **henüz:**
Gazel 275
Mısra: **14**
Halâ, daha.
13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ḫārı yine ḫuşk olmadı bostānı henūz

27. **henüz:**
Kaside 16
Mısra: **221**
Halâ, daha.
221. Baḳī henüz gerden-ı ʿabd-i faḳīrde
222. Merḥūm eb-i kerīmleri ḥaḳḳ-ı niʿmeti

28. **henüz:**
Gazel 274
Mısra: **1**
Daha, daha yeni, henüz.
1. İrtibāṭ-ı ḥüsn ü ʿaşḳ olmışdı müstaḥkem henüz
2. Ṭurre-i Ḥavvaʾya dil-bend olmadan Ādem henüz

29. **henüz:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Henüz, daha.
1. İrtibāṭ-ı ḥüsn ü ʿaşḳ olmışdı müstaḥkem henüz
2. Ṭurre-i Ḥavvaʾya dil-bend olmadan Ādem henüz

30. **henūz:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Henüz, daha.
1. Geldi ḫaṭ şūrdadur piste-i ḫandānı henūz
2. Mūrdan olmadı zāʾil şekeristānı henūz

31. **henūz:**
Gazel 275
Mısra: **4**
Henüz, daha.
3. Gerçi ḫaṭ ḳaraladı ṣafha-i ḥüsnin ammā
4. Meşḳ-i nāz itmededür ḫāme-i müjgānı henūz

32. **henüz:**
Gazel 274
Mısra: **8**
Daha, o ana dek.
7. ʿĀrifān olmışdı āyet-ḫᵛān-ı taḥrīm-i şarāb
8. Ḥarf-ı cāma leb-güşāy olmazdan evvel Cem henüz

33. **henüz:**
Gazel 750
Mısra: **10**
Daha, hâlâ, şimdiye kadar.
9. Şeker bulaşıġıveş kāse içre ḳalmışdur
10. Henüz būsesinün leẕẕeti dimāġumda

hep:

1. **hep:**
Gazel 88
Mısra: **13**
Hepsi.
13. Ḳayd-ı rüsūmdur hep teşbīh ü tāc ü ḫırḳa
14. Dervīş-i bī-ser ü pā vażʿ u vekārı nʾeyler

2. **hep:**
Gazel 472
Mısra: **3**
Hepsi.
3. Hep oldı senüñ nusḫa-i ẕātuñla hüveydā
4. Pūşīde iken ḥüsni sükūn u ḥarekātuñ

3. **hep:**
Gazel 61

Mısra: **10**
Tamamen, hep.
9. Binā-yı ʿahd-ı ḫūbān gibi teʾs̱īr-i bürūdetden
10. Buz üstinde ṭurur hep şimdi bünyān-ı ṣadāḳatler

4. **hep:**
Gazel 221
Mısra: **1**
Tamamen, hep.
1. Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
2. Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür

5. **hep:**
Gazel 221
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
1. Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
2. Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür

6. **hep:**
Gazel 221
Mısra: **4**
Tamamen, hep.
3. Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
4. Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür

7. **hep:**
Gazel 221
Mısra: **6**
Tamamen, hep.
5. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dür-i yektā
6. Ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senüñçündür

8. **hep:**
Gazel 221
Mısra: **8**
Tamamen, hep.
7. Gel ey mest-i teġāfül bir nigāh it ḥāl-i mestāne
8. Reh-i meyḫānede bu hāy u hūlar hep senüñçündür

9. **hep:**
Gazel 221
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
9. Sezādur saʿid-i sīmīnüñ itsem heykel-i gerden
10. Baña pür-hışm u kīn olmaḳ ʿadūlar hep senüñçündür

10. **hep:**
Gazel 221
Mısra: **12**
Tamamen, hep.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥkīk
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

11. **hep:**
Gazel 240
Mısra: **5**
Tamamen, hep.
5. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
6. Ṣafā-yı ḫāṭır ancaḳ bādede sāġarda ḳalmışdur

12. **hep:**
Gazel 279
Mısra: **2**
Tamamen, hep.
1. Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

13. **hep:**
Gazel 551
Mısra: **3**
Tamamen, hep.
3. Ḳısmetüñ rūz-ı ezelden müteʾayyindür hep
4. ʿĀlemüñ ḳaṭʿa çalış rişte-i ṭūl-ı emelin

14. **hep:**
Gazel 26
Mısra: **11**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
11. Hep mesʾele-i mebḥas̱-ı āsāyiş-i dildür
12. Taḥṣīl olunan fenn-i debistān-ı ḳanāʿat

15. **hep:**
Gazel 113
Mısra: **2**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Ne ʿilmedür ne dānişe ne ehl-i hūşadur
2. Hep iʿtibār-ı bī-ḫıredān ḫod-fürūşadur

16. **hep:**
Gazel 128
Mısra: **2**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Važʿ-ı felek mi mihr ü vefa ṣūretindedür
2. Hep cevrdür ki luṭf u ʿaṭā ṣūretindedür

17. **hep:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir lez̲z̲eti birdik
10. Eylerse daḫı bāde libāsın müteġayyir

18. **hep:**
Gazel 154
Mısra: **2**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Şikāyetüm sitem-i şuḫ-ı ser-keşümdendür
2. Zuhūr-ı dūd-ı derūnum hep āteşümdendür

19. **hep:**
Gazel 158
Mısra: **1**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

20. **hep:**
Gazel 164
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Hep sözledür şikest-i dil ü merhem-i derūn
4. Geh seng olur maḳāl gehī mūmiyālanur

21. **hep:**
Gazel 168
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Hep çıkan tār-ı şuʿāʿıdur degül mūy-ı sefīd
10. Nābīyā nūr-ı maḥabbet sineden zāʾil midür

22. **hep:**
Gazel 180
Mısra: **6**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

23. **hep:**
Gazel 186
Mısra: **14**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
13. Lemʿa-yı tāze-gūyā pey-revlik eyle Nābī
14. Eşʿār-ı ābdarı hep nā-şinide göster

24. **hep:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
13. Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan
14. Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür

25. **hep:**
Gazel 193
Mısra: **6**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
5. Cisminde ṭamarlar sayılur ʿāşıḳ-ı zāruñ
6. Hep ṣayduñ içündür bu ḳadar dām u ṭuzaklar

26. **hep:**
Gazel 195
Mısra: **12**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
11. Her gevher-i nühüfte ki var genc-i ġaybda
12. Hep pīşgāh-ı dīde-i bidārdan geçer

27. **hep:**
Gazel 202
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Taķrīr-i nīk-ħ∨āhuña hep urma dest-i red
10. Gāhī olur naṣihat-ı ʿāşıķ da eslenür

28. **hep:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
10. Ḥalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

29. **hep:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Devrinde hep ʿalāķasına sīnedür sebeb
4. Deryālara neẓāret ider āb-gīneler

30. **hep:**
Gazel 263
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Gören hep anda görür fenn-i ḥikmetüʾl-ʿaynı
4. Sevād-ı dīdesinün dersħānesin bilürüz

31. **hep:**
Gazel 282
Mısra: **12**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
11. Dest-bürd-i ħār-zār-ı reh-güzār-ı yārdan
12. Hep dehān-ı şekvedür dāmān-ı pāre pāremüz

32. **hep:**
Gazel 295
Mısra: **10**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Leẕẕet-perest-i sīne ḥüsn-i gelūyı bilmez
10. Hep sākin-i Sitānbul seyr-i hiṣāra gelmez

33. **hep:**
Gazel 303
Mısra: **13**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ķışrı her sāde dıraħtuñ dārçīn olmaz

34. **hep:**
Gazel 387
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Dullāb gibi alduġumuz virmedeyüz hep
4. Bu bāġçe-i rū be-ħazānuñ nesin alduķ

35. **hep:**
Gazel 394
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Sebeb hep bendeki bu vażʿ-ı bī-ṣabrānedür yoħsa
4. O şuħuñ ķaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında ķabāḥat yoķ

36. **hep:**
Gazel 411
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Hep ser-i kūyına rū-māl-ı ümīdindendür
4. Bu ķadar pāyumuza düşdügi dāmānumuzuñ

37. **hep:**
Gazel 427
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Sevgendi hep tahallüf-i vaʿdüñ güvāhıdur
10. Īmānı hīn-i vaʿdede bīsyār olanlaruñ

38. **hep:**
Gazel 433
Mısra: **17**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
17. Nābī kibār ķatında görür hep fakīrdür
18. Ẕevķin iden zamānede ħ∨āb-ı ferāġatün

39. **hep:**
Gazel 467
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Göñül hep tāze-rūyān şevķinüñ ās̱ārıdur Nābī
10. Bu gūne tāze tāze maʿnī-i rengīn ħayāl itmek

40. **hep:**
Gazel 472
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Hep giydi lisānuñla senüñ kisve-i taḥķīķ
10. Maʿnā-yı nihānīsi ḥurūf u kelimātuñ

41. **hep:**
Gazel 488
Mısra: **10**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Meşhūrdur ki māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn
10. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olur ammā ki hep degül

42. **hep:**
Gazel 502
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Hep şevķ-i ḥüsndür sebeb-i güft-gūy-ı rāz
10. Ḥüsn olmasa nʾolurdı ʿaceb ḥalümüz bizüm

43. **hep:**
Gazel 615
Mısra: **13**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
13. Yārān-ı naẓm hep ṭaraf-ı tāze ṭutdı līk
14. Nābī-i ħaste-dil ṭaraf-ı ʿāşıķānesin

44. **hep:**
Gazel 621
Mısra: **5**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
5. Bizümle hep zebān-ı ħançer ile söyleşür şimdi
6. Ser-i rehde düçār olduķça evvel merḥabā dirken

45. **hep:**
Gazel 658
Mısra: **2**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
1. Olmaķla istiķāmet ile iştihār-ı serv
2. Hep ser-firāzlıķla giçer rūzgār-ı serv

46. **hep:**
Gazel 671
Mısra: **5**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
5. Bergler şuʿle-i şevķ olduġını hep bilürüz
6. Ṣaķlasun ister ise dāġ-ı derūnın lāle

47. **hep:**
Gazel 675
Mısra: **7**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
7. Hep gūşumuz pür iden anuñ güft-gūsıdur
8. Çeksün serini ħırķaya bülbül ġarīb ise

48. **hep:**
Gazel 699
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Hep biz daħı dullāb-ı ümide ṣarılurduk
4. Āb olsa eger kaʿr-ı çeh-i ṭūl-ı emelde

49. **hep:**
Gazel 726
Mısra: **13**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār
14. Ħalķuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

50. **hep:**
Gazel 749

Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Hep çekdügüm endūh sebük-serlügümüñdür
4. Bu keş-me-keşe düşmez idüm lengerüm olsa

51. **hep:**
Gazel 764
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. İder hep çār-sūy-ı ġaybdan erzākum āmāde
4. Sipihr-i bī-ḳarāruñ püşt-māl-i ebr dūşında

52. **hep:**
Gazel 765
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Bāʿis̱-i h̠ande leb-i ġonceye hep şeb-nemdür
10. Bī-tekellüf açılur dil-ber-i ṣahbā-dāde

53. **hep:**
Gazel 778
Mısra: **5**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
5. Miyāniyle sürini fikridür hep söyleden yārüñ
6. Taʿaccüb eyleme ger sözlerüm gas̱s̱ ü s̱emīn olsa

54. **hep:**
Gazel 798
Mısra: **10**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Sūk-ı devrānda biz ol deyn temessükleriyüz
10. Hep bizüm h̠ātemümüzdür başan iḳrārumuza

55. **hep:**
Gazel 803
Mısra: **11**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
11. Hep itdügi cefāyı unutdurdı ol perī
12. Bir nīm-h̠ande bir nigeh-i iltifāt ile

56. **hep:**
Gazel 808
Mısra: **9**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Hep becā tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ
10. Güllere destār şāyān kefş lāyıḳ penbeye

57. **hep:**
Gazel 812
Mısra: **23**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
23. Hep kendü zād-ı rāhın alır yoh̠sa Nābiyā
24. Yoḳ Ḥaḳḳʾuñ ihtiyācı fürūz ü nevāfile

58. **hep:**
Gazel 824
Mısra: **13**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
13. Hep iʿtibār pāye-i būs-ı lebünledür
14. Mīnā-yı ser-keşüñ ḳadehe ser-fürūları

59. **hep:**
Gazel 828
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerh̠-i nigūndan ġayrı

60. **hep:**
Gazel 844
Mısra: **16**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
15. Teʿs̱īr-i iʿtidāl hevādan bulup necāt
16. Hep dest-bürd-i deyden unutdı geçenleri

61. **hep:**
Kaside 7
Mısra: **64**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
63. Meġer maḥalli imiş ṣāḥibi çıḳup mülküñ
64. Ṭılısm-ı mülkden efʿīleri hep ey leye dūr

62. **hep:**
Kaside 9
Mısra: **45**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
45. Hep perīşān idi esbāb-ı ser ü sāmānum
46. Gāh endīşe-i cemʿi dile itdükçe güẕer

63. **hep:**
Kaside 16
Mısra: **74**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
73. Āsūdelükle gerçi göñül müsteriḥ olur
74. Hep ḥaṣṣa-i bedendür anuñ ḥadd u ġāyeti

64. **hep:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **110**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
109. Olmaġa bu ʾātıfet bedīdār
110. Hep oldı sebeb birer silāhdār

65. **hep:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **148**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
147. İt dest-ı ʿināyetüñle Yā Rab
148. Dil-h̠ᵛāhı ne ise hep müretteb

66. **hep:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **23**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
23. Hep müheyyā levāzım-ı şevket
24. Hep müretteb merāsim-i devlet

67. **hep:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **105**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
105. Hep güşāde defātir-i ezhār
106. H̠ᵛācelerdür h̠alīfelerle hezār

68. **hep:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **149**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
149. Dirdi hep ol sālikūñ āsārıdur
150. Mā-haṣal-ı gevher-i güftārıdur

69. **hep:**
Kıt'a 62
Mısra: **4**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Fiʾl-aṣıl maḳṣad u maṭlab dimedür ḳaṣd u ġaraż
4. Hep bilür maʿnī-i važʿların aṣḥāb-ı kemāl

70. **hep:**
Tarih 42
Mısra: **30**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
29. Ruh-bah̠ş olmadan nesīm-i ṣabā
30. Hep nevāsından eyler istimdād

71. **hep:**
Tarih 146
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Rūhāniyān bu ʿazmüñ hep āsmānda
4. Nābī tārīh̠ini didiler tūġuñ ola müʾeyyed

72. **hep:**
Tarih 147
Mısra: **4**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Oldı ṭūfān-ı tevārīhe cihān müstaġraḳ
4. Līk hep ṭarz-ı ḳadīm üzre naẓardan geçdi

73. **hep:**
Tarih 104
Mısra: **64**
Herkes, hepsi.
63. Ḥāżır bulunan cümle varup secde-i şükre
64. Hep eylediler ḥamd-i H̠udā celle taʿālā

74. **hep:**
Gazel 159

Mısra: **8**
Hepsi, tamamı.
7. Rüsüm-ı āmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān
8. Siyāḳ-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur

75. **hep:**
Gazel 165
Mısra: **2**
Hepsi, tamamı.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫᵛāce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

76. **hep:**
Gazel 196
Mısra: **10**
Hepsi, tamamı.
9. Zamāne daʿvī-i iḫlāṣ iderse ey Nābī
10. İnanma lāf u güzāfına hep mübālaġadur

77. **hep:**
Gazel 378
Mısra: **6**
Hepsi, tamamı.
5. Münāfakat o ḳadar itdi ʿāleme teʾs̱īr
6. Ki oldı hep alınup virilen selām-ı dürūġ

78. **hep:**
Gazel 387
Mısra: **2**
Hepsi, tamamı.
1. Bilmem ki bu bāzār-ı cihānuñ nesin alduḳ
2. Hep bundadur esbāb-ı fenānuñ nesin alduḳ

79. **hep:**
Gazel 843
Mısra: **16**
Hepsi, tamamı.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

80. **hep:**
Kaside 2
Mısra: **201**
Hepsi, tamamı.
201. Hep senüñ āb-ı ruḥuñ ḥürmetine gelmişdür
202. Bu cihan ḫalḳı velī sensin olan aṣl-ı murād

81. **hep:**
Kaside 2
Mısra: **207**
Hepsi, tamamı.
207. Hep senüñ rīhte-i sufre-i inʿāmundur
208. ʿĀleme cūd-ı vücūd eylesün Allāh ziyād

82. **hep:**
Kaside 7
Mısra: **174**
Hepsi, tamamı.
173. Himāyetüñle durur āb u tāb-ı gülşen-i mülk
174. ʾİnāyetüñle biter hep meṣāliḥ-i cumhūr

83. **hep:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **24**
Hepsi, tamamı.
23. Hep müheyyā levāzım-ı şevket
24. Hep müretteb merāsim-i devlet

84. **hep:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **264**
Hepsi, tamamı.
263. Bārgehler binā-yı ʿālīler
264. Buldı hep sözlerüñle zīnet ü fer

85. **hep:**
Kıt'a 5
Mısra: **12**
Hepsi, tamamı.
11. İbrik ne ḳadar ḳaṭre-i iḥsānın alursa
12. Hep bir bir ider anı nis̱ār-ı ser-i mihmān

86. **hep:**
Tarih 19
Mısra: **30**
Hepsi, tamamı.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

87. **hep:**
Tarih 36
Mısra: **51**
Hepsi, tamamı.
51. Hep bilürlerdi ḫafiyyāta olanlar vāḳıf
52. Ki seni eyledi bu ʿuḳdeye Ḥaḳ ʿuḳde-güşā

88. **hep:**
Tarih 92
Mısra: **56**
Hepsi, tamamı.
55. İrtişā bābları oldı ser-ā-pā mesdūd
56. Ḥükm-i ḳānūn u şerīʿatdür olan hep icrā

89. **hep:**
Tarih 142
Mısra: **6**
Hepsi, tamamı.
5. Ol şemʿe oldı cān ile pervāne bir zamān
6. Hep çār-yār-ı pāk-güher sancaḳ-ı şerīf

90. **hep:**
Gazel 845
Mısra: **5**
Hiçbiri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, bütün olarak, cümle.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾş-şifā ḳaldı

91. **hep:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **46**
Tüm.
45. Ṣaḥn-ı ʿālīsi ʾarṣa-i İslām
46. Meyvesi hep şerāyiʿ-ı aḥkām

92. **hep:**
Gazel 295
Mısra: **6**
Daima, her zaman.
5. Ḥarf-i mükerrer olmaz eczā-yı ṣunʿ içinde
6. Emvāc-ı āferiniş hep bir ḳarāra gelmez

93. **hep:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Tamamen, tüm.
3. Yoḳ vaḳʿı çeşm-i nāsda fażl u maʿārifüñ
4. Ḫalḳuñ hep iʿtibārı maḳām u maḳarradur

94. **hep:**
Gazel 413
Mısra: **1**
Tamamen, tüm.
1. Ḥikmeti hep şeref-i vaḥyiledür zenbūruñ
2. Lez̠zet-i şehd ile mūmında dıraḫşān nuruñ

95. **hep:**
Gazel 124
Mısra: **5**
Her zaman.
5. Hep ʿuḳdedür esīr-i ḥicāb eyleyen seni
6. Bir ʿuḳde mihre rabıta-i inkisāf olur

96. **hep:**
Gazel 114
Mısra: **3**
Her zaman, tamamen.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduġına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

97. **hep:**
Gazel 489
Mısra: **5**
Daima, her zaman, sürekli.
5. Hep kendi perdesüzliginüñ muḳtezāsıdur
6. Ṣad çāk olursa cīb-i hezār-āşnā-yı gül

98. **hep:**
Gazel 335
Mısra: **10**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
9. Minnet cenāb-ı Ḥaḳḳa ki ey Nābī-i ḥazīn
10. Açıldı hep şükūfe-i maḳṣūd u mültemes

99. **hep:**
Gazel 367
Mısra: **29**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
29. Ḫalḳ-ı zamān hep anda muḳīm olmaġa sezā
30. Teng olduġı mebānī-i dārüʾş-şifā ġalaṭ

100. **hep:**
Gazel 404
Mısra: **3**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

101. **hep:**
Kaside 1
Mısra: **93**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
93. Cihāndan aṣl-ı maḳṣūd enbiyā vü evliyādur hep
94. Velīkin oldılar envāʿ-ı uḫrā biʾt-tebaʿ peydā

102. **hep:**
Kaside 2
Mısra: **13**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
13. Hep ser-ā-pāy cihān mezraʿa-i ʿibretdür
14. Cereyān itmededür ḳāʿide-i zerʿ u ḥaṣād

103. **hep:**
Kaside 2
Mısra: **223**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
223. Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
224. Çünki ḫalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

104. **hep:**
Kaside 7
Mısra: **166**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
165. Senüñ cülusuñ ile taḫtgāh-ı salṭanata
166. Ḫudā ḳulūb-ı ʾibādın hep eyledi mecbūr

105. **hep:**
Kaside 8
Mısra: **21**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
21. Hep bilürsüz ki ḳad-ı rāstumı ḫāme gibi
22. İtdi engüşt gibi ḫam-zede bār-ı taḥrīr

106. **hep:**
Kaside 15
Mısra: **157**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
157. Müşkil-i devleti hep andan iderlerdi suʾāl
158. Gerek eslāf-ı kiram u gerek eṣnāf-ı ümem

107. **hep:**
Kaside 20
Mısra: **86**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif
86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

108. **hep:**
Kaside 29
Mısra: **7**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
7. Hep senüñ reşḥa-i feyyāza-i iḥsānuñdan
8. Ḥiṣṣe-yāb āteş ü āb u gül ü ḫār bed ü nīk

109. **hep:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **150**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
149. Gülşene māl-i jale giçse mezīd
150. Ḳaldurur hep edā ile ḫurşīd

110. **hep:**
Tarih 29
Mısra: **4**
Hepsi, tamamı II Sürekli, daima.
3. Destine alup kemānın eyledi
4. Cümle tīr-endāzı hep rū ber-zemīn

hep cümle:
1. **hep cümle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tamamen.
107. Nābī-i ḫaste bir faḳīrüñdür
108. Silk-i ümmīde bir ḥaḳīründür

hep sen mi:
1. **hep sen mi:**
Gazel 201
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hep sen mi.
11. Hep sen mi kām-yāb olacaḳsın zamānede
12. Ey teng-çeşm kār be-nevbet degül midür

her ān:
1. **her ān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Her zaman, daima.
69. O ḳafesle o beyżadan her ān
70. Murġ-ı aḥkām-ı şerʿ ider ṭayerān

her bir:
1. **her bir:**
Gazel 184
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her bir.
9. Raḳs itmege turur nefes-i rüzgār ile
10. Her bir dıraḫtı bir ṣanem-i şivekār olur

2. **her bir:**
Gazel 419
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her bir.
9. ʿAlemüñ kārgeh-i ʿaşḳ idügin fehm eyler
10. Seyr iden sīnesinüñ çākini her bir giyehüñ

3. **her bir:**
Gazel 519
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her bir.
1. Mümkin mi rūy-ı yāre nigāh itmeyem disem
2. Her bir nigehde derd ile āh itmeyem disem

4. **her bir:**
Gazel 558
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her bir.
1. Güẕergāh-ı fenā olduġına āḫir libās-ı ten
2. İder her bir güẕerde bir işāret dīde-i süzen

5. **her bir:**
Gazel 697
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her bir.
5. Ṣūfīye sehl olurdı nigehbānī-i nefes
6. Noḳṣanı ẓāhir olmasa her bir şümārda

6. **her bir:**
Gazel 785
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her bir.
3. Her bir nigāh-ı nāzı yaġmāger-i taḥammül
4. Efsūs düşdi ḫāṭır bir böyle dil-rübāya

7. **her bir:**
Gazel 829
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Her bir.
13. Her bir müje zebān-ı suḫen-senc-i rāz iken
14. Taḳrīrden naẓar duyamaz müddeʿāsını

8. **her bir:**
Kaside 5
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Her bir.
19. Sırr-ı hestī gibi her bir eẟeri cāmiʿdür
20. Maʿnī-i ḫuşk u teri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

9. **her bir:**
Kaside 24
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Her bir.
21. Yine açıldı şifā-ḫāne-i feyż-i Bārī
22. Buldı her bir maraż-ālūde murādınca devā

10. **her bir:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Her bir.
149. Oldı her bir dehān-ı nāṭıḳa-zā
150. Ḥoḳḳa-i gevher-i senā-yı Ḫudā

11. **her bir:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Her bir.

151. Oldı her bir zebān-ı mercānfām
152. Māhī-i lücce-i ṣalāt u selām

12. **her bir:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her bir.
13. Ḫoşā bārgāh-ı birīşim-ṭınāb
14. Ki her bir tınābı ʿadūya şihāb

13. **her bir:**
Tarih 30
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Her bir.
15. Dem-be- dem bād-ı ṣabānuñ luṭfına muʿtād olup
16. Çeşmin açmış cānib-i deryāya her bir manẓarı

14. **her bir:**
Tarih 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her bir.
5. Levḥa-i ḥüsnine cedvel çekdi ressām-ı ezel
6. Ḥüsn-i ḫaṭṭın eyleyüp taʿlīk her bir mūyına

her bir bün-i mūyından:
1. **her bir bün-i mūyından:***-ın, -dan*
Gazel 654
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her bir tüyünde ayrı meziyyet.
11. Her bir bün-i mūyından akar āb-ı leṭāfet
12. Deryā-yı melāhatde şinādan mı gelürsin

her biri:
1. **her biri:**
Gazel 69
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Her biri.
27. Cismden her biri ʿārī vü ne-dāniste iken
28. ʿİlm-i maʿnāyı hemān gördügi sāʿatde tanur

2. **her biri:**
Kaside 2
Mısra: **233**
Kelime Tipi: -
Her biri.
233. Enbiyā her biri rāyet-keş-i aḥkāmuñdur
234. Gitdiler āḫirete itmeğe ʿarż-ı ecnād

3. **her biri:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her biri.
11. Beytinüñ her biri bir sünbül-i ter
12. Mıṣraʾuñ her birisi bir gevher

4. **her biri:***-i*
Tarih 138
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Her biri.
21. Dīde-i ʿaḳlı gibi ṣaḥibinüñ her revzen
22. ʿĀlem-i nūra baḳar her biri bir çeşm-i yaḳīn

5. **her biri:**
Gazel 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri.
17. Nābī egerçi her biri bir nūr-ı maḥżdur
18. Ammā ki pīşvāları sulṭān-ı enbiyā

6. **her biri:**
Kaside 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Her biri.
29. Tertīb-i kārgāh-ı ḫilāfetde her biri
30. Ruḫsār-ı dīne saṭr-ı cebīndür çehār-yār

7. **her biri:**
Kaside 8
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Her biri.
93. Her biri kendi bilādına rücūʿ itdükde
94. Varup elḳāb-ı hümāyūnuñ iderler taḳrīr

8. **her biri:**
Kaside 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her biri.
11. Çāk ider sīne-i ārāmını ehl-i naẓaruñ
12. Her biri ḫançerenüñ ḫançer-i ser-tīzāsā

9. **her biri:**
Kaside 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her biri.
5. Her elif naḫl-i riyāz-ı behcet
6. Zülfeler her biri zülf-i ḥavrā

10. **her biri:**
Kaside 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Her biri.
13. Ḫançere her biri ḫançervārī
14. Gamze-i yār gibi müsteṣnā

11. **her biri:**
Kaside 22
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Her biri.
27. Ne lāle her biri yāḳut-ı sürḫdür kʾolmış
28. Nigīn-i ḥüccet-i ḥüsn-i ʿizār-ı Maġnīsā

12. **her biri:**
Kaside 24
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Her biri.
17. Her biri meclis-i maḳṣudda bir şemʿ oldı
18. Olmadı ġuṣṣa-keşānuñ çekilen āhı hebā

13. **her biri:**
Kaside 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her biri.
9. Bu dersḫāne-i ʿālemde zümre-i insān
10. Baḳılsa her biri bir nüsḫa-i mücelleddür

14. **her biri:**
Tarih 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her biri.
5. Tāze-gūyān-ı zamān her biri der-kār oldı
6. Ki bu ḫayra ideler her biri tārīḫ imla

15. **her biri:**
Tarih 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her biri.
5. Tāze-gūyān-ı zamān her biri der-kār oldı
6. Ki bu ḫayra ideler her biri tārīḫ imla

16. **her biri:**
Tarih 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her biri.
3. Her biri ḫalḳun itdi bir teşbīh
4. Ṭābıḳuʾn-naʿl rütbesine sezā

17. **her biri:**
Tarih 138
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Her biri.
31. Lānenün her biri pervāzgeh-i murġ-i neşāṭ
32. Cāmlar her biri bir ṣāf- dil-i güşe-nişīn

18. **her biri:**
Tarih 138
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Her biri.
31. Lānenün her biri pervāzgeh-i murġ-i neşāṭ
32. Cāmlar her biri bir ṣāf- dil-i güşe-nişīn

19. **her biri:**
Tarih 144
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Her biri.
63. Didi bī-ġāye s̱enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

20. **her biri:**
Tarih 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Her bir tanesi, her biri.

17. Her biri istedi kim söyleyeler
18. Aña tārīḫ-i melālet-āmīz

her birin:
1. **her birin:**-*n*
Gazel 357
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her biri.
7. Mümkinātı eylemiş sencīde-i mīzān-ı ʿadl
8. Lāyıkınca her birin tażʿīf ü taḫfīf eylemiş

her birinde:
1. **her birinde:**-*n, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Her biri.
27. Gülḫan ü gülşen ü zemīn ü semā
28. Cilveger her birinde ṣunʿ-ı Ḫudā

her birinüñ:
1. **her birinüñ:**-*nüñ*
Kaside 12
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Her biri.
51. Līk mümkin mi bu evżaʿa taḥammül ki ider
52. Ādemi her birinüñ bād-ı burūtı sersām

her birisi:
1. **her birisi:**-*si*
Gazel 119
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her biri.
5. Olınsa pāresinüñ her birisi gūş ḳadar
6. Yine felekden alınmaz tamām kīne-i ʿömr

2. **her birisi:**-*si*
Kaside 17
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Her biri.
49. ʿAfv ü ḥilm ü ʿiffet ü fehm ü ẕekā şerm ü ḥayā
50. Ḫulḳınuñ her birisi bir bende-i fermān-beri

3. **her birisi:**-*si*
Tarih 133
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Her biri.
17. Bir nice maṣlahat-ı müşkil ü çend emr-i ḫāṭır
18. Ki henüz her birisi bir sefere erzānī

4. **her birisi:**-*si*
Tarih 127
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Her biri.
85. Birisi salṭanata eylemedi ġam-ḫᵛārī
86. Eyledi her birisi kendü murādın icra

5. **her birisi:**
Gazel 57
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her biri, ayrı ayrı.
3. Esbāb-ı teḫālüfle bulur ḫalḳ tesellī
4. Her birisi bir gūne ṣafādan mütelez̠z̠iz̠

6. **her birisi:**
Gazel 167
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her biri, ayrı ayrı.
11. Ancaḳ aramaz her birisi ʿaybını ḫalḳuñ
12. Yoḫsa naẓarun ḳangısı cāsūs degüldür

7. **her birisi:**
Gazel 178
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her biri, ayrı ayrı.
13. Bu cihān nʾolduğını anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

8. **her birisi:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her biri, ayrı ayrı.
11. Beytinüñ her biri bir sünbül-i ter
12. Mıṣraʾuñ her birisi bir gevher

9. **her birisi:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her biri, teker teker hepsi.
5. Her birisi bende-i dergāh-ı şāh
6. Kimi silāhdār idi kimi sipāh

10. **her birisi:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her biri, teker teker hepsi.
11. Biri Süleymān biri Aḥmed Aġā
12. Her birisi nāzik ü şīrīn-edā

her çend:
1. **her çend:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman, her ne kadar.
83. Çün şikem-i esteri zaḫm-ı rikāb
84. Eyledi her çend ki pür-ḫūn-ı nāb

2. **her çend:**
Tarih 127
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Her ne zaman, her ne kadar.
91. İtdi her çend şehinşāh-ı dil-āgāh u ḫabīr
92. ʿAlem-i tecribede peyk-i ḫayālin pūyā

3. **her çend:**
Gazel 531
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
3. Dili āvīze eylesem her çend
4. Zülfden ġayrı rīsmān bilmem

4. **her çend:**
Gazel 740
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
9. Ḥüsni naḳşuñ nice tercīḥ olunur naḳḳāşa
10. Naḳş her çend ḫoş-āyende vü müstaḥsen ise

her cihetden:
1. **her cihetden:**-*den*
Gazel 366
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her bakımdan.
13. Ẓuhr-ı fermānda olur Nābī düm-i imżāsı rast
14. Her cihetden istikāmet oldı defterdāre şarṭ

her dem:
1. **her dem:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her zaman.
3. Açıldığın ḫaber virür aġyāra gül gibi
4. Her dem bize nesīm-i sebük-pā gelür gider

2. **her dem:**
Kaside 7
Mısra: **225**
Kelime Tipi: -
Her zaman.
225. Biri birin baṣa her dem nüvīd-i fetḥ ü ẓafer
226. Geçe leyāli vü eyyāmı her zamān mesrūr

3. **her dem:**
Kaside 10
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Her zaman.
95. İlāhi her dem idüp kendü sāyeñe maḥrem
96. İlāhi ḫāk-i derin eyle būsegāh-ı kibār

4. **her dem:**
Gazel 295
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her zaman, her an, daima.
3. Her ṣafḥada bulunmaz muṣḥafda şemse-i ḥizb
4. Çeşm-i ümīd her dem ruḫsār-ı yāre gelmez

her demde:
1. **her demde:**-*de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **251**
Kelime Tipi: -
Her zaman, her an, daima.
251. Vire her demde ḥażret-i Bārī
252. Düşmen-i ḫāksārına ḫᵛārī

her diyāra:
1. **her diyāra:**-*a*
Gazel 802
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her yer, her memleket.
9. Cins-i luġātle memlū şehr-i Ṣıḥaḥ u Ḳāmūs
10. Olmaz metāʿ-ı maʿnī üftāde her diyāra

her gelen:
1. **her gelen:**
Gazel 818
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Önüne gelen, herkes.
7. Şehr-i ġaybuñ ʿacebā yoḳ mı metāʿ-ı dīgeri
8. Her gelen tāze metāʿın getürür tāzeleri

her gice:
1. **her gice:**
Gazel 627
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her gece.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

her giyāhī ki ez-zemīn rūyed vahdehū lā-şerīke leh gūyed:
1. **her giyāhī ki ez-zemīn rūyed vahdehū lā-şerīke leh gūyed:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Yerden biten her bitki "O birdir, O'nun ortağı yoktur" der.
33. Her giyāhī ki ez-zemīn rūyed
34. Vahdehū lā-şerīke leh gūyed

her gördügi:
1. **her gördügi:**
Gazel 777
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her karşılaştığı, önüne gelen.
7. Siteminden gilemend olmaz idüm neyleyüm āh
8. Āşnā olmasa her gördügi bigāne ile

her gördüġün:
1. **her gördüġün:**
Gazel 404
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her karşılaştığın, önüne geleni.
5. Terāzū-yı ḥaḳīḳatsin göñül her gördüġün çekme
6. Çekersen Yūsufāsā gevher-i kem-yāb-ı yek-tā çek

her gün:
1. **her gün:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Her gün, daima.
29. Eylediler her gün o ālüftegān
30. Bir ġalaṭa meykedesinde mekân

2. **her gün:**
Kaside 12
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Her gün, daima.
93. İntisāb itmeġe her gün biri āmāde iken
94. Şimdi her şeb biri itmekde firāra iḳdām

her gūşeden:
1. **her gūşeden:**
Kaside 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her taraf.
9. Teveccüh eyledi her gūşeden kavāfil-i fetḥ
10. Ṭaġıldı reh-zen-i idbār ḳalmadı maḫẕūr

her ḥafta:
1. **her ḥafta:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her hafta, haftada bir.
1. Her ḥafta kʾider çünki ḫaṭ-ı yār temevvüc
2. İtse nʾola müsevvede-i eşʿār temevvüç

her ḥalde:
1. **her ḥalde:**
Gazel 374
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Her halükarda, her zamanda, her mekanda.
23. Yā Resulaʾllah nigāh-ı şefkatüñ her ḥalde
24. Eyle Nābī-i ḥazīn üzre nigehbān el-vedāʿ

her ḥālinde:
1. **her ḥālinde:**
Gazel 242
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bütün tavır ve hareketler, yaşantı.
17. Eylesin Allāh her hāline tevfīḳin refīḳ
18. Rıfḳı her ḥālinde müstaḥżar bilür bilmezlenür

her hāline:
1. **her hāline:**
Gazel 242
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Her durum.
17. Eylesin Allāh her hāline tevfīḳin refīḳ
18. Rıfḳı her ḥālinde müstaḥżar bilür bilmezlenür

her ḫuṣūṣı:
1. **her ḫuṣūṣı:**-*ı*
Gazel 242
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her konu, her taraf.
11. Bu bilüp bilmezlenen kāmil mükemmel ʿāşıḳān
12. Her ḫuṣūṣı keşf idüp ezher bilüp bilmezlenür

her kaçan:
1. **her kaçan:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.
217. Her kaçan itse ārzu-yı şikâr
218. Eblāḳ-ı bād-pāya olsa süvār

2. **her kaçan:**
Kıt'a 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her ne zaman.
1. Teveccühi bizedür her kaçan bulursa güşād
2. ʿAceb nişanladı tīründe üstüḫvānumuzı

her ḳademüñde:
1. **her ḳademüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 654
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her adım.
9. Bu secde-i bīhūde nedür her ḳademüñde
10. Ey ḫāme-i bī-maġz liḳādan mı gelürsin

her kām:
1. **her kām:**
Gazel 307
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her arzu.
9. Bir ġayri murāda ṭolanur himmet-i Nābī
10. Her kām derūn-ı dil-i ḫod-kāmeye ṣıġmaz

her ḳanda:
1. **her ḳanda:**
Tarih 142
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Her nerede.
13. Her ḳanda kim ḳıyām ide ol naḫl-i ser-firāz
14. Olur semer-feşān-ı ẓafer sancaḳ-ı şerīf

her ḳande:
1. **her ḳande:**
Gazel 608
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede ise, her nerede olursa olsun.
13. Olma ol gūne ki her ḳande kʾola yād-ı fesād
14. İdeler menḳabetüñ anuñ içinde tazmīn

2. **her ḳande:**
Gazel 162
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her nerede ise, her nerede olursa olsun.
3. Ḥüsn her ḳande bulunsa sipeh-i naḫvet ü nāz

4. Zīr-i ḥükminde bulunmaḳ es̱er-i kevkebidür

3. **her ḳande:**
Gazel 608
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede ise, her nerede olursa olsun.
23. Olma ol gūne ki her ḳande felāket var ise
24. Ḫalḳ anı eyleyeler cümle senüñçün taḥmīn

4. **her ḳande:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her nerede ise, her nerede olursa olsun.
7. Her ḳande kim telāmmuʿ ide pertev-i cemāl
8. Terk-i perestiş eylemem mezhebüm budur

5. **her ḳande:**
Gazel 563
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Her nerede ise, her nerede olursa olsun.
5. Bulur her ḳande kālā-yı ḥayātı eyleseñ pinhān
6. Nigehbān-ı fenānuñ ḳurtuluş yoḳ dūr-bīninden

6. **her ḳande:**
Gazel 714
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede ise, her nerede olursa olsun.
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

7. **her ḳande:**
Gazel 870
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her nerede ise, her nerede olursa olsun.
1. Bulsa her ḳande ki bir ṣāf-dili āb gibi
2. Dil-i ser-geşte döner üstine dullāb gibi

__her kanġı:__
1. **her kanġı:**
Tarih 142
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Herhangi.
15. Ol ḫāk-ı rāhı tāc-ı ser-i rüzgār ider
16. Her kanġı rāha itse güẕer sancaḳ-ı şerīf

__her karyede:__
1. **her karyede:***-de*
Gazel 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her yerde, her tarafta.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

__her ki:__
1. **her ki:**
Gazel 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her kimse ki, hangi kimse ki.
1. Her ki bu nīk ü bu bed ḳaydını muʿtād eyler
2. Ḳalbinüñ sāḥasına maḥkeme būnyād eyler

__her kim:__
1. **her kim:**
Gazel 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
9. Her kim olursa pey-siper-i ittibāʿ olur
10. Ser-menzilinde nāʿil-i iḥsān-ı enbiyā

2. **her kim:**
Gazel 155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
3. Her kim ʿazīz ṭutmaz ise tiz ẕelīl olur
4. Olmış sirişte ʿizzet ile mū-be-mūy-ı zer

3. **her kim:**
Gazel 362
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
3. Ḫulūṣ minnet-i nuṭḳ u beyān ḳabūl itmez
4. İnanma her kim açarsa saña zebān-ı ḫulūṣ

4. **her kim:**
Gazel 479
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
13. Nābī ne bilür sırrını evkāt-ı ṣalatun
14. Her kim kʾidemez sille-i üstāda taḥammül

5. **her kim:**
Gazel 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
7. Ḥamle-i tūb-ı taʿarrużdan olur āsūde
8. Her kim olursa penāh-āveri bārū-yı edeb

6. **her kim:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
9. Pīş-i Bārīde olur nāʾil-i iḳbāl-i ḳuʿūd
10. Her kim olmazsa terabbuʿ-dih-i zānū-yı edeb

7. **her kim:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
7. Pest oldı ḳadrüm eyleyeli terk-i sūz-ı ʿaşḳ
8. Her kim beni görürse söyünmiş fener ṣanur

8. **her kim:**
Gazel 591
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

9. **her kim:**
Gazel 687
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
9. Laʿl ü yākūta ḳazar sikke(y)i mermerde degül
10. Nābiyā her kim olur nām-ı nikū ḳaydında

10. **her kim:**
Gazel 304
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

11. **her kim:**
Gazel 309
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
14. Nābiyā lūle-ṣıfat her kim ise düşmenümüz
13. Ola surāḫ be-dil dūd be-leb sūz be-ser

12. **her kim:**
Gazel 597
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
9. Her kim götürürse teb-i endūha şifādur
10. Bu maṭlaʿ-ı cān-perveri Nābī suḫanumdan

13. **her kim:**
Gazel 678
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
5. Elbette olur sāʿat-ı mīnā gibi muġber
6. Bu dār-ı mükāfātda her kim dü-dil olsa

14. **her kim:**
Gazel 704
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
7. Taʿẓīm olınur her kim olursa mütevāżıʿ
8. Müşʿir bunı miḥrābdaki ḳadd-i ḫamīde

15. **her kim:**
Tarih 86
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
7. Bu maḥalde eylemiş dünyā vü ʿukbā ittiḥād
8. Nāʾil-i maḳṣūd olur her kim iderse ilticā

16. **her kim:**
Tarih 86
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
19. Çünki bu bī-çāreden tārīḫ olmış iltimās
20. Eylerüz biz de ricā her kim oḳursa bir duʿā

17. **her kim:**
Gazel 594
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
7. Her kim isterse ola ser-sipeh-i şerr ü fesād
8. Varsun İblīs gibi evveli sālūs olsun

18. **her kim:**
Gazel 767
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
3. Ġınā-yı ṭabʿdur sermāye-i āsāyiş-i ʿālem
4. Olur āsūdeter her kim olur bī-ārzūterce

19. **her kim:**
Gazel 825
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
9. Nābī diyār-ı kāme bulur zūdter vüṣūl
10. Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli

20. **her kim:**
Kaside 1
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
111. Bu ʿālem bir kitāb-ı ḥikmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur
112. Meʿālin her kim istiḫrāç iderse āferīn bādāʿ

her kim ki:
1. **her kim ki:**
Gazel 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
9. Hāk olsa da Nābī nice mümkin kʾola maḥrūm
10. Her kim ki ola dest-zen-i dāmen-i raḥmet

2. **her kim ki:**
Gazel 608
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
1. Olma ol gūne ki her kim ki ola saña ḳarīn
2. Ola düşmenlerinüñ fevti ile zār ü ḫazīn

3. **her kim ki:**
Gazel 707
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
3. Her kim ki kor öpüp lebüni fem fem üstine
4. Eyler cerāḥat-ı diline em em üstine

4. **her kim ki:**
Gazel 187
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
13. ʿAşḳ iklīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

5. **her kim ki:**
Gazel 205
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
5. Her kim ki rehā-yāfte-i ḫavf u recādur
6. Vāreste-i ḥayretkede-i lā vü neʿamdur

6. **her kim ki:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
5. Her kim ki muvaffaḳ degül itmām-ı merāma
6. Bī-ca tolaşur baḫt-ı sezāvāra yapışmaz

7. **her kim ki:**
Gazel 363
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
5. ʿAḳluñ ne ḳadar yār idügin añlamamışdur
6. Her kim ki ider zümre-i mestāna taʿarruż

8. **her kim ki:**
Gazel 379
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
9. Īmā çıḳar aʿmālle ʿaceb itmege Nābī
10. Her kim ki ider fevt-i taʿallümde teʾessüf

9. **her kim ki:**
Gazel 644
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
17. Behresi dest-i muṣavvirden olur reng-i ʿamā
18. Nābiyā her kim ki istimdād ide taṣvīrden

10. **her kim ki:**
Gazel 692
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
7. Fevt itdügi vefāya mükāfat ider vefā
8. Her kim ki bī-vefālık ider bī-vefālıġa

11. **her kim ki:**
Gazel 704
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
11. Her kim ki virür ʿāşıḳ-ı bī-tāba tesellī
12. Gūyā nemek-efşānlıḳ ider laḥm-ı ḳadīde

12. **her kim ki:**
Tarih 121
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
31. Her kim ki gelür seyrine dir dīde-i bedden
32. Hem ḫaymesi hem ṣāḥibi Allāhʾa emānet

13. **her kim ki:**
Gazel 361
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
11. Reh-yāb olamaz rifʿatine zelzele Nābī
12. Her kim ki anuñ virdi ola sūre-i iḫlāṣ

her kimde:

1. **her kimde:**-*de*
Gazel 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
3. Mesnedi ẕirve-i destār-ı ser-i raġbet olur
4. Sünbül-i ter gibi her kimde ki var būy-ı edeb

her kime:
1. **her kime:**-*e*
Gazel 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
11. Her kime olsa mülāki şeref-i iḳbāli
12. Cezb ider cānibine ḳuvvet-i bāzū-yı edeb

her kimi:
1. **her kimi:**
Kaside 13
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
151. Her kimi gördüm ise dāʾire-i devletde
152. Olmamış yoḳdur anuñ devḥa-i cāhında ġulām

2. **her kimi:**
Gazel 809
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim olursa olsun, her kim, kimse.
5. Miḥnetde de o deñlü virür aña imtiyāz
6. Şān u şerefle her kimi mümtāz iderse de

her kimse ki:
1. **her kimse ki:**
Gazel 314
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
13. Nābī olamaz vāṣıl-ı ser-menzil-i esrār
14. Her kimse ki dāmān-ı şeb-i tāre yapışmaz

her kimse kim:
1. **her kimse kim:**
Gazel 676
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her kimse ki.
13. Noḳṣānı ġayrılarla olur Nābiyā tamām
14. Her kimse kim tekellüm ider tercemān ile

her kimsenüñ ki:
1. **her kimsenüñ ki:**
Gazel 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
1. Her kimsenüñ ki kevkeb-i şemʿi saʿīd olur
2. Deycūr-ı yeʾsi çihre-fürūz-ı ümīd olur

her kimüñ:
1. **her kimüñ:**-*üñ*
Tarih 139
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Herkim, her kimse.
1. Her kimüñ itse cihād āletine ṭabʿı heves
2. Ele girmez tüfekāsā meded-i çāpük-res

her kimüñ kim:
1. **her kimüñ kim:**
Gazel 747
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her kimin ki.
13. Farḳı yoḳ merdānı maġlūb olmadan nisvānına
14. Her kimüñ kim maṣrafı ġālib gelür īrādına

her kişi:
1. **her kişi:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Herkes.
5. Olurdı her kişi maḳdūrı deñlü ẖvāhişger
6. Yazuk metaʿ-ı murādı mezāda virmezler

2. **her kişi:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Herkes.
5. Olurdı her kişi maḳdūrı deñlü ẖvāhişger
6. Yazuk metaʿ-ı murādı mezāda virmezler

3. **her kişi:**
Kaside 8
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Herkes.
99. Her kişi añlayamaz maʿnī-i ẓılluʾllāhı
100. Bī-velāyet olamaz kimse o maʿnāya ẖabīr

4. **her kişi:**
Gazel 639
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Her kim, herhangi bir kimse.
13. Olurdı her kişi gül-çīn-i maʿnī ey Nābī
14. Olaydı ruẖṣat-ı gül-geşt bāġbānlardan

her meryemʾden:
1. **her meryemʾden:**-*den*
Gazel 559
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her ismi Meryem olan.
9. Her ṭabīʿatdan ümīd eyleme maʿnā-yı laṭīf
10. Rūḥ ḳābil mi tevellüd ide her Meryemʾden

her miḥnetüñ verāsı:
1. **her miḥnetüñ verāsı:**
Gazel 201
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her sıkıntının arkası.
3. Bu perdenüñ derūnına bak ıztırābı ḳo
4. Her miḥnetüñ verāsı meserret degül midür

her mū:
1. **her mū:**
Gazel 865
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her tüy, her kıl.
3. Ruẖ-ı āli eylemişdi dil-i ʿāşıḳānı pür-ẖūn
4. İrişince ẖaṭṭı her mū reg-i şevḳe nişter oldı

her ne:
1. **her ne:**
Gazel 102
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Her ne, ne olursa olsun.
15. Sāḥa-i endīşedür sūk-ı teṣāvīr-i bihişt
16. Her ne giçse ẖāṭırumdan Nābīyā mevcūd olur

2. **her ne:**
Gazel 286
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her ne, ne olursa olsun.
3. İtdükse her ne maṭlab içün niyyet-i ḥuṣūl
4. Rāh-ı ḳabūle olmadı fāʾiz nüẕūrumuz

3. **her ne:**
Kaside 7
Mısra: **228**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne, ne olursa olsun.
227. Ḫudā müyesser ide bī-tekkellüf ü tedbīr
228. Żamīr-i enverine her ne kām iderse ḥutūr

4. **her ne:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne, ne olursa olsun.
21. Şehr-i Sitanbul ise maʿrūf-ı ʾām
22. Her ne murād eylesen anda tamām

5. **her ne:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Her ne, ne olursa olsun.
23. Ḫaṭıruña her ne iderse ẖuṭūr
24. Anda müḥeyyā bulunur bī-kuṣūr

6. **her ne:**
Gazel 508
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her ne, ne olursa olsun.

5. Bihişt ü nār miyānında ıżtırāb itmem
6. Bilür Ḥakīm işini her ne semte lāyıḳ isem

7. **her ne:**
Gazel 726
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hangi.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār
14. Ḫalḳuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

8. **her ne:**
Gazel 485
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
*Her ne, ne olursa olsun.***13.** Ol mehveşüñ ümīd-i viṣāl ile Nābiyā
14. Ḥarf-ı niyāz her ne dinürse riyā degül

9. **her ne:**
Kıt'a 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her ne, ne olursa olsun.
3. Tevfīḳdür muʿāvini teʾyīd reh-beri
4. Her ne iderse menʿ ü ʿatā mevkiʿindedür

her ne deñlü:
1. **her ne deñlü:**
Gazel 497
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
11. O deñlü pest olursun her ne deñlü iʿtilā itseñ
12. Bu daʿvānuñ s̱übūtunda saña bürhān yiter süllem

2. **her ne deñlü:**
Gazel 398
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
1. Bilmezse her ne deñlü emān çūpı mektebüñ
2. Leb-teşne pāy-būsına ṭıfl-ı müʾeddebüñ

3. **her ne deñlü:**
Gazel 519
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
5. Şevḳ-i ümīd-i ʿafv ḳomaz kendü ḥālüme
6. Ben her ne deñlü meyl-i günāh itmeyem disem

4. **her ne deñlü:**
Gazel 705
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
9. Her ne deñlü ġayri cāmiʿde ʿibādāt olsa da
10. Olur efzūn yine ṣad çendān Āyāṣufiyyeʾde

5. **her ne deñlü:**
Gazel 723
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
5. Ḳalb-i ʿāşıḳda olur āvīḫte itmez güzār
6. Her ne deñlü nāvek-i müjgānı tīz eylerse de

6. **her ne deñlü:**
Gazel 736
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
11. İḫtilāf-ı keşf teşvīşinden olmaz dil ḫalās
12. Her ne deñlü maḥremān ifşā-yı rāz itmezse de

7. **her ne deñlü:**
Gazel 775
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ
16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫuṣūsında

8. **her ne deñlü:**
Kıt'a 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
11. Nā-çīz ü pest ü kemter isem her ne deñlü ben
12. Kendi vücūd-ı ḫurd u kemīn ṭıynetüm gibi

her ne gelürse:
1. **her ne gelürse:**
Gazel 564
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her ne gelse, her ne gelirse gelsin.
9. Gel ey gül vir icāzet fetḥ-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

her ne ise:
1. **her ne ise:**
Gazel 441
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Her ne ise.
7. Genc-i Feyyāżda yoḳ buḫl telāşa düşme
8. İrişür her ne ise ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ

2. **her ne ise:**
Gazel 565
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her ne ise.
13. Sen isteme isterseñ o ister seni Nābī
14. Taʿyin olunan her ne ise rūz-ı ezelden

3. **her ne ise:**
Gazel 578
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Her ne ise.
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

4. **her ne ise:**
Gazel 642
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her ne ise.
5. ʿAcaba var mı ola her ne ise maṭlabına
6. Ārzu itdügi sāʿatde hemān nāʾil olan

5. **her ne ise:**
Gazel 111
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her ne varsa.
5. Cerīde-i ezelīde nüvişte her ne ise
6. O naḳş ʿarż-ı cebīn üzre der-kenār olunur

6. **her ne ise:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Her ne varsa.
65. Biz de size eyleyelüm bir nefes
66. Ḥāṣıl ola her ne ise mültemes

7. **her ne ise:**
Tarih 86
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Her ne varsa.
17. Saʿyini meşkūr idüp bānīsinüñ dāreynde
18. Her ne ise maṭlabı iḥsān ide Bārī Ḫudā

her ne ḳadar:
1. **her ne ḳadar:**
Gazel 80
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
9. Bīmār ise de her ne ḳadar çeşm-i siyāhı
10. ʿUşşāḳı perīşāñ idecek ṭāḳati vardur

2. **her ne ḳadar:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
1. Huşyārlıkla her ne ḳadar kim sütūdeyüz
2. Ol deñlü çeşm-i mest-i bütāna rübūdeyüz

3. **her ne ḳadar:**
Gazel 316
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar.
5. İtmezüz terk-i edeb her ne ḳadar mest olsak
6. Gerçi terk-i edeb itsek daḫı maʿẕūruz biz

4. **her ne ḳadar:**
Gazel 415
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar.
9. Yoḳ inḳıtāʿı her ne ḳadar pāy-māl ise
10. Mānend-i saye maḳdemine ser-nihādenüñ

5. **her ne ḳadar:**
Gazel 491
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
3. Şamʾda her ne ḳadar ḳaḥṭ-ı mekāsib var ise
4. Bulunur şehr-i Ḥalebʾde o ḳadar ḳaḥṭ-ı cemāl

6. **her ne ḳadar:**
Gazel 507
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
7. Destār-ı çīresüz baña kim eyler iʿtibār
8. Küttāb içinde her ne ḳadar çīre-dest isem

7. **her ne ḳadar:**
Gazel 523
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar.
11. Nʾola yoḳ ḳudret-i perhiz disem her ne ḳadar
12. Ḥaḳḳını żāyiʿ idenlerle nemek-ḫ∨ār olamam

8. **her ne ḳadar:**
Gazel 543
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
5. Kec olsa her ne ḳadar ebrū-yı muʿanber-i yār
6. Olur o deñlü mededkār-ı istiḳāmet-i ḥüsn

9. **her ne ḳadar:**
Gazel 597
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
7. Ben her ne ḳadar ḥasret isem nāzına yārüñ
8. Ḥasretdür o da ḥarf-i niyāza dehenümden

10. **her ne ḳadar:**
Gazel 678
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
3. Yek-ḫaṭvede eyler yine ṭay şarḳ ile ġarbı
4. Rehvār-ı ḳalem her ne ḳadar pābe-gil olsa

11. **her ne ḳadar:**
Gazel 718
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
9. Olunsa her ne ḳadar nuṭḳa Nābiyā taḥsīn
10. Hezār o deñlü gerekdür zebān-ı ḫāmūşa

12. **her ne ḳadar:**
Gazel 726
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
5. ʿĀşıḳ leb-i ḫayāl ile būs itdügin ṭuyar
6. Ol mest-i ḥüsn her ne ḳadar nīm-ḫ∨āb ise

13. **her ne ḳadar:**
Gazel 737
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
9. Yine o bildügin işler ḳalur saña ʿaczüñ
10. Ḳaderle her ne ḳadar kārzār olınsa bile

14. **her ne ḳadar:**
Gazel 740
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

15. **her ne ḳadar:**
Gazel 804
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
13. Ey mihr-i çihre sen var iken idemez ẓuhūr
14. Māh-ı dü ḥefte her ne ḳadar nev-ẓuhūr ise

16. **her ne ḳadar:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar.
41. Netīce her ne ḳadar cevr ü tefriḳa var ise
42. Sipihr cümlesin icrāda itmemişdi ḳuṣūr

her ne ki:
1. **her ne ki:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne, her ne ki.
29. Her ne ki zīb-i leb-i taḳrīr idi
30. Dürr-i ḥadīs̱ ü zer-i tefsīr idi

her ne var ise:
1. **her ne var ise:**
Gazel 69
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Tamamı; her ne varsa.
21. Her ne bu saʿat-i mīnā-yı cihānda var ise
22. Diḳḳat itsen bir ucı gerdiş-i çerḫe ṭayanur

her ne zamān:
1. **her ne zamān:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her daim.
9. Güç neşāṭuñ ḳademin ḳalbe alışdurmaḳdur
10. Yoḫsa ġam her ne zamān istese ḥāżır bulunur

her neyi:
1. **her neyi:***-y, -i*
Kıt'a 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her ne, ne olursa olsun.
5. Bī-taʿab eylesün āmāde mühim-sāz-ı cevād
6. Her neyi eyler ise ṭabʿ-ı hümāyūnı murād

her neyse:
1. **her neyse:**
Gazel 441
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her neyse, her ne olursa olsun.
9. Nüsaḫ ü ḥüccet ü mektūb u berāt ü defter
10. Raḳam-ı cebhesi her neyse görür evrāḳuñ

her rūz:
1. **her rūz:**
Gazel 431
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her gün.
11. Devlet-i vuṣlata her rūz olurduk nāʾil
12. Çıksa taʿbīri eger gördüġümüz ḫ∨āblaruñ

2. **her rūz:**
Gazel 862
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Her gün.
7. ʿAceb ne tīz ferāmūş ider cebīn-i ġurūr
8. Ḥaṣīr-i mescide her rūz çihre-sālıġını

3. **her rūz:**
Gazel 811
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Her gün.
7. Ḥużūrında zemīn-būs eylese her rūz lāyıḳdur
8. Bu riḳḳat bu leṭāfet var mıdur ezhār-ı gülşende

her saṭr:
1. **her saṭr:**
Gazel 802
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her satır.
13. Endek ola meʾāli nā-gūş-zed makāli
14. Her saṭr ola müʾeddī Ḳāmūsʾı iḥtizāra

her şeb:
1. **her şeb:**
Kaside 12
Mısra: **94**

Kelime Tipi: -
Her gece.
93. İntisāb itmeġe her gün biri āmāde iken
94. Şimdi her şeb biri itmekde firāra iḳdām

her şeyüñ:
1. **her şeyüñ:**-*üñ*
Gazel 559
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her şey.
3. Her şeyüñ mevḳiʿi ḫāṣında ider ḥüsni zuhūr
4. Revnaḳ-ı ḥüsnini gör ebrū-yı yārüñ ḫamdan

her sū:
1. **her sū:**
Gazel 239
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her yerde.
5. Raḥm eyle dād-ḫ∨āhuña ey şuḫ-ı ser-firāz
6. Her sū fütāde pāyuña ḳadd-i ḫamideler

her ṣūretde:
1. **her ṣūretde:**
Gazel 50
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her şartta, her halükarda.
11. Noḳṭa her ṣūretde ḥarfe olduġın mebdeʾ bilen
12. Nʾolduġın idrāk ider sırr-ı süveydādan murād

her ṭaraf:
1. **her ṭaraf:**
Gazel 285
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Her yer, her bölge, her yan.
7. Ol lücce-i ḥaḳīḳat-i pür-dürr-i vaḥdetüz
8. Kim her ṭaraf vücūd u ʿademdür kenārumuz

2. **her ṭaraf:**
Gazel 705
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her taraf, dört bir yan.
13. ʿAnbelībān-ı bihişti şerm ile ḫāmuş ider
14. Her ṭaraf āvāze-i Ḳurʾān Āyāṣufiyyeʾde

3. **her ṭaraf:**
Gazel 871
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her taraf, dört bir yan.
5. Dil çerāġ-ı encümen-pīrāy-ı bī-hūşı olup
6. Seng-i dest-i kūdekāndur her ṭaraf pervānesi

4. **her ṭaraf:**
Tarih 42
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Her taraf, dört bir yan.
9. Her ṭaraf rehgüẕār-ı revzenden
10. Güẕer itmekdedür ḳavāfil-i bād

her ṭarafa:
1. **her ṭarafa:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Her taraf, dört bir yan.
19. Taġıtdı her ṭarafa kākül-i perīşānın
20. Mis̱āl-i māh-ı ruḫ-ı şīvekār-ı Maġnīsā

her tehī mıṣraʿ içün:
1. **her tehī mıṣraʿ içün:**
Gazel 553
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Manadan uzak) hiçbir boş mısra için.
7. Olmasa rāyiha-i maʿnī-i tāze diyemem
8. Her tehī mıṣraʿ içün sünbül-i destār-ı suḫan

her yirde:
1. **her yirde:**-*de*
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her yer.
3. Bulup bāzū-yı baḫt u devleti her yirde bālāter
4. Ser-i aʿdā-yı devlet zīr-i tīġinde zebūn olsun

her zamān:
1. **her zaman:**
Gazel 70
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her daim, her zaman.
7. Her zaman ḫāṭıra endīşe-i rāḥat gelmez
8. ʿĀdet-i şehr budur müʾmin ü kāfir bulunur

2. **her zamān:**
Gazel 327
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her daim, her zaman.
1. Hemīşe ḫandeye ol laʿl-i dür-feşān düşmez
2. Güşāyiş-i gül-i maḳṣūd her zamān düşmez

3. **her zamān:**
Kaside 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Her daim, her zaman.
15. Tūde-i rīk-i revāndur felegüñ iḳbāli
16. Her zamān ʿarṣa-i digerde ider ḍarb-ı ḫıyām

4. **her zamān:**
Gazel 568
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her daim, her zaman.
9. Degül bu ḫastelikde her zamān dir Nābī-i bīmār
10. Devā-yi ʿāfiyet ümmīd ider hemvāre luṭfuñdan

5. **her zamān:**
Gazel 620
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her daim, her zaman.
5. Āmed ü reft-i ḫayāl-i leb-i yārüñ yiridür
6. Her zamān sīnedeki zaḫm ḳo nāsūr olsun

6. **her zamān:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Her daim, her zaman.
29. Baḥr-ı pür-şūriş-i devletde olurmış kem-hīz
30. Her zamān keştī-i ümmīde muvāfıḳ eyyām

7. **her zamān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Her daim, her zaman.
109. İşi hep cümle cürm ü ʿiṣyāndur
110. Her zamān kārı sehv ü nisyāndur

8. **her zamān:**
Gazel 751
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Her daim, her zaman.
15. Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳażā
16. Benüm ol ḥarf-i ʾalāmet ki yazarlar tīre

9. **her zamān:**
Gazel 669
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Daima, sürekli.
9. Esās-ı ʿālem -i terkīb ey Nābī teḫālüfdür
10. Ne mümkin ʿömr giçmek her zamān ʿıyş u ṭarablarla

10. **her zamān:**
Kaside 9
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her daim, her zaman.
151. Tā ola ḫāne-i pür-zīnet-i ʿālem maʿmūr
152. Her zamān tā ki ḳarār eyleye ṣadrında beşer

11. **her zamān:**
Kaside 7
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -
Her daim, her zaman.
225. Biri birin baṣa her dem nüvīd-i fetḥ ü ẓafer
226. Geçe leyāli vü eyyāmı her zamān mesrūr

her ẕerresi:
1. **her ẕerresi:**
Gazel 205
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün varlığı ile, en ince ayrıntısına kadar.
9. Aḥdās̲a ḥaḳāretle nigāh eyleme Nābī
10. Her z̲erresi bir maşrıḳ-ı envār-ı ḳıdemdür

her-āyīne:
1. **her-āyīne:**
Gazel 135
Mısra: **6**
Elbette, bizzarure, her hâlde II Her ayna.
5. Süḫanveş olma āyīneveş ṣāf-meşreb ol
6. Rūy-ı ṣafā her-āyīne hemvārlıḳdadur

her-cāyīlig:
1. **her-cāyīligden:***-den*
Tarih 30
Mısra: **39**
Hiçbir şeyde kararlı olmama durumu, kararsızlık, yelteklik, gelgeçlik, havailik.
39. Baʿd ez-īn her-cāyīligden oldı vā-reste nesīm
40. Gülşeni terk itdi belki çīn-i zülf-i dil-beri

hergiz:
1. **hergiz:**
Gazel 632
Mısra: **1**
Asla, hiçbir vakit.
1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

2. **hergiz:**
Gazel 632
Mısra: **2**
Asla, hiçbir vakit.
1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

3. **hergiz:**
Gazel 661
Mısra: **3**
Asla, hiçbir vakit.
3. Seyl-i eşküm gibi hergiz nehr-i cārī görmedüm
4. Vardum ey Yūsuf-cemālüm Nīlʾe de Ceyḫūnʾa da

herkes:
1. **herkes:**
Gazel 11
Mısra: **9**
İnsanların tümü, cümle âlem.
9. Nābī dünyā devletinden herkes aldı hissesin
10. Devr-i gerdūnun ser-ā-ser ḳaldı devranı baña

2. **herkese:***-e*
Gazel 19
Mısra: **14**
İnsanların tümü, cümle âlem.
13. Pest ider ḥüsnini güstāh-nigāhān Nābī
14. Herkese keşf-i niḳāb eylese bānū-yı edeb

3. **herkesüñ:***-üñ*
Gazel 50
Mısra: **8**
İnsanların tümü, cümle âlem.
7. Ḥaddi deñlü itmedür sīr-āb ber-vefḳ-i murād
8. Herkesüñ cūy-ı murādın böyle icrādan murād

4. **herkesüñ:***-üñ*
Gazel 110
Mısra: **5**
İnsanların tümü, cümle âlem.
5. Herkesüñ rifʿati bir yüzden olur ṣūret-yāb
6. Ḫaymenün baḫtı nigūnluḳla güşād olmadadur

5. **herkesüñ:***-üñ*
Tarih 56
Mısra: **23**
İnsanların tümü, cümle âlem.
23. Bağlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

6. **herkes:**
Gazel 231
Mısra: **1**
İnsanların bütünü, cümle âlem II içki meclisinde bulunanlar.
1. Herkes o şehüñ bezmine mevṣūl degüldür
2. Ḥalvetgeh-i vaṣlı ḳatı medḫūl degüldür

7. **herkese:***-e*
Gazel 25
Mısra: **4**
İnsanların bütünü, cümle âlem.
3. Elbette murāʿāt olunur şarṭ-ı liyāḳat
4. Mebzūl degül herkese semmūr-ı ʿināyet

8. **herkese:***-e*
Gazel 357
Mısra: **5**
Herkes.
5. Herkese ḥaddince olmış māye-baḫş-ı iḳtidār
6. Ḫıdmetin endāze-i vusʿınca teklīf eylemiş

9. **herkese:***-e*
Gazel 489
Mısra: **11**
İnsanların tümü, cümle âlem.
11. Virmez ḥicāb ruḫṣat-ı feryād herkese
12. Yoḫsa hemān hezār mıdur mübtelā-yı gül

10. **herkesüñ:***-üñ*
Gazel 491
Mısra: **1**
İnsanların tümü, cümle âlem.
1. Herkesüñ vefḳ-i murādınca Ḫudā-yı müteʿāl
2. Şāma ḥüsn eylemiş iḥsān Ḥalebʾe māl ü menāl

11. **herkesüñ:***-üñ*
Gazel 513
Mısra: **9**
İnsanların tümü, cümle âlem.
9. Herkesüñ pāyına pīçīde olur aʿmāli
10. Ḳayd-ı zencīre sezā pāy-ı meṭāyā-yı ḳalem

12. **herkesüñ:***-üñ*
Gazel 745
Mısra: **13**
İnsanların tümü, cümle âlem.
13. Herkesüñ hissesi ḫāṣ olmag ile Nābīʾnüñ
14. Bulmadı kimse bu maʿnāları eslāfında

13. **herkesüñ:***-üñ*
Gazel 797
Mısra: **13**
İnsanların tümü, cümle âlem.
13. Nābī meġer ki kendi dili ola herkesüñ
14. Yār-ı ṣadīḳ eger bulunursa zamānede

14. **herkese:***-e*
Gazel 808
Mısra: **14**
İnsanların tümü, cümle âlem.
13. Her ṭabiʿat Nābiyā bulmaz maʿānīye vüṣūl
14. Herkese olmaz müyesser dest-res gencīneye

15. **herkes:**
Gazel 821
Mısra: **7**
İnsanların tümü, cümle âlem.
7. Herkes teveccüh eyledi ṭabʿ-ı ḳadīmine
8. Rindānda zühde niyyet-i taklīd ḳalmadı

16. **herkese:***-e*
Kaside 13
Mısra: **222**
İnsanların tümü, cümle âlem.
221. Gūş idüp düşdi hevā-yı ṭamaʿ-ı iḥsāna
222. Herkese itdügüñi lāyıḳı üzre inʿām

17. **herkesüñ:***-üñ*
Kaside 17
Mısra: **17**
İnsanların tümü, cümle âlem.
17. ʿI̱d geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

18. **herkese:***-e*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **21**
İnsanların tümü, cümle âlem.
21. Ḥaḳ budur herkese olmaz rūzī
22. Olmasa ṭāliʿinüñ fīrūzı

19. **herkes:**
Tarih 86
Mısra: **6**
İnsanların tümü, cümle âlem.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫ∨āhına herkes meşaḳḳatsüz resā

20. **herkese:**-*e*
Gazel 187
Mısra: **9**
İnsanların tümü, cümle âlem.
9. Feyż-i ḥaḳ herkese dil-h˅āhını iḥsān eyler
10. Kimi āsūde kimi daġdaġa-perverd gider

21. **herkese:**-*e*
Gazel 257
Mısra: **14**
İnsanların tümü, cümle âlem.
13. Ḥarf-ı vāḥid yetişür ṭıfl-ı ġayūra Nābī
14. Herkese çūp-ı debistān ile teʾdib olmaz

22. **herkes:**
Gazel 613
Mısra: **14**
İnsanların tümü, cümle âlem.
13. İcrā iderdi ḥükmüni aṣl-ı kerīminüñ
14. Nābī bileydi herkes eger ādem olduġın

23. **herkese:**-*e*
Gazel 642
Mısra: **1**
İnsanların tümü, cümle âlem.
1. Herkese ḥiṣṣe-i ġaybiyyesidür vāṣıl olan
2. Yoḫsa girmez ele her dāʾire-gerd-i dil olan

24. **herkesüñ:**-*üñ*
Gazel 715
Mısra: **14**
İnsanların tümü, cümle âlem.
13. Olamaz çihre-nümā her dile maʿnā Nābī
14. Herkesüñ meşhedi āyīne-i zānū degül a

25. **herkese:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **221**
İnsanların tümü, cümle âlem.
221. İrişdi herkese ḥālince hiṣṣeṣi ammā
222. Benüm de hiṣṣeme ḳaldı duʿā-yı dūr-ā-dūr

26. **herkese:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **67**
İnsanların tümü, cümle âlem.
67. Maʿlūmdur bu herkese važıḥ ṭarīkdür
68. Lākin nühüfte vār daḫı çoḳ sırr u ḥikmeti

27. **herkese:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **43**
İnsanların tümü, cümle âlem.
43. Olur mı herkese ḥüsn-i tabīʿat erzānī
44. Tabīʿat āyine-i rūḥ-ı feyż-i sermeddür

28. **herkesüñ:**-*üñ*
Kıt'a 103
Mısra: **3**
İnsanların tümü, cümle âlem.
3. Herkesüñ nāmına degül lāyıḳ
4. Hem-şümār-ı ḫurūf-ı Kurʾānī

29. **herkesüñ:**-*üñ*
Gazel 438
Mısra: **9**
Herkes, herşey.
9. Herkesüñ eylemiş erzāḳını āmāde Ḥakīm
10. Gūşdur lez̠z̠etin idrāk idecek güftāruñ

30. **herkesüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **81**
Herkes, herşey.
81. Ġıdāsın eylemiş şayanı üzre herkesüñ taʿyīn
82. Kimin itmiş pelās-ı cehle müstaġraḳ kimin dānā

31. **herkes:**
Gazel 699
Mısra: **13**
Herkes, diğer şairler.
13. Nābī olamaz S̠ābit Efendi gibi herkes
14. Ḍarbüʾl-mes̠el-i nükteverān ḍarb-ı mes̠elde

herkese:
1. **herkese:**
Gazel 734
Mısra: **13**
İnsanların bütünü, cümle âlem.
13. Olur mı gevher-i ʿirfan müyesser herkese Nābī
14. Ne mümkindür kʾola gencīne her dīvānın altında

herkesüñ kārı degüldür:
1. **herkesüñ kārı degüldür:**-*dür-üñ*
Gazel 462
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herkesin yapabileceği iş değildir, her yiğidin harcı değildir.
11. Ḥavāle eyle āh-ı inkisārı merd isen ḫaṣma
12. Degüldür düşmen üzre herkesüñ kārı ʿalem çekmek

ḥesāb:
1. **ḥesābı:**-*ı*
Tarih 94
Mısra: **11**
Hesap.
11. Raḳam ḥesābı ile yaʿni mihr-i rahşānuñ
12. Ḥurūf-ı ismi olunca yegān yegān taʿdīd

hesāblaş:
1. **hesāblaşmayıcak:**-*ma, -y, -ıcak*
Gazel 82
Mısra: **3**
Birbirindeki alacakla vereceğin hesabını yapmak.
3. Hesāblaşmayıcak ücretin nefes-be-nefes
4. Bu çārsūda meġer kimseye dükān mı virür

hest itmek:
1. **hest itmek:**-*mek*
Gazel 476
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Var etmek.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse hest itmek

heştād ʿaded:
1. **heştād ʿaded:**
Gazel 126
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Seksen defa.
15. Müʾmin eylerse bile rūy-ı zemīni pā-māl
16. Günde heştād ʿaded rū-be-zemīn olmadadur

heşt-deh:
1. **heşt-deh:**
Tarih 122
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Seksen.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

hestī:
1. **hestīsine:**-*si, -n, -e*
Kıt'a 40
Mısra: **3**
Varlık, var olma, mevcudiyet.
3. Līk hestīsine itdükçe naẓar ey Nābī
4. Gūş-ı cāna irişür naʿra-i Allāh ekber

hestī-i mevhūm:
1. **hestī-i mevhūm:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Var olduğundan şüphe duyulan şey.
5. Dü nistī arasında bu hestī-i mevhūm
6. Fürūġ-ı meşʿale-i kārvān degül de nedür

hevā:
1. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 130
Mısra: **9**
Hava II Arzu, aşk.
9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār
10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

2. **hevā:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Hava II Arzu, aşk.
9. Urur ṣayḳal olınca mū-sepīd āyīne-i cāna
10. Hevā bulmaḳ güşāyiş berfden ṣoñra mücerrebdür

3. **hevādan:**-*dan*
Gazel 254
Mısra: **4**
Hava II Arzu, aşk.
3. Ḳor mı ter itmege lebümüz çeşm-i āftāb

4. Mānend-i gül hevādan eger ṭolsa cāmumuz

4. **hevā:**
Gazel 552
Mısra: **9**
Hava II Arzu, aşk.
9. Ḥaḳ budur kim bu hevā ile binā ey Nābī
10. Döndürür taḫt-ı Süleymānʾı temāşālıḳdan

5. **hevā:**
Gazel 670
Mısra: **14**
Hava II Arzu, aşk.
13. Olduḳ kenār-ı şevḳe yine bādbān-güşā
14. Girdük sefīne-i emele biz hevā ile

6. **hevā:**
Gazel 729
Mısra: **4**
Hava II Arzu, aşk.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

7. **hevāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 881
Mısra: **2**
Hava II Arzu, aşk.
1. Çāk eyledük telāṭüm-i ġamdan ḳabāmuzı
2. Dilden ḥabābvār çıḳarduk hevāmuzı

8. **hevāsındayuz:**-*sı, -n, -da, -y, -uz*
Gazel 287
Mısra: **3**
Heves, ihtiras, istek.
3. Ḳaşı ile zülfi hevāsındayuz
4. Māh nedür sāl nedür bilmezüz

9. **hevāsın:**-*sı, -n*
Gazel 636
Mısra: **8**
Heves, ihtiras, istek.
7. Bu şehrde rāḥat mı görür rūz-ı siyehden
8. Iṣlāḥ iden adam ḳara gönlekle hevāsın

10. **hevāda:**-*da*
Gazel 786
Mısra: **6**
Heves, ihtiras, istek.
5. Sevdā-yı ḳudūmiyle nʾola sīne dögersem
6. Çoḳ zaḫma karīn oldı derūnum bu hevāda

11. **hevādan:**-*dan*
Gazel 844
Mısra: **15**
Heves, ihtiras, istek.
15. Teʿs̲īr-i iʿtidāl hevādan bulup necāt
16. Hep dest-bürd-i deyden unutdı geçenleri

12. **hevā:**
Kaside 9
Mısra: **100**
Heves, ihtiras, istek.
99. Felek almış eline dāʾire-i zerrīnin
100. O hevā ile ki bezminde ola rāmişger

13. **hevāda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **170**
Hava.
169. Çerāġ-ı ẕāṭuña pervāne-i per-efşāndur
170. Felekde ṣaff-ı melāʾik hevāda fevc-i ṭuyūr

14. **hevāsı:**-*sı*
Tarih 48
Mısra: **6**
Hava.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü sāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

15. **hevāsınuñ:**-*sı, -nuñ*
Gazel 388
Mısra: **8**
Hava; etki.
7. Gülzār-ı ḥüsni gerçi letāfetde bī-bedel
8. Ammā hevāsınuñ o ḳadar iʿtidāli yoḳ

16. **hevā:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Arzu, istek II Maddi (dünya) unsurlara bağlılık, duyulan heves.
1. Göñülde dāġ-ı maḥabbet ġıdā bozundısıdur
2. Āh u vāh-ı taʿalluḳ hevā bozundısıdur

17. **hevā:**
Gazel 514
Mısra: **10**
Arzu, istek II Maddi (dünya) unsurlara bağlılık, duyulan heves.
9. Terk-i hevā ile bize pend itme Nābiyā
10. Pāyendedür hevā ile bünyādumuz bizüm

18. **hevā:**
Gazel 95
Mısra: **5**
İptila, arzu, düşkünlük, aşk.
5. Es̲īr neşʾe hevā ẕevḳ u āb bāde-i nāb
6. Türāb cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür

19. **hevā:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **18**
Arzu, aşk.
17. Tāze vü mīr ü ḥarem-perver iken
18. Ẕevḳ hengāmı hevā der-ser iken

20. **hevāsın:**-*sı, -n*
Gazel 557
Mısra: **3**
Hava II istek, arzu.
3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

21. **hevāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 564
Mısra: **2**
Hava II istek, arzu.
1. Ne çāk-i perde-i ʿiṣmet ne nāz-ı bī-mis̲āl olsun
2. Hevāsında gülistān-ı viṣālüñ iʿtidāl olsun

22. **hevā:**
Gazel 332
Mısra: **4**
Arzu, istek II Rüzgar, yel.
3. Deryā-mis̲āl ḥavṣala ṣatmaḳdayuz velī
4. Bī-lengerüz hevā ile hem-dūşlardanuz

23. **hevā:**
Gazel 335
Mısra: **4**
Arzu, istek II Rüzgar, yel.
3. Ferrāş-ı ṣubḥ sildi süpürdi çemenleri
4. Gülşende istirāḥatin itdi hevā heves

24. **hevāda:**-*da*
Gazel 846
Mısra: **6**
Hava, gök, gökyüzü.
5. Dīvān-ı şiʿr ʿālem-i bālāya ʿazm idüp
6. Murġān hevāda söyleşür oldı fesānemi

25. **hevādan:**-*dan*
Kaside 2
Mısra: **256**
(Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.
255. Dāmen-ālūde-i ʿiṣyān o habīsüʾn-nefsem
256. Ki hevādan geçemem nārdan olsam da remād

26. **hevāda:**
Gazel 20
Mısra: **5**
Hava.
5. Buña hevāda ʿIrāk u ʾAcem muḫālifdür
6. Ki çār faṣlı da nev-rūz ider ṣabā-yı Ḥaleb

27. **hevāsından:**-*sı, -n, -dan*
Tarih 107
Mısra: **6**
Heves, istek, arzu.
5. Dimāġ-ı dīdeye eyler tevārüd
6. Hevāsından dem-i cān-baḫş-ı ʿİsā

hevā buldurdı:
1. **hevā buldurdı:**-*dur, -dı*
Tarih 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Uygun) hava bulmak.
1. Aṣaf-ı mekremet-endūz u vezīr-i ṣaf- der
2. Büyük imrāḫor iken tīrine buldurdı hevā

hevāda görince:
1. **hevāda görince:**-*ince, -*
Gazel 154
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Havada -uçarken- görmek.
11. Görince zāġı hevāda ḳafesde bir ṭāvūs
12. Bu ḳaydlar baña bāl-i münaḳḳaşumdandur

hevādār:
1. **hevādārın:**-*ın*
Gazel 158
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Havalı, ferah yer.
5. Olsalar reng ile bu ḳaṣr-ı havāsa mihmān
6. Birisi kuşe sorar biri hevādārın arar

hevā-gīr-i fenā itmeden:
1. **hevā-gīr-i fenā itmeden:**-*me, -den*
Gazel 33
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ölüme kanat açmak.
5. Perr ü bālin itmeden ġayrı hevā-gīr-i fenā
6. Sūdmend olmaz iderse şemʿ ile pervane baḥs̱

hevā-ḫ∨āh-ı gül-i revzenidür:
1. **hevā-ḫ∨āh-ı gül-i revzenidür:**-*i, -dür*
Tarih 138
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Penceresindeki çiçeğin dostu.
1. Bārekaʾllāh zihī ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-zemīn
2. Ki hevā-ḫ∨āh-ı gül-i revzenidür ḫuld-ı berīn

hevā-ḫ∨āhı ola:
1. **hevā-ḫ∨āhı ola:**-*a-ı*
Gazel 731
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dost olmak.
1. Ẕevḳ-i āsāyiş-i devlet mi var ol meşġalede
2. Ki hevā-ḫ∨āhı ola mirveḥaveş zelzelede

hevālan:
1. **hevālanur:**-*ur*
Gazel 164
Mısra: **2**
Havalanmak, açıkta, görünür olmak, havadan etkilenmek.
1. Ḫāk-i Ḥarem ki ʿizzet ile kīmyālanur
2. Ammā ki rüzgār gelür kim hevālanur

hevālara düşdüm:
1. **hevālara düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 446
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın etkisiyle havalarda uçuşmak II İsteğe kapılmak.
3. Nesīm-i reh-güẕerinde vücūdum itdüm ḫāk
4. ʿAceb hevālara düşdüm çemen çemen diyerek

ḥevāli-i müje-i eşk-bāruma:
1. **ḥevāli-i müje-i eşk-bāruma:**-*um, -a*
Kaside 11
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı yüklü kirpiklerin yakını, çevresi.
37. Ne iḥtimāl idi yoḫsa o bezmden mehcūr
38. Ḥevāli-i müje-i eşk-bāruma gele ḫ∨āb

hevāya aşmış:
1. **hevāya aşmış:**-*mış*
Gazel 844
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Havaya asmak.
5. Āzād olup şükūfe-i bādām ḥabsden
6. Aşmış hevāya şüste idüp pīrehenleri

hevāya çıḳmadan:
1. **hevāya çıḳmadan:**-*ma, -dan*
Kıt'a 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Havalanmak, havaya çıkmak.
7. Hevāya çıḳmadan itse ġubārı menʿ eger
8. Olur miyāne-i ʿarż ü semāda bir ṣaḥra

hevāya virsün:
1. **hevāya virsün:**-*sün*
Gazel 427
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Havaya savurmak.
13. Virsün Ḫudā hevāya ġubār-ı vücūdını
14. Nābī derūn-ı ehl-i dile bār olanlaruñ

hevāyī:
1. **hevāyīler:**-*ler*
Gazel 739
Mısra: **7**
Nefsine düşkün, ciddi şeylere ilgisiz olan kimse.
7. Hevāyīler gibi gerdūna refʿ-i ʿarż-ı ḥāl itmem
8. İdüp pīçīde ṭumār-ı ġam āh-ı āteşīnümde

2. **hevāyī:**
Kıt'a 37
Mısra: **2**
Nefsine düşkün, ciddi şeylere ilgisiz olan kimse, uçarı (Kıç kastedilerek).
1. Nʾola şiʿrde itseler ittihād
2. Hevāyī Kıyāmī şīr ü şeker

3. **hevāyī:**
Kıt'a 37
Mısra: **4**
Nefsine düşkün, ciddi şeylere ilgisiz olan kimse, uçarı (Kıç kastedilerek).
3. Ara yirde var nisbet-i imtizāc
4. Hevāyī dübürdür Kıyāmī ẕeker

hevā-yı ʿaşḳ:
1. **hevā-yı ʿaşḳ:**
Gazel 707
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşk hevesi.
11. Gelmiş hevā-yı ʿaşḳ ile cūş u ḫurūşa kim
12. Emvācdan sipāh çeker yem yem üstine

hevā-yı ʿaşḳa:
1. **hevā-yı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 645
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşk rüzgarı.
3. Bilsem olmazdum hevā-yı ʿaşḳa keştī-rān-ı dil
4. Çār ebru çār mevc-i lücce-i nāz olduġın

hevā-yı ʿaşḳa düşsem:
1. **hevā-yı ʿaşḳa düşsem:**-*se, -m*
Gazel 499
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşk arzusuna kapılmak.
1. Düşsem hevā-yı ʿaşḳa zamānum degül benüm
2. İtsem şekīb ḥadd-i tüvānum degül benüm

hevā-yı çemen-efrūzı:
1. **hevā-yı çemen-efrūzı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bahçeyi aydınlatan rüzgar.
13. Feyż-i teʾs̱īri hevā-yı çemen-efrūzı ider
14. Çār-faṣlın senenüñ hem-nefes-i ferverdin

hevā-yı cism-i laṭifiyle:
1. **hevā-yı cism-i laṭifiyle:**-*iyle*
Gazel 39
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Latif bir cismin aşkı.
9. Düşmiş hevā-yı cism-i laṭifiyle Nābīyā
10. Leyl ü nehār keş-me-keş-i intiẓāra mevc

hevā-yı dil-berān:
1. **hevā-yı dil-berān:**
Gazel 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül alıcı güzellere kavuşma arzusu.
1. Hevā-yı dil-berān hūy-ı dil-i bī-i ḫtiyārumdur
2. Ḳapılmaḳ pençe-i ḫurşīde şebnem gibi kārumdur

hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ:
1. **hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ:**
Gazel 786
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk acısının hevesi.
7. Pür oldı hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ ile derūnum

8. Mānende-i ney bergümi virdüm yine bāda

hevā-yı gerdiş-i mihrüñle:
1. **hevā-yı gerdiş-i mihrüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güneşin dönmesiyle oluşan rüzgar.
3. Hevā-yı gerdiş-i mihrüñle çerẖe girmişdür
4. Sürādiḳāt-ı semā yā Muḥammed-i ʿArabī

hevā-yı gül ü nesteren:
1. **hevā-yı gül ü nesteren:**
Gazel 130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül ve çiçeklere duyulan arzu.
1. Ḫaṭṭun göñülde raġbet-i seyr-i çemen mi ḳor
2. Şevḳ-i ruẖuñ hevā-yı gül ü nesteren mi ḳor

hevā-yı ḥaleb:
1. **hevā-yı ḥaleb:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halep'in havası.
1. Şarāba şerm virür āb-ı cān-feżā-yı Ḥaleb
2. Şemīm-i Cenneti maḥcūb ider hevā-yı Ḥaleb

hevā-yı ʿillet-i ʾāşıḳ:
1. **hevā-yı ʿillet-i ʾāşıḳ:**
Kaside 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Aşk belasının arzusu.
15. ʿAceb ki sālim iken ʿaşḳ ḥarf-i ʾilletden
16. Hevā-yı ʿillet-i ʾāşıḳ anuñla müşeddeddür

hevā-yı ḳaddünle:
1. **hevā-yı ḳaddünle:**-*ün, -le*
Gazel 703
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boyunun kıvancı, övüncü.
7. Her seng-dil hevā-yı ḳaddünle nāziş eyler
8. Pīşānī-i nigīne revnaḳ virür keşīde

hevā-yı kūy-ı mecāz itmenüñ:
1. **hevā-yı kūy-ı mecāz itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 480
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yalan köyüne gitmeye heveslenmek, yalana meyletmek.
9. Ṭarīḳ-i şehr-i ḥaḳīḳat tanırken ey Nābī
10. Hevā-yı kūy-ı mecāz itmenüñ zamānı degül

hevā-yı luṭf:
1. **hevā-yı luṭf:**
Gazel 690
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tatlı, rahatsız etmeyen rüzgar.
5. İrişmemişdi daẖı bāg-ı iltifāta ẖazān
6. Hevā-yı luṭf ile evvel bahār idüm ben de

hevā-yı müjgānı:
1. **hevā-yı müjgānı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kirpiklerin arzusu.
5. Bize nühüfte degüldür hevā-yı müjgānı
6. Biz ol daḳīḳalaruñ mū-be-mūların bilürüz

hevā-yı nāzük:
1. **hevā-yı nāzük:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tatlı, ılık rüzgar.
3. Bu ṣaḥn-ı dil-keş ile bu hevā-yı nāzük ile
4. Ne mümkin olmaya ẖāṭır şikār-ı Maġnīsā

hevā-yı rūḥ-baẖşā:
1. **hevā-yı rūḥ-baẖşā:**
Kaside 1
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Hayat bahşeden hava.
141. Hevā-yı rūḥ-baẖşā itmeyeydi cilve-i raḥmet
142. Olurdı ẖalḳ-ı ʿālem yek nefesde cümle nā-peydā

hevā-yı rūḥ-baẖşāsiyle:
1. **hevā-yı rūḥ-baẖşāsiyle:**-*si, -y, -le*
Tarih 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hayat bahşeden hava.
19. Zemīn-i dil-güşāsıyla birāder gülşen-i Firdevs
20. Hevā-yı rūḥ-baẖşāsiyle tevʾemdür dem-i ʿİsā

hevā-yı sim ü zer:
1. **hevā-yı sim ü zer:**
Gazel 432
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Altın ve gümüş arzusu, dünya malı hevesi.
11. Hevā-yı sim ü zer olmaz derūnına reh-yāb
12. Gubārdan dili āzādedür ẖızānemüzüñ

hevā-yı ṭamaʿ-ı iḥsāna düşdi:
1. **hevā-yı ṭamaʿ-ı iḥsāna düşdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **221**
Kelime Tipi: -
İyilik ve lütuf görme hevesine düşmek.
221. Güş idüp düşdi hevā-yı ṭamaʿ-ı iḥsāna
222. Herkese itdügüñi lāyıḳı üzre inʿām

hevā-yı vaṣl:
1. **hevā-yı vaṣl:**
Gazel 332
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusu.
1. Ẓāhirde gerçi ney gibi ẖāmūşlardanuz
2. Ammā hevā-yı vaṣl ile pür-cūşlardanuz

hevā-yı vaṣla:
1. **hevā-yı vaṣla:**-*a*
Gazel 876
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusu, hırsı.
7. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āh ile ey dil
8. Hevā-yı vaṣla daẖı iʿtidāl gelmedi mi

hevā-yı vaṣluñ:
1. **hevā-yı vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 39
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusu.
7. Ẕevḳ-i viṣāl cūlara āmed-şud itdürür
8. Ṭurmaz hevā-yı vaṣluñ ile bir ḳarāra mevc

hevā-yı vaṭan:
1. **hevā-yı vaṭan:**
Gazel 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Vatana kavuşma arzusu.
3. Gülşende ʿandelīb unudur āşiyānını
4. Ḫāṭırda kūy-ı yār hevā-yı vaṭan mı ḳor

hevā-yi zülf-i ṣanemdür:
1. **hevā-yi zülf-i ṣanemdür:**-*dür*
Gazel 446
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçının arzusu.
9. Hevā-yi zülf-i ṣanemdür ʿinān-keş ey Nābī
10. Olursa rū be-reh-i deyr-i berhemen diyerek

heves:
1. **heveslerle:**-*ler, -le*
Gazel 741
Mısra: **14**
Arzu, meyil, istek.
13. Ne gūne şiʿrle tezyīn ider ser-levḥasın Nābī
14. Bu şiʿri görmeyen mecmūʿa yapdursa heveslerle

2. **hevesde:**-*de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **269**
Arzu, meyil, istek.
269. Oldı himmet baña hevesde şerīk
270. Ṭurmayup itmede beni taḥrīk

3. **heves:**
Gazel 113
Mısra: **8**
Arzu, meyil, istek.
7. Meyl itdi seyr-i dāġum içün sīneme o şūẖ

8. Faṣl-ı bahār olınca heves taḫta-pūşadur

4. **heves:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Arzu, meyil, istek.
1. Ümīd tūde-i rīk-i revān degül de nedür
2. Heves temevvüc-i bād-ı vezān degül de nedür

5. **heves:**
Gazel 577
Mısra: **17**
Arzu, meyil, istek.
17. Ḳalmadı Nābī viṣāl-i tāze-rūyāna heves
18. Şimdi āġūş-ı ḫayāle tāze maẓmūndur düşen

6. **heves:**
Gazel 779
Mısra: **2**
Arzu, meyil, istek.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince
2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

7. **heves:**
Gazel 784
Mısra: **5**
Arzu, meyil, istek.
5. Sevdā-yı şiʿre düşdi heves līk şāʿirüñ
6. Ben bilmedüm ki baḫtı bu deñlü siyāh ola

8. **hevesi:***-i*
Kaside 12
Mısra: **78**
Arzu, meyil, istek.
77. Ḫıdmetüñ bār-ı gīrān ʾadd ider olmışken ezel
78. İltifātuñ hevesi māye-i zeyn-i endām

9. **hevesiyle:***-i, -y, -le*
Kaside 12
Mısra: **171**
Arzu, meyil, istek.
171. Ġonce-i ḫāṭıruñ açmaḳ hevesiyle ḳalemüñ
172. Oldı taṣvīr-i dem-i ʿazle bu yüzden ressām

10. **heves:**
Kaside 16
Mısra: **31**
Arzu, meyil, istek.
31. Esbāb-ı iḥtişāma eger var ise heves
32. Pīrānuñ aña daḫı yaḳışmaz ḳıyāfeti

11. **hevesin:***-in*
Gazel 842
Mısra: **1**
Arzu, meyil, istek.
1. Rāḥat hevesin itmese dil rāḥat olurdı
2. Ol āfete meyl itmese bī-āfet olurdı

heves düşdi:
1. **heves düşdi:***-di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **240**
Kelime Tipi: **-**
Arzuya kapılmak, istekle dolmak.
239. Didüm ey mürşid-i sütūde-nefes
240. Süḫanuñdan derūna düşdi heves

heves eyledüñ:
1. **heves eyledüñ:***-dü, -ñ*
Gazel 708
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek.
13. Nābī bu mācerāda o māhuñ günāhı yoḳ
14. Sen eyledüñ heves bu uzun boylu miḥnete

heves iden:
1. **heves iden:***-en*
Gazel 126
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Heves etmek.
11. Ey iden dāʾire-i cāhını tezyine heves
12. Hüner erbāb-ı temennaya muʿīn olmadadur

heves itdi:
1. **heves itdi:***-di*
Gazel 335
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İstemek, arzu etmek.
3. Ferrāş-ı ṣubḥ sildi süpürdi çemenleri
4. Gülşende istirāḥatin itdi hevā heves

heves itme:
1. **heves itme:***-me*
Gazel 681
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek, istemek.
1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
2. Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına

heves itse:
1. **heves itse:***-se*
Gazel 663
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek, istemek.
1. Rūy-ı ḫubāna teşebbühe heves itse de meh
2. Bulamaz bedr-i tamām olmayıcaḳ vech-i şebeh

2. **heves itse:***-se*
Tarih 139
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek, istemek.
1. Her kimüñ itse cihād āletine ṭabʿı heves
2. Ele girmez tüfekāsā meded-i çāpük-res

heves-ālūd:
1. **heves-ālūd:**
Gazel 322
Mısra: **4**
Hevese bulanmış, bir şeye çok heves eden.
3. Her şūḫı görüp olma talebkār-ı viṣāli
4. Merdān-ı maḥabbet heves-ālūd gerekmez

heves-i cennet:
1. **heves-i cennet:**
Gazel 699
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cennet arzusu, cennete girme hevesi.
1. Zāhid heves-i cennet ile ḥüsn-i ʿamelde
2. Rindüñ naẓarı sābıka-i rūz-ı ezelde

heves-i cüst-cūy-ı zer itmeye:
1. **heves-i cüst-cūy-ı zer itmeye:***-me, -ye*
Gazel 155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Altın aramaya heves etmek.
1. Ṣubḥuñ olınca zīb-i girībānı gūy-ı zer
2. Kimdür ki itmeye heves-i cüst-cūy-ı zer

heves-i gevher:
1. **heves-i gevher:**
Gazel 526
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cevher arzusu.
9. Nīşānı bedīd olmaz idi silk-i füṣūluñ
10. Nābī heves-i gevher ile maḫzen olaydum

heves-i istīḳād:
1. **heves-i istīḳād:**
Kaside 2
Mısra: **296**
Kelime Tipi: **-**
Tutuşturma hevesi, yakma arzusu.
295. Rütbeñi bilmek ile ṭabʿ-ı cehennemde bile
296. Ümmet-i müẕnib içün yoḳ heves-i istīḳād

heves-i rifʿat:
1. **heves-i rifʿat:**
Gazel 870
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yükselme hırsı.
9. Ḳoma mecrā-yı ferāḫı heves-i rifʿat ile
10. Düşme ṭār yirlere fevvāredeki āb gibi

heves-i ṣayd:
1. **heves-i ṣayd:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Avlanma hevesi.
5. Pāyında bulur ṣāydını ʿAnḳā-yı tevekkül
6. İtmez heves-i ṣayd ile bāl ü pere minnet

heves-i sāye-i bāl ü per-i ʿanḳā itme:
1. **heves-i sāye-i bāl ü per-i ʿanḳā itme:**-*me*
Gazel 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anka kuşunun kanatlarının gölgesine heves etmek.
9. İtme heves-i sāye-i bāl ü per-i ʿAnḳā
10. Güsterde iken sāye-i eyvān-ı ḳanāʿat

heves-i ṣubḥ:
1. **heves-i ṣubḥ:**
Gazel 43
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sabahın hevesi.
7. Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
8. Bir beyża uçurmakdan usanmaz heves-i ṣubḥ

heves-i sūd:
1. **heves-i sūd:**
Gazel 322
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Arzu kazancı.
7. Dil-beste-i zülfi koşun ümmīd-i ḫalāṣı
8. Sūdāger-i ʿaşḳa heves-i sūd gerekmez

heves-i vaṣfı:
1. **heves-i vaṣfı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Övgüsüne heves etme.
149. Naḳd-i mażmūn-ı maʿānī heves-i vaṣfı ile
150. Güşe-i kīse-i endīşede itmez ārām

heves-i vaṣlı:
1. **heves-i vaṣlı:**-*ı*
Kaside 18
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusu.
15. Ne ḳafesdür o ḳafes kim heves-i vaṣlı ile
16. Bī-ḳarār olmadadur evc-i hevā üzre hümā

heves-i vuṣlata düşdük:
1. **heves-i vuṣlata düşdük:**-*dü, -k*
Gazel 395
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saadet ve ikbal hevesine düşmek.
5. Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i vuṣlata amma
6. Ol dāʿiye-i dağdağa-fermādan uşanduḳ

heveskār:
1. **heveskār:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Hevesli, istekli.
7. Ḫāk-i siyeh ne ṭurfe heveskār pīrdür
8. Kim her bahār giydügi tāze alacadur

2. **heveskārlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 420
Mısra: **2**
Hevesli, istekli.
1. Olma dil-dāde-i gülḫandi sitemkārlaruñ
2. Zūdter zāʾil olur şevḳi heveskārlaruñ

heveskār olamam:
1. **heveskār olamam:**-*a, -ma, -m*
Gazel 523
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Heves etmek.
13. Riştesi dest-i müsebbibde iken esbābuñ
14. Nābiyā ʾālem-i esbāba heveskār olamam

heveskārān:
1. **heveskārān:**
Gazel 599
Mısra: **7**
İstekliler.
7. Heveskārān iden ruḫsār-ı yāra naẓra-i şehvet
8. Cenābet şüst ü şūyiçün döker şu dīde-i terden

heveskār-ı iʿtibār:
1. **heveskār-ı iʿtibār:**
Gazel 812
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Prestij heveslisi.
7. Bī-kābiliyyet olma heveskār-ı iʿtibār
8. Vā-bestedür taʿalluk-ı ḳudret ḳavābile

heveslen:
1. **heveslenür:**-*ür*
Gazel 202
Mısra: **1**
İsteklenmek, heves etmek, çok istemek, eğilim duymak.
1. Dil gerçi ẕevḳ-i vaṣlına yārüñ heveslenür
2. Ammā fedā-yı cāna gelince nekeslenür

heybet-i ṣīt:
1. **heybet-i ṣīt:**
Tarih 144
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şöhretinin heybeti.
11. Heybet-i ṣīt ü ṣadā-yı havlnāk-ı saṭveti
12. Kārgāh-ı rāḥatı itmişdi vaḳf-ı ıztırāb

heyʾet:
1. **heyʾetin:**-*i, -n*
Gazel 664
Mısra: **12**
Şekil, görünüş, kıyafet.
11. ʿĀşıkuñ zāhirdür etvārından ās̱ār-ı melāl
12. Varsa da kūyına yārün heyʾetin taġyir ile

2. **heyʾetüm:**-*üm*
Kıt'a 7
Mısra: **8**
Şekil, görünüş.
7. Meydān-ı ḫıdmetünde uran taḳla-i nifāḳ
8. Olsun şebek-mis̱āl benüm heyʾetüm gibi

3. **heyʾeti:**-*i*
Tarih 42
Mısra: **4**
Şekil, görünüş.
3. Ṭarḥı nāzik zemīni nāzikter
4. Heyʾeti ḫoş binası nev-īcād

heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū:
1. **heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū:**
Gazel 344
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İki kaş gibi kemerin yarı bükülmüş vaziyeti (Aşığın boyunun bükülü olmasına atfen).
5. İtmeġe ʿāşıḳa taʿlīm-i perestişkārī
6. Heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū ne imiş

heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū-yı ḫalīl:
1. **heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū-yı ḫalīl:**
Gazel 482
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin iki kaşı gibi kemerin yarı bükülmüş vaziyeti.
11. Ser-i şūrīdemüzi eyledi vaḳf-ı miḥrāb
12. Heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū-yı Ḫalīl

heykel:
1. **heykel:**
Kıt'a 61
Mısra: **4**
Hastalığa ya da nazara karşı kişilerin üstlerinde taşıdıkları dualar, muska, taviz, gizlik.
3. Çeşm-i bedden seni ḥıfẓetmek içün
4. Saña lāzımdur aṣılmaḳ heykel

heykel-i bāzū-yı iḳbāl:
1. **heykel-i bāzū-yı iḳbāl:**
Kaside 13
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Talihin nazardan sakınmak için koluna taktığı muska.
117. Heykel-i bāzū-yı iḳbāl Ḥüseyn Pāşā kim
118. Süllem-i ḳaṣr-ı celāli olamaz ḥeft-ecrām

heykel-i gerden itsem:
1. **heykel-i gerden itsem:**-*se, -m*
Gazel 221
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Boyna dolamak.
9. Sezādur saʿid-i sīmīnüñ itsem heykel-i gerden

10. Baña pür-ḫışm u kīn olmaḳ ʿadūlar hep senüñçündür

heykel-i gerden-i iftiḫār:

1. **heykel-i gerden-i iftiḫār:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Kıvanç duyularak boyna takılan muska.
41. Budur heykel-i gerden-i iftiḫār
42. Müşemmaʿla ṣaḳlar anı rüzgâr

heykel-i nām-ı şerīfüñ:

1. **heykel-i nām-ı şerīfüñ:***-üñ*
Kaside 11
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Mübarek isminin muskası.
131. Bu deñlü devri ḳarār itmez idi eylemese
132. Sipihr heykel-i nām-ı şerīfüñ istiṣḥāb

heykel-i taʿvīz-i zamān:

1. **heykel-i taʿvīz̲-i zamān:**
Kaside 13
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Zamanın, kötülüklerden korunmak için boyna takılan muskası.
129. Nüsḫa-i ḥırz-ı emān heykel-i taʿvīz̲-i zamān
130. Noḳṭa-i merkez-i dīn ḳuṭb-ı medār-ı İslām

heyzüm-i şuʿle-nümāya:

1. **heyzüm-i şuʿle-nümāya:***-y, -a*
Kaside 24
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Alev saçan odun.
73. Līk ḥilm-i żuʿafā-perveri teʾs̲īr virür
74. Heyzüm-i şuʿle-nümāya yeñiden neşv ü nemā

hezār:

1. **hezār:**
Gazel 406
Mısra: **25**
Bin adedi.
25. Hezār baḥr-ı ġama ġavta-ḫ˅ār olur fuḳarā
26. Kenār-ı nānını bir zāde bandınncaya dek

2. **hezār:**
Gazel 406
Mısra: **29**
Bin adedi.
29. Hezār kīse nüḳūd-ı sirişk oldı telef
30. O şūha māye-i naḫvet ḳazandırıncaya dek

3. **hezār:**
Gazel 406
Mısra: **17**
Bin adedi.
17. Sipihr-i pīr çürütdi hezār kefş-i hilāl
18. O māhı hāle-i bezme dadandurıncaya dek

4. **hezār:**
Gazel 211
Mısra: **9**
Bülbül.
9. Āhdan perde çeker baġa hezār ey Nābī
10. Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

5. **hezār:**
Gazel 489
Mısra: **21**
Bülbül.
21. Gebrāne giydi bürnüs-i ḫākisteri hezār
22. Çekdi zebāna ḫırmen-i āteş-nümā-yı gül

6. **hezārdan:***-dan*
Gazel 742
Mısra: **9**
Bülbül.
9. Virdiyye şerḥi dersin oḳurlar hezārdan
10. Etfāl-i ġonce nüsḫasın aşmış ḳucaġına

7. **hezārıyuz:***-ı, -y, -uz*
Gazel 766
Mısra: **5**
Bülbül.
5. Hezārıyuz o gülüñ kim çemende görmese de
6. İder ṣabāyı revān ʿandelībüñ ardınca

8. **hezāra:***-a*
Gazel 832
Mısra: **1**
Bülbül.
1. Ḥicāb-ı nāle-i bī-cā hezāra gelmedi mi
2. Henüz pīş-i güle iʿtiẕāra gelmedi mi

9. **hezārdan:***-dan*
Kaside 11
Mısra: **108**
Bülbül.
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

10. **hezār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **325**
Bülbül.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

11. **hezār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **113**
Bülbül.
113. İltizām eyledi nevāyı hezār
114. İtdi der-ʿuhde bülbüli gülzār

12. **hezār:**
Gazel 119
Mısra: **4**
Bin adedi.
3. Bilinse ḳadri ḥayāt-ı ʿazīz rācihdür
4. Hezār salṭanata yek-dem-i kemīne-i ʿömr

13. **hezār:**
Kıt'a 42
Mısra: **4**
Bin adedi.
3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

14. **hezār:**
Gazel 489
Mısra: **12**
Sayı olarak bin II Bülbül, andelîb.
11. Virmez ḥicāb ruḫṣat-ı feryād herkese
12. Yoḫsa hemān hezār mıdur mübtelā-yı gül

15. **hezār:**
Gazel 276
Mısra: **8**
Bin, binlerce.
7. Güm-nāmlıḳ ṣafasına leb-teşne cān virür
8. Bu ʿarṣada hezār fülān-zāde görmişüz

16. **hezār:**
Gazel 276
Mısra: **13**
Bin, binlerce.
13. Nābī hezār şāh-ı ser-efrāz-ı naḫvetüñ
14. Ḳaddin mis̲āl-i dāʾire ḫam-dāde görmişüz

17. **hezār:**
Gazel 311
Mısra: **10**
Bin, binlerce.
9. ʿAceb ki ḳıymetümüz zāyiʿ eylese dihḳān
10. Hezār mezraʿadan cemʿ olınma ḫırmeniyüz

18. **hezār:**
Gazel 356
Mısra: **7**
Bin, binlerce.
7. Hezār dīde-i kevkeb nigāh-bānī iken
8. Nevāle-i emele vażʿ-ı yed ne müşkil imiş

19. **hezār:**
Gazel 428
Mısra: **11**
Bin, binlerce.
11. Eyler hezār seyr ü seyāḥat fakīr-i şemʿ
12. Reh-yāb-ı vaṣl olıncaya dek şemʿadāna dek

20. **hezār:**
Gazel 432
Mısra: **7**
Bin, binlerce.
8. Kemīne ḳaṭresi deryā-yı bī-kerānemüzüñ
7. Hezār teşneyi sīr-āb ider zekātından

21. **hezār:**
Gazel 436

Mısra: **15**
Bin, binlerce.
15. İtse hezār nāḫun-ı engüşt-i ittifāḳ
16. Olmaz naẓīri ʿuḳde-güşālıḳda şānenüñ

22. **hezār:**
Gazel 614
Mısra: **5**
Bin, binlerce.
5. Hezār zaḫm-ı ġama cilvegāh iken gönlüm
6. Fütāde-i heves-i merhem olmasun nʾolsun

23. **hezār:**
Gazel 651
Mısra: **14**
Bin, binlerce.
13. Reşke ne deñlü yoġ ise de şerʿde mesāġ
14. Nābī hezār reşk ü ḥased ʿayb-pūş içün

24. **hezār:**
Gazel 792
Mısra: **4**
Bin, binlerce.
3. Döner metāʿ-ı hezīmetle şehr-bend-i ḳaderden
4. Hezār kāfile-i iḫtiyār bir yire gelse

25. **hezār:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Bin, binlerce.
9. Hezār mertebe berter ḥużūr-ı ʿizzetde
10. Bizüm taṣavvurumuzdan nişān-ı Mevlānā

26. **hezār:**
Gazel 468
Mısra: **8**
Bin, binlerce.
7. Añuñ tecerrüdi māniʿ riyā-fürūşluġa
8. Senüñ hezār ʿalāyıḳla berhemen didigüñ

27. **hezār:**
Gazel 718
Mısra: **10**
Bin, binlerce.
9. Olunsa her ne ḳadar nuṭḳa Nābiyā taḥsīn
10. Hezār o deñlü gerekdür zebān-ı ḫāmūşa

28. **hezār:**
Kaside 20
Mısra: **81**
Bin, binlerce.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

29. **hezār:**
Kaside 20
Mısra: **82**
Bin, binlerce.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

30. **hezār:**
Gazel 505
Mısra: **9**
Bin, binlerce.
9. Hezār şāmı çıkarsam ṣabāha ey Nābī
10. Şikāyet-i şeb-i hicrüñ birinde tamām idemem

31. **hezār:**
Gazel 607
Mısra: **10**
Bin, binlerce.
9. O mest-i dil-siyehüñ bīm-i çeşm-i mestinden
10. Hezār mīl ḳaçar sürme sürmedānından

32. **hezār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **56**
Bin, binlerce.
55. Eylese bir dili biri mesrūr
56. Aña ilḳā ider hezār sürūr

33. **hezār:**
Gazel 128
Mısra: **21**
Bin, binlerce.
21. Mużmer hezār neşter-i āzārı Nābīyā
22. Taʿbīri cümle ḥüsn-i edā ṣūretindedür

34. **hezār:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **68**
Bin, binlerce.
67. O şeb-i nūr-zāye olsa sezā
68. Ṣad hezārān hezār rūz fedā

35. **hezār:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Bin, binlerce, çok fazla II Bülbül.
7. Olınca meykede-i iltifāta reh-bürde
8. Hezār kāse-i ḫūn-ı ciğer çekilmişdür

36. **hezār:**
Gazel 439
Mısra: **13**
Bin, binlerce, çok fazla II Bülbül.
13. Hezār mīr-i ʿalemden cüdādur ey Nābī
14. ʿAceb mi sinelerin dögdügi neḳārelerüñ

37. **hezārdan:***-dan*
Gazel 495
Mısra: **2**
Bin, binlerce, çok fazla II Bülbül.
1. O ġonce bağda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

38. **hezār:**
Gazel 750
Mısra: **11**
Bin, binlerce, çok fazla II Bülbül.
11. Hezār naġme-i rengīn işitdüm ey Nābī
12. Ṣadā-yı ḳulḳul-ı meydür ḳalan ḳulaġumda

39. **hezār:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **28**
Bin, binlerce, çok fazla II Bülbül.
27. O güller ki pīçīde şimşādına
28. Hezār āferīn olsun üstādına

40. **hezārını:***-ı, -n, -ı*
Kıt'a 86
Mısra: **2**
Bin, binlerce, çok fazla II Bülbül.
1. Ne ġam o ġonce-i ḥüsne ziḥām-ı ʿāşıḳdan
2. İder hezārını efgende bir naẓāre ile

41. **hezār:**
Gazel 354
Mısra: **13**
Binlerce pek çok II. Bülbül(aşık).
13. Hezār çīn-i cebīn ṣatduġı gülüñ Nābī
14. Bilindi mest-i mey-i penc-rūze devlet imiş

42. **hezār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **106**
Pek çok II Örnek.
105. Hep güşāde defātir-i ezhār
106. Ḫᵛācelerdür ḫalīfelerle hezār

43. **hezār:**
Kaside 11
Mısra: **108**
Bülbül II Bin, binlerce, pek çok.
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

hezār ḳasem eyledüm:
1. **hezār ḳasem eyledüm:***-düm*
Gazel 406
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bin kere yemin etmek.
15. Öpüp kitāb-ı ruḫun eyledüm hezār ḳasem
16. O şūha ṣıdḳ-ı derūnum inandurıncaya dek

hezār şükr:
1. **hezār şükr:**
Kaside 7
Mısra: **215**
Kelime Tipi: -
Binlerce şükür! Şükürler olsun!.
215. Hezār şükr cenāb-ı Ḫudaʾya kim gördüm
216. Fürūġ-ı kevkeb-i iḳbālüñ olduġın menşūr

2. **hezār şükr:**
Kaside 14
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binlerce şükür! Şükürler olsun!.

23. Hezār şükr ki müstaġraḳ oldı iḥsāna
24. Be-vefḳ-i dāʿiye-i ārzū bilād u ʿibād

3. **hezār şükr:**
Kıt'a 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binlerce şükür! Şükürler olsun!.
1. Yūsuf ḳomışlar ismüni Nābī hezār şükr
2. Var intisāb-ı ʿafv-ı İlāhīye māyesi

hezārān:

1. **hezārān:**
Gazel 106
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
3. Kibar beste-zebān ġurūr imiş ṭutalum
4. Bu reh-güẕerde hezārān selām alur bulunur

2. **hezārān:**
Gazel 319
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
3. Çoḳ da maġrur olma kim mey-hāne-i ikbālde
4. Biz hezārān mest-i maġruruñ ḫumārın görmişüz

3. **hezārān:**
Gazel 97
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
3. Mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed çün kim mürekkebdür
4. Hezārān ḥamd Ḥaḳḳʾa ʿafvüm āzārumdan efzūñdur

4. **hezārān:**
Gazel 124
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevḳin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

5. **hezārān:**
Gazel 293
Mısra: **9**
Binlerce, pek çok.
9. Nabī iderdi o da hezārān sitem bize
10. Bulsa teḫallüf itmege ḳudret naṣībümüz

6. **hezārān:**
Gazel 325
Mısra: **8**
Binlerce, pek çok.
7. Ḫayāl-i ġamze-i ḫubān ider bir kimse gördün mi
8. Ki çeşminden hezārān ḳaṭre-i ḫūn mū-be-mū çıḳmaz

7. **hezārān:**
Gazel 560
Mısra: **4**
Binlerce, pek çok.
3. İder icāb-ı ḥırmān seng-dillik saḫt-rūluḳlar
4. Olur peydā hezārān gūne mīve ḫākliklerden

8. **hezārān:**
Gazel 562
Mısra: **14**
Binlerce, pek çok.
13. Yine bāzī-i bī-kārāneden meyl-i ferāġ itmez
14. Benüm gibi hezārān ṭıflı Nābī pir ider gerdūn

9. **hezārān:**
Gazel 633
Mısra: **9**
Binlerce, pek çok.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

10. **hezārān:**
Gazel 782
Mısra: **7**
Binlerce, pek çok.
7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cemʾden cüdā düşmiş
8. Nʾola ḫūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

11. **hezārān:**
Gazel 794
Mısra: **10**
Binlerce, pek çok.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

12. **hezārān:**
Gazel 801
Mısra: **9**
Binlerce, pek çok.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

13. **hezārān:**
Gazel 801
Mısra: **9**
Binlerce, pek çok.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

14. **hezārān:**
Gazel 843
Mısra: **10**
Binlerce, pek çok.
9. Benüm dergāh-ı Cemʾden intifāʿum ol ḳadardur kim
10. Hezārān mekr ile kesb itdügüm naḳd-i riyā gitdi

15. **hezārān:**
Gazel 872
Mısra: **3**
Binlerce, pek çok.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

16. **hezārān:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Binlerce, pek çok.
21. Zihī mübdiʿ ki bī-reng-i ʿamādan eylemiş tasvīr
22. Hezārān çihre-i rengīn hezārān dīde-i bīnā

17. **hezārān:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Binlerce, pek çok.
21. Zihī mübdiʿ ki bī-reng-i ʿamādan eylemiş tasvīr
22. Hezārān çihre-i rengīn hezārān dīde-i bīnā

18. **hezārān:**
Kaside 1
Mısra: **28**
Binlerce, pek çok.
27. Zihī Rāzıḳ ki enbān-ı ʿademden itmede iḥsān
28. Hezārān tūşe-i şīrīn hezārān niʿmet-i aḥlā

19. **hezārān:**
Kaside 1
Mısra: **28**
Binlerce, pek çok.
27. Zihī Rāzıḳ ki enbān-ı ʿademden itmede iḥsān
28. Hezārān tūşe-i şīrīn hezārān niʿmet-i aḥlā

20. **hezārān:**
Kaside 1
Mısra: **30**
Binlerce, pek çok.
29. Zihī Fātiḥ ki aġṣān-ı ḫafādan itmede ibrāz
30. Niḳāb-ı berge pīçīde hezārān mīve-i eşhā

21. **hezārān:**
Kaside 1
Mısra: **32**
Binlerce, pek çok.
31. Zihī Bārī ki niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında ḫalḳ eyler
32. Hezārān dilber-i mevzūn hezārān duḫter-i ḥasnā

22. **hezārān:**
Kaside 1
Mısra: **32**
Binlerce, pek çok.
31. Zihī Bārī ki niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında ḫalḳ eyler
32. Hezārān dilber-i mevzūn hezārān duḫter-i ḥasnā

23. **hezārān:**
Kaside 1
Mısra: **122**
Binlerce, pek çok.
121. Dehān u leb ʿaceb germ-ābe-i ʿibret-nümādur kim
122. Ki ḫalʿ u lebs ider anda hezārān şāhid-i maʿnā

24. **hezārān:**
Tarih 138
Mısra: **42**
Binlerce, pek çok.
41. Eylemiş luṭfına ol gevher-i pāki taḫṣīṣ

42. Naẓar-ı dāver-i devrāna hezārān taḥsīn

hezārān hezār:
1. **hezārān hezār:**
Tarih 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binlerce bin (pek çok).
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳa hezārān hezār ḥamd ü s̱enā
2. Ki itdi luṭf ile bu ʿabd-i kemterin iḥyā

2. **hezārān hezār:**
Gazel 792
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binlerce bin (pek çok) II Binlerce bülbül.
11. Kemīne naʿre-i gülşen-fürūzdur dile Nābī
12. Olur remīde hezārān hezār bir yire gelse

hezārān taḥsīn:
1. **hezārān taḥsīn:**
Kaside 13
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Binlerce şükürler olsun.
25. Ṭabʿ-ı miʿmārī-i taḳdīre hezārān taḥsīn
26. Ki idüp hedm-i mebānī-i feleksā-yı ẖıṣām

hezārānında:
1. **hezārānında:**
Gazel 141
Mısra: **10**
Binlercesinde, pek çoğunda.
9. Bu ġurbetẖānede ẖalḳ eylemiş bir gūne ülfet kim
10. Hezārānında bir dil-beste-i ẖubbüʾl-vaṭan yoḳdur

hezārāsā:
1. **hezārāsā:**
Gazel 872
Mısra: **9**
Bülbül gibi II Binlercesi gibi.
9. Hezārāsā hemān elden ḳoma feryāduñ ey Nābī
10. Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestūr gördüñ mi

hezār-āşinā:
1. **hezār-āşinācadur:**-*ca, -dur*
Gazel 133
Mısra: **2**
Tanıdıkları çok olan II Bülbül yuvası.
1. Nezzāremüz egerçi ki gerdiş-nümācadur
2. Ol māh-rū da ẖayli hezār-āşinācadur

hezār-ı bahāruñ:
1. **hezār-ı bahāruñ:**-*uñ*
Gazel 443
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bahar bülbülü.
13. Şevḳ-i ruẖuñla naġme-serālıklar itmede
14. Nābī-ṣıfat hezār-ı bahāruñ benüm senüñ

hezār-ı bī-nevānuñ:
1. **hezār-ı bī-nevānuñ:**-*nuñ*
Gazel 452
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Zavallı bülbül.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ẖazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

hezārından biri:
1. **hezārından biri:**-*i*
Gazel 710
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Binde bir, çok az, nadir, seyrek.
7. Hezārından biri şāyeste-i gūş-ı ḳabūl olmaz
8. Nice bī-tāliʿ ü bī-baẖtlar vardur suẖenlerde

hezārūn āferīn:
1. **hezārūn āferīn:**
Gazel 811
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Binlerce aferin! çok yaşa!.
11. Hezārūn āferīn ṣad-gūne taḥsīn desti var olsun
12. Ne gelmişdür ne gelmek muḥtemeldür mis̱li bu fende

hezārvar olalum:
1. **hezārvar olalum:**-*alum*
Gazel 711
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Binlercesine sahip olmak.
5. Hezārvar olalum zaẖm-ẖ˅ār-ı ẖār-ı cefā
6. Nihāl-i gülde eger āşiyānemüz var ise

hezīmet-i tābūr:
1. **hezīmet-i tābūr:**
Kaside 7
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Orduları bozguna uğratma.
149. Görüldi mi açılaldan berü bu bāb-ı sefer
150. Bu gūne hedm-i ḳılāʿ ü hezīmet-i tābūr

hezl ü firīb:
1. **hezl ü firīb:**
Kıt'a 100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şaka ve oyun.
3. ʿĀkıbet hezl ü firīb olduġın idrāk idicek
4. Kendüye vāsıta-i ẖaclet olur encāmı

hiç:
1. **hiç:**
Gazel 266
Mısra: **8**
Katiyen, asla.
7. Bāzār-ı harīdār-ı ʿināyet götüridür
8. Hiç beyʿ ü şirā anda terāzū ile olmaz

2. **hīç:**
Gazel 66
Mısra: **9**
Katiyen, asla.
9. Ser-engüştümdeki nāẖundan özge nuḳre girmez hīç
10. Benüm cīb-i ümīdüm kīse-i dellāke dönmişdür

3. **hiç:**
Gazel 277
Mısra: **5**
Katiyen, asla.
5. Ol ẖod-perest hiç bize itsün mi iltifat
6. Āyīneyüz velīk daẖı nā-zidūdeyüz

4. **hīç:**
Gazel 388
Mısra: **11**
Katiyen, asla.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ẖaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

5. **hīç:**
Gazel 399
Mısra: **6**
Katiyen, asla.
5. Her şūẖı gördügince olan dāġ-ı sūz-ı şevḳ
6. Hīç girmesüñ günāhına bī-çāre merhemüñ

6. **hiç:**
Gazel 533
Mısra: **5**
Katiyen, asla.
5. Göstermez idüm kimseye hiç lez̠z̠et-i laʿlin
6. Mühr-i lebüm ol niʿmete ser-pūş idebilsem

7. **hīç:**
Gazel 595
Mısra: **7**
Katiyen, asla.
7. Hīç ʿarż-ı sūziş eyleme çūpīn-binā gibi
8. Pervası yoḳ o seng-dilün iḥtirāḳdan

8. **hīç:**
Gazel 688
Mısra: **5**
Katiyen, asla.
5. Elden gelen āzāruñı hīç eyleme taḳṣīr
6. Eyyām-ı ġurūruñ saña pāyende ḳalursa

9. **hiç:**
Gazel 697
Mısra: **12**
Katiyen, asla.
11. Mıṣr u ʾIrāk u Rūmʾını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beḳā bir diyārda

10. **hīç:**
Gazel 701

Mısra: **7**
Katiyen, asla.
7. Hīç ʿarż-ı ḥāl ḳaydına düşme merāmuñı
8. Tezkīr-i luṭf terk-i edebdür ekâbire

11. **hīç:**
Kaside 9
Mısra: **39**
Katiyen, asla.
39. Görmedüm geldügüñi hīç tehī-dest senüñ
40. Getürürdüñ dil-i maḥzūnuma envāʿ-ı keder

12. **hiç:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Katiyen, asla.
49. Şimdi nʾoldı ki bizi böyle ferāmūş itdüñ
50. Hiç umulmazdı ki bizden geçesin tā bu ḳadar

13. **hīç:**
Kaside 15
Mısra: **203**
Katiyen, asla.
203. Hīç şekk itme ki eyyām-ı şerīfüñde olur
204. Cīb-i āfāḳ rehā-yāfte-i dest-i dījem

14. **hīç:**
Kaside 16
Mısra: **60**
Katiyen, asla.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

15. **hiç:**
Kaside 16
Mısra: **93**
Katiyen, asla.
93. Olsun mı hiç edāsı ẓarīfāneye bedel
94. Uṣbur şeva tukāl tekaşşaʿ ibāreti

16. **hiç:**
Kaside 16
Mısra: **95**
Katiyen, asla.
96. Ḥarf-i a cānum āh efendüm ḥalāveti
95. Baʿdī leke ḫitāblarından gelür mi hiç

17. **hīç:**
Kaside 17
Mısra: **44**
Katiyen, asla.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

18. **hīç:**
Kaside 20
Mısra: **69**
Katiyen, asla.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

19. **hīç:**
Tarih 36
Mısra: **25**
Katiyen, asla.
25. Ol ḳadar meşġale-i devlet ile hīç gitmez
26. Ḫāṭırından es̱er-i dağdağa-i rūz-ı cezā

20. **hīç:**
Tarih 156
Mısra: **3**
Katiyen, asla.
3. Hātif didi hīç çekme emek rūz-ı ezelden
4. Tārīḫi dinilmişdür anuñ terceme-i ʿaşḳ

21. **hīç:**
Gazel 314
Mısra: **10**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
9. Fikr-i kec ider vaḳf-ı tereddüd seni yoḫsa
10. Hīç dāne-i dür rişte-i hemvāre yapışmaz

22. **hīç:**
Gazel 389
Mısra: **15**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

23. **hīç:**
Gazel 397
Mısra: **9**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
9. Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
10. Ḫüküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ

24. **hīç:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **23**
Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.
23. Hiç nām-ı şerīf ẓıll-ı Yezdān
24. Olur mı cebīn-i mihre mihmān

25. **hīç:**
Gazel 173
Mısra: **16**
Katiyen, asla.
15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
16. Düzd olan ḫānede hiç ḫᵛāb-ı ferāġat mı ḳalur

26. **hīç:**
Gazel 833
Mısra: **11**
Katiyen, asla.
11. Kimsenüñ ḥāline hiç olmayalı ḥarf-endāz
12. Leb-i mihr ile öper ṣubḥ leb-i bām gibi

27. **hīç:**
Gazel 743
Mısra: **17**
Hiç, asla.
17. Hīç dıraḫt eṭrafına kimse ṭolaşmaz Nābiyā
18. Ārzū-yı berg ü bār ümmīd-i iḳbāl olmasa

28. **hiç:**
Gazel 109
Mısra: **10**
Hiç, asla.
9. Naḳd-i süḫanum rāyic olursa nʾola Nābī
10. Hiç kāleb-i fersūdeye mesbūk degüldür

29. **hiç:**
Gazel 821
Mısra: **10**
Hiç, asla.
9. Ḥalḳa sirāyet eyledi ās̱ār-ı inbisāṭ
10. İmsāke hiç ʾalāmet-i teʿkīd ḳalmadı

30. **hiç:**
Tarih 82
Mısra: **67**
Hiç, asla..
67. Birinüz hiç iṣābet itmedüñüz
68. Nʾolduğında bu cevher-i ġarrā

31. **hiç:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Katiyen, asla.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

32. **hiç:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Hiç, hiçbir.
11. Āzādelük edāsına vā-bestedür yine
12. Hiç farḳı yoḳ kitābet ile istidānenüñ

33. **hīç:**
Kaside 10
Mısra: **55**
Hiç, hiçbir.
55. Cihān be-geştem ü derdā ki hīç şehr ü diyār
56. "Ne-dīdeem ki fürūşend baḫt der-bāzār"

34. **hiç:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **251**
Hiç, hiçbir.
251. Ḳomasa hiç şināverān-ı kemāl
252. Ṣadef-i ġaybda leʿāl-i maḳāl

35. **hiç:**
Gazel 435
Mısra: **11**
Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

11. Bulamazsın ḫaṭ-ı tersā gibi hiç lāyıḳ mı
12. Kām-ı maʿkūsına hem-reng olıcaḳ mū-tābuñ

36. **hiç:**
Gazel 642
Mısra: **7**
Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.
7. Hiç kāniʿ mi olur eks̱eri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳāʾil olan

hīç bir:

1. **hiç bir:**
Gazel 660
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hiç bir.
3. Hiç bir ʿukde mi vardur ki açılmaz ey dil
4. Var iken elde niyāz-ı seher inşāʾaʾllāh

2. **hīç bir:**
Kaside 17
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katiyen, asla.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

hiç birinde:

1. **hiç birinde:**
Gazel 643
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir isimden önce getirilerek o ismin bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.
3. Hiç birinde bulamaz reng-i bekā būy-ı s̱ebāt
4. İtse gül-geşt-i ṣabā ʿālemi gülşen gülşen

2. **hiç birinde:**-*n, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **335**
Kelime Tipi: **-**
Hiçbiri.
335. Görmedüm hiç birinde rūy-ı ümīd
336. Cümleden oldum āḫiri nevmīd

hiç degül:

1. **hiç degül:**
Gazel 33
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Asla değil, şiddetle reddetmek.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister göñül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs̱

hiç kesden:

1. **hiç kesden:**-*den*
Tarih 77
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Hiç kimse, bir kişi bile.
15. Yog idi ẕerre deñlü pervası hiç kesden
16. Perr-i meges degüldi çeşminde ceyş-i sulṭan

hīç kimse:

1. **hīç kimse:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **333**
Kelime Tipi: **-**
Hiç kimse, bir kişi bile.
333. Olmadı hīç kimse çāre-resān
334. İtmedi kimse derdüme dermān

hīç kimsenüñ:

1. **hīç kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 566
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç kimse, bir kişi bile.
15. Daḫl eyleme hīç kimsenüñ aḥvāline Nābī
16. Ḫallaḳuñ esrār-ı ḳażasın ne bilürsin

2. **hīç kimsenüñ:**-*nüñ*
Tarih 121
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Hiç kimse, bir kişi bile.
41. Taʿcīzini hīç kimsenüñ itmez dili tecvīz
42. Virmez keremi kimsenüñ āzārına ruḫṣat

hiç kimseye:

1. **hiç kimseye:**-*y, -e*
Gazel 533
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hiç kimse, bir kişi bile.
11. Virmez suḫan-ārālıġa hiç kimseye nevbet
12. Nābī dehen-i ḫāmeyi ḫāmuş idebilsem

hīç şübhe yoḳ:

1. **hīç şübhe yoḳ:**
Gazel 590
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şüphesiz, muhakkak.
11. Hīç şübhe yoḳ ki söz ḥāsed ile ḳurur ḳalur
12. Vaṣf-ı sirişkümi şaṭ-ı Baġdād işitmesün

hicāb:

1. **ḥicābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **2**
Perde, hail II Utanma, sıkılma.
1. İmdād ider temevvücine āb ü tābınuñ
2. Olduḳça bāde defʿine bādī ḥicābınuñ

2. **ḥicāb:**
Gazel 489
Mısra: **11**
Perde, hail II Utanma, sıkılma.
11. Virmez ḥicāb ruḫṣat-ı feryād herkese
12. Yoḫsa hemān hezār mıdur mübtelā-yı gül

3. **ḥicāba:**-*a*
Gazel 702
Mısra: **11**
Perde, hail II Utanma, sıkılma.
11. Miyān-ı nām verānda olur ḥicāba müşīr
12. Varaḳ taḫallüli mā-beyn-i mühr ü imżāda

4. **hicābı:**-*ı*
Gazel 76
Mısra: **2**
Utanma, sıkılma.
1. Yāruñ ḫaṭ-āver olduġına pīç ü tābı var
2. ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı hicābı var

5. **ḥicābumdan:**-*um, -dan*
Gazel 583
Mısra: **4**
Utanma, sıkılma.
3. Egerçi bir yire geldüm o şūḫ ile ammā
4. Niyāzmend-i viṣāl olmadum ḥicābumdan

6. **ḥicābda:**-*da*
Gazel 691
Mısra: **8**
Utanma, sıkılma.
7. Yāre dem-i neẓẓārede ey eşk sākin ol
8. Ḳoyma beni o şūh yanında ḥicābda

7. **ḥicāba:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **5**
Utanç.
5. Düşmez gürūh-ı meste olmaḳ ḥicāba beste
6. Rüsvāylık tururken nāmūs u ʿārı nʾeyler

ḥicāb eyler:

1. **ḥicāb eyler:**-*r*
Gazel 421
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak II sakınmak.
13. Libās-ı fāḫir ile cilveden ḥicāb eyler
14. Ḥarīm-i Ḥaḳḳa gören iḫtiṣāṣın ecrāmuñ

2. **ḥicāb eyler:**-*r*
Gazel 693
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak, sıkılmak.
11. Ḥased o bezm-i sivā-sūza kim ḥicāb eyler
12. Taʿalluḳ itmege çeşm-i ḥabābı bādesine

ḥicāb ider:

1. **ḥicāb ider:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak, sıkılmak, mahcup olmak.

31. Ne iḳtiżā ile dūr olduñ ey güsiste-ḥired
32. O bezmden ki ider gülşen-i bihişt ḥicāb

ḥicāb iderdi:
1. **ḥicāb iderdi:***-er, -di*
Kaside 11
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Utanmak, mahcup olmak.
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse ref`-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

ḥicāb it:
1. **ḥicāb it:**
Gazel 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
7. Ayīne-i idrākūñi ṣāf eyle sivādan
8. Mihmān mı gelür ḫāne-i nā-pāke ḥicāb it

2. **ḥicāb it:**
Gazel 417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baş pāyuñı rūyına türābuñ

3. **ḥicāb it:**
Gazel 417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baş pāyuñı rūyına türābuñ

ḥicāb itdüñ:
1. **ḥicāb itdüñ:***-düñ*
Gazel 15
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
11. Nāz u istiġna degüldür māniʿ-i teşrīf-i bezm
12. Ġālibā ey māh-rū bizden ḥicāb itdüñ bu şeb

ḥicāb itmez:
1. **ḥicāb itmez:***-mez*
Kıt'a 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
9. Āṣafā şekve saña bir nice reşk-āverden
10. Ki ḥicāb itmez ider ṭabʿum ile daʿvāyı

ḥicāba düşmeden:
1. **ḥicāba düşmeden:***-me, -den*
Gazel 669
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Utanmak II Sebeplere takılıp müsebbibe varamamak.
5. Müyesser olmadı āmīziş-i esbābdan sūdum
6. Müsebbibden ḥicāba düşmeden ġayrī sebeplerle

ḥicāb-āver-i yāḳut-ı bihişt:
1. **ḥicāb-āver-i yāḳut-ı bihişt:**
Kaside 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Cennet elmasını utandıran/gölgede bırakan.
13. Cevher-i ḥarfi ḥicāb-āver-i yāḳut-ı bihişt
14. Kürsī-i resmi tezelzül-dih-i kürsī-i semā

ḥicāb-ı ʿārıż-ı maʿnī olan ḥurūf u nuḳaṭ:
1. **ḥicāb-ı ʿārıż-ı maʿnī olan ḥurūf u nuḳaṭ:**
Gazel 62
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mana yanağına perde olan harfler ve noktalar.
9. Ḥicāb-ı ʿārıż-ı maʿnī olan ḥurūf u nuḳaṭ
10. O lüccenüñ ḫas u ḫāşākidür kenāre gelür

ḥicāb-ı dīde-i nā-kābilān eylemiş:
1. **ḥicāb-ı dīde-i nā-kābilān eylemiş:***-miş*
Gazel 646
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İmkansızlıkların göz kapağı olmak, perdesi olmak.
3. Eylemiş gerdin ḥicāb-ı dīde-i nā-kābilān
4. Esb-i ṣunʿa ʿālem-i hestīde meydān gösteren

ḥicāb-ı nāle-i bī-cā:
1. **ḥicāb-ı nāle-i bī-cā:**
Gazel 832
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yersiz inlemelerden duyulan utanç.
1. Ḥicāb-ı nāle-i bī-cā hezāra gelmedi mi
2. Henüz pīş-i güle iʿtiẕāra gelmedi mi

ḥicāb-ı şāhid-i maḳṣūd olur:
1. **ḥicāb-ı şāhid-i maḳṣūd olur:***-ur*
Gazel 102
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu edilen güzele perde olmak II İstenilen sevgilinin utangaçlığı olmak.
5. Kārgāh-ı ṭıynetümde işlenür kālā-yı şerm
6. Perde-i çeşmüm ḥicāb-ı şāhid-i maḳṣūd olur

hīç-i dehān-ı tengüñ:
1. **hīç-i dehān-ı tengüñ:***-üñ*
Gazel 585
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yok gibi olan ağzın küçüklüğü/darlığı.
3. Hīç-i dehān-ı tengüñ künc-i ʿademden farḳı yoḳ
4. Kimde var idrāke ḳudret ḥarf-i rāz-ı mübhemin

hicr:
1. **hicr:**
Gazel 708
Mısra: **12**
Ayrılık.
11. Kadr-i viṣāli bilmek içündür bu künc-i hicr
12. Bir gün gelür mübeddel olur hicr vuṣlata

2. **hicrine:***-i, -n, -e*
Gazel 447
Mısra: **4**
Ayrılık.
4. Vaṣlına maḥrem idük hicrine bigāne idük
3. Şimdi ber-ʿaksdür aḥvāl-i viṣāl ü hicrān

3. **hicri:***-i*
Gazel 163
Mısra: **13**
Ayrılık.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-ṣıfat hicri ḳafādār
14. Nābī bu ḳadar sūz ü güdāzuñ yiri yoḳdur

4. **hicrden:***-den*
Gazel 684
Mısra: **9**
Ayrılık.
9. Bir vaṣl-ı nā-tamām ki yoḳ farḳı hicrden
10. Bilsek değer mi Nābī-i zāruñ telāşına

5. **hicr:**
Kıt'a 95
Mısra: **3**
Ayrılık.
3. Ne güne olmaz idi hicr layık-ı süziş
4. Tefavvuḳ eylemeyeydi veliyy-i niʿmetine

hicrān:
1. **hicrān:**
Gazel 696
Mısra: **11**
Ayrılık.
11. Hicrān aña nisbetle ṣafā-baḫş-ı derundur
12. Ol meclis-i vuṣlat ki meşaḳḳat var içinde

2. **hicrānını:***-ın, -ı*
Gazel 107
Mısra: **9**
Ayrılık, ayrılık acısı.
9. Hicrānını viṣāle müreccaḥ o āfetüñ
10. Aġyārınuñ müsamaḥada imtiḥānıdur

3. **hicrān:**
Gazel 204
Mısra: **14**
Ayrılık, ayrılık acısı.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eşʿabdur

4. **hicrāndan:**-*dan*
Gazel 297
Mısra: **5**
Ayrılık, ayrılık acısı.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḫmet bilürüz

5. **hicrānuñ:**-*uñ*
Gazel 405
Mısra: **2**
Ayrılık, ayrılık acısı.
1. Bir daḫı girse çıḳarmam elüme dāmānuñ
2. Ardı yoḳ arası yoḳ vaṣl gibi hicrānuñ

6. **hicrāna:**-*a*
Gazel 417
Mısra: **8**
Ayrılık, ayrılık acısı.
7. Çün şerbet olur ḫatime-i bezme işāret
8. Hicrāna çıḳar ʿākībeti bu şeker-ābuñ

7. **hicrānın:**-*ın*
Gazel 569
Mısra: **2**
Ayrılık, ayrılık acısı.
1. Çün şikest eyler o meh bağlamada peymānın
2. Çekelüm vuṣlat-ı nā-dīdesinüñ hicrānın

8. **hicrānuñ:**-*uñ*
Gazel 641
Mısra: **12**
Ayrılık, ayrılık acısı.
11. İtdi ḥarf-i şevḳ-sīmā-yı şikāyetde ẓuhūr
12. Yāre hicrānuñ teʿaddīsin ġaraż tefhim iken

9. **hicrān:**
Gazel 793
Mısra: **13**
Ayrılık, ayrılık acısı.
13. Hicrān ile dem-beste olursa nʾola Nābī
14. Ṭūṭīdür ol āyīne-i gūyā kimi görse

10. **hīcrānı:**-*ı*
Gazel 835
Mısra: **8**
Ayrılık, ayrılık acısı.
7. ʿAkibet feyż-i viṣāl eyledi leb-rīz-i ḥayāt
8. Gerçi mīnā gibi hīcrānı zebūn itdi beni

11. **hicrān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **12**
Ayrılık, ayrılık acısı.
11. Yeʾse ümmīd hem yaḳīne gümān
12. Āteşe āb u vuṣlata hicrān

hicran çek:
1. **çekmek:**-*mek*
Gazel 462
Mısra: **8**
Ayrılık acısı çekmek.
7. Ḫayaliyle teselli-yāb olur düşdükçe hicrāna
8. Dile maḫṣūṣdur hem çekmeyüp hicrānı hem çekmek

hicrān çekerek:
1. **hicrān çekerek:**-*erek*
Gazel 395
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılık acısı çekmek.
3. Hicrān çekerek ẕevḳ-i mülaḳatı unutduḳ
4. Maḫmūr olarak leẕẕet-i ṣahbādan uşanduḳ

hicrāna düşdükçe:
1. **hicrāna düşdükçe:**-*dükçe*
Gazel 462
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayrılığa düşmek, ayrı kalmak.
7. Ḫayaliyle teselli-yāb olur düşdükçe hicrāna
8. Dile maḫṣūṣdur hem çekmeyüp hicrānı hem çekmek

hicrānı çekmeyüp:
1. **hicrānı çekmeyüp:**-*me, -y, -üp*
Gazel 462
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayrılık acısı çekmek.
7. Ḫayaliyle teselli-yāb olur düşdükçe hicrāna
8. Dile maḫṣūṣdur hem çekmeyüp hicrānı hem çekmek

hicrān-keş:
1. **hicrān-keşüñ:**-*üñ*
Gazel 304
Mısra: **5**
Ayrılık acısı çeken.
5. Hicrān-keşüñ gözinde uçar ṭāʾir-i viṣāl
6. Bīmār-ı derd-i ʿāfiyyetī neşter istemez

hicret:
1. **hicretinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 2
Mısra: **159**
Peygamberimizin Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye teşrif buyurdukları zaman.
159. Hicretinden berü gözden döküp eşk-i zemzem
160. Kaʿbeye oldı siyeh-cāme-i mātem muʿtād

ḫıdem:
1. **ḫıdemüñ:**-*üñ*
Gazel 402
Mısra: **10**
Hizmet.
9. Gül-i pür-ḫār o serdār-ı ser-āmeddür kim
10. Kendü ḫoş-ḫuter iken vażʿı çekilmez ḫıdemüñ

2. **ḫıdemle:**-*le*
Tarih 77
Mısra: **35**
Hizmetli, hizmet.
35. Ol ṣaf- der-i yegāne üç dört ʿadet ḫıdemle
36. Bī-bāk oldı şemʿ-i cemʿ-i miyān-ı ʿurbān

ḫidīv:
1. **ḫidīve:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **52**
Hükümdar, padişah.
51. Senüñ gibi vezīre mālik olmaḳ başḳa devletdür
52. Ḫudā itdi ḫidīve kendü luṭfından seni iʿṭā

2. **ḫidīv:**
Tarih 19
Mısra: **31**
Hükümdar, padişah.
31. Ḫaṣmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

3. **ḫidīvüñ:**-*üñ*
Tarih 94
Mısra: **13**
Hükümdar, padişah.
13. Sinīn-i müddetine gelse bir ḫidīvüñ rāst
14. İder saʿādet ü iḳbāl birbirin teʾkīd

ḫidīv-i ʿadl-penāh:
1. **ḫidīv-i ʿadl-penāh:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **329**
Kelime Tipi: -
Adaletin sığınağı olan hükümdar.
329. Eyledüñ ey ḫidīv-i ʿadl-penāh
330. Beni bir kez muḳīm-i Beyt-i İlāh

ḫidīv-i aʿlem ü aʿẓam:
1. **ḫidīv-i aʿlem ü aʿẓam:**
Tarih 143
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
En yüce ve en bilge hükümdar.
9. Cenāb-ı sāye-i Ḥaḳ ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i ʿādil
10. Ḫidīv-i aʿlem ü aʿẓam melik-i ekmel ü eşref

ḫidīv-ı ʿālem-ārā:
1. **ḫidīv-ı ʿālem-ārā:**
Tarih 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen hükümdar.
5. Ol ḫidīv-ı ʿālem-ārā kim şiʿār-ı ṭabʿıdur
6. İttibāʿ-ı sünnet-i peyġam-ber ü farż-ı Ḫudā

ḫidīv-i ʿāleme:
1. **ḫidīv-i ʿāleme:**-*e*
Gazel 184
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Alemin hükümdarı.
17. Rīżān olan tegerg degüldür seḥābdan
18. Nābī ḫidīv-i ʿāleme gevher nis̱ār olur

2. **ḫidīv-i ʿāleme:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **125**

Kelime Tipi: -
Âlemin/dünyanın veziri.
125. Ḫidīv-i ʿāleme reşk eylesüñ mülūk-ı cihān
126. Kʾola vezīri senüñ gibi bir ḫuceste-nihād

ḫidīv-i ʿarş-pāye:
1. **ḫidīv-i ʿarş-pāye:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Hükmü göklere çıkan hükümdar.
21. Ṣalmış mı cebīn-i mihre sāye
22. Ṭuġrāyı ḫidīv-i ʿarş-pāye

ḫidīv-i aʿẓam:
1. **ḫidīv-i aʿẓam:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Azametli, yüce hükümdar.
71. Yaʿnī melikü᾽l-mülūk-ı ʿālem
72. Ser-tāc-ı şehān ḫidīv-i aʿẓam

ḫidīv-i baḥr u berr:
1. **ḫidīv-i baḥr u berr:**
Tarih 30
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Kara ve denizlerin hükümdarı.
61. Pādişāh-ı maşrıḳ u maġrib ḫidīv-i baḥr u berr
62. Şehryār-ı ʿālem u ādem şeh-i ins ü perī

ḫidīv-i cihān:
1. **ḫidīv-i cihān:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarı.
57. Ḫidīv-i cihān dāver-i nīk-baḫt
58. Ṭırāzende-i devlet ü tāc u taḫt

2. **ḫidīv-i cihān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **299**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarı.
299. Bu ḳadar demdür ey ḫidīv-i cihān
300. Evc-i medḥüñde bülbülem nālān

ḫidīv-i cihān-baḫş:
1. **ḫidīv-i cihān-baḫş:**
Tarih 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünyaları bağışlayan, cömert hükümdar.
1. Vaḥīd-i zaman ḫān-ı ʿālī-neseb
2. Ḫidīv-i cihān-baḫş Devlet Girāy

ḫidīv-i dehr:
1. **ḫidīv-i dehr:**
Tarih 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanın hükümdarı.
1. Sulṭān-ı dīn şehenşeh-i dünya ḫidīv-i dehr
2. Sulṭān Muḥammed āb-ı ruḫ-ı baḫt-ı sermedī

ḫidīv-i deryā-dil:
1. **ḫidīv-i deryā-dil:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Gönlü denizler gibi geniş/derin hükümdar.
143. Şāh-ı kāmil şehinşeh-i fāżıl
144. Baḥr-ı iḥsān ḫidīv-i deryā-dil

ḫidīv-i devrānuñ:
1. **ḫidīv-i devrānuñ:***-uñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **341**
Kelime Tipi: -
Zamanın hükümdarı.
341. Yā İlāhī ḫidīv-i devrānuñ
342. O kerem-kār-ı ʿadl-pīrānuñ

ḫidīv-i ġazā-cūy-ı pāk-iʿtiḳād:
1. **ḫidīv-i ġazā-cūy-ı pāk-iʿtiḳād:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
İnancı temiz cihat peşinde koşan hükümdar.
63. Şehinşāh-i sulṭān Muḥammed-nihād
64. Ḫidīv-i ġazā-cūy-ı pāk- iʿtiḳād

ḫidīv-i ḥasenü᾽l-ḫulḳ:
1. **ḫidīv-i ḥasenü᾽l-ḫulḳ:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Ahlakı güzel padişah.
47. O ḫidīv-i ḥasenü᾽l-ḫulḳ ᾽azīmü᾽ş-şān kim
48. Yem-i aḫlāḳına nisbetle degül baḥr ġadīr

ḫidīv-i ḥeft-kişver:
1. **ḫidīv-i ḥeft-kişver:**
Tarih 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yedi iklim cihanın hükümdarı, tüm dünyanın sultanı.
1. Ḫidīv-i ḥeft-kişver revnaḳ-ı evreng-i İskender
2. Ki oldı şimdi evc-i salṭanatda mihr-i tābende

ḫidīv-i ḫidīvān:
1. **ḫidīv-i ḫidīvān:**
Kaside 16
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlar hükümdarı.
139. Şāh-ı cihān ḫidīv-i ḫidīvān fer-i felek
140. Kim sāyesinde ḫalḳ bulur istirāḥati

ḫidīv-i kerīm:
1. **ḫidīv-i kerīm:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **362**
Kelime Tipi: -
Cömert hükümdar.
361. Sikke-dār oldı naḳd-ı ās̱ārum
362. Kendü ẕātı gibi ḫidīv-i kerīm

ḫidīv-i memleket-i ʿaşḳa:
1. **ḫidīv-i memleket-i ʿaşḳa:***-a*
Gazel 520
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşk diyarının hükümdarı.
3. Sirişkle ten-i zerrīni eyleyüp terṣīʿ
4. Ḫidīv-i memleket-i ʿaşḳa bir serīr idelüm

ḫidīv-i mesned-i ḥüsne:
1. **ḫidīv-i mesned-i ḥüsne:***-e*
Gazel 348
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzellik tahtının hükümdarı.
1. Ne deñlü eylese tertīb-i nāz u naḫvet ol ser-keş
2. Degüldür çoḳ ḫidīv-i mesned-i ḥüsne o keş u feş

ḫidīv-i mümtāzı:
1. **ḫidīv-i mümtāzı:***-ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Seçkin hükümdar.
149. Rūy-ı arżuñ ḫidīv-i mümtāzı
150. Yaʿnī sulṭān Muḥammed-i ġāzī

ḫidīv-i nuṣret-ārāy-ı maġāzī-pīşe:
1. **ḫidīv-i nuṣret-ārāy-ı maġāzī-pīşe:**
Tarih 30
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Başarılarla taçlandırılmış kahramanlık hikayelerini yazmayı huy edinmiş hükümdar.
63. Ol ḫidīv-i nuṣret-ārāy-ı maġāzī-pīşe kim
64. Tūtyādur dīde-i tevfīḳe gerd-i leşkeri

ḫidīv-i rūy-ı zemīn:
1. **ḫidīv-i rūy-ı zemīn:**
Tarih 51
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü hükümdarı.
13. Aña dek kim cenāb-ı faḫr-ı mülūk
14. Muṣṭafa Ḫān ḫidīv-i rūy-ı zemīn

ḫidīv-i yegānenüñ:
1. **ḫidīv-i yegānenüñ:***-nüñ*
Kaside 16
Mısra: **193**
Kelime Tipi: -
Biricik hükümdar.
193. Ol şehryār-ı ferd ü ḫidīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

ḫidīv-i yek-tā:
1. **ḫidīv-i yek-tā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Eşsiz hükümdar.
87. İḥsān ile ol ḫidīv-i yek-tā
88. Dāʿī-i ḳadīmin itdi iḥyā

ḫidīv-i zamāne:
1. **ḫidīv-i zamāne:**
Kaside 16
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Devrin hükümdarı.

107. Ola ʾaleʾl-ḫuṣūṣ o ḫidīv-i zamāne kim
108. Ümmīd-i intiẓārum idi vaḳt-i devleti

hidmet:

1. **ḫıdmetde:**-*de*
Gazel 15
Mısra: **5**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
5. Belki eylerdüm saña şāyeste ḫıdmetde ḳuṣūr
6. Ben günāh eylerdüm ammā sen ṣevāb itdün bu şeb

2. **ḫıdmete:**-*e*
Gazel 389
Mısra: **12**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
11. Ḫuddām-ı sāde-rūy-ı ḫoş-endām gibi serv
12. Şevḳ-i ḳıyām ḫıdmete beste ḳuʿūdı yoḳ

3. **ḫıdmeti:**-*i*
Gazel 401
Mısra: **1**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
1. Ṣanma kim żāyiʾ olur ḫıdmeti feryād-resüñ
2. Reh-zene ḳāfileden luṭfı füzūndur ceresüñ

4. **ḫıdmetüm:**-*üm*
Gazel 516
Mısra: **10**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
9. Pīrāmenümde gerdiş iden sāyedür yine
10. Bigānemin ne ḥācetidür ḫıdmetüm benüm

5. **ḫıdmetin:**-*i, -n*
Gazel 761
Mısra: **12**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
11. Ġam olmasa kim añlar idi ḳadr-i sürūrı
12. Nābī idemem ḫıdmetin inkār ġamuñ da

6. **ḫıdmet:**
Kaside 14
Mısra: **109**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
109. Bu mülk ü millete senden südūr iden ḫıdmet
110. Degül müsāʿid-i taḥrīr u ḳābil-i taʿdād

7. **ḫıdmete:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **83**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
83. Līk olmadı muvaffaḳ biri bir ḫıdmete kim
84. Pādişāha fuḳarādan ide taḥṣīl-i duʿā

8. **ḫıdmete:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **72**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
71. Firāz-ı devḥa baḫtında lāne-sāz olsa
72. Hümāyı itmez idi ḫıdmete ḳabūl ġurāb

9. **ḫıdmet:**
Kaside 12
Mısra: **83**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
83. Ḳanı birbirisine ḫıdmet içün sebḳat iden
84. Şimdi ikrāh ile birbirine eyler ibrām

10. **ḫıdmet:**
Kaside 12
Mısra: **92**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
91. Ḫ∨ābdan dīdesini būmveş itmez bīdār
92. Eyleyen ḫıdmet içün şevḳ ile pertāb-ı ḥamām

11. **ḫıdmete:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **81**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
81. Ḫıdmete çāpük ü çālāk iden şedd-i niṭāḳ
82. Kāmına eylemez āmīhte yek żerre ḫırām

12. **ḫıdmetüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 12
Mısra: **77**
Hizmet (Birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma durumu).
77. Ḫıdmetüñ bār-ı gīrān ʾadd ider olmışken ezel
78. İltifātuñ hevesi māye-i zeyn-i endām

13. **ḫıdmetin:**-*i, -n*
Gazel 357
Mısra: **6**
İş, vazife; iş görme, birinin işini görme.
5. Herkese ḥaddince olmış māye-baḫş-ı iḳtidār
6. Ḫıdmetin endāze-i vusʿınca teklīf eylemiş

14. **ḫidmetin:**-*i, -n*
Kaside 1
Mısra: **38**
Hizmet, görev, iş.
37. Zihī ʾĀdil ki eyler çār-sūy-ı çār faṣlında
38. Terāzū-yı dü-keffe ḫidmetin sermā ile germā

15. **ḫıdmetinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 14
Mısra: **101**
Hizmet, görev, iş.
101. Bu dīn ü devlete yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı ḫıdmetinüñ
102. Yazılsa defter-i āfāḳa tābe-rūz-ı meʾād

16. **ḫıdmetidür:**-*i, -dür*
Tarih 74
Mısra: **35**
Hizmet, görev, iş.
35. Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ
36. Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿİsā

17. **ḫidmetde:**-*de*
Tarih 104
Mısra: **106**
Hizmet, görev, iş.
105. Nābī-i duʿā-gūy-ı ḳadīm-i der-i devlet
106. Hālince bu ḫidmetde olup olduġı pūyā

18. **ḫıdmete:**-*e*
Tarih 104
Mısra: **37**
Hizmet, görev, iş.
37. Cān u dil ile eyledi bu ḫıdmete himmet
38. Şehbāʾda muḥafıż bulunan āṣaf-ı yek-tā

19. **ḫıdmete:**-*e*
Tarih 104
Mısra: **44**
Hizmet, görev, iş.
43. Moñlā-yı Ḥaleb fāżıl-ı ʿaṣr İbnī Kebīri
44. Meʾmūr idi bu ḫıdmete mahsūs u müvellā

20. **ḫıdmete:**-*e*
Tarih 104
Mısra: **75**
Hizmet, görev, iş.
75. Bu ḫıdmete nās eyledi bir mertebe taʿẓīm
76. Kim çarḫ-ı çihārümde pesend itdi Mesīḥā

21. **ḫıdmeti:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **35**
Hizmet, görev, iş.
35. Bu ḫıdmeti ʿadd eylediler cānına minnet
36. Hükkām-ı bihīn-niyyet-i maḥrūsa-i Şehbā

hıdmet itmedi:

1. **ḫıdmet itmedi:**-*me, -di*
Tarih 144
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Hizmetini ifa etmek.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr

46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

ḫıdmetde bulunduñ:
1. **ḫıdmetde bulunduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 13
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Hizmette bulunmak, hizmet etmek.
179. Öyle ḫıdmetde bulunduñ ki sefīrān-ı bihişt
180. Müjdesiz birbirine nāmuñı itmez iʿlām

ḫıdmet-güzār-ı bezm-i ʿirfān eyleme:
1. **ḫıdmet-güzār-ı bezm-i ʿirfān eyleme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Erdem meclisinin hizmetini gören yapmak.
17. Dil-pesend-i ʿālem olmaḳ istemezsen Nābiyā
18. Kendüñi ḫıdmet-güzār-ı bezm-i ʿirfān eyleme

ḫıdmet-güẕār-ı kemteridür:
1. **ḫıdmet-güẕār-ı kemteridür:**-*i, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **471**
Kelime Tipi: -
Zavallı hizmetçi.
471. Çerḫ ḫıdmet-güẕār-ı kemteridür
472. Bermekīler keremde çākeridür

ḫıdmet-güzār-ı zūd-ḫīz-i maṣlaḥat-bīndür:
1. **ḫıdmet-güzār-ı zūd-ḫīz-i maṣlaḥat-bīndür:**-*dür*
Gazel 348
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İş görmesini bilen usta hizmetkarın güzel işleri.
5. ʿAceb ḫıdmet-güzār-ı zūd-ḫīz-i maṣlaḥat-bīndür
6. Zebānlar şekl-i terkeşdür süḫanlar nāvek-i terkeş

ḫıdmet-i ʿafvda:
1. **ḫıdmet-i ʿafvda:**-*da*
Gazel 405
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bağışlama işi.
7. Destine ḥüccet-i ʿıtḳ itse ʿaceb mi iḥsān
8. Ḫıdmet-i ʿafvda çoḳ kuşişi var ʿiṣyānuñ

ḫıdmet-i āstānına:
1. **ḫıdmet-i āstānına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Kapıcılık hizmeti.
169. Eylemiş devletin Ḫudāy-ı Ġafūr
170. Ḫıdmet-i āstānına meʾmūr

ḫıdmet-i bezmüñden:
1. **ḫıdmet-i bezmüñden:**-*ü, -ñ, -den*
Kaside 12
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Meclise hizmet etme.
87. Dāmenin ḫıdmet-i bezmüñden ider ber-çīde
88. Serv-i āzāda iden şevḳ ile taʿlīm-i ḫırām

ḫıdmet-i çeşminde:
1. **ḫıdmet-i çeşminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 199
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Göze hizmet işi.
7. Ne lāyıḳdur ki çeşm-i yār ola minnet-keş-i sürme
8. O şuḫuñ ḫıdmet-i çeşminde çeşm-i sürme rūşendür

ḫıdmet-i dergâhını:
1. **ḫıdmet-i dergâhını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 24
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Eşiğinin süpürme hizmeti.
81. ʿİddiʿā eylemese ḫıdmet-i dergâhını çerḫ
82. Mümkin olurdı dimek ḳalmadı ehl-i daʿvā

ḫıdmet-i dergehinde:
1. **ḫıdmet-i dergehinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 82
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Eşiğinin ayak işleri.
93. Bir iki ʿabd-i zer-hırīdesidür
94. Ḫıdmet-i dergehinde cūd u sehā

ḫıdmet-i dünyāyı:
1. **ḫıdmet-i dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 545
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dünya hizmetleri, işleri.
5. Ser-i sālindedür çün iltizāmāt-ı iʿtibārātı
6. Ṭutarlar ḫıdmet-i dünyāyı ʿārifler muḥarremden

ḫıdmeti eyle:
1. **ḫıdmeti eyle:**
Kaside 16
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Hizmet etmek.
127. Yaʿnī duʿā-yı cāhuma vaḳf eyledüm seni
128. Var eyle tā zamānı gelince bu ḫıdmeti

ḫıdmet-i ḫāk-i deri:
1. **ḫıdmet-i ḫāk-i deri:**
Kaside 5
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Kapısının önünü süpürme hizmeti, eşiğinin temizleme görevi.
47. Girse Nābī ele müjgānumı cārūb iderüm
48. Ḫıdmet-i ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ḫıdmet-i isḳāya:
1. **ḫıdmet-i isḳāya:**
Gazel 374
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sulama görevi II Yağmur duası.
7. Ḫıdmet-i isḳāya meʾmūr olduġından devr ider
8. Kiştzār-ı şerʿüne dūlāb-ı devrān el-vedāʿ

ḫıdmet-i lāzımedür:
1. **ḫıdmet-i lāzımedür:**-*dür*
Gazel 464
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gerekli hizmet.
5. Şām-ı gülşende çıḳup sebz menār-ı şāḫa
6. Ḫıdmet-i lāzımedür bülbüle temcīd itmek

ḫıdmet-i maḳṭūʿ-ı tākün:
1. **ḫıdmet-i maḳṭūʿ-ı tākün:**
Gazel 151
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kurumuş asmaya hizmet.
5. İltizām-ı girye bāḳīdür zemīnde yoḫsa eşk
6. Ḫıdmet-i maḳṭūʿ-ı tākün nukre-i pīşīnidür

ḫıdmet-i marziyyeye:
1. **ḫıdmet-i marziyyeye:**-*y, -e*
Tarih 104
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Allah rızası için yapılan hizmet.
47. Bu ḫıdmet-i marziyyeye saʿy itdi muhaṣṣal
48. Aʿyān u ahālī-i Ḥaleb cümle ser-ā-pā

ḫıdmet-i refʿ-i ḥicāba:
1. **ḫıdmet-i refʿ-i ḥicāba:**-*a*
Gazel 173
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüzden örtüyü kaldırma hizmeti.
5. Ḫıdmet-i refʿ-i ḥicāba ḳadeh āmāde iken
6. Vaṣl içün yāre niyāz itmege ḥācet mi ḳalur

ḫıdmet-i rikābuñ:
1. **ḫıdmet-i rikābuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Huzuruna gelip gitme hizmeti.
15. Tefāḫur itmededür ḫıdmet-i rikābuñ ile
16. Emīn-i vaḥy-ı Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī

ḫıdmet-ı şerīfe:
1. **ḫıdmet-ı şerīfe:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Saygın kişiler veya bunların huzurunda bulunma durumu için kullanılan ifade, saygın şahsiyet, alicenap; değerli makam.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

ḫıdmet-i vāʿiẓ:

1. **ḫıdmet-i vāʿiẓ:**
Gazel 369
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Vaizin hizmeti, nasihatı.
9. Aṣḥāb-ı fażīlet aña muḥtāc degüldür
10. Cāhillere nā-dānlaradur ḫıdmet-i vāʿiẓ

ḫıdmet-i ẕevk-i temāşāyı:
1. **ḫıdmet-i ẕevk-i temāşāyı:***-y, -ı*
Kaside 1
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **-**
Zevkli olan seyretme görevi.
125. İdüp çeşme ḥavāle ḫıdmet-i ẕevk-i temāşāyı
126. Cemāl u çeşmi itmiş birbirine vālih ü şeydā

ḫıdmeti-i peyġamberīde:
1. **ḫıdmeti-i peyġamberīde:***-de*
Kıt'a 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberliğin hizmeti.
1. Ümīdüm ḫalḳdan Nābī ne iḥsān ü ne tahsīndür
2. Mücerred ḫıdmeti-i peyġamberīde şevḳ-i muṭlaḳdur

ḫıdmetkār:
1. **ḫıdmetkār:**
Gazel 421
Mısra: **9**
Hizmetçi.
9. İder ḳażа giderek kām-ı ġayre ḫıdmetkār
10. ʿAvākibin bilürüz ṣad-hezār ḫod-kāmuñ

ḫıdmetkār itmeġe:
1. **ḫıdmetkār itmeġe:***-me, -ġe*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **-**
Hizmetçi yapmak.
165. İtmeġe dergehinde eyler ʿār
166. Nice ṣāḥib-serīri ḫıdmetkār

ḫıdmetkār itse:
1. **ḫıdmetkār itse:***-se*
Kaside 10
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Hizmetçi yapmak.
67. Bu deñlü çiḫre be-ḫāk-i tażarruʿ olmışdur
68. Sipihri itse ne var bir kemīne ḫıdmetkār

ḫiffet itmişüz:
1. **ḫiffet itmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 269
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hafiflik etmek.
7. Bārid niyāzlarla virüp ṭabʿına keder
8. Ḳalbin remīde eylemişüz ḫiffet itmişüz

ḫiffet-ı endīşedür:
1. **ḫiffet-ı endīşedür:***-dür*
Gazel 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hafif endişe, endişenin hafifi.
1. İtmesün göñlümle mihr-i āsmān merdāne baḥs̱
2. Ḫiffet-ı endīşedür ḫırmenle itmek dāne baḥs̱

ḥıfż:
1. **ḥıfẓ:**
Gazel 657
Mısra: **17**
Korumak, muhafaza altına almak.
18. Mürtefiʿ küşeye çıḳmış gözedür dīde-i hū
17. Ḥıfẓ içün nāmelerün ṣaff-ı süṭūrın Nābī

2. **ḥıfżına:***-ı, -n, -a*
Kaside 2
Mısra: **125**
Koruma, muhafaza etme.
125. Ḫayme-i rifʿatinüñ ḥıfżına olmış merbūṭ
126. ʿAlemüñ çār-cihātında muʿayyen evtād

3. **ḥıfẓ:**
Tarih 116
Mısra: **22**
Koruma, muhafaza etme.
21. O şemʿ-i dūdmān-ı ʿizz ü nāzı gird-i rūyında
22. Melekler ḥıfẓ içün pervānelik eylerse evfaḳdur

4. **ḥıfẓ:**
Tarih 138
Mısra: **11**
Koruma, muhafaza etme.
11. Ḥıfẓ içün olmadadur çeşm-i bedinden ḫalḳuñ
12. Micmer-i çerḫ ile gerdīde sipend-i pervīn

5. **ḥıfẓı:***-ı*
Kaside 24
Mısra: **59**
Koruma, muhafaza etme.
59. Ḥıfẓı bir mertebe kim itse es̱er deryāya
60. Baḥruñ emvācı olur sedd-i reh-i bād-ı ṣabā

6. **ḥıfẓuñ:***-u, -ñ*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **146**
Koruma, muhafaza etme.
145. Ol rūḥ-ı cihānuñ it ilāhī
146. Ḥıfẓuñ sırrı üzre sır penāhī

7. **ḥıfẓ:**
Gazel 50
Mısra: **15**
Koruma, muhafaza etme.
15. Ḥüsnini bī-gāneden ḥıfẓ aşinaya ʿarżdur
16. Ehl-i nefse ḫ˅ān-ı kevni izn-i yaġmadan murād

8. **ḥıfẓdan:***-dan*
Gazel 592
Mısra: **8**
Koruma, muhafaza etme.
7. Bāde-i kām olsa da āmāde ẕevḳe vaḳt yoḳ
8. Ḥıfẓdan şām ü seḥer seng-i ḥasedden şīşesin

ḥıfẓ eyle:
1. **ḥıfẓ eyle:**
Kıt'a 91
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Korumak, muhafaza altına almak.
3. Āyīne-i cemālsin ey māh ẕatuñı
4. Ḥıfẓ eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

ḥıfẓ eylesün:
1. **ḥıfẓ eylesün:***-sün*
Tarih 121
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Korumak, muhafaza altına almak.
43. Ḥıfẓ eylesün Allāh vücūdını ḫaṭādan
44. Olsun der-i iḳbāli nişīmengeh-i rāḥat

ḥıfẓ eyleye:
1. **ḥıfẓ eyleye:***-y, -e*
Kaside 23
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Korumak, muhafaza altına almak.
33. Ṭabʿ-ı derrākini ḥıfẓ eyleye Ḥaḳ āfetden
34. Ala dil-ḫ˅āhı ḳadar feyż-i Ḫudādan vāye

ḥıfẓ ide:
1. **ḥıfẓ ide:**
Gazel 242
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Korumak, muhafaza etmek.
15. Ḥaḳ vücūd-ı nazeninin ḥıfẓ ide āfātdan
16. ʿAyn-ı Eflātun ḥikmetler bilür bilmezlenür

ḥıfẓ olunur:
1. **ḥıfẓ olunur:***-ur*
Gazel 677
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Korunmak, muhafaza olunmak.
15. Cismün yeter ālūde-i çirk-i güneh itdük
16. Cāme lekeden ḥıfẓ olunur ʿāriyet olsa

ḥıfẓ u ḥirāset eylediler:
1. **ḥıfẓ u ḥirāset eylediler:***-di, -ler*
Tarih 104
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Saklamak, korumak, muhafaza etmek.
67. Etrāfın alup eylediler ḥıfẓ u ḥirāset
68. Oluncaya dek mevżiʿ-i aslīsi müheyyā

ḥıfẓet:
1. **ḥıfẓetmek:***-mek*
Kıt'a 61

Mısra: **3**
Korumak, muhafaza etmek.
3. Çeşm-i bedden seni ḥıfẓetmek içün
4. Saña lāzımdur aṣılmaḳ heykel

ḥıfẓ-ı āb-gīne-i ʿömr eyler:
1. **ḥıfẓ-ı āb-gīne-i ʿömr eyler:**-*r*
Gazel 119
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ömür şişesini korumak.
9. Şikest-i seng-i ḳażādan rehā ne mümkindür
10. Ne deñlü eyler isen ḥıfẓ-ı āb-gīne-i ʿömr

ḥıfẓ-ı ġubār-ı ḫāṭıruma:
1. **ḥıfẓ-ı ġubār-ı ḫāṭıruma:**-*um, -a*
Gazel 529
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül tozunu saklama.
5. Gerdūn virürdi dīde-i mihr ü mehe kesād
6. Ḥıfẓ-ı ġubār-ı ḫāṭıruma bir yer istesem

ḥıfẓ-ı memālik:
1. **ḥıfẓ-ı memālik:**
Kaside 15
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İmparatorluğu koruma.
19. Biri tedbīr-i hazāʾin biri taʿmīr-i bilād
20. Birisi ḥıfẓ-ı memālik biri tertīb-i ḥikem

ḥıfẓ-ı rabbānī:
1. **ḥıfẓ-ı rabbānī:**
Kaside 17
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Allah'ın muhafaza etmesi, koruması.
67. Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs
68. ʿAvn-ı Īzid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī rehberi

ḥıfẓ-ı vücūd-ı dīne:
1. **ḥıfẓ-ı vücūd-ı dīne:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Dinin varlığının koruyucusu.
21. Taʿviẕ-i çār ḳol gibi bāzū-yı dehrde
22. Ḥıfẓ-ı vücūd-ı dīne muʿīndür çehār-yār

ḥikāyāt:
1. **ḥikāyātın:**-*ın*
Gazel 112
Mısra: **9**
Hikayeler.
9. Mülūk-ı sālifenün gūş iden ḥikāyātın
10. Bilür ʿarūs-ı cihan bī-vefā degül de nedür

ḥikāyāt-ı kühen:
1. **ḥikāyāt-ı kühen:**
Gazel 121
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eski hikayeler, boş işler.
5. Şuhūd-ı nüsḫa-i ṣunʿa nev-ā-nev bulmayan ḳudret
6. İdüp tażyīʿ-i evḳātın ḥikāyāt-ı kühen söyler

ḥikāye:
1. **ḥikāyesidür:**-*si, -dür*
Kaside 14
Mısra: **38**
Hakikî veya uydurma sergüzeşt, kıssa, masal.
37. O Ḳahramān-i kavī-baḫt-ı ʿālem-ārā kim
38. Kemīn ḥikāyesidür dāstān-ı Zāl u Ḳubād

2. **ḥikāyeti:**-*ti*
Kaside 16
Mısra: **200**
Hikâye, anlatı.
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

ḥikāyet:
1. **ḥikāyetler:**-*ler*
Gazel 60
Mısra: **10**
Hikaye.
9. Ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

2. **ḥikāyet:**
Gazel 394
Mısra: **8**
Hikaye.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-gūş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

3. **ḥikāyeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **20**
Hikaye, anlatılan şey, nakledilen vak'a.
19. Temhīd olunmadan ġarazum bu muḳaddemāt
20. Basṭ itmeden murād bu şirīn ḥikāyeti

4. **ḥikāyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **80**
Mesele, esas konu.
79. Semʿüñ ġıdāsı maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur
80. Çeşmüñ ġıdāsı ḥüsndür añla ḥikāyeti

ḥikem:
1. **ḥikemle:**-*le*
Kıt'a 42
Mısra: **1**
Hikmetler.
1. Lebrīzdür ḥikemle bu tertīb-i kāʾināt
2. Ẕātuñ şuʿūnı rütbe ile āşikār olur

ḥikem-i āfāḳuñ:
1. **ḥikem-i āfāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 634
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
?.
9. Yorulur nüsḫa-i yek-ser ḥikem-i āfāḳuñ
10. Ḳayd-ı tevfike düşen mesʾele-i muḫtelifin

ḥikmet:
1. **ḥikmet:**
Gazel 572
Mısra: **3**
Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.
3. Budur ḥikmet nemed-pūş olmaġa ehl-i fenānuñ kim
4. Nemed āzādedür āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan

2. **ḥikmet:**
Gazel 580
Mısra: **10**
Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.
9. Terk-i terk-i edeb it olma muʿārıż ey ʿaḳl
10. Ḥikmet üzre çevirür dāʾire-i īcādın

3. **ḥikmeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **97**
Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.
97. Gör ḥikmeti yine bir Silāhdār
98. Oldı sebeb-i ẓuhūr-ı ās̱ār

4. **ḥikmet:**
Tarih 104
Mısra: **7**
Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.
7. Çün ḥikmet ile oldı ṣadāretde vekīl
8. Bir ẕāt-ı ḫıredmend-i vezīr-i hüner-ārā

5. **ḥikmetler:**-*ler*
Gazel 242
Mısra: **16**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
15. Ḥaḳ vücūd-ı nazeninin ḥıfẓ ide āfātdan
16. ʿAyn-ı Eflātun ḥikmetler bilür bilmezlenür

6. **ḥikmeti:**-*i*
Gazel 413
Mısra: **1**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
1. Ḥikmeti hep şeref-i vaḥyiledür zenbūruñ
2. Leẕẕet-i şehd ile mūmında dıraḫşān nuruñ

7. **ḥikmetin:**-*i, -n*
Gazel 473
Mısra: **6**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
5. Gird-i ḥālinde bulun tār-ı nigāhın gerdān
6. Ṭolaşur ḥikmetin idrāke bu nüh-pergāruñ

8. **ḥikmeti:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **45**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
45. Bunuñ da ḥikmeti vardur baḳılsa ʾibret ile
46. Tehī midür meġer ās̱ār-ı inḳılāb-ı dühūr

9. **ḥikmetle:**-*le*
Tarih 36
Mısra: **33**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Ṣunʿ ile eyledi her ʿillete bir güne devā

10. **ḥikmet:**
Gazel 345
Mısra: **11**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
11. Ḥikmet taleb-i mālda Ḳārūn gibi şimdi
12. Ḫ∨āhişgerī-i loḳmada Loḳmān unudulmış

11. **ḥikmet:**
Kaside 2
Mısra: **20**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
19. Ṣāniʿ-i dād u sited çār-sūy-ı imkāna
20. Eylemiş ḥikmet ile vāżʿ-ı terāzū-yı teżād

12. **ḥikmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **14**
Gizli sebep.
13. Didi ki ey füsürde-ḫıred pīr-i nā-tüvān
14. Ḥeftād sīnde bu seferüñ ney ki ḥikmeti

13. **ḥikmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **18**
Gizli sebep.
17. Bī-dest-gīrī ġayr ḳıyāmuñ ʿasīr iken
18. Bī-vaḳt bu nüzūl ü rükūbuñ ne ḥikmeti

14. **ḥikmeti:**-*i*
Tarih 14
Mısra: **12**
Gizli sebep.
11. Birisi mahrec-i ġam biri medḫal-i iḳbāl
12. İki derīçesinüñ ḥikmeti budur gūyā

15. **ḥikmet:**
Tarih 16
Mısra: **75**
Gizli sebep.
75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾḫīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīḫ eylemek gūyā

16. **ḥikmet:**
Gazel 135
Mısra: **4**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemāñ o luṭfa sezāvārlıḳdadur

17. **ḥikmetin:**-*i, -n*
Gazel 644
Mısra: **12**
Gizli sebep.
11. Bilmede ḳadr-ı ḥayātı şīr segden dūn olur
12. Iżṭırābuñ ḥikmetin fehm itmeyen naḫcīrden

18. **ḥikmetle:**-*le*
Kaside 17
Mısra: **10**
Gizli sebep.
9. Eyleyen sünbüller ile gülleri ehl-i bihişt
10. Eylemiş ḥikmetle ehl-i nār ʿūd u ʿanberi

ḥikmet dede:
1. **ḥikmet dede:**
Tarih 100
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şanlıurfa Hekim Dede Camisi’nin avlusunda bulunan bu türbede gömülü olan Hekim Dede’nin kim olduğu kesinlik kazanamamıştır. Yanındaki 1633 tarihli Hekim Dede Camisi’nden önce yapıldığı sanılmaktadır.
3. Sāha-i cāmiʿ-i pür-feyż-i veliyy-i muṭlaḳ
4. Yaʿnī Ḥikmet Dede ser-i defter-i erbāb-ı füzūl

ḥikmet-ḫāne-i eşʿārdan:
1. **ḥikmet-ḫāne-i eşʿārdan:**-*dan*
Gazel 294
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Şiirn hikmet evi.
17. Meblaġ-ı ḫāmeyle ḥikmet-ḫāne-i eşʿārdan
18. Nābiyā çoḳ ḫasteye dārū-yi ṣıḥḥat virmişüz

ḥikmet-i ḥaḳḳʾdur:
1. **ḥikmet-i ḥaḳḳʾdur:**-*dur*
Gazel 114
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Allah'ın hikmeti.
7. ʿİlm-i esmā ile teşrif olunan cedd-i kerīm
8. Ser-be-ser ḥikmet-i Ḥaḳḳʾdur ki tamām ādemīdür

ḥikmet-i ḫudāyı:
1. **ḥikmet-i ḫudāyı:**-*y, -ı*
Kaside 20
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Allah'ın hikmeti.
35. Gör ḥikmet-i Ḫudāyı ki bu ʿabd-i kemterüñ
36. Ol ḫānedāna olmadı żāyiʿ ṣadāḳati

ḥikmet-i ṣāniʿ:
1. **ḥikmet-i ṣāniʿ:**
Kaside 15
Mısra: **212**
Kelime Tipi: -
Yaratıcının hikmeti.
211. Tā ki dūlāb-ı vücūda ola carī gerdīş
212. Ḥikmet-i ṣāniʿ ile çeşme-i bī-āb-ı ʿadem

ḥikmet-i ṭabʿında:
1. **ḥikmet-i ṭabʿında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Mizacının hikmeti, bilgeliği.
69. Olmış idi baḥr-ı fünūn içre nūn
70. Ḥikmet-i ṭabʿında Arisṭo zebūn

ḥikmet-lehçe:
1. **ḥikmet-lehçesi:**-*si*
Kaside 17
Mısra: **59**
Hikmetli konuşma tarzı.
59. Gūşı eyler Maḫzen-i Esrār ḥikmet-lehçesi
60. Çeşmi eyler Maşrıḳ-ı Envār ḥüsn-i manẓarı

ḥikmet-şinās-ı eyyām:
1. **ḥikmet-şinās-ı eyyām:**
Tarih 77
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Devrin bilgesi.
25. Mir-hacc-i vālī-i Şām ḥikmet-şinās-ı eyyām
26. Yaʿnī Naṣūh Pāşā meşhur İbni ʿOs̱mān

ḥikmet-şinās-ı muḳteżā-yı ṣūret ü maʿnā:
1. **ḥikmet-şinās-ı muḳteżā-yı ṣūret ü maʿnā:**
Tarih 16
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Şekil ve mananın gerektirdiği hikmetleri bilen.
45. Veliyyüʾn-niʿmetā ṣadrā ʿadālet-pīşe düstūrā
46. Eyā ḥikmet-şinās-ı muḳteżā-yı ṣūret ü maʿnā

ḫilāf:
1. **ḫilāf:**
Gazel 124
Mısra: **8**
Zıt, gerçeğe aykırı, yalan
7. Dilber ki rast söyleye ʿuşşāḳa itdügin
8. Būs eyleyem dehānını dirsem ḫilāf olur

2. **ḫilāf:**
Gazel 341
Mısra: **7**
Zıt, gerçeğe aykırı, yalan.
7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden
8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

3. **ḫilāfuñdaki:**-*uñ, -da, -ki*
Gazel 441
Mısra: **14**
Karşıt, zıt.

13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ḫilāfuñdaki bed-aḫlāḳuñ

4. **ḫilāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **8**
Karşıt, zıt.
7. Āb-ı revān hazīnesinün ḳuvvetiyledür
8. Fevvārelerde itdügi cünbiş ḫilāfına

ḫilāfet:
1. **ḫilāfet:**
Kaside 16
Mısra: **158**
Halifelik.
157. Mesṭūr nüsḫa-i dil-i pākinde rāz-ı şerʿ
158. Manẓūr cebhesinde ḫilāfet emāreti

ḫilāf-ı ʿāde:
1. **ḫilāf-ı ʿāde:**
Gazel 495
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Alışılmışın dışında olan şey.
13. Niyāzmend-i viṣāl ol ḳo germi ey Nābī
14. Ne var temenni-i vuṣlat ḫilāf-ı ʿāde degül

ḫilāf-ı devri:
1. **ḫilāf-ı devri:**-*i*
Gazel 481
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tersine dönme.
5. Çerḫün ḫilāf-ı devri var amma senüñ gibi
6. ʿUşşāḳa kesr-i ḫāṭır ile müttehem degül

ḫilāf-ı gerdişinden:
1. **ḫilāf-ı gerdişinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 467
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dönmenin, dönüşün tersi.
5. Ne sūd aʿdā-yı bed-ḫ∨āhı feraḥnaḳ itmeden ġayri
6. Ḫilāf-ı gerdişinden çerḫün iẓhār-ı melāl itmek

ḫilāf-ı ḳāʿide-i rūzgār-ı nā-hemvār:
1. **ḫilāf-ı ḳāʿide-i rūzgār-ı nā-hemvār:**
Kaside 10
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Muhalif esen rüzgarın rağmına.
25. Murādum üzre yürür şimdi keştī-i ümmīd
26. Ḫilāf-ı ḳāʿide-i rūzgār-ı nā-hemvār

ḫilāf-ı mebānī-i ʿālem:
1. **ḫilāf-ı mebānī-i ʿālem:**
Gazel 152
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Alemin temellerinin aksine.
11. Binā-yı ʿaşḳa ḫilāf-ı mebānī-i ʿālem
12. Ḫurūş-ı seyl-i sirişk olmasa ḫalel yetişür

ḫilāf-ı meʾmūl:
1. **ḫilāf-ı meʾmūl:**
Gazel 660
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beklenilenin tersine.
9. Çerḫüñ olmış ṭutalum devri ḫilāf-ı meʾmūl
10. Dem olur kāmumuz üzre döner inşāʾaʾllāh

2. **ḫilāf-ı meʾmūl:**
Gazel 865
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Umulanın aksine, beklenenin tersine.
1. O meh-i nevüñ ki ḥüsni bu ḳadar füzūnter oldı
2. Sitemi ḫilāf-ı meʾmūl kereminden ekṡer oldı

ḫilāf-ı vüsʿat-ı meydān-ı iltifat:
1. **ḫilāf-ı vüsʿat-ı meydān-ı iltifat:**
Gazel 94
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İltifat meydanının genişliğinin aksine.
13. Nābī ḫilāf-ı vüsʿat-ı meydān-ı iltifat
14. Vaḳt-i ʿitāb sāha-i taḳrīr teng olur

hilāl:
1. **hilāl:**
Gazel 600
Mısra: **2**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

2. **hilāl:**
Gazel 486
Mısra: **15**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.
15. Dülbend-i ebri barmaġına sarmasın hilāl
16. Mısṭar-keş-i ṣaḥīfe-i āṡārumuz degül

3. **hilāl:**
Gazel 602
Mısra: **2**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.
1. Ḫubān viṣāle māʾil olur ḫurd-sāl iken
2. Eyler ḫamīde ḳāmetini meh hilāl iken

4. **hilāl:**
Gazel 819
Mısra: **5**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.
5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur
6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

5. **hilāl:**
Gazel 742
Mısra: **13**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.
13. Biñ kez ṭutarsa kāse-i deryūzesin hilāl
14. Çerḫ-i denī bir aḳçe bıraḳmaz çanaġına

6. **hilālüñ:**-*üñ*
Gazel 884
Mısra: **9**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.
9. Hilālüñ itmege Nābī ḳudūmın istikbāl
10. ʿAzīz-i mihr ser-i nerdübāna geldi gibī

7. **hilāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **181**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.
181. Māh olup gāh bedr ü gāh hilāl
182. Ele alur mufaṣṣal u icmāl

8. **ḫilālinde:**
Gazel 759
Mısra: **10**
Ara, aralık.
9. Mizāc-ı ülfeti ifsād ider hem-vāre germiyyet
10. Bürūdet gāh gāhī şarṭ durur ṣoḥbet ḫilālinde

9. **hilāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **480**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.
479. Sürʿat-ı pāyine ḫayāl irmez
480. Rifʿat-i naʿline hilāl irmez

10. **hilālindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Kaside 15
Mısra: **24**
Ara, aralık.
23. Biri elḳāb-ı hümāyūn-ı ṣudūr-ı vüzerā
24. Ki o elḳāb hilālindedür ism-i aʿẓam

hilāl eyler:
1. **hilāl eyler:**
Gazel 77
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hilal gibi etmek, eğmek bükmek II Çok üzerek iki büklüm hale getirmek (vasl bağlamında).
7. Hilāl eyler vücūd-ı ʿāşıḳı ḳurb-ı viṣāl ey dil
8. O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamuz yegdür

hilāl itdi:
1. **hilāl itdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Hilâl gibi etmek, eğmek bükmek II çok üzerek iki büklüm hâle getirmek.

65. Hilāl-i ʿīdi hilāl itdi reşk-i ṭāḳ-ı deri
66. Ki dergehi gibi olmadı maṭmaḥ-ı enẓār

hilāl olmış gördüm:
1. **hilāl olmış gördüm:**-*dü, --dü, -m*
Gazel 171
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hilal haline geldiğini görmek.
5. Meh-i ʿālem-fürūzı bedr iken gördüm hilāl olmış
6. Cerāḥat-yāb-ı noksan olmamış kāmil mi ḳalmışdur

hilāl olsun:
1. **hilāl olsun:**-*sun*
Gazel 436
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kambur olmak, iki büklüm olmak II Bayram olmak.
5. Olsun hilāl o bülbüle ẕevk-i bahār kim
6. Gülşenle farḳın añlamaya āşiyānenüñ

hilāl-i ʿīd:
1. **hilāl-ı ʿīd:**
Tarih 116
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bayram hilali.
19. Ḫudā bir şemʿ ile çeşm-i ümidin eyledi rūşen
20. Ki mihr-i rūyına nisbet hilāl-ı ʿīd alçakdur

2. **hilāl-i ʿīd:**
Gazel 734
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bayram hilali, ramazan ayının bitip bayramın geldiğini bildiren hilal.
1. Hilāl-i ʿīd ḳalmış ebr-i gevher-bāruñ altında
2. Miẟāl-i gūş-ı meh-rūyān ḫam-ı destāruñ altında

3. **hilāl-i ʿīd:**
Gazel 884
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bayram hilali, ramazan ayının bitip bayramın geldiğini bildiren hilal.
1. Hilāl-i ʿīd neşāṭa nişāne geldi gibi
2. Kümeyt-i şevḳe gümüş tāziyāne geldi gibi

4. **hilāl-i ʿīd:**
Kaside 10
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Bayram hilali, ramazan ayının bitip bayramın geldiğini bildiren hilal.
23. Hilāl-i ʿīd degül şāne virdi gördi felek
24. ʾArūs-ı ṭāliʿümüñ zülfüni perīşān-tār

5. **hilāl-i ʿīd:**
Kaside 10
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Bayram hilali, ramazan ayının bitip bayramın geldiğini bildiren hilal.
45. Hilāl-i ʿīd görünmezdi rūzedārana
46. Cihāndan eylemese bād-ı luṭfı ref-i ġubār

hilāl-i ʾīdi:
1. **hilāl-i ʾīdi:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bayram hilali (bayramı müjdeleyen bağlamında).
11. Bahārı māye-i ārāyiş-i cihān itdi
12. Hilāl-i ʾīdi idüp bāġ-ı kevne pertev-bār

hilāl-i ʿīdi:
1. **hilāl-i ʿīdi:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Bayram hilali, ramazan ayının bitip bayramın geldiğini bildiren hilal.
65. Hilāl-i ʿīdi hilāl itdi reşk-i ṭāḳ-ı deri
66. Ki dergehi gibi olmadı maṭmaḥ-ı enẓār

hilāl-i şām-ı ʿīd eyledi:
1. **hilāl-i şām-ı ʿīd eyledi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bayram akşamı hilali yapmak.
15. Eyledi ebvāb-ı efvāhı hilāl-i şām-ı ʿīd
16. ʿUḳde-i imsākdan künc-i kerem gibi yiri

hilāl-i şeb-ārā:
1. **hilāl-i şeb-ārā:**
Kaside 7
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Geceyi süsleyen hilal.
125. Taʿālluḳ eyler ise refʿ-i buʿda fermānı
126. Olur hilāl-i şeb-ārā fetīl-i şemʿa-i hūr

hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i:
1. **hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i:**-*y, -i*
Gazel 340
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kemikten kürdan.
5. Ṭamaʿ dendānını pāk eyle gūşun aç diyü ol şūḫ
6. Hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i dervīşāne göndermiş

hilāl-i yār:
1. **hilāl-i yār:**
Gazel 107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin hilal şeklindeki kürdanı.
3. Olmış garīk devlet-i būs-ı dehānına
4. Gūyā hilāl-i yār hümā üstüḫᵛānıdur

ḫilʿat:
1. **ḫilʿati:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **62**
Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.
61. Ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿilm ü maʿārif ferīd-i dehr
62. Feyżullah ismi ḳaddine şāyeste ḫilʿati

2. **ḫilʿat:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **304**
Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.
303. Geçdi ʿömrüm firāḳ u ḥasret ile
304. Olmadum ser-firāz ḫilʿat ile

3. **ḫilʿat:**
Tarih 16
Mısra: **23**
Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

4. **hilʿat:**
Tarih 155
Mısra: **3**
Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḥavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

5. **ḫilʿat:**
Tarih 121
Mısra: **22**
Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan
21. Eylerse nʾola sāye-i luṭfında tefāḫḫur
22. Yoḳ ṣaḥn-ı zemīn giydügi bunuñ gibi ḫilʿat

ḫilʿat-ı cāhdan:
1. **ḫilʿat-ı cāhdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Makam kaftanı.
173. ʿAzlde berg ile gidüp bārı
174. Ḫilʿat-ı cāhdan olur ʿārī

ḫilʾat-i envār-ı ruḥanīye:
1. **ḫilʾat-i envār-ı ruḥanīye:**-*y, -e*
Kaside 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Manevi nurlar, feyizler içinde kaybolma.

5. Olurlar ḫilʿat-i envār-ı ruḥanīye müstaġraḳ
6. Ṣadāḳatle olanlar bendegânı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

hilʿat-ı münaḳḳaş-tār:
1. **ḫilʿat-ı münaḳḳaş-tār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Nakışlı ipliklerle dokunmuş kaftan.
171. Naṣb olunsa bu baġda eşcār
172. Giyinür ḫilʿat-ı münaḳḳaş-tār

hilʿat-ı nevi:
1. **ḫilʿat-ı nevi:**
Tarih 52
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Yeni elbise; yeni şekle geçme.
23. Miʿmār-ı ḳudret eyledi tecdīdini murād
24. Giydürdi bām-ı Kaʿbe gibi ḫilʿat-ı nevi

hilʿat-ı semmūr:
1. **ḫilʿat-ı semmūr:**
Kaside 7
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Samur kürkünden kaftan.
53. Budur ʾaṭiyye-i dīvān-ḫāne-i ḳısmet
54. Gehī pelās-ı kühen gāhi ḫilʿat-ı semmūr

hilʿat-ı tāzeyle:
1. **ḫilʿat-ı tāzeyle:**-*y, -le*
Tarih 68
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeni elbise.
13. Libās-ı köhne-i ṣad-pāreden idüp taḫlīṣ
14. Ṭonatdı ḫilʿat-ı tāzeyle cism-ı ʿüryānın

ḥīle:
1. **ḥīle:**
Gazel 841
Mısra: **1**
Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyle yapılan tertip, düzen.
1. Mānend-i ḫāme ḥīle olanlar vesilesi
2. Āḫir olur ayaġına pīçīde ḥīlesi

2. **ḥīlesi:**-*si*
Gazel 841
Mısra: **2**
Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyle yapılan tertip, düzen.
1. Mānend-i ḫāme ḥīle olanlar vesilesi
2. Āḫir olur ayaġına pīçīde ḥīlesi

hile ile āl:
1. **hile ile āl:**
Gazel 287
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hile ve aldatma.
5. Ruḫlaruñ ābın bilürüz muttaṣıl
6. Hile ile āl nedür bilmezüz

hile perdāzuñ:
1. **hile perdāzuñ:**-*uñ*
Kıt'a 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Düzenbaz, hilebaz.
1. Olmışuz bir hile perdāzuñ esīr-i mekri kim
2. Sufre-i eflākden nān-ı nücūmı çaldurur

hīle vü tezvīr it:
1. **hīle vü tezvīr it:**
Gazel 147
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aldatmak ve yalan söylemek.
1. Sen it ne ḳadar eyler isen hīle vü tezvīr
2. Hengām-ı ʿamel bildügin işler yine taḳdīr

hīle-i nefsini:
1. **hīle-i nefsini:**-*i, -n, -i*
Gazel 383
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nefsin hilesi, insanın kendini aldatması.
9. Hīle-i nefsini idrāk idene ey Nābī
10. Ḳayddur ġurfe-i himmetde zebān-gīr olmaḳ

hilḳat:
1. **ḫilḳati:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **77**
Yaratılışta bulunan hâl, yaratılıştan gelen mizaç, yaratılış.
77. Ḫilḳati cevher-i evvelden olınmış terkīb
78. Eyledi ʿaḳlınuñ āṣārı cihānı tenvīr

2. **ḫilḳatüm:**-*üm*
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Yaratılışta bulunan hâl, yaratılıştan gelen mizaç, yaratılış.
1. Kim eylemezse pādişehüm saña ser-fürū
2. Olsun vücūdı mesḫ benüm ḫilḳatüm gibi

3. **ḫilḳatine:**-*i, -n, -e*
Kaside 15
Mısra: **164**
Yaratılışta bulunan hâl, yaratılıştan gelen mizaç, yaratılış.
163. Eylemiş ẕātını Allāh ṭılsım-ı āṣār
164. Ḫāṣdur ḫilḳatine fetḥ-i umūr-ı muʿẓam

4. **ḫilḳati:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **56**
Yaratılışta bulunan hâl, yaratılıştan gelen mizaç, yaratılış.
55. Gencīne-i maʿārif-i esrār sīnesi
56. Mecmūʿa-i meḥāsin-i aḫlāḳ ḫilḳati

hilḳat-i kevne:
1. **ḫilḳat-i kevne:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Kainatın yaratılışı.
105. Eylemişdür müʿellif-i ḳudret
106. Ḫilḳat-i kevne ẕātını ʿillet

ḫilḳat-i rızḳda:
1. **ḫilḳat-i rızḳda:**-*da*
Gazel 441
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rızıkların yaratılması.
1. Añla merzūk idügin enfüs ile āfāḳuñ
2. Ḫilḳat-i rızḳda taḳdīmini gör Ḫallāḳuñ

ḥilm:
1. **ḥilm:**
Gazel 143
Mısra: **6**
Huy yumuşaklığı, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma.
5. Pür olduġı dem cāmuñ olur ṣavtı diger-gūn
6. Eṭfālüñ ider ḥilm ṣadāsın müteġayyir

2. **ḥilm:**
Tarih 103
Mısra: **9**
Huy yumuşaklığı, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma.
9. Ṣalāḥ u ʿiffet ü perhīz ü ʿilm ü ḥilm ü ʿafv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

ḥilm-i żuʿafā-perveri:
1. **ḥilm-i żuʿafā-perveri:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Zayıflara şefkat gösteren yumuşaklığı.
73. Līk ḥilm-i żuʿafā-perveri teʾsīr virür
74. Heyzüm-i şuʿle-nümāya yeñiden neşv ü nemā

ḥımār-zāde:
1. **ḥımār-zāde:**
Kıt'a 33
Mısra: **4**
Eşek oğlu.
3. Bu deñlü bār-ı girān olduġı bu memleketün
4. Ḥımār-zāde faḳīrüñ eşekligündendir

himāye:
1. **himāyesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 415
Mısra: **6**
Koruyup kollama, koruyuculuk.
5. Bāziçegāh-ı ʿarṣa-i nā-üstüvārda
6. Muḥtāc olur himāyesine şeh piyādenüñ

2. **himāyesine:**-*si, -ne*
Gazel 442
Mısra: **2**
Koruyup kollama, koruyuculuk.
1. Dürr ü zer ü güherle iken faẖrı maẖzenüñ
2. Muḥtācdur himāyesine ḳufl-ı āhenüñ

3. **ḥimāyesi:**-*si*
Kıt'a 104
Mısra: **6**
Koruyup kollama, koruyuculuk.
5. Çün ismim oldı ism-i ʿafüvv ile hem-şümār
6. Besdür saña o ism-i şerīfün ḥimāyesi

himāye-gerān:
1. **himāye-gerān:**
Gazel 784
Mısra: **11**
Himaye edenler.
11. Devrān ʿadū himāye-gerān düşmen-ārzū
12. Bī-çāre ehl-i derd kime dād-ẖ∨āh ola

himāyet:
1. **himāyetler:**-*ler*
Gazel 60
Mısra: **1**
Koruyup kollama, koruyuculuk.
1. Ne ẖoşdur ʿāşıḳa aġyār beyninde himāyetler
2. Nihānīce nevaziş āşikārāca nikāyetler

2. **himāyetüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 3
Mısra: **39**
Koruyup kollama, koruyuculuk.
39. Himāyetüñle çıḳar rūz-ı ẖaşrda ġālib
40. Sipāh-ı ẖavfe recā yā Muḥammed-i ʿArabī

3. **himāyetüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Kaside 7
Mısra: **173**
Koruyup kollama, koruyuculuk.
173. Himāyetüñle durur āb u tāb-ı gülşen-i mülk
174. ʾİnāyetüñle biter hep meṣāliḥ-i cumhūr

ḥimāyet ide:
1. **ḥimāyet ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **286**
Kelime Tipi: **-**
Korumak, esirgemek.
285. Belki saña nigāh-ı himmet ide
286. Ḫākdan refʿ idüp ḥimāyet ide

ẖīme:
1. **hime:**
Gazel 706
Mısra: **3**
Odun, kütük, hatab.
3. İçdügi āb ile germiyyet içündür hime
4. Çāk olup girdügi germ-ābelerüñ gülẖanına

2. **ẖīme:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Odun, kütük, hatab.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek ṣaḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ẖīme yıḳılmış ḥammām

hīme-i nā-sūẖteye:
1. **hīme-i nā-sūẖteye:**-*y, -e*
Gazel 805
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yanmamış odun.
7. Leẕẕet-i sūziş ile hīme-i nā-sūẖteye
8. Terbiyet-ẖāne-i gülẖande ider gül ẖande

hīme-i tāk:
1. **hīme-i tāk:**
Tarih 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Üzüm kütüğü.
3. Virür tāb-ı hevāsı neşve-i mey
4. Yakılmış gülẖānında hīme-i tāk

himmem ü ġayret:
1. **himmem ü ġayret:**
Kaside 15
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Yardımseverlik ve çalışkanlık.
115. ʿİffet ü ʾiṣmet ile ṭabʿ-ı şerīfi hem-zād
116. Himmem ü ġayret ile ḳalb-i laṭīfi tevʾem

himmet:
1. **himmeti:**-*i*
Gazel 315
Mısra: **5**
Lütuf, kerem, yardım.
5. Ġarīb himmeti var aġniyā-yı devrānun
6. Lisān ile ṭoyurur āb u nāna yir ḳalmaz

2. **himmetin:**-*i, -n*
Gazel 632
Mısra: **1**
Lütuf, kerem, yardım.
1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

3. **himmetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 643
Mısra: **7**
Lütuf, kerem, yardım.
7. Yine insānuñ olur himmetine peyveste
8. Āteşüñ ṣorsañ eger aṣlını gülẖan gülẖan

4. **himmetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 681
Mısra: **10**
Lütuf, kerem, yardım.
9. Ümmīd-i luṭf maḥż-ı ẖaṭādur o şaẖṣdan
10. Kim himmetini ḥaşr ide girü gelūsına

5. **himmet:**
Gazel 845
Mısra: **8**
Lütuf, kerem, yardım.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ẖāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

6. **himmetüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 7
Mısra: **203**
Lütuf, kerem, yardım.
203. Tezāyüd üzre iken himmetüñ bī-ḥamdiʾllāh
204. Ne cānı var kʾola sevdā-yı kār-zāra cesūr

7. **himmet:**
Kaside 16
Mısra: **212**
Lütuf, kerem, yardım.
211. Olmaġla dest-gīr baña ṣadr-ı aʿẓamuñ
212. Kesb eyledüm o himmet ile tāze ḳuvveti

8. **himmet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **269**
Lütuf, kerem, yardım.
269. Oldı himmet baña hevesde şerīk
270. Ṭurmayup itmede beni taḥrīk

9. **himmeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **268**
Lütuf, kerem, yardım.
267. Ol zaman kʾitdi Ḥaḳ beni īcād
268. Eyledi himmeti baña hem-zād

10. **himmeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **435**
Lütuf, kerem, yardım.
435. Ehl-i ʾirfāna himmeti vardur
436. Bu gürūha maḥabbeti vardur

11. **himmeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **461**
Lütuf, kerem, yardım.
461. Naẓarı pāk ü himmeti ʿālī
462. ʿAṣrınuñ derd ü ġussa pā-māli

12. **himmeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **360**
Lütuf, kerem, yardım.
359. Pāy-ı ṭabʿa niṡār-ı nuḳre-i sīm
360. Himmeti altun eyleyüp kārum

13. **himmetüñden:**-*üñ, -den*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **335**
Lütuf, kerem, yardım.
335. Himmetüñden eger olursa mesāġ
336. Beni bir manṣıb ile eyle çerāġ

14. **himmetüñe:**-*üñ, -e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **106**
Lütuf, kerem, yardım.
105. Ḫāṭırama gelmedi bir mültemes
106. Himmetüñe layıḳın eyle nefes

15. **himmetüm:**-*üm*
Kıt'a 7
Mısra: **14**
Lütuf, kerem, yardım.
13. Rū-māle līk dergeh-i devlet-penāhuna
14. Bir kesde yoḳ bu baḫt-ı ḳavī himmetüm gibi

16. **himmetine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Lütuf, kerem, yardım.
3. Müntehī himmetine silsile-i cūd u kerem
4. Münḥaṣır devletine ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā

17. **himmetiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 9
Mısra: **4**
Lütuf, kerem, yardım.
3. İtdi bir çeşme-i ṣafā-ṭıynet
4. Himmetiyle bu ʿarṣada cereyān

18. **himmet:**
Tarih 16
Mısra: **53**
Lütuf, kerem, yardım.
53. ʿAdālet sende himmet sende luṭf u merḥamet sende
54. Saña beñzer bulunmaz bir vezīr-i ʿāḳil ü dānā

19. **himmetüñ:**-*üñ*
Tarih 16
Mısra: **58**
Lütuf, kerem, yardım.
57. Saña ḳalmışdur el-ḥaḳ ʿadl ü dāde şīme-i inṣāf
58. Sitemdür saña bu ʿālemde itmek himmetüñ icrā

20. **himmet:**
Tarih 39
Mısra: **19**
Lütuf, kerem, yardım.
19. İdicek himmet ile Nābī bu ḳaṣrı ibdāʿ
20. Çeşmeden dāʾire-i ʿayn-i rehā buldı Ruhā

21. **himmetiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 61
Mısra: **15**
Lütuf, kerem, yardım.
15. Himmetiyle bu ʿibādetgāh-ı dīn
16. İtdi tecdīd-i libās-ı ʿiḫtitām

22. **himmetüñ:**-*üñ*
Gazel 111
Mısra: **17**
Çalışma, gayret, emek.
17. Yem-i tevekküle ṣāl ṣaşt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

23. **himmet:**
Gazel 214
Mısra: **3**
Çalışma, gayret, emek.
3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʾdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

24. **himmet:**
Gazel 880
Mısra: **10**
Çalışma, gayret, emek.
9. Mest eylemeġe ʿālemi ṣahbā-yı suḫenden
10. Ey ḫāme-i Nābī yine himmet saña ḳaldı

25. **himmet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **292**
Çalışma, gayret, emek.
291. Ġurbeti iḫtiyār idüp nā-çār
292. Eyledüm himmet ile terk-i diyār

26. **himmetin:**-*i, -n*
Tarih 51
Mısra: **46**
Çalışma, gayret, emek.
45. Eyleyüp ʿırk-ı ġayreti ḥareket
46. İtdi taʿmīre himmetin taʿyīn

27. **himmetini:**-*i, -n, -i*
Tarih 104
Mısra: **46**
Çalışma, gayret, emek.
45. Tedḳīḳ u taḥarri vü teʾeddüble şebān-rūz
46. Makdūrı olan himmetini eyledi icrā

28. **himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **1**
Çalışma, gayret, emek.
1. Ey himmetüñ ārāyiş-i erkān-ı vezāret
2. Vʾey devletüñ ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret

29. **himmete:**-*e*
Tarih 133
Mısra: **8**
Lütuf, gayret, yardım.
7. Eyleyüp himmet-i şāhenşeh-i ʿālem imdād
8. Himmete oldı ʾilāve kerem-i Yezdānī

himmet ashabı:
1. **himmet ashabı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **280**
Kelime Tipi: -
Kerem sahipleri.
279. Anda çoḳdur mürüvvet erbābı
280. Bulunur anda himmet ashabı

himmet eyledi:
1. **himmet eyledi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, gayret göstermek.
37. Cān u dil ile eyledi bu ḫıdmete himmet
38. Şehbāʾda muḥafıż bulunan āṣaf-ı yek-tā

himmet eyleñ:
1. **himmet eyleñ:**-*ñ*
Gazel 734
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek.
7. Ḫalāsa himmet eyleñ duḫter-i rez kalmasın giryān
8. Ḫum-ı meyḫāneveş bir ziṣt-i bed-kirdāruñ altında

himmet eyleseñe:
1. **himmet eyleseñe:**-*señe*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **272**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek.
271. Ne turursuñ ʿazīmet eyleseñe
272. Kendü kendüne himmet eyleseñe

himmet idüp:
1. **himmet idüp:**-*üp*
Gazel 475
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İyilik yapmak.
13. Bī-şübhe şunar mīve-i miḥneteye destin
14. Ālemde kime himmet idüp ādem iderseñ

2. **himmet idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **287**
Kelime Tipi: -
İyilik etmek, lütufta bulunmak.
287. Şāyed ol pür-kerem idüp himmet
288. Saña bir nān-pāre-i rāḥat

3. **himmet idüp:**-*üp*
Tarih 103
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, lutf etmek, sıkıntıyı gidermek.
45. İdüp cāmiʿle tekye medrese bünyādına himmet
46. Ki ṭullāb eyleye ʿilm ü ʿamel esbābın istīfā

4. **himmet idüp:**-*üp*
Tarih 122
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, lutf etmek, sıkıntıyı gidermek.
5. İdüp ol şehri iḥyāya rıżā-yı Ḥaḳ içün himmet
6. Hulūṣ-ı tāmm ile āṣār-ı ḫayrın eyledi ibḳā

himmet itdi:
1. **himmet itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, gayret etmek, emek vermek.
117. Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber
118. Micmer-i māhı nār-ı reşke yaḳar

himmet itmeyeydi:
1. **himmet itmeyeydi:**-*me, -y, -e, -y, -di*
Kaside 16
Mısra: **215**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, gayret etmek, emek vermek.

215. Ol himmet itmeyeydi bu pīr-i füsürde-dil
216. Ḳandan bulurdı tāze bu tāb u ṭarāveti

himmet itmez:
1. **himmet itmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, gayret etmek, emek vermek.
3. Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
4. Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez

himmet itse:
1. **himmet itse:**-*se*
Gazel 233
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, gayret etmek, emek vermek.
7. İki ayaġ baña himmet itse pīr-i muġān
8. Anuñla vādī-i ġamdan güẕār mümkindür

himmet ü nāmūs u ġayret:
1. **himmet ü nāmūs u ġayret:**
Kaside 17
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
İyilik, namus ve cesaret.
39. Himmet ü nāmūs u ġayret dest-bend-i ḫıdmeti
40. Zühd ü taḳvā vü diyānet hem-nişīn ü yāveri

himmet-i gerdūna:
1. **himmet-i gerdūna:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Feleğin yardımı, himmeti.
83. Medḥ-i temkīnini kim boynuna aldı devrān
84. Āferīn himmet-i gerdūna ki bu bārı çeker

himmet-i merdāne:
1. **himmet-i merdāne:**
Gazel 754
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yiğitçe/cesurca gayret eden.
1. Şükūh-ı salṭanatdur şevket-i şāhāne şāhāna
2. ʿUluvv-ı menḳabetdür himmet-i merdāne merdāna

himmet-i miʿmārī-i ṭabʿ-ı letāfet-güsteri:
1. **himmet-i miʿmārī-i ṭabʿ-ı letāfet-güsteri:**-*i*
Tarih 81
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zerafet saçan mizacının mimarlığının gayreti.
3. Himmet-i miʿmārī-i ṭabʿ-ı letāfet-güsteri
4. Böyle ḳaṣr-ı dil-keşün īcādına oldı sebeb

himmet-i nābī:
1. **himmet-i nābī:**
Gazel 307
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin himmeti.
9. Bir ġayri murāda ṭolanur himmet-i Nābī
10. Her kām derūn-ı dil-i ḫod-kāmeye ṣıġmaz

himmet-i şāhenşeh-i ʿālem:
1. **himmet-i şāhenşeh-i ʿālem:**
Tarih 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alem sultanlarının sultanının gayreti (Sultan III. Ahmed bağlamında).
7. Eyleyüp himmet-i şāhenşeh-i ʿālem imdād
8. Himmete oldı ʾilāve kerem-i Yezdānī

2. **himmet-i şāhenşeh-i ʿālem:**
Tarih 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alem sultanlarının sultanının gayreti (Sultan III. Ahmed bağlamında).
7. Eyleyüp himmet-i şāhenşeh-i ʿālem imdād
8. Himmete oldı ʾilāve kerem-i Yezdānī

himmet-i ṭabʿ-ı şerīfinde:
1. **himmet-i ṭabʿ-ı şerīfinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 92
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Kutlu mizacının gayreti.
59. Kimseden itmedi eslāf-ı kirāmında ẓuhūr
60. Himmet-i ṭabʿ-ı şerīfinde olan istiġnā

himmet-i ṭabʿına:
1. **himmet-i ṭabʿına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 72
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İyilik parlayışı.
13. Şehr-i Şehbāʾda muḥaṣṣıl ser-i erbāb-ı ʿukūl
14. ʿAbduraḥmān Aġāʾnuñ himmet-i ṭabʿına sezā

himmet-ı ʿulyā:
1. **himmet-ı ʿulyā:**
Tarih 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce gayret.
1. Zihī fikr-i ṣavāb u ḳaṣd-ı ḫayr u himmet-ı ʿulyā
2. Ki liʾllāh Ḥażret-i Māhir Efendi eyledi peydā

himmet-i vāʿiz:
1. **himmet-i vāʿiz:**
Gazel 369
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Vaizin gayreti.
11. Nāfīʿ görinür ʿālem-i ḫāmūşdan el-ḥaḳ
12. İcrā-yı riyā itmez ise himmet-i vāʿiz

himmet-şiʿār:
1. **himmet-şiʿār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **278**
Yardım etmeyi, iyilikte bulunmayı kendine vazife addetmiş (kimse).
277. Ehl-perver nice keremver var
278. Nice himmet-şiʿār server var

ḥınā:
1. **ḥınā:**
Gazel 128
Mısra: **10**
Kına.
9. Nīrenglerle geçmededür ṭurma rengler
10. Destinde ḫūn-ı fitne ḥınā ṣūretindedür

hind:
1. **hind:**
Kaside 8
Mısra: **91**
Hindistan.
91. Özbek u Hind u Hıṭā vü ʿAcem ü Çīn ü Ḫoten
92. Gūş ider ḫuṭbe-i nāmun bu ḳadar cemʿ-i keṣīr

hindū-yı ḫam:
1. **hindū-yı ḫam:**
Gazel 442
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Siyah ben II Mecusi.
5. Hindū-yı ḫam gird-i ʿizārında itdi cūş
6. Dervīşler naṣībi imiş ṣoñı ḫırmenüñ

ḥīn-i suʾālinde:
1. **ḥīn-i suʾālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 759
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Soru sorduğu anda.
5. Dehānında ne ṣūretle çıḳar ḥarf u ṣadā bilsem
6. Cevāb-ı yeʾsi āmāde bilen ḥīn-i suʾālinde

hīn-i vaʿdede:
1. **hīn-i vaʿdede:**-*de*
Gazel 427
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vadedilen süre.
9. Sevgendi hep tahallüf-i vaʿdüñ güvāhıdur
10. Ịmānı hīn-i vaʿdede bīsyār olanlaruñ

hir şikāfı:
1. **hir şikāfı:**
Gazel 666
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kedi çırmalaması.

3. Hir şikāfı dile bir fürce-i āzādīdür
4. Luṭfı çoḳ ġamzesinüñ sīne-i şad-çākümde

ḫırām:
1. **ḫırāma:**-*a*
Gazel 458
Mısra: **7**
Nazlı ve edalı yürüyüş.
7. Ḫırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

2. **ḫırām:**
Kaside 12
Mısra: **82**
Nazlı ve edalı yürüyüş.
81. Ḫıdmete çāpük ü çālāk iden şedd-i niṭāḳ
82. Kāmına eylemez āmīhte yek ẕerre ḫırām

3. **ḫırāma:**-*a*
Gazel 732
Mısra: **7**
Nazlı ve edalı yürüyüş.
7. Ḫırāma noḳṭa-i ṭaʿn urduġı hüveydādur
8. Gurūrla süfehā ḳısmınuñ ḫırāmında

4. **ḫırāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 732
Mısra: **8**
Nazlı ve edalı yürüyüş.
7. Ḫırāma noḳṭa-i ṭaʿn urduġı hüveydādur
8. Gurūrla süfehā ḳısmınuñ ḫırāmında

ḫırām eyledi:
1. **ḫırām eyledi:**-*di*
Gazel 54
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Salınarak yürümek.
7. Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
8. Gül-geşte ḫırām eyledi ḫūbān müteʿaddid

2. **ḫırām eyledi:**-*di*
Gazel 493
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
O şeyden umulan yarar ve rahatı tattırmamak.
5. Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
6. Ammā ki gele ḫᵛābı ḥırām eyledi bülbül

ḫırām eyledüm:
1. **ḫırām eyledüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Salınmak, boy göstermek.
11. Ol zamān kim bu bende-i nā-kām
12. Eyledüm ʿarṣa-i vücūda ḫırām

ḫırām eyler:
1. **ḫırām eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Salınarak yürümek.
77. Rikābinda nuṣret şitābān ġulām
78. Ẓafer pīşgāhında eyler ḫırām

ḫırām ider:
1. **ḫırām ider:**-*er*
Kaside 13
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Nazlı, edalı, salına salına yürümek.
71. Yitişür ḫaṣma nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ
72. Dūr-bīn al ele gör ḳanda ider dost ḫırām

ḫırām idicek:
1. **ḫırām idicek:**-*icek*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Nazlı, edalı, salına salına yürümek.
97. İdicek sāha-i vücūda ḫırām
98. Nüsha-i ṣunʿuñ oldı ḥüsni tamām

2. **ḫırām idicek:**-*icek*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Nazlı, edalı, salına salına yürümek.
77. İdicek saḥa-i vücūda ḫırām
78. Nüsḫa-i ṣunʿın oldı ḥüsni tamām

ḫırām itdi:
1. **ḫırām itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Salınmak, boy göstermek.
3. Geçdi sermā-yı sitem geldi bahār-ı rāḥat
4. İʿtidāl itdi çemen-ṣuffa-i eyyāma ḫırām

ḫırām itse:
1. **ḫırām itse:**-*se*
Kaside 12
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Salınmak, boy göstermek.
169. Līk lā-büd ḳalem-i şīve-perest-i şuʿarā
170. Tāze bir vādi-i nā-refte bulur itse ḫırām

ḫırām itsüñ:
1. **ḫırām itsüñ:**-*süñ*
Kaside 13
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Salınmak, boy göstermek.
69. Tābe-key ʿazm-i veġā faṣl-ı bahār irdükçe
70. İtsüñ aṣḥāb-ı ṣafā semt-i gülistāna ḫırām

ḫırāma gelmiş:
1. **ḫırāma gelmiş:**-*miş*
Gazel 703
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nazlı nazlı yürümeye başlamak.
1. Tāze ḫırāma gelmiş o şūḫ-ı nev-resīde
2. Ṭāvūs-ı cennet olsun ser tābe-pāy dīde

ḫırāmān oldı:
1. **ḫırāmān oldı:**-*dı*
Kaside 1
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Salına salına, nazlı nazlı yürümek (Yazmak, şiir kaleme almak bağlamında).
197. Bi-ḥamdiʾllāh mededkārī-i tevfīḳ-i İlāhiyle
198. Bu ṣuretde ḫırāmān oldı bu dūşīze-i ḥasnā

hirās itme:
1. **hirās itme:**-*me*
Gazel 558
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Korkmak.
3. Hemān sen müstaḳīm ol çerḫ-i kecrevden hirās itme
4. Maḳām-ı rāsta virmez ḫalel kecbinī-i ney-zen

hirās olmış:
1. **hirās olmış:**-*mış*
Tarih 143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Korkmak, korkmuş olmak.
3. ʿAdū ḳasd eylemişken kişver-i İslāmı taḫrībe
4. Hirās olmış iken kulūb-ı nāsda mużʿaf

hirāsān:
1. **hirāsānum:**-*um*
Gazel 47
Mısra: **7**
Korkmuş.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim
8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

hirās-ı āh-ı serdüm:
1. **hirās-ı āh-ı serdüm:**-*üm*
Gazel 618
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Soğuk ahın korkusu.
1. Hirās-ı āh-ı serdüm zülfin ayırmaz ʿizārından
2. O sermā-dīde gitmez muttaṣıl āteş kenārından

ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı:
1. **ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümitle bekleme çarşafının sıcaklığı.
3. Senüñ neden ḫaberün var firāş-ı naḫvetde
4. Ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı biz bilürüz

ḫırāş-ı deste:
1. **ḫırāş-ı deste:**-*e*
Gazel 702
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eli kesme, parçalama.

3. Turunc-ı ġabġabıdur āftāb-ı Kenʿānʾuñ
4. Ḫırāş-ı deste sebeb meclis-i Züleyḫāʾda

ḫırāş-ı sinede:
1. **ḫırāş-ı sinede:**-*de*
Gazel 794
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yaralı sine, parçalanmış gönül.
1. Ġamunla ağlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
2. Ḫırāş-ı sinede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

hirās-ı şīşe-i çeşm-i bed-i raḳībāndan:
1. **hirās-ı şīşe-i çeşm-i bed-i raḳībāndan:**-*dan*
Gazel 280
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Rakip kötü bakışlarının korkusu.
5. Hirās-ı şīşe-i çeşm-i bed-i raḳībāndan
6. Nühüfte olduğı meh-pāre-i perīveşümüz

ḫıred:
1. **ḫıred:**
Gazel 291
Mısra: **13**
Akıl, zekâ.
13. Bizümle ey ḫıred āmādesin vedāʿa yine
14. Ḫurūş-ı ḳāfile-i nev-bahārı biz bilürüz

2. **ḫıred:**
Kaside 1
Mısra: **131**
Akıl, zekâ.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

3. **ḫıredinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 574
Mısra: **10**
Akıl, zekâ.
9. Nābī sipeh-i ʿaşḳ idicek ġāret-i ʿuşşāḳ
10. Bīçārelerün başlar en evvel ḫıredinden

4. **kem-ḫıreddür:**-*dür*
Gazel 585
Mısra: **10**
Aklı eksik, anlayışı kıt.
9. Leẕẕet-i ġam nüsḫa-i ṣunʿuñ temāşāsındadur
10. Kem-ḫıreddür çekmeyen evzāʿ-ı dünyānuñ ġamın

ḫırḳa:
1. **ḫırḳa:**
Gazel 88
Mısra: **13**
Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarîkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.
13. Ḳayd-ı rüsūmdur hep teşbīh ü tāc ü ḥırḳa
14. Dervīş-i bī-ser ü pā vażʿ u vekārı nʾeyler

hırka vü teşbīḥ ü tācumuz:
1. **hırka vü teşbīḥ ü tācumuz:**-*u, -muz*
Gazel 281
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hırka, tesbih ve sarık (Dervişlerin alamet-i farikaları).
1. Yoḳdur egerçi hırka vü teşbīḥ ü tācumuz
2. Ammā ki iʿtibāra yoḳ iḥtiyācumuz

ḫırḳa-i sipihr:
1. **ḫırḳa-i sipihr:**
Gazel 246
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gök hırkası.
11. Gūyā ki köhnelenmededür ḫırḳa-i sipihr
12. ……………………………….. beyyīneler

ḫırḳa-pūş:
1. **ḫırka-pūşında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 764
Mısra: **6**
Hırka giyen, fakir, derviş.
5. İder ḫande dehān-ı baḫyeden zer-beft-i şāhāne
6. O delḳ-i kem-bahā kūy-ı fenānuñ ḫırka-pūşında

2. **ḫırḳa-pūş:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **36**
Hırka giyen, fakir, derviş.
35. Bunlar iderken bu siyāḳ üzre nūş
36. Anda ẓuhūr eyledi bir ḫırḳa-pūş

ḫırmān:
1. **ḥırmāna:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **1**
İstenilen şeyi elde edememenin verdiği üzüntü, ümitsizlik.
1. Ḥırmāna sirişümdeki pindār sebebdür
2. Maḳṣūda baña reh-zen olan ẕüll-i ṭalebdür

2. **hırmānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 730
Mısra: **5**
İstenilen şeyi elde edememenin verdiği üzüntü, ümitsizlik.
5. Hırmānını ṣafā-yı perestişden añlayan
6. Meyl eylemez menārelerüñ irtifāʿına

3. **ḥırmāna:**-*a*
Kıt'a 59
Mısra: **2**
İstenilen şeyi elde edememenin verdiği üzüntü, ümitsizlik.
1. Ṣohbetüñden senüñ ey āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl
2. Oldı ḥırmāna sebeb vāhime-i istiṯḳāl

4. **ḫırmānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
Harman.
3. Ādemʾüñ yidügi toḫm-ı gendüm
4. Oldı ḫırmānuñ içinde peydā

ḫırmen:
1. **ḫırmenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 289
Mısra: **6**
Harman.
5. Āfitābuz bize ḥükm eyleyemez naḳṣ u ziyād
6. Ḳābil-i naḳṣ degül māh gibi ḫırmenümüz

2. **ḫırmenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 309
Mısra: **4**
Harman.
3. Olur enfāsla gencīne-i hestī ber-bād
4. Kemterīn bād ile ṣavrulmadadur ḫırmenümüz

3. **ḫırmeniyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 311
Mısra: **10**
Harman.
9. ʿAceb ki ḳıymetümüz zāyiʿ eylese dihkān
10. Hezār mezraʿadan cemʿ olınma ḫırmeniyüz

4. **ḫırmenüñ:**-*üñ*
Gazel 400
Mısra: **3**
Harman.
3. Evvelki günde eyler idük ḫırmenüñ hebā
4. Şükr eyle kim elüñde degüldür irādetüñ

5. **ḫırmenin:**-*in*
Gazel 425
Mısra: **5**
Harman.
5. Zamāne itmege muḥtāc ḫırmenin ber-bād
6. Bu kiştzārdan ümmīd-i berg ü kāh idenüñ

6. **ḫırmen:**
Gazel 563
Mısra: **16**
Harman.
15. Felek menʿ eylemek düşmez saña erbāb-ı ḥācātı
16. ʿUluvv-ı şān bulur ḫırmen ziḥām-ı ḫūşe-çīninden

7. **ḫırmenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 706
Mısra: **2**
Harman.
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

8. **ḫırmende:**-*de*
Gazel 805
Mısra: **14**
Harman.
13. Lebdedür leẕẕet-i maʿnī ne bilür ehl-i ḳusūr
14. Ard ḥalvā olamaz gendüm iken ḫırmende

9. **ḫırmendür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **136**
Harman.
135. Tāk-ı maḳṭūʿ-ı mülk-i gülşendür
136. Ḫūşeler güne güne ḫırmendür

10. **ḫırmenle:**-*le*
Gazel 33
Mısra: **2**
Harman. II Dünya.
1. İtmesün göñlümle mihr-i āsmān merdāne baḥs̱
2. Ḥiffet-ı endīşedür ḫırmenle itmek dāne baḥs̱

ḫırmen ḫırmen:
1. **ḫırmen ḫırmen:**
Gazel 643
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Harman harman.
9. Dil-i Nābīye ṣıġışmazdı nevāl-i maʿnā
10. Bezl-i deryūzegerān itmese ḫırmen ḫırmen

ḫırmengāh-ı ferdādan:
1. **ḫırmengāh-ı ferdādan:**-*dan*
Gazel 50
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yarının harmanı, harman yeri.
13. İntifāʿ-ı berg ü şāh ü mīve-i aʿmāldür
14. Mezraʿ-ı imrūz u ḫırmengāh-ı ferdādan murād

ḫırmengeh-i çerḫ:
1. **ḫırmengeh-i çerḫ:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feleğin harman yeri.
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

ḫırmen-i āteş-nümā-yı gül:
1. **ḫırmen-i āteş-nümā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gülün ateş gibi görünen harmanı.
21. Gebrāne giydi bürnüs-i ḫākisteri hezār
22. Çekdi zebāna ḫırmen-i āteş-nümā-yı gül

ḫırmen-i derd ü elem:
1. **ḫırmen-i derd ü elem:**
Gazel 145
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dert ve elem harmanı.
3. Ṣanma kim ʿıyş ü ṣafā kes̱ret-i emvāldedür
4. Ḫırmen-i derd ü elem muntaẓamüʾl-ḥāldedür

ḫırmen-i devlet-i gerdūna:
1. **ḫırmen-i devlet-i gerdūna:**-*a*
Gazel 376
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dönen dünya harmanı (Bütün dünya malı bağlamında).
9. Ḫırmen-i devlet-i gerdūna da yitse olamaz
10. Dide-i mūr ḳadar dest-i leʾīmān vāsiʿ

ḫırmen-i devrānı:
1. **ḫırmen-i devrānı:**-*ı*
Gazel 850
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Felek harmanı.
9. Ḫırmen-i devrānı itdi çün ṣevāʿiḳ tārümār
10. İtdi ebr içre tevārī beyża-i beyżā gibi

ḫırmen-i düşmene:
1. **ḫırmen-i düşmene:**-*e*
Tarih 139
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Düşman harmanı.
9. Rāh-ı gūşından irer ḳalbine nār-ı ġayret
10. Ḫırmen-i düşmene der- dem ider ilḳā-yı ḳabes

ḫırmen-i eşʿār:
1. **ḫırmen-i eşʿār:**
Gazel 486
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Şiir harmanı.
17. Çoḳdur bu deñlü ḫırmen-i eşʿār Nābiyā
18. Mülk-i suḫan zeʿāmet ü tımārumuz degül

ḫırmen-i ġama:
1. **ḫırmen-i ġama:**-*a*
Gazel 351
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gam harmanı.
5. Mikyāl-i cāmı urma tehī ḫırmen-i ġama
6. Mahṣūl-ı neşʾe mezraʿa-i Cemʾde ḳalmamış

ḫırmen-i gevherden:
1. **ḫırmen-i gevherden:**-*den*
Tarih 16
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Cevher harmanı.
33. Ḥużūrında maʿārif ḫırmen-i gevherden aʿlādur
34. Umūrında ṭalebkār-ı rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

ḫırmen-i imdādı:
1. **ḫırmen-i imdādı:**-*ı*
Tarih 128
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yardım harmanı.
7. Raʿd-ı āvāze-i muvhişle ṭolup gūş-ı enām
8. Berk-i yeʾs itmiş idi ḫırmen-i imdādı hebā

ḫırmen-i ʿömrin:
1. **ḫırmen-i ʿömrin:**-*i, -n*
Kıt'a 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ömür/hayat harmanı.
9. Eylesün gülşen-i ikbālini Ḥaḳ tāze vü ter
10. Eylesün düşmeninüñ ḫırmen-i ʿömrin ber-bād

ḫırmen-i pür-nevāl-i devletden:
1. **ḫırmen-i pür-nevāl-i devletden:**-*den*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Devletin ihsan dolu harmanı.
23. Sāye-i südde-i saʿādetden
24. Ḫırmen-i pür-nevāl-i devletden

ḫırmen-i raḥmet:
1. **ḫırmen-i raḥmet:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Rahmet harmanı.
1. Dāmānını basṭ itmededür ḫırmen-i raḥmet
2. Döndükçe ser-i ʿāleme pervīzen-i raḥmet

ḫırmen-i ümmīdüni:
1. **ḫırmen-i ümmīdüni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 147
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ümit harmanı.
9. Seyl-āb-ı ḳażā üştür-i emvācına yükler
10. Sen eylemedin ḫırmen-i ümmīdüni taʿşīr

ḫırmenüñ ṣoñı:
1. **ḫırmenüñ ṣoñı:**
Gazel 442
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Harmanın sonu, hasat alındıktan sonra harman yerinde arta kalanlar, başak.
5. Hindū-yı ḫam gird-i ʿizārında itdi cūş
6. Dervīşler naṣībi imiş ṣoñı ḫırmenüñ

ḥırṣ:
1. **ḥırṣ:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.
3. Murġ-ı dil-i āzāde-per-i evc-i ferāġı
4. Üftāde-i dām-ı ġam iden ḥırṣ u şeġabdur

2. **hırsumuzdur:**-*u, -muz, -dur*
Gazel 294
Mısra: **11**
Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.
11. Dilberānı hırsumuzdur eyleyen cevre dilīr
12. Destine çoḳ şeh-süvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz

3. **ḥırṣı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **271**
Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.
271. Cürmümüñ kes̱rete ḥırṣı o ḳadar var ki ider
272. Daḫı nā-bālıġ iken dāʿiye-i istīlād

ḥırs u kanāʿat:
1. **ḥırs u kanāʿat:**
Gazel 665
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Açgözlülük ile tokgözlülük.
5. Ḥırs u kanāʿat olmadılar yek-dīgerle ṣulḥ
6. Bāz itmedükçe bāb-ı rıżā bīş ile keme

ḥırṣ u ṭamaʿ:
1. **ḥırṣ u ṭamaʿ:**
Kaside 16
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hırs ve açgözlülük.
55. Ḥırṣ u ṭamaʿ żamīrüñ ile āşinā degül
56. Bir kimse saña bulduġı yoḳdur bu töhmeti

ḫırs-bāz:
1. **ḫırs-bāzāne:**
Kıt'a 74
Mısra: **3**
Ayının oynaması gibi.
3. Ḫırs-bāzāne ḳalem raḳs eyledi şādī-künān
4. Saña meymūn u mübārek ola bu tāze lisān

ḥırṣ-ı cemāl-i nigū-yı zer:
1. **ḥırṣ-ı cemāl-i nigū-yı zer:**
Gazel 155
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Altının güzelliğine kapılıp hırsla isteme.
11. Olmış bu kārgāh-ı ḫarīd u fürūḫtde
12. Maʿşūḳ-ı çeşm ḥırṣ-ı cemāl-i nigū-yı zer

ḥırṣ-ı duʿā-yı devletidür:
1. **ḥırṣ-ı duʿā-yı devletidür:**-*i, -dür*
Kaside 16
Mısra: **203**
Kelime Tipi: -
Saltanatının devamına edilen duanın tutkusu.
203. Ḥırṣ-ı duʿā-yı devletidür dil-nişīn-i ḫalḳ
204. ʿĀlem nevāle-ḫ∨āh-ı s̱enā-yı ḳanāʿati

ḥırz-ı bāzū-yı manṣıb-ı dīvān:
1. **ḥırz-ı bāzū-yı manṣıb-ı dīvān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Divan hocalığı makamının kudretinin tılsımı.
93. Olmış ol nusḫa-i sütūde-nişān
94. Ḥırz-ı bāzū-yı manṣıb-ı dīvān

ḥırz-ı emn ü emān:
1. **ḥırz-ı emn ü emān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Huzur ve yardım bekleyenlerin sığınacakları yer.
51. O ḫaṭ-ı ʿanberīn müşg-efşān
52. Beden-i mülke ḥırz-ı emn ü emān

ḥisāb:
1. **ḥisābı:**-*ı*
Gazel 76
Mısra: **10**
Hesap.
9. Nābī şumār-ı naḳd-i rıżādur behā-yı vaṣl
10. Zīrā ki her muʿamelenüñ bir ḥisābı var

2. **ḥisāb:**
Gazel 230
Mısra: **10**
Hesap.
9. Şerha vü dāġ gerek sīne-i ehl-i ġamda
10. Saḥn-ı dīvān-ı ḳıyāmetde ḥisāb isterler

3. **ḥisābumdan:**-*um, -dan*
Gazel 583
Mısra: **10**
Hesap.
9. Benüm muḥāsib-i gerdūna minnetüm yoḳdur
10. Aşaġa varsa bile Nābiyā ḥisābumdan

4. **ḥisābına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 94
Mısra: **26**
Hesap.
25. Delīl-i ḫayr ü saʿādet budur ki ʿaṣrında
26. Tamām geldi bu sālün ḥisābına ḫurşīd

5. **ḥisābda:**-*da*
Gazel 691
Mısra: **14**
Alacaklı veya borçlu olma durumu II Tutum, durum, anlayış.
13. Ḳalsun eger murāduñ ise sende naḳd-i dil
14. Cānā senüñle biz degilüz ol ḥisābda

ḥisāb ider:
1. **ḥisāb ider:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Hesaplamak.
39. Göñül müfāreḳatı meclis-i şerīfinden
40. Cerīde-i niʿam-ı ʿömrden ider mi ḥisāb

ḥisāb iderken:
1. **ḥisāb iderken:**-*er, -ken*
Tarih 54
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hesaplamak.
5. Nābī-i dāʿī iderken sāl-i tārīḫin ḥisāb
6. Geldi bir hātif olup şekl-i beşerde mürtesem

ḥisāb itdi:
1. **ḥisāb itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Yapılacak işi tasarlamak, iyi ve kötü yönlerini düşünmek II Bir işteki gider ve kazanç durumlarının dökümünü yaparak bir sonuca varmak.
143. İtdi resm-i müşāherātı ḥisāb
144. Aşağı vardı mihr-i ʿālem-tāb

ḥisāb itdükde:
1. **ḥisāb itdükde:**-*dükde*
Tarih 115
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hesaplamak.
11. Bu ʿaceb tārīḫ olur mı diyü itdükde ḥisāb
12. Geldi leb-ber-leb tamāmen ṭabʿı ḥayrān eyledi

ḥisāb itmeġe:
1. **ḥisāb itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 12
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Hesaplamak.
113. Defter-i dād ü sited nüsḫa-i eşʿār oldı
114. Sāl-i tārīḫ ḥisāb itmeġe ḳaldı erḳām

ḥisābgāh-ı ḳıyāmetde:
1. **ḥisābgāh-ı ḳıyāmetde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Kıyamet Günü hesap görülecek yer.
43. Ḥisābgāh-ı ḳıyāmetde iltifātuñdur
44. Temessük-i ümenā yā Muḥammed-i ʿArabī

hisāb-ı cāmında:
1. **hisāb-ı cāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 732
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kadeh hesabı, sayısı.
1. Olur mı sehv şarābuñ hisāb-ı cāmında
2. Alup virenleri varken piyāle nāmında

hisāb-ı derd:
1. **hisāb-ı derd:**
Gazel 823
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dert hesaplama, sayma.
7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu ṣubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

ḥisāb-ı raḳam:
1. **ḥisāb-ı raḳam:**
Kısa Mesnevi 8

Mısra: **327**
Kelime Tipi: -
Rakamların hesabı, hesap kitap.
327. Ḫ∨āceler yazmada ḥisāb-ı raḳam
328. Alurum ben ḫayāl-i şiʿre ḳalem

ḥisābını gör:
1. **ḥisābını gör:**
Gazel 485
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Alacakla vereceği karşılaştırıp ödeşmek.
11. Pek ṣunduñ ey gürisne naẓar ḫ∨ān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

ḥisābsuz:
1. **ḥisābsuz:**
Gazel 299
Mısra: **4**
Hesapsız II Ölçülemez.
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

ḫısāl:
1. **ḫısāl:**
Kaside 21
Mısra: **24**
Güzel hasletler, huylar.
23. Gelmemiş mis̱li cihāna bir daḫı ḥāşā gele
24. Ḥüsn-i aḫlaḳ ü ḫısāl ü ʿaḳl ile ʿirfān ile

hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi:
1. **hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi:**-*i*
Gazel 50
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Affedip hoş görme hasleti.
3. ʿAcze haml itmek hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi cehldür
4. Lez̠z̠et-i āsāyiş-i dildür müdārādan murād

ḫıṣāl-i āyine-i ṣūret-i eb u ceddür:
1. **ḫıṣāl-i āyine-i ṣūret-i eb u ceddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Sülalesinin güzel hasletlerini yansıtan ayna.
31. O mīr-i maʿrifet-endūz u dāniş-ārā kim
32. Ḫıṣāl-i āyine-i ṣūret-i eb u ceddür

ḥiṣār:
1. **ḥiṣārdur:**-*dur*
Gazel 437
Mısra: **6**
Kale.
5. Şehr-i bāġ-ı İrem miyānında
6. Bağlanılmış ḥiṣārdur kemerüñ

2. **ḥiṣāruñ:**-*uñ*
Gazel 443
Mısra: **10**
Kale.
9. Alsam ʿaceb midür seni āġuş-ı vuṣlata
10. Sen şehr-i ḥüsn ü köhne ḥiṣāruñ benüm senüñ

3. **ḥiṣārda:**-*da*
Gazel 700
Mısra: **4**
Kale.
3. Daʿvā-yı nūr u sāye nizāʿ-ı ṣabāḥ ü şām
4. Bir köhne bestedür ki oḳurlar ḥiṣārda

4. **ḥiṣār:**
Kaside 10
Mısra: **58**
Kale (Allah cömertliğini engelleyecek hiçbir kayıt koymamış, sonsuz cömert yaratmış bağlamında).
57. Kef-i ʾaṭāsı o maʿmūre-i keremdür kim
58. Mühendis-i ezelī yapmamış o şehre ḥiṣār

5. **ḥiṣār:**
Kaside 14
Mısra: **6**
Kale.
5. Ḫoşā beşāret-i ʿuẓmā ki oldı gūş idicek
6. Ḥiṣār u emn u emān kārgāh-ı kevn ü fesād

hiṣār u ḫayme vü tābūrın:
1. **hiṣār u ḫayme vü tābūrın:**-*ı, -n*
Kaside 7
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Kale, otağ ve ordu.
151. Hücūm-ı ḥamle-i ūlāda düşmen-i dīnüñ
152. Hiṣār u ḫayme vü tābūrın aldı zūr-ā-zūr

ḥiṣār-ı mümehhedi:
1. **ḥiṣār-ı mümehhedi:**-*i*
Tarih 20
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Düzene konulmuş, tertiplenmiş, düzenlenmiş kale.
11. Ṣındurdı bütlerin o Ḫalīl-i ṣanem-şiken
12. Küfr içre ḳoymadı o ḥiṣār-ı mümehhedi

ḥiṣār-ı muʿteberdür:
1. **ḥiṣār-ı muʿteberdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
İtibarı olan, güvenilir kale.
25. Feżā-yı feyżde burc u bedenle bānī-i taḳdīr
26. Binā itmiş ḥiṣār-ı muʿteberdür ḥalḳa-i tevḥīd

ḥiṣār-ı raṣīndür:
1. **ḥiṣār-ı raṣīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sağlam, dayanıklı kale.
3. Maḥrūsa-i şerīʿat-i dīn-i müʾeyyedün
4. Eṭrāfına ḥiṣār-ı raṣīndür çehār-yār

ḫıṣm-ı teġāfül:
1. **ḫıṣm-ı teġāfül:**
Gazel 509
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kontröllü öfke.
5. Yaḳışur ḫışm-ı teġāfül baña çeşm ü gūşum
6. Bulduġumla leb ü dendān gibi yoḳdur cedelüm

ḥıṣn:
1. **ḥıṣnı:**-*ı*
Tarih 20
Mısra: **8**
Kale.
7. Fetḥi olup naṣīb ṭoḳuz günde eyledi
8. Ol ḥıṣnı da żamīme-i mülk-i muḫalledi

2. **ḥıṣn:**
Tarih 25
Mısra: **7**
Kale.
7. Cāmiʿ ü ḥıṣn ü ʿimāret mekteb ü ḥammām idüp
8. Eyledi tertīb-i rāh-ı ḥacc içün her elzemi

ḥısn-ı felek-resmin:
1. **ḥısn-ı felek-resmin:**-*i, -n*
Tarih 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göğe yükselen kalesi.
1. Girīdʾüñ ʿuḳde-i düşvār olan ḥısn-ı felek-resmin
2. Olınca fetḥe maẓhar saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden

ḥıṣn-ı ḥaṣīn:
1. **ḥıṣn-ı ḥaṣīn:**
Gazel 885
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kuvvetli, sağlam muhafaza edilen kale.
1. Görmedüm rāh-ı emīn terk-i recādan ġayrı
2. Bulmadum ḥıṣn-ı ḥaṣīn şerm ü ḥayādan ġayrı

2. **ḥıṣn-ı ḥaṣīn:**
Tarih 138
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Kuvvetli, sağlam muhafaza edilen kale.
53. Āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred kʾitmişdür
54. Mülk-i İslāma Ḫudā sāyesini ḥıṣn-ı ḥaṣīn

ḥıṣn-ı ḥaṣīndür:
1. **ḥıṣn-ı ḥaṣīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Kuvvetli, sağlam muhafaza edilen kale.
39. İt sāye-i keremlerine Nābī ilticā
40. Aṣḥāb-ı ʿacze ḥıṣn-ı ḥaṣīndür çehār-yār

ḥıṣn-ı ḥaṣīnüm:
1. **ḥıṣn-ı ḥaṣīnüm:**-*üm*
Kaside 2
Mısra: **281**
Kelime Tipi: -
Kuvvetli, sağlam muhafaza edilen kale.
282. Ne bu sūziş bu güdāziş ne bu āh u feryād
281. Şāh-ı Levlāk gibi ḥıṣn-ı ḥaṣīnüm var iken

hiss eyleyüp:
1. **hiss eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 875
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sezmek, farkına varmak, anlamak.
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

ḥiss idüp:
1. **ḥiss idüp:**-*üp*
Gazel 503
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sezmek, farkına varmak, anlamak.
3. Ḫaṭından naḳş-ı meylüm ḥiss idüp ḳaṣd itdügin cevre
4. O fettānuñ teġāfül-gūne vażʿından tıraş itdüm

ḥiss itdi:
1. **ḥiss itdi:**-*di*
Gazel 776
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fiziksel bir uyarıyı duymak; bir şeyden etkilenmek, duymak; ezmek, farkına varmak, anlamak.
7. Ḫ∨āhiş-i vuṣlat mı ḥiss itdi telāşumdan ʿaceb
8. Mevc-ḫīz-i çīn-i nāz olmaḳda ebrūlar yine

ḥiṣṣe:
1. **ḥiṣṣede:**-*de*
Gazel 188
Mısra: **4**
Pay, nasip.
3. Ḥüsn-i cüvān nisāya ne mümkin kʾola naṣīb
4. Her ḥiṣṣede zükūra nisādan füzūn düşer

2. **ḥiṣṣe:**
Gazel 581
Mısra: **8**
Pay, nasip.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

3. **hissesi:**-*si*
Gazel 745
Mısra: **13**
Pay, nasip.
13. Herkesüñ hissesi ḫāṣ olmag ile Nābīʾnüñ
14. Bulmadı kimse bu maʿnāları eslāfında

4. **hiṣṣeṣi:**-*ṣi*
Kaside 7
Mısra: **221**
Pay, nasip.
221. İrişdi herkese ḥālince hiṣṣeṣi ammā
222. Benüm de hiṣṣeme ḳaldı duʿā-yı dūr-ā-dūr

5. **ḥiṣṣelerden:**-*ler, -den*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **179**
Birden fazla kişi arasında bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm, pay II Bir olaydan çıkarılan ders.
179. Ḥiṣṣelerden birikdürüp gülzār
180. Sūseni eyledi ḳılıç tīmār

ḥiṣṣe değmez:
1. **ḥiṣṣe değmez:**-*mez*
Gazel 549
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hisse düşmek, pay düşmek.
7. Nāmdār olur idenler aġniyāya intisāb
8. Mūm-ı mihre ḥiṣṣe değmez kīse-i iflāsdan

ḥiṣṣe eyleyelüm:
1. **ḥiṣṣe eyleyelüm:**-*ye, -lüm*
Gazel 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bölüşmek.
9. Nābī senüñle eyleyelüm ḥiṣṣe dil-beri
10. Ẕevḳ-i viṣāl baña figān u enīn saña

ḥissedār ider:
1. **ḥissedār ider:**-*er*
Gazel 649
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ortak etmek, paydaş etmek.
9. Ne kendi yirine ġayrı daḫı ḥissedār ider
10. Sedd eyleyen .... gūş u dehānların

ḥiṣṣegeh-i ḫursend ol:
1. **ḥiṣṣegeh-i ḫursend ol:**
Gazel 363
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hissesine düşene razı olmak, kanaat etmek.
13. Ol ḥiṣṣegeh-i ḫursend ṣaḳın eyleme Nābī
14. Taḳsīm-i ḥekīmāne-i Yezdāna taʿarruż

ḥiṣṣe-i ʿāşıḳ:
1. **ḥiṣṣe-i ʿāşıḳ:**
Gazel 563
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşığın hissesi, payı.
11. Mücerred ḥiṣṣe-i ʿāşıḳ kebāb-ı ḥasret olmaḳdur
12. O ser-mest-i gurūruñ luṭf-ı rūy-ı āteşīnīnden

ḥiṣṣe-i baḫt-ı kilāb:
1. **ḥiṣṣe-i baḫt-ı kilāb:**
Gazel 726
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Köpeklerin talihine düşen.
15. ʿÛduñ da düşdi ḥiṣṣesine sūz u tāb-ı reşk
16. Būs-ı ʿiẕār ḥiṣṣe-i baḫt-ı kilāb ise

ḥiṣṣe-i cennetden:
1. **ḥiṣṣe-i cennetden:**-*den*
Kaside 29
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cennetten hisse, pay.
11. Nāmuñı yād idene ḥiṣṣe-i cennetden ider
12. Cūd-ı Ḥaḳ nāmuñı ṭuġrā-yı berāt-ı temlīk

ḥiṣṣe-i ġaybiyyesidür:
1. **ḥiṣṣe-i ġaybiyyesidür:**-*si, -dür*
Gazel 642
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Görünmez kısmet.
1. Herkese ḥiṣṣe-i ġaybiyyesidür vāṣıl olan
2. Yoḫsa girmez ele her dāʾire-gerd-i dil olan

ḥiṣṣe-i insāna:
1. **ḥiṣṣe-i insāna:**-*a*
Gazel 577
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnsanın kısmeti, payı.
3. ʿĀleme taḳsīm olınsa şeş cihāt-ı kāʾināt
4. Ḥiṣṣe-i insāna ancaḳ rubʿ meskūndur düşen

ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ:
1. **ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ:**-*uñ*
Gazel 441
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hakkın olan kısım, sana ayrılmış pay.
7. Genc-i Feyyāżda yoḳ buḫl telāşa düşme
8. İrişür her ne ise ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ

ḥiṣṣe-i mālā-kelām:
1. **ḥiṣṣe-i mālā-kelām:**
Tarih 56
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sessizce düşülen pay.
15. Ḥaḳ budur kim ḳalbümüz bu müjde ḫandān eyledi
16. Cümleye oldı reşīde ḥiṣṣe-i mālā-kelām

ḥiṣṣe-i rindān-ı mey-āşāma:
1. **ḥiṣṣe-i rindān-ı mey-āşāma:**-*a*
Gazel 451
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şarap içen rindlerin hissesi.
7. Ey sāġar-ı ġam ḳısmet-i dīvān-ı ezelde

8. Sen ḥiṣṣe-i rindān-ı mey-āşāma mı düşdüñ

ḥiṣṣe-i ṣūret:
1. **ḥiṣṣe-i ṣūret:**
Gazel 837
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dış görünüşün hissesi, payı.
7. Feyż-i bāṭından olur ḥiṣṣe-i ṣūret ancaḳ
8. Ṣafḥaya naḳş olunan resm-i ekālīm gibi

ḥiṣṣe-i ümmīdinden:
1. **ḥiṣṣe-i ümmīdinden:***-i, -n, -den*
Kaside 24
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Umut hissesi.
19. Behremend oldı cihan ḥiṣṣe-i ümmīdinden
20. Bāġ-ı ʿālemde semer virdi yine naḫl-i duʿā

ḥiṣṣe-i vaṣl:
1. **ḥiṣṣe-i vaṣl:**
Gazel 785
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma payı, hissesi.
5. Aġyār-ı nā-sezāya düşdükde ḥiṣṣe-i vaṣl
6. Düşmiş nigāh-ı ḥasret ʿuşşāḳ-ı bī-nevāya

ḥiṣṣeme çıḳar:
1. **ḥiṣṣeme çıḳar:***-ar*
Gazel 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hissesine düşmek, payına düşmek.
1. Ḥiṣṣeme ḳanda ki bir dilber-i meh-pāre çıḳar
2. Ṭāliʿümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıḳar

hiṣṣeme ḳaldı:
1. **hiṣṣeme ḳaldı:**
Kaside 7
Mısra: **222**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak, kısmetine düşmek.
221. İrişdi herkese ḥālince hiṣṣeṣi ammā
222. Benüm de hiṣṣeme ḳaldı duʿā-yı dūr-ā-dūr

hissesin aldı:
1. **hissesin aldı:***-dı*
Gazel 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Payına düşmek.
9. Nābī dünyā devletinden herkes aldı hissesin
10. Devr-i gerdūnun ser-ā-ser ḳaldı devranı baña

ḥiṣṣesine düşdi:
1. **ḥiṣṣesine düşdi:***-di*
Gazel 726
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Payına düşmek, nasibine düşmek.
15. ʿÛduñ da düşdi ḥiṣṣesine sūz u tāb-ı reşk
16. Būs-ı ʿiẕār ḥiṣṣe-i baḫt-ı kilāb ise

hisset:
1. **hisset:**
Gazel 359
Mısra: **4**
Cimrilik.
3. Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun
4. Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş

ḥiṣṣe-yāb:
1. **ḥiṣṣe-yāb:**
Kaside 29
Mısra: **8**
Hisse bulucu, bulan.
7. Hep senüñ reşḥa-i feyyāza-i iḥsānuñdan
8. Ḥiṣṣe-yāb āteş ü āb u gül ü ḫār bed ü nīk

ḥiṣṣe-yāb olduñ:
1. **ḥiṣṣe-yāb olduñ:***-du, -ñ*
Gazel 578
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hissedar olmak, pay almak, faydalanmak.
1. Ḥiṣṣe-yāb olduñ ise ẕāʿiḳa-i maʿnādan
2. Secde-i dāʿimenün leẕẕetin al Ṭūbāʾdan

ḥiṣṣe-yāb olmayıcaḳ:
1. **ḥiṣṣe-yāb olmayıcaḳ:***-ma, -y, -ı, -caḳ*
Gazel 105
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hissedar olmak, pay almak, faydalanmak.
5. Ḥiṣṣe-yāb olmayıcaḳ şeyḫlerüñ feyżinden
6. Terk-i ḫ√āb itdüremez kafileye reh-zenler

ḥiṣṣe-yāb olurlar:
1. **ḥiṣṣe-yāb olurlar:***-ur, -lar*
Tarih 86
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hissedar olmak, pay almak, faydalanmak.
9. İntifāʿından olurlar her gelenler ḥiṣṣe-yāb
10. Zümre-i erbāb-ı ṭāʿat fırḳa-i ehl-i hevā

ḫiṣt:
1. **hiştümüz:***-ü, -müz*
Gazel 290
Mısra: **6**
Kerpiç, tuğla.
5. Ol bünyeyüz ki çekmiş iderken daḫı ḫamīr
6. Üstād eliyle sīnesine şerha hiştümüz

2. **ḫişt:**
Kıt'a 94
Mısra: **4**
Kerpiç, tuğla.
3. Sine-i ḫuşkterümde görinür çāklerüm
4. Naḳş-ı engüşti gibi ḫişt üzre

hıṭā:
1. **hıṭā:**
Kaside 8
Mısra: **91**
Çin.
91. Özbek u Hind u Hıṭā vü ʿAcem ü Çīn ü Ḫoten
92. Gūş ider ḫuṭbe-i nāmun bu ḳadar cemʿ-i keṣīr

ḫiṭāb:
1. **ḫitāb:**
Gazel 18
Mısra: **14**
Muhatap alma, birine söz söyleme, sözlerini yöneltme işi, seslenme.
13. Kelāmı nā-şinevāyān-ı ḥarfe ṣarf itme
14. Kerān içinde olur Nābīyā ḫitāb ġarīb

2. **ḫiṭāba:***-a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **39**
Muhatap alma, birine söz söyleme, sözlerini yöneltme işi, seslenme.
39. Līk ḳıldı ḫiṭāba erzānī
40. Cümle mahlūk içinde insānı

3. **ḫitāblarından:***-lar, -ı, -n, -dan*
Kaside 16
Mısra: **95**
İfade, söylem, deyiş.
96. Ḥarf-i a cānum āh efendüm ḥalāveti
95. Baʿdī leke ḫitāblarından gelür mi hiç

ḫiṭāb eyledi:
1. **ḫiṭāb eyledi:***-di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Sözü birine veya birilerine yöneltmek, seslenmek.
119. Gördi hemān ol şeh-i ʿālī-cenāb
120. Eyledi gülḫancıya böyle ḫiṭāb

ḫiṭāb idüp:
1. **ḫiṭāb idüp:***-üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Seslenmek.
45. Bāde-fürūşa daḫı idüp ḫiṭāb
46. İçdügi deñlü didiler vir şarāb

ḫiṭāb itdi:
1. **ḫiṭāb itdi:***-di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Sözü birine veya birilerine yöneltmek, seslenmek.
157. Nā-geh o sulṭān-ı refīʿüʾl-cenāb
158. Gel içerü gir diyü itdi ḫiṭāb

2. **hitāb itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Sözü birine veya birilerine yöneltmek, seslenmek.
93. Nevbet-i ḫᵛāhiş gelicek Aḥmedʾe
94. Aña hitāb itdi bu gūne Dede

ḫiṭāb itmege:
1. **ḫiṭāb itmege:**-*me, -ge*
Kaside 2
Mısra: **173**
Kelime Tipi: -
Sözü birine veya birilerine yöneltmek, seslenmek.
173. Pişgāhında ḫiṭāb itmege ḳādir degülem
174. Līk şevḳ-i keremi virdi baña istiʿdād

ḫiṭāb-ı ẕeher:
1. **ḫiṭāb-ı ẕeher:**
Gazel 241
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zehir zemberek ifadeler (Eline geçmediği yahut elinde olmadığı için birşeyi yerme kötüleme bağlamında).
7. Miẕāl-i ḫāne-i Aʿrāb dest-i müflisde
8. Zere ḫiṭāb-ı ẕeher kār-dān degül de nedür

ḫītām:
1. **ḫitāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 69
Mısra: **16**
Son, nihayet.
15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaṣanur

2. **ḫītām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **238**
Son, nihayet.
237. Çünki virdi o pīr-i rāst-kelām
238. Silk-i güftārına bu gūne ḫītām

ḫıtāma irer:
1. **ḫıtāma irer:**-*a-er*
Kaside 14
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Sona ermek, son bulmak.
123. Nice ḫıtāma irer rūz-nāme-i vaṣfuñ
124. Siyāhī-i şeb-i yeldāyı itseler de midād

hitām-ı nāme-i aʿmāl-i ʿuşşāḳa:
1. **hitām-ı nāme-i aʿmāl-i ʿuşşāḳa:**
Gazel 48
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşıkların amel defteri yada mektubunun sonu.
9. Virür zīver hitām-ı nāme-i aʿmāl-i ʿuşşāḳa
10. Nigīn-i dil-nişīn-i nāmverdür ḥalḳa-i tevḥīd

ḫıṭāyīler:
1. **ḫıṭāyīler:**
Gazel 811
Mısra: **9**
Kökeni bu bölgeye dayanan stilize edilmiş çiçek, dal ve yaprak motiflerinden oluşan süsleme türü.
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

ḫıṭṭā-i baġdād:
1. **ḫıṭṭā-i baġdād:**
Tarih 42
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bağdat diyarı/ülkesi.
11. Görinür cānibeyn revzenden
12. Kişver-i Rūm u ḫıṭṭā-i Baġdād

ḫıṭṭā-i dārüʾs-selām:
1. **ḫıṭṭā-i dārüʾs-selām:**
Tarih 56
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Selamet evi, cennet.
17. Buldı tebşīr-i ḳudūmundan neşāṭ-ı cāvidān
18. Belde-i dārüʾl-ḫilāfe ḫıṭṭā-i dārüʾs-selām

ḫıṭṭā-i endīşe:
1. **ḫıṭṭā-i endīşe:**
Tarih 52
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Tefekkür ülkesi, hikmetle düşünme diyarı.
37. Tecdīd-i ʿarż-hāl-ı ʿubūdiyyet itmeġe
38. Nābī olınca ḫıṭṭā-i endīşe reh-revi

ḫıṭṭā-i enfāsdan çıḳsa:
1. **ḫıṭṭā-i enfāsdan çıḳsa:**-*sa*
Gazel 549
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nefesler ülkesinden çıkmak (Şiiri teşkil eden manaların ağızdan çıkıp kelimelere dönüşmesi bağlamında).
1. Bender-i çeşme olur ʿāzim reh-i ḳırṭāsdan
2. Kārvān-ı naẓm çıḳsa ḫıṭṭā-i enfāsdan

ḫıṭṭā-i ḥalebʾe:
1. **ḫıṭṭā-i ḥalebʾe:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Halep diyarı.
25. Yek-çend rūz defʿ-i küdūrāt-ı rāh içün
26. Düşdükçe ḫıṭṭā-i Ḥalebʾe çeşm-i raġbeti

ḫıṭṭā-i īmān:
1. **ḫıṭṭā-i īmān:**
Tarih 143
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İnanç ülkesi.
13. Cenāb-ı āṣaf-ı ekrem Muḥammed ṣāḥib-i aʿẓam
14. Muʿayyen ḫıṭṭā-i īmān semiyy-i rākib-i Refref

ḫıṭṭā-i meymenet-endūz-ı diyār-ı şehbā:
1. **ḫıṭṭā-i meymenet-endūz-ı diyār-ı şehbā:**
Tarih 127
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Uğurlu gelen Halep memleketi.
31. ʿĀḳibet olmış iken ẕāt-ı kerīmine maḳarr
32. Ḫıṭṭā-i meymenet-endūz-ı diyār-ı Şehbā

ḫıṭṭa-i şām:
1. **ḫıṭṭa-i şām:**
Kaside 12
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Şam diyarı.
17. Ceyş-i aḫter taġılur bir gün olur kāse tehī
18. Māhveş zīr-i nigīn olsa eger ḫıṭṭa-i Şām

ḫıṭṭa-i şehbā:
1. **ḫıṭṭa-i şehbā:**
Kaside 1
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Halep diyarı.
189. Cenāb-ı āṣaf İbrahīm Pāşā-yı bülend-iḳbāl
190. Vücūdiyle müşerref oldıġında ḫıṭṭa-i Şehbā

ḫıṭṭā-i şehbāda:
1. **ḫıṭṭā-i şehbāda:**-*da*
Tarih 109
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halep diyarı.
1. Ey āṣaf-ı yegāne ḳudūm-ı şerīfüñe
2. Mesrūr olınca ḫıṭṭā-i Şehbāda cümle nās

2. **ḫıṭṭā-i şehbāda:**-*da*
Tarih 109
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halep diyarı.
1. Ey āṣaf-ı yegāne ḳudūm-ı şerīfüñe
2. Mesrūr olınca ḫıṭṭā-i Şehbāda cümle nās

ḫıṭṭa-i şehbāʾya:
1. **ḫıṭṭa-i şehbāʾya:**-*y, -a*
Tarih 80
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Halep diyarı.
15. Ḫıṭṭa-i Şehbāʾya oldukda şeref-baḫş-ı nüzūl
16. Oldı sükkān-ı Ḥaleb müstaġraḳ-ı şevḳ ü şeġab

ḫıṭṭa-i şehbāʾyı:
1. **ḫıṭṭa-i şehbāʾyı:**-*y, -ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Halep diyarı.
13. İtdi o ḫulḳı ḥasen-i dil-nişīn
14. Ḫıṭṭa-i Şehbāʾyı bihişt-i berīn

ḫıṭṭā-i sinede:

1. **ḫıṭṭā-i sinede:***-de*
Gazel 851
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül ülkesi.
7. Ḫıṭṭā-i sinede tesḫīr-i ḥiṣār-ı dil içün
8. Dökilür laġm yolından sipeh-i naġme-i ney

ḫıṭṭā-i ümmüʾd- dünyā:
1. **ḫıṭṭā-i ümmüʾd- dünyā:**
Tarih 127
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Dünyanın anası olan ülke, Mısır.
73. Kemterīn ḳullarınun cilvegeh-i rifʿatidür
74. Taḫtgāh-ı ḫulefā ḫıṭṭā-i ümmüʾd-dünyā

2. **ḫıṭṭā-i ümmüʾd- dünyā:**
Tarih 127
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Dünyanın anası olan ülke, Mısır.
73. Kemterīn ḳullarınun cilvegeh-i rifʿatidür
74. Taḫtgāh-ı ḫulefā ḫıṭṭā-i ümmüʾd-dünyā

ḫıṭṭā-pīrāy-ı ruhā:
1. **ḫıṭṭā-pīrāy-ı ruhā:**
Tarih 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Urfa şehrinin süsü.
3. Olduġında devletiyle ḫıṭṭā-pīrāy-ı Ruhā
4. Merḥametle ḫāṭır-ı sükkānını şād eyledi

ḫıyābāngeh-i hestī:
1. **ḫıyābāngeh-i hestī:**
Gazel 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Canlı ormanlık, yeşillik.
7. Çoḳdan ḳurumışdı bu ḫıyābāngeh-i hestī
8. Bilseydi ḫazān nʾolduġını gülşen-ı raḥmet

ḫıyābān-ı suḫanda:
1. **ḫıyābān-ı suḫanda:***-da*
Kaside 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Söz, şiir bahçesi.
17. Mīvesi az ise de lez̠zeti efzūnter olur
18. O dıraḫtun ki ḫıyābān-ı suḫanda ola pīr

ḫıyām-ı çerḫe:
1. **ḫıyām-ı çerḫe:***-e*
Kaside 11
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Felek çadırı.
143. Ḫıyām-ı çerḫe sütūn-ı duʿāyı refʿ eyle
144. Niyāz-nāmeyi Nābī çoḳ eyledüñ ıṭnāb

ḫıyānet:
1. **ḫıyānet:**
Tarih 144
Mısra: **10**
Hainlik.
9. Eylemişdi kişver-i İslāma suʾ-i ḳaṣd ile
10. Çoḳ fesād īcād ü gūn-ā-gūn ḫıyānet irtikāb

ḫıyre:
1. **ḫıyreden:***-den*
Gazel 653
Mısra: **2**
Donuk, fersiz.
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūḫ nʾola olsa zebūn

2. **ḫıyre:**
Kaside 7
Mısra: **144**
Donuk, fersiz.
143. Ġazāda şuʿle-i şemşīrini taṣavvur iden
144. Bulur nigāhını ḫıyre ḫayālini maḥrūr

3. **ḫıyre:**
Tarih 58
Mısra: **4**
Donuk, fersiz.
3. Nā-bedīd oldı bezm-i ʿālemden
4. Ḳaldı çeşm-i ümīdümüz ḫıyre

ḫızāne:
1. **hızānesidür:***-si, -dür*
Gazel 169
Mısra: **1**
Hazine, hazinenin saklandığı yer.
1. Şeh-i ġamuñ dil-i vīrān kühen hızānesidür
2. Beden ʿavārız-ı endūha baġlu ḫānesidür

2. **ḫızānesi:***-si*
Gazel 428
Mısra: **10**
Hazine, hazinenin saklandığı yer.
9. Cemʿ-i ḫazāin itse de sulṭān-ı nev-bahār
10. Ancaḳ ḳalur ḫızānesi bāḳī ḫazāna dek

3. **ḫızānemüzüñ:***-müz, -üñ*
Gazel 432
Mısra: **12**
Hazine, hazinenin saklandığı yer.
11. Hevā-yı sim ü zer olmaz derūnına reh-yāb
12. Gubārdan dili āzādedür ḫızānemüzüñ

4. **ḫızānenüñ:***-nüñ*
Gazel 436
Mısra: **10**
Hazine, hazinenin saklandığı yer.
9. Kem-ḳadr-ı ḳufl-ı āhına muḥtācdur yine
10. Memlū iken derūnı güherle ḫızānenüñ

5. **ḫızāneye:***-ye*
Gazel 446
Mısra: **6**
Hazine, hazinenin saklandığı yer.
5. Derūn-nişīnüm olan rāzı eyledüm itlāf
6. Tehī ḫızāneye düşdüm suḫan suḫan diyerek

6. **ḫızānemüz:***-müz*
Gazel 711
Mısra: **2**
Hazine, hazinenin saklandığı yer.
1. Fedā viṣālüne eşk-i şebānemüz var ise
2. Mis̠āl-i ḫāk-i rehüñ bir ḫızānemüz var ise

ḫızāne-i digere:
1. **ḫızāne-i digere:***-e*
Gazel 241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Başka hazine.
9. Ṣafā-yı ʿıyşına emvālin itmeyen maṣrūf
10. Ḫızāne-i digere pās-bān degül de nedür

ḫızāne-i maʿnāya:
1. **ḫızāne-i maʿnāya:***-ya*
Gazel 152
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mana hazinesi.
9. Eger ḫızāne-i sīm ü zere yetişmez ise
10. Hele ḫızāne-i maʿnāya bārī el yetişür

ḫızāne-i pür-zer:
1. **ḫızāne-i pür-zer:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **227**
Kelime Tipi: -
Altın dolu hazineler.
227. Mülk-i vāsiʿ ḫızāne-i pür-zer
228. Ḳuvvet-i baḫt ü kes̠ret-i leşker

ḫızāne-i sīm ü zere:
1. **ḫızāne-i sīm ü zere:***-e*
Gazel 152
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Altın ve gümüş hazinesi.
9. Eger ḫızāne-i sīm ü zere yetişmez ise
10. Hele ḫızāne-i maʿnāya bārī el yetişür

hizebr:
1. **hizebr-ṣıfat:**
Kaside 14
Mısra: **71**
Cesur, yiğit, kahraman vasıflı.
71. Şecīʿdür o ḳadar kim şunar hizebr-ṣıfat
72. Olursa ṣaff-ı ʿadū cümle Rüstem ü Gişvād

ḫıżr:
1. **ḫıżrʾı:***-ʾı*
Gazel 814
Mısra: **6**

Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat).
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīk
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh Ḫıżrʾı üstād eylesün Allāh

2. **ḫıżra:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **124**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat).
123. Sen ol nihāl-i ser-efrāz-ı bāġ-ı devletsin
124. Ki Ḫıżra nāziş ider sāyeñi memerr iden āb

3. **ḫıżr:**
Kaside 20
Mısra: **105**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat).
105. Tevfīḳ-i Ḥaḳ refīküñ ola Ḫıżr rehberüñ
106. Maṣḥūb ide seferde ḥażerde selameti

4. **ḫıżr:**
Tarih 8
Mısra: **4**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat).
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

5. **ḫıżr:**
Tarih 9
Mısra: **12**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat).
11. Ṣuladı reh-güẕār-ı pādişehi
12. Bu ṣudan Ḫıżr olup gül-āb-efşān

6. **ḫıżr:**
Tarih 10
Mısra: **9**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat).
9. Ḫıżr bir cāmın içüp didi ṣafādan tārīḫ
10. Ne güzel çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā

7. **ḫıżr:**
Tarih 26
Mısra: **31**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat).
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse Ḫıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i Ḫudā ola ḳafādārı

8. **ḫıżr:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Hızır Aleyhisselam.
5. Var iken laʿl-i lebüñ ġayrı temenna eylemem
6. Ḫıżr eger ṣunsa pey-ā-pey āb-ı ḥayvānı baña

9. **ḫıżrʾdan:**-*dan*
Gazel 352
Mısra: **10**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.).
10. Ẓulmet içre Nābiyā ben Ḫıżrʾdan aldum ḫaber
9. Āb-ı çeşm-i nā-ümīdi çeşme-i ḥayvān imiş

10. **ḫıżrʿa:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **23**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat).
23. Ḥażret-i Ḥaḳḳʾa yā Peygamberʾe yā Ḫıżrʿa çıḳar
24. Bī-vesāʾiṭ ḫaberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ḫıżr-ı delīl-i rāh-ı sefer:
1. **ḫıżr-ı delīl-i rāh-ı sefer:**
Tarih 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sefer yolunun sembolünün Hızır'ı.
1. Ḫıżr-ı delīl-i rāh-ı sefer sancaḳ-ı şerīf
2. Naḫl-ı riyāż-ı fetḥ ü ẓafer sancaḳ-ı şerīf

ḫıżr-ı meded-res:
1. **ḫıżr-ı meded-res:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İmdada yetişen Hızır.
1. Ḳadd-i dil bār-ı girān-ı ġam u derdüñ ḫamıdur
2. Yetiş ey Ḫıżr-ı meded-res kiʿināyet demidür

ḫıżr-ı vaḳt:
1. **ḫıżr-ı vaḳt:**
Kaside 11
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Zamanın Hızır peygamberi.
63. O Ḫıżr-ı vaḳt ki şerm-i żamīr-i ṣāfından
64. Yüzinden eyleyemez āb-ı Ḫıżr refʿi- niḳāb

ḫıżr-ṣıfat:
1. **ḫıżr-ṣıfat:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **116**
Hızır vasıflı II Hızır gibi.
115. Bir daḫı olmadı nişānı bedīd
116. Oldı hemān Ḫıżr-ṣıfat nā-bedīd

hīzüm:
1. **hīzümden:**-*den*
Gazel 38
Mısra: **5**
Odun.
5. Teber hīzümden alur intiḳāmın āteşüñ ammā
6. Sen āhen-dillük itme sebḳat itmiş mā-cerādan geç

ḫod:
1. **ḫod:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **112**
Kendi.
111. Kendü taḳṣīr ü cürm mūy-be-mū
112. Defteri ḫod günāh ile memlū

2. **ḫod:**
Tarih 92
Mısra: **33**
Kendi.
33. Obanuñ ḳıtʿa-i mevzūn-i ṣafā-perveri ḫod
34. İder insānı ġarīk-i yem-i envār-ı ṣafā

3. **ḫod:**
Gazel 665
Mısra: **2**
Kendi.
1. Yā gelme meclis-i keder-āmīz-i ʿāleme
2. Yā ḫod taḥammül eyle ẓuhūr eyleyen ġama

4. **ḫod:**
Kaside 7
Mısra: **48**
Kendi.
47. Zamānı gelmeyicek her işüñ ḥuṣūli muḥāl
48. Umūr vaḳtine merhūn kelāmı ḫod meşhūr

5. **ḫod:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **46**
Kendi.
45. Bu bir bārgāh-ı felek-sā mıdur
46. Güşāde yā ḫod bāl-i ʿAnḳā mıdur

6. **ḫod:**
Gazel 73
Mısra: **14**
(Fa.) Kendi, bile, dahi.

13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıtʿalardur aṭa mıṣraʿlar ḫod mevce naẓīr

ḫod pende:
1. **ḫod pende:**-*e*
Gazel 680
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kendi kendini öğütleme.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

ḫod-ārālıḳ itmesün:
1. **ḫod-ārālıḳ itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 385
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kendini beğenmek.
7. Cihān-ı köhne ʿabes̱ itmesün ḫod-ārālıḳ
8. Ki pīş-i dīde-i ʿālī-naẓarda ḫ∨āhişi yoḳ

ḫod-be-ḫod:
1. **ḫod-be-ḫod:**
Gazel 736
Mısra: **13**
Kendi başına, kimseye danışmada, kendiliğinden.
13. Ḫod-be-ḫod maʿnī olur pīçīde pāy-ı ḫāmeye
14. Vādī-i maʿnāda Nābī türk ü tāz itmezse de

2. **ḫod-be-ḫod:**
Gazel 864
Mısra: **8**
Kendi başına, kendiliğinden.
7. ʿĀşıḳuñ ḫāṭırına itmese taklīd ḥabāb
8. Ḫod-be-ḫod ḫāne ber-endāz-ı sükūn olmaz idi

3. **ḫod-be-ḫod:**
Kaside 20
Mısra: **6**
Kendi başına, kendiliğinden.
5. Bir nā-murādı eylemek isterse ber-murād
6. Olur resīde ḫod-be-ḫod eczā-yı devleti

ḫod-bīn:
1. **ḫod-bīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 151
Mısra: **14**
Sadece kendini gören, mağrur, kibirli (kimse).
13. Eylemez āyīneden ġayre nezāre Nābīyā
14. Ol nigār-ı kem-nigeh dil-berlerün ḫod-bīnidür

2. **ḫod-bīnsin:**-*sin*
Gazel 611
Mısra: **3**
Bencil II Mağrur, kibirli.
3. Çünki ḫod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
4. İstemez erbāb-ı ḥüsn āyīne nemnāk olduġın

ḫod-bīnlik ʿatakasına:
1. **ḫod-bīnlik ʿatakasına:**-*na*
Gazel 757
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kendini beğenmişlik ve bencillik alakası.
17. Bakmazdı kimse āyīne-i ṣāfa Nābiyā
18. Ḫod-bīnlik ʿatakasına ālet olmasa

ḫod-fürūş:
1. **ḫod-fürūşadur:**-*a, -dur*
Gazel 113
Mısra: **2**
Kendini satan, kendini medheden, övüngen.
1. Ne ʿilmedür ne dānişe ne ehl-i hūşadur
2. Hep iʿtibār-ı bī-ḫıredān ḫod-fürūşadur

2. **ḫod-fürūş:**
Gazel 485
Mısra: **6**
Kendini satan, kendini medheden, övüngen.
5. Kālā-yı vaṣla naḳd-i niyāzı begenmedüñ
6. Ey ḫod-fürūş virdügümiz kem bahā degül

3. **ḫod-fürūş:**
Gazel 651
Mısra: **10**
Kendini satan, kendini medheden, övüngen.
9. Sāmānı naḳd-i ḫande-i müstehziyānedür
10. Lāzım gelürse almaḳ eger ḫod-fürūş içün

4. **ḫod-fürūşında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 764
Mısra: **10**
Kendini satan, kendini medheden, övüngen.
9. Ticāretgāh-ı dehrüñ çār-sūsın yoḳladum Nābī
10. Metāʿ-ı maʿrifetden ẕerre yoḳdur ḫod-fürūşında

ḫod-kām:
1. **ḫod-kāmlar:**-*lar*
Gazel 359
Mısra: **7**
Kendi menfaatinden başka bir şey düşünmeyen.
7. Ehl-i himemüñ cāyını ḫod-kāmlar almış
8. Niʿmetkede-i himmetüñ leẕẕeti gitmiş

2. **ḫod-kāmuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **10**
Kendi menfaatinden başka bir şey düşünmeyen.
9. İder ḳaża giderek kām-ı ġayre ḫıdmetkār
10. ʿAvākibin bilürüz ṣad-hezār ḫod-kāmuñ

3. **ḫod-kāmlarun:**-*lar, -un*
Gazel 484
Mısra: **7**
Kendi menfaatinden başka bir şey düşünmeyen.
7. Ḫod-kāmlarun mā-ḥaṣalı naḳd-i kederdür
8. Āyīne-i ḫod-bīni şikest it heme-bīn ol

ḫod-nümā:
1. **ḫod-nümālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **12**
Gösteriş meraklısı.
11. İtmesün rind-i ḳabāḥat fehme dūzaḫ meclisi
12. Gelmesün bezme Ḫudāʾya ḫod-nümālardan biri

ḫod-perest:
1. **ḫod-perest:**
Gazel 277
Mısra: **5**
Mağrur, kendini çok beğenen, kibirli.
5. Ol ḫod-perest hiç bize itsün mi iltifat
6. Āyīneyüz velīk daḫı nā-zidūdeyüz

ḫod-pesend:
1. **ḫod-pesendün:**-*ün*
Gazel 293
Mısra: **3**
Kendini beğenen.
3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫusūmete şāyān raḳībümüz

ḫod-pesendī:
1. **ḫod-pesendī:**
Gazel 743
Mısra: **6**
Kendini beğenmişlik.
5. Şerm-i nādānī olurdı mūris̱-i naḳd-i helāk
6. Ḫod-pesendī tesliyet-baḫşā-yı cühhāl olmasa

ḫod-pesend-i ser-keşün:
1. **ḫod-pesend-i ser-keşün:**-*ün*
Gazel 442
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kendini beğenmiş dik kafalı.
11. Bir ḫod-pesend-i ser-keşün eczā-yı cismidür
12. Her ẕerre ẕerre ḫāki bu köhne nişīmenüñ

ḫod-rā:
1. **ḫod-rāya:**
Kaside 23
Mısra: **18**
Bildiğinden şaşmayan.
17. Gāʾibāne o ḳadar ḳadr-şināsāna duʿā
18. Bir şerefdür ki naṣīb olmaz o her ḫod-rāya

ḫod-rāylık:
1. **ḫod-rāylık:**
Gazel 296
Mısra: **11**
Kendi görüşüne göre hareket etme, keyfî davranma.

11. Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylık vadisine
12. Yoḫsa naḳşuz maʿnī-i naḳḳāşa maẓhar gelmişüz

ḥoḳḳa:
1. **ḥoḳḳasıdur:**-*sı, -dur*
Tarih 82
Mısra: **19**
İlâç, mürekkep vesair mayiat koymaya mahsus içi oyuk kap.
19. Kimisi didi devāt ḥoḳḳasıdur
20. Kātib-i çerḫüñ itmeġe inşā

2. **ḥoḳḳalar:**-*lar*
Gazel 475
Mısra: **5**
İlâç, mürekkep vesair mayiat koymaya mahsus içi oyuk kap.
5. Yoḳ farḳı emānet komadan ḥoḳḳalar içre
6. Dāġ-ı diline ġayrīlerüñ merhem iderseñ

3. **ḥoḳḳası:**-*sı*
Gazel 794
Mısra: **9**
İlâç, mürekkep vesair mayiat koymaya mahsus içi oyuk kap.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

4. **ḥoḳḳasından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 77
Mısra: **5**
İlâç, mürekkep gibi malzeme koymaya yarayan içi oyuk kap.
5. Sipihrüñ ḥoḳḳasından itmeyüp deryūze-i merhem
6. Gülāsā ser-te-ser pür-zaḫm-ı nāsūr olmamuz yegdür

ḥoḳḳa-i ʿaṭṭāre:
1. **ḥoḳḳa-i ʿaṭṭāre:**-*e*
Gazel 349
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aktarın hokkası, kutusu.
7. Sīnemdeki dāġum ki nümūdār-ı ġamumdur
8. Bir yāftedür ḥoḳḳa-i ʿaṭṭāre yapışmış

ḥoḳḳa-i çerḫ-i dūndan:
1. **ḥoḳḳa-i çerḫ-i dūndan:**-*dan*
Gazel 689
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alçak feleğin ecza dolabı.
9. Umma dārū-yı şifa ḥoḳḳa-i çerḫ-i dūndan
10. Cüzʿ-i mārı var iken nüsḫa-i tiryākinde

ḥoḳḳa-i dehānuñda:
1. **ḥoḳḳa-i dehānuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hokka gibi küçük ve biçimli ağız.
9. Ḥakīm-i ṣunʿ ḳomış ḥoḳḳa-i dehānuñda
10. Marīż-i cürme devā yā Muḥammed-i ʿArabī

ḥoḳḳa-i eyyāmda:
1. **ḥoḳḳa-i eyyāmda:**-*da*
Gazel 203
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Zamanın ecza dolabı.
11. ʿArż eyleme bīhūde yire zaḫmuñı ey dil
12. Yoḳ ḥoḳḳa-i eyyāmda merhem ne virürler

ḥoḳḳa-i gevher-i senā-yı ḫudā:
1. **ḥoḳḳa-i gevher-i senā-yı ḫudā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Allah'ın övgüsünü kazanmış mücevher kutusu.
149. Oldı her bir dehān-ı nāṭıḳa-zā
150. Ḥoḳḳa-i gevher-i senā-yı Ḫudā

ḥoḳḳa-i laʿlini:
1. **ḥoḳḳa-i laʿlini:**-*i, -n, -i*
Gazel 99
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mücevher kutusu II Sevgilinin hokka gibi ağzı.
5. Ẓuhūra gelmedi mi hükm-i reml ḫaṭṭı ile
6. Henüz ḥoḳḳa-i laʿlini nā-bedīd midür

ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda:
1. **ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda:**
Gazel 353
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Feleğin firuze renkli hokkası.
3. Eylemiş der-beste dükkānın tabīb-i rüzgâr
4. Ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış

ḥoḳḳa-i taḳdīrden:
1. **ḥoḳḳa-i taḳdīrden:**-*den*
Tarih 144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Beğenme, takdir etme kutusu.
3. Çıḳdı terkīb-i müferriḥ ḥoḳḳa-i taḳdīrden
4. Kāʾinātuñ ḫāṭırından itdi defʿ-i ıżṭırāb

ḫoş:
1. **ḫoş:**
Gazel 46
Mısra: **2**
Hoş, güzel.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

2. **ḫoş:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Hoş, güzel.
9. Şāʿir olursa ola senüñ gibi Nābīyā
10. Taʿbīri ḫoş nikātı muḫayyel beyanı şūḫ

3. **ḫoş:**
Gazel 288
Mısra: **10**
Hoş, güzel.
9. Dirīġ kʾitdi ḫarīdārdan bizi maḥrūm
10. Girān-behāluġumuz ḫoş kumāşlıḳlarumuz

4. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 288
Mısra: **3**
Hoş, güzel.
3. Yine taʿayyüş içün ıżṭırābdan ḫoşdur
4. Tevekkül olmasa da bī-telāşlıḳlarumuz

5. **ḫoş:**
Gazel 388
Mısra: **2**
Hoş, güzel.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

6. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 410
Mısra: **3**
Hoş, güzel.
3. Zergerüñ nāzikī-i ṣunʿını görmek ḫoşdur
4. Farḳın idrākden elmās ü dür ü yāḳūtuñ

7. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 549
Mısra: **4**
Hoş, güzel.
3. Var ise żımnında bir nā-gūş-zed maʿnī-i ter
4. Ḳıṭʿa-i eşʿār ḫoşdur ḳıṭʿa-i elmāsdan

8. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 581
Mısra: **4**
Hoş, güzel.
3. Münāfıḳ dūstlardan āşikāre düşmenān yegdür
4. Ḥarīr-i ṣarfı ḫoşdur bu dükānuñ germ-sūdından

9. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 662
Mısra: **1**
Hoş, güzel.
1. ʿAşḳ ḫoşdur ġam-ı çerḫe hedef olmaḳdan ise
2. Eşk dürr olması yegdür ḫazef olmaḳdan ise

10. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 681
Mısra: **6**
Hoş, güzel.
5. Ol mey ki neşʾesinde ola būy-ı imtinān
6. Seng-i ḳażā ṭoḳunması ḫoşdur sebūsına

11. **ḫoş:**
Gazel 825
Mısra: **3**
Hoş, güzel.

3. Ḫoş nüsḫa-i ġarībedür eczā-yı kāʾināt
4. Vā-bestedür ʿavāma meʾāl ü maḥaṣṣalı

12. **ḫoş:**
Gazel 829
Mısra: **22**
Hoş, güzel.
21. Nābī bu eşk ü āh ḳomaz bāġ-ı ʾālemün
22. Bir ḫoş tefaḫḫuṣ itmege āb u hevāsını

13. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 849
Mısra: **6**
Hoş, güzel.
5. Mey gibi çihre-fürūzende-i ḫūbān olmaḳ
6. Ḫoşdur ifsād-ı ʿuḳūl eylemeden benc gibi

14. **ḫoş:**
Kaside 2
Mısra: **25**
Hoş, güzel.
25. Ḫoş nigāh it bu ḫazāngāh-ı bahār-ālūda
26. Kimi bülbül gibi maḥzūn kimisi gül gibi şād

15. **ḫoş:**
Kaside 9
Mısra: **37**
Hoş, güzel.
37. Ey ḫoş ol dem ki ṣafā ḳalmaz idi ḫaṭırda
38. Baḫtdan müjde-i teşrīfüñi alduḳça ḫaber

16. **ḫoş:**
Kaside 15
Mısra: **220**
Hoş, güzel.
219. İtsün esbāb-ı murādātı teʿāḳub olsun
220. Ḫātır-ı nāziki ḫoş ḳalb-i laṭīfi ḫurrem

17. **ḫoş:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **222**
Hoş, güzel.
221. Mā-ḥaṣal destgāh-ı devlet ü dīn
222. Ḫoş müretteb mis̱āl-i ḫuld-ı berīn

18. **ḫoşdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **199**
Hoş, güzel.
199. Şāhsār üzre nālesi ḫoşdur
200. Murġ-ı gülşen gedikli çāvuşdur

19. **ḫoş:**
Tarih 76
Mısra: **39**
Hoş, güzel.
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

20. **ḫoş:**
Tarih 42
Mısra: **4**
Hoş, güzel.
3. Ṭarḥı nāzik zemīni nāzikter
4. Heyʾeti ḫoş bināsı nev-īcād

21. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 662
Mısra: **7**
Hoş, güzel.
7. Kaʿr-ı deryāda tehī-havṣala kalmak ḫoşdur
8. Sāḥil-i baḥrde ḫālī ṣadef olmaḳdan ise

ḫoş gelür:
1. **ḫoş gelür:**-*ür*
Gazel 197
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hoşa gitmek II hoş görünmek, güzel gelmek.
11. Süḫan-ı bīhudeden ḫoş gelür āvāz-ı ḫorūs
12. Bārī maʿnāsını bilmez ise hengāmı bilür

2. **ḫoş gelür:**-*ür*
Gazel 392
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İyi, güzel gelmek.
11. Ḫamyāze-rīz-i ḥasret iken ḫoş gelür baña
12. Ṣatmaḳ nevāl-i vuṣlata bī-iştihālıcuḳ

3. **ḫoş gelür:**-*ür*
Gazel 454
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hoşa gitmek II Hoş görünmek, güzel gelmek.
5. Olmaḳ esīr-i kūşe-i ġam ḫoş gelür baña
6. Çekmekden imtinānını feryād-reslerüñ

ḫoş ṭut:
1. **ḫoş ṭut:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **417**
Kelime Tipi: -
Hoş tutmak, karamsarlığa yer vermemek.
417. Olma ġamgīn ḫāṭıruñ ḫoş ṭut
418. Aġlama mā-cerā-yı derdi unut

ḫoş yaḳışur:
1. **ḫoş yaḳışur:**-*ur*
Gazel 713
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İyi, güzel münasip düşmek, yakışmak.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

ḫoşā:
1. **ḫoşā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **9**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!.
9. Ḫoşā bārgāh-ı Mesīḫā-nişīn
10. Görenler ṣanur ṭārem-i çārümīn

2. **ḫoşā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **11**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!.
11. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-irtifāʿ
12. İder ṭūbı ḫurşīdveş iltimāʿ

3. **ḫoşā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **13**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!.
13. Ḫoşā bārgāh-ı birīşim-ṭınāb
14. Ki her bir tınābı ʿadūya şihāb

4. **ḫoşā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **15**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!.
15. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-i berīn
16. Olur sāyesinde kederden emīn

5. **ḫoşā:**
Kaside 6
Mısra: **41**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
41. Ḫoşā sütūde reh-āverd-i reh-ber-i tevfīḳ
42. Ziyāret-i ḥarem-i ʾarşsān-ı Mevlānā

6. **ḫoşā:**
Kaside 14
Mısra: **5**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
5. Ḫoşā beşāret-i ʿuẓmā ki oldı gūş idicek
6. Ḥiṣār u emn u emān kārgāh-ı kevn ü fesād

7. **ḫoşā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **1**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
1. Ḫoşā bārgāh-ı felek-destgāh
2. Ki nuṣret ider sāyebānın penāh

8. **ḫoşā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **3**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
3. Ḫoşā bārgāh-ı ḫidīv-i cihān
4. Ki deh oldı anuñla nüh āsmān

9. **ḫoşā:**
Tarih 8
Mısra: **1**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
1. Ḫoşā kāşāne-i şāḫāne menzilgāh-ı bī-hemtā
2. Ki eyler seyr-i ṭarḥı ḳalb-i inṣāndan ġamı yaġmā

10. **ḫoşā:**
Tarih 16
Mısra: **1**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
1. Ḫoşā eyyām-ı şevḳ-encām ü hengām-ı neşāṭ-efzā
2. Ki esbāb-ı meserretle leb-ā-leb ḫāne-i dünyā

11. **ḫoşā:**
Tarih 36
Mısra: **1**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!

1. Ey ẖoşā müjde-i cān-baẖş-ı meserret-fermā
2. K᾽eyledi encümen-i ʿālemi leb-rīz-i ṣafā

12. **ẖoşa:**
Tarih 42
Mısra: **1**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
1. Ey ẖoşa cāygāh-ı nev-bünyād
2. Ḳodı nāmın felek Ḥüseyn-ābād

13. **ẖoşā:**
Tarih 60
Mısra: **7**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
7. Ḫoşā ṭıfl-ı meh-rūy ẖurşīd-talʿat᾽
8. Cebīninde lāmiʿ necābet rüsūmı

14. **ẖoşā:**
Tarih 68
Mısra: **1**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
1. Ḫoşā binā-yı muʿallā ki görse ebvābın
2. Bihişt ḥayret ile çāk ider girībānin

15. **ẖoşā:**
Tarih 68
Mısra: **3**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
3. Ḫoşā serāy-ı dil-ārā ki ṭarḥ-ı merġūbı
4. İder remīde cināndan nigāh-ı Rıḍvānın

16. **ẖoşā:**
Tarih 68
Mısra: **5**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
5. Ḫoşā nişīmen-i ġarrā ki ẕevḳ-i seyri ider
6. Nigār-ẖāne-i Çīn ādemüñ dil ü cānın

17. **ẖoşā:**
Tarih 68
Mısra: **7**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
7. Ḫoşā maḳām ki ider naḳş-ı dil-keşi icrā
8. Ḳalemrev-i dil-i nāẓırda ḥükm ü fermānın

18. **ẖoşā:**
Tarih 69
Mısra: **1**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
1. Ḫoşā zamān-ı fütühāt-baẖş-ı hān Aḥmed
2. Ki oldı zinde zamānında şöhret-i eb u cedd

19. **ẖoşā:**
Tarih 71
Mısra: **1**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
1. Ḫoşā ḥammām-ı nüh-ṭāḳ-ı ṭarabnāk
2. Ki olur seyr-i ṣafvet-baẖş-ı idrāk

20. **ẖoşā:**
Tarih 76
Mısra: **9**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
10. Añı görmiş viṣāhüʿṣ-ṣadr-ı Sulṭānīye erzende
9. Ḫoşā cevher ki cevher-baẖş-ı iḥsān-ẖāne-i lā-reyb

21. **ẖoşā:**
Tarih 92
Mısra: **1**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
1. Ey ẖoşā bārgeh-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki gelen seyrine gülşenden ider istiġna

22. **ẖoşā:**
Tarih 92
Mısra: **5**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
5. Ey ẖoşā tāze serā-perde-i ʿulyā ki ider
6. Ḫāṭır-ı nāẓırın āyīne-i ruẖsār-ı ṣafā

23. **ẖoşā:**
Tarih 92
Mısra: **7**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
7. Ey ẖoşā çetr-i gül-āgende ki naḳşından alur
8. Reng-i ḥayret ḳalem-i naḳşger-i Çin ü Ḫıtā

24. **ẖoşā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **5**
Ne hoş!, ne iyi!, ne güzel!
5. Ḫoşā bārgāh-ı muʿallā-ḳıbāb
6. Ki her ṭūb-ı zerrīni bir āftāb

ẖoş-āyende:
1. **ẖoş-āyende:**
Gazel 213
Mısra: **14**
Hoşa giden, hoşlanılan, beğenilen.
13. Ḫ∨āh u nā-ẖ∨āh olur āvīze-i gūş-ı aḥbāb
14. Nābīyā her ġazelüñ böyle ẖoş-āyende midür

2. **ẖoş-āyende:**
Gazel 515
Mısra: **20**
Hoşa giden, hoşlanılan, beğenilen.
19. O ġazel meclis-i bī-dilbere benzer ki ola
20. Tāze mażmūn ü ẖoş-āyende edādan maḥrūm

3. **ẖoş-āyende:**
Kaside 9
Mısra: **139**
Hoşa giden, hoşlanılan, beğenilen.
139. Suẖan ol deñlü ẖoş-āyende gerekdür ki añı
140. İdine nevʿ-i beşer belki melā᾽ik ezber

4. **ẖoş-āyende:**
Gazel 680
Mısra: **12**
Hoşa giden, hoşlanılan, beğenilen.
11. Dil-dāde ider nükte-şināsān-ı zamānı
12. Ruẖsār-ı suẖan böyle ẖoş-āyende ḳalursa

5. **ẖoş-āyende:**
Gazel 740
Mısra: **10**
Hoşa giden, hoşlanılan, beğenilen.
9. Ḥüsni naḳşuñ nice tercīḥ olunur naḳḳāşa
10. Naḳş her çend ẖoş-āyende vü müstaḥsen ise

ẖoş-āyendelig:
1. **ẖoş-āyendeligün:**-*ün*
Gazel 654
Mısra: **19**
Hoşa giden, hoşlanılan, beğenilen.
19. Nābi ġazeli gibi ẖoş-āyendeligün var
20. Ey bād-ı revān-baẖş Ruhā᾽dan mı gelürsin

ẖoş-āyende-zemīn:
1. **ẖoş-āyende-zemīn:**
Gazel 487
Mısra: **10**
Hoş edalı.
9. Tohmdan hāṣıl olan tāze şükūfe mānend
10. Nāzenīn-şekl ü ẖoş-āyende-zemīn olsa ġazel

ẖoş-hāl:
1. **ẖoş-hālüz:**-*üz*
Gazel 264
Mısra: **7**
Halinden memnun olma II Hali vakti yerinde.
7. Bu kārgehde tehī-destlik ile ẖoş-hālüz
8. ʿUluvv-ı rifʿate mahsūbdur selāmetümüz

ẖoş-hāl eyledi:
1. **ẖoş-hāl eyledi:**-*di*
Tarih 76
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Memnun, mutlu etmek.
23. Cihān-ı nā-ẖoşı yümn-i ḳudūmı eyledi ẖoş-hāl
24. Gelince böyle gelsün ʿāleme ṭıfl-ı ẖoş-āyende

ẖoş-ẖışāl:
1. **ẖoş-ẖışāl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **121**
Güzel huylu.
121. Raġmına Maḥmūduñuñ ey ẖoş-ẖışāl
122. Ṭoldur a nūş eyleyelüm bir sifāl

ẖoş-ẖū:
1. **ẖoş-ẖū:**
Gazel 882
Mısra: **13**
Güzel ahlaklı.
13. O āġā-yı ʿadīmü᾽l-mis̱l ü nāzik-ṭabʿ ü ẖoş-ẖū kim
14. Kef-i iḥsānı ḥaḳḳā ebr-i gevher-bārdan geldi

ẖoş-ẖuter:
1. **ẖoş-ẖuter:**
Gazel 402

Mısra: **10**
Kurnaz ve aldatıcı.
9. Gül-i pür-ḫār o serdār-ı ser-āmeddür kim
10. Kendü ḫoş-ḫuter iken vażʿı çekilmez ḫıdemüñ

hoş-hūy:
1. **ḫoş-hūy:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **40**
İyi huylu.
39. ʿĀrif-i maʿrifet-endūz ü fehīm
40. ʿĀḳil u kāmil ü ḫoş-hūy ü kerīm

hoş-kumāş:
1. **ḫoş-kumāş:**
Gazel 796
Mısra: **12**
Hoşa giden, sevilen kumaş.
11. Ḳonursa cūş-ı ḫarīdārdan derūna ġubār
12. Bu gūne ey gül-i ümmīd ḫoş-kumāş olma

hoş-kumāş itdüm:
1. **ḫoş-ḳumāş itdüm:***-dü, -m*
Gazel 503
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hoşa giden, sevilen kumaş yapmak.
9. Yine ol şeh sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi Nābī
10. Perend-i şiʿr-i rengīnüm bu gūne ḫoş-ḳumāş itdüm

hoş-makāl:
1. **ḫoş-makāl:**
Gazel 564
Mısra: **20**
Güzel söyleyişli, hoş edalı.
19. Suḫan-gū peyrev olsun ḥażret-i Rāmī Efendiʾye
20. Ki Nābī naẓm öyle ḫoş-makāl ü pür-meʾāl olsun

hoş-nihād:
1. **ḫoş-nihād:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **135**
Yaradılışı iyi, iyi huylu.
135. Didi yine gülḫanī ol ḫoş-nihād
136. ʿĀlim ü fāżıldur o ṣāḥib-sedād

hoş-nişīn:
1. **ḫoş-nişīn:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Yerleşmiş, rahat etmiş.
3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi
4. Olsun İbrāhīm Pāşā ḫoş-nişīn

2. **ḫoş-nişīn:**
Tarih 5
Mısra: **4**
Yerleşmiş, rahat etmiş.
3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi
4. Olsun İbrahīm Pāşā ḫoş-nişīn

hoş-reng:
1. **ḫoş-reng:**
Gazel 802
Mısra: **17**
Renkli, hoş görünüşlü, anlamlı.
17. Müşkil luġātle olmaz ḫoş-reng şiʿr ü inşā
18. İtmez çerāġ-ı maġşuş çeşm-i şebi ināre

hoşter:
1. **ḫoşter:**
Tarih 48
Mısra: **6**
En güzel.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü sāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

hoşter gelür:
1. **ḫoşter gelür:***-ür*
Gazel 610
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Daha güzel, daha hoş gelmek.
9. Nābiyā ḫoşter gelür bī-berg-i ʿayş olmaḳ baña
10. Rūzgārūñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin

hoşter görinür:
1. **ḫoşter görinür:***-ür*
Gazel 662
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Daha hoş, daha güzel görünmek.
11. Yār içün keş-me-keş aġyār ile ḫoşter görinür
12. Güft-gūy-ı ruḳabā ber-ṭaraf olmaḳdan ise

hoşterdür:
1. **ḫoşterdür:***-dür*
Gazel 734
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Daha güzel, daha hoş.
9. Reh-i ġamda taḥammül üştür-i nālāna ḫoşterdür
10. Ceres feryāda imdād eylemekden bāruñ altında

hoy-kerde-i şerm oldı:
1. **ḫoy-kerde-i şerm oldı:***-dı*
Gazel 619
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Utancından sırılsıklam olmak, terlemek.
7. Şeb-nem gibi ḫoy-kerde-i şerm oldı ʿizārı
8. Ruḫsārını gül-berge misāl eyledügümden

hū:
1. **hūlar:***-lar*
Gazel 183
Mısra: **8**
Hu lafzı.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

2. **hū:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Hu lafzı.
1. Dilde ḫayāl-i silsile-i müşg-bū mıdur
2. Yoḫsa nüvişte ḫānekāh-ı ġamda hū mıdur

3. **hū:**
Tarih 139
Mısra: **12**
Eskiden dervişler arasında kullanılan çağırma ve seslenme sözü.
11. Sen de tārīḫine tevcīh-i żamīr it Nābī
12. Bu tüfengüñ demine hū didi erbāb-ı nefes

hū hūlar:
1. **hū hūlar:***-lar*
Gazel 776
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kumru kuşunun ötme sesi.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıḳmış ḫāneden
6. Bülbülüñ feryādını başdurdı hū hūlar yine

hūb:
1. **ḫūb:**
Gazel 17
Mısra: **2**
Güzel, sevgili.
1. Ḫubān olurlar encümen-āşūb şeb-be-şeb
2. Tertīb-i bezm-i vuṣlat olur ḫūb şeb-be-şeb

2. **ḫūbları:***-lar, -ı*
Gazel 827
Mısra: **6**
Güzel, sevgili.
5. Dil-ber-i ḥarf ne-dān-ı ʿArabistān göreli
6. Çeşm-i şevḳümde uçar Rūm ilinüñ ḫūbları

3. **ḫublaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 162
Mısra: **1**
Güzel, sevgili.
1. Ġażab-ālūde kerem ḫublaruñ meşrebidür
2. Ḫande-āmīz sitem tāzelerün meẕhebidür

4. **ḫūblar:***-lar*
Gazel 230
Mısra: **5**
Güzel, sevgili.
5. Ḫūblar ḥüsnine ḥayrān olan üftādelerün
6. Çeşm-i āyine gibi düşmen-i ḫᵛāb isterler

5. **ḫūb:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **51**
Güzel, hoş.
51. ʿAceb ḳıṭʿası ḫūb ṭarzı ḥasen
52. Mübārek ide ḥażret-i züʾl-minen

6. **hūb:**
Tarih 48
Mısra: **5**
Güzel, hoş.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü sāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

ḫūb u zişt-i cihānı:
1. **ḫūb u zişt-i cihānı:**-*ı*
Gazel 858
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Alemin güzel ile çirkini, iyiliği ve kötülüğü.
5. Bu ḫūb u zişt-i cihānı temīz ider mi olan
6. Mis̱āl-i āyine yeksān derūn u bīrūnı

ḫūb u ziştüñ:
1. **ḫūb u ziştüñ:**-*üñ*
Gazel 497
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel ve çirkin.
5. Mücāzātında ḫūb u ziştüñ itmez ẕerrece taḳṣīr
6. ʿAceb ṣūret-nümā-yı ʿadldür āyīne-i ʿālem

ḫubān:
1. **ḫubān:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Güzeller/dilberler.
1. Ḫubān olurlar encümen-āşūb şeb-be-şeb
2. Tertīb-i bezm-i vuṣlat olur ḫūb şeb-be-şeb

2. **ḫūbān:**
Gazel 54
Mısra: **8**
Güzeller/dilberler.
7. Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
8. Gül-geşte ḫırām eyledi ḫūbān müteʿaddid

3. **ḫubānun:**-*un*
Gazel 54
Mısra: **5**
Güzeller/dilberler.
5. Ḫubānun olur merḥamet-i ṭabʿına şāhid
6. Olmazsa eger çāk-ı girībān müteʿaddid

4. **ḫubānuñ:**-*uñ*
Gazel 69
Mısra: **25**
Güzeller/dilberler.
25. Lebi bī-ḫande ḳalur ḫaṭṭı gelen ḫubānuñ
26. Bir sarāyuñ gidicek devleti bābı ḳapanur

5. **ḫūbān:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Güzeller/dilberler.
3. Ḫūbān ne ḳadar olsa da bālā-rev-i naḫvet
4. ʿUşşāḳdan ümmīd-i naẓar ʿayb degüldür

6. **ḫūbān:**
Gazel 238
Mısra: **5**
Güzeller/dilberler.
5. Dem-i şebāb ola ḫūbān ola mey u ney ola
6. Çemende gerdiş-i peymāne kāmrānlıḳdur

7. **ḫūbānda:**-*da*
Gazel 257
Mısra: **11**
Güzeller/dilberler.
11. Olsa ḫūbānda da bir mehveşe dil-dādecilik
12. O ḳadar ʿarż-ı merām itmege takrīb olmaz

8. **ḫūbāna:**-*a*
Gazel 265
Mısra: **8**
Güzeller/dilberler.
7. Zamān ile biri bir lafẓ söylemiş yoḫsa
8. Taʿalluk itmege ḫūbāna ibtilā dinmez

9. **ḫubānun:**-*un*
Gazel 398
Mısra: **11**
Güzeller/dilberler.
11. Ḫubānun iltifātı zamān-ı ḫaṭındadur
12. Ümmīdvārıyuz o duʿā-yı mücerrebüñ

10. **ḫūbān:**
Gazel 488
Mısra: **1**
Güzeller/dilberler.
1. Bilmezse ḳadr-i ḥüsnini ḫūbān ʿaceb degül
2. Mevrūs̱dur mis̱āl-i zenān mükteseb degül

11. **ḫubāna:**-*a*
Gazel 488
Mısra: **4**
Güzeller/dilberler.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḫubāna nāz farż degül müsteḥab degül

12. **ḫubān:**
Gazel 602
Mısra: **1**
Güzeller/dilberler.
1. Ḫubān viṣāle māʾil olur ḫurd-sāl iken
2. Eyler ḫamīde ḳāmetini meh hilāl iken

13. **hubāna:**-*a*
Gazel 775
Mısra: **13**
Güzeller/dilberler.
13. İderler sitemin hubāna darb-ı sikke-i teslīm
14. Görenler ḳīl ü ḳālin kes̱retin esmer ḫusūsında

14. **ḫūbān:**
Gazel 778
Mısra: **12**
Güzeller/dilberler.
11. Metāʿ-ı ṣabrı tārāca olurdı ser-zede çoḳdan
12. O şūḫuñ ġayrı ḫūbān gibi ḫaṭṭı der-kemīn olsa

15. **ḫūbāna:**-*a*
Gazel 784
Mısra: **1**
Güzeller/dilberler.
1. Ḫūbāna bir nigāh ki ʿayn-ı günāh ola
2. Aḥvāl-i ʿāşıḳān perīşān-tebāh ola

16. **ḫūbāna:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **11**
Güzeller/dilberler.
11. Ḳadr-dān-ı es̱eri çeşm ḳıpar ḫūbāna
12. Neşʾe-yāb-ı suḫanı tevbe ider ṣahbāya

17. **ḫūbānı:**-*ı*
Gazel 76
Mısra: **3**
Güzeller, dilberler.
3. Ḫūbānı cāme-ḫ∨āb-ı ḫayālüñde eyle būs
4. Mihmānlara nevāziş idersen s̱evābı var

18. **ḫūbān:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Güzeller, dilberler.
9. Nābī ḫayāl-i māh-ruḫān toldı sineye
10. Gūyā ki geldi mektebe ḫūbān birer birer

19. **ḫubānuñ:**-*uñ*
Gazel 243
Mısra: **1**
Güzeller, dilberler.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ḫubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

20. **ḫūbānuñ:**-*uñ*
Gazel 405
Mısra: **4**
Güzeller, dilberler.
3. Gerden-i lebde ḥuḳūḳ-ı nemeki s̱ābit iken
4. Niʿmet-i vuṣlatın inkār idemem ḫūbānuñ

21. **ḫūbānuñ:**-*uñ*
Gazel 471
Mısra: **1**
Güzeller, dilberler.
1. Yaḳışdı çūp-ı dehān leblerini ḫūbānuñ
2. Çubuḳlu bāġçeye döndi dehānı cānānuñ

ḫubān-ı ʿaṣra:
1. **ḫubān-ı ʿaṣra:**-*a*
Gazel 804
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın güzelleri.
5. Ḫubān-ı ʿaṣra hem yitişür hem füzūn ḳalur
6. Ey mest-i ḥüsn sendeki nāz ü ġurūr ise

ḫubān-ı cemāl:
1. **ḫubān-ı cemāl:**
Gazel 115

Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik güzelleri.
1. Ḫubān-ı cemāl aṣla mezāhir degül midür
2. Āṡār-ı aṣl ferʿde ẓāhir degül midür

ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden:
1. **ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden:***-den*
Gazel 599
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri yeni biten güzeller.
17. Ḫayāl-i şiʿr dilde cāy-gīr olmaḳla ey Nābī
18. Derūn-ı sīnenüñ yoḳ farḳı ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden

ḫubān-ı hat-āverdeye:
1. **ḫubān-ı hat-āverdeye:***-ye*
Gazel 163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri yeni biten güzeller.
1. Ḫubān-ı hat-āverdeye nāzuñ yiri yoḳdur
2. ʿUşşāḳa da min-baʿd niyāzuñ yiri yoḳdur

ḫūbān-ı ḫod-fürūş-ı zamān:
1. **ḫūbān-ı ḫod-fürūş-ı zamān:**
Gazel 809
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Zamanın kendini satan, kendini öven dilberleri.
11. İtmez remide ṭabʿ-ı harīdārı defʿaten
12. Ḫūbān-ı ḫod-fürūş-ı zamān nāz iderse de

ḫubān-ı maʿānīyi:
1. **ḫubān-ı maʿānīyi:***-y, -i*
Gazel 636
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mana dilberleri.
3. Ḫubān-ı maʿānīyi ḳoyan tāze libāsa
4. Ḳudret bulamaz ʿīdde tecdīde libāsın

ḫubān-ı nerm-dil:
1. **ḫubān-ı nerm-dil:**
Gazel 155
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yumuşak huylu, merhametli güzeller.
7. Ḫubān-ı nerm-dil gibi bilmez muḫalefet
8. Olmış mülāyemetle pesendīde ḫūy-ı zer

ḫūbān-ı sehī-ḳad:
1. **ḫūbān-ı sehī-ḳad:**
Tarih 121
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Fidan boylu güzeller.
15. Ḫūbān-ı sehī-ḳad gibi zerrīn kemer ile
16. İtmiş se sütūn merkez-i ḫıdmetde iḳāmet

ḫubān-ı şehriyānuñ:
1. **ḫubān-ı şehriyānuñ:***-uñ*
Kaside 16
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
İstanbullu güzeller.
85. Mīnā-yı çeşmi ġarḳa-i nūr-ı sürūr ider
86. Ḫubān-ı şehriyānuñ o ḥüsn ü leṭāfeti

ḫūbān-ı sitemkār:
1. **ḫūbān-ı sitemkār:**
Gazel 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cefa eden, zulmeden güzeller.
1. Ḫūbān-ı sitemkār cefādan mütelez̲z̲iz̲
2. ʿUşşāḳ-ı dil-figār rıżādan mütelez̲z̲iz̲

ḫūbān-ı tāze-rūy:
1. **ḫūbān-ı tāze-rūy:**
Gazel 202
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeni yüzlü güzeller.
13. Maʿnā-yı tāze tāze libās ile Nābīyā
14. Ḫūbān-ı tāze-rūy gibi böyle beslenür

ḫubān-ṣıfat:
1. **ḫubān-ṣıfat:**
Gazel 778
Mısra: **13**
Dilberler gibi, güzel vasıflı.
13. Gelür ḫubān-ṣıfat reftāra pāy-ı ḫāme-i Nābī
14. Bu gūne nā-güşāde ʿāşıḳāna bir zemīn olsa

ḥubb:
1. **ḥubba:***-a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **99**
Sevgi, muhabbet.
99. Anuñla da ḥubba ġāʾibāne
100. Oldı selefi yine bahāne

ḥubb-ı ʿalī:
1. **ḥubb-ı ʿalī:**
Gazel 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüce sevgi.
3. İder īrāṡ-ı vahşet ḥubb-ı ʿalī ṣoḥbet-i resmī
4. Nemek-sāy-ı kebāb-ı üns ü ülfetler ẓarāfetler

hubb-ı ilāhīʾdür:
1. **hubb-ı ilāhīʾdür:***-dür*
Gazel 118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sevgisi, Allah'ın muhabbeti.
5. ʿĀleme hubb-ı İlāhīʾdür esās-ı īcād
6. Şūr-ı deryā-yı maḥabbet nemek-i ʿālemdür

ḫubb-ı vaṭan īmāndan olmaġ:
1. **ḫubb-ı vaṭan īmāndan olmaġ:***-maġ*
Tarih 102
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Hadis**
Vatan sevgisi imandandır (Kaynak; Aliyyü'l-Kâri, el-Esrâru'l-Merfûa, s:189-191, hadis no: 164 Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, s: 346-347, hadis no: 1102).
11. Nābīyā ḫubb-ı vaṭan olmaġ ile īmāndan
12. Gāʾibāna ʿataş-ı ṭabʿumuz itdi irvā

hūb-rū:
1. **hūb-rū:**
Gazel 388
Mısra: **1**
Güzel yüzlü (sevgili).
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

hubs-ı ṭabʿına:
1. **hubṡ-ı ṭabʿına:***-ı, -na*
Gazel 427
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kötü huylu, soysuz.
5. Ṣābūn-ı pend itmez eṡer hubṡ-ı ṭabʿına
6. Aslı denī cibilleti murdar olanlaruñ

hūbter:
1. **hūbter:**
Tarih 141
Mısra: **13**
Daha güzel.
13. Birbirinden tāzeter biri birinden hūbter
14. Nābīyā naḫl-ı tecellī āşiyān-ı āteşīn

ḥubūbāt-ı nücūmı:
1. **ḥubūbāt-ı nücūmı:***-ı*
Gazel 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tahıl taneleri olan yıldızlar (Beyitte felek bir harman yeri, yıldızlar da bu harmanın hububatı olarak düşünülmüştür. Bazen ayın etrafında bir daire olarak görülen hâle de gırbal olarak hayal edilmiştir. Mehtap ise her gece görünerek bu hububatın öşrünü ödemektedir).
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

ḥubūb-ı aḫter:
1. **ḥubūb-ı aḫter:**
Gazel 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Buğday taneleri gibi olan yıldızlar.
3. Ḥubūb-ı aḫter ile penbe-i seḥābı gören
4. Bilür sipihr ne çenberden olduġın ḫallāc

ḥübūṭ:
1. **ḥübūṭa:***-a*
Kaside 2

Mısra: **48**
Aşağı inme, nüzûl.
48. Cümle eşyāda ṭulūʿ ile ḥübūṭa imdād
47. İsm-i pākinde olan maʿnī-i Ṭā Hā eyler

hüccāc:
1. **hüccācuñ:**-*uñ*
Tarih 25
Mısra: **4**
Hacılar.
3. İtdi iḥyā rāh-ı Beytuʾllāhʾda bu vaḳfı kim
4. Defʿ olup ḫavf ola hüccācuñ tārīk-i eslemi

2. **hüccāc:**
Tarih 77
Mısra: **28**
Hacılar.
27. Rıfḳ u suhūlet üzre itdi edā-yı ḫidmet
28. Āmed-şūd itdi hüccāc maḳṣūda şād u ḫandān

3. **hüccācı:**-*ı*
Tarih 77
Mısra: **9**
Hacılar.
9. Hüccācı ḳatl u ġāret olmışdı resm u ʿādet
10. Māl u menāl-i nāsı ḳabż eylemişdi ʿurbān

hüccāc-ı beyt-i yezdān:
1. **hüccāc-ı beyt-i yezdān:**
Tarih 77
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Allah'ın evinin ziyaretçileri, hacılar.
43. Saʿyiyle oldı ʿālī-nāmūsı dīn ü devlet
44. ʿAṣrında buldı rāḥat hüccāc-ı beyt-i Yezdān

ḥüccet:
1. **ḥüccetle:**-*le*
Gazel 224
Mısra: **5**
Bir hükmü içine alan ve eskiden şeriat mahkemesi tarafından verilen belge.
5. Ḥüccetle senüñdür bilürüz ṣavmaʿa zāhid
6. Fermān-ı şeh-i ʿaşḳ ile mey-ḫāne bizümdür

2. **ḥücceti:**-*i*
Gazel 193
Mısra: **1**
Bir hükmü içine alan ve eskiden şeriat mahkemesi tarafından verilen belge.
1. İs̱bāt-ı meh-i ṣavma olan ḥücceti ṣaḳlar
2. Kāğıd uçurur menzil ile yolda ulaklar

3. **ḥüccet:**
Gazel 441
Mısra: **9**
Bir hükmü içine alan ve eskiden şeriat mahkemesi tarafından verilen belge.
9. Nüsaḫ ü ḥüccet ü mektūb u berāt ü defter
10. Raḳam-ı cebhesi her neyse görür evrāḳuñ

4. **ḥüccetdür:**-*dür*
Gazel 455
Mısra: **9**
Bir hükmü içine alan ve eskiden şeriat mahkemesi tarafından verilen belge.
9. Nābiyā ḳāʾilinüñ ẕilletine ḥüccetdür
10. Devlet-i sābıḳını faḫr ile īrād itmek

5. **ḥüccet:**
Gazel 713
Mısra: **8**
Bir hükmü içine alan ve eskiden şeriat mahkemesi tarafından verilen belge..
7. Bundan ḳużātuñ añla ʿuluvv-ı cenābını
8. İmżāları taṣaddur ider ḥüccet üstine

6. **ḥüccet:**
Tarih 104
Mısra: **58**
Delil, kanıt.
57. Ammā ki daḫı çıkmamağın perde-i şekden
58. Ḥüccet yoġ idi itmeġe taḥḳiḳini imżā

ḥüccet olurdı:
1. **ḥüccet olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 842
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Delil olmak, şahit olmak.
13. Yār eyler ise daʿvī-i nokṣān-ı maḥabbet
14. Nābī ḫaṭ-ı nev-ḫīzi saña ḥüccet olurdı

ḥüccet virmişüz:
1. **ḥüccet virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kanıtlamak, ispat etmek.
1. Gerçi biz rind ü ḳalenderligle şöhret virmişüz
2. Ḥalḳa der-gūşuz ʿubūdiyyetle ḥüccet virmişüz

ḥüccet yazup:
1. **ḥüccet yazup:**-*up*
Kaside 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Delil oluşturmak.
13. Yazup redd ü ḳabūle ḥüccet itmiş kişverin taʿdīl
14. Virüp kevn ü fesāda ṣūret itmiş ḥükmini icrā

ḥüccet-i ʿafv ü kerem:
1. **ḥüccet-i ʿafv ü kerem:**
Gazel 736
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bağışlama ve lütfetme vesikası.
5. Ḥüccet-i ʿafv ü kerem itmez ḳabūl-i fesḫ ü nesḫ
6. Ḳāḍı-i endīşe imżā-yı cevāz itmezse de

ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ:
1. **ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 109
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşıkların özgürlüğünün belgesi.
7. Ḫaṭ ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ olur ancaḳ
8. Bir vech ile dinmez aña maḥkūk degüldür

ḥüccet-i eflāke:
1. **ḥüccet-i eflāke:**-*e*
Tarih 138
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Feleklerin senedi.
15. Mühr ḫurşīdden urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
16. Ki bu ḳaṣra yakışur dinse eger faṣṣ-ı nigīn

ḥüccet-i iflās be-kef:
1. **ḥüccet-i iflās be-kef:**
Kaside 2
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
İflas etme belgesi elinde.
106. Gürbe-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād
105. Şemme-i ḫulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm

ḥüccet-i ʿıtḳ:
1. **ḥüccet-i ʿıtḳ:**
Gazel 405
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Köleler için) Özgürlük belgesi.
7. Destine ḥüccet-i ʿıtḳ itse ʿaceb mi iḥsān
8. Ḫıdmet-i ʿafvda çoḳ kuşişi var ʿiṣyānuñ

ḥüccet-i ʾıtk:
1. **ḥüccet-i ʾıtk:**
Kaside 13
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
(Köleler için) Özgürlük belgesi.
21. Ḥüccet-i ʾıtk gibi itdi ʾibādı āzād
22. Nāme-ı ʿahd-ı hümāyūn-ı mübārek-fercām

ḥüccet-i ḳadrin:
1. **ḥüccet-i ḳadrin:**-*i, -n*
Tarih 119
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Değerini gösteren kanıt.
11. İde aḥkām-ı umūrında muvaffaḳ Bāri
12. İde dil-ḫ∨āhı ḳadar ḥüccet-i ḳadrin imżā

ḥüccet-i ḳavī:
1. **ḥüccet-i ḳavī:**
Gazel 637
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kuvvetli delil.

9. Ḫaṭ ḥüccet-i ḳavī yitişür ʿāşıḳa o şūḫ
10. İnkār iderse naḳd-i viṣāle tekeffülin

ḥüccet-i rabbānīdür:
1. **ḥüccet-i rabbānīdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın varlığına delil, kanıt.
217. Muʿcize münkir içün ḥüccet-i Rabbānīdür
218. Seni aʿlā bilür aṣḥāb-ı şuhūd u işhād

-ḫuceste:
1. **baḫtı-ḫucesteler:**-*ler*
Gazel 83
Mısra: **12**
Bahtı açık, talihi güzel.
11. Ḳande sifāl-i meykede vü ḳande cām-ı şeh
12. Var bādelerde de nice baḫtı-ḫucesteler

ḫuceste:
1. **ḫuceste-nihād:**
Kaside 14
Mısra: **126**
Ahlakı kutlu, mizacı uğurlu.
125. Ḫidīv-i ʿāleme reşk eylesüñ mülūk-ı cihān
126. Kʾola vezīri senüñ gibi bir ḫuceste-nihād

ḥücredaşlıḳ:
1. **ḥücredaşlıḳlarumuz:**-*lar, -u, -muz*
Gazel 288
Mısra: **6**
Aynı hücreyi, odayı paylaşma durumu.
5. Ḫayāl-i yār ile yek ḳışrda dü maġz gibi
6. Derūn-ı sīnededür ḥücredaşlıḳlarumuz

hücre-i pākīze-i maḥfużda:
1. **hücre-i pākīze-i maḥfużda:**-*da*
Tarih 104
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
İyice korunmuş tertemiz hücre, odacık.
65. Andan çıḳarup itdiler ol zarf-ı ʿazīzi
66. Bir hücre-i pākīze-i maḥfużda iḫfā

hücūm:
1. **hücūmda:**-*da*
Kaside 14
Mısra: **90**
Saldırı.
89. Revāfıż-ı ʿArab itmekde iken İslāmuñ
90. Nice ʿasākirin evvel hücūmda ber-bād

hücūm eyledi:
1. **hücūm eyledi:**-*di*
Tarih 118
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, hücum etmek.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

hücūm eyler:
1. **hücūm eyler:**-*r*
Gazel 693
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak.
10. Bu luʿbetün şehi reşk eylesün piyādesine
9. Ne māt olur ne hücūm eyler üstine aʿdā

hücum itdi:
1. **hücum itdi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak.
23. İtdi serḥadde hücum üç kerre yüz bin ḫūk ile
24. Ateşīn ālāt ile mānend-i āṣār-ı ʿazāb

hücum itdügi:
1. **hücum itdügi:**-*dü, -gi*
Tarih 128
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak.
3. Sābıḳān itdügi yoḳ kişver-i İslāma hücum
4. Bu tezāhüm bu tedārükle ʿadū-yı bed-rā

hücūm-ı girye:
1. **hücūm-ı girye:**
Gazel 223
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayış saldırısı.
3. Hücūm-ı girye elinden alur āmān virmez
4. Ḫayāl-i yāri naẓar gerçi bir zamān idinür

hücūm-ı ḥamle-i ūlāda:
1. **hücūm-ı ḥamle-i ūlāda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **-**
Hücumun ilk hamlesi.
151. Hücūm-ı ḥamle-i ūlāda düşmen-i dīnüñ
152. Hiṣār u ḫayme vü tābūrın aldı zūr-ā-zūr

hücūm-ı leşker-i tārāc-pīşe-i ġamdan:
1. **hücūm-ı leşker-i tārāc-pīşe-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 241
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kederin talan etmeyi huy edinmiş askerlerinin hücumu.
3. Hücūm-ı leşker-i tārāc-pīşe-i ġamdan
4. Sevād-ı meykede dārüʾl-emān degül de nedür

hücūm-ı mekes-i idbāre:
1. **hücūm-ı mekes-i idbāre:**-*e*
Gazel 515
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Talihsizlik sineklerinin hücumu.
5. Olsun āmāde hücūm-ı mekes-i idbāre
6. Der-i inʿāmın iden cūş-ı gedādan maḥrūm

hücūm-ı raḳībden:
1. **hücūm-ı raḳībden:**-*den*
Gazel 392
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Rakibin saldırısı.
17. Ol āftāb-ı ḥüsne hücūm-ı raḳībden
18. Derd-i derūnı dökmeġe yoḳ bir aralıcuk

hücum-ı ṣāʾiḳa-i saḫt-ı inkisār:
1. **hücum-ı ṣāʾiḳa-i saḫt-ı inkisār:**
Gazel 120
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bedduanın güçlü yıldırımının hücumu.
5. Ne mümkin eylemeye dūdmān-ı ẓulmı ḫarāb
6. Hücum-ı ṣāʾiḳa-i saḫt-ı inkisār o mıdur

hücūm-ı seng-i taʿne:
1. **hücūm-ı seng-i taʿne:**-*e*
Gazel 672
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayıplama taşı saldırısı.
5. Hücūm-ı seng-i taʿne meşreb-i rindī taḥammüldür
6. Ḳadeh-keşliklere ey çeşm-i nem-peymā ne dirlerse

ḫudā:
1. **ḫudāyı:**-*yı*
Gazel 554
Mısra: **7**
Allah.
7. Bilmem nice Ḫudāyı semāʿından yād ider
8. Āvāze vü uṣūl-ı neye ittibāʿ iden

2. **ḫudā:**
Gazel 12
Mısra: **4**
Allah.
3. Olınca zehr-çeş-i firḳati muhāsebenüñ
4. O zaḫme itdi telāfī muḳabeleyle Ḫudā

3. **ḫudā:**
Gazel 105
Mısra: **7**
Allah.
7. Rām ider nermlere saḫt-nihādānı Ḫudā
8. Ki olur rāh-nümā riştelere sūzenler

4. **ḫudā:**
Gazel 427
Mısra: **13**
Allah.
13. Virsün Ḫudā hevāya ġubār-ı vücūdını
14. Nābī derūn-ı ehl-i dile bār olanlaruñ

5. **ḫudā:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Allah.
3. Teʾessüf eyleme fevt itdügüñ murādāta
4. Ḫudā kerīmdür andan güzel bedel yetişür

6. **ḫudā:**
Gazel 234
Mısra: **2**
Allah.
1. Dem-i viṣāl ẓuhūr-ı ḫāt-ı nigāra düşer
2. Ḫudā virürse eger ʿīdümüz bahāra düşer

7. **ḫudānun:**-*nun*
Gazel 259
Mısra: **4**
Allah.
3. Yoḳdur imkān-ı teneffüs çār-mevc-i şükrden
4. Biz Ḫudānun ġarḳa-i iḥsān-ı gūn-ā-gūnuyuz

8. **ḫudā:**
Gazel 651
Mısra: **1**
Allah.
1. Ḫalḳ eylemiş ḥayātı Ḫudā ehl-i hūş içün
2. ………. degül gelūsına ḳalmış vuḥūş içün

9. **ḫudāʾya:**-*y, -a*
Gazel 836
Mısra: **12**
Allah.
11. İtmesün rind-i ḳabāḥat fehme dūzaḫ meclisi
12. Gelmesün bezme Ḫudāʾya ḫod-nümālardan biri

10. **ḫūdaʾdan:**-*dan*
Gazel 863
Mısra: **1**
Allah.
1. Ne bilür derdümi bir kimse Ḫūdaʾdan ġayrı
2. Ne bilür menzil-i cānānı ṣabādan ġayrı

11. **ḫudaʾdan:**-*dan*
Gazel 885
Mısra: **12**
Allah.
11. Emn gelmez ṭamaʿından baña hengām-ı vedā
12. Kime ışmarlasam ol şūhı Ḫudaʾdan ġayrı

12. **ḫudā:**
Kaside 7
Mısra: **166**
Allah.
165. Senüñ cülusuñ ile taḫtgāh-ı salṭanata
166. Ḫudā ḳulūb-ı ʾibādın hep eyledi mecbūr

13. **ḫudā:**
Kaside 7
Mısra: **227**
Allah.
227. Ḫudā müyesser ide bī-tekkellüf ü tedbīr
228. Żamīr-i enverine her ne kām iderse ḥutūr

14. **ḫudā:**
Kaside 9
Mısra: **146**
Allah.
145. Tā ki maḳbūlüñ olup eyleyeler kesb-i revāc
146. Eylemiş çünki Ḫudā ṭabʿunı miʿyār-ı hüner

15. **ḫudā:**
Kaside 11
Mısra: **149**
Allah.
149. Binā-yı devletini eylesüñ Ḫudā maʿmūr
150. Ola ʿadūlarınuñ ḫāne-i ümīdi ḫarāb

16. **ḫudā:**
Kaside 11
Mısra: **151**
Allah.
151. Muʿammer eylesüñ ol deñlü devlet ile Ḫudā
152. Ki ẕeyl-i ʿömri ola būsegāh-ı rūz-ı ḥisāb

17. **ḫudā:**
Kaside 15
Mısra: **106**
Allah.
105. Didiler cümle-i āfāḳ mübārek bādā
106. Liʾllahiʾl-ḥamd Ḫudā eyledi itmām-ı niʿam

18. **ḫudā:**
Kaside 16
Mısra: **229**
Allah.
229. Tezyīn ide ḥayāt-ı ṭabīʿīye dek Ḫudā
230. Ẕātiyle çār bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti

19. **ḫudā:**
Kaside 19
Mısra: **34**
Allah.
33. Nābīyā ḫayr ile āsānlıġla
34. İde maḳṣūdını āmāde Ḫudā

20. **ḫudā:**
Kaside 20
Mısra: **3**
Allah.
3. Bir naḫlüñ itse neşv ü nemāsın Ḫudā murād
4. Cāri olur ayaġına cūy-ı saʿādeti

21. **ḫudā:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Allah.
9. Bir ʿuḳdenüñ iderse Ḫudā ḥallini murād
10. Eyler ḥavāle naḫun-ı dest-i suhūleti

22. **ḫudā:**
Kaside 20
Mısra: **13**
Allah.
13. Miʿmārı çihil merḥaleden gönderür Ḫudā
14. Bir ḫānenüñ murād olunursa ʿimāreti

23. **ḫudā:**
Kaside 20
Mısra: **58**
Allah.
57. Maḫdūmıdur o fāzıl-ı pākīze-gevherüñ
58. Kʾitmiş Ḫudā vücūdına muḫtaṣ fütüvveti

24. **ḫudāʾnuñ:**-*nuñ*
Kaside 20
Mısra: **1**
Allah.
1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

25. **ḫudāʾnuñ:**-*nuñ*
Kaside 20
Mısra: **12**
Allah.
11. Bir ḫastanuñ ʿilācını ʿI̮sā nüzūl ider
12. Taṣḥīḥine olursa Ḫudāʾnuñ ʾirādeti

26. **ḫudā:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Allah.
35. Naṣṣ-ı Kurʾānda ḳıran eyledügi vech üzre
36. İde hem-sāye Ḫudā Birrī yine taḳvāya

27. **ḫudā:**
Kaside 24
Mısra: **34**
Allah.
33. Ḳatı raʿnālıġı var köhne ʿarūs-ı dehrüñ
34. Çeşm-i bedden umaruz eyleye āsūde Ḫudā

28. **ḫudā:**
Kaside 28
Mısra: **47**
Allah.
47. Ḫudā muʿammer ide ḫānedān-ı ʿizzetde
48. O nesl-i pāki ki biri birinden erşeddür

29. **ḫudāʾdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **27**
Allah.
27. Budur ümmīd Ḫudāʾdan Nābī
28. Kim ki medḥ eyler ise aṣḥābı

30. **ḫudā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **88**
Allah.
87. Nāme-i ẕātın idicek inşā
88. Aña mühr-i nübüvvet urdı Ḫudā

31. **ḫudā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **249**
Allah.
249. Her işinde Ḫudā muʿīni ola
250. Her umūrında Ḥaḳ ḳarīni ola

32. **ḫudā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **449**
Allah.
449. Ol ki itmiş Ḫudā aña iḥsān
450. Hüner ü fażl ü dāniş ü ʿirfān

33. **ḫudā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **3**
Allah.
3. Eyledi bir ẕāt-ı şerīfi Ḫudā
4. Çünki Ḥaleb şehrine fermān-revā

34. **ḫudā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **80**
Allah.
79. İsteyelüm ey Dede Sulṭān nʾola
80. Belki Ḫudā vire nefes cān bula

35. **ḫudaʾdan:***-dan*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **97**
Allah.
97. Öyle murād eyle Ḫudaʾdan recā
98. Ola niyāz itmeġe bārī sezā

36. **ḫudā:**
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Allah.
9. İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ
10. Kʾitmiş Ḫudā vücūdını mecmūʿa-i kemāl

37. **ḫudāʾnun:***-nun*
Kıt'a 18
Mısra: **3**
Allah.
3. Bende vü mā-melek-i bende Ḫudāʾnun olıcaḳ
4. Cehldür kim ki benüm diyü iderse daʿvā

38. **ḫudā:**
Kıt'a 43
Mısra: **4**
Allah.
3. Ne lafẓuñ var ise żımnında bir şemʿ
4. Ḫudā itsün saña cümle müyesser

39. **ḫudā:**
Kıt'a 89
Mısra: **2**
Allah.
1. Dilün taʿayyüş içün vaḳf-ı piç ü tāb itme
2. Ḫudā mühimmüne kāfīdür ıżṭırāb itme

40. **ḫudā:**
Tarih 9
Mısra: **28**
Allah.
27. Düşme tārīḫ ḳaydına Nābī
28. Aña virmiş Ḫudā zebān-ı beyān

41. **ḫudā:**
Tarih 16
Mısra: **52**
Allah.
51. Senüñ gibi vezīre mālik olmaḳ başḳa devletdür
52. Ḫudā itdi ḫidīve kendü luṭfından seni iʿṭā

42. **ḫudā:**
Tarih 19
Mısra: **33**
Allah.
33. İtsin şehenşāhı Ḫudā nice fütūḥāta ḳarīn
34. Pāyende olsun taḫt-ı şevketde dil-i mesrūr ile

43. **ḫudā:**
Tarih 24
Mısra: **14**
Allah.
13. Pādişāhuñ sāye-i iḳbāl ü cāhında müdām
14. İkisin daḫı muʿammer ide luṭfiyle Ḫudā

44. **ḫudā:**
Tarih 36
Mısra: **33**
Allah.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Ṣunʿ ile eyledi her ʿillete bir gūne devā

45. **ḫudā:**
Tarih 36
Mısra: **53**
Allah.
53. Dāstān eyledi dillerde Ḫudā evṣāfuñ
54. Nice yıldur ki oḳur nāmuñı aʿlā ednā

46. **ḫudā:**
Tarih 38
Mısra: **7**
Allah.
7. Ser-çeşme-i ümīdini pür-cūş idüp Ḫudā
8. İtsün derūn-ı ṣāfını çün selsebīl ṣad

47. **ḫudā:**
Tarih 54
Mısra: **3**
Allah.
3. Eyledi bir ḫayr-ı mevlūduñ ḳudūmiyle Ḫudā
4. Sīne-i bī-kīnesin mesrur u çeşmin muġtenem

48. **ḫudā:**
Tarih 68
Mısra: **27**
Allah.
27. Ḫudā mübārek ide ʿāfiyetle devletle
28. Ṣafā-yı ḫāṭır ile ide ẕevḳ ü seyrānın

49. **ḫudā:**
Tarih 82
Mısra: **118**
Allah.
117. Ḫalḳa ʿadl ü mürüvvet itmek içün
118. Seni bu mesnede getürdi Ḫudā

50. **ḫudā:**
Tarih 92
Mısra: **72**
Allah.
71. Naẓm içün kişver-i İslāmı vire istiḳrār
72. Kendü dil-ḫ˅āhı ḳadar ṣadr-ı refīʿinde Ḫudā

51. **ḫudāya:***-y, -a*
Tarih 94
Mısra: **21**
Allah.
21. Ḫudāya şükr ki Ḫān Aḥmedʾüñ zamānında
22. Bu kevkeb eşher-i esmāsı ile oldı bedīd

52. **ḫudā:**
Tarih 102
Mısra: **8**
Allah.
7. Vārid u ṣādır içün āb-ı zülāl itdi sebīl
8. Getüre teşnegī-i ḥaşrda rāhına Ḫudā

53. **ḫudā:**
Tarih 113
Mısra: **2**
Allah.
1. İtdi bir şeh-zāde iḥsānı ile
2. Çeşm-i şāhenşāhı rūşen çün Ḫudā

54. **ḫudā:**
Tarih 116
Mısra: **19**
Allah.
19. Ḫudā bir şemʿ ile çeşm-i ümidin eyledi rūşen
20. Ki mihr-i rūyına nisbet hilāl-ı ʿīd alçakdur

55. **ḫudā:**
Tarih 116
Mısra: **29**
Allah.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿtiḳādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

56. **ḫudā:**
Tarih 119
Mısra: **14**
Allah.
13. Nābī bī-ġāye duʿā ile didi tārīḫin
14. Ḥalebi Vaḥdī Efendiʾye ḳıla saʿd Ḫudā

57. **hudā:**
Tarih 120
Mısra: **2**
Allah.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-mis̱l ü ʿadīl
2. Kʾeylemiş fażlı Hudā ẕātına ḥaṣr

58. **ḫudā:**
Tarih 127
Mısra: **16**
Allah.

15. Kim ki ṣıdḳ ile olur künc-i tevekkülde mekīn
16. Getürür ayağına devlet u iḳbāli Ḫudā

59. **ḫudā:**
Tarih 128
Mısra: **18**
Allah.
17. Böyle fetḥ ü ẓafere itdi muvaffaḳ bī-şekk
18. Ṣıdḳ-ı niyyet dil-i ṣāfī-berekātında Ḫudā

60. **ḫudā:**
Tarih 138
Mısra: **54**
Allah.
53. Āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred k᾽itmişdür
54. Mülk-i İslāma Ḫudā sāyesini ḥıṣn-ı ḥaṣīn

ḫudā bilür:
1. **ḫudā bilür:**
Kaside 6
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah'ı tanık göstererek ifadeyi güçlendirmek için kullanılan pekiştirme sözü.
33. Virince eşheb-i maʿnāya cilve-i taḥḳiḳ
34. Ḫudā bilür kim olur hem-ʿinān-ı Mevlānā

ḫudā emānātı ehline teslīm emr itdi:
1. **ḫudā emānātı ehline teslīm emr itdi:***-di*
Kaside 15
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Ayet**
Allah emanetleri ehline teslim etmeyi emretti (Nisa Suresi 58. ayet).
33. İtdi emr ehline teslīm emānātı Ḫudā
34. Ne olur emr-i İlāhī daḫı bundan aḥkem

ḫudā göstermesin:
1. **ḫudā göstermesin:**
Gazel 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Allah göstermesin, Allah korusun.
3. Göstermesin o ḳaḥṭ-ı suḫan meclisin Ḫudā
4. K᾽alūde-i tenaḥnuḥ ola lafẓ-ı nesteler

2. **ḫudā göstermesin:***-me, -sin*
Gazel 763
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah göstermesin, Allah korusun.
7. Ḫudā göstermesin yoḫsa mezāk-ı vaṣlı telḫ eyler
8. Mücerrebdür raḳībüñ meymenet yoḳdur ḳudūmında

ḫudā kanġı sulṭāna ḫayr murād itse aña ʿaḳl ile mevṣūf bir vezīr-i aʿlem virür:
1. **ḫudā kanġı sulṭāna ḫayr murād itse aña ʿaḳl ile mevṣūf bir vezīr-i aʿlem virür:**
Kaside 15
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Hadis**
Allah hangi sultan için iyilik dilese akılla vasıflandırılan, herkesten daha alim bir vezir/sadrazam verir (Ramuz El – Ehadis 16/42).
39. Kangı sulṭāna Ḫudā ḫayr murād itse virür
40. Aña bir ʿaḳl ile mevṣūf vezīr-i aʿlem

ḫudādān:
1. **ḫudādānā:**
Tarih 16
Mısra: **78**
Ey Allah'ı bilen, marifet sahibi!.
77. Baña farż idi medḥüñ itmek illā cümleden evvel
78. Ki çoḳ luṭf u mürüvvet görmişüm senden Ḫudādānā

ḫüdāvendgār-ı rūm:
1. **ḫüdāvendgār-ı rūm:**
Tarih 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anadolunun en büyük manevi hükümdarı.
3. Ṣāhib-serīr-i Belḫ ü ḫüdāvendgār-ı Rūm
4. Mesned-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnī-i ḫusrevī

ḫudāvend-i ʿāleme:
1. **ḫudāvend-i ʿāleme:***-e*
Gazel 695
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alemlerin hükümdarı, Allah.
5. İḫlāṣuñ olmayınca ḫudāvend-i ʿāleme
6. Ey zāhid-i ġabī ne oḳursın namāzda

ḫudāvend-i ʿālī-nijād u kerīm:
1. **ḫudāvend-i ʿālī-nijād u kerīm:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Cömert ve yüce soylu hükümdar.
75. Şehinşāh-ı dervīş-ṭabʿ u ḥalīm
76. Ḫudāvend-i ʿālī-nijād u kerīm

ḫudāvend-ı ʿazīz ü ʿallām:
1. **ḫudāvend-ı ʿazīz ü ʿallām:**
Kaside 13
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
Yüce ve her şeyi bilen Allah.
201. Cümleye dār ü diyārın senüñ iḳbālüñ ile
202. Yeñiden virdi ḫudāvend-ı ʿAzīz ü ʿAllām

hudāvend-i cihān:
1. **hudāvend-i cihān:**
Tarih 138
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Aleme hükmeden Allah.
73. İde dil-h∨āhı ḳadar ẕevḳ ü ṣafā ʾıyş ü neşāṭ
74. Her umūrında hudāvend-i cihān ola muʿīn

ḫudāvend-i ġanī:
1. **ḫudāvend-i ġanī:**
Kaside 2
Mısra: **317**
Kelime Tipi: -
Gerek zatında, gerek sıfatlarında, gerek eylemlerinde hiçbir zaman, hiçbir şekilde hiçbir şeye ihtiyacı olmayan; kullarının bütün ihtiyaçlarını karşılayan; cömertliğine sınır olmayan Allah.
317. Seni kim medḥ ide biʾẕ-ẕāt Ḫudāvend-i Ġanī
318. Medḥüne ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

ḫüdāvend-i kerīmüñ:
1. **ḫüdāvend-i kerīmüñ:***-üñ*
Kaside 1
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
İkram eden cömert Allah.
165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ḳābil-i inkār
166. Meġer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

ḫudāvend-i taʿāla:
1. **ḫudāvend-i taʿāla:**
Tarih 104
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
11. Ḫayr olmaġ ile niyyeti ol āṣaf-ı ʿaṣruñ
12. Temkīn virüp emrinde ḫudāvend-i taʿāla

ḫudāy:
1. **ḫudāy:**
Tarih 96
Mısra: **4**
Allah.
3. Ser-ā-pāy envārdan eylemiş
4. Vücūd-ı şerīfin sirişte Ḫudāy

ḫudāya şükr:
1. **ḫudāya şükr:**
Kaside 6
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın lütfuna, inayetine şükürler olsun!.
39. Ḫudāya şükr naṣīb oldı bülbül-i nigehe
40. Gül-i müşāhede-i būstān-ı Mevlānā

ḫudāygānā:
1. **ḫudāygānā:**
Kaside 7
Mısra: **209**
Ey yüce Sultan.
209. Ḫudāygānā bu kemterīn duʿā-gūyuñ
210. Faḳīr Nābī-i miḥnet-meʾāb-ı nā-meysūr

ḫudāygān-ı muʿaẓẓam:
1. **ḫudāygān-ı muʿaẓẓam:**
Kaside 7

Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
İhtişam sahibi cihan hükümdarı.
69. Ḫudāygān-ı muʿaẓẓam şehenşeh-i ʿālem
70. Muḥīṭ-i cūd u kerem āsmān-ı ʿaḳl u şuʿūr

ḫudā-yı ʿallām:
1. **ḫudā-yı ʿallām:**
Kaside 13
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Her şeyi bilen Allah.
107. Yā kimüñ kevkeb-i baḫtında liyāḳat vardur
108. Ki bu emre ide taḫṣīṣ Ḫudā-yı ʿallām

ḫudā-yı ʾallām:
1. **ḫudā-yı ʾallām:**
Kaside 12
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Her şeyi bilen (Allah).
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı füzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫ∨āhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

ḫudā-yı ʿazze ve cell:
1. **ḫudā-yı ʿazze ve cell:**
Kaside 10
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Aziz ve Celil olan (Allah).
73. Ḫudā-yı ʿazze ve cell āstānuñ itmiş iken
74. Niyāz ehline merciʿ ḥuṣūl-i kāma medār

ḫudā-yı celīl:
1. **ḫudā-yı celīl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Ululuk ve celâl sahibi yüce Allah.
183. Eylemiş ḫaṣmına Ḫudā-yı celīl
184. Tīġ-ı ḳahrun vekīl-i ʿAzrāʾil

ḫudāy-ı ġafūr:
1. **ḫudāy-ı ġafūr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Affedici Allah.
169. Eylemiş devletin Ḫudāy-ı Ġafūr
170. Ḫıdmet-i āstānına meʾmūr

ḫudāy-ı ġayūr:
1. **ḫudāy-ı ġayūr:**
Kaside 7
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
Allah.
217. Bu pīrlikde benüm çāre-sāzum ol tā kim
218. Senüñ de çāre-i kāruñ göre Ḫudāy-ı Ġayūr

ḫudā-yı lem-yezel:
1. **ḫudā-yı lem-yezel:**
Tarih 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Baki olan, ezel sahibi Allah.
1. Āsafā itsün Ḫudā-yı lem-yezel ʿömrüñ medīd
2. Olsun eyyām-ı şerīfüñ saʿd u iḳbālüñ mezīd

ḫudā-yı lem-yezel ʿömrler virsün:
1. **ḫudā-yı lem-yezel ʿömrler virsün:**
Gazel 717
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah uzun ömürler versin.
7. Zīr-i ḫāk-i ḫaṭda rūyuñ çeşm ü ebrū ber-ḳarār
8. ʿÖmrler virsün Ḫudā-yı lem-yezel bākīlere

ḫudā-yı mecīd:
1. **ḫudā-yı mecīd:**
Tarih 94
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şerefi yüksek olan Allah.
3. Mülūk kevkebi olmaġla neyyir-i aʿẓam
4. Ġarīb ḫāṣṣa vażʿ eylemiş Ḫudā-yı mecīd

ḫudā-yı müteʿāl:
1. **ḫudā-yı müteʿāl:**
Gazel 491
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Âlî, büyük yaratıcı, Allâh.
1. Herkesüñ vefḳ-i murādınca Ḫudā-yı müteʿāl
2. Şāma ḥüsn eylemiş iḥsān Ḥalebʾe māl ü menāl

ḫüddām:
1. **ḫuddāma:**-*a*
Gazel 743
Mısra: **4**
Hizmetçiler.
3. İttikāye müstaʿid olmaz kibār-ı devlete
4. Bāliş-i zer-tār eger ḫuddāma pā-māl olmasa

2. **ḫüddāmı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **162**
Hizmetçiler.
161. Ṭaybeʾnüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
162. Şāh-ı büldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bilād

3. **ḫuddām:**
Kaside 12
Mısra: **76**
Hizmetçiler.
75. Terbiyet-kerde-i nān u nemek-i luṭfüñ iken
76. İʿtibār itmez olur ḫaneñ içinde ḫuddām

4. **ḫuddām:**
Kaside 13
Mısra: **214**
Hizmetçiler.
213. İftiḫār eyler ise mahşere dek lāyıḳdur
214. Ḫānedānuñdaki evlād u ʿabīd u ḫuddām

ḫuddām-ı sāde-rūya:
1. **ḫuddām-ı sāde-rūya:**-*y, -a*
Kaside 16
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Yüzünde tüy bitmemiş güzel hizmetçiler.
33. Ḫuddām-ı sāde-rūya ise raġbet-i derūn
34. Yoḳ çeşmüñüñ müşahedeye ḳābiliyyeti

ḫuddām-ı sāde-rūy-ı ḫoş-endām:
1. **ḫuddām-ı sāde-rūy-ı ḫoş-endām:**
Gazel 389
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüzünde tüy bitmemiş boyu posu güzel hizmetçi.
11. Ḫuddām-ı sāde-rūy-ı ḫoş-endām gibi serv
12. Şevḳ-i ḳıyām ḫıdmete beste ḳuʿūdı yoḳ

hüdhüd-i ümmīd:
1. **hüdhüd-i ümmīd:**
Gazel 654
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüdhüd ümidi.
1. Ey nāme sen ol māh-likādan mı gelürsin
2. Ey hüdhüd-i ümmīd Sebādan mı gelürsin

ḥudūd:
1. **ḥudūdumuz:**-*umuz*
Gazel 78
Mısra: **6**
Sınır.
5. Bu ʿarṣada iki şehrüz ḥaḳīḳat ile mecāz
6. Muvāfıḳ āb u hevāmuz ḥudūdumuz birdür

ḥudūd-ı menʿi:
1. **ḥudūd-ı menʿi:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Dışlama, engelleme sınırları.
57. Seḥāb-ı luṭfa nā-ḳābil temānüʿ eylemek imsāk
58. Ḥudūd-ı menʿi nā-mümkin tecāvüz eylemek iʿṭā

ḥudūdı yoḳ:
1. **ḥudūdı yoḳ:**
Gazel 389
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hadsiz hesapsız, sınırsız.
9. Dīvān-ı ḥaşrda bulun ancaḳ nizāʿı faṣl
10. Evḳāf-ı ʿaşḳ ü ḫaṣṣ-ı cemālüñ ḥudūdı yoḳ

ḥufre-i ʿacze:
1. **ḥufre-i ʿacze:**-*e*
Tarih 144
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Acizlik, çaresizlik çukuru.

41. Ol ḳadar bād-ı bürūdetle ʿadū-yı ḫāksār
42. Ḥufre-i ʿacze düşüp başına ṣavurdı türāb

ḥufre-i dāme düşmiş:
1. **ḥufre-i dāme düşmiş:**-*miş*
Gazel 147
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Tuzağın çukuruna düşmek.
19. Murġ-āb-ı emel düşmiş iken ḥufre-i dāme
20. Ser-pençe-i şāhīn-i ḳażā eyledi naḫcīr

ḫufre-i gilnāk-i ihmāl:
1. **ḫufre-i gilnāk-i ihmāl:**
Gazel 743
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İhmal etmenin güllerle süslenmiş çukuru.
9. Sālikān çoḳdan bulurdı ḳaṣr-ı ümmīde vuṣūl
10. Pīş-i rehde ḫufre-i gilnāk-i ihmāl olmasa

ḥufre-i ẕillete:
1. **ḥufre-i ẕillete:**-*e*
Gazel 334
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Alçaklık çukuru.
1. Ḥufre-i ẕillete laġzīde iken pāy-ı heves
2. Yine bāḳī ser-i şūrīdede sevdā-yı heves

hū-girifte-i cürm-i pey-ā-peyüm:
1. **hū-girifte-i cürm-i pey-ā-peyüm:**-*üm*
Gazel 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Durmaksızın günah işleme alışkanlığı, ahlakı.
5. O hū-girifte-i cürm-i pey-ā-peyüm ki olur
6. Girerse defter-i aʿmālüme s̱evāb ġarīb

ḫūk:
1. **ḫūküñ:**-*üñ*
Gazel 397
Mısra: **10**
Domuz, hınzır.
9. Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
10. Ḫūküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ

2. **ḫūk:**
Tarih 144
Mısra: **23**
Domuz, hınzır.
23. İtdi serḥadde hücum üç kerre yüz bin ḫūk ile
24. Ateşīn ālāt ile mānend-i ās̱ār-ı ʿazāb

hū-kerde-i vaṣl olduġum:
1. **hū-kerde-i vaṣl olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 84
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşmaya alışık olmak.
9. Benüm Nābī ḳanı hū-kerde-i vaṣl olduġum demler
10. O vuṣlat şimdi firḳatdür dil ü cānumla düşmendür

ḥükkām:
1. **ḥükkāma:**-*a*
Gazel 357
Mısra: **9**
Hakimler, padişahlar, sultanlar, hükmedenler.
9. Enbiyāyı eylemiş ḥükkāma Nābī vasıta
10. Luṭf u ḳahr u ḫayr ü şerri cümle taʿrīf eylemiş

hükkām-ı bihīn-niyyet-i maḥrūsa-i şehbā:
1. **hükkām-ı bihīn-niyyet-i maḥrūsa-i şehbā:**
Tarih 104
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Halep kentinin iyi niyetli idarecileri.
35. Bu ḫıdmeti ʿadd eylediler cānına minnet
36. Hükkām-ı bihīn-niyyet-i maḥrūsa-i Şehbā

ḥükm:
1. **ḥükme:**-*e*
Kıt'a 62
Mısra: **9**
Hüküm, karar.
9. Gerçi kim ʿaḳl da bu ḥükme virür vech-i rıżā
10. Lübb ile ḳışrdadur bunda olan naḳş-ı meʾāl

2. **ḥükmin:**-*i, -n*
Tarih 125
Mısra: **12**
Hüküm, karar.
11. Baṣup anlar daḫı bu menzil-i maʿrūfa ḳadem
12. Ḳuvvet-i ḳabżasınuñ eyledi ḥükmin icrā

3. **ḥükmini:**-*i, -n, -i*
Kaside 1
Mısra: **14**
Yönetme, hüküm, karar.
13. Yazup redd ü ḳabūle ḥüccet itmiş kişverin taʿdīl
14. Virüp kevn ü fesāda ṣūret itmiş ḥükmini icrā

4. **ḥükmi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **107**
Yönetme, hüküm, karar.
107. O deñlü ẓabṭ-ı memālikde ḥükmi nafīẕ kim
108. Zemāne devr idemez itmeyince iẕni ṣudur

5. **ḥükmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **28**
Yönetme, hüküm, karar.
27. Bir āṣaf-ı sipeh-endūz-ı ʿālem-ārānuñ
28. Olındı ḥükmine teslīm ḥall u ʿaḳd-ı bilād

6. **ḥükmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **57**
Yönetme, hüküm, karar.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

7. **ḥükmin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **227**
Yönetme, hüküm, karar.
227. İstese ḥükmin aşikār eyler
228. Şīri āhū ile şikār eyler

8. **ḥükmidür:**-*i, -dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **74**
Yönetme, hüküm, karar.
73. Ṭolanur cūy gibi gülzārı
74. Heft iklīme ḥükmidür carī

9. **ḥükmin:**-*i, -n*
Tarih 56
Mısra: **33**
Yönetme, hüküm, karar.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-h∨āhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

10. **ḥükmini:**-*i, -n, -i*
Tarih 103
Mısra: **32**
Yönetme, hüküm, karar.
31. Sadākatle ʾadāletle diyānetle metānetle
32. Sadāret ḥükmini şāyānı üzre eyledi icrā

11. **ḥükmi:**-*i*
Tarih 79
Mısra: **9**
Yönetme gücü, nüfuz, etki, tesir.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḥükmi anuñ
10. Her teraḳḳī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

12. **ḥükmi:**-*i*
Tarih 94
Mısra: **30**
Yönetme gücü, nüfuz, etki, tesir.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̱erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

ḥükm eyleyemez:
1. **ḥükm eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Gazel 289
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir şeye sözünü geçirmek; egemenliği altında bulundurmak.
5. Āfitābuz bize ḥükm eyleyemez naḳṣ u ziyād
6. Ḳābil-i naḳṣ degül māh gibi ḫırmenümüz

ḥükm eyleyemezdi:

1. **ḥükm eyleyemezdi:***-y, -e, -mez, -di*
Tarih 104
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Hükmetmek, hükme varmak, düşünme veya yargılama sonunda bir kişi veya konu üzerinde bir kanıya varmak; karar vermek; fikir yürütmek.
59. Ḥükm eyleyemezdi buna bir kimse yaḳīnen
60. Bir kimseye meftūḥ degüldi bu muʿammā

ḥükm ider:
1. **ḥükm ider:***-er*
Gazel 388
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye veya topluluğa sözünü geçirmek.
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳażā
4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

ḥükm itdi:
1. **ḥükm itdi:***-di*
Gazel 502
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hükmetmek, hükme varmak, düşünme veya yargılama sonunda bir kişi veya konu üzerinde bir kanıya varmak; karar vermek; fikir yürütmek.
1. Çıḳdı beyāż ü ḥamra ile fālumuz bizüm
2. Ḥükm itdi rūy-ı ālüñe remmālümüz bizüm

ḥükm itsek:
1. **ḥükm itsek:***-se, -k*
Gazel 853
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hükmetmek, hükme varmak, düşünme veya yargılama sonunda bir kişi veya konu üzerinde bir kanıya varmak; karar vermek; fikir yürütmek.
5. Nice ḥükm itsek olur yine naḳīşi ẓāhir
6. Kāʾinātuñ ḳatı nā-yaftedür żabıṭası

ḥükm ü fermānın:
1. **ḥükm ü fermānın:***-ı, -n*
Tarih 68
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Emir, hüküm ve buyruk.
7. Ḫoşā maḳām ki ider naḳş-ı dil-keşi icrā
8. Ḳalemrev-i dil-i nāẓırda ḥükm ü fermānın

ḥükm-fermāy-ı ḫıṭṭā-i nāsūt:
1. **ḥükm-fermāy-ı ḫıṭṭā-i nāsūt:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
İnsanlık alemine hükmü geçen.
95. Ḥükm-fermāy-ı ḫıṭṭā-i nāsūt
96. Nāmiye-baḫş-ı gülşen-i melekūt

ḥükm-fermāy-ı umūr-ı ʿālem:
1. **ḥükm-fermāy-ı umūr-ı ʿālem:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Dünya işlerine hükmü geçen.
33. Sābıḳan ṣadr-ı ṣudūr-ı ekrem
34. Ḥükm-fermāy-ı umūr-ı ʿālem

ḥükmi:
1. **ḥükmi:**
Gazel 550
Mısra: **5**
Emir, buyruk.
5. Nāfiẕ olmaḳ gibidür ḥükmi o kişverde daḫı
6. Şiʿrinüñ şehr-i digerde işiden aḫbārın

ḥükm-i ʿafvuñ:
1. **ḥükm-i ʿafvuñ:***-uñ*
Gazel 420
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bağışlama hükmü.
7. Kūşiş itmekle ẓuhūratına ḥükm-i ʿafvuñ
8. Ücret-i ḫıdmetidür ʿafv günehkārlaruñ

ḥükm-i cinsiyyet:
1. **ḥükm-i cinsiyyet:**
Gazel 724
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hemcins olma gereği.
7. Merhem urmak zaḫm-ı miḳrāża degül cāy-ı ʿaceb
8. Ḥükm-i cinsiyyet ider īcāb-ı ġayret sūzene

ḥükm-i ḳaderle:
1. **ḥükm-i ḳaderle:***-le*
Gazel 554
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaderin emri, kaderin hükmü.
1. Rāḥat bulur mı ḥükm-i ḳaderle nizāʿ iden
2. Emsāli üzre dāʿiye-i irtifāʿ iden

ḥükm-i ḳānūn u şerīʿatdür:
1. **ḥükm-i ḳānūn u şerīʿatdür:***-dür*
Tarih 92
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Şeriat ve kanun hükümleri.
55. İrtişā bābları oldı ser-ā-pā mesdūd
56. Ḥükm-i ḳānūn u şerīʿatdür olan hep icrā

ḥükm-i ḳażā-yı ʿadldür:
1. **ḥükm-i ḳażā-yı ʿadldür:***-dür*
Gazel 658
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Adaletli kaderin hükmü.
7. Bāġ-ı cihānda olduġı yoḳ aña kimse bār
8. Ḥükm-i ḳażā-yı ʿadldür olmazsa bār-ı serv

ḥükm-i ḳırān-ı vaṣldan:
1. **ḥükm-i ḳırān-ı vaṣldan:***-dan*
Gazel 641
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Allah'a kavuşma hükmü.
3. Olmasun gāhī tehī ḥükm-i ḳırān-ı vaṣldan
4. Nüsḫa-i terkīb-i ḥüsnün aḥsen-i taḳvīm iken

ḥükm-i meşiyyet-i bārī:
1. **ḥükm-i meşiyyet-i bārī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **263**
Kelime Tipi: -
Allah'ın iradesinin hükmü.
263. Çünki ḥükm-i meşiyyet-i Bārī
264. Oldı inşāʿ-ı ẕātuma cārī

hükm-i reml ḫaṭṭı:
1. **hükm-i reml ḫaṭṭı:**
Gazel 99
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kum falı çizgilerinin hükmü.
5. Ẓuhūra gelmedi mi hükm-i reml ḫaṭṭı ile
6. Henüz ḥoḳḳa-i laʿlini nā-bedīd midür

ḥükm-i şāhenşeh-i tevfīḳ:
1. **ḥükm-i şāhenşeh-i tevfīḳ:**
Tarih 138
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfuyla başarılı olmuş sultanlar sultanının hükmü.
29. Ḥükm-i şāhenşeh-i tevfīḳ ile āvīhtedür
30. Çār divāresine emtiʿa-i şehr-āyīn

ḥükm-i şecāʿatin:
1. **ḥükm-i şecāʿatin:***-i, -n*
Kaside 14
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Cesaretin hükmü, gereği.
93. O gūne eyledi ḥükm-i şecāʿatin icrā
94. Ki ḫalḳ eylemeden ḳaldı nām-ı Rüstemʾi yād

ḥükm-i taḳdīre:
1. **ḥükm-i taḳdīre:***-e*
Gazel 296
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kaderin hükmü, alın yazısı.
3. Gerçi ḫayr ü şer meyānında muḫayyer gelmişüz
4. Līk maʿnen ḥükm-i taḳdīre musaḫḫar gelmişüz

2. **ḥükm-i taḳdīre:***-e*
Gazel 404
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kaderin hükmü, alın yazısı.
15. Gelū-gir-i selāmetdür tereddüd ḥükm-i taḳdīre
16. Ḥakīmüñ şerbet-i nā-ḫoş-güvārın bī-müḥābā çek

ḥükm-i taḳdīr-i ilāhiyle:
1. **ḥükm-i taḳdīr-i ilāhiyle:***-y, -le*
Tarih 127
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -

Takdir-i İlahinin hükmü, Allah'ın takdiri.
77. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle vezīr-i merḳūm
78. Ṣadrdan olmış iken tecribe veçhiyle cüdā

2. **ḥükm-i taḳdīr-i ilāhiyle:**-*y, -le*
Tarih 127
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Takdir-i İlahinin hükmü, Allah'ın takdiri.
29. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle idüp bir kaç sāl
30. Bir nice manṣıb-ı ʿālīde daḫı refʿ-i livā

ḥükm-i verasetle:
1. **ḥükm-i verasetle:**-*le*
Kaside 13
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Varislik hükmü.
95. Ṭonadup ṣadr-ı semāvāt-res-i iclāli
96. Didiler ḥükm-i verasetle senündür bu maḳām

ḥükmin icrā eyledi:
1. **ḥükmin icrā eyledi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hükmünü icra etmek, gerekeni yerine getirmek.
13. İtdi bir saġar ile ʿālemi ser-mest-i sürūr
14. Sāḳi-i feyż-i ezel eyledi ḥükmin icrā

ḥükmin vir:
1. **ḥükmin vir:**
Gazel 434
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hüküm vermek II karar vermek.
11. Sāde-rūluḳ vaḳtinüñ vir ḥükmin ey şūḫ-ı cihān
12. Ḫārzār olmazdan evvel ṣaḥn-ı gülzāruñ senüñ

ḥükmin virür:
1. **ḥükmin virür:**-*ür*
Tarih 80
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hüküm vermek II karar vermek.
13. Ḥüsn-i evṣāfın beyāna meşḳ iden ṣāḥib- dilüñ
14. Ney-şeker ḥükmin virür gird-i feminde mūy-ı leb

ḥükminde ola:
1. **ḥükminde ola:**-*a*
Tarih 103
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hükmü altında olmak, idaresinde bulunmak.
13. Ḥaḳiḳat üzre ẓılluʾllāh o şāhenşāha dirler kim
14. Ola ḥükminde Mekkeʾyle Medīne Mescid-i Akṣā

ḥükmini vir:
1. **ḥükmini vir:**
Gazel 484
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hükmünü vermek II Enine boyuna düşündükten sonra bir karara, bir kanıya varmak.
13. Mānend-i kemān ḥükmini vir redd ü ḳabūlüñ
14. Aḥbābuñı āġūşa çek aʿdāya metīn ol

ḥükmini yüridür:
1. **ḥükmini yüridür:**-*ür*
Gazel 345
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünü geçirmek, hükmetmek.
17. Nābī kimi görsen yüridür ḥükmini nefsün
18. Ḥaḳḳun bize gönderdügi ferman unudulmış

ḥükmüni icrā iderdi:
1. **ḥükmüni icrā iderdi:**-*er, -di*
Gazel 613
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gerekeni yerine getirmek.
13. İcrā iderdi ḥükmüni aṣl-ı kerīminüñ
14. Nābī bileydi herkes eger ādem olduġın

ḥuḳūḳ:
1. **ḥuḳūḳ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **63**
Şahıslar arasında vefaya dayalı dost ilişkisi.
63. Oldı aramuzda ḥuḳūḳ üstüvār
64. İtdi bizi niʿmetünüz şermsār

2. **ḥuḳūḳa:**-*a*
Gazel 810
Mısra: **12**
Toplum düzenini sağlamak amacıyla devletin yetkili organları tarafından konulan ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaların tümü; tüze.
11. Bir miḥnet-i cedīd ile yād itmedür ġaraż
12. Çerḫ-ı denī ḥuḳūḳa mürāʿāt iderse de

ḥuḳūḳ-ı ḫ∨ān-ı vefāyı:
1. **ḥuḳūḳ-ı ḫ∨ān-ı vefāyı:**-*y, -ı*
Gazel 668
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vefa sofrasının hakkı.
3. Ḥuḳūḳ-ı ḫ∨ān-ı vefāyı o şūḫ bilmedi ḥayf
4. Zihī nemek be-ḥarām ol ḳadar melāhat ile

ḥukuk-ı nemek ü nān:
1. **ḥukuk-ı nemek ü nān:**
Gazel 345
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tuz ve ekmek hakkı (sofrasından yenilen kişiye duyulması gereken vefa borcu anlamına gelen deyim).
3. Gitmiş nemeki māʾide-i ḫ∨ān-ı vefānuñ
4. ʿĀlemde ḥukuk-ı nemek ü nān unudulmış

ḥuḳūḳ-ı nemeki:
1. **ḥuḳūḳ-ı nemeki:**-*i*
Gazel 405
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tuz hakkı (Sofrasından yenilen kişiye duyulması gereken vefa borcu anlamına gelen deyim).
3. Gerden-i lebde ḥuḳūḳ-ı nemeki s̱ābit iken
4. Niʿmet-i vuṣlatın inkār idemem ḫūbānuñ

ḥuḳūḳ-ı şükrini:
1. **ḥuḳūḳ-ı şükrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 1
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Şükür hakkı.
173. Kerimā cāhilān-ı niʿmetüz mümkin midür bizden
174. Bu deñlü niʿmetüñ itmek ḥuḳūḳ-ı şükrini īfā

ḥükūmet:
1. **ḥükūmetle:**-*le*
Tarih 126
Mısra: **13**
Saltanat.
13. Ḥalebe itdi ḥükūmetle kaçan kim teşrīf
14. İtdi menzil yoġ iken anda da menzil peydā

ḥükūmet-ḫāne-i esmā:
1. **ḥükūmet-ḫāne-i esmā:**
Kaside 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Allah'ın esmasının hikmetlerinin tecelli yeri.
115. Haḳīḳat-bīn olanlar fehm iderler oldıġın ancaḳ
116. Cihān-ı ẓāhir ü bāṭın ḥükūmet-ḫāne-i esmā

ḥükūmetkede-i cāh:
1. **ḥükūmetkede-i cāh:**
Gazel 714
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Makam ve mevkiin hüküm sürme yeri.
1. Kimi gördümse ḥükūmetkede-i cāh üzre
2. Rāḥatından görinür ol daḫı ikrāh üzre

ḫulāṣa-ı ʿālem:
1. **ḫulāṣa-ı ʿālem:**
Kaside 7
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Alemin özü.
67. Ne gūne neyyir-i aʿẓam ḫulāṣa-ı ʿālem
68. Niẓām-baḫş-ı ümem sāye-i Ḫudāy-ı Ġayūr

ḫulāṣa-i āmālümüz:

1. **ẖulāṣa-i āmālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 502
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yapılanların neticesi.
7. Bilmem ne var dirīġ idecek bizden ey perī
8. Bir vaṣladur ẖulāṣa-i āmālümüz bizüm

ẖulāṣa-i evrād:
1. **ẖulāṣa-i evrād:**
Kaside 14
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Sürekli okunan virdlerin özü.
107. Sen ol vezīr-i cihān-gīrsin ki medḥüñdür
108. Zamāne ẖalḳına şimdi ẖulāṣa-i evrād

ẖülāṣa-i iḥsān-ı kirdgār:
1. **ẖülāṣa-i iḥsān-ı kirdgār:**
Gazel 120
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Allah'ın bağışladıklarının tamamı.
17. Şuhūd-i ẓāhir ile olma Nābīyā ẖursend
18. Faḳaṭ ẖülāṣa-i iḥsān-ı Kirdgār o mıdur

ẖulāṣa-i maḳdūr:
1. **ẖulāṣa-i maḳdūr:**
Kaside 7
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Kudretin özü.
71. Nihāl-i gülşen-i devlet gül-i bahār-ı ümmīd
72. Ne ḳāve-i gil-i ādem ẖulāṣa-i maḳdūr

hülāṣa-yı maʿnā-yı āferīnişdür:
1. **hülāṣa-yı maʿnā-yı āferīnişdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yaratılma nimetinin manasının özeti.
13. Fenā rüsūm-ı teġayyür-pezīr-i ʿālemdür
14. Beḳā hülāṣa-yı maʿnā-yı āferīnişdür

ẖuld-ı berīn:
1. **ẖuld-ı berīn:**
Tarih 138
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kutsal cennet.
1. Bārekaʾllāh zihī ḳaṣr-ı ẖoş-āyende-zemīn
2. Ki hevā-ẖ√āh-ı gül-i revzenidür ẖuld-ı berīn

ẖulḳ:
1. **ẖulḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 17
Mısra: **50**
Huy, tabiat, yaratılış.
49. ʿAfv ü ḥilm ü ʿiffet ü fehm ü ẕekā şerm ü ḥayā
50. Ḫulḳınuñ her birisi bir bende-i fermān-beri

2. **ẖulḳı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **13**
Huy, tabiat, yaratılış.
13. İtdi o ẖulḳı ḥasen-i dil-nişīn
14. Ḫıṭṭa-i Şehbāʾyı bihişt-i berīn

3. **ẖulḳı:**-*ı*
Tarih 52
Mısra: **25**
Huy, tabiat, yaratılış.
25. Nāmı Ḥüseyn ẖulḳı ḥasen āṣaf-ı kerīm
26. Ṣadr-ı vezāretün güher-i mihr-i pertevi

ẖulk-ı ḥasen:
1. **ẖulk-ı ḥasen:**
Gazel 372
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzel ahlak.
7. Sendeki luṭf-ı ẖaṣāʾil sendeki ẖulk-ı ḥasen
8. Ola senden ġayrıda ḥāşā nümāyān el-vedāʿ

ẖulḳ-ı ẖudā-dāduñı:
1. **ẖulḳ-ı ẖudā-dāduñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 11
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Allah vergisi olan yaradılışı.
133. Göreydi ẖulḳ-ı Ḫudā-dāduñı çekerdi ḳalem
134. Sevād-ı nüsẖa-i aẖlāḳa fāżıl-ı Fārāb

ẖulḳ-ı pākīzesi:
1. **ẖulḳ-ı pākīzesi:**-*si*
Tarih 127
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Tertemiz ahlak.
111. Ḫulḳ-ı pākīzesi maʿlūm-ı hümāyūn çoḳdan
112. Ṣafvet-i ṭıyneti meşhūd-ı ẖidīv-i dānā

ḥulūl-i mey-i cān-perveridür:
1. **ḥulūl-i mey-i cān-perveridür:**-*i, -dür*
Gazel 92
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ruhu besleyen şarabın nüfuz etmesi.
13. Ḳalur olduḳça tehī mürde-ṣıfat cünbīşden
14. Sāġara rūḥ ḥulūl-i mey-i cān-perveridür

ẖulūṣ:
1. **ẖulūṣ:**
Gazel 362
Mısra: **3**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmayan II Amellerin şüphelerden temizlenmesi, kulun, ibadetlerini, hareketlerini yalnızca ve yalnızca Allah rızası için yapması.
3. Ḫulūṣ minnet-i nuṭḳ u beyān ḳabūl itmez
4. İnanma her kim açarsa saña zebān-ı ẖulūṣ

2. **ẖulūṣ:**
Gazel 755
Mısra: **2**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.
1. Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
2. Ne bāküm var ẖulūṣ elbette ġālibdür nifāḳ üzre

3. **ẖulūṣ:**
Kıt'a 7
Mısra: **5**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.
5. Olsun ẖulūṣ ile kapuna bende olmayan
6. Bāzū-yı iktidarı benüm ḳuvvetüm gibi

4. **ẖulūs:**
Kaside 28
Mısra: **23**
Doğruluk (Aşığın gönlünün doğruluğu, samimiyeti).
23. Ḫulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

5. **ẖulūs:**
Tarih 97
Mısra: **19**
Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmayan, amellerin şüphelerden temizlenmesi, kulun, ibadetlerini, hareketlerini, sükunlarını yalnızca ve yalnızca Allah rızası için yapması.
19. Nābī-i dāʿī ẖulūs ile didi tārīẖin
20. Cennete mūcib ola cāmī-i Yūsuf Pāşā

ẖulūṣ u vedād:
1. **ẖulūṣ u vedād:**
Kaside 14
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Samimiyet ve muhabbet.
75. Vücūd-ı pākine ḳalmış tevażūʿ u ikrām
76. Żamīr-i ṣāfına dil-bestedür ẖulūṣ u vedād

ẖulūṣī:
1. **ẖulūṣī:**
Gazel 785
Mısra: **9**
Cerrah Kasım Paşazâde Zâhid Ahmed Hulûsî Bey, Cerrah Kasım Paşazâde Zâhid Ahmed Hulûsî Bey. Asıl adı Ahmed olup vezir Cerrah Kasım Paşa'nın oğludur. İstanbulludur. Enderuna girdi. Sultan IV. Mehmed (saltanatı: 1648-1687) devri şairlerindendir.
9. Nev-güfteñe Ḫulūṣī virdi naẓīre Nābī
10. Dil-beste-i sitemdür ḳādir degül edāya

hulūṣ-ı tāmm:

1. **hulūṣ-ı tāmm:**
Tarih 122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tamamen Allah rızası için.
5. İdüp ol şehri iḥyāya rıżā-yı Ḥaḳ içün himmet
6. Hulūṣ-ı tāmm ile ās̱ār-ı ḫayrın eyledi ibḳā

ḥulv-i sufre-i ʿālem:
1. **ḥulv-i sufre-i ʿālem:**
Gazel 159
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Alem sofrasının tatlısı.
9. Gören bilür şekerüñ gilden olduġun ḥāṣıl
10. Ki ḥulv-i sufre-i ʿālem vaḥal bozundısıdur

ḫülyā bezminde:
1. **ḫülyā bezminde:**-*n, -de*
Gazel 292
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hayal meclisi.
9. Ol meyān kim ḥasreti endīşeyi bārīk ider
10. Ḫülyā bezminde bī-minnet der-āğūş itmişüz

ḫum:
1. **ḫumlar:**-*lar*
Gazel 221
Mısra: **12**
Şarap küpü.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥkīk
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

2. **ḫum:**
Gazel 510
Mısra: **4**
Şarap küpü.
3. Ol bāde-i neşāt-fezāyuz ki bāġbān
4. İtmiş nişānde ḫum yirine tākümüz bizüm

3. **ḫum:**
Gazel 536
Mısra: **1**
Şarap küpü.
1. Kim düşerdi pāyuma ḫum gibi pür-cūş olmasam
2. Kim ṭutardı çeşm saġar gibi ser-cūş olmasam

4. **ḫumdan:**-*dan*
Gazel 604
Mısra: **3**
Şarap küpü.
3. Tākden ḫumdan sebūdan kāseden sāḳī-i bezm
4. Ṣarf ider ḫāk-i reh-i rindāna taḥṣīl itdügin

5. **ḫum:**
Gazel 729
Mısra: **3**
Şarap küpü.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

6. **ḫumda:**-*da*
Gazel 793
Mısra: **11**
Şarap küpü.
11. Aḥvāl-i Felaṭūnʾı ider ḫumda be-dīdār
12. Bu meykede içre ḫum-ı ṣahbā kimi görse

7. **ḫum:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **111**
Şarap küpü.
111. Ḫum dibine irkilicek mühmelāt
112. Aña virürlerdi berāy-ı zekât

hümā:
1. **hümā:**
Gazel 107
Mısra: **4**
Talih kuşu.
3. Olmış garīk devlet-i būs-ı dehānına
4. Gūyā hilāl-i yār hümā üstüḫᐯānıdur

2. **hümā:**
Gazel 148
Mısra: **12**
Talih kuşu.
11. Nüzūl-i ism semādan delīldür buña kim
12. Māh-ı evc-i leṭāfet hümā bozundısıdur

3. **hümālar:**-*lar*
Gazel 834
Mısra: **3**
Talih kuşu.
3. İltifāt eylesek eylerdi Hümālar gerdiş
4. Kisve-i Kaʿbe ḳadar gūşe-i destārumuzı

4. **hümāʾya:**-*y, -a*
Gazel 862
Mısra: **4**
Talih kuşu.
3. Sebāt-ı sāye tenezzüldedür ʿuluvde degül
4. Ḳalem Hümāʾya degişmez şikeste-pālığını

5. **hümā:**
Kaside 7
Mısra: **89**
Talih kuşu.
89. Hümā didükleri bāmında murġ-ı dest-āmūz
90. Kerem didükleri bābında bende-i mecbūr

6. **hümālar:**-*lar*
Kaside 7
Mısra: **38**
Talih kuşu.
37. Pür idi sebze-i bigānelerle gülşen-i dehr
38. Oturmış idi hümālar maḳāmına ʿuṣfūr

7. **hümāyı:**-*y, -ı*
Kaside 11
Mısra: **72**
Talih kuşu.
71. Firāz-ı devḥa baḫtında lāne-sāz olsa
72. Hümāyı itmez idi ḫıdmete ḳabūl ġurāb

8. **hümā:**
Kaside 18
Mısra: **16**
Talih kuşu.
15. Ne ḳafesdür o ḳafes kim heves-i vaṣlı ile
16. Bī-ḳarār olmadadur evc-i hevā üzre hümā

9. **hümā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **51**
Talih kuşu.
51. Ammā ne hümā hümā-yi gül-per
52. Her beyżası reşk-i mihr-i enver

10. **hümādur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **50**
Talih kuşu.
49. Bu ol varaḳ-ı kerem-nümādur
50. Kim evc-ı ʿināyete hümādur

11. **hümālara:**-*lar, -a*
Gazel 254
Mısra: **7**
Talih kuşu. II Sevgili.
7. Olmaz hümālara nigeh-endāz-ı iltifat
8. Alūde-i ġubār ise de çeşm-i dāmumuz

12. **hümāya:**-*ya*
Gazel 741
Mısra: **6**
Talih kuşu.
5. Gören şehr-i ḳanāʿat çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

13. **hümā:**
Gazel 848
Mısra: **11**
Talih kuşu.
11. Üstüḫᐯān ile Hümā gibi yüri ḫursend ol
12. Ne virürler bu şikem-ḫᐯārelige fīl gibi

ḫumār:
1. **ḫumār:**
Gazel 111
Mısra: **11**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.
11. Gülinde ḫār u meyinde ḫumār der-pey iken
12. Nice taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār olunur

2. **ḫumārın:**-*ın*
Gazel 319
Mısra: **4**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.
3. Çoḳ da maġrur olma kim meyhāne-i ikbālde
4. Biz hezārān mest-i maġruruñ ḫumārın görmişüz

3. **ḫumāra:**-*a*
Gazel 557
Mısra: **2**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.
1. Olurdum zāhidā çoḳdan dehen-şū sāġar-ı meyden
2. Ḫumāra olsa ümmīd-i müdāvā ġayrı bir şeyden

4. **ḫumār:**
Gazel 95
Mısra: **9**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.
9. Şarāb-ı ʿaşḳ leb-ā-leb ḫumār dūş-be-dūş
10. Sipihr sāġar-ı mīnā-yı āferīnişdür

5. **ḫumār:**
Matla 14
Mısra: **1**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.
1. Cām-ı lebünde bāde gibi yoḳ diyü ḫumār
2. And içsem aġrımaz başum ey şūḫ-ı şivekār

6. **ḫumāriyān:**
Gazel 206
Mısra: **2**
(İçkiden sonra gelen) Baş ağrısı, mahmurluk çekenler.
1. Ḫum-ı şarābı ne var ʿaṣrdan ḳapatmasalar
2. Ḫumāriyān ḫum-ı meyveş şarāba batmasalar

7. **ḫumārda:**-*da*
Gazel 210
Mısra: **6**
(İçkiden sonra gelen) Baş ağrısı, mahmurluk.
5. Mis̱āl-i ḫaste ṣarılsam ṣürāḥiye ne ʿaceb
6. Ḫumārda ḳatı çoḳ derd-i ser çekilmişdür

8. **ḫumāra:**-*a*
Gazel 675
Mısra: **2**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.
1. Cān teşne mey be-kef nigeh dil-firīb ise
2. Ṣabr eylemez ḫumāra dil-i bī-şekīb ise

ḫumār itmek:
1. **ḫumār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sarhoş ve sersem etmek.
7. Zīb-i keff-i luṭf itdügi ṣahbā-yı nevaziş
8. Ālūde-i endūh ḫumār itmek içünmiş

ḫumār-ı ālām:
1. **ḫumār-ı ālām:**
Kaside 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Elemlerin verdiği baş ağrısı.
5. Bezm-i iḳbālde ser-mest olanuñ hāli budur
6. Gāh peymāne çeker gāh ḫumār-ı ālām

ḫumār-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaṣluñ:
1. **ḫumār-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Sevgiliye) kavuşmanın tatlı meclisinin mahmurluğu.
1. Ḫayāl-i laʿl-i nābuñ cām-ı çeşm-i terde ḳalmışdur
2. Ḫumār-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaṣluñ serde ḳalmışdur

ḫumār-ı mükāfātdan:
1. **ḫumār-ı mükāfātdan:**-*dan*
Gazel 440
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ödüllendirilmenin verdiği sarhoşluk.
7. Yoḳdur saña ḫumār-ı mükāfātdan ḫalāṣ
8. Nūş eyledükçe ḫūn-ı derūnın piyālenüñ

ḫumār-ı neşʾe-i cām-ı kederdendür:
1. **ḫumār-ı neşʾe-i cām-ı kederdendür:**-*den, -dür*
Gazel 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Keder kadehinin neşesinin mahmurluğu.
1. Ne sendendür ne bendendür ne çerḫ-i kīneverdendür
2. Bu derd-i ser ḫumār-ı neşʾe-i cām-ı kederdendür

ḫumār-ı yeʾse:
1. **ḫumār-ı yeʾse:**-*e*
Gazel 564
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik mahmurluğu, baş ağrısı.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Ṣunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

hümā-yı āşiyān-zād-ı saʿādetdür:
1. **hümā-yı āşiyān-zād-ı saʿādetdür:**-*dür*
Tarih 76
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Mutluluk yuvasının yetiştirdiği devlet kuşu.
21. Hümāyūn-per hümā-yı āşiyān-zād-ı saʿādetdür
22. Ki ḥeft iklīmi itdi feyż-i bāli naḳş-yābende

hümā-yı bülend-āşiyān:
1. **hümā-yı bülend-āşiyān:**
Gazel 421
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Yücelerden yuva tutmuş (şiir/lafız) hüması.
21. Zihī hümā-yı bülend-āşiyān ki devr eyler
22. Cenāḥ-ı maʿnī ile mā-verāsın ilhāmuñ

hümā-yı devlet:
1. **hümā-yı devlet:**
Tarih 92
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Talih kuşu.
17. Düm-i tāvus-ı cināndur yā hümā-yı devlet
18. Per ü bālini güşād itse mis̱āl-i ʿAnḳā

hümā-yı devleti:
1. **hümā-yı devleti:**-*i*
Gazel 223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Talih kuşu.
1. Ġamuñ senüñ dil-i ḫūn-geşteni mekān idinür
2. Hümā-yı devleti gör ḳande āşiyān idinür

hümā-yı devletüñ:
1. **hümā-yı devletüñ:**-*üñ*
Gazel 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Devlet kuşu, baht, talih, mtululuk.
11. Hümā-yı devletüñ aḳlām-ı bāl ü perleridür
12. Cemʿīsin ide maʿmūr Nābīyā Mevlā

hümā-yı devrān:
1. **hümā-yı devrān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Cihanın devlet kuşu.
79. ʿAnḳā-yı cihān hümā-yı devrān
80. Kürsī-i āmān ü ʾarş-ı īmān

hümā-yı evc-i ferāġ olduġum:
1. **hümā-yı evc-i ferāġ olduġum:**-*du, -ġu, -m*
Gazel 846
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Huzur zirvesindeki talih kuşu olmak.
11. Nābī hümā-yı evc-i ferāġ olduġum görüp
12. Ḳaldurdı rüzgār semavāta lānemi

hümā-yı evc-i saʿādet:
1. **hümā-yı evc-i saʿādet:**
Gazel 737
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mutluluk zirvesinin talih kuşu.
15. Bu rīḫte ḳafes-i köhneye nice yaḳışur
16. Hümā-yı evc-i saʿādet şikār olınsa bile

hümā-yi gül-per:
1. **hümā-yi gül-per:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **51**

Kelime Tipi: -
Gül kanatlı talih kuşu.
51. Ammā ne hümā hümā-yi gül-per
52. Her beyżası reşk-i mihr-i enver

hümā-yı hünerüñ:
1. **hümā-yı hünerüñ:**-*üñ*
Gazel 359
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hüner hüması.
9. Mangır kuşına dönmiş ahālī-i mecālis
10. Bī-çāre Hümā-yı hünerüñ raġbeti gitmiş

hümāyūn:
1. **hümāyūn:**
Tarih 15
Mısra: **2**
Kutlu, mübarek, saadetli.
1. Çıḳup bir gün ḳurulduḳda didi tārīḫini Nābī
2. Hümāyūn bārgāh-ı dāver-i devrān mübārek-bād

hümāyūn-per:
1. **hümāyūn-per:**
Tarih 76
Mısra: **21**
Saadet/saltanat kanadı.
21. Hümāyūn-per hümā-yı āşiyān-zād-ı saʿādetdür
22. Ki ḥeft iklīmi itdi feyż-i bāli naḳş-yābende

hümāyūn-rüʾūs-ı müşg-sevād:
1. **hümāyūn-rüʾūs-ı müşg-sevād:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Görev belgesinin misk kokan karalığı/mürekkebi (Hümāyūn-rüʾūs; İmparatorluk döneminde vezir, beylerbeyi, tımar ve zeamet sahipleri dışında kalan devlet memurları ile hazine ve vakıflardan maaş alan görevlilere verilen görev belgesi).
88. Bende-i deyne ḥüccet-i āzād
87. O hümāyūn-rüʾūs-ı müşg-sevād

hümāyūn-sīmā:
1. **hümāyūn-sīmā:**
Kaside 18
Mısra: **1**
Sultan yüzlü.
1. Habbeẕā ṣūret-i ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā
2. Ṭarz-ı ġarrā-es̱er-i ḥażret-i Caʿfer Pāşā

2. **hümāyūn-sīmā:**
Kaside 19
Mısra: **26**
Padişah tuğrası yüzlü.
25. Çekmedi kimse daḫı ʿālemde
26. Böyle ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā

ḫumḫāne:
1. **ḫumḫāneler:**-*ler*
Gazel 328
Mısra: **14**
Meyhane, şarap mahzeni.
13. Erbāb-ı bezm Nābī geh mest ü gāh maḫmūr
14. Bu derd-i ser nedendür ḫumḫāneler de bilmez

ḫum-ḫāne-i dehrüñ:
1. **ḫum-ḫāne-i dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 632
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Feleğin şarap mahzeni, meyhanesi.
3. Gerçi bu ḫum-ḫāne-i dehrüñ sebū-keş rindiyüz
4. Bilmedük ammā ki ṣahbā-yı ṣafā keyfiyyetin

ḫum-ı devāt-ı şuʿarā:
1. **ḫum-ı devāt-ı şuʿarā:**
Gazel 573
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Şairlerin divitinin küpü.
17. Böyle cūş itmeyicek maʿnī-i ṣāf ey Nābī
18. Atmasın ḫum-ı devāt-ı şuʿarā ser-pūşın

ḫum-ı meyḫāneveş:
1. **ḫum-ı meyḫāneveş:**
Gazel 734
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Meyhanede içine şarap doldurulan küp gibi, şarap küpü misali.
7. Ḫalāsa himmet eyleñ duḫter-i rez kalmasın giryān
8. Ḫum-ı meyḫāneveş bir zişt-i bed-kirdāruñ altında

ḫum-ı mey-i telḫi:
1. **ḫum-ı mey-i telḫi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Acı şarabın küpü.
119. Añılsa meykedede çāşnī-i aḫlāḳı
120. İder ḫum-ı mey-i telḫi küvāre-i zenbūr

ḫum-ı meyveş:
1. **ḫum-ı meyveş:**
Gazel 206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şarap küpü *gibi.*
1. Ḫum-ı şarābı ne var ʿaṣrdan ḳapatmasalar
2. Ḫumāriyān ḫum-ı meyveş şarāba batmasalar

ḫum-ı nīl itdi:
1. **ḫum-ı nīl itdi:**-*di*
Gazel 504
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
?.
7. Felek firāḳ ile itdi derūnumı ḫum-ı nīl
8. Kederden āyine-i āb gibi sāde idüm

ḫum-ı ṣahbā:
1. **ḫum-ı ṣahbā:**
Gazel 600
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şarap küpü.
9. Şüste-i çeşme-i ʿafv olmadan olma nevmīd
10. Ḫum-ı ṣahbā gibi leb-rīz-i günāh olmayasın

2. **ḫum-ı ṣahbā:**
Gazel 793
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şarap küpü.
11. Aḥvāl-i Felaṭūnʾı ider ḫumda be-dīdār
12. Bu meykede içre ḫum-ı ṣahbā kimi görse

ḫum-ı şarābı:
1. **ḫum-ı şarābı:**-*ı*
Gazel 206
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarap küpü.
1. Ḫum-ı şarābı ne var ʿaṣrdan ḳapatmasalar
2. Ḫumāriyān ḫum-ı meyveş şarāba batmasalar

ḫum-ı ser-beste-i mey:
1. **ḫum-ı ser-beste-i mey:**
Gazel 69
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kapalı olan şarap küpü.
9. Dil-şikenliklerini muḥtesibüñ naḳl itsem
10. Ḳorḳusından ḫum-ı ser-beste-i mey ḳan ḳaşanur

ḥummā-yı ṣufrevī:
1. **ḥummā-yı ṣufrevī:**
Gazel 155
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ateşli hastalık nedeniyle sararmış hasta.
15. Ḥummā-yı ṣufrevī gibi ḫalḳuñ vücūdını
16. Pā-māl-i lerziş itmededür ārzū-yı zer

ḫum-nişīn oldı:
1. **ḫum-nişīn oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Akıl küpü olmak.
7. ʿİllet-i āşūb sārī olduġın dehre görüp
8. Ḫum-nişīn oldı Felātūn-ı ḥikem-fermā gibi

ḫumūl:
1. **ḫumūlün:**-*ün*
Kaside 2
Mısra: **41**
Bir kimsenin adı sanı, ünü kaybolma, batma.
41. Gör ḫumūlün şerefin kim żarar itmez çemene
42. Şāḫ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

ḫūn:
1. **ḫūn:**
Gazel 794
Mısra: **4**
Kan, dem.

3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür sağarum Cem ḳanda ben ḳanda

2. **ḫūndur:**-*dur*
Gazel 577
Mısra: **2**
Kan, dem.
1. Dīde-i ümmīde tā ol laʿl-i mey-gūndur düşen
2. Çeşm-i dilden dāmen-i endīşeye ḫūndur düşen

hūn bahāsını:
1. **ḫūn bahāsını:**-*n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kan pahası veya bedeli, yaralanan organ karşılığı olarak yaralayandan alınan para; diyet.
7. Bī-būs-ı laʿl-i yār dökülmez dehānına
8. Pīşīn alur piyāle-i mey ḫūn bahāsını

hūn-āb:
1. **ḫūn-ābuñ:**-*uñ*
Gazel 435
Mısra: **6**
Kanlı su (Gözyaşı).
5. Nüsḫa-i ʿaşḳ u maḥabbetdeki ebvāb ü füṣūl
6. Şerḥidür dīde-i ʿāşıḳdan aḳan ḫūn-ābuñ

hūn-ābe:
1. **ḫūn-ābe:**
Gazel 330
Mısra: **10**
Kanlı su (Gözyaşı).
9. Dem mi var sākī-i devrānun elinden Nābī
10. Gāh ḫūn-ābe gehī kāse-i pür-sem çekmez

2. **ḫūn-ābe:**
Gazel 782
Mısra: **8**
Kanlı gözyaşları(Renk noktasında şarapla ilişkilendirilmiştir).
7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cemʾden cüdā düşmiş
8. Nʾola ḫūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

hūn-ābe-i eşke:
1. **ḫūn-ābe-i eşke:**-*e*
Gazel 337
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kanlı gözyaşı.
7. ʿUşşāḳum ġarḳ eyledi ḫūn-ābe-i eşke
8. ʿAksüñ ki ḳadehde mey-i bī-ġışlara düşmiş

hūn-ābe-pāş-ı ġam:
1. **ḫūn-ābe-pāş-ı ġam:**
Gazel 478
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gamın kanlı gözyaşlarını doken.
9. Ben eşk-rīz-i firḳat o ḫūn-ābe-pāş-ı ġam
10. Bezm-i elemde cām ü sebūdür benümle dil

hūn-ābe-rīz-i eşk-i hicrān olduğın bilüp:
1. **ḫūn-ābe-rīz-i eşk-i hicrān olduğın bilüp:**-*üp*
Gazel 340
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın kanlı gözyaşlarını döktüğünden haberi olmak, farkında olmak.
7. Bilüp ḫūn-ābe-rīz-i eşk-i hicrān olduğın çeşmüm
8. Münaḳḳaş destmāli dīde-i giryāne göndermiş

hūn-ālūd:
1. **ḫūn-ālūd:**
Gazel 102
Mısra: **4**
Kana bulanmış.
3. Eylesem dāġ-ı derūnum şerhine vażʿ-ı ḳalem
4. Sīne-i ḥarf üzre dāġ-ı noḳṭa ḫūn-ālūd olur

hūn-ālūde:
1. **ḫūn-ālūde:**
Gazel 90
Mısra: **4**
Kana bulanmış.
3. Ciġerden germī-i hicrānı biʾl-ḫāsiyye defʿ eyler
4. Girüp şekl-i enāra dilde ḫūn-ālūde peykānlar

hüner:
1. **hüner:**
Gazel 126
Mısra: **12**
Maharet, marifet, ustalık.
11. Ey iden dāʾire-i cāhını tezyine heves
12. Hüner erbāb-ı temennaya muʿīn olmadadur

2. **hüner:**
Gazel 158
Mısra: **7**
Maharet, marifet, ustalık.
7. Hüner ol mertebe kāsid ki gezüp kūy-be-kūy
8. Der-be-der köhne semer gibi ḫarīdārın arar

3. **hüner:**
Gazel 550
Mısra: **13**
Maharet, marifet, ustalık.
13. Şiʿr ü inşāyı hüner yapma degüldür Nābī
14. Hüner āfāḳda seyr eylemedür envārın

4. **hüner:**
Gazel 550
Mısra: **14**
Maharet, marifet, ustalık.
13. Şiʿr ü inşāyı hüner yapma degüldür Nābī
14. Hüner āfāḳda seyr eylemedür envārın

5. **hünerüñ:**-*üñ*
Gazel 70
Mısra: **3**
Maharet, marifet.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

6. **hüner:**
Gazel 89
Mısra: **12**
Maharet, marifet.
11. Olmaz resīd gerdine nevʿ-i melāʾike
12. Çendīn hüner ki nevʿ-i beşerden ẓuhūr ider

7. **hünerdür:**-*dür*
Gazel 45
Mısra: **11**
Maharet, marifet, ustalık.
11. Refʿ-i ser-i peyvend-i heves çokça hünerdür
12. Dil-düzd iken ārāyīş-i beytüʾṣ-ṣanem-i çerḫ

8. **hüner:**
Gazel 192
Mısra: **1**
Maharet, marifet, ustalık.
1. Ol mest-i ḥüsn vażʿ-ı cefāyı hüner ṣanur
2. ʿUşşāḳa kec-nigehlügi ḥüsn-i naẓar ṣanur

9. **hüner:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Maharet, marifet, ustalık.
9. Felekde kāmver olmaḳ hüner degül Nābī
10. Hüner bir ehl-i dile ṣarf-ı himmet itmekdür

10. **hüner:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Maharet, marifet, ustalık.
9. Felekde kāmver olmaḳ hüner degül Nābī
10. Hüner bir ehl-i dile ṣarf-ı himmet itmekdür

11. **hünerin:**-*i, -n*
Gazel 385
Mısra: **2**
Maharet, marifet, ustalık.
1. O kimse kim ṣuver-i ʿāleme sitāyişi yoḳ
2. Muṣavvirüñ hünerin derke çeşm-i dānişi yoḳ

12. **hüner:**
Gazel 386
Mısra: **5**
Maharet, marifet, ustalık.
5. Hüner bir ḫāṭır-ı virānı taʿmīr itmedür yoḫsa
6. Degüldür ādemiyyet naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ

13. **hüner:**
Gazel 386

Mısra: **9**
Maharet, marifet, ustalık.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoẖsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

14. **hüner:**
Gazel 386
Mısra: **10**
Maharet, marifet, ustalık.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoẖsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

15. **hünerdür:**-*dür*
Gazel 386
Mısra: **11**
Maharet, marifet, ustalık.
11. Hünerdür Nābiyā ebnā-yı ʿaṣrun iʿtiḳādında
12. Riyāż-ı ülfete çirk-ābe-efşān-ı nifāḳ olmaḳ

16. **hüner:**
Gazel 413
Mısra: **3**
Maharet, marifet, ustalık.
3. Olsa ẕātī hüner ādemde neyāsā yoẖsa
4. Gūş-māl itmeyicek leẕẕeti yoḳ ṭanbūruñ

17. **hüner:**
Gazel 428
Mısra: **8**
Maharet, marifet, ustalık.
7. Bī-ṣubḥgeh siyāh ü sefid olmaz aşikār
8. Naḳş ü hüner nühüfte ḳalur imtiḥāna dek

18. **hüneri:**-*i*
Gazel 455
Mısra: **3**
Maharet, marifet, ustalık.
3. Hüneri var ise ketm-i es̱er-i ʿaşḳ itsün
4. ʿAybdur bülbül-i şūrīdeye feryād itmek

19. **hüner:**
Gazel 492
Mısra: **5**
Maharet, marifet, ustalık.
5. Terk ile tahsīl-i maṭlab bir hüner midür diyü
6. Ṭaʿne-dād-ı resm-i İbrāhīm Edhemʾdür göñül

20. **hüner:**
Gazel 563
Mısra: **9**
Maharet, marifet, ustalık.
9. Hüner sālūsı cezb itmekdedür meyẖāneye yoẖsa
10. İder rindün taḳaddüm desti çeksen āstīninden

21. **hüner:**
Gazel 598
Mısra: **13**
Maharet, marifet, ustalık.
13. Hüner ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl itmekdür ey Nābī
14. Bu vādide bu tāze şiʿrden aʿlā ne söylersin

22. **hüner:**
Kaside 24
Mısra: **90**
Maharet, marifet, ustalık.
89. Cümle ṭursun hele mahṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seẖā

23. **hünerüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **323**
Maharet, marifet, ustalık.
323. H̱atm-ı efvāh-ı nās iken hünerüm
324. Olmadı ṣaff-ı ẖᵛācegānda yirüm

24. **hünere:**-*e*
Kıt'a 27
Mısra: **3**
Maharet, marifet, ustalık.
3. Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
4. Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ẖazīnedür

25. **hünerde:**-*de*
Kıt'a 55
Mısra: **2**
Maharet, marifet, ustalık.
1. Nābiyā görmişüz istiḥsānın
2. Her hünerde nice ʿālī-şānuñ

26. **hünerlerle:**-*ler, -le*
Tarih 6
Mısra: **9**
Maharet, marifet, ustalık.
9. Bu hünerlerle yine çerẖ-i denī
10. İtmiş idi sitem ile taʿcīz

27. **hüneri:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **89**
Maharet, marifet, ustalık.
89. Hüneri kimdür iden çāḳ bu ḳadar kendüye mülk
90. Nāmı oldıysa ʿaceb mi vüzerāya mefẖar

28. **hünerdür:**-*dür*
Kaside 15
Mısra: **155**
Maharet, marifet, ustalık.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

hüner ü fażl ü dāniş ü ʿirfān:
1. **hüner ü fażl ü dāniş ü ʿirfān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **450**
Kelime Tipi: **-**
Yetenek, erdem, bilgi ve kültür.
449. Ol ki itmiş H̱udā aña iḥsān
450. Hüner ü fażl ü dāniş ü ʿirfān

hüner ü maʿrifetün:
1. **hüner ü maʿrifetün:**-*ün*
Gazel 513
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meharet ve bilgelik.
3. Hüner ü maʿrifetün ḳadrini andan bil kim
4. Sīm olur sākin-i cennet gibi meʾvā-yı ḳalem

hüner-i dīgerāne:
1. **hüner-i dīgerāne:**
Gazel 235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir diğer marifet, ustalık.
5. Zamānede hüner-i dīgerāne reşk itmek
6. Metāʿ-ı dānişe is̱bāt-ı raġbet itmekdür

hünerkede-i dehre:
1. **hünerkede-i dehre:**-*e*
Gazel 255
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hüner yeri olan dünya.
13. Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nābīyā
14. Āyīnede görür gören ancaḳ naẓīrümüz

hünermend-i yegāne:
1. **hünermend-i yegāne:**
Tarih 16
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Biricik (tek, benzersiz) ustalık sahibi.
21. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ekrem
22. ʿAlī Şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdelet-pīrā

2. **hünermend-i yegāne:**
Tarih 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Biricik (tek, benzersiz) ustalık sahibi (Bu manzume 16. Tarih manzumesinin 10, 11, 12 ve 13. beyitleri ile aynıdır).
1. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam aṣaf-ı ekrem
2. ʿAlī şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdilet-pīrā

hünerver:
1. **hünerver:**
Kıt'a 103
Mısra: **1**
Marifetli.
1. Ey hünerver ki ismüñ olmışdur
2. Māye-i ḥüsn-i nuṭḳ-ı insanī

ẖūn-ı aʿdā:
1. **ẖūn-ı aʿdā:**
Kaside 24
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanların kanı.
37. Oldı gül-gūne-i ruẖsārı ẖuṣūṣā şimdi
38. Āṣaf-ı muḥteremüñ dökdügi ẖūn-ı aʿdā

ẖūn-ı ʿāşıḳı:
1. **ẖūn-ı ʿāşıḳı:**-*ı*
Gazel 872
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Aşığın kanı.
7. Mis̱āl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

ḫūn-ı ciġer:
1. **ḫūn-ı ciġer:**
Kaside 9
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Yürek kanı.
57. Ḳanı ol dem ki yirüm var idi ḫāṭırlarda
58. Āb ile dānem idi pāre-i dil ḫūn-ı ciġer

2. **ḫūn-ı ciġer:**
Gazel 527
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ciğer kanı.
3. Mā-ḥażar ḫūn-ı ciġer ʿarż eyledüm ol āfetüñ
4. Çeşm-i ser-mesti ḫayālin dilde mihmān eyledüm

ḫūn-ı derūnın:
1. **ḫūn-ı derūnın:**
Gazel 440
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül kanı II (Kadehteki kan rengi şarap).
7. Yoḳdur saña ḫumār-ı mükāfātdan ḫalāṣ
8. Nūş eyledükçe ḫūn-ı derūnın piyālenüñ

ḫūn-ı dili:
1. **ḫūn-ı dili:**-*i*
Gazel 27
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül kanı.
7. Virsün saña ʿömr-i ebedi girye-i ḥasret
8. Ḫūn-ı dili hem-ḫāṣṣiyyet-i āb-ı ḥayāt it

ḫūn-ı dilümi:
1. **ḫūn-ı dilümi:**-*üm, -i*
Gazel 493
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül/ciğer kanı.
1. Ḫūn-ı dilümi ġonce-i cām eyledi bülbül
2. Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül

ḫūn-ı endīşe:
1. **ḫūn-ı endīşe:**
Gazel 578
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Düşünce kanı, kaygı kanı.
11. Tīġ-i müjgānı degül ḳābil-i vaṣf itmeyicek
12. Ḫūn-ı endīşe tereşşuḥ ciger-i maʿnādan

2. **ḫūn-ı endīşe:**
Gazel 578
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Düşünce kanı, kaygı kanı.
11. Tīġ-i müjgānı degül ḳābil-i vaṣf itmeyicek
12. Ḫūn-ı endīşe tereşşuḥ ciger-i maʿnādan

ḫūn-ı eşk dökdi:
1. **ḫūn-ı eşk dökdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanlı gözyaşı dökmek.
5. Görüp firāḳun ile nār-ı ġamda sūzişümi
6. Baña teraḥḥum idüp ḫūn-ı eşk dökdi kebāb

ḫūn-ı fitne:
1. **ḫūn-ı fitne:**
Gazel 128
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Fitne kanı, fitneden dolayı dökülen kan.
9. Nīrenglerle geçmededür ṭurma rengler
10. Destinde ḫūn-ı fitne ḥınā ṣūretindedür

2. **ḫūn-ı fitne:**
Gazel 128
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Fitne kanı, fitneden dolayı dökülen kan.
9. Nīrenglerle geçmededür ṭurma rengler
10. Destinde ḫūn-ı fitne ḥınā ṣūretindedür

ḫūn-ı kebāb-ı ekbād:
1. **ḫūn-ı kebāb-ı ekbād:**
Kaside 2
Mısra: **242**
Kelime Tipi: -
Yanıp kavrulmuş ciğerin kanı.
241. Maṭbaḫ-ı ḳadrüñe reh-bürde olan ʿuşşāḳuñ
242. Gözlerinden dökilür ḫūn-ı kebāb-ı ekbād

ḫūn-ı kebūterden:
1. **ḫūn-ı kebūterden:**-*den*
Gazel 599
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güvercin kanı II şarap.
5. Leb-i mey-keşde dest-i sāḳiyānda taḳla-bāzīler
6. Sirāyet eylemiş peymāneye ḫūn-ı kebūterden

ḫūn-ı māl-i ḥarāmı:
1. **ḫūn-ı māl-i ḥarāmı:**-*ı*
Gazel 829
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Haram malın kanı.
19. İçsün ḳo ḫūn-ı māl-i ḥarāmı ʿalaḳ gibi
20. Zālim taṣavvur itmez ise imtilāsını

ḫūn-ı maʿnā:
1. **ḫūn-ı maʿnā:**
Gazel 402
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mana kanı.
3. Cünbiş-i ġamze-i bī-raḥmını tahrīr idemem
4. Ḫūn-ı maʿnā dökilür faṣılasından raḳamuñ

ḫūn-ı sāġarı:
1. **ḫūn-ı sāġarı:**-*ı*
Gazel 461
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Kadeh kanı) Şarap.
3. Mest olmayınca kimdür içen ḫūn-ı sāġarı
4. Der-kār iken nezāreti çeşm-i ḥabābuñ

ḫūnīn:
1. **ḫūnīn:**
Gazel 452
Mısra: **9**
Kanlı.
9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ḫūnīn şerḥalar bitdi
10. Yine baḫtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

hūn-rīzī:
1. **hūn-rīzī:**
Gazel 715
Mısra: **5**
Kan dökücülük.
5. Ne bu hūn-rīzī vü ġāretgerī vü bī-bākī
6. Müjeler leşker-i bī-raḥm-ı Hülāgū degül a

ḥūr:
1. **ḥūr:**
Gazel 655
Mısra: **4**
Güneş.
3. Felekde māh-ı nev bābüʾs-selāmuñ cilvegāhıdur
4. Bunuñ kındīlidür ḥūr matlaʿ-ı nūr u żiyādur bu

ḥūrān-ı bihişt:
1. **ḥūrān-ı bihişt:**
Tarih 121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cennet hurileri.
3. Bu bārgeh-i meymenet-endūza sezādur
4. Ḥūrān-ı bihişt itse temāşāsına raġbet

ḫurd:
1. **ḫurd:**
Gazel 345
Mısra: **2**
Küçük tabiatlı kimse.
1. Bir devrde geldük ki ʿazīzān unudulmış
2. Ṭutmış yirini ḫurd ü büzürgān unudulmış

ḫurd u büzürg:
1. **ḫurd u büzürg:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **100**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Küçük ve büyük.
99. İt kerem-i Ḥaḳdan ümīd-i sütürg
100. Birdür o dergāhda ḫurd u büzürg

hurde:
1. **ḫurde:**
Gazel 558
Mısra: **6**
Küçük, ufak.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ḫurde gendümden yapılmış günbed-i ḫırmen

2. **ḫurde:**
Gazel 811
Mısra: **9**
İnce, narin, güzel.
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

3. **ḫurde:**
Kaside 16
Mısra: **89**
İnce, narin, güzel.
89. Ol dil-güşā maḳāller ol ḫurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

hurde-i sīm:
1. **ḫurde-i sīm:**
Kıt'a 63
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Değersiz, hurda gümüş.
3. Ṭurma yapmaḳda zerger-i taḳdīr
4. Ḫurde-i sīm ṣırmadan ḫātem

hurd-sāl:
1. **ḫurd-sāller:***-ler*
Gazel 139
Mısra: **10**
Küçük yaşlı.
9. Āġūş u dūş-ı raġbeti Nābī ider maḳarr
10. Çün ġaybdan nev-āmededür ḫurd-sāller

2. **ḫurd-sāl:**
Gazel 602
Mısra: **1**
Küçük yaşlı.
1. Ḫubān viṣāle māʾil olur ḫurd-sāl iken
2. Eyler ḫamīde ḳāmetini meh hilāl iken

hurfe-çeşm:
1. **ḫurfe-çeşm:**
Gazel 65
Mısra: **12**
Gaflette olan göz.
11. Oldı beyāż-ı ṣubḥ gibi mūy-ı ser sefīd
12. Ey ḫurfe-çeşm uyan ki ʿibādet zamānıdur

hūriyān:
1. **hūriyāna:***-a*
Kaside 7
Mısra: **130**
Huriler.
129. Burīde-i süm-i esbin ider ḥamāʾilvār
130. Temīme-bend-i cinān hūriyāna zīb-i nüḥūr

ḥurḳat:
1. **ḥurḳate:***-e*
Gazel 708
Mısra: **10**
Cehalet, cahillik, akılsızlık, bilmezlik.
9. Teskīn-i sūz-ı hicr idelüm ʿarż-ı ḥāl ile
10. Muʿtāddur ʿilāc mürekkeble ḥurḳate

hurma:
1. **ḫurma:**
Kaside 2
Mısra: **237**
Hurma.
237. Pāyüne düşdi ʿuluvv-ı nesebinden ḫurma
238. Ḳande şayestedür ol devlete serv ü şimşād

hürmet:
1. **hürmetinde:***-i, -n, -de, -*
Gazel 133
Mısra: **5**
Hürmet,şeref,saygı.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

hürmetlü:
1. **hürmetlüdür:***-dür*
Gazel 405
Mısra: **12**
İnsaflı, adil.
11. Ser-i mevʿidlere tecvīz-i ʿudūl itmez iken
12. Yine hürmetlüdür iʿṭā ṭarafı mīzānuñ

hurrem:
1. **ḫurrem:**
Gazel 613
Mısra: **4**
Gönül açıcı, şen, sevinçli, mutlu.
3. Eyler ḫazān bahāra teʿāḳub ḫazān ḫazān
4. Hemvāre istemez çemenüñ ḫurrem olduġın

2. **ḫurrem:**
Gazel 165
Mısra: **2**
Gönül açıcı, şen, sevinçli, mutlu.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫᵛāce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

3. **ḫurrem:**
Kaside 15
Mısra: **192**
Gönül açıcı, şen, sevinçli, mutlu.
191. Anlaruñ rūḥların Ḥażret-i Ḥaḳ şād itdi
192. Kʾoldı ẕātuñla senün ṣadr-ı vezāret ḫurrem

4. **ḫurrem:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Gönül açıcı, şen, sevinçli, mutlu.
11. Güşāyiş-i der-i iḳbāl ile felek ḫurrem
12. Zuhūr-ı mevsim-i ikrām ile zamān dil-şād

5. **ḫurrem:**
Kaside 15
Mısra: **220**
Gönül açıcı, şen, sevinçli, mutlu.
219. İtsün esbāb-ı murādātı teʿāḳub olsun
220. Ḫātır-ı nāziki ḫoş ḳalb-i laṭīfi ḫurrem

6. **ḫurrem:**
Tarih 16
Mısra: **10**
Gönül açıcı, şen, sevinçli, mutlu.
9. Zamāne muġtenem müstaġraḳ-ı elṭāf-ı Ḥaḳ ʿālem
10. Cihān ser-cümle ḫurrem şükr-i Bārī āsmān-peymā

hurrem eyle:
1. **ḫurrem eyle:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek, memnun etmek, mutlu etmek.
135. Yā Rabbi bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı ʿālem
136. Peyveste derūnın eyle ḫurrem

2. **ḫurrem eyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **350**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek, memnun etmek, mutlu etmek.
349. Pençe-i ġamdan it beni āzād
350. Ḫāṭırum ḫurrem eyle göñlüm şād

hurrem ide:
1. **ḫurrem ide:***-e*
Kaside 15
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek, hoşnut etmek.
49. Müstaʿiddīni ararlardı mülūk-ı eslāf
50. Ki ide reʾyleri bāġ-ı cihānı ḫurrem

hurrem iderseñ:
1. **ḫurrem iderseñ:***-er, -se, -ñ*
Gazel 475
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek, mutlu etmek.
1. Taḥsin saña ey bāde beni ḫurrem iderseñ
2. Cīb-i dili vāreste-i dest-i ġam iderseñ

hurrem olmaduḳ:
1. **ḫurrem olmaduḳ:***-ma, -du, -ḳ*
Gazel 393
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevinmek, mutlu olmak.
1. Bir kerre iltifatuñ ile ḫurrem olmaduḳ

2. Bigāne deñlü ṣohbetüne maḥrem olmaduḳ

ḫurrem olsun:
1. **ḫurrem olsun:**-*sun*
Kaside 15
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Sevinmek, mutlu olmak.
197. Naṣr u tevfīḳ saña ʿālem-i maʿnādandur
198. Olsun āyīne gibi ṭabʿ-ı şerīfüñ ḫurrem

ḫurrem ü ḫandān itsün:
1. **ḫurrem ü ḫandān itsün:**-*sün*
Gazel 652
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevindirmek ve güldürmek.
1. Āṣafā ḳalbüñi Ḥaḳ ḫurrem ü ḫandān itsün
2. Sīne-i ṣāfuñı hem-reng-i gülistān itsün

ḫurrem ü şād:
1. **ḫurrem ü şād:**
Kaside 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve bahtiyar.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ḫurrem ü şād

hursend:
1. **ḫursendüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **7**
Yetinmek.
7. ʿAks-i ḫuşkiyle ben āyine gibi ḫursendüm
8. Ben ne ḫāküm ki açam Yūsufʾa āġūş-ı çehüm

2. **ḫursendlik:**-*lik*
Gazel 98
Mısra: **14**
Kendi payına düşene rıza gösteren; kanaat eden; kani; gözü tok; memnun; hoşnut.
13. Nābī uçurduḳ āh-ı Hümā-yı ḳanāʿati
14. Ḫursendlik ġınāsı ḳadar salṭanat mʾolur

3. **hursend:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Sınırlı.
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

4. **ḫursend:**
Gazel 848
Mısra: **11**
Kendi payına düşene rıza gösteren; kanaat eden; kani; gözü tok; memnun; hoşnut.
11. Üstüḫᵛān ile Hümā gibi yüri ḫursend ol
12. Ne virürler bu şikem-ḫᵛārelige fīl gibi

ḫursend olasın:
1. **ḫursend olasın:**-*a, -sın*
Gazel 103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kanaat etmek, yetinmek.
3. İtmem ümmīd ki bir ḥāl ile ḫursend olasın
4. Sende mādām ki bu ḫāṭır-ı meyyālüñ var

ḫursend olma:
1. **ḫursend olma:**-*ma*
Gazel 120
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kanaat etmek, yetinmek.
17. Şuhūd-i ẓāhir ile olma Nābīyā ḫursend
18. Faḳaṭ ḫülāṣa-i iḥsān-ı Kirdgār o mıdur

ḫursend olup:
1. **ḫursend olup:**-*up*
Tarih 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kanaat etmek, yetinmek.
7. Silāḥdārlıkdan çerāġ eyledükde
8. Olup s̱āni-i āṣafiyyetle ḫursend

ḫursend-i ḫıredmendüñdür:
1. **ḫursend-i ḫıredmendüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 764
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Akıllının tokgözlülüğü.
7. O ḫursend-i ḫıredmendüñdür iklīm-i saʿādet kim
8. Cevāhirle türābuñ farḳı yoḳdur çeşm-i ḫūşında

ḫurşīd:
1. **ḫurşid:**
Gazel 497
Mısra: **3**
Güneş.
3. Ḳazır ḫurşid taṣḥīḥ eyledükçe nüsḫa-i bāġı
4. Görüp ḥarf-i gül üzre noḳṭa-i sehv olduġın şebnem

2. **ḫurşīde:**-*e*
Gazel 824
Mısra: **9**
Güneş.
9. Çoḳdan gelürdi meclise ḫurşīde eylesek
10. Taḥṣīl-i vaṣla itdügümüz cüst-cūları

3. **ḫurşīd:**
Gazel 179
Mısra: **7**
Güneş.
7. Cezbine āmādedür ḫurşīd ḫāke düşse de
8. Sāḫa-i īcādda aḥvāl-i şebnem böyledür

4. **ḫurşīde:**-*e*
Gazel 254
Mısra: **2**
Güneş.
1. İtdi şikeste servi gül-i nev-ḫırāmumuz
2. Ḫurşīde urdı daġ meh-i nā-tamāmumuz

5. **ḫurşīd:**
Gazel 255
Mısra: **10**
Güneş.
9. Biz āb-ı pāy der-gil-i şeh-rāh-ı miḥnetüz
10. Ḫurşīd olur olursa bizüm dest-gīrümüz

6. **hursīdsin:**-*sin*
Gazel 443
Mısra: **3**
Güneş.
3. Sen gerçi evc-i ḥüsnde hursīdsin velī
4. Mānend-i māh āyīnedārun benüm senüñ

7. **ḫurşīd:**
Gazel 526
Mısra: **2**
Güneş.
1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
2. Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum

8. **ḫurşīd:**
Gazel 529
Mısra: **1**
Güneş.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme saġar istesem
2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

9. **ḫurşīd:**
Gazel 559
Mısra: **7**
Güneş.
7. Sen gülün ḳadrini ḫurşīd ḳadar bilmezsin
8. Cez̠b ider būyını şemm itmek içün şeb-nemden

10. **ḫurşīd:**
Gazel 627
Mısra: **1**
Güneş.
1. Bize sāḳī ne ḫurşīd ü ne māh-ı ʿīd göstersün
2. Esīrān-ı neşātuz sāġar-ı Cemşīd göstersün

11. **ḫurşīdün:**-*ün*
Gazel 643
Mısra: **5**
Güneş.
5. Yine meşhūd olacaḳ pertevidür ḫurşīdün
6. Ne ḳadar ʿālemi devr eylese revzen revzen

12. **ḫurşīdi:**-*i*
Gazel 646
Mısra: **6**
Güneş.
5. İtmiş iḥyā cürʿa-i nūr ile bezm-i ʿālemi
6. Dest-i mest-i çerḫde ḫurşīdi fincān gösteren

13. **ẖurşīdüñ:**-*üñ*
Gazel 688
Mısra: **4**
Güneş.
3. Pāyende ḳalur dide-i ʿāşıḳda ruẖ-ı dost
4. Ḫurşīdüñ eger pertevi revzende ḳalursa

14. **ẖūrşīdüñ:**-*üñ*
Gazel 722
Mısra: **7**
Güneş.
7. Virür peyām-ı ḳırānın zuẖalle ẖūrşīdüñ
8. Ol āfetüñ ki kenār-ı ruẖında ẖāli ola

15. **hūrşīdün:**-*ün*
Gazel 724
Mısra: **10**
Güneş.
9. Feyże istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīrede
10. Nūrı hūrşīdün taʿalluḳ eylemez her revzene

16. **ẖurşīd:**
Gazel 747
Mısra: **4**
Güneş.
3. Ten be-ẖāk-i ʿacz olan şeb-nem gibi üftādenüñ
4. Cümleden evvel yiten ẖurşīd olur imdādına

17. **hūrşīdden:**-*den*
Gazel 875
Mısra: **6**
Güneş.
5. Ruẖuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

18. **ẖurşīd:**
Kaside 1
Mısra: **135**
Güneş.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ẖurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hem-per-ı ʿAnḳā

19. **ẖurşīd:**
Kaside 8
Mısra: **55**
Güneş.
55. Alsa ẖurşīd cebīninde eger kim vāye
56. Perde-i lafẓda maʿnāyı görür çeşm-i ḍarīr

20. **ẖurşīdüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **79**
Güneş.
79. Ḫāk-i dergāhına yüz sürmek ile ẖurşīdüñ
80. Didiler ehl-i cihān nāmına şāh-ı ẖāver

21. **ẖurşīd:**
Kaside 12
Mısra: **139**
Güneş.
139. Neyyir-i ḳalb-i cihān-tābına ḥayrān ẖurşīd
140. Ḫançer-i ṣāʿiḳa-sīmāsına lerzān Behrām

22. **ẖurşīdine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **122**
Güneş.
121. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i ḳān-ı kerem kim nāmın
122. Bulsa ẖurşīdine eylerdi felek naḳş-ı ẖitām

23. **ẖurşīd:**
Kaside 15
Mısra: **92**
Güneş.
91. Maʿnī-i nusẖa-i aẖlaḳ Muḥammed Pāşā
92. Ki ider āyīne-i reʾyine ẖurşīd ḳasem

24. **ẖurşīd:**
Kaside 24
Mısra: **61**
Güneş.
61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ẖurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meṡelā

25. **ẖurşīd:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **150**
Güneş.
149. Gülşene māl-i jale giçse mezīd
150. Ḳaldurur hep edā ile ẖurşīd

26. **ẖūrşīd:**
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Güneş.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ẖūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

27. **ẖurşīd:**
Kıt'a 21
Mısra: **2**
Güneş.
1. ʿĀlemden idüp refʿ siyeh-perde-i ẓulmet
2. Ḫurşīd gibi menziline eyledi ʿavdet

28. **ẖurşīd:**
Tarih 3
Mısra: **9**
Güneş.
9. ʿAnberīn perdeye girdi ẖurşīd
10. Kaʿbe gūyā ki bürindi şāle

29. **ẖurşīd:**
Tarih 94
Mısra: **26**
Güneş.
25. Delīl-i ẖayr ü saʿādet budur ki ʿaṣrında
26. Tamām geldi bu sālün ḥisābına ẖurşīd

30. **ẖurşīdden:**-*den*
Tarih 138
Mısra: **15**
Güneş.
15. Mühr ẖurşīdden urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
16. Ki bu ḳaṣra yakışur dinse eger faṣṣ-ı nigīn

31. **ẖurşīd:**
Gazel 92
Mısra: **1**
Güneş. II Sevgili.
1. Felegün sanma ki ẖurşīd ziyā-güsteridür
2. ʿĀlemüñ çirk-i şebin silmek içün süngeridür

32. **ẖurşīd:**
Gazel 627
Mısra: **4**
Güneş. II Sevgili.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ẖurşīd göstersün

33. **ẖurşīd:**
Gazel 563
Mısra: **1**
Güneş, ışık.
1. Sevād-ı çeşm alur ẖurşīd ẖāl-i ʿanberīnīnden
2. Duʿā-yı nūr oḳur meh nüsẖa-i saṭr-ı cebīninden

ẖurşīd ü mehden:
1. **ẖurşīd ü mehden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay.
5. Olup ẖurşīd ü mehden mühre-keş evrāḳ-ı eflāke
6. Ḫuṭūṭ-ı rūz u şebden nüsẖa-i ṣunʿ eylemiş inşā

ẖurşīd-ġulām:
1. **ẖurşīd-ġulām:**
Kaside 13
Mısra: **116**
Güneşin kölelik ettiği (kimse).
115. Olamaz lāyıḳı bu menḳabet-i ʿulyānuñ
116. Meġer ol āṣaf-ı meh-kevkebe ẖurşīd-ġulām

ẖurşīd-i çerẖe:
1. **ẖurşīd-i çerẖe:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Gökteki güneş.
149. Ḫurşīd-i çerẖe ẖande ider nūr-ı cebhesi
150. Serv-i bihişte nāziş ider ḳadd ü ḳāmeti

ẖurşīd-i çerẖi:
1. **ẖurşīd-i çerẖi:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gökteki güneş.
3. Āṣaf-ı ṡānī Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā kʾider
4. Rūy-ı reʾy-i rūşeni ẖurşīd-i çerẖi şermnāk

ḫurşīd-i cihān-ārā:
1. **ḫurşīd-i cihān-ārā:**
Gazel 132
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünyayı süsleyen güneş.
1. Ben ol ḫāküm ki ḫurşīd-i cihān-ārā celīsümdür
2. Tenüm süflīdür amma maʿnī-i ʿulvī enīsümdür

2. **ḫurşīd-i cihān-ārā:**
Tarih 108
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünyayı süsleyen güneş.
7. Rütbe-i ʿulyāda ḫurşīd-i cihān-ārā gibi
8. Dest-gīr olmaḳ ṣıfāt-ı ẕātıdur üftādeye

ḫurşīd-i cihān-tāb:
1. **hūrşīd-i cihān-tāb:**
Gazel 431
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alemi aydınlatan güneş.
3. Satamaz kevkebe hūrşīd-i cihān-tāb gibi
4. Müsteʿār olmaġ ile pertevi meh-tāblaruñ

2. **ḫurşīd-i cihān-tāb:**
Tarih 121
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alemi aydınlatan güneş.
5. Ḫurşīd-i cihān-tāb gibi şemselerinden
6. Eyler lemeʿān pertev-i envār-ı leṭāfet

ḫurşīd-i evc-i salṭanat:
1. **ḫurşīd-i evc-i salṭanat:**
Tarih 103
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saltanat güneşinin zirvesindeki sultan.
1. Zihī ḫurşīd-i evc-i salṭanat ḫākān-ı bī-hem-tā
2. Ser-efrāz-ı cihāndārān şehinşāh-ı cihān-ārā

ḫurşīd-i ʿināyāt-ı ezel:
1. **ḫurşīd-i ʿināyāt-ı ezel:**
Tarih 127
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Ezeli iyilikler güneşi.
35. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-i feyż-i ezelī
36. İtdi ḫurşīd-i ʿināyāt-ı ezel basṭ-ı żiyā

ḫurşīd-i rahşān:
1. **ḫurşīd-i rahşān:**
Gazel 372
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Parlak Güneş.
15. Arż-ı Rūma bürc-i Şehbāʾdan çü taḥvīl eyledük
16. Ḥaḳ mübārek itsün ey ḫurşīd-i rahşān el-vedāʿ

ḫurşīd-i tābāna:
1. **ḫurşīd-i tābāna:***-a*
Tarih 76
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
5. Aña Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe
6. Ki nūr-ı ʿarıżī ḫurşīd-i tābāna ider ḫande

ḫurşīd-i vücūd-ı rūḥ-ı eyyām:
1. **ḫurşīd-i vücūd-ı rūḥ-ı eyyām:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Zamanın ruhunun varlığının güneşi.
73. Ḫurşīd-i vücūd-ı rūḥ-ı eyyām
74. Şāhenşeh-i taḫtgāh-ı İslām

ḫurşīd-i yekke-tāz:
1. **ḫurşīd-i yekke-tāz:**
Gazel 841
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kafalara saldıran güneş.
7. Ḫurşīd-i yekke-tāz ile olsun mı pençe-gīr
8. Māhuñ gelürse bir yire ḳavm ü ḳābilesi

ḫurşīd-i zemistān:
1. **ḫurşīd-i zemistān:**
Kaside 12
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kış güneşi.
19. Güẕer itmekdedür iḳbāl u ruṭūbet didügüñ
20. Biri ḫurşīd-i zemistān birisi reşḥ-i ġamām

ḫurşīd-i zemistānda:
1. **ḫurşīd-i zemistānda:***-da*
Gazel 842
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kış güneşi.
11. Bī-vaḳt ü zamān olsa eger kārda teʾsīr
12. Ḫurşīd-i zemistānda da germiyyet olurdı

ḫurşīd-ruhān-ı felek-i naḫvetden:
1. **ḫurşīd-ruhān-ı felek-i naḫvetden:***-den*
Gazel 222
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kibirlenen göğün güneş yüzlüleri.
3. Şekve ḫurşīd-ruhān-ı felek-i naḫvetden
4. Der-i ġam-ḫānemüzi ẕerre ḳadar bilmezler

ḫurşīd-talʿatʾ:
1. **ḫurşīd-talʿatʾ:**
Tarih 60
Mısra: **7**
Güneş (kadar parlak ve güzel) yüzlü.
7. Ḫoşā ṭıfl-ı meh-rūy ḫurşīd-talʿatʾ
8. Cebīninde lāmiʿ necābet rüsūmı

ḫurşīdveş:
1. **ḫurşīdveş:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **12**
Güneş gibi.
11. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-irtifāʿ
12. İder ṭūbı ḫurşīdveş iltimāʿ

ḫurūc itdiler:
1. **ḫurūc itdiler:***-di, -ler*
Tarih 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çıkmak, yer değiştirmek, akın etmek; ayaklanmak, baş kaldırmak.
3. İtdiler ʿarṣageh-i baġy ü taʿaddīde ḫurūc
4. Aldılar māl-i zirāʿatgeri dāmen dāmen

ḫurūc-ı ādeme:
1. **ḫurūc-ı ādeme:***-e*
Gazel 860
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hz. Adem Peygamberin Cennetten ihracı.
5. Ḫurūc-ı Ādeme ben bāʿis̱ oldum diyü cennetden
6. Rüfūya nā-sezādur gendümün çāk-i girībānı

ḫurūc-ı mehdi:
1. **ḫurūc-ı mehdi:**
Tarih 153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mehdi'nin ortaya çıkması (Mehdi; Ahir zamanda gelip bütün müslümanları Hakaik-ı imâniye ve Kur'âniyeyi câmi' eserleri ile uyandıracak, dinlerini takviye ve imânlarını tecdit edecek olan ve Peygamberimizin (A.S.M.) Al'inden bir Zât).
3. Ḫurūc-ı Mehdi vü sāl-i nüzūl-ı ʿİsāʾya
4. İder nümāyiş-i tārīḫ Mesnevī-i şerīf

ḥurūf:
1. **ḥurūf:**
Gazel 423
Mısra: **1**
Harfler II Söz, sözler.
1. Olmaz ḥurūf ġonce-i şāhı zebānlaruñ
2. Gül olmayınca ġonce-i tengi dehānlaruñ

2. **ḥurūfına:***-ı, -n, -a*
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Harfler.
5. Tedkīk olunsa lafẓ-ı hilālüñ ḥurūfına
6. Lā-ḥall lafẓı ʿaynı ile gösterür cemāl

ḥurūf u kelimātuñ:
1. **ḥurūf u kelimātuñ:**
Gazel 472
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -

Harfler ve kelimeler. (Yaratılmış herşey bağlamında).
9. Hep giydi lisānuñla senüñ kisve-i taḥḳīḳ
10. Maʿnā-yı nihānīsi ḥurūf u kelimātuñ

ḫurūf u noḳṭadur:
1. **ḫurūf u noḳṭadur:**-*dur*
Gazel 303
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
(Kaderin alındaki) Nokta ve harfleri.
15. Ḫurūf u noḳṭadur andan cebīnün añla bu rāzı
16. Ki seng-i dāġ-ı miḥnetden rehā bulmış cebīn olmaz

ḫurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḫāle:
1. **ḫurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḫāle:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kaş ve ben'in harf ve noktaları.
17. Ḫurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḫāle eyle naẓar
18. Mecāz ders-i haḳīḳīye çünki ebceddür

ḫurūf-ı dīger:
1. **ḫurūf-ı dīger:**
Kaside 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Diğer harfler.
3. Ne deñlü ṣadr-nişīn-i ḥurūf olursa yine
4. Ḥurūf-ı dīger ile rifʿati mümehheddür

ḫurūf-ı fenn-i cihād:
1. **ḫurūf-ı fenn-i cihād:**
Kaside 14
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Savaş ilminin harfleri, esasları.
111. Ḫuṭūṭ-ı çīn-i cebīnüñ sütūr-ı nusḫa-i luṭf
112. Sevād-ı cevher-i tīġüñ ḥurūf-ı fenn-i cihād

ḫurūf-ı ġalaṭ:
1. **ḫurūf-ı ġalaṭ:**
Kaside 15
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Hatalı yazılmış harfler.
171. Sensin ol nüsḫa-i pākīze ki yoḳdur sende
172. Noḳṭa-i sehv ü ḥurūf-ı ġalaṭ u lafẓ-ı saḳam

ḫurūf-ı ismi:
1. **ḫurūf-ı ismi:**-*i*
Tarih 94
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İsmin harfleri, adı yazarken kullanılan harfler.
11. Raḳam ḥesābı ile yaʿni mihr-i rahşānuñ
12. Ḥurūf-ı ismi olunca yegān yegān taʿdīd

hurūf-ı mülāyemet:
1. **hurūf-ı mülāyemet:**
Gazel 185
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yumuşak başlılık, uysallık sözleri/harfleri.
1. Ḥaṭ-ı lebinde hurūf-ı mülāyemet yoḳdur
2. O şāh-beytde maʿnā-yı merḥamet yoḳdur

hurūf-ı nifāḳı:
1. **hurūf-ı nifāḳı:**-*ı*
Gazel 206
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bölüştürücü, birbirine düşürücü söz.
3. Tenāfür itmez idi ḫalḳ içinde böyle ẓuhūr
4. Makāl-i ṣıdḳa hurūf-ı nifāḳı ḳatmasalar

ḫurūş:
1. **ḫurūşın:**
Gazel 510
Mısra: **7**
Coşku, coşkunluk.
7. Baḥrüñ ḫurūşın añlasa itmezdi ictirā
8. Daʿvā-yı cünbiş itmege ḫāşākümüz bizüm

ḫurūş eyle:
1. **ḫurūş eyle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Coşmak, gürlemek.
5. ʿArż-ḥal-i faḳīri gūş eyle
6. Ḳulzüm-i cūdsın ḫurūş eyle

ḫurūş ider:
1. **ḫurūş ider:**-*er*
Gazel 584
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Coşmak, çağlamak.
11. Ḥarf-i niyāzgird-i lebinden ḫurūş ider
12. Temkīn-i nāz kendüye bend-i zebān iken

ḫurūş itdi:
1. **ḫurūş itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Coşmak, çağlamak.
163. Aldı Senāyī anı çün itdi nūş
164. Ḳaṭre iken baḥr olup itdi ḫurūş

ḫurūş virüp:
1. **ḫurūş virüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Coşku vermek.
75. Sīne-i dervīşe virüp mey ḫurūş
76. Başladı olmaġa kerāmet-fürūş

ḫurūşa getüren:
1. **ḫurūşa getüren:**-*en*
Gazel 873
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Coşturmak, dalgalandırmak.
11. Nʾidem āh eylesem ardınca gelür girye hemān
12. Nīm-āteşle ḫurūşa getüren Ceyhūnʾı

ḫurūşgāh-ı tebessüm olmış:
1. **ḫurūşgāh-ı tebessüm olmış:**-*mış*
Gazel 844
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gülümsemenin coşku yeri olmak.
3. Feyż-i bahār eylemiş iḥyā çemenleri
4. Olmış ḫurūşgāh-ı tebessüm dehenleri

ḫurūşgeh-i baḥr-ı feyżdür:
1. **ḫurūşgeh-i baḥr-ı feyżdür:**-*dür*
Gazel 100
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Feyiz denizinin coşup çağladığı yer.
11. Arz-ı ḥarem ḫurūşgeh-i baḥr-ı feyżdür
12. Gird-āb-ı cezb-kerde-i enhār Kaʿbeʾdür

ḫurūş-ı ābile-i pāya:
1. **ḫurūş-ı ābile-i pāya:**-*a*
Gazel 737
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ayağın altında çıkan çıbanın ağrısı.
17. Ḫurūş-ı ābile-i pāya deġmez ey Nābī
18. Ayaġuñ altında dürler nis̱ār olınsa bile

ḫurūş-ı bang-i rev-ā-rev:
1. **ḫurūş-ı bang-i rev-ā-rev:**
Gazel 331
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Koşuşturma sesinin gürültüsü.
11. Bu köhne ḳāfilegehde ʿaleʾt-tevālīdür
12. Ḫurūş-ı bang-i rev-ā-rev derā-yı ḫīz-ā-ḫīz

ḫurūş-ı çār:
1. **ḫurūş-ı çār:**
Gazel 132
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Coşkun akan dört nehir ("Dört nehir cennetten akıyor" mealindeki hadise atfen. Kaynak: Müslim, Cennet:26, Sahihi Buharf Tecridi Sarih tercemesi, X / 71).
13. Ḫurūş-ı çār cūy-ı ṭabʿımuñ ās̱ārı ey Nābī
14. Ṣafā-yı çār mevc-i baḥr-ı eşʿār-ı selīsümdür

ḫurūş-ı fırṭınadan:
1. **ḫurūş-ı fırṭınadan:**-*dan*
Gazel 471
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fırtınanın dalgaları.

7. Ḫurūş-ı fırṭınadan cebr-i kesre der-peydür
8. Lisān-ı hāl ile sīmā-yı ḥilmi līmānuñ

hurūş-ı ḳāfile-i nev-bahārı:
1. **ḫurūş-ı ḳāfile-i nev-bahārı:***-ı*
Gazel 291
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İlkbahar kafilelerin coşkunluğu.
13. Bizümle ey ḫıred āmādesin vedāʿa yine
14. Ḫurūş-ı ḳāfile-i nev-bahārı biz bilürüz

hurūş-ı laṭme-i ṭūfān-ı pānzdeh sāle:
1. **ḫurūş-ı laṭme-i ṭūfān-ı pānzdeh sāle:**
Kaside 7
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
On beş yıllık tufanın tokatlarının dalgası (Hicri 1115, miladi 1699 yılı kastedilerek).
25. Ḫurūş-ı laṭme-i ṭūfān-ı pānzdeh sāle
26. Kimün ḳodı varaḳ-ı ḫaṭırında ḥarf-ı şuʿūr

hurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar:
1. **ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar:***-lar*
Gazel 221
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu dalgalarının coşkusu.
5. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dür-i yektā
6. Ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senüñçündür

hurūş-ı mevce-i ḫamyāzeden:
1. **ḫurūş-ı mevce-i ḫamyāzeden:**
Kaside 7
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Gevşeklik dalgalarının coşkusu.
57. Meyüñ ne ḳadri olur cūy-ı ḫuşke dönmeyicek
58. Ḫurūş-ı mevce-i ḫamyāzeden leb-i maḫmūr

hurūş-ı raḥmete:
1. **ḫurūş-ı raḥmete:***-e*
Gazel 549
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rahmetin coşkunluğu.
5. Cūşiş-i girye ʿalāmetdür ḫurūş-ı raḥmete
6. Rūd-ı Nīlʾüñ geldügi gibi füzūn miḳyāsdan

hurūş-ı raḥmetinden:
1. **ḫurūş-ı raḥmetinden:***-i, -n, -den*
Kaside 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Rahmetin coşkunluğu.
49. Ḫurūş-ı raḥmetinden müsteʿār ārāyiş-i hestī
50. Kelām-ı ʿizzetinden müstefād esrār-ı mā-evhā

hurūş-ı seyl-i sirişk:
1. **ḫurūş-ı seyl-i sirişk:**
Gazel 152
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı selinin dalgaları.
11. Binā-yı ʿaşḳa ḫilāf-ı mebānī-i ʿālem
12. Ḫurūş-ı seyl-i sirişk olmasa ḫalel yetişür

hurūş-ı sirişk ü āh:
1. **ḫurūş-ı sirişk ü āh:**
Gazel 98
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı ve ah'ın coşup kabarması.
9. Rāḥat mı kor bedende ḫurūş-ı sirişk ü āh
10. Bī-iʿtidāl āb u hevā ʿāfiyet mʾolur

hurūş-ı ümīd:
1. **ḫurūş-ı ümīd:**
Gazel 53
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ümit coşkusu.
5. Numūne oldı derūnum tenūr-ı ṭūfāna
6. Nefes nefes feverān itmedin ḫurūş-ı ümīd

hurūş-ı vecd:
1. **ḫurūş-ı vecd:**
Gazel 838
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Coşku dalgaları.
7. Alınmaz oldı elinden riyā-fürūşānuñ
8. Ḫurūş-ı vecd ezelden sebū-keşānuñ idi

hurūş-ı yeʾs:
1. **ḫurūş-ı yeʾs:**
Gazel 305
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik dalgaları.
5. Ḫurūş-ı yeʾs ile çaldurdı ʿākibet ḳaraya
6. Bizüm sefīne-i ümmīde nāḫudālıġumuz

hūş:
1. **hūşum:***-um*
Gazel 174
Mısra: **1**
Akıl, fikir, iyi ile kötüyü ayırma hissi.
1. İtdi rübūde hūşum ol nüktedānlıcuḳlar
2. Peymāne-keşlicilikler şahbā-feşānlıcuḳlar

2. **hūşumdan:***-um, -dan*
Gazel 835
Mısra: **3**
Akıl, fikir, iyi ile kötüyü ayırma hissi.
3. Gūş u hūşumdan idüp ṣayd o engüşt-i laṭīf
4. Götürüp ṭıfl-ı debistān cünūn itdi beni

3. **hūşını:***-ı, -n, -ı*
Kaside 24
Mısra: **36**
Akıl, fikir, iyi ile kötüyü ayırma hissi.
35. Virdi bir revnaḳ-ı tāze aña meşşāte-i ṣunʿ
36. Ki nigāh eyleyenüñ hūşını eyler yaġmā

4. **ḫuşumuñ:***-um, -uñ*
Gazel 521
Mısra: **8**
Akıl, fikir, iyi ile kötüyü ayırma hissi.
7. Dil neşʾe-yāb-ı ẕevḳ olamaz bī-mey-i suḫan
8. Maʿni-i tāze bādesidür ḫuşumuñ benüm

ḫūşe:
1. **ḫūşe:**
Gazel 718
Mısra: **6**
Salkım.
5. Şıḳılmamışdı daḫı dest-bürd-i merdümden
6. Nühüfte-i reg-i bārīk-i tāk iken ḫūşe

2. **ḫūşeler:***-ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **136**
Salkım.
135. Tāk-ı maḳṭūʿ-ı mülk-i gülşendür
136. Ḫūşeler güne güne ḫırmendür

hūşe-çīn:
1. **hūşe-çīnidür:***-i, -dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **286**
Başak toplayan, yerdeki döküntüleri toplayan.
285. Gül-fürūşān-ı gülsitān-ı hüner
286. Ḫāmenüñ hūşe-çīnidür eks̱er

hūşe-çīn-i feyż-bahş-ı hırmen-i mīnā:
1. **hūşe-çīn-i feyż-baḫş-ı ḫırmen-i mīnā:**
Gazel 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şarap harmanının feyiz veren döküntülerini toplama.
7. O cām-ı dil-güşādan toḫm-ı ʿişret eyle deryūze
8. Kʾolupdur hūşe-çīn-i feyż-baḫş-ı ḫırmen-i mīnā

hūşe-i engūr:
1. **ḫūşe-i engūr:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Üzüm salkımı.
51. Teḳāṭur eylemedükçe sirişk-i dīde-i tāk
52. Olur mı bağ-ı temennāda ḫūşe-i engūr

huşemā-yı ʿanāṣıra:
1. **ḫuşemā-yı ʿanāṣıra:***-a*
Gazel 701
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Unsurların düşmanlığı.
5. Āhir miyānumuzda ķomaz āb u āteşi
6. Āmīziş itdüren ḫuṣemā-yı ʿanāṣıra

ḥüseyn:
1. **ḥüseyn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **131**
Hz. Peygamberin torunu.
131. Birinüñ şöhret-i şerīfi Ḥüseyn
132. Ḥażret-i Muṣṭafāʾya ķurratüʾl-ʿayn

2. **ḥüseyn:**
Tarih 52
Mısra: **25**
Amcazade Hüseyin Paşa II. Mustafa saltanatında, 11 Eylül 1697 - 4 Eylül 1702 tarihleri arasında dört yıl on bir ay on altı gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
25. Nāmı Ḥüseyn ḫulķı ḥasen āṣaf-ı kerīm
26. Ṣadr-ı vezāretün güher-i mihr-i pertevi

3. **ḥüseyn:**
Tarih 93
Mısra: **1**
Hüseyin Bey; Sadrazam Çalık Ali Paşanın oğludur. Müderrislik ve mollalık yapmıştır.
1. Çemen-i kāmda ḫandān ola gül gibi Ḥüseyn

ḥüseyn pāşā:
1. **ḥüseyn pāşā:**
Kaside 13
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Amcazade Hüseyin Paşa II. Mustafa saltanatında, 11 Eylül 1697 - 4 Eylül 1702 tarihleri arasında dört yıl on bir ay on altı gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
117. Heykel-i bāzū-yı iķbāl Ḥüseyn Pāşā kim
118. Süllem-i ķaṣr-ı celāli olamaz ḥeft-ecrām

ḥüseyn-ābād:
1. **ḥüseyn-ābād:**
Tarih 42
Mısra: **2**
İmar eden Hüseyin (Hüseyin Ağa; Haleblidir. Damat Hasan Paşanın adamıydı. Kapıcıbaşı iken 1704 yılında katledilmiştir).
1. Ey ḫoşa cāygāh-ı nev-bünyād
2. Ķodı nāmın felek Ḥüseyn-ābād

ḥüseynī:
1. **ḥüseynīye:**-*y, -e*
Gazel 640
Mısra: **11**
Klasik Türk müziğinde dügâh perdesinde karar kılan bir makam.
11. Çıkarak gāh ḥüseynīye gehī şehnāza
12. ʿAķibet itdi ķarār evcde rāmişger-i ḥüsn

ḥüseynī idelüm:
1. **ḥüseynī idelüm:**-*el, -üm*
Gazel 500
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hüseyni makamında terennüm etmek (Hüseyni; Klasik Türk müziğinde dügâh perdesinde karar kılan bir makam).
5. Naġme-i nāleyi gāhīce ḥüseynī idelüm
6. Girye-engīzümizi ġāyri segāh itmeyelüm

hūş-ı düşmen-i bī-tāb:
1. **hūş-ı düşmen-i bī-tāb:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Takati kalmamış düşmanın zekası.
25. Didi muʾāḫeẕe-āmīz ʿunf u naḫvetle
26. Ki ey füsürde-ḫıred hūş-ı düşmen-i bī-tāb

ḫuşk eylemek:
1. **ḫuşk eylemek:**-*mek*
Gazel 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaba, görgüsüz davranmak.
3. Mihmānuña ḫuşk eylemek inṣāf degüldür
4. Ol dāmeni kim teşne-leb-i niʿmet-i yemdür

ḫuşk ķala:
1. **ḫuşk ķala:**-*a*
Gazel 310
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kurumak, solmak.
13. Sepīd mūylara girye lāzım ey Nābī
14. Yazık ki ḫuşk ķala nesterenlicüklerümüz

ḫuşk oldı:
1. **ḫuşk oldı:**-*dı*
Gazel 436
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kurumak.
1. Ḫuşk oldı ķaʿrı eşk-i ter-i bī-kerānenüñ
2. Defʿ-i recāda mevci dükenmez bahānenüñ

ḫuşk olmadı:
1. **ḫuşk olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 275
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kurumak.
13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ḫārı yine ḫuşk olmadı bostānı henūz

ḫuşk olmış idi:
1. **ḫuşk olmış idi:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kuru olmak, kurumak (İbadetin ihlas ve samimiyetten uzak olması bağlamında).
7. Ḫuşk olmış idi riyāż-ı āmāl
8. Āyīne-i dil ġubāra pā-māl

ḫuşk ü ter:
1. **ḫuşk ü ter:**
Kaside 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kuru ve yaş.
9. İdüp āmiḫte ḫuşk ü ter ü germ ü serdi
10. Çār rükn üstine yapmış bu bināyı üstād

ḫuşk u teri:
1. **ḫuşk u teri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kuru ve yaş.
9. İntiẓām-ı ṭarḥı virüp āb u ḫāke imtizāç
10. Cilve-i sīmāsı hem-çeşm eyledi ḫuşk u teri

ḥüsn:
1. **ḥüsnini:**-*in, -i*
Gazel 19
Mısra: **13**
Güzellik.
13. Pest ider ḥüsnini güstāh-nigāhān Nābī
14. Herkese keşf-i niķāb eylese bānū-yı edeb

2. **ḥüsninüñ:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Güzellik.
9. Bihişt ķanda görür ḥüsninüñ temāşāsın
10. Ṭururken āyīne-i āb-ı dil-güşāy-ı Ḥaleb

3. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Gazel 50
Mısra: **15**
Güzellik.
15. Ḥüsnini bī-gāneden ḥıfẓ aşinaya ʿarżdur
16. Ehl-i nefse ḫ∨ān-ı kevni izn-i yaġmadan murād

4. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 472
Mısra: **4**
Güzellik.
3. Hep oldı senüñ nusḫa-i ẕātuñla hüveydā
4. Pūşīde iken ḥüsni sükūn u ḥarekātuñ

5. **ḥüsn:**
Gazel 60
Mısra: **6**
Güzellik.
5. Egerçi vażʿ-ı sengīndür düşen meh-rūlara ammā
6. Virür çoķ ḥüsn vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler

6. **ḥüsn:**
Gazel 69

Mısra: **30**
Güzellik.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ n'ola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıḳını tīz ḳazanur

7. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 92
Mısra: **17**
Güzellik.
17. Dil-berüñ ḥüsni ḳıyāmetdür egerçi Nābī
18. Līk hengām-ı ḫaṭı dağdağa-i mahşeridür

8. **ḥüsnüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 116
Mısra: **1**
Güzellik.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ḫᵛārcadur
2. Ḫarlar ḫūyuña nisbetle kem-āzārcadur

9. **ḥüsn:**
Gazel 162
Mısra: **3**
Güzellik.
3. Ḥüsn her ḳande bulunsa sipeh-i naḫvet ü nāz
4. Zīr-i ḥükminde bulunmaḳ es̱er-i kevkebidür

10. **ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 163
Mısra: **7**
Güzellik.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

11. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **18**
Güzellik.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

12. **ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 230
Mısra: **5**
Güzellik.
5. Ḫūblar ḥüsnine ḥayrān olan üftādelerün
6. Çeşm-i āyine gibi düşmen-i ḫᵛāb isterler

13. **ḥüsne:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **3**
Güzellik.
3. Biraz da ḫākdeki ḥüsne nāżır olmaġ içün
4. Ḫam itdi terbiye-i pīr-i çerḫ ḳāmetümüz

14. **ḥüsnden:**-*den*
Gazel 275
Mısra: **10**
Güzellik.
9. Ḫaṭ şikest itmedi ruḫsārınuñ āb u tābın
10. Ḥüsnden ʿazli içün çıḳmadı fermānı henūz

15. **ḥüsn:**
Gazel 299
Mısra: **5**
Güzellik.
5. Elbette kendü kendin ider aşikāre ḥüsn
6. Ḫalḳ āfitābı ḳande görür āfitābsuz

16. **ḥüsnin:**-*in*
Gazel 315
Mısra: **13**
Güzellik.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

17. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **11**
Güzellik.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

18. **ḥüsn:**
Gazel 344
Mısra: **1**
Güzellik.
1. Bir zamān ḥüsn ile āfet-i meh-rū ne imiş
2. Nāz u şīve ne imiş ḳāmet-i dil-cū ne imiş

19. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 403
Mısra: **3**
Güzellik.
3. Vaṣl şebde yaḳışur rūzde yoḳdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaḳ bāblaruñ

20. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Gazel 422
Mısra: **6**
Güzellik.
5. Es̱er-i ḫāme-i taṣvīr-i ḫudāvendīdür
6. Aña ey teng-naẓar ḥüsnini rūy-ı ḫūbuñ

21. **ḥüsn:**
Gazel 424
Mısra: **5**
Güzellik.
5. Ḥüsn ile ḫaṭṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
6. Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḫālin söylerüz cānānenüñ

22. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 429
Mısra: **1**
Güzellik.
1. Yoḳ ḥüsni şekve-i ġam-ı hicrān idenlerüñ
2. Ḥüsn-i mecāz şevḳine efġān idenlerüñ

23. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Gazel 460
Mısra: **16**
Güzellik.
15. Ṣūret-i yek-digere āyīnedür naḳş ü kemāl
16. Eyleme ḥüsnini inkār ṣaḳın biş ü kemüñ

24. **ḥüsne:**-*e*
Gazel 469
Mısra: **5**
Güzellik.
5. Nevāzişlerle sāde būseler taʿzīmdür ḥüsne
6. Erāzil vażʿıdur ʿarż-ı visāli pāy-māl itmek

25. **ḥüsn:**
Gazel 482
Mısra: **1**
Güzellik.
1. Mū-be-mū ḥüsn ile āmīḫtedür rūy-ı Ḫalīl
2. Rū-be-rū luṭf ile engīḫtedür ḫūy-ı Ḫalīl

26. **ḥüsn:**
Gazel 491
Mısra: **2**
Güzellik.
1. Herkesüñ vefḳ-i murādınca Ḫudā-yı müteʿāl
2. Şāma ḥüsn eylemiş iḥsān Ḥaleb'e māl ü menāl

27. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 491
Mısra: **9**
Güzellik.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

28. **ḥüsn:**
Gazel 502
Mısra: **10**
Güzellik.
9. Hep şevḳ-i ḥüsndür sebeb-i güft-gūy-ı rāz
10. Ḥüsn olmasa n'olurdı ʿaceb ḥalümüz bizüm

29. **ḥüsne:**-*e*
Gazel 543
Mısra: **3**
Güzellik.
3. Egerçi ḥüsne sezādur maḳarr-ı istiġnā
4. Nühüfte var naẓar-ı ʿāşıḳāna hācet-i ḥüsn

30. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 559
Mısra: **3**
Güzellik.
3. Her şeyüñ mevḳiʿi ḫāşında ider ḥüsni zuhūr
4. Revnaḳ-ı ḥüsnini gör ebrū-yı yārüñ ḫamdan

31. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 563
Mısra: **3**
Güzellik.
3. Benüm giryānluġumdan müstedeldür ḥüsni cānānun

4. Hüveydādur bahāruñ āb u tābı erbaʿīninden

32. **ḥüsn:**
Gazel 584
Mısra: **22**
Güzellik.
21. Olmış bir āfetüñ o da meftūnı Nābiyā
22. Ḥüsn ile kendü fitne-i devr-i zamān iken

33. **ḥüsne:***-e*
Gazel 628
Mısra: **11**
Güzellik.
11. Gerçi bu ḥüsne yoḳ sözüm Nābī
12. Ḥüsn-i ṭāḳaṭ-güdāza ʿaşḳ olsun

34. **ḥüsni:***-i*
Gazel 678
Mısra: **7**
Güzellik.
7. Ol āfet-i gül-rūnun olur ḥüsni dübālā
8. Dil-dādesine vażʿ-ı sitemden ḫacel olsa

35. **ḥüsni:***-i*
Gazel 678
Mısra: **10**
Güzellik.
9. Nābī o gülün olmaz idi nergisi bīmār
10. Aḫlāḳı daḫı ḥüsni gibi muʿtedil olsa

36. **ḥüsnini:***-i, -n, -i*
Gazel 679
Mısra: **6**
Güzellik.
5. Āşinālıḳlara meyl itmez idi kimse ile
6. Gördi meşḳ itdüginüñ ḥüsnini bīgānelige

37. **ḥüsni:***-i*
Gazel 717
Mısra: **3**
Güzellik.
3. Ḥüsni yārün neşʾe-baḫş olmaḳdadur her fırḳaya
4. Laʿli meste ḥāl-i efyūn-fāmı tiryāḳilere

38. **ḥüsni:***-i*
Gazel 740
Mısra: **9**
Güzellik.
9. Ḥüsni naḳşuñ nice tercīḥ olunur naḳḳāşa
10. Naḳş her çend ḫoş-āyende vü müstaḥsen ise

39. **ḥüsni:***-i*
Gazel 744
Mısra: **3**
Güzellik.
3. Ḥüsni nā-peydā ḳalur bu kārgāh-ı ḥikmetüñ
4. Her ẓuhūra żıdd ü her āġāza encām olmasa

40. **ḥüsn:**
Gazel 765
Mısra: **5**
Güzellik.
5. Ḥüsn olur bī-naẓar-ı raġbet-i ʿuşşāḳ ʿabes̱
6. İltifāt āyinedür ṣūret-i istiʿdāda

41. **ḥüsni:***-i*
Gazel 775
Mısra: **15**
Güzellik.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ
16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫuṣūṣında

42. **ḥüsnünüñ:***-ü, -nüñ*
Gazel 795
Mısra: **14**
Güzellik.
13. Bu deñlü çünki itmiş yār meşḳ-i nāz ü istiġnā
14. Ḳo olsun nāʾil-i ḫaṭ ḥüsnünüñ vaḳt-ı ḫazānında

43. **ḥüsni:***-i*
Gazel 807
Mısra: **6**
Güzellik.
5. ʿĀrıż-ı Yūsuf olur dīde-güşā-yı Yaʿḳūb
6. Ḥüsni gör mihnet-i beytüʾl-ḥazenüñ żımnında

44. **ḥüsnde:***-de*
Gazel 808
Mısra: **6**
Güzellik.
5. İʿtibārından Yehūdʾuñ sebte itmez iḳtizā
6. Rāciḥ olmaḳ ḥüsnde pencşenbe vü āzīneye

45. **ḥüsnünüñ:***-ü, -nüñ*
Gazel 818
Mısra: **11**
Güzellik.
11. Ḥüsnünüñ naḳşına şāhid yetişür nisvānun
12. Rūy u mūyında olan ġāliye vü ġāzeleri

46. **ḥüsnüñ:***-üñ*
Gazel 823
Mısra: **5**
Güzellik.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

47. **ḥüsn:**
Gazel 831
Mısra: **18**
Güzellik.
17. Kināye vesme-i ebrū-yı beytdür Nābī
18. Kelām-ı sādede ḥüsn olmaz istiʿāre gibi

48. **ḥüsn:**
Gazel 847
Mısra: **1**
Güzellik.
1. Bī-bedel gerçi ki yoḳ ḥüsn ile senden ġayrı
2. Var mıdur ḥüsnüne de āyīne benden ġayrı

49. **ḥüsnüne:***-ü, -n, -e*
Gazel 847
Mısra: **2**
Güzellik.
1. Bī-bedel gerçi ki yoḳ ḥüsn ile senden ġayrı
2. Var mıdur ḥüsnüne de āyīne benden ġayrı

50. **ḥüsni:***-i*
Gazel 853
Mısra: **7**
Güzellik.
7. Zāʾil oldukça olur ḥüsni cihānuñ peydā
8. Bu ʿarūsun ne ʿaceb Ṣāniʿ imiş māşıṭası

51. **ḥüsni:***-i*
Gazel 861
Mısra: **15**
Güzellik.
15. Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
16. Lafẓ maḥsūsdur ammā ki muḫayyel maʿnā

52. **ḥüsni:***-i*
Gazel 865
Mısra: **1**
Güzellik.
1. O meh-i nevüñ ki ḥüsni bu ḳadar füzūnter oldı
2. Sitemi ḫilāf-ı meʾmūl kereminden eks̱er oldı

53. **ḥüsnüñi:***-ü, -ñ, -i*
Kaside 9
Mısra: **137**
Güzellik.
137. Şāhid-i naẓmumuñ andan bilürem ḥüsnüñi kim
138. Kendüsi sīnede maʿnāsı göñüllerde gezer

54. **ḥüsndür:***-dür*
Kaside 16
Mısra: **80**
Güzellik.
79. Semʿüñ ġıdāsı maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur
80. Çeşmüñ ġıdāsı ḥüsndür añla ḥikāyeti

55. **ḥüsni:***-i*
Kaside 17
Mısra: **7**
Güzellik.
7. Ehl-i ḥarfüñ ḥüsni eyler vaḳt-i ḥācetde ẓuhūr
8. Eyleme kec-naḳşlikle ittihām engüşteri

56. **ḥüsn:**
Kaside 19
Mısra: **3**
Güzellik.
3. Mū-be-mū ḥüsn ü leb-ā-leb rengīn
4. Ser-be-ser şīve ser-ā-pā raʿnā

57. **ḥüsni:***-i*
Kaside 19

Mısra: **10**
Güzellik.
9. Ḳafesi rāh-nümādur ki ider
10. Ḥüsni bülbül gibi ḳalbi şeydā

58. **ḥüsni:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **78**
Güzellik.
77. İdicek saḥa-i vücūda ḫırām
78. Nüsḫa-i ṣunʿın oldı ḥüsni tamām

59. **ḥüsni:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **98**
Güzellik.
97. İdicek sāha-i vücūda ḫırām
98. Nüsha-i ṣunʿuñ oldı ḥüsni tamām

60. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 76
Mısra: **2**
Güzellik.
1. Destine dāʾire almış o gül-i perde birūñ
2. Tā ide naġme ile ḥüsnini ……… efzūn

61. **ḥüsni:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **57**
Güzellik.
57. Ḥüsni bu ḳaṣruñ bu kāfīdür ki teşrīf eyleye
58. Pādişāhān-ı cihānuñ server-i ser-i defteri

62. **ḥüsnüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Tarih 30
Mısra: **23**
Güzellik.
23. Var mıdur ḥüsnüñde noḳṣanı temāşā it diyü
24. Yem degül ṭutdı felek āyīne-i İskenderi

63. **ḥüsninüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 39
Mısra: **15**
Güzellik.
15. Ḥüsninüñ vaṣfına emvācı sütūr-ı taḥrīr
16. Ṭarḥınuñ medḥine māhīsi zebān-ı gūyā

64. **ḥüsni:**-*i*
Tarih 68
Mısra: **9**
Güzellik.
9. Bu ḥüsni ḳanda bulurdı bu ḫāne-i raʾnā
10. Eger ki ṣāḥibinüñ görmeyeydi iḥsānın

65. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Tarih 71
Mısra: **5**
Güzellik.
5. Görüp ḥüsnini Nābī didi tārīḫ
6. Güzel ʾibret-nümā germ-ābe-i pāk

66. **ḥüsnin:**-*i, -n*
Tarih 76
Mısra: **16**
Güzellik.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

67. **ḥüsnin:**-*i, -n*
Tarih 81
Mısra: **11**
Güzellik.
11. Kendü ḥüsnin mürtefiʿ yirden o da seyr eylesün
12. İtdi rūşen çeşm-i Şehbāʾyı bu ḳaṣr-ı büʾl-ʿaceb

68. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Tarih 92
Mısra: **10**
Güzellik.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

69. **ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Tarih 113
Mısra: **6**
Güzellik.
5. Öyle bir şeh-zāde-i āzāde kim
6. Ḥüsnine ḥüsn-i edā itmez vefā

70. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Tarih 127
Mısra: **20**
Güzellik.
19. Ḳatı pākīzedür idrāḳine bul rāh-ı şuʿūr
20. Dīde-i ʿaḳluña vir ḥüsnini teşḫīse cilā

71. **ḥüsninün:**-*i, -nün*
Tarih 134
Mısra: **2**
Güzellik.
1. Zihī ḳaṣr-ı dil-ārā cāygāh-ı rūḥ-baḫşā kim
2. Zebān-ı ḫāme ile ḥüsninün mümkin degül medḥi

72. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 775
Mısra: **10**
Güzellik.
9. Günehdür bāʿiṡ-i ārāyiş-i ruḫsāre-i raḥmet
10. Miḥakk-ı rū-siyāhuñ ḥüsni çoḳdur zer ḫuṣūṣında

ḥüsn ü bahā:
1. **ḥüsn ü bahā:**
Gazel 786
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ve zarafet.
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāʾda mezāda

2. **ḥüsn ü bahā:**
Tarih 92
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve zarafet.
31. Bu leṭāfet bu nezāket ki var endāmında
32. Çoḳ degüldür bu serā-perdeye bu ḥüsn ü bahā

ḥüsn ü ḳubḥından:
1. **ḥüsn ü ḳubḥından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 808
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve çirkinlik.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

ḥüsn ü leṭāfet:
1. **ḥüsn ü leṭāfet:**
Gazel 671
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve tatlılık.
3. Ḳadd ü ḳāmet bu ise ḥüsn ü leṭāfet bu ise
4. Ḳatı çoḳ kimse virür mā-melekin dellāle

2. **ḥüsn ü leṭāfet:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve tatlılık.
23. Çekdi bir ḥüsn ü leṭāfet üzre
24. Ki temāşāsı virür çeşme cilā

ḥüsn ü leṭāfeti:
1. **ḥüsn ü leṭāfeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve tatlılık.
85. Mīnā-yı çeşmi ġarḳa-i nūr-ı sürūr ider
86. Ḫubān-ı şehriyānuñ o ḥüsn ü leṭāfeti

ḥüsn ü letāfet-i ḫiṭāba:
1. **ḥüsn ü letāfet-i ḫiṭāba:**-*a*
Gazel 869
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ve latif konuşma.
9. Ġurūr ḥüsn ü letāfet-i ḫiṭāba māniʿ ise
10. Yā reh-güzārına varsak selām alınmaz mı

ḥüsn ü letāfet-niṣāb:
1. **ḥüsn ü letāfet-niṣāb:**
Gazel 726
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve hoşluk miktarı, oranı.
9. İtsün cihānı ġarḳa-i iḥsān o şāh-ı ḥüsn
10. Şarṭ-ı zekāt ḥüsn ü letāfet-niṣāb ise

ḥüsn-fizāy-ı ḫūbān:
1. **ḥüsn-fizāy-ı ḫūbān:**
Gazel 657
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dilberlerin güzelliğini arttıran.
5. Ḫaṭ-ı sebz olduğını ḥüsn-fizāy-ı ḫūbān

6. Gösterür ṣaḥn-ı çemende ḫaṭ-ı sebz-i leb-i cū

ḥüsn-i aḫlaḳ:
1. **ḥüsn-i aḫlaḳ:**
Kaside 21
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Ahlakın güzelliği.
23. Gelmemiş mis̱li cihāna bir daḫı ḥāşā gele
24. Ḥüsn-i aḫlaḳ ü ḫıṣāl ü ʿaḳl ile ʿirfān ile

ḥüsn-i ʿamelde:
1. **ḥüsn-i ʿamelde:**-*de*
Gazel 699
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Salih amel, hayır, hasenat.
1. Zāhid heves-i cennet ile ḥüsn-i ʿamelde
2. Rindüñ naẓarı sābıḳa-i rūz-ı ezelde

ḥüsn-i ʿamelden:
1. **ḥüsn-i ʿamelden:**-*den*
Gazel 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzel, salih amel.
11. Çeşminde cürm ḥüsn-i ʿamelden ʿazīzdür
12. Nābī budur ben anladuġum hūy-ı maġfiret

ḥüsn-i ʿamele:
1. **ḥüsn-i ʿamele:**-*e*
Gazel 565
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel amel, güzel iş.
1. Geh çerḫ ile geh ṭāliʿ ile ceng ü cedelden
2. Ḥüsn-i ʿamele el mi deġer gelse de elden

ḥüsn-i ʿārıżīye:
1. **ḥüsn-i ʿārıżīye:**-*y, -e*
Gazel 650
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanak güzelliği II Geçici, fani güzellik.
3. Olma ḥüsn-i ʿārıżīye çeşme-dūz-ı iḥtiyāç
4. Aḥsen-i Taḳvīm sende vaṣf-ı māder-zād iken

ḥüsn-i beyābānları:
1. **ḥüsn-i beyābānları:**-*lar, -ı*
Gazel 855
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sahra güzelliği.
15. Nābī ḳalurdı zāviye-gīr-i ʿadem suḫen
16. Erbāb-ı naẓmuñ olmasa ḥüsn-i beyābānları

ḥüsn-i beyānumda:
1. **ḥüsn-i beyānumda:**-*um, -da*
Gazel 756
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İfade güzelliği.
9. İder gūş eyleyen ḥussād-ı naẓmun reng-i rūyın zerd
10. Benüm ḫāṣiyyet-i iksīr var ḥüsn-i beyānumda

ḥüsn-i bī-mis̱āle:
1. **ḥüsn-i bī-mis̱āle:**-*e*
Gazel 190
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan güzellik.
15. Bir ben miyüm cihānda Nābī esīr-i ʿaşḳı
16. Ol ḥüsn-i bī-mis̱āle kim mübtelā degüldür

ḥüsn-i bināsı:
1. **ḥüsn-i bināsı:**-*sı*
Tarih 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gösterişli, güzel yapı.
3. İder ḥüsn-i bināsı ṭarḥ-ı şūḫı
4. Nigāh-ı nāzın vaḳf-ı temāşā

ḥüsn-i cemāl-i yāri:
1. **ḥüsn-i cemāl-i yāri:**-*i*
Gazel 186
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüz güzelliği.
3. Naḳş eyle ey muṣavvir ḥüsn-i cemāl-i yāri
4. Āhū-yi çeşm-i şūḫın amma remīde göster

2. **ḥüsn-i cemāl-i yāri:**-*i*
Gazel 186
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüz güzelliği.
3. Naḳş eyle ey muṣavvir ḥüsn-i cemāl-i yāri
4. Āhū-yi çeşm-i şūḫın amma remīde göster

ḥüsn-i cihān-tāb:
1. **ḥüsn-i cihān-tāb:**
Gazel 449
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Alemi kaplayan güzellik.
1. ʿAşḳ-ı cān-sūz benüm ḥüsn-i cihān-tāb senüñ
2. Gülḫanum şuʿle benüm gülşen-i şād-āb senüñ

ḥüsn-i cüvān:
1. **ḥüsn-i cüvān:**
Gazel 188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gençliğin güzelliği.
3. Ḥüsn-i cüvān nisāya ne mümkin kʾola naṣīb
4. Her ḥiṣṣede zükūra nisādan füzūn düşer

ḥüsn-i dīger:
1. **ḥüsn-i dīger:**
Gazel 422
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Başka güzellik, ayrı bir güzellik.
3. Ḥüsn-i taʿbīr virür maʿnīye ḥüsn-i dīger
4. Şevket-i ḥüsne çoḳ imdādı olur üslūbuñ

ḥüsn-i dil-keşi:
1. **ḥüsn-i dil-keşi:**-*i*
Tarih 55
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gönlü cezbeden güzellik.
15. Habbeẕā ḳaṣr-ı cihān-ārā ki ḥüsn-i dil-keşi
16. Köhne çerḫüñ cünbiş-i şevḳine imdād eyledi

ḥüsn-i edā:
1. **ḥüsn-i edā:**
Gazel 128
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Üslup güzelliği.
21. Mużmer hezār neşter-i āzārı Nābīyā
22. Taʿbīri cümle ḥüsn-i edā ṣūretindedür

2. **ḥüsn-i edā:**
Kaside 24
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Güzel söyleyiş.
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıḳ-ı taḥsīn olacaḳ ḥüsn-i edā

3. **ḥüsn-i edā:**
Tarih 74
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Güzel söyleyiş.
23. Aña tārīḫ içün ol gūne süḫan lāyıḳdur
24. Ki mürāʿāt oluna ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

4. **ḥüsn-i edā:**
Tarih 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzel söyleyiş.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

5. **ḥüsn-i edā:**
Kaside 16
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Tavır güzelliği; üslup güzelliği.
87. Ḥüsn-i edā vü ḥüsn-i vefāsın her umūr
88. Ol şehr-i bī-bedelde bulur ḥüsn-i ġāyeti

6. **ḥüsn-i edā:**
Kaside 16
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Tavır güzelliği; üslup güzelliği.
153. Cemʿ eylemiş sirişt-i laṭīfinde dest-i ṣunʿ
154. Ḥüsn-i ḫiṣāl ü ḥüsn-i edā ḥüsn-i ṣūreti

7. **ḥüsn-i edā:**
Tarih 113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tavır güzelliği; üslup güzelliği.
5. Öyle bir şeh-zāde-i āzāde kim
6. Ḥüsnine ḥüsn-i edā itmez vefā

ḥüsn-i edādan:
1. **ḥüsn-i edādan:***-dan*
Kıt'a 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tavır güzelliği; üslup güzelliği.
5. Evṣāfuña ṣarf itmek içün olmasa elfāẓ
6. Maḥrūm ḳalurdı şuʿarā ḥüsn-i edādan

ḥüsn-i eṭvārı:
1. **ḥüsn-i eṭvārı:***-ı*
Kaside 15
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Hal ve hareketlerinin güzelliği.
149. Ḥüsn-i eṭvārı naẓar-baḫş-ı deyācīr-i ʿamā
150. Luṭf-ı güftārı ḫarābī-dih-i bünyān-ı ṣamem

ḥüsn-i evṣāfın:
1. **ḥüsn-i evṣāfın:***-ı, -n*
Tarih 80
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Vasıflarının güzelliği.
13. Ḥüsn-i evṣāfın beyāna meşḳ iden ṣāḥib- dilüñ
14. Ney-şeker ḥükmin virür gird-i feminde mūy-ı leb

ḥüsn-i ġāyeti:
1. **ḥüsn-i ġāyeti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin zirvesi, son aşaması.
87. Ḥüsn-i edā vü ḥüsn-i vefāsın her umūr
88. Ol şehr-i bī-bedelde bulur ḥüsn-i ġāyeti

ḥüsn-i gelūyı bilmez:
1. **ḥüsn-i gelūyı bilmez:***-mez*
Gazel 295
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boğazın güzelliğinden haberdar olmak II Ağzının tadını bilmek.
9. Leẕẕet-perest-i sīne ḥüsn-i gelūyı bilmez
10. Hep sākin-i Sitānbul seyr-i hiṣāra gelmez

ḥüsn-i hāl:
1. **ḥüsn-i hāl:**
Tarih 16
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
İyi hâl II güzel ahlak.
73. Bu ḥüsn-i hāl ile ey āṣaf-ı devrān saña müjde
74. Murāduñca olursun mesned-i devletde pā ber-cā

2. **ḥüsn-ı ḥāl:**
Tarih 136
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İyi hâl II güzel ahlak.
3. Sinn-i ṣıbādan olmış idi şeyḫ-i Ḳādirī
4. Olmışdı ḥüsn-ı ḥāl ile maʿrūf-ı hāṣṣ u ʿāmm

ḥüsn-i ḥaleb:
1. **ḥüsn-i ḥaleb:**
Gazel 552
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Halep'in güzelliği.
1. Ḳalmamış ḥüsn-i Ḥaleb köhne dil-ārālıḳdan
2. Dem urur bād-ı revān-baḫş Mesīḥālıḳdan

ḥüsn-i ḥālin:
1. **ḥüsn-i ḥālin:***-i, -n*
Gazel 424
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İyi hâl II güzel ahlak.
5. Ḥüsn ile ḫaṭṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
6. Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḥālin söylerüz cānānenüñ

ḥüsn-i ḫānmān-endāz:
1. **ḥüsn-i ḫānmān-endāz:**
Gazel 593
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yuva yıkan/atan güzellik (Mecnunun başındaki kuş yuvasına telmihen).
3. Bu ḥüsn-i ḫānmān-endāz ile ẓālim sen inṣāf it
4. Seni gördükçe ʿāşıḳ āh ü feryād itmesün nʾitsün

ḥüsn-i ḥarīri:
1. **ḥüsn-i ḥarīri:***-i*
Gazel 812
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İpeğin güzelliği.
11. Kirmüñ ḥaḳāretini ḳo ḥüsn-i ḥarīri gör
12. Eczā-yı ʿālem içre baḳılmaz evāʾile

ḥüsn-i ḫaṭṭ:
1. **ḥüsn-i ḫaṭṭ:**
Gazel 398
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri.
3. Nevʿ-i beşerde ẓāhir olur ḥüsn-i ḫaṭṭ u ḥāl
4. Muṣḥafdadur cemāli sütūr-ı muʿarrebüñ

ḥüsn-i ḫaṭṭın:
1. **ḥüsn-i ḫaṭṭın:***-ı, -n*
Tarih 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzel yazı yazma sanatı.
5. Levḥa-i ḥüsnine cedvel çekdi ressām-ı ezel
6. Ḥüsn-i ḫaṭṭın eyleyüp taʿlīḳ her bir mūyına

ḥüsn-i hemvāre:
1. **ḥüsn-i hemvāre:**
Gazel 420
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Daimi güzellik.
3. Ḥüsn-i hemvāre senüñ ḫāṣṣa-i ruḫsāruñdur
4. Yılda bir kerre gelür revnaḳı gülzārlaruñ

ḥüsn-i ḥimāyede:
1. **ḥüsn-i ḥimāyede:***-de*
Kıt'a 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzelce koruyup kollama.
3. Tāze ḥāmisi ẓuhūr eyledügin gūş itdük
4. Eylemiş ḥüsn-i ḥimāyede ḫarābın termīm

ḥüsn-i ḫiṣāl:
1. **ḥüsn-i ḫiṣāl:**
Kaside 16
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Huyun güzelliği.
153. Cemʿ eylemiş sirişt-i laṭīfinde dest-i ṣunʿ
154. Ḥüsn-i ḫiṣāl ü ḥüsn-i edā ḥüsn-i ṣūreti

ḥüsn-i ḫulḳ:
1. **ḥüsn-i ḫulḳ:**
Gazel 98
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaradılış, huy ve ahlak güzelliği.
7. Gayrīye ʿilm ü maʿrifetüñden senüñ ne sūd
8. ʿĀlemde ḥüsn-i ḫulḳ ḳadar maʿrifet mʾolur

ḥüsn-i ḫulḳ u sülūkına:
1. **ḥüsn-i ḫulḳ u sülūkına:***-ı, -n, -a*
Tarih 51
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ahlak ve gittiği yolun güzelliği.
5. Baʿdehu eyleyüp Süleymān Ḫān
6. Ḥüsn-i ḫulḳ u sülūkına taḥsīn

ḥüsn-i ḫulḳı:
1. **ḥüsn-i ḫulḳı:***-ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
Yaradılış, huy ve ahlak güzelliği.
163. Ḥüsn-i ḫulḳı verā-yı ḥadd-ı beyān
164. Luṭf-ı ṭabʿı kıyāsdan güẕerān

ḥüsn-i hūş-berdür:
1. **ḥüsn-i hūş-berdür:***-dür*
Gazel 623
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aklı devre dışı bırakan güzellik.
3. Taʿālaʾllah ne ḥüsn-i hūş-berdür kim gören ʿāşıḳ
4. Miṣāl-i ṣūret-i dīvār ḥayrān gösterür kendin

ḥüsn-i icābet:
1. **ḥüsn-i icābet:**
Kaside 13
Mısra: **231**
Kelime Tipi: -
Olumlu kaşılık verme, dilediğini verme.
231. Muntaẓır ḥüsn-i icābet müteraḳḳıb tevfīḳ
232. Geldi hengām-ı duʿā eyleme taṭvīl-i kelām

ḥüsn-i istiʾdād:
1. **ḥüsn-i istiʾdād:**
Gazel 214
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzel yetenek, kabiliyet güzelliği.
3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʾdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

ḥüsn-i iʿtiḳād itmek:
1. **ḥüsn-i iʿtiḳād itmek:***-mek*
Tarih 103
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Sağlam inanıp itibar etmek.
41. Bu gūne evliyāʾuʾllāha ḥüsn-i iʿtiḳād itmek
42. Olur müstelzim-i ḥüsn-i rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

ḥüsn-i kabūline:
1. **ḥüsn-i kabūline:***-i, -n, -e*
Tarih 138
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
En güzel şekilde kabul etme.
67. Nābīyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile kim
68. Ḥażret-i Ḥaḳḳuñ ola ḥüsn-i kabūline ḳarīn

ḥüsn-i lafẓı:
1. **ḥüsn-i lafẓı:***-ı*
Tarih 31
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sözün güzelliği.
5. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bu şāhid-i nev-āmedenüñ
6. Ki ḥüsn-i lafẓı virür cāna neşve-i ṣahbā

ḥüsn-i māder-zād:
1. **ḥüsn-i māder-zād:**
Gazel 313
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Doğuştan gelen güzellik.
11. Degüldür ḥüsn-i māder-zād muḥtāc-ı zer u zīver
12. Tekellüf-i ḥüsne de reh-yāb olursa dil-pesend olmaz

ḥüsn-i manẓarı:
1. **ḥüsn-i manẓarı:***-ı*
Kaside 17
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Yüz güzelliği.
59. Güşı eyler Maḫzen-i Esrār ḥikmet-lehçesi
60. Çeşmi eyler Maşrıḳ-ı Envār ḥüsn-i manẓarı

ḥüsn-i maʿşūḳa:
1. **ḥüsn-i maʿşūḳa:***-a*
Gazel 634
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşık olunanın -sevgilinin- güzelliği.
3. Ḥüsn-i maʿşūḳa olur sīnedeki daġ delīl
4. Şemse-i cild ider işʿār kitābuñ şerefin

ḥüsn-i mecāz:
1. **ḥüsn-i mecāz:**
Gazel 429
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yalancı güzellik.
1. Yoḳ ḥüsni şekve-i ġam-ı hicrān idenlerüñ
2. Ḥüsn-i mecāz şevḳine efġān idenlerüñ

ḥüsn-i naẓar:
1. **ḥüsn-i naẓar:**
Gazel 192
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel bakış II İyi gözle bakma, takdir etme, iltifat.
1. Ol mest-i ḥüsn vażʿ-ı cefāyı hüner ṣanur
2. ʿUşşāḳa kec-nigehlügi ḥüsn-i naẓar ṣanur

ḥüsn-i naẓaruñ:
1. **ḥüsn-i naẓaruñ:***-u, -ñ*
Gazel 807
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İyi gözle bakma, takdir etme, iltifat.
13. Ne nevāzişlerüni gördi ne ḥüsn-i naẓaruñ
14. Bu sitem Nābīʾye ey şūḫ nenüñ żımnında

ḥüsn-i nemek be-dūş:
1. **ḥüsn-i nemek be-dūş:**
Gazel 75
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Omuzunda tat ve tuz taşıyan (sempatik) bir güzellik.
13. Ḥüsn-i nemek be-dūş bulunmaz kenārda
14. İstanbul içre Nābī o da rāygān olur

ḥüsn-i niẓām viresin:
1. **ḥüsn-i niẓām viresin:***-e, -sin*
Kaside 13
Mısra: **216**
Kelime Tipi: -
Güzelce düzene sokmak.
215. Ḥażret-i Ḥaḳ seni bu maṣlaḥata ṣaḳlar imiş
216. Bu perīşānlıġa tā sen viresin ḥüsn-i niẓām

ḥüsn-i peder-sūzını:
1. **ḥüsn-i peder-sūzını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Babasını yakan güzellik.
7. Yine hem-çeşmi bilür birbirinün miḳdārın
8. Yūsufʾuñ ḥüsn-i peder-sūzını iḫvāndan ṣor

ḥüsn-i reftāruña:
1. **ḥüsn-i reftāruña:***-u, -ñ, -a*
Kıt'a 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel yürüyüş.
1. Senüñ ey esb-i nev-āyende kim olmaz māʾil
2. Ḥüsn-i reftāruña bu ḳıṭʿa vü şekl ü resme

ḥüsn-i rıżā:
1. **ḥüsn-i rıżā:**
Gazel 128
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rıza gösterme, hoş görme.
5. Çoḳluḳda iltifātına olma firīfte
6. Ġayż-ı nihanı ḥüsn-i rıżā ṣūretindedür

ḥüsn-i rıżā-yı ḥaḳḳʾa:
1. **ḥüsn-i rıżā-yı ḥaḳḳʾa:***-a*
Kaside 4
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Allah'ın hoşnutluğu, rızasını kazanma.
35. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾuñ olmaġ ile hem-nişīnleri
36. Ḥüsn-i rıżā-yı Ḥaḳḳʾa ḳarīndür çehār-yār

ḥüsn-i ṣadādan:
1. **ḥüsn-i ṣadādan:***-dan*
Gazel 515
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sesin güzelliği.
13. Ne bilür lezzetini mīve-i şāh-ı nefesüñ
14. Güş-ı idrāki olan ḥüsn-i ṣadādan maḥrūm

ḥüsn-i ṣıfāt:
1. **ḥüsn-i ṣıfāt:**
Tarih 92
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Güzel sıfatlar, vasıflar.
61. Ṣayılur ẕāt-ı kerīminde olan ḥüsn-i ṣıfāt
62. Baḥruñ emvācın eger mümkin olursa iḥṣā

ḥüsn-i sīmā:
1. **ḥüsn-i sīmā:**
Kaside 18
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Şekil güzelliği.
33. Şiʿrden ḫayli zamān farıġ idüm līk beni
34. Bī-ḳarār itdi bu ṭuġrādaki ḥüsn-i sīmā

2. **ḥüsn-i sīmā:**
Tarih 127
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Yüz güzelliği.
51. Olmış āraste-i terkīb-i hümāyūnında
52. Luṭf-ı ṭabʿ u şeref-i ṭıynet ü ḥüsn-i sīmā

ḥüsn-i sīmāda:
1. **ḥüsn-i sīmāda:***-da*
Kaside 18
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Şekil güzelliği.
21. Ḥaṭṭ-ı Yāḳūt degül ḳıṭʿa-i elmās bile
22. Ḥüsn-i sīmāda leṭāfetde naẓīr olmaz aña

ḥüsn-i sīretüñ:
1. **ḥüsn-i sīretüñ:***-üñ*
Tarih 123
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ahlâk güzelliği.
7. Her umūrında muvaffaḳ eyleyüp Bārī Ḫudā
8. İtsüñ ās̱ārı sirāyet nāsa ḥüsn-i sīretüñ

ḥüsn-i sülūk eyledi:
1. **ḥüsn-i sülūk eyledi:***-di*
Tarih 130
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzel bir yol izlemek, doğru bir metod benimsemek.
5. O ḳadar ḥüsn-i sülūk eyledi kim devletde
6. Medḥ-i evṣāfını vird eyledi aʿlā ednā

ḥüsn-i sülūki:
1. **ḥüsn-i sülūki:***-i*
Tarih 136
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel bir yol izleme, doğru bir metod benimseme.
1. Ẕāt-ı Şerīf Efendi ki ẕāt-ı şerīf idi
2. Ḥüsn-i sülūki olmış idi şöhre-i enām

ḥüsn-i ṣūretde:
1. **ḥüsn-i ṣūretde:**
Tarih 51
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
En güzel şekilde.
47. Buldı yüm-i teveccüh ile niẓām
48. Ḥüsn-i ṣūretde bu binā-yı metīn

ḥüsn-i ṣūreti:
1. **ḥüsn-i ṣūreti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Yüz güzelliği.
153. Cemʿ eylemiş sirişt-i laṭīfinde dest-i ṣunʿ
154. Ḥüsn-i ḫiṣāl ü ḥüsn-i edā ḥüsn-i ṣūreti

ḥüsn-i tabīʿat:
1. **ḥüsn-i tabīʿat:**
Kaside 28
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Güzel ahlak, mizaç.
43. Olur mı herkese ḥüsn-i tabīʿat erzānī
44. Tabīʿat āyine-i rūḥ-ı feyż-i sermeddür

2. **ḥüsn-i tabīʿat:**
Kıt'a 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzel şairlik kabiliyeti, mizacı.
9. Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i tabīʿat
10. Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan

ḥüsn-i taʿbīr:
1. **ḥüsn-i taʿbīr:**
Gazel 73
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Söyleyişin güzelliği, güzel ifade.
7. Maʿnī-i tāze ciger-gūşe-i ṣulbī gibidür
8. Olur evlād gibi besleme ḥüsn-i taʿbīr

2. **ḥüsn-i taʿbīr:**
Kaside 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Söyleyişin güzelliği, güzel ifade.
5. Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
6. Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr

ḥüsn-i taʿbīr virür:
1. **ḥüsn-i taʿbīr virür:***-ür*
Gazel 422
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzel ve kolayca ifade edebilmek.
3. Ḥüsn-i taʿbīr virür maʿnīye ḥüsn-i dīger
4. Şevket-i ḥüsne çoḳ imdādı olur üslūbuñ

ḥüsn-i taʿbīrleri:
1. **ḥüsn-i taʿbīrleri:***-ler, -i*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Söyleyişin güzelliği, güzel ifade.
15. Ḥüsn-i taʿbīrleri siḥr-i mübīn
16. Naẓmına nāẓımına ṣad taḥsīn

ḥüsn-i tākat-güdāza:
1. **ḥüsn-i tākat-güdāza:***-a*
Gazel 628
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kuvvetten düşüren, mecal bırakmayan güzellik.
1. Ḥüsn-i tākat-güdāza ʿaşḳ olsun
2. ʿĀşıḳ-ı pāk-bāza ʿaşḳ olsun

2. **ḥüsn-i ṭākaṭ-güdāza:***-a*
Gazel 628
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kuvvetten düşüren, mecal bırakmayan güzellik.
11. Gerçi bu ḥüsne yoḳ sözüm Nābī
12. Ḥüsn-i ṭākaṭ-güdāza ʿaşḳ olsun

ḥüsn-i ṭalʿati:
1. **ḥüsn-i ṭalʿati:***-i*
Kaside 16
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Yüzünün güzelliği.
109. Maḥrūmluk sezā mıdur ol vech-i pākden
110. Kim āftāba ḫande ider ḥüsn-i ṭalʿati

ḥüsn-i ṭarḥı:
1. **ḥüsn-i ṭarḥı:***-ı*
Tarih 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çiçek bahçesinin güzelliği.
1. Zihī sütūde feraḥ-cāy-ı nā-şinīde-mis̱āl
2. Ki ḥüsn-i ṭarḥı virür ḫāṭır-ı ġamīne ṣafā

ḥüsn-i tedbīre:
1. **ḥüsn-i tedbīre:***-e*
Tarih 16
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Etraflı, iyi düşünerek hareket etme.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ reʾyi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

ḥüsn-i tedbīrüñ:
1. **ḥüsn-i tedbīrüñ:***-üñ*
Kaside 13
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
İyi, yerinde, yolunda tedbir.
189. Liʾllāhiʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-i taṣavvur bu umūr
190. Ḥüsn-i tedbīrüñ ile oldı ḳarīn-i itmām

ḥüsn-i tedbīrüñüze:
1. **ḥüsn-i tedbīrüñüze:***-ü, -ñüz, -e*
Kaside 15
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
İyi, yerinde, yolunda tedbir.
87. Gūş idüp Ḫusrev-i devrān didi niʿmeʾt-tedbīr
88. Ḥüsn-i tedbīrüñüze ben daḫı oldum mülzem

ḥüsn-i ülfeti itmiş:
1. **ḥüsn-i ülfeti itmiş:***-miş*
Kaside 16
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Güzelce alışmak.
99. Ol nāzenin ḳıyāfet o rengīn edā ile
100. Çeşmümle gūşum itmiş iken ḥüsn-i ülfeti

ḥüsn-i vefāsın:
1. **ḥüsn-i vefāsın:***-sı, -n*
Kaside 16
Mısra: **87**

Kelime Tipi: -
Vefa güzelliği.
87. Ḥüsn-i edā vü ḥüsn-i vefāsın her umūr
88. Ol şehr-i bī-bedelde bulur ḥüsn-i ġāyeti

ḥüsn-i zemīni:
1. **ḥüsn-i zemīni:**-*i*
Tarih 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zeminin güzelliği (Yüz, sima bağlamında).
7. Ne ḫaṭ sevdāger-i Hind ü libās-ı taḫtgāh-ı çīn
8. Ne ḫaṭ ḥüsn-i zemīni reşk- dād-ı Māni vü Bihzād

ḥüsninüñ ẕevḳini:
1. **ḥüsninüñ ẕevḳini:**-*n, -i*
Gazel 416
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzelliğinin zevki, tadı.
7. Ḥüsninüñ ẕevḳini gör ʿārif-i ibn-i vaḳt ol
8. Çekme endūhını pīşīn ḫaṭ-ı nev-āmedenüñ

ḫüsrān:
1. **ḫüsrān:**
Tarih 135
Mısra: **15**
Zarar, ziyan.
15. Teġāfül ġayrı ḫüsrān olduġın bu rütbeden ṣoñra
16. Gelüp bir yire aṣḥāb-ı feżāʾil ittihād itdi

2. **ḫüsrān:**
Gazel 659
Mısra: **3**
Zarar, ziyan, hasar II Dalâlet, gümrahlık.
3. Zihī ḫüsrān güher-pāş olmadan bu ḫāke itseydüm
4. Gözüm gencīne-i ḫᵛāb-ı ferāġat yā Resūlaʾllāh

ḫusrev:
1. **ḫusrev:**
Kaside 13
Mısra: **161**
Hüsrev-i Pervîz, İran'ın Sâsâniyan sülalesinden bir padişah olup, Nuşirevân'ın torunu, Hürmüz'ün oğludur.
161. Kim ola Ḫusrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmers̱
162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

ḫusrev-i çīn ü ḫaṭā:
1. **ḫusrev-i çīn ü ḫaṭā:**
Kaside 15
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Çin ve Türkistan hükümdarları.
59. ʿĀrif u ʿālim u dānāyı vezīr eylerler
60. Ḫusrev-i Çīn ü Ḫaṭā pādişeh-i Hind ü ʿAcem

ḫusrev-i devrān:
1. **ḫusrev-i devrān:**
Kaside 15
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Zamanın padişahı.
87. Gūş idüp Ḫusrev-i devrān didi niʿmeʾt-tedbīr
88. Ḥüsn-i tedbīrüñüze ben daḫı oldum mülzem

ḫüsrev-i devrāna:
1. **ḫüsrev-i devrāna:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Zamanın padişahı.
97. Maḥż-ı tevfiḳdür ol Ḫüsrev-i devrāna kʾola
98. Öyle düstūr-ı ḫıredmend vezīr-i aʿẓam

ḫüsrev-i ḫüsrevān-ı rūy-ı zemīn:
1. **ḫüsrev-i ḫüsrevān-ı rūy-ı zemīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yeryüzünde hükmeden hükümdarlar hükümdarı.
3. Dāver-i dāverān-ı ʿadl-āyīn
4. Ḫüsrev-i ḫüsrevān-ı rūy-ı zemīn

ḫüsrev-i mihrüñ:
1. **ḫüsrev-i mihrüñ:**-*üñ*
Gazel 693
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güneş hükümdarı.
3. İki nefesde ṭayanmaz ḫazāʾin-i encüm
4. Nis̱āre Ḫüsrev-i mihrüñ kef-i güşādesine

ḥussād:
1. **ḥussād:**
Gazel 590
Mısra: **8**
Hasetçiler, kıskanç kimseler,rakipler.
7. Bir söz yaparlar itdügümüz ẕevḳ-i vuṣlatı
8. Allāh ṣaḳlasun bunı ḥussād işitmesün

2. **ḥussād:**
Kaside 14
Mısra: **132**
Hasetçiler, kıskanç kimseler,rakipler.
131. O gūne luṭf idecekdür saña o kān-ı kerem
132. Ki gūş idince ġamından helāk ola ḥussād

3. **ḥussāduñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kıt'a 1
Mısra: **28**
Hasetçiler, kıskanç kimseler,rakipler.
27. İtsün ter ü tāze çemen-i mezraʿ-i baḫtuñ
28. Ḥussāduñı pā-māl-i haṣad eylesün Allāh

4. **ḥussād:**
Tarih 42
Mısra: **26**
Hasetçiler, kıskanç kimseler,rakipler.
25. Girseler ṣaḥnına maḥabbetden
26. Birbirine şefīḳ olur ḥussād

ḥussād-ı ḳuḳla-çihre:
1. **ḥussād-ı ḳuḳla-çihre:**
Kıt'a 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kukla yüzlü kıskançlar.
9. Olsun esīr-i perde-i bāzīçe-i ḳażā
10. Ḥussād-ı ḳuḳla-çihre benüm ṣūretüm gibi

ḥussād-ı naẓmun:
1. **ḥussād-ı naẓmun:**-*un*
Gazel 756
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiir hasetçileri.
9. İder gūş eyleyen ḥussād-ı naẓmun reng-i rūyın zerd
10. Benüm ḫāṣiyyet-i iksīr var ḥüsn-i beyānumda

ḥuṣūl:
1. **ḥuṣūlı:**-*ı*
Gazel 454
Mısra: **2**
Olma, oluş, oluşma, meydana gelme.
1. Īrās̱ ider sükūti ṭarab bed-nefeslerüñ
2. Gūş-ı dile ḥuṣūlı ḳadar mültemeslerüñ

2. **ḥuṣūle:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **66**
Olma, oluş, oluşma, meydana gelme.
65. Dārende-i nüh-ḳıbāb-ı gerdūn
66. Meʾmūlin ide ḥuṣūle maḳrūn

3. **huṣūluna:**-*u, -n, -a*
Gazel 681
Mısra: **3**
Olma, oluş, oluşma, meydana gelme.
3. Ol maṭlabun huṣūluna laʿnet ki ṭālibi
4. Lāzım gele mürācaʿat itmek ʿadūsına

4. **ḥuṣūli:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **47**
Olma, oluş, oluşma, meydana gelme.
47. Zamānı gelmeyicek her işüñ ḥuṣūli muḥāl
48. Umūr vaḳtine merhūn kelāmı ḫod meşhūr

ḥuṣūle geldügi:
1. **ḥuṣūle geldügi:**-*düg, -i*
Gazel 454
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek.
13. Niʿmet ḥuṣūle geldügi ṣūretde Nābiyā
14. Rāḥat mı var müdāfaʿasından mekeslerüñ

ḥuṣūle geldügi yoḳ:
1. **ḥuṣūle geldügi yoḳ:**
Gazel 425
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sıkıntıya çare bulduğu yok, çözüm olduğu yok.
3. Ḥuṣūle geldügi yoḳ müşkilāt-ı āmāli
4. Tevekküli bıraġup ʿaḳlı çāre- ḫ∨āh idenün

ḥuṣūle gelmeyiceḳ müddeʿā:
1. **ḥuṣūle gelmeyiceḳ müddeʿā:**
Gazel 112
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kabul olmayacak dua, gerçekleşmeyecek mesele.
15. Ümīd-i luṭf u mürüvvet zamāne ḫalḳından
16. Ḥuṣūle gelmeyiceḳ müddeʿā degül de nedür

husule gelmez:
1. **husule gelmez:**-*mez*
Gazel 382
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek.
17. Gelmez husule maṣlaḥat-ı vaṣl Nābiyā
18. Teklīf-i rişvet eyleyecek ketḫüdāsı yoḳ

husule gelür:
1. **husule gelür:**-*ür*
Gazel 182
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek.
9. ʿAceb husule gelür ḥāli var mıdur
10. Nābī ümīd-i ḫāṭır-ı ümmīdvārdan ne ḫaber

husule gelür ḥāli yoḳ:
1. **husule gelür ḥāli yoḳ:**
Gazel 824
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Gerçekleşecek durumu yok.
17. Gördük ki yoḳ husule gelür ḥāli Nābiyā
18. Refʿ eyledük göñülde olan arzuları

ḥuṣūl-i kāma:
1. **ḥuṣūl-i kāma:**-*a*
Gazel 709
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Maksudun vücuda gelmesi.
3. Ḥuṣūl-i kāma irādet taʿalluḳ itmeyicek
4. Cidāldan ne çıḳar baḫt ile sitāre ile

2. **ḥuṣūl-i kāma:**-*a*
Kaside 10
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Maksudun vücuda gelmesi.
73. Ḫudā-yı ʿazze ve cell āstānuñ itmiş iken
74. Niyāz ehline merciʿ ḥuṣūl-i kāma medār

ḥuṣūl-ı maʿnīye:
1. **ḥuṣūl-ı maʿnīye:**-*ye*
Gazel 315
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mananın anlaşılması.
9. Ḥuṣūl-ı maʿnīye dekdür sütūra ṣarf-ı naẓar
10. Olınca ḳaṣra resān nerdübāna yir ḳalmaz

ḥuṣūl-ı ẕevḳ-i rāḥat:
1. **ḥuṣūl-ı ẕevḳ-i rāḥat:**
Gazel 879
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rahatlık zevkinin meydana gelmesi.
5. Yanub bülbül olurdı sāye-i gül cāy-ı pervāne
6. Ḥuṣūl-ı ẕevḳ-i rāḥat olsa mevḳūf-ı edeb şimdi

hūşum keder-āmīz-i cünūn eyleme:
1. **hūşum keder-āmīz-i cünūn eyleme:**-*me-um*
Gazel 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aklını kaybetme.
1. Hūşum keder-āmīz-i cünūn eyleme yā Rab
2. Esrār-ı dilüm perde-birūn eyleme yā Rab

ḫusūmet:
1. **ḫusūmete:**-*e*
Gazel 293
Mısra: **4**
Düşmanlık.
3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫusūmete şāyān raḳībümüz

2. **ḫuṣūmete:**-*e*
Gazel 367
Mısra: **35**
Düşmanlık.
35. Gāhī olur meʿālī müʾeddā ḫuṣūmete
36. Maʿnā-yı rīş-ḫande müşābih riyā ġalaṭ

ḫuṣūṣ:
1. **ḫuṣūṣında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **2**
Konu, mevzu.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aḫter ḫuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ḫuṣūṣında

2. **ḫuṣūṣında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **4**
Konu, mevzu.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫ∨āhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

3. **ḫuṣūṣında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **6**
Konu, mevzu.
5. Egerçi ʿaybdur teslīm-i dest-i digere rīşin
6. Bu maʿnā nā-müsellemdür velī berber ḫuṣūṣında

4. **ḫuṣūṣında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **8**
Konu, mevzu.
7. Olur sermāye-i şān dil-berāna kes̱ret-i enzār
8. Olur mihrün ziḥāmı muʿteber maḥżar ḫuṣūṣında

5. **ḫuṣūṣında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **10**
Konu, mevzu.
9. Günehdür bāʿis̱-i ārāyiş-i ruḫsāre-i raḥmet
10. Miḥakk-ı rū-siyāhuñ ḥüsni çoḳdur zer ḫuṣūṣında

6. **ḫuṣūṣında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **12**
Konu, mevzu.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vā-restelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuṣūṣında

7. **ḫusūsında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **14**
Konu, mevzu.
13. İderler sitemin hubāna darb-ı sikke-i teslīm
14. Görenler ḳīl ü ḳālin kes̱retin esmer ḫusūsında

8. **ḫusūsında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **16**
Konu, mevzu.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ
16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫusūsında

9. **ḫusūsında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **18**
Konu, mevzu.
17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫusūsında

10. **ḫusūsında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **20**
Konu, mevzu.
19. Daḫı bir rāyiha şemm itmemişler tāze maʿnādan
20. Yananlar micmer-i endīşede ʿanber ḫusūsında

11. **husūsında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **22**
Konu, mevzu.
21. Tenezzül itmezdi kāse-i zer-kārdan ġayre

22. Meyüñ Nābī olaydı medḫali sağar husūsında

12. **ḫuṣūṣında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 775
Mısra: **1**
Konu, mevzu.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aḫter ḫuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ḫuṣūṣında

13. **ḫuṣūṣında:**
Gazel 763
Mısra: **2**
Ortak olmayan, özel.
1. Ziyā yoḳ çerḫ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ eṡer ʿaṣruñ ḫuṣūṣında ʿumūmında

huṣūṣā:
1. **ḫuṣūṣā:**
Kaside 24
Mısra: **37**
Bilhassa, özellikle.
37. Oldı gül-gūne-i ruḫsārı ḫuṣūṣā şimdi
38. Āṣaf-ı muḫteremüñ dökdügi ḫūn-ı aʿdā

huṣūṣān:
1. **ḫuṣūṣān:**
Tarih 103
Mısra: **21**
Bilhassa, özellikle.
21. Ḫuṣūṣān gevher-i pākīze-i ẕāt-ı hümāyūnuñ
22. Ser-ā-pā nūrdan itmiş sirişte Ṣāniʿ-i yek-tā

huşyār:
1. **huşyāra:**-*a*
Gazel 283
Mısra: **4**
Aklı kendisine yar olan, yarayan, akıllı.
3. Alursa deste sākī-i ḥaḳīḳat cām-ı iḥsānın
4. Ḫarābāt-ı mecāzistānda bir huşyāra yer ḳalmaz

2. **huşyārumuz:**-*um, -uz*
Gazel 486
Mısra: **4**
Aklı kendisine yar olan, yarayan, akıllı.
3. Mestānemüz mücādeleyi itmez irtikāb
4. Bāzār-ı ʿaşḳ-ı yārda huşyārumuz degül

3. **huşyār:**
Gazel 616
Mısra: **10**
Aklı kendisine yar olan, yarayan, akıllı.
9. Nābī'ye düşer ġuṣṣa-i ʿālem dile düşmez
10. Huşyār tururken ġamı dīvāne mi çeksün

hüşyār itdi:
1. **ḫüşyār itdi:**-*di*
Gazel 447
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Uyandırmak.
7. İtdi ḫüşyār bizi neşve-i maʿcūn-ı firāḳ
8. Nev-bahār-ı nigeh-i luṭf ile dīvāne idük

hūşyār-ı maġnīsā:
1. **hūşyār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Aklı başında olan Manisalı.
25. Fürūġ-ı ṣunʿ-ı çerāġāna ḳudret itmişdür
26. Ki kesb-i nūr ide her hūşyār-ı Maġnīsā

huşyārlıḳ:
1. **ḫuşyārlıḳdadur:**-*da, -dur*
Gazel 135
Mısra: **10**
Uyanıklık, kendinde olma durumu.
9. Yād it zamān-ı ḫaṭṭuñı ey şūḫ-ı kem-nigeh
10. Mestānenüñ ḫacāleti ḫuşyārlıḳdadur

2. **huşyārlıkla:**-*la*
Gazel 277
Mısra: **1**
Uyanıklık, kendinde olma durumu.
1. Huşyārlıkla her ne ḳadar kim sütūdeyüz
2. Ol deñlü çeşm-i mest-i bütāna rübūdeyüz

3. **ḫuşyārlıḳ:**
Gazel 821
Mısra: **6**
Uyanıklık, kendinde olma durumu.
5. Geydürdi ḫalḳa cāme-i sad-reng-i ġafleti
6. Ḫuşyārlıḳ ṣafāsına ümmīd ḳalmadı

hutbe:
1. **ḫuṭbesi:**-*si*
Kaside 7
Mısra: **182**
Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.
181. Mülūk-ı ʿālem içinde kime müyesserdür
182. Ki ḫuṭbesi ola Beytü'l-Ḥarāmda mezkūr

2. **ḫuṭbesi:**-*si*
Tarih 103
Mısra: **17**
Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.
17. O menberde oḳuna ḫuṭbesi k'olmış ola evvel
18. Ḳarīn-i ʿizz-i pā-būs-ı ḥabīb-i Ḫālık-ı yek-tā

3. **ḫuṭbesinde:**-*si, -n, -de*
Tarih 127
Mısra: **66**
Cuma namazından önce ve bayram namazlarından sonra hatîbin minberde yaptığı dînî konuşma.
65. Kime maḫṣūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya
66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ḫuṭebā

hutbe oḳur:
1. **ḫuṭbe oḳur:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Camilerde cuma ve bayram namazlarından sonra hatibin konuşması, halka öğüt vermesi.
17. Olup bu faṣlda gülşen nümūne-i cāmiʿ
18. Oḳur menābir-i gülşende ḫuṭbe bülbül-i zār

hutbe-i maḳāl eyler:
1. **ḫuṭbe-i maḳāl eyler:**-*r*
Gazel 252
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hutbe okumak, vaaz vermek.
7. Ḥamdi sezādur eyler isen ḫuṭbe-i maḳāl
8. Çün menber-i sutūr-ı ḫayālün ḫaṭībiyüz

hutbe-i nāmun:
1. **ḫuṭbe-i nāmun:**-*u, -n*
Kaside 8
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Padişahlık alameti. Cuma ve bayram namazları sırasında minberde padişahın adının, unvan ve lakaplarının "hatip" tarafından okunması ile padişahlığın ilanı.
91. Özbek u Hind u Hıṭā vü ʿAcem ü Çīn ü Ḫoten
92. Güş ider ḫuṭbe-i nāmun bu ḳadar cemʿ-i keşīr

hutbesin oḳımaḳ:
1. **ḫutbesin oḳımaḳ:**-*maḳ-si, -n*
Kaside 8
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Padişahlık alameti. Cuma ve bayram namazları sırasında minberde padişahın adının, unvan ve lakaplarının "hatip" tarafından okunması ile padişahlığın ilanı.
89. Ḫutbesin menber-i sulṭān-ı rüsülde oḳımaḳ
90. Kime maḫṣūṣdur ey pādişeh-ı ʿālem-gīr

huṭebā:
1. **ḫuṭebā:**
Kaside 8
Mısra: **86**
Cuma ve bayram namazından önce camilerde hutbe okuyan kimse; konuşmacı.
85. Ṣād hezār olmaz ise çoḳ da degüldür nāḳış
86. Ḫuṭebā nāmuñ ile dehri iderler taʿṭīr

2. **ḫuṭebā:**
Tarih 127
Mısra: **66**

Cuma ve bayram namazından önce camilerde hutbe okuyan kimse; konuşmacı.
65. Kime maẖṣūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya
66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ẖuṭebā

ẖuṭūr eylemişüz:
1. **ẖuṭūr eylemişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 268
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gönlüne gelmek, aklına gelmek.
13. Nābiyā ḳaṣd-ī cefā eylemedükçe bilmem
14. Ne zaman ẖāṭır-ı dildāra ẖuṭūr eylemişüz

ḥutūr iderse:
1. **ḥutūr iderse:**-*er, -se*
Kaside 7
Mısra: **228**
Kelime Tipi: **-**
Hatıra gelmek, akla düşmek.
227. Ḫudā müyesser ide bī-tekkellüf ü tedbīr
228. Żamīr-i enverine her ne kām iderse ḥutūr

2. **ẖuṭūr iderse:**-*er, -se*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Hatıra gelmek, akla düşmek.
23. Ḫaṭıruña her ne iderse ẖuṭūr
24. Anda müḥeyyā bulunur bī-kuṣūr

ẖuṭūṭ-ı çīn-i cebīnüñ:
1. **ẖuṭūṭ-ı çīn-i cebīnüñ:**-*üñ*
Kaside 14
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Alındaki kırışıkların oluşturduğu hatlar.
111. Ḫuṭūṭ-ı çīn-i cebīnüñ sütūr-ı nusẖa-i luṭf
112. Sevād-ı cevher-i tīġüñ ḥurūf-ı fenn-i cihād

ẖuṭūṭ-ı rūz u şebden:
1. **ẖuṭūṭ-ı rūz u şebden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gece gündüzü birbirinden ayıran çizgiler.
5. Olup ẖurşīd ü mehden mühre-keş evrāḳ-ı eflāke
6. Ḫuṭūṭ-ı rūz u şebden nüsẖa-i ṣunʿ eylemiş inşā

hüveʾl-fażlüʾl-mübīn:
1. **hüveʾl-fażlüʾl-mübīn:**
Tarih 23
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Ayet**
Bu açık bir lütuftur (Neml Suresi, 16. ayet).
17. Aña kāfīdür işāret Nābīyā
18. Ḥaḳ kelāmında hüveʾl-fażlüʾl-mübīn

hüveʾl-ḳādir imiş:
1. **hüveʾl-ḳādir imiş:**
Kaside 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Ayet**
"O kadirdir" manasına gelen ayet parçası (Enam Suresi 65. ayet).
5. Şeyẖ İbnüʾl-ʿArabī yazdı Fütūḥatında
6. Muṣḥaf içre hüveʾl-ḳādir imiş āyet-i Şeyẖ

hüveydā:
1. **hüveydādur:**-*dur*
Gazel 563
Mısra: **4**
Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.
3. Benüm giryānluġumdan müstedeldür ḥüsni cānānun
4. Hüveydādur bahāruñ āb u tābı erbaʿīninden

2. **hüveydādur:**-*dur*
Gazel 732
Mısra: **7**
Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.
7. Ḫırāma noḳṭa-i ṭaʿn urduġı hüveydādur
8. Gurūrla süfehā ḳısmınuñ ẖırāmında

3. **hüveydā:**
Gazel 741
Mısra: **10**
Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.
9. Mülāyimter dökilsün duẖter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

4. **hüveydā:**
Kaside 2
Mısra: **100**
Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.
99. Ḳışrını maġz-ı eḥādisinüñ itmiş çīde
100. Ḳanġı fāżılda hüveydā ise ṭabʿ-ı naḳḳād

5. **hüveydā:**
Tarih 137
Mısra: **7**
Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.
7. Nihādında hüveydā ʿadl ü ḥaḳḳāniyyete niyyet
8. İrişdürmiş kemāl-i ittiḥāda fażl ü taḳvāyı

6. **hüveydā:**
Tarih 104
Mısra: **54**
Belli, besbelli, açık, apaçık, aşikâr.
53. Oldı o girāmī güherüñ reʾs-i şerīfi
54. Ṣanduḳa-i ser-best-i ruẖām içre hüveydā

hüveydā görinür:
1. **hüveydā görinür:**-*ür*
Gazel 689
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Açıkça görünmek, ayan beyan görünmek.
3. Zāhid idrāk idemez yoẖsa hüveydā görinür
4. Ṣūret-i vaḥdet ü kes̠ret ser-i misvākinde

hüveydā oldı:
1. **hüveydā oldı:**-*dı*
Gazel 472
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak.
3. Hep oldı senüñ nusẖa-i ẕātuñla hüveydā
4. Pūşīde iken ḥüsni sükūn u ḥarekātuñ

2. **hüveydā oldı:**-*dı*
Tarih 80
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak.
17. Nām-ı pākine taʿalluḳ itdügi günden hemān
18. Semt-i Şehbāʾda hüveydā oldı ās̠ār-ı ṭarab

hüveydā olup:
1. **hüveydā olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak.
93. Āẖir olup ol es̠er hüveydā
94. Ās̠ār-ı kerāmet oldı peydā

hüviyyet:
1. **hüviyyet:**
Gazel 183
Mısra: **8**
Hakikat, asıl II Kişilik, benlik (Hüviyet ile hû yazılışları aynı olması hasebiyle).
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

ẖūy:
1. **ẖūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 116
Mısra: **2**
Huy, tabiat.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ẖ∨ārcadur
2. Ḫarlar ẖūyuña nisbetle kem-āzārcadur

hūy-ı dil-i bī-i ẖtiyārumdur:
1. **hūy-ı dil-i bī-i ẖtiyārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Söz geçiremediğim gönlümün huyu.
1. Hevā-yı dil-berān hūy-ı dil-i bī-i ẖtiyārumdur
2. Ḳapılmaḳ pençe-i ẖurşīde şebnem gibi kārumdur

ẖūy-ı ẖalīl:
1. **ẖūy-ı ẖalīl:**
Gazel 482
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin karakteri, mizacı.

1. Mū-be-mū ḥüsn ile āmīḫtedür rūy-ı Ḫalīl
2. Rū-be-rū luṭf ile engīḫtedür ḫūy-ı Ḫalīl

hūy-ı maġfiret:
1. **hūy-ı maġfiret:**
Gazel 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bağışlanmanın sırrı, özelliği.
11. Çeşminde cürm ḥüsn-i ʿamelden ʿazīzdür
12. Nābī budur ben anladuġum hūy-ı maġfiret

ḫuy-ı mey:
1. **ḫuy-ı mey:**
Gazel 572
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şarabın mizacı, huy.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

2. **ḫuy-ı mey:**
Gazel 572
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şarabın mizacı, huyu II Şarabın teri.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

ḫūy-ı zer:
1. **ḫūy-ı zer:**
Gazel 155
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Altının yaradılışı.
7. Ḫubān-ı nerm-dil gibi bilmez muḫalefet
8. Olmış mülāyemetle pesendīde ḫūy-ı zer

ḫuyūl-i felege:
1. **ḫuyūl-i felege:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Sema atları.
79. Ḥażret-i Rūḥul-emīn ġāşiye ber-dūşı idi
80. Ḳonmadın daḫı ḫuyūl-i felege nām-ı ciyād

ḥüzn:
1. **ḥüzn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **340**
Gam, keder, tasa.
339. Ḳoma meʾyūs ey kerem kānı
340. Ḥüzn ile Nābī-i perīşānı

ḥüzn ü şādī:
1. **ḥüzn ü şādī:**
Gazel 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Üzüntü ve sevinç.
1. Yek-nesebdür renc ü rāḥat ḥüzn ü şādī böyledür
2. Ḫāk-i āteş-hīz-i ʿaşḳuñ āb u bādı böyledür

ḥüzn-ābād-ı ġamda:
1. **ḥüzn-ābād-ı ġamda:**-*da*
Gazel 141
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hüzünle dolu keder.
11. Bu ḥüzn-ābād-ı ġamda nāme-i cānāneden ġayrı
12. Güşād-ı dīde-i ümmīde şāyān pīrehen yoḳdur

ḥüzn-i vedāʿına:
1. **ḥüzn-i vedāʿına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 730
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın üzüntüsü.
11. Bu meclis-i münāfese-āmīz-i ʿālemüñ
12. Değmez neşāṭ-ı vuṣlatı ḥüzn-i vedāʿına

ḥużūr:
1. **ḥużūrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 432
Mısra: **4**
Huzur, rahat.
3. Zamān-ı reftenün aḥvāli bilmezüz nicedür
4. Hele ḥużūrını biz görmedük zamānemüzüñ

2. **ḥużūrda:**-*da*
Gazel 694
Mısra: **6**
Huzur, rahat.
5. Yāre toyunca bakmaġa māniʿ raḳībler
6. ʿUşşāḳ-ı nā-tüvānı ḳomazlar ḥużūrda

3. **ḥużūrumda:**-*um, -da*
Kaside 9
Mısra: **65**
Huzur, rahat.
65. Kendü ẕevḳümde ḥużūrumda dil-ı ʿālemde
66. Dem sürüp eyler iken ʿömr ṣafā ile güẕer

4. **ḥużūr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **373**
Huzur, rahat.
373. Saña nʾoldı ḥużūr yoḳ sende
374. Żaʿfıle tāb ḳalmamış tende

5. **ḥużūrında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 804
Mısra: **15**
Makam, kat.
15. Her ʿukde-i murād ḥużūrında ḥall olur
16. Nābī o şūḫ bizden eger bī-ḥużūr ise

6. **ḥużūrında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 811
Mısra: **7**
Makam, kat.
7. Ḥużūrında zemīn-būs eylese her rūz lāyıḳdur
8. Bu riḳḳat bu leṭāfet var mıdur ezhār-ı gülşende

7. **ḥużūrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 16
Mısra: **33**
Makam, kat.
33. Ḥużūrında maʿārif ḫırmen-i gevherden aʿlādur
34. Umūrında ṭalebkār-ı rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

8. **ḥużūruñda:**-*u, -ñ, -da*
Kaside 2
Mısra: **320**
Makam, kat.
319. Bende de cürʾet-i medḥün o memerdendür kim
320. Geldi nuṭḳ itdi ḥużūruñda nebatāt u cemād

9. **ḥużūrumdur:**-*um, -dur*
Gazel 265
Mısra: **3**
Gönül rahatlığı.
3. Beyān-ı ḥālüme māniʿ benüm ḥużūrumdur
4. Ecānib olduġı meclisde mācerā dinmez

10. **ḥużūr:**
Gazel 268
Mısra: **4**
Gönül rahatlığı.
3. Ne idi encümen-i ḳurbde sūzān olmaḳ
4. Düşeli gūşe-i hicrāna ḥużūr eylemişüz

ḥużūr eyleye:
1. **ḥużūr eyleye:**-*y, -e*
Tarih 30
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Huzura kavuşmak/ermek, huzur bulmak.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr
84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

ḥużūra geldi:
1. **ḥużūra geldi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
(Makam yüksek olan bir kimsenin) Önüne, huzuruna çıkmak II Namaza durmak.
159. Nā-geh olup reste-i ḳayd-ı zemīn
160. Geldi ḥużūra ḳodı ḫāke cebīn

ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur:
1. **ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçelerindeki huzur.
127. Saña hasūd olanuñ çekdügi ʿaẕāba göre
128. Ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur caḥīm içinde ʿaẕāb

ḥużūrı bulmaduġından:
1. **ḥużūrı bulmaduġından:**-*ma, -du, -ġı, -n, -dan*

Gazel 700
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Huzura kavuşmak, rahat yüzü görmek.
9. Cīb-i gedāda bulmaduġından ḥużūrı zer
10. Eyler ḳarār cīb-i ʿamīḳ-i kibārda

ḥużūr-ı ḥaḳ:
1. **ḥużūr-ı ḥaḳ:**
Tarih 114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın huzuru, nezdi, katı.
1. Mevālid-i s̱elāse ʿarż-ı kālā
2. Ḥużūr-ı Ḥaḳ ʿaşere-i mübeşşere

ḥużūr-ı ḥaḳʾda:
1. **ḥużūr-ı ḥaḳʾda:**-*da*
Kaside 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Allah'ın huzuru, nezdi, katı.
13. Degül bu ʿizzet ü şān-ı cihāniyāna şebīh
14. Ḥużūr-ı Ḥaḳʾda olan ʿizz ü şān-ı Mevlānā

ḥużūr-ı ḫāk-i reh olmaḳdadur:
1. **ḥużūr-ı ḫāk-i reh olmaḳdadur:**-*maḳ, -da, -dur*
Gazel 534
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yolunun toprağı olmak, toprağında bulunmak.
9. Nābī ḥużūr-ı ḫāk-i reh olmaḳdadur yine
10. Olmış bülend neyleyelüm pāyemüz bizüm

ḥużūr-ı ḫusrev-i ʿālī-cenābda:
1. **ḥużūr-ı ḫusrev-i ʿālī-cenābda:**-*da*
Gazel 453
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İyilik ve merhamet sahibi hükümdarın huzuru.
17. Nābī ḥużūr-ı Ḫusrev-i ʿālī-cenābda
18. Geldi zamānı raḫş-ı niyāzı şikāra çek

ḥużūr-ı ʿizzetde:
1. **ḥużūr-ı ʿizzetde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hakk'ın huzuru.
9. Hezār mertebe berter ḥużūr-ı ʿizzetde
10. Bizüm taṣavvurumuzdan nişān-ı Mevlānā

ḥużūr-ı mihrde:
1. **ḥużūr-ı mihrde:**-*de*
Gazel 439
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güneşin huzurunda.
11. Mülūk öniñde olur maḥv-ı ser-keşān-ı cihān
12. Ḥużūr-ı mihrde gör ḥālini sitārelerüñ

ḥużūr-ı pādişeh-i nev-bahāra:
1. **ḥużūr-ı pādişeh-i nev-bahāra:**-*a*
Gazel 453
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bahar sultanının huzuru, makamı.
3. Ey gül iderse dāmenüñi çāk-ı cevr ile
4. Ḫārı ḥużūr-ı pādişeh-i nev-bahāra çek

ḥużūr-ı raḳībde:
1. **ḥużūr-ı raḳībde:**-*de*
Gazel 46
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Rakibin huzurunda.
7. Aḥbāb meclisinde ḥużūr-ı raḳībde
8. Taʿrīz-i aşikāresi nāz-ı nihanı şūḫ

ḥużūr-ı ṣadrda:
1. **ḥużūr-ı ṣadrda:**-*da*
Tarih 115
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Makamın/eşiğin huzuru.
9. Ḥālet-i ilbās-ı ḫilʿatde ḥużūr-ı ṣadrda
10. Ḳalbden bir mıṣraʿ-ı ġarrā dırāhşān eyledi

ḥużūr-ı yārda:
1. **ḥużūr-ı yārda:**-*da*
Gazel 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin huzurunda, makamında.
1. Ḥużūr-ı yārda ġayb u şuhūdumuz birdür
2. O bezm-i ḫāṣda būd u ne-būdumuz birdür

2. **huzūr-ı yārda:**-*da*
Gazel 877
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin huzurunda, yanında, indinde.
9. Alurdı destümi eylerdi ḫākden hele berter
10. Huzūr-ı yārda yek ẕerre iʿtibārum olaydı

ḥużūrına gelen:
1. **ḥużūrına gelen:**-*en*
Gazel 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Katına, makamına çıkmak.
1. Maḥzūn gelen ḥużūrına dil-şād olur gider
2. Dest-i ġama esīr ise āzād olur gider

ḫvāh ü nā-ḫvāh:
1. **ḫvāh ü nā-ḫvāh:**
Gazel 487
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İstese de istemese de (ister istemez).
3. İtse teʾs̱īr dil-i sāmiʿa ḫvāh ü nā-ḫvāh
4. Dil-nişīn sīne-nişīn ṣadr-nişīn olsa ġazel

ḫ∨āb:
1. **ḫ∨āblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 431
Mısra: **12**
Rüya.
11. Devlet-i vuṣlata her rūz olurduk nāʾil
12. Çıksa taʿbīri eger gördüġümüz ḫ∨āblaruñ

2. **ḫ∨ābı:**-*ı*
Gazel 304
Mısra: **1**
Uyku.
1. Şeb-rev ki ḫ∨ābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ḫākister istemez

3. **ḫ∨ābdan:**-*dan*
Gazel 312
Mısra: **6**
Uyku.
5. Egerçi ser-be-ser bīdārlıkdur şām-ı hicrānuñ
6. Nümūdār-ı ḫayāl olmaḳda amma ḫ∨ābdan ḳalmaz

4. **ḫ∨āblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 403
Mısra: **8**
Uyku.
7. Reng-i hestīden es̱er yoḳ ʿadem-i ṣarfa şebih
8. Göremem leẕẕetini vāḳıʿasuz ḫ∨āblaruñ

5. **ḫ∨ābın:**-*ı, -n*
Gazel 466
Mısra: **10**
Uyku.
9. Düzdüñ taḳaddüm itmededür pāyı destine
10. Ḫ∨ābın rübūde eylemede pāsbānlaruñ

6. **ḫ∨ābı:**-*ı*
Gazel 493
Mısra: **6**
Uyku.
5. Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
6. Ammā ki gele ḫ∨ābı ḥırām eyledi bülbül

7. **ḫ∨ābı:**-*ı*
Gazel 556
Mısra: **2**
Uyku.
1. Fürūġ-ı mihr-i ʿālem-tābı gör meh-tābı neylersin
2. Temāşāgāh-ı bīdārī ṭururken ḫ∨ābı neylersin

8. **ḫ∨āb:**
Gazel 644
Mısra: **13**
Uyku.
13. Hayrdur bī-dārlıkdan ḫ∨āb o bī-idrāke kim
14. ʿAczi vardur vāḳıʿāt-ı ʿālemi taʿbīrden

9. **ḫ∨ābda:**-*da*
Gazel 691
Mısra: **16**
Uyku.
15. Bīdārlıkda olduğı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ḫ∨ābda

10. **ḫ∨āb:**
Gazel 753
Mısra: **1**
Uyku.
1. Şuʿūrum ġāret eyler yād-ı vaṣluñ ḫ∨āb şeklinde
2. İder sermā-yı hicrüñ vaḳf-ı sūziş tāb şeklinde

11. **ḫ∨ābdan:**-*dan*
Gazel 756
Mısra: **4**
Uyku.
3. Benüm ol genc-i dür nā-beste-i pür-gevher-i maʿnā
4. Ki yoḳdur ḫ∨ābdan merġūb çeşm-i pāsbānumda

12. **ḫ∨āb:**
Gazel 818
Mısra: **13**
Uyku.
13. Çeşm ü gūş u deheni beste ider Nābī ḫ∨āb
14. Ḳapanur ḳalʿa-i cismün gice dervāzeleri

13. **ḫ∨āb:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Uyku.
7. Ġamuñla birbirine düşmen oldı ṣaff-ı müjem
8. Tavassuṭ eylemedi ṣulh içün miyāneye ḫ∨āb

14. **ḫ∨ābdan:**-*dan*
Kaside 12
Mısra: **91**
Uyku.
91. Ḫ∨ābdan dīdesini būmveş itmez bīdār
92. Eyleyen ḫıdmet içün şevḳ ile pertāb-ı ḥamām

15. **ḫ∨āb:**
Kaside 13
Mısra: **44**
Uyku.
43. Pāy-ı ġavġā çekilüp geldi dem-i āsāyiş
44. Ḫ∨āb içün şuḳḳaların çār-şeb itdi aʿlām

16. **ḫ∨ābını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 16
Mısra: **163**
Uyku.
163. ʿAnḳānun aldı Ḳāf-ı ḳanāʿatde ḫ∨ābını
164. Āvāze-i maḥābet u ṣīt-ı ṣalābeti

17. **ḫ∨āb:**
Kıt'a 113
Mısra: **4**
Uyku.
3. N᾿olaydı pistere girdükde bī-tekellüf o māh
4. Şeb-i ḫayālde nāgāh geldi ḫ∨āb gibi

18. **ḫ∨ābda:**-*da*
Gazel 406
Mısra: **3**
Uyku, rüya.
3. Olınca ḫ∨ābda nā᾿il viṣāl-i cānāna
4. Çalışma būs u kenāre uyandurıncaya dek

19. **ḫ∨ābda:**-*da*
Gazel 661
Mısra: **8**
Uyku, rüya.
8. Gördüğümde ḫ∨ābda Ferhād᾿a da Mecnūn᾿a da
7. Siz esīr-i ʿaşḳ-ı zensüz diyü itdüm serzeniş

20. **ḫ∨āb:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Uyku, gaflet uykusu.
9. Subḥ-ı viṣāl oldı damen-mest bī-ḫaber
10. Nābī olur mı dide-i ʿāşıkda bunca ḫ∨āb

ḫ∨āb gele:
1. **ḫ∨āb gele:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Göze uyku gelmek, uykusu gelmek.
37. Ne iḥtimāl idi yoḫsa o bezmden mehcūr
38. Ḥevāli-i müje-i eşk-bāruma gele ḫ∨āb

ḫ∨āb gelür:
1. **ḫ∨āb gelür:**-*ür*
Kaside 11
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Göze uyku gelmek, uykusu gelmek.
89. O kimse kim ola bir kerre luṭfına maẓhar
90. Mis̱āl-i düzd gelür gelse çeşm-i baḫtına ḫ∨āb

ḫ∨āb it:
1. **ḫ∨āb it:**
Gazel 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uyumak (Bu dünyadan göçüp gitmek bağlamında).
3. Eyler çü güẕer naḳş-ı ṣuver-ḫāne-i hestī
4. Bīdārlıġuñ nāmını ḥak eyle de ḫ∨āb it

ḫ∨āb ü ḥużūr:
1. **ḫ∨āb ü ḥużūr:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uyku ve rahatlık.
73. Bir nefes itmezdi anı şāh dūr
74. Aralıġa girmese ḫ∨āb ü ḥużūr

ḫ∨āb u rāḥat:
1. **ḫ∨āb u rāḥat:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Uyku ve rahatlık.
1. Senüñçün ḫ∨āb u rāḥat çeşm-i giryānumla düşmendür
2. Bisāt-ı istirāḥat cism-i sūzānumla düşmendür

ḫ∨ābda:
1. **ḫ∨ābda:**
Gazel 69
Mısra: **13**
Uyku, rüya.
13. Ḫ∨ābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
14. Būsenüñ sāyesi ruhsārına düşse uyanur

ḫ∨ābda görmez:
1. **ḫ∨ābda görmez:**
Kaside 16
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olacağını hiç aklına getirmemek, ihtimal vermemek.
175. Maḥfūzdur ʿināyet-i Bārī᾿de kişveri
176. Çeşm-i ḥasūd ḫ∨ābda görmez ifāḳati

ḫ∨ābe varursa:
1. **ḫ∨ābe varursa:**-*ur, -sa*
Kaside 8
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Uykuya dalmak.
73. Şīr dümiyle seri üzre megesrānlıḳ ider
74. Devr-ı ʿadlinde eger ḫ∨ābe varursa nahcīr

ḫ∨ābgāh:
1. **ḫ∨ābgāhı:**-*ı*
Gazel 99
Mısra: **14**
Uyku ve istirahat yeri.
13. Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mīve-i kām
14. ʿAceb ki ṭāliʿiümün ḫ∨ābgāhı bīd midür

2. **ḫ∨ābgāhıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 655
Mısra: **5**
Uyku ve istirahat yeri.
5. Ḥabīb-i kibriyānuñ ḫ∨ābgāhıdur fażiletde
6. Tefevvuk-kerde-i ʿarş-ı cenāb-ı kibriyādur bu

ḫ∨ābgāh itdi:
1. **ḫ∨ābgāh itdi:**-*di*
Gazel 834
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Uyku ve istirahat yeri yapmak.
9. Sipeh-i şāmı şikest eyleyicek leşker-i ṣubḥ
10. Ḫ∨ābgāh itdi perākendesi dīvārumuzı

ḫ∨ābgeh-i hātemü᾿r-rüsūl:

1. **ḫᵛābgeh-i hātemüʾr-rüsūl:**
Gazel 101
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Peygamberlik zincirinin son halkası Hz. Muhammed (ASM)'ın ebedi uykusunu uyuduğu kutsal mekan.
5. Olmaḳla saḥnı ḫᵛābgeh-i hātemüʾr-rüsūl
6. Faṣṣ-ı nigīn-i ravża-i cennet Medīneʾdür

ḫᵛāb-ı ʿademden:
1. **ḫᵛāb-ı ʿademden:***-den*
Gazel 339
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yokluk uykusu.
5. Fenāsın añlamış nergis ḳadar yoḳ bāġ-ı devranuñ
6. Daḫı ḫᵛāb-ı ʿademden açmadan çeşmin kefenlenmiş

ḫᵛāb-ı ferāġ:
1. **ḫᵛāb-ı ferāġ:**
Gazel 650
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahat uykusu.
7. Bu ribāṭ-ı çerḫde mümkin midür ḫᵛāb-ı ferāġ
8. Birbirin eczā-yı kevn āmāde-i ifsād iken

2. **ḫᵛāb-ı ferāġ:**
Gazel 107
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Uykudan vazgeçmek, terketmek.
11. Vīren-sarāy-ı yeʾsdür ol dār-ı emn kim
12. Ḫᵛāb-ı ferāġ meşġale-i pāsbānıdur

ḫᵛāb-ı ferāġa varur:
1. **ḫᵛāb-ı ferāġa varur:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahat uykusuna dalmak.
11. Gehvāre-i gūş içre varur ḫᵛāb-ı ferāġa
12. Eṭfāl-i tekellüm ki ciger-gūşe-i lebdür

ḫᵛāb-ı ferāgat:
1. **ḫᵛāb-ı ferāġat:**
Gazel 173
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahat uykusu.
15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fıkr-i raḳīb
16. Düzd olan ḫānede hiç ḫᵛāb-ı ferāġat mı ḳalur

2. **ḫᵛāb-ı ferāgat:**
Tarih 127
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahat uykusu.
61. Āşiyānında daḫı ḫᵛāb-ı ferāgat göremez
62. Ḳāfda nām-ı hümāyūnın işitse ʿanḳā

ḫᵛāb-ı ferāġati:
1. **ḫᵛāb-ı ferāġati:**
Gazel 824
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahat uykusu.
11. İtdi ḥarām çeşmüme ḫᵛāb-ı ferāġati
12. Ṣahrā-yı dilde ceyş-i ġamuñ hāy u hūları

ḫᵛāb-ı ferāġatün:
1. **ḫᵛāb-ı ferāġatün:***-ün*
Gazel 433
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahat uykusu.
17. Nābī kibār ḳatında görür hep fakīrdür
18. Żevḳin iden zamānede ḫᵛāb-ı ferāġatün

ḫᵛāb-ı ferāġdan:
1. **ḫᵛāb-ı ferāġdan:***-dan*
Gazel 665
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahat uykusu.
7. Maḥrūm-ı çeşm-i rāḥatı ḫᵛāb-ı ferāġdan
8. ʿAḳd-i uḫuvvet eylemeyen sūr u māteme

ḫᵛāb-ı ḥużūrdan:
1. **ḫᵛāb-ı ḥużūrdan:***-dan*
Gazel 676
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Huzur uykusu.
11. İster ki çeşmin açmaya ḫᵛāb-ı ḥużūrdan
12. Düzdüñ ʿaceb ʿalāḳası var pāsbān ile

ḫᵛāb-ı siyeh-baht:
1. **ḫᵛāb-ı siyeh-baḫt:**
Gazel 654
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kara talihli uyku.
5. Teşrife bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
6. Ey ḫᵛāb-ı siyeh-baḫt ʿişādan mı gelürsin

ḫᵛābīde:
1. **ḫᵛābīde:**
Gazel 867
Mısra: **11**
Uykuya dalmış.
11. Pister-i ṣafḥa-i mecmūʿada ḫᵛābīde iken
12. Oldı ʿillet-zede-i renc-i sübāt-ı seherī

ḫᵛābsuz kalduġumuz ḳaldı:
1. **ḫᵛābsuz kalduġumuz ḳaldı:***-dı*
Gazel 299
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Uykusuz kaldığıyla kalmak.
9. Oldı ümīd-i vaʿde-i teşrīf ber-ṭaraf
10. Ancaḳ bu şebde kalduġumuz ḳaldı ḫᵛābsuz

ḫᵛāce:
1. **ḫᵛācedür:***-dür*
Gazel 160
Mısra: **1**
Muallim, üstat, hoca.
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫᵛācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

2. **ḫᵛāce:**
Gazel 165
Mısra: **1**
Hoca (Köle ticareti yapan tüccar bağlamında).
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫᵛāce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

3. **ḫᵛāce:**
Gazel 230
Mısra: **8**
Hoca (müderris, mektep hocası, sufi, vaiz vb. bağlamında).
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ḫᵛāce ne defter ne kitāb isterler

4. **ḫᵛācelerdür:***-ler, -dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **106**
Hoca, öğretmen, muallim, müderris.
105. Hep güşāde defātir-i ezhār
106. Ḫᵛācelerdür ḫalīfelerle hezār

5. **ḫᵛāceler:***-ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **309**
Hoca, divan hocası.
309. Ḫᵛāceler ʿazm idince dīvāna
310. Olurum ḥasret ile dīvāne

6. **ḫᵛāceler:***-ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **311**
Hoca, divan hocası.
311. Ḫᵛāceler giyse cāme-i dīvān
312. Beni ḳaplar sirişk-i şuʿle-feşān

7. **ḫᵛāceler:***-ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **313**
Hoca, divan hocası.
313. Ḫᵛāceler deftere virince güşād
314. Çāk idüp cismüm eylerüm feryād

8. **ḫᵛāceler:***-ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **315**
Hoca, divan hocası.
315. Ḫᵛāceler şaḥ çeküp basınca nigīn
316. Cigerüm daġ ü şerha-i ḫunīn

9. **ḫᵛāceler:***-ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **327**
Hoca, divan hocası.

327. Ḫ∨āceler yazmada ḥisāb-ı raḳam
328. Alurum ben ḫayāl-i şiʿre ḳalem

ḫ∨āce nasrüʾd-dīnʾidür:
1. **ḫ∨āce nasrüʾd-dīnʾidür:**-*i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
(Mi: 1208 -1284) Mizahlı, güldürücü sözleri ile meşhur bir zattır. Akşehir, Sivrihisar Medreselerinde okumuş, Selçuklular zamanında yaşamıştır.
15. Rūy-ı zerdüm piste-i leb-bestesin ḫandān ider
16. Zaʿferān nevʿ-i nebātuñ Ḫ∨āce Nasrüʾd-dīnʾidür

ḫ∨āce-i ʿaşḳ:
1. **ḫ∨āce-i ʿaşḳ:**
Gazel 647
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk hocası.
5. Ṣad bār baña ḫ∨āce-i ʿaşḳ itdi güş-māl
6. Tefhīm içün risāle-i ḥüsnüñ ʿibāretin

ḫ∨āce-i ders-i ġamuñ:
1. **ḫ∨āce-i ders-i ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 162
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Keder dersinin hocası.
7. Gelür āmīhte āvāze-i eṭfāl-i hevā
8. Ḫ∨āce-i ders-i ġamuñ ḫāne-i dil mektebidür

ḫ∨āce-i dīvān eyle:
1. **ḫ∨āce-i dīvān eyle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **331**
Kelime Tipi: -
Divan hocası yapmak.
331. Bir daḫı eyle ḫ∨āce-i dīvān
332. Ḥāṣıl olsun saʿādet-i dü-cihān

ḫ∨āce-i ʿilm-i rüsūm:
1. **ḫ∨āce-i ʿilm-i rüsūm:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Gümrük ve vergi konuları ile ilgili ilmin hocası.
71. ʿÖmrin idüp ṣarf-ı ḥuṣūl-ı ʿulūm
72. Olmış idi ḫ∨āce-i ʿilm-i rüsūm

ḫ∨āce-i maʿden:
1. **ḫ∨āce-i maʿden:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
Cevher hocası.
201. Laʿl-gūn berg ile pür oldı çemen
202. Defterin açdı ḫ∨āce-i maʿden

h∨āce-i taʿlīmgāh-ı cūd olur:
1. **h∨āce-i taʿlīmgāh-ı cūd olur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Cömertlik dersi veren hoca olmak.
7. Olsa pīr-i deyrden yek-dem sebak-h∨ān-ı reşād
8. Buḫl-ı nādān h∨āce-i taʿlīmgāh-ı cūd olur

ḫ∨āh ü nā-ḫ∨āh:
1. **ḫ∨āh u nā-ḫ∨āh:**
Gazel 213
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İster istemez.
13. Ḫ∨āh u nā-ḫ∨āh olur āvīze-i gūş-ı aḥbāb
14. Nābīyā her ġazelüñ böyle ḫoş-āyende midür

2. **ḫ∨āh ü nā-ḫ∨āh:**
Gazel 532
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İster istemez.
13. Ḫ∨āh ü nā-ḫ∨āh olur āvīze-i gūş-ı gerdūn
14. Hem-reh-i nāvek-i āh-ı fuḳarādur suḫanum

3. **ḫ∨āh ü nā-ḫ∨āh:**
Tarih 144
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
İster istemez.
51. Kām ü nā-kām eyledi dergāh-ı ʿafve ilticā
52. Ḫ∨āh ü nā-ḫ∨āh eyledi ol bī-ḥayā terk-i ḥicāb

ḫ∨āhiş:
1. **ḫ∨āhişe:**-*e*
Gazel 149
Mısra: **5**
Fazla arzu, isteyiş.
5. Bārī deġerdi ḫ∨āhişe zer eylese ḳarār
6. Dest-i güşāde-destde reng-i ḥınā ḳadar

2. **ḫ∨āhişine:**-*i, -n, -e*
Gazel 415
Mısra: **7**
Fazla arzu, isteyiş.
7. Zinhār olma ḫ∨āhişine vaḳf-ı ıżṭırāb
8. Taʿyīn-i kārgāh-ı ḳadrdan ziyādenüñ

3. **ḫ∨āhişüm:**-*üm*
Gazel 739
Mısra: **5**
Fazla arzu, isteyiş.
5. Gülüp açılmaġa ḫāṭırda yoḳdur ḫ∨āhişüm yoḫsa
6. Benüm neşv ü nemā ser der-kemīndür āstīnümde

4. **ḫ∨āhiş:**
Gazel 826
Mısra: **11**
Fazla arzu, isteyiş.
11. Ḫ∨āhiş yoḳ ārzū yoḳ ümid ü murād yoḳ
12. Bāzū-yı şevḳe bāʿiṡ-i teşmīr ḳalmadı

5. **ḫ∨āhiş:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **299**
Fazla arzu, isteyiş.
299. Ḥāṣılı bu ümīd ü ḫ∨āhiş ile
300. Bārgāh-ı Ḫudāʾya nāliş ile

6. **ḫ∨āhişi:**-*i*
Gazel 385
Mısra: **8**
Cazibe, çekicilik.
7. Cihān-ı köhne ʿabeṡ itmesün ḫod-ārālıḳ
8. Ki pīş-i dīde-i ʿālī-naẓarda ḫ∨āhişi yoḳ

ḫ∨āhiş eylemenüñ:
1. **ḫ∨āhiş eylemenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 382
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşırı derecede istemek.
1. Ol leẕẕet-i viṣāle ki yārüñ rıżāsı yoḳ
2. Bīhūde ḫ∨āhiş eylemenüñ iktiżāsı yoḳ

ḫ∨āhiş itme:
1. **ḫ∨āhiş itme:**-*me*
Gazel 641
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Heyecanla istemek, arzulamak.
13. İtme ḫ∨āhiş Nābiyā ʿarż-ı tevekkül pest olur
14. Naḳd-i istiġnā rehīn-i kīse-i teslīm iken

ḫ∨āhiş olmayıcaḳ:
1. **ḫ∨āhiş olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 347
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hevesli, istekli olmak.
9. Beden ne kāre yarar dilde ḫ∨āhiş olmayıcaḳ
10. Nişest-i keştī-i bī-nāḫudā ne müşkil imiş

h∨āhişgeh-i metālib-i ʿulyā-yı feyżdür:
1. **h∨āhişgeh-i metālib-i ʿulyā-yı feyżdür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Coşku ve heyecanla ulvi feyizleri talep eden.
3. H∨āhişgeh-i metālib-i ʿulyā-yı feyżdür
4. Bārişgeh-i saḥāʾib-i raḥmet Medīneʾdür

ḫ∨āhişger olduġı:
1. **ḫ∨āhişger olduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 638
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İstekli olmak.
9. Zemīne raḥmet ise āsmāna rifʿatdür
10. Zemīnün olduġı ḫ∨āhişger āsmānlardan

ḫ∨āhişger olma:
1. **ḫ∨āhişger olma:**-*ma*
Gazel 803
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İstekli olmak.

1. Ḫ∨āhişger olma rāḥata ḳayd-ı ḥayāt ile
2. Tā ʿakd-i sulh itmeyicek kāʾināt ile

ḫ∨āhişger olurdı:
1. **ḫ∨āhişger olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 209
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İstekli olmak.
5. Olurdı her kişi maḳdūrı deñlü ḫ∨āhişger
6. Yazuk metaʿ-ı murādı mezāda virmezler

ḫ∨āhişger-i cāh-ı der-i şāh eyleyemem:
1. **ḫ∨āhişger-i cāh-ı der-i şāh eyleyemem:***-y, -e, -me, -m*
Gazel 512
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sultanın/Sevgilinin kapısında dilenmek.
1. Dili ḫ∨āhişger-i cāh-ı der-i şāh eyleyemem
2. Yoḳ yire rūy-ı temennāyı siyāh eyleyemem

ḫ∨āhişger-i dīdāre:
1. **ḫ∨āhişger-i dīdāre:***-e*
Gazel 366
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Yüzünü görme arzusunda olan.
3. Bağlamaḳdur ṣaff-ı müjgān birbiriyle dest-i ʿahd
4. Āsitān-ı dīdede ḫ∨āhişger-i dīdāre şarṭ

ḫ∨āhişger-i esrār-ı ṣunʿ:
1. **ḫ∨āhişger-i esrār-ı ṣunʿ:**
Gazel 375
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sanat eserlerindeki sırları göstermek isteyen.
1. Nev-be-nev revnaḳ-pezīr-i luṭf iken gülzār-ı ṣunʿ
2. Ġaflet itmek ʿaybdür ḫ∨āhişger-i esrār-ı ṣunʿ

ḫ∨āhişger-i iḥsānı:
1. **ḫ∨āhişger-i iḥsānı:***-ı*
Gazel 526
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yardımı, iyiliği şiddetle arzulayan.
5. Ol şūḫ dirīg itmez idi naḳd-i viṣālin
6. Ḫ∨āhişger-i iḥsānı hemān bir ben olaydum

ḫ∨āhişger-i maḫmūr:
1. **ḫ∨āhişger-i maḫmūr:**
Gazel 368
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoşluk sersemliğini heyecanla isteyen.
5. Neşʾe-i cām-ı beḳā ḫ∨āhişger-i maḫmūr iken
6. Gerdiş-i peymāne-i ḳān ile mest olmaḳ ġalaṭ

ḫ∨āhişger-i niʿam:
1. **ḫ∨āhişger-i niʿam:**
Kaside 16
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Nimetleri heyecanla isteme.
37. Ger maʿde-i ḥarīṣ ise ḫ∨āhişger-i niʿam
38. Dendān gerek edāya daḫı ḥaḳḳ-ı niʿmeti

ḫ∨āhişger-i vaṣlun:
1. **ḫ∨āhişger-i vaṣlun:***-un*
Gazel 524
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmak için can atan.
9. Gerçi ḫ∨āhişger-i vaṣlun ḳatı çoḳdur ammā
10. Kimi şāyeste-i destūr ideceksin bilmem

ḫ∨āhişger-i viṣāl:
1. **ḫ∨āhişger-i viṣāl:**
Gazel 485
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmayı aşırı arzulayan.
9. Ḫ∨āhişger-i viṣāl niçün cürʾet eylesün
10. Çīn-i cebīn ʿalāmet-i ḥüsn-i rıżā degül

ḫ∨āhişgerī-i loḳmada:
1. **ḫ∨āhişgerī-i loḳmada:***-da*
Gazel 345
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yiyecek isteğinde bulunma.
11. Ḥikmet taleb-i mālda Ḳārūn gibi şimdi
12. Ḫ∨āhişgerī-i loḳmada Loḳmān unudulmış

ḫ∨āhişgerī-i manṣıb-ı vuṣlat:
1. **ḫ∨āhişgerī-i manṣıb-ı vuṣlat:**
Gazel 698
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma makamının isteklisi.
15. Āsān idi ḫ∨āhişgerī-i manṣıb-ı vuṣlat
16. Ammā nʾideyüm ḳayd-ı liyākat var içinde

ḫ∨āhiş-i cāh:
1. **ḫ∨āhiş-i cāh:**
Gazel 737
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Makam ve mevki isteği.
13. Ne vech ile yaraşur rūy-ı zerde ḫ∨āhiş-i cāh
14. Ḫazānda ḫ∨āhiş-i köhne-bahār olınsa bile

ḫ∨āhiş-i cennet:
1. **ḫ∨āhiş-i cennet:**
Gazel 696
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Cennete girme arzusu.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol z̠ühd ḳʾanuñ ḫ∨āhiş-i cennet var içinde

ḫ∨āhiş-i erzāḳda:
1. **ḫ∨āhiş-i erzāḳda:***-da*
Gazel 539
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Erzakı aşırı isteme.
11. Bī-taleb dest ü dehānumda müheyya bulurum
12. Ne ḳadar ḫ∨āhiş-i erzāḳda taḳṣīr itsem

ḫ∨āhiş-i köhne-bahār olınsa:
1. **ḫ∨āhiş-i köhne-bahār olınsa:***-sa*
Gazel 737
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Eski baharların arzu edilmesi.
13. Ne vech ile yaraşur rūy-ı zerde ḫ∨āhiş-i cāh
14. Ḫazānda ḫ∨āhiş-i köhne-bahār olınsa bile

ḫ∨āhiş-i maṭlab-ı nā-būde:
1. **ḫ∨āhiş-i maṭlab-ı nā-būde:***-e*
Gazel 523
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Olmayan bir maksadı talepte bulunmak.
3. Pīşgāhında benüm gibi tehī-māyelerün
4. Ḫ∨āhiş-i maṭlab-ı nā-būde içün ḫ∨ār olamam

ḫ∨āhiş-i maṭlūb-ı ḥaḳīḳī:
1. **ḫ∨āhiş-i maṭlūb-ı ḥaḳīḳī:**
Gazel 419
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönülden gelen gerçek arzu.
5. Başmayan ḫ∨āhiş-i maṭlūb-ı ḥaḳīḳī ile pā
6. İdemez vācib olan ḥaḳḳın edā ḫāk-ı rehüñ

ḫ∨āhiş-i merhem itmesün:
1. **ḫ∨āhiş-i merhem itmesün:***-me, -sün*
Gazel 282
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çare aramak, derman istemek.
1. İtmesün mi ḫ∨āhiş-i merhem dil-i bī-çāremüz
2. Merheme ḫamyāze-i ḥasret çekerken yāremüz

ḫ∨āhiş-i metāʿ-ı iḳāmetdeyüz:
1. **ḫ∨āhiş-i metāʿ-ı iḳāmetdeyüz:***-de, -y, -üz*
Gazel 804
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yerleşme malını can ü gönülden isteyen (Bir yerde ikamet edip yerleşmeye çok istekli bağlamında).
9. Biz ḫ∨āhiş-i metāʿ-ı iḳāmetdeyüz velī
10. Geçmekde kārvān-ı sinīn ü şuhūr ise

ḫ∨āhiş-i sīmīn-berāna:

1. **ḫ∨āhiş-i sīmīn-berāna:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gümüş gibi beyaz göğüslü güzelleri arzulama.
9. Ḫ∨āhiş-i sīmīn-berāna pīrlik maʿnī degül
10. Gencden ġayrı yakışmaz itmege virāne baḥs̱

ḫ∨āhiş-i viṣāl:
1. **ḫ∨āhiş-i viṣāl:**
Gazel 881
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın taşkın arzusu, hırsı.
7. Nāmūs-ı ʿaşḳa kesr virür ḫ∨āhiş-i viṣāl
8. Bir loḳma ile bozmayalum iştihāmuzı

ḫ∨āhiş-i vuṣlat:
1. **ḫ∨āhiş-i vuṣlat:**
Gazel 776
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusu.
7. Ḫ∨āhiş-i vuṣlat mı ḥiss itdi telāşumdan ʿaceb
8. Mevc-ḫīz-i çīn-i nāz olmaḳda ebrūlar yine

ḫ∨ān:
1. **ḫ∨ānumuz:**-*u, -muz*
Kaside 12
Mısra: **107**
Sofra.
107. Ḫ∨ānumuz sufre-i gerdūn gibi yek kāse iken
108. Nice dursun bir alāy gürsine-çeşmān-ı hevām

ḫ∨ānçe-i maḥabbetden:
1. **ḫ∨ānçe-i maḥabbetden:**-*den*
Gazel 520
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgi sofrası.
5. Nevālemend olalum ḫ∨ānçe-i maḥabbetden
6. Gürisne-ḥavṣala-i ārzūyı sīr idelüm

ḫ∨ānende oldı:
1. **ḫ∨ānende oldı:**-*dı*
Tarih 76
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Şarkı söyleyen olmak.
31. Felekler eyledi def mihr u māhın baḥr gird-ābın
32. Zemīn ü āsmān hem raḳs idüp hem oldı ḫ∨ānende

ḫ∨ān-ı āfāḳa:
1. **ḫ∨ān-ı āfāḳa:**-*a*
Gazel 635
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ufuklar sofrası.
13. Ḫ∨ān-ı āfāḳa keşide niʿam-ı Ḥaḳ Nābī
14. Sen daḫı eyle tenāvül yüri bir yanından

ḫ∨ān-ı bī-destūra ṣunmazsın:
1. **ḫ∨ān-ı bī-destūra ṣunmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 625
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Destursuz, izinsiz sofraya buyur etmek.
1. Göñül teklifsiz ol mest-i nā-mestūra ṣunmazsın
2. Ezelden meşrebündür ḫ∨ān-ı bī-destūra ṣunmazsın

ḫ∨ān-ı devlete:
1. **ḫ∨ān-ı devlete:**-*e*
Gazel 485
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mutluluk sofrası.
11. Pek ṣunduñ ey gürisne naẓar ḫ∨ān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

ḫ∨ān-ı ḥayāta:
1. **ḫ∨ān-ı ḥayāta:**-*a*
Gazel 599
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayat sofrası.
3. Olan ḫ∨ān-ı ḥayāta çāşnī-dih rūḥdur yoḫsa
4. Olur gürbe remīde üstüḫ∨ān-ı ḫuşk-i şeş-derden

ḫ∨ān-ı ḥayātuñ:
1. **ḫ∨ān-ı ḥayātuñ:**-*uñ*
Gazel 384
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hayat sofrası.
13. Nābī ṭoyamam leẕẕetine ḫ∨ān-ı ḥayātuñ
14. Olmasa ṣonı telḫ -dimāġ-ı ʿadem olmaḳ

h∨ān-ı iḥsānı:
1. **h∨ān-ı iḥsānı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Lütuf sofrası.
147. Eger ḫāk-ı siyeh basṭ eylemezse h∨ān-ı iḥsānı
148. Olur kār-ı şikem-ḫ∨ārān-ı ʿālem āh u vā-veylā

ḫ∨ān-ı imkānda:
1. **ḫ∨ān-ı imkānda:**-*da*
Gazel 745
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İmkan sofrası, yaratılanların sofrası.
5. Ḫ∨ān-ı imkānda şimdi meges olduñ ey nefs
6. Murġ iken ʿālem-i ḳudsuñ cebel-i ḳāfında

ḫ∨ān-ı ʾināyet:
1. **ḫ∨ān-ı ʾināyet:**
Gazel 350
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İyilik, lütuf sofrası.
9. Nābiyā telḫ-dimāġān-ı tekāsül ne bilür
10. Pīş-i cāma çekilen ḫ∨ān-ı ʾināyet ne imiş

ḫ∨ān-ı kevni:
1. **ḫ∨ān-ı kevni:**-*i*
Gazel 50
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Varlık sofrası.
15. Ḥüsnini bī-gāneden ḥıfẓ aşinaya ʿarżdur
16. Ehl-i nefse ḫ∨ān-ı kevni izn-i yaġmadan murād

ḫ∨ān-ı mā-ḥażardur:
1. **ḫ∨ān-ı mā-ḥażardur:**-*dur*
Gazel 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hal-i hazırdaki sofra.
3. Gelen mihmānın eyler sīr-çeşm-i niʿmet-i vaḥdet
4. Fenā ṣaḥnında ḫ∨ān-ı mā-ḥażardur ḥalḳa-i tevḥīd

ḫ∨ān-ı niʿmete:
1. **ḫ∨ān-ı niʿmete:**-*e*
Tarih 42
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Nimetler sofrası.
35. Babı meʾlūf-ı maḳdem-i aḥbāb
36. Ṣaḥnıdur ḫ∨ān-ı niʿmete muʿtād

ḫ∨ān-ı rızḳ:
1. **ḫ∨ān-ı rızḳ:**
Gazel 367
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rızık sofrası.
5. Mebsūt iken ṣaḥāʾif-i afāka ḫ∨ān-ı rızḳ
6. Deryā-yı ḥırṣda zeniş-i dest ü pā ġalaṭ

ḫ∨ān-ı ümīd:
1. **ḫ∨ān-ı ümīd:**
Gazel 52
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ümit sofrası.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫ∨ān-ı ümīd

2. **ḫ∨ān-ı ümīd:**
Gazel 843
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümit sofrası.
7. Tehī ḳaldı nevāl-i vaṣldan ḫ∨ān-ı ümīd ammā
8. Velīkin maʿde-i dilden de renc-i imtilā gitdi

ḫ∨ān-ı vasīʿüʾn-nevālde:
1. **ḫ∨ān-ı vasīʿüʾn-nevālde:**-*de*
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Serilmiş geniş ihsan sofrası.
1. Güm-pāydur bu ḫ∨ān-ı vasīʿüʾn-nevālde
2. Bī-şübhe ṣarf-ı loḳma-i nāzikter-i ḥelāl

ḫ∨ān-ı vaṣla:
1. **ḫ∨ān-ı vaṣla:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sofrası.
7. Dehān-ı yāri ne ki benden evvel eyler būs
8. Vesāiṭ evvel olur ḫ∨ān-ı vaṣla leẕẕet-çeş

ḫ∨ān-ı veliyüʾn-niʿmete:
1. **ḫ∨ān-ı veliyüʾn-niʿmete:**-*e*
Gazel 605
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ömür boyu minnet altında bırakacak iyilikler yapan kimsenin sofrası.
3. Bī-icāzet ṣunmadur ḫ∨ān-ı veliyüʾn-niʿmete
4. Būse-çīn olmaḳ ruḫından yār mest-i ḫ∨āb iken

ḫ∨ān-ı yaġmā-yı seherdendür:
1. **ḫ∨ān-ı yaġmā-yı seherdendür:**-*den, -dür*
Gazel 93
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Seher vaktinin yağma sofrası.
3. Dehān-ālūde olmaz niʿmet-i elvān-ı ʿālemle
4. Dimāġ-ı dilde leẕẕet ḫ∨ān-ı yaġmā-yı seherdendür

ḫ∨ār:
1. **ḫ∨ār:**
Gazel 232
Mısra: **4**
Hor, adice, aşağı, değersiz.
3. Ġubārāsā beni böyle leked-ḫ∨ār itdügi çerḫüñ
4. Nigāh-ı iʿtibār-ı yārda ḫ∨ār olduġumdandur

2. **ḫ∨ārdur:**-*dur*
Gazel 657
Mısra: **4**
Hor, adice, aşağı, değersiz.
3. Ẕātadur cāha degüldür naẓar-ı ehl-i ḳabūl
4. Ḫ∨ārdur ḫār güle olsa bile hem-zānū

3. **ḫ∨ār:**
Kıt'a 85
Mısra: **2**
Hor, adice, aşağı, değersiz.
1. Mis̱li nā-yāb güherdür Nābī
2. Ḫāk-i ẓılletde eger ḫ∨ār ise de

ḫ∨ār itmek:
1. **ḫ∨ār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşağılamak, tahkir etmek.
3. Evvel naẓar-ı ʿizzet ile muḫterem itmek
4. Ṣoñra naẓar-ı ḫalḳda ḫ∨ār itmek içünmiş

ḫ∨ār olamam:
1. **ḫ∨ār olamam:**
Gazel 523
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hakir, hor, zelil, itibarsız olmak.
3. Pīşgāhında benüm gibi tehī-māyelerün
4. Ḫ∨āhiş-i maṭlab-ı nā-būde içün ḫ∨ār olamam

ḫ∨ār olmaz idüm:
1. **ḫ∨ār olmaz idüm:**-*maz , -i, -dü, -m*
Gazel 749
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hor, hakir olmak.
1. Ḫ∨ār olmaz idüm vażʿ-ı riyā-güsterüm olsa
2. Pest itmez idüm cevherümi cevherüm olsa

ḫ∨ārca:
1. **ḫ∨ārcadur:**-*dur*
Gazel 116
Mısra: **1**
Horca, adice, aşağı, değersiz.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ḫ∨ārcadur
2. Ḫarlar ḫūyuña nisbetle kem-āzārcadur

ḫ∨ārī vire:
1. **ḫ∨ārī vire:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **252**
Kelime Tipi: -
Horluk, hakirlik vermek.
251. Vire her demde ḥażret-i Bārī
252. Düşmen-i ḫāksārına ḫ∨ārī

ḫ∨āstkār:
1. **ḫ∨āstkārıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 52
Mısra: **33**
Talip, istekli.
33. Ārāyiş-i kitābesinüñ ḫ∨āstkārıdur
34. Rūḥ-ı ʿazīz-i ḥażret-i Zer-kūb-ı ḳonevī

ḫ∨āstkār-ı lebüñ:
1. **ḫ∨āstkār-ı lebüñ:**-*üñ*
Gazel 656
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudak talibi.
5. Eylerse ḫ∨āstkār-ı lebüñ secde-i niyaz
6. İtmek gerek çekīde-i yāḳūtdan vüżū

ḫ∨āst-kār-ı ṣoḥbet imiş:
1. **ḫ∨āst-kār-ı ṣoḥbet imiş:**-*i, -miş*
Gazel 354
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sohbet etmeye istekli.
5. Dirīġ kevkebe-i ḥüsni oldı mānīʿ-i fehm
6. Bizümle yār meġer ḫ∨āst-kār-ı ṣoḥbet imiş

ḫ∨īş:
1. **ḫ∨īşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 465
Mısra: **12**
Akrabalık, yakınlık.
11. Ġam-ı bigāne ile müşterek olmaz hele dil
12. Ġamı bigāneden efzūnter olur ḫ∨īşlerüñ

2. **ḫ∨īş:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **313**
Akrabalık, yakınlık.
313. Ne ḳabīle ne āşinā vü ne ḫ∨īş
314. Ne nemek-rīz-i ḫāṭır-ı pür-rīş

I

ʾıḳd:
1. ʾ**ıḳdı:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Gerdanlık.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

ıraḳ:
1. **ıraḳ:**
Tarih 94
Mısra: **7**
Uzak.
7. Velīk bundan ıraḳ bir ġarīb ḫāṣiyetüñ
8. Ricāl-i maʿrifet itmiş kavāʿidin temhīd

ırġād:
1. **ırġād:**
Kaside 2
Mısra: **28**
İşçi.
27. Ne bu tertīb-i ḥikem cümle beni ādem iken
28. Birisi ḫāne yapar birisi olmış ırġād

ʿırḳ-ı ʿarīḳ-i maḥabbeti:
1. ʿ**ırḳ-ı ʿarīḳ-i maḥabbeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Sevginin şah damarı.
27. Şehr-i Ḥalebʾde dācī-i dīrīnesin görüp
28. Cünbīde oldı ʿırḳ-ı ʿarīḳ-i maḥabbeti

ʿırk-ı ġayreti:
1. ʿ**ırk-ı ġayreti:**-*i*
Tarih 51
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Gayret damarı.
45. Eyleyüp ʿırk-ı ġayreti ḥareket
46. İtdi taʿmīre himmetin taʿyīn

ʿırḳ-ı luṭfı:
1. ʿ**ırḳ-ı luṭfı:**-*ı*
Tarih 155
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Lütfetme, iyilikte bulunma damarı.
5. ʿAdāletde müsellem ʿırḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
6. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

ʿırż:
1. ʿ**ırżını:**-*ı, -n, -ı*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Haysiyet.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

2. ʿ**ırżın:**-*ın*
Tarih 127
Mısra: **99**
Haysiyet.
99. O ider salṭanatuñ ʿırżın iderse tekmīl
100. İder memleketüñ derdine eylerse devā

ışġā iderler:
1. **ışġā iderler:**-*er, -ler*
Tarih 127
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Başkalarının konuşmasına kulak vermek, kulak misafiri olmak, dinlemek II Birinin isteklerini, arzusuna uygun olarak yerine getirmek.
67. Sākin-i Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten u Hind ü ʿAcem
68. Cümle elḳāb-ı hümāyūnın iderler ışġā

ışın:
1. **ışınsam:**-*sa, -m*
Gazel 674
Mısra: **7**
Sıcak duruma gelmek, üşümesini gidermek.
7. Ben germī-i vaṣluñla ışınsam da raḳībün
8. Yaḫ-ḫāne-i ümmīdi tenūr-ı ḥased olsa

ısḳā itsüñ:
1. **ısḳā itsüñ:**-*sü, -ñ*
Kaside 24
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Sulamak.
135. Mihr ü mehden bir iki delv ile dūlāb-ı sipihr
136. Rūz u şeb mezraʿa-i devletin itsüñ ısḳā

ışmarla:
1. **ışmarlasam:**-*sa, -m*
Gazel 885
Mısra: **12**
Emanet etmek.
11. Emn gelmez ṭamaʿından baña hengām-ı vedā
12. Kime ışmarlasam ol şūḫı Ḫudaʾdan ġayrı

ıṣṭılāḥ:
1. **ıṣṭılāḥı:**-*ı*
Gazel 430
Mısra: **14**
Herkesin anlamadığı özel anlamda kullanılan söz.
13. Tā geçmeyince medrese-i ḳıyl ü ḳālden
14. Anlanmaz ıṣṭılāḥı kitāb-ı ḥaḳīḳatüñ

ıṣṭılaḥ-ı ʿulūm:
1. **ıṣṭılaḥ-ı ʿulūm:**
Kaside 28
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
İlmi terimler (Dil bilgisine ait terimler).
25. Bu ıṣṭılaḥ-ı ʿulūm üzre şiʿr-i tāze-zemīn
26. Ki nev-libās ile bir māh-rūy-ı gül-ḫaddür

ıtlāk:
1. **iṭlaḳ:**
Gazel 49
Mısra: **12**
Salıverme II Affetme.
11. Çak olmaz idi dāmeni nāsūn nefesinden
12. Iṭlaḳ feżāsında iken pīrehen-i bād

2. **ıṭlāḳı:**-*ı*
Gazel 744
Mısra: **1**
Salıverme II Affetme.
1. Ḫāṣa ḫāṣ ıṭlāḳı nā-şāyestedür ʿām olmasa
2. Puḫtedür dinmek ne mümkin puḫteye ḫām olmasa

3. **ıtlākı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **98**
İsim verme.
97. Ṣāhib-i devlet ü hāmī-i ḫilāfet sensin
98. Ṣadr ıtlākı dururken sen olur ġayre ḥarām

ıṭnāb eyledüñ:
1. **ıṭnāb eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 11
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **-**
Sözü uzatmak, gereksiz ayrıntıya boğmak.
143. Ḫıyām-ı çerḫe sütūn-ı duʿāyı refʿ eyle
144. Niyāz-nāmeyi Nābī çoḳ eyledüñ ıṭnāb

ʿıtrnāk:

1. **ʿıtrnāk:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Güzel ve hoş kokulu.
9. Nābī ider şükūfeleri dehri ʿıtrnāk
10. Bāġ-ı bihişt ḫāṭır-ı nazik terümdedür

ʿıyān:
1. **ʿıyān:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Belli, açık, ortada.
1. Ḫam itdi ḳadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet
2. Çün tīr-i hedef tende ʿıyān ḫār-ı melāmet

2. **ʿiyāndur:***-dur*
Gazel 560
Mısra: **2**
Belli, açık, ortada.
1. O şuḫuñ tābiş-i ruḫsārı āteşnākliklerden
2. ʿIyāndur ʿāşıḳānında giribān-çākliklerden

3. **ʿıyāndur:***-dur*
Gazel 208
Mısra: **8**
Belli, açık, ortada.
7. ʿÜryānī Dede tekyesidür feyż-i müselsel
8. Aġzı köpürür ṭaşlarınuñ vecdi ʿıyāndur

4. **ʿiyāndur:***-dur*
Gazel 545
Mısra: **4**
Belli, açık, ortada.
3. Derūn vā-reste olmaḳ ʿālem-i dünyā ile ʿukbā
4. ʿIyāndur ehline naḳş-ı mezār ü naḳş-ı ḫātemden

5. **ʿıyāndur:***-dur*
Kıt'a 54
Mısra: **4**
Belli, açık, ortada.
3. Kevkeb-i devlet ise zümre-i eslāf-ı ʿiẓām
4. Bedrdür kevkeb ile farḳı ʿıyāndur bedrüñ

6. **ʿiyāndur:***-dur*
Gazel 815
Mısra: **5**
Belli, açık, ortada.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

7. **ʿıyān:**
Gazel 745
Mısra: **10**
Belli, açık, ortada.
9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

8. **ʿıyān:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **25**
Belli, açık, ortada.
25. Naḳş-ı saḳfında ʿıyān cilve ider
26. Ḫāḳda mużmer olan maʿden-i zer

ʾıyān gösterür:
1. **ʾıyān gösterür:***-ür*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Apaçık göstermek, yansıtmak.
27. Gösterür āyineveş saḳfı ʾıyān
28. Naḳş-ı ḳālīçesin olsan nigerān

ʿıyān ider:
1. **ʿıyān ider:***-er*
Kaside 5
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Apaçık göstermek.
39. Ehl-i imānuñ ider çeşmine ās̱ārı ʿıyān
40. Nūr-ı ḫayrüʾl-beşeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ʿıyān itdi:
1. **ʿıyān itdi:***-di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, göstermek.
37. O şeb olduḳda sırrın itdi ʿıyān
38. Cünbiş-i gāhvāre-i imkān

ʿıyān itme:
1. **ʿıyān itme:***-me*
Gazel 653
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Göstermek.
11. Ey perī itme saḳın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Naẓar-ı pāk ile Nābīʾye devādur bu nümūn

ʿıyān oldı:
1. **ʿıyān oldı:***-dı*
Tarih 9
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Belirmek, ortaya çıkmak.
17. Bu ṣafā meşreb-i laṭīfinde
18. Bu leṭāfet ki anda oldı ʿıyān

ʿıyān olsa:
1. **ʿıyān olsa:***-sa*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Belirmek, ortaya çıkmak.
51. Ki odur Kaʿbe-i ḥācetmendān
52. Se sütūn üzre nʾolsa olsa ʿıyān

ʿıyān olur:
1. **ʿıyān olur:***-ur*
Gazel 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Görünmek, ortaya çıkmak.
1. Hat gird-i ʿārızında ki gāhī ʿıyān olur
2. Diller ġubār-ı ḥayret ile rīkdān olur

ʿıyār:
1. **ʿıyārun:***-un*
Gazel 742
Mısra: **7**
Ayar.
7. Olmaz ʿıyārun ey zer-i naḳış senüñ tamam
8. Tā düşmeyince zerger-i ʿaṣluñ ocaġına

ʾıyār:
1. **ʾıyār:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Ayar.
3. ʿAceb mi āyine-i raḥmet olsa rūy-siyāh
4. Kemīne-seng-i siyāh ile zer ʾıyār olunur

ʿıyār-ı naḳd-i żamīrüñ:
1. **ʿıyār-ı naḳd-i żamīrüñ:***-üñ*
Gazel 686
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gönül parasının kıymeti.
13. Çoḳdan olurdı sikke-pez̠īrende-i ḳabūl
14. Nābī ʿıyār-ı naḳd-i żamīrüñ kem olmasa

ʿıyş:
1. **ʿıyşı:***-ı*
Tarih 116
Mısra: **14**
Yaşama, yaşayış.
13. İdüp naḫl-i ḥayātın bāġbān-ı ṣunʿ bār-āver
14. Ki dehrüñ ʿıyşı ol naḫlün beḳāsına muʿallaḳdur

ʿıyş itdi:

1. ʿ**ıyş itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Yiyip içmek; zevk ve safa sürmek.
49. Ḫātime-i bezme dek ol sīne-rīş
50. Anlaruñ iḥsānı ile itdi ʿıyş

ʾıyş ü neşāṭ:
1. ʾ**ıyş ü neşāṭ:**
Tarih 138
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Eğlence ve neşe.
73. İde dil-h^{v}āhı ḳadar ẕevḳ ü ṣafā ʾıyş ü neşāṭ
74. Her umūrında hudāvend-i cihān ola muʿīn

ʿıyş ü ṣafā:
1. ʿ**ıyş ü ṣafā:**
Gazel 145
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yiyip içip eğlenme.
3. Ṣanma kim ʿıyş ü ṣafā kes̱ret-i emvāldedür
4. Ḫırmen-i derd ü elem muntaẓamüʾl-ḥāldedür

ʿıyş u ṣafādan:
1. ʿ**ıyş u ṣafādan:**-*dan*
Tarih 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yiyip içip eğlenme.
3. Ṣaḥibine ola sermāye-ı ʿömrü devlet
4. Bulmaya ṣaḥnına yol ʿıyş u ṣafādan ġayrı

ʾıyş u ṭarab görmemeden:
1. ʾ**ıyş u ṭarab görmemeden:**-*me, -me, -den*
Kaside 9
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Zevk ve sefa içinde yaşamak.
35. Ülfetünden senüñ ey düşmen-i maḥrem-sīret
36. Görmedim ʾıyş u ṭarab görmemeden ġayrı żarar

ʿıyş u ṭarablarla:
1. ʿ**ıyş u ṭarablarla:**-*lar, -la*
Gazel 669
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zevk ve eğlence.
9. Esās-ı ʿālem -i terkīb ey Nābī teḫālüfdür
10. Ne mümkin ʿömr giçmek her zamān ʿıyş u ṭarablarla

ıẓhār ider:
1. **iẓhār ider:**-*er*
Gazel 370
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.
15. Sırr-ı mescūdī-i ādem nʾolduġın iẓhār ider
16. Cebhe-i pakūñdeki nūr eyledükçe iltimāʿ

2. **ıẓhār ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.
21. Cümlesinüñ birer muʿādili var
22. Bī-ʿadīl olduġun ider ıẓhār

3. **iẓhār ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.
25. Rengden ʿārī idügin Yezdān
26. Ṭurma iẓhār ider bahār u ḫazān

4. **iẓhār ider:**-*er*
Gazel 482
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.
7. Münkir-i ʿaşḳa ider muʿciz-i ḥüsnin iẓhār
8. Āteşīn cāme miyānında gül-i rūy-ı Ḫalīl

5. **izhār ider:**-*er*
Gazel 640
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.
7. Ne ḳadar olsa da ālūde-i gerd-i nisyān
8. Kendü kendin ider izhār yine gevher-i ḥüsn

6. **iẓhār ider:**-*er*
Kaside 10
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

7. **iẓhār ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.
75. İder iẓhār o pençe mihrāsā
76. Memleket ẓabṭına yed-i beyżā

ıẓhār itme:
1. **ıẓhār itme:**-*me*
Gazel 860
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.
13. Maḳāl-i ḥikmeti nā-ehle ıẓhār itme ey Nābī
14. ʿAzīz olur idenler Yūsuf-ı esrārı zindānī

ıẓhār-ı berg ü bār-ı ümīd:
1. **ıẓhār-ı berg ü bār-ı ümīd:**
Gazel 99
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Meyve vermesini ummak.
3. Dıraḫt-ı yeʾsden ıẓhār-ı berg ü bār-ı ümīd
4. Taṣarrufāt-ı İlāhiyyeden baʿīd midür

ıẓhār-ı himmet itmekdür:
1. **ıẓhār-ı himmet itmekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaptığı iyilikleri açığa vurmak.
1. Ne ʿarż-ı cāh ne ıẓhār-ı himmet itmekdür
2. Kişiye cāh-ı bülend ādemiyyet itmekdür

ıẓhār-ı ḫırām eyledi:
1. **ıẓhār-ı ḫırām eyledi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Salınarak ortaya çıkmak.
19. Nā-gehān eyledi düşīze-i ḫoş-çihre-i ṣulḥ

20. Mā-verā-yı ḥarem-i ġaybdan ıẓhār-ı ḥırām

ıẓhār-ı ḫudā:
1. **ıẓhār-ı ḫudā:**
Tarih 74
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Allah'ın (keremini) izhar etmesi.
11. Ḥażret-i pādişehün ṭāliʿi-i saʿd-aḫteridür
12. Ki mükerrer keremin eyledi ıẓhār-ı Ḫudā

ıẓhār-ı ṣarīr:
1. **ıẓhār-ı ṣarīr:**
Kaside 8
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Cızırdama sesini çıkarma (Yazma, kaleme alma bağlamında).
81. Pādişāha senüñ evṣāf-ı hümāyūnuñda
82. Ḫāmenün ḥaddi degüldür kʾide ıẓhār-ı ṣarīr

ıẓhār-ı ṣunʿ eyler:
1. **ıẓhār-ı ṣunʿ eyler:***-r*
Gazel 375
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sanatını izhar etmek.
11. Ṣāniʿ istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı nāz iken
12. Eyler inʿām-ı ḫarīdārān içün ıẓhār-ı ṣunʿ

ıẓhār-ı ṭaleb:
1. **ıẓhār-ı ṭaleb:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İsteğini açığa vurmak, belirtmek.
9. Reh-zen-i naḳd-i tevekkül degül ıẓhār-ı ṭaleb
10. Dāmeninden yedüñi eyleme ḳaṭʿ esbābuñ

ıẓhār-ı tevāżuʿla:
1. **ıẓhār-ı tevāżuʿla:***-la*
Kaside 9
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Alçak gönüllülük gösterme.
101. Gülbin ıẓhār-ı tevāżuʿla sürer ḫāke yüzin
102. Dergehinden ki ṣabā eyleye gülzāre güẕer

ıẓḥār-ı ʿubūdiyyet:
1. **ıẓḥār-ı ʿubūdiyyet:**
Kaside 9
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
İbadetini ortaya koyma, belirtme.
91. Çerḫ ıẓḥār-ı ʿubūdiyyet içün dergehine
92. Keh-keşāndan biline bağladı bir sīm kemer

ıżṭırāb:
1. **ıżṭırābdan:***-dan*
Gazel 288
Mısra: **3**
Acı, keder.
3. Yine taʿayyüş içün ıżṭırābdan ḫoşdur
4. Tevekkül olmasa da bī-telāşlıḳlarumuz

2. **ıztırābın:***-ın*
Gazel 355
Mısra: **3**
Acı, keder.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sim-āb göstermiş

3. **ıżṭırābumdan:***-um, -dan*
Gazel 583
Mısra: **2**
Acı, keder.
1. Nühüfte sūzişüm añlandı pīç ü tābumdan
2. Ġamum nihān idi fāş oldı ıżṭırābumdan

4. **ıżṭırābuñ:***-uñ*
Gazel 644
Mısra: **12**
Acı, keder.
11. Bilmede ḳadr-ı ḥayātı şīr segden dūn olur
12. Iżṭırābuñ ḥikmetin fehm itmeyen naḫcīrden

5. **ıztırābun:***-un*
Gazel 754
Mısra: **7**
Acı, keder.
7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

6. **ıżṭırābdan:***-dan*
Kaside 11
Mısra: **20**
Acı, keder.
19. Bu pīç ü tāb ile kim cūybār-ı eşkümde
20. Vücūdum olmış idi ıżṭırābdan dūlāb

7. **ıżṭırāb:**
Kaside 15
Mısra: **101**
Acı, keder.
101. Iżṭırāb üzre iken ḫāṭır-ı sevdā-zedeveş
102. Buldı burcüʾş-şerefin şems-i münīr-i ḫātem

8. **ıztırābı:***-ı*
Gazel 700
Mısra: **13**
Acı, keder.
13. Nābī ko ıztırābı ki peymāne-i murād
14. Nevbetledür bu meclis-i nā-pāydārda

ıżṭırāb itdükse:
1. **ıżṭırāb itdükse:***-dü, -k, -se*
Gazel 621
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Çırpınmak, ızdırap çekmek.
7. Ne deñlü ıżṭırāb itdükse ol deñlü esīr olduḳ
8. Bulayduḳ zülf-i çīn-i çīn-i dilberden rehā dirken

ızṭırāb itme:
1. **ıżṭırāb itme:***-me*
Gazel 745
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ağrı ve acı içinde kıvrandırmak.
11. Iżṭırāb itme vaẓifeñ ne ise vāṣıl olur
12. Nüh kıbāb-ı felegün defter-i evḳāfında

2. **ızṭırāb itme:***-me*
Kıt'a 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağrı ve acı içinde kıvrandırmak; aşırı derecede üzmek.
1. Dilün taʿayyüş içün vaḳf-ı piç ü tāb itme
2. Ḫudā mühimmüne kāfidür ızṭırāb itme

ıżtırāb itmem:
1. **ıżtırāb itmem:***-me, -m*
Gazel 508
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ağrı ve acı içinde kıvrandırmak.
5. Bihişt ü nār miyānında ıżtırāb itmem
6. Bilür Ḥakīm işini her ne semte lāyıḳ isem

ıztırābı:
1. **ıztırābı:**
Gazel 201

Mısra: **3**

Acı, acı çekme.

3. Bu perdenüñ derūnına bak ıztırābı ḳo

4. Her miḥnetüñ verāsı meserret degül midür

ıżṭırābsuz:

1. **ıżṭırābsuz:**

Gazel 299

Mısra: **2**

Zahmetsiz, eziyetsiz.

1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız

2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

İ

ʾibād:
1. **ʾibādı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **21**
Kullar.
21. Ḥüccet-i ʾıtk gibi itdi ʾibādı āzād
22. Nāme-ı ʿahd-ı hümāyūn-ı mübārek-fercām

ʿibād:
1. ʿ**ibād:**
Kıt'a 23
Mısra: **12**
Kullar.
11. Eylesün ʿömr-i ṭabīʿīyi güẕer eyyāmı
12. Olsun āsūde zamānında bilādında ʿibād

ibʿād eyledüñ:
1. **ibʿād eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 14
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Kovmak, uzaklaştırmak.
121. Bu ṣadre geldügüñ el-ḥaḳ kerāmet olmışdur
122. Ki eşḳiyāyı memālikden eyledüñ ibʿād

ibʿād idemez:
1. **ibʿād idemez:**-*e, -mez*
Kaside 2
Mısra: **292**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaştırmak, kovmak.
291. Rūy-māl itmek içün ravżaña virdün ruẖsat
292. Beni kimse idemez pişgehüñden ibʿād

ʾibād u āzād:
1. ʾ**ibād u āzād:**
Kaside 2
Mısra: **206**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Köle ve hür olanlar.
205. Harc ider cümle senüñ kīse-i iḥsānuñdan
206. Ser-be-ser şāh u gedā cümle ʾibād u āzād

ʿibādāt:
1. ʿ**ibādātın:**-*ı, -n*
Gazel 435
Mısra: **1**
İbadetler.
1. Ḳışrdan añla ʿibādātın uliʾl-elbābuñ
2. Giçür evḳātı miyanında iki miḥrābuñ

2. ʿ**ibādāt:**
Gazel 705
Mısra: **9**
İbadetler.
9. Her ne deñlü ġayri cāmiʿde ʿibādāt olsa da
10. Olur efzūn yine ṣad çendān Āyāṣufiyyeʾde

ʿibādet:
1. ʿ**ibādet:**
Gazel 65
Mısra: **12**
Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.
11. Oldı beyāż-ı ṣubḥ gibi mūy-ı ser sefīd
12. Ey ẖurfe-çeşm uyan ki ʿibādet zamānıdur

2. ʿ**ibādetüni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 713
Mısra: **12**
Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.
11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaşr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

3. ʿ**ibādetümi:**-*üm, -i*
Gazel 857
Mısra: **4**
Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.
3. ʿAceb bu kʾitmedeyüm zīver-i dükān-ı riyā
4. Melek beġenmez iken yazmaġa ʿibādetümi

ibādet:
1. **ibādetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 148
Mısra: **9**
Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.
9. İbādetinden ider ehl-i zühd ecr-i recā
10. Ki kārı bār-keşānun kirā bozundısıdur

2. **ibādetüñ:**-*üñ*
Gazel 829
Mısra: **6**
Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.
5. Yoḳ farḳı varmadan der-i dīvāna bī-maḥal
6. Fevt itdügüñ ibādetüñ itmek ḳażāsını

ʿibādet itmez:
1. ʿ**ibādet itmez:**-*mez*
Gazel 757
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Allah buyruklarını yerine getirmek, Allah'a yönelik saygı davranışlarında bulunmak, tapınmak.
7. Yoḳ bī-ġaraz muʿāmele ehl-i zamanede
8. Kimse ʿibādet itmez idi cennet olmasa

ʿibādetgāh:
1. ʿ**ibādetgāh:**
Tarih 86
Mısra: **4**
Dini vecibelerin yerine getirildiği yer, mekan.
3. Böyle ẕüʾl-vecheyn bir mevżıʿ görülmiş mi kʾola
4. Hem ʿibādetgāh u hem cevlāngeh-i ehl-i ṣafā

ʿibādetgāh-ı dīn:
1. ʿ**ibādetgāh-ı dīn:**
Tarih 61
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Dini vecibelerin yerine getirildiği yer, camii.
15. Himmetiyle bu ʿibādetgāh-ı dīn
16. İtdi tecdīd-i libās-ı ʿiẖtitām

ʾibādet-hāne-i endīşede:
1. ʾ**ibādet-hāne-i endīşede:**-*de*
Gazel 355
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Düşünce mabedi.
1. Derūn-ı dilde çākin ʿāşıḳ-ı bī-tāb göstermiş
2. ʾİbādet-hāne-i endīşede mihrāb göstermiş

ʿibāduʾllāh:
1. ʿ**ibāduʾllāha:**-*a*
Tarih 116
Mısra: **8**
Allah'ın kulları.
7. O destūr-ı cihānbān maʿdilet-pīrāy-ı devrān kim
8. ʿİbāduʾllāha ābāsiyla ecdādından eşfaḳdur

ʿibārāt:
1. ʿ**ibārāt:**
Tarih 138
Mısra: **46**
İbareler, cümleler.
45. Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür kʾitmiş
46. Münşī-i kevn ʿibārāt arasında tażmīn

ʿibārāt-ı rekīk:
1. ʿ**ibārāt-ı rekīk:**
Kaside 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tutuk, kekeme ibareler.
9. Yād-ı nāmuñla nʾola keffe-i cürm olsa s̱evāb
10. Feyż-i naʿtuñla girer vezne ʿibārāt-ı rekīk

ʿibāret:
1. ʿ**ibāret:**
Gazel 394
Mısra: **16**
İbareler, cümleler, ifadeler.
15. Ser-ā-pā çeşm-i ʿibretden geçürdüm nüsẖa-i dehri
16. İçinde maʿnī-i ārāma dāʾir bir ʿibāret yoḳ

2. ʿ**ibāretin:**-*i, -n*
Gazel 647
Mısra: **6**
İbareler, cümleler, ifadeler.
5. Ṣad bār baña ḫᵛāce-i ʿaşḳ itdi güş-māl
6. Tefhīm içün risāle-i ḥüsnüñ ʿibāretin

3. ʿ**ibāreti:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **82**
İbareler, cümleler, ifadeler.
81. Maṭbah-ı kāʾināta virdi nemek
82. Enā emlaḥa ʿibāreti bī-şek

4. ʿ**ibāretdür:**-*dür*
Gazel 87
Mısra: **14**
Meydana gelen, oluşan.
13. Peyām-ı müjde-i teşrifi Nābīyā o mehün
14. Ṭulūʿ-ı kevkeb-i iḳbālden ʿibāretdür

5. ʿ**ibāretdür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **5**
Meydana gelen, oluşan.
5. Cihānuñ germ ü serdi vaṣl u hicrandan ʿibāretdür
6. İderse āba daʿvā-yı tefevvuḳ ḥaḳḳ-ı revġandur

6. ʿ**ibāretdür:**-*dür*
Gazel 282
Mısra: **7**
Meydana gelen, oluşan.
7. Ḥarf-i nermīden ʿibāretdür bizüm terkībümüz
8. Eyler is̱bāt-ı huşūnet muma seng-i ḫāremüz

7. ʿ**ibāret:**
Gazel 698
Mısra: **4**
İbareler, cümleler, ifadeler.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

8. ʿ**ibāreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **10**
İbareler, cümleler, ifadeler.
9. Ebvāb-ı iʿtirāża güşāyiş virüp tamām
10. İtdi edille ile müʾekked ʿibāreti

9. ʿ**ibāreti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **82**
İbareler, cümleler, ifadeler.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

ibāret:
1. **ibāreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **94**
İbareler, cümleler, ifadeler.
93. Olsun mı hiç edāsı ẓarīfāneye bedel
94. Uṣbur şeva tukāl tekaşşaʿ ibāreti

ʿ**ibāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ʿālemde:**
1. ʿ**ibāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kainat kitabının kelime ve ibareleri.
5. ʿİbāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ʿālemde
6. Ne deñlü var ise terkīb aṣlı müfreddür

ibdāʿ idicek:
1. **ibdāʿ idicek:**-*icek*
Tarih 39
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Yapmak, meydana getirmek.
19. İdicek himmet ile Nābī bu ḳaṣrı ibdāʿ
20. Çeşmeden dāʾire-i ʿayn-i rehā buldı Ruhā

ibdā-ı ṣuver itmiş:
1. **ibdā-ı ṣuver itmiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Suretleri yoktan yaratmak.
3. Ḥarf ḥarf-i kāʾināta itmiş ibdā-ı ṣuver
4. Baʿża virmiş istiḳāmet baʿżı taḥrīf eylemiş

2. **ibdā-ı ṣuver itmiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Suretleri yoktan yaratmak.
3. Ḥarf ḥarf-i kāʾināta itmiş ibdā-ı ṣuver
4. Baʿża virmiş istiḳāmet baʿżı taḥrīf eylemiş

3. **ibdā-ı ṣuver itmiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Suretleri yoktan yaratmak.
3. Ḥarf ḥarf-i kāʾināta itmiş ibdā-ı ṣuver
4. Baʿża virmiş istiḳāmet baʿżı taḥrīf eylemiş

ibḳā eyledi:
1. **ibḳā eyledi:**-*di*
Tarih 122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sürekli kılmak, sürekli bir duruma getirmek.
5. İdüp ol şehri iḥyāya rıżā-yı Ḥaḳ içün himmet
6. Hulūṣ-ı tāmm ile ās̱ār-ı ḫayrın eyledi ibḳā

ibkā eyleye:
1. **ibkā eyleye:**-*y, -e*
Tarih 127
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **-**
Sürekli kılmak, sürekli bir duruma getirmek.
133. Ḥaḳ taʿāla vire şāhenşehe ömr-i cāvid
134. Eyleye taḫt-ı saʿādetde vücūdın ibkā

2. **ibkā eyleye:**-*y, -e*
Tarih 130
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sürekli kılmak, sürekli bir duruma getirmek.
7. Eyleyüp ḥażret-i Ḥaḳ cümle umūrın teshīl
8. Eyleye ṣadr-ı saʿādetde vücūdın ibkā

ibḳā ide:
1. **ibḳā ide:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuzlaştırmak, ebedi kılmak.
199. Rüsūm-ı kaʾināt olduḳça carī ḥażret-i Bārī
200. İde ol āṣaf-ı ʾālī-cenābuñ ẕātını ibḳā

ibkā itdi:
1. **ibkā itdi:**-*di*
Tarih 97
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sürekli ve daim kılmak.
13. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ olup āḫir itdi
14. Nāmını defter-i dīvān-ı beḳāda ibkā

ibḳā itdün:
1. **ibḳā itdün:**-*dü, -n*
Kaside 24
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Sürekli ve daim kılmak.
109. Ḥaşre dek resmi boẓulmaz unudulmaz oḳunur
110. Ser-i şemşīrüñ ile nāmuñı itdün ibḳā

ibḳā itmiş idi:
1. **ibḳā itmiş idi:**-*miş , -i, -di*
Tarih 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sürekli ve daim kılmak.
3. Kendü eyyām-ı şerīfinde bu menzilgehde
4. Tīr atup itmiş idi nām-ı şerīfin ibḳā

iblīs:
1. **iblīsüñ:**-*üñ*
Gazel 117
Mısra: **11**
Şeytan.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlığın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

2. **iblisi:**-*i*
Gazel 151
Mısra: **9**
Şeytan.
9. İtmen iblisi ḳabā ʾifrītlerden siz kıyās
10. Reh-nümā-yı ẕevḳdür ol fırkānun nārīnidür

3. **iblīs:**
Gazel 594
Mısra: **8**
Şeytan.
7. Her kim isterse ola ser-sipeh-i şerr ü fesād
8. Varsun İblīs gibi evveli sālūs olsun

4. **iblīs:**
Gazel 746
Mısra: **10**
Şeytan.
9. Ṣāfī-dilāna yoḳ żarar erbāb-ı mekrden
10. İblīs pençe-gīr olamaz Cebreʾil ile

5. **iblīsüñ:**-*üñ*
Gazel 748
Mısra: **12**
Şeytan.
11. Ḳande kim cemʿ ola cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb
12. Anda iblīsüñ ne ḥācet mekrine ıḍlāline

6. **iblīsʾi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **264**
Şeytan.
263. İtdügüm cürmi ḥavale idemem iblīsʾe
264. Nefsüm iblīsʾi iken müddeʿi-i istibdād

7. **iblīsʾe:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **263**
Şeytan.
263. İtdügüm cürmi ḥavale idemem iblīsʾe
264. Nefsüm iblīsʾi iken müddeʿi-i istibdād

ibni ʿabbād:
1. **ibni ʿabbād:**
Kaside 15
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
İbni ʿAbbād, Sahib-Kafi İsmail bin İsmail diye tanınmış, Arapça eserler vermiş, Deylemilerin vezirliğini yapmış büyük bir alim.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

ibn-i edhem:
1. **ibn-i edhem:**
Kaside 15
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Tâbiînin meşhûr âlimlerinden ve evliyânın büyüklerinden.
119. Ġayret u himmet u inṣāfda ihdeʾl-ʿÖmereyn
120. ʿİffet u ʿiṣmet u perhīzde İbn-i Edhem

ibnī kebīri:
1. **ibnī kebīri:**
Tarih 104
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Mehmed Efendi; müderris ve molla olan Mehmet Efendi, Edirne, Halep Mollalığını yaptı, 1749 yılında Mekke Mollası oldu ve orada vefat etti.
43. Moñlā-yı Ḥaleb fāżıl-ı ʿaṣr İbnī Kebīri
44. Meʿmūr idi bu ḫıdmete mahsūs u müvellā

ibni meryem:
1. **ibni meryem:**
Gazel 537
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hz.Meryem'in oğlu. Hz. İsa.
11. Eʾs-selām ey ḳurb-ı ʿahdüñ feyżinün teʾs̱īridür
12. Kʾeyledi ihyā-yı emvāt İbni Meryem eʾs-selām

ibni ʿosmān:
1. **ibni ʿos̱mān:**
Tarih 77
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Osmanoğlu Nasuh Paşa; Aydın sancağının Güzelhisar kabasından olup Osman Paşanın oğludur. Önceleri eşkiyalık yapardı. Daha sonra devlete yaptığı hizmetlerden dolayı çeşitli makamlar verildi. Özellikle hac yolundaki eşkiyaları bertaraf etmekle şöhret kazandı.
49. Nābī olup mübeşşir bu fetḥe didi tārīḫ
50. Köpek gibi Küleybʾi öldürdi İbni ʿOs̱mān

ibni ʿosmān naṣūh pāşā:
1. **ibni ʿos̱mān naṣūh pāşā:**
Tarih 77
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Osmanoğlu Nasuh Paşa; Aydın sancağının Güzelhisar kabasından olup Osman Paşanın oğludur. Önceleri eşkiyalık yapardı. Daha sonra devlete yaptığı hizmetlerden dolayı çeşitli makamlar verildi. Özellikle hac yolundaki eşkiyaları bertaraf etmekle şöhret kazandı.
25. Mir-hacc-i vālī-i Şām ḥikmet-şinās-ı eyyām
26. Yaʿnī Naṣūh Pāşā meşhur İbni ʿOs̱mān

ibni silāḥdār:
1. **ibni silāḥdār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Silahdarın oğlu.
9. İbni silāḥdār vezīr-i kerīm
10. ʿĀrif-i ṣāḥib-dil ü ṭabʿ-ı selīm

ibni ṭāhā:
1. **ibni ṭāhā:**
Tarih 61
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Seyyid Taha Efendi'in oğlu.
1. İbni Ṭāhā seyyīd-i ʿālī-maḳām
2. Ḥażret-i Tāhā Efendi-i be-nām

ibni vaḳti:
1. **ibni vaḳti:**
Gazel 718
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zamana uyan, vakte göre hareket eden.
1. Mis̱āl-i kūdek alur kem-ḫıredleri dūşa
2. Sipihr-i sifle çeker ibni vaḳti āġūşa

ibrāhīm:
1. **ibrāhīm:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **11**
İbrahim, özel isim (Dönemin Halep Valisi İbrahim Paşa kastedilerek).
11. Olmaġın İbrāhīm aña nām ü kām
12. Oldı o şehre berekāt-ı tamām

ibrahim pāşā:
1. **ibrāhīm pāşā:**
Gazel 242
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Silahdar İbrahim Paşa, Osmanlı devlet adamı. Aslen Ahıskalı olup Enderûn'dan yetişmiştir. Ekim 1767'de Erzurum valisi oldu. Kırım tarihinin en sorunlu döneminde Kırım seraskeri tayin edildi. Daha sonra 1769'da Anadolu Beylerbeyi oldu. Şubat 1771'de ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1771'de Ruslarla olan mücadelede Kefe'de esir düştü ve üç yıl kadar Petersburg'da kaldı. 1775'de Osmanlı topraklarına döndü. Döndükten sonra Mora, Hanya, Kavala ve Selanik valiliklerinde bulundu.
13. Mükrim İbrāhīm Pāşā Ḥażret-i Ḥaḳ dostudur
14. Düşmenine daḫı luṭf eyler bilür bilmezlenür

2. **ibrāhīm pāşā:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Silahdar İbrahim Paşa, Osmanlı devlet adamı. Aslen Ahıskalı olup Enderûn'dan yetişmiştir. Ekim 1767'de Erzurum valisi oldu. Kırım tarihinin en sorunlu döneminde Kırım seraskeri tayin edildi. Daha sonra 1769'da Anadolu Beylerbeyi oldu. Şubat 1771'de ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1771'de Ruslarla olan

mücadelede Kefe'de esir düştü ve üç yıl kadar Petersburg'da kaldı. 1775'de Osmanlı topraklarına döndü. Döndükten sonra Mora, Hanya, Kavala ve Selanik valiliklerinde bulundu.

3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi

4. Olsun İbrāhīm Pāşā ḫoş-nişīn

3. **ibrahīm pāşā:**

Tarih 5

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **-**

Silahdar İbrahim Paşa, Osmanlı devlet adamı. Aslen Ahıskalı olup Enderûn'dan yetişmiştir. Ekim 1767'de Erzurum valisi oldu. Kırım tarihinin en sorunlu döneminde Kırım seraskeri tayin edildi. Daha sonra 1769'da Anadolu Beylerbeyi oldu. Şubat 1771'de ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1771'de Ruslarla olan mücadelede Kefe'de esir düştü ve üç yıl kadar Petersburg'da kaldı. 1775'de Osmanlı topraklarına döndü. Döndükten sonra Mora, Hanya, Kavala ve Selanik valiliklerinde bulundu.

3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi

4. Olsun İbrāhīm Pāşā ḫoş-nişīn

4. **pāşādan:***-dan*

Kıt'a 4

Mısra: **2**

İmparatorluk döneminde yüksek dereceli devlet memurlarına verilen unvan (Silahdar İbrahim Paşa, Osmanlı devlet adamı. Aslen Ahıskalı olup Enderûn'dan yetişmiştir. Ekim 1767'de Erzurum valisi oldu. Kırım tarihinin en sorunlu döneminde Kırım seraskeri tayin edildi. Daha sonra 1769'da Anadolu Beylerbeyi oldu. Şubat 1771'de ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1771'de Ruslarla olan mücadelede Kefe'de esir düştü ve üç yıl kadar Petersburg'da kaldı. 1775'de Osmanlı topraklarına döndü. Döndükten sonra Mora, Hanya, Kavala ve Selanik, Halep valiliklerinde bulundu).

1. Ṣāʿib ü ʿUrfī vü Nābī vü Rahīmī Ruhī

2. İttifāḳ üzre ricā eylediler Pāşādan

ibrāhīm pāşāʾdan:

1. **ibrāhīm pāşāʾdan:***-dan*

Tarih 80

Mısra: **30**

Kelime Tipi: -

Silahdar İbrahim Paşa, Osmanlı devlet adamı. Aslen Ahıskalı olup Enderûn'dan yetişmiştir. Ekim 1767'de Erzurum valisi oldu. Kırım tarihinin en sorunlu döneminde Kırım seraskeri tayin edildi. Daha sonra 1769'da Anadolu Beylerbeyi oldu. Şubat 1771'de ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1771'de Ruslarla olan mücadelede Kefe'de esir düştü ve üç yıl kadar Petersburg'da kaldı. 1775'de Osmanlı topraklarına döndü. Döndükten sonra Mora, Hanya, Kavala ve Selanik valiliklerinde bulundu.

29. Resm-i dest-āvīze bu tārīḫ ile itdi şürūʿ

30. Şān-ı meʾvā buldı İbrāhīm Pāşāʾdan Ḥaleb

ibrahīm pāşā-yı bülend-iḳbāl:

1. **ibrahīm pāşā-yı bülend-iḳbāl:**

Kaside 1

Mısra: **189**

Kelime Tipi: -

Makamı yüce İbrahim Paşa (Silahdar İbrahim Paşa, Osmanlı devlet adamı. Aslen Ahıskalı olup Enderûn'dan yetişmiştir. Ekim 1767'de Erzurum valisi oldu. Kırım tarihinin en sorunlu döneminde Kırım seraskeri tayin edildi. Daha sonra 1769'da Anadolu Beylerbeyi oldu. Şubat 1771'de ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1771'de Ruslarla olan mücadelede Kefe'de esir düştü ve üç yıl kadar Petersburg'da kaldı. 1775'de Osmanlı topraklarına döndü. Döndükten sonra Mora, Hanya, Kavala ve Selanik valiliklerinde bulundu).

189. Cenāb-ı āṣaf İbrahīm Pāşā-yı bülend-iḳbāl

190. Vücūdiyle müşerref oldığında ḫıṭṭa-i Şehbā

ibrāhīm pāşā-yı kerīm:

1. **ibrāhīm pāşā-yı kerīm:**

Tarih 80

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Cömert İbrahim Paşa (Silahdar İbrahim Paşa, Osmanlı devlet adamı. Aslen Ahıskalı olup Enderûn'dan yetişmiştir. Ekim 1767'de Erzurum valisi oldu. Kırım tarihinin en sorunlu döneminde Kırım seraskeri tayin edildi. Daha sonra 1769'da Anadolu Beylerbeyi oldu. Şubat 1771'de ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1771'de Ruslarla olan mücadelede Kefe'de esir düştü ve üç yıl kadar Petersburg'da kaldı. 1775'de Osmanlı topraklarına döndü. Döndükten sonra Mora, Hanya, Kavala ve Selanik valiliklerinde bulundu).

1. Āṣaf ibni āṣaf İbrāhīm Pāşā-yı kerīm

2. Mihr-i gerdūn-ı şeref lūʿlū-yı deryā-yı ḥaseb

2. **ibrahīm pāşā-yı kerīm:**

Tarih 81

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Cömert İbrahim Paşa (Silahdar İbrahim Paşa, Osmanlı devlet adamı. Aslen Ahıskalı olup Enderûn'dan yetişmiştir. Ekim 1767'de Erzurum valisi oldu. Kırım tarihinin en sorunlu döneminde Kırım seraskeri tayin edildi. Daha sonra 1769'da Anadolu Beylerbeyi oldu. Şubat 1771'de ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1771'de Ruslarla olan mücadelede Kefe'de esir düştü ve üç yıl kadar Petersburg'da kaldı. 1775'de Osmanlı topraklarına döndü. Döndükten sonra Mora, Hanya, Kavala ve Selanik valiliklerinde bulundu).

1. Āṣaf-ı ṣāḥib- dil İbrahīm Pāşā-yı kerīm

2. Olıcaḳ devletle ṣadr-ārāy-ı dīvān-ı Ḥaleb

ibrahīm-meşreb:

1. **ibrahīm-meşreb:**

Tarih 8

Mısra: **14**

Hz. İbrahim Peygamber mizaçlı II İbrahim huylu (Kara İbrahim Paşa; (ö. 1687 Rodos) IV. Mehmed saltanatında, 15 Aralık 1683 - 18 Aralık 1685 tarihleri arasında iki yıl dört gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).

13. Semiyy-i cedd-i pāk-i enbiya mīr-āḫur-ı evvel

14. Kerīmüʾt-ṭabʿ ü İbrahīm-meşreb ʿāḳil ü dānā

ibrām:

1. **ibrāmuñ:***-uñ*

Gazel 421

Mısra: **8**

Çok ısrar etme.

7. Recā-yı vuṣlat içün çoḳ da eyleme s̱ıklet

8. İder neticesi īrās̱-ı vahşet ibrāmuñ

2. **ibrāmı:***-ı*

Gazel 197

Mısra: **4**

Israr.

3. Tevbe-i meyde s̱ebāt-ı ḳademümden ṣorma

4. Orasın sāḳī-i gül-çihrenüñ ibrāmı bilür

3. **ibrām:**

Gazel 539

Mısra: **4**

Bıktıracak derecede ricada ısrar etme.

3. Ḫavfum oldur kʾolam endāḫte-i künc-i firāḳ

4. Ṭabʿ-ı nāzikterīn ibrām ile tekdīr itsem

4. **ibrāmı:***-ı*

Gazel 588

Mısra: **5**

Bıktıracak derecede ricada ısrar etme.

5. İbrāmı sen de perde-birūn itme ey göñül

6. Mirʾāt-ı ṭabʿ-ı yāre keder ḥāsıl olmasun

ibrām eyleme:

1. **ibrām eyleme:***-me*

Gazel 406

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Israrla rica etmek. Usandırıncaya kadar üzerine düşmek.

1. Çerāġa ṣarf-ı nefes eyle yandurıncaya dek
2. Viṣāle eyleme ibrām utandurıncaya dek

ibrām eyler:
1. **ibrām eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Israrla rica etmek, usandırıncaya kadar üzerine düşmek.
69. Rūy-māl itmeġe dāmānuña furṣat gözeden
70. Yapışup dāmenüñe cevr içün eyler ibrām

2. **ibrām eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Israrla rica etmek, usandırıncaya kadar üzerine düşmek.
83. Ḳanı birbirisine ḫıdmet içün sebḳat iden
84. Şimdi ikrāh ile birbirine eyler ibrām

ibrām idesin:
1. **ibrām idesin:**-*esin*
Gazel 406
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Israr etmek.
9. Ṣudūr-ı luṭf ne mümkin zamāne ḫalḳından
10. Meġer ki idesin ibrām uṣandunncaya dek

ibrama düşdüñ:
1. **ibrama düşdüñ:**-*düñ*
Gazel 451
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Israrla rica etmek. Usandırıncaya kadar üzerine düşmek.
3. Girmem dir idün ḥalḳa-i peymāne-keşāna
4. Bir bezme mi varduñ yine ibrama mı düşdüñ

ibrām-ı aḥibbā:
1. **ibrām-ı aḥibbā:**
Gazel 512
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doktorların şiddetli tavsiyesi.
7. Düşer ibrām-ı aḥibbā ile yā ġaflet ile
8. Yoḫsa ben ḳaṣd ile tedbīr-i günāh eyleyemem

ibrāz itmede:
1. **ibrāz itmede:**-*me, -de*
Kaside 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkarmak, göstermek.
29. Zihī Fātiḥ ki aġṣān-ı ḫafādan itmede ibrāz
30. Niḳāb-ı berge pīçīde hezārān mīve-i eşhā

ʿibret:
1. ʿ**ibretle:**-*le*
Gazel 190
Mısra: **13**
Yanlış veya kötü davranışlardan alması gereken sonuç, ders.
13. Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan
14. Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür

ʾibret ile baḳılsa:
1. ʾ**ibret ile baḳılsa:**
Kaside 7
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İbret gözüyle bakmak (Görünür olanın arkasındaki manayı görmek).
45. Bunuñ da ḥikmeti vardur baḳılsa ʾibret ile
46. Tehī midür meġer ās̱ār-ı inḳılāb-ı dühūr

ʾibret-nümā:
1. ʾ**ibret-nümā:**
Tarih 71
Mısra: **6**
İbret veren.
5. Görüp ḥüsnini Nābī didi tārīḫ
6. Güzel ʾibret-nümā germ-ābe-i pāk

ibrik:
1. **ibrik:**
Kıt'a 5
Mısra: **11**
Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap.
11. İbrik ne ḳadar ḳaṭre-i iḥsānın alursa
12. Hep bir bir ider anı nis̱ār-ı ser-i mihmān

ibrīk-i vużū:
1. **ibrīk-i vużū:**
Gazel 55
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Abdest ibriği.
11. ʿAfvuñda ʿaẕabuñ daḫı aḥkāmı muḥaḳḳaḳ
12. İbrīk-i vużū küze-i mestān mütereddid

2. **ibrīk-i vużū:**
Gazel 166
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Abdest ibriği.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ḫākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

ibrīşim:
1. **ibrīşimi:**-*i*
Gazel 91
Mısra: **6**
Kalınca bükülmüş ipek iplik.
5. Her kirm kʾola berg-ḫor-ı şāhsār-ı ʿaşḳ
6. İbrīşimi figāna gelür tār-ı çeng olur

2. **ibrīşim:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Bükülmüş ipekten iplik.
3. Retḳ itmededür fetḳ-i girībān-ı günāhı
4. Envārdan ibrīşim ile sūzen-i raḥmet

3. **ibrīşime:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **112**
Bükülmüş ipekten iplik.
111. Maʿden āb içse eger çeşme-i aḫlāḳından
112. İder ibrīşime taʿlīm-i nuʿūmet fūlād

ibrīz:
1. **ibrīz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **195**
Saf, katışıksız altın, som altın.
195. Lāzım olsa rikāb içün ibrīz
196. Çerḫ ider āftābı dest-āvīz

2. **ibrīz:**
Tarih 6
Mısra: **8**
Saf, katışıksız altın, som altın.
7. İstese āheni sīm eyler idi
8. Görinürdi ruḫ-ı erzīz ibrīz

ibtidā:
1. **ibtidāda:**-*da*
Gazel 89
Mısra: **10**
Başlangıç.
9. Bu sūz-ı ʿaşḳa merdümek-i dīdedür sebeb
10. Her āteş ibtidāda şererden ẓuhūr ider

2. **ibtidā:**
Gazel 366
Mısra: **6**
İlkin, en önce, başta.
5. Deste girmez meżraʿ-ı ümmīd bī-terk-i ḫodī
6. ʿĀlem-i ġaybe seferdür ibtidā tīmāre şarṭ

3. **ibtidā:**
Gazel 701
Mısra: **2**
İlkin, en önce, başta.
1. Çoḳdur egerçi dilde murādāt-ı sāʾire
2. Vaṣlundur ibtidā gelen ammā ki ḫāṭıra

4. **ibtidā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **73**
İlkin, en önce, başta.
73. İbtidā ol getürmese miftāḥ
74. Ḫalḳ ḳanda bulurdı bāb-ı felāḥ

ibtidā eyledi:
1. **ibtidā eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Başlamak.

63. Ḳıssa-güzār-ı ḳalem-i ḫoş-edā
64. Eyledi bu şīve ile ibtidā

ibtidā ma-ḥaṣal-ı nāmeyi:
1. **ibtidā ma-ḥaṣal-ı nāmeyi:***-y, -i*
Gazel 464
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mektubun başlangıcındaki süslü, güzel cümleler.
11. Bulamam farḳını naḳḳaşlaruñ resminden
12. İbtidā ma-ḥaṣal-ı nāmeyi tesvīd itmek

ibtidā olınca:
1. **ibtidā olınca:***-ınca*
Gazel 347
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Başlangıçta, başta olmak, peşin olmak.
7. O şāh-ı ḥüsn ü melāhat ʿulūfemüz virmez
8. Olınca ʿāriyeti ibtidā ne müşkil imiş

ibtidā-yı bahār:
1. **ibtidā-yı bahār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **195**
Kelime Tipi: -
Baharın başlangıcı.
195. Varaḳ-ı güldür ibtidā-yı bahār
196. Aña virmiş teraḳḳī bāng-i hezār

ibtihāc:
1. **ibtihācumuz:**
Gazel 189
Mısra: **8**
Sevinme, gönlü açılma.
7. O cāh kim ola hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl
8. Teveccüh itse bile ibtihācumuz yoḳdur

ibtilā:
1. **ibtilā:**
Gazel 265
Mısra: **8**
Bir şeye düşkün ve tutkulu olma, bağımlılık.
7. Zamān ile biri bir lafẓ söylemiş yoḫsa
8. Taʿalluk itmege ḫūbāna ibtilā dinmez

2. **ibtilā:**
Gazel 347
Mısra: **4**
Bir şeye düşkün ve tutkulu olma, bağımlılık.
3. Dirīġ o āfet-i ser der-hevāya düşdi göñül
4. O mest-i dil-şikene ibtilā ne müşkil imiş

iç:
1. **içerüz:***-er, -üz*
Gazel 333
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. Bī-cām ü ṣürāhi içerüz bādeyi Nābī
10. Laʿl-i leb-i dil-dār içün vālih ü mestüz

2. **içsek:***-se, -k*
Gazel 396
Mısra: **14**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
13. Yārüñ elinden ṣahbāyı Nābī
14. Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

3. **içdügi:***-düg, -i*
Gazel 431
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī
10. Aġzınuñ keṡretinün nefʿi ne dullāblaruñ

4. **içen:***-en*
Gazel 461
Mısra: **3**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
3. Mest olmayınca kimdür içen ḫūn-ı sāġarı
4. Der-kār iken nezāreti çeşm-i ḥabābuñ

5. **içüp:***-üp*
Gazel 511
Mısra: **5**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
5. Ehl-i dillerle içüp meykedede bāde-i nāb
6. Gelünüz çirk-i riyādan dilümüz pāk idelüm

6. **içüp:***-üp*
Gazel 538
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. Kāse kāse çeh-i zemzemden içüp āb-ı ḥayāt
10. Cān-ı pür-ʿilleti leb-rīz-i şifā eyleyelüm

7. **içenler:***-en, -ler*
Gazel 555
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
7. Zihī cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı Kenʿan kim
8. Bulur şifā ṣu içenler henüz çāhından

8. **içdün:***-dü, -n*
Gazel 564
Mısra: **15**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

9. **içmeġe:***-me, -ġe*
Gazel 626
Mısra: **1**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
1. Sūz-ı ġamla içmeġe dil āteş-i seyyāleden
2. Āteşīn saġar gerekdür şuʿle-i cevvāleden

10. **içmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 632
Mısra: **10**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. Zāhid-i sevdā dimaġa ide görsün bir devā
10. İçmişüz zīrā ki biz pīr-i muġānuñ şerbetin

11. **içdügi:***-dü, -gi*
Gazel 706
Mısra: **3**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
3. İçdügi āb ile germiyyet içündür hime
4. Çāk olup girdügi germ-ābelerüñ gülḫanına

12. **içmeyen:***-me, -y, -en*
Gazel 713
Mısra: **18**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
17. Şiʿrünle şiʿr-i dīgeri Nābī ne añlasun
18. Sāde ṣu içmeyen şekerī şerbet üstine

13. **içmeyene:***-me, -y, -en, -e*
Gazel 762
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

14. **içsün:***-sün*
Gazel 829
Mısra: **19**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
19. İçsün ḳo ḫūn-ı māl-i ḥarāmı ʿalaḳ gibi
20. Zālim taṣavvur itmez ise imtilāsını

15. **içdügini:***-dü, -gi, -n, -i*
Gazel 851
Mısra: **12**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
11. Olamaz çerḫ serāsīmeliginden āzād
12. Cüda dullāb tamām içdügini itmese ḳay

16. **içdügi:***-dü, -gi*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **46**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
45. Bāde-fürūşa daḫı idüp ḫiṭāb
46. İçdügi deñlü didiler vir şarāb

17. **içünüz:***-ünüz*
Tarih 9
Mısra: **30**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
29. Lūlesi dir gelenlere tārīḫ
30. İçünüz āb-ı kevṡer oldı revān

18. **içüp:***-üp*
Tarih 10
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. Ḫıżr bir cāmın içüp didi ṣafādan tārīḫ

10. Ne güzel çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā

19. **içmek:**-*mek*
Tarih 13
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
7. Devr ider ṣanma teşnedür gerdūn
8. İçmek ister bir iki peymāne

20. **içe:**-*e*
Tarih 17
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
7. Didiler tārīḫ-i mevtin āh-ı bī-pāyān ile
8. Bāde-i kevs̱er içe peymāne peymāne ʿAlī

21. **iç:**
Tarih 27
Mısra: **10**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. Teşneler nūş eyleyince ābını tārīḫ içün
10. Didiler iç bu Süleymān çeşmesinden nūş bād

22. **içenler:**-*en, -ler*
Tarih 32
Mısra: **1**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
1. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
2. Yapdı Ḥaḳ rāhına bu bürkeyi Yūsuf Pāşā

23. **içenler:**-*en, -ler*
Tarih 48
Mısra: **7**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
7. Nābīyā ābın içenler didiler tārīḫini
8. Fīʾsebīliʾllāh bu māʿ rūḥ-ı Ḥüseyn'i ḳıldı şād

24. **içene:**-*en, -e*
Tarih 59
Mısra: **3**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
4. Ve mineʾl-māʾi küllü şeyʾin ḥayy
3. İçene rūḥdur bu āb-ı zülāl

25. **içenler:**-*en, -ler*
Tarih 102
Mısra: **17**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
17. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
18. Rūḥ-ı ecdādını şad eyledi Yūsuf Pāşā

iç:
26. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 846
Mısra: **4**
İç, dahil.
3. Ḥakk itdi nevk-i gizlik-i āteş-dem-i ḳader
4. Mecmūʿa-i Stānbul içinde nişānemi

27. **içinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 8
Mısra: **22**
İç, dahil.
21. Mis̱āl-i gülsitān-ı ḫuld maʿmūr eyleyüp dāʾim
22. İçinde ṣaḥibin çoḳ yıl muʿammer eyleye Mevlā

28. **içinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 19
Mısra: **29**
İç, dahil.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

29. **içinde:**-*i, -nde*
Gazel 189
Mısra: **9**
İç, dahil.
9. Bizüm bu ḳaṣr-ı sebük-saḳf içinde ey Nābī
10. Girān-süḫanlar ile imtizācumuz yoḳdur

30. **içinde:**
Gazel 394
Mısra: **16**
İç, dahil.
15. Ser-ā-pā çeşm-i ʿibretden geçürdüm nüsḫa-i dehri
16. İçinde maʿnī-i ārāma dāʾir bir ʿibāret yoḳ

31. **içindeki:**-*i, -n, -de, -ki*
Kaside 18
Mısra: **17**
İç, dahil.
17. Pādişāhuñ ḳafes içindeki nāmın görsün
18. Ḳafese girdügini münkir olanlar ʿanḳā

32. **içinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 30
Mısra: **83**
İç, dahil.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr
84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

33. **içinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 68
Mısra: **29**
İç, dahil.
29. İçinde kendü hem-āġūş-ı ṣıḥḥat olduḳça
30. Duʿā ile pederinüñ de şād ide cānın

34. **içinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 77
Mısra: **37**
İç, dahil.
37. ʿUrbān içinde bī-ḫavf ol Rüstem-i zamāne
38. İtdi ten-i ḫabīs̱in tīġiyle hāke yeksān

35. **içinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 82
Mısra: **30**
İç, dahil.
29. Kimisi didi zer şemāmesidür
30. ʿAnber-i şeb içinde nā-peydā

36. **içinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 82
Mısra: **44**
İç, dahil.
43. Kimisi didi ṣaḳlanur gāhī
44. Penbe-i ebr içinde bu ayvā

īcāb eyledi:
1. **īcāb eyledi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, lüzum etmek.
27. Türāb-ı pāy-ı velīyüʾn-niʿamdan olmaġı dūr
28. Dü çeşm-i ḫıyre-nümūnuñ ne eyledi īcāb

īcāb ide:
1. **īcāb ide:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek.
105. Teġazzül eylemek ister göñül bu vādīde
106. Ki istimāʿı ile çerḫe raḳs ide īcāb

īcāb iden:
1. **i̱cāb iden:**-*en*
Gazel 415
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek.
1. I̱cāb iden teṣāmümidür istifādenüñ
2. Hengām-ı nutḳ sekte-i şevḳin ifādenüñ

īcāb itmiş:
1. **īcāb itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, lüzum etmek.
23. Zihī Vācib ki itmiş mümkinüñ īcādını īcāb
24. Kemāl-i raḥmetinden eylemiş maʿdūm iken iḥyā

icābet:
1. **icābet:**
Kaside 9
Mısra: **150**
Bir davete uyma, çağrıyı yerine getirme II Bir buyruğa veya isteğe uyma, uygun bulma, razı olma, muvafakat etme.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

2. **icābeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **220**
Duanın kabul edilmesi.
219. Gördüm yine cemālüñi irdüm murāduma

220. Āḫir duʿāmuñ oldı müşāhid icābeti

3. **icābeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **40**
Duanın kabul edilmesi.
39. İḫlāş ile duʿāda idüm ġāibānece
40. Hasbī duʿānuñ esrāʾ olurmış icābeti

icābetde:
1. **icābetde:**
Gazel 825
Mısra: **1**
Bir davete uyma, çağrıyı yerine getirme II Bir buyruğa veya isteğe uyma, uygun bulma, razı olma, muvafakat etme.
1. Olmazsa da ne deñlü icābetde medḥali
2. Miftāḥ-ı āh açar yine bāb-ı muḳaffeli

īcāb-ı eşk ü āh ider:
1. **īcāb-ı eşk ü āh ider:**-*er*
Gazel 299
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnleyip gözyaşı dökmeyi gerektirmek.
7. Fikr-i cemāl-i yār ider īcāb-ı eşk ü āh
8. Olmaz ʿazīz dost buḫūr u gül-ābsuz

īcāb-ı ġayret ider:
1. **īcāb-ı ġayret ider:**-*er*
Gazel 724
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çabalamayı gerektirmek.
7. Merhem urmak zaḫm-ı miḳrāża degül cāy-ı ʿaceb
8. Ḥükm-i cinsiyyet ider īcāb-ı ġayret sūzene

icāb-ı ḥırmān:
1. **icāb-ı ḥırmān:**
Gazel 560
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Üzüntü ve ümitsizlik gereği.
3. İder icāb-ı ḥırmān seng-dillik saḫt-rūluḳlar
4. Olur peydā hezārān gūne mīve ḫākliklerden

īcāb-ı icrā-yı cihād itdi:
1. **īcāb-ı icrā-yı cihād itdi:**-*di*
Tarih 135
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Allah yolunda savaşmayı kaçınılmaz kılmak.
17. Vücūb-ı fetḥ-i ebvāb-ı cihādı ictihād itdi
18. Sülūk-ı ehl-i küfr īcāb-ı icrā-yı cihād itdi

īcāb-ı irtikāb itdürür:
1. **īcāb-ı irtikāb itdürür:**-*ür*
Gazel 637
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Suç işlemeyi gerektirmek.
11. Maḥṣūḫı şevḳi itdürür īcāb-ı irtikāb
12. Ḫāküñ bu deñlü zīr-i ḳademde teẕellülin

īcād:
1. **īcādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **2**
Var etme, vücuda getirme.
1. İtmiş imżā ḫam-kārān-ı hevānuñ ādına
2. Ḳudret itdükde taʿalluḳ dūzaḫuñ īcādına

2. **īcādını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 1
Mısra: **23**
Var etme, vücuda getirme.
23. Zihī Vācib ki itmiş mümkinüñ īcādını īcāb
24. Kemāl-i raḥmetinden eylemiş maʿdūm iken iḥyā

3. **īcād:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **267**
Var etme, vücuda getirme.
267. Ol zaman kʾitdi Ḥaḳ beni īcād
268. Eyledi himmeti baña hem-zād

4. **īcādına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 81
Mısra: **4**
Var etme, vücuda getirme.
3. Himmet-i miʿmārī-i ṭabʿ-ı letāfet-güsteri
4. Böyle ḳaṣr-ı dil-keşün īcādına oldı sebeb

5. **īcād:**
Tarih 144
Mısra: **10**
Var etme, vücuda getirme.
9. Eylemişdi kişver-i İslāma suʾ-i ḳaṣd ile
10. Çoḳ fesād īcād ü gūn-ā-gūn ḫıyānet irtikāb

īcād eyledi:
1. **īcād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yeni bir şey ortaya çıkarmak.
9. Resm-i aḥkām-ı vezāret ṭarz-ı ādāb-ı umūr
10. Ẕātına maḫṣūṣ gūyā kendü īcād eyledi

īcād eyleyüp:
1. **īcād eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 55
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Yeni bir şey ortaya çıkarmak.
19. İḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı miʿmāriyle īcād eyleyüp
20. Yümn-i taʿlīmiyle üstādını üstād eyledi

2. **īcād eyleyüp:**-*y, -üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yaratması.
5. Eyleyüp bir ġarīb ṣunʿ īcād
6. Ḳoymış adın cihān-ı kevn ü fesād

īcād ider:
1. **īcād ider:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Vücuda getirmek, yeniden bir şey meydana getirmek.
13. Nābī dil ider emtiʿa-i nev-be-nev īcād
14. Gūyā ki ṣanāyiʿ kede-i şehr-i Ḥalebdür

2. **īcād ider:**-*er*
Kaside 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Vücuda getirmek, yeniden bir şey meydana getirmek.
35. Zihī Ḳādir ki ḫāk-i tīre-ṭıynetden ider īcād
36. Sefīd ü zerd maʿden sebz ü surḫin cevher-i ġarrā

īcād itdi:
1. **īcād itdi:**-*di*
Tarih 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yaratmak.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

īcād itmesün:
1. **īcād itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 593
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İlk kez yeni bir şey meydana getirmek, yapmak.
9. Senüñ nā-dīde vü nā-kerde nāzün şevḳine Nābī
10. Bu gūne maʿnī-i nā-güfte īcād itmesün nʾitsün

īcād-ı vücūd-ı üdebādan:
1. **īcād-ı vücūd-ı üdebādan:**
Kıt'a 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ediplerin varlıklarının yaratılması.
7. Nābī ḳulunuñ añladuġı ey şeh-i kevneyn

8. Bu nüktedir īcād-ı vücūd-ı üdebādan

icāle:
1. **icāleye:**-*ye*
Gazel 133
Mısra: **3**
Dolaştırma, cevelan ettirme.
3. Rāh-ı emelde cürʾet olunmaz icāleye
4. Raḫş-ı ümīd ḫayli ki lağzīde-pācadur

icāreli:
1. **icāreli:**
Gazel 486
Mısra: **12**
Ücretli, kiralık.
11. Luṭfından ebr-i raḥmet ider rūyumuz sefid
12. Yoḫsa bizüm icāreli ḳaṣṣārumuz degül

icāzet vir:
1. **icāzet vir:**
Gazel 564
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İzin vermek.
9. Gel ey gül vir icāzet fetḥ-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

icāzet-i ḥüsn:
1. **icāzet-i ḥüsn:**
Gazel 544
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzellik diploması (Hüsn-ü hatt diploması bağlamında).
9. Ḫaṭ-ı siyāhı yazup ʿaşḳ -nāme-i ʿuşşāḳ
10. Virildi ʿāşıḳ-ı āvāreye icāzet-i ḥüsn

içen:
1. **içen:**
Tarih 13
Mısra: **12**
İçenler, içen kişiler.
11. Lūle gördüm zebān-ı ḥāl ile dir
12. Afiyetler içen müselmāna

içerü:
1. **içerü:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **158**
İçeri.
157. Nā-geh o sulṭān-ı refīʿüʾl-cenāb
158. Gel içerü gir diyü itdi ḫiṭāb

içim:
1. **içim:**
Kaside 15
Mısra: **178**
Bir yudum miktarında olan.
177. Medḥ içün saña ḳaṣīde dimenüñ farḳı mı var
178. Eylemekden bir içim ṣuyı nis̱ār-ı ser-i yemm

için:
1. **için:**
Tarih 105
Mısra: **1**
İçin.
1. ʿArż için ḫalḳ-ı cihān birbirine
2. ʿḬdde giyse nʾola tāze ḳabā

içinde:
1. **içinde:**
Gazel 142
Mısra: **3**
İçinde, ortamında.
3. Rüsūm-ı luṭf u kerem ḫalḳ içinde mensīdür
4. Faḳaṭ alup virilür bir selām ḳalmışdur

2. **içinde:**
Gazel 18
Mısra: **4**
İçinde, ortamında.
3. Nedür o silsile-i ḥalḳadār ruyuñda
4. Bihişt içinde olur ālet-i ʿazāb ġarīb

3. **içinde:**
Gazel 18
Mısra: **14**
İçinde, ortamında.
13. Kelāmı nā-şinevāyān-ı ḥarfe ṣarf itme
14. Kerān içinde olur Nābīyā ḫitāb ġarīb

4. **içinde:**
Gazel 28
Mısra: **3**
İçinde, ortamında.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

5. **içinde:**
Gazel 41
Mısra: **14**
İçinde, ortamında.
13. Sen kangısını eyler isen eyle iḫtiyār
14. Birdür bu baḥr içinde yemin ü şimāl-i mevc

6. **içinde:**
Gazel 66
Mısra: **4**
İçinde, ortamında.
3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ḫāşāke dönmişdür

7. **içinde:**
Gazel 82
Mısra: **12**
İçinde, ortamında.
11. Ribāṭ-güne ḳonan kārvān-ı imkāna
12. İçinde seng nihān itmedükçe nān mı virür

8. **içinde:**
Gazel 433
Mısra: **14**
İçinde, ortamında.
13. Ḫavf-ı ʿaẕāb çünki olur bāʿis̱-i ṣalāḥ
14. Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetüñ

9. **içinde:**
Gazel 508
Mısra: **12**
İçinde, ortamında.
11. O şūḫ rāst-reviş Nābiyā ḳabūl itmez
12. Ne deñlü ʿözr ile aḳrān içinde fāʾiḳ isem

10. **içinde:**
Gazel 589
Mısra: **10**
İçinde, ortamında.
9. O deñlü raʿşe virür müşge reşk-i ṭurre-i yār
10. Ki kürksüz yatamaz deşt içinde nāfe-i çīn

11. **içinde:**
Gazel 696
Mısra: **1**
İçinde, ortamında.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

12. **içinde:**
Gazel 696
Mısra: **2**
İçinde, ortamında.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

13. **içinde:**
Gazel 696
Mısra: **4**
İçinde, ortamında.
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce leẕẕet var içinde

14. **içinde:**
Gazel 696
Mısra: **6**
İçinde, ortamında.
5. Cāmı kef-i sākīde şikest olması yegdür
6. Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

15. **içinde:**
Gazel 696
Mısra: **8**
İçinde, ortamında.
7. Ol gül ki gire naḫvet-i gül-çīn ile deste
8. Şemm eyleyemem būy-ı meẕellet var içinde

16. **içinde:**
Gazel 696
Mısra: **10**
İçinde, ortamında.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı

10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

17. **içinde:**
Gazel 696
Mısra: **12**
İçinde, ortamında.
11. Hicrān aña nisbetle ṣafā-baḫş-ı derundur
12. Ol meclis-i vuṣlat ki meşaḳḳat var içinde

18. **içinde:**
Gazel 696
Mısra: **14**
İçinde, ortamında.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫᵛāhiş-i cennet var içinde

19. **içinde:**
Gazel 799
Mısra: **9**
İçinde, ortamında.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduġın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

20. **içinde:**
Kaside 11
Mısra: **17**
İçinde, ortamında.
17. Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümi
18. Gören ḳıyās ider ol kirmdür kʾola şeb-tāb

21. **içinde:**
Kaside 11
Mısra: **128**
İçinde, ortamında.
127. Saña hasūd olanuñ çekdügi ʿaẕāba göre
128. Ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur caḥīm içinde ʿaẕāb

22. **içinde:**
Kaside 12
Mısra: **76**
İçinde, ortamında.
75. Terbiyet-kerde-i nān u nemek-i luṭfüñ iken
76. İʿtibār itmez olur ḫaneñ içinde ḫuddām

23. **içinde:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **6**
İçinde, ortamında.
5. Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
6. Kʾoldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

24. **içinde:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **20**
İçinde, ortamında.
19. Sevābitdür evlādı kendü felek
20. Nüḳūş-ı sitāre içinde melek

25. **içinde:**
Kıt'a 17
Mısra: **4**
İçinde, ortamında.
3. Ādemʾüñ yidügi toḫm-ı gendüm
4. Oldı ḫırmānuñ içinde peydā

26. **içinde:**
Gazel 633
Mısra: **7**
İçinde, ortamında.
7. Āb-ı ḥayāt içinde teyemmüm ümīd ider
8. Dil kūy-ı yārdan ḳopan ednā ġubārdan

27. **içinde:**
Kaside 11
Mısra: **114**
İçinde, ortamında.
113. Görüñ ġınā-yı faḳīrān-ı āstān-ı Cemʾi
114. Elinde kāse-i billūr içinde laʿl-i müẕāb

28. **içinde:**
Gazel 561
Mısra: **6**
İçinde, ortamında.
5. Ḫayāl-i yārdan olmaz tehī medīne-i dil
6. Bu şehr içinde boẓulmaz ḳumaş-ı şehr-āyīn

29. **içinde:**
Gazel 839
Mısra: **1**
İçinde, ortamında.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

30. **içinde:**
Gazel 284
Mısra: **2**
Süresinde.
1. Senüñçün itdügümüz āh u zārı biz bilürüz
2. Firak içinde geçen rüzgārı biz bilürüz

31. **içinde:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **284**
Süresinde.
283. ʿĀleme dāġ-ı reşkdür süḫanuñ
284. Yoḳ nazīrün bu ʿaṣr içinde senüñ

32. **içinde:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Süresinde.
1. Bu şehr içinde o kim secdeden olur ser-keş
2. Olur menāre-ṣıfat bend-i āteşine sezā

33. **içinde:**
Gazel 541
Mısra: **8**
İçinde, ortamında.
7. Şecāʿat ile bulur mıydı iştihār-ı tamam
8. Ḳarār ideydi efer ṣaff içinde sulṭānum

34. **içinde:**
Kaside 7
Mısra: **131**
İçinde, ortamında.
131. Mülūk içinde bu ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālemdür
132. Verā-yi ṭavḳ-ı beşerdür bu gūne ḳuvvet u zūr

35. **içinde:**
Kaside 7
Mısra: **181**
İçinde, ortamında.
181. Mülūk-ı ʿālem içinde kime müyesserdür
182. Ki ḫuṭbesi ola Beytüʾl-Ḥarāmda meẕkūr

36. **içinde:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **40**
İçinde, ortamında.
39. Līk ḳıldı ḫiṭāba erzānī
40. Cümle mahlūk içinde insānı

37. **içinde:**
Gazel 295
Mısra: **5**
Arasında.
5. Ḥarf-i mükerrer olmaz eczā-yı ṣunʿ içinde
6. Emvāc-ı āferiniş hep bir ḳarāra gelmez

38. **içinde:**
Gazel 507
Mısra: **8**
Arasında.
7. Destār-ı çīresüz baña kim eyler iʿtibār
8. Küttāb içinde her ne ḳadar çīre-dest isem

39. **içinde:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Arasında.
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

40. **içinde:**
Tarih 80
Mısra: **11**
Arasında.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde miṡlini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿākīl ü vālā-neseb

41. **içinde:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **21**
İçinde, ortamında.
21. Virdi ol şām içinde ʿāleme zīb
22. Maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb

42. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **1**
İçinde, ortamında.

1. Maʿcūn-ı firāḳuñ ki merāret var içinde
2. Eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet var içinde

43. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **2**
İçinde, ortamında.
1. Maʿcūn-ı firāḳuñ ki merāret var içinde
2. Eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet var içinde

44. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **4**
İçinde, ortamında.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

45. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **6**
İçinde, ortamında.
5. Her mesʾelesin kim okudum nüsḫa-i ḥüsnüñ
6. Resm-i edebe şarṭ-ı riʿāyet var içinde

46. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **8**
İçinde, ortamında.
7. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi ammā
8. Pek ṣakla büyük yirden emānet var içinde

47. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **10**
İçinde, ortamında.
9. Alūdelige eyleye ḥāşā ki taṣaddur
10. Ol zühd ki daʿvā-yı kerāmet var içinde

48. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **12**
İçinde, ortamında.
11. Nefy eyler idüm ʿālemüñ āsāyişin ammā
12. Erbābı içün künc-i ferāġat var içinde

49. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **14**
İçinde, ortamında.
13. Düşvārcadur gerçi reh-i teng-i ḳanāʿat
14. Yoḳdur ḫaṭar ü bīmi selāmet var içinde

50. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **16**
İçinde, ortamında.
15. Āsān idi ḫᵛāhişgerī-i manṣıb-ı vuṣlat
16. Ammā nʾideyüm ḳayd-ı liyāḳat var içinde

51. **içinde:**
Gazel 698
Mısra: **18**
İçinde, ortamında.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

52. **içinde:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **19**
İçinde, ortamında.
19. Oldı ol şām içinde cilve-nümā
20. Kevni tertībden murād-ı Ḫudā

53. **içinde:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **10**
İçinde, ortamında.
9. Ne kavī-baḫt imiş o şeb ẓulumāt
10. Kʾoldı peydā içinde āb-ı ḥayāt

54. **içinde:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **214**
İçinde, ortamında.
213. Buldı ol deñlü kār-ı dehr niẓām
214. Kʾoldı ḳānūn içinde nāle ḥarām

icmāl:
1. **icmāli:**-*i*
Gazel 604
Mısra: **2**
Kısaltma, özetleme.
1. Noḳṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
2. Kātib-i ṣunʿun bilen icmāli tafṣīl itdügin

2. **icmālün:**-*ün*
Tarih 135
Mısra: **5**
Kısaltma, özetleme.
5. Budur tafṣīli icmālün ki Çār-ı hāʾin-i Mosḳov
6. Mukaddem Çār-ı İsvecle veġā babın güşād itdi

icmāl idüp:
1. **icmāl idüp:**-*üp*
Gazel 355
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Özetlemek.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sim-āb göstermiş

icmālā:
1. **icmālā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **439**
Kısa ve toplu hâlde, özet.
439. Andadur şimdi diñle icmālā
440. Nefes-i pāk-i ḥażret-i ʿĪsā

icmāl-i ḫafīnün:
1. **icmāl-i ḫafīnün:**-*nün*
Tarih 127
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gizli özetleme.
17. Mā-ḥaṣal cümle-i mefhūmı bu taʿbīrātuñ
18. Naḳş-ı tafṣīli bu icmāl-i ḫafīnün mes̠elā

icrā:
1. **icrādan:**-*dan*
Gazel 50
Mısra: **8**
Yapma, yerine getirme, uygulama.
7. Ḥaddi deñlü itmedür sīr-āb ber-vefḳ-i murād
8. Herkesüñ cūy-ı murādın böyle icrādan murād

2. **icrā:**
Gazel 180
Mısra: **12**
Yapma, yerine getirme, uygulama.
11. ʿİffet-i zühhād-ı ḫālī-deste yoḳdur iʿtibār
12. Ārzū-yı ṭabʿda icrā refāhiyyetledür

3. **icrāda:**-*da*
Gazel 294
Mısra: **6**
Yapma, yerine getirme, uygulama.
5. Biz muhītüz daʿvī-i feyż-i ʿatā düşmez bize
6. Ebre bu daʿvāyı icrāda vekālet virmişüz

4. **icrāda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **42**
Yapma, yerine getirme, uygulama.
41. Netīce her ne ḳadar cevr ü tefriḳa var ise
42. Sipihr cümlesin icrāda itmemişdi ḳuṣūr

5. **icrāya:**-*y, -a*
Tarih 122
Mısra: **16**
Akıtma, akma.
15. İdüp iʿmāl ḥafr u ḫarḳ ile yek-dīgere peyvend
16. Derūn-ı sengden icrāya taḫsīl eyledi mecrā

icrā eyle:
1. **icrā eyle:**
Kaside 1
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, uygulamak.
171. ʿUṣāt-ı bendegānun olsa da şāyeste-i taʿẕīb
172. Yine eyle ilāhī şānuña şāyānını icrā

icrā eyledi:

1. **icrā eyledi:**-*di*
Tarih 97
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yerine getirmek, uygulamak.
15. Daḫı böyle es̱er-i ḫayrı Ruhāʾda çoḳdur
16. Eyledi cümlesini yirlü yirinde icrā

2. **icrā eyledi:**-*di*
Tarih 103
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Yerine getirmek, uygulamak.
31. Sadākatle ʾadāletle diyānetle metānetle
32. Sadāret ḥükmini şāyānı üzre eyledi icrā

3. **icra eyledi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Yerine getirmek, uygulamak.
85. Birisi salṭanata eylemedi ġam-ḫᵛārī
86. Eyledi her birisi kendü murādın icra

4. **icrā eyledi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Yerine getirmek, uygulamak.
117. Gönderüp mühr-i hümāyūnı silāhdārı ile
118. Eyledi ġāyet-i taʿẓīm rüsumın icrā

5. **icrā eyledi:**-*di*
Tarih 39
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Akıtmak.
13. Budur ol āb-ı ṣafā-baḫş-ı revān-perver kim
14. Eyledi feyż-i ezel pāy-i Ḥalīlʾe icrā

6. **icrā eyledi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Yerine getirmek, uygulamak.
93. O gūne eyledi ḥükm-i şecāʿatin icrā
94. Ki ḫalḳ eylemeden ḳaldı nām-ı Rüstemʾi yād

7. **icrā eyledi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Yerine getirmek, uygulamak.
45. Tedḳīḳ u taḥarri vü teʾeddüble şebān-rūz
46. Makdūrı olan himmetini eyledi icrā

8. **icrā eyledi:**-*di*
Tarih 125
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yerine getirmek, uygulamak.
11. Baṣup anlar daḫı bu menzil-i maʿrūfa ḳadem
12. Ḳuvvet-i ḳabżasınuñ eyledi ḥükmin icrā

icrā eylemek:
1. **icrā eylemek:**-*mek*
Tarih 122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Akıtmak.
9. Muḥāl idi velākin kūh sedd olmaġla mabeyne
10. Sevād-ı şehre ol āb-ı zülāli eylemek icrā

icrā eyler idi:
1. **icrā eyler idi:**-*r , -i, -di*
Tarih 127
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Akıtmak II yerine getirmek.
79. İtmeyüp çeşm-ı ʿināyātını ḳaṭʿ üstinden
80. Keremin eyler idi rāh-ı ḫafīden icrā

icrā eyleye:
1. **icrā eyleye:**-*y, -e*
Tarih 56
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Yerine getirmek, uygulamak.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-hᵛāhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

icrā eyleyüp:
1. **icrā eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Akıtmak, yapmak.
3. Eyleyüp ḥāfıż-ı gencīnesinüñ desti ile
4. Şehr-i Burġāsʾda bu çeşme-i pāki icrā

icrā ider:
1. **icrā ider:**-*er*
Tarih 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yapmak, uygulamak.
7. Ḫoşā maḳām ki ider naḳş-ı dil-keşi icrā
8. Ḳalemrev-i dil-i nāẓırda ḥükm ü fermānın

icrā iderdi:
1. **icrā iderdi:**-*er, -di*
Tarih 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yapmak, uygulamak.
3. Ḥācı Ḥüseyn ḥażret-i pāşā-yı nāmdār
4. İcrā iderdi ʿāleme resm-i şecāʿati

icrā idicek:
1. **icrā idicek:**-*icek*
Tarih 101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Akıtmak.
1. Allāh idicek bu ābı icrā
2. Bu bürkeye āṣaf-ı ṣaf-ārā

icrā itdiler:
1. **icrā itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 104
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Yapmak, yerine getirmek, bir işi yürütmek.
93. Ālūde idüp misk ü gülāb ile türābın
94. Lāzım gelen ārāyişini itdiler icrā

icrā itmek:
1. **icrā itmek:**-*mek*
Tarih 16
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Yapmak, yerine getirmek, bir işi yürütmek.
57. Saña ḳalmışdur el-ḥaḳ ʿadl ü dāde şīme-i inṣāf
58. Sitemdür saña bu ʿālemde itmek himmetüñ icrā

icrā itmiş:
1. **icrā itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yapmak, yerine getirmek, bir işi yürütmek.
13. Yazup redd ü ḳabūle ḥüccet itmiş kişverin taʿdīl
14. Virüp kevn ü fesāda ṣūret itmiş ḥükmini icrā

icrā olan:
1. **icrā olan:**-*an*
Tarih 92
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Uygulanmak.
55. İrtişā bābları oldı ser-ā-pā mesdūd
56. Ḥükm-i ḳānūn u şerīʿatdür olan hep icrā

icrā olsun:
1. **icrā olsun:**-*sun*
Tarih 103
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Uygulanmak.
19. Bu faḫr-ı maʿnevīden bu şerefden ṣoñra ʿālemde
20. Mülūk-ı sāʿire olsun mı nām-ı salṭanat icrā

icrā-yı cihād eyledi:
1. **icrā-yı cihād eyledi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **-**
Cihadı gerçekleştirmek, Allah için savaşmak.
133. Dest-i iʿcāzı olup sīne-şikāfende-i meh
134. Eyledi vāḳıʿa-i Bedrʾde icrā-yı cihād

icrā-yi ḫıdmete:

1. **icrā-yi ḫıdmete:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Hizmet etme.
113. Kim ki eyler o leyleye ikrām
114. İder aḥkām-ı ʿizzetin ihkām

icrā-yı riyā itmez:
1. **icrā-yı riyā itmez:**-*mez*
Gazel 369
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Riyakarlığa başvurmak.
11. Nāfīʿ görinür ʿālem-i ḫāmūşdan el-ḥaḳ
12. İcrā-yı riyā itmez ise himmet-i vāʿiz

icrā-yı rüsūm-ı aḥkām eylemez:
1. **icrā-yı rüsūm-ı aḥkām eylemez:**-*mez*
Kaside 12
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Hüküm sürmek, hükmünü icra etmek.
45. Gerçi kim kişver-i vīrāne-i ḳalbümde benüm
46. ʿAzl ü naṣb eylemez icrā-yı rüsūm-ı aḥkām

icrā-yı şerʿ:
1. **icrā-yı şerʿ:**
Kaside 7
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Şeriatı uygulama.
101. Niẓām-ı ḥükmi terāzū-yı ʿadl ile mevzūn
102. Ṣudūr-ı devleti icrā-yı şerʿ ile meşkūr

icrā-yı zülāl itmede:
1. **icrā-yı zülāl itmede:**
Gazel 208
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Berrak berrak akmak.
17. Her lūlesi Nābī ḳalem-i feyz mis̱āli
18. İcrā-yı zülāl itmede pākīze-zebāndur

içre:
1. **içre:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Içinde.
5. Cāme-ḫᵛāb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
6. Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb nʾoldı saña

2. **içre:**
Gazel 75
Mısra: **14**
Içinde.
13. Ḥüsn-i nemek be-dūş bulunmaz kenārda
14. İstanbul içre Nābī o da rāygān olur

3. **içre:**
Gazel 124
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevḳin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

4. **içre:**
Gazel 161
Mısra: **10**
İçinde, arasında.
9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

5. **içre:**
Gazel 629
Mısra: **8**
İçinde, arasında.
7. Çerḫüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyḫānede bezm içre döner cām görünsün

6. **içre:**
Gazel 812
Mısra: **12**
İçinde, arasında.
11. Kirmüñ ḥaḳāretini ḳo ḥüsn-i ḥarīri gör
12. Eczā-yı ʿālem içre baḳılmaz evāʾile

7. **içre:**
Gazel 850
Mısra: **10**
İçinde, arasında.
9. Ḫırmen-i devrānı itdi çün ṣevāʿiḳ tārümār
10. İtdi ebr içre tevārī beyża-i beyżā gibi

8. **içre:**
Kaside 24
Mısra: **64**
İçinde, arasında.
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
64. Ḳala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

9. **içre:**
Kaside 26
Mısra: **18**
İçinde, arasında.
17. Hem-vāre ola dest-i duʿā gibi güşāde
18. İḳbālüñ içre pençe-i fermān-ı vezāret

10. **içre:**
Kaside 27
Mısra: **6**
İçinde, arasında.
5. Şeyḫ İbnüʾl-ʿArabī yazdı Fütūḥatında
6. Muṣḥaf içre hüveʾl-ḳādir imiş āyet-i Şeyḫ

11. **içre:**
Kaside 27
Mısra: **12**
İçinde, arasında.
11. İstiġāse idicek lā-büd irer imdāda
12. Kümmelīn içre budur şöhret-i ḫaṣṣiyyet-i Şeyḫ

12. **içre:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **69**
İçinde, arasında.
69. Olmış idi baḥr-ı fünūn içre nūn
70. Ḥikmet-i ṭabʿında Arisṭo zebūn

13. **içre:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
İçinde, arasında.
3. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
4. Ola berf içre nihān penbede gūyā eyvā

14. **içre:**
Tarih 16
Mısra: **38**
İçinde, arasında.
37. O deñlü virmiş istiʿdād ü ḳudret ḥażret-i Bārī
38. Ki şuġl-ı devlet içre itdi ʿilm ü maʿrifet peydā

15. **içre:**
Tarih 74
Mısra: **32**
İçinde, arasında.
31. Nābī-i pīr-i kühen-sāldür olursa eger
32. Zümre-i ehl-i maḳāl içre bu taʿrīfe sezā

16. **içre:**
Gazel 16
Mısra: **3**
İçinde.
3. Degüldür hāle çıḳmış cāmiʿ içre kürsī-i vaʿẓa
4. Gürūh-ı encüme nūr āyetin tefsīr ider meh-tāb

17. **içre:**
Gazel 47
Mısra: **7**
İçinde.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim
8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

18. **içre:**
Gazel 77
Mısra: **2**
İçinde.
1. İdüp defʿ-i keder sāġarla mesrūr olmamuz yegdür
2. Ḫarābāt içre lāy-ı meyle maʿmūr olmamuz yegdür

19. **içre:**
Gazel 175
Mısra: **11**
İçinde.
11. Gehvāre-i gūş içre varur ḫᵛāb-ı ferāġa

12. Eṭfāl-i tekellüm ki ciger-gūşe-i lebdür

20. **içre:**
Gazel 352
Mısra: **10**
İçinde.
10. Ẓulmet içre Nābiyā ben Ḫıżr᾽dan aldum ḫaber
9. Āb-ı çeşm-i nā-ümīdi çeşme-i ḥayvān imiş

21. **içre:**
Gazel 381
Mısra: **7**
İçinde.
7. Mādām bu bāġ içre virür mīve-i tāze
8. İtmez nasaḳ-ı gerdiş-i edvār taḫallüf

22. **içre:**
Gazel 430
Mısra: **10**
İçinde.
9. Bilmem ne gūne feyżi olur müşterisine
10. Dükkān-ı ṣanʿat içre satılmış kerāmetüñ

23. **içre:**
Gazel 452
Mısra: **14**
İçinde.
13. Yine Nābī getürdüñ püşt-i destin ḫāke yārānuñ
14. Yine meydān-ı naẓm içre güzel daʿvā-yı merd itdüñ

24. **içre:**
Gazel 471
Mısra: **3**
İçinde.
3. Mecālis içre serāsīme gerdiş itse n᾽ola
4. Ḳarardı çeşmi dem-i serdiyile fincānuñ

25. **içre:**
Gazel 491
Mısra: **7**
İçinde.
7. Ḥaleb içre arayub bulduġını māh-ruhān
8. Şam᾽a var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

26. **içre:**
Gazel 553
Mısra: **13**
İçinde.
13. Sāha-i şehr-i vücūd içre bulunmaz Nābī
14. Ḳuvvet-i sāmiʿadan ġayrı ḫarīdār-ı suḫan

27. **içre:**
Gazel 750
Mısra: **9**
İçinde.
9. Şeker bulaşıġıveş kāse içre ḳalmışdur
10. Henüz būsesinün leẕẕeti dimāġumda

28. **içre:**
Gazel 793
Mısra: **12**
İçinde.
11. Aḥvāl-i Felaṭūn᾽ı ider ḫumda be-dīdār
12. Bu meykede içre ḫum-ı ṣahbā kimi görse

29. **içre:**
Gazel 854
Mısra: **5**
İçinde.
5. İtmeden farḳı nedür āb-ı ḥayāt içre şinā
6. Ḥased āġūşa çeken rinde o sīm-endāmı

30. **içre:**
Gazel 879
Mısra: **7**
İçinde.
7. Görüp cībümde naḳd-i eşki oldı şehr-i ḥüsn içre
8. Metāʿ-ı ḫande zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb şimdi

31. **içre:**
Gazel 885
Mısra: **4**
İçinde.
3. Rūzedāra kim olur tesliye-baḫş-ı ḫāṭır
4. Ramażān içre olan lafẓ-ı mażādan ġayrı

32. **içre:**
Kaside 2
Mısra: **102**
İçinde.
101. Luṭfınuñ ḳadrini bildürmek içündür muṭlaḳ
102. Iṣṭılāḥāt-ı fünūn içre bulunmak ebʿād

33. **içre:**
Kaside 2
Mısra: **108**
İçinde.
107. Ḫāzin-i cennet olur ḥüccet-i iflās be-kef
108. Kemterīn mūyın iderlerse bihişt içre mezād

34. **içre:**
Kaside 10
Mısra: **38**
İçinde.
37. ʿAdūsı şevḳ ile cānlar virür baş üzre ṭutar
38. Ṣalarsa ḫasmına ceng içre tīġ-i ṣāʿiḳa-bār

35. **içre:**
Kaside 10
Mısra: **77**
İçinde.
77. Bu faṣl-ı ʿīd ü bahār içre kim umūm üzre
78. Libās-ı tāze giye cümle ādem ü eşcār

36. **içre:**
Kaside 11
Mısra: **86**
İçinde.
85. Nesīm-i ḫulḳ-ı çemen-hīzi olsa kevne vezān
86. Olurdı rüste tenūr içre ġonce-i sīr-āb

37. **içre:**
Kaside 13
Mısra: **62**
İçinde.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek ṣaḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

38. **içre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **13**
İçinde.
13. O sevād-ı şeb içre buldı vücūd
14. Levḥ-i ḫilḳatde maʿnī-i maḳṣūd

39. **içre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **31**
İçinde.
31. O şeb içre o şemʿ-i bezm-i hüdā
32. Virdi fānūs-ı kā᾽ināta ṣafā

40. **içre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **35**
İçinde.
35. O mübārek şeb içre oldı bedīd
36. Nāvdān-i siḳāye-i ümmīd

41. **içre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **53**
İçinde.
53. Görmedi āferiniş içre tamām
54. Öyle mevlūdı māder-i eyyām

42. **içre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **119**
İçinde.
119. O şeb içre sebīl olan şerbet
120. İder işrāb kevs̱er-i Cennet

43. **içre:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
İçinde.
3. Bu müddeʿāya ister isen şāhid-i kavī
4. Ḥall içre lā-yı nefy yiter şāhid-i maḳāl

44. **içre:**
Tarih 1
Mısra: **5**
İçinde.
5. Çoḳ fesād eylediler kişver-i İslām içre
6. İtmedi anlaruñ itdügini dīne düşmen

45. **içre:**
Tarih 20

Mısra: **12**
İçinde.
11. Ṣındurdı bütlerin o Ḫalīl-i ṣanem-şiken
12. Küfr içre ḳoymadı o ḥiṣār-ı mümehhedi

46. **içre:**
Tarih 104
Mısra: **19**
İçinde.
19. Dīvāre-i ḳıblīdeki bir zāviye içre
20. İtmiş ṭaraf-ı şarḳī-i miḥrābda meʾvā

47. **içre:**
Tarih 104
Mısra: **54**
İçinde.
53. Oldı o girāmī güherüñ reʾs-i şerīfi
54. Ṣanduḳa-i ser-best-i ruḫām içre hüveydā

48. **içre:**
Gazel 831
Mısra: **11**
İçinde, arasında.
11. Nühüftedür yine āyīne-i vücūd içre
12. Mis̱āl-i ʿaks görünsek de āşkāre gibi

49. **içre:**
Kaside 18
Mısra: **8**
İçinde, arasında.
7. Beyżalar devr-i felek gibi metīn ü muḥkem
8. Birbiri içre leṭāfetle çekilmiş ber-cā

50. **içre:**
Gazel 323
Mısra: **8**
İçinde.
7. ʿAks -i ruḫsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

51. **içre:**
Gazel 475
Mısra: **5**
İçinde.
5. Yoḳ farḳı emānet komadan ḥoḳḳalar içre
6. Dāġ-ı diline ġayrīlerüñ merhem iderseñ

ictihād itdi:
1. **ictihād itdi:**-*di*
Tarih 135
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kur'an ve sünnette açıkça belirtilmemekle birlikte karşılaşılan somut durumlar karşısında İslam hukuku açısından, Kur'an ve sünnetten yararlanarak uygulanacak yolu tayin etmek.
17. Vücūb-ı fetḥ-i ebvāb-ı cihādı ictihād itdi
18. Sülūk-ı ehl-i küfr īcāb-ı icrā-yı cihād itdi

içtimā ʿeylemese:
1. **içtimā ʿeylemese:**-*me, -se*
Kıt'a 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Toplanmak, bir araya gelmek.
1. İçtimā ʿeylemese merd ile zen ʿālemde
2. İdemez ṣūret-i mevlūd ḳabūl-ı peyvend

ictirā eyleme:
1. **ictirā eyleme:**-*me*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Cesaret etmek, cüret etmek.
137. Aña ne lāyıḳ bu maḳūle-edā
138. Eyleme böyle süḫana ictirā

ictirā itmezdi:
1. **ictirā itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 510
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cesaret etmek, cüret etmek.
7. Baḥrüñ ḫurūşın añlasa itmezdi ictirā
8. Daʿvā-yı cünbiş itmege ḫāşākümüz bizüm

içür:
1. **içürür:**-*ür*
Gazel 304
Mısra: **4**
İçme işini yaptırmak, içmesini sağlamak.
3. Düşsün mizāc-ı zühde muvaffıḳ yā düşmesüñ
4. Sāḳī-i şīvekār içürür ister istemez

ʿīd:
1. ʿ**īdümüz:**-*üm, -üz*
Gazel 234
Mısra: **2**
Bayram.
1. Dem-i viṣāl ẓuhūr-ı ḫāt-ı nigāra düşer
2. Ḫudā virürse eger ʿīdümüz bahāra düşer

2. ʿ**īdde:**-*de*
Gazel 636
Mısra: **4**
Bayram.
3. Ḫubān-ı maʿānīyi ḳoyan tāze libāsa
4. Ḳudret bulamaz ʿīdde tecdīde libāsın

3. ʿ**īd:**
Kaside 10
Mısra: **93**
Bayram.
93. İlāhi her günini ʿīd ü her şebin ḳadr it
94. Nihāl-i tāzedür eyle İlāhi ber-ḫordār

4. ʿ**i̱d:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Bayram.
17. ʿI̱d geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

5. ʿ**īdine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 12
Mısra: **5**
Bayram.
5. İresin ol senenüñ ʿīdine kim
6. Göresin pīş-i elifde se dü

6. ʿ**īdüni:**-*ü, -n, -i*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Bayram.
3. Eylesün ʿīdüni Allāh saʿīd
4. Olasın devlet ile hem-zānū

7. ʿ**īde:**-*e*
Tarih 79
Mısra: **5**
Bayram.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

8. ʿ**īdi:**-*i*
Tarih 79
Mısra: **14**
Bayram.
13. İtdi bu tārīḫ ile Nābī edā-yı tehniyet
14. Eyleye ʿīd-āferīn ʿīdi saʿīd-ender-saʿīd

9. ʿ**īdle:**-*le*
Tarih 79
Mısra: **4**
Bayram.
3. Saña aḥbāb eyledükde tūl-ı ʿömr ile duʿā
4. Kʾolasın ṣad ʿīdle bezm-i cihāndan müstefīd

10. ʿ**īdine:**-*i, -n, -e*
Tarih 87
Mısra: **1**
Bayram.
1. Nābīyā bu senenüñ ʿīdine düşdi tārīḫ
2. Ehl-i İslāma mübārek ola eyyām-ı şerīf

11. ʿ**i̱dde:**-*de*
Tarih 105
Mısra: **2**
Bayram.
1. ʿArż için ḫalḳ-ı cihān birbirine
2. ʿI̱dde giyse nʾola tāze ḳabā

id:
1. **ider:**-*er*
Gazel 16
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.

1. Siper dūşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

2. **ider:**
Gazel 20
Mısra: **6**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Buña hevāda ʿIrāk u ʾAcem muḫālifdür
6. Ki çār faṣlı da nev-rūz ider ṣabā-yı Ḥaleb

3. **ider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **9**
Etmek, eylemek, yapmak.
9. Nābī ider şükūfeleri dehri ʿıtrnāk
10. Bāġ-ı bihişt ḫāṭır-ı nazik terümdedür

4. **ider:**-*er*
Gazel 60
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. İder īrāṡ-ı vahşet ḥubb-ı ʿalī ṣoḥbet-i resmī
4. Nemek-sāy-ı kebāb-ı üns ü ülfetler ẓarāfetler

5. **iden:**-*en*
Gazel 112
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. İden nigāh-ı beḳā bu nümūd-ı bī-būde
4. Girīve-gerd-i ḫaṭā-der-ḫaṭā degül de nedür

6. **iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 320
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. Ümīd-i āb-ı lebin tābiş-i ruḫin iderüz
4. Ḥadīḳa-i hevesüz āb u tāba muḥtācuz

7. **ider:**-*er*
Gazel 381
Mısra: **14**
Etmek, eylemek, yapmak.
13. Bu ʿaṣr-ı kec-āyīn ü kec-āmūzda
14. Nābī inkār teṡebbüt ider iḳrār taḫallüf

8. **iderse:**-*er, -se*
Gazel 485
Mısra: **1**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

9. **ider:**-*er*
Gazel 486
Mısra: **6**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Çeşm-i raḳībde bile var iʿtibārumuz
6. Vażʿ-ı cefāya yār ider aġyārumuz degül

10. **ider:**-*er*
Gazel 560
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. İder icāb-ı ḥırmān seng-dillik saḫt-rūluḳlar
4. Olur peydā hezārān gūne mīve ḫākliklerden

11. **ider:**-*er*
Gazel 756
Mısra: **1**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. İder cūş-ı sirişküm dīde-i deryā-feşānumda
2. Rücūʿ-ı mīlden kuḥl-ı mürekkeb sürmedānumda

12. **ider:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **54**
Etmek, eylemek, yapmak.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

13. **ider:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **77**
Etmek, eylemek, yapmak.
77. O raḥmı kim fuḳarāya ider murāfaʿada
78. Ne mümkin eyleye eṭfāline eb u ecdād

14. **idince:**-*ince*
Kıt'a 96
Mısra: **4**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. ʿAceb ne germ-nefes itdi pīr-i bāde-fürūş
4. İdince şīşe-i ṣahbā gül-ābdānumuzı

15. **ider:**-*er*
Matla 49
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Giçirür çerḫ ṣadre sādeleri
2. Ṭurmayup ferz ider piyādeleri

16. **ide:**-*e*
Tarih 7
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Ḳaldırup el didi Nābī tārīḫ
2. Seyyiʾātın ide Allāh ḥasenāt

17. **idüp:**-*üp*
Tarih 25
Mısra: **7**
Etmek, eylemek, yapmak.
7. Cāmiʿ ü ḥıṣn ü ʿimāret mekteb ü ḥammām idüp
8. Eyledi tertīb-i rāh-ı ḥacc içün her elzemi

18. **ider:**-*er*
Tarih 68
Mısra: **5**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Ḫoşā nişīmen-i ġarrā ki ẕevḳ-i seyri ider
6. Nigār-ḫāne-i Çīn ādemüñ dil ü cānın

19. **ider:**-*er*
Tarih 108
Mısra: **4**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. Yaʿnī ʿAbduʾllāh Efendi zübde-i āl-i Resūl
4. Kim ider maḥsūd-ı ḫulḳı bendesin azādeye

20. **idince:**-*ince*
Tarih 137
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Kebīrī-zāde maḫdum-ı mükerrem efżal-ı eyyām
2. İdince mevleviyyetle naẓīr-i ḫuld Şehbāʾyı

21. **ide:**-*e*
Tarih 138
Mısra: **73**
Etmek, eylemek, yapmak.
73. İde dil-hᵛāhı ḳadar ẕevḳ ü ṣafā ʾıyş ü neşāṭ
74. Her umūrında hudāvend-i cihān ola muʿīn

22. **idem:**-*em*
Kaside 2
Mısra: **265**
Etmek, eylemek, yapmak.
265. O da bir başḳa günehdür ki günāhı ben idem
266. Ġayrinüñ mekrine idlāline idem isnād

23. **ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **83**
Etmek, eylemek, yapmak.
83. O ṣāf-dil ki iderse tevāzuʿından ider
84. Ṣıṭabl-ı ḥaṣṣına Efrāsyābı mīr-āḫūr

24. **ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **129**
Etmek, eylemek, yapmak.
129. Burīde-i süm-i esbin ider ḥamāʾilvār
130. Temīme-bend-i cinān hūriyāna zīb-i nüḥūr

25. **ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **162**
Etmek, eylemek, yapmak.
161. Daḫı seḥergehidür ṣubḥgāh-ı nuṣretinüñ
162. Neler ider hele itsün nehār-ı fetḥi ẓuhūr

26. **iderse:**-*er, -se*
Kaside 7
Mısra: **83**
Etmek, eylemek, yapmak.

83. O ṣāf-dil ki iderse tevāzuʿından ider
84. Ṣıṭabl-ı ḫaṣṣına Efrāsyābı mīr-āḫūr

27. **iderse:**-*er, -se*
Kıt'a 28
Mısra: **4**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. Tevfīḳdür muʿāvini teʾyīd reh-beri
4. Her ne iderse menʿ ü ʿatā mevkiʿindedür

28. **ider:**-*er*
Tarih 96
Mısra: **6**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Zihī ḫān ki teʾs̱īri aḫlaḳınuñ
6. İder ḫāmeyi ṭūṭi-i ḳand-ḫāy

29. **iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 475
Mısra: **4**
Etmek,yapmak.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūk-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

30. **ider:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **42**
Etmek, eylemek, yapmak.
41. Yegāne Rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān kim
42. Süm-i semendi ider kūha itdügin Ferhād

31. **ider:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **43**
Etmek, eylemek, yapmak.
43. O Kaḥramān ki ider āb u āteş-i tīġi
44. ʿAdū-yı devleti evvel ġarīk ṣoñra remād

32. **iderse:**-*er, -se*
Tarih 127
Mısra: **99**
Tamamlamak, kurtarmak.
99. O ider salṭanatuñ ʿırżın iderse tekmīl
100. İder memleketüñ derdine eylerse devā

ʾīd u bahār:
1. **ʾīd u bahār:**
Kaside 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bayram ve bahar.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʾīd u bahār

iʿdād itdüm:
1. **iʿdād itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 2
Mısra: **312**
Kelime Tipi: -
Saymak, dile getirmek.
311. Ḫak-i dergāhuña şāyeste degüldür ammā
312. Süllem-i nūrdur itdüm ceberūta iʿdād

ʿīd-āferīn:
1. **ʿīd-āferīn:**
Tarih 79
Mısra: **14**
Bayramı yaratan, Allah.
13. İtdi bu tārīḫ ile Nābī edā-yı tehniyet
14. Eyleye ʿīd-āferīn ʿīdi saʿīd-ender-saʿīd

idbār:
1. **idbāruñ:**-*uñ*
Gazel 438
Mısra: **8**
Talihsizlik, bahtsızlık.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẓılletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

2. **idbārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 748
Mısra: **6**
Talihsizlik, bahtsızlık.
5. Şarḳ u ġarb u istivā-yı şemsden eyle ḳıyās
6. Yoḳ beḳā bu ʿālemüñ idbārına iḳbāline

3. **idbārum:**-*um*
Kaside 10
Mısra: **27**
Talihsizlik, bahtsızlık.
27. Açıldı ʿuḳde-i kārum bozuldı idbārum
28. Ki oldı āṣaf-ı devrān içün medīḥa-nigār

iddiʿā:
1. **iddiʿāsı:**-*sı*
Gazel 743
Mısra: **7**
Dava etme, haklı haksız bir hükümde ayak direme.
7. Rūy-ı ḫūbānda olurdı iddiʿāsı bī-delīl
8. Ḫāl-i noḳṭa ziver-i ruḫsāre-i ḫāl olmasa

2. **iddiʿā:**
Gazel 775
Mısra: **1**
Dava etme, haklı haksız bir hükümde ayak direme.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aḫter ḫuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ḫuṣūṣında

ʿiddiʿā eylemese:
1. **ʿiddiʿā eylemese:**-*me, -se*
Kaside 24
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Bir görüş ileri sürmek.
81. ʿİddiʿā eylemese ḫıdmet-i dergâhını çerḫ
82. Mümkin olurdı dimek ḳalmadı ehl-i daʿvā

iddiʿā itdügüme:
1. **iddiʿā itdügüme:**-*dü, -gü, -me*
Kıt'a 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir görüş ileri sürmek.
1. İtse āmīziş iki cins olur ḳuvvet-yāb
2. İddiʿā itdügüme beyt-i düvüm şāhiddür

iddiʿā-yı ʿaşḳ:
1. **iddiʿā-yı ʿaşḳ:**
Gazel 650
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşk (aşık olma) iddiası.
9. İddiʿā-yı ʿaşḳ ile gelmez ḫamūşa ser-be-ser
10. Nābiyā şarṭ-ı maḥabbet nāle vü feryād iken

iddiʿā-yı cesaret:
1. **iddiʿā-yı cesaret:**
Gazel 215
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cesaret iddasında bulunma.
9. Bī-çāre nefse eyleme töhmet günāhuñı
10. Nisvāndan iddiʿā-yı cesaret baʿīd olur

iddiʿā-yı iştirak itse:
1. **iddiʿā-yı iştirak itse:**-*se*
Tarih 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ortaklık davasında bulunmak.
9. Ol ḳadar nāzik-sirişt-i ṭıfl-ı zībā-çihre kim
10. Çerḫde mihr itse lāyıḳ iddiʿā-yı iştirak

iddiʿā-yı müṣāfāt iderse:
1. **iddiʿā-yı müṣāfāt iderse:**-*er, -se*
Gazel 810
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Samimiyet iddiasında olmak.
1. Nā-rāstdür sipihr mümāṣāt iderse de
2. Ṣāf olmaz iddiʿā-yı müṣāfāt iderse de

iddiʿā-yı şiʿr ü inşā idince:
1. **iddiʿā-yı şiʿr ü inşā idince:**-*ince*
Tarih 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şiir ve yazı yazma iddiasında bulunmak.
1. Kemāl-i zuʿm ile bir şahṣ-ı ḫod-rā
2. İdince iddiʿā-yı şiʿr ü inşā

ide görsün:
1. **ide görsün:**-*sün*
Gazel 632
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yapıp görmek, yapıvermek.
9. Zāhid-i sevdā dimağa ide görsün bir devā

10. İçmişüz zīrā ki biz pīr-i muġānuñ şerbetin

ʿīdgeh:
1. ʿ**īdgehde:**-*de*
Gazel 239
Mısra: **1**
Bayram yeri.
1. Ṣalındı ʿīdgehde yine nev-resīdeler
2. Ḥayretle döndi pelle-i dūlāba dīdeler

idḫāl eylemek:
1. **idḫāl eylemek:**-*mek*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Dahil etmek, sokmak.
55. Eylese bir dili biri mesrūr
56. Aña ilḳā ider hezār sürūr

ʿīd-i sürūr:
1. ʿ**īd-i sürūr:**
Kaside 24
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevinç bayramı.
11. ʿĀleme ʿīd-i sürūr irdi olurlarsa nʾola
12. Kisvet-i şevḳ ile endūh u elem cilve-nümā

ʿīd-i ters-āyı:
1. ʿ**i̱d-i ters-āyı:**-*ı*
Matla 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hristiyanlıkta Hz. İsa'nın dirildiğine inanılan günü anmak üzere her yıl ilkbaharda değişik tarihlerde kutlanan yortu.
1. ʿI̱d-i ters-āyı ʿarūsīde çıḳarmış bāzār
2. Nʾola surḫ boyasa beyżayi gebr-i mürdār

idin:
1. **idinür:**-*ür*
Gazel 223
Mısra: **10**
Edinmek, almak, sahip olmak.
9. Zamāne dāmgehin tāʾir-i dilüñ Nābī
10. Garībdür ki varup gūşe-i āmān idinür

2. **idinür:**-*ür*
Gazel 223
Mısra: **4**
Edinmek, almak, sahip olmak.
3. Hücūm-ı girye elinden alur āmān virmez
4. Ḫayāl-i yāri naẓar gerçi bir zamān idinür

3. **idinür:**
Gazel 223
Mısra: **6**
Edinmek, almak, sahip olmak.
5. Ġam-ı cihān ile baḥs̱ itmek isteyen bī-dil
6. Meġer zebān-ı sürāḫīyi tercemān idinür

idlāl:
1. **ıḍlāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 748
Mısra: **12**
Doğruluktan ayırma, şaşırtma, azdırma.
11. Ḳande kim cemʿ ola cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb
12. Anda iblīsüñ ne ḥācet mekrine ıḍlāline

2. **idlāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **266**
Doğruluktan ayırma, şaşırtma, azdırma.
265. O da bir başḳa günehdür ki günāhı ben idem
266. Ġayrinüñ mekrine idlāline idem isnād

idrāk:
1. **idrākine:**-*i, -ne*
Gazel 121
Mısra: **3**
Anlayış, anlama.
3. Senüñ gūşunda istiʿdād yoḳ idrākine yoḫsa
4. Leb-i cūda kemāl-i ṣunʿı her berg-i çemen söyler

2. **idrāke:**-*e*
Gazel 367
Mısra: **25**
Anlayış, anlama.
25. Saʿy eyle naḳş-ı ḥikmetinde idrāke Ṣāniʿün
26. Bī-ṣunʿ-ı Ḥaḳ müşāhede-i māsivā ġalat

3. **idrāke:**-*e*
Gazel 401
Mısra: **16**
Anlayış, anlama.
15. Degülem zīr-i felekde o ḳadar sergeşte
16. Ki bulam farḳını idrāke maḥal pīş ü pesüñ

4. **idrāke:**-*e*
Gazel 438
Mısra: **7**
Anlayış, anlama.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẓılletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

5. **idrākümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 510
Mısra: **6**
Anlayış, anlama.
5. İtdük tehī ṣadefle ḳanāʿat kenārda
6. Ḳaʿr-ı yeme resā degül idrākümüz bizüm

6. **idrāke:**-*e*
Gazel 585
Mısra: **4**
Anlayış, anlama.
3. Hīç-i dehān-ı tengüñ künc-i ʿademden farḳı yoḳ
4. Kimde var idrāke ḳudret ḥarf-i rāz-ı mübhemin

7. **idrāk:**
Kaside 15
Mısra: **138**
Anlayış, anlama.
137. Hall ider nāḫun-ı endāḫtesi ol girihi
138. Kʾidemez riştesin idrāk cemāhīr-i ümem

8. **idrāke:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **64**
Anlayış, anlama.
63. Ammā ki ḳışr-ı zāhiridür bildügüñ senüñ
64. Yoḳ ṭabʿınun ḥaḳāyıḳın idrāke ḳudreti

9. **idrāḳine:**-*i, -n, -e*
Tarih 127
Mısra: **19**
Anlayış, anlama.
19. Ḳatı pākīzedür idrāḳine bul rāh-ı şuʿūr
20. Dīde-i ʿaḳluña vir ḥüsnini teşḫīse cilā

10. **idrākde:**
Tarih 82
Mısra: **90**
Anlayış, anlama.
89. O müşīr-i zamān ki kāṣırdur
90. Cāhın idrākde ḳıbāb-ı semā

11. **idrāke:**-*e*
Gazel 473
Mısra: **6**
Anlayış, anlama.
5. Gird-i ḥālinde bulun tār-ı nigāhın gerdān
6. Ṭolaşur ḥikmetin idrāke bu nüh-pergāruñ

idrāk eylemez:
1. **idrāk eylemez:**-*mez*
Kıt'a 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
1. Çāşnī-i ẕevḳi idrāk eylemez
2. Puḫteyi farḳ itmeyenler ḫamdan

idrāk eyler:
1. **idrāk eyler:**-*r*
Kaside 5
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
43. Anı müstaġrıḳ-ı tevḥīd olan idrāk eyler
44. Var lisān-ı digeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

idrāk eyleye:
1. **idrāk eyleye:**-*y, -e*
Kaside 25
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
7. Aña çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn gerek kim eyleye idrāk
8. Verā-yı çeşm-i tendür ʿizz ü şānı Şeyẖ Ebū-Bekrüñ

idrāk idecek:
1. **idrāk idecek:**-*ecek*
Gazel 438
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Anlamak, algılamak.
9. Herkesüñ eylemiş erzāḳını āmāde Ḥakīm
10. Gūşdur leẕẕetin idrāk idecek güftāruñ

2. **idrāk idecek:**-*ecek*
Kaside 2
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
198. Seni idrāk idecek kimdür eyā nūr-ı cevād
197. Evvel-i MāẖalaḳaʾIlah ki senüñ nūruñdur

idrāk idemez:
1. **idrāk idemez:**-*e, -mez*
Gazel 413
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
13. Ẕevḳin idrāk idemez añlamayan ey Nābī
14. Farḳını maʿni-i nā-güfte ile meşhūruñ

2. **idrāk idemez:**-*e, -mez*
Gazel 689
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
3. Zāhid idrāk idemez yoẖsa hüveydā görinür
4. Ṣūret-i vaḥdet ü kes̱ret ser-i misvākinde

idrāk idene:
1. **idrāk idene:**-*en, -e*
Gazel 383
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
9. Hīle-i nefsini idrāk idene ey Nābī
10. Ḳayddur ġurfe-i himmetde zebān-gīr olmaḳ

2. **idrāk idene:**-*en, -e*
Gazel 358
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
7. Rütbe-i neşʾesin idrāk idene
8. Āb-ı ḥayvān ile yeksāndur berş

idrāk ider:
1. **idrāk ider:**-*er*
Gazel 50
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
11. Noḳṭa her ṣūretde ḥarfe olduġın mebdeʾ bilen
12. Nʾolduġın idrāk ider sırr-ı süveydādan murād

2. **idrāk ider:**-*er*
Gazel 100
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, kavramak,algılamak.
17. Fehm-i bülend ṣāḥibi idrāk ider yine
18. Beyt-i bülend maʿ nī-i esrār Kaʿbeʾdür

3. **idrāk ider:**-*er*
Gazel 403
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
13. Kāviş ehli ider idrāk zemīn-i şiʿri
14. Nābiyā ḳadrini bu maʿnī-i nā-yāblaruñ

4. **idrāk ider:**-*er*
Gazel 604
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
1. Noḳṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
2. Kātib-i ṣunʿun bilen icmāli tafṣīl itdügin

5. **idrāk ider:**-*er*
Kaside 1
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
71. Olanlar ẕevḳ-yāb-ı meşhed-i Mūsā ider idrāk
72. Ser-ā-ser oldıġın ʿālem tecellī-ẖāne-i Sīnā

idrāk idicek:
1. **idrāk idicek:**-*icek*
Kıt'a 100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
3. ʿĀkıbet hezl ü firīb olduġın idrāk idicek
4. Kendüye vāsıta-i ẖaclet olur encāmı

idrāk it:
1. **idrāk it:**
Gazel 714
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
13. ʿĀlem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ʿamelin çāh üzre

2. **idrāk it:**
Kıt'a 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anlamak, kavramak,algılamak.
1. Nusẖa-i ṣunʿ-ı Ḥaḳʾda idrāk it
2. Ẓāhir ü bāṭın olduġın yeksān

idrāk olunur:
1. **idrāk olunur:**-*ur*
Gazel 688
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlaşılmak, kavranmak.
9. Nābī nice idrāk olunur maʿnī-i maḳṣūd
10. Mecmuʿa-i ümmīd perākende ḳalursa

idrāke çalış:
1. **idrāke çalış:**
Gazel 410
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İdrak etmeye çalışmak, anlamaya çalışmak.
1. Cemʿin idrāke çalış ḳaʿr-ı yem-i lāhutuñ
2. Farḳdan farḳını geç dāʾire-i nāsūtuñ

idrāk-ı çeşm mertebesinden ziyādedür:
1. **idrāk-ı çeşm mertebesinden ziyādedür:**-*dür*
Gazel 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gözün görüp idrak edebileceği seviyenin üstünde.
9. İdrāk-ı çeşm mertebesinden ziyādedür
10. Şān-ı bülend-zirve-i dīvār-ı evliyā

idrāk-ı esrār-ı ḥaḳāyıḳ:
1. **idrāk-ı esrār-ı ḥaḳāyıḳ:**
Kaside 17
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Hakikat sırlarının anlaşılması.
33. Rütbe-ı ʿulyā-yı cāhına ʾilāve ʿilm ü fażl
34. Şānınuñ idrāk-ı esrār-ı ḥaḳāyıḳ ser-beri

idrāk-ı ḥālden ġāfil kaldum:
1. **idrāk-ı ḥālden ġāfil kaldum:**-*den-du, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **309**
Kelime Tipi: -
İçinde bulunulan durumu idrak edememek, sezip kavrayamamak.
309. Ḳaldum idrāk-ı ḥālden ġāfil
310. Aldı cānum telāş-ı bī-ḥāṣıl

idügi:
1. **idügi:**
Tarih 104
Mısra: **55**
Olduğu.
55. Bu ẖākde medfūn idügi cism-i şerīfi
56. Olınmış idi bir nice tārīẖde īmā

īfā itmek:
1. **īfā itmek:**-*mek*
Kaside 1
Mısra: **174**

Kelime Tipi: -
Yapmak, yerine getirmek.
173. Kerimā cāhilān-ı niʿmetüz mümkin midür bizden
174. Bu deñlü niʿmetüñ itmek ḥuḳūḳ-ı şükrini īfā

ifāde:
1. **ifādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 415
Mısra: **2**
Deyiş, söyleyiş II Anlatım.
1. Içāb iden teşāmümidür istifādenüñ
2. Hengām-ı nutḳ sekte-i şevḳin ifādenüñ

ifāḳat:
1. **ifāḳati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **176**
Hastanın iyi olması, halinin iyiye dönmesi.
175. Maḥfūzdur ʿināyet-i Bārīʾde kişveri
176. Çeşm-i ḥasūd ḫᵛābda görmez ifāḳati

ifākat zamānıdur:
1. **ifākat zamānıdur:**-*dur*
Gazel 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İyileşme, hastalıktan kalkma. Hastalıktan kurtulup tamamen iyileşinceye kadar aradan geçen zaman.
1. Sittīn irişdi ey dil ināбet zamānıdur
2. Ser-germī-i hevādan ifākat zamānıdur

ifāże eyledi:
1. **ifāże eyledi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Kurtuluşa eriştirmek.
37. Eyledi ḫalḳa ifāże s̱emerāt-ı rāḥat
38. Mezraʿ-ı ʿālemi ġarḳ-ı gil iden ebr-i ẓalām

ʿiffet:
1. ʿ**iffetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 397
Mısra: **14**
Namus, ar.
13. Tevbe lafẓın leb-güzār itmek ne mümkin Nābīyā
14. ʿİffetinden itme zan ʿiṣyāna istiʿdādı yoḳ

2. ʿ**iffet:**
Gazel 586
Mısra: **15**
Namus, ar.
15. ʿİffet ol mertebedür ḫalvet-i cānānede kim
16. Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden

3. ʿ**iffet:**
Tarih 103
Mısra: **9**
Namus, ar.
9. Ṣalāḥ u ʿiffet ü perhīz ü ʿilm ü ḥilm ü ʿafv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

4. ʿ**iffet:**
Tarih 127
Mısra: **96**
Namus, ar.
95. Ṣāhib-i evvel olan ṣadr-ı kerimüʾş-şāndur
96. Zaḫm-ı mülke olacaḳ ʿiffet ile merhem-sā

ʿiffet ü ʾiṣmet:
1. ʿ**iffet ü** ʾ**iṣmet:**
Kaside 15
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Namusluluk ve masumluk.
115. ʿİffet ü ʾiṣmet ile ṭabʿ-ı şerīfi hem-zād
116. Himmem ü ġayret ile ḳalb-i laṭīfi tevʾem

ʿiffet u ʿiṣmet u perhīzde:
1. ʿ**iffet u** ʿ**iṣmet u perhīzde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Namusluluk, masumluk ve haramdan kaçınma.
119. Ġayret u himmet u inṣāfda ihdeʾl-ʿÖmereyn
120. ʿİffet u ʿiṣmet u perhīzde İbn-i Edhem

ʿiffet-i zühhād-ı ḫālī-deste:
1. ʿ**iffet-i zühhād-ı ḫālī-deste:**
Gazel 180
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Eli boş kaba sofuların namusu.
11. ʿİffet-i zühhād-ı ḫālī-deste yoḳdur iʿtibār
12. Ārzū-yı ṭabʿda icrā refāhiyyetledür

ifhām eyler:
1. **ifhām eyler:**-*r*
Kaside 13
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Bilgi vermek, aydınlatmak, anlatmak.
183. Ḳudsiyān zümresine zāviyedār-ı melekūt
184. Feyż-i ḫāṣiyyet-i eyyāmuñı eyler ifhām

iflās:
1. **iflāsumuza:**-*u, -muz, -a*
Tarih 78
Mısra: **1**
Yenilgiye uğrama, kendisinden bekleneni yerine getiremeyeceği kesinlikle anlaşılmış olma.
1. Maʿnā-yı teveccüh çıḳar iflāsumuza
2. Gelsüñ ramażān da ḫāne ṭolsun dimeden

iflās-ı yeʾse düşmeden:
1. **iflās-ı yeʾse düşmeden:**-*me, -den*
Gazel 481
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik bataklığına düşmak.
3. İflās-ı yeʾse düşmeden Allāh ṣaḳlasın
4. Yoḫsa ḳalursa naḳd-i ümīd elde kem degül

ifnā-yı vücūd eylemeden:
1. **ifnā-yı vücūd eylemeden:**
Gazel 410
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Varlığından vazgeçmek, vücudunu yok etmek.
7. ʿĀşıḳ ifnā-yı vücūd eylemeden derdi budur
8. İstemez kimseye bār olduġını tābutuñ

ifnā-yı vücūd eylememek:
1. **ifnā-yı vücūd eylememek:**-*me, -mek*
Gazel 167
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Varlığından vazgeçmek.
5. İfnā-yı vücūd eylememek rāh-ı ṭalebde
6. ʿUşşāḳ-ı sitem-dīdeye nāmūs degüldür

ifnā-yı ẕāt:
1. **ifnā-yı ẕāt:**
Gazel 329
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kendini paralama.
9. İfnā-yı ẕāt ü girye vü sūz u güdāzdan
10. Biz şimdi şemʿ-i bezm ile hem-ḥālet olmışuz

ʾifrīt:
1. ʾ**ifrītlerden:**-*ler, -den*
Gazel 151
Mısra: **9**
Cin taifesinden çok muzır, şerir ve korkunç bir cins (Mecazen: korkunç, kızgın ve öfkeli insan).
9. İtmen iblisi ḳabā ʾifrītlerden siz kıyās
10. Reh-nümā-yı ẕevḳdür ol fırkānun nārīnidür

ʿifrīt-i bī-amānveş:
1. ʿ**ifrīt-i bī-amānveş:**
Tarih 77
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Amansız şeytan gibi.
5. ʿİfrīt-i bī-amānveş kesmişdi rāh-ı ḥaccı
6. İsmi küleyb bir kelb bir zehrnāk s̱uʿbān

ifsad:
1. **ifsada:**-*a*
Gazel 146
Mısra: **14**
Kargaşa, düzen bozma.

13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

ifsād eyledi:
1. **ifsād eyledi:**-*di*
Tarih 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bozmak, fesada sürüklemek.
1. Mizāc-ı ṣulḥı ifsād eyledi küffār-ı bed-kirdār

ifsād ider:
1. **ifsād ider:**-*er*
Gazel 759
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bozmak, fesada sürüklemek.
9. Mizāc-ı ülfeti ifsād ider hem-vāre germiyyet
10. Bürūdet gāh gāhī şarṭ durur ṣoḥbet ḫilālinde

ifsād-ı ʿukūl eylemeden:
1. **ifsād-ı ʿukūl eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 849
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Akılları ifsat etmek, akıllara zarar vermek.
5. Mey gibi çihre-fürūzende-i ḫūbān olmaḳ
6. Ḫoşdur ifsād-ı ʿukūl eylemeden benc gibi

ifşā-yı rāz itmezse:
1. **ifşā-yı rāz itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 736
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sırrı açığa vurmak.
11. İḫtilāf-ı keşf teşvīşinden olmaz dil ḫalās
12. Her ne deñlü maḥremān ifşā-yı rāz itmezse de

ifṭār:
1. **ifṭārdan:**-*dan*
Gazel 799
Mısra: **2**
Oruçlu bir kimsenin orucunu açması.
1. Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
2. Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime ifṭārdan ṣoñra

iftiḫār:
1. **iftiḫārı:**-*ı*
Gazel 474
Mısra: **14**
Övünme, övünç.
13. Nābi güşāde dār olaydı sezā idi
14. Sedd ile iftiḫārı ġamıdur Sikenderüñ

2. **iftiḫārum:**-*um*
Gazel 877
Mısra: **14**
Övünme, övünç.
13. Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn
14. Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiḫārum olaydı

iftiḫār eyler:
1. **iftiḫār eyler:**-*r*
Kaside 13
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
İftihar etmek, kıvanç duymak, övünmek.
213. İftiḫār eyler ise mahşere dek lāyıḳdur
214. Ḫānedānuñdaki evlād u ʿabīd u ḫuddām

iftiḫar eylesin:
1. **iftiḫar eylesin:**-*sin*
Kıt'a 80
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Övünmek, gurur duymak.
3. İftiḫar eylesin cehennemde
4. Bu tüfengle ölen ʿadū-yı laʿīn

iftiḫār iderek:
1. **iftiḫār iderek:**-*erek*
Gazel 315
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İftihar etmek; kıvanç duymak, övünmek.
7. O deñlüdür kerem üzre meziyyeti buḫlüñ
8. Ki iftiḫār iderek imtināna yir ḳalmaz

iftiḫār-ı bilād-ı rūy-ı zemīn:
1. **iftiḫār-ı bilād-ı rūy-ı zemīn:**
Tarih 51
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü şehirlerinin gurur kaynağı.
35. Belde-i meymenet-feżāy-ı Ḥaleb
36. İftiḫār-ı bilād-ı rūy-ı zemīn

iftiḫār-ı bülendī vü pestī:
1. **iftiḫār-ı bülendī vü pestī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Düşüklüğün ve yüceliğin kıvanç sebebi.
87. Maḳṣad-ı kār-ḫāne-i hestī
88. İftiḫār-ı bülendī vü pestī

iftihār-ı kerem:
1. **iftihār-ı kerem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **451**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin kıvanç vesilesi.
451. İftihār-ı kerem şiʿār-ı himem
452. Bendesi Muḥteşem kemīnesi Cem

iftiḫār-ı vüzerā:
1. **iftiḫār-ı vüzerā:**
Tarih 36
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin gurur kaynağı.
17. İftiḫār-ı vüzerā yaʿni ʿAli Pāşā kim
18. Cebhesinde görinür māh gibi nūr-ı Ḫudā

iftirā:
1. **iftirā:**
Gazel 347
Mısra: **14**
Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etme.
13. Ġubār-ı ḫaṭ araya Nābiyā bıraḳdı nifāḳ
14. Münāsebetle olan iftirā ne müşkil imiş

iftirāḳ eyler:
1. **iftirāḳ eyler:**-*r*
Kıt'a 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılmak.
3. İftirāḳ eyler ise birbirisinden ammā
4. Hem peder ferd ḳalur żāyiʿ olur hem ferzend

iġmāz itmeġi:
1. **iġmāz itmeġi:**-*me, -ġi*
Tarih 144
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Kötülemek, ayıplamak, hakaret etmek.
57. Ol pelīdüñ itdügi cürminden iġmāz itmeġi
58. Kār- dānān-ı ʿasākir görmeġin rāh-ı ṣavāb

iġnā:
1. **iġnā:**
Kaside 1
Mısra: **80**
Zengin hâle getirme, zenginlik verme, zenginleştirme.
79. İdüp yirlü yirinde kārgāh-ı ḥikmetin tertīb
80. Kimin itmiş gedā-yı kāse der-kef kimisin iġnā

iġtinām eyle:
1. **iġtinām eyle:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Ganimet etmek, bir şeyi ganimet olarak almak.
27. Vaḳt-ı furṣatda şād-kām eyle
28. Al duʿāsını iġtinām eyle

ihām-ı nāz:
1. **ihām-ı nāz:**
Gazel 245
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Naz kuruntusu.
13. Ḥarf-i bermūnda Nābī münderic ihām-ı nāz
14. Şāh-beyt-i ebrūvānından çıkan maʿnā budur

ihānet:
1. **ihānetdür:**-*dür*
Gazel 87
Mısra: **12**
Haksızlık, hainlik, kötülük.

11. Kelām-ı ṣıdḳa bedel irtikāb-ı lafẓ-ı durūġ
12. Muḫāṭaba ne żarar kendüye ihānetdür

iḥāta eylemiş:
1. **iḥāta eylemiş:**-*miş*
    Gazel 80
    Mısra: **7**
    Kelime Tipi: -
    Kuşatmak, sarmak, içine almak.

7. Pīrāmenini eylemiş aġyār iḥāta
8. Dil-dāra niyāz itme gönül s̱ıkleti vardur

iḥāṭa eyler:
1. **iḥāṭa eyler:**-*r*
    Kaside 16
    Mısra: **144**
    Kelime Tipi: -
    Kuşatmak, sarmak, içine almak.

143. Aḳṣā-yı kişverinde olan köhne ẕerreyi
144. Eyler iḥāṭa lemʿa-i nūr-ı feṭāneti

iḥāṭa itdi:
1. **iḥāṭa itdi:**-*di*
    Gazel 61
    Mısra: **5**
    Kelime Tipi: -
    Sarmak, etrafını çevrelemek.

5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ḫavfum andandur
6. K᾿ide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

iḥāta itmiş:
1. **iḥāta itmiş:**-*miş*
    Gazel 761
    Mısra: **3**
    Kelime Tipi: -
    Sarmak, etrafını çevrelemek.

3. Kevni o ḳadar naḳş-ı vücūd itmiş iḥāta
4. Kim eylemiş is̱bāt vücūdın ʿademüñ de

ihdā:
1. **ihdā:**
    Kaside 1
    Mısra: **128**
    Armağan verme, armağan gönderme, hediye etme.

127. İdüp nerm u dürüşti lāmise bī-çāreye taʿyīn
128. Meşām būya vaḳf itmiş meẕāḳa lezẕeti ihdā

2. **ihdā:**
    Kısa Mesnevi 7
    Mısra: **134**
    Armağan verme, armağan gönderme, hediye etme.

133. Eyle bizden nice ṣalāt ü s̱enā
134. Cümlenün rūḥ-ı pākine ihdā

ihdā eyledüm:
1. **ihdā eyledüm:**-*dü, -m*
    Tarih 102
    Mısra: **14**
    Kelime Tipi: -
    Hediye etmek.

13. Māye-i cūşiş olup ṭabʿuma mānende-i āb
14. Eyledüm şevḳ ü ṭarabdan iki tārīḫ ihdā

ihdā eylerse:
1. **ihdā eylerse:**-*r, -se*
    Tarih 74
    Mısra: **4**
    Kelime Tipi: -
    Hediye etmek.

3. Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur
4. Nāmını çerḫden eylerse Mesīḥā ihdā

ihdā eylesün:
1. **ihdā eylesün:**-*sün*
    Kaside 24
    Mısra: **1**
    Kelime Tipi: -
    Hediye etmek.

1. Eylesün sāġar-ı ḫurşīdini gerdūn ihdā
2. Ṣaḥn-ı ʿālemlere ḳuruldı yine bezm-i ṣafā

ihde:
1. **ihdeʾl-ʿömereyn:**
    Kaside 15
    Mısra: **119**
    Ömerlerin iradesi (İkinci halife Hz. Ömer ve Emevi halifelerinden Ömer bin Abdülaziz kastedilmektedir).

119. Ġayret u himmet u inṣāfda ihdeʾl-ʿÖmereyn
120. ʿİffet u ʿiṣmet u perhīzde İbn-i Edhem

iḫfā itdiler:
1. **iḫfā itdiler:**-*di, -ler*
    Tarih 104
    Mısra: **66**
    Kelime Tipi: -
    Defnetmek, gömmek.

65. Andan çıḳarup itdiler ol zarf-ı ʿazīzi
66. Bir hücre-i pākīze-i maḥfuẓda iḫfā

iḥkām eyleyüp:
1. **iḥkām eyleyüp:**-*y, -üp*
    Tarih 104
    Mısra: **91**
    Kelime Tipi: -
    Güçlendirmek, sağlamlaştırmak.

91. Aġzın ḳapadup üsrüp ile eyleyüp iḥkām
92. Ṣadrüʾş-şeref-i merḳadine itdiler ilḳā

ihkām ider:
1. **ihkām ider:**-*er*
    Kısa Mesnevi 1
    Mısra: **114**
    Kelime Tipi: -
    Güçlendirmek, sağlamlaştırmak.

113. Kim ki eyler o leyleye ikrām
114. İder aḥkām-ı ʿizzetin ihkām

iḥkām itdi:
1. **iḥkām itdi:**-*di*
    Kaside 13
    Mısra: **28**
    Kelime Tipi: -
    Güçlendirmek, sağlamlaştırmak.

27. İdüp anuñ yerine vażʿ-ı esās-ı ülfet
28. İtdi lafẓ u kelimāt ile bināsın iḥkām

iḫlāṣ:
1. **iḫlāṣ:**
    Kaside 20
    Mısra: **39**
    Kulun ibadetlerini samimiyetle yerine getirmesi, yaptığı iş ve davranışlarda sadece Allah'ın rızasını gözetmesi.

39. İḫlāṣ ile duʿāda idüm ġāibānece
40. Hasbī duʿānuñ esrāʾ olurmış icābeti

2. **iḫlāṣ:**
    Tarih 104
    Mısra: **41**
    Kulun ibadetlerini samimiyetle yerine getirmesi, yaptığı iş ve davranışlarda sadece Allah'ın rızasını gözetmesi.

41. Bel bağladı iḫlāṣ ile bu ṣuġl-ı ḫatīre
42. Taʿẓīm ile tekrīm ile ol āṣaf-ı dānā

3. **iḫlāṣuñ:**-*uñ*
    Gazel 695
    Mısra: **5**
    Kulun ibadetlerini samimiyetle yerine getirmesi, yaptığı iş ve davranışlarda sadece Allah'ın rızasını gözetmesi.

5. İḫlāṣuñ olmayınca ḫudāvend-i ʿāleme
6. Ey zāhid-i ġabī ne oḳursın namāzda

ihmāl:
1. **ihmālün:**-*ün*
    Gazel 103
    Mısra: **14**
    Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama, savsaklama, savsama, önem vermeme.

13. Bārī ümmīde düşüp kendüne renciş virme
14. Nābīyā çün ṭaleb-i vaṣldan ihmālün var

2. **ihmālümüz:**-*ü, -müz*
    Gazel 157
    Mısra: **6**
    Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama, savsaklama, savsama, önem vermeme.

5. Nā-yābdur dehānı gibi ḥarf-i iltifāt
6. Bilmem niyāz-ı vaṣlda ihmālümüz mi var

3. **ihmāl:**
    Gazel 287
    Mısra: **10**
    Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama, savsaklama, savsama, önem vermeme.

9. Yoluna bezl itmege varumuzı
10. Ẕerrece ihmāl nedür bilmezüz

4. **ihmālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 502
Mısra: **6**
Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama, savsaklama, savsama, önem vermeme.
5. Āḫir nigāh-ı ḥasrete vaḳf itdi dīdemüz
6. Ol āfete niyāz da ihmālümüz bizüm

ihrāc idüp:
1. **ihrāc idüp:**-*üp*
Tarih 104
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Dışarı çıkarmak, nakletmek.
89. Ṣandūḳ ile ihrāc idüp ol reʾs-i şerīfi
90. Ṣandūḳ-ı ruḫām-ı digere itdiler īvā

iḥrām:
1. **iḥrām:**
Gazel 744
Mısra: **20**
Hacıların örtündükleri dikişsiz elbise.
19. Nābiyā pür-tāb iderdi ʿilmün istiḳbāline
20. Cāhilüñ zānū-yı idrākinde iḥrām olmasa

2. **iḥrām:**
Kaside 13
Mısra: **134**
Hacıların Kâbe'yi tavâf için Mekke hâricinde örtünmeğe mecbur oldukları dikişsiz bürgü.
133. Neyyir-i reʾyine ikrāma şafaḳdan gerdūn
134. Döşedür cānib-i bālāsına mihrün iḥrām

3. **iḥrām:**
Gazel 833
Mısra: **8**
Yerlere serilen yaygı, sedir.
7. Pīç ü tāb olmayanuñ mūy-be-mūy endāmı
8. Ṣadr-ı rifʿat olamaz menzili iḥrām gibi

4. **iḥrāmı:**-*ı*
Gazel 854
Mısra: **12**
Hacıların Kâbe'yi tavâf için Mekke hâricinde örtünmeğe mecbur oldukları dikişsiz ve pamuktan yapılma elbise.
11. Gitse erbāb-ı ḫarābāt-ı ḥaḳīḳat ḥacca
12. Rişte-i penbe-i mīnādan olur iḥrāmı

iḥrām-ı şevḳi:
1. **iḥrām-ı şevḳi:**-*i*
Gazel 520
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Coşkun istek ihramı (İhram; hacıların örtündükleri dikişsiz elbise).
9. Miyāne baġlayup iḥrām-ı şevḳi ey Nābi
10. Ziyāret-i ḥarem-i ḥażret-i Emīr idelüm

ihraz idenlerün:
1. **ihraz idenlerün:**-*enler, -ün*
Gazel 426
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kazanmak, elde etmek, erişmek.
5. Çoḳ görmişüz nigūnlıġın endek zamānede
6. Zuʿmınca cāh ü rütbeler ihraz idenlerün

iḥrāz-ı iltifāt-ı ḫitāb itmedür:
1. **iḥrāz-ı iltifāt-ı ḫitāb itmedür:**-*me, -dür*
Kaside 11
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Muhatap alma iltifatına erişmek.
65. Sipihr gūş-ı meh ü mihrin açmadan şeb u rūz
66. Ümīdi itmedür iḥrāz-ı iltifāt-ı ḫitāb

iḥṣā:
1. **iḥṣāya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **32**
Sayma, sayılma, hesaplanma.
31. İtdi dil-bestelik ol mertebe bizden de ẓuhūr
32. Ki ne ḳādir anı engüşt-i ḳalem iḥṣāya

2. **iḥṣā:**
Tarih 92
Mısra: **62**
Sayma, sayılma, hesaplanma.
61. Ṣayılur ẕāt-ı kerīminde olan ḥüsn-i ṣıfāt
62. Baḥruñ emvācın eger mümkin olursa iḥṣā

iḥsān:
1. **iḥsānı:**-*ı*
Gazel 448
Mısra: **9**
İyilik, lütuf, bağış.
9. Ṣafā-yı ḫāṭır üzre olmayan iḥsānı neylerler
10. Görüp sūz-ı derūnın micmerüñ ʿanberden el çekdük

2. **iḥsānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 45
Mısra: **17**
İyilik, lütuf, bağış.
17. Nābī kime eyler ʿaceb iḥsānını itmām
18. Māhında nümāyānter iken bīş ü kem-i çerḫ

3. **iḥsān:**
Gazel 96
Mısra: **5**
İyilik, lütuf, bağış.
5. İḥsān aña dirler ki olup cümleye vāṣıl
6. Ne deftere mevḳūf ne muḥtāc-ı raḳamdur

4. **iḥsān:**
Gazel 108
Mısra: **10**
İyilik, lütuf, bağış.
9. Meslek-i sifle-nihādāndur āz u imsāk
10. Reh-i bālā-naẓarān-ı himem iḥsān yolıdur

5. **iḥsānı:**-*ı*
Gazel 172
Mısra: **3**
İyilik, lütuf, bağış.
3. İḥsān iden kerīmdür iḥsānı da anuñ
4. Meʾmūldan ziyāde olursa ʿaceb midür

6. **iḥsānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 172
Mısra: **7**
İyilik, lütuf, bağış.
7. Vaʿdinden evvel eylemek iḥsānına vefā
8. Dilber ḥelāl-zāde olursa ʿaceb midür

7. **iḥsānuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 449
Mısra: **7**
İyilik, lütuf, bağış.
7. İtme bu ḫākdan iḥsānuñı ey sāḳī dirīġ
8. Derd-i nāçīz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ

8. **iḥsān:**
Gazel 460
Mısra: **13**
İyilik, lütuf, bağış.
13. Geh cerīme gehī iḥsān ü gehī ḳıymet olur
14. Görecekdür ne ise ḫaṭṭ-ı cebīni deremüñ

9. **iḥsānı:**-*ı*
Tarih 113
Mısra: **1**
İyilik, lütuf, bağış.
1. İtdi bir şeh-zāde iḥsānı ile
2. Çeşm-i şāhenşāhı rūşen çün Ḫudā

10. **iḥsāna:**-*a*
Gazel 397
Mısra: **4**
İyilik, lütuf, bağış.
3. Naẓre-i güstāḫ-ı āzār ile redd olmaḳ sezā
4. Sāʾil-i bed-ḫᵛāhınuñ iḥsāna istiʿdādı yoḳ

11. **iḥsānumuzuñ:**-*umuz, -uñ*
Gazel 411
Mısra: **10**
İyilik, lütuf, bağış.
9. Olmasak biz kime ʿarż eyler idi envārın
10. Felek anlar mı ʿaceb ḳadrini iḥsānumuzuñ

12. **iḥsān:**
Gazel 667
Mısra: **12**
İyilik, lütuf, bağış.

11. Müẕnib ki iʿtirāf ide şāyān-ı şān-ı cāh
12. İḥsān ile muḳābeledür iʿtirāfına

13. **iḥsānuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 9
Mısra: **117**
İyilik, lütuf, bağış.
117. Behremend olsa nʾola ẕerreler iḥsānuñdan
118. Şimdi sensin felek-i dānişe mihr-i enver

14. **iḥsāna:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **230**
İyilik, lütuf, bağış.
229. Var żamīrinde saña niyyet-i luṭf ey Nābī
230. Eyler iḥsāna kifāyet bu ḳadar ʿarż-ı merām

15. **iḥsāna:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **23**
İyilik, lütuf, bağış.
23. Hezār şükr ki müstaġraḳ oldı iḥsāna
24. Be-vefḳ-i dāʿiye-i ārzū bilād u ʿibād

16. **iḥsānına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **151**
İyilik, lütuf, bağış.
151. İḥsānına daʾim ola maẓhar
152. Ḳalmaya kef-i duʿāsı bī-zer

17. **iḥsān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **455**
İyilik, lütuf, bağış.
455. Meşrebi luṭf u pīşesi iḥsān
456. Ḥātim-i vaḳt ü Caʿfer-i devrān

18. **iḥsāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **524**
İyilik, lütuf, bağış.
523. Tā ki zülf-i saḫāya şāne ola
524. Yaʿnī iḥsāna bir bahane ola

19. **iḥsānuñuz:**-*uñ, -uz*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **61**
İyilik, lütuf, bağış.
61. Çoḳ görüp iḥsānuñuz inʿāmuñuz
62. Çoḳ yidük içdük mey-i gül-fāmuñuz

20. **iḥsān:**
Kıt'a 1
Mısra: **3**
İyilik, lütuf, bağış.
3. İḥsān ile itdün yeñiden ḫānemi maʿmūr
4. İkbālüñi ʿömrüñi ziyād eylesün Allāh

21. **iḥsān:**
Kıt'a 29
Mısra: **1**
İyilik, lütuf, bağış.
1. Ümīdüm ḫalḳdan Nābī ne iḥsān ü ne tahsīndür
2. Mücerred ḫıdmeti-i peyġamberīde şevḳ-i muṭlaḳdur

22. **iḥsānı:**-*ı*
Tarih 36
Mısra: **50**
İyilik, lütuf, bağış.
49. Ṣadra teşrīfüñ idi maṭlabı nāsuñ yek-ser
50. Ḥaḳdan eylerler idi cümle bu iḥsānı recā

23. **iḥsānı:**-*ı*
Tarih 115
Mısra: **7**
İyilik, lütuf, bağış.
7. Baş muḥasebe gibi bir manṣıb iḥsānı ile
8. Ġıbṭagāh-ı ḥırfe-i emṯāl ü aḳrān eyledi

24. **iḥsāniyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 116
Mısra: **15**
İyilik, lütuf, bağış.
15. O naḫlı itdi bir nev-bāve iḥsāniyle şīrīn-kām
16. Ki lezẕāt-ı cihān ol mīve-i ümmīde mülḥaḳdur

25. **iḥsāna:**-*a*
Tarih 127
Mısra: **131**
İyilik, lütuf, bağış.
131. Oldı şāhenşeh-i devrāna bu iḥsāna bedel
132. Cümle erbāb-ı dilüñ dest ü lebi vaḳf-ı duʿā

26. **iḥsāna:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **10**
İyilik, lütuf, bağış.
9. Tahsinüñ olur ṭabʿı ʿillet-zede-i līnet
10. Ancaḳ maraż-ı imsāk iḥsāna ṣataşmışdur

27. **iḥsānı:**-*ı*
Gazel 761
Mısra: **9**
İyilik, lütuf, bağış.
9. Memdūḥ idi iḥsānı eger bī-ḥadd olaydı
10. Çoḳdur bu ḳadar minneti rindāna Cemʾüñ de

28. **iḥsān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **87**
İyilik, lütuf, bağış.
87. İḥsān ile ol ḫidīv-i yek-tā
88. Dāʿī-i ḳadīmin itdi iḥyā

29. **iḥsān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **111**
İyilik, lütuf, bağış.
111. Şāyestedür olmaġa bu iḥsān
112. Sermāye-i iftiḫār-ı aḳrān

30. **iḥsān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **120**
İyilik, lütuf, bağış.
119. Olmadı mülūkden nümāyān
120. Bir kimseye ġāʾibāne iḥsān

31. **iḥsān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **357**
İyilik, lütuf, bağış.
357. Żarb-ḫāne neẓāretin iḥsān
358. İtdi taḳdīr Kirdgār-ı kerīm

32. **iḥsānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **50**
İyilik, lütuf, bağış.
49. Ḫātime-i bezme dek ol sīne-rīş
50. Anlaruñ iḥsānı ile itdi ʿıyş

33. **iḥsānunuñ:**-*u, -nuñ*
Gazel 259
Mısra: **6**
İyilik, lütuf, bağış.
5. Eylemez taʿyīn-i Rabbānī kabūl-ı inkitāʿ
6. Ġayre memnūn olmamaḳ iḥsānunuñ memnūnuyuz

iḥsān eyledi:
1. **iḥsān eyledi:**-*di*
Tarih 128
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
15. Luṭf-ı Ḥaḳ eyledi bir fetḥ ü ẓafer iḥsān kim
16. Oldı sükkān-ı memālik yeni başdan iḥyā

iḥsān eylemez:
1. **iḥsān eylemez:**-*mez*
Gazel 525
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
3. Rıżāsıyla felek erbāb-ı ṭabʿa eylemez iḥsān
4. Müsādif düşse gāhī anı da andan ḫayāl itmem

iḥsān eylemiş:
1. **iḥsān eylemiş:**-*miş*
Gazel 491
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
1. Herkesüñ vefḳ-i murādınca Ḫudā-yı müteʿāl
2. Şāma ḥüsn eylemiş iḥsān Ḥalebʾe māl ü menāl

2. **iḥsān eylemiş:**-*miş*
Tarih 16
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
41. Aña Allāh bir ʿālī ṭabiʿat eylemiş iḥsān

42. Ki beyt-i Ṣāʿib ü ʿUrfīʾye bī-pervā virür maʿnā

iḥsān eyler:

1. **iḥsān eyler:**-*r*
Gazel 187
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
9. Feyż-i ḥaḳ herkese dil-hᵛāhını iḥsān eyler
10. Kimi āsūde kimi daġdaġa-perverd gider

iḥsān ide:

1. **iḥsān ide:**-*e*
Gazel 765
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Vermek, bahşetmek.
13. Leşker-i maṣrafa ṭāḳat getürülmez Nābī
14. Ḳuvvet iḥsān ide Allāh meġer īrāda

2. **iḥsān ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **365**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
365. Nāsa iḥsān ide zer-i nābı

3. **iḥsān ide:**-*e*
Tarih 86
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
17. Saʿyini meşkūr idüp bānīsinüñ dāreynde
18. Her ne ise maṭlabı iḥsān ide Bārī Ḫudā

4. **iḥsān ide:**-*e*
Tarih 110
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
11. Ḥaḳ taʿāla ide ṣaḥnında ṣafālar teysīr
12. İde dil-ḫᵛāhını iḥsān kerem-i Rabbanī

iḥsān iden:

1. **iḥsān iden:**-*en*
Gazel 172
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
3. İḥsān iden kerīmdür iḥsānı da anuñ
4. Meʾmūldan ziyāde olursa ʿaceb midür

iḥsān idenlerüñ:

1. **iḥsān idenlerüñ:**-*en, -ler, -üñ*
Gazel 429
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
11. İmsāk-ı bārı ehline bir kat günāh olur
12. Şöhret olursa maḳṣadı iḥsān idenlerüñ

iḥsān itdi:

1. **iḥsān itdi:**-*di*
Tarih 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraḫşān āb u tāb-ı erşedi

2. **iḥsān itdi:**-*di*
Tarih 76
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
5. Aña Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe
6. Ki nūr-ı ʿarıżī ḫurşīd-i tābāna ider ḫande

iḥsān itdükleri:

1. **iḥsān itdükleri:**-*dü, -k, -ler, -i*
Kaside 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
11. Çerḫe ḥarf-endāzlıḳlardan peşīmānuz hele
12. Şimdi mahcūbuz bize itdükleri iḥsān ile

iḥsān itdün:

1. **iḥsān itdün:**-*dün*
Gazel 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
13. Nābīʾye çün itdün dil-i pākīzeter iḥsān
14. Ser-pençe-i miḥnetde zebūn eyleme yā Rab

iḥsān itmede:

1. **iḥsān itmede:**-*me, -de*
Kaside 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
27. Zihī Rāzıḳ ki enbān-ı ʿademden itmede iḥsān
28. Hezārān tūşe-i şīrīn hezārān niʿmet-i aḥlā

iḥsān itmiş:

1. **iḥsān itmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **449**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
449. Ol ki itmiş Ḫudā aña iḥsān
450. Hüner ü fażl ü dāniş ü ʿirfān

iḥsāna çıḳar:

1. **iḥsāna çıḳar:**-*ar*
Gazel 283
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İkram olmak, lütuf olmak.
11. Miyāncī-i maḥabbet Nābiyā olsa revāc-engīz
12. Çıḳar iḥsāna ḳālā-yı kerem bāzāra yer ḳalmaz

iḥsān-hīz-i raḥmetdür:

1. **iḥsān-hīz-i raḥmetdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Rahmetin hediyeleri çok olan.
179. O dergāh-ı kerem kim ḫāki iḥsān-hīz-i raḥmetdür
180. Ne ḳadīrdür ʿamel müstevcib-i ʿafv olmaġa ḥāşā

iḥsān-ı dest-i cūdı:

1. **iḥsān-ı dest-i cūdı:**-*ı*
Gazel 305
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eli açıklığının hediyeleri, ikramı.
7. Vücūd ser-be-ser iḥsān-ı dest-i cūdı iken
8. Degül mi terk-i edeb zuʿm-ı bī-recālıġumuz

iḥsān-ı ḫudā:

1. **iḥsān-ı ḫudā:**
Gazel 371
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfu, ihsanı.
9. Ümmīdüni pā-beste-i yeʾs eyleme Nābī
10. İḥsān-ı Ḫudā bir gün ider defʿ-i mevāniʿ

iḥsān-ı hudaʾdan:

1. **iḥsān-ı hudaʾdan:**-*dan*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfu, ihsanı.
1. Ey maʿnī-i hestī ki senüñ ḫalḳa vücūdun
2. Sermāye-i īcāddur iḥsān-ı Hudaʾdan

iḥsān-ı ḫudāvend-i cihān-pervere:

1. **iḥsān-ı ḫudāvend-i cihān-pervere:**-*e*
Gazel 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünyayı besleyip yetiştiren Efendinin ihsanı.
3. Ḳaṭʿ itmişüz ümmīd-i ʿaṭāyā-yı felekden
4. İḥsān-ı ḫudāvend-i cihān-pervere minnet

iḥsān-ı ḫudaʾya:

1. **iḥsān-ı ḫudaʾya:**-*y, -a*
Tarih 127
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfu, ihsanı.
125. Bu ʾatiyye ṭaraf-ı ḳādir-i bī-çūndandur
126. Kimse iḥsān-ı Ḫudaʾya diyemez çün ü çerā

iḥsān-ı ilāhīʾden:

1. **iḥsān-ı ilāhīʾden:**-*den*
Kaside 25
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütuf ve ihsanı.
21. Şebān-rūz olmada imdād iḥsān-ı İlāhīʾden
22. Ekābirle aṣāġir sīr-i ḫᵛānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

iḥsānı itdi:

1. **iḥsānı itdi:**-*di*
Tarih 133
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
1. Devlet-i ḥażret-i hān Aḥmed-i ʿalī-şānda
2. Mülke Fettāḥ-ı kerīm itdi ʿaceb iḥsānı

iḥsān-ı ṣırf:

1. **iḥsān-ı ṣırf:**
Gazel 249
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sadece ihsan, sırf lütuf.
13. Gülşen-i imkānda yoḳdur Nābīyā iḥsān-ı ṣırf
14. Ḫār-ı ġamla ġonce-i iḳbāli dūş-ā-dūş açar

iḥsān-ı veliyüʾn-niʿmete:

1. **iḥsān-ı veliyüʾn-niʿmete:**-*e*
Gazel 585
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Bir kimsenin nîmetinden faydalandığı, birçok şeyini ona borçlu olduğu kimsenin ikramı, Allah'ın ihsan ettikleri.
21. İtmemekdür şükr iḥsān-ı veliyüʾn-niʿmete
22. Nābiyā ġayrüñ tecessüs eylemek bīş ü kemin

iḥsānın görmeyeydi:

1. **iḥsānın görmeyeydi:**-*me, -y, -e, -y, -di*
Tarih 68
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Başkasından iyilik görmek, onun iyiliğine mazhar olmak.
9. Bu ḥüsni ḳanda bulurdı bu ḫāne-i raʾnā
10. Eger ki ṣāḥibinüñ görmeyeydi iḥsānın

iḥsān-kerde-i feyyāz-ı muṭlaḳdur:

1. **iḥsān-kerde-i feyyāz-ı muṭlaḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sonsuz feyiz sahibi Allah'ın yaptığı ihsan.
3. O māh-ı sīne-zīb-i dāye-ı ʿizz ü saʿādet kim
4. Vücūdı ṣadre iḥsān-kerde-i Feyyāz-ı muṭlaḳdur

ihtilāf:

1. **iḫtilāfı:**-*ı*
Gazel 398
Mısra: **6**
Ayrılıklar, uymayışlar, uymamalar anlaşmazlıklar, aykırılıklar.
5. Ālāyiş-i ʿanāṣır-ı terkīb-i kāʾinat
6. Raḥmetdür iḫtilāfı gibi çār meẕhebüñ

2. **iḫtilāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **1**
Ayrılıklar, uymayışlar, uymamalar anlaşmazlıklar, aykırılıklar.
1. Tertīb-i kevnüñ itme naẓar iḫtilāfına
2. Çeşm-i edeble eyle naẓar dürd ü ṣāfına

3. **bī-ihtilāf:**
Gazel 124
Mısra: **1**
Hep aynı, değişmez.
1. Naḳş-ı ẓuhūr ṣanma ki bī-ihtilāf olur
2. Cūy-ı vücūd geh bulanur gāh ṣāf olur

4. **iḫtilāfuñ:**-*uñ*
Gazel 683
Mısra: **6**
Ayrılıklar, uymayışlar, uymamalar anlaşmazlıklar, aykırılıklar.
5. Eylemiş her senenüñ çār füṣūlında ẓuhūr
6. İḫtilāfuñ eṡer-i raḥmeti mezheblerde

5. **iḫtilāf:**
Gazel 775
Mısra: **16**
Ayrılıklar, uymayışlar, uymamalar anlaşmazlıklar, aykırılıklar.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ
16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫusūsında

iḫtilāf-ı keşf:

1. **iḫtilāf-ı keşf:**
Gazel 736
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir sırrın ve gizli bir hâlin bir kimseye gösterilmesi, ilhâm edilmesi noktasında aykırılıklar, farklılıklar.
11. İḫtilāf-ı keşf teşvīşinden olmaz dil ḫalās
12. Her ne deñlü maḥremān ifşā-yı rāz itmezse de

iḫtilāl:

1. **iḥtilāl:**
Kaside 1
Mısra: **138**
Bozukluk, karışıklık, fitne ve fesat.
137. Fuṣūl-ı erbaʿa itse tecāvüz ḥadd-i pergārın
138. Niẓām-ı mümkināta iḥtilāl eylerdi istiʿlā

2. **iḫtilāl:**
Gazel 876
Mısra: **2**
Bozukluk, bozulma.
1. Bu nāleden saña bülbül kelāl gelmedi mi
2. Dimāġ-ı şevḳe daḫı iḫtilāl gelmedi mi

iḫtilālāt-ı umūra:

1. **iḫtilālāt-ı umūra:**-*a*
Tarih 92
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Düzen bozukluğu.
53. İḫtilālāt-ı umūra o ḳadar virdi niẓām
54. Ki bulunmaz arasan ẕerre ḳadar nāber-cā

iḫtilāl-i baṣra vü baġdādʾa:

1. **iḫtilāl-i baṣra vü baġdādʾa:**-*a*
Tarih 56
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Basra ve Bağdad'ta çıkan isyanlar, ihtilaller.
21. İşte virürse senüñ reʾy-i cihān-gīrüñ virür
22. İḫtilāl-i Baṣra vü Baġdādʾa āyīn-i niẓām

iḫtilāṭ:

1. **iḫtilāṭı:**-*ı*
Gazel 488
Mısra: **7**
Karışma, görüşme.
7. Nā-ehlüñ iḫtilāṭı ider ḳadr-ı ehli pest
8. Ḥayfā ki ḳadr-ı ehl-i hüner münteḫab degül

iḫtilāṭ iden:

1. **iḫtilāṭ iden:**-*en*
Gazel 567
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Karşılaşıp görüşmek.
3. Ḫār ü gülün taḥammüle muḥtāc vaẓʿını
4. Mānend-i āb esāfil ile iḫtilāṭ iden

ihtimāl:

1. **ihtimāller:**-*ler*
Gazel 140
Mısra: **4**

Mümkünlük, imkân, akla yakın olma, bir şeyin olabilmesi, olasılık.
3. Çāpük-revān-ı ṣıdḳ-ı ṭaleb irdi menzile
4. Bed-baḫte oldı ʿuḳde-i pā ihtimāller

2. **ihtimāli:**-*i*
Gazel 388
Mısra: **14**
Mümkün olma, imkân dahilinde bulunma, olabilirlik, olasılık.
13. Zühhādüñ itdügi daʿavāt-ı tamaʿ-meʾāl
14. Şāyeste-i ḳabūl olacaḳ ihtimāli yoḳ

iḥtimāl-i cevr:
1. **iḥtimāl-i cevr:**
Kaside 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntı ve zahmet verme olasılığı.
3. İḥtimāl-i cevr ġālibdür ümīd-i vuṣlata
4. ʿĀşıka yegdür mülāḳi olmamaḳ cānān ile

iḥtimāl-i istirāḥat:
1. **iḥtimāl-i istirāḥat:**
Tarih 144
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Dinlenme ihtimali.
19. Çeşm-i dilden āşinālıḳ riştesin itmişdi katʿ
20. İḥtimāl-i istirāḥat ārzū-yı cāme-ḫᵛāb

ihtimām idemem:
1. **ihtimām idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 505
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Özenmek, fazla dikkat etmek, gayret ve dikkat etmek.
2. Vefā ile sitemüñ farḳın iltizām idemem
1. Temīz-i reng-i gül ü hāra ihtimām idemem

ihtimām iderken:
1. **ihtimām iderken:**-*er, -ken*
Tarih 56
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Özenmek, fazla dikkat etmek, gayret ve dikkat etmek.
39. Pāyına bu müjdenüñ fikr-i niṡāriyle göñül
40. Tāze bir tārīḫ-i rengīne iderken ihtimām

iḫtirāʿ:
1. **iḫtirāʿına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 730
Mısra: **8**
Daha önce benzeri olmayan bir şey icat etme.
7. Cemşīd görse bezm-i erāzilde bādeyi
8. Bī-şek teʾessür eyler idi iḫtirāʿına

iḫtirāʿ itdi:
1. **iḫtirāʿ itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sırrı açıklamak.
7. Faḳīr āmāde idüm rūzenüñ rūz-ı nuḫustında
8. Ki bu vażʿı o meczūb-ı İlāhī iḫtirāʿ itdi

iḫtiraʿ itmese:
1. **iḫtiraʿ itmese:**-*me, -se*
Gazel 856
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Benzeri görülmemiş bir şey îicat etmek, vücuda getirmek.
3. Ne görürdi dil ile dīde meġer kim Cemşīd
4. İḫtiraʿ itmese meyḫāne vü ḥammāmları

iḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı miʿmāriyle:
1. **iḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı miʿmāriyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 55
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Yaratıcı mimarlık ruhu.
19. İḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı miʿmāriyle īcād eyleyüp
20. Yümn-i taʿlīmiyle üstādını üstād eyledi

iḥtirāḳ:
1. **iḥtirāḳdan:**-*dan*
Gazel 595
Mısra: **8**
Tutuşma, yanma.
7. Hīç ʿarż-ı sūziş eyleme çūpīn-binā gibi
8. Pervası yoḳ o seng-dilün iḥtirāḳdan

iḥtirām eyler:
1. **iḥtirām eyler:**-*r*
Tarih 56
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saygı göstermek.
11. Ol vezīr-i ʿālem-ārā kim ḳażā taʿẓīm içün
12. Asmānda kevkeb-i baḫtına eyler iḥtirām

iḥtirām idemem:
1. **iḥtirām idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 505
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hürmet etmek, saygı göstermek.
7. Egerçi vaʿde-i teşrif virdi yār ammā
8. Tereddüdüm bu ki göñlümce iḥtirām idemem

iḥtirāz it:
1. **iḥtirāz it:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, çekinmek.
199. Eyleme zinhār leb-i ṭaʿnı bāz
200. Anları inkārdan it iḥtirāz

iḥtirāz itmek:
1. **iḥtirāz itmek:**-*mek*
Gazel 581
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, çekinmek.
9. Ticāret-ḫāne-i dānā firīb-i dehrüñ ey Nābī
10. Gerekdür iḥtirāz itmek ziyānı deñlü sūdından

iḥtirāz itmezse:
1. **iḥtirāz itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 736
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, çekinmek.
7. Girye-i mestānesinden münfehim ḫavf-ı ḫafī
8. Mest-i bī-pervā günehden iḥtirāz itmezse de

iḥtisāb:
1. **iḥtisāb:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **86**
Lonca ve pazarlarda denetim yapan baş görevli II Belediye başkanı.
85. Mīrīme de oldı murād ü meʾāb
86. Edrene şehrinde olan iḥtisāb

iḥtişām:
1. **iḥtişāmdan:**-*dan*
Gazel 617
Mısra: **4**
İhtişam.
3. Rū zerd ü mū sefid ü beden ḫaste cān zaʿīf
4. Geçmez dil-i siyāh yine iḥtişāmdan

2. **iḥtişāma:**-*a*
Gazel 580
Mısra: **14**
Debdebe, görkem.
13. Nābiyā yāveye ṣarf itmededür enfāsın
14. İḥtişāma çüriden mā-ḥaṣal-ı irādın

3. **ihtişāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 732
Mısra: **6**
Debdebe, görkem.
5. Kuṣūr-ı dīnine nefs-i ḫabīs̱i ḳāʾildür
6. Tek olmasuñ es̱er-i naḳş ihtişāmında

ihtişām-ı dürūġ:
1. **ihtişām-ı dürūġ:**
Gazel 378
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yalanın debdebesi, gösterişi.
9. Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
10. Cihānı kevkebe başdurdı ihtişām-ı dürūġ

iḫtisār:
1. **iḫtisāra:**-*a*
Tarih 116

Mısra: **27**
Kısaltma, bir yazıyı sözü kısa kesme.
27. Żarūrī iḫtisāra raġbet itdüm kim bu vādīde
28. Lisān-ı ḳalden zīrā lisān-ı ḥāl enṭaḳdur

iḫtiṣar olınsa:
1. **iḫtiṣar olınsa:**-*sa*
Gazel 737
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Özetlenmek, kısa kesilmek.
11. Arada żāyiʿ olan naḳd-i ʿömri nʾişleyelüm
12. Metāʿib-i seferi iḫtiṣar olınsa bile

iḫtiṣara çek:
1. **iḫtiṣara çek:**
Gazel 453
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Özetlemek.
13. Fırṣat düşerse ḥālüni ʿarż itmege göñül
14. Tafṣīlden ṣaḳın sözüñi iḫtiṣara çek

iḫtiṣār-ı serv:
1. **iḫtiṣār-ı serv:**
Gazel 658
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Servinin sadeliği, yalınlığı.
3. Āzāde itdi seng-i sitemden vücūdını
4. Sāʾir dıraḫta nisbet ile iḫtiṣār-ı serv

iḫtiṣāṣ:
1. **iḫtiṣāṣın:**-*ın*
Gazel 421
Mısra: **14**
Bir ilim, fen, sanat hakkında veya belli bir hususta derinleşme, o konuda geniş bilgi ve tecrübe sâhibi olma, bu yolla kazanılmış bilgi, uzmanlık.
13. Libās-ı fāḫir ile cilveden ḥicāb eyler
14. Ḥarīm-i Ḥaḳḳa gören iḫtiṣāṣın ecrāmuñ

iḫtiṣāṣ itme:
1. **iḫtiṣāṣ itme:**-*me*
Gazel 848
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir kişiye çok fazla bağlanmış olmak.
1. Pey-rev ol cümle peyāmberlere Cibrīl gibi
2. İḫtiṣāṣ itme faḳaṭ birine İncīl gibi

iḫtitām buldı:
1. **iḫtitām buldı:**-*dı*
Tarih 56
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Son bulmak, hitama ermek.
7. Bir vezīr-i kār-fermā itdiler Baġdādʾa kim
8. Buldı ẕātında anuñ resm-i vezāret iḫtitām

ihtitām buldukda:
1. **ihtitām buldukda:**-*dukda*
Tarih 136
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Son bulmak, hitama ermek.
5. Oldukda sālik-i reh-i iḳlīm-i uhrevī
6. ʿÖmr-i ʿazīzi defteri buldukda ihtitām

ihtiyāc:
1. **ihtiyācumuz:**-*u, -muz*
Gazel 189
Mısra: **2**
Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.
1. Egerçi köhne metāʿuz revācumuz yoḳdur
2. Revāca da o ḳadar ihtiyācumuz yoḳdur

2. **ihtiyacı:**-*ı*
Gazel 112
Mısra: **7**
Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.
7. Sipāh u memlekete ihtiyacı s̱ābit iken
8. Mülūk-ı ʿālem-i ṣūret gedā degül de nedür

3. **iḥtiyācumuz:**-*u, -muz*
Gazel 281
Mısra: **2**
Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.
1. Yoḳdur egerçi hırka vü teşbīḥ ü tācumuz
2. Ammā ki iʿtibāra yoḳ iḥtiyācumuz

4. **ihtiyācı:**-*ı*
Gazel 812
Mısra: **24**
Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.
23. Hep kendü zād-ı rāhın alır yoḫsa Nābiyā
24. Yoḳ Ḥaḳḳʾuñ ihtiyācı fürūz ü nevāfile

5. **ihtiyāç:**
Kaside 10
Mısra: **88**
Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk; gereksinim.
87. Ümīddür ḳomaya ol ṭabīb-i muḥtācān
88. Şikeste-hāṭıruñı ihtiyāç ile bīmār

6. **ihtiyāca:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **13**
Muhtaçlık, yokluk, yoksulluk, gereksinim.
13. İhtiyāca bedel refāhiyyet
14. Şiddet ü miḥnete daḫı rāḥat

ihtiyāç yoḳ:
1. **ihtiyāç yoḳ:**
Gazel 415
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gereksinimin olmaması.
17. Nābī sezā-yi serzeniş ebvāb-ı bestedür
18. Yoḳ ihtiyāç daḳḳına bāb-ı güşādenüñ

ihtiyāc-ı teḳāżā-yı meskenet eylerken:
1. **ihtiyāc-ı teḳāżā-yı meskenet eylerken:**-*r, -ken*
Gazel 367
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Yokluğunu çok sıkıştığından dile getirme ihtiyacı duymak.
19. Eylerken ihtiyāc-ı teḳāżā-yı meskenet
20. Aṣḥāb-ı faḳra dāʿiye-i kibriyā ġalaṭ

iḫtiyār:
1. **iḫtiyārı:**-*ı*
Gazel 466
Mısra: **13**
İrade, seçim.
13. Yoḳ iḫtiyārı ẓabṭa lisān-ı ḥadīdini
14. Ḥarf-i zihī ḳulağına girmiş kemānlaruñ

2. **iḫtiyar:**
Gazel 738
Mısra: **6**
İrade, seçim.
5. Dil-berler olmayınca hārābatı neyleyüm
6. Girsün mi kimse meykedeye iḫtiyar ile

3. **iḫtiyāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 771
Mısra: **5**
İrade, seçim.
5. İḫtiyāruñla olup gūşe-i hicrāna esīr
6. Važʿ-ı ḫāmen hedef-i ṭaʿne-i ḫuddām itme

4. **iḫtiyār:**
Gazel 845
Mısra: **11**
İrade, seçim.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ḳaldı

5. **iḫtiyārum:**-*um*
Kaside 11
Mısra: **34**
İrade, seçim.
33. Didüm sipihre bunı sen de fehm idersin kim
34. Ben iḫtiyārum ile itmedüm ferāġ-ı ẕehāb

iḫtiyār eyle:
1. **iḫtiyār eyle:**
Gazel 41
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Seçmek, tercih etmek.
13. Sen kanġısını eyler isen eyle iḫtiyār
14. Birdür bu baḥr içinde yemin ü şimāl-i mevc

ihtiyār ide:
1. **iḫtiyār ide:**-*e*
Gazel 128
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.
17. Bilmez göñül ne cānibini iḫtiyār ide
18. Düşnām-ı dil-hırāşı duʿā ṣūretindedür

ihtiyār idebildük:
1. **ihtiyār idebildük:**-*dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tercih edebilmek, seçebilmek.
9. Gehī visālin añup gāh bīm-i hicrini Nābī
10. Ne yārdan geçebildük ne ihtiyār idebildük

ihtiyār idüp:
1. **iḫtiyār idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **291**
Kelime Tipi: -
Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.
291. Ġurbeti iḫtiyār idüp nā-çār
292. Eyledüm himmet ile terk-i diyār

ihtiyār it:
1. **iḫtiyār it:**
Gazel 556
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Seçmek, tercih etmek.
9. Tecerrüd iḫtiyār it āşinā-yı ʿaḳl iseñ Nābī
10. Bu ṭūfāngāh-ı hestī-şūyda es̱vābı neylersin

ihtiyar itmeyicek:
1. **iḫtiyar itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 852
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Seçmek.
5. Bulamazsun arasan meclis-i bī-reşk ü nifāḳ
6. İḫtiyar itmeyicek encümen-i taṣvīri

ihtiyār oldukça:
1. **iḫtiyār olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 697
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Seçme, tercih etme durumunda bulunmak.
7. Dünyāda lez̠z̠et olmasa olduḳça iḫtiyār
8. Olmazdı ārzū dil-i bī-iḫtiyārda

ihtiyar olınsa:
1. **iḫtiyar olınsa:**-*sa*
Gazel 737
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tercih edilmek, seçilmek.
1. Vücūd rū be-seferdür ḳarār olınsa bile
2. S̱ebāt ṣanma s̱ebāt iḫtiyar olınsa bile

ihtiyarī:
1. **iḫtiyarī:**
Kaside 12
Mısra: **41**
İsteğe bağlı.
41. İḫtiyarī ise de ʿazl ʿaceb ḥālet imiş
42. Dile elbette virürmiş keder-i bī-hengām

ihtiyār-ı āmed-şud:
1. **ihtiyār-ı āmed-şud:**
Gazel 111
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gelip gitmeyi seçme hakkı, iradesi.
13. Bu ʿāleme yoġ iken ihtiyār-ı āmed-şud
14. Utanmadan nice daʿvā-yı iḳtidār olunur

ihtizār:
1. **iḥtizāra:**-*a*
Gazel 802
Mısra: **14**
Hazır olmak, hazırlamak.
13. Endek ola meʾāli nā-gūş-zed maḳāli
14. Her saṭr ola müʾeddī Ḳāmūsʾı iḥtizāra

ihtizār eyleme:
1. **ihtizār eyleme:**-*me*
Gazel 135
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Huzura çıkmak.
13. Mānend-i serv eyleme ḳāmetle ihtizār
14. İkbāl-i ṣāhsār girān-bārlıḳdadur

ihvān:
1. **iḫvāndan:**-*dan*
Gazel 144
Mısra: **8**
Kardeşler.
7. Yine hem-çeşmi bilür birbirinün miḳdārın
8. Yūsufʾuñ ḥüsn-i peder-sūzını iḫvāndan ṣor

2. **iḫvāna:**-*a*
Gazel 384
Mısra: **8**
Kardeşler.
7. Yūsuf gibi envāʿı mihen çekmeğe muḥtāc
8. Āsān degül iḫvāna velīyüʾn-niʿam olmaḳ

3. **iḫvān:**
Kaside 21
Mısra: **10**
Kardeşler.
9. Rūḥ-ı pāküñ çāh-ı cism-i tīrede çekdükleri
10. Mācerā-yı Yūsuf-ı ṣıddīḳdür iḫvān ile

4. **iḫvān:**
Gazel 705
Mısra: **6**
Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.
5. İtmek içün fikr-i ekl ü şürbi ḫāṭırdan be-der
6. ʿAḳd-ı cemʿiyyet ider iḫvān Āyāṣufiyyeʾde

5. **iḫvān:**
Kaside 20
Mısra: **104**
Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.
103. Allāh yine pederle mülāḳāt idüp naṣib
104. İḫvān ile müyesser ide ẕevḳ u ṣoḥbeti

6. **iḫvāndan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **43**
Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.
43. Ẓāhir olup merḥamet iḫvāndan
44. Virdi ler aña meze vü nāndan

iḥyā:
1. **iḥyāya:**-*ya*
Gazel 364
Mısra: **8**
Diri, sağ, canlı.
7. Kim ḳādir idi itmeğe taḥṣīl-i menāṣıb
8. Emvāt olaydı eger iḥyāya muʿārıż

2. **iḥyāya:**-*y, -a*
Tarih 122
Mısra: **5**
Taze can verircesine iyilik, lütfetme.
5. İdüp ol şehri iḥyāya rıżā-yı Ḥaḳ içün himmet
6. Hulūṣ-ı tāmm ile ās̱ār-ı ḫayrın eyledi ibḳā

iḥyā eyledi:
1. **iḥyā eyledi:**-*di*
Gazel 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
1. İmdāda irüp kāfile-i zūd-res-i ṣubḥ
2. Emvāt-ı şebi eyledi iḥyā nefes-i ṣubḥ

2. **iḥyā eyledi:**-*di*
Tarih 97
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
5. Eyledi niyyet-i ḫayrāt ü müberrāta şürūʿ
6. Eyledi āḫiretin kendü eliyle iḥyā

3. **iḥyā eyledi:**-*di*
Tarih 103
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
35. Niẓāmüʾl-ʿālem ismi söylenür bir lafẓ idi ancaḳ
36. O ism-i bī-müsemmānuñ vücūdın eyledi iḥyā

4. **iḥyā eyledi:**-*di*
Tarih 122
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Hayat vermek, canlandırmak.
23. Ṣafāsı ṭabʿ-ı Nābīʾye olup sārī didi tārīḫ
24. Diyār-ı ʿAyntābı cūy-ı Sācūr eyledi iḥyā

5. **iḥyā eyledi:**-*di*
Tarih 8
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Hayat vermek, canlandırmak.
15. Bu ʿālī cāygāhı ḳurtarup dest-i ecānibden
16. Yed-i miʿmār-ı ḥüsn-i himmet ile eyledi iḥyā

6. **iḥyā eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **-**
Manevi anlamda hayat vermek, canlandırmak.
177. Kendü olup vāṣıl-ı cāh-ı ʿazīm
178. Eyledi iḥyā nicesin ol Ḥakīm

7. **iḥyā eyledi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Manevi anlamda hayat vermek, canlandırmak.
73. On ḫatm olunup niyyet-i bānisine her şeb
74. Çil ḥāfıẓ-ı Kurʾān giceyi eyledi iḥyā

8. **iḥyā eyledi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Manevi anlamda hayat vermek, canlandırmak.
127. Cezbe-i luṭf-ı şehinşeh naẓar-ı vāḥid ile
128. Ṣadrı da āṣafı da eyledi birden iḥyā

iḥyā eylemiş:
1. **iḥyā eylemiş:**-*miş*
Gazel 844
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
3. Feyż-i bahār eylemiş iḥyā çemenleri
4. Olmış ḫurūşgāh-ı tebessüm dehenleri

2. **iḥyā eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
23. Zihī Vācib ki itmiş mümkinüñ īcādını īcāb
24. Kemāl-i raḥmetinden eylemiş maʿdūm iken iḥyā

3. **iḥyā eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
41. İdüp ʿālemlere baḫş-ı ḥayāt enfās-ı Raḥmānī
42. Çıḳarmış arż-ı meyte mürdegānın eylemiş iḥyā

iḥyā eyler:
1. **iḥyā eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
179. Kemterīn bir nigehüñ bendeni iḥyā eyler
180. Gūşe-i çeşmüñe mevḳūf hemān neyl-i merām

iḥyā ider:
1. **iḥyā ider:**-*er*
Tarih 155
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Diriltmek, canlandırmak II Sevindirmek, memnun etmek.
7. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
8. İder rūḥ-ı Niẓāmüʾl-mülki dest-i ʿadl ile iḥyā

2. **iḥyā ider:**-*er*
Tarih 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Yeniden canlandırmak, diriltmek II sevindirmek, memnun etmek.
27. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
28. İder rūḥı Niẓāmüʾl-mülkʾi dest-i ʿadl ile iḥyā

iḥyā idesin:
1. **iḥyā idesin:**-*e, -sin*
Tarih 36
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Diriltmek, canlandırmak II Sevindirmek, memnun etmek.
59. Olasın düşmene ġālib dönesin devlet ile
60. İdesin ʿadl ile vīrān-ı cihānı iḥyā

2. **iḥyā idesin:**-*e, -sin*
Tarih 82
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
127. Ki gelüp ṣadr-ı ḥükme vaḳti ile
128. İdesin dīn ü devleti iḥyā

iḥyā idüp:
1. **iḥyā idüp:**-*üp*
Tarih 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mamur kılmak.
5. Bunda bu çeşmeyi idüp iḥyā
6. Virdi şu bāġzār-ı Rıḍvāna

iḥyā itdi:
1. **iḫyā itdi:**-*di*
Gazel 620
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
7. İtdi bir cām ile iḫyā dil-i vīrān-şüdemi
8. Mey-fürūşun dilerüm ḫānesi maʿmūr olsun

2. **iḥyā itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
87. İḥsān ile ol ḫidīv-i yek-tā
88. Dāʿī-i ḳadīmin itdi iḥyā

3. **iḥyā itdi:**-*di*
Tarih 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
3. İtdi iḥyā rāh-ı Beytuʾllāhʾda bu vaḳfı kim
4. Defʿ olup ḫavf ola hüccācuñ tārīk-i eslemi

4. **iḥyā itdi:**-*di*
Tarih 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
3. Niyyeti olmaġ ile cānib-i ḫayra cāri
4. İtdi bu āb-ı revān ile bu rāhı iḥyā

5. **iḥyā itdi:**-*di*
Tarih 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeniden canlandırmak, diriltmek II Sevindirmek, memnun etmek.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳa hezārān hezār ḥamd ü s̱enā
2. Ki itdi luṭf ile bu ʿabd-i kemterin iḥyā

6. **iḥyā itdi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yeniden canlandırmak, diriltmek II Sevindirmek, memnun etmek.
5. Cereyān eylemeġe başladı seylāb-ı murād
6. ʿAlemüñ mezraʿa-i ḫᵛāhişin itdi iḥyā

7. **iḥyā itdi:**-*di*
Tarih 103
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Yeniden canlandırmak, diriltmek II Sevindirmek, memnun etmek.
43. Nice ās̱ār-ı ḫayrat eylemişken ḫayra şevḳinden
44. Müceded ḫayrla İstanbulı itdi yine iḥyā

iḥyā itmek:
1. **iḥyā itmek:**-*mek*
Tarih 127
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yeniden canlandırmak, diriltmek II Sevindirmek, memnun etmek.

7. Menʿ u defʿ eylemeġe kimsede ḳudret mi olur
8. İstese ḥażret-i Ḥaḳ bir ḳulın itmek iḥyā

iḥyā itmiş:
1. **iḥyā itmiş:**-*miş*
Gazel 646
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
5. İtmiş iḥyā cürʿa-i nūr ile bezm-i ʿālemi
6. Dest-i mest-i çerḫde ḫurşīdi fincān gösteren

iḥyā oldı:
1. **iḥyā oldı:**-*dı*
Tarih 128
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hayat vermek, canlandırmak.
15. Luṭf-ı Ḥaḳ eyledi bir fetḥ ü ẓafer iḥsān kim
16. Oldı sükkān-ı memālik yeni başdan iḥyā

iḥyā-kün-i emvāt-ı raḳamdur:
1. **iḥyā-kün-i emvāt-ı raḳamdur:**-*dur*
Gazel 205
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Harf ve rakamların ölüsünü canlandıran.
1. Çün cünbişi iḥyā-kün-i emvāt-ı raḳamdur
2. Efvāh-ı raḳam būse-zen-i pāy-ı ḳalemdür

iḥyā-kün-i nām-ı ḳudemā:
1. **iḥyā-kün-i nām-ı ḳudemā:**
Tarih 127
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Eskilerin şanını yeniden canlandıran.
57. Şeref-i ẕāt ile şöhret- dih-i eslāf-ı kirām
58. Şevket u şān ile iḥyā-kün-i nām-ı ḳudemā

ihyā-yı emvāt:
1. **ihyā-yı emvāt:**
Gazel 537
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ölüleri diriltme.
11. Eʾs-selām ey ḳurb-ı ʿahdüñ feyżinün teʾs̱īridür
12. Kʾeyledi ihyā-yı emvāt İbni Meryem eʾs-selām

iḥżār:
1. **iḥżārına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **41**
Hazırlama, hazır etme.
41. Emr idüp iḥżārına anuñ hemān
42. Geldügi dem açdı tefeʿʿül-künān

ʿiilet-i firḳate:
1. **ʿiilet-i firḳate:**-*e*
Gazel 297
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayrılık belası.
3. Nice gerdan iderüz sīneyi peykānından
4. ʿİllet-i firḳate dārū-yı ifāḳat bilürüz

īḳād ide:
1. **īḳād ide:**
Kaside 2
Mısra: **290**
Kelime Tipi: -
İtikat etmek, inanmak, II Makbul görmek, itibar etmek.
289. Zāyir-i ḳabrüme ḫod vaʿd-i şefāʿat maʿlūm
290. Nice ḳabil ki beni ide cehennem īḳād

īḳād olunsa:
1. **īḳād olunsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Yakılmak.
111. Kim ki makbūl-ı ḥażret-i Ḥaḳ olur
112. O şebün ḳadrine muvaffaḳ olur

ʿiḳāl:
1. **ʿiḳāl:**
Gazel 564
Mısra: **18**
Ayak bağı, bağ, köstek.
17. Kümeyt-i maʿnī eyler sāha-i ıṭlāḳda cilve
18. Sevād-ı lafẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun

iḳāmet:
1. **iḳāmet:**
Gazel 65
Mısra: **14**
Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma.
13. Tā key sefer mesāliḳ-i ʿiṣyāna Nābīyā
14. Seccāde-i ʿamelde iḳāmet zamānıdur

iḳāmet eyleyen:
1. **iḳāmet eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 278
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bir yerde oturmak, oranın sakini olmak.
13. Ne ḳadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābī
14. Eyleyen kūy-ı dil-ārāda iḳāmet gelmez

iḳāmet ide:
1. **iḳāmet ide:**-*e*
Tarih 73
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yaşamak, oturmak.
19. Bālā-yı serīr-i salṭanatda
20. Dil-ḫᵛāhı ḳadar ide iḳāmet

iḳāmet itmiş:
1. **iḳāmet itmiş:**-*miş*
Tarih 121
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ayakta durdurmak.
15. Ḫūbān-ı sehī-ḳad gibi zerrīn kemer ile
16. İtmiş se sütūn merkez-i ḫıdmetde iḳāmet

iḳāmet-i ʿameli:
1. **iḳāmet-i ʿameli:**-*i*
Gazel 737
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yapılan işlerin kalıcılığı.
3. Nefes nefes güẕer itmekde kārvān-ı ḥayāt
4. İḳāmet-i ʿameli iʿtibār olınsa bile

iḳāmeti itmişdi:
1. **iḳāmeti itmişdi:**-*miş, -di*
Kaside 16
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
İkamet etmek, oturmak, yaşamak.
113. İtmişdi bir bahārda merḥūm vālidi
114. Gülşen-sarāy-ı Ḳaraaġacda iḳāmeti

iḳāmeti itmişken:
1. **iḳāmeti itmişken:**-*miş, -ken*
Kaside 16
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
İkamet etmek, oturmak, yaşamak.
97. Bu dāʿī-i kemīne vü kem-ḳadr sābıḳa
98. İtmişken āstānede bisyār iḳāmeti

ikbāl:
1. **iḳbālüñ:**
Gazel 103
Mısra: **1**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

2. **iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 391
Mısra: **15**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
15. Deger mi çend rūze sünbülün iḳbāline Nābī
16. Esīr-i gūşe-i zindānda būy-ı piyāz olmaḳ

3. **iḳbālini:**-*i, -n, -i*
Tarih 104
Mısra: **104**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
103. Allāh medīd eyleye eyyām-ı ḥayātın
104. İḳbālini efzūn ide erkānını ber-cā

4. **iḳbāl:**
Gazel 60
Mısra: **10**
Mutluluk, saadet, baht, talih.

9. Ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

5. **iḳbāli:**-*i*
Gazel 125
Mısra: **10**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
9. Seng-i ġamdan olur āsūde sifāl-i iflas
10. Sengün iḳbāli de mīnā-yı refāhiyyetedür

6. **iḳbālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 157
Mısra: **4**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
3. Biz ḳande ḳande geşt ü güẕār-ı ḥarīm-i yār
4. Erziş neden o luṭfa o iḳbālümüz mi var

7. **iḳbāli:**-*i*
Gazel 196
Mısra: **6**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
5. Ne ḥadd-i fażlı bilürler ne ḳadr-i ʿirfānı
6. Zamāne ḫalḳınuñ iḳbāli pārsālıġadur

8. **iḳbāli:**-*i*
Gazel 515
Mısra: **22**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
21. Luṭf ile ġonce-güşāyān-ı ḳulūbüñ Nābī
22. Olmasuñ gülşene iḳbāli ṣabādan maḥrūm

9. **iḳbāl:**
Gazel 602
Mısra: **10**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
9. Kimdür cihānda olmamış āyā firifte
10. İḳbāl ber-ḳarār-ı ḫayāl-i muḥāl iken

10. **iḳbāle:**-*e*
Gazel 642
Mısra: **9**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
9. Senden iʿrāżı olur ġayriye iḳbāle sebeb
10. Nābiyā meẕheb-i ġayretde budur müşkil olan

11. **iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 748
Mısra: **6**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
5. Şarḳ u ġarb u istivā-yı şemsden eyle ḳıyās
6. Yoḳ beḳā bu ʿālemüñ idbārına iḳbāline

12. **ikbāle:**-*e*
Gazel 815
Mısra: **7**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
7. Olur ikbāle nevʿā zelzele sermāye-i temkīn
8. Binā yerleşmeyince üstüvār olmaz bu yirlerde

13. **iḳbāli:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **15**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
15. Tūde-i rīk-i revāndur felegüñ iḳbāli
16. Her zamān ʿarṣa-i digerde ider ḍarb-ı ḫıyām

14. **iḳbālüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **201**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
201. Cümleye dār ü diyārın senüñ iḳbālüñ ile
202. Yeñiden virdi ḫudāvend-ı ʿAzīz ü ʿAllām

15. **iḳbāl:**
Kaside 16
Mısra: **160**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
159. Tevfīḳ intizār-keş-i ḥarf-i ḫᵛāhişi
160. İḳbāl çeşm-dūz-ı nigāh-ı işareti

16. **iḳbālüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **18**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
17. Hem-vāre ola dest-i duʿā gibi güşāde
18. İḳbālüñ içre pençe-i fermān-ı vezāret

17. **iḳbālüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
29. İḳbālüñe bed-ḫᵛāh olanuñ berk-i vücūdın
30. Ateşkede-i ġamda remād eylesün Allāh

18. **iḳbālüñ:**-*üñ*
Tarih 79
Mısra: **2**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
1. Āsafā itsün Ḫudā-yı lem-yezel ʿömrüñ medīd
2. Olsun eyyām-ı şerīfüñ saʿd u iḳbālüñ mezīd

19. **ikbālüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
3. İḥsān ile itdün yeñiden ḫānemi maʿmūr
4. İkbālüñi ʿömrüñi ziyād eylesün Allāh

20. **ikbāli:**-*i*
Gazel 415
Mısra: **16**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez eṡer gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

ikbāl idemem:

1. **ikbāl idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 674
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüceltmek, mutluluğa erişmek, eriştirmek.
1. Her şūḫ ki dil-dādesine vażʿı bed olsa
2. İkbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

ikbāl itse:

1. **ikbāl itse:**-*se*
Gazel 744
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dönüp bakmak.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ leẕẕeti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

iḳbāl olınur:

1. **iḳbāl olınur:**-*ın, -ur*
Gazel 573
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mutlu olmak.
15. Ḫalḳ imsāki içün arka virür dīvāra
16. Bāba iḳbāl olınur açmaḳ ile āġūşın

iḳbāl u ruṭūbet:

1. **iḳbāl u ruṭūbet:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Şans ve nem.
19. Güẕer itmekdedür iḳbāl u ruṭūbet didügüñ
20. Biri ḫurşīd-i zemistān birisi reşḥ-i ġamām

iḳbāl-i cihān:

1. **iḳbāl-i cihān:**
Gazel 266
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünya saadeti.
1. Bīdārī-i tāliʿ ruḫ-ı nīgū ile olmaz
2. İḳbāl-i cihān çeşm ile ebrū ile olmaz

ikbāl-i şāhsār:

1. **ikbāl-i şāhsār:**
Gazel 135
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ağaç bahçesinin kaderi.
13. Mānend-i serv eyleme ḳāmetle ihtizār
14. İkbāl-i şāhsār girān-bārlıḳdadur

ikbāl-i süleymān:

1. **ikbāl-i süleymān:**
Tarih 104
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hz. Süleyman Peygamberin talihi.
5. Ol pādişeh-i memleket-ārā ki virilmiş
6. İkbāl-i Süleymān nefes-i Ḫıżr u Mesīḥa

ıķdām:
1. **ıķdāmı:**-*ı*
Gazel 715
Mısra: **7**
Gayret etme, çabalama, devamlı çalışma.
7. Ne bu ıķdāmı o ṭaġlar delisi Ferhād᾽uñ
8. ʿAczdür ʿaşķa düşen ķuvvet-i bāzū degül a

2. **ıķdāmına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 13
Mısra: **156**
Gayret, çaba.
155. Degül aḫlāķına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül ıķdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

ıķdam idecek:
1. **ıķdam idecek:**-*ecek*
Kaside 13
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Gayret etmek, çabalamak, çalışmak.
187. Añlamışdı naẓar aṣḥābı Saķız fetḥinden
188. Yine sensin idecek çāre-i mülke ıķdam

ıķdām iden:
1. **ıķdām iden:**-*en*
Kaside 13
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Gayret etmek, çabalamak, çalışmak.
197. Daḫme-i ṣulḥ senüñ nāmuña baġlanmışdur
198. Fetḥine kimdür iden böyle ṭılısmuñ ıkdām

ıķdām ider:
1. **ıķdām ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Gayret etmek, çabalamak, çalışmak.
71. Nerdübānlarda baġal-gīrlige sürʿat iden
72. Nerdübān üzre ider sebķate şimdi ıķdām

ıķdām itme:
1. **ıķdām itme:**-*me*
Gazel 771
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sürekli çalışmak, sebat etmek.
3. Ḥācetünse yüri çek ġā᾽ile-i hicrānı
4. Ṭabʿ-ı cānāna girān bir daḫı ıķdām itme

ıķdām itmekde:
1. **ıķdām itmekde:**
Kaside 12
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Sürekli çalışmak.
93. İntisāb itmeġe her gün biri āmāde iken
94. Şimdi her şeb biri itmekde firāra ıķdām

ıķdāmı itdügi:
1. **ıķdāmı itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 197
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Devamlı çalışmak.
7. Yārı teshirde bī-şübhe ise n᾽ola göñül
8. O büt-i seng-dile itdügi ıķdāmı bilür

iken:
iki:
1. **iki:**
Gazel 107
Mısra: **16**
İki.
15. Bī-şişe vü piyāle görünmezdi bu neşāṭ
16. Ol iki kevkebün eser-i iķtirānıdur

2. **iki:**
Gazel 408
Mısra: **3**
İki.
3. Şāhidümdür ol iki çeşm-i siyeh-mestüñ kim
4. Ḥarem-i meykededen ġayrı penāh eylemedük

3. **iki:**
Kaside 2
Mısra: **31**
İki.
31. Ķalb bir ḫāne iken baķsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

4. **iki:**
Kaside 2
Mısra: **139**
İki.
139. İki elmās degüldür ḥarem-i ḫāṣṣında
140. Cebre᾽īlün gözi ķalmış idemez istirdād

5. **iki:**
Kaside 10
Mısra: **10**
İki.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʿīd u bahār

6. **iki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **127**
İki.
127. Daḫı ol iki merdüm-i dīde
128. Ol iki ẕāt-ı pāk-i sencīde

7. **iki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **128**
İki.
127. Daḫı ol iki merdüm-i dīde
128. Ol iki ẕāt-ı pāk-i sencīde

8. **iki:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **17**
İki.
17. Sābıķ u lāḥıķ iki mollā idi
18. İkisi de fāżıl ü dānā idi

9. **iki:**
Gazel 879
Mısra: **3**
İki.
3. Sirişk-i tāk ile giryāni-i mest iki şāhiddür
4. Şarāb-ı telḫ eger eylerse is̱bāt-ı neseb şimdi

10. **iki:**
Gazel 74
Mısra: **3**
İki.
3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ
4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

11. **iki:**
Gazel 78
Mısra: **5**
İki.
5. Bu ʿarṣada iki şehrüz ḥaķīķat ile mecāz
6. Muvāfıķ āb u hevāmuz ḥudūdumuz birdür

12. **iki:**
Gazel 131
Mısra: **10**
İki.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

13. **iki:**
Gazel 204
Mısra: **4**
İki.
3. Baña rūy-ı eziyyet gösterür aġyāra rūy-ı dil
4. Cemāl-i yār gūyā iki ṣūretden mürekkebdür

14. **iki:**
Gazel 207
Mısra: **11**
İki.
11. İki ḥasret biri birine ķavuşmak gibidür
12. Ne dem olsa el ele baş başa hem-ḫāne kemer

15. **iki:**
Gazel 233
Mısra: **7**
İki.
7. İki ayaġ baña himmet itse pīr-i muġān
8. Anuñla vādī-i ġamdan güẕār mümkindür

16. **iki:**
Gazel 360
Mısra: **10**
İki.

9. Şahibi ḫatmüʾl-vilāye olduġında Nābiyā
10. İki şāhid iki bürhāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

17. **iki:**
Gazel 360
Mısra: **10**
İki.
9. Şahibi ḫatmüʾl-vilāye olduġında Nābiyā
10. İki şāhid iki bürhāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

18. **iki:**
Gazel 403
Mısra: **4**
İki.
3. Vaṣl şebde yaḳışur rūzde yoḳdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaḳ bāblaruñ

19. **iki:**
Gazel 435
Mısra: **2**
İki.
1. Ḳışrdan añla ʿibādātın uliʾl-elbābuñ
2. Giçür evḳātı miyanında iki miḥrābuñ

20. **iki:**
Gazel 444
Mısra: **5**
İki.
5. İki müjgān bir yire gelmekden oldı nā-ümmīd
6. Ġamze-i ḫāṭır-şikenle güft-gūyuñdan senüñ

21. **iki:**
Gazel 478
Mısra: **4**
İki.
3. Aġūşı ḥasretiyle o şūḫuñ miyānını
4. Deryā-yı ġamda iki kedūdur benümle dil

22. **iki:**
Gazel 533
Mısra: **3**
İki.
3. Eylerdüm iki destümi bir ḳufl-ı muṭalsam
4. Ol ḳāmeti mevzūnı der-āġūş idebilsem

23. **iki:**
Gazel 573
Mısra: **13**
İki.
13. ʿAḳlın aldırmış iki māhveşüñ beyninde
14. Görmedük ʿāşıḳuñ āyine ḳadar medhūşın

24. **iki:**
Gazel 611
Mısra: **6**
İki.
5. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i kūzeyi
6. İki māruñ zīb-i dūş u gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduġın

25. **iki:**
Gazel 704
Mısra: **2**
İki.
1. Ol şuḫ olıcaḳ cilvegeh-i tāze-resīde
2. Birbirine reşk eyler iki merdüm-i dīde

26. **iki:**
Gazel 715
Mısra: **2**
İki.
1. Şāh-ı āhū-yı ḥaremdür iki ebrū degül a
2. İki āhūdur iki nergis-i cādū degül a

27. **iki:**
Gazel 715
Mısra: **2**
İki.
1. Şāh-ı āhū-yı ḥaremdür iki ebrū degül a
2. İki āhūdur iki nergis-i cādū degül a

28. **iki:**
Gazel 724
Mısra: **12**
İki.
11. Nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān Aḥmedīʾde Nābiyā
12. Döndi iki āṣafun luṭfiyle ḳalbüm gülşene

29. **iki:**
Gazel 724
Mısra: **15**
İki.
15. Mālik olmaz böyle iki āṣafa her pādişāh
16. Olmaz āẕīne şeb-i ḳadre müsādif her sene

30. **iki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **19**
İki.
19. Ḥaṣılı iki nevʿ olup eşyā
20. Vaḥdet-i Ḫalıḳı ider īmā

31. **iki:**
Kıt'a 41
Mısra: **1**
İki.
1. İtse āmīziş iki cins olur ḳuvvet-yāb
2. İddiʿā itdügüme beyt-i düvüm şāhiddür

32. **iki:**
Tarih 14
Mısra: **12**
İki.
11. Birisi mahrec-i ġam biri medḫal-i iḳbāl
12. İki derīçesinüñ ḥikmeti budur gūyā

33. **iki:**
Tarih 16
Mısra: **31**
İki.
31. İki destine iki ḫāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saḫāvetde yed-i ʿulyā

34. **iki:**
Tarih 16
Mısra: **31**
İki.
31. İki destine iki ḫāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saḫāvetde yed-i ʿulyā

35. **iki:**
Tarih 24
Mısra: **7**
İki.
7. Eyleyüp sünnet iki şeh-zāde-i āzādesin
8. Birisi Sulṭān Aḥmed biri Sulṭān Muṣṭafa

36. **iki:**
Tarih 24
Mısra: **9**
İki.
9. İki naḫl-ı ser-firāz-ı bāġzār-ı salṭanat
10. İki şemʿ-i nūr-baḫş-ı meclis-i ḥüsn ü bahā

37. **iki:**
Tarih 24
Mısra: **10**
İki.
9. İki naḫl-ı ser-firāz-ı bāġzār-ı salṭanat
10. İki şemʿ-i nūr-baḫş-ı meclis-i ḥüsn ü bahā

38. **iki:**
Tarih 24
Mısra: **11**
İki.
11. İki raʿnā ġonca-i sīr-āb-ı gülzār-ı edeb
12. İki nūr-ı dīde-i şāhenşeh-ı ʿālem-güşā

39. **iki:**
Tarih 24
Mısra: **12**
İki.
11. İki raʿnā ġonca-i sīr-āb-ı gülzār-ı edeb
12. İki nūr-ı dīde-i şāhenşeh-ı ʿālem-güşā

40. **iki:**
Tarih 27
Mısra: **4**
İki.
3. Ḫayr içün bu cāmiʿ ile çeşmeyi ḳıldı binā
4. Eyledi iki veliyyüʾn-niʿmetün rūḥını şād

41. **iki:**
Tarih 36
Mısra: **21**
İki.
21. Çeşm-i giryānı yem-i raḥmete mülḥaḳ iki dil
22. Ḳalbi raḥmetle temevvücde miṡāl-i deryā

42. **iki:**
Tarih 44
Mısra: **1**
İki.
1. Ḳavl-i cifr üzre iki ḳuṭb-ı güzīn
2. Yaʿni Mehdī vü ḥażret-i ʿĪsā

43. **iki:**
Tarih 57
Mısra: **11**
İki.
11. Çün iki aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan buldı vücūd
12. Nābīyā oldı iki tārīḫe ḫāme cāme-i dūz

44. **iki:**
Tarih 57
Mısra: **12**
İki.
11. Çün iki aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan buldı vücūd
12. Nābīyā oldı iki tārīḫe ḫāme cāme-i dūz

45. **iki:**
Tarih 57
Mısra: **13**
İki.
13. İtdi iki pāk gevherden Muḥammed Beg bürūz
14. ʿĀleme geldi Muḥammed āfıtāb-ı dil-fürūz

46. **iki:**
Tarih 59
Mısra: **2**
İki.
1. Oldı yek-pāre Nābīyā tārīḫ
2. Bu iki mıṣrāʿ-ı pey-ender-pey

47. **iki:**
Tarih 74
Mısra: **14**
İki.
13. ʿAvn-ı Ḥaḳḳuñ müteʿāḳibligin eyler işʿār
14. İki şeh-zāde ile olduġı çeşmi bīnā

48. **iki:**
Tarih 74
Mısra: **16**
İki.
15. ʿĀlemün eyledi taʿṭīr meşām-ı ẕevḳin
16. Ol iki ġonce-i nev-rüste-i gülzār-ı behā

49. **iki:**
Tarih 74
Mısra: **17**
İki.
17. Pederinüñ daḫı olmışdı iki şeh-zāde
18. Merdüm-i dīde maḳāmında aña cilve-nümā

50. **iki:**
Tarih 102
Mısra: **14**
İki.
13. Māye-i cūşiş olup ṭabʿuma mānende-i āb
14. Eyledüm şevḳ ü ṭarabdan iki tārīḫ ihdā

51. **iki:**
Tarih 111
Mısra: **1**
İki.
1. Ḥabbezā ol iki tevʾem-i maʿṣūm
2. Dü melek-rū dü ḳamer-pīşānī

52. **iki:**
Tarih 111
Mısra: **6**
İki.
5. Düşdi bu sālde maḳdemlerine
6. İki tārīḫ ki yoḳ aḳrānı

53. **iki:**
Tarih 118
Mısra: **5**
İki.
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīḫ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

54. **iki:**
Tarih 133
Mısra: **25**
İki.
25. Bī-ḫāʾil iki tārīḫ-i ġarīb itdi ẓuhūr
26. Ki olur birbirine ancaḳ olursa s̱ānī

55. **iki:**
Tarih 140
Mısra: **1**
İki.
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīḫin felek
2. Keff-i Sulṭān Aḥmedʾe lāyıḳ ne nāzende tüfek

56. **iki:**
Tarih 141
Mısra: **12**
İki.
11. Bu tüfeng-i ḫoş-nümānun şānına şāyestedür
12. İki tārīḫ-i dil-ārā olmaġa naḳş-ı cebīn

57. **iki:**
Tarih 144
Mısra: **64**
İki.
63. Didi bī-ġāye s̱enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

58. **iki:**
Tarih 144
Mısra: **64**
İki.
63. Didi bī-ġāye s̱enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

iki aġızlu:
1. **iki aġızlu:**
Gazel 465
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İki taraflı, bir dediği diğerini tutmayan.
7. Ḳavsveş rāḥatı yoḳ keş-me-keş-i miḥnetden
8. İki yüzlü iki aġızlu kec-endīşlerüñ

iki ʿālemde:
1. **iki ʿālemde:***-de*
Gazel 515
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki dünya; dünya ve ahiret.
17. Ne belādur bu riyā başına ḫalḳuñ ki ider
18. Mübtelāsı iki ʿālemde ṣafādan maḥrūm

iki cānibden:
1. **iki cānibden:***-den*
Gazel 842
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki taraf, iki yan.
3. Devlet iki cānibden eger olsa müyesser
4. Telḫ olmaz idi meyde daḫı leẕẕet olurdı

iki cānibindeki:
1. **iki cānibindeki:***-i, -n, -de, -ki*
Gazel 818
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İki taraf, iki yan.
9. Genc-i maʿnā kütüb ü ḍarbeleri naḳş-ı ṭılısm
10. Mārlardur iki cānibindeki şīrāzeleri

iki cihānda:
1. **iki cihānda:***-da*
Matla 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya ve ahiret.
1. İtāʿatinden o bī-devletān ki ser-keş olur
2. İki cihānda daḫı ḫānümān āteş olur

iki destini:
1. **iki destini:***-i, -n, -i*
Gazel 706
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eller, iki el.
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

iki dillü:
1. **iki dillü:**
Gazel 795
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
İkiyüzlü, münafık II Yazacak yerine şak atılan kamış veya divit kalem.
9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ḫāme raḳībāsā
10. Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

iki ebrū:

1. **iki ebrū:**
Gazel 715
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İki kaş, kaşlar.
1. Şāh-ı āhū-yı ḥaremdür iki ebrū degül a
2. İki āhūdur iki nergis-i cādū degül a

iki ḳāt:
1. **iki ḳāt:**
Gazel 31
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İki katı, iki misli.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerḫ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

iki kez:
1. **iki kez:**
Gazel 30
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İki defa.
11. Āyīnedeki ʿaksine nāz eyleyen āfet
12. Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

iki mıṣraʿ:
1. **iki mıṣraʿ:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Iki mısra ll beytin mısraları.
5. Lafẓsız eyleyemez murġ-ı maʿānī pervāz
6. İki mıṣraʿ ṭarafeynindeki bāl ü peridür

iki nefesde:
1. **iki nefesde:**
Gazel 693
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İki nefes, soluk.
3. İki nefesde ṭayanmaz ḫazāʾin-i encüm
4. Nis̱āre Ḫüsrev-i mihrüñ kef-i güşādesine

iki per:
1. **iki per:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İki kanat (Mecazen kuş).
5. İki per gibi ẓuhūr eyledi ḫaṭ rūyunda
6. Murġ-ı ḥüsnün ʿacabā niyyeti pervāze midür

iki üç:
1. **iki üç:**
Tarih 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birkaç.
11. Ḥaḳ taʿāla ol ḳadar ʿömrini efzūn ide kim
12. İki üç defʿa tecāvüz eyleye ḥadd-i ṣadı

iki yüzlü:
1. **iki yüzlü:**
Gazel 465
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İki yüzlü. II Riyakar.
7. Ḳavsveş rāḥatı yoḳ keş-me-keş-i miḥnetden
8. İki yüzlü iki aġızlu kec-endīşlerüñ

ikinci:
1. **ikinci:**
Tarih 64
Mısra: **3**
İkinci.
3. Olundukda ikinci defʿasında
4. Maḳām-ı ʿālī-i fetvāya isʿād

ikisine:
1. **ikisine:***-i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **47**
Her ikisi.
47. İkisine birden idüp iʿtiḳād
48. Eylediler ḫayr duʿā ile yād

ikisi:
1. **ikisi:**
Gazel 865
Mısra: **10**
Her ikisi de.
9. Biri birini taʿaddī iderek leyāl ü eyyām
10. Göricek bahār-ı ʿadli ikisi ber-ā-ber oldı

2. **ikisi:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **18**
Her ikisi.
17. Sābıḳ u lāḥıḳ iki mollā idi
18. İkisi de fāżıl ü dānā idi

3. **ikisinüñ:***-nüñ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **19**
Her ikisi.
19. Bezmi idüp ikisinüñ ẕātı zeyn
20. Olmış idi mescid-i züʾl-ḳıbleteyn

4. **ikisi:**
Tarih 16
Mısra: **63**
Her ikisi.
63. Saña mühr ile geldi şehr-i raḥmet ikisi birden
64. Açıldı ʿāleme birden żiyāfet-ḫāne-i Mevlā

5. **ikisin:***-n*
Tarih 24
Mısra: **14**
Her ikisi.
13. Pādişāhuñ sāye-i iḳbāl ü cāhında müdām
14. İkisin daḫı muʿammer ide luṭfiyle Ḫudā

ikisin:
1. **ikisin:**
Gazel 86
Mısra: **9**
İkisini (de).
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

iklīm:
1. **iklīmini:***-i, -n, -i*
Gazel 16
Mısra: **2**
Memleket, diyar.
1. Siper dūşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

2. **iklīmine:***-i, -n, -e*
Gazel 187
Mısra: **13**
Memleket, diyar.
13. ʿAşḳ iklīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

iklim-i çīn:
1. **iklim-i çīn:**
Gazel 721
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çin ülkesi.
11. Gīsū-yı müşg-bārına Nābī o āfetün
12. İklim-i Çīn didümse de tevbe ḫaṭāsına

iklim-i ġaybdan:
1. **iklim-i ġaybdan:***-dan*
Gazel 514
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bilinmezlik diyarı.
5. Bāruta suziş āhen ile sengden degül
6. İklim-i ġaybdan gelür imdādumuz bizüm

2. **iklīm-i ġaybdan:***-dan*
Gazel 841
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bilinmezlik diyarı.
11. Nābī olur mı zaḫm ḳalam ʿāfiyet-pezīr
12. İklīm-i ġaybdan bile gelse fetīlesi

iḳlīm-i ḥırṣuñ:
1. **iḳlīm-i ḥırṣuñ:***-u, -ñ*
Gazel 585
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Aç gözlülük tabiatı.
15. Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
16. Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin

iḳlīm-i hüner-hīz-i süḫan:
1. **iḳlīm-i hüner-hīz-i süḫan:**
Tarih 74
Mısra: **33**

Kelime Tipi: -
Söz/şiir hünerini ayağa kaldıranların iklimi.
33. Ḳırḳ yıldan berü iḳlīm-i hüner-hīz-i süḫan
34. Ḥāşdur ṭabʿına bī-müşterek ü bī-daʿvā

iḳlīm-i ḥüsn:
1. **iḳlīm-i ḥüsn:**
Gazel 585
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Güzellik ülkesi.
17. Lāʾübālī-resmdür iḳlīm-i ḥüsn ol güne kim
18. Āftābı eylemez cezbe tenezzül şeb-nemin

iklīm-i saʿādet:
1. **iklīm-i saʿādet:**
Gazel 764
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mutluluk iklimi.
7. O ḫursend-i ḫıredmendüñdür iklīm-i saʿādet kim
8. Cevāhirle türābuñ farḳı yoḳdur çeşm-i ḫūşında

ikrāh:
1. **ikrāh:**
Kaside 12
Mısra: **84**
Kerih görme, tiksinme.
83. Ḳanı birbirisine ḫıdmet içün sebḳat iden
84. Şimdi ikrāh ile birbirine eyler ibrām

ikrāh üzre:
1. **ikrāh üzre:**
Gazel 714
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kerhen, zoraki, istemeyerek.
1. Kimi gördümse ḥükūmetkede-i cāh üzre
2. Rāḥatından görinür ol daḫı ikrāh üzre

ikrām:
1. **ikrāma:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **133**
İhsan, lütuf, iyilik, yardım.
133. Neyyir-i reʾyine ikrāma şafaḳdan gerdūn
134. Döşedür cānib-i bālāsına mihrün iḥrām

2. **ikrām:**
Kaside 13
Mısra: **226**
İhsan, lütuf, iyilik, yardım.
225. Pīrlik vaḳti taʿayyüş ġamını çekmededür
226. Dest-i cūduñdan umar şānuna lāyıḳ ikrām

ikrām eyledi:
1. **ikrām eyledi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Sunmak, takdim etmek.
101. Ehline şimdi olunmaḳla emānet teslīm
102. Eyledi sāye-i ḥaḳ mühr-i şerīfe ikrām

ikrām eylemek:
1. **ikrām eylemek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Sunmak, takdim etmek.
19. Ḳadrin bilerek gevherimüñ eylemek ikrām
20. Üftāde-i peyġūle-i ġār itmek içünmiş

ikrām eyler:
1. **ikrām eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.
113. Kim ki eyler o leyleye ikrām
114. İder aḥkām-ı ʿizzetin ihkām

2. **ikrām eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.
127. Bihterīn-i vüzerā āṣaf-ı ṡānī ki sezā
128. Nāmına eyler ise cevher-i evvel ikrām

ikrām ide:
1. **ikrām ide:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.
135. İsm-i sāmisi semāvātı güẕār itmişdür
136. Ki tevāżuʿla ide cevher-i evvel ikrām

ikrām-ı nā-maḥṣūr:
1. **ikrām-ı nā-maḥṣūr:**
Tarih 19
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sınırsız ikram, ihsan.
9. Bir gün o mevsimde görüp şehzādesin muṣḥaf be-kef
10. Dersini itdükde suʾāl ikrām-ı nā-maḥṣūr ile

iḳrār:
1. **iḳrāra:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **12**
Gizlemeyip açıklama, söz verme, kabul etme.
11. Vaṣf-ı dehen-i būd u ne-būdında o şūḫuñ
12. İḳrāra müşabih ider inkār temevvüç

2. **ikrāre:**-*e*
Gazel 72
Mısra: **6**
Gizlemeyip açıklama, söz verme, kabul etme.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

3. **iḳrār:**
Gazel 381
Mısra: **14**
Gizlemeyip açıklama, söz verme, kabul etme.
13. Bu ʿaṣr-ı kec-āyīn ü kec-āmūzda
14. Nābī inkār teṡebbüt ider iḳrār taḫallüf

4. **ikrāra:**-*a*
Gazel 494
Mısra: **3**
Gizlemeyip açıklama, söz verme, kabul etme.
3. İkrāra gelū-gīrlik it güm-şüdegānı
4. İt nām-ı Ḥaḳʾı naḳş-ı cebīn pāre-i nān ol

5. **iḳrārumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 798
Mısra: **10**
Gizlemeyip açıklama, söz verme, kabul etme.
9. Sūk-ı devrānda biz ol deyn temessükleriyüz
10. Hep bizüm ḫātemümüzdür başan iḳrārumuza

6. **iḳrār:**
Kaside 2
Mısra: **199**
Gizlemeyip açıklama, söz verme, kabul etme.
199. Saña iḳrār iledür ṣıḥḥat-i īmān-ı enām
200. Rütbeni añlamaġa kimsede yoḳ istiʿdād

iḳrār eyler:
1. **iḳrār eyler:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Saklamayıp söylemek, dil ile söylemek, bildirmek.
33. Sütūde-fażl ü hüner-pīşe Muṣṭafa Pāşā
34. Ki evc-i rütbesine eyler āsmān iḳrār

iksā ide:
1. **iksā ide:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
Giydirmek.
201. Vücūd-ı pākine Nābī budur Ḥaḳʾdan recāmuz kim
202. İde ḫayyāṭ-ı ḳudret cāme-i dil-ḫᵛāhını iksā

iksīr:

1. **iksīrden:**-*den*
Gazel 476
Mısra: **3**
İlaç, madde, sihirli karışım.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse hest itmek

2. **iksīre:**-*e*
Gazel 685
Mısra: **10**
İlaç, madde, sihirli karışım.
9. Ḳande urılan sikke-i sulṭān idi Nābī
10. İksīre liyāḳat bulunaydı misümüzde

3. **iksīre:**-*e*
Gazel 751
Mısra: **18**
İlaç, madde, sihirli karışım.
17. Nābiyā kim ki bulur genc-i maʿānīye vuṣūl
18. Ṭabʿı bilmem ki nice raġbet ider iksīre

4. **iksire:**-*e*
Gazel 510
Mısra: **14**
İlaç, madde, sihirli karışım.
13. Zerden ḳalur mı maʿnī-i pākīze Nābiyā
14. İksire nāziş itse nʾola ḫākümüz bizüm

5. **iksīr:**
Gazel 826
Mısra: **8**
İlaç, madde, sihirli karışım.
7. Gencīne-i tevekkül ü genc-i ḳanāʿati
8. Āhir çıḳarduḳ elden o iksīr ḳalmadı

iksīr eylemiş:
1. **iksīr eylemiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Şifa eylemek, derde derman olmak.
49. O cihānbān-ı muʿaẓẓam ki türāb-ı ḳademin
50. Eylemiş ḥażret-i Ḥaḳḳ dīde-i ʾaṣra iksīr

iksīr ü ṣıḥḥat:
1. **iksīr ü ṣıḥḥat:**
Kaside 1
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
İlaç ve sağlık.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ḫurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hem-per-ı ʿAnḳā

iksīr-i recā eyleyelüm:
1. **iksīr-i recā eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Allah'tan) yalvararak iksir istemek.
5. ʿArafātuñ sürelüm ḫākine yüzler gözler
6. Surḫ-rūy olmaġa iksīr-i recā eyleyelüm

iḳtidā:
1. **iḳtidā:**
Gazel 347
Mısra: **12**
Uyma, tabi olma.
11. Meded güşāyiş-i bāb-ı selām ide yoḫsa
12. İmām-ı bed-nefese iḳtidā ne müşkil imiş

2. **iktidāsın:**-*sı, -n*
Gazel 430
Mısra: **6**
Uyma, tabi olma.
5. Fehm itmedünse vaḥdet ü keṡret meʾālini
6. Seyr eyle iktidāsın imāma cemāʿatüñ

iḳtidā eylesüñ:
1. **iḳtidā eylesüñ:**-*süñ*
Gazel 515
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Uymak,tabi olmak.
15. İḳtidā eylesüñ āṡārına erbāb-ı dilüñ
16. Teh-i ḥayretde ḳalan rāh-nümādan maḥrūm

iktidār:
1. **iḳtidār:**
Gazel 65
Mısra: **7**
Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret.
7. Bāzūlarunda ḳalmadı āġūşa iḳtidār
8. Sāde müşahedeyle ḳanāʿat zamānıdur

2. **iktidārum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **401**
Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret.
401. Vaṭana varsam iktidārum yoḳ
402. Bunda ṭursam medār-ı kārum yoḳ

iḳtidā-yı ḫükm-i ilāh:
1. **iḳtidā-yı ḫükm-i ilāh:**
Kaside 7
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Allah'ın hükümlerine tabi olunması, uyulması.
103. Meḳāṣıd-ı ʿulemā iḳtidā-yı ḫükm-i İlāh
104. Meṭālib-i vükelā iltizām-ı cebr ü küsūr

2. **iḳtidā-yı ḫükm-i ilāh:**
Kaside 7
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Allah'ın hükümlerine tabi olunması, uyulması.
103. Meḳāṣıd-ı ʿulemā iḳtidā-yı ḫükm-i İlāh
104. Meṭālib-i vükelā iltizām-ı cebr ü küsūr

iḳtirān itse:
1. **iḳtirān itse:**-*se*
Tarih 138
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Yaklaşmak, yanına gelmek.
75. Sāl-i tārīḫini iṡbāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aḫ-ı şīn

iktisāb olunan:
1. **iktisāb olunan:**-*an*
Kaside 20
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Kazanılmış, elde edilmiş olmak.
89. Aña lisān-ı ḥāl gerekdür ki ʿarż ide
90. Medḥinden iktisāb olunan vecd ü ḥāleti

iktisāb-ı ʿilm:
1. **iktisāb-ı ʿilm:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlim tahsil etme, ilim edinme.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

2. **iktisāb-ı ʿilm:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlim tahsil etme, ilim edinme.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

3. **iktisāb-ı ʿilm:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlim tahsil etme, ilim edinme.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

4. **iktisāb-ı ʿilm:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlim tahsil etme, ilim edinme.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

5. **iktisāb-ı ʿilm:**
Gazel 365
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
İlim tahsil etme, ilim edinme.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

6. **iktisāb-ı ʿilm:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlim tahsil etme, ilim edinme.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

7. **iktisāb-ı ʿilm:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlim tahsil etme, ilim edinme.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

8. **iktisāb-ı ʿilm:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlim tahsil etme, ilim edinme.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

9. **iktisāb-ı ʿilm:**
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlim tahsil etme, ilim edinme.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

iktisāb-ı kemāl idelüm:
1. **iktisāb-ı kemāl idelüm:***-elüm*
Gazel 859
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kemale ermek, olgunlaşmak.
9. Biz iktisāb-ı kemāl idelüm de ey Nābī
10. Ḳo söylesün bir alay jājhā fesānemüzi

iktisāb-ı ḳuvvet-i pervāz:
1. **iktisāb-ı ḳuvvet-i pervāz:**
Gazel 296
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Uçma gücünü kazanma.
9. Murġ-ı ḳudsüz iktisāb-ı ḳuvvet-i pervāz içün
10. Āşiyān-ı ʿāleme bī-bāl ü bī-per gelmişüz

iḳtiżā:
1. **iḳtiżāsı:***-sı*
Gazel 87
Mısra: **4**
Lazım, gerek.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast ḫaber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

2. **iktiżāsı:**
Gazel 382
Mısra: **2**
Lazım, gerek.
1. Ol leẕẕet-i viṣāle ki yārüñ rıżāsı yoḳ
2. Bīhūde ḫʷāhiş eylemenüñ iktiżāsı yoḳ

3. **iḳtiżā:**
Gazel 670
Mısra: **8**
İhtiyaç, geretirme, mecburiyet.
7. Taḥrīk-i şevḳ idi ruḫuña cürʾet-i nigāh
8. Bir kerre bakmış oldum o da iḳtiżā ile

4. **iḳtiżā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **498**
İhtiyaç, geretirme, mecburiyet.
497. Oldı ser-cümle cāme vü destār
498. İḳtiżā ile zīnet-i bāzār

iḳtiżā eyler:
1. **iḳtiżā eyler:***-r*
Gazel 513
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Lâzım gelmek.
21. İḳtiżā eyler el üstinde götürmek Nābī
22. Çün tevāżuʿlar ider rūy-ı zemīn-sāy-ı ḳalem

2. **iḳtiżā eyler:***-r*
Kaside 12
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Lâzım gelmek.
95. Bir daḫı ḫāneñe ʿazm eylemez andan açılur
96. İḳtiżā eyler ise birisine istiḫmām

iḳtiżā iden:
1. **iḳtiżā iden:***-en*
Gazel 305
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gerekmek, gerektirmek.
1. Degül denāʾetümüzden bürehne-pālıġumuz
2. Ġınā-yı Ḥaḳdur iden iḳtiżā gedālıġumuz

iḳtiżā iderdük:
1. **iḳtiżā iderdük:***-er, -dü, -k*
Kaside 1
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
Gerekmek, gerektirmek.
167. Eger kim ism-i Settāruñ mededkār olmasa luṭfı
168. İderdük iḳtiżā evvel ḳademde olmaġı rüsvā

iḳtizā itmez:
1. **iḳtizā itmez:***-mez*
Gazel 808
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Lazım gelmek, gerekmek.
5. İʿtibārından Yehūdʾuñ sebte itmez iḳtizā
6. Rāciḥ olmaḳ ḥüsnde pencşenbe vü āzīneye

iḳtiżā-yı ḥikmet:
1. **iḳtiżā-yı ḥikmet:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Hikmetin gereği üzre.
21. Egerçi bir nice dem iḳtiżā-yı ḥikmet ile
22. Mizāc-ı devleti çerḫ itdi pāy-māl-i fütūr

iḳtiżā-yı ḥikmet üzre:
1. **iḳtiżā-yı ḥikmet üzre:**
Kaside 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Hikmetin gereği üzre.
63. İdüp biʾṭ-ṭabʿ biribirine hem dost hem düşmen
64. Ḳoparmış iktiżā-yı ḥikmet üzre arada ġavġā

iḳtiżā-yı ḥüsn:
1. **iḳtiżā-yı ḥüsn:**
Gazel 250
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin gereği, gerektirdiği.
1. İderse meyl-i nevāziş sezā-yı ḥüsn budur
2. Olursa māʾil-i cevr iḳtiżā-yı ḥüsn budur

il:
1. **il:**
Gazel 877
Mısra: **14**
El, başkası.
13. Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn
14. Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiḫārum olaydı

2. **ilüñ:***-üñ*
Kaside 10
Mısra: **81**
El, başkası.
81. Görüp elinde ilüñ nuḳreler taḥassür ile
82. Gözümden eşk aḳıdup olurum sitāre-şumār

iʿlā itdi:
1. **iʿlā itdi:***-di*
Tarih 127
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Yüceltmek, şöhretini arttırmak.
123. Getürüp merkez-i aslīsine mānend-i ḳamer
124. Mesned-i sābıḳ-ı ʿālīsine itdi iʿlā

ʿilāc:

1. ʿ**ilācumuz:**-*umuz*
Gazel 189
Mısra: **6**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.
5. Taḥammül eylemeden ġayrı vażʿ-ı nādāna
6. Kitāb-ı fenn-i ḫıredde ʿilācumuz yoḳdur

2. ʿ**ilācı:**-*ı*
Gazel 235
Mısra: **8**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.
7. Esīr-i keş-me-keş-i bī-ġamī olan ḳalbüñ
8. ʿİlācı beste-i ḳayd-ı maḥabbet itmekdür

3. ʿ**ilācumuz:**-*u, -muz*
Gazel 281
Mısra: **6**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.
5. Bih-būdī-i mizācumuza düşme ey ṭabīb
6. Dükkān-ı ḳāʾinātda yoḳdur ʿilācumuz

4. ʿ**ilāc:**
Gazel 708
Mısra: **10**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.
9. Teskīn-i sūz-ı hicr idelüm ʿarż-ı ḥāl ile
10. Muʿtāddur ʿilāc mürekkeble ḥurḳate

5. ʿ**ilācını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 20
Mısra: **11**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.
11. Bir ḫastanuñ ʿilācını ʿḮsā nüzūl ider
12. Taṣḥīḥine olursa Ḫudāʾnuñ ʾirādeti

6. ʿ**ilāc:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **474**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.
473. Cins-ı ʿirfāna ʿaṣrı vaḳt-i revāc
474. Derd-i ḥırmāna nuṭḳ-ı pāki ʿilāc

7. ʿ**ilāc:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **345**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.
345. Senden olur şikestegāna ʿilāc
346. Sen virürsin metāʿ-ı ʿacze revāc

ʿilāc iderse:

1. ʿ**ilāc iderse:**-*er, -se*
Gazel 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ilaç yapabilmek, çare olabilmek.
1. ʿAceb mi şerbet-i dinar ile iderse ʿilāc
2. Ṭabiʿat-ı emele ʾārıż oldı sūy-ı mizāc

ʿilāc-ı çirk-i güneh:

1. ʿ**ilāc-ı çirk-i güneh:**
Gazel 589
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Günahın çirkinliğinin ilacı.
13. ʿİlāc-ı çirk-i güneh secde-i darāʿatdur
14. Sepīd olur gör e bir secde ile rūy-ı nigīn

ilāh:

1. **ilāhʾdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **1**
Yaratıcı, Allah.
1. Ġayre baḳma İlāhʾdan ġayrı
2. Ġayre eyle nigāhdan ġayrı

2. **ilāhʾdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **26**
Yaratıcı, Allah.
25. Mā-haṣal rabt-ı ḳalbe lāyıḳ yoḳ
26. Nābiyā bir İlāhʾdan ġayrı

3. **ilāhı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **24**
Yaratıcı, Allah.
23. Her mesānuñ ṣabāḥı şāhiddür
24. Ki dü kevnüñ ilāhı vāḥiddür

ilāhī:

1. **ilāhī:**
Gazel 421
Mısra: **12**
Ey Allah'ım.
11. Ne imtiyāzı var āyā lika-yı düşmenden
12. İlāhī kimseye gösterme rūyını vāmuñ

2. **ilāhī:**
Gazel 568
Mısra: **1**
Ey Allah'ım.
1. İlāhī āfiyet vir bu dil-i bīmāre luṭfuñdan
2. Talebkār-ı müdāvā olsun eyle çāre luṭfuñdan

3. **ilāhī:**
Kaside 1
Mısra: **169**
Ey Allah'ım.
169. İlāhī sābıḳ-ı inʿāmunı it lāḥiḳa peyvend
170. Günāh-ı bendegānı itme rūy-ı cehline ilḳā

4. **ilāhī:**
Kaside 1
Mısra: **172**
Ey Allah'ım.
171. ʿUṣāt-ı bendegānun olsa da şāyeste-i taʿẕīb
172. Yine eyle ilāhī şānuña şāyānını icrā

5. **ilāhī:**
Kaside 1
Mısra: **185**
Ey Allah'ım.
185. İlāhī sen muʿammer ḳıl o ẕāt-ı ḥayr-fermāyı
186. Ki bu naẓma dem-i cān-baḫşı oldı muʿcib-i iḥyā

6. **ilāhi:**
Gazel 572
Mısra: **1**
Ey Allah'ım!.
1. İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
2. Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

7. **ilāhi:**
Kaside 10
Mısra: **91**
Ey Allah'ım!.
91. İlāhi ʿömrini eyle devāma peyveste
92. İlāhi devletin eyle hemīşe tāze bahār

8. **ilāhi:**
Kaside 10
Mısra: **92**
Ey Allah'ım!.
91. İlāhi ʿömrini eyle devāma peyveste
92. İlāhi devletin eyle hemīşe tāze bahār

9. **ilāhi:**
Kaside 10
Mısra: **93**
Ey Allah'ım!.
93. İlāhi her günini ʿīd ü her şebin ḳadr it
94. Nihāl-i tāzedür eyle İlāhi ber-ḫordār

10. **ilāhi:**
Kaside 10
Mısra: **94**
Ey Allah'ım!.
93. İlāhi her günini ʿīd ü her şebin ḳadr it
94. Nihāl-i tāzedür eyle İlāhi ber-ḫordār

11. **ilāhi:**
Kaside 10
Mısra: **95**
Ey Allah'ım!.
95. İlāhi her dem idüp kendü sāyeñe maḥrem
96. İlāhi ḫāk-i derin eyle būsegāh-ı kibār

12. **ilāhi:**
Kaside 10

Mısra: **96**
Ey Allah'ım!.
95. İlāhi her dem idüp kendü sāyeñe maḥrem
96. İlāhi ḫāk-i derin eyle būsegāh-ı kibār

13. **ilāhi:**
Kaside 28
Mısra: **51**
Ey Allah'ım!.
51. İlāhi eyle muʿammer serīr-i devletde
52. Ki ḫalḳa ʿāfiyeti müntehā-yı maḳṣaddur

14. **ilāhī:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **145**
Ey Allah'ım!.
145. Ol rūḥ-ı cihānuñ it ilāhī
146. Ḥıfẓuñ sırrı üzre sır penāhī

15. **ilāhi:**
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Ey Allah'ım!.
1. İlāhi ʿömri şāhenşāh-i devrānuñ füzūn olsun
2. Hemīşe düşmen-i bed-ḫᵛāhı zār u ser-nigūn olsun

16. **ilāhī:**
Kıt'a 64
Mısra: **1**
Ey Allah'ım!.
1. Vir İlāhī ʿAlī Pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ
2. ʿÖmrine devletine sāye-i ḥıfẓuñda maḳām

17. **ilāhī:**
Tarih 14
Mısra: **13**
Ey Allah'ım!.
13. İlāhī saḥibin eyle muʿammer ü mesrur
14. Ola binā-yı felek tā ki böyle pā ber-cā

18. **ilāhi:**
Tarih 28
Mısra: **13**
Ey Allah'ım!.
13. Olsun efzūnter İlāhī ʿömr-i ferzend ü peder
14. Olduġınca mihr ü meh pertev-feşān-ı rūy-ı ḫāk

19. **ilāhī:**
Tarih 94
Mısra: **31**
Ey Allah'ım!.
31. İlāhī eyle o mihr-i sipihr-i salṭanatuñ
32. Ser-i memālik-i İslāma sāyesini medīd

20. **ilāhī:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **83**
Ey Allah'ım!.
83. Ola bargâhı İlāhī saʿīd
84. Füzūn devleti ʿizzeti ber-mezīd

iʿlām:
1. **iʿlāma:**-*a*
Gazel 626
Mısra: **10**
Bildirmek, belli etmek.
9. Nābī-i dil-ḫastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

iʿlām eyledüm:
1. **iʿlām eyledüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **522**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, anlatmak.
521. Basṭ idüp bir nice şikeste kelām
522. Eyledüm ḥāl-i zārumı iʿlām

iʿlām eylemiş:
1. **iʿlām eylemiş:**-*miş*
Gazel 340
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bildirmek II İstemek.
9. Hedāyānun vüṣūlın eylemiş iʿlām ey Nābī
10. ʿAliyy-i ḫaste bu şiʿr-i teri cānāne göndermiş

iʿlām itdügüm:
1. **iʿlām itdügüm:**-*dü, -gü, -m*
Kaside 12
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, anlatmak.
33. Kendü aḥvāl-i dil-i ber-zede sāmānumdur
34. İtdügüm maʿraż-ı vālā-yı kirāma iʿlām

iʿlām itdümse:
1. **iʿlām itdümse:**-*dü, -m, -se*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **331**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, anlatmak.
331. Kime itdümse ḥālümi iʿlām
332. Kimden oldumsa çāre-ḫᵛāh-ı merām

iʿlām itmez:
1. **iʿlām itmez:**-*mez*
Kaside 13
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, anlatmak.
179. Öyle ḫıdmetde bulunduñ ki sefīrān-ı bihişt
180. Müjdesiz birbirine nāmuñı itmez iʿlām

ʾilāve:
1. **ʾilāve:**
Kaside 7
Mısra: **92**
İlave, ek.
91. Żamīne cāhına envāʿ-ı dāniş ü ʾirfān
92. ʾİlāve ḳadrine aḳsām-ı fażl-ı nā-maḥṣūr

2. **ʾilāve:**
Kaside 17
Mısra: **33**
İlave, ek.
33. Rütbe-ı ʿulyā-yı cāhına ʾilāve ʿilm ü fażl
34. Şānınuñ idrāk-ı esrār-ı ḥaḳāyıḳ ser-beri

ʾilāve oldı:
1. **ʾilāve oldı:**-*dı*
Tarih 133
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eklenmek.
7. Eyleyüp himmet-i şāhenşeh-i ʿālem imdād
8. Himmete oldı ʾilāve kerem-i Yezdānī

ʿilāve-i ecr-i tavāfdur:
1. **ʿilāve-i ecr-i tavāfdur:**
Gazel 100
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Tavaf ibadeti sevabının ilavesi.
15. Ecr-i naẓar ʿilāve-i ecr-i tavāfdur
16. Gevher-keş-i birīşüm-i enzār Kaʿbeʾdür

ilbās eyleye:
1. **ilbās eyleye:**-*y, -e*
Gazel 638
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Giydirmek, giydirip kuşatmak.
12. İden tevekkuʿ-ı taḳrīr bī-zebānlardan
11. Meġer ki eyleye ilbās çeşme cāme-i gūş

ilbās-ı ḫilaʿdan:
1. **ilbās-ı ḫilaʿdan:**-*dan*
Tarih 129
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Giydiği kaftan.
5. Bendegānınun görüp ādāb u ḥüsn-i ḫıdmetin
6. İtdi ilbās-ı ḫilaʿdan ġayri çoḳ luṭf u ʿaṭā

ʿilel:
1. **ʿileli:**-*i*
Gazel 861
Mısra: **7**
İlletler, hastalıklar.
7. İtmez ervāḥa sirāyet ʿileli ecsāmuñ
8. Ḥarf-i ʿilletle degüldür yine muʿtel maʿnā

2. **ʿilel:**
Tarih 36
Mısra: **35**
İlletler, hastalıklar.
35. Devletüñ ṭabʿına oldı bu ʿilel kim sārī
36. Seni bu ʿillet içün eyledi Ḥaḳ mahz-ı şifā

ilerü gitdi:
1. **ilerü gitdi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **235**

Kelime Tipi: -
İleri gitmek, ilerlemek II Yükselmek.
235. Gitdi sekban u deli pāyesi ile ilerü
236. Bir alāy ḳara ḳura nāmı Ferīdun u Ḳubād

ilġā ḳıl:
1. **ilġā ḳıl:**
Kaside 1
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Yürürlükten kaldırmak, hükümsüz bırakmak, işlemez hâle getirmek, feshetmek.
175. Bizüm küfrānumuz laġv oldığında şübhe yoḳ ancaḳ
176. Anı sen cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla ḳıl ilġā

ilhām:
1. **ilhāmuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **22**
Ar. 1. Kalbe feyiz tarikiyle olan ilka-yı ilâhî. 2. Taraf-ı Haktan feyiz tarikiyle kalbe ilka olunan husus.
21. Zihī hümā-yı bülend-āşiyān ki devr eyler
22. Cenāḥ-ı maʿnī ile mā-verāsın ilhāmuñ

2. **ilhām:**
Kaside 13
Mısra: **138**
Allah tarafından kulun gönlünde doğan bilgi, sezgi.
137. Ḳalbi ol tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür kim
138. Gökden āvīẖte ḳındīlidür anuñ ilhām

ilik:
1. **ilik:**
Gazel 136
Mısra: **13**
Elbisenin düğme geçmeye mahsus deliği.
13. Ẓann itme Nābī tügme ilik dām u dānedür
14. Ḳurmış şikār içün ten-i ẖūbānı cāmeler

ilḳā eylemiş:
1. **ilḳā eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Atmak, koymak.
59. Terāzū-yı teḳabül vażʿ idüp bāzār-ı imkāna
60. Naḳīżeyne tevāfuḳla teẖālüf eylemiş ilḳā

ilḳā ider:
1. **ilḳā ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Koymak, bırakmak, atmak.
55. Eylese bir dili biri mesrūr
56. Aña ilḳā ider hezār sürūr

ilḳā itdi:
1. **ilḳā itdi:**-*di*
Tarih 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Telkin etmek, ilham etmek.
1. Naḥv okudıcaḳ Nābī maẖdūmı Ebuʾl-ẖayrʾa
2. Feyyāz bu maʿnāyı itdi diline ilḳā

ilḳā itdiler:
1. **ilḳā itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 104
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Koymak, bırakmak.
91. Aġzın ḳapadup üsrüp ile eyleyüp iḥkām
92. Ṣadrüʾş-şeref-i merḳadine itdiler ilḳā

ilḳā itme:
1. **ilḳā itme:**-*me*
Kaside 1
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Salmak, göndermek, bırakmak.
169. İlāhī sābıḳ-ı inʿāmunı it lāḥiḳa peyvend
170. Günāh-ı bendegānı itme rūy-ı cehline ilḳā

ilḳā itmede:
1. **ilḳā itmede:**-*mede*
Tarih 92
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Atmak, bırakmak.
25. Zīnet-i naḳş-ı dil-āvīzini seyr itmek içün
26. Dīde-i mihr ü mehin itmede ẖāke ilḳā

ilḳā-yı fesād iden:
1. **ilḳā-yı fesād iden:**-*en*
Kaside 2
Mısra: **262**
Kelime Tipi: -
Kötülükleri telkin etmek.
261. ʿAybdur ʿāḳile şeytān beni aldatdı dimek
262. Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād

ilḳā-yı ḳabes ider:
1. **ilḳā-yı ḳabes ider:**-*er*
Tarih 139
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yanan kor koymak, ateşe vermek.
9. Rāh-ı gūşından irer ḳalbine nār-ı ġayret
10. Ḫırmen-i düşmene der- dem ider ilḳā-yı ḳabes

ilḳā-yı raḳībe:
1. **ilḳā-yı raḳībe:**-*e*
Gazel 829
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Rakibe bırakma.
15. Tek görmeyem raḳībi gerekmez viṣāl-i yār
16. İtdüm fedā ilḳā-yı raḳībe ʿatāsını

illā:
1. **illā:**
Tarih 141
Mısra: **2**
Ancak, yalnız.
1. Gāziyān beyninde yoḳ ṣāḥib-nefes merd-i güzīn
2. Düşmeni ber-bād ider illā tüfeng-i āteşīn

2. **illā:**
Gazel 248
Mısra: **2**
Meğer ki, Oysa.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

3. **illā:**
Tarih 16
Mısra: **77**
Kesinlikle, mutlaka.
77. Baña farż idi medḥüñ itmek illā cümleden evvel
78. Ki çoḳ luṭf u mürüvvet görmişüm senden Ḫudādānā

illā ki:
1. **illā ki:**
Gazel 26
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kesinkes.
17. Bir kenz ki vā-reste ola dest-i fenādan
18. Nābī degül illā ki girībān-ı ḳanāʿat

ʿillet:
1. ʿ**illetin:**-*i, -n*
Gazel 391
Mısra: **13**
Hastalık.
13. Felek arturma geçdük ʿilletin bīmār-ı hicrānuñ
14. Elünden çünki gelmez derd-i ʿaşḳa çāre-sāz olmaḳ

2. ʿ**illet:**
Tarih 36
Mısra: **36**
Hastalık.
35. Devletüñ ṭabʿına oldı bu ʿilel kim sārī
36. Seni bu ʿillet içün eyledi Ḥaḳ mahz-ı şifā

3. ʿ**illetde:**-*de*
Tarih 36
Mısra: **38**
Hastalık.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ʿilletde kibār-ı ḥükemā

4. ʿ**illete:**-*e*
Tarih 36

Mısra: **34**
Hastalık.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Ṣun‘ ile eyledi her ‘illete bir gūne devā

’illet:
1. ’**illetle:**-*le*
Gazel 31
Mısra: **4**
Hastalık.
3. Virmiş ammā beyyinātuñ beynini tevfīḳ içün
4. Ẕāt-ı bī-‘illet ‘aceb ’illetle te’nīs̱-i s̱ebāt

‘illet eylemişdür:
1. ‘**illet eylemişdür:**-*miş, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Asıl sebep yapmak.
105. Eylemişdür mü’ellif-i ḳudret
106. Ḫilḳat-i kevne ẕātını ‘illet

‘illet u miḥneti:
1. ‘**illet u miḥneti:**-*i*
Tarih 75
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Zillet ve mihnet gamı.
13. Dünyevī uḫrevī o ism-i şerīf
14. ‘İllet u miḥneti münāfīdür

‘illet ü renc ü ġam u miḥnetden:
1. ‘**illet ü renc ü ġam u miḥnetden:**-*den*
Kaside 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hastalık, ağrı, keder ve bela.
9. Olurlar ‘illet ü renc ü ġam u miḥnetden āzāde
10. Olanlar dāhil-i darü’l-emānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

‘illet-i āşūb:
1. ‘**illet-i āşūb:**
Gazel 850
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaos hastalığı.
7. ‘İllet-i āşūb sārī olduġın dehre görüp
8. Ḫum-nişīn oldı Felātūn-ı ḥikem-fermā gibi

‘illet-i cürme:
1. ‘**illet-i cürme:**-*e*
Gazel 538
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Günah hastalığı.
15. Virelüm ravża-i pākine ṣalāt ile selam
16. ‘İllet-i cürme şefā‘atla devā eyleyelüm

‘illet-i gā’iyyeyüz:
1. ‘**illet-i gā’iyyeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 296
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Asıl sebep, esas neden.
15. ‘İllet-i gā’iyyeyüz ma‘nen taḳaddüm bizdedür
16. Ādemüz ‘ālemden ey Nābī mu’aḫḫar gelmişüz

‘illet-i ḳulunc:
1. ‘**illet-i ḳulunc:**
Gazel 849
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kulunç hastalığı, şiddetli boyun, omuz ve sırt ağrıları.
7. Bende ḫamyāze-i āġūş ü raḳīb-i bed-reg
8. Ṣarılur gerdenine ‘illet-i ḳulunc gibi

‘illet-i reşke:
1. ‘**illet-i reşke:**-*e*
Gazel 271
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık hastalığı.
5. Miḥnet-i devleti andukça teselli buluruz
6. ‘İllet-i reşke ḥakīmāne müdāvīyüz biz

’illet-i ṭab‘-ı devleti:
1. ’**illet-i ṭab‘-ı devleti:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Devletin mizacındaki hastalık.
83. İder ol ṣahh mizāc-ı mülki ṣahīh
84. ’İllet-i ṭab‘-ı devleti taṣhīh

‘illet-zede-i līnet olur:
1. ‘**illet-zede-i līnet olur:**-*ur*
Gazel 248
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İshal hastalığı mağduru olmak.
9. Tahsinüñ olur ṭab‘ı ‘illet-zede-i līnet
10. Ancak maraż-ı imsāk iḥsāna ṣataşmışdur

‘illet-zede-i renc-i sübāt-ı seherī oldı:
1. ‘**illet-zede-i renc-i sübāt-ı seherī oldı:**-*dı*
Gazel 867
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Uykusuzluk komasının ağrısına yakalanmış olmak.
11. Pister-i ṣafḥa-i mecmū‘ada ḫᵛābīde iken
12. Oldı ‘illet-zede-i renc-i sübāt-ı seherī

‘ilm:
1. ‘**ilmedür:**-*e, -dür*
Gazel 113
Mısra: **1**
Bilim, bilgi,marifet.
1. Ne ‘ilmedür ne dānişe ne ehl-i hūşadur
2. Hep i‘tibār-ı bī-ḫıredān ḫod-fürūşadur

2. ‘**ilmüm:**-*üm*
Gazel 114
Mısra: **3**
Bilim, bilgi,marifet.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳ’uñ olduġına ‘ilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ‘amelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

3. ‘**ilmüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 702
Mısra: **7**
Bilim, bilgi,marifet.
7. Bilür ḥaḳīḳati bir noḳta olduġın ‘ilmüñ
8. Nuḳūş-ı kevni gören noḳṭa-i süveydāda

4. ‘**ilmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **128**
Bilim, bilgi,marifet.
127. Ḥażret-i ḳuṭbuñ olur dā’iresinden ḫāric
128. ‘İlmine olmaġ ile vāris̱-i kāmil efrād

5. ‘**ilmün:**-*ün*
Gazel 744
Mısra: **19**
Bilim, bilgi,marifet.
19. Nābiyā pür-tāb iderdi ‘ilmün istiḳbāline
20. Cāhilüñ zānū-yı idrākinde iḥrām olmasa

6. ‘**ilm:**
Tarih 103
Mısra: **9**
Bilim, bilgi,marifet.
9. Ṣalāḥ u ‘iffet ü perhīz ü ‘ilm ü ḥilm ü ‘afv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

7. ‘**ilmin:**-*i, -n*
Tarih 116
Mısra: **29**
Bilim, bilgi,marifet.
29. Ḫudā ‘ömrin uzun ‘ilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ i‘ṭikādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

8. ‘**ilmüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **75**
Bilim, bilgi,marifet.
75. ‘İlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ‘aṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduġı şāl-i Keşmīr

9. ‘**ilm:**
Kaside 15
Mısra: **37**
Bilim, bilgi,marifet.
37. ‘İlm ile ‘aḳl iledür maṣlaḥat-ı devlet ü dīn
38. Gör ne buyurdı ḥadīs̱inde Resūl-i Ekrem

10. ʿ**ilm:**
Kaside 15
Mısra: **41**
Bilim, bilgi,marifet.
41. ʿİlm ile ʿaḳl iledür şarṭ-ı vezāret yoḫsa
42. Şerʿ ü ḳānūnı ne bilsüñ bir alāy lā-yefhem

11. ʿ**ilmüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **64**
Bilim, bilgi,marifet.
63. ʿAllāme-i cihān o vaḥīd-i zamāne kim
64. ʿİlmüñ sipihre çıḳdı zamānında şöhreti

12. ʿ**ilm:**
Kaside 28
Mısra: **42**
Bilim, bilgi,marifet.
41. Eyā emīr-i güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner
42. Ki ʿilm cümle-i as̱ardan müʾebbeddür

ʿilm ü aʿmālüñ:
1. ʿ**ilm ü aʿmālüñ:**-*üñ*
Tarih 103
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
İlim ve ibadetler.
47. Zihī maʿbed ki anda ḥaṣıl olan ʿilm ü aʿmālüñ
48. İder şevḳine āġūşın güşāde günbed-i ḫażrā

ʿilm ü ʿamel:
1. ʿ**ilm ü ʿamel:**
Tarih 103
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Öğrenme ve uygulama, ilim ve amel.
45. İdüp cāmiʿle tekye medrese bünyādına himmet
46. Ki ṭullāb eyleye ʿilm ü ʿamel esbābın istīfā

ʿilm ü fażl:
1. ʿ**ilm ü fażl:**
Kaside 17
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
İlim ve fazilet.
33. Rütbe-ı ʿulyā-yı cāhına ʾilāve ʿilm ü fażl
34. Şānınuñ idrāk-ı esrār-ı ḥaḳāyıḳ ser-beri

ʿilm ü fażl ü dānişle:
1. ʿ**ilm ü fażl ü dānişle:**-*le*
Tarih 137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İlim, erdem ve bilgelik.
5. Kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ ile ʿilm ü fażl ü dānişle
6. Dimek cāʾiz Ḥaleb yoḳ gördügi bir böyle mollāyı

ʿilm ü fażldan:
1. ʿ**ilm ü fażldan:**-*dan*
Kaside 20
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
İlim ve fazilet.
51. Taḫmīr olunmış āb u gili ʿilm ü fażldan
52. Terkīb-i ḳābiliyyet ü eczā-yı ṭıyneti

ʿilm ü fażlına:
1. ʿ**ilm ü fażlına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 20
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
İlim ve fazilet.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

ʿilm ü ḥayātuñ:
1. ʿ**ilm ü ḥayātuñ:**-*uñ*
Gazel 472
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın zatî ve sübûtî sıfatlarından olan) İlim ve Hayat.
7. Biʾl-ḳuvvesi bil-fīʿl ẓuhūr eyledi sende
8. Gencīne-i ġaybīde olan ʿilm ü ḥayātuñ

ʿilm ü hünerde:
1. ʿ**ilm ü hünerde:**-*de*
Gazel 430
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İlim ve marifet sahibi olma.
19. Ẕātī gerek kemāl ü hüner yoḫsa Nābiyā
20. ʿİlm ü hünerde medḫali yoḳdur kıyāfetüñ

ʿilm ü maʿrifet:
1. ʿ**ilm ü maʿrifet:**
Tarih 16
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
İlim ve hüner.
37. O deñlü virmiş istiʿdād ü ḳudret ḥażret-i Bārī
38. Ki şuġl-ı devlet içre itdi ʿilm ü maʿrifet peydā

ʿilm ü maʿrifetüñden:
1. ʿ**ilm ü maʿrifetüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 98
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilgi ve marifet.
7. Gayrīye ʿilm ü maʿrifetüñden senüñ ne sūd
8. ʿĀlemde ḥüsn-i ḫulḳ ḳadar maʿrifet mʾolur

īlmā:
1. **īlmā:**
Kaside 1
Mısra: **70**
Bir şeyi henüz olmadan önce işaretle bildirme.
69. Ezel ser-noḳṭa-i devr-i ḥayāt-ı aṣldur kʾeyler
70. Ebedden imtinaʿ-i infıkāk-i ʿaynına īlmā

ʿilme meclā:
1. ʿ**ilme meclā:**
Gazel 490
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlmin tecelligahı (aynası).
7. Cilvegāh-ı vāridāt-ı kuds-ı ġaybüʾl-ġaybdur
8. ʿİlme meclā gevher esrāra maḫzendür göñül

ʿilm-i esmā:
1. ʿ**ilm-i esmā:**
Gazel 114
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah'ın isimlerini ve bu isimlerin özelliklerinin anlam ve açıklamalarıyla uğraşan ilim.
7. ʿİlm-i esmā ile teşrif olunan cedd-i kerīm
8. Ser-be-ser ḥikmet-i Ḥaḳḳʾdur ki tamām ādemīdür

ʿilm-i maʿnāyı:
1. ʿ**ilm-i maʿnāyı:**-*yı*
Gazel 69
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Güzel söz söyleme bilgisi.
27. Cismden her biri ʿārī vü ne-dāniste iken
28. ʿİlm-i maʿnāyı hemān gördügi sāʿatde tanur

ʿilm-i resmīyi:
1. ʿ**ilm-i resmīyi:**-*y, -i*
Kaside 2
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Resmi eğitim, okullarda öğretilen eğitim.
85. ʿİlm-i resmīyi tenezzül mi ider taḥṣīle
86. Kisbe mevḳūf degüldür şeref-i māder-zād

ʿilm-i rüsūmı:
1. ʿ**ilm-i rüsūmı:**-*ı*
Kıt'a 58
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gümrük ve vergi konuları ile ilgili bilgi.
3. Sil ṣafha-i ḫāṭırda olan ʿilm-i rüsūmı
4. Azāde-i teşvīş-i sükūn u ḥarekāt ol

ilticā:
1. **ilticāda:**-*da*
Gazel 427
Mısra: **12**
Sığınma, dayanma, dayanak edinme, güvenme.
11. Yā Rabbi zālime koma sūz-ı derūnını
12. Nā-çār ilticāda aña zār olanlaruñ

2. **ilticādan:**-*dan*
Gazel 740
Mısra: **3**
Sığınma, dayanma, dayanak edinme, güvenme.
3. İlticādan ne żarar ḳadre fürū-māyelere
4. Ḳadr-i leb pest olamaz būse-zen-i dāmen ise

3. **ilticā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **142**
Sığınma, dayanma, dayanak edinme, güvenme.
141. K᾽ey leye dünyā içün ol bī-nevā
142. Kendü gibi bī-medede ilticā

ilticā eyledi:
1. **ilticā eyledi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Himayesine girmek, sığınmak.
51. Kām ü nā-kām eyledi dergāh-ı ʿafve ilticā
52. Ḫᵛāh ü nā-ḫᵛāh eyledi ol bī-ḥayā terk-i ḥicāb

ilticā eylemese:
1. **ilticā eylemese:**-*me, -se*
Gazel 751
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Himayesine girmek, sığınmak.
5. Ehl-i dünyā viremez ṣūret-i ḥāline niẓām
6. İlticā eylemese māşıṭa-i tezvīre

iltica id:
1. **iderler:**-*er, -ler*
Gazel 394
Mısra: **13**
Sığınmak.
13. İdenler ne cesaretle iderler iltica bilsem
14. Esāsında binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ metanet yoḳ

iltica idenler:
1. **iltica idenler:**-*en, -ler, -*
Gazel 394
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak.
13. İdenler ne cesaretle iderler iltica bilsem
14. Esāsında binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ metanet yoḳ

ilticā ider:
1. **ilticā ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak.
17. Ḳılur seyr-i naḳşını Rıḍvān recā
18. İder sāyesinde bihişt ilticā

ilticā iderse:
1. **ilticā iderse:**-*er, -se*
Tarih 86
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak.
7. Bu maḥalde eylemiş dünyā vü ʿukbā ittiḥād
8. Nā᾽il-i maḳṣūd olur her kim iderse ilticā

ilticā it:
1. **ilticā it:**
Kaside 4
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak.
39. İt sāye-i keremlerine Nābī ilticā
40. Aṣḥāb-ı ʿacze ḥıṣn-ı ḥaṣīndür çehār-yār

iltica itse:
1. **iltica itse:**-*se*
Kaside 2
Mısra: **229**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak.
229. İltica itse senüñ dergehiñe enfaʿdur
230. İtmeden dāmen-i miḥraba teşebbüs̱ zühhād

iltica itsün:
1. **iltica itsün:**-*sün*
Gazel 353
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak.
9. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün iltica ehl-i niyaz
10. Kalʿa-i himmetde Nābī burç u bārū ḳalmamış

ilticāgeh-i fuḳarā:
1. **ilticāgeh-i fuḳarā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Fakirlerin, düşkünlerin sığınağı.
61. Her elif bir nihāl-i müstes̱na
62. Sāyesi ilticāgeh-i fuḳarā

iltifa:
1. **iltifata:**-*ta*
Gazel 238
Mısra: **17**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
17. Taḥammül itmedügüm iltifata ṭuymışdur
18. Tegāfüli o mehüñ baña mihribānlıkdur

iltifāt:
1. **iltifātına:**-*ı, -n, -a, -*
Gazel 128
Mısra: **5**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
5. Çoḳluḳda iltifātına olma firīfte
6. Ġayż-ı nihanı ḥüsn-i rıżā ṣūretindedür

2. **iltifātı:**-*ı*
Gazel 398
Mısra: **11**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
11. Ḫubānun iltifātı zamān-ı ḫaṭındadur
12. Ümmīdvārıyuz o duʿā-yı mücerrebüñ

3. **iltifāt:**
Gazel 759
Mısra: **15**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

4. **iltifātuñ:**-*uñ*
Gazel 824
Mısra: **1**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
1. Güldürme iltifātuñ ile kīne-cūları
2. İtdürme ḫande ʿāşıḳ-ı zāra ʿadūları

5. **iltifatuñ:**-*uñ*
Gazel 393
Mısra: **1**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
1. Bir kerre iltifatuñ ile ḫurrem olmaduḳ
2. Bigāne deñlü ṣohbetüne maḥrem olmaduḳ

6. **iltifātına:**-*ı, -na*
Gazel 590
Mısra: **14**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
13. Nābī raḳībler ṣaḳın ol şūḫuñ olduğın
14. Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün

7. **iltifāt:**
Gazel 765
Mısra: **6**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
5. Ḥüsn olur bī-naẓar-ı raġbet-i ʿuşşāḳ ʿabes̱
6. İltifāt āyinedür ṣūret-i istiʿdāda

8. **iltifātından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 771
Mısra: **11**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
11. İltifātından olup dūr o mehruḫsāruñ
12. Ṭabʿuñı böyle serāsīme vü sersām itme

9. **iltifāt:**
Gazel 809
Mısra: **4**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
3. Taḥṣīl-i ḳabiliyyet içündür mez̠ellete
4. Bir şaḫṣa iltifāt ile iʿzāz iderse de

10. **iltifāta:**-*a*
Gazel 857
Mısra: **9**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
9. Beni bilür o perī iltifāta nā-lāyıḳ
10. Meġer ki bilmeye tebdīl idem kıyāfetümi

11. **iltifātuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 3
Mısra: **43**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.

43. Ḥisābgāh-ı ḳıyāmetde iltifātuñdur
44. Temessük-i ümenā yā Muḥammed-i ʿArabī

12. **iltifātuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 12
Mısra: **78**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
77. H̱ıdmetüñ bār-ı gīrān ʾadd ider olmışken ezel
78. İltifātuñ hevesi māye-i zeyn-i endām

13. **iltifāta:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **124**
Teveccüh, ilgi, güler yüz.
123. īmʿān olunursa kāʾināta
124. Kim oldı sezā bu iltifāta

iltifāt eylemez:
1. **iltifāt eylemez:**-*mez*
Gazel 651
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Rağbet etmek, ilgilenmek.
7. Ādem var eylemez zer-i ẖurşīde iltifāt
8. Varınca kesr-i ẖāṭır ider bir ġurūş içün

iltifat eylerdi:
1. **iltifat eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 299
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
11. Haṭṭ-ı ʿizār-ı yāre kim eylerdi iltifat
12. Ḥall olsa müşkilāt-ı metālib kitābsuz

iltifāt eylesek:
1. **iltifāt eylesek:**-*se, -k*
Gazel 834
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
3. İltifāt eylesek eylerdi Hümālar gerdiş
4. Kisve-i Kaʿbe ḳadar gūşe-i destārumuzı

iltifāt ider:
1. **iltifāt ider:**-*er*
Gazel 667
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
3. ʿĀrif libāsa bakmaz ider ẕāta iltifāt
4. Cevher-şinās-ı tīġ çekinmez ġılāfına

iltifāt itmedügi:
1. **iltifāt itmedügi:**-*me, -düg, -i*
Gazel 257
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
8. Nāra ḥācet ḳomaz ol mertebe taʿẕīb olmaz
7. İltifāt itmedügi bendesine mālikinüñ

iltifāt itmedük:
1. **iltifāt itmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 664
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
13. İtmedük ʿuşşāḳa ẖaṭṭuñ gelmedükçe iltifāt
14. Gitdi devlet furṣatı fevt eyledük teʾẖīr ile

iltifāt itmezse:
1. **iltifāt itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 514
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
3. Satranç gibi añlamazuz nʾolduğın ḥayāt
4. İtmezse iltifāt eger üstādumuz bizüm

iltifat itmezsin:
1. **iltifat itmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 200
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
7. Cānā ne var ġarībüñe itmezsin iltifat
8. Vuṣlat sizüñ diyarda ʿadet degül midür

iltifat itsün:
1. **iltifat itsün:**-*sün*
Gazel 157
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
9. Nābī mürāʿiyān bize itsün mi iltifat
10. Aʿmālümüz fürūẖte dellālümüz mi var

2. **iltifat itsün:**-*sün*
Gazel 277
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
5. Ol ẖod-perest hiç bize itsün mi iltifat
6. Āyīneyüz velīk daẖı nā-zidūdeyüz

3. **iltifāt itsün:**-*sün*
Gazel 878
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye gönlünü alacak şekilde davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh etmek.
5. İtsün mi berg-i gül getüren bāda iltifāt
6. Püşt-i tekāverinde gören şeh-süvārumı

iltifāt-ı ġam-ı ʿālem:
1. **iltifāt-ı ġam-ı ʿālem:**
Gazel 614
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dünya kederinin iltifatı.
7. Girişme-i mey-i luṭf ile mest olan yārüñ
8. Kem iltifāt-ı ġam-ı ʿālem olmasun nʾolsun

iltifāt-ı ḳudemā görmiş:
1. **iltifāt-ı ḳudemā görmiş:**-*miş*
Kaside 13
Mısra: **227**
Kelime Tipi: -
Geçmişlerin iltifatına mazhar olmak.
227. İltifāt-ı ḳudemā görmiş iken lāyıḳ mı
228. Ḳala gird-āb-ı żarūretde ẖazīn u nā-kām

iltifāt-ı pādişāh-ı ḳadr-dānuñ:
1. **iltifāt-ı pādişāh-ı ḳadr-dānuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Değerbilir, kadirşinas olan sultanın iltifatı.
21. Südde-i devlet-meʾāb-ı āṣaf-ı s̱ānī kʾodur
22. İltifāt-ı pādişāh-ı ḳadr-dānuñ maẓharı

iltifāt-ı zerrīn itmişdi:
1. **iltifāt-ı zerrīn itmişdi:**-*miş, -di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Altın gibi kıymetli iltifatta bulunmak.
89. Sī sālden ol şehenşeh-i dīn
90. İtmişdi bir iltifāt-ı zerrīn

iltifātī-i çeşm-i hezārdan:
1. **iltifātī-i çeşm-i hezārdan:**-*dan*
Kaside 14
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Bülbülün bakışlarındaki sevgi, iltifat.
79. Zamān-ı maʿdeletinde ider gül-i raʿnā

80. Kim iltifātī-i çeşm-i hezārdan feryād

iltihāb virmişdi:
1. **iltihāb virmişdi:**-*miş, -di*
Tarih 144
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yanmak, tutuşmak, kül olmak.
5. Zābıt-ı Mosḳov olup zuʿmınca bir ṣāḥib-zuhūr
6. Dūzaḫ-ı iḳbāline virmişdi ḫayli iltihāb

iltikā:
1. **iltikāsından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 748
Mısra: **9**
Karşılaşma.
9. Al selām ile ʿaleyküñ iltikāsından ḫaber
10. Çıkduġın hem-cins hem-cinsinüñ istiḳbāline

iltimāʿ eyledükçe:
1. **iltimāʿ eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 370
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Parıldamak, ışık saçmak.
15. Sırr-ı mescūdī-i ādem nʾolduġın iẓhār ider
16. Cebhe-i paküñdeki nūr eyledükçe iltimāʿ

iltimāʿ eyleye:
1. **iltimāʿ eyleye:**-*y, -e*
Tarih 74
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Parıldamak, ışık saçmak.
25. Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim
26. İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

iltimāʿ ider:
1. **iltimāʿ ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak II Isıtmak.
11. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-irtifāʿ
12. İder ṭūbı ḫurşīdveş iltimāʿ

iltimāʿ itdi:
1. **iltimāʿ itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Işıldamak, parıldamak.
113. İtdi lebinden bu suḫan iltimāʿ
114. Eyledi yārana o sāʿat vedāʿ

2. **iltimāʿ itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Işıldamak, parıldamak.
3. Melāmet bezmine burnı alınmış şemʿ idi gūyā
4. Dem-i fevti ḳarīb olduḳda efzūn iltimāʿ itdi

iltimās:
1. **iltimāsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 721
Mısra: **6**
Birine herhangi bir konuda öncelik ve ayrıcalık tanıma.
5. ʿĀşıḳ ki senden iden temennā-yı iltifāt
6. Şāyān olan müsāʿadedür iltimāsına

iltimās eylemesüñ:
1. **iltimās eylemesüñ:**-*süñ*
Gazel 550
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tutunmaya çalışmak.
1. İltimās eylemesüñ cāʾize-i güftārın
2. Ḥaṭ-ı ġayr ile gören eyledügi ās̱arın

iltimās olmış:
1. **iltimās olmış:**-*mış*
Tarih 86
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Ricada bulunmak, istemek.
19. Çünki bu bī-çāreden tārīḫ olmış iltimās
20. Eylerüz biz de ricā her kim oḳursa bir duʿā

iltiyām:
1. **iltiyāmdan:**-*dan*
Gazel 617
Mısra: **10**
Arayı tamir etmek.
9. Ḳaddüm ḫam oldı olmadum ammā yine ḫalāṣ
10. Dünyā içün diyenlere bu iltiyāmdan

iltiyām-resān-ı refū-yı zer:
1. **iltiyām-resān-ı refū-yı zer:**
Gazel 155
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Altının yama yarasını kapatan, iyileştiren.
9. Ās̱ār-ı ḳahr bürḳaʿ-ı ruhsār-ı luṭfdur
10. Āteşdür iltiyām-resān-ı refū-yı zer

iltizām:
1. **iltizāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 732
Mısra: **10**
Kayırma, bir tarafı tutma.
9. Temekkün eylemeden itdi Nābiyā pā-māl
10. Zamānenüñ kimi gördümse iltizāmında

2. **iltizāmından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 144
Mısra: **36**
Kendisi için gerekli sayma, gerekli bulma.
35. Ġayretinden itdi īmā pādişāh-ı dīn-penāh
36. İltizāmından duʿāyı ḫayrı terk-i ḫurd u ḫᵛāb

iltizām eyleseñüz:
1. **iltizām eyleseñüz:**-*se, -ñ, -üz*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Gerekli görmek.
53. Ẓevḳ idüp ol āṣaf-ı ʿālī-maḳām
54. Didi nʾola eyleseñüz iltizām

iltizām idemem:
1. **iltizām idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 505
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kayırmak.
2. Vefā ile sitemüñ farḳın iltizām idemem
1. Temīz-i reng-i gül ü hāra ihtimām idemem

iltizāmāt-ı iʿtibārātı:
1. **iltizāmāt-ı iʿtibārātı:**-*ı*
Gazel 545
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İtibarların iltizamı (İltizam, Osmanlıda, devlete ait gelirlerin tahsilinin kefil gösterilerek ve belirli taksitlerle alınmasına denir).
5. Ser-i sālindedür çün iltizāmāt-ı iʿtibārātı
6. Ṭutarlar ḫıdmet-i dünyāyı ʿārifler muḥarremden

iltizām-ı bād:
1. **iltizām-ı bād:**
Gazel 365
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarın ahı.
9. İltizām-ı bād u āh-ı āteş-i cān-sūzdan
10. Südde-i dergāh-ı Ḥaḳdan refʿ-i ḥāʾildür ġaraż

iltizām-ı cebr ü küsūr:
1. **iltizām-ı cebr ü küsūr:**
Kaside 7
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Hesap işlerinin, gelir ve giderlerin düzgün yapılması.
103. Meḳāṣıd-ı ʿulemā iḳtidā-yı ḥükm-i İlāh
104. Meṭālib-i vükelā iltizām-ı cebr ü küsūr

iltizām-ı cefā:
1. **iltiẕām-ı cefā:**
Gazel 804
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Cefada bulunma, cefa yoluna gitme.
3. Var ʿāşıḳuñ biriyle de def-i żarūret it
4. Ey meh bu iltiẕām-ı cefā biʾż-żarūr ise

iltizām-ı girye:
1. **iltizām-ı girye:**
Gazel 151
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı parası (Onyedinci y.y. dan itibâren devlete gelir getiren kaynaklar, yavaş yavaş belirli bedel karşılığında şahıslara verilmeğe

başlandı. Bu usulün adı iltizamdı. İltizamı üzerine alan kimseler, yani mültezimler; geliri devlete peşin olarak öderler, sonra bunu halktan tahsil ederlerdi).
5. İltizām-ı girye bāḳīdür zemīnde yoḫsa eşk
6. Ḫıdmet-i maḳṭūʿ-ı tākün nukre-i pīşīnidür

iltizām-ı sitem-i perde-birūndan:
1. **iltizām-ı sitem-i perde-birūndan:***-dan*
Gazel 728
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Açıktan zulmetme yoluna gitme.
5. Leẕẕeti żāyiʿ olur nāz u niyāzuñ cānā
6. İltizām-ı sitem-i perde-birūndan ṣoñra

iltizām-ı vażʿ-ı nā-maʿhūd:
1. **iltizām-ı vażʿ-ı nā-maʿhūd:**
Gazel 102
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Verilen sözü yada vaadi yerine getirmek.
13. İʿtimād itmem vefā-yı yāre ʾahd eylerse de
14. İltizām-ı vażʿ-ı nā-maʿhūd içün maʿhūd olur

iltizām-ı veġā itmezdi:
1. **iltizām-ı veġā itmezdi:***-mez, -di*
Gazel 649
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavgaya tutuşmak, gürültü yoluna gitmek.
1. İtmezdi iltizām-ı veġā dāstānların
2. Firdevsʾi añlayaydi maḥabbet lisānların

īmā:
1. **i̮mā:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Dolaylı olarak anlatma, üstü kapalı olarak belirtme, işaretleme, anıştırma, ihsas.
9. I̮mā çıḳar aʿmālle ʿaceb itmege Nābī
10. Her kim ki ider fevt-i taʿallümde teʾessüf

2. **imālar:***-lar*
Gazel 716
Mısra: **6**
Dolaylı olarak anlatma, üstü kapalı olarak belirtme, işaretleme, anıştırma, ihsas.
5. Bir nigāh itmiş bulundum yāre oldı mevc-hīz
6. Gūşe-i ebrū ile agyāra imālar yine

3. **imāsın:***-sı, -n*
Gazel 492
Mısra: **11**
Dolaylı olarak anlatma, üstü kapalı olarak belirtme, işaretleme, anıştırma, ihsas.
11. Gūşe-i ebrūsınun aġyāra imāsın görüp
12. Nābīyā bār-ı girān-ı reşk ile ḫamdur göñül

4. **imā:**
Gazel 498
Mısra: **4**
Dolaylı olarak anlatma, üstü kapalı olarak belirtme, işaretleme, anıştırma, ihsas.
3. Ol şūḫdan niyāz-ı kelām eyledüm didi
4. İmā ile bu ḥarfe dehānum mı var benüm

īmā ider:
1. **imā ider:***-er*
Gazel 619
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İma etmek, dolaylı anlatmak, anıştırmak, ihsas etmek.
5. Aġyāra ider gūşe-i ebrū ile imā
6. Cevrin görüp izhār-ı melāl eyledügümden

2. **i̮mā ider:***-er*
Gazel 888
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İma etmek, dolaylı anlatmak, anıştırmak, ihsas etmek.
3. Ās̱ār-ı rahmetüñ ġażaba sebḳat itdügi
4. I̮mā ider buḫura gül-ābuñ teḳaddümi

3. **imā ider:***-er*
Tarih 44
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İma etmek, dolaylı anlatmak, anıştırmak, ihsas etmek.
3. Kanġı tārīḫde iderse ẓuhūr
4. Mes̱nevī-i şerīf ider imā

4. **īmā ider:***-er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İma etmek, dolaylı anlatmak, anıştırmak, ihsas etmek.
19. Ḥaṣılı iki nevʿ olup eşyā
20. Vaḥdet-i Ḫaliḳı ider īmā

īmā itdi:
1. **īmā itdi:***-di*
Tarih 104
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
İma etmek, dolaylı anlatmak, anıştırmak, ihsas etmek.
33. Tevfīḳ-i İlāhiyle idüp niyyet-i tecdīd
34. İtdi Ḥalebʾün kār-güẕārānına īmā

2. **īmā itdi:***-di*
Tarih 144
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
İma etmek, dolaylı anlatmak, anıştırmak, ihsas etmek.
35. Ġayretinden itdi īmā pādişāh-ı dīn-penāh
36. İltizāmından duʿāyı ḫayrı terk-i ḫurd u ḫᵛāb

īmā olınmış idi:
1. **īmā olınmış idi:***-mış , -i, -di*
Tarih 104
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
İma edilmek, işaret olunmak.
55. Bu ḫākde medfūn idügi cism-i şerīfi
56. Olınmış idi bir nice tārīḫde īmā

imā olunsa:
1. **imā olunsa:***-sa, -*
Tarih 72
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İşaret olunmak.
19. Ebrū-yı dil-ber ile farḳı meġer bir ser-i mū
20. Tāk-ı eyvānına diḳḳatle olunsa imā

ʾimād:
1. **ʾimād:**
Kaside 2
Mısra: **122**
Direk, sütun.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

ʿimād:
1. **ʿimād:**
Kaside 2
Mısra: **44**
Direk, sütun.
43. Çerḫ-i mīnā nefes-i ādem ile devr eyler
44. Ḳuṭbdur bārgeh-i sebʿ semavāta ʿimād

2. **ʿimād:**
Kaside 14
Mısra: **64**
Direk, sütun.
63. Fürūġ-ı devletidür tāk-ı āsmāna çerāġ
64. ʿUluvv-ı himmetidür bārgāh-ı çerḫe ʿimād

3. **ʿimād:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Hattat Mîr İmâdü'l-Hasenî (H. 961 (1554)'de Kazvin'de doğdu. Safevîler devrinin ünlü nesta'lik hattat ve şairidir. Mîr İmâd ve İmâdü'l-Mülk diye meşhurdur).
29. Nesḫ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyḫ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

iʿmāl iderek:
1. **iʿmāl iderek:***-erek*
Gazel 565

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yapmak, üretmek, işlemek.
3. İʿmāl iderek kār-ı ne-bāyeste(y)i beste
4. Ālāt-ı sebük-ḫīz-i ḳuva ḳaldı ʿamelden

iʿmāl idüp:
1. **iʿmāl idüp:**-*üp*
Tarih 122
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yapmak, üretmek, işlemek.
15. İdüp iʿmāl ḥafr u ḫarḳ ile yek-dīgere peyvend
16. Derūn-ı sengden icrāya taḫsīl eyledi mecrā

imālar ider:
1. **imālar ider:**-*er*
Gazel 456
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma.
7. Dendānları imālar ider sīn-i sücūda
8. Maʿnāsını fehm eyleyene saṭr-ı cebīnüñ

imām:
1. **imāma:**-*a*
Gazel 430
Mısra: **6**
Namazda kendisine iktidâ olunan zat.
5. Fehm itmedünse vaḥdet ü kes̱ret meʾālini
6. Seyr eyle iktidāsın imāma cemāʿatüñ

2. **imāmuñ:**-*uñ*
Gazel 753
Mısra: **7**
Namazda kendisine iktidâ olunan zat.
7. İmāmuñ bīm-i destār-ı büzürginden mesācidde
8. Şikem-derd oldılar dīvārlar miḥrāb şeklinde

3. **imāmı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **121**
İmam, önder.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

imām maḥalli:
1. **imām maḥalli:**
Gazel 752
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İmamın namaz kıldırırken durduğu yer, mihrap.
9. Düşüp cüzʾice kec-ṣaff-ı Ayāṣūfiyye şeklinde
10. İmām olmış maḥalli lafẓı saṭr-ı der-kenār üzre

imāme:
1. **imāmeler:**-*ler*
Gazel 136
Mısra: **4**
Tespihlerin başına takılan, tespih ipinin iki ucunun içinden geçirilip bir püskülle bağlandığı uzunca parça.
3. Döndürdi Mevlevīlere tesbīḥ dānesin
4. Mānende-i külah serinde imāmeler

2. **imame:**
Gazel 474
Mısra: **3**
Tespihlerin başına takılan, tespih ipinin iki ucunun içinden geçirilip bir püskülle bağlandığı uzunca parça.
3. Olmış imame dāne-i tesbīḥden dırāz
4. Serdārı ser-firāz olur elbette leşkerüñ

3. **imāme:**
Gazel 522
Mısra: **3**
Tespihlerin başına takılan, tespih ipinin iki ucunun içinden geçirilip bir püskülle bağlandığı uzunca parça.
3. İmāme aġzını öpdükçe ol duḫān-sūzuñ
4. Duḫān-ṣıfat ben o ġayretle çāk çak olurum

4. **imāme:**
Gazel 727
Mısra: **11**
Nargilenin ağızlığı.
11. İmāme aġzın öper āteşine lūle yanar
12. Bu kārgāh-ı cezāda ġarībdür lūle

ʿimāme:
1. **ʿimāmeler:**-*ler*
Gazel 136
Mısra: **12**
Sarık (Şair, başa takılan bir çeşit sarık olan imameyi, ümit kuşunu avlamak için kullanılan kafese benzetmektedir).
11. Taʿẓīm ile ser üzre getürsek ʿaceb midür
12. Murġ-ı ümīdi ṣayda ḳafesdür ʿimāmeler

imāmet:
1. **imāmetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 264
Mısra: **2**
İmamlık.
1. Ne deñlü olsa da ālūdelik ʿalāmetümüz
2. Ḳabūl ider yine erbāb-ı ʿöẕr imāmetümüz

imām-ı bed-nefese:
1. **imām-ı bed-nefese:**-*e*
Gazel 347
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Nefesi kötü olan imam (Doğru yola götüremeyen rehber bağlamında).
11. Meded güşāyiş-i bāb-ı selām ide yoḫsa
12. İmām-ı bed-nefese iḳtidā ne müşkil imiş

imām-ı rāstāndur:
1. **imām-ı rāstāndur:**-*dur*
Kaside 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Doğruların önderi.
1. Mübārek āsitāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ
2. İmām-ı rāstāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

īmān:
1. **īmāna:**-*a*
Gazel 397
Mısra: **6**
İnanma, kalben itikat ve lisanen ikrar etme.
5. Eyleme ṭāliʿden evzāʿ-ı mülāyete ümīd
6. Ol siyeh-dil kāfirüñ īmāna istiʿdādı yoḳ

2. **īmānum:**-*um*
Gazel 659
Mısra: **10**
İnanma, kalben itikat ve lisanen ikrar etme.
9. Firīb-i sākī-i peymāne-gerdān-ı ḍalāletden
10. Dem-i āhirde īmānum emin it yā Resūlaʾllāh

3. **i̮mānı:**-*ı*
Gazel 427
Mısra: **10**
İnanma, kalben itikat ve lisanen ikrar etme.
9. Sevgendi hep tahallüf-i vaʿdüñ güvāhıdur
10. I̮mānı hīn-i vaʿdede bīsyār olanlaruñ

4. **īmāndan:**-*dan*
Gazel 606
Mısra: **4**
İnanma, kalben itikat ve lisanen ikrar etme.
3. Bī-raḥmlikle ġamze-i kāfir-nihād-ı yār
4. Bildürdi ḫalḳa merḥamet īmāndan olduġın

imʿān olınursa:
1. **imʿān olınursa:**-*ur, -sa*
Gazel 698
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Fazla dikkat ve ihtimam gösterilmek, inceden inceye araştırılmak.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

imʿān olunsa:

1. **imʿān olunsa:**
Gazel 803
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İyice dikkat ederek araştırma ve inceleme.
9. Her dil ki ola cilvegeh-i ṣūret-i sivā
10. İmʿān olunsa farḳı nedür sūmnāt ile

2. **imʿān olunsa:**-*sa*
Gazel 829
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İyice dikkat ederek araştırma ve inceleme.
11. İmʿān olunsa ʾiṣmete nevʿan ḳarībdür
12. Meh-rūlaruñ göñül sever eñ bī-vefāsını

īmʿān olunursa:
1. **īmʿān olunursa:**-*ur, -sa*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
İyice dikkat ederek araştırma ve inceleme.
123. īmʿān olunursa kāʾināta
124. Kim oldı sezā bu iltifāta

ʿimāret:
1. ʿ**imāretümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 253
Mısra: **4**
Bayındır ve mamur.
3. Ṣaḳın görüp bizi ālūde düşme inkāra
4. Bizüm ḫarābī-i ẓāhirdedür ʿimāretümüz

2. ʿ**imāreti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **14**
Bayındır ve mamur.
13. Miʿmārı çihil merḥaleden gönderür Ḫudā
14. Bir ḫānenüñ murād olunursa ʿimāreti

3. ʿ**imāret:**
Tarih 25
Mısra: **7**
Bayındır ve mamur.
7. Cāmiʿ ü ḥıṣn ü ʿimāret mekteb ü ḥammām idüp
8. Eyledi tertīb-i rāh-ı ḥacc içün her elzemi

imdād:
1. **imdādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 273
Mısra: **10**
Yardım.
9. Yārüñ ḫaṭ-ı müşkīni dil-i Nābī-i zara
10. Hengāmı güẕār eyleyen imdādına değmez

2. **imdād:**
Gazel 740
Mısra: **13**
Yardım.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

3. **imdadı:**-*ı*
Gazel 413
Mısra: **10**
Yardım.
9. Rūzveş keşf-i ʿuyūb itmedüginden ġayrı
10. Çoḳdur erbābına imdadı şeb-i deycūruñ

4. **imdāda:**-*a*
Gazel 479
Mısra: **8**
Yardım.
7. İtmişdi nigeh leşker-i ārāmumı tārāc
8. Ġayret be-kafā irmese imdāda taḥammül

5. **imdād:**
Gazel 886
Mısra: **9**
Yardım.
9. Teʿākub üzre iken sūy-ı ġaybdan imdād
10. Ḫazān şikest idemez leşker-i bahārumuzı

6. **imdād:**
Kaside 13
Mısra: **13**
Yardım.
13. Nice imdād u fürūʿ u tebaʿından ġayrı
14. Çār çāsār-ı yesār itmiş iken ḥarbe ḳıyām

7. **imdāda:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **203**
Yardım.
203. Yitmeyeydi sipeh-i meymenetüñ imdāda
204. Sāḥa-i memleketüñ olmış idi ḥāli tamām

8. **imdād:**
Tarih 94
Mısra: **6**
Yardım.
5. Aña muʿayyene hāṣṣiyetüñ birisi bu kim
6. Taʿalluḳ itdügi imdād ile ider teʾyīd

9. **imdādumuz:**-*u, -muz*
Gazel 514
Mısra: **6**
Yardım.
5. Bāruta suziş āhen ile sengden degül
6. İklim-i ġaybdan gelür imdādumuz bizüm

10. **imdād:**
Gazel 558
Mısra: **15**
Yardım.
15. Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoḫsa
16. Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

11. **imdādın:**-*ın*
Gazel 580
Mısra: **12**
Yardım.
11. Eldedür rābıṭa-i nüsḫa-i takvīm-i ḥayāt
12. Feyż mādām ki ḳaṭʿ eylemeye imdādın

12. **imdādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **4**
Yardım.
3. Ten be-ḫāk-i ʿacz olan şeb-nem gibi üftādenüñ
4. Cümleden evvel yiten ḫurşīd olur imdādına

imdād eyledi:
1. **imdād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek.
15. Habbeẕā ḳaṣr-ı cihān-ārā ki ḥüsn-i dil-keşi
16. Köhne çerḫüñ cünbiş-i şevḳine imdād eyledi

imdād eylemekden:
1. **imdād eylemekden:**-*mek, -den*
Gazel 734
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek.
9. Reh-i ġamda taḥammül üştür-i nālāna ḫoşterdür
10. Ceres feryāda imdād eylemekden bāruñ altında

imdād eyler:
1. **imdād eyler:**
Gazel 138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek.
5. Āsyāb içre olan gerdişi sengüñ ṣanma
6. Ḳuvvet-i āb u hevā ġaybdan imdād eyler

2. **imdād eyler:**-*r*
Kaside 2
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek.
48. Cümle eşyāda ṭulūʿ ile ḥübūṭa imdād
47. İsm-i pākinde olan maʿnī-i Ṭā Hā eyler

3. **imdād eyler:**-*r*
Kaside 2
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek.
91. Evvelīn noḳṭası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ
92. Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

imdād eylese:

1. **imdād eylese:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.
67. Eylese şān u şukūhı żuʿafāya imdād
68. Kūh-ı Elbürzʾe ṣatar kevkebe toẖm-ı encīr

imdād eylesün:
1. **imdād eylesün:**-*sün*
Gazel 814
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.
1. Saña ey āṣaf-ı ṣāfī-dil imdād eylesün Allāh
2. Fütūḥ-ı nev-be-nevle ẖāṭırım şād eylesün Allāh

2. **imdād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.
3. Eylesün düşmen-i bed-ẖᵛāhunı ḳahr eylemede
4. Leşker-i nuṣret ü teʾyīd-i İlāhī imdād

imdād eyleyüp:
1. **imdād eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.
7. Eyleyüp himmet-i şāhenşeh-i ʿālem imdād
8. Himmete oldı ʾilāve kerem-i Yezdānī

imdād ider:
1. **imdād ider:**-*er*
Gazel 461
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.
1. İmdād ider temevvücine āb ü tābınuñ
2. Olduḳça bāde defʿine bādī ḥicābınuñ

imdād iderse:
1. **imdād iderse:**-*er, -se*
Kaside 10
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.
39. İderse ḳuvvet-i bāzū-yı himmeti imdād
40. Şihābe ẖande ider bir ẖadeng-i bī-miḳdār

2. **imdād iderse:**-*er, -se*
Tarih 82
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.
115. Eger imdād iderse reʾyün olur
116. Nūr-baẖş-ı çerāġ-ı mihr aʿmā

imdād iderseñ:
1. **imdād iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Kaside 2
Mısra: **300**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.
299. Āfitābuñ işidür gūreyi engūr itmek
300. Seyyiʿātum ḥasenāt olur iderseñ imdād

imdād idüp:
1. **imdād idüp:**-*üp*
Tarih 103
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.
59. Elif imdād idüp liʾllāh lafẓında didi tārīẖ
60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten liʾllāh ʿAli Pāşā

imdād irişdi:
1. **imdād irişdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yardıma yetişmek.
9. Cihāna itdi sirāyet saʿādet ās̱ārı
10. İrişdi ʿāleme ṣaẖrā-yı ġaybdan imdād

imdād it:
1. **ider:**
Gazel 717
Mısra: **9**
Yardım etmek, himmet etmek.
9. İtse de imdād ider sengīn-dil āhen-dillere
10. Yā fesāna yüz sürer āhen ya sümmāḳīlere

imdād itmese:
1. **imdād itmese:**-*me, -se*
Gazel 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yardım etmek, himmet etmek.
5. ʿAlem ḳalurdı ẓulmet-i ġafletde itmese
6. İmdād nūr-ı sāye-i eyvān-ı enbiyā

2. **imdād itmese:**-*me, -se*
Tarih 42
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, himmet etmek.
33. Nūr giymez libās-ı reng-āmīz
34. Cām-ı rengīni itmese imdād

imdād itmesün:
1. **imdād itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 593
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, himmet etmek.
7. Alurken ebr-i feyżi hāki āġūşa çeken yemden
8. Yine ḥācetverān-ı ẖāke imdād itmesün nʾitsün

imdād itse:
1. **imdād itse:**-*se*
Gazel 717
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek, himmet etmek.
9. İtse de imdād ider sengīn-dil āhen-dillere
10. Yā fesāna yüz sürer āhen ya sümmāḳīlere

imdād olmada:
1. **imdād olmada:**-*mada*
Kaside 25
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Yardım dilemek II Yardımda bulunmak.
21. Şebān-rūz olmada imdād iḥsān-ı İlāhīʾden
22. Ekābirle aṣāġir sīr-i ẖᵛānı Şeyẖ Ebū-Bekrüñ

imdād olmasa:
1. **imdād olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 49
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yardımcı olmak, yardımda bulunmak.
7. Şeh leşker ile itmez idi fetḥ-i memālik
8. Ednādan eger olmasa aʿlālara imdād

imdād olmazsa:
1. **imdād olmazsa:**
Kaside 2
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olmak, yardımda bulunmak.
39. Gerdiş-ı ʿāleme mevḳūf beḳā-yı ādem
40. Şehr vīrān olur olmazsa ḳurādan imdād

imdād olur:
1. **imdād olur:**-*ur*
Gazel 681
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olmak, yardımda bulunmak.
13. Ṣābūñ-ı tevbeden olur imdād Nābiyā
14. Çirk-i pelās-ı maʿṣiyetün şüst ü şūsına

imdāda gelüp:
1. **imdāda gelüp:**-*üp*
Tarih 91
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İmdada yetişmek, güç ve sıkıntılı anda bu güçlüğü ve sıkıntıyı gidermek.
7. İmdāda gelüp kāfiye Nābī didi tārīẖ
8. Bīş ü kem-i erzāḳa Muḥammed ola Ṣābir

imdāda irer:
1. **imdāda irer:**-*er*
Kaside 27
Mısra: **11**

Kelime Tipi: -
Beklediği yardıma ulaşmak.
11. İstiġāse idicek lā-büd irer imdāda
12. Kümmelīn içre budur şöhret-i ḫaṣṣiyyet-i Şeyḫ

imdāda irüp:
1. **imdāda irüp:**-*üp*
Gazel 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yardıma yetişmek.
1. İmdāda irüp kāfile-i zūd-res-i ṣubḥ
2. Emvāt-ı şebi eyledi iḥyā nefes-i ṣubḥ

imdāde geldi:
1. **imdāde geldi:**-*di*
Gazel 765
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yardımına koşmak, yardım etmek.
11. İzdiḥām-ı nigeh itmişdi cemālin pā-māl
12. Ne güzel geldi maḥallinde ḫaṭı imdāde

imdād-ı baḫtuñda:
1. **imdād-ı baḫtuñda:**-*u, -ñ, -da*
Tarih 79
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Talihin yardımına koşma.
11. Ḥaḳ taʿālā eyleyüp imdād-ı baḫtuñda senüñ
12. Oldı bir tārīḫ-i nā- dīde tabīʿatdan bedīd

imdādı eyledügüñ:
1. **imdādı eyledügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Kaside 24
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek.
101. Devlet ü dīne senüñ eyledügüñ imdādı
102. ʿAhd-ı evvelde bile eylememişler vüzerā

imdād-ı ġaybī:
1. **imdād-ı ġaybī:**
Tarih 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gayptan gelen yardım (Allah'ın yardımı bağlmında).
1. Liʾllahiʾl-ḥamd eyleyüp imdād-ı ġaybī fetḥ-i bāb
2. Müjde-i fetḥiyle oldı ḳalb-i ʿālem neşve-yāb

imdādı olur:
1. **imdādı olur:**-*ur*
Gazel 422
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yardım eden olmak, faydası dokunmak.
3. Ḥüsn-i taʿbīr virür maʿnīye ḥüsn-i dīger
4. Şevket-i ḥüsne çoḳ imdādı olur üslūbuñ

imdād-ı taṣarruf ider:
1. **imdād-ı taṣarruf ider:**-*er*
Kaside 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tasarrufatında olanlara yardım etmek.
9. Ḥāl-i mevtinde daḫı ḥāl-i ḥayātında gibi
10. İder imdād-ı taṣarruf es̱er-i himmet-i Şeyḫ

imdādsiz:
1. **imdādsiz:**
Kaside 16
Mısra: **210**
Yardım almaksızın.
209. Cism-i żaʿīfümüñ yoġ iken kendü kendüye
210. İmdādsiz ḳıyām idecek istiṭāʿati

imkān:
1. **imkān:**
Gazel 309
Mısra: **7**
Olanak.
7. Hem-dem-i dīgere güncāyişe yoḳdur imkān
8. Tengdür dīde-i āyīne gibi meskenümüz

2. **imkān:**
Gazel 205
Mısra: **3**
Kudret dahilinde oluş, mümkünlük.
3. İmkān ki serā-perdesidür nūr-ı vücūduñ
4. Baḳsañ yine bir cānibi ṣaḥrā-yı ʿademdür

imkān yoḳ:
1. **imkān yoḳ:**
Kıt'a 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Olanak yok, mümkün değil.
9. Virāne iken böyle neden tār ola dirsen
10. Güncāyişe yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān

imkān-ı fayṣal bulmadum:
1. **imkān-ı fayṣal bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 747
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Karar verme imkanı bulmak.
17. Çoḳ çalışdum ʿāḳibet imkān-ı fayṣal bulmadum
18. Çār-ṭabʿ-ı ʿunṣuruñ ġavġā-yı māder-zādına

imkān-ı güncāyiş:
1. **imkān-ı güncāyiş:**
Gazel 739
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sığma, sığışma olanağı.
3. Ḳomaz mihmān kār-ı dīgere imkān-ı güncāyiş
4. İdelden secde basṭ-ı būriyā ḳaṣr-ı cebīnümde

imkān-ı teneffüs:
1. **imkān-ı teneffüs:**
Gazel 259
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Soluklanma fırsatı.
3. Yoḳdur imkān-ı teneffüs çār-mevc-i şükrden
4. Biz Ḫudānun ġarḳa-i iḥsān-ı gūn-ā-gūnuyuz

imkān-ı teneffüs bulana:
1. **imkān-ı teneffüs bulana:**-*an, -a*
Gazel 565
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Soluklanma, nefes alma fırsatı bulmak.
11. Bu lücce-i bī-kaʿr-ı pür-āşūbda taḥsīn
12. İmkān-ı teneffüs bulana mevc-i keselden

imkān-ı ʿubūr-ı maḥal olmadı:
1. **imkān-ı ʿubūr-ı maḥal olmadı:**-*ma, -dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Karşıdan karşıya geçirmeye imkanı olmak.
87. Ḫādimi itdiyse ne deñlü ʿamel
88. Olmadı imkān-ı ʿubūr-ı maḥal

imlā eylemiş:
1. **imlā eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yazmak, eser te'lif etmek.
7. İdüp vażʿ-ı ḳalem evrāk-ı ḥikmet-ḫāne-i ṣunʿa
8. Çeküp müsvedde-i ġaybı beyāża eylemiş imlā

imlā ider:
1. **imlā ider:**-*er*
Kaside 1
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Yazmak.
103. Virüp sermāye-i tafṣīli dest-i teng-i icmāle
104. İder bir noḳṭadan çendīn kitāb-ı ʿanberīn imlā

imlā iderken:
1. **imlā iderken:**-*er, -ken*
Tarih 36
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Yazmak.
61. Āṣafā eski ḳuluñ köhne duʿācuñ Nābī
62. Şevḳ ile mıṣraʿ-ı tārīḫüñ iderken imlā

imlā ile inşā:
1. **imlā ile inşā:**
Tarih 16

Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Yazma ve yaratma.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

imlā itdiler:
1. **imlā itdiler:***-di, -ler*
Tarih 16
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Yazmak.
85. Dehān-ı ḫāmeden çıḳmazdan evvel itdiler gördüm
86. Melekler bām-ı ʿarşa birbiriyle nūr ile imlā

imlā itse:
1. **imlā itse:***-se*
Kaside 24
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Yazmak, çizmek.
71. Şuʿleden cāme gibi ḫamesi mānend-i fetīl
72. İtse bir şāʿir eger ḥālet-i ḳahrın imlā

imrār-ı dīde eylesün:
1. **imrār-ı dīde eylesün:***-sün*
Gazel 638
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Göz gezdirmek, incelemek.
17. Bu şiʿre eylesün imrār-ı dīde ey Nābī
18. Çıḳan ʿavālim-i maʿnāya nerdübānlardan

imrūz:
1. **imrūz:**
Gazel 364
Mısra: **12**
Bugün.
11. Yarın ne ẓuhūr eyleyecekdür ne bilürsin
12. Lāyıḳ mıdur imrūz ola ferdāya muʿārıż

2. **imrūzdan:***-dan*
Gazel 404
Mısra: **18**
Bugün.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

3. **imrūza:***-a*
Tarih 137
Mısra: **4**
Bugün.
3. Ḥaleb bir güne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

imsāk:
1. **imsak:**
Gazel 359
Mısra: **3**
Cimrilik.
3. Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun
4. Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş

2. **imsāke:***-e*
Gazel 128
Mısra: **13**
Bir şeyden el çekerek nefsine hâkim olma.
13. İmsāke perdedārlık eyler teġāfüli
14. Vaże-ı ġurūrı şerm ü ḥayā ṣūretindedür

3. **imsāki:***-i*
Gazel 573
Mısra: **15**
Bir şeyden el çekerek nefsine hâkim olma.
15. Ḫalḳ imsāki içün arka virür dīvāra
16. Bāba iḳbāl olınur açmaḳ ile āġūşın

4. **imsāke:***-e*
Gazel 821
Mısra: **10**
Bir şeyden el çekerek nefsine hâkim olma.
9. Ḥalḳa sirāyet eyledi ās̱ār-ı inbisāṭ
10. İmsāke hiç ʾalāmet-i teʿkīd ḳalmadı

5. **imsāke:***-e*
Gazel 752
Mısra: **11**
Oruca başlama zamanı.
11. Kef-i āzādegānda nuḳreveş imsāke eġlenmez
12. Şuʿāʿāt-ı kanādīl-i şeb-i rūze menār üzre

imsāk eylemek:
1. **imsāk eylemek:***-mek*
Kaside 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Tutmak.
57. Seḥāb-ı luṭfa nā-ḳābil temānüʿ eylemek imsāk
58. Ḥudūd-ı menʿi nā-mümkin tecāvüz eylemek iʿṭā

imsak eyler:
1. **imsak eyler:***-r*
Gazel 198
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir şeyden el çekerek nefsine hakim olmak II Oruç tutmak.
9. Rūzenüñ vaḳt-ı şebāngāhı olunmaz inkār
10. Gerçi dest ü deheni rūzda imsak eyler

imsak ider:
1. **imsak ider:***-er*
Gazel 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cimrilik etmek, eli sıkı olmak.
5. Ne ġāyeti var ne ḳapanur ne ider imsak
6. Ḳaṣr-ı kerem-i Ḥaḳʾda olan revzen-i raḥmet

imsāk-ı bārı:
1. **imsāk-ı bārı:***-ı*
Gazel 429
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mal cimriliği.
11. İmsāk-ı bārı ehline bir kat günāh olur
12. Şöhret olursa maḳṣadı iḥsān idenlerüñ

imsāk-ı tekellüm itdügin:
1. **imsāk-ı tekellüm itdügin:***-dü, -gi, -n*
Gazel 576
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Konuşma rejimi yapmak.
3. Ol ġırre-i ḥüsn itdügin imsāk-ı tekellüm
4. Ẓann eylemesüñ sāde-derūnān edebinden

imtidād bulıcak:
1. **imtidād bulıcaḳ:***-ıcaḳ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
(Süre olarak) uzamak.
37. Rişte-i ṣoḥbet bulıcaḳ imtidād
38. Ḫamsesinüñ lez̠zeti olındı yād

imtidād-ı zamān-ı devletüñe:
1. **imtidād-ı zamān-ı devletüñe:***-ü, -ñ, -e*
Tarih 82
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Makamda geçirilecek zamanın uzunluğu, uçsuz bucaksızlığı.
135. İmtidād-ı zamān-ı devletüñe
136. Oldu dest ü dehānı vaḳf-ı duʿā

imtiḥān:
1. **imtiḥāna:***-a*
Gazel 428
Mısra: **8**
Güç, direnme, dayanışma gerektiren, sonucunda deneyim kazandıran zor bir durum, sınav.
7. Bī-ṣubḥgeh siyāh ü sefid olmaz aşikār
8. Naḳş ü hüner nühüfte ḳalur imtiḥāna dek

2. **imtiḥānıdur:***-ı, -dur*
Gazel 107
Mısra: **10**
Güç, direnme, dayanışma gerektiren, sonucunda deneyim kazandıran zor bir durum, sınav.
9. Hicrānını viṣāle mürecca o āfetüñ
10. Aġyārınuñ müsamaḥada imtiḥānıdur

3. **imtiḥānı:***-ı*
Gazel 135
Mısra: **12**
Güç, direnme, dayanışma gerektiren, sonucunda deneyim kazandıran zor bir durum, sınav.
11. Ol meh gelür mi seyr idelüm meclise bu şeb

12. Bed-ʿahdüñ imtiḥānı vefādārlıḳdadur

imtihan eylesem:
1. **imtihan eylesem:***-se, -m*
Gazel 212
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İmtihan etmek; denemek, sınamak.
5. Bir kere eylesem dili vuṣlatla imtihan
6. Tāb-āver-i müşāhede-i rū-be-rū mıdur

imtihan it:
1. **imtihan it:**
Gazel 845
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İmtihan etmek; denemek, sınamak.
9. Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle
10. Dilümde āzmāyiş itmedük kangı cefā ḳaldı

imtiḥān-ı ḫulūṣ itmek:
1. **imtiḥān-ı ḫulūṣ itmek:***-mek*
Gazel 362
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlün temiz ve saflığını sınamak.
1. Göñül murādun ise itmek imtiḥān-ı ḫulūṣ
2. Ḫamūşlıḳ ḳadar olmaz saña nişān-ı ḫulūṣ

imtilā:
1. **imtilāsını:***-sı, -n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **20**
Tıka basa doyma.
19. İçsün ḳo ḫūn-ı māl-i ḥarāmı ʿalaḳ gibi
20. Zālim taṣavvur itmez ise imtilāsını

2. **imtilā:**
Gazel 347
Mısra: **6**
Tıka basa doyma.
5. Cefā-yı yār hele hażm olunmadan ḳaldı
6. Nevāle-i ġam ile imtilā ne müşkil imiş

imtināʿ:
1. **imtināʿına:***-ı, -n, -a*
Gazel 730
Mısra: **14**
Çekinme, kaçınma.
13. Nābī murād-ı ʿālem-i fānī degül sezā
14. Ḫalḳuñ niyāzına felegün imtināʿına

imtināʿ iden:
1. **imtināʿ iden:***-en*
Gazel 554
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaçınmak.
3. Emvālini müdāfaʿa-i ḫaṣma ṣaklasun
4. Aḥbābına müsāʿadeden imtināʿ iden

imtinaʿ-i infıkāk-i ʿaynına:
1. **imtinaʿ-i infıkāk-i ʿaynına:***-ı, -n, -a*
Kaside 1
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Asıldan ayrılmanın imkansızlığı.
69. Ezel ser-noḳṭa-i devr-i ḥayāt-ı aṣldur kʾeyler
70. Ebedden imtinaʿ-i infıkāk-i ʿaynına īlmā

imtinān:
1. **imtinānından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 191
Mısra: **11**
Başa kakma, minnet.
11. İmtinānından ḫalāṣ olmaḳ kibār-ı ʿālemün
12. Çeşme-sār-ı arzudan dest-şūluḳlardadur

2. **imtināna:***-a*
Gazel 315
Mısra: **8**
Başa kakma, minnet.
7. O deñlüdür kerem üzre meziyyeti buḫlüñ
8. Ki iftiḫār iderek imtināna yir ḳalmaz

3. **imtināna:***-a*
Gazel 888
Mısra: **6**
Başa kakma, minnet.
5. Tercihine şemātet-i aʿdānuñ sebeb bu kim
6. Aḥbābuñ imtināna yaḳīndür teraḥḥümi

imtinān itse:
1. **imtinān itse:***-se*
Gazel 637
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kendine minnet etmek, birisine yaptığı ihsan ve iyiliği başına kakmak.
13. Var vechi Nābiyā ne ḳadar itse imtinān
14. Ol āftāb-ı ḥüsn bu ḫāke tenezzülin

imtinānını çekmekden:
1. **imtinānını çekmekden:***-mek, -den*
Gazel 454
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Minnetini çekmek.
5. Olmaḳ esīr-i küşe-i ġam ḫoş gelür baña
6. Çekmekden imtinānını feryād-reslerüñ

imtisāl-i mevc:
1. **imtis̱āl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dalganın boyun eğmesi, uyması.
3. Taʿlīm-i inḳiyāddur emr-i itāʿate
4. Fermān-ı rüzgāra olan imtis̱āl-i mevc

imtiyāz:
1. **imtiyāzuñ:***-uñ*
Gazel 28
Mısra: **5**
Ayrıcalık, hususiyet.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. Ḫāke baḳ dīde-i ʿibretle sebūyı seyr it

2. **imtiyāzda:***-da*
Gazel 695
Mısra: **4**
Ayrıcalık, hususiyet.
3. Sünbülde müsteʿārdur ammā bu reng ü būy
4. Faḳr-ı piyāz sünbüledür imtiyāzda

3. **imtiyāzda:***-da*
Gazel 695
Mısra: **8**
Ayrıcalık, hususiyet.
7. Yek bīḫden demīde olurken nihāl-i kerm
8. Dūşāb ü ġūre sirke vü mey imtiyāzda

imtiyāz virür:
1. **imtiyāz virür:***-ür*
Gazel 809
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İmtiyaz vermek, ayrıcalık tanımak.
5. Miḥnetde de o deñlü virür aña imtiyāz
6. Şān u şerefle her kimi mümtāz iderse de

imtizāc:
1. **imtizācın:***-ı, -n*
Gazel 166
Mısra: **11**
Kaynaşma, uyuşma.
11. İnanma imtizācın seyr idüp bu çār-erkāna
12. Dem-ā-dem biri birün fırṣatın gözler münāfıḳdur

2. **imtizācumuz:***-u, -muz*
Gazel 189
Mısra: **10**
Kaynaşma, uyuşma.
9. Bizüm bu ḳaṣr-ı sebük-saḳf içinde ey Nābī
10. Girān-süḫanlar ile imtizācumuz yoḳdur

3. **imtizācumuz:***-u, -muz*
Gazel 281
Mısra: **8**
Kaynaşma, uyuşma.
7. Her zümreden sorulsa bizi kendüdeñ bilür
8. Her nīk ü bedle var o ḳadar imtizācumuz

4. **imtizāc:**
Gazel 757

Mısra: **13**
Kaynaşma, uyuşma.
13. Kem-yāb idi miyān-ı leʾimānda imtizāc
14. Mā-beynde ʾalāka-i cinsiyyet olmasa

imtizāç itmez:
1. **imtizāç itmez:**-*mez*
Gazel 664
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kaynaşmak, uyum sağlamak.
15. Kec-nihādān rāst-ṭabʿān ile itmez imtizāç
16. İttiḥādı olmaz anuñçün kemānuñ tīr ile

imtizāç virüp:
1. **imtizāç virüp:**-*üp*
Tarih 30
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kaynaştırmak.
9. İntiẓām-ı ṭarḥı virüp āb u ḫāke imtizāç
10. Cilve-i sīmāsı hem-çeşm eyledi ḫuşk u teri

imżā:
1. **imżāları:**-*lar, -ı*
Gazel 713
Mısra: **8**
Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret.
7. Bundan ḳużātuñ añla ʿuluvv-ı cenābını
8. İmżāları taṣaddur ider ḥüccet üstine

2. **imżāsınuñ:**-*sı, -nuñ*
Kaside 20
Mısra: **74**
Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret.
73. Fetvānuñ itdi ḳadrin o deñlü bülend kim
74. İmżāsınuñ görüldi Ṣürreyyāda ṣūreti

3. **imżāya:**-*ya*
Gazel 456
Mısra: **4**
Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret.
3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

4. **imżā:**
Kaside 23
Mısra: **20**
Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret.
19. Dest-i inṣāf ile şāyāndur o menşūr-ı hulūṣ
20. Zīr ü bālāda bir imżā ile bir ṭuġrāya

5. **imżā:**
Tarih 103
Mısra: **54**
Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret.
53. Bu gūne bünyenün tāk-ı derinde mıṣraʿ-ı tārīḫ
54. Olur bānīlerinün nāme-i aʿmāline imżā

6. **imżādan:**-*dan*
Gazel 578
Mısra: **4**
Bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret.
3. Naḳş-ı yārüñ dil-i aġyārda yoḳdur farḳı
4. Dāmen-i ṭās-ı nühāse ḳazılan imżādan

imżā çek:
1. **imżā çek:**
Gazel 404
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İmza atmak.
7. Beyāz-ı gerdene düşsün ḳo zülf-i ʿanber-ālūduñ
8. Berāt-ı ārzū-yı ʿāşıḳ -ı miskine imżā çek

imżā ide:
1. **imżā ide:**-*e*
Tarih 119
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mühür, imza, işaret koymak.
11. İde aḥkām-ı umūrında muvaffaḳ Bāri
12. İde dil-ḫᵛāhı ḳadar ḥüccet-i ḳadrin imżā

imżā itmeġe:
1. **imżā itmeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 104
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
İmzalamak, imza basmak (Doğruluğundan kuşku duymamak bağlamında).
57. Ammā ki daḫı çıkmamaġın perde-i şekden
58. Ḥüccet yoġ idi itmeġe taḥḳiḳini imżā

imżā itmiş:
1. **imżā itmiş:**-*miş*
Gazel 747
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mühür, imza, işaret koymak.
1. İtmiş imżā ḫam-kārān-ı hevānuñ ādına
2. Ḳudret itdükde taʿalluḳ dūzaḫuñ īcādına

imżā-fürūterce ḳalsa:
1. **imżā-fürūterce ḳalsa:**-*sa*
Gazel 767
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İmzanın altında kalmak.
5. Ne mümkin iʿtibār-ı zātına olmaḳ ḫalel ṭārī
6. ʿUluvv-ı saṭra nisbet ḳalsa da imżā-fürūterce

imzā-keş-i temellük olur:
1. **imzā-keş-i temellük olur:**-*ur*
Gazel 707
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Satın almak için durmadan imza atmak.
13. Şevḳ-i nigāh-ı tīzüñ ile ḳahramān-ı dil
14. İmzā-keş-i temellük olur ġam ġam üstine

imżā-yı cevāz itmezse:
1. **imżā-yı cevāz itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 736
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Onaylamak, cevaz vermek, uygun bulmak.
5. Ḥüccet-i ʿafv ü kerem itmez ḳabūl-i fesḫ ü nesḫ
6. Ḳāḍı-i endīşe imżā-yı cevāz itmezse de

in:
1. **inerdi:**-*er, -di*
Gazel 529
Mısra: **1**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme saġar istesem
2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

2. **iner:**-*er*
Kıt'a 5
Mısra: **16**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

3. **inse:**-*se*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

4. **iner:**-*er*
Tarih 74
Mısra: **5**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
5. Mehd cünbānluġına zühre iner eylemese
6. Dāyenüñ rifʿat-i şānından eġer istihyā

5. **indiler:**-*di, -ler*
Tarih 97
Mısra: **10**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
9. Böyle bir cāmiʿ-i pākīze binā eyledi kim
10. İndiler seyrine sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā

6. **inüp:**-*üp*
Tarih 116
Mısra: **24**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
23. O ṭıfl-ı nāz-perverde kemāl-i iḥtirāmından
24. ʿArūs-ı mihr inüp gehvāre cünbān olsa elyaḳdur

7. **inse:**-*se*
Kaside 24
Mısra: **61**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün mes̠elā

8. **inüp:**-*üp*
Kaside 12
Mısra: **37**
Binilmiş hâlde iken bir araçtan çıkmak veya binek hayvanından yere ayak basmak.
37. Raġbet-i ḫāṭır ile tevsen-i manṣıbdan inüp
38. Ġayrınuñ itmiş iken destine teslīm-i zimām

inābet zamānıdur:
1. **inābet zamānıdur:**-*dur*
Gazel 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Günahlara tövbe edip Hak yoluna dönme vakti.
1. Sittīn irişdi ey dil inābet zamānıdur
2. Ser-germī-i hevādan ifāḳat zamānıdur

ʾinād itdi:
1. ʾ**inād itdi:**-*di*
Tarih 135
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir konuda diretmek, ayak diremek, ısrar etmek.
13. Budur nāmūs u ʿırż-ı salṭanat kim bildüre ḥaddin
14. Bed-hūy u siyeh-ı dil naḳż-ı ʿahd üzre ʾinād itdi

inʿām:
1. **inʿāmuñuz:**-*uñ, -uz*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **61**
Nimet, iyilik.
61. Çoḳ görüp iḥsānuñuz inʿāmuñuz
62. Çoḳ yidük içdük mey-i gül-fāmuñuz

inʿām ide:
1. **inʿām ide:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Herhangi bir şeyle nimetlendirmek, ihsan etmek.
109. Kimden ümmīd olunur menfaʿat-i rūḥānī
110. Ki anuñ vāsıṭasıyla ide Bārī inʿām

inʿām itdügüñi:
1. **inʿām itdügüñi:**-*dü, -gü, -ñ, -i*
Kaside 13
Mısra: **222**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlamak, ihsan etmek.
221. Gūş idüp düşdi hevā-yı ṭamaʿ-ı iḥsāna
222. Herkese itdügüñi lāyıḳı üzre inʿām

inʿām-ı ḫarīdārān:
1. **inʿām-ı ḫarīdārān:**
Gazel 375
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Müşterilere lütufta bulunma, onları nimetlendirme.
11. Ṣāniʿ istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı nāz iken
12. Eyler inʿām-ı ḫarīdārān içün ıẓhār-ı ṣunʿ

ʿinān:
1. ʿ**inān:**
Gazel 708
Mısra: **6**
Dizgin.
5. Buldı teġāfül itmege ser-rişte-i heves
6. Meydān bulunca virdi ʿinān esb-i fırṣāta

ʾinān:
1. ʾ**inānın:**-*ı, -n*
Kaside 1
Mısra: **90**
Dizgin.
89. Buraḳ-ı ʿizzet u cāhı idüp pā-beste-i taḫṣīṣ
90. Semend-i raḥmet-i ʾāmuñ ʾinānın eylemiş irḫā

2. ʾ**inānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **141**
Dizgin, dizginleme, zapt etme, idare etme.
141. Maḥal ʾinānına Şeb-dīz-i Ḥusrev i Pervīz
142. Sezā rikābına Gül-gūn-ı Rüstem-i pür-zūr

inan:
1. **inanma:**-*ma*
Gazel 789
Mısra: **10**
Bir şeyi doğru olarak benimsemek,ona güvenmek.
9. Nābī senüñle itdi ḳasem ṣulḥa çerḫ līk
10. Bir āştī-ʿadūdur inanma yemīnine

2. **inanma:**-*ma*
Gazel 166
Mısra: **11**
Bir şeyi doğru olarak benimsemek,ona güvenmek.
11. İnanma imtizācın seyr idüp bu çār-erkāna
12. Dem-ā-dem biri birün fırṣatın gözler münāfıḳdur

3. **inanma:**-*ma*
Gazel 196
Mısra: **10**
Bir şeyi doğru olarak benimsemek,ona güvenmek.
9. Zamāne daʿvī-i iḫlāṣ iderse ey Nābī
10. İnanma lāf u güẕāfına hep mübālaġadur

4. **inanmazuz:**-*maz, -uz*
Gazel 291
Mısra: **15**
Bir şeyi doğru olarak benimsemek,ona güvenmek.
15. Tebessüm-i ʿameliye inanmazuz Nābī
16. Ṣadā-yı ḫande-i bī-iḫtiyārı biz bilürüz

5. **inanma:**-*ma*
Gazel 338
Mısra: **9**
Bir şeyi doğru olarak benimsemek,ona güvenmek.
9. İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
10. Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫᵛāh olmış

6. **inanma:**-*ma*
Gazel 362
Mısra: **4**
Bir şeyi doğru olarak benimsemek,ona güvenmek.
3. Ḫulūṣ minnet-i nuṭḳ u beyān ḳabūl itmez
4. İnanma her kim açarsa saña zebān-ı ḫulūṣ

7. **inanma:**-*ma*
Kaside 12
Mısra: **31**
Bir şeyi doğru olarak benimsemek,ona güvenmek.
31. Kāḫ-ı iḳbāle esās olmaz inanma bulmaz
32. Bünye-i günbed-i pür-bād-ı ḥabāb istiḥkâm

ʿinān çevürdi:
1. ʿ**inān çevürdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dizginleri çevirmek, sapmak, yönelmek.
33. ʿArṣa-i ṣoḥbetde kümeyt-i zebān
34. Vādī-i ʿirfāna çevürdi ʿinān

ʿinān ü rikābdan:

1. ʿ**inān ü rikābdan:**-*dan*
Gazel 633
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dizgin ve üzengi.

11. Āsūde dest ü pāyı ʿinān ü rikābdan
12. Bī-ḳayddur baḳılsa piyāde süvārdan

inandurıncaya dek:

1. **inandurıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İnandırıncaya kadar.

15. Öpüp kitāb-ı ruḫun eyledüm hezār ḳasem
16. O şūha ṣıdḳ-ı derūnum inandurıncaya dek

ʿinān-gīr-i duʿā:

1. ʿ**inān-gīr-i duʿā:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Duanın dizginlerini elinde tutan, dua eden.

3. Olur elbette nişānek-zen-i meydān-ı ḳabūl
4. Pençe-i maʿṣiyet olmazsa ʿinān-gīr-i duʿā

ʿinān-ı ʿazmüme:

1. ʿ**inān-ı ʿazmüme:**-*üm, -e*
Kaside 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Azim dizgini.

5. Nā-gāh vehm ü vesvese-fermāy-ı kec-naẓar
6. Urdı ʿinān-ı ʿazmüme dest-i cesāreti

ʿinān-ı iḫtiyārıdur:

1. ʿ**inān-ı iḫtiyārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 183
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İrade dizgini.

5. Degüldür mevceler her sū ʿinān-ı iḫtiyārıdur
6. Bıraḳmış ārzū-yı vuṣlat-ı deryā ile cūlar

ʿinān-ı iḫtiyārum:

1. ʿ**inān-ı iḫtiyārum:**-*um*
Gazel 875
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İrade dizgini.

1. Girībān-ı meşāmum pençe-i būy-ı semen ṭutdı
2. ʿİnān-ı iḫtiyārum dest-i gül-geşt-i çemen ṭutdı

ʾinān-ı ẓafer:

1. ʾ**inān-ı ẓafer:**
Kaside 7
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Zafer dizgini.

157. Semend-ı ʿazmini ẓabṭ itmese ʾinān-ı ẓafer
158. Olurdı kişver-i aʿdā ḥayātdan mehcūr

ʿinānını çekerek:

1. ʿ**inānını çekerek:**-*erek*
Gazel 412
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dizginini çekmek.

7. Bu deñlü eylemesün ṭayy-ı ʿarṣa-i maʿnā
8. ʿİnānını çekerek ṭut semend-i güftāruñ

ʿinān-keş:

1. ʿ**inān-keş:**
Gazel 446
Mısra: **9**
Dizgin çeken, dizginleri elinde tutan.

9. Hevā-yi zülf-i ṣanemdür ʿinān-keş ey Nābī
10. Olursa rū be-reh-i deyr-i berhemen diyerek

ināre itmez:

1. **ināre itmez:**-*mez*
Gazel 802
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.

17. Müşkil luġātle olmaz ḫoş-reng şiʿr ü inşā
18. İtmez çerāġ-ı mağşuş çeşm-i şebi ināre

ʾināyet:

1. ʾ**ināyetüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 7
Mısra: **174**
Lütuf, ihsan, iyilik.

173. Himāyetüñle durur āb u tāb-ı gülşen-i mülk
174. ʾİnāyetüñle biter hep meṣāliḥ-i cumhūr

ʿināyet:

1. ʿ**ināyet:**
Gazel 107
Mısra: **20**
Lütuf, ihsan, iyilik.

19. Bī-dest-gīr eyleyemez hāmeveş ḳıyām
20. Nābī-i nā-tüvāna ʿināyet zamānıdur

2. ʿ**ināyet:**
Gazel 200
Mısra: **12**
Lütuf, ihsan, iyilik.

11. Meclisde cevri töhmet-i taksir ile baña
12. Cānāneden raḳībe ʿināyet degül midür

3. ʿ**ināyet:**
Gazel 65
Mısra: **10**
Lütuf, ihsan, iyilik.

9. Aḫlāṭ-ı maʿṣiyetle ʿalīl oldı cān-ı zār
10. Ey ʿafv-ı çāre-sāz ʿināyet zamānıdur

4. ʿ**ināyetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 466
Mısra: **4**
Lütuf, ihsan, iyilik.

3. Rūşen-dil olsa da ne ḳadar merdüm-i naẓar
4. Muḥtācdur ʿināyetine sürmedānlaruñ

5. ʿ**ināyete:**-*e*
Gazel 501
Mısra: **10**
Lütuf, ihsan, iyilik.

9. Nābī ʿamelden itmezüz ümmīd-i mağfiret
10. Aḥvālümüz ʿināyete vābestedür bizüm

6. ʿ**ināyeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **1**
Lütuf, ihsan, iyilik.

1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

7. ʿ**ināyetdür:**-*dür*
Tarih 19
Mısra: **15**
Lütuf, ihsan, iyilik.

15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳʾdan ʿināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

8. ʿ**ināyet:**
Kaside 17
Mısra: **67**
Lütuf, ihsan, iyilik.

67. Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs
68. ʿAvn-ı I̱zid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī rehberi

ʿināyet-i bārī:

1. ʿ**ināyet-i bārī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **366**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfu, yardımı.

365. ʿAcizānuñ enīs ü ġam-ḫᵛārı
366. Nām-ı pāki ʿināyet-i Bārī

2. ʿ**ināyet-i bārī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfu, yardımı.

187. Her işinde ʿināyet-i Bārī
188. Oldı tedbīrinün ḳafādārı

ʿināyet-i bārīʾde:

1. ʿ**ināyet-i bārīʾde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfu, yardımı.

175. Maḥfūzdur ʿināyet-i Bārīʾde kişveri

176. Çeşm-i ḥasūd ḫᵛābda görmez ifāḳati

ʿināyet-i ezelī:
1. **ʿināyet-i ezelī:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ezelî yardım.
7. Gerçi ḳumāş-ı tevbeye yoḳ ḳābiliyyetüm
8. Ammā ʿināyet-i ezelī rūz-merredür

ʿināyet-i ḥaḳḳa:
1. **ʿināyet-i ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 637
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yardımı.
1. Cāsūs iden mekāmin-i ġayba taḫayyülin
2. Taṣḥīḥ ider ʿināyet-i Ḥaḳḳa tevessülin

ʿināyet-i ḥüsn:
1. **ʿināyet-i ḥüsn:**
Gazel 543
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin ihsanı, yardımı.
1. Ne mümkin ola naẓar māyedār-ı ṭāḳat-ı ḥüsn
2. Nühüfte çeşm-i dile olmasa ʿināyet-i ḥüsn

incāz iderse:
1. **incāz iderse:**-*er, -se*
Gazel 809
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yerine getirmek, sözünü tutmak.
7. Hengāmını geçirmeden itmek ne ihtimāl
8. Ol süst ʿahd ü vaʿdini incāz iderse de

incāz olınsa:
1. **incāz olınsa:**
Gazel 697
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Vaadi yerine getirme, vaadi yerine getirilmek.
3. Birden güsiste olmaz idi rişte-i ümīd
4. İncāz olınsa vaʿde-i ferdā kibārda

ince:
1. **ince:**
Gazel 392
Mısra: **10**
İnce, zarif.
9. Ol mūmiyān ü serv-ḳad ü ḫaṭ ne-rüsteye
10. İnkār olınmaz ince uzun mübtelālıcuḳ

incelt:
1. **inceltdiler:**-*di, -ler*
Gazel 867
Mısra: **6**
İnce duruma getirmek II Zayıflatmak.
5. Zīr ü bālāyı idüp nāliş ile gerdīde
6. Şimdi fevvāreveş inceltdiler şiʿr-i teri

incīl:
1. **incīl:**
Gazel 848
Mısra: **2**
Dört kutsal kitaptan Hz. Îsâ'ya indirileni (Şair, Hz. Cebrailin diğer nebilere de vahiy getirdiğini, dolayısı ile Hristiyanların sadece İncili kabul edip esas almalarını eleştirmektedir).
1. Pey-rev ol cümle peyāmberlere Cibrīl gibi
2. İḫtiṣāṣ itme faḳaṭ birine İncīl gibi

incilā buldı:
1. **incilā buldı:**-*dı*
Tarih 119
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aydınlığa kavuşmak, ışımak.
9. İncilā buldı ḳudūmı ile merāyā-yı ḳulūb
10. Oldı ās̱ār-ı kesel maḥv u keder nā-peydā

incilā-yı mihr-i ʿālem-tāb-ı vuṣlat:
1. **incilā-yı mihr-i ʿālem-tāb-ı vuṣlat:**
Gazel 146
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın dünyayı aydınlatan güneşinin ışığı.
17. İncilā-yı mihr-i ʿālem-tāb-ı vuṣlat Nābīyā
18. Sūziş-i ṭūfān-ı eşkünñ māye-i teskīnidür

incimād:
1. **incimād:**
Gazel 61
Mısra: **5**
Donma, buzlanma.
5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ḫavfum andandur
6. Kʾide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

incin:
1. **incinme:**-*me*
Gazel 81
Mısra: **3**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.
3. Āh idersin diyü incinme dil-i bīmāre
4. Derdmendüñ meġer āh itmege dermānı mı var

inciẕāb:
1. **inciẕābı:**-*ı*
Gazel 458
Mısra: **1**
Cazibeye tutulma, ilgi duyma.
1. ʿİẕār-ı sādeyedür inciẕābı çeşm-i terüñ
2. Hatāyī kāġıdadur meyli ḫāme-i naẓaruñ

incizāb-ı derūn:
1. **incizāb-ı derūn:**
Gazel 820
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül tutkusu, cazibesi.
7. Evvelki incizāb-ı derūn oldı ber-ṭaraf
8. Pervāz-ı iltifāta per ü bāli ḳalmadı

inciżāb-ı dil:
1. **inciżāb-ı dil:**
Kaside 16
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Gönül arzusu.
35. Tāze kenīzekān ise inciżāb-ı dil
36. Bī-tāblıkda fevt olur anuñ da lez̠z̠eti

infiʿāl:
1. **infiʿāl:**
Gazel 415
Mısra: **15**
Herhangi bir şeyden etkilenme, edilgi.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez es̱er gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

2. **infiʿāl:**
Gazel 564
Mısra: **14**
Gücenme, darılma, kızgınlık.
13. Felek tā key bu efʿāl-i ġarībe zīr-destāna
14. Sen inṣāf eyle bāri sende de bir infiʿāl olsun

3. **infiʿālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 759
Mısra: **4**
Gücenme, darılma, kızgınlık.
3. Niyāzum yāre teʾs̱īr itmemek meczūmdur ancaḳ
4. Ġaraz-peydāyī-i ḥüsn-i ḫafīdür infiʿālinde

infikāk:
1. **infikākı:**-*ı*
Gazel 545
Mısra: **9**
Ayrılık, bir arada olmamak.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

2. **infikākı:**-*ı*
Kıt'a 2
Mısra: **18**
Ayrılık, bir arada olmama.
17. Tāleb-i ṣūret olunsa ne ʿaceb Nābī-i pīr
18. İnfikākı nice mümkin ṣuverüñ maʿnādan

infirād itdi:
1. **infirād itdi:**-*di*
Tarih 135
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Ayrılığa yol açmak.
9. Binā-yı ʾahd ü peymāna muḫālif vażʿ ü cünbişle
10. Miyān-ı zümre-i müsteʿmenānda infirād itdi

infiṣāl:
1. **infiṣāli:**-*i*
Gazel 388
Mısra: **4**
Ayrılan.
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳazā
4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

infiṣāl itmeġe:
1. **infiṣāl itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 12
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Bir görevden alınmak, azledilmek.
97. İnfiṣāl itmeġe āmāde gürūh-ı etbāʿ
98. ʿItḳ sevdāsına dil-beste cevārī vü ġulām

inhā:
1. **inhā:**
Gazel 341
Mısra: **7**
Resmi mektup.
7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden
8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

inhā eyledi:
1. **inhā eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **185**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, haber vermek.
185. ʿArż ile bülbül eyledi inhā
186. Bozdı ḳaydın nesīm-i çāpük-pā

inhā-yı muḫliṣānesidür:
1. **inhā-yı muḫliṣānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 169
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Samimiyette üst dereceye yükselme.
7. Ümīd-i nāme-i raḥm itme ol cefā-cūdan
8. Ki maʿnī-i sitem inhā-yı muḫliṣānesidür

inḥirāf:
1. **inḥirāfa:**-*a*
Gazel 466
Mısra: **1**
Sapma, başka bir tarafa meyletme.
1. Seyrinden inḥirāfa sebeb gülsitānlaruñ
2. Çīn-i cebīn-i minnetidür bāġbānlaruñ

2. **inḥirāfa:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **75**
Sapma, başka bir tarafa meyletme.
75. Bir semte inḥirāfa ḳomaz iʿtidālden
76. Żabṭ itdi dest-i şerʿ ile mīzān-ı devleti

inhizām:
1. **inhizām:**
Tarih 56
Mısra: **32**
Hezimete uğrama, bozulma.
31. Önlerüñden düşmenüñ dīvār ābād ide sed
32. Ola eṭrāf-ı ḳafasından musallaṭ inhizām

inʿidām bulmasun:
1. **inʿidām bulmasun:**-*ma, -sun*
Tarih 61
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Sona ermek, yok olmak.
17. Eylesün ḫayrın cenāb-ı Ḥaḳ ḳabūl
18. Bulmasun ās̱ār-ı ḫayrı inʿidām

inkār:
1. **inkārla:**-*la*
Gazel 368
Mısra: **8**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
7. Beytden maḳṣūd halvet-hāne-i maʿnā iken
8. Bāṭını inkārla ṣūret-perest olmaḳ ġalaṭ

2. **inkāra:**-*a*
Gazel 417
Mısra: **2**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
1. Ṣarf itmez idüm vaṣfına cām-ı mey-i ābuñ
2. Ḫaṣiyyetin inkāra mecāl olsa şarābuñ

3. **inkārdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **200**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
199. Eyleme zinhār leb-i ṭaʿnı bāz
200. Anları inkārdan it iḥtirāz

4. **inkār:**
Gazel 381
Mısra: **14**
İnkâr; kabul ve tasdik etmeme, tanımama II İslamiyet ve islami öğretileri inkar etme.
13. Bu ʿaṣr-ı kec-āyīn ü kec-āmūzda
14. Nābī inkār tes̱ebbüt ider iḳrār taḫallüf

5. **inkāra:**-*a*
Gazel 830
Mısra: **10**
Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma. Kabul etmeme, tanımama.
9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ḳıyās itmiş
10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

inkār eyleme:
1. **inkār eyleme:**-*me*
Gazel 460
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
15. Ṣūret-i yek-digere āyīnedür naḳş ü kemāl
16. Eyleme ḥüsnini inkār ṣaḳın biş ü kemüñ

inkār eylemem:
1. **inkār eylemem:**-*me, -m*
Gazel 507
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
9. Ḥaḳ şāhidümdür eylemem inkār Nābiyā
10. Ben iʿtikād-ı ḫalḳda şāhid-perest isem

inkār idemem:
1. **inkār idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 405
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
3. Gerden-i lebde ḥuḳūḳ-ı nemeki s̱ābit iken
4. Niʿmet-i vuṣlatın inkār idemem ḫūbānuñ

2. **inkār idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 761
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
11. Ġam olmasa kim añlar idi ḳadr-i sürūrı
12. Nābī idemem ḫıdmetin inkār ġamuñ da

inkār iden:
1. **inkār iden:**-*en*
Kaside 1
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.

165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ḳābil-i inkār
166. Meġer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

inkār ider:
1. **inkār ider:**-*er*
Gazel 40
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
11. Vaṣf-ı dehen-i būd u ne-būdında o şūḫuñ
12. İḳrāra müşabih ider inkār temevvüç

2. **inkār ider:**-*er*
Gazel 72
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

inkār iderse:
1. **inkār iderse:**-*er, -se*
Gazel 606
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
1. İnkār iderse ġamzesi düzdāndan olduġın
2. Ebrūları işāret ider andan olduġın

2. **inkār iderse:**-*er, -se*
Gazel 637
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
9. Ḫaṭ ḥüccet-i ḳavī yitişür ʿāşıḳa o şūḫ
10. İnkār iderse naḳd-i viṣāle tekeffülin

inkār idersin:
1. **inkār idersin:**-*er, -sin*
Gazel 434
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
5. Leblerüñ pür-mey yine inkār idersin ʿişreti
6. Bāde-i iḳrārdan pür cām-ı inkāruñ senüñ

inkâr idesin:
1. **inkâr idesin:**-*e, -sin*
Kaside 10
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
89. O Ḫātimüñ ola bir luṭfı ḳorḳarın idesin
90. Cihānda ḥālet-i iflās nʾolduġın inkâr

inkār idüp:
1. **inkār idüp:**-*üp*
Tarih 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

inkār itme:
1. **inkār itme:**-*me*
Gazel 634
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
11. Cevherüñ āyine-i ḥüsnidür inkār itme
12. Kendü tavrında bu bāzār-ı cihānuñ ḫazefin

inkār itmez:
1. **inkār itmez:**-*mez*
Kıt'a 109
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak.
1. Bāṭınuñ zāhirīdür tā ezelī ʿünvānı
2. İtmez inkār bu maʿnāyı olan ʿirfānı

inkār olınmaz:
1. **inkār olınmaz:**-*maz*
Gazel 392
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.
9. Ol mūmiyān ü serv-ḳad ü ḫaṭ ne-rüsteye
10. İnkār olınmaz ince uzun mübtelālıcuḳ

inkār olunmaz:
1. **inkār olunmaz:**-*maz*
Gazel 198
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Reddedilmek, kabul edilmemek.
9. Rūzenüñ vaḳt-ı şebāngāhı olunmaz inkār
10. Gerçi dest ü deheni rūzda imsak eyler

2. **inkār olunmaz:**
Gazel 469
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Reddedilemez.
3. Egerçi lez̠z̠eti inkār olunmaz niʿmet-i vaṣluñ
4. ʿĀceb ʿālemdür ammā şām-ı firḳatde ḫayāl itmek

3. **inkār olunmaz:**
Gazel 744
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Reddedilemez.
15. Lez̠z̠eti inkār olunmaz bez̠l ü isrāf itmenüñ
16. Āh ẓımnında eger endīşe-i vām olmasa

inkāra düşme:
1. **inkāra düşme:**-*me*
Gazel 253
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnkar etmek, kabul etmemek.
3. Ṣaḳın görüp bizi ālūde düşme inkāra
4. Bizüm ḫarābī-i ẓāhirdedür ʿimāretümüz

inkārdan geldi:
1. **inkārdan geldi:**-*di*
Gazel 882
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İnkar etmek, yalanlamak.
5. Dehān-ı yāre gūş itdüm dehānın eylemiş teşbih
6. Ṣorunca ġonce aġzın bāz idüp inkārdan geldi

inḳılāb:
1. **inḳılāb:**
Tarih 42
Mısra: **28**
Değişim, dönüşüm, bir durumdan başka bir duruma geçiş.
27. Bād-ı gül-bīz-i cān-feżāsından
28. İnḳılāb üzredür ṣalāḥa fesād

inkişāf:
1. **inkişāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **14**
Gönüldeki düğümün çözülmesi, sıkıntının giderilmesi.
13. Nābī ümīddür bu ġazel ẕāt-ı āṣafun
14. Ola vesīle ḫāṭırınuñ inkişāfına

inkişāf-ı ʿuḳde-i dildür:
1. **inkişāf-ı ʿuḳde-i dildür:**-*dür*
Gazel 50

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönüldeki düğümün çözülmesi, sıkıntının giderilmesi.
1. İnşirāḥ-ı sīnedür gül-geşt-i ṣaḥrādan murād
2. İnkişāf-ı ʿuḳde-i dildür temāşādan murād

inkisār:
1. **inkisārdan:**-*dan*
Gazel 824
Mısra: **5**
Kırgınlık, incinme.
5. Vā-restedür dehānın öpen inkisārdan
6. Olmaz şikeste cūy-ı bihiştüñ sebūları

2. **inkisārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 153
Mısra: **8**
Kırgınlık, incinme.
7. Naḳş-ı firībi Zāl-i sipihrüñ zamānede
8. Her sāde-levḥüñ āyineveş inkisārıdur

3. **inkisārumuzdandur:**-*umuz, -dan, -dur, -*
Gazel 79
Mısra: **6**
Kırgınlık, incinme.
5. Şikest-i kāse-i dildür figāna māniʿ olan
6. Bu deñlü ketm-i nefes inkisārumuzdandur

4. **inkisār:**
Gazel 792
Mısra: **6**
Kırgınlık, incinme.
5. Cebīn-i yemdeki emvāc olurdı çīn-i ḫacālet
6. Derūna ʿārıż olan inkisār bir yire gelse

5. **inkisārı:**-*ı*
Gazel 865
Mısra: **15**
Kırgınlık, incinme.
15. Bu ḳadar sitem-keşānuñ es̱er itmez inkisārı
16. ʿAcebā o ġırra-i nāz ne duʿāya maẓhār oldı

6. **inkisārum:**-*um*
Gazel 877
Mısra: **12**
Kırgınlık, incinme.
11. Ṣadāsı çıḳmaz olur ol ḳadeḥ ki ola şikeste
12. Şikāyet itmez idüm senden inkisārum olaydı

7. **inkisārdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **354**
Kırgınlık, incinme.
353. İtmedi ḳalb-i bendesin nā-kām
354. Ḳurtarup inkisārdan bālī

8. **inkisārum:**-*um*
Gazel 596
Mısra: **4**
Kırgınlık, incinme.
3. Çāk çāk-i sīne virsün mevce-i ġamdan ḫaber
4. Zaḫm-ı ḫūn-pāş-ı derūnum inkisārum söylesün

9. **inkisārı:**-*ı*
Gazel 866
Mısra: **2**
Kırgınlık, incinme.
1. Eyyām-ı ḥüsn o şūḫ-ı sitemkāra ḳalmadı
2. ʿUşşāḳuñ inkisārı o ġaddāra ḳalmadı

10. **inkisārın:**
Gazel 579
Mısra: **2**
Kırgınlık, incinme.
1. Olmaz zamān-ı ʿaşḳ mükāfātdan emīn
2. ʿUşşāḳuñ inkisārın alan şūḫ-ı nāzenīn

11. **inkisārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 618
Mısra: **6**
Kırgınlık, incinme.
5. Olur bisyārī-i ʿaksine bāʿis̱ yoḫsa ol bī-raḥm
6. Ḥaẕer itmezdi mirʾāt-ı derūnum inkisārından

12. **inkisārdan:**-*dan*
Gazel 762
Mısra: **4**
Kırgınlık, incinme.
3. Ayīne-i cemālsin ey māh-ı nūr-tāb
4. Ḫavf eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

13. **inkisārdan:**-*dan*
Kıt'a 91
Mısra: **4**
Kırgınlık, incinme.
3. Āyīne-i cemālsin ey māh ẕatuñı
4. Ḥıfẓ eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

inkisār-ı ḫāṭırum:
1. **inkisār-ı ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 325
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün kırılması.
5. Çıkar bir gün ẓuhūra inkisār-ı ḫāṭırum ammā
6. Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rū-be-rū çıḳmaz

inkisār-ı serv:
1. **inkisār-ı serv:**
Gazel 658
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Servi ağacının incinmesi, kırılması.
5. Yoḳ berg ü şaḫı kim ola eşḫāşa pāy-māl
6. Az düşdügi bu vech iledür inkisār-ı serv

inḳıtāʿ:
1. **inḳıtāʿı:**-*ı*
Gazel 415
Mısra: **9**
Kesintiye uğratma, kesilme.
9. Yoḳ inḳıtāʿı her ne ḳadar pāy-māl ise
10. Mānend-i saye maḳdemine ser-nihādenüñ

inḳiyād eyleyelüm:
1. **inḳiyād eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Teslim olmak, itaat etmek.
77. Līk idüp Aḥmed Aġa iʿtiḳād
78. Didi nʾola eyleyelüm inḳiyād

inḳiyād iden:
1. **inḳiyād iden:**-*en*
Gazel 575
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Münkad olmak, boyun eğmek.
7. Olmaz güsiste renc-i nişīb ü firāzdan
8. Mānend-i sāye ṣāḥibine inḳiyād iden

iñle:
1. **inler:**-*r*
Gazel 127
Mısra: **4**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

2. **iñler:**-*r*
Kaside 9
Mısra: **20**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

inlü:
1. **inlü:**
Gazel 833
Mısra: **9**
Geniş, enli.
9. Kehkeşānı beline inlü ḳuşanmış gerdūn
10. Meşʿal-i māhı alup dūşına ʿakkām gibi

inmez oldı:
1. **inmez oldı:**-*dı*
Tarih 76
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
İndirmemek, hep havada tutmak (Dua yahut dans için kaldırılan eller bağlamında).
29. Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

innā fetaḥnālek:

1. **innā fetaḥnālek:**
Tarih 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Ayet**
Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik (Fetih Suresi 1. ayet).
11. Ol ġonca-i gülzār-ı taḫt ol gevher-i bāzū-yı baḫt
12. İnnā fetaḥnālek didi laʿl-i güher-mevfūr ile

ins ü melek:
1. **ins ü melek:**
Gazel 101
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsanlar ve melekler.
7. İns ü melek akarsa nʾola rūy-māline
8. Devlet-serāy-ı şāh-ı risālet Medīneʾdür

2. **ins ü melek:**
Tarih 138
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
İnsanlar ve melekler.
69. Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola
70. Sidreden Rūhüʾl-emīn zemzeme-senc-i āmīn

inşā:
1. **inşā:**
Gazel 802
Mısra: **1**
Edebî nesir.
1. Şāyānter olmaz inşā destār-ı iʿtibāre
2. Bī-reng ü būy teşbih bī-naḳş istiʿāre

inşā eylemiş:
1. **inşā eylemiş:***-miş*
Kaside 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaratmak.
5. Olup ḫurşīd ü mehden mühre-keş evrāḳ-ı eflāke
6. Ḫuṭūṭ-ı rūz u şebden nüsḫa-i ṣunʿ eylemiş inşā

inşā idicek:
1. **inşā idicek:***-icek*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Neşretmek, yazmak.
87. Nāme-i ẕātın idicek inşā
88. Aña mühr-i nübüvvet urdı Ḫudā

inşā itdi:
1. **inşā itdi:***-di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **268**
Kelime Tipi: -
Güzel nesir yazmak, güzel nesirle ifade etmek.
267. İtdi destüñde ḫāme-i maʿnā
268. Kamanīçe vekāyiʿin inşā

inşā itmeġe:
1. **inşā itmeġe:***-me, -ġe*
Tarih 82
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Güzel nesirler yazmak.
19. Kimisi didi devāt ḥoḳḳasıdur
20. Kātib-i çerḫüñ itmeġe inşā

inşāʾaʾllāh:
1. **inşāʾaʾllāh:**
Gazel 660
Mısra: **1**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
1. Ḳalmadı rāh-ı talebde ḫaṭar inşāʾaʾllāh
2. İderüz kūy-ı murāda sefer inşāʾaʾllāh

2. **inşāʾaʾllāh:**
Gazel 660
Mısra: **2**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
1. Ḳalmadı rāh-ı talebde ḫaṭar inşāʾaʾllāh
2. İderüz kūy-ı murāda sefer inşāʾaʾllāh

3. **inşāʾaʾllāh:**
Gazel 660
Mısra: **4**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
3. Hiç bir ʿukde mi vardur ki açılmaz ey dil
4. Var iken elde niyāz-ı seher inşāʾaʾllāh

4. **inşāʾaʾllāh:**
Gazel 660
Mısra: **6**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
5. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dildāruñ
6. Nāvek-i āhum olur kārger inşāʾaʾllāh

5. **inşāʾaʾllāh:**
Gazel 660
Mısra: **8**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
7. Germine serdine ṣabr eyleyerek dünyānuñ
8. Aluruz naḫl-i emelden s̱emer inşāʾaʾllāh

6. **inşāʾaʾllāh:**
Gazel 660
Mısra: **10**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
9. Çerḫüñ olmış ṭutalum devri ḫilāf-ı meʾmūl
10. Dem olur kāmumuz üzre döner inşāʾaʾllāh

7. **inşāʾaʾllāh:**
Gazel 660
Mısra: **12**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
11. Peyk-i ahum gideli ḫayli zamāndur yâre
12. Umaruz ki getürür bir ḫaber inşāʾaʾllāh

8. **inşāʾaʾllāh:**
Gazel 660
Mısra: **14**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
13. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
14. Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşāʾaʾllāh

9. **inşāʾllāh:**
Tarih 36
Mısra: **55**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
55. Devlete vāsıṭa-i fetḥdür inşāʾllāh
56. Ey semiyy-i eseduʾullāh-ı ʾAlī Şīr-i Ḫudā

10. **inşāaʾllāh:**
Gazel 9
Mısra: **13**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
13. Nābīyā ṣaḥn-ı ẓaferde ider inşāaʾllāh
14. Küleh-i düşmeni endāhte şemşīr-i duʿā

11. **inşāʾallāh:**
Tarih 128
Mısra: **23**
Allah'ın izniyle, Allah isterse.
23. İderüz mevsim-i teşrīfde inşāʾallāh
24. Fevt olan maʿnī-i pākīzeleri cümle ḳażā

inşād eyledüm:
1. **inşād eyledüm:***-dü, -m*
Kaside 2
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Şiir yazmak, şiir söylemek.
177. Ḥaḳḳʾa peyrevlik idüp ḳāʿide-i medḥinde
178. Eyledüm eşk-i ḫacāletle bu yüzden inşād

inşād eyler:
1. **inşād eyler:***-r*
Tarih 64
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şiir yazmak, şiir söylemek.
1. Ferīdüʾl-ʿaṣr ʿAbduʾllāh Efendi
2. Ki eyler kudsiyān evṣāfın inşād

inşād ide:
1. **inşād ide:***-e*
Kaside 14
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Şiir yazmak, şiir söylemek.
137. Ola mebānī-i cāh u celāli müstaḥkem
138. İde menāḳıb-ı ʿulyāsın ehl-i naẓm inşād

inşāf:
1. **inşāf:**
Gazel 96
Mısra: **3**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.

3. Mihmānuña ḫuşk eylemek inṣāf degüldür
4. Ol dāmeni kim teşne-leb-i niʿmet-i yemdür

2. **inṣāf:**
Tarih 121
Mısra: **38**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
37. Olmış ezelī ṭıynet-i pākinde muḫammer
38. İnṣāf u mürüvvet kerem ü ʿadl ü diyānet

inṣāf eyle:
1. **inṣāf eyle:**
Gazel 564
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İnsaf, merhamet etmek.
13. Felek tā key bu efʿāl-i ġarībe zīr-destāna
14. Sen inṣāf eyle bāri sende de bir infiʿāl olsun

inṣāf eylesüñ:
1. **inṣāf eylesüñ:**-*süñ*
Tarih 30
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
21. Gördi mi bir böyle ḳaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tūlāb-ı çerḫüñ miḥveri

inṣāf id:
1. **inṣāf id:**
Gazel 868
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hakça davranmak, adalet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
3. Sen de inṣāf id e ey āfet-i bīgāne-nevāz
4. Ġayr ile ṣohbetüñ insāna elem gelmez mi

inṣāf it:
1. **inṣāf it:**
Gazel 593
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
3. Bu ḥüsn-i ḫānmān-endāz ile ẓālim sen inṣāf it
4. Seni gördükçe ʿāşıḳ āh ü feryād itmesün nʾitsün

2. **inṣāf it:**
Gazel 872
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

inṣāf mıdur:
1. **inṣāf mıdur:**
Kaside 13
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
İnsafa sığar mı? || Hiç olur mu?.
105. Vāris̱-i ṣadr tururken meġer inṣāf mıdur
106. Ecnebī maṣlaḥat-ı salṭanata vire niẓām

2. **inṣāf mıdur:**
Kaside 15
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsafa sığar mı? || Hiç olur mu?.
31. Biz şifā-baḫş-ı ʿalīlān iken inṣāf mıdur
32. Bizi nādānlar ide böyle giriftār-ı seḳam

inṣāf odur ki:
1. **inṣāf odur ki:**
Gazel 499
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Adaletli olmak gerekirse II açıkça söylemek gerekirse.
5. İnṣāf odur ki cān ü dilüm itmez iʿtiḳād
6. Cānane ben disem bile cānum degül benüm

inṣāf oluna:
1. **inṣāf oluna:**
Tarih 16
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Adil olunsa, tarafsız bakılsa.
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

inṣāf olunsa:
1. **inṣāf olunsa:**-*sa*
Gazel 252
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Adil olunsa, tarafsız bakılsa.
11. Ġam çekmezüz raḳīb bize dil-girān ise
12. İnṣāf olunsa biz daḫı anuñ raḳībiyüz

2. **inṣāf olunsa:**
Gazel 260
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Adil olunsa, tarafsız bakılsa.
19. Ḥeftād sāle gördüġümüz yoḳ bu ẓılleti
20. İnṣāf olunsa ḫaylice maġdūrlardanuz

3. **inṣāf olunsa:**
Gazel 485
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Adil olunsa, tarafsız bakılsa.
7. İnṣāf olunsa zāhid-i ḫuşkün riyāları
8. Rindān ile muʿāmelesinden fenā degül

4. **inṣāf olunsa:**
Tarih 77
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Adil olunsa, tarafsız bakılsa.
45. Eṣlāfdan kim itdi inṣāf olunsa böyle
46. Tekmīl-i ʿırż-ı devlet terfīʿ-i şān-ı Sulṭān

inşāʿ-ı ẕātuma:
1. **inşāʿ-ı ẕātuma:**-*um, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **264**
Kelime Tipi: -
Kendi durumunu yazıya dökme.
263. Çünki ḥükm-i meşiyyet-i Bārī
264. Oldı inşāʿ-ı ẕātuma cārī

insān:
1. **insāna:**-*a*
Gazel 358
Mısra: **5**
İnsan.
5. Virür insāna ḥayāt-ı ebedī
6. Cān-bahā olsa da erzāndur berş

2. **insāndan:**-*dan*
Gazel 365
Mısra: **6**
İnsan.
5. Cevher-i zātī-i aṣlīdür ḥaḳīḳatden murād
6. Ṣanma insāndan faḳaṭ şekl ü şemāʾildür ġaraż

3. **insānı:**-*ı*
Gazel 367
Mısra: **31**
İnsan.
31. İnsānı ḫaste-i maraż-ı hūlyā ider
32. Nā-puḫte ṭuʿme-i hevese iştihā ġalaṭ

4. **insān:**
Gazel 751
Mısra: **13**
İnsan.
13. Nice insān ṭayanur ġamze-i fettānına kim
14. Bıraġur şūr-ı nifāḳ encümen-i taṣvīre

5. **insāna:**-*a*
Gazel 868
Mısra: **4**
İnsan.
3. Sen de inṣāf id e ey āfet-i bīgāne-nevāz
4. Ġayr ile ṣohbetüñ insāna elem gelmez mi

6. **insānda:**-*da*
Gazel 31
Mısra: **7**
İnsan.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

7. **insānı:**-*ı*
Gazel 31

Mısra: **8**
İnsan.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

8. **insān:**
Gazel 128
Mısra: **19**
İnsanoğlu, adem.
19. İnsān olur esīr-i ser-i rāh-ı iḥtimāl
20. Ser-kūb-ı imtinānı recā ṣūretindedür

9. **insānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 56
Mısra: **2**
İnsan.
1. Nābiyā ḥālet-i sevdā vü heves
2. Tevʾemān zādesidür insānuñ

10. **insāna:**-*a*
Kıt'a 110
Mısra: **2**
İnsan.
1. Pāy-ı yāre bezl iken maḳṣūd-ı naḳd-i rāḥatı
2. Važʿ-ı şūḫı itdürür insāna insāniyyeti

11. **insān:**
Gazel 570
Mısra: **10**
İnsan.
9. Var iken āyine-i ḥüsn-i melek-tāb-ı beşer
10. Ḥayfdur ġayriye ṣarf eylemek insān naẓarın

12. **insānuñ:**-*uñ*
Gazel 643
Mısra: **7**
İnsan.
7. Yine insānuñ olur himmetine peyveste
8. Āteşüñ ṣorsañ eger aṣlını gülḫan gülḫan

13. **insān:**
Gazel 676
Mısra: **9**
İnsan.
9. İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
10. Ḥayvān odur ki baġlayalar rīsmān ile

14. **insān:**
Gazel 705
Mısra: **24**
İnsan.
23. Şeb-be-şeb mānend-i ḳındīl-i fürūzān Nābiyā
24. İnşirāḥ-ı dil bulur insān Āyāṣufiyyeʾde

15. **insān:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **20**
İnsan.
19. Sālik-i meslek-ı ʿirfān olmaḳ
20. Daḫı nev-sāl iken insān olmaḳ

16. **insāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **2**
İnsan.
1. Minnet-i bī-ḳıyās Yezdānʾa
2. Kʾitdi iʿtā-yı dāniş insāna

17. **insānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **40**
İnsan.
39. Līk ḳıldı ḫiṭāba erzānī
40. Cümle mahlūk içinde insānı

18. **insānı:**-*ı*
Tarih 92
Mısra: **34**
İnsan.
33. Obanuñ ḳıtʿa-i mevzūn-i ṣafā-perveri ḫod
34. İder insānı ġarīk-i yem-i envār-ı ṣafā

19. **insānı:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **70**
İnsan.
69. Görmez misüñ bu maṭbaḫ-ı ṣunʿ-ı Ḥakīmʾde
70. Cezb itdügin keşān keşān insānı ḳısmeti

20. **insānun:**-*un*
Tarih 143
Mısra: **2**
İnsan.
1. Zihī naḳş-ı ġarībüʾt-ṭarḥ-ı ṣūret-ḫāne-i ʿālem
2. Ki eyler fikri insānun żamīrin kūreveş pür-tef

21. **insānı:**-*ı*
Tarih 41
Mısra: **13**
İnsan.
13. Ṭayyib ü ṭāhir ider lūleleri insānı
14. Gösterür ferş-i ruḫām āyīneveş ecsāmı

22. **insāna:**-*a*
Tarih 13
Mısra: **2**
İnsan.
1. Menbaʿüʾl-ḫayr Muṣṭafā Pāşā
2. Ki şerefdür vücūdı insāna

insāniyyet:

1. **insāniyyet:**
Gazel 279
Mısra: **6**
İnsanî davranışlar, insanlık.
5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma
6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

2. **insāniyyeti:**-*i*
Kıt'a 110
Mısra: **2**
İnsanî davranışlar, insanlık.
1. Pāy-ı yāre bezl iken maḳṣūd-ı naḳd-i rāḥatı
2. Važʿ-ı şūḫı itdürür insāna insāniyyeti

inşā-yı kevnüñ:

1. **inşā-yı kevnüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kainat yazısı.
7. Münşeʿāt-ı dehrde her lafẓ bir maʿnāyadur
8. Biz de bu inşā-yı kevnüñ tāze bir mażmūnuyuz

inşirāḥ-āver-i behcet:

1. **inşirāḥ-āver-i behcet:**
Kaside 23
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin gönle verdiği rahatlama.
27. Oldı maʿcūn-ı müferriḥveş o terkīb-i nefīs
28. İnşirāḥ-āver-i behcet dil-i pür-sevdāya

inşirāḥ-ı dil bulur:

1. **inşirāḥ-ı dil bulur:**-*ur*
Gazel 705
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Gönlün genişlemesi, ferah bulması.
23. Şeb-be-şeb mānend-i ḳındīl-i fürūzān Nābiyā
24. İnşirāḥ-ı dil bulur insān Āyāṣufiyyeʾde

inşirāḥ-ı fuʿād:

1. **inşirāḥ-ı fuʿād:**
Kaside 14
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gönül açıklığı/ferahlığı.
17. Cihāndan oldı birūn resm-i inḳıbāż-ı derūn
18. Kemālin eyledi iẓhār inşirāḥ-ı fuʿād

inşirāḥ-ı sīnedür:

1. **inşirāḥ-ı sīnedür:**-*dür*
Gazel 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göğsün açılması, ferahlaması.
1. İnşirāḥ-ı sīnedür gül-geşt-i ṣaḥrādan murād
2. İnkişāf-ı ʿuḳde-i dildür temāşādan murād

inşirahı virmez:

1. **inşirahı virmez:**-*mez*
Gazel 184
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahatlatmak, mutlu etmek, içini rahatlatmak.
3. Virmez bu inşirahı dile ġayrı kūhsār
4. Bu kūh-ı Despoto añılur rüzgār olur

intifāʿ:

1. **intifāʿum:**-*um*
Gazel 843
Mısra: **9**
Yararlanma, yarar.
9. Benüm dergāh-ı Cemʾden intifāʿum ol ḳadardur kim
10. Hezārān mekr ile kesb itdügüm naḳd-i riyā gitdi

2. **intifāʿından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 86
Mısra: **9**
Yararlanma, yarar.
9. İntifāʿından olurlar her gelenler ḥiṣṣe-yāb
10. Zümre-i erbāb-ı ṭāʿat fırḳa-i ehl-i hevā

intifaʿ itdi:
1. **intifaʿ itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Faydalanmak, yarar görmek.
1. Burunsuz Mevlevī ol merd-i meydān-ı melāmet kim
2. Vücūdından nice erbāb-ı ḥālet intifaʿ itdi

intifāʿ-ı berg ü şāh:
1. **intifāʿ-ı berg ü şāh:**
Gazel 50
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dal budaktan yararlanma.
13. İntifāʿ-ı berg ü şāh ü mīve-i aʿmāldür
14. Mezraʿ-ı imrūz u ḫırmengāh-ı ferdādan murād

intiḫāb:
1. **intiḫāb:**
Gazel 726
Mısra: **18**
Seçme, seçilme.
17. Ḫaṭṭ-ı keşīde besdür aña ḫaṭṭ-ı mısṭarı
18. Dīvānı Nābiyā ġarazuñ intiḫāb ise

intiḫabat-ı ḫayālāt-ı ʿacemle:
1. **intiḫabat-ı ḫayālāt-ı ʿacemle:**-*le*
Kıt'a 98
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Acem hayallerini tercih etme (İran şiirini taklit etme bağlamında).
1. İntiḫabat-ı ḫayālāt-ı ʿAcemle Nābiyā
2. Şāhid-i eşʿār bir udḫūke ṣūret bağladı

intiḫāb-ı cerīde-i maʿnā:
1. **intiḫāb-ı cerīde-i maʿnā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Mana defterinin seçimi.
85. İntiḫāb-ı cerīde-i maʿnā
86. Nūr-ı yek-tā sütūde-i Mevā

intihā-yı żarr olduġını:
1. **intihā-yı żarr olduġını:**-*du, -ġı, -n, -ı*
Kıt'a 44
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zararın sonu, sonucu olmak, akabinde olmak.
3. Şūrī vü maʿnevī eger eylersen iʿtibār
4. Nefʿüñ görürsin olduġını intihā-yı żarr

intiḳād iderdi:
1. **intiḳād iderdi:**-*er, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Eleştirmek.
23. Biri daḫı nāʾib-i şehrī-nijād
24. Ṭabʿı iderdi süḫanı intiḳād

intiḳām:
1. **intiḳām:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Öc alma, intikama alma.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

2. **intiḳām:**
Gazel 142
Mısra: **12**
Öc alma, intikama alma.
11. Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
12. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

3. **intiḳāma:**-*a*
Gazel 99
Mısra: **15**
Öc alma, intikama alma.
15. Muẓaffer olmayıcaḳ intiḳāma ey Nābī
16. Sitem-keşīdelere tesliyet müfīd midür

4. **intiḳāmın:**-*ı, -n*
Gazel 578
Mısra: **13**
Öc alma, intikama alma.
13. İntiḳāmın o da görsün nice olur ḫāküñ
14. Mevc çıḳsun var ise cānı leb-i deryādan

intiḳām alınmaz:
1. **intiḳām alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 869
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Öç almak.
3. Ḳalur gider mi bize itdügi bu cevr ü sitem
4. Sipihrden ʿacebā intiḳām alınmaz mı

intikam alur:
1. **intikam alur:**
Gazel 106
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İntikam alacak kimse.
5. Zebūn bulup bizi pā-māl-i cevr idenlerden
6. Berāy-ı ġayret-i Ḥaḳḳ intikam alur bulunur

intiḳāmın:
1. **intiḳāmın:**
Gazel 586
Mısra: **13**
Öç.
13. İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
14. Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden

intiḳāmın alur:
1. **intiḳāmın alur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İntikam almak.
5. Teber hīzümden alur intiḳāmın āteşüñ ammā
6. Sen āhen-dillük itme sebḳat itmiş mā-cerādan geç

intisāb:
1. **intisābı:**-*ı*
Gazel 76
Mısra: **8**
Bağlanma, bağlılık.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

2. **intisāb:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Bağlanma, bağlılık.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

3. **intisāba:**-*a*
Gazel 320
Mısra: **10**
Bağlanma, bağlılık.
9. Segān-ı kūyına hem-ṣoḥbet olmaġa Nābī
10. Ġubār-ı dergehine intisāba muḥtācuz

4. **intisābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **8**
Bağlanma, bağlılık.
7. Bī-çāre maḳṭaʿ-ı ḳalemüñ zaḫm-ı sīnesi
8. Ehl-i dile şeʿāmetidür intisābınuñ

intisāb eyleyen:
1. **intisāb eyleyen:**-*y, -en*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **425**
Kelime Tipi: -
Bağlanmak, bağ kurmak.
425. İntisāb eyleyen o dergāha
426. Ḫande-i taʿn ider nice şāha

intisāb idenler:
1. **intisāb idenler:**-*en, -ler*
Gazel 549
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bağlanmak, katılmak.

7. Nāmdār olur idenler aġniyāya intisāb
8. Mūm-ı mihre ḥiṣṣe deġmez kīse-i iflāsdan

intisāb itmeġe:
1. **intisāb itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 12
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Baġlanmak.
93. İntisāb itmeġe her gün biri āmāde iken
94. Şimdi her şeb biri itmekde firāra iḳdām

intisāb itmeyicek:
1. **intisāb itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 635
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Baġlanmak.
5. İntisāb itmeyicek ḥācib-i gīsūya nesīm
6. Nice ḳābil ḳʾola bū-bürde gülistānından

intisāb-ı ʿafv-ı ilāhīye:
1. **intisāb-ı ʿafv-ı ilāhīye:**-*y, -e*
Kıt'a 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın bağışlamasına bağlılık.
1. Yūsuf ḳomışlar ismüni Nābī hezār şükr
2. Var intisāb-ı ʿafv-ı İlāhīye māyesi

intisāb-ı arż-ı rūm:
1. **intisāb-ı arż-ı rūm:**
Gazel 540
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Erzurumun mensubiyeti, bağlılığı.
3. Arż-ı Rūmı ġayriye itse tefavvuḳ vechi var
4. Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Arż-ı Rūm

intisāb-ı bābuñla:
1. **intisāb-ı bābuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 3
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Dergahına intisap etme, bağlanma.
65. Tefevvuḳ eyleyemez intisāb-ı bābuñla
66. Ṣıfāt-ı faḳra ġınā yā Muḥammed-i ʿArabī

intisāb-ı ḥakka:
1. **intisāb-ı ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 365
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hakk ile irtibata geçme, Allah'a bağlanma.
11. İrtikābāt-ı perestiş-kārī-i ṭavr-ı rüsum
12. İntisāb-ı Ḥaḳḳa tahsīl-i vesāʾildür ġaraż

intisāb-ı zāt-ı pākünle:
1. **intisāb-ı ẕāt-ı pākünle:**-*ün, -le*
Gazel 537
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Temiz yüce kişilik (Hz. Muhammed Peygamber)' bağlanma, mensup olma.
7. Eʾs-selām ey intisāb-ı Ẕāt-ı pākünle senüñ
8. Oldı böyle nevʿ-i insanī mükerrem eʾs-selām

intiẓām:
1. **intiẓāmumuz:**-*u, -muz*
Gazel 254
Mısra: **10**
Düzgünlük, düzen, tertip.
9. Ārāyiş-i cemāline benzer ol āfetüñ
10. Nābī bizüm suḫanda olan intiẓāmumuz

intizām bulmaġa:
1. **intiẓām bulmaġa:**-*ma, -ġa*
Tarih 56
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Düzene girmek.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Ṣād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

intizām virdi:
1. **intizām virdi:**-*di*
Tarih 61
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Düzeltmek, çeki düzen vermek.
13. Kendü māl-ı ḫāliṣin ḫarc eyleyüp
14. Aḥsen-i ṣūretde virdi intizām

intiẓāmdan ḳalmaz:
1. **intiẓāmdan ḳalmaz:**
Gazel 617
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Düzenli çalışmaktan geri durmamak.
13. Ten bī-tüvān ḥavas perīşān gönül ḫarāb
14. Ḳalmaz cihān-ı ṭūl-ı emel intiẓāmdan

intizām-ı heyʾet-i ḫāṣṣ-ı ḳıbābın:
1. **intiẓām-ı heyʾet-i ḫāṣṣ-ı ḳıbābın:**-*ı, -n*
Tarih 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kubbelerinin kendine has görünüşünün düzeni.
7. İntiẓām-ı heyʾet-i ḫāṣṣ-ı ḳıbābın seyr idüp
8. Mübtelā-yı lerze-i reşk oldı çerḫ-i çenberī

intizām-ı mülk:
1. **intizām-ı mülk:**
Tarih 80
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ülkenin düzeni.
7. Ḫayr-ḫᵛāh-ı salṭanat ġayret-keş-i devlet ki aña
8. İntizām-ı mülk hem mevrūs̱dur hem mukteseb

intizām-ı mülk-i dīne:
1. **intizām-ı mülk-i dīne:**-*e*
Gazel 577
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Din ülkesinin düzeni.
13. Iṣṭılāḥāt-ı lisān-ı ʿaşḳdur nāz ü niyāz
14. İntizām-ı mülk-i dīne şerʿ ü ḳānūndur düşen

intiẓām-ı ṭarḥı:
1. **intiẓām-ı ṭarḥı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Binasındaki düzenlilik.
9. İntiẓām-ı ṭarḥı virüp āb u ḫāke imtizāç
10. Cilve-i sīmāsı hem-çeşm eyledi ḫuşk u teri

intizār:
1. **intizār:**
Gazel 56
Mısra: **2**
Bekleme, bekleyiş.
1. Egerçi bī-şek olur ẕevḳ-i vaṣl-ı yār leẕīẕ
2. Velīk baña gelür andan intizār leẕīẕ

2. **intiẓār:**
Gazel 738
Mısra: **1**
Bekleme, bekleyiş.
1. Yanmış derūnı maḳdemüne intiẓār ile
2. Şāḫ-ı çenār pençeleşür rüzgār ile

3. **intiẓārumızı:**-*u, -mız, -ı*
Gazel 886
Mısra: **8**
Bekleme, bekleyiş.
7. Ḳayurmaz olduġumuz reh-nişīn-i kūy-ı telāş
8. O şuḫ itmez ise żāyiʿ intiẓārumızı

4. **intiẓārumuzdandur:**-*umuz, -dan, -dur*
Gazel 79
Mısra: **4**
Bekleme, bekleyiş.
3. Ṭulūʿ itmedi ḥayfā o āftāb-ı ümīd
4. Dırāzī-i şeb-i hicr intiẓārumuzdandur

5. **intizār:**
Gazel 233
Mısra: **4**
Bekleme, bekleyiş.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

6. **intiẓārumı:**-*um, -ı*
Gazel 878

Mısra: **8**
Bekleme, bekleyiş.
7. Dilden kesilmeze hele ser-rişte-i ümīd
8. Virmem ṣafā-yi vuṣlata ben intiẓārumı

7. **intiẓār:**
Gazel 772
Mısra: **4**
Bekleme, bekleyiş.
3. Şevḳ-i teşrīfüñ ile gūşe-i ḫum-ḫānemüze
4. İntiẓār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

intiẓār eyledügüñ:
1. **intiẓār eyledügüñ:***-dü, -gü, -ñ*
Kaside 8
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Beklemek.
35. Liʾllāhʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-ı murād itdi cülūs
36. İntiẓār eyledügüñ pādişeh-ı ʿālem-gīr

intiẓār üzreyüm:
1. **intiẓār üzreyüm:***-y, -üm*
Kaside 8
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Bekler vaziyette.
31. Bir kerāmet baña sī sālden iẓhār itdi
32. İntiẓār üzreyüm ās̱ārına çoḳdan bu faḳīr

intiẓār-keş-i ḥarf-i ḫᵛāhişi:
1. **intiẓār-keş-i ḥarf-i ḫᵛāhişi:***-i*
Kaside 16
Mısra: **159**
Kelime Tipi: -
İsteme sözünü bekleyen.
159. Tevfīḳ intiẓār-keş-i ḥarf-i ḫᵛāhişi
160. İḳbāl çeşm-dūz-ı nigāh-ı işareti

ipliği bāzāre çıḳar:
1. **ipliği bāzāre çıḳar:***-ar*
Gazel 72
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herkese rezil olmak, foyası ortaya çıkmak (Hz. Yusuf'un pazarda satılması olayına telmihte bulunuluyor).
7. Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-i ḥüsn
8. Ḳatı çoḳ kimselerüñ ipliği bāzāre çıḳar

ir:
1. **irmese:***-me, -se*
Gazel 479
Mısra: **8**
Ulaşmak.
7. İtmişdi nigeh leşker-i ārāmumı tārāc
8. Ġayret be-kafā irmese imdāda taḥammül

2. **irdüm:***-dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **301**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
301. İrdüm ārāmgāh-i sulṭāna
302. Taḫtgāh-ı ḫidīv-i devrāna

3. **irdi:***-di*
Tarih 36
Mısra: **63**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ʿAli Pāşāʾya mübārek ide ṣadrı Mevlā

4. **irince:***-ince*
Tarih 118
Mısra: **7**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

5. **irüp:***-üp*
Tarih 120
Mısra: **8**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
7. Fikr-i tārīḫin iderken Nābī
8. Cānib-i Ḥaḳdan irüp mevce-i naṣr

6. **irmeye:***-me, -y, -e*
Kaside 15
Mısra: **214**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
213. Ḥak taʿāla o ḳadar ʿömrini medd eyleye kim
214. İrmeye yüz yıla dek dāmenine cezr-i herem

7. **iresin:***-e, -sin*
Kıt'a 12
Mısra: **5**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
5. İresin ol senenüñ ʿīdine kim
6. Göresin pīş-i elifde se dü

8. **irer:***-er*
Tarih 139
Mısra: **9**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
9. Rāh-ı gūşından irer ḳalbine nār-ı ġayret
10. Ḫırmen-i düşmene der- dem ider ilḳā-yı ḳabes

9. **irmiş:***-miş*
Gazel 830
Mısra: **4**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
3. Gögermiş ḥalḳa ḥalḳa çeşm-i mest-i fitne-engīzi
4. Kesel irmiş cefādan ġamze-i ḫūn-ḫᵛāre besbelli

10. **irmiş:***-miş*
Gazel 830
Mısra: **6**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
5. Alınmış reng-i rūyı ʿişveler olmış perākende
6. Güşād irmiş muḥassal ʿuḳde-i ṣalvāra besbelli

11. **irdükçe:***-dükçe*
Kaside 13
Mısra: **69**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
69. Tābe-key ʿazm-i veġā faṣl-ı bahār irdükçe
70. İtsüñ aṣḥāb-ı ṣafā semt-i gülistāna ḫırām

12. **irdi:***-di*
Kaside 24
Mısra: **11**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
11. ʿĀleme ʿīd-i sürūr irdi olurlarsa nʾola
12. Kisvet-i şevḳ ile endūh u elem cilve-nümā

13. **irmez:***-mez*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **480**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
479. Sürʿat-ı pāyine ḫayāl irmez
480. Rifʿat-i naʿline hilāl irmez

14. **irmedüm:***-me, -dü, -m*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **301**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
301. irmedüm gülsitān-ı iḳbāle
302. Ḳonmadum şāḫsār-ı āmāle

15. **irmez:***-mez*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **479**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
479. Sürʿat-ı pāyine ḫayāl irmez
480. Rifʿat-i naʿline hilāl irmez

16. **irdi:***-di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **183**
Varmak, yetişmek, yetişmek, ermek.
183. Güle bād-ı ḫazāndan irdi ẕübūl
184. Oldı ṣad-pāre ḳaryesi maḫlūl

īrād:
1. **īrāda:***-a*
Gazel 178
Mısra: **8**
Gelir.
7. Devlet erbābına reşk eyleyen erbāb-ı ḥased
8. Añlamaz maṣrafınuñ kes̱retin īrāda baḳar

2. **īrādına:***-ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **14**
Gelir.

13. Farḳı yoḳ merdānı maġlūb olmadan nisvānına
14. Her kimüñ kim maṣrafı ġālib gelür īrādına

3. **īrāda:**-*a*
Gazel 765
Mısra: **14**
Gelir.
13. Leşker-i maṣrafa ṭāḳat getürülmez Nābī
14. Ḳuvvet iḥsān ide Allāh meġer īrāda

4. **īrād:**
Kaside 12
Mısra: **110**
Gelir.
109. Gitdi maṣraf gibi āmed-şud-ı ḥācetmendān
110. Ḫaneden payını īrād gibi çekdi enām

5. **īrād:**
Tarih 42
Mısra: **20**
Gelir.
19. Büʾl-ʿaceb kārgāh-ı ʿişret kim
20. Ġuṣṣa maṣraf sürūrdur īrād

6. **irādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 704
Mısra: **13**
Söyleme.
13. Darbüʾl-mes̱elī irādına bu ʿaṣrda Nābī
14. Kimse olamaz S̱ābit Efendiʾye resīde

īrād eyle:

1. **īrād eyle:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **-**
Söylemek, nakletmek, okumak II Kazanç sağlamak.
165. Çün degül vaṣfı kābīl-i taʿdād
166. Eyle Nābī duʿāsını īrād

īrād eyledi:

1. **īrād eyledi:**-*di*
Tarih 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Söylemek.
13. İderken fikr-i tārīḫin bu haṭṭ-ı ʿālem-ārānuñ
14. O dem bir hātif-i ġaybī bu beyti eyledi īrād

īrād eylesen:

1. **īrād eylesen:**-*sen*
Gazel 551
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylemek.
7. Dür-i maʿnīden olan gūş-ı ḳabūlı mesdūd
8. Añlamaz eylesen īrād cihānuñ mes̱elin

īrād itdüm:

1. **īrād itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 2
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **-**
Söylemek, anlatmak.
175. Dest-ber-dest ṭurup pīşgeh-i cāhında
176. Baḥrdan ḳaṭre-i evṣāfını itdüm īrād

īrād itmek:

1. **īrād itmek:**-*mek*
Gazel 455
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Söylemek, anlatmak.
9. Nābiyā ḳāʾilinüñ ẕilletine ḥüccetdür
10. Devlet-i sābıḳını faḫr ile īrād itmek

īrād itmez:

1. **īrād itmez:**-*mez*
Kaside 2
Mısra: **216**
Kelime Tipi: **-**
Söylemek, anlatmak.
215. Cāhuñ aʿlā idügüñ muʿcizeden bilmekle
216. Āşināyān-ı ḥaḳāyıḳ anı itmez īrād

īrād ü masrafın:

1. **īrād ü masrafın:**-*ın*
Gazel 382
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gelir ve gider.
15. Kevn ü fesādun anladum īrād ü masrafın
16. Dil-ḫᵛāhda müżayaḳadan māʿadāsı yoḳ

irāde itse:
1. **irāde itse:**-*se*
Gazel 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dilemek (Allah'ın ihsan etmesi anlamında).
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluḳ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

irādet:
1. **irādet:**
Gazel 709
Mısra: **3**
İrade, ihtiyar.
3. Ḥuṣūl-i kāma irādet taʿalluḳ itmeyicek
4. Cidāldan ne çıḳar baḫt ile sitāre ile

2. **irādeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **66**
İrade, ihtiyar.
65. Mechūldür ṭabiʿat-ı kec-bīnüñe senüñ
66. Tedbīre ġālib olduġı Ḥaḳḳuñ irādeti

ʾirādet:
1. ʾ**irādeti:**
Kaside 20
Mısra: **12**
İrade, ihtiyar (İrade-i külliye - Allah'ın iradesi bağlamında kullanılmıştır).
11. Bir ḫastanuñ ʿilācını ʿI̱sā nüzūl ider
12. Taṣḥīḥine olursa Ḫudāʾnuñ ʾirādeti

irādet-i ḥaḳ:
1. **irādet-i ḥaḳ:**
Tarih 77
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın buyruğu, iradesi.
19. Eyyām-ı gadri ammā pāyāna irdüginden
20. İtdi irādet-i Ḥaḳ ṭayy-ı zamān-ı ʿudvān

irādetüñ elüñde:
1. **irādetüñ elüñde:**-*ñ, -de*
Gazel 400
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kendi iradesinde olma/olmama.
3. Evvelki günde eyler idük ḫırmenüñ hebā
4. Şükr eyle kim elüñde degüldür irādetüñ

īrā-i zinād itmege:

1. **īrā-i zinād itmege:**-*me, -ge*
Kaside 2
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Çakmaktan kıvılcımlar çıkarmak, çakmağı yakmak.
117. Maṭbaḫ-ı cūd-ı niʿam-baḫşınuñ āletleridür
118. Seng-i mihr āhen-i māh itmege īrā-i zinād

ʾirāk:
1. ʾ**irāk:**
Gazel 697
Mısra: **11**
Irak ülkesi.
11. Mıṣr u ʾIrāk u Rūmʾını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beḳā bir diyārda

ʿirāḳ:
1. ʿ**irāk:**
Gazel 20
Mısra: **5**
Irak ülkesi.
5. Buña hevāda ʿIrāk u ʾAcem muḫālifdür
6. Ki çār faṣlı da nev-rūz ider ṣabā-yı Ḥaleb

2. ʿ**irāḳun:**-*u, -n*
Kaside 14
Mısra: **84**
Irak ülkesi.
83. Ki çend sāle ʿafārīt-i bī-emān-ı ʿArab
84. ʿIrāḳun itmiş iken ʿarṣasın ḫarāb-ābād

īrās ider:

1. **ịrās ider:**-*er*
Gazel 454
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sebep olmak.
1. Ịrās ider sükūti ṭarab bed-nefeslerüñ
2. Gūş-ı dile ḥuṣūlı ḳadar mültemeslerüñ

2. **īrās ider:**-*er*
Kıt'a 51
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sebep olmak, getirmek, vermek.
1. Bü᾿l-ʿacebdür ṣadā-yı ṭabl-ı saḥur
2. Ṭabʿa īrās ider melūl olmaḳ

īrās-ı ḫᵛāb itmedi:

1. **īrās-ı ḫᵛāb itmedi:**-*me, -di*
Gazel 711
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Uyutmak.
9. Raḳībe itmedi īrās-ı ḫᵛāb ṣarf itdük
10. Ne deñlü sinede şīrīn fesānemüz var ise

īrās-ı kelāl eyler:

1. **īrās-ı kelāl eyler:**-*r*
Gazel 180
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Usanmaya neden olmak.
7. Bī-nemekdür vaṣl-ı bī-faṣl eyler īrās-ı kelāl
8. Çaşni-i hᵛān-ı vuṣlat telḫī-i firkatledür

irās-ı ḳuvvet eyler:

1. **irās-ı ḳuvvet eyler:**-*r*
Gazel 802
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvet vermek, güçlendirmek.
7. İrās-ı ḳuvvet eyler ṭabʿa kebāb-ı murġān
8. İtme ḫayāli vaḳf-ı pīrāmen-i ḳınnāre

īrās-ı mezellet itse:

1. **īrās-ı mezellet itse:**-*se*
Gazel 80
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşağılamak, zillete düşürmek.
3. Bī-mihrī-i çerḫ itse de īrās-ı mezellet
4. Kem-yābdur erbāb-ı hüner ʿizzeti vardur

īrāṣ-ı ruṭūbet eyler:

1. **īrāṣ-ı ruṭūbet eyler:**-*r*
Gazel 245
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yağmurun yağmasına vesile olmak.
9. Eyler īrāṣ-ı ruṭūbet gerdiş-i rū çerḫden
10. Vażʿ-ı āyīn-i duʿā-yı dest-i istiskā budur

īrās-ı vahşet:

1. **īrās-ı vahşet:**
Gazel 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yabanilik verme.
3. İder īrās-ı vahşet ḥubb-ı ʿalī ṣoḥbet-i resmī
4. Nemek-sāy-ı kebāb-ı üns ü ülfetler ẓarāfetler

īrās-ı vahşet ider:

1. **īrās-ı vahşet ider:**-*er*
Gazel 421
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yabanileştirmek, uzaklaştırmak.
7. Recā-yı vuṣlat içün çoḳ da eyleme sıklet
8. İder neticesi īrās-ı vahşet ibrāmuñ

īrās-ı zükām ider:

1. **īrās-ı zükām ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Nezle hastası yapmak.
3. Çend rūze gül-i iḳbāl-i çemenzār-ı fenā
4. İder elbette dimāġ-ı dile īrās-ı zükām

iʿrāż:

1. **iʿrāżı:**-*ı*
Gazel 642
Mısra: **9**
Yüz çevirme, başka tarafa dönme, ictinab, çekinme.
9. Senden iʿrāżı olur ġayriye iḳbāle sebeb
10. Nābiyā mezheb-i ġayretde budur müşkil olan

ʿirfān:

1. ʿ**irfān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **281**
İrfan sahibi, kültürlü kişi.
281. Nice ḳıymet-şinās ʿirfān var
282. Nice ṣāḥib-hüner suḫan-dān var

2. ʿ**irfān:**
Gazel 108
Mısra: **2**
Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

3. ʿ**irfān:**
Gazel 125
Mısra: **2**
Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.
1. Reşki sanman felegün vüsʿate yā rifʿatedür
2. Reşk-i dīrīnesi ʿirfān ile ehliyyetedür

4. ʿ**irfān:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳṭa-i ḫālin
4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

5. ʿ**irfān:**
Gazel 815
Mısra: **3**
Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.
3. Virān-ı ḫākde maḥzūn olan cevher gibi ʿirfān
4. Olur ḥāsıl velīkin iştihar olmaz bu yirlerde

6. ʿ**irfān:**
Kaside 21
Mısra: **24**
Manevi ve ruhi tecrübeyle edinilen sezgisel bilgi.
23. Gelmemiş misli cihāna bir daḫı ḥāşā gele
24. Ḥüsn-i aḫlaḳ ü ḫısāl ü ʿaḳl ile ʿirfān ile

7. ʿ**irfānuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 15
Mısra: **185**
Bilme, anlama, kavrama; sezgi, rûhî tecrübe ve manevî yolla edinilen bilgi.
185. Gūş idüp fażluñı ʿirfānuñı bundan ṣoñra
186. Mīrzā Ṭāhir ile faḫr idemez şāh-ı ʿAcem

8. ʿ**irfānı:**-*ı*
Kıt'a 109
Mısra: **2**
Bilme, anlama, kavrama; sezgi, rûhî tecrübe ve manevî yolla edinilen bilgi.
1. Bāṭınuñ zāhirīdür tā ezelī ʿünvānı
2. İtmez inkār bu maʿnāyı olan ʿirfānı

᾿irfān-penāh:

1. **᾿irfān-penāh:**
Gazel 784
Mısra: **10**
Erdemin sığınağı.
9. Ālām-ı rū-nümāyī-i ümmīdden emīn
10. Olsun o kim zamānede ᾿irfān-penāh ola

irḫā eylemiş:

1. **irḫā eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Koyvermek, salıvermek.
89. Burak-ı ʿizzet u cāhı idüp pā-beste-i taḫṣīṣ
90. Semend-i raḥmet-i ʾāmuñ ʾinānın eylemiş irḫā

iriş:
1. **irişüp:**-*üp*
Gazel 652
Mısra: **7**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
7. İrişüp daḫı bunuñ gibi nice müjde-i fetḥ
8. Tīgüñi būse-zen-i gerden-i ʿuryān itsün

2. **irişdi:**-*di*
Gazel 821
Mısra: **1**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
1. Şevval irişdi ārzū-yi ʾīd ḳalmadı
2. Esbāb-ı şevḳe niyyet-i tecdīd ḳalmadı

3. **irişdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **221**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
221. İrişdi herkese ḥālince hiṣṣeṣi ammā
222. Benüm de hiṣṣeme ḳaldı duʿā-yı dūr-ā-dūr

4. **irişüp:**-*üp*
Kaside 12
Mısra: **101**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
101. İrişüp ḳāfile-ı ʿazl olıcaḳ teng-güşā
102. Cāmesin eyledi tenhālıġa tebdīl ziḥām

5. **irişüp:**-*üp*
Kaside 16
Mısra: **217**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
217. Ṣad şükr ölmeden irişüp ḫāk-i pāyuña
218. Ser-māye-i ḫulūs ile itdüm ticāreti

6. **irişüp:**-*üp*
Tarih 128
Mısra: **11**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
11. Ālaf-ı ṣāf- dile ʿavn-ı İlāhī irişüp
12. Oldı berhem-zede-i tefriḳa ceyş-i aʿdā

7. **irişdi:**-*di*
Gazel 21
Mısra: **5**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
5. Çün şām irişdi meclis-i rindāna sāḳīyā
6. Göster maḳām-ı ḫıdmet içün nice āftāb

8. **irişmez:**-*mez*
Gazel 318
Mısra: **10**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
9. Murād üzre olurduk mīve-çīn-i naḫl-i kām ammā
10. İrişmez kāmet-i kūtāh-ı himmet devlet el virmez

9. **irişür:**-*ür*
Gazel 441
Mısra: **8**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
7. Genc-i Feyyāżda yoḳ buḫl telāşa düşme
8. İrişür her ne ise ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ

10. **irişmemişdi:**-*me, -miş, -di*
Gazel 690
Mısra: **5**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
5. İrişmemişdi daḫı bāg-ı iltifāta ḫazān
6. Hevā-yı luṭf ile evvel bahār idüm ben de

11. **irişdi:**-*di*
Gazel 760
Mısra: **9**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
9. Nābī irişdi Bakīʾye bu şiʿr-i ḫāṣ ile
10. Virdi dile şuʿūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

12. **irişür:**-*ür*
Gazel 720
Mısra: **2**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
1. Rāh-ı ġam ṭayy olınur elde ayaġ olmasa da
2. Şām-ı hicrān irişür ṣubḥa çerāġ olmasa da

13. **irişdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **157**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

14. **irişdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **19**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
19. İrişdi zemzeme-i müjde gūş-ı āfāḳa
20. Pür oldı gül-şeker-i şükr ile gelū-yı bilād

15. **irişse:**-*se*
Kaside 20
Mısra: **1**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

16. **irişür:**-*ür*
Kıt'a 40
Mısra: **4**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
3. Līk hestīsine itdükçe naẓar ey Nābī
4. Gūş-ı cāna irişür naʿra-i Allāh ekber

17. **irişdi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **13**
Yetişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
13. İrişdi bir nidā-yı pür-beşāret gūş-ı ümmīde
14. Didi müjde vezīr-i aʿẓam oldı ḥażret-i Pāşā

18. **irişince:**-*ince*
Gazel 865
Mısra: **4**
(Ayva tüyleri için) Bitmek, çıkmak.
3. Ruḫ-ı āli eylemişdi dil-i ʿāşıḳānı pür-ḫūn
4. İrişince ḫaṭṭı her mū reg-i şevḳe nişter oldı

irişdür:
1. **irişdürmiş:**-*miş*
Tarih 137
Mısra: **8**
Eriştirmek, ulaştırmak.
7. Nihādında hüveydā ʿadl ü ḥaḳḳāniyyete niyyet
8. İrişdürmiş kemāl-i ittiḥāda fażl ü taḳvāyı

irkil:
1. **irkilicek:**-*icek*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **111**
Birikmek, toplanmak.
111. Ḫum dibine irkilicek mühmelāt
112. Aña virürlerdi berāy-ı zekât

irme:
1. **irmeyeler:**-*y, -e, -ler*
Gazel 588
Mısra: **9**
Ulaşmak, kavuşmak.
9. Dāmān-ı pākin irmeyeler zīb-i dest-i bād
10. Aġyār-ı kīne-cūdan o gül ġāfil olmasun

irşād eyledi:
1. **irşād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Doğru yolu göstermek, aydınlatmak.
25. Sāyesinde feyż alup āb-ı revān-baḫş-ı ḫalīl
26. Çeşme-i māʾüʾl-ḥayātı vardı irşād eyledi

irşād eyleyen:
1. **irşād eyleyen:**-*y, -en*
Kaside 2
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Ders vermek, öğretmek.
83. Aña maʿnāsını keşf eyledi levḥ-i ḳaderüñ
84. Eyleyen Ādemʾi esmā ile ancaḳ irşād

irşād iderdi:
1. **irşād iderdi:**-*er, -di*
Gazel 185
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
İrşat etmek; doğru yolu göstermek, uyarmak.
5. İderdi cürʿa-i yek-feyż ile seni irşād
6. Velīk pīr-i muġāna mürācaʿat yoḳdur

irşād itmek:
1. **irşād itmek:***-mek*
Gazel 455
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hak ve hakikate, iyiye, doğruya tercüman olmak, Allah yolunu göstermek.
7. Şeyḫler itmez idi cerde mürīdin hem-rāh
8. Olmasa ḳaṣdı mürīdānını irşād itmek

irsāl-i ʿaṭa:
1. **irsāl-i ʿaṭa:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Hediye gönderme.
121. Yoḳ geldügi ʾādeten ẓuhūra
122. İrsāl-i ʿaṭa bilād-ı dūra

irtibāṭ:
1. **irtibāṭı:***-ı*
Gazel 784
Mısra: **7**
Bağlantı, alaka, ilgi.
7. Baḫt-ı bedümle kim ruḫuñuñ irtibāṭı var
8. Peyvendī-i ʿalāḳa meġer dūd-ı āh ola

irtibāṭ itmiş:
1. **irtibāṭ itmiş:***-miş*
Kaside 1
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Bağlamak, irtibatlandırmak.
133. Bülend ü pest-ı ʿālem birbiriyle irtibāṭ itmiş
134. Biribirisine muḥtācdur aʿlā ile ednā

irtibāt-ı ḥüsn ü ʿaşḳ:
1. **irtibāt-ı ḥüsn ü ʿaşḳ:**
Gazel 274
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik ve aşkın bağlılığı, irtibatı.
1. İrtibāt-ı ḥüsn ü ʿaşḳ olmışdı müstaḥkem henüz
2. Ṭurre-i Ḥavvaʾya dil-bend olmadan Ādem henüz

irtifāʿ:
1. **irtifāʿına:***-ı, -n, -a*
Gazel 730
Mısra: **6**
Yükseklik.
5. Hırmānını ṣafā-yı perestişden añlayan
6. Meyl eylemez menārelerüñ irtifāʿına

2. **irtifāʿı:***-ı*
Tarih 26
Mısra: **3**
Yükseklik.
3. Ne çetr-i pāk kʾeyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni bağışlar mihre envārı

irtifāʿ bulmaz:
1. **irtifāʿ bulmaz:***-maz*
Gazel 483
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yükselmek, yücelmek.
5. Toḫm olmayınca ḫāk-nişīn bulmaz irtifāʿ
6. Olmaz cihānda kimse ʿazīz olmadan zelīl

irtikāb:
1. **irtikāba:***-a*
Gazel 320
Mısra: **8**
Bekleme, gözleme.
7. Ümīd-i devlet içün añlarum ki bir iki gün
8. Eẕiyyet-i feleġi irtikāba muḥtācuz

2. **irtikābında:***-ı, -n, -da*
Gazel 366
Mısra: **9**
Günah işlemek.
9. Kanġısınuñ irtikābında gönül ḥayretdedür
10. Hem güneh hem girye-i ḫacletdür istiġfāre şarṭ

3. **irtikāba:***-a*
Kaside 16
Mısra: **16**
Bir işe girişmek.
15. Hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda
16. Āyā ne irtikāba sebeb bu meşaḳḳati

4. **irtikāba:***-a*
Kaside 16
Mısra: **52**
Bir işe girişmek.
51. Ḫālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿiṡ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

5. **irtikābuñ:***-uñ*
Kaside 16
Mısra: **19**
Bir işe girişmek.
19. Bāʿiṡ ne irtikābuñ ile itmeġe fedā
20. Tā ṣubḥ olınca leẕẕet-i ḫᵛāb-ı ferāġati

6. **irtikāb:**
Tarih 144
Mısra: **10**
Bir işe girişmek.
9. Eylemişdi kişver-i İslāma suʾ-i ḳaṣd ile
10. Çoḳ fesād īcād ü gūn-ā-gūn ḫıyānet irtikāb

irtikāb itmez:
1. **irtikāb itmez:***-mez*
Gazel 486
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kötü iş işlemek.
3. Mestānemüz mücādeleyi itmez irtikāb
4. Bāzār-ı ʿaşḳ-ı yārda huşyārumuz degül

irtikāb olınursa:
1. **irtikāb olınursa:***-ur, -sa*
Gazel 392
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kötü bir duruma düşmek, bir vaziyet takınmak.
3. İtmez zekāt-ı ḥüsnini ol māh-rū dirīġ
4. Kūyında irtikāb olınursa gedālıcuḳ

irtikābāt-ı perestiş-kārī-i ṭavr-ı rüsum:
1. **irtikābāt-ı perestiş-kārī-i ṭavr-ı rüsum:**
Gazel 365
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Adet haline getirilmiş taparcasına sevilen günahlar/ günah işlemeler.
11. İrtikābāt-ı perestiş-kārī-i ṭavr-ı rüsum
12. İntisāb-ı Ḥaḳḳa tahsīl-i vesāʾildür ġaraż

irtikāb-ı çeşm-i zaḫm:
1. **irtikāb-ı çeşm-i zaḫm:**
Gazel 747
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nazar değdirme.
5. Meşrebümde irtikāb-ı çeşm-i zaḫm āsān iken
6. Bāʿiṡ olmaḳdan sipendüñ sūzına feryādına

irtikāb-ı lafẓ-ı durūġ:
1. **irtikāb-ı lafẓ-ı durūġ:**
Gazel 87
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yalan söze teşebbüs etme.
11. Kelām-ı ṣıdḳa bedel irtikāb-ı lafẓ-ı durūġ
12. Muḫāṭaba ne żarar kendüye ihānetdür

irtikāb-ı seferden:
1. **irtikāb-ı seferden:***-den*
Gazel 89
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yolculuğa teşebbüs II Savaş için yola çıkma.
7. Vardukça rūy-ı yāre nigeh remz ider bunı
8. Kim devlet irtikāb-ı seferden ẓuhūr ider

irtikāb-ı tevażūʿ itmezse:
1. **irtikāb-ı tevażūʿ itmezse:***-mez, -se*
Gazel 286
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Alçak gönüllü olmak.
9. Zūr ile ḳāmetin ham ider seng-bār-ı ġam
10. İtmezse irtikāb-ı tevażūʿ ġurūrumuz

irtiḳā-yı güşād:
1. **irtiḳā-yı güşād:**
Kaside 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ferah bulma, açılma.
7. Görindi ṭāliʿ-i ʿālemde iʿtilā-yı suʿūd
8. Bulundı baḫt-ı memālikde irtiḳā-yı güşād

irtişā bābları:
1. **irtişā bābları:**
Tarih 92
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Rüşvet kapıları.
55. İrtişā bābları oldı ser-ā-pā mesdūd
56. Ḥükm-i ḳānūn u şerīʿatdür olan hep icrā

irüş:
1. **irüşüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **16**
Erişmek, gelmek.
15. Ġarḳa yaklaşmış iken keşti-i bī-lenger-i mülk
16. Bād-ı tevfīḳ irüşüp eyledi tefrīk-i ġamām

irvā eyledi:
1. **irvā eyledi:**-*di*
Tarih 122
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Suya kandırmak, su içirmek.
19. Tamām-ı şehri sīr-āb itdüginden fażla efzāli
20. Ṣahārī vü besātīn ü riyāżi eyledi irvā

irvā eylemiş:
1. **irvā eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Suya kandırmak, su içirmek.
17. İdüp dūlāb-ı istiġnāyı gerdan cūy-ı cūd üzre
18. Riyāż-ı iḥtiyāc-ı mümkinātı eylemiş irvā

irżā itmiş:
1. **irżā itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Razı etmek, hoşnut etmek.
15. Virüp ḥaḳḳ-ı ṣarīḥin ḳabż ü basṭ ü maḥv ü iṡbātuñ
16. ʿAdālet-ḫāne-i ḥikmetde itmiş cümlesin irżā

iş:
1. **işidür:**-*i, -dür*
Gazel 184
Mısra: **8**
Yapılan şey, davranış, eylem.
7. Ābındaki leṭāfeti mümkin mi söylemek
8. Ser-çeşme-i ḥayāt işidür sermsār olur

2. **işi:**-*i*
Gazel 456
Mısra: **3**
Yapılan şey, davranış, eylem.
3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

3. **işinde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **187**
Yapılan şey, davranış, eylem.
187. Her işinde ʿināyet-i Bārī
188. Oldı tedbīrinün ḳafādārı

4. **işinde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **249**
Yapılan şey, davranış, eylem.
249. Her işinde Ḫudā muʿīni ola
250. Her umūrında Ḥaḳ ḳarīni ola

5. **işi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **109**
Yapılan şey, davranış, eylem.
109. İşi hep cümle cürm ü ʿiṣyāndur
110. Her zamān kārı sehv ü nisyāndur

6. **işüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **47**
Yapılan şey, davranış, eylem.
47. Zamānı gelmeyicek her işüñ ḥuṣūli muḥāl
48. Umūr vaḳtine merhūn kelāmı ḫod meşhūr

7. **işidür:**-*i, -dür*
Kaside 2
Mısra: **299**
Yapılan şey, davranış, eylem.
299. Āfitābuñ işidür gūreyi engūr itmek
300. Seyyiʿātum ḥasenāt olur iderseñ imdād

iş bu:
1. **iş bu:**
Tarih 26
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu işâret sıfatının yazıda kullanılan eski bir şekli, işte bu.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir güzel tārīḫ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş bu güftārı

ʿĪsā:
1. **ʿisā:**
Gazel 219
Mısra: **6**
Hz. İsa peygamber.
5. Olmaz yine marīz-i maḥabbet şifā-pezīr
6. Rūy-ı zemīne bir daḫı ʿİsā gelür gider

2. **ʿI̱sā:**
Kaside 20
Mısra: **11**
Hz. İsa peygamber.
11. Bir ḫastanuñ ʿilācını ʿI̱sā nüzūl ider
12. Taṣḥīḥine olursa Ḫudāʾnuñ ʾirādeti

3. **ʿI̱sāʾnuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 57
Mısra: **4**
Hz. İsa peygamber.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿI̱sāʾnuñ

iṣābet:
1. **iṣābet:**
Kaside 16
Mısra: **60**
Tam yerinde ve zamanında iş görme veya söz söylemiş olma.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

isabet eyleyüp:
1. **isabet eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 127
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Doğru ve yerinde karar vermek.
129. Eyleyüp reʾy-i hümāyūnda isabet el-ḥaḳ
130. ʿĀlemüñ ḫāṭırını eyledi pür-nūr u ṣafā

iṣābet itmedüñüz:
1. **iṣābet itmedüñüz:**-*me, -dü, -ñüz*
Tarih 82
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
(Söz için) İyi ve yerinde söylemek.
67. Birinüz hiç iṣābet itmedüñüz
68. Nʾolduġında bu cevher-i ġarrā

isʿād:
1. **isʿād:**
Tarih 64
Mısra: **4**
Üst mevkilere getirme, yükseltme.
3. Olundukda ikinci defʿasında
4. Maḳām-ı ʿālī-i fetvāya isʿād

īṣāl:
1. **īṣāle:**-*e*
Gazel 87
Mısra: **1**
Ar. Vasıl kılmak, kılınmak, vardırmak, vardırılmak.
1. Ḫadengi menzile īṣāle çünki āletdür
2. Kemānuñ eğriliği ʿayn-ı istiḳāmetdür

ʿisā-naẓar:
1. **ʿisā-naẓar:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **105**
Hz. İsa peygamber bakışlı.
105. Līk bir āteş-dem ü ʿİsā-naẓar
106. Gūşesinüñ birini itmiş maḳarr

ʿīşā:
1. ʿ**işādan:**-*dan*
Gazel 654
Mısra: **6**
Yatsı zamanı. Akşam ile yatsı namazı arasındaki vakit.
5. Teşrife bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
6. Ey ḫᵛāb-ı siyeh-baḫt ʿişādan mı gelürsin

işʿār eyledi:
1. **işʿār eyledi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yazı ile bildirmek, haber vermek.
1. Ṣabā-yı feyż ki bāġ-ı derūn ḳıldı güẕār
2. Bir iki müjde-i ferḫunde eyledi işʿār

işʿār eyler:
1. **işʿār eyler:**-*r*
Tarih 74
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yazı ile bildirmek, haber vermek.
13. ʿAvn-ı Ḥaḳḳuñ müteʿāḳibligin eyler işʿār
14. İki şeh-zāde ile olduğı çeşmi bīnā

işʿār ider:
1. **işʿār ider:**-*er*
Gazel 63
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yazı ile bildirmek, haber vermek.
13. Aṣl u ferʿün ider esrārını Nābī işʿār
14. Mezraʿ-ı kevnde bir berg ü nevādur ki gider

2. **işʿār ider:**-*er*
Gazel 634
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İşaret etmek, kastetmek.II Yazı ile bildirmek, haber vermek.
3. Ḥüsn-i maʿşūḳa olur sīnedeki daġ delīl
4. Şemse-i cild ider işʿār kitābuñ şerefin

işʿār itdi:
1. **işʿār itdi:**-*di*
Gazel 618
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yazı ile bildirmek, haber vermek.
3. Beḳā-yı sūziş-i ʿuşşāḳı işʿār itdi Mecnūnʾun
4. Çıḳan sünbül-ṣıfat dūd-ı dili ḫāk-i mezārından

işʿār itmede:
1. **işʿār itmede:**-*me, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Yazı ile bildirmek, haber vermek.
29. Kudret-i Ḥaḳḳʾı itmede işʿār
30. Girye-i ebr u ḫande-i gülzār

işʿāra ider:
1. **işʿāra ider:**-*er*
Gazel 634
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yazı ile bildirmek, haber vermek.
5. Lübb ile ḳışruñ ider farḳını işʿāra Ḥakīm
6. Dürri sübḥa def-i ḫᵛānendeye zīnet ṣadefin

işārāt:
1. **işārātıñ:**-*ı, -ñ*
Gazel 525
Mısra: **8**
İşaretler (Kastedilen manalar bağlamında).
7. Raḳībā kāʾilüm ẓāhirce vir maʿnā-yı ebrūsıñ
8. O beytün yoḫsa ben senden işārātıñ sūʾal itmem

işāret:
1. **işaret:**
Gazel 183
Mısra: **7**
İz, alamet, emare.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

2. **işāretümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 253
Mısra: **1**
İz, alamet, emare.
1. Zebān-ı maʾnī-i maḳṣūddur işāretümüz
2. Taḫallüf itdügi yoḳdur bizüm beşāretümüz

3. **işāret:**
Tarih 23
Mısra: **17**
İz, alamet, emare.
17. Aña kāfīdür işāret Nābīyā
18. Ḥaḳ kelāmında hüveʾl-fażlüʾl-mübīn

4. **işāret:**
Tarih 139
Mısra: **5**
İz, alamet, emare.
5. Yek işāret gözedür saḥibinüñ çeşminden
6. Düşmenün cānına itdürmege tahrīb-i ḳafes

5. **işaretle:**-*le*
Gazel 765
Mısra: **3**
İşaret, hareket.
3. Bī-sütūnı bir işaretle ḳoparmaḳ ḳābil
4. Tīşesi serzeniş itmezse eger Ferhādʾa

işaret ider:
1. **işaret ider:**-*er*
Gazel 436
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi, bir durumu el, yüz hareketleriyle anlatmak, göstermek, belirtmek.
7. Bu maʿnīye işaret ider Zemzem ü Ḥacer
8. Kim rāh-ı Ḥaḳda çekme ġamın āb u dānenüñ

2. **işāret ider:**-*er*
Gazel 558
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi, bir durumu el, yüz hareketleriyle anlatmak, göstermek, belirtmek.
1. Güẕergāh-ı fenā olduğına āḫir libās-ı ten
2. İder her bir güẕerde bir işāret dīde-i süzen

3. **işāret ider:**-*er*
Gazel 606
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi, bir durumu el, yüz hareketleriyle anlatmak, göstermek, belirtmek.
1. İnkār iderse ġamzesi düzdāndan olduġın
2. Ebrūları işāret ider andan olduġın

işāret itmiş:
1. **işāret itmiş:**-*miş*
Gazel 340
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsye bir şey yapması için anlamlı hareketlerde bulunmak.
3. ʿAceb mi mū-be-mū-yi cismüm olsa çāk çāk-ı ġam
4. Ḫaṭ-āverliklerin itmiş işāret şāne göndermiş

işāret olur:
1. **işāret olur:**-*ur*
Gazel 417
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İşaret vermek, işaret gelmesi.
7. Çün şerbet olur ḫatime-i bezme işāret
8. Hicrāna çıḳar ʿākībeti bu şeker-ābuñ

işāreti itdi:
1. **işāreti itdi:**-*di*
Kaside 16

Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Bir kimsye bir şey yapması için anlamlı hareketlerde bulunmak.
121. Nāzüklük ile daʿvet idüp pīşgāhına
122. İtdi muḳābilinde kuʿūda işāreti

işāret-i naẓar-ı merḥamet-nişāruñdur:
1. **işāret-i naẓar-ı merḥamet-nişāruñdur:***-uñ, -dur*
Kaside 3
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Merhamet saçan bakışının işareti.
41. İşāret-i naẓar-ı merḥamet-nişāruñdur
42. Devāʿī-i ʿuḳalā yā Muḥammed-i ʿArabī

işāret-i nihānī itmekde:
1. **işāret-i nihānī itmekde:***-mekde*
Kıt'a 111
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gizli işaret etmek.
3. …………….. ẖavas ile ʿavām
4. İtmekde işāret-i nihānī

işāretler ider:
1. **işāretler ider:**
Gazel 61
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek, bir tarafa yönlendirmek.
13. Yaẖ üzre berf püşt-i āyīne göstermeden Nābī
14. Bürūdetden ider rū gerdiş-i ẖalḳa işāretler

isbāt:
1. **is̱bāta:***-a*
Gazel 862
Mısra: **10**
Tanık ve delil göstererek bir şeyin doğruluğunu şüpheye yer bırakmayacak, reddedilemeyecek şekilde ortaya koyma.
9. Basıldı maḥżar-ı ẖāk üzre mühr-i seng-i mezār
10. Sipihr-i ser-keşün is̱bāta bī-vefālığını

2. **is̱bāt:**
Kıt'a 71
Mısra: **6**
Tanık ve delil göstererek bir şeyin doğruluğunu şüpheye yer bırakmayacak, reddedilemeyecek şekilde ortaya koyma.
5. Bir delīle ḳanāʿat itmez iseñ
6. Besdür is̱bāt içün leb ü dendān

3. **is̱bāta:***-a*
Tarih 138
Mısra: **75**
Tanık ve delil göstererek bir şeyin doğruluğunu şüpheye yer bırakmayacak, reddedilemeyecek şekilde ortaya koyma.
75. Sāl-i tārīẖini is̱bāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aẖ-ı şīn

isbāt eyledi:
1. **isbāt eyledi:***-di*
Tarih 140
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kanıtlamak, doğrulamak.
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīẖin felek
2. Keff-i Sulṭān Aḥmedʾe lāyıḳ ne nāzende tüfek

isbāt eylemiş:
1. **is̱bāt eylemiş:***-miş*
Gazel 761
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kanıtlamak, doğrulamak.
3. Kevni o ḳadar naḳş-ı vücūd itmiş iḥāta
4. Kim eylemiş is̱bāt vücūdın ʿademüñ de

isbāt idelüm:
1. **is̱bāt idelüm:***-elüm*
Gazel 517
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kanıtlamak, doğrulamak.
1. Gelüñ ey bāde-keşān ʿazm-ı ẖarābāt idelüm
2. Cāyumuz dergeh-i Cemşīdʾde is̱bāt idelüm

isbāt iderse:
1. **is̱bāt iderse:***-er, -se*
Gazel 810
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kanıtlamak, gerçekliğini ortaya koymak.
3. Ālāyiş-i dürūġdan olmaz yine tehī
4. Hengām-ı ṣubḥ ṣıdḳını is̱bāt iderse de

isbāt-ı hünerle:
1. **is̱bāt-ı hünerle:***-le*
Tarih 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hünerin ispat edilmesi.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā is̱bāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

isbāt-ı huşūnet eyler:
1. **is̱bāt-ı huşūnet eyler:***-r*
Gazel 282
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kabalığını, kırıcılığını ispatlamak.
7. Ḥarf-i nermīden ʿibāretdür bizüm terkībümüz
8. Eyler is̱bāt-ı huşūnet muma seng-i ẖāremüz

isbāt-ı meh-i ṣavma:
1. **is̱bāt-ı meh-i ṣavma:***-a*
Gazel 193
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Oruç ayı olan Ramazanın başladığını gösteren hilalin göründüğünün ispatı.
1. İs̱bāt-ı meh-i ṣavma olan ḥücceti ṣaḳlar
2. Kāġıd uçurur menzil ile yolda ulaklar

isbāt-ı mizāniyyeti itmese:
1. **is̱bāt-ı mizāniyyeti itmese:***-me, -se*
Kıt'a 110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ölçülülüğün ispatını yapmak.
3. ʿAḳl ile olmazdı sencīde umūr-ı kāʾināt
4. İtmese mīzān-ı ʿaḳl is̱bāt-ı mizāniyyeti

isbāt-ı müsāvāt itsek:
1. **is̱bāt-ı müsāvāt itsek:***-se, -k*
Gazel 459
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eşitliğini ispat etmek.
7. Sāyeyüz biz bizi ol sāʿat iderler pā -māl
8. Ṣāḥib-i ẓıll ile is̱bāt-ı müsāvāt itsek

isbāt-ı neseb eylerse:
1. **is̱bāt-ı neseb eylerse:***-r, -se*
Gazel 879
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Soyunu ispatlamak, nesebini ortaya koymak.
3. Sirişk-i tāk ile giryāni-i mest iki şāhiddür
4. Şarāb-ı telẖ eger eylerse is̱bāt-ı neseb şimdi

isbāt-ı raġbet itmekdür:
1. **is̱bāt-ı raġbet itmekdür:***-mek, -dür*
Gazel 235
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İlgi gösterdiğini kanıtlamak.
5. Zamānede hüner-i dīgerāne reşk itmek
6. Metāʿ-ı dānişe is̱bāt-ı raġbet itmekdür

isbāt-ı sevād itmeġe:
1. **is̱bāt-ı sevād itmeġe:***-meġ, -e*
Gazel 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Karşı koymak, karşı durmak.
9. Ḳādir midür is̱bāt-ı sevād itmeġe ʿiṣyān
10. Taʿyīn-i sipāh eyleyicek nūr-ı ʿināyet

isbāt-ı sükūn:
1. **is̱bāt-ı sükūn:**
Gazel 334
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sükunetin ispatı, durulmayı kanıtlama.

5. Rüzgāra eger is̱bāt-ı sükūn mümkin ise
6. O zamān sākin olur mevce-i deryā-yı heves

iṣbāt-ı taḳṣīr eylemek:

1. **iṣbāt-ı taḳṣīr eylemek:**-*mek*
Gazel 93
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kusurlu olduğunu ispata kalkışmak.
7. Saña iṣbāt-ı taḳṣīr eylemek bī-vechdür ey dil
8. Bu taḳṣīr-i es̱er senden degüldür çeşm-i terdendür

isbāt-ı yemīn ider:

1. **is̱bāt-ı yemīn ider:**-*er*
Kaside 18
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Yemin ederek ispatlamak.
49. İder is̱bāt-ı yemīn ile bunı ehl-i naẓar
50. Ki bu ṭuġrāya daḫı olmadı peydā hem-tā

işe girince:

1. **işe girince:**-*ince*
Gazel 315
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Söz konusu olmak, ortama dahil olmak, işin içine girmek.
1. Girince gamze işe ebrūvāna yir ḳalmaz
2. Düşince maʿreke tīġe kemāne yir ḳalmaz

ʿisī imiş:

1. ʿ**isī imiş:**- *i, -miş*
Gazel 534
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İsa peygamber.
5. Ser-geştelikden olmayıcaḳ mihrveş ḫalāṣ
6. ʿİsī imiş ne fāʾide hem-sāyemüz bizüm

ʿisī vü meryemcesine:

1. ʿ**isī vü meryemcesine:**
Gazel 783
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hz. isa ve Meryem gibi.
9. Nābiyā ḥażret-i Ḥaḳ pādişeh-i devrānuñ
10. İde ʿömrini füzūn ʿİsī vü Meryemcesine

işid:

1. **işidüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **150**
Duymak, dinlemek.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

2. **işidince:**-*ince*
Tarih 99
Mısra: **17**
İşitmek, duymak.
17. Nābī işidince didi tārīḫ
18. Zībā bu zülāl-i ḫayr cārī

3. **işiden:**-*en*
Gazel 829
Mısra: **10**
İşitmek, duymak.
9. Farḳ eylemez ṣadā-yı ceresden tefāvütin
10. Maġrūr-ı devletüñ işiden ḳaḫḳahasını

ʿisī-miṣāl:

1. ʿ**isī-miṣāl:**
Gazel 399
Mısra: **9**
Hz. İsa Peygamber gibi.
9. ʿİsī-miṣāl olurdı hem-āġūş-ı āftāb
10. Nābī nazīri olsa lelāfetde şebnemüñ

işini bilür:

1. **işini bilür:**-*ür*
Gazel 508
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşini layıkı ile bilip ifa etmek.
5. Bihişt ü nār miyānında ıżtırāb itmem
6. Bilür Ḥakīm işini her ne semte lāyıḳ isem

işit:

1. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 339
Mısra: **7**
Duymak, haber almak.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

2. **işidince:**-*ince*
Gazel 532
Mısra: **11**
Duymak, haber almak.
11. İşidince yiñemez dāġ-ı nihānı açılur
12. Gülsitān-ı dil-i ʿuşşāḳa ṣabādur suḫanum

3. **işitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 590
Mısra: **1**
Duymak, haber almak.
1. Ḥarf-i niyāzum ol şeh-i bī-dād işitmesün
2. Söz bunda ḳalsun ey dil-i nā-şād işitmesün

4. **işitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 590
Mısra: **2**
Duymak, haber almak.
1. Ḥarf-i niyāzum ol şeh-i bī-dād işitmesün
2. Söz bunda ḳalsun ey dil-i nā-şād işitmesün

5. **işitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 590
Mısra: **4**
Duymak, haber almak.
3. Sū-i edeb vesīle-i red olmasun saña
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād işitmesün

6. **işitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 590
Mısra: **6**
Duymak, haber almak.
5. Naḳl eyler āb u tāb ile ṭurmaz çemen çemen
6. Ey gül baña açılduġıñı bād işitmesün

7. **işitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 590
Mısra: **8**
Duymak, haber almak.
7. Bir söz yaparlar itdügümüz ẕevḳ-i vuṣlatı
8. Allāh ṣaḳlasun bunı ḥussād işitmesün

8. **işitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 590
Mısra: **10**
Duymak, haber almak.
9. Yine o nā-murāduñ olur başına belā
10. Şīrīn-i viṣālüñi Ferhād işitmesün

9. **işitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 590
Mısra: **12**
Duymak, haber almak.
11. Hīç şübhe yoḳ ki söz ḥāsed ile ḳurur ḳalur
12. Vaṣf-ı sirişkümi şaṭ-ı Baġdād işitmesün

10. **işitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 590
Mısra: **14**
Duymak, haber almak.
13. Nābī raḳībler ṣaḳın ol şūḫuñ olduġın
14. Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün

11. **işitmedi:**-*me, -di*
Gazel 874
Mısra: **8**
Duymak, haber almak.
7. Ol nev-hırām kūçe-i bī-dāduñ itdügin
8. ʿÖmrinde cevr işitmedi bī-dād görmedi

12. **işitmiş:**-*miş*
Gazel 879
Mısra: **9**
Duymak, haber almak.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

13. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 882

Mısra: **7**
Duymak, haber almak.
7. İşitdüm ẖārlar ol ġoncenüñ dāmānın almışlar
8. Baña tāze ẖaberler ʿandelīb-i zārdan geldi

14. **işitdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **63**
Duymak, haber almak.
63. Ne gūş-ı ʿālem işitdi ne gördi çeşm-i cihān
64. O ẕāt-ı pāke muʿādil vezīr-i pāk-ʿıyār

15. **işitse:**-*se*
Kaside 14
Mısra: **74**
Duymak, haber almak.
73. Ġayūrdur o ḳadar kim taḥammül eyleyemez
74. İşitse ḳāf verāsında ḥarf-i lecc ü ʿinād

16. **işitdüm:**-*dü, -m*
Kaside 28
Mısra: **33**
Duymak, haber almak.
33. İşitdüm eyleyüp evḳātını maʿārife ṣarf
34. Hemīşe meşġale-i naẓm ile muḳayyeddür

17. **işitdüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 82
Mısra: **5**
Duymak, haber almak.
5. Geldügün gün baña sen gelmiş işitdüm vāfir
6. Ḫayriyā āṣaf-ı devrāndan ümīdüñ kesme

18. **işitse:**-*se*
Tarih 103
Mısra: **6**
Duymak, haber almak.
5. Zihī revnaḳ-feżāy-ı kevkeb-i şān-ı ẖilāfet kim
6. Döker bāl ü perin nāmın işitse Kāfʾda ʿAnḳā

19. **işitdüm:**-*dü, -m*
Tarih 106
Mısra: **3**
Duymak, haber almak.
3. İşitdüm hātifān-ı ġayb Nābī
4. Didi tārīẖ ẖaltiyyāt-ı sevdā

20. **işitse:**-*se*
Tarih 127
Mısra: **62**
Duymak, haber almak.
61. Āşiyānında daẖı ẖᵛāb-ı ferāgat göremez
62. Ḳāfda nām-ı hümāyūnın işitse ʿanḳā

21. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 495
Mısra: **7**
İşitmek, duymak.
7. Fiġān ü zārın işitdüm esīr-i ṭurresinüñ
8. Egerçi bestedür ammā velī sabāda degül

22. **işitdüm:**-*dü, -m*
Tarih 116
Mısra: **31**
İşitmek, duymak.
31. İşitdüm ġaybdan Nābī iderken fikr-i tārīẖin
32. Didiler ḳudsiyān bu ārzūda senden esbaḳdur

23. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 750
Mısra: **11**
Duymak, dinlemek.
11. Hezār naġme-i rengīn işitdüm ey Nābī
12. Ṣadā-yı ḳulḳul-ı meydür ḳalan ḳulaġumda

24. **işitdüm:**-*dü, -m*
Tarih 26
Mısra: **34**
İşitmek, duymak.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir güzel tārīẖ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş bu güftārı

iskā itmiş:
1. **iskā itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Sulamak.
129. Ḫaṭ u naḳş u ḳumaş u kārı itmiş cūy-ı ṣunʿından
130. Ser-i unbūbe-i mīzāb-ı engüştān ile iskā

işkāl:
1. **işkālüñ:**-*üñ*
Gazel 103
Mısra: **8**
Güçlük, müşküllük.
7. Ḳatı çoḳ baḳmadasın nüsẖa-i ḥüsn-i yāre
8. Ġālibā mesʾele-i vaṣldan işkālüñ var

iskender:
1. **iskender:**
Kaside 9
Mısra: **110**
Hızr ile birlikte âb-ı hayatı arayan kral.
109. Ṣafveti meşreb-i pākiden alur āb-ı ḥayāt
110. O temennā ile ẓulmetde gezer İskender

2. **iskender:**
Tarih 16
Mısra: **50**
M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan, İskender.
49. Senüñ gibi vezīr-i bī-nazīri ḳanda görmişdür
50. Gerek Cemşīd ü Keyhüsrev gerek İskender ü Dārā

iskender-i ḥüsn:
1. **iskender-i ḥüsn:**
Gazel 640
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzellik İskenderi (İskender sıfatlı II İskender: 1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan).
1. Cebhesin eyledi pür-çīn o şeh-i kişver-i ḥüsn
2. Çekdi sed rāh-ı nigāha yine İskender-i ḥüsn

işlāḥ iden:
1. **işlāḥ iden:**-*en*
Gazel 636
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Düzeltmek, iyileştirmek.
7. Bu şehrde rāḥat mı görür rūz-ı siyehden
8. Işlāḥ iden adam ḳara gönlekle hevāsın

islām:
1. **islāma:**-*a*
Tarih 133
Mısra: **27**
Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.
27. Ḳıldı İslāma meded taḳviye-i Rabbānī
28. Din ü devlet yeñiden buldı ʿuluvv-ı şānı

2. **islāma:**-*a*
Gazel 814
Mısra: **9**
Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

3. **islāmuñ:**-*uñ*
Kaside 14
Mısra: **89**
Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.
89. Revāfıż-ı ʿArab itmekde iken İslāmuñ
90. Nice ʿasākirin evvel hücūmda ber-bād

4. **islām:**
Kıt'a 106
Mısra: **2**
Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca bāli ber-cā bārgāh-ı dostān İslām

5. **islām:**
Tarih 144
Mısra: **14**
Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.
13. Nev-be-nev muhiş ḫaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ḫarāb

işle:
1. **işledükçe:**-*dükçe*
Gazel 206
Mısra: **6**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Metāʿ-ı zühd ṣığışmazdı mahzen-i dehre
6. ʿAmel-künān-ı riyā işledükçe ṣatmasalar

2. **işlenür:**-*n, -ür, -*
Gazel 102
Mısra: **5**
Üretmek, imal etmek.
5. Kārgāh-ı ṭıynetümde işlenür kālā-yı şerm
6. Perde-i çeşmüm ḥicāb-ı şāhid-i maḳṣūd olur

ism:
1. **ismi:**-*i*
Gazel 568
Mısra: **7**
Ad, nam.
7. O maʿcūn-ı ʿināyetden ki ṣığmaz ismi ḳānuna
8. Şifābaḫş eylesin gönder baña bir pāre luṭfuñdan

2. **ismi:**-*i*
Gazel 724
Mısra: **13**
Ad, nam.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

3. **ismi:**-*i*
Gazel 724
Mısra: **13**
Ad, nam.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

4. **ismine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **96**
Ad, nam.
95. Bu şeref ḳangı diyāruñ şehine oldı naṣīb
96. Kʾideler ismine mecmūʿ-ı selāṭīn tevḳīr

5. **isminüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 13
Mısra: **207**
Ad, nam.
207. İsminüñ nisbet-i terkīb-i ḥurūfındandur
208. Kʾoldı cümle fıraḳ-ı muḫtelife reʾyine rām

6. **ismi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **62**
Ad, nam.
61. Ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿilm ü maʿārif ferīd-i dehr
62. Feyżullah ismi ḳaddine şāyeste ḫilʿati

7. **ism:**
Kaside 21
Mısra: **25**
Ad, nam.
25. İsm ḳalḳup merkezinden fevḳine taṣdīr ider
26. Nāmını bir yirde taḥrīr itseler Ḫāḳān ile

8. **ism:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **9**
Ad, nam.
9. İsm ile Mīrim Çelebī birisi
10. Nām ile Bāḳī Çelebi birisi

9. **ismiyle:**-*i, -y, -le*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **145**
Ad, nam.
145. Kendinüñ ismiyle çü ism-i peder
146. Düşmiş idi dāver ile ser-be-ser

10. **ismüñ:**-*üñ*
Kıt'a 103
Mısra: **1**
Ad, nam.
1. Ey hünerver ki ismüñ olmışdur
2. Māye-i ḥüsn-i nuṭḳ-ı insanī

11. **ismim:**-*im*
Kıt'a 104
Mısra: **5**
Ad, nam.
5. Çün ismim oldı ism-i ʿafüvv ile hem-şümār
6. Besdür saña o ism-i şerīfün ḥimāyesi

12. **ismi:**-*i*
Tarih 77
Mısra: **6**
Ad, nam.
5. ʿİfrīt-i bī-amānveş kesmişdi rāh-ı ḥaccı
6. İsmi küleyb bir kelb bir zehrnāk ṣuʿbān

13. **ism:**
Tarih 94
Mısra: **9**
Ad, nam.
9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

14. **ism:**
Tarih 94
Mısra: **17**
Ad, nam.
17. Ne ism ile mes̱elā mihr ü āftāb gibi
18. Teṣadüf itse olur pādişāh-ı vaḳte müfīd

15. **ismden:**-*den*
Tarih 94
Mısra: **29**
Ad, nam.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̱erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

16. **ismi:**-*i*
Tarih 94
Mısra: **28**
Ad, nam.
27. Bu vākiʿ olmadı ecdadınuñ zamānında
28. Ki ola kevkebinüñ ismi müddetinde cedīd

17. **ismi:**-*i*
Tarih 103
Mısra: **35**
Ad, nam.
35. Niẓāmüʾl-ʿālem ismi söylenür bir lafẓ idi ancaḳ
36. O ism-i bī-müsemmānuñ vücūdın eyledi iḥyā

18. **ismi:**-*i*
Tarih 116
Mısra: **2**
Ad, nam.
1. Ḥasan Beg ḥāṣıl-ı ʿömr-i ʿazīz-i āṣaf-ı aʿẓam
2. Ki aṣl-ı ḥüsnden ābāsı gibi ismi müştāḳdur

ism komışlar:
1. **ism komışlar:**-*mış, -lar*
Gazel 73
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsim vermek, ad koymak.
13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıtʿalardur aṭa mıṣraʿlar ḫod mevce naẓīr

ismaʿīl aġā:
1. **ismaʿīl aġā:**
Tarih 110
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şiir konusunda hünerli olan, bir dönem Halep mütesellimliği de yapmış devlet adamı.
9. Mütesellimleri İsmaʿīl Aġā ʿabd-i ṣadīḳ
10. Maḳdemi şevḳine vażʿ eyledi bu erkânı

ʾiṣmet:
1. ʾ**iṣmete:**-*e*
Gazel 829
Mısra: **11**
İffetlik. temizlik.
11. İmʿān olunsa ʾiṣmete nevʿan ḳarībdür

12. Meh-rūlaruñ göñül sever eñ bī-vefāsını

ism-i ʿafüvv:
1. **ism-i ʿafüvv:**
Kıt'a 104
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Merhametli, daima suç bağışlayan Allah ismi.
5. Çün ismim oldı ism-i ʿafüvv ile hem-şümār
6. Besdür saña o ism-i şerīfün ḥimāyesi

ism-i aʿẓam:
1. **ism-i aʿẓam:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Allah'ın (C.C.) Kur'ân ve Hadis-i Şeriflerde zikredilen yüz isminin mânâca en câmi' olanıdır. İsm-i A'zam, diğer isimlerin de mânâlarını içinde toplar.
23. Biri elḳāb-ı hümāyūn-ı ṣudūr-ı vüzerā
24. Ki o elḳāb hilālindedür ism-i aʿẓam

ism-i bī-müsemmā:
1. **ism-i bī-müsemmā:**
Gazel 850
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İsimsizliğin ismi, adı olup da kendisi olmayan.
5. Gördi yoḳdur merdüm-i ʿālemde ās̱ār-ı vefā
6. Girdi ism-i bī-müsemmā şekline ʿAnḳā gibi

ism-i bī-müsemmānuñ:
1. **ism-i bī-müsemmānuñ:**-*nuñ*
Tarih 103
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
İsimsizliğin ismi, adı olup da kendisi olmayan.
35. Niẓāmüʾl-ʿālem ismi söylenür bir lafẓ idi ancaḳ
36. O ism-i bī-müsemmānuñ vücūdın eyledi iḥyā

ism-i emīn:
1. **ism-i emīn:**
Kıt'a 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Emin ismi ("Muhammedü'l-Emin" bağlamında).
1. Veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ oldı ey Nābī
2. Biri esāmī-i sāmīsinüñ çü ism-i Emīn

ism-i müsemmā:
1. **ism-i müsemmā:**
Gazel 170
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Özne, fail.
3. Gelince cünbişe vaṣf-ı lebiyle elde ḳalem
4. Varaḳ da ism-i müsemmā gibi tekellüm ider

ism-i pākinde:
1. **ism-i pākinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 2
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Saf, temiz nam.
48. Cümle eşyāda ṭulūʿ ile ḥübūṭa imdād
47. İsm-i pākinde olan maʿnī-i Ṭā Hā eyler

ism-i peder:
1. **ism-i peder:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Babasının ismi.
145. Kendinüñ ismiyle çü ism-i peder
146. Düşmiş idi dāver ile ser-be-ser

ism-i sāmisi:
1. **ism-i sāmisi:**-*si*
Kaside 13
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Yüce isim.
135. İsm-i sāmisi semāvātı güẕār itmişdür
136. Ki tevāżuʿla ide cevher-i evvel ikrām

ism-i şerīf:
1. **ism-i şerīf:**
Tarih 75
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şerefli isim.
13. Dünyevī uḫrevī o ism-i şerīf
14. ʿİllet u miḥneti münāfīdür

ism-i şerīf-i esʿadı:
1. **ism-i şerīf-i esʿadı:**-*ı*
Tarih 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
En hayırlı kutlu isim.
7. İtdi Sulṭān Aḥmed ile tesmiye tā dehrde
8. Ola bāḳī ceddinüñ ism-i şerīf-i esʿadı

ism-i şerīfindeki:
1. **ism-i şerīfindeki:**-*i, -n, -de, -ki*
Kaside 15
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
Şerefli isim.
165. Ḫāṭırında dir idüm kimseye yoḳdur ʿuḳde
166. Olmasa ism-i şerīfindeki mīm-i müdġam

ism-i şerīfün:
1. **ism-i şerīfün:**-*ün*
Kıt'a 104
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şerefli isim.
5. Çün ismim oldı ism-i ʿafüvv ile hem-şümār
6. Besdür saña o ism-i şerīfün ḥimāyesi

ism-i şerīfüni:
1. **ism-i şerīfüni:**-*ün, -i*
Gazel 541
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şerefli isim.
5. İderdüm ism-i şerīfüni nāmede tasṭīr
6. Egerçi ḥavṣala-i saṭra ṣığsa sulṭānum

ism-i settāruñ:
1. **ism-i settāruñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Ayıpları, kusurları örten, kusurları göstermeyen, bağışlayan Allah.
167. Eger kim ism-i Settāruñ mededkār olmasa luṭfı
168. İderdük iḳtiżā evvel ḳademde olmaġı rüsvā

ism-i sulṭān:
1. **ism-i sulṭān:**
Tarih 74
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
"Sultan" ismi, lakabı.
9. İsm-i Sulṭān aña şāyān ki ʿadedde birdür
10. Lafẓ-ı Sulṭān ile ʿaynī ile lafẓ-ı ʿİsā

ismini yād eylerler:
1. **ismini yād eylerler:**-*r, -ler*
Kaside 2
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Adını anmak, ismini yad etmek.
135. Gül virür seng-i mezārında olan şaḫ-ı ḥurūf
136. Ravżasında kimüñ eylerler ise ismini yād

ismüni ḳomışlar:
1. **ismüni ḳomışlar:**-*mış, -lar*
Kıt'a 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İsmini koymak, ad vermek.
1. Yūsuf ḳomışlar ismüni Nābī hezār şükr
2. Var intisāb-ı ʿafv-ı İlāhīye māyesi

isnād eyler:
1. **isnād eyler:**-*r*
Gazel 138
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dayandırmak, bağlamak.
3. Devr ider şuʿle ile ṣūret-i fānūs-ı ḫayāl
4. Anı kūteh-naẓarān ṣūrete isnād eyler

isnād idem:
1. **isnād idem:**-*em*
Kaside 2
Mısra: **266**
Kelime Tipi: -
Yüklemek, dayandırmak II İftirada bulunmak, kara çalmak.
265. O da bir başḳa günehdür ki günāhı ben idem
266. Ġayrinüñ mekrine idlāline idem isnād

isnād itmek:
1. **isnād itmek:**-*mek*
Gazel 455
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Atfetmek, dayandırmak.
5. Evliyā-yı niʿamuñ ʿādet-i dīrīnesidür
6. Kendü evżaʿını etbāʿına isnād itmek

işrāb ider:
1. **işrāb ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
İçirmek.
119. O şeb içre sebīl olan şerbet
120. İder işrāb kevs̱er-i Cennet

isrāf:
1. **isrāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 466
Mısra: **8**
Hadden ziyade, lüzumsuz olarak sarf etmek, edilmek.
7. Bāʿis̱ velīyy-i niʿmet-i ebrüñ ʿaṭāsıdur
8. İsrāfına döküp saçarak nāvdānlaruñ

isrāf eyleyüp:
1. **isrāf eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 761
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gereksiz yere harcamak, boşuna sarfetmek, lüzumundan fazla harcamak, savurganlık etmek.
7. Ey mest-i heves şöhret içün eyleyüp isrāf
8. Rüsvā-yı cihān eyleme nāmın keremüñ de

israf itsem:
1. **israf itsem:**-*se, -m*
Gazel 498
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gereksiz yere harcamak, savurganlık etmek, tutumsuzluk etmek, heder etmek.
11. İtsem ḳumāş-ı tāzemi israf Nābiyā
12. Maḫrūsa-i suḫanda dükānum mı var benüm

işrāḳgeh-i revzenümüz:
1. **işrāḳgeh-i revzenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 309
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Işıklandıran, aydınlatan pencere.
1. Devr ider dāʾire-i çerḫi dil-i rūşenümüz
2. ʿĀlem-i ġaybdur işrāḳgeh-i revzenümüz

ʿişret:
1. ʿ**işretdür:**-*dür*
Gazel 234
Mısra: **3**
Eğlence, keyif, içki içme.
3. Hemān bize düşecek vaḳt-i gülde ʿişretdür
4. Fiġān-ı nābe-maḥal meşreb-i hezāra düşer

2. ʿ**işrete:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **28**
Eğlence, keyif, içki içme.
27. Gördiler āmāde bisāṭ-ı ṭarab
28. Başladılar ʿişrete her rūz u şeb

3. ʿ**işreti:**-*i*
Gazel 434
Mısra: **5**
Eğlence, keyif, içki içme.
5. Leblerüñ pür-mey yine inkār idersin ʿişreti
6. Bāde-i iḳrārdan pür cām-ı inkāruñ senüñ

4. ʿ**işret:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **19**
Eğlence, keyif, içki içme.
19. ʿİşret ile eyleyerek ṭayy-ı rāh
20. Oldılar āsūde-i dergāh-ı şāh

ʿişretgāh:
1. ʿ**işretgāhda:**-*da*
Gazel 872
Mısra: **6**
Eğlence yeri, meyhane.
5. Fedā eyle göñül fikr-i ḫumārı ẕevḳ-i ṣahbāya
6. Bu ʿişretgāhda bir ẕevḳ-i bī-maḥrūr gördüñ mi

ʿişretkede itmiş idi:
1. ʿ**işretkede itmiş idi:**-*miş , -i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Meyhaneye çevirmek.
113. Rūz u şeb ol mest-i melāmet-zede
114. İtmiş idi gülḫanı ʿişretkede

istanbul:
1. **istanbul:**
Gazel 75
Mısra: **14**
İstanbul.
13. Ḥüsn-i nemek be-dūş bulunmaz kenārda
14. İstanbul içre Nābī o da rāygān olur

2. **istanbulʾa:**-*a*
Gazel 855
Mısra: **3**
İstanbul.
3. İstanbulʾa akarsa göñül cūyveş nʾola
4. El ṣalmada sefīnelerüñ bādbānları

3. **istanbulʾuñ:**-*uñ*
Gazel 867
Mısra: **9**
İstanbul.
9. Ḳāʾilüz naġme-şināsānına İstanbulʾuñ
10. Çigner aġzında Yehūdīleri Çingāneleri

4. **istanbulʾa:**-*a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **18**
İstanbul.
17. Olmaġ ile hem-dem-i şām ü seher
18. İtdiler İstanbulʾa birden sefer

5. **istanbulʾa:**-*a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **119**
İstanbul.
119. Geldiler İstanbulʾa yine o şeb
120. Naġme-künān ḫande-zenān pür-ṭarab

6. **istanbulı:**-*ı*
Tarih 103
Mısra: **44**
İstanbul.
43. Nice ās̱ār-ı ḫayrat eylemişken ḫayra şevḳinden
44. Müceded ḫayrla İstanbulı itdi yine iḥyā

istanbulʾuñ lisānın:
1. **istanbulʾuñ lisānın:**-*n-uñ*
Gazel 697
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İstanbul ağzı, İstanbul Türkçesi.
13. Nābī ʿaceb mi sözlerümüz olsa bī-neʾmek
14. İstanbulʾuñ lisānın unutduḳ kenārda

istānbulʾun māh-rūları:
1. **istānbulʾun māh-rūları:**
Gazel 824
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İstanbul'un ay yüzlü güzelleri.
3. Olduḳ remīde bī-nemekān-ı kenārda
4. İstānbulʾun gözümde uçar māh-rūları

iste:
1. **ister:**-*r*
Gazel 33
Mısra: **13**
Talep etmek, arzu etmek.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister göñül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs̱

2. **istersen:**-*r, -se, -n*
Gazel 60
Mısra: **9**
Talep etmek, arzu etmek.

9. Ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

3. **istese:**-*se*
Gazel 70
Mısra: **10**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Güç neşāṭuñ ḳademin ḳalbe alışdurmaḳdur
10. Yoḫsa ġam her ne zamān istese ḥāżır bulunur

4. **isterler:**-*r, -ler*
Gazel 161
Mısra: **9**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

5. **istemez:**-*mez*
Gazel 165
Mısra: **14**
Talep etmek, arzu etmek.
13. Bu da bir böyle şāḳā-gūne ġazeldür Nābī
14. Şiʿrüñ āluftesidür istemez üslūb-ı vaḳar

6. **ister:**-*r*
Gazel 214
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

7. **ister:**-*r*
Gazel 214
Mısra: **2**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

8. **ister:**-*r*
Gazel 214
Mısra: **6**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Güşāyiş-ḫᵛān olan diller nesīm-i kām-ı ʿālemden
6. Bu gülşende miṡāl-i ġonce evvel laḫt laḫt ister

9. **istemez:**-*mez*
Gazel 261
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Her nā-şinās-ı ḥüsn ki dilberlik istemez
2. Bildükçe ḳadr-i ḥüsni ḫaṭṭ-āverlik istemez

10. **istemez:**-*mez*
Gazel 261
Mısra: **8**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Çāk eylesün ḳo perdeyi faṣl-ı bahārdur
8. Gül pīrehenle ḳāniʿ olur terlik istemez

11. **istemez:**-*mez*
Gazel 261
Mısra: **10**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Çekmez reh-i ümidine sed ehl-i ḥācetün
10. Şāh-ı serīr-i faḳr Sikenderlik istemez

12. **istemez:**-*mez*
Gazel 261
Mısra: **12**
Talep etmek, arzu etmek.
11. Teslīm ü ʿaczdür yine sermāye-i ẓafer
12. Meydān-ı inkisār dilāverlik istemez

13. **istemez:**-*mez*
Gazel 304
Mısra: **6**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Hicrān-keşüñ gözinde uçar ṭāʾir-i viṣāl
6. Bīmār-ı derd-i ʿāfiyyetī neşter istemez

14. **istemez:**-*mez*
Gazel 304
Mısra: **8**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

15. **isterseñ:**-*r, -señ*
Gazel 497
Mısra: **13**
Talep etmek, arzu etmek.
13. İṭāʿat merkezinden çıkma Nābī ʿizzet isterseñ
14. Bulur mı āb-ı ʿĀṣi iʿtibār-ı çeşme-i zemzem

16. **ister:**-*r*
Gazel 214
Mısra: **4**
Gerekmek.
3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʾdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

17. **istemez:**-*mez*
Gazel 261
Mısra: **4**
Gerekmek.
3. Terk-i edebdür itme saḳın dest ü pāy-ı ḥırs
4. Deryā-yı cūd çoḳ da şināverlik istemez

18. **istemez:**-*mez*
Gazel 304
Mısra: **1**
Gerekmek.
1. Şeb-rev ki ḫᵛābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ḫākister istemez

19. **istemez:**-*mez*
Gazel 304
Mısra: **2**
Gerekmek.
1. Şeb-rev ki ḫᵛābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ḫākister istemez

25. **istersen:**-*r, -se, -n*
Gazel 28
Mısra: **7**
Arzu etmek, dilemek, Talep etmek, arzu etmek.
7. Bilmek istersen eger ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın
8. Gülşenün nāmiyesin gör leb-i cūyı seyr it

26. **istersen:**-*r, -se, -n*
Gazel 28
Mısra: **5**
Talep etmek, arzu etmek.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. Ḫāke baḳ dīde-i ʿibretle sebūyı seyr it

27. **ister:**-*r*
Gazel 86
Mısra: **7**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Ṣūret ister ḥarf-i maʿnīdāre yoḳdur ḳudreti
8. Ḫāme-i mūyīn-ḳalemden gerçi cemʿiyyetlüdür

28. **isteyen:**-*y, -en*
Gazel 223
Mısra: **5**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Ġam-ı cihān ile baḥs̱ itmek isteyen bī-dil
6. Meġer zebān-ı sürāḥīyi tercemān idinür

29. **isterler:**-*r, -ler*
Gazel 230
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
2. Gūyiyā çeşme-i ḫurşīdden āb isterler

30. **isterler:**-*r, -ler*
Gazel 230
Mısra: **2**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
2. Gūyiyā çeşme-i ḫurşīdden āb isterler

31. **isterler:**-*r, -ler*
Gazel 230
Mısra: **4**
Talep etmek, arzu etmek.
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

32. **isterler:***-r, -ler*
Gazel 230
Mısra: **6**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Ḫūblar ḥüsnine ḥayrān olan üftādelerün
6. Çeşm-i āyine gibi düşmen-i ḫᵛāb isterler

33. **isterler:***-r, -ler*
Gazel 230
Mısra: **8**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ḫᵛāce ne defter ne kitāb isterler

34. **isterler:***-r, -ler*
Gazel 230
Mısra: **10**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Şerha vü dāġ gerek sīne-i ehl-i ġamda
10. Saḥn-ı dīvān-ı ḳıyāmetde ḥisāb isterler

35. **isterler:***-rl, -er*
Gazel 230
Mısra: **12**
Talep etmek, arzu etmek.
11. Cünbiş-āmūz gerek berḳden erbāb-ı sülūk
12. Rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde şitāb isterler

36. **isterler:***-r, -ler*
Gazel 230
Mısra: **14**
Talep etmek, arzu etmek.
13. Eks̱er ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

37. **isterler:***-r, -ler*
Gazel 230
Mısra: **16**
Talep etmek, arzu etmek.
15. Naẓm-i üstāda nazīre nice mümkin Nābī
16. Tāze-gū tāze-zebān tāze cevāb isterler

38. **ister:***-r*
Gazel 233
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Vücūdum ister isen dāġdār mümkindür
2. Güşāyiş-i dile lāyıḳ bahār mümkindür

39. **isterse:***-r, -se*
Gazel 239
Mısra: **10**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Nābī ʿarūs-i mihr olamaz lāyıḳ-ı nigāh
10. İsterse her ṣabāḥ sürinsün sepīdeler

40. **istersen:***-r, -se, -n*
Gazel 245
Mısra: **11**
Talep etmek, arzu etmek.
11. Āb-ı rūy istersen ol destūñ gibi ḫam-geşte-kad
12. Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur

41. **istemez:***-mez*
Gazel 261
Mısra: **2**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Her nā-şinās-ı ḥüsn ki dilberlik istemez
2. Bildükçe ḳadr-i ḥüsni ḫaṭṭ-āverlik istemez

42. **istemez:***-mez*
Gazel 261
Mısra: **14**
Talep etmek, arzu etmek.
13. Bir kerre vir cenāh-ı dü-müjgānuña güşād
14. Şāhin-i dil-şikār girān-perlik istemez

43. **istemez:***-mez*
Gazel 261
Mısra: **16**
Talep etmek, arzu etmek.
15. Gālib gelür mülāyemet-i ṭabʿ-ı baʿżınuñ
16. Yoḫsa güzel mi var ki sitemgerlik istemez

44. **istemez:***-mez*
Gazel 261
Mısra: **18**
Talep etmek, arzu etmek.
17. Nābī biraz ḫafīf gerek keffe-i günāh
18. Mizān-ı iʿtiẕār ber-ā-berlik istemez

45. **istemez:***-mez*
Gazel 304
Mısra: **10**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Nābī kelāma vüşʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

46. **istersen:***-r, -se, -n*
Gazel 384
Mısra: **6**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Ser tābe-ḳadem ḳatʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

47. **istemez:***-mez*
Gazel 390
Mısra: **9**
Talep etmek, arzu etmek.
9. İstemez cenneti rindān-ı ḳadeh-keş Nābī
10. Cilve-i keştī ile seyr-i ḥiṣār olmayıcaḳ

48. **istersen:***-r, -se, -n*
Gazel 404
Mısra: **9**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Temāşā-yı cemāl-i nev-ʿarūs-ı rāḥat istersen
10. Var evvel dīde-i ʿirfānuña kuḥl-ı müdārā çek

49. **istemez:***-mez*
Gazel 410
Mısra: **8**
Talep etmek, arzu etmek.
7. ʿĀşıḳ ifnā-yı vücūd eylemeden derdi budur
8. İstemez kimseye bār olduġını tābutuñ

50. **isterseñ:***-r, -se, -ñ*
Gazel 476
Mısra: **10**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Var evvel ḫāṭıruñ āmāde-i seng-i mükāfāt it
10. Eger peymāne-i peymānı isterseñ şikest itmek

51. **isterseñ:***-r, -se, -ñ*
Gazel 477
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

52. **istersen:***-r, -se, -n*
Gazel 484
Mısra: **16**
Talep etmek, arzu etmek.
15. Āvīḫtelikden ḥaẕer it çāh-ı kenīfe
16. İstersen eger ḳıymet ile nāfe-i çīn ol

53. **ister:***-r*
Gazel 525
Mısra: **11**
Talep etmek, arzu etmek.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

54. **istesem:***-se, -m*
Gazel 529
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme saġar istesem
2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

55. **istesem:***-se, -m*
Gazel 529
Mısra: **2**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme saġar istesem
2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

56. **istesem:***-se, -m*
Gazel 529
Mısra: **4**
Talep etmek, arzu etmek.

3. Taḫt-ı nikāḥa zühreyi alurdı müşteri
4. Ben ṭabʿ-ı ser-bülende sezā dil-ber istesem

57. **istesem:***-se, -m*
Gazel 529
Mısra: **6**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Gerdūn virürdi dīde-i mihr ü mehe kesād
6. Ḥıfẓ-ı ġubār-ı ḫāṭıruma bir yer istesem

58. **istesem:***-se, -m*
Gazel 529
Mısra: **8**
Talep etmek, arzu etmek.
7. İtmezdi eşküm ile nihān dāġ-ı sīnemi
8. Derd-i derūnı ʿarża eger maḥżar istesem

59. **istesem:***-se, -m*
Gazel 529
Mısra: **10**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Şevḳ-i ṣadefle ḳaṭre-i nīsān olur nücūm
10. Rūy-ı ʿarūs-ı himmetüme gevher istesem

60. **istesem:***-se, -m*
Gazel 529
Mısra: **12**
Talep etmek, arzu etmek.
11. Sīnemde şerḥalar yetişür baña Nābīyā
12. Taḥrīre mācerā-yı dili mıṣṭar istesem

61. **isteme:***-me*
Gazel 565
Mısra: **13**
Talep etmek, arzu etmek.
13. Sen isteme isterseñ o ister seni Nābī
14. Taʿyin olunan her ne ise rūz-ı ezelden

62. **ister:***-r*
Gazel 565
Mısra: **13**
Talep etmek, arzu etmek.
13. Sen isteme isterseñ o ister seni Nābī
14. Taʿyin olunan her ne ise rūz-ı ezelden

63. **isterseñ:***-r, -se, -ñ*
Gazel 565
Mısra: **13**
Talep etmek, arzu etmek.
13. Sen isteme isterseñ o ister seni Nābī
14. Taʿyin olunan her ne ise rūz-ı ezelden

64. **isterseñ:***-r, -se, -ñ*
Gazel 581
Mısra: **5**
Talep etmek, arzu etmek.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

65. **ister:***-r*
Gazel 594
Mısra: **9**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Nābīyā ister isen tāze peyām-ı maʿnā
10. Ḳalemüñ ʿālem-i endīşede cāsūs olsun

66. **isterse:***-r, -se*
Gazel 594
Mısra: **7**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Her kim isterse ola ser-sipeh-i şerr ü fesād
8. Varsun İblīs gibi evveli sālūs olsun

67. **istemez:***-mez*
Gazel 611
Mısra: **4**
Talep etmek, arzu etmek.
3. Çünki ḫod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
4. İstemez erbāb-ı ḥüsn āyīne nemnāk olduġın

68. **istemezdük:***-mez, -dü, -k*
Gazel 611
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. İstemezdük ḳāmetin cünbişde bī-bāk olduġın
2. Reşkden servüñ libāsı çāk-ber-çāk olduġın

69. **istemez:***-mez*
Gazel 613
Mısra: **4**
Talep etmek, arzu etmek.
3. Eyler ḫazān bahāra teʿāḳub ḫazān ḫazān
4. Hemvāre istemez çemenüñ ḫurrem olduġın

70. **isterse:***-r, -se*
Gazel 627
Mısra: **9**
Talep etmek, arzu etmek.
9. O vahşi āfeti ṣayd itmek isterse dil-i Nābī
10. Niyāz itdükçe tekrār eylesün teʾkīd göstersün

71. **istese:***-se*
Gazel 627
Mısra: **5**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Dirīġ itmez ne ḳālā istese sūdāger-i ḫurşīd
6. Göñül sūḳ-ı ṭalebde ṣūret-i ümmīd göstersün

72. **istemem:***-me, -m*
Gazel 632
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

73. **isteyen:***-y, -en*
Gazel 645
Mısra: **10**
Talep etmek, arzu etmek.
9. İtmesün cūş-ı raḳībāndan şikāyet Nābiyā
10. İsteyen dildārınuñ ʿālemde mümtāz olduġın

74. **ister:***-r*
Gazel 669
Mısra: **3**
Talep etmek, arzu etmek.
3. Ḳadeḥveş āb-ı rū dökmekle ḳanlar yutmak ister kim
4. Naṣīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ġonce-i leblerle

75. **isterken:***-r, -ken*
Gazel 669
Mısra: **8**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Ne tāliʿdür ki girdi dest-i şevḳe dāmen-i çīde
8. O şūhuñ dāmenin būs itmek isterken edeblerle

76. **ister:***-r*
Gazel 671
Mısra: **6**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Bergler şuʿle-i şevḳ olduġını hep bilürüz
6. Şaḳlasun ister ise dāġ-ı derūnın lāle

77. **ister:***-r*
Gazel 676
Mısra: **11**
Talep etmek, arzu etmek.
11. İster ki çeşmin açmaya ḫᵛāb-ı ḥużūrdan
12. Düzdüñ ʿaceb ʿalāḳası var pāsbān ile

78. **isterse:***-r, -se*
Gazel 706
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

79. **istemezüz:***-mez, -üz*
Gazel 711
Mısra: **11**
Talep etmek, arzu etmek.
11. Yine bizi yaḳaruz ġayrı yaḳmaḳ istemezüz
12. Miṡāl-i āteş-i dūzaḫ zebānemüz var ise

80. **istemezsen:***-mez, -se, -n*
Gazel 774
Mısra: **17**
Talep etmek, arzu etmek.
17. Dil-pesend-i ʿālem olmaḳ istemezsen Nābiyā
18. Kendüñi ḫıdmet-güzār-ı bezm-i ʿirfān eyleme

81. **ister:**-*r*
Gazel 779
Mısra: **7**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil
8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

82. **istemezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 848
Mısra: **5**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
6. Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi

83. **istedükçe:**-*dükçe*
Gazel 857
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Ben istedükçe beyān itmek istiḳāmetümi
2. Zamāne bir bir urur çihreme ḳabāḥatümi

84. **isterdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 875
Mısra: **5**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

85. **istese:**-*se*
Kaside 5
Mısra: **37**
Talep etmek, arzu etmek.
37. İstese nūr-ı nigāhından olur çāpükter
38. Lā-mekāna seferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

86. **istedügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Kaside 8
Mısra: **34**
Talep etmek, arzu etmek.
33. Didiler müjdeler olsun saña ey rāst-naẓar
34. Ki seni istedügüñ ʿaṣra yitürdi taḳdīr

87. **ister:**-*r*
Kaside 11
Mısra: **105**
Talep etmek, arzu etmek.
105. Teġazzül eylemek ister göñül bu vādīde
106. Ki istimāʿı ile çerḫe raḳs ide īcāb

88. **ister:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **152**
Talep etmek, arzu etmek.
151. Ḫāne-i himmeti ol mertebe ʿālīdür kim
152. Gerden-i zühreyi būs eylemek ister leb-i bām

89. **isterüm:**-*r, -üm*
Kaside 16
Mısra: **53**
Talep etmek, arzu etmek.
53. Senden bu iʿtirāżlara isterüm cevāb
54. Var mı cevābuñuñ görelüm istiḳāmeti

90. **isterse:**-*r, -se*
Kaside 20
Mısra: **5**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Bir nā-murādı eylemek isterse ber-murād
6. Olur resīde ḫod-be-ḫod eczā-yı devleti

91. **istese:**-*se*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **227**
Talep etmek, arzu etmek.
227. İstese ḥükmin aşikār eyler
228. Şīri āhū ile şikār eyler

92. **istedügün:**-*dü, -gü, -n*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **88**
Talep etmek, arzu etmek.
87. Didi mübārek ide Ḥayy-ı Vedūd
88. İstedügün mertebe buldı vücūd

93. **isterem:**-*r, -em*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **89**
Talep etmek, arzu etmek.
89. Bāḳī didi isterem ey merd-i kār
90. Hālis ü meskūk zer-i çil hezār

94. **isteyelüm:**-*y, -elüm*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **79**
Talep etmek, arzu etmek.
79. İsteyelüm ey Dede Sulṭān nʾola
80. Belki Ḫudā vire nefes cān bula

95. **ister:**-*r*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Talep etmek, arzu etmek.
3. Bu müddeʿāya ister isen şāhid-i kavī
4. Ḥall içre lā-yı nefy yiter şāhid-i maḳāl

96. **istersen:**-*r, -se, -n*
Kıt'a 9
Mısra: **7**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Bilmek istersen eger kimdür o ʿālī-cāhı
8. Mihr-i gerdūn-ḫıred ḥażret-i Bāḳī Pāşā

97. **ister:**-*r*
Kıt'a 62
Mısra: **5**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Maʿnevī şāhid eger ister isen daʿvāya
6. ʿAdl u inṣāf ile münḥal olur eşkāl-i maḳāl

98. **isterse:**-*r, -se*
Kıt'a 109
Mısra: **3**
Talep etmek, arzu etmek.
4. İtsün eczā-yı şehādet leb ile dendānı
3. Nābiyā kim ki bu maʿnāya güvāh isterse

99. **istedi:**-*di*
Tarih 6
Mısra: **17**
Talep etmek, arzu etmek.
17. Her biri istedi kim söyleyeler
18. Aña tārīḫ-i melālet-āmīz

100. **istese:**-*se*
Tarih 6
Mısra: **7**
Talep etmek, arzu etmek.
7. İstese āheni sīm eyler idi
8. Görinürdi ruḫ-ı erzīz ibrīz

101. **ister:**-*r*
Tarih 13
Mısra: **8**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Devr ider ṣanma teşnedür gerdūn
8. İçmek ister bir iki peymāne

102. **isterse:**-*r, -se*
Tarih 26
Mısra: **15**
Talep etmek, arzu etmek.
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

103. **istedümse:**-*dü, -m, -se*
Tarih 31
Mısra: **3**
Talep etmek, arzu etmek.
3. Ne istedümse naṣīb oldı rāh-ı beytinde
4. Ne ḥācetüm var ise eyledi keremle ʿaṭā

104. **istese:**-*se*
Tarih 127
Mısra: **8**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Menʿ u defʿ eylemeġe kimsede ḳudret mi olur
8. İstese ḥażret-i Ḥaḳ bir ḳulın itmek iḥyā

106. **ister:**-*r*
Gazel 374
Mısra: **20**
Talep etmek, arzu etmek.
19. Keştī-i cism-i nizārum mevc-i ṭūfān-ı ḳader
20. İtmek ister sāhil-i hicrānda vīrān el-vedāʿ

107. **ister:**-*r*
Gazel 214
Mısra: **8**
Yakışmak.
7. Kenār-ı dīdeden dūr olmasın ʿaks-i ḳad-i cānān
8. Leb-i ser-çeşme-i ġam sāye-güster bir dıraḫt ister

108. **ister:**-*r*
Gazel 214
Mısra: **10**
Yakışmak.
9. Umar boynında yārüñ sāʿid-i sīmīnini Nābī
10. Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm-raḫt ister

109. **istemez:**-*mez*
Gazel 261
Mısra: **6**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Refʿ-i ser itme el viricek būs-ı sīnesi
6. Ol ṣadr-ı ʿizz ü nāz sebük-serlik istemez

110. **istemez:**-*mez*
Gazel 308
Mısra: **1**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Dil naġme-senc-i meclis-i yār olmaḳ istemez
2. Maḥsūd-ı bülbülān-ı bahār olmaḳ istemez

111. **istemez:**-*mez*
Gazel 308
Mısra: **2**
Talep etmek, arzu etmek.
1. Dil naġme-senc-i meclis-i yār olmaḳ istemez
2. Maḥsūd-ı bülbülān-ı bahār olmaḳ istemez

112. **istemez:**-*mez*
Gazel 308
Mısra: **4**
Talep etmek, arzu etmek.
3. Almaz sebūyı gürz-ṣıfat dūşına o kim
4. Cevelānger-i mesāf-ı ḫumār olmaḳ istemez

113. **istemez:**-*mez*
Gazel 308
Mısra: **6**
Talep etmek, arzu etmek.
5. Çeşmi ʿaceb mi ʿāşıḳa itmezse yek nigāh
6. Āhū-yı dest-i nāz şikār olmaḳ istemez

114. **istemez:**-*mez*
Gazel 308
Mısra: **8**
Talep etmek, arzu etmek.
7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim
8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

115. **istemez:**-*mez*
Gazel 308
Mısra: **10**
Talep etmek, arzu etmek.
9. Meydān-ı bī-ḳanāʿat-i ʿālemde Nābiyā
10. Kimdür ki esb-i kāma süvār olmaḳ istemez

115. **isterse:**-*se*
Gazel 627
Mısra: **3**
Dilemek, arzulamak.
3. Göñül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

istedügün deñlü:
1. **istedügün deñlü:**
Gazel 376
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstediğin kadar.
5. Cilve vir istedügün deñlü semend-i nāza
6. Muntaẓır necmden efzūnter ü meydān vāsiʿ

ister istemez:
1. **ister istemez:**
Gazel 304
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yarı gönüllü olarak, biraz mecbur olarak II Zorunlu olarak, elinde olmadan.
3. Düşsün mizāc-ı zühde muvaffıḳ yā düşmesüñ
4. Sāḳī-i şīvekār içürür ister istemez

ister ister:
1. **ister ister:**
Gazel 186
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eş görevli sözcükleri, söz öbeklerini, cümleleri birbirine bağlayan bağlaç.
11. Ḳālā-yi naẓm u nes̱re kʾitdi zamāne raġbet
12. İster ġazel-fürūş ol ister ḳaṣīde göster

isterse:
1. **isterse:**
Gazel 564
Mısra: **4**
Ne olursa olsun, her halükarda.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Ṣunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

2. **isterse:**
Gazel 564
Mısra: **18**
Ne olursa olsun, her halükarda.
17. Kümeyt-i maʿnī eyler sāha-i ıṭlāḳda cilve
18. Sevād-ı lafẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun

istīʿāb idüp:
1. **istīʿāb idüp:**-*üp*
Kaside 2
Mısra: **275**
Kelime Tipi: -
Kaplamak.
275. Seyyiʾātum ṣıyaġ-ı cemʿi idüp istīʿāb
276. Ḥasenem ṣīġasınuñ sehmine ḳaldı efrād

istīʿāb itdi:
1. **istīʿāb itdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kaplamak.
15. Miyān-ı rūz u şebüm farḳ olunmadan ḳaldı
16. O gūne itdi beni dūd-ı āh istīʿāb

istiʿāre:
1. **istiʿāre:**
Gazel 709
Mısra: **8**
Benzetme, teşbih.
7. ʿAceb ki mālik-i genc-i ḫayāl iken şuʿarā
8. Yine güzārdadur ʿömri istiʿāre ile

2. **istiʿāre:**
Gazel 709
Mısra: **10**
Benzetme, teşbih.
9. Cihāna teşne virür sāki-i ḳader Nābī
10. Bu nüh-piyāle-i mīnayı istiʿāre ile

3. **istiʿāre:**
Gazel 802
Mısra: **5**
Benzetme, teşbih.
5. Bī-tāze istiʿāre olmaz luġātde lez̠z̠et
6. Āhū-yı ġayb-ı maʿnī düşmek gerek şikāre

4. **istiʿāre:**
Gazel 831
Mısra: **18**
Benzetme, teşbih.
17. Kināye vesme-i ebrū-yı beytdür Nābī
18. Kelām-ı sādede ḥüsn olmaz istiʿāre gibi

iştibāh:
1. **iştibāhı:**-*ı*
Gazel 470
Mısra: **6**
Şüphe, şüphelenme.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

iştibāh itme:
1. **iştibāh itme:**-*me*
Kaside 15
Mısra: **195**
Kelime Tipi: -
Şüphelenmek, kuşku duymak.
195. İştibāh itme ki manzūrsın Ehluʾllāhuñ
196. Evliyānuñ nefesidür saña yār u hem-dem

istibdād:
1. **istibdād:**
Kaside 2
Mısra: **222**

Tek başına karar verebilme özelliği.
221. Muḥtevī cümle kemālātı kitāb-ı ẕātuñ
222. Olamaz ġayre sezā sende olan istibdād

2. **istibdād:**
Kaside 2
Mısra: **318**
Güç, kuvvet.
317. Seni kim medḥ ide biʾẕ-ẕāt Ḫudāvend-i Ġanī
318. Medḥüne ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

istiʿdād:
1. **istiʿdād:**
Gazel 121
Mısra: **3**
Kabiliyet.
3. Senüñ gūşunda istiʿdād yoḳ idrākine yoḫsa
4. Leb-i cūda kemāl-i ṣunʿı her berg-i çemen söyler

2. **istiʿdādı:***-ı*
Gazel 714
Mısra: **11**
Yeterlilik, kabiliyet.
11. Bār olur baḫt güzār eylese istiʿdādı
12. Sürinür cāme gibi kāmet-i kūtāh üzre

3. **istiʿdād:**
Gazel 724
Mısra: **9**
Yeterlilik, kabiliyet.
9. Feyże istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīrede
10. Nūrı hūrşīdün taʿalluḳ eylemez her revzene

4. **istiʿdād:**
Kaside 2
Mısra: **132**
Yeterlilik, kabiliyet.
131. Mevrid-i vaḥy-i İlāhī dil-i ġayb-ülfetidür
132. Vaḥy-ı Ḳurʾāna daḫı kimsede yoḳ istiʿdād

5. **istiʿdād:**
Kaside 2
Mısra: **200**
Yeterlilik, kabiliyet.
199. Saña iḳrār iledür ṣıḥḥat-i īmān-ı enām
200. Rütbeni añlamaġa kimsede yoḳ istiʿdād

6. **istiʿdād:**
Kaside 13
Mısra: **111**
Yeterlilik, kabiliyet.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

7. **istiʿdād:**
Kaside 14
Mısra: **128**
Yeterlilik, kabiliyet.
127. Duā-yı devletine başla Nābīyā çüñ kim
128. Raḳamda menḳabetiñ ḥaṣre yoḳdur istiʿdād

8. **istiʿdādı:***-ı*
Kaside 15
Mısra: **81**
Yeterlilik, kabiliyet.
81. Dūş-ber-dūş yürür ṣadr ile istiʿdādı
82. Ṣadr maġdūr olur ol itmez ise važʿ-ı ḳadem

istiʿdād ü ḳudret:
1. **istiʿdād ü ḳudret:**
Tarih 16
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Kabiliyet ve güç.
37. O deñlü virmiş istiʿdād ü ḳudret ḥażret-i Bārī
38. Ki şuġl-ı devlet içre itdi ʿilm ü maʿrifet peydā

istiʿdād virdi:
1. **istiʿdād virdi:***-di*
Kaside 2
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Kabiliyet, yeterlilik vermek.
173. Pişgāhında ḫiṭāb itmege ḳādir degülem
174. Līk şevḳ-i keremi virdi baña istiʿdād

istiʿdādı yoḳ:
1. **istiʿdādı yoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kabiliyeti, yeterliliği yok.
1. Ḫāṭıruñ ālāyiş-i ekvāna istiʿdādı yoḳ
2. Rind-i bī-ḳayduñ ser ü sāmāna istiʿdādı yoḳ

2. **istiʿdādı yoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kabiliyeti, yeterliliği yok.
5. Eyleme ṭāliʿden evzāʿ-ı mülāyete ümīd
6. Ol siyeh-dil kāfirüñ īmāna istiʿdādı yoḳ

3. **istiʿdādı yoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kabiliyeti, yeterliliği yok.
7. Ṣabrdur suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ çāresi
8. Renc-i ʿaşḳuñ ġayri bir dermāna istiʿdādı yoḳ

4. **istiʿdādı yoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kabiliyeti, yeterliliği yok.
9. Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
10. Ḫüküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ

5. **istiʿdādı yoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kabiliyeti, yeterliliği yok.
13. Tevbe lafẓın leb-güzār itmek ne mümkin Nābīyā
14. ʿİffetinden itme zan ʿişyāna istiʿdādı yoḳ

6. **istiʿdādı yoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İlgisi, merakı yok.
1. Ḫāṭıruñ ālāyiş-i ekvāna istiʿdādı yoḳ
2. Rind-i bī-ḳayduñ ser ü sāmāna istiʿdādı yoḳ

7. **istiʿdādı yoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Liyakatı yok.
3. Naẓre-i güstāḫ-ı āzār ile redd olmaḳ sezā
4. Sāʾil-i bed-ḫᵛāhınuñ iḥsāna istiʿdādı yoḳ

8. **istiʿdādı yoḳ:**
Gazel 397
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mecali, takati yok.
11. Nūr-ı ḥüsnün ʿāşıḳı bir gūne bī-tāb itdi kim
12. Sāyeāsā baʿd -ez-īn hicrāna istiʿdādı yoḳ

istidāne:
1. **istidānenüñ:***-nüñ*
Gazel 436
Mısra: **12**
Borç alınma, ödünç alınma.
11. Āzādelük edāsına vā-bestedür yine
12. Hiç farḳı yoḳ kitābet ile istidānenüñ

istidlāl:
1. **istidlāl:**
Gazel 610
Mısra: **5**
Bir konuda kanıtlara dayanarak sonuç çıkarma, çıkarım.
5. Andan istidlāl mümkin rāḥat-ı ferdāyı kim
6. Kimse virmez kimseye rāh-ı ʿademde nevbetin

istidlāl ider:
1. **istidlāl ider:***-er*
Gazel 411
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kanıtlamak, delillerle ispatlamak.

7. Āb u tāb-ı ruḫ-ı dildārı ider istidlāl
8. Seyr iden cuşişini dīde-i giryānumuzuñ

istidrāc:
1. **istidrācına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 775
Mısra: **4**
Derece derece ilerleme; şansı yaver gitme, bahtı açık olma, yetişip büyüme, boy atma.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫᵛāhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

istīfā:
1. **istīfā:**
Tarih 92
Mısra: **44**
Tamamıyla alınma, ödetilme.
43. Āsmān-ḳadr ü felek-pāye ʿAlī Pāşā kim
44. Rütbe-i cāhını taḥrīr idemez istīfā

istīfā eylerüm:
1. **istīfā eylerüm:**-*r, -üm*
Tarih 16
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek, elini eteğini çekmek.
79. Bi-ḥamdiʾllāh hele dil-ḫᵛāhum üzre eyleyüp tārīḫ
80. Getürdüm ḫāk-pāya eylerüm cürmümden istīfā

istīfā eyleye:
1. **istīfā eyleye:**-*y, -e*
Tarih 103
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Tamamıyla almak.
45. İdüp cāmiʿle tekye medrese bünyādına himmet
46. Ki ṭullāb eyleye ʿilm ü ʿamel esbābın istīfā

istīfā itmedün:
1. **istīfā itmedün:**-*me, -dü, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **292**
Kelime Tipi: **-**
Tamamıyla almak, arzusuna kavuşmak.
291. Medḥe ṣarf eyledüñ bu deñlü edā
292. İtmedün yine medḥin istīfā

istifāde:
1. **istifādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 415
Mısra: **1**
Yararlanma, faydalanma.
1. Īcāb iden teṣāmümidür istifādenüñ
2. Hengām-ı nutḳ sekte-i şevḳin ifādenüñ

2. **istifādedür:**-*dür*
Gazel 693
Mısra: **5**
Yararlanma, faydalanma.
5. Baḳılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle istifādedür
6. Viren güşād ser-i kīse-i ifādesine

istifḳād iderüm:
1. **istifḳād iderüm:**-*er, -üm*
Kaside 2
Mısra: **274**
Kelime Tipi: **-**
Aramak.
273. Cürm ile nefsümüñ ol mertebedür ülfeti kim
274. Ele girmezse ḫayālin iderüm istifḳād

istifrāġ:
1. **istifrāġda:**-*da*
Gazel 312
Mısra: **8**
Kusma, gaseyan etme, kayetme.
7. Olan ser-geşte-i cām-ı mecazī ḍīḳ-meşrebler
8. Ne nūş eylerse istifrāġda dūlābdan ḳalmaz

istiftā eylese:
1. **istiftā eylese:**-*se*
Kaside 1
Mısra: **164**
Kelime Tipi: **-**
Fetvâ almak için müftüye baş vurmak, fetvâ istemek.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

istiftā ider:
1. **istiftā ider:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Fetvâ almak için müftüye baş vurmak, fetvâ istemek.
49. Ne ḳadar fażl ile meşhūr-ı zamāne var ise
50. Müşkilin ṭabʿ-ı şerīfinden ider istiftā

istiġāse idicek:
1. **istiġāse idicek:**-*icek*
Kaside 27
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yardım dilemek.
11. İstiġāse idicek lā-büd irer imdāda
12. Kümmelīn içre budur şöhret-i ḫaṣṣiyyet-i Şeyḫ

istiġfār:
1. **istiġfār:**
Gazel 165
Mısra: **4**
Tövbe etme.
3. At cānbazlıġıdur kārı degül ehl-i sefer
4. Rāʿiż-i raḫş-ı zebān itdügümüz istiġfār

2. **istiġfāra:**-*a*
Gazel 283
Mısra: **2**
Tövbe etme.
1. ʿAtā-yı īzidī der-kār olursa kāra yer ḳalmaz
2. Gelürse baḥr-ı raḥmet cūşa istiġfāra yer ḳalmaz

3. **istiġfāre:**-*e*
Gazel 366
Mısra: **10**
Tövbe etme.
9. Kangısınuñ irtikābında gönül ḥayretdedür
10. Hem güneh hem girye-i ḫacletdür istiġfāre şarṭ

4. **istiġfārdan:**-*dan*
Gazel 799
Mısra: **14**
Tövbe etme ("Günahından tam olarak dönüp tövbe eden, onu hiç işlememiş gibidir" hadisine atfen Kaynak; İbn Mâce, zühd 30; et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr 10/150).
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

istiġnā:
1. **istiġna:**
Gazel 282
Mısra: **9**
Kayıtsızlık, nazlanma, isteksizlik.
9. ʿAşka istiġna yakışmazken ʿaceb hāletdeyüz
10. Varmaġa kūyına ʿār eyler dil-i āvāremüz

2. **istiġnāsın:**-*sı, -n*
Gazel 63
Mısra: **7**
Hiçbir şeye muhtaç olmama.
7. Mümkinüñ faḳrı ile vācibün istiġnāsın
8. Gösterür ʿāleme bir faḳr u ġınādur ki gider

3. **istiġnā:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Tokgözlülük, aza kanaat etmek.
9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī
10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

4. **istiġnāda:**-*da*
Gazel 431
Mısra: **13**
Tokgözlülük, aza kanaat etmek.
13. Gizlice ṭūl-ı emel olduġın istiġnāda
14. Gösterür ʿaynı ile ṣanʿatı mū-tāblaruñ

5. **istiġna:**
Gazel 542
Mısra: **1**
Naz, işve.
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

istiġnā ider:
1. **istiġna ider:**-*er*
Kıt'a 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüz çevirmek.
1. Ṭālib-i ʿizzet olan ʿārif ider istiġna
2. Cām-ı bī-neşve-i bezm-i felegün nūşında

2. **istiġnā ider:**-*er*
Tarih 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yüz çevirmek.
5. Gören nümāyiş-i naḳş-ı bahār-ı tāvānın
6. İder müşāhede-i gülsitāndan istiġnā

3. **istiġna ider:**-*er*
Tarih 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüz çevirmek.
1. Ey ḫoşā bārgeh-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki gelen seyrine gülşenden ider istiġna

istiġnā itmez:
1. **istiġnā itmez:**-*mez*
Kaside 24
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Önerilen bir işe karşı nazlanmak, nazlı davranmak.
115. Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tīġüñ
116. Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā

istiġnā olan:
1. **istiġnā olan:**-*an*
Tarih 92
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Tecelli etmek, cilvelenen olmak.
59. Kimseden itmedi eslāf-ı kirāmında ẓuhūr
60. Himmet-i ṭabʿ-ı şerīfinde olan istiġnā

istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı ḥüsnüñ:
1. **istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı ḥüsnüñ:**
Gazel 318
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik çarşısının cilve satanı (Sevgili).
13. O istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı ḥüsnüñ ey Nābī
14. Metāʿ-ı vaṣlına cān naḳdin itsen ḳıymet el virmez

istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı nāz:
1. **istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı nāz:**
Gazel 375
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Naz pazarının istiğna satanı (Hiçbir şeye muhtaç olmama bağlamında).
11. Ṣāniʿ istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı nāz iken
12. Eyler inʿām-ı ḫarīdārān içün ıẓhār-ı ṣunʿ

istiġrāb iderler:
1. **istiġrāb iderler:**-*er, -ler*
Kaside 11
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **-**
Garip bulmak, şaşırmak.
129. Sen ol keremle ʿalemsin ki itse ebr-i maṭīr
130. Kef-i kerīmüñe taḳlīd iderler istiġrāb

iştihā:
1. **iştihā:**
Gazel 367
Mısra: **32**
Yemek yeme isteği. II İstek, arzu.
31. İnsānı ḫaste-i maraż-ı hūlyā ider
32. Nā-puḫte ṭuʿme-i hevese iştihā ġalaṭ

2. **iştihā:**
Gazel 843
Mısra: **14**
Yemek yeme isteği. II İstek, arzu.
13. Geçirdi çāşnī-gīr-i felek ol deñlü vaḳtin kim
14. Nevāl-i ārzū meydāna geldi iştihā gitdi

3. **iştihāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 881
Mısra: **8**
Yemek yeme isteği. II İstek, arzu.
7. Nāmūs-ı ʿaşḳa kesr virür ḫᵛāhiş-i viṣāl
8. Bir loḳma ile bozmayalum iştihāmuzı

iştihar:
1. **iştiharda:**-*da*
Gazel 700
Mısra: **8**
Meşhur olma, tanınma.
7. Ruḫsār-ı lāle-reng ile ḥayfā degül şarāb
8. Rūy-ı siyāh ḳahve ḳadar iştiharda

iştihar buldı:
1. **iştihar buldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Meşhur olmak, tanınmak, ün salmak.
143. Buldı o ser-defter-i ʿālī-vakār
144. Zāde-i Etmekçi ile iştihar

iştihar olmaz:
1. **iştihar olmaz:**-*maz*
Gazel 815
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Adı duyulmak, meşhur olmak.
3. Virān-ı ḫākde maḥzūn olan cevher gibi ʿirfān
4. Olur ḥāsıl velīkin iştihar olmaz bu yirlerde

istiḫāre:
1. **istiḫāre:**
Gazel 709
Mısra: **2**
Girişilecek bir işin hayırlı olup olmadığını rüyadan anlamak için abdest alıp dua okuyarak uyuma.
1. Binā-yı kāmın iden refʿ istişāre ile
2. Nühüfte vażʿ-ı esās itsün istiḫāre ile

2. **istiḫāre:**
Gazel 831
Mısra: **16**
Bir işin hayırlı olup olmadığını anlamak için abdest alıp iki rekât namaz kıldıktan sonra bu husustaki duayı okuyarak, o işle ilgili rüya görmek üzere uykuya yatma (Şair, istihareyi yıldız ve remil falından ayırır, onun bilinemeyeceklere ve isteklere rehberlik ettiğini söyler).
15. Nücūm u reml degül reh-ber-i mesīre-i ġayb
16. Murāda rāh-nümā olmaz istiḫāre gibi

iştihār-ı maġnīsā:
1. **iştihār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Manisa'nın şöhreti.
15. Bilāda itdi tefevvuḳ o lālezār-ı laṭīf
16. Bihişte oldı resā iştihār-ı Maġnīsā

iştihār-ı serv:
1. **iştihār-ı serv:**
Gazel 658
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Servi ağacının şöhreti, bilinirliği.
1. Olmaḳla istiḳāmet ile iştihār-ı serv
2. Hep ser-firāzlıḳla giçer rūzgār-ı serv

iştihār-ı tamam bulur:
1. **iştihār-ı tamam bulur:**-*ur*
Gazel 541
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Meşhur olmak, tanınmak, ün salmak.
7. Şecāʿat ile bulur mıydı iştihār-ı tamam
8. Ḳarār ideydi efer ṣaff içinde sulṭānum

iştihā-yı gül açıldı:
1. **iştihā-yı gül açıldı:**-*dı*
Gazel 489
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gülün iştahının açılması, yemek yeme isteğinin olması.
15. Bir ḳaṭre girmemişdi şebāngeh gelūsına
16. Hengām-ı ṣubḥ açıldı hele iştihā-yı gül

istiḫdām eylemek:
1. **istiḫdām eylemek:**-*mek*
Kaside 13

Mısra: **206**
Kelime Tipi: **-**
Bir hizmette kullanmak, bir işte çalıştırmak.
205. Bu daẖı ḳuvvet-i teʾyīd-i İlāhīʾden idi
206. Eylemek ehlini bu maṣlaḥata istiḫdām

istiḥḳaḳ:
1. **istiḥḳaḳı:**-*ı*
Tarih 63
Mısra: **10**
Hak etmek, hakkı olmak.
9. İtmeġe ʿakd-i uhuvvet vardur
10. Kaṣr-ı firdevs ile istiḥḳaḳı

istiḥkâm:
1. **istiḥkāmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 558
Mısra: **5**
Sağlamlık, metin olma.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ẖurde gendümden yapılmış günbed-i ẖırmen

2. **istiḥkâm:**
Kaside 12
Mısra: **32**
Sağlamlık, metin olma.
31. Kāẖ-ı iḳbāle esās olmaz inanma bulmaz
32. Bünye-i günbed-i pür-bād-ı ḥabāb istiḥkâm

3. **istiḥkâmı:**-*ı*
Tarih 41
Mısra: **6**
Sağlamlık, metin olma.
5. Pānzdeh sāle bu germ-ābe ẖarāb olmışken
6. Oldı menvī aña termīm ile istiḥkâmı

istiḥkâm bula:
1. **istiḥkâm bula:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Düşman saldırısını durdurmak.
77. Kimse bu zelzele-i hāʾileden ummaz idi
78. Ki bula bir daẖı erkān-ı umūr istiḥkâm

2. **istiḥkâm bula:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **234**
Kelime Tipi: **-**
Metin olmak, sağlamlaşmak.
233. Tā ki bu bārgeh-i çār sütün-ı ʿālem
234. Żabṭ-ı evtād-ı ricāl ile bula istiḥkâm

istiḥkām buldı:
1. **istiḥkām buldı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Metin olmak, sağlamlaşmak.
29. Buldı peyvend-i taʿalluḳ o ḳadar istiḥkām
30. Kʾitdi taḥṣīl-i tevāfuḳ kemer-i cevzāya

istiḥkâm virdi:
1. **istiḥkâm virdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetlendirmek.
29. Pīç-i seyl-āb-ı ẖurūşānuñ arasında ḳażā
30. Āṣtī seddine virdi ne güzel istiḥkâm

istiḥmām:
1. **istiḥmām:**
Kaside 12
Mısra: **96**
Hamama gitme.
95. Bir daẖı ẖāneñe ʿazm eylemez andan açılur
96. İḳtiżā eyler ise birisine istiḥmām

istiẖrāç iderse:
1. **istiẖrāç iderse:**-*er, -se*
Kaside 1
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Bir sonuç çıkarmak, çıkarımda bulunmak.
111. Bu ʿālem bir kitāb-ı ḥīkmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur
112. Meʿālin her kim istiẖrāç iderse āferīn bādāʿ

istiẖrāç itmeġe:
1. **istiẖrāç itmeġe:**-*me, -ġe*
Gazel 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ar. 1. Çıkarmak, çıkarılmak. (Ekseriya makulâtta kullanılır: istihrâc-ı mefhûm, istihrâc-ı meâl). 2. İbareden meâl çıkarmak iktidarı, sökme. (Beyitte bilmek bağlamında kullanılmıştır).
5. İtmeġe aḥkāmın istiẖrāç devr-i ʿişretün
6. Asmān-ı naẖl-i gülde jāledür kevkeb baña

istiẖrāç itmiş:
1. **istiẖrāç itmiş:**-*miş*
Tarih 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyden başka bir şey çıkarmak, çıkarımda bulunmak.
1. Kitāb-ı cifrden itmiş birisi istiẖrāç
2. Sinīn-i ātiye aḥvāline makāl-i laṭīf

istiẖrāc itsün:
1. **istiẖrāc itsün:**-*sün*
Gazel 37
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyden başka bir şey çıkarmak, çıkarımda bulunmak II Yıldız falından yararlanarak tahmin ve yorumda bulunmak.
9. Ḳosun sitāreyi Nābī müneccim ādem ise
10. Meʾāl-i aḥsen-i taḳvīmi itsün istiẖrāc

istiḥsān:
1. **istiḥsān:**
Kaside 21
Mısra: **28**
Güzel bulma, beğenme.
27. Rūḥ-ı ecdād-i kirāmı olsalar bir yirde cemʿ
28. Cümle leb-rīz-i s̱enā olurdı istiḥsān ile

2. **istiḥsānın:**-*ı, -n*
Kıt'a 55
Mısra: **1**
Güzel bulma, beğenme.
1. Nābiyā görmişüz istiḥsānın
2. Her hünerde nice ʿālī-şānuñ

3. **istiḥsānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 55
Mısra: **4**
Güzel bulma, beğenme.
3. Olsa bir kez de müyesser görmek
4. Refʿ-i semt itdügin istiḥsānuñ

istihyā eylemese:
1. **istihyā eylemese:**-*me, -se*
Tarih 74
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak.
5. Mehd cünbānluġına zühre iner eylemese
6. Dāyenüñ rifʿat-i şānından eġer istihyā

istiḥyā ider:
1. **istiḥyā ider:**-*er*
Tarih 92
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak.
39. Bāẖuṣūṣ ola bunun ṣāḥibi bir āṣaf kim
40. Felek ādāb u vekārından ider istiḥyā

istiḥyā itmez:
1. **istiḥyā itmez:**-*mez*
Kaside 1
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak.
159. Bu deñlü niʿmet-i maʿlūme vü mechūleden ṣoñra
160. İder taḳdīrden basṭ-ı şikāyet itmez istiḥyā

istiḳāmet:
1. **istiḳāmetle:**-*le*
Gazel 585
Mısra: **19**
Doğruluk, dürüstlük.
19. İstiḳāmetle o ḳāmetle eyü bulmış hele
20. Ṭoġrısı bār-ı girān-ḳadr-ı emānet ādemin

2. **istikāmet:**
Gazel 668
Mısra: **8**
Doğruluk, dürüstlük.

7. Kemān-miṡāl kec ol maḳṣaduñ taḳarrüb ise
8. Atılma oḳ gibi yābāna istikāmet ile

3. **istiḳāmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **54**
Doğruluk, dürüstlük.
53. Senden bu iʿtirāżlara isterüm cevāb
54. Var mı cevābuñuñ görelüm istiḳāmeti

4. **istikāmetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 264
Mısra: **6**
Yön, gidilen yön.
5. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar kec-nümā isek de yine
6. İder ẓuhūr maḥallinde istikāmetümüz

5. **istikāmet:**
Gazel 366
Mısra: **14**
Doğruluk, dürüstlük.
13. Ẓuhr-ı fermānda olur Nābī düm-i imżāsı rast
14. Her cihetden istikāmet oldı defterdāre şarṭ

6. **istiḳāmetümi:**-*üm, -i*
Gazel 857
Mısra: **1**
Doğruluk, dürüstlük.
1. Ben istedükçe beyān itmek istiḳāmetümi
2. Zamāne bir bir urur çihreme ḳabāḥatümi

7. **istiḳāmet:**
Gazel 658
Mısra: **1**
Doğruluk, doğru gidiş, istikamet üzere olma.
1. Olmaḳla istiḳāmet ile iştihār-ı serv
2. Hep ser-firāzlıḳla giçer rūzgār-ı serv

8. **istiḳāmetde:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **3**
Doğruluk, doğru gidiş, istikamet üzere olma.
3. İstiḳāmetde ʿalem her elif-i mümtāzı
4. Bāg-ı fermānda nişān-dīh görinür servāsā

9. **istiḳāmeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **86**
Doğruluk, doğru gidiş, istikamet üzere olma.
85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif
86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

10. **istiḳāmet:**
Tarih 82
Mısra: **121**
Doğruluk, doğru gidiş, istikamet üzere olma.
121. İstiḳāmet umūr-ı devletde
122. Senden ümmīd ider bütün dünyā

istiḳāmet virmiş:
1. **istiḳāmet virmiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Doğruluk, istikamet, düzgünlük vermek.
3. Ḥarf ḥarf-i kāʾināta itmiş ibdā-ı ṣuver
4. Baʿża virmiş istiḳāmet baʿżı taḥrīf eylemiş

istiḳbāl:
1. **istiḳbāli:**-*i*
Gazel 640
Mısra: **5**
Gelecek, gelecek zaman.
5. Ġalebe itmede māżīsine istiḳbāli
6. Ne ʿaceb ḳuvvet-i fiʿliyyededür maṣdar-ı ḥüsn

2. **istiḳbāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 748
Mısra: **10**
Karşılama.
9. Al selām ile ʿaleyküñ iltikāsından ḫaber
10. Çıkduğın hem-cins hem-cinsinüñ istiḳbāline

3. **istiḳbāle:**-*e*
Tarih 3
Mısra: **8**
Karşılama.
7. Gūş idüp izn-i hümāyūnı hemān
8. Geldi gūyā haṭı istiḳbāle

4. **istiḳbāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 744
Mısra: **19**
Gelecek, gelecek zaman.
19. Nābiyā pür-tāb iderdi ʿilmün istiḳbāline
20. Cāhilüñ zānū-yı idrākinde iḥrām olmasa

istiḳbāl ide:
1. **istiḳbāl ide:**-*e*
Gazel 491
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Karşılamak.
7. Ḥaleb içre arayub bulduġını māh-ruhān
8. Şamʾa var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

istiḳbāl itdi:
1. **istiḳbāl itdi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Karşılamak.
13. İtdi çil merḥaleden mihr-i şeref istiḳbāl
14. Sürdi yüz maḳdemine menzil ile ʿizz ü ʿalā

istikbāl itmege:
1. **istikbāl itmege:**-*me, -ge*
Gazel 884
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Karşılamak.
9. Hilālüñ itmege Nābī ḳudūmın istikbāl
10. ʿAzīz-i mihr ser-i nerdübāna geldi gibī

istiḳbāle gidüp:
1. **istiḳbāle gidüp:**-*üp*
Tarih 127
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Karşılamaya gitmek.
137. Didi tārīḫini erkān gidüp istiḳbāle
138. Çıḳdı ṣadre yine ṣıdḳ ile Muḥammed Pāşā

istiḳlāl:
1. **istiḳlāl:**
Gazel 191
Mısra: **5**
Başlı başına olma, kendi başına olma, kimseye tâbi olmayıp kendi kendine olma, hürriyet.
5. Mülk-i ḫāṭır-ḫᵛāhda maḳṣūdun istiḳlāl ise
6. Müşkilāt-ı ġayrı ḥalle çāre-cūluḳlardadur

istiḳrār vire:
1. **istiḳrār vire:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Düzene sokmak.
71. Naẓm içün kişver-i İslāmı vire istiḳrār
72. Kendü dil-ḫᵛāhı ḳadar ṣadr-ı refīʿinde Ḫudā

istiksār itmez:
1. **istikṡār itmez:**-*mez*
Gazel 645
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çok görmek, çoğumsamak.
7. İtmez istikṡār kālā-yı viṣālün ḳıymetin
8. Ol metāʿ-ı sīne-zībüñ añlayan az olduġın

istiʿlā eylerdi:
1. **istiʿlā eylerdi:**-*r, -di*
Kaside 1
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **-**
Üste çıkmak üstün gelmek.
137. Fuṣūl-ı erbaʿa itse tecāvüz ḥadd-i pergārın
138. Niẓām-ı mümkināta iḫtilāl eylerdi istiʿlā

istīlā eylerdi:
1. **istīlā eylerdi:**
Kaside 1
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **-**
Sarmak, kaplamak, yayılmak, bürümek.
139. Eger leyl ü nehār āmed-şudında geçse miḳdārın

140. Ḥayāt-ı kāʾināta fāsidāt eylerdi istīlā

istīlā itmiş idi:
1. **istīlā itmiş idi:**-*miş , -i, -di*
Tarih 128
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yayılmak, sarmak, kuşatmak.
6. Başḳa sevdāya düşüp itmiş idi istīlā
5. Zabıt-ı Mosḳov olan kāfir-i bī-dīn ü ʾanūd

istīlā itmişken:
1. **istīlā itmişken:**-*miş, -ken*
Tarih 122
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yayılmak, sarmak, kuşatmak.
3. Sevād-ı ẖuşksār-ı ʿAyntābʾun ḳıllet-i māʾdan
4. Yübūset sīne-i sükkānına itmişken istīlā

iṣṭılāḥāt-ı fünūn:
1. **iṣṭılāḥāt-ı fünūn:**
Kaside 2
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Fenne, bilime ait terimler.
101. Luṭfınuñ ḳadrini bildürmek içündür muṭlaḳ
102. Iṣṭılāḥāt-ı fünūn içre bulunmak ebʿād

iṣṭılāhāt-ı lisān-ı ʿaşḳdur:
1. **iṣṭılāhāt-ı lisān-ı ʿaşḳdur:**-*dur*
Gazel 577
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aşk dilinin terminolojisi, ilmi tabirleri.
13. Iṣṭılāhāt-ı lisān-ı ʿaşḳdur nāz ü niyāz
14. İntizām-ı mülk-i dīne şerʿ ü ḳānūndur düşen

iṣtılāh-ı ḳudsiyān-ı ḳurbda:
1. **iṣtılāh-ı ḳudsiyān-ı ḳurbda:**-*da*
Gazel 370
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah'a yakın olan kudsilerin tabiri.
7. Iṣtılāh-ı ḳudsiyān-ı ḳurbda dergāhınuñ
8. Nāmı sulṭānüʾl-emākin şöhreti ẖayrüʾl-biḳāʿ

istīlā-yı ḥayret:
1. **istīlā-yı ḥayret:**
Gazel 216
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şaşkınlık istilası.
5. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile yeʾs ü ümīd
6. Ṭabʿa istīlā-yı ḥayret gibi bir niʿmet mi var

istimāʿ:
1. **istimāʿı:**
Kaside 11
Mısra: **106**
İşitme, duyma, dinleme.
105. Teġazzül eylemek ister göñül bu vādīde
106. Ki istimāʿı ile çerẖe raḳs ide īcāb

1. **istimāʿına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 730
Mısra: **10**
İştme, duyma.
9. Sāzende tāb-dādelügi gūş-ı sāzına
10. Gūyā mesāġ yoḳ dimedür istimāʿına

istimāʿ eylemeden:
1. **istimāʿ eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 383
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dinlemek.
7. İstimāʿ eylemeden ġayri fiġānın hedefüñ
8. Ne netice virür āyā ki kemān-gīr olmaḳ

istimāʿ idicek:
1. **istimāʿ idicek:**-*icek*
Kaside 14
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Duymak, işitmek.
113. Bu ṣadre müjde-i teşrīfüñ istimāʿ idicek
114. Zemīn-i Ḥılle vü Baġdādʾdan güm oldı fesād

istimāʿ it:
1. **istimāʿ it:**
Kaside 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Duymak, işitmek.
3. Şekvemüz var felegüñ vażʿ-ı ġalaṭ-kārından
4. İstimāʿ it ki budur żābıṭa-i mülke ehem

istimāʿ itdi:
1. **istimāʿ itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Duymak, işitmek.
5. Vefātından muḳaddem kendü nuṭḳ-ı bī-niẓāmından
6. Ḥadīs̱-i intiḳālin çoḳ kimesne istimāʿ itdi

istimāʿ itdük:
1. **istimāʿ itdük:**-*dü, -k*
Gazel 610
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Duymak, işitmek.
1. İstimāʿ itdük görenlerden ṣafā-yı ṣoḥbetin
2. Biz hele bezm-i cihānuñ görmedük keyfiyyetin

istiʿmāl ider:
1. **istiʿmāl ider:**-*er*
Kıt'a 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kullanmak.
1. Lafẓ-ı ḳaṣd u ġarazuñ añlamayan maʿnāsın
2. Baʿżı maʿnālarına eks̱er ider istiʿmāl

istimdād eyler:
1. **istimdād eyler:**-*r*
Tarih 42
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Yardıma çağırmak, yardım istemek.
29. Ruh-baẖş olmadan nesīm-i ṣabā
30. Hep nevāsından eyler istimdād

istimdād ide:
1. **istimdād ide:**-*e*
Gazel 644
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yardım istemek.
17. Behresi dest-i muṣavvirden olur reng-i ʿamā
18. Nābiyā her kim ki istimdād ide taṣvīrden

istimdād ider:
1. **istimdād ider:**-*er*
Gazel 476
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yardım istemek.
13. Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoẖsa
14. Degül vüsʿında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek

2. **istimdād ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Yardım istemek.
45. Ṭāliʿ u hābiṭ-i hestī vü bülend ü pestī
46. Dergeh-i ḥażret-i Ṭā Hā dan ider istimdād

3. **istimdād ider:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Yardım istemek.
39. O ṣadr-ı aʿẓam-ı efḫam niẓām-ı ʿālem-gīr
40. İder felek şeref-i kevkebinden istimdād

istimdād itdüm:
1. **istimdād itdüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **324**
Kelime Tipi: -
Medet ummak, yardım istemek.
323. Arayup çāre ben dil-i nā-şād
324. Kimi gördümse itdüm istimdād

istinād:
1. **istinādden:**-*dan*
Gazel 575

Mısra: **15**
Dayanak, güvenç.
15. Ḫalḳ-ı zamāne rāḥat olur istinādden
16. Bālinlerüñ ṣuverlerine istinād iden

istinād iden:
1. **istinād iden:**-*en*
Gazel 575
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, yaslanmak.
15. Ḫalḳ-ı zamāne rāḥat olur istinādden
16. Bālinlerüñ ṣuverlerine istinād iden

istinād idicek:
1. **istinād idicek:**-*icek*
Tarih 45
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, yaslanmak.
11. Köhne-vaṣṣāf-ı eb ü cedd Nābī-i āşüfte-ḥāl
12. İdicek tārīḫ içün bālīn-i fikre istinād

istirāḥat:
1. **istirāḥat:**
Gazel 394
Mısra: **18**
Dinlenme, istirahat etme.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuş eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ

2. **istirāḥatin:**-*i, -n*
Gazel 335
Mısra: **4**
Dinlenme, istirahat etme.
3. Ferrāş-ı ṣubḥ sildi süpürdi çemenleri
4. Gülşende istirāḥatin itdi hevā heves

3. **istirāḥatüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **77**
Dinlenme, istirahat etme.
77. Bir istirāḥatüñ ki ola merciʿi beden
78. Yoḳdur o rāḥatuñ dil ile cāna nisbeti

istirāḥati bulur:
1. **istirāḥati bulur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Rahatlık, huzur bulmak.
139. Şāh-ı cihān ḫidīv-i ḫidīvān fer-i felek
140. Kim sāyesinde ḫalḳ bulur istirāḥati

istirāḳ-ı istiʿārāt:
1. **istirāḳ-ı istiʿārāt:**
Kıt'a 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İstiareleri çalma (İstiare; Bir benzetmeyi oluşturan esas ögelerden benzeyen ya da benzetilenden birinin söylenmemesi şeklinde yapılan söz sanatı; bir kavramın gerçek anlamı dışında, başka bir varlığı nitelemek için kullanılması; eğretileme).
3. İstirāḳ-ı istiʿārāt ile şiʿr-i Şevketüñ
4. Şimdi düzdān-ı maʿānī şān u şevket baġladı

istirdād:
1. **istirdād:**
Tarih 144
Mısra: **59**
Elden çıkmış bir yeri veya nesneyi tekrar ele geçirme, geri alma, kurtarma.
59. Virdi maḳbūzātın istirdād şarṭiyle emān
60. Ol vekīl-i cürm-baḫş ol āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb

istirdād idemez:
1. **istirdād idemez:**-*e, -mez*
Kaside 2
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
(Gözünü) Ayırmak.
139. İki elmās degüldür ḥarem-i ḫāṣṣında
140. Cebreʾīlün gözi ḳalmış idemez istirdād

istirdād ider:
1. **istirdād ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Geri almayı istemek.
37. ʿĀrif ol dest-güşāy olma ʿaṭā-yı çarḫa
38. Ne ʿaṭā eyler ise āhir ider istirdād

istişʿār ider:
1. **istişʿār ider:**-*er*
Kaside 15
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin yazılı olarak bildirilmesini istemek.
133. Nūr-ı ʿirfānı mezāyāsın ider istişʿār
134. Olmadın lafẓa güsāyiş-dih-i dervāze-i fem

istişāre:
1. **istişāre:**
Gazel 709
Mısra: **1**
Danışma, görüş alma.
1. Binā-yı kāmın iden refʿ istişāre ile
2. Nühüfte vażʿ-ı esās itsün istiḫāre ile

2. **istişāre:**
Gazel 709
Mısra: **6**
Danışma, görüş alma.
5. Ruḫ-ı ḫayālin ider ḫaṭ-nümā dilümde o şūḫ
6. Gubār-ı ḫāṭır-ı vīrānı istişāre ile

istiṣḥāb eylemese:
1. **istiṣḥāb eylemese:**
Kaside 11
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Boynuna asmak.
131. Bu deñlü devri ḳarār itmez idi eylemese
132. Sipihr heykel-i nām-ı şerīfüñ istiṣḥāb

istişhād it:
1. **istişhād it:**
Gazel 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tanık olmak.
9. Noḳṭadan dāʾirenün gerdişin it istişhād
10. Toḫmınuñ żaʿfını gör cirm-i gedūyı seyr it

istişhād itmek:
1. **istişhād itmek:**-*mek*
Kaside 14
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Tanık olmak.
81. Ḳudūmı devlete sermāye-i niẓām idügin
82. Bu mübdeʿā ile mümkindür itmek istişhād

istişhād olınur:
1. **istişhād olınur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Şahit olunmak.
189. Raḥmet-i ʿālemiyān naḳş-ı nigīn-i cāhuñ
190. Şān-ı fażlun daḫı neyle olınur istişhād

istisḳāl eylemesün:
1. **istiṯḳāl eylemesün:**-*me, -sün*
Kıt'a 62
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ağır görmek; hoşnut olmamak.
7. Nābiyā lafẓ ile maʿnādan olanlar āgāh
8. Ṣıdḳ-ı daʿvāmı benüm eylemesün istiṯḳāl

istisḳāle çekmesünler:
1. **istisḳāle çekmesünler:**-*me, -sün, -ler*
Gazel 671
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hoş karşılamamak, soğuk davranmak.
9. Uġrama meclis-i zühhāda ṣaḳın mestāne
10. Çekmesünler seni ṣahbā gibi istisḳāle

istişmām iden:
1. **istişmām iden:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Koklamak.
157. ʿAṭsesinden gül-i ḫurşīd döker ṣubḥ gibi
158. Bāġ-ı reʾyinüñ iden güllerini istişmām

istişmām idenüñ:
1. **istişmām idenüñ:**-*en, -üñ*
Kaside 13
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Koklamak.
185. Birbirinden ḳapışurlar nefesin ehl-i naʿīm
186. Gül-i aḫlāḳ-ı kerīmüñ idenüñ istişmām

istiʿṭā ider:
1. **istiʿṭā ider:**-*er*
Tarih 92
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bahşiş istemek, hediye dilemek.
19. Dü sütūn ile urur dāġ-ı derūn-ı çerḫe
20. Sāyebānından ider ebr-i bahār istiʿṭā

istiṭāʿat:
1. **istiṭāʿati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **48**
Gücü yetme, takat, kudret.
47. Dīvān bisāṭı ile eger esb ise murād
48. Bāzūlaruñda żabṭına yoḳ istiṭāʿati

2. **istiṭāʿati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **210**
Gücü yetme, takat, kudret.
209. Cism-i żaʿīfümüñ yoġ iken kendü kendüye
210. İmdādsiz ḳıyām idecek istiṭāʿati

istivā-yı şemsden:
1. **istivā-yı şemsden:**-*den*
Gazel 748
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güneşin kapsama alanı.
5. Şarḳ u ġarb u istivā-yı şemsden eyle ḳıyās
6. Yoḳ beḳā bu ʿālemüñ idbārına iḳbāline

iştiyāḳ:
1. **iştiyāḳdan:**-*dan*
Gazel 595
Mısra: **6**
Gönül arzusu.
5. Saṭr-ı nüḫüst-nāme-i şevḳ olmadan tamām
6. Dāmāna indi şaḳḳ-ı ḳalem iştiyāḳdan

2. **iştiyāḳ:**
Gazel 755
Mısra: **8**
Hasret,özlem.
7. Ġubār-ı vahşet olmaz dāmen-i ṣahrā-yı vaḥdetde
8. Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

istiẓhāruñ:
1. **istiẓhāruñ:**
Gazel 438
Mısra: **2**
Dayanma, güvenme, arka verme.
1. Oldı sinemde nümāyān es̱eri dildāruñ
2. Çeşmi ebrūlarına itdügi istiẓhāruñ

işümüz altun eylesün:
1. **işümüz altun eylesün:**-*sün-ü, -müz*
Gazel 538
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşini altın etmek: Gayret göstererek, başarılamayacak gibi olan bir işi başarıya ulaştırmak.
3. İşümüz eylesün altun dü cihānda Mevlā
4. Nāvdān-ı zerüñ altında duʿā eyleyelüm

ʿişve:
1. ʿ**işveler:**-*ler*
Gazel 830
Mısra: **5**
Güzellik, cazibe, alımlılık.
5. Alınmış reng-i rūyı ʿişveler olmış perākende
6. Güşād irmiş muḥassal ʿuḳde-i şalvāra besbelli

ʿişyān:
1. ʿ**işyān:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Başkaldırma, ayaklanma, Allah'a karşı gelme.
9. Ḳādir midür is̱bāt-ı sevād itmeġe ʿişyān
10. Taʿyīn-i sipāh eyleyicek nūr-ı ʿināyet

2. ʿ**işyānı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **12**
Karşı gelme, itâatsizlik etme, baş kaldırma.
11. Tīġ-i hāżır hele çıḳsun yüze görsün ḥālin
12. Ḫaṭṭınun daḫı ẓuhūr itmedi ʿişyānı henūz

3. ʿ**işyāna:**-*a*
Gazel 397
Mısra: **14**
Karşı gelme, itâatsizlik etme, baş kaldırma.
13. Tevbe lafẓın leb-güzār itmek ne mümkin Nābīyā
14. ʿİffetinden itme zan ʿişyāna istiʿdādı yoḳ

4. ʿ**işyānuñ:**-*uñ*
Gazel 405
Mısra: **8**
Karşı gelme, itâatsizlik etme, baş kaldırma.
7. Destine ḥüccet-i ʿıtḳ itse ʿaceb mi iḥsān
8. Ḫıdmet-i ʿafvda çoḳ kuşişi var ʿişyānuñ

ʿişyān idenlerüñ:
1. ʿ**işyān idenlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 429
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Allah'ın emir ve yasaklarına karşı gelmek, onları kabul etmemek.
15. İtmezse ʿafv ü maġfirete ḳaṣd-ı intisāb
16. Ḥaḳḳa ḳalur cezāları ʿişyān idenlerüñ

ʿişyān ü ʿamel:
1. ʿ**işyān ü ʿamel:**
Gazel 338
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İbadet ile günah, iyilikle kötülük.
1. Riyādan rūy-ı ṭāʿat şimdi bir gūne siyah olmış
2. Ki ʿişyān ü ʿamel hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış

işte:
1. **işte:**
Tarih 56
Mısra: **21**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz.
21. İşte virürse senüñ reʾy-i cihān-gīrüñ virür
22. İḫtilāl-i Baṣra vü Baġdādʾa āyīn-i niẓām

2. **işte:**
Gazel 537
Mısra: **13**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
13. İşte geldi Nābī-i dil-ḫaste ḫāk-i pāyuña
14. Eyle zaḫm-ı cürmine luṭfuñla merhem eʾs-selām

3. **işte:**
Kaside 9
Mısra: **148**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
147. Var mı ey kāmil-i devrān sözümüñ noḳṣanı
148. İşte bāzār-ı suḫan işte terāzū-yı naẓar

4. **işte:**
Kaside 9
Mısra: **148**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
147. Var mı ey kāmil-i devrān sözümüñ noḳṣanı
148. İşte bāzār-ı suḫan işte terāzū-yı naẓar

5. **işte:**
Kaside 13
Mısra: **209**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḥsen-i hāl ile tamām

6. **işte:**
Kısa Mesnevi 9

Mısra: **185**
Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.
185. Böyledür işte naẓar-ı kāmilān
186. Ġureyi engūr ider der-zamān

116. **işte:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **278**
İşte, dikkati çekmek için kullanılır.
277. Şimdi kimdür iden bir öyle es̱er
278. Eṣ-ṣalā işte reh-revān-ı hüner

işte işte:
1. **işte işte:**
Kaside 13
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşte...işte...
153. Öpmemiş kimdür anuñ dāmen-ı ʿalī-cāhın
154. İşte efvāh-ı havāṣ işte şifāẖ-ı aʿlām

2. **işte işte:**
Kaside 18
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşte...işte...
47. İşte köhne berevāt işte ferāmīn-i ḳadīm
48. Ḥaḳḳ-ı inṣāf ile taṭbīḳ olunursa daʿvā

it:
1. **itdün:**-*dün*
Gazel 15
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Vaʿde-i ẖāṭır-firībün düzd-i ẖᵛāb itdün bu şeb
2. Ṭār u pūd-ı cāme-ẖᵛābum sūz u tāb itdün bu şeb

2. **itme:**-*me*
Gazel 30
Mısra: **9**
Etmek, eylemek, yapmak.
9. Ümmīd-i nevāl aṣldan it ferʿden itme
10. Āteş var iken eyleme ẖākistere minnet

3. **itdügüm:**
Gazel 200
Mısra: **5**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
6. Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür

4. **itmişüz:**-*mişüz*
Gazel 269
Mısra: **1**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Yāre niyāzı vāsıta-i vahşet itmişüz
2. Āzürde itmişüz o mehi ġaflet itmişüz

5. **itdügümüz:**-*dügümüz*
Gazel 824
Mısra: **10**
Etmek, eylemek, yapmak.
9. Çoḳdan gelürdi meclise ẖurşīde eylesek
10. Taḥṣīl-i vaṣla itdügümüz cüst-cūları

6. **itdi:**-*di*
Gazel 296
Mısra: **13**
Etmek, eylemek, yapmak.
13. İtdi ẖaṭṭ şeklinde mirʾat-ı cemālinde bizdedür
14. Ḥayf kim biz pīşgāh-ı yāre muġber gelmişüz

7. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 347
Mısra: **1**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. O şuẖuñ itdügi ṭarz-ı cefā ne müşkil imiş
2. Taḥammül eylemeden māʿada ne müşkil imiş

8. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 438
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Oldı sinemde nümāyān es̱eri dildāruñ
2. Çeşmi ebrūlarına itdügi istiẓhāruñ

9. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 465
Mısra: **6**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Verese ḥaḳḳı iken binde birin eyleyemez
6. Māla kassāmlaruñ itdügi teftīşlerüñ

10. **itmek:**-*mek*
Gazel 476
Mısra: **8**
Etmek, eylemek, yapmak.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

11. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 479
Mısra: **12**
Etmek, eylemek, yapmak.
11. Nāzikter olur ṭabʿ-ı suẖan kim dem-i taḥrīr
12. İtmez ḳalemüñ itdügi feryāda taḥammül

12. **itdügümüz:**-*dü, -gü, -müz*
Gazel 590
Mısra: **7**
Etmek, eylemek, yapmak.
7. Bir söz yaparlar itdügümüz ẕevḳ-i vuṣlatı
8. Allāh ṣaḳlasun bunı ḥussād işitmesün

13. **itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 667
Mısra: **8**
Etmek, eylemek, yapmak.
7. Āb-ı revān hazīnesinün ḳuvvetiyledür
8. Fevvārelerde itdügi cünbiş ẖilāfına

14. **it:**
Gazel 713
Mısra: **11**
Etmek, eylemek, yapmak.
11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaṣr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

15. **itmege:**-*me, -ge*
Gazel 752
Mısra: **5**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḥbetin gendüm
6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

16. **itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **80**
Etmek, eylemek, yapmak.
79. İdüp yirlü yirinde kārgāh-ı ḥikmetin tertīb
80. Kimin itmiş gedā-yı kāse der-kef kimisin iġnā

17. **itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **88**
Etmek, eylemek, yapmak.
87. Kimin hem-pister-i ʾillet kimin hem-ẖᵛābe-i ṣıḥḥat
88. Kimin itmiş reʿāya kimisin şāh-ı cihān-ārā

18. **itdüklerümi:**-*dü, -k, -ler, -üm, -i*
Kaside 9
Mısra: **54**
Etmek, eylemek, yapmak.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

19. **it:**
Kaside 10
Mısra: **93**
Etmek, eylemek, yapmak.
93. İlāhi her günini ʿīd ü her şebin ḳadr it
94. Nihāl-i tāzedür eyle İlāhi ber-ẖordār

20. **itdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **33**
Etmek, eylemek, yapmak.
33. İtdi ḳarīḥa-i kereminden bīlā-ṭaleb
34. Luṭf-ı mülāzemetle duʿā-gūy-ı devleti

21. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 22
Mısra: **25**
Etmek, eylemek, yapmak.

25. Fürūġ-ı ṣunʿ-ı çerāġāna ḳudret itmişdür
26. Ki kesb-i nūr ide her hūşyār-ı Maġnīsā

22. **itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **51**
Etmek, eylemek, yapmak.
51. İtdi ol zāde-i ne-dīde naẓīr
52. Çeşm-i ābā vü ümmehātı ḳarīr

23. **itmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **24**
Etmek, eylemek, yapmak.
23. Devresinde o münḳḳaş pervāz
24. Şevḳden uçmaġa itmiş peri bāz

24. **itsün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Etmek, eylemek, yapmak.
27. İtsün ter ü tāze çemen-i mezraʿ-i baḫtuñ
28. Ḥussāduñı pā-māl-i haṣad eylesün Allāh

25. **itmeye:**-*me, -y, -e*
Kıt'a 2
Mısra: **14**
Etmek, eylemek, yapmak.
13. Līk şimdi budur ümmīd-i mukīmān-ı Ḥaleb
14. İtmeye refˋ-i Ḫudā sāyesini şehbādan

26. **itdi:**-*di*
Kıt'a 108
Mısra: **1**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. İtdi sāḳ-ı zümürridi üzre
2. Cilve-i tāze laʿl-i demmānı

27. **itdürür:**-*dü, -r, -ür*
Kıt'a 110
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Pāy-ı yāre bez̠l iken makṣūd-ı naḳd-i rāḥatı
2. Vażʿ-ı şūḫı itdürür insāna insāniyyeti

28. **itdügini:**-*dü, -gi, -n, -i*
Tarih 1
Mısra: **6**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Çoḳ fesād eylediler kişver-i İslām içre
6. İtmedi anlaruñ itdügini dīne düşmen

29. **itmedi:**-*me, -di*
Tarih 1
Mısra: **6**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Çoḳ fesād eylediler kişver-i İslām içre
6. İtmedi anlaruñ itdügini dīne düşmen

30. **itdi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **56**
Etmek, eylemek, yapmak.
55. Murād itmiş hemān āsāyişin ḫalḳ-ı cihānuñ kim
56. Seni ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿālem itdi ḳādir ü yek-tā

31. **itdi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **12**
Etmek, eylemek, yapmak.
11. Çekilen derde ḳażā ḳaṣd-ı mükāfat itdi
12. İtdi bir müʿtemen-i ʿādili ṣadrüʾl-vüzerā

32. **itdi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **41**
Etmek, eylemek, yapmak.
41. Seni de bu maraża itdi ṭabīb-i ḥaẕıḳ
42. Ḫālik-i ʿarż u semāvāt ʿalā celle ʿalā

33. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Tarih 36
Mısra: **43**
Etmek, eylemek, yapmak.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara feth ü ẓafer saña sezā

34. **itdi:**-*di*
Tarih 45
Mısra: **5**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. Maḳdem-i saʿd- iktirānın itdi Fettāh-ı kerīm
6. Müşkilāt-ı ʿuḳde-i ümmīde miftāḥ-ı güşād

35. **itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 56
Mısra: **7**
Etmek, eylemek, yapmak.
7. Bir vezīr-i kār-fermā itdiler Baġdādʾa kim
8. Buldı ẕātında anuñ resm-i vezāret iḫtitām

36. **itdi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **45**
Etmek, eylemek, yapmak.
45. Eṣlāfdan kim itdi inṣāf olunsa böyle
46. Tekmīl-i ʿırż-ı devlet terfīʿ-i şān-ı Sulṭān

37. **itdükçe:**-*dükçe*
Tarih 84
Mısra: **5**
Etmek, eylemek, yapmak.
5. İtdükçe eẓheri gül-geşt-i bāġ-ı ḳuds
6. Gerd-i serinde fevc-i felek hem-cenāḥ ola

38. **itdi:**-*di*
Tarih 99
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. İtdi Dede-i Ḥakīm-i feyżüñ
4. Ḫāk-i ḳademinde eşk-bārī

39. **itdi:**-*di*
Tarih 103
Mısra: **58**
Etmek, eylemek, yapmak.
57. Uzakdan gūş idüp evṣāf-ı ḫayrin Nābī-i dāʿī
58. Duʿā-yı devletinde şevḳ-i iḫlāṣ itdi bī-pervā

40. **itdi:**-*di*
Tarih 135
Mısra: **8**
Etmek, eylemek, yapmak.
7. Bulup ol ḳavm-i bī-tedbīre bir takrīb ile fırsat
8. Biribirisinin meʾvāların Biʾseʾl-mihād itdi

41. **itdügi:**-*dü, -gi*
Tarih 144
Mısra: **57**
Etmek, eylemek, yapmak.
57. Ol pelīdüñ itdügi cürminden iġmāz itmeġi
58. Kār- dānān-ı ʿasākir görmeġin rāh-ı ṣavāb

42. **it:**
Gazel 27
Mısra: **1**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Pīşānī-i şevḳuñ ḳadem-i rāh-ı necāt it
2. Mügānuñı cārūb-ı ġubār-ı ʿArafāt it

43. **it:**
Gazel 29
Mısra: **1**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Evvel dilüñi sīḫ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

44. **it:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.
1. Evvel dilüñi sīḫ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

45. **itdügin:**-*düg, -in*
Gazel 117
Mısra: **9**
Etmek, eylemek, yapmak.
9. Keştī lere telāṭum-ı ṭūfānun itdügin
10. Bāzīçe-i teʿāḳub-ı dil-ḫᵛāh olan bilür

46. **itdügin:**-*düg, -in*
Gazel 124
Mısra: **7**
Etmek, eylemek, yapmak.
7. Dilber ki rast söyleye ʿuşşāḳa itdügin

8. Būs eyleyem dehānını dirsem ẖilāf olur

47. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 124
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevḳin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

48. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 232
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. Ġubārāsā beni böyle leked-ẖᵛār itdügi çerẖüñ
4. Nigāh-ı iʿtibār-ı yārda ẖᵛār olduġumdandur

49. **itdi:**-*di*
Gazel 372
Mısra: **14**
Etmek, eylemek, yapmak.
13. Eyledi tevbe fevāhiş oldı düzdān nā-bedīd
14. Ẓāhir ü bāṭından itdi ehl-i ṭuġyān el-vedāʿ

50. **itmesüñ:**-*me, -süñ*
Gazel 374
Mısra: **16**
Etmek, eylemek, yapmak.
15. Ḥasret-i ravżanla ey verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb
16. İtmesüñ mi dīde dāmānın gülistān el-vedāʿ

51. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 379
Mısra: **9**
Etmek, eylemek, yapmak.
9. I̱mā çıḳar aʿmālle ʿaceb itmege Nābī
10. Her kim ki ider fevt-i taʿallümde teʾessüf

52. **itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Kaside 14
Mısra: **42**
Etmek, eylemek, yapmak.
41. Yegāne Rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān kim
42. Süm-i semendi ider kūha itdügin Ferhād

53. **itdi:**-*di*
Tarih 111
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, yapmak.
3. İtdi mānende-i bādām-ı dü-maġz
4. Cilvegeh dāʾire-i imkânı

54. **itsün:**-*sün*
Tarih 116
Mısra: **29**
Etmek, eylemek, yapmak.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿtiḳādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

55. **itmeġin:**-*me, -ġi, -n*
Tarih 129
Mısra: **8**
Etmek, eylemek, yapmak.
7. Ḳulları teẕhīb u tezyin itdiler taʿẓīm içün
8. Bu maḳāmı itmeġin ẕāt-ı kerīmi müttekā

56. **itdi:**-*di*
Tarih 136
Mısra: **7**
Etmek, eylemek, yapmak.
7. Tārīẖin itdi hātif-i ġaybī duʿā ile
8. Ola Şerīf Efendiʾye kūy-i ʾadn maḳām

57. **itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 754
Mısra: **4**
Söz vermek.
3. İder miydi meġer rindān-ı meclis leb-be-leb hem-rāz
4. Döneydi ṭurmayaydı itdügi peymāna peymāne

58. **itmek:**-*mek*
Gazel 809
Mısra: **7**
Etmek, eylemek, yapmak (Söz ve vaatlerini yerine getirmek bağlamında).
7. Hengāmını geçirmeden itmek ne ihtimāl
8. Ol süst ʿahd ü vaʿdini incāz iderse de

59. **itmişdür:** *-miş,-dür*
Gazel 213
Mısra: **9**
Etmek, eylemek, yapmak.
9. O tevāżūʿ anı mümtāz-ı cihān itmişdür
10. Naẖl-i gül baġda bīhūde ser-efgende midür

60. **itdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **10**
Satın almak.
9. Açdı sudāger-i tevfīḳ yine dükkānın
10. İtdi her ferd murād itdügi kālā-yı ḳabā

iʿṭā:
1. **iʿṭā:**
Gazel 405
Mısra: **12**
Verme, verilme.
11. Ser-i mevʿidlere tecvīz-i ʿudūl itmez iken
12. Yine hürmetlüdür iʿṭā ṭarafı mīzānuñ

iʿṭā eylemek:
1. **iʿṭā eylemek:**-*mek*
Kaside 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Vermek.
57. Seḥāb-ı luṭfa nā-ḳābil temānüʿ eylemek imsāk
58. Ḥudūd-ı menʿi nā-mümkin tecāvüz eylemek iʿṭā

iʿṭā itdi:
1. **iʿṭā itdi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Vermek.
51. Senüñ gibi vezīre mālik olmaḳ başḳa devletdür
52. Ḫudā itdi ḫidīve kendü luṭfından seni iʿṭā

2. **iʿtā itdi:**-*di*
Tarih 92
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Vermek.
63. Ḫayr-maḥż olmaġ ile niyyeti mülk ü dīne
64. Ḥażret-i Ḥaḳ aña da niyyetin itdi iʿtā

iʿṭā itdiler:
1. **iʿṭā itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 82
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Vermek.
69. Budur ol ẖātem-i hümāyūn kim
70. İtdiler ṣadr-ı aʿẓama iʿṭā

iʿṭā itmiş:
1. **iʿṭā itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Vermek.
117. Meşāʿir vażʿ idüp terkīb-i cism nev-i insānda
118. Yed-i her dīgere itmiş münāsib āletin iʿṭā

itāʿat:
1. **itāʿat:**
Gazel 672
Mısra: **4**
Söz dinleme, emirlere uyma.
3. Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
4. İtāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse

2. **itāʿatinden:**-*i, -n, -den*
Matla 19
Mısra: **1**
Söz dinleme, emirlere uyma.
1. İtāʿatinden o bī-devletān ki ser-keş olur
2. İki cihānda daẖı ẖānümān āteş olur

iṭāʿat merkezinden:
1. **iṭāʿat merkezinden:**-*nden*
Gazel 497
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Boyun eğme merkezi.
13. İṭāʿat merkezinden çıkma Nābī ʿizzet isterseñ
14. Bulur mı āb-ı ʿĀṣi iʿtibār-ı çeşme-i zemzem

ʿiṭāb:
1. **ʿiṭābuñ:**-*uñ*
Gazel 237
Mısra: **9**
Tersleme, azarlama, paylama.
9. Geh luṭf u geh ʿiṭābuñ ile eglenür göñül
10. Nābī gibi benüm daḫı rūz u şebüm budur

2. **ʿitāb:**
Gazel 444
Mısra: **3**
Tersleme, azarlama, paylama.
3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaḫmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

3. **ʿitāba:**-*a*
Gazel 879
Mısra: **9**
Tersleme, azarlama, paylama.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

ʾitāb:
1. **ʾitāb:**
Kaside 11
Mısra: **142**
Tersleme, azarlama, paylama.
141. Benüm de cürmümi ʿafv it kemāl-i luṭfuñdan
142. Baña ʾitāb yiter çekdügüm bu şerm ü ḥicāb

ʿitāb ider:
1. **ʿitāb ider:**-*er*
Gazel 569
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayıplamak, azarlamak.
5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūḫ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdüñ görelüm dermānın

ʿitāb iderdi:
1. **ʿitāb iderdi:**-*er, -di*
Gazel 154
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayıplamak, azarlamak.
9. Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi ʿitāb
10. Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür

ʾitāb itmez:
1. **ʾitāb itmez:**-*mez*
Kaside 11
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Azarlamak, paylamak.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

iṭāle eyleyen:
1. **iṭāle eyleyen:**-*y, -en*
Tarih 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Uzatmak.
1. Ey eyleyen iṭāle zebān-ı şikāyeti
2. Gör çeşm-i iʿtibār ile naḳş-ı irādeti

itāle-i müddet iderken:
1. **itāle-i müddet iderken:**-*er, -ken*
Tarih 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Verilen süreyi uzatmak, bir iş veya eylem için tanınan mühleti uzatmak.
3. Tamām-ı gūşe-i zeyl-i ʾarūs-ı memlekete
4. Kırāl-ı Mosḳov iderken itāle-i müddet

iʿtā-yı dānīş kʾitdi:
1. **iʿtā-yı dānīş kʾitdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ki ilim verdi.
1. Minnet-i bī-ḳıyās Yezdānʾa
2. Kʾitdi iʿtā-yı dānīş insāna

itdür:
1. **itdürdi:**-*di*
Gazel 729
Mısra: **4**
Ettirmek.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

itfā itmek:
1. **itfā itmek:**-*mek*
Tarih 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Söndürmek.
1. Bir çerāġı kʾide luṭf ile fürūzān Mevlā
2. Nefes-i serd ile itmek nice mümkin itfā

itḥāf iderdi:
1. **itḥāf iderdi:**-*er, -di*
Tarih 74
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hediye olarak vermek, hediye etmek.
7. Anı Rıḍvān daḫı evvelden iderdi itḥāf
8. Olsa şāyeste-i gehvāresi şāḫ-ı Tūbā

iʿtibār:
1. **iʿtibārına:**-*ı, -na*
Gazel 516
Mısra: **4**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
3. ʿİzz-i metāʿa ḳaḥṭ-ı ḫarīdārıdur delīl
4. Nā-ehlüñ iʿtibārına yoḳ ḥācetüm benüm

2. **iʿtibār:**
Gazel 824
Mısra: **13**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
13. Hep iʿtibār pāye-i būs-ı lebünledür
14. Mīnā-yı ser-keşüñ ḳadehe ser-fürūları

3. **iʿtibār:**
Gazel 180
Mısra: **11**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
11. ʿİffet-i zühhād-ı ḫālī-deste yoḳdur iʿtibār
12. Ārzū-yı ṭabʿda icrā refāhiyyetledür

4. **iʿtibār:**
Gazel 111
Mısra: **8**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
7. Naẓar ʾavākib-i aḥvāle olduġındandur
8. Ki naẓmlarda kavāfīye iʿtibār olunur

5. **iʿtibārı:**-*ı*
Gazel 131
Mısra: **4**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
3. Yoḳ vaḳʿı çeşm-i nāsda fażl u maʿārifüñ
4. Ḫalḳuñ hep iʿtibārı maḳām u maḳarradur

6. **iʿtibāra:**-*a*
Gazel 281
Mısra: **2**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
1. Yoḳdur egerçi hırka vü teşbīḥ ü tācumuz
2. Ammā ki iʿtibāra yoḳ iḥtiyācumuz

7. **iʿtibārı:**-*ı*
Gazel 474
Mısra: **12**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
11. Merġūb olursa nüsḫa-i ḫāṭır ʿaceb midür
12. Efzūndur iʿtibārı kitāb-ı muṣavverüñ

8. **iʿtibārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 808
Mısra: **5**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
5. İʿtibārından Yehūdʾuñ sebte itmez iḳtizā
6. Rāciḥ olmaḳ ḥüsnde pencşenbe vü āzīneye

9. **iʿtibārum:**-*um*
Gazel 877
Mısra: **10**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.

9. Alurdı destümi eylerdi ḫākden hele berter
10. Huzūr-ı yārda yek ẕerre iʿtibārum olaydı

10. **iʿtibār:**
Gazel 56
Mısra: **6**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
5. ʿUluvv-ı rütbe bize iʿtibārsızlıḳdur
6. Gelürse pāye-perestāna iʿtibār leẕīẕ

11. **iʿtibārumuz:***-um, -uz*
Gazel 486
Mısra: **5**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
5. Çeşm-i raḳībde bile var iʿtibārumuz
6. Vażʿ-ı cefāya yār ider aġyārumuz degül

12. **iʿtibār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **198**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
197. Ḳışrda yoḳ maġzdadur sırr-ı kār
198. Sīretedür ṣūrete yoḳ iʿtibār

13. **iʿtibārı:***-ı*
Kıt'a 97
Mısra: **4**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
3. Līk menʿ eyledi teveccühden
4. Şāmʾda ḫalḳuñ iʿtibārı beni

14. **iʿtibāra:***-a*
Kıt'a 103
Mısra: **6**
Saygı görme, değerli, güvenilir olma durumu, saygınlık prestij.
5. Şimdi sensün elinde avcunda
6. Felegün iʿtibāra şāyānı

iʿtibār eyler:
1. **iʿtibār eyler:***-r*
Gazel 90
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Saygı göstermek, değer vermek.
9. Serinde olmayınca sāyesi kim iʿtibār eyler
10. ʿAceb mi dāmen-i ṭuġrāya rū-māl itse fermānlar

2. **iʿtibār eyler:***-r*
Gazel 507
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saygı göstermek, değer vermek.
7. Destār-ı çīresüz baña kim eyler iʿtibār
8. Küttāb içinde her ne ḳadar çīre-dest isem

iʿtibār eylersen:
1. **iʿtibār eylersen:***-r, -se, -n*
Kıt'a 44
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dikkate almak, göz önünde bulundurmak.
3. Ṣūrī vü maʿnevī eger eylersen iʿtibār
4. Nefʿüñ görürsin olduġını intihā-yı żarr

iʿtibār ider:
1. **iʿtibār ider:***-er*
Gazel 277
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saygı göstermek, saymak, değer vermek.
7. Kim iʿtibār ider bu şifā-ḫānede bize
8. Maʿcūn-ı nev-sirişte-i nā-ʿāzmūdeyüz

iʿtibār itmez olur:
1. **iʿtibār itmez olur:***-ur*
Kaside 12
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Saygı göstermez olmak, kıymet vermez olmak.
75. Terbiyet-kerde-i nān u nemek-i luṭfüñ iken
76. İʿtibār itmez olur ḫaneñ içinde ḫuddām

iʿtibār olınsa:
1. **iʿtibār olınsa:***-sa*
Gazel 737
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İtimad edilmek, referans alınmak.
3. Nefes nefes güẕer itmekde kārvān-ı ḥayāt
4. İḳāmet-i ʿameli iʿtibār olınsa bile

iʿtibārāt-ı keder-ḫīz-i ġam-engīz-i liʿām:
1. **iʿtibārāt-ı keder-ḫīz-i ġam-engīz-i liʿām:**
Kaside 12
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Kötülerin, alçakların fazlasıyla gam, keder veren anlayışları, davranışları.
43. Ādemüñ ḫāne-i temkīnin idermiş vīrān
44. İʿtibārāt-ı keder-ḫīz-i ġam-engīz-i liʿām

iʿtibār-ı bī-ḫıredān:
1. **iʿtibār-ı bī-ḫıredān:**
Gazel 113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Akılsızların rağbeti.
1. Ne ʿilmedür ne dānişe ne ehl-i hūşadur
2. Hep iʿtibār-ı bī-ḫıredān ḫod-fürūşadur

iʿtibār-ı çeşme-i zemzem:
1. **iʿtibār-ı çeşme-i zemzem:**
Gazel 497
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Zemzeme Çeşmesinin ayarı, değeri.
13. İṭāʿat merkezinden çıkma Nābī ʿizzet isterseñ
14. Bulur mı āb-ı ʿĀṣi iʿtibār-ı çeşme-i zemzem

iʿtibārı eyler:
1. **iʿtibārı eyler:***-r*
Gazel 802
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Önemsemek, kıymet vermek.
3. Maʿnī-i tāze fikr it itme luġātle memlū
4. Kim eyler iʿtibārı berg-i ne-dāde bāre

iʿtibār-ı maġnīsā:
1. **iʿtibār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Manisa'nın itibarı, prestiji.
23. Hediyyedür çemen-i pāy-ı taḫta lāleleri
24. ʿAceb mi olsa bülend iʿtibār-ı Maġnīsā

iʿtibār-ı zātına:
1. **iʿtibār-ı zātına:***-ı, -n, -a*
Gazel 767
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şahsın itibarı.
5. Ne mümkin iʿtibār-ı zātına olmaḳ ḫalel ṭārī
6. ʿUluvv-ı saṭra nisbet ḳalsa da imżā-fürūterce

iʿtibārın idenler:
1. **iʿtibārın idenler:***-en, -ler*
Gazel 701
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Önemsemek, kale almak.
9. Maḳṣadları miyān u dehānuñ beyānıdur
10. Maʿdūm iʿtibārın idenler nevādire

iʿtibārsızlıḳ:
1. **iʿtibārsızlıḳdur:***-dur*
Gazel 56
Mısra: **5**
İtibarsız, değersiz olma durumu.
5. ʿUluvv-ı rütbe bize iʿtibārsızlıḳdur
6. Gelürse pāye-perestāna iʿtibār leẕīẕ

itidād:
1. **itidādı:***-ı*
Gazel 123
Mısra: **4**
Yardım isteme, aman dileme.
3. Der-ḳafā berg-i gül-i ālinde āsār-ı ḫazān
4. Devlet-i şāh-ı bahāruñ itidādı böyledür

iʿtidāl:
1. **iʿtidāli:***-i*
Gazel 388
Mısra: **8**
Aşırı olmama, ne çok fazla ne

çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.
7. Gülzār-ı ḥüsni gerçi letāfetde bī-bedel
8. Ammā hevāsınuñ o ḳadar iʿtidāli yoḳ

2. **iʿtidāl:**
Gazel 564
Mısra: **2**
Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.
1. Ne çāk-i perde-i ʿiṣmet ne nāz-ı bī-mis̱āl olsun
2. Hevāsında gülistān-ı viṣālüñ iʿtidāl olsun

3. **iʿtidāl:**
Gazel 876
Mısra: **8**
Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.
7. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āh ile ey dil
8. Hevā-yı vaṣla daḫı iʿtidāl gelmedi mi

4. **iʿtidāl:**
Kaside 13
Mısra: **4**
Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.
3. Geçdi sermā-yı sitem geldi bahār-ı rāḥat
4. İʿtidāl itdi çemen-ṣuffa-i eyyāma ḫırām

5. **iʿtidālden:***-den*
Kaside 20
Mısra: **75**
Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.
75. Bir semte inḥirāfa ḳomaz iʿtidālden
76. Żabṭ itdi dest-i şerʿ ile mīzān-ı devleti

6. **iʿtidāle:***-e*
Tarih 80
Mısra: **22**
Aşırı olmama, ne çok fazla ne çok az, tam gerektiği kadar olma, orta halde bulunma, ölçülülük.
21. Çoḳ zamāndur böyle sāl-i ḫayr meşhūr olmadı
22. İʿtidāle şübhe yoḳ feyż-i ḳudūmıdur sebeb

iʿtidāl-i faṣldan:
1. **iʿtidāl-i faṣldan:***-dan*
Gazel 51
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mevsimin ılıman olması.
1. Nev-bahārun maḳdeminden geşt-i gülşendür murād
2. İʿtidāl-i faṣldan āsāyiş-i tendür murād

iʿtidāl-i nev-bahārıdur:
1. **iʿtidāl-i nev-bahārıdur:***-ı, -dur*
Gazel 146
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ilık geçen ilkbahar.
5. Sāl-i ʿaşḳun iʿtidāl-i nev-bahārıdur viṣāl
6. Serdī-i eyyām-ı hicrān mevsim-i teşrīnidür

iʿtiḳād:
1. **iʿtiḳādumda:***-um, -da*
Kaside 2
Mısra: **267**
İnanma, gönülden tasdik ederek inanma, inanç.
267. İʿtiḳādumda güneh eylemeden bedterdür
268. Hem idüp cürmi hem itmek naẓaruñda feryād

2. **iʿṭiḳādum:***-um*
Tarih 116
Mısra: **30**
İnanma, gönülden tasdik ederek inanma, inanç.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿṭiḳādum Ḥaḳḳa evṣaḳdur

iʿtiḳād idüp:
1. **iʿtiḳād idüp:***-üp*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
İtikat etmek, inanmak, II Makbul görmek, itibar etmek.
47. İkisine birden idüp iʿtiḳād
48. Eylediler ḫayr duʿā ile yād

2. **iʿtiḳād idüp:***-üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
İtikat etmek, inanmak.
77. Līk idüp Aḥmed Aġa iʿtiḳād
78. Didi nʾola eyleyelüm inḳiyād

iʿtiḳād itmez:
1. **iʿtiḳād itmez:***-mez*
Gazel 499
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İnanmak.
5. İnṣāf odur ki cān ü dilüm itmez iʿtiḳād
6. Cānane ben disem bile cānum degül benüm

iʿtikād-ı halḳda:
1. **iʿtikād-ı ḫalḳda:***-da*
Gazel 507
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İnsanların görüşü, düşüncesi.
9. Ḥaḳ şāhidümdür eylemem inkār Nābiyā
10. Ben iʿtikād-ı ḫalḳda şāhid-perest isem

iʿtilā:
1. **iʿtilāsı:***-sı*
Gazel 454
Mısra: **3**
Yücelme, yükselme.
3. Şūrīdür iʿtilāsı ḳıyās itme maʿnevī
4. Āb üstine tefevvuḳ iden ḫār ü ḫaslaruñ

2. **iʿtilādadur:***-da, -dur*
Gazel 746
Mısra: **5**
Yücelme, yükselme.
5. Biri tevażuʿ üzre biri iʿtilādadur
6. Fevvārenüñ tefāvüti çoḳ selsebīl ile

iʿtilā itseñ:
1. **iʿtilā itseñ:***-se, -ñ*
Gazel 497
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yukarı çıkmak II Yükselmek.
11. O deñlü pest olursun her ne deñlü iʿtilā itseñ
12. Bu daʿvānuñ s̱übūtunda saña bürhān yiter süllem

iʿtilā-yı suʿūd:
1. **iʿtilā-yı suʿūd:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kutsal yıldızların yükselmesi.
7. Görindi ṭāliʿ-i ʿālemde iʿtilā-yı suʿūd
8. Bulundı baḫt-ı memālikde irtiḳā-yı güşād

iʿtimād eyle:
1. **iʿtimād eyle:**
Gazel 136
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güvenerek bağlanmak, emniyet etmek, bir şeye kalben güvenip dayanmak.
9. Ṭullāb-ı bādüñ olduġına eyle iʿtimād
10. Urduḳça taḳla evc-i hevāda ḥamāmeler

iʿtimād iden:
1. **iʿtimād iden:***-en*
Gazel 575
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güvenmek.
9. Āsūdelik ümidin ider ẓıll-ı ʿaṣrdan
10. ʿAṣruñ devām-ı devletine iʿtimād iden

iʿtimād itme:
1. **iʿtimād itme:***-me*
Gazel 303
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İnanmak, güvenmek.
5. Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ iʿtimād itme
6. Esāsında binānuñ reşḥ-i āb olsa metīn olmaz

iʿtimād itmem:
1. **iʿtimād itmem:***-me, -m*
Gazel 102
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İnanmak.

13. İʿtimād itmem vefā-yı yāre ʾahd eylerse de
14. İltizām-ı vażʿ-ı nā-maʿhūd içün maʿhūd olur

iʿtinā eyleyecek:
1. **iʿtinā eyleyecek:**-*y, -ecek*
Gazel 666
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Özenmek.
9. Tāze taʿbīrden aʿlāsı bulunmaz
Nābī
10. İʿtinā eyleyecek cümle-i emlākümde

iʿtirāf:
1. **iʿtirāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **12**
Başkaları tarafından bilinmesi sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklama, söyleme, bildirme.
11. Müẕnib ki iʿtirāf ide şāyān-ı şān-ı cāh
12. İḥsān ile muḳābeledür iʿtirāfına

iʿtirāf eyler:
1. **iʿtirāf eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Başkalarınca bilinmesi kendi için sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklamak, söylemek, bildirmek.
147. Didi ki var kendüye ṣor bī-güẕāf
148. Fażlına eyler mi o da iʿtirāf

iʿtirāf ide:
1. **iʿtirāf ide:**-*e*
Gazel 667
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Başkalarınca bilinmesi kendi için sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklamak, söylemek, bildirmek.
11. Müẕnib ki iʿtirāf ide şāyān-ı şān-ı cāh
12. İḥsān ile muḳābeledür iʿtirāfına

iʿtirāf iderek:
1. **iʿtirāf iderek:**-*erek*
Tarih 144
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Saklamaktan, gizlemekten vazgeçip doğruyu söylemek, işlediği suçu açıklamak.
53. İderek cürm-i sefih kārānesine iʿtirāf
54. Kendü nefsin iderek āmāc-ı taʿzīr ü ʿitāb

iʿtirāż:
1. **iʿtirazdan:**-*dan*
Gazel 676
Mısra: **5**
Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.
5. Taḳdīre iʿtirazdan āyā ne farḳı var
6. Mihmānlarun muʿārażası mīzbān ile

2. **iʿtirāżlara:**-*lar, -a*
Kaside 16
Mısra: **53**
Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.
53. Senden bu iʿtirāżlara isterüm cevāb
54. Var mı cevābuñuñ görelüm istiḳāmeti

iʿtirāż eylemeden:
1. **iʿtirāż eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 751
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir düşünce ya da kararın karşıtını ileri sürmek, karşı çıkmak.
3. Ḥāl-i ʿālemden olan ḥarf-ṭırāz-ı şekve
4. İʿtirāż eylemeden farḳı nedür taḳdīre

iʿtirāż eylerse:
1. **iʿtirāż eylerse:**-*r, -se*
Gazel 74
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir düşünce ya da kararın karşıtını ileri sürmek, karşı çıkmak.
9. Eger ṭard-ı ġama zūr-ı mey-i gül-fāmdan ġayrı
10. Riyākārān-ı ʿālem iʿtirāż eylerse vāriddür

iʿtirāz ider:
1. **iʿtirāz ider:**-*er*
Gazel 693
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Karşı gelmek.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳʾun ider iʿtirāz dādesine
2. Açan dehān-ı ṭamaʿ rızk-ı nā-nihādesine

iʿtirāz-ı dehān-ı ḫamūş:
1. **iʿtirāz-ı dehān-ı ḫamūş:**
Gazel 651
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Suskun ağzın/dilin itirazı.
5. Gālibdür .... taʿarruż tekellüme
6. Nādirdür iʿtirāz-ı dehān-ı ḫamūş içün

iʿtizār:
1. **iʿtizāre:**-*e*
Gazel 62
Mısra: **6**
Özür dileme, affına sığınma.
5. Bisāt-i māliş-i rūyiyle cānib-i pādan
6. ʿAḳib-i bezmde çārūb iʿtizāre gelür

2. **iʿtizār:**
Gazel 111
Mısra: **16**
Özür dileme, affına sığınma.
15. Eger nevāle-i maʿnā düşerse nā-puḫte
16. Kuṣūr-ı germī-i bāṭından iʿtizār olunur

3. **iʿtiẕārı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **8**
Özür dileme, affına sığınma.
7. Bizümle yek-şebe hem-bezm-i ṣoḥbet olduġuna
8. Raḳībe eyledügün iʿtiẕārı biz bilürüz

4. **iʿtiẕāra:**-*a*
Gazel 832
Mısra: **2**
Özür dileme, affına sığınma.
1. Ḥicāb-ı nāle-i bī-cā hezāra gelmedi mi
2. Henüz pīş-i güle iʿtiẕāra gelmedi mi

iʿtiẕār itmek:
1. **iʿtiẕār itmek:**-*mek*
Kaside 11
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Özür dilemek, affına sığınmak.
47. Velīk itmek içün iʿtiẕār luṭfından
48. Budur ben añladuġum şimdi saña fikr-i ṣavāb

iʿtiẕāra çek:
1. **iʿtiẕāra çek:**
Gazel 453
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Özür dilemek, affına sığınmak.
15. Şāyeste-i kabūl-ı hümāyūn degül sözüñ
16. Bil rütbe-i ṭabiʿatuñı iʿtiẕāra çek

ʿitḳ:
1. ʿ**itḳ:**
Kaside 12
Mısra: **98**
Azat etme.
97. İnfiṣāl itmeġe āmāde gürūh-ı etbāʿ
98. ʿItḳ sevdāsına dil-beste cevārī vü ġulām

itḳān:
1. **itḳān:**
Gazel 357
Mısra: **1**
(Sanatın) sağlam, mükemmel ve pürüzsüzlüğü.
1. Naḳş-ı ṣunʿın ol ki itḳān üzre taṣnīf eylemiş
2. Cüzʾü cüzʾin ʿālemi terkīb ü teʾlīf eylemiş

iṭlāf eyledüm:
1. **iṭlāf eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 446
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Telef etmek, yok etmek, boşa harcamak.
5. Derūn-nişīnüm olan rāzı eyledüm iṭlāf
6. Tehī ḫızāneye düşdüm suḫan suḫan diyerek

itmām:
1. **itmāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 162
Mısra: **9**
Tamamlama.
9. Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ itmāmına yāruñ Nābī
10. Beyt-i tārīḫ-i dil-ārā ḫaṭ-ı püşt-i lebidür

2. **itmāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 118
Mısra: **2**
Tamamlama.
1. Ḫāme bu nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ
2. İtdi itmāmına dek taḫliye-i çend ẓurūf

3. **itmāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 156
Mısra: **1**
Tamamlama.
1. Dīvānımın itmāmına tārīḫini Nābī
2. İtmekde iken ḫāme-i endīşe ile meşḳ

itmām eyledi:
1. **itmām eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

itmām eyler:
1. **itmām eyler:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
17. Nābī kime eyler ʿaceb iḥsānını itmām
18. Māhında nümāyānter iken bīş ü kem-i çerḫ

itmām idüp:
1. **itmām idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
79. İdüp itmām nüsḫa-i ḫilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

2. **itmām idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
79. İdüp itmām nüsḫa-i ḫilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

3. **itmām idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
79. İdüp itmām nüsḫa-i ḫilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

4. **itmām idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
79. İdüp itmām nüsḫa-i ḫilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

5. **itmām idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
79. İdüp itmām nüsḫa-i ḫilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

6. **itmām idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
79. İdüp itmām nüsḫa-i ḫilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

itmām itdi:
1. **itmām itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **262**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
261. Yapsalar pādişāha ḳanda maḳām
262. Suḫanun itdi revnaḳın itmām

itmām-ı bīnā:
1. **itmām-ı bīnā:**
Tarih 104
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Yapının inşası.
95. İtmām-ı bīnā ḥadd-i ḫitāma irişince
96. Bir ḫatme-i Kurʾān'ı tamām eyledi ḳurrā

itmām-ı iḥsān eyledi:
1. **itmām-ı iḥsān eyledi:**-*di*
Tarih 115
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Lütfunu, ihsanını tamamlamak.
13. Vażʿ idüp rūy-ı duʿāyı ḫāk-i pāyine didüm
14. Ṣadr-ı ʿālī Nābīyā itmām-ı iḥsān eyledi

itmām-ı merāma:
1. **itmām-ı merāma:**-*a*
Gazel 314
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hedefini gerçekleştirmek.
5. Her kim ki muvaffaḳ degül itmām-ı merāma
6. Bī-ca tolaşur baḫt-ı sezāvāra yapışmaz

itmām-ı niʿam eyledi:
1. **itmām-ı niʿam eyledi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Nimetini tamamlamak, tamamına erdirmek.
105. Didiler cümle-i āfāḳ mübārek bādā
106. Liʾllahiʾl-ḥamd Ḫudā eyledi itmām-ı niʿam

itme:
1. **itme:**
Gazel 38
Mısra: **4**
Yapmak, etmek.
3. Degüldür kār u bār-ı cāh māniʿ ḳurb-ı Yezdāna
4. Ḥasīri ālet-i ḳurb itme zāhid bu riyādan geç

itmedük:
1. **itmedük:**
Gazel 392
Mısra: **15**
Yapmadık, etmedik.
15. ʿĀlemde dil mi ḳordı kebāb-ı ġam itmedük
16. Girse eline ġayrinüñ ol dil-rübālıcuk

ittibāʿ:
1. **ittibāʿda:**-*da*
Kaside 4
Mısra: **27**
Uyma, peşinden gitme, tabi olma.
27. Yek laḫt ittibāʿda ḫatm-ı nübüvvete
28. Hem-seng-i çār-kūşe nigīndür çehār-yār

ittibāʿ iden:
1. **ittibāʿ iden:**-*en*
Gazel 554
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uymak.
7. Bilmem nice Ḫudāyı semāʿından yād ider
8. Āvāze vü uṣūl-ı neye ittibāʿ iden

ittibāʿ-ı sünnet-i peyġam-ber ü farż-ı ḫudā:
1. **ittibāʿ-ı sünnet-i peyġam-ber ü farż-ı ḫudā:**
Tarih 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Allah'ın mutlak surette emrettiklerinin ve Hz. Muhammed Peygamberin sünnetinin (öğretisinin) tabi olanı.
5. Ol ḫidīv-ı ʿālem-ārā kim şiʿār-ı ṭabʿıdur
6. İttibāʿ-ı sünnet-i peyġam-ber ü farż-ı Ḫudā

ittifāḳ:
1. **ittifāḳdan:**-*dan*
Gazel 595
Mısra: **2**
Birliktelik, uyuşma.
1. Gördükçe derdin ehl-i nifākun nifāḳdan
2. Biz şākirüz bulunduğumuz ittifāḳdan

ittifāḳ ile:
1. **ittifāḳ ile:**
Kaside 14

Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Oy birliğiyle, aynı görüşte birleşerek.
115. O maṣlaḥatları kim gördi kevkeb-i nāmuñ
116. Nice zamān göremez ittifāḳ ile ecnād

2. **ittifāḳ ile:**
Tarih 82
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Oy birliğiyle, aynı görüşte birleşerek.
143. Didiler ittifāḳ ile tārīḫ
144. Ṣadr-ı devlet mübarek ola saña

ittifāḳ itmiş:
1. **ittifāḳ itmiş:**-*miş*
Gazel 588
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Fikir birliğine varmak, birlikte hareket etmek, birleşmek.
7. İtmiş o şūḫı daʿvete aġyār ittifāḳ
8. Zinhār o naḳş-ı ṣūret-i çīn ḳāʾil olmasun

ittifāḳ itse:
1. **ittifāḳ itse:**-*se*
Gazel 90
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Fikir birliğine varmak, birlikte hareket etmek, birleşmek.
7. İderler ol ḳadar ʿacz ile kesr-i leşker-i ẓulmet
8. Fetīl-i mūmāsā ittifāḳ itse perīşānlar

ittifāḳ üzre:
1. **ittifāḳ üzre:**
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Müttefik olmak, aynı fikirde olmak, fikir birliği yapmak.
1. Ṣāʾib ü ʿUrfī vü Nābī vü Rahīmī Ruhī
2. İttifāḳ üzre ricā eylediler Pāşādan

ittifāḳ üzre olsa:
1. **ittifāḳ üzre olsa:**-*sa*
Gazel 755
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Müttefik olmak, aynı fikirde olmak, fikir birliği yapmak.
1. Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
2. Ne bāküm var ḫulūṣ elbette ġālibdür nifāḳ üzre

ittiḥād:
1. **ittihād:**
Gazel 757
Mısra: **3**
Birleşmek, birlik.
3. Ḫalḳuñ miyānesinde bulunmazdı ittihād
4. Meşreblerinde rabıta-i ḫisset olmasa

2. **ittiḥād:**
Gazel 686
Mısra: **5**
Birlik.
5. Olmazdı ittiḥād nihād-ı vücūdda
6. Ser-rişte-i münāzaʿa müstaḥkem olmasa

3. **ittiḥādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 686
Mısra: **7**
Birlik.
7. Cinsinüñ ittiḥādını düşvār olurdı fehm
8. Ḥarfeyn yek-digerde eger müdġam olmasa

ittiḥād eylemiş:
1. **ittiḥād eylemiş:**-*miş*
Tarih 86
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Uyumlu bir şekilde bir arada olmak, birlik olmak, birleşmek.
7. Bu maḥalde eylemiş dünyā vü ʿukbā ittiḥād
8. Nāʾil-i maḳṣūd olur her kim iderse ilticā

ittiḥād iden:
1. **ittiḥād iden:**-*en*
Gazel 575
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Birleşmek, birlik olmak.
17. Nābī tenezzül eylemez esbāb-ı ḫᵛāhişe
18. Teslīm ile tevekkül ile ittiḥād iden

ittihād itdi:
1. **ittihād itdi:**-*di*
Tarih 135
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Birlik etmek, birleşmek.
15. Teġāfül ġayrı ḫüsrān olduġın bu rütbeden ṣoñra
16. Gelüp bir yire aṣḥāb-ı feżāʾil ittihād itdi

ittihād itseler:
1. **ittihād itseler:**-*se, -ler*
Kıt'a 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Birlik etmek, birleşmek.
1. Nʾola şiʿrde itseler ittihād
2. Hevāyī Kıyāmī şīr ü şeker

ittiḥād ol:
1. **ittiḥādı:**-*ı*
Gazel 664
Mısra: **16**
Birlik.
15. Kec-nihādān rāst-ṭabʿān ile itmez imtizāç
16. İttiḥādı olmaz anuñçün kemānuñ tīr ile

ittiḥād-ı ʿāşıḳ u maʿşūka:
1. **ittiḥād-ı ʿāşıḳ u maʿşūka:**-*a*
Gazel 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Seven ile sevilenin yekvücut olması.
1. Bu maʿnā ittiḥād-ı ʿāşıḳ u maʿşūka şāhiddür
2. Maḥabbetle meveddet lafẓ u maʿnā ʿayn-ı vāḥiddür

ittiḥād-ı eżdāda:
1. **ittiḥād-ı eżdāda:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **-**
Zıtların birliği.
123. Taḥakküm eyler ise ittiḥād-ı eżdāda
124. İder muʿānaḳa-i dostī ṣabā vü debūr

ittihām eyleme:
1. **ittihām eyleme:**-*me*
Kaside 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Suçlamak, suç yüklemek, töhmet altında bırakmak.
7. Ehl-i ḥarfüñ ḥüsni eyler vaḳt-i ḥācetde ẓuhūr
8. Eyleme kec-naḳşlikle ittihām engüşteri

ittikā:
1. **ittikāye:**-*y, -e*
Gazel 743
Mısra: **3**
Dayanma, yaslanma.
3. İttikāye müstaʿid olmaz kibār-ı devlete
4. Bāliş-i zer-tār eger ḫuddāma pā-māl olmasa

ittikā-yı ṣadr-ı ṣudūr:
1. **ittikā-yı ṣadr-ı ṣudūr:**
Kaside 7
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **-**
Sadrazamların yaslandıkları, dayandıkları.
167. Vücūduna yaraşur çār-bāliş-i ʾaẓamet
168. Nihālüne yaḳışur ittikā-yı ṣadr-ı ṣudūr

ittisāʿ:
1. **ittisāʿ:**
Gazel 370
Mısra: **10**
Genişleme, bollaşma, uzama.
9. Ḫayme-i ikbāli ḍarb it lā-mekān ṣaḥrasına
10. Bir ṭınāba sāha-i imkānda yoḳdur ittisāʿ

ittiṣāfıdur:
1. **ittiṣāfıdur:**
Tarih 75
Mısra: **4**
Bir sıfatla tanımlama, nitelendirme, nitelik verme, vasıflandırma.
3. Eylemek ṣaḥn-ı ʿālemi teşrīf
4. Yümn ile ʿaṣrun ittiṣāfıdur

ittiṣāl:
1. **ittiṣālinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 562

Mısra: **3**
Bitişme, birbirini takip etme.
3. Bu eyyām ü leyālüñ ittiṣālinden nümāyāndur
4. Ki bī-hūşān-ı gūyun ẓabṭına zencīr ider gerdūn

ittiṣāl-i mevc:
1. **ittiṣāl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dalganın sahile vurması.
15. Āmed-şudı netice virür nefʿ-i bī-şümār
16. Olmaz ʿabes̱ sevāḥil ile ittiṣāl-i mevc

īvā eylemiş:
1. **īvā eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Oturtmak.
119. Dimāğı eyleyüp ḥalvet-serāy-ı ḳuvvet-i taṣvīr
120. O ʾālī ḳaṣrda şāh-ı ḫayāli eylemiş īvā

īvā itdiler:
1. **īvā itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 104
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Bir yere yerleştirme, oturtmak.
89. Ṣandūḳ ile ihrāc idüp ol reʾs-i şerīfi
90. Ṣandūḳ-ı ruḫām-ı digere itdiler īvā

ʾiyān oldı:
1. **ʾiyān oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Belirmek, ortaya çıkmak.
121. Çünki ṣabāh oldı şeh-i aḫterān
122. Perde-i gülfām-ı ufuḳdan ʾiyān

ʿiyār-ı ḥüsnini:
1. **ʿiyār-ı ḥüsnini:**-*i, -ni*
Gazel 106
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin değeri, ölçüsü.
11. ʿIyār-ı ḥüsnini sīmīn-berānuñ añlar yoḳ
12. Ḥarīr-i vuṣlat-ı ḫubānı ḫām alur bulunur

ʿiyār-ı lez̠z̠et-i eşʿāra:
1. **ʿiyār-ı lez̠z̠et-i eşʿāra:**-*a*
Gazel 672
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiirlerin lezzetinin ayarı.
9. ʿIyār-ı lez̠z̠et-i eşʿāra noḳsān gelmez ey Nābī
10. Zebān-ı ḫāmeye olduḳça şekker-ḫāne dirlerse

ʿiyār-ı noḳṭa-i dil:
1. **ʿiyār-ı noḳṭa-i dil:**
Kaside 1
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Gönlün beninin ayarı.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldıġın fehm eyle ol dānā

ʿīyd:
1. **ʿīydin:**-*in*
Gazel 601
Mısra: **4**
Bayram.
3. Nā-müstemirde z̠evḳ ü keder müstemir degül
4. Ḥācet yoḳ āzmāyişe ʿīydin muḥarremin

ʿiyş ü keder:
1. **ʿiyş ü keder:**
Gazel 59
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinç ve keder.
9. Bu kārgāh-ı ʿadl-ı İlāhīde Nābīyā
10. ʿIyş ü keder muḥasebede ser-be-ser gelür

iżāʿat-ı evḳāt iderse:
1. **iżāʿat-ı evḳāt iderse:**-*er, -se*
Gazel 810
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vaktini, ömrünü sarfetmek.
9. Bārī ṣafā ile geçirür rüzgārını
10. Rindān eger iżāʿat-ı evḳāt iderse de

izāle-i ġam:
1. **izāle-i ġam:**
Gazel 320
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Efkar dağıtma, kederden kurtulma.
1. İzāle-i ġam içün biz şarāba muḥtācuz
2. Derūnı tīrelerüz āfitāba muḥtācuz

ʿizār:
1. **ʿiẕār:**
Gazel 21
Mısra: **1**
Yüz, yanak.
1. Zülf-i siyāhı ṣalsa ʿiẕār üzre bī-niḳāb
2. Eylerdi ʿālemi dil-i ʿāşıḳ gibi ḫarāb

2. **ʿizārumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 305
Mısra: **3**
Yüz, yanak.
3. İder ʿizārumuza rūy-ı mihri mālīde
4. Bizüm sipihr ile çoḳdandır āşināliġumuz

3. **ʿizārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 325
Mısra: **10**
Yüz, yanak.
9. Benüm var ise Nābī ʿaks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür
10. ʿİzārına o şuḫuñ yoḫsa ḫaṭṭ-ı müşk-bū çıḳmaz

4. **ʿizārın:**-*ı, -n*
Gazel 342
Mısra: **5**
Yüz, yanak.
5. Setīr eyle ʿizārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

5. **ʿizāruna:**-*u, -n, -a*
Gazel 463
Mısra: **5**
Yüz, yanak.
5. İder ʿizāruna ṣarf-ı nigāh-ı düzdīde
6. Biraz uzuncadur ey māh desti dīdemüzüñ

6. **ʿizārın:**-*ı, -n*
Gazel 544
Mısra: **2**
Yüz, yanak.
1. Ḫaṭ-ı nev-āmededen ẓāhir oldı āyet-i ḥüsn
2. ʿİzārın eyledi ḫaṭ ʿarṣa-i kıyāmet-i ḥüsn

7. **ʿiẕārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 544
Mısra: **11**
Yüz, yanak.
11. Çeküp ʿiẕārına bir perde-i ḳalemkārī
12. Ġunūde oldı pes-i perdede ṭarāvet-i ḥüsn

8. **ʿizārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 618
Mısra: **1**
Yüz, yanak.
1. Hirās-ı āh-ı serdüm zülfin ayırmaz ʿizārından
2. O sermā-dīde gitmez muttaṣıl āteş kenārından

9. **ʿizārı:**-*ı*
Gazel 619
Mısra: **7**
Yüz, yanak.
7. Şeb-nem gibi ḫoy-kerde-i şerm oldı ʿizārı
8. Ruḫsārını gül-berge misāl eyledügümden

10. **ʿizārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 668
Mısra: **1**
Yüz, yanak.
1. ʿİzārına o mehüñ gül disem leṭāfet ile
2. Cebīni mevc-zen-i çīn olur ḥacālet ile

11. **ʿizārum:**-*um*
Gazel 877
Mısra: **4**
Yüz, yanak.
3. İder mi idi göñül her çerāġa kendüyi sūzān

4. Miyān-ı bezmde bir āteşīn ʿizārum olaydı

12. **ʿizārında:***-ı, -n, -da*
Tarih 2
Mısra: **9**
Yüz, yanak.
9. ʿİzārında görince sāye-i perr-i Hümā şandum
10. Seḥāb-ı mihr-pūş-ı dür-ni̱s̱ārı eyledüm der-yād

ʿizār-ı āteşīn:
1. **ʿizār-ı āteşīn:**
Gazel 506
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ateş gibi kırmızı yanak.
3. Olur hakisterüm rūşenger-i āyīne-i ḫurşīd
4. Çerāġ-efrūz-ı sūziş bir ʿizār-ı āteşīn buldum

ʿiẕār-ı dil-beri:
1. **ʿiẕār-ı dil-beri:***-i*
Gazel 780
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı.
1. Ṭaʿn itme zāhid ehl-i ġamuñ sūz u tābına
2. Seyr it ʿiẕār-ı dil-beri baḳ āb u tābına

ʿizār-ı sādeyedür:
1. **ʿizār-ı sādeyedür:***-y, -e, -dür*
Gazel 458
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Duru, sade yanak.
1. ʿİzār-ı sādeyedür inciẕābı çeşm-i terüñ
2. Hatāyī kāġıdadur meyli ḫāme-i naẓaruñ

ʿizār-ı yārda:
1. **ʿizār-ı yārda:***-da*
Gazel 838
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı.
13. ʿİzār-ı yārda ḫaṭ ṣūretinde itdi ẓuhūr
14. O dūd-ı āh ki Nābī nā-tüvānuñ idi

iʿzāz eyleyüp:
1. **iʿzāz eyleyüp:***-y, -üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **223**
Kelime Tipi: -
Saygı ile ağırlamak.
223. İder ol demde eyleyüp iʿzāz
224. Çihre-i āftābı pāy-endāz

iʿzāz iderse:
1. **iʿzāz iderse:***-er, -se*
Gazel 809
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saygı ile ağırlamak.
3. Taḥṣīl-i ḳabiliyyet içündür meẕellete
4. Bir şaḫṣa iltifāt ile iʿzāz iderse de

izdiham eyledi:
1. **izdiḥam eyledi:***-di*
Tarih 56
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşırı kalabalık dolayısıyla meydana gelen yığılmak, sıkışmak.
3. Āstān-ı salṭanatdan bir beşāret geldi kim
4. Eyledi nāsuñ derūnında meserret izdiḥam

izdihām-ı nigeh:
1. **izdiḥām-ı nigeh:**
Gazel 765
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bakışların çokluğu.
11. İzdiḥām-ı nigeh itmişdi cemālin pā-māl
12. Ne güzel geldi maḥallinde ḫaṭı imdāde

izdiyād:
1. **izdiyād:**
Tarih 45
Mısra: **4**
Artma, çoğalma.
3. Buldı ol tāze nihāl-i gülsitān-ı devletüñ
4. Maḳdeminden revnaḳ-ı ṭabʿ-ı hümāyūn izdiyād

iẓhār:
1. **iẓhāra:***-a*
Gazel 229
Mısra: **7**
Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşikar etme.
7. Laḫt-ı ciğer ü nāleni iẓhāra şitāb it
8. Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler

2. **izhār:**
Gazel 292
Mısra: **11**
Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşikar etme.
11. Gülşen-i ṭabʿun kemīne bergini izhār ile
12. Sad-hezārān bülbül-i gūyāyı ḫāmuş itmişüz

3. **iẓhār:**
Gazel 476
Mısra: **8**
Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşikar etme.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

iẓhār eyledi:
1. **iẓhār eyledi:***-di*
Kaside 14
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, göstermek.
17. Cihāndan oldı birūn resm-i inḳıbāż-ı derūn
18. Kemālin eyledi iẓhār inşirāḥ-ı fuʿād

iẓhār it:
1. **iẓhār it:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **293**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, göstermek.
293. Vaṣf-ı ẕātında ʿaczüñ iẓhār it
294. Baʿd ez-īnʿarż-ı ḥāli der-kār it

iẓhār itdi:
1. **iẓhār itdi:***-di*
Kaside 8
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, göstermek.
31. Bir kerāmet baña sī sālden iẓhār itdi
32. İntiẓār üzreyüm ās̱ārına çoḳdan bu faḳīr

2. **iẓhār itdi:***-di*
Kaside 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, göstermek.
7. Tamām zīnet idüp bāġ-ı ʿālemi itdi
8. Kemāl-i ḳudretini bāġbān-ı ṣunʿ iẓhār

3. **iẓhār itdi:***-di*
Tarih 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, göstermek.
1. Ey nusḫa-ḫᵛān-ı ḥikmet ol çeşm-bāz-ı seyrān
2. Ne naḳş-ı tāze itdi iẓhār ṣunʿ-ı Yezdān

iẓhār itmededür:
1. **iẓhār itmededür:***-mede, -dür*
Gazel 122
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Açığa vurmak, göstermek.
5. Bātındaki mihr itmededür pertevin iẓhār
6. Pīrānda nümāyān es̱er-i şeyb degüldür

iẓhār-ı cünbiş itmez idi:
1. **izhār-ı cünbiş itmez idi:***-mez, - i, -di*
Gazel 430
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hareketlilik göstermek.
7. İẓhār-ı cünbiş itmez idi perde-i ḫayāl
8. Maʿnāsı olmayaydı verāsında ṣūretüñ

iẓhār-ı fiġān itmez idüm:
1. **iẓhār-ı fiġān itmez idüm:***-mez , -i, -dü, -m*
Gazel 749
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feryat ve figanını izhar etmek.
5. Iẓhār-ı fiġān itmez idüm seng-i sitemden
6. Pā-māl-i şikest eyleyecek sāġarum olsa

iẓhār-ı ḥasret eylemedi:
1. **iẓhār-ı ḥasret eylemedi:***-me, -di*
Gazel 789
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Özlemini açığa vurmak.
1. Dil itmedi ḫayālimi maḥrem enīnine
2. Iẓhār-ı ḥasret eylemedi nāzenīnine

iẓhār-ı ḥükm-i ḥüsnle:
1. **iẓhār-ı ḥükm-i ḥüsnle:***-le*
Gazel 136
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik hakimiyetini açığa vurma.
5. Urdı cebīn-i ṣafḥa-i remmāle dāg-ı reşk
6. İẓhār-ı ḥükm-i ḥüsnle rūyında şāmeler

iẓhār-ı kīn:
1. **iẓhār-ı kīn:**
Gazel 486
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nefretini gösterme.
1. İẓhār-ı kīn şiʿār-ı dil-i zārumuz degül
2. Aġyār ile cidāl bizüm kārumuz degül

izhār-ı melāl eyledügümden:
1. **izhār-ı melāl eyledügümden:***-dü, -gü, -m, -den*
Gazel 619
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Derdini izhar etmek, sıkıntısını açığa vurmak.
5. Aġyāra ider güşe-i ebrū ile imā
6. Cevrin görüp izhār-ı melāl eyledügümden

iẓhār-ı melāl itmek:
1. **iẓhār-ı melāl itmek:***-mek*
Gazel 467
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Üzüntüsünü açığa vurmak.
5. Ne sūd aʿdā-yı bed-ḫᵛāhı feraḥnāḳ itmeden ġayri
6. Ḫilāf-ı gerdişinden çerḫün iẓhār-ı melāl itmek

iẓhār-ı müdārāt itsek:
1. **iẓhār-ı müdārāt itsek:***-se, -k*
Gazel 459
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sahte dostluk göstermek.
11. Zuʿm-ı pindār-ı cibillīsini teʾkīd iderüz
12. Süfehā ḳısmına iẓhār-ı müdārāt itsek

izhār-ı niyāz eylememek:
1. **izhār-ı niyāz eylememek:***-me, -mek*
Gazel 175
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Minnettarlığını göstermek, açıkça teşekkür etmek.
5. Gencīne-i iḥsānı güşād itse kerīmān
6. Izhār-ı niyāz eylememek terk-i edebdür

iẓhār-ı şikâyet eylemek:
1. **iẓhār-ı şikâyet eylemek:***-mek*
Gazel 364
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şikayetini açığa vurmak, dile getirmek.
13. Nābī feleġe eylemek iẓhār-ı şikâyet
14. Olmaḳ gibidür ʿālem-i bālāya muʿārıż

Īzid-i müteʿāl:
1. **Īzid-i müteʿāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **487**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
487. Eylemişdür ol Īzid-i müteʿāl
488. Seni şāhin-i bāzū-yı iḳbāl

Īzid-i pāk:
1. **Izid-i pāk:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Aziz olan Allah.
153. İde ḫayruñ ḳabūl Īzid-i pāk
154. Ola marżiyy-i server-i levlāk

iẕn:
1. **iẕni:***-i*
Kaside 7
Mısra: **108**
Bir şeyi yapmak için verilen serbestlik, müsâade, ruhsat, destur.
107. O deñlü żabṭ-ı memālikde ḥükmi nafiẕ kim
108. Zemāne devr idemez itmeyince iẕni ṣudur

izn-i ḫudāvendgār:
1. **iẕn-i ḫudāvendgār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Allah'ın izni, takdiri.
143. Olmayıcaḳ iẕn-i Ḫudāvendgār
144. ʿĀciz-i maḫlūḳuñ elinde ne var

izn-i hümāyūn:
1. **izn-i hümāyūn:**
Tarih 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Padişahın izni.
3. Ḳoyup izn-i hümāyūn ile ḫāṭṭ-ı ʿālem-ārāsın
4. Serāy-ı dīn-i pākin sünnet üzre eyledi bünyād

izn-i hümāyūnı:
1. **izn-i hümāyūnı:***-ı*
Tarih 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Padişahın izni.
7. Gūş idüp izn-i hümāyūnı hemān
8. Geldi gūyā haṭı istiḳbāle

iẕñ-i ṣāniʿa:
1. **iẕñ-i ṣāniʿa:***-a*
Gazel 691
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Herşeyi sanatla yaratan Allah'ın izni.
3. Vābestedür ẓuhūrları iẕñ i ṣāniʿa
4. Merhūnedür ḫazāʾin-i eşyā türābda

izn-i yaġmadan:
1. **izn-i yaġmadan:***-dan*
Gazel 50
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yağmalama izni (Hân-ı Yağma, yağma sofrası demektir. İnsanlar geçmişte bugün de olduğu gibi bayram ve düğünlerde ziyafet verirlerdi. Eskiden değerli kaplarda yemek dağıtılır ve altın, gümüş gibi kaşık, çatallar kullanılırdı. Yemeğin sonunda bu eşyalar ve sofra yaygıları orada bulunanlarca kapışılırdı. Kapışılan bu eşyalar saklanır ve daha sonra diş kirası olarak satılırdı).
15. Ḥüsnini bī-gāneden ḥıfẓ aşinaya ʿarżdur
16. Ehl-i nefse ḫᵛān-ı kevni izn-i yaġmadan murād

iżṭirāb eyleme:
1. **iżṭirāb eyleme:***-me*
Gazel 863
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Iztırap çekmek, acı çekmek.
13. Iżṭirāb eyleme bīhūde yire ey Nābī
14. Çāre yoḳdur buna teslīm-i rıżādan ġayrı

iżṭırāb-ı dil-i zārum:
1. **iżṭırāb-ı dil-i zārum:***-um*
Gazel 144
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İnleyen gönlün ızdırabı.
13. Yoḳdur ey Nābī beyān eylemeġe bende şuʿūr
14. Iżṭırāb-ı dil-i zārum şeb-i hicrāndan ṣor

ʿizz ü ʿalā:
1. **ʿizz ü ʿalā:**
Tarih 36
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İzzet ve yücelik.
13. İtdi çil merḥaleden mihr-i şeref istiḳbāl
14. Sürdi yüz maḳdemine menzil ile ʿizz ü ʿalā

ʿizz ü cāh:
1. **ʿizz ü cāh:**
Kaside 16
Mısra: **27**

Kelime Tipi: -
İtibar, malk ve mülk.
27. Bu sinn ü sālde ġaražuñ ʿizz ü cāh ise
28. Yoḳ ʿizz ü cāha cism-i nizāruñ liyāḳati

ʿizz ü cāha:
1. **ʿizz ü cāha:***-a*
Kaside 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
İtibar, malk ve mülk.
27. Bu sinn ü sālde ġaražuñ ʿizz ü cāh ise
28. Yoḳ ʿizz ü cāha cism-i nizāruñ liyāḳati

ʿizz ü cāhdan:
1. **ʿizz ü cāhdan:***-dan*
Gazel 883
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtibar, malk ve mülk.
11. Nāʾil oldum diyār-ı ġurbetde
12. Cümleye ʿizz ü cāhdan ġayrı

ʿizz ü cāh-ı sermedī:
1. **ʿizz ü cāh-ı sermedī:**
Tarih 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sonsuz itibar ve yücelik.
5. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşve-i feyż-i şeref
6. Rūy-ı pür-nūrında lāmiʿ ʿizz ü cāh-ı sermedī

ʿizz ü devlet:
1. **ʿizz ü devlet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve yücelik.
225. Olur ise ḳaçan şikāre revān
226. ʿİzz ü devlet yanınca peyk-i devān

2. **ʿizz ü devlet:**
Tarih 76
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve yücelik.
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

3. **ʿizz ü devlet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Devlet, saadet, makam ve itibar.
173. İder olduḳça ḫāk-būsi naṣīb
174. ʿİzz ü devlet biribirin taʿḳīb

ʿizz ü devletle:
1. **ʿizz ü devletle:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve yücelik.
35. Maḥaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ʿizz ü devletle
36. Olup zebānı medāyīḫ-niṡār-ı Maġnīsā

2. **ʿizz ü devletle:***-le*
Tarih 60
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve yücelik.
9. Muʿammer idüp ʿizz ü devletle Mevlā
10. Naṣīb eyleye Ḥaḳ fünūn u ʿulūmı

3. **ʿizz ü devletle:***-le*
Kaside 17
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devlet, saadet, makam ve itibar.
65. ʿİzz ü devletle ola dil-ḫᵛāhı üzre kām-yāb
66. Merciʿ-i eşraf u aʿyān-ı cihān ola deri

ʿizz ü iḳbālin:
1. **ʿizz ü iḳbālin:***-i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **534**
Kelime Tipi: -
Şan ve şeref.
533. Ẕāt-i pākin ḫaṭādan eyle maṣūn
534. ʿİzz ü iḳbālin eyle rūz-efzūn

ʿizz ü rifʿatüñ:
1. **ʿizz ü rifʿatüñ:***-üñ*
Gazel 433
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Azizlik ve yücelik.
1. Çeşminde ḳadrin añlayanuñ ʿizz ü rifʿatüñ
2. Çeşm-i ḥasūd revnaḳıdur rūy-ı devletüñ

ʿizz ü saʿādetle:
1. **ʿizz ü saʿādetle:***-le*
Tarih 125
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve saygınlık.
5. İdicek ʿizz ü saʿādetle bu şehri teşrīf
6. Ṣadr-ı ʿālī-i selef yaʿnī Muḥammed Pāşā

ʿizz ü şānı:
1. **ʿizz ü şānı:***-ı*
Kaside 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nam ve izzet, yücelik ve ululuk.
7. Aña çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn gerek kim eyleye idrāk
8. Verā-yı çeşm-i tendür ʿizz ü şānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

ʿizz ü şān-ı mevlānā:
1. **ʿizz ü şān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin şanı ve haşmeti.
13. Degül bu ʿizzet ü şān-ı cihāniyāna şebīh
14. Ḥużūr-ı Ḥaḳʾda olan ʿizz ü şān-ı Mevlānā

ʿizz ü şeref-i sadrı:
1. **ʿizz ü şeref-i sadrı:***-ı*
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamının şeref ve izzeti.
21. Şān buldı senüñ dest-i şerīf ünle vezāret
22. ʿİzz ü şeref-i sadrı ziyād eylesün Allāh

ʿizzet:
1. **ʿizzet:**
Gazel 497
Mısra: **13**
Değeri yüce olma, şeref.
13. İṭāʿat merkezinden çıkma Nābī ʿizzet isterseñ
14. Bulur mı āb-ı ʿĀṣi iʿtibār-ı çeşme-i zemzem

2. **ʿizzeti:***-i*
Gazel 80
Mısra: **4**
Değeri yüce olma, şeref.
3. Bī-mihrī-i çerḫ itse de īrāṡ-ı meẕellet
4. Kem-yābdur erbāb-ı hüner ʿizzeti vardur

3. **ʿizzetün:***-ün*
Gazel 180
Mısra: **14**
Değeri yüce olma, şeref.
13. Basṭ-ı āṡār itmede muḥtācdur ḫāke felek
14. Nābīyā her ʿizzetün āmīzişi ẓılletledür

4. **ʿizzetüñ:***-üñ*
Gazel 438
Mısra: **7**
Değeri yüce olma, şeref.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẓılletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

5. **ʿizzet:**
Kaside 12
Mısra: **64**
Değeri yüce olma, şeref.
63. Mīmveş pāy uzadup yā gibi puşt üzre yatur
64. Eyleyen ʿizzet içüñ dāl-ṣıfat ḳaddini lām

6. **ʿizzeti:***-i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **84**
Değeri yüce olma, şeref.
83. Ola bargâhı İlāhī saʿīd
84. Füzūn devleti ʿizzeti ber-mezīd

7. **ʿizzet:**
Tarih 127
Mısra: **65**
Değeri yüce olma, şeref.
65. Kime maḫṣūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya

66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ḫuṭebā

8. ʿ**izzet:**
Gazel 155
Mısra: **4**
Değeri yüce olma, şeref.
3. Her kim ʿazīz ṭutmaz ise tiz ẕelīl olur
4. Olmış sirişte ʿizzet ile mū-be-mūy-ı zer

9. ʿ**izzet:**
Gazel 164
Mısra: **1**
Değeri yüce olma, şeref.
1. Ḫāk-i Ḥarem ki ʿizzet ile kīmyālanur
2. Ammā ki rüzgār gelür kim hevālanur

10. ʿ**izzetle:**-*le*
Gazel 813
Mısra: **10**
Değeri yüce olma, şeref.
9. Ṭıfl-ı şiʿrüm kūdek-i şeş-māhedür ey Nābiyā
10. Dāye-i devrān nʾola ʿizzetle ber-dūş eylese

11. ʿ**izzet:**
Kıt'a 84
Mısra: **4**
Değeri yüce olma, şeref.
3. Mürdeler ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ idicek ʿālemden
4. Götürür ʿizzet ile ḫalḳ anı dūşında

12. ʿ**izzet:**
Tarih 119
Mısra: **7**
Değeri yüce olma, şeref.
7. Olıcaḳ ʿizzet ile maḥkeme-pīrā-yı Ḥaleb
8. Yeñiden kesb-ı ʿuluv eyledi şān-ı Şehbā

ʿizzet ü saʿādet:
1. ʿ**izzet ü saʿādet:**
Gazel 668
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şeref ve mutluluk.
5. Murād menzil-i maḳṣūda vaṣl ise ey dil
6. Hemān yolunda bulun ʿizzet ü saʿādet ile

ʿizzet ü şān-ı cihāniyāna:
1. ʿ**izzet ü şān-ı cihāniyāna:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünyaya ait şan ve azamet.
13. Degül bu ʿizzet ü şān-ı cihāniyāna şebīh
14. Ḥużūr-ı Ḥaḳʾda olan ʿizz ü şān-ı Mevlānā

ʿizzet-i pādişahān:
1. ʿ**izzet-i pādişahān:**
Gazel 126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Padişahların büyüklüğü, itibarı.
7. Kes̱ret-i rüʾyet olur mūris̱-i naḳş-ı raġbet
8. ʿİzzet-i pādişahān perde-nişīn olmadadur

ʿizzet-i salṭanat-ı mısra:
1. ʿ**izzet-i salṭanat-ı mısra:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mısır hükümdarlığının büyüklüğü.
7. ʿİzzet-i salṭanat-ı Mısra talebkār olmaḳ
8. Keyd-i iḫve bün-i çeh küşe-i zindān yolıdur

ʿizzetlü:
1. ʿ**izzetlüdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **2**
Şeref ve itibar sahibi.
1. Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayridan şöhretlüdür
2. Saṭr-ı evvel namede ʿizzetlüdür rifʿatlüdür

ʿizz-i metāʿa:
1. ʿ**izz-i metāʿa:**-*a*
Gazel 516
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Satılık) malın değeri.
3. ʿİzz-i metāʿa ḳaḥṭ-ı ḫarīdārıdur delīl
4. Nā-ehlüñ iʿtibārına yoḳ ḥācetüm benüm

J

jājhā:
1. **jājhā:**
Gazel 859
Mısra: **10**
Anlamsız ve saçma sapan söz söyleyen.
9. Biz iktisāb-ı kemāl idelüm de ey Nābī
10. Ḳo söylesün bir alay jājhā fesānemüzi

jāj-hāyī-i meste:
1. **jāj-hāyī-i meste:**-*e*
Gazel 800
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sarhoşun anlamsızca söylenmesi.
7. Taʿarruż eyleyemem jāj-hāyī-i meste
8. Dehān-ı şīşenüñ açduḳça gūş ḳulḳuline

jāle:
1. **jāle:**
Gazel 630
Mısra: **2**
Çiy tanesi. II Aşığın göz yaşı.
1. Gitmez es̱er-i eşk-i revān dāmenümüzden
2. Çekmez ḳademin jāle bizüm gülşenümüzden

2. **jāledür:**-*dür*
Gazel 3
Mısra: **6**
Çiğ tanesi.
5. İtmeġe aḥkāmın istiḫrāç devr-i ʿişretün
6. Asmān-ı naḫl-i gülde jāledür kevkeb baña

3. **jalenüñ:**-*nüñ*
Gazel 440
Mısra: **14**
Çiğ tanesi.
13. Ey Nābī āftāb-ı ġayūr eylemez ḳabūl
14. Bār olduġını dūş-ı gülistāna jalenüñ

4. **jāleler:**-*ler*
Gazel 720
Mısra: **4**
Çiğ tanesi.
3. Minnet-i ebr-i bahārı çekemez bülbül-i dil
4. Jāleler zīver-i pīşānī-i bāġ olmasa da

jāleveş:
1. **jāleveş:**
Gazel 625
Mısra: **3**
Çiğ tanesi gibi.
3. Düşelden jāleveş bu ḫākdāna āferīn ey dil
4. Diküp göz sufre-i gerdūna nān-ı hora ṣunmazsın

2. **jāleveş:**
Tarih 17
Mısra: **6**
Çiğ tanesi gibi.
5. Gitdi rūḥı ʿālem-ı ʿulvīye mānend-i duʿā
6. Jāleveş terk eyledi bu ḫānedān-ı esfeli

jeng:
1. **jeng:**
Gazel 329
Mısra: **12**
Pas, küf, kir.
11. Levḥ-i derūna naḳş olalı fiḳr-i ḫaṭṭ-ı yār
12. Āyine gibi jeng ile germ-ülfet olmışuz

2. **jeng:**
Tarih 36
Mısra: **9**
Pas, küf, kir.
9. Jeng virmişdi yine āyine-i iḳbāle
10. Virdi rūşenger-i taḳdīr-i Ḫudā tāze cilā

3. **jeng:**
Gazel 700
Mısra: **5**
Pas, küf, kir.
5. Āyīnelerde jeng nefesveş bedīd olur
6. Reng-i telāş çihre-i ümmīdvārda

4. **jengi:**-*i*
Tarih 121
Mısra: **27**
Pas, küf, kir.
27. Jengār ḳomaz āyīne-i sinede jengi
28. Ḫāṭırda ḳomaz ẕevḳ-i temāşāsı küdūret

jengār:
1. **jengār:**
Tarih 121
Mısra: **27**
Pas, metalin öksitlenmesi.
27. Jengār ḳomaz āyīne-i sinede jengi
28. Ḫāṭırda ḳomaz ẕevḳ-i temāşāsı küdūret

jengār ola:
1. **jengār ola:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kirli, paslı olmak.
9. Nābī ḳuluñ āh itmege de ḫavf ider oldı
10. Şāyed ola mirʾāt-ı ruḫuñ āh ile jengār

jengārī:
1. **jengārī:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **8**
Bakır yeşili, bakır pası renginde boya.
7. Sūy-ı pür-reng-i zümürrüdvārī
8. Sīne-i mehde olan jengārī

2. **jengārī:**
Tarih 26
Mısra: **6**
Bakır yeşili, bakır pası renginde boya.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

jeng-āver-i āyīne-i idrāk olur:
1. **jeng-āver-i āyīne-i idrāk olur:**-*ur*
Gazel 228
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İdrak aynasının pası olmak.
7. Dehre bir nezzāre-i yeʾs itmedükçe bilmedüm
8. Kʾārzū jeng-āver-i āyīne-i idrāk olur

jeng-i istihzā:
1. **jeng-i istihzā:**
Kaside 11
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Alay etme pası, kiri.
125. Virür ṭabiʿat-ı iksīre jeng-i istihzā
126. Semendüñüñ ḳademin būs iden kemīne türāb

jeng-i nikād:
1. **jeng-i nikād:**
Kaside 2
Mısra: **246**
Kelime Tipi: -
Izdırap pası.
245. Kim ki rūşenger-i mihrüñle degül ṣāf-derūn
246. Başar āyīne-i āsāyişini jeng-i nikād

jengini açmaḳ:
1. **jengini açmaḳ:**-*maḳ*
Kaside 9
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Pasını sökmek, küfünü temizlemek.
95. Jengini açmaḳ içün çihre-i māhun feleġe
96. Maṭbaḫından götürür bād-ı seher ḫākister

jeng-yāb:
1. **jeng-yāb:**
Gazel 478
Mısra: **5**
Paslı, küflü.
5. Benden o jeng-yāb ü ben andan ṣafā-peẕīr
6. Āyīne gibi rūy-be-rūdur benümle dil

jerf:
1. **jerf:**
Kaside 1
Mısra: **48**
Derin.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḫtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

K

kāʿb ibni züheyrʾüñ:
1. **kāʿb ibni züheyrʾüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **315**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed için yazdığı Kaside-i Bürde adlı şiirle tanınan Arap şairi ve sahabe.
315. Çünki Kāʿb İbni Züheyrʾüñ günehin afv itdüñ
316. Müjde-ı ʿafv ile eyle bu günehkārı da şād

kʾābā:
1. **kʾābāsınuñ:**-*sı, -nuñ*
Kaside 20
Mısra: **48**
Ki aba (Aba; Ecdat, ata).
47. Mahdūm-ı kül veliyy-i niʿam zāde-i cihān
48. Kʾābāsınuñ ʿuluvvüne şāhid necābeti

ḳabā:
1. **ḳabā:**
Gazel 151
Mısra: **9**
Büyük.
9. İtmen iblisi ḳabā ʾifrītlerden siz kıyās
10. Reh-nümā-yı ẕevḳdür ol fırkānun nārīnidür

2. **ḳabayı:**-*yı*
Gazel 166
Mısra: **4**
Kaftan, elbise.
3. Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nāʾil
4. Ḳabayı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

3. **ḳabāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 881
Mısra: **1**
Kaftan, elbise.
1. Çāk eyledük telāṭüm-i ġamdan ḳabāmuzı
2. Dilden ḥabābvār çıḳarduk hevāmuzı

4. **ḳabā:**
Tarih 105
Mısra: **2**
Kaftan, elbise.
1. ʿArż için ḫalḳ-ı cihān birbirine
2. ʿỊdde giyse nʾola tāze ḳabā

5. **ḳabā:**
Gazel 729
Mısra: **3**
Kaftan, elbise.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

ḳabāḥat:
1. **ḳabāḥat:**
Gazel 394
Mısra: **4**
Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet.
3. Sebeb hep bendeki bu vażʿ-ı bī-ṣabrānedür yoḫsa
4. O şuḫuñ ḳaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında ḳabāḥat yoḳ

2. **ḳabāḥatümi:**-*üm, -i*
Gazel 857
Mısra: **2**
Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet.
1. Ben istedükçe beyān itmek istiḳāmetümi
2. Zamāne bir bir urur çihreme ḳabāḥatümi

3. **ḳabāḥati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **58**
Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet.
57. Dil-ḫᵛāhuñ üzre virmiş iken rāḥata niẓām
58. Senden ümid itmez idüm bu ḳabāḥati

ḳabalıġ:
1. **ḳabalıġa:**-*a*
Gazel 768
Mısra: **10**
Kaba davranış, nezaketsizlik II Bir tür önü açık kaftan.
9. Ey çeşm açuḳ boyama kumāş-ı sirüşküñi
10. Yoḳ çār-sūy-ı ḥüsnde raġbet ḳabalıġa

ḳabar:
1. **ḳabarsaḳ:**-*sa, -ḳ*
Gazel 396
Mısra: **14**
Şişmek, genişlemek.
13. Yārüñ elinden ṣahbāyı Nābī
14. Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

ḳabā-yı ʿacemi:
1. **ḳabā-yı ʿacemi:**
Gazel 861
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İran ülkesine ait kaftan (Manayı Farsça karşılayan kelime bağlamında).
19. Giyse ya cāme-i Mıṣrī ya ḳabā-yı ʿAcemi
20. Olmaz ārāyiş-i ẓāhirle mübeddel maʿnā

kabā-yı ber-zede-dāmān:
1. **kabā-yı ber-zede-dāmān:**
Gazel 362
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kaba (değerli bir kumaştan yapılan elbise) dan yapılmış eteğin üzerine.
5. Olur ṭaʿalluk-ı çirk ü riyādan āzāde
6. Kabā-yı ber-zede-dāmān perniyān-ı ḫulūṣ

ḳabā-yı eflāk:
1. **ḳabā-yı eflāk:**
Kaside 12
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Feleklerin kaftanı.
135. Ḳāmet-i ʿizzine kütāh ḳabā-yı eflāk
136. Cilve-i rifʿatine teng feżā-yı evhām

ḳabā-yı siyāh:
1. **ḳabā-yı siyāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **404**
Kelime Tipi: -
Siyah kaftan (Kara talih, kötü şans bağlamında).
403. Dikdi ḫayyāṭ-ı baḫt neyleyüm āh
404. Ḳāmet-i ḥālüme ḳabā-yı siyāh

kaʿbe:
1. **kaʿbeʾdür:**-*dür*
Gazel 100
Mısra: **2**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
1. Ṣandūḳa-i cevāhir-i esrar Kaʿbe dür
2. Gencīne-i defīne-i ās̱ār Kaʿbeʾdür

2. **kaʿbeʾdür:**-*dür*
Gazel 100
Mısra: **4**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
3. Pervānesi melekdür o şemʿ-i ḥaḳīḳatün
4. Edvār-ı çerḫe noḳṭa-i pergār Kaʿbeʾdür

3. **kaʿbeʾdür:**-*dür*
Gazel 100
Mısra: **6**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
5. Pervāne-i tavaf kimi çeşm-dūz-ı şevḳ
6. Mirāt-ı cemʿ-i sabit u seyyar Kaʿbeʾdür

4. **kaʿbeʾdür:**-*dür*
Gazel 100
Mısra: **8**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
7. Zer nāvdān ü cāme-i simīn-nitāk ile
8. Köhne pelās-ı cürme harīdār Kaʿbeʾdür

5. **kaʿbeʾdür:**-*dür*
Gazel 100
Mısra: **12**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
11. Arz-ı ḥarem ḫurūşgeh-i baḥr-ı feyżdür
12. Gird-āb-ı cezb-kerde-i enhār Kaʿbeʾdür

6. **kaʿbeʾdür:**-*dür*
Gazel 100
Mısra: **14**

Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
13. Taḥṣīlgāh-ı mesʾele-i fenn-i rāzdur
14. Mecmūʿa-i menāsık-ı züvvār Kaʿbeʾdür

7. **kaʿbeʾdür:***-dür*
Gazel 100
Mısra: **16**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
15. Ecr-i naẓar ʿilāve-i ecr-i tavāfdur
16. Gevher-keş-i birīşüm-i enzār Kaʿbeʾdür

8. **kaʿbeʾdür:**
Gazel 100
Mısra: **18**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
17. Fehm-i bülend ṣāḥibi idrāk ider yine
18. Beyt-i bülend maʿ nī-i esrār Kaʿbeʾdür

9. **kaʿbeʾdür:***-dür*
Gazel 100
Mısra: **20**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
19. Ḳalmaḳ muhal kīse-tehī kimse Nābīyā
20. Baḫşişgeh-i Ġaniyy-i keremkār Kaʿbeʾdür

10. **kaʿbeʾye:***-ye*
Gazel 139
Mısra: **7**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
7. Yād itdürür tasalluṭ-ı Aʿrābı Kaʿbeʾye
8. Pā-māl-i ḫaṭ-ı rū-siyeh olmaḳ cemāller

11. **kaʿbeʾnüñ:***-nüñ*
Kıt'a 97
Mısra: **2**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
1. Bir zaman itmiş idi şevḳ-i ṭavāf
2. Kaʿbeʾnüñ zār ü bī-karārı beni

12. **kaʿbeye:***-y, -e*
Kaside 2
Mısra: **160**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
159. Hicretinden berü gözden döküp eşk-i zemzem
160. Kaʿbeye oldı siyeh-cāme-i mātem muʿtād

13. **kaʿbeʾyedür:***-y, -e, -dür*
Gazel 783
Mısra: **7**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
7. ʿAzmümüz Kaʿbeʾyedür devlet-i şāhenşehde
8. Şimdiden nūş idelüm ṣuları zemzemcesine

14. **kaʿbedür:***-dür*
Kaside 4
Mısra: **15**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
15. Dīn Kaʿbedür ḳavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

15. **kaʿbe:**
Tarih 3
Mısra: **10**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
9. ʿAnberīn perdeye girdi ḫurşīd
10. Kaʿbe gūyā ki bürindi şāle

16. **kaʿbesine:***-si, -n, -e*
Tarih 36
Mısra: **16**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
15. Ber-murād oldı murād üzre nigīn-i devlet
16. Dönerek Kaʿbesine ṭutdı yüzin ḳıble-nümā

kaʿbeʾdür:
1. **kaʿbeʾdür:***-dür*
Gazel 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
1. Ṣandūḳa-i cevāhir-i esrar Kaʿbe dür
2. Gencīne-i defīne-i ās̱ār Kaʿbeʾdür

kaʿbe-i dīndür:
1. **kaʿbe-i dīndür:***-dür*
Tarih 36
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Müslümanlığın Kabesi (Müslümanlığı en mükemmel şekilde yaşama bağlamında).
23. Nūr-ı īmān ile pür Kaʿbe-i dīndür ṣadrı
24. Aña kındīldür ol ḳalb-i münevver-sīmā

kaʿbe-i ḥācetmendān:
1. **kaʿbe-i ḥācetmendān:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
İhtiyaç sahiplerinin Kabe'si.
51. Ki odur Kaʿbe-i ḥācetmendān
52. Se sütūn üzre nʾolsa olsa ʿıyān

kaʿbe-i mükerremedür:
1. **kaʿbe-i mükerremedür:***-dür*
Gazel 225
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bütün mü'minlerin ibâdet esnâsında yöneldikleri merkez,Beytullah, Beyt-ül Ma'mur, Beyt-ül Atik.
9. Hakir görme metāʿı günāhı ey Nābī
10. Revācgāhı anun Kaʿbe-i mükerremedür

kaʿbe-i ʿulyā:
1. **kaʿbe-i ʿulyā:**
Gazel 850
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce Kabe.
1. Nūr-ı çeşmüm perdelendi Kaʿbe-i ʿulyā gibi
2. Gūşe-gīr-i ḫalvet oldı dīde-i bīnā gibi

kaʿbevār:
1. **kaʿbevār:**
Kaside 5
Mısra: **45**
Kabe gibi.
45. Kaʿbevār olmada pervāne-i ervāḥ u melek
46. Ṭāʾif-i gird-i seri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ḳabil:
1. **ḳabildur:***-dur*
Gazel 391
Mısra: **5**
Mümkün, olabilir.
5. Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya
6. Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ

2. **ḳabil:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Mümkün, olabilir.
7. Ṣāf-dildür itse de taḳlīd-i ḥüsnüñ mū-be-mū
8. Rūy-gerdānlık yine āyīneden ḳabil midür

3. **ḳābil:**
Gazel 463
Mısra: **4**
Olabilir, mümkün.
3. Çıḳarma sehv ile destüñden ey şikār-efken
4. Şikārı ḳābil iken ḫāṭır-ı remīdemüzüñ

4. **ḳābil:**
Gazel 635
Mısra: **6**
Olabilir, mümkün.
5. İntisāb itmeyicek ḥācib-i gīsūya nesīm
6. Nice ḳābil ḳʾola bū-bürde gülistānından

5. **ḳābil:**
Gazel 765
Mısra: **3**
Olabilir, mümkün.
3. Bī-sütūnı bir işaretle ḳoparmaḳ ḳābil
4. Tīşesi serzeniş itmezse eger Ferhādʾa

ḳābil degül:
1. **ḳābil degül:**
Gazel 755
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil.
9. Nifak ās̱ārını gör kim ne deñlü itseler teʾlīf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

ḳābil mi:
1. **ḳābil mi:**
Gazel 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mümkün müdür? (Değildir).
1. Bī-cünbiş-i dest ü leb-i destūr-ı ʿinayet
2. Ḳābil mi temāşā-yı ruh-ı ḥūr-ı ʿināyet,

2. **ḳābil mi:**
Gazel 559
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mümkün müdür? (Değildir).
9. Her ṭabīʿatdan ümīd eyleme maʿnā-yı laṭīf
10. Rūḥ ḳābil mi tevellüd ide her Meryemʾden

3. **ḳābil mi:**
Tarih 127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mümkün müdür? (Değildir).
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

4. **ḳābil mi:**
Tarih 127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mümkün müdür? (Değildir).
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

ḳābil mi ki:
1. **ḳābil mi ki:**
Gazel 364
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mümkün mü ki, hiç olabilir mi ki.
4. Ḳābil mi ki ṣūret ola maʿnāya muʿārıż
3. Ne cānı var āyīnedeki ʿaks ola ber-ʿaks

ḳabīle:
1. **ḳabīle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **313**
Birlikte yaşayan, konup göçen, bir sülaleden türemiş insanlar. Bir reisin idaresi altında bulunan ve ekserisi aynı soydan gelen insanlar.
313. Ne ḳabīle ne āşinā vü ne ḫ∨īş
314. Ne nemek-rīz-i ḫāṭır-ı pür-rīş

ḳābil-i ʿaḳl u lāyıḳ-ı ʿirfān oldı:
1. **ḳābil-i ʿaḳl u lāyıḳ-ı ʿirfān oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Aklı taşıyacak kabiliyette ve erdem sahibi olmaya yaraşır olmak.
43. Oldı luṭfiyle zümre-i inṣān
44. Ḳābil-i ʿaḳl u lāyıḳ-ı ʿirfān

kābil-i derk degül:
1. **kābil-i derk degül:**
Gazel 853
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Anlaşılması mümkün değil.
3. Ḳatı berhem-zededür nüsḫa-i eczā-yı vücūd
4. Kābil-i derk degül güm-şūdedür rābıṭası

ḳābil-i güncāyiş-i taḳrīr degül:
1. **ḳābil-i güncāyiş-i taḳrīr degül:**
Kaside 24
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Yazıya dökmek mümkün değil, yazmakla bitmez.
83. Keremi ḳābil-i güncāyiş-i taḳrīr degül
84. Her giyāh olsa zemīn üzre zebān-ı gūyā

ḳābil-i īmā:
1. **ḳābil-i īmā:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İma edilebilir.
5. Birisi ebr-i perākendede ḳamerde bedīd
6. Biri ḳamerde ṣarīḥ oldı ḳābil-i īmā

ḳābil-i inkār degül:
1. **ḳābil-i inkār degül:**
Kaside 1
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
İnkar etmek mümkün değil.
165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ḳābil-i inkār
166. Meġer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

ḳābil-i naḳṣ:
1. **ḳābil-i naḳṣ:**
Gazel 289
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eksik kabul edilebilir.
5. Āfitābuz bize ḥükm eyleyemez naḳṣ u ziyād
6. Ḳābil-i naḳṣ degül māh gibi ḫırmenümüz

ḳābil-i naḳż degül:
1. **ḳābil-i naḳż degül:**
Kaside 2
Mısra: **298**
Kelime Tipi: -
Yok saymak mümkün değil.
297. Bī-güneh raḥmet-i Ḥaḳ dāver-i bī-kişverdür
298. Ḳābil-i naḳż degül ḳāʿide-i istiṭrād

kābīl-i taʿdād:
1. **ḳābil-i taʿdād:**
Kaside 14
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Saymakla bitirme imkanı.
109. Bu mülk ü millete senden südūr iden ḫıdmet
110. Degül müsāʿid-i taḥrīr u ḳābil-i taʿdād

2. **kābīl-i taʿdād:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Saymakla bitirme imkanı.
165. Çün degül vaṣfı kābīl-i taʿdād
166. Eyle Nābī duʿāsını īrād

kābil-i tağyir ola:
1. **kābil-i tağyir ola:**-*a*
Gazel 751
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Değişmesi mümkün olmak, değişebilir olmak.
11. Sanma kim kābil-i tağyir ola tertīb-i ḥikem
12. Düşme bīhūde yire dağdağa-i tedbīre

ḳābil-i taḥrīr degül:
1. **ḳābil-i taḥrīr degül:**
Gazel 307
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yazmak mümkün değil.
3. Ol āfetün evżāʿı degül ḳābil-i taḥrīr
4. Taṣvīr-i ġam-ı ʿaşḳ bu şeh-nāmeye ṣıġmaz

ḳābil-i vaṣf:
1. **ḳābil-i vaṣf:**
Gazel 578
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Övülebilir, sena edilebilir.
11. Tīġ-i müjgānı degül ḳābil-i vaṣf itmeyicek
12. Ḫūn-ı endīşe tereşşuḥ ciger-i maʿnādan

ḳābiliyyet:
1. **ḳābiliyyetüm:**-*üm*
Gazel 131
Mısra: **7**
Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, beceriklilik, yetenek, istîdat.
7. Gerçi ḳumāş-ı tevbeye yoḳ ḳābiliyyetüm
8. Ammā ʿināyet-i ezelī rūz-merredür

2. **kābiliyyet:**
Gazel 394
Mısra: **2**
Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, beceriklilik, yetenek, istîdat.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyākat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

3. **ḳābiliyyet:**
Tarih 16
Mısra: **39**
Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, beceriklilik, yetenek, istîdat.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

4. **ḳābiliyyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **34**
Yeterlilik, yetenek.
33. Ḫuddām-ı sāde-rūya ise raġbet-i derūn
34. Yoḳ çeşmüñüñ müşahedeye ḳābiliyyeti

ḳābiliyyeti oldı:
1. **ḳābiliyyeti oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Üstesinden gelmek, yetmek.
31. Der-ḥāl olup mekārim-i mevrūs̱ı mevc-hīz
32. Meşhūdı oldı terbiyete ḳābiliyyeti

ḳābıż:
1. **ḳābıż:**
Kaside 1
Mısra: **39**
Kabzeden, tutan Allah.
39. Zihī Ḳābıż ki ʿālem ḳabża-i ḥükminde mużṭardur
40. Zihī Bāsıṭ ki çekmiş kāʿināta sufre-i naʿmā

kabr-i muḳaddes:
1. **kabr-i muḳaddes:**
Tarih 104
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Kutsal mezar.
23. Bu kabr-i muḳaddes ki olur pertev-i ḫāki
24. Revnaḳ-şiken-i mertebe-i sürme-i ḥavrā

ḳabūl:
1. **ḳabūlinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 116
Mısra: **30**
Allah'ın kabul etmesi.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿtiḳādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

ḳabūl eylemez:
1. **ḳabūl eylemez:**-*mez*
Gazel 440
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kabul etmek.
13. Ey Nābī āftāb-ı ġayūr eylemez ḳabūl
14. Bār olduġını dūş-ı gülistāna jalenüñ

ḳabūl eylerse:
1. **ḳabūl eylerse:**-*r, -se*
Gazel 207
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kabul etmek.
13. Tāze- īcād-ı ḥasendür nʾola eylerse ḳabūl
14. Tuḥfe-i şehr-i Ḥaleb ḥażret-i Sulṭānʾa kemer

ḳabūl eylese:
1. **ḳabūl eylese:**-*se*
Gazel 25
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kabul etmek.
11. Aʿmāl olamaz baḥre göre ḳaṭre-i nā-çiz
12. Taʿdād ḳabūl eylese maġfūr-ı ʿināyet

ḳabūl eylesüñ:
1. **ḳabūl eylesüñ:**-*süñ*
Tarih 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.
9. Važʿ idüp şaḳḳ-ı ḳalem Nābī didi tārīḫini
10. Eylesüñ Allāh ḳabūl evkāf-ı ṣadr-ı ekremi

2. **ḳabūl eylesün:**-*sün*
Tarih 61
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kabul etmek, razı olmak.
17. Eylesün ḫayrın cenāb-ı Ḥaḳ ḳabūl
18. Bulmasun ās̱ār-ı ḫayrı inʿidām

ḳabūl eyleye:
1. **ḳabūl eyleye:**-*y, -e*
Tarih 151
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kabul etmek.
1. Üç güne lübb-i beyyine ile didi Nābī
2. Tārīḫ ḳabūl eyleye Allāhu taʿāla

ḳabūl ide:
1. **ḳabūl ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Razı olmak, uygun görmek, onaylamak.
153. İde ḫayruñ ḳabūl Izid-i pāk
154. Ola maržiyy-i server-i levlāk

2. **ḳabūl ide:**-*e*
Tarih 31
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Razı olmak, uygun görmek, onaylamak.
13. Didüm tamāmına Nābī bu nüsḫanuñ tārīḫ
14. Bu Tuḥfe-i Ḥarāmeynüm ḳabūl ide Mevlā

3. **ḳabūl ide:**-*e*
Tarih 97
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Razı olmak, uygun görmek, onaylamak.
17. Es̱er-i ḫayrın ide ḥażret-i Allāh ḳabūl
18. Ḥaşrda maġfiret ü raḥmetine ide sezā

4. **ḳabūl ide:**-*e*
Tarih 99
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Razı olmak, uygun görmek, onaylamak.
13. Ḥaḳ ide ḳabūl olduġınca
14. Feyżi dil-i teşnegāna sārī

ḳabūl ider:
1. **ḳabūl ider:**-*er*
Gazel 264
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Razı olmak, uygun görmek, onaylamak.
1. Ne deñlü olsa da ālūdelik ʿalāmetümüz
2. Ḳabūl ider yine erbāb-ı ʿöẕr imāmetümüz

ḳabūl it:
1. **ḳabūl it:**
Gazel 672
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

2. **ḳabūl it:**
Gazel 672
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

ḳabūl itdük:
1. **ḳabūl itdük:**-*dü, -k*
Gazel 829
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
1. İtdük ḳabūl şarṭ-ı edeble cefāsını
2. Cānānenüñ gözetmemek olmaz rıżāsını

ḳabūl itmedügi:
1. **ḳabūl itmedügi:**-*me, -dü, -gi*
Kıt'a 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
9. İde luṭf ile nigehbānlıġını ḥażret-i Ḥaḳ
10. Ḫāṭır-ı ṣāfī ḳabūl itmedügi daʿvādan

ḳabūl itmez:
1. **ḳabūl itmez:**-*mez*
Gazel 362
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
(Allah) Katında makbul saymak, beğenip karşılığını vermek.
3. Ḫulūṣ minnet-i nuṭķ u beyān ķabūl itmez
4. İnanma her kim açarsa saña zebān-ı ḫulūṣ

2. **ķabūl itmez:**-*mez*
Gazel 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
15. İtmez ķabūl seddine dād u siteddedür
16. Bāzār-ı rüsteḫīzde dükkān-ı enbiyā

3. **ķabūl itmez:**-*mez*
Gazel 873
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
7. Vuṣlat-ı hicr be-dünbāli ķabūl itmez dil
8. N᾿eylesün ḫaste olan merhem-i zaḫm-efzūnı

4. **ķabūl itmez:**-*mez*
Kaside 16
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
167. İtmez per-i Hümāyı megesrānlıġa ķabūl
168. Āsūdegān-ı zīr-i cenāh-ı himāyeti

5. **ķabūl itmez:**-*mez*
Gazel 306
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
1. Derūn-ı ʿāşıķ-ı āzāde-meşreb ġam ķabūl itmez
2. Cerāhat-yāb-ı endūh olsa da merhem ķabūl itmez

6. **ķabūl itmez:**-*mez*
Gazel 306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
1. Derūn-ı ʿāşıķ-ı āzāde-meşreb ġam ķabūl itmez
2. Cerāhat-yāb-ı endūh olsa da merhem ķabūl itmez

7. **ķabūl itmez:**-*mez*
Gazel 306
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
3. Tehīdür merdümekden dīde-i ḥayret-ḫurūş-ı ʿaşķ
4. Terāzū-yı dükān-ı bī-dilān dirhem ķabūl itmez

8. **ķabūl itmez:**
Gazel 306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
5. Mis̱āl-i hāle vü meh cilvegāh-ı ʿaks-i vāḥiddür
6. Harīm-i ḫalvet āyīne-i nā-maḥrem ķabūl itmez

9. **ķabūl itmez:**-*mez*
Gazel 306
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
7. Ruḫ-ı mihr-i münīr olmaz mükedder ṣubḥ-ı kāẕibden
8. O bir āyīne-i ʿālemnümādur nem ķabūl itmez

10. **ķabūl itmez:**-*mez*
Gazel 306
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
9. Olur fevvārelerde pāre pāre āb-ı cūy ammā
10. Dil-i deryā-nümāyiş Nābiyā maķsem ķabūl itmez

11. **ķabūl itmez:**-*mez*
Gazel 508
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
11. O şūḫ rāst-reviş Nābiyā ķabūl itmez
12. Ne deñlü ʿözr ile aķrān içinde fā᾿iķ isem

12. **ķabūl itmez:**-*mez*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **466**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
465. Āṣafı dergehinde ķul itmez
466. Belki tedbīrini ķabūl itmez

ķabūl itmez idi:
1. **ķabūl itmez idi:**-*mez , -i, -di*
Kaside 11
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
71. Firāz-ı devḥa baḫtında lāne-sāz olsa
72. Hümāyı itmez idi ḫidmete ķabūl ġurāb

ķabūl itsün:
1. **ķabūl itsün:**-*sün*
Tarih 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Allah) Katında makbul saymak, beğenip karşılığını vermek.
9. Nābīyā tārīḫ odur her oķuyan ide duʿā
10. Valide Sulṭānun itsün cāmiʿin Allāh ķabūl

ķabūl-i fesḫ ü nesḫ itmez:
1. **ķabūl-i fesḫ ü nesḫ itmez:**-*mez*
Gazel 736
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hükmü bozmayı ve kaldırmayı kabul etmek.
5. Ḥüccet-i ʿafv ü kerem itmez ķabūl-i fesḫ ü nesḫ
6. Ķāḍı-i endīşe imżā-yı cevāz itmezse de

ķabūl-ı ḥażret-i ḥaķ᾿dur:
1. **ķabūl-ı ḥażret-i ḥaķ᾿dur:**-*dur*
Kıt'a 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah'ın kabulüne -razı olduğu kulu olmaya- mazhar olma.
3. Tek-ā-pūy-ı siperden ārzū-yı ķalb-i maḥzūnum
4. Rıżā-yı server-i ʿālem ķabūl-ı ḥażret-i Ḥaķ᾿dur

ķabūl-ı imtiyāz itmezse:
1. **ķabūl-ı imtiyāz itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 736
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İmtiyazlı kabul etmek, üstünlüğünü onaylamak.
9. Mevce-i elfāẓa ʿārıżdur rüsūm-ı iḫtilāf
10. Lücce-i maʿnī ķabūl-ı imtiyāz itmezse de

kabūl-ı inkitāʿ eylemez:
1. **kabūl-ı inkitāʿ eylemez:**-*mez*
Gazel 259
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kesintiye mahal vermek, kesilmesine izin vermek.
5. Eylemez taʿyīn-i Rabbānī kabūl-ı inkitāʿ
6. Ġayre memnūn olmamaķ iḥsānunuñ memnūnuyuz

ķabūl-ı peyvend idemez:
1. **ķabūl-ı peyvend idemez:**-*e, -mez*
Kıt'a 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gerçekleşmek.
1. İçtimā ʿeylemese merd ile zen ʿālemde
2. İdemez ṣūret-i mevlūd ķabūl-ı peyvend

ķabż:
1. **ķabża:**-*a*
Gazel 82
Mısra: **8**
(Azrail için) Ruhun teslim alınması.
7. Bu sūkda kime virdiyse māye-i enfās
8. Gelince vaʿdesi ķabża emān zamān mı virür

ķabż eylemiş:
1. **ķabż eylemiş:**-*miş*
Gazel 359
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ele geçirmek, elde tutmak.

3. Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun
4. Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş

ḳabż eylemişdi:
1. **ḳabż eylemişdi:**-*miş, -di*
Tarih 77
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ele geçirmek, elde tutmak.
9. Hüccācı ḳatl u ġāret olmışdı resm u ʿādet
10. Māl u menāl-i nāsı ḳabż eylemişdi ʿurbān

ḳabż ile basṭuñ:
1. **ḳabż ile basṭuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Gerilme ve gevşeme" Kabz, Allah'ın lutfuna mazhar olamamaktan ileri gelen gerilme, sıkılma, korku, bast ise bu lutfu hissetmekten doğan ferahlık, neşe hâlidir ki genellikle birlikte kullanılır.
5. Zārdur ḳabż ile basṭuñ dü ser-engüştinde
6. Vażʿ-ı ḥikmetle bu bāzīçegeh-i best ü güşād

ḳabż ü basṭ:
1. **ḳabż u basṭ:**
Gazel 187
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Gerilme ve gevşeme" Kabz, Allah'ın lutfuna mazhar olamamaktan ileri gelen gerilme, sıkılma, korku, bast ise bu lutfu hissetmekten doğan ferahlık, neşe hâlidir ki genellikle birlikte kullanılır.
11. Ḳabż u basṭ emtiʿa-i kafilede cārīdür
12. Beyʿ içündür kimisi kimi reh-āverd gider

2. **ḳabż ü basṭ:**
Kaside 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Gerilme ve gevşeme" Kabz, Allah'ın lutfuna mazhar olamamaktan ileri gelen gerilme, sıkılma, korku, bast ise bu lutfu hissetmekten doğan ferahlık, neşe hâlidir ki genellikle birlikte kullanılır.
15. Virüp ḥaḳḳ-ı ṣarīḥin ḳabż ü basṭ ü maḥv ü is̠bātuñ
16. ʿAdālet-ḫāne-i ḥikmetde itmiş cümlesin irżā

ḳabża-i ġamzede:
1. **ḳabża-i ġamzede:**-*de*
Gazel 548
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yan bakış kını.
3. Zaḫm-ı ʿuşşāḳ içün iʿmāle ne ḥācet ālet
4. Ḳabża-i ġamzede şemşīr-i teġafül var iken

ḳabża-i gül:
1. **ḳabża-i gül:**
Gazel 314
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gül destesi.
11. Her söz olamaz ḫāṭır-ı nādāna müʾes̠s̠ir
12. Her ḳabża-i gül raḫne-i dīvāra yapışmaz

ḳabża-i ḥükminde:
1. **ḳabża-i ḥükminde:**
Kaside 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Hükmünün boyunduruğunda.
39. Zihī Ḳābıż ki ʿālem ḳabża-i ḥükminde mużṭardur
40. Zihī Bāsıṭ ki çekmiş kāʿināta sufre-i naʿmā

kabza-i ḳudretde:
1. **kabza-i ḳudretde:**-*de*
Gazel 117
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İktidar eli, avucu.
13. Aḥvāl-i çerḫi kabza-i ḳudretde Nābīyā
14. Hāşāk-ı gird-bād ile hem-rāh olan bilür

kabza-i rezzāḳdadur:
1. **kabza-i rezzāḳdadur:**-*da, -dur*
Gazel 523
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Herkesin ve herşeyin rızkını veren Allah'ın elinde, kontrolünde.
5. Ḳuvvet-i menʿ ü ʾatā kabza-i Rezzāḳdadur
6. Ẓıll-ı nāçīz-i tehī-deste perestār olamam

ḳaç:
1. **ḳaçsa:**-*sa*
Gazel 67
Mısra: **4**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
3. Kemān-ı ḳısmet olursa müsāʿid bāzū-yi baḫta
4. Ne deñlü ḳaçsa da ol āhū-yı vahşī şikārumdur

2. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 428
Mısra: **6**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
5. Sermāyesin görüp naẓar-ı ḫalḳ eritdügin
6. Ḥayretle mīl-i sürme ḳaçar sürmedāna dek

3. **ḳaçar:**-*ar*
Kaside 2
Mısra: **137**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
137. Zāʾir-i ḳabre ne söz nār ḳaçar nūrından
138. Ṣalavātıyla kimüñ eyleseler rūḥını şād

4. **ḳaçar:**-*ar*
Tarih 56
Mısra: **29**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
29. Ḳaçsun ejderden ḳaçar gibi ser-ā-pāy ʿArab
30. Kanġı ṣaḥrāya ṣalarsa sāye tūġ-ı ḫoş-ḫırām

5. **ḳaçsun:**-*sun*
Tarih 56
Mısra: **29**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
29. Ḳaçsun ejderden ḳaçar gibi ser-ā-pāy ʿArab
30. Kanġı ṣaḥrāya ṣalarsa sāye tūġ-ı ḫoş-ḫırām

6. **ḳaçarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 419
Mısra: **1**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
1. Çihresin görmeden ey dīde ḳaçarsın günehüñ
2. İtme gerdān ṭaraf-ı māh-ruḫāndan nigehüñ

7. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 137
Mısra: **1**
Çekinmek, kaçınmak, yüksünmek.
1. Dilber esīr-i ʿaşḳına yār olmadan ḳaçar
2. Ol āhū-yı remīde şikār olmadan ḳaçar

8. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 137
Mısra: **4**
Çekinmek, kaçınmak, yüksünmek.
3. Ol ġonce nā-güşādelik eylerse vechi var
4. Üftāde-i zebān-ı hezār olmadan ḳaçar

9. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 137
Mısra: **6**
Çekinmek, kaçınmak, yüksünmek.
5. Yoḳdur dimiş miyān u dehānını şübhe yoḳ
6. Āmācgāh-ı būs u kenār olmadan ḳaçar

10. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 137
Mısra: **8**
Çekinmek, kaçınmak, yüksünmek.
7. Yād eyledükçe ġayret-i naḫl-i bülendüñi
8. Dil sāye-gīr-i serv ü çenār olmadan ḳaçar

11. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 137
Mısra: **10**
Çekinmek, kaçınmak, yüksünmek.

9. Nābī tehī-leb-i ṭaleb olsa ʿaceb degül
10. Ol naḫl-i nāz-pervere bār olmadan ḳaçar

12. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 137
Mısra: **2**
Çekinmek, kaçınmak, yüksünmek II (Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
1. Dilber esīr-i ʿaşḳına yār olmadan ḳaçar
2. Ol āhū-yı remīde şikār olmadan ḳaçar

13. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 607
Mısra: **10**
Gözüne gözükmemek II (Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
9. O mest-i dil-siyehüñ bīm-i çeşm-i mestinden
10. Hezār mīl ḳaçar sürme sürmedānından

14. **ḳaçar:**
Gazel 285
Mısra: **1**
Kaçmak, uzaklaşmak.
1. Üftādesin görince ḳaçar gül-ʿizārumuz
2. Gelmez bizüm ḫazāna mukabil bahārumuz

15. **ḳaçdı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **120**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
119. Daḫı mehābet-i şemşīrüñ anda bāḳīdür
120. Fenā girīvesine ḳaçdı fırḳa-i ilhād

ḳaçan:
1. **ḳaçan:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **225**
Ne zaman ki, her ne zaman, ne vakit.
225. Olur ise ḳaçan şikāre revān
226. ʿİzz ü devlet yanınca peyk-i devān

2. **kaçan:**
Tarih 26
Mısra: **25**
Ne zaman ki, her ne zaman, ne vakit.
25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir s̱enākārı

kaçan kim:
1. **kaçan kim:**
Tarih 126
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ne zaman ki.
13. Ḥalebe itdi ḥükūmetle kaçan kim teşrīf
14. İtdi menzil yoġ iken anda da menzil peydā

ḳaçar oldı:
1. **ḳaçar oldı:**-*dı*
Gazel 76
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çekinmeye, saklnmaya başlamak.
1. Yāruñ ḫaṭ-āver olduġına pīç ü tābı var
2. ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı hicābı var

ḳād:
1. **ḳadüm:**-*üm*
Gazel 583
Mısra: **7**
Boy, kâmet.
7. Sipihr gibi tevāżūʿ ḳadüm ḫam itmişdür
8. Yaġan mekārim-i aḫlāḳdur seḥābumdan

2. **ḳādin:**-*in*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **47**
Boy, kâmet.
47. Ḫam itdi sipihrün ḳādin rifʿati
48. Cinānı nihān eyledi zīneti

kadarca:
1. **ḳadarca:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Bu kadarcık, bu ölçüde.
11. Baḥrde rīk ḳadarca görinür kūh-ı kenār
12. O ḳadardür bilürüz raḥmet-i Yezdān vāsiʿ

ḳadd:
1. **ḳaddi:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **6**
Boy, kamet.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyāñı şūḫ

2. **ḳaddin:**-*i, -n*
Gazel 276
Mısra: **14**
Boy, kamet.
13. Nābī hezār şāh-ı ser-efrāz-ı naḫvetüñ
14. Ḳaddin mis̱āl-i dāʾire ḫam-dāde görmişüz

3. **ḳaddümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 538
Mısra: **14**
Boy, kamet.
14. Ḳaddümüz bār-ı tażarruʿla dü-tā eyleyelüm
13. Bāb-ı sulṭān-ı serā-perde-i Levlāk'e varup

4. **ḳaddüm:**-*üm*
Gazel 617
Mısra: **9**
Boy, kamet.
9. Ḳaddüm ḫam oldı olmadum ammā yine ḫalāṣ
10. Dünyā içün diyenlere bu iltiyāmdan

5. **ḳaddile:**-*ile*
Gazel 753
Mısra: **13**
Boy, kamet.
13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

6. **ḳaddini:**-*i, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **64**
Boy, kamet.
63. Mīmveş pāy uzadup yā gibi puşt üzre yatur
64. Eyleyen ʿizzet içüñ dāl-ṣıfat ḳaddini lām

7. **ḳaddine:**-*i, -n, -e*
Kaside 20
Mısra: **62**
Boy, kamet.
61. Ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿilm ü maʿārif ferīd-i dehr
62. Feyżullah ismi ḳaddine şāyeste ḫilʿati

ḳadd ü ḳāmet:
1. **ḳadd ü ḳāmet:**
Gazel 671
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Boy, pos, endam.
3. Ḳadd ü ḳāmet bu ise ḥüsn ü leṭāfet bu ise
4. Ḳatı çoḳ kimse virür mā-melekin dellāle

2. **ḳadd ü ḳāmet:**
Gazel 133
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Boy, pos, endam.
9. O ḳadd ü ḳāmet u o vecāhetle Nābīyā
10. Ḥayfā derūnı pīr-i çenāruñ alācadur

ḳadd ü ḳāmeti:
1. **ḳadd ü ḳāmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boy, pos, endam.
149. Ḫurşīd-i çerḫe ḫande ider nūr-ı cebhesi
150. Serv-i bihişte nāziş ider ḳadd ü ḳāmeti

ḳadd ü ruḫ ü ḫalüñ görüp:
1. **ḳadd ü ruḫ ü ḫalüñ görüp:**-*üp*
Gazel 626
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Boyunu posunu vaziyetini görmek.
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫalüñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül lāleden

ḳadd-i dil:
1. **ḳadd-i dil:**
Gazel 114
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Gönlün boyu posu.
1. Ḳadd-i dil bār-ı girān-ı ġam u derdüñ ḫamıdur
2. Yetiş ey Ḫıżr-ı meded-res kiʿināyet demidür

ḳadd-i dü-tā-yı gül:
1. **ḳadd-i dü-tā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gülün iki büklüm olmuş boyu.
1. Kim dirdi oldı ḫardan āzürde pāy-ı gül
2. Dāl olmasa bu maʿnīye ḳadd-i dü-tā-yı gül

ḳadd-i edā:
1. **ḳadd-i edā:**
Gazel 735
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cilvenin boyu, endamı.
1. Ḫam olur ḳadd-i edā nükte-i ebrūsında
2. Süst olur pāy-ı suḫan maʿnī-i gīsūsında

ḳadd-i ḫalayıḳ:
1. **ḳadd-i ḫalayıḳ:**
Gazel 686
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnsanların boyu.
11. Olmazdı nā-muṣīb duʿā tīr-i kec gibi
12. Maḫlūḳ öñinde ḳadd-i ḫalayıḳ ḫam olmasa

ḳadd-i ḫamīde:
1. **ḳadd-i ḫamīde:**
Gazel 704
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eğrilmiş, bükülmüş, kambur boy.
7. Taʿẓīm olınur her kim olursa mütevāżıʿ
8. Müşʿir bunı miḥrābdaki ḳadd-i ḫamīde

ḳadd-i ḫamideler:
1. **ḳadd-i ḫamideler:**-*ler*
Gazel 239
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eğrilmiş boy.
5. Raḥm eyle dād-ḫ∨āhuña ey şuḫ-ı ser-firāz
6. Her sū fütāde pāyuña ḳadd-i ḫamideler

ḳadd-i ḫūbāna:
1. **ḳadd-i ḫūbāna:**-*a*
Gazel 769
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellerin endamı, boyu.
1. Nihāl-i gül dinürse ḳadd-i ḫūbāna letāfetle
2. Saña naḫl-i tecellī dinse lāyıḳdur bu ḳāmetle

ḳadd-i ḫūbānda:
1. **ḳadd-i ḫūbānda:**-*da*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Güzellerin endamı, boyu.
124. Ẓulmet-i naḳżdan ider āzād
123. Şemʿ olunsa o leylede īḳād

ḳadd-i istiʿdādına:
1. **ḳadd-i istiʿdādına:**
Tarih 16
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Kabiliyetlerin endamı.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

ḳadd-ı ḳabūlına:
1. **ḳadd-ı ḳabūlına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 400
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kabul edilme endamı.
13. Yārün tamām gelmeġe ḳadd-ı ḳabūlına
14. Endāzesidür āh metāʿ-ı maḥabbetüñ

ḳadd-i ḳalem:
1. **ḳadd-i ḳalem:**
Gazel 539
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalemin endamı, boyu.
1. Ḫam olur ḳadd-i ḳalem cevrini taḥrīr itsem
2. Süst olur pāy-ı suḫan nāzını ṭaḳrīr itsem

ḳadd-ı maʿnīye ilbāsdan:
1. **ḳadd-ı maʿnīye ilbāsdan:**-*dan-ye*
Gazel 549
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mana vücuduna giydirmek.
9. Şeh-nişīn-i reh-güzār-ı gūşı tezyīndür ġaraż
10. Cāme-i taʿbīri ḳadd-ı maʿnīye ilbāsdan

ḳadd-i nāzikterine:
1. **ḳadd-i nāzikterine:**-*i, -n, -e*
Gazel 711
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İncecik boy, çok narin endam.
3. O āfetün ḳadd-i nāzikterine ṣarf idelüm
4. Ne mertebe suḫen-i nāzikānemüz var ise

ḳadd-i nefes:
1. **ḳadd-i nefes:**
Gazel 336
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nefes boyu.
1. Ne ḳadar eyler ise nālelerüm medd-i nefes
2. Yine andan daḫı bālāter olur ḳadd-i nefes

ḳadd-i ṣabrı:
1. **ḳadd-i ṣabrı:**-*ı*
Gazel 482
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sabır endamı.
3. Ḳadd-i ṣabrı ḫam ider ḳāmet-i dil-cūy-ı Ḫalīl
4. Bülbüli ebkem ider çeşm-i suḫan-gūy-ı Ḫalīl

ḳadd-i sipihrün:
1. **ḳadd-i sipihrün:**-*ün*
Gazel 613
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Feleğin boyu.
1. Ḳadd-i sipihrün añlayan añlar ḫam olduġın
2. Bī-çāre çerḫ bār-keş-i ʾālem olduġın

ḳadd-i şūḫ-ı maʿnāya:
1. **ḳadd-i şūḫ-ı maʿnāya:**-*ya*
Gazel 132
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mana güzelinin endamı.
9. Ḫayāl-i pīrehen itdükçe ḳadd-i şūḫ-ı maʿnāya
10. Felekde çerḫa-i māh-ı şeb-ārā penbe-rīsümdür

ḳadd-i ṣürāhi:
1. **ḳadd-i ṣürāhi:**
Gazel 118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sürahinin boyu.
1. Şevḳ-i teşrīfün ile ḳadd-i ṣürāhi ḫamdur
2. Būse-i laʿlün içün çeşm-i ḳadeh pür-nemdür

ḳadd-i yāra:
1. **ḳadd-i yāra:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yârın endamı.
1. Şevḳ-i teniyle cūdā olup pāre pāre mevc
2. Āġūşın açdı ḥasret ile ḳadd-i yāra mevc

ḳadd-i yāri:
1. **ḳadd-i yāri:**-*i*
Gazel 725
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin boyu.
7. Metāʿ-ı şevḳüñi endāzeden dırāz itme
8. Tecāvüz eylemesün ḳadd-i yāri ḳāmet-i āh

ḳadeḥ:
1. **ḳadeḥüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 680
Mısra: **3**
Kadeh. II Şarap.
3. Tefṣīr-i e̱ser yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḫı şermende ḳalursa

2. **ḳadeḥde:**-*de*
Gazel 160
Mısra: **13**
Kadeh.
13. Nābī ḳadeḥde ẓāhir olan cā-be-cā ḥabāb
14. Gül-gūn-ı bādenüñ ayaġında ṣırāçedür

3. **ḳadehler:**
Gazel 221
Mısra: **12**
Kadeh.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥkīk
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

4. **ḳadeḥ:**
Gazel 313
Mısra: **6**
Kadeh.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

5. **ḳadehde:**-*de*
Gazel 337
Mısra: **8**
Kadeh.
7. ʿUşşāḳum ġarḳ eyledi ḫūn-ābe-i eşke
8. ʿAksüñ ki ḳadehde mey-i bī-ġışlara düşmiş

6. **ḳadeh:**
Gazel 648
Mısra: **3**
Kadeh.
3. Sensin dehānını öpe gel ey ḳadeh yine
4. Meyl-i şarāb iderse de cānāne sen sevin

7. **ḳadehe:**-*e*
Gazel 824
Mısra: **14**
Kadeh.
13. Hep iʿtibār pāye-i būs-ı lebünledür
14. Mīnā-yı ser-keşüñ ḳadehe ser-fürūları

8. **ḳadeḥ:**
Gazel 877
Mısra: **11**
Kadeh.
11. Ṣadāsı çıḳmaz olur ol ḳadeḥ ki ola şikeste
12. Şikāyet itmez idüm senden inkisārum olaydı

9. **ḳadeh:**
Gazel 173
Mısra: **5**
Kadeh.
5. Ḫıdmet-i refʿ-i ḥicāba ḳadeh āmāde iken
6. Vaṣl içün yāre niyāz itmege ḥācet mi ḳalur

10. **ḳadeḫlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 270
Mısra: **14**
Kadeh.
13. Ümīd-i būs-ı lebiyle o āfetüñ Nābī
14. Ḳadeḫlerüñ dökilen āb-rūların bilürüz

ḳadeḥ-i bāde:
1. **ḳadeḥ-i bāde:**
Gazel 390
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şarap kadehi.
5. ʿAyş mümkin mi bu miḥnetkede-i ʿālemde
6. Ḳadeḥ-i bāde gibi elde müdār olmayıcaḳ

ḳadeḥ-i kāmı:
1. **ḳadeḥ-i kāmı:**-*ı*
Gazel 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu kadehi.
5. Teh-cürʿadan olmaz yine ümmīd güsiste
6. Birden ḳadeḥ-i kāmı nigūn eyleme yā Rab

ḳadeh-keş:
1. **ḳadeh-keşliklere:**-*ler, -e*
Gazel 672
Mısra: **6**
Kafa çekme, sarhoşluk.
5. Hücūm-ı seng-i taʿne meşreb-i rindī taḥammüldür
6. Ḳadeh-keşliklere ey çeşm-i nem-peymā ne dirlerse

ḳadeḥveş:
1. **ḳadeḥveş:**
Gazel 669
Mısra: **3**
Kadeh gibi.
3. Ḳadeḥveş āb-ı rū dökmekle ḳanlar yutmak ister kim
4. Naṣīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ġonce-i leblerle

ḳadem:
1. **ḳademi:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **158**
Adım. II Uğur.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

2. **ḳademde:**-*de*
Gazel 496
Mısra: **10**
Adım.
9. Bu cihānun es̱er-i ḳaḥṭ-ı vefāsındandur
10. Terk ider birbirin evvelki ḳademde tevʾem

3. **ḳademi:**-*i*
Gazel 381
Mısra: **3**
Ayak.
3. Merkezde eger bir ḳademi s̱ābit olursa
4. İtmez ḳadem-i dīger-i pergār taḫallüf

4. **ḳademin:**-*i, -n*
Kaside 11
Mısra: **126**
Ayak.
125. Virür ṭabiʿat-ı iksīre jeng-i istihzā
126. Semendüñüñ ḳademin būs iden kemīne türāb

ḳadem baṣaldan:
1. **ḳadem baṣaldan:**-*al, -dan*
Kaside 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak basmak, teşrif etmek, gelmek.
37. Reh-i vücūda baṣaldan ḳadem bu idi ümmīd
38. Kʾolam cebīn-zede-i āsitān-ı Mevlānā

ḳadem baṣdı:
1. **ḳadem baṣdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak basmak, teşrif etmek, gelmek; yardım etmek, ihsanda bulunmak.
33. Baṣdı ol şebde ṣaḥn-ı mülke ḳadem
34. Sebeb-i āferīniş-i ʿālem

ḳadem baṣınca:
1. **ḳadem baṣınca:**-*ınca*
Tarih 96
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak basmak, teşrif etmek, gelmek; yardım etmek, ihsanda bulunmak.
11. Baṣınca ḳadem ṣadr-ı ḫāniyyete
12. Felekde melek oldı midḥat-serāy

ḳadem baṣmasa:
1. **ḳadem baṣmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 15
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak.
161. Ḫalḳ rāḥatı ruʾyāda bile görmez idi
162. Baṣmasa reʾy-i ḥakīm-i ḫıredi sulḥa ḳadem

ḳadem baṣṣañ:
1. **ḳadem baṣṣañ:**-*ṣañ*
Gazel 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak.
3. Baṣṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāy-būs içün
4. Birbirini baṣup gelür ey meh kenāra mevc

ḳadem baṣup:
1. **ḳadem baṣup:**-*up*
Tarih 125
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak.
11. Baṣup anlar daḫı bu menzil-i maʿrūfa ḳadem
12. Ḳuvvet-i ḳabżasınuñ eyledi ḥükmin icrā

ḳadem çekmek:
1. **ḳadem çekmek:**-*mek*
Gazel 462
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağını çekmek, gitmemek.
3. Eger bulmazsa ruḫṣat pāy-ı endīşeyle devr eyler
4. Dil-i zāre ne mümkin kūy-ı cānāndan ḳadem çekmek

ḳadem ḳodı:
1. **ḳadem ḳodı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Ayak basmak.
99. Getürüp mühr-i hümāyūn ile itdi teşrīf
100. Mihrveş mühr ḳodı sīne-i çerḫ üzre ḳadem

2. **ḳadem ḳodı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak basmak, yoluna girmek, başlamak.
1. Rāvī-i sencīde-zebān-ı ḳalem
2. Rāh-ı beyāna ḳodı böyle ḳadem

ḳadem-i çerḫ:
1. **ḳadem-i çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Feleğin ayağı.
9. Āteşvāre benzer gibi zīr-i ḳademinde
10. Bir yirde ḳarār itdügi yoḳdur ḳadem-i çerḫ

ḳadem-i dīger-i pergār:
1. **ḳadem-i dīger-i pergār:**
Gazel 381
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pergelin diğer ayağı.
3. Merkezde eger bir ḳademi s̱ābit olursa
4. İtmez ḳadem-i dīger-i pergār taḫallüf

ḳadem-i meymenet-endūḫte-ı ʿizzet-i şeyḫ:
1. **ḳadem-i meymenet-endūḫte-ı ʿizzet-i şeyḫ:**
Kaside 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Abdulkadir-i Geylani hazretlerinin izzetinin kutlu ayağı.
3. Faḫrdur gerdenine cümle-i ehluʾllāhuñ
4. Ḳadem-i meymenet-endūḫte-ı ʿizzet-i Şeyḫ

ḳadem-i pādişāha:
1. **ḳadem-i pādişāha:**-*a*
Tarih 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Padişahın ayağı.
9. Gūyiyā eşḳ-i şevḳdür ki zemīn
10. Ḳadem-i pādişāha itdi revān

ḳadem-i rāh-ı necāt:
1. **ḳadem-i rāh-ı necāt:**
Gazel 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kurtuluş yolunun (ilk) adımı, basamağı.
1. Pīşānī-i şevḳuñ ḳadem-i rāh-ı necāt it
2. Mügānuñı cārūb-ı ġubār-ı ʿArafāt it

ḳadem-i rüzgârı:
1. **ḳadem-i rüzgârı:**-*ı*
Gazel 651
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın ayağı.
11. Āġūş-ı mevc açar ḳadem-i rüzgârı
12. Şān u şekve vü leẕẕet-i cūş u ḫurūş içün

ḳadem-i saḫt:
1. **ḳadem-i saḫt:**
Gazel 266
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sert, güçlü adım.
13. Nābī ḳadem-i saḫt gerek menzil-i aşḳa
14. Ol rāha reviş ʿuḳde-i zānū ile olmaz

ḳademin alışdurmaḳdur:
1. **ḳademin alışdurmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 70
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyi yapmayı âdet edinmek.
9. Güç neşāṭuñ ḳademin ḳalbe alışdurmaḳdur
10. Yoḫsa ġam her ne zamān istese ḥāżır bulunur

ḳademin çekmez:
1. **ḳademin çekmez:**-*mez*
Gazel 630
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağını çekmek, gitmemek.
1. Gitmez es̱er-i eşk-i revān dāmenümüzden
2. Çekmez ḳademin jāle bizüm gülşenümüzden

ḳader:
1. **ḳaderle:**-*le*
Gazel 737
Mısra: **10**
Takdir edilen, alın yazısı.
9. Yine o bildügin işler ḳalur saña ʿaczüñ
10. Ḳaderle her ne ḳadar kārzār olınsa bile

2. **ḳaderüñ:**-*üñ*
Tarih 65
Mısra: **2**
Takdir edilen, alın yazısı.
1. Çār ferzendi ile müftī-i şūm
2. Olıcak taḫta-i meşḳi ḳaderüñ

3. **ḳader:**
Kaside 7
Mısra: **94**
Takdir edilen, alın yazısı.
93. Sürādıḳında ḳażā dīdebānlıġa meʾẕūn
94. Hazīnesinde ḳader pāsbānlıġa meʾmūr

ḳad-i bālāsını:
1. **ḳad-i bālāsını:**-*sı, -nı*
Gazel 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüce boy. II Sevgilinin düzgün boyu.
1. Ruḫ-ı zibāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur
2. Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanır

ḳad-i dildāra:
1. **ḳad-i dildāra:**-*a*
Gazel 873
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin fidan boyu.
9. Nice teşbih ideyüm servi ḳad-i dildāra
10. Nice mevzun ideyüm mıṣraʿ-ı nā-mevzūnı

ḳad-i maʿnāyı:
1. **ḳad-i maʿnāyı:**-*y, -ı*
Kaside 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mananın boyu, endamı.
3. Zihī ḫayyāṭ-ı ḫilʿat-dūz-ı bāzār-ı ḥaḳāyik kim
4. Ḳad-i maʿnāyı itmiş cāme-i terkīb ile ber-pā

ḳad-ı rāstumı:
1. **ḳad-ı rāstumı:**-*um, -ı*
Kaside 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Dümdüz boy, dimdik endam.
21. Hep bilürsüz ki ḳad-ı rāstumı ḫāme gibi
22. İtdi engüşt gibi ḫam-zede bār-ı taḥrīr

ḳad-i yār:
1. **ḳad-i yār:**
Gazel 849
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin boyu.
9. Kad-i yār ile bile gerdiş ider çeşm-i raḳīb
10. Deyrde resm olınan ṣūret-i Efrenc gibi

ḳadīd oldı:
1. **ḳadīd oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
(Zayıflamaktan) iskelete dönmek, korkuluk gibi olmak.
85. Olmadı yek ḫaṭve-i cünbiş bedīd
86. Oldı tütünlükde aṣılmış ḳadīd

ḳāḍı-i endīşe:
1. **ḳāḍı-i endīşe:**
Gazel 736

Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Düşünce kadısı.
5. Ḥüccet-i ʿafv ü kerem itmez ḳabūl-i fesḫ ü nesḫ
6. Ḳāḍı-i endīşe imżā-yı cevāz itmezse de

ḳāḍi-i endīşeye:
1. **ḳāḍi-i endīşeye:***-y, -e*
Gazel 464
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Düşünce kadısı.
13. Nābiyā memleket-i vāsiʿa-i maʿnāyı
14. Niyyetüñ ḳāḍi-i endīşeye teʾbīd itmek

ḳāḍī-i ḥarem idüp:
1. **ḳāḍī-i ḥarem idüp:***-üp*
Kaside 20
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Haremeyn-i Şerifeyn'e kadı yapmak (Mekke'ye kadı yapmak bağlamında).
23. Taḳdīr-i Kirdgār idüp ḳāḍī-i ḥarem
24. Taḥrīk idüp o ṣavba rikāb-ı ʿazīmeti

ḳāḍī-i maḥkeme-pīrāy-ı ḳader:
1. **ḳāḍī-i maḥkeme-pīrāy-ı ḳader:**
Kaside 13
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kader mahkemesinin süsleyici kadısı, Allah.
17. Virdi müşkil görinen daʿvī-i dehr-āşūba
18. Ḳāḍī-i maḥkeme-pīrāy-ı ḳader fayṣal-ı tām

ḳadīme:
1. **ḳadīme:**
Gazel 23
Mısra: **5**
Eskiden beri var olan.
5. Ḥādiṡ muḳarin olsa ḳadīme ʿadīm olur
6. Olmaz güneh muḳābil-i gīsū-yı maġfiret

ḳādime-i sāhire-peymāy-ı ḳalem:
1. **ḳādime-i sāhire-peymāy-ı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kalemin yeryüzünü ölçen adımları.
13. Bir siyeh mūzeli sūdāger-i baḥr ü berdür
14. Saḫtdür ḳādime-i sāhire-peymāy-ı ḳalem

ḳadīmī:
1. **ḳadīmī:**
Kaside 7
Mısra: **211**
Eskiden beri, öteden beri var alan, dâimî.
211. Ḳadīmī māʾide-perverd-i āstānuñdur
212. Velīk oldı teṣārīf-i dehr ile mehcūr

ḳādir:
1. **ḳādir:**
Gazel 96
Mısra: **7**
Muktedir, gücü yetme.
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

2. **ḳādir:**
Kaside 1
Mısra: **35**
Her şeye gücü yeten Allah.
35. Zihī Ḳādir ki ḫāk-i tīre-ṭıynetden ider īcād
36. Sefīd ü zerd maʿden sebz ü surḫin cevher-i ġarrā

3. **ḳādir:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Muktedir, gücü yetme.
9. Ḳādir midür iṡbāt-ı sevād itmeġe ʿiṣyān
10. Taʿyīn-i sipāh eyleyicek nūr-ı ʿināyet

4. **ḳādir:**
Gazel 441
Mısra: **12**
Muktedir, gücü yetme.
12. Degül a menʿine ḳādir kerem-i Rezzāḳuñ
11. Menʿ-i nān-pāremüze kuşiş iden cāhil-i dūn

5. **ḳādir:**
Gazel 488
Mısra: **11**
Muktedir, gücü yetme.
11. Dilden degül güzārişe ḳādir ḫayālini
12. ʿĀşık niyāz-ı vaṣl ile taḥrīk-i leb degül

6. **ḳādir:**
Gazel 505
Mısra: **4**
Muktedir, gücü yetme.
3. Kemīne renciş ile dūstān ḳanda ḳalur
4. ʿAdūya ḳādir isem ḳaṣd-i intikam idemem

7. **ḳādir:**
Gazel 574
Mısra: **2**
Muktedir, gücü yetme.
1. Ol āfetün āzürde iken vażʿ-ı bedinden
2. Ḳādir miyüz ayrılmaġa taḥsīn ṣadedinden

8. **ḳādir:**
Gazel 574
Mısra: **7**
Muktedir, gücü yetme.
7. Ḳādir mi ide mezraʿa-i safḥayı sīr-āb
8. Feyż almayıcaḳ ḫāme midāduñ mededinden

9. **ḳādir:**
Gazel 576
Mısra: **2**
Muktedir, gücü yetme.
1. Maʿnā-yı sitem ẓāhir iken reng-i lebinden
2. Ḳādir miyüz ammā ki sūʾale sebebinden

10. **ḳādir:**
Gazel 630
Mısra: **6**
Muktedir, gücü yetme.
5. Āmāde iken māh gibi nāvek-i dil-dūz
6. Ḳādir mi felek geçmeġe pīrāhenümüzden

11. **ḳādir:**
Gazel 699
Mısra: **15**
Muktedir, gücü yetme.
15. Ol gūne zebān-zed sözi kim bulmaġa ḳādir
16. Mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan cümlesi elde

ḳādir degül:
1. **ḳādir degül:**
Gazel 61
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Muktedir olmamak, gücü yetmemek.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyḫlerden olsa da sādır kerāmetler

2. **ḳādir degül:**
Gazel 60
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Muktedir olmamak, gücü yetmemek.
7. Ele evḳāt-ı ʿömrüñ girdügiyle çıkduġı birdür
8. Degül zencīrlerle ẓabṭa ḳādir vaḳti sāʿatler

3. **ḳādir degül:**
Gazel 785
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Muktedir olmamak, gücü yetmemek.
9. Nev-güfteñe Ḫulūṣī virdi naẓīre Nābī
10. Dil-beste-i sitemdür ḳādir degül edāya

4. **ḳādir degül:**
Kaside 15
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Muktedir olmamak, gücü yetmemek.
139. Derke ḳādir degül ednā-yı bedihiyyātın
140. Ne ḳadar itse teʿemmül ʿuḳalā-yı efḥam

5. **ḳādir degül:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muktedir olmamak, gücü yetmemek.

39. Sipihr idemez devr pīrāmenin
40. Zemīn būsa ḳādir degül dāmenin

ḳādir degülem:
1. **ḳādir degülem:***-em*
Gazel 854
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Muktedir olmamak, gücü yetmemek.
3. Çeşminüñ ḫastesiyem girmeġe ḳādir degülem
4. Çūp-ı bādām ile ḳızdurmasalar ḥammāmı

2. **ḳādir degülem:***-em*
Kaside 2
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muktedir olmamak, gücü yetmemek.
173. Pişgāhında ḫiṭāb itmege ḳādir degülem
174. Līk şevḳ-i keremi virdi baña istiʿdād

ḳādir idi:
1. **ḳādir idi:***-i, -di*
Gazel 364
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Muktedir, gücü yetme.
7. Kim ḳādir idi itmeġe taḥṣīl-i menāṣıb
8. Emvāt olaydı eger iḥyāya muʿārıż

ḳādir olan:
1. **ḳādir olan:***-an*
Gazel 545
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gücü yetmek, muktedir olmak.
1. Olur āzāde ḳayd-ı piç ü ḫamdan pençe-i ġamdan
2. Olan ḳādir şühūda nʾolduġın maḳṣūd ʿālemden

ḳādir olur:
1. **ḳādir olur:***-ur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Gücü yetmek, muktedir olmak.
127. Bu luṭf ki oldı mis̱li nādir
128. Kim olur edā-yı şükre ḳādir

2. **ḳādir olur:***-ur*
Gazel 363
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gücü yetmek, muktedir olmak.
11. Eczā-yı cihānbeste-i aḥkām-ı ḳażādur
12. Kim ḳādir olur itmege fermāna taʿarruż

ḳādir olursañ:
1. **ḳādir olursañ:***-ur, -sa, -ñ*
Gazel 648
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gücü yetmek, muktedir olmak.
1. Taḫrībedür teveccühi maʿmūr olan evin
2. Çerḫün şühūda ḳādir olursañ tek ü pūyın

ḳādir ü yek-tā:
1. **ḳādir ü yek-tā:**
Tarih 16
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Kudret sahibi ve tek olan (Allah).
55. Murād itmiş hemān āsāyişin ḫalḳ-ı cihānuñ kim
56. Seni ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿālem itdi ḳādir ü yek-tā

ḳādir-i müteʿāl:
1. **ḳādir-i müteʿāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **161**
Kelime Tipi: -
Her şeye kadir olan Yüce Allah.
161. Eylemiş anı Ḳādir-i müteʿāl
162. Salṭanat gülsitānına gül-i āl

ḳadr:
1. **ḳadr:**
Kaside 10
Mısra: **93**
Kadir gecesi.
93. İlāhi her günini ʿīd ü her şebin ḳadr it
94. Nihāl-i tāzedür eyle İlāhi ber-ḫordār

2. **ḳadrüm:***-üm*
Gazel 192
Mısra: **7**
Değer, itibar, haysiyet.
7. Pest oldı ḳadrüm eyleyeli terk-i sūz-ı ʿaşḳ
8. Her kim beni görürse söyünmiş fener ṣanur

3. **ḳadrini:***-i, -n, -i*
Gazel 403
Mısra: **14**
Değer, itibar, haysiyet.
13. Kāviş ehli ider idrāk zemīn-i şiʿri
14. Nābiyā ḳadrini bu maʿnī-i nā-yāblaruñ

4. **ḳadrini:***-i, -n, -i*
Gazel 438
Mısra: **7**
Değer, itibar, haysiyet.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẕilletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

5. **ḳadrini:***-i, -n, -i*
Gazel 441
Mısra: **13**
Değer, itibar, haysiyet.
13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ḫilāfuñdaki bed-aḫlāḳuñ

6. **ḳadrini:***-i, -n, -i*
Gazel 513
Mısra: **3**
Değer, itibar, haysiyet.
3. Hüner ü maʿrifetün ḳadrini andan bil kim
4. Sīm olur sākin-i cennet gibi meʾvā-yı ḳalem

7. **ḳadre:***-e*
Gazel 740
Mısra: **3**
Değer, itibar, haysiyet.
3. İlticādan ne żarar ḳadre fürū-māyelere
4. Ḳadr-i leb pest olamaz būse-zen-i dāmen ise

8. **ḳadri:***-i*
Kaside 2
Mısra: **161**
Değer, itibar, haysiyet.
161. Ṭaybeʾnüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
162. Şāh-ı büldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bilād

9. **ḳadrini:***-i, -n, -i*
Kaside 2
Mısra: **101**
Değer, itibar, haysiyet.
101. Luṭfınuñ ḳadrini bildürmek içündür muṭlaḳ
102. Iṣṭılāḥāt-ı fünūn içre bulunmak ebʿād

10. **ḳadrile:***-ile*
Kaside 7
Mısra: **208**
Değer, itibar, haysiyet.
207. Gelür meṣāfuña Çāsār-ı bed-tebār senüñ
208. Olursa kūh-ı keşiş ḳadrile muḳabil-i Ṭūr

11. **ḳadrine:***-i, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **92**
Değer, itibar, haysiyet.
91. Żamīne cāhına envāʿ-ı dāniş ü ʾirfān
92. ʾİlāve ḳadrine aḳsām-ı fażl-ı nā-maḥṣūr

12. **ḳadri:***-i*
Kaside 14
Mısra: **144**
Değer, itibar, haysiyet.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya ẕātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

13. **ḳadrüme:***-üm, -e*
Kaside 16
Mısra: **120**
Değer, itibar, haysiyet.
119. Gördügi bildügi degül iken bu bendesin
120. Reh-bürde oldı ḳadrüme nūr-ı ferāseti

14. **ḳadr:**
Kaside 17
Mısra: **24**
Değer, itibar, haysiyet.
23. Āṣaf-ı memdūḥ dāmād-ı şehenşāhī kʾodur
24. Cümle destūrān-ı ʿaṣruñ ḳadr ile bālāteri

15. **ḳadrin:***-i, -n*
Kaside 20
Mısra: **73**
Değer, itibar, haysiyet.

73. Fetvānuñ itdi ḳadrin o deñlü bülend kim
74. İmżāsınuñ görüldi Ṣürreyyāda ṣūreti

16. **ḳadrine:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **112**
Değer, itibar, haysiyet.
111. Kim ki makbūl-ı ḥażret-i Ḥaḳ olur
112. O şebün ḳadrine muvaffaḳ olur

17. **ḳadri:**-*i*
Tarih 49
Mısra: **8**
Değer, itibar, haysiyet.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣṭafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

18. **ḳadri:**-*i*
Gazel 119
Mısra: **3**
Değer, itibar, haysiyet.
3. Bilinse ḳadri ḥayāt-ı ʿazīz rācihdür
4. Hezār salṭanata yek-dem-i kemīne-i ʿömr

19. **ḳadrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 411
Mısra: **10**
Değer, itibar, haysiyet.
9. Olmasak biz kime ʿarż eyler idi envārın
10. Felek anlar mı ʿaceb ḳadrini iḥsānumuzuñ

20. **ḳadri:**-*i*
Gazel 799
Mısra: **11**
Değer, itibar, haysiyet.
11. Ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ ḳadri żāyiʿdür
12. Bilür ḳadrin bulanlar gūşiş-i bisyārdan ṣoñra

21. **ḳadriyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 104
Mısra: **16**
Değer, itibar, haysiyet.
15. Ez-cümle maḳām-ı Zekeriyyā-yı nebī kim
16. Ḳadriyle budur levḥa-i mecmūʿa-i Şehbā

ḳadr ü ḳıymeti:
1. **ḳadr ü ḳıymeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin değeri ve önemi.
39. Sevdā-yı kesb-i māl ile mālī ise dilüñ
40. Anuñ da pīrlikde nedür ḳadr ü ḳıymeti

ḳadr-dān-ı es̱eri:
1. **ḳadr-dān-ı es̱eri:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eserin kıymeti, kıymetbilirliği.
11. Ḳadr-dān-ı es̱eri çeşm ḳıpar ḫūbāna
12. Neşʾe-yāb-ı suḫanı tevbe ider ṣahbāya

ḳadr-dān-ı hüner:
1. **ḳadr-dān-ı hüner:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **453**
Kelime Tipi: -
Hünerin değerini bilen.
453. Ḳadr-dān-ı hüner sütūde-güher
454. Naḫl-i bāġ-ı seḫā mürüvvet-ber

ḳadr-dān-ı ʿulemā:
1. **ḳadr-dān-ı ʿulemā:**
Kaside 24
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Alimlerin değerini bilen.
45. Çāre-sāz-ı fuḳarā luṭf-nümā-yı żuʿafā
46. Ḳadr-dān-ı ʿulemā rütbe-şinās-ı fużalā

ḳadrde rūḥuʾl-emīn nāzil olur:
1. **ḳadrde rūḥuʾl-emīn nāzil olur:**-*de-ur*
Kaside 2
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **Ayet**
Kadir gecesinde Cebrail Melek yere iner (Kadir Suresi 4. ayetinden iktibasen).
141. Ḳadrde nāzil olur Rūḥuʾl-emīn itmek içün
142. Āstānında zemīn-būsī-i resm-i aʿyād

ḳadri bilinmezse:
1. **ḳadri bilinmezse:**-*mez, -se*
Gazel 409
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gereken değerin verilmesi, kıymetin bilinmesi.
9. Metāʿ-ı kārgeh-i ṣunʿ sözdür ey Nābī
10. Ne naḳş ḳadri bilinmezse gevher-i suḫenüñ

ḳadr-i bülendi:
1. **ḳadr-i bülendi:**-*i*
Gazel 602
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüksek değer.
11. Olmaz ṣeḥāyifüñ yine ḳadr-i bülendi pest
12. Ṣaff-ı sipeh-keş-i ḳaleme pāy-māl iken

kadr-i cemāli:
1. **kadr-i cemāli:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin kıymeti.
1. Naḳḳāş-ı ṣunʿı naḳşdan agāh olan bilür
2. Kadr-i cemāli ʿārif-i billāh olan bilür

ḳadr-ı ehli:
1. **ḳadr-ı ehli:**-*i*
Gazel 488
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İşin ehlinin kıymeti.
7. Nā-ehlüñ iḫtilāṭı ider ḳadr-ı ehli pest
8. Ḥayfā ki ḳadr-ı ehl-i hüner münteḫab degül

ḳadr-ı ehl-i hüner:
1. **ḳadr-ı ehl-i hüner:**
Gazel 488
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hüner sahiplerinin kıymeti.
7. Nā-ehlüñ iḫtilāṭı ider ḳadr-ı ehli pest
8. Ḥayfā ki ḳadr-ı ehl-i hüner münteḫab degül

ḳadr-ı harīdārını:
1. **ḳadr-ı harīdārını:**
Gazel 411
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Müşterinin kıymeti (Tevbe Suresi 111. ayete atfen: Şüphesiz Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır).
13. Nābiyā itmez idük māye-i enfāsı telef
14. Añlasak ḳadr-ı harīdārını dükkānumuzuñ

ḳadr-ı ḥayātı bilmede:
1. **ḳadr-ı ḥayātı bilmede:**-*mede*
Gazel 644
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hayatın kıymetini bilmek.
11. Bilmede ḳadr-ı ḥayātı şīr segden dūn olur
12. Iżṭırābuñ ḥikmetin fehm itmeyen naḫcīrden

ḳadr-i hüneri:
1. **ḳadr-i hüneri:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Hünerin, kabiliyetin değeri (Ünlü divan şairi Nef'î (1572-1635)'nin "Ehl-i dildir diyemem sînesi sâf olmayana / Ehl-i dil birbirini bilmemek insâf değil" beytine atfen).
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

ḳadr-i ḥüsni:
1. **ḳadr-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin kıymeti.
1. Her nā-şinās-ı ḥüsn ki dilberlik istemez
2. Bildükçe ḳadr-i ḥüsni ḫaṭṭ-āverlik istemez

ḳadr-i ḥüsnini bilmezse:
1. **ḳadr-i ḥüsnini bilmezse:**-*mez, -se*
Gazel 488
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Güzelliğinin kıymetini bilmek.
1. Bilmezse ḳadr-i ḥüsnini ḫūbān ʿaceb degül
2. Mevrūs̱dur mis̱āl-i zenān mükteseb degül

ḳadr-i iḥsānı bilür:
1. **ḳadr-i iḥsānı bilür:**-*ür*
Gazel 611
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
İyiliğin kıymetini bilmek.
7. Ḳadr-i iḥsānı bilür yoḳ şimdi taʿyīb eylemem
8. Ḫalḳ-ı ʿaṣruñ mübtelā-yı renc-i imsāk olduġın

ḳadr-i ʿirfānı:
1. **ḳadr-i ʿirfānı:**-*ı*
Gazel 196
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Anlayış, tecrübe ve zekadan ileri gelen zihni kemalin kıymeti.
5. Ne ḥadd-i fażlı bilürler ne ḳadr-i ʿirfānı
6. Zamāne ḫalḳınuñ iḳbāli pārsālıġadur

ḳadr-i istiʿdādına:
1. **ḳadr-i istiʿdādına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kabiliyetlerin endamı.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḫavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

ḳadr-i leb būse-zen-i dāmen ise pest olamaz:
1. **ḳadr-i leb būse-zen-i dāmen ise pest olamaz:**
Gazel 740
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Etek öpmekle dudak aşınmaz (Halledilmesi gereken bir iş için bazen ilgili kişiye yalvarıp yakarmak gerekebilir, bundan kaçınılmamalı, öyle yapmakla insandan bir nitelik eksilmez).
3. İlticādan ne żarar ḳadre fürū-māyelere
4. Ḳadr-i leb pest olamaz būse-zen-i dāmen ise

ḳadr-i nā-fehmān:
1. **ḳadr-i nā-fehmān:**
Gazel 204
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kıymet bilinmezlik.
7. Olur mı ʿārif-i dūzeḫ-pesendüñ nārdan bāki
8. Meġer kim ḳadr-i nā-fehmān dūzeḫden muʿaẕẕebdür

ḳadr-i nā-resālıġını bilürse:
1. **ḳadr-i nā-resālıġını bilürse:**-*ür, -se*
Gazel 862
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hamlığın kıymetini takdir etmek.
11. Ne zaḫm-ı kārd ne dendān ḥabs-ı maʿde-i teng
12. Bilürse mīve eger ḳadr-i nā-resālıġını

ḳadr-ı ṣoḥbeti:
1. **ḳadr-ı ṣoḥbeti:**-*i*
Gazel 269
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sohbet etmenin değeri.
3. Nādānlıġ ile añlamayup ḳadr-ı ṣoḥbeti
4. Ol nāzenīn-i ḥüsne ʿaceb s̱ıḳlet itmişüz

ḳadr-i sürūrı:
1. **ḳadr-i sürūrı:**-*ı*
Gazel 761
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevincin kıymeti.
11. Ġam olmasa kim añlar idi ḳadr-i sürūrı
12. Nābī idemem ḫıdmetin inkār ġamuñ da

kadr-i viṣāli bilmek:
1. **kadr-i viṣāli bilmek:**-*i-mek*
Gazel 708
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Vuslatın kımetini idrak etmek.
11. Kadr-i viṣāli bilmek içündür bu künc-i hicr
12. Bir gün gelür mübeddel olur hicr vuṣlata

ḳadr-i zuhūr-ı ʿināyeti:
1. **ḳadr-i zuhūr-ı ʿināyeti:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yapılan, görülen yardımın kıymeti.
7. Hemgām-ı yeʾs ḳadr-i zuhūr-ı ʿināyeti
8. Maṭlūba dest-i ḳudreti kūtāh olan bilür

ḳadrin anlar:
1. **ḳadrin anlar:**
Gazel 353
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Değerini bilmek.
7. Ḳadrin anlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenün
8. Çār-sūy-i kābiliyyetde terāzū ḳalmamış

ḳadrin añlayanuñ:
1. **ḳadrin añlayanuñ:**-*y, -an, -uñ*
Gazel 433
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Değerini bilmek.
1. Çeşminde ḳadrin añlayanuñ ʿizz ü rifʿatüñ
2. Çeşm-i ḥasūd revnaḳıdur rūy-ı devletüñ

ḳadrin bilen:
1. **ḳadrin bilen:**-*en*
Gazel 430
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kıymet, değer bilmek.
1. Olmaz firīb-ḫorde-i ikbāli devletüñ
2. Ḳadrin bilen selāmet-i künc-i ḳanāʿatüñ

ḳadrin bilerek:
1. **ḳadrin bilerek:**-*erek*
Gazel 346
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kıymet, değer bilmek.
19. Ḳadrin bilerek gevherimüñ eylemek ikrām
20. Üftāde-i peyġūle-i ġār itmek içünmiş

ḳadrin bilür:
1. **ḳadrin bilür:**-*ür*
Gazel 699
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymet, değer bilmek.
11. Şāne ne bilür ḳadrin o berhem-zede zülfüñ
12. Ser-rişte-i devlet gibidür dest-i eşelde

2. **ḳadrin bilür:**-*ür*
Gazel 799
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymet, değer bilmek.
11. Ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ ḳadri żāyiʿdür
12. Bilür ḳadrin bulanlar gūşiş-i bisyārdan ṣoñra

3. **ḳadrin bilür:**-*ür*
Tarih 16
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Kıymet, değer bilmek.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

ḳadrini añlar:
1. **ḳadrini añlar:**-*r*
Gazel 242
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kıymetini idrak etmek.
19. Şehriyār-ı şehri Ḥaḳ maʿmūr ḳılsun dāʾima
20. Ḳadrini bu cevherüñ añlar bilür bilmezlenür

ḳadrini bilmez:
1. **ḳadrini bilmez:**-*mez*
Gazel 663
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, takdir etmek.
5. Tāzeler bilmez anuñ ḳadrini pīrān añlar
6. Başḳa bir keyf virür neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh

2. **ḳadrini bilmez:**-*mez*
Kaside 1

Mısra: **157**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, takdir etmek.
157. Bu deñlü niʿmet-i bī-imtinānun ḳadrini bilmez
158. ʿAceb küfrān-ı nā-şükrāndur ekse̱r merdüm-i dünyā

ḳadrini bilmezleri:
1. **ḳadrini bilmezleri:**
Gazel 105
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Değerden anlamayan, değerbilmez.
9. Naġmemin ḳadrini bilmezleri seyr itdükçe
10. Kec-nigāh itmemeġe çāre mi var neyzenler

ḳadrini bilmezsin:
1. **ḳadrini bilmezsin:***-i, -n, -i-mez, -sin*
Gazel 559
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, takdir etmek.
7. Sen gülün ḳadrini ḫurşīd ḳadar bilmezsin
8. Ceẕb ider būyını şemm itmek içün şeb-nemden

ḳadrini bilür bilmezlenür:
1. **ḳadrini bilür bilmezlenür:***-ür*
Gazel 242
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Kıymetini bilip de bilmez görünmek.
21. Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudā hem pādişāh u hem vezīr
22. Bunlaruñ ḳadrini serverler bilür bilmezlenür

ḳadr-şinās:
1. **ḳadr-şināsun:***-un*
Gazel 301
Mısra: **7**
Kadir ve kıymet anlayıcı, anlayan.
7. Kalduġun ḳadr-şināsun eli taş altında
8. Āzmūn-kerde-i aḥvāl-i terāzūyuz biz

2. **ḳadr-şināsın:***-ı, -n*
Gazel 636
Mısra: **6**
Kadir ve kıymet anlayıcı, anlayan.
5. Bu ʿaṣrda meşhūdı hemān çīn-i cebīndür
6. Mirʾāt-ı niyāz eyleyen en ḳadr-şināsın

ḳadr-şināsān:
1. **ḳadr-şināsāna:***-a*
Kaside 23
Mısra: **17**
Kadir bilenler.
17. Gāʾibāne o ḳadar ḳadr-şināsāna duʿā
18. Bir şerefdür ki naṣīb olmaz o her ḫod-rāya

ḳadr-şinās-ı suḫan:
1. **ḳadr-şinās-ı suḫan:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sözün kıymetini takdir eden.
1. Her tīre-meniş ḳadr-şinās-ı suḫan olmaz
2. Her sifle ḫarīdār-ı leʾāl-i ʿAden olmaz

ḳadr-şinās-ı ʿulemā:
1. **ḳadr-şinās-ı ʿulemā:**
Tarih 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Alimlerin kıymetini en iyi takdir eden.
1. Ṣāf-ṭabʿ-ı vükelā ḳadr-şinās-ı ʿulemā
2. Ehl-i ḫayr-ı vüzerā ḥażret-i Yūsuf Pāşā

ḳadrümi bilürdi:
1. **ḳadrümi bilürdi:***-ür, -di*
Gazel 877
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gereken değerin verilmesi, kıymetin bilinmesi.
13. Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn
14. Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiḫārum olaydı

ḳadrüñ añlamayup:
1. **ḳadrüñ añlamayup:***-ma, -y, -up*
Kaside 16
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Kıymet bilmek, değerini takdir etmek.
23. Ġafletle ḳadrüñ añlamayup eyledüñ hebā
24. Gencīne-i tevekkül ü künc-i ḳanāʿati

ḳadüm ḫam itdi:
1. **ḳadüm ḫam itdi:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Boynunu bükmek II Sıkıntı vermek.
1. Ḫam itdi ḳadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet
2. Çün tīr-i hedef tende ʿıyān ḫār-ı melāmet

kadüm ḫam itdi:
1. **kadüm ḫam itdi:***-di*
Gazel 32
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Boynunu bükmek II Sıkıntı vermek.
9. Āzāde iken serv-ṣıfat dehrde Nābī
10. Ḫam itdi kadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet

ḳāf:
1. **ḳāf:**
Kaside 14
Mısra: **74**
Arap alfabesindeki kaf harfi.
73. Ġayūrdur o ḳadar kim taḥammül eyleyemez
74. İşitse ḳāf verāsında ḥarf-i lecc ü ʿinād

2. **kāfʾda:***-da*
Tarih 103
Mısra: **6**
Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.
5. Zihī revnaḳ-feżāy-ı kevkeb-i şān-ı ḫilāfet kim
6. Döker bāl ü perin nāmın işitse Kāfʾda ʿAnḳā

3. **ḳāfda:***-da*
Tarih 127
Mısra: **62**
Ankā kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevî dağ.
61. Āşiyānında daḫı ḫᵛāb-ı ferāgat göremez
62. Ḳāfda nām-ı hümāyūnın işitse ʿanḳā

4. **kāfında:***-ı, -n, -da*
Gazel 745
Mısra: **10**
Kaf(ق) harfi ("Kün" deki kaf bağlamında).
9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

kāf u nūnı:
1. **kāf u nūnı:***-ı*
Gazel 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yaratmadaki gücünü ve süratini anlatmak üzere âyetlerde yer alan "kün" (az = ol!) emrini telmihen kelimeyi oluşturan harflerin ismen okunmasıyla elde edilen dinî-tasavvufî terim.
1. Emr-i künden olmaġın sādır cemīʿ-i kāʾināt
2. Kāf u nūnı eylemiş Ḥaḳ nefs-i ṣunʿa beyyināt

kafā:
1. **ḳafāda:***-da*
Gazel 148
Mısra: **15**
Kavrama ve anlama yeteneği, zekâ, zihin, bellek.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

2. **ḳafāsında:***-sı, -n, -da*
Gazel 468
Mısra: **3**
Kavrama ve anlama yeteneği, zekâ, zihin, bellek.
3. Sipāh-ı tefriḳa āmādedür ḳafāsında
4. Ṣabāḥa kalduġı nādirdür encümen didigüñ

ḳafādār:
1. **ḳafādār:**
Gazel 163

Mısra: **13**
Arkadaş, eş.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-ṣıfat hicri ḳafādār
14. Nābī bu ḳadar sūz ü güdāzuñ yiri yoḳdur

2. **kafādāruñ:**-*uñ*
Gazel 671
Mısra: **2**
Kafa dengi, arkadaş.
1. Merḥabā gelmez idi ey meh-i rūze ḳāle
2. Var duʿā eyle kafādāruñ olan şevvāle

3. **ḳafādārı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **188**
Kafa dengi, arkadaş.
187. Her işinde ʿināyet-i Bārī
188. Oldı tedbīrinün ḳafādārı

4. **ḳafādārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **32**
Kafa dengi, arkadaş.
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse Ḫıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i Ḫudā ola ḳafādārı

ḳafādar it:
1. **ḳafādar it:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **536**
Kelime Tipi: -
Arkadaş, yoldaş yapmak.
535. Yā İlāhī ʿadūsını zār it
536. Luṭfuñı kendüye ḳafādar it

kafadar oldı:
1. **ḳafādār oldı:**-*dı*
Gazel 183
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aynı anlayışa sahip olmak, arkadaş.
3. ʿAceb mi şāneāsā çāk çāk olsa dil-i ʿuşşāḳ
4. Sipāh-ı ḫaṭṭ-ı nev-hīze ḳafādār oldı gīsūlar

2. **kafadar oldı:**-*dı*
Gazel 90
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aynı kafada olma II Geriden destek verme.
5. Ṭayansun ḳalbgāh-ı inkisār-ālūde-i ʿuşşāḳ
6. Nigāh-ı tīġ-ı der-deste kafadar oldı müjgânlar

ḳafādar olsa:
1. **ḳafādar olsa:**-*sa*
Gazel 496
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aynı anlayışa sahip olmak, arkadaş olmak.
7. Olsa bir ceyşe ḳafādar nesīm-i nuṣret
8. Cünbiş-i şevḳ ile pervāza gelür bāl-i ʿalem

ḳafādārī-i mihr:
1. **ḳafādārī-i mihr:**
Gazel 47
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Güneşle kafadar.
13. Nābīyā olmasa maġrur ḳafādārī-i mihr
14. Güllerüñ düşmez idi üstine şebnem küstāḫ

ḳafadarlıġ:
1. **ḳafadarlıġın:**-*ın*
Gazel 49
Mısra: **10**
Aynı kafada olma II Geriden destek verme.
9. Bulmaz ẓafer eṭfāl-i nev-āmūza tekāsül
10. İtdükçe ḳafadarlıġın sille-i üstād

ḳafā-yı yāre:
1. **ḳafā-yı yāre:**-*e*
Gazel 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ensesi, boynu.
1. Ḳafā-yı yāre düşen gīsū-yı medīd midür
2. Berāt-ı ḥüsn verāsındaki resīd midür

ḳafes:
1. **ḳafesdür:**-*dür*
Gazel 136
Mısra: **12**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.
11. Taʿẓīm ile ser üzre getürsek ʿaceb midür
12. Murġ-ı ümīdi ṣayda ḳafesdür ʿimāmeler

2. **ḳafesde:**-*de*
Gazel 154
Mısra: **11**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.
11. Görince zāġı hevāda ḳafesde bir ṭāvūs
12. Bu ḳaydlar baña bāl-i münaḳḳaşumdandur

3. **ḳafesüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **4**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.
3. Almasa murġ-ı esīr olmaz idi naġme-serā
4. Būy-ı ümmīd-i rehā raḫnelerinden ḳafesüñ

4. **ḳafeslerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 454
Mısra: **10**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.
9. Ṣad çāk olurdı murġ-ı giriftār görmese
10. Ümmīd-i fürce raḫnelerinden ḳafeslerüñ

5. **ḳafeslerle:**-*ler, -le*
Gazel 741
Mısra: **6**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.
5. Gören şehr-i ḳanāʿat çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

6. **ḳafes:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **66**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.
65. Mevc-i deryā sütūr-ı fermāndur
66. Ḳafes üstinde ḳaṣr-ı sulṭāndur

7. **ḳafesle:**-*le*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **69**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.
69. O ḳafesle o beyżadan her ān
70. Murġ-ı aḥkām-ı şerʿ ider ṭayerān

8. **ḳafes:**
Kaside 18
Mısra: **15**
Tuğranın yer aldığı çerçeve.
15. Ne ḳafesdür o ḳafes kim heves-i vaṣlı ile
16. Bī-ḳarār olmadadur evc-i hevā üzre hümā

9. **ḳafes:**
Kaside 18
Mısra: **17**
Tuğranın yer aldığı çerçeve.
17. Pādişāhuñ ḳafes içindeki nāmın görsün
18. Ḳafese girdügini münkir olanlar ʿanḳā

10. **ḳafesdür:**-*dür*
Kaside 18
Mısra: **15**
Tuğranın yer aldığı çerçeve.
15. Ne ḳafesdür o ḳafes kim heves-i vaṣlı ile
16. Bī-ḳarār olmadadur evc-i hevā üzre hümā

11. **ḳafese:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **18**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme II Tuğranın yer aldığı çerçeve.
17. Pādişāhuñ ḳafes içindeki nāmın görsün
18. Ḳafese girdügini münkir olanlar ʿanḳā

12. **ḳafesi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **7**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış

taşınabilir bölme II Tuğranın yer aldığı çerçeve.
7. Ḳafesi maʿbed-i mürġān-ı bihişt
8. Beyżalar beyża-i mürg-ı ʿAnḳā

13. **ḳafesi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **9**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme II Tuğranın yer aldığı çerçeve.
9. Ḳafesi rāh-nümādur ki ider
10. Ḥüsni bülbül gibi ḳalbi şeydā

ḳafes-gīr olmaz:
1. **ḳafes-gīr olmaz:**-*maz*
Gazel 861
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kafeste duran olmak, kafese hapsolmak.
5. Ṭāʾ ir-i lāne-i ıṭlāḳ ḳafes-gīr olmaz
6. Ḳayd-ı taḥrīr ile olsun mı müselsel maʿnā

ḳāfes-i dil-pezīrin:
1. **ḳāfes-i dil-pezīrin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Gönle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği kafes.
63. Ḳāfes-i dil-pezīrin itdi maḳām
64. Ṭāʾir-i nām-ı dāver-i İslām

ḳafes-i ḳāl ü ḳıyl:
1. **ḳafes-i ḳāl ü ḳıyl:**
Gazel 746
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Söz kafesi.
1. Ṣayd-ı hümā-yı maʿrifet itmek delīl ile
2. Ḥabs-ı meʾāldür ḳafes-i ḳāl ü ḳıyl ile

ḳafes-i köhneye:
1. **ḳafes-i köhneye:**-*y, -e*
Gazel 737
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Eskimiş, yıpranmış kafes (Mecazen dünya).
15. Bu rīḫte ḳafes-i köhneye nice yaḳışur
16. Hümā-yı evc-i saʿādet şikār olınsa bile

ḳafes-i rāz idi:
1. **ḳafes-i rāz idi:**- *i, -di*
Tarih 104
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Saklanma, sır olarak gizli kalma kafesi.
21. Maḳṣūre-i ṭāḳında o şibāk-ı münevver
22. Ol ṭūṭī-i vaḥye ḳafes-i rāz idi gūyā

ḳafes-i ṣubḥ:
1. **ḳafes-i ṣubḥ:**
Gazel 43
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sabah kafesi.
3. Zāġ-ı şebi ṣayd itmek içün perveriş eyler
4. Bir ṭāʾir-i zerrīn-per ü bāli ḳafes-i ṣubḥ

ḳafeslenür:
1. **ḳafeslenür:**-*ür*
Gazel 202
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cam ve kapılara kafes şeklinde korkuluk yapmak.
5. Müjgān-ı nāzın açmasa cānān ʿaceb midür
6. Revzenleri ḥarīm-i cemālün ḳafes lenür

ḳafesli:
1. **ḳafesli:**
Gazel 589
Mısra: **4**
Kafesi olan veya kafes biçiminde olan.
3. Ten-i bürehne-i ʿāşıḳda ʿaks-i naḳş-ı ḥaṣīr
4. Olur şehenşeh-i ʿaşḳa ḳafesli şāh-nişin

kāfī:
1. **kāfīdür:**-*dür*
Gazel 759
Mısra: **7**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
7. Hemān bir kendü bir pervāne-i ḥayrānı kāfīdür
8. O şuḫuñ şemʿa ḥācet yoḳ şebistān-ı viṣālinde

2. **kāfīdür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **211**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
211. Yalıñuz sen degül etbāʿuña da kāfīdür
212. Çekdügüñ pīşgeh-i ümmete bu niʿmet-iʿām

3. **kāfidür:**-*dür*
Kıt'a 52
Mısra: **2**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
1. Kilid-i genc-i tevekkül müsellem oldı bize
2. Zekātı ʿāleme kāfidür en faḳīrümüzüñ

4. **kāfīdür:**-*dür*
Kıt'a 71
Mısra: **3**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
3. Saña şāhid gerekse kāfīdür
4. Nābiyā cünbiş-i dehān ü zebān

5. **kāfidür:**-*dür*
Kıt'a 89
Mısra: **2**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
1. Dilün taʿayyüş içün vaḳf-ı piç ü tāb itme
2. Ḫudā mühimmüne kāfidür ıżṭırāb itme

6. **kāfīdür:**-*dür*
Tarih 23
Mısra: **17**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
17. Aña kāfīdür işāret Nābīyā
18. Ḥaḳ kelāmında hüveʾl-fażlüʾl-mübīn

7. **kāfīdür:**-*dür*
Tarih 30
Mısra: **57**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
57. Ḥüsni bu ḳaṣruñ bu kāfīdür ki teşrīf eyleye
58. Pādişāhān-ı cihānuñ server-i ser-i defteri

8. **kāfīdür:**-*dür*
Tarih 56
Mısra: **41**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
41. Didi hātif Nābīyā tārīḫi kāfīdür anuñ
42. Ḳıldı bürc-i evliyāda Muṣṭafa Pāşā maḳām

9. **kāfīdür:**-*dür*
Tarih 75
Mısra: **20**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
19. Rūḥ-ı pāk-ı resūl-i kevneyne
20. Ṣalavāt-ı şerīf kāfīdür

10. **kāfi:**
Tarih 103
Mısra: **26**
Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.
25. Nigehbān olduġın her ḥāline tevfīḳ-i Rābbānī
26. Lisān-ı ḥāl ile kāfi buña bir şāhid-i aḳvā

ḳāf-ı ḳanāʿatde:
1. **ḳāf-ı ḳanāʿatde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
Kanaatın başındaki kaf harfi II Kanaatin Kaf dağı (Kaf dağı; Anka ve Simurg adlı efsanevi kuşların yaşadığı varsayılan dağ).
163. ʿAnḳānun aldı Ḳāf-ı ḳanāʿatde ḫ∨ābını
164. Āvāze-i maḥābet u şīt-ı ṣalābeti

ḳafile:
1. **kafileye:**-*ye*
Gazel 105
Mısra: **6**
Katar, kervan.
5. Ḥiṣṣe-yāb olmayıcaḳ şeyḫlerüñ feyżinden
6. Terk-i ḫ∨āb itdüremez kafileye reh-zenler

2. **ḳāfile:**
Gazel 267

Mısra: **6**
Katar, kervan.
5. Her çeşm olamaz lāyıḳ-ı ruhsāre-i Yūsuf
6. Her ḳāfile leb-teşne-i çāh-ı ẕeḳḳan olmaz

3. **ḳāfileden:***-den*
Gazel 401
Mısra: **2**
Katar, kervan.
1. Ṣanma kim zāyiʾ olur ḫıdmeti feryād-resüñ
2. Reh-zene ḳāfileden luṭfı füzūndur ceresüñ

4. **kafile:**
Gazel 812
Mısra: **22**
Katar, kervan.
21. Evvel müsevvedātda eyler ẓuhūr şiʿr
22. Gūyā ki şehr öñünde olur cemʿ kafile

5. **ḳafileler:***-ler*
Kaside 9
Mısra: **144**
Katar, kervan.
143. Yadigārın getirür pīşgeh-ı ʿizzetüñe
144. Naẓm ile bender-i dilde yüriyen ḳafileler

ḳāfilegeh:
1. **ḳāfilegehde:***-de*
Gazel 331
Mısra: **11**
Kafilelerin mola vermek için durdukları han vb. yerler (Mecazen dünya).
11. Bu köhne ḳāfilegehde ʿaleʾt-tevālīdür
12. Ḫurūş-ı bang-i rev-ā-rev derā-yı ḫīz-ā-ḫīz

ḳāfile-ı ʿazl:
1. **ḳāfile-ı ʿazl:**
Kaside 12
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Azletme kervanı.
101. İrişüp ḳāfile-ı ʿazl olıcaḳ teng-güşā
102. Cāmesin eyledi tenhālıġa tebdīl ziḥām

ḳāfile-i çār:
1. **ḳāfile-i çār:**
Gazel 381
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dört kervan.
11. Tā bār-güşā olmayıcaḳ ḥaşrda itmez
12. Birbirine bu ḳāfile-i çār taḫallüf

ḳāfile-i ġam ġam üstine nüzul eyler:
1. **ḳāfile-i ġam ġam üstine nüzul eyler:***-r*
Gazel 707
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gam üstüne gam inmek.
5. Mihmān-sarāy-ı sīnemi yoḳ rüft ü rūba vaḳt
6. Eyler nüzul ḳāfile-i ġam ġam üstine

ḳāfile-i ḫᵛāb:
1. **ḳāfile-i ḫᵛāb:**
Gazel 870
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Uyku kafilesi.
11. Ṣubḥ-ı maḥşer çıḳar ancaḳ ġam-ı dil ey Nābī
12. Dīde-i baḫta ḳonan ḳāfile-i ḫᵛāb gibi

kāfile-i iḫtiyār:
1. **kāfile-i iḫtiyār:**
Gazel 792
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İrade (sahipleri) kervanı.
3. Döner metāʿ-ı hezīmetle şehr-bend-i ḳaderden
4. Hezār kāfile-i iḫtiyār bir yire gelse

kāfile-i inṣāfı:
1. **kāfile-i inṣāfı:***-ı*
Kaside 12
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **-**
İnsaf kervanı.
161. Saḥn-ı dehre ḳonalı kāfile-i inṣāfı
162. Birbirine uçurur bāz ile şāhīn ḥamām

kāfile-i luṭf u kerem:
1. **kāfile-i luṭf u kerem:**
Gazel 868
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İhsan ve cömertlik kervanı.
9. Rāyegān olmayı mı yine metāʿ-ı maḳṣūd
10. Nābiyā kāfile-i luṭf u kerem gelmez mi

ḳāfile-i mā-sivā:
1. **ḳāfile-i mā-sivā:**
Gazel 819
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Masiva kervanı (Masiva; Kişiyi bir olan Allah'tan ayıran her şey).
3. Ol dem ki itdi ḳāfile-i mā-sivā sefer
4. Ġam bār-bend-i nām ü nişān oldı gelmedi

kāfıle-i müşg-bārdan:
1. **kāfıle-i müşg-bārdan:***-dan*
Gazel 182
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Misk yüklü kafile.
1. Gel ey nesīm-i ṣabā ḫaṭṭ-ı yārdan ne ḫaber
2. Gelür mi kāfıle-i müşg-bārdan ne ḫaber

ḳāfile-i naẓma:
1. **ḳāfile-i naẓma:***-a*
Gazel 586
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Şiir kafilesi, manzume.
17. Düzd-i maʿnā kara ḫırsuz gibidür ey Nābī
18. El-ḥazer ḳāfile-i naẓma ṣunan reh-zenden

ḳāfile-i renc ü ʿanā:
1. **ḳāfile-i renc ü ʿanā:**
Kaside 24
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve sıkıntı kervanı.
29. Oldı dil ḫaymegeh-i pādişeh-i mülk-i neşāṭ
30. Göçdi bu merḥaleden ḳāfile-i renc ü ʿanā

kāfile-i zūd-res-i ṣubḥ:
1. **kāfile-i zūd-res-i ṣubḥ:**
Gazel 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sabahın herşeye yetişen erkenci kafilesi.
1. İmdāda irüp kāfile-i zūd-res-i ṣubḥ
2. Emvāt-ı şebi eyledi iḥyā nefes-i ṣubḥ

kāfile-sālār-ı ḥaḳīḳat:
1. **kāfile-sālār-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 300
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hakikat kervanının kervanbaşı.
7. Ey kāfile-sālār-ı ḥaḳīḳat meded eyle
8. Güm-kerde rehüz pey-rev-i bāng-i ceresüz biz

kāfil-i emr:
1. **kāfil-i emr:**
Kaside 15
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Görevi üstlenen, vazifeyi üstüne alan.
35. Kişver ü salṭanat Allāhʾuñ emānetleridür
36. Kāfil-i emr gerek ola diyānetde ʿalem

kāfir:
1. **kāfir:**
Gazel 451
Mısra: **10**
Allah'ın varlığını inkar eden.
9. Ey ġam yine mi ḫāṭır-ı Nābīʾde bulunduñ
10. Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

2. **kāfiri:***-i*
Tarih 19
Mısra: **29**
Allah'ın varlığını inkar eden.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

3. **kāfirüñ:***-üñ*
Gazel 397
Mısra: **6**
Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.

5. Eyleme ṭāliʿden evzāʿ-ı mülāyete ümīd
6. Ol siyeh-dil kāfirüñ īmāna istiʿdādı yoḳ

4. **kāfir:**
Gazel 397
Mısra: **9**
Allah'ın varlığını inkar eden.
9. Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
10. Ḫüküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ

5. **kāfir:**
Gazel 793
Mısra: **10**
Allah'ın varlığını inkar eden.
9. Mümkin mi miyānını görüp açmaya āġūş
10. Ol kāfir ider şekl-i çelīpā kimi görse

6. **kāfirlerüñ:***-ler, -üñ*
Tarih 144
Mısra: **50**
Allah'ın varlığını inkar eden.
49. Dest-bürdinden ġuzātun teng olup meydān-ı ceng
50. Ḳalmayup kāfirlerüñ gencīne-i vusʿında tāb

kāfir-dilān-ı ḥırṣ:
1. **kāfir-dilān-ı ḥırṣ:**
Gazel 113
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hırsın kafir gönüllüleri.
3. Kāfir-dilān-ı ḥırṣ ferāmuş idüp Ḥaḳʾı
4. Şimdi ṣanem-mis̱āl perestiş ġurūşadur

kāfir-i bed-ṭıynetüñ:
1. **kāfir-i bed-ṭıynetüñ:***-üñ*
Tarih 19
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Mayası bozuk kafir.
23. ʿAczin görüp Sulṭān-ı dīn ol kāfir-i bed-ṭıynetüñ
24. Ḳondı Ḳamançe üstine çetr-i felek-manẓūr ile

kāfir-i bī-dīn ü ʾanūd:
1. **kāfir-i bī-dīn ü ʾanūd:**
Tarih 128
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dik kafalı ve dinsiz kafir.
6. Başḳa sevdāya düşüp itmiş idi istīlā
5. Zabıt-ı Mosḳov olan kāfir-i bī-dīn ü ʾanūd

kāfir-i ṣūret-perestüñ:
1. **kāfir-i ṣūret-perestüñ:**
Gazel 146
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözüyle gördüğüne, şekil ve dış görünüşe tapan kafir.
7. Kāfir-i ṣūret-perestüñ bu mecāzī deyrde
8. Laġziş-i pāyına bādī ol bütüñ temkīnidür

ḳāfir-i süst-iʿtikād:
1. **ḳāfir-i süst-iʿtikād:**
Tarih 19
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
İnancı kıymetsiz kafir.
25. Ol ḳalʿa-i yek-pārenüñ fetḥini eylerken muhal
26. Hem ḳāfir-i süst-iʿtikād ol bārū-yı maʿmūr ile

kāfiristān:
1. **kāfiristān:**
Kaside 13
Mısra: **200**
Kâfirler ülkesi.
199. Oldı tedbīr-i cihān-gīrüñ ile āsūde
200. Kāfiristān u müselmān u bilād-ı Aʿcām

kāfiye:
1. **kāfiye:**
Tarih 91
Mısra: **7**
Nazımda, şiirlerin sonlarında tekrarlanan ve aynı sesi veren harflerin hareke ve sükûn hâllerindeki birleşmeleri, uyak.
7. İmdāda gelüp kāfiye Nābī didi tārīḫ
8. Bīş ü kem-i erzāḳa Muḥammed ola Ṣābir

2. **ḳāfiye:**
Tarih 116
Mısra: **26**
Nazımda, şiirlerin sonlarında tekrarlanan ve aynı sesi veren harflerin hareke ve sükûn hâllerindeki birleşmeleri, uyak.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫ∨āḫāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

kâfur:
1. **kâfur:**
Gazel 102
Mısra: **12**
Kâfûr ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan beyaz ve yarı saydam ıtırlı bir madde.
11. Reng-i ḫālün virdi germiyyet dil-i sūzānuma
12. Micmer-i endīşeme kâfur döksem ʾūd olur

2. **kāfūruñ:***-uñ*
Gazel 746
Mısra: **8**
Kâfûr ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan beyaz ve yarı saydam ıtırlı bir madde (Ağaçtan elde edildiği için serttir).
7. Bu kārgāhuñ añlamayan germ ü serdini
8. Kāfūruñ añlamaz es̱erin zencebīl ile

kāġıd:
1. **kāġıd:**
Gazel 497
Mısra: **1**
Kağıt.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

2. **kāġıdadur:***-a, -dur*
Gazel 458
Mısra: **2**
Kağıt.
1. ʿİzār-ı sādeyedür incizābı çeşm-i terüñ
2. Hatāyī kāġıdadur meyli ḫāme-i naẓaruñ

kāġıd uçurur:
1. **kāġıd uçurur:***-ur*
Gazel 193
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mektup göndermek.
1. İs̱bāt-ı meh-i ṣavma olan ḥücceti ṣaḳlar
2. Kāġıd uçurur menzil ile yolda ulaklar

kāh:
1. **kāh:**
Gazel 714
Mısra: **10**
Saman, saman çöpü.
9. Baḫt her fırḳada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

kāḫ-ı ḫavernaḳ:
1. **kāḫ-ı ḫavernaḳ:**
Tarih 107
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Havernak köşkü, 16. asırda Mimar Sinan tarafından şimdiki Necef'in yerinde bulunan Hire'de yaptırılan çok büyük ve ihtişamlı bir köşk.
9. Aḫ-ı büzürkteri kāḫ-ı Ḫavernaḳ
10. Küçük hemşīresi ḳaṣr-ı Züleyḫā

kāḫ-ı iḳbāle:
1. **kāḫ-ı iḳbāle:***-e*
Kaside 12
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Baht açıklığı köşkü.
31. Kāḫ-ı iḳbāle esās olmaz inanma bulmaz
32. Bünye-i günbed-i pür-bād-ı ḥabāb istiḥkâm

kāhiş ü fezāyişi:
1. **kāhiş ü fezāyişi:***-i*
Gazel 385
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Azalıp artma, bir azalma bir çoğlma.
5. Bizüm o māh ile peyvend-i irtibātumuzun
6. Mis̱āl-i māh-ı felek kāhiş ü fezāyişi yoḳ

ḳahḳaha:
1. **ḳahḳahasını:***-sı, -n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **10**
Yüksek sesle gülme.

9. Farḳ eylemez ṣadā-yı ceresden tefāvütin
10. Maġrūr-ı devletüñ işiden ḳaḫḳahasını

ḳahḳarī cünbişi:
1. **ḳahḳarī cünbişi:**-*ı*
Gazel 403
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Birdenbire geri dönme, aniden arkaya dönme hareketi.
5. Ehl-i ṭūl-ı emelüñ pīş-rev olmaz kārı
6. Ḳahḳarī cünbişi şāhid buna mūtāblaruñ

ḳahr:
1. **ḳahruñ:**-*uñ*
Gazel 138
Mısra: **9**
Celal, öfke.
9. ʿAyn-ı luṭf olduġını ḳahruñ o añlar Nābī
10. Ki regin būsegeh-i nişter-i faṣṣād eyler

2. **ḳahrı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **69**
Celal, öfke.
69. Olsa deryādaki māhīye muḳarin ḳahrı
70. Kuḥl ider çeşmine ḫakisterin ehl-i deryā

ḳahr eylemede:
1. **ḳahr eylemede:**-*mede*
Kıt'a 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ezmek, perişan etmek.
3. Eylesün düşmen-i bed-ḫ∨āhunı ḳahr eylemede
4. Leşker-i nuṣret ü teʾyīd-i İlāhī imdād

ḳahr itsün:
1. **ḳahr itsün:**-*sün*
Gazel 652
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Helak etmek.
3. Saña bed-ḫ∨āh olanı ġayret-i Ḥaḳ ḳahr itsün
4. Źāt-ı bī-mis̱lüñ ārāyiş-i dīvān itsün

ḳaḫramān:
1. **ḳaḫramān:**
Kaside 14
Mısra: **43**
Küçük yaşlarda devler tarafından kaçırılarak yetiştirilen ve bir gün suda aksini görerek kendisinin devler gibi olmadığını farkederek onların yanından kaçıp şehre gelen ve orada pek çok kimseyi öldürmesinden dolayı Kahraman-ı Kâtil diye bilinen mitolojik karekterdir. Rüstem tarafından öldürülür.
43. O Ḳaḫramān ki ider āb u āteş-i tīġi
44. ʿAdū-yı devleti evvel ġarīḳ ṣoñra remād

2. **ḳaḫramān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **176**
Küçük yaşlarda devler tarafından kaçırılarak yetiştirilen ve bir gün suda aksini görerek kendisinin devler gibi olmadığını farkederek onların yanından kaçıp şehre gelen ve orada pek çok kimseyi öldürmesinden dolayı Kahraman-ı Kâtil diye bilinen mitolojik karekterdir. Rüstem tarafından öldürülür.
175. Şīrler lerzenāk-i pençesidür
176. Ḳaḫramān ʿāşıḳ-ı ṭabancasıdur

ḳaḫramān-heybet:
1. **ḳaḫramān-heybet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **459**
Kahraman heybetli II Kahraman: Küçük yaşlarda devler tarafından kaçırılarak yetiştirilen ve bir gün suda aksini görerek kendisinin devler gibi olmadığını farkederek onların yanından kaçıp şehre gelen ve orada pek çok kimseyi öldürmesinden dolayı Kahraman-ı Kâtil diye bilinen mitolojik karekterdir. Rüstem tarafından öldürülür.
459. Ḳaḫramān-heybet ü ʿalī-ṣavlet
460. Şemʿ-i bezm-i serāçe-i devlet

ḳaḫramān-ı çerḫüñ:
1. **ḳaḫramān-ı çerḫüñ:**-*üñ*
Gazel 684
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feleğin Kahramanı (Kahraman;Küçük yaşlarda devler tarafından kaçırılarak yetiştirilen ve bir gün suda aksini görerek kendisinin devler gibi olmadığını farkederek onların yanından kaçıp şehre gelen ve orada pek çok kimseyi öldürmesinden dolayı Kahraman-ı Kâtil diye bilinen mitolojik karekterdir. Rüstem tarafından öldürülür).
5. Meh Ḳaḫramān-ı çerḫüñ elinde ne ḫoş döner
6. Geh ṣārim-i sefīdine geh dūrbāşına

ḳaḫramān-ı cihān:
1. **ḳaḫramān-ı cihān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **428**
Kelime Tipi: -
Alemin Kahramanı (Kahraman;Küçük yaşlarda devler tarafından kaçırılarak yetiştirilen ve bir gün suda aksini görerek kendisinin devler gibi olmadığını farkederek onların yanından kaçıp şehre gelen ve orada pek çok kimseyi öldürmesinden dolayı Kahraman-ı Kâtil diye bilinen mitolojik karekterdir. Rüstem tarafından öldürülür).
427. Ṣāḥibi bir vezīr-ı ʿālī-şān
428. Rüstem-ı ʿaṣr u Ḳaḫramān-ı cihān

ḳaḫramān-ı dil:
1. **ḳaḫramān-ı dil:**
Gazel 707
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül kahramanı.
13. Şevḳ-i nigāh-ı tīzüñ ile ḳahramān-ı dil
14. İmzā-keş-i temellük olur ġam ġam üstine

ḳaḫramān-ı felek:
1. **ḳaḫramān-ı felek:**
Tarih 82
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Felek kahramanı (Kahraman; Kahraman, İran mitolojisinde "Kahraman-ı Katil" lakâbıyla anılan meşhûr bir pehlivandır. Gözün vasfı da öldürücü, katil olmasıdır. Beyitte çeşm ve kahraman kelimelerinin bir araya getirilmesi bu yüzdendir).
21. Kimisi didi Ḳaḫramān-ı felek
22. Siperin aldı itdi ʿazm-ı veġā

ḳaḫramān-i kavī-baht-ı ʿālem-ārā:
1. **ḳaḫramān-i kavī-baḫt-ı ʿālem-ārā:**
Kaside 14
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Alemi süsleyen talihli Kahraman (Kahraman; Küçük yaşlarda devler tarafından kaçırılarak yetiştirilen ve bir gün suda aksini görerek kendisinin devler gibi olmadığını farkederek onların yanından kaçıp şehre gelen ve orada pek çok kimseyi öldürmesinden dolayı Kahraman-ı Kâtil diye bilinen mitolojik karekterdir. Rüstem tarafından öldürülür).
37. O Ḳaḫramān-i kavī-baḫt-ı ʿālem-ārā kim
38. Kemīn ḥikāyesidür dāstān-ı Zāl u Ḳubād

ḳaḫṭ-ı cemāl:
1. **ḳaḫṭ-ı cemāl:**
Gazel 491
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzel/Güzellik kıtlığı.
3. Şamʾda her ne ḳadar ḳaḫṭ-ı mekāsib var ise
4. Bulunur şehr-i Ḥalebʾde o ḳadar ḳaḫṭ-ı cemāl

ḳaḫṭ-ı ḫarīdārıdur:
1. **ḳaḫṭ-ı ḫarīdārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 516
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alıcının azlığı.
3. ʿİzz-i metāʿa ḳaḫṭ-ı ḫarīdārıdur delīl
4. Nā-ehlüñ iʿtibārına yoḳ ḥācetüm benüm

ḳaḫṭ-ı mekāsib:
1. **ḳaḫṭ-ı mekāsib:**
Gazel 491
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kazanç kıtlığı.

3. Şamʾda her ne ḳadar ḳaḥṭ-ı mekāsib var ise
4. Bulunur şehr-i Ḥalebʾde o ḳadar ḳaḥṭ-ı cemāl

ḳaḥṭ-ı ricale:
1. **ḳaḥṭ-ı ricale:***-e*
Gazel 281
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Adam kıtlığı.
9. Biz ol metāʿ-ı nāsereyüz Nābiyā kʾolur
10. Ḳaḥṭ-ı ricale beste zamān-ı revācumuz

ḳaḥṭ-ı suẖan meclisin:
1. **ḳaḥṭ-ı suẖan meclisin:***-n*
Gazel 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Söz (şiir) kıtlığı meclisi.
3. Göstermesin o ḳaḥṭ-ı suẖan meclisin Ḫudā
4. Kʾalūde-i tenaḥnuḥ ola lafẓ-ı nesteler

kʾahū:
1. **kʾahūlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 747
Mısra: **15**
Ki ceylan.
15. Ġafil olma emr ber- ʿaks olmadan kʾahūlaruñ
16. Merdümekle çeşmi dām u dānedür ṣayyādına

kʾahū-yı çeşmini:
1. **kʾahū-yı çeşmini:***-i, -n, -i*
Gazel 198
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ki gözlerindeki ceylan.
7. Kimi terkīye aṣar bilsem o ṣayd-efken-i nāz
8. Kʾahū-yı çeşmini ḥasret-keş-i fitrāk eyler

ḳahve:
1. **ḳahve:**
Gazel 700
Mısra: **8**
Sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden bir ağacın çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen tozla hazırlanan içecek.
7. Ruẖsār-ı lāle-reng ile ḥayfā degül şarāb
8. Rūy-ı siyāh ḳahve ḳadar iştiharda

ḳāʿid:
1. **ḳāʿid:**
Tarih 86
Mısra: **16**
Oturan, oturmuş. II (Namaz ibadeti için) Oturuşta bulunan.
15. Sufra-i şaṭrancveş atlu piyade ʿarṣada
16. Ḳaʾim ü ḳāʿid muṣallāsında olmış rū-nümā

ḳāʿide:
1. **ḳāʿideler:***-ler*
Kaside 18
Mısra: **25**
Kaide, kural, nizam.
25. Ḥayret-efzādur o kürsīde olan ḳāʿideler
26. Dīdeye nūr virür ol reviş-i bī-hem-tā

kāʾide:
1. **kāʾidedür:***-dür*
Gazel 257
Mısra: **9**
Kaide, kural, nizam.
9. Cümle bir kāʾidedür mesʾele-i hicr ü viṣāl
10. Fenn-i ḥikmetde münāfāt-ı esālīb olmaz

2. **ḳāʾidedür:***-dür*
Gazel 387
Mısra: **9**
Kaide, kural, nizam.
9. Çün ḳāʾidedür aṣlına rāciʿ olur eşya
10. Bu nīstī-i hest-nümānuñ nesin alduḳ

ḳāʿide-i āsānī:
1. **ḳāʿide-i āsānī:**
Tarih 133
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kolaylık kuralı.
19. Eyledi cümlesini pīş-keş-i ʿahd u āmān
20. …………………….. bir ḳāʿide-i āsānī

ḳāʿide-i cengi:
1. **ḳāʿide-i cengi:***-i*
Kaside 15
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Savaş ilmi, kanunları.
45. Añlayan ḳāʿide-i cengi bile ʿālimdür
46. Añı cāhil ne bilür olsa da farżā Rüstem

kāʿide-i devri:
1. **kāʿide-i devri:***-i*
Gazel 591
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın kuralı II Dönüşün, devretmenin kuralı.
5. Āsyāb-ı ḳadeḥüñ kāʿide-i devri budur
6. Sen de ṣabr eyle biraz saña da nevbet gelsün

ḳāʿide-i istiṭrād:
1. **ḳāʿide-i istiṭrād:**
Kaside 2
Mısra: **298**
Kelime Tipi: **-**
Konu dışı söz söyleme kaidesi.
297. Bī-güneh raḥmet-i Ḥaḳ dāver-i bī-kişverdür
298. Ḳābil-i naḳż degül ḳāʿide-i istiṭrād

ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā:
1. **ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İzzet ve yücelik kanunları.
3. Müntehī himmetine silsile-i cūd u kerem
4. Münḥaṣır devletine ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā

ḳāʿide-i medḥinde:
1. **ḳāʿide-i medḥinde:***-i, -n, -de*
Kaside 2
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **-**
Methetme, övme yolu.
177. Ḥaḳḳʾa peyrevlik idüp ḳāʿide-i medḥinde
178. Eyledüm eşk-i ḥacāletle bu yüzden inşād

ḳāʿide-i mihr ü vefāyı:
1. **ḳāʿide-i mihr ü vefāyı:***-y, -ı*
Kaside 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi ve vefanın temeli.
29. Didüm ey yār-ı vefādār-ı ḥaḳīḳatkārum
30. Ey bilen ḳāʿide-i mihr ü vefāyı ezber

kāʾide-i mihr ü vefāyı:
1. **kāʾide-i mihr ü vefāyı:***-yı*
Gazel 231
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi ve vefanın temeli.
3. Bilmem dir imiş kāʾide-i mihr ü vefāyı
4. Maʿlūmdur ol kıṣṣa-i mechūl degüldür

ḳāʿide-i zerʿ u haṣād:
1. **ḳāʿide-i zerʿ u haṣād:**
Kaside 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ekip biçme kanunu.
13. Hep ser-ā-pāy cihān mezraʿa-i ʿibretdür
14. Cereyān itmededür ḳāʿide-i zerʿ u haṣād

ḳāʾid-i kārvān-ı zühd ü ṣalaḥ:
1. **ḳāʾid-i kārvān-ı zühd ü ṣalaḥ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Kendini ibadete veren ve günahtan çekinenler kafilesinin önderi.
89. Rehber-i şāh-rāh-ı fevz ü felāḥ
90. Ḳāʾid-i kārvān-ı zühd ü ṣalaḥ

kāʾil:
1. **kāʾildür:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Razı olan, kabul eden.
7. Daʿvā-yı üstādī-i ʿaşḳ u maḥabbet itdügüm
8. Gūş iderse rūh-ı Mecnūn ol da kāʾildür baña

2. **ḳāʾil:**
Gazel 168
Mısra: **6**
Razı olan, kabul eden.
5. Keṯret-i ʿuşşāḳdur ārāyiş-i bāzār-ı ḥüsn

6. Nā-harīdārān-ı ḥüsne gül-ruḫān ḳāʾil midür

3. **kāʾilüm:**-*üm*
Gazel 525
Mısra: **7**
Razı olan, kabul eden.
7. Raḳībā kāʾilüm ẓāhirce vir maʿnā-yı ebrūsıñ
8. O beytün yoḫsa ben senden işārātıñ sūʾal itmem

4. **ḳāʾilüz:**-*üz*
Gazel 627
Mısra: **8**
Razı olan, kabul eden.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

5. **ḳāʾildür:**-*dür*
Gazel 732
Mısra: **5**
Razı olan, kabul eden.
5. Kuṣūr-ı dīnine nefs-i ḫabīs̱i ḳāʾildür
6. Tek olmasuñ es̱er-i naḳş ihtişāmında

6. **ḳāʾilinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 455
Mısra: **9**
Razı olan, kabul eden.
9. Nābiyā ḳāʾilinüñ ẕilletine ḥüccetdür
10. Devlet-i sābıḳını faḫr ile īrād itmek

7. **ḳāʾilüz:**-*üz*
Gazel 867
Mısra: **9**
Razı olan, kabul eden.
9. Ḳāʾilüz naġme-şināsānına İstanbulʾuñ
10. Çigner aġzında Yehūdīleri Çingāneleri

ḳāʾil olan:
1. **ḳāʾil olan:**-*an*
Gazel 642
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Razı olmak, kabul etmek.
7. Hiç kāniʿ mi olur eks̱eri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳāʾil olan

kāʾil olduḳ:
1. **kāʾil olduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 204
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Razı olmak.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eṣʿabdur

ḳāʾil olmasun:
1. **ḳāʾil olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 588
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Razı olmak, kabul etmek.
7. İtmiş o şūḫı daʿvete aġyār ittifāḳ
8. Zinhār o naḳş-ı ṣūret-i çīn ḳāʾil olmasun

ḳāʾil olur:
1. **ḳāʾil olur:**-*ur*
Gazel 662
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Razı olmak, kabul etmek.
13. Hāk-līs olmaġa dil ḳāʾil olur ey Nābī
14. Çeşm-dūz-ı kerem-i nā-ḫalef olmaḳdan ise

ḳāʾil-i elem-i künc-i intiẓār idebildük:
1. **ḳāʾil-i elem-i künc-i intiẓār idebildük:**-*dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yolunu gözleme köşesinde oturmanın verdiği elemden razı edebilmek.
1. Dili ne māʾil-i ẕevḳ-i viṣāl idebildük
2. Ne ḳāʾil-i elem-i künc-i intiẓār idebildük

ḳaʾim:
1. **ḳaʾim:**
Tarih 86
Mısra: **16**
Ayakta duran, ayağa kalkmış durumda olan, kıyamda bulunan II Satrançta beraberlik II Namazda ayakta durma rüknü.
15. Sufra-i ṣaṭrancveş atlu piyade ʿarṣada
16. Ḳaʾim ü ḳāʿid muṣallāsında olmış rū-nümā

kāʾim oġlınuñ:
1. **kāʾim oġlınuñ:**-*nuñ*
Tarih 126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kaymakamın oğlu.
3. Kāʾim oġlınuñ atup Edreneʾden menziline
4. Bozdı geçdi otuz altı kez anı bī-pervā

ḳāʿim olan:
1. **ḳāʿim olan:**-*an*
Kaside 12
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Ayakta dimdik sağlam durmak, uyumamak.
85. Naẓaruñ şevḳine şeb tābe-seher ḳāʿim olan
86. Rūz tā-şeb nigeh-i nāzın ider mest-i menām

ḳāʿim olup:
1. **ḳāʿim olup:**-*up*
Kaside 1
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Yerleşmek, sabitlenmek.
61. ʿAnāṣırla ṭabāyiʿ reng-i żıddīde olup ḳāʿim
62. Biribiriyle olmışlar vaḥīdüʾl-aṣl iken aʿdā

kāʿināt:
1. **kāʿināta:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **40**
Var edilen şeylerin hepsi, yaratılanlar, mevcudat, alemler.
39. Zihī Ḳābıż ki ʿālem ḳabża-i ḥükminde mużṭardur
40. Zihī Bāsıṭ ki çekmiş kāʿināta sufre-i naʿmā

kāʾināt:
1. **kāʾinātuñ:**-*uñ*
Tarih 21
Mısra: **10**
Var edilen şeylerin hepsi, yaratılanlar, mevcudat, alemler.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

2. **kāʾinātun:**-*un*
Gazel 365
Mısra: **3**
Var edilen şeylerin hepsi, yaratılanlar, mevcudat, alemler.
3. Kāʾinātun baḳma ʿulviyyāt ü süfliyyātına
4. Cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür ġaraż

3. **kāʾināt:**
Gazel 803
Mısra: **2**
Var edilen şeylerin hepsi, yaratılanlar, mevcudat, alemler.
1. Ḫ∨āhişger olma rāḥata ḳayd-ı ḥayāt ile
2. Tā ʿakd-i sulh itmeyicek kāʾināt ile

4. **kāʾinātuñ:**-*uñ*
Gazel 853
Mısra: **6**
Var edilen şeylerin hepsi, yaratılanlar, mevcudat, alemler.
5. Nice ḥükm itsek olur yine naḳīṣi ẓāhir
6. Kāʾinātuñ ḳatı nā-yaftedür żabıṭası

5. **kāʾināta:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **123**
Var edilen şeylerin hepsi, yaratılanlar, mevcudat, alemler.
123. īmʿān olunursa kāʾināta
124. Kim oldı sezā bu iltifāta

6. **kāʾināta:**-*a*
Tarih 73
Mısra: **3**
Var edilen şeylerin hepsi, yaratılanlar, mevcudat, alemler.
3. Baḫş eyledi kāʾināta bir nūr
4. Kim mihr sühādur aña nisbet

7. **kāʾinātuñ:**-*uñ*
Tarih 144
Mısra: **4**
Var edilen şeylerin hepsi, yaratılanlar, mevcudat, alemler.
3. Çıḳdı terkīb-i müferriḥ ḥoḳḳa-i taḳdīrden
4. Kāʾinātuñ ḫāṭırından itdi defʿ-i ıżtırāb

kākül:
1. **kāküli:**-*i*
Gazel 92
Mısra: **7**
Saç, perçem.
7. Kāküli şām-ı zemistān o perīnün ammā
8. Rūyı takvīm-i cemālinde meh-i āzerīdür

2. **kākülin:**-*i, -n*
Gazel 556
Mısra: **5**
Saç, perçem.
5. İdersin kākülin bāziçegāh-ı ārzū ammā
6. Ṣabāyı ḳande ḳorsun ḫāṭır-ı aḥbābın neylersin

3. **kākül:**
Gazel 632
Mısra: **7**
Saç, perçem.
7. Pāyına yüz sürmeġe ʿazm itmiş ol kākül velī
8. Şāne tağıtdı o miskīnüñ biraz cemʿiyyetin

4. **kākül:**
Gazel 799
Mısra: **10**
Saç, perçem.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduğın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

kākül-gūşā:
1. **kākül-gūşālıcıḳlar:**-*lıcıḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **8**
(Sevgilinin) alnına düşen saçları dağıtması.
7. Olmaz mı bī-teʾemmül ġāretger-i taḥammül
8. Kākül-güşālıcıḳlar dāmen-keşānlıcuḳlar

kākül-i ʿanber-şikeni:
1. **kākül-i ʿanber-şikeni:**-*i*
Gazel 839
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin amber kokulu kakülü.
5. Gösterür çerḫde seyyāre-i gīsū-dārı
6. Rūy-ı āba döşenüp kākül-i ʿanber-şikeni

kākül-i cānān:
1. **kākül-i cānān:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin perçemi.
5. Derhem olursa kākül-i cānān ʿaceb degül
6. Olur tekellüfāt çü meslūb şeb-be-şeb

kākül-i müşgīn:
1. **kākül-i müşgīn:**
Gazel 612
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Misk kokulu saç.
7. Ruḫsārınuñ ālāyişidür kākül-i müşgīn
8. Rūz u şebi birbirine taḳdīm ne mümkin

kākül-i perīşānın:
1. **kākül-i perīşānın:**-*ı, -n*
Kaside 22
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Dağınık saç.
19. Tağıtdı her ṭarafa kākül-i perīşānın
20. Mis̱āl-i māh-ı ruḫ-ı şīvekār-ı Maġnīsā

kākül-i yārün:
1. **kākül-i yārün:**-*ün*
Gazel 585
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçı.
1. Şāneāsā kākül-i yārün ṭolaş pīç ü ḫamın
2. Kişver-i ḥüsnüñ temāşā it sevād-ı aʿẓamın

ḳal:
1. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 142
Mısra: **1**
Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.
1. Cemʾüñ tamāma irüp devri cām ḳalmışdur
2. O cāmdan da bu meclisde nām ḳalmışdur

2. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 773
Mısra: **4**
Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.
3. Eyler beyāż nāme-i ʿiṣyānı nūr-ı ʿafv
4. Ḳalmaz siyāh-ı mihre muḳābil cebīn-i māh

3. **kalmamaġla:**-*ma, -maġ, -la*
Gazel 61
Mısra: **1**
Bir durum oluşmak, bir hale girmek.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

4. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 644
Mısra: **9**
Bir durum oluşmak, bir hale girmek.
9. Sengīn-dil kemān-ı ṣabr süst olsa ḳalur
10. Nāvek-i fersūde-peykānveş fiġān teʾs̱irden

5. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 880
Mısra: **4**
Bir durum oluşmak, bir hale girmek.
3. Ferhād ile Kays eyledi ber-çīde metāʿın
4. Ey dil ser-i bāzār-ı melāmet saña ḳaldı

6. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 11
Mısra: **10**
Payına düşmek.
9. Nābī dünyā devletinden herkes aldı hissesin
10. Devr-i gerdūnun ser-ā-ser ḳaldı devranı baña

7. **ḳalan:**-*an*
Gazel 318
Mısra: **7**
Payına düşmek.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

8. **ḳalsuñ:**-*suñ*
Gazel 477
Mısra: **2**
Payına düşmek.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

9. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 737
Mısra: **9**
Payına düşmek.
9. Yine o bildügin işler ḳalur saña ʿaczüñ
10. Ḳaderle her ne ḳadar kārzār olınsa bile

10. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 820
Mısra: **3**
Payına düşmek.
3. Āb-ı żamīri ṣūyumuza ḳaldı akmadan
4. Cūy-ı hevesde mevce-i seyyāli ḳalmadı

11. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 880
Mısra: **2**
Payına düşmek.
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
2. Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı

12. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 880
Mısra: **6**
Payına düşmek.
5. Biz dāʿiye-i vuṣlat ile ḫāk-i reh olduḳ
6. Ey bād-ı ṣabā luṭf u mürüvvet saña ḳaldı

13. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 880
Mısra: **8**
Payına düşmek.
7. Tārīkī-i hicrāna esīrüz bize çāre
8. Ey āh-ı sehergāh nedāmet saña ḳaldı

14. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 880

Mısra: **10**
Payına düşmek.
9. Mest eylemeġe ʿālemi ṣahbā-yı suḫenden
10. Ey ḫāme-i Nābī yine himmet saña ḳaldı

15. **ḳalmış:**-*mış*
Kaside 14
Mısra: **75**
Payına düşmek.
75. Vücūd-ı pākine ḳalmış tevażūʿ u ikrām
76. Żamīr-i ṣāfına dil-bestedür ḫulūṣ u vedād

16. **ḳalursın:**-*ur, -sın*
Gazel 203
Mısra: **5**
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.
5. Esbāb-ı ḥużūrı giderüp sen ne ḳalursın
6. Bilmem bu girān-cānlıġa ey ġam ne virürler

17. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 227
Mısra: **2**
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.
1. Ol ġonceden ki bülbül-i ḳudsī figān ider
2. Bu reng ile ḳalursa ruḫ-ı āli ḳān ider

18. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 312
Mısra: **17**
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġna
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

19. **ḳalup:**-*up*
Gazel 749
Mısra: **8**
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.
7. Nādāna beni itmez idi böyle feda çerḫ
8. Evvelki maḥabbetde ḳalup yāverüm olsa

20. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 308
Mısra: **7**
Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.
7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim
8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

21. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 509
Mısra: **9**
Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.
9. Ṣarf-ı ʿömr itdügüm esbāb-ı fenā bunda ḳalur
10. Naḳd-i efsūsdur ancaḳ görinen mā-ḥaṣalum

22. **ḳalur:**-*ur*
Kıt'a 8
Mısra: **10**
Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.
9. Nüzūldan yire menʿ eyler ise bārānı
10. Ḳalur miyāne-i ḫak ü hevāda bir deryā

23. **ḳalur:**-*ur*
Tarih 26
Mısra: **8**
Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

24. **ḳalan:**-*an*
Gazel 34
Mısra: **3**
Elde bulunmak.
3. Rūy-ı siyeh ü çirk-i yedidür ḳalan ancaḳ
4. Gīsūsına itmiş ṭutalum şāne teşebbüs̱

25. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 387
Mısra: **7**
Elde bulunmak.
7. Enfāsı bile ʿāriyyetidür bize ḳalmaz
8. Defterli bir maʿdūd-ı hevānuñ nesin alduḳ

26. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 477
Mısra: **15**
Elde bulunmak.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūḫ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ḫarīdār ol dükānın bul

27. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 545
Mısra: **8**
Elde bulunmak.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

28. **kalsın:**-*sın*
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Elde bulunmak.
5. ʿArabī nüsḫaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

29. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 880
Mısra: **1**
Payına düşmek.
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
2. Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı

30. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Kıt'a 34
Mısra: **4**
Payına düşmek.
3. Hāven-i mis pür olur misk ile ya ʿanber ile
4. Lālenüñ hāvenine dāġ-ı derūn ḳalmışdur

31. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 65
Mısra: **7**
Kalmak.
7. Bāzūlarunda ḳalmadı āġūşa iḳtidār
8. Sāde müşahedeyle ḳanāʿat zamānıdur

32. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 240
Mısra: **10**
Kalmak.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

33. **ḳalmış:**-*mış*
Gazel 651
Mısra: **2**
Kalmak.
1. Ḫalḳ eylemiş ḥayātı Ḫudā ehl-i hūş içün
2. ………. degül gelūsına ḳalmış vuḥūş içün

34. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 378
Mısra: **3**
(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.
3. Kelām-ı ṣıdḳda taṣdīk olunmadan ḳaldı
4. Meşāmiʿi o ḳadar itdi pür peyām-ı dürūġ

35. **ḳalursa:**-*ursa*
Gazel 680
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak.
5. Göñlümce nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ
6. Ey büʾl-heves ammā saña pāyende ḳalursa

36. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 69
Mısra: **15**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaşanur

37. **ḳalmış:**-*mış*
Gazel 292
Mısra: **5**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger

6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

38. **ḳalmışsa:**-*mış, -sa*
Gazel 292
Mısra: **5**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger
6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

39. **ḳalmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 304
Mısra: **2**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
1. Şeb-rev ki ḫᵛābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ḫākister istemez

40. **ḳalmamış:**
Gazel 351
Mısra: **1**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
1. Naḳş-ı ṣafā ṣaḥīfe-i ʿālemde ḳalmamış
2. Būy-ı vefā hamīre-i ādemʾde ḳalmamış

41. **ḳalmamış:**
Gazel 351
Mısra: **2**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
1. Naḳş-ı ṣafā ṣaḥīfe-i ʿālemde ḳalmamış
2. Būy-ı vefā hamīre-i ādemʾde ḳalmamış

42. **ḳalmamış:**-*ma*
Gazel 351
Mısra: **4**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
3. Enfās-ı nās itmededür mürde zindeyi
4. Rūḥ-ı nefes meşīme-i Meryemʾde ḳalmamış

43. **ḳalmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 351
Mısra: **8**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
7. Bilmem ne dīde ile ruḫ-ı yāri seyr idem
8. Tāb-ı nezāre dīde-i pür-nemde ḳalmamış

44. **ḳalmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 552
Mısra: **1**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
1. Ḳalmamış ḥüsn-i Ḥaleb köhne dil-ārālıḳdan
2. Dem urur bād-ı revān-baḫş Mesīḥālıḳdan

45. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 577
Mısra: **17**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
17. Ḳalmadı Nābī viṣāl-i tāze-rūyāna heves
18. Şimdi āġūş-ı ḫayāle tāze maẓmūndur düşen

46. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 679
Mısra: **1**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
1. Geldi ḫaṭ ḳalmadı ehliyyeti cānānelige
2. Ṭutdı yüz gülşen-i ruḫsāresi vīrānelige

47. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 679
Mısra: **4**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
3. Düşmez oldı dibine şuʿle-i şemʿ-i ḥüsni
4. Ḳalmadı kimsede şevḳ üstine pervānelige

48. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 679
Mısra: **8**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
7. Zāʾil oldı leb-i ālinde olan reng-i şarāb
8. Ḳalmadı ġamzesinüñ ḳudreti mestānelige

49. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 755
Mısra: **6**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

50. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 794
Mısra: **7**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

51. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **14**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
13. Ḳanṭārlarla sīm ü zer-i iltifātınuñ
14. Dil pūtesinde bir iki misḳāli ḳalmadı

52. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **18**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
17. Nābī kumāş-ı çeşm-rübā-yı maḥabbetüñ
18. Terviç içün miyānede dellāli ḳalmadı

53. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 821
Mısra: **8**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
7. Herkes teveccüh eyledi ṭabʿ-ı ḳadīmine
8. Rindānda zühde niyyet-i taklīd ḳalmadı

54. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 821
Mısra: **10**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
9. Ḥalḳa sirāyet eyledi ās̱ār-ı inbisāṭ
10. İmsāke hiç ʾalāmet-i teʿkīd ḳalmadı

55. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 826
Mısra: **1**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
1. Murġ-ı dil uçdı ẓabṭına tedbīr ḳalmadı
2. Şehr-i Ḥalebʾde müddet-i teʾhīr ḳalmadı

56. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 826
Mısra: **8**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
7. Gencīne-i tevekkül ü genc-i ḳanāʿati
8. Āhir çıḳarduḳ elden o iksīr ḳalmadı

57. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 826
Mısra: **10**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
9. Āsāyişüñ leẕāʾiẕi geldükçe ḫāṭıra
10. Renc-i firāḳa ḳuvvet-i taḳrīr ḳalmadı

58. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 866
Mısra: **10**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
9. Zīb-i miyān-ı Edhem-i çerḫ idi keh-keşān
10. Ḳırdı ṭopuzla mihr o ġaddāra ḳalmadı

59. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 883
Mısra: **3**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
3. Ḳalmadı kāle-i taʿalluḳdan
4. Dilde bir dūd-ı āhdan ġayrı

60. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **177**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
177. Ās̱ārı ḳaldı ṣanma kevākib sipihrde
178. Ẓaḫm urduġınca küngür-i eyvān-ı rifʿati

61. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **92**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ḳaldı as̱arı felekde nice fetḥ-i küberā

62. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 24
Mısra: **80**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
79. Olmasaydı ḳalemüñ çāk-ı girībānı eger
80. Dir idüm ḳalmadı ʿālemde nişān-ı şekvā

63. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 24
Mısra: **82**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
81. ʿİddiʿā eylemese ḫıdmet-i dergâhını çerḫ
82. Mümkin olurdı dimek ḳalmadı ehl-i daʿvā

64. **ḳalmaz:**-*maz*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **25**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
25. Nüḳūşın görenlerde ḳalmaz şekīb
26. Olur güllerin seyr iden ʿandelīb

65. **ḳalmamış:**-*ma, -mış*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **374**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
373. Saña n᾿oldı ḥużūr yoḳ sende
374. Żaʿfıle tāb ḳalmamış tende

66. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **176**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
175. Oldı çü maʿbūdı ile āşinā
176. Ḳalmadı Maḥmūd᾿a żamīrinde cā

67. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **69**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
69. Ḳalmadı dergāh-ı İlāhī᾿de sed
70. Şimdi urılmaz ṭalebe dest-i red

68. **ḳaldı:**-*dı*
Kıt'a 101
Mısra: **4**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
3. Ser-rişte-i ümmīdi çıḳardukça destden
4. Engüştlerle destde ḳaldı es̱erleri

69. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 30
Mısra: **73**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
73. Ḳalmadı āvāze-i şöhret mülūk-ı ʿaṣrda
74. Sürmedür gūyā gelū-yı ʿāleme ḫāk-ı deri

70. **ḳaldı:**-*dı*
Tarih 56
Mısra: **36**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
35. Ḥamdü li᾿llāh ḳalmadı ʿālemde ās̱ār-ı cedel
36. Ḳaldı ancaḳ ol ḥavalilerde resm-i iḥtişam

71. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 56
Mısra: **35**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
35. Ḥamdü li᾿llāh ḳalmadı ʿālemde ās̱ār-ı cedel
36. Ḳaldı ancaḳ ol ḥavalilerde resm-i iḥtişam

72. **ḳalmaya:**-*ma, -y, -a*
Tarih 56
Mısra: **28**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
27. Pāk idüp mülk-ı ʿIrāḳ᾿ı Dicle-i şemşīr ile
28. Ḳalmaya ol ḫāk-ı nūrānīde ās̱ār-ı ẓalām

73. **ḳalmamış:**-*ma, -mış*
Tarih 61
Mısra: **10**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
9. Eylemiş niyyet tahiyyāta sütūn
10. Ḳalmamış ṭarḥında ās̱ār-ı enām

74. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 76
Mısra: **28**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

75. **ḳalmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 351
Mısra: **6**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
5. Mikyāl-i cāmı urma tehī ḫırmen-i ġama
6. Mahṣūl-ı neş᾿e mezraʿa-i Cem᾿de ḳalmamış

76. **ḳalmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 351
Mısra: **12**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
11. Nābī cihānda terk-i devādur devā-yı derd
12. Ḥāṣiyyet-i muʿālece merhemde ḳalmamış

77. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 372
Mısra: **17**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
17. Līk ḳaldı bunda me᾿nūsān-ı ḫāk-ı dergehün
18. Dil-perīşān ü ḥazin ü giryān el-vedāʿ

78. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 424
Mısra: **10**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
9. Rūy-ı yāri gördi dil çıḳdı derūn-ı sineden
10. Faṣl-ı güldür ẕevḳi çendān ḳalmadı kāşānenüñ

79. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 444
Mısra: **9**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
9. Kimsede ḳalmadı şemm-i nāfe-i çīne dimāġ
10. Ārzū-yı çīn-i zülf-i müşk-būyuñdan senüñ

80. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 688
Mısra: **1**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
1. Bī- ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Olmaz baña da fā᾿idesi sende ḳalursa

81. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 688
Mısra: **2**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
1. Bī- ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Olmaz baña da fā᾿idesi sende ḳalursa

82. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 688
Mısra: **4**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
3. Pāyende ḳalur dide-i ʿāşıḳda ruḫ-ı dost
4. Ḫurşīdüñ eger pertevi revzende ḳalursa

83. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 797
Mısra: **7**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
7. Ġam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā es̱er
8. Murġān bāl-rīḫtedür āşiyānede

84. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 826
Mısra: **2**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
1. Murġ-ı dil uçdı ẓabṭına tedbīr ḳalmadı

2. Şehr-i Ḥalebʾde müddet-i teʾhīr ḳalmadı

85. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 826
Mısra: **4**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
3. Naḳl itdi Rūmʾa ḳısmetümüz dāye-i kadīr
4. Şehbāʿda şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı

86. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 826
Mısra: **12**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
11. Ḫ∨āhiş yoḳ ārzū yoḳ ümid ü murād yoḳ
12. Bāzū-yı şevḳe bāʿis̱-i teşmīr ḳalmadı

87. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 7
Mısra: **10**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
9. Teveccüh eyledi her gūşeden kavāfil-i fetḥ
10. Ṭaġıldı reh-zen-i idbār ḳalmadı maḫẕūr

88. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 7
Mısra: **15**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
15. Cihānda ḳalmadı bir berg-i ḫuşk nā-sīr-āb
16. Tereşşüḥ eylemege başladı seḥāb-ı sürūr

89. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 55
Mısra: **23**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
23. Revnaḳı ḳaṣr-ı bihiştüñ ḳalmadı gitdi diyü
24. Reşkden Rıḍvān der-i Cennetde feryād eyledi

90. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 142
Mısra: **8**
Kalmak.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

91. **ḳalsun:**-*sun*
Gazel 691
Mısra: **13**
Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.
13. Ḳalsun eger murāduñ ise sende naḳd-i dil
14. Cānā senüñle biz degilüz ol ḥisābda

92. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 750
Mısra: **9**
Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.
9. Şeker bulaşıġıveş kāse içre ḳalmışdur
10. Henüz būsesinün leẕẕeti dimāġumda

93. **ḳalduġı:**-*du, -ġı*
Kaside 7
Mısra: **62**
Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.
61. Meġer muḳaddime-i ṣıḥḥat ü selāmet imiş
62. Zamān teṭāvül-i ʾilletle ḳalduġı rencūr

94. **ḳalur:**-*ur*
Tarih 26
Mısra: **11**
Bir durumunda içinde olmak, bulunmak.
11. Ḳalur naḳşında ḥayrān ṭūl u ʿarżından ḫaber virmez
12. Eger gönderseler tīr-i nigāh-ı germ-reftārı

95. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **1**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
1. Yārüñ bize teveccüh ü ikbāli ḳalmadı
2. Hem-reng-i ittiḥād olacaḳ ḥāli ḳalmadı

96. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **2**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
1. Yārüñ bize teveccüh ü ikbāli ḳalmadı
2. Hem-reng-i ittiḥād olacaḳ ḥāli ḳalmadı

97. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **6**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
5. Oldı güsestde rabıta-i ḥüsn-i ülfeti
6. Ḳındīl-i şevḳe raġbet-i eşʿāli ḳalmadı

98. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **8**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
7. Evvelki incizāb-ı derūn oldı ber-ṭaraf
8. Pervāz-ı iltifāta per ü bāli ḳalmadı

99. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **12**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
11. Evvel bizümle itdügi ʿaḳd-ı maḥabbetüñ
12. Aḳrānı oldı münḳariż ems̱āli ḳalmadı

100. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **16**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
15. Şimdi s̱āḳīl ʿadd ider oldı maḳālümüz
16. Bizden teveḳḳuʿ idecek āmāli ḳalmadı

101. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 821
Mısra: **1**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
1. Şevval irişdi ārzū-yi ʾīd ḳalmadı
2. Esbāb-ı şevḳe niyyet-i tecdīd ḳalmadı

102. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 821
Mısra: **2**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
1. Şevval irişdi ārzū-yi ʾīd ḳalmadı
2. Esbāb-ı şevḳe niyyet-i tecdīd ḳalmadı

103. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 821
Mısra: **4**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
3. Bīdārlıḳ leẕāʾiẕi ṭutdı zevāle yüz
4. Şeb-ḫūn-ı ḫ∨āb-ı ġaflete teʿkīd ḳalmadı

104. **ḳalmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 7
Mısra: **220**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
219. Oñuldı merhem-i luṭfuñla zaḫmı dünyānuñ
220. Benim de zaḫm-ı derūnumda ḳalmasun nāsūr

105. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 13
Mısra: **41**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
41. Āb u āteşlik ider ḳalmadı ʿālemde nʾola
42. Bir zamān da cereyan itse mey-i āteş-fām

106. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 240
Mısra: **2**
Kalmak, bulunmak.
1. Ḫayāl-i laʿl-i nābuñ cām-ı çeşm-i terde ḳalmışdur
2. Ḫumār-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaṣluñ serde ḳalmışdur

107. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 171
Mısra: **2**
Kalmak.
1. Bu devrānda ṣafā-yı ḫāṭıra nāʾil mi ḳalmışdur
2. Felekden dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil mi ḳalmışdur

108. **ḳalurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 497
Mısra: **9**
Kalmak.
9. Ḳalurdı lafẓ ü maʿnā tengnāy-ı lā-taʿayyünde
10. Ḥaḳīḳat üzre bu maʿnāya ṣūret virmese ādem

109. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 866
Mısra: **4**
Tükenmek.
3. Naḳd-i sirişki eylemeden ġayrı bī-dirīġ
4. Neyl-i viṣāl-i yāre daḫı çāre ḳalmadı

110. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 534
Mısra: **8**
Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.
7. Kālā-yı nāz ü şiveyi çoḳluḳ da ṣatmasun
8. Ḳalmadı cīb-i dīdede sermāyemüz bizüm

111. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **10**
Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.
9. Pejmürdelendi bād-ı ḫazān kelālden
10. Gülzār-ı raġbetinde gül-i āli ḳalmadı

112. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 845
Mısra: **12**
Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ḳaldı

113. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **114**
Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalan.
113. Defter-i dād ü sited nüsḫa-i eşʿār oldı
114. Sāl-i tārīḫ ḥisāb itmeġe ḳaldı erḳām

114. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 819
Mısra: **9**
Ertelenmek.
9. Ḳaldı ümīd ġurre-i şevvāle Nābiyā
10. Ol māh ġurre-i ramażān oldı gelmedi

115. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 845
Mısra: **6**
Kalmak.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾş-şifā ḳaldı

116. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 372
Mısra: **22**
Bulunmak, geriye kalmak.
21. Cümleden efzūn zebān-dān-ı kitāb-ı ṣoḥbetüñ
22. Ḳaldı Nābī-i ḥazīn lā-ḥavle-gūyān el-vedāʿ

117. **ḳalmışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 452
Mısra: **5**
Bulunmak, geriye kalmak.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

118. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 680
Mısra: **8**
Bulunmak, geriye kalmak.
7. Ḫaṭṭuñ gelicek ʿāşıḳ-ı giryānuna ṣarf it
8. Dürc-i dehenüñde güher-i ḫande ḳalursa

119. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 820
Mısra: **4**
Bulunmak, geriye kalmak.
3. Āb-ı żamīri ṣūyumuza ḳaldı aḳmadan
4. Cūy-ı hevesde mevce-i seyyāli ḳalmadı

120. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 821
Mısra: **14**
Bulunmak, geriye kalmak.
13. Mismār-ı ḫ∨āb revzene-i gūşı itdi bend
14. Cāy-ı duḫūl-i naġme-i temcīd ḳalmadı

121. **ḳalmışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 875
Mısra: **11**
Bulunmak, geriye kalmak.
11. Göñül nāmında bir ġam-ḫ∨ārumuz ḳalmışdı ʿālemde
12. O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı

122. **ḳalmış:**-*mış*
Kaside 2
Mısra: **140**
Bulunmak, geriye kalmak.
139. İki elmās degüldür ḥarem-i ḫāṣṣında
140. Cebreʾīlün gözi ḳalmış idemez istirdād

123. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 9
Mısra: **56**
Bulunmak, geriye kalmak.
55. Ḫaberüñ yoḳ beni redd eylediler ʿālemden
56. Şimdi ḳalmadı baña ḫāne-ı ʿālemde maḳar

124. **ḳalmışken:**-*mış, -ken*
Tarih 143
Mısra: **7**
Bulunmak, geriye kalmak.
7. Bu luʿbetgāhda göstermeġe yek cüzʾi ḳalmışken
8. Ḳażā bāziçe-i tāze felek manṣūbe-i maṣraf

125. **kalduġun:**-*duġ, -u, -n*
Gazel 301
Mısra: **7**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.
7. Kalduġun ḳadr-şināsun eli taş altında
8. Āzmūn-kerde-i aḥvāl-i terāzūyuz biz

126. **ḳalmaya:**-*ma, -y, -a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **152**
Olmak, herhangi bir durumda bulunmak.
151. İḥsānına daʾim ola maẓhar
152. Ḳalmaya kef-i duʿāsı bī-zer

127. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 826
Mısra: **6**
Varlığını korumak, sürdürmek.
5. Cünbiş görindi āyinezār-ı menāmda
6. Rüʾyā-yı istirāḥate taʿbīr ḳalmadı

128. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 54
Mısra: **9**
Geri kalmak.
9. Ḳalmaz yine düzdīde-nigeh maṣlaḥatından
10. Olmış ṭutalum çeşm-i nigehbān müteʿaddid

129. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 91
Mısra: **3**
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.
3. Böyle ḳalursa serdī-i evżaʿ-ı rüzgār
4. Naḳd-ı şerār-ı gūy-ı girībān seng olur

130. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 680
Mısra: **12**
Var olmak, bulunmak.
11. Dil-dāde ider nükte-şināsān-ı zamānı
12. Ruḫsār-ı suḫan böyle ḫoş-āyende ḳalursa

131. **ḳaldı:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Geri kalmak, gerçekleşmemek.
3. Ḳaldı ümīd-i rāḥat ḥalvetgehinde yoḫsa
4. Meydān-ı āferīniş cāy-ı ṣafā degüldür

132. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 312
Mısra: **1**
Geri kalmak, eksik olmak.
1. Temāşā-yı cemālün mihr-i ʿālem-tābdan ḳalmaz
2. Şeb-i hicrānda fikr-i ṭalʿatuñ mehtābdan ḳalmaz

133. **ḳalmış:**-*mış*
Gazel 782
Mısra: **7**
Geri kalmak, eksik olmak.
7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cemʾden cüdā düşmiş
8. Nʾola ḫūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

134. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 821
Mısra: **16**
Herhangi bir durumu sürdürmek.
15. Çeşm-i menāre rūşen olup oldı sine-bāz
16. Leylī nehāre döndügi cāvīd ḳalmadı

135. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 510
Mısra: **13**
Dönmek, dönüşmek.
13. Zerden ḳalur mı maʿnī-i pākīze Nābiyā
14. İksire nāziş itse nʾola ḫākümüz bizüm

136. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 680
Mısra: **10**
(Bir iş bir kimseye) Görev olarak düşmek, terettüp etmek.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

137. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 680
Mısra: **1**
Bir yerde durmak, sahip olunan durumu korumak.
1. Ey ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Ḫātemdeki yāḳūta döner sende ḳalursa

138. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 680
Mısra: **2**
Bir yerde durmak, sahip olunan durumu korumak.
1. Ey ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Ḫātemdeki yāḳūta döner sende ḳalursa

139. **ḳalursa:**-*ur, -*
Gazel 680
Mısra: **4**
Bir yerde durmak, sahip olunan durumu korumak.
3. Tefṣīr-i es̱er yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḫı şermende ḳalursa

140. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 866
Mısra: **6**
Kalmamak, bitmek, tükenmek.
5. Ṭoldı metāʿ-ı nūrla dükkān-ı kāʾināt
6. Cīb-i felekde ḫarc idecek pāre ḳalmadı

141. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 866
Mısra: **8**
Kalmamak, bitmek, tükenmek.
7. Āvāre-gerd-i kūçe-i āmāl olan göñül
8. Düşdi reh-i maḥabbete āvāre ḳalmadı

142. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 866
Mısra: **18**
Kalmamak, bitmek, tükenmek.
17. Mevc-i ḥelāli cilveler itsün ki Nābiyā
18. Mevc-i ḥarām gösterecek ḫāre ḳalmadı

143. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 848
Mısra: **10**
Yanına kalmak.
9. Ġayre nefʿ oldı biz itdükçe teraḳḳī ancaḳ
10. Ḫāk-māl olduġumuz ḳaldı bize Nīl gibi

144. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 866
Mısra: **2**
Yanına kalmak.
1. Eyyām-ı ḥüsn o şūḫ-ı sitemkāra ḳalmadı
2. ʿUşşāḳuñ inkisārı o ġaddāra ḳalmadı

145. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 858
Mısra: **3**
Kalmak, kalakalmak.
3. Bu çār-sūda ʿaceb farḳ olunmadı ḳaldı
4. Riyā-fürūş ile ḥalvā-fürūş-ı ṣābūnī

146. **ḳala:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **64**
Kalmak, kalakalmak.
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
64. Ḳala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

147. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 866
Mısra: **12**
İnsafına kalmak.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

148. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 866
Mısra: **14**
Gerek duyulmak, ihtiyaç olmak.
13. Her rūz eyledi nice kirpāsı rū-sefid
14. Ammā sepīdi-i ruḫı ḳaṣṣāre ḳalmadı

149. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 877
Mısra: **7**
(Taşıt için) yolda giderken bozulmak, yürüyemez hâle gelmek, vardırılmak istenen yere götürülememek, yolda durmak.
7. Bu baḥr-ı ġamda ḳalur mıydı böyle keştī-i ḫāṭır
8. Kenāra çıkmaġa gönlümce rūzgārum olaydı

150. **ḳaldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **326**
Geriye kalmak, payına düşmek.
325. Ġayre dīvān-ı devlet oldı mekān
326. Baña dīvān-ı şiʿr ḳaldı hemān

151. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **15**
Öylece kalmak.
15. Miyān-ı rūz u şebüm farḳ olunmadan ḳaldı
16. O gūne itdi beni dūd-ı āh istīʿāb

152. **ḳaldı:**
Gazel 845
Mısra: **10**
(Geriye) Kalmak.
9. Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle
10. Dilümde āzmāyiş itmedük kangı cefā ḳaldı

153. **ḳaldı:**-*dı*
Tarih 58
Mısra: **4**
Öylece kalmak.
3. Nā-bedīd oldı bezm-i ʿālemden
4. Ḳaldı çeşm-i ümīdümüz ḫıyre

154. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Tarih 16
Mısra: **57**
Düşmek, üstüne vazife olmak.
57. Saña ḳalmışdur el-ḥaḳ ʿadl ü dāde şīme-i inṣāf
58. Sitemdür saña bu ʿālemde itmek himmetüñ icrā

ḳāl olmasa:
1. **ḳāl olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 743
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Söz olmak II (Madenler için) Erimek.
15. Sikke-i ḥāliyle devr itmezdi sūḳ-ı şevḳde
16. Mevlevīler kūre-i tennūrede ḳāl olmasa

kal ü ḳīl-i ḥisāb:
1. **kal ü ḳīl-i ḥisāb:**
Gazel 87
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dedikodunun hesabı.
9. Ne ḳayd-ı dād u sited var ne kal ü ḳīl-i ḥisāb
10. Bihişt ẕevḳi ki var kūşe-i ferāġatdür

kālā:

1. **kālā:**
Gazel 627
Mısra: **5**
Kumaş.
5. Dirīġ itmez ne kālā istese sūdāger-i ḫurşīd
6. Göñül sūḳ-ı ṭalebde ṣūret-i ümmīd göstersün

2. **kālāyı:***-y, -ı*
Kıt'a 26
Mısra: **2**
Kumaş.
1. Āh ile nāʾil-i vuṣlat olamazsın ey dil
2. Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler

3. **kālā:**
Gazel 850
Mısra: **28**
Kumaş (Eskiden bayramlık için alınan kumaşların, dikilip bayram elbisesi yapılması için sandıklarda saklandığı geleneğine atfen).
27. Eyledi taḳdīr ṣandūḳ-ı taḥarrüzde nihān
28. Mevsim-i eyyām-ı ʿīde ṣaḳlanan kālā gibi

4. **kālā:**
Gazel 887
Mısra: **4**
Kumaş (Sofra bezi bağlamında).
3. Niʿmetuʾllāh ki sūdāger-i sūḳ-ı cāndur
4. İtdi kālā ile ārāste seḥḥāresini

ḳalʿa:
1. **ḳalʿa:**
Gazel 573
Mısra: **12**
Kale.
11. Ḳışrdan geçmeyicek lübbe ẓafer müşkildür
12. Ḳalʿa girmez ele fetḥ itmeyicek varoşın

2. **ḳalʿa:**
Tarih 19
Mısra: **29**
Kale.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

3. **ḳalʿanuñ:***-nuñ*
Tarih 20
Mısra: **5**
Kale.
5. Pīrāmenin muḥāṣara idüp o ḳalʿanuñ
6. İtdi havāle üstine ceyş-i ser-āmedi

4. **ḳalʿaya:***-y, -a*
Tarih 50
Mısra: **7**
Kale, Girit Kalesi.
7. Girüp atlu piyāde ḳalʿaya destūr-ı ekremle
8. Binānuñ ṭoldı ebvābı mezīdāt-ı mücerredden

ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende:
1. **ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende:***-de*
Gazel 178
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bedenin burçsuz kalesi.
5. Dil ḳalup ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende maḥṣūr
6. Ġaybdan leşker-i nāgeh-res-i imdāda baḳar

ḳalʿa-i cismün:
1. **ḳalʿa-i cismün:***-ün*
Gazel 818
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Beden hisarı, vücut kalesi.
13. Çeşm ü gūş u deheni beste ider Nābī ḫ∨āb
14. Ḳapanur ḳalʿa-i cismün gice dervāzeleri

kalʿa-i dilden:
1. **kalʿa-i dilden:***-den*
Kaside 12
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Gönül kalesi.
35. Ki çıḳup kalʿa-i dilden sipeh-i şevḳ-āmūz
36. Dikdi bürc-i emele ceyş-i ferāġat aʿlām

kalʿa-i himmetde:
1. **kalʿa-i himmetde:***-de*
Gazel 353
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Himmet kalesi.
9. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün iltica ehl-i niyaz
10. Kalʿa-i himmetde Nābī burç u bārū ḳalmamış

ḳalʿa-i ṣabrda:
1. **ḳalʿa-i ṣabrda:***-da*
Gazel 548
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sabretme kalesi.
9. Çekmez endīşe-i tārāc-ı keder sükkānı
10. Ḳalʿa-i ṣabrda bārū-yı taḥammül var iken

ḳalʿa-i ṣaʿbter-i ḫāṭırı:
1. **ḳalʿa-i ṣaʿbter-i ḫāṭırı:***-ı*
Gazel 553
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönlün sarp, yalçın kalesi.
9. Ḳalʿa-i ṣaʿbter-i ḫāṭırı tesḫīr idemem
10. Olmasa maʿnī-i pūr-zūr-ı ḳafādār-i suḫan

ḳalʿa-i yek-pārenüñ:
1. **ḳalʿa-i yek-pārenüñ:***-nüñ*
Tarih 19
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Tek parça kale, tek kayalıktan oluşan kale.
25. Ol ḳalʿa-i yek-pārenüñ fetḥini eylerken muhal
26. Hem ḳāfir-i süst-iʿtikād ol bārū-yı maʿmūr ile

ḳalʿa-i zerrīne:
1. **ḳalʿa-i zerrīne:***-e*
Gazel 589
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Altından yapılmış kale.
11. O nām-keşlük ile şöhretüñ cezālarıdur
12. ʿAceb mi ḳalʿa-i zerrīne ḥabs olınsa nigīn

ḳalam:
1. **ḳalam:**
Gazel 841
Mısra: **11**
Kalem.
11. Nābī olur mı zaḫm ḳalam ʿāfiyet-pezīr
12. İklīm-i ġaybdan bile gelse fetīlesi

kālā-yı ʿacz:
1. **kālā-yı ʿacz:**
Gazel 321
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Acizlik kumaşı.
3. Kālā-yı ʿacz alup virürüz naḳd-i iḫtiyār
4. Dükkān-ı çārsūy-ı rıżāda oturmışuz

kālā-yı cihān:
1. **kālā-yı cihān:**
Gazel 272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cihan kumaşı. (Dünya malı).
1. Kālā-yı cihān germ-nigāh itmege deġmez
2. El irmedi ḥayfā diyü āh itmege deġmez

kālā-yı ġam-ı devrānı:
1. **kālā-yı ġam-ı devrānı:***-ı*
Gazel 873
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Feleğin gam kumaşı/elbisesi.
3. Uralum āteşe kālā-yı ġam-ı devrānı
4. Yine nūş eyleyelüm bāde-i āteşgūnı

kālā-yı ḥayātı bulur:
1. **kālā-yı ḥayātı bulur:***-ur*
Gazel 563
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hayat kumaşını bulmak, yaşama imkanı bulmak.
5. Bulur her ḳande kālā-yı ḥayātı eyleseñ pinhān
6. Nigehbān-ı fenānuñ ḳurtuluş yoḳ dūr-bīninden

kālā-yı ḥayātını:
1. **kālā-yı ḥayātını:***-ı, -n, -ı*
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Hayat kumaşı.
31. Ḥāsid olanuñ devletüñe sūk-ı fenāda
32. Kālā-yı ḥayātını mezād eylesün Allāh

kālā-yı ḳabā:

1. **kālā-yı ḳabā:**
Kaside 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Elbise kumaşı.
9. Açdı sudāger-i tevfīḳ yine dükkānın
10. İtdi her ferd murād itdügi kālā-yı ḳabā

kālā-yı kām:
1. **kālā-yı kām:**
Gazel 352
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzu kumaşı.
5. Naḳd-ı cān ile ḫarīdār olduġum kālā-yı kām
6. Çār-sūy-ı dilde zīb-i gūşe-i dükkān imiş

kālā-yı kāma:
1. **kālā-yı kāma:**-*a*
Gazel 377
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzu kumaşı.
5. Kālā-yı kāma ḳalmadı göñülde ārzū
6. Oldı metāʿ-ı yeʾs ile pür-maḫzen-i ferāġ

2. **kālā-yı kāma:**-*a*
Gazel 382
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Arzu kumaşı.
3. Bī-māye müşteriyüz o kālā-yı kāma kim
4. Bāzār-ı kāʾinātda aṣlā behāsı yoḳ

kālā-yı kerem:
1. **kālā-yı kerem:**
Gazel 283
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cömertlik kumaşı.
11. Miyāncī-i maḥabbet Nābiyā olsa revāc-engīz
12. Çıḳar iḥsāna kālā-yı kerem bāzāra yer ḳalmaz

kālā-yı mükāfātuñ:
1. **kālā-yı mükāfātuñ:**
Gazel 457
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ödül, ödüllendirme kumaşı.
1. İderdük vaḳf-ı nīki mākū-yı enfās ü ānātuñ
2. İdeydük tār ü pūdın derk kālā-yı mükāfātuñ

kālā-yı naġam:
1. **kālā-yı naġam:**
Gazel 818
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nağmelerin kumaşı.
3. Nice mümkin kʾola kālā-yı naġam bīş yā kem
4. Neyzenüñ elde müheyyā iken endāzeleri

kālā-yı nā-ḫarīde:
1. **kālā-yı nā-ḫarīde:**
Gazel 703
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yırtılmamış kumaş.
5. Her nā-kabūle itmez zaḫm-ı sitem teveccüh
6. Görmez cefā-yı sūzen kālā-yı nā-ḫarīde

kālā-yı nāz ü şiveyi:
1. **kālā-yı nāz ü şiveyi:**-*yi*
Gazel 534
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Naz ve cilve kumaşı.
7. Kālā-yı nāz ü şiveyi çoḳluḳ da ṣatmasun
8. Ḳalmadı cīb-i dīdede sermāyemüz bizüm

kālā-yi naẓm u nesre:
1. **kālā-yi naẓm u neṡre:**-*e*
Gazel 186
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Nazım ve nesir kumaşı.
11. Kālā-yi naẓm u neṡre kʾitdi zamāne raġbet
12. İster ġazel-fürūş ol ister ḳaṣīde göster

kālā-yı nūra:
1. **kālā-yı nūra:**-*a*
Gazel 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nur kumaşı.
3. Kālā-yı nūra ẓulmet olur bāʿis-i revāc
4. Ārāyiş-i günāh iledür kūy-ı maġfiret

kālā-yı şerm:
1. **kālā-yı şerm:**
Gazel 102
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Haya kumaşı.
5. Kārgāh-ı ṭıynetümde işlenür kālā-yı şerm
6. Perde-i çeşmüm ḥicāb-ı şāhid-i maḳṣūd olur

kālā-yı şiʿr:
1. **kālā-yı şiʿr:**
Gazel 587
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şiir kumaşı.
9. Bī-müşterī ḳalem-zen-i naẓm olma Nābiyā
10. Kālā-yı şiʿr yoḳ yire endāzelenmesün

kālā-yı şiʿri:
1. **kālā-yı şiʿri:**-*i*
Gazel 429
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Şiir kumaşı.
17. Böyle metāʿ-ı tāzeleri var mı Nābiyā
18. Kālā-yı şiʿri zīver-i dükkān idenlerüñ

kālā-yı vaṣl:
1. **kālā-yı vaṣl:**
Gazel 366
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kumaşı.
7. Virmedin naḳd-i dili girmez ele kālā-yı vaṣl
8. Çünki teslīm-i mebīʿ itmekledür bāzāre şarṭ

kālā-yı vaṣla:
1. **kālā-yı vaṣla:**-*a*
Gazel 485
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kumaşı.
5. Kālā-yı vaṣla naḳd-i niyāzı begenmedüñ
6. Ey ḫod-fürūş virdügümiz kem bahā degül

kālā-yı viṣāli:
1. **kālā-yı viṣāli:**-*i*
Gazel 840
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kumaşı.
5. El virse daḫı düşme göñül terk-i edebdür
6. Endāzelemek ḳaydına kālā-yı viṣāli

kālā-yı viṣālün:
1. **kālā-yı viṣālün:**-*ün*
Gazel 645
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kumaşı.
7. İtmez istikṡār kālā-yı viṣālün ḳıymetin
8. Ol metāʿ-ı sīne-zībüñ añlayan az olduġın

kālā-yı vücūduñ:
1. **kālā-yı vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 688
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Varlık kumaşı.
7. Kālā-yı vücūduñ olamaz sūdı nümāyān
8. Bī-dād ü sited gūşe-i maḫzende ḳalursa

kālā-yı zühdi:
1. **kālā-yı zühdi:**-*i*
Gazel 575
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Züht kumaşı, ibadet elbisesi.
13. Āyā ne gūne cāme giyer ṣubḥ-ı ḥaşrde
14. Kālā-yı zühdi sūḳ-ı riyāda mezād iden

ḳalaylıkoz:
1. **ḳalaylıkoz:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Kalaylıkoz Ahmed Paşa, III. Ahmed saltanatında, 28 Eylül 1704 - 25 Aralık 1704 tarihleri arasında iki ay yirmi yedi gün sadrazamlık ve birçok eyalet valiliği ve muhafızlığı yapmış Osmanlı devlet adamı.

1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

ḳalb:

1. **ḳalbi:**-*i*
Gazel 36
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
3. Nigāh-ı germ ile nerm oldı ḳalbi bir miḳdār
4. Yaḳīnüm oldı ki luṭfa nigāh olur bāʿiṡ

2. **ḳalbe:**-*e*
Gazel 70
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
9. Güç neşāṭuñ ḳademin ḳalbe alışdurmaḳdur
10. Yoḫsa ġam her ne zamān istese ḥāżır bulunur

3. **ḳalbinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 176
Mısra: **10**
Yürek, gönül.
9. Nābī ḳalem-i rāst-nümānuñ daḫı baksan
10. Ḳalbinde nühüfte nice pīç ü hamı vardur

4. **ḳalbüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 200
Mısra: **15**
Yürek, gönül.
15. Ḳaṣd-ı sitemle ḳalbüñe reh-yāb olursa da
16. Nābī-i nā-murāda saʿādet degül midür

5. **ḳalbinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 208
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
1. Ḥammām ki āyīne-i sīmīn-bedenāndur
2. ʿUşşāḳ-ṣıfat āteşi ḳalbinde nihāndur

6. **ḳalbüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
7. Esīr-i keş-me-keş-i bī-ġamī olan ḳalbüñ
8. ʿİlācı beste-i ḳayd-ı maḥabbet itmekdür

7. **ḳalbe:**-*e*
Gazel 248
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

8. **ḳalbinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 303
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

9. **ḳalbün:**-*ün*
Gazel 336
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
3. Mūcib-i taṣfiyedür itse de ḳalbün tekdīr
4. İtme ey āyīne-rū tā bu ḳadar redd-i nefes

10. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Gazel 379
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
7. Dil-beste-i iḥsān-ı Ḥaḳ ol terk-i telāş it
8. Ḳalbümi ʿatāyā-yı İlāhīde taḫallüf

11. **ḳalbi:**-*i*
Gazel 503
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
1. Görince yāri bir güne fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm
2. Ki ḳalbi āhenāsā saḫt iken vaḳf-ı telāş itdüm

12. **ḳalbüm:**-*üm*
Gazel 724
Mısra: **12**
Yürek, gönül.
11. Nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān Aḥmedīʾde Nābiyā
12. Döndi iki āṣafun luṭfiyle ḳalbüm gülşene

13. **ḳalbi:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **137**
Yürek, gönül.
137. Ḳalbi ol tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür kim
138. Gökden āvīḫte ḳındīlidür anuñ ilhām

14. **ḳalbi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **10**
Yürek, gönül.
9. Ḳafesi rāh-nümādur ki ider
10. Ḥüsni bülbül gibi ḳalbi şeydā

15. **ḳalbüme:**-*üm, -e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **307**
Yürek, gönül.
307. Ḳalbüme oldı māye-i ḫafaḳān
308. Ārzū-yı menāṣıb-ı dīvān

16. **ḳalbi:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **93**
Yürek, gönül.
93. Ester içün ḳalbi olurken ḥazīn
94. Kendü daḫı oldı esīr-i zemīn

17. **ḳalbini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 1
Mısra: **37**
Yürek, gönül.
37. Cezb itmek içün ḳalbini merdān-ı Ḫudāʾnuñ
38. Luṭfuñ sebeb-i ḥubb u vidād eylesün Allāh

18. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Kıt'a 1
Mısra: **5**
Yürek, gönül.
5. İtdün ḳalem-i cūduñ ile ḳalbümi mesrūr
6. Şaḳḳ-ı ḳalemüñ cūy-ı murād eylesün Allāh

19. **ḳalbüni:**-*ü, -n, -i*
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
1. Çün kim beni şād eyledün ey āṣaf-ı devrān
2. Dil-ḫᵛāhuñ ile ḳalbüni şād eylesün Allāh

20. **ḳalbümüz:**-*ü, -müz*
Tarih 56
Mısra: **15**
Yürek, gönül.
15. Ḥaḳ budur kim ḳalbümüz bu müjde ḫandān eyledi
16. Cümleye oldı reşīde ḥiṣṣe-i mālā-kelām

21. **ḳalbe:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **14**
Yürek, gönül.
13. Her ḫazīne güher-i naḳş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaṣiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

22. **ḳalbden:**-*den*
Tarih 115
Mısra: **10**
Yürek, gönül.
9. Ḥālet-i ilbās-ı ḫilʿatde ḥużūr-ı ṣadrda
10. Ḳalbden bir mıṣraʿ-ı ġarrā dırāḫşān eyledi

23. **ḳalbine:**-*i, -n, -e*
Tarih 139
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
9. Rāh-ı gūşından irer ḳalbine nār-ı ġayret
10. Ḫırmen-i düşmene der- dem ider ilḳā-yı ḳabes

24. **ḳalb:**
Kıt'a 49
Mısra: **2**
Sahte, taklit, hakiki olmayan.
1. Üç şülṡe bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

25. **ḳalbinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 138
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
1. Her ki bu nīk ü bu bed ḳaydını muʿtād eyler
2. Ḳalbinüñ sāḥasına maḥkeme būnyād eyler

26. **ḳalbüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 652
Mısra: **1**
Yürek, gönül.

1. Āṣafā ḳalbüñi Ḥaḳ ḫurrem ü ḫandān itsün
2. Sīne-i ṣāfuñı hem-reng-i gülistān itsün

27. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Gazel 760
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
7. Tāb-ı mey-i maḥabbet ile itdi ḳalbümi
8. Peymāne-i sürūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

28. **kalbümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 848
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
3. Ḳalmışuz āteş u ābun arasında ḥayrān
4. Kalbümüz rūşen iken revġan-ı ḳındīl gibi

29. **ḳalbin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **188**
Yürek, gönül.
187. Yā İlāhī bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı cihān
188. ʿAvn-ı naṣruñla ḳalbin it şādān

30. **ḳalbi:**-*i*
Tarih 36
Mısra: **22**
Yürek, gönül.
21. Çeşm-i giryānı yem-i raḥmete mülḥaḳ iki dil
22. Ḳalbi raḥmetle temevvücde mis̱āl-i deryā

31. **ḳalbin:**-*i, -n*
Tarih 143
Mısra: **22**
Bir şeyin ortası, merkez.
21. İdüp berhem-zede tābūr-ı nā-maḥṣūr-ı menḥūsa
22. İdüp ḳalbin şikeste itdiler muʿtell iken ecvef

32. **ḳalb:**
Kaside 2
Mısra: **31**
Yürek, gönül.
31. Ḳalb bir ḫāne iken baḳsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

33. **ḳalbi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **144**
Yürek, gönül.
143. Dilidür mekteb-i ʾirfān deheni maṣdar-ı feyż
144. Ḳalbi mirʾat-ı cilā-dāde-i rūy-ı ilhām

ḳalbe cilā virdi:
1. **ḳalbe cilā virdi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Gönle ferahlık ve mutluluk vermek.
133. Āṣafā Nābī-i duʿā-gūyun
134. Virdi bir müjde ile ḳalbe cilā

ḳalbgāh-ı inkisār-ālūde-i ʿuşşāḳ:
1. **ḳalbgāh-ı inkisār-ālūde-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 90
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşıkların kırgınlıklarla dolu merkez kuvveti, can evi.
5. Ṭayansun ḳalbgāh-ı inkisār-ālūde-i ʿuşşāḳ
6. Nigāh-ı tīġ-ı der-deste kafadar oldı müjgânlar

ḳalb-i āgāhına:
1. **ḳalb-i āgāhına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 138
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Sırlara vakıf gönül.
51. Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr
52. Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

ḳalb-i āhenīne:
1. **ḳalb-i āhenīne:**-*e*
Gazel 713
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Demirden gönül, taş kalp.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

ḳalb-i ʿālem:
1. **ḳalb-i ʿālem:**
Tarih 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cihanın kalbi.
1. Liʾllahiʾl-ḥamd eyleyüp imdād-ı ġaybī fetḥ-i bāb
2. Müjde-i fetḥiyle oldı ḳalb-i ʿālem neşve-yāb

ḳalb-i ʿāşıḳda:
1. **ḳalb-i ʿāşıḳda:**-*da*
Gazel 723
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşığın kalbi.
5. Ḳalb-i ʿāşıḳda olur āvīḫte itmez güzār
6. Her ne deñlü nāvek-i müjgānı tīz eylerse de

ḳalb-i bendesin:
1. **ḳalb-i bendesin:**-*si, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **353**
Kelime Tipi: -
Kölenin gönlü.
353. İtmedi ḳalb-i bendesin nā-kām
354. Ḳurtarup inkisārdan bālī

ḳalb-i dil-ārāsına:
1. **ḳalb-i dil-ārāsına:**-*sı, -n, -a*
Tarih 127
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Gönüllerin süsü olan gönül.
45. Hāṣdur ẕāt-ı hümāyūnına nūr-ı ʿirfān
46. Bestedür ḳalb-i dil-ārāsına emvāc-ı hüdā

ḳalb-i dünyāyı:
1. **ḳalb-i dünyāyı:**-*y, -ı*
Tarih 16
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Cihanın gönlü.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı
70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

ḳalb-i felek:
1. **ḳalb-i felek:**
Gazel 714
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feleğin gönlü.
5. Ḫalḳa nā-ṣāf idügin ḳalb-i felek müşʿirdür
6. O kelef kim görinür āyine-i māh üzre

ḳalb-i ḫazīnümde:
1. **ḳalb-i ḫazīnümde:**-*üm, -de*
Gazel 739
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hüzünlenmiş kalp, üzülen kimse.
11. İder bālā-yı yeʾse dūḫte pīrāhen-i ümmīd
12. Benüm dükkānçe-i ḫayyāṭ var ḳalb-i ḫazīnümde

ḳalb-i insān:
1. **ḳalb-i insān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
İnsanın kalbi, gönlü.
49. Murġ-ı ʿarş-āşiyāndur ādem
50. Ḳālib-i kevn-i cāndur ādem

ḳalb-i inṣāndan:
1. **ḳalb-i inṣāndan:**-*dan*
Tarih 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnsanın kalbi, gönlü.
1. Ḫoşā kāşāne-i şāḫāne menzilgāh-ı bī-hemtā
2. Ki eyler seyr-i ṭarḥı ḳalb-i inṣāndan ġamı yaġmā

ḳalb-i islāmı:
1. **ḳalb-i islāmı:**-*ı*
Tarih 144
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İslam memleketinin yüreği.
15. Şuʿle-i aḫbār-ı havl-engīzi bulmaġla şüyūʿ
16. Sīḫ-i ḥayret eylemişdi ḳalb-i İslāmı kebāb

ḳalb-i laṭīfi:
1. **ḳalb-i laṭīfi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Nazik gönül.
115. ʿİffet ü ʾiṣmet ile ṭabʿ-ı şerīfi hem-zād
116. Himmem ü ġayret ile ḳalb-i laṭīfi tevʾem

2. **ḳalb-i laṭīfi:**-*i*
Kaside 15

Mısra: **220**
Kelime Tipi: **-**
Nazik gönül.
219. İtsün esbāb-ı murādātı teʿāḳub olsun
220. Ḫātır-ı nāziki ḫoş ḳalb-i laṭīfi ḫurrem

ḳalb-i müʾmin:
1. **ḳalb-i müʿmin:**
Kaside 1
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
İman edenin gönlü ("Ben ne göklere ne yerler sığdım, ancak mümin kulumun kalbine sığdım" hadis-i kudsisine atfen).
109. Anuñçün ḳalb-i müʿmin oldı ʾarş-ı aʿẓam-ı Bārī
110. Didi ʿārif benem ol noḳṭa-i mevzūʿa taḫteʾl-bā

ḳalb-i münevver-sīmā:
1. **ḳalb-i münevver-sīmā:**
Tarih 36
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Nur saçan yüzün gönlü.
23. Nūr-ı īmān ile pür Kaʿbe-i dīndür ṣadrı
24. Aña kındīldür ol ḳalb-i münevver-sīmā

ḳalb-i nābīʾye:
1. **ḳalb-i nābīʾye:**-*y, -e*
Tarih 72
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Nabinin gönlü.
27. Ḳalb-i Nābīʾye olup vāsıṭa-i feyż-i neşāṭ
28. Didi tārīḫin anun ḳaṣr-ı bihişt-i zībā

ḳalb-i nerm:
1. **ḳalb-i nerm:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yumuşak kalp.
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

ḳalb-i pākin:
1. **ḳalb-i pākin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **-**
Tertemiz kalp.
193. Eyle yā Rab murādın āmāde
194. Ḳalb-i pākin kederden āzāde

ḳalb-i pakīzeteri:
1. **ḳalb-i pakīzeteri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Temiz yaradılışlı gönül.
27. Maẓhar-ı kāmil-i ʿilm-i ezelī olmışdur
28. Ḳalb-i pakīzeteri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ḳalb-i remīdeler:
1. **ḳalb-i remīdeler:**-*ler*
Gazel 239
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ürkmüş gönül.
7. Döndi görince naḳş-ı hat-ı nev-demīdeñi
8. Şehbāz-ı naḳş-ı dīdeye ḳalb-i remīdeler

ḳalb-i rūşende:
1. **ḳalb-i rūşende:**-*de*
Gazel 811
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü aydınlık, yüreği parlak.
1. Muḫayyel maʿnī vü bārīk mażmūn ḳalb-i rūşende
2. Bürīde naḳş-ı gūn-ā-gūn yapışmış cām-ı revzende

ḳalb-i sengīne:
1. **ḳalb-i sengīne:**-*e*
Gazel 560
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Taş kalpli, acımasız, katı yürek.
13. Es̱er itdürmenüñ ḥarf-i niyāzı ḳalb-i sengīne
14. Ser-i mū farḳı yoḳdur Nābiyā ḥaḳḳākliklerden

ḳalb-i şerīfi:
1. **ḳalb-i şerīfi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Aziz gönül.
93. Didiler cümlesi aḥsent zihī nūr-ı naẓar
94. Pādişāhānuñ olur ḳalb-i şerīfi mülhem

2. **ḳalb-i şerīfi:**-*i*
Kıt'a 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Aziz gönül.
7. Görmesün ẕerre ḳadar āyine-i ḳalbi keder
8. Olmasun nīm-nefes ḳalb-i şerīfi nā-şād

ḳalb-i şerīfini:
1. **ḳalb-i şerīfini:**-*i, -n, -i*
Tarih 92
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Aziz gönül.
65. Eyleyüp ḳalb-i şerīfini kederden meʾmūn
66. ʿÖmrini devletini eyleye efzūn Mevlā

ḳalb-i virānın:
1. **ḳalb-i virānın:**-*ı, -n*
Tarih 68
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yıkık, dökük, harap kalp.
11. Muhaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ḥażret-i ʿAlī Beg
12. Teveccüh eyledi taʿmīre ḳalb-i virānın

ḳalbin remīde eylemişüz:
1. **ḳalbin remīde eylemişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 269
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kalbini ürkütmek.
7. Bārid niyāzlarla virüp ṭabʿına keder
8. Ḳalbin remīde eylemişüz ḫiffet itmişüz

kālbüd-i ruḥa:
1. **kālbüd-i ruḥa:**
Tarih 127
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Ruhun kalıbı, ceset, beden.
53. Ser-te-ser nūrdan āġişte vücūd-ı pāki
54. Mū-be-mū kālbüd-i ruḥa dökilmiş aʿzā

ḳaldırım:
1. **ḳaldırım:**
Gazel 414
Mısra: **3**
Bir yolun, sokağın kenarında yalnız yayaların geçmesine ayrılan, azıcık yükseltilmiş dar bölüm.
3. Geçilmez seyl-i meyden itmedükçe ḳaldırım peydā
4. Şikest-i tevbeden rūz-ı nuḫistīninde şevvālüñ

ḳaldur:
1. **ḳaldurur:**-*ur*
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Yukarı doğru hareket ettirmek.
3. Tīşe-i mekri havale itse ḫāk-i ḥīleye
4. Mıṣr ile Baġdādʾdan Şaṭṭ ile Nīli ḳaldurur

2. **ḳaldurur:**-*ur*
Gazel 714
Mısra: **16**
Bulunduğu seviyeden daha yüksek bir seviyeye çıkarmak. II Yükseltmek.
15. Ehl-i ḥarf olsa da sāde ḳomaz ayaḳda felek
16. Ḳaldurur pāre-i evrāḳı gören rāh üzre

3. **ḳaldurur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **150**
Ortadan kaldırmak.
149. Gülşene māl-i jale giçse mezīd
150. Ḳaldurur hep edā ile ḫurşīd

ḳāle gelmez idi:
1. **ḳāle gelmez idi:**-*mez , -i, -di*
Gazel 671
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Konuşulmaz II konuşmaya gelmez.
1. Merḥabā gelmez idi ey meh-i rūze ḳāle
2. Var duʿā eyle kafādāruñ olan şevvāle

kāleb-i fersūdeye:
1. **kāleb-i fersūdeye:**-*ye*
Gazel 109

Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eski kalıp.
9. Naḳd-i süḫanum rāyic olursa nʾola Nābī
10. Hiç kāleb-i fersūdeye mesbūḳ degüldür

ḳāleb-i rūḫa:
1. **ḳāleb-i rūḫa:***-a*
Kaside 18
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Canın kalıbı.
23. Ḳāleb-i rūḫa dökilmiş gibi bir resm-i metīn
24. Ṣafḥa-i cāna çekilmiş gibi maḥbūb-likā

ḳāleb-i şikestede:
1. **ḳāleb-i şikestede:***-de*
Kaside 11
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Tükenmiş beden.
35. Velīk bir maraż-ı bī-amān ẓuhūrından
36. ʾAzimete yoġ idi ḳāleb-i şikestede tāb

kāle-i taʿalluḳdan:
1. **kāle-i taʿalluḳdan:***-dan*
Gazel 883
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bağ kumaş, bağlayan kumaş.
3. Ḳalmadı kāle-i taʿalluḳdan
4. Dilde bir dūd-ı āhdan ġayrı

ḳalem:
1. **ḳalem:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Kalem, hâme.
1. Olmaz ruḫ-ı bütāna raḳam-keş ḳalem ʿabes̱
2. Çekmez beyāża kātib-i ḳudret raḳam ʿabes̱

2. **ḳalem:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Kalem, hâme.
5. Ḳalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz
6. Maḳar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāġıddur

3. **ḳalem:**
Gazel 102
Mısra: **1**
Kalem.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

4. **ḳalem:**
Gazel 150
Mısra: **13**
Kalem.
13. Ḳatʿā serin fırāz idemez Nābīyā ḳalem
14. Āyā ki kec-derūnluġına şerm-gīn midür

5. **ḳalem:**
Gazel 170
Mısra: **3**
Kalem.
3. Gelince cünbişe vaṣf-ı lebiyle elde ḳalem
4. Varaḳ da ism-i müsemmā gibi tekellüm ider

6. **ḳalemün:***-ün*
Gazel 263
Mısra: **14**
Kalem.
13. Egerçi fāʾizi aḳmazsa da ṭamlar Nābī
14. Devātdur ḳalemün malikānesin bilürüz

7. **ḳalemüñ:***-üñ*
Gazel 402
Mısra: **14**
Kalem.
13. Tāze bir maʿnī-i nā-güfte ẓuhūr itmeyicek
14. Ḳıyamam āb-ı ruhin dökmeġe Nābī ḳalemüñ

8. **ḳalemüñ:***-üñ*
Gazel 547
Mısra: **11**
Kalem.
11. Kim dir ḳalemüñ olmaya Nābī müteʾes̱s̱ir
12. Bu çāk-i girībān ile bu eşk-i terinden

9. **ḳalem:**
Gazel 193
Mısra: **9**
Kalem.
9. Nābī ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil
10. Her ḫaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar

10. **ḳalem:**
Gazel 384
Mısra: **6**
Kalem.
5. Ser tābe-ḳadem ḳatʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

11. **ḳalem:**
Gazel 420
Mısra: **10**
Kalem.
9. Sāde engüşt ü büzāḳ ile biter kārları
10. Ḳalem olmazsa devātında mühürdārlaruñ

12. **ḳalemüñ:***-üñ*
Gazel 460
Mısra: **2**
Kalem.
1. Çākī-i sīne-siyāhī-i libāsı raḳamuñ
2. Bīşterdür ser-i sevdā-zedesinden ḳalemüñ

13. **ḳalemüñ:***-üñ*
Gazel 479
Mısra: **12**
Kalem.
11. Nāzikter olur ṭabʿ-ı suḫan kim dem-i taḥrīr
12. İtmez ḳalemüñ itdügi feryāda taḥammül

14. **ḳalem:**
Gazel 497
Mısra: **1**
Kalem.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

15. **ḳalem:**
Gazel 546
Mısra: **8**
Kalem.
7. Olur semend-i enāmilde cilveden maḥrūm
8. Ḳalem ne dem ki ider ḳaṭʿ-ı eşk-i çeşm-i terin

16. **ḳalemüñ:***-üñ*
Gazel 594
Mısra: **10**
Kalem.
9. Nābīyā ister isen tāze peyām-ı maʿnā
10. Ḳalemüñ ʿālem-i endīşede cāsūs olsun

17. **ḳalem:**
Gazel 647
Mısra: **10**
Kalem.
9. Nābī ne deñlü olsa siyeh-mest ü ser-girān
10. Elden ḳomaz ḳalem yine şevḳ ü şeṭāretin

18. **ḳalem:**
Gazel 648
Mısra: **7**
Kalem.
7. Tefhīm ider ṣaḥīfede ṭurmaz ḳalem baña
8. Baḥr-ı sepīde baḥr-ı siyāhuñ rev-ā-revin

19. **ḳalem:**
Gazel 746
Mısra: **13**
Kalem.
14. Mümkin mi ʿarż-ı şevḳ zebān-ı vekīl ile
13. Nābī ider mi sūz-ı derūnı edā ḳalem

20. **ḳalemüñ:***-üñ*
Gazel 761
Mısra: **2**
Kalem.
1. Rūyını siyah eyledüginden raḳamuñ da
2. Ḳaṭʿ eylediler ḫalḳ lisānın ḳalemüñ de

21. **ḳalem:**
Gazel 862
Mısra: **4**
Kalem.
3. Sebāt-ı sāye tenezzüldedür ʿuluvde degül
4. Ḳalem Hümāʾya degişmez şikeste-pālıġını

22. **ḳalem:**
Kaside 1
Mısra: **196**
Kalem.
195. Olınca ol nefesden baḥr-ı ṭabʿum mevc-hīz-i şevḳ
196. Ḳalem tevḥīd-i Bārī lüccesinde oldı reh-peymā

23. **ḳalem:**
Kaside 8
Mısra: **5**
Kalem.
5. Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
6. Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr

24. **ḳalemüñ:***-ü, -ñ*
Kaside 12
Mısra: **171**
Kalem.
171. Ġonce-i ḫāṭıruñ açmaḳ hevesiyle ḳalemüñ
172. Oldı taṣvīr-i dem-i ʿazle bu yüzden ressām

25. **ḳalem:**
Kaside 13
Mısra: **176**
Kalem.
175. Sensin ol münteḫab-ı nüsḫa-i himmet kim olur
176. Ḥarf-ı vaṣfuñla varaḳ mest ü ḳalem şīrīn-kām

26. **ḳalemler:***-ler*
Kaside 14
Mısra: **92**
Kalem.
91. O deñlü urdı melāʾīne tīġi kim ḳaldı
92. Ḳalemler eylemeden küştegānını taʿdād

27. **ḳalemi:***-i*
Kaside 15
Mısra: **129**
Kalem.
129. Ḳalemi vaḳʿa-serāyende-i āṡār-ı Kelīm
130. Nefesi tāze-nümāy-ı dem-i İbni Meryem

28. **ḳalem:**
Kaside 20
Mısra: **85**
Kalem.
85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif
86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

29. **ḳalemüñ:***-üñ*
Kaside 24
Mısra: **79**
Kalem.
79. Olmasaydı ḳalemüñ çāk-ı girībānı eger
80. Dir idüm ḳalmadı ʿālemde nişān-ı şekvā

30. **ḳalem:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **73**
Kalem.
73. Elinde keremle ʿalemdür ḳalem
74. Recā sīr-çeşm ārzū muġtenem

31. **ḳalemi:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **237**
Kalem.
237. Ḳalemi ʿāleme ḥayāt virür
238. Pençe-i faḳrdan necāt virür

32. **ḳalem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **220**
Kalem.
219. Sebz-gūn ẓarf ile gül-i ṣad-berg
220. Çuḳadur nice ḳat ḳalem silecek

33. **ḳalem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **328**
Kalem.
327. Ḫᵛāceler yazmada ḥisāb-ı raḳam
328. Alurum ben ḫayāl-i şiʿre ḳalem

34. **ḳalemüm:***-üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **318**
Kalem.
317. Maḥberem eşk-rīz-i şevḳ-i ḳalem
318. Ḳalemüm çāk-ı ārzū-yı raḳam

35. **ḳalem:**
Kıt'a 74
Mısra: **3**
Kalem.
3. Ḥırs-bāzāne ḳalem raḳs eyledi şādī-künān
4. Saña meymūn u mübārek ola bu tāze lisān

36. **kalemüñ:***-üñ*
Tarih 42
Mısra: **43**
Kalem.
43. Kalemüñ kıl kadar çoḳ olsa dili
44. Yine itmez meḥāsinin taʿdād

37. **ḳalemden:***-den*
Tarih 143
Mısra: **26**
Kalem.
25. Mühimmāt ü ḳılāʿ ü kāhlar teslīmi şarṭiyle
26. Ḳalemden nāme-i ṣulḥ üzre vākiʿ oldı ḥarf be-ḥarf

38. **ḳalem:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Kalem (Başta irade olmak üzere insanı diğer varlıklardan ayıran özellikler bağlamında).
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

39. **ḳalem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **127**
Aşı yapmak amacıyla ağaçlardan kesilen ince dal parçası.
127. Zeyn olup ṭarf-ı baġa tāze ḳalem
128. Ḳalemiyye virür seḥāb-ı kerem

ḳalem çekerdi:
1. **ḳalem çekerdi:***-er, -di*
Kaside 11
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir yazının, bir kaydın gereksiz ya da geçersiz olduğunu belirtmek üzere üstünü çizmek; kalemle yazmak.
133. Göreydi ḫulḳ-ı Ḫudā-dāduñı çekerdi ḳalem
134. Sevād-ı nüsḫa-i aḫlāḳa fāżıl-ı Fārāb

ḳalemāsā:
1. **ḳalemāsā:**
Kaside 18
Mısra: **55**
Kalem gibi, kalemin yazdığı gibi.
55. Dāʾimā ola muzaffer ḳalemāsā ʿalemüñ
56. Olasın ʿarṣa-i devletde ʿalemveş ber-cā

ḳalem-i aʿlānuñ:
1. **ḳalem-i aʿlānuñ:***-nuñ*
Kaside 2
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Yüce kalem, kudret kalemi.
91. Evvelīn noḳṭası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ
92. Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

ḳalem-i çāpük-pā:
1. **ḳalem-i çāpük-pā:**
Kaside 24
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Hızlı, kıvrak kalem.
77. Kimse pā-māl idemez kimseyi eyyāmında
78. Meğer evrāḳ-ı s̱enāyı ḳalem-i çāpük-pā

ḳalem-i cūduñ:
1. **ḳalem-i cūduñ:***-uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cömertlik kalemi.
5. İtdün ḳalem-i cūduñ ile ḳalbümi mesrūr
6. Şaḳḳ-ı ḳalemüñ cūy-ı murād eylesün Allāh

ḳalem-i feyz miṡāli:
1. **ḳalem-i feyz miṡāli:**
Gazel 208
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Feyiz kalemi gibi.
17. Her lūlesi Nābī ḳalem-i feyz miṡāli
18. İcrā-yı zülāl itmede pākīze-zebāndur

ḳalem-i insānī:
1. **ḳalem-i insānī:**
Tarih 133
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -

İnsanın kalemi, ifade etme kabiliyeti.
21. Şeref ü şānını bu fetḥ-i celīlüʾl-ḳadre
22. Ḥaḳḳ-ı taʿbīre ne ḳādir ḳalem-i insānī

ḳalem-i ḳudret:
1. **ḳalem-i ḳudret:**
Tarih 121
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yaratırken gösterdiği sanatkârlık bağlamında kudret kalemi.
39. Olmış ḳalem-i ḳudret ile nüsḫa-i ẕātı
40. Mecmūʿa-ı ʿilm ü ʿamel ü ḥilm ü ṣadāḳat

ḳalem-i maʿdaleti:
1. **ḳalem-i maʿdaleti:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **242**
Kelime Tipi: -
Adalet dağıtan kalemi.
241. Ey leye ḳubbe-i dīvān-ı felek durduḳça
242. Ḳalem-i maʿdaleti ʿāleme neşr-i aḥkām

ḳalem-i muʿcize-fen:
1. **ḳalem-i muʿcize-fen:**
Tarih 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mucizevi maharete sahip kalem.
7. S̱ābit ü ẓāhir olınca es̱er-i baġy ü ʿinād
8. Züʾl-feḳār-ı dü-zebāna ḳalem-i muʿcize-fen

ḳalem-i müşgīnüñ:
1. **ḳalem-i müşgīnüñ:**-*üñ*
Kıt'a 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mis kokulu kalem.
3. Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ
4. H̱āk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet

ḳalem-i müşk-feşānuña:
1. **ḳalem-i müşk-feşānuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 18
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Misk kokusu yayan kalem.
53. Ḳalem-i müşk-feşānuña muʿādil yoḳdur
54. Ḥażret-i pādişehüñ nāmını taḥrīre sezā

ḳalem-i mūyīnin:
1. **ḳalem-i mūyīnin:**-*i, -n*
Kaside 8
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Kıl kalem, kıldan kalem.
57. Eylesün bāl-i Hümādan ḳalem-i mūyīnin
58. Ṣūret-i esbin eger itse muṣavvir taṣvir

ḳalem-i naḳşger-i çin ü ḫıtā:
1. **ḳalem-i naḳşger-i çin ü ḫıtā:**
Tarih 92
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çin ve güzel koku timsali olarak düşünülen Hıta ülkesinin nakışçısının kalemi.
7. Ey ḫoşā çetr-i gül-āgende ki naḳşından alur
8. Reng-i ḥayret ḳalem-i naḳşger-i Çin ü Ḫıtā

ḳalem-i nev-nişānda:
1. **ḳalem-i nev-nişānda:**-*da*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **203**
Kelime Tipi: -
Yeni tarz, yeni usul kalem.
203. Ḳalem-i nev-nişānda buldı rüsūḫ
204. İtdi eşcār-ı köhneyi mensūḫ

ḳalem-i rāst-nümānuñ:
1. **ḳalem-i rāst-nümānuñ:**-*nuñ*
Gazel 176
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Doğruları gösteren kalem.
9. Nābī ḳalem-i rāst-nümānuñ daḫı baksan
10. Ḳalbinde nühüfte nice pīç ü hamı vardur

2. **ḳalem-i rāst-nümānuñ:**-*nuñ*
Gazel 176
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Doğruları gösteren kalem.
9. Nābī ḳalem-i rāst-nümānuñ daḫı baksan
10. Ḳalbinde nühüfte nice pīç ü hamı vardur

ḳalem-i siḥrkār:
1. **ḳalem-i siḥrkār:**
Tarih 42
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Büyücü/büyüleyici kalem.
41. Siyyemā ṭarḥın eylemiş taḥrīr
42. Ḳalem-i siḥrkār ile üstād

ḳalem-i şīve-perest-i şuʿarā:
1. **ḳalem-i şīve-perest-i şuʿarā:**
Kaside 12
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Şairlerin cilve yapan kalemleri.
169. Līk lā-büd ḳalem-i şīve-perest-i şuʿarā
170. Tāze bir vādi-i nā-refte bulur itse ḫırām

ḳalemiyye:
1. **ḳalemiyye:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **128**
İmparatorluk devrinde resmî dairelerde iş sahiplerinden alınan yazıcılık ücreti.
127. Zeyn olup ṭarf-ı baġa tāze ḳalem
128. Ḳalemiyye virür seḥāb-ı kerem

ḳalem-misāl:
1. **ḳalem-mis̱āl:**
Gazel 310
Mısra: **11**
Kalem gibi.
11. Ḳalem-mis̱āl girībānumuzda itdi ẓuhūr
12. Derīde cāmelere ṭaʿne-zenlicüklerümüz

2. **kalem-misāl:**
Gazel 796
Mısra: **1**
Kalem gibi.
1. Kalem-misāl emīn ol ḳalem-tırāş olma
2. Varāḳ-nigār-ı kemāl ol varaḳ-tırāş olma

3. **ḳalem-mis̱āl:**
Kaside 28
Mısra: **40**
Kalem gibi.
39. ʿAceb mi oldı ise zīr-i desti mülk-i kemāl
40. Ḳalem-mis̱āl fünūn-ı hünerde ẕüʾl-yeddür

ḳalemrev-i dil-i nāẓırda:
1. **ḳalemrev-i dil-i nāẓırda:**-*da*
Tarih 68
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bakanın gönlün kaleminin hüküm sürdüğü yani nüfuzunun geçtiği yer, ülke.
7. Ḫoşā maḳām ki ider naḳş-ı dil-keşi icrā
8. Ḳalemrev-i dil-i nāẓırda ḥükm ü fermānın

ḳalem-rev-i dü serā:
1. **ḳalem-rev-i dü serā:**
Kaside 3
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Dünya ve ahirete nüfuzu geçme/geçen.
19. Ḳılındı rūz-ı ecel cilve-i cemālüñe ḫāṣ
20. Ḳalem-rev-i dü serā yā Muḥammed-i ʿArabī

ḳalem-rev-i ġama:
1. **ḳalem-rev-i ġama:**-*a*
Gazel 356
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gam ülkesi.
9. Derūnı manṣıb-ı ḫᵛāhişden eyledüm maʿzūl
10. Ḳalem-rev-i ġama ḳayd-ı edeb ne müşkil imiş

ḳalem-rev-i gülzārı:
1. **ḳalem-rev-i gülzārı:**-*ı*
Gazel 182
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi ülkesi.
3. ʿAceb ḳalem-rev-i gülzārı itdi mi tesḫīr
4. ʿAzīmet-i sipeh-i nev-bahārdan ne ḫaber

ḳalem-rev-i inşā:
1. **ḳalem-rev-i inşā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **288**

Kelime Tipi: -
İnşa ülkesi (İnşa; Klasik Türk edebiyatında Türkçe kelimelere çok az yer veren Arapça ve Farsça kelimelerle, bol miktarda seci kullanarak meydana getirilmiş nesir; divan nesri).
287. Mülk-i ṭabʿun mezāriʿ-i maʿnā
288. Ḫāṣṣ-ı ḫāmeñ ḳalem-rev-i inşā

ḳalem-rev-i ḳudemā:
1. **ḳalem-rev-i ḳudemā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eskiler, eski şairler dönemi/meclisi.
9. Böyle bir nev-zemīn ü tāze-edā
10. Olmamışdur ḳalem-rev-i ḳudemā

ḳalem-rev-i maʿnāyadur:
1. **ḳalem-rev-i maʿnāyadur:***-ya, -dur*
Gazel 253
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mana ülkesi.
9. ʿAceb mi mültefit-i ṣūret olmasak Nābī
10. Bizüm ḳalem-rev-i maʿnāyadur nezāretümüz

ḳalem-tırāş:
1. **ḳalem-tırāş:**
Gazel 796
Mısra: **1**
Kurşun kalem açmakta kullanılan çeşitli tiplerdeki araç; kalem açacağı II Hattatlıkta kamış kalemi yontmakta kullanılan bur tür çakı.
1. Kalem-misāl emīn ol ḳalem-tırāş olma
2. Varāḳ-nigār-ı kemāl ol varaḳ-tırāş olma

kalemveş:
1. **kalemveş:**
Gazel 507
Mısra: **3**
Kalem gibi.
3. Maʿnā ider rübūde kalemveş ḳarārımı
4. Zencīr-i ḥarf ile ne ḳadar pāy-pest isem

ḳalem-zen-i naẓm olma:
1. **ḳalem-zen-i naẓm olma:***-ma*
Gazel 587
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiir yazmak üzere kalemi ele almak.
9. Bī-müşterī ḳalem-zen-i naẓm olma Nābiyā
10. Kālā-yı şiʿr yoḳ yire endāzelenmesün

ḳalender:
1. **ḳalender:**
Gazel 341
Mısra: **1**
Derviş.
1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış
2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

2. **ḳalenderdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **14**
Yaratılış bakımından alçak gönüllü olan.
13. Rind-i dil-zinde-i Şeyḫ Ḥayderʾdür
14. Ḥayder ammā ʿaceb ḳalenderdür

ḳālib-i kevn-i cāndur:
1. **ḳālib-i kevn-i cāndur:***-dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Can varlığının kalıbı.
49. Murġ-ı ʿarş-āşiyāndur ādem
50. Ḳālib-i kevn-i cāndur ādem

ḳalıblu sözler:
1. **ḳalıblu sözler:**
Gazel 639
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Basmakalıp sözler, ifadeler.
1. Ḳalıblu sözler ile şekve ḳıṣṣa-ḫ∨ānlardan
2. Kelāl geldi dile köhne dāstānlardan

kālīçe:
1. **kālīçe:**
Tarih 26
Mısra: **8**
Küçük halı.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

kalīl:
1. **kalīle:***-e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **10**
Az.
9. Fakre ḫalḳ eyleyüp ġınāyı naẓīr
10. Hem-ʿinān eylemiş kalīle kes̱īr

ḳalīl olsa:
1. **ḳalīl olsa:***-sa*
Gazel 483
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Az olmak, yetmemek, kifayet etmemek.
9. İtmekdedür mesāmiʿ-i eyyāmı pür-güher
10. Nābī ʿaceb mi olsa zebān-ı ḳalem ḳalīl

ḳalḳ:
1. **ḳalḳamaz:***-a, -maz*
Gazel 518
Mısra: **4**
Kalkmak.
3. Nā-tüvānlık o ḳadar itdi sirayet tene kim
4. Ḳalḳamaz ʿārıż-ı ḫubāna düşince nigehüm

2. **ḳalḳup:***-up*
Kaside 21
Mısra: **25**
Kalkmak.
25. İsm ḳalḳup merkezinden fevḳine taṣdīr ider
26. Nāmını bir yirde taḥrīr itseler Ḫāḳān ile

ḳalmadı:
1. **ḳalmadı:**
Gazel 660
Mısra: **1**
Bitmek.
1. Ḳalmadı rāh-ı talebde ḫaṭar inşāʾaʾllāh
2. İderüz kūy-ı murāda sefer inşāʾaʾllāh

2. **ḳalmadı:**
Gazel 866
Mısra: **1**
(Bir iş için) birisinin yetki ve sorumluluk alanı içine girmek; onu ilgilendirmek, yapılması ona düşmek, ona bırakılmak.
1. Eyyām-ı ḥüsn o şūḫ-ı sitemkāra ḳalmadı
2. ʿUşşāḳuñ inkisārı o ġaddāra ḳalmadı

ḳalmamış:
1. **ḳalmamış:**
Gazel 353
Mısra: **1**
Kalmamış.
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
2. Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış

2. **ḳalmamış:**
Gazel 353
Mısra: **2**
Kalmamış.
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
2. Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış

3. **ḳalmamış:**
Gazel 353
Mısra: **4**
Kalmamış.
3. Eylemiş der-beste dükkānın tabīb-i rüzgâr
4. Ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış

4. **ḳalmamış:**
Gazel 353
Mısra: **6**
Kalmamış.
5. Teşnegānun çāk çāk olmış leb-i ḫvāhişgeri
6. Çeşmesār-ı merhametde bir içim ṣu ḳalmamış

5. **ḳalmamış:**
Gazel 353
Mısra: **8**
Kalmamış.
7. Ḳadrin anlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenün
8. Çār-sūy-i kābiliyyetde terāzū ḳalmamış

6. **ḳalmamış:**
Gazel 353

Mısra: **10**
Kalmamış.
9. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün iltica ehl-i niyaz
10. Kalʿa-i himmetde Nābī burç u bārū ḳalmamış

ḳalmaz:
1. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **2**
Geri kalmak, eksik olmak.
1. Temāşā-yı cemālün mihr-i ʿālemtābdan ḳalmaz
2. Şeb-i hicrānda fikr-i ṭalʿatuñ mehtābdan ḳalmaz

2. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **4**
Geri kalmak, eksik olmak.
3. O deryā-yı leṭāfet-hīz-i mevc-engīzdür sīnen
4. Ki anda gerdiş-i pistānlaruñ girdābdan ḳalmaz

3. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **6**
Geri kalmak, eksik olmak.
5. Egerçi ser-be-ser bīdārlıkdur şām-ı hicrānuñ
6. Nümūdār-ı ḫayāl olmaḳda amma ḫ∨ābdan ḳalmaz

4. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **8**
Geri kalmak, eksik olmak.
7. Olan ser-geşte-i cām-ı mecazī ḍīḳ-meşrebler
8. Ne nūş eylerse istifrāġda dūlābdan ḳalmaz

5. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **10**
Geri kalmak, eksik olmak.
9. Teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ olmada ebru degül ancaḳ
10. Şifāf-ı cīb-i pīrāhen daḫı mihrābdan ḳalmaz

6. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **12**
Geri kalmak, eksik olmak.
11. Ne maḳṣūda şürūʿ eylerse ber-ʿaḳs olmadur kārı
12. Esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel mūtābdan ḳalmaz

7. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **14**
Geri kalmak, eksik olmak.
13. Ne ġam sākī eġer ṣahbā dükense āb hāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

8. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **16**
Geri kalmak, eksik olmak.
15. Murād-ı dünyevī fevt itdüginden ehl-i dünyānuñ
16. Sirişk-i ḥasreti bed-reng u bū çirk-ābdan ḳalmaz

9. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **18**
Geri kalmak, eksik olmak.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġna
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

10. **ḳalmaz:**
Gazel 312
Mısra: **20**
Geri kalmak, eksik olmak.
19. O şuḫun lerziş-i endāmunı tahrīre ḳaṣd itsem
20. Devātumda mürekkeb Nābiyā sīm-ābdan ḳalmaz

ḳalmaz idi:
1. **ḳalmaz idi:**-*maz-maz , -i, -di*
Kaside 9
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.
37. Ey ḫoş ol dem ki ṣafā ḳalmaz idi ḫaṭırda
38. Baḫtdan müjde-i teşrīfüñi alduḳça ḫaber

ḳalmış:
1. **ḳalmış:**
Gazel 747
Mısra: **19**
Herhangi bir kimseden veya geçmiş dönemden kalmış olan.
19. Ḳalmış ādemden sarāy-ı köhnedür mülk-i cihān
20. Kim değişmiş cennete vaḳf eylemiş evlādına

ḳalmış idi:
1. **ḳalmış idi:**-*mış , -i, -di*
Tarih 144
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak.
17. Akmaġa vādī-i yeʾse az kalup cūy-ı ümīd
18. Aksine devr itmeġe çoḳ ḳalmış idi āsiyāb

2. **ḳalmış idi:**-*mış , -i, -di*
Kaside 7
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.
29. Mis̱āl-i hāle-i bī-āfitāb ḳalmış idi
30. Derūn-ı mülk ḫazīn taḫt-ı salṭanat maġdūr

ḳalmışdur:
1. **ḳalmışdur:**
Gazel 142
Mısra: **4**
Kalmak.
3. Rüsūm-ı luṭf u kerem ḫalḳ içinde mensīdür
4. Faḳaṭ alup virilür bir selām ḳalmışdur

2. **ḳalmışdur:**
Gazel 142
Mısra: **12**
Kalmak.
11. Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
12. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

3. **ḳalmışdur:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Kalmak.
7. Necāt ümmīdi yoḳdur çāresi girdāba ricʿatdür
8. Mis̱āl-i mevc rū-māl itmedük sāḥil mi ḳalmışdur

4. **ḳalmışdur:**
Gazel 240
Mısra: **1**
Kalmak.
1. Ḫayāl-i laʿl-i nābuñ cām-ı çeşm-i terde ḳalmışdur
2. Ḫumār-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaṣluñ serde ḳalmışdur

5. **ḳalmışdur:**
Gazel 240
Mısra: **6**
Kalmak.
5. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
6. Ṣafā-yı ḫāṭır ancaḳ bādede sāġarda ḳalmışdur

6. **ḳalmışdur:**
Gazel 171
Mısra: **1**
Kalmak.
1. Bu devrānda ṣafā-yı ḫāṭıra nāʾil mi ḳalmışdur
2. Felekden dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil mi ḳalmışdur

ḳālu belā’ dan:
1. **ḳālu belā’ dan:**-*dan*
Gazel 333
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kālū belā: "Kıyamet gününde, biz bundan habersizdik demeyesiniz diye Rabbin Âdem oğullarından, onların bellerinden zürriyetlerini çıkardı, onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: Ben sizin Rabbiniz değil miyim? (Onlar da), Evet (buna) şâhit olduk, dediler." (Araf 7/172) ayetinden iktibastır.
1. Biz rind-i fenā-meşreb-i cānāne-perestüz
2. Ḳālu Belā’ dan cürʿa-keş-i cām-ı elestüz

kʾalūde-i tenaḥnuḥ:
1. **kʾalūde-i tenaḥnuḥ:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ki öksürük sesi ile dolu.
3. Göstermesin o ḳaḥṭ-ı suḫan meclisin Ḫudā

4. Kʾalūde-i tenaḫnuḫ ola lafẓ-ı nesteler

ḳalur gider:
1. **ḳalur gider:**-*er*
Gazel 869
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yanına kar kalmak.
3. Ḳalur gider mi bize itdügi bu cevr ü sitem
4. Sipihrden ʿacebā intiḳām alınmaz mı

ḳalur mı:
1. **ḳalur mı:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kalır mı? Kalmaz.
7. Ḳalur mı çirk ile ālūde cāme-i aʿmāl
8. Sirişk-i germ ile ṣābūn-ı iʿtizār o mıdur

kalyon:
1. **kalyon:**
Gazel 775
Mısra: **12**
İki veya üç ambarlı ahşap savaş gemisi.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vā-restelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuṣūşında

kām:
1. **kām:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Arzu, meram, maksat.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

2. **kāmları:**-*lar, -ı*
Gazel 856
Mısra: **2**
Arzu, meram, maksat.
1. Puḫte eylerse de devrān-ı felek ḫāmları
2. Ehl-i derdüñ yine şīrīn olamaz kāmları

3. **kām:**
Kaside 7
Mısra: **228**
Arzu, meram, maksat.
227. Ḫudā müyesser ide bī-tekkellüf ü tedbīr
228. Żamīr-i enverine her ne kām iderse ḥutūr

4. **kāmına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **82**
Arzu, meram, maksat.
81. Ḫıdmete çāpük ü çālāk iden şedd-i niṭāḳ
82. Kāmına eylemez āmīḫte yek ẕerre ḫırām

5. **kāmum:**-*um*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **333**
Arzu, meram, maksat.
333. Uḫrevī kāmum eyledüñ vāṣıl
334. Dünyevī maṭlabum da it ḥāṣıl

6. **kāmına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **47**
Arzu, meram, maksat.
47. Nāʾil olup kāmına ol bī-dijem
48. Eyledi peymāne ile defʿ-i ġam

7. **kāmı:**-*ı*
Tarih 41
Mısra: **12**
Arzu, meram, maksat.
11. Suffesinde görür erbāb-ı ṣafā ṣafvet-i dil
12. Ḫalvetinde bulur eṣḥāb-ı tecerrüd kāmı

kām alınmaz:
1. **kām alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 869
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Murad almak, arzu ve isteğine ulaşmak.
1. Bahār geldi yine deste cām alınmaz mı
2. O ġonceden bu havālarda kām alınmaz mı

kām almaġ:
1. **kām almaġ:**-*maġ*
Gazel 706
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Umduğuna ve istediğine erişmek.
11. Zen-perestān-ı cihān yek-şebe kām almaġ içün
12. Zen-i dünyānuñ alur bār-ı ġamın gerdenine

kām alur:
1. **kām alur:**
Gazel 106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İstediğini alan, mutlu olan.
1. Ne bir muvāffıḳ-ı dil-ḫ∨āh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

kām ü nā-kām:
1. **kām ü nā-kām:**
Tarih 144
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **Deyim**
İster istemez.
51. Kām ü nā-kām eyledi dergāh-ı ʿafve ilticā
52. Ḫ∨āh ü nā-ḫ∨āh eyledi ol bī-ḥayā terk-i ḥicāb

ḳamānçe:
1. **ḳamānçe:**
Tarih 20
Mısra: **4**
Şu anda Ukrayna'nın Kamyanets-Podilski kentinde bulunan tarihi bir Polonya kalesidir. 1672-1699 yılları arasında 27 yıl boyunca Osmanlıların eline kalmış, Osmanlı Devleti'nin Kamaniçe Eyaleti'nin eyalet merkezi olarak işlev yapmıştır.
3. Ol şāh-bāz-ı bārū-yı tefvīk ʿazm idüp
4. Açdı Ḳamānçe üzre cenāḥ-ı müʾeyyedi

ḳamançe ḥışnına:
1. **ḳamançe ḥışnına:**
Tarih 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şu anda Ukrayna'nın Kamyanets-Podilski kentinde bulunan tarihi bir Polonya kalesidir. 1672-1699 yılları arasında 27 yıl boyunca Osmanlıların eline kalmış, Osmanlı Devleti'nin Kamaniçe Eyaleti'nin eyalet merkezi olarak işlev yapmıştır.
13. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
14. Düşdi Ḳamançe ḥışnına nūr-ı Muḥammedī

kamanīçe:
1. **kamanīçe:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **268**
Şu anda Ukrayna'nın Kamyanets-Podilski kentinde bulunan tarihi bir Polonya kalesidir. 1672-1699 yılları arasında 27 yıl boyunca Osmanlıların eline kalmış, Osmanlı Devleti'nin Kamaniçe Eyaleti'nin eyalet merkezi olarak işlev yapmıştır.
267. İtdi destūñde ḫāme-i maʿnā
268. Kamanīçe vekāyiʿin inşā

2. **ḳamançe:**
Tarih 19
Mısra: **24**
Şu anda Ukrayna'nın Kamyanets-Podilski kentinde bulunan tarihi bir Polonya kalesidir. 1672-1699 yılları arasında 27 yıl boyunca Osmanlıların eline kalmış, Osmanlı Devleti'nin Kamaniçe Eyaleti'nin eyalet merkezi olarak işlev yapmıştır.
23. ʿAczin görüp Sulṭān-ı dīn ol kāfir-i bed-ṭıynetüñ
24. Ḳondı Ḳamançe üstine çetr-i felek-manẓūr ile

3. **ḳamançe:**
Tarih 19
Mısra: **36**
Şu anda Ukrayna'nın Kamyanets-Podilski kentinde bulunan tarihi bir Polonya kalesidir. 1672-1699 yılları arasında 27 yıl boyunca Osmanlıların eline kalmış, Osmanlı Devleti'nin Kamaniçe Eyaleti'nin eyalet merkezi olarak işlev yapmıştır.
35. Bu fetḥ-i zībāyı görüp Nābī didi tārīḫini
36. Aldı Ḳamançe bikrini Sulṭān Muḥammed zūr ile

ḳamer:
1. **ḳamerde:**-*de*
Gazel 12
Mısra: **5**
Ay, mâh.
5. Birisi ebr-i perākendede ḳamerde bedīd
6. Biri ḳamerde ṣarīḥ oldı ḳābil-i īmā

2. **ḳamerde:**-*de*
Gazel 12
Mısra: **6**
Ay, mâh.
5. Birisi ebr-i perākendede ḳamerde bedīd
6. Biri ḳamerde ṣarīḥ oldı ḳābil-i īmā

3. **ḳamerden:**-*den*
Gazel 337
Mısra: **9**
Ay II Sevgilinin yüzü.
9. Mīveye benzer ki alur rengi ḳamerden
10. Nābī dil-i ḫūn-geşte ki mehveşlere düşmiş

4. **ḳamer:**
Gazel 540
Mısra: **7**
Ay, mâh.
7. Naḳd-ı nāḳıs gibi düşdi çeşm-i gerdūndan ḳamer
8. Tā ki naʿlinden nişān-gīr oldı bāb-ı Arż-ı Rūm

ḳamer-i çerḫ-i şeref:
1. **ḳamer-i çerḫ-i şeref:**
Tarih 127
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Asalet semasının ay'ı.
23. Ṣāḥib-i aʿẓam u ekrem ḳamer-i çerḫ-i şeref
24. Āṣaf-ı aḳdem u aʿlem şeref-i bürc-i ʿalā

ḳamer-pīşānī:
1. **ḳamer-pīşānī:**
Tarih 111
Mısra: **2**
Alnı ay gibi parlayan.
1. Ḥabbezā ol iki tevʾem-i maʿṣūm
2. Dü melek-rū dü ḳamer-pīşānī

ḳamer-ṭalʿat:
1. **ḳamer-ṭalʿat:**
Gazel 390
Mısra: **8**
Ay yüzlü II. Sevgili.
7. Ne çıḳar kūyınu geşt eylemeden şām u seher
8. O ḳamer-ṭalʿat ile yolda düçār olmayıcaḳ

2. **ḳamer-talʿat:**
Gazel 843
Mısra: **3**
Ay yüzlü II. Sevgili.
3. Seni meclis-be-meclis cüst-cūya ey ḳamer-talʿat
4. Göñül bir yaña ben bir yana cānum bir yaña gitdi

ḳāmet:
1. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 85
Mısra: **6**
Boy, endam.
5. Serini secde-i Bārīʾye fürū itmeyenüñ
6. Ḳāmeti pīş-i edānīde ḫam olmaz da nʾolur

2. **ḳāmetüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 203
Mısra: **8**
Boy, endam.
7. Bin raḳs idersün de yine defʿ gibi cānā
8. Tā itmeyicek ḳāmetüñi ḫam ne virürler

3. **ḳāmet:**
Gazel 223
Mısra: **7**
Boy, endam.
7. Ḫamīde ḳāmet u zerdī-i rūyum ile beni
8. O şeh-süvār ele alursa bir kemān idinür

4. **kāmetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 264
Mısra: **4**
Boy, endam.
3. Biraz da ḫākdeki ḥüsne nāżır olmaġ içün
4. Ḫam itdi terbiye-i pīr-i çerḫ kāmetümüz

5. **ḳāmetin:**-*i, -n*
Gazel 286
Mısra: **9**
Boy, endam.
9. Zūr ile ḳāmetin ham ider seng-bār-ı ġam
10. İtmezse irtikāb-ı tevażūʿ ġurūrumuz

6. **ḳāmetle:**-*le*
Gazel 585
Mısra: **19**
Boy, endam.
19. İstiḳāmetle o ḳāmetle eyü bulmış hele
20. Ṭoġrısı bār-ı girān-ḳadr-ı emānet ādemin

7. **ḳāmetin:**-*i, -n*
Gazel 611
Mısra: **1**
Boy, endam.
1. İstemezdük ḳāmetin cünbişde bī-bāk olduġın
2. Reşkden servüñ libāsı çāk-ber-çāk olduġın

8. **ḳāmetle:**-*le*
Gazel 769
Mısra: **2**
Boy, endam.
1. Nihāl-i gül dinürse ḳadd-i ḫūbāna letāfetle
2. Saña naḫl-i tecellī dinse lāyıḳdur bu ḳāmetle

9. **ḳāmetin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **221**
Boy, endam.
221. Āsmān ḳāmetin dü-tā eyler
222. Rifʿat-i cāhına duʿā eyler

10. **ḳāmetüm:**-*üm*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Boy, endam.
3. Fermānuña muḫalefete cürʾet eyleyen
4. Olsun dıraḫt-ı ʿömri benüm ḳāmetüm gibi

11. **ḳāmetle:**-*le*
Gazel 135
Mısra: **13**
Boy, endam.
13. Mānend-i serv eyleme ḳāmetle ihtizār
14. İkbāl-i şāhsār girān-bārlıḳdadur

12. **ḳāmetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 496
Mısra: **20**
Boy, endam.
19. Ḳudsiyānuñ göreli büʾl-beşere secdelerin
20. Bār-ı ḥayret felegüñ ḳāmetini eyledi ḫam

13. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 533
Mısra: **4**
Boy, endam.
3. Eylerdüm iki destümi bir ḳufl-ı muṭalsam
4. Ol ḳāmeti mevzūnı der-āġūş idebilsem

14. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 572
Mısra: **2**
Boy, endam.
1. İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
2. Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

15. **ḳāmetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 602
Mısra: **2**
Boy, endam.
1. Ḫubān viṣāle māʾil olur ḫurd-sāl iken
2. Eyler ḫamīde ḳāmetini meh hilāl iken

16. **ḳāmetini:**-*i, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **57**
Boy, endam.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ḫam iden ḳāmetini
58. Zaḫm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

17. **ḳāmetin:**-*i, -n*
Tarih 92
Mısra: **24**
Boy, endam.
23. Ḳıtʿa-i şūḫına dil-beste olup çerḫ-i berīn
24. Gösterüp ṭarz-ı edeb ḳāmetin itmekde dü-tā

ḳāmet-i āh:
1. **ḳāmet-i āh:**
Gazel 725
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ah'ın boyu.
7. Metāʿ-ı şevḳüñi endāzeden dırāz itme
8. Tecāvüz eylemesün ḳadd-i yāri ḳāmet-i āh

ķāmet-i bülende:
1. **ķāmet-i bülende:**-*e*
Gazel 700
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yüksek, yüce boy.
11. Tāk-i ḥaķīrde bulman mīve-i leẕīẕ
12. Ol ķāmet-i bülende bedeldür çenārda

ķāmet-i dil-cū:
1. **ķāmet-i dil-cū:**
Gazel 344
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül çeken boy.
1. Bir zamān ḥüsn ile āfet-i meh-rū ne imiş
2. Nāz u şīve ne imiş ķāmet-i dil-cū ne imiş

ķāmet-i dil-cūy-ı ḫalīl:
1. **ķāmet-i dil-cūy-ı ḫalīl:**
Gazel 482
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin gönülleri cezbeden boyu.
3. Ķadd-i ṣabrı ḫam ider ķāmet-i dil-cūy-ı Ḫalīl
4. Bülbüli ebkem ider çeşm-i suḫan-gūy-ı Ḫalīl

ķāmet-i dil-cūyına:
1. **ķāmet-i dil-cūyına:**-*y, -ı, -n, -a*
Tarih 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül cezbedici boy.
1. Kilk-i ķudret māʾil olmış ķāmet-i dil-cūyına
2. Böyle naķş-ı hūb yazmış ḫaṭṭ-ı ʿanber-būyına

ķāmet-i ḥālüme:
1. **ķāmet-i ḥālüme:**-*üm, -e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **404**
Kelime Tipi: -
Vaziyetin endamı.
403. Dikdi ḫayyāṭ-ı baḫt neyleyüm āh
404. Ķāmet-i ḥālüme ķabā-yı siyāh

ķāmet-i ḫamidemüzüñ:
1. **ķāmet-i ḫamidemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 463
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bükülmüş boy.
7. Sipihre olmamadan ġayri çeşm-bāz-ı niyāz
8. Ne nefʿi var bize bu ķāmet-i ḫamidemüzüñ

ķāmet-i ʿizzine:
1. **ķāmet-i ʿizzine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Ulu endam.
135. Ķāmet-i ʿizzine kütāh ķabā-yı eflāk
136. Cilve-i rifʿatine teng feżā-yı evhām

kāmet-i kūtāh üzre:
1. **kāmet-i kūtāh üzre:**
Gazel 714
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kısa boylunun üstünde.
11. Bār olur baḫt güzār eylese istiʿdādı
12. Sürinür cāme gibi kāmet-i kūtāh üzre

kāmet-i kūtāh-ı himmet:
1. **kāmet-i kūtāh-ı himmet:**
Gazel 318
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gayretin kısa boyu.
9. Murād üzre olurduk mīve-çīn-i naḫl-i kām ammā
10. İrişmez kāmet-i kūtāh-ı himmet devlet el virmez

ķāmet-i maʿnāya:
1. **ķāmet-i maʿnāya:**-*y, -a*
Gazel 339
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Mananın endamı.
13. ʿAceb mi ķāmet-i maʿnāya Nābī olsa nā-çesbān
14. Gubār-ālūde olmış cāme-i ḫāṭır köhenlenmiş

kāmet-i naḫl-ı ḥarīm-i āsitānundan:
1. **kāmet-i naḫl-ı ḥarīm-i āsitānundan:**-*un, -dan*
Gazel 374
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kutsal eşiğinin fidanının endamı.
11. Kāmet-i naḫl-ı ḥarīm-i āsitānundan cüdā
12. Nice gelsüñ bir yire āġūş-ı müjgān el-vedāʿ

kāmet-i nāzenīn:
1. **kāmet-i nāzenīn:**
Kıt'a 108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Narin endam.
3. Cāme-i reng reng-i tāze ile
4. Kāmet-i nāzenīn tūlānī

ķāmet-i nāzma:
1. **ķāmet-i nāzma:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Şiirin kameti, endamı.
89. Dest berhem-zen olursañ ne ķadar şiddet ile
90. Ķāmet-i nāzma itmez yine teklīf-i ķıyām

kāmet-i yārim:
1. **kāmet-i yārim:**-*im*
Gazel 856
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin boyu, endamı.
5. Serve teklīf-i ḫırām itmez idük görsek eger
6. Kāmet-i yārim aña kesdügi endāmları

ķāmiʾ:
1. **ķāmiʾüʾl-küfr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **126**
Küfrü yok eden.
125. Çārümīn yārı sāķī-i kevs̱er
126. Ķāmiʾüʾl-küfr ḥażret-i Ḥayder

kām-ı dil:
1. **kām-ı dil:**
Gazel 735
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönlün isteği.
5. ʿArż-ı rāz itmege ḥācet ne o mey-pey kere kim
6. Görinür kām-ı dil āyīne-i pehlūsında

kām-ı dili:
1. **kām-ı dili:**-*i*
Gazel 447
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönlün isteği, mutluluğu.
9. Nābiyā sāki-i çerḫ eyledi kām-ı dili telḫ
10. Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

kām-ı dil-i nā-kāmı:
1. **kām-ı dil-i nā-kāmı:**-*ı*
Gazel 197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzusuna kavuşamayan gönlün istediği.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıķa düşnāmı bilür

kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām:
1. **kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām:**
Gazel 629
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şarap içen rintlerin gönüllerinin muradı.
1. Vir ḫandeye ruḫṣat leb-i gül-fām görünsün
2. Kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām görünsün

kām-ı dü-kevn:
1. **kām-ı dü-kevn:**
Gazel 58
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünya ve ahiret mutluluğu.
3. Bāz-ı şikār-gīr-i çerāgāh-ı himmetüm
4. Kām-ı dü-kevn cünbiş-i bāl ü perümdedür

2. **kām-ı dü-kevn:**
Gazel 188
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dünya ve ahiret mutluluğu.
9. Nisbetle çeşm-i himmet-i Ḥaķ-bīne Nābīyā

10. Kām-ı dü-kevn çeşm-i ḳabūlümde dūn düşer

kām-ı ġayre:
1. **kām-ı ġayre:**-*e*
Gazel 421
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Başka arzular, muratlar.
9. İder ḳaża giderek kām-ı ġayre ḫıdmetkār
10. ʿAvākibin bilürüz ṣad-hezār ḫod-kāmuñ

2. **kām-ı ġayre:**-*e*
Gazel 421
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Başka arzular, muratlar.
9. İder ḳaża giderek kām-ı ġayre ḫıdmetkār
10. ʿAvākibin bilürüz ṣad-hezār ḫod-kāmuñ

kām-ı maʿkūsına:
1. **kām-ı maʿkūsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 435
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Uğursuz arzu.
11. Bulamazsın ḫaṭ-ı tersā gibi hiç lāyıḳ mı
12. Kām-ı maʿkūsına hem-reng olıcaḳ mū-tābuñ

kāmil:
1. **kāmil:**
Gazel 45
Mısra: **2**
İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).
1. Dil-ḫᵛaha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

2. **kāmil:**
Kaside 9
Mısra: **128**
İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

3. **kāmil:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **157**
İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).
157. Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm
158. ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u kerīm

4. **kāmil:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **40**
İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).
39. ʿĀrif-i maʿrifet-endūz ü fehīm
40. ʿĀḳil u kāmil ü ḫoş-ḫūy ü kerīm

5. **kāmil:**
Tarih 16
Mısra: **43**
İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

6. **kāmil:**
Tarih 138
Mısra: **48**
İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).
47. Gelmedi silsile-i sābıka-i neslinden
48. Böyle bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

7. **kāmil:**
Kaside 9
Mısra: **15**
Noksansız, tam, bütün.
15. Ḥāṣılı cümle-i esbāb-ı meserret kāmil
16. Yoḳ hemān muḫliṣ-i dīrīnem olan ġamdan eṡer

8. **kāmil:**
Tarih 16
Mısra: **19**
Noksansız, tam, bütün.
19. Saḫī vü ʿādil ü kāmil halīm ü ʿāḳil ü fāżıl
20. Kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baḫşā

kāmil mükemmel:
1. **kāmil mükemmel:**
Gazel 242
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tam ve tamamlayıcı.
11. Bu bilüp bilmezlenen kāmil mükemmel ʿāşıḳān
12. Her ḫuṣūṣı keşf idüp ezher bilüp bilmezlenür

2. **kāmil mükemmel:**
Gazel 242
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tam ve tamamlayıcı.
11. Bu bilüp bilmezlenen kāmil mükemmel ʿāşıḳān
12. Her ḫuṣūṣı keşf idüp ezher bilüp bilmezlenür

kāmil-i devrān:
1. **kāmil-i devrān:**
Kaside 9
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Çağının mükemmeli.
147. Var mı ey kāmil-i devrān sözümüñ noḳṣanı
148. İşte bāzār-ı suḫan işte terāzū-yı naẓar

kāmil-i zinde-kün-i şöhre-i ābā-yı kerīm:
1. **kāmil-i zinde-kün-i şöhre-i ābā-yı kerīm:**
Kaside 13
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Asalet, cömertlik hırkasının şöhretini dirilten kamil insan.
131. Kāmil-i zinde-kün-i şöhre-i ābā-yı kerīm
132. ʿĀḳıl-ı tāze-kün-i şīme-i eslāf-ı kirām

ḳamış:
1. **ḳamış:**
Gazel 165
Mısra: **6**
Müzik aletlerinden ney'in yapıldığı bitki.
5. Ḳavm-i Mūsāʾya idüp sāz-nevāzān taḳlīd
6. Ḳomış adını ḳamış pirāmenüñ mūsiḳār

kāmkārā:
1. **kāmkārā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **483**
Ey devlet ve ikbal sahibi!.
483. Kāmkārā vezīr-i pāk-dilā
484. Ey şeref-baḫş-ı cümle-i vüzerā

kāmrānlıḳ:
1. **kāmrānlıḳdur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **6**
Mutluluk.
5. Dem-i şebāb ola ḫūbān ola mey u ney ola
6. Çemende gerdiş-i peymāne kāmrānlıḳdur

kām-revā:
1. **kām-revā:**
Kaside 24
Mısra: **6**
İsteklerine erişme, kavuşma.
5. Rāyet-i ġuṣṣa nigūn ẕevḳ u ṣafā rūz-efzūn
6. Çerḫ-i dūn mihr-nümūn devr-i felek kām-revā

kām-revā oldı:
1. **kām-revā oldı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Maksuduna nail olmak, meramını husule getirmek.
109. Nāʾil oldı saña saʿādet ile
110. İrdi maḳṣūda oldı kām-revā

kāmumuz üzre:
1. **kāmumuz üzre:**
Gazel 660
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Arzumuz üzre, isteğimize uygun.
9. Çerḫüñ olmış ṭutalum devri ḫilāf-ı meʾmūl
10. Dem olur kāmumuz üzre döner inşāʾaʾllāh

ḳāmūs:
1. **ḳāmūsʾı:**-*ı*
Gazel 802
Mısra: **14**
Sözlük.

13. Endek ola meʾāli nā-gūş-zed makāli
14. Her saṭr ola müʾeddī Ḳāmūsʾı iḥtizāra

kāmver olmaḳ:
1. **kāmver olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 235
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak, isteğine kavuşmak.
9. Felekde kāmver olmaḳ hüner degül Nābī
10. Hüner bir ehl-i dile ṣarf-ı himmet itmekdür

kām-yāb ola:
1. **kām-yāb ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Muradına ermek, huzur bulmak.
65. ʿİzz ü devletle ola dil-ḫᵛāhı üzre kām-yāb
66. Merciʿ-i eşraf u aʿyān-ı cihān ola deri

kām-yāb olacaḳsın:
1. **kām-yāb olacaḳsın:**-*acaḳ, -sın*
Gazel 201
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Arzu edilene kavuşmak.
11. Hep sen mi kām-yāb olacaḳsın zamānede
12. Ey teng-çeşm kār be-nevbet degül midür

kām-yāb olduġına:
1. **kām-yāb olduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 125
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bahtiyar olmak, muradına ermek, arzu edilene kavuşmak.
3. Kām-yāb olduġına kimsenüñ olmaz razı
4. Sebebden naẓar-ı himmete bī-himmetedür

kām-yāb olmaġa:
1. **kām-yāb olmaġa:**-*ma, -ġa*
Kaside 13
Mısra: **224**
Kelime Tipi: **-**
Muradına ermek, huzur bulmak.
223. Gālib olmışdur ümīdi senüñ eyyāmuñda
224. Kām-yāb olmaġa ber-raġm-ı sipihr-i ḫod-kām

kān:
1. **kānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **339**
Maden, kaynak, menba.
339. Ḳoma meʾyūs ey kerem kānı
340. Ḥüzn ile Nābī-i perīşānı

2. **ḳanın:**-*ın*
Gazel 477
Mısra: **12**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.
11. İderseñ ġamze-i ser-tīzüne taʿlīm-i ḫūn-rīzi
12. Seni gördükde amma ʿāşıḳun beñzinde ḳanın bul

3. **ḳanını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 24
Mısra: **116**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.
115. Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tīġüñ
116. Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā

4. **ḳan:**
Gazel 653
Mısra: **5**
Vücuttaki hayati sıvı.
5. Ṭamladursa nʾola ḳan ġamzelerüñ ruḫlaruña
6. Olmada her dil-i ʿuşşāḳdan āġişte-i ḫūn

5. **ḳānın:**-*ı, -n*
Tarih 68
Mısra: **16**
Maden, kaynak, menba.
15. Ḳumāş-ı sim ü zer-endūd ile idüp tezyin
16. Getürdi bir yire laʿl ü zümürrüdüñ ḳānın

6. **kān:**
Kaside 10
Mısra: **61**
Maden, kaynak, menba.
61. Ne baḥr gördi ne kān ne tabīʿat-ı şuʿarā
62. Kef-i nis̱ārı gibi bir seḥāb-ı gevher-bār

ḳān ider:
1. **ḳān ider:**
Gazel 227
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, kan dökmek.
1. Ol ġonceden ki bülbül-i ḳudsī figān ider
2. Bu reng ile ḳalursa ruḫ-ı āli ḳān ider

kān ḳaşandırıncaya:
1. **kān ḳaşandırıncaya:**-*ınca, -ya*
Gazel 406
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Atın aşırı yorulması sonucu kan işemesi.
23. Kümeyt-i saġarı sür ʿarṣa-i ḫārābata
24. ʿAraḳ-çekānlıġ ile kān ḳaşandırıncaya dek

ḳan ḳaşanur:
1. **ḳan ḳaşanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kan işeyecek kadar korkmak (Küplerden şarabın akması renk noktasında kanın akmasına benzetilmiştir).
9. Dil-şikenliklerini muḥtesibüñ naḳl itsem
10. Ḳorḳusından ḫum-ı ser-beste-i mey ḳan ḳaşanur

ḳan yalaşmaḳ:
1. **ḳan yalaşmaḳ:**
Kaside 13
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eski bir geleneğe göre, kardeş olabilmek için iki kimsenin birbirinin birer damla kanını yalaması, kan kardeşi olmak (Tanyeri, 161) II dost olmak, yakınlık kurmak.
59. Ḳan yalaşmaḳ revişi olmadı żāyiʿ āḫir
60. Tīġle eylediler ʿakd-ı uḫuvvet ecsām

ḳan yudup:
1. **ḳan yudup:**-*up*
Gazel 536
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kan emmek, yutmak II Pek çok sıkıntı, azap, ıstırap çekmek.
3. Rāzdār-ı sīne-i ʿuşşāḳ olur mıydum eger
4. Dāġveş hem ḳan yudup hem penbe der-gūş olmasam

ḳan yutdı:
1. **ḳan yutdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **486**
Kelime Tipi: **Deyim**
Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek; bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek.
485. Dehri envār-ı devletüñ ṭutdı
486. Cām-ı reşk ile ḫaṣm ḳan yutdı

kʾaña:
1. **kʾaña:**
Tarih 76
Mısra: **34**
Ki ona.
33. Duʿā-yı devleti bir gūne vācib ehl-i İslāma
34. Kʾaña āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

ḳanāʿat:
1. **ḳanāʿat:**
Gazel 585
Mısra: **16**
Elindekiyle yetinme, kısmetine razı olma.
15. Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
16. Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin

2. **ḳanāʿat:**
Gazel 65
Mısra: **8**
Elindekiyle yetinme, kısmetine razı olma.
7. Bāzūlarunda ḳalmadı āġūşa iḳtidār
8. Sāde müşahedeyle ḳanāʿat zamānıdur

3. **ḳanāʿat:**
Gazel 108
Mısra: **14**
Elindekiyle yetinme, kısmetine razı olma.
13. Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
14. Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur

4. **ḳanāʿat:**
Gazel 278
Mısra: **4**
Elindekiyle yetinme, kısmetine razı olma.
3. O ṭarāvetle o sīmīn bedeni gördükçe
4. Ḫāṭıra būs u kenār ile ḳanāʿat gelmez

ḳanaʿat eylemez:
1. **ḳanaʿat eylemez:***-mez*
Kaside 21
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Yetinmek, kanaat etmek.
21. Cebhesinde pertev-i merdī şecāʿat cevheri
22. Pertev-i mihre ḳanaʿat eylemez rüchḥān ile

ḳanāʿat itdük:
1. **ḳanāʿat itdük:***-dü, -k*
Gazel 510
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yetinmek.
5. İtdük tehī ṣadefle ḳanāʿat kenārda
6. Ḳaʿr-ı yeme resā degül idrākümüz bizüm

ḳanāʿat itmeye:
1. **ḳanāʿat itmeye:***-me, -y, -e*
Gazel 738
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yetinmek.
9. Olsun ḥarām cām-ı maḥabbet o meste kim
10. Nābī ḳanāʿat itmeye būs u kenār ile

ḳanāʿat itmez:
1. **ḳanāʿat itmez:***-mez*
Kıt'a 71
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yetinmek.
5. Bir delīle ḳanāʿat itmez iseñ
6. Besdür is̲bāt içün leb ü dendān

ḳanadı altına girmiş:
1. **ḳanadı altına girmiş:***-miş*
Tarih 121
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Güvendiği bir kimsenin koruyuculuğunu istemek, dilemek.
13. Mānend-i Hümā sāye-i iḳbālin idüp basṭ
14. Girmiş ḳanadı altına erbāb-ı saʿādet

ḳanāre-i taʿyīn:
1. **ḳanāre-i taʿyīn:**
Gazel 589
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Atanma fırsatı.
5. Sirişkden müje-i ehl-i resm olur maḥrūm
6. Nükūd gördügi yoḳdur ḳanāre-i taʿyīn

ḳanat:
1. **ḳanatmasalar:***-ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **14**
Kanamasına yol açmak.
13. Bu güne kāse-i mey olmaz idi leb-gerdān
14. Ṣora ṣora leb-i peymāneyi ḳanatmasalar

ḳanber:
1. **ḳanberʾi:***-i*
Kaside 17
Mısra: **32**
Hazret-i Ali Keremullâhu vech efendimiz hazretlerinin kölesidir.
31. Eyleye keyvānı şāyān-ı nigāh-ı iltifāt
32. Cānına minnetdür olmaḳ ol ʿAlīʾnün Ḳanberʾi

ḳand:
1. **ḳand:**
Tarih 112
Mısra: **4**
Şeker.
3. ʿAlī-nām ol āṣaf-ı pāk- dil kim
4. S̲enāsıyla rīżān olur ḫāmeden ḳand

kʾanda:
1. **kʾanda:**
Gazel 73
Mısra: **5**
Ki onda.
5. Naḥv-ı rindī ne güzel fenn-i hasendür kʾanda
6. Rāciʿ olmaz cānib-i teʾnise żamīr

ḳanda:
1. **ḳanda:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Nerede.
9. Bihişt ḳanda görür ḥüsninüñ temāşāsın
10. Ṭururken āyīne-i āb-ı dil-güşāy-ı Ḥaleb

2. **ḳanda:**
Gazel 35
Mısra: **5**
Nerede.
5. Ḳanda ḳonardı ḫāne be-dūşān-ı kūy-ı ġam
6. Vaḳf itmemiş ribāṭ-ı arābātı Cem ʿabes̲

3. **ḳanda:**
Gazel 72
Mısra: **3**
Nerede.
3. Ḳanda bir fitne-i düzdīde ẓuhūr eyler ise
4. Yine baḳsañ bir ucı ġamze-i mekkāra çıḳar

4. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **1**
Nerede.
1. Ġamunla aġlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
2. Ḫırāş-ı sinede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

5. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **1**
Nerede.
1. Ġamunla aġlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
2. Ḫırāş-ı sinede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

6. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **2**
Nerede.
1. Ġamunla aġlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
2. Ḫırāş-ı sinede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

7. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **2**
Nerede.
1. Ġamunla aġlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
2. Ḫırāş-ı sinede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

8. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **4**
Nerede.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür saġarum Cem ḳanda ben ḳanda

9. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **4**
Nerede.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür saġarum Cem ḳanda ben ḳanda

10. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **6**
Nerede.
5. Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
6. Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda

11. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **6**
Nerede.
5. Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
6. Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda

12. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **8**
Nerede.

7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

13. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **8**
Nerede.
7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

14. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **10**
Nerede.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

15. **ḳanda:**
Gazel 794
Mısra: **10**
Nerede.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

16. **ḳanda:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **74**
Nerede.
73. İbtidā ol getürmese miftāḥ
74. Ḫalḳ ḳanda bulurdı bāb-ı felāḥ

17. **ḳanda:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **75**
Nerede.
75. Ḳanda neşv-nemā bulurdı tamām
76. Kişt-i īmān ü mezraʿ-ı İslām

18. **ḳanda:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **325**
Nerede.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

19. **ḳanda:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **326**
Nerede.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

20. **ḳanda:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **327**
Nerede.
327. Ḳanda bir şemʿ aña pervāne
328. Ḳanda zencīr aña dīvāne

21. **ḳanda:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **328**
Nerede.
327. Ḳanda bir şemʿ aña pervāne
328. Ḳanda zencīr aña dīvāne

22. **ḳanda:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **149**
Nerede.
149. Didi ki ḳanda bulayum ben anı
150. Ḳande girer deste anuñ dāmeni

23. **ḳanda:**
Gazel 353
Mısra: **9**
Nereye.
9. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün iltica ehl-i niyaz
10. Kalʿa-i himmetde Nābī burç u bārū ḳalmamış

24. **ḳanda:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **115**
Nasıl?.
115. Gülḫana ḳanda yaḳışur nuḳl u cām
116. Köhne sifāl ile çekerdi müdām

25. **ḳanda:**
Kaside 13
Mısra: **72**
Nerede.
71. Yitişür ḫaṣma nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ
72. Dūr-bīn al ele gör ḳanda ider dost ḫırām

26. **ḳanda:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **261**
Nerede.
261. Yapsalar pādişāha ḳanda maḳām
262. Suḫanun itdi revnaḳın itmām

27. **ḳanda:**
Tarih 68
Mısra: **9**
Nerede.
9. Bu ḥüsni ḳanda bulurdı bu ḫāne-i raʾnā
10. Eger ki ṣāḥibinüñ görmeyeydi iḥsānın

28. **ḳanda:**
Kaside 2
Mısra: **318**
Nerede; nasıl.
317. Seni kim medḥ ide biʾẕ-ẕāt Ḫudāvend-i Ġanī
318. Medḥüne ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

29. **ḳanda:**
Tarih 16
Mısra: **49**
Nerede.
49. Senüñ gibi vezīr-i bī-nazīri ḳanda görmişdür
50. Gerek Cemşīd ü Keyhüsrev gerek İskender ü Dārā

ḳanda idüñ:
1. **ḳanda idüñ:**- *i, -dü, -ñ*
Kaside 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Nerede.
31. Çoḳ zamān idi seni görmez idüm ḳanda idüñ
32. Ḳandasın ḳanda eyā yār-ı felāket-perver

ḳanda ḳalur:
1. **ḳanda ḳalur:**
Gazel 505
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mümkün mü, olabilir mi! Mümkün değil.
3. Kemīne renciş ile dūstān ḳanda ḳalur
4. ʿAdūya ḳādir isem ḳaṣd-i intikam idemem

ḳanda ḳanda:
1. **ḳanda ḳanda:**
Gazel 804
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nerede...nerede...
11. Ḳanda makāl-i ehl-i hevā ḳanda pend-i telḫ
12. Çirk-āb dinmez āb-ı yeme gerçi şūr ise

ḳanda ki:
1. **ḳanda ki:**
Gazel 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nerede ki.
1. Ḥiṣṣeme ḳanda ki bir dilber-i meh-pāre çıḳar
2. Ṭāliʿümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıḳar

ḳandan:
1. **ḳandan:**
Gazel 328
Mısra: **1**
Nereden.
1. Bu āb u tāb ḳandan meyḫāneler de bilmez
2. Şahbāda neşʾe kimden mestāneler de bilmez

2. **ḳandan:**
Gazel 402
Mısra: **7**
Nereden.
7. Ḳandan olurdı ṣafā nāʾil-i şān olmasa ġam
8. Gerden-i ẕevḳ ü ṣafāda ḳatı çoḳ ḥaḳḳı ġamuñ

3. **ḳandan:**
Kaside 16
Mısra: **216**
Nereden.
215. Ol himmet itmeyeydi bu pīr-i füsürde-dil
216. Ḳandan bulurdı tāze bu tāb u ṭarāveti

4. **ḳandan:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **25**
Nereden.
25. Bu rifʿate ḳandan oldı şāyān
26. Pīşānī-i āftāb-ı tābān

5. **ḳandan:**
Kaside 7
Mısra: **184**
Neden, nereden.
183. Zekāt-ı salṭanatuñ var mı idi her ser-i sāl

184. Mücāvirān-ı Ḥarem ḳandan eyler idi fütūr

6. **ḳandan:**
Kaside 16
Mısra: **192**
Neden, nereden.
191. Nüh ṣafḥa-i sipihre ṣıġışmazken ol şükūh
192. Evrāḳuñ ol maḳāleye ḳandan liyāḳati

ḳandasın ḳanda:
1. **ḳandasın ḳanda:**
Kaside 9
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nerdesin nerde!.
31. Çoḳ zamān idi seni görmez idüm ḳanda idüñ
32. Ḳandasın ḳanda eyā yār-ı felāket-perver

ḳande:
1. **ḳande:**
Gazel 83
Mısra: **11**
Nerede.
11. Ḳande sifāl-i meykede vü ḳande cām-ı şeh
12. Var bādelerde de nice baḫtı-ḫucesteler

2. **ḳande:**
Gazel 83
Mısra: **11**
Nerede.
11. Ḳande sifāl-i meykede vü ḳande cām-ı şeh
12. Var bādelerde de nice baḫtı-ḫucesteler

3. **ḳande:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Nerede.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

4. **ḳande:**
Gazel 195
Mısra: **13**
Nerede.
13. Ḳande bulur müsāʿade-i bāli Nābīyā
14. Pervānelik o şemʿa dil-i zardan geçer

5. **ḳande:**
Gazel 223
Mısra: **2**
Nerede.
1. Ġamuñ senüñ dil-i ḫūn-geşteni mekān idinür
2. Hümā-yı devleti gör ḳande āşiyān idinür

6. **ḳande:**
Gazel 299
Mısra: **6**
Nerede.
5. Elbette kendü kendin ider aşikāre ḥüsn
6. Ḥalḳ āfitābı ḳande görür āfitābsuz

7. **ḳande:**
Gazel 334
Mısra: **3**
Nerede.
3. Ḳande bir meslek-i nā-refte görünse anda
4. Bulunur cümleden evvel es̱er-i pāy-ı heves

8. **ḳande:**
Gazel 374
Mısra: **10**
Nerede.
9. Küḥl gerd-i āsitānuñdan olurken vāye-gīr
10. Ḳande ṣarf itsün nigāhın çeşm-i ḥayrān el-vedāʿ

9. **ḳande:**
Gazel 374
Mısra: **14**
Nerede.
13. Pīşgāhunda olurken naʿre-senc-i es-selām
14. Ḳande olsun bülbül-i dil zār ü giryān el-vedāʿ

10. **ḳande:**
Gazel 504
Mısra: **6**
Nerede.
5. Beni ṭutup ṭuran ümmīd-i vaṣldur yoḫsa
6. Bu bār-ı hicr ile ben ḳande key fütāde idüm

11. **ḳande:**
Gazel 685
Mısra: **9**
Nerede.
9. Ḳande urılan sikke-i sulṭān idi Nābī
10. İksīre liyākat bulunaydı misümüzde

12. **ḳande:**
Gazel 747
Mısra: **9**
Nerede.
9. Ḳande eyler cilve bilmem şuʿle-i miṣbāh-ı dil
10. Tengdür ṭaḳ-ı felek ḳındīl-i istiʿdādına

13. **ḳande:**
Kaside 2
Mısra: **238**
Nerede.
237. Pāyüne düşdi ʿuluvv-ı nesebinden ḫurma
238. Ḳande şayestedür ol devlete serv ü şimşād

14. **ḳandesin:**-*sin*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **294**
Nerede.
293. İtdüm āḫir ʿazīmete niyyet
294. Ḳandesin diyü dergeh-i devlet

15. **ḳande:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **150**
Nerede.
149. Didi ki ḳanda bulayum ben anı
150. Ḳande girer deste anuñ dāmeni

16. **ḳande:**
Tarih 63
Mısra: **11**
Nerede.
11. Ḳande gūş itse nesīm-i gül-bīz
12. El ṣalar da daʿvet içün evrāḳı

17. **ḳande:**
Kaside 24
Mısra: **108**
Nereye.
107. Sende bu niyyet-i ḫālisle ki var ʿazm-ı dürüst
108. Ḳande ʿazm itseñ olur ʿavn-ı Ḫudā rāh-nümā

18. **ḳande:**
Kaside 24
Mısra: **111**
Nereye.
111. Ḳande ʿazm eyler iseñ çetr-i zümürrüd-fāmuñ
112. Ejder olursa da aʿdāyı ider nā-bīnā

19. **ḳande:**
Gazel 302
Mısra: **5**
Nerede, nasıl.
5. Cürm olmayınca ḳande bulur furṣat-ı ẓuhūr
6. Sermāye-i günāhla matlūb-ı tevbeyüz

20. **ḳande:**
Gazel 524
Mısra: **1**
Nerede, nasıl.
1. Ḳande ʿazmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
2. Kanġı ġam-ḫāneyi pür-sūr ideceksin bilmem

21. **ḳande:**
Gazel 556
Mısra: **6**
Nerede, nasıl.
5. İdersin kākülin bāziçegāh-ı ārzū ammā
6. Ṣabāyı ḳande ḳorsun ḫāṭır-ı aḥbābın neylersin

ḳande ḳande:
1. **ḳande ḳande:**
Gazel 157
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Baştan aşağı, a'dan z'ye.
3. Biz ḳande ḳande geşt ü güẕār-ı ḥarīm-i yār
4. Erziş neden o luṭfa o iḳbālümüz mi var

ḳande ki:
1. **ḳande ki:**
Gazel 276
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nerede ki, kimde ki.
1. Bezm-i murādı ḳande ki āmāde görmişüz
2. Naḳd-i şuʿūrı ġāret ider bāde görmişüz

ḳande kim:
1. **ḳande kim:**
Gazel 748
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nerede ki, kimde ki.
11. Ḳande kim cemʿ ola cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb
12. Anda iblīsüñ ne ḥācet mekrine ıḍlāline

ḳandīl:
1. **ḳandīl:**
Gazel 586
Mısra: **1**
Kandil, sıvı halindeki yağa batırılmış bir fitilin yanması suretiyle ışık veren aydınlatma aleti.
1. Kesb-i sūz itmege ḳandīl dil-i rūşenden
2. Çıḳdı o şevḳ ile revġan nice pīrāhenden

2. **ḳandīl:**
Tarih 108
Mısra: **6**
Kandil, sıvı halindeki yağa batırılmış bir fitilin yanması suretiyle ışık veren aydınlatma aleti.
5. Cevher-i nūr-ı aṣālet berḳ urur ol mertebe
6. Kim olur ḳandīl nūr-ı cebhesi seccādeye

ḳandurıncaya dek:
1. **ḳandurıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kandırıncaya kadar.
5. Bu bezm içinde kime virdi sākī-i devrān
6. Piyāle-i mey-i ümmīdi ḳandurıncaya dek

ḳanġı:
1. **kanġı:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Hangi.
3. Oldı tārīkī-i şeb ahumla kat kat līk sen
4. Ṭalʿatünle kanġı bezmi māh-tāb itdün bu şeb

2. **kanġısını:***-sın, -ı*
Gazel 41
Mısra: **13**
Hangi.
13. Sen kanġısını eyler isen eyle iḫtiyār
14. Birdür bu baḥr içinde yemin ü şimāl-i mevc

3. **ḳangı:**
Gazel 388
Mısra: **16**
Hangi.
15. Cevr-i zamāneden gilemend olma Nābiyā
16. Ḳangı celāl var ʿaḳabinde cemāli yoḳ

4. **kanġı:**
Gazel 524
Mısra: **2**
Hangi.
1. Ḳande ʿazmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
2. Kanġı ġam-ḫāneyi pür-sūr ideceksin bilmem

5. **kanġı:**
Gazel 524
Mısra: **4**
Hangi.
3. Dil-firibāna nigehlerle bu şeb meclisde
4. Kanġı āvāreyi maġrūr ideceksin bilmem

6. **kanġı:**
Gazel 524
Mısra: **12**
Hangi.
11. Ten-i sīmīñüni seyr itmek ümīdiyle beni
12. Kanġı germ-ābeye nāṭūr ideceksin bilmem

7. **kanġısın:***-sı, -n*
Gazel 524
Mısra: **14**
Hangi.
13. Yoḳ şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
14. Kanġısın vaṣl ile mecbūr ideceksin bilmem

8. **kanġıyadur:***-y, -a, -dur*
Gazel 648
Mısra: **5**
Hangi.
5. Āyā ki ʿözr kanġıyadur bu miyānede
6. Ẓulmetden āftāb diriġ iderse pertevin

9. **kanġı:**
Gazel 845
Mısra: **10**
Hangi.
9. Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle
10. Dilümde āzmāyiş itmedük kanġı cefā ḳaldı

10. **ḳanġı:**
Kaside 2
Mısra: **98**
Hangi.
97. Dūde-i fażlınuñ ednā şererin bulmışdur
98. Ḳanġı ʿālemde ki peydā ola ẕihn-i veḳḳād

11. **ḳanġı:**
Kaside 2
Mısra: **100**
Hangi.
99. Ḳışrını maġz-ı eḥādisinüñ itmiş çīde
100. Ḳanġı fāżılda hüveydā ise ṭabʿ-ı naḳḳād

12. **ḳanġı:**
Kaside 8
Mısra: **95**
Hangi.
95. Bu şeref ḳanġı diyāruñ şehine oldı naṣīb
96. Kʾideler ismine mecmūʿ-ı selāṭīn tevḳīr

13. **kanġı:**
Kaside 15
Mısra: **142**
Hangi.
141. Ġayrı şuġl içre iken bir söz ile eyler edā
142. ʿUḳalā kanġı meṣāliḥde olursa ebkem

14. **kanġı:**
Tarih 44
Mısra: **3**
Hangi.
3. Kanġı tārīḫde iderse ẓuhūr
4. Mes̱nevī-i şerīf ider imā

15. **kanġı:**
Tarih 56
Mısra: **30**
Hangi.
29. Ḳaçsun ejderden ḳaçar gibi ser-ā-pāy ʿArab
30. Kanġı ṣaḥrāya ṣalarsa sāye tūġ-ı ḫoş-ḫırām

16. **kanġısı:***-sı*
Tarih 89
Mısra: **5**
Hangi.
5. Ki ʿaceb kanġısı eyler cilve
6. Ḥālet-i miḥnet ü ġam yā rāḥat

17. **ḳanġı:**
Tarih 94
Mısra: **9**
Hangi.
9. Ki ḳanġı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

18. **kanġı:**
Tarih 94
Mısra: **16**
Hangi.
15. İder meyāmin-i luṭfı o pādişehde ẓuhūr
16. İderse kanġı lisānda ẓuhūr o necm-i saʿīd

19. **ḳanġı:**
Tarih 127
Mısra: **69**
Hangi.
69. Taḫt-ı ḥükmine ʿaceb ḳanġı şehüñ daḫildür
70. Kūh-ı Ṭūr u Ḥarem-i Kaʿbe vü ṣaḥn-ı Akṣā

ḳangısı:
1. **ḳangısı:**
Gazel 167
Mısra: **12**
Hangisi.
11. Ancaḳ aramaz her birisi ʿaybını ḫalḳuñ
12. Yoḫsa naẓarun ḳangısı cāsūs degüldür

2. **kanġısınuñ:***-nuñ*
Gazel 366
Mısra: **9**
Hangisi.

9. Kanġısınuñ irtikābında gönül ḥayretdedür
10. Hem güneh hem girye-i ḫacletdür istiġfāre şarṭ

3. **kañġısı:**
Gazel 449
Mısra: **3**
Hangisi.
3. Görelüm birbirini kañġısı bī-zār eyler
4. Āh ü feryād benüm çeşm-i girān-ḫᵛāb senüñ

ḳāniʿ:
1. **ḳāniʿdür:**-*dür*
Gazel 56
Mısra: **9**
Kanaat edici, eden, hâlinden hoşnut, nasibine razı.
9. Remīde-dillerüñ el gölgesiyle ḳāniʿdür
10. Müsāfirāne gelür sāye-i çenār leẕīẕ

ḳanı:
1. **ḳanı:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Hani, nerede.
7. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
8. Ḳanı ey girye mürāʿāt-ı edeb nʾoldı saña

2. **ḳanı:**
Kaside 12
Mısra: **55**
Hani, nerede.
55. Ḳanı ol terk-i edeb diyü ḳuʿūd eylemeyen
56. Eylemez şimdi mecālisde bulundukça ḳıyām

3. **ḳanı:**
Kaside 12
Mısra: **57**
Hani, nerede.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ḫam iden ḳāmetini
58. Zaḫm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

4. **ḳanı:**
Kaside 12
Mısra: **67**
Hani, nerede.
67. Ḳanı bindükçe rikāba aṣılan çāpükler
68. Dest-i şekvāsın ider ṣoñra miyān-gīr-i licām

5. **ḳanı:**
Kaside 12
Mısra: **83**
Hani, nerede.
83. Ḳanı birbirisine ḫidmet içün sebḳat iden
84. Şimdi ikrāh ile birbirine eyler ibrām

6. **ḳanı:**
Kaside 9
Mısra: **43**
Hani.
43. Ḳanı ol dem ki elin kimse dırāz itmez idi
44. Nuḳre-i eşküm ile dolmış iken rāh-güẕer

7. **ḳanı:**
Kaside 9
Mısra: **57**
Hani.
57. Ḳanı ol dem ki yirüm var idi ḫāṭırlarda
58. Āb ile dānem idi pāre-i dil ḫūn-ı ciğer

8. **ḳanı:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Hani, nerede.
13. Ḳanı ol gün ki ola dest-zed-i kīse-berān
14. Ṭoldın naḳdīne-i ḥırmān ile cüzdān-ı ümīd

9. **ḳanı:**
Gazel 84
Mısra: **9**
Hani, nerede.
9. Benüm Nābī ḳanı hū-kerde-i vaṣl olduğum demler
10. O vuṣlat şimdi firḳatdür dil ü cānumla düşmendür

10. **ḳanı:**
Gazel 334
Mısra: **7**
Hani, nerede.
7. Ḳanı bir ser ki bu ḥayretkede-i ʿālemde
8. Ola āsūde-i hengāme-i ġavġā-yı heves

11. **ḳanı:**
Gazel 383
Mısra: **1**
Hani, nerede.
1. Ḳanı āvāze-i şöhretle cihān-gīr olmaḳ
2. Ḳanı peyġūle-i ʿuzletde dehān-gīr olmaḳ

12. **ḳanı:**
Gazel 383
Mısra: **2**
Hani, nerede.
1. Ḳanı āvāze-i şöhretle cihān-gīr olmaḳ
2. Ḳanı peyġūle-i ʿuzletde dehān-gīr olmaḳ

13. **ḳanı:**
Gazel 504
Mısra: **1**
Hani, nerede.
1. Ḳanı ol dem ki leb-i yāre leb-nihāde idüm
2. Sezā-yı reşk olacaḳ rütbeden ziyāde idüm

14. **ḳanı:**
Gazel 838
Mısra: **1**
Hani, nerede.
1. Ḳanı ol dem ki tenüm ḫāk-ı gülistānım idi
2. Nigeh fetīle-i ḳandīl-i āstānuñ idi

15. **ḳanı:**
Kaside 9
Mısra: **17**
Hani, nerede.
17. Didüm āyā ḳanı ol yār-ı zamān-ı ḥasret
18. Ḳanı ol hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder

16. **ḳanı:**
Kaside 9
Mısra: **18**
Hani, nerede.
17. Didüm āyā ḳanı ol yār-ı zamān-ı ḥasret
18. Ḳanı ol hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder

17. **ḳanı:**
Kaside 12
Mısra: **53**
Hani, nerede.
53. Ḳanı kendü ḳuluñam diyü perestişler iden
54. Eylemez yolda düçār olsa bile redd-i selām

18. **ḳanı:**
Tarih 26
Mısra: **27**
Hani, nerede.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

kān-ı güher-fürūz:
1. **kān-ı güher-fürūz:**
Tarih 52
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Parlak cevherler madeni.
11. Ebr-i ḥayāt-güster ü kān-ı güher-fürūz
12. Baḥr-ı telātum-āver-i emvāc-ı Mes̱nevī

kān-ı iḥsān:
1. **kān-ı iḥsān:**
Tarih 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İyilik kaynağı, çok fazla ihsanda bulunan.
1. Baḥr-ı ʿirfān kān-ı iḥsān ḥażret-i ṣadr-ı zamān
2. Kim Muḥammed nāmını Ḥaḳḳ aña şāyān eyledi

kān-ı kerem:
1. **kān-ı kerem:**
Kaside 14
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Kerem, bağış kaynağı.
131. O gūne luṭf idecekdür saña o kān-ı kerem
132. Ki gūş idince ġamından helāk ola ḥussād

ḳanı o dem ki:
1. **ḳanı o dem ki:**
Gazel 504
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hani o zaman ki.

11. Esīrlik baña āzādelikden aʿlādur
12. Ḳanı o dem ki esīr-i ṣafā-yı bāde idüm

ḳāniʿ olur:
1. **ḳāniʿ olur:***-ur*
Gazel 261
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kanmak, yetinmek.
7. Çāk eylesün ḳo perdeyi faṣl-ı bahārdur
8. Gül pīrehenle ḳāniʿ olur terlik istemez

2. **kāniʿ olur:***-ur*
Gazel 642
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kanmak, yetinmek.
7. Hiç kāniʿ mi olur eks̱eri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳāʾil olan

3. **ḳāniʿ olur:**
Gazel 371
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanaat etmek.
1. ʿĀşıḳ ki olur būse-i ruḫsār ile ḳāniʿ
2. Dilber daḫı ol veche rıżā virse ne māniʿ

ḳanlar yutmak:
1. **ḳanlar yutmak:***-mak*
Gazel 669
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zulme, eziyete maruz kalmak, sıkıntı çekmek.
3. Ḳadeḥveş āb-ı rū dökmekle ḳanlar yutmak ister kim
4. Naṣīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ġonce-i leblerle

ḳannād:
1. **ḳannād:**
Kaside 2
Mısra: **18**
Şekerci, şeker satan.
17. Telḫ olur ẕāʿiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem
18. Olmasa sirke-fürūşa müteḳābil ḳannād

ḳanṭār:
1. **ḳanṭārlarla:***-lar, -la*
Gazel 820
Mısra: **13**
Büyük miktardaki ağırlıkları ölçmekte kullanılan yatay bir kaldıraç kolu üzerinde hareket ettirilen ağırlığın dengelemesi ile ölçüm yapılan bir tartı aleti; baskül, kefeli kantar.
13. Ḳanṭārlarla sīm ü zer-i iltifātınuñ
14. Dil pūtesinde bir iki mis̱ḳāli ḳalmadı

ḳʾanuñ:
1. **ḳʾanuñ:**
Gazel 696
Mısra: **14**
Ki onun.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫvāhiş-i cennet var içinde

ḳānūn:
1. **ḳānūn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **214**
Yasa, emir, hüküm. Geçerli olan kural.
213. Buldı ol deñlü kār-ı dehr niẓām
214. Kʾoldı ḳānūn içinde nāle ḥarām

2. **kānuna:***-a*
Gazel 568
Mısra: **7**
Bir sanat, edebiyat ve bilimle ilgili işleyişleri düzenleyen sürekli ve zorunlu ilişkiler ilkesi, yol, nizam. II İbn Sina'nın tıpla ilgili ünlü yapıtı.
7. O maʿcūn-ı ʿināyetden ki ṣıġmaz ismi kānuna
8. Şifābaḫş eylesin gönder baña bir pāre luṭfuñdan

3. **kānūndur:***-dur*
Gazel 577
Mısra: **12**
Kış mevsiminin iki ayı, kânûn-ı evvel ve kânûn-ı sânî olarak isimlendirilir.
11. Çeşm-i ferverdīn daḫı gülşen-serāy-ı vaṣladur
12. Külbe-i sermā-keşān-ı hicre kānūndur düşen

4. **ḳānūna:***-a*
Gazel 661
Mısra: **1**
Dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik, yassı bir sandık üzerine gerilmiş tellerden oluşan, tırnak adı verilen çalgıçlarla çalınan ince saz çalgısı.
1. Ger yasāġ olduysa mutrib çenge de ḳānūna da
2. Tevbeler olsun ʿaraḳla bāde-i gül-gūna da

5. **ḳānūna:***-a*
Gazel 661
Mısra: **10**
Kâinatta Allah'ın koyduğu değişmez nizam.
9. Yazdugında dest-i ḳudretle berāt-ı şiʿrümi
10. Nābiyā itmiş muvaffaḳ şerʿa da ḳānūna da

6. **kānun:**
Kaside 15
Mısra: **14**
İmparatorluk döneminde Şeriat ve Örf'ün yanında padişah tarafından konulan kural ve yasalar.
13. Biri ṭuġrā-yı dil-ārā biri fermān-ı münīf
14. Biri şerʿ ü biri kānun biri naẓm-ı ʿālem

ḳānun u şerʿ ü best ü güşād:
1. **ḳānun u şerʿ ü best ü güşād:**
Kaside 14
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Hüküm koyup hükmü kaldırma, şeriatı uygulama.
29. Ṣunuldı destine mühr-i ṣadāret-i ʿuẓmā
30. Virildi reʾyine ḳānun u şerʿ ü best ü güşād

kʾanuñçün:
1. **kʾanuñçün:**
Kaside 6
Mısra: **44**
Ki onun için.
43. Ümīdi şimdi budur Nābī-i siyeh-kārun
44. Kʾanuñçün eyleyeler dūstān-ı Mevlānā

ḳānūn-ı ḥaḳīḳat:
1. **ḳānūn-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 292
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hakikat kanunları.
1. Biz ki ḳānūn-ı ḥaḳīḳat naġmesin gūş itmişüz
2. Ḳaṭre-i nāçiz iken derya ḳadar cūş itmişüz

ḳānūn-ı maḥabbet:
1. **ḳānūn-ı maḥabbet:**
Gazel 685
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi kanunu (Kanun; sol köşesi kesik dikdörtgen biçimindeki tahta bir tabla üzerine geçirilmiş tellerden meydana gelen ve yatık durumda dizler üzerine konarak iki elin işaret parmağındaki yüzüklere tutturulmuş birer mızrapla çalınan çalgı).
1. Yek-rengī-i vaḥdet görinür munisümüzde
2. Ḳānūn-ı maḥabbet çalınur meclisümüzde

ḳapa:
1. **ḳapar:***-r*
Gazel 180
Mısra: **5**
Kapatmak.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

ḳapan:
1. **ḳapanur:***-ur*
Gazel 22
Mısra: **5**
Kapalı hale gelmek, kapanmak.
5. Ne ġāyeti var ne ḳapanur ne ider imsak
6. Ḳaṣr-ı kerem-i Ḥaḳʾda olan revzen-i raḥmet

2. **ḳapanur:***-ur*
Gazel 818
Mısra: **14**
Kapalı hale gelmek, kapanmak.
13. Çeşm ü gūş u deheni beste ider Nābī ḫvāb
14. Ḳapanur ḳalʿa-i cismün gice dervāzeleri

3. **ḳapandı:***-dı*
Kaside 14

Mısra: **16**
Kapalı hale gelmek, kapanmak.
15. Açıldı bāb-ı ʿadālet derīçe-i inṣāf
16. Ḳapandı medḫal-i ẓulm u girīve-i bīdād

kapat:
1. **ḳapatmasalar:***-ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **1**
Kapatmak.
1. Ḫum-ı şarābı ne var ʿaṣrdan ḳapatmasalar
2. Ḫumāriyān ḫum-ı meyveş şarāba batmasalar

2. **ḳapatmasalar:***-ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **12**
Kapatmak.
11. Ḫaṭ eylemezdi leb-i dil-berānı beste-i şerm
12. Şeker ḫazīnesini şāmdan ḳapatmasalar

ḳapıl:
1. **ḳapılur:***-ur*
Gazel 806
Mısra: **5**
Câzibesine tutulup bir şeye veya kimseye bağlanmak, âşık olmak.
5. Ḳapılur dīde-i ḫūbān gibi bīmārlara
6. O ḳadar çāpük iken düzd-i siyeh-pūş-ı nigeh

ḳapışurlar:
1. **ḳapışurlar:**
Kaside 13
Mısra: **185**
Bir şeyi birlikte kapmak suretiyle almak, bitirmek.
185. Birbirinden ḳapışurlar nefesin ehl-i naʿīm
186. Gül-i aḫlāḳ-ı kerīmüñ idenüñ istişmām

ḳapla:
1. **ḳaplamış:***-mış*
Gazel 338
Mısra: **7**
Kaplamak, sarmak.
7. Letāfet ḳaplamış bir gūne cism-i nāz-perverdin
8. Ki dūş-ı ḥüsni nā-tāb-āver-i bār-i nigāh olmış

2. **ḳaplamışdı:***-mış, -dı*
Kaside 7
Mısra: **36**
Kaplamak, sarmak.
35. Ḫarābe ṭutmış idi yüz mezāriʿ-i iḳbāl
36. Riyāż-ı memleketi ḳaplamışdı mār ile mūr

3. **ḳaplayup:***-y, -up*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **139**
Kaplamak, sarmak.
139. Ḳaplayup çerḫi dūd-ı ʿanber-bār
140. Zuḥale döndi sebʿa-i seyyār

4. **ḳaplar:***-r*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **312**
Kaplamak, sarmak.
311. Ḫvāceler giyse cāme-i dīvān
312. Beni ḳaplar sirişk-i şuʿle-feşān

ḳaplan:
1. **ḳaplanʾı:***-ı*
Tarih 33
Mısra: **1**
Girit fatihi vezir kaptan-ı derya Kaplan Ahmet Paşa.
1. Mā-ḥaṣal Ḳaplanʾı yıḳdı pençe-i şīr-i ecel

ḳapluca:
1. **ḳapluca:**
Gazel 839
Mısra: **1**
Kaplıca.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

2. **ḳapluca:**
Gazel 839
Mısra: **3**
Kaplıca.
3. Ḳapluca ḥavżı degül āyīne-i ṣāf gibi
4. Görinür dīde-i pür-eşkde ʿaks-ı bedeni

kapu:
1. **kapuna:***-n, -a*
Kıt'a 7
Mısra: **5**
Kapı II Eşik, huzur.
5. Olsun ḫulūṣ ile kapuna bende olmayan
6. Bāzū-yı iktidarı benüm ḳuvvetüm gibi

kapuñdan red eyleme:
1. **kapuñdan red eyleme:***-me*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **505**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kapından, huzurundan red eyleme, geri çevirme.
505. Beni de eyleme kapuñdan red
506. Meded ey āṣaf-ı kerīm meded

ḳapup zemīne urdı:
1. **ḳapup zemīne urdı:***-dı*
Gazel 547
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kapıp yere vurmak.
7. Çoḳ Rüstemʾi gördük ki ḳapup urdı zemīne
8. Kuhsār-ı girān-seng-i sipihrüñ kemerinden

kaʿr:
1. **ḳaʿrı:***-ı*
Gazel 436
Mısra: **1**
Derinlik, dip.
1. Ḫuşk oldı ḳaʿrı eşk-i ter-i bī-kerānenüñ
2. Defʿ-i recāda mevci dükenmez bahānenüñ

2. **kaʿrına:***-ı, -n, -a*
Kaside 1
Mısra: **47**
Derinlik, dip.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḫtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

kār:
1. **kārı:***-ı*
Gazel 148
Mısra: **10**
Fayda, kazanç.
9. İbādetinden ider ehl-i zühd ecr-i recā
10. Ki kārı bār-keşānun kirā bozundısıdur

2. **kārumdan:***-um, -dan*
Gazel 97
Mısra: **6**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
5. Dükān-ı himmetüm der-beste-i ḳulf-i tevekküldür
6. Refāhiyyetle ʿayş ü ʿişretüm kārumdan efzūndur

3. **kār:**
Gazel 149
Mısra: **15**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
15. Mevkūfdur müsāʿade-i rüzgāra kār
16. Ṣarf eylesen de aḳluñı sen nāḫudā ḳadar

4. **kârı:***-ı*
Gazel 238
Mısra: **8**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
7. O māhı çekmemeġe hāle gibi āġūşa
8. Tamām-ı şeb felegüñ kârı dīde-bānlıḳdur

5. **kāra:***-a*
Gazel 283
Mısra: **1**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
1. ʿAtā-yı īzidī der-kār olursa kāra yer ḳalmaz
2. Gelürse baḥr-ı raḥmet cūşa istiġfāra yer ḳalmaz

6. **kāre:***-e*
Gazel 311
Mısra: **5**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

7. **kārı:***-ı*
Gazel 312
Mısra: **11**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
11. Ne maḳṣūda şürūʿ eylerse ber-ʿaḳs olmadur kārı
12. Esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel mū-tābdan ḳalmaz

8. **kāre:***-e*
Gazel 342
Mısra: **4**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
3. Göñül mākū-ṣıfat āmed-şud eyler ṭār-ı zülfinde
4. Hele āvārelikden fariġ olmış kāre yüz ṭutmış

9. **kāre:**-*e*
Gazel 349
Mısra: **10**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
9. Nābī hele uṣlanmış olup ʿaşḳa giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

10. **kârı:**-*ı*
Gazel 394
Mısra: **11**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
11. Yapılmış ḥażır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥācet yoḳ

11. **kārı:**-*ı*
Gazel 403
Mısra: **5**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
5. Ehl-i ṭūl-ı emelüñ pīş-rev olmaz kārı
6. Ḳahḳarī cünbişi şāhid buna mū-tāblaruñ

12. **kārda:**-*da*
Gazel 842
Mısra: **11**
İçmek, uğraşı, meşgale.
11. Bī-vaḳt ü zamān olsa eger kārda teʾsīr
12. Ḫurşīd-i zemistānda da germiyyet olurdı

13. **kārı:**-*ı*
Gazel 112
Mısra: **17**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
17. Viṣāle gelse bile kārı yār-ı bed-ḫūnuñ
18. Müʿāḫeẕāt-ı kühen-mācerā degül de nedür

14. **kār:**
Gazel 201
Mısra: **12**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
11. Hep sen mi kām-yāb olacaḳsın zamānede
12. Ey teng-çeşm kār be-nevbet degül midür

15. **kāre:**-*e*
Gazel 347
Mısra: **9**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
9. Beden ne kāre yarar dilde ḫᵛāhiş olmayıcaḳ
10. Nişest-i keştī-i bī-nāḫudā ne müşkil imiş

16. **kārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 67
Mısra: **2**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
1. Hevā-yı dil-berān hūy-ı dil-i bī-ḫtiyārumdur
2. Ḳapılmaḳ pençe-i ḫurşīde şebnem gibi kārumdur

17. **kārı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **110**
İş, fiil, amel.
109. İşi hep cümle cürm ü ʿiṣyāndur
110. Her zamān kārı sehv ü nisyāndur

18. **kārını:**-*ı, -nı*
Gazel 238
Mısra: **11**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
11. Dil-i belā-zedenüñ kārını ṣorarsañ eğer
12. Miyān-ı gamze vü çeşminde tercemānlıḳdur

19. **kāruñ:**-*uñ*
Gazel 434
Mısra: **2**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
1. Āteşüm bālā-rev itdi āl-i destāruñ senüñ
2. Böyle āl itmek midür dil-dādeñe kāruñ senüñ

20. **kāruñ:**-*uñ*
Gazel 434
Mısra: **8**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
7. Olsa cūşān derd ile şūr-ābe-i çeşmüm nʾola
8. Dig-i fitne ḳaynadur çeşm-i siyeh kāruñ senüñ

21. **kārın:**-*ı, -n*
Gazel 452
Mısra: **12**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ḫazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

22. **kārı:**-*ı*
Gazel 500
Mısra: **4**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
3. Gelmede būy-ı vefa ġonce-i gül-rūlardan
4. Bülbül-i şūrideveş kārı penāh itmeyelüm

23. **kārumuz:**-*um, -uz*
Gazel 486
Mısra: **2**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
1. İẓhār-ı kīn şiʿār-ı dil-i zārumuz degül
2. Aġyār ile cidāl bizüm kārumuz degül

24. **kārı:**
Gazel 648
Mısra: **9**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
9. Tecdīd-i ḥayret eylemedür kārı Nābiyā
10. Kevnüñ iden müşahede naḳş-ı nev-ā-nevin

25. **kāre:**-*e*
Gazel 816
Mısra: **6**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
5. Unutdurdı baña evżāʿ-ı cismüñ ḳayd-ı dünyāyı
6. Olurmış ġamze-i bī-kāre maḥrem kāre bigāne

26. **kārıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **150**
İş, çalışma, uğraşı, meşgale.
149. O velīyyüʾn-niʿam-ı ḳubbe-nişinān kim anuñ
150. Kārıdur terbiyet-i ṣadr-nişīnān-ı ʿiẓām

kār u bārı:

1. **kār u bārı:**-*ı*
Gazel 180
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İş güç, meşguliyet, sanat, hüner.
3. Olma ey ṭabʿ-ı ḥarīs enbān-güşā-yı iżṭırāb
4. Kār u bārı āsiyāb-ı ʿālemün nevbetledür

kār u bār-ı cāh:

1. **kār u bār-ı cāh:**
Gazel 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüksek mevkiin iş gücü.
3. Degüldür kār u bār-ı cāh māniʿ ḳurb-ı Yezdāna
4. Ḥasīri ālet-i ḳurb itme zāhid bu riyādan geç

kār u bār-ı ġam:

1. **kār u bār-ı ġam:**
Gazel 588
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gam işi, uğraşı.
11. Bir vech ile yaḳışmaz aña kār u bār-ı ġam
12. Dīvāne dil meded yañılup ʿaḳil olmasun

kār ü bārına:

1. **kār ü bārına:**-*ı, -na*
Gazel 426
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İş güç.
7. Sūdı nedür muʿamele-i kibrden ʿaceb
8. Şeytānı kār ü bārına enbāz idenlerüñ

kara gönlekle:

1. **ḳara gönlekle:**
Gazel 636
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kara gömlek (Müslüman toplumlarda özellikle erkeklerin çok renkli kıyafetler giymesi hoş karşılanmaz, daha çok siyah ve beyaz tercih edilirdi. Genellikle dünyaya değer vermemeyi temsilen tarikat erbabı ve dindarlar da siyah giyerlerdi. Ancak şair, siyah gömlek giyerek dünyaya olan düşkünlüğünü ıslaha çalışan kimsenin heves tuzağından kurtulup huzura kavuşmasını mümkün görmüyor. Ayrıca beyitte hırsızların gece farkedilmemek için siyah giysileri tercih ettiklerine de işaret ediyor).
7. Bu şehrde rāḥat mı görür rūz-ı siyehden

8. Işlāḥ iden adam ḳara gönlekle hevāsın

ḳara ġuruşı:
1. **ḳara ġuruşı:**-*ı*
Kıt'a 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mevcut ekonomik sıkıntıyı gidermek için II. Mahmud'un 21.cülus yılında akıl edilen bu dahiyane buluş neticesinde %17 ila %22 arasında değişen, düşük ayarlarda gümüş ile para basılmış, bu paralar halk tarafından kullanıldıkça içeriğindeki yüksek bakır oranı sebebi ile kararmaya başlamış ve bu kuruşa Kara Kuruş veya bu tip paralara da (5 kr, 100 para, 40 para, 20 para, 10 para) Kara Kuruş Aksamı denmeye başlanmıştır.
1. Üç s̱üls̱e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

kara ḫırsuz:
1. **kara ḫırsuz:**
Gazel 586
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hırsızların en kötüsü.
17. Düzd-i maʿnā kara ḫırsuz gibidür ey Nābī
18. El-ḥazer ḳāfile-i naẓma ṣunan reh-zenden

ḳara ḳura:
1. **ḳara ḳura:**
Kaside 2
Mısra: **236**
Kelime Tipi: **-**
Esmer ve zayıf II Alaca karga.
235. Gitdi sekban u deli pāyesi ile ilerü
236. Bir alāy ḳara ḳura nāmı Ferīdun u Ḳubād

ḳaraçav:
1. **ḳaraçav:**
Gazel 553
Mısra: **12**
Duvarcı iskelesi, yıkılacak duvara yapılan destek.
11. Olmış efrāḫte girdi-i ḥarem-i maʿnāya
12. Vechi vardur ḳaraçav olduġı dīvār-ı suḫan

ḳarakulak:
1. **ḳarakulak:**
Tarih 70
Mısra: **4**
Kedigillerden, Afrika'nın kuzeyi ile Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, kulaklarının ucunda püskül biçiminde tüy demetleri bulunan, çakala benzer çevik bir yabani hayvan; vaşak II Karakulak Paşa.
3. Hātif-i ġayb didi ḫande-künān tārīḫin
4. Geldi aldı gediğin Ḳarakulak Arslānuñ

ḳarakulak pāşāʾya:
1. **ḳarakulak pāşāʾya:**-*y, -a*
Tarih 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
?.
1. Vālī-i Ḳuds olan Arslan Pāşā maʿzūl olup
2. Manṣıbı Ḳarakulak Pāşāʾya olduḳda anuñ

ḳarala:
1. **ḳaraladı:**-*dı*
Gazel 275
Mısra: **3**
Kara duruma getirmek II Karalayarak yazmak.
3. Gerçi ḫaṭ ḳaraladı ṣafha-i ḥüsnin ammā
4. Meşḳ-i nāz itmededür ḫāme-i müjgānı henūz

ḳaramān ḥıṭṭasını:
1. **ḳaramān ḥıṭṭasını:**-*n, -ı*
Tarih 51
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Karaman Diyarı, ili.
29. İtdiler kevkeb-i vezāret ile
30. Ḳaramān ḥıṭṭasını zīr-i nigīn

ḳaranfül:
1. **ḳaranfül:**
Gazel 626
Mısra: **6**
Karanfil.
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫalüñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül lāleden

2. **ḳaranfülden:**-*den*
Gazel 626
Mısra: **6**
Karanfil.
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫalüñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül lāleden

ḳarār:
1. **ḳarāra:**-*a*
Gazel 800
Mısra: **9**
Sabit, karar üzere.
9. Sipihr ṭurmayıcaḳ bir ḳarāra ey Nābī
10. Ne iʿtibār teraḳḳīsine tenezzüline

2. **ḳarār:**
Gazel 752
Mısra: **6**
Sabit, karar üzere.
5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḥbetin gendüm
6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

3. **ḳarārı:**-*ı*
Gazel 427
Mısra: **3**
Hayat.
3. Ẓilletdedür ḳarārı eger saġ olursa da
4. Kütāh olur ḥayātı sitemkār olanlaruñ

4. **ḳarāre:**-*e*
Gazel 832
Mısra: **14**
Rahat, huzur, dinlenme, âram.
13. Nemā-pezīr degül toḫm-ı ārzū Nābī
14. Sirişk-i neyl-i reviş bir ḳarāre gelmedi mi

5. **ḳarāra: -**
Gazel 39
Mısra: **8**
Sabit, karar üzere.
7. Ẕevḳ-i viṣāl cūlara āmed-şud itdürür
8. Ṭurmaz hevā-yı vaṣluñ ile bir ḳarāra mevc

6. **ḳarārımı:**-*ım, -ı*
Gazel 507
Mısra: **3**
Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.
3. Maʿnā ider rübūde kalemveş ḳarārımı
4. Zencīr-i ḥarf ile ne ḳadar pāy-pest isem

ḳarār buldı:
1. **ḳarār buldı:**-*dı*
Kıt'a 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Durmak, durulup yatışmak, bir yerde sabit olmak.
1. Be-ṣunʿ-ı ḥikmet-i miʿmār-ı āsmān u zemīn
2. Çehār rükn ile buldı ḳarār ḫāne-i dīn

ḳarār eyle:
1. **ḳarār eyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.
135. Eyle ey ḫāme-i ṣabā-reftār
136. Raḍiyaʾilāhu ʿanhüm ile ḳarār

ḳarār eyledi:
1. **ḳarār eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Sabit durmak.
81. Biñdügi ol dābbe-i rāhvār
82. Eyledi bir gülḫan öñinde ḳarār

ḳarār eylemem:
1. **ḳarār eylemem:**-*me, -m*
Gazel 498
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.
9. Bī-ʿanber-i sevād-ı suḫan eylemem ḳarār
10. Bilmem ki ḫāmeveş ḫafaḳānum mı var benüm

ḳarār eyler:

1. **ḳarār eyler:**-*r*
Gazel 700
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.
9. Cīb-i gedāda bulmaduġından ḥużūrı zer
10. Eyler ḳarār cīb-i ʿamīḳ-i kibārda

ḳarār eylese:
1. **ḳarār eylese:**-*se*
Gazel 149
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Durmak, kalmak, devamlılığını sürdürmek.
5. Bārī deġerdi ḫ∨āhişe zer eylese ḳarār
6. Dest-i güşāde-destde reng-i ḥınā ḳadar

2. **ḳarār eylese:**-*se*
Gazel 149
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Durmak, kalmak, devamlılığını sürdürmek.
5. Bārī deġerdi ḫ∨āhişe zer eylese ḳarār
6. Dest-i güşāde-destde reng-i ḥınā ḳadar

ḳarār eyleye:
1. **ḳarār eyleye:**-*y, -e*
Gazel 803
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.
13. Hāşā ki kūy-ı yārda da eyleye ḳarār
14. Nābī-i pür-heves bu dil-i bī-s̱ebāt ile

2. **ḳarār eyleye:**-*y, -e*
Kaside 9
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.
151. Tā ola ḫāne-i pür-zīnet-i ʿālem maʿmūr
152. Her zamān tā ki ḳarār eyleye ṣadrında beşer

ḳarār gördügi:
1. **ḳarār gördügi:**-*düg, -i*
Gazel 53
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yerinde durmak.
9. Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i evḳātum
10. Remīde eylemeden Nābīyā vuhūş-ı ümīd

ḳarār ideydi:
1. **ḳarār ideydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 541
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Durmak.
7. Şecāʿat ile bulur mıydı iştihār-ı tamam
8. Ḳarār ideydi efer ṣaff içinde sulṭānum

ḳarār idicek:
1. **ḳarār idicek:**-*icek*
Tarih 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Devam etmek, sürmek.
3. İdicek devlet ile ṣadr-ı saʿādetde ḳarār
4. Ḥalḳ-ı ʿālem didiler cümle mübārek bādā

ḳarār itdi:
1. **ḳarār itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak.
35. Devr iderek ṣubḥa-i rengīn-medār
36. İtdi ʿAṭāyī es̱erinde ḳarār

2. **ḳarār itdi:**-*di*
Tarih 133
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak.
15. İtdi ʿunf ü ʾazimet şekl-i tazriʿde ḳarār
16. Oldı sermāye-i idbār ser u sāmānı

3. **ḳarār itdi:**-*di*
Gazel 640
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak, karar vermek.
11. Çıkarak gāh ḥüseynīye gehī şehnāza
12. ʿAḳibet itdi ḳarār evcde rāmişger-i ḥüsn

ḳarār itdügi:
1. **ḳarār itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 45
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak II Oturmak, yerleşmek.
9. Āteşvāre benzer gibi zīr-i ḳademinde
10. Bir yirde ḳarār itdügi yoḳdur ḳadem-i çerḫ

ḳarār itmek:
1. **ḳarār itmek:**-*mek*
Gazel 755
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak, yer edinmek.
3. Ser-ā-pāy-ı cihān bāzīçe-i dest-i teḳābüldür
4. Ḳarār itmek ne mümkin ḥāl-i ʾālem bir siyāḳ üzre

ḳarār itmem:
1. **ḳarār itmem:**-*me, -m*
Gazel 67
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak II Oturmak, yerleşmek.
9. Ḳarār itmem dıraḫt-ı bīhdār olsam da ey Nābī
10. Benüm ebrū-yı ḫūbān tīşe-i kūh-ı vakārumdur

ḳarār itmez:
1. **ḳarār itmez:**-*mez*
Gazel 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Oturmak, yerleşmek.
3. Miḥnet-ābād-ı dile gelse sürūr itmez ḳarār
4. Bir nefes gūyā meserret ḍayf-ı rāhildür baña

2. **ḳarār itmez:**-*mez*
Gazel 303
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Oturmak, yerleşmek.
7. Ḫayālüñ gelse de itmez ḳarār āyīne-i dilde
8. Zemīn-i şūre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz

3. **ḳarār itmez:**-*mez*
Gazel 639
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak, rahat durmak.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāh olınca uçar murġ āşiyānlardan

ḳarār itmez idi:
1. **ḳarār itmez idi:**-*mez , -i, -di*
Kaside 11
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Yerli yerine oturmak, rayına girmek.
131. Bu deñlü devri ḳarār itmez idi eylemese
132. Sipihr heykel-i nām-ı şerīfüñ istiṣḥāb

ḳarār itsün:
1. **ḳarār itsün:**-*sün*
Gazel 754
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sabit durmak, yer edinmek.
5. Ḳarār itsün mi esbāb-ı ferāhim-kerde-i endūh
6. Ḳoyup sākī götürdi bāde(y)i meydāna meydāne

ḳarār olınsa:
1. **ḳarār olınsa:**-*sa*
Gazel 737
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Durulmak, bir yerde sakin olmak.
1. Vücūd rū be-seferdür ḳarār olınsa bile
2. S̱ebāt ṣanma s̱ebāt iḫtiyar olınsa bile

karār virdüm:
1. **karār virdüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir konu hakkında karara varmak, kararlaştırmak.
1. Ġubār gibi süvār olmada bu gülşende

2. Piyāde-revlige virdüm karār āb gibi

ḳarār virsüñ:
1. **ḳarār virsüñ:**-*süñ*
Gazel 567
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir sorunu karara bağlamak, kararlaştırmak.
5. Virsüñ ḳarār dür gibi sūrāḫ-ı sīneye
6. Silk-i viṣāle dāʿiye-i inḫirāṭ iden

ḳarāra gelmez:
1. **ḳarāra gelmez:**-*mez*
Gazel 295
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Durulmak, sabit olmak.
5. Ḥarf-i mükerrer olmaz eczā-yı ṣunʿ içinde
6. Emvāc-ı āferiniş hep bir ḳarāra gelmez

ḳarāra gelür:
1. **ḳarāra gelür:**-*ür*
Gazel 62
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sabit ve sakin olmak.
7. Olur sebük-serī-i cüdā farḳ-ı naḳş u ziyād
8. Ferāḫ ḥavṣaladur baḥr bir ḳarāra gelür

ḳarār-dāde:
1. **ḳarār-dāde:**
Gazel 104
Mısra: **9**
Durgun hale gelmiş.
9. Ḳarār-dāde degül rūzgāruñ etvārı
10. Gehī muvāfıḳ olursa gehī muḫālif olur

2. **ḳarār-dāde:**
Gazel 495
Mısra: **4**
Durgun hale gelmiş.
3. Kenāra çekmek ümidiyle dil seni cānā
4. Mis̠āl-i mevce-i deryā ḳarār-dāde degül

ḳarārgāh-ı dil-i bī-ḳarārı:
1. **ḳarārgāh-ı dil-i bī-ḳarārı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne yapacağına karar veremeyen gönlün durağı.
3. Ṭurur mı almayıcaḳ būy-ı pāy-ı cānānı
4. Ḳarārgāh-ı dil-i bī-ḳarārı biz bilürüz

ḳarārumuz ḳalmaz:
1. **ḳarārumuz ḳalmaz:**
Gazel 285
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yerimizde duramayız. (Huzur ve irademiz kalmaz).
3. Şebnem gibi fütāde-i hāk-ı muḥabbetüz
4. Ḳalmaz bir āfitābı görince ḳarārumuz

ḳaraya çalardı:
1. **ḳaraya çalardı:**-*ardı*
Gazel 865
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Gemiler için) Karaya oturmak/oturtmak.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

ḳaraya çaldurdı:
1. **ḳaraya çaldurdı:**-*dı*
Gazel 305
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Gemiler için) Karaya oturmak/oturtmak.
5. Ḫurūş-ı yeʾs ile çaldurdı ʿākibet ḳaraya
6. Bizüm sefīne-i ümmīde nāḫudālıġumuz

kārbān:
1. **kārbānın:**-*ı, -n*
Gazel 477
Mısra: **14**
Kârvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.
13. Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḳalmışdur
14. Gelür mi bir ḫaber ṣor kūy-ı yārün kārbānın bul

2. **kārbān:**
Gazel 676
Mısra: **4**
Kârvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.
3. Dendānlaruñ nevāle ile vażʿı gösterür
4. Reh-zenlerüñ müṣādemesin kārbān ile

3. **kārbānları:**-*lar, -ı*
Gazel 855
Mısra: **14**
Kârvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.
13. Bir rāha sāliküz ki ḳumāş-ı ʿināyeti
14. Ahbabına hediyye virür kārbānları

kārbān-ı ʿaşḳ:
1. **kārbān-ı ʿaşḳ:**
Gazel 453
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk kervanı.
7. Ey kārbān-ı ʿaşḳ yetiş gerd-i rāhuñı
8. Mānend-i sürme bāṣire-i intiẓāra çek

kār-dān:
1. **kār-dān:**
Gazel 241
Mısra: **8**
İşin ehli, iş bilen.
7. Mis̠āl-i ḫāne-i Aʿrāb dest-i müflisde
8. Zere ḫiṭāb-ı z̠eher kār-dān degül de nedür

kār-dānān-ı ʿasākir:
1. **kār-dānān-ı ʿasākir:**
Tarih 144
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Askerlerden iş bilenler, işinin ehli olanlar.
57. Ol pelīdüñ itdügi cürminden iġmāz itmeġi
58. Kār- dānān-ı ʿasākir görmeġin rāh-ı ṣavāb

kār-dān-ı maʿdelet-pīrā:
1. **kār-dān-ı maʿdelet-pīrā:**
Tarih 16
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Adalet düzeninin kuran iş bilen kimse.
21. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ekrem
22. ʿAlī Şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdelet-pīrā

kār-dān-ı maʿdilet-pīrā:
1. **kār-dān-ı maʿdilet-pīrā:**
Tarih 155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Adalet düzeninin kuran iş bilen kimse.
1. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam aṣaf-ı ekrem
2. ʿAlī şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdilet-pīrā

kār-dān-ı vükelā:
1. **kār-dān-ı vükelā:**
Kaside 15
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Vekillerin en iyi iş bileni.
111. Kār-dān-ı vükelā cevher-i muʿin-i İslām
112. Menbaʿ-ı ʿizz ü ʿalā maṣdar-ı ās̠ār-ı himem

2. **kār-dān-ı vükelā:**
Tarih 92
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Vekillerin en iyi iş bileni.
47. Kār- dān-ı vükelā ṣadr-ı nişīn-i heme-cā
48. Ḫayr-ḫ∨āh-ı vüzerā māye- dih-i ʿizz ü ʿalā

kār-dān-ı zamān:
1. **kār-dān-ı zamān:**
Kaside 14
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Dünya işini bilen.
45. O kār-dān-ı zamān kim benān-ı reʾyi virür
46. Ne deñlü müşkil ise ʿuḳde-i umūra güşād

kār-engīz:
1. **kār-engīz:**
Tarih 6
Mısra: **4**
İşbilen, işinin ehli.
3. Çoḳ zamān devr ide gerdūn ki gele
4. Öyle bir pür-hüner ü kār-engīz

kār-fermāy-ı ins ü cān:
1. **kār-fermāy-ı ins ü cān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **344**
Kelime Tipi: -
İnsanların ve cinlerin hükümdarı.
343. Dest-gīr-i fütādegān sensin
344. Kār-fermāy-ı ins ü cān sensin

kārgāh:
1. **kārgāhuñda:***-uñ, -da*
Gazel 564
Mısra: **11**
Fabrika, iş yeri, atölye.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

2. **kārgāhuñ:***-uñ*
Gazel 746
Mısra: **7**
Fabrika, iş yeri, atölye II Dünya.
7. Bu kārgāhuñ añlamayan germ ü serdini
8. Kāfūruñ añlamaz es̱erin zencebīl ile

kārgāh-ı ʿadl-ı ilāhīde:
1. **kārgāh-ı ʿadl-ı ilāhīde:***-de*
Gazel 59
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İlahi adalet işyeri.
9. Bu kārgāh-ı ʿadl-ı İlāhīde Nābīyā
10. ʿIyş ü keder muḥasebede ser-be-ser gelür

kārgāh-ı cāme-dūzī:
1. **kārgāh-ı cāme-dūzī:**
Gazel 724
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Terzinin atölyesi.
5. Nermi vü saẖti telāzüm itmegin vābestedür
6. Kārgāh-ı cāme-dūzī penc pāre āhene

kārgāh-ı cezāda:
1. **kārgāh-ı cezāda:***-da*
Gazel 727
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ceza yeri, dünya.
11. İmāme aġzın öper āteşine lūle yanar
12. Bu kārgāh-ı cezāda ġarībdür lūle

kārgāh-ı ẖarīd u fürūẖtde:
1. **kārgāh-ı ẖarīd u fürūẖtde:***-de*
Gazel 155
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alışveriş yeri (Dünya bağlamında).
11. Olmış bu kārgāh-ı ẖarīd u fürūẖtde
12. Maʿşūḳ-ı çeşm ḥırṣ-ı cemāl-i nigū-yı zer

kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi:
1. **kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi:***-i*
Kaside 1
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Hikmetle dolu fabrika, kainat.
113. ʿAceb vaż eylemiş bu kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi
114. Ki kemter ṣunʿını derk eyleyince pīr olur bürnā

kārgāh-ı ḥikmetin:
1. **kārgāh-ı ḥikmetin:***-i, -n*
Kaside 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Hakikatin üretildiği, olduğu yer, hakikat tezgahı, hikmet dünyası.
79. İdüp yirlü yirinde kārgāh-ı ḥikmetin tertīb
80. Kimin itmiş gedā-yı kāse der-kef kimisin iġnā

kārgāh-ı ḥikmetüñ:
1. **kārgāh-ı ḥikmetüñ:***-üñ*
Gazel 744
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hakikatin üretildiği, olduğu yer; hakikat tezgahı.
3. Ḥüsni nā-peydā ḳalur bu kārgāh-ı ḥikmetüñ
4. Her ẓuhūra żıdd ü her āġāza encām olmasa

kārgāh-ı iḳbāli:
1. **kārgāh-ı iḳbāli:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **303**
Kelime Tipi: -
Talih atölyesi.
303. Seyr idüp kārgāh-ı iḳbāli
304. Ṭavr-ı erbāb-ı ʿizz ü iclāli

kārgāh-ı ʿişret:
1. **kārgāh-ı ʿişret:**
Tarih 42
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Eğlence yeri.
19. Büʾl-ʿaceb kārgāh-ı ʿişret kim
20. Ġuṣṣa maṣraf sürūrdur īrād

kārgāh-ı ʿizz ü cāh:
1. **kārgāh-ı ʿizz ü cāh:**
Tarih 80
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şeref ve makam atölyesi.
5. Ol vezīr-i bī-nazīr u müşterī-tedbīr kim
6. Kārgāh-ı ʿizz ü cāh olmış aña mirās̱-ı eb

kārgāh-ı kevn ü fesād:
1. **kārgāh-ı kevn ü fesād:**
Kaside 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mevcudatın vücut bulup daha sonra bozulup mahvolduğu dünya.
5. Ḫoşā beşāret-i ʿuẓmā ki oldı gūş idicek
6. Ḥiṣār u emn u emān kārgāh-ı kevn ü fesād

kārgāh-ı rāḥatı:
1. **kārgāh-ı rāḥatı:***-ı*
Tarih 144
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Huzur yeri.
11. Heybet-i şīt ü ṣadā-yı havlnāk-ı saṭveti
12. Kārgāh-ı rāḥatı itmişdi vaḳf-ı ıztırāb

kārgāh-ı ṭıynetümde:
1. **kārgāh-ı ṭıynetümde:***-üm, -de*
Gazel 102
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mizacın tezgahı.
5. Kārgāh-ı ṭıynetümde işlenür kālā-yı şerm
6. Perde-i çeşmüm ḥicāb-ı şāhid-i maḳṣūd olur

kārgāh-ı umūr:
1. **kārgāh-ı umūr:**
Kaside 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dünya.
5. Ḳıyāma itdi teḳāzā deʿāyim-i devlet
6. Ḳuʿūda oldı kemer-bend kārgāh-ı umūr

kārgeh:
1. **kārgehüñ:**
Gazel 159
Mısra: **17**
Sanat sahiplerinin iş yaptıkları yer; tezgâh, iş yeri.
17. ʿAmel o kārgehüñ kemterīn ḳurāżasıdur
18. Metāʿ-ı ʿilme dinilmez ʿamel bozundısıdur

2. **kārgehde:***-de*
Gazel 149
Mısra: **13**
Sanat sahiplerinin iş yaptıkları yer; tezgâh, iş yeri, atölye (Dünya bağlamında).
13. Saymaz bu kārgehde seni kimse rū-sepid
14. Cebr eylesen de kesrleri mūmiyā ḳadar

3. **kārgehde:***-de*
Kaside 3
Mısra: **35**
Sanat sahiplerinin iş yaptıkları yer; tezgâh, iş yeri, atölye (Dünya bağlamında).
35. Bu kārgehde degül senden özgeye maẖṣūṣ
36. Senāverī-i s̱enā yā Muḥammed-i ʿArabī

kārgehde:
1. **kārgehde:**
Gazel 189
Mısra: **4**
Sanat sahiplerinin iş yaptıkları yer; tezgâh, iş yeri.
3. Mis̱āl-i āb iderüz nīk ü bedle āmīziş
4. Bu kārgehde muʿayyen mizācumuz yoḳdur

2. **kārgehde:**
Gazel 264

Mısra: **7**
Sanat sahiplerinin iş yaptıkları yer; tezgâh, iş yeri, atölye (Dünya bağlamında).
7. Bu kārgehde tehī-destlik ile ḫoş-hālüz
8. ʿUluvv-ı rifʿate mahsūbdur selāmetümüz

kārgeh-i ʿaşḳ idügin:
1. **kārgeh-i ʿaşḳ idügin:**-*üg, -i, -n*
Gazel 419
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşk fabrikasına döndürmek II Aşk fabrikasının ettikleri.
9. ʿAlemüñ kārgeh-i ʿaşḳ idügin fehm eyler
10. Seyr iden sīnesinüñ çākini her bir giyehüñ

kārgeh-i iclāle:
1. **kārgeh-i iclāle:**-*e*
Tarih 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İhtişam, büyüklük alemi.
3. Bir anuñ gibi vezīr-ı ʿārif
4. Gelmedi kārgeh-i iclāle

kārgeh-i iḳbāle gelir:
1. **kārgeh-i iḳbāle gelir:**-*ir*
Kaside 9
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talih atölyesine gelmek, dünyaya gelmek, tarih sahnesine çıkmak.
85. Az gelir ẕātı gibi kārgeh-i iḳbāle
86. Böyle pākīze-naẓar cāmiʿ-i mecmūʿ-ı hüner

kārgeh-i ṣunʿda:
1. **kārgeh-i ṣunʿda:**-*da*
Gazel 400
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sanatve sanatla yaratma atölyesi (Kainat bağlamında).
5. Bir ẕerre yoḳ bu kārgeh-i ṣunʿda ʿabes̱
6. Vābestedür biribirine çerḫi sāʿatüñ

kārger:
1. **kārgerdür:**
Gazel 214
Mısra: **3**
İş yapan, etkileyen.
3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʿdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

kārger olan:
1. **kārger olan:**-*an*
Gazel 266
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, etkilemek.
3. Tevfīk-i ʿināyetdür olan kārger ancaḳ
4. Taḥṣīl-i ġınā ḳuvvet-i bāzū ile olmaz

kārger olur:
1. **kārger olur:**-*ur*
Gazel 660
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tesir etmek, etkilemek.
5. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dildāruñ
6. Nāvek-i āhum olur kārger inşāʾaʾllāh

kār-güẕār:
1. **kār-güẕārānına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 104
Mısra: **34**
İş becerenler, elinden iş gelenler, becerikliler.
33. Tevfīḳ-i İlāhiyle idüp niyyet-i tecdīd
34. İtdi Ḥalebʾün kār-güẕārānına īmā

kār-ḫāne:
1. **kār-ḫānede:**-*de*
Gazel 35
Mısra: **12**
İş yeri, îmâlâthâne, atölye, fabrika.
11. Bī-sikke zer raʿiyyet ü meskūk-ı ʿaskerī
12. Olmaz bu kār-ḫānede naḳş-ı direm ʿabes̱

2. **kār-ḫāne:**
Gazel 107
Mısra: **14**
İş yeri, îmâlâthâne, atölye, fabrika.
13. Kimdür ki olmaya leked-i çerḫe pāy-māl
14. Gūyā bu kār-ḫāne nemedger dükānıdur

3. **kār-ḫānede:**-*de*
Gazel 385
Mısra: **9**
İş yeri, îmâlâthâne, atölye, fabrika (Mecazen dünya).
9. Bu kār-ḫānede Nābī peyām-ı müjde-i vaṣl
10. Metāʿ-ı tāzedür ammā velī nümayişi yoḳ

4. **kār-ḫānede:**-*de*
Gazel 797
Mısra: **4**
İş yeri, îmâlâthâne, atölye, fabrika (Mecazen dünya).
3. Maʿmūrdur metāʿ ile gencīne-i vücūd
4. Yoḳdur ḳumāş kʾolmaya bu kār-ḫānede

kārḫāne:
1. **kārḫānesin:**-*si, -n*
Gazel 263
Mısra: **6**
İş yeri, îmâlâthâne, atölye, fabrika.
5. Tenezzül eylemezüz çārsūy-ı efvāha
6. Metāʿ-ı maʿrifetün kārḫānesin bilürüz

kār-ḫāne-i ġafletde:
1. **kār-ḫāne-i ġafletde:**-*de*
Gazel 831
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gaflet atölyesi (Dünya bağlamında).
7. Olursa zımn-ı tezelzüldedür yine rāḥat
8. Bu kār-ḫāne-i ġafletde gāhvāre gibi

kār-ḫāne-i iḳbāl:
1. **kār-ḫāne-i iḳbāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **223**
Kelime Tipi: -
Talih atölyesi.
223. Cümle bu kār-ḫāne-i iḳbāl
224. Bu niẓām ü nasaḳ bu cāh u celāl

kārı:
1. **kārı:**
Gazel 165
Mısra: **3**
İş, fiil, amel II Fayda, kazanç.
3. At cānbazlığıdur kārı degül ehl-i sefer
4. Rāʿiż-i raḫş-ı zebān itdügümüz istiġfār

kār-ı ʿālem:
1. **kār-ı ʿālem:**
Gazel 605
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dünyadaki işler, fiiller.
9. Nābiyā bī-lafẓ itme maʿnī-i tāze ümīd
10. Kār-ı ʿālem ser-be-ser vābeste-i esbāb iken

ḳaʿr-ı baḥre:
1. **ḳaʿr-ı baḥre:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Denizin köpüğü.
27. Keşti-i iḳbāldür sahilde olmış cilveger
28. ʿAks-i küngürden bıraḳmış ḳaʿr-ı baḥre lengeri

kaʿr-ı çeh-i ṭūl-ı emelde:
1. **kaʿr-ı çeh-i ṭūl-ı emelde:**-*de*
Gazel 699
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tükenmez istekler kuyusunun dibi.
3. Hep biz daḫı dullāb-ı ümide ṣarılurduk
4. Āb olsa eger kaʿr-ı çeh-i ṭūl-ı emelde

kār-ı dehr:
1. **kār-ı dehr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
Dünya düzeni.
213. Buldı ol deñlü kār-ı dehr niẓām
214. Kʾoldı ḳānūn içinde nāle ḥarām

kaʿr-ı deryāda:
1. **kaʿr-ı deryāda:**-*da*
Gazel 662
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Denizin dibi.

7. Kaʿr-ı deryāda tehī-havṣala kalmak ḫoşdur
8. Sāḥil-i baḥrde ḫālī ṣadef olmaḳdan ise

kaʿr-ı deryādan:
1. **kaʿr-ı deryādan:**-*dan*
Gazel 664
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Denizin dibi.
3. Nem-keşīde sāḥil olmaz kaʿr-ı deryādan ḫabīr
4. Çıḳmaz āyātuñ büṭūnı ẓāhir-i tefsīr ile

kār-ı dīgere:
1. **kār-ı dīgere:**-*e*
Gazel 739
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Başka fayda, başka kazanç.
3. Ḳomaz mihmān kār-ı dīgere imkān-ı güncāyiş
4. İdelden secde basṭ-ı būriyā ḳaṣr-ı cebīnümde

kār-ı günāhum:
1. **kār-ı günāhum:**-*um*
Gazel 380
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Günah yükü.
7. Ḥamldan sāyesini ʿāciz olur gāv-ı zemīn
8. Olunursa ne ḳadar kār-ı günāhum taḫfīf

kār-ı mevt-yāb-ı felek:
1. **kār-ı mevt-yāb-ı felek:**
Gazel 206
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Feleğin son bulan işi.
9. Ne var bilinmeyecek kār-ı mevt-yāb-ı felek
10. Ricāl-i ṭūl-ı emel ḳıṣṣayı uzatmasalar

kār-ı naḳşına:
1. **kār-ı naḳşına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 72
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Süsleme işi || Güzelleştirme.
17. Kār-ı naḳşına olur çeşm-i ḫıred dil-beste
18. Ṣūret-i ṭarḥına cān- dāde büt-ı ʿişve-nümā

kār-ı ne-bāyeste(y)i:
1. **kār-ı ne-bāyeste(y)i:**-*(y), -i*
Gazel 565
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Lüzumsuz iş, gereksiz meşguliyet.
3. İʿmāl iderek kār-ı ne-bāyeste(y)i beste
4. Ālāt-ı sebük-ḫīz-i ḳuva ḳaldı ʿamelden

kār-ı serv:
1. **kār-ı serv:**
Gazel 658
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Servi ağacının faydası, menfaati.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

kār-ı şikāra:
1. **kār-ı şikāra:**-*a*
Gazel 94
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Avlanma, av işi.
5. Kār-ı şikāra başlasa ol çeşm-i şīr-mest
6. Diller mis̱āl-i dīde-i nahcīr teng olur

kār-ı şikem-ḫ^vārān-ı ʿālem:
1. **kār-ı şikem-ḫ^vārān-ı ʿālem:**
Kaside 1
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Dünyada midesine düşkün olanların işi.
147. Eger ḫāk-ı siyeh basṭ eylemezse h^vān-ı iḥsānı
148. Olur kār-ı şikem-ḫ^vārān-ı ʿālem āh u vā-veylā

ḳaʿr-ı yeme:
1. **ḳaʿr-ı yeme:**-*e*
Gazel 510
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Denizin dibi.
5. İtdük tehī ṣadefle ḳanāʿat kenārda
6. Ḳaʿr-ı yeme resā degül idrākümüz bizüm

ḳaʿr-ı yem-i lāhutuñ:
1. **ḳaʿr-ı yem-i lāhutuñ:**-*uñ*
Gazel 410
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kutsal denizin derinliği.
1. Cemʿin idrāke çalış ḳaʿr-ı yem-i lāhutuñ
2. Farḳdan farḳını geç dāʾire-i nāsūtuñ

ḳarīb:
1. **ḳarībdür:**-*dür*
Gazel 829
Mısra: **11**
Yakın.
11. İmʿān olunsa ʾiṣmete nevʿan ḳarībdür
12. Meh-rūlaruñ göñül sever eñ bī-vefāsını

ḳarīb olduḳda:
1. **ḳarīb olduḳda:**-*duḳda*
Tarih 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ölüm vaktinin yaklaşması.
3. Melāmet bezmine burnı alınmış şemʿ idi gūyā
4. Dem-i fevti ḳarīb olduḳda efzūn iltimāʿ itdi

karīb olmaġ:
1. **karīb olmaġ:**-*maġ*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yakın olmak, dost olmak.
15. Olmaġ ile vaḳt-ı ʿulūfe karīb
16. Oldılar o dāʿiyeden bī-şekīb

ḳarībter olur:
1. **ḳarībter olur:**-*ur*
Gazel 215
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çok yakın olmak, daha yakın olmak.
3. Eks̱er olur kemāl zevāle ḳarībter
4. Vaḳt-i ġurūb sāyesi şahṣuñ mezīd olur

ḳarīḥa-i kereminden:
1. **ḳarīḥa-i kereminden:**-*i, -n, -den*
Kaside 20
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Cömertlik düşüncesi.
33. İtdi ḳarīḥa-i kereminden bīlā-ṭaleb
34. Luṭf-ı mülāzemetle duʿā-gūy-ı devleti

ḳarīn:
1. **ḳarīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **8**
İşleme, tesir.
7. Lāyıḳ oldur ola bu tāze zemīn
8. Gūşe-i çeşm-i iltifāta ḳarīn

2. **ḳarīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **36**
Yakın.
35. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾuñ olmaġ ile hem-nişīnleri
36. Ḥüsn-i rıżā-yı Ḥaḳḳʾa ḳarīndür çehār-yār

ḳarīn itdi:
1. **ḳarīn itdi:**-*di*
Tarih 51
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yakın etmek, yaklaştırmak.
11. İtdi ḫaṭṭā çaḳırcıbaşılıġın
12. Mīr-ʿalemüñ żamīmesine ḳarīn

ḳarīn itsin:
1. **ḳarīn itsin:**-*sin*
Tarih 19
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Yakın etmek, yaklaştırmak.
33. İtsin şehenşāhı Ḫudā nice fütūḥāta ḳarīn
34. Pāyende olsun taḫt-ı şevketde dil-i mesrūr ile

ḳarīn ola:
1. **ḳarīn ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.
85. Hemīşe ola baḫt ü devlet ḳarīn
86. Sefer ḫayre makrūn ẓafer hem-nişīn

2. **ḳarīn ola:**-*a*
Tarih 138

Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Yakın olmak.
67. Nābīyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile kim
68. Ḥażret-i Ḥaḳḳuñ ola ḥüsn-i kabūline ḳarīn

ḳarīn oldı:
1. **karīn oldı:**-*dı*
Gazel 786
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.
5. Sevdā-yı ḳudūmiyle nʾola sīne dögersem
6. Çoḳ zaḫma karīn oldı derūnum bu hevāda

2. **ḳarīn oldı:**
Tarih 51
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Yakın olmak, yaklaşmak.
27. Baʿd ez-īn āftāb-ı iḳbāli
28. Oldı esbāb-ı irtifāʿa ḳarīn

ḳarīn olmasa:
1. **ḳarīn olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 818
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.
1. Viremez şūr-ı dü-tā neylerün āvāzeleri
2. Leb-i ḫūbāna ḳarīn olmasa āġāzeleri

karin olmazsa:
1. **karin olmazsa:**
Gazel 751
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yakın olmak, yakınlaşmak (bir araya getirilmiş bağlamında).
7. Şūḫ-ı gül-çihre-i pejmürde ḳabādur maʿnī
8. Eger olmazsa karin nāzikī-i taʿbīre

ḳarīneler eyler:
1. **ḳarīneler eyler:**-*r*
Gazel 246
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Belirtiler göstermek.
9. Cānāneden nühüfte tebessümde var ümīd
10. Eyler ẓuhūr-ı vuṣlata dāʾir ḳarīneler

ḳarīn-i inhidām olmış:
1. **ḳarīn-i inhidām olmış:**-*mış*
Tarih 61
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yıkılmaya yaklaşmak, harap olmaya yüz tutmak.
5. Gördi kim olmış bu ʿālī cāmiʿüñ
6. Saḳf ü erkânı ḳarīn-i inhidām

ḳarīn-i itmām oldı:
1. **ḳarīn-i itmām oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Halledilmeye, tamamlanmaya yüz tutmak.
189. Liʾllāhiʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-i taṣavvur bu umūr
190. Ḥüsn-i tedbīrüñ ile oldı ḳarīn-i itmām

ḳarīn-i ʿizz-i pā-būs-ı ḥabīb-i ḫālık-ı yek-tā:
1. **ḳarīn-i ʿizz-i pā-būs-ı ḥabīb-i ḫālık-ı yek-tā:**
Tarih 103
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bir olan Allah'ın sevgilisinin (Hz. Muhammed Peygamber) ayağını öpme şerefine yakın olan.
17. O menberde oḳuna ḫuṭbesi kʾolmış ola evvel
18. Ḳarīn-i ʿizz-i pā-būs-ı ḥabīb-i Ḫālık-ı yek-tā

karīn-i nā-muvāfıḳdur:
1. **karīn-i nā-muvāfıḳdur:**-*dur*
Gazel 166
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Uygun olmayan arkadaş.
5. Münāsib hem-zebān rūşenger-i āyīne-i dildür
6. Ġubār-ı çihre-i ḫāṭır karīn-i nā-muvāfıḳdur

2. **karīn-i nā-muvāfıḳdur:**-*dur*
Gazel 166
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Uygun olmayan arkadaş.
5. Münāsib hem-zebān rūşenger-i āyīne-i dildür
6. Ġubār-ı çihre-i ḫāṭır karīn-i nā-muvāfıḳdur

ḳarīni ola:
1. **ḳarīni ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **250**
Kelime Tipi: -
Yanında, yakınında olmak.
249. Her işinde Ḫudā muʿīni ola
250. Her umūrında Ḥaḳ ḳarīni ola

karīn-i sāye-i ḥaḳ:
1. **karīn-i sāye-i ḥaḳ:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yeryüzündeki gölgesinin en yakınında bulunan.
31. Vezīr-i muhteşem-i pādişāh-ı ḥeft iklīm
32. Karīn-i sāye-i Ḥaḳ yaʿni ḥażret-i ḫünkār

ḳarīn-i taḳviye-i baḫtı olsa:
1. **ḳarīn-i taḳviye-i baḫtı olsa:**-*ı-sa*
Kaside 11
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Talihe kuvvet verenin yakını olmak.
69. Ḳarīn-i taḳviye-i baḫtı olsa ger zuʿafā
70. Kemīne beççe-ı ʿuṣfūra ṣayd olurdı ʿuḳāb

ḳarīn-i vaṣla:
1. **ḳarīn-i vaṣla:**-*a*
Gazel 356
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşmaya yakın olma, kavuşmanın yaklaşması.
1. Firāḳ-ı meclisüñ ey lāle-ḥad ne müşkil imiş
2. Ḳarīn-i vaṣla zarurī ḥased ne müşkil imiş

ḳarīn-i ẕevḳ u rāḥat:
1. **ḳarīn-i ẕevḳ u rāḥat:**
Tarih 80
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Huzur ve eğlence yoldaşı.
25. Her umūrında muvaffaḳ eyleye Bārī Ḫudā
26. Ola evḳātı ḳarīn-i ẕevḳ u rāḥat rūz u şeb

ḳarīr:
1. **ḳarīr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **52**
Mesrur, sevinmiş, memnun. Beşâret ve müjde sebebi ile parlayan göz.
51. İtdi ol zāde-i ne-dīde naẓīr
52. Çeşm-i ābā vü ümmehātı ḳarīr

ḳarīr ide:
1. **ḳarīr ide:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Sevindirmek.
113. Kendü dil-ḫ∨āh-ı hümāyūnı ḳadar luṭf-ı Ḫudā
114. Dīde-i baḫtın ide ẕāt-ı şerīfiyle ḳarīr

ḳarīr ola:
1. **ḳarīr ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **345**
Kelime Tipi: -
Mesrur olmak, sevinçli olmak.
345. Ḫāk-i pāyiyle dāʾim ola ḳarīr
346. Çeşm-i cāh u celāl u tāc u serīr

ḳarışdur:
1. **ḳarışdurur:**-*ur*
Gazel 406
Mısra: **12**
Karıştırmak.
11. Ḫayāl-i diḳḳat ile çeşmesār-ı maʿnāyı
12. Ḳarışdurur nice nādān bulandurıncaya dek

kārları biter:
1. **kārları biter:**-*er*
Gazel 420
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İşini bitirmek.
9. Sāde engüşt ü büzāḳ ile biter kārları
10. Ḳalem olmazsa devātında mühürdārlaruñ

ḳarsaḳ:

1. **ḳarsaḳ:**
Gazel 396
Mısra: **1**
Köpekgillerden, soluk kahverengi, karnı beyaz tüylü, kısa kulaklı, postundan kürk yapılan bir tür memeli.
1. Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
2. Murʿaş gibi ten ditrerdi şaḳ şaḳ

ḳarşı durur:
1. **ḳarşı durur:**-*ur*
Gazel 833
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşı koymak, direnmek.
3. Germ ü serdine bu miḥnetkede-i devrānuñ
4. Görmedüm ḳarşı durur revzene-i cām gibi

karşuñda ṭura:
1. **karşuñda ṭura:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
Mücadeleye girişmek, savaşmak.
197. Ne ḥaddi var ṭura karşuñda düşmen-i bed-rāy
198. Olur mı ẓulmet-i bī-iʿtibār ḥāʾil-i nūr

kārum altun eyleyüp:
1. **kārum altun eyleyüp:**-*y, -üp*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **360**
Kelime Tipi: **Deyim**
İşini altın etmek, gayret göstererek, başarılamayacak gibi olan bir işi başarıya ulaştırmak.
359. Pāy-ı ṭabʿa nis̱ār-ı nuḳre-i sīm
360. Himmeti altun eyleyüp kārum

ḳārūn:
1. **ḳārūnʾa:**-*a*
Gazel 255
Mısra: **2**
Musa Peygamber'in zamanında yaşamış, malının ve servetinin çokluğuyla ün salmış bir şahıs. Musa Peygamber'in yardımıyla kimya ilmine vâkıf olmuş ve bu sayede servet sahibi olmuştur. Musa Peygamber tarafından kendisine teklif edilen vergiyi ya da zekâtı vermediği için onun bedduasıyla malı ve serveti yerin dibine geçmiştir. Şahsın adı ve hikâyesi Tevrat'ta geçmektedir. Tanıklarda åervet ve zenginlik sembolü olarak kullanılmıştır.
1. Eflāke çīn-fürūş-ı cebīndür ḥaṣīrümüz
2. Ḳārūnʾa püşt-pā urur edna faḳīrümüz

2. **ḳārūn:**
Gazel 345
Mısra: **11**
Musa Peygamber'in zamanında yaşamış, malının ve servetinin çokluğuyla ün salmış bir şahıs. Musa Peygamber'in yardımıyla kimya ilmine vâkıf olmuş ve bu sayede servet sahibi olmuştur. Musa Peygamber tarafından kendisine teklif edilen vergiyi ya da zekâtı vermediği için onun bedduasıyla malı ve serveti yerin dibine geçmiştir. Şahsın adı ve hikâyesi Tevrat'ta geçmektedir. Tanıklarda åervet ve zenginlik sembolü olarak kullanılmıştır.
11. Ḥikmet taleb-i mālda Ḳārūn gibi şimdi
12. Ḫ∨āhişgerī-i loḳmada Loḳmān unudulmış

3. **ḳārūnʾı:**-*ı*
Gazel 873
Mısra: **6**
Musa Peygamber'in zamanında yaşamış, malının ve servetinin çokluğuyla ün salmış bir şahıs. Musa Peygamber'in yardımıyla kimya ilmine vâkıf olmuş ve bu sayede servet sahibi olmuştur. Musa Peygamber tarafından kendisine teklif edilen vergiyi ya da zekâtı vermediği için onun bedduasıyla malı ve serveti yerin dibine geçmiştir. Şahsın adı ve hikâyesi Tevrat'ta geçmektedir. Tanıklarda åervet ve zenginlik sembolü olarak kullanılmıştır.
5. Kes̱ret-i nuḳre-i eşküm ḫaberin almış kim
6. Zīr-i ḫāk itdi ḥased mālı ile Ḳārūnʾı

4. **ḳarūnʾa:**-*a*
Gazel 661
Mısra: **6**
Musa Peygamber'in zamanında yaşamış, malının ve servetinin çokluğuyla ün salmış bir şahıs. Musa Peygamber'in yardımıyla kimya ilmine vâkıf olmuş ve bu sayede servet sahibi olmuştur. Musa Peygamber tarafından kendisine teklif edilen vergiyi ya da zekâtı vermediği için onun bedduasıyla malı ve serveti yerin dibine geçmiştir. Şahsın adı ve hikâyesi Tevrat'ta geçmektedir. Tanıklarda åervet ve zenginlik sembolü olarak kullanılmıştır.
5. Alet-i bezm-i ṭarab mahbūba çoḳ ṣarf itmemiş
6. Eyledüm ṣad bār laʿnet gence de Ḳarūnʾa da

kārvān-ı ʿālem-i cāndur:
1. **kārvān-ı ʿālem-i cāndur:**-*dur*
Gazel 360
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Canlılar aleminin kafilesi.
7. Kem ġubārın kuḥl idenler kesb ider ʿayn-ı yaḳīn
8. Kārvān-ı ʿālem-i cāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

kārvān-ı feyż:
1. **kārvān-ı feyż:**
Kaside 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Bereket kafilesi.
19. Tā ḥaşr vārid olmadadur kārvān-ı feyż
20. Ebvāb-ı şehr-bend-i yaḳīndür çehār-yār

kārvān-ı gürsine-i ʿaşḳı:
1. **kārvān-ı gürsine-i ʿaşḳı:**-*ı*
Gazel 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşka aç olan kervanlar.
3. Sad kārvān-ı gürsine-i ʿaşḳı sīr ider
4. Rāh-ı Ḫudāʾda rīze-i esrār-ı evliyā

2. **kārvān-ı gürsine-i ʿaşḳı:**-*ı*
Gazel 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşka aç olan kervanlar.
3. Sad kārvān-ı gürsine-i ʿaşḳı sīr ider
4. Rāh-ı Ḫudāʾda rīze-i esrār-ı evliyā

kārvān-ı ḥādisāt-ı kāʾināt:
1. **kārvān-ı ḥādisāt-ı kāʾināt:**
Gazel 179
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlık aleminde olayların aralıksız olarak birbirini takip etmesi.
3. Nev-be-nevdür kārvān-ı ḥādisāt-ı kāʾināt
4. Bulmaz emvācı tenāhī ʾādet-i yem böyledür

kārvān-ı ḫaṭı:
1. **kārvān-ı ḫaṭı:**-*ı*
Gazel 876
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri kafilesi (Sevgilinin ayva tüylerinin çokluğu kervana benzetilmiştir).
3. Pür itdi ʿālemi ʿanberle kārvān-ı ḫaṭı
4. Daḫı meşāmuna būy-ı viṣāl gelmedi mi

kārvān-ı ḥayāt:
1. **kārvān-ı ḥayāt:**
Gazel 737
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yaşam kafilesi, ömür.
3. Nefes nefes güẕer itmekde kārvān-ı ḥayāt
4. İḳāmet-i ʿameli iʿtibār olınsa bile

kārvān-ı ḫulūṣ:
1. **kārvān-ı ḫulūṣ:**
Gazel 362
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İhlas, samimiyet kervanı.
11. Ġubār-ḫīz-i melāl olduġı degül meşhūd
12. Ne deñlü olsa da bisyār kārvān-ı ḫulūṣ

kārvān-ı imkāna ḳonan:
1. **kārvān-ı imkāna ḳonan:**-*an*
Gazel 82
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İmkan kervanına katılmak.
11. Ribāṭ-güne ḳonan kārvān-ı imkāna
12. İçinde seng nihān itmedükçe nān mı virür

kārvān-ı ʾıyş ü neşāṭun:
1. **kārvān-ı ʾıyş ü neşāṭun:**-*un*
Gazel 35
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eğlence ve neşe kervanı.
7. Bir kārvān-ı ʾıyş ü neşāṭun ġubarıdur
8. Olmaz nişeste ḫāṭıruña gerd-i ġam ʿabes̱

kārvān-ı naẓm:
1. **kārvān-ı naẓm:**
Gazel 549
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şiir kafilesi.
1. Bender-i çeşme olur ʿāzim reh-i ḳırṭāsdan
2. Kārvān-ı naẓm çıḳsa ḫıṭṭā-i enfāsdan

kārvān-ı sinīn ü şuhūr:
1. **kārvān-ı sinīn ü şuhūr:**
Gazel 804
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aylar ve yıllar kafilesi.
9. Biz ḫvāhiş-i metāʿ-ı iḳāmetdeyüz velī
10. Geçmekde kārvān-ı sinīn ü şuhūr ise

ḳarye:
1. **ḳaryeler:**-*ler*
Gazel 299
Mısra: **3**
Köy, mahalle, bahçe.
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

2. **ḳaryesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **184**
Köy, mahalle, bahçe.
183. Güle bād-ı ḫazāndan irdi ẕübūl
184. Oldı ṣad-pāre ḳaryesi maḫlūl

ḳarż:
1. **ḳarżdur:**-*dur*
Tarih 16
Mısra: **59**
Borç, boynun borcu.
59. Cihāna ḳarżdur itmek duʿā-yı devletüñ zīrā
60. Bi-ḥamdiʾllāh zamānunda cihān āsūde ser tā-pā

kārzār olınsa:
1. **kārzār olınsa:**-*sa*
Gazel 737
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Savaşılmak, mücedele edilmek.
9. Yine o bildügin işler ḳalur saña ʿaczüñ
10. Ḳaderle her ne ḳadar kārzār olınsa bile

kʾārzū:
1. **kʾārzū:**
Gazel 228
Mısra: **8**
Ki arzu.
7. Dehre bir nezzāre-i yeʾs itmedükçe bilmedüm
8. Kʾārzū jeng-āver-i āyīne-i idrāk olur

ḳaş:
1. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 287
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Ḳaşı ile zülfi hevāsındayuz
4. Māh nedür sāl nedür bilmezüz

kāşāne:
1. **kāşānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 424
Mısra: **14**
Köşk, saray.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm kāşānenüñ

2. **kāşānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 424
Mısra: **10**
Köşk,saray (Gönlün bulunduğu yer olan göğüs bağlamında).
9. Rūy-ı yāri gördi dil çıḳdı derūn-ı sineden
10. Faṣl-ı güldür ẕevḳi çendān ḳalmadı kāşānenüñ

kāşāne-i ʿālī-şānı:
1. **kāşāne-i ʿālī-şānı:**-*ı*
Tarih 110
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce saray.
13. Didi Nābī dü leb-i ḫāme ile tārīḫin
14. Ḥaḳ ide saʿd bu kāşāne-i ʿālī-şānı

kāşāne-i ḳalbinden:
1. **kāşāne-i ḳalbinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 216
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül sarayı.
9. Bir nefes kāşāne-i ḳalbinden olmazsın cüdā
10. Çoḳdan ey ġam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

kāşāne-i şāḫāne:
1. **kāşāne-i şāḫāne:**
Tarih 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mükemmel süslü köşk.
1. Ḫoşā kāşāne-i şāḫāne menzilgāh-ı bī-hemtā
2. Ki eyler seyr-i ṭarḥı ḳalb-i inṣāndan ġamı yaġmā

ḳaṣd:
1. **ḳasdı:**-*ı*
Gazel 128
Mısra: **16**
Saldırma II Niyet, amaç.
15. Eyler ḥavāle tīşe-i ġadri esāsına
16. Taḫrīb-i ṭabʿa ḳasdı bina ṣūretindedür

2. **ḳaṣdı:**-*ı*
Gazel 455
Mısra: **8**
Niyet, istek, amaç, gāye.
7. Şeyḫler itmez idi cerde mürīdin hem-rāh
8. Olmasa ḳaṣdı mürīdānını irşād itmek

3. **ḳaṣdun:**-*un*
Gazel 211
Mısra: **2**
Amaç, niyet.
1. Niyyetüñ eyledügüñ vaʿde-i incāza mıdur
2. Yoḫsa ḳaṣdun dil-i zāre sitem-i tāze midür

4. **ḳaṣdı:**-*ı*
Gazel 485
Mısra: **1**
Niyet, istek, amaç, gāye.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

5. **ḳaṣduñ:**-*uñ*
Gazel 542
Mısra: **1**
Niyet, istek, amaç, gāye.
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

6. **ḳaṣd:**
Gazel 559
Mısra: **16**
Niyet, istek, amaç, gāye.
15. Ne revā bedr ü hilāle ide taʿlīḳ-i naẓar
16. Bilmeyen nʾolduġını ḳaṣd bu bīş ü kemden

7. **ḳaṣdum:**-*um*
Gazel 615
Mısra: **3**
Niyet, istek, amaç, gāye.
3. Ḳaṣdum hemān şikāyet-i baḫt-ı siyāhdur
4. Ey dūd-ı āh sen arada bir bahānesin

8. **ḳaṣdi:**-*i*
Gazel 769
Mısra: **10**
Niyet, istek, amaç, gāye.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

9. **ḳaṣdi:**-*i*
Gazel 793
Mısra: **7**
Niyet, istek, amaç, gāye.
7. Mey-keşlere taʿlīm-i edeb olmasa ḳaṣdi
8. Baş eġmez idi bezmde mīnā kimi görse

10. **ḳaṣdi:**-*i*
Kaside 24

Mısra: **105**
Niyet, istek, amaç, gāye.
105. Seni ḫalḳ eylemeden ḳaṣdi cenāb-ı Ḥaḳḳ'uñ
106. Ḳuvvet-i dīne medar itmek içünmiş ḥaḳḳā

ḳasd eylemişken:
1. **ḳasd eylemişken:**
Tarih 143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi hedef almak, amaç olarak almak, amaç seçmek.
3. ʿAdū ḳasd eylemişken kişver-i İslāmı taḫrībe
4. Hirās olmış iken kulūb-ı nāsda mużʿaf

ḳaṣd eyleyüp:
1. **ḳaṣd eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 77
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi hedef almak, amaç olarak almak, amaç seçmek.
31. Ol ʿuḳde-i ḍalālüñ ḥalline eyleyüp ḳaṣd
32. Ol sedd-i rāhı itdi taḫrībe fikr-i pinhān

ḳaṣd iden:
1. **ḳaṣd iden:**-*en*
Gazel 241
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bilerek bir işe girişmek, niyetlenmek.
11. Cihānı re'yine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī
12. Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür

ḳaṣd ile:
1. **ḳaṣd ile:**
Gazel 512
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kasten, bilerek, farkında olarak.
7. Düşer ibrām-ı aḥibbā ile yā ġaflet ile
8. Yoḫsa ben ḳaṣd ile tedbīr-i günāh eyleyemem

ḳaṣd itdügin:
1. **ḳaṣd itdügin:**-*düg, -in*
Gazel 503
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, niyet etmek.
3. Ḫaṭından naḳş-ı meylüm ḥiss idüp ḳaṣd itdügin cevre
4. O fettānuñ teġāfül-gūne vażʿından tıraş itdüm

ḳaṣd itsem:
1. **ḳaṣd itsem:**-*se, -m*
Gazel 312
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Niyetlenmek, harekete geçmek.
19. O şuḫun lerziş-i endāmunı tahrīre ḳaṣd itsem
20. Devātumda mürekkeb Nābiyā sīm-ābdan ḳalmaz

ḳaṣd u ġaraż:
1. **ḳaṣd u ġaraż:**
Kıt'a 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
"Kasd u garaz" ifadesi.
3. Fi'l-aṣıl maḳṣad u maṭlab dimedür ḳaṣd u ġaraż
4. Hep bilür maʿnī-i vażʿların aṣḥāb-ı kemāl

ḳaṣdi:
1. **ḳaṣdi:**
Gazel 757
Mısra: **12**
Kasten.
11. İtmez ẓuhūr ʿaṣrda bir kimseden kerem
12. Żımnında ḳaṣdi dāʿiye-i şöhret olmasa

ḳaṣd-ī cefā eylemedükçe:
1. **ḳaṣd-ī cefā eylemedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 268
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı ve eziyet etmeye azmetmek.
13. Nābiyā ḳaṣd-ī cefā eylemedükçe bilmem
14. Ne zaman ḫāṭır-ı dildāra ḫuṭūr eylemişüz

ḳaṣd-ı cihāda:
1. **ḳaṣd-ı cihāda:**-*a*
Tarih 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah yolunda savaş yapmaya niyetlenme.
1. Naṣb eyledükde tūġın ḳaṣd-ı cihāda Allāh
2. Ṣadr-ı kerīm-i ekrem hem niyyet-i Muḥammed

ḳaṣd-ı dil-cūyı eylese:
1. **ḳaṣd-ı dil-cūyı eylese:**-*se*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
Gönlünü cezbetmeye niyetlenmek.
197. Eylese luṭfı ḳaṣd-ı dil-cūyı
198. Rūḥ-ı ḫātemdür āferīn-gūyı

ḳaṣd-ı firīb ideydi:
1. **ḳaṣd-ı firīb ideydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 293
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aldatmaya niyetlenmek.
1. Meyl-i şekīb iderdi dil-i bī-şekībümüz
2. Ḳaṣd-ı firīb ideydi eger dil-firībümüz

ḳaṣd-ı ḫayr:
1. **ḳaṣd-ı ḫayr:**
Tarih 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İyilik işleme niyeti.
1. Zihī fikr-i ṣavāb u ḳaṣd-ı ḫayr u himmet-ı ʿulyā
2. Ki li'llāh Ḥażret-i Māhir Efendi eyledi peydā

ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm:
1. **ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm:**-*y, -e, -lüm*
Gazel 311
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İhanet etmeye kastetmek.
7. Emānete nice ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm
8. Cenāb-ı Ḥaḳḳuñ anuñçün yapılma maḫzeniyüz

ḳaṣd-ı iltizām eyleyerek:
1. **ḳaṣd-ı iltizām eyleyerek:**-*y, -erek*
Kıt'a 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tercih etmek, kullanmaya niyetlenmek.
3. Kim her ġazelde eyleyerek ḳaṣd-ı iltizām
4. Döndürdiler kelāmı geyik dāstānına

ḳaṣd-ı ilzām eyler:
1. **ḳaṣd-ı ilzām eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Susturmaya yeltenmek.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suḫanun
62. Şimdi eyler suḫan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

ḳaṣd-i intiḳām eylemeġe:
1. **ḳaṣd-i intiḳām eylemeġe:**-*me, -ġe*
Gazel 829
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İntikam almaya kastetmek.
17. Ḳıymam raḳībe eylemeġe ḳaṣd-i intiḳām
18. Ol da çeker benüm gibi yārüñ cefāsını

ḳaṣd-i intikam idemem:
1. **ḳaṣd-i intikam idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 505
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İntikam almaya kastetmek, niyetlenmek.
3. Kemīne renciş ile dūstān ḳanda ḳalur
4. ʿAdūya ḳādir isem ḳaṣd-i intikam idemem

ḳaṣd-ı intisāb itmezse:
1. **ḳaṣd-ı intisāb itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 429
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bağlanmaya niyetlenmek, kastetmek.
15. İtmezse ʿafv ü maġfirete ḳaṣd-ı intisāb
16. Ḥaḳḳa ḳalur cezāları ʿiṣyān idenlerüñ

ḳaṣd-i luṭf iderken:

1. **ḳaṣd-i luṭf iderken:**-*er, -ken*
Gazel 785
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Lütfetmeye, iyilik yapmaya niyetlenmek.
1. Dil oldı tāze meftūn bir şūḫ-ı bī-vefāya
2. Kim ḳaṣd-i luṭf iderken der-kār olur cefāya

ḳaṣd-ı mücāzāt itsek:
1. **ḳaṣd-ı mücāzāt itsek:**-*se, -k*
Gazel 459
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cezalandırmaya niyetlenmek.
3. ʿÖmrimüz ṣarf-ı cefā eylemeġe muḥtācuz
4. Her cefā eyleyene ḳaṣd-ı mücāzāt itsek

ḳaṣd-ı mükāfat itdi:
1. **ḳaṣd-ı mükāfat itdi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ödüllendirmeye kastetmek.
11. Çekilen derde ḳażā ḳaṣd-ı mükāfat itdi
12. İtdi bir müʿtemen-i ʿādili ṣadrüʾl-vüzerā

ḳaṣd-i nevāziş:
1. **ḳaṣd-i nevāziş:**
Gazel 799
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül alma kastı.
5. Kināt itseñ daḫı ʿayb-ı şikāf-ı kāse bāḳīdür
6. Olur ḳaṣd-i nevāziş bī-nemek āzārdan ṣoñra

ḳaṣd-ı nümāyiş ü şeref ü şevket:
1. **ḳaṣd-ı nümāyiş ü şeref ü şevket:**
Gazel 757
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şan ve şeref gösterme kastı.
5. Kendü vücūdına bile ḳıymazdı mālı ḫalḳ
6. Ḳaṣd-ı nümāyiş ü şeref ü şevket olmasa

ḳaṣd-ı sevāb:
1. **ḳaṣd-ı s̱evāb:**
Gazel 579
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevap kazanma kastı, gayesi.
7. İtmezdi ḫalḳ ḳaṣd-ı s̱evāb ile pāy-māl
8. Seccāde olsa secde içün rūy-ber-zemīn

ḳaṣd-ı sevāb idü:
1. **ḳaṣd-ı s̱evāb idü:**- *i, -dü*
Tarih 102
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevap kazandırma kastı, gayesi.
5. Pederi māderi rūḥına idü ḳaṣd-ı s̱evāb
6. İtdi bu bürke-i pākīze-i ʿulyāyı binā

ḳaṣd-ı sitemle:
1. **ḳaṣd-ı sitemle:**
Gazel 200
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Zulüm kasdı, niyeti.
15. Ḳaṣd-ı sitemle ḳalbüñe reh-yāb olursa da
16. Nābī-i nā-murāda saʿādet degül midür

ḳaṣd-ı tārāc eylese:
1. **ḳaṣd-ı tārāc eylese:**-*se*
Gazel 752
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yağmalamaya, talan etmeye kastetmek.
13. Ġam-ı kāfir-nihāda ḳaṣd-ı tārāc eylese Nābī
14. Urur tātār-ı naġme tāzyāne esb-i tāz üzre

ḳaṣd-ı teʾbīd:
1. **ḳaṣd-ı teʾbīd:**
Gazel 710
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kovma kastı,uzaklaştırma niyeti.
5. Revācın ḳaṣd-ı teʾbīd ile dārüʾl-ḍarb-ı ʿālemde
6. Urulmış sikkedür tamġā-yı pistān sīm-tenlerde

ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen:
1. **ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 748
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Üstün gelme niyetinde olmak.
13. Tīz bulur ḫālī kedūyile çenārun ḥāletin
14. Nābiyā ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen ems̱āline

ḳaṣd-ı tenezzül itmez:
1. **ḳaṣd-ı tenezzül itmez:**-*mez*
Gazel 472
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kendi durumundan daha aşağıdaki bir işi, bir durumu kabul etmek.
5. O zāt-ı ġanī itmez idi ḳaṣd-ı tenezzül
6. Bulsaydı tahaḳḳuḳ biri sensiz bu ṣıfatuñ

ḳaṣd-ı teraḫḫüm itdükçe:
1. **ḳaṣd-ı teraḫḫüm itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 790
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Merhamet etmeye kastetmek.
5. Cefāsı raḥmete şāyān olur o fettānun
6. Esīr-i ʿaşḳına ḳaṣd-ı teraḥḥüm itdükçe

ḳaṣd-ı ziyāreti:
1. **ḳaṣd-ı ziyāreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Ziyaret etme niyeti.
133. Ol ḳıble-i metālib-ı ʿālem ki bābınun
134. Vācibdür ehl-i ḳıbleye ḳaṣd-ı ziyāreti

kāse:
1. **kāse:**
Gazel 750
Mısra: **9**
Yayvan kap, tas, kadeh.
9. Şeker bulaşıġıveş kāse içre ḳalmışdur
10. Henüz būsesinün lez̠z̠eti dimāġumda

2. **kāse:**
Kaside 17
Mısra: **36**
Yayvan kap, tas, kadeh.
35. Ṣāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
36. Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

3. **kāse:**
Kaside 12
Mısra: **17**
Yayvan kap, tas, kadeh.
17. Ceyş-i aḫter tağılur bir gün olur kāse tehī
18. Māhveş zīr-i nigīn olsa eger ḫıṭṭa-i Şām

4. **kāse:**
Kaside 12
Mısra: **107**
Yayvan kap, tas, kadeh.
107. Ḫ∨ānumuz sufre-i gerdūn gibi yek kāse iken
108. Nice dursun bir alāy gürsine-çeşmān-ı hevām

5. **kāseden:**-*den*
Gazel 604
Mısra: **3**
Yayvan kap, tas, kadeh.
3. Tākden ḫumdan sebūdan kāseden sāḳī-i bezm
4. Ṣarf ider ḫāk-i reh-i rindāna taḥṣīl itdügin

6. **kāse:**
Gazel 871
Mısra: **3**
Yayvan kap, tas, kadeh.
3. Kāse nūş ider göñül o bezmgāhuñ kʾeylemiş
4. Sāġar-ı ḫurşīdi gerdān ġayret-i peymānesi

7. **kāsede:**-*de*
Gazel 173
Mısra: **2**
Yayvan kap, tas, kadeh.
1. Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi ḳalur
2. Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalur

8. **kāse:**
Gazel 489
Mısra: **20**
Yayvan kap, tas, kadeh.
19. Dökdi sabā piyālesine naḳd-i şebnemi

20. Kāse be-dest nergis olınca gedā-yı gül

9. **kāse:**
Gazel 534
Mısra: **2**
Yayvan kap, tas, kadeh.
1. Meh gibi hāle olsa eger dāyemüz bizüm
2. Bir nā-tamām kāse olur vāyemüz bizüm

10. **kāse:**
Gazel 762
Mısra: **8**
Yayvan kap, tas, kadeh.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

kāse kāse:
1. **kāse kāse:**
Gazel 538
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tas tas, çanak çanak, bol bol.
9. Kāse kāse çeh-i zemzemden içüp āb-ı ḥayāt
10. Cān-ı pür-ʿilleti leb-rīz-i şifā eyleyelüm

kāse-gerd-i dest-i istiṣḳā:
1. **kāse-gerd-i dest-i istiṣḳā:**
Kaside 1
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Yağmur duası için elini kaldırmış dilenci.
153. Şümār-ı raḥmet-i Ḥaḳḳ gevher-efşān olmasa yek-çend
154. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem kāse-gerd-i dest-i istiṣḳā

kāse-i billūr:
1. **kāse-i billūr:**
Kaside 11
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Camdan kase, kadeh.
113. Görüñ ġınā-yı faḳīrān-ı āstān-ı Cemʾi
114. Elinde kāse-i billūr içinde laʿl-i müẕāb

kāse-i deryūze:
1. **kāse-i deryūze:**
Gazel 370
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dilenci kasesi.
5. Kāse-i deryūze şeklin gösterür mihr-i münīr
6. Āftāb-ı ʿizz ü şānuñ eylese basṭ-ı şuʿāʿ

kāse-i deryūze ider:
1. **kāse-i deryūze ider:**-*er*
Gazel 807
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dilenci kasesi yapmak.
11. Mihri de māh gibi kāse-i deryūze ider
12. Olmasa rūḥ nühüfte bedenün żımnında

kāse-i deryūze-i ḥācāt idelüm:
1. **kāse-i deryūze-i ḥācāt idelüm:**-*elüm*
Gazel 517
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dilenci tası yapmak.
3. Olalum reşḫa-gedā-yı der-i meyḫāne-i feyż
4. Destümüz kāse-i deryūze-i ḥācāt idelüm

kāse-i deryūzesin ṭutarsa:
1. **kāse-i deryūzesin ṭutarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 742
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dilenci çanağını uzatmak.
13. Biñ kez ṭutarsa kāse-i deryūzesin hilāl
14. Çerḫ-i denī bir aḳçe bıraḳmaz çanağına

kāse-i deryūzeye:
1. **kāse-i deryūzeye:**-*ye*
Gazel 319
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dilenci kasesi.
13. Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
14. Biz bu bezmün Nābiyā çoḳ bāde-ḫvārın görmişüz

kāse-i gerdūn:
1. **kāse-i gerdūn:**
Gazel 132
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Feleğin kasesi.
7. İder gerd-i ser-i insāna gerdiş kāse-i gerdūn
8. Nevāl-i āferīnişde melāʾik kāse-līsümdür

kāse-i ḫūn-ı ciğer:
1. **kāse-i ḫūn-ı ciğer:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ciğerden akan kan kasesi.
7. Olınca meykede-i iltifāta reh-bürde
8. Hezār kāse-i ḫūn-ı ciğer çekilmişdür

kāse-i mey:
1. **kāse-i mey:**
Gazel 206
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şarap kasesi.
13. Bu güne kāse-i mey olmaz idi leb-gerdān
14. Ṣora ṣora leb-i peymāneyi ḳanatmasalar

kāse-i mihr ü mehi:
1. **kāse-i mihr ü mehi:**-*i*
Gazel 405
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ay ve güneş kasesi.
5. Gösterür kāse-i mihr ü mehi zīr ü bālā
6. Āsmān çenber-i bāzīçesidür devrānuñ

kāse-i pür-sem:
1. **kāse-i pür-sem:**
Gazel 330
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zehir dolu kase.
9. Dem mi var sāḳī-i devrānun elinden Nābī
10. Gāh ḫūn-ābe gehī kāse-i pür-sem çekmez

kāse-i şerbet:
1. **kāse-i şerbet:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şerbet tası.
7. Bir elde kāse-i şerbet bir elde neşter-i faṣd
8. Nedür bu aḫẕ u ʿaṭā bu ne ṭurfe ʿādetdür

kāse-i ser-i faġfūr:
1. **kāse-i ser-i faġfūr:**
Kaside 7
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Çin hükümdarının başındaki taç.
87. Veliyy-i niʿmet-i ʿālem ki künc-i maṭbaḫınuñ
88. Kemīn piyālesidür kāse-i ser-i Faġfūr

kāse-i sipihri:
1. **kāse-i sipihri:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **235**
Kelime Tipi: -
Gök kasesi, gök kubbe.
235. Ṭurmayup kāse-i sipihri siler
236. Maṭbaḫından meġer nevāle diler

kāse-i zehr-i düşnām:
1. **kāse-i zehr-i düşnām:**
Kaside 12
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Sövme, küfretme zehrinin kasesi.
65. Niʿmet-i cāha iden destini ser-pūş-ı duʿā
66. Ṣoñra eyler dehenin kāse-i zehr-i düşnām

kāse-i zer-kārdan:
1. **kāse-i zer-kārdan:**-*dan*
Gazel 775
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Altın oymalı kase.
21. Tenezzül itmezdi kāse-i zer-kārdan ġayre
22. Meyüñ Nābī olaydı medḫali sağar husūsında

kāselik eyler:
1. **kāselik eyler:**
Gazel 883
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İçki getirip götüren yapmak, sakilik, suvarıcılık yapmak.
7. Bezmüme kāselik mi eyler var
8. Çeşm-i cām-ı iştibāhdan ġayrı

kāse-līs:
1. **kāse-līsümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 132
Mısra: **8**
Far. Çanak yalayıcı.
7. İder gerd-i ser-i insāna gerdiş kāse-i gerdūn
8. Nevāl-i āferīnişde melāʾik kāse-līsümdür

ḳasem:
1. **ḳasemüñ:**-*üñ*
Gazel 402
Mısra: **6**
Yemin, ant.
5. Zāʿil olmaz yem-i dilden ḫas ü ḫāşāk-ı şükūk
6. Dönse de fırṭına-i ḳāsıma mevci ḳasemüñ

2. **ḳasemi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **301**
Yemin, ant.
302. Biñ cihān müznibi it bend-i belādan āzād
301. Ve leʿamrük ḳasemi ṣādır iken şānuñda

ḳasem ider:
1. **ḳasem ider:**-*er*
Kaside 15
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Yemin etmek.
91. Maʿnī-i nusḫa-i aḫlaḳ Muḥammed Pāşā
92. Ki ider āyīne-i reʾyine ḫurşīd ḳasem

2. **ḳasem ider:**-*er*
Kıt'a 77
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yemin etmek.
3. İder nebī vü velīye ḳasem ʿaleʾt-tażmīn
4. Be-ḥaḳḳ-ı nān ü nemek diyü kim iderse yemīn

ḳasem itdi:
1. **ḳasem itdi:**-*di*
Gazel 789
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yemin etmek.
9. Nābī senüñle itdi ḳasem ṣulḥa çerḫ līk
10. Bir āştī-ʿadūdur inanma yemīnine

ḳasem vaḳtinde:
1. **ḳasem vaḳtinde:**
Kıt'a 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aralarında yeminleştikleri zaman.
1. Ḥaleb ü Şāmʾuñ ahālisi ḳasem vaḳtinde
2. Nābiyā dir biri birisine Allāh vekīl

kāse-mālī:
1. **kāse-mālīdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **234**
Dolu kase.
233. Ebr-i nīsān ki pür-leʿālīdür
234. Köhne-kirpās kāse-mālīdür

kāṣid:
1. **kāsid:**
Gazel 158
Mısra: **7**
Kesat olan, eksik olan, verimsiz olan, rağbet görmeyen.
7. Hüner ol mertebe kāsid ki gezüp kūy-be-kūy
8. Der-be-der köhne semer gibi ḫarīdārın arar

2. **kāṣid:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Kesat olan, eksik olan, verimsiz olan, rağbet görmeyen.
1. Kāṣid görinür gerçi ki dükkān-ı ḳanāʿat
2. Der-kārdur ammā yine mizān-ı ḳanāʿat

3. **kāsiddür:**-*dür*
Gazel 74
Mısra: **12**
Kesat olan, eksik olan, verimsiz olan, rağbet görmeyen.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

kāsid olmaz:
1. **kāsid olmaz:**-*maz*
Gazel 375
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sürümsüz, aranmayan olmak.
3. Naḳd-i bīniş kīse-i merdümde tā āmādedür
4. Kāsid olmaz germī-i ārāyiş-i bāzar-ı şunʿ

ḳasīde:
1. **ḳaṣīde:**
Gazel 186
Mısra: **12**
Beyit sayısı 15'den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrâsı ilk beyitle kāfiyeli manzume.
11. Kālā-yi naẓm u nes̱re kʾitdi zamāne rağbet
12. İster ġazel-fürūş ol ister ḳaṣīde göster

2. **ḳasīdem:**-*m*
Kaside 2
Mısra: **310**
Beyit sayısı 15'den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrâsı ilk beyitle kāfiyeli manzume.
309. Saña ne medḥ ü s̱enādan müteʿālīsin sen
310. İder ancaḳ bu ḳasīdem melekūt ehlini şād

3. **ḳasīde:**
Tarih 128
Mısra: **21**
Beyit sayısı 15'den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrâsı ilk beyitle kāfiyeli manzume.
21. Bu ḳasīde daḫı çoḳ söz götürür ammā kim
22. Komadı tengī-i vaḳt itmeġe maḳṣūdı edā

ḳaṣīde dimenüñ:
1. **ḳaṣīde dimenüñ:**-*me, -nüñ*
Kaside 15
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **-**
Kaside söylemek/yazmak, methetmek, övmek.
177. Medḥ içün saña ḳaṣīde dimenüñ farḳı mı var
178. Eylemekden bir içim ṣuyı nis̱ār-ı ser-i yemm

ḳaṣīde-i ġarrā eyledüñ:
1. **ḳaṣīde-i ġarrā eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **259**
Kelime Tipi: **-**
Parlak, güzel kasideler söylemek/yazmak.
259. Eyledüñ çoḳ ḳaṣīde-i ġarrā
260. Nice naẓm-ı latif ü müstes̱nā

kāşif:
1. **kāşif:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Ar. Keşf edici, eden.
7. Olan nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa reh-yāb
8. Emīr rütbesi bulmazsa bāri kāşif olur

ḳāsım-ı laʿlin-ḳabā-yı gül:
1. **ḳāsım-ı laʿlin-ḳabā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gülün lal taşından olan kaftanını bölen.
7. Sāpāş-ḫ∨ānlıḳ eyledi ʿayyār-ı ʿandelīb
8. Meydāna çıḳdı ḳāsım-ı laʿlin-ḳabā-yı gül

kāṣır:
1. **kāṣırdur:**-*dur*
Tarih 82
Mısra: **89**
Eksik, kusurlu.
89. O müşīr-i zamān ki kāṣırdur
90. Cāhın idrākde ḳıbāb-ı semā

2. **ḳāṣir:**
Gazel 115
Mısra: **14**
Eksik, kusurlu.
13. ʿĀşık tārīk-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳatde Nābīyā
14. Bezl-i vücūd iderse de ḳāṣir degül midür

ḳāṣir olur:
1. **ḳāṣir olur:**-*ur*
Gazel 581
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Yeterli olamamak; eksik, kusurlu kalmak.
1. Olur ḳāṣir verā-yı perde-i ṣunʿun şühūdından
2. Naẓar-bend olmayanlar ʿālemüñ būd ü ne-būdından

ḳaṣr:
1. **ḳaṣrda:**-*da*
Kaside 1
Mısra: **120**
Saray, köşk.
119. Dimāġı eyleyüp ḫalvet-serāy-ı ḳuvvet-i taṣvīr
120. O ʾālī ḳaṣrda şāh-ı ḫayāli eylemiş īvā

2. **ḳaṣrına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **92**
Saray, köşk.
91. Gördi ki geçmiş yire zānūya dek
92. Çār-sütūn ḳaṣrına olmış direk

3. **ḳaṣr:**
Tarih 30
Mısra: **29**
Saray, köşk.
29. Baḥr u berrüñ gūyiyā ṣāḥib-ḳırānıdur bu ḳaṣr
30. Başına tesḫīr içün āfāḳı giymiş miġferi

4. **ḳaṣr:**
Tarih 30
Mısra: **83**
Saray, köşk.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr
84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

5. **ḳaṣruñ:**-*uñ*
Tarih 30
Mısra: **57**
Saray, köşk.
57. Ḥüsni bu ḳaṣruñ bu kāfīdür ki teşrīf eyleye
58. Pādişāhān-ı cihānuñ server-i ser-i defteri

6. **ḳaṣrı:**-*ı*
Tarih 39
Mısra: **19**
Saray, köşk.
19. İdicek himmet ile Nābī bu ḳaṣrı ibdāʿ
20. Çeşmeden dāʾire-i ʿayn-i rehā buldı Ruhā

7. **ḳaṣr:**
Tarih 55
Mısra: **22**
Saray, köşk.
21. Seyr-i māhı ābda māhī ile hem-çeşm idüp
22. ʿAlemi bu ḳaṣr yirden göġe dek şād eyledi

8. **ḳaṣr:**
Tarih 55
Mısra: **30**
Saray, köşk.
29. Ābveş rū-māl idüp Nābī didi tārīḫini
30. Muṣṭafa Pāşā ne zībā ḳaṣr bünyād eyledi

9. **ḳaṣrı:**-*ı*
Tarih 72
Mısra: **3**
Saray, köşk.
3. Ḳaṣrı nüzhetkede-i ḳāfile-i bāġ-ı bihişt
4. Bagı tamġā-zede-i emtiʿa-i Çin ü ḫıtā

10. **ḳaṣr:**
Tarih 120
Mısra: **5**
Saray, köşk.
5. Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa
6. Dīde cāʾiz ki ṣalātın ide ḳaṣr

11. **ḳaṣr:**
Tarih 120
Mısra: **10**
Saray, köşk.
9. Refʿ idüp dest-i duʿāsını didi
10. ʿAlī Pāşāʾya mübārek ola ḳaṣr

12. **ḳaṣra:**-*a*
Tarih 138
Mısra: **16**
Saray, köşk.
15. Mühr ḫurşīdden urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
16. Ki bu ḳaṣra yakışur dinse eger faṣṣ-ı nigīn

13. **ḳaṣra:**-*a*
Gazel 315
Mısra: **10**
Saray, köşk II Büyük makam.
9. Ḥuṣūl-ı maʿnīye dekdür sütūra ṣarf-ı naẓar
10. Olınca ḳaṣra resān nerdübāna yir ḳalmaz

14. **ḳaṣrlar:**-*lar*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **22**
Saray, köşk.
21. Ṭaḳlar tāk-ı çerḫe pā-beste
22. Ḳaṣrlar āsmāna peyveste

ḳaṣr ide:
1. **ḳaṣr ide:**-*e*
Tarih 120
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kısaltmak (Yolculukta namazın kısaltılarak kılınması bağlamında).
5. Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa
6. Dīde cāʾiz ki ṣalātın ide ḳaṣr

ḳaṣr-ı aḥkāma:
1. **ḳaṣr-ı aḥkāma:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Hükümler sarayı.
79. Birbiri üzre gösterüp derecāt
80. Ḳaṣr-ı aḥkāma oldı bir mirkāt

ḳaṣr-ı ʿālem-ārā:
1. **ḳaṣr-ı ʿālem-ārā:**
Tarih 107
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen köşk.
1. Zihī zībende ḳaṣr-ı ʿālem-ārā
2. Nazīr-i şeh-nişīn-i bāġ-ı meʾvā

ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı vālā-manzarı:
1. **ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı vālā-manzarı:**
Tarih 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce görünüşlü, yüksek yapılmış saray.
2. Añmasun ḳaṣr-ı kenār-ı cūybār-ı kevs̱eri
1. Seyr iden bu ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı vālā-manzarı

ḳaṣr-ı bihişte:
1. **ḳaṣr-ı bihişte:**-*e*
Gazel 401
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cennet sarayı.
5. Pest yirlerde ider añlamayan fersūde
6. Nerdübān olduġını ḳaṣr-ı bihişte nefesüñ

ḳaṣr-ı bihişt-i zībā:
1. **ḳaṣr-ı bihişt-i zībā:**
Tarih 72
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Süslü cennet köşkü.
27. Ḳalb-i Nābīʾye olup vāsıṭa-i feyż-i neşāṭ
28. Didi tārīḫin anun ḳaṣr-ı bihişt-i zībā

ḳaṣr-ı bihiştüñ:
1. **ḳaṣr-ı bihiştüñ:**-*üñ*
Tarih 55
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Cennet sarayı.
23. Revnaḳı ḳaṣr-ı bihiştüñ ḳalmadı gitdi diyü
24. Reşkden Rıḍvān der-i Cennetde feryād eyledi

ḳaṣr-ı büʾl-ʿaceb:
1. **ḳaṣr-ı büʾl-ʿaceb:**
Tarih 81
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Acayip köşk.
11. Kendü ḥüsnin mürtefiʿ yirden o da seyr eylesün
12. İtdi rūşen çeşm-i Şehbāʾyı bu ḳaṣr-ı büʾl-ʿaceb

ḳaṣr-ı cebīnümde:
1. **ḳaṣr-ı cebīnümde:**-*üm, -de*
Gazel 739
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alın sarayı.
3. Ḳomaz mihmān kār-ı dīgere imkān-ı güncāyiş
4. İdelden secde basṭ-ı būriyā ḳaṣr-ı cebīnümde

kaṣr-ı cennet:
1. **kaṣr-ı cennet:**
Tarih 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cennet köşkü.

3. Kaṣr-ı Cennet gibi dünyāda nazīri nā-yāb
4. Mis̱li maḳṣūre-i Firdevs gibi nā-bīnā

ḳaṣr-ı cihān-ārā:
1. **ḳaṣr-ı cihān-ārā:**
Tarih 55
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Cihan süsleyen köşk.
15. Habbeẕā ḳaṣr-ı cihān-ārā ki ḥüsn-i dil-keşi
16. Köhne çerḫüñ cünbiş-i şevḳine imdād eyledi

ḳaṣr-ı cihān-tāb-ı felek-pīrāye:
1. **ḳaṣr-ı cihān-tāb-ı felek-pīrāye:**
Tarih 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Semanın süsü olan ve dünyayı aydınlatan saray.
3. Ḥabbezā ḳaṣr-ı cihān-tāb-ı felek-pīrāye kim
4. Oldı ser-gerdān-ı ḥüsni günbed-i nīlüferi

ḳaṣr-ı dil-ārā:
1. **ḳaṣr-ı dil-ārā:**
Tarih 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlü cezbeden köşk.
1. Zihī ḳaṣr-ı dil-ārā cāygāh-ı rūḥ-baḫşā kim
2. Zebān-ı ḫāme ile ḥüsninün mümkin degül medḥi

ḳaṣr-ı dil-keşün:
1. **ḳaṣr-ı dil-keşün:**-*ün*
Tarih 81
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül cezbedeci köşk.
3. Himmet-i miʿmārī-i ṭabʿ-ı letāfet-güsteri
4. Böyle ḳaṣr-ı dil-keşün īcādına oldı sebeb

ḳaṣr-ı dilüñ:
1. **ḳaṣr-ı dilüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **200**
Kelime Tipi: -
Gönül köşkü.
199. Ṣadra rūʾyā-yı fütūḥat ile teşrīf itdüñ
200. Olasun ḳaṣr-ı dilüñ pā-zede-i gerd-i elem

ḳaṣr-ı firdevs:
1. **ḳaṣr-ı firdevs:**
Tarih 63
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cennet sarayı.
9. İtmeġe ʿakd-i uhuvvet vardur
10. Kaṣr-ı firdevs ile istiḥḳaḳı

ḳaṣr-ı gülşen:
1. **ḳaṣr-ı gülşen:**
Tarih 30
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi sarayı.
21. Gördi mi bir böyle ḳaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tūlāb-ı çerḫüñ miḥveri

ḳaṣr-ı havāsa:
1. **ḳaṣr-ı havāsa:**-*a*
Gazel 158
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saygın olanların köşkü.
5. Olsalar reng ile bu ḳaṣr-ı havāsa mihmān
6. Birisi kuşe sorar biri hevādārın arar

ḳaṣr-ı ḥavrā:
1. **ḳaṣr-ı ḥavrā:**
Tarih 107
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hurilerin oturduğu köşk, cennet.
11. Bedestān olsa şāyān ḳaṣr-ı şīrīn
12. Nigehbān olsa lāyıḳ ḳaṣr-ı ḥavrā

ḳaṣr-ı ḫayālüñ:
1. **ḳaṣr-ı ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 855
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayal sarayı.
7. Bizden ziyāde ḳaṣr-ı ḫayālüñ degül dirīġ
8. Gül-būse-çīn-i pāy-ı nefes nerdübānları

ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev:
1. **ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev:**
Tarih 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tarzıyla hoşa giden, beğenilen köşk.
1. Habbezā ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev tāze edā
2. Ki temāşāsı virür rūḥa ġıdā çeşme żiyā

ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-zemīn:
1. **ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-zemīn:**
Tarih 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hoş edalı köşk.
1. Bārekaʾllāh zihī ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-zemīn
2. Ki hevā-ḫ∨āh-ı gül-i revzenidür ḫuld-ı berīn

ḳaṣr-ı ḥużūra:
1. **ḳaṣr-ı ḥużūra:**-*a*
Gazel 826
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Huzur, rahatlık sarayı.
13. Nābī binā-yı rāhatumuz eyledük ḫarāb
14. Ḳaṣr-ı ḥużūra ṭaḳat-ı taʿmīr ḳalmadı

ḳaṣr-ı ibrahīm pāşāʾdan:
1. **ḳaṣr-ı ibrahīm pāşāʾdan:**-*dan*
Tarih 81
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Silahdar İbrahim Paşanın köşkü.
13. Hāme-i Nābī didi bu şevḳ ile tārīḫini
14. Oldı zībā ḳaṣr-ı İbrahīm Pāşāʾdan Ḥaleb

ḳaṣr-ı ihtiram:
1. **ḳaṣr-ı ihtiram:**
Gazel 260
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Saygı, hürmet sarayı.
13. Meftūḥ iken vücūhumuza ḳaṣr-ı ihtiram
14. Ḥayfā ki ḥarf-i telḫ ile meksūrlardanuz

ḳaṣr-ı kenār-ı cūybār-ı kevs̱eri:
1. **ḳaṣr-ı kenār-ı cūybār-ı kevs̱eri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kevser Irmağı kıyısındaki köşk.
2. Añmasun ḳaṣr-ı kenār-ı cūybār-ı kevs̱eri
1. Seyr iden bu ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı vālā-manzarı

ḳaṣr-ı kerem-i ḥaḳʾda:
1. **ḳaṣr-ı kerem-i ḥaḳʾda:**-*da*
Gazel 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rahmet sarayı.
5. Ne ġāyeti var ne ḳapanur ne ider imsak
6. Ḳaṣr-ı kerem-i Ḥaḳʾda olan revzen-i raḥmet

ḳaṣr-ı muʿallādur:
1. **ḳaṣr-ı muʿallādur:**-*dur*
Kaside 2
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Yüce saray.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

ḳaṣr-ı müstaḥkem:
1. **ḳaṣr-ı müstaḥkem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Sağlamlaştırılmış saray.
59. Anda ṭuġrā-yı dāver-ı ʿālem
60. Şerʿ-i ġarrāya ḳaṣr-ı müstaḥkem

ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı:
1. **ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı:**-*ı*
Tarih 134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnce dizaynlı köşk.
3. Binā-yı ḫoş-nümāsın gūş idüp Nābī didi tārīḫ
4. Mübārek eyleye Vehhāb ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı

kaşr-ı rengīninde:
1. **kaşr-ı rengīninde:**-*i, -n, -de*
Tarih 30
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Renkli ve parlak köşk (Sarayın tavanı bağlamında).

35. Oldı āzāde bahāruñ minnetinden ʿandelīb
36. Ḳaṣr-ı rengīninde gördi naḳş-ı gül-berg-i teri

ḳaṣr-ı rengīn-saḳfı:
1. **ḳaṣr-ı rengīn-saḳfı:**
Tarih 55
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Rengarenk çatılı köşk.
13. Ḳoydı ceddüʾl-enbiyānuñ āstānında es̱er
14. Bu müzeyyen ḳaṣr-ı rengīn-saḳfı ābād eyledi

ḳaṣr-ı rūḥ-pīrā:
1. **ḳaṣr-ı rūḥ-pīrā:**
Tarih 107
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Can can katan, ruha ferahlık veren köşk.
13. Didüm tārīḫ Nābī ġāʾibāne
14. Mübārek ola ḳaṣr-ı rūḥ-pīrā

ḳaṣr-ı rūşendür:
1. **ḳaṣr-ı rūşendür:***-dür*
Gazel 490
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Parlak köşk.
17. Nābiyā meşhūdıdur pest ü bülend-i kāʾinat
18. ʿAlem-i envāre müşrif ḳaṣr-ı rūşendür göñül

ḳaṣr-ı ṣafā:
1. **ḳaṣr-ı ṣafā:**
Kaside 12
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Neşe sarayı.
49. Liʾllāhiʾl-ḥamd degüldür dil-i ġam-muʿtādum
50. Naṣb ile ḳaṣr-ı ṣafā ʿazl ile künc-i ālām

ḳaṣr-ı sebük-saḳf:
1. **ḳaṣr-ı sebük-saḳf:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Derme çatma çatısı olan köşk.
9. Bizüm bu ḳaṣr-ı sebük-saḳf içinde ey Nābī
10. Girān-süḫanlar ile imtizācumuz yoḳdur

ḳaṣr-ı şehān:
1. **ḳaṣr-ı şehān:**
Kaside 18
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Şahların sarayı.
27. Görinür ḳaṣr-ı şehān gibi leb-i deryāda
28. Mevce-i saṭr-ı berāt üzre binā-yı tuġrā

ḳaṣr-ı şīrīn:
1. **ḳaṣr-ı şīrīn:**
Tarih 107
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tatlı köşk II Şirin'in köşkü, sarayı.
11. Bedestān olsa şāyān ḳaṣr-ı şīrīn
12. Nigehbān olsa lāyıḳ ḳaṣr-ı ḫavrā

2. **ḳaṣr-ı şīrīn:**
Tarih 138
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tatlı köşk II Şirin'in köşkü, sarayı.
9. Bābveş cībini çāk eyler idi şerminden
10. Ṭarḥ-ı mevzūnını seyr eylese ḳaṣr-ı şīrīn

ḳaṣr-ı süleymān:
1. **ḳaṣr-ı süleymān:**
Tarih 55
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Hz. Süleyman Peygamberin sarayı.
27. Köhnesin kim yād ider ḳaṣr-ı Süleymān olsa da
28. Nām ü şānın bu binā-yı tāze ber-bād eyledi

ḳaṣr-ı sulṭāndur:
1. **ḳaṣr-ı sulṭāndur:***-dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Padişah sarayı.
65. Mevc-i deryā sütūr-ı fermāndur
66. Ḳafes üstinde ḳaṣr-ı sulṭāndur

ḳaṣr-ı sürūr:
1. **ḳaṣr-ı sürūr:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevinç köşkü.
1. Ḳaṣr-ı sürūr künc-i ḳanāʿat degül midür
2. Ṣaḥn-ı bihişt kūy-ı ferāġat degül midür

ḳaṣr-ı ümmīde:
1. **ḳaṣr-ı ümmīde:***-e*
Gazel 743
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Umut sarayı.
9. Sālikān çoḳdan bulurdı ḳaṣr-ı ümmīde vuṣūl
10. Pīş-i rehde ḫufre-i gilnāk-i ihmāl olmasa

ḳaṣr-ı vālāsı:
1. **ḳaṣr-ı vālāsı:***-sı*
Tarih 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüksek köşk.
1. Ḳaṣr-ı vālāsı Ebuʾl-ḫayruñ kim
2. Eyledi şöhreti pür āfāḳı

ḳaṣr-ı vālā-yı hümāyūn-peykeri:
1. **ḳaṣr-ı vālā-yı hümāyūn-peykeri:***-i*
Tarih 30
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Kutlu yüzlü yüce saray.
85. Eyleyince seyr içün āġūş-ı çeşmümde mekīn
86. Nābīyā bu ḳaṣr-ı vālā-yı hümāyūn-peykeri

ḳaṣr-ı vaṣla:
1. **ḳaṣr-ı vaṣla:***-a*
Gazel 822
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sarayı.
7. Ne ḫoş o dem ki ola ḳaṣr-ı vaṣla vażʿ-ı esās
8. Ola mizāca muvāfıḳ velīk miʿmārı

ḳaṣr-ı viṣāl:
1. **ḳaṣr-ı viṣāl:**
Gazel 278
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşma köşkü.
9. Yıkılır ġāʾile-i zelzeleden ḳaṣr-ı viṣāl
10. Çār esās üzre yapılmazsa metānet gelmez

ḳaṣr-ı yed eyleyince:
1. **ḳaṣr-ı yed eyleyince:***-y, -ince*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Eli kısalmak II El çekmek, ferâgat etmek, vazgeçmek.
175. Ṣaḥn-ı bāġ oldı nāʿil-i tīmār
176. Ḳaṣr-ı yed eyleyince şāḫ-ı çenār

ḳaṣr-ı yed ide:
1. **ḳaṣr-ı yed ide:***-e*
Gazel 458
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
El çekmek, ferâgat etme, vazgeçme.
9. Güşād-ı daḫme-i maḳṣūd nā-müyesserdür
10. İde muʿāhededen ḳaṣr-ı yed meġer kemerüñ

ḳaṣr-ı zücācī-i felek:
1. **ḳaṣr-ı zücācī-i felek:**
Tarih 39
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feleğin sırça köşkü.
5. Buna mānend olamaz ḳaṣr-ı zücācī-i felek
6. Ābda ʿaksi olur ancaḳ olursa peydā

ḳaṣr-ı züleyḫā:
1. **ḳaṣr-ı züleyḫā:**
Tarih 30
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Züleyha'nın köşkü(Züleyha; Hz. Yusuf'un refikası).
17. Yūsufuñ pāy-ı nigāhı bend olurdı naḳşına
18. Bulsa ger ḳaṣr-ı Züleyḫā böyle zīb ü zīveri

2. **ḳaṣr-ı züleyḫā:**
Tarih 107
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Züleyha'nın köşkü(Züleyha; Hz. Yusuf'un refikası).

9. Aḫ-ı büzürkteri kāḫ-ı Ḫavernaḳ
10. Küçük hemşīresi ḳaṣr-ı Züleyḫā

ḳaṣṣāb:
1. **ḳaṣṣāb:**
Gazel 262
Mısra: **12**
Hayvan boğazlayan, et satan sanatkâr.
11. Ṭavr-ı efʿal ü tüvānında teşābüh var iken
12. Ṣaf-ı şücʿān ile ḳaṣṣāb ber-ā-ber gelemez

kassām:
1. **kassāmlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 465
Mısra: **6**
Ölenlerin bıraktıkları şeyleri paylaştırma işiyle uğraşan memur.
5. Verese ḥaḳḳı iken binde birin eyleyemez
6. Māla kassāmlaruñ itdügi teftīşlerüñ

ḳaṣṣār:
1. **ḳaṣṣārumuz:***-u, -muz*
Gazel 486
Mısra: **12**
Temizleyici, leke çıkartıcı.
11. Luṭfından ebr-i raḥmet ider rūyumuz sefid
12. Yoḫsa bizüm icāreli ḳaṣṣārumuz degül

2. **ḳaṣṣāre:***-e*
Gazel 866
Mısra: **14**
Temizleyici, leke çıkartıcı.
13. Her rūz eyledi nice kirpāsı rū-sefid
14. Ammā sepīdi-i ruḫı ḳaṣṣāre ḳalmadı

ḳaṭʿ:
1. **ḳaṭʿın:***-ı, -n*
Tarih 122
Mısra: **17**
Kesme, kesilme.
17. Nice yıllarda ḳaṭʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

ḳat:
1. **ḳat:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **220**
Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.
219. Sebz-gūn ẓarf ile gül-i ṣad-berg
220. Çuḳadur nice ḳat ḳalem silecek

2. **ḳatdur:***-dur*
Tarih 26
Mısra: **10**
Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.
9. Görenler olduğın bu bārgāhun çerḫe peyveste
10. Sekiz ḳatdur ṣanurlar ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı

3. **ḳatmasalar:***-ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **4**
Karıştırmak, dahil etmek.
3. Tenāfür itmez idi ḫalḳ içinde böyle ẓuhūr
4. Maḳāl-i ṣıdḳa hurūf-ı nifāḳı ḳatmasalar

ḳaṭʿ eylemeġe:
1. **ḳaṭʿ eylemeġe:***-me, -ġe*
Kaside 9
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Kesmek.
33. ʿAcabā ülfeti ḳaṭʿ eylemeġe bāʿis ne
34. Oldı mı yoḫsa dilüñ meşrebümüzden muġber

ḳaṭʿ eylemeye:
1. **ḳaṭʿ eylemeye:***-y, -e*
Gazel 580
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bir yeri aşarak geçmek, yol olmak.
11. Eldedür rābıṭa-i nüsḫa-i takvīm-i ḥayāt
12. Feyż mādām ki ḳaṭʿ eylemeye imdādın

ḳaṭʿ itme:
1. **ḳaṭʿ itme:***-me*
Gazel 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kesmek.
3. Pāy-ı teşrifimi ḳaṭʿ itme diyü gülşenden
4. Bergler būse-zen-i dāmen-i bād olmadadur

ḳaṭʿ itmeyüp:
1. **ḳaṭʿ itmeyüp:***-me, -y, -üp*
Tarih 127
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Kesmek, sona erdirmek.
79. İtmeyüp çeşm-ı ʿināyātını ḳaṭʿ üstinden
80. Keremin eyler idi rāh-ı ḫafīden icrā

katʿ itmişdi:
1. **katʿ itmişdi:***-miş, -di*
Tarih 144
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kesmek, sona erdirmek.
19. Çeşm-i dilden āşinālıḳ riştesin itmişdi katʿ
20. İḫtimāl-i istirāḥat ārzū-yı cāme-ḫ∨āb

ḳat ḳat:
1. **ḳat ḳat:**
Gazel 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok, pek çok.
1. Serum üstinde ḳat ḳat dūd-ı āh eflāke dönmişdür
2. Ġubār-ı ġam göñülde tūde tūde ḫāke dönmişdür

2. **ḳat ḳat:**
Gazel 827
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Çok, pek çok.
7. Āb u tābı ḳo gül-i ter gibi olsun ḳat ḳat
8. Eyle ālūde-i mey dilber-i maḥcūbları

3. **ḳat ḳat:**
Gazel 119
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Çok, pek çok.
13. Ġam-ı ḫarābım Nābī bilen çeker ḳat ḳat
14. Maḳām-ı nūr-ı vücūd olduġın Medīne-i ʿömr

4. **ḳat ḳat:**
Gazel 564
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Çok, pek çok.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

5. **ḳat ḳat:**
Gazel 166
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok, pek çok II Üst üste.
3. Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nāʾil
4. Ḳabayı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

6. **ḳat ḳat:**
Gazel 570
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kat kat, üst üste.
3. Şām ser-ʿaskeridür ṣaf-şiken-i ẓulmetdür
4. Fener āhenden iderse nʾola ḳat ḳat kemerin

7. **ḳat ḳat:**
Gazel 664
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kat kat, üst üste.
17. Sāʿat-ı evkāt-ı ʿömr nāzenīn durmaz geçer
18. Nābiyā baġlansa ḳat ḳat ahenīn zencīr ile

kat kat oldı:
1. **kat kat oldı:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kat kat artmak.
3. Oldı tārīkī-i şeb ahumla kat kat līk sen
4. Ṭalʿatünle kangı bezmi māh-tāb itdün bu şeb

2. **ḳat ḳat oldı:**
Gazel 123
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kat kat artmak.
9. Ḳat ḳat oldı dūd-ı ahum şuʿleler seyyāleler

10. ʿĀlem-i endīşenün sebʿ-i şidādı böyledür

kat kat olmış:
1. **kat kat olmış:**-*mış*
Gazel 339
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kat kat artmak.
1. Açılmış gül gül olmış ṣafha-i rūyı semenlenmiş
2. Leṭāfet kat kat olmış ʿārıżında nesterenlenmiş

ḳat ḳat olurdı:
1. **ḳat ḳat olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 842
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kat kat artmak.
7. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmādedür ancaḳ
8. Yār eylese teşrif ṭarab kat kat olurdı

ḳatʿā:
1. **ḳaṭʿā:**
Gazel 572
Mısra: **7**
Asla, hiç.
7. Libās-ı ʿāriyetle farḳı yoḳ ḳaṭʿā tefāḫürden
8. Olan ḥaşmet-nümā cemʿ itdügi māl-ı taṣadduḳdan

2. **ḳatʿā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **51**
Asla, hiç.
51. Söylemeyüp kimseye ḳatʿā kelām
52. Bādeyi ḫāmūş çekerdi müdām

3. **ḳaṭʿā:**
Tarih 127
Mısra: **90**
Hiçbir vakit, asla.
89. Kimi naṣb itdi ise ṣadr-ı muʿallā-ḳadre
90. Bulmadı būy-ı liyāḳat birisinden ḳatʿā

4. **ḳatʿā:**
Gazel 150
Mısra: **13**
Hiçbir vakit, asla.
13. Ḳatʿā serin fırāz idemez Nābīyā ḳalem
14. Āyā ki kec-derūnluġına şerm-gīn midür

5. **ḳatʿa:**
Gazel 384
Mısra: **5**
Hiçbir vakit, asla.
5. Ser tābe-ḳadem ḳatʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

6. **ḳatʿā:**
Tarih 72
Mısra: **8**
Hiçbir vakit, asla.
7. Çeşm-i ʿāşıḳ gibi fevvāreleri pür-cūşiş
8. Tār-ı ümmīd-ṣıfat ābı kesilmez ḳatʿā

7. **ḳatʿā:**
Tarih 125
Mısra: **16**
Hiçbir vakit, asla.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

ḳaṭʿa çalış:
1. **ḳaṭʿa çalış:**
Gazel 551
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kesmeye çalışmak.
3. Ḳısmetüñ rūz-ı ezelden müteʾayyindür hep
4. ʿĀlemüñ ḳaṭʿa çalış rişte-i ṭūl-ı emelin

ḳaṭarāt-ı āmāl:
1. **ḳaṭarāt-ı āmāl:**
Gazel 70
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Istek ve umut damlaları.
15. Yağsa bārān gibi gökden ḳaṭarāt-ı āmāl
16. Yine bed-ṭāliʿi olan ḫāʾib ü ḫasır bulunur

ḳaṭarāt-ı şarāb-ı surḫ:
1. **ḳaṭarāt-ı şarāb-ı surḫ:**
Gazel 181
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kırmızı şarabın damlaları.
5. Oldı çekān yine ḳaṭarāt-ı şarāb-ı surḫ
6. Mānend-i silk-i dāne-i mercan birer birer

ḳatı:
1. **ḳatı:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Çok, pek.
7. İtdüm ḳatı çoḳ ʿarṣa-i iḳbāl ile taḫmīn
8. Geldi baña vāsiʿ yine meydān-ı ḳanāʿat

2. **ḳatı:**
Gazel 395
Mısra: **5**
Çok, pek.
5. Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i vuṣlata amma
6. Ol dāʿiye-i dağdaġa-fermādan uṣanduḳ

3. **ḳatı:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Kesinkes.
1. Herkes o şehüñ bezmine mevṣūl degüldür
2. Ḫalvetgeh-i vaṣlı ḳatı medḫūl degüldür

4. **ḳatı:**
Gazel 853
Mısra: **3**
Oldukça.
3. Ḳatı berhem-zededür nüsḫa-i eczā-yı vücūd
4. Ḳābil-i derk degül güm-şüdedür rābıṭası

5. **ḳatı:**
Gazel 863
Mısra: **3**
Oldukça fazla.
3. Ḳatı ḫālīlügi var bādiye-i iḫlāṣuñ
4. Ṭoḳunur yoḳ naẓara gerd-i riyādan ġayrı

6. **ḳatı:**
Tarih 127
Mısra: **19**
Asla.
19. Ḳatı pākīzedür idrākine bul rāh-ı şuʿūr
20. Dīde-i ʿaḳluña vir ḥüsnini teşḫīse cilā

7. **ḳatı:**
Gazel 118
Mısra: **14**
Çok, pek, pek çok.
13. Değme bir top-ı niyāz ile yıḳılmaz Nābī
14. Ḳulle-i naḫvet-i cānān ḳatı müstaḥkemdür

8. **ḳatı:**
Gazel 587
Mısra: **2**
Çok, pek, pek çok.
1. Gül-güne-i şafakla felek ġāzelenmesün
2. Düşmez o pīre-zen ḳatı ṭannazelenmesün

9. **ḳatı:**
Gazel 609
Mısra: **3**
Çok, pek, pek çok.
3. Sīne germek nigeh-i yāre ḳatı müşkildür
4. Dönsün ol dāʿiyeden ʿāşıḳ-ı ḥayrān dönsün

10. **ḳatı:**
Gazel 853
Mısra: **6**
Çok, pek, pek çok.
5. Nice ḥükm itsek olur yine naḳīşi ẓāhir
6. Kāʾinātuñ ḳatı nā-yaftedür żabıṭası

11. **ḳatı:**
Kaside 13
Mısra: **159**
Çok, pek, pek çok.
159. Ḳatı ḫāyīdedür ās̱ār-ı Ferīdūn u Peşeng
160. Ḳatı pejmürdedür aḥvāl-i Ḳubād ü Behrām

12. **ḳatı:**
Kaside 13
Mısra: **160**
Çok, pek, pek çok.
159. Ḳatı ḫāyīdedür ās̱ār-ı Ferīdūn u Peşeng
160. Ḳatı pejmürdedür aḥvāl-i Ḳubād ü Behrām

13. **ķatı:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Çok, pek, pek çok.
41. Ḥaķ budur kim daḫı devletde ẓuhūr eylemedi
42. Bārekaʿllāh ķatı nāzik ķatı dil-keş ṭuġrā

14. **ķatı:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Çok, pek, pek çok.
41. Ḥaķ budur kim daḫı devletde ẓuhūr eylemedi
42. Bārekaʿllāh ķatı nāzik ķatı dil-keş ṭuġrā

15. **ķatı:**
Kaside 24
Mısra: **33**
Çok, pek, pek çok.
33. Ķatı raʿnālıġı var köhne ʿarūs-ı dehrüñ
34. Çeşm-i bedden umaruz eyleye āsūde Ḫudā

16. **ķatı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **385**
Çok, pek, pek çok.
385. Ḥāl-i zārum ķatı perīşāndur
386. Üstüme ceyş-i ġam şitābāndur

17. **ķatı:**
Gazel 72
Mısra: **8**
Pek, çok II Kesinkes.
7. Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-i ḥüsn
8. Ķatı çoķ kimselerüñ ipliġi bāzāre çıķar

18. **ķatı:**
Gazel 473
Mısra: **8**
Çok, aşırı derecede.
7. Niyyet-i Kaʿbe ile menzil-i dilden dönerek
8. Ķatı yorġunluġı var leşker-i istiġfāruñ

19. **ķatı:**
Tarih 16
Mısra: **82**
Çok, aşırı derecede.
81. Hele sulṭānuma lāyıķ düşürdüm saʿy ü kūşişle
82. Ķatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

20. **ķatı:**
Gazel 488
Mısra: **6**
Kesinkes, büsbütün.
5. Benden de gāh naẓra-i güstaḫ ider ẓuhūr
6. Yārüñ baķılsa cevri ķatı bī-sebeb degül

ķaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında:
1. **ķaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında:***-ı, -n, -da*
Gazel 394
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Onore eden bakış.
3. Sebeb hep bendeki bu vażʿ-ı bī-ṣabrānedür yoḫsa
4. O şuḫuñ ķaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında ķabāḥat yoķ

ķatı çoķ:
1. **ķatı çoķ:**
Gazel 103
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
7. Ķatı çoķ baķmadasın nüsḫa-i ḥüsn-i yāre
8. Ġālibā mesʾele-i vaṣldan işkālüñ var

2. **ķatı çoķ:**
Gazel 210
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
5. Mis̱āl-i ḫaste ṣarılsam sürāḥiye ne ʿaceb
6. Ḫumārda ķatı çoķ derd-i ser çekilmişdür

3. **ķatı çoķ:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
1. Bu ʿālemüñ ķatı çoķ tünd-ḫūların bilürüz
2. Ki ehl-i dil göricek ser-fürūların bilürüz

4. **ķatı çoķ:**
Gazel 402
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
7. Ķandan olurdı ṣafā nāʾil-i şān olmasa ġam
8. Gerden-i ẕevķ ü ṣafāda ķatı çoķ ḥaķķı ġamuñ

5. **ķatı çoķ:**
Gazel 671
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
3. Ķadd ü ķāmet bu ise ḥüsn ü leṭāfet bu ise
4. Ķatı çoķ kimse virür mā-melekin dellāle

6. **ķatı çoķ:**
Gazel 731
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
7. Ḫat-ı yārün ne bilür sāde-dilān mażmūnın
8. Ķatı çoķ nükte-i bārīk var ol mesʾelede

7. **ķatı çoķ:**
Gazel 777
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
9. Nābiyā terk-i ḫıred vāsıta-i rāḥat imiş
10. Ķatı çoķ meşveret itdüm dil-i dīvāne ile

8. **ķatı çoķ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok, oldukça fazla.
61. Bulmak içün vücūd o gevher-i pāk
62. Ķatı çoķ şekle girdi maʿden-i ḫāk

9. **ķatı çoķ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **397**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
397. Dilde esbāb-ı ārzū ķatı çoķ
398. Bir kerem ṣāḥibi efendüm yoķ

10. **ķatı çoķ:**
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
3. Böyle pākīze-suḫañ böyle edā-yı rengīn
4. Sādır olmaz ķatı çoķ şāʿir-i bī-pervādan

ķatı çoķdur:
1. **ķatı çoķdur:***-dur*
Gazel 524
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Pek çok, oldukça fazla.
9. Gerçi ḫvāhişger-i vaṣlun ķatı çoķdur ammā
10. Kimi şāyeste-i destūr ideceksin bilmem

ķaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it:
1. **ķaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it:**
Gazel 759
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ümit dişi ile kesmek.
11. Bu bāġuñ mīvesinden ķaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it kim
12. Degül mīve nühüfte sengdür cīb-i nihālinde

ķaṭʿ-ı eşk-i çeşm-i terin ider:
1. **ķaṭʿ-ı eşk-i çeşm-i terin ider:**
Gazel 546
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yaşlı gözlerden yaş akmasını engellemek.
7. Olur semend-i enāmilde cilveden maḥrūm
8. Ķalem ne dem ki ider ķaṭʿ-ı eşk-i çeşm-i terin

ķaṭʿ-ı iltifāt idüp:
1. **ķaṭʿ-ı iltifāt idüp:***-üp*
Gazel 708
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İltifat etmeyi kesmek, ilgisini kesmek.
3. Ednā bahane ile idüp ķaṭʿ-ı iltifāt
4. Virdi şikest sāgar-ı ṣahbā-yı ülfete

ķaṭʿ-ı naẓardur:

1. **ḳaṭʿ-ı naẓardur:**-*dur*
Gazel 366
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bakmaya son verme, ilgisini kesme, elini eteğini çekme.
1. Terk-i ḫᵛāb-ı ʿāfiyetdür ʿāşıḳ-ı bīmāre şarṭ
2. Ġayrīden ḳaṭʿ-ı naẓardur dīde-i bīdāre şarṭ

ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi:
1. **ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kavgayı, çekişmeyi bitirmek.
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ eylemez:
1. **ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ eylemez:**-*mez*
Gazel 282
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İlgisini, alakasını kesmek.
3. Olsa da dest-i ʿinādında sipihrün çāremüz
4. Eylemez bīh-būddan ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ yāremüz

ḳaṭʿ-ı taʿalluk idicek:
1. **ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ idicek:**-*icek*
Kıt'a 84
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İlgisini, alakasını kesmek.
3. Mürdeler ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ idicek ʿālemden
4. Götürür ʿizzet ile ḫalḳ anı dūşında

ḳaṭʿ-ı ṭarīḳ-i nefesin idüp:
1. **ḳaṭʿ-ı ṭarīḳ-i nefesin idüp:**-*üp*
Kıt'a 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Boğazını kesmek, nefes yolunu kesmek.
3. Gusfendānun idüp ḳaṭʿ-ı ṭarīḳ-i nefesin
4. Bacağından üfürüp ṣoñra şişürmek gibidür

ḳaṭʿ-ı ümīd ider:
1. **ḳaṭʿ-ı ümīd ider:**-*er*
Tarih 127
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Umudunu kesmek.
11. Kim ki esbāb-ı mecāzīden ider ḳaṭʿ-ı ümīd
12. Bī-ṭaleb eyler aña ḥażret-i Vehhāb ʿaṭā

ḳaṭʿ-ı ümīd idüp:
1. **ḳaṭʿ-ı ümīd idüp:**-*üp*
Gazel 271
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Umudunu kesmek.
3. Merdüm-i ʿālem-i süflīden idüp ḳaṭʿ-ı ümīd
4. Çeşm-dūzende-i imdād-ı semāvīyüz biz

ḳaṭʿ-ı yed:
1. **ḳaṭʿ-ı yed:**
Gazel 674
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
El kesme, men etme II Hırsızlığın cezası olarak el kesme.
3. Deryūzegerāndan şuʿarā eks̱er olurdı
4. Düzdān-ı maʿānīde eger ḳaṭʿ-ı yed olsa

ḳaṭʿ-ı yed itmezse:
1. **ḳaṭʿ-ı yed itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 513
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Elini kesmek (Hz. Yusuf Peygamberin kıssasında geçen hadiseye atfen).
19. Yūsuf-ı çāh-ı devātuñ göricek ruḫsārın
20. ʿAybdur ḳaṭʿ-ı yed itmezse Züleyḫā-yı ḳalem

kātib-i bārgeh-i çerh:
1. **kātib-i bārgeh-i çerḫ:**
Gazel 509
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Felek otağının yazıcısı.
13. Nābiyā yazsa sezā zer-varaḳ-ı ḫūrşīde
14. Kātib-i bārgeh-i çerḫ bu zībā ġazelüm

kātib-i çerhüñ:
1. **kātib-i çerḫüñ:**-*üñ*
Tarih 82
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Felek katibi.
19. Kimisi didi devāt ḥoḳḳasıdur
20. Kātib-i çerḫüñ itmeğe inşā

kātib-i dīvān idi:
1. **kātib-i dīvān idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Taşrada memur olan vezir veya amirlerin mektupçuluk vazifesini gördürmek üzere kullandıkları memur.
25. Birisi de kātib-i dīvān idi
26. ʿĀrif idi rind-i süḫan-dān idi

kātib-i hıdmet-i dīvān:
1. **kātib-i ḫıdmet-i dīvān:**
Tarih 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Divan işleri yazıcısı.
1. Kātib-i ḫıdmet-i dīvān vezīr-i ekrem
2. ʿĀrifī Aḥmed Efendi ser-i erbāb-ı ḳabūl

kātib-i hikmet:
1. **kātib-i ḥikmet:**
Kaside 2
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Hikmet katibi.
75. Nāmı ārāyiş-i pīşānī-i ʾarş olmış idi
76. İtmedin kātib-i ḥikmet daḫı terkīb-i midād

kātib-i ḳudret:
1. **kātib-i ḳudret:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kudret sahibi kâtip, Allah.
1. Olmaz ruḫ-ı bütāna raḳam-keş ḳalem ʿabes̱
2. Çekmez beyāża kātib-i ḳudret raḳam ʿabes̱

2. **kātib-i ḳudret:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Kudret yazıcısı. II Allah.
79. İdüp itmām nüsḫa-i ḫilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

kātib-i sırr:
1. **kātib-i sırr:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Gizli şeyler yazdırılan kâtip.
53. Şāhenşehe aḳreb u ḳafādār
54. Hem kātib-i sırr u hem silāḥdār

kātib-i ṣunʿun:
1. **kātib-i ṣunʿun:**-*un*
Gazel 604
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sanat ile yazan, yaratan Allah.
1. Noḳṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
2. Kātib-i ṣunʿun bilen icmāli tafṣīl itdügin

kātib-i taḳdīrden:
1. **kātib-i taḳdīrden:**-*den*
Gazel 142
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Takdir kâtibi.
9. Ümīd kātib-i taḳdīrden müsāʿadedür
10. Cerīde-i emelüm nā-tamām ḳalmışdur

ḳatında:
1. **ḳatında:**
Gazel 433
Mısra: **17**
Nezd, huzur.
17. Nābī kibār ḳatında görür hep fakīrdür
18. Ẕevḳin iden zamānede ḫᵛāb-ı ferāġatün

ḳatl u ġāret olmışdı:
1. **ḳatl u ġāret olmışdı:**-*mış, -dı*
Tarih 77
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Soyulup katledilmek.
9. Hüccācı ḳatl u ġāret olmışdı resm u ʿādet
10. Māl u menāl-i nāsı ḳabż eylemişdi ʿurbān

ḳatl-i ʿāma:
1. **ḳatl-i ʿāma:**-*a*
Gazel 527
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Herkesi öldürme, toplu imha.
5. Ḳatl-i ʿāma ārzū-yı ġamzesin taḳrīr ile
6. Rūzgāruñ tīġ-ı kinin pā be-dāmān eyledüm

ḳaṭre:
1. **ḳaṭresidür:**-*si, -dür*
Gazel 521
Mısra: **1**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
1. Ṭūfān kemīne ḳaṭresidür cūşumuñ benüm
2. Gerdūn sebū-yu kemteridür dūşumuñ benüm

2. **ḳaṭre:**
Gazel 701
Mısra: **4**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
3. Pergār-ı istiḳāmet olur ṭabʿ-ı ṣāfda
4. Bir ḳaṭre düşse āba olur şekl-i dāʾire

3. **ḳaṭre:**
Gazel 752
Mısra: **1**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
1. ʿAceb mi ḳaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

4. **ḳaṭre:**
Gazel 782
Mısra: **12**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

5. **ḳaṭre:**
Kaside 11
Mısra: **92**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
91. Ṭoḳunsa ebre gözi bir ʿaṭā-çeşīdesinüñ
92. Dökerdi ḳaṭre yerine zemīne gevher-i nāb

6. **ḳaṭre:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **17**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
17. Ammā ki ne ḳaṭre ḳaṭre-i zer
18. Her ḳaṭresi āftāb-ı enver

7. **ḳaṭreleri:**-*ler, -i*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **32**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
31. Kim bu ne seḥāb-ı cān-feżādur
32. Kim ḳaṭreleri naẓar-rubādur

8. **ḳaṭresi:**-*si*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **18**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
17. Ammā ki ne ḳaṭre ḳaṭre-i zer
18. Her ḳaṭresi āftāb-ı enver

9. **ḳaṭre:**
Gazel 50
Mısra: **9**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
9. Mevcler saṭr ü şikenler lafẓ ü ḳaṭre noḳṭadur
10. Lūʾlu-yı mefhūmdur teʾlīf-i deryādan murād

10. **ḳaṭrede:**-*de*
Gazel 323
Mısra: **2**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
1. Ḥasret-i rūyun ile çeşmi ki giryān buluruz
2. Reng-i ruḫsāruñı her ḳaṭrede pinhān buluruz

11. **ḳaṭresi:**-*si*
Gazel 432
Mısra: **8**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
8. Kemīne ḳaṭresi deryā-yı bī-kerānemüzüñ
7. Hezār teşneyi sīr-āb ider zekātından

12. **ḳaṭresidür:**-*si, -dür*
Kaside 2
Mısra: **95**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

13. **ḳaṭre:**
Kaside 12
Mısra: **156**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
155. Olur āyīn-i bahār-ı keremin vaṣf idenüñ
156. Ḫāmesinden dökilen ḳaṭre bahār-ı bādām

14. **ḳaṭre:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **164**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
163. Aldı Senāyī anı çün itdi nūş
164. Ḳaṭre iken baḥr olup itdi ḫurūş

15. **ḳaṭreye:**-*y, -e*
Tarih 16
Mısra: **30**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ reʾyi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

16. **ḳaṭre:**
Tarih 82
Mısra: **114**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
113. Ṣadr-ı rifʿatde āṣafān-ı cihān
114. Saña nisbetle ḳaṭre sen deryā

ḳaṭreāsā:
1. **ḳaṭreāsā:**
Gazel 618
Mısra: **10**
Damla gibi.
9. Ruḫ-ı pür-tāb-ı yāri gördi mihr ü māh Nābīʾnün
10. Bir iki ḳaṭreāsā düşdi çeşm-i iʿtibārından

ḳaṭre-efşān:
1. **ḳaṭre-efşān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **16**
Damla saçan.
15. Mānend-i seḥāb-i faṣl-ı nīsān
16. Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān

ḳaṭre-güster:
1. **ḳaṭre-güster:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **28**
Damla saçan, (Yağmur yağdıran bağlamında).
27. Çün oldı o ebr-i feyż-perver
28. Bu ḫāk-i ḥaḳīre ḳaṭre-güster

ḳaṭre-i āb-ı zülāl-i zemzemüñ:
1. **ḳaṭre-i āb-ı zülāl-i zemzemüñ:**-*üñ*
Gazel 373
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zemzemin berrak suyunun damlası.
5. El-vedāʿ ey ḳaṭre-i āb-ı zülāl-i zemzemüñ
6. Selsebīle mevc-baḫşā-yı ḫacālet el-vedāʿ

ḳaṭre-i ābın:
1. **ḳaṭre-i ābın:**-*ı, -n*
Tarih 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Su damlası.
1. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
2. Yapdı Ḥaḳ rāhına bu bürkeyi Yūsuf Pāşā

2. **ḳaṭre-i ābın:**-*ı, -n*
Tarih 102
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Su damlası.
17. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
18. Rūḥ-ı ecdādını ṣad eyledi Yūsuf Pāşā

ḳaṭre-i bārān:
1. **ḳaṭre-i bārān:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yağmur damlası.

5. Nīk-baḫtān ki bulur cevf-i ṣadefde dür-i nāb
6. Şūmī-i baḫt ile biz ḳaṭre-i bārān buluruz

ḳaṭre-i demdür:
1. **ḳaṭre-i demdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Kan damlası.
191. Tīġı sevgendgāh-ı Rüstemʾdür
192. Cevher-i rūyı ḳaṭre-i demdür

ḳaṭre-i evṣāfını:
1. **ḳaṭre-i evṣāfını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Denizden damla misali övme, sena etme.
175. Dest-ber-dest ṭurup pīşgeh-i cāhında
176. Baḥrdan ḳaṭre-i evṣāfını itdüm īrād

ḳaṭre-i feyż:
1. **ḳaṭre-i feyż:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bereket damlası.
11. Bir ebr-i sefīd līk merḳūm
12. Bir ḳaṭre-i feyż sırr-ı mektūm

ḳaṭre-i ḫūn:
1. **ḳaṭre-i ḫūn:**
Gazel 325
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kan damlası.
7. Ḫayāl-i ġamze-i ḫubān ider bir kimse gördün mi
8. Ki çeşminden hezārān ḳaṭre-i ḫūn mū-be-mū çıḳmaz

ḳaṭre-i ḫūndan:
1. **ḳaṭre-i ḫūndan:**-*dan*
Gazel 828
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kan damlası II Kanlı gözyaşı damlası.
1. Kim düşer dāmenüme ḳaṭre-i ḫūndan ġayrı
2. Kim öper pāyumı zencīr-i cünūndan ġayrı

ḳaṭre-i iḥsānın:
1. **ḳaṭre-i iḥsānın:**-*ı, -n*
Kıt'a 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cömertlik, lütuf damlası.
11. İbrik ne ḳadar ḳaṭre-i iḥsānın alursa
12. Hep bir bir ider anı nis̱ār-ı ser-i mihmān

ḳaṭre-i kem-pāyeyi:
1. **ḳaṭre-i kem-pāyeyi:**-*y, -i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Değeri olmayan damla.
187. Feyżi ider sengi ʿaḳīḳ-i Yemen
188. Ḳaṭre-i kem-pāyeyi dürr-i ʿAden

ḳaṭre-i nāçiz:
1. **ḳaṭre-i nāçiz:**
Gazel 292
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Değersiz, hiç hükmünde olan damla.
1. Biz ki ḳānūn-ı ḥaḳīḳat naġmesin gūş itmişüz
2. Ḳaṭre-i nāçiz iken derya ḳadar cūş itmişüz

ḳaṭre-i nā-çiz:
1. **ḳaṭre-i nā-çiz:**
Gazel 25
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Değersiz, hiç hükmünde olan damla.
11. Aʿmāl olamaz baḥre göre ḳaṭre-i nā-çiz
12. Taʿdād ḳabūl eylese maġfūr-ı ʿināyet

ḳaṭre-i nāçīzden:
1. **ḳaṭre-i nāçīzden:**-*den*
Gazel 492
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Değersiz, hiç hükmünde olan damla.
1. Gāh olur emvāc-ı çerḫi ġarḳ ider yemdür göñül
2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

ḳaṭre-i nīsān:
1. **ḳaṭre-i nīsān:**
Gazel 529
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nisan damlası, nisan yağmuru.
9. Şevḳ-i ṣadefle ḳaṭre-i nīsān olur nücūm
10. Rūy-ı ʿarūs-ı himmetüme gevher istesem

ḳaṭre-i noḳṭam:
1. **ḳaṭre-i noḳṭam:**-*m*
Gazel 835
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nokta damlası, mürekkebi II Damla gibi nokta.
5. Ḳaṭre-i noḳṭam iken zīver-i āġūş-ı seḥāb
6. Legen-i nūna felek dāġ-ı derūn itdi beni

ḳaṭre-i sim-āb:
1. **ḳaṭre-i sim-āb:**
Gazel 355
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gümüş suyu damlası.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sim-āb göstermiş

ḳaṭre-i zer:
1. **ḳaṭre-i zer:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Altın damla.
17. Ammā ki ne ḳaṭre ḳaṭre-i zer
18. Her ḳaṭresi āftāb-ı enver

ḳavābil:
1. **ḳavābile:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **8**
Kabiliyetler, yetenekler.
7. Bī-kābiliyyet olma heveskār-ı iʿtibār
8. Vā-bestedür taʿalluk-ı ḳudret ḳavābile

kavāfī:
1. **kavāfīye:**-*ye*
Gazel 111
Mısra: **8**
Kafiyeler.
7. Naẓar ʾavākib-i aḥvāle olduġındandur
8. Ki naẓmlarda kavāfīye iʿtibār olunur

kavāfil-i āvāzdan:
1. **kavāfil-i āvāzdan:**-*dan*
Gazel 113
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Feryat kafileleri.
5. Yek-dem degül kavāfil-i āvāzdan tehī
6. Ṣaḥn-ı ribāṭ-ı gūş ʿaceb vaḳf-ı gūşedür

ḳavāfil-i bād:
1. **ḳavāfil-i bād:**
Tarih 42
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Rüzgar kervanları.
9. Her ṭaraf rehgüẕār-ı revzenden
10. Güẕer itmekdedür ḳavāfil-i bād

kavāfil-i fetḥ:
1. **kavāfil-i fetḥ:**
Kaside 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Fetih kervanları.
9. Teveccüh eyledi her gūşeden kavāfil-i fetḥ
10. Ṭaġıldı reh-zen-i idbār ḳalmadı maḥẓūr

ḳavāfil-i ḫūn-āb:
1. **ḳavāfil-i ḫūn-āb:**
Kaside 11
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Kanlı gözyaşı kafileleri.
21. Çıḳardı meşʿal-i āh u derāy-ı nāle ile
22. Derīçe-i naẓarumdan ḳavāfil-i ḫūn-āb

kavāfil-i iḳbāle:
1. **kavāfil-i iḳbāle:**-*e*
Tarih 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluk kafileleri.

3. Deri kavāfil-i iķbāle bārgāh-ı nüzūl
4. Güşāde penceresi reh-güẕār-ı bād-ı ṣabā

ķavāfil-i şeb u rūz:
1. **ķavāfil-i şeb u rūz:**
Kaside 7
Mısra: **224**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz kervanları.
223. Hemīşe tā ki bu mihmān-sarāy-ı ʿālemde
224. Ķavāfil-i şeb u rūz eyleye mürūr u ʿubūr

kavāʿid:
1. **kavāʿidin:**-*i, -n*
Tarih 94
Mısra: **8**
Kaideler, kanunlar.
7. Velīk bundan ıraķ bir ġarīb ḫāṣiyetüñ
8. Ricāl-i maʿrifet itmiş kavāʿidin temhīd

kavaʾid-i iḫlāṣ:
1. **kavaʾid-i iḫlāṣ:**
Gazel 286
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İhlas kaideleri, bir şeyi sırf Allah rızası için yapma kuralları.
7. Tek olmasun kavaʾid-i iḫlāṣ ber-ṭaraf
8. Lā-beʾsdür merasime dāʾir ķuṣūrumuz

ķavāʿid-i şerʿ:
1. **ķavāʿid-i şerʿ:**
Kaside 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Şeriatın kanunları.
15. Dīn Kaʿbedür ķavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

kavī:
1. **kavī:**
Tarih 21
Mısra: **9**
Kuvvetli, güçlü.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maķṣadı

ķavī kıl:
1. **ķavī kıl:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **192**
Kelime Tipi: **-**
Sağlamlaştırmak, güçlendirmek.
191. Bi-ḥaķ-ı şām-ı mevlīd-i Nebevī
192. Ķıl mebānī-i devletini ķavī

kāv-ı zemīnüñ:
1. **kāv-ı zemīnüñ:**
Gazel 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı boynuzunda taşıyan öküz.
7. Esāsı kāv-ı zemīnüñ şikest ider şāḫın
8. O deñlü ser-be-ser-i çerḫdür binā-yı Ḥaleb

kavī-baḫt imiş:
1. **kavī-baḫt imiş:**- *i, -miş*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şanslı.
9. Ne kavī-baḫt imiş o şeb ẓulumāt
10. Kʾoldı peydā içinde āb-ı ḥayāt

kāviş ehli:
1. **kāviş ehli:**
Gazel 403
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Arayıp araştıranlar.
13. Kāviş ehli ider idrāk zemīn-i şiʿri
14. Nābiyā ķadrini bu maʿnī-i nā-yāblaruñ

ķavl-i cifr:
1. **ķavl-i cifr:**
Tarih 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cifir hesabı söylemi.
1. Ķavl-i cifr üzre iki ķuṭb-ı güzīn
2. Yaʿni Mehdī vü ḥażret-i ʿİsā

ķavm ü ķābilesi:
1. **ķavm ü ķābilesi:**-*si*
Gazel 841
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yakınların tümü.
7. Ḫurşīd-i yekke-tāz ile olsun mı pençe-gīr
8. Māhuñ gelürse bir yire ķavm ü ķābilesi

ķavm-i bī-tedbīre:
1. **ķavm-i bī-tedbīre:**-*e*
Tarih 135
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Önlemini almayan hazırlıksız ülke.
7. Bulup ol ķavm-i bī-tedbīre bir takrīb ile fırsat
8. Biribirisinin meʾvāların Biʾseʾl-mihād itdi

ķavm-ı küffārı:
1. **ķavm-ı küffārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kafirler kavmi.
19. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ġāzī kim
20. İder maḥrūm-ı rāḥat nām-ı tīġi ķavm-ı küffārı

ķavm-i mūsāʾya:
1. **ķavm-i mūsāʾya:**
Gazel 165
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Musa (AS) Kavmi, İsrailoğulları.
5. Ķavm-i Mūsāʾya idüp sāz-nevāzān taķlīd
6. Ķomış adını ķamış pirāmenüñ mūsiķār

kavs-i deyr-i mülk-i şitā:
1. **kavs-i deyr-i mülk-i şitā:**
Gazel 335
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kış ülkesinin manastırının yayı.
5. Çalındı kūs-ı hüsrev-i nev-rūz-ı nev-cülūs
6. Tā kavs-i deyr-i mülk-i şitā virmez oldı ses

ķavs-i ķuzaḫ:
1. **ķavs-i ķuzaḫ:**
Tarih 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gökkuşağı.
5. Aldı taķlīd eyleyüp vādīsine
6. Destine ķavs-i ķuzaḫ çerḫ-i berīn

ķavs-ṣıfat çekdügi:
1. **ķavs-ṣıfat çekdügi:**-*düg, -i*
Gazel 211
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yay gibi çekmek.
7. Tīrveş sen düşicek sinesine aġyāruñ
8. ʿAşıķuñ ķavs-ṣıfat çekdügi ḫamyāze midür

2. **ķavs-ṣıfat çekdügi:**-*düg, -i*
Gazel 211
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yay gibi çekmek.
7. Tīrveş sen düşicek sinesine aġyāruñ
8. ʿAşıķuñ ķavs-ṣıfat çekdügi ḫamyāze midür

ķavsveş:
1. **ķavsveş:**
Gazel 465
Mısra: **7**
Yay gibi.
7. Ķavsveş rāḥatı yoķ keş-me-keş-i miḥnetden
8. İki yüzlü iki ağızlu kec-endīşlerüñ

kāvūs:
1. **kāvūs:**
Kaside 13
Mısra: **161**
İran'da Keyaniyan sülalesinin ikinci hükümdarı olan Keykāvūs.
161. Kim ola Ḫusrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmerṣ
162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

2. **ķavuşmak:**-*mak*
Gazel 207
Mısra: **11**
(Başka yerde olan, hasreti çekilen bir kimseyi veya şeyi) Tekrar bulmak ve görmek, bir araya gelip buluşmak.
11. İki ḥasret biri birine ķavuşmak gibidür
12. Ne dem olsa el ele baş başa hem-ḫāne kemer

ķay itmese:

1. **ḳay itmese:**-*me, -se*
Gazel 851
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İstifra etmek, kusmak.
11. Olamaz çerḫ serāsīmeliginden āzād
12. Cüda dullāb tamām içdügini itmese ḳay

ḳayalıġ:
1. **ḳayalıġadur:**-*a, -dur*
Gazel 196
Mısra: **8**
Kayası çok olan yer.
7. Burun ucıyla virür her sözüñ cevābını kūh
8. Anuñ ṭayanduġı gūyā ki ol ḳayalıġadur

ḳayd:
1. **ḳaydında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 687
Mısra: **4**
Bağ, zincir.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

2. **ḳaydda:**-*da*
Gazel 167
Mısra: **8**
Bağ, zincir.
7. Pā-bend-i taʿalluḳ görinür sinede ammā
8. Āzāde-dil ol ḳaydda maḥbūs degüldür

3. **ḳayddur:**-*dur*
Gazel 383
Mısra: **10**
Bağ, zincir.
9. Hīle-i nefsini idrāk idene ey Nābī
10. Ḳayddur ġurfe-i himmetde zebān-gīr olmaḳ

4. **ḳayd:**
Gazel 728
Mısra: **4**
Bağ, zincir.
3. Müjdeler ey dil-i dīvāne giriftār olıcaḳ
4. Ḳayd yoḳdur saña zencīr-i cünūndan ṣoñra

5. **ḳaydlar:**-*lar*
Gazel 154
Mısra: **12**
Bağ, zincir.
11. Görince zāġı hevāda ḳafesde bir ṭāvūs
12. Bu ḳaydlar baña bāl-i münaḳḳaşumdandur

6. **ḳayddur:**-*dur*
Gazel 92
Mısra: **3**
Bağ, zincir.
3. Ḳayddur ehl-i dile dāʿiye-i ehl-ü ʿıyāl
4. Ehl-i beyt-i şuʿarā maʿni-i nāzikteridür

7. **ḳaydında: :**-*ı, -n, -da*
Gazel 687
Mısra: **1**
Bağ, zincir; tuzak.
1. Gerçi vardur bulunur cām ü sebū ḳaydında
2. Eks̱eri nās velī kīr ü gelū ḳaydında

8. **ḳaydından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 782
Mısra: **5**
Bağ, zincir II Esaret II Kaygı, endişe.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

8. **ḳaydın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **186**
Emel, arzu II İş, güç.
185. ʿArż ile bülbül eyledi inhā
186. Bozdı ḳaydın nesīm-i çāpük-pā

ḳayd olmasa:
1. **ḳayd olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 487
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yazılmak.
5. Yalıñuz ṣafha-i mecmūʿalara olmasa ḳayd
6. Levḥa-i mihr ü mehe naḳş-ı cebīn olsa ġazel

ḳayda düşmiş:
1. **ḳayda düşmiş:**-*miş*
Tarih 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kaygıya, endişeye kapılmak.
7. Nābī-i zār daḫı düşmiş iken bu ḳayda
8. Geldi hātiften o dem gūşına bir böyle ṣadā

ḳayd-ı bāl:
1. **ḳayd-ı bāl:**
Gazel 148
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kanada bağlı (olmak).
5. Faḳīr müre olur ḳayd-ı bāl ʿayn-i belā
6. Vedāʿı nāf-ı zemīnden fenā bozundısıdur

ḳayd-ı dād u sited:
1. **ḳayd-ı dād u sited:**
Gazel 87
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Alışveriş kaydı.
9. Ne ḳayd-ı dād u sited var ne kal ü ḳīl-i ḥisāb
10. Bihişt ẕevḳi ki var küşe-i ferāġatdür

ḳayd-ı dünyāyı:
1. **ḳayd-ı dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 816
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bağları (dünya yaşamına ait zevk, eğlence, mal ve mülk vs. bağlamında).
5. Unutdurdı baña evżāʿ-ı cismüñ ḳayd-ı dünyāyı
6. Olurmış ġamze-i bī-kāre maḥrem kāre bigāne

ḳayd-ı edeb:
1. **ḳayd-ı edeb:**
Gazel 356
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Edep kaygısı.
9. Derūnı manṣıb-ı ḫ∨āhişden eyledüm maʿzūl
10. Ḳalem-rev-i ġama ḳayd-ı edeb ne müşkil imiş

ḳayd-ı eşk-i ter:
1. **ḳayd-ı eşk-i ter:**
Gazel 113
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Islak gözyaşı bağı.
9. Nābī ne ḳayd-ı eşk-i ter ü pāre-i ciġer
10. Şevḳ-i viṣāl reh-rev-i ümmīde tūşedür

ḳayd-ı ḥayāt:
1. **ḳayd-ı ḥayāt:**
Gazel 803
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hayat endişesi.
1. Ḫ∨āhişger olma rāḥata ḳayd-ı ḥayāt ile
2. Tā ʿakd-i sulh itmeyicek kāʾināt ile

ḳayd-ı iġlāka düşürmek:
1. **ḳayd-ı iġlāka düşürmek:**-*mek*
Gazel 621
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sözü muğlak ve anlaşılmayacak şekilde söylemek.
9. Ne lāzımdur düşürmek şiʿri Nābī ḳayd-ı iġlāka
10. Bu deñlü bī-tekellüf sāde şiʿr-i dil-güşā dirken

ḳayd-ı liyākat:
1. **ḳayd-ı liyākat:**
Gazel 698
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Layık olma/olabilme stresi.
15. Āsān idi ḫ∨āhişgerī-i manṣıb-ı vuṣlat
16. Ammā nʾideyüm ḳayd-ı liyākat var içinde

ḳayd-ı namdan:
1. **ḳayd-ı namdan:**-*dan*
Gazel 617
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şan ve şöhret bağı.
5. Naḳş-ı nigīnün āhiri levḥ-i mezār iken
6. Olmaz keşīde dest-i heves ḳayd-ı namdan

ḳayd-i nemed:

1. **ḳayd-i nemed:**
Gazel 356
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Keçe yününden örülmüş elbise kaydı.
5. Göñül rehā bulamaz mevce-i taʿalluḳdan
6. Tecerrüd ehline ḳayd-i nemed ne müşkil imiş

ḳayd-ı piç ü ḫamdan:

1. **ḳayd-ı piç ü ḫamdan:**-*dan*
Gazel 545
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı ve üzüntü zincirleri.
1. Olur āzāde ḳayd-ı piç ü ḫamdan pençe-i ġamdan
2. Olan ḳādir şühūda nʾolduġın maḳṣūd ʿālemden

ḳayd-ı rüsūmdur:

1. **ḳayd-ı rüsūmdur:**-*dur*
Gazel 88
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Seremoni sınırlamaları.
13. Ḳayd-ı rüsūmdur hep teṣbīh ü tāc ü ḫırḳa
14. Dervīş-i bī-ser ü pā važʿ u vekārı nʾeyler

ḳayd-ı ṣayda düşürür:

1. **ḳayd-ı ṣayda düşürür:**-*ür*
Gazel 580
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Av kapanına düşürmek.
7. Ṣaydı ṣayyād şikār itmede söz yoḳ ammā
8. Ḳayd-ı ṣayda düşürür ṣayd daḫı ṣayyādın

ḳayd-ı taḥrīr:

1. **ḳayd-ı taḥrīr:**
Gazel 861
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yazı kaydı, yazmakla kayıtlama, bağlama.
5. Ṭāʾir-i lāne-i ıṭlāḳ ḳafes-gīr olmaz
6. Ḳayd-ı taḥrīr ile olsun mı müselsel maʿnā

ḳayd-ı tevfike düşen:

1. **ḳayd-ı tevfike düşen:**
Gazel 634
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
?.
9. Yorulur nüsḫa-i yek-ser ḥikem-i āfāḳuñ
10. Ḳayd-ı tevfike düşen mesʾele-i muḫtelifin

ḳayd-ı tīmārındadur:

1. **ḳayd-ı tīmārındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Matla 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tedavisinin (birine yada bir şeye) bağlı olması.
1. Ṣıḥḥat-ı āşıḳ nigāh-ı çeşm-i bīmārındadur
2. Bī-ḫıreddür kim ki anuñ ḳayd-ı tīmārındadur

ḳayd-ı żarūret:

1. **ḳayd-ı żarūret:**
Gazel 350
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mecburiyet bağı, eli kolu bağlı olma.
7. Anlamaz gūşe-nişīnān-ı zevāyā-yı ġınā
8. Ḫalḳı āşüfte iden ḳayd-ı żarūret ne imiş

ḳayd-ı zencīre:

1. **ḳayd-ı zencīre:**-*e*
Gazel 513
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zincir bağı.
9. Herkesüñ pāyına pīçīde olur aʿmāli
10. Ḳayd-ı zencīre sezā pāy-ı meṭāyā-yı ḳalem

ḳaydına düşme:

1. **ḳaydına düşme:**-*me*
Gazel 701
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaygıya, endişeye kapılmak.
7. Hīç ʿarż-ı ḥāl ḳaydına düşme merāmuñı
8. Tezkīr-i luṭf terk-i edebdür ekâbire

2. **ḳaydına düşme:**-*me*
Tarih 9
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Kaygıya, endişeye kapılmak.
27. Düşme tārīḫ ḳaydına Nābī
28. Aña virmiş Ḫudā zebān-ı beyān

3. **ḳaydına düşme:**-*me*
Gazel 840
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tuzağına düşmek II Kaygıya, endişeye kapılmak.
5. El virse daḫı düşme göñül terk-i edebdür
6. Endāzelemek ḳaydına kālā-yı viṣāli

ḳaydında olmayıcaḳ:

1. **ḳaydında olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 687
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Derdinde, telaşında olmak.
7. Dāmen-i bergine reh-yāb olamaz dest-i ẕübūl
8. Gül-i naḳş olmayıcaḳ reng ile bū ḳaydında

ḳāyid-i leşker-i islām ü niẓāmüʾl-ʿālem:

1. **ḳāyid-i leşker-i islām ü niẓāmüʾl-ʿālem:**
Tarih 92
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Alemin düzenini ve islam ordusunu kaydeden/düzenleyen.
49. Ḳāyid-i leşker-i İslām ü niẓāmüʾl-ʿālem
50. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i kān-ı kerem baḥr-ı ʿaṭā

ḳayıḳ:

1. **ḳayıḳla:**-*la*
Gazel 246
Mısra: **7**
Kayık; deniz, göl ve nehirlerde dolaşmak, yük taşımak için yapılmış, kürek veya yelkenle yol alan küçük tekne.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḥrīye biner oldı kemīneler

ḳayna:

1. **ḳaynadı:**-*dı*
Gazel 275
Mısra: **7**
Kaynamak.Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulduğunda buhar durumuna geçerek fokurdamak.
7. Ḳaynadı dīg-i fenā dūd-ı ḫaṭ oldı peydā
8. Ṭoymadı māʾide-i vaṣlına mihmānı henūz

kays:

1. **kays:**
Gazel 880
Mısra: **3**
Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.
3. Ferhād ile Kays eyledi ber-çīde metāʿın
4. Ey dil ser-i bāzār-ı melāmet saña ḳaldı

ḳayur:

1. **ḳayurmaz:**-*maz*
Gazel 886
Mısra: **7**
Kaygılanmak, endişelenmek, merak etmek.
7. Ḳayurmaz olduġumuz reh-nişīn-i kūy-ı telāş
8. O şuḫ itmez ise żāyiʿ intiẓārumızı

ḳaz:

1. **ḳazır:**-*ır*
Gazel 497
Mısra: **3**
Kazımak, işlemek, nakş etmek.
3. Ḳazır ḫurşid taṣḥīḥ eyledükçe nüsḫa-i bāġı
4. Görüp ḥarf-i gül üzre noḳṭa-i sehv olduġın şebnem

2. **ḳazılan:**-*ıl, -an*
Gazel 578
Mısra: **4**
Kazımak, işlemek, nakş etmek.
3. Naḳş-ı yārüñ dil-i aġyārda yoḳdur farḳı
4. Dāmen-i ṭās-ı nühāse ḳazılan imżādan

3. **ḳazar:**-*ar*
Gazel 687
Mısra: **9**
Kazımak, işlemek, nakş etmek.
9. Laʿl ü yāḳūta ḳazar sikke(y)i mermerde degül
10. Nābiyā her kim olur nām-ı nikū ḳaydında

4. **ḳazsalar:**-*sa, -lar*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **250**
Bir araçla toprağı kabartarak kaldırmak, oymak ve atmak, toprak kazmak, toprak çıkarmak.
249. Sen degül cümle nāẓımān-ı süḫan
250. Ḳazsalar nevk-i fikr ile maʿden

ḳażā:
1. **ḳażā:**
Gazel 198
Mısra: **1**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
1. Bir zamān toḫmı ḳażā pā-zede-i ḫāk eyler
2. Bir zamān zīb-i serā-perde-i eflāk eyler

2. **ḳażā:**
Gazel 859
Mısra: **3**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
3. Nizām-ı baḫtumuza eylemiş ḳażā tanẓīr
4. Nizām-ı ḳısmet-i evkāt-ı pençgānemüzi

3. **ḳażā:**
Kaside 13
Mısra: **29**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
29. Pīç-i seyl-āb-ı ḫurūşānuñ arasında ḳażā
30. Āştī seddine virdi ne güzel istiḥkâm

4. **ḳażā:**
Tarih 6
Mısra: **11**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
11. İtdi ol merd-i hünermendi ḳażā
12. Çār-sūy-ı ʿademe dest-āvīz

5. **ḳażā:**
Tarih 36
Mısra: **11**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
11. Çekilen derde ḳażā ḳaṣd-ı mükāfat itdi
12. İtdi bir müʿtemen-i ʿādili ṣadrüʾl-vüzerā

6. **ḳażā:**
Tarih 135
Mısra: **4**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
3. Cihān āsūde iken sāye-i zīr-i cenāḥında
4. Ḳażā bir ġayrı gūne naḳşa tertīb-i sevād itdi

7. **ḳażā:**
Tarih 138
Mısra: **15**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
15. Mühr ḫurşīdden urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
16. Ki bu ḳaṣra yakışur dinse eger faṣṣ-ı nigīn

8. **ḳażā:**
Tarih 143
Mısra: **8**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
7. Bu luʿbetgāhda göstermeġe yek cüzʾi ḳalmışken
8. Ḳażā bāziçe-i tāze felek manṣūbe-i maṣraf

9. **ḳażā:**
Gazel 142
Mısra: **7**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

10. **ḳażā:**
Gazel 586
Mısra: **13**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
13. İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
14. Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden

11. **ḳażā:**
Tarih 29
Mısra: **12**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
11. Nāvekin seyr eyleyenler ṭablada
12. Didiler cümle ḳażā bulmış yirin

12. **ḳazā:**
Gazel 388
Mısra: **3**
Hüküm, buyruk.
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳazā
4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

13. **ḳażā:**
Kaside 14
Mısra: **58**
Hüküm, buyruk.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

14. **ḳażā:**
Tarih 56
Mısra: **11**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
11. Ol vezīr-i ʿālem-ārā kim ḳażā taʿẓīm içün
12. Asmānda kevkeb-i baḫtına eyler iḥtirām

15. **ḳażā:**
Kaside 7
Mısra: **93**
Kaderin, Allah tarafından ezelde tâyin ve tespit edilen biçimde ve zamanda gerçekleşmesi.
93. Sürādıḳında ḳażā dīdebānlıġa meʾẕūn
94. Hazīnesinde ḳader pāsbānlıġa meʾmūr

ḳaża ider:
1. **ḳaża ider:**-*er*
Gazel 421
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Vaktinde yerine getirilemeyen oruç, namaz gibi görevleri sonradan yerine getirmek suretiyle ödemek.
9. İder ḳaża giderek kām-ı ġayre ḫıdmetkār
10. ʿAvākibin bilürüz ṣad-hezār ḫod-kāmuñ

ḳaża iderüz:
1. **ḳaża iderüz:**-*er, -üz*
Tarih 128
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Vaktinde yerine getirilemeyen oruç, namaz gibi daha çok dini görevleri sonradan yerine getirmek suretiyle ödemek.
23. İderüz mevsim-i teşrīfde inşāʾallāh
24. Fevt olan maʿnī-i pākīzeleri cümle ḳaża

ḳazan:
1. **ḳazanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **30**
Kazanmak, elde etmek.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıkını tīz ḳazanur

ḳazandırıncaya dek:
1. **ḳazandırıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Kazandırıncaya kadar.
29. Hezār kīse nüḳūd-ı sirişk oldı telef
30. O şūha māye-i naḫvet ḳazandırıncaya dek

ḳażāsını itmek:
1. **ḳażāsını itmek:**-*mek*
Gazel 829
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Zamanında yapılamayan oruç ve namaz gibi ibadetleri daha sonra yerine getirmek.
5. Yoḳ farḳı varmadan der-i dīvāna bī-maḥal
6. Fevt itdügüñ ıbādetüñ itmek ḳażāsını

kāẕīb:
1. **kāẕīb:**
Gazel 166
Mısra: **14**
Yalancı.
13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕīb nıṣfı ṣādıḳdur

kebāb:
1. **kebāb:**
Gazel 21
Mısra: **4**
Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.
3. Luṭfıyla bir piyāle ṣunaydı o dil-rübā
4. Bezm-i ṭarabda eyler idüm kendümi kebāb

2. **kebābda:**-*da*
Gazel 691
Mısra: **2**
Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.
1. Olmaḳla geh bulunduğı bezm-i şarābda
2. Āmādedür ʿaẕāb-ı cehennem kebābda

3. **kebābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 780
Mısra: **8**
Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.
7. Sanmañ şafaḳ ṭutuşdı ser-i dāmen-i felek
8. Bezm-i belānuñ āteş ururken kebābına

4. **kebāb:**
Gazel 29
Mısra: **1**
Ateşe karşı kızartılmış et.
1. Evvel dilüñi sīḫ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

5. **kebāb:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Ateşe karşı kızartılmış et. II Gönül.
11. Āhı āteş getürür dīdesi ṣu bağrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

6. **kebāb:**
Kaside 11
Mısra: **6**
Ateşe karşı kızartılmış et. II Gönül.
5. Görüp firāḳun ile nār-ı ġamda sūzişümi
6. Baña teraḥḥum idüp ḫūn-ı eşk dökdi kebāb

kebāb eylemişdi:
1. **kebāb eylemişdi:**-*miş, -di*
Tarih 144
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kebap etmek, yakmak, içini acıtmak.
15. Şuʿle-i aḫbār-ı havl-engīzi bulmağla şüyūʿ
16. Sīḫ-i ḥayret eylemişdi ḳalb-i İslāmı kebāb

kebāb-ı çeng-i nüsūr itdi:
1. **kebāb-ı çeng-i nüsūr itdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Kartalların pençesindeki et eylemek.
153. Tenūr-ı ḥarbde itdi luḥūm-ı aʿdāyı
154. Gıdā-yı fevc-i behāyim kebāb-ı çeng-i nüsūr

kebāb-ı cevr olalı:
1. **kebāb-ı cevr olalı:**-*alı*
Gazel 530
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eziyet ve sıkıntıdan kebap olmak.
9. Cism-i zārum kebāb-ı cevr olalı
10. Nābiyā bezm-i ġamda māḥażarum

kebāb-ı ġam:
1. **kebāb-ı ġam:**
Gazel 392
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kederden yanıp kavrulmuş.
15. ʿĀlemde dil mi ḳordı kebāb-ı ġam itmedük
16. Girse eline ġayrinüñ ol dil-rübālıcuk

kebāb-ı ḥasret:
1. **kebāb-ı ḥasret:**
Gazel 563
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hasret kebabı, hasret çekmekten kavrulup kebap olma.
11. Mücerred ḥiṣṣe-i ʿāşıḳ kebāb-ı ḥasret olmaḳdur
12. O ser-mest-i gurūruñ luṭf-ı rūy-ı āteşīnīnden

kebāb-ı murġān:
1. **kebāb-ı murġān:**
Gazel 802
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kuş kebabı.
7. İrās-ı ḳuvvet eyler ṭabʿa kebāb-ı murġān
8. İtme ḫayāli vaḳf-ı pīrāmen-i ḳınnāre

kebāb-ı vasl:
1. **kebāb-ı vasl:**
Gazel 206
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kebap lezzetindeki kavuşma.
15. Kebāb-ı vasl olur mıydı böyle sīrnemek
16. Anı yapup pişürenler arada ṭatmasalar

kebāde:
1. **kebādedür:**-*dür*
Gazel 177
Mısra: **2**
Eğitim yayı, acemilere ok atmayı öğretmekte kullanılan gevşek yay.
1. Mīnāyı vaḳf-ı gerdiş iden zūr-ı bādedür
2. Bāzū-yı meyde devr-i piyāle kebādedür

2. **kebādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 415
Mısra: **4**
Eğitim yayı, acemilere ok atmayı öğretmekte kullanılan gevşek yay.
3. ʿĀcizden aḳviyā ider ümmīd-i taḳviyet
4. Çoḳ gerden-i kemānda ḥuḳūḳı kebādenüñ

3. **kebāde:**
Gazel 495
Mısra: **12**
Eğitim yayı, acemilere ok atmayı öğretmekte kullanılan gevşek yay.
11. Kemān-ı cevrini çekmek ümīdin itme göñül
12. Kemān-ı saḫtdur ol gördüġüñ kebāde degül

kebāde idüm:
1. **kebāde idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eğitim yayı, acemilere ok atmayı öğretmekte kullanılan gevşek yay.
3. Ne semte çekse giderdüm tereddüd itmez idüm
4. Elinde cāẕibe vuṣlatuñ kebāde idüm

kebīrī-zāde:
1. **kebīrī-zāde:**
Tarih 137
Mısra: **1**
Kebirizade Abdülhalim Efendi; Abdurrahman Efendinin torunu, İsmail Efendinin oğludur. Kadılık yapmıştır. 1728'de vefat etmiştir. Edirnekapıda medfundur. Oğlu İsmail Kamil Efendidir.
1. Kebīrī-zāde maḫdum-ı mükerrem efżal-ı eyyām
2. İdince mevleviyyetle naẓīr-i ḫuld Şehbāʾyı

2. **kebīrī-zādeʾye:**-*y, -e*
Tarih 137
Mısra: **14**
Kebirizade Abdülhalim Efendi; Abdurrahman Efendinin torunu, İsmail Efendinin oğludur. Kadılık yapmıştır. 1728'de vefat etmiştir. Edirnekapıda medfundur. Oğlu İsmail Kamil Efendidir.
13. Leb-i āmīn ile Nābī didi tārīḫ-i teşrifin
14. Kebīrī-zādeʾye yā Rāb mübārek eyle Şehbāʾyı

kebk:
1. **kebki:**-*i*
Gazel 755
Mısra: **8**
Keklik.
7. Ġubār-ı vahşet olmaz dāmen-i ṣahrā-yı vaḥdetde
8. Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

kebk-i çenginden:
1. **kebk-i çenginden:**-*i, -n, -den*
Gazel 162
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Pençedeki keklik.
5. Nice vāreste olur kebk-i çenginden
6. Çeşmi şāhīn-i şikārī müjeler mıḫlebidür

kebk-i ʿizz ü şeref:
1. **kebk-i ʿizz ü şeref:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **489**
Kelime Tipi: -
İtibar ve şeref kekliği.
489. Kebk-i ʿizz ü şeref şikāruñdur
490. ʿAvn-ı bārī refik ü yāruñdur

kebūd eylerdi:
1. **kebūd eylerdi:***-r, -di*
Tarih 30
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Morartmak.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

kebūter-i kalemüñ:
1. **kebūter-i kalemüñ:***-üñ*
Gazel 263
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kalem güvercini.
9. Giriftedür gül-i maʿnā vü şāh-ı elfāza
10. Kebūter-i kalemüñ dām u dānesin bilürüz

kec:
1. **kec:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
7. Göñüllerüñ kimi kec olduġı kimisi rāst
8. Çeker beyāna yemīn ü yesār terkeşümüz

2. **kec:**
Gazel 633
Mısra: **5**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
5. Naḳş-ı cebīni birisinüñ rāst biri kec
6. Mührüñ budur tefāvüti seng-i mezārdan

3. **kec:**
Gazel 668
Mısra: **7**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
7. Kemān-mis̱āl kec ol maḳṣaduñ taḳarrüb ise
8. Atılma oḳ gibi yābāna istikāmet ile

4. **kec:**
Gazel 796
Mısra: **5**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
5. Kemān-mis̱āl kec ol tek atılma yabāna
6. Ḫadeng-i rāst-rev-i vādī-i telāş olma

5. **kec:**
Gazel 6
Mısra: **5**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

6. **kecden:***-den*
Gazel 87
Mısra: **3**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast ḫaber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

7. **kecüñ:***-üñ*
Gazel 87
Mısra: **4**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast ḫaber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

8. **kec:**
Gazel 456
Mısra: **3**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

9. **kec:**
Gazel 543
Mısra: **5**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
5. Kec olsa her ne ḳadar ebrū-yı muʿanber-i yār
6. Olur o deñlü mededkār-ı istiḳāmet-i ḥüsn

10. **kec:**
Gazel 739
Mısra: **10**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.
9. Benüm ol ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet kim
10. Nihālüm bīd-i mecnūn olsa kec bitmez zemīnümde

kec baḳarlar:
1. **kec baḳarlar:***-ar, -lar*
Kıt'a 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eğri bakmak II "Eğri (gözle) bakmak deyiminin karşılığı olarak "yan bakmak; kötü niyetle bakmak".
11. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
12. Ṭabʿumuñ ʿarṣa-i maʿnāda çekilmez yayı

2. **kec baḳarlar:***-ar, -lar*
Kıt'a 107
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eğri bakmak II "Eğri (gözle) bakmak deyiminin karşılığı olarak "yan bakmak; kötü niyetle bakmak".
1. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
2. Ṭabʿumuñ ʿarsa-i maʿnāda çekilmez yāyı

kec düşse:
1. **kec düşse:***-se*
Gazel 861
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Eğri, ters, yamuk olmak.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

kec gösterür:
1. **kec gösterür:***-ür*
Gazel 657
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eğri, yamuk göstermek.
7. Nāẓıruñ ʿaksini kec gösterür āyīne-i kec
8. Olmadun sen bize toġrulmadun ey āyine-rū

kec olmaġın:
1. **kec olmaġın:***-maġ, -ı, -n*
Gazel 439
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eğri, yamuk olmak.
3. Ez̲ān derūnına itmez güz̲er zebānından
4. Derūn-ı sinesi kec olmaġın menārelerüñ

kec-binī-i ney-zen:
1. **kec-binī-i ney-zen:**
Gazel 558
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Neyzenin yan bakışı (Neyzenlerin başlarını yana doğru eğerek, ney üflemelerine atfen).
3. Hemān sen müstaḳīm ol çerḫ-i kec-revden hirās itme
4. Maḳām-ı rāsta virmez ḫalel kec-binī-i ney-zen

kec-derūn:
1. **kec-derūn:**
Gazel 795
Mısra: **9**
İçi pis, kinci.
9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ḫāme raḳībāsā
10. Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

2. **kec-derūn:**
Kıt'a 8
Mısra: **4**
İçi pis, kinci.
3. Başında āteşi eksük degül olur pā-māl
4. Menāre gibi olan kec-derūn u rāst-nümā

3. **kec-derūn:**
Kıt'a 8
Mısra: **6**
İçi pis, kinci.
5. Seri şikeste siyeh-rū vü ser-nigūn olsun
6. Olan mis̱āl-i ḳalem kec-derūn ü rāst-nümā

kec-derūnluġ:
1. **kec-derūnluġına:***-ı, -n, -a*
Gazel 150

Mısra: **14**
Kincilik.
13. Ḳaṭʿā serin fırāz idemez Nābīyā ḳalem
14. Āyā ki kec-derūnluġına şerm-gīn midür

kec-dil:
1. **kec-dil:**
Gazel 497
Mısra: **1**
İçi pis, kinci.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

kec-endīş:
1. **kec-endīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 465
Mısra: **8**
Eğri düşünen, kötü düşünceli.
7. Ḳavsveş rāḥatı yoḳ keş-me-keş-i miḥnetden
8. İki yüzlü iki aġızlu kec-endīşlerüñ

keclik:
1. **keclikleri:**-*ler, -i*
Gazel 484
Mısra: **11**
Yamukluk, eğrilik.
11. Keclikleri āyīn-i tevāzuʿdan iden rāst
12. Sür rūy-ı siyāhuñ yire hem-reng-i nigīn ol

kec-naḳşlik:
1. **kec-naḳşlikle:**-*le*
Kaside 17
Mısra: **8**
Yamuk nakışlılık (Yüzüğün üstündeki nakış ve yazıların şeklinden dolayı yamuk olması bağlamında).
7. Ehl-i ḥarfüñ ḥüsni eyler vaḳt-i ḥācetde ẓuhūr
8. Eyleme kec-naḳşlikle ittihām engüşteri

kec-naẓar:
1. **kec-naẓarān:**
Gazel 559
Mısra: **13**
Eğri bakışlılar II Kıskançlar.
13. Ḥayf nūş itdügine görmeyicek kec-naẓarān
14. Ṣuret-i sırr-ı Ḥaḳḳ-ı āyine-i zemzemden

kec-nigāh itmemeġe:
1. **kec-nigāh itmemeġe:**-*me, -meġ, -e*
Gazel 105
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eğri, yan bakmak (Neyzenler, ney çalarken başlarını yana eğerler).
9. Naġmemin ḳadrini bilmezleri seyr itdükçe
10. Kec-nigāh itmemeġe çāre mi var neyzenler

kec-nigehlügi:
1. **kec-nigehlügi:**
Gazel 192
Mısra: **2**
Yan bakma tavrı , eğri bakış.
1. Ol mest-i ḥüsn vażʿ-ı cefāyı hüner ṣanur
2. ʿUşşāḳa kec-nigehlügi ḥüsn-i naẓar ṣanur

kec-nihādān:
1. **kec-nihādānun:**-*un*
Gazel 581
Mısra: **7**
Talihi kötü, ters olanlar.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

2. **kec-nihādān:**
Gazel 664
Mısra: **15**
Talihi kötü, ters olanlar.
15. Kec-nihādān rāst-ṭabʿān ile itmez imtizāç
16. İttiḥādı olmaz anuñçün kemānuñ tīr ile

kec-nümā:
1. **kec-nümā:**
Gazel 264
Mısra: **5**
Eğri büğrü gösteren.
5. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar kec-nümā isek de yine
6. İder ẓuhūr maḥallinde istikāmetümüz

kec-rev:
1. **kec-revlügi:**-*i*
Gazel 69
Mısra: **5**
(Feleğin) yanlış yoldan gitmesi, eğri eğri dönmesi.
5. Çerḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
6. Dil-berān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

kec-ṣaff-ı ayāṣūfiyye:
1. **kec-ṣaff-ı ayāṣūfiyye:**
Gazel 752
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayasofya Camisinin eğri safları.
9. Düşüp cüzʾice kec-ṣaff-ı Ayāṣūfiyye şeklinde
10. İmām olmış maḥalli lafẓı saṭr-ı der-kenār üzre

keder:
1. **kederden:**-*den*
Gazel 504
Mısra: **8**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
7. Felek firāḳ ile itdi derūnumı ḫum-ı nīl
8. Kederden āyine-i āb gibi sāde idüm

2. **keder:**
Gazel 588
Mısra: **6**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
5. İbrāmı sen de perde-birūn itme ey göñül
6. Mirʾāt-ı ṭabʿ-ı yāre keder ḥāṣıl olmasun

3. **keder:**
Gazel 660
Mısra: **14**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
13. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
14. Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşāʾaʾllāh

4. **keder:**
Gazel 727
Mısra: **5**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
5. Ḳomaz dilinde keder taşa ursalar başın
6. Yine muḫālefet itmez necībdür lūle

5. **kederden:**-*den*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **194**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
193. Eyle yā Rab murādın āmāde
194. Ḳalb-i pākin kederden āzāde

6. **kederden:**-*den*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **16**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
15. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-i berīn
16. Olur sāyesinde kederden emīn

7. **keder:**
Tarih 16
Mısra: **6**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

8. **kederden:**-*den*
Tarih 92
Mısra: **65**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
65. Eyleyüp ḳalb-i şerīfini kederden meʾmūn
66. ʿÖmrini devletini eyleye efzūn Mevlā

9. **keder:**
Tarih 119
Mısra: **10**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
9. İncilā buldı ḳudūmı ile merāyā-yı ḳulūb
10. Oldı āṡār-ı kesel maḥv u keder nā-peydā

10. **keder:**
Tarih 142
Mısra: **22**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
21. Pīrāmenine uġrayamaz yüz sürenlerüñ
22. Dünyā vü āḫiretde keder sancaḳ-ı şerīf

11. **keder:**
Gazel 394
Mısra: **1**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyāḳat yoḳ
2. Viṣāle ḳābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭāḳat yoḳ

12. **kederden:**-*den*
Gazel 807

Mısra: **2**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
1. Suẖen āzāde eserden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süẖanuñ żımnında

13. **kederden:**-*den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **246**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
245. İde mirʾāt-ı ẖāṭırını muʿīn
246. Ġamdan āsūde vü kederden emīn

14. **kederle:**-*le*
Gazel 421
Mısra: **5**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
5. Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
6. Gelür dimāġa güşād āẖirinde zükāmuñ

15. **kederi:** -*i*
Kaside 5
Mısra: **6**
Bulanıklık, bulanık olma.
5. Ṣāf envār-ı ḥaḳāyıḳdur olan āsārı
6. Ẕerre yoḳdur kederi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

16. **kederden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **3**
Gam, ısırap, elem, hüzün.
3. Kederden oldı muṣaffā mesālik-i iḳbāl
4. Keselden oldı muʿarrā memālik-i maʿmūr

keder görmesün:
1. **keder görmesün:**-*me, -sün*
Kıt'a 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eziyet görmek, sıkıntıya maruz kalmak.
7. Görmesün ẕerre ḳadar āyine-i ḳalbi keder
8. Olmasun nīm-nefes ḳalb-i şerīfi nā-şād

keder virdi:
1. **keder virdi:**-*di*
Gazel 288
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Üzüntü vermek.
1. Ne çekdi kimse bizüm dil-ẖırāşlıḳlarumuz
2. Ne virdi ẖalḳa keder şekve-pāşlıḳlarumuz

keder virüp:
1. **keder virüp:**
Gazel 269
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Üzüntü vermek.
7. Bārid niyāzlarla virüp ṭabʿına keder
8. Ḳalbin remīde eylemişüz ẖiffet itmişüz

2. **keder virüp:**-*üp*
Kaside 12
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Üzüntü vermek, kederlendirmek, tasalandırmak, can sıkmak, derde düşürmek.
39. Rüzgār āyīne-i ḳalbe virüp yine keder
40. Dili pür-ẖūn ider evzā-ı ciger-sūz-ı ʿavām

keder virür:
1. **keder virür:**-*ür*
Kaside 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Üzüntü vermek, kederlendirmek, tasalandırmak, can sıkmak, derde düşürmek.
5. ʿĀleme ẖande ider revzeninüñ cāmları
6. Şemse-i ṭāḳı virür ẖātır-ı hūrşīde keder

keder-i bī-hengām virürmiş:
1. **keder-i bī-hengām virürmiş:**-*ür, -miş*
Kaside 12
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Zamansız, beklenmedik hüzün vermek.
41. İẖtiyarī ise de ʿazl ʿaceb ḥālet imiş
42. Dile elbette virürmiş keder-i bī-hengām

kederin çekerüz:
1. **kederin çekerüz:**-*er, -üz*
Gazel 570
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam çekmek, zahmetine katlanmak.
7. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
8. Cām-ı vaṣlın çekerüz nūşdan evvel kederin

2. **kederin çekerüz:**-*er, -üz*
Gazel 570
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam çekmek, zahmetine katlanmak.
7. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
8. Cām-ı vaṣlın çekerüz nūşdan evvel kederin

kedersiz:
1. **kedersiz:**
Gazel 348
Mısra: **7**
Gamsız, üzüntüsüz.
7. Kedersiz neşve-i ümmīd yoḳdur bezm-i ʿālemde
8. Meġer kim dāġ-ı yeʾs ola olursa sāġar-ı bī-ġış

keder-yāb olma:
1. **keder-yāb olma:**-*ma*
Gazel 52
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kederlenmek, üzülmek.
17. Meges-i yeʾsden ey Nābī keder-yāb olma
18. Dest-i cūd-ı ḥaḳ iken mirvāḥa cünbān-ı ümīd

kedū:
1. **kedū:**
Gazel 657
Mısra: **16**
Kabak.
15. Vechi var bulduġı eşcāra tefevvuḳ itse
16. Çünki destār-ı mükevverle ẓuhūr itdi kedū

2. **kedūdur:**-*dur*
Gazel 478
Mısra: **4**
Kabak II Şarap kabı yapılmak üzere kurutulan kabak.
3. Aġūşı ḥasretiyle o şūẖuñ miyānını
4. Deryā-yı ġamda iki kedūdur benümle dil

3. **kedūyile:**-*y, -ile*
Gazel 748
Mısra: **13**
Kabak, kabak ağacı.
13. Tīz bulur ẖālī kedūyile çenārun ḥāletin
14. Nābiyā ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen emsāline

kedū-yı tīre-baẖt:
1. **kedū-yı tīre-baẖt:**
Gazel 860
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kara bahtlı kabak ağacı/bitkisi.
11. Çenārı pāy-māl eyler kedū-yı tīre-baẖt ammā
12. Rehā bulmaz çenāruñ pençesinden żarf-ı dāmānı

kef:
1. **kefümde:**-*üm, -de*
Kıt'a 101
Mısra: **1**
El.
1. Nābī kefümde ẓāhir olan cā-be-cā şiken
2. Der-kār iderse pürsişe ṣāhib-naẓarları

kefe-i mihr ü māh:
1. **kefe-i mihr ü māh:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Ay ve güneş kefesi.
155. Kefe-i mihr ü māh olup mīzān
156. Kesr-i mīzān ṭutar mehi vezzān

kefen:
1. **kefenüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **6**
Ölüye sarılan bez.
5. Var ise ġayretüñ ey cāme çāk-ber-çāk ol
6. Vefāsına naẓar it zīr-i ẖākde kefenüñ

2. **kefenlerde:**-*ler, -de*
Gazel 710
Mısra: **14**
Ölüye sarılan bez.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

3. **kefeni:**-*i*
Gazel 839
Mısra: **10**
Ölüye sarılan bez.
9. Nice cān-dāde-i ḥasret ṭolaşur fūte be-dūş
10. Mürdeler seyre gelür dūşına almış kefeni

4. **kefenden:**-*den*
Gazel 847
Mısra: **8**
Ölüye sarılan bez.
7. Umma ümmīd-i vefā elbise-i fāḫireden
8. Yoḳ vefā eyleyecek saña kefenden ġayrı

kefen eyle:
1. **kefen eyle:**
Gazel 578
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kefen yapmak.
7. Mürde-i renc-i ḫumāra kefen eyle ey çerḫ
8. Atılan penbeyi cemʿ eyle ser-i mīnādan

kefenlen:
1. **kefenlenmiş:**-*miş*
Gazel 339
Mısra: **6**
Kefene sarılmak, tekfin edilmek.
5. Fenāsın añlamış nergis ḳadar yoḳ bāġ-ı devranuñ
6. Daḫı ḫᵛāb-ı ʿademden açmadan çeşmin kefenlenmiş

keffāre:
1. **keffāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **14**
Kefaret, bir mecburiyet altında veya yanlışlıkla işlenmiş günahı affettirmek ümidiyle şeriata uygun olarak verilen sadaka veya tutulan oruç.
13. Mest-i ṣahbā-yı vefāyuz eylesek farżā ferāġ
14. Bir nice maḫmūrı sīr-āb itmedür keffāremüz

keffe:
1. **keffesi:**-*si*
Kıt'a 34
Mısra: **1**
Terazi gözü, kefesi.
1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

keffe-i çeşmine:
1. **keffe-i çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 482
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Göz kefesi.
5. Keffe-i çeşmine cünbiş virüp ebrū-yı Ḫalīl
6. Dil alup şive ṣatar ṭurma terāzū-yı Ḫalīl

keffe-i cürm:
1. **keffe-i cürm:**
Kaside 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Terazinin günah kefesi.
9. Yād-ı nāmuñla nʾola keffe-i cürm olsa s̱evāb
10. Feyż-i naʿtuñla girer vezne ʿibārāt-ı rekīk

keffe-i günāh:
1. **keffe-i günāh:**
Gazel 261
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Günah kefesi.
17. Nābī biraz ḫafīf gerek keffe-i günāh
18. Mizān-ı iʿtiẕār ber-ā-berlik istemez

keffe-i iḳbāle:
1. **keffe-i iḳbāle:**-*e*
Gazel 862
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Talih kefesi, terazinin mutluluk gözü.
13. Gelürdi keffe-i iḳbāle rācih ey Nābī
14. Gedā muvāzene eylerse bī-nevālıġını

keffe-i iʿtibārda:
1. **keffe-i iʿtibārda:**-*da*
Kıt'a 81
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Terazinin) İtibar kefesi.
3. Keffe-i iʿtibārda birdür
4. Ẓāhir ü bātın-ı ʿuluvv ü sümüvv

keffe-i mīzān-ı devrān:
1. **keffe-i mīzān-ı devrān:**
Gazel 646
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Felek terazisinin kefesi.
7. Eylemiş baḥr-ı siyāh ile sepīdi rū-be-rū
8. Ṣubḥ u şāmı keffe-i mīzān-ı devrān gösteren

keffe-i mīzān-ı güneh:
1. **keffe-i mīzān-ı güneh:**
Gazel 663
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Günah terazisinin kefesi.
7. Raḥmet-i ʿām-ı ḫudāvend ile hem-seng olamaz
8. Ne ḳadar olsa girān keffe-i mīzān-ı güneh

keffe-i mīzān-ı ḥikmetde:
1. **keffe-i mīzān-ı ḥikmetde:**-*de*
Gazel 296
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hikmet tartısının kefesi.
7. ʿĀlem-i ṣuġrāyuz amma ʿālem-i kübrā ile
8. Keffe-i mīzān-ı ḥikmetde berāber gelmişüz

2. **keffe-i mīzān-ı ḥikmetde:**-*de*
Gazel 296
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hikmet tartısının kefesi.
7. ʿĀlem-i ṣuġrāyuz amma ʿālem-i kübrā ile
8. Keffe-i mīzān-ı ḥikmetde berāber gelmişüz

keffe-i veznde:
1. **keffe-i veznde:**-*de*
Kaside 23
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Terazinin kefesi.
15. Şevḳ ile ṣıdḳ ile naẓm itdügi terkīb-i ġarīb
16. Keffe-i veznde ġālib görinür şuʿarāya

keff-i sulṭān aḥmedʾe:
1. **keff-i sulṭān aḥmedʾe:**-*e*
Tarih 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sultan III. Ahmed Hanın eli.
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīḫin felek
2. Keff-i Sulṭān Aḥmedʾe lāyıḳ ne nāzende tüfek

kef-gīr:
1. **kef-gīr:**
Gazel 73
Mısra: **4**
Köpük tutan, kevgir.
3. Dürdden ṣāfını tefrīḳa veli-niʿmet-i ṣunʿ
4. Eylemiş maṭbaḫ-ı ḳudretde sipihri kef-gīr

2. **kef-gīr:**
Kaside 8
Mısra: **64**
Köpük tutan, kevgir.
63. Mihr barānī-i iḳbāline zerden düġme
64. Ḳurṣ-ı meh matbaḫ-ı cāhında gümüşden kef-gīr

kef-gīr ider:
1. **kef-gīr ider:**-*er*
Gazel 562
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kevgir etmek, delik deşik etmek.
7. Temīz-i yek-digerden ṣāf-rūḥ u dürd-i ecsāmı
8. Vücūdın derd ile surāḫ ile kef-gīr ider gerdūn

kef-i ʾaṭāsı:
1. **kef-i ʾaṭāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Yardım eli.
57. Kef-i ʾaṭāsı o maʿmūre-i keremdür kim

58. Mühendis-i ezelī yapmamış o şehre ḥiṣār

kef-i āzādegānda:
1. **kef-i āzādegānda:**
Gazel 752
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kölelikten kurtulanların elinde.
11. Kef-i āzādegānda nuḳreveş imsāke eġlenmez
12. Şuʿāʿāt-ı kanādīl-i şeb-i rūze menār üzre

kef-i dest-i keremi:
1. **kef-i dest-i keremi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Cömertlik elinin avucu.
133. Bābı beytüʾş-şeref-i mihr-i münīr-i nev-rūz
134. Kef-i dest-i keremi dāʾire-i māh-ı tamām

kef-i duʿāsı:
1. **kef-i duʿāsı:**-*sı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Dua eli.
151. İḥsānına daʾim ola maẓhar
152. Ḳalmaya kef-i duʿāsı bī-zer

kef-i felekde:
1. **kef-i felekde:**-*de*
Gazel 589
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Feleğin, semanın avucu.
15. Fedā-yı sāġar-ı mihr oldı ʿāḳibet Nābī
16. Kef-i felekde olan silk-i sübḥa-i pervīn

kef-i güşādesine:
1. **kef-i güşādesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 693
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Açık el, açılan el.
3. İki nefesde ṭayanmaz ẖazāʾin-i encüm
4. Ni s̱āre H̱üsrev-i mihrüñ kef-i güşādesine

kef-i iḥsānı:
1. **kef-i iḥsānı:**-*ı*
Gazel 882
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yardım eli.
13. O āġā-yı ʿadīmüʾl-mis̱l ü nāzik-ṭabʿ ü ẖoş-ẖū kim
14. Kef-i iḥsānı ḥaḳḳā ebr-i gevher-bārdan geldi

kef-i keremi:
1. **kef-i keremi:**
Kaside 10
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Cömertlik eli.
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

kef-i kerīmi:
1. **kef-i kerīmi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Cömert el.
51. ʿUluvv-ı cāhı ile ṭāḳ-ı āsmān hem-dūş
52. Kef-i kerīmi ile ebr-i pür-ʿaṭā hem-zād

kef-i kerīmüñe:
1. **kef-i kerīmüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 11
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Cömert el.
129. Sen ol keremle ʿalemsin ki itse ebr-i maṭīr
130. Kef-i kerīmüñe taḳlīd iderler istiġrāb

kef-i luṭfı:
1. **kef-i luṭfı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
İyilik eli.
85. Sīm-pāş oldı zemīne kef-i luṭfı o ḳadar
86. Ki zemīn çerẖ-i direm-dāra ider ʿarż-ı ġınā

kef-i nigāha:
1. **kef-i nigāha:**-*a*
Gazel 212
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bakış eli.
7. Virmez kef-i nigāha kitāb-ı cemālini
8. Bilmem nigeh bu girye ile bī-vużu mıdur

kef-i nisārı:
1. **kef-i nis̱ārı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
(Hediye) Saçan el.
61. Ne baḥr gördi ne kān ne tabīʿat-ı şuʿarā
62. Kef-i nis̱ārı gibi bir seḥāb-ı gevher-bār

kef-i sākīde:
1. **kef-i sākīde:**-*de*
Gazel 696
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saki'nin avucu.
5. Cāmı kef-i sākīde şikest olması yegdür
6. Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

kef-i sīmīnini:
1. **kef-i sīmīnini:**-*īni, -ni*
Gazel 451
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gümüşten avuç.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ẖāme mi düşdüñ

kef-i ümmīd:
1. **kef-i ümmīd:**
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümit avucu.
7. Baẖtum gibi tīre kef-i ümmīd gibi pest
8. Çeşmüm gibi pür-āb derūnum gibi vīrān

kef-i velāsı:
1. **kef-i velāsı:**-*sı*
Kaside 11
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Sahiplik eli.
75. Yed-i muẖāṣemeti çāk-rīz-i cīb-i ʿadū
76. Kef-i velāsı güher-pāş-ı dāmen-i aḥbāb

kefş:
1. **kefş:**
Gazel 314
Mısra: **8**
Ayakkabı , pabuç.
7. Maġz ehli olur pirehen esrārına ṭālib
8. Ḳışr ehli gibi kefş ile destāra yapışmaz

2. **kefş:**
Gazel 586
Mısra: **6**
Ayakkabı , pabuç.
5. Saña hem-rāhī-i pīrān-i ṭarīḳ el virmez
6. Kefş mānend-i ʿaṣā itmeyicek āhenden

3. **kefş:**
Gazel 808
Mısra: **10**
Ayakkabı , pabuç.
9. Hep becā tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ
10. Güllere destār şāyān kefş lāyıḳ penbeye

kefş yapar:
1. **kefş yapar:**-*ar*
Gazel 575
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ayakkabı yapmak.
11. Taẖmīs şiʿre cāme vü destār giydürür
12. Pāyına līk kefş yapar müstezād iden

kefşger:
1. **kefşger:**
Gazel 192
Mısra: **6**
Ayakkabıcı II Dilenci.
5. Şevḳ-i miyān-ı yār ile āġūşum açmadan
6. ʿĀlemde kim görürse beni kefşger ṣanur

kefş-i hilāl:
1. **kefş-i hilāl:**
Gazel 406
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hilal pabucu.
17. Sipihr-i pīr çürütdi hezār kefş-i hilāl
18. O māhı hāle-i bezme dadandurıncaya dek

kefş-i hilāli bām-ı feleġe endāḫte itdi:
1. **kefş-i hilāli bām-ı feleġe endāḫte itdi:**-*di*
Gazel 840
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şekil olarak ayakkabıya benzeyen hilali feleğin damına atmak (Pabucu dama atılmak deyimine atfen).
1. İtdi o meh-i kefşgerün ṣīt-i cemāli
2. Endāḫte bām-ı feleġe kefş-i hilāli

kefş-i sīmīn:
1. **kefş-i sīmīn:**
Gazel 90
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş tepsi.
11. Siyeh-dillik müʾeddī-i ġurūr olmaġla devr eyler
12. Miyān-ı dest-i lebde kefş-i sīmīn üzre fincānlar

kef-zenān:
1. **kef-zenān:**
Tarih 9
Mısra: **16**
Elin ayasına vurma, el çırpma.
15. Sürdi bī-ḫtiyār ayaġına yüz
16. Kef-zenān oldı baḥre dek pūyān

kehkeşān:
1. **kehkeşānı:**-*ı*
Gazel 833
Mısra: **9**
Samanyolu.
9. Kehkeşānı beline inlü ḳuşanmış gerdūn
10. Meşʿal-i māhı alup dūşına ʿakkām gibi

keh-keşān:
1. **keh-keşān:**
Gazel 866
Mısra: **9**
Samanyolu.
9. Zīb-i miyān-ı Edhem-i çerḫ idi keh-keşān
10. Ḳırdı ṭopuzla mihr o ġaddāra ḳalmadı

2. **keh-keşāndan:**-*dan*
Kaside 9
Mısra: **92**
Samanyolu.
91. Çerḫ ıẓhār-ı ʿubūdiyyet içün dergehine
92. Keh-keşāndan biline baġladı bir sīm kemer

3. **keh-keşān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **40**
Samanyolu.
39. Oldı āvīze ḥeft seyyāre
40. Keh-keşān nīm-ṭaḳ-ı gehvāre

kel:
1. **kel:**
Kıt'a 61
Mısra: **1**
Saçları, tüyleri dökülmüş.
1. Didiler kel köpegüñ yārānı
2. Başına gördiler urmış ṣayḳal

kelāl:
1. **kelālden:**-*den*
Gazel 820
Mısra: **9**
Sürekli olarak aynı şeyleri yapmaktan; aynı şeyleri duymaktan ileri gelen iç sıkıntısı; bıkkınlık; usanç; bezginlik II Yorgunluk, bezme, fütûr.
9. Pejmürdelendi bād-ı ḫazān kelālden
10. Gülzār-ı raġbetinde gül-i āli ḳalmadı

kelāl geldi:
1. **kelāl geldi:**-*di*
Gazel 639
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Usanç, bıkkınlık gelmek.
1. Ḳalıblu sözler ile şekve ḳıṣṣa-ḫ∨ānlardan
2. Kelāl geldi dile köhne dāstānlardan

2. **kelāl geldi:**-*di*
Gazel 668
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Usanç, bıkkınlık gelmek.
9. Dimaġa ṣohbet-i sevdā-fizāy-ı Nābīʾden
10. Kelāl geldi ise ṣıḥḥat ü selāmet ile

kelāl gelmedi:
1. **kelāl gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 876
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Usanç, bıkkınlık gelmek.
1. Bu nāleden saña bülbül kelāl gelmedi mi
2. Dimāġ-ı şevḳe daḫı iḫtilāl gelmedi mi

kelām:
1. **kelāmı:**-*ı*
Gazel 588
Mısra: **2**
Söz.
1. Ol ġonce-leb tekellüme çoḳ māʾil olmasun
2. Būs-ı lebe kelāmı bile nāʾil olmasun

2. **kelāmı:**-*ı*
Gazel 817
Mısra: **2**
Söz.
1. (..)
2. Fesāne-gūy zebānuñ kelāmı bārid olur

3. **kelām:**
Kaside 12
Mısra: **58**
Söz.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ḫam iden ḳāmetini
58. Zaḫm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

4. **kelām:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **51**
Söz.
51. Söylemeyüp kimseye ḳatʿā kelām
52. Bādeyi ḫāmūş çekerdi müdām

5. **kelām:**
Tarih 36
Mısra: **40**
Söz.
39. Sendedür merhemi bu zaḫm-ı cigergāh-ı ġamuñ
40. Müttefiḳdür bu kelām üzre ser-ā-ser dünyā

6. **kelāma:**-*a*
Gazel 304
Mısra: **9**
Söz, kavl. II Şiir.
9. Nābī kelāma vüṣʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

7. **kelāmı:**-*ı*
Kıt'a 90
Mısra: **4**
Söz, kavl. II Şiir.
3. Kim her ġazelde eyleyerek ḳaṣd-ı iltizām
4. Döndürdiler kelāmı geyik dāstānına

8. **kelāmı:**-*ı*
Gazel 18
Mısra: **13**
Söz.
13. Kelāmı nā-şinevāyān-ı ḥarfe ṣarf itme
14. Kerān içinde olur Nābīyā ḫitāb ġarīb

9. **kelāmı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **48**
Söz.
47. Zamānı gelmeyicek her işüñ ḥuṣūli muḥāl
48. Umūr vaḳtine merhūn kelāmı ḫod meşhūr

10. **kelām:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **521**
Söz, şiir.
521. Baṣt idüp bir nice şikeste kelām
522. Eyledüm ḥāl-i zārumı iʿlām

11. **kelāmda:**-*da*
Kaside 28
Mısra: **24**
Dil, söyleyiş.
23. Ḫulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

kelāmı dırāz eyleme:
1. **kelāmı dırāz eyleme:**-*me*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **525**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sözü uzatmak, gereğinden çok konuşmak, gereksiz şeylerle dinleyicileri sıkmak.
525. Nābīyā eyleme kelāmı dırāz
526. Yiter itdüñ bu deñlü ʿarż-ı niyāz

kelām-ı dürūġ:
1. **kelām-ı dürūġ:**
Gazel 378
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yalan sözler.
7. Ṣalāḥ u ṣıdḳ u sedādun elinden aldı yirin
8. Şühūd-ı zūr u maḳāl-i ḥiyel kelām-ı dürūġ

kelām-ı fużūlī:
1. **kelām-ı fużūlī:**
Gazel 400
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gereksiz Konuşma, söz.
17. Nīk ü bed-i cihānı bilür vāżıʿ-ı ḥakīm
18. Nābī senüñ kelām-ı fużūlī ne ḥācetüñ

kelām-ı ʿizzetinden:
1. **kelām-ı ʿizzetinden:**
Kaside 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Yüceliğin sözleri.
49. Ḥurūş-ı raḥmetinden müsteʿār ārāyiş-i hestī
50. Kelām-ı ʿizzetinden müstefād esrār-ı mā-evhā

2. **kelām-ı ʿizzetinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Yücelik makamından gelen sözler.
49. Ḥurūş-ı raḥmetinden müsteʿār ārāyiş-i hestī
50. Kelām-ı ʿizzetinden müstefād esrār-ı mā-evhā

kelām-ı sādede:
1. **kelām-ı sādede:**-*de*
Gazel 831
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yalın ifade, basit söz.
17. Kināye vesme-i ebrū-yı beytdür Nābī
18. Kelām-ı sādede ḥüsn olmaz istiʿāre gibi

kelām-ı ṣıdḳa:
1. **kelām-ı ṣıdḳa:**-*a*
Gazel 87
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Doğru söz.
11. Kelām-ı ṣıdḳa bedel irtikāb-ı lafẓ-ı durūġ
12. Muḫāṭaba ne żarar kendüye ihānetdür

kelām-ı ṣıdḳda:
1. **kelām-ı ṣıdḳda:**-*da*
Gazel 378
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Doğru söz.
3. Kelām-ı ṣıdḳda taṣdīk olunmadan ḳaldı
4. Meṣāmiʿi o ḳadar itdi pür peyām-ı dürūġ

kelb:
1. **kelb:**
Tarih 77
Mısra: **6**
Köpek.
5. ʿİfrīt-i bī-amānveş kesmişdi rāh-ı ḥaccı
6. İsmi küleyb bir kelb bir zehrnāk s̱uʿbān

kelb-i ʿakūr:
1. **kelb-i ʿakūr:**
Tarih 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saldırgan köpek, kudurmuş köpek.
3. İtmişdi çoḳ zamāndan bir Ḫāricī-i bī- dīn
4. Kelb-i ʿakūr gibi rāh-ı ḥaremʾde tuġyan

kelef:
1. **kelef:**
Gazel 714
Mısra: **6**
Yüzdeki ben, çil II Ayın üzerindeki karartılar.
5. Ḫalḳa nā-ṣāf idügin ḳalb-i felek müşʿirdür
6. O kelef kim görinür āyine-i māh üzre

kelimāt-ı eb ü cād:
1. **kelimāt-ı eb ü cād:**
Kaside 2
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Ebced harfleri, Arap alfabesi.
69. Aña maʿlūm idi esrār-ı kitāb-ı melekūt
70. Gelmedin levḥ-i hecāya kelimāt-ı eb ü cād

kelimāt-ı keremden:
1. **kelimāt-ı keremden:**-*den*
Kaside 14
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Cömertlikle ilgili kelimeler.
65. O deñlü luṭfı sever kim kitāb-ı ṭabʿında
66. Yazılmamış kelimāt-ı keremden özge sevād

kelime:
1. **kelime:**
Kaside 28
Mısra: **20**
Bir düşünceyi anlatan bir veya birkaç heceden oluşan söz, ses II "Kelime" sözü.
19. Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
20. Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

kelle-i düşmenüñi:
1. **kelle-i düşmenüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 652
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Düşmanın kellesi, kafası.
5. Başı irsün feleġe saña havādār olanuñ
6. Kelle-i düşmenüñi pāye-i ġalṭān itsün

kelle-pūş-ı hūş ola:
1. **kelle-pūş-ı hūş ola:**-*a*
Gazel 283
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aklı, şuuru kapanmış olmak.
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

kem:
1. **kem:**
Gazel 190
Mısra: **1**
Az, eksik.
1. Gülşen-sarāy-ı ʿālem kem dil-güşā degüldür
2. Ammā ki ṭarḥı ḥayfā ṭarḥ-ı beḳā degüldür

2. **kem:**
Gazel 360
Mısra: **7**
Az, eksik.
7. Kem ġubārın kuḥl idenler kesb ider ʿayn-ı yaḳīn
8. Kārvān-ı ʿālem-i cāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

3. **kem:**
Gazel 485
Mısra: **6**
Az, eksik.
5. Kālā-yı vaṣla naḳd-i niyāzı begenmedüñ
6. Ey ḫod-fürūş virdügümiz kem bahā degül

4. **kem:**
Gazel 614
Mısra: **8**
Az, eksik.
7. Girişme-i mey-i luṭf ile mest olan yārüñ
8. Kem iltifāt-ı ġam-ı ʿālem olmasun nʾolsun

5. **kem:**
Gazel 376
Mısra: **13**
Değersiz, sıradan.
13. Kem ḥabābında ola ḳubbe-i gerdūn pinhān
14. Nābiyā öyle gerek lücce-i ʿirfān vāsiʿ

6. **kem:**
Gazel 481

Mısra: **1**
Kötü, fena.
1. Teşrīfe cāme-ḫ∨ābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede s̱ābit-ḳadem degül

7. **kem:**
Gazel 481
Mısra: **4**
Kötü, fena.
3. İflās-ı yeʾse düşmeden Allāh ṣaḳlasın
4. Yoḫsa ḳalursa naḳd-i ümīd elde kem degül

8. **kem:**
Gazel 475
Mısra: **4**
Kötü, kötülük.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūk-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

9. **kemdür:**-*dür*
Gazel 492
Mısra: **2**
Az, eksik II Değersiz, sıradan.
1. Gāh olur emvāc-ı çerḫi ġarḳ ider yemdür göñül
2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

kem olıcaḳ:
1. **kem olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 203
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Değersiz olmak.
3. Eşküm ḳızıl olduḳda o şūḫ itmedi raġbet
4. Ey çeşm nüḳūdun olıcaḳ kem ne virürler

kem olmasa:
1. **kem olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 686
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Az, eksik olmak.
13. Çoḳdan olurdı sikke-pez̠īrende-i ḳabūl
14. Nābī ʿıyār-ı naḳd-i żamīrüñ kem olmasa

kemāl:
1. **kemālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 344
Mısra: **8**
Erginilik, olgunluk, pişkinlik.
7. Seyr idüñ kevkebe-i nīm-güzeşt-i ḥüsnin
8. Devlet-i ḥüsni kemālinde iken bu ne imiş

2. **kemāl:**
Gazel 460
Mısra: **15**
Erginilik, olgunluk, pişkinlik.
15. Ṣūret-i yek-digere āyīnedür naḳş ü kemāl
16. Eyleme ḥüsnini inkār ṣaḳın biş ü kemüñ

3. **kemālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 606
Mısra: **9**
Erginlik, olgunluk II Kusursuzluk.
9. Fehm eyleyen vücūb-ı vücūdun kemālini
10. Naḳşun bilür levāzım-ı imkāndan olduġın

4. **kemālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 759
Mısra: **16**
Olgunluk, tamlık, eksiksizlik II En yüksek değer, mükemmellik.
15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

5. **kemālin:**-*i, -n*
Kaside 14
Mısra: **18**
Olgunluk, tamlık, eksiksizlik II En yüksek değer, mükemmellik.
17. Cihāndan oldı birūn resm-i inḳıbāż-ı derūn
18. Kemālin eyledi iẓhār inşirāḥ-ı fuʿād

6. **kemāl:**
Gazel 215
Mısra: **3**
Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik II En yüksek değer.
3. Eks̠er olur kemāl zevāle ḳarībter
4. Vaḳt-i ġurūb sāyesi şahṣuñ mezīd olur

kemāl bulur:
1. **kemāl bulur:**-*ur*
Gazel 578
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kemâle ermek; olgunlaşmak.
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

kemāl ü hüner:
1. **kemāl ü hüner:**
Gazel 430
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Olgunluk ve ustalık II İtibar, prestij.
19. Ẕātī gerek kemāl ü hüner yoḫsa Nābiyā
20. ʿİlm ü hünerde medḫali yoḳdur kıyāfetüñ

kemālāt:
1. **kemālātı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **221**
Sâhip olunan mânevî hasletler, olgunluklar.
221. Muḥtevī cümle kemālātı kitāb-ı ẕātuñ
222. Olamaz ġayre sezā sende olan istibdād

kemālāt-ı vücūd:
1. **kemālāt-ı vücūd:**
Kaside 2
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Varlık aleminin mükemmelliği.
59. Ḥażret-i Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammed Ḥāmid
60. Maẓhar-ı nūr-ı cemāl āyine-i ḥubb ü vidād

kemāl-i fażl u hünerde:
1. **kemāl-i fażl u hünerde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **-**
Erdemlik ve sanatkarlık olgunluğu.
137. Fünūn-ı ḥarb ü veġāda naẓīri nā-mesmūʿ
138. Kemāl-i fażl u hünerde ʿadīli nā-mez̠kūr

kemāl-i ḥüsn:
1. **kemāl-i ḥüsn:**
Tarih 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin mükemmelliği.
9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ:
1. **kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ:**
Tarih 137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ahlak güzelliğinin mükemmeliyeti.
5. Kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ ile ʿilm ü fażl ü dānişle
6. Dimek cāʾiz Ḥaleb yoḳ gördügi bir böyle mollāyı

kemāl-i ḥüsn-i edā:
1. **kemāl-i ḥüsn-i edā:**
Kaside 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hoşnutluğun mükemmelliği.
11. Esīr-i laʿl-i şefaʿat-nis̠āruñ olmışdur
12. Kemāl-i ḥüsn-i edā yā Muḥammed-i ʿArabī

kemāl-i ḥüsn-i ḫubān:
1. **kemāl-i ḥüsn-i ḫubān:**
Gazel 348
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dilberlerin güzelliğinin zirvesi, en mükemmeli.
9. Kemāl-i ḥüsn-i ḫubān olduġından çār-deh-sāle
10. Ḳomışlar Nābiyā erbāb-ı maʿnī nāmını mehveş

kemāl-i ḥüsn-i metanetle:
1. **kemāl-i ḥüsn-i metanetle:**-*le*
Tarih 52
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Mükemmel güzellikte bir sağlamlık.

29. Buldı kemāl-i ḥüsn-i metanetle zīb ü fer
30. Oldı külāhı sebʿ-i semāvāta müstevī

kemāl-i ḥüsninden:
1. **kemāl-i ḥüsninden:***-in, -den, -*
Gazel 106
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Güzelliğinin mükemmeliyeti.
13. Metāʿ-ı şiʿrüni Nābī kemāl-i ḥüsninden
14. Tamām eylemeden nā-tamām alur bulunur

kemāl-i iḥtirāmından:
1. **kemāl-i iḥtirāmından:***-ı, -n, -dan*
Tarih 116
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Hürmetin yüceliği.
23. O ṭıfl-ı nāz-perverde kemāl-i iḥtirāmından
24. ʿArūs-ı mihr inüp gehvāre cünbān olsa elyaḳdur

kemāl-i ittiḥāda:
1. **kemāl-i ittiḥāda:***-a*
Tarih 137
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
En uç nokta, zirve.
7. Nihādında hüveydā ʿadl ü ḥaḳḳāniyyete niyyet
8. İrişdürmiş kemāl-i ittiḥāda faḍl ü taḳvāyı

kemāl-i ḳudretini:
1. **kemāl-i ḳudretini:***-i, -n, -i*
Kaside 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kudretinin noksansızlığı, kudretinin büyüklüğü.
7. Tamām zīnet idüp bāġ-ı ʿālemi itdi
8. Kemāl-i ḳudretini bāġbān-ı ṣunʿ iẓhār

kemāl-i luṭfuñdan:
1. **kemāl-i luṭfuñdan:***-uñ, -dan*
Kaside 11
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve keremin, cömertliğin büyüklüğü, yüceliği.
141. Benüm de cürmümi ʿafv it kemāl-i luṭfuñdan
142. Baña ʾitāb yiter çekdügüm bu şerm ü ḥicāb

kemāl-i raḥmetinden:
1. **kemāl-i raḥmetinden:***-i, -n, -den*
Kaside 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah'ın rahmetinin mükemmelliği, bolluğu.
23. Zihī Vācib ki itmiş mümkinüñ īcādını īcāb
24. Kemāl-i raḥmetinden eylemiş maʿdūm iken iḥyā

kemāl-i raʿşe:
1. **kemāl-i raʿşe:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İliklerine kadar titreme.
11. İdüp e̱ser dile sermā-yı rūzgār-ı firāḳ
12. Kemāl-i raʿşe ile giydi cāme-i sīm-āb

kemāl-i şevḳ ile:
1. **kemāl-i şevḳ ile:**
Gazel 541
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok büyük bir istek ve heyecan ile.
1. Beyāża çıḳduġı dem mācerā-yı hicrānum
2. Kemāl-i şevḳ ile sıçrar havāya sulṭānum

kemāl-i şevḳ u ṭarabla:
1. **kemāl-i şevḳ u ṭarabla:***-la*
Kaside 22
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Mükemmel bir coşku ve sevinç.
43. Bu çend gevher-i şehvārı eyledüm Nābī
44. Kemāl-i şevḳ u ṭarabla niṡār-ı Maġnīsā

kemāl-i ṣunʿı:
1. **kemāl-i ṣunʿı:***-ı*
Gazel 121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İlahi sanatın mükemmeliyeti.
3. Senüñ gūşunda istiʿdād yoḳ idrākine yoḫsa
4. Leb-i cūda kemāl-i ṣunʿı her berg-i çemen söyler

kemāl-i zuʿm:
1. **kemāl-i zuʿm:**
Tarih 106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Batıl inancın en uç noktası.
1. Kemāl-i zuʿm ile bir şaḫṣ-ı ḫod-rā
2. İdince iddiʿā-yı şiʿr ü inşā

kemān:
1. **kemānumdur:***-um, -dur*
Gazel 64
Mısra: **8**
Yay, kavs.
7. Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoḫsa
8. Benüm gülşende her şāḫ-ı ḫamīde bir kemānumdur

2. **kemān:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Yay, kavs.
1. Ḫam itdi ḳadūm hem-çü kemān bār-ı melāmet
2. Çün tīr-i hedef tende ʿıyān ḫār-ı melāmet

3. **kemān:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Yay, kavs.
9. Āzāde iken serv-ṣıfat dehrde Nābī
10. Ḫam itdi kadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet

4. **kemānlar:***-lar*
Gazel 69
Mısra: **16**
Yay, kavs.
15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaṣanur

5. **kemānuñ:***-uñ*
Gazel 87
Mısra: **2**
Yay, kavs.
1. Ḫadengi menzile īṣāle çünki āletdür
2. Kemānuñ eğriliği ʿayn-ı istiḳāmetdür

6. **kemāne:***-e*
Gazel 315
Mısra: **2**
Yay, kavs.
1. Girince ġamze işe ebrūvāna yir ḳalmaz
2. Düşince maʿreke tīġe kemāne yir ḳalmaz

7. **kemān:**
Gazel 327
Mısra: **8**
Yay, kavs.
7. İder şikārına ḫamyāze ṣūretin taʿlīm
8. Elinden ol büt-i ṣayd-efkenüñ kemān düşmez

8. **kemānlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 423
Mısra: **10**
Yay, kavs.
9. Pīşīn siperde açduġı zaḫmun cezāsıdur
10. Ḫamyāzesin tehī mi ṣanursın kemānlaruñ

9. **kemānlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 466
Mısra: **14**
Yay, kavs.
13. Yoḳ iḫtiyārı ẓabṭa lisān-ı ḥadīdini
14. Ḥarf-i zihī ḳulaġına girmiş kemānlaruñ

10. **kemān:**
Gazel 531
Mısra: **6**
Yay, kavs.
5. Bir kemān-ḫānede ʿaceb var mı
6. Ebrū-yı yārveş kemān bilmem

11. **kemānuñ:***-uñ*
Gazel 634
Mısra: **14**
Yay, kavs.
13. Ḫalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

12. **kemānuñ:***-uñ*
Gazel 664

Mısra: **16**
Yay, kavs.
15. Kec-nihādān rāst-ṭabʿān ile itmez imtizāç
16. İttiḥādı olmaz anuñçün kemānuñ tīr ile

13. **kemānın:***-ı, -n*
Tarih 29
Mısra: **3**
Yay, kavs.
3. Destine alup kemānın eyledi
4. Cümle tīr-endāzı hep rū ber-zemīn

14. **kemān:**
Tarih 125
Mısra: **19**
Yay, kavs.
19. Anun atduġı kemān ile atup bu tīri
20. Eyledi rūḥını ol pīr-i ʿāzīzüñ iḥyā

15. **kemānlardan:***-lar, -dan*
Gazel 638
Mısra: **2**
Yay II Sevgilinin kaşı.
1. Melāl zāʾil olur pīr-i nā-tüvānlardan
2. Olursa ʿuḳde h̲āṭır cüdā kemānlardan

16. **kemān:**
Kaside 13
Mısra: **51**
Yay, kavs.
51. Çilleden çıḳdı kemān itdi duʿā-yı teʾs̲īr
52. Āşinā-yı hedef-i ḥüsn-i ḳabūl oldı sihām

kemān idinür:
1. **kemān idinür:***-ür*
Gazel 223
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yay gibi kullanmak.
7. H̲amīde ḳāmet u zerdī-i rūyum ile beni
8. O şeh-süvār ele alursa bir kemān idinür

kemān u nāveki:
1. **kemān u nāveki:***-i*
Gazel 87
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yay ile ok.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast h̲aber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

kemānāsā:
1. **kemānāsā:**
Gazel 77
Mısra: **3**
Keman gibi.
3. Kemānāsā elinde keşmekeşde kalmadan yārun
4. O bed-hūdan mis̲āl-i tir mehcūr olmamuz yegdür

kemān-gīr olmaḳ:
1. **kemān-gīr olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 383
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yayı elinde tutmak, ok atıcısı olmak.
7. İstimāʿ eylemeden ġayri fiġānın hedefüñ
8. Ne netice virür āyā ki kemān-gīr olmaḳ

kemān-gīr-i ḳażā:
1. **kemān-gīr-i ḳażā:**
Gazel 751
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ok atıcısı olan Kader.
15. Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳażā
16. Benüm ol ḥarf-i ʾalāmet ki yazarlar tīre

kemān-gīr-i veġā:
1. **kemān-gīr-i veġā:**
Tarih 125
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Savaş ok atıcısı.
13. Ḥarf-endāzluḳ idüp selefüñ menziline
14. Geçdi yigirmi sekiz kez o kemān-gīr-i veġā

kemān-h̲āne:
1. **kemān-h̲ānede:***-de*
Gazel 531
Mısra: **5**
Yay evi.
5. Bir kemān-h̲ānede ʿaceb var mı
6. Ebrū-yı yārveş kemān bilmem

kemān-ı āhenīn:
1. **kemān-ı āhenīn:**
Tarih 29
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Demir yay.
15. Eylemiş Ḥaḳ aña bir ḳuvvet ʿaṭā
16. Kim çeker olsa kemān-ı āhenīn

kemān-ı cevrini çekmek:
1. **kemān-ı cevrini çekmek:***-mek*
Gazel 495
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Eza yayını çekmek.
11. Kemān-ı cevrini çekmek ümīdin itme göñül
12. Kemān-ı sah̲tdur ol gördüġüñ kebāde degül

kemān-ı hicr:
1. **kemān-ı hicr:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılık yayı.
3. Geh kemān-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ġam
4. ʿĀşıḳ-ı fersūde-bāzū çekmedüḳ miḥnet mi var

kemān-ı kecden:
1. **kemān-ı kecden:***-den*
Gazel 305
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eğri yay.
9. Kemān-ı kecden olan tīr bī-iṣābetdür
10. Niyāz-ı vuṣlata Nābī dehen-güşālıġumuz

kemān-ı ḳısmet:
1. **kemān-ı ḳısmet:**
Gazel 67
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kısmet yayı.
3. Kemān-ı ḳısmet olursa müsāʿid bāzū-yi bah̲ta
4. Ne deñlü ḳaçsa da ol āhū-yı vahşī şikārumdur

kemān-ı reʾyüñden:
1. **kemān-ı reʾyüñden:***-üñ, -den*
Kaside 3
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Hayal yayı, düşünce kemanı.
33. Olur o tīr ki çıḳmaz kemān-ı reʾyüñden
34. Nişāne-gīr-i hebā yā Muḥammed-i ʿArabī

kemān-ı ṣabr:
1. **kemān-ı ṣabr:**
Gazel 644
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sabır yayı.
9. Sengīn-dil kemān-ı ṣabr süst olsa ḳalur
10. Nāvek-i fersūde-peykānveş fiġān teʾs̲irden

kemān-ı sah̲tdur:
1. **kemān-ı sah̲tdur:***-dur*
Gazel 495
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sert yay.
11. Kemān-ı cevrini çekmek ümīdin itme göñül
12. Kemān-ı sah̲tdur ol gördüġüñ kebāde degül

kemān-ı ṭāḳat-ı ʿāşıḳ:
1. **kemān-ı ṭāḳat-ı ʿāşıḳ:**
Gazel 779
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşığın tahammül yayı.
3. Ne deñlü olsa şikeste kemān-ı ṭāḳat-ı ʿāşıḳ
4. Yine taḥammül ider dest-i cevr-i yāre gelince

kemān-mis̲āl:
1. **kemān-mis̲āl:**
Gazel 668
Mısra: **7**
Yay gibi.
7. Kemān-mis̲āl kec ol maḳṣaduñ taḳarrüb ise
8. Atılma oḳ gibi yābāna istikāmet ile

2. **kemān-mis̲āl:**
Gazel 796
Mısra: **5**
Yay gibi.
5. Kemān-mis̲āl kec ol tek atılma yabāna

6. Ḫadeng-i rāst-rev-i vādī-i telāş olma

kemānveş:
1. **kemānveş:**
Kaside 12
Mısra: **57**
Yay gibi.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ḫam iden ḳāmetini
58. Zaḫm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

kem-āzār:
1. **kem-āzār:**
Gazel 232
Mısra: **1**
Zulmü az, daha az incitici.
1. Baña gerdūnuñ āzārı kem-āzār olduġumdandur
2. Sīpihrüñ vażʿ-ı nā-hem-vārı hem-vār olduġumdandur

kem-āzārca:
1. **kem-āzārcadur:**-*dur*
Gazel 116
Mısra: **2**
Zulmü az, daha az incitici.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ḫ∨ārcadur
2. Ḫarlar ḫūyuña nisbetle kem-āzārcadur

kem-āzārlık:
1. **kem-āzārlıḳdadur:**-*da, -dur*
Gazel 135
Mısra: **1**
Kötü incitişlik.
1. Efzūnī-i ḥayāt kem-āzārlıḳdadur
2. Sermāye-i necāt sebük-bārlıḳdadur

kemend-i vuṣlata:
1. **kemend-i vuṣlata:**-*a*
Gazel 291
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kavuşma yuları.
9. O āhuvāna nigehler müşīr-i vahşetdür
10. Kemend-i vuṣlata çesbān şikārı biz bilürüz

kemend-i zülfde:
1. **kemend-i zülfde:**-*de*
Gazel 354
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçının bağı.
9. Nezāket ile benāgūşın öpmege yārüñ
10. Kemend-i zülfde diller esīr-i furṣat imiş

kemer:
1. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 437
Mısra: **1**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
1. Sīmden cūy-bārdur kemerüñ
2. Ehl-i ʿaşḳa medārdur kemerüñ

2. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 437
Mısra: **2**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
1. Sīmden cūy-bārdur kemerüñ
2. Ehl-i ʿaşḳa medārdur kemerüñ

3. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 437
Mısra: **4**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
3. Daḫme-i genc-i vuṣlat üstinde
4. Ser be-hem-dāde mārdur kemerüñ

4. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 437
Mısra: **6**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
5. Şehr-i bāġ-ı İrem miyānında
6. Bağlanılmış ḥiṣārdur kemerüñ

5. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 437
Mısra: **8**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
7. O miyān-ı semīn-i sīmīni
8. Ḳocmada bī-ḳarārdur kemerüñ

6. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 437
Mısra: **10**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
9. Fetḥ-i bāb-ı viṣāl ümidi ile
10. Beste-i intizārdur kemerüñ

7. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 437
Mısra: **12**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
11. Bāzu-yı fikri gibi Nābīʾnüñ
12. Nāʾil-i der-kenārdur kemerüñ

8. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 458
Mısra: **10**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
9. Güşād-ı daḫme-i maḳṣūd nā-müyesserdür
10. İde muʿāhededen ḳaṣr-ı yed meġer kemerüñ

9. **kemer:**
Kaside 9
Mısra: **92**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
91. Çerḫ ıẓhār-ı ʿubūdiyyet içün dergehine
92. Keh-keşāndan biline bağladı bir sīm kemer

10. **kemerdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **6**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
5. Ten-i zerrīn ü sīm-i eşkden yapmış yed-i ḳudret
6. Miyān-ı şāhid-i feyże kemerdür ḥalḳa-i tevḥīd

11. **kemer:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
1. Çenber olursa nʾola dāʾire-i cāna kemer
2. Bestedür naḳş-ı miyān-ḫāne-i cānāna kemer

12. **kemer:**
Gazel 207
Mısra: **2**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
1. Çenber olursa nʾola dāʾire-i cāna kemer
2. Bestedür naḳş-ı miyān-ḫāne-i cānāna kemer

13. **kemer:**
Gazel 207
Mısra: **4**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
3. Mevci çoḳ āb-ı revāndur ki gümüş gibi akar
4. Bel ṭolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer

14. **kemer:**
Gazel 207
Mısra: **8**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

15. **kemer:**
Gazel 207
Mısra: **10**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
9. Lemeʿān eyler ise tār-ı şuʿāʿı ne ʿaceb
10. Hāledür dāʾire-i mihr-i dıraḫşāna kemer

16. **kemer:**
Gazel 486
Mısra: **14**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
13. Bilmem dem-i viṣāl niçün çıḳmaz aradan
14. Sīmīn kemer miyāncī-i bāzārumuz degül

17. **kemerinden:**-*in, -den*
Gazel 547
Mısra: **8**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.
7. Çoḳ Rüstemʾi gördük ki ḳapup urdı zemīne
8. Kuhsār-ı girān-seng-i sipihrüñ kemerinden

18. **kemerin:**-*in*
Gazel 570
Mısra: **4**
Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.

3. Şām ser-ʿaskeridür ṣaf-şiken-i ẓulmetdür
4. Fener āhenden iderse nʾola ḳat ḳat kemerin

19. **kemeri:**-*i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **14**
Çeşitli alanlarda kullanılan yarım daire biçimindeki mimari yapı.
13. Se sütūn üzre müzeyyen endām
14. Şāṭır-ı zer kemeri tābe-ḳıyām

20. **kemer:**
Tarih 121
Mısra: **15**
Çeşitli alanlarda kullanılan yarım daire biçimindeki mimari yapı.
15. Ḫūbān-ı sehī-ḳad gibi zerrīn kemer ile
16. İtmiş se sütūn merkez-i ḫıdmetde iḳāmet

21. **kemerden:**-*den*
Gazel 89
Mısra: **4**
Kapı, pencere, su yolu, köprü gibi yapılarda üzerine binen duvar ağırlığını iki yandaki ayaklara vermek üzere yarım daire, basık eğri ve yonca yaprağı gibi tasarlanmış aşağı doğru kavisli bağlantı II Sevgilinin hançerinin kemeri.
3. Gördüm elinde ḫançer-i üryānın ol mehüñ
4. Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

22. **kemer:**
Gazel 207
Mısra: **6**
Üzerinde su yolu bulunan kemerli köprü.
5. Taşları laʿl ü güher dāʾiresi sīm ile zer
6. Yapdılar āb-ı ḥayāt üstine şāhāne kemer

23. **kemer:**
Gazel 207
Mısra: **12**
Kuşak, bel bağı II Üzerinde su yolu bulunan kemerli köprü (İki sütunu birbirine bağlayan bir yapı olduğu için “kemer” hasreti ve kavuşmayı, yani vuslatı ifade eder bağlamında).
11. İki ḥasret biri birine ḳavuşmak gibidür
12. Ne dem olsa el ele baş başa hem-ḫāne kemer

24. **kemer:**
Gazel 207
Mısra: **14**
Kuşak, bel bağı II Su kemeri.
13. Tāze- īcād-ı ḥasendür nʾola eylerse ḳabūl
14. Tuḥfe-i şehr-i Ḥaleb ḥażret-i Sulṭānʾa kemer

25. **kemer:**
Gazel 207
Mısra: **16**
Kuşak, bel bağı II Su kemeri.
15. Nābīyā çekmeġe āġūşa miyān-ı yāri
16. Gösterür gerdiş-i etvār-ı zarīfāne kemer

kemer-bend it:
1. **kemer-bend it:**
Gazel 406
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Bel kuşağı yapmak.
21. Dü desti şerha vü dāġ ile bir kemer-bend it
22. Miyānına o perīnün ḳuşandırıncaya dek

kemer-bend oldı:
1. **kemer-bend oldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kemer bağı olmak.
5. Ḳıyāma itdi teḳāżā deʿāyim-i devlet
6. Ḳuʿūda oldı kemer-bend kārgāh-ı umūr

kemer-bend-i ṭarīḳat olsa:
1. **kemer-bend-i ṭarīḳat olsa:**-*sa*
Gazel 283
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Tarikatın bel bağı olmak.
7. Kemer-bend-i ṭarīḳat olsa sālik dest-i mürşidden
8. Berehmen-ḫāne-i taklīdde zünnāra yer ḳalmaz

kemer-i cevzāya:
1. **kemer-i cevzāya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
İkizler burcu, semanın kuzey yarım küresinde görünen iki parlak yıldızlı bir burç olup Güneş, mayıs ayında bu burca girer.
29. Buldı peyvend-i taʿalluḳ o ḳadar istiḥkām
30. Kʾitdi taḥṣīl-i tevāfuḳ kemer-i cevzāya

kemer-i sīm:
1. **kemer-i sīm:**
Tarih 92
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş kemer.
21. Her ṭınābı nigeh-i çeşm gibi nūrānī
22. Her sütūnı kemer-i sīm ile bir müsteṡnā

kem-fırṣatān:
1. **kem-fırṣatān:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Akıldan yoksun olanlar.
7. ʿĀkil ider mi çerḫden ümmīd-i merḥamet
8. Kem-fırṣatān ʿadūsını ṣāġ u esen mi ḳor

kem-furṣatī-i bed-menişāndan:
1. **kem-furṣatī-i bed-menişāndan:**-*dan*
Kaside 12
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Kötü huylu insanların fırsat düşkünlüğü.
47. Līk kem-furṣatī-i bed-menişāndan feryād
48. Ki virür važʿları serdī-i deyden peyġām

kem-ḫıred:
1. **kem-ḫıredleri:**-*ler, -i*
Gazel 718
Mısra: **1**
Aklı eksik, anlayışı kıt.
1. Miṡāl-i kūdek alur kem-ḫıredleri dūşa
2. Sipihr-i sifle çeker ibni vaḳti āġūşa

kem-hīz:
1. **kem-hīz:**
Kaside 12
Mısra: **29**
Az dalgalanma, küçük dalgalar.
29. Baḥr-ı pür-şūriş-i devletde olurmış kem-hīz
30. Her zamān keştī-i ümmīde muvāfıḳ eyyām

kemīn:
1. **kemīn:**
Gazel 284
Mısra: **13**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
13. Cemāle āfet-i ḫaṭṭdur kemīn furṣatdur
14. ʿAḳīb-i kevkebe-i iştihārı biz bilürüz

2. **kemīn:**
Gazel 284
Mısra: **15**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
15. Kemīn bahāne ile Nābiyā olur vīrān
16. Binā-yı vaʿde-i nā-üstüvārı biz bilürüz

3. **kemīn:**
Kaside 7
Mısra: **88**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
87. Veliyy-i niʿmet-i ʿālem ki künc-i maṭbaḫınuñ
88. Kemīn piyālesidür kāse-i ser-i Faġfūr

4. **kemīn:**
Kaside 14
Mısra: **38**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
37. O Kaḥramān-i kavī-baḫt-ı ʿālem-ārā kim
38. Kemīn ḥikāyesidür dāstān-ı Zāl u Ḳubād

5. **kemīn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **65**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
65. Ferīdūn u Dārā kemīn çākeri
66. Sikenderle Cem bende-i kemteri

6. **kemīn:**
Tarih 96

Mısra: **7**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
7. Zihī pādişeh kim kemīn çākeri
8. Ruḫ-i mihre olmaz tenezzül-nümāy

7. **kemīn:**
Tarih 138
Mısra: **7**
Kötü, fenâ, değersiz, âdî.
7. Naḳş-ı rengīnine nisbetle kemīn maʿnādur
8. İdemez naḳş dimek mis̱lini ṣūretger-i Çīn

kemīn itmeden:

1. **kemīn itmeden:***-me, -den*
Gazel 612
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşağılamak.
9. Maḳṣūre-i dīdemde kemīn itmeden aʿlā
10. Ḫāk-i der-i cānāneyi taʿẓīm ne mümkin

kemīne:

1. **kemīne:**
Gazel 37
Mısra: **7**
(Fa.) Aciz, zavallı.
7. Kemīne ṣarṣar-ı idbāra pāydār olamaz
8. Çenār-ı çerḫe çıḳarsa gedū-yı istidrāc

2. **kemīne:**
Gazel 106
Mısra: **8**
(Fa.) Aciz, zavallı.
7. Degül mi luṭf-ı Ḥaḳa ʿayb-cūluḳlar
8. Kemīne loḳmasını şād-kām alur bulunur

3. **kemīne:**
Gazel 177
Mısra: **8**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
7. Bir gün gelir ki ṣadre çıḳar ser-firāz olur
8. Ol gördüġüñ kemīne ki nāmı piyādedür

4. **kemīneler:***-ler*
Gazel 246
Mısra: **8**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḥrīye biner oldı kemīneler

5. **kemīne:**
Gazel 292
Mısra: **11**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
11. Gülşen-i ṭabʿun kemīne bergini izhār ile
12. Sad-hezārān bülbül-i gūyāyı ḫāmuş itmişüz

6. **kemīne:**
Gazel 432
Mısra: **8**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
8. Kemīne ḳaṭresi deryā-yı bī-kerānemüzüñ
7. Hezār teşneyi sīr-āb ider zekātından

7. **kemīne:**
Gazel 719
Mısra: **11**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
11. Kemīne nemleyi pā-māle niyyet itmemişüzdür
12. Bu ʿarṣagāhda ḫayyāl idük zamān ile biz de

8. **kemīne:**
Gazel 792
Mısra: **11**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
11. Kemīne naʿre-i gülşen-fürūzdur dile Nābī
12. Olur remīde hezārān hezār bir yire gelse

9. **kemine:**
Gazel 809
Mısra: **13**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
13. Nābī kemine ehl-i dile ser-fürū ider
14. Ḫāme ne deñlü evcde pervāz iderse de

10. **kemīne:**
Kaside 1
Mısra: **149**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
149. Kemīne gendüm-i kem-ḳadr nā-yāb olsa ʿālemden
150. Nʾolurdı zīb-i ḫ∨ān-ı şehryārān-ı cihān-ārā

11. **kemīne:**
Kaside 1
Mısra: **184**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
183. Ġarīk-i luṭf iken ḥāşā ki raḥmetden kala maḥrūm
184. Kemīne bī-kesüñ ʿabd-i faḳīrüñ Nābī-i şeydā

12. **kemīne:**
Kaside 3
Mısra: **27**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
27. Kemīne mevce-i baḥr-ı muḥīt-i fażluñdur
28. Biḍāʿa-yı ʿulemā yā Muḥammed-i ʿArabī

13. **kemīne:**
Kaside 6
Mısra: **46**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
45. Kenār-ı defter-i dilde bu gūne nāmını ḳayd
46. Kemīne ḥāḳ-i der-i ḫānedān-ı Mevlānā

14. **kemīne:**
Kaside 7
Mısra: **160**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
159. Daḫı ġıdā vü ʾaşāsı henüz bāḳīdür
160. Neheng-i tīġine bu fetḥdür kemīne fütur

15. **kemīne:**
Kaside 10
Mısra: **68**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
67. Bu deñlü çiḫre be-ḫāk-i tażarruʿ olmışdur
68. Sipihri itse ne var bir kemīne ḫıdmetkār

16. **kemīne:**
Kaside 11
Mısra: **4**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
3. O deñlü mevc-i yem-i eşk oldı ṭūfān-ḫīz
4. Ki oldı küngür-i tāc-ı felek kemīne ḥabāb

17. **kemīne:**
Kaside 11
Mısra: **70**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
69. Ḳarīn-i taḳviye-i baḫtı olsa ger zuʿafā
70. Kemīne beççe-ı ʿuṣfūra ṣayd olurdı ʿuḳāb

18. **kemīne:**
Tarih 30
Mısra: **60**
Aciz, zavallı, noksan, eksik.
59. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Hān-ı ʿālem-gīr kim
60. Efser-i mihre sezādur her kemīne çākeri

19. **kemīne:**
Gazel 505
Mısra: **3**
Aciz, zavallı.
3. Kemīne renciş ile dūstān ḳanda ḳalur
4. ʿAdūya ḳādir isem ḳaṣd-i intikam idemem

20. **kemīne:**
Gazel 521
Mısra: **1**
Aciz, zavallı.
1. Ṭūfān kemīne ḳaṭresidür cūşumuñ benüm
2. Gerdūn sebū-yu kemteridür dūşumuñ benüm

21. **kemīne:**
Gazel 695
Mısra: **10**
Aciz, zavallı.
9. Bir ġonce-i ḥaḳīḳatün ārām gāhıdur
10. Nābī kemīne şāḫ nihāl-i mecāzda

22. **kemine:**
Kaside 16
Mısra: **195**
Aciz, zavallı.
195. Tātār Ḫān kemine ḳulı naṣb-kerdesi
196. Olmış şerīf-i Mekke vekīl-i ferāşeti

23. **kemīne:**
Kaside 11
Mısra: **126**
Değersiz.

125. Virür ṭabiʿat-ı iksīre jeng-i istihzā
126. Semendüñüñ ḳademin būs iden kemīne türāb

24. **kemīne:**
Gazel 831
Mısra: **6**
Azıcık, küçücük.
5. Misāl-i hīme yanarsañ da ehl-i temkīn ol
6. Kemīne sūziş ile sıçrama şerāre gibi

25. **kemīnesi:***-si*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **452**
Aşağı görülen, küçümsenen, hakir.
451. İftihār-ı kerem şiʿār-ı himem
452. Bendesi Muḥteşem kemīnesi Cem

kemīnen:
1. **kemīnen:**
Gazel 659
Mısra: **11**
Değersiz.
11. Kemīnen Yūsuf-ı Nābīʾyi aḥbāb ü eḳārible
12. Şefāʿat yā Habībaʾllāh şefāʿat yā Resūlaʾllāh

kemīne-seng-i siyāh:
1. **kemīne-seng-i siyāh:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kara taşın noksanlığı (Siyah taş, mihenk taşı, eskiden altının sürtülerek ayarının belli olduğu yüzü kararmış taş).
3. ʿAceb mi āyine-i raḥmet olsa rūy-siyāh
4. Kemīne-seng-i siyāh ile zer ʾıyār olunur

kemīn-i fırṣatı bekler:
1. **kemīn-i fırṣatı bekler:***-r*
Gazel 140
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Küçücük bir fırsat ummak.
7. Bekler kemīn-i fırṣatı mānende-i segān
8. Ḫāṭır-şikenlik itmeg içün bed-ḫışāller

kemīn-i zeḳandan:
1. **kemīn-i zeḳandan:***-n, -dan*
Gazel 544
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zeka eksikliği, akılsızlık.
5. ʿArab misāl kemīn-i zeḳandan itdi ẓuhūr
6. Sipāh-ı tīz-hücūm-ı haṭ itdi ġāret-i ḥüsn

kem-ḳadr-ı ḳufl-ı āhına:
1. **kem-ḳadr-ı ḳufl-ı āhına:***-ı, -n, -a*
Gazel 436
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Pek de değeri olmayan ah kilidi.
9. Kem-ḳadr-ı ḳufl-ı āhına muḥtācdur yine
10. Memlū iken derūnı güherle ḫızānenüñ

kem-ḳadrter:
1. **kem-ḳadrterem:***-em*
Kaside 2
Mısra: **323**
Daha değersiz.
323. Seg-i kem-ḳadr-i derūñden daḫı kem-ḳadrterem
324. Üstüḫ∨ān-pāre-i iḥsānuñ ile it beni yād

kem-pāye:
1. **kem-pāyenün:***-nün*
Gazel 888
Mısra: **8**
İtibârı az olan, rütbesi, pâyesi düşük.
7. Rindān tekellüme ḫaylī girāncadur
8. Kem-pāyenün ġurūrı fakīrüñ taʿazzümi

kemter:
1. **kemter:**
Gazel 114
Mısra: **10**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.
9. Şevḳ ile gūşlerın açduġı deryā-yı muḥīṭ
10. Teşnedür baḥr-ı dilüñ dinmeġe kemter nemidür

2. **kemterīn:***-īn*
Gazel 198
Mısra: **12**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.
11. Ehl-i ʿişyāna virür müjde-i raḥmet ṣābūn
12. Kemterīn paresi bir pīreheni pāk eyler

3. **kemter:**
Gazel 461
Mısra: **20**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.
19. Lāyıḳ ḫaṭ-ı ʿutārid-i çerḫe olursa rīk
20. Kemter ġubārı südde-i devlet-meʾābınuñ

4. **kemter:**
Kaside 1
Mısra: **25**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.
25. Zihī Ḫālıḳ ki kemter nuṭfe-i nā-çīzden itmiş
26. Ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa sıġmaz kimseler peydā

5. **kemter:**
Kaside 1
Mısra: **114**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.
113. ʿAceb vaż eylemiş bu kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi
114. Ki kemter ṣunʿını derk eyleyince pīr olur bürnā

6. **kemter:**
Tarih 122
Mısra: **11**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saḫtı yek-ser seng-i zend ü ṣaḫre-i ṣammā

7. **kemter:**
Kaside 17
Mısra: **20**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.
19. Şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı kim
20. Müşterīdür müşteri olmaġla kemter çākeri

8. **kemter:**
Kaside 17
Mısra: **36**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.
35. Ṣāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
36. Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

kemter olmaz:
1. **kemter olmaz:***-maz*
Gazel 740
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Değersiz, sıradan, hakir olmak; küçülmek.
5. Ḳıymet ü ḳadr-i birişīm yine olmaz kemter
6. Ne ḳadar tābiʿ-i fermān-ı kemīn-sūzen ise

kemter-fürūġ-ı gevher-i pāk-i aṣāleti:
1. **kemter-fürūġ-ı gevher-i pāk-i aṣāleti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Asaletinin katıksız cevherinin yarım ışığı.
169. Mihr-i münīri perde-nişīn-i seḥāb ider
170. Kemter-fürūġ-ı gevher-i pāk-i aṣāleti

kemter-ġıdā-yı dārū-yı ahbār-ı evliyā:
1. **kemter-ġıdā-yı dārū-yı ahbār-ı evliyā:**
Gazel 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Velilerin ilaç gibi olan irfan haberleri.
5. Dil-ḫastegān-ı ʿaşḳa virür neşʾe-i ḥayāt
6. Kemter-ġıdā-yı dārū-yı ahbār-ı evliyā

kemterīn:
1. **kemterīn:**
Gazel 159
Mısra: **17**
Çok küçük, pek adi.

17. ʿAmel o kārgehüñ kemterīn ḳurāżasıdur
18. Metāʿ-ı ʿilme dinilmez ʿamel bozundısıdur

2. **kemterīn:**
Gazel 309
Mısra: **4**
Çok küçük, pek adi.
3. Olur enfāsla gencīne-i hestī berbād
4. Kemterīn bād ile ṣavrulmadadur ḫırmenümüz

3. **kemterīn:**
Kaside 2
Mısra: **108**
Çok küçük, pek adi.
107. Ḫāzin-i cennet olur ḥüccet-i iflās be-kef
108. Kemterīn mūyın iderlerse bihişt içre mezād

4. **kemterīn:**
Kaside 12
Mısra: **179**
Çok küçük, pek adi.
179. Kemterīn bir nigehüñ bendeni iḥyā eyler
180. Gūşe-i çeşmüñe mevḳūf hemān neyl-i merām

5. **kemterīn:**
Kaside 7
Mısra: **209**
Pek âciz, çok hakir.
209. Ḫudāygānā bu kemterīn duʿā-gūyuñ
210. Faḳīr Nābī-i miḥnet-meʾāb-ı nā-meysūr

6. **kemterīn:**
Tarih 127
Mısra: **73**
Pek âciz, çok hakir.
73. Kemterīn ḳullarınun cilvegeh-i rifʿatidür
74. Taḫtgāh-ı ḫulefā ḫıṭṭā-i ümmüʾd-dünyā

kemter-nigeh:
1. **kemter-nigehlicikler:***-licik, -ler*
Gazel 174
Mısra: **14**
Aciz bakış.
13. Esbāb-ı ṣayd-ı dildür ol fıtnegerlicikler
14. Kemter-nigehlicikler bisyārdānlıcuḳlar

kem-yāb:
1. **kem-yābdur:***-dur*
Gazel 80
Mısra: **4**
Nadir, bulunmayacak kadar az olan.
3. Bī-mihrī-i çerḫ itse de īrās̱-ı mez̠ellet
4. Kem-yābdur erbāb-ı hüner ʿizzeti vardur

2. **kem-yāb:**
Gazel 757
Mısra: **13**
Nadir, bulunmayacak kadar az olan.
13. Kem-yāb idi miyān-ı leʾimānda imtizāc
14. Mā-beynde ʾalāka-i cinsiyyet olmasa

3. **kem-yāb:**
Kaside 11
Mısra: **60**
Nadir, bulunmayacak kadar az olan.
59. O ẕat-ı mekremet-ārā ki eyledi dāmād
60. Görüp şehenşeh-i ʿālem nazīrini kem-yāb

4. **kem-yāb:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **210**
Nadir, bulunmayacak kadar az olan.
209. Oldı ʿaṣrında resm-i ġam berbād
210. Oldı kem-yāb ḫāṭır-ı nā-şād

kem-yāfte:
1. **kem-yāftedür:***-dür*
Gazel 57
Mısra: **12**
Bozulmuş, Değerini kaybetmiş.
11. Dünyāya idüp dāʿiye-i aḫẕ sirayet
12. Kem-yāftedür ẕevk-i ʿaṭādan müteleẕẕiẕ

kenār:
1. **kenāra:***-a*
Gazel 39
Mısra: **4**
Kıyı, sahil.
3. Baṣṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāybūs içün
4. Birbirini baṣup gelür ey meh kenāra mevc

2. **kenāre:***-e*
Gazel 88
Mısra: **19**
Kıyı, sahil.
19. Yek nefḫa-i ʿināyet eyler kenāre vāṣıl
20. Nābī sefīne-i dil çoḳ rüzgârı nʾeyler

3. **kenārumuz:***-umuz*
Gazel 285
Mısra: **8**
Kıyı, sahil.
7. Ol lücce-i ḥaḳīḳat-i pür-dürr-i vaḥdetüz
8. Kim her ṭaraf vücūd u ʿademdür kenārumuz

4. **kenārda:***-da*
Gazel 75
Mısra: **13**
Taşra.
13. Ḥüsn-i nemek be-dūş bulunmaz kenārda
14. İstanbul içre Nābī o da rāygān olur

5. **kenārda:***-da*
Gazel 697
Mısra: **14**
Taşra.
13. Nābī ʿaceb mi sözlerümüz olsa bī-neʾmek
14. İstanbulʾuñ lisānın unutduḳ kenārda

6. **kenārda:***-da*
Kaside 16
Mısra: **75**
Taşra.
75. Cismüñ ġıdāsı gerçi müheyyā kenārda
76. Semʿ ü baṣar velīk çekerler żarūreti

7. **kenārlarda:***-lar, -da*
Kaside 16
Mısra: **82**
Taşra.
81. Elfāẓ-ı sükkerīn-i Sitanbuliyāndan
82. Semʿüñ kenārlarda ḳalur dilde ḥasreti

8. **kenārı:***-ı*
Gazel 339
Mısra: **4**
Kıyı, köşe, uç.
3. Degüldür mūr-ı ḫaṭ gird-i leb-i şekker-feşānında
4. Kenārı çeşmesārı āb-ı ḥayvānuñ çemenlenmiş

9. **kenāra:***-a*
Gazel 221
Mısra: **5**
Kıyı, köşe, uç.
5. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dür-i yektā
6. Ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senüñçündür

10. **kenārından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 618
Mısra: **2**
Kıyı, kenar II yan.
1. Hirās-ı āh-ı serdüm zülfin ayırmaz ʿizārından
2. O sermā-dīde gitmez muttaṣıl āteş kenārından

11. **kenārda:***-da*
Gazel 510
Mısra: **5**
Kıyı, sahil.
5. İtdük tehī ṣadefle ḳanāʿat kenārda
6. Ḳaʿr-ı yeme resā degül idrākümüz bizüm

12. **kenāre:***-e*
Gazel 779
Mısra: **8**
Kıyı, sahil.
7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil
8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

13. **kenārında:***-ı, -nda, -da*
Kaside 14
Mısra: **87**
Kıyı, sahil.
87. Fırāt u Dicle kenārında eyleyüp tuġyan
88. Mülāḥid olmış iken münteşir mis̱āl-i cerād

14. **kenārda:***-da*
Gazel 700

Mısra: **2**
Kenar, köşe, kıyı.
1. Ḫaṭṭ-ı zenaḫ kenāre-i ḫaṭṭ-ı ʿiẕārda
2. Gūyā ki bir selām yazılmış kenārda

kenāra çeken:
1. **kenāra çeken:**-*en*
Gazel 343
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kucaklamak.
5. Seni kenāra çeken zinde-dil ne şekle girer
6. Alınca ṣuretüñ āġūşa aldı āyīne ġışş

kenāra çekmek:
1. **kenāra çekmek:**-*mek*
Gazel 495
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kıyıya çekmek.
3. Kenāra çekmek ümidiyle dil seni cānā
4. Mis̱āl-i mevce-i deryā ḳarār-dāde degül

kenāra çık:
1. **kenāra çık:**
Gazel 377
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kenara çekilmek II "Bir köşeye çekilmek" deyimiyle yakın anlamlı olarak "çevreyle olan iletişimi kesip yalnız yaşam sürmek" veya "kendini sakınmak".
13. Nābī fezā-yı tūl-ı emelden kenāra çık
14. Rān-ı ümīde girmiş iken tevsen-i ferāġ

kenāra çıkmaġa:
1. **kenāra çıkmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 877
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kıyıya varmak.
7. Bu baḥr-ı ġamda ḳalur mıydı böyle keştī-i ḫāṭır
8. Kenāra çıkmaġa gönlümce rūzgārum olaydı

kenāra gelmede:
1. **kenāra gelmede:**-*me, -de*
Gazel 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıyıya ulaşmak.
9. Biri birin kenāra gelmede emvāc ider pā-māl
10. Meġer Nābī şikāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

kenāra gelmedi:
1. **kenāra gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 832
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıyıya ulaşmak.
9. Henüz virmedesin bādbān-ı āha güşād
10. Daḫı sefīne-i ḫ٧āhiş kenāra gelmedi mi

kenārd:
1. **kenārdan:**-*an*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **26**
Kenar, köşe, kıyı.
25. Oldum ol bāġzāra nice zamān
26. Ḥayret ile kenārdan nigerān

kenāre:
1. **kenāresi:**-*si*
Gazel 382
Mısra: **6**
Kıyı.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

kenāre gelür:
1. **kenāre gelür:**-*ür*
Gazel 62
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıyıya vurmak.
9. Ḥicāb-ı ʿārıż-ı maʿnī olan ḥurūf u nuḳaṭ
10. O lüccenüñ ḫas u ḫāşākidür kenāre gelür

kenāre şerh eylemek:
1. **kenāre şerh eylemek:**-*mek*
Gazel 802
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sayfanın kenarında açıklamak.
15. Yoḳ farḳı eylemekden endāḫte yabana
16. Elfāz-ı müşkilātın şerh eylemek kenāre

kenāre-i çāh:
1. **kenāre-i çāh:**
Gazel 725
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kuyunu etrafı, kenarı.
5. Ne varsa dilde dehenden odur tereşşuḥ iden
6. Hemīşe āb ile ālūdedür kenāre-i çāh

kenāre-i ḫaṭṭ-ı ʿiẕārda:
1. **kenāre-i ḫaṭṭ-ı ʿiẕārda:**-*da*
Gazel 700
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yanaktaki ayva tüylerinin kenarı.
1. Ḫaṭṭ-ı zenaḫ kenāre-i ḫaṭṭ-ı ʿiẕārda
2. Gūyā ki bir selām yazılmış kenārda

kenāreye atar:
1. **kenāreye atar:**-*ar*
Gazel 62
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kıyıya atmak.
13. Atar kenāreye baḥr-ı muḥīt-i raḥmetden
14. O mevc-i yeʾs ki ṭabʿ-ı günāhkāre gelür

kenār-ı ʾarşdadur:
1. **kenār-ı ʾarşdadur:**-*da, -dur*
Kaside 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Arş'ın, semanın en yüksek katının kenarı.
11. Anuñ maḳāmına olmaz resā ṭuyūr-ı ḫired
12. Kenār-ı ʾarşdadur āşiyān-ı Mevlānā

kenār-ı baḥrda:
1. **kenār-ı baḥrda:**-*da*
Tarih 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Deniz kenarı.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

kenār-ı bāmdan:
1. **kenār-ı bāmdan:**-*dan*
Gazel 753
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çatı kenarı.
11. Uzatmış gerden-i aṣḥāb-ı cürme bāzū-yı raḥmet
12. Kenār-ı bāmdan beyt-i Ḫudā mīzāb şeklinde

kenār-ı cāme-ḫ٧ābum:
1. **kenār-ı cāme-ḫ٧ābum:**
Gazel 503
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yatağın kenarı.
7. Şeb-i hicrān kenār-ı cāme-ḫ٧ābum cūş-ı eşkümden
8. Nümūdār-ı ruḫam-ı devre-i ḥavż-ı fırāş itdüm

kenār-ı cūya:
1. **kenār-ı cūya:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Irmak kenarı.
3. Başṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāy-būs içün
4. Birbirini başup gelür ey meh kenāra mevc

kenār-ı dāmenidür:
1. **kenār-ı dāmenidür:**-*i, -dür*
Kaside 3
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Eteğin kenarı.
59. Kenār-ı dāmenidür cāme-i belāġatünüñ
60. Merātib-i büleġā yā Muḥammed-i ʿArabī

kenār-ı dāye-i rifʿat olupdur:
1. **kenār-ı dāye-i rifʿat olupdur:**
Gazel 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüceliğin annesinin kucağı olmak.
9. İder mi ser-fürū her dūn-meşreb tıfla ey Nābī
10. Kenār-ı dāye-i rifʿat olupdur mesken-i mīnā

kenār-ı defter-i dilde:

1. **kenār-ı defter-i dilde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Gönül defterinin kenarı.
45. Kenār-ı defter-i dilde bu gūne nāmını ḳayd
46. Kemīne ḫāḳ-i der-i ḫānedān-ı Mevlānā

kenār-ı dīdeden:
1. **kenār-ı dīdeden:**
Gazel 214
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Göz, göz ucu.
7. Kenār-ı dīdeden dūr olmasın ʿaks-i ḳad-i cānān
8. Leb-i ser-çeşme-i ġam sāye-güster bir dıraḫt ister

kenār-ı ḥavż-ı emelde:
1. **kenār-ı ḥavż-ı emelde:**-*de*
Gazel 788
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arzu havuzunun kıyısı.
3. Yine müşāhede-i ṣūret-i murād idemem
4. Kenār-ı ḥavż-ı emelde nişīmen itsem de

kenār-ı kāsedeki:
1. **kenār-ı kāsedeki:**-*de, -ki*
Gazel 124
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kasenin kenarı.
11. Nābī es̱er ẓuhūrı olur mūris̱-i kemāl
12. Āḫir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

kenār-ı kāse-i laʿline:
1. **kenār-ı kāse-i laʿline:**-*i, -n, -e*
Gazel 134
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kırmızı mücevher kasesi olan dudağının kenarı.
5. Eyler zuhūr-ı ḫaṭ lebimin revnaḳın şikest
6. Zīrā kenār-ı kāse-i laʿline mū gelür

kenār-ı nānını:
1. **kenār-ı nānını:**-*ı, -nı*
Gazel 406
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Ekmeğin ucu.
25. Hezār baḥr-ı ġama ġavṭa-ḫᵛār olur fuḳarā
26. Kenār-ı nānını bir zāde bandırıncaya dek

kenār-ı nüsḫa-i ümmīde:
1. **kenār-ı nüsḫa-i ümmīde:**-*e*
Gazel 452
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümit sayfasının kenarı.
7. Ḫayāl itdün göñül çeşm-i kebūdın ol perī-rūyuñ
8. Kenār-ı nüsḫa-i ümmīde naḳş-ı lāciverd itdüñ

kenār-ı ruḫında:
1. **kenār-ı ruḫında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 722
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tacnın kenarı II Yüzün kenarı.
7. Virür peyām-ı ḳırānın zuḫalle ḫūrşīdüñ
8. Ol āfetüñ ki kenār-ı ruḫında ḫāli ola

kenār-ı şevḳe:
1. **kenār-ı şevḳe:**-*e*
Gazel 670
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şevk sahili.
13. Olduḳ kenār-ı şevḳe yine bādbān-güşā
14. Girdük sefīne-i emele biz hevā ile

kenāruñ dilberi:
1. **kenāruñ dilberi:**-*i*
Gazel 303
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kibarlığa özenen görgüsü kıt kadın.
20. Kenāruñ dilberi nāzik de olsa nāzenīn olmaz
19. Bilen ḫāḳ-i Sitanbuldur rüsūm-ı şīve-i nāzı

kende eyleyüp:
1. **kende eyleyüp:**-*yü, -p*
Tarih 122
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kazmak.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

kendü eliyle:
1. **kendü eliyle:**
Tarih 77
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Bizzat kendisi.
39. Ṣad güne āferīn kim kendü eliyle itdi
40. Ol günbed-i żülāli ḫāk ü hevāya ġalṭān

2. **kendü eliyle:**
Tarih 97
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bizzat kendisi.
5. Eyledi niyyet-i ḫayrāt ü müberrāta şürūʿ
6. Eyledi āḫiretin kendü eliyle iḥyā

kendü elümden:
1. **kendü elümden:**
Kaside 2
Mısra: **260**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi eliyle: Kendisi, bizzat.
259. Kimsenüñ medḫali yoḳ kendi ṣanīʿamdandur
260. İtdügüm cürm ü ḫaṭā kendü elümden feryād

kendü gibi:
1. **kendü gibi:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Kendi gibi, kendine benzetme.
141. Kʾey leye dünyā içün ol bī-nevā
142. Kendü gibi bī-medede ilticā

kendü ḥaddince:
1. **kendü ḥaddince:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karınca kararınca,elinden geldiği kadar; az da olsa.
25. Mürveş dāne-keşlik itmek umar
26. Kendü ḥaddince ol da etmek umar

kendü ḥālinde olaydı:
1. **kendü ḥālinde olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 759
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kimseye zararı dokunmamak, hiçbir şeye karışmamak.
1. Nuḳūş-ı nā-revā görmezdi mirʾāt-ı ḫayālinde
2. Olaydı ḫāṭır-ı āvāre-gerdüm kendü ḥālinde

kendü ḥālüme:
1. **kendü ḥālüme:**-*m, -e*
Gazel 519
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kendi hali.
5. Şevḳ-i ümīd-i ʿafv ḳomaz kendü ḥālüme
6. Ben her ne deñlü meyl-i günāh itmeyem disem

kendü kendin:
1. **kendü kendin:**
Gazel 640
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kendi kendini, kimseye danışmaksızın, kimseyle ilgisi, ilişkisi olmadan.
7. Ne ḳadar olsa da ālūde-i gerd-i nisyān
8. Kendü kendin ider izhār yine gevher-i ḥüsn

kendü kendin ider:
1. **kendü kendin ider:**-*er*
Gazel 299
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kendi kendine zarar vermek.
5. Elbette kendü kendin ider aşikāre ḥüsn
6. Ḫalḳ āfitābı ḳande görür āfitābsuz

kendü kendümi:
1. **kendü kendümi:**
Gazel 516
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendi kendimi.
11. Buldum civār-ı meykedede kendü kendümi
12. Beytüʾl-ḥarāma varmaḳ iken niyyetüm benüm

kendü kendüne:
1. **kendü kendüne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **272**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi kendine.
271. Ne turursuñ ʿazīmet eyleseñe
272. Kendü kendüne himmet eyleseñe

kendü kendüye:
1. **kendü kendüye:**
Kaside 16
Mısra: **209**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi kendine.
209. Cism-i żaʿīfümüñ yoġ iken kendü kendüye
210. İmdādsiz ḳıyām idecek istiṭāʿati

kenīzegān:
1. **kenīzekān:**
Kaside 16
Mısra: **35**
Cariyeler.
35. Tāze kenīzekān ise inciẕāb-ı dil
36. Bī-tāblıkda fevt olur anuñ da leẕẕeti

kenz:
1. **kenz:**
Gazel 26
Mısra: **17**
Hazine.
17. Bir kenz ki vā-reste ola dest-i fenādan
18. Nābī degül illā ki girībān-ı ḳanāʿat

ker:
1. **keri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **58**
Sağır, asamm.
57. Leẕẕet-i nuṭḳ-ı revān-baẖşı cemāl-i ṣūreti
58. Bahş ider aʿmālara bīniş semīʿ eyler keri

kerāmāt:
1. **kerāmāta:**-*a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **74**
Kerametler. II Allah'ın bir ikramı olarak, onun sevgili kullarında görünen olağanüstü hâl ve fiiller.
73. Didiler oldı gör e dervīş mest
74. Neşʾe ile urdı kerāmāta dest

kerāmāt-ı vücūdındandur:
1. **kerāmāt-ı vücūdındandur:**-*ı, -n, -dan, -dur*
Tarih 138
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Varlığının ikramı.
57. Ol şehüñ cümle kerāmāt-ı vücūdındandur
58. Kʾitdi bu āṣafı dāmādlığında temkīn

kerāmet:
1. **kerāmet:**
Kaside 8
Mısra: **97**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

2. **kerāmeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **70**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

3. **kerāmetler:**-*ler*
Gazel 61
Mısra: **12**
Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyẖlerden olsa da sādır kerāmetler

4. **kerāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 430
Mısra: **10**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
9. Bilmem ne gūne feyżi olur müşterisine
10. Dükkān-ı ṣanʿat içre satılmış kerāmetüñ

5. **kerāmet:**
Kaside 14
Mısra: **121**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
121. Bu ṣadre geldügüñ el-ḥaḳ kerāmet olmışdur
122. Ki eşḳiyāyı memālikden eyledüñ ibʿād

6. **kerāmet:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.
31. Bir kerāmet baña sī sālden iẓhār itdi
32. İntiẓār üzreyüm ās̱ārına çoḳdan bu faḳīr

7. **kerāmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **130**
Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.
129. Dergāh-ı devletine olunmaz mı rūy-māl
130. Ol dāverüñ ki sebḳ ide böyle kerāmeti

8. **kerāmetle:**-*le*
Kaside 25
Mısra: **4**
Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.
3. Aḥibbānuñ lisānında mis̱āl-i vird dāʾirdür
4. Kerāmetle müʿekked dāstānı Şeyẖ Ebū-Bekrüñ

kerāmet-fürūş olmaġa:
1. **kerāmet-fürūş olmaġa:**-*ma, -ġa*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Keramet satan olmak.
75. Sīne-i dervīşe virüp mey ẖurūş
76. Başladı olmaġa kerāmet-fürūş

kerāmeti itmişdi:
1. **kerāmeti itmişdi:**-*miş, -di*
Kaside 16
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Yardımda bulunmak II Keramet göstermek.
111. Sī vü se salden baña itmişdi bā-ẖuṣūṣ
112. Hengām-ı çār sāle iken bir kerāmeti

kerān:
1. **kerān:**
Gazel 18
Mısra: **14**
Sağırlar.
13. Kelāmı nā-şinevāyān-ı ḥarfe ṣarf itme
14. Kerān içinde olur Nābīyā ẖitāb ġarīb

kerbelā:
1. **kerbelāʾda:**-*da*
Gazel 99
Mısra: **8**
Irak'ta Hazret-i Hüseyin efendimizin şehit oldukları ve medfûn bulundukları mahal.
7. Metāʿ-ı hūn-ı ʿazīzāna müşteri olma
8. Bu Kerbelāʾda olan beyʿ men yezid midür

kerde:
1. **naṣb-kerdesi:**-*si*
Kaside 16
Mısra: **195**
Nasiplenmiş, nasip olmuş.
195. Tātār Ḫān kemine ḳulı naṣb-kerdesi
196. Olmış şerīf-i Mekke vekīl-i ferāşeti

kerem:
1. **kerem:**
Gazel 240
Mısra: **8**
Lutuf, iyilik, ihsan II ululuk, şeref II cömertlik.
7. Bu remzi keşfe bir müşkil-şinās-ı cūd gelmez mi
8. Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur

2. **kerem:**
Gazel 315

Mısra: **7**
Lutuf, iyilik, ihsan II ululuk, şeref II cömertlik.
7. O deñlüdür kerem üzre meziyyeti buḫlüñ
8. Ki iftiḫār iderek imtināna yir ḳalmaz

3. **keremün:**-*ün*
Gazel 359
Mısra: **4**
Lutuf, iyilik, ihsan II ululuk, şeref II cömertlik.
3. Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun
4. Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş

4. **kerem:**
Gazel 757
Mısra: **11**
Lutuf, iyilik, ihsan II ululuk, şeref II cömertlik.
11. İtmez ẓuhūr ʿaṣrda bir kimseden kerem
12. Żımnında ḳaṣdi dāʿiye-i şöhret olmasa

5. **kerem:**
Gazel 83
Mısra: **5**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
5. Merhem gibi yapışmaġa muḥtācdur kerem
6. Olmaz dürüst vāʿde ile dil-şikesteler

6. **kerem:**
Gazel 162
Mısra: **1**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
1. Ġażab-ālūde kerem ḫublaruñ meşrebidür
2. Ḫande-āmīz sitem tāzelerün meẕhebidür

7. **kerem:**
Gazel 243
Mısra: **2**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ḫubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

8. **kerem:**
Gazel 481
Mısra: **12**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
11. Eyle żamīme üstine yek-ḥarf-i iltifāt
12. Sāde nigāh Nābī-i zāre kerem degül

9. **keremüñ:**-*üñ*
Gazel 761
Mısra: **8**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
7. Ey mest-i heves şöhret içün eyleyüp isrāf
8. Rüsvā-yı cihān eyleme nāmın keremüñ de

10. **keremle:**-*le*
Gazel 858
Mısra: **2**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
1. Ne ġam kerīmüñ olursak esīr-i medyūnı
2. Leʿimüñ olmayalum tek keremle memnūnı

11. **kereminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 865
Mısra: **2**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
1. O meh-i nevüñ ki ḥüsni bu ḳadar füzūnter oldı
2. Sitemi ḫilāf-ı meʾmūl kereminden eks̱er oldı

12. **kerem:**
Kaside 7
Mısra: **90**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
89. Hümā didükleri bāmında murġ-ı dest-āmūz
90. Kerem didükleri bābında bende-i mecbūr

13. **kerem:**
Kaside 9
Mısra: **128**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

14. **keremle:**-*le*
Kaside 11
Mısra: **129**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
129. Sen ol keremle ʿalemsin ki itse ebr-i maṭīr
130. Kef-i kerīmüñe taḳlīd iderler istiġrāb

15. **keremiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 14
Mısra: **130**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
129. Żamīrinüñ bilürem niyyeti budur çoḳdan
130. Seni ide keremiyle niyāzdan āzād

16. **kerem:**
Kaside 24
Mısra: **90**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
89. Cümle ṭursun hele mahṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

17. **keremi:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **83**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
83. Keremi ḳābil-i güncāyiş-i taḳrīr degül
84. Her giyāh olsa zemīn üzre zebān-ı gūyā

18. **keremle:**-*le*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **73**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
73. Elinde keremle ʿalemdür ḳalem
74. Recā sīr-çeşm ārzū muġtenem

19. **kerem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **398**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
397. Dilde esbāb-ı ārzū ḳatı çoḳ
398. Bir kerem ṣāḥibi efendüm yoḳ

20. **keremde:**-*de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **472**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
471. Çerḫ ḫıdmet-güẕār-ı kemteridür
472. Bermekīler keremde çākeridür

21. **keremi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **200**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
199. Ġayret-i luṭfı baḥrı ḫāk eyler
200. Keremi ebri germnāk eyler

22. **keremüñden:**-*üñ, -den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **503**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
503. Keremüñden zamāne sīr oldı
504. Faḳr devrüñde bir faḳīr oldı

23. **kerem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **339**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
339. Ḳoma meʾyūs ey kerem kānı
340. Ḥüzn ile Nābī-i perīşānı

24. **keremin:**-*i, -n*
Kıt'a 41
Mısra: **3**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
3. Esḫiyānuñ ider eks̱er keremin bāde füzūn
4. Ki mey ile keremüñ aṣlları vāḥiddür

25. **keremle:**-*le*
Tarih 31
Mısra: **4**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
3. Ne istedümse naṣīb oldı rāh-ı beytinde
4. Ne ḥācetüm var ise eyledi keremle ʿaṭā

26. **keremin:**-*i, -n*
Tarih 74
Mısra: **12**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
11. Ḥażret-i pādişehün ṭāliʿi-i saʿd-aḫteridür
12. Ki mükerrer keremin eyledi ıẓhār-ı Ḫudā

27. **keremin:**-*i, -n*
Tarih 127
Mısra: **80**
Cömertlik, lütuf, iyilik.
79. İtmeyüp çeşm-ı ʿināyātını ḳaṭʿ üstinden
80. Keremin eyler idi rāh-ı ḫafīden icrā

28. **kerem:**
Tarih 121
Mısra: **38**
Cömertlik, lütuf, iyilik.

37. Olmış ezelī ṭıynet-i pākinde muḫammer
38. İnṣāf u mürüvvet kerem ü ʿadl ü diyānet

29. **keremüñ:**-*üñ*
Kıt'a 41
Mısra: **4**
Cömertlik, lütuf, iyilik II Üzüm çubuğu, asma kütüğü.
3. Esḫiyānuñ ider ekṯer keremin bāde füzūn
4. Ki mey ile keremüñ aṣlları vāḥiddür

30. **keremi:**-*i*
Tarih 121
Mısra: **42**
Asalet, cömertlik.
41. Taʿcīzini hīç kimsenüñ itmez dili tecvīz
42. Virmez keremi kimsenüñ āzārına ruḫṣat

kerem it:
1. **kerem it:**
Kaside 15
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Lütufla muamelede bulunmak, lütfetmek. II Cömertlik etmek, cömert davranmak.
61. Pādişāhum kerem it salṭanatuñ ḥaḳḳını vir
62. Ṣadr-ı aʿlāya getür lāyıḳın it müstaḫdem

2. **kerem it:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Iyilikte bulunmak, lütfetmek.
3. İdüp āṯrumuzı bir yed-i nerme teslīm
4. Bizi ḳurtar kerem it daġdaġa-i Yaḥyāʾdan

kerem itmez:
1. **kerem itmez:**-*mez*
Gazel 35
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İkram bulunmak II Cömert davranmak.
9. Aḳvā-yı şarṭ-ı luṭf maḥallin gözetmedür
10. İtmez kerīm-meşreb olanlar kerem ʿabeṯ

kerem ḳıl:
1. **kerem ḳıl:**
Gazel 625
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İyilik etmek, lutfetmek.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daḫı sen ṣūra ṣunmazsın

kerem vaḳtinde:
1. **kerem vaḳtinde:**-*n, -de*
Gazel 313
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ağırlama vakti.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem eẕiyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

kerem-i çerḫ:
1. **kerem-i çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin yardımı, ikramı.
1. Dil-ḫ∨aha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

kerem-i ḥaḳdan:
1. **kerem-i ḥaḳdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın keremi.
99. İt kerem-i Ḥaḳdan ümīd-i sütürg
100. Birdür o dergāhda ḫurd u büzürg

keremi itdügi:
1. **keremi itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 273
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bağışta, iyilikte bulunmak.
1. Çerḫün keremi itdügi bī-dādına değmez
2. Naḳdine-i mihr ü mehi taʿdādına değmez

kerem-i rabbānī:
1. **kerem-i rabbānī:**
Tarih 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın lutfu/cömertliği.
3. Bāb-ı luṭfın yine açdı kerem-i Rabbānī
4. Eyledi teşneleri ġarḳa-i iḥsān u ʿaṭā

2. **kerem-i rabbanī:**
Tarih 110
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın lutfu/cömertliği.
11. Ḥaḳ taʿāla ide ṣaḥnında ṣafālar teysīr
12. İde dil-ḫ∨āhını iḥsān kerem-i Rabbanī

kerem-i rezzāḳuñ:
1. **kerem-i rezzāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 441
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bütün yaratılmışların rızkını veren Allah'ın cömertliği.
12. Degül a menʿine ḳādir kerem-i Rezzāḳuñ
11. Menʿ-i nān-pāremüze kuşiş iden cāhil-i dūn

kerem-i yezdānī:
1. **kerem-i yezdānī:**
Tarih 133
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın ihsanı.
7. Eyleyüp himmet-i şāhenşeh-i ʿālem imdād
8. Himmete oldı ʾilāve kerem-i Yezdānī

kerem-kān:
1. **kerem-kānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **507**
Cömertlik/lütuf kaynağı.
507. Seni buldum eyā kerem-kānı
508. ʿArż-hāl-i faḳīre erzānī

keremkārā:
1. **keremkārā:**
Tarih 16
Mısra: **75**
Ey cömertlik sahibi!.
75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾhīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīḫ eylemek gūyā

kerem-kār-ı ʿadl-pīrānuñ:
1. **kerem-kār-ı ʿadl-pīrānuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **342**
Kelime Tipi: **-**
Adaletli ermişlerin cömerdi.
341. Yā İlāhī ḫidīv-i devrānuñ
342. O kerem-kār-ı ʿadl-pīrānuñ

keremver:
1. **keremver:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **277**
Cömertlik sahibi.
277. Ehl-perver nice keremver var
278. Nice himmet-şiʿār server var

kerīm:
1. **kerīm:**
Gazel 74
Mısra: **12**
Kerem sahibi, cömert, soylu.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

2. **kerīmüñ:**-*üñ*
Gazel 83
Mısra: **13**
Kerem sahibi, cömert, soylu.
13. Nābī kerīmüñ anlar ise luṭfını ʿuşāt
14. ʿArża cerīde-i günehin kendi desteler

3. **kerīmüñ:**-*üñ*
Gazel 858
Mısra: **1**
Kerem sahibi, cömert, soylu.
1. Ne ġam kerīmüñ olursak esīr-i medyūnı
2. Leʿimüñ olmayalum tek keremle memnūnı

4. **kerīmüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **147**
Kerem sahibi, cömert, soylu.
147. Ḥaṣr-ı evṣāfı ne mümkin o kerīmüñ ki ola
148. Ḥadd-i aḫlāḳı verā-yı kelimāt u erḳām

5. **kerīmdür:**-*dür*
Kaside 14
Mısra: **67**
Kerem sahibi, cömert, soylu.
67. Kerīmdür o ḳadar kim niḥayeti yoġ iken
68. Degül ʿaṭāsına vāfī tenāhī-i aʿdād

6. **kerīm:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **158**
Kerem sahibi, cömert, soylu.
157. Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm
158. ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u kerīm

7. **kerīm:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **40**
Kerem sahibi, cömert, soylu.
39. ʿĀrif-i maʿrifet-endūz ü fehīm
40. ʿĀḳil u kāmil ü ḫoş-hūy ü kerīm

8. **kerīmdür:**-*dür*
Gazel 172
Mısra: **3**
Kerem sahibi, cömert, soylu.
3. İḥsān iden kerīmdür iḥsānı da anuñ
4. Meʾmūldan ziyāde olursa ʿaceb midür

9. **kerīmdür:**-*dür*
Gazel 152
Mısra: **4**
Cömert olan yaratıcı, Allah.
3. Teʾessüf eyleme fevt itdügüñ murādāta
4. Ḫudā kerīmdür andan güzel bedel yetişür

kerimā:
1. **kerimā:**
Kaside 1
Mısra: **173**
Ey kerem sahibi olan Allah.
173. Kerimā cāhilān-ı niʿmetüz mümkin midür bizden
174. Bu deñlü niʿmetüñ itmek ḥuḳūḳ-ı şükrini īfā

kerīmān:
1. **kerīmān:**
Gazel 175
Mısra: **5**
Eli açıklar, cömertler.
5. Gencīne-i iḥsānı güşād itse kerīmān
6. Izhār-ı niyāz eylememek terk-i edebdür

2. **kerīmānuñ:**-*uñ*
Tarih 116
Mısra: **18**
Eli açıklar, cömertler.
17. Bi-ḥamdiʾllāh cenāb-ı Ḥaḳ ocağın ḳoymadı ḫālī
18. Kerīmānuñ beḳā-yi neyli meşhūd u muḥaḳḳakdur

kerīm-meşreb:
1. **kerīm-meşreb:**
Gazel 35
Mısra: **10**
İkram etmeyi seven, cömert huylu.
9. Aḳvā-yı şarṭ-ı luṭf maḥallin gözetmedür
10. İtmez kerīm-meşreb olanlar kerem ʿabes̱

kerīmüʾl-ḫiṣāl:
1. **kerīmüʾl-ḫiṣāl:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **62**
Cömert tabiatlı.
61. Vasīʿül-eyādī kes̱īrüʾn-nevāl
62. Müz̠illüʾl-eʿādī kerīmüʾl-ḫiṣāl

kerīmüʾt-ṭabʿ:
1. **kerīmüʾt-ṭabʿ:**
Tarih 8
Mısra: **14**
Cömert mizaçlı kişi.
13. Semiyy-i cedd-i pāk-i enbiya mīr-āḫur-ı evvel
14. Kerīmüʾt-ṭabʿ ü İbrahīm-meşreb ʿāḳil ü dānā

kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil:
1. **kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil:**
Tarih 16
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Cömert huyuyla gönlü umman olan.
19. Saḫī vü ʿādil ü kāmil halīm ü ʿāḳil ü fāżıl
20. Kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baḫşā

kerre:
1. **kerredür:**-*dür*
Gazel 131
Mısra: **10**
Defa.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

kes:
1. **kesdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **95**
Başı gövdeden ayırmak, kesici bir aletle parçalamak.
95. O deñlü kesdi ser-i vaḥşiyān-ı Aʿrābı
96. Ki ḳaldı dest be-dendān zamāne-i ṣayyād

2. **kesme:**-*me*
Gazel 403
Mısra: **1**
Kesmek, koparmak.
1. Kesme ey ebr-i kerem riştesini āblaruñ
2. Belki ratḳ eyleyesin fatḳını mīzāblaruñ

3. **keser:**-*er*
Gazel 825
Mısra: **6**
Kesmek, koparmak.
5. Şebdür maḥall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest
6. Miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ altun keser eli

4. **kesme:**-*me*
Gazel 780
Mısra: **3**
Bitirmek, sona erdirmek.
3. Bülbül fiġānı kesme ki ne-şʾ küfte ġoncenüñ
4. Düzd-i nesīm girmeye tā cāme-ḫ∨ābına

5. **kes:**
Kıt'a 100
Mısra: **1**
Bitirmek, sona erdirmek.
1. Ey besā kes ki bu bāzīçegeh-i ʿālemde
2. Cid ṣanur şīve-i luʿbetkede-i eyyāmı

6. **kes:**
Gazel 104
Mısra: **1**
Kişi, kimse.
1. Nikāt-ı nüsḫa-i ḥüsne o kes ki vākıf olur
2. Edeble būse-zen-i dāmen-i meṣāḥif olur

7. **kesmede:**-*me, -de*
Gazel 298
Mısra: **6**
Kesici bir aletle bir şeyi ayırmak, azaltmak, eksiltmek.
5. Şevḳ-i şīrīn ile biñ kūhken olmaz hem-pā
6. Kūh-ı ġam kesmede Ferhād ki dirler o bizüz

8. **kesdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 856
Mısra: **6**
Kesici bir aletle bir şeyi ayırmak, azaltmak, eksiltmek.
5. Serve teklīf-i ḫırām itmez idük görsek eger
6. Kāmet-i yārim aña kesdügi endāmları

9. **kesde:**-*de*
Kıt'a 7
Mısra: **14**
Kişi, kimse.
13. Rū-māle līk dergeh-i devlet-penāhuna
14. Bir kesde yoḳ bu baḫt-ı ḳavī himmetüm gibi

keş u feş:
1. **keş u feş:**
Gazel 348
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Makam ve mevki şatafatı.
1. Ne deñlü eylese tertīb-i nāz u naḫvet ol ser-keş
2. Degüldür çoḳ ḫidīv-i mesned-i ḥüsne o keş u feş

kesād:
1. **kesād:**
Gazel 110
Mısra: **2**
Kıtlık, yokluk, azlık.
1. Gāh nev-bāfte-i ḥüsn mezād olmadadur
2. Gāh red-kerde-i engüşt kesād olmadadur

2. **kesād:**
Gazel 529

Mısra: **5**
Kıtlık, yokluk, azlık.
5. Gerdūn virürdi dīde-i mihr ü mehe kesād
6. Ḥıfẓ-ı ġubār-ı ḫāṭıruma bir yer istesem

3. **kesādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 692
Mısra: **5**
Kıtlık, yokluk, azlık.
5. Fehm eylesem metāʿ-ı ḫulūṣuñ kesādını
6. Sehv ile böyle düşmez idüm bī-riyālıġa

kesād eylesün:
1. **kesād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
İşlerini bozmak, kıtlığa düşürmek.
33. Miftāh-ı duʿā olmayanuñ saña lisānı
34. Dükkān-ı ümidini kesād eylesün Allāh

kesād geldi:
1. **kesād geldi:**
Kaside 14
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Kesinti olması, sekteye uğramak (İlgi duyulmamak, rağbet görmemek bağlamında).
97. O deñlü düşdi lisāna bu cengüñ āvāzı
98. Ki geldi naḳl-i hikāyāt-ı kaḥramānʾa kesād

2. **kesād geldi:**-*di*
Tarih 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kesinti olması, sekteye uğramak (İlgi duyulmamak, rağbet görmemek bağlamında).
7. Lāmiʿ olduḳda fürūġ-ı āftāb-ı ṣūreti
8. ʿĀlemüñ köhne metāʿ-ı şemsine geldi kesād

kesād virmede:
1. **kesād virmede:**-*mede*
Tarih 42
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kıtlık vermek, kesat vurmak (Engellemek bağlamında).
7. Çeşm-i bīnā-mis̱āl revzenler
8. Virmede nūr-ı āftāba kesād

kesād-āver-i neşāṭ-ı şarāb:
1. **kesād-āver-i neşāṭ-ı şarāb:**
Kaside 11
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Kıtlık getiren, durgunluk veren şarap neşesi.
103. Ṭoyar mı vaṣfdan ādem o āṣafı ki ola
104. Neşāt-ı medḥi kesād-āver-i neşāṭ-ı şarāb

kesād-ı secdeye:
1. **kesād-ı secdeye:**-*y, -e*
Gazel 702
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Secdeye engel.
9. Sebeb tenāsüb-i çār ebrūvānıdur o bütüñ
10. Kesād-ı secdeye pīrāmen-i çelīpāda

kesād-ı sirāyet-i idbār:
1. **kesād-ı sirāyet-i idbār:**
Kaside 10
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Talihsizliğin, uğursuzluğun her tarafı kaplayamaması.
51. Zihī zamān-ı saʿādet ki devr-i iḳbāli
52. Sipihre virdi kesād-ı sirāyet-i idbār

keş-ā-keş:
1. **keş-ā-keşlere:**-*ler, -e*
Gazel 337
Mısra: **2**
Çekişme, uğraşma, kavga.
1. Reşk-i ruḫ-ı ālünle gül āteşlere düşmiş
2. Mey ḥasret-i laʿlünle keş-ā-keşlere düşmiş

keşān keşān:
1. **keşān keşān:**
Kaside 16
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeke çeke, sürükleyip götürerek.
69. Görmez misüñ bu maṭbaḫ-ı ṣunʿ-ı Ḥakīmʾde
70. Cezb itdügin keşān keşān insānı ḳısmeti

keşān keşān dökerler:
1. **keşān keşān dökerler:**-*er, -ler*
Gazel 400
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çeke çeke, zorla dökmek.
7. Dervāze-i gelūna dökerler keşān keşān
8. Merbūṭdur selāsil-i enfāsa ḳısmetüñ

kesb:
1. **kesbüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 404
Mısra: **3**
Kazanç, elde etme, çalışma.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

kesb eyledi:
1. **kesb eyledi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Edinmek, kazanmak.
13. Seyyāre-i baḫtuñla ḳıran eyledüginden
14. Kesb eyledi bir şān-ı diger şān-ı vezāret

kesb eyledüm:
1. **kesb eyledüm:**-*dü, -m*
Kaside 16
Mısra: **212**
Kelime Tipi: **-**
Edinmek, kazanmak.
211. Olmaġla dest-gīr baña ṣadr-ı aʿẓamuñ
212. Kesb eyledüm o himmet ile tāze ḳuvveti

kesb idemem:
1. **kesb idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 788
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Edinmek, elde etmek, kazanmak.
1. Ṣafā-yı dil göremem geşt-i gülsen itsem de
2. Neşāt kesb idemem cāmı gülden itsem de

kesb ider:
1. **kesb ider:**-*er*
Gazel 360
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Edinmek, elde etmek, kazanmak.
7. Kem ġubārın kuḥl idenler kesb ider ʿayn-ı yaḳīn
8. Kārvān-ı ʿālem-i cāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

2. **kesb ider:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Edinmek, elde etmek, kazanmak.
57. Esb-i bād-ı seher-i ḫulḳı mezāristāna
58. Kesb ider mürde-i ṣad-ṣāle niẓām-ı aʿżā

kesb itdügüm:
1. **kesb itdügüm:**-*dü, -gü, -m*
Gazel 843
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kazanmak, elde etmek.
9. Benüm dergāh-ı Cemʾden intifāʿum ol ḳadardur kim
10. Hezārān mekr ile kesb itdügüm naḳd-i riyā gitdi

kesb itdügümüz:
1. **kesb itdügümüz:**-*düg, -ü, -müz*
Gazel 383
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kazanmak, elde etmek.
5. Ücrete gitmede kesb itdügümüz naḳd-i nefīs
6. Sehv imiş sūḳ-ı taʿayyünde dükān-gīr olmaḳ

kesb-i derecāt it:
1. **kesb-i derecāt it:**
Gazel 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Manevi yönden yükselmek, terakki etmek.
9. Nābī neye geldüñ ne ṭurursuñ bu maḳāma
10. Var bārgeh-i Ḫaliḳʾa kesb-i derecāt it

kesb-i feyż itmeġe:
1. **kesb-i feyż itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Feyiz almak, istifade etmek, ilham almak.
13. Kesb-i feyż itmeġe gelmiş dil-i pür-tābumdan
14. Cām-ı pür-neşve-i Cem āyine-i İskender

kesb-i günāh eyleyecek:
1. **kesb-i günāh eyleyecek:**-*y, -ecek*
Gazel 683
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Günah işlemek.
3. Niceler kesb-i günāh eyleyecek lafẓ sorar
4. Bulunur nice siyeh-baḫt mürekkeblerde

kesb-i nām-ı kerem itmekde:
1. **kesb-i nām-ı kerem itmekde:**-*mek, -de*
Gazel 85
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cömertlik namını kazanmak.
11. Kesb-i nām-ı kerem itmekde saḫī sāʾilden
12. Çeşm-dārende-i luṭf u kerem olmaz da nʾolur

kesb-i nāmus u ʿāra:
1. **kesb-i nāmus u ʿāra:**-*a*
Gazel 295
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Namus ve haya kazanma.
11. Meyḫāneden tevaḳḳuʿ bī-neng ü nāmlıḳdur
12. Kimse bu kūya kesb-i nāmus u ʿāra gelmez

kesb-i neşāṭ itmege:
1. **kesb-i neşāṭ itmege:**-*me, -ge*
Gazel 781
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevinmek, neşelenmek.
7. Bādeyi baḫt-ı siyāhum ider āb-ı ḥayvān
8. Eylesem kesb-i neşāṭ itmege cām āmāde

kesb-i nūr ide:
1. **kesb-i nūr ide:**
Kaside 22
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Aydınlanmak.
25. Fürūġ-ı ṣunʿ-ı çerāġāna ḳudret itmişdür
26. Ki kesb-i nūr ide her hūşyār-ı Maġnīsā

kesb-i revāc eyleyeler:
1. **kesb-i revāc eyleyeler:**-*y, -e, -ler*
Kaside 9
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Rağbet görmeye başlamak, ilgi duyulmak.
145. Tā ki maḳbūlüñ olup eyleyeler kesb-i revāc
146. Eylemiş çünki Ḫudā ṭabʿunı miʿyār-ı hüner

kesb-i sūz itmege:
1. **kesb-i sūz itmege:**-*me, -ge*
Gazel 586
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ateş almak, alevlenmek.
1. Kesb-i sūz itmege ḳandīl dil-i rūşenden
2. Çıḳdı o şevḳ ile revġan nice pīrāhenden

kesb-i terāvet itdi:
1. **kesb-i terāvet itdi:**-*di*
Gazel 101
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Büyüyüp yeşermek.
11. Hākinde itdi kesb-i terāvet nihāl-i dīn
12. Cāy-ı nemā-yı naḫl-i hidāyet Medīneʾdür

kesb-ı ʿuluv eyledi:
1. **kesb-ı ʿuluv eyledi:**-*di*
Tarih 119
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yüce mertebelere çıkmak, yücelmek.
7. Olıcaḳ ʿizzet ile maḥkeme-pīrā-yı Ḥaleb
8. Yeñiden kesb-ı ʿuluv eyledi şān-ı Şehbā

kesel:
1. **kesel:**
Gazel 159
Mısra: **2**
Tembellik, uyuşukluk.
1. Göñülde dāʿiye-i māl emel bozundısıdur
2. Nümūd-ı silk-i ḳanāʿat kesel bozundısıdur

2. **keselüm:**-*üm*
Gazel 509
Mısra: **1**
Tembellik, uyuşukluk.
1. Ne ḳadar olsa da bī-tābī-i ġamdan keselüm
2. Dāmenüñden senüñ ey şūḫ-ı cihāñ kesmem elüm

3. **keselden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **4**
Tembellik, uyuşukluk.
3. Kederden oldı muṣaffā mesālik-i iḳbāl
4. Keselden oldı muʿarrā memālik-i maʿmūr

4. **kesel:**
Gazel 152
Mısra: **2**
Yorgunluk ağırlık.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

5. **kesel:**
Gazel 799
Mısra: **1**
Yorgunluk, ağırlık.
1. Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
2. Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime ifṭārdan ṣoñra

6. **kesel:**
Gazel 830
Mısra: **4**
Gevşeklik, uyuşukluk, bıkkınlık.
3. Gögermiş ḥalḳa ḥalḳa çeşm-i mest-i fitne-engīzi
4. Kesel irmiş cefādan ġamze-i ḫūn-ḫ∨āre besbelli

keşf:
1. **keşfe:**-*e*
Gazel 240
Mısra: **7**
Açığa çıkarmak.
7. Bu remzi keşfe bir müşkil-şinās-ı cūd gelmez mi
8. Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur

keşf eyledi:
1. **keşf eyledi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Öğretmek, buldurmak.
83. Aña maʿnāsını keşf eyledi levḥ-i ḳaderüñ
84. Eyleyen Ādemʾi esmā ile ancaḳ irşād

keşf eylese:
1. **keşf eylese:**-*se*
Gazel 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Açmak II Anlamak, farketmek.
9. Maḥv olmadur vazīfe-i nā-maḥremān-ı cürm
10. Keşf eylese niḳābını bānū-yı maġfiret

keşf ider:
1. **keşf ider:**-*er*
Gazel 603
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çözmek, ortaya çıkarmak, keşfetmek.
9. Keşf ider Nābī dil-i sevdā-zede esrārını
10. Meclisinde kim bulunsa maḥrem olsun olmasun

2. **keşf ider:**-*er*
Tarih 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çözmek, ortaya çıkarmak, keşfetmek.
3. Ḫayli yirden düşmenüñ rāz-ı derūnın keşf ider
4. Dīde de elde olursa böyle olsun dūr-bīn

keşf idüp:
1. **keşf idüp:**
Gazel 242

Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çözmek, ortaya çıkarmak.
11. Bu bilüp bilmezlenen kāmil mükemmel ʿāşıḳān
12. Her ḫuṣūṣı keşf idüp ezher bilüp bilmezlenür

keşf itme:
1. **keşf itme:**-*me*
Gazel 454
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Açmak, göstermek, ortaya çıkarmak.
7. Keşf itme rāz-ı reh-revi kim mīr-i ḳāfile
8. Çekdi zebānlarını şikemden cereslerüñ

keşf ü taḥḳīka:
1. **keşf ü taḥḳīka:**-*a*
Gazel 141
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Araştırıp, soruşturma, bir şey üstüne kafa yorma.
7. Leb-ā-lebdür zemīn ü āsmān esrār-ı ḥikmetden
8. Velīkin keşf ü taḥḳīka seza çeşm ü dehen yoḳdur

keşf-i ḥāl eyler:
1. **keşf-i ḥāl eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Derdini açmak, halini anlatmak.
9. Bu siyāḳ üzre keşf-i ḥāl eyler
10. Basṭ-ı kālīçe-i maḳāl eyler

keşf-i ḥāl itmek:
1. **keşf-i ḥāl itmek:**-*mek*
Gazel 467
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Derdini açmak, halini anlatmak.
1. Ne ẕilletdür ḫamūşān-ı ġurūra keşf-i ḥāl itmek
2. Girān-gūşān-ı istiġnāya tefhīm-i maḳāl itmek

keşf-i ḳınāʿ eylese:
1. **keşf-i ḳınāʿ eylese:**-*se*
Gazel 370
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Örtüyü açmak, kaldırmak.
11. Ẓulmet-i ās̱ām olur ruḫsāre-pīrāy-ı ʿadem
12. Eylese dūşīze-i ʿafvün eger keşf-i ḳınāʿ

keşf-i niḳāb eylese:
1. **keşf-i niḳāb eylese:**-*se*
Gazel 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yüz örtüsü, peçe, yaşmak gibi şeyleri kaldırmak, açmak.
13. Pest ider ḥüsnini güstāh-nigāhān Nābī
14. Herkese keşf-i niḳāb eylese bānū-yı edeb

keşf-i sırr-ı perde-i taḥḳīḳdür:
1. **keşf-i sırr-ı perde-i taḥḳīḳdür:**-*dür*
Gazel 50
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Tahkik perdesini sırrını çözme çabası.
19. ʿAḳl ü nefsün keşf-i sırr-ı perde-i taḥḳīḳdür
20. Çāk-i ẕeyl-i Yūsuf u dest-i Züleyhādan murād

keşf-i ʿuyūb itmedüginden:
1. **keşf-i ʿuyūb itmedüginden:**-*me, -düg, -i, -n, -den*
Gazel 413
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayıpları açığa çıkarmak.
9. Rūzveş keşf-i ʿuyūb itmedüginden ġayrı
10. Çoḳdur erbābına imdadı şeb-i deycūruñ

keşīde:
1. **keşīde:**
Gazel 703
Mısra: **8**
Yazıda güzelliği sağlaması için Arap harflerinden sin, vav ve kaf gibi harflerin kuyruğunun özel olarak uzatılması.
7. Her seng-dil hevā-yı ḳaddünle nāziş eyler
8. Pīşānī-i nigīne revnaḳ virür keşīde

2. **keşide:**
Gazel 635
Mısra: **13**
Dizilmiş.
13. Ḫ∨ān-ı āfāḳa keşide niʿam-ı Ḥaḳ Nābī
14. Sen daḫı eyle tenāvül yüri bir yanından

3. **keşīde:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Dizilmiş.
25. Ne Mes̱nevī ki şifā-ḫāne-i hidāyetde
26. Keşīde niʿmet-i bī-imtinān-ı Mevlānā

4. **keşīde:**
Kaside 7
Mısra: **189**
Dizilmiş.
189. Keşīde pīşgehüñde livā-yı Ḫayrüʾl-enām
190. Ne mümkin olmamaḳ ol rāyet-i hüdā manṣūr

keşīde idince:
1. **keşīde idince:**-*ince*
Tarih 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çekmek.
1. Ḥāṣıl-ı ʿömrüm Ebuʾl-ḫayruñ idince ḫaṭṭın
2. Perde mānend keşīde ruḫına ṣāḥib-i ṣunʿ

keşīde ola:
1. **keşīde ola:**-*a*
Tarih 77
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Çekilmek.
17. Az ḳalmış idi rāh-ı ḥacca ola keşīde
18. Dīvār-ı nā-ümīdī bārū-yı yeʾs u ḥırmān

keşīde oldı:
1. **keşīde oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Çekilmek.
23. Niʿmet-i nāber-ḳarārun çāşnīsin bulmayup
24. Oldı ʿālemden keşīde dest-i istiġnā gibi

keşīde olmaz:
1. **keşīde olmaz:**-*maz*
Gazel 617
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çekilmek.
5. Naḳş-ı nigīnün āhiri levḥ-i mezār iken
6. Olmaz keşīde dest-i heves ḳayd-ı namdan

keşīdeler virmiş:
1. **keşīdeler virmiş:**
Gazel 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çizgiler çizmek.
3. Çar-ebrūvānı eylemiş ārāyiş-i füzūn
4. Virmiş nigīn-i ḥüsnine revnaḳ keşīdeler

keşīde-pā olup:
1. **keşīde-pā olup:**-*up*
Kaside 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılmak.
3. Yaʿnī olup diyār-ı Ḥalebʾden keşīde-pā
4. Taḥrīk idince Rūmʾa rikāb-ı ʿazīmeti

kes̱īf görinür:
1. **kes̱īf görinür:**-*ür*
Gazel 380
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Koyu, çirkin görünmek.
1. Görinürse ne ḳadar çeşmüme dildār latīf
2. Andan efzūn görinür çihre-i aġyār kes̱īf

kesil:
1. **kesilmeze:**-*mez, -e*
Gazel 878
Mısra: **7**
Ayrılmak, uzaklaşmak.
7. Dilden kesilmeze hele ser-rişte-i ümīd
8. Virmem ṣafā-yi vuṣlata ben intiẓārumı

2. **kesilmez:**-, *-mez*
Gazel 110
Mısra: **7**
Bitmek, sona ermek.
7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā
8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

3. **kesilmez:**-*mez*
Tarih 72
Mısra: **8**
Kesilmek, sona ermek.
7. Çeşm-i ʿāşıḳ gibi fevvāreleri pür-cūşiş
8. Tār-ı ümmīd-ṣıfat ābı kesilmez ḳatʿā

kes̱īr:
1. **kes̱īr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **10**
Çok.
9. Fakre ḫalḳ eyleyüp ġınāyı naẓīr
10. Hem-ʿinān eylemiş kalīle kes̱īr

kes̱īrüʾn-nevāl:
1. **kes̱īrüʾn-nevāl:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **61**
İhsanı bol, bol bol hediye dağıtan.
61. Vasīʿül-eyādī kes̱īrüʾn-nevāl
62. Müẕillüʾl-eʿādī kerīmüʾl-ḫiṣāl

kesme:
1. **kesme:**
Kıt'a 82
Mısra: **4**
Eskiden, savaşlarda ata giydirilen bir tür zırh.
3. Yaḳışur saña reh-i bāġçede tāze libās
4. Bu kühen kesme ile bād-ı ṣabāveş esme

keş-me-keş:
1. **keş-me-keş:**
Gazel 662
Mısra: **11**
Karışık olma durumu, karışıklık.
11. Yār içün keş-me-keş aġyār ile ḫoşter görinür
12. Güft-gūy-ı ruḳabā ber-ṭaraf olmaḳdan ise

keşmekeşde kalmadan:
1. **keşmekeşde kalmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 77
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yayın çekili halde kalması.
3. Kemānāsā elinde keşmekeşde kalmadan yārun
4. O bed-hūdan mis̱āl-i tir mehcūr olmamuz yegdür

keş-me-keşe düşmez idüm:
1. **keş-me-keşe düşmez idüm:**-*mez , -i, -dü, -m*
Gazel 749
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Karışıklığa düşmek, hüzün ve eleme düşmek.
3. Hep çekdügüm endūh sebük-serlügümüñdür
4. Bu keş-me-keşe düşmez idüm lengerüm olsa

keş-me-keş-i intiẓāra düşmiş:
1. **keş-me-keş-i intiẓāra düşmiş:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bekleyiş içinde kıvranıp durmak.
9. Düşmiş hevā-yı cism-i laṭifiyle Nābīyā
10. Leyl ü nehār keş-me-keş-i intiẓāra mevc

keş-me-keş-i miḥnetden:
1. **keş-me-keş-i miḥnetden:**-*den*
Gazel 465
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gam karmaşası.
7. Ḳavsveş rāḥatı yoḳ keş-me-keş-i miḥnetden
8. İki yüzlü iki ağızlu kec-endīşlerüñ

keşme-keş-i redd ü ḳabūlı:
1. **keşme-keş-i redd ü ḳabūlı:**
Gazel 55
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ret ve kabul karmaşıklığı.
13. Fikr eylemede keşme-keş-i redd ü ḳabūlı
14. Nābī süḫan-ı nādire-sencān mütereddid

kesr:
1. **kesr:**
Gazel 146
Mısra: **3**
Esre harekesi.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

2. **kesrleri:**
Gazel 149
Mısra: **14**
Bozulmuş, halel gelmiş.
13. Saymaz bu kārgehde seni kimse rū-sepid
14. Cebr eylesen de kesrleri mūmiyā ḳadar

kesr ide:
1. **kesr ide:**-*e*
Gazel 569
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kırmak, parçalamak, bozmak.
7. Kūh-ı cürmüm benüm ol mertebe sengīndür kim
8. Ḳorḳarum kesr ide vażʿ eylemeden mīzānın

kesr itmeyen:
1. **kesr itmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 636
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kırmak, bozmak, halel getirmek.
1. Bu dāʾirenüñ derk idemez köhne esāsın
2. Kesr itmeyen endāze-i taḫmīn ü ḳıyāsın

kesr virür:
1. **kesr virür:**-*ür*
Gazel 881
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Halel getirmek, zarar vermek.
7. Nāmūs-ı ʿaşḳa kesr virür ḫᵛāhiş-i viṣāl
8. Bir loḳma ile bozmayalum iştihāmuzı

kesr-dādende-i nāmūs-ı melāmet:
1. **kesr-dādende-i nāmūs-ı melāmet:**
Gazel 297
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Melamet namusuna kırıklık veren.
7. Naʿrasız geçmeği meh-pārelerün kūyından
8. Kesr-dādende-i nāmūs-ı melāmet bilürüz

kes̱ret:
1. **kes̱ret:**
Gazel 251
Mısra: **1**
Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk halinde görülmesi.
1. Kes̱ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

2. **kes̱ret:**
Gazel 251
Mısra: **3**
Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk halinde görülmesi.
3. Kes̱ret ne żarar vaḥdete çün masṭarı birdür
4. Ṣad şemʿanuñ envār-ı ziyā-güsteri birdür

3. **kes̱reti:**-*i*
Gazel 28
Mısra: **2**
Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk halinde görülmesi.
1. Ẓāhir ü bāṭına bak hāy ile hūyı seyr it
2. Vaḥdet ü kes̱reti gör rūy ile mūyi seyr it

4. **kes̱retin:**-*in*
Gazel 178
Mısra: **8**
Çokluk.
7. Devlet erbābına reşk eyleyen erbāb-ı ḥased
8. Añlamaz maṣrafınuñ kes̱retin īrāda baḳar

5. **kes̱retidür:**-*i, -dür*
Gazel 369
Mısra: **3**
Çokluk.
3. Cemʿiyyetinüñ kes̱retidür vāsıta-i şevḳ

4. Dem-beste ḳalur olmasa cemʿiyyet-i vāʿiz

6. **ke**s̠**retinün:**-*i, -nün*
Gazel 431
Mısra: **10**
Çokluk.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī
10. Aġzınuñ kes̠retinün nefʿi ne dullāblaruñ

7. **ke**s̠**retin:**-*i, -n*
Gazel 775
Mısra: **14**
Çokluk.
13. İderler sitemin hubāna darb-ı sikke-i teslīm
14. Görenler ḳīl ü ḳālin kes̠retin esmer ḫusūsında

8. **ke**s̠**retini:**-*i, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **104**
Bolluk, zenginlik.
103. Zīver-i ḫ∨ān iken evvel niʿam-ı gūn-ā-gūn
104. Eyledi kes̠retini vaḥdete taḥvīl eyyām

9. **ke**s̠**rete:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **271**
Çokluk, çoğalma.
271. Cürmümüñ kes̠rete ḥırṣı o ḳadar var ki ider
272. Daḫı nā-bāliġ iken dāʿiye-i istīlād

kesret-i çeşm-i temāşādan:
1. **ke**s̠**ret-i çeşm-i temāşādan:**-*dan*
Gazel 391
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İzleyenlerin çokluğu.
7. Niçün dil-gīr olursun kes̠ret-i çeşm-i temāşādan
8. Saña lāzım mıdur tā böyle şūḫ-ı çeşm-bāz olmaḳ

kesret-i emvāldedür:
1. **ke**s̠**ret-i emvāldedür:**-*de, -dür*
Gazel 145
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zenginlik.
3. Ṣanma kim ʿıyş ü ṣafā kes̠ret-i emvāldedür
4. Ḫırmen-i derd ü elem muntaẓamüʾl-ḥāldedür

kesret-i enzār:
1. **ke**s̠**ret-i enzār:**
Gazel 775
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bakışların çokluğu, bütün gözlerin üstünde olması.
7. Olur sermāye-i şān dil-berāna kes̠ret-i enzār
8. Olur mihrün ziḫāmı muʿteber maḥżar ḫuṣūṣında

kesret-i leşker:
1. **ke**s̠**ret-i leşker:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **228**
Kelime Tipi: -
Asker çokluğu, ordu büyüklüğü.
227. Mülk-i vāsiʿ ḫızāne-i pür-zer
228. Ḳuvvet-i baḫt ü kes̠ret-i leşker

kesret-i nuḳre-i eşküm:
1. **ke**s̠**ret-i nuḳre-i eşküm:**-*üm*
Gazel 873
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gümüş paraya benzeyen gözyaşlarının çokluğu.
5. Kes̠ret-i nuḳre-i eşküm ḫaberin almış kim
6. Zīr-i ḫāk itdi ḥased mālı ile Ḳārūnʾı

kesret-i rüʾyet:
1. **ke**s̠**ret-i rüʾyet:**
Gazel 126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Çok görünmek, hep göz önünde olmak.
7. Kes̠ret-i rüʾyet olur mūris̠-i naḳş-ı raġbet
8. ʿİzzet-i pādişahān perde-nişīn olmadadur

kesret-i ʿuşşāḳdur:
1. **ke**s̠**ret-i ʿuşşāḳdur:**-*dur*
Gazel 168
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşıkların çokluğu.
5. Kes̠ret-i ʿuşşāḳdur ārāyiş-i bāzār-ı ḥüsn
6. Nā-harīdārān-ı ḥüsne gül-ruḫān ḳāʾil midür

kesr-i ʿarż-ı tevbe:
1. **kesr-i ʿarż-ı tevbe:**
Gazel 199
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çokça tövbe etme.
9. Şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden meclisde ey Nābī
10. Yine rindāna baḳsañ kesr-i ʿarż-ı tevbe ehvendür

kesr-i dil-i kārūre-i māh itmege:
1. **kesr-i dil-i kārūre-i māh itmege:**-*e*
Gazel 272
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ay şişesinin kalbini kırmak.
7. Ey çerḫ senüñ pertev-i geh-gāhī-i luṭfuñ
8. Kesr-i dil-i kārūre-i māh itmege değmez

kesr-i ḫāṭır:
1. **kesr-i ḫāṭır:**
Gazel 481
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül kırma.
5. Çerḫün ḫilāf-ı devri var amma senüñ gibi
6. ʿUşşāḳa kesr-i ḫāṭır ile müttehem degül

kesr-i ḫāṭır ider:
1. **kesr-i ḫāṭır ider:**-*er*
Gazel 651
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül kırmak.
7. Ādem var eylemez zer-i ḫurşīde iltifāt
8. Varınca kesr-i ḫāṭır ider bir ġurūş içün

kesr-i ḫāṭır-ı mīnā:
1. **kesr-i ḫāṭır-ı mīnā:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kadehin gönlünü kırma.
3. Olma ṣarf-endāz-ı şekve gerdiş-i eflākden
4. Mez̠heb-i rindānda kesr-i ḫāṭır-ı mīnā budur

kesr-i leşker-i ẓulmet iderler:
1. **kesr-i leşker-i ẓulmet iderler:**-*er, -ler*
Gazel 90
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Karanlığın askerlerini perişan etmek, yenmek.
7. İderler ol ḳadar ʿacz ile kesr-i leşker-i ẓulmet
8. Fetīl-i mūmāsā ittifāḳ itse perīşānlar

kesr-i mīzān:
1. **kesr-i mīzān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Mizan kelimesinin kesresi (Kesre; Arap dilbilgisine göre bir harfin esreli yani i'li okunması) II Vergiye belirli ölçüde yapılan zam.
155. Kefe-i mihr ü māh olup mīzān
156. Kesr-i mīzān ṭutar mehi vezzān

keştī:
1. **keştīye:**-*ye*
Gazel 125
Mısra: **7**
Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.
7. Galiba keştīye bī-lenger-i vaṣlun revişi
8. Baḥr-ı bī-ḳaʿr-ı felāketkede-i firḳatedür

2. **keştī:**
Gazel 246
Mısra: **13**
Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.
13. Keştī maṣārifine tükenmez ḫazīneler
14. ……………………………………

3. **keştī:**
Gazel 364
Mısra: **2**
Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.

1. Şāne nice olur zülf-i semen-sāya muʿārıż
2. Keştī olamaz mevce-i deryāya muʿārıż

4. **keştīsi:** *-i, -si*
Gazel 382
Mısra: **6**
Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

5. **keştīleri:***-ler, -i*
Gazel 386
Mısra: **3**
Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.
3. İderler kūhveş keştīleri bir lafẓ ile taḥrīk
4. Ne ḫoşdur bir suḫanda yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ

keştībān-ı luṭfuñ:
1. **keştībān-ı luṭfuñ:***-uñ*
Gazel 370
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Lütuf kaptanı, şefaat gemicisi.
17. Yā Resūlallāh ḳuluñ Nābī ġarīk-i nār olur
18. Aña keştībān-ı luṭfuñ eylemezse medd-i bāʿ

keşti-i bī-lenger-i mülk:
1. **keşti-i bī-lenger-i mülk:**
Kaside 13
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ülkenin çapasız gemisi.
15. Ġarḳa yaklaşmış iken keşti-i bī-lenger-i mülk
16. Bād-ı tevfīḳ irüşüp eyledi tefrīk-i ġamām

keştī-i cevrini:
1. **keştī-i cevrini:***-i, -n, -i*
Gazel 640
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zulüm, eziyet gemisi.
9. Oldı peyvend ser-i zülfine dest-i ʿuşşāḳ
10. Keştī-i cevrini ẓabṭ itdi hele lenger-i ḥüsn

keştī-i cism-i nizārum:
1. **keştī-i cism-i nizārum:***-um*
Gazel 374
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Gemiyen benzeyen zayıf beden.
19. Keştī-i cism-i nizārum mevc-i ṭūfān-ı ḳader
20. İtmek ister sāhil-i hicrānda vīrān el-vedāʿ

keşti-i devlet-ārām:
1. **keşti-i devlet-ārām:**
Kaside 13
Mısra: **236**
Kelime Tipi: -
Huzur içinde istirahat etme gemisi.
235. Eylesin lücce-i mevvāc-ı cihānda ebedī
236. Lenger-i baḫtı ile keşti-i devlet-ārām

keştī-i dil:
1. **keştī-i dil:**
Gazel 563
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül gemisi.
7. Giriftār olmasun keştī-i dil ol şūḫ-ı raḳḳāsa
8. Ki meşḳ-i lerziş eyler mevc gird-āb-ı sürīninden

keşti-i emn ü emān:
1. **keşti-i emn ü emān:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Emniyet ve güven gemisi.
7. Şurta-i luṭf ile ṭūfān-ı fiten buldı sükūn
8. Keşti-i emn ü emān buldı muvāfıḳ eyyām

2. **keşti-i emn ü emān:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Emniyet ve güven gemisi.
7. Şurta-i luṭf ile ṭūfān-ı fiten buldı sükūn
8. Keşti-i emn ü emān buldı muvāfıḳ eyyām

keştī-i fikr:
1. **keştī-i fikr:**
Kaside 20
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Hayal/düşünce gemisi.
87. Keştī-i fikr düşmez idi mevc-i ḥayrete
88. Deryā-yı vaṣfınuñ bulunaydı nihāyeti

keştī-i ḫāṭır:
1. **keştī-i ḫāṭır:**
Gazel 877
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül gemisi.
7. Bu baḥr-ı ġamda ḳalur mıydı böyle keştī-i ḫāṭır
8. Kenāra çıkmaġa gönlümce rūzgārum olaydı

keşti-i iḳbāldür:
1. **keşti-i iḳbāldür:***-dür*
Tarih 30
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Talihin gemisi.
27. Keşti-i iḳbāldür sahilde olmış cilveger
28. ʿAks-i küngürden bıraḳmış ḳaʿr-ı baḥre lengeri

keşti-i ʿişyānı:
1. **keşti-i ʿişyānı:***-ı*
Gazel 566
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsyan gemisi.
7. Çoḳ keşti-i ʿişyānı çeker saḥil-i ʿafve
8. Baḥr-ı keremüñ mevc-i ʿaṭāsın ne bilürsin

keşti-i lücce-i ümmīd:
1. **keşti-i lücce-i ümmīd:**
Gazel 178
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümit denizinin gemisi.
3. Bir nefesle olur āhen-fiken-i sāḥil-i kām
4. Keşti-i lücce-i ümmīd hemān bāde baḳar

keştī-i nā-mūrādī:
1. **keştī-i nā-mūrādī:**
Gazel 190
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Erilmemiş muratların gemisi.
11. Ser-pençesinde nāzun ser-rişte-i tasarruf
12. Keştī-i nā-mūrādī bī-nāhüdā degüldür

keştī-i nūh:
1. **keştī-i nūh:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Nuh'un gemisi.
15. Üç sütūn ile budur keştī-i Nūh
16. Saṭr-ı fermān aña mevc-i deryā

keştī-i nuḥʾum:
1. **keştī-i nuḥʾum:***-um*
Gazel 132
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nuh'un gemisi.
3. Bu ṭufānzār-ı hestīde ben ol keştī-i Nuḥʾum ki
4. Nefes bālā-yı serde bād-bān rūḥum reʾisümdür

keştī-i ṣabr:
1. **keştī-i ṣabr:**
Gazel 865
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sabır gemisi.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

keşti-i şāne:
1. **keşti-i şāne:**
Gazel 758
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tarak gemisi.
7. Keşti-i şāne olup ġarḳ-ı yem-i zülf-i siyah
8. Ṭolaşur mevce-i yem gibi şikenden şikene

keştī-i sergīn:
1. **keştī-i sergīn:**
Gazel 561
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Gübre, dışkı taşıyan gemi.
1. Taṣaddur itse ne ġam rinde cāhil-i ḫod-bīn
2. Gehī tefevvuḳ ider baḥre keştī-i sergīn

keştī-i ümmīd:
1. **keştī-i ümmīd:**
Kaside 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Ümit gemisi.
25. Murādum üzre yürür şimdi keştī-i ümmīd
26. Ḫilāf-ı ḳāʿide-i rūzgār-ı nā-hemvār

keştī-i ümmīde:
1. **keştī-i ümmīde:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Ümit gemisi.
29. Baḥr-ı pür-şūriş-i devletde olurmış kem-hīz
30. Her zamān keştī-i ümmīde muvāfıḳ eyyām

keştīlere:
1. **keştīlere:**-*ler, -e*
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.
9. Keştī lere telāṭum-ı ṭūfānun itdügin
10. Bāzīçe-i teʿāḳub-ı dil-ḫ∨āh olan bilür

keştī-rān-ı dil olmazdum:
1. **keştī-rān-ı dil olmazdum:**-*maz, -du, -m*
Gazel 645
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül gemisini süren olmak.
3. Bilsem olmazdum hevā-yı ʿaşḳa keştī-rān-ı dil
4. Çār ebru çār mevc-i lücce-i nāz olduġın

keştiyān:
1. **keştiyān:**
Gazel 431
Mısra: **2**
Gemiler.
1. Pāyına gelmese rūzīleri bī-tāblaruñ
2. Keştiyān düşmez idi dāmına gird-āblaruñ

2. **keştiyān:**
Gazel 435
Mısra: **7**
Gemiler.
7. Keştiyān seng-i felāḫan gibi gerdişler ider
8. Bāzu-yı mevc ile gird-i serine gird-ābuñ

ketb:
1. **ketbün:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Yazmak fiili (Kitaplar bağlamında).
3. Aramaz kimse maʿānī vü nikātın ketbün
4. Naḳş-ı ser-levḥa vü dībāçe-i ḥalkārın arar

ketebe:
1. **ketebe:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **80**
Bir hattatın yazmış olduğu yazıya adını koyması II El yazması eserlerde yazarın adını verdiği yer.
79. İdüp itmām nüsḫa-i ḫilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

ketḫüdā:
1. **ketḫüdāsı:**-*sı*
Gazel 382
Mısra: **18**
Kahya.
17. Gelmez husule maṣlaḥat-ı vaṣl Nābiyā
18. Teklīf-i rişvet eyleyecek ketḫüdāsı yoḳ

ketḫüdā-yı bevvābīn:
1. **ketḫüdā-yı bevvābīn:**
Tarih 51
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Topkapı sarayında, ilk ve orta kapıları bekleyen kapıcıların en yüksek buyurucusu.
19. Götürüp bī-niyāz ü bī-ḫ∨āhiş
20. Eyledi ketḫüdā-yı bevvābīn

2. **kethüdā-yı bevvābīn:**
Tarih 51
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Topkapı sarayında, ilk ve orta kapıları bekleyen kapıcıların en yüksek buyurucusu.
21. Bu ʿacebdür ki düşdi tārīḫi
22. Naṣbına kethüdā-yı bevvābīn

ketḫudāy-ı genc-i sulṭānı aġā-yı muḥterem:
1. **ketḫudāy-ı genc-i sulṭānı aġā-yı muḥterem:**
Tarih 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
?.
1. Ketḫudāy-ı genc-i Sulṭānı Aġā-yı muḥterem
2. Maẓhar-ı ḫulḳ-ı ḥasen mevṣūf-ı evṣāf-ı ʿalī

ketm:
1. **ketme:**-*e*
Gazel 141
Mısra: **13**
Bir sözü, bir haberi, bir sırrı saklama, gizli tutma.
13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī
14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa müʾtemen yoḳdur

2. **ketme:**-*e*
Gazel 754
Mısra: **11**
Bir sözü, bir haberi, bir sırrı saklama, gizli tutma.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

ketm itme:
1. **ketm itme:**-*me*
Kaside 16
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Saklamak, gizli tutmak, göstermemek.
45. Ketm itme ṭoġrı söyle nedür maḳṣad u murād
46. Böyle değişmeden sefere ẕevḳ-i ʿuzleti

ketm itse:
1. **ketm itse:**-*se*
Gazel 168
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saklama, gizli tutma, göstermeme.
3. Rūy-ı āteşnāki şāhiddür eger ketm itse de
4. Ol perī sūz-ı derūnumdan meġer ġāfil midür

ketm-i ʿademde:
1. **ketm-i ʿademde:**-*de*
Gazel 857
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın ruh ve cisim âlemini yaratmak istediği zaman bütün yaratıkların ilki olan öz.
5. Bürehne ḳalması ketm-i ʿademde rāciḥdür
6. Libās-pūş-ı ẓuhūr itmeden şikāyetümi

ketm-i eser-i ʿaşḳ itsün:
1. **ketm-i es̱er-i ʿaşḳ itsün:**
Gazel 455
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşka engel olmak, aşıklıktan dolayı görülen hak ve tavırları terketmek.
3. Hüneri var ise ketm-i es̱er-i ʿaşḳ itsün
4. ʿAybdur bülbül-i şūrīdeye feryād itmek

ketm-i nefes:
1. **ketm-i nefes:**
Gazel 79
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kendini gizleme, göstermeme.
5. Şikest-i kāse-i dildür figāna māniʿ olan
6. Bu deñlü ketm-i nefes inkisārumuzdandur

ketm-i rāz idüp:
1. **ketm-i rāz idüp:**-*üp*
Gazel 682
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sır tutmak, sır saklamak.
3. ʿAḳlına Mecnūnlaruñ taḥsīn ki ketm-i rāz idüp

4. Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese

kettān:
1. **kettān:**
Gazel 526
Mısra: **7**
Keten denilen bitkinin sakızından çıkarılan lif ipliği ve bununla yapılan kumaş.
7. Kettān gibi fersūde olursam da olaydum
8. Tek ol meh-i sīmīn-tene pirāhen olaydum

kevāḳıb:
1. **kevākib:**
Gazel 64
Mısra: **10**
Yıldızlar.
9. Olaldan nāʾil-i gencīne-i esrār-ı insanī
10. Kevākib dīdebānumdur melekler pāsbānumdur

2. **kevākib:**
Kaside 16
Mısra: **177**
Yıldızlar.
177. Ās̱ārı ḳaldı ṣanma kevākib sipihrde
178. Ẕaḫm urduġınca küngür-i eyvān-ı rifʿati

3. **kevāḳıble:**-*le*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Yıldızlar.
3. Mānend-i ḳafes rahneleri ḫāric-i taʿdād
4. Mānend-i felek saḳfı kevāḳıble dıraḫşān

kevkeb:
1. **kevkeb:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Yıldız.
5. İtmeġe aḥkāmın istiḫrāç devr-i ʿişretün
6. Asmān-ı naḫl-i gülde jāledür kevkeb baña

2. **kevkebün:**
Gazel 107
Mısra: **16**
Yıldız.
15. Bī-şişe vü piyāle görünmezdi bu neşāṭ
16. Ol iki kevkebün es̱er-i iḳtirānıdur

3. **kevkebüm:**-*üm*
Gazel 237
Mısra: **2**
Yıldız.
1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur
2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

4. **kevkebe:**-*e*
Gazel 431
Mısra: **3**
Yıldız.
3. Satamaz kevkebe hūrşīd-i cihān-tāb gibi
4. Müsteʿār olmaġ ile pertevi mehtāblaruñ

5. **kevkebidür:**-*i, -dür*
Kaside 3
Mısra: **61**
Yıldız.
61. Nühüfte kevkebidür ṭārem-i melāḥatüñüñ
62. ʾAzīz-i Mıṣr-ı behā yā Muḥammed-i ʿArabī

6. **kevkeb:**
Kıt'a 54
Mısra: **4**
Yıldız.
3. Kevkeb-i devlet ise zümre-i eslāf-ı ʿiẓām
4. Bedrdür kevkeb ile farḳı ʿıyāndur bedrüñ

7. **kevkebler:**-*ler*
Muamma 150
Mısra: **2**
Yıldız.
1. Dāġ-ı ḫūn-āşām gitdi sīne-i bī-kīneden
2. İtdi kevkebler tesāḳuṭ dāmen-i āyīneden

8. **kevkeb:**
Tarih 94
Mısra: **19**
Yıldız.
19. Velīk her şehe olmaz naṣīb bu kevkeb
20. Ki müddetinde gelüp ide devletin tesdīd

9. **kevkebi:**-*i*
Tarih 94
Mısra: **3**
Yıldız.
3. Mülūk kevkebi olmaġla neyyir-i aʿẓam
4. Ġarīb ḫāṣṣa vażʿ eylemiş Ḫudā-yı mecīd

10. **kevkeb:**
Tarih 94
Mısra: **22**
Yıldız -talih,şans,baht anlamında-.
21. Ḫudāya şükr ki Ḫān Aḥmedʾüñ zamānında
22. Bu kevkeb eşher-i esmāsı ile oldı bedīd

11. **kevkebinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 94
Mısra: **28**
Yıldız -talih,şans,baht anlamında-.
27. Bu vākiʿ olmadı ecdadınuñ zamānında
28. Ki ola kevkebinüñ ismi müddetinde cedīd

12. **kevkeb:**
Tarih 82
Mısra: **80**
Yıldız II Talih,şans,baht.
79. O vezīr-i güzīn ki faḫr eyler
80. Kevkeb ile ṣadāret-i ʿuẓmā

13. **kevkeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **6**
Yıldız (Hz. Muhammed Peygamber bağlamında).
5. Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
6. Kʾoldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

14. **kevkebe:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **13**
Gökyüzü, yıldızlar.
13. Cihānı kevkebe baṣdurdı lālezārı ile
14. Tefāḫur itse sezādur diyār-ı Maġnīsā

kevkebe:
1. **kevkebe:**
Gazel 378
Mısra: **10**
Fevkalade tantana, ihtişam, debdebe, şöhret.
9. Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
10. Cihānı kevkebe baṣdurdı ihtişām-ı dürūġ

2. **kevkebe:**
Kaside 8
Mısra: **68**
Fevkalade tantana, ihtişam, debdebe, şöhret.
67. Eylese şān u şukūhı żuʿafāya imdād
68. Kūh-ı Elbürzʾe ṣatar kevkebe toḫm-ı encīr

kevkebe-i ʿafve:
1. **kevkebe-i ʿafve:**-*e*
Gazel 215
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma yıldızı.
5. Olmaz günāh kevkebe-i ʿafve pāy-dār
6. Ṣābūn-ı mehle lekke-i şeb nā-bedīd olur

kevkebe-i devleti:
1. **kevkebe-i devleti:**-*i*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Talih yıldızı.
137. Līk anuñ müddeti olup medīd
138. Kevkebe-i devleti oldı mezīd

kevkebe-i ḥüsni:
1. **kevkebe-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 354
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzellik yıldızı.
5. Dirīġ kevkebe-i ḥüsni oldı mānīʿ-i fehm
6. Bizümle yār meġer ḫ∨āst-kār-ı ṣoḥbet imiş

kevkebe-i leşker-i ḥüsn:
1. **kevkebe-i leşker-i ḥüsn:**
Gazel 640
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellik ordusu alayı.

3. Oldı virān diseñe memleket-i ṣabr u şekīb
4. Didügüñ gibi ise kevkebe-i leşker-i ḥüsn

kevkebe-i nīm-güzeşt-i ḥüsnin:
1. **kevkebe-i nīm-güzeşt-i ḥüsnin:**-*i, -n*
Gazel 344
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin yarı geçmiş yıldızı.
7. Seyr idüñ kevkebe-i nīm-güzeşt-i ḥüsnin
8. Devlet-i ḥüsni kemālinde iken bu ne imiş

kevkebe-i şān u şevketi:
1. **kevkebe-i şān u şevketi:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Ululuk ve heybet yıldızı.
187. Ḥadd-i ḳalem degül kʾide āverde-i zebān
188. ʿÜnvān-ı cāh kevkebe-i şān u şevketi

kevkebe-i şöhreti:
1. **kevkebe-i şöhreti:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Talih yıldızı.
171. Medḥden kevkebe-i şöhreti müstaġnīdür
172. Elli yıldan berü memdūḥdur ol faḫr-i kirām

kevkeb-i baḫtına:
1. **kevkeb-i baḫtına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 56
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Talih yıldızı.
11. Ol vezīr-i ʿālem-ārā kim ḳażā taʿẓīm içün
12. Asmānda kevkeb-i baḫtına eyler iḥtirām

kevkeb-i baḫtında:
1. **kevkeb-i baḫtında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 13
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Talih yıldızı.
107. Yā kimüñ kevkeb-i baḫtında liyāḳat vardur
108. Ki bu emre ide taḫṣīṣ Ḫudā-yı ʿallām

kevkeb-i cāh:
1. **kevkeb-i cāh:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İtibar yıldızı.
1. Mādām nā-güşāde degül perr ü bāl-i mevc
2. Ḳalmaz nūhüfte kevkeb-i cāh ü celāl-i mevc

kevkeb-i çerḫ:
1. **kevkeb-i çerḫ:**
Tarih 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Talih yıldızı.
3. Ḥabbezā bārgeh-i çerḫ-nümāyiş ki virür
4. Kevkeb-i çerḫ gibi berg-i gül-i naḳşı żiyā

kevkeb-i deryā:
1. **kevkeb-i deryā:**
Gazel 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pençeye benzeyen deniz.
3. Ḥabāb-engīz olup gāhī idince mevceler ẓāhir
4. Alur çerḫ-i berīni zīr-i paya kevkeb-i deryā

kevkeb-i devlet:
1. **kevkeb-i devlet:**
Kıt'a 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Baht açıklığı ve mutluluk yıldızı.
3. Kevkeb-i devlet ise zümre-i eslāf-ı ʿiẓām
4. Bedrdür kevkeb ile farḳı ʿıyāndur bedrüñ

kevkeb-i dürrīye:
1. **kevkeb-i dürrīye:**
Gazel 262
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Parlayan yıldız.
13. Vaḳʿı yoḳ pīş-i ḥaḳīḳatde mecāzuñ Nābī
14. Kevkeb-i dürrīye şeb-tāb ber-ā-ber gelemez

kevkeb-i iḳbāline:
1. **kevkeb-i iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talih yıldızı.
185. Gelmeyüp kevkeb-i iḳbāline yek ẕerre fütūr
186. Ḳuvvet-i bāzū-yı baḫtı bula gitdükçe ḳıvām

kevkeb-i nāmuñ:
1. **kevkeb-i nāmuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 14
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Şöhret yıldızı.
115. O maṣlaḥatları kim gördi kevkeb-i nāmuñ
116. Nice zamān göremez ittifāḳ ile ecnād

kevkeb-i şān ü şükūhı:
1. **kevkeb-i şān ü şükūhı:**-*ı*
Tarih 92
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Şan ve şeref yıldızı.
41. Kevkeb-i şān ü şükūhı o ḳadar ʿālī kim
42. Olamaz dāʾire-i rifʿatine fikr resā

kevkeb-i şemʿi:
1. **kevkeb-i şemʿi:**-*i*
Gazel 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mum yıldızı, talih yıldızı.
1. Her kimsenüñ ki kevkeb-i şemʿi saʿīd olur
2. Deycūr-ı yeʾsi çihre-fürūz-ı ümīd olur

kevkeb-i vezāret:
1. **kevkeb-i vezāret:**
Tarih 51
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Vezirlik yıldızı, makamı.
29. İtdiler kevkeb-i vezāret ile
30. Ḳaramān ḫıṭṭasını zīr-i nigīn

kevn:
1. **kevne:**-*e*
Gazel 61
Mısra: **3**
Varlık âlemi II dünya.
3. O deñlü ṣaldı berf-i bī-emān kevne bürūdet kim
4. Miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka yol bulmaz maḥabbetler

2. **kevnüñ:**-*üñ*
Gazel 648
Mısra: **10**
Varlık, kainat.
9. Tecdīd-i ḥayret eylemedür kārı Nābiyā
10. Kevnüñ iden müşahede naḳş-ı nev-ā-nevin

3. **kevne:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **85**
Varlık, kainat.
85. Nesīm-i ḫulḳ-ı çemen-hīzi olsa kevne vezān
86. Olurdı rüste tenūr içre ġonce-i sīr-āb

4. **kevne:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **47**
Varlık, kainat.
47. Diḳḳat ile olunsa kevne naẓar
48. Görinür ādemī çü nūr-ı baṣar

5. **kevnden:**-*den*
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Varlık, kainat.
1. Maḥv olup kevnden rüsūm-ı ʿaẕāb
2. Saçdı tīġ-i ġuzāt āteşe āb

6. **kevni:**-*i*
Gazel 761
Mısra: **3**
Varlık, kainat.
3. Kevni o ḳadar naḳş-ı vücūd itmiş iḥāta
4. Kim eylemiş is̱bāt vücūdın ʿademüñ de

7. **kevni:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **20**
Varlık, kainat.
19. Oldı ol şām içinde cilve-nümā
20. Kevni tertībden murād-ı Ḫudā

8. **kevn:**
Kıt'a 102

Mısra: **3**
Varlık, kainat.
3. Pādişāh olmasa yek demde olur kevn ḫarāb
4. Pādişehdür beden-i mülk-i cihānuñ cānı

kevn ü fesād:
1. **kevn ü fesād:**
Gazel 209
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mevcudatın vücut bulup daha sonra bozulup mahvolduğu dünya.
9. Egerçi sufre-i ṣatrancdur bu kevn ü fesād
10. Baḳılsa müft saña bir piyāde virmezler

kevn ü fesāda:
1. **kevn ü fesāda:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mevcudatın vücut bulup daha sonra bozulup mahvolduğu dünya.
13. Yazup redd ü ḳabūle ḥüccet itmiş kişverin taʿdīl
14. Virüp kevn ü fesāda ṣūret itmiş ḥükmini icrā

kevn ü fesādun:
1. **kevn ü fesādun:**-*un*
Gazel 382
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mevcudatın vücut bulup daha sonra bozulup mahvolduğu dünya.
15. Kevn ü fesādun anladum īrād ü masrafın
16. Dil-ḫ∨āhda müżayaḳadan māʿadāsı yoḳ

kevn ü mekān:
1. **kevn ü mekān:**
Rübai 156
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varlık, kainat.
3. Ey mā-hasal-ı vücūd sensin maḳṣūd
4. Bu devlete nāʾil olmadın kevn ü mekān

kevn ü mekānuñ:
1. **kevn ü mekānuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varlık, kainat.
171. Ẕātı çün kevn ü mekānuñ sebeb-i ḫilḳatidür
172. Ḫalḳuñ üstinde olan ḥaḳḳı olunmaz taʿdād

kevneyn:
1. **kevneyni:**-*i*
Gazel 685
Mısra: **4**
Hem cismani hem ruhani dünya II Dünya ve ahiret.
3. Biz ol fuḳarāyuz kʾolunur ʿadd-ı denāʾet
4. Kevneyni zekāt eylemek eñ müflisümüzde

kevser:
1. **kevs̱erüñ:**-*üñ*
Gazel 474
Mısra: **6**
Cennette bulunduğu bildirilen kutsal havuz veya akarsu.
5. Olmazdı māl cemʿine teşne kibār-ı ʿaṣr
6. Defʿ-i ḥarāret itse eger ābı kevs̱erüñ

2. **kevs̱er:**
Tarih 100
Mısra: **8**
Cennette bulunduğu bildirilen kutsal havuz veya akarsu.
7. Māʾ-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi
8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̱er çü duḫūl

kevser-i cennet:
1. **kevs̱er-i cennet:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Cennette bulunduğu bildirilen kutsal havuz veya akarsu.
119. O şeb içre sebīl olan şerbet
120. İder işrāb kevs̱er-i Cennet

key:
1. **key:**
Gazel 504
Mısra: **6**
Ne zaman, ne vakit? manasına soru edatı.
5. Beni ṭutup ṭuran ümmīd-i vaṣldur yoḫsa
6. Bu bār-ı hicr ile ben ḳande key fütāde idüm

2. **key:**
Gazel 851
Mısra: **14**
Ne zaman, ne vakit? manasına soru edatı.
13. Añlanur deyn temessüklerinüñ mühninden
14. Nābiyā āḫir-i mecmūʿ-ı devā olduġı key

3. **keyden:**-*den*
Gazel 557
Mısra: **8**
Yarayı kızgın demirle yakma, dağlama.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

kʾey:
1. **kʾey:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **39**
Ki ey nidası.
39. Kʾey pīr-i füsürde-i kem-endīş
40. Olmaḳ ne bu pāy-māl-i teşvīş

2. **kʾey:**
Kaside 15
Mısra: **2**
Ki ey.
1. ʿArż-ı ḥāl itdi şeh-ı ʿāleme erkān-ı ḫaşem
2. Kʾey şehenşāh-ı hümāyūn-ḳadem ü mesned-i Cem

keyd-i iḫve:
1. **keyd-i iḫve:**
Gazel 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kardeşlerin hilesi, oyunu.
7. ʿİzzet-i salṭanat-ı Mısra talebkār olmaḳ
8. Keyd-i iḫve bün-i çeh kūşe-i zindān yolıdur

keyf:
1. **keyfin:**-*i, -n*
Tarih 126
Mısra: **12**
Ferahlık, rahatlık, huzur duygusu, gönül açıklığı.
11. Aġalarda da giçüp seng-i raḥīḳi üzre
12. Tā otuz beş kez anuñ eyledi keyfin yaġmā

keyf virür:
1. **keyf virür:**
Gazel 663
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Neşe vermek, sarhoş etmek.
5. Tāzeler bilmez anuñ ḳadrini pīrān añlar
6. Başḳa bir keyf virür neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh

keyfiyet:
1. **keyfiyetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 192
Mısra: **12**
Bir şeyin taşıdığı şu veya bu hal, nasıl ve ne türlü olduğu, varlıklar arasındaki farkları meydana getiren durum, vasıf, nitelik.
11. Nābī piyāle luṭf içün efvāhı devr ider
12. Keyfiyetini anlamayan derd-i ser ṣanur

keyfiyyet:
1. **keyfiyyetin:**-*i, -n*
Gazel 610
Mısra: **2**
Bir şeyin niteliği ve insana verdiği hoşluk hissi.
1. İstimāʿ itdük görenlerden ṣafā-yı ṣoḥbetin
2. Biz hele bezm-i cihānuñ görmedük keyfiyyetin

2. **keyfiyyetin:**-*i, -n*
Gazel 632
Mısra: **4**
Bir şeyin niteliği ve insana verdiği hoşluk hissi.
3. Gerçi bu ḫum-ḫāne-i dehrüñ sebū-keş rindiyüz
4. Bilmedük ammā ki ṣahbā-yı ṣafā keyfiyyetin

keyfiyyet-i cünūnı:
1. **keyfiyyet-i cünūnı:**-*ı*
Gazel 328
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **-**
Deliliğin nasıl olduğu.
5. ʿĀkil kitāb-ı ʿaḳlı ḥall eylemekde ġāfil
6. Keyfiyyet-i cünūnı dīvāneler de bilmez

keyfiyyet-i minnet:
1. **keyfiyyet-i minnet:**
Gazel 696
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yapılan iyiliklere karşı kendini borçlu hissetme.
5. Cāmı kef-i sāḳīde şikest olması yegdür
6. Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

keyfiyyet-i taʿalluk-ı dīdār-ı evliyā:
1. **keyfiyyet-i taʿalluk-ı dīdār-ı evliyā:**
Gazel 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Velilerin yüzündeki sevginin hakikatı.
7. Çeşm-i ʿamā-yı cehli ider sürme-rīz-i nūr
8. Keyfiyyet-i taʿalluk-ı dīdār-ı evliyā

keyhüsrev:
1. **keyhüsrev:**
Tarih 16
Mısra: **50**
Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğlu olan meşhur hükümdar.
49. Senüñ gibi vezīr-i bī-nazīri ḳanda görmişdür
50. Gerek Cemşīd ü Keyhüsrev gerek İskender ü Dārā

keykubād:
1. **keykubād:**
Kaside 16
Mısra: **199**
İran'ın Pişdâdiyân sülalesinden sonra gelen şah sülalesi Keyâniyân'ın ilk hükümdarıdır. Adaletiyle ün salmıştır (Pala, 1998: 239).
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

kʾeyle:
1. **kʾeylemiş:**-*miş*
Gazel 871
Mısra: **3**
Ki eylemek.
3. Kāse nūş ider göñül o bezmgāhuñ kʾeylemiş
4. Sāġar-ı ḫurşīdi gerdān ġayret-i peymānesi

kʾeyledi:
1. **kʾeyledi:**
Gazel 537
Mısra: **12**
Ki eyledi.
11. Eʾs-selām ey ḳurb-ı ʿahdüñ feyżinün teʾs̱īridür
12. Kʾeyledi ihyā-yı emvāt İbni Meryem eʾs-selām

2. **kʾeyledi:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **31**
Ki eyledi.
31. Kʾeyledi ṣadr-ı refʿini maḳarr
32. Bir vezīr-i sipeh-ārāy-ı hüner

3. **kʾeyledi:**
Tarih 36
Mısra: **2**
Ki eyledi.
1. Ey ḫoşā müjde-i cān-baḫş-ı meserret-fermā
2. Kʾeyledi encümen-i ʿālemi leb-rīz-i ṣafā

4. **kʾeyledi:**
Tarih 86
Mısra: **2**
Ki eyledi.
1. Ḥabbeẕā bu cāygāh-ı dil-pezīr-i ġam-zidā
2. Kʾeyledi Seyyīd Muḥammed-nām Aġā bunda binā

kʾeylemiş:
1. **kʾeylemiş:**
Tarih 120
Mısra: **2**
Ki eylemiş.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-mis̱l ü ʿadīl
2. Kʾeylemiş fażlı Hudā ẕātına ḥaṣr

kʾeyler:
1. **kʾeyler:**
Kaside 1
Mısra: **69**
Ki eyler.
69. Ezel ser-noḳṭa-i devr-i ḥayāt-ı aṣldur kʾeyler
70. Ebedden imtinaʿ-i infıkāk-i ʿaynına īlmā

2. **kʾeyler:**
Tarih 26
Mısra: **3**
Ki eyler.
3. Ne çetr-i pāk kʾeyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni bağışlar mihre envārı

kʾeyleye:
1. **kʾeyleye:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **-**
Ki eyleye.
141. Kʾey leye dünyā içün ol bī-nevā
142. Kendü gibi bī-medede ilticā

keyūmers:
1. **keyūmers̱:**
Kaside 13
Mısra: **161**
İran mitolojisine göre ilk insan ve ilk hükümdar.
161. Kim ola Ḫusrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmers̱
162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

keyvān:
1. **keyvānı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **31**
Zuhal yıldızı (diğer yıldızların üstünde yedinci kat gökte bulunur.).
31. Eyleye keyvānı şāyān-ı nigāh-ı iltifāt
32. Cānına minnetdür olmaḳ ol ʿAlīʾnün Ḳanberʾi

ḳıbāb:
1. **ḳıbāb:**
Gazel 159
Mısra: **3**
Kubbeler.
3. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳıbāb
4. Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa:
1. **ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Gök kubbe.
25. Zihī Ḫāliḳ ki kemter nuṭfe-i nā-çīzden itmiş
26. Ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa sıġmaz kimseler peydā

ḳıbāb-ı cāmiʿe:
1. **ḳıbāb-ı cāmiʿe:**-*e*
Gazel 744
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Caminin kubbeleri.
11. Sāġar-ı mīnā şefāʿatden olurdı nā-ümīd
12. Kendi cinsinden ḳıbāb-ı cāmiʿe cām olmasa

ḳıbāb-ı eflāk:
1. **ḳıbāb-ı eflāk:**
Kaside 15
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin kubbeleri.
103. Geldi tebrīke ser-ā-pāy ḳıbāb-ı eflāk
104. Oldı dāmen be-miyān tehniyete levḥ ü ḳalem

ḳıbāb-ı feleġi:
1. **ḳıbāb-ı feleġi:**-*i*
Gazel 361
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Göğün kubbeleri.
5. Baṣdırsa ḳıbāb-ı feleġi gerd-i ḫarābī
6. Pākīze ḳalur dāmen-i maʿmūre-i iḫlāṣ

ḳıbāb-ı gerdūn:
1. **ḳıbāb-ı gerdūn:**
Kaside 12
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Gök kubbe.
131. ʿArṣa-i şānına bir ṭūb ḳıbāb-ı gerdūn
132. Pāye-i cāhına bir seng cibāl-i ehrām

ḳıbāb-ı ʿizzetinde:
1. **ḳıbāb-ı ʿizzetinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 1
Mısra: **52**

Kelime Tipi: -
Yücelik makamının kubbeleri.
51. Kitāb-ı ḥikmetinde noḳṭa-i zer ḳurṣa-i ḫurşīd
52. Ḳıbāb-ı ʿizzetinde cām-ı revzen ṭārem-i mīnā

kıbāb-ı semā:
1. **ḳıbāb-ı semā:**
Tarih 82
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Gök kubbeleri.
89. O müşīr-i zamān ki kāṣırdur
90. Cāhın idrākde ḳıbāb-ı semā

kıbāb-ı zer-ʿalem:
1. **ḳıbāb-ı zer-ʿalem:**
Kaside 25
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Altın sancaklı kubbe.
19. Ḳıbāb-ı zer-ʿalem beyninde serv-i bī-ḥisābından
20. Bülend olmış semāvāta zebānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

kibār:
1. **kibar:**
Gazel 106
Mısra: **3**
Büyükler, ulular.
3. Kibar beste-zebān ġurūr imiş ṭutalum
4. Bu reh-güẕerde hezārān selām alur bulunur

2. **kibāre:**
Gazel 121
Mısra: **7**
Büyükler, ulular.
7. Kibāre sūʿ-ı ḳaṣdüñ olduġın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

3. **kibār:**
Gazel 433
Mısra: **17**
Büyükler, ulular.
17. Nābī kibār ḳatında görür hep fakīrdür
18. Ẕevḳin iden zamānede ḫᵛāb-ı ferāġatün

4. **kibār:**
Gazel 726
Mısra: **13**
Büyükler, ulular.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār
14. Ḫalḳuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

5. **kibārda:**-*da*
Gazel 697
Mısra: **4**
Nazikçe, kibar olana yakışır biçimde.
3. Birden güsiste olmaz idi rişte-i ümīd
4. İncāz olınsa vaʿde-i ferdā kibārda

6. **kibāruñ:**-*uñ*
Gazel 732
Mısra: **4**
Davranış ve duygularında incelik ve zariflik olanlar.
3. S̱evābı beytde maʿnī mis̱āli pinhāndur
4. Kibāruñ ebru ile virdügi selāmında

7. **kibāre:**-*e*
Matla 20
Mısra: **1**
Büyükler, ulular.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

kibār-ı ʿālemün:
1. **kibār-ı ʿālemün:**-*ün*
Gazel 191
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dünyanın kibri.
11. İmtinānından ḫalāṣ olmaḳ kibār-ı ʿālemün
12. Çeşme-sār-ı arzudan dest-şūluḳlardadur

kibār-ı ʿaṣr:
1. **kibār-ı ʿaṣr:**
Gazel 474
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zamanın büyükleri.
5. Olmazdı māl cemʿine teşne kibār-ı ʿaṣr
6. Defʿ-i ḥarāret itse eger ābı kevs̱erüñ

kibār-ı ʿaṣruñ:
1. **kibār-ı ʿaṣruñ:**-*uñ*
Gazel 431
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Zamanın büyükleri.
17. Nābiyā şimdi ʿaṭāyāsı kibār-ı ʿaṣruñ
18. Deġmez ebrūlarınuñ çīnine bevvāblaruñ

kibār-ı devlete:
1. **kibār-ı devlete:**-*e*
Gazel 743
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Devletin büyükleri.
3. İttikāye müstaʿid olmaz kibār-ı devlete
4. Bāliş-i zer-tār eger ḫuddāma pā-māl olmasa

kibār-ı ḥükemā:
1. **kibār-ı ḥükemā:**
Tarih 36
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Alimlerin büyükleri.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ʿilletde kibār-ı ḥükemā

kibār-ı ʿuzemā:
1. **kibār-ı ʿuzemā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Mevkisi yüksek olanların en büyüğü.
37. Aḥsenüʾl-ḫulḳ kibār-ı ʿuzemā
38. Eṣdaḳüʾl-ḳavl gürūh-ı vüzerā

ḳıble:
1. **ḳıblemüz:**-*müz*
Gazel 301
Mısra: **3**
Kıble kabul edilen yer. II Sevgilinin eşiği.
3. Ḳıblemüz pākdür ālūde-sülūk olsak da
4. Menbaʿı ṣāf u ayaġı bulanıḳ cūyuz biz

ḳıblegāh-ı ṣaf-ı maḳṣūd olamazsın:
1. **ḳıblegāh-ı ṣaf-ı maḳṣūd olamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Gazel 870
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Niyetin dürüstlüğünün kıblegahı, yönü olmak (Kıblegah;Kâbe'nin bulunduğu yer ve yön, müslümanların namaz kılarken yöneldikleri taraf) II İstek safının kıblegahı (Saf; Cemaatla kılınan namazlarda imama uyan kişilerin yan yana durarak meydana getirdikleri dizi).
3. Ḳıblegāh-ı ṣaf-ı maḳṣūd olamazsın ey dil
4. Sīne-çāk olmayıcaḳ ṣūret-i mihrāb gibi

ḳıble-i āmāl idük:
1. **ḳıble-i āmāl idük:**- *i, -dü, -k*
Gazel 719
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Amelllerin kıblesi (Amellerin yönünü tayin eden, nasıl yapılacağını belirleyen bağlamında).
7. Zamān eyledi āḫir niyāzmend-i edānī
8. Niyāza ḳıble-i āmāl idük zamān ile biz de

ḳıble-i ins u melek:
1. **ḳıble-i ins u melek:**
Tarih 127
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
İnsanların ve meleklerin ibadet ederken yöneldikleri kıble.
63. Ḳıble-i ins u melek kişverine dāhildür
64. Kim olur bu şeref u şevket-i iclāle sezā

ḳıble-i metālib-ı ʿālem:
1. **ḳıble-i metālib-ı ʿālem:**
Kaside 16
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Dünya isteklerinin kıblesi.
133. Ol ḳıble-i metālib-ı ʿālem ki bābınun
134. Vācibdür ehl-i ḳıbleye ḳaṣd-ı ziyāreti

ḳıble-nümā:
1. **ḳıble-nümā:**
Tarih 36
Mısra: **16**
Kıbleyi gösteren alet, pusula.

15. Ber-murād oldı murād üzre nigīn-i devlet
16. Dönerek Kaʿbesine ṭutdı yüzin ḳıble-nümā

kʾide:
1. **kʾide:**
Gazel 61
Mısra: **6**
Ki ede.
5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ḫavfum andandur
6. Kʾide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

2. **kʾide:**
Gazel 147
Mısra: **21**
Ki ede.
21. Müzdūr-ı tedābīr ne ḳādir kʾide Nābī
22. Bennā-yı ḳader itmedügi ḫaneyi taʿmīr

3. **kʾide:**
Kaside 16
Mısra: **187**
Ki ede.
187. Ḥadd-i ḳalem degül kʾide āverde-i zebān
188. ʿÜnvān-ı cāh kevkebe-i şān u şevketi

4. **kʾide:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **185**
Ki ede.
185. Gelür ol demde ḫaṣma kʾide nigāh
186. Āsmāndan ʿAleyhe ʿavniʾllāh

5. **kʾide:**
Tarih 127
Mısra: **1**
Ki ede.
1. Bir çerāġı kʾide luṭf ile fürūzān Mevlā
2. Nefes-i serd ile itmek nice mümkin iṭfā

6. **kʾide:**
Tarih 127
Mısra: **3**
Ki ede.
3. Bir nihāli kʾide feyyāż-ı ezel perverde
4. Aña itsün mi żarar tīşe-i keyd-i aʿdā

7. **kʾide:**
Kaside 8
Mısra: **82**
Ki ede.
81. Pādişāha senüñ evṣāf-ı hümāyūnuñda
82. Ḫāmenün ḥaddi degüldür kʾide ıẓhār-ı ṣarīr

kʾideler:
1. **kʾideler:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Ki etsinler.
95. Bu şeref ḳangı diyāruñ şehine oldı naṣīb
96. Kʾideler ismine mecmūʿ-ı selāṭīn tevḳīr

kʾidemez:
1. **kʾidemez:**
Gazel 479
Mısra: **14**
Ki edemez.
13. Nābī ne bilür sırrını evkāt-ı ṣalatun
14. Her kim kʾidemez sille-i üstāda taḥammül

2. **kʾidemez:**
Kaside 15
Mısra: **138**
Ki edemez.
137. Hall ider nāḫun-ı endāḫtesi ol girihi
138. Kʾidemez riştesin idrāk cemāhīr-i ümem

kʾider:
1. **kʾider:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Ki eder.
1. Her ḥafta kʾider çünki ḫaṭ-ı yār temevvüc
2. İtse nʾola müsevvede-i eşʿār temevvüç

2. **kʾider:**
Gazel 42
Mısra: **7**
Ki eder.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bāʿiṣdür kʾider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

3. **kʾider:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Ki eder.
9. Ol rū-siyāh maʿsiyetüz Nābiyā kʾider
10. Āb-ı ḥayāt āyīneyi rūy-ı ziştümüz

4. **kʾider:**
Tarih 28
Mısra: **3**
Ki eder.
3. Āṣaf-ı s̱ānī Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā kʾider
4. Rūy-ı reʾy-i rūşeni ḫurşīd-i çerḫi şermnāk

kʾidersin:
1. **kʾidersin:**
Gazel 147
Mısra: **12**
Ki edersin.
11. Ẓann itmedügüñ şahşuñ olur zīver-i ḫᵛānı
12. Ol nānı kʾidersin dü-kef-i ḥırṣ ile taḫmīr

kʾidesin:
1. **kʾidesin:**
Kaside 15
Mısra: **207**
Ki edesin.
207. Kendü nūr-ı başaruñdur ne tekellüf kʾidesin
208. Ecnebīvār ney-i ḫāmeye teklīf-i naġam

kifāyet eyler:
1. **kifāyet eyler:**-*r*
Gazel 659
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yetişmek, yetmek, kâfi gelmek.
7. Ḫalāṣa dest-bürd-i kār-fermāyān-ı dūzaḫdan
8. Nigāh-ı kemterüñ eyler kifāyet yā Resūlaʾllāh

2. **kifāyet eyler:**-*r*
Kaside 13
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Yetişmek, yetmek, kâfi gelmek.
229. Var żamīrinde saña niyyet-i luṭf ey Nābī
230. Eyler iḥsāna kifāyet bu ḳadar ʿarż-ı merām

3. **kifāyet eyler:**-*r*
Tarih 132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yetişmek, yetmek, kâfi gelmek.
3. Tārīḫini kim sorarsa Nābī
4. Eyler sene-i ġazā kifāyet

kifāyet ider:
1. **kifāyet ider:**-*er*
Gazel 454
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yetişmek, yetmek, kâfi gelmek.
11. Dü-mıṣraʿı kifāyet ider şāhideyn-i rūz
12. Daʿvā-yı şāʿiriyyet iden nev-heveslerüñ

2. **kifāyet ider:**-*er*
Tarih 75
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yeterli olmak.
17. Aña tārīḫ bu kifāyet ider
18. Cümle tārīḫe bu telāfīdür

kiʿināyet:
1. **kiʿināyet:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Ki inayet, yardım.
1. Ḳadd-i dil bār-ı girān-ı ġam u derdüñ ḫamıdur
2. Yetiş ey Ḫıżr-ı meded-res kiʿināyet demidür

kıl:
1. **ḳılam:**-*am*
Gazel 535
Mısra: **12**
Yapmak, etmek, eylemek.
11. Dilber dilinden açdı yine tāze bir zemīn
12. Nābī bu şiʿr ile ḳılam ṭurfe ṣanʿatüm

2. **kıl:**
Tarih 42
Mısra: **43**
Saç teli.

43. Kalemüñ kıl ḳadar çoḳ olsa dili
44. Yine itmez meḥāsinin taʿdād

kıl ḳalem:
1. **kıl ḳalem:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eski ressam ve minyatür sanatçılarının kullandıkları ince samur fırça.
7. Revāc-ı zühdi gör taṣvīr iderken meclis-i ʿişret
8. Muṣavvirler elinde kıl ḳalem misvāke dönmişdür

ḳıl ḳalemle:
1. **ḳıl ḳalemle:**-*le*
Tarih 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eski ressam ve minyatür sanatçılarının kullandıkları ince samur fırça.
7. Ḫaṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīḫini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

ḳīl ü ḳālin:
1. **ḳīl ü ḳālin:**-*in*
Gazel 775
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dedikodu.
13. İderler sitemin hubāna darb-ı sikke-i teslīm
14. Görenler ḳīl ü ḳālin kes̱retin esmer ḫusūsında

ḳılāʿ:
1. **ḳılāʿ:**
Gazel 121
Mısra: **8**
Kaleler, surlar.
7. Kibāre sūʿ-ı ḳaṣdüñ olduġın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

kilāb-ı aʿrāb:
1. **kilāb-ı aʿrāb:**
Tarih 77
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Arap köpeği.
41. Ol şīr-i ḫaṣm-gīrün şemşīr-i saṭvetinden
42. Oldı kilāb-ı aʿrāb deşt ü hevāya rīzān

kīle:
1. **kīlesi:**-*si*
Gazel 841
Mısra: **4**
Eskiden kullanılan ve bölgeden bölgeye ağırlığı farklılık gösteren bir hububat ölçeği.
3. Elbette bir ṭarafdan olur naḳşı aşikār
4. Bedrüñ hemān pür olduġı sāʿatde kīlesi

ḳılıç:
1. **ḳılıç:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **180**
Kılıç. II Susen çiçeğinin etrafındaki yaprakları.
179. Ḥiṣṣelerden birikdürüp gülzār
180. Sūseni eyledi ḳılıç tīmār

kilīd-i genc-i ḥikemdür:
1. **kilīd-i genc-i ḥikemdür:**-*dür*
Kaside 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Hikmet definesinin anahtarı.
21. Nʾola cevahir ile olsa Mes̱nevī memlū
22. Kilīd-i genc-i ḥikemdür zebān-ı Mevlānā

kilid-i genc-i tevekkül:
1. **kilid-i genc-i tevekkül:**
Kıt'a 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tevekkül hazinesinin kilidi (Tevekkül; llah'ın iradesine boyun eğme; kadere razı olma; Allah'a teslim olma; işi Allah'a bırakma).
1. Kilid-i genc-i tevekkül müsellem oldı bize
2. Zekātı ʿāleme kāfidür en faḳīrümüzüñ

kilīd-i güm-şüde-i maḫzen-i ümīd:
1. **kilīd-i güm-şüde-i maḫzen-i ümīd:**
Gazel 89
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümit mahzenlerinin kaybolan kilidi.
5. Āḫir kilīd-i güm-şüde-i maḫzen-i ümīd
6. Seyr it ki cīb-i āh-ı seḥerden ẓuhūr ider

kilīd-i ḳufl-güşāy-ı ḫazāʾin-i raḥmet:
1. **kilīd-i ḳufl-güşāy-ı ḫazāʾin-i raḥmet:**
Kaside 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rahmet hazinelerinin kilidini açan anahtar.
17. Kilīd-i ḳufl-güşāy-ı ḫazāʾin-i raḥmet
18. Elüñde cilve-nümā yā Muḥammed-i ʿArabī

kilīd-i ṭılısmāt-ı genc-i rūḥ:
1. **kilīd-i ṭılısmāt-ı genc-i rūḥ:**
Gazel 58
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ruh definesinin tılsımlarının anahtarı.
7. Āhumdadur kilīd-i ṭılısmāt-ı genc-i rūḥ
8. Āb-ı ḥayāt lücce-i çeşm-i terümdedür

kilk-i ḳudret:
1. **kilk-i ḳudret:**
Tarih 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kudret kalemi.
1. Kilk-i ḳudret māʾil olmış ḳāmet-i dil-cūyına
2. Böyle naḳş-ı hūb yazmış ḫaṭṭ-ı ʿanber-būyına

ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan:
1. **ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan:**-*dan*
Gazel 155
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Tüketenlerin azlığı.
19. Rāh-ı keremde ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan
20. Ġayretle oldı çīn be-cebīn zerd rūy-ı zer

ḳıllet-i māʾdan:
1. **ḳıllet-i māʾdan:**-*dan*
Tarih 122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Su kıtlığı, susuzluk.
3. Sevād-ı ḫuşksār-ı ʿAyntābʾun ḳıllet-i māʾdan
4. Yübūset sīne-i sükkānına itmişken istīlā

kim:
1. **kim:**
Gazel 7
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. O deñlü neşʾe-yāb-ı bezm-i sahbā oldı ʿālem kim
6. Ki olmaz şimdi zühhād-ı cefā-cū reh-zen-i mīnā

2. **kim:**
Gazel 12
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Yine muḳabeleye hāṣdur bu ṣūret kim
10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

3. **kim:**
Gazel 30
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

4. **kim:**
Gazel 50
Mısra: **21**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

5. **kim:**
Gazel 59
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Bir ʿarṣada muraḫḫas- pervāzdur göñül
6. Kim murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh beste-per gelür

6. **kim:**
Gazel 61

Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. O deñlü ṣaldı berf-i bī-emān kevne bürūdet kim
4. Miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka yol bulmaz maḥabbetler

7. **kim:**
Gazel 74
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Muʿammā-gūne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

8. **kim:**
Gazel 75
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Şehr-i Sitānbulun ne güzel merdümānı kim
10. En sāde levḥi nāzik olur nükte-dān olur

9. **kim:**
Gazel 92
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

10. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Mihmānuña ḫuşk eylemek inṣāf degüldür
4. OI dāmeni kim teşne-leb-i niʿmet-i yemdür

11. **kim:**
Gazel 107
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Vīren-sarāy-ı yeʾsdür ol dār-ı emn kim
12. Ḫᵛāb-ı ferāġ meşġale-i pāsbānıdur

12. **kim:**
Gazel 127
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Dem-i vuşlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Ṣudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

13. **kim:**
Gazel 129
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Fehm eyledüm ṣarīr-i ḳalemden bu rāzı kim
4. Çoḳdur reh-i emelde firāz u nişībler

14. **kim:**
Gazel 133
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

15. **kim:**
Gazel 136
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

16. **kim:**
Gazel 141
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Bu ġurbetḫānede ḫalḳ eylemiş bir gūne ülfet kim
10. Hezārānında bir dil-beste-i ḫubbüʾl-vaṭan yoḳdur

17. **kim:**
Gazel 146
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Şiʿr kim ṭabʿ-ı bülendüñ hāmeye telkīnidür
2. Tāziyāne nükte-fehmānuñ aña taḥsīnidür

18. **kim:**
Gazel 148
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Nüzūl-i ism semādan delīldür buña kim
12. Māh-ı evc-i leṭāfet hümā bozundısıdur

19. **kim:**
Gazel 160
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Tercīḥ sanma rindi saña zāhidā ġarāz
6. Senden odur tefāvüti kim bī-riyācadur

20. **kim:**
Gazel 160
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ḫāk-i siyeh ne ṭurfe heveskār pīrdür
8. Kim her bahār giydügi tāze alacadur

21. **kim:**
Gazel 163
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

22. **kim:**
Gazel 164
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ḫāk-i Ḥarem ki ʿizzet ile kīmyālanur
2. Ammā ki rüzgār gelür kim hevālanur

23. **kim:**
Gazel 164
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Biz görmedük görenlere de rāst gelmedük
6. Kim diyeler ki ġam da gehī bī-vefālanur

24. **kim:**
Gazel 166
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. O dil kim sāgar-ı bī-reng-i ṣaḥbā-yı ḥaḳāyıḳdur
2. Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıḳdur

25. **kim:**
Gazel 166
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

26. **kim:**
Gazel 169
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. O mest-i ḥüsn ile hem-kāselik ne cāʾiz kim
10. Şikest-i şīşe-i dil vażʿ-ı dūstānesidür

27. **kim:**
Gazel 178
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

28. **kim:**
Gazel 184
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Baḫt-ı bülend o kimseye kim destyār olur
2. Germiyyet-i hevāda yeri kūhsār olur

29. **kim:**
Gazel 187
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

30. **kim:**
Gazel 189
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. O cāh kim ola hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl
8. Teveccüh itse bile ibtihācumuz yoḳdur

31. **kim:**
Gazel 190
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. Pest ü bülend-i ʿālem muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī
10. Bilsem ne dest var kim dest-i gedā degüldür

32. **kim:**
Gazel 190
Mısra: **16**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Bir ben miyüm cihānda Nābī esīr-i ʿaşḳı
16. Ol ḥüsn-i bī-mis̱āle kim mübtelā degüldür

33. **kim:**
Gazel 196
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Derūñde gerdişümüz ṣanma kim gedālıġadur
2. Ümīdümüz bu bahāneyle āşīnālıġadur

34. **kim:**
Gazel 198
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Var ṭaravet o ḳadar ʿārız-ı cānānede kim
4. Ateş-i sīne-i endīşeyi nemnāk eyler

35. **kim:**
Gazel 212
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḥayret o deñlü perde-i çeşm oldı kim görüp
4. Farḳ eylemem ḫayālümi ol tünd-ḫū mıdur

36. **kim:**
Gazel 230
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

37. **kim:**
Gazel 236
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Añılsın gūşe-i meyḫāne kim şād olduġum yirdür
2. Nevāzişkārī-i sāḳīye muʿtād olduġum yirdür

38. **kim:**
Gazel 236
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Añılsın güfte-i ʿālem-pesend-i ʿAbdi Pāşā kim
12. Naẓīr itmekde vaḳf-ı ḥayret-ābād olduġum yirdür

39. **kim:**
Gazel 237
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur
2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

40. **kim:**
Gazel 243
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ḫubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

41. **kim:**
Gazel 248
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Biñ güne mi var kim ḫalḳ olmasa ālūde
8. Vāʿiẓ mey ile ancaḳ fincāna ṣataşmışdur

42. **kim:**
Gazel 249
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Nāz ile ol ġonce kim gāhī leb-i ḫāmūş açar
2. Rāh-ı gūşa çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş açar

43. **kim:**
Gazel 251
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Kes̱ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

44. **kim:**
Gazel 252
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Olsun mı nabż-ı ḫāmeden engüştümüz cüdā
6. Biz kim mizāc-ı ḥüsn-i edānuñ ṭabībiyüz

45. **kim:**
Gazel 254
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Muʿtād oldı sīnemüz ol deñlü çāke kim
6. Çāk itdürür nigīne girībānı nāmumuz

46. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Huşyārlıkla her ne ḳadar kim sütūdeyüz
2. Ol deñlü çeşm-i mest-i bütāna rübūdeyüz

47. **kim:**
Gazel 279
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez gūşe-i meyḫāneden gelmez

48. **kim:**
Gazel 285
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ol lücce-i ḥaḳīḳat-i pür-dürr-i vaḥdetüz
8. Kim her ṭaraf vücūd u ʿademdür kenārumuz

49. **kim:**
Gazel 289
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

50. **kim:**
Gazel 289
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Biz o germ-ābe-i maʿmūre-i aḫlāḳuz kim
12. Ḫaymeye rāyiha-i ʾūd virür gülḫanumuz

51. **kim:**
Gazel 290
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Efsūs kim bu mezraʿ -ı fānīde girmedi
8. Deryūze-i nem eyleyecek şeḳle kiştümüz

52. **kim:**
Gazel 292
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ol meyān kim ḥasreti endīşeyi bārīk ider
10. Ḫülyā bezminde bī-minnet der-āġūş itmişüz

53. **kim:**
Gazel 297
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḥmet bilürüz

54. **kim:**
Gazel 299
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

55. **kim:**
Gazel 299
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Haṭṭ-ı ʿizār-ı yāre kim eylerdi iltifat
12. Ḥall olsa müşkilāt-ı metālib kitābsuz

56. **kim:**
Gazel 303
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

57. **kim:**
Gazel 308
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Almaz sebūyı gürz-ṣıfat dūşına o kim
4. Cevelānger-i mesāf-ı ḫumār olmaḳ istemez

58. **kim:**
Gazel 308
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim
8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

59. **kim:**
Gazel 315
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ziḥām o gūne cevāmiʿde rūz-ı rūzede kim
4. Mülāzimān-ı ḳadīmüʾz-zamāna yir ḳalmaz

60. **kim:**
Gazel 329
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Bir gūne ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

61. **kim:**
Gazel 330
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ġam-ı ebrū-yı kemāndārını ol dildār
6. Āferīn ḳuvvet-i bāzū-yi dile kim çekmez

62. **kim:**
Gazel 339
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

63. **kim:**
Gazel 339
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

64. **kim:**
Gazel 342
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

65. **kim:**
Gazel 345
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. O lmış o ḳadar ḫalḳ-ı cihān mekrde üstād
14. Kim sābıḳa-i şöhret-i şeytān unudulmış

66. **kim:**
Gazel 354
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Bu bezmgehde o kim bī-naṣīb-i himmet imiş
2. Piyāle-gīr-i mey-i nā-güvār-ı minnet imiş

67. **kim:**
Gazel 363
Mısra: **12**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Eczā-yı cihānbeste-i aḥkām-ı ḳażādur
12. Kim ḳādir olur itmege fermāna taʿarruż

68. **kim:**
Gazel 367
Mısra: **27**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsḫadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

69. **kim:**
Gazel 382
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Bī-māye müşteriyüz o kālā-yı kāma kim
4. Bāzār-ı kāʾinātda aṣlā behāsı yoḳ

70. **kim:**
Gazel 382
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

71. **kim:**
Gazel 382
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ümmīd-i himmet eyler iseñ andan eyle kim
10. Ḫāk-i siyāha basṭ idecek būriyāsı yoḳ

72. **kim:**
Gazel 388
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

73. **kim:**
Gazel 389
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Benzer dıraḫt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿı var ammā nüḳūdı yoḳ

74. **kim:**
Gazel 397
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Nūr-ı ḥüsnün ʿāşıḳı bir gūne bī-tāb itdi kim
12. Sāyeāsā baʿd -ez-īn hicrāna istiʿdādı yoḳ

75. **kim:**
Gazel 400
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Evvelki günde eyler idük ḫırmenüñ hebā
4. Şükr eyle kim elüñde degüldür irādetüñ

76. **kim:**
Gazel 402
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Gül-i pür-ḫār o serdār-ı ser-āmeddür kim
10. Kendü ḫoş-ḫuter iken vażʿı çekilmez ḫıdemüñ

77. **kim:**
Gazel 408
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şāhidümdür ol iki çeşm-i siyeh-mestüñ kim
4. Ḥarem-i meykededen ġayrı penāh eylemedük

78. **kim:**
Gazel 414
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur vażʿı remmālüñ

79. **kim:**
Gazel 436
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Olsun hilāl o bülbüle ẕevk-i bahār kim
6. Gülşenle farḳın añlamaya āşiyānenüñ

80. **kim:**
Gazel 436
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Bu maʿnīye işaret ider Zemzem ü Ḥacer
8. Kim rāh-ı Ḥaḳda çekme ġamın āb u dānenüñ

81. **kim:**
Gazel 452
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ṣabāyı ṣīt-i ruḫsāruñla kim ʿālem-neverd itdüñ
2. Ḫazānveş bülbülān-ı ʿaşḳı ḫaşm-ı berg-i verd itdüñ

82. **kim:**
Gazel 454
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Keşf itme rāz-ı reh-revi kim mīr-i ķāfile
8. Çekdi zebānlarını şikemden cereslerüñ

83. **kim:**
Gazel 461
Mısra: **18**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim māhdur ḥamīde-i reşki rikābınuñ

84. **kim:**
Gazel 474
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Feryād-ı ṭubı dūd-ı derūnından añla kim
8. Encām-ı ḥāli āh u fiġāndur sitemgerüñ

85. **kim:**
Gazel 479
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Nāzikter olur ṭabʿ-ı suḫan kim dem-i taḥrīr
12. İtmez ķalemüñ itdügi feryāda taḥammül

86. **kim:**
Gazel 491
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Başķa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıķa teklīf-i viṣāl

87. **kim:**
Gazel 493
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Destūr-ı zekī hem-dem-i sulṭān-ı cihān kim
12. Vaṣfiyle çemen mülkini rām eyledi bülbül

88. **kim:**
Gazel 512
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḫalķdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

89. **kim:**
Gazel 513
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Hüner ü maʿrifetün ķadrini andan bil kim
4. Sīm olur sākin-i cennet gibi meʾvā-yı ķalem

90. **kim:**
Gazel 515
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Dil kʾola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

91. **kim:**
Gazel 518
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Nā-tüvānlık o ķadar itdi sirayet tene kim
4. Ķalķamaz ʿārıż-ı ḫubāna düşince nigehüm

92. **kim:**
Gazel 535
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ol pādişāh-ı kişver-i ḥüsn ü leṭāfetüm
10. Kim rūz ü şeb çalınmadadur kūs-ı devletüm

93. **kim:**
Gazel 548
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Naķd-i dil ḫavfum odur kim arada ola telef
6. Zülf ile şāne miyānında tedāḫül var iken

94. **kim:**
Gazel 552
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ṭıyneti ol ķadar āġişte-i nūr olmış kim
8. Naķş görmez şeb-i tārında da şehbālıķdan

95. **kim:**
Gazel 555
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Zihī cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı Kenʿan kim
8. Bulur şifā şu içenler henüz çāhından

96. **kim:**
Gazel 557
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

97. **kim:**
Gazel 558
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. İdüp ol rūy-ı āteşnāk ile secde dimezsin kim
10. Yanar seccādenüñ naķşındaki ķındīl-i bī-revġan

98. **kim:**
Gazel 563
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Binā-yı şiʿr Nābī öyle ʿālīter gerekdür kim
18. Nümāyān ola ṣaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden

99. **kim:**
Gazel 569
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Kūh-ı cürmüm benüm ol mertebe sengīndür kim
8. Ķorķarum kesr ide vażʿ eylemeden mīzānın

100. **kim:**
Gazel 571
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Cāy-gīr olmış ḫayāl-i dil-berān bir güne kim
4. Farķ olınmaz dil muṣavver meclis-i şeh-nāmeden

101. **kim:**
Gazel 572
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Budur ḥikmet nemed-pūş olmaġa ehl-i fenānuñ kim
4. Nemed āzādedür āmīziş-i tār-ı taʿalluķdan

102. **kim:**
Gazel 577
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ḫāmesi erbāb-ı ṭabʿuñ çāk-ḫorde kīsedür
10. Kim şikāfından dem-ā-dem naķd-i mevzūndur düşen

103. **kim:**
Gazel 580
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

104. **kim:**
Gazel 585
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Lāʾübālī-resmdür iķlīm-i ḥüsn ol güne kim
18. Āftābı eylemez cezbe tenezzül şeb-nemin

105. **kim:**
Gazel 586
Mısra: **15**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. ʿİffet ol mertebedür ḫalvet-i cānānede kim
16. Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden

106. **kim:**
Gazel 591
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Leb-i sāķī iledür leẕẕeti ṣahbānuñ da
8. Bāde kim anda nemek olmaya laʿnet gelsün

107. **kim:**
Gazel 591

Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

108. **kim:**
Gazel 597
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Taʿẓīm ile mihr itdi dür-i gūş-ı mübāhāt
4. Ol şeb-nemi kim eyledi çīde çemenümden

109. **kim:**
Gazel 600
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Bed-duʿā eylemem ancaḳ göresin ol güni kim
12. Teşne-i nāz olasın ġarḳ-ı nigāh olmayasın

110. **kim:**
Gazel 610
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Andan istidlāl mümkin rāḥat-ı ferdāyı kim
6. Kimse virmez kimseye rāh-ı ʿademde nevbetin

111. **kim:**
Gazel 623
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Taʿālaʾllah ne ḥüsn-i hūş-berdür kim gören ʿāşıḳ
4. Miṣāl-i ṣūret-i dīvār ḥayrān gösterür kendin

112. **kim:**
Gazel 623
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Ne ʿāşıḳ-düstdur gör şemʿ-i şām-efrūzı kim dāʾim
12. Berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne sūzān gösterür kendin

113. **kim:**
Gazel 626
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ol gülün dil bülbül-i gūyāsıdur kim gösteren
4. Ser-be-ser çīn-i cebīn bār-ı girān-ı jāleden

114. **kim:**
Gazel 626
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Mihr-i ḥüsnüñ ḥabse fermān itdi gūyā māhı kim
8. Maḥv-ı endām eylese çıḳmaz derūn-ı hāleden

115. **kim:**
Gazel 631
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
6. Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

116. **kim:**
Gazel 644
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Hayrdur bī-dārlıkdan ḫ∨āb o bī-idrāke kim
14. ʿAczi vardur vāḳıʿāt-ı ʿālemi taʿbīrden

117. **kim:**
Gazel 658
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Yoḳ berg ü şaḫı kim ola eşḫāṣa pāy-māl
6. Az düşdügi bu vech iledür inkisār-ı serv

118. **kim:**
Gazel 664
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ol ḳadar mekr ü nifāḳ itmiş sirāyet ḫalka kim
10. Ḳorḳaram āmīziş itsün meclis-i tas̱vīr ile

119. **kim:**
Gazel 669
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḳadeḥveş āb-ı rū dökmekle ḳanlar yutmak ister kim
4. Naṣīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ġonce-i leblerle

120. **kim:**
Gazel 681
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
2. Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına

121. **kim:**
Gazel 681
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ümmīd-i luṭf maḥż-ı ḫaṭādur o şaḫṣdan
10. Kim himmetini ḥaşr ide girü gelūsına

122. **kim:**
Gazel 691
Mısra: **16**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Bīdārlıkda olduġı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ḫ∨ābda

123. **kim:**
Gazel 693
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Ḥased o bezm-i sivā-sūza kim ḥicāb eyler
12. Taʿalluḳ itmege çeşm-i ḥabābı bādesine

124. **kim:**
Gazel 696
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

125. **kim:**
Gazel 697
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Reng-i ḥayāt kim görinür laʿl-i yārda
2. Meʾmūldur nümāyişi ancaḳ bahārda

126. **kim:**
Gazel 698
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Her mesʾelesin kim okudum nüsḫa-i ḥüsnüñ
6. Resm-i edebe şarṭ-ı riʿāyet var içinde

127. **kim:**
Gazel 704
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ṣayd eyler o āhūları şāhīn-i nigāhı
6. Kim olmış ola nergis-i cennetde çeride

128. **kim:**
Gazel 707
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Gelmiş hevā-yı ʿaşḳ ile cūş u ḫurūşa kim
12. Emvācdan sipāh çeker yem yem üstine

129. **kim:**
Gazel 710
Mısra: **12**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Olur āyīne-i telḫī-i çū ġurbetde nümāyānter
12. Nühüfte çāşnī-i maʿnevī kim var vaṭanlarda

130. **kim:**
Gazel 713
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

131. **kim:**
Gazel 714
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ḫalḳa nā-ṣāf idügin ḳalb-i felek müşʿirdür
6. O kelef kim görinür āyine-i māh üzre

132. **kim:**
Gazel 714
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz

8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

133. **kim:**
Gazel 735
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. ʿArż-ı rāz itmege ḥācet ne o mey-pey kere kim
6. Görinür kām-ı dil āyīne-i pehlūsında

134. **kim:**
Gazel 738
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Olsun ḥarām cām-ı maḥabbet o meste kim
10. Nābī ḳanāʿat itmeye būs u kenār ile

135. **kim:**
Gazel 739
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Benüm ol ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet kim
10. Nihālüm bīd-i mecnūn olsa kec bitmez zemīnümde

136. **kim:**
Gazel 741
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Gören şehr-i ḳanāʿat çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

137. **kim:**
Gazel 744
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Her temāşāya olurdı bāl-cünbān-ı şitāb
8. ʿAyn kim murġ-ı nigāha ḥalḳa-i dām olmasa

138. **kim:**
Gazel 745
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

139. **kim:**
Gazel 747
Mısra: **20**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Ḳalmış ādemden sarāy-ı köhnedür mülk-i cihān
20. Kim değişmiş cennete vaḳf eylemiş evlādına

140. **kim:**
Gazel 751
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Nice insān ṭayanur ġamze-i fettānına kim
14. Bıraġur şūr-ı nifāḳ encümen-i taṣvīre

141. **kim:**
Gazel 755
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

142. **kim:**
Gazel 755
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Nifak ās̱ārını gör kim ne deñlü itseler teʾlīf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

143. **kim:**
Gazel 759
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Bu bāġuñ mīvesinden ḳaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it kim
12. Degül mīve nühüfte sengdür cīb-i nihālinde

144. **kim:**
Gazel 764
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. O ẖursend-i ẖıredmendüñdür iklīm-i saʿādet kim
8. Cevāhirle türābuñ farḳı yoḳdur çeşm-i ẖūşında

145. **kim:**
Gazel 766
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Hezārıyuz o gülüñ kim çemende görmese de
6. İder ṣabāyı revān ʿandelībüñ ardınca

146. **kim:**
Gazel 775
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ẖᵛāhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ẖuṣūṣında

147. **kim:**
Gazel 779
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Bilindi kim var imiş ẖārı gülşen-i ʿademüñ de
6. Bu baġa dāmen-i gül-ġonce pāre pāre gelince

148. **kim:**
Gazel 784
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Baẖt-ı bedümle kim ruẖuñuñ irtibāṭı var
8. Peyvendī-i ʿalāḳa meġer dūd-ı āh ola

149. **kim:**
Gazel 784
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ālām-ı rū-nümāyī-i ümmīdden emīn
10. Olsun o kim zamānede ʾirfān-penāh ola

150. **kim:**
Gazel 785
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Dil oldı tāze meftūn bir şūẖ-ı bī-vefāya
2. Kim ḳaṣd-i luṭf iderken der-kār olur cefāya

151. **kim:**
Gazel 786
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīẖtedür sīmveş ol gerden-i sāde

152. **kim:**
Gazel 791
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Şevḳ-i gül-i ruẖsāruñ göñlümde nümāyāndur
10. Kim eyleyemez ʿaksin mirʾāt-ı cilā-dāde

153. **kim:**
Gazel 798
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Cīb-i ʿālemde biz ol sāʿat-ı zerrīnüz kim
6. Māh taḳlīd idemez gerdiş-i hemvārumuza

154. **kim:**
Gazel 801
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Anı kim pāy-māl eylerse ʿarż-ı inkisār itmez
8. Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde

155. **kim:**
Gazel 802
Mısra: **12**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Dinsün mi şiʿr ü inşā öyle muʿaḳḳadāne
12. Kim ola ḥall ü ʿaḳdi muḥtāc-ı istişāre

156. **kim:**
Gazel 808
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Bir marażdur reşk kim mahsūd-ı ẕevḳ-i ʿayş ile
4. Dūzaẖ eyler cāme-ẖᵛābın ḥāsid-i pür-kīneye

157. **kim:**
Gazel 814
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

158. **kim:**
Gazel 823
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhüʾl-emīn pervāne olmaz mı

159. **kim:**
Gazel 828
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ḥayf o bī-çāre-i ber-geşte-dilün ḥāline kim
6. Olmaya çāregerī baḫt-ı zebūndan ġayrı

160. **kim:**
Gazel 833
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Dem gelür kim dübüründen çıḳarurlar nefesüñ
14. Olma leb-teşne-i ḫūn şīşe-i ḥaccām gibi

161. **kim:**
Gazel 840
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ol ḫāl-i siyeh kim görinür gird-i lebinde
4. Sevdā-yı süveydādan ider dilleri ḫāli

162. **kim:**
Gazel 843
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Benüm dergāh-ı Cemʾden intifāʿum ol ḳadardur kim
10. Hezārān mekr ile kesb itdügüm naḳd-i riyā gitdi

163. **kim:**
Gazel 843
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Geçirdi çāşnī-gīr-i felek ol deñlü vaḳtin kim
14. Nevāl-i ārzū meydāna geldi iştihā gitdi

164. **kim:**
Gazel 855
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Dil-besteyüz o genc-i tehī-dest-i baḫta kim
10. Ruʾyāsına muʿabbir arar pāsbānları

165. **kim:**
Gazel 860
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Sirāyet eylemiş mektūba laʿlinden ḥalāvet kim
8. Virür şehd-i muṣaffā kīsenüñ mūm-ı girībānı

166. **kim:**
Gazel 865
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

167. **kim:**
Gazel 873
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Kes̱ret-i nuḳre-i eşküm ḫaberin almış kim
6. Zīr-i ḫāk itdi ḥased mālı ile Ḳārūnʾı

168. **kim:**
Gazel 882
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Peyām-i luṭf kim cāna leb-i dildārdan geldi
2. Nesīm-i cān-fezādur cānib-i gülzārdan geldi

169. **kim:**
Gazel 882
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şikest itdi revācın nāfe-i āhū-yı Tātārʾuñ
4. O būy-ı dil-güşā kim zülf-i ʿanber-bārdan geldi

170. **kim:**
Gazel 882
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Emīn-i ḫıdmet-i dārüʾs-saʿāde Yūsuf Aġā kim
12. Vücūdı ʿāleme baḫşāyiş-i Settārʾdan geldi

171. **kim:**
Gazel 882
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. O āġā-yı ʿadīmüʾl-mis̱l ü nāzik-ṭabʿ ü ḫoş-ḫū kim
14. Kef-i iḥsānı ḥaḳḳā ebr-i gevher-bārdan geldi

172. **kim:**
Gazel 885
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Rūzedāra kim olur tesliye-baḫş-ı ḫāṭır
4. Ramażān içre olan lafẓ-ı mażādan ġayrı

173. **kim:**
Gazel 888
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Tercihine şemātet-i aʿdānuñ sebeb bu kim
6. Aḥbābuñ imtināna yaḳīndür teraḥḥümi

174. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Zihī ḥayyāt-ı ḫilʿat-dūz-ı bāzār-ı ḥaḳāyik kim
4. Ḳad-i maʿnāyı itmiş cāme-i terkīb ile ber-pā

175. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **121**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
121. Dehān u leb ʿaceb germ-ābe-i ʿibret-nümādur kim
122. Ki ḫalʿ u lebs ider anda hezārān şāhid-i maʿnā

176. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **179**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
179. O dergāh-ı kerem kim ḫāki iḥsān-hīz-i raḥmetdür
180. Ne ḳadīrdür ʿamel müstevcib-i ʿafv olmaġa ḥāşā

177. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **201**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
201. Vücūd-ı pākine Nābī budur Ḥaḳʾdan recāmuz kim
202. İde ḫayyāṭ-ı ḳudret cāme-i dil-ḫ∨āhını iksā

178. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **41**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. Gör ḫumūlün şerefin kim żarar itmez çemene
42. Şāḫ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

179. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **115**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
115. Vüsʿ-ı maʿnāsını gör kim raḳam-ı himmetine
116. Ḥalḳa-i mīm olamaz dāʾire-i sebc-i şidād

180. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **249**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
249. Yā Rasūlaʾllāh o ʾāṣī-i siyeh-rūyem kim
250. Reng-i rūyum virür āyine-i gufrāna sevād

181. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **269**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
269. Yeʾs küfr olmasa ol deñlü günehkārum kim
270. Kendü āmirzişümü eyler idüm istibʿād

182. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **273**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
273. Cürm ile nefsümüñ ol mertebedür ülfeti kim
274. Ele girmezse ḫayālin iderüm istifḳād

183. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **306**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

184. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **307**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
307. Ben kimüm yā benüm ol rütbe ne ḥaddümdür kim
308. Olunam medḥ-serāyān-ı derüñden taʿdād

185. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **317**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
317. Seni kim medḥ ide biʾẕ-ẕāt Ḫudāvend-i Ġanī
318. Medḥüne ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

186. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **319**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
319. Bende de cürʾet-i medḥün o memerdendür kim
320. Geldi nuṭḳ itdi ḥużūruñda nebatāt u cemād

187. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **35**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
35. Öyle ʿanḳādur o kim çerḫde olmaz sakīn
36. Cünbiş-i bāl ü peri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

188. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **34**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
33. Virince eşheb-i maʿnāya cilve-i taḥḳiḳ
34. Ḫudā bilür kim olur hem-ʿinān-ı Mevlānā

189. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **75**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
75. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muṣṭafā Ḫan kim
76. Ġubār-ı dergehidür zaḫm-i rüzgāra ẕerūr

190. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **107**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
107. O deñlü żabṭ-ı memālikde ḥükmi nafīẕ kim
108. Zemāne devr idemez itmeyince iẕni ṣudur

191. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **109**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
109. O gūne kişveri mażbuṭ kim şemīm-i bihişt
110. Güẕāre yol bulamaz virmeyince bāc-ı ʿubūr

192. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **215**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
215. Hezār şükr cenāb-ı Ḫudaʾya kim gördüm
216. Fürūġ-ı kevkeb-i iḳbālüñ olduġın menşūr

193. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **28**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
27. Ṣaḳlarum nāmına bir pādişeh-i devrānuñ
28. Ki idem müzd-i beşāret kim iderse tebşīr

194. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **39**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. Ẓıll-ı memdūd-ı Ḫudā Ḥażret-i Ḫān Aḥmed kim
40. Sāye-i ser-ʿalem-i devletidür mihr-i münīr

195. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **45**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
45. O şehenşāh-ı celī-ḳadr felek-kevkebe kim
46. İder evṣāfına aʿyān-ı melāʾik tevḳīr

196. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **47**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
47. O ḫidīv-i ḥasenüʾl-ḫulḳ ʾazīmüʾş-şān kim
48. Yem-i aḫlāḳına nisbetle degül baḥr ġadīr

197. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **55**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
55. Alsa ḫurşīd cebīninde eger kim vāye
56. Perde-i lafẓda maʿnāyı görür çeşm-i ḍarīr

198. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **75**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
75. ʿİlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ʿaṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduġı şāl-i Keşmīr

199. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **84**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

200. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **22**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. Cismini gerdiş-i eyyām-ı ṣafā nāl itmiş
22. Yüzi yoḳ kim ide bir daḫı ruḫ-ı ḥalḳa naẓar

201. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **47**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
47. Tesliyet-dād idi baḫtum baña kim ḫavf itme
48. Şāh-ı ġam milketidür bunda meserret ne gezer

202. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **83**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
83. Medḥ-i temkīnini kim boynuna aldı devrān
84. Āferīn himmet-i gerdūna ki bu bārı çeker

203. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **93**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
93. Serv-i ḫoş-sāye-i bustān-ı mekārimdür kim
94. Devr iderler başına ḳumri gibi şems ü ḳamer

204. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **103**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
103. Ẕātı deryā-yı ḫurūşān-ı mürüvvetdür kim
104. Mevc-i iḥsānı olur mūcib-i iḥsān-ı diger

205. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **107**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
107. Şimdi āsūdedür ol deñlü cihān kim meẟelā
108. İdemez ḫavf ile şeytān daḫı endīşe-i şer

206. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **137**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
137. Şāhid-i naẓmumuñ andan bilürem ḥüsnüñi kim
138. Kendüsi sīnede maʿnāsı göñüllerde gezer

207. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **150**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

208. **kim:**
Kaside 10

Mısra: **57**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Kef-i ʾaṭāsı o maʿmūre-i keremdür kim
58. Mühendis-i ezelī yapmamış o şehre ḥiṣār

209. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **77**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
77. Bu faṣl-ı ʿīd ü bahār içre kim umūm üzre
78. Libās-ı tāze giye cümle ādem ü eşcār

210. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **83**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
83. Sezā mıdur kim olup derd-i yeʾs ile ḫaste
84. Vücūdum eyleye zerrīn taḥassür-i dīnār

211. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **19**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Bu pīç ü tāb ile kim cūybār-ı eşkümde
20. Vücūdum olmış idi ıżṭırābdan dūlāb

212. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **33**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
33. Didüm sipihre bunı sen de fehm idersin kim
34. Ben iḫtiyārum ile itmedüm ferāġ-ı ẕehāb

213. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **139**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
139. Senüñ mürüvvetüñ ol rütbeye yetişmiş kim
140. Tecessüs eylemede ʿafv-ı cürm içün esbāb

214. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ḫamyāze-ı ʿazl olmaya āḫir encām

215. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **151**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
151. Ḫāne-i himmeti ol mertebe ʿālīdür kim
152. Gerden-i zühreyi būs eylemek ister leb-i bām

216. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **117**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
117. Heykel-i bāzū-yı iḳbāl Ḥüseyn Pāşā kim
118. Süllem-i ḳaṣr-ı celāli olamaz ḥeft-ecrām

217. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **119**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
119. O güzīde ḫalef-i dūde-i ʿizzet kim olur
120. Nā-resā nīm-reh-i cāhına ṣıfr-ı erḳām

218. **kim:**
Kaside 13
Mısrā: **121**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
121. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i ḳān-ı kerem kim nāmın
122. Bulsa ḫurşīdine eylerdi felek naḳş-ı ḫitām

219. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **137**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
137. Ḳalbi ol tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür kim
138. Gökden āvīḫte ḳındīlidür anuñ ilhām

220. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **149**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
149. O velīyyüʾn-niʿam-ı ḳubbe-nişinān kim anuñ
150. Kārıdur terbiyet-i ṣadr-nişīnān-ı ʿiẓām

221. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **167**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
167. Medḥe muḥtāc mı ol āṣaf-ı dehr-ārā kim
168. Ola perverde-i dergāhı meşāhīr-i enām

222. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **175**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
175. Sensin ol münteḫab-ı nüsḫa-i himmet kim olur
176. Ḥarf-ı vaṣfuñla varaḳ mest ü ḳalem şīrīn-kām

223. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **177**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
177. O suḫan kim olan mażmūnı tehī medḥüñden
178. Hāmenüñ pāyına terkībi olur ḥalḳa-i dām

224. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ḫurrem ü şād

225. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **37**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. O Kaḫramān-i kavī-baḫt-ı ʿālem-ārā kim
38. Kemīn ḥikāyesidür dāstān-ı Zāl u Ḳubād

226. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **41**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. Yegāne Rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān kim
42. Süm-i semendi ider kūha itdügin Ferhād

227. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **45**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
45. O kār-dān-ı zamān kim benān-ı reʾyi virür
46. Ne deñlü müşkil ise ʿuḳde-i umūra güşād

228. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **65**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
65. O deñlü luṭfı sever kim kitāb-ı ṭabʿında
66. Yazılmamış kelimāt-ı keremden özge sevād

229. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **77**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
77. O raḥmı kim fuḳarāya ider murāfaʿada
78. Ne mümkin eyleye eṭfāline eb u ecdād

230. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **80**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
79. Zamān-ı maʿdeletinde ider gül-i raʿnā
80. Kim iltifātī-i çeşm-i hezārdan feryād

231. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **91**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
91. O deñlü urdı melāʾīne tīġi kim ḳaldı
92. Ḳalemler eylemeden küştegānını taʿdād

232. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **115**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
115. O maṣlaḥatları kim gördi kevkeb-i nāmuñ
116. Nice zamān göremez ittifāḳ ile ecnād

233. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **65**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

65. Öyle bir kimseyi ārāyiş-i dīvān it kim
66. Bāri minnet-keş-i ikrām ola erkān u ḫıdem

234. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **71**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
71. Öyle bir kimseye aḥkāmuñı tefvīż it kim
72. Şerʿ u ḳānūnı ḳıyās eylemeye ẓulm u sitem

235. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **73**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
73. Liʾllahiʾl-ḥamd zamānuñda bir āṣaf var kim
74. Ẕātıdur mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḥikem

236. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **95**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
95. Odur ol şems-i münīr-i ufuḳ-ı devlet kim
96. Görmedi mis̱lini çerḫ eyleyeli naṣb-ı ḫıyam

237. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **145**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
145. Dūr-bīnī-i nigāh-ı ḫıredindendür kim
146. Devletüñ zaḫmı ẓuhūr itmeden eyler merhem

238. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **201**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
201. Maḥż-ı teʾyīd-i İlāhī saña şāhid bes kim
202. Geldi tārīḫi de rūʾyāya fütūḥāt-ı etem

239. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **213**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
213. Ḥak taʿāla o ḳadar ʿömrini medd eyleye kim
214. İrmeye yüz yıla dek dāmenine cezr-i herem

240. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **107**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
107. Ola ʾaleʾl-ḫuṣūṣ o ḫidīv-i zamāne kim
108. Ümmīd-i intizārum idi vaḳt-i devleti

241. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **110**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
109. Maḥrūmluk sezā mıdur ol vech-i pākden
110. Kim āftāba ḫande ider ḥüsn-i ṭalʿati

242. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **137**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
137. Ḫān Aḥmed-i yegāne şehenşāh-ı ʿaṣr kim
138. Eyyām-ı ʿīd-i rūzedür eyyām-ı devleti

243. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **140**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
139. Şāh-ı cihān ḫidīv-i ḫidīvān fer-i felek
140. Kim sāyesinde ḫalḳ bulur istirāḥati

244. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **145**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
145. Ol pādişāh-ı ṣāf-dil ü ṣāf-ṭabʿ kim
146. Āyīne-i żamīri götürmez küdūreti

245. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **171**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
171. Ṣadrında öyle nūr-ı firāset muḳīm kim
172. Mihr-i münīr olmasa ṭāliʿ ne ḥāceti

246. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **214**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
213. Allāh muʿammer ide seni hem vezīrüñi
214. Kim açdı rūy-ı cānuma bāb-ı ʿināyeti

247. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **19**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Şerm ile važʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı kim
20. Müşterīdür müşteri olmaġla kemter çākeri

248. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **25**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
25. Fāżıl-ı devran ʿAlī Pāşā-yı ʿālī-cāh kim
26. Bahş ider nuṭḳ-ı selīsi çāşnī-i kevs̱eri

249. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **62**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
61. Cümle nefsüʾl-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür
62. Kim ola lāf ü güẕāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri

250. **kim:**
Kaside 18
Mısra: **15**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Ne ḳafesdür o ḳafes kim heves-i vaṣlı ile
16. Bī-ḳarār olmadadur evc-i hevā üzre hümā

251. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **21**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. Kim bir nihāl-i sebz-i gülistān-serāy-ı ʿilm
22. Bir fāżıl-ı yegāne-i ṣadr-ı belāġati

252. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **38**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. Bu ḫānedān o luṭf u kerem ḫānedānıdur
38. Kim şemʿ ile tefaḥḥuṣ ider ehl-i ḥāceti

253. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **41**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. Bir gūne eyledi beni memnūn-ı luṭfı kim
42. Yoḳ ḫāmenüñ aḳalline taḥrīre ṭāḳati

254. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **43**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. Allāh muʿammer ide o ẕāt-ı şerīfi kim
44. Liʾllāh eyler ehline luṭf u mürüvveti

255. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **60**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
59. Ḥallāl-i müşkilāt-ı cihān müftī-i enām
60. Kim bāʿis̱-i niẓām-ı cihāndur neẓāreti

256. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **63**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
63. ʿAllāme-i cihān o vaḥīd-i zamāne kim
64. ʿİlmüñ sipihre çıḳdı zamānında şöhreti

257. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **70**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

258. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **73**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
73. Fetvānuñ itdi ḳadrin o deñlü bülend kim

74. İmżāsınuñ görüldi Şürreyyāda ṣūreti

259. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **16**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Ḥażret-i Devletgirāy Ḫān pādişāh-ı kār-dān
16. Kim felek çākerligine müşterīdür cān ile

260. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **18**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Şehryār-ı taḫtgāh-ı devlet-ābād-ı Ḳırım
18. Kim ṭutar rifʿatde pençe sāʿid-i keyvān ile

261. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Bārekalʾlāh zihī ṭabʿ-ı revān-perver kim
4. Eṡeri āb virür mezraʿa-i maʿnāya

262. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **27**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

263. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **91**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ḳaldı aṡarı felekde nice fetḥ-i küberā

264. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **113**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
113. Şīve-i fetḥde tīrüñ o ḳadar māhir kim
114. Gösterür ṣūretini biri birinden aʿlā

265. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **124**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña ṡenā

266. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **132**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
131. Medḥine ḳuvvet-i ṭabʿuñ yoġ ise ey Nābī
132. Saña devlet bu yiter kim idesin ḫayr duʿā

267. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Aña çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn gerek kim eyleye idrāk
8. Verā-yı çeşm-i tendür ʿizz ü şānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

268. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **29**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
29. Cenāb-ı mīr-i mükerrem ferīd-i devrān kim
30. Vücūd-ı pāki gül-i gülşen-i eb u ceddür

269. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **31**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
31. O mīr-i maʿrifet-endūz u däniş-ārā kim
32. Ḫıṣāl-i āyine-i ṣūret-i eb u ceddür

270. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

271. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **32**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
31. Kim bu ne seḥāb-ı cān-feżādur
32. Kim ḳaṭreleri naẓar-rubādur

272. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **46**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
45. Ol ebr mi ẓann idersin anı
46. Kim ola her ebr ana müdānī

273. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **48**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
47. Mektūbıdur ol bülend-cāhuñ
48. Kim maḥremidür cihān-penāhuñ

274. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **50**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
49. Bu ol varaḳ-ı kerem-nümādur
50. Kim evc-ı ʿināyete hümādur

275. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **128**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
127. Bu luṭf ki oldı miṡli nādir
128. Kim olur edā-yı şükre ḳādir

276. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **130**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
129. Luṭf ide ʿaleʾl-ḫuṣūṣ o yek-tā
130. Kim miṡli degül cihānda peydā

277. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **31**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
31. Kim bu ne seḥāb-ı cān-feżādur
32. Kim ḳaṭreleri naẓar-rubādur

278. **kim:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **178**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
177. Tīġı bir cūybār-ı ḫūnīdür
178. Kim memerri ʿadū derūnıdur

279. **kim:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **131**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
131. Tā aña dek kim zer-i kāmil-ʿıyār
132. Bulduġı sāʿat ʿaded-i çil hezār

280. **kim:**
Kıt'a 1
Mısra: **39**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. Nābī-i fürū-māndeye kim merḥamet itdüñ
40. ʿÖmrün ola efzūn seni şād eylesün Allāh

281. **kim:**
Kıt'a 6
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
12. Ṭabʿumuñ ʿarṣa-i maʿnāda çekilmez yayı

282. **kimdür:***-dür*
Kıt'a 9
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Bilmek istersen eger kimdür o ʿālī-cāhı
8. Mihr-i gerdūn-ḫıred ḥażret-i Bāḳī Pāşā

283. **kim:**
Kıt'a 12
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. İresin ol senenüñ ʿīdine kim
6. Göresin pīş-i elifde se dü

284. **kim:**
Kıt'a 13
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i tabīʿat
10. Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan

285. **kim:**
Kıt'a 27
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Erzān meṭāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

286. **kim:**
Kıt'a 32

Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Olmışuz bir hile perdāzuñ esīr-i mekri kim
2. Sufre-i eflākden nān-ı nücūmı çaldurur

287. **kim:**
Kıt'a 48
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Anun içün cemʿ ider anı baḫīl
4. Kim olur cemʿ olıcak lā-yünṣarif

288. **kim:**
Kıt'a 82
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Senüñ ey esb-i nev-āyende kim olmaz māʾil
2. Ḥüsn-i reftāruña bu ḳıṭʿa vü şekl ü resme

289. **kim:**
Kıt'a 90
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Kim her ġazelde eyleyerek ḳaṣd-ı iltizām
4. Döndürdiler kelāmı geyik dāstānına

290. **kim:**
Kıt'a 107
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
2. Ṭabʿumuñ ʿarsa-i maʿnāda çekilmez yāyı

291. **kim:**
Lugaz 26
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

292. **kim:**
Tarih 2
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-ḳadr-ı devrān kim
2. Zamāne görmedi öyle vezīr-i ṣāḥīb-istiʿdād

293. **kim:**
Tarih 5
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Kim nazīrin görmemiş çerḫ-i berīn

294. **kim:**
Tarih 6
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Her biri istedi kim söyleyeler
18. Aña tārīḫ-i melālet-āmīz

295. **kim:**
Tarih 8
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Ne raʿnā gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-güşādur kim
18. Anı seyr itmek içün çerḫe girmiş ḳubbe-i mīnā

296. **kim:**
Tarih 9
Mısra: **21**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. Ol serā-perde-i hümāyūn kim
22. Reşk ider aña günbed-i devrān

297. **kim:**
Tarih 9
Mısra: **23**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Bunda kim böyle pāk leẕẕet var
24. Şübhe yoḳ olduġında āb-ı cinān

298. **kim:**
Tarih 11
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḥażret-i ḫayrüʾn-nisāʾ-i ʿaṣr kim ḫayr itmeden
4. Sebzezār-ı gülsitān-ı niyyeti görmez ẕübūl

299. **kim:**
Tarih 11
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Bunda hem bir cāmiʿ-i bī-miẟl bünyād itdi kim
6. İde taḥṣil-i rıżā-yı ḥażret-i Ḥaḳḳ u Resūl

300. **kim:**
Tarih 16
Mısra: **39**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

301. **kim:**
Tarih 16
Mısra: **47**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
47. Sen ol yektā-süvār-ı ʿarṣagāh-ı maʿdiletsin kim
48. Süm-i esbüñ olur dāġ-ı dil-i mihr-i cihān-ārā

302. **kim:**
Tarih 16
Mısra: **55**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
55. Murād itmiş hemān āsāyişin ḫalḳ-ı cihānuñ kim
56. Seni ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿālem itdi ḳādir ü yek-tā

303. **kim:**
Tarih 16
Mısra: **87**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muṣṭafa Pāşā

304. **kim:**
Tarih 18
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Burunsuz Mevlevī ol merd-i meydān-ı melāmet kim
2. Vücūdından nice erbāb-ı ḥālet intifaʿ itdi

305. **kim:**
Tarih 18
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Zihī bī-ḳayd dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred kim
14. Nidā-yı İrciʿi gūş eyleyüp rūḥı semāʿ itdi

306. **kim:**
Tarih 19
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Büʾl-fetḥ-i ṣānī dāver-i ġāzī şehinşāh-ı cihān
2. Kim nām-ı tīġin yazdılar tāk-i sipihre nūr ile

307. **kim:**
Tarih 19
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Kişver-güşāy-ı maʿdelet Sulṭān Muḥammed Ḫān kim
4. Fetḥ-i cihāndur niyyeti tīġ-i ẓafer-mevfūr ile

308. **kim:**
Tarih 19
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

309. **kim:**
Tarih 21
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraḫşān āb u tāb-ı erşedi

310. **kim:**
Tarih 21
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Ḥaḳ taʿāla ol ḳadar ʿömrini efzūn ide kim
12. İki üç defʿa tecāvüz eyleye ḥadd-i ṣadı

311. **kim:**
Tarih 22
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ẕāt-ı Sulṭān Aḥmed-i şeh-zāde kim
2. …... gül-ġonce vü gülzār-ı ġayb

312. **kim:**
Tarih 24
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ol ḫidīv-ı ʿālem-ārā kim şiʿār-ı ṭabʿıdur
6. İttibāʿ-ı sünnet-i peyġam-ber ü farż-ı Ḫudā

313. **kim:**
Tarih 25
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Paşā-yı ʿālī-menzilet
2. Kim odur şāhenşeh-i dehrüñ vezīr-i ekremi

314. **kim:**
Tarih 25
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. İtdi iḥyā rāh-ı Beytuʾllāhʾda bu vaḳfı kim
4. Defʿ olup ḫavf ola hüccācuñ tārīk-i eslemi

315. **kim:**
Tarih 26
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

316. **kim:**
Tarih 26
Mısra: **19**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ġāzī kim
20. İder maḥrūm-ı rāḥat nām-ı tīġi ḳavm-ı küffārı

317. **kim:**
Tarih 26
Mısra: **21**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. O şāhenşāh-ı ʿālī-bārgeh kim dest-i iḥsānı
22. Sehāb-ı nuḳre-pāşa ögredür resm-i keremkārī

318. **kim:**
Tarih 26
Mısra: **23**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. O Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān kim bīm-i ḳahrından
24. İder āhūlara şīr-i jiyān ʿarż-ı vefādārī

319. **kim:**
Tarih 27
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ṣāḥibüʾl-ḫayrāt hem-nām-ı Süleymān kim odur
2. Evvelī mīr-āhūr-ı şāhenşeh-i ʿālī-nijād

320. **kim:**
Tarih 28
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

321. **kim:**
Tarih 28
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ol ḳadar nāzik-sirişt-i ṭıfl-ı zībā-çihre kim
10. Çerḫde mihr itse lāyıḳ iddiʿā-yı iştirak

322. **kim:**
Tarih 29
Mısra: **16**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Eylemiş Ḥaḳ aña bir ḳuvvet ʿaṭā
16. Kim çeker olsa kemān-ı āhenīn

323. **kim:**
Tarih 30
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḥabbezā ḳaṣr-ı cihān-tāb-ı felek-pīrāye kim
4. Oldı ser-gerdān-ı ḥüsni günbed-i nīlüferi

324. **kim:**
Tarih 30
Mısra: **45**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
45. Bulmış āmīziş zemīn ile zamān bir ġūne kim
46. Çeşm-i gerdūn farḳdan ḳaldı ʿarażla cevheri

325. **kim:**
Tarih 30
Mısra: **59**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
59. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Hān-ı ʿālem-gīr kim
60. Efser-i mihre sezādur her kemīne çākeri

326. **kim:**
Tarih 30
Mısra: **63**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
63. Ol ḫidīv-i nuṣret-ārāy-ı maġāzī-pīşe kim
64. Tūtyādur dīde-i tevfīḳe gerd-i leşkeri

327. **kim:**
Tarih 36
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. İftiḫār-ı vüzerā yaʿni ʿAli Pāşā kim
18. Cebhesinde görinür māh gibi nūr-ı Ḫudā

328. **kim:**
Tarih 36
Mısra: **35**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
35. Devletüñ ṭabʿına oldı bu ʿilel kim sārī
36. Seni bu ʿillet içün eyledi Ḥaḳ mahz-ı şifā

329. **kim:**
Tarih 36
Mısra: **37**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ʿilletde kibār-ı ḥükemā

330. **kim:**
Tarih 36
Mısra: **57**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Budur ümmīdümüz Allāhu teʿālādan kim
58. Perçem-i tuġuñ ola nuṣret ile nāşiye-sā

331. **kim:**
Tarih 37
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Zeyn itdi ẕātı ṣadr-ı refīʿ-i meşīhte

332. **kim:**
Tarih 38
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Bu dil-nişīn ṣafākede-i ʾāfiyet-medār
2. Kim oldı dest-sāz-ı ʾAliyy-i ʾÖmer-nijād

333. **kim:**
Tarih 39
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Budur ol āb-ı ṣafā-baḫş-ı revān-perver kim
14. Eyledi feyż-i ezel pāy-i Ḥalīlʾe icrā

334. **kim:**
Tarih 42
Mısra: **19**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Büʾl-ʿaceb kārgāh-ı ʿişret kim
20. Ġuṣṣa maṣraf sürūrdur īrād

335. **kim:**
Tarih 43
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Rūz-ı itmāmında bu cāy-ı meserret-güsterüñ
2. Kim temāşāsı ferāmūş itdürür peymāneyi

336. **kim:**
Tarih 51
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Aña dek kim cenāb-ı faḫr-ı mülūk
14. Muṣṭafa Ḫān ḫidīv-i rūy-ı zemīn

337. **kim:**
Tarih 52
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Ne Mes̱nevī mütercem-i naẓm-ı kerīm kim
14. Her beyti bin ḫazāʾin-i esrārı muḥtevī

338. **kim:**
Tarih 52
Mısra: **31**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
31. Gerdūn naẓīr olur mı o dergāha kim ola
32. Aḳṭāb-ı dehr taḫt-ı ḳıbābında münzevī

339. **kim:**
Tarih 55
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān vezīr-i bī-nazīr
2. Kim Ruhā şehrin ḳudūmı Cennet-ābād eyledi

340. **kim:**
Tarih 55
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Baẖtı ʿālīdür Ruhāʾnuñ kim gelüp böyle vezīr
8. Gıbṭagāh-ı Rūm u Şām u Mıṣr u Baġdād eyledi

341. **kim:**
Tarih 55
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Öyle nāzikdür binā-yı dil-keşi kim her ṣabāḥ
18. Seyrine mihr-i cihān-ārāyı muʿtād eyledi

342. **kim:**
Tarih 56
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Āstān-ı salṭanatdan bir beşāret geldi kim
4. Eyledi nāsuñ derūnında meserret izdiḥam

343. **kim:**
Tarih 56
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Şād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

344. **kim:**
Tarih 56
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Bir vezīr-i kār-fermā itdiler Baġdādʾa kim
8. Buldı ẕātında anuñ resm-i vezāret iẖtitām

345. **kim:**
Tarih 56
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Ol vezīr-i ʿālem-ārā kim ḳażā taʿẓīm içün
12. Asmānda kevkeb-i baẖtına eyler iḥtirām

346. **kim:**
Tarih 56
Mısra: **25**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
25. Budur Allāhʾdan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

347. **kim:**
Tarih 56
Mısra: **37**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. Ḥażret-i Ḥaḳdan budur ümmīdümüz kim ol daẖı
38. Ola ās̱ār-ı ḳudūmuñla murād üzre tamām

348. **kim:**
Tarih 57
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Pāşā-yı ʿālī-şān kim
2. Nūr-ı iḳbāl ile ola her şebi mānend-i rūz

349. **kim:**
Tarih 57
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Öyle ṭıfl-ı nāz-perver kim sezā olsa aña
6. Māh-ı nev gehvāre dāye āftāb-ı nīm-rūz

350. **kim:**
Tarih 57
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret bağladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

351. **kim:**
Tarih 57
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Bir mübārek şehrde geldi sarāy-ı dehre kim
10. Feyż-i İbrāhīm Hallīluʾllāh bāḳīdür henūz

352. **kim:**
Tarih 61
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Gördi kim olmış bu ʿālī cāmiʿüñ
6. Saḳf ü erkânı ḳarīn-i inhidām

353. **kim:**
Tarih 63
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ḳaṣr-ı vālāsı Ebuʾl-ẖayruñ kim
2. Eyledi şöhreti pür āfākı

354. **kim:**
Tarih 73
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Baẖş eyledi kāʾināta bir nūr
4. Kim mihr sühādur aña nisbet

355. **kim:**
Tarih 74
Mısra: **25**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
25. Böyle tārīẖe bir üstād-ı süẖan lāzım kim
26. İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

356. **kim:**
Tarih 76
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Cihāndār-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed kim
4. Felekler ārzū eyler derinde olmaġa bende

357. **kim:**
Tarih 76
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Zihī āyīne kim ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret
8. Vücūd-ı pākin itmiş ser-be-ser nūriyle āgende

358. **kim:**
Tarih 76
Mısra: **19**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Pederle māderün saʿdi aña itmiş sirāyet kim
20. Felek terbīʿ-i saʿdeyn itdügi gün oldı zāyende

359. **kim:**
Tarih 77
Mısra: **39**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. Ṣad gūne āferīn kim kendü eliyle itdi
40. Ol günbed-i żülāli ẖāk ü hevāya ġalṭān

360. **kim:**
Tarih 79
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. H̱āṭıra geldi bu maʿnī ola bir tārīẖ kim
8. İtse her onda teraḳḳī olsa tārīẖ-i cedīd

361. **kim:**
Tarih 80
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ẕātıdur ol nusẖa-i pākīze-i iḳbāl kim
4. Fenn-i aẖlāḳ-ı mekārimden olınmış münteẖab

362. **kim:**
Tarih 80
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ol vezīr-i bī-nazīr u müşterī-tedbīr kim
6. Kārgāh-ı ʿizz ü cāh olmış aña mirās̱-ı eb

363. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **47**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
47. Kimisi didi kim bu micmer-i zer
48. ʿAnber-i şāmı yaḳdı itdi hebā

364. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **51**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
51. Kimi dir kim açıldı perde-i şeb
52. Zührenüñ levḥi oldı cilve-nümā

365. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **53**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
53. Kimi dir kim bu tūp-ı zerrīni
54. Atdı meydāna ṣavlecān-ı ḳażā

366. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **69**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
69. Budur ol ḫātem-i hümāyūn kim
70. İtdiler ṣadr-ı aʿẓama iʿṭā

367. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **71**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
71. Nice ṣadr-āṣaf-ı ṣaf-ārā kim
72. Vakf-ı iḳbālidür bilād-ı duʿā

368. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **99**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
99. Sensin ol āṣaf-ı muʿaẓẓam kim
100. Ser-fürū itdi saña çerḫ-i dü-tā

369. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **101**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
101. Sensin ol ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet kim
102. Sensüz olmaz niẓām-ı mülke beḳā

370. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **103**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
103. Sensin ol tābiʿ-i şeriʿat kim
104. Saña dil-beste fırḳa-ı ʿulemā

371. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **105**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
105. Sende var öyle şan u şevket kim
106. Ḫavf ider kūh-ı Ḳāf'da ʿAnḳā

372. **kim:**
Tarih 82
Mısra: **129**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
129. Liʾllāhiʾl-ḥamd gördük ol demi kim
130. Şevketüñ ṣaldı dehre ṣīt ü ṣadā

373. **kim:**
Tarih 83
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmışdı mecmaʿ-ı kerem u ʿiffet u ṣalāḥ

374. **kim:**
Tarih 84
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmaya mis̱li nice ṣabāḥ u revāḥ ola

375. **kim:**
Tarih 84
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. İtdi beḳāya ʿazm bu köhne ḫarābeden
4. Kim rūḥına beḳā sebeb-i irtiyāḥ ola

376. **kim:**
Tarih 86
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫᵛāhına herkes meşaḳḳatsüz resā

377. **kim:**
Tarih 89
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Nā-gehān hātif-i ġaybī tārīḫ
8. Didi kim rāḥat-ı dīn ü devlet

378. **kim:**
Tarih 92
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

379. **kim:**
Tarih 92
Mısra: **39**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. Bāḫuṣūṣ ola bunun ṣāḥibi bir āṣaf kim
40. Felek ādāb u vekārından ider istiḥyā

380. **kim:**
Tarih 92
Mısra: **41**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. Kevkeb-i şān ü şükūhı o ḳadar ʿālī kim
42. Olamaz dāʾire-i rifʿatine fikr resā

381. **kim:**
Tarih 92
Mısra: **43**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. Āsmān-ḳadr ü felek-pāye ʿAlī Pāşā kim
44. Rütbe-i cāhını taḥrīr idemez istīfā

382. **kim:**
Tarih 94
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Aña muʿayyene ḫāṣṣiyetüñ birisi bu kim
6. Taʿalluḳ itdügi imdād ile ider teʾyīd

383. **kim:**
Tarih 96
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Zihī pādişeh kim kemīn çākeri
8. Ruḫ-i mihre olmaz tenezzül-nümāy

384. **kim:**
Tarih 97
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Böyle bir cāmiʿ-i pākīze binā eyledi kim
10. İndiler seyrine sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā

385. **kim:**
Tarih 103
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Zihī revnaḳ-feżāy-ı kevkeb-i şān-ı ḫilāfet kim
6. Döker bāl ü perin nāmın işitse Ḳāf'da ʿAnḳā

386. **kim:**
Tarih 103
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Şehinşāh-ı bülend-i iḳbāl fermān-rān-ı ʿālem kim
8. Sezādur beyża-i ṭuġrāsı olsa beyża-i beyża

387. **kim:**
Tarih 103
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Ḥaḳiḳat üzre ẓılluʾllāh o şāhenşāha dirler kim
14. Ola ḥükminde Mekkeʾyle Medīne Mescid-i Aḳṣā

388. **kim:**
Tarih 103
Mısra: **37**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zāʾil degül endīşe-i ʿukbā

389. **kim:**
Tarih 103
Mısra: **51**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
51. Ne maʿbed kim s̱evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melāʾik naḳl içün ġavġā

390. **kim:**
Tarih 104
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Hakān-ı felek-mertebe Ḫān Aḥmed-ı ʿādil
4. Kim ẕāt-ı hümāyūnıdur ārāyiş-i dünyā

391. **kim:**
Tarih 104
Mısra: **15**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Ez-cümle maḳām-ı Zekeriyyā-yı nebī kim
16. Ḳadriyle budur levḥa-i mecmūʿa-i Şehbā

392. **kim:**
Tarih 104
Mısra: **76**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
75. Bu ḫıdmete nās eyledi bir mertebe taʿẓīm

76. Kim çarḫ-ı çihārümde pesend itdi Mesīḥā

393. **kim:**
Tarih 104
Mısra: **84**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
83. Nās eyledi maḥşer gibi bir gūne tezāḥüm
84. Kim naḳş-ı ḥasīr olmış idi dīde-i bīnā

394. **kim:**
Tarih 104
Mısra: **100**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
99. Ḥamd itse sezādur buna şāhenşāh-ı ʿālem
100. Kim ʿaṣr-ı şerīfinde ẓuhūr itdi bu maʿnā

395. **kim:**
Tarih 108
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Yaʿnī ʿAbduʾllāh Efendi zübde-i āl-i Resūl
4. Kim ider maḥsūd-ı ḫulḳı bendesin azādeye

396. **kim:**
Tarih 108
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Cevher-i nūr-ı aṣālet berḳ urur ol mertebe
6. Kim olur ḳandīl nūr-ı cebhesi seccādeye

397. **kim:**
Tarih 112
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. ʿAlī-nām ol āṣaf-ı pāk- dil kim
4. S̠enāsıyla rīżān olur ḫāmeden ḳand

398. **kim:**
Tarih 113
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Öyle bir şeh-zāde-i āzāde kim
6. Ḥüsnine ḥüsn-i edā itmez vefā

399. **kim:**
Tarih 115
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Baḥr-ı ʿirfān kān-ı iḥsān ḥażret-i ṣadr-ı zamān
2. Kim Muḥammed nāmını Ḥaḳḳ aña şāyān eyledi

400. **kim:**
Tarih 115
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Cümleden bir manṣıb-ı ʿāliyle itdi ser-firāz
6. Kim yirin hem-sāye-i ḫurşīd-i raḫşān eyledi

401. **kim:**
Tarih 116
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. O māh-ı sīne-zīb-i dāye-ı ʿizz ü saʿādet kim
4. Vücūdı ṣadre iḥsān-kerde-i Feyyāz-ı muṭlaḳdur

402. **kim:**
Tarih 116
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. O destūr-ı cihānbān maʿdilet-pīrāy-ı devrān kim
8. ʿİbāduʾllāha ābāsiyla ecdādından eşfaḳdur

403. **kim:**
Tarih 116
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. O dānā-yı ḫıredmend aʿlem-i esḥāb-ı devlet kim
12. Arisṭo mekteb-i fażlında bir şākird-i aḥmakdur

404. **kim:**
Tarih 116
Mısra: **27**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
27. Żarūrī iḫtisāra raġbet itdüm kim bu vādīde
28. Lisān-ı ḳalden zīrā lisān-ı ḥāl enṭaḳdur

405. **kim:**
Tarih 125
Mısra: **15**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

406. **kim:**
Tarih 127
Mısra: **64**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
63. Ḳıble-i ins u melek kişverine dāhildür
64. Kim olur bu şeref u şevket-i iclāle sezā

407. **kim:**
Tarih 127
Mısra: **65**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
65. Kime maḫsūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya
66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ḫuṭebā

408. **kim:**
Tarih 127
Mısra: **83**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
83. Līk olmadı muvaffaḳ biri bir ḫıdmete kim
84. Pādişāha fuḳarādan ide taḥṣīl-i duʿā

409. **kim:**
Tarih 128
Mısra: **15**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Luṭf-ı Ḥaḳ eyledi bir fetḥ ü ẓafer iḥsān kim
16. Oldı sükkān-ı memālik yeni başdan iḥyā

410. **kim:**
Tarih 130
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. O ḳadar ḥüsn-i sülūk eyledi kim devletde
6. Medḥ-i evṣāfını vird eyledi aʿlā ednā

411. **kim:**
Tarih 132
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Bu sāl-i saʿādet-iştimālüñ
2. Kim naḳş-ı cebīnidür selāmet

412. **kim:**
Tarih 132
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Tārīḫini kim sorarsa Nābī
4. Eyler sene-i ġazā kifāyet

413. **kim:**
Tarih 134
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Zihī ḳaṣr-ı dil-ārā cāygāh-ı rūḥ-baḫşā kim
2. Zebān-ı ḫāme ile ḥüsninün mümkin degül medḥi

414. **kim:**
Tarih 135
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Budur nāmūs u ʿırż-ı salṭanat kim bildüre ḥaddin
14. Bed-hūy u siyeh-ı dil naḳż-ı ʿahd üzre ʾinād itdi

415. **kim:**
Tarih 137
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḥaleb bir gūne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

416. **kim:**
Tarih 137
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Niẓām-ı nāsa ṭabʿında teveccüh öyle rāsiḫ kim
12. Terāzū-yı tesāvīde ṭutar aʿlā vü ednāyı

417. **kim:**
Tarih 138
Mısra: **59**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
59. Gevher-i lücce-i aḫlāḳ ʿAlī Pāşā kim
60. Eylese faḫr sezā ẕātı ile devlet ü dīn

418. **kim:**
Tarih 138
Mısra: **67**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
67. Nābīyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile kim

68. Ḥażret-i Ḥaḳḳuñ ola ḥüsn-i kabūline ḳarīn

419. **kim:**
Tarih 142
Mısra: **26**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
25. Ey āṣaf-ı yegāne Ḥaḳʾa eyle şükrler
26. Kim dūş-ı ṣıdḳun itdi maḳar sancaḳ-ı şerīf

420. **kim:**
Tarih 144
Mısra: **39**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. İtdi bir gūne perīşān leşker-i küffārı kim
40. Leşker-i deycūra eyler anı ancaḳ āftāb

421. **kim:**
Tarih 144
Mısra: **43**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ẖāke çekdi gūşın māh-tāb

422. **kimi:**-*i*
Gazel 15
Mısra: **10**
Soru zamiri.
9. Ben ẖayālinle ṣabāh olınca itdüm güft-gū
10. Sen kimi şāyeste-i luṭf-ı ẖiṭāb itdüñ bu şeb

423. **kim:**
Gazel 51
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ
6. Kim alur zeytūn-ı ẖāmı deste revġandur murād

424. **kime:**-*e*
Gazel 61
Mısra: **8**
Soru zamiri.
7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾs̱īr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

425. **kim:**
Gazel 158
Mısra: **1**
Soru zamiri.
1. Kim ṣorar ẖāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

426. **kim:**
Gazel 319
Mısra: **3**
Çünkü.
3. Çoḳ da maġrur olma kim mey-hāne-i ikbālde
4. Biz hezārān mest-i maġruruñ ẖumārın görmişüz

427. **kimi:**-*i*
Gazel 19
Mısra: **1**
Her kim.
1. İtse sencīde kimi ẖaslet-i nīkū-yı edeb
2. Refʿ i der ẖākdan elbette terāzū-yı edeb

428. **kim:**
Gazel 21
Mısra: **7**
Her kim.
7. Kim teşne-i zülāl-i lebüñ oldi ey ṣanem
8. Ṭufān-ı Nūḥʾı görse olur çeşmine serāb

429. **kim:**
Gazel 31
Mısra: **9**
Her kim.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerẖ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

430. **kime:**-*e*
Gazel 126
Mısra: **3**
Her kim.
3. Kime el virse refāhiyyet olur rāḥat-yāb
4. Ṣıdḳ eyyām-ı zarūretde metīn olmadadur

431. **kim:**
Gazel 874
Mısra: **2**
Her kim.
1. Bir kimse ẖāne-i dili ābād görmedi
2. Kim gördi ise ẖāṭırumı şād görmedi

432. **kim:**
Tarih 30
Mısra: **49**
Her kim.
49. Kim nigāh eylerse rūy-ı şāhid-i makṣūdını
50. Gösterür āyīne-i kāşīsi ṣūret-güsteri

433. **kim:**
Gazel 116
Mısra: **5**
Her kim.
5. Dil-siyehdür siteminden kim olurdı āzād
6. Nergis-i ẓālimi ṣad şükr ki bīmārcadur

434. **kim:**
Gazel 192
Mısra: **6**
Her kim.
5. Şevḳ-i miyān-ı yār ile āġūşum açmadan
6. ʿĀlemde kim görürse beni kefşger ṣanur

435. **kim:**
Gazel 215
Mısra: **8**
Her kim.
7. Şāyāndur olsa natıka memnūn-ı sāmiʿa
8. Zīrā ki kim muḳayyed ise müstefīd olur

436. **kim:**
Gazel 363
Mısra: **8**
Her kim.
7. Taḳdīre taʿarrużdan anuñ farḳı mı vardur
8. Kim eyler ise gerdiş-i devrāna taʿarruż

437. **kim:**
Gazel 603
Mısra: **10**
Her kim.
9. Keşf ider Nābī dil-i sevdā-zede esrārını
10. Meclisinde kim bulunsa maḥrem olsun olmasun

438. **kim:**
Gazel 667
Mısra: **18**
Her kim.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAli Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim mihr yüz sürerse sezādur liḥāfına

439. **kim:**
Gazel 705
Mısra: **18**
Her kim.
17. Pīşgāhında nevāl-i raḥmeti hāżır bulur
18. Kim olursa ṣıdḳ ile mihmān Āyāṣufiyyeʾde

440. **kim:**
Gazel 762
Mısra: **7**
Her kim.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

441. **kimden:**-*den*
Gazel 801
Mısra: **4**
Her kim.
3. Tevāżuʿ eylemiş taḥṣīl teʾhīr-i ʿibādetden
4. Olur kimden görürse ser-fürū pāyına üftāde

442. **kim:**
Gazel 871
Mısra: **2**
Her kim.
1. Oldı bir naẖvet-perestün dil yine dīvānesi
2. Kim niyāz olmış şehīd-i ġamze-i mestānesi

443. **kime:**-*e*
Gazel 885
Mısra: **12**
Her kim.
11. Emn gelmez ṭamaʿından baña hengām-ı vedā
12. Kime ışmarlasam ol şūhı Ḫudaʾdan ġayrı

444. **kimde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **95**
Her kim.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

445. **kimde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **96**
Her kim.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

446. **kimüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **136**
Her kim.
135. Gül virür seng-i mezārında olan şaḫ-ı ḥurūf
136. Ravżasında kimüñ eylerler ise ismini yād

447. **kimüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **138**
Her kim.
137. Zāʾir-i ḳabre ne söz nār ḳaçar nūrından
138. Ṣalavātıyla kimüñ eyleseler rūḥını şād

448. **kime:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **7**
Her kim.
7. Tevfīḳ-i Iẕidi kime olursa reh-nümā
8. Baḫt-ı bülendi ceẕb ider aḥkām-ı rifʿati

449. **kimüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **17**
Her kim.
17. Olsa kimüñ güşāyiş-i çeşmi murād-ı Ḥaḳḳ
18. Tāb-efgen eyler üstine bir nūr-ı raḥmeti

450. **kimden:**-*den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **332**
Her kim.
331. Kime itdümse ḥālümi iʿlām
332. Kimden oldumsa çāre-ḫᵛāh-ı merām

451. **kime:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **331**
Her kim.
331. Kime itdümse ḥālümi iʿlām
332. Kimden oldumsa çāre-ḫᵛāh-ı merām

452. **kim:**
Kıt'a 6
Mısra: **7**
Her kim.
7. Kim alursa eline cībine girmekde hemān
8. Görmedüm luṭfı gibi şāhid-i bī-pervāyı

453. **kim:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Her kim.
1. Kim eylemezse pādişehüm saña ser-fürū
2. Olsun vücūdı mesḫ benüm ḫilḳatüm gibi

454. **kim:**
Kıt'a 77
Mısra: **4**
Her kim.
3. İder nebī vü velīye ḳasem ʿaleʾt-tażmīn
4. Be-ḥaḳḳ-ı nān ü nemek diyü kim iderse yemīn

455. **kimde:**-*de*
Kıt'a 86
Mısra: **3**
Her kim.
3. Müdām almadadur kimde görse naḳd-i ḥayāt
4. Ḳumar-bāz-ı felek nuḳre-i sitāre ile

456. **kim:**
Tarih 92
Mısra: **11**
Her kim.
11. Seyrine kim ki gelür olduğını seyr eyler
12. Sāyebān-ı ser-i ādem per ü bāl-i ḥavrā

457. **kimden:**-*den*
Tarih 127
Mısra: **87**
Her kim.
87. Kimden ümmīd-i niẓām itdi ise salṭanata
88. Oldılar ġaflet ile bādiye-peymā-yi ḫaṭā

458. **kimi:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **89**
Her kim.
89. Kimi naṣb itdi ise ṣadr-ı muʿallā-ḳadre
90. Bulmadı būy-ı liyāḳat birisinden ḳaṭʿā

459. **kim:**
Tarih 142
Mısra: **13**
Her kim.
13. Her ḳanda kim ḳıyām ide ol naḫl-i ser-firāz
14. Olur semer-feşān-ı ẓafer sancaḳ-ı şerīf

460. **kim:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Kim.
5. Naẓar ḥaḳīḳatedür yoḫsa kim perestiş ider
6. Girerse cāme-i zer-tāre ṣūret-i dībāc

461. **kim:**
Gazel 49
Mısra: **19**
Kim.
19. Ol rū-siyehüm kim yazıcaḳ ḥarf-i vücūdum
20. Şerm eyledi refʿ-i serine ḫāme-i īcād

462. **kimden:**-*den*
Gazel 166
Mısra: **13**
Kim.
13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕīb nıṣfı ṣādıḳdur

463. **kim:**
Gazel 206
Mısra: **17**
Kim.
17. Ayağı meykededen kim çekerdi ey sāḳī
18. Ṭufeyl-ı müft-ḫorān mey-keşāna çatmasalar

464. **kimdür:**-*dür*
Gazel 224
Mısra: **9**
Kim.
9. Kimdür bizi menʿ eyleyecek bāġ-ı cināndan
10. Mevrūs̱-ı pederdür girerüz ḫāne bizümdür

465. **kim:**
Gazel 364
Mısra: **7**
Kim.
7. Kim ḳādir idi itmeġe taḥṣīl-i menāṣıb
8. Emvāt olaydı eger iḥyāya muʿārıż

466. **kime:**
Gazel 388
Mısra: **3**
Kim.
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳażā
4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

467. **kimlere:**-*ler, -e*
Gazel 405
Mısra: **10**
Kim.
9. Rūyına şerm iderüm baḳmaġa yād itdükçe
10. Kimlere cilvegeh olduğını bu meydānuñ

468. **kime:**-*e*
Gazel 406
Mısra: **5**
Kim.
5. Bu bezm içinde kime virdi sākī-i devrān
6. Piyāle-i mey-i ümmīdi ḳandurıncaya dek

469. **kime:**-*e*
Gazel 411
Mısra: **9**
Kim.
9. Olmasak biz kime ʿarż eyler idi envārın

10. Felek anlar mı ʿaceb ḳadrini iḥsānumuzuñ

470. **kim:**
Gazel 438
Mısra: **3**
Kim.
3. Var mı görmiş kim ile eylese ʿaḳd-i peyvend
4. Ṭurduġın ʿahdine devlet didügüñ ġaddāruñ

471. **kim:**
Gazel 470
Mısra: **1**
Kim.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ẖ˅āhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

472. **kim:**
Gazel 507
Mısra: **7**
Kim.
7. Destār-ı çīresüz baña kim eyler iʿtibār
8. Küttāb içinde her ne ḳadar çīre-dest isem

473. **kimdür:***-dür*
Gazel 809
Mısra: **9**
Kim.
9. Kimdür olan bu ʿarṣada menzil-res-i murād
10. Yekrān-ı ihtimāmı sebük-tāz iderse de

474. **kim:**
Gazel 89
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Vardukça rūy-ı yāre nigeh remz ider bunı
8. Kim devlet irtikāb-ı seferden ẓuhūr ider

475. **kim:**
Gazel 496
Mısra: **11**
Kim.
11. Kim ṭutar sīnedeki mużmer olan sözlerini
12. Çeşm-i ẖātemde mürekkebden eger olmasa nem

476. **kim:**
Gazel 90
Mısra: **9**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
9. Serinde olmayınca sāyesi kim iʿtibār eyler
10. ʿAceb mi dāmen-i ṭuġrāya rū-māl itse fermānlar

477. **kim:**
Gazel 390
Mısra: **2**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
1. Neyleyüm sāġarı zīb-i kef-i yār olmayıcaḳ
2. Kim baḳar āyīneye āyīnedār olmayıcaḳ

478. **kim:**
Gazel 414
Mısra: **5**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
5. Ṣaded maʿnāda yoẖsa sāde naẓma kim nigāh eyler
6. Nedür bī-rūh nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

479. **kimde:***-de*
Gazel 585
Mısra: **4**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
3. Hīç-i dehān-ı tengüñ künc-i ʿademden farḳı yoḳ
4. Kimde var idrāke ḳudret ḥarf-i rāz-ı mübhemin

480. **kim:**
Gazel 595
Mısra: **9**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
9. Āyā kim itdi çīde güher-rīze-i murād
10. Nābī bu köhne ṭāḳ-ı muraṣṣaʿ-revāḳdan

481. **kimdür:***-dür*
Gazel 602
Mısra: **9**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
9. Kimdür cihānda olmamış āyā firifte
10. İḳbāl ber-ḳarār-ı ẖayāl-i muḥāl iken

482. **kimdür:***-dür*
Gazel 675
Mısra: **3**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
3. Ey māh-pāre kimdür olan sedd-i rāh-ı vaṣl
4. Ṣoḥbet senüñle rūz-ı ezelden nasīb ise

483. **kim:**
Gazel 699
Mısra: **15**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
15. Ol gūne zebān-zed sözi kim bulmaġa ḳādir
16. Mecmūʿa-i erbāb-ı suẖan cümlesi elde

484. **kim:**
Gazel 802
Mısra: **4**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
3. Maʿnī-i tāze fikr it itme luġātle memlū
4. Kim eyler iʿtibārı berg-i ne-dāde bāre

485. **kim:**
Gazel 805
Mısra: **17**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
17. Nābīyā kim getürür baña peyām-ı zülfin
18. Dili göndermiş idüm düşdi o da pāyende

486. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **191**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

487. **kimdür:***-dür*
Kaside 2
Mısra: **198**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
198. Seni idrāk idecek kimdür eyā nūr-ı cevād
197. Evvel-i MāẖHalaḳaʾllah ki senüñ nūruñdur

488. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **126**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
125. ʿArż-ı mihr eylemeġe başladı devrān ammā
126. Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

489. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **126**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
125. ʿArż-ı mihr eylemeġe başladı devrān ammā
126. Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

490. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **81**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
81. Böyle meydān-ı ẖaṭarda kim ümīd eyler idi
82. Eşheb-i mülk tekerlenmiş iken ide ḳıyām

491. **kimde:***-de*
Kaside 13
Mısra: **111**
Hangi kişi?" anlamında

cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

492. **kimden:***-den*
Kaside 13
Mısra: **157**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

493. **kimdür:***-dür*
Kaside 13
Mısra: **153**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
153. Öpmemiş kimdür anuñ dāmen-ı ʿalī-cāhın
154. İşte efvāh-ı havāṣ işte şifāh-ı aʿlām

494. **kimdür:***-dür*
Kaside 13
Mısra: **198**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
197. Daḫme-i ṣulḥ senüñ nāmuña bağlanmışdur
198. Fetḥine kimdür iden böyle ṭılısmuñ ikdām

495. **kimüñ:***-üñ*
Kaside 13
Mısra: **83**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
83. Kimüñ eylerdi güẕer dāʾire-i ḫāṭırına
84. Ki cihān-ı maraż-ālūde bula ṣıḥḥat-ı tām

496. **kimüñ:***-üñ*
Kaside 13
Mısra: **107**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
107. Yā kimüñ kevkeb-i baḫtında liyāḳat vardur
108. Ki bu emre ide taḫṣīṣ Ḫudā-yı ʿallām

497. **kimüñ:***-üñ*
Kaside 13
Mısra: **158**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

498. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **200**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

499. **kimüñ:***-üñ*
Kaside 18
Mısra: **52**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
51. Cümle ṭuğrāsı görülsüñ vüzerā-yı selefüñ
52. Kimüñ olur görelüm resmi bunuñla hem-pā

500. **kimi:***-i*
Kaside 24
Mısra: **121**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
121. Seni medḥ eylemesüñler kimi medḥ itsüñler
122. Naẓm-sencān-ı cihān nükteverān-ı dünyā

501. **kimdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **277**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
277. Şimdi kimdür iden bir öyle eẕer
278. Eṣ-ṣalā işte reh-revān-ı hüner

502. **kimde:***-de*
Kıt'a 24
Mısra: **2**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
1. Ẓihn-i pāki cümle fenden südmend
2. Kimde vardır böyle ṭabʿ-ı ser-bülend

503. **kimde:***-de*
Tarih 29
Mısra: **18**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
17. S̱ābite çoḳdan durur gelsüñ disüñ
18. Kimde gördi böyle bāzū-yı metīn

504. **kim:**
Tarih 77
Mısra: **45**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
45. Eṣlāfdan kim itdi inṣāf olunsa böyle
46. Tekmīl-i ʿırż-ı devlet terfīʿ-i şān-ı Sulṭān

505. **kime:***-e*
Tarih 127
Mısra: **65**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
65. Kime maḫṣūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya
66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ḫuṭebā

506. **kim:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Ki bağlacı.
7. Her ḳande kim telāmmuʿ ide pertev-i cemāl
8. Terk-i perestiş eylemem mezhebüm budur

507. **kim:**
Gazel 68
Mısra: **6**
Ki, bundan dolayı.
5. Ne ḥāl ise çekilür važʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb
6. Ol ārzū ile kim ʿakıbet selāmetdür

508. **kim:**
Gazel 111
Mısra: **18**
Ki, bundan dolayı.
17. Yem-i tevekküle ṣāl ṣaṣt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ ṣikār olunur

509. **kim:**
Gazel 120
Mısra: **11**
Soru zamiri (hangi kimse).
11. ʿAceb kim eyler elinden rehā girībānı
12. Felek didükleri şerīr-i nābe-kār o mıdur

510. **kim:**
Gazel 536
Mısra: **1**
Soru zamiri (hangi kimse).
1. Kim düşerdi pāyuma ḫum gibi pür-cūş olmasam
2. Kim ṭutardı çeşm sağar gibi ser-cūş olmasam

511. **kim:**
Gazel 536
Mısra: **2**
Soru zamiri (hangi kimse).
1. Kim düşerdi pāyuma ḫum gibi pür-cūş olmasam
2. Kim ṭutardı çeşm sağar gibi ser-cūş olmasam

512. **kim:**
Gazel 761
Mısra: **11**
Soru zamiri (hangi kimse).
11. Ġam olmasa kim añlar idi ḳadr-i sürūrı
12. Nābī idemem ḫıdmetin inkār ġamuñ da

513. **kim:**
Gazel 828
Mısra: **1**
Soru zamiri (hangi kimse).
1. Kim düşer dāmenüme ḳaṭre-i ḫūndan ġayrı
2. Kim öper pāyumı zencīr-i cünūndan ġayrı

514. **kim:**
Gazel 828
Mısra: **2**
Soru zamiri (hangi kimse).
1. Kim düşer dāmenüme ḳaṭre-i ḫūndan ġayrı
2. Kim öper pāyumı zencīr-i cünūndan ġayrı

515. **kimimüz:***-i, -müz*
Gazel 828
Mısra: **4**
Soru zamiri (hangi kimse).
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerḫ-i nigūndan ġayrı

516. **kim:**
Gazel 31
Mısra: **7**
Hangi kişi; insan,birey.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

517. **kimlerle:***-ler, -le*
Gazel 72
Mısra: **5**
Hangi kişi; insan,birey.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

518. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **7**
Hangi kişi; insan,birey.
7. Kim iʿtibār ider bu şifā-ḫānede bize
8. Maʿcūn-ı nev-sirişte-i nā-ʿāzmūdeyüz

519. **kimlerüñ:***-ler, -üñ*
Kaside 2
Mısra: **193**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
193. Kimlerüñ gūşına lāyıḳ yine senden ġayrı
194. Şeb-i miʿrācdaki cevher-i esrār-ı müfād

520. **kimüñ:***-üñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **29**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
29. Bu nişīmen kimüñ nişīmenidür
30. Ki ṣabā vaḳf-ı çeşm-i revzenidür

521. **kim:**
Tarih 55
Mısra: **27**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
27. Köhnesin kim yād ider ḳaṣr-ı Süleymān olsa da
28. Nām ü şānın bu binā-yı tāze ber-bād eyledi

522. **kim:**
Gazel 301
Mısra: **9**
"Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.
9. Bize kim āb virür ebr-i keremden ġayri
10. Deşt-i bī-fāʾidede sebze-i ḫod-rūyuz biz

523. **kim:**
Gazel 47
Mısra: **7**
Çünkü.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim
8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

524. **kim:**
Gazel 104
Mısra: **11**
Çünkü.
11. O bezmde nice mümkin ṣafā-yı ḫāṭır kim
12. Niẓāmı fırṭına-i ḳulzum-ı meṣārif olur

525. **kim:**
Gazel 382
Mısra: **8**
Çünkü.
7. Çeşm-i ʿināyet umma o ṣūret-fürūşdan
8. Kim kendi çeşmine çekecek tūtyası yoḳ

526. **kimi:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **324**
Her kim.
323. Arayup çāre ben dil-i nā-şād
324. Kimi gördümse itdüm istimdād

527. **kim:**
Gazel 545
Mısra: **8**
Kim, kimin?.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

528. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **3**
Kimi.
3. Kim bir dem-i ḥayret-āzmāde
4. Kim rāh-ı dil idi nā-güşāde

529. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **4**
Kimi.
3. Kim bir dem-i ḥayret-āzmāde
4. Kim rāh-ı dil idi nā-güşāde

530. **kim:**
Gazel 761
Mısra: **4**
Ki bağlacı II Hangi kimse.
3. Kevni o ḳadar naḳş-ı vücūd itmiş iḥāta
4. Kim eylemiş is̲bāt vücūdın ʿademüñ de

531. **kim:**
Gazel 767
Mısra: **9**
Ki bağlacı II Hangi kimse.
9. Tetebbuʿ kim iderse bu zemīn-i tāzeye Nābī
10. Miyān-ı tāze-gūyānda odur pākīze-gūterce

532. **kim:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **124**
Kim? II Ki.
123. īmʿān olunursa kāʾināta
124. Kim oldı sezā bu iltifāta

kim baḳar:

1. **kim baḳar:**
Gazel 742
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hiç kimse bakmaz, dinlemez, önemsemez.
11. Bir kez açılmasuñ ser-i ḫum yoḫsa kim baḳar
12. Fermān-ı ʿaşḳa şıḥne-i ṣabruñ yasaġına

kim diñler:

1. **kim diñler:**
Gazel 69
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kim inanır.
5. Çerḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
6. Dil-berān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

kim dir:

1. **kim dir:**
Gazel 547
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim der, kim söyler.
11. Kim dir ḳalemüñ olmaya Nābī müteʾes̲s̲ir
12. Bu çāk-i girībān ile bu eşk-i terinden

kim dirdi:

1. **kim dirdi:**
Gazel 489
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kim derdi ki, kimsenin beklemediği durumların gerçekleşmesini hayratle kaşılama ifadesi.
1. Kim dirdi oldı ḫardan āzürde pāy-ı gül
2. Dāl olmasa bu maʿnīye ḳadd-i dü-tā-yı gül

kim görse:

1. **kim görse:**
Gazel 123
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kim görse.
5. Hem-libās-ı Kaʿbe dāġ-ı sīnemi kim görse dir
6. Ser-be-ser maʿmūre-i ʿaşḳuñ sevādı böyledür

kim inanur:

1. **kim inanur:**
Gazel 69
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kim ikna olur, kim kanar!.
5. Çerḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
6. Dil-berān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

kim ḳaldı:
1. **kim ḳaldı:**
Gazel 444
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kim kaldı? (Kimse kalmadı).
1. Dāġsız bir sīne var mı şemʿ-i rūyuñdan senüñ
2. Dil-perīşān olmaduḳ kim ḳaldı mūyuñdan senüñ

kim ki:
1. **kim ki:**
Gazel 187
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hangi kimse ki.
5. Kim ki mekr-i zen-i dünyāya zebūn olmaz ise
6. Rezmgāh-ı feleğe merd gelür merd gider

2. **kim ki:**
Gazel 751
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Hangi kimse ki.
17. Nābiyā kim ki bulur genc-i maʿānīye vuṣūl
18. Ṭabʿı bilmem ki nice raġbet ider iksīre

3. **kim ki:**
Gazel 50
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

4. **kim ki:**
Gazel 138
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
7. Erre-i şāh-ı ḥayāt olur aña peykānı
8. Kim ki ḫalḳı hedef-i nāvek-i bī-dād eyler

5. **kim ki:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
9. Nice mümkin ḳala ferdāda daḫı ferd u ġarīb
10. Nābīyā kim ki bu ʿālemde bu gün yarın arar

6. **kim ki:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
111. Kim ki maḳbūl-ı ḥażret-i Ḥaḳ olur
112. O şebün ḳadrine muvaffaḳ olur

7. **kim ki:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

8. **kim ki:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
27. Budur ümmīd Ḫudāʾdan Nābī
28. Kim ki medḥ eyler ise aṣḥābı

9. **kim ki:**
Kıt'a 87
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
3. Kim ki gördüyse taʿaccüble didi
4. Süridürler köpeği öldürene

10. **kim ki:**
Matla 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
1. Ṣıḥḥat-ı āşıḳ nigāh-ı çeşm-i bīmārındadur
2. Bī-ḫıreddür kim ki anuñ ḳayd-ı tīmārındadur

11. **kim ki:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hangi kimse olursa olsun.
7. ʿAks -i ruḫsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

12. **kim ki:**
Kaside 2
Mısra: **243**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
243. Kim ki var miṡl ü şebīhi bulunur ʿālemde
244. Münḥaṣır saña faḳaṭ rütbe-i nefy-i endād

13. **kim ki:**
Kaside 2
Mısra: **245**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
245. Kim ki rūşenger-i mihrüñle degül ṣāf-derūn
246. Başar āyīne-i āsāyişini jeng-i nikād

14. **kim ki:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
113. Kim ki eyler o leyleye ikrām
114. İder aḥkām-ı ʿizzetin ihkām

15. **kim ki:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
3. Bende vü mā-melek-i bende Ḫudāʾnun olıcaḳ
4. Cehldür kim ki benüm diyü iderse daʿvā

16. **kim ki:**
Kıt'a 109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
4. İtsün eczā-yı şehādet leb ile dendānı
3. Nābiyā kim ki bu maʿnāya güvāh isterse

17. **kim ki:**
Tarih 127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
9. Kim ki Allāhʾa ider cümle umūrın tefvīż
10. Eylemez ġayret-i Ḥaḳ kimseye muḥtāc-ı recā

18. **kim ki:**
Tarih 127
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
11. Kim ki esbāb-ı mecāzīden ider ḳaṭʿ-ı ümīd
12. Bī-ṭaleb eyler aña ḥażret-i Vehhāb ʿaṭā

19. **kim ki:**
Tarih 127
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
15. Kim ki ṣıdḳ ile olur künc-i tevekkülde mekīn
16. Getürür ayağına devlet u iḳbāli Ḫudā

kim ola:
1. **kim ola:**
Kaside 13
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimdir.
161. Kim ola Ḫusrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmerṡ
162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

2. **kim ola:**
Kaside 13
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimdir.
161. Kim ola Ḫusrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmerṡ
162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

kim var ise:
1. **kim var ise:**
Gazel 75
Mısra: **11**

Kelime Tipi: -
Eğer varsa.
11. Bī-ḫarf-i telḫ kim var ise ḫāk-i şehrdür
12. Ebnā-yı şehr cümlesi şīrīn-zebān olur

kimde:
1. **kimde:**
Gazel 146
Mısra: **14**
Hangi kişi?.
13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

2. **kimde:**
Gazel 336
Mısra: **12**
Hangi kişi?.
11. Eṡerin itse de ārāyiş-i gerdūn Nābī
12. Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

kimden:
1. **kimden:**
Gazel 328
Mısra: **2**
Kimden.
1. Bu āb u tāb ḳandan meyḫāneler de bilmez
2. Ṣahbāda neşʾe kimden mestāneler de bilmez

2. **kimden:**
Kaside 13
Mısra: **109**
Kimden.
109. Kimden ümmīd olunur menfaʿat-i rūḥānī
110. Ki anuñ vāsıṭasıyla ide Bārī inʿām

kimdür:
1. **kimdür:**
Gazel 194
Mısra: **8**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
7. Ṭurmaz meh-i yek-hefte ṭarar ṭurra-i şāmı
8. Meşşāṭası kimdür ʿacabā şāne kimüñdür

2. **kimdür:**
Gazel 461
Mısra: **3**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
3. Mest olmayınca kimdür içen ḫūn-ı sāġarı
4. Der-kār iken nezāreti çeşm-i ḥabābuñ

3. **kimdür:**
Gazel 680
Mısra: **13**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
13. Kimdür anı cemʿ eyleyecek bir daḫı Nābī
14. Mecmūʿa-i āṡār perākende ḳalursa

4. **kimdür:**
Gazel 768
Mısra: **2**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
1. Kūyında itmedükçe taḥammül gedālıġa
2. Kimdür ʿaceb vesile bulan aşinalıġa

5. **kimdür:**
Kaside 9
Mısra: **89**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
89. Hüneri kimdür iden çāḳ bu ḳadar kendüye mülk
90. Nāmı oldıysa ʿaceb mi vüzerāya mefḫar

6. **kimdür:**
Kaside 9
Mısra: **124**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
123. Rūzgār-ı keremüñle senüñ ey Ḥatim-i vaḳt
124. Kimdür āyā diye āyīne-i ṭabʿum muġber

7. **kimdür:**
Kaside 12
Mısra: **1**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ḫamyāze-ı ʿazl olmaya āḫir encām

8. **kimdür:**
Kaside 12
Mısra: **26**
"Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
25. Bādeye der-pey iken derd-i ser-i renc-i ḫumār
26. Bezm-ı ʿālemde ʿaceb kimdür olan mest-i müdām

9. **kimdür:**
Gazel 226
Mısra: **5**
Hangi kimse anlamında soru zamiri.
5. Girye-i mesti görürken diyen āyā kimdür
6. Ṣaḥn-ı meyḫāne tarabnāk olacaḳ yirlerdür

kimdür ki:
1. **kimdür ki:**
Gazel 107
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
13. Kimdür ki olmaya leked-i çerḫe pāy-māl
14. Gūyā bu kār-ḫāne nemedger dükānıdur

2. **kimdür ki:**
Gazel 155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
1. Ṣubḥuñ olınca zīb-i girībānı gūy-ı zer
2. Kimdür ki itmeye heves-i cüst-cūy-ı zer

3. **kimdür ki:**
Gazel 308
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hangi kimse ki.
9. Meydān-ı bī-ḳanāʿat-i ʿālemde Nābiyā
10. Kimdür ki esb-i kāma süvār olmaḳ istemez

kime:
1. **kime:**
Gazel 20
Mısra: **12**
Herhangi bir kimseye, her kime.
11. Sezādur olmaġa zeyn-i mevālī-i ʿulemā
12. Naṣīb olursa kime manṣıb-ı ḳażā-yı Ḥaleb

2. **kime:**
Gazel 82
Mısra: **7**
Herhangi bir kimseye, her kime.
7. Bu sūkda kime virdiyse māye-i enfās
8. Gelince vaʿdesi ḳabża emān zamān mı virür

3. **kime:**
Gazel 475
Mısra: **14**
Herhangi bir kimseye, her kime.
13. Bī-şübhe ṣunar mīve-i miḥneteye destin
14. Ālemde kime himmet idüp ādem iderseñ

4. **kime:**
Gazel 45
Mısra: **17**
Kime.
17. Nābī kime eyler ʿaceb iḥsānını itmām
18. Māhında nümāyānter iken bīş ü kem-i çerḫ

5. **kime:**
Gazel 72
Mısra: **11**
Soru zamiri. Herhangi bir kimseye, her kime.
11. Çāre-ḫᵛāhāne kime derdümi açsam Nābī
12. Benden efzūn o da ser-geşte vü bī-çāre çıḳar

6. **kime:**
Gazel 120
Mısra: **4**
Soru zamiri. Herhangi bir kimseye, her kime.

3. Bu köhne bāġ-ı emelde be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫ∨āh
4. Kime müsāʿid olur ṭabʿ-ı rüzgār o mıdur

7. **kime:**
Gazel 784
Mısra: **12**
Hangi kimseye.
11. Devrān ʿadū himāye-gerān düşmen-ārzū
12. Bī-çāre ehl-i derd kime dād-ḫ∨āh ola

8. **kime:**
Gazel 863
Mısra: **7**
Hangi kimseye.
7. Pīrlük mevsimi bilmem kime taḥmīl ideyüm
8. Bār-ı endūhı yine püşt-i dü-tādan ġayrı

9. **kime:**
Kaside 7
Mısra: **181**
Hangi kimseye.
181. Mülūk-ı ʿālem içinde kime müyesserdür
182. Ki ḫuṭbesi ola Beytüʾl-Ḥarāmda meẕkūr

10. **kime:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Hangi kimseye.
89. Ḥutbesin menber-i sulṭān-ı rüsülde oḳımaḳ
90. Kime maḫṣūṣdur ey pādişeh-ı ʿālem-gīr

11. **kime:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Hangi kimseye.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

12. **kime:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **31**
Hangi kimseye.
31. Kime maḫṣūṣdur ʿaceb bu maḳarr
32. Ki ider naḳşı çeşmi ġarḳ-ı güher

13. **kime:**
Tarih 82
Mısra: **56**
Hangi kimseye.
55. Kimisi dir bu zer ṭabaḳla felek
56. Kime niʿmet-fürūş olur ʿacabā

kimesne:
1. **kimesne:**
Tarih 18
Mısra: **6**
Kimse.
5. Vefātından muḳaddem kendü nuṭḳ-ı bī-niẓāmından
6. Ḥadīs̱-i intiḳālin çoḳ kimesne istimāʿ itdi

kimi:
1. **kimi:**
Gazel 497
Mısra: **2**
Kimse, kim.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

2. **kimi:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Kimi.
5. Pervāne-i tavaf kimi çeşm-dūz-ı şevḳ
6. Mirāt-ı cemʿ-i sabit u seyyar Kaʿbeʾdür

3. **kimi:**
Gazel 198
Mısra: **7**
Hangi kişi?, Kim?.
7. Kimi terkīye aṣar bilsem o ṣayd-efken-i nāz
8. Kʾahū-yı çeşmini ḥasret-keş-i fitrāk eyler

4. **kimi:**
Gazel 338
Mısra: **10**
Hangi kişi?, Kim?.
9. İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
10. Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫ∨āh olmış

5. **kimi:**
Gazel 524
Mısra: **1**
Hangi kişi?, Kim?.
1. Ḳande ʿazmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
2. Kangı ġam-ḫāneyi pür-sūr ideceksin bilmem

6. **kimi:**
Gazel 524
Mısra: **8**
Hangi kişi?, Kim?.
7. Tābiş-i ḥüsn ile bu şuʿle-i ruḫsāre ile
8. Kimi sermāye-res-i nūr ideceksin bilmem

7. **kimi:**
Gazel 524
Mısra: **10**
Hangi kişi?, Kim?.
9. Gerçi ḫ∨āhişger-i vaṣlun ḳatı çoḳdur ammā
10. Kimi şāyeste-i destūr ideceksin bilmem

8. **kimi:**
Gazel 475
Mısra: **8**
Kimi, her kimi.
7. Gerdān olur efvāh-ı mesāmiʿde o sāʿat
8. Esrāruña ʿālemde kimi maḥrem iderseñ

9. **kimi:**
Gazel 506
Mısra: **7**
Kimi, her kimi.
7. Kimi vāreste-i derd añladumsa bezm-i ʿālemde
8. Añı benden beter dil-rīşter endūḫ-gīn buldum

10. **kimi:**
Gazel 714
Mısra: **1**
Kimi, her kimi.
1. Kimi gördümse ḥükūmetkede-i cāh üzre
2. Rāḥatından görinür ol daḫı ikrāh üzre

11. **kimi:**
Gazel 732
Mısra: **10**
Kimi, her kimi.
9. Temekkün eylemeden itdi Nābiyā pā-māl
10. Zamānenüñ kimi gördümse iltizāmında

12. **kimi:**
Tarih 82
Mısra: **51**
Kimisi, bazısı.
51. Kimi dir kim açıldı perde-i şeb
52. Zührenüñ levḥi oldı cilve-nümā

13. **kimi:**
Tarih 82
Mısra: **53**
Kimisi, bazısı.
53. Kimi dir kim bu tūp-ı zerrīni
54. Atdı meydāna ṣavlecān-ı ḳażā

kimi görse:
1. **kimi görse:**
Gazel 793
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılaştığı, denk geldiği herkes.
1. Bülbül ṣanur ol ġonce-i raʿnā kimi görse
2. Pervāne bilür şemʿ-i şeb-ārā kimi görse

2. **kimi görse:**
Gazel 793
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılaştığı, denk geldiği herkes.
1. Bülbül ṣanur ol ġonce-i raʿnā kimi görse
2. Pervāne bilür şemʿ-i şeb-ārā kimi görse

3. **kimi görse:**
Gazel 793
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılaştığı, denk geldiği herkes.
3. Resm-i edebin gör bu ḳadar dürr ü güherle
4. Rū-māle gelür pāyine deryā kimi görse

4. **kimi görse:**
Gazel 793
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılaştığı, denk geldiği herkes.
5. Bīhūde degül būy-ı ḥaḳīḳat ṭaleb eyler

6. Bir kez ṭokunur bād-ı sebük-pā kimi görse

5. **kimi görse:**
Gazel 793
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılaştığı, denk geldiği herkes.
7. Mey-keşlere taʿlīm-i edeb olmasa ḳaṣdi
8. Baş eġmez idi bezmde mīnā kimi görse

6. **kimi görse:**
Gazel 793
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılaştığı, denk geldiği herkes.
9. Mümkin mi miyānını görüp açmaya āġūş
10. Ol kāfir ider şekl-i çelīpā kimi görse

7. **kimi görse:**
Gazel 793
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılaştığı, denk geldiği herkes.
11. Aḥvāl-i Felaṭūnʾı ider ḫumda be-dīdār
12. Bu meykede içre ḫum-ı ṣahbā kimi görse

8. **kimi görse:**
Gazel 793
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılaştığı, denk geldiği herkes.
13. Hicrān ile dem-beste olursa nʾola Nābī
14. Ṭūṭīdür ol āyīne-i gūyā kimi görse

kimi görsen:
1. **kimi görsen:**
Gazel 103
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Herkes.
9. Kimi görsen bile bāzīçe idersün ey çerḫ
10. Bu mecālisde ne hem-sinn ü ne hem-salüñ var

2. **kimi görsen:**
Gazel 345
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herkes.
17. Nābī kimi görsen yüridür ḥükmini nefsün
18. Ḥaḳḳun bize gönderdügi ferman unudulmış

kimi kimi:
1. **kimi kimi:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.
15. Kimisi ehl-i nāz ü kimi niyāz
16. Kimi şādān ü kimi ġam-enbāz

2. **kimi kimi:**
Gazel 187
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kimi...kimi.
9. Feyż-i ḥaḳ herkese dil-h∨āhını iḥsān eyler
10. Kimi āsūde kimi daġdaġa-perverd gider

3. **kimi kimi:**
Kaside 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimi.
23. Eyle bāzār-ı cihāna bir alur gözle naẓar
24. Kimi hem-dest-i revāc ü kimi hem-gird-i kesād

4. **kimi kimi:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimi.
5. Her birisi bende-i dergāh-ı şāh
6. Kimi silāhdār idi kimi sipāh

5. **kimi kimi:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **188**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimisi.
187. Eylemişler muḳābele ezhār
188. Kimi olmış piyade kimi süvār

6. **kimi kimi:**
Kıt'a 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimisi.
1. Bu sarāy-ı dü-reng-i ḥikmetde
2. Kimi maḥzūn kimi münaʿʿamdur

7. **kimi kimi:**
Tarih 76
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimisi.
29. Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

kimi kimi kimisi:
1. **kimi kimi kimisi:**
Gazel 187
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kimi...kimi.
7. Ḫalḳa nīreng geçer maṣbaġa-i çerḫ-i kebūd
8. Kimi sebz ü kimi sürḫ u kimisi zer gider

kimi kimisi:
1. **kimi kimisi:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimisi.
7. Göñüllerüñ kimi kec olduġı kimisi rāst
8. Çeker beyāna yemīn ü yesār terkeşümüz

2. **kimi kimisi:**
Kaside 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimisi.
25. Ḫoş nigāh it bu ḫazāngāh-ı bahār-ālūda
26. Kimi bülbül gibi maḥzūn kimisi gül gibi şād

3. **kimi kimisi:**
Kaside 15
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimisi.
77. Bilürüz eks̱erinüñ mā-ḥaṣal-ı aḥvālin
78. Kimi pā-māl-i ġaraż kimisi ġam-h∨ār-ı şikem

4. **kimi kimisi:**
Tarih 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimisi.
11. Fikr-i tārīḫe düşüp ehl-i süḫan
12. Kimi gül didi kimisi lāle

kimin kimin:
1. **kimin kimin:**
Kaside 1
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi... kimi... Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.
81. Ġıdāsın eylemiş şayanı üzre herkesüñ taʿyīn
82. Kimin itmiş pelās-ı cehle müstaġraḳ kimin dānā

2. **kimin kimin:**
Kaside 1
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi... kimi... Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.
85. Kimin itmiş diyanet şöhretiyle ʿumde-i eyyām
86. Kimin itmiş günāh u maʿṣiyetle ʿāleme rüsvā

3. **kimin kimin:**
Kaside 1
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi... kimi... Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.
87. Kimin hem-pister-i ʾillet kimin hem-ḫ∨ābe-i ṣıḥḥat
88. Kimin itmiş reʿāya kimisin şāh-ı cihān-ārā

4. **kimin kimin:**
Kaside 1
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Kimi... kimi... Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.
91. Kimin itmiş risāletle şefīʿ-i varṭa-i mahşer
92. Kimin itmiş velāyetle nedīm-i ḥalvet-i maʿnā

kimin kimisin:
1. **kimin kimisin:**
Kaside 1
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimini.... kimisini....

79. İdüp yirlü yirinde kārgāh-ı ḥikmetin tertīb
80. Kimin itmiş gedā-yı kāse der-kef kimisin iġnā

2. **kimin kimisin:**
Kaside 1
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimini.... kimisini....
87. Kimin hem-pister-i ʾillet kimin hem-ḫ∨ābe-i ṣıḥḥat
88. Kimin itmiş reʿāya kimisin şāh-ı cihān-ārā

kiminüñ:
1. **kiminüñ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **17**
Kimisinin.
17. Kiminüñ bābın eylemiş Ḫallāḳ
18. Nice muḥtāca maksimüʾl-erzāḳ

kiminüñ kimi:
1. **kiminüñ kimi:**
Gazel 847
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Kimi... kimi" karşılaştırma bağlacı.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun nʾolur āsārı suḫandan ġayrı

kiminüñ kiminüñ:
1. **kiminüñ kiminüñ:**
Gazel 367
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Kimi... kimi" karşılaştırma bağlacı.
21. Destine kiminüñ kiminüñ pāyına sezā
22. Destinde şeyḫ-i nā-şude-pīrüñ ʿaṣā ġalaṭ

kimisi:
1. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **5**
Kimisi, bazısı.
5. Kimisi didi bir gül-i terdür
6. Başına takdı ṭārem-i vālā

2. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **7**
Kimisi, bazısı.
7. Kimisi didi kurṣ-ı nāndur bu
8. Oldı tennūr-ı çerḫde peydā

3. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **9**
Kimisi, bazısı.
9. Kimisi didi mühre-i zerdür
10. Varaḳ-ı nüh-revāka virdi cilā

4. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **11**
Kimisi, bazısı.
11. Kimisi didi ẓarf-ı muṣḥafdur
12. Oldı şāh-ı nücūma zīb-i livā

5. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **13**
Kimisi, bazısı.
13. Kimisi didi şeşder-i çerḫüñ
14. Pulıdur oynamaḳda ṣubḥ u mesā

6. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **15**
Kimisi, bazısı.
15. Kimisi didi şübhe yoḳ ki budur
16. Pālheng-i ḳalenderī-i semā

7. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **17**
Kimisi, bazısı.
17. Kimisi didi gösterür çerḫe
18. Gūşvārını zühre-i zehrā

8. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **19**
Kimisi, bazısı.
19. Kimisi didi devāt ḥoḳḳasıdur
20. Kātib-i çerḫüñ itmeġe inşā

9. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **21**
Kimisi, bazısı.
21. Kimisi didi Kahramān-ı felek
22. Siperin aldı itdi ʿazm-ı veġā

10. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **23**
Kimisi, bazısı.
23. Kimisi didi tāk-ı gerdūnun
24. Şemsesidür ki ṣaldı ḫāke ziyā

11. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **25**
Kimisi, bazısı.
25. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
26. Ṣubḥa çıḳmış çeraġıdur gūyā

12. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **27**
Kimisi, bazısı.
27. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
28. Zer turunc ile oldı cilve-nümā

13. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **29**
Kimisi, bazısı.
29. Kimisi didi zer şemāmesidür
30. ʿAnber-i şeb içinde nā-peydā

14. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **31**
Kimisi, bazısı.
31. Kimisi didi bārgāh-ı felek
32. Oldı zer fülkesiyle pā ber-cā

15. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **33**
Kimisi, bazısı.
33. Kimisi didi rāyet-i ṣubḥuñ
34. Oldı zer mehçesi żiyā-baḫşā

16. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **35**
Kimisi, bazısı.
35. Kimisi didi atlas-ı çerḫe
36. Zer-i ṣūdeyle urdılar tamġā

17. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **37**
Kimisi, bazısı.
37. Kimisi didi Ḥaḳ bu lāyıḳdur
38. Böyle ḳındīle ḳubbe-i ḫaḍrā

18. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **39**
Kimisi, bazısı.
39. Kimisi didi sāʿat-i zerdür
40. Cīb-i Sulṭān-ı āsmāna sezā

19. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **41**
Kimisi, bazısı.
41. Kimisi dir ki baḥr-ı aḫḍar-ı çerḫ
42. Eyledi bir ḥabābı zīb-i hevā

20. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **43**
Kimisi, bazısı.
43. Kimisi didi ṣaḳlanur gāhī
44. Penbe-i ebr içinde bu ayvā

21. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **45**
Kimisi, bazısı.
45. Kimisi didi çerḫi Mecnūnveş
46. Dāġdār itdi fırḳat-ı Leylā

22. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **47**
Kimisi, bazısı.
47. Kimisi didi kim bu micmer-i zer
48. ʿAnber-i şāmı yaḳdı itdi hebā

23. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **49**
Kimisi, bazısı.
49. Kimisi didi ṣubḥ-ı dem nāhīd
50. Yine āyīnesine virdi cilā

24. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **55**
Kimisi, bazısı.
55. Kimisi dir bu zer ṭabaḳla felek
56. Kime niʿmet-fürūş olur ʿacabā

25. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **57**
Kimisi, bazısı.
57. Kimisi dir bu tügme-i zerrīn
58. Cāme-i atlas-ı sipihre sezā

26. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **59**
Kimisi, bazısı.

59. Kimisi dir ki sāḳī-i gerdūn
60. Zer piyāleyle nūş ider ṣahbā

27. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **61**
Kimisi, bazısı.
61. Kimisi dir ki beyża-i zerdür
62. Manṣıb-ı Şāma çekdiler ṭuġrā

28. **kimisi:**
Tarih 82
Mısra: **63**
Kimisi, bazısı.
63. Kimisi dir bu āteşīn minḳal
64. Defʿ-i sermā-yı ṣubḥa itdi vefā

kimisi kimi:
1. **kimisi kimi:**
Gazel 187
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Belgisizlik anlamında kullanılan ikili bağlaç.
11. Ḳabż u basṭ emtiʿa-i kafilede cārīdür
12. Beyʿ içündür kimisi kimi reh-āverd gider

2. **kimisi kimi:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belgisizlik anlamında kullanılan ikili bağlaç.
15. Kimisi ehl-i nāz ü kimi niyāz
16. Kimi şādān ü kimi ġam-enbāz

kīmiyā:
1. **kīmiyā:**
Gazel 367
Mısra: **38**
İksir; bakırı altın ve gümüş yapma bilgisi.
37. İtmez tenezzül ehl-i nefes nār pūteye
38. ʿAnḳādur ehli yoḫsa degül kīmiyā ġalaṭ

2. **kīmiyā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **173**
İksir, bakırı altın ve gümüş yapma bilgisi.
173. Urdı mīs-i nefsine bir kīmiyā
174. İtdi zerin sikke-i şāha sezā

3. **kīmiyādur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **2**
Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, eski kimyâ, alşimi.
1. Sürmedür ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ
2. Kīmiyādur naẓarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

kīmiyā-yı mis-sirişt-i pūte-i işrāk:
1. **kīmiyā-yı mis-sirişt-i pūte-i işrāk:**
Kaside 1
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
İşrak potasının mis kokulu kimyası/özü (İşrak; Bilginin veya bilimin insanda vahiy yoluyla meydana çıkması).
97. Nübüvvet kīmiyā-yı mis-sirişt-i pūte-i işrāk
98. Velāyet vāṣıl-ı iksīr-i eczā-ḫāne-ı ʿulyā

kimse:
1. **kimse:**
Gazel 3
Mısra: **7**
Kim, kimse.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden füzūn feryād-resdür şeb baña

2. **kimselerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 72
Mısra: **8**
Kim, kimse.
7. Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-i ḥüsn
8. Ḳatı çoḳ kimselerüñ ipliġi bāzāre çıḳar

3. **kimseye:**-*ye*
Gazel 82
Mısra: **4**
Kim, kimse.
3. Hesāblaşmayıcak ücretin nefes-be-nefes
4. Bu çārsūda meġer kimseye dükān mı virür

4. **kimse:**
Gazel 100
Mısra: **19**
Kim, kimse.
19. Ḳalmaḳ muhal kīse-tehī kimse Nābīyā
20. Baḫşişgeh-i Ġaniyy-i keremkār Kaʿbeʾdür

5. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 125
Mısra: **3**
Kim, kimse.
3. Kām-yāb olduġına kimsenüñ olmaz razı
4. Sebebden naẓar-ı himmete bī-himmetedür

6. **kimse:**
Gazel 149
Mısra: **13**
Kim, kimse.
13. Saymaz bu kārgehde seni kimse rū-sepid
14. Cebr eylesen de kesrleri mūmiyā ḳadar

7. **kimse:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Kim, kimse.
3. Aramaz kimse maʿānī vü nikātın ketbün
4. Naḳş-ı ser-levḥa vü dībāçe-i ḥalkārın arar

8. **kimseye:**-*ye*
Gazel 184
Mısra: **1**
Kim, kimse.
1. Baḫt-ı bülend o kimseye kim destyār olur
2. Germiyyet-i hevāda yeri kūhsār olur

9. **kimseyi:**-*yi*
Gazel 194
Mısra: **13**
Kim, kimse.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāgāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

10. **kimse:**
Gazel 195
Mısra: **5**
Kim, kimse.
5. Olmaz resīde kimse ṣadā-yı derāsına
6. Sad-kārvān-ı nāle şeb-i tārdan geçer

11. **kimse:**
Gazel 207
Mısra: **8**
Kim, kimse.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

12. **kimseye:**-*ye*
Gazel 209
Mısra: **13**
Kim, kimse.
13. Bu köhne maṭbaḫ-ı ʿālemde kimseye Nābī
14. Nevāl-i ʿıyşı dem-i iştihāda virmezler

13. **kimseye:**-*ye*
Gazel 240
Mısra: **9**
Kim, kimse.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

14. **kimse:**
Gazel 288
Mısra: **1**
Kim, kimse.
1. Ne çekdi kimse bizüm dil-ḫırāşlıḳlarumuz
2. Ne virdi ḫalḳa keder şekve-pāşlıḳlarumuz

15. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 389
Mısra: **1**
Kim, kimse.
1. Ol kimsenüñ ki nüsḫa-i ṣunʿa şühūdı yoḳ
2. Pā-bestedür meʿāric-i aṣla ṣuʿūdı yoḳ

16. **kimseye:**-*ye*
Gazel 696
Mısra: **2**
Kim, kimse.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

17. **kimse:**
Gazel 738
Mısra: **6**
Kim, kimse.
5. Dil-berler olmayınca ḫārābatı neyleyüm
6. Girsün mi kimse meykedeye iḫtiyar ile

18. **kimse:**
Gazel 757
Mısra: **8**
Kim, kimse.
7. Yoḳ bī-ġaraz muʿāmele ehl-i zamanede
8. Kimse ʿibādet itmez idi cennet olmasa

19. **kimse:**
Gazel 757
Mısra: **17**
Kim, kimse.
17. Bakmazdı kimse āyīne-i ṣāfa Nābiyā
18. Ḫod-bīnlik ʿatakasına ālet olmasa

20. **kimseye:**-*y, -e*
Kaside 15
Mısra: **67**
Kimse.
67. Öyle bir kimseye vir mühr-i hümāyūnı kʾola
68. Kendünüñ maʿnī-i elḳābına bāri ʿalem

21. **kimseye:**-*y, -e*
Kaside 15
Mısra: **71**
Kimse.
71. Öyle bir kimseye aḥkāmuñı tefvīż it kim
72. Şerʿ u ḳānūnı ḳıyās eylemeye ẓulm u sitem

22. **kimseyi:**-*y, -i*
Kaside 15
Mısra: **65**
Kimse.
65. Öyle bir kimseyi ārāyiş-i dīvān it kim
66. Bāri minnet-keş-i ikrām ola erkān u ḫıdem

23. **kimseyi:**-*y, -i*
Kaside 15
Mısra: **69**
Kimse.
69. Öyle bir kimseyi it devlet umūrına vekīl
70. Ne dimekdür bile maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem

24. **kimseye:**-*ye*
Gazel 109
Mısra: **4**
Kim, kimse.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

25. **kimse:**
Gazel 225
Mısra: **1**
Kim, kimse.
1. Bilür o kimse ki dānā-yı sırr-ı ʿālemdür
2. Güşāyiş-i dehen-i ḫande zaḫm-ı mātemdür

26. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 525
Mısra: **12**
Kim, kimse.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

27. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 610
Mısra: **6**
Kim, kimse.
5. Andan istidlāl mümkin rāḥat-ı ferdāyı kim
6. Kimse virmez kimseye rāh-ı ʿademde nevbetin

28. **kimse:**
Gazel 658
Mısra: **7**
Kim, kimse.
7. Bāġ-ı cihānda olduġı yoḳ aña kimse bār
8. Ḥükm-i ḳażā-yı ʿadldür olmazsa bār-ı serv

29. **kimse:**
Gazel 671
Mısra: **4**
Kim, kimse.
3. Ḳadd ü ḳāmet bu ise ḥüsn ü leṭāfet bu ise
4. Ḳatı çoḳ kimse virür mā-melekin dellāle

30. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 691
Mısra: **5**
Kim, kimse.
5. Gerdūn virür mi kimseye şirāze-i niẓām
6. Tā ṣıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda

31. **kimse:**
Gazel 713
Mısra: **1**
Kim, kimse.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

32. **kimse:**
Gazel 729
Mısra: **12**
Kim, kimse.
11. Gāh mecmūʿa gibi ḳoynına kor gāh baḳar
12. Dil viren kimse yañılmaz ʿulemā-zādelere

33. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 831
Mısra: **10**
Kim, kimse.
9. Nasibi ʿarṣa-i ʿālemde sīne dögmekdür
10. Uṣūl ile geçinen kimsenüñ neḳāre gibi

34. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 833
Mısra: **11**
Kim, kimse.
11. Kimsenüñ hāline hiç olmayalı ḥarf-endāz
12. Leb-i mihr ile öper ṣubḥ leb-i bām gibi

35. **kimseler:**-*ler*
Kaside 1
Mısra: **26**
Kim, kimse.
25. Zihī Ḫāliḳ ki kemter nuṭfe-i nā-çīzden itmiş
26. Ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa sıġmaz kimseler peydā

36. **kimseyi:**-*yi*
Kaside 24
Mısra: **77**
Kim, kimse.
77. Kimse pā-māl idemez kimseyi eyyāmında
78. Meġer evrāḳ-ı s̱enāyı ḳalem-i çāpük-pā

37. **kimseye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **117**
Kim, kimse.
117. Yoḳ olduġı kimseye müyesser
118. Bī-renc ü taleb ʿaṭiyye-i zer

38. **kimseye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **120**
Kim, kimse.
119. Olmadı mülūkden nümāyān
120. Bir kimseye ġāʾibāne iḥsān

39. **kimsede:**-*de*
Tarih 127
Mısra: **7**
Kim, kimse.
7. Menʿ u defʿ eylemeġe kimsede ḳudret mi olur
8. İstese ḥażret-i Ḥaḳ bir ḳulın itmek iḥyā

40. **kimseyi:**-*y, -i*
Tarih 127
Mısra: **81**
Kim, kimse.
81. Bir iki kimseyi līk itmiş idi bir nice sāl
82. Nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā

41. **kimse:**
Gazel 260
Mısra: **11**
Hiç kimse.
11. İtmez zebān-güẕār-ı ṭaleb kimse nāmumuz
12. Gūyā kühen cerīdede mesṭūrlardanuz

42. **kimse:**
Gazel 266
Mısra: **5**
Hiç kimse.
5. Tedbīr ile efzūn idemez kimse naṣībin
6. Tesḫīr-i murādāt tek-ā-pū ile olmaz

43. **kimse:**
Gazel 295
Mısra: **12**
Hiç kimse.
11. Meyḫāneden tevaḳḳuʿ bī-neng ü nāmlıḳdur
12. Kimse bu kūya kesb-i nāmus u ʿāra gelmez

44. **kimseye:***-ye*
Gazel 421
Mısra: **12**
Hiç kimse.
11. Ne imtiyāzı var āyā lika-yı düşmenden
12. İlāhī kimseye gösterme rūyını vāmuñ

45. **kimse:**
Gazel 428
Mısra: **13**
Hiç kimse.
13. Olmaz bu terbiyetkedede kimse feyż-yāb
14. Nābī taḥammül eylemeyen bir zamāna dek

46. **kimsenüñ:***-nüñ*
Gazel 439
Mısra: **9**
Hiç kimse.
9. Nasibine olamaz kimsenüñ yine māniʿ
10. Ne deñlü tīz ise dendānları ḳınārelerüñ

47. **kimsede:***-de*
Gazel 444
Mısra: **9**
Hiç kimse.
9. Kimsede ḳalmadı şemm-i nāfe-i çīne dimāġ
10. Ārzū-yı çīn-i zülf-i müşk-būyuñdan senüñ

48. **kimse:**
Gazel 483
Mısra: **6**
Hiç kimse.
5. Toḫm olmayınca ḫāk-nişīn bulmaz irtifāʿ
6. Olmaz cihānda kimse ʿazīz olmadan zelīl

49. **kimseye:***-y, -e*
Gazel 500
Mısra: **1**
Hiç kimse.
1. Kimseye bir daḫı dünyāda nigāh itmeyelüm
2. Ṭuṭiveş āyinede pīşemüz āh itmeyelüm

50. **kimseye:***-y, -e*
Gazel 533
Mısra: **5**
Hiç kimse.
5. Göstermez idüm kimseye hiç lez̠zet-i laʿlin
6. Mühr-i lebüm ol niʿmete ser-pūş idebilsem

51. **kimse:**
Gazel 536
Mısra: **5**
Hiç kimse.
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

52. **kimse:**
Gazel 536
Mısra: **10**
Hiç kimse.
9. Şemʿveş āteş-zebānam Nābiyā ammā beni
10. Maḥrem-i rāz eylemezdi kimse ḫāmuş olmasam

53. **kimse:**
Gazel 559
Mısra: **11**
Hiç kimse.
11. Bī-tenezzül bulamaz kimse teraḳḳīye ẓafer
12. Oḳı bu mesʾeleyi sālik isen Süllemden

54. **kimse:**
Gazel 564
Mısra: **3**
Hiç kimse.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Şunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

55. **kimseye:***-y, -e*
Gazel 577
Mısra: **5**
Hiç kimse.
5. Kimseye yoḳ ruḫṣat-ı ıṭlāḳ bī-teslīm-i cān
6. Cümle bu zindān-ı pīç ü tāba medyūndur düşen

56. **kimse:**
Gazel 580
Mısra: **4**
Hiç kimse.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

57. **kimse:**
Gazel 610
Mısra: **6**
Hiç kimse.
5. Andan istidlāl mümkin rāḥat-ı ferdāyı kim
6. Kimse virmez kimseye rāh-ı ʿademde nevbetin

58. **kimseden:***-den*
Gazel 613
Mısra: **11**
Hiç kimse.
11. Zaḫm-ı nigāhın itmez idi kimseden dirīġ
12. Żımnında bilmeseydi ḫafī merhem olduġın

59. **kimse:**
Gazel 679
Mısra: **5**
Hiç kimse.
5. Āşinālıḳlara meyl itmez idi kimse ile
6. Gördi meşḳ itdüginüñ ḥüsnini bīgānelige

60. **kimsede:***-de*
Gazel 679
Mısra: **4**
Hiç kimse.
3. Düşmez oldı dibine şuʿle-i şemʿ-i ḥüsni
4. Ḳalmadı kimsede şevḳ üstine pervānelige

61. **kimse:**
Gazel 704
Mısra: **14**
Hiç kimse.
13. Darbüʾl-mes̱elī irādına bu ʿaṣrda Nābī
14. Kimse olamaz S̱ābit Efendiʾye resīde

62. **kimse:**
Gazel 741
Mısra: **6**
Hiç kimse.
5. Gören şehr-i ḳanāʿat çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

63. **kimse:**
Gazel 743
Mısra: **13**
Hiç kimse.
13. Kimse sormaz kendü bulmaz ḳudret-i ḥarf-ı fürūḫt
14. Dūş-ı dellālüñ metāʿı beyʿine dāl olmasa

64. **kimse:**
Gazel 743
Mısra: **17**
Hiç kimse.
17. Hīç dıraḫt eṭrafına kimse ṭolaşmaz Nābiyā
18. Ārzū-yı berg ü bār ümmīd-i iḳbāl olmasa

65. **kimse:**
Gazel 745
Mısra: **14**
Hiç kimse.
13. Herkesüñ hissesi ḫāṣ olmag ile Nābīʾnüñ
14. Bulmadı kimse bu maʿnāları eslāfında

66. **kimseye:***-y, -e*
Gazel 765
Mısra: **7**
Hiç kimse.
7. Vaḳfdur mülk olamaz kimseye bu dār-ı ġurūr
8. Olma dil-beste bu vīrāne-i bī-bünyāda

67. **kimse:**
Gazel 799
Mısra: **4**
Hiç kimse.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

68. **kimsenüñ:***-nüñ*
Gazel 848

Mısra: **6**
Hiç kimse.
5. Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
6. Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi

69. **kimse:**
Gazel 873
Mısra: **13**
Hiç kimse.
13. Ten-i ʿuryānumı taʿbīr idemez kimse benüm
14. Nābiyā kimse libāsa ḳoyamaz Mecnūnʾı

70. **kimse:**
Gazel 873
Mısra: **14**
Hiç kimse.
13. Ten-i ʿuryānumı taʿbīr idemez kimse benüm
14. Nābiyā kimse libāsa ḳoyamaz Mecnūnʾı

71. **kimse:**
Kaside 2
Mısra: **292**
Hiç kimse.
291. Rūy-māl itmek içün ravżaña virdün ruḫsat
292. Beni kimse idemez pişgehüñden ibʿād

72. **kimsede:***-de*
Kaside 2
Mısra: **132**
Hiç kimse.
131. Mevrid-i vaḥy-i İlāhī dil-i ġayb-ülfetidür
132. Vaḥy-ı Ḳurʾāna daḫı kimsede yoḳ istiʿdād

73. **kimsede:***-de*
Kaside 2
Mısra: **200**
Hiç kimse.
199. Saña iḳrār iledür ṣıḥḥat-i īmān-ı enām
200. Rütbeni añlamaġa kimsede yoḳ istiʿdād

74. **kimsenüñ:***-nüñ*
Kaside 2
Mısra: **259**
Hiç kimse.
259. Kimsenüñ medḫali yoḳ kendi ṣanīʿamdandur
260. İtdügüm cürm ü ḫaṭā kendü elümden feryād

75. **kimse:**
Kaside 8
Mısra: **100**
Hiç kimse.
99. Her kişi añlayamaz maʿnī-i ẓilluʾllāhı
100. Bī-velāyet olamaz kimse o maʿnāya ḫabīr

76. **kimse:**
Kaside 9
Mısra: **43**
Hiç kimse.
43. Ḳanı ol dem ki elin kimse dırāz itmez idi
44. Nuḳre-i eşküm ile dolmış iken rāh-güẕer

77. **kimse:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Hiç kimse.
27. Kimse āzāde degüldür siteminden çerḫüñ
28. Hālesin māh-ı şeb-ārāya ider ḫalḳa-i dām

78. **kimseden:***-den*
Kaside 12
Mısra: **174**
Hiç kimse.
173. Yoḫsa Allāh bilür sāye-i elṭāfuñda
174. Kimseden ẕerre ḳadar görmedi ṭabʿum ālām

79. **kimselerüñ:***-ler, -üñ*
Kaside 12
Mısra: **120**
Hiç kimse.
119. Mā-ḥaṣal ṭurfe perīşānlık imiş hālet-ı ʿazl
120. Ṭutmasun kimselerüñ dergeh-i naṣbında maḳām

80. **kimse:**
Kaside 13
Mısra: **10**
Hiç kimse.
9. Şarḳdan ġarba ṭolup ʿarbede-i ceng ü cidāl
10. Kimse bilmezdi ne yüzden bulacaġın encām

81. **kimse:**
Kaside 13
Mısra: **77**
Hiç kimse.
77. Kimse bu zelzele-i hāʾileden ummaz idi
78. Ki bula bir daḫı erkān-ı umūr istiḥkâm

82. **kimse:**
Kaside 13
Mısra: **195**
Hiç kimse.
195. Bulmadı kimse bu tensīḳ-i umūra tevfīḳ
196. Daḫı bir ferde naṣīb olmadı bu şān u bu nām

83. **kimse:**
Kaside 15
Mısra: **89**
Hiç kimse.
89. Kimse yoḳdur ki bu taʿrīfüñ ola mā-ṣadaḳı
90. Meġer ol ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem

84. **kimseye:***-y, -e*
Kaside 15
Mısra: **165**
Hiç kimse.
165. Ḫāṭırında dir idüm kimseye yoḳdur ʿuḳde
166. Olmasa ism-i şerīfindeki mīm-i müdġam

85. **kimse:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Hiç kimse.
25. Çekmedi kimse daḫı ʿālemde
26. Böyle ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā

86. **kimse:**
Kaside 20
Mısra: **101**
Hiç kimse.
101. Ceẕb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
102. Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti

87. **kimse:**
Kaside 24
Mısra: **77**
Hiç kimse.
77. Kimse pā-māl idemez kimseyi eyyāmında
78. Meġer evrāḳ-ı ṣenāyı ḳalem-i çāpük-pā

88. **kimse:**
Kaside 24
Mısra: **103**
Hiç kimse.
103. Olmamış böyle fütuḥāta muvaffaḳ kimse
104. Cümle mażbūt-ı tevārīḫ-i cihān ser tā-pā

89. **kimse:**
Kaside 29
Mısra: **6**
Hiç kimse.
5. Cāhuñ ol vaḳt bülend oldı ki senden ġayrı
6. Yoġ idi kimse edā itmeġe resm-i tebrīk

90. **kimse:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **334**
Hiç kimse.
333. Olmadı hīç kimse çāre-resān
334. İtmedi kimse derdüme dermān

91. **kimseler:***-ler*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **500**
Hiç kimse.
499. Nice demdür ki bī-kesüm bī-kes
500. Olmasun kimseler esīr-i heves

92. **kimseye:***-y, -e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **51**
Hiç kimse.
51. Söylemeyüp kimseye ḳatʿā kelām
52. Bādeyi ḫāmūş çekerdi müdām

93. **kimseye:***-y, -e*
Kıt'a 13
Mısra: **9**
Hiç kimse.
9. Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ hüsn-i tabīʿat
10. Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan

94. **kimseyi:***-y, -i*
Kıt'a 13

Mısra: **10**
Hiç kimse.
9. Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i tabīʿat
10. Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan

95. **kimse:**
Tarih 39
Mısra: **8**
Hiç kimse.
7. Ḥaḳ budur ki es̱er-i pāk-i cihān-ārādur
8. İtmedi kimse daḫı böyle maḥallinde binā

96. **kimsede:**-*de*
Tarih 92
Mısra: **27**
Hiç kimse.
27. Faḫr iderse yiridür kimsede yoḳ zehre-i red
28. Bu serā-perde-i yek-tā ile şehr-i Şehbā

97. **kimseden:**-*den*
Tarih 92
Mısra: **59**
Hiç kimse.
59. Kimseden itmedi eslāf-ı kirāmında ẓuhūr
60. Himmet-i ṭabʿ-ı şerīfinde olan istiġnā

98. **kimse:**
Tarih 104
Mısra: **59**
Hiç kimse.
59. Ḥükm eyleyemezdi buna bir kimse yaḳīnen
60. Bir kimseye meftūḥ degüldi bu muʿammā

99. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Tarih 121
Mısra: **42**
Hiç kimse.
41. Taʿcīzini hīç kimsenüñ itmez dili tecvīz
42. Virmez keremi kimsenüñ āzārına ruḫṣat

100. **kimse:**
Tarih 125
Mısra: **22**
Hiç kimse.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse taḥrīk idemez diyü iderler daʿvā

101. **kimse:**
Tarih 127
Mısra: **126**
Hiç kimse.
125. Bu ʾatiyye ṭaraf-ı ḳādir-i bī-çūndandur
126. Kimse iḥsān-ı Ḫudaʾya diyemez çün ü çerā

102. **kimseye:**-*y, -e*
Tarih 127
Mısra: **10**
Hiç kimse.
9. Kim ki Allāhʾa ider cümle umūrın tefvīż
10. Eylemez ġayret-i Ḥaḳ kimseye muḥtāc-ı recā

103. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Tarih 144
Mısra: **47**
Hiç kimse.
47. Kimsenüñ levḥ-i ḫayālinde degüldür mürtesem
48. Böyle bir resm-i muvāfıḳ böyle naḳş-ı intiḫāb

104. **kimsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 714
Mısra: **4**
Herhangi bir kişi.
3. Bu emel-ḫāne-i ʿālemde görilmiş mi ʿaceb
4. Kimsenüñ nāʾil-i kām olduġı dil-ḫᵛāh üzre

105. **kimseye:**-*ye*
Gazel 410
Mısra: **8**
Hiç kimse.
7. ʿÂşıḳ ifnā-yı vücūd eylemeden derdi budur
8. İstemez kimseye bār olduġını tābutuñ

__**kimse kimseye:**__
1. **kimse kimseye:**
Gazel 757
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimse kimseye.
1. Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
2. Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa

__**kimsede:**__
1. **kimsede:**
Gazel 173
Mısra: **18**
Kimse, belgisiz zamir.
17. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī
18. Ḫalḳı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalur

__**kimün:**__
1. **kimüñ:**
Gazel 14
Mısra: **3**
Kimin.
3. Engüşti kimüñ degdi diyü ġabġab-ı yāre
4. Destüm zenāh-i fikre sütūn eyleme yā Rab

2. **kimüñ:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Kimin.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳṭa-i ḫālin
4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

3. **kimüñ:**
Gazel 194
Mısra: **14**
Kimin.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāgāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

4. **kimün:**
Gazel 339
Mısra: **9**
Kimin.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

5. **kimüñ:**
Gazel 524
Mısra: **6**
Kimin.
5. Beni virāne-i hicrānda ḳoyup böyle ḫarāb
6. Kimüñ āġūşını maʿmūr ideceksin bilmem

6. **kimüñ:**
Kaside 11
Mısra: **119**
Kimin.
119. Benüm gibi kimüñ olmış felekde memdūḥı
120. Bir āṣaf-ı hüner-āver vezīr-i luṭf-meʿāb

7. **kimün:**
Kaside 7
Mısra: **26**
Kimisinin.
25. Ḫurūş-ı laṭme-i ṭūfān-ı pānzdeh sāle
26. Kimün ḳodı varaḳ-ı ḫaṭırında ḥarf-ı şuʿūr

__**kimüñdür:**__
1. **kimüñdür:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Kimindir, kime aittir?.
1. Yoḳ şemʿ-i nümāyānı bu pervāne kimüñdür
2. Gencīnesi nā-būd bu virāne kimüñdür

2. **kimüñdür:**
Gazel 194
Mısra: **2**
Kimindir, kime aittir?.
1. Yoḳ şemʿ-i nümāyānı bu pervāne kimüñdür
2. Gencīnesi nā-būd bu virāne kimüñdür

3. **kimüñdür:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Kimindir, kime aittir?.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳṭa-i ḫālin
4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

4. **kimüñdür:**
Gazel 194
Mısra: **6**
Kimindir, kime aittir?.
5. Bu emri müvellā-yı ḫıred faṣla ne ḳādir
6. Yoḳ ʿāşıḳınuñ ġayeti cānāne kimüñdür

5. **kimüñdür:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Kimindir, kime aittir?.
7. Ṭurmaz meh-i yek-ḥefte ṭarar ṭurra-i şāmı
8. Meşşāṭası kimdür ʿacabā şāne kimüñdür

6. **kimüñdür:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Kimindir, kime aittir?.
9. Zencīr-i ẖayālāt ile ārām ider ancaḳ
10. Dil nāmına nādīde bu dīvāne kimüñdür

7. **kimüñdür:**
Gazel 194
Mısra: **12**
Kimindir, kime aittir?.
11. Peymāneye taʿẓīmde terk-i edeb itme
12. Bildüñse ḥaḳīḳātde bu meyẖane kimüñdür

8. **kimüñdür:**
Gazel 194
Mısra: **14**
Kimindir, kime aittir?.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāgāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ẖāne kimüñdür

kīmyālan:
1. **kīmyālanur:***-ur*
Gazel 164
Mısra: **1**
Değerlenmek, kıymete binmek.
1. Ḫāk-i Ḥarem ki ʿizzet ile kīmyālanur
2. Ammā ki rüzgār gelür kim hevālanur

kīn:
1. **kīn:**
Gazel 303
Mısra: **1**
Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

ḳınāre:
1. **ḳınārelerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 439
Mısra: **10**
Aç köpek II Aç gözlü, doymak bilmeyen.
9. Nasibine olamaz kimsenüñ yine māniʿ
10. Ne deñlü tīz ise dendānları ḳınārelerüñ

kināt itseñ:
1. **kināt itseñ:***-se, -ñ*
Gazel 799
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kinayede bulunmak.
5. Kināt itseñ daẖı ʿayb-ı şikāf-ı kāse bāḳīdür
6. Olur ḳaṣd-i nevāziş bī-nemek āzārdan ṣoñra

kināye:
1. **kināyedür:***-dür*
Gazel 555
Mısra: **2**
Doğrudan doğruya söylenmeyip dolaylı bir anlam ifade eden söz.
1. Bu añlanur dil-i zārun pey-ā-pey āhından
2. Kināyedür ġarażı ṭāliʿ-i siyahından

2. **kināye:**
Gazel 831
Mısra: **17**
Doğrudan doğruya söylenmeyip dolaylı bir anlam ifade eden söz.
17. Kināye vesme-i ebrū-yı beytdür Nābī
18. Kelām-ı sādede ḥüsn olmaz istiʿāre gibi

ḳındīl:
1. **kındīlidür:***-i, -dür*
Gazel 655
Mısra: **4**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.
3. Felekde māh-ı nev bābüʾs-selāmuñ cilvegāhıdur
4. Bunuñ kındīlidür ḥūr matlaʿ-ı nūr u żiyādur bu

2. **ḳındīlidür:***-i, -dür*
Kaside 13
Mısra: **138**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.
137. Ḳalbi ol tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür kim
138. Gökden āvīẖte ḳındīlidür anuñ ilhām

3. **ḳındīl:**
Kıt'a 36
Mısra: **4**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.
3. Bezmlerde devr iden peymāne-i mīnā-yı mey
4. Şemʿ-i māh-ı rūzeyi gördükde ḳındīl oldılar

4. **kındīldür:***-dür*
Tarih 36
Mısra: **24**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.
23. Nūr-ı īmān ile pür Kaʿbe-i dīndür ṣadrı
24. Aña kındīldür ol ḳalb-i münevver-sīmā

5. **ḳındīle:***-e*
Tarih 82
Mısra: **38**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.
37. Kimisi didi Ḥaḳ bu lāyıḳdur
38. Böyle ḳındīle ḳubbe-i ẖaḍrā

6. **ḳındīlinüñ:***-i, -nüñ*
Tarih 103
Mısra: **49**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.
49. Zihī maʿbed ki ṭaḳında yanan ḳındīlinüñ dūdı
50. Olur mānend-i sürme nūr-baẖş-ı dīde-i ẖavra

7. **kındīl:**
Tarih 104
Mısra: **70**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.
69. Her şeb pür olup ṣubḥa değin sāha-i cāmiʿ
70. Kındīl ile zeyn eylediler saḳfı ser-ā-pā

ḳındīl-i bī-revġan:
1. **ḳındīl-i bī-revġan:**
Gazel 558
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yağsız kandil.
9. İdüp ol rūy-ı āteşnāk ile secde dimezsin kim
10. Yanar seccādenüñ naḳşındaki ḳındīl-i bī-revġan

ḳındil-i cāna:
1. **ḳındil-i cāna:***-a*
Gazel 377
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Can kandili.
11. Min- baʿd sūz-ı sīne vü mecrā-yı eşk-i çeşm
12. Ḳındil-i cāna virdi żiyā revġan-ı ferāġ

kındīl-i ḥarem:
1. **kındīl-i ḥarem:**
Gazel 496
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Harem (Mekke'de Kabe ve yöresi) kandili.
21. Peste muḥtācdur elbette bülendān-ı cihān
22. Teşnedür āb çeh-i zemzeme kındīl-i Ḥarem

ḳındīl-i istiʿdādına:
1. **ḳındīl-i istiʿdādına:***-ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yetenek kandili.
9. Ḳande eyler cilve bilmem şuʿle-i miṣbāh-ı dil
10. Tengdür ṭaḳ-ı felek ḳındīl-i istiʿdādına

ḳındīl-i rūşen:
1. **ḳındīl-i rūşen:**
Gazel 801
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Işıldayan kandil.
7. Anı kim pāy-māl eylerse ʿarż-ı inkisār itmez

8. Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde

ḳındīl-i rūşenī-dih-i çeşm-i ümīdidür:
1. **ḳındīl-i rūşenī-dih-i çeşm-i ümīdidür:**-*i, -dür*
Gazel 466
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ümit gözüne fer verip parlatan kandil.
11. Ḳındīl-i rūşenī-dih-i çeşm-i ümīdidür
12. Naḳş-ı derā-yı ḳafilede dīdebānlaruñ

ḳındīl-i şevḳe:
1. **ḳındīl-i şevḳe:**-*e*
Gazel 820
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Coşku kandili.
5. Oldı güsestde rabıta-i ḥüsn-i ülfeti
6. Ḳındīl-i şevḳe rağbet-i eşʿāli ḳalmadı

kīne-cū:
1. **kīne-cūları:**-*lar, -ı*
Gazel 824
Mısra: **1**
İntikam almaya çalışan.
1. Güldürme iltifātuñ ile kīne-cūları
2. İtdürme ḫande ʿāşıḳ-ı zāra ʿadūları

kīne-h∨āh:
1. **kīne-h∨āh:**
Gazel 200
Mısra: **13**
Kin besleyen, kindar.
13. Dildār bī-mürüvvet ü aġyār kīne-h∨āh
14. Ey sūz-ı nāle vaḳt-i sirāyet degül midür

2. **kīne-ḫ∨āh:**
Kaside 7
Mısra: **81**
Kin besleyen, kindar.
81. O kīne-ḫ∨āh ki şerbet-çeşān-ı tīġı olur
82. Ṣabāḥ-ı ḥaşrda tīz-āb der-dehen maḥşūr

kīne-i ʿömr alınmaz:
1. **kīne-i ʿömr alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 119
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ömrün intikamını almak.
5. Olınsa pāresinüñ her birisi gūş ḳadar
6. Yine felekden alınmaz tamām kīne-i ʿömr

kir:
1. **ḳırdı:**-*dı*
Gazel 866
Mısra: **10**
Öldürmek, yok etmek, imha etmek, tenkil etmek, kökünü kazımak.
9. Zīb-i miyān-ı Edhem-i çerḫ idi keh-keşān
10. Ḳırdı ṭopuzla mihr o ġaddāra ḳalmadı

2. **kiri:**
Müfret 74
Mısra: **2**
Güç, erk.
1. Viṣāl-i yāredür ancaḳ ḫayāli
……….
2. Elinde kiri hemān ālet-i mülāhazadur

kīr ü gelū ḳaydında:
1. **kīr ü gelū ḳaydında:**
Gazel 687
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Uçkur ve boğaz zinciri ile bağlı.
1. Gerçi vardur bulunur cām ü sebū ḳaydında
2. Ekṣeri nās velī kīr ü gelū ḳaydında

kirā:
1. **kirā:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Bir mülkün belli bir bedel karşılığında sahibi tarafından başkasına verilmesi.
9. İbādetinden ider ehl-i zühd ecr-i recā
10. Ki kārı bār-keşānun kirā bozundısıdur

ḳırāl-ı bed-fiʿal:
1. **ḳırāl-ı bed-fiʿal:**
Tarih 19
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kötü işler yapan kral.
19. Aṣlā ḳırāl-ı bed-fiʿal ol mest-i ṣahbā-yı żalāl
20. Olmadı ber-pāy-ı cidāl Sulṭān-ı Rüstem-zūr ile

ḳırāl-ı mosḳov:
1. **ḳırāl-ı mosḳov:**
Tarih 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Moskov kralı, Rus kral.
3. Tamām-ı gūşe-i zeyl-i ʾarūs-ı memlekete
4. Kırāl-ı Mosḳov iderken itāle-i müddet

kirām:
1. **kirām:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **107**
Ulu kişiler.
107. Oldı bu kirām eliyle cāri
108. Bu ḫāke ʿaṭā-yı şehryārī

ḳıran eyledügi:
1. **ḳıran eyledügi:**-*dü, -gi*
Kaside 23
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Yakınlaştırmak.
35. Naṣṣ-ı Kurʾānda ḳıran eyledügi vech üzre
36. İde hem-sāye Ḫudā Birrī yine taḳvāya

ḳıran eyledüginden:
1. **ḳıran eyledüginden:**-*dü, -gi, -n, -den*
Kaside 26
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yakınlaştırmak, yakınlaşmak II İki yıldızın bir araya gelmesi.
13. Seyyāre-i baḫtuñla ḳıran eyledüginden
14. Kesb eyledi bir şān-ı diger şān-ı vezāret

kirās:
1. **kirās:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **216**
Kiraz (Sevgilinin dudağının kırmızılığı ile alakalı kullanılmıştır.).
215. Virdi nergis sepīd-gūn ḳırṭās
216. Ḳırmızı bal mumı getürdi kirās

kirdār:
1. **murtaża-kirdār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **445**
Doğru yolda giden.
445. Muṣṭafā nām ü Murtaża-kirdār
446. Pāk-ṭıynet muṣāḥib-i ḫünkâr

kirdgār:
1. **kirdgār:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **67**
Kudret sahibi, yaratıcı Allah.
67. Anuñ ẕātını eylemiş Kirdgār
68. Selāṭīne sermāye-i iftiḫār

kirdgār-ı kerīm:
1. **kirdgār-ı kerīm:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **358**
Kelime Tipi: -
Cömert olan Allah.
357. Ḍarb-ḫāne neẓāretin iḥsān
358. İtdi taḳdīr Kirdgār-ı kerīm

ḳırıntı:
1. **ḳırıntı:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **207**
Küçük kalıntılar, atıklar.
207. Ġoncaya çoḳ ḳırıntı ʿāʾiddür
208. Enderūnı emīn-i kāġıddur

ḳırḳ yıldan berü:
1. **ḳırḳ yıldan berü:**
Tarih 74
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Kırk yıldan beri.
33. Ḳırḳ yıldan berü iḳlīm-i hüner-hīz-i süḫan
34. Ḥāṣdur ṭabʿına bī-müşterek ü bī-daʿvā

kirm:
1. **kirm:**
Gazel 91
Mısra: **5**
Böcek, kurt, ipek böceği.
5. Her kirm kʾola berg-ḫor-ı şāhsār-ı ʿaşḳ
6. İbrīşimi figāna gelür tār-ı çeng olur

2. **kirmüñ:**
Gazel 812
Mısra: **11**
Böcek, kurt, ipek böceği.

11. Kirmüñ ḥaḳāretini ḳo ḥüsn-i ḥarīri gör
12. Eczā-yı ʿālem içre baḳılmaz evāʾile

3. **kirmdür:**-*dür*
Kaside 11
Mısra: **18**
Böcek, kurt, ipek böceği.
17. Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümi
18. Gören ḳıyās ider ol kirmdür kʾola şeb-tāb

kirm-i bed-būdan:
1. **kirm-i bed-būdan:**
Kaside 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Kötü yapılı böcek, ipek böceği.
33. Zihī Ṣāniʿ ki eyler berg-i tut u kirm-i bed-būdan
34. Libās-ı iftiḫār-ı şehriyārān aṭlas u dībā

kirm-i şeb-tāba:
1. **kirm-i şeb-tāba:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **228**
Kelime Tipi: **-**
Ateş böceği.
227. Sen ṭururken ʿamelinden ider ümmīd-i necāt
228. Kirm-i şeb-tāba baḳar mihr dururken ʿubbād

ḳırmızı:
1. **ḳırmızı:**
Gazel 675
Mısra: **9**
Kırmızı.
9. Maʿcūn ḳırmızı lebüñi itmesüñ dirīġ
10. Nābī o māh-rūy Frengī ṭabīb ise

2. **ḳırmızı:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **216**
Al, kızıl renk.
215. Virdi nergis sepīd-gūn ḳırṭās
216. Ḳırmızı bal mumı getürdi kirās

kirpās:
1. **kirpāsdan:**-*dan*
Gazel 549
Mısra: **14**
Astar olarak kullanılan ham pamuk ve keten bezine eskiden verilen isim.
13. Faḳr olur nezdīkter rūḥa ġınādan Nābiyā
14. Dūrterdür cāme-i aṭlas tene kirpāsdan

2. **kirpāsı:**-*ı*
Gazel 866
Mısra: **13**
Astar olarak kullanılan ham pamuk ve keten bezine eskiden verilen isim.
13. Her rūz eyledi nice kirpāsı rū-sefid
14. Ammā sepīdi-i ruḫı ḳaṣṣāre ḳalmadı

ḳırṭa-i gūş-ı raġbet itdüremez:
1. **ḳırṭa-i gūş-ı raġbet itdüremez:**-*dür, -e, -mez*
Gazel 550
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
İtibar kulağına küpe yapmak, önemsemek, kulağa küpe yapmak.
7. Sādegān itdüremez ḳırṭa-i gūş-ı raġbet
8. Gevherāsā es̱er-i ḫāme-i bī-miḳdārın

ḳırṭās:
1. **ḳırṭās:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **215**
Kağıt, sayfa.
215. Virdi nergis sepīd-gūn ḳırṭās
216. Ḳırmızı bal mumı getürdi kirās

ḳış mevsiminde:
1. **ḳış mevsiminde:**-*n, -de*
Gazel 396
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kış mevsimi.
1. Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
2. Murʿaş gibi ten ditrerdi şaḳ şaḳ

kisb:
1. **kisbe:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **86**
İnsana yaratılışta verilmiş olan bir özelliğin veya yeteneğin, sonradan insan tarafından akılla, zihinle kazanılması, kazanım.
85. ʿİlm-i resmīyi tenezzül mi ider taḥṣīle
86. Kisbe mevḳūf degüldür şeref-i māder-zād

kīse:
1. **kīse:**
Gazel 64
Mısra: **2**
Kese, küçük torba.
1. Benüm ṣarrāf-ı şehr-i rāz dükkānum dehānumdur
2. Devātum kīse taḫtam safha engüştüm zebānumdur

2. **kīse:**
Gazel 406
Mısra: **29**
Kese, küçük torba.
29. Hezār kīse nüḳūd-ı sirişk oldı telef
30. O şūha māye-i naḫvet ḳazandırıncaya dek

3. **kīseden:**
Gazel 586
Mısra: **9**
Kese, küçük torba.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlıġı var çıḳduġına maʿdenden

4. **kīseye:**-*ye*
Gazel 586
Mısra: **9**
Kese, küçük torba.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlıġı var çıḳduġına maʿdenden

5. **kīsesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 208
Mısra: **13**
Kese, küçük torba.
13. Yek-ẕerre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
14. Girdükçe ele ḫāke döker cūd-feşāndur

6. **kīseye:**-*ye*
Gazel 351
Mısra: **9**
Kese, küçük torba.
9. İtdüm ne deñlü kīseye girdün diyü suʾāl
10. Binde birisi ḫātır-ı dirhemde ḳalmamış

7. **kīsedür:**-*dür*
Gazel 577
Mısra: **9**
Kese, küçük torba.
9. Ḫāmesi erbāb-ı ṭabʿuñ çāk-ḫorde kīsedür
10. Kim şikāfından dem-ā-dem naḳd-i mevzūndur düşen

8. **kīsenüñ:**-*nüñ*
Gazel 860
Mısra: **8**
Kese, küçük torba.
7. Sirāyet eylemiş mektūba laʿlinden ḥalāvet kim
8. Virür şehd-i muṣaffā kīsenüñ mūm-ı girībānı

9. **kīseye:**-*y, -e*
Gazel 699
Mısra: **9**
Para kesesi (Bütçe bağlamında).
9. Hem dīdeye hem maʿdeye hem kīseye lāzım
10. Ḳaldı gözümüz ḫāne-i zenbūr-ı ʿaselde

10. **kīsesindedür:**-*si, -n, -de, -dür*
Gazel 727
Mısra: **7**
Para kesesi (Bütçe bağlamında).
7. Gözi dehānı ile kīsesindedür halkuñ
8. Hemīşe vaḳf-ı firāz ü nişībdür lūle

kīse-i ʿālem:
1. **kīse-i ʿālem:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dünya kesesi.
9. Dil farż idelüm lāyıḳ-ı iḥsān imiş ammā
10. Ḫālī olıcak kīse-i ʿālem ne virürler

kīse-i dellāke:
1. **kīse-i dellāke:**-*e*
Gazel 66
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tellak kesesi.

9. Ser-engüştümdeki nāhundan özge nukre girmez hīç
10. Benüm cīb-i ümīdüm kīse-i dellāke dönmişdür

kīse-i genc-i ʿademüñ:
1. **kīse-i genc-i ʿademüñ:**
Gazel 402
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yokluk definesinin kesesi.
1. İtse düzdīde-tebessüm lebi ol ġonca-femüñ
2. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

2. **kīse-i genc-i ʿademüñ:**-*üñ*
Gazel 460
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yokluk definesinin kesesi.
11. Meh-ruḫān olsa güher-pāş-ı suḫan ḫande-zenān
12. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

kīse-i ḥammām:
1. **kīse-i ḥammām:**
Gazel 833
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hamam kesesi, banyo lifi.
5. Çirk-i dünyāyı sühūletle ne mümkin taḥṣīl
6. Rū dürüst olmayıcaḳ kīse-i ḥammām gibi

kīse-i ḫasīs:
1. **kīse-i ḫasīs:**
Gazel 504
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cimrinin kesesi.
9. Girifte oldı lebüm kīse-i ḫasīs gibi
10. Mis̱āl-i ḫ∨ān-ı cevān-merd rū-güşāde idüm

kīse-i iflāsdan:
1. **kīse-i iflāsdan:**-*dan*
Gazel 549
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İflas etmiş para kesesi.
7. Nāmdār olur idenler aġniyāya intisāb
8. Mūm-ı mihre ḥiṣṣe deġmez kīse-i iflāsdan

kīse-i iḥsānuñdan:
1. **kīse-i iḥsānuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 2
Mısra: **205**
Kelime Tipi: -
Cömertlik kesesi.
205. Harc ider cümle senüñ kīse-i iḥsānuñdan
206. Ser-be-ser şāh u gedā cümle ʾibād u āzād

kīse-i maʿnāya:
1. **kīse-i maʿnāya:**-*ya*
Gazel 274
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mana kesesi.
9. Kīse-i maʿnāya mühr urmışdı gencūr-ı dilüm
10. Sīne-çāk-ı mıṣraʿ-ı mühr olmadan ḫātem henüz

kīse-i merdümde:
1. **kīse-i merdümde:**-*de*
Gazel 375
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kişinin cüzdanı, para kesesi.
3. Naḳd-i bīniş kīse-i merdümde tā āmādedür
4. Kāsid olmaz germī-i ārāyiş-i bāzar-ı ṣunʿ

kīse-i nesrīn:
1. **kīse-i nesrīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **212**
Kelime Tipi: -
Yaban gülünün kesesi.
211. İtdi zanbaḳ devātını sīmīn
212. Pür-varaḳ oldı kīse-i nesrīn

kīse-i ümmīdümi:
1. **kīse-i ümmīdümi:**-*üm, -i*
Gazel 576
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümit kesesi.
5. Geh yeʾs deler kīse-i ümmīdümi yoḫsa
6. Fariġ miyüz ol naḳd-i ümīdüñ ṭalebinden

kīse-tehī ḳalmaḳ:
1. **kīse-tehī ḳalmaḳ:**
Gazel 100
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kesenin boş kalması.
19. Ḳalmaḳ muhal kīse-tehī kimse Nābīyā
20. Baḫşişgeh-i Ġaniyy-i keremkār Kaʿbeʾdür

kişi:
1. **kişiye:**-*ye*
Gazel 218
Mısra: **10**
İnsan, şahıs.
9. Naẓm-ı ʿAbdiʾye pey-rev ol Nābī
10. Kişiye kendi cānı lāzımdur

2. **kişiye:**-*ye*
Gazel 235
Mısra: **2**
İnsan, şahıs.
1. Ne ʿarż-ı cāh ne ıẓhār-ı himmet itmekdür
2. Kişiye cāh-ı bülend ādemiyyet itmekdür

kısm:
1. **kısmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 262
Mısra: **6**
Gurup, zümre, taife.
5. Nisbet-i şirket-i nevʿi arada ṣābit iken
6. ʿUlemā kısmına küttāb ber-ā-ber gelemez

2. **ḳısmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 459
Mısra: **12**
Gurup, zümre, taife.
11. Zuʿm-ı pindār-ı cibillīsini teʾkīd iderüz
12. Süfehā ḳısmına iẓhār-ı müdārāt itsek

3. **ḳısmınuñ:**
Gazel 732
Mısra: **8**
Gurup, zümre, taife.
7. Ḫırāma noḳṭa-i ṭaʿn urduġı hüveydādur
8. Gurūrla süfehā ḳısmınuñ ḫırāmında

ḳısmet:
1. **ḳısmetüñ:**-*üñ*
Gazel 400
Mısra: **8**
Allah'ın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.
7. Dervāze-i gelūna dökerler keşān keşān
8. Merbūṭdur selāsil-i enfāsa ḳısmetüñ

2. **ḳısmetüñ:**-*üñ*
Gazel 551
Mısra: **3**
Allah'ın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.
3. Ḳısmetüñ rūz-ı ezelden müteʾayyindür hep
4. ʿĀlemüñ ḳaṭʿa çalış rişte-i ṭūl-ı emelin

3. **ḳısmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **70**
Allah'ın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.
69. Görmez misüñ bu maṭbaḫ-ı ṣunʿ-ı Ḥakīmʾde
70. Cezb itdügin keşān keşān insānı ḳısmeti

4. **ḳısmetidür:**-*i, -dür*
Gazel 642
Mısra: **3**
Allah'ın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.
3. Miḥnet-i saʿy daḫı baʿżılaruñ ḳısmetidür
4. Yoḫsa saʿy itmese de vāsıl olur ḥāṣıl olan

5. **ḳısmet:**
Gazel 693
Mısra: **13**
Allah'ın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.
13. Bilür taʿab daḫı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Şunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

6. **ḳısmetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 826
Mısra: **3**
Allah'ın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.
3. Naḳl itdi Rūmʾa ḳısmetümüz dāye-i kadīr
4. Şehbāʿda şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı

7. **ḳısmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **2**
Allah'ın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip.
1. Ḥaḳḳuñ olup vezīde nesīm-i ʿināyeti
2. Gülşen-sarāy-ı Rūmʾa düşürdükde ḳısmeti

ḳısmet-i dīvān-ı ezelde:
1. **ḳısmet-i dīvān-ı ezelde:**-*de*
Gazel 451
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ezel Divanında yapılan bölüştürme.
7. Ey sāġar-ı ġam ḳısmet-i dīvān-ı ezelde
8. Sen ḥiṣṣe-i rindān-ı mey-āşāma mı düşdüñ

ḳısmetüm pīş-i pāye gelür:
1. **ḳısmetüm pīş-i pāye gelür:**-*ür*
Gazel 516
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kısmetin ayağa gelmesi.
1. Taḥṣīl-i kāma olmasa da raġbetüm benüm
2. Elbette pīş-i pāye gelür ḳısmetüm benüm

ḳısm-ı büleġādan:
1. **ḳısm-ı büleġādan:**-*dan*
Kıt'a 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Belagat ehli.
9. Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i tabīʿat
10. Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan

ḳışr:
1. **ḳışrda:**-*da*
Gazel 288
Mısra: **5**
Kabuk.
5. Ḫayāl-i yār ile yek ḳışrda dü maġz gibi
6. Derūn-ı sīnededür ḥücredaşlıḳlarumuz

2. **ḳışrı:**-*ı*
Gazel 303
Mısra: **14**
Kabuk.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ḳışrı her sāde dıraḫtuñ dārçīn olmaz

3. **ḳışrdan:**-*dan*
Gazel 573
Mısra: **11**
Kabuk.
11. Ḳışrdan geçmeyicek lübbe ẓafer müşkildür
12. Ḳalʿa girmez ele fetḥ itmeyicek varoşın

4. **ḳışrda:**-*da*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **197**
Kabuk.
197. Ḳışrda yoḳ maġzdadur sırr-ı kār
198. Sīretedür ṣūrete yoḳ iʿtibār

5. **ḳışr:**
Gazel 861
Mısra: **13**
(Şiir için) dış yapı.
13. Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
14. Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā

6. **ḳışrdan:**-*dan*
Gazel 435
Mısra: **1**
Kabuk II Dünya ve dünyaya ait zahiri varlıklar alemi.
1. Ḳışrdan añla ʿibādātın uliʾl-elbābuñ
2. Giçür evḳātı miyanında iki miḥrābuñ

7. **ḳışrını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **99**
Kabuk.
99. Ḳışrını maġz-ı eḥādisinüñ itmiş çīde
100. Ḳangı fāżılda hüveydā ise ṭabʿ-ı naḳḳād

ḳışr ehli:
1. **ḳışr ehli:**
Gazel 314
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zahitler, cennete girebilmek için kuru ibadetle uğraşanlar.
7. Maġz ehli olur pirehen esrārına ṭālib
8. Ḳışr ehli gibi kefş ile destāra yapışmaz

ḳışr-ı güftārumdan:
1. **ḳışr-ı güftārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 97
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Söz kabuğu.
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

ḳışr-ı zāhiridür:
1. **ḳışr-ı zāhiridür:**-*i, -dür*
Kaside 16
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Dış kabuk.
63. Ammā ki ḳışr-ı zāhiridür bildügüñ senüñ
64. Yoḳ ṭabʿınun ḥaḳāyıḳın idrāke ḳudreti

ḳışr-perest:
1. **ḳışr-perestān:**
Gazel 807
Mısra: **3**
Kabukla uğraşanlar, içi değil de kabuğu sevenler.
3. Ehl-i lübb añlar anı ḳışr-perestān ne bilür
4. Ne kumaş olduğını pirehenüñ żımnında

ḳıṣṣa:
1. **ḳıṣṣayı:**-*yı*
Gazel 206
Mısra: **10**
Hikaye.
9. Ne var bilinmeyecek kār-ı mevt-yāb-ı felek
10. Ricāl-i tūl-ı emel ḳıṣṣayı uzatmasalar

ḳıssa-güzār-ı ḳalem-i ḫoş-edā:
1. **ḳıssa-güzār-ı ḳalem-i ḫoş-edā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Hoş edalı, üslubu güzel kalemden çıkan kıssaları söyleyen.
63. Ḳıssa-güzār-ı ḳalem-i ḫoş-edā
64. Eyledi bu şīve ile ibtidā

ḳıṣṣa-h∨ān:
1. **ḳıṣṣa-ḫ∨ānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 639
Mısra: **1**
Kıssa söyleyen, hikâye anlatan kimse.
1. Ḳalıblu sözler ile şekve ḳıṣṣa-ḫ∨ānlardan
2. Kelāl geldi dile köhne dāstānlardan

ḳıṣṣa-h∨ānuñ idi:
1. **ḳıṣṣa-ḫ∨ānuñ idi:**-*uñ , -i, -di*
Gazel 838
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıssa söyleyen, hikâye anlatan kimse.
9. Medār-ı faḫr ider oldı efāżıl-ı eyyām
10. Kühen ḳalıblu edālar ki ḳıṣṣa-ḫ∨ānuñ idi

ḳıṣṣa-i mechūl:
1. **ḳıṣṣa-i mechūl:**
Gazel 231
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bilinmeyen kıssa, hikaye.
3. Bilmem dir imiş kāʾide-i mihr ü vefāyı
4. Maʿlūmdur ol ḳıṣṣa-i mechūl degüldür

kişt:
1. **kiştümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 290
Mısra: **8**
Ekin.
7. Efsūs kim bu mezraʿ -ı fānīde girmedi
8. Deryūze-i nem eyleyecek şeḳle kiştümüz

kişt-i dile:
1. **kişt-i dile:**-*e*
Gazel 361
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül ekini, gönül tarlası.
1. Gerdān ise kişt-i dile nāʿüre-i iḫlāṣ
2. Olur bereket-yafte maṭmūre-i iḫlāṣ

kişt-i emel:
1. **kişt-i emel:**
Gazel 221

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Emel ekini.
3. Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
4. Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür

kişt-i īmān:
1. **kişt-i īmān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
İman ekini, imanın ekin tarlası.
75. Ḳanda neşv-nemā bulurdı tamām
76. Kişt-i īmān ü mezraʿ-ı İslām

kişt-i ümmīdi:
1. **kişt-i ümmīdi:**-*i*
Gazel 515
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ümit ekini.
7. Cūybār-ı keremin teşneye ṣarf itmeyenün
8. Kişt-i ümmīdi ḳalur neşv ü nemādan maḥrūm

kʾistimāʿ:
1. **kʾistimāʿundan:**-*un, -dan*
Tarih 56
Mısra: **2**
Ki duymasında.
1. Merḥabā ey müjde-i cān-baẖş-ı maṣḥūbüʾl-merām
2. Kʾistimāʿundan ser-ā-ser ʿālem oldı ṣād-kām

kiştzār:
1. **kiştzārdan:**-*dan*
Gazel 425
Mısra: **6**
Tarla, mezra.
5. Zamāne itmege muḥtāc ẖırmenin ber-bād
6. Bu kiştzārdan ümmīd-i berg ü kāh idenüñ

2. **kiştzārda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **230**
Tarla, mezra.
229. Ola ḥadīḳa-i iḳbāli tāze döndükçe
230. Bu kiştzārda nāʿūre-i sinīn ü şuhūr

kiştzār-ı dehrde:
1. **kiştzār-ı dehrde:**-*de*
Gazel 171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünya tarlası.
3. Ne devr eyler tehī nüh āsyā cūy-ı vücūd üzre
4. Meġer kim kiştzār-ı dehrde ḥāṣıl mı ḳalmışdur

kiştzār-ı dehrde ḥāṣıl mı ḳalmışdur:
1. **kiştzār-ı dehrde ḥāṣıl mı ḳalmışdur:**
Gazel 171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünya tarlasında (daha öğüteceği) mahsul mu vardır.
3. Ne devr eyler tehī nüh āsyā cūy-ı vücūd üzre
4. Meġer kim kiştzār-ı dehrde ḥāṣıl mı ḳalmışdur

kiştzār-ı şerʿüne:
1. **kiştzār-ı şerʿüne:**-*ün, -e*
Gazel 374
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Şeriat mezraası.
7. Ḫıdmet-i isḳāya meʾmūr olduġından devr ider
8. Kiştzār-ı şerʿüne dūlāb-ı devrān el-vedāʿ

kisve:
1. **kisve:**
Gazel 400
Mısra: **16**
Kılık kıyafet II Hacıların Kâbe'de giydikleri beyaz üstlük, ihram.
15. Cāʾiz ki zer-perestlere ola ʿöẕr-ẖ∨āh
16. Zer kisve ile cilvesi mīzāb-ı raḥmetüñ

kisve-i kaʿbe:
1. **kisve-i kaʿbe:**
Gazel 834
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kabe örtüsü.
3. İltifāt eylesek eylerdi Hümālar gerdiş
4. Kisve-i Kaʿbe ḳadar gūşe-i destārumuzı

kisve-i taḥḳīḳ giydi:
1. **kisve-i taḥḳīḳ giydi:**-*di*
Gazel 472
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gerçekleşme elbisesi giymek. (Ortaya çıkmak).
9. Hep giydi lisānuñla senüñ kisve-i taḥḳīḳ
10. Maʿnā-yı nihānīsi ḥurūf u kelimātuñ

kisve-i terkībe:
1. **kisve-i terkībe:**-*e*
Gazel 274
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Toplama elbise II Yamalı giysi.
3. Nāle-senc-i şekve-i nāsūr idi zaẖm-ı dilüm
4. Kisve-i terkībe nā-çesbān iken merhem henüz

kisve-i terkībe girmedin:
1. **kisve-i terkībe girmedin:**-*me, -din*
Kaside 2
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Varlık elbisesine girmek, yaratılmak.
71. Girmedin kisve-i terkībe vücūd-ı pāki
72. Ẕātı olmışdı mevālīde medār-ı īcād

kisve-i zehrde:
1. **kisve-i zehrde:**
Gazel 460
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Zehir görünümünde.
17. Kisve-i zehrde tiryāḳı ider çihre-nümā
18. Nābiyā ʿöẕre gelen ʿākibetinde sitemüñ

kişver:
1. **kişverinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 394
Mısra: **18**
Memleket, ülke.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeẖẖuş eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ

2. **kişverde:**-*de*
Gazel 550
Mısra: **5**
Memleket, ülke.
5. Nāfiẕ olmaḳ gibidür ḥükmi o kişverde daẖı
6. Şiʿrinüñ şehr-i digerde işiden aẖbārın

3. **kişver:**
Kaside 7
Mısra: **191**
Memleket, ülke.
191. Ne kişver üstine rāyet-keş-i cihād olsañ
192. Olur taʿāvüne ervāḥ-ı evliyā meʾmūr

4. **kişveri:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **109**
Memleket, ülke.
109. O gūne kişveri mażbuṭ kim şemīm-i bihişt
110. Güẕāre yol bulamaz virmeyince bāc-ı ʿubūr

5. **kişveri:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **175**
Memleket, ülke.
175. Maḥfūzdur ʿināyet-i Bārīʾde kişveri
176. Çeşm-i ḥasūd ẖ∨ābda görmez ifāḳati

6. **kişver:**
Tarih 80
Mısra: **24**
Memleket, ülke.
23. Niyyeti ẕātı gibi çün maḥż-ı ẖayr u cūddur
24. Olsa rāḥat varduġı kişver degül cāy-ı ʿaceb

7. **kişverine:**-*i, -n, -e*
Tarih 127
Mısra: **63**
Memleket, ülke.
63. Ḳıble-i ins u melek kişverine dāhildür
64. Kim olur bu şeref u şevket-i iclāle sezā

8. **kişverin:**-*i, -n*
Kaside 1
Mısra: **13**
Kainat.
13. Yazup redd ü ḳabūle ḥüccet itmiş kişverin taʿdīl
14. Virüp kevn ü fesāda ṣūret itmiş ḥükmini icrā

kişver ü salṭanat:
1. **kişver ü salṭanat:**
Kaside 15
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Ülke ve saltanat.
35. Kişver ü salṭanat Allāhʾuñ emānetleridür
36. Kāfil-i emr gerek ola diyānetde ʿalem

kişver-güşāy-ı maʿdelet:
1. **kişver-güşāy-ı maʿdelet:**
Tarih 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Adalet ülkesinin fethedeni.
3. Kişver-güşāy-ı maʿdelet Sulṭān Muḥammed H̱ān kim
4. Fetḥ-i cihāndur niyyeti tīġ-i ẓafer-mevfūr ile

kişver-i aʿdā:
1. **kişver-i aʿdā:**
Kaside 7
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **-**
Düşman memleketi.
157. Semend-ı ʿazmini ẓabṭ itmese ʾinān-ı ẓafer
158. Olurdı kişver-i aʿdā ḥayātdan mehcūr

kişver-i baġdādʾı:
1. **kişver-i baġdādʾı:**-*ı*
Tarih 56
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Bağdat şehri.
19. Müjde-i teşrīf-i rāyāt-ı saʿādet-güsterüñ
20. Kişver-i Baġdādʾı itdi ġıbtagāh-ı Mıṣr u Şām

kişver-i cāhuñ:
1. **kişver-i cāhuñ:**-*uñ*
Gazel 319
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mevki ve ikbal memleketi.
5. Tūb-ı āh-ı inkisara pāydār olmaz yine
6. Kişver-i cāhuñ nice sengīn-hiṣārın görmişüz

kişver-i efvāha:
1. **kişver-i efvāha:**-*a*
Gazel 867
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağızlar ülkesi.
1. İtdürür kişver-i efvāha sefer güfteleri
2. Giydürür besteler eşʿāra libās-ı seferi

kişver-i fānī:
1. **kişver-i fānī:**
Gazel 730
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Fena ülkesi, geçici dünya.
1. Şāyān olaydı kişver-i fānī nizāʿına
2. Tolmazdı ẖak şerm ile çeşm-i ferāʿine

kişver-i ḥüsnüñ:
1. **kişver-i ḥüsnüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 585
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesi.
1. Şāneāsā kākül-i yārün ṭolaş pīç ü ẖamın
2. Kişver-i ḥüsnüñ temāşā it sevād-ı aʿẓamın

2. **kişver-i ḥüsnüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 585
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesi.
1. Şāneāsā kākül-i yārün ṭolaş pīç ü ẖamın
2. Kişver-i ḥüsnüñ temāşā it sevād-ı aʿẓamın

kişver-i islām:
1. **kişver-i islām:**
Tarih 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İslam ülkesi.
5. Çoḳ fesād eylediler kişver-i İslām içre
6. İtmedi anlaruñ itdügini dīne düşmen

kişver-i islāma:
1. **kişver-i islāma:**-*a*
Gazel 451
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İslam ülkesi.
9. Ey ġam yine mi ẖāṭır-ı Nābīʾde bulunduñ
10. Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

2. **kişver-i islāma:**-*a*
Tarih 128
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İslam ülkesi.
3. Sābıḳān itdügi yoḳ kişver-i İslāma hücum
4. Bu tezāhüm bu tedārükle ʿadū-yı bed-rā

3. **kişver-i islāma:**-*a*
Tarih 144
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İslam ülkesi.
9. Eylemişdi kişver-i İslāma suʾ-i ḳaṣd ile
10. Çoḳ fesād īcād ü gūn-ā-gūn ẖıyānet irtikāb

kişver-i islāmı:
1. **kişver-i islāmı:**-*ı*
Tarih 92
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
İslam ülkesi.
71. Naẓm içün kişver-i İslāmı vire istiḳrār
72. Kendü dil-ẖᵛāhı ḳadar ṣadr-ı refīʿinde H̱udā

2. **kişver-i islāmı:**-*ı*
Tarih 143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İslam ülkesi.
3. ʿAdū ḳasd eylemişken kişver-i İslāmı taẖrībe
4. Hirās olmış iken kulūb-ı nāsda mużʿaf

kişver-i rūm:
1. **kişver-i rūm:**
Tarih 42
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Rum ülkesi, Anadolu.
11. Görinür cānibeyn revzenden
12. Kişver-i Rūm u ẖıṭṭā-i Baġdād

kişver-i vīrāne-i ḳalbümde:
1. **kişver-i vīrāne-i ḳalbümde:**-*üm, -de*
Kaside 12
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün viran olmuş ülkesi.
45. Gerçi kim kişver-i vīrāne-i ḳalbümde benüm
46. ʿAzl ü naṣb eylemez icrā-yı rüsūm-ı aḥkām

kisvet-i şevḳ:
1. **kisvet-i şevḳ:**
Kaside 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Coşku kıyafeti.
11. ʿĀleme ʿīd-i sürūr irdi olurlarsa nʾola
12. Kisvet-i şevḳ ile endūh u elem cilve-nümā

ḳıtʿa:
1. **ḳıtʿalardur:**-*lar, -dur*
Gazel 73
Mısra: **14**
Genelde iki beyitten kurulmuş matlasız gazel biçimindeki nazım türü.
13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıtʿalardur aṭa mıṣraʿlar ẖod mevce naẓīr

2. **ḳıtʿası:**-*sı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **51**
Ölçü, ölçek.
51. ʿAceb ḳıtʿası ẖūb ṭarzı ḥasen
52. Mübārek ide ḥażret-i züʾl-minen

3. **ḳıṭʿa:**
Kıt'a 82
Mısra: **2**
Genelde iki beyitten kurulmuş matlasız gazel biçimindeki nazım türü.
1. Senüñ ey esb-i nev-āyende kim olmaz māʾil

2. Ḥüsn-i reftāruña bu ḳıṭʿa vü şekl ü resme

4. **ḳıtʿasıdur:**-*sı, -dur*
Tarih 41
Mısra: **16**
Genelde iki beyitten kurulmuş matlasız gazel biçimindeki nazım türü.
15. Olmada nūr-feżāyende-i erbāb-ı naẓar
16. Gūyiyā Mīr ʿAlī ḳıtʿasıdur endāmı

kitāb:
1. **kitāb:**
Gazel 18
Mısra: **10**
Yazılmış ve basılmış eser.
9. Dilün düşürme ṣaḳın meh-ruhān-ı kem-sāle
10. Ki cāhilān arasında ḳalur kitāb ġarīb

2. **kitāb:**
Gazel 159
Mısra: **16**
Yazılmış ve basılmış eser.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̱ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

3. **kitāblarla:**-*lar, -la*
Gazel 159
Mısra: **15**
Yazılmış ve basılmış eser.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̱ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

4. **kitābda:**-*da*
Gazel 691
Mısra: **12**
Yazılmış ve basılmış eser.
11. İtdük tamām muṣḥaf-ı ruẖsārına naẓar
12. Her nüktenüñ maḥallini gördük kitābda

5. **kitāb:**
Gazel 726
Mısra: **14**
Yazılmış ve basılmış eser.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār
14. Ḫalḳuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

6. **kitāb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **181**
Yazılmış ve basılmış eser.
181. Nāmı Ḥadīḳa o mübārek kitāb
182. Nicelere andan olur fetḥ-i bāb

7. **kitāb:**
Gazel 230
Mısra: **8**
Kitap. Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ẖ∨āce ne defter ne kitāb isterler

8. **kitāb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **321**
Kitap. Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.
321. Geçdi ʿömrüm kitāb ile eks̱er
322. Dest-i ümmīde girmedi defter

9. **kitābuñ:**-*uñ*
Gazel 634
Mısra: **4**
Kitap: Yazılmış ve basılmış eser.
3. Ḥüsn-i maʿşūḳa olur sīnedeki daġ delīl
4. Şemse-i cild ider işʿār kitābuñ şerefin

10. **kitāba:**-*a*
Gazel 320
Mısra: **6**
Kitap II Kur'an-ı Kerîm II ilim irfan.
5. Bu deyr-i köhnede bir lāyıḳ-ı naẓar büt yoḳ
6. Ġarīb-i tālibüz ammā kitāba muḥtācuz

11. **kitābuñ:**-*uñ*
Gazel 417
Mısra: **6**
Kainat II İlim, irfan.
5. Esrār-ı ʿulūma seni maḥrem mi ṣanursuñ
6. Ey bī-naẓar açıldugı yoḳ saña kitābuñ

kitābe:
1. **kitābe:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **19**
Bir binanın kapısı üzerine kabartma olarak yazılan mimarın adı, yapım tarihi gibi yazılar II Bir levhanın etrafına yapılan kabartma çiçek ve diğer nakışlar.
19. Oldı saḳfında kitābe gūyā
20. Seyr içün revnaḳım dīde-güşā

2. **kitabeleri:**-*ler, -i*
Kıt'a 78
Mısra: **2**
Bir binanın kapısı üzerine kabartma olarak yazılan mimarın adı, yapım tarihi gibi yazılar II Bir levhanın etrafına yapılan kabartma çiçek ve diğer nakışlar.
1. Egerçi ẖāne-i pür-naḳşdur sarāy-ı cihān
2. Velī kitabeleri Küllü men ʿaleyhā fān

3. **kitābe:**
Tarih 81
Mısra: **9**
Bir binanın kapısı üzerine kabartma olarak yazılan mimarın adı, yapım tarihi gibi yazılar II Bir levhanın etrafına yapılan kabartma çiçek ve diğer nakışlar.
9. Her kitābe cīb-i tāvānında bir çep-rāstdur
10. Maʿnī-i bārīk-i tār-ı ṣırma ile yek-neseb

kitābe-i bāb-ı tevekkülin:
1. **kitābe-i bāb-ı tevekkülin:**-*in*
Gazel 637
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tevekkül kitabının ilk sayfası.
5. ʿUşşāḳ rūy-ı zerdini itsün güdāẖte
6. Teẕhīb içün kitābe-i bāb-ı tevekkülin

kitābet:
1. **kitābet:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Köle ile efendisi arasında yapılan anlaşma.
11. Āzādelük edāsına vā-bestedür yine
12. Hiç farḳı yoḳ kitābet ile istidānenüñ

kitāb-ẖāne-i ṭabʿuñda:
1. **kitāb-ẖāne-i ṭabʿuñda:**-*u, -ñ, -da*
Kaside 11
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Mizaç kütübhanesi.
135. Nüvişte ẖāme-i ṣunʿ-ı debīr-i ḥikmet ile
136. Kitāb-ẖāne-i ṭabʿuñda nüsẖa-i ādāb

kitāb-ı aẖterīdür:
1. **kitāb-ı aẖterīdür:**-*dür*
Tarih 30
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Ahteri'nin kitabı (Mustafa Ahteri (ö. 1560)'nin Arapça-Türkçe lügatı bağlamında).
51. Berḳ urur mānend-i encüm ol muraṣṣaʿ cāmlar
52. Ṣān kitāb-ı aẖterīdür yā Ṣıḥāḥ-ı Cevherī

kitāb-ı ʿaḳlı:
1. **kitāb-ı ʿaḳlı:**-*ı*
Gazel 328
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Akıl kitabı.
5. ʿĀkil kitāb-ı ʿaḳlı ḥall eylemekde ġāfil
6. Keyfiyyet-i cünūnı dīvāneler de bilmez

kitāb-ı ʿanberīn:
1. **kitāb-ı ʿanberīn:**
Kaside 1
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Amber gibi güzel kokan kitap.
103. Virüp sermāye-i tafṣīli dest-i teng-i icmāle
104. İder bir noḳṭadan çendīn kitāb-ı ʿanberīn imlā

kitāb-ı āsmānī:
1. **kitāb-ı āsmānī:**
Tarih 103
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Semavi kitaplar, kutsal kitaplar,

Zebur, İncil, Tevrat ve Kur'an-ı Kerim.
15. Kitāb-ı āsmānī cümle mülkinde ola nāzil
16. Cemīʿ-i enbiyāya olmış ola sābıḳan meʾvā

kitāb-ı cemālini:
1. **kitāb-ı cemālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 212
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kitabı.
7. Virmez kef-i nigāha kitāb-ı cemālini
8. Bilmem nigeh bu girye ile bī-vużu mıdur

kitāb-ı cifrden:
1. **kitāb-ı cifrden:**-*den*
Tarih 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Akla dayanan cifir (Başlangıcının Hz. Ali'ye dayandığı rivayet edilen, harf, rakam ve semboller yoluyla gelecekte olacak şeyleri haber verdiğine inanılan ilim, ilm-i cifr) kitabı.
1. Kitāb-ı cifrden itmiş birisi istiḫrāç
2. Sinīn-i ātiye aḥvāline makāl-i laṭīf

kitāb-ı debistān-i ḥikmetüñ:
1. **kitāb-ı debistān-i ḥikmetüñ:**-*üñ*
Gazel 400
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hikmet okulunun ders kitabı.
11. Zer-şemselerle cild-i zer-efşān ile felek
12. Evrāḳıdur kitāb-ı debistān-i ḥikmetüñ

kitāb-ı fenn-i ḫıredde:
1. **kitāb-ı fenn-i ḫıredde:**-*de*
Gazel 189
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Akıl ilminin kitabı.
5. Taḥammül eylemeden ġayrı važʿ-ı nādāna
6. Kitāb-ı fenn-i ḫıredde ʿilācumuz yoḳdur

kitāb-ı gülistān:
1. **kitāb-ı gülistān:**
Gazel 75
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şeyh Sa'id-i Şirazî'nin Gülistan kitabı.
7. Lāzım degül kitāb-ı Gülistān o āfete
8. Ne nüsḫa korsa sīnesine Gülsitān olur

2. **kitāb-ı gülistān:**
Gazel 844
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şeyh Sa'id-i Şirazî'nin Gülistan kitabı.
7. Cedvelli bir kitāb-ı Gülistān olup çemen
8. Olmış nüvişte laʿli ile ser-süḫanları

kitāb-ı ḥaḳīḳatüñ:
1. **kitāb-ı ḥaḳīḳatüñ:**-*üñ*
Gazel 430
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hakikat kitabı (İnsanın ve kainatın neden yaratıldığını analatan kitap bağlamında).
13. Tā geçmeyince medrese-i ḳıyl ü ḳālden
14. Anlanmaz ıṣṭılāḥı kitāb-ı ḥaḳīḳatüñ

kitāb-ı ḥikem-senc-i fīh-i mā-fīhʾin:
1. **kitāb-ı ḥikem-senc-i fīh-i mā-fīhʾin:**-*i, -n*
Kaside 6
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Içinde hikmetleri tartıp ölçen Fih-i ma-Fih kitabı (Fih-i ma-Fih; Arapça sözcük karşılığı "ne varsa içindedir" manasına gelen, anlam karşılığı ise "ne varsa onun içinde var" veya "ne varsa onda var"a gelen Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin bir eseri).
29. Gören kitāb-ı ḥikem-senc-i Fīh-i mā-Fīhʾin
30. Bilür ki ḥaḳḳ-ı beyāndur beyān-ı Mevlānā

kitāb-ı ḥīkmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur:
1. **kitāb-ı ḥīkmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Hakikatların hikmetlerini toplayan kitap.
111. Bu ʿālem bir kitāb-ı ḥīkmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur
112. Meʿālin her kim istiḫrāç iderse āferīn bādāʿ

kitāb-ı ḥikmetinde:
1. **kitāb-ı ḥikmetinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Hikmet kitabı, Allah'ın yüce gayesini bildiren kitap, kainat.
51. Kitāb-ı ḥikmetinde noḳṭa-i zer ḳurṣa-i ḫurşīd
52. Ḳıbāb-ı ʿizzetinde cām-ı revzen ṭārem-i mīnā

kitāb-ı ḫulḳı:
1. **kitāb-ı ḫulḳı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ahlak kitabı.
53. Ṭabʿ-ı laṭīfi āyīne-i ṣūret-i kemāl
54. Cāmiʿ kitāb-ı ḫulḳı fünūn u firāseti

kitāb-ı kāʾināt:
1. **kitāb-ı kāʾināt:**
Gazel 121
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kainat kitabı.
1. Sevād-ı mümkināt ās̱ār-ı ṣunʿı bī-süḫan söyler
2. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı Ḥaḳḳʾı bī-dehen söyler

2. **kitāb-ı kāʾināt:**
Gazel 560
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kainat kitabı, Allah'ın yarattığı herşey.
7. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı ḥikmetle leb-ā-lebdür
8. Şikāyet cehlden feryād bī-idrākliklerden

kitāb-ı maʿrifetdür:
1. **kitāb-ı maʿrifetdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Marifet, bilgelik kitabı.
45. Bu ʿulviyyāt u süfliyyāt tedbīrāt-ı Rabbānī
46. Kitāb-ı maʿrifetdür noḳṭa-i zerrāt ser tā-pā

kitāb-ı miḥneti:
1. **kitāb-ı miḥneti:**-*i*
Gazel 528
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gam kitabı.
9. Elemle sīnemüzi şerḥazār idüp Nābī
10. Kitāb-ı miḥneti sürḫ ile bāb bāb idelüm

kitāb-ı muṣavverüñ:
1. **kitāb-ı muṣavverüñ:**-*üñ*
Gazel 474
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Resimli, minyatürlü kitaplar.
11. Merġūb olursa nüsḫa-i ḫāṭır ʿaceb midür
12. Efzūndur iʿtibārı kitāb-ı muṣavverüñ

kitāb-ı ruḫun:
1. **kitāb-ı ruḫun:**-*un*
Gazel 406
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yanak kitabı (Kur'an'ı öpüp yemin etme geleneğine atfen).
15. Öpüp kitāb-ı ruḫun eyledüm hezār ḳasem
16. O şūha ṣıdḳ-ı derūnum inandurıncaya dek

kitāb-ı ṭabʿında:
1. **kitāb-ı ṭabʿında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 14
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Ahlak kitabı.
65. O deñlü luṭfı sever kim kitāb-ı ṭabʿında
66. Yazılmamış kelimāt-ı keremden özge sevād

kitāb-ı vaḥy-i mübīn:
1. **kitāb-ı vaḥy-i mübīn:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**

Apaçık vahiy olan kitap, Kur'an-ı Kerim.
71. Aña münzel kitāb-ı vaḥy-i mübīn
72. Ḫalḳa oldur veliyy-i niʿmet-i din

kitāb-ı ẕātuñ:
1. **kitāb-ı ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **221**
Kelime Tipi: **-**
Varlığının kitabı.
221. Muḥtevī cümle kemālātı kitāb-ı ẕātuñ
222. Olamaz ġayre sezā sende olan istibdād

kitābsuz:
1. **kitābsuz:**
Gazel 299
Mısra: **12**
Problemsiz, hesap kitap yapmadan.
11. Haṭṭ-ı ʿizār-ı yāre kim eylerdi iltifat
12. Ḥall olsa müşkilāt-ı metālib kitābsuz

ḳıṭʿa-i elmās:
1. **ḳıṭʿa-i elmās:**
Kaside 18
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Elmas parçası II Elmas ülkesi.
21. Ḥaṭṭ-ı Yāḳūt degül ḳıṭʿa-i elmās bile
22. Ḥüsn-i sīmāda leṭāfetde naẓīr olmaz aña

ḳıṭʿa-i elmāsdan:
1. **ḳıṭʿa-i elmāsdan:**-*dan*
Gazel 549
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Elmas parçası.
3. Var ise żımnında bir nā-gūş-zed maʿnī-i ter
4. Ḳıṭʿa-i eşʿār ḫoşdur ḳıṭʿa-i elmāsdan

ḳıṭʿa-i eşʿār:
1. **ḳıṭʿa-i eşʿār:**
Gazel 549
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şiir kıtası.
3. Var ise żımnında bir nā-gūş-zed maʿnī-i ter
4. Ḳıṭʿa-i eşʿār ḫoşdur ḳıṭʿa-i elmāsdan

ḳıtʿa-i gülzār-ı naʿīm ü meʾvā:
1. **ḳıtʿa-i gülzār-ı naʿīm ü meʾvā:**
Tarih 39
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Naim ve Meva gül bahçelerinden bir parça (Naim ve Meva Cennetin sekiz katmanından en yüksekleridir).
11. Budur ol mā-ḥaṣal-i nehr-i raḥīḳ ü tesnīm
12. Budur ol ḳıtʿa-i gülzār-ı naʿīm ü meʾvā

ḳıtʿa-i mevzūn-i ṣafā-perveri:
1. **ḳıtʿa-i mevzūn-i ṣafā-perveri:**-*i*
Tarih 92
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Gönle huzur ve neşe veren düzgün parça, yer.
33. Obanuñ ḳıtʿa-i mevzūn-i ṣafā-perveri ḫod
34. İder insānı ġarīk-i yem-i envār-ı ṣafā

ḳıtʿa-i şūḫına:
1. **ḳıtʿa-i şūḫına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 92
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
İşveyi gösteren parça.
23. Ḳıtʿa-i şūḫına dil-beste olup çerḫ-i berīn
24. Gösterüp ṭarz-ı edeb ḳāmetin itmekde dü-tā

ḳıṭʿası:
1. **ḳıṭʿası:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **5**
Ölçü, ebat, boy, büyüklük.
5. Ḳıṭʿası faṣṣ-ı zümürrüdāsā
6. Çeşm-ʿadāyı ider nā-bīnā

kʾitdi:
1. **kʾitdi:**
Kaside 23
Mısra: **30**
Ki etmek, yapmak.
29. Buldı peyvend-i taʿalluḳ o ḳadar istiḥkām
30. Kʾitdi taḥṣīl-i tevāfuḳ kemer-i cevzāya

2. **kʾitdi:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **267**
Ki etmek, yapmak.
267. Ol zaman kʾitdi Ḥaḳ beni īcād
268. Eyledi himmeti baña hem-zād

3. **kʾitdi:**
Tarih 138
Mısra: **58**
Ki etmek, yapmak.
57. Ol şehüñ cümle kerāmāt-ı vücūdındandur
58. Kʾitdi bu āṣafı dāmādlıġında temkīn

kʾitme:
1. **kʾitmedeyüm:**-*mede, -y, -üm*
Gazel 857
Mısra: **3**
Ki etmek, eylemek.
3. ʿAceb bu kʾitmedeyüm zīver-i dükān-ı riyā
4. Melek beġenmez iken yazmaġa ʿibādetümi

kʾitmiş:
1. **kʾitmiş:**
Kaside 20
Mısra: **58**
Ki etmiş.
57. Maḫdūmıdur o fāżıl-ı pākīze-gevherüñ
58. Kʾitmiş Ḫudā vücūdına muḫtaṣ fütüvveti

2. **kʾitmiş:**
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Ki etmiş.
9. İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ
10. Kʾitmiş Ḫudā vücūdını mecmūʿa-i kemāl

3. **kʾitmiş:**
Tarih 138
Mısra: **45**
Ki etmiş.
45. Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür kʾitmiş
46. Münşī-i kevn ʿibārāt arasında tażmīn

kʾitmişdür:
1. **kʾitmişdür:**
Tarih 138
Mısra: **53**
Ki etmiştir.
53. Āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred kʾitmişdür
54. Mülk-i İslāma Ḫudā sāyesini ḥıṣn-ı ḥaṣīn

ḳıvām bula:
1. **ḳıvām bula:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **186**
Kelime Tipi: **-**
Tam istenilen niteliğe ulaşmak, olgunlaşmak.
185. Gelmeyüp kevkeb-i iḳbāline yek ẕerre fütūr
186. Ḳuvvet-i bāzū-yı baḫtı bula gitdükçe ḳıvām

ḳıy:
1. **ḳıymazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 757
Mısra: **5**
Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.
5. Kendü vücūdına bile ḳıymazdı mālı ḫalḳ
6. Ḳaṣd-ı nümāyiş ü şeref ü şevket olmasa

2. **ḳıyamam:**-*a, -ma, -m*
Gazel 402
Mısra: **14**
Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.
13. Tāze bir maʿnī-i nā-güfte ẓuhūr itmeyicek
14. Ḳıyamam āb-ı ruhin dökmeġe Nābī ḳalemüñ

3. **ḳıymam:**-*ma, -m*
Gazel 591
Mısra: **9**
Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.
9. Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūḫ ancaḳ
10. Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün

4. **ḳıymaz:**-*maz*
Gazel 702
Mısra: **15**
Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.

15. Felek ḳıyāmete dek ḫarca ḳıymaz ey Nābī
16. Beş on çil aḳçesi var ṣürre-i S̲üreyyāda

5. **ḳıyma:**-*ma*
Gazel 774
Mısra: **13**
Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.
13. Zülfüne ḳıyma ruḫuñ ʿarż eyleme şeydālara
14. Çoḳ da tahrīk-i cünūn-ı derdmendān eyleme

6. **ḳıymam:**-*ma, -m*
Gazel 829
Mısra: **17**
Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.
17. Ḳıymam raḳībe eylemeğe ḳaṣd-i intiḳām
18. Ol da çeker benüm gibi yārüñ cefāsını

ḳıyāfet:
1. **ḳıyāfet:**
Gazel 173
Mısra: **12**
Kılık; bir şeyin dış görünüşü; bir kimsenin giyindiklerinin bütünü.
11. Ḫalvet-i yārdan olduḳça be-der ʿāşıḳ-ı zār
12. Mescide ʿazm idecek deñlü ḳıyāfet mi ḳalur

2. **kıyāfetüñ:**-*üñ*
Gazel 430
Mısra: **20**
Kılık; bir şeyin dış görünüşü; bir kimsenin giyindiklerinin bütünü.
19. Ẕātī gerek kemāl ü hüner yoḫsa Nābiyā
20. ʿİlm ü hünerde medḫali yoḳdur kıyāfetüñ

3. **ḳıyāfetüñ:**-*üñ*
Gazel 433
Mısra: **4**
Kılık; bir şeyin dış görünüşü; bir kimsenin giyindiklerinin bütünü.
3. Lāzım gelürdi serv ü çenār ola mīvedār
4. Fażl ü hünerde medḫali olsa ḳıyāfetüñ

4. **ḳıyāfetle:**-*le*
Gazel 769
Mısra: **8**
Kılık; bir şeyin dış görünüşü; bir kimsenin giyindiklerinin bütünü.
7. Ne lāzım zaḥmet-i teklīf-i cünbiş leşker-i nāza
8. İderken ġāret-i dil şeh-levendāne ḳıyāfetle

5. **kıyāfetümi:**-*üm, -i*
Gazel 857
Mısra: **10**
Kılık; bir şeyin dış görünüşü; bir kimsenin giyindiklerinin bütünü.
9. Beni bilür o perī iltifāta nā-lāyıḳ
10. Meġer ki bilmeye tebdīl idem kıyāfetümi

6. **ḳıyāfet:**
Kaside 16
Mısra: **99**
Kılık; bir şeyin dış görünüşü; bir kimsenin giyindiklerinin bütünü.
99. Ol nāzenin ḳıyāfet o rengīn edā ile
100. Çeşmümle gūşum itmiş iken ḥüsn-i ülfeti

7. **ḳıyāfeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **32**
Kılık; bir şeyin dış görünüşü; bir kimsenin giyindiklerinin bütünü.
31. Esbāb-ı iḥtişāma eger var ise heves
32. Pīrānuñ aña daḫı yaḳışmaz ḳıyāfeti

8. **ḳıyāfeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **84**
Kılık; bir şeyin dış görünüşü; bir kimsenin giyindiklerinin bütünü.
83. Çeşmüñ daḫı ġıdāsı nigāh-ı ümīdidür
84. Endām-ı şehriyānuñ o nāzük ḳıyāfeti

ḳıyām:
1. **ḳıyāma:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **5**
Ayağa kalkma, ayakta durma.
5. Ḳıyāma itdi teḳāżā deʿāyim-i devlet
6. Ḳuʿūda oldı kemer-bend kārgāh-ı umūr

2. **ḳıyāmuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **17**
Ayağa kalkma, ayakta durma.
17. Bī-dest-gīrī ġayr ḳıyāmuñ ʿasīr iken
18. Bī-vaḳt bu nüzūl ü rükūbuñ ne ḥikmeti

ḳıyām eylemez:
1. **ḳıyām eylemez:**-*mez*
Kaside 12
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkmak.
55. Ḳanı ol terk-i edeb diyü ḳuʿūd eylemeyen
56. Eylemez şimdi mecālisde bulunduḳça ḳıyām

ḳıyām eyleyemez:
1. **ḳıyām eyleyemez:**-*ye, -mez*
Gazel 107
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkmak II Bir işe girişmek.
19. Bī-dest-gīr eyleyemez hāmeveş ḳıyām
20. Nābī-i nā-tüvāna ʿināyet zamānıdur

ḳıyām ide:
1. **ḳıyām ide:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkmak.
81. Böyle meydān-ı ḫaṭarda kim ümīd eyler idi
82. Eşheb-i mülk tekerlenmiş iken ide ḳıyām

2. **ḳıyām ide:**-*e*
Tarih 142
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkmak.
13. Her ḳanda kim ḳıyām ide ol naḫl-i ser-firāz
14. Olur semer-feşān-ı ẓafer sancaḳ-ı şerīf

ḳıyām idecek:
1. **ḳıyām idecek:**-*ecek*
Kaside 16
Mısra: **210**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkmak.
209. Cism-i żaʿīfümüñ yoġ iken kendü kendüye
210. İmdādsiz ḳıyām idecek istiṭāʿati

ḳıyām itdi:
1. **ḳıyām itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkmak.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

2. **ḳıyām itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkmak, yeşermek, serpilmek.
35. Ḫāk-i cenge ekilen toḫmdan itdi giderek
36. Feyż-i Rabbānī ile sünbüle-i ṣulḥ ḳıyām

ḳıyām itmiş:
1. **ḳıyām itmiş:**-*miş*
Kaside 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkmak, ayaklanmak II kalkışmak.
13. Nice imdād u fürūʿ u tebaʿından ġayrı
14. Çār çāsār-ı yesār itmiş iken ḥarbe ḳıyām

ḳıyām ü sücūddan:
1. **ḳıyām ü sücūddan:**-*dan*
Gazel 286
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayakta bekleme ile secdeye kapanma (Mecazen namaz).
11. Bilmem ne fāʾide bu ḳıyām ü sücūddan
12. Farḳ-ı bülend ü peste yiterken şuʿūrumuz

ḳıyāmet:
1. **ḳıyāmetde:**-*de*
Gazel 231
Mısra: **6**
Kıyamet günü.

5. İtmekde o bed-kīş sitem ʿāşıḳ-ı zāre
6. Zuʿmınca ḳıyāmetde de mesʾūl degüldür

2. **ḳıyāmetdür:**-*dür*
Gazel 92
Mısra: **17**
Kıyamet günü. II Felaket, büyük afet (Sevgilinin boyu bağlamında).
17. Dil-berüñ ḥüsni ḳıyāmetdür egerçi Nābī
18. Līk hengām-ı ḫaṭı daġdaġa-i mahşeridür

3. **ḳıyāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 433
Mısra: **12**
Kıyamet günü.
11. ʿAfv-ı kerīme ẓannum odur sūʾ-ı ẓann ider
12. Tersān olan muḥāsebesinden ḳıyāmetüñ

4. **ḳıyāmetde:**-*de*
Tarih 152
Mısra: **2**
Kıyamet günü.
1. Ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ görmek içün tārīḫin
2. Meġer ol şūḫ ḳıyāmetde baḳa āyineye

5. **ḳıyāmetde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **37**
Kıyamet günü.
37. Nigāh-ı luṭfuña mevḳūfdur ḳıyāmetde
38. Terāżi-i ḫuṣemā yā Muḥammed-i ʿArabī

ḳıyāmete dek:
1. **ḳıyāmete dek:**
Gazel 702
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kıyamete kadar.
15. Felek ḳıyāmete dek ḫarca ḳıymaz ey Nābī
16. Beş on çil aḳçesi var ṣürre-i S̱üreyyāda

kıyāmī:
1. **kıyāmī:**
Kıt'a 37
Mısra: **2**
Ayakta duran (Erkeğin tenasül uzvu kastedilerek).
1. Nʾola şiʿrde itseler ittihād
2. Hevāyī Kıyāmī şīr ü şeker

2. **kıyāmī:**
Kıt'a 37
Mısra: **4**
Ayakta duran (Erkeğin tenasül uzvu kastedilerek).
3. Ara yirde var nisbet-i imtizāc
4. Hevāyī dübürdür Kıyāmī ẕeker

kıyās:
1. **kıyās:**
Gazel 702
Mısra: **5**
Kıyas, karşılaştırma.
5. Ṣafā-yı bāṭını bundan kıyās mümkindür
6. Leẕīẕ olur ne nümāyān olursa rüʾyāda

2. **kıyāsdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **164**
Kıyas, karşılaştırma.
163. Ḥüsn-i ḫulḳı verā-yı ḥadd-ı beyān
164. Luṭf-ı ṭabʿı kıyāsdan güẕerān

kıyās eyle:
1. **ḳıyās eyle:**
Gazel 748
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
5. Şarḳ u ġarb u istivā-yı şemsden eyle ḳıyās
6. Yoḳ beḳā bu ʿālemüñ idbārına iḳbāline

kıyās eylemeye:
1. **ḳıyās eylemeye:**-*me, -y, -e*
Kaside 15
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak II Sanmak, zannetmek.
71. Öyle bir kimseye aḥkāmuñı tefvīż it kim
72. Şerʿ u ḳānūnı ḳıyās eylemeye ẓulm u sitem

kıyās ider:
1. **ḳıyās ider:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
17. Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümi
18. Gören ḳıyās ider ol kirmdür kʾola şeb-tāb

kıyās it:
1. **ḳıyās it:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
5. Dem-i vuṣlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Ṣudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

2. **ḳıyās it:**
Gazel 861
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
11. Vüsʿat-ı ʿālem-i maʿnāyı ḳıyās it andan
12. Lafẓ-ı mücmelde ider cilve mufaṣṣal maʿnā

kıyās itme:
1. **ḳıyās itme:**-*me*
Gazel 454
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
3. Şūrīdür iʿtilāsı ḳıyās itme maʿnevī
4. Āb üstine tefevvuḳ iden ḫār ü ḫaslaruñ

2. **ḳıyās itme:**-*me*
Gazel 710
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
3. Görüp sūz-ı derūnın çūp-ı tenbākū ḳıyās itme
4. Fenā-yı ʿāleme engüşt-i ḥayretdür dehenlerde

3. **ḳıyās itme:**-*me*
Kaside 28
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
45. Hemān ele ḳalem al cūş-ı feyżi seyr eyle
46. Ḳıyās itme ki mecrā-yı feyż mesneddür

kıyās itmen:
1. **kıyās itmen:**-*me, -n*
Gazel 151
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
9. İtmen iblisi ḳabā ʾifrītlerden siz kıyās
10. Reh-nümā-yı ẕevḳdür ol fırkānun nārīnidür

kıyās itmiş:
1. **kıyās itmiş:**-*miş*
Gazel 830
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mukayese etmek, karşılaştırmak.
9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ kıyās itmiş
10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

kıyās olunur:
1. **kıyās olunur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Karşılaştırılmak, mukayese olunmak.
193. Ol şehryār-ı ferd ü ḫidīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

kıymet:
1. **ḳıymetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 311
Mısra: **9**
Değer, kıymet, paha.
9. ʿAceb ki ḳıymetümüz zāyiʿ eylese dihkān
10. Hezār mezraʿadan cemʿ olınma ḫırmeniyüz

2. **ḳıymet:**
Gazel 460
Mısra: **13**
Değer, kıymet, paha.
13. Geh cerīme gehī iḥsān ü gehī ḳıymet olur
14. Görecekdür ne ise ḫaṭṭ-ı cebīni deremüñ

3. **ḳıymet:**
Gazel 484
Mısra: **16**
Değer, kıymet, paha.
15. Āvīḫtelikden ḥaẕer it çāh-ı kenīfe
16. İstersen eger ḳıymet ile nāfe-i çīn ol

4. **ḳıymetin:**-*i, -n*
Gazel 645
Mısra: **7**
Değer, kıymet, paha.
7. İtmez istiks̱ār kālā-yı viṣālün ḳıymetin
8. Ol metāʿ-ı sīne-zībüñ añlayan az olduġın

5. **ḳıymetidür:**-*i, -dür*
Gazel 851
Mısra: **4**
Değer, kıymet, paha.
3. Naẓarı cāmeyedür ẕāta degüldür ḫalkuñ
4. Ābdan ḳıymetidür cāme-i gül-gūn ile mey

6. **ḳıymetin:**-*i, -n*
Gazel 862
Mısra: **5**
Değer, kıymet, paha.
5. Dıraḫt-ı cennetüñ it fehm ḳıymetin bundan
6. Ki virdiler yed-i Musaʾya bir ʿaṣālıgını

7. **ḳıymet:**
Gazel 318
Mısra: **14**
Değer, kıymet, paha.
13. O istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı ḥüsnüñ ey Nābī
14. Metāʿ-ı vaṣlına cān naḳdin itsen ḳıymet el virmez

ḳıymet bulur:
1. **ḳıymet bulur:**-*ur*
Gazel 409
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Değerlenmek, değerini bulmak.
3. Ṣadef maḥal gözedür gevheri bulur ḳıymet
4. Mis̱āl-i piste güşād itme muttaṣıl dehenüñ

ḳıymet ü ḳadr-i birişīm:
1. **ḳıymet ü ḳadr-i birişīm:**
Gazel 740
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İpekten yapılan ipliğin değeri.
5. Ḳıymet ü ḳadr-i birişīm yine olmaz kemter
6. Ne ḳadar tābiʿ-i fermān-ı kemīn-sūzen ise

ḳıymet ü ḳadrin bilür:
1. **ḳıymet ü ḳadrin bilür:**-*ür*
Gazel 635
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kadir kıymet bilmek, hak ettiği değeri vermek.
9. Ḳıymet ü ḳadrin o demlerde bilür nevʿ-i ḥarīr
10. Ki giçe tācirüñ endāze vü mīzānından

ḳıymet ü leẕẕetde:
1. **ḳıymet ü leẕẕetde:**-*de*
Gazel 465
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Lezzet ve kıymet.
9. Cevzden ḳıymet ü leẕẕetde füzūndur piste
10. Var tesellileri hālince tenük-ʿayşlaruñ

ḳıymet virmişüz:
1. **ḳıymet virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değer vermek.
9. Şermsāruz naḳd-ı cān ile ḫarīdār olmadan
10. Biz metāʿ-ı vaṣla nā-dāniste ḳıymet virmişüz

ḳıymet-i şey-i hasīs:
1. **ḳıymet-i şey-i hasīs:**
Gazel 155
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Adi bir şeyin kıymeti.
5. Gāhī düşer ki ḳıymet-i şey-i hasīs olur
6. Ser-levḥa-i muṣāhif iken āb-ı rūy-ı zer

ḳıymet-i vāʿiẓ bilinür:
1. **ḳıymet-i vāʿiẓ bilinür:**-*ür*
Gazel 369
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Vaizin değerinin bilinmesi.
13. Ṣatmazsa eger ḫalḳa vazīfeyle naṣiḥāt
14. Nābī o zamānlar bilinür ḳıymet-i vāʿiẓ

ḳıymetin virdi:
1. **ḳıymetin virdi:**-*di*
Gazel 845
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılığını vermek.
13. Nesīc-i ġayre virdi ḳıymetin sevdāger-i gerdūn
14. Benüm Nābī ḳumāş-ı nev-zuhūrum bī-bahā ḳaldı

ḳıymetlü:
1. **ḳıymetlüdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **6**
Kıymetli.
5. Gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat ey tehī-dest-i ümīd
6. Çoḳ daḫı girmez sühūletle ele ḳıymetlüdür

ḳıymet-şinās:
1. **ḳıymet-şinās:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **281**
Kıymetbilir, değerbilir.
281. Nice ḳıymet-şinās ʿirfān var
282. Nice ṣāḥib-hüner suḫan-dān var

ḳıymet-şinās-ı gevher-i güftār-ı evliyā:
1. **ḳıymet-şinās-ı gevher-i güftār-ı evliyā:**
Gazel 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Velilerin sözleri cevherin kıymetini bilenlerin (nazarında).
13. Ancak yine mürettib-i bāzār-ı kevndür
14. Ḳıymet-şinās-ı gevher-i güftār-ı evliyā

ḳıymetüm añlamasa:
1. **ḳıymetüm añlamasa:**-*ma, -sa*
Gazel 516
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymet anlamak.
5. İtmezdi böyle cīb-i nevāzişde perveriş
6. Ṣarrāf-ı dehr añlamasa ḳıymetüm benüm

kızarmış:
1. **kızarmış:**
Gazel 830
Mısra: **7**
Kırmızı renge bürünmek II Utanmak.
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi aġyāre besbelli

ḳızdur:
1. **ḳızdurmasalar:**-*ma, -sa, -lar*
Gazel 854
Mısra: **4**
Ateşlerde yakmak.
3. Çeşminüñ ḫastesiyem girmeġe ḳādir degülem
4. Çūp-ı bādām ile ḳızdurmasalar ḥammāmı

ḳızıl:
1. **ḳızıl:**
Kıt'a 49
Mısra: **2**
Bakır para, değersiz para.
1. Üç s̱üls̱e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

ḳızıl olduḳda:
1. **ḳızıl olduḳda:**-*duḳ, -da*
Gazel 203
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kırmızıya dönmek (Gözyaşının uzun süre aralıksız ağlamaktan dolayı kanlı akması bağlamında).
3. Eşküm ḳızıl olduḳda o şūḫ itmedi raġbet
4. Ey çeşm nüḳūdun olıcaḳ kem ne virürler

ḳo:
1. **koma:**-*ma*
Gazel 427
Mısra: **11**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

11. Yā Rabbi zālime koma sūz-ı derūnını
12. Nā-çār ilticāda aña zār olanlaruñ

2. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 25
Mısra: **13**
Komak, bırakmak.
13. Nā-puḫte ḳomaz matbāḫ-ı āfākda Nābī
14. Der-kār olıcaḳ germī-i tennūr-ı ʿināyet

3. **kor:**-*r*
Gazel 174
Mısra: **5**
Komak, bırakmak.
5. ʿĀşıkda kor mı takat ol ḫande-rūlıcıḳlar
6. Ol beẕle-gūlıcıḳlar şīrīn-zebānlıcuḳlar

4. **ḳo:**
Gazel 201
Mısra: **3**
Komak, bırakmak.
3. Bu perdenüñ derūnına bak ıztırābı ḳo
4. Her miḥnetüñ verāsı meserret degül midür

5. **ḳo:**
Gazel 224
Mısra: **11**
Komak, bırakmak.
11. Ḥarbā ḳo ṭolaşsun serine mihr-i münīrüñ
12. Biz şemʿa-i bezmüz per-i pervāne bizümdür

6. **ḳo:**
Gazel 261
Mısra: **7**
Komak, bırakmak.
7. Çāk eylesün ḳo perdeyi faṣl-ı bahārdur
8. Gül pīrehenle ḳāniʿ olur terlik istemez

7. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 358
Mısra: **9**
Komak, bırakmak.
9. Renc u endūh ḳomaz dillerde
10. Bād-ı zehr-i ġam-ı devrāndur berş

8. **ḳordı:**-*r, -dı*
Gazel 392
Mısra: **15**
Komak, bırakmak.
15. ʿĀlemde dil mi ḳordı kebāb-ı ġam itmedük
16. Girse eline ġayrinüñ ol dil-rübālıcuk

9. **ḳo:**
Gazel 401
Mısra: **9**
Komak, bırakmak.
9. Ḳo ḳurursa ḳurusun mezraʿa-i āmālüñ
10. Tek hemān dökme yire āb-ı ruḫın mültemesüñ

10. **ḳo:**
Gazel 404
Mısra: **7**
Komak, bırakmak.
7. Beyāz-ı gerdene düşsün ḳo zülf-i ʿanber-ālūduñ
8. Berāt-ı ārzū-yı ʿāşıḳ -ı miskine imżā çek

11. **ḳo:**
Gazel 404
Mısra: **17**
Komak, bırakmak.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

12. **ḳo:**
Gazel 495
Mısra: **13**
Komak, bırakmak.
13. Niyāzmend-i viṣāl ol ḳo germi ey Nābī
14. Ne var temenni-i vuṣlat ḫilāf-ı ʿāde degül

13. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 576
Mısra: **7**
Komak, bırakmak.
7. Ġayret ḳomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rāciḥ görinür rūzı şebinden

14. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 586
Mısra: **13**
Komak, bırakmak.
13. İntiḳāmın ḳomaz ehl-i dilüñ elbette ḳażā
14. Aldurur birbirinüñ desti ile düşmenden

15. **ḳo:**
Gazel 587
Mısra: **4**
Komak, bırakmak.
3. Evrāḳın en ṣoñ eyleyecek çerḫ tār ü mār
4. Mecmūʿa-i ümīd ḳo şīrāzelenmesün

16. **ḳo:**
Gazel 588
Mısra: **14**
Komak, bırakmak.
13. Sedd itme cūy-ı feyżi ser-i şiʿr-i tāzeden
14. Nābī ḳo sāye-i ḳalemüñ zāʾil olmasun

17. **koya:**-*y, -a*
Gazel 616
Mısra: **3**
Komak, bırakmak.
3. Ey dil koya taʿzīri o tesbīh ile zāhid
4. Varsun der-i mey-ḫānede peymāne mi çeksün

18. **ḳo:**
Gazel 620
Mısra: **6**
Komak, bırakmak.
5. Āmed ü reft-i ḫayāl-i leb-i yārüñ yiridür
6. Her zamān sīnedeki zaḫm ḳo nāsūr olsun

19. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 620
Mısra: **4**
Komak, bırakmak.
3. Ṣarṣar-ı ġam götürür vādī-i ḫırmāna atar
4. Dil girān-bārī-i ġamdan ḳoma mehcūr olsun

20. **ḳoyma:**-*yma*
Gazel 691
Mısra: **8**
Komak, bırakmak.
7. Yāre dem-i neẓẓārede ey eşk sākin ol
8. Ḳoyma beni o şūh yanında ḥicābda

21. **ḳomazlar:**-*maz, -lar*
Gazel 694
Mısra: **6**
Komak, bırakmak.
5. Yāre toyunca bakmaġa māniʿ raḳībler
6. ʿUşşāḳ-ı nā-tüvānı ḳomazlar ḥużūrda

22. **ko:**
Gazel 700
Mısra: **13**
Komak, bırakmak.
13. Nābī ko ıztırābı ki peymāne-i murād
14. Nevbetledür bu meclis-i nā-pāydārda

23. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 701
Mısra: **5**
Komak, bırakmak.
5. Āhir miyānumuzda ḳomaz āb u āteşi
6. Āmīziş itdüren ḫuṣemā-yı ʿanāṣıra

24. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 714
Mısra: **15**
Komak, bırakmak.
15. Ehl-i ḥarf olsa da sāde ḳomaz ayaḳda felek
16. Ḳaldurur pāre-i evrāḳı gören rāh üzre

25. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 724
Mısra: **1**
Komak, bırakmak.
1. Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine
2. Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

26. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 727
Mısra: **5**
Komak, bırakmak.
5. Ḳomaz dilinde keder taşa ursalar başın
6. Yine muḫālefet itmez necībdür lūle

27. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 739
Mısra: **3**
Komak, bırakmak.

3. Ḳomaz mihmān kār-ı dīgere imkān-ı güncāyiş
4. İdelden secde basṭ-ı būriyā ḳaṣr-ı cebīnümde

28. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 773
Mısra: **12**
Komak, bırakmak.
11. Bārān-ı raḥmet itmege hāşāk-ı cürmi refʿ
12. Seyl-i bahār dilde ḳomaz gerd-i iştibāh

29. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 782
Mısra: **1**
Komak, bırakmak.
1. Ḳoma çeşm ü dilüñ tīre ṭururken bezm-i dünyāda
2. Şuʿā-ı çihre-i sāḳī ṣafā-yı ṣūret-i bāda

30. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 829
Mısra: **21**
Komak, bırakmak.
21. Nābī bu eşk ü āh ḳomaz bāġ-ı ʾālemün
22. Bir ḫoş tefaḫḫuṣ itmege āb u hevāsını

31. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 870
Mısra: **9**
Komak, bırakmak.
9. Ḳoma mecrā-yı ferāḫı heves-i rifʿat ile
10. Düşme ṭār yirlere fevvāredeki āb gibi

32. **ḳomış:**-*mış*
Kaside 3
Mısra: **9**
Komak, bırakmak.
9. Ḥakīm-i ṣunʿ ḳomış ḥoḳḳa-i dehānuñda
10. Marīż-i cürme devā yā Muḥammed-i ʿArabī

33. **ḳor:**-*r*
Kaside 6
Mısra: **5**
Komak, bırakmak.
5. Revāc-ı küḥl-i cevāhir mi ḳor naẓarlarda
6. Ṣafā-yı ḫak-i cevāhir-feşān-ı Mevlānā

34. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Kaside 9
Mısra: **59**
Komak, bırakmak.
59. Ḳomadı baḫt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
60. Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aḫter

35. **ḳomaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 10
Mısra: **87**
Komak, bırakmak.
87. Ümīddür ḳomaya ol ṭabīb-i muḥtācān
88. Şikeste-hāṭıruñı ihtiyāç ile bīmār

36. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Kaside 11
Mısra: **10**
Komak, bırakmak.
9. Sipāh-ı firḳatüñüñ dest-bürd-i tārācı
10. Ḳomadı maḫzen-i çeşmümde gevher-i sīrāb

37. **ḳoma:**-*ma*
Kaside 12
Mısra: **177**
Komak, bırakmak.
177. Ḳoma ḥasretle tehī-dest dil-i maḥzūnı
178. İtmedin ebḫire-i ʿazl dimāġum sersām

38. **ḳomaz:**-*maz*
Kaside 20
Mısra: **75**
Komak, bırakmak.
75. Bir semte inḥirāfa ḳomaz iʿtidālden
76. Żabṭ itdi dest-i şerʿ ile mīzān-ı devleti

39. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Kaside 24
Mısra: **27**
Komak, bırakmak.
27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

40. **ḳomasa:**-*ma, -sa*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **251**
Komak, bırakmak.
251. Ḳomasa hiç şināverān-ı kemāl
252. Ṣadef-i ġaybda leʿāl-i maḳāl

41. **ḳodı:**-*dı*
Kıt'a 6
Mısra: **13**
Komak, bırakmak.
13. Gireli vādī-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
14. Pāy der-gil nice bed-lehce ḫar-ı ḫod-rāyı

42. **ḳodı:**-*dı*
Kıt'a 107
Mısra: **3**
Komak, bırakmak.
3. Gireli vādi-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
4. Pāy der-gil nice bed-lehçe ḫar-ı ḫod-rāyı

43. **ḳomaz:**-*maz*
Tarih 63
Mısra: **5**
Komak, bırakmak.
5. Ebrū-yı dil-keş-i ḫubāna ḳomaz
6. Baḳmaġa ṭarḥ-ı laṭīf-i ṭāḳı

44. **ḳomaz:**-*maz*
Tarih 63
Mısra: **7**
Komak, bırakmak.
7. Rūzgār-ı ṭarab-engīzi ḳomaz
8. Baġlamış bād-ı ṣabā mīsāḳı

45. **ḳomaz:**-*maz*
Tarih 121
Mısra: **27**
Komak, bırakmak.
27. Jengār ḳomaz āyīne-i sinede jengi
28. Ḫāṭırda ḳomaz ẕevḳ-i temāşāsı küdūret

46. **ḳomaz:**-*maz*
Tarih 121
Mısra: **28**
Komak, bırakmak.
27. Jengār ḳomaz āyīne-i sinede jengi
28. Ḫāṭırda ḳomaz ẕevḳ-i temāşāsı küdūret

47. **komadı:**-*ma, -dı*
Tarih 128
Mısra: **22**
Komak, bırakmak.
21. Bu ḳasīde daḫı çoḳ söz götürür ammā kim
22. Komadı tengī-i vaḳt itmeġe maḳṣūdı edā

48. **ḳorsun:**-*r, -sun*
Gazel 556
Mısra: **6**
Bırakmak, terketmek.
5. İdersin kākülin bāziçegāh-ı ārzū ammā
6. Ṣabāyı ḳande ḳorsun ḫāṭır-ı aḥbābın neylersin

49. **ḳo:**
Gazel 827
Mısra: **7**
Bırakmak, terketmek.
7. Āb u tābı ḳo gül-i ter gibi olsun ḳat ḳat
8. Eyle ālūde-i mey dilber-i maḥcūbları

50. **ḳodı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **142**
Bırakmak.
141. Zāʾid olup şöhreti eslāfdan
142. Nice eṡerler ḳodı evkāfdan

51. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **39**
Koymak, yapmak.
39. Nice āṣaf o ḳodı sāz-ı binā-yı devlet
40. Nice āṣaf o şikest-āver-i fevc-i ḫuşemā

52. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 208
Mısra: **13**
Koymak.
13. Yek-ẕerre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
14. Girdükçe ele ḫāke döker cūd-feşāndur

53. **ḳosun:**-*sun*
Gazel 616
Mısra: **7**
Koymak.
7. Merhem mi ḳosun daġına elmās ṭururken
8. Ol dāʾire-i devlete bigāne mi çeksün

54. **ḳomış:**-*mış*
Kaside 2
Mısra: **157**
Koymak.
157. Vāżıʿul-aṣl ḳomış redd ü ḳabūl-i şerʿa
158. Birine mess-i ḥarīr ü birine ḫarṭ-ı ḳatād

55. **ḳor:**-*r*
Kaside 2
Mısra: **154**
Koymak.
153. Oldı bünyān-ı risālāt vücūdıyla tamām
154. Güherüñ aʿẓamın aʿlāya ḳor elbet üstād

56. **ḳomışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 742
Mısra: **2**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.
1. İtdi fetīl deyr-i muġānuñ çerāġına
2. Mīnā o penbeyi ki ḳomışdı ḳulaġına

57. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **14**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.
13. Fetīl-i luṭf ile cerrāḥ-ı çīre-dest-i ḳażā
14. Ḳodı cerāhet-i eyyāma merhem-i kāfur

58. **ḳodı:**-*dı*
Tarih 36
Mısra: **33**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Ṣunʿ ile eyledi her ʿillete bir gūne devā

59. **ḳo:**
Gazel 829
Mısra: **19**
Bırak!, İzin ver!.
19. İçsün ḳo ḫūn-ı māl-i ḥarāmı ʿalaḳ gibi
20. Zālim taṣavvur itmez ise imtilāsını

60. **ḳosun:**-*sun*
Gazel 37
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Ḳosun sitāreyi Nābī müneccim ādem ise
10. Meʾāl-i aḥsen-i taḳvīmi itsün istiḫrāc

61. **ḳo:**
Gazel 848
Mısra: **5**
Bırak!.
5. Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
6. Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi

62. **ḳo:**
Gazel 859
Mısra: **10**
Bırak!.
9. Biz iktisāb-ı kemāl idelüm de ey Nābī
10. Ḳo söylesün bir alay jājhā fesānemüzi

63. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **26**
Kondurmak II koymak.
25. Ḫurūş-ı laṭme-i ṭūfān-ı pānzdeh sāle
26. Kimün ḳodı varaḳ-ı ḫaṭırında ḥarf-ı şuʿūr

64. **ḳo:**
Gazel 754
Mısra: **13**
Bırak! boşver! dursun!.
13. Ḳo dil ḳalsun ḫayāl-i zülf ile zindān-ı hicrānda
14. Olur cāy-ı selāmet düzd-i nā-tersāna tersāne

65. **ḳo:**
Gazel 791
Mısra: **3**
Bırak!, dursun!, değme!.
3. Ey eşk ḳo menʿ itme dīvāne göñül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

66. **ḳo:**
Gazel 795
Mısra: **14**
Bırak!, dursun!, değme!.
13. Bu deñlü çünki itmiş yār meşḳ-i nāz ü istiġnā
14. Ḳo olsun nāʾil-i ḫaṭ ḥüsnünüñ vaḳt-ı ḫazānında

67. **ḳo:**
Gazel 812
Mısra: **11**
Bırak!, dursun!, değme!.
11. Kirmüñ ḥaḳāretini ḳo ḥüsn-i ḥarīri gör
12. Eczā-yı ʿālem içre baḳılmaz evāʾile

68. **ḳodılar:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **32**
Dağıtmak.
31. Şīre-i cānı pür idüp sāġara
32. Şu ḳodılar dūde-i derd-i sere

ḳoc:
1. **ḳocmada:**-*ma, -da*
Gazel 437
Mısra: **8**
Kucaklamak, sarmak.
7. O miyān-ı semīn-i sīmīni
8. Ḳocmada bī-ḳarārdur kemerüñ

ḳocul:
1. **ḳoculmış:**-*mış*
Gazel 830
Mısra: **10**
Sarılmak, kucaklamak.
9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ḳıyās itmiş
10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

kʾodur:
1. **kʾodur:**
Kaside 17
Mısra: **21**
Ki odur.
21. Südde-i devlet-meʾāb-ı āṣaf-ı s̱ānī kʾodur
22. İltifāt-ı pādişāh-ı ḳadr-dānuñ maẓharı

2. **kʾodur:**
Kaside 17
Mısra: **23**
Ki odur.
23. Āṣaf-ı memdūḥ dāmād-ı şehenşāhī kʾodur
24. Cümle destūrān-ı ʿaṣruñ ḳadr ile bālāteri

3. **kʾodur:**
Tarih 11
Mısra: **1**
Ki odur.
1. Ḥażret-i ḫātūn-ı Cennet Valide Sulṭān kʾodur
2. Lāyıḳ-ı taḫt-ı livā-yı raḥmet-ārā-yı Betūl

köhen:
1. **köhen:**
Gazel 315
Mısra: **14**
Eski.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

köhen mecmūʿaya taḥrīr-i şiʿr-i nev-maḳal itmek:
1. **köhen mecmūʿaya taḥrīr-i şiʿr-i nev-maḳal itmek:**-*mek*
Gazel 469
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şiiri herkesin söylediğini tekrarlayarak eski tarzda söylemek.
7. ʿArūs-ı tāzeyi tezvīce benzer pīr-i ṣad-sāle
8. Köhen mecmūʿaya taḥrīr-i şiʿr-i nev-maḳal itmek

köhenlen:
1. **köhenlenmiş:**-*miş*
Gazel 339
Mısra: **14**
Eskimek, yıpranmak.
13. ʿAceb mi ḳāmet-i maʿnāya Nābī olsa nā-çesbān
14. Gubār-ālūde olmış cāme-i ḫāṭır köhenlenmiş

2. **köhenlenürse:**-*ür, -se*
Kaside 28
Mısra: **12**
Eskimek, yıpranmak.
11. Ne deñlü māżi-i efʿāli maṣdar-ı ṣunʿuñ
12. Köhenlenürse de müstakbeli müceddeddür

köhne:

1. **köhne:**
Gazel 70
Mısra: **18**
Yıpranmış, eskimiş.
17. Dest-res maʿnī-i nā-güfteye müşkil yoḫsa
18. Nābīyā köhne suḫan bizde de vāfir bulunur

2. **köhne:**
Gazel 100
Mısra: **8**
Yıpranmış, eskimiş.
7. Zer nāvdān ü cāme-i simīn-nitāk ile
8. Köhne pelās-ı cürme harīdār Kaʿbeʾdür

3. **köhne:**
Gazel 120
Mısra: **3**
Yıpranmış, eskimiş.
3. Bu köhne bāġ-ı emelde be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫ∨āh
4. Kime müsāʿid olur ṭabʿ-ı rüzgār o mıdur

4. **köhne:**
Gazel 158
Mısra: **8**
Yıpranmış, eskimiş.
7. Hüner ol mertebe kāsid ki gezüp kūy-be-kūy
8. Der-be-der köhne semer gibi ḫarīdārın arar

5. **köhne:**
Gazel 159
Mısra: **3**
Yıpranmış, eskimiş.
3. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳıbāb
4. Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

6. **köhne:**
Gazel 189
Mısra: **1**
Yıpranmış, eskimiş.
1. Egerçi köhne metāʿuz revācumuz yoḳdur
2. Revāca da o ḳadar ihtiyācumuz yoḳdur

7. **köhne:**
Gazel 209
Mısra: **13**
Yıpranmış, eskimiş.
13. Bu köhne maṭbaḫ-ı ʿālemde kimseye Nābī
14. Nevāl-i ʿıyşı dem-i iştihāda virmezler

8. **köhne:**
Gazel 331
Mısra: **11**
Yıpranmış, eskimiş.
11. Bu köhne ḳāfilegehde ʿaleʾt-tevālīdür
12. Ḫurūş-ı bang-i rev-ā-rev derā-yı ḫīz-ā-ḫīz

9. **köhne:**
Gazel 442
Mısra: **12**
Yıpranmış, eskimiş.
11. Bir ḫod-pesend-i ser-keşün eczā-yı cismidür
12. Her ẕerre ẕerre ḫāki bu köhne nişīmenüñ

10. **köhne:**
Gazel 443
Mısra: **10**
Yıpranmış, eskimiş.
9. Alsam ʿaceb midür seni āġuş-ı vuṣlata
10. Sen şehr-i ḥüsn ü köhne ḥiṣāruñ benüm senüñ

11. **köhne:**
Gazel 545
Mısra: **8**
Yıpranmış, eskimiş.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

12. **köhne:**
Gazel 552
Mısra: **1**
Yıpranmış, eskimiş.
1. Ḳalmamış ḥüsn-i Ḥaleb köhne dil-ārālıḳdan
2. Dem urur bād-ı revān-baḫş Mesīḥālıḳdan

13. **köhne:**
Gazel 621
Mısra: **3**
Yıpranmış, eskimiş.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

14. **köhne:**
Gazel 700
Mısra: **4**
Yıpranmış, eskimiş.
3. Daʿvā-yı nūr u sāye nizāʿ-ı ṣabāḥ ü şām
4. Bir köhne bestedür ki oḳurlar ḥiṣārda

15. **köhne:**
Gazel 755
Mısra: **12**
Yıpranmış, eskimiş.
11. Gören ol ġonceyi āgūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

16. **köhne:**
Gazel 756
Mısra: **11**
Yıpranmış, eskimiş.
11. Baḳiyye ḳaldı Nābī köhne şāhid-bāzlıḳlardan
12. Benüm ancaḳ ser-engüştümle çeşmümle dehānumda

17. **köhne:**
Gazel 780
Mısra: **6**
Yıpranmış, eskimiş.
5. Devrān aḳıtdı cevr ile seyl-āb-ı çeşmümi
6. Bu köhne ḫānenüñ sebeb oldı ḫarābına

18. **köhne:**
Kaside 8
Mısra: **66**
Yıpranmış, eskimiş.
65. Ferş iderdi yüzüni ḫāke felekler çoḳdan
66. Olsa şāyeste-i dehlīzi eger köhne ḥaṣīr

19. **köhne:**
Kaside 16
Mısra: **143**
Yıpranmış, eskimiş.
143. Aḳṣā-yı kişverinde olan köhne ẕerreyi
144. Eyler iḥāṭa lemʿa-i nūr-ı feṭāneti

20. **köhne:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **116**
Yıpranmış, eskimiş.
115. Gülḫana ḳanda yaḳışur nuḳl u cām
116. Köhne sifāl ile çekerdi müdām

21. **köhne:**
Tarih 55
Mısra: **16**
Yıpranmış, eskimiş.
15. Habbeẕā ḳaṣr-ı cihān-ārā ki ḥüsn-i dil-keşi
16. Köhne çerḫüñ cünbiş-i şevḳine imdād eyledi

22. **köhne:**
Tarih 84
Mısra: **3**
Yıpranmış, eskimiş.
3. İtdi beḳāya ʿazm bu köhne ḥarābeden
4. Kim rūḥına beḳā sebeb-i irtiyāḥ ola

23. **köhne:**
Tarih 110
Mısra: **7**
Yıpranmış, eskimiş.
7. Teng ü berhem-zede vü muẓlim iken köhne binā
8. Buldı eyyām-ı şerīfinde bu nev-ʿünvānı

24. **köhne:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Eski, eskimiş.
13. Tabiʿatüñ bu da köhne bahārıdur Nābī
14. Bugüne maʿnī-i tāze-terāşlıḳlarumuz

25. **köhne:**
Gazel 461
Mısra: **6**
Eski, eskimiş.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

26. **köhne:**
Gazel 595
Mısra: **10**
Eski, eskimiş.
9. Āyā kim itdi çīde güher-rīze-i murād

10. Nābī bu köhne ṭāḳ-ı muraṣṣaʿ-revāḳdan

27. **köhne:**
Gazel 636
Mısra: **1**
Eski, eskimiş.
1. Bu dāʾirenüñ derk idemez köhne esāsın
2. Kesr itmeyen endāze-i taḫmīn ü ḳıyāsın

28. **köhne:**
Gazel 639
Mısra: **2**
Eski, eskimiş.
1. Ḳalıblu sözler ile şekve ḳıṣṣa-ḫ∨ānlardan
2. Kelāl geldi dile köhne dāstānlardan

29. **köhne:**
Kaside 16
Mısra: **200**
Eski, eskimiş.
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

30. **köhne:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Eski, eskimiş.
17. ʿĪd geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

31. **köhne:**
Kaside 17
Mısra: **35**
Eski, eskimiş.
35. Ṣāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
36. Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

32. **köhne:**
Kaside 18
Mısra: **47**
Eski, eskimiş.
47. İşte köhne berevāt işte ferāmīn-i ḳadīm
48. Ḥaḳḳ-ı inṣāf ile taṭbīḳ olunursa daʿvā

33. **köhne:**
Kaside 24
Mısra: **33**
Eski, eskimiş.
33. Ḳatı raʿnālığı var köhne ʿarūs-ı dehrüñ
34. Çeşm-i bedden umaruz eyleye āsūde Ḫudā

34. **köhne:**
Tarih 20
Mısra: **9**
Eski, eskimiş.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

35. **köhne:**
Tarih 45
Mısra: **8**
Eski, eskimiş.
7. Lāmiʿ olduḳda fürūġ-ı āftāb-ı ṣūreti
8. ʿĀlemüñ köhne metāʿ-ı şemsine geldi kesād

36. **köhnesin:**-*si, -n*
Tarih 55
Mısra: **27**
Eski, eskimiş.
27. Köhnesin kim yād ider ḳaṣr-ı Süleymān olsa da
28. Nām ü şānın bu binā-yı tāze ber-bād eyledi

37. **köhne:**
Tarih 82
Mısra: **86**
Eski, eskimiş.
85. O vekīl-i bihīn ki dergehinüñ
86. Köhne cārūbıdur cenāh-ı Hümā

38. **köhne:**
Tarih 104
Mısra: **51**
Eski, eskimiş.
51. Dīvārını hedm eyler iken köhne binānuñ
52. Nāgāh ẓuhūr eyledi bir özge temāşā

39. **köhne:**
Gazel 82
Mısra: **5**
Eskiyip yıpranmış, bakımsız kalmış II işe yaramayan, değersiz.
5. Bu köhne baġdan ümmid-i şīre eylemese
6. Meġer aṣılmaġa engūre rīsmān mı virür

40. **köhne:**
Tarih 36
Mısra: **61**
Eski, kadim.
61. Āṣafā eski ḳuluñ köhne duʿācuñ Nābī
62. Şevḳ ile mıṣraʿ-ı tārīḫüñ iderken imlā

41. **köhne:**
Tarih 130
Mısra: **9**
Yaşlanmış.
9. Köhne Nābī-i s̱enākār didi tārīḫin
10. Ṣadr-ı iḳbālde maḳām eyledi Yūsuf Pāşā

köhne-binā:
1. **köhne-binā:**
Tarih 127
Mısra: **48**
Eskimiş, yıpranmış bina.
47. Vüsʿat-ı ḫulḳına nisbetle melek teng-mizāc
48. Ḫayme-i cāhına nisbetle felek köhne-binā

köhne-kirpās:
1. **köhne-kirpās:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **234**
Eskimiş divan, sofa.
233. Ebr-i nīsān ki pür-leʿālīdür
234. Köhne-kirpās kāse-mālīdür

köhnele:
1. **köhnelemiş:**-*miş*
Gazel 388
Mısra: **10**
Eskimek, yıpranmak.
9. Çoḳ da açılma eyle hazer rüzgârdan
10. Ḥammām-ı çerḫ köhnelemiş püşt-māli yoḳ

köhnelen:
1. **köhnelenmededür:**-*me, -de, -dür*
Gazel 246
Mısra: **11**
Eskimek, yıpranmak.
11. Gūyā ki köhnelenmededür ḫırḳa-i sipihr
12. ………………………………... beyyīneler

2. **köhnelendi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **50**
Eskimek, yıpranmak.
49. Seḥāb-ı cūdı ile tāzelendi bāġ-ı emel
50. Ṣadā-yı ʿadli köhnelendi resm-i fesād

köhne-sāl:
1. **köhne-sāl:**
Gazel 564
Mısra: **6**
Eskimiş, yıllanmış.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sākī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

köhne-vaṣṣāf-ı eb ü cedd:
1. **köhne-vaṣṣāf-ı eb ü cedd:**
Tarih 45
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Atalarının eski senakarı, övücüsü.
11. Köhne-vaṣṣāf-ı eb ü cedd Nābī-i āşüfte-ḥāl
12. İdicek tārīḫ içün bālīn-i fikre istinād

kʾol:
1. **kʾolmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 885
Mısra: **7**
Ki olmak.
7. Leẕẕet-i ʿömr o mıdur kʾolmaya ḫāli bāli
8. Rīsmān-bāz gibi ḫavf u recādan ġayrı

kʿola:
1. **kʿola:**
Kaside 7
Mısra: **231**
Ki ola, ki olsun.
231. Zamān-ı devleti olsun medīd o deñlü kʿola
232. Ṣadā-yı nevbeti āheng-gīr-i naġme-i ṣūr

kʾola:
1. **kʾola:**
Gazel 24

Mısra: **8**
Ki ola, ki olsun.
7. Yoḳdur gümān-ı cürm dükān-ı vücūdda
8. Kʾola harīf-i ḳuvvet-i bāzū-yı maġfiret

2. **kʾola:**
Gazel 51
Mısra: **5**
Ki ola, ki olsun.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ
6. Kim alur zeytūn-ı ḫāmı deste revġandur murād

3. **kʾola:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Ki ola, ki olsun.
9. Dūr eylemesüñ sāyesin erbāb-ı recādan
10. Her naḫl kʾola neşv ü nemādan müteleẕẕiẕ

4. **kʾola:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Ki ola, ki olsun.
13. Rāżıyuz eger olsa da her şehrde Nābī
14. Bir kes kʾola feryād-ı gedādan müteleẕẕiẕ

5. **kʾola:**
Gazel 91
Mısra: **5**
Ki ola, ki olsun.
5. Her kirm kʾola berg-ḫor-ı şāhsār-ı ʿaşḳ
6. İbrīşimi figāna gelür tār-ı çeng olur

6. **kʾola:**
Gazel 163
Mısra: **13**
Ki ola, ki olsun.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-ṣıfat hicri ḳafādār
14. Nābī bu ḳadar sūz ü güdāzuñ yiri yoḳdur

7. **kʾola:**
Gazel 273
Mısra: **7**
Ki ola, ki olsun.
7. Ol dāniş-i resmī kʾola mahṣūl-ı medāris
8. Mevc-i girih-i cebhe-i üstādına deġmez

8. **kʾola:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Ki ola, ki olsun.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

9. **kʾola:**
Gazel 35
Mısra: **16**
Ki ola, ki olsun.
15. Gör çıḳduġın süḫan dehen-i teng-i yārdan
16. Ẓann itme kʾola ḥarf-i vücūd ü ʿadem ʿabes̱

10. **kʾola:**
Gazel 434
Mısra: **9**
Ki ola, ki olsun.
9. Meşḳ-i düşnām itme ʿuşşāḳa ne lāyıḳdur kʾola
10. Zehr ile āmīḫte laʿl-i şeker-bāruñ senüñ

11. **kʾola:**
Gazel 515
Mısra: **1**
Ki ola, ki olsun.
1. Dil kʾola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

12. **kʾola:**
Gazel 515
Mısra: **4**
Ki ola, ki olsun.
3. Hāline giryeler itmek gerek ol nādānun
4. Kʾola maʿnā-yı ḫayāl-i şuʿaradan maḥrūm

13. **kʾola:**
Gazel 515
Mısra: **10**
Ki ola, ki olsun.
9. Beñzer ol şemʿa ki pervāne-i gerdendesi yoḳ
10. O ser-efrāz kʾola dest-i duʿādan maḥrūm

14. **kʾolam:**-*m*
Gazel 539
Mısra: **3**
Ki ola, ki olsun.
3. Ḫavfum oldur kʾolam endāḫte-i künc-i firāḳ
4. Ṭabʿ-ı nāzikterīn ibrām ile tekdīr itsem

15. **kʾola:**
Gazel 576
Mısra: **9**
Ki ola, ki olsun.
9. Şāyāndur ol dil-dāra perestiş kʾola Nabī
10. Āb-ı şefekat-rīḫte ebr-i ġażabından

16. **ḳʾola:**
Gazel 635
Mısra: **6**
Ki ola, ki olsun.
5. İntisāb itmeyicek ḥācib-i gīsūya nesīm
6. Nice ḳābil ḳʾola bū-bürde gülistānından

17. **kʾola:**
Gazel 734
Mısra: **14**
Ki ola, ki olsun.
13. Olur mı gevher-i ʿirfan müyesser herkese Nābī
14. Ne mümkindür kʾola gencīne her dīvānın altında

18. **kʾola:**
Gazel 812
Mısra: **1**
Ki ola, ki olsun.
1. Ol devlet-i dü-rūze kʾola ol da zāʾile
2. Aġyārdan muḥafaza itmek ne ġāʾile

19. **kʾola:**
Gazel 812
Mısra: **3**
Ki ola, ki olsun.
3. Ol loḳma kʾola çāşnī-i feyżden tehī
4. Teklīf-i cünbiş itmege deġmez enāmile

20. **kʾola:**
Gazel 818
Mısra: **3**
Ki ola, ki olsun.
3. Nice mümkin kʾola kālā-yı naġam bīş yā kem
4. Neyzenüñ elde müheyyā iken endāzeleri

21. **kʾola:**
Gazel 856
Mısra: **7**
Ki ola, ki olsun.
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde kʾola mūr-ālūd
8. Nʾeyleyüm vaṣlı ḫaṭ-āverlügi hengāmları

22. **kʾola:**
Kaside 7
Mısra: **204**
Ki ola, ki olsun.
203. Tezāyüd üzre iken himmetüñ bī-ḥamdiʾllāh
204. Ne cānı var kʾola sevdā-yı kārzāra cesūr

23. **kʾola:**
Kaside 11
Mısra: **18**
Ki ola, ki olsun.
17. Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümi
18. Gören ḳıyās ider ol kirmdür kʾola şeb-tāb

24. **kʾola:**
Kaside 14
Mısra: **126**
Ki ola, ki olsun.
125. Ḫidīv-i ʿāleme reşk eylesüñ mülūk-ı cihān
126. Kʾola vezīri senüñ gibi bir ḫuceste-nihād

25. **kʾola:**
Kaside 15
Mısra: **67**
Ki ola, ki olsun.
67. Öyle bir kimseye vir mühr-i hümāyūnı kʾola
68. Kendünüñ maʿnī-i elḳābına bāri ʿalem

26. **kʾola:**
Kaside 15
Mısra: **97**
Ki ola, ki olsun.

97. Maḫż-ı tevfīḳdür ol Ḫüsrev-i devrāna kʾola
98. Öyle düstūr-ı ḫıredmend vezīr-i aʿẓam

27. **kʾola:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **56**
Ki ola, ki olsun.
55. Olur mı bunuñ gibi bir sāyebān
56. Kʾola müsteẓil sāye-i Müsteʿān

28. **kʾola:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **246**
Ki ola, ki olsun.
245. Dökeyüm ṣafḥaya o deñlü güher
246. Kʾola şermende gevher-i ḫāver

29. **kʾola:**
Tarih 86
Mısra: **3**
Ki ola, ki olsun.
3. Böyle ẕüʾl-vecheyn bir mevżıʿ görülmiş mi kʾola
4. Hem ʿibādetgāh u hem cevlāngeh-i ehl-i ṣafā

30. **kʾola:**
Tarih 127
Mısra: **98**
Ki ola, ki olsun.
97. Vüzerā zümresi beyninde eger varsa odur
98. Kʾola hem-ṭabʿ-ı hümāyūna vü hem ṣadra sezā

31. **kʾola:**
Tarih 138
Mısra: **39**
Ki ola, ki olsun.
39. Bu şeref çoḳ mıdur ol āṣaf-ı bī-mis̱le kʾola
40. Ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme dāmād-ı güzīn

32. **kʾola:**
Tarih 142
Mısra: **12**
Ki ola, ki olsun.
11. Ol leşkerün muhāfızıdur ġayret-i Ḫudā
12. Kʾola aña refik-i sefer sancaḳ-ı şerīf

kʾolam:
1. **kʾolam:**
Kaside 6
Mısra: **38**
Ki olam. (Olayım diye).
37. Reh-i vücūda başaldan ḳadem bu idi ümmīd
38. Kʾolam cebīn-zede-i āsitān-ı Mevlānā

kʾolasın:
1. **kʾolasın:**
Tarih 79
Mısra: **4**
Ki olasın.
3. Saña aḥbāb eyledükde ṭūl-ı ʿömr ile duʿā
4. Kʾolasın ṣad ʿīdle bezm-i cihāndan müstefīd

kolay:
1. **ḳolaydı:**-*dı*
Gazel 396
Mısra: **3**
Kolay.
3. Ṣaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
4. Kūyına yārüñ ḫançerle varsaḳ

kʾoldı:
1. **kʾoldı:**
Kaside 15
Mısra: **192**
Ki oldu.
191. Anlaruñ rūḥların Ḥażret-i Ḥaḳ şād itdi
192. Kʾoldı ẕātuñla senüñ ṣadr-ı vezāret ḫurrem

2. **kʾoldı:**
Gazel 518
Mısra: **12**
Ki oldu.
11. Pīrlikden o ḳadar fāʾide gördüm ancaḳ
12. Kʾoldı güstāḫluġum ʿözrine bāʾis̱ ʿatehüm

3. **kʾoldı:**
Kaside 13
Mısra: **208**
Ki oldu.
207. İsminüñ nisbet-i terkīb-i ḥurūfındandur
208. Kʾoldı cümle fıraḳ-ı muḫtelife reʾyine rām

4. **kʾoldı:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **6**
Ki oldu.
5. Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
6. Kʾoldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

5. **kʾoldı:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **8**
Ki oldu.
7. Ne mübārekdür ol şeb-i tārīk
8. Kʾoldı āfāḳa mūcib-i tebrīk

6. **kʾoldı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **214**
Ki oldu.
213. Buldı ol deñlü kār-ı dehr niẓām
214. Kʾoldı ḳānūn içinde nāle ḥarām

köle:
1. **kölenüñ:**-*nüñ*
Gazel 165
Mısra: **2**
Savaşta tutsak alınan, yabancı ülkelerden zorla kaçırılıp özgürlükten yoksun bırakılan veya başkasından satın alınan erkek, kul, esir, abd.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫ∨āce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

kʾolmaya:
1. **kʾolmaya:**
Gazel 334
Mısra: **10**
Ki olmasın.
9. Nābiyā ḥamd-i Ḫudā naʿt-ı Nebī ola meġer
10. O suḫan kʾolmaya mażmūnı mezāyā-yı heves

2. **kʾolmaya:**
Gazel 797
Mısra: **4**
Ki olmasın.
3. Maʿmūrdur metāʿ ile gencīne-i vücūd
4. Yoḳdur ḳumāş kʾolmaya bu kār-ḫānede

3. **kʾolmaya:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **129**
Ki olmaya.
129. Dāver odur kʾolmaya nefse zebūn
130. Olmaya ālūde-i dünyā-yı dūn

kʾolmış:
1. **kʾolmış:**
Gazel 489
Mısra: **28**
Ki olmuş.
27. Peyrevlük ile Sabit Efendiʾye Nābiyā
28. Kʾolmış ṣarīr-i ḫāmesi ḫāṭır-güşā-yı gül

2. **kʾolmış:**
Kaside 22
Mısra: **27**
Ki olmuş.
27. Ne lāle her biri yāḳut-ı sürḫdür kʾolmış
28. Nigīn-i ḥüccet-i ḥüsn-i ʿiẕār-ı Maġnīsā

3. **kʾolmış:**
Tarih 103
Mısra: **17**
Ki olmuş.
17. O menberde oḳuna ḫuṭbesi kʾolmış ola evvel
18. Ḳarīn-i ʿizz-i pā-būs-ı ḥabīb-i Ḫālıḳ-ı yek-tā

kʾolmışdur:
1. **kʾolmışdur:**
Kaside 15
Mısra: **21**
Ki olmuştur.
21. Biri ervāḥ-ı vezīrān-ı selef kʾolmışdur
22. Şimdi mesnedeleri ārāyiş-i dīvān-ı ʿadem

2. **kʾolmışdur:**
Tarih 36
Mısra: **45**
Ki olmuştur.
45. Senden ümmīd idinür fetḥi cihān kʾolmışdur
46. Nuṣretüñ aʿẓam-ı esbābı ṣalāḥ ü taḳvā

kʾolupdur:
1. **kʾolupdur:**
Gazel 7
Mısra: **8**
Ki olupdur.
7. O cām-ı dil-güşādan toḫm-ı ʿişret eyle deryūze
8. Kʾolupdur hūşe-çīn-i feyż-baḫş-ı ḫırmen-i mīnā

k᾽olur:
1. **k᾽olur:**
Gazel 255
Mısra: **5**
Ki olur.
5. Mahbūs-ı dāmgāh-ı ḳafes bülbülüz k᾽olur
6. Murgān-ı ḳudsa māye-i sūziş-i ṣafīrümüz

2. **k᾽olur:**
Gazel 280
Mısra: **9**
Ki olur.
9. Biz ol nevāl-i ġamuz Nābiyā k᾽olur dil-serd
10. Lezā᾽iz-i niʿam-ı çerḫden nemek-çeşümüz

3. **k᾽olur:**
Gazel 281
Mısra: **9**
Ki olur.
9. Biz ol metāʿ-ı nāsereyüz Nābiyā k᾽olur
10. Ḳaḥṭ-ı ricale beste zamān-ı revācumuz

4. **k᾽olur:**
Gazel 489
Mısra: **13**
Ki olur.
13. Rindi vü zühde meylinün ās̠ārıdur k᾽olur
14. Geh şişe gāh gūşe-i destār cāy-ı gül

5. **k᾽olur:**
Gazel 739
Mısra: **14**
Ki olur.
13. Ben ol naḫl-i vefā-bār-ı riyāż-ı himmetüm Nābī
14. K᾽olur ṭaʿm-ı şeker hanẓal mez̠āḳ-ı mīve-çīnümde

6. **k᾽olur:**
Gazel 871
Mısra: **7**
Ki olur.
7. Dil o ṣahbānuñ ḫarāb-ı ser-girānıdur k᾽olur
8. Mihr-i ʿālem-gīr ser-pūş-ı ḫum-ı meyḫānesi

ḳomaz:
1. **ḳomaz:**
Gazel 30
Mısra: **15**
Koymaz, bırakmaz.
15. Mestān-ı ser-endāzı ḳomaz itmege Nābī
16. Z̠evḳ-i küleh-i faḳr u fenā efsere minnet

2. **ḳomaz:**
Gazel 660
Mısra: **14**
Koymak, bırakmak.
13. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
14. Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşā᾽a᾽llāh

ḳon:
1. **konmış:**-*mış*
Kaside 9
Mısra: **12**
Koymak, bırakmak.
11. Dilde peykān-ı hādeng-i ġam-ı devrān olmış
12. Gūyiyā şişeye konmış bir iki ġonce-i ter

2. **ḳonardı:**-*ar, -dı*
Gazel 35
Mısra: **5**
Konaklamak, bir yerde kalmak.
5. Ḳanda ḳonardı ḫāne be-dūşān-ı kūy-ı ġam
6. Vaḳf itmemiş ribāṭ-ı arābātı Cem ʿabes̠

3. **ḳonan:**-*an*
Gazel 870
Mısra: **12**
Konaklamak, bir yerde kalmak.
11. Ṣubḥ-ı maḥşer çıḳar ancaḳ ġam-ı dil ey Nābī
12. Dīde-i baḫta ḳonan ḳāfile-i ḫ∨āb gibi

4. **ḳonan:**-*an*
Gazel 435
Mısra: **4**
Konmak II yerleşmek.
3. Baḫt-ı bīdārına reşk eylemesün mi ʿanber
4. Çeşm-i ḫūbāna ḳonan gerd-i sipāh-ı ḫ∨ābuñ

5. **ḳondı:**-*dı*
Gazel 493
Mısra: **3**
Konmak (kuş ve sinek bağlamında).
3. Her nālede bir naḫl-i güle ḳondı ṣafādan
4. Her naġmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül

6. **ḳonmadum:**-*ma, -du, -m*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **302**
Konmak (kuş ve sinek bağlamında).
301. irmedüm gülsitān-ı iḳbāle
302. Ḳonmadum şāḫsār-ı āmāle

7. **ḳonalı:**-*alı*
Kaside 12
Mısra: **161**
Konulmak, yerleştirilmek.
161. Saḥn-ı dehre ḳonalı kāfile-i inṣāfı
162. Birbirine uçurur bāz ile şāhīn ḥamām

8. **konduġun:**-*du, -ġu, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **159**
Konmak (kuş ve sinek bağlamında).
159. Konduġun baġa gördi beççe-i zāġ
160. Buldı nev-yāfte muḥarrir-i bāġ

9. **ḳonmadın:**-*madın*
Kaside 2
Mısra: **80**
Nam koymak, isimlendirmek.
79. Ḥażret-i Rūḥul-emīn ġāşiye ber-dūşı idi
80. Ḳonmadın daḫı ḫuyūl-i felege nām-ı ciyād

10. **ḳondı:**-*dı*
Tarih 19
Mısra: **24**
Yerleşmek, oturmak.
23. ʿAczin görüp Sulṭān-ı dīn ol kāfir-i bed-ṭıynetüñ
24. Ḳondı Ḳamançe üstine çetr-i felek-manẓūr ile

11. **kondı:**-*dı*
Tarih 30
Mısra: **11**
Konmak (Kuş ve sinek bağlamında).
11. Kondı bir ʿanḳā mis̠āli āşiyān-ı devlete
12. Şevḳden deryāya taḥrīk eyledi bāl ü peri

konaġ:
1. **konaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 742
Mısra: **18**
Büyük ve gösterişli ev.
17. Āvāredür şemīm-i ser-i zülfi ey ṣabā
18. Ṣayd it çemen götürmeden evvel konaġına

ḳonıl:
1. **ḳonılmış:**-*mış*
Tarih 127
Mısra: **56**
Konulmak.
55. Nūr ile rūḥdan āmīhte olmış ṣūret
56. Ṣūret-i aḥsen-i taḳvīme ḳonılmış maʿnā

ḳonul:
1. **ḳonula:**-*a*
Gazel 44
Mısra: **4**
Konulmak, yerleştirilmek.
3. Yoḳ vücūdı araṣañ meclis-i devrānda meġer
4. Ḳonula baʿżı perestārlara nām-ı feraḥ

kop:
1. **ḳopdı:**-*dı*
Gazel 370
Mısra: **2**
Ortaya çıkmak, zuhur etmek.
1. Ey feżā-yı gülsitān-ı ʿAdn ile ravżan müşāʿ
2. Ḳopdı lafẓ-ı āsitānundan me᾽āl-i irtifāʿ

2. **kopan:**-*an*
Gazel 497
Mısra: **7**
Ortaya çıkmak, zuhur etmek.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoḫsa
8. Ḫarāb olur mis̠āl-i ḳalb-i rindān ḫān-mān-ı ġam

3. **ḳopan:**-*an*
Gazel 633
Mısra: **8**
Kopmak, kırılıp ayrılmak.

7. Āb-ı ḥayāt içinde teyemmüm ümīd ider
8. Dil kūy-ı yārdan ḳopan ednā ġubārdan

4. **kopdı:**-*dı*
Tarih 76
Mısra: **27**
Bağlı olduğu yerden, tutturulduğu yerden ilişiği kesilmek, bağlantısı kalmamak.
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

kopar:
1. **ḳoparmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 765
Mısra: **3**
Kesmek, ayırmak.
3. Bī-sütūnı bir işaretle ḳoparmaḳ ḳābil
4. Tīşesi serzeniş itmezse eger Ferhādʾa

köpeg:
1. **köpegüñ:**-*üñ*
Kıt'a 61
Mısra: **1**
Köpek, it.
1. Didiler kel köpegüñ yārānı
2. Başına gördiler urmış şayḳal

2. **köpeġi:**-*i*
Kıt'a 87
Mısra: **4**
Köpek, it.
3. Kim ki gördüyse taʿaccüble didi
4. Süridürler köpeġi öldürene

köpek:
1. **köpek:**
Tarih 77
Mısra: **50**
Davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır.
49. Nābī olup mübeşşir bu fetḥe didi tārīḫ
50. Köpek gibi Küleybʾi öldürdi İbni ʿOs̱mān

kor:
1. **ḳor:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Bırakmak,koymak.
1. Göñülde ḳor mı sükūn faṣl-ı nev-bahār o mıdur
2. İder mi dilde sükūn ṭabʿ-ı bī-ḳarār o mıdur

kor mı:
1. **ḳor mı:**
Gazel 254
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bırakır mı? II bırakmaz.
3. Ḳor mı ter itmege lebümüz çeşm-i āftāb
4. Mānend-i gül hevādan eger ṭolsa cāmumuz

2. **ḳor mı:**
Gazel 639
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakır mı? II bırakmaz.
7. O ġamze ḳor mı göñüllerde naḳd-i āsāyiş
8. Mis̱āl-i şıḥne ki teklīf alur dükānlardan

kork:
1. **ḳorḳarum:**-*ar, -um*
Gazel 600
Mısra: **4**
Ürkmek, korkmak.
3. Āh idersin ser-i rāhında o māhun ammā
4. Ḳorḳarum ol güle derd-i ser-i rāh olmayasın

korkaram:
1. **ḳorḳaram:**
Gazel 591
Mısra: **3**
"Korkarım!" kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.
3. Ḳorḳaram tevbeyi āba düşürürsün zāhid
4. Hele hengām-ı çemen mevsim-i ʿişret gelsün

2. **ḳorḳaram:**
Gazel 664
Mısra: **10**
"Korkarım!" kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.
9. Ol ḳadar mekr ü nifāḳ itmiş sirāyet ḫalka kim
10. Ḳorḳaram āmīziş itsün meclis-i tas̱vīr ile

korkarın:
1. **ḳorḳarın:**
Kaside 10
Mısra: **89**
Korkarım ki.
89. O Ḥātimüñ ola bir luṭfı ḳorḳarın idesin
90. Cihānda ḥālet-i iflās nʾolduġın inkâr

korkarum:
1. **ḳorḳarum:**
Gazel 434
Mısra: **4**
Korkarım ki.
3. Ġamzeler dād ü sitedde çārsū-yı fitnedür
4. Ġayrılarla ḳorḳarum var gizlü bāzāruñ senüñ

2. **ḳorḳarum:**
Gazel 569
Mısra: **8**
Korkarım ki.
7. Kūh-ı cürmüm benüm ol mertebe sengīndür kim
8. Ḳorḳarum kesr ide vażʿ eylemeden mīzānın

3. **ḳorḳarum:**
Kaside 12
Mısra: **121**
Korkarım ki!.
121. Ḳorḳarum bir gün ide ḫāne-i sāmānı ḫarāb
122. Eger itmezse telāfīsini faḫr-ı eyyām

korku:
1. **ḳorḳusından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 69
Mısra: **10**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin oluşturduğu tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.
9. Dil-şikenliklerini muḥtesibüñ naḳl itsem
10. Ḳorḳusından ḫum-ı ser-beste-i mey ḳan ḳaşanur

korkud:
1. **ḳorḳudur:**-*ur*
Gazel 439
Mısra: **7**
Kaygıya düşürmek, endîşelendirmek.
7. Telāş-ı niʿmeti ḳorḳudur ʿaczi derk eyler
8. Gören naṣībi dehānında şīr-ḫvārelerüñ

koy:
1. **ḳoymadı:**-*ma, -dı*
Gazel 294
Mısra: **3**
Bırakmak.
3. Ḳoymadı ʿarż itmege dildāra bir ḥarf-i niyāz
4. Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḫṣat virmişüz

2. **ḳoymış:**-*mış*
Gazel 146
Mısra: **13**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.
13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

3. **ḳoyup:**-*up*
Tarih 2
Mısra: **3**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.
3. Ḳoyup izn-i hümāyūn ile ḫaṭṭ-ı ʿālem-ārāsın
4. Serāy-ı dīn-i pākin sünnet üzre eyledi bünyād

4. **ḳoymadı:**-*ma, -dı*
Tarih 20
Mısra: **12**
Koymak, bırakmak.
11. Ṣındurdı bütlerin o Ḫalīl-i ṣanem-şiken
12. Küfr içre ḳoymadı o ḥiṣār-ı mümehhedi

koynına kor:
1. **ḳoynına kor:**-*r*
Gazel 729
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Koynuna koymak (Bir dönem adet olan mecmuaları koynunda taşıma bağlamında).
11. Gāh mecmūʿa gibi ḳoynına kor gāh baḳar
12. Dil viren kimse yañılmaz ʿulemā-zādelere

ḳoyun:
1. **ḳoyun:**
Gazel 343
Mısra: **3**
Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan.
3. Dime ḳoyun gibi maẓlūmdur mürāʿiye
4. Başın salarsa da mānende-i büz-i Aḫfeş

ḳubbe:
1. **ḳubbesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **3**
Bir yapıyı örten yarım kubbe biçimindeki dam (Sarayın kubbesi bağlamında).
3. Ḳubbesi ḳubbe-i gerdūn mānend
4. Günbed-i tāreme olmış peyvend

2. **ḳubbelerde:**-*ler, -de*
Tarih 30
Mısra: **37**
Bir yapıyı örten yarım kubbe biçimindeki dam.
37. Lāciverdī ḳubbelerde gūş idüp āvāzeler
38. Cāmdan cāme giyer mihr ü meh olmış serserī

3. **ḳubbesi:**-*si*
Tarih 48
Mısra: **5**
Bir yapıyı örten yarım kubbe biçimindeki dam.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü sāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

4. **ḳubbeler:**-*ler*
Tarih 92
Mısra: **16**
Bir yapıyı örten yarım kubbe biçimindeki dam.
15. Şemseler nūr-feżāyende-i çeşm-i ḫurşīd
16. Ḳubbeler zelzele-fermāy-ı sipihr-i mīnā

5. **ḳubbesi:**-*si*
Tarih 121
Mısra: **17**
Bir yapıyı örten yarım kubbe biçimindeki dam.
17. Üç ḳubbesi urmış felegüñ sinesine daġ
18. Üç tūġ ile itmiş se sütūn ʿakd-ı uḫuvvet

ḳubbe-i ʿālemi:
1. **ḳubbe-i ʿālemi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **320**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü, sema.
319. Dem-be-dem ḥasret ile āh iderek
320. Ḳubbe-i ʿālemi siyāh iderek

ḳubbe-i bülend:
1. **ḳubbe-i bülend:**
Tarih 52
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Yüksek kubbe II Yüceliğin kubbesi.
21. Bālā-yı meşhedinde olan ḳubbe-i bülend
22. Olmışdı rüzgār ile erkānı nā-ḳavī

ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı:
1. **ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İnci saçan gökkubbe.
9. Görenler olduġın bu bārgāhun çerḫe peyveste
10. Sekiz ḳatdur ṣanurlar ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı

ḳubbe-i dīvān-ı felek durduḳça:
1. **ḳubbe-i dīvān-ı felek durduḳça:**
Kaside 13
Mısra: **241**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe yerinde durdukça, dünya döndükçe.
241. Ey leye ḳubbe-i dīvān-ı felek durduḳça
242. Ḳalem-i maʿdaleti ʿāleme neşr-i aḥkām

ḳubbe-i gerdūn:
1. **ḳubbe-i gerdūn:**
Gazel 376
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.
13. Kem ḥabābında ola ḳubbe-i gerdūn pinhān
14. Nābiyā öyle gerek lücce-i ʿirfān vāsiʿ

2. **ḳubbe-i gerdūn:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.
3. Ḳubbesi ḳubbe-i gerdūn mānend
4. Günbed-i tāreme olmış peyvend

ḳubbe-i germ-ābe:
1. **ḳubbe-i germ-ābe:**
Gazel 134
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hamamın kubbesi.
7. Beñzer egerçi ḳubbe-i germ-ābe cāmiʿe
8. Germ-ābeye velīk gelen bī-vüzū gelür

ḳubbe-i ḫaḍrā:
1. **ḳubbe-i ḫaḍrā:**
Tarih 82
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Yeşil kubbe.
37. Kimisi didi Ḥaḳ bu lāyıḳdur
38. Böyle ḳındīle ḳubbe-i ḫaḍrā

ḳubbe-i ḫaymesine:
1. **ḳubbe-i ḫaymesine:**-*si, -n, -e*
Tarih 92
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Çadırın tavanı.
73. Zīr-i destinde göre ḫalḳ-ı cihān rūy-ı ḥużūr
74. Ḳubbe-i ḫaymesine ola sütūn dest-i duʿā

ḳubbe-i mīnā:
1. **ḳubbe-i mīnā:**
Tarih 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü.
11. Görüp ẕevḳ u ṣafāsın ālemüñ ṣordum nedendür bu
12. Ki gülbang-ı meserretle pür olmış ḳubbe-i mīnā

2. **ḳubbe-i mīnā:**
Tarih 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Cam şişe gibi olan gökyüzü.
17. Ne raʿnā gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-güşādur kim
18. Anı seyr itmek içün çerḫe girmiş ḳubbe-i mīnā

ḳucaġ:
1. **ḳucaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 742
Mısra: **10**
Kucak; vücûdun açılmış durumdaki kollarla göğüs arasında kalan kısmı.
9. Virdiyye şerḥi dersin oḳurlar hezārdan
10. Etfāl-i ġonce nüsḫasın aṣmış ḳucaġına

kūçe kūçe:
1. **kūçe kūçe:**
Gazel 689
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sokak sokak, mahalle mahalle.
11. Kūçe kūçe görinür ṣūret-i maḥrūsa-i ʿaşḳ
12. Āşıḳun āyine-i sīne-i ṣad-çākinde

kūçe-i bī-dāduñ itdügin:
1. **kūçe-i bī-dāduñ itdügin:**-*n*
Gazel 874
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zulüm sokağında ettikleri.
7. Ol nev-hırām kūçe-i bī-dāduñ itdügin
8. ʿÖmrinde cevr işitmedi bī-dād görmedi

kūçe-i dilber:
1. **kūçe-i dilber:**
Gazel 54
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin sokağı.
11. Āşūbgeh-i miḥnet olur kūçe-i dilber
12. Böyle olıcaḳ ʿāşıḳ-ı nālān müteʿaddid

2. **kūçe-i dilber:**
Gazel 54
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin sokağı.

11. Āşūbgeh-i miḥnet olur kūçe-i dilber
12. Böyle olıcaḳ ʿāşıḳ-ı nālān müteʿaddid

kūçe-i ḫ∨āhiş-i raḥmetde:
1. **kūçe-i ḫ∨āhiş-i raḥmetde:**-*de*
Gazel 538
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Rahmet dilenenlerin köşesi, Kabe.
7. Leb-i lebbeyk-zen ü çeşm-i sirişk-efşānı
8. Kūçe-i ḫ∨āhiş-i raḥmetde gedā eyleyelüm

kūçe-i miḥnetdeki:
1. **kūçe-i miḥnetdeki:**-*de, -ki*
Gazel 827
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntı sokağı.
1. Ne bilür bezm-i maḥabbetdeki üslūbları
2. Görmeyen kūçe-i miḥnetdeki āşūbları

kūçe-i tārīk:
1. **kūçe-i tārīk:**
Gazel 51
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Karanlık köşe.
7. Tengdür vādī-i yeʾs ü pehn meydān-ı ümīd
8. Nā-mūrādī kūçe-i tārīk ü rūşendür murād

küçük:
1. **küçük:**
Tarih 107
Mısra: **10**
Küçük.
9. Aḫ-ı büzürkteri kāḫ-ı Ḫavernaḳ
10. Küçük hemşīresi ḳaṣr-ı Züleyḫā

kūdekān-ı bī-zebān:
1. **kūdekān-ı bī-zebān:**
Gazel 644
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dilsiz azarlama, konuşmadan azarlama.
1. Olsa ḥalḳuñ rızḳı hāsıl verziş-i tedbīrden
2. Kūdekān-ı bī-zebān maḥrūm olurdı şīrden

kūdek-ı ḫāne-zād-ı devlet ü dīn:
1. **kūdek-ı ḫāne-zād-ı devlet ü dīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Din ve devlet evinde dünyaya gelmiş çocuk.
77. Ṣafḥaya başdı pençe-i rengīn
78. Kūdek-ı ḫāne-zād-ı devlet ü dīn

kūdek-i şeş-māhedür:
1. **kūdek-i şeş-māhedür:**-*dür*
Gazel 813
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Altı aylık bebek.
9. Ṭıfl-ı şiʿrüm kūdek-i şeş-māhedür ey Nābiyā
10. Dāye-i devrān nʾola ʿizzetle ber-dūş eylese

kudemā:
1. **ḳudemā:**
Gazel 834
Mısra: **12**
Eskiler, eski şairler.
11. Kudemānun görüp ās̱ārını biz ẕevḳ itdük
12. Ḳudemā görmedi ḥayfā bizüm ās̱ārumuzı

2. **kudemānun:**-*nun*
Gazel 834
Mısra: **11**
Eskiler, eski şairler.
11. Kudemānun görüp ās̱ārını biz ẕevḳ itdük
12. Ḳudemā görmedi ḥayfā bizüm ās̱ārumuzı

ḳudemā-yı ʿuḳalā:
1. **ḳudemā-yı ʿuḳalā:**
Kaside 18
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Akıllıların kıdemlileri.
43. Görmedi nām u nişānuñ vüzerā-yı eslāf
44. Bulmadı resm-i bedīʿin ḳudemā-yı ʿuḳalā

ḳudret:
1. **ḳudret:**
Gazel 121
Mısra: **5**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
5. Şuhūd-ı nüsḫa-i ṣunʿa nev-ā-nev bulmayan ḳudret
6. İdüp tażyīʿ-i evḳātın ḥiḳāyāt-ı kühen söyler

2. **ḳudret:**
Gazel 596
Mısra: **9**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
9. Bende yoḳ ḳudret edāya ḥarf-i şevḳi Nābīyā
10. Ḫāme-i rengīn-ṣarīr-i bī-ḳarārum söylesün

3. **ḳudret:**
Kaside 22
Mısra: **25**
Allah'ın kudreti.
25. Fürūġ-ı ṣunʿ-ı çerāġāna ḳudret itmişdür
26. Ki kesb-i nūr ide her hūşyār-ı Maġnīsā

4. **ḳudreti:**-*i*
Gazel 458
Mısra: **7**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
7. Ḫırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

5. **ḳudreti:**-*i*
Gazel 86
Mısra: **7**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
7. Ṣūret ister ḥarf-i maʿnīdāre yoḳdur ḳudreti
8. Hāme-i mūyīn-ḳalemden gerçi cemʿiyyetlüdür

6. **ḳudret:**
Gazel 175
Mısra: **7**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
7. Tahrīk-i nigāha yoġ iken dīdede ḳudret
8. Ruḫsāre-i ḫūbānda tek-ā-pūsı ʿacebdür

7. **ḳudretüm:**-*üm*
Gazel 883
Mısra: **24**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
23. Meclis-i raḥmete niyāz idecek
24. Ḳudretüm yoḳ günāhdan ġayrı

8. **ḳudret:**
Gazel 146
Mısra: **14**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

9. **ḳudreti:**-*i*
Gazel 553
Mısra: **3**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
3. Ḳuvvet-i bāṣirenüñ ḳudreti yoḳdur ki ola
4. Vaḳf-ı dil-ḫ∨āh-ı temāşāger-i ruḫsār-ı suḫan

10. **ḳudret:**
Gazel 585
Mısra: **4**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
3. Hīç-i dehān-ı tengüñ künc-i ʿademden farḳı yoḳ
4. Kimde var idrāke ḳudret ḥarf-i rāz-ı mübhemin

11. **ḳudreti:**-*i*
Gazel 679
Mısra: **8**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
7. Zāʾil oldı leb-i ālinde olan reng-i şarāb
8. Ḳalmadı ġamzesinüñ ḳudreti mestānelige

12. **ḳudret:**
Gazel 747
Mısra: **2**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
1. İtmiş imżā ḫam-kārān-ı hevānuñ ādına
2. Ḳudret itdükde taʿalluḳ dūzaḫuñ īcādına

13. **ḳudret:**
Gazel 842
Mısra: **6**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
5. Pā-māl-i leked-kūb-ı firaḳ olmasa ḫāṭır
6. Tedbīr-i viṣāl eyleyecek ḳudret olurdı

14. **ḳudretümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 886
Mısra: **3**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
3. Temīze ḳudretümüz yoḳ viṣāl ü hicrānı
4. Eger sorarlar ise ḥadd-i iḳtidārumuzı

15. **ḳudreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **64**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
63. Ammā ki ḳışr-ı zāhiridür bildügüñ senüñ
64. Yoḳ ṭabʿınun ḥaḳāyıḳın idrāke ḳudreti

16. **ḳudret:**
Tarih 127
Mısra: **7**
Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
7. Menʿ u defʿ eylemeġe kimsede ḳudret mi olur
8. İstese ḥażret-i Ḥaḳ bir ḳulın itmek iḥyā

ḳudret bulamaz:
1. **ḳudret bulamaz:**-*a, -maz*
Gazel 636
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güç yetirmek.
3. Ḫubān-ı maʿānīyi ḳoyan tāze libāsa
4. Ḳudret bulamaz ʿīdde tecdīde libāsın

ḳudret bulsa:
1. **ḳudret bulsa:**-*sa*
Gazel 293
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güç yetirmek.
9. Nabī iderdi o da hezārān sitem bize
10. Bulsa teḫallüf itmege ḳudret naṣībümüz

ḳudret yoḳ:
1. **ḳudret yoḳ:**
Gazel 490
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kudret (yetenek) yok.
5. Şemme her bīnide yoḳ ḳudret gül-i esrārını
6. Dīde-i bigāneden der-beste gülşendür göñül

ḳudret-i fevvāre ḳalmadı:
1. **ḳudret-i fevvāre ḳalmadı:**
Gazel 866
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Fıskıyenin takati, mecali kalmadı.
15. Ebr itdi rişte-i keremin öyle ʿām kim
16. Medd-i zebāna ḳudret-i fevvāre ḳalmadı

kudret-i ḥaḳḳʾı:
1. **kudret-i ḥaḳḳʾı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın kudreti.
29. Kudret-i Ḥaḳḳʾı itmede işʿār
30. Girye-i ebr u ḫande-i gülzār

ḳudret-i ḥaḳla:
1. **ḳudret-i ḥaḳla:**-*la*
Tarih 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın kudreti, gücü.
11. Her ḥāleti muṭābıḳ-ı ḥāl-i Ḥüseyn idi
12. Nābī görince ḳudret-i Ḥaḳla bu ḥāleti

ḳudret-i ḥarf-ı fürūḫt:
1. **ḳudret-i ḥarf-ı fürūḫt:**
Gazel 743
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Satış sözünün gücü.
13. Kimse sormaz kendü bulmaz ḳudret-i ḥarf-ı fürūḫt
14. Dūş-ı dellālüñ metāʿı beyʿine dāl olmasa

ḳudreti olaydı:
1. **ḳudreti olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 800
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yapabilir olmak, gücü yetmek.
3. Olaydı ḳudreti itmezdi ḫāṭırına güẕer
4. Sebeb cebābirenüñ ʿaczdür tevekküline

ḳudreti olsaydı:
1. **ḳudreti olsaydı:**-*sa, -y, -dı*
Gazel 601
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yapabilir olmak, gücü yetmek.
11. Eylerdi yār bulsa ḫayālin daḫı diriġ
12. Olsaydı żabṭa ḳudreti endīşe ʿālemin

ḳudret-i perhiz:
1. **ḳudret-i perhiz:**
Gazel 523
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Perhiz yapma gücü.
11. Nʾola yoḳ ḳudret-i perhiz disem her ne ḳadar
12. Ḥaḳḳını żāyiʿ idenlerle nemek-ḫ∨ār olamam

ḳudretüm nʾolsa gerek:
1. **ḳudretüm nʾolsa gerek:**
Gazel 516
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ne kudretim olabilir.
7. Būd ü ne-būd dāde-i Perverdgār iken
8. Ne kemterem yā nʾolsa gerek ḳudretüm benüm

ḳudsiyān:
1. **ḳudsiyānuñ:**-*uñ*
Gazel 496
Mısra: **19**
Melekler.
19. Ḳudsiyānuñ göreli büʾl-beşere secdelerin
20. Bār-ı ḥayret felegüñ ḳāmetini eyledi ḫam

2. **ḳudsiyān:**
Kaside 13
Mısra: **183**
Melekler.
183. Ḳudsiyān zümresine zāviyedār-ı melekūt
184. Feyż-i ḫāṣiyyet-i eyyāmuñı eyler ifhām

3. **ḳudsiyān:**
Tarih 43
Mısra: **3**
Melekler.
3. Ḳudsiyān tāk-ı sipihre yazdılar tārīḫini
4. Saña Mevlā Nābīyā saʿd eyleye bu ḫaneyi

4. **ḳudsiyān:**
Tarih 60
Mısra: **11**
Melekler.
11. Olup Nābīyā ḳudsiyān tehniyet-gū
12. Didiler mübārek Halīlʾün ḳudūmı

5. **ḳudsiyān:**
Tarih 62
Mısra: **5**
Melekler.
5. Ḳudsiyān tehniye resminde didi tārīḫin
6. Nābīyā ola müʾey yed bu mekānuñ ḫayrı

6. **kudsiyān:**
Tarih 64
Mısra: **2**
Melekler.
1. Ferīdüʾl-ʿaṣr ʿAbduʾllāh Efendi
2. Ki eyler kudsiyān evṣāfın inşād

7. **ḳudsiyān:**
Tarih 116
Mısra: **32**
Melekler.
31. İşitdüm ġaybdan Nābī iderken fikr-i tārīḫin
32. Didiler ḳudsiyān bu ārzūda senden esbaḳdur

ḳudsiyān-ı ʿarş:
1. **ḳudsiyān-ı ʿarş:**
Tarih 154
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yüce gökyüzündeki melekler.
3. Ṣafha-i āfāka taḥrīr itdiler tārīḫini
4. Ḳudsiyān-ı ʿarş Nābī müftī-i ʿiffet-meʾāb

ḳudūm:
1. **ḳudūmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 763
Mısra: **8**
Gelme, geliş; ayak basma.
7. Ḫudā göstermesin yoḫsa mezāk-ı vaṣlı telḫ eyler
8. Mücerrebdür raḳībüñ meymenet yoḳdur ḳudūmında

2. **ḳudūmumuza:**-*u, -m, -uz, -a*
Gazel 260

Mısra: **3**
Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.
3. Mesdūddur ḳudūmumuza bāb-ı iltifat
4. Biz şimdi bezm-i yārda menfūrlardanuz

3. **ḳudūmın:**-*ı, -n*
Gazel 884
Mısra: **9**
Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.
9. Hilālüñ itmege Nābī ḳudūmın istikbāl
10. ʿAzīz-i mihr ser-i nerdübāna geldi gibī

4. **ḳudūmı:**-*ı*
Tarih 55
Mısra: **2**
Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.
1. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān vezīr-i bī-nazīr
2. Kim Ruhā şehrin ḳudūmı Cennet-ābād eyledi

5. **ḳudūmı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **81**
Bir makama gelme, göreve başlama.
81. Ḳudūmı devlete sermāye-i niẓām idügin
82. Bu mübdeʿā ile mümkindür itmek istişhād

6. **ḳudūmiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 14
Mısra: **86**
Bir makama gelme, göreve başlama.
85. Düşince sāye-i rāyāt-ı ʿizz ü iḳbāli
86. Niẓām buldı ḳudūmiyle Başra vü Baġdād

7. **ḳudūmı:**-*ı*
Tarih 119
Mısra: **9**
Bir makama gelme, göreve başlama.
9. İncilā buldı ḳudūmı ile merāyā-yı ḳulūb
10. Oldı āṣār-ı kesel maḥv u keder nā-peydā

8. **ḳudūmiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 54
Mısra: **3**
Gelme, ayak basma.
3. Eyledi bir ḫayr-ı mevlūduñ ḳudūmiyle Ḫudā
4. Sīne-i bī-kīnesin mesrur u çeşmin muġtenem

9. **ḳudūmı:**-*ı*
Tarih 60
Mısra: **12**
Ayak basma, doğma.
11. Olup Nābīyā ḳudsiyān tehniyet-gū
12. Didiler mübārek Halīlʾün ḳudūmı

ḳudūmı ḳoduḳda:
1. **ḳudūmı ḳoduḳda:**-*duḳda*
Tarih 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ayak basmak, doğmak.
1. Ciger-pāre-i āṣaf-ı ṣāf-ṭıynet
2. Ḫalīl Beg ḳoduḳda cihāna ḳudūmı

ḳudūm-ı şerīf-i saʿādet-lüzūmı:
1. **ḳudūm-ı şerīf-i saʿādet-lüzūmı:**
Tarih 60
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mutlu kılan uğurlu ayak basışı, doğumu.
3. Basınca bisāṭ-ı vücūda Ḥalebʾde
4. Ḳudūm-ı şerīf-i saʿādet-lüzūmı

ḳudūm-ı şerīfüñe:
1. **ḳudūm-ı şerīfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Tarih 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aziz ayak basışı, mübarek gelişi.
1. Ey āṣaf-ı yegāne ḳudūm-ı şerīfüñe
2. Mesrūr olınca ḫıṭṭā-i Şehbāda cümle nās

ḳudūm-ı ẕātı:
1. **ḳudūm-ı ẕātı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Zatının teşrif etmesi, ayak basması.
47. Ḳudūm-ı ẕātı ile buldı salṭanat revnāḳ
48. ʿUluvv-ı baḫtı ile şān-ı devlet oldı ziyād

küdūret:
1. **küdūret:**
Gazel 296
Mısra: **5**
Üzüntü, kaygı II Bulanıklık.
5. Seylveş bizde küdūret ḫākdandur yoḫsa biz
6. Sūy-ı bālādan bu ḫāke nā-mükedder gelmişüz

2. **küdūret:**
Tarih 121
Mısra: **28**
Gam, keder; bulanıklık, donukluk.
27. Jengār ḳomaz āyīne-i sinede jengi
28. Ḫāṭırda ḳomaz ẕevḳ-i temāşāsı küdūret

3. **küdūreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **146**
Gam, keder; bulanıklık, donukluk.
145. Ol pādişāh-ı ṣāf-dil ü ṣāf-ṭabʿ kim
146. Āyīne-i żamīri götürmez küdūreti

küdūret-i āyine:
1. **küdūret-i āyine:**
Gazel 41
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Aynanın üstündeki toz.
17. Nābī küdūret-i āyine ṭabʿ-ı ṣāfdur
18. Ḫāk iledür müdām cevāb ü suʾāl-i mevc

küffār-ı bed-kirdār:
1. **küffār-ı bed-kirdār:**
Tarih 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kötü huylu alçak kafirler.
1. Mizāc-ı ṣulḥı ifsād eyledi küffār-ı bed-kirdār

ḳufl ü kilīd olmış:
1. **ḳufl ü kilīd olmış:**-*mış*
Gazel 423
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Anahtar ve kilit olmak.
11. Olmış dehān-ı şāʾimi best ü güşād içün
12. Hem ḳufl ü hem kilīd ṣadāsı ezānlaruñ

ḳufl-ı āhenüñ:
1. **ḳufl-ı āhenüñ:**-*üñ*
Gazel 442
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Demir kilit.
1. Dürr ü zer ü güherle iken faḫrı maḫzenüñ
2. Muḥtācdur himāyesine ḳufl-ı āhenüñ

ḳufl-ı genc-i raḥmet-i ḥaḳ:
1. **ḳufl-ı genc-i raḥmet-i ḥaḳ:**
Gazel 537
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rahmet hazinelerinin anahtarı/kilidi.
5. Eʾs-selām ey ḳufl-ı genc-i raḥmet-i Ḥaḳ tā-ezel
6. Dest-i istiʿdāduña olmış müsellem eʾs-selām

ḳufl-ı muṭalsam eylerdüm:
1. **ḳufl-ı muṭalsam eylerdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 533
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tılsımlı kilit yapmak.
3. Eylerdüm iki destümi bir ḳufl-ı muṭalsam
4. Ol ḳāmeti mevzūnı der-āġūş idebilsem

küfr:
1. **küfri:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **99**
Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini, vahyettiği esasları inkâr etme.
99. Dest-i luṭfıyle itdi küfri tebāh
100. Ḫançer-i Lā ilahe illāʾllah

2. **küfr:**
Kaside 2
Mısra: **269**
Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini, vahyettiği esasları inkâr etme.

269. Yeʾs küfr olmasa ol deñlü günehkārum kim
270. Kendü āmirzişümü eyler idüm istibʿād

3. **küfr:**
Tarih 20
Mısra: **12**
Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini, vahyettiği esasları inkâr etme.
11. Ṣındurdı bütlerin o Ḫalīl-i ṣanem-şiken
12. Küfr içre ḳoymadı o ḥiṣār-ı mümehhedi

4. **küfrle:**-*le*
Tarih 20
Mısra: **9**
Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini, vahyettiği esasları inkâr etme.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

küfrān:
1. **küfrānumuz:**-*u, -muz*
Kaside 1
Mısra: **175**
Verilen nimetlere şükretmeyip inkar edenler.
175. Bizüm küfrānumuz laġv oldığında şübhe yoḳ ancaḳ
176. Anı sen cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla ḳıl ilġā

küfrān-ı nā-şükrāndur:
1. **küfrān-ı nā-şükrāndur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Verilen nimetlere şükretmeyip inkar edenler.
157. Bu deñlü niʿmet-i bī-imtinānun ḳadrini bilmez
158. ʿAceb küfrān-ı nā-şükrāndur eks̱er merdüm-i dünyā

kūfte eyledi:
1. **kūfte eyledi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Köfte yapmak, köfteye çevirmek.
49. Ṭabl-bāz itdi elin sīnesini dögmekden
50. Eyledi dest-i ḳader kūfte ṭabl-ı ārām

kūfte-i pāy-ı melāl olduḳ:
1. **kūfte-i pāy-ı melāl olduḳ:**-*duḳ*
Gazel 408
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kederin ayakları altında ezilmek.
5. Neden olduḳ bu ḳadar kūfte-i pāy-ı melāl
6. Dilümüz ferş-i reh-i ḫ∨āhiş-i cāh eylemedük

kūh:
1. **kūha:**-*a*
Gazel 184
Mısra: **14**
Dağ, cebel.
13. Ṣad-sāle pīri āb u hevāsı cüvān ider
14. Ādem bu kūha gelmede bī-iḫtiyār olur

2. **kūh:**
Gazel 196
Mısra: **7**
Dağ, cebel.
7. Burun ucıyla virür her sözüñ cevābını kūh
8. Anuñ ṭayanduġı gūyā ki ol ḳayalıġadur

3. **kūh:**
Kaside 11
Mısra: **98**
Dağ, cebel.
97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı
98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

4. **kūhe:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **97**
Dağ, cebel.
97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı
98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

5. **kūha:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **42**
Dağ, cebel.
41. Yegāne Rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān kim
42. Süm-i semendi ider kūha itdügin Ferhād

6. **kūh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **463**
Dağ, cebel.
463. Kūh temkīnin eylese seyrān
464. Ġayret ile olur ṣu gibi revān

7. **kūh:**
Tarih 122
Mısra: **9**
Dağ, cebel.
9. Muḥāl idi velākin kūh sedd olmaġla mabeyne
10. Sevād-ı şehre ol āb-ı zülāli eylemek icrā

8. **kūh:**
Tarih 122
Mısra: **11**
Dağ, cebel.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saḫtı yek-ser seng-i zend ü ṣaḫre-i ṣammā

9. **kuhuñ:**-*uñ*
Tarih 122
Mısra: **13**
Dağ, cebel, dağlık arazi.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

kūh ḳadar olsa:
1. **kūh ḳadar olsa:**-*sa*
Gazel 683
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok fazla, çok büyük olmak.
9. Olsa da cürmün eger kūh ḳadar cürmi büzürg
10. Güm olsa dāʾire-i vüsʿat-i meşreblerde

kühen:
1. **kühen:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Eski, yaşlı, köhnemiş.
1. Şeh-i ġamuñ dil-i vīrān kühen hızānesidür
2. Beden ʿavārız-ı endūha baġlu ḫānesidür

2. **kühen:**
Kıt'a 82
Mısra: **4**
Eski, yaşlı, köhnemiş.
3. Yaḳışur saña reh-i bāġçede tāze libās
4. Bu kühen kesme ile bād-ı ṣabāveş esme

3. **kühen:**
Gazel 260
Mısra: **12**
Eski, yaşlı, köhnemiş.
11. İtmez zebān-güẕār-ı ṭaleb kimse nāmumuz
12. Gūyā kühen cerīdede mesṭūrlardanuz

4. **kühen:**
Kaside 1
Mısra: **192**
Eski, yaşlı, köhnemiş.
191. Teveccüh itdi dīvān-ı faḳīri itmeġe tertīb
192. Kühen müsveddelerden bir yire cemʿ itdi ser-tā-pā

kühen ḳalıblu:
1. **kühen ḳalıblu:**
Gazel 838
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Modası geçmiş tipli.
9. Medār-ı faḫr ider oldı efāżıl-ı eyyām
10. Kühen ḳalıblu edālar ki ḳıṣṣa-ḫ∨ānuñ idi

kühen vīrānuñ:
1. **kühen vīrānuñ:**-*uñ*
Gazel 548
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Eskimiş, yıpranmış virane, dünya.
13. Olma pā-māl-i ġubārı bu kühen vīrānuñ
14. Nābiyā tāze maʿāniyle teveġġul var iken

kühen-cevherī-i sūḳ-ı beyān u taḥrīr:
1. **kühen-cevherī-i sūḳ-ı beyān u taḥrīr:**

Kaside 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Söyleyip yazmanın, şairliğin çarşısının eski kuyumcusu.
7. Didiler birden eyā pīr-i reh-i naẓm-ı süḫan
8. Ey kühen-cevherī-i sūḳ-ı beyān u taḥrīr

kühen-ḫāne-i vīrānede:
1. **kühen-ḫāne-i vīrānede:**-*de*
Kaside 13
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Viran olmuş köhne ev, dünya.
193. Ṣadre teşrīfüñe vā-beste imiş devletle
194. Bu kühen-ḫāne-i vīrānede āṣār-ı niẓām

kūh-ı ʿaşḳa:
1. **kūh-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 181
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşk dağı.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

kūh-ı baḫt:
1. **kūh-ı baḫt:**
Kaside 11
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Talih dağı.
87. Eger leṭāfet-i ṭabʿından olsa vāye-pezīr
88. İderdi bād-ı vezān ile kūh-ı baḫt şitāb

kūh-ı bīsütūn:
1. **kūh-ı bīsütūn:**
Tarih 122
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bîsütûn dağını II Ferhad'ın aşkı uğruna deldiği dağın adı.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saḫtı yek-ser seng-i zend ü ṣaḫre-i ṣammā

kūh-ı cürmüm:
1. **kūh-ı cürmüm:**-*üm*
Gazel 569
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Günah dağı (Günahların çokluğunu ve büyüklüğünü ifade etme bağlamında).
7. Kūh-ı cürmüm benüm ol mertebe sengīndür kim
8. Ḳorḳarum kesr ide vażʿ eylemeden mīzānın

kūh-ı derdi:
1. **kūh-ı derdi:**-*i*
Gazel 236
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dert dağı.
7. Añılsın kūh-ı derdi meyle nā-būd itdügüm demler
8. Ki reşk-i ḳuvvet-i bāzū-yı Ferhād olduġum yirdür

kūh-ı despoto:
1. **kūh-ı despoto:**
Gazel 184
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Despoto Dağı, Yunanistan'da bulunan bir dağ.
3. Virmez bu inşirahı dile ġayrı kūhsār
4. Bu kūh-ı Despoto añılur rüzgār olur

kūh-ı elbürzʾe:
1. **kūh-ı elbürzʾe:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Elbürz Dağı: İran'ın kuzeyinde yer alıp kuzeybatıda Azerbaycan sınırından başlayıp Hazar Denizi'nin güney kıyısı boyunca ilerleyip doğuda Türkmenistan ve Afganistan sınırında sonlanır. Kafkas sıradağlarının en yükseğidir. Hakkında türlü söylenceler anlatılan Kaf Dağı da aynı isimle anılır.
67. Eylese şān u şuķūhı żuʿafāya imdād
68. Kūh-ı Elbürzʾe ṣatar kevkebe toḫm-ı encīr

kūh-ı ġam:
1. **kūh-ı ġam:**
Gazel 298
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gam dağı.
5. Şevḳ-i şīrīn ile biñ kūhken olmaz hem-pā
6. Kūh-ı ġam kesmede Ferhād ki dirler o bizüz

kūh-ı ʿiṣyānuñ:
1. **kūh-ı ʿiṣyānuñ:**-*uñ*
Gazel 471
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İsyan dağı.
9. Meġer ki şerm-i günāh ile ḥaşrde Nābī
10. Olam nühüfte verāsında kūh-ı ʿiṣyānuñ

kūh-ı kāfʾda:
1. **kūh-ı kāfʾda:**-*da*
Tarih 82
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Kaf Dağı: Dünyanın etrafını çevrelediğine, aşılmasının imkansızlığına inanılan ve Anka kuşunun yaşadığı yer olarak kabul edilen efsanevî bir dağdır.
105. Sende var öyle şan u şevket kim
106. Ḫavf ider kūh-ı Ḳāfʾda ʿAnḳā

kūh-ı kenār:
1. **kūh-ı kenār:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kıyıdaki dağ.
11. Baḥrde rīk ḳadarca görinür kūh-ı kenār
12. O ḳadardür bilürüz raḥmet-i Yezdān vāsiʿ

kūh-ı keşiş:
1. **kūh-ı keşiş:**
Kaside 7
Mısra: **208**
Kelime Tipi: -
Keşiş Dağı, Uludağ.
207. Gelür meṣāfuña Çāsār-ı bed-tebār senüñ
208. Olursa kūh-ı keşiş ḳadrile muḳabil-i Ṭūr

kūh-ı meʿāṣī:
1. **kūh-ı meʿāṣī:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dağ gibi günahlar.
5. Olmış ṭutalım çerḫe resā kūh-ı meʿāṣī
6. Sahrā-yı bihişt eyler anı zūr-ı ʿināyet

kūh-ı temkīni:
1. **kūh-ı temkīni:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Temkin/dikkat dağı.
83. Añılsa menbaʿ-ı seyl üzre kūh-ı temkīni
84. Dönerdi çıḳduġı suya şitāb ile seyl-āb

kūh-ı ṭūr:
1. **kūh-ı ṭūr:**
Tarih 127
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Tur dağı, Sina yarımadasında Allah'ın Hz. Musa'ya tecelli ettiği dağ.
69. Taḫt-ı ḥükmine ʿaceb ḳangı şehüñ daḫildür
70. Kūh-ı Ṭūr u Ḥarem-i Kaʿbe vü ṣaḥn-ı Aḳṣā

kūh-ı vekār u temkīn:
1. **kūh-ı vekār u temkīn:**
Tarih 138
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlılık ve ölçülülük dağı.
61. Ebr-i feyyāż-ı ʿaṭādur yem-i istiġnāsı
62. Baḥr-ı pür-cūş-ı ḫıred kūh-ı vekār u temkīn

kūhken:
1. **kūhken:**
Gazel 298
Mısra: **5**
Dağı delen, dağ kazan.
5. Şevḳ-i şīrīn ile biñ kūhken olmaz hem-pā
6. Kūh-ı ġam kesmede Ferhād ki dirler o bizüz

kūh-ken:
1. **kūh-ken:**
Gazel 875

Mısra: **10**
Dağı delen, Ferhad.
9. Benüm ṭutdı zemīn ü āsmānı şöhret-i ʿaşḳum
10. Egerçi deşti Mecnūn Bīsütūnʾı kūh-ken ṭutdı

2. **kūh-kenlicüklerümüz:**
Gazel 310
Mısra: **1**
Dağ delme işi II Ferhatlık durum.
1. Sütürreveş yoġ ise kūh-kenlicüklerümüz
2. Mis̱āl-i şāne yiter ṣaf-şikenliciklerümüz

küḥl:
1. **küḥl:**
Gazel 374
Mısra: **9**
Göz ilacı, sürme.
9. Küḥl gerd-i āsitānuñdan olurken vāye-gīr
10. Ḳande ṣarf itsün nigāhın çeşm-i ḥayrān el-vedāʿ

kuḥl idenler:
1. **kuḥl idenler:***-en, -ler*
Gazel 360
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözlere sürme çekmek.
7. Kem ġubārın kuḥl idenler kesb ider ʿayn-ı yaḳīn
8. Kārvān-ı ʿālem-i cāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

kuḥl ider:
1. **kuḥl ider:***-er*
Kaside 24
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Göze sürme çekmek.
69. Olsa deryādaki māhīye muḳarin ḳahrı
70. Kuḥl ider çeşmine ḫakisterin ehl-i deryā

küḥl-i īmān:
1. **küḥl-i īmān:**
Gazel 374
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İnancın ilacı, sürmesi.
1. El-vedāʿ ey ḫāk-i rāhuñ küḥl-i īmān el-vedāʿ
2. Seng-i kūyuñ gevher-i tāc-ı Süleymān el-vedāʿ

kuḥl-ı müdārā çek:
1. **kuḥl-ı müdārā çek:**
Gazel 404
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yüze gülme sürmesi çekmek.
9. Temāşā-yı cemāl-i nev-ʿarūs-ı rāḥat istersen
10. Var evvel dīde-i ʿirfānuña kuḥl-ı müdārā çek

kuḥl-ı mürekkeb:
1. **kuḥl-ı mürekkeb:**
Gazel 756
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mürekkep sürmesi.
1. İder cūş-ı sirişküm dīde-i deryā-feşānumda
2. Rücūʿ-ı mīlden kuḥl-ı mürekkeb sürmedānumda

kūhsār:
1. **kūhsār:**
Gazel 184
Mısra: **2**
Dağ.
1. Baḫt-ı bülend o kimseye kim destyār olur
2. Germiyyet-i hevāda yeri kūhsār olur

2. **kūhsār:**
Gazel 184
Mısra: **3**
Dağ.
3. Virmez bu inşirahı dile ġayrı kūhsār
4. Bu kūh-ı Despoto añılur rüzgār olur

3. **kūhsārı:***-ı*
Kaside 24
Mısra: **56**
Dağ.
55. Bād-ı ḫulḳiyle olur bād-ı ṣabādan nāzük
56. Kūhsārı eridürken nefes-i ejderha

kuhsār-ı girān-seng-i sipihrüñ:
1. **kuhsār-ı girān-seng-i sipihrüñ:**
Gazel 547
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin ağır (ve kıymetli) dağ tepeleri.
7. Çoḳ Rüstemʾi gördük ki ḳapup urdı zemīne
8. Kuhsār-ı girān-seng-i sipihrüñ kemerinden

kūhsār-ı melāmet:
1. **kūhsār-ı melāmet:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kınama, ayıplama dağı.
5. Çün lāle-ṣıfat yaḳdı derūnum dil-i şīrīn
6. Bismilgehüm olsa nʾola kūhsār-ı melāmet

kūhveş:
1. **kūhveş:**
Gazel 386
Mısra: **3**
Dağ gibi.
3. İderler kūhveş keştīleri bir lafẓ ile taḥrīk
4. Ne ḫoşdur bir suḫanda yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ

ḳul:
1. **ḳuluñ:***-uñ*
Gazel 370
Mısra: **17**
Köle, esir, tutsak.
17. Yā Resūlallāh ḳuluñ Nābī ġarīk-i nār olur
18. Aña keştībān-ı luṭfuñ eylemezse medd-i bāʿ

2. **ḳuluñ:***-uñ*
Gazel 244
Mısra: **9**
Yaratılan, köle.
9. Nābī ḳuluñ āh itmege de ḫavf ider oldı
10. Şāyed ola mirʾāt-ı ruḫuñ āh ile jengār

3. **ḳulına:***-ı, -n, -a*
Gazel 392
Mısra: **19**
Allah'a göre insan.
19. Rāḥat murād iden ḳulına Ḥaḳḳ naṣīb ider
20. Eblehlicük ḥālīmlicük bī-riyālıcuk

4. **ḳulın:***-ı, -n*
Tarih 127
Mısra: **8**
Allah'a göre insan.
7. Menʿ u defʿ eylemeġe kimsede ḳudret mi olur
8. İstese ḥażret-i Ḥaḳ bir ḳulın itmek iḥyā

5. **ḳuluñam:***-uñ, -am*
Kaside 12
Mısra: **53**
Kul, köle.
53. Ḳanı kendü ḳuluñam diyü perestişler iden
54. Eylemez yolda düçār olsa bile redd-i selām

6. **ḳulı:***-ı*
Kaside 16
Mısra: **195**
Kul, köle.
195. Tātār Ḫān kemine ḳulı naṣb-kerdesi
196. Olmış şerīf-i Mekke vekīl-i ferāşeti

7. **ḳulunuñ:***-u, -nuñ*
Kıt'a 13
Mısra: **7**
Kul, köle.
7. Nābī ḳulunuñ añladuġı ey şeh-i kevneyn
8. Bu nüktedir īcād-ı vücūd-ı üdebādan

8. **ḳuluñ:***-uñ*
Tarih 16
Mısra: **83**
Kul, köle.
83. Ne ḳādir böyle tārīḫ itmeġe Nābī ḳuluñ ancaḳ
84. Dehānın eyledi teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ gūyā

9. **ḳuluñ:***-uñ*
Tarih 36
Mısra: **61**
Kul, köle.
61. Āṣafā eski ḳuluñ köhne duʿācuñ Nābī
62. Şevḳ ile mıṣraʿ-ı tārīḫüñ iderken imlā

10. **ḳullarınun:***-lar, -ı, -nun*
Tarih 127

Mısra: **73**
Kul, köle.
73. Kemterīn ķullarınun cilvegeh-i rifʿatidür
74. Taħtgāh-ı ħulefā ħıṭṭā-i ümmüʾd-dünyā

11. **ķulları:**-*lar, -ı*
Tarih 129
Mısra: **7**
Köle, halk, tebaa.
7. Ķulları teẕhīb u tezyin itdiler taʿẓīm içün
8. Bu maķāmı itmeġin ẕāt-ı kerīmi müttekā

ķul itmez:
1. **ķul itmez:**-*mez*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **465**
Kelime Tipi: **-**
Kul/köle etmek.
465. Āṣafı dergehinde ķul itmez
466. Belki tedbīrini ķabūl itmez

kulaġ:
1. **kulaġında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 355
Mısra: **7**
Başın iki yanında bulunan işitme organı.
7. Arūsāsā çemende gūşvārıdur kulaġında
8. Şikāf-ı perdeden rūyın gül-i sīr-āb göstermiş

2. **ķulaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 742
Mısra: **2**
Kulak (Şarap şişesinin ağzı bağlamında, eskiden şişedeki sıvının dökülmemesi için kapak niyetine pamuk koyulurdu).
1. İtdi fetīl deyr-i muġānuñ çerāġına
2. Mīnā o penbeyi ki ķomışdı ķulaġına

ķulaġına girmiş:
1. **ķulaġına girmiş:**-*miş*
Gazel 466
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Duymak, işitmek (Okun yaya takılması bağlamında).
13. Yoķ iħtiyārı ẓabṭa lisān-ı ḥadīdini
14. Ḥarf-i zihī ķulaġına girmiş kemānlaruñ

ķulaġumda ķalan:
1. **ķulaġumda ķalan:**
Gazel 750
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hatırlanmak, unutulmamak.
11. Hezār naġme-i rengīn işitdüm ey Nābī
12. Ṣadā-yı ķulķul-ı meydür ķalan ķulaġumda

külāh:
1. **külāhı:**-*ı*
Gazel 786
Mısra: **3**
Başa takılan, keçeden yapılma, ucu sivri giyeceğin adı, sikke.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīħtedür sīmveş ol gerden-i sāde

2. **külāhın:**-*ı, -n*
Gazel 664
Mısra: **6**
Başa takılan, keçeden yapılma, ucu sivri giyeceğin adı, sikke.
5. Bī-ezān-ı ṣubḥ tāc-ı āftāb olmaz bedīd
6. Mevlevī eyler külāhın zīb-i ser tekbīr ile

3. **külāhı:**-*ı*
Tarih 52
Mısra: **30**
Taç (Makam, mertebe bağlamında).
29. Buldı kemāl-i ḥüsn-i metanetle zīb ü fer
30. Oldı külāhı sebʿ-i semāvāta müstevī

ķulaķdan:
1. **ķulaķdan:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Sadece duyarak, işitme yoluyla.
37. O lālezār-ı ṣafā-baħşını idüp tavṣīf
38. Ķulaķdan itdi beni bī-ķarār-ı Maġnīsā

kulakdan ʿāşıķ olur:
1. **kulakdan ʿāşıķ olur:**-*ur*
Gazel 532
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kulaktan aşık olmak.
15. Gūş idenler olur elbette kulakdan ʿāşıķ
16. Dilber-i tāze-res-i şīve-nümādur suħanum

ķulaķlar ķapuda ķaldı:
1. **ķulaķlar ķapuda ķaldı:**-*da-dı*
Gazel 193
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Merak ve sabırsızlıkla bir haberin beklenilmesi.
7. Teşrīfüñ ümīdiyle senüñ ey meh-i şeb-gerd
8. Mānende-i ḥalķa ķapuda ķaldı ķulaķlar

külbe-i sermā-keşān-ı hicre:
1. **külbe-i sermā-keşān-ı hicre:**-*e*
Gazel 577
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılıktan üşüyenlerin kulübesi.
11. Çeşm-i ferverdīn daħı gülşen-serāy-ı vaṣladur
12. Külbe-i sermā-keşān-ı hicre kānūndur düşen

küleh:
1. **külehi:**-*i*
Gazel 416
Mısra: **9**
Külah, şapka.
9. Bir ḥabāb-ı yem-i vaḥdet külehi birisi de
10. Devr-i tennūresi girdükçe semāʿa dedenüñ

2. **külehüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **10**
Külah, şapka.
9. Āteş-i ʿaşķ ile ser-geşteligüm ṣanma tehī
10. Dūd-ı sevdā ile micmer gibi pürdür külehüm

küleh-baħş-ı maʿnevī:
1. **küleh-baħş-ı maʿnevī:**
Tarih 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Manevi makamlar bahşeden.
1. Sırr-ı Ħudā muġīs̱-i verā ķuṭb-ı evliyā
2. Sulṭān-ı sikkedār ü küleh-baħş-ı maʿnevī

küleh-efrāz-ı şeref:
1. **küleh-efrāz-ı şeref:**
Kaside 13
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **-**
Asaletin önünde şapka çıkardığı.
125. Mesned-ārā-yı vezāret küleh-efrāz-ı şeref
126. Revnaķ-efzā-yı sadāret edeb-āmūz-ı kirām

küleh-i cevr-i sipihri:
1. **küleh-i cevr-i sipihri:**-*i*
Kıt'a 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin zulüm külahı.
1. Taḥrīre getürme küleh-i cevr-i sipihri
2. Ħātır-şiken-i ħāme ciger-sūz-ı devāt ol

küleh-i düşmeni endāhte ider:
1. **küleh-i düşmeni endāhte ider:**-*er-i*
Gazel 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanın külahını bir yana bıraktırmak (Düşmanı mağlup etmek bağlamında).
13. Nābīyā ṣaḥn-ı ẓaferde ider inşāaʾllāh
14. Küleh-i düşmeni endāhte şemşīr-i duʿā

küleyb:
1. **küleyb:**
Tarih 77
Mısra: **6**
Şam Arapları şeyhi Küleyb; Dönemin, özellikle hac kafilelerine saldırmakla meşhur belalı eşkiyası. Emir'ül-hac Kürd Bayramoğlu Mehmed Paşayı bozguna uğratmış, yerine tayin olunan Bosnalı Firari Hüseyin Paşayı da şehit etmişti.
5. ʿİfrīt-i bī-amānveş kesmişdi rāh-ı ḥaccı
6. İsmi küleyb bir kelb bir zehrnāk s̱uʿbān

2. **küleybʾi:**-*i*
Tarih 77
Mısra: **50**
Şam Arapları şeyhi Küleyb; Dönemin, özellikle hac kafilelerine saldırmakla meşhur belalı eşkiyası. Emir'ül-hac Kürd Bayramoğlu Mehmed Paşayı bozguna uğratmış, yerine tayin olunan Bosnalı Firari Hüseyin Paşayı da şehit etmişti.
49. Nābī olup mübeşşir bu fetḥe didi tārīḫ
50. Köpek gibi Küleybʾi öldürdi İbni ʿOs̱mān

ḳulḳul:
1. **ḳulḳuline:**-*i, -n, -e*
Gazel 800
Mısra: **8**
Ağzı dar sürahi veya kabaktan dökülürken çıkan ses.
7. Taʿarruż eyleyemem jāj-hāyī-i meste
8. Dehān-ı şīşenüñ açduḳça güş ḳulḳuline

ḳulḳul-ı şīşeñle:
1. **ḳulḳul-ı şīşeñle:**-*ñ, -le*
Gazel 598
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Şişenin sesi (Şişeden bir şey dökülürken çıkan ses).
11. Pür itdün güş-ı cāmı ḳulḳul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

ḳullan:
1. **ḳullanduñ:**-*du, -ñ*
Ḳıt'a 74
Mısra: **1**
Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak.
1. Āferīn ḳullanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān
2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

ḳulle-i memleket-i ʿaşḳda:
1. **ḳulle-i memleket-i ʿaşḳda:**-*da*
Gazel 301
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Aşk ülkesinin kalesi.
11. Raḫne ārāyiş-i tāc-ı serümüzdür Nābī
12. Ḳulle-i memleket-i ʿaşḳda bārūyuz biz

ḳulle-i naḫvet-i cānān:
1. **ḳulle-i naḫvet-i cānān:**
Gazel 118
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kibir kuleleri.
13. Değme bir top-ı niyāz ile yıkılmaz Nābī
14. Ḳulle-i naḫvet-i cānān ḳatı müstaḥkemdür

küllü men ʿaleyhā fān:
1. **küllü men ʿaleyhā fān:**
Ḳıt'a 78
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Ayet**
Yer üzerinde bulunan her canlı yok olacaktır. (Rahman suresi, 26. ayet).
1. Egerçi ḫāne-i pür-naḳşdur sarāy-ı cihān
2. Velī kitabeleri Küllü men ʿaleyhā fān

ḳulluḳ:
1. **ḳulluḳ:**
Gazel 557
Mısra: **7**
Kul olma durumu, kölelik, ubudiyet.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

ḳulūb-ı ʾibādın:
1. **ḳulūb-ı ʾibādın:**-*ı, -n*
Kaside 7
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **-**
İbadet eden kullarının gönlü.
165. Senüñ cülusuñ ile taḫtgāh-ı salṭanata
166. Ḫudā ḳulūb-ı ʾibādın hep eyledi mecbūr

ḳulūb-ı nāsa girmişdi:
1. **ḳulūb-ı nāsa girmişdi:**-*miş, -di*
Tarih 16
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Deyim**
İnsanların gönlüne girmek, kalplerini kazanmak.
67. Ḳulūb-ı nāsa girmişdi egerçi āṣaf-ı ṣābıḳ
68. Ḳulūb-ı nāsı sen andan ziyāde eyledüñ meʾvā

ḳulūb-ı nāsda:
1. **kulūb-ı nāsda:**-*da*
Tarih 143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İnsanların gönülleri.
3. ʿAdū ḳasd eylemişken kişver-i İslāmı taḫrībe
4. Hirās olmış iken kulūb-ı nāsda mużʿaf

ḳulūb-ı nāsı:
1. **ḳulūb-ı nāsı:**-*ı*
Tarih 16
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
İnsanların kalpleri.
67. Ḳulūb-ı nāsa girmişdi egerçi āṣaf-ı ṣābıḳ
68. Ḳulūb-ı nāsı sen andan ziyāde eyledüñ meʾvā

ḳulūb-ı pāk-gevherdür:
1. **ḳulūb-ı pāk-gevherdür:**-*dür*
Gazel 303
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Temiz cevherlilerin kalpleri.
17. Sezā-yı nām-ı sulṭānī ḳulūb-ı pāk-gevherdür
18. Beyābānda yatan her seng-i bī-ḳıymet nigīn olmaz

ḳulzüm-i cūdsın:
1. **ḳulzüm-i cūdsın:**-*sın*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.
5. ʿArż-ḥal-i faḳīri güş eyle
6. Ḳulzüm-i cūdsın ḫurūş eyle

ḳulzüm-i zeḫḫār:
1. **ḳulzüm-i zeḫḫār:**
Gazel 40
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kaynayan deniz. II İlahi hakikat ile dolmuş durumda olan.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

ḳumar-bāz-ı felek:
1. **ḳumar-bāz-ı felek:**
Ḳıt'a 86
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Felek kumarbazı.
3. Müdām almadadur kimde görse naḳd-i ḥayāt
4. Ḳumar-bāz-ı felek nuḳre-i sitāre ile

ḳumāş:
1. **ḳumāş:**
Gazel 797
Mısra: **4**
İpek, yün, keten vesaireden yapılan ağır dokuma; varlığı ve kişiliği oluşturan nitelik veya malzeme.
3. Maʿmūrdur metāʿ ile gencīne-i vücūd
4. Yoḳdur ḳumāş kʾolmaya bu kār-ḫānede

2. **ḳumāşuñ:**-*uñ*
Gazel 342
Mısra: **6**
İpek, yün, keten vesaireden yapılan ağır dokuma; varlığı ve kişiliği oluşturan nitelik veya malzeme II Varlığı ve kişiliği oluşturan nitelik veya malzeme.
5. Setīr eyle ʿizārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

3. **ḳumāş:**
Gazel 421
Mısra: **17**
Kumaş. II Tarz.
17. Gelince söz bu ḳumāş üzre gelse pervāze
18. Ki lāne-zādesidür bir ferīd-i eyyāmuñ

4. **kumaş:**
Gazel 807
Mısra: **4**
Kumaş. II Tarz.
3. Ehl-i lübb añlar anı kışr-perestān ne bilür
4. Ne kumaş olduġını pirehenüñ żımnında

ḳumaş u kārı:
1. **ḳumaş u kārı:**-*ı*
Kaside 1

Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Elbise dikme ve çalışma.
129. Ḫaṭ u naḳş u ḳumaş u kārı itmiş cūy-ı ṣunʿından
130. Ser-i unbūbe-i mīzāb-ı engüştān ile iskā

kumāş-ı çeşm-rübā-yı maḥabbetüñ:
1. **kumāş-ı çeşm-rübā-yı maḥabbetüñ:***-üñ*
Gazel 820
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Aşkın göz kamaştıran kumaşı.
17. Nābī kumāş-ı çeşm-rübā-yı maḥabbetüñ
18. Terviç içün miyānede dellāli ḳalmadı

ḳumāş-ı ʿināyeti:
1. **ḳumāş-ı ʿināyeti:***-i*
Gazel 855
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yardım kumaşı.
13. Bir rāha sāliküz ki ḳumāş-ı ʿināyeti
14. Ahbabına hediyye virür kārbānları

ḳumāş-ı maʿnā:
1. **ḳumāş-ı maʿnā:**
Tarih 74
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Anlam kumaşı.
25. Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim
26. İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

kumāş-ı maʿnī-i rengīn:
1. **kumāş-ı maʿnī-i rengīn:**
Gazel 712
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Renkli mana kumaş (Renkli hayallerle süslü şiir bağlamında).
7. Ne cānibden gelür tāze kumāş-ı maʿnī-i rengīn
8. Eger olsa sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem beste

ḳumāş-ı nev-zuhūrum:
1. **ḳumāş-ı nev-zuhūrum:***-um*
Gazel 845
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Piyasaya yeni çıkan kumaş.
13. Nesīc-i ġayre virdi ḳıymetin sevdāger-i gerdūn
14. Benüm Nābī ḳumāş-ı nev-zuhūrum bī-bahā ḳaldı

ḳumāş-ı penc-gezi:
1. **ḳumāş-ı penc-gezi:***-i*
Gazel 343
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Beş arşınlık kumaş.
13. Ḳumāş-ı penc-gezi nev-ẓuhūr ne anlar
14. Dem-i müzāyedede beş didiyse benden şeş

ḳumaş-ı şehr-āyīn:
1. **ḳumaş-ı şehr-āyīn:**
Gazel 561
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kutlama kumaşı, tören kumaşı.
5. Ḫayāl-i yārdan olmaz tehī medīne-i dil
6. Bu şehr içinde boẓulmaz ḳumaş-ı şehr-āyīn

ḳumāş-ı sim ü zer-endūd:
1. **ḳumāş-ı sim ü zer-endūd:**
Tarih 68
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Altın kaplamalı ve gümüşlü kumaş.
15. Ḳumāş-ı sim ü zer-endūd ile idüp tezyin
16. Getürdi bir yire laʿl ü zümürrüdüñ ḳānın

kumāş-ı sirüşküñi:
1. **kumāş-ı sirüşküñi:***-üñ, -i*
Gazel 768
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı kumaşı.
9. Ey çeşm açuḳ boyama kumāş-ı sirüşküñi
10. Yoḳ çār-sūy-ı ḥüsnde raġbet ḳabalıġa

ḳumāş-ı tāzemi:
1. **ḳumāş-ı tāzemi:***-m, -i*
Gazel 498
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yeni kumaş (Şiirde taze ve orijinal ifadeler bağlamında).
11. İtsem ḳumāş-ı tāzemi israf Nābiyā
12. Maḥrūsa-i suḫanda dükānum mı var benüm

ḳumāş-ı tevbeye:
1. **ḳumāş-ı tevbeye:***-ye*
Gazel 131
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tövbe kumaşı.
7. Gerçi ḳumāş-ı tevbeye yoḳ ḳābiliyyetüm
8. Ammā ʿināyet-i ezelī rūz-merredür

kumāşlıḳ:
1. **kumāşlıḳlarumuz:***-lar, -u, -muz*
Gazel 288
Mısra: **10**
İyi ve kaliteli kumaş olma durumu.
9. Dirīġ kʾitdi ḫarīdārdan bizi maḥrūm
10. Girān-behāluġumuz ḫoş kumāşlıḳlarumuz

kümeyt-i bāṣirenüñ:
1. **kümeyt-i bāṣirenüñ:***-nüñ*
Gazel 263
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Basiret atı.
11. İder menāzil-i eflāki nīm-hatvede tay
12. Kümeyt-i bāṣirenüñ tāziyānesin bilürüz

kümeyt-i ḫāme pā-der-gil mi ḳalmışdur:
1. **kümeyt-i ḫāme pā-der-gil mi ḳalmışdur:**
Gazel 171
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kalemin koyu doru at'ının ayağı çamura mı saplanmıştır.
9. Nedendür cilve-i maʿnīye çıḳmaz ḫayli müddetdür
10. ʿAceb Nābī kümeyt-i ḫāme pā-der-gil mi ḳalmışdur

kümeyt-i ḳalemi:
1. **kümeyt-i ḳalemi:***-i*
Kaside 13
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Kalem atı.
165. Sürmeġe vādi-i meslūke kümeyt-i ḳalemi
166. ʿĀr ider ʿārif ü ṣāḥib-dil ü sencīde kelām

kümeyt-i maʿnī:
1. **kümeyt-i maʿnī:**
Gazel 564
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mana atı.
17. Kümeyt-i maʿnī eyler sāha-i ıṭlāḳda cilve
18. Sevād-ı lafẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun

kümeyt-i saġarı:
1. **kümeyt-i saġarı:***-ı*
Gazel 406
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Şarap renginde doru at.
23. Kümeyt-i saġarı sür ʿarṣa-i ḫārābata
24. ʿAraḳ-çekānlıġ ile kān ḳaşandırıncaya dek

kümeyt-i şevḳe:
1. **kümeyt-i şevḳe:***-e*
Gazel 884
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şevk atı, arzu atı.
1. Hilāl-i ʿīd neşāṭa nişāne geldi gibi
2. Kümeyt-i şevḳe gümüş tāziyāne geldi gibi

kümeyt-i zebān:
1. **kümeyt-i zebān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Dil atı.
33. ʿArṣa-i ṣoḥbetde kümeyt-i zebān
34. Vādī-i ʿirfāna çevürdi ʿinān

kümmelīn:
1. **kümmelīn:**
Kaside 27
Mısra: **12**
Kâmiller, olgunluğua erenler.

11. İstiġāse idicek lā-büd irer imdāda
12. Kümmelīn içre budur şöhret-i ḫaṣṣiyyet-i Şeyḫ

kümmelüñ:
1. **kümmelüñ:**
Kaside 2
Mısra: **92**
Olgun kimseler, kâmiller.
91. Evvelīn noḳṭası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ
92. Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

ḳumri:
1. **ḳumri:**
Kaside 9
Mısra: **94**
Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş.
93. Serv-i ḫoş-sāye-i bustān-ı mekārimdür kim
94. Devr iderler başına ḳumri gibi şems ü ḳamer

kumrīveş:
1. **kumrīveş:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Kumru gibi.
3. Kumrīveş çoḳ āh u efġan eyledi murġ-ı dilüm
4. Tā hem-āġūş itdi ol serv-i hırāmānı baña

2. **ḳumrīveş:**
Gazel 298
Mısra: **3**
Kumru gibi.
3. Ḳumrīveş ṭavḳ tutar gerden-i dil āhumdan
4. Bende-i ḳāmet-i şimşād ki dirler o bizüz

künāse:
1. **künāse:**
Kaside 3
Mısra: **51**
Süprüntü.
51. Künāse çīni-i dergāh-ı feyż-pāşuñdur
52. Emāni-i üdebā yā Muḥammed-i ʿArabī

künc:
1. **küncine:***-i, -n, -e*
Gazel 387
Mısra: **13**
Köşe, bucak, kenar.
13. Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī
14. Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduḳ

künc-i ʿademde:
1. **künc-i ʿademde:***-de*
Gazel 69
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Yokluk köşesi.
31. Ney nefes şevḳi ile dāʾire-i ʿālemde
32. Ḳuşaġın künc-i ʿademde nice yirden kuşanur

künc-i ʿademden:
1. **künc-i ʿademden:***-den*
Gazel 585
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yokluk köşesi.
3. Hīç-i dehān-ı tengüñ künc-i ʿademden farḳı yoḳ
4. Kimde var idrāke ḳudret ḥarf-i rāz-ı mübhemin

2. **künc-i ʿademden:***-den*
Kaside 24
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Yokluk köşesi.
75. Añlarum yir bulamaz künc-i ʿademden ġayri
76. Bīm-i ser-pençe-i ʿadl ile nihān oldı cefā

künc-i ālām:
1. **künc-i ālām:**
Kaside 12
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Elemler köşesi.
49. Liʾllāhiʾl-ḥamd degüldür dil-i ġam-muʿtādum
50. Naṣb ile ḳaṣr-ı ṣafā ʿazl ile künc-i ālām

künc-i ferāġat:
1. **künc-i ferāġat:**
Gazel 698
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her şeyden vazgeçme köşesi II Kurtuluş köşesi.
11. Nefy eyler idüm ʿālemüñ āsāyişin ammā
12. Erbābı içün künc-i ferāġat var içinde

künc-i ferāġuñ:
1. **künc-i ferāġuñ:***-uñ*
Gazel 399
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her şeyden vazgeçme köşesini tercih etmek.
3. Künc-i ferāġuñ anlamayañlar ṣafāsını
4. Devlet ḳomışlar adını ġavġa-yı ʿālemüñ

künc-i ġaybdan:
1. **künc-i ġaybdan:***-dan*
Gazel 146
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Görünmeyen köşe, (Mana alemi bağlamında).
11. Almayınca eylemez ārām künc-i ġaybdan
12. Günde bir ḳaç tāze maʿnā ṭabʿumuñ taʿyīnidür

künc-i ḫamūlda:
1. **künc-i ḫamūlda:***-da*
Gazel 686
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tahammül, sabır köşesi.
3. Merhem ḳalurdı nāsere künc-i ḫamūlda
4. Dāmān-ı zaḫm būsegeh-i merhem olmasa

künc-i hicr:
1. **künc-i hicr:**
Gazel 708
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayrılık köşesi.
11. Kadr-i viṣāli bilmek içündür bu künc-i hicr
12. Bir gün gelür mübeddel olur hicr vuṣlata

künc-i hicrāna:
1. **künc-i hicrāna:***-a*
Gazel 622
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hicran köşesi.
3. Künc-i hicrāna olup sen de benüm gibi esīr
4. Rūz u şeb dest-zen-i dāmen-i feryād olasın

künc-i ḫumı:
1. **künc-i ḫumı:***-ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Şarap küpü mahzeni, (Meyhane bağlamında).
33. Girmedi çün daḫı ʿulūfe ele
34. Künc-i ḫumı eylediler meşġale

künc-i ḳanāʿat:
1. **künc-i ḳanāʿat:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kanaat köşesi.
1. Ḳaṣr-ı sürūr künc-i ḳanāʿat degül midür
2. Ṣaḥn-ı bihişt kūy-ı ferāġat degül midür

künc-i ḳanāʿati:
1. **künc-i ḳanāʿati:***-i*
Kaside 16
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Kanaat köşesi.
23. Ġafletle ḳadrüñ añlamayup eyledüñ hebā
24. Gencīne-i tevekkül ü künc-i ḳanāʿati

künc-i kerem:
1. **künc-i kerem:**
Kaside 17
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Cömertlik köşesi.
15. Eyledi ebvāb-ı efvāhı hilāl-i şām-ı ʿīd
16. ʿUḳde-i imsākdan künc-i kerem gibi yiri

künc-i maṭbaḫınuñ:
1. **künc-i maṭbaḫınuñ:***-ı, -nuñ*
Kaside 7
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Mutfağının bir köşesi.

87. Veliyy-i niʿmet-i ʿālem ki künc-i maṭbaḫınuñ
88. Kemīn piyālesidür kāse-i ser-i Faġfūr

künc-i meyḫāne:
1. **künc-i meyḫāne:**
Gazel 449
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Meyhane köşesi.
5. Gel senüñle idelüm ʿālemi ṣūfi taḳsīm
6. Künc-i meyḫāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ

2. **künc-i meyḫāne:**
Gazel 847
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Meyhane köşesi.
11. Bī-vefā olduġı yoḳdur baña ġam bir yirde
12. Künc-i meyḫāne ile ṣaḥn-ı çemenden ġayrı

künc-i rāḥatda:
1. **künc-i rāḥatda:**-*da*
Kıt'a 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahatlık, huzur köşesi.
3. Bisāṭ-ı zer-keş-i şāhāne künc-i rāḥatda
4. Şikenleri leb-i pür-ḫandedür ḥaṣīrümüzün

künc-i tārīki:
1. **künc-i tārīki:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dervişlik köşesi. || Dervişlik.
9. Künc-i tārīki ki ārāmgeh-i ḥasret idi
10. Eylemiş kendüsini şāhid-i maḳṣūda maḳar

künc-i tevekkülde:
1. **künc-i tevekkülde:**-*de*
Gazel 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tevekkül ve kanaat köşesi.
1. Sanma āsāyiş-i dil zār u ḫazīn olmadadur
2. ʿĀfiyet künc-i tevekkülde mekīn olmadadur

2. **künc-i tevekkülde:**-*de*
Tarih 127
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Tevekkül ve kanaat köşesi.
15. Kim ki ṣıdḳ ile olur künc-i tevekkülde mekīn
16. Getürür ayaġına devlet u iḳbāli Ḫudā

künc-i ʿuzlet:
1. **künc-i ʿuzlet:**
Gazel 836
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Yalnızlık köşesi.
21. Künc-i ʿuzlet gülşen-i cennet ḳadar cān-baḫş olur
22. Dār-ı ġurbetde bulunsa āşinālardan biri

künc-i zindān:
1. **künc-i zindān:**
Gazel 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zindan köşesi.
1. Olalı mesken dilā cāh-ı zenaḫdānı baña
2. Künc-i zindān eyledi ṣaḥn-ı gülistānı baña

küngüre-i ʾarş-ı ʾazīm:
1. **küngüre-i ʾarş-ı ʾazīm:**
Kaside 2
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Göğün en yüksek katının tepesi.
61. Münderic nüsḫa-i ẕātında kemālāt-ı vücūd
62. Mündemic ṭıynet-i pākinde ḫavāṣṣ-ı īcād

küngür-i eyvān-ı rifʿati:
1. **küngür-i eyvān-ı rifʿati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Yüksek sarayın tepesi.
177. Ās̱ārı ḳaldı ṣanma kevākib sipihrde
178. Ẕaḫm urduġınca küngür-i eyvān-ı rifʿati

küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl:
1. **küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl:**
Kaside 12
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Talih sarayının kubbesi.
13. Çerḫ-sāy olsa eger küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl
14. Yine yoḳ levḥa-i ṭāḳında anuñ naḳş-ı devām

küngür-i recāda:
1. **küngür-i recāda:**-*da*
Gazel 495
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Umut kubbesinin tepesi.
5. Çıkardı gūşe-i bām-ı viṣāle dil ammā
6. Ḫam-ı kemend-i emel küngür-i recāda degül

küngür-i tāc-ı felek:
1. **küngür-i tāc-ı felek:**
Kaside 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Felek tacının tepesi.
3. O deñlü mevc-i yem-i eşk oldı ṭūfān-ḫīz
4. Ki oldı küngür-i tāc-ı felek kemīne ḥabāb

künişt:
1. **künişṭümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 290
Mısra: **4**
Mecusi tapınağı, Yahudi havrası.
3. Ṣāf itmişüz derūnı rüsūm-ı mecazdan
4. Ṣūret-pezīr-i ġayr degüldür künişṭümüz

küntünebī:
1. **küntünebī:**
Kaside 2
Mısra: **191**
Âdem su ile toprak arasında iken ben peygamberdim.
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

künūz:
1. **künūz:**
Tarih 57
Mısra: **8**
Hazineler.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret baġladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

ḳur:
1. **ḳurup:**-*up*
Tarih 68
Mısra: **17**
İnşa etmek.
17. Ḳurup neşāṭ ile bu ḫāne ṭarḫ-ı şehr-āyīn
18. Muraṣṣaʿāt ile zeyn itdi ṣaḥn-ı dükkânın

2. **ḳurmış:**-*mış*
Gazel 136
Mısra: **14**
Tuzak kurmak.
13. Ẓann itme Nābī tügme ilik dām u dānedür
14. Ḳurmış şikār içün ten-i ḫūbānı cāmeler

3. **ḳurup:**-*up*
Kaside 1
Mısra: **11**
Oluşturmak, meydana getirmek, yaratmak.
11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

kūr olsun:
1. **kūr olsun:**-*sun*
Gazel 620
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kör olmak.
1. Nice bir girye-i hicr ile gözüm kūr olsun
2. ʿArż-ı rūy it ki naẓar ġarḳ-ı yem-i nūr olsun

ḳurā:
1. **ḳurādan:**-*dan*
Kaside 2
Mısra: **40**
Karyeler, köyler.
39. Gerdiş-ı ʿāleme mevḳūf beḳā-yı ādem

40. Şehr vīrān olur olmazsa ḳurādan imdād

ḳurʿa-i vuṣlat:
1. **ḳurʿa-i vuṣlat:**
Gazel 525
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kurası, falı.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

ḳurʾān:
1. **kurʾānʾda:**-*da*
Gazel 604
Mısra: **14**
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.
13. Kendü ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
14. Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Kurʾānʾda tems̱īl itdügin

2. **ḳurʾān:**
Kaside 2
Mısra: **121**
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿallādur aña adl ʾimād

ḳurā-yi nāḥiye-i ġaybdür:
1. **ḳurā-yi nāḥiye-i ġaybdür:**-*dür*
Gazel 264
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bilinmeyen/Görünmeyen bölgenin köyleri.
9. Mukīm-i zīr-i livā-yı tevekkülüz Nābī
10. Ḳurā-yi nāḥiye-i ġaybdür zeʿāmetümüz

ḳurāża:
1. **ḳurāżasıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 159
Mısra: **17**
Kırıntı, döküntü.
17. ʿAmel o kārgehüñ kemterīn ḳurāżasıdur
18. Metāʿ-ı ʿilme dinilmez ʿamel bozundısıdur

ḳurb:
1. **ḳurbdür:**-*dür*
Gazel 324
Mısra: **3**
Yakın.
3. Ḳurbdür māniʿ-i vuṣlat bize ol āfet ile
4. Gerçi ebrūsı ḳadar ancaḳ olur fāṣılamuz

ḳurbān:
1. **ḳurbāna:**-*a*
Gazel 397
Mısra: **10**
Sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.
9. Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
10. Ḫūküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ

ḳurbān itdi:
1. **ḳurbān itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Birisi ve bir şey uğruna hayatından vazgeçmek, kendini feda etmek.
193. İtdi telḫī-i ʿālemi devrān
194. Ḫançer-i āb-dārına ḳurbān

ḳurb-ı ʿahdüñ:
1. **ḳurb-ı ʿahdüñ:**-*üñ*
Gazel 537
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Yaşadığı) Döneme yakın, yakın olma.
11. Eʾs-selām ey ḳurb-ı ʿahdüñ feyżinün teʾs̱īridür
12. Kʾeyledi ihyā-yı emvāt İbni Meryem eʾs-selām

ḳurb-ı viṣāl:
1. **ḳurb-ı viṣāl:**
Gazel 77
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşmaya yakın olma.
7. Hilāl eyler vücūd-ı ʿāşıḳı ḳurb-ı viṣāl ey dil
8. O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamuz yegdür

ḳurb-ı yezdāna:
1. **ḳurb-ı yezdāna:**-*a*
Gazel 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Allah'a yakınlık.
3. Degüldür kār u bār-ı cāh māniʿ ḳurb-ı Yezdāna
4. Ḥasīri ālet-i ḳurb itme zāhid bu riyādan geç

kūr-dilān:
1. **kūr-dilān:**
Gazel 34
Mısra: **11**
Cahiller, gönlü kör olanlar.
11. Reh-yāb olamaz kūr-dilān rāh-ı Ḫudāʾya
12. Tā itmeyicek rişte-i Ḳurʾānʾa teşebbüs̱

kūre:
1. **kūreveş:**
Tarih 143
Mısra: **2**
Ocak gibi, fırın misali.
1. Zihī naḳş-ı ġarībüʾt-ṭarḥ-ı ṣūret-ḫāne-i ʿālem
2. Ki eyler fikri insānun żamīrin kūreveş pür-tef

kūre-i dile āteş bırakdı:
1. **kūre-i dile āteş bırakdı:**-*dı*
Gazel 617
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül ocağını yakmak.
11. Āteş bırakdı bīm-i fenā kūre-i dile
12. Nefs-i haris geçmedi sevdā-yi ḫamdan

kūre-i fürḳat:
1. **kūre-i fürḳat:**
Tarih 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın ateş ocağı.
3. Eyledi aḥbābınuñ ḫāṭırların
4. Kūre-i fürḳat tenūr-ı sūz-ı ġam

kūre-i tennūrede:
1. **kūre-i tennūrede:**-*de*
Gazel 743
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Tennure küresi (Tennure; mevlevilerin giydikleri kolsuz yelek) II Yuvarlak fırın.
15. Sikke-i ḥāliyle devr itmezdi sūḳ-ı şevḳde
16. Mevlevīler kūre-i tennūrede ḳāl olmasa

ḳurı:
1. **ḳurı:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Kuru, boş, nafile.
3. Var mıdur sūziş-i ġam sende de pervāne gibi
4. Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı āvāze midür

kürk:
1. **kürke:**-*e*
Gazel 215
Mısra: **14**
Kürk; bazı hayvanların giyecek yapmak için işlenmiş postu.
13. Nābī cemīʿ-i ḥālde baḫtum siyāh iken
14. Gör ṭāliʿi ki kürke gelince sefīd olur

kürksüz:
1. **kürksüz:**
Gazel 589
Mısra: **10**
Kürksüz, kürk olmadan.
9. O deñlü raʿşe virür müşge reşk-i ṭurre-i yār
10. Ki kürksüz yatamaz deşt içinde nāfe-i çīn

ḳurrā:
1. **ḳurrā:**
Tarih 104
Mısra: **96**
Kıraat ilmini tamamlamış hafız.
95. İtmām-ı bīnā ḥadd-i ḫitāma irişince
96. Bir ḫatme-i Kurʾān'ı tamām eyledi ḳurrā

ḳurra-ı ʿayn-ı ḥükkām:
1. **ḳurra-ı ʿayn-ı ḥükkām:**
Kaside 13
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Hakimlerin göz nuru.

123. Nūr-ı çeşm-i vüzerā ḳuvvet-i ḳalb-i ʿulemā
124. Tāc-ı farḳ-ı vükelā ḳurra-ı ʿayn-ı ḥükkām

ḳurratüʾl-ʿayn:
1. **ḳurratüʾl-ʿayn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **132**
Nur gözlü.
131. Birinüñ şöhret-i şerīfi Ḥüseyn
132. Ḥażret-i Muṣṭafāʾya ḳurratüʾl-ʿayn

ḳurre-i dīde-i müselmānī:
1. **ḳurre-i dīde-i müselmānī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Müslümanlığın gözünün nuru.
179. Āfitāb-ı sipihr-i sulṭanī
180. Ḳurre-i dīde-i müselmānī

kürre-i endīşe:
1. **kürre-i endīşe:**
Gazel 864
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Düşünce tayı, atı.
13. İtmese vaḥşet-i āyīne-ʿizārān teʾsīr
14. Nābiyā kürre-i endīşe ḥarūn olmaz idi

ḳurṣa-i ḫurşīd:
1. **ḳurṣa-i ḫurşīd:**
Kaside 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Yuvarlak olan güneş.
51. Kitāb-ı ḥikmetinde noḳṭa-i zer ḳurṣa-i ḫurşīd
52. Ḳıbāb-ı ʿizzetinde cām-ı revzen ṭārem-i mīnā

ḳurṣ-ı meh:
1. **ḳurṣ-ı meh:**
Kaside 8
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Ayın görünen yüzü.
63. Mihr barānī-i iḳbāline zerden düğme
64. Ḳurṣ-ı meh matbaḫ-ı cāhında gümüşden kef-gīr

ḳurṣ-ı mihr ü mehini:
1. **ḳurṣ-ı mihr ü mehini:**-*i, -n, -i*
Gazel 531
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ay ve Güneş ekmeği. || Gökyüzünde tekerlek biçimindeki iki gök cismi.
11. Ḳurṣ-ı mihr ü mehini beẕl itse
12. Rāstdur bu sözüm yalān bilmem

ḳurṣ-ı nāndur:
1. **ḳurṣ-ı nāndur:**-*dur*
Tarih 82
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yuvarlak şekilli ekmek.
7. Kimisi didi ḳurṣ-ı nāndur bu
8. Oldı tennūr-ı çerḫde peydā

kürsīde:
1. **kürsīde:**
Kaside 18
Mısra: **25**
Makam, görev II Padişah tuğralarında, padişahın ve babasının adının yazılı olduğu bölüm.
25. Ḥayret-efzādur o kürsīde olan ḳāʿideler
26. Dīdeye nūr virür ol reviş-i bī-hem-tā

kürsī-i āmān:
1. **kürsī-i āmān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Alan dileme makamı.
79. ʿAnḳā-yı cihān hümā-yı devrān
80. Kürsī-i āmān ü ʾarş-ı īmān

kürsi-i hāleye çıḳmış:
1. **kürsi-i hāleye çıḳmış:**-*mış-y, -e*
Kaside 8
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Ay ağılı kürsüsüne çıkmak.
59. Kürsi-i hāleye çıḳmış meh-i bedr itmek içün
60. Āyet-i kevkebe-i cāh u celālin tefsīr

kürsī-i muṣallada vaʿża çıḳup:
1. **kürsī-i muṣallada vaʿża çıḳup:**-*up*
Gazel 702
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dini nasihatlarda bulunmak üzere vaaz kürsisi gibi olan musalla taşına çıkmak.
13. Fenā-yı ʿālemi eyler cemāʿata tefhīm
14. Cenāze vaʿża çıḳup kürsī-i muṣallada

kürsī-i resmi:
1. **kürsī-i resmi:**
Kaside 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tuğranın alt tarafında bulunan ve asıl metnin yazılı olduğu kısmın görüntüsü.
13. Cevher-i ḥarfi ḥicāb-āver-i yāḳut-ı bihişt
14. Kürsī-i resmi tezelzül-dih-i kürsī-i semā

kürsī-i semāvāta:
1. **kürsī-i semāvāta:**-*a*
Gazel 369
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sema katı, en yüksekler.
1. Liʾīlāh ise vaʿẓında eger niyyet-i vāʿiẓ
2. Kürsī-i semāvāta çıḳar şöhret-i vāʿiẓ

kürsī-i vaʿẓa:
1. **kürsī-i vaʿẓa:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzerinde hutbe okunan, merdivenli yapı.
3. Degüldür hāle çıḳmış cāmiʿ içre kürsī-i vaʿẓa
4. Gürūh-ı encüme nūr āyetin tefsīr ider meh-tāb

ḳurtar:
1. **ḳurtarup:**-*up*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **354**
(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.
353. İtmedi ḳalb-i bendesin nā-kām
354. Ḳurtarup inkisārdan bālī

2. **ḳurtar:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.
3. İdüp āsrumuzı bir yed-i nerme teslīm
4. Bizi ḳurtar kerem it dağdaġa-i Yaḥyāʾdan

ḳurtul:
1. **ḳurtula:**-*a*
Tarih 92
Mısra: **70**
Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.
69. Sāye-i bārgehinde ola āsūde cihān
70. Fitneden ḳurtula ʿālem bula rāḥat fuḳarā

ḳurtuluş:
1. **ḳurtuluş:**
Gazel 563
Mısra: **6**
Kurtulmak işi, kurtulma, halâs, necat.
5. Bulur her ḳande kālā-yı ḥayātı eyleseñ pinhān
6. Nigehbān-ı fenānuñ ḳurtuluş yoḳ dūr-bīninden

ḳuru:
1. **ḳurumışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 22
Mısra: **7**
Kurumak.
7. Çoḳdan ḳurumışdı bu ḫıyābāngeh-i hestī
8. Bilseydi ḫazān nʾolduġını gülşen-ı raḥmet

ḳurul:
1. **ḳurulmaz:**-*maz*
Gazel 712
Mısra: **6**
Rahat ve güven içinde oturmak, yerleşmek.
5. Dırāzī-i zebān sermāye-i āşūb u ġavġādur
6. Ḳurulmaz ʿarbede mādām olduḳça ʿalem beste

2. **ḳurulduḳda:**-*duḳda*
Tarih 15
Mısra: **1**
Yapılmak, inşâ edilmek; rahatça oturmak, yerleşmek.

1. Çıḳup bir gün ḳurulduḳda didi tārīḫini Nābī
2. Hümāyūn bārgāh-ı dāver-i devrān mübārek-bād

3. **kuruldukda:**-*dukda*
Tarih 26
Mısra: **7**
Yapılmak, inşâ edilmek; rahatça oturmak, yerleşmek.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

kurulmış sāʿat:
1. **kurulmış sāʿat:**
Gazel 715
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kurulmuş saat II Kurmalı saat.
11. Senden āsūdedür ey çerḫ kurulmış sāʿat
12. Ki anuñ ẓarfı bile vaḳf-ı tek-ā-pū degül a

ḳurur ḳalur:
1. **ḳurur ḳalur:**-*ur*
Gazel 590
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suyu tamamen bitip kurumak II Değerini kaybetmek.
11. Hīç şübhe yoḳ ki söz ḥāsed ile ḳurur ḳalur
12. Vaṣf-ı sirişkümi şaṭ-ı Baġdād işitmesün

ḳurursa ḳurusun:
1. **ḳurursa ḳurusun:**
Gazel 401
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuruyacağı varsa kurusun gitsin.
9. Ḳo ḳurursa ḳurusun mezraʿa-i āmālüñ
10. Tek hemān dökme yire āb-ı ruḫın mültemesüñ

ḳurut:
1. **ḳurutdı:**-*dı*
Gazel 66
Mısra: **3**
Kurutmak. Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek.
3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ḫāşāke dönmişdür

ḳuşaġ:
1. **ḳuşaġın:**-*ı, -n*
Gazel 69
Mısra: **32**
Kuşak, kemer.
31. Ney nefes şevḳi ile dāʾire-i ʿālemde
32. Ḳuşaġın künc-i ʿademde nice yirden kuşanur

kuşan:
1. **kuşanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **32**
Kuşanmak, giyinmek.
31. Ney nefes şevḳi ile dāʾire-i ʿālemde
32. Ḳuşaġın künc-i ʿademde nice yirden kuşanur

2. **ḳuşanmış:**-*mış*
Gazel 833
Mısra: **9**
Kuşanmak, giyinmek.
9. Kehkeşānı beline inlü ḳuşanmış gerdūn
10. Meşʿal-i māhı alup dūşına ʿakkām gibi

ḳuşandırıncaya dek:
1. **ḳuşandırıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
(Kemer gibi) kuşandırıncaya kadar.
21. Dü desti şerha vü dāġ ile bir kemer-bend it
22. Miyānına o perīnün ḳuşandırıncaya dek

kuşe:
1. **kuşe:**
Gazel 158
Mısra: **6**
Köşe.
5. Olsalar reng ile bu ḳaṣr-ı havāsa mihmān
6. Birisi kuşe sorar biri hevādārın arar

kūşe-gīr-i istiġnā olduġun:
1. **kūşe-gīr-i istiġnā olduġun:**-*du, -ġu, -n*
Tarih 82
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Herşeyi bir yana bırakıp münzevi olmak.
123. Bir zamān maḥż-ı ḥikmet-i Ḥaḳ imiş
124. Olduġun kūşe-gīr-i istiġnā

kūşe-i ferāġatdür:
1. **kūşe-i ferāġatdür:**-*dür*
Gazel 87
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dinlenme köşesi.
9. Ne ḳayd-ı dād u sited var ne kal ü ḳīl-i ḥisāb
10. Bihişt ẕevḳi ki var kūşe-i ferāġatdür

kūşe-i zindān:
1. **kūşe-i zindān:**
Gazel 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zindan köşesi (Beyitte Hz. Yusuf'un macerasına atıfta bulunulmaktadır).
7. ʿİzzet-i salṭanat-ı Mısra talebkār olmaḳ
8. Keyd-i iḫve bün-i çeh kūşe-i zindān yolıdur

kūs-ı beşāreti:
1. **kūs-ı beşāreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Müjde davulu.
179. Gerdūn zamān-ı şevḳine çalmada ṣanma mihr
180. Her ṣubḥ-ı bām-ı çerḫde kūs-ı beşāreti

kūs-ı devletüm:
1. **kūs-ı devletüm:**-*üm*
Gazel 535
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Devletin büyük davulu.
9. Ol pādişāh-ı kişver-i ḥüsn ü letāfetüm
10. Kim rūz ü şeb çalınmadadur kūs-ı devletüm

kūs-ı hüsrev-i nev-rūz-ı nev-cülūs:
1. **kūs-ı hüsrev-i nev-rūz-ı nev-cülūs:**
Gazel 335
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yeni cülusun dağıtıldığı nevruz günü padişahının kösü (Kös; Davulun yaklaşık on kat daha büyüklüğündeki vurmalı çalgı).
5. Çalındı kūs-ı hüsrev-i nev-rūz-ı nev-cülūs
6. Tā kavs-i deyr-i mülk-i şitā virmez oldı ses

kūs-ı taḳdīm:
1. **kūs-ı taḳdīm:**
Kıt'a 65
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sunma, takdim etme kösü, davulu.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

kuşiş:
1. **kuşişi:**-*i*
Gazel 405
Mısra: **8**
Çalışma, çabalama, gayret sarfetme, uğraşma.
7. Destine ḥüccet-i ʿıtḳ itse ʿaceb mi iḥsān
8. Ḫıdmet-i ʿafvda çoḳ kuşişi var ʿiṣyānuñ

kuşiş iden:
1. **kuşiş iden:**-*en*
Gazel 441
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çalışmak, gayret etmek.
12. Degül a menʿine ḳādir kerem-i Rezzāḳuñ
11. Menʿ-i nān-pāremüze kuşiş iden cāhil-i dūn

kūşiş ider:
1. **kūşiş ider:**-*er*
Gazel 754
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çalışmak, gayret etmek.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın

12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

kūşiş itmekle:
1. **kūşiş itmekle:**-*mek, -le*
Gazel 420
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Çalışmak, çabalamak, gayret sarfetmek, uğraşmak.
7. Kūşiş itmekle ẓuhūratına ḥükm-i ʿafvuñ
8. Ücret-i ḫıdmetidür ʿafv günehkārlaruñ

kūşiş ü iḳdāmları:
1. **kūşiş ü iḳdāmları:**-*lar, -ı*
Gazel 856
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çaba ve gayret.
9. Ṣabra ṣarf eyleseñ āsānter ide ey Nābī
10. Vaṣla ṣarf eyledügüñ kūşiş ü iḳdāmları

kūşīş-ḫāne-i ʿilm ü ʿamel:
1. **kūşīş-ḫāne-i ʿilm ü ʿamel:**
Tarih 86
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Öğrenme ve uygulamanın çalışıp çabalama yeri.
11. Gūşe-i mihrabı kūşīş-ḫāne-i ʿilm ü ʿamel
12. Ṣafḥa-i meydānı cāy-ı meşḳ-i erbāb-ı ġazā

kʾüstād:
1. **kʾüstād:**
Gazel 887
Mısra: **7**
Ki üstad.
7. Naḳş-ı ṣad-reng ile bir ḫāteme beñzer kʾüstād
8. Eylemiş sīm-i zer-endūd ile dīvāresini

küstāḫ:
1. **küstāḫ:**
Gazel 47
Mısra: **1**
Küstahça, kendini bilmez şekilde.
1. ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḫ
2. Bu ḳadar görmemişüz olduġın ādem küstāḫ

2. **küstāḫ:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Küstahça, kendini bilmez şekilde.
3. Fikr-i yār ile ben āmīhte-i ṣoḥbet iken
4. Başladı girmeġe ol ḫalvete de ġam küstāḫ

3. **küstāḫ:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Küstahça, kendini bilmez şekilde.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim
8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

4. **küstāḫ:**
Gazel 47
Mısra: **10**
Küstahça, kendini bilmez şekilde.
9. Yine vāreste degüldür girih-i ḫāṭırdan
10. Pāyuña düşse bile perçem-i pür-ḫam küstāḫ

5. **küstāḫ:**
Gazel 47
Mısra: **12**
Küstahça, kendini bilmez şekilde.
11. Zaḫm-ı bāṭın yine bāṭından olur vāye-pezīr
12. Giremez ḫāne-i zaḫm-ı dile merhem küstāḫ

6. **küstāḫ:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Küstahça, kendini bilmez şekilde.
13. Nābīyā olmasa maġrur ḳafādārī-i mihr
14. Güllerüñ düşmez idi üstine şebnem küstāḫ

7. **küstāḫ:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Terbiyesizlik, edepsizlik.
5. Neşʾe-i sāġar-ı Cemdür sebeb-i terk-i edeb
6. Ḫalḳı böyle niçün ögretdi ʿaceb Cem küstāḫ

8. **küstāḫ:**
Gazel 278
Mısra: **5**
Terbiyesizlik, edepsizlik.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāḫ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

küstāḫ nigāh eylemedük:
1. **küstāḫ nigāh eylemedük:**-*me, -dük*
Gazel 408
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Küstahça bakmak.
1. Ne bu renciş saña küstāḫ nigāh eylemedük
2. Baḳup āyīne-i ruḫsāruna āh eylemedük

küstāḫ olduġın:
1. **küstāḫ olduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Terbiyesiz, küstah olmak.
1. ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḫ
2. Bu ḳadar görmemişüz olduġın ādem küstāḫ

küstāḫ olursa:
1. **küstāḫ olursa:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Küstahlık etme.
9. Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
10. Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

küstāḫlıḳ:
1. **küstāḫlıḳdan:**-*dan*
Gazel 71
Mısra: **6**
Kabalık, saygısızlık.
5. Gehī bī-iḫtiyār üftādelikler pāy-ı dildāre
6. Degül küstāḫlıḳdan līk dermānsızluġumdandur

küstāḫlıḳ idüp:
1. **küstāḫlıḳ idüp:**-*üp*
Gazel 232
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Küstahça davranışlarda bulunmak.
7. İdüp küstāḫlıḳ ol pençe-i ḫurşīde el ṣunmak
8. Metāʿ-ı ārzūya germ-bāzār olduġumdandur

küşte:
1. **küşte:**
Gazel 313
Mısra: **4**
Ölü, öldürülmüş.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem eẕiyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

2. **küştelerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Gazel 677
Mısra: **8**
Ölü, öldürülmüş.
7. İtmezdi vefā alduġı naḳd-ı dil-i ʿuşşaḳ
8. Ebrūlarınuñ küştelerinden diyet olsa

3. **küştesi:**-*si*
Tarih 141
Mısra: **9**
Ölü, öldürülmüş.
9. Bu tüfengün küştesi itdükçe ʿarż-ı iftiḫār
10. Ehl-i dūzaḫ āteş-i reşk ile olun şermgīn

küştegān:
1. **küştegānını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 14
Mısra: **92**
Öldürülmüşler.
91. O deñlü urdı melāʿīne tīġi kim ḳaldı
92. Ḳalemler eylemeden küştegānını taʿdād

küşte-i ḳavm-i naṣārā:
1. **küşte-i ḳavm-i naṣārā:**
Gazel 657
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hıristiyan ehlinin ölüsü.

11. Gāh şemşīr-i sitem gāhi ʿazāb-ı āteş
12. Küşte-i ḳavm-i naṣārā gibidür tenbākū

küşt-gīr:
1. **küşt-gīrān:**
Gazel 885
Mısra: **5**
Pehlivanlar.
5. Küşt-gīrān zebūn ola meġer ʿālemde
6. Püşt-rāhat be-zemīn dest-i gedādan ġayrı

küşt-gīr-i ġamla:
1. **küşt-gīr-i ġamla:***-la*
Gazel 318
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Üzüntü pehlivanı.
3. Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
4. Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez

küşt-gīrlik:
1. **küşt-gīrlik:**
Gazel 589
Mısra: **8**
Pehlivanlık.
7. Nizāʿ-ı ḫalḳa sebeb ārzū-yı rifʿatdür
8. Gelince refʿa ider küşt-gīrlik tenvīn

küsūf mühresine:
1. **küsūf mühresine:***-ne*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Güneş tutulması yuvarlağı (Ayın, güneşin önüne geçmesi ile oluşan şekil kastedilerek).
153. Maẓhar olsa küsūf mühresine
154. Ẓāhir olur tefāvüt-i ḥasene

küsūf-ı ḫaṭla:
1. **küsūf-ı ḫaṭla:***-la*
Gazel 876
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri tutulması.
9. Küsūf-ı ḫaṭla siyāh oldı rūyı dildāruñ
10. Henüz dildeki mihre zevāl gelmedi mi

ḳuṣūr:
1. **ḳuṣūrumuz:***-u, -muz*
Gazel 286
Mısra: **8**
Hatalı ve yanlış davranış.
7. Tek olmasun kavaʾid-i iḫlāṣ ber-ṭaraf
8. Lā-beʾsdür merasime dāʾir ḳuṣūrumuz

2. **ḳusūruñı:***-uñ, -ı*
Kaside 11
Mısra: **52**
Hatalı ve yanlış davranış.
51. Veliyy-i niʿmetüñe tuḥfe-i ḳudūm idesin
52. Ki tā ḳusūruñı ʿafv ide ol bülend-cenāb

3. **ḳuṣūrı:***-ı*
Gazel 46
Mısra: **5**
Kusur, eksik, noksan.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyāñı şūḫ

4. **kuṣūr:**
Gazel 160
Mısra: **3**
Kusur, eksik, noksan.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ kuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

5. **ḳuṣūr:**
Kaside 7
Mısra: **196**
Yersiz davranış, suç, kabahat.
195. Eger sevābıḳ-ı aḥvāle söz nedür dirseñ
196. Müdebbirān-ı ʾasākirden idi cümle ḳuṣūr

ḳuṣūr eylerdüm:
1. **ḳuṣūr eylerdüm:***-r, -düm*
Gazel 15
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Hatâlı davranışta bulunmak.
5. Belki eylerdüm saña şāyeste ḫıdmetde ḳuṣūr
6. Ben günāh eylerdüm ammā sen ṣevāb itdün bu şeb

ḳuṣūr itmemişdi:
1. **ḳuṣūr itmemişdi:***-me, -miş, -di*
Kaside 7
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Eksik kalmak, hata yapmak.
41. Netīce her ne ḳadar cevr ü tefriḳa var ise
42. Sipihr cümlesin icrāda itmemişdi ḳuṣūr

ḳuṣūr itmez:
1. **ḳuṣūr itmez:***-mez*
Gazel 633
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eksik kalmak, hata yapmak.
3. İtmez düşürse pīrehenin yaḳmada ḳuṣūr
4. Şemʿa fener viḳāye iken rüzgârdan

ḳuṣūr-ı dīnine:
1. **kuṣūr-ı dīnine:***-i, -n, -e*
Gazel 732
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dini vecibelerdeki eksiklik, hata.
5. Kuṣūr-ı dīnine nefs-i ḫabīs̱i ḳāʾildür
6. Tek olmasuñ es̱er-i naḳş ihtişāmında

ḳuṣūr-ı germī-i bāṭından:
1. **kuṣūr-ı germī-i bāṭından:***-dan*
Gazel 111
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Gönüldeki sıcaklığın kusuru.
15. Eger nevāle-i maʿnā düşerse nā-puḫte
16. Kuṣūr-ı germī-i bāṭından iʿtizār olunur

ḳut:
1. **ḳutuñ:***-uñ*
Gazel 410
Mısra: **10**
Azık, yiyecek.
9. Ṣaff-ı dendānını vaṣf eyleyemezsin Nābī
10. Tā süfūf-ı dür-i nāb eylemedükçe ḳutuñ

kūtāh:
1. **kūtāh:**
Gazel 427
Mısra: **4**
Kısa.
3. Ẓilletdedür ḳarārı eger saġ olursa da
4. Kūtāh olur ḥayātı sitemkār olanlaruñ

2. **kūtāh:**
Gazel 736
Mısra: **3**
Kısa.
3. Destine kūtāh dinmez bāġ-gerd-i vuṣlatuñ
4. Mīve-i aġṣān-ı ümmīde dırāz itmezse de

3. **kūtāh:**
Kaside 12
Mısra: **135**
Kısa.
135. Ḳāmet-i ʿizzine kūtāh ḳabā-yı eflāk
136. Cilve-i rifʿatine teng feżā-yı evhām

ḳuṭb:
1. **ḳuṭbdur:***-dur*
Kaside 2
Mısra: **44**
Gök küresinin çevresinde döndüğü var sayılan eksenin iki ucundan her biri II Kutb-ı risalet, Hz. Muhammed Peygamber.
43. Çerḫ-i mīnā nefes-i ādem ile devr eyler
44. Ḳuṭbdur bārgeh-i sebʿ semavāta ʿimād

ḳuṭb-ı evliyā:
1. **ḳuṭb-ı evliyā:**
Tarih 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Velilerin en yüce mertebelisi.
1. Sırr-ı Ḫudā muġīs̱-i verā ḳuṭb-ı evliyā
2. Sulṭān-ı sikkedār ü küleh-baḫş-ı maʿnevī

ḳuṭb-ı güzīn:
1. **ḳuṭb-ı güzīn:**
Tarih 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Manevi mertebelerin en yükseğinde bulunan seçkinler.
1. Ḳavl-i cifr üzre iki ḳuṭb-ı güzīn
2. Yaʿni Mehdī vü ḥażret-i ʿĪsā

ḳuṭb-ı medār-ı irşād:
1. **ḳuṭb-ı medār-ı irşād:**
Kaside 2
Mısra: **182**
Kelime Tipi: -
Doğru yolu gösteren yörüngenin kutbu.
181. Sensin ey merkez-i nüh-dāʾire-i kevn ü mekān
182. Rūḥ-ı ervāḥ-ı ʾalā ḳuṭb-ı medār-ı irşād

ḳuṭb-ı medār-ı islām:
1. **ḳuṭb-ı medār-ı islām:**
Kaside 13
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Hak yolu gösteren İslamın kutbu.
129. Nüsḫa-i ḥırz-ı emān heykel-i taʿvīẕ-i zamān
130. Noḳṭa-i merkez-i dīn ḳuṭb-ı medār-ı İslām

ḳuṭbuʾl-medār-ı maʿnī:
1. **ḳuṭbuʾl-medār-ı maʿnī:**
Tarih 52
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mana aleminin en yüce mertebelisi.
7. Ḳuṭbuʾl-medār-ı maʿnī ki olmış semāʿınuñ
8. Fānūs-ı bī-ḳarār-ı semāvāt peyrevi

küteh:
1. **kütehdür:***-dür*
Gazel 797
Mısra: **9**
Kısa.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

kūteh eylesen:
1. **kūteh eylesen:***-se, -n*
Gazel 150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kısaltmak, kısa olmak.
9. Olur dırāzter ne ḳadar kūteh eylesen
10. Fikr-i viṣāl-i yār ʿaceb dūr-bīn midür

kūteh olsa:
1. **kūteh olsa:***-sa*
Gazel 291
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kısa olmak.
5. Olur zebān ne ḳadar kūteh olsa ḥarfi dırāz
6. Maḳāl-i mertebe-i ıżṭırārı biz bilürüz

kūteh-naẓarān:
1. **kūteh-naẓarān:**
Gazel 138
Mısra: **4**
Dar görüşlüler.
3. Devr ider şuʿle ile ṣūret-i fānūs-ı ḫayāl
4. Anı kūteh-naẓarān ṣūrete isnād eyler

küttāb:
1. **küttāb:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Katipler.
5. Nisbet-i şirket-i nevʿi arada ṣābit iken
6. ʿUlemā kısmına küttāb ber-ā-ber gelemez

2. **küttāb:**
Gazel 507
Mısra: **8**
Katipler.
7. Destār-ı çīresüz baña kim eyler iʿtibār
8. Küttāb içinde her ne ḳadar çīre-dest isem

küttāb-ı ḳısmet:
1. **küttāb-ı ḳısmet:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kısmet yazıcıları.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

2. **küttāb-ı ḳısmet:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kısmet yazıcıları.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

3. **küttāb-ı ḳısmet:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kısmet yazıcıları.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

kütüb:
1. **kütüb:**
Gazel 818
Mısra: **9**
Kitaplar.
9. Genc-i maʿnā kütüb ü ḍarbeleri naḳş-ı ṭılısm
10. Mārlardur iki cānibindeki şīrāzeleri

2. **kütübinde:***-i, -n, -de*
Kaside 8
Mısra: **102**
Kitaplar.
101. Olur elbete velī dāver-i mülk-i İslām
102. Eyledi ḫatm-i velāyet kütübinde taḥrīr

3. **kütübinden:***-i, -n, -den*
Kaside 16
Mısra: **136**
Kitaplar.
135. Elbette evliyā olur aṣḥāb-ı salṭanat
136. İtmişler evliyā kütübinden rivayeti

ḳuʿūd:
1. **ḳuʿūdı:***-ı*
Gazel 389
Mısra: **12**
Oturma, oturuş.
11. Ḫuddām-ı sāde-rūy-ı ḫoş-endām gibi serv
12. Şevḳ-i ḳıyām ḫıdmete beste ḳuʿūdı yoḳ

2. **ḳuʿūda:***-a*
Kaside 7
Mısra: **6**
Oturma, oturuş.
5. Ḳıyāma itdi teḳāżā deʿāyim-i devlet
6. Ḳuʿūda oldı kemer-bend kārgāh-ı umūr

3. **kuʿūda:***-a*
Kaside 16
Mısra: **122**
Oturma, oturuş.
121. Nāzüklük ile daʿvet idüp pīşgāhına
122. İtdi muḳābilinde kuʿūda işāreti

ḳuʿūd eylemeyen:
1. **ḳuʿūd eylemeyen:***-me, -y, -en*
Kaside 12
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Oturmak.
55. Ḳanı ol terk-i edeb diyü ḳuʿūd eylemeyen
56. Eylemez şimdi mecālisde bulunduḳça ḳıyām

kuvā:
1. **kuvāya:***-ya*
Gazel 64
Mısra: **15**
Kuvvet ve kuvve'nin cem'i.
15. Kuvāya geldi zaʿf u cism muḫtellüʾn-niẓām oldı
16. Perīşānī-i pīrī fitne-i āḫir zamānumdur

kuvā vü ʿażā:
1. **kuvā vü ʿażā:**
Gazel 865
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Duyu ve organ (Vücudun maddi ve manevi eczası).
11. Yiridür ne nāz iderse beden-i niyāzmende
12. Bu ḳadar kuvā vü ʿażā şeh-i ruḥa çāker oldı

küvāre-i zenbūr ider:
1. **küvāre-i zenbūr ider:**
Kaside 7
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Arının bal peteği yapmak.
119. Añılsa meykedede çāşnī-i aḫlāḳı
120. İder ḫum-ı mey-i telḫi küvāre-i zenbūr

ḳuvvet:

1. **ḳuvvet:**
Gazel 318
Mısra: **4**
Kuvvet, güç.
3. Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
4. Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez

2. **ḳuvveti:**
Gazel 359
Mısra: **6**
Kuvvet, güç.
5. Ahlāt-ı redīʾe idüp afāḳa sirayet
6. Bīmārlamış ṭabʿ-ı ṭarab ḳuvveti gitmiş

3. **ḳuvvetiyledür:***-i, -y, -le, -dür*
Gazel 667
Mısra: **7**
Kuvvet, güç.
7. Āb-ı revān hazīnesinün ḳuvvetiyledür
8. Fevvārelerde itdügi cünbiş ḫilāfına

4. **ḳuvvet:**
Gazel 765
Mısra: **14**
Kuvvet, güç.
13. Leşker-i maṣrafa ṭāḳat getürülmez Nābī
14. Ḳuvvet iḥsān ide Allāh meġer īrāda

5. **ḳuvveti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **212**
Kuvvet, güç.
211. Olmaġla dest-gīr baña ṣadr-ı aʿẓamuñ
212. Kesb eyledüm o himmet ile tāze ḳuvveti

6. **ḳuvvetüm:***-üm*
Kıt'a 7
Mısra: **6**
Kuvvet, güç.
5. Olsun ḫulūṣ ile kapuna bende olmayan
6. Bāzū-yı iktidarı benüm ḳuvvetüm gibi

7. **ḳuvvet:**
Tarih 29
Mısra: **15**
Kuvvet, güç.
15. Eylemiş Ḥaḳ aña bir ḳuvvet ʿaṭā
16. Kim çeker olsa kemān-ı āhenīn

ḳuvvet ü nuṣreti:
1. **ḳuvvet ü nuṣreti:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **242**
Kelime Tipi: **-**
Güç ve zafer.
241. Dāʾimā dergehi güşāde ola
242. Ḳuvvet ü nuṣreti ziyāde ola

ḳuvvet u şecāʿatini:
1. **ḳuvvet u şecāʿatini:***-i, -n, -i*
Kaside 11
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güç ve cesaret.
73. Göreydi Rüstem eger ḳuvvet u şecāʿatini
74. Olurdı sīne-i Rüstem çü sīne-i Sührāb

ḳuvvet u zūr:
1. **ḳuvvet u zūr:**
Kaside 7
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güç ve kuvvet.
131. Mülūk içinde bu ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālemdür
132. Verā-yi ṭavḳ-ı beşerdür bu gūne ḳuvvet u zūr

ḳuvvet-i āb u hevā:
1. **ḳuvvet-i āb u hevā:**
Gazel 138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Su ve rüzgar kuvveti.
5. Āsyāb içre olan gerdişi sengüñ ṣanma
6. Ḳuvvet-i āb u hevā ġaybdan imdād eyler

ḳuvvet-i baht:
1. **ḳuvvet-i baḫt:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **228**
Kelime Tipi: **-**
İyi kısmet, sağlam ikbal.
227. Mülk-i vāsiʿ ḫızāne-i pür-zer
228. Ḳuvvet-i baḫt ü kes̱ret-i leşker

ḳuvvet-i bāṣirenüñ:
1. **ḳuvvet-i bāṣirenüñ:***-nüñ*
Gazel 553
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Görme duyusu.
3. Ḳuvvet-i bāṣirenüñ ḳudreti yoḳdur ki ola
4. Vaḳf-ı dil-ḫᵛāh-ı temāşāger-i ruḫsār-ı suḫan

ḳuvvet-i bāzū:
1. **ḳuvvet-i bāzū:**
Gazel 238
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Pazı kuvveti. || Güç, kudret.
15. Ne zer ne zūr gerekdür ne ḳuvvet-i bāzū
16. O şūḫa cāʾize-i vaṣl nā-tüvānlıḳdur

2. **ḳuvvet-i bāzū:**
Gazel 266
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Pazı kuvveti, insanın kendi gücü.
3. Tevfīk-i ʿināyetdür olan kārger ancaḳ
4. Taḥṣīl-i ġınā ḳuvvet-i bāzū ile olmaz

3. **ḳuvvet-i bāzū:**
Gazel 715
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Pazı kuvveti, insanın kendi gücü.
7. Ne bu iḳdāmı o ṭāġlar delisi Ferhādʾuñ
8. ʿAczdür ʿaşḳa düşen ḳuvvet-i bāzū degül a

ḳuvvet-i bāzūsına:
1. **ḳuvvet-i bāzūsına:***-sı, -n, -a*
Tarih 29
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Pazı kuvveti, insanın kendi gücü.
19. Seyr idüp Nābī didi tārīḫini
20. Ḳuvvet-i bāzūsına ṣad āferīn

ḳuvvet-i bāzū-yı baḫtı:
1. **ḳuvvet-i bāzū-yı baḫtı:***-ı*
Kaside 12
Mısra: **186**
Kelime Tipi: **-**
Talihin kol kuvveti, bahtın gücü.
185. Gelmeyüp kevkeb-i iḳbāline yek ẕerre fütūr
186. Ḳuvvet-i bāzū-yı baḫtı bula gitdükçe ḳıvām

ḳuvvet-i bāzū-yi dile:
1. **ḳuvvet-i bāzū-yi dile:***-e*
Gazel 330
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün kol gücü.
5. Ġam-ı ebrū-yı kemāndārını ol dildār
6. Āferīn ḳuvvet-i bāzū-yi dile kim çekmez

ḳuvvet-i bāzū-yı edeb:
1. **ḳuvvet-i bāzū-yı edeb:**
Gazel 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Edep ve ahlakın gücü, kuvveti.
11. Her kime olsa mülāki şeref-i iḳbāli
12. Cezb ider cānibine ḳuvvet-i bāzū-yı edeb

ḳuvvet-i bāzū-yı himmeti:
1. **ḳuvvet-i bāzū-yı himmeti:***-i*
Kaside 10
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Gayretinin, yardımının gücü.
39. İderse ḳuvvet-i bāzū-yı himmeti imdād
40. Şihābe ḫande ider bir ḫadeng-i bī-miḳdār

ḳuvvet-i dīne:
1. **ḳuvvet-i dīne:***-e*
Kaside 24
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Dini güçlü kılma.
105. Seni ḫalḳ eylemeden ḳaṣdi cenāb-ı Ḥaḳḳʾuñ
106. Ḳuvvet-i dīne medar itmek içünmiş ḥaḳḳā

ḳuvvet-i fiʿliyyededür:
1. **ḳuvvet-i fiʿliyyededür:***-de, -dür*
Gazel 640
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Fiil, yüklemin kuvveti.
5. Ġalebe itmede māżīsine istiḳbāli
6. Ne ʿaceb ḳuvvet-i fiʿliyyededür maṣdar-ı ḥüsn

ḳuvvet-i idrak:

1. **ḳuvvet-i idrak:**
Gazel 754
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavrama gücü.
9. Meʾālin fehme taḥṣīl itmedükçe ḳuvvet-i idrak
10. Baḳup nʾitsek gerekdür bilsem ey dīvāne dīvāna

ḳuvvet-i ışga virmiş:
1. **ḳuvvet-i ışga virmiş:***-miş*
Kaside 1
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Duyma becerisi vermek.
123. Binā-yı intizām-ı dīn ü dünyāya idüp ālet
124. Zebāna nuṭḳ virmiş gūşa virmiş ḳuvvet-i ışga

ḳuvvet-i ḳabżasınuñ:
1. **ḳuvvet-i ḳabżasınuñ:***-sı, -nuñ*
Tarih 125
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kabzanın gücü (Kabza; Ok atılan yayın tutulacak yeri; ateşli silahların elle kavrandığı, tutulduğu yer).
11. Başup anlar daḫı bu menzil-i maʿrūfa ḳadem
12. Ḳuvvet-i ḳabżasınuñ eyledi ḥükmin icrā

ḳuvvet-i ḳāhiresinden:
1. **ḳuvvet-i ḳāhiresinden:***-si, -n, -den*
Kaside 24
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Öfkesinin kudreti.
97. Şübhe yoḳ bir o ḳadar daḫı çoḳ olsaydı bile
98. Ḳuvvet-i ḳāhiresinden yine bulmazdı rehā

ḳuvvet-i ḳalb-i dünyā:
1. **ḳuvvet-i ḳalb-i dünyā:**
Kaside 24
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Dünya hayatının gönlünün gücü.
41. Māye-i girye-i düşmen sebeb-i ḫande-i dost
42. Feraḫ-ı ḫāṭır-ı dīn ḳuvvet-i ḳalb-i dünyā

ḳuvvet-i ḳalb-i ʿulemā:
1. **ḳuvvet-i ḳalb-i ʿulemā:**
Kaside 13
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Alimlerin gönlünün kuvveti.
123. Nūr-ı çeşm-i vüzerā ḳuvvet-i ḳalb-i ʿulemā
124. Tāc-ı farḳ-ı vükelā ḳurra-ı ʿayn-ı ḥükkām

ḳuvvet-i ḳalbüm:
1. **ḳuvvet-i ḳalbüm:***-üm*
Kaside 2
Mısra: **304**
Kelime Tipi: -
Maneviyattan kaynaklı güç, kalp gücü.
303. Pāyüne neşr-i leʿālī-i s̱enādur ancaḳ
304. Bendeñe ḳuvvet-i ḳalbüm diyecek ẓād-ı meʿād

ḳuvvet-i menʿ ü ʾatā:
1. **ḳuvvet-i menʿ ü ʾatā:**
Gazel 523
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mani olma ve ihsan etme kudreti.
5. Ḳuvvet-i menʿ ü ʾatā kabza-i Rezzāḳdadur
6. Ẓıll-ı nāçīz-i tehī-deste perestār olamam

ḳuvvet-i reftārdan:
1. **ḳuvvet-i reftārdan:***-dan*
Gazel 191
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yürümek için gereken güç, takat.
9. Ḳuvvet-i reftārdan vā-mānde olmışken yine
10. Pāy-i bed-hūy-ı heves bīḫude-pūluḳlardadur

ḳuvvet-i sāmiʿadan:
1. **ḳuvvet-i sāmiʿadan:***-dan*
Gazel 553
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İşitme duyusu.
13. Sāha-i şehr-i vücūd içre bulunmaz Nābī
14. Ḳuvvet-i sāmiʿadan ġayrı ḫarīdār-ı suḫan

ḳuvvet-i ṭabʿ:
1. **ḳuvvet-i ṭabʿ:**
Gazel 420
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şairlik kabiliyeti.
11. Ḳuvvet-i ṭabʿ iledür maʿnī-i ʿāli Nābī
12. Rifʾati olur esāsa göre dīvārlaruñ

2. **ḳuvvet-i ṭabʿ:**
Gazel 469
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şairlik kabiliyeti.
1. Ṭururken ḳuvvet-i ṭabʿ īle taḥṣīl-i meʾāl itmek
2. Lisān-ı ġayrdan deryūzegerlikdür suʾāl itmek

ḳuvvet-i ṭabʿına:
1. **ḳuvvet-i ṭabʿına:***-ı, -n, -a*
Gazel 165
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Karakterin gücü.
9. Ḳuvvet-i ṭabʿına şāhid yetişür eyler ise
10. Çīn-i ebrūyı etibbāya taḥammül bīmār

ḳuvvet-i ṭabʿum:
1. **ḳuvvet-i ṭabʿum:***-um*
Kaside 9
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Şairlik kabiliyeti.
141. Çekemem sāde sözi silsile-i taʿbīre
142. Neyleyüm ḳuvvet-i ṭabʿum benüm ancaḳ bu ḳadar

ḳuvvet-i ṭabʿuñ:
1. **ḳuvvet-i ṭabʿuñ:***-uñ*
Gazel 93
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şairlik tabiatı.
9. Bu taʿbīrāt vüsʿinde degüldür ḳuvvet-i ṭabʿuñ
10. Bu feyż-i maʿnevī Nābīʾye mecrā-yı digerdendür

2. **ḳuvvet-i ṭabʿuñ:***-uñ*
Kaside 24
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Şairlik kabiliyeti.
131. Medḥine ḳuvvet-i ṭabʿuñ yoġ ise ey Nābī
132. Saña devlet bu yiter kim idesin ḫayr duʿā

ḳuvvet-i taḳrīr:
1. **ḳuvvet-i taḳrīr:**
Gazel 826
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dayanacak güç.
9. Āsāyişüñ leẕāʾiẕi geldükçe ḫāṭıra
10. Renc-i firāḳa ḳuvvet-i taḳrīr ḳalmadı

ḳuvvet-i tām:
1. **ḳuvvet-i tām:**
Kaside 13
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Mükemmel bir güç.
23. Geldi eczā-yı be-hem ber-zede-i devrānuñ
24. Sūzen-i ṣulḥ ile şīrāzesine ḳuvvet-i tām

ḳuvvet-i temyīz:
1. **ḳuvvet-i temyīz:**
Gazel 331
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Farkedebilme, ayırt edebilme gücü.
13. İderdi farḳ-ı mecāz ü ḥaḳīḳat ey Nābī
14. Olaydı dīde-i derkümde ḳuvvet-i temyīz

ḳuvvet-i teʾyīd-i ilāhīʾden idi:
1. **ḳuvvet-i teʾyīd-i ilāhīʾden idi:***-den, - i, -di*
Kaside 13
Mısra: **205**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yardımının kuvveti.
205. Bu daḫı ḳuvvet-i teʾyīd-i İlāhīʾden idi
206. Eylemek ehlini bu maṣlaḥata istiḫdām

ḳuvvetlü:
1. **ḳuvvetlüdür:***-dür*
Gazel 86
Mısra: **10**

Gücü çok olan, zorlu, şiddetli II Çok etkileyici.
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

ḳuvvet-yāb olur:
1. **ḳuvvet-yāb olur:**-*ur*
Kıt'a 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvet bulmak, güçlenmek.
1. İtse āmīziş iki cins olur ḳuvvet-yāb
2. İddiʿā itdügüme beyt-i düvüm şāhiddür

kuy:
1. **kūya:**-*a*
Gazel 219
Mısra: **12**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
11. Bir gün dimez o şūh ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

2. **kūyına:**-*ı, -na*
Gazel 654
Mısra: **17**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
17. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
18. Taḥrīk-i ġazabdan mı recādan mı gelürsin

3. **kūyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 297
Mısra: **7**
Köy, mahalle, muhit.
7. Naʿrasız geçmeġi meh-pārelerün kūyından
8. Kesr-dādende-i nāmūs-ı melāmet bilürüz

4. **kūyındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Gazel 571
Mısra: **7**
Köy, mahalle, muhit.
7. Meyli var ʿuşşāḳınuñ kūyındaki ġavġāsına
8. Ḫande eyler āftābum germī-i hengâmeden

5. **kuyuñda:**-*uñ, -*
Gazel 115
Mısra: **12**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
11. Dilden gehī nevāzişüni eyleme diriġ
12. Kuyuñda bir ġarīb müsāfir degül midür

6. **kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 195
Mısra: **4**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.
3. Bir mihre ẕerreyüz ki fürūġ-ı cemālden
4. Kūyında mihr sāye-i dīvārdan geçer

7. **kūyınu:**-*ı, -n, -u*
Gazel 390
Mısra: **7**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
7. Ne çıḳar kūyınu geşt eylemeden şām u seher
8. O ḳamer-ṭalʿat ile yolda düçār olmayıcaḳ

8. **kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 392
Mısra: **4**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
3. İtmez zekāt-ı ḥüsnini ol māh-rū dirīġ
4. Kūyında irtikāb olınursa gedālıcuḳ

9. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 396
Mısra: **4**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
3. Ṣaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
4. Kūyına yārüñ ḫançerle varsaḳ

10. **kūyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 444
Mısra: **4**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaḫmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

11. **kūyuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 464
Mısra: **1**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
1. Gülşenüñ ḥaddi degül kūyuña taḳlīd itmek
2. Cünd-i evrāḳ ile daʿvāsını temhīd itmek

12. **kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 511
Mısra: **7**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey göñül ẕerre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

13. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 664
Mısra: **12**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
11. ʿĀşıkuñ zāhirdür etvārından ās̱ār-ı melāl
12. Varsa da kūyına yārün heyʾetin taġyir ile

14. **kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 692
Mısra: **1**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
1. Kūyında gāh niyyet-i gerdiş gedālıġa
2. Ümmīddür vesīle ola aşinalıġa

15. **kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 768
Mısra: **1**
Köy, semt, mahalle (Sevgilinin bulunduğu, yaşadığı ortam).
1. Kūyında itmedükçe taḥammül gedālıġa
2. Kimdür ʿaceb vesile bulan aşinalıġa

16. **kūya:**-*a*
Gazel 295
Mısra: **12**
Meyhane köşesi.
11. Meyḫāneden tevaḳḳuʿ bī-neng ü nāmlıḳdur
12. Kimse bu kūya kesb-i nāmus u ʿāra gelmez

17. **kūyuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 774
Mısra: **4**
Köy.
3. Virme ruḫṣat āh-ı āteş-bār-ı ʿālem-sūzuma
4. Kūyuñı hem-reng-i kuhsār-ı Sıfāhān eyleme

kūy-be-kūy gezüp:
1. **kūy-be-kūy gezüp:**-*üp*
Gazel 158
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Mahalle mahalle gezmek.
7. Hüner ol mertebe kāsid ki gezüp kūy-be-kūy
8. Der-be-der köhne semer gibi ḫarīdārın arar

kūy-i ʾadn:
1. **kūy-i ʾadn:**
Tarih 136
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cennet.
7. Tārīḫin itdi hātif-i ġaybī duʿā ile
8. Ola Şerīf Efendiʾye kūy-i ʾadn maḳām

kūy-ı ʿaşḳa:
1. **kūy-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aşk semti.
1. Ne çerḫ-i ḥüsne senüñ gibi māh-pāre gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa benüm gibi nābe-çāre gelür

2. **kūy-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 134
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aşk semti.
1. Ne bāġ-ı ḥüsne saña bedel tāze-rū gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa baña bedel tāze-gū gelür

kūy-ı cānāndan:
1. **kūy-ı cānāndan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin bulunduğu yer, köy.
3. Eger bulmazsa ruḫṣat pāy-ı endīşeyle devr eyler

4. Dil-i zāre ne mümkin kūy-ı cānāndan ḳadem çekmek

kūy-ı cānāndur:
1. **kūy-ı cānāndur:**-*dur*
Gazel 470
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bulunduğu yer, köy.
7. Gerd-i ẕilletle ne deñlü ḫāksār olsa yine
8. Kūy-ı cānāndur maḳām-ı ʿizz ü cāhı ʿāşıḳuñ

kūy-ı cünūndan:
1. **kūy-ı cünūndan:**-*dan*
Gazel 549
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cinnet semti.
11. Var ise ʿaḳlun ṣaḳın kūy-ı cünūndan çekme pā
12. Sehlterdür seng-i ṭıflān seng-i ṭaʾn-ı nāsdan

kūy-ı dil-ārāda:
1. **kūy-ı dil-ārāda:**-*da*
Gazel 278
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin semti.
13. Ne ḳadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābī
14. Eyleyen kūy-ı dil-ārāda iḳāmet gelmez

2. **kūy-ı dil-ārāda:**-*da*
Gazel 791
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin semti.
3. Ey eşk ḳo menʿ itme dīvāne göñül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

kūy-ı dil-ārāya:
1. **kūy-ı dil-ārāya:**-*y, -a*
Gazel 769
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönlün süsü olan sevgilinin semti.
3. Benüm de sūzişüm ʿarż it emānet pīşgāhında
4. Gidersen ey göñül kūy-ı dil-ārāya saʿādetle

kūy-ı dilber:
1. **kūy-ı dilber:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin köyü, mahallesi.
1. Kūy-ı dilber ne ʿaceb ḫāk olacaḳ yirlerdür
2. Ḫāk iken hem-ser-i eflāk olacaḳ yirlerdür

kūy-ı dilberde:
1. **kūy-ı dilberde:**-*de*
Gazel 169
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin köyü, mahallesi.
5. Mülāzimetde geçen ʿömr kūy-ı dilberde
6. Recā-yı manṣıb-ı ümmīdün āsitānesidür

kūy-ı fenānuñ:
1. **kūy-ı fenānuñ:**-*uñ*
Gazel 764
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yokluk köyü II Fani dünya.
5. İder ḫande dehān-ı baḫyeden zer-beft-i şāhāne
6. O delḳ-i kem-bahā kūy-ı fenānuñ ḫırka-pūşında

kūy-ı ferāġat:
1. **kūy-ı ferāġat:**
Gazel 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tok gözlülük semti.
1. Ḳaṣr-ı sürūr künc-i ḳanāʿat degül midür
2. Ṣaḥn-ı bihişt kūy-ı ferāġat degül midür

kūy-ı ḫarābatı:
1. **kūy-ı ḫarābatı:**-*ı*
Gazel 647
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Meyhane köşesi, virane yerler.
7. Vaḳf eyledükçe kūy-ı ḫarābatı ḥalḳa
8. Cem itmiş ḥabāba şarṭ-ı umūr-ı neẓāretin

kūy-ı mahbūb-ı ḫudāʾdur:
1. **kūy-ı mahbūb-ı ḫudāʾdur:**-*dur*
Gazel 655
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sevgilisinin mahallesi, bulunduğu yer.
1. Ṣaḳın terk-i edebden kūy-ı mahbūb-ı Ḫudāʾdur bu
2. Naẓargāh-ı İlāhīdür maḳām-ı Mustafāʾdur bu

kūy-ı murāda:
1. **kūy-ı murāda:**-*a, -*
Gazel 660
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzu sokağı.
1. Ḳalmadı rāh-ı talebde ḫaṭar inşāʾaʾllāh
2. İderüz kūy-ı murāda sefer inşāʾaʾllāh

kūy-ı ümmīdine:
1. **kūy-ı ümmīdine:**-*i, -n, -e*
Gazel 671
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Umut semti/köyü.
7. Kūy-ı ümmīdine reh-yāb ise de nādirdür
8. Bī-dimāġāna düşen reh-güẕer-i ihmāle

kūy-ı yār:
1. **kūy-ı yār:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanı.
1. Ne dem ki geşt-i gülistān kūy-ı yār olunur
2. Sır-ı nigāha gül-i ārzū nis̱ār olunur

2. **kūy-ı yār:**
Gazel 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin semti.
3. Gülşende ʿandelīb unudur āşiyānını
4. Ḫāṭırda kūy-ı yār hevā-yı vaṭan mı ḳor

kūy-ı yārda:
1. **kūy-ı yārda:**-*da*
Gazel 803
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bulunduğu yer.
13. Ḥāşā ki kūy-ı yārda da eyleye ḳarār
14. Nābī-i pür-heves bu dil-i bī-s̱ebāt ile

kūy-ı yārdan:
1. **kūy-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 633
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bulunduğu yer.
7. Āb-ı ḥayāt içinde teyemmüm ümīd ider
8. Dil kūy-ı yārdan ḳopan ednā ġubārdan

kūy-ı yāre:
1. **kūy-ı yāre:**-*e*
Gazel 404
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yarin semti.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

2. **kūy-ı yāre:**-*e*
Gazel 157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin oturduğu yer.
1. Pervāze kūy-ı yāre per ü bālümüz mi var
2. Şāyeste-i viṣāl olacaḳ ḥālümüz mi var

kūy-ı yārün:
1. **kūy-ı yārün:**-*ün*
Gazel 477
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bulunduğu yer.
13. Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḳalmışdur
14. Gelür mi bir ḫaber ṣor kūy-ı yārün kārbānın bul

kūyına varmaġa:
1. **kūyına varmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 282
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) semtine uğrama.

9. ʿAşka istiġna yakışmazken ʿaceb hāletdeyüz
10. Varmaġa kūyına ʿār eyler dil-i āvāremüz

ḳużāt:
1. **ḳużātuñ:**-*uñ*
    Gazel 713
    Mısra: **7**
    Kadılar.
7. Bundan ḳużātuñ añla ʿuluvv-ı cenābını
8. İmżāları taṣaddur ider ḥüccet üstine

kūze-i mestān:
1. **kūze-i mestān:**
    Gazel 55
    Mısra: **12**
    Kelime Tipi: -
    Sarhoşların testisi.
11. ʿAfvuñda ʿaẕabuñ daḫı aḥkāmı muḥaḳḳaḳ
12. İbrīk-i vużū kūze-i mestān mütereddid

L

lābe ider:
1. **lābe ider:**-*er*
Gazel 30
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yaltaklanma, dalkavukluk etme. Acz gösterme.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

lābeden:
1. **lābeden:**
Gazel 593
Mısra: **5**
Yalvarma, yaltaklanma, dalkavukluk etme, acz gösterme II Bir kere oynamak.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

lā-beʾs:
1. **lā-beʾsdür:**-*dür*
Gazel 286
Mısra: **8**
Beis yok, zararsız.
7. Tek olmasun kavaʾid-i iḫlāṣ ber-ṭaraf
8. Lā-beʾsdür merasime dāʾir ḳuṣūrumuz

lā-büd:
1. **lā-büd:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Elbette, mutlaka, şüphesiz.
5. Ṣanʿat-kede-i maʿdilet-ābād-ı ḳaderde
6. Her zaḫm ki var lā-büd anuñ merhemi vardur

2. **lā-büd:**
Gazel 411
Mısra: **5**
Elbette, mutlaka, şüphesiz.
5. Yine lā-büd bulunur naḳd-i ümīd-i vuṣlat
6. Araṣan gūşelerin ḫāṭır-ı vīrānemüzüñ

3. **lā-büd:**
Kaside 12
Mısra: **169**
Elbette, mutlaka, şüphesiz.
169. Līk lā-büd ḳalem-i şīve-perest-i şuʿarā
170. Tāze bir vādi-i nā-refte bulur itse ḫırām

4. **lā-büd:**
Kaside 27
Mısra: **11**
Elbette, mutlaka, şüphesiz.
11. İstiġāse idicek lā-büd irer imdāda
12. Kümmelīn içre budur şöhret-i ḫaṣṣiyyet-i Şeyḫ

lāciverdī:
1. **lāciverdī:**
Tarih 30
Mısra: **37**
Lacivert renkli, lacivert taşı gibi.
37. Lāciverdī ḳubbelerde gūş idüp āvāzeler
38. Cāmdan cāme giyer mihr ü meh olmış serserī

lāf atar:
1. **lāf atar:**-*ar*
Kıt'a 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimseyi, uzaktan uzağa dokunaklı sözle rahatsız etmek; incitici bir sözü işitmesini sağlayacak biçimde uzaktan söylemek.
1. ʿAṣrda zındīḳ-sīmā şeyḫler
2. Müstecābüʾd-daʿvelikle lāf atar

lāf eyleme:
1. **lāf eyleme:**-*me*
Gazel 676
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Konuşmak, söylemek II Bir şeyi dedikodu konusu yapmak, dil uzatmak.
1. Lāf eyleme zebān-ı tefāḫür-feşān ile
2. Bālā-yi bāma çıḳma çürük nerdübān ile

lāf ü güẕāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri:
1. **lāf ü güẕāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Sanki hizmet ediyor gibi boş konuşmalar.
61. Cümle nefsüʾl-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür
62. Kim ola lāf ü güẕāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri

lāf u güẕāfına:
1. **lāf u güẕāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 196
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boş konuşma.
9. Zamāne daʿvī-i iḫlāṣ iderse ey Nābī
10. İnanma lāf u güẕāfına hep mübālaġadur

lafẓ:
1. **lafẓda:**-*da*
Gazel 28
Mısra: **4**
Söz.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

2. **lafẓ:**
Gazel 50
Mısra: **9**
Söz.
9. Mevcler saṭr ü şikenler lafẓ ü ḳaṭre noḳṭadur
10. Lūʾlu-yı mefhūmdur teʾlīf-i deryādan murād

3. **lafẓı:**-*ı*
Gazel 50
Mısra: **18**
Söz.
17. Cismden rūh u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey zāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

4. **lafẓ:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Söz.
11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ
12. Dehen-i ḫalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

5. **lafẓsız:**
Gazel 92
Mısra: **5**
Söz.
5. Lafẓsız eyleyemez murġ-ı maʿānī pervāz
6. İki mıṣraʿ ṭarafeynindeki bāl ü peridür

6. **lafẓı:**-*ı*
Gazel 128
Mısra: **12**
Söz.
11. Ḥelvā-yı zehrnākdür āyīn-i ülfeti
12. Müstehziyāne lafẓı ṣenā ṣūretindedür

7. **lafẓınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 183
Mısra: **9**
Söz.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

8. **lafẓ:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Söz.
7. Münşeʿāt-ı dehrde her lafẓ bir maʿnāyadur
8. Biz de bu inşā-yı kevnüñ tāze bir maẓmūnuyuz

9. **lafẓ:**
Gazel 386
Mısra: **3**
Söz.
3. İderler kūhveş keştīleri bir lafẓ ile taḥrīk
4. Ne ḫoşdur bir suḫanda yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ

10. **lafẓın:**-*ın*
Gazel 397
Mısra: **13**
Söz.

13. Tevbe lafẓın leb-güzār itmek ne mümkin Nābīyā
14. ʿİffetinden itme zan ʿiṣyāna istiʿdādı yoḳ

11. **lafẓ:**
Gazel 683
Mısra: **3**
Söz.
3. Niceler kesb-i günāh eyleyecek lafẓ sorar
4. Bulunur nice siyeh-baḫt mürekkeblerde

12. **lafẓı:**-*ı*
Gazel 752
Mısra: **10**
Söz.
9. Düşüp cüzʾice kec-ṣaff-ı Ayāṣūfiyye şeklinde
10. İmām olmış maḥalli lafẓı saṭr-ı der-kenār üzre

13. **lafẓ:**
Gazel 755
Mısra: **10**
Söz.
9. Nifak ās̱ārını gör kim ne deñlü itseler teʾlīf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

14. **lafẓ:**
Gazel 861
Mısra: **16**
Söz.
15. Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
16. Lafẓ maḥsūsdur ammā ki muḫayyel maʿnā

15. **lafẓdan:**-*dan*
Gazel 861
Mısra: **2**
Söz.
1. Olsa teʾvīl-i ʿibāretle müʾevvel maʿnā
2. Ḫāṭıra gelmez idi lafẓdan evvel maʿnā

16. **lafẓa:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **134**
Söz.
133. Nūr-ı ʿirfānı mezāyāsın ider istişʿār
134. Olmadın lafẓa güsāyiş-dih-i dervāze-i fem

17. **lafẓ:**
Kaside 23
Mısra: **5**
Söz.
5. Lafẓ seccāde-ṣıfat itse revādur rū-māl
6. Ḫāmesinden dökilen sāye-i ʿanber-sāya

18. **lafẓa:**-*a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **126**
Söz.
125. ʿĀrif ü ġāzī o şeh-i bī-bedel
126. Bu didügüñ lafẓa degüldür maḥal

19. **lafẓı:**-*ı*
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Söz.
5. Tedkīk olunsa lafẓ-ı hilālüñ ḥurūfına
6. Lā-ḥall lafẓı ʿaynı ile gösterür cemāl

20. **lafẓuñ:**-*uñ*
Kıt'a 43
Mısra: **3**
Söz.
3. Ne lafẓuñ var ise żımnında bir şemʿ
4. Ḫudā itsün saña cümle müyesser

21. **lafẓuñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **80**
Söz II şiir.
79. Meşʿal-fürūz-ı ḫāmesi rehberlik itmese
80. Olmaz ḥarīm-i maʿnīye lafẓuñ delāleti

22. **lafẓı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **13**
Söz II şiir.
13. Her lafẓı meşīme-i leṭāfet
14. Maʿnāsı leʿālī-i belāġat

lafẓ idi:

1. **lafẓ idi:**- *i, -di*
Tarih 103
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Söz.
35. Niẓāmüʾl-ʿālem ismi söylenür bir lafẓ idi ancaḳ
36. O ism-i bī-müsemmānuñ vücūdın eyledi iḥyā

lafẓ ile maʿnādan:

1. **lafẓ ile maʿnādan:**-*dan*
Kıt'a 62
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Söz ile mana.
7. Nābiyā lafẓ ile maʿnādan olanlar āgāh
8. Ṣıdḳ-ı daʿvāmı benüm eylemesün istis̱ḳāl

lafẓ söylemiş:

1. **lafẓ söylemiş:**-*miş*
Gazel 265
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Söz söylemek, kelam etmek.
7. Zamān ile biri bir lafẓ söylemiş yoḫsa
8. Taʿalluk itmege ḫūbāna ibtilā dinmez

lafẓ u kelimāt:

1. **lafẓ u kelimāt:**
Kaside 13
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Kelimeler ve ifadeler.
27. İdüp anuñ yerine vażʿ-ı esās-ı ülfet
28. İtdi lafẓ u kelimāt ile binâsın iḥkām

lafẓ u maʿnā:

1. **lafẓ ü maʿnā:**
Gazel 497
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Söz ve mana.
9. Ḳalurdı lafẓ ü maʿnā tengnāy-ı lā-taʿayyünde
10. Ḥaḳīḳat üzre bu maʿnāya ṣūret virmese ādem

2. **lafẓ u maʿnā:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Söz ve anlam.
1. Bu maʿnā ittiḥād-ı ʿāşıḳ u maʿşūka şāhiddür
2. Maḥabbetle meveddet lafẓ u maʿnā ʿayn-ı vāḥiddür

lafẓ-ı āmid:

1. **lafẓ-ı āmid:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Amid sözü.
3. Saṭr-ı evvelde ẓuhūr eyledi lafẓ-ı āmid
4. Olıcaḳ fāl-güşāyende-i dīvān-ı ümīd

lafẓ-ı āmīndeki:

1. **lafẓ-ı āmīndeki:**-*de, -ki*
Gazel 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dualardan sonra söylenen "amin" sözü.
5. Olmasa olmaz idi ṭāk-ı ḳabūle peyvend
6. Lafẓ-ı āmīndeki nūn ḥalḳa-i zencīr-i duʿā

lafẓ-ı āsitānundan:

1. **lafẓ-ı āsitānundan:**-*u, -n, -dan*
Gazel 370
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kapı eşiği kelamı.
1. Ey feżā-yı gülsitān-ı ʿAdn ile ravżan müşāʿ
2. Ḳopdı lafẓ-ı āsitānundan meʾāl-i irtifāʿ

lafẓ-ı bī-maʿnī:

1. **lafẓ-ı bī-maʿnī:**
Gazel 240
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mânâsız söz.
7. Bu remzi keşfe bir müşkil-şinās-ı cūd gelmez mi
8. Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur

lafẓ-ı ġarībi:

1. **lafẓ-ı ġarībi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Şiirin ahengini bozan, sanattan uzak söz.

15. Ey şiʿr miyānında ṣatan lafẓ-ı ġarībi
16. Dīvān-ı ġazel nüsḫa-i ḳāmūs degüldür

lafẓ-ı hilālüñ:

1. **lafẓ-ı hilālüñ:**-*üñ*
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
"Hilal" sözü.

5. Tedḳīk olunsa lafẓ-ı hilālüñ ḥurūfına
6. Lā-ḥall lafẓı ʿaynı ile gösterür cemāl

lafẓ-ı ʾinād:

1. **lafẓ-ı ʾinād:**
Kaside 2
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
İnat sözü.

167. Nüsḫa-i ḫulḳı miyānında yazılsa faraẓā
168. Bī-taʿab maʿnī-i teslīm virür lafẓ-ı ʾinād

lafẓ-ı ʿisā:

1. **lafẓ-ı ʿisā:**
Tarih 74
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
"İsa" kelimesi.

9. İsm-i Sulṭān aña şāyān ki ʿadedde birdür
10. Lafẓ-ı Sulṭān ile ʿaynī ile lafẓ-ı ʿİsā

lafẓ-ı ḳaṣd u ġarazuñ:

1. **lafẓ-ı ḳaṣd u ġarazuñ:**
Kıt'a 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
"Kasd u garaz" ifadesi.

1. Lafẓ-ı ḳaṣd u ġarazuñ añlamayan maʿnāsın
2. Baʿżı maʿnālarına ekṡer ider istiʿmāl

lafẓ-ı kerem:

1. **lafẓ-ı kerem:**
Gazel 851
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cömertlik lafzı, sözü.

5. Söylenür lafẓ-ı kerem līk vücūdı nā-yāb
6. Ġālibā Ḥātim o maʿnāyı bile itmiş ṭay

lafẓ-ı kün:

1. **lafẓ-ı kün:**
Gazel 745
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kün emri , Cenâb-ı Hakk'ın verdiği "Ol" mânasına gelen "Kün" emri ile yaratması.

9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

lafẓ-ı maʿnāda:

1. **lafẓ-ı maʿnāda:**-*da*
Kaside 17
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Mana sözü.

45. Nāḫun-ı endīşe-i idrāki āsān ḥall ider
46. Lafẓ-ı maʿnāda olan her ʿuḳde-i müşkilteri

lafẓ-ı mażādan:

1. **lafẓ-ı mażādan:**-*dan*
Gazel 885
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
"Geçti" kelimesi.

3. Rūzedāra kim olur tesliye-baḫş-ı ḫāṭır
4. Ramażān içre olan lafẓ-ı mażādan ġayrı

lafẓ-ı muʿattal olmasa:

1. **lafẓ-ı muʿattal olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 861
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İçi boş, anlamsız söz olmak.

3. Bī-ʿibāret yine dillerde nihān cilve ider
4. Olmaz olmasa bile lafẓ-ı muʿattal maʿnā

lafẓ-ı mücmelde:

1. **lafẓ-ı mücmelde:**-*de*
Gazel 861
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Özlü söz, hülâsa.

11. Vüsʿat-ı ʿālem-i maʿnāyı ḳıyās it andan
12. Lafẓ-ı mücmelde ider cilve mufaṣṣal maʿnā

lafẓ-ı nesteler:

1. **lafẓ-ı nesteler:**-*ler*
Gazel 83
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Olmayan laflar, konuşmalar II İç içe geçmiş sözler.

3. Göstermesin o ḳaḥṭ-ı suḫan meclisin Ḫudā
4. Kʾalūde-i tenaḥnuḥ ola lafẓ-ı nesteler

lafẓ-ı nūrānīye:

1. **lafẓ-ı nūrānīye:**-*y, -e*
Kıt'a 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nurani kelimesi.

1. Raḳībā Ḥaḳdan ümmīdüm budur kim
2. Olasın lafẓ-ı nūrānīye maẓhar

lafẓ-ı saḫt-cānī:

1. **lafẓ-ı saḫt-cānī:**
Kıt'a 111
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül kıran söz.

5. Bir zümreye lafẓ-ı tendürüstī
6. Bir fırḳaya lafẓ-ı saḫt-cānī

lafẓ-ı saḳam:

1. **lafẓ-ı saḳam:**
Kaside 15
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Bozuk söz.

171. Sensin ol nüsḫa-i pākīze ki yoḳdur sende
172. Noḳṭa-i sehv ü ḥurūf-ı ġalaṭ u lafẓ-ı saḳam

lafẓ-ı sulṭān:

1. **lafẓ-ı sulṭān:**
Tarih 74
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
"Sultan" kelimesi.

9. İsm-i Sulṭān aña şāyān ki ʿadedde birdür
10. Lafẓ-ı Sulṭān ile ʿaynī ile lafẓ-ı ʿİsā

lafẓ-ı ten-dürüstī:

1. **lafẓ-ı ten-dürüstī:**
Tarih 149
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
"Ten-dürüstī" kelimesi (Ten-dürüsti; Sağlamlık, metin olma).

3. Bī-naḳṣ u ziyāde geldi zīrā
4. Tārīḫīne lafẓ-ı ten- dürüstī

lafẓ-ı tendürüstī:

1. **lafẓ-ı tendürüstī:**
Kıt'a 111
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sağlamlık sözü.

5. Bir zümreye lafẓ-ı tendürüstī
6. Bir fırḳaya lafẓ-ı saḫt-cānī

lafẓ-ı veleh:

1. **lafẓ-ı veleh:**
Gazel 663
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şaşırma, hayret etme sözü.

9. Şuʿarā olmasalar vālih ü ḥayrān Nābī
10. Evvel-i şiʿrine yazmazlar idi lafẓ-ı veleh

lafẓ-ı ẓıllullāh:

1. **lafẓ-ı ẓıllullāh:**
Tarih 103
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
"Allah'ın gölgesi" ifadesi.

11. Selātine sezā gerçi medāyīh bī-nihāyetdür

12. Berī olmaz ve līkin lafẓ-ı ẓıllullāh ile hem-pā

lağm:
1. **lağm:**
Gazel 851
Mısra: **8**
Kale duvarlarını veya kayaları altına patlayıcı madde koyup ateşleyerek tahrip etme ve bu iş için açılan tünel.
7. Ḫıṭṭā-i sinede tesḫīr-i ḥiṣār-ı dil içün
8. Dökilür lağm yolından sipeh-i nağme-i ney

lağv oldığında:
1. **lağv oldığında:**-*dı, -ğı, -n, -da*
Kaside 1
Mısra: **175**
Kelime Tipi: **-**
Hükümsüz kılınmak, dağıtılmak.
175. Bizüm küfrānumuz lağv oldığında şübhe yoḳ ancaḳ
176. Anı sen cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla ḳıl ilġā

lağzī:
1. **lağzīde:**-*de*
Gazel 334
Mısra: **1**
Ayağı kaymış.
1. Ḥufre-i ẕillete lağzīde iken pāy-ı heves
2. Yine bāḳī ser-i şūrīdede sevdā-yı heves

lağzīde-pā:
1. **lağzīde-pācadur:**-*ca, -dur*
Gazel 133
Mısra: **4**
Ayağı kaymış olan.
3. Rāh-ı emelde cürʾet olunmaz icāleye
4. Raḫş-ı ümīd ḫayli ki lağzīde-pācadur

lağziş-i pādan:
1. **lağziş-i pādan:**-*dan*
Gazel 513
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayağın sürçmesi, kayması.
11. Ter-zebānlar olamaz lağziş-i pādan sālim
12. Ḥarfdür vāsıṭa-i mazlaḳa-i pāy-ı ḳalem

lağziş-i pāyına:
1. **lağziş-i pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 146
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayağın sürçmesi, kayması.
7. Kāfir-i ṣūret-perestüñ bu mecāzī deyrde
8. Lağziş-i pāyına bādī ol bütüñ temkīnidür

2. **lağziş-i pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 146
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayağın sürçmesi, kayması.
7. Kāfir-i ṣūret-perestüñ bu mecāzī deyrde
8. Lağziş-i pāyına bādī ol bütüñ temkīnidür

lā-ḥall:
1. **lā-ḥall:**
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Halledilmedi (□حل).
5. Tedkīk olunsa lafẓ-ı hilālüñ ḥurūfına
6. Lā-ḥall lafẓı ʿaynı ile gösterür cemāl

lā-ḥavle-gū:
1. **lā-ḥavle-gūyān:**
Gazel 372
Mısra: **22**
Sabrı tükenerek lahavle çekenler.
21. Cümleden efzūn zebān-dān-ı kitāb-ı ṣoḥbetüñ
22. Ḳaldı Nābī-i ḥazīn lā-ḥavle-gūyān el-vedāʿ

lāḥik:
1. **lāḥiḳa:**
Kaside 1
Mısra: **169**
Yetişen, kavuşan, erişen.
169. İlāhī sābıḳ-ı inʿāmunı it lāḥiḳa peyvend
170. Günāh-ı bendegānı itme rūy-ı cehline ilḳā

laḥm-ı ḳadīde:
1. **laḥm-ı ḳadīde:**
Gazel 704
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kurutulmuş et.
11. Her kim ki virür ʿāşıḳ-ı bī-tāba tesellī
12. Gūyā nemek-efşānlıḳ ider laḥm-ı ḳadīde

laḫt:
1. **laḫt:**
Kaside 4
Mısra: **27**
Parça.
27. Yek laḫt ittibāʿda ḫatm-ı nübüvvete
28. Hem-seng-i çār-küşe nigīndür çehār-yār

laḫt laḫt:
1. **laḫt laḫt:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Parça parça.
5. Güşāyiş-ḫᵛān olan diller nesīm-i kām-ı ʿālemden
6. Bu gülşende miṡāl-i ġonce evvel laḫt laḫt ister

laḫt-ı ciğer:
1. **laḫt-ı ciğer:**
Gazel 229
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer parçası.
7. Laḫt-ı ciğer ü nāleni iẓhāra şitāb it
8. Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler

laḳab:
1. **laḳabı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **363**
Bir adamın ism-i aslîsinden başka sonradan münasebetle müsemmâ olduğu isim.
363. Laḳabı feyż ü şöhreti tevfīḳ
364. Peyk-i sulṭān-ı ʿālem-i taḥḳīḳ

lākin:
1. **lākin:**
Kaside 16
Mısra: **68**
Ama, ancak, fakat.
67. Maʿlūmdur bu herkese vażıḥ ṭarīkdür
68. Lākin nühüfte vār daḫı çoḳ sırr u ḥikmeti

2. **lakin:**
Kıt'a 47
Mısra: **3**
Ama, ancak, fakat.
3. Lakin yine fevc fevc erbāb-ı ḥuḳūḳ
4. Ḫān-ı ʿasel üzre üşdi mānend-i mekes

lāḳıṭa:
1. **lāḳıṭası:**-*sı*
Gazel 853
Mısra: **2**
Sokakta bulunan mal, para.
1. Olmasa sufre-i āṡārumuzun sāḳıṭası
2. Bulamaz leẕẕet-i maʿnāya ẓafer lāḳıṭası

laʿl:
1. **laʿlin:**-*i, -n*
Gazel 704
Mısra: **9**
Dudak.
9. Ol meh saña vaʿd eylemiş emdürmege laʿlin
10. Ammā ara ağzın ṣaḳın olmaya mekīde

2. **laʿli:**-*i*
Gazel 717
Mısra: **4**
Dudak.
3. Ḥüsni yārün neşʾe-baḫş olmaḳdadur her fırḳaya
4. Laʿli meste ḫāl-i efyūn-fāmı tiryāḳilere

3. **laʿli:**-*i*
Gazel 844
Mısra: **8**
Dudak.
7. Cedvelli bir kitāb-ı Gülistān olup çemen
8. Olmış nüvişte laʿli ile ser-süḫanları

4. **laʿlüni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 684

Mısra: **4**
Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.
3. ʿĀşıḳ gül-i mükerrer ile eylesün devā
4. Gördükçe laʿlüni maraż-ı irtiʿāşına

5. **laʿlüñdeki:**-*üñ, -de, -ki*
Gazel 778
Mısra: **7**
Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.
8. Gül-i surḫ üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
7. Virür laʿlüñdeki dendānlarınuñ ḥāletin cānā

6. **laʿli:**-*i*
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.
3. ʿAynıdur .... mū-tāb-ı siyah laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

7. **laʿli:**-*i*
Kıt'a 105
Mısra: **3**
Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.
3. ʿAynıdur …… mū-tāb-ı siyāh laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

8. **laʿlün:**-*ün*
Gazel 557
Mısra: **3**
Yakut gibi kırmızı renkli bir tür kıymetli taş II sevgilinin kırmızı (şarap gibi) dudağı.
3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

9. **laʿlden:**-*den*
Gazel 195
Mısra: **1**
Kırmızı değerli taş II Şarap, dudak.
1. Ne laʿlden ne ġonce ne gül-nārdan geçer
2. Söz bunda tengī-i leb-i dil-dārdan geçer

10. **laʿlinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 860
Mısra: **7**
Sevgilinin dudağı.
7. Sirāyet eylemiş mektūba laʿlinden ḥalāvet kim
8. Virür şehd-i muṣaffā kīsenüñ mūm-ı girībānı

11. **laʿl:**
Kaside 22
Mısra: **21**
Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı (Kırmızı lale kastedilerek).
21. O laʿl sāḳ-i zümürüdle cilve itdükçe
22. Olur güher-keş-i cīb ü kenār-ı Maġnīsā

lāl olur:
1. **lāl olur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.
3. Ruḫsār-ı ḫat-ber-āveri gördükde lāl olur
4. Ṭūṭī-i ṭabʿuñ āyine-i jengdārıdur

laʿl ü güher:
1. **laʿl ü güher:**
Gazel 207
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Lal taşı ve cevher (Çok kıymetli bağlamında).
5. Taşları laʿl ü güher dāʾiresi sīm ile zer
6. Yapdılar āb-ı ḥayāt üstine şāhāne kemer

laʿl ü yākūta:
1. **laʿl ü yākūta:**-*a*
Gazel 687
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Lal (taşı) ve yakut.
9. Laʿl ü yākūta ḳazar sikke(y)i mermerde degül
10. Nābiyā her kim olur nām-ı nikū ḳaydında

laʿl ü zümürrüdüñ:
1. **laʿl ü zümürrüdüñ:**-*üñ*
Tarih 68
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Lal taşı ve zümrüt.
15. Ḳumāş-ı sim ü zer-endūd ile idüp tezyin
16. Getürdi bir yire laʿl ü zümürrüdüñ ḳānın

lāle:
1. **lāleden:**-*den*
Gazel 626
Mısra: **6**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫalüñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül läleden

2. **lāle:**
Gazel 671
Mısra: **6**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
5. Bergler şuʿle-i şevḳ olduġını hep bilürüz
6. Ṣaḳlasun ister ise dāġ-ı derūnın lāle

3. **lāleden:**-*den*
Gazel 673
Mısra: **6**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
5. Şuʿle-i āh-ı nedāmet bilen añlar serde
6. Lāleden fāʾidemend olduġını destāra

4. **lālenün:**-*nün*
Gazel 772
Mısra: **15**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
15. Lālenün daġına reşk eyledüginden gönlüm
16. Dāġdār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

5. **lāle:**
Gazel 864
Mısra: **9**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
9. Lāle hem-ḫᵛābī-i emvātı ferāmūş itse
10. Ḫāṭırında girih-i dāg-ı derūn olmaz idi

6. **lāle:**
Kaside 22
Mısra: **27**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
27. Ne lāle her biri yāḳut-ı sürḫdür kʾolmış
28. Nigīn-i ḥüccet-i ḥüsn-i ʿizār-ı Maġnīsā

7. **lāleleri:**-*ler, -i*
Kaside 22
Mısra: **23**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
23. Hediyyedür çemen-i pāy-ı taḫta lāleleri
24. ʿAceb mi olsa bülend iʿtibār-ı Maġnīsā

8. **lālesinüñ:**-*si, -nüñ*
Kaside 22
Mısra: **29**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
29. ʿAceb ki lālesinüñ dagı yoḳ derūnında
30. Sitānbul olsa nʾola dāġdār-ı Maġnīsā

9. **lālede:**-*de*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **161**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
161. Lālede naḳş-ı ebrū-yi ḫoşter
162. Oldı gūyā siyākat-ı defter

10. **lālenüñ:**-*nüñ*
Kıt'a 34
Mısra: **4**

Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
3. Hāven-i mis pür olur misk ile ya ʿanber ile
4. Lālenüñ hāvenine dāġ-ı derūn ḳalmışdur

11. **lāle:**
Tarih 3
Mısra: **6**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
5. Ḳodı bā- iẕn-i hümāyūn ḫaṭṭın
6. Sünbüle cilvegeh oldı lāle

12. **lāle:**
Tarih 3
Mısra: **12**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
11. Fikr-i tārīḫe düşüp ehl-i süḫan
12. Kimi gül didi kimisi lāle

13. **lāle:**
Gazel 602
Mısra: **3**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
3. Açılmayaydı olmaz idi lāle dāġdār
4. Gencīne-i piyāzda āsūde-ḥāl iken

lāle vü gül nergis ü sünbül:
1. **lāle vü gül nergis ü sünbül:**
Tarih 121
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Lale, gül, nergis ve sümbül çiçekleri.
11. Naḳşında olan lāle vü gül nergis ü sünbül
12. Hem-ṣūret-i evrāḳ-ı gülistān-ı ḥaḳīḳat

lāle-ḫad:
1. **lāle-ḫad:**
Gazel 326
Mısra: **1**
Lâle yanaklı, yanakları lâle gibi pembe olan.
1. Raḳīb ile beni ol lāle-ḫad nedür bilmez
2. Ne-dīde tecrībedür nīk ü bed nedür bilmez

2. **lāle-ḥad:**
Gazel 356
Mısra: **1**
Lâle yanaklı, yanakları lâle gibi pembe olan.
1. Firāḳ-ı meclisüñ ey lāle-ḥad ne müşkil imiş
2. Ḳarīn-i vaṣla zarurī ḥased ne müşkil imiş

lāle-reng:
1. **lāle-reng:**
Gazel 91
Mısra: **1**
Kıpkızıl, kıpkırmızı.
1. Şevḳ-i ruḫuñla rūy-ı heves lāle-reng olur
2. Fikr-i dehānuñ ile reh-i ṣabr teng olur

lāle-ṣıfat:
1. **lāle-ṣıfat:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Lale gibi.
5. Çün lāle-ṣıfat yaḳdı derūnum dil-i şīrīn
6. Bismilgehüm olsa nʾola kūhsār-ı melāmet

lālezār:
1. **lālezār:**
Kaside 22
Mısra: **9**
Lale bahçesi.
9. O lālezār ki yoḳdur nazīri ʿālemde
10. Ḥaḳ eylemiş anı ḫāṣṣ-ı diyār-ı Maġnīsā

2. **lālezārı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **13**
Lale bahçesi.
13. Cihānı kevkebe baṣdurdı lālezārı ile
14. Tefāḫur itse sezādur diyār-ı Maġnīsā

3. **lālezārı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **17**
Lale bahçesi.
17. O āb u tāb ile ol lālezārı gördükçe
18. Bihişt olursa sezā şermsār-ı Maġnīsā

lālezār-ı dil-keşinüñ:
1. **lālezār-ı dil-keşinüñ:**-*üñ*
Kaside 22
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönlü cezbeden lale bahçeleri.
11. Görüp leṭāfetin ol lālezār-ı dil-keşinüñ
12. Sipihr şebnemin eyler nis̱ār-ı Maġnīsā

lālezār-ı laṭīf:
1. **lālezār-ı laṭīf:**
Kaside 22
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hoş, güzel lale bahçeleri.
15. Bilāda itdi tefevvuḳ o lālezār-ı laṭīf
16. Bihişte oldı resā iştihār-ı Maġnīsā

lālezār-ı maġnīsā:
1. **lālezār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Manisa lale bahçeleri.
7. Memālik-i Anāṭolıʾda mis̱li nādirdür
8. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki ol lālezār-ı Maġnīsā

lālezār-ı ṣafā-baḫşını:
1. **lālezār-ı ṣafā-baḫşını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 22
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Gönle safa veren lale bahçeleri.
37. O lālezār-ı ṣafā-baḫşını idüp tavṣīf
38. Ḳulaḳdan itdi beni bī-ḳarār-ı Maġnīsā

laʿl-gūn:
1. **laʿl-gūn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **201**
Kırmızı renkli, al.
201. Laʿl-gūn berg ile pür oldı çemen
202. Defterin açdı ḫᵛāce-i maʿden

laʿlī:
1. **laʿlī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **218**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş.
217. Mühre-ı ābgīnedür ālū
218. Oldı laʿlī devātı şeftālū

laʿl-i bütān:
1. **laʿl-i bütān:**
Gazel 130
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Put kadar güzel sevgili.
9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār
10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

laʿl-i cām:
1. **laʿl-i cām:**
Gazel 242
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şarap kırmızısı.
5. Yalıñuz çeşmüm degül ṣahbā vü sāḳī laʿl-i cām
6. Leblerüñ rengīn mey-i ahmer bilür bilmezlenür

laʿl-i demmānı:
1. **laʿl-i demmānı:**-*ı*
Kıt'a 108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şehveli dudaklar.
1. İtdi sāḳ-ı zümürridi üzre
2. Cilve-i tāze laʿl-i demmānı

laʿl-i dil-sitānında:
1. **laʿl-i dil-sitānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 795
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül alan la'l dudaklı sevgili.
5. Midādāsā sevād-ı dīde reşkümden olur carī
6. Mürekkeb noḳṭasın gördükde laʿl-i dil-sitānında

laʿl-i dür-feşān:

1. **laʿl-i dür-feşān:**
Gazel 327
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnci saçan dudak.

1. Hemīşe ḫandeye ol laʿl-i dür-feşān düşmez
2. Güşāyiş-i gül-i maḳṣūd her zamān düşmez

laʿl-i güher-mevfūr:
1. **laʿl-i güher-mevfūr:**
Tarih 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bol cevherli lal taşı gibi dudaklar.

11. Ol ġonca-i gülzār-ı taḫt ol gevher-i bāzū-yı baḫt
12. İnnā fetaḥnālek didi laʿl-i güher-mevfūr ile

laʿl-i gül-fāmı:
1. **laʿl-i gül-fāmı:**-*ı*
Gazel 180
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gül renkli cevher (Dudak bağlamında).

9. Āb u tābından degüldür eylemek cezb-i ḳulūb
10. Laʿl-i gül-fāmı faḳaṭ teʾsīr-i ḫāṣṣiyyetledür

laʿl-i lebe:
1. **laʿl-i lebe:**-*e*
Gazel 311
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dudağın lal gibi kızıllığı; kırmızı dudak.

11. Olursa laʿl-i lebe şeh-nişīn dil-i Nābī
12. ʿAceb mi şāh-ı cihān-perverüñ nişīmeniyüz

laʿl-i leb-i dil-dār:
1. **laʿl-i leb-i dil-dār:**
Gazel 333
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudağının kırmızısı.

9. Bī-cām ü ṣürāhi içerüz bādeyi Nābī
10. Laʿl-i leb-i dil-dār içün vālih ü mestüz

laʿl-i lebüñ:
1. **laʿl-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dudağın lal gibi kızıllığı; kırmızı dudak.

5. Var iken laʿl-i lebüñ ġayrı temenna eylemem
6. Ḫıżr eger ṣunsa pey-ā-pey āb-ı ḥayvānı baña

laʿl-i lebündür:
1. **laʿl-i lebündür:**
Gazel 287
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dudağın lal gibi kızıllığı; kırmızı dudak.

7. Laʿl-i lebündür emel-i ṣubḥ u şām
8. Daḫı biz āmāl nedür bilmezüz

laʿl-i mey-gūndur:
1. **laʿl-i mey-gūndur:**-*dur*
Gazel 577
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarap renkli kırmızı dudak.

1. Dīde-i ümmīde tā ol laʿl-i mey-gūndur düşen
2. Çeşm-i dilden dāmen-i endīşeye ḫūndur düşen

laʿl-i müẕāb:
1. **laʿl-i müẕāb:**
Kaside 11
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Erimiş la'l gibi olan şarap.

113. Görüñ ġınā-yı faḳīrān-ı āstān-ı Cemʾi
114. Elinde kāse-i billūr içinde laʿl-i müẕāb

laʿl-i nemekīnüñ:
1. **laʿl-i nemekīnüñ:**-*üñ*
Gazel 456
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dudağın tuzu, tuzlu tadı.

11. Gül-ḫand-i kemīninde nihān şūr-ı ḳıyāmet
12. Ol piste-i rengīnüñ o laʿl-i nemekīnüñ

laʿl-i şeker-bāruñ:
1. **laʿl-i şeker-bāruñ:**-*uñ*
Gazel 434
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şeker saçan lal II sevgilinin şeker saçan dudakları.

9. Meşḳ-i düşnām itme ʿuşşāḳa ne lāyıḳdur kʾola
10. Zehr ile āmīḫte laʿl-i şeker-bāruñ senüñ

laʿl-i şeker-ḫālar:
1. **laʿl-i şeker-ḫālar:**-*lar*
Gazel 716
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şeker çiğneyen dudak.

7. Leblerinden dil-berānun açdı zūr-ı mey yine
8. Telḫ-güftār oldılar laʿl-i şeker-ḫālar yine

laʿl-i teri:
1. **laʿl-i teri:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **253**
Kelime Tipi: -
Taze, parlak dudak.

253. Çekseler silk-i naẓma laʿl-i teri
254. Ṭāğlar gibi yığsalar güheri

laʿl-i yārda:
1. **laʿl-i yārda:**-*da*
Gazel 697
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudağı.

1. Reng-i ḥayāt kim görinür laʿl-i yārda
2. Meʾmūldur nümāyişi ancaḳ bahārda

laʿlīn:
1. **laʿlīn:**
Gazel 506
Mısra: **6**
La'l taşından yapılmış, la'lden olan(la'l taşının kırmızılığı dolayısıyla).

5. Nevāzişle leb-i yāḳūt-fāmın eyledüm taʿbīr
6. Bu şeb gencīne-i rüʾyada bir laʿlīn nigīn buldum

lām:
1. **lām:**
Kaside 28
Mısra: **20**
Elifbâ-yı Osmaninin yirmi altıncı harfi.

19. Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
20. Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

lām eyleyen:
1. **lām eyleyen:**-*y, -en*
Kaside 12
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Lam harfi gibi belini bükmek, eğilmek.

63. Mīmveş pāy uzadup yā gibi puşt üzre yatur
64. Eyleyen ʿizzet içüñ dāl-ṣıfat ḳaddini lām

lā-mekān:
1. **lā-mekāna:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **38**
Belli bir yeri olmayan, mekânsız. Zuhurdan önceki, zaman ve mekânın bulunmadığı âlem.

37. İstese nūr-ı nigāhından olur çāpükter
38. Lā-mekāna seferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **lā-mekān:**
Gazel 370
Mısra: **9**
Mekansızlık alemi. II Allah'ın huzuru.

9. Ḫayme-i ikbāli ḍarb it lā-mekān ṣaḥrasına
10. Bir ṭınāba sāha-i imkānda yoḳdur ittisāʿ

3. **lā-mekāna:**-*a*
Gazel 428
Mısra: **2**
Mekansızlık, sonsuzluk.

1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

lāmiʿ:
1. **lāmiʿ:**
Tarih 60
Mısra: **8**
Parlayan, parlak.
7. Ḫoşā ṭıfl-ı meh-rūy ḫurşīd-talʿatʾ
8. Cebīninde lāmiʿ necābet rüsūmı

2. **lāmiʿ:**
Tarih 21
Mısra: **6**
Parlayan, parlak.
5. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşve-i feyż-i şeref
6. Rūy-ı pür-nūrında lāmiʿ ʿizz ü cāh-ı sermedī

lāmiʿ oldukda:
1. **lāmiʿ olduḳda:**-*duḳda*
Tarih 45
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parlamak.
7. Lāmiʿ olduḳda fürūġ-ı āftāb-ı şūreti
8. ʿĀlemüñ köhne metāʿ-ı şemsine geldi kesād

lāmiʿ olunca:
1. **lāmiʿ olunca:**-*unca*
Tarih 138
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Parlamak.
55. Pertev-i ṭabʿ-ı hümāyūnı olunca lāmiʿ
56. Fülke-i kurṣa-i ḫurşīdi olur dāġ-ı cebīn

lāmis:
1. **lāmise:**
Kaside 1
Mısra: **127**
Dokuma duyusu.
127. İdüp nerm u dürüşti lāmise bī-çāreye taʿyīn
128. Meşām būya vaḳf itmiş meẕāḳa leẕẕeti ihdā

lā-müsellim:
1. **lā-müsellimden:**-*den*
Gazel 33
Mısra: **8**
Teslim etmemiş, teslim olmamış.
7. Ḥarf-ı teslīm-i rıżādur meşreb-i mestān-ı ʿaşḳ
8. İtmez aṣlā lā-müsellimden leb-i peymāne baḥs̱

lāne:
1. **lānenün:**-*nün*
Tarih 138
Mısra: **31**
Yuva, âşiyân.
31. Lānenün her biri pervāzgeh-i murġ-i neşāṭ
32. Cāmlar her biri bir ṣāf- dil-i gūşe-nişīn

2. **lānemi:**-*m, -i*
Gazel 846
Mısra: **12**
Yuva, âşiyân.
11. Nābī hümā-yı evc-i ferāġ olduġum görüp
12. Ḳaldurdı rüzgār semavāta lānemi

3. **lānesine:**-*si, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **20**
Yuva, âşiyân.
19. Ṭokundı reşḥa-i bārān-ı ḥażret-i Bārī
20. Çekildi lānesine oldı ser be-ḫᵛāb-ı ḥuzūr

lāne-i lebden:
1. **lāne-i lebden:**-*den*
Gazel 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Evi, yuvası başında.
11. Āşiyān eyler ise evc-i icābetde nʾola
12. Lāne-i lebden uçan murġ-ı hevā-gīr-i duʿā

lāne-i murġı:
1. **lāne-i murġı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Kuş yuvası.
157. Lāne-i murġı yıḳdı bād-ı seher
158. Ḫāneler der fürū-nihāde ider

lāne-i pür-tāb-ı semender-şıfāt:
1. **lāne-i pür-tāb-ı semender-şıfāt:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Semender sıfatlı kuşun ateş dolu yuvası (Semender; 2. İran efsanelerine göre ateşte yanmadığına ve ateşi söndürdüğüne inanılan efsanevi kuş).
101. Lāne-i pür-tāb-ı semender-şıfāt
102. Hem-ser-i āteşkede-i Sūmenāt

lānesāz olmış:
1. **lānesāz olmış:**-*mış*
Gazel 776
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yuva kurmak.
11. Ḥalḳa-i çeşminde merdüm ṣanma olmış lānesāz
12. Zīr-i tāk-ı ebrūvānında perestūlar yine

lāne-sāz olsa:
1. **lāne-sāz olsa:**-*sa*
Kaside 11
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Yuva kurmak.
71. Firāz-ı devḥa baḫtında lāne-sāz olsa
72. Hümāyı itmez idi ḫıdmete ḳabūl ġurāb

laʿnet:
1. **laʿnet:**
Gazel 681
Mısra: **3**
Allah'ın rahmetinden, af ve merhametinden mahrum olsun.
3. Ol maṭlabun huṣūluna laʿnet ki ṭālibi
4. Lāzım gele mürācaʿat itmek ʿadūsına

laʿnet eyledüm:
1. **laʿnet eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 661
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Beddua etmek.
5. Alet-i bezm-i ṭarab mahbūba çoḳ ṣarf itmemiş
6. Eyledüm ṣad bār laʿnet gence de Ḳarūnʾa da

laʿnet gelsün:
1. **laʿnet gelsün:**-*sün*
Gazel 591
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Lanet olsun! İlenme sözü olarak kullanılır.
7. Leb-i sāḳī iledür leẕẕeti ṣahbānuñ da
8. Bāde kim anda nemek olmaya laʿnet gelsün

lāne-zāde:
1. **lāne-zādesidür:**-*si, -dür*
Gazel 421
Mısra: **18**
Evin oğlu, evin evladı.
17. Gelince söz bu ḳumāş üzre gelse pervāze
18. Ki lāne-zādesidür bir ferīd-i eyyāmuñ

lāşe:
1. **lāşesinden:**
Kıt'a 87
Mısra: **2**
Leş, ölmüş hayvan bedeni; kokmuş ve murdar şey.
1. İtdi ġarḳ-āb rakībi seyl-āb
2. Lāşesinden götürüp gitdi yine

lāt u menāt:
1. **lāt u menāt:**
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cahiliye devrinde müşrik Arapların ilah saydıkları bazı büyük putları vardır. Bunların en meşhurları Hubel, Lât, Menat ve Uzza'dır. Beyitte Hz. Muhammed'in bu putları kırdığı olaya gönderme yapılmıştır.
3. Oldı ʿUzzā ʿadem be-laṭme-i āb
4. Oldı Lāt u Menāt ḫāne-ḫarāb

lā-teḫāfū:
1. **lā-teḫāfū:**
Tarih 90
Mısra: **6**
"Korkma" Ayetten parça (Taha Suresi 77. ayet).
5. Nā-geh açılup derīçe-i ġayb
6. Çıḳdı bu ṣadā ki lā-teḫāfū

laṭīf:

1. **laṭīf:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **20**
Latif, hoş, güzel.
19. Şekli uʿcūbe vü nihādı ḫafīf
20. Naḳşı utrūfe vü meẕāḳı laṭīf

laṭīf olmayıcaḳ:

1. **laṭīf olmayıcaḳ:***-ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 380
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Temizlenip güzel ve hoş olmak.
9. Būsegāh-ı ḳalem ü secdegeh-i rāz olamaz
10. Nābiyā olmayıcaḳ dāmen-i eşʿār laṭīf

laṭīf ü merġūb:

1. **laṭīf ü merġūb:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Hoş ve ilgi duyulan.
45. Oldı ḥaḳḳā bu serā-perde-i ḫūb
46. Ġāyetüʾl-ġāye laṭīf ü merġūb

laṭīfe:

1. **laṭīfeyle:***-y, -le*
Tarih 18
Mısra: **11**
Şaka, şaka yollu söylenen söz.
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

latme-ḫᵛār-ı eşk olur:

1. **latme-ḫᵛār-ı eşk olur:***-ur*
Gazel 733
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı sillesini yiyen olmak.
7. Def gibi dāġ-ı sīne olur latme-ḫᵛār-ı eşk
8. Rāmişger-i ġam itse teveccüh serāyişe

lāʾübālī:

1. **lāʾübālī-resmdür:***-dür*
Gazel 585
Mısra: **17**
Kayıtsızlığın, çekinmezliğin göstergesi.
17. Lāʾübālī-resmdür iḳlīm-i ḥüsn ol güne kim
18. Āftābı eylemez ceẕbe tenezzül şeb-nemin

lāübāli:

1. **lāübāli:**
Kıt'a 68
Mısra: **2**
Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.
1. Olma āmāc-ı şerer sūz-ı nihānumdan benüm
2. Ey perī gel lāübāli giçme yanumdan benüm

lāʾübālilik:

1. **lāʾübālilik:**
Gazel 316
Mısra: **1**
Aşırı samimiyet, sululuk, saygısızlık.
1. Lāʾübālilik ile gerçi ki meşhūruz biz
2. Çāre ne terk-i riyā itmege meʾmūruz biz

lāy:

1. **lāyuñı:***-u, -ñ, -ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **124**
(Şarab vb.) Tortu.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

lā-yefhem:

1. **lā-yefhem:**
Kaside 15
Mısra: **42**
Akılsız, idrâksiz, cahil.
41. ʿİlm ile ʿaḳl iledür şarṭ-ı vezāret yoḫsa
42. Şerʿ ü ḳānūnı ne bilsüñ bir alāy lā-yefhem

lā-yı bī-maʿnīye:

1. **lā-yı bī-maʿnīye:***-y, -e*
Gazel 460
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Anlamsız hayır.
7. Bereket ṣūret-i lafẓında bile ẓāhirdür
8. Lā-yı bī-maʿnīye nisbetle cevāb-ı neʿamuñ

lāy-ı ḫum:

1. **lāy-ı ḫum:**
Gazel 670
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şarap küpünün dibindeki tortu.
3. Virmez ṣafā-yı cām-ı muṣaffāyı lāy-ı ḫum
4. Olmaz güşāde dīde-i dil tūtiyā ile

2. **lāy-ı ḫum:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Şarap küpünün dibindeki tortu.
109. Dāʾire-i ʿaḳldan olmışdı güm
110. Aña ġıdā olmış idi lāy-ı ḫum

lāy-ı meyle:

1. **lāy-ı meyle:***-le*
Gazel 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şarabın tortusu.
1. İdüp defʿ-i keder sāġarla mesrūr olmamuz yegdür
2. Ḫarābāt içre lāy-ı meyle maʿmūr olmamuz yegdür

lāyiḥ oldı:

1. **lāyiḥ oldı:***-dı*
Tarih 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hatırına gelmek.
3. Ḫāṭır-ı Nābīʾye oldı lāyiḥ
4. Maʿnī-i dāʿiye-i keyfiyyet

lāyıḳ:

1. **lāyıḳ:**
Gazel 435
Mısra: **11**
Yakışır, münasip, şâyân.
11. Bulamazsın ḫaṭ-ı tersā gibi hiç lāyıḳ mı
12. Kām-ı maʿkūsına hem-reng olıcaḳ mū-tābuñ

2. **lāyıḳdur:***-dur*
Gazel 166
Mısra: **2**
Yakışır, münasip, şâyân.
1. O dil kim sāgar-ı bī-reng-i ṣaḥbā-yı ḥaḳāyıḳdur
2. Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıḳdur

3. **lāyıḳ:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Yakışır, münasip, şâyân.
1. Vücūdum ister isen dāġdār mümkindür
2. Güşāyiş-i dile lāyıḳ bahār mümkindür

4. **lāyıḳ:**
Gazel 380
Mısra: **3**
Yakışır, münasip, şâyân.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

5. **lāyıḳ:**
Gazel 508
Mısra: **6**
Yakışır, münasip, şâyân.
5. Bihişt ü nār miyānında ıżtırāb itmem
6. Bilür Ḥakīm işini her ne semte lāyıḳ isem

6. **lāyıḳ:**
Kaside 2
Mısra: **193**
Yakışır, münasip, şâyân.
193. Kimlerüñ gūşına lāyıḳ yine senden ġayrı
194. Şeb-i miʿrācdaki cevher-i esrār-ı müfād

7. **lāyıḳ:**
Kaside 13
Mısra: **226**
Yakışır, münasip, şâyân.
225. Pīrlik vaḳti taʿayyüş ġamını çekmededür
226. Dest-i cūduñdan umar şānuna lāyıḳ ikrām

8. **lāyıḳdur:***-dur*
Kaside 13
Mısra: **213**
Yakışır, münasip, şâyân.
213. İftiḫār eyler ise mahşere dek lāyıḳdur

214. Ḫānedānuñdaki evlād u ʿabīd u ḫuddām

9. **lāyıḳ:**
Kaside 15
Mısra: **86**
Yakışır, münasip, şâyân.
85. Çevirür devleti mānende-i fānūs-ı ḫayāl
86. Şemʿ-i engüşt-i ḫıredle aña lāyıḳ ḫātem

10. **lāyıḳın:**-*ı, -n*
Kaside 15
Mısra: **62**
Yakışır, münasip, şâyân.
61. Pādişāhum kerem it salṭanatuñ ḥaḳḳını vir
62. Ṣadr-ı aʿlāya getür lāyıḳın it müstaḫdem

11. **lāyıḳ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **7**
Yakışır, münasip, şâyân.
7. Lāyıḳ oldur ola bu tāze zemīn
8. Gūşe-i çeşm-i iltifāta ḳarīn

12. **layıḳın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **106**
Yakışır, münasip, şâyân.
105. Ḫāṭırama gelmedi bir mültemes
106. Himmetüñe layıḳın eyle nefes

13. **lāyıḳ:**
Kıt'a 103
Mısra: **3**
Yakışır, münasip, şâyân.
3. Herkesüñ nāmına degül lāyıḳ
4. Hem-şümār-ı ḫurūf-ı Kurʾānī

14. **lāyıḳ:**
Tarih 16
Mısra: **81**
Yakışır, münasip, şâyân.
81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü kūşişle
82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

15. **lāyıḳ:**
Tarih 28
Mısra: **10**
Yakışır, münasip, şâyân.
9. Ol ḳadar nāzik-sirişt-i ṭıfl-ı zībā-çihre kim
10. Çerḫde mihr itse lāyıḳ iddiʿā-yı iştirak

16. **lāyıḳdur:**-*dur*
Tarih 42
Mısra: **21**
Yakışır, münasip, şâyân.
21. Ḥalebʾe reşk iderse lāyıḳdur
22. Bu binā ḥasretiyle cümle bilād

17. **lāyıḳ:**
Tarih 107
Mısra: **12**
Yakışır, münasip, şâyân.
11. Bedestān olsa şāyān ḳaṣr-ı şīrīn
12. Nigehbān olsa lāyıḳ ḳaṣr-ı ḥavrā

18. **lāyıḳ:**
Tarih 140
Mısra: **2**
Yakışır, münasip, şâyân.
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīḫin felek
2. Keff-i Sulṭān Aḥmedʾe lāyıḳ ne nāzende tüfek

19. **lāyıḳ:**
Gazel 808
Mısra: **10**
Yakışır, münasip, şâyân.
9. Hep becā tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ
10. Güllere destār şāyān kefş lāyıḳ penbeye

20. **lāyıḳdur:**-*dur*
Gazel 811
Mısra: **7**
Yakışır, münasip, şâyân.
7. Ḥużūrında zemīn-būs eylese her rūz lāyıḳdur
8. Bu riḳḳat bu leṭāfet var mıdur ezhār-ı gülşende

21. **lāyıḳı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **177**
Yakışır, münasip, şâyân.
177. ʿAfüvvā bendegānuñ lāyıḳı taḳṣīrdür ʿafv it
178. İdersek de bile taḳṣīr-i basṭ-ı ḥarf-ı istiʿfā

22. **lāyıḳdur:**-*dur*
Tarih 74
Mısra: **23**
Yakışır, münasip, şâyân.
23. Aña tārīḫ içün ol gūne süḫan lāyıḳdur
24. Ki mürāʿāt oluna ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

23. **lāyıkınca:**-*ınca*
Gazel 357
Mısra: **8**
Yakışır, münasip, şâyân.
7. Mümkinātı eylemiş sencīde-i mīzān-ı ʿadl
8. Lāyıkınca her birin tażʿīf ü taḫfīf eylemiş

24. **lāyıḳdur:**-*dur*
Gazel 769
Mısra: **2**
Yakışır, münasip, şâyân.
1. Nihāl-i gül dinürse ḳadd-i ḫūbāna letāfetle
2. Saña naḫl-i tecellī dinse lāyıḳdur bu ḳāmetle

25. **lāyıḳ:**
Gazel 883
Mısra: **25**
Yakışır, münasip, şâyân.
25. Mā-haṣal rabt-ı ḳalbe lāyıḳ yoḳ
26. Nābiyā bir İlāhʾdan ġayrı

lāyıḳ degül:
1. **lāyıḳ degül:**
Gazel 469
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yakışmaz, yaraşmaz, münasip değil.
9. Ṭururken şāh-rāh-ı ʿarṣa-i tasrīh maʿnāyı
10. Degül lāyıḳ esīr-i kūçe-bend-i iḥtimāl itmek

lāyıḳ eyle:
1. **lāyıḳ eyle:**
Kaside 16
Mısra: **224**
Kelime Tipi: -
Yakışır, yaraşır kılmak.
223. Dāʿī-i dīr-sāle-i nevrūs̱-ı köhneyem
224. Eyle ʿuluvv-ı şānuña lāyıḳ riʿāyeti

lāyıḳ görülmez:
1. **lāyıḳ görülmez:**
Gazel 452
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yakıştırılmak, uygun görülmek.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

2. **lāyıḳ görülmez:**
Gazel 452
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yakıştırılmak, uygun görülmek.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

3. **lāyıḳ görülmez:**
Gazel 452
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yakıştırılmak, uygun görülmek.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

lāyıḳ mı:
1. **lāyıḳ mı:**
Kaside 13
Mısra: **227**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hak mı? Revâ mı? (Reva değil).
227. İltifāt-ı ḳudemā görmiş iken lāyıḳ mı
228. Ḳala gird-āb-ı żarūretde ḫazīn u nā-kām

2. **lāyıḳ mı:**
Kaside 15
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hak mı? Revâ mı? (Reva değil).
29. Cümle ʿālem bize ḥasret-keş iken lāyıḳ mı
30. Olayuz pençe-i nā-ehlde pā-māl-i sitem

lāyıḳ mıdur:

1. **lāyıķ mıdur:**
Gazel 364
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hak mı? Revâ mı? (Reva değil).
11. Yarın ne ẓuhūr eyleyecekdür ne bilürsin
12. Lāyıķ mıdur imrūz ola ferdāya muʿārıż

2. **lāyıķ mıdur:**
Kaside 16
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Hak mıdır? Reva mı?.
101. Lāyıķ mıdur bu sāmiʿa bu bāṣıra faķīr
102. Maḥrūmī-i ġıdā ile çekmek eẕiyyeti

3. **lāyıķ mıdur:**
Gazel 641
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hak mı? Revâ mı? (Reva değil).
7. İtmemek lāyıķ mıdur mālīde-i çeşm-i ṭaleb
8. Nām-ı sulṭānī cebīn-pīrāy-ı zerr ü sīm iken

lāyıķ olursa:
1. **lāyıķ olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 461
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Uygun olmak, hak etmek.
19. Lāyıķ ḫaṭ-ı ʿutārid-i çerḫe olursa rīk
20. Kemter ġubārı südde-i devlet-meʾābınuñ

lāyıķ-ı āferīn ü taḥsīndür:
1. **lāyıķ-ı āferīn ü taḥsīndür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **516**
Kelime Tipi: -
Beğenilme ve alkışlanmaya yaraşır.
515. Diyemem naẓmumı ki rengīndür
516. Lāyıķ-ı āferīn ü taḥsīndür

lāyıķ-ı devlet-i zaḫm-ı sipehi:
1. **lāyıķ-ı devlet-i zaḫm-ı sipehi:**-*i*
Gazel 620
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Askerin yarasının mutluluğunun yaraşır (yeri).
9. Lāyıķ-ı devlet-i zaḫm-ı sipehi sīnemdür
10. Nā-maḥaller naẓarından o şehüñ dūr olsun

lāyıķ-ı iḥsān imiş:
1. **lāyıķ-ı iḥsān imiş:**-*i, -miş*
Gazel 203
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve ihsanı hak etmiş.
9. Dil farż idelüm lāyıķ-ı iḥsān imiş ammā
10. Ḫālī olıcak kīse-i ʿālem ne virürler

lāyıķ-ı nigāh olamaz:
1. **lāyıķ-ı nigāh olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 239
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bakmaya elverişli olmak(Çıplak gözle güneşe bakılamaz bağlamında) II Bakmaya layık değil.
9. Nābī ʿarūs-i mihr olamaz lāyıķ-ı nigāh
10. İsterse her ṣabāḥ sürinsün sepīdeler

lāyıķı olamaz:
1. **lāyıķı olamaz:**-*a, -maz*
Kaside 13
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Müstahak olmak, layık olmak.
115. Olamaz lāyıķı bu menķabet-i ʿulyānuñ
116. Meġer ol āṣaf-ı meh-kevkebe ḫurşīd-ġulām

lāyıķ-ı naẓar:
1. **lāyıķ-ı naẓar:**
Gazel 320
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bakmaya değer.
5. Bu deyr-i köhnede bir lāyıķ-ı naẓar büt yoķ
6. Ġarīb-i tālibüz ammā kitāba muḥtācuz

lāyıķ-ı ruhsāre-i yūsuf olamaz:
1. **lāyıķ-ı ruhsāre-i yūsuf olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 267
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hz. Yusuf'un yüzünü görmeye layık olmak.
5. Her çeşm olamaz lāyıķ-ı ruhsāre-i Yūsuf
6. Her ķāfile leb-teşne-i çāh-ı ẕeķķan olmaz

layık-ı sūziş olmaz idi:
1. **layık-ı sūziş olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Kıt'a 95
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İçten içe yanmaya, dertlenmeye yaraşır olmak, uygun olmak.
3. Ne gūne olmaz idi hicr layık-ı sūziş
4. Tefavvuķ eylemeyeydi veliyy-i niʿmetine

lāyıķ-ı taḥsīn:
1. **lāyıķ-ı taḥsīn:**
Kaside 24
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Övmeye, sena etmeye yaraşır, yakışır.
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıķ-ı taḥsīn olacaķ ḥüsn-i edā

lāyıķ-ı taḫt-ı livā-yı raḥmet-ārā-yı betūl:
1. **lāyıķ-ı taḫt-ı livā-yı raḥmet-ārā-yı betūl:**
Tarih 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Betül(Hz. Fatımatüzzehra ve Hz. Meryem'in sıfatı)'ün merhamet süsü olan sancağın gölgesine sığınmaya layık.
1. Ḥażret-i ḫātūn-ı Cennet Valide Sulṭān kʾodur
2. Lāyıķ-ı taḫt-ı livā-yı raḥmet-ārā-yı Betūl

lāyıķı üzre:
1. **lāyıķı üzre:**
Kaside 13
Mısra: **222**
Kelime Tipi: -
Layıkıyla, uygun şekilde.
221. Gūş idüp düşdi hevā-yı ṭamaʿ-ı iḥsāna
222. Herkese itdügüñi lāyıķı üzre inʿām

lā-yünṣarif olur:
1. **lā-yünṣarif olur:**-*ur*
Kıt'a 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tükenmez olmak, harcanmaz olmak.
3. Anun içün cemʿ ider anı baḫīl
4. Kim olur cemʿ olıcak lā-yünṣarif

lazım:
1. **lāzım:**
Gazel 124
Mısra: **3**
Gerekli, elzem.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevķin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

2. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 457
Mısra: **9**
Gerekli, elzem.
9. Ġazel nā-dīde vü neʾşnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuķdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

3. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 218
Mısra: **10**
Gerekli, elzem.
9. Naẓm-ı ʿAbdiʾye pey-rev ol Nābī
10. Kişiye kendi cānı lāzımdur

4. **lāzım:**
Gazel 310
Mısra: **13**
Gerekli, elzem.
13. Sepīd mūylara girye lāzım ey Nābī
14. Yazık ki ḫuşk ķala nesterenlicüklerümüz

5. **lāzım:**
Gazel 313
Mısra: **3**
Gerekli, elzem.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem eẕiyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

6. **lāzım:**
Gazel 391
Mısra: **8**
Gerekli, elzem.
7. Niçün dil-gīr olursun kes̱ret-i çeşm-i temāşādan
8. Saña lāzım mıdur tā böyle şūḫ-ı çeşm-bāz olmaḳ

7. **lāzımdur:**-*dur*
Gazel 638
Mısra: **13**
Gerekli, elzem.
13. Vüṣūl-ı menzil-i imdād-ı ġayb lāzımdur
14. Ki bī-hevāna gelür dest bād-bānlardan

8. **lāzım:**
Gazel 672
Mısra: **4**
Gerekli, elzem.
3. Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
4. İṭāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse

9. **lāzım:**
Gazel 699
Mısra: **9**
Gerekli, elzem.
9. Hem dīdeye hem maʿdeye hem kīseye lāzım
10. Ḳaldı gözümüz ḫāne-i zenbūr-ı ʿaselde

10. **lāzım:**
Gazel 771
Mısra: **13**
Gerekli, elzem.
13. Nābiyā lāzım olan ḫāṭırıdur dildāruñ
14. Ġayr içün bīhude āzürde-i ibrām itme

11. **lāzımdur:**-*dur*
Kıt'a 61
Mısra: **4**
Gerekli, elzem.
3. Çeşm-i bedden seni ḥıfẓetmek içün
4. Saña lāzımdur aṣılmaḳ heykel

12. **lāzım:**
Tarih 74
Mısra: **25**
Gerekli, elzem.
25. Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim
26. İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

13. **lāzım:**
Tarih 138
Mısra: **75**
Gerekli, elzem.
75. Sāl-i tārīḫini is̱bāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aḫ-ı şīn

14. **lazımdur:**-*dur*
Kaside 24
Mısra: **129**
Gerekli, elzem.
129. Naẓar-ı pākine şāyeste süḫan lazımdur
130. Yoḫsa gencīne-i ḫāṭırda süḫan müstevfā

15. **lāzım:**
Kaside 28
Mısra: **23**
Gerekli, elzem.
23. Ḫulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

lāzım degül:
1. **lāzım degül:**
Gazel 75
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmez.
7. Lāzım degül kitāb-ı Gülistān o āfete
8. Ne nüsḫa korsa sīnesine Gülsitān olur

lāzım gele:
1. **lāzım gele:**-*e*
Gazel 681
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, elzem olmak.
3. Ol maṭlabun huṣūluna laʿnet ki ṭālibi
4. Lāzım gele mürācaʿat itmek ʿadūsına

lāzım gelen:
1. **lāzım gelen:**-*en*
Tarih 104
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, elzem olmak.
93. Ālūde idüp misk ü gülāb ile türābın
94. Lāzım gelen ārāyişini itdiler icrā

lāzım gelür:
1. **lāzım gelür:**-*ür*
Gazel 129
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, elzem olmak.
1. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olıcaḳ dil-firībler
2. Lāzım gelür muvafaḳat itmek raḳībler

lāzım gelürdi:
1. **lāzım gelürdi:**-*ür, -di*
Gazel 433
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, elzem olmak.
3. Lāzım gelürdi serv ü çenār ola mīvedār
4. Fażl ü hünerde medḫali olsa ḳıyāfetüñ

2. **lāzım gelürdi:**-*ür, -di*
Gazel 670
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, elzem olmak.
5. Lāzım gelürdi ʿuhdesine mūmiyānunun
6. Bitse şikest-i şīşe-i dil mūmiyā ile

lāzım gelürse:
1. **lāzım gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 651
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, elzem olmak.
9. Sāmānı naḳd-i ḫande-i müstehziyānedür
10. Lāzım gelürse almaḳ eger ḫod-fürūş içün

lāzım oldı:
1. **lāzım oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, lazım olmak.
71. Geldi devrān-ı ṣafā-baḫş-ı Muṣāḥib Pāşā
72. Lāzım oldı saña ey ġam ʿadem-ābāda sefer

lāzım olsa:
1. **lāzım olsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **195**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, lazım olmak.
195. Lāzım olsa rikāb içün ibrīz
196. Çerḫ ider āftābı dest-āvīz

lāzım olursa:
1. **lāzım olursa:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gerekirse.
7. Peymāne şümār olmaġ içün lāzım olursa
8. Senden çekerüz sübḥa-i ṣad-dāne bizümdür

lāzime-i ṭıyneti:
1. **lāzime-i ṭıyneti:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **-**
Mizacının gereği.
131. Mekremet ḫās̱s̱iyet-i ḫilḳati çün nūr-ı ḳamer
132. Merḥamet lāzime-i ṭıyneti çün dīde-i nem

leʿāl:
1. **leʿāli:**-*i*
Gazel 572
Mısra: **9**
İnciler. "Lü'lü"nün çoğulu.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür

10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

leʿāl-i maḳāl:

1. **leʿāl-i maḳāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **252**
Kelime Tipi: -
Söz incileri.
251. Ḳomasa hiç şinâverān-ı kemāl
252. Ṣadef-i ġaybda leʿāl-i maḳāl

leʾāl-i rişte-i enfās:

1. **leʾāl-i rişte-i enfās:**
Gazel 331
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İpe dizilen nefes incileri (Şair ard arda alıp verilen solukları kıymet noktasında ipe dizilen incilere benzetmektedir).
9. Dirīġ oldı telef hāy u hūy-ı bī-cāye
10. Leʾāl-i rişte-i enfās u naḳd-i ʿömr-i ʿazīz

leʿālī-i belāġat:

1. **leʿālī-i belāġat:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Belagat incisi.
13. Her lafẓı meşīme-i leṭāfet
14. Maʿnāsı leʿālī-i belāġat

leb:

1. **leb:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Dudak.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

2. **leb:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Dudak.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

3. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 46
Mısra: **1**
Dudak.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

4. **leblerüñ:**
Gazel 242
Mısra: **6**
Dudak.
5. Yalıñuz çeşmüm degül ṣahbā vü sāḳī laʿl-i cām
6. Leblerüñ rengīn mey-i ahmer bilür bilmezlenür

5. **lebüni:**-*ün, -i*
Gazel 707
Mısra: **3**
Dudak.
3. Her kim ki kor öpüp lebüni fem fem üstine
4. Eyler cerāḥat-ı diline em em üstine

6. **lebini:**-*i, -ni*
Gazel 827
Mısra: **9**
Dudak.
9. Yār oḳursa lebini itmeye Nābī sūzān
10. Şevḳ ile yazduġumuz sūzlı mektūbları

7. **leb:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Dudak.
3. Leb ẕikrde ammā ki göñül fikr-i cihānda
4. Ḳaldı arada şubḫa-i mercān mütereddid

8. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 85
Mısra: **3**
Dudak.
3. Ġam-ı dünya çekenüñ lebleri mānende-i mūm
4. Ḥāfıẓ-ı kīse-i naḳd-ı elem olmaz da nʾolur

9. **lebin:**-*in*
Gazel 186
Mısra: **10**
Dudak.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ḫoş mekīde göster

10. **lebüm:**-*üm*
Gazel 186
Mısra: **9**
Dudak.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ḫoş mekīde göster

11. **lebümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 254
Mısra: **3**
Dudak.
3. Ḳor mı ter itmege lebümüz çeşm-i āftāb
4. Mānend-i gül hevādan eger ṭolsa cāmumuz

12. **lebde:**-*de*
Gazel 316
Mısra: **7**
Dudak.
7. Tende sūrāh-ı sitem lebde nevā-yı iʿcāz
8. Mürde-i cehle meded-reslik içün ṣūruz biz

13. **leblerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 471
Mısra: **1**
Dudak.
1. Yaḳışdı çūp-ı dehān leblerini ḫūbānuñ
2. Çubuḳlu bāġçeye döndi dehānı cānānuñ

14. **leblerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Gazel 506
Mısra: **2**
Dudak.
1. Ne dem o şūḫı āġūş-ı ḫayālümde mekīn buldum
2. Ḫayālüm benden evvel leblerinden būse-çīn buldum

15. **lebümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 517
Mısra: **6**
Dudak.
5. Tā ki maḫmūri-i hicrāna ola çāre-resān
6. Lebümüz sāġar-ı ṣahbā-yı münācāt idelüm

16. **leb:**
Gazel 545
Mısra: **10**
Dudak.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

17. **lebün:**-*ün*
Gazel 545
Mısra: **9**
Dudak.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

18. **lebüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 675
Mısra: **9**
Dudak.
9. Maʿcūn ḳırmızı lebüñi itmesüñ dirīġ
10. Nābī o māh-rūy Frengī ṭabīb ise

19. **lebi:**-*i*
Gazel 680
Mısra: **4**
Dudak.
3. Tefṣīr-i es̱er yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḫı şermende ḳalursa

20. **leblerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Gazel 716
Mısra: **7**
Dudak.
7. Leblerinden dil-berānun açdı zūr-ı mey yine
8. Telḫ-güftār oldılar laʿl-i şeker-ḫālar yine

21. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 756
Mısra: **5**
Dudak.
5. Lebüñ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

22. **lebin:**-*i, -n*
Gazel 769
Mısra: **10**
Dudak.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

23. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 771
Mısra: **8**
Dudak.
7. Bir daẖı tevbeler it pīşgeh-i cānānda
8. Lebüñ ālūde-i ḥarf-i suẖan-ı ẖām itme

24. **lebi:**-*i*
Gazel 790
Mısra: **7**
Dudak.
7. O ġoncenüñ lebi gencīne-i tebessüm olur
8. Çemende bülbül-i şeydā taẓallüm itdükçe

25. **lebüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 854
Mısra: **1**
Dudak.
1. Lebüñüñ teşnesiyem ṣunma mey-i gül-fāmı
2. Āb-ı yāḳut ile tā yıkamadukça cāmı

26. **lebi:**-*i*
Tarih 138
Mısra: **49**
Dudak.
49. Lebi nev-bāve-ẖor-ı meżraʿ-ı tefsīr ü ḥadīs̱
50. Dili ġavvāṣ-ı bün-i lücce-i Kurʾān-ı mübīn

27. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 90
Mısra: **1**
Dudak.
1. Lebüñ endīşesiyle maẖzen-i laʿl oldı dāmānlar
2. Nigāhuñ şevḳine bāzār-çāk oldı girībānlar

28. **lebimin:**-*im, -in*
Gazel 134
Mısra: **5**
Dudak.
5. Eyler zuhūr-ı ẖaṭ lebimin revnaḳın şikest
6. Zīrā kenār-ı kāse-i laʿline mū gelür

29. **lebi:**-*i*
Gazel 205
Mısra: **7**
Dudak.
7. İtmek lebi peymāne-i gülẖande taḥammül
8. Çāk-i ciġer ü cevr-i girībān-ı sitemdür

30. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 434
Mısra: **5**
Dudak, ağız.
5. Leblerüñ pür-mey yine inkār idersin ʿişreti
6. Bāde-i iḳrārdan pür cām-ı inkāruñ senüñ

31. **lebüm:**-*üm*
Gazel 504
Mısra: **9**
Dudak.
9. Girifte oldı lebüm kīse-i ẖasīs gibi
10. Mis̱āl-i ẖᵛān-ı cevān-merd rū-güşāde idüm

32. **lebin:**-*i, -n*
Gazel 574
Mısra: **3**
Dudak.
3. Peymāne lebin öpdügini gördi çemende
4. Hażm eylemeyüp çatladı piste ḥasedinden

33. **leb:**
Gazel 799
Mısra: **8**
Dudak.
7. Nʾola resm-i ẖamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
8. Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra

34. **lebdedür:**-*de, -dür*
Gazel 805
Mısra: **13**
Dudak, ağız.
13. Lebdedür lez̲z̲et-i maʿnī ne bilür ehl-i ḳusūr
14. Ard ḥalvā olamaz gendüm iken ẖırmende

35. **lebinden:**-*i, -n, -den*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **108**
Ağız, dudak.
107. Cūş idüp ol mest-i şarāb-ı ṭahūr
108. Eyledi bu nuṭḳ lebinden ẓuhūr

36. **lebinden:**-*i, -n, -den*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **113**
Dudak, ağız.
113. İtdi lebinden bu suẖan iltimāʿ
114. Eyledi yārana o sāʿat vedāʿ

leb ile dendānı:
1. **leb ile dendānı:**-*ı*
Kıt'a 109
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dudak ile diş.
4. İtsün eczā-yı şehādet leb ile dendānı
3. Nābiyā kim ki bu maʿnāya güvāh isterse

leb u būse:
1. **leb u būse:**
Gazel 699
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dudakla öpücük.
7. Az ḳaldı leb u būse miyānında mesāfe
8. Nā-geh çıkageldi ẖaṭ-ı ẖod-rū o maḥalde

leb ü dendān:
1. **leb ü dendān:**
Kıt'a 71
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dudak ve diş.
5. Bir delīle ḳanāʿat itmez iseñ
6. Besdür is̱bāt içün leb ü dendān

leb ü dendān gibi:
1. **leb ü dendān gibi:**
Gazel 509
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dudak ve diş gibi.
5. Yaḳışur ẖışm-ı teġāfül baña çeşm ü gūşum
6. Bulduġumla leb ü dendān gibi yoḳdur cedelüm

lebāçe-i zer-tār:
1. **lebāçe-i zer-tār:**
Gazel 326
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Altın sırmalı cüppe.
3. Bilür lebāçe-i zer-tār bu riyāyı bilen
4. Bürehne-cism-i melāmet nemed nedür bilmez

leb-ā-leb:
1. **leb-ā-leb:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Ağzına kadar dolu.
9. Şarāb-ı ʿaşḳ leb-ā-leb ẖumār dūş-be-dūş
10. Sipihr sāġar-ı mīnā-yı āferīnişdür

2. **leb-ā-lebdür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **7**
Ağzına kadar dolu.
7. Leb-ā-lebdür zemīn ü āsmān esrār-ı ḥikmetden
8. Velīkin keşf ü taḥḳīka seza çeşm ü dehen yoḳdur

3. **leb-ā-lebdür:**-*dür*
Gazel 560
Mısra: **7**
Ağzına kadar dolu.
7. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı ḥikmetle leb-ā-lebdür
8. Şikāyet cehlden feryād bī-idrākliklerden

4. **leb-ā-leb:**
Kaside 19
Mısra: **3**
Ağzına kadar dolu.
3. Mū-be-mū ḥüsn ü leb-ā-leb rengīn
4. Ser-be-ser şīve ser-ā-pā raʿnā

5. **leb-ā-leb:**
Tarih 16
Mısra: **2**
Ağzına kadar dolu.
1. H̱oşā eyyām-ı şevḳ-encām ü hengām-ı neşāṭ-efzā

2. Ki esbāb-ı meserretle leb-ā-leb ḫāne-i dünyā

6. **leb-ā-leb:**
Tarih 20
Mısra: **9**
Ağzına kadar dolu.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

leb-ā-leb eyleyen:
1. **leb-ā-leb eyleyen:***-y, -en*
Gazel 491
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar doldurmak.
5. Eyleyen māl ü menāl ile leb-ā-leb Ḥalebʾi
6. Eylemiş Şāmʾı daḫı dil-ber ile māl-ā-māl

leb-be-leb:
1. **leb-be-leb:**
Gazel 754
Mısra: **3**
Dudak dudağa.
3. İder miydi meġer rindān-ı meclis leb-be-leb hem-rāz
4. Döneydi ṭurmayaydı itdügi peymāna peymāne

leb-ber-leb geldi:
1. **leb-ber-leb geldi:***-di*
Tarih 115
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ucu ucuna gelmek, tam tamına gelmek, ne eksik ne fazla gelmek.
11. Bu ʿaceb tārīḫ olur mı diyü itdükde ḥisāb
12. Geldi leb-ber-leb tamāmen ṭabʿı ḥayrān eyledi

leb-ber-leb olmaḳ:
1. **leb-ber-leb olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 669
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dudak dudağa olmak II Ağız ağıza vermek, iki kişi birbirine pek yakın durarak gizlice konuşmaya dalmak, yan yana gelmek.
3. Ḳadeḥveş āb-ı rū dökmekle ḳanlar yutmak ister kim
4. Naṣīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ġonce-i leblerle

leb-ber-leb-i peymāne idük:
1. **leb-ber-leb-i peymāne idük:***- i, -dü, -k*
Gazel 447
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehi ile dudak dudağa.
9. Nābiyā sāki-i çerḫ eyledi kām-ı dili telḫ
10. Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

leb-beste:
1. **leb-beste:**
Gazel 837
Mısra: **2**
Dilsiz, suskun.
1. Olma bir loḳma içün ehl-i şikem cīm gibi
2. Meclis-i dehrde leb-beste geçin mīm gibi

leb-beste itdi:
1. **leb-beste itdi:***-di*
Gazel 237
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Susturmak.
3. Tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı ṣoruñ zaḫm-i sīneden
4. Leb-beste itdi ġam beni şimdi şebüm budur

leb-beste-i nāzum:
1. **leb-beste-i nāzum:***-um*
Gazel 631
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cilvenin suskun ağzı/dili.
1. Gül-çīn olamaz dest-i temennā çemenümden
2. Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden

leb-cünbān-ı hᵛāhiş olma:
1. **leb-cünbān-ı hᵛāhiş olma:***-ma*
Gazel 245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Konuşmaya hevesli olmak.
1. Nerm-hūy ol māye-i āsāyiş-i dünyā budur
2. Olma leb-cünbān-ı hᵛāhiş şarṭ-ı istiġna budur

leb-dūz-ı mesāvīyüz:
1. **leb-dūz-ı mesāvīyüz:***-yüz*
Gazel 271
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dudakları dikilmiş fenalık.
1. Sanma erbāb-ı mesāvīye müsāvīyüz biz
2. Sūzen-i fikr ile leb-dūz-ı mesāvīyüz biz

leb-gerdān olmaz idi:
1. **leb-gerdān olmaz idi:***-maz , -i, -di*
Gazel 206
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ağızdan ağıza dolaşan olmak.
13. Bu güne kāse-i mey olmaz idi leb-gerdān
14. Ṣora ṣora leb-i peymāneyi ḳanatmasalar

leb-güşā olurdum:
1. **leb-güşā olurdum:***-ur, -dum*
Gazel 744
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Konuşmak, söylemek.
9. Tāze maʿnādan tehī şiʿre olurdum leb-güşā
10. Terk-i mā-lā-yaʿnī zīb-i ḥüsni İslām olmasa

leb-güşālıġ:
1. **leb-güşālıġa:***-a*
Gazel 768
Mısra: **12**
(Gonca için) Ağzını açma durumu, açılma.
11. Mihr-i bahār itmese gül-ḫand-i iltifāt
12. Gül-ġoncenüñ ne cānı olur leb-güşālıġa

leb-güzār itmek:
1. **leb-güzār itmek:***-mek*
Gazel 397
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ağza almak, telafuz etmek.
13. Tevbe lafẓın leb-güzār itmek ne mümkin Nābīyā
14. ʿİffetinden itme zan ʿişyāna istiʿdādı yoḳ

leb-i ....:
1. **leb-i ....:**
Gazel 805
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
?.
5. Ṣaḥn-ı hammāma giren sīm-tenān şevḳinedür
6. Leb-i .... gülḫand tīh-i gülḫande

leb-i ālinde:
1. **leb-i ālinde:***-i, -n, -de*
Gazel 679
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kırmızı dudak.
7. Zāʾil oldı leb-i ālinde olan reng-i şarāb
8. Ḳalmadı ġamzesinüñ ḳudreti mestānelige

leb-i āmīn:
1. **leb-i āmīn:**
Tarih 137
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Amin diyen dudaklar.
13. Leb-i āmīn ile Nābī didi tārīḫ-i teşrifin
14. Kebīrī-zādeʾye yā Rāb mübārek eyle Şehbāʾyı

leb-i bām:
1. **leb-i bām:**
Kaside 12
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Kubbenin kenarı.
151. Ḫāne-i himmeti ol mertebe ʿālīdür kim
152. Gerden-i zühreyi būs eylemek ister leb-i bām

2. **leb-i bām:**
Gazel 833
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çatının dudağı, kenarı (Güneş

ışığının sabah doğunca ilk olarak çatı kenarlarına vurması bağlamında).
11. Kimsenüñ hāline hiç olmayalı ḥarf-endāz
12. Leb-i mihr ile öper ṣubḥ leb-i bām gibi

lebi bī-ḫande ḳalur:

1. **lebi bī-ḫande ḳalur:**-*i-ur*
Gazel 69
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Ağzı gülmeyi unutmak, sevincini kaybetmek.
25. Lebi bī-ḫande ḳalur ḫaṭṭı gelen ḫubānuñ
26. Bir sarāyuñ gidicek devleti bābı ḳapanur

leb-i bülbül:
1. **leb-i bülbül:**
Tarih 51
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Bülbülün dili.
57. Leb-i bülbül gelüp didi tārīḫ
58. Oldı dīvān-ḫāne-i rengīn

leb-i bütāna:
1. **leb-i bütāna:**-*a*
Gazel 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Put gibi güzellerin dudakları.
3. Leb-i bütāna olur ḫande-rīz-i istihzā
4. Nemek-sirişte leb-i piste-i feżā-yı Ḥaleb

leb-i cānāna:
1. **leb-i cānāna:**-*a*
Gazel 262
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağı.
1. Leb-i cānāna mey-i nāb ber-ā-ber gelemez
2. Āb-ı ḥayvānla zehr-āb ber-ā-ber gelemez

leb-i cennet:
1. **leb-i cennet:**
Tarih 53
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cennet ağzı.
3. Leb-i cennet didi Nābī tārīḫ
4. Rūḥ-ı ismaʿīlʾe ola raḥmet

leb-i cūda:
1. **leb-i cūda:**-*da*
Gazel 121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Irmağın ağzı, kıyısı.
3. Senüñ gūşunda istiʿdād yoḳ idrākine yoḫsa
4. Leb-i cūda kemāl-i ṣunʿı her berg-i çemen söyler

2. **leb-i cūda:**-*da*
Gazel 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Irmağın ağzı, kıyısı.
1. Bu gülşende güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen yoḳdur
2. Dehān-ı ġoncede ḫande leb-i cūda süḫan yoḳdur

leb-i cūyı:
1. **leb-i cūyı:**-*ı*
Gazel 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Irmak kıyısı, ırmak kenarı.
7. Bilmek istersen eger ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın
8. Gülşenün nāmiyesin gör leb-i cūyı seyr it

leb-i deryā:
1. **leb-i deryā:**
Tarih 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Deniz kenarı, kıyı, sahil.
9. Kemāl-i ḥüsn ile bir dil-rübāya beñzer anunçüñ
10. Dem-ā- dem būs ider dāmānını durmaz leb-i deryā

2. **leb-i deryā:**
Gazel 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Denizin dudağı.
1. Olaldan ẕevḳ-yāb-ı āb-ı ṣaḥrā meşreb-i deryā
2. Dem-ā-dem būs ider dāmān-ı ṣaḥrāyı leb-i deryā

leb-i deryāda:
1. **leb-i deryāda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Deniz kenarı, kıyı, sahil.
27. Görinür ḳaṣr-ı şehān gibi leb-i deryāda
28. Mevce-i saṭr-ı berāt üzre binā-yı tuġrā

2. **leb-i deryāda:**-*da*
Tarih 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Deniz kenarı, kıyı, sahil.
23. Ṭanışdum hātife tārīḫini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-feżā gūyā

3. **leb-i deryāda:**-*da*
Tarih 30
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Deniz kenarı, kıyı, sahil.
25. Şāne-i bād-ı ṣabāyı zülf-i mevc üzre görüp
26. Ṭurrasın açmış leb-i deryāda mānend-i perī

leb-i deryādan:
1. **leb-i deryādan:**-*dan*
Gazel 578
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Denizin dudağı.
13. İntiḳāmın o da görsün nice olur ḫāküñ
14. Mevc çıḳsun var ise cānı leb-i deryādan

leb-i dil-berānı:
1. **leb-i dil-berānı:**-*ı*
Gazel 206
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellerin dudağı.
11. Ḫaṭ eylemezdi leb-i dil-berānı beste-i şerm
12. Şeker ḫazīnesini şāmdan ḳapatmasalar

leb-i dildārdan:
1. **leb-i dildārdan:**-*dan*
Gazel 882
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağı.
1. Peyām-i luṭf kim cāna leb-i dildārdan geldi
2. Nesīm-i cān-fezādur cānib-i gülzārdan geldi

lebi düzdīde-tebessüm itse:

1. **lebi düzdīde-tebessüm itse:**-*se*
Gazel 402
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dudaklarında yalancı bir gğlğmseme belirmek.
1. İtse düzdīde-tebessüm lebi ol ġonca-femüñ
2. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

leb-i emvāta:
1. **leb-i emvāta:**-*a*
Gazel 134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ölülerin ağzı (Ölülerin ağzına pamuk koyma adetine telmihen).
3. Bālīn-i penbenāk-i sürīn-i semīninüñ
4. Gördükçe lerzişin leb-i emvāta ṣu gelür

leb-i ġonceye:
1. **leb-i ġonceye:**-*y, -e*
Gazel 765
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gonca dudaklı sevgili.
9. Bāʿis̱-i ḫande leb-i ġonceye hep şeb-nemdür
10. Bī-tekellüf açılur dil-ber-i ṣahbā-dāde

leb-i gül-fām:
1. **leb-i gül-fām:**
Gazel 629
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin gül renkli dudağı.
1. Vir ḫandeye ruḫṣat leb-i gül-fām görünsün

2. Kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām görünsün

leb-i ḫāme:
1. **leb-i ḫāme:**
Tarih 110
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kalem dudağı, yazmak için yarılan kamışın her iki dudağı.
13. Didi Nābī dü leb-i ḫāme ile tārīḫin
14. Ḥaḳ ide saʿd bu kāşāne-i ʿālī-şānı

leb-i ḫamūş:
1. **leb-i ḫamūş:**
Gazel 579
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Suskun ağız/dudak.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ḫamūş
4. Ammā açılsa ḫātem olur līk bī-nigīn

leb-i ḫāmūş açar:
1. **leb-i ḫāmūş açar:**-*ar*
Gazel 249
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Suskun ağzı konuşturmak.
1. Nāz ile ol ġonce kim gāhī leb-i ḫāmūş açar
2. Rāh-ı gūşa çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş açar

leb-i ḫāmuş-ı nigeh:
1. **leb-i ḫāmuş-ı nigeh:**
Gazel 806
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bakışın suskun dudakları/ağzı.
3. Ne ḳadar güft ü şinīd eyledügin ehli bilür
4. Dehen-i beste-i ḥüsn ü leb-i ḫāmuş-ı nigeh

leb-i ḫāmuşın:
1. **leb-i ḫāmuşın:**-*ı, -n*
Gazel 573
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Suskun ağız/dudak.
5. Gūş-māle olur elbette münebbih şāyān
6. Gelmeden sāʿati bāz itse leb-i ḫāmuşın

leb-i ḫāmūşumuñ:
1. **leb-i ḫāmūşumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 521
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Suskun ağız/dudak.
5. Ās̱ārumı ṣahāyif-i āfāka neşr içün
6. Ḫāmem vekīlidür leb-i ḫāmūşumuñ benüm

leb-i ḫandeye:
1. **leb-i ḫandeye:**-*y, -e*
Kaside 13
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Gülen, gülümseyen yüz.
33. Girih-i cebhe leb-i ḫandeye oldı tebdīl
34. Bezmden çıḳdı yirin virdi selāma düşnām

leb-i ḫayāl:
1. **leb-i ḫayāl:**
Gazel 726
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dudağın hayali.
5. ʿĀşıḳ leb-i ḫayāl ile būs itdügin ṭuyar
6. Ol mest-i ḥüsn her ne ḳadar nīm-ḫᵛāb ise

leb-i ḫayber-güşā:
1. **leb-i ḫayber-güşā:**
Gazel 760
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayberi açan dudak (Ḥayber; Hicaz’da Medine-Suriye yolu üzerinde bulunan eski bir ticaret ve ziraat merkezi).
3. Zūr-ı nigāh ile leb-i Ḫayber-güşā ile
4. Ṣaldı cihāna şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

leb-i ḫūbān:
1. **leb-i ḫūbān:**
Gazel 570
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Güzellerin dudakları/ağzı.
17. Leb-i ḫūbān gibi Nābī saña maḫṣūṣ itmek
18. Ṭarf-ı yek beytde güncīde cihānuñ şekerin

2. **leb-i ḫūbān:**
Gazel 666
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzellerin dudakları/ağzı.
5. Leb-i ḫūbān gibi şūr-ı dü-cihān pinhāndur
6. Çeşm-i nemnāküm ile şiʿr-i nemeknākümde

leb-i ḫūbāna:
1. **leb-i ḫūbāna:**-*a*
Gazel 818
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzellerin dudakları/ağzı.
1. Viremez şūr-ı dü-tā neylerün āvāzeleri
2. Leb-i ḫūbāna ḳarīn olmasa āġāzeleri

leb-i ḫūbānda:
1. **leb-i ḫūbānda:**-*da*
Gazel 271
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzellerin dudakları/ağzı.
11. Gördük ancaḳ mey-i gül-rengi leb-i ḫūbānda
12. Dehen-i ġayrdan o lez̠z̠eti rāvīyüz biz

leb-i ḫvāhişgeri:
1. **leb-i ḫvāhişgeri:**-*i*
Gazel 353
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Suya hasret çeken dudaklar.
5. Teşnegānun çāk çāk olmış leb-i ḫvāhişgeri
6. Çeşmesār-ı merhametde bir içim ṣu ḳalmamış

leb-i istiġnā:
1. **leb-i istiġnā:**
Kaside 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Naz dudağı.
7. Āşinā şāhid-i maḳṣūd ile āġūş-ı ṭaleb
8. Ḥarf-i ümmīd ile bīgāne leb-i istiġnā

leb-i lebbeyk-zen:
1. **leb-i lebbeyk-zen:**
Gazel 538
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Lebbeyk diyen dudaklar, emre hazır olan, razı olan dudaklar (Tavafa başlarken bu söz ile başlanır).
7. Leb-i lebbeyk-zen ü çeşm-i sirişk-efşānı
8. Kūçe-i ḫᵛāhiş-i raḥmetde gedā eyleyelüm

leb-i maḫmūr:
1. **leb-i maḫmūr:**
Kaside 7
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Sarhoşun dudağı.
57. Meyüñ ne ḳadri olur cūy-ı ḫuşke dönmeyicek
58. Ḫurūş-ı mevce-i ḫamyāzeden leb-i maḫmūr

leb-i mestānı:
1. **leb-i mestānı:**-*ı*
Gazel 553
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sarhoşların dudağı/ağzı.
1. Leb-i peymānede nā-būd iken ās̱ār-ı suḫan
2. Leb-i mestānı ider ṭūṭī-i esrār-ı suḫan

leb-i mey-keşde:
1. **leb-i mey-keşde:**-*de*
Gazel 599
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İçki içenlerin ağzı.
5. Leb-i mey-keşde dest-i sāḳiyānda taḳla-bāzīler
6. Sirāyet eylemiş peymāneye ḫūn-ı kebūterden

leb-i mihr:
1. **leb-i mihr:**
Gazel 833
Mısra: **12**

Kelime Tipi: -
Güneşin dudağı.
11. Kimsenüñ ḥāline hiç olmayalı ḥarf-endāz
12. Leb-i mihr ile öper ṣubḥ leb-i bām gibi

leb-i niyāz:
1. **leb-i niyāz:**
Kaside 20
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Dua ağzı.
45. Ol Ḥātim-i zamān ki teḳāżā-yı cūddan
46. Yormaz leb-i niyāz u dehān-ı şefāʿati

leb-i nükte-pāşına:
1. **leb-i nükte-pāşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 684
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nükte saçan ağız.
1. Reng-i sitem esīr ruḫ-ı ḫoş-kumāşına
2. Ḥarf-i ġurūr beste leb-i nükte-pāşına

leb-i peymāne:
1. **leb-i peymāne:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kadehin kenarı, dudağı.
7. Ḥarf-ı teslīm-i rıżādur meşreb-i mestān-ı ʿaşḳ
8. İtmez aṣlā lā-müsellimden leb-i peymāne baḥs̱

2. **leb-i peymāne:**
Gazel 245
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kadehin kenarı, dudağı.
5. Yā leb-i peymāne yā būs-ı leb-i cānānedür
6. Şām-ı hicran ʿāşıḳa meşhūd olan rūʾyā budur

leb-i peymānede:
1. **leb-i peymānede:**-*de*
Gazel 553
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kadehin kenarı, dudağı.
1. Leb-i peymānede nā-būd iken ās̱ār-ı suḫan
2. Leb-i mestānı ider ṭūṭī-i esrār-ı suḫan

leb-i peymāne-i ḫūn-ı cigerdür:
1. **leb-i peymāne-i ḫūn-ı cigerdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ciğer kanın (konulduğu) kadehinin dudağı.
17. Olur pā-kūp-ı cām-ı māsivā mest-i ser-endāzı
18. Leb-i peymāne-i ḫūn-ı cigerdür ḥalḳa-i tevḥīd

leb-i peymāneyi:
1. **leb-i peymāneyi:**-*y, -i*
Gazel 206
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kadehin kenarı, dudağı.
13. Bu güne kāse-i mey olmaz idi leb-gerdān
14. Ṣora ṣora leb-i peymāneyi ḳanatmasalar

leb-i pür-ḫandedür:
1. **leb-i pür-ḫandedür:**-*dür*
Kıt'a 52
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gülümseyen dudaklar.
3. Bisāṭ-ı zer-keş-i şāhāne künc-i rāḥatda
4. Şikenleri leb-i pür-ḫandedür ḥaṣīrümüzün

leb-i rūd:
1. **leb-i rūd:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Irmak kenarı.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

leb-i sāḳī:
1. **leb-i sāḳī:**
Gazel 591
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sakinin (kadeh, içki sunan kimsenin) dudağı.
7. Leb-i sāḳī iledür lez̠z̠eti ṣahbānuñ da
8. Bāde kim anda nemek olmaya laʿnet gelsün

leb-i şekker-feşānı:
1. **leb-i şekker-feşānı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şeker saçan dudak, tatlı konuşan ağız.
3. Ser-tābe-pāy nüsḫa-i endāmı dil-nişīn
4. Aʿżāsı muʿtedil leb-i şekker-feşānı şūḫ

leb-i ser-çeşme-i ġam:
1. **leb-i ser-çeşme-i ġam:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam pınarının kenarı.
7. Kenār-ı dīdeden dūr olmasın ʿaks-i ḳad-i cānān
8. Leb-i ser-çeşme-i ġam sāye-güster bir dıraḫt ister

leb-i şikāyeti:
1. **leb-i şikāyeti:**-*i*
Gazel 87
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şikayet ağzı, yakınma, sızlanma.
5. Bir āferīdeden itme leb-i şikāyeti bāz
6. Ki naḳşdan gile naḳḳāşdan şikāyetdür

leb-i şīrīnine düşmez:
1. **leb-i şīrīnine düşmez:**-*mez*
Gazel 163
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tatlı diline düşmek, dilinden dökülmek.
9. Düşmez leb-i şīrīnine yāruñ süḫan-ı telḫ
10. Helvācı dükkānında piyāzuñ yiri yoḳdur

leb-i ṭaʿnı bāz eyleme:
1. **leb-i ṭaʿnı bāz eyleme:**-*me*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Yermek, küçümsemek için ağız açmak.
199. Eyleme zinhār leb-i ṭaʿnı bāz
200. Anları inkārdan it iḥtirāz

leb-i yāḳūt-fāmın:
1. **leb-i yāḳūt-fāmın:**-*ın*
Gazel 506
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yakut taşı gibi kıpkırmızı dudak.
5. Nevāzişle leb-i yāḳūt-fāmın eyledüm taʿbīr
6. Bu şeb gencīne-i rüʾyada bir laʿlīn nigīn buldum

leb-i yāre:
1. **leb-i yāre:**-*e*
Gazel 349
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yarin dudağı.
1. Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāre yapışmış
2. Miḳrāżdur ol şemʿ-i żiyādāra yapışmış

2. **leb-i yāre:**-*e*
Gazel 504
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudağı.
1. Ḳanı ol dem ki leb-i yāre leb-nihāde idüm
2. Sezā-yı reşk olacaḳ rütbeden ziyāde idüm

leb-i yāre būse-dād olmaduḳça:
1. **leb-i yāre būse-dād olmaduḳça:**-*ma, -duḳça*
Gazel 382
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudaklarından öpmek.
11. Peymāne olmaduḳça leb-i yāre būse-dād
12. Ṣahbāya bī-nemek dinilürse ḫaṭāsı yoḳ

lebīb:

1. **lebībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **14**
Akıllı, zeki, fatin.
13. Egerçi meşrebi yābisce gösterür ammā
14. Velīk būse-i lebde lebībdür lūle

lebleri:

1. **lebleri:**
Gazel 758
Mısra: **5**
Dudak.
5. Būse bāzīçesidür lebleri meh-rūyānuñ
6. Devr ider tāze suḫen gibi dehenden dehene

leb-nihāde idüm:

1. **leb-nihāde idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Öpmek için) Dudak uzatan.
1. Ḳanı ol dem ki leb-i yāre leb-nihāde idüm
2. Sezā-yı reşk olacaḳ rütbeden ziyāde idüm

lebrīz:

1. **lebrīzdür:**-*dür*
Kıt'a 42
Mısra: **1**
Dolu, taşkın.
1. Lebrīzdür ḥikemle bu tertīb-i kāʾināt
2. Ẕātuñ şuʿūnı rütbe ile āşikār olur

leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek:

1. **leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek:**-*mek*
Gazel 166
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar mecazın pis suyu ile doldurmak.
1. O dil kim sāgar-ı bī-reng-i ṣahbā-yı ḥaḳāyıḳdur
2. Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıḳdur

leb-rīz-i ġazab:

1. **leb-rīz-i ġazab:**
Gazel 776
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Öfke dolu.
9. Ġamze ḫāmuş-ı teġāfül dīde leb-rīz-i ġazab
10. Fırṣat-ı güftār bulmış gibi bed-gūlar yine

leb-rīz-i günāh olmayasın:

1. **leb-rīz-i günāh olmayasın:**-*ma, -ya, -sın*
Gazel 600
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar günahla dolmak.
9. Şüste-i çeşme-i ʿafv olmadan olma nevmīd
10. Ḫum-ı ṣahbā gibi leb-rīz-i günāh olmayasın

leb-rīz-i ḥayāt eyledi:

1. **leb-rīz-i ḥayāt eyledi:**-*di*
Gazel 835
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar yaşama sevinci ile doldurmak.
7. ʿAkibet feyż-i viṣāl eyledi leb-rīz-i ḥayāt
8. Gerçi mīnā gibi hīcrānı zebūn itdi beni

leb-rīz-i hevā:

1. **leb-rīz-i hevā:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar hava dolu.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

leb-rīz-i merḥamet:

1. **leb-rīz-i merḥamet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **408**
Kelime Tipi: -
Acıma duygusu ile dolup taşma.
407. Gūş idüp ol ʿazīz bu suḫani
408. Oldı leb-rīz-i merḥamet deheni

leb-rīz-i ṣafā:

1. **leb-rīz-i ṣafā:**
Tarih 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutlulukla dolma, çok mutlu olma.
1. Ey ḫoşā müjde-i cān-baḫş-ı meserret-fermā
2. Kʾeyledi encümen-i ʿālemi leb-rīz-i ṣafā

lebrīz-i ṣafā eyledi:

1. **lebrīz-i ṣafā eyledi:**-*di*
Tarih 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutlulukla dolmak, çok mutlu olmak.
1. Eyledi maḳdem-i şeh-zāde-i ḫurşīd-likā
2. Çeşm-i ḫān Aḥmed-i dīn-perveri lebrīz-i ṣafā

2. **lebrīz-i ṣafā eyledi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Mutlulukla dolmak, çok mutlu olmak.
121. Mihr bürcüʾş-şeref-i aslīye itdi taḥvīl
122. ʿĀlemi saʿd-ı feraḥ eyledi lebrīz-i ṣafā

leb-rīz-i ṣafā kıldı:

1. **leb-rīz-i ṣafā kıldı:**-*dı*
Tarih 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mutlulukla dolmak, çok mutlu olmak.
13. Nābī-i dāʿī bu şevḳ ile didi tārīḫini
14. Ḳıldı leb-rīz-i ṣafā āfākı nūr-ı Aḥmedī

leb-rīz-i s̱enā olurdı:

1. **leb-rīz-i s̱enā olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 21
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
İftiharla, kıvançla dolup taşmak.
27. Rūḥ-ı ecdād-i kirāmı olsalar bir yirde cemʿ
28. Cümle leb-rīz-i s̱enā olurdı istiḥsān ile

leb-rīz-i sevdā itdi:

1. **leb-rīz-i sevdā itdi:**-*di*
Gazel 787
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevda ile dolup taşmak.
1. Nʾola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberīn perde
2. Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūḫ-ı siyeh-çerde

leb-rīz-i şifā eyleyelüm:

1. **leb-rīz-i şifā eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar şifa doldurmak.
9. Kāse kāse çeh-i zemzemden içüp āb-ı ḥayāt
10. Cān-ı pür-ʿilleti leb-rīz-i şifā eyleyelüm

leb-rīz-i suḫan eyleyen:

1. **leb-rīz-i suḫan eyleyen:**-*y, -en*
Kaside 9
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Söz ile dolup taşmak.
113. Beni leb-rīz-i suḫan eyleyen evṣāfuñdur
114. Dil-i mecbūr bu dem farṭ-ı ṣafādan söyler

leb-rīz-i sürūr eyler:

1. **leb-rīz-i sürūr eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sevinçle doldurmak, mutlulukla taşkın hale getirmek.
15. Naḳş-ı nev-ṭarzı virür dīdeye nūr
16. Ṭarḥı eyler dili leb-rīz-i sürūr

leb-teşne:

1. **leb-teşne:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Susamış.
5. Ḥarf-ı leb-i nevmīdi āzārına leb-teşne
6. Tīz-āb-ı sitem çeşm-i giryāna ṣataşmışdur

2. **leb-teşne:**
Gazel 276
Mısra: **7**
Susamış.
7. Güm-nāmlıḳ ṣafasına leb-teşne cān virür
8. Bu ʿarṣada hezār fülān-zāde görmişüz

3. **leb-teşne:**
Gazel 398
Mısra: **2**
Susamış.
1. Bilmezse her ne deñlü emān çūpı mektebüñ
2. Leb-teşne pāy-būsına ṭıfl-ı müʾeddebüñ

4. **leb-teşne:**
Kaside 16
Mısra: **155**
Susamış.
155. Nuṭḳ-ı ḥayāt-baḫşına leb-teşne āb-ı Ḫıżr
156. Pīş-i ruḫında mihre sezā nām-ı ẓulmeti

5. **leb-teşne:**
Tarih 30
Mısra: **67**
Susamış.
67. Nuṭḳına leb-teşne aḥkām-ı rüsūm-ı mekremet
68. Ẕātına dil-beste āyīn-i merāhim-perveri

leb-teşne-i çāh-ı zeḳḳan:
1. **leb-teşne-i çāh-ı ẕeḳḳan:**
Gazel 267
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çene çukurunun (kuyusunun) susamışı.
5. Her çeşm olamaz lāyıḳ-ı ruhsāre-i Yūsuf
6. Her ḳāfile leb-teşne-i çāh-ı ẕeḳḳan olmaz

leb-teşne-i ḥarf-i niyaz olmaḳ:
1. **leb-teşne-i ḥarf-i niyaz olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 391
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yalvarmaya, yakarmaya susamış olmak.
1. O şūḫuñ gösterür leb-teşne-i ḥarf-i niyaz olmaḳ
2. Dü-çeşm-i mest-i ḫᵛāb-ālūdı müjgān-pūş-ı nāz olmaḳ

leb-teşne-i ḫūn olma:
1. **leb-teşne-i ḫūn olma:**-*ma*
Gazel 833
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar kanla dolu olmak.
13. Dem gelür kim dübüründen çıḳarurlar nefesüñ
14. Olma leb-teşne-i ḫūn şīşe-i ḥaccām gibi

leb-teşne-i teşrīf-i insāndur:
1. **leb-teşne-i teşrīf-i insāndur:**-*dur*
Gazel 132
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İnsanın teşrifine susamış.
5. Gülistān-ı cinān leb-teşne-i teşrīf-i insāndur
6. Olan reh-zen baña bī-rāhi-i nefs-i ḫasīsümdür

leb-teşnelig:
1. **leb-teşneliginden:**-*in, -den*
Gazel 96
Mısra: **9**
Susamışlık.
9. Nābī senüñ eşʿāruna leb-teşneliginden
10. Dil-ḫᵛāh-ı varaḳ būs-ı leb-i şaḳḳ-ı ḳalemdür

2. **leb-teşneligden:**-*den*
Gazel 769
Mısra: **5**
Susamışlık.
5. Yanup yakılmadan leb-teşneligden āh-ı ḥasretden
6. Şeb-i hicrānım aṣlā farḳı yoḳ rūz-ı ḳıyāmetle

leb-teşneter-i ḥasret idi:
1. **leb-teşneter-i ḥasret idi:**- *i, -di*
Tarih 100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Suya hasret çekme, aşırı derecede susamışlık.
5. Āba ol mertebe leb-teşneter-i ḥasret idi
6. Sılaya teşne ne deñlü ise māʾ-ı mevṣūl

lecc ü sitīz eylese:
1. **lecc ü sitīz eylese:**-*se*
Gazel 331
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tartışıp kavga etmek.
1. Ne deñlü eylese aʿdā benümle lecc ü sitīz
2. Şikest-i ḫāṭırın itmez mürüvvetüm tecviz

lef eylemişken:
1. **lef eylemişken:**-*miş, -ken*
Tarih 143
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Toplamak, sarmak.
5. Miṡāl-i ḳāfiye çeşm-i ümīde teng iken ʿālem
6. Feraḥ-ābād-ı kevnün eylemişken vehm-i neşrin lef

legen-i nūna:
1. **legen-i nūna:**-*a*
Gazel 835
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(ن) Harfinin leğeni (Noktanın altındaki leğen görünümlü kısmı).
5. Ḳaṭre-i noḳṭam iken zīver-i āġūş-ı seḥāb
6. Legen-i nūna felek dāġ-ı derūn itdi beni

legen-i sīnede:
1. **legen-i sīnede:**-*de*
Gazel 548
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül leğeni.
7. ʿArife ʿaybdur ālāyiş-i çirk-i esbāb
8. Legen-i sīnede ṣābun-ı tevekkül var iken

leh:
1. **leh:**
Tarih 19
Mısra: **17**
Lehistan, Polonya.
17. Defʿ -ı ʿadū-yı dīn içün ʿazm eyleyüp Leh mülkine
18. Geldükde ḫāk-i düşmene cemʿiyyet-i meẕkūr ile

leʿim:
1. **leʿimüñ:**-*üñ*
Gazel 858
Mısra: **2**
Alçak, aşağılık, cimri.
1. Ne ġam kerīmüñ olursak esīr-i medyūnı
2. Leʿimüñ olmayalum tek keremle memnūnı

leke:
1. **lekeden:**-*den*
Gazel 677
Mısra: **16**
Leke, pislik eseri.
15. Cismün yeter ālūde-i çirk-i güneh itdük
16. Cāme lekeden ḥıfẓ olunur ʿāriyet olsa

leked-ḫorde-i erbāb-ı ġazā:
1. **leked-ḫorde-i erbāb-ı ġazā:**
Kaside 24
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Din için savaşanların çiftesini/darbesini yiyen.
95. Berekāt-ı ser-i şimşīr-i cihān-gīri ile
96. ʿAḳibet oldı leked-ḫorde-i erbāb-ı ġazā

leked-ḫᵛār:
1. **leked-ḫᵛār:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Tekme yiyen.
3. Ġubārāsā beni böyle leked-ḫᵛār itdügi çerḫüñ
4. Nigāh-ı iʿtibār-ı yārda ḫᵛār olduġumdandur

leked-ḫᵛārelig:
1. **leked-ḫᵛārelige:**-*e*
Gazel 479
Mısra: **4**
Tekme yeme işi, tekmelenme.
3. Bir būs idecek pāya düçār olmaḳ içündür
4. İtmek bu leked-ḫᵛārelige cāda taḥammül

leked-ḫᵛār-ı nigehbān-ı firāḳ olmaḳ:
1. **leked-ḫᵛār-ı nigehbān-ı firāḳ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 386
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ayrılık bekçisinin tekmesine maruz kalmak.
1. Ne ḫoşdur mīve-çīn-i şāhsār-ı iştiyāḳ olmaḳ
2. Ne müşkildür leked-ḫᵛār-ı nigehbān-ı firāḳ olmaḳ

leked-i çerḫe:
1. **leked-i çerḫe:**-*e*
Gazel 107
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Feleğin çifteleri.
13. Kimdür ki olmaya leked-i çerḫe pāy-māl
14. Gūyā bu kār-ḫāne nemedger dükānıdur

lekke-i nā-şüstenī:
1. **lekke-i nā-şüstenī:**
Gazel 430
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çıkmaz leke, temizlenmesi imkansız leke.
11. Çirk-i günāhı lekke-i nā-şüstenī ṣanur
12. Cūş u ḫurūşın añlamayan baḥr-ı raḥmetüñ

lekke-i şeb:
1. **lekke-i şeb:**
Gazel 215
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gece lekesi (Renk yönünden gece lekeye benzetilmektedir).
5. Olmaz günāh kevkebe-i ʿafve pāy-dār
6. Ṣābūn-ı mehle lekke-i şeb nā-bedīd olur

lelāfet:
1. **lelāfetde:**-*de*
Gazel 399
Mısra: **10**
Güzellik, hoşluk, parlaklık.
9. ʿİsī-miṣāl olurdı hem-āġūş-ı āftāb
10. Nābī nazīri olsa lelāfetde şebnemüñ

lemaʿa-i nūr:
1. **lemaʿa-i nūr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **266**
Kelime Tipi: -
Işık huzmesi, aydınlık pırıltısı.
265. Naẓm-ı tārīḫün ile sūr-ı sürūr
266. Mihrveş ṣaldı dehre lemaʿa-i nūr

lemʿa-i dāniş:
1. **lemʿa-i dāniş:**
Kaside 17
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
İrfan ışığı.
29. Eylemiş terkīb-i cism-i pākine āmīḫte
30. Lemʿa-i dāniş fürūġ-ı dil ṣafā-yı cevheri

lemʿa-i dīdār:
1. **lemʿa-i dīdār:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah'ın tecellisinin parıltısı.
3. Bir şemʿ-i ḥaḳīḳat ki fürūzān ola dilde
4. Ṭūr üzre ider lemʿa-i dīdār temevvüç

lemʿa-i envārına:
1. **lemʿa-i envārına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 17
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Nurların parıltısı.
11. Lemʿa-i envārına dil-bestedür sırr-ı ḥayāt
12. Gerdiş-i ḫurşīd-i ʿālem-tābı ṣanma serseri

lemʿa-i nūr-ı feṭāneti:
1. **lemʿa-i nūr-ı feṭāneti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Zeka ve sezgisinin ışığının parıltıları.
143. Aḳṣā-yı kişverinde olan köhne ẕerreyi
144. Eyler iḥāṭa lemʿa-i nūr-ı feṭāneti

lemʿa-i rūḥuñ:
1. **lemʿa-i rūḥuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Varlığın nuru.
1. İtmese lemʿa-i rūḥuñ dem-i ḳudret taḥrīk
2. Mündefiʿ olmaz idi çeşm-i ʿamādan tārīk

lemʿa-yı tāze-gūyā:
1. **lemʿa-yı tāze-gūyā:**
Gazel 186
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Parlak ve güzel sözlerin parıltısı.
13. Lemʿa-yı tāze-gūyā pey-revlik eyle Nābī
14. Eşʿār-ı ābdarı hep nā-şinide göster

lemeʿān eyler:
1. **lemeʿān eyler:**-*r*
Gazel 207
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Parlamak, ışıldamak.
9. Lemeʿān eyler ise tār-ı şuʿāʿı ne ʿaceb
10. Hāledür dāʾire-i mihr-i dıraḫşāna kemer

2. **lemeʿān eyler:**-*r*
Tarih 121
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Parlamak, ışıldamak.
5. Ḫurşīd-i cihān-tāb gibi şemselerinden
6. Eyler lemeʿān pertev-i envār-ı leṭāfet

lemeʿān itmededür:
1. **lemeʿān itmededür:**-*mede, -dür*
Tarih 127
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Parıldamak, ışıldamak.
41. Deheninden cereyān itmededür cūy-ı kerem
42. Cebhesinden lemeʿān itmededür nūr-ı Ḫudā

lemeʿān itmez:
1. **lemeʿān itmez:**-*mez*
Gazel 267
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Parıldamak, ışıldamak.
3. Her ṭabʿdan itmez lemeʿān cevher-i maʿnī
4. Her şūre-zemīn çihre-fürūz-ı çemen olmaz

lemeʿāna:
1. **lemeʿāna:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **105**
Parlama, parıldama.
105. Oldı lemeʿāna bu cemīle
106. Aṣḥābı o merkezüñ vesīle

lenger:
1. **lengerüm:**-*üm*
Gazel 749
Mısra: **4**
Çapa.
3. Hep çekdügüm endūh sebük-serlügümüñdür
4. Bu keş-me-keşe düşmez idüm lengerüm olsa

2. **lenger:**
Gazel 775
Mısra: **12**
Çapa.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vā-restelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuṣūṣında

3. **lenger:**
Gazel 865

Mısra: **14**
Çapa.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

4. **lengeri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **28**
Çapa.
27. Keşti-i iḳbāldür sahilde olmış cilveger
28. ʿAks-i küngürden bıraḳmış ḳaʿr-ı baḥre lengeri

lenger-i baḫtı:
1. **lenger-i baḫtı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **236**
Kelime Tipi: -
Talih gemisi.
235. Eylesin lücce-i mevvāc-ı cihānda ebedī
236. Lenger-i baḫtı ile keşti-i devlet-ārām

lenger-i ḥüsn:
1. **lenger-i ḥüsn:**
Gazel 640
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzellik çapası.
9. Oldı peyvend ser-i zülfine dest-i ʿuşşāḳ
10. Keştī-i cevrini ẓabṭ itdi hele lenger-i ḥüsn

lengerin alup:
1. **lengerin alup:**-*i, -n*
Gazel 246
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Gemiler için) demir almak.
5. Sünbül ṭakar ferāġat-ı ḫāṭırla başına
6. Limānladuḳça lengerin alup sefīneler

lerzān:
1. **lerzān:**
Kaside 12
Mısra: **140**
Titreyen, titrek.
139. Neyyir-i ḳalb-i cihān-tābına ḥayrān ḫurşīd
140. Ḫançer-i ṣāʿiḳa-sīmāsına lerzān Behrām

lerze:
1. **lerzeyi:**-*yi*
Gazel 127
Mısra: **5**
Titreyiş.
5. Dem-i vuṣlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Ṣudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

lerze virür:
1. **lerze virür:**-*ür*
Gazel 143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Titretmek, dizlerinin bağını çözmek.
3. Pāy-ı nefese lerze virür leẕẕet-i vuṣlat
4. Eyler bedenüñ āb u hevāsın müteġayyir

lerzenāk:
1. **lerzenāk:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **156**
Titrek, titreyen.
155. Perde-i sāmānı olup çāk çāk
156. Pāyı giriftār ü teni lerzenāk

lerzenāk-i pençesidür:
1. **lerzenāk-i pençesidür:**-*si, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Titreyen pençe.
175. Şīrler lerzenāk-i pençesidür
176. Kaḥramān ʿāşıḳ-ı ṭabancasıdur

lerziş:
1. **lerzişin:**-*in*
Gazel 134
Mısra: **4**
Titreme, titreyiş.
3. Bālīn-i penbenāk-i sürīn-i semīninüñ
4. Gördükçe lerzişin leb-i emvāta ṣu gelür

lerziş-i endāmunı:
1. **lerziş-i endāmunı:**-*u, -n, -ı*
Gazel 312
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Salınarak, titreyerek yürüme.
19. O şuḫun lerziş-i endāmunı tahrīre ḳaṣd itsem
20. Devātumda mürekkeb Nābiyā sīm-ābdan ḳalmaz

lerziş-i pālūde-nümūn-ı bedenin:
1. **lerziş-i pālūde-nümūn-ı bedenin:**
Gazel 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Süzülüp eriyen bedenin titreyişi.
3. Seyr iden lerziş-i pālūde-nümūn-ı bedenin
4. Sīr-çeşm olsa ne deñlü yine ṭāḳat mi ḳalur

lerziş-i pey-der-peyi:
1. **lerziş-i pey-der-peyi:**
Gazel 431
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ardı ardına titreme, sallanma.
15. Ten-i pür-cünbiş-i sīmīnüne reşkindendür
16. Bu ḳadar lerziş-i pey-der-peyi sīm-āblarun

lerziş-i şerm-i maḥabbet:
1. **lerziş-i şerm-i maḥabbet:**
Gazel 723
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşık olma utancından gelen titireme.
3. Lerziş-i şerm-i maḥabbet rāh-ı nuṭḳın sedd ider
4. Dil merāmın ʿarża taḥṣīl-i girīz eylerse de

lerziş-sürīn:
1. **lerziş-sürīnlicikler:**-*licik, -ler*
Gazel 174
Mısra: **9**
Popo sallayan.
9. Ārāmum itdi tārāc lerziş-sürīnlicikler
10. Gerden-şikenlicikler bāzī-künānlıcuḳlar

lesʿ-i ḥayye-i şöhret:
1. **lesʿ-i ḥayye-i şöhret:**
Gazel 159
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şöhret yılanının sokması.
11. Cefā-yı ʿāleme ṣabr it ṣafā murāduñ ise
12. Ki lesʿ-i ḥayye-i şöhret ʿasel bozundısıdur

leşker:
1. **leşkere:**-*e*
Gazel 30
Mısra: **8**
Asker.
7. Maḳṣūdları fetḥ-i der-i ḳalʿa-i dildür
8. İtmez şeh-i iḳlīm-i fenā leşkere minnet

2. **leşker:**
Gazel 49
Mısra: **7**
Asker.
7. Şeh leşker ile itmez idi fetḥ-i memālik
8. Ednādan eger olmasa aʿlālara imdād

3. **leşkeri:**-*i*
Gazel 231
Mısra: **12**
Asker.
11. Ḫat geldi yine olmadı ʿuşşāḳı perīşān
12. Cemʿ olmadadur leşkeri maʿzūl degüldür

4. **leşkerüñ:**-*üñ*
Gazel 474
Mısra: **4**
Asker.
3. Olmış imame dāne-i tesbīḥden dırāz
4. Serdārı ser-firāz olur elbette leşkerüñ

5. **leşkeri:**-*i*
Gazel 490
Mısra: **11**
Asker.
11. Mülki vāsiʿ leşkeri bī-had hazāin bī-kıyās
12. ʿAlem-i maʿnāda sulṭān-ı muʿanvendür göñül

6. **leşkerün:**-*ün*
Tarih 142
Mısra: **11**
Asker II. Ordu.
11. Ol leşkerün muḥāfızıdur ġayret-i Ḫudā
12. Kʾola aña refik-i sefer sancaḳ-ı şerīf

7. **leşkerüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **80**
Asker, ordu.
79. Bir seferde saña sermāye-i fetḥ olmadı mı
80. Leşkerüñ çekmiş iken vādi-i idbāra ʿalem

leşkergāh:
1. **leşkergāhda:**-*da*
Tarih 143
Mısra: **16**
Karargah, ordunun uzun süre ya da geçici olarak konakladığı yer.
15. O serdār-ı mükerrem olduġından ḥāfıẓ-ı Kurʾān
16. O leşkergāhda olmış idi gūyā ẕātı bir muṣḥaf

leşker-i aʿdād:
1. **leşker-i aʿdād:**
Kaside 1
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Adetlerin, sayıların askeri.
155. Şümār-ı niʿmetinde bī-vefādur leşker-i aʿdād
156. Senā-yı ḳudretinde nā-resādur süllem-i iḥṣā

leşker-i ārāmumı:
1. **leşker-i ārāmumı:**-*um, -ı*
Gazel 479
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Huzur askeri.
7. İtmişdi nigeh leşker-i ārāmumı tārāc
8. Ġayret be-kafā irmese imdāda taḥammül

leşker-i bahārumuzı:
1. **leşker-i bahārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 886
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bahar askeri/ordusu.
9. Teʿākub üzre iken sūy-ı ġaybdan imdād
10. Ḫazān şikest idemez leşker-i bahārumuzı

leşker-i bī-raḥm-ı hülāgū:
1. **leşker-i bī-raḥm-ı hülāgū:**
Gazel 715
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hülagü'nün acımasız askerleri (Cengiz Han'ın torunu ve İlhanlılar devletinin kurucusu olan, ordusunun acımasızlığı ve yağmacılığı ile bilinen Moğol hanı,).
5. Ne bu hūn-rīzī vü ġāretgerī vü bī-bākī
6. Müjeler leşker-i bī-raḥm-ı Hülāgū degül a

leşker-i deycūra:
1. **leşker-i deycūra:**-*a*
Tarih 144
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Karanlık ordu.
39. İtdi bir gūne perīşān leşker-i küffārı kim
40. Leşker-i deycūra eyler anı ancaḳ āftāb

leşker-i düşnām:
1. **leşker-i düşnām:**
Gazel 608
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Küfretme askeri.
9. Olma ol gūne ki ġavġā-yı duḫūl eyleyeler
10. Guşuña leşker-i düşnām ü sipāh-ı nefrīn

leşker-i enbūh:
1. **leşker-i enbūh:**
Tarih 143
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sayısız asker, kalabalık ordu.
11. O baḥr-ı ġayret itdi leşker-i enbūh ile taʿyīn
12. Vezīr-i aʿẓamın mānende-i emvāc-ı kef- der-kef

leşker-i endūh:
1. **leşker-i endūh:**
Gazel 222
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gam askeri.
1. Dildeki leşker-i endūh güẕer bilmezler
2. Sākinān-ı Ḥarem-i ʿaşḳ sefer bilmezler

2. **leşker-i endūh:**
Tarih 121
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Gam askeri.
23. Pirāmenini dūr idemez leşker-i endūh
24. Reh-yāb olamaz bāṭınına gerd-i ḳasāvet

leşker-i eşk:
1. **leşker-i eşk:**
Gazel 321
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı askerleri.
1. Rāh-ı ʿadūyı leşker-i eşk ile urmışuz
2. Dest-i sipihri pençe-i āh ile burmışuz

leşker-i ezhār-ı gülzārı:
1. **leşker-i ezhār-ı gülzārı:**-*ı*
Gazel 811
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi çiçeklerinin ordusu.
3. Ḫazān itdükçe ġāret leşker-i ezhār-ı gülzārı
4. İder naḳş-ı bürīde şeh-nişīn-i cāmdan ḫande

leşker-i ġam:
1. **leşker-i ġam:**
Gazel 268
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam askeri.
5. Pāy-māl eyler idi şimdi bizi leşker-i ġam
6. Ḥaḳḳa minnet pül-i ümmīdi ʿubūr eylemişüz

leşker-i ḫaṭ:
1. **leşker-i ḫaṭ:**
Gazel 605
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin askeri.
5. Leşker-i ḫaṭ ebrūvānın itdi pā-māl-i ġubār
6. İndi püller pāyesine bir zaman miḥrāb iken

leşker-i islām:
1. **leşker-i islām:**
Tarih 144
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Islam askeri, ordusu, Osmanlı Ordusu.
33. Leşker-i İslām ile ol āṣaf-ı ṣāfī-żamīr
34. Gürūh-ı bī-şümārun cengine itdi şitāb

leşker-i istiġfāre:
1. **leşker-i istiġfāre:**-*e*
Gazel 729
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tövbe askeri.
7. Giremez ceyş-i güneh leşker-i istiġfāre
8. Düzd fırṣat bulamaz ṣunmaġa āmādelere

leşker-i istiġfāruñ:
1. **leşker-i istiġfāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tövbe askeri.
7. Niyyet-i Kaʿbe ile menzil-i dilden dönerek
8. Ḳatı yorġunluġı var leşker-i istiġfāruñ

leşker-i küffārı:
1. **leşker-i küffārı:**-*ı*
Tarih 144
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Kafirler ordusu.
39. İtdi bir gūne perīşān leşker-i küffārı kim
40. Leşker-i deycūra eyler anı ancaḳ āftāb

leşker-i maṣrafa:
1. **leşker-i maṣrafa:**-*a*
Gazel 765
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gider askeri, harcama ordusu.
13. Leşker-i maṣrafa ṭāḳat getürülmez Nābī
14. Ḳuvvet iḥsān ide Allāh meġer īrāda

leşker-i nāgeh-res-i imdāda:
1. **leşker-i nāgeh-res-i imdāda:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İmdada yetişecek askerler.
5. Dil ḳalup ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende maḥṣūr
6. Ġaybdan leşker-i nāgeh-res-i imdāda baḳar

leşker-i nāza:
1. **leşker-i nāza:**-*a*
Gazel 769
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cilve ordusu.
7. Ne lāzım zaḫmet-i teklīf-i cünbiş leşker-i nāza
8. İderken ġāret-i dil şeh-levendāne ḳıyāfetle

leşker-i nuṣret:
1. **leşker-i nuṣret:**
Kıt'a 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Galip gelen askerler.
3. Eylesün düşmen-i bed-ḫᵛāhunı ḳahr eylemede
4. Leşker-i nuṣret ü teʾyīd-i İlāhī imdād

leşker-i pindār:
1. **leşker-i pindār:**
Tarih 144
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Böbürlenme askeri, ordusu.
21. Mā-ḥaṣal cūş-ı ġurūr leşker-i pindār ile
22. Tā Ṭuna sahillerinde eyledi medd-i ṭınāb

leşker-i sevdā:
1. **leşker-i sevdā:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevda askeri.
7. Sulṭān-ı ġam nişīmen idelden derūnumı
8. Ṣaḥrā-yı ḳalbe leşker-i sevdā gelür gider

leşker-i ṣubḥ:
1. **leşker-i ṣubḥ:**
Gazel 834
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sabah askeri/ordusu.
9. Sipeh-i şāmı şikest eyleyicek leşker-i ṣubḥ
10. Ḫᵛābgāh itdi perākendesi dīvārumuzı

leşker-i ṭāʿat:
1. **leşker-i ṭāʿat:**
Gazel 705
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İbadet askeri.
11. Düşmen-i dīrīn-i nefs ile cihād-ı ekbere
12. Leşker-i ṭāʿat bulur meydān Āyāṣufiyyeʾde

let yimese:
1. **let yimese:**-*me, -se*
Kaside 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Dövülmek.
21. Dīne vü devlete ṣūret-dih-i naẓm olmaz idi
22. Yımese hāven-i ẕilletde let eczā-yı midād

leṭāfet:
1. **leṭāfetden:**-*den*
Gazel 127
Mısra: **10**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
9. ʿAceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dīde baḳduḳça
10. Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pīrehen ditrer

2. **letāfet:**
Gazel 338
Mısra: **7**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
7. Letāfet ḳaplamış bir gūne cism-i nāz-perverdin
8. Ki dūş-ı ḥüsni nā-tāb-āver-i bār-i nigāh olmış

3. **leṭāfet:**
Gazel 339
Mısra: **2**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
1. Açılmış gül gül olmış ṣafha-i rūyı semenlenmiş
2. Leṭāfet kat kat olmış ʿārıżında nesterenlenmiş

4. **letāfetde:**-*de*
Gazel 388
Mısra: **7**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
7. Gülzār-ı ḥüsni gerçi letāfetde bī-bedel
8. Ammā hevāsınuñ o ḳadar iʿtidāli yoḳ

5. **leṭāfet:**
Gazel 668
Mısra: **1**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
1. ʿİzārına o mehüñ gül disem leṭāfet ile
2. Cebīni mevc-zen-i çīn olur ḥacālet ile

6. **letāfetle:**-*le*
Gazel 769
Mısra: **1**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
1. Nihāl-i gül dinürse ḳadd-i ḫūbāna letāfetle
2. Saña naḫl-i tecellī dinse lāyıḳdur bu ḳāmetle

7. **letāfetde:**-*de*
Gazel 782
Mısra: **3**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
3. ʿArak-rīz-i ḥicāb olmaz o şūḫ ancaḳ letāfetde
4. Düşer reng-i ḥicābum rūyına vaḳt-i temennāda

8. **leṭāfet:**
Gazel 811
Mısra: **8**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
7. Ḥużūrında zemīn-būs eylese her rūz lāyıḳdur
8. Bu riḳḳat bu leṭāfet var mıdur ezhār-ı gülşende

9. **leṭāfeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **152**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
151. Ḫāṣṣiyyetini aḥsen-i taḳvīmüñ aḫẕ idüp
152. Ḥaşr eylemiş vücūduna Ṣāniʿ leṭāfeti

10. **leṭāfetde:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **22**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
21. Ḥaṭṭ-ı Yāḳūt degül ḳıṭʿa-i elmās bile
22. Ḥüsn-i sīmāda leṭāfetde naẓīr olmaz aña

11. **leṭāfetle:**-*le*
Kaside 18
Mısra: **8**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
7. Beyżalar devr-i felek gibi metīn ü muḥkem
8. Birbiri içre leṭāfetle çekilmiş ber-cā

12. **leṭāfetde:**-*de*
Tarih 147
Mısra: **8**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

13. **leṭāfeti:**-*i*
Gazel 184
Mısra: **7**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
7. Ābındaki leṭāfeti mümkin mi söylemek
8. Ser-çeşme-i ḥayāt işidür sermsār olur

14. **leṭāfetde:**-*de*
Gazel 599

Mısra: **15**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
15. Leṭāfetde egerçi mū-miyān meşhūrdur ammā
16. Ṭolar āġūş-ı ḥasret vaṣl-ı ḫūbān-ı ten-āverden

15. **leṭāfetin:**-*i, -n*
Kaside 22
Mısra: **11**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
11. Görüp leṭāfetin ol lālezār-ı dil-keşinüñ
12. Sipihr şebnemin eyler ni̱sār-ı Maġnīsā

16. **leṭāfet:**
Tarih 9
Mısra: **18**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
17. Bu ṣafā meşreb-i laṭīfinde
18. Bu leṭāfet ki anda oldı ʿıyān

17. **letāfet:**
Tarih 26
Mısra: **17**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
17. Letāfet bunda bunca sāye-endāz olduġındandur
18. Cihānuñ pādişāhı dīn-i İslāmuñ nigehdārı

18. **leṭāfet:**
Tarih 92
Mısra: **31**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
31. Bu leṭāfet bu nezāket ki var endāmında
32. Çoḳ degüldür bu serā-perdeye bu ḥüsn ü bahā

18. **letāfeti:**
Tarih 124
Mısra: **6**
Latiflik, güzellik, hoşluk.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti

letāfet-i ḥüsn:
1. **letāfet-i ḥüsn:**
Gazel 543
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin inceliği.
13. Girer mi dāmeni dest-i nigāhdan ġayre
14. O perdelerde midür Nābiyā letāfet-i ḥüsn

letāfet-i ḥüsninde:
1. **letāfet-i ḥüsninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin inceliği.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ kuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

leṭāfet-i laʿlinden:
1. **leṭāfet-i laʿlinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 256
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Lal taşının güzelliği, şeffaflığı.
9. Nābī olur leṭāfet-i laʿlinden aşikār
10. Pest ü bülende ḫaṭ gibi rāz-ı nihānumuz

leṭāfet-i ṭabʿından:
1. **leṭāfet-i ṭabʿından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 11
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Tabiat, yaratılış güzelliği.
87. Eger leṭāfet-i ṭabʿından olsa vāye-peẕīr
88. İderdi bād-ı vezān ile kūh-ı baḫt şitāb

leṭāfet-i taḳrīri:
1. **leṭāfet-i taḳrīri:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Ballandıra ballandıra anlatma.
39. İdüp leṭāfet-i taḳrīri ḫāṭırum teşvīḳ
40. Derūnum olmaġ ile neşʾedār-ı Maġnīsā

levāzım:
1. **levāzımın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **131**
Gerekli olan şeyler, gereçler, ihtiyaçlar.
132. Leyle-i mevlide idüp taʿẓīm
131. İtdi cümle levāzımın tetmīm

levāzım-ı imkāndan:
1. **levāzım-ı imkāndan:**-*dan*
Gazel 606
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mümkün olanların, sonradan yaratılanların ihtiyaç duyduğu şeyler.
9. Fehm eyleyen vücūb-ı vücūdun kemālini
10. Naḳşun bilür levāzım-ı imkāndan olduġın

levāzım-ı şevket:
1. **levāzım-ı şevket:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Azamet, ihtişam için gerekli şeyler.
23. Hep müheyyā levāzım-ı şevket
24. Hep müretteb merāsim-i devlet

levḥ:
1. **levḥi:**-*i*
Gazel 75
Mısra: **10**
İnsan,adam (merdüman'a atfen).
9. Şehr-i Sitānbulun ne güzel merdümānı kim
10. En sāde levḥi nāzik olur nükte-dān olur

2. **levḥi:**-*i*
Tarih 82
Mısra: **52**
Levha, sayfa.
51. Kimi dir kim açıldı perde-i şeb
52. Zührenüñ levḥi oldı cilve-nümā

levḥ ü ḳalem:
1. **levḥ ü ḳalem:**
Kaside 15
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Levh-i mahfuz; Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha.
103. Geldi tebrīke ser-ā-pāy ḳıbāb-ı eflāk
104. Oldı dāmen be-miyān tehniyete levḥ ü ḳalem

levḥa-i ḥüsnine:
1. **levḥa-i ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Tarih 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzellik levhası (yüz).
5. Levḥa-i ḥüsnine cedvel çekdi ressām-ı ezel
6. Ḥüsn-i ḫaṭṭın eyleyüp taʿlīk her bir mūyına

levḥa-i iḫlāṣ:
1. **levḥa-i iḫlāṣ:**
Tarih 108
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Samimiyet levhası.
11. Levḥa-i iḫlāṣ ile Nābī didi tārīḫini
12. Yeñişehr ola maḳarr-ı emn Mollā-zādeye

levḥa-i mecmūʿa-i şehbā:
1. **levḥa-i mecmūʿa-i şehbā:**
Tarih 104
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Halep şehri kitabının sayfası.
15. Ez-cümle maḳām-ı Zekeriyyā-yı nebī kim
16. Ḳadriyle budur levḥa-i mecmūʿa-i Şehbā

levḥa-i mihr ü mehe:
1. **levḥa-i mihr ü mehe:**-*e*
Gazel 487
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay levhası, yüzü.
5. Yalıñuz ṣafha-i mecmūʿalara olmasa ḳayd
6. Levḥa-i mihr ü mehe naḳş-ı cebīn olsa ġazel

levḥa-i ṭāḳında:
1. **levḥa-i ṭāḳında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 12
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kemerin üzerindeki levha.
13. Çerḫ-sāy olsa eger küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl
14. Yine yoḳ levḥa-i ṭāḳında anuñ naḳş-ı devām

levḥa-i zer:
1. **levḥa-i zer:**
Kaside 23
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Altından levha.
21. Olmış ol ẕāt-ı hünermend medār-ı zīnet
22. Levḥa-i zer gibi mecmūʿa-i Maġnisāʾya

levḥa-nüvīsān-ı debistān-ı hüner:
1. **levḥa-nüvīsān-ı debistān-ı hüner:**
Kaside 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Hüner okulunun öğrencileri.
19. Didüm ey levḥa-nüvīsān-ı debistān-ı hüner
20. Ey mebānī-i meʿānīye medar-ı taʿmīr

levḥa-nüvīs-i ṭuġrā:
1. **levḥa-nüvīs-i ṭuġrā:**
Kaside 19
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Tuğra yazan, tuğra çeken.
21. Nām-ı şāhenşehe taʿziminden
22. Olmaġın levḥa-nüvīs-i ṭuġrā

levḥa-pīrā-yı nev-āyīn-eser:
1. **levḥa-pīrā-yı nev-āyīn-e̱ser:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeni tarz eserinin kapağını süsleyen.
1. Āferīn Naʿtī-i ẕībende-güher
2. Levḥa-pīrā-yı nev-āyīn-e̱ser

levḥ-i cism-i zārumda:
1. **levḥ-i cism-i zārumda:**-*u, -m, -da*
Gazel 204
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ağlayan beden sayfası.
11. O şuḫuñ ḫāme-i müjgānı levḥ-i cism-i zārumda
12. ʿAceb mi meşḳ-i istiġnā iderse ṭıfl-ı mektebdür

levḥ-i derūna:
1. **levḥ-i derūna:**-*a*
Gazel 329
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül sayfası.
11. Levḥ-i derūna naḳş olalı fiḳr-i ḫaṭṭ-ı yār
12. Āyine gibi jeng ile germ-ülfet olmışuz

levḥ-i fūlād:
1. **levḥ-i fūlād:**
Kaside 2
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Çelik, çelikten levha.
89. Nūrı āyīne-i vech-i ezelī olmış idi
90. Olmadın çihre-nümā şīşe vü levḥ-i fūlād

levḥ-i ḫāk:
1. **levḥ-i ḫāk:**
Kaside 2
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü, toprağın üstü.
87. Ẕātı āsūde-i gehvāre-i nūr olmış idi
88. Levḥ-i ḫāk olmadın eṭfāl-i mevālīde mihād

levḥ-i ḫayālinde:
1. **levḥ-i ḫayālinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 144
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Hayal levhası.
47. Kimsenüñ levḥ-i ḫayālinde degüldür mürtesem
48. Böyle bir resm-i muvāfıḳ böyle naḳş-ı intiḫāb

levḥ-i hecāya:
1. **levḥ-i hecāya:**-*y, -a*
Kaside 2
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Alfabe sayfası.
69. Aña maʿlūm idi esrār-ı kitāb-ı melekūt
70. Gelmedin levḥ-i hecāya kelimāt-ı eb ü cād

levḥ-i ḥilḳatde:
1. **levḥ-i ḥilḳatde:**-*de*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yaratılış levhası, kainat.
13. O sevād-ı şeb içre buldı vücūd
14. Levḥ-i ḥilḳatde maʿnī-i maḳṣūd

levḥ-i ḥüsne:
1. **levḥ-i ḥüsne:**-*e*
Tarih 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Güzellik levhası.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

levḥ-i ḳaderüñ:
1. **levḥ-i ḳaderüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Her şeyin, insan kaderinin, olmuş ve olacakların âlem yaratılmadan önce Allah tarafından takdir edilerek, üzerine yazıldığı İlahî levha.
83. Aña maʿnāsını keşf eyledi levḥ-i ḳaderüñ
84. Eyleyen Ādemʾi esmā ile ancaḳ irşād

levḥ-i mezār:
1. **levḥ-i mezār:**
Gazel 617
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mezar taşındaki yazı.
5. Naḳş-ı nigīnün āhiri levḥ-i mezār iken
6. Olmaz keşīde dest-i heves ḳayd-ı namdan

levḥ-i sīnemde:
1. **levḥ-i sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 653
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Göğüs sayfası, levhası II Gönül sayfası.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menḳabesi oldı cünūn

levḥ-i taʿvīz-ı ʿālem-i esbāb:
1. **levḥ-i taʿvīz-ı ʿālem-i esbāb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Dünya ve dünya malı için yapılan muskanın levhası.
95. Levḥ-i taʿvīz-ı ʿālem-i esbāb
96. Nüsḫa-i vefḳ-i zümre-i küttāb

levḥ-i żamīr:
1. **levḥ-i żamīr:**
Gazel 146
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül levhası.
9. Naẓm-ı evṣāfuñ yazılmış ṣafḥadur levḥ-i żamīr
10. Fikr-i ḳadd-i dil-peẕīrüñ mıṣraʿ-ı tażmīnidür

leyāl ü eyyām:
1. **leyāl ü eyyām:**
Gazel 865
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gece ve gündüz.
9. Biri birini taʿaddī iderek leyāl ü eyyām
10. Göricek bahār-ı ʿadli ikisi ber-ā-ber oldı

leyāl-i vesvese-hīz-i firāḳda:
1. **leyāl-i vesvese-hīz-i firāḳda:**-*da*
Gazel 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın vesvese verici geceleri.
3. Ey meh leyāl-i vesvese-hīz-i firāḳda
4. Sen gelmeyince ḫāṭıra görsen neler gelür

leyāli vü eyyāmı:
1. **leyāli vü eyyāmı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -

Gece gündüz, gün ve geceler, ömür.

225. Biri birin başa her dem nüvīd-i fetḥ ü ẓafer

226. Geçe leyāli vü eyyāmı her zamān mesrūr

leyālī-i ḥeft:

1. **leyālī-i ḥeft:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
Yedi gece.

197. Ḥeft eyyām ile leyālī-i ḥeft

198. Birbirine be-cāyiş āmed ü reft

leyl ü nehār:

1. **leyl ü nehār:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gece ve gündüz.

9. Düşmiş hevā-yı cism-i laṭifiyle Nābīyā

10. Leyl ü nehār keş-me-keş-i intiẓāra mevc

2. **leyl ü nehār:**
Gazel 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gece ve gündüz.

5. Şāhid-i ṣunʿuñ temāşāsında her leyl ü nehār

6. Dīdede aḥvāl-i müşgān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

3. **leyl ü nehār:**
Kaside 1
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz.

139. Eger leyl ü nehār āmed-şudında geçse miḳdārın

140. Ḥayāt-ı kāʾināta fāsidāt eylerdi istīlā

leyle:

1. **leylede:**-*de*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **123**
Gece (Hz. Muhammed Peygamberin doğum gecesi bağlamında).

124. Ẓulmet-i naḳżdan ider āzād

123. Şemʿ olunsa o leylede īḳād

2. **leyleye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **113**
Gece (Hz. Muhammed Peygamberin doğum gecesi bağlamında).

113. Kim ki eyler o leyleye ikrām

114. İder aḥkām-ı ʿizzetin ihkām

3. **leyleye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **115**
Gece (Hz. Muhammed Peygamberin doğum gecesi bağlamında).

115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm

116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

leyle-i mevlide:

1. **leyle-i mevlide:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sevgilisinin (Hz. Muhammed Peygamber) doğum günü/gecesi.

119. O şeb içre sebīl olan şerbet

120. İder işrāb kevs̱er-i Cennet

leyle-i mevlid-i ḥabīb-i hudā:

1. **leyle-i mevlid-i ḥabīb-i ḫudā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sevgilisinin (Hz. Muhammed Peygamber) doğum günü/gecesi.

1. Oldı hem-ḳadr-i leyle-i isrā

2. Leyle-i mevlid-i ḥabīb-i Ḫudā

leylī:

1. **leylī:**
Gazel 821
Mısra: **16**
Gece.

15. Çeşm-i menāre rūşen olup oldı sine-bāz

16. Leylī nehāre döndügi cāvīd ḳalmadı

lezāʾiz:

1. **lez̠āʾiz̠i:**-*i*
Gazel 821
Mısra: **3**
Hoşlanılacak şeyler, zevkler.

3. Bīdārlıḳ lez̠āʾiz̠i ṭutdı zevāle yüz

4. Şeb-ḫūn-ı ḫᵛāb-ı ġaflete teʿkīd ḳalmadı

2. **lez̠āʾiz̠i:**-*i*
Gazel 826
Mısra: **9**
Hoşlanılacak şeyler, zevkler.

9. Āsāyişüñ lez̠āʾiz̠i geldükçe ḫāṭıra

10. Renc-i firāḳa ḳuvvet-i taḳrīr ḳalmadı

lezāʾiz-i niʿam-ı çerḫden:

1. **lezāʾiz-i niʿam-ı çerḫden:**-*den*
Gazel 280
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Felek nimetlerinin lezzeti.

9. Biz ol nevāl-i ġamuz Nābiyā kʾolur dil-serd

10. Lezāʾiz-i niʿam-ı çerḫden nemek-çeşümüz

lezīz:

1. **lez̠īz̠:**
Gazel 56
Mısra: **1**
Lezzetli, tatlı, hoş.

1. Egerçi bī-şek olur z̠evḳ-i vaṣl-ı yār lez̠īz̠

2. Velīk baña gelür andan intiẓār lez̠īz̠

2. **lez̠īz̠dür:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Lezzetli, tatlı, hoş.

13. Taʿaffünātını yād eyle beyża vü ferḫüñ

14. Piliç lez̠īz̠dür amma çepel bozundısıdur

3. **lez̠īz̠:**
Gazel 702
Mısra: **6**
Lezzetli, tatlı, hoş.

5. Ṣafā-yı bāṭını bundan kıyās mümkindür

6. Lez̠īz̠ olur ne nümāyān olursa rüʾyāda

4. **lezīz:**
Gazel 644
Mısra: **7**
Lezzetli, tatlı, hoş.

7. Zūd-res devlet lezīz ammā ki nā-pāyendedür

8. Devletin ehl-i ḫıred memnun olur teʾḫīrden

lezīz gelür:

1. **lez̠īz̠ gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tatlı, hoş gelmek.

9. Remīde-dillerüñ el gölgesiyle ḳāniʿdür

10. Müsāfirāne gelür sāye-i çenār lez̠īz̠

2. **lez̠īz̠ gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tatlı, hoş gelmek.

13. Nihādı pāk olan erbāb-ı ṭabʿun ey Nābī

14. Gelür mez̠āḳına eşʿār-ı ābdār lez̠īz̠

3. **lez̠īz̠ gelür:**-*ür*
Gazel 458
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tatlı, hoş gelmek.

3. Baña lez̠īz̠ gelür būse z̠evḳ-i vuṣlatdan

4. Olur żiyāfete rāciḥ nevāli mā-ḥażaruñ

lezīz gelürse:

1. **lez̠īz̠ gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 56
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tatlı, hoş gelmek.

5. ʿUluvv-ı rütbe bize iʿtibārsızlıḳdur

6. Gelürse pāye-perestāna iʿtibār lez̠īz̠

2. **lez̠īz̠ gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 56

Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tatlı, hoş gelmek.
11. Benüm mizācuma maʿcūn-ı ṣabr nāfiʿdür
12. Gelürse ġayre eger cām-ı ḫoş-güvār leẕīẕ

leẕīẕ olur:

1. **leẕīẕ olur:***-ur*
Gazel 56
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tatlı, lezzetli olmak.
7. Şeb-i firākda feryād telḫdür yoḫsa
8. Olur mecālis-i vuṣlatda āh u zār leẕīẕ

lezīzin ararsa:

1. **leẕīẕin ararsa:***-r, -sa*
Gazel 440
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Lezzetini aramak, zevkin peşinden koşmak.
9. Olmaḳ gerek mekes gibi ẕillet-peẕīr-i red
10. Nefs-i denī leẕīẕin ararsa nevālenüñ

lezẕāt-ı cihān:
1. **lezẕāt-ı cihān:**
Tarih 116
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dünya lezzetleri.
15. O naḫlı itdi bir nev-bāve iḥsāniyle şīrīn-kām
16. Ki lezẕāt-ı cihān ol mīve-i ümmīde mülḥaḳdur

leẕẕet:
1. **leẕẕetden:***-den*
Gazel 59
Mısra: **7**
Tat, zevk.
7. Leẕẕetden olma telḫī-i ẓāhirle nā-ümīd
8. Deryā ile sefine sefine şeker gelür

2. **leẕẕet:**
Gazel 93
Mısra: **4**
Tat, zevk.
3. Dehān-ālūde olmaz niʿmet-i elvān-ı ʿālemle
4. Dimāġ-ı dilde leẕẕet ḫᵛān-ı yaġmā-yı seherdendür

3. **leẕẕet:**
Gazel 126
Mısra: **14**
Tat, zevk.
13. Ey alan naḫvet ile türşī-i rūdan leẕẕet
14. Leẕẕet aḫlāḳ-ı ḥasenle nemekīn olmadadur

4. **leẕẕet:**
Gazel 696
Mısra: **4**
Tat, zevk.
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce leẕẕet var içinde

5. **leẕẕet:**
Gazel 802
Mısra: **5**
Tat, zevk.
5. Bī-tāze istiʿāre olmaz luġātde leẕẕet
6. Āhū-yı ġayb-ı maʿnī düşmek gerek şikāre

6. **leẕẕeti:***-i*
Gazel 49
Mısra: **5**
Tat, zevk.
5. Bī-çeşm-i hased leẕẕeti yoḳ niʿmet-i cāhuñ
6. Devletlinüñ ārāyişidür dīde-i hussād

7. **leẕẕeti:***-i*
Gazel 83
Mısra: **9**
Tat, zevk.
9. Der-māndesüz ne leẕẕeti var şān u şevketüñ
10. Rūyını baḳlavanuñ aġardur nişesteler

8. **leẕẕeti:***-i*
Gazel 143
Mısra: **9**
Tat, zevk.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir leẕẕeti birdik
10. Eylerse daḫı bāde libāsın müteġayyir

9. **leẕẕeti:***-i*
Gazel 271
Mısra: **12**
Tat, zevk.
11. Gördük ancaḳ mey-i gül-rengi leb-i ḫūbānda
12. Dehen-i ġayrdan o leẕẕeti rāvīyüz biz

10. **leẕẕetine:***-i, -n, -e*
Gazel 384
Mısra: **13**
Tat, zevk.
13. Nābī ṭoyamam leẕẕetine ḫᵛān-ı ḥayātuñ
14. Olmasa ṣonı telḫ -dimāġ-ı ʿadem olmaḳ

11. **leẕẕeti:***-i*
Gazel 413
Mısra: **4**
Tat, zevk.
3. Olsa ẕātī hüner ādemde neyāsā yoḫsa
4. Gūş-māl itmeyicek leẕẕeti yoḳ ṭanbūruñ

12. **leẕẕeti:***-i*
Gazel 416
Mısra: **12**
Tat, zevk.
11. Bozma tedkīk-i füzūlāna ile üstāduñ
12. Nābiyā leẕẕeti aldanmadadur şuʿbedenüñ

13. **leẕẕetinden:***-i, -n, -den*
Gazel 424
Mısra: **8**
Tat, zevk.
7. Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḫsārı meġer
8. Leẕẕetinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ

14. **leẕẕetin:***-i, -n*
Gazel 438
Mısra: **10**
Tat, zevk.
9. Herkesüñ eylemiş erzāḳını āmāde Ḥakīm
10. Gūşdur leẕẕetin idrāk idecek güftāruñ

15. **leẕẕeti:***-i*
Gazel 469
Mısra: **3**
Tat, zevk.
3. Egerçi leẕẕeti inkār olunmaz niʿmet-i vaṣluñ
4. ʿĀceb ʿālemdür ammā şām-ı firḳatde ḫayāl itmek

16. **leẕẕet:**
Gazel 591
Mısra: **12**
Tat, zevk.
11. Dirler aġyārı meẕemmet nemek-i meclisdür
12. Biz de ġıybet idelüm meclise leẕẕet gelsün

17. **leẕẕeti:***-i*
Gazel 591
Mısra: **7**
Tat, zevk.
7. Leb-i sāḳī iledür leẕẕeti ṣahbānuñ da
8. Bāde kim anda nemek olmaya laʿnet gelsün

18. **leẕẕet:**
Gazel 682
Mısra: **7**
Tat, zevk.
7. Olmaz eşʿārında leẕẕet dil-rübāsız ʿāşıḳuñ
8. Ṭūṭiyān āyīne-i ruḫsāre söyler söylese

19. **leẕẕet:**
Gazel 697
Mısra: **7**
Tat, zevk.
7. Dünyāda leẕẕet olmasa olduḳça iḫtiyār
8. Olmazdı ārzū dil-i bī-iḫtiyārda

20. **leẕẕeti:***-i*
Gazel 728
Mısra: **5**
Tat, zevk.

5. Leẕẕeti żāyiʿ olur nāz u niyāzuñ cānā
6. İltizām-ı sitem-i perde-birūndan ṣoñra

21. **leẕẕet:**
Gazel 744
Mısra: **18**
Tat, zevk.
17. Çāşnī-i nāzı eyler sürʿat-ı teslīm-i fevt
18. Leẕẕet olmaz vaṣlda muḥtāc-ı ibram olmasa

22. **leẕẕeti:**-*i*
Gazel 744
Mısra: **13**
Tat, zevk.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ leẕẕeti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

23. **leẕẕeti:**-*i*
Gazel 744
Mısra: **15**
Tat, zevk.
15. Leẕẕeti inkār olunmaz beẕl ü isrāf itmenüñ
16. Āh ẓımnında eger endīşe-i vām olmasa

24. **leẕẕet:**
Gazel 764
Mısra: **2**
Tat, zevk.
1. Muḥīṭüñ naġmesin gūş eylemiş hengām-ı cūşında
2. O leẕẕet müstekindür mevc-i baḥruñ daḫı gūşında

25. **leẕẕet:**
Gazel 842
Mısra: **4**
Tat, zevk.
3. Devlet iki cānibden eger olsa müyesser
4. Telḫ olmaz idi meyde daḫı leẕẕet olurdı

26. **leẕẕeti:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **128**
Tat, zevk.
127. İdüp nerm u dürüşti lāmise bī-çāreye taʿyīn
128. Meşām būya vaḳf itmiş meẕāḳa leẕẕeti ihdā

27. **leẕẕeti:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **17**
Tat, zevk.
17. Mīvesi az ise de leẕẕeti efzūnter olur
18. O dıraḫtun ki ḫıyābān-ı suḫanda ola pīr

28. **leẕẕeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **36**
Tat, zevk.
35. Tāze kenīzekān ise inciẕāb-ı dil
36. Bī-tāblıkda fevt olur anuñ da leẕẕeti

29. **leẕẕeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **38**
Tat, zevk.
37. Rişte-i ṣoḥbet bulıcaḳ imtidād
38. Ḫamsesinüñ leẕẕeti olındı yād

30. **leẕẕet:**
Tarih 9
Mısra: **23**
Tat, zevk.
23. Bunda kim böyle pāk leẕẕet var
24. Şübhe yoḳ olduġında āb-ı cinān

31. **leẕẕetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 515
Mısra: **13**
Tat, zevk.
13. Ne bilür leẕẕetini mīve-i şāh-ı nefesüñ
14. Gūş-ı idrāki olan ḥüsn-i ṣadādan maḥrūm

lezzet alan:

1. **leẕẕet alan:**-*an*
Gazel 126
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Lezzet almak, zevk almak.
13. Ey alan naḫvet ile türşī-i rūdan leẕẕet
14. Leẕẕet aḫlāḳ-ı ḥasenle nemekīn olmadadur

lezzet alur:

1. **leẕẕet alur:**-*ur*
Gazel 833
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Lezzet almak, zevk almak.
15. Miḥnetin añlamayan maṣraf ile īrāduñ
16. Sufreden leẕẕet alur zümre-i ḫuddām gibi

lezzet-çeş olur:

1. **leẕẕet-çeş olur:**-*ur*
Gazel 343
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Lezzetine bakan olmak.
7. Dehān-ı yāri ne ki benden evvel eyler būs
8. Vesāiṭ evvel olur ḫᵛān-ı vaṣla leẕẕet-çeş

lezzet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:

1. **leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Benzer aşağılığı tadan olmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

2. **leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Benzer aşağılığı tadan olmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

3. **leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Benzer aşağılığı tadan olmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

4. **leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Benzer alçaklığı tadan olmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

5. **leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Benzer alçaklığı tadan olmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

6. **leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Benzer alçaklığı tadan olmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

7. **leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Benzer alçaklığı tadan olmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

8. **leẕẕet-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Benzer alçaklığı tadan olmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın

12. Lez̲z̲et-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

9. **lez̲z̲et-çeş-i mezellet-i eşbāh olan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Benzer alçaklığı tadan olmak.
11. İblīsüñ āteş-i ḥasede cān-feşānlıġın
12. Lez̲z̲et-çeş-i mezellet-i eşbāh olan bilür

lez̲z̲et-i āb-ı zülāl:
1. **lez̲z̲et-i āb-ı zülāl:**
Gazel 876
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cennetteki tatlı ve berrak suyun tadı.
11. Bu şiʿr-i nādireden toġru söyle ey Nābī
12. Dehāna lez̲z̲et-i āb-ı zülāl gelmedi mi

lez̲z̲et-i āsāyiş-i dildür:
1. **lez̲z̲et-i āsāyiş-i dildür:**-*dür*
Gazel 50
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönlün emniyet ve huzur bulma lezzeti.
3. ʿAcze haml itmek hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi cehldür
4. Lez̲z̲et-i āsāyiş-i dildür müdārādan murād

lez̲z̲et-i āzādegī:
1. **lez̲z̲et-i āzādegī:**
Gazel 191
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Özgürlüğün tadı.
1. Lez̲z̲et-i āzādegī bī-ārzūluḳlardadur
2. Çāşnī-i istirāḥat nerm-ẖūluḳlardadur

lez̲z̲et-i bedenüñ:
1. **lez̲z̲et-i bedenüñ:**-*üñ*
Gazel 409
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tenin lezzeti (Gömleğin tene temas etmekten aldığı lezzet).
1. Olup rekābete ser-rişte lez̲z̲et-i bedenüñ
2. Girer biribirine tār ü pūdı pīrehenüñ

lez̲z̲et-i būse-i çeşmüñle:
1. **lez̲z̲et-i būse-i çeşmüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 805
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gözü öpmenin verdiği lezzet.
3. Lez̲z̲et-i būse-i çeşmüñle ferāmūş itmiş
4. Yidügin sürme siyāset-kede-i hāvende

lez̲z̲et-i cūş u ẖurūş:
1. **lez̲z̲et-i cūş u ẖurūş:**
Gazel 651
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Coşup taşma lezzeti.
11. Āġūş-ı mevc açar ḳadem-i rüzgârı
12. Şān u şekve vü lez̲z̲et-i cūş u ẖurūş içün

lez̲z̲eti dimāġumda:
1. **lez̲z̲eti dimāġumda:**
Gazel 750
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tadı damağında kalmak, aldığı zevki ya da tadı uzun süre unutamamak.
9. Şeker bulaşıġıveş kāse içre ḳalmışdur
10. Henüz būsesinün lez̲z̲eti dimāġumda

lez̲z̲et-i ġam:
1. **lez̲z̲et-i ġam:**
Gazel 585
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kederi zevki.
9. Lez̲z̲et-i ġam nüsẖa-i ṣunʿuñ temāşāsındadur
10. Kem-ẖıreddür çekmeyen evzāʿ-ı dünyānuñ ġamın

lez̲z̲eti gitmiş:
1. **lez̲z̲eti gitmiş:**-*miş*
Gazel 359
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tadı kaçmak.
7. Ehl-i himemüñ cāyını ẖod-kāmlar almış
8. Niʿmetkede-i himmetüñ lez̲z̲eti gitmiş

lez̲z̲et-i gül-būse-i- laʿli:
1. **lez̲z̲et-i gül-būse-i- laʿli:**-*i*
Gazel 313
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öpmesi gül hissi veren lal taşı gibi kırmızı dudağın lezzeti.
7. Çıḳar mı ẖātırumdan lez̲z̲et-i gül-būse-i- laʿli
8. Nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyenler behremend olmaz

lez̲z̲et-i ẖᵛāb-ı ferāġati:
1. **lez̲z̲et-i ẖᵛāb-ı ferāġati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Herşeyden vazgeçme uykusu zevki.
19. Bāʿis̲ ne irtikābuñ ile itmeġe fedā
20. Tā ṣubḥ olınca lez̲z̲et-i ẖᵛāb-ı ferāġati

lez̲z̲et-i ihmāl:
1. **lez̲z̲et-i ihmāl:**
Gazel 699
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İhmal etme, göz ardı etme lezzeti.
5. Rindānı gürisne komaġa şübhe mi vardur
6. Ol lez̲z̲et-i ihmāl ki var żımn-ı keselde

lez̲z̲et-i laʿlin:
1. **lez̲z̲et-i laʿlin:**-*in*
Gazel 533
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Lal taşına benzeyen kırmızı dudağın tadı.
5. Göstermez idüm kimseye hiç lez̲z̲et-i laʿlin
6. Mühr-i lebüm ol niʿmete ser-pūş idebilsem

lez̲z̲et-i maʿnāya:
1. **lez̲z̲et-i maʿnāya:**-*y, -a*
Gazel 853
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mana lezzeti.
1. Olmasa sufre-i ās̲ārumuzun sāḳıṭası
2. Bulamaz lez̲z̲et-i maʿnāya ẓafer lāḳıṭası

lez̲z̲et-i maʿnī:
1. **lez̲z̲et-i maʿnī:**
Gazel 805
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Mananın lezzeti.
13. Lebdedür lez̲z̲et-i maʿnī ne bilür ehl-i ḳusūr
14. Ard ḥalvā olamaz gendüm iken ẖırmende

lez̲z̲et-i mīve-i cennetden:
1. **lez̲z̲et-i mīve-i cennetden:**-*den*
Gazel 551
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cennet meyvesinin lezzeti.
5. Lez̲z̲et-i mīve-i cennetden olur şīrīn-kām
6. Ṣuvaran eşk-i nedāmetle riyāż-ı ʿamelin

lez̲z̲et-i müdām:
1. **lez̲z̲et-i müdām:**
Gazel 684
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarap lezzeti.
7. Bir kimseye virildügi yoḳ lez̲z̲et-i müdām
8. Bu çār-sūy-ı dād u sitedde maʿāşına

lez̲z̲et-i nāliş:
1. **lez̲z̲et-i nāliş:**
Gazel 459
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnleme, figan lezzeti.
9. Lez̲z̲et-i nāliş olur mūcib-i teʾẖīr-i merām
10. Ne zamān dergeh-i Bārīʾye münācāt itsek

lez̲z̲et-i nāza:
1. **lez̲z̲et-i nāza:**-*a*
Gazel 628
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
İşvenin verdiği zevk.
3. Lez̲z̲et-i nāza gerçi söz yoḳdur
4. Līk z̲evḳ-i niyāza ʿaşḳ olsun

lezzet-i niyāz:
1. **lez̲z̲et-i niyāz:**
Gazel 681
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dua etme, ibadet etme lezzeti.
11. Fevt olmamak murādun ise lez̲z̲et-i niyāz
12. Dil virme māh-pārelerüñ nikḫūsına

lezzet-i nuṭḳ-ı revān-baḫşı:
1. **lez̲z̲et-i nuṭḳ-ı revān-baḫşı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Cana can katan konuşmanın zevki.
57. Lez̲z̲et-i nuṭḳ-ı revān-baḫşı cemāl-i ṣūreti
58. Baḫş ider aʿmālara bīniş semīʿ eyler keri

lezzet-i ʿömr:
1. **lez̲z̲et-i ʿömr:**
Gazel 885
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yaşama zevki, hayatın tadı.
7. Lez̲z̲et-i ʿömr o mıdur kʾolmaya ḫāli bāli
8. Rīsmān-bāz gibi ḫavf u recādan ġayrı

lezzet-i ṣahbādan:
1. **lez̲z̲et-i ṣahbādan:**-*dan*
Gazel 395
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şarabın lezzeti.
3. Hicrān çekerek z̲evḳ-i mülaḳatı unutduḳ
4. Maḫmūr olarak lez̲z̲et-i ṣahbādan uṣanduḳ

lezzet-i şehd:
1. **lez̲z̲et-i şehd:**
Gazel 413
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bal lezzeti.
1. Ḥikmeti hep şeref-i vaḥyiledür zenbūruñ
2. Lez̲z̲et-i şehd ile mūmında dıraḫşān nuruñ

lezzet-i şīrīn-suḫenlicüklerümüz:
1. **lez̲z̲et-i şīrīn-suḫenlicüklerümüz:**-*ler, -ü, -müz*
Gazel 310
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tatlı sözlülüğün lezzeti.
3. Ġarīḳ ider şekeristān-ı Mıṣrı gerd-i kesād
4. Añılsa lez̲z̲et-i şīrīn-suḫenlicüklerümüz

lezzet-i sūziş:
1. **lez̲z̲et-i sūziş:**
Gazel 805
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yanma zevki.
7. Lez̲z̲et-i sūziş ile hīme-i nā-sūḫteye
8. Terbiyet-ḫāne-i gülḫande ider gül ḫande

lezzet-i taḥrīrden:
1. **lez̲z̲et-i taḥrīrden:**-*den*
Gazel 69
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yazmanın verdiği lezzet.
7. Gird-i lebde ḫaṭ-ı nev-ḫīzini taḥrīr itsem
8. Hamenüñ lez̲z̲et-i taḥrīrden ağzı ṣulanur

lezzet-i viṣāle:
1. **lez̲z̲et-i viṣāle:**-*e*
Gazel 382
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sevinci.
1. Ol lez̲z̲et-i viṣāle ki yārüñ rıżāsı yoḳ
2. Bīhūde ḫᵛāhiş eylemenüñ iktiżāsı yoḳ

lezzet-i vuṣlat:
1. **lez̲z̲et-i vuṣlat:**
Gazel 143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zevki.
3. Pāy-ı nefese lerze virür lez̲z̲et-i vuṣlat
4. Eyler bedenüñ āb u hevāsın müteġayyir

lezzetin al:
1. **lez̲z̲etin al:**
Gazel 578
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tadını almak.
1. Ḥiṣṣe-yāb olduñ ise z̲āʿiḳa-i maʿnādan
2. Secde-i dāʿimenün lez̲z̲etin al Ṭūbāʾdan

lezzetin alan:
1. **lez̲z̲etin alan:**-*an*
Gazel 457
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tadını almak.
3. Alınmaz z̲evḳ-i cām-ı vaṣl-ı bī-ḫamyāze-i hicrān
4. Alan firḳat-keşāndur lez̲z̲etin vaḳt-ı mülākātuñ

lezzetini göremem:
1. **lez̲z̲etini göremem:**-*e, -me, -m*
Gazel 403
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zevk almak, tadını almak.
7. Reng-i hestīden es̲er yoḳ ʿadem-i ṣarfa şebih
8. Göremem lez̲z̲etini vāḳıʿasuz ḫᵛāblaruñ

lezzet-perest-i sīne:
1. **lez̲z̲et-perest-i sīne:**
Gazel 295
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ekmeğin lezzetine kanan.
9. Lez̲z̲et-perest-i sīne ḥüsn-i gelūyı bilmez
10. Hep sākin-i Sitānbul seyr-i ḥiṣāra gelmez

lezzet-yāb:
1. **lez̲z̲et-yāb:**
Gazel 599
Mısra: **11**
Lezzet alan.
11. Degüldür lūle lez̲z̲et-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

libā:
1. **libāsın:**-*sı, -n*
Gazel 143
Mısra: **10**
Elbise,giysi.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir lez̲z̲eti birdik
10. Eylerse daḫı bāde libāsın müteġayyir

libās:
1. **libās:**
Gazel 202
Mısra: **13**
Elbise,giysi.
13. Maʿnā-yı tāze tāze libās ile Nābīyā
14. Ḫūbān-ı tāze-rūy gibi böyle beslenür

2. **libāsı:**-*ı*
Gazel 611
Mısra: **2**
Elbise,giysi.
1. İstemezdük ḳāmetin cünbişde bī-bāk olduġın
2. Reşkden servüñ libāsı çāk-ber-çāk olduġın

3. **libāsın:**-*ı, -n*
Gazel 636
Mısra: **4**
Elbise,giysi.
3. Ḫubān-ı maʿānīyi ḳoyan tāze libāsa
4. Ḳudret bulamaz ʿīdde tecdīde libāsın

4. **libāsa:**-*a*
Gazel 667
Mısra: **3**
Elbise,giysi.
3. ʿĀrif libāsa bakmaz ider z̲āta iltifāt
4. Cevher-şinās-ı tīġ çekinmez ġılāfına

5. **libās:**
Kıt'a 82

Mısra: **3**
Elbise,giysi.
3. Yaḳışur saña reh-i bāġçede tāze libās
4. Bu kühen kesme ile bād-ı ṣabāveş esme

6. **libāsında:***-ı, -n, -da*
Gazel 862
Mısra: **2**
Elbise, giysi.
1. Meyüñ bilür naẓar aṣḥābı dil-güşālığını
2. Görince ġūre libāsında ṭūṭiyālığını

libāsa girdügi:
1. **libāsa girdügi:***-düg, -i*
Gazel 430
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Elbise giymek, giyinmek.
15. Gülzār-ı raḥmetün es̱er-i evvelīnidür
16. Gülgūn libāsa girdügi eşk-i nedāmetüñ

libāsa ḳoyamaz:
1. **libāsa ḳoyamaz:***-a, -maz*
Gazel 873
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Giydirmek.
13. Ten-i ʿuryānumı taʿbīr idemez kimse benüm
14. Nābiyā kimse libāsa ḳoyamaz Mecnūnʾı

libāsa ḳoyan:
1. **libāsa ḳoyan:***-an*
Gazel 636
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Giydirmek.
3. Ḫubān-ı maʿānīyi ḳoyan tāze libāsa
4. Ḳudret bulamaz ʿīdde tecdīde libāsın

libās-ı ʿāriyetle:
1. **libās-ı ʿāriyetle:***-le*
Gazel 572
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ödünç, eğreti, emanet elbise.
7. Libās-ı ʿāriyetle farḳı yoḳ ḳaṭʿā tefāḫürden
8. Olan ḥaşmet-nümā cemʿ itdügi māl-ı taṣadduḳdan

libās-ı fāḫir:
1. **libās-ı fāḫir:**
Gazel 421
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Övünç elbisesi.
13. Libās-ı fāḫir ile cilveden ḥicāb eyler
14. Ḥarīm-i Ḥaḳḳa gören iḫtişāşın ecrāmuñ

libās-ı ḫaṭve giyer:
1. **libās-ı ḫaṭve giyer:***-er*
Kaside 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Adım elbisesi giymek (Mana yolculuğuna çıkmak bağlamında).
3. Libās-ı ḫaṭve giyer ebrūvānı şevḳinden
4. Olınca nāṣiye-sā ʾāşıḳān-ı Mevlānā

libās-ı ḫazān ü bahār-ı serv:
1. **libās-ı ḫazān ü bahār-ı serv:**
Gazel 658
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Servi ağacının ilkbaharla güz elbisesi, görüntüsü.
13. Tebdīl-i cāme itmege yoḳ meyli Nābiyā
14. Yek-rengdür libās-ı ḫazān ü bahār-ı serv

libās-ı himmete:
1. **libās-ı himmete:***-e*
Gazel 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kerem elbisesi.
1. Peyām-ı müjde-i luṭfa güşāde gūş-ı ümīd
2. Libās-ı himmete āmāde puşt ü dūş-ı ümīd

libās-ı ḫūnı:
1. **libās-ı ḫūnı:***-ı*
Gazel 873
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kan elbisesi, kanlı elbise (Renk benzerliğinden şarapla kan ilişkilendirilmiştir).
1. Raʿşe ṭutsa nʾola endām-ı dil-i maḥzūnı
2. Şāhid-i meyde yine gördi libās-ı ḫūnı

libās-ı ʾīdāne:
1. **libās-ı ʾīdāne:**
Kaside 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bayramlık.
13. Giyindi tāze nihālān libās-ı ʾīdāne
14. Ṣarındı başına her ġonce āteşīn destār

libās-ı iftiḫār-ı şehriyārān:
1. **libās-ı iftiḫār-ı şehriyārān:**
Kaside 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Sultanların kıvançla giydiği elbise.
33. Zihī Ṣāniʿ ki eyler berg-i tut u kirm-i bed-būdan
34. Libās-ı iftiḫār-ı şehriyārān aṭlas u dībā

libās-ı köhne-i ṣad-pāreden:
1. **libās-ı köhne-i ṣad-pāreden:***-den*
Tarih 68
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yüz yamalı eski elbise.
13. Libās-ı köhne-i ṣad-pāreden idüp taḫlīṣ
14. Ṭonatdı ḫilʿat-ı tāzeyle cism-ı ʿüryānın

libās-ı reng-āmīz:
1. **libās-ı reng-āmīz:**
Tarih 42
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Rengârenk elbise.
33. Nūr giymez libās-ı reng-āmīz
34. Cām-ı rengīni itmese imdād

libās-ı sāyeden:
1. **libās-ı sāyeden:***-den*
Kaside 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Gölge elbisesi, gölge.
23. Libās-ı sāyeden olduñ bürehne-cism itdüñ
24. O deñlü terk-i sivā yā Muḥammed-i ʿArabī

libās-ı seferi:
1. **libās-ı seferi:***-i*
Gazel 867
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yol elbisesi II Savaş elbisesi, zırh.
1. İtdürür kişver-i efvāha sefer güfteleri
2. Giydürür besteler eşʿāra libās-ı seferi

libās-ı şehādete girse:
1. **libās-ı şehādete girse:**
Gazel 651
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Varlık elbisesin giymek, somutlaşmak.
3. Maʿnā-yı ġayb girse libās-ı şehādete
4. Nuṭḳ virmede cilve ider çeşm ü gūş içün

libās-ı taḫtgāh-ı çīn:
1. **libās-ı taḫtgāh-ı çīn:**
Tarih 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çin ülkesi elbisesi.
7. Ne ḫaṭ sevdāger-i Hind ü libās-ı taḫtgāh-ı çīn
8. Ne ḫaṭ ḥüsn-i zemīni reşk- dād-ı Māni vü Bihzād

libās-ı tāze:
1. **libās-ı tāze:**
Kaside 10
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Yeni elbise.
77. Bu faṣl-ı ʿīd ü bahār içre kim umūm üzre
78. Libās-ı tāze giye cümle ādem ü eşcār

libās-ı ten:
1. **libās-ı ten:**
Gazel 558
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Ten elbisesi.
1. Güẕergāh-ı fenā olduġına āḫir libās-ı ten
2. İder her bir güẕerde bir işāret dīde-i süzen

libāsın taġyīr itse:
1. **libāsın taġyīr itse:***-se*
Gazel 73
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tebdil-i kıyafet etmek, görünüşünü değiştirmek.
11. İder erbāb-ı naẓar gördigi sāʿat teşḫīṣ
12. Şāh-ı maʿnī ne ḳadar itse libāsın taġyīr

libās-pūş-ı ẓuhūr itmeden:
1. **libās-pūş-ı ẓuhūr itmeden:***-me, -den*
Gazel 857
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Görünme elbisesini giyen olmak.
5. Bürehne ḳalması ketm-i ʿademde rāciḥdür
6. Libās-pūş-ı ẓuhūr itmeden şikāyetümi

lif sürer:
1. **lif sürer:***-er*
Gazel 208
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Liflemek, lifle temizlemek.
11. Meh-rūylara lif sürer rīş-i sepīdi
12. Ṣabūnculuḳ itmekde ʿaceb rind-i cihāndur

liḥāf:
1. **liḥāfına:***-ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **18**
Örtü, etek.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAli Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim mihr yüz sürerse sezādur liḥāfına

lihāf-ı hacāletde:
1. **lihāf-ı ḫacāletde:***-de*
Gazel 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Utanma, mahcubiyet örtüsü.
11. Mis̱āl-i gülbin-i gül-rīhte şeb-i hicrān
12. Ḳalur lihāf-ı ḫacāletde cāme-ḫᵛāb ġarīb

lihye:
1. **lihyem:***-m*
Tarih 150
Mısra: **4**
Sakal, rîş.
3. Ola mesʿūd u mübārek bula ʿömr-i bisyār
4. İde hem-reng benüm lihyem ile Vāhib-i ṣunʿ

liʾīlāh:
1. **liʾīlāh:**
Gazel 369
Mısra: **1**
Allah için, Allah yoluna, Allah aşkına.
1. Liʾīlāh ise vaʿẓında eger niyyet-i vāʿiẓ
2. Kürsī-i semāvāta çıḳar şöhret-i vāʿiẓ

2. **liʾilāh:**
Gazel 810
Mısra: **5**
Allah için, Allah yoluna, Allah aşkına.
5. Liʾilāh ṣanma cennet ümīdiyledür yine
6. Nefs-i ḫabīs̱ Ḥaḳḳʾa münācāt iderse de

liʾillāhiʾl-ḥamd:
1. **liʾillāhiʾl-ḥamd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **125**
Allaha hamd olsun.
125. Liʾillāhiʾl-ḥamd bir vezīr-i şefīḳ
126. Buldı icrā-yi ḫıdmete tevfīḳ

līk:
1. **līk:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Lâkin, ancak, ama.
3. Oldı tārīkī-i şeb ahumla kat kat līk sen
4. Ṭalʿatünle kangı bezmi māh-tāb itdün bu şeb

2. **līk:**
Gazel 92
Mısra: **18**
Lakin, ancak, ama.
17. Dil-berüñ ḥüsni ḳıyāmetdür egerçi Nābī
18. Līk hengām-ı ḫaṭı daġdaġa-i maḥşeridür

3. **līk:**
Gazel 108
Mısra: **2**
Lakin, ancak, ama.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

4. **līk:**
Gazel 178
Mısra: **14**
Lakin, ancak, ama.
13. Bu cihān nʾolduġını anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

5. **līk:**
Gazel 180
Mısra: **2**
Lakin, ancak, ama.
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevḳi ʾāfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

6. **līk:**
Gazel 296
Mısra: **2**
Lakin, ancak, ama.
1. Ṣūretā biz gerçi bu bezme muʿaḫḫar gelmişüz
2. Līk ṣubḥ-ı āferīnişle berāber gelmişüz

7. **līk:**
Gazel 296
Mısra: **4**
Lakin, ancak, ama.
3. Gerçi ḫayr ü şer meyānında muḫayyer gelmişüz
4. Līk maʿnen ḥükm-i taḳdīre musaḫḫar gelmişüz

8. **līk:**
Gazel 372
Mısra: **17**
Lakin, ancak, ama.
17. Līk ḳaldı bunda meʾnūsān-ı ḫāk-ı dergehün
18. Dil-perīşān ü ḥazin ü giryān el-vedāʿ

9. **līk:**
Gazel 374
Mısra: **22**
Lakin, ancak, ama.
21. Dūr düşdüm āsitān-ı devletüñden ṣūretā
22. Līk maʿnāda mücāvirdür dil ü cān el-vedāʿ

10. **līk:**
Gazel 564
Mısra: **15**
Lakin, ancak, ama.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

11. **līk:**
Gazel 575
Mısra: **12**
Lakin, ancak, ama.
11. Taḫmīs şiʿre cāme vü destār giydürür
12. Pāyına līk kefş yapar müstezād iden

12. **līk:**
Gazel 579
Mısra: **4**
Lakin, ancak, ama.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ḫamūş
4. Ammā açılsa ḫātem olur līk bī-nigīn

13. **līk:**
Gazel 615
Mısra: **13**
Lakin, ancak, ama.
13. Yārān-ı naẓm hep ṭaraf-ı tāze ṭutdı līk
14. Nābī-i ḫaste-dil ṭaraf-ı ʿāşıḳānesin

14. **līk:**
Gazel 628
Mısra: **4**
Lakin, ancak, ama.
3. Leẕẕet-i nāza gerçi söz yoḳdur
4. Līk ẕevḳ-i niyāza ʿaşḳ olsun

15. **līk:**
Gazel 683
Mısra: **2**
Lakin, ancak, ama.
1. Naẓar āyīneye nā-cāʾiz iken şeblerde
2. ʿAḳsidür līk bunuñ cām-ı leb-ā-leblerde

16. **līk:**
Gazel 697
Mısra: **9**
Lakin, ancak, ama.
9. Her toḫm buldı neşv ü nemā līk bulmadı
10. Toḫm-ı ümīd ḫāṭır-ı ümmīdvārda

17. **līk:**
Gazel 784
Mısra: **5**
Lakin, ancak, ama.
5. Sevdā-yı şiʿre düşdi heves līk şāʿirüñ
6. Ben bilmedüm ki baḫtı bu deñlü siyāh ola

18. **līk:**
Gazel 789
Mısra: **9**
Lakin, ancak, ama.
9. Nābī senüñle itdi ḳasem ṣulḥa çerḫ līk
10. Bir āştī-ʿadūdur inanma yemīnine

19. **līk:**
Gazel 851
Mısra: **5**
Lakin, ancak, ama.
5. Söylenür lafz-ı kerem līk vücūdı nā-yāb
6. Gālibā Ḥātim o maʿnāyı bile itmiş ṭay

20. **līk:**
Kaside 2
Mısra: **174**
Lakin, ancak, ama.
173. Pişgāhında ḫiṭāb itmege ḳādir degülem
174. Līk şevḳ-i keremi virdi baña istiʿdād

21. **līk:**
Kaside 8
Mısra: **25**
Lakin, ancak, ama.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

22. **līk:**
Kaside 12
Mısra: **47**
Lakin, ancak, ama.
47. Līk kem-furṣatī-i bed-menişāndan feryād
48. Ki virür važʿları serdī-i deyden peyġām

23. **līk:**
Kaside 12
Mısra: **51**
Lakin, ancak, ama.
51. Līk mümkin mi bu evżaʿa taḥammül ki ider
52. Ādemi her birinüñ bād-ı burūtı sersām

24. **līk:**
Kaside 12
Mısra: **169**
Lakin, ancak, ama.
169. Līk lā-büd ḳalem-i şīve-perest-i şuʿarā
170. Tāze bir vādi-i nā-refte bulur itse ḫırām

25. **līk:**
Kaside 15
Mısra: **188**
Lakin, ancak, ama.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

26. **līk:**
Kaside 18
Mısra: **33**
Lakin, ancak, ama.
33. Şiʿrden ḫayli zamān farıġ idüm līk beni
34. Bī-ḳarār itdi bu ṭuġrādaki ḥüsn-i sīmā

27. **līk:**
Kaside 18
Mısra: **39**
Lakin, ancak, ama.
39. Līk Allāh bu daʿvāma benüm şāhiddür
40. Yoḳ bu medḥümde benüm ẕerre ḳadar būy-ı riyā

28. **līk:**
Kaside 24
Mısra: **73**
Lakin, ancak, ama.
73. Līk ḥilm-i żuʿafā-perveri teʾs̱īr virür
74. Heyzüm-i şuʿle-nümāya yeñiden neşv ü nemā

29. **līk:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **11**
Lakin, ancak, ama.
11. Bir ebr-i sefīd līk merḳūm
12. Bir ḳaṭre-i feyż sırr-ı mektūm

30. **līk:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **29**
Lakin, ancak, ama.
29. Līk itdi beni bu ṭurfe-ṣūret
30. Ġarḳ-ābe-i cūybār-ı ḥayret

31. **līk:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **39**
Lakin, ancak, ama.
39. Līk ḳıldı ḫiṭāba erzānī
40. Cümle mahlūk içinde insānı

32. **līk:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **520**
Lakin, ancak, ama.
519. Gerçi esbāb-ı naẓm vāfirdür
520. Māniʿüm līk żaʿf-ı ḫāṭırdur

33. **līk:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **105**
Lakin, ancak, ama.
105. Līk bir āteş-dem ü ʿİsā-naẓar
106. Gūşesinüñ birini itmiş maḳarr

34. **līk:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **77**
Lakin, ancak, ama.
77. Līk idüp Aḥmed Aġa iʿtiḳād
78. Didi nʾola eyleyelüm inḳiyād

35. **līk:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **101**
Lakin, ancak, ama.
101. Gālib olup līk taḥayyür aña
102. Ḫāṭırına gelmedi bir müddeʿā

36. **līk:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **137**
Lakin, ancak, ama.
137. Līk anuñ müddeti olup medīd
138. Kevkebe-i devleti oldı mezīd

37. **līk:**
Kıt'a 2
Mısra: **13**
Lakin, ancak, ama.
13. Līk şimdi budur ümmīd-i mukīmān-ı Ḥaleb
14. İtmeye refʿ-i Ḫudā sāyesini şehbādan

38. **līk:**
Kıt'a 7
Mısra: **13**
Lakin, ancak, ama.

13. Rū-māle līk dergeh-i devlet-penāhuna
14. Bir kesde yoḳ bu baḫt-ı ḳavī himmetüm gibi

39. **līk:**
Kıt'a 40
Mısra: **3**
Lakin, ancak, ama.
3. Līk hestīsine itdükçe naẓar ey Nābī
4. Gūş-ı cāna irişür naʿra-i Allāh ekber

40. **līk:**
Kıt'a 60
Mısra: **3**
Lakin, ancak, ama.
3. Līk binde birisi ẓāhir ü bāṭın bilmez
4. Ṣūret ü maʿnī ile olduġın Allāh vekīl

41. **līk:**
Kıt'a 97
Mısra: **3**
Lakin, ancak, ama.
3. Līk menʿ eyledi teveccühden
4. Şāmʾda ḫalḳuñ iʿtibārı beni

42. **līk:**
Tarih 6
Mısra: **19**
Lakin, ancak, ama.
19. Līk gūş eyledi Nābī ol dem
20. Kendüden bir suḫan-i derd-engīz

43. **līk:**
Tarih 125
Mısra: **15**
Lakin, ancak, ama.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

44. **līk:**
Tarih 127
Mısra: **81**
Lakin, ancak, ama.
81. Bir iki kimseyi līk itmiş idi bir nice sāl
82. Nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā

45. **līk:**
Tarih 127
Mısra: **83**
Lakin, ancak, ama.
83. Līk olmadı muvaffaḳ biri bir ḫıdmete kim
84. Pādişāha fuḳarādan ide taḥṣīl-i duʿā

46. **līk:**
Tarih 147
Mısra: **4**
Lakin, ancak, ama.
3. Oldı ṭūfān-ı tevārīhe cihān müstaġraḳ
4. Līk hep ṭarz-ı ḳadīm üzre naẓardan geçdi

47. **līk:**
Gazel 71
Mısra: **6**
Ancak, sadece.
5. Gehī bī-iḫtiyār üftādelikler pāy-ı dildāre
6. Degül küstāḫlıḳdan līk dermānsızluġumdandur

līk ammā:
1. **līk ammā:**
Kaside 2
Mısra: **277**
Kelime Tipi: -
Fakat, fakat ancak.
277. Līk ammā ki senüñ şānuñı fikr itdükçe
278. ʿUḳde-i yeʾse gelür dest-i teselliyle güşād

lika:
1. **likası:***-sı*
Gazel 68
Mısra: **4**
Yüz, çehre.
3. Ġurūr-ı cünbiş-i Buḳrātiyānesi ṭursun
4. Faḳaṭ likası ḥakīmüñ marīze ṣıḳletdür

2. **likāsını:***-sı, -n, -ı*
Gazel 143
Mısra: **1**
Yüz, çehre.
1. ʿUşşāḳuñ ider ʿaşḳ likāsını müteġayyir
2. Mestānuñ ider bāde edāsın müteġayyir

3. **liḳādan:***-dan*
Gazel 654
Mısra: **10**
Buluşma.
9. Bu secde-i bīhūde nedür her ḳademüñde
10. Ey ḫāme-i bī-maġz liḳādan mı gelürsin

lika-yı düşmenden:
1. **lika-yı düşmenden:***-den*
Gazel 421
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Düşmanlarla, rakiplerle görüşme.
11. Ne imtiyāzı var āyā lika-yı düşmenden
12. İlāhī kimseye gösterme rūyını vāmuñ

liʾllāh:
1. **liʾllāh:**
Kaside 20
Mısra: **44**
Allah için. Allah yoluna. Allah aşkına.
43. Allāh muʿammer ide o ẕāt-ı şerīfi kim
44. Liʾllāh eyler ehline luṭf u mürüvveti

2. **liʾllāh:**
Tarih 122
Mısra: **2**
Allah için. Allah yoluna. Allah aşkına.
1. Zihī fikr-i ṣavāb u ḳaṣd-ı ḫayr u himmet-ı ʿulyā
2. Ki liʾllāh Ḥażret-i Māhir Efendi eyledi peydā

liʾllāh lafẓında:
1. **liʾllāh lafẓında:***-n, -da*
Tarih 103
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
"Lillah" (Allah için) kelimesi.
59. Elif imdād idüp liʾllāh lafẓında didi tārīḫ
60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten liʾllāh ʿAli Pāşā

lillahiʾl-ḥamd:
1. **lillahiʾl-ḥamd:**
Gazel 118
Mısra: **11**
Allah'a hamdolsun.
11. Lillahiʾl-ḥamd ki ḫalvetkede-i maʿnāya
12. Düzd-ṣūret cühela fırkası nā-maḥremdür

2. **lillāhiʾl-ḥamd:**
Gazel 125
Mısra: **12**
Allah'a hamdolsun.
11. Ḥāl düşvār idi olsa ṣuver u aʿmāle
12. Lillāhiʾl-ḥamd ki Ḥaḳḳʾuñ naẓarı niyyetedür

3. **lillahiʾl-ḥamd:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **352**
Allah'a hamdolsun.
351. ẔEYL
352. Lillahiʾl-ḥamd o şehr-yār-ı be-nām

liʾllāhiʾl-ḥamd:
1. **liʾllāhiʾl-ḥamd:**
Kaside 12
Mısra: **49**
Allah'a hamdolsun.
49. Liʾllāhiʾl-ḥamd degüldür dil-i ġam-muʿtādum
50. Naṣb ile ḳaṣr-ı ṣafā ʿazl ile künc-i ālām

2. **liʾllāhiʾl-ḥamd:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Allah'a hamdolsun.
1. Liʾllāhiʾl-ḥamd olup maʿreke-i ceng tamām
2. Buldı ʿālem yeniden ṣulḥ u ṣalāḥ ile niẓām

3. **liʾllāhiʾl-ḥamd:**
Kaside 13
Mısra: **189**
Allah'a hamdolsun.
189. Liʾllāhiʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-i taṣavvur bu umūr

190. Ḥüsn-i tedbīrüñ ile oldı ḳarīn-i itmām

4. **liʾllahiʾl-ḥamd:**
Kaside 15
Mısra: **73**
Allah'a hamdolsun.
73. Liʾllahiʾl-ḥamd zamānuñda bir āṣaf var kim
74. Ẕātıdur mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḥikem

5. **liʾllahiʾl-ḥamd:**
Kaside 15
Mısra: **106**
Allah'a hamdolsun.
105. Didiler cümle-i āfāḳ mübārek bādā
106. Liʾllahiʾl-ḥamd Ḫudā eyledi itmām-ı niʿam

6. **liʾllāhiʾl-ḥamd:**
Tarih 82
Mısra: **120**
Allah'a hamdolsun.
119. Ḫalkuñ ümīdin itmedi żāyiʿ
120. Liʾllāhiʾl-ḥamd ḥażret-i Mevlā

7. **liʾllāhiʾl-ḥamd:**
Tarih 82
Mısra: **129**
Allah'a hamdolsun.
129. Liʾllāhiʾl-ḥamd gördük ol demi kim
130. Şevketüñ ṣaldı dehre ṣīt ü ṣadā

8. **liʾllahiʾl-ḥamd:**
Tarih 144
Mısra: **1**
Allah'a hamdolsun.
1. Liʾllahiʾl-ḥamd eyleyüp imdād-ı ġaybī fetḥ-i bāb
2. Müjde-i fetḥiyle oldı ḳalb-i ʿālem neşve-yāb

liʾllāhʾl-ḥamd:
1. **liʾllāhʾl-ḥamd:**
Kaside 8
Mısra: **35**
Allah'a hamd olsun.
35. Liʾllāhʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-ı murād itdi cülūs
36. İntiẓār eyledügüñ pādişeh-ı ʿālem-gīr

līmān:

1. **līmāna:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **44**
Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal veya yapay sığınak, liman.
43. Ne ḥāl ise hele pāyāna yetdi müddet-i ġam
44. Teveccüh eyledi līmāna lücce-i şer ü şūr

2. **līmānlıġındadur:**-*lıġ, -, -, -da, -dur*
Gazel 247
Mısra: **10**
Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal veya yapay sığınak, liman II ülke, memleket.
9. Gösterme çīn-i cebini rāḥat murād ise
10. Baḥrün ṣafā-yı ḫāṭırı līmānlıġındadur

3. **līmānuñ:**-*uñ*
Gazel 471
Mısra: **8**
Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal veya yapay sığınak, liman II ülke, memleket.
7. Ḫurūş-ı fırṭınadan cebr-i kesre der-peydür
8. Lisān-ı hāl ile sīmā-yı ḥilmi līmānuñ

4. **līmānı:**-*ı*
Gazel 770
Mısra: **9**
Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal veya yapay sığınak, liman II ülke, memleket.
9. Yeʾs līmānı uçar dāʾire-i çeşminde
10. Nābiyā dil gehi ṭūfan-keş-i āmāl olsa

limanla:
1. **limanlamazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 53
Mısra: **4**
Gemi bir limana girip orada kalmak II Yatışmak, sakinleşmek.
3. Urur sefīne-i ārāmı sāḥil-i yeʾse
4. Bir iki gün daḫı limanlamazsa cūş-ı ümīd

2. **limānladuḳça:**-*duḳ, -ça*
Gazel 246
Mısra: **6**
(Gemi için) bir limana girip orada kalmak II Yatışmak, sakinleşmek.
5. Sünbül ṭakar ferāġat-ı ḫāṭırla başına
6. Limānladuḳça lengerin alup sefīneler

lisān:
1. **lisānuñla:**-*uñla*
Gazel 472
Mısra: **9**
Dil.
9. Hep giydi lisānuñla senüñ kisve-i taḥḳīḳ
10. Maʿnā-yı nihānīsi ḥurūf u kelimātuñ

2. **lisānı:**-*ı*
Gazel 274
Mısra: **11**
Dil.
11. Dilber oldur kim lisānı ola mīzāb-ı kerem
12. Dīde-i ʿuşşāḳına gelmezden evvel nem henüz

3. **lisānum:**-*um*
Kaside 22
Mısra: **42**
Dil.
41. Gelüp o feyż-i nefesden temevvüce yem-i şevḳ
42. Lisānum oldı medāyiḥ-nigār-ı Maġnīsā

4. **lisānında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 25
Mısra: **3**
Dil.
3. Aḥibbānuñ lisānında mis̱āl-i vird dāʾirdür
4. Kerāmetle müʿekked dāstānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

5. **lisānı:**-*ı*
Kıt'a 1
Mısra: **33**
Dil.
33. Miftāh-ı duʿā olmayanuñ saña lisānı
34. Dükkān-ı ümidini kesād eylesün Allāh

6. **lisānda:**-*da*
Tarih 94
Mısra: **16**
Dil.
15. İder meyāmin-i luṭfı o pādişehde ẓuhūr
16. İderse kangı lisānda ẓuhūr o necm-i saʿīd

7. **lisān:**
Tarih 142
Mısra: **29**
Dil.
29. Tārīḫini lisān se tūġ ile didi fetḥ
30. Açdı cihāda bāl ile per sancaḳ-ı şerīf

8. **lisān:**
Gazel 315
Mısra: **6**
Dil, konuşma, laf.
5. Ġarīb himmeti var aġniyā-yı devrānun
6. Lisān ile ṭoyurur āb u nāna yir ḳalmaz

9. **lisānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **92**
Dil, konuşma, laf.
91. Ol cān-feżā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

10. **lisānların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 649
Mısra: **2**
Dil.
1. İtmezdi iltizām-ı veġā dāstānların
2. Firdevsʾi añlayaydi maḥabbet lisānların

lisāna almasa:

1. **lisāna almasa:***-ma, -sa*
Gazel 206
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Diline dolamak, sürekli bahsetmek, ağzında dolaştırmak.
7. Lisāna almasa erbāb-ı zühd rindānı
8. Mis̱āl-i sāġar-ı ṣahbā günāha batmasalar

lisāna geldi:
1. **lisāna geldi:***-di*
Gazel 884
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dile gelmek, söylemek.
5. Cebīn-i nāzı yine mev-rīz-i çīn-i ġażab
6. Göñül temennī-i vuṣlat lisāna geldi gibi

lisānen:
1. **lisānen:**
Gazel 845
Mısra: **7**
Konuşarak, sözlü.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ḫāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

lisān-ı digeri:
1. **lisān-ı digeri:***-i*
Kaside 5
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Farklı bir dil, başka bir üslup.
43. Anı müstaġrıḳ-ı tevḥīd olan idrāk eyler
44. Var lisān-ı digeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

lisān-ı emrine:
1. **lisān-ı emrine:***-i, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Fermanının dili.
59. Lisān-ı emrine tābiʿ teʿānuḳ-ı ḫuṣemā
60. Nigāh-ı ḥükmine nāẓır tevāfuḳ-ı aẓdād

lisān-ı ġayrdan:
1. **lisān-ı ġayrdan:***-dan*
Gazel 469
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Başkasının ağzından/dilinden.
1. Ṭururken ḳuvvet-i ṭabʿ īle taḥṣīl-i meʾāl itmek
2. Lisān-ı ġayrdan deryūzegerlikdür suʾāl itmek

lisān-ı ḥadīdini:
1. **lisān-ı ḥadīdini:***-i, -n, -i*
Gazel 466
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Demir dil, demirden dil.
13. Yoḳ iḫtiyārı ẓabṭa lisān-ı ḥadīdini
14. Ḥarf-i zihī ḳulaġına girmiş kemānlaruñ

lisān-ı ḥāl:
1. **lisān-ı ḥāl:**
Gazel 68
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönül dili (sözle değil hâl ve davranışla anlatma).
9. Mizaçlarda zuhūr-ı ʾillet gehī Nābī
10. Lisān-ı ḥāl ile tefhīm-i ḳadr-i ṣıḥḥatdür

2. **lisān-ı hāl:**
Gazel 471
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül dili (sözle değil hâl ve davranışla anlatma).
7. Ḫurūş-ı fırṭınadan cebr-i kesre derpeydür
8. Lisān-ı hāl ile sīmā-yı ḥilmi līmānuñ

3. **lisān-ı ḥāl:**
Kaside 20
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Gönül dili (sözle değil hâl ve davranışla anlatma).
89. Aña lisān-ı ḥāl gerekdür ki ʿarż ide
90. Medḥinden iktisāb olunan vecd ü ḥāleti

4. **lisān-ı ḥāl:**
Tarih 103
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Gönül dili (sözle değil hâl ve davranışla anlatma).
25. Nigehbān olduġın her ḥāline tevfīḳ-i Rābbānī
26. Lisān-ı ḥāl ile kāfi buña bir şāhid-i aḳvā

5. **lisān-ı ḥāl:**
Tarih 142
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sözle değil hâl ve davranışla anlatma.
9. Virür lisān-ı ḥāl ile ʿaṣr-ı Resūlʾden
10. Bu ʿaṣrda ġuzāta ḫaber sancaḳ-ı şerīf

6. **lisān-ı ḥāl:**
Tarih 116
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Hal dili, bir şeyin görünüşü ile bir mânâ ifade etmesi II Gönül dili.
27. Żarūrī iḫtisāra raġbet itdüm kim bu vādīde
28. Lisān-ı ḳalden zīrā lisān-ı ḥāl enṭaḳdur

lisān-ı ḳalden:
1. **lisān-ı ḳalden:***-den*
Tarih 116
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Söz ile anlatılan mâna, konuşma dili.
27. Żarūrī iḫtisāra raġbet itdüm kim bu vādīde
28. Lisān-ı ḳalden zīrā lisān-ı ḥāl enṭaḳdur

lisān-ı köhnede:
1. **lisān-ı köhnede:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eski dil.
3. Bulunsa tāzece taʿbīr-i nerm-sāze sezā
4. Lisān-ı köhnede āteş şitā bozundısıdur

lisān-ı mevlānā:
1. **lisān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin dili.
35. Meġer ḫalīfe vü aḳṭāb fehm ide ancaḳ
36. Zebān-ı tāze-i cāndur lisān-ı Mevlānā

lisān-ı ʿörfde:
1. **lisān-ı ʿörfde:***-de*
Gazel 737
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Örf ve adet dili.
7. Tamām-ı sāḥa-i ʿālem diyār-ı vāḥiddür
8. Lisān-ı ʿörfde terk-i diyār olınsa bile

lisān-ı şuʿarā:
1. **lisān-ı şuʿarā:**
Gazel 608
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şairlerin dili.
25. Olma ol gūne ki ḥaḳḳuñda lisān-ı şuʿarā
26. Ḳopara ḫāme-i Nābī gibi bir tāze zemīn

lisān-ı topile:
1. **lisān-ı topile:***-ile*
Gazel 121
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Kalelere atılan) topların dili.
7. Kibāre sūʿ-ı ḳaṣdüñ olduġın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

lisān-ı vüḳūʿdan:
1. **lisān-ı vüḳūʿdan:***-dan*
Gazel 692
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Olduğu gibi anlatma dili.
9. Nābī tecāvüz itme lisān-ı vüḳūʿdan
10. Düşmez dehān-ı ṣıdḳa zebān-ı mübālaġa

lisān-ı yārdan:

1. **lisān-ı yārdan:***-dan*
Gazel 341
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dili, ağzı.
3. İdüp taklīd ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere düşmen
4. Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ḫāme uydurmış

lisān-ı zemm:
1. **lisān-ı ẕemm:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hakaret eden bir dil.
5. Sermāye-i tefāhür iken dehre ẕātumuz
6. Şimdi lisān-ı ẕemm ile meẕkūrlardanuz

lisānın ḳaṭʿ eylediler:
1. **lisānın ḳaṭʿ eylediler:***-di, -ler*
Gazel 761
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dilini kesmek, susturmak.
1. Rūyını siyah eyledüginden raḳamuñ da
2. Ḳaṭʿ eylediler ḫalḳ lisānın ḳalemüñ de

lisānum degül:
1. **lisānum degül:***-um*
Gazel 499
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Haddim değil, bana düşmez.
3. Bende ne zehre var ki virem ġaybdan ḫaber
4. Vaṣf-ı dehān-ı yār lisānum degül benüm

livā-yı hak:
1. **livā-yı hak:**
Gazel 101
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hakk'ın sancağı.
13. Ḥadd-i ḳıyāma anda irişdi livā-yı Hak
14. Rifʿatgeh-i ezān u iḳāmet Medīneʾdür

livā-yı hayrüʾl-enām:
1. **livā-yı ḫayrüʾl-enām:**
Kaside 7
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Yaradılmışların en hayırlısı, Hz. Muhammed Peygamberin sancağı.
189. Keşīde pīşgehüñde livā-yı Ḫayrüʾl-enām
190. Ne mümkin olmamaḳ ol rāyet-i hüdā manṣūr

livā-yi şerīʿati:
1. **livā-yi şerīʿati:***-i*
Kaside 20
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Şeriat sancağı.
77. ʿAhdinde oldı maʿreke-i ẓulm ber-ṭaraf
78. Refʿ itdi dest-ı ʿadli livā-yi şerīʿati

livā-yl islām:
1. **livā-yl islām:**
Kaside 12
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
İslam sancağı.
187. Şuḳḳa-i rāyet-i iḳbāli ola ʿālem-gīr
188. Ser ber-efrāḫte olduḳça livā-yl İslām

liyāḳat:
1. **liyākat:**
Gazel 394
Mısra: **1**
Layık, yaraşır, uygun olma.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyāḳat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

2. **liyāḳat:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Layık, yaraşır, uygun olma.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

3. **liyāḳatüm:***-üm*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **132**
Layık, yaraşır, uygun olma.
131. Bir vechle aña nisbetüm yoḳ
132. Bu ʿāṭıfete liyāḳatüm yoḳ

4. **liyāḳat:**
Kaside 13
Mısra: **107**
Layık, yaraşır, uygun olma.
107. Yā kimüñ kevkeb-i baḫtında liyāḳat vardur
108. Ki bu emre ide taḫṣīṣ Ḫudā-yı ʿallām

5. **liyāḳat:**
Kaside 13
Mısra: **111**
Layık, yaraşır, uygun olma.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

6. **liyāḳati:***-i*
Kaside 16
Mısra: **28**
Layık, yaraşır, uygun olma.
27. Bu sinn ü sālde ġaraẓuñ ʿizz ü cāh ise
28. Yoḳ ʿizz ü cāha cism-i nizāruñ liyāḳati

7. **liyāḳati:***-i*
Kaside 16
Mısra: **192**
Layık, yaraşır, uygun olma.
191. Nüh ṣafḥa-i sipihre ṣığışmazken ol şükūh
192. Evrāḳuñ ol maḳāleye ḳandan liyāḳati

liyākat bulunaydı:
1. **liyākat bulunaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 685
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Layık olmak, yaraşır, yakışır olmak.
9. Ḳande urılan sikke-i sulṭān idi Nābī
10. İksīre liyāḳat bulunaydı misümüzde

loḳma:
1. **loḳmasını:***-sı, -nı*
Gazel 106
Mısra: **8**
Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek.
7. Degül mi luṭf-ı Ḥaḳa ʿayb-cūluḳlar
8. Kemīne loḳmasını ṣād-kām alur bulunur

2. **loḳma:**
Gazel 812
Mısra: **3**
Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek.
3. Ol loḳma kʾola çāşnī-i feyżden tehī
4. Teklīf-i cünbiş itmege değmez enāmile

3. **loḳma:**
Gazel 635
Mısra: **11**
Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek II Geçim için lazım olan rızık.
11. Loḳma sermāye-i ġavġā vü fesād olduġına
12. Añlar ehl-i dil olanlar ṣaf-ı dendānından

loḳma görmez:
1. **loḳma görmez:**
Gazel 710
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağzından lokma geçmez, daima aç.
9. Dehān-ı müflisāsā loḳma görmez ṭūl-ı ʿömrinde
10. Egerçi ṣūret-i dendānevār bürc-i bedenlerde

loḳma-i ġaṣbdan:
1. **loḳma-i ġaṣbdan:***-dan*
Gazel 573
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gasbedilmiş, çalınmış lokma, rızık.
7. Loḳma-i ġaṣbdan olmaz mı dehen-şūy-ı ferāġ
8. Gürbe aġzında gören dār-ı fenānuñ mūşın

loḳmān:

1. **loḳmān:**
Gazel 345
Mısra: **12**
Halk geleneğinde değişik kişiliklerle karşımıza çıkan tarihi bir şahsiyettir. Kur'an-ı Kerim'de adına bir süre vardır. Eski Araplar arasında da ünlü olan Lokman'ın bir peygamber veya nebi olduğu hakkında tefsirlerde rivayetler vardır. Ancak çoğunluk, onun salih bir kul olduğunu kabul eder. Anlatılanlara göre o Hikmet ve Hekimliğin piri ve sembolü olarak bilinir.
11. Ḥikmet taleb-i mālda Ḳārūn gibi şimdi
12. Ḫᵛāhişgerī-i loḳmada Loḳmān unudulmış

luʿāb-ı lebin:
1. **luʿāb-ı lebin:**-*in*
Gazel 206
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Dudaklardan akan su.
19. Sicāl-i ʿaşḳ ile ʿāşıḳ ölürdi ey Nābī
20. Eger luʿāb-ı lebin dilberān yalatmasalar

lüb:
1. **lüb:**
Gazel 861
Mısra: **13**
(Şiir için) iç, iç yapı, mana.
13. Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
14. Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā

lübb:
1. **lübbe:**-*e*
Gazel 573
Mısra: **11**
İç,öz.
11. Ḳışrdan geçmeyicek lübbe ẓafer müşkildür
12. Ḳalʿa girmez ele fetḥ itmeyicek varoşın

lübb ile ḳışrdadur:
1. **lübb ile ḳışrdadur:**-*da, -dur*
Kıt'a 62
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öz ile kabuk.
9. Gerçi kim ʿaḳl da bu ḥükme virür vech-i rıżā
10. Lübb ile ḳışrdadur bunda olan naḳş-ı meʾāl

lübb ile ḳışrı:
1. **lübb ile ḳışrı:**-*ı*
Gazel 161
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öz ile kabuk.
7. Añlar bulunur mı diyene lübb ile ḳışrı
8. Bir fikr-i daḳīḳ eyle de pervīzeni göster

lübb ile ḳışruñ:
1. **lübb ile ḳışruñ:**-*uñ*
Gazel 634
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Öz ile kabuk.
5. Lübb ile ḳışruñ ider farḳını işʿāra Ḥakīm
6. Dürri sübḥa def-i ḫᵛānendeye zīnet ṣadefin

lübb-i beyyine:
1. **lübb-i beyyine:**
Tarih 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Apaçık delilin özü.
1. Üç gūne lübb-i beyyine ile didi Nābī
2. Tārīḫ ḳabūl eyleye Allāhu taʿāla

luʿbet:
1. **luʿbetün:**-*ün*
Gazel 693
Mısra: **10**
Oyun (Satranç oyunu bağlamında).
10. Bu luʿbetün şehi reşk eylesün piyādesine
9. Ne māt olur ne hücūm eyler üstine aʿdā

luʿbetgāh:
1. **luʿbetgāhda:**-*da*
Tarih 143
Mısra: **7**
Oyun yeri olan dünya.
7. Bu luʿbetgāhda göstermeġe yek cüzʾi ḳalmışken
8. Ḳażā bāziçe-i tāze felek manṣūbe-i maṣraf

lücce:
1. **lüccede:**-*de*
Gazel 55
Mısra: **7**
Deniz.
7. Ne lüccede var emn ne sahilde ʿaceb mi
8. Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid

2. **lüccenüñ:**-*nüñ*
Gazel 62
Mısra: **10**
Deniz.
9. Ḥicāb-ı ʿārıż-ı maʿnī olan ḥurūf u nuḳaṭ
10. O lüccenüñ ḫas u ḫāşākidür kenāre gelür

3. **lüccesinde:**-*si, -n, -de*
Kaside 1
Mısra: **196**
Deniz.
195. Olınca ol nefesden baḥr-ı ṭabʿum mevc-hīz-i şevḳ
196. Ḳalem tevḥīd-i Bārī lüccesinde oldı reh-peymā

lücce-ı ʿavn-i ezelī:
1. **lücce-ı ʿavn-i ezelī:**
Kaside 13
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Allah'ın ezeli yardımının denizi.
89. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-ı ʿavn-i ezelī
90. Eyledi bendelerin tābe-gelū ġarḳa-i kām

lücce-i bī-kaʿr-ı pür-āşūbda:
1. **lücce-i bī-kaʿr-ı pür-āşūbda:**-*da*
Gazel 565
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kargaşa dolu dipsiz deniz.
11. Bu lücce-i bī-kaʿr-ı pür-āşūbda taḥsīn
12. İmkān-ı teneffüs bulana mevc-i keselden

lücce-i çeşm-i teri:
1. **lücce-i çeşm-i teri:**-*i*
Gazel 582
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yaşlı gözün engin denizi.
3. Bāküm ne benüm dūzaḫuñ āteşkedesinden
4. Almazlar ise lücce-i çeşm-i teri benden

2. **lücce-i çeşm-i teri:**-*i*
Gazel 582
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yaşlı gözün engin denizi.
3. Bāküm ne benüm dūzaḫuñ āteşkedesinden
4. Almazlar ise lücce-i çeşm-i teri benden

lücce-i çeşm-i terümdedür:
1. **lücce-i çeşm-i terümdedür:**
Gazel 58
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yaşlı gözün engin denizi.
7. Āhumdadur kilīd-i ṭılısmāt-ı genc-i rūḥ
8. Āb-ı ḥayāt lücce-i çeşm-i terümdedür

lücce-i feyż-i ezelī:
1. **lücce-i feyż-i ezelī:**
Tarih 127
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Başlangıçsız/öncesiz bolluğun/bereketin denizi.
35. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-i feyż-i ezelī
36. İtdi ḫurşīd-i ʿināyāt-ı ezel basṭ-ı żiyā

lücce-i ḥaḳīḳat-i pür-dürr-i vaḥdetüz:
1. **lücce-i ḥaḳīḳat-i pür-dürr-i vaḥdetüz:**-*üz*
Gazel 285
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Nurla dolu engin hakikat denizi.
7. Ol lücce-i ḥaḳīḳat-i pür-dürr-i vaḥdetüz
8. Kim her ṭaraf vücūd u ʿademdür kenārumuz

lücce-i ḥüsnine:
1. **lücce-i ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 663
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellik girdabı.
3. O perī pençe-i müjgānın açup itdi ḫalās
4. Lücce-i ḥüsnine müstaġrak iken nūr-ı nigeh

lücce-i ʿilm ü hüner:
1. **lücce-i ʿilm ü hüner:**
Kaside 17
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
İlim ve kabiliyet denizi.
41. Lücce-i ʿilm ü hüner baḥr-i muḥīt-i maʿrifet
42. Cümle fennüñ ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi defteri

lücce-i ʿirfān:
1. **lücce-i ʿirfān:**
Gazel 376
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Erdem denizi.
13. Kem ḥabābında ola ḳubbe-i gerdūn pinhān
14. Nābiyā öyle gerek lücce-i ʿirfān vāsiʿ

lücce-i maʿnī:
1. **lücce-i maʿnī:**
Gazel 736
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mana denizi, mana dalgaları.
9. Mevce-i elfāẓa ʿārıżdur rüsūm-ı iḫtilāf
10. Lücce-i maʿnī ḳabūl-ı imtiyāz itmezse de

lücce-i mevvāc-ı cihānda:
1. **lücce-i mevvāc-ı cihānda:**-*da*
Kaside 13
Mısra: **235**
Kelime Tipi: -
Cihanın hırçın denizi.
235. Eylesin lücce-i mevvāc-ı cihānda ebedī
236. Lenger-i baḫtı ile keşti-i devlet-ārām

lücce-i nūrı:
1. **lücce-i nūrı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Işık dalgaları.
124. Ẓulmet-i naḳżdan ider āzād
123. Şemʿ olunsa o leylede īḳād

lücce-i şān u şükūhınuñ:
1. **lücce-i şān u şükūhınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 16
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Şan ve şeref denizi.
189. Ol pādişeh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
190. Tā sāḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

2. **lücce-i şān u şükūhınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 16
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Şan ve şeref denizi.
141. Ol pādişāh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
142. Tā saḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

lücce-i şer ü şūr:
1. **lücce-i şer ü şūr:**
Kaside 7
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Kargaşa ve düzensizlik dalgaları/denizi.
43. Ne ḥāl ise hele pāyāna yetdi müddet-i ġam
44. Teveccüh eyledi līmāna lücce-i şer ü şūr

lücce-i tāʿat:
1. **lücce-i tāʿat:**
Gazel 705
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İbadet denizi.
7. Mevce-i aʿmāl ider enfās ile çerḫe ṣuʿūd
8. Lücce-i tāʿat ider ṭufan Āyāṣufiyye᾿de

lücce-i ṭūfān-ḫurūş-ı hestīdür:
1. **lücce-i ṭūfān-ḫurūş-ı hestīdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Var olma arzusunun coşup kaynayan tufanının engin denizi.
7. Vücūd lücce-i ṭūfān-ḫurūş-ı hestīdür
8. Cihān temevvüc-i deryā-yı āferīnişdür

luġāt:
1. **luġātle:**-*le*
Gazel 802
Mısra: **3**
Kelimeler.
3. Maʿnī-i tāze fikr it itme luġātle memlū
4. Kim eyler iʿtibārı berg-i ne-dāde bāre

2. **luġātde:**-*de*
Gazel 802
Mısra: **5**
Şiir.
5. Bī-tāze istiʿāre olmaz luġātde leẕẕet
6. Āhū-yı ġayb-ı maʿnī düşmek gerek şikāre

lüġaz:
1. **lüġaz:**
Gazel 159
Mısra: **20**
Bilmece, manzum bilmece.
19. Münāsebetledür evżāʿ-ı tesmiye Nābī
20. Lüġaz hele ḳati vāżıh ġazel bozundısıdur

2. **luġaz:**
Gazel 385
Mısra: **3**
Bilmece, manzum bilmece.
3. Luġaz didükleri şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur
4. Ki zīr-i perdede maʿnāsı çoḳ güşāyişi yoḳ

3. **lüġaz:**
Tarih 147
Mısra: **7**
Bilmece, manzum bilmece.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

luḥūm-ı aʿdāyı:
1. **luḥūm-ı aʿdāyı:**-*y, -ı*
Kaside 7
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Düşmanın eti.
153. Tenūr-ı ḥarbde itdi luḥūm-ı aʿdāyı
154. Gıdā-yı fevc-i behāyim kebāb-ı çeng-i nüsūr

lūle:
1. **lūlesi:**-*si*
Gazel 208
Mısra: **17**
Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru.
17. Her lūlesi Nābī ḳalem-i feyz miṡāli
18. İcrā-yı zülāl itmede pākīze-zebāndur

2. **lūlelere:**-*ler, -e*
Kıt'a 67
Mısra: **2**
Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru.
1. Cevr ile çeşmümi pür-āb iderek cānānum
2. Döndi maḳsimde akan lūlelere müjgānum

3. **lūlesi:**-*si*
Tarih 9
Mısra: **29**
Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru.
29. Lūlesi dir gelenlere tārīḫ
30. İçünüz āb-ı kevṡer oldı revān

4. **lūle:**
Tarih 13
Mısra: **11**
Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru.
11. Lūle gördüm zebān-ı ḥāl ile dir
12. Afiyetler içen müselmāna

5. **lūleleri:**-*ler, -i*
Tarih 41
Mısra: **9**

Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru.
9. Çeşm-ı ʿuşşāḳ gibi germ-revān lūleleri
10. Nūrdan rīhte endūde-i saḳf u bāmı

6. **lūleleri:**-*ler, -i*
Tarih 41
Mısra: **13**
Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru.
13. Ṭayyib ü ṭāhīr ider lūleleri insānı
14. Gösterür ferş-i ruḫām āyīneveş ecsāmı

7. **lūle:**
Gazel 599
Mısra: **11**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
11. Degüldür lūle lez̠z̠et-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

8. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **1**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
1. O māh-rūy-ı duhān-sūza zībdür lūle
2. Viṣāle vāsıṭadur hem raḳībdür lūle

9. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **2**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
1. O māh-rūy-ı duhān-sūza zībdür lūle
2. Viṣāle vāsıṭadur hem raḳībdür lūle

10. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **4**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
3. Olur viṣāli ile āremide ḫāṭırlar
4. Nedīm-i ḫoş-nefes-i dil-firībdür lūle

11. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **6**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
5. Ḳomaz dilinde keder taşa ursalar başın
6. Yine muḫālefet itmez necībdür lūle

12. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **8**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
7. Gözi dehānı ile kīsesindedür halkuñ
8. Hemīşe vaḳf-ı firāz ü nişībdür lūle

13. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **10**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
9. Gehī ayāga çalarlar metāʿ-ı rāyic iken
10. Taḥammül itmede ammā ʿacībdür lūle

14. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **11**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
11. İmāme aġzın öper āteşine lūle yanar
12. Bu kārgāh-ı cezāda ġarībdür lūle

15. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **12**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
11. İmāme aġzın öper āteşine lūle yanar
12. Bu kārgāh-ı cezāda ġarībdür lūle

16. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **14**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
13. Egerçi meşrebi yābisce gösterür ammā
14. Velīk būse-i lebde lebībdür lūle

17. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **16**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
15. Müdām devrde dest ü dehān-ı yārānı
16. Ḥarīf-i germ-rev-i bī-şekībdür lūle

18. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **18**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
17. Sipihr meclis-i rindāna bürc-i nārīdür
18. Anuñçün āteş ile hem-naṣībdür lūle

19. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **20**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
19. Başında āteş-i sūzān duhānı çerḫe revān
20. Yine şikāyete gelmez edībdür lūle

20. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **22**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
21. Gürūh-ı ṣafreviyāna maraż-fizā ammā
22. Mizāc-ı balġamiyāna tabībdür lūle

21. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **24**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

22. **lūle:**
Gazel 727
Mısra: **26**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
25. Yanup yaḳılmayan olmaz sezā-yı bezm-i ḳabūl
26. Baḳılsa aṣlına Nābī muṣībdür lūle

23. **lūlecigi:**-*i*
Kıt'a 31
Mısra: **3**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
3. Tütüni gerçi güzel lūlecigi müstaʿmel
4. Çakmağın seyr idicek āhını alçak didiler

24. **lülesin:**-*si, -n*
Kıt'a 31
Mısra: **1**
Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

lūle-ṣıfat:
1. **lūle-ṣıfat:**
Gazel 309
Mısra: **14**
Lüle gibi (Lüle, içine tütün basılıp içmeye yarayan eşya).
14. Nābiyā lūle-ṣıfat her kim ise düşmenümüz
13. Ola surāḫ be-dil dūd be-leb sūz be-ser

lūʿlū:
1. **lūʿlū-mis̠āl:**
Gazel 195
Mısra: **8**
İnci gibi.
7. Mıstar-keşīde safhadaki naẓm-ı ābdār
8. Lūʿlū-mis̠āl rişte-i hem-vārdan geçer

lüʾlü-i insān-ı kāmildür:
1. **lüʾlü-i insān-ı kāmildür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kemale ermiş, olgun insan incisi, ruhu, özü.
1. Āferīnişden ne deryādur ne sāḥildür ġaraż
2. Ne ṣadefden lüʾlü-i insān-ı kāmildür ġaraż

lüʾlü-i tevriye:

1. **lüʾlü-i tevriye:**
Kıt'a 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tevriye incileri (Tevriye; Bir söz içinde birden çok anlamı olan bir kelimeyi en uzak anlamını kastederek kullanma).
5. Lüʾlü-i tevriye vü gevher-i īhām o ḳadar
6. Görmedüḳ çıkduġını Ḥaḳ bu ki bir deryādan

lūʿlū-yı deryā-yı ḥaseb:
1. **lūʿlū-yı deryā-yı ḥaseb:**
Tarih 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Asalet denizinin incisi.
1. Āṣaf ibni āṣaf İbrāhīm Pāşā-yı kerīm
2. Mihr-i gerdūn-ı şeref lūʿlū-yı deryā-yı ḥaseb

lūʾlu-yı lālā:
1. **lūʾlu-yı lālā:**
Gazel 850
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Parlak inci.
16. Muḫtefī oldı ṣadefde lūʾlu-yı lālā gibi
15. Mesned-i ʿulyādan itdi āb-ı nīsānveş nüzūl

lūʾlu-yı mefhūmdur:
1. **lūʾlu-yı mefhūmdur:***-dur*
Gazel 50
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Manalar incisi.
9. Mevcler saṭr ü şikenler lafẓ ü ḳaṭre noḳṭadur
10. Lūʾlu-yı mefhūmdur teʾlīf-i deryādan murād

luʾlu-yı şehvār:
1. **luʾlu-yı şehvār:**
Gazel 564
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İri inci tanesi.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

luṭf:
1. **luṭfuñdan:***-u, -ñ, -dan*
Gazel 3
Mısra: **2**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Terk-i maṭlabdur bu maṭlabgāhda maṭlab baña
2. Eyle luṭfuñdan müretteb maṭlabum yā Rab baña

2. **luṭfıyla:***-ı, -y, -la*
Gazel 21
Mısra: **3**
Yardım, inayet, ihsan.
3. Luṭfıyla bir piyāle ṣunaydı o dil-rübā
4. Bezm-i ṭarabda eyler idüm kendümi kebāb

3. **luṭfı:***-ı*
Gazel 34
Mısra: **17**
Yardım, inayet, ihsan.
17. Luṭfı ʿukalā ṣāḥib-i ẓıldan ider ümmīd
18. Nā-dandur iden sāye-i bī-cāna teşebbüs̠

4. **luṭfa:***-a*
Gazel 36
Mısra: **4**
Yardım, inayet, ihsan.
3. Nigāh-ı germ ile nerm oldı ḳalbi bir miḳdār
4. Yaḳīnüm oldı ki luṭfa nigāh olur bāʿis̠

5. **luṭfına:***-ı, -n, -a*
Gazel 45
Mısra: **6**
Yardım, inayet, ihsan.
5. Mīzān-ı ḥaḳīḳat eger vezn olunursa
6. Hem-seng olamaz luṭfına cevr ü sitem-i çerḫ

6. **luṭf:**
Gazel 197
Mısra: **2**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

7. **luṭfını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 83
Mısra: **13**
Yardım, inayet, ihsan.
13. Nābī kerīmüñ anlar ise luṭfını ʿuşāt
14. ʿArża cerīde-i günehin kendi desteler

8. **luṭfa:***-a*
Gazel 135
Mısra: **4**
Yardım, inayet, ihsan.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemāñ o luṭfa sezāvārlıḳdadur

9. **luṭfa:***-a*
Gazel 157
Mısra: **4**
Yardım, inayet, ihsan.
3. Biz ḳande ḳande geşt ü güẕār-ı ḥarīm-i yār
4. Erziş neden o luṭfa o iḳbālümüz mi var

10. **luṭf:**
Gazel 192
Mısra: **11**
Yardım, inayet, ihsan.
11. Nābī piyāle luṭf içün efvāhı devr ider
12. Keyfiyetini anlamayan derd-i ser ṣanur

11. **luṭfına:***-ı, -n, -a*
Gazel 310
Mısra: **9**
Yardım, inayet, ihsan.
9. Ne ihtimāl o elif ḳaddün ola luṭfına dāl
10. Ḫamīde ḳadd ile pīr-i kühenlicüklerümüz

12. **luṭf:**
Gazel 482
Mısra: **2**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Mū-be-mū ḥüsn ile āmīḫtedür rūy-ı Ḫalīl
2. Rū-be-rū luṭf ile engīḫtedür ḫūy-ı Ḫalīl

13. **luṭfına:***-ı, -n, -a*
Gazel 484
Mısra: **17**
Yardım, inayet, ihsan.
17. Muḥtāc iken ebnā-yı cihān luṭfına Nābī
18. Pā-māllıġa ṣabrda hem-ṭabʿ-ı zemīn ol

14. **luṭfından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 486
Mısra: **11**
Yardım, inayet, ihsan.
11. Luṭfından ebr-i raḥmet ider rūyumuz sefid
12. Yoḫsa bizüm icāreli ḳaṣṣārumuz degül

15. **luṭf:**
Gazel 515
Mısra: **21**
Yardım, inayet, ihsan.
21. Luṭf ile ġonce-güşāyān-ı ḳulūbüñ Nābī
22. Olmasuñ gülşene iḳbāli ṣabādan maḥrūm

16. **luṭfuñla:***-uñ, -la*
Gazel 537
Mısra: **14**
Yardım, inayet, ihsan.
13. İşte geldi Nābī-i dil-ḫaste ḫāk-i pāyuña
14. Eyle zaḫm-ı cürmine luṭfuñla merhem eʾs-selām

17. **luṭfı:***-ı*
Gazel 666
Mısra: **4**
Yardım, inayet, ihsan.
3. Hir şikāfı dile bir fürce-i āzādīdür
4. Luṭfı çoḳ ġamzesinüñ sīne-i şad-çākümde

18. **luṭfiyle:***-i, -y, -le*
Gazel 724
Mısra: **12**
Yardım, inayet, ihsan.
11. Nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān Aḥmedīʾde Nābiyā
12. Döndi iki āṣafun luṭfiyle ḳalbüm gülşene

19. **luṭfıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 782
Mısra: **14**
Yardım, inayet, ihsan.
13. Muṣāḥib Mustafā Pāşā᾽nuñ olsun devleti efzūn
14. Ne gördükse anuñ luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda

20. **luṭfdur:**-*dur*
Gazel 852
Mısra: **1**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Luṭfdur ehl-i dilün vāsıṭa-i tesḫīri
2. Sīm ü zerden olur āzādelerüñ zencīri

21. **luṭfı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **165**
Yardım, inayet, ihsan.
165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ḳābil-i inkār
166. Meġer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

22. **luṭfı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **167**
Yardım, inayet, ihsan.
167. Eger kim ism-i Settāruñ mededkār olmasa luṭfı
168. İderdük iḳtiżā evvel ḳademde olmaġı rüsvā

23. **luṭfınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 2
Mısra: **101**
Yardım, inayet, ihsan.
101. Luṭfınuñ ḳadrini bildürmek içündür muṭlaḳ
102. Iṣṭılāḥāt-ı fünūn içre bulunmak ebʿād

24. **luṭfdur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **49**
Yardım, inayet, ihsan.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

25. **luṭfı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **77**
Yardım, inayet, ihsan.
77. Feżā-yı ʿāṭıfete luṭfı cūy-ı hᵛāhiş-şūy
78. Cihān-ı mekremete ṭabʿı gülşen-i şād-āb

26. **luṭfına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 11
Mısra: **89**
Yardım, inayet, ihsan.
89. O kimse kim ola bir kerre luṭfına maẓhar
90. Mis̱āl-i düzd gelür gelse çeşm-i baḫtına ḫᵛāb

27. **luṭfından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 11
Mısra: **47**
Yardım, inayet, ihsan.
47. Velīk itmek içün iʿtiẕār luṭfından
48. Budur ben añladuġum şimdi saña fikr-i ṣavāb

28. **luṭfuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 13
Mısra: **192**
Yardım, inayet, ihsan.
191. Ḥall-i işkāl-i ṭılısmāt-ı umūr-ı mülke
192. İtmiş üstād-ı ezel luṭfuñı miftāḥ-ı merām

29. **luṭfı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **65**
Yardım, inayet, ihsan.
65. O deñlü luṭfı sever kim kitāb-ı ṭabʿında
66. Yazılmamış kelimāt-ı keremden özge sevād

30. **luṭfını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 20
Mısra: **95**
Yardım, inayet, ihsan.
95. Görmekdeyüz vesāʾit ile gerçi luṭfını
96. Bī- vāsıṭa müyesser ola belki niʿmeti

31. **luṭf:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **127**
Yardım, inayet, ihsan.
127. Bu luṭf ki oldı mis̱li nādir
128. Kim olur edā-yı şükre ḳādir

32. **luṭfa:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **103**
Yardım, inayet, ihsan.
103. Bu luṭfa cenāb-ı Rabbü᾽l-erbāb
104. Ol rütbe ricālin itdi esbāb

33. **luṭf:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **455**
Yardım, inayet, ihsan.
455. Meşrebi luṭf u pīşesi iḥsān
456. Ḥātim-i vaḳt ü Caʿfer-i devrān

34. **luṭfı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **197**
Yardım, inayet, ihsan.
197. Eylese luṭfı ḳaṣd-ı dil-cūyı
198. Rūḥ-ı ḫātemdür āferīn-gūyı

35. **luṭfına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **434**
Yardım, inayet, ihsan.
433. Nicesin itdi ḫākdan berter
434. Nicesin itdi luṭfına maẓhar

36. **luṭfını:**-*ı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **284**
Yardım, inayet, ihsan.
283. Olmasın belki birine maḳbūl
284. Eyleye saña luṭfını mebzūl

37. **luṭfuñı:**-*uñ, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **536**
Yardım, inayet, ihsan.
535. Yā İlāhī ʿadūsını zār it
536. Luṭfuñı kendüye ḳafādar it

38. **luṭf:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **364**
Yardım, inayet, ihsan.
363. Nāmı da ola taḫt-ı zerde muḳīm
364. Ola meftūḥ luṭf ile bābı

39. **luṭfuñuzı:**-*uñ, -uz, -ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **60**
Yardım, inayet, ihsan.
59. Didi ki ey zümre-i ṣāfī-nihād
60. Luṭfuñuzı eylesün Allāh ziyād

40. **luṭfuñ:**-*u, -ñ*
Kıt'a 1
Mısra: **38**
Yardım, inayet, ihsan.
37. Cezb itmek içün ḳalbini merdān-ı Ḫudā᾽nuñ
38. Luṭfuñ sebeb-i ḥubb u vidād eylesün Allāh

41. **luṭfı:**-*ı*
Kıt'a 6
Mısra: **8**
Yardım, inayet, ihsan.
7. Kim alursa eline cībine girmekde hemān
8. Görmedüm luṭfı gibi şāhid-i bī-pervāyı

42. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kıt'a 64
Mısra: **4**
Yardım, inayet, ihsan.
3. Nice tekmīline olduysa sebeb bu es̱erün
4. Eyle nokṣānlarını sen daḫı luṭfuñla tamām

43. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kıt'a 75
Mısra: **2**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Pāy-ı ḫāme oldı bārānveş güher-pāş-ı s̱enā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

44. **luṭfından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 16
Mısra: **52**
Yardım, inayet, ihsan.
51. Senüñ gibi vezīre mālik olmaḳ başḳa devletdür
52. Ḫudā itdi ḫidīve kendü luṭfından seni iʿṭā

45. **luṭfiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 24
Mısra: **14**
Yardım, inayet, ihsan.
13. Pādişāhuñ sāye-i iḳbāl ü cāhında müdām

14. İkisin daḫı muʿammer ide luṭfiyle Ḫudā

46. **luṭfına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 30
Mısra: **15**
Yardım, inayet, ihsan.
15. Dem-be- dem bād-ı ṣabānuñ luṭfına muʿtād olup
16. Çeşmin açmış cānib-i deryāya her bir manẓarı

47. **luṭf:**
Tarih 31
Mısra: **2**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳa hezārān hezār ḥamd ü s̱enā
2. Ki itdi luṭf ile bu ʿabd-i kemterin iḥyā

48. **luṭfda:**-*da*
Tarih 52
Mısra: **28**
Yardım, inayet, ihsan.
27. Taʿmīrine teveccüh idüp bez̠l-i māl ile
28. Gösterdi luṭfda yed-i beyzā-yı Mūsevī

49. **luṭf:**
Tarih 115
Mısra: **4**
Yardım, inayet, ihsan.
3. Ṣadr-ı aʿẓam olduġında devlet ü iḳbāl ile
4. Nābī-i dāʿīye çoḳ luṭf firāvān eyledi

50. **luṭf:**
Tarih 127
Mısra: **1**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Bir çerāġı kʾide luṭf ile fürūzān Mevlā
2. Nefes-i serd ile itmek nice mümkin itfā

51. **luṭf:**
Tarih 129
Mısra: **3**
Yardım, inayet, ihsan.
3. Luṭf ile bir gün cebe-ḫānesini teşrif idüp
4. Bu ocaġı gördi çeşm-i iltifātına sezā

52. **luṭfına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 138
Mısra: **41**
Yardım, inayet, ihsan.
41. Eylemiş luṭfına ol gevher-i pāki taḫṣīṣ
42. Naẓar-ı dāver-i devrāna hezārān taḥsīn

53. **luṭfı:**-*ı*
Gazel 401
Mısra: **2**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Ṣanma kim zāyiʾ olur ḫıdmeti feryād-resüñ
2. Reh-zene ḳāfileden luṭfı füzūndur ceresüñ

54. **luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 568
Mısra: **1**
Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi.
1. İlāhī āfiyet vir bu dil-i bīmāre luṭfuñdan
2. Talebkār-ı müdāvā olsun eyle çāre luṭfuñdan

55. **luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 568
Mısra: **2**
Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi.
1. İlāhī āfiyet vir bu dil-i bīmāre luṭfuñdan
2. Talebkār-ı müdāvā olsun eyle çāre luṭfuñdan

56. **luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 568
Mısra: **6**
Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi.
5. Ḫazīneñde ṭururken ṣad hezārān dārū-yı ṣıḥḥat
6. Gözüm vaḳf eyleme dükkānçe-i ʿattāre luṭfuñdan

57. **luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 568
Mısra: **8**
Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi.
7. O maʿcūn-ı ʿināyetden ki ṣıġmaz ismi kānuna
8. Şifābaḫş eylesin gönder baña bir pāre luṭfuñdan

58. **luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 568
Mısra: **10**
Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi.
9. Degül bu ḫastelikde her zamān dir Nābī-i bīmār
10. Devā-yi ʿāfiyet ümmīd ider hemvāre luṭfuñdan

59. **luṭfiyle:**-*i, -y, -le*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **43**
Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi.
43. Oldı luṭfiyle zümre-i inṣān
44. Ḳābil-i ʿaḳl u lāyıḳ-ı ʿirfān

60. **luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 568
Mısra: **4**
Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi.
3. Ser ü dūşum esīr-i pister ü bālin-i ʿilletdür
4. Bu süflīlerden āzād it beni yek-pāre luṭfuñdan

61. **luṭf:**
Gazel 237
Mısra: **9**
Yardım, inayet, ihsan.
9. Geh luṭf u geh ʿiṭābuñ ile eglenür göñül
10. Nābī gibi benüm daḫı rūz u şebüm budur

62. **luṭf:**
Gazel 278
Mısra: **1**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Luṭf ile hāsed-i bed-ḫᵛāha nedāmet gelmez
2. Telḫ olan mīveye sükkerle halāvet gelmez

63. **luṭf:**
Gazel 465
Mısra: **2**
Yardım, inayet, ihsan.
1. Merhem olmaġa çalış zaḫmına dil-rīşlerüñ
2. Dil-i virānını yap luṭf ile dervīşlerinüñ

64. **luṭfı:**-*ı*
Gazel 97
Mısra: **12**
Yardım, inayet, ihsan.
11. İder bālā-yı hūşum ġarḳa-i pey-der-pey-i saġar
12. Baña sāḳī-i bezmüñ luṭfı miḳdārumdan efzūndur

65. **luṭfiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 28
Mısra: **7**
Yardım, inayet, ihsan.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

luṭf eyler:
1. **luṭf eyler:**-*r*
Gazel 242
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Iyilik yapmak/ iyi davranmak, iyilikte bulunmak.
13. Mükrim İbrāhīm Pāşā Ḥażret-i Ḥaḳ dostudur
14. Düşmenine daḫı luṭf eyler bilür bilmezlenür

luṭf ide:
1. **luṭf ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, iyilik etmek.
129. Luṭf ide ʿaleʾl-ḫuṣūṣ o yek-tā
130. Kim mis̠li degül cihānda peydā

2. **luṭf ide:**-*e*
Kıt'a 2
Mısra: **9**

Kelime Tipi: -
Bağışlamak, iyilik etmek.
9. İde luṭf ile nigehbānlıġını ḥażret-i Ḥaḳ
10. Ḫāṭır-ı ṣāfī ḳabūl itmedügi daʿvādan

lutf idecekdür:
1. **luṭf idecekdür:***-ecek, -dür*
Kaside 14
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, iyilik etmek.
131. O gūne luṭf idecekdür saña o kān-ı kerem
132. Ki gūş idince ġamından helāk ola ḥussād

lutf ile kahrı:
1. **luṭf ile ḳahrı:***-ı*
Kaside 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan ve azap.
15. Luṭf ile ḳahrı biribirinüñ āyīnesidür
16. ʿĀlemüñ naẓm-ı ḳıyāmına sebebdür eżdād

lutf it:
1. **luṭf it:**
Tarih 26
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
15. Ḫazānsuz gül görüp ṣād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

lutf olmazsa:
1. **luṭf olmazsa:***-maz, -sa-z, -sa*
Gazel 617
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütfetme.
17. Ḥālüm ḫarāb ʿakibetüʾl-emr Nābiyā
18. Olmazsa luṭf ḥażret-i Rabbüʾl-enāmʾdan

lutf u ʿatā:
1. **luṭf u ʿaṭā:**
Gazel 128
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bağış ve yardım.
1. Vażʿ-ı felek mi mihr ü vefa ṣūretindedür
2. Hep cevrdür ki luṭf u ʿaṭā ṣūretindedür

2. **luṭf u ʿaṭā:**
Tarih 82
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
İyilik ve cömertlik.
95. Çākerāsā ider yanınca ṣitāb
96. Bir iki bende nāmı luṭf u ʿaṭā

3. **luṭf u ʿaṭā:**
Tarih 127
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik ve cömertlik.
101. Andan ümmīd olunur merḥamet-i rūḥānī
102. Umulursa yine andan umulur luṭf u ʿaṭā

lutf u ʿatā itdi:
1. **luṭf u ʿaṭā itdi:***-di*
Tarih 129
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Lutuf ve ihsan eylemek.
5. Bendegānınun görüp ādāb u ḥüsn-i ḫıdmetin
6. İtdi ilbās-ı ḫilaʿdan ġayri çoḳ luṭf u ʿaṭā

lutf u ʿatādur:
1. **luṭf u ʿaṭādur:***-dur*
Gazel 63
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik ve cömertlik.
11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ
12. Dehen-i ḫalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

lutf u ihsān-ı bī-ʿaded:
1. **luṭf u iḥsān-ı bī-ʿaded:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **348**
Kelime Tipi: -
Sayısız, hesapsız iyilik ve lütuf.
347. Yā İlāhī baña meded senden
348. Luṭf u iḥsān-ı bī-ʿaded senden

lutf u kahr:
1. **luṭf u ḳahr:**
Gazel 357
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve kahır.
9. Enbiyāyı eylemiş ḥükkāma Nābī vasıta
10. Luṭf u ḳahr u ḫayr ü şerri cümle taʿrīf eylemiş

lutf u kahrdan:
1. **luṭf u ḳahrdan:***-dan*
Kaside 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İhsan ve azap.
11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

lutf u kahr-ı yār:
1. **luṭf u ḳahr-ı yār:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilini lütuf ve kahrı, ihsan ve azabı.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken
6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

lutf u kerem:
1. **luṭf u kerem:**
Kaside 16
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
İyilik ve cömertlik.
161. Fetḥ u ẓafer müḳārin-i ceyş-i mürettebi
162. Luṭf u kerem mülāzım-ı bāb-ı ʿināyeti

2. **luṭf u kerem:**
Kaside 20
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
İyilik ve cömertlik.
37. Bu ḫānedān o luṭf u kerem ḫānedānıdur
38. Kim şemʿ ile tefaḥḥuṣ ider ehl-i ḥāceti

lutf u kereminden:
1. **luṭf u kereminden:***-i, -n, -den*
Gazel 167
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İhsan ve cömertlik.
1. Dildār ile dil gerçi ki meʾnūs degüldür
2. Luṭf u kereminden yine meʾyūs degüldür

lutf u merhamet:
1. **luṭf u merḥamet:**
Tarih 16
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ve yardım.
53. ʿAdālet sende himmet sende luṭf u merḥamet sende
54. Saña beñzer bulunmaz bir vezīr-i ʿāḳil ü dānā

lutf u mürüvvet:
1. **luṭf u mürüvvet:**
Gazel 880
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf, ihsan, cömertlik.
5. Biz dāʿiye-i vuṣlat ile ḫāk-i reh olduḳ
6. Ey bād-ı ṣabā luṭf u mürüvvet saña ḳaldı

lutf u mürüvvet görmişüm:
1. **luṭf u mürüvvet görmişüm:***-miş, -üm*
Tarih 16
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Lütuf, ihsan ve cömertliğine mazhar olmak.
77. Baña farż idi medḥüñ itmek illā cümleden evvel
78. Ki çoḳ luṭf u mürüvvet görmişüm senden Ḫudādānā

lutf u mürüvveti eyler:
1. **luṭf u mürüvveti eyler:***-r*
Kaside 20
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Lütuf, ihsan, cömertlik etmek.
43. Allāh muʿammer ide o ẕāt-ı şerīfi kim

44. Liʾllāh eyler ehline luṭf u mürüvveti

luṭf uman:
1. **luṭf uman:**-*an*
Gazel 401
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İyilik, ihsan beklemek.
17. Luṭf uman ʿaṣr fürū-māyelerinden Nābī
18. Sāye ümmīdin ider bāl ü perinden mekesüñ

luṭf-ı bahār:
1. **luṭf-ı bahār:**
Gazel 606
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bahar mevsiminde lütfedilen, ihsan ve ikram edilen nimetler.
11. Asār-ı ḳahrdan gilemend olmaz añlayan
12. Luṭf-ı bahār feyż-i zemistāndan olduġın

luṭf-ı ebedle:
1. **luṭf-ı ebedle:**
Kaside 2
Mısra: **284**
Kelime Tipi: -
Lütfünün sonsuzluğu.
283. Ne ḳadar zelzele-i cürm ile vīrāne isem
284. Var ümmīdüm ki olam luṭf-ı ebedle ābād

luṭf-ı edānīden:
1. **luṭf-ı edānīden:**-*den*
Gazel 74
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşağılık kimselerin yardımı.
7. Bu mevsimlerde ümmīd-i ṭamaʿ luṭf-ı edānīden
8. Nis̱ār-ı āb-rūy itmekden aḳdem reʾy-i fāsiddür

luṭf-ı güftārı:
1. **luṭf-ı güftārı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Sözlerin güzelliği.
149. Ḥüsn-i eṭvārı naẓar-baḫş-ı deyācīr-i ʿamā
150. Luṭf-ı güftārı ḫarābī-dih-i bünyān-ı ṣamem

luṭf-ı ḥaḳ:
1. **luṭf-ı ḥaḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfu. Allah'ın bir şeyi ve durumu yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan etmesi.
167. Dāʾimā luṭf-ı Ḥaḳ zahīridür
168. Āsmān pāye-i serīridür

2. **luṭf-ı ḥaḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **357**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfu. Allah'ın bir şeyi ve durumu yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan etmesi.
357. Nūr-ı rūyında luṭf-ı Ḥaḳ ẓāhir
358. Cebhesinde muẓāheret bāhir

3. **luṭf-ı ḥaḳ:**
Tarih 96
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfu. Allah'ın bir şeyi ve durumu yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan etmesi.
17. Yine luṭf-ı Ḥaḳ sāyesin eyledi
18. Aḳālīm-i İslāma rāḥat-feżāy

4. **luṭf-ı ḥaḳ:**
Tarih 128
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfu. Allah'ın bir şeyi ve durumu yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan etmesi.
15. Luṭf-ı Ḥaḳ eyledi bir fetḥ ü ẓafer iḥsān kim
16. Oldı sükkān-ı memālik yeni başdan iḥyā

luṭf-ı ḥaḳa:
1. **luṭf-ı ḥaḳa:**-*a*
Gazel 106
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfu. Allah'ın bir şeyi ve durumu yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan etmesi.
7. Degül mi luṭf-ı Ḥaḳa ʿayb-cūluḳlar
8. Kemīne loḳmasını şād-kām alur bulunur

luṭf-ı ḥaḳla:
1. **luṭf-ı ḥaḳla:**-*la*
Kaside 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfu. Allah'ın bir şeyi ve durumu yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan etmesi.
13. Luṭf-ı Ḥaḳla defter-i taḳdīrde mesṭūr imiş
14. Nābīyā hem-ṣoḥbet olmaḳ Ḫān-i ʿālī-şān ile

luṭf-ı ḫaṣāʾil:
1. **luṭf-ı ḫaṣāʾil:**
Gazel 372
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İyi huylar, güzel hasletler.
7. Sendeki luṭf-ı ḫaṣāʾil sendeki ḫulk-ı ḥasen
8. Ola senden ġayrıda ḥāşā nümāyān el-vedāʿ

luṭf-ı ḫudā:
1. **luṭf-ı ḫudā:**
Kaside 8
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Allah'ın ihsanı/yardımı.
113. Kendü dil-ḫᵛāh-ı hümāyūnı ḳadar luṭf-ı Ḫudā
114. Dīde-i baḫtın ide ẕāt-ı şerīfiyle ḳarīr

luṭf-ı ḫudāya şükr:
1. **luṭf-ı ḫudāya şükr:**
Gazel 502
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfuna, inayetine şükürler olsun!.
11. Var ise de bisāt-ı zemīndür zamānede
12. Luṭf-ı Ḫudāya şükr ki pā-mālümüz bizüm

luṭf-ı ḫudāyadur:
1. **luṭf-ı ḫudāyadur:**-*y, -a, -dur*
Gazel 721
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah'ın bir şeyi ve durumu yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan etmesi, kulun işini rast getirmesi.
7. ʿĀṣīlerün ṭayanduġı luṭf-ı Ḫudāyadur
8. Zāhid ġurūr ile ṭaylanursa ʿaṣāsına

luṭf-ı maḫlūḳ-ı talebkāra:
1. **luṭf-ı maḫlūḳ-ı talebkāra:**-*a*
Gazel 523
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'tan isteme konumunda bulunan, kendisi de muhtaç olan.
1. Luṭf-ı maḫlūḳ-ı talebkāra ṭalebkār olamam
2. Dāde-i ʿāciz-i nā-çīze ḫarīdār olamam

luṭf-ı mülāzemetle:
1. **luṭf-ı mülāzemetle:**-*le*
Kaside 20
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Sadakatle bağlılığın zerafeti.
33. İtdi ḳarīḥa-i kereminden bīlā-ṭaleb
34. Luṭf-ı mülāzemetle duʿā-gūy-ı devleti

luṭfı ola:
1. **luṭfı ola:**-*a*
Kaside 10
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Yardımı olmak.
89. O Ḫātimüñ ola bir luṭfı ḳorḳarın idesin
90. Cihānda ḥālet-i iflās nʾolduġın inkâr

luṭf-ı rabbāniyle:
1. **luṭf-ı rabbāniyle:**-*y, -le*
Tarih 45
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfu, Allah'ın iyiliği.
13. Nāgehān hātif ser-engüşt-i işāretle didi
14. Luṭf-ı Rabbāniyle Sulṭān Aḥmed oldı ber-murād

luṭf-ı rūy-ı āteşīnīnden:

1. **luṭf-ı rūy-ı āteşīnīnden:**-*den*
Gazel 563
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ateşli yüzünün lütfu.
11. Mücerred ḥiṣṣe-i ʿāşıḳ kebāb-ı ḥasret olmaḳdur
12. O ser-mest-i gurūruñ luṭf-ı rūy-ı āteşīnīnden

luṭf-ı şarāb:
1. **luṭf-ı şarāb:**
Gazel 160
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şarap ikramı, lütfu.
11. Rūḥuñ zekāt-ḫᵛāre-i iḥsānıdur beden
12. Luṭf-ı şarāb çihre-fürūz-ı zücācedür

luṭf-ı ṭabʿ:
1. **luṭf-ı ṭabʿ:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mizâc, tabiat, ahlâk güzelliği.
1. Biz gerçi luṭf-ı ṭabʿ ile meşhūrlardanuz
2. Ammā ṣafā-yı meykededen dūrlardanuz

2. **luṭf-ı ṭabʿ:**
Tarih 127
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Mizâc, tabiat, ahlâk güzelliği.
51. Olmış āraste-i terkīb-i hümāyūnında
52. Luṭf-ı ṭabʿ u şeref-i ṭıynet ü ḥüsn-i sīmā

luṭf-ı ṭabʿı:
1. **luṭf-ı ṭabʿı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Huyun/yaratılışın cömertliği/lütfu.
163. Ḥüsn-i ḫulḳı verā-yı ḥadd-ı beyān
164. Luṭf-ı ṭabʿı kıyāsdan güẕerān

luṭf-ı viṣāli:
1. **luṭf-ı viṣāli:**-*i*
Gazel 388
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşma lütuf ve ihsanı.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

luṭf-ı viṣālüñle:
1. **luṭf-ı viṣālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 845
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşma lütuf ve ihsanı.
9. Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle
10. Dilümde āzmāyiş itmedük kangı cefā ḳaldı

luṭf-ı żımnında:
1. **luṭf-ı żımnında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İçindeki, gönlündeki iyilik.
5. Luṭf-ı żımnında sitem tertībinüñ hem-rengidür
6. Āteşe yaḳmaḳ duhānı ṣırmalı hemyān ile

luṭf-nümā-yı żuʿafā:
1. **luṭf-nümā-yı żuʿafā:**
Kaside 24
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Zayıflara lütfunu gösteren.
45. Çāre-sāz-ı fuḳarā luṭf-nümā-yı żuʿafā
46. Ḳadr-dān-ı ʿulemā rütbe-şinās-ı fużalā

M

mā:
1. **māʿ:**
Tarih 48
Mısra: **8**
Su.
7. Nābīyā ābın içenler didiler tārīḫini
8. Fīʾsebīliʾllāh bu mā rūḥ-ı Ḥüseyn'i ḳıldı şād

2. **mānuñ:***-nuñ*
Gazel 405
Mısra: **16**
Su.
15. Bildiler ẓāhir ile bāṭınuñ āmīzişini
16. Rengīni reng-i enesinde görenler mānuñ

māʿada:
1. **māʿada:**
Gazel 347
Mısra: **2**
-den başka, gayri.
1. O şuḫuñ itdügi ṭarz-ı cefā ne müşkil imiş
2. Taḥammül eylemeden māʿada ne müşkil imiş

2. **māʿadā:**
Gazel 367
Mısra: **40**
-den başka, gayri.
39. Nābī bakılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle ʿāleme
40. Taḳdīrle müşālahadan māʿadā ġalaṭ

3. **māʿadāsı:***-sı*
Gazel 382
Mısra: **16**
-den başka, gayri.
15. Kevn ü fesādun anladum īrād ü masrafın
16. Dil-ḫᵛāhda müżayaḳadan māʿadāsı yoḳ

4. **ma-ʿadā:**
Gazel 112
Mısra: **14**
-den başka, gayri.
13. Ümīdvār olıcaḳ ebr-i nev-bahārāndan
14. Nüzūl-ı ṣāʾikadan ma-ʿadā degül de nedür

maʿānī:
1. **maʿānīye:***-y, -e*
Gazel 808
Mısra: **13**
Manalar.
13. Her ṭabiʿat Nābiyā bulmaz maʿānīye vüṣūl
14. Herkese olmaz müyesser dest-res gencīneye

maʿānī vü nikātın:
1. **maʿānī vü nikātın:***-ın*
Gazel 158
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Manalar ve nükteler.
3. Aramaz kimse maʿānī vü nikātın ketbün
4. Naḳş-ı ser-levḥa vü dībāçe-i ḥalkārın arar

maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ:
1. **maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ:***-müz, -üñ*
Gazel 463
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Görülmemiş, duyulmamış manalar.
9. Meġer o şuḫuñ ola şīvesinde ey Nābī
10. Naẓīri ṭāze maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ

maʿānī-i raḳīḳ:
1. **maʿānī-i raḳīḳ:**
Kaside 29
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İnce manalar.
13. Şevḳ-i naʿtuñla ider ḫāṭır-ı Nābīye vürūd
14. Bu maʿānī-i raḳīḳ u bu ḫayāl-i bārīk

maʿārif:
1. **maʿārife:***-e*
Kaside 28
Mısra: **33**
Marifet, ilim, hüner.
33. İşitdüm eyleyüp evḳātını maʿārife ṣarf
34. Hemīşe meşġale-i naẓm ile muḳayyeddür

2. **maʿārif:**
Tarih 16
Mısra: **33**
Marifet, ilim, hüner.
33. Ḥużūrında maʿārif ḫırmen-i gevherden aʿlādur
34. Umūrında ṭalebkār-ı rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

maʿārif-şinās:
1. **maʿārif-şinās:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **204**
Bilgili, kültürlü.
203. Hem saḫī hem şecīʿ ü fāżıl hem
204. Hem maʿārif-şinās ü hem ʿādil

maʿāş:
1. **maʿāşına:***-ı, -n, -a*
Gazel 684
Mısra: **8**
Yaşayış, dirlik.
7. Bir kimseye virildügi yoḳ lez̠z̠et-i müdām
8. Bu çār-sūy-ı dād u sitedde maʿāşına

maʿbed:
1. **maʿbedi:***-i*
Tarih 20
Mısra: **10**
İbadet etme yeri, ibadetgah.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

2. **maʿbed:**
Tarih 103
Mısra: **47**
İbadet etme yeri, ibadetgah.
47. Zihī maʿbed ki anda ḥaṣıl olan ʿilm ü aʿmālüñ
48. İder şevḳine āġūşın güşāde günbed-i ḫażrā

3. **maʿbed:**
Tarih 103
Mısra: **49**
İbadet etme yeri, ibadetgah.
49. Zihī maʿbed ki ṭaḳında yanan ḳındīlinüñ dūdı
50. Olur mānend-i sürme nūr-baḫş-ı dīde-i ḫavra

4. **maʿbed:**
Tarih 103
Mısra: **51**
İbadet etme yeri, ibadetgah.
51. Ne maʿbed kim s̠evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melāʾik naḳl içün ġavġā

maʿbed-i īslāmuñ:
1. **maʿbed-i īslāmuñ:***-uñ*
Gazel 278
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Müslümanların ibadet yeri, camii, mescid vs.
11. Şöhreti māl iledür maʿbed-i īslāmuñ da
12. Camiʿ-i köhne-i bī-vaḳfa cemāʿat gelmez

maʿbed-i mürġān-ı bihişt:
1. **maʿbed-i mürġān-ı bihişt:**
Kaside 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cennet kuşlarının mabedi.
7. Ḳafesi maʿbed-i mürġān-ı bihişt
8. Beyżalar beyża-i mürg-ı ʿAnḳā

mā-beyn:
1. **mā-beynde:***-de*
Gazel 757
Mısra: **14**
Ara, orta.
13. Kem-yāb idi miyān-ı leʾimānda imtizāc
14. Mā-beynde ʾalāka-i cinsiyyet olmasa

mabeyn:
1. **mabeyne:***-e*
Gazel 47
Mısra: **8**
Ara, orta.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim

8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

2. **mabeyne:**-*e*
Tarih 122
Mısra: **9**
Ara, orta.
9. Muḥāl idi velākin kūh sedd olmağla mabeyne
10. Sevād-ı şehre ol āb-ı zülāli eylemek icrā

mābeyne girmese:
1. **mābeyne girmese:**-*me, -se*
Gazel 489
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Araya girmek. İki kişiyi uzlaştırmaya çalışmak.
9. Mihr-i münīr girmese mābeyne sulḥ içün
10. Faṣl olmaz idi şebnem ile mā-cerā-yı gül

mābeyn-i gülde:
1. **mābeyn-i gülde:**-*de*
Gazel 443
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çiçekler arasında, güller içinde.
5. Mābeyn-i gülde reste olan berg-i sebzveş
6. Sen şāh-ı ḥüsn ġāşiyedāruñ benüm senüñ

mā-beyn-i mühr ü imżāda:
1. **mā-beyn-i mühr ü imżāda:**-*da*
Gazel 702
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mühür ve imza arasında.
11. Miyān-ı nām verānda olur ḥicāba müşīr
12. Varaḳ taḥallüli mā-beyn-i mühr ü imżāda

maʿbūd:
1. **maʿbūdun:**-*un, -un*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **60**
Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan, kendisine ibâdet olunan varlık, ilâh, Allah.
59. Nābīyā dilden iste maḳṣūdun
60. Bulasın tā anuñla maʿbūdun

2. **maʿbūdı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **175**
Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan, kendisine ibâdet olunan varlık, ilâh, Allah.
175. Oldı çü maʿbūdı ile āşinā
176. Ḳalmadı Maḥmūdʾa żamīrinde cā

mā-cerā:
1. **mā-cerādan:**-*dan*
Gazel 38
Mısra: **6**
Baştan geçen olaylar, serüven.
5. Teber hīzümden alur intiḳāmın āteşüñ ammā
6. Sen āhen-dillük itme sebḳat itmiş mā-cerādan geç

mācerā:
1. **mācerā:**
Gazel 265
Mısra: **4**
Baştan geçen olaylar, serüven.
3. Beyān-ı ḥālüme māniʿ benüm ḥużūrumdur
4. Ecānib olduğı meclisde mācerā dinmez

2. **mācerāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **4**
Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven, sergüzeşt, avantür II Cereyan eden, geçen, olup geçen şey.
3. Cān-ı şikesteden gözine ʿaynek eyleyen
4. Peymānenün şu gibi oḳur mācerāsını

3. **mācerāda:**-*da*
Gazel 708
Mısra: **13**
Baştan geçen olaylar, serüven.
13. Nābī bu mācerāda o māhuñ günāhı yoḳ
14. Sen eyledüñ heves bu uzun boylu miḥnete

mā-cerā-yı derdi:
1. **mā-cerā-yı derdi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **418**
Kelime Tipi: -
Gam ve üzüntü serüveni.
417. Olma ġamgīn ḫāṭıruñ ḫoş ṭut
418. Ağlama mā-cerā-yı derdi unut

mācerā-yı dili:
1. **mācerā-yı dili:**-*i*
Gazel 529
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönül serüveni.
11. Sīnemde şerḥalar yetişür baña Nābīyā
12. Taḥrīre mācerā-yı dili mısṭar istesem

mā-cerā-yı gül:
1. **mā-cerā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gülün serüveni.
9. Mihr-i münīr girmese mābeyne sulḥ içün
10. Faṣl olmaz idi şebnem ile mā-cerā-yı gül

2. **mā-cerā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gülün serüveni.
9. Mihr-i münīr girmese mābeyne sulḥ içün
10. Faṣl olmaz idi şebnem ile mā-cerā-yı gül

mācerā-yı ḥasretin:
1. **mācerā-yı ḥasretin:**-*i, -n*
Gazel 444
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşk hikayesi.
11. ʿArż-ı ḥāl eylerdi Nābī mācerā-yı ḥasretin
12. Ḫāme sūzān olmasa teʾs̱īr-i ḫuyuñdan senüñ

mācerā-yı hicrānum:
1. **mācerā-yı hicrānum:**-*um*
Gazel 541
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık serüveni.
1. Beyāża çıḳduğı dem mācerā-yı hicrānum
2. Kemāl-i şevḳ ile sıçrar havāya sulṭānum

mācerā-yı ḥüsn:
1. **mācerā-yı ḥüsn:**
Gazel 250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin serüveni - Aşığın, sevgilinin güzelliği ile olan ilgisi-.
5. Miyān-ı ʿāşıḳ u maʿşūka eşkden ġayrı
6. Taḥallül eyleyemez mācerā-yı ḥüsn budur

mācerā-yı yūsuf-ı ṣıddīḳdür:
1. **mācerā-yı yūsuf-ı ṣıddīḳdür:**-*dür*
Kaside 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sadakatle meşhur Hz. Yusuf Peygamberin kıssası.
9. Rūḥ-ı pāküñ çāh-ı cism-i tīrede çekdükleri
10. Mācerā-yı Yūsuf-ı ṣıddīḳdür iḫvān ile

maʿcūn:
1. **maʿcūn:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Macun, hamur kıvamına getirilmiş ilaç.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

2. **maʿcūn:**
Gazel 675
Mısra: **9**
Macun, hamur kıvamına getirilmiş ilaç.
9. Maʿcūn ḳırmızı lebüñi itmesüñ dirīġ
10. Nābī o māh-rūy Frengī ṭabīb ise

3. **maʿcūn-ḫᵛārlıḳ:**
Gazel 556
Mısra: **7**
İlaç yeme işi.
7. ʿAceb bu taḳviyet şevḳiyle maʿcūn-ḫᵛārlıḳ tā key

8. Binā-yı ten ḫarāb olmaḳdadur mizābı neylersin

maʿcūn-ı ʿafv u raḥmet-i dārū-yı maġfiret:
1. **maʿcūn-ı ʿafv u raḥmet-i dārū-yı maġfiret:**
Gazel 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rahmet ve merhametiyle bağışlamasının verdiği huzur.
9. Mevlā naṣīb iderse görürsin ne neşʾedür
10. Maʿcūn-ı ʿafv u raḥmet-i dārū-yı maġfiret

maʿcūn-ı firāḳuñ:
1. **maʿcūn-ı firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 698
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık ilacı.
1. Maʿcūn-ı firāḳuñ ki merāret var içinde
2. Eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet var içinde

maʿcūn-ı ʿināyetden:
1. **maʿcūn-ı ʿināyetden:**-*den*
Gazel 568
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve kerem macunu (hastalığa şifa olan deva bağlamında).
7. O maʿcūn-ı ʿināyetden ki ṣığmaz ismi ḳānuna
8. Şifābaḫş eylesin gönder baña bir pāre luṭfuñdan

maʿcūn-ı müferriḥveş:
1. **maʿcūn-ı müferriḥveş:**
Kaside 23
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Ferahlık veren macun (Mesir macunu kastedilerek).
27. Oldı maʿcūn-ı müferriḥveş o terkīb-i nefīs
28. İnşirāḥ-āver-i behcet dil-i pür-sevdāya

maʿcūn-ı nev-sirişte-i nā-ʿāzmūdeyüz:
1. **maʿcūn-ı nev-sirişte-i nā-ʿāzmūdeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 277
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Daha önce denenmemiş yeni yoğrulmuş macun.
7. Kim iʿtibār ider bu şifā-ḫānede bize
8. Maʿcūn-ı nev-sirişte-i nā-ʿāzmūdeyüz

maʿcūn-ı renc-i dildür:
1. **maʿcūn-ı renc-i dildür:**-*dür*
Gazel 174
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönül yarasının ilacı.
11. Ṣābūn-ı çirk-i ġamdur ol şīvenāklikler
12. Maʿcūn-ı renc-i dildür ol ḫande-rānlıcuḳlar

maʿcūn-ı ṣabr:
1. **maʿcūn-ı ṣabr:**
Gazel 56
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sabır ilacı.
11. Benüm mizācuma maʿcūn-ı ṣabr nāfiʿdür
12. Gelürse ġayre eger cām-ı ḫoş-güvār leẕīẕ

maʿcūn-ı vefā:
1. **maʿcūn-ı vefā:**
Gazel 677
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sadakat gösterme ilacı.
11. Sāyemde bile ẓāhir olur neşʾe-i vuṣlat
12. Maʿcūn-ı vefā vāsıṭa-i taḳviyet olsa

2. **maʿcūn-ı vefā:**
Kaside 13
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Sadakat gösterme ilacı.
31. Oldı yek-reng mey-i ülfet ile düşmen ü dost
32. İtdi maʿcūn-ı vefā refʿ-i küdūrāt-ı ḫıṣām

mādām:
1. **mādām:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Çünkü, -dığı için, -den dolayı.
1. Mādām nā-güşāde degül perr ü bāl-i mevc
2. Ḳalmaz nühüfte kevkeb-i cāh ü celāl-i mevc

2. **mādām:**
Gazel 381
Mısra: **7**
Oldukça, olduğu müddetçe.
7. Mādām bu bāġ içre virür mīve-i tāze
8. İtmez nasaḳ-ı gerdiş-i edvār taḫallüf

3. **mādām:**
Gazel 712
Mısra: **6**
Oldukça, olduğu müddetçe.
5. Dırāzī-i zebān sermāye-i āşūb u ġavġādur
6. Ḳurulmaz ʿarbede mādām olduḳça ʿalem beste

mādām ki:
1. **mādām ki:**
Gazel 103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Değil mi ki, çünkü, -dığı için, dururken.
3. İtmem ümmīd ki bir ḥāl ile ḫursend olasın
4. Sende mādām ki bu ḫāṭır-ı meyyālüñ var

2. **mādām ki:**
Gazel 545
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değil mi ki, çünkü, -dığı için, dururken.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

3. **mādām ki:**
Gazel 580
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Değil mi ki, çünkü, -dığı için, dururken.
11. Eldedür rābıṭa-i nüsḫa-i takvīm-i ḥayāt
12. Feyż mādām ki ḳaṭʿ eylemeye imdādın

4. **mādām ki:**
Gazel 624
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Değil mi ki, çünkü, -dığı için, dururken.
1. Ey dil sitem-i yārdan āzād olamazsın
2. Mādām ki saña dil dinilür şād olamazsın

mādde:
1. **māddenüñ:**-*nüñ*
Gazel 415
Mısra: **16**
Duyularla algılanabilen, bölünebilen, ağırlığı olan nesne, özdek.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez eser gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

maʿde:
1. **maʿdedür:**-*dür*
Gazel 560
Mısra: **11**
Mide, iştah.
11. Ḥayāt-ı zī-ḥayāta maʿdedür gencīne-i imdād
12. Ne mümkindür cihān olmaḳ tehī nā-pākliklerden

2. **maʿdeye:**-*y, -e*
Gazel 699
Mısra: **9**
Mide, iştah.
9. Hem dīdeye hem maʿdeye hem kīseye lāzım
10. Ḳaldı gözümüz ḫāne-i zenbūr-ı ʿaselde

maʿdegān:
1. **tehī-maʿdegān:**
Gazel 466
Mısra: **5**
Midesi boş olanlar, açlar.
5. Bu maṭbaḫ-ı niʿamda tehī-maʿdegān içün
6. Dūd-ı derūnı çerḫe çıḳar dūdmānlaruñ

maʿde-i dilden:
1. **maʿde-i dilden:**-*den*
Gazel 843
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül midesi.
7. Tehī ḳaldı nevāl-i vaṣldan ḫᵛān-ı ümīd ammā
8. Velīkin maʿde-i dilden de renc-i imtilā gitdi

maʿde-i ḥarīṣ:
1. **maʿde-i ḥarīṣ:**
Kaside 16
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Doymayan mide.
37. Ger maʿde-i ḥarīṣ ise ḫᵛāhişger-i niʿam
38. Dendān gerek edāya daḫı ḥaḳḳ-ı niʿmeti

maʿde-i ʿömr-iʿazīze:
1. **maʿde-i ʿömr-iʿazīze:**-*e*
Gazel 38
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kıymetli ömrün midesi.
11. Füzūndur maʿde-i ʿömr-iʿazīze ḍarrı nefʿinden
12. Nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan geç

maʿdelet:
1. **sütūde-maʿdeletā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **2**
Ey adaleti ile şöhret bulmuş.
1. Pādişāhā bülend-menziletā
2. Şehriyārā sütūde-maʿdeletā

maʿden:
1. **maʿdende:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **21**
Maden, kaynak, kan.
21. Maʿdende olsa naʿl der-āteş ʿaceb midür
22. Meydān-ı cūd şevḳi ile bād-pūy-ı zer

2. **maʿdenden:**-*den*
Gazel 457
Mısra: **7**
Maden, kaynak, kan.
7. Gelür her ḥalḳası reng-i digerle ġayrı maʿdenden
8. Degül mümkin zer itmek cümlesin zencīr-i evḳātuñ

3. **maʿdenden:**-*den*
Gazel 586
Mısra: **10**
Maden, kaynak, kan.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlıġı var çıḳduġına maʿdenden

4. **maʿdende:**-*de*
Gazel 805
Mısra: **2**
Maden, kaynak, kan.
1. Mevce-i cevher-i ṣāf āyine-i āhende
2. Raḳam-ı cebhesidür sākin iken maʿdende

5. **maʿden:**
Kaside 1
Mısra: **36**
Maden, kaynak, kan.
35. Zihī Ḳādir ki ḫāk-i tīre-ṭıynetden ider īcād
36. Sefīd ü zerd maʿden sebz ü surḫin cevher-i ġarrā

6. **maʿden:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **250**
Maden, kaynak, kan.
249. Sen degül cümle nāẓımān-ı süḫan
250. Ḳazsalar nevk-i fikr ile maʿden

7. **maʿden:**
Kaside 2
Mısra: **111**
Maden, kaynak, kan.
111. Maʿden āb içse eger çeşme-i aḫlāḳından
112. İder ibrīşime taʿlīm-i nuʿūmet fūlād

8. **maʿdende:**-*de*
Tarih 76
Mısra: **28**
Maden, kaynak, kan.
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

maʿden-i āhende:
1. **maʿden-i āhende:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Demir madeni, demir.
117. ʿUrūḳ-ı ḫāke düşerse furūġ-ı reʾyi olur
118. Nümūde maʿden-i āhende ṣavfet-i billūr

maʿden-i ḫāk:
1. **maʿden-i ḫāk:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Toprak unsuru.
61. Bulmak içün vücūd o gevher-i pāk
62. Ḳatı çoḳ şekle girdi maʿden-i ḫāk

maʿden-i himmet:
1. **maʿden-i himmet:**
Tarih 16
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İyilik kaynağı.
17. Fürūzān gevher-i kān-ı mürüvvet maʿden-i himmet
18. Dıraḫşān māh-ı devlet āftāb-ı āsmān-ārā

maʿden-i sīm-āb:
1. **maʿden-i sīm-āb:**
Gazel 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cıva madeni.
1. Ruḫında badeden yārun ki āb u tāb olur peyda
2. Derūnumda benüm bir maʿden-i sīm-āb olur peydā

maʿden-i zer:
1. **maʿden-i zer:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Altın madeni.
25. Naḳş-ı saḳfında ʿıyān cilve ider
26. Ḫāḳda mużmer olan maʿden-i zer

māder-i eyyām:
1. **māder-i eyyām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Zaman annesi, zaman.
53. Görmedi āferiniş içre tamām
54. Öyle mevlūdı māder-i eyyām

maʿdesi bulanur:
1. **maʿdesi bulanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mide bulanması.
3. Ṣafvet-i sīne-i sīmīnin idersem taḳrīr
4. Maʿdesi āb-ı ḥayātuñ ḥasedinden bulanur

maʿdilet-pīrāy-ı devrān:
1. **maʿdilet-pīrāy-ı devrān:**
Tarih 116
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Devrin adaletinin süsü.
7. O destūr-ı cihānbān maʿdilet-pīrāy-ı devrān kim
8. ʿİbāduʾllāha ābāsiyla ecdādından eşfaḳdur

maʿdūd:
1. **maʿdūd:**
Gazel 322
Mısra: **14**
Sayılı, sınırlı.
13. Bī-ḥadd ü ḥisāb eyle sen eşʿāruñı Nābī
14. Baḥr-ı suḫanuñ mevcesi maʿdūd gerekmez

maʿdūd olamaz:
1. **maʿdūd olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 336
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir topluluğa mensup sayılmak.
9. Olamaz zümre-i erbāb-ı nefesden maʿdūd
10. Bu teneffüskedede eylemeyen ʿadd-ı nefes

maʿdūd olınsa:
1. **maʿdūd olınsa:**-*sa*
Gazel 313
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sayılmış olunmak.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

maʿdūd-ı hevānuñ:
1. **maʿdūd-ı hevānuñ:**-*nuñ*
Gazel 387
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sayılı nefesler (Süresi belirlenmiş ömür bağlamında).
7. Enfāsı bile ʿāriyyetidür bize ḳalmaz
8. Defterli bir maʿdūd-ı hevānuñ nesin alduḳ

maʿdūm:
1. **maʿdūm:**
Gazel 701
Mısra: **10**
Yok, var olmayan.
9. Maḳṣadları miyān u dehānuñ beyānıdur
10. Maʿdūm iʿtibārın idenler nevādire

2. **maʿdūm:**
Kaside 1
Mısra: **24**
Yok, var olmayan.
23. Zihī Vācib ki itmiş mümkinüñ īcādını īcāb
24. Kemāl-i raḥmetinden eylemiş maʿdūm iken iḥyā

mā-dūn:
1. **mā-dūnına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 370
Mısra: **3**
Aşağı, alt, alt derece.
3. Maʿnī-i imkān muʿayyen rütbenüñ mā-dūnına
4. Meslegüñ ḥaḳḳındadur mevżūʿ-ı ḥarf-ı imtinaʿ

mā-fihā:
1. **mā-fihā:**
Tarih 16
Mısra: **4**
Öteki dünya.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fihā

maġbūt-ı fırḳa-i şuʿarā geldi:
1. **maġbūt-ı fırḳa-i şuʿarā geldi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **270**
Kelime Tipi: -
Şairler zümresinin imrenesi, gıpta edesi gelmek.
269. Yā o tārīḫ-i nā-şinīde-edā
270. Geldi maġbūt-ı fırḳa-i şuʿarā

maġdūr:
1. **maġdūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **20**
Gadre uğramış, haksızlık ve zulüm görmüş, hakkını alamamış.
19. Ḥeftād sāle gördügümüz yoḳ bu ẓılleti
20. İnṣāf olunsa ḫaylice maġdūrlardanuz

2. **maġdūr:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Gadre uğramış, haksızlık ve zulüm görmüş, hakkını alamamış.
29. Miṡāl-i hāle-i bī-āfitāb ḳalmış idi
30. Derūn-ı mülk ḫazīn taḫt-ı salṭanat maġdūr

maġdūr olur:
1. **maġdūr olur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Mağdur olmak, haksızlığa uğramak.
81. Dūş-ber-dūş yürür ṣadr ile istiʿdādı
82. Ṣadr maġdūr olur ol itmez ise vażʿ-ı ḳadem

maġfiret:
1. **maġfiretün:**-*ün*
Gazel 803
Mısra: **6**
Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması, yarlıgaması.
5. Cürʾet gelür tabīʿate gördükçe oldugın
6. Bāzārı germ maġfiretün seyyiʾāt ile

maġfiret ü raḥmetine:
1. **maġfiret ü raḥmetine:**-*i, -n, -e*
Tarih 97
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Merhamet edip bağışlama.
17. Eser-i ḫayrın ide ḥażret-i Allāh ḳabūl
18. Ḥaşrda maġfiret ü raḥmetine ide sezā

maġfūr-ı ʿināyet:
1. **maġfūr-ı ʿināyet:**
Gazel 25
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnayetin bağışlamasına kavuşan.
11. Aʿmāl olamaz baḥre göre ḳaṭre-i nā-çiz
12. Taʿdād ḳabūl eylese maġfūr-ı ʿināyet

maġlūb olmadan:
1. **maġlūb olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 747
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yenilmek.
13. Farḳı yoḳ merdānı maġlūb olmadan nisvānına
14. Her kimüñ kim maṣrafı ġālib gelür īrādına

maġlūb u ʿāciz olup:
1. **maġlūb u ʿāciz olup:**-*up*
Tarih 143
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Mağlup olup aciz duruma düşmek.
23. Olup maġlūb u ʿāciz dest-bürd-i ṣadr-ı ġāzīden
24. Niyāz ü maʿżeretlerle āmāna geldiler ṣaf ṣaf

maġlūb-ı hevā olmaḳdan:
1. **maġlūb-ı hevā olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 513
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Nefsin arzusuna yenilmek.
15. Şerm ider ney gibi maġlūb-ı hevā olmaḳdan
16. Zīr-i pāyında ṭutar naġmelerin nāy-ı ḳalem

maġrur:
1. **maġrur:**
Gazel 47
Mısra: **13**
1. Aldanmak 2. tafra atmak, kibirlenmek.
13. Nābīyā olmasa maġrur ḳafādārī-i mihr
14. Güllerüñ düşmez idi üstine şebnem küstāḫ

maġrūr ideceksin:
1. **maġrūr ideceksin:**-*ecek, -sin*
Gazel 524
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gururlandırmak.
3. Dil-firibāna nigehlerle bu şeb meclisde
4. Kangı āvāreyi maġrūr ideceksin bilmem

maġrur olma:
1. **maġrur olma:**
Gazel 319
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Böbürlenmek, gururlanmak.
3. Çoḳ da maġrur olma kim mey-hāne-i ikbālde
4. Biz hezārān mest-i maġruruñ ḫumārın görmişüz

maġrur olup:
1. **maġrur olup:**
Gazel 269
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kibir ile kendinden geçmek.
5. Maġrur olup mülātefet ü iltifātına
6. Güstāḫlıḳlar eylemeġe cürʾet itmişüz

maġrūr-ı devletüñ:
1. **maġrūr-ı devletüñ:**-*üñ*
Gazel 829
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şansı, talihi ile böbürlenen.
9. Farḳ eylemez ṣadā-yı ceresden tefāvütin

10. Maġrūr-ı devletüñ işiden ḳahḳahasını

maġrūr-ı ṣadr-ı iʿtibārın:
1. **maġrūr-ı ṣadr-ı iʿtibārın:**-*ın*
Gazel 319
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İtibar sadrında gururla oturanlar.
11. Bir gün eyler dest-beste pāygāhı cāygāh
12. Bī-ʿaded maġrūr-ı ṣadr-ı iʿtibārın görmişüz

maġz:
1. **maġz:**
Gazel 97
Mısra: **7**
(Kabuklu yiyecekler için) iç, çekirdek.
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

2. **maġz:**
Gazel 288
Mısra: **5**
(Kabuklu yiyecekler için) iç, çekirdek.
5. Ḫayāl-i yār ile yek ḳışrda dü maġz gibi
6. Derūn-ı sīnededür ḥücredaşlıḳlarumuz

3. **maġzdadur:**-*da, -dur*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **197**
İç, öz II temel, esas.
197. Ḳışrda yoḳ maġzdadur sırr-ı kār
198. Sīretedür ṣūrete yoḳ iʿtibār

maġz ehli:
1. **maġz ehli:**
Gazel 314
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mestane/ rindane hayat tarzı yaşayanlar II Hakikat ehli.
7. Maġz ehli olur pirehen esrārına ṭālib
8. Ḳışr ehli gibi kefş ile destāra yapışmaz

maġz-ı cevzi:
1. **maġz-ı cevzi:**-*i*
Kıt'a 72
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ceviz içi.
3. Vāye-gīr-i maʿrifet pest añlamaz
4. Maġz-ı cevzi piste vü bādāmdan

maġz-ı eḥādisinüñ:
1. **maġz-ı eḥādisinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 2
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Hadis-i şeriflerin özü.
99. Ḳışrını maġz-ı eḥādisinüñ itmiş çīde
100. Ḳangı fāżılda hüveydā ise ṭabʿ-ı naḳḳād

maġz-ı fikrüm:
1. **maġz-ı fikrüm:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Fikir ve hayal çekirdekleri (Şair, sözlerinin arkasında çok zengin mana ve hayallerin olduğunu ifade etmek için sözlerini meyvelerin dış kabuğuna, mana ve hayalleri içindeki çekirdeklere benzetmektedir. Bademin bir iki çekirdeği, narın ise yüzlerce çekirdeği vardır).
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

māh:
1. **māh:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Ay, kamer.
7. Bir kerre daḫı murġ-ı dili rām idebilsem
8. Baḳmazdum eger māh ise de ʿārıż-ı dil-dār

2. **māh:**
Gazel 289
Mısra: **6**
Ay, kamer.
5. Āfitābuz bize ḥükm eyleyemez naḳṣ u ziyād
6. Ḳābil-i naḳṣ degül māh gibi ḫırmenümüz

3. **māh:**
Gazel 391
Mısra: **5**
Ay, kamer.
5. Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya
6. Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ

4. **māhdur:**-*dur*
Gazel 461
Mısra: **18**
Ay, kamer.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim māhdur ḫamīde-i reşki rikābınuñ

5. **māh:**
Gazel 483
Mısra: **3**
Ay, kamer.
3. Şevḳ-i ruḫuñla devrdedür māh şehr şehr
4. Sevdān ile çekilmededür sürme mil mīl

6. **māh:**
Gazel 600
Mısra: **2**
Ay, kamer.
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

7. **māhun:**-*un*
Gazel 600
Mısra: **3**
Ay, kamer.
3. Āh idersin ser-i rāhında o māhun ammā
4. Ḳorḳarum ol güle derd-i ser-i rāh olmayasın

8. **māh:**
Gazel 762
Mısra: **1**
Ay, kamer.
1. Fānūs-ı çerḫ gerdiş ider māh ʿaşḳına
2. Ṣad çāk ider zemīn yaḳasın rāh ʿaşḳına

9. **māhda:**-*da*
Kaside 12
Mısra: **159**
Ay, kamer.
159. Māhda hāle degül ʿaks bıraḳmış çerḫe
160. Saḥn-ı ḳaṣrındaki fevvāre ile ḥavż-ı ruḫām

10. **māhı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **153**
Ay, kamer.
153. Çerḫde māhı görür çāhdaki āb gibi
154. İder ol kimse ki dergāh-ı refīʿinde maḳām

11. **māh:**
Kıt'a 91
Mısra: **1**
Ay, kamer.
1. Gerdūn döner mis̱āl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ḫāk çāk virür rāh ʿaşḳına

12. **māh:**
Gazel 562
Mısra: **9**
Ay, kamer.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

13. **māhı:**-*ı*
Gazel 626
Mısra: **7**
Ay, kamer.
7. Mihr-i ḥüsnüñ ḥabse fermān itdi gūyā māhı kim
8. Maḥv-ı endām eylese çıḳmaz derūn-ı hāleden

14. **māhı:**-*ı*
Gazel 753
Mısra: **5**
Ay, kamer.
5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür
6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

15. **māh:**
Gazel 798

Mısra: **6**
Ay, kamer.
5. Cīb-i ʿālemde biz ol sāʿat-ı zerrīnüz kim
6. Māh taḳlīd idemez gerdiş-i hemvārumuza

16. **māh:**
Gazel 807
Mısra: **11**
Ay, kamer.
11. Mihri de māh gibi kāse-i deryūze ider
12. Olmasa rūḥ nühüfte bedenün żımnında

17. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 841
Mısra: **8**
Ay, kamer.
7. Ḫurşīd-i yekke-tāz ile olsun mı pençe-gīr
8. Māhuñ gelürse bir yire ḳavm ü ḳābilesi

18. **māh:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **181**
Ay, kamer.
181. Māh olup gāh bedr ü gāh hilāl
182. Ele alur mufaṣṣal u icmāl

19. **māh:**
Tarih 36
Mısra: **18**
Ay, kamer.
17. İftiḫār-ı vüzerā yaʿni ʿAli Pāşā kim
18. Cebhesinde görinür māh gibi nūr-ı Ḫudā

20. **māh:**
Gazel 172
Mısra: **9**
Ay II Sevgili.
9. Ol māh olınca hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn
10. Aḫter-ruḫān piyade olursa ʿaceb midür

21. **māhı:**-*ı*
Gazel 210
Mısra: **3**
Ay II Sevgili.
3. O māhı itmek içün zīb-i hāle-i āġūş
4. Fiġān-ı nīm-şeb ü āh-ı seher çekilmişdür

22. **māhı:**-*ı*
Gazel 238
Mısra: **7**
Ay II Sevgili.
7. O māhı çekmemeġe hāle gibi āġūşa
8. Tamām-ı şeb felegüñ kârı dīde-bānlıḳdur

23. **māh:**
Gazel 385
Mısra: **5**
Ay II Sevgili.
5. Bizüm o māh ile peyvend-i irtibātumuzun
6. Mis̱āl-i māh-ı felek kāhiş ü fezāyişi yoḳ

24. **māh:**
Gazel 463
Mısra: **6**
Ay II Sevgili.
5. İder ʿizāruna ṣarf-ı nigāh-ı düzdīde
6. Biraz uzuncadur ey māh desti dīdemüzüñ

25. **māh:**
Gazel 630
Mısra: **5**
Ay II Sevgili.
5. Āmāde iken māh gibi nāvek-i dil-dūz
6. Ḳādir mi felek geçmeġe pīrāhenümüzden

26. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 708
Mısra: **13**
Ay II Sevgili.
13. Nābī bu mācerāda o māhuñ günāhı yoḳ
14. Sen eyledüñ heves bu uzun boylu miḥnete

27. **māh:**
Gazel 768
Mısra: **5**
Ay II Sevgili.
5. Ey māh ḫāk-i rāhuñda rū-māl idenlerüñ
6. Mānend-i sāye ṭāḳati yoḳdur cüdālıġa

28. **māh:**
Gazel 819
Mısra: **10**
Ay II Sevgili.
9. Ḳaldı ümīd ġurre-i şevvāle Nābiyā
10. Ol māh ġurre-i ramażān oldı gelmedi

29. **māh:**
Kıt'a 91
Mısra: **3**
Ay II Sevgili.
3. Āyīne-i cemālsin ey māh ẓatuñı
4. Ḥıfẓ eyle inkisārdan Allāh ʿaşkına

30. **māhı:**-*ı*
Kıt'a 92
Mısra: **3**
Ay II Sevgili.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

31. **māh:**
Kıt'a 113
Mısra: **3**
Ay II Sevgili.
3. Nʾolaydı pistere girdükde bī-tekellüf o māh
4. Şeb-i ḫayālde nāgāh geldi ḫᵛāb gibi

32. **māhında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 45
Mısra: **18**
Ay, yılın on iki bölümünden biri.
17. Nābī kime eyler ʿaceb iḥsānını itmām
18. Māhında nümāyānter iken bīş ü kem-i çerḫ

33. **māhe:**-*e*
Tarih 122
Mısra: **18**
Ay, yılın on iki bölümünden biri.
17. Nice yıllarda ḳaṭʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

34. **māh:**
Gazel 287
Mısra: **4**
Yılın on iki bölümünden her biri.
3. Ḳaşı ile zülfi hevāsındayuz
4. Māh nedür sāl nedür bilmezüz

maḥabbet:
1. **maḥabbetler:**-*ler*
Gazel 61
Mısra: **4**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
3. O deñlü ṣaldı berf-i bī-emān kevne bürūdet kim
4. Miyān-ı ʿāşıḳ u maʿşūka yol bulmaz maḥabbetler

2. **maḥabbete:**-*e*
Gazel 115
Mısra: **8**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
7. Āzürde olmasında cefāsından ol gülün
8. Nāz eylemek maḥabbete dāʾir degül midür

3. **maḥabbetüm:**-*üm*
Gazel 535
Mısra: **2**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
1. Gāretger-i şekībdür ümmīd-i vuṣlatum
2. Sermāye-sūz-ı ṣabr ü sükūndur maḥabbetüm

4. **maḥabbetde:**-*de*
Gazel 749
Mısra: **8**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
7. Nādāna beni itmez idi böyle feda çerḫ
8. Evvelki maḥabbetde ḳalup yāverüm olsa

5. **maḥabbeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **436**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
435. Ehl-i ʾirfāna himmeti vardur
436. Bu gürūha maḥabbeti vardur

6. **maḥabbet:**
Gazel 450

Mısra: **5**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
5. Bizi miyāne-i ḫavf ü recāya atdı maḥabbet
6. Ne saḳladuk ġam-ı ʿaşḳı ne aşikār idebildük

7. **maḥabbet:**
Gazel 649
Mısra: **2**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
1. İtmezdi iltizām-ı veġā dāstānların
2. Firdevsʾi añlayaydi maḥabbet lisānların

8. **maḥabbet:**
Gazel 855
Mısra: **2**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
1. Açıldı ʿāşıḳuñ yine dāġ-ı nihānları
2. Yir yir ẓuhūra geldi maḥabbet nişānları

9. **maḥabbetde:***-de*
Gazel 872
Mısra: **2**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
1. Ḫayāl-i zülf idermiş ʿāşıḳ-ı mehcūr gördüñ mi
2. Maḥabbetde bu deñlü fikr-i dūr-ā-dūr gördüñ mi

10. **maḥabbetden:***-den*
Tarih 42
Mısra: **25**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli. II Sohbet.
25. Girseler ṣaḥnına maḥabbetden
26. Birbirine şefīḳ olur ḥussād

maḥabbetle meveddet:
1. **maḥabbetle meveddet:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiyi ifade etmek için genelde beraber kullanılan tabirler (aşık ve maşuk gibi birbirinden ayrılmazlar bağlamında).
1. Bu maʿnā ittiḥād-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳa şāhiddür
2. Maḥabbetle meveddet lafẓ u maʿnā ʿayn-ı vāḥiddür

maḥal:
1. **maḥal:**
Kaside 7
Mısra: **141**
Yeridir, uygundur.
141. Maḥal ʾinānına Şeb-dīz-i Ḫusrev i Pervīz
142. Sezā rikābına Gül-gūn-ı Rüstem-i pür-zūr

2. **maḥal:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **126**
Yeridir, uygundur.
125. ʿĀrif ü ġāzī o şeh-i bī-bedel
126. Bu didügüñ lafẓa degüldür maḥal

3. **mahaldür:***-dür*
Gazel 703
Mısra: **13**
Yer, mekan.
13. Peyġūle-i ḳanāʿat Nābī güzel mahaldür
14. Ḥayfā ki yoḳdur anda efrād-ı āferīde

4. **maḥalde:***-de*
Gazel 699
Mısra: **8**
Yer, mekan, mevki.
7. Az ḳaldı leb u būse miyānında mesāfe
8. Nā-geh çıkageldi ḫaṭ-ı ḫod-rū o maḥalde

5. **maḥal:**
Tarih 86
Mısra: **5**
Yer, mekan, mevki.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫʷāhına herkes meşaḳḳatsüz resā

6. **maḥalde:***-de*
Tarih 86
Mısra: **7**
Yer, mekan, mevki.
7. Bu maḥalde eylemiş dünyā vü ʿukbā ittiḥād
8. Nāʾil-i maḳṣūd olur her kim iderse ilticā

7. **maḥal:**
Gazel 409
Mısra: **3**
Yer, yeri II Uygun, münasip.
3. Ṣadef maḥal gözedür gevheri bulur ḳıymet
4. Miṡāl-i piste güşād itme muttaṣıl dehenüñ

maḥal bulam:
1. **maḥal bulam:***-am*
Gazel 401
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Fırsat bulmak, imkanı olmak.
15. Degülem zīr-i felekde o ḳadar ser-geşte
16. Ki bulam farḳını idrāke maḥal pīş ü pesüñ

maḥal bulamaz:
1. **maḥal bulamaz:***-a, -maz*
Gazel 567
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fırsat bulmak, imkanı olmak, yer bulmak.
7. Güncāyişe maḥal bulamaz riştе-i suḫan
8. Vaṣf-ı dehān-ı tengini semmüʾl-ḥayāṭ iden

maḥali-i elem:
1. **maḥali-i elem:**
Kıt'a 78
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Elem çekme yeri.
3. Zamān maḥall-i belādur zemīn maḥali-i elem
4. Vücūd naḳşına ancaḳ budur zemīn ü zamān

maḥall:
1. **maḥallin:***-in*
Gazel 35
Mısra: **9**
Sevgilinin yaşadığı yer.
9. Aḳvā-yı şarṭ-ı luṭf maḥallin gözetmedür
10. İtmez kerīm-meşreb olanlar kerem ʿabeṡ

2. **maḥallinde:***-i, -n, -de*
Gazel 264
Mısra: **6**
Yer.
5. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar kec-nümā isek de yine
6. İder ẓuhūr maḥallinde istiḳāmetümüz

3. **maḥallini:***-i, -n, -i*
Gazel 691
Mısra: **12**
Yer.
11. İtdük tamām muṣḥaf-ı ruḫsārına naẓar
12. Her nüktenüñ maḥallini gördük kitābda

4. **maḥallinde:***-i, -n, -de*
Gazel 765
Mısra: **12**
Yer, mekan II Yerinde, uygun.
11. İzdiḥām-ı nigeh itmişdi cemālin pā-māl
12. Ne güzel geldi maḥallinde ḫaṭı imdāde

5. **maḥallinde:***-i, -n, -de*
Tarih 39
Mısra: **8**
Memleket, doğulan yer.
7. Ḥaḳ budur ki eṡer-i pāk-i cihān-ārādur
8. İtmedi kimse daḫı böyle maḥallinde binā

maḥalle:
1. **maḥalle:**
Gazel 303
Mısra: **23**
Bir yerleşim biriminin bölündüğü her bir kısım.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

2. **maḥallesin:***-si, -n*
Gazel 407
Mısra: **3**
Mahalle, kûy, sevgilinin yaşadığı yer.
3. Maḥallesin ṭolaşur dil o āfetüñ ammā
4. O ṣaydgāhda bir gün şikar olur giderek

maḫalli:
1. **maḫalli:**
Gazel 450
Mısra: **4**
Yerli.
3. Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāller itdük
4. Ne bir maḥalli didürdük ne derkenār idebildük

maḫall-i belādur:
1. **maḫall-i belādur:***-dur*
Kıt'a 78
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bela yeri.
3. Zamān maḥall-i belādur zemīn maḥali-i elem
4. Vücūd naḳşına ancaḳ budur zemīn ü zamān

maḫall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest:
1. **maḫall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest:**
Gazel 825
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eli çabuk hırsızların göründüğü mahal/zaman.
5. Şebdür maḥall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest
6. Miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ altun keser eli

maḫalli imiş:
1. **maḫalli imiş:***-i , -i, -miş*
Kaside 7
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Yer, mekan.
63. Meġer maḥalli imiş ṣāḥibi çıḳup mülküñ
64. Ṭılısm-ı mülkden efʿīleri hep ey leye dūr

maḫalsiz:
1. **maḫalsiz:**
Gazel 771
Mısra: **1**
Yersiz, Yer, zaman ve durum bakımından uygun olmayan.
1. Ey dil-i sāde maḥalsiz ṭaleb-i kām itme
2. Yāri āzürde idüp kendüñi nā-kām itme

mā-ḫaṣal:
1. **mā-ḫaṣal:**
Tarih 33
Mısra: **1**
Sonunda.
1. Mā-ḥaṣal Ḳaplanʾı yıḳdı pençe-i şīr-i ecel

2. **mā-ḫaṣalum:***-um*
Gazel 509
Mısra: **10**
Elde kalan.
9. Ṣarf-ı ʿömr itdügüm esbāb-ı fenā bunda ḳalur
10. Naḳd-i efsūsdur ancaḳ görinen mā-ḥaṣalum

3. **mā-ḫaṣalı:***-ı*
Gazel 484
Mısra: **7**
Hâsıl olan şey, semere, netice.
7. Ḫod-kāmlarun mā-ḥaṣalı naḳd-i kederdür
8. Āyīne-i ḫod-bīni şikest it heme-bīn ol

4. **mā-haṣal:**
Gazel 883
Mısra: **25**
Hâsıl olan şey, semere, netice.
25. Mā-haṣal rabt-ı ḳalbe lāyıḳ yoḳ
26. Nābiyā bir İlāhʾdan ġayrı

5. **mā-ḫaṣal:**
Tarih 127
Mısra: **17**
Hâsıl olan şey, semere, netice.
17. Mā-ḥaṣal cümle-i mefhūmı bu taʿbīrātuñ
18. Naḳş-ı tafṣīli bu icmāl-i ḫafīnün mes̲elā

6. **mā-ḫaṣal:**
Tarih 144
Mısra: **21**
Hâsıl olan şey, semere, netice.
21. Mā-ḥaṣal cūş-ı ġurūr leşker-i pindār ile
22. Tā Ṭuna sahillerinde eyledi medd-i ṭınāb

7. **mā-ḫaṣal:**
Kaside 12
Mısra: **119**
Sonuç olarak.
119. Mā-ḥaṣal ṭurfe perīşānlık imiş hālet-ı ʿazl
120. Ṭutmasun kimselerüñ dergeh-i naṣbında maḳām

8. **mā-ḫaṣal:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **221**
Sonuç olarak.
221. Mā-ḥaṣal destgāh-ı devlet ü dīn
222. Ḫoş müretteb mis̲āl-i ḫuld-ı berīn

mā-ḫaṣal-ı aḫvālin:
1. **mā-ḫaṣal-ı aḫvālin:***-i, -n*
Kaside 15
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Hallerinin neticesi.
77. Bilürüz eks̲erinüñ mā-ḥaṣal-ı aḥvālin
78. Kimi pā-māl-i ġaraż kimisi ġam-hᵛār-ı şikem

mā-ḫaṣal-ı bī-nevā:
1. **mā-ḫaṣal-ı bī-nevā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şeyi olmayan zavallı.
55. Bir nice gün mā-ḥaṣal-ı bī-nevā
56. Eyledi çün sāyelerinde ṣafā

mā-haṣal-ı gevher-i güftārıdur:
1. **mā-haṣal-ı gevher-i güftārıdur:***-ı, -dur*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Cevher gibi sözlerinin ürünü.
149. Dirdi hep ol sālikūñ āsārıdur
150. Mā-haṣal-ı gevher-i güftārıdur

mā-ḫaṣal-ı irādın:
1. **mā-ḫaṣal-ı irādın:***-ı, -n*
Gazel 580
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kazancının yekünü, toplamı.
13. Nābiyā yāveye ṣarf itmededür enfāsın
14. İḥtişāma çüriden mā-ḥaṣal-ı irādın

mā-ḫaṣal-i maḳṣūdın:
1. **mā-ḫaṣal-i maḳṣūdın:***-ı, -n*
Kaside 15
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
İsteklerinin neticesi, özü.
135. Çeşm-i idrāki görür mā-ḥaṣal-i maḳṣūdın
136. Urmadın ʿarża eḳāṣī-i memālikde raḳam

mā-ḫaṣal-ı mezraʿ-ı idrākidür:
1. **mā-ḫaṣal-ı mezraʿ-ı idrākidür:***-i, -dür*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
İdrak, anlayış tarlasının hasadı.
183. Öyle ʿazīzüñ es̲er-i pākidür
184. Mā-ḥaṣal-ı mezraʿ-ı idrākidür

mā-ḫaṣal-i naḳd-ı baḫr ü kān:
1. **mā-ḫaṣal-i naḳd-ı baḫr ü kān:**
Kaside 7
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Dünyanın tüm nimetlerinin ücretinin toplamı.
85. O şeh ki mā-ḥaṣal-i naḳd-ı baḥr ü kān olmaz
86. Binā-yı cāhına yek-rūze ücret-i müzdūr

mā-ḫaṣal-i nehr-i raḫīḳ ü tesnīm:
1. **mā-ḫaṣal-i nehr-i raḫīḳ ü tesnīm:**
Tarih 39
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Rahik ve Tesnim ırmaklarının sonunucusu (Rahik; Cennet şarabı Tesnim; Cennet çeşmesi).
11. Budur ol mā-ḥaṣal-i nehr-i raḥīḳ ü tesnīm
12. Budur ol ḳıtʿa-i gülzār-ı naʿīm ü meʾvā

mā-ḫaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḫikem:
1. **mā-ḫaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḫikem:**
Kaside 15
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Hikmet sırlarını içeren kitabın özü, neticesi.
73. Liʾllahiʾl-ḥamd zamānuñda bir āṣaf var kim

74. Ẕātıdur mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḥikem

mā-hasal-ı vücūd:

1. **mā-hasal-ı vücūd:**
Rübai 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlığın amacı (Dörtlüğün tamamında hadis-i kudsi olan "Levlâke levlâke Lema halaktül-eflâk = Sen olmasaydın, sen olmasaydın, Ben âlemi yaratmazdım."ın manası izah edilmektedir).
3. Ey mā-hasal-ı vücūd sensin maḳṣūd
4. Bu devlete nāʾil olmadın kevn ü mekān

maḥaṣṣıl-ı ḥaleb:

1. **maḥaṣṣıl-ı ḥaleb:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Halep tahsildarı (Mahassıl; Vilayet sancak ve kaza içinde devlete ait malların yönetimi ve gelirlerinin toplanması ile görevlendirilmiş, gerektiğinde zor kullanma yetkisi bulunan memur).
35. Maḥaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ʿizz ü devletle
36. Olup zebānı medāyīḫ-nis̱ār-ı Maġnīsā

mā-ḥazar:

1. **mā-ḥażarından:**-*ın, -dan*
Gazel 547
Mısra: **6**
Hazır bulunan öteberi.
5. Ṣabr eyle de gör niʿmetini maṭbaḫ-ı ṣunʿuñ
6. Sīr olma bu mihmānkedenüñ mā-ḥażarından

2. **mā-ḥāzarı:**-*ı*
Gazel 456
Mısra: **9**
Hali hazırda mevcut olan.
9. Evvel yenecek mā-ḥāzarı bād-ı hevādur
10. Mihmān-ı misāfirkede-i ḫāne-i zīnüñ

3. **mā-ḥażar:**
Gazel 527
Mısra: **3**
Hali hazırda mevcut olan.
3. Mā-ḥażar ḫūn-ı ciğer ʿarż eyledüm ol āfetüñ
4. Çeşm-i ser-mesti ḫayālin dilde mihmān eyledüm

4. **mā-ḥażaruñ:**-*uñ*
Gazel 458
Mısra: **4**
Hazır olan şey, hazır olarak bulunan şey, her ne varsa.
3. Baña leẕīẕ gelür būse ẕevḳ-i vuṣlatdan
4. Olur żiyāfete rāciḥ nevāli mā-ḥażaruñ

5. **mā-ḥażarum:**-*um*
Gazel 530
Mısra: **10**
Hazır olan şey, hazır olarak bulunan şey, her ne varsa.
9. Cism-i zārum kebāb-ı cevr olalı
10. Nābiyā bezm-i ġamda mā-ḥażarum

6. **mā-ḥazar:**
Tarih 104
Mısra: **26**
Hazır olan şey, hazır olarak bulunan şey, her ne varsa.
25. Bu mażcaʿ-ı eşref ki füyūẓāt-ı ilāhī
26. Mihmānı içün mā-ḥazar itmekde müheyyā

māh-be-māh:

1. **māh-be-māh:**
Gazel 519
Mısra: **10**
Aydan aya.
9. Bedr ü hilāli taḫta-i taʿlīm ider felek
10. Meşḳ-i kemāli māh-be-māh itmeyem disem

maḫber:

1. **maḫberem:**-*em*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **317**
Metal, cam veya topraktan yapılmış, içine mürekkep vb. şeyler konulan küçük kap, hokka.
317. Maḫberem eşk-rīz-i şevḳ-i ḳalem
318. Ḳalemüm çāk-ı ārzū-yı raḳam

maḫbere-i sīm:

1. **maḫbere-i sīm:**
Gazel 837
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gümüş hokka.
5. Ṣāfdur ẓāhiri erbāb-ı nifākuñ ammā
6. Tīredür sīneleri maḫbere-i sīm gibi

maḥbes-i ney-enbāndan:

1. **maḥbes-i ney-enbāndan:**-*dan*
Gazel 690
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ney kılıfı hapishanesi.
7. Ṣadā-yı bād çıḳar maḥbes-i ney-enbāndan
8. Ki bir zamān ne ḳadar bī-ḳarār idüm ben de

maḥbūb:

1. **mahbūba:**-*a*
Gazel 661
Mısra: **5**
Sevilen, sevgili.
5. Alet-i bezm-i ṭarab mahbūba çoḳ ṣarf itmemiş
6. Eyledüm ṣad bār laʿnet gence de Ḳarūnʾa da

2. **maḥbūbuñ:**-*uñ*
Gazel 422
Mısra: **1**
Sevilen, sevgili II Allah.
1. Baḳamaz rūyına dil-ḫᵛāhı ḳadar maḥbūbuñ
2. Rızḳınuñ vāsıṭa-i naḳşı budur maḥcūbuñ

maḥbūbe-i şīrīn-meʾāl:

1. **maḥbūbe-i şīrīn-meʾāl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Tatlı manaları olan sevgili.
55. İtse bu maḥbūbe-i şīrīn-meʾāl
56. Cāme-i manẓūmede ġunc u delāl

maḥbūb-ı ḥaḳḳʾa:

1. **maḥbūb-ı ḥaḳḳʾa:**-*a*
Gazel 101
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hakk'ın sevgilisi (Hz. Muhammed).
15. Dil-beste-i mücāverete ṣad hezār reşk
16. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾa ḫāne-i hicret Medīneʾdür

maḥbūb-ı ḥaḳḳʾuñ:

1. **maḥbūb-ı ḥaḳḳʾuñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Hakk'ın sevgilisi (Hz. Muhammed).
35. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾuñ olmaġ ile hem-nişīnleri
36. Ḥüsn-i rıżā-yı Ḥaḳḳʾa ḳarīndür çehār-yār

maḥbūb-likā:

1. **maḥbūb-likā:**
Kaside 18
Mısra: **24**
Sevimli yüz.
23. Ḳāleb-i rūḥa dökilmiş gibi bir resm-i metīn
24. Ṣafḥa-i cāna çekilmiş gibi maḥbūb-likā

maḥbūs:

1. **maḥbūs:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Kapatılmış, hapsedilmiş.
7. Pā-bend-i taʿalluḳ görinür sinede ammā
8. Āzāde-dil ol ḳaydda maḥbūs degüldür

2. **maḥbūs:**
Kaside 9
Mısra: **26**
Kapatılmış, hapsedilmiş.
25. Dil-i rūşende bu ḥaliyle görenler didiler
26. Dār-ı İslāmda maḥbūs Frenge benzer

mahbūs-ı dāmgāh-ı ḳafes:

1. **mahbūs-ı dāmgāh-ı ḳafes:**
Gazel 255
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **-**
Kafes tuzağı esiri.
5. Mahbūs-ı dāmgāh-ı ḳafes bülbülüz k᾽olur
6. Murgān-ı ḳudsa māye-i sūziş-i ṣafīrümüz

mahcūb:
1. **maḥcūbuñ:**-*uñ*
Gazel 422
Mısra: **2**
Utanmış, mahcup olmuş.
1. Baḳamaz rūyına dil-ḫᵛāhı ḳadar maḥbūbuñ
2. Rızḳınuñ vāsıṭa-i naḳşı budur maḥcūbuñ

2. **mahcūbuz:**-*uz*
Kaside 21
Mısra: **12**
Utanmış, mahcup olmuş.
11. Çerḫe ḥarf-endāzlıḳlardan peşīmānuz hele
12. Şimdi mahcūbuz bize itdükleri iḥsān ile

maḥcūb ider:
1. **maḥcūb ider:**-*er*
Gazel 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Utandırmak.
1. Şarāba şerm virür āb-ı cān-feżā-yı Ḥaleb
2. Şemīm-i Cenneti maḥcūb ider hevā-yı Ḥaleb

mahcūb-ı tevbeyüz:
1. **mahcūb-ı tevbeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 302
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Af dilerken ezilme, mahçup olma.
3. Bulmaz derūna yol der-i dilden döner gider
4. Şermende-i nedamet ü mahcūb-ı tevbeyüz

maḫdūm:
1. **maḫdūmıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 20
Mısra: **57**
Kendisine hizmet edilen II efendi; padişah.
57. Maḫdūmıdur o fāżıl-ı pākīze-gevherüñ
58. K᾽itmiş Ḫudā vücūdına muḫtaṣ fütüvveti

2. **maḫdūmı:**-*ı*
Tarih 41
Mısra: **3**
Erkek evlat, oğul.
3. Yaʿnī maḫdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ
4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

3. **maḫdūmı:**-*ı*
Tarih 95
Mısra: **1**
Erkek evlat, oğul.
1. Naḥv okudıcaḳ Nābī maḫdūmı Ebu᾽l-ḫayr᾽a
2. Feyyāz bu maʿnāyı itdi diline ilḳā

maḫdūm-ı ḫānedān-ı ḫilāfet-penāh-ı ṣıdḳ:
1. **maḫdūm-ı ḫānedān-ı ḫilāfet-penāh-ı ṣıdḳ:**
Tarih 52
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Doğruluk sığınağı olan halife soyunun oğlu.
9. Maḫdūm-ı ḫānedān-ı ḫilāfet-penāh-ı ṣıdḳ
10. Mirāṡ ṣıdḳ-ḥāl ü maḳālinde munṭavī

mahdūm-ı kül:
1. **mahdūm-ı kül:**
Kaside 20
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Her şeyin efendisi.
47. Mahdūm-ı kül veliyy-i niʿam zāde-i cihān
48. K᾽ābāsınuñ ʿuluvvüne şāhid necābeti

maḫdum-ı mükerrem:
1. **maḫdum-ı mükerrem:**
Tarih 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saygı değer, hürmete lâyık oğul.
1. Kebīrī-zāde maḫdum-ı mükerrem efżal-ı eyyām
2. İdince mevleviyyetle naẓīr-i ḫuld Şehbā᾽yı

maḫdūm-ı nev-āyende-i maḫdūm-ı nev-āyīn:
1. **maḫdūm-ı nev-āyende-i maḫdūm-ı nev-āyīn:**
Tarih 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yeni tarzın evladının yeni doğan evladı.
1. Maḫdūm-ı nev-āyende-i maḫdūm-ı nev-āyīn
2. Nūr-ı baṣar-ı Vaḥdī-i pākīze-me᾽āṡir

maḫfīce:
1. **maḫfīce:**
Gazel 590
Mısra: **14**
Gizlice.
13. Nābī raḳībler ṣaḳın ol şūḫuñ olduġın
14. Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün

maḥfil-i āyinede:
1. **maḥfil-i āyinede:**-*de*
Gazel 85
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ayna odası.
17. ʿAks-i daʿvā-yı vücūd eyler ise ey Nābī
18. Maḥfil-i āyinede rū be-hem olmaz da n᾽olur

maḥfil-ı ʿulyāda:
1. **maḥfil-ı ʿulyāda:**-*da*
Tarih 88
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yüce meclis.
5. Nābīyā rindān didi tārīḫini
6. Maḥfil-ı ʿulyāda olsun muḥterem

maḥfūẓ:
1. **maḥfūzdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **175**
Saklanmış, korunmuş, muhâfaza edilmiş.
175. Maḥfūzdur ʿināyet-i Bārī᾽de kişveri
176. Çeşm-i ḥasūd ḫᵛābda görmez ifāḳati

mahfuz itsün:
1. **mahfuz itsün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Saklamak, gizlemek; korumak, gözetmek.
41. İtsün seni mahfuz ḫatālarla ḫatardan
42. Aʿdānı giriftār-ı nikād eylesün Allāh

maḥfūz olasın:
1. **maḥfūz olasın:**-*a, -sın*
Tarih 49
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Korunmak.
5. Olasın Samadāniyyet-i Ḥaḳ᾽da maḥfūz
6. Her umurında ide ʿavn-ı ilāhī te᾽yīd

maḥfūẓ olursa:
1. **maḥfūẓ olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 48
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Korunmak.
7. N᾽ola maḥfūẓ olursa āteş-i ʿālemden eṣḥābı
8. Cihād-ı ekber-i nefse siperdür ḥalḳa-i tevḥīd

maḥfūz-ı vikāye-i ʿināyet itsüñ:
1. **maḥfūz-ı vikāye-i ʿināyet itsüñ:**-*süñ*
Tarih 73
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Lütfunun gözetiminde muhafaza etmek.
21. Şeh-zādesini daḫı Ḥaḳḳ itsüñ
22. Maḥfūz-ı vikāye-i ʿināyet

māhī:
1. **māhīye:**-*y, -e*
Kaside 24
Mısra: **69**
Balık.

69. Olsa deryādaki māhīye muḳarin ḳahrı
70. Kuḥl ider çeşmine ḫakisterin ehl-i deryā

2. **māhīsi:**-*si*
Tarih 39
Mısra: **16**
Balık (Balıklı Göldeki balıklar kastedilerek).
15. Ḥüsninüñ vaṣfına emvācı sütūr-ı taḥrīr
16. Ṭarḥınuñ medḥine māhīsi zebān-ı gūyā

3. **māhī:**
Tarih 55
Mısra: **21**
Balık.
21. Seyr-i māhı ābda māhī ile hem-çeşm idüp
22. ʿAlemi bu ḳaṣr yirden göğe dek şād eyledi

māh-ı bedrün:
1. **māh-ı bedrün:**-*ün*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Ay, dolunay (Şekil itibarıyla madeni paraya benzetilmiştir).
151. Semen-i kevkebi virür eyyām
152. Māh-ı bedrün ġurūşı olmasa tām

māh-ı devlet:
1. **māh-ı devlet:**
Tarih 16
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Saltanat/mutluluk ayı.
17. Fürūzān gevher-i kān-ı mürüvvet maʿden-i himmet
18. Dıraḫşān māh-ı devlet āftāb-ı āsmān-ārā

māh-ı dü hefte:
1. **māh-ı dü ḥefte:**
Gazel 804
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İki haftalık ay, dolunay.
13. Ey mihr-i çihre sen var iken idemez ẓuhūr
14. Māh-ı dü ḥefte her ne ḳadar nev-ẓuhūr ise

māh-ı evc-i leṭāfet:
1. **māh-ı evc-i leṭāfet:**
Gazel 148
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güzellik zirvesinin ayı.
11. Nüzūl-i ism semādan delīldür buña kim
12. Māh-ı evc-i leṭāfet hümā bozundısıdur

māh-ı ʿīd:
1. **māh-ı ʿīd:**
Gazel 627
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bayram ayı (Bayramın habercisi hilal).
1. Bize sākī ne ḫurşīd ü ne māh-ı ʿīd göstersün
2. Esīrān-ı neşātuz sāġar-ı Cemşīd göstersün

māh-ı mihr-engīz:
1. **māh-ı mihr-engīz:**
Gazel 627
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güneşten ayıran/koparan ay.
3. Gönül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

māh-ı mürüvvet:
1. **māh-ı mürüvvet:**
Kıt'a 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İyilik ayı.
1. Eyā māh-ı mürüvvet mihr-i gerdūn-ı keremkārī
2. Gül-i bāġ-ı vezāret gevher-i kāmı vefādārī

māh-ı nev:
1. **māh-ı nev:**
Gazel 655
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hilâl, yeni ay.
3. Felekde māh-ı nev bābüʾs-selāmuñ cilvegāhıdur
4. Bunuñ kındīlidür ḥūr matlaʿ-ı nūr u żiyādur bu

2. **māh-ı nev:**
Gazel 887
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hilâl, yeni ay.
1. Māh-ı nev gürsinegānuñ arayup çāresini
2. Sufre-i maṭlaʿa vażʿ eyledi nān-pāresini

3. **māh-ı nev:**
Tarih 57
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hilâl, yeni ay.
5. Öyle ṭıfl-ı nāz-perver kim sezā olsa aña
6. Māh-ı nev gehvāre dāye āftāb-ı nīm-rūz

māh-ı nūr-tāb:
1. **māh-ı nūr-tāb:**
Gazel 762
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Işık saçan ay.
3. Ayīne-i cemālsin ey māh-ı nūr-tāb
4. Ḫavf eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

māh-ı şeb-ārāya:
1. **māh-ı şeb-ārāya:**-*y, -a*
Kaside 12
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Geceyi süsleyen ay.
27. Kimse āzāde degüldür siteminden çerḫüñ
28. Hālesin māh-ı şeb-ārāya ider ḫalḳa-i dām

māh-ı sīne-zīb-i dāye-ı ʿizz ü saʿādet:
1. **māh-ı sīne-zīb-i dāye-ı ʿizz ü saʿādet:**
Tarih 116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve sygınlık anasının kucağını süsleyen ay.
3. O māh-ı sīne-zīb-i dāye-ı ʿizz ü saʿādet kim
4. Vücūdı ṣadre iḥsān-kerde-i Feyyāż-ı muṭlaḳdur

māh-ı tamām:
1. **māh-ı tamām:**
Gazel 869
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dolunay.
13. Nakīşedür saña şeb-gerdlük disem
14. Nābī ʿaceb bu sözden o māh-ı tamām alınmaz mı

māhī-i lücce-i ṣalāt u selām:
1. **māhī-i lücce-i ṣalāt u selām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Salat ve selam denizinin balığı (Salat ve selam, esenlik ve dua demektir. "Ya Rabbi, Muhammed'in (SAV) makamını, şanını, şerefini ve yanındaki itibarını yücelt" demektir).
151. Oldı her bir zebān-ı mercānfām
152. Māhī-i lücce-i ṣalāt u selām

māhī-i mehden:
1. **māhī-i mehden:**-*den*
Gazel 263
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ay balığı.
7. Ṭayanmaz eylese de şīr māhī-i mehden
8. Sipihr zülf-i şeb-i tāra şānesin bilürüz

māhī-i ümmīd:
1. **māhī-i ümmīd:**
Gazel 111
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ümit balığı.
17. Yem-i tevekküle şāl şaşt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

māḫī-i vaṣf-ı ḳudemā:
1. **māḫī-i vaṣf-ı ḳudemā:**
Kıt'a 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -

Eskilerin vasıflarını ortadan kaldıran.
5. Şöhret-i kevkebesi ḫat-keş-i ās̱ār-ı selef
6. Rifʿat-ı debdebesi māḥī-i vaṣf-ı ḳudemā

māhir:
1. **māhir:**
Kaside 24
Mısra: **113**
Mahir, uzman.
113. Şīve-i fetḥde tīrüñ o ḳadar māhir kim
114. Gösterür ṣūretini biri birinden aʿlā

māhiyyet-ı ʿālem:
1. **māhiyyet-ı ʿālem:**
Kaside 1
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Kainatın mahiyeti, iç yüzü.
53. Der-i ʿilminde müstaʿmel-süḫan māhiyyet-ı ʿālem
54. Reh-i fażlında pāşīde-güher ḥāṣiyyet-i eşyā

māhiyyet-i cemālin:
1. **māhiyyet-i cemālin:***-in*
Gazel 328
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin ne olduğu.
3. Çeşm-i ne-dīde-ḫᵛabe āyīneler de ḥayrān
4. Māhiyyet-i cemālin cānāneler de bilmez

māhiyyet-i eşyā:
1. **māhiyyet-i eşyā:**
Gazel 850
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Eşyanın aslı.
21. Olduġından mesʾele müşkil makāṣıd muḫtelif
22. Oldı nādāndan ḫafī māhiyyet-i eşyā gibi

maḥkeme:
1. **maḥkeme:**
Gazel 138
Mısra: **2**
Mahkeme.
1. Her ki bu nīk ü bu bed ḳaydını muʿtād eyler
2. Ḳalbinüñ sāḥasına maḥkeme būnyād eyler

maḥkeme-i rūz-ı cezādan:
1. **maḥkeme-i rūz-ı cezādan:***-dan*
Gazel 654
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamet günü mahkemesi.
15. Vāʿiẓ bizi tahvīf ile teşvişe düşürme
16. Sen maḥkeme-i rūz-ı cezādan mı gelürsin

maḥkeme-i ṣaḥn-ı çemende:
1. **maḥkeme-i ṣaḥn-ı çemende:***-de*
Gazel 349
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bahçenin ortasındaki mahkeme.
5. Gördüm gül-i ter maḥkeme-i ṣaḥn-ı çemende
6. Dāmānumı çāk itdi diyü ḫāre yapışmış

maḥkeme-pīrā-yı ḥaleb:
1. **maḥkeme-pīrā-yı ḥaleb:**
Tarih 119
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Halep Mahkemesini süsleyen, bezeyen.
7. Olıcaḳ ʿizzet ile maḥkeme-pīrā-yı Ḥaleb
8. Yeñiden kesb-ı ʿuluv eyledi şān-ı Şehbā

maḥkūk:
1. **maḥkūk:**
Gazel 109
Mısra: **8**
Kazılmış, hakkedilmiş.
7. Ḫaṭ ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ olur ancaḳ
8. Bir vech ile dinmez aña maḥkūk degüldür

2. **maḥkūk:**
Gazel 833
Mısra: **18**
Kazılmış, hakkedilmiş.
17. Meġer āḫirde telāfisin ide seng-i mezār
18. Mührlerde yiri maḥkūk olanuñ nām gibi

maḥkūm-ı şerīʿatdür:
1. **maḥkūm-ı şerīʿatdür:***-dür*
Kaside 2
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
İlahi kanunların mahkumu, dini kurallara uymak zorunda.
119. Cümle maḥkūm-ı şerīʿatdür odur ṣahib-i şerʿ
120. Cümle müsterşid-i ahkām o pīr-i irşād

maḫlaṣ:
1. **maḫlaṣ:**
Gazel 559
Mısra: **18**
Kurtulacak yer II Şâirlerin manzum eserlerinde kullandıkları takma ad.
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduġı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

2. **maḫlas:**
Gazel 571
Mısra: **10**
Kurtulacak yer II Şâirlerin manzum eserlerinde kullandıkları takma ad.
9. Beste olmazdum ḫaṭ-ı eşʿāra ḫāl-i noḳṭaya
10. Olsa maḫlas Nābīyā dest-i dil-i ḫod-kāmeden

3. **maḫlaṣum:***-um*
Kaside 9
Mısra: **61**
Lakap.
61. Maḫlaṣum der-be-derī oldı adum merdūdī
62. Daḫı bilmem ki beni gerdiş-i devrān nʾeyler

māh-likā:
1. **māh-likādan:***-dan*
Gazel 654
Mısra: **1**
Ay yüzlü.
1. Ey nāme sen ol māh-likādan mı gelürsin
2. Ey hüdhüd-i ümmīd Sebādan mı gelürsin

2. **māh-likāyı:***-y, -ı*
Gazel 766
Mısra: **12**
Ay yüzlü sevgili.
11. Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
12. Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca

mahlūk:
1. **maḫlūḳ:**
Gazel 686
Mısra: **12**
Halk olunmuş, yaratılmış.
11. Olmazdı nā-muṣīb duʿā tīr-i kec gibi
12. Maḫlūḳ öñinde ḳadd-i ḫalayıḳ ḫam olmasa

2. **maḫlūḳda:***-da*
Gazel 852
Mısra: **8**
Halk olunmuş, yaratılmış.
7. Ṣad hezārında bir ancaḳ bulunurdı rāżı
8. Olsa maḫlūḳda taġyire tüvān taḳdīri

3. **mahlūk:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **40**
Halk olunmuş, yaratılmış.
39. Līk ḳıldı ḫiṭāba erzānī
40. Cümle mahlūk içinde insānı

mahlūkdan niyāz:
1. **mahlūkdan niyāz:**
Gazel 201
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılmışlardan yalvararak isteme.
5. Muḥtāc-ı rızḳ-ı Hāliḳ iken ser-be-ser cihān
6. Mahlūkdan niyāz meẕellet degül midür

maḫlūk-ı ḥaḳḳa:
1. **maḫlūk-ı ḥaḳḳa:***-a*
Gazel 475
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yarattığı.

3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūḳ-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

maḫlūl oldı:
1. **maḫlūl oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Çözülmek, dağılmak.
183. Güle bād-ı ḫazāndan irdi ẕübūl
184. Oldı ṣad-pāre ḳaryesi maḫlūl

maḥmiye-i rāḥat:
1. **maḥmiye-i rāḥat:**
Gazel 108
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Rahatını, huzurunu koruma.
13. Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
14. Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur

maḥmūd:
1. **maḥmūd:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **65**
Gazneli Mahmut (910-1031). Abbasi hilafeti döneminde kurulan Gazneliler (Âl-i Sebüktekin) Devleti'nin kurucusudur. Büyük fetihleri olduğu gibi, şair ve âlimlerin de dostu ve destekçisi olarak tanınmıştır. Gazneli Mahmut'un has gulamlarından Ayaz, akıl, feraset, bilgi, sadakatte mümtaz olduğu için padişah kendisini çok sever ve ona itimat ederdi. Onun Ayaz'a aşkı, Doğu edebiyatlarında Leylâ ve Mecnûn, Ferhad u Şîrîn efsaneleri gibi mühim mevzulardan olmuştur.
65. Ġazneʾde Maḥmūd şeh-i kām-kār
66. Olmış iken pādişeh-i nāmdār

2. **maḥmūduñuñ:**-*u, -ñuñ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **121**
Gazneli Mahmut (910-1031). Abbasi hilafeti döneminde kurulan Gazneliler (Âl-i Sebüktekin) Devleti'nin kurucusudur. Büyük fetihleri olduğu gibi, şair ve âlimlerin de dostu ve destekçisi olarak tanınmıştır. Gazneli Mahmut'un has gulamlarından Ayaz, akıl, feraset, bilgi, sadakatte mümtaz olduğu için padişah kendisini çok sever ve ona itimat ederdi. Onun Ayaz'a aşkı, Doğu edebiyatlarında Leylâ ve Mecnûn, Ferhad u Şîrîn efsaneleri gibi mühim mevzulardan olmuştur.
121. Raġmına Maḥmūduñuñ ey ḫoş-ḫışāl
122. Ṭoldur a nūş eyleyelüm bir sifāl

3. **maḥmūdʾa:**-*a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **176**
Dünya ve dünyada övülen/sevilen II Gazneli Mahmut (910-1031). Abbasi hilafeti döneminde kurulan Gazneliler (Âl-i Sebüktekin) Devleti'nin kurucusudur. Büyük fetihleri olduğu gibi, şair ve âlimlerin de dostu ve destekçisi olarak tanınmıştır. Gazneli Mahmut'un has gulamlarından Ayaz, akıl, feraset, bilgi, sadakatte mümtaz olduğu için padişah kendisini çok sever ve ona itimat ederdi. Onun Ayaz'a aşkı, Doğu edebiyatlarında Leylâ ve Mecnûn, Ferhad u Şîrîn efsaneleri gibi mühim mevzulardan olmuştur.
175. Oldı çü maʿbūdı ile āşinā
176. Ḳalmadı Maḥmūdʾa żamīrinde cā

maḥmūd pāşā:
1. **maḥmūd pāşā:**
Kaside 15
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Fatih Sultan Mehmed'in sadrazamlarından, "Mahmut Paşa-yı Veli" lakabıyla bilinen devlet adamı "Adni" mahlasıyla şiir de yazardı.
189. Olsa zinde Pirī Pāşā ile Maḥmūd Pāşā
190. Şān-ı fażluñda dimezlerdi meġer ḥarf-ı neʿam

maḥmūl:
1. **maḥmūl:**
Gazel 231
Mısra: **10**
Bir şey üzerine kurulmuş.
9. Geçmez yine ʿuşşāḳdan eylerse teġāfül
10. Ol vażʿ-ı sitem firḳāte maḥmūl degüldür

maḫmūr:
1. **maḫmūrı:**-*ı*
Gazel 282
Mısra: **14**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
13. Mest-i ṣahbā-yı vefāyuz eylesek farżā ferāġ
14. Bir nice maḫmūrı sīr-āb itmedür keffāremüz

maḫmūr olarak:
1. **maḫmūr olarak:**-*arak*
Gazel 395
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sarhoş olmak.
3. Hicrān çekerek ẕevḳ-i mülaḳatı unutduḳ
4. Maḫmūr olarak leẕẕet-i ṣahbādan uṣanduḳ

maḫmūri-i hicrāna:
1. **maḫmūri-i hicrāna:**-*a*
Gazel 517
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılık mahmurluğu.
5. Tā ki maḫmūri-i hicrāna ola çāre-resān
6. Lebümüz sāġar-ı ṣahbā-yı münācāt idelüm

māh-pāre:
1. **māh-pāre:**
Gazel 192
Mısra: **4**
Ay parçası. II Sevgili.
3. Bīmārlıḳdan olduġı yoḳ gözleri ḫalāṣ
4. Ol māh-pāre nālelerüm bī-es̱er ṣanur

2. **māh-pāre:**
Gazel 354
Mısra: **7**
Ay parçası. II Sevgili.
7. Nʾolaydı düşmen olaydum o māh-pāre ile
8. Ki vaṣla māniʿ olan perde-i maḥabbet imiş

3. **māh-pāre:**
Gazel 443
Mısra: **1**
Ay parçası. II Sevgili.
1. Ey māh-pāre ʿāşıḳ-ı zārun benüm senüñ
2. Ey şāh-bāz-ı ḥüsn şikārun benüm senüñ

4. **māh-pāre:**
Gazel 613
Mısra: **10**
Ay parçası. II Sevgili.
9. Olmaz güsiste dāmeni dest-i ḫayālden
10. Ol māh-pāre ben daḫı bilmem nem olduġın

5. **māh-pāre:**
Gazel 675
Mısra: **3**
Ay parçası. II Sevgili.
3. Ey māh-pāre kimdür olan sedd-i rāh-ı vaṣl
4. Ṣoḥbet senüñle rūz-ı ezelden nasīb ise

6. **māh-pāre:**
Gazel 62
Mısra: **1**
Ay parçası. II Sevgili.
1. Ne çerḫ-i ḥüsne senüñ gibi māh-pāre gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa benüm gibi nābe-çāre gelür

7. **māh-pārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 681
Mısra: **12**
Ay parçası. II Sevgili.
11. Fevt olmamak murādun ise leẕẕet-i niyāz
12. Dil virme māh-pārelerüñ nik-ḫūsına

mahrec-i ġam:
1. **mahrec-i ġam:**
Tarih 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kederin çıkış yeri.
11. Birisi mahrec-i ġam biri medḫal-i iḳbāl
12. İki derīçesinüñ ḥikmeti budur gūyā

mahrec-i yeʾse:
1. **mahrec-i yeʾse:**-*e*
Gazel 565

Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin çıkış kapısı.
9. Nāʾil olamaz varmayicak mahrec-i yeʾse
10. Manṣıb gözeden silsile-i ṭūl-ı emelden

maḥrem:
1. **maḥrem:**
Gazel 417
Mısra: **5**
Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.
5. Esrār-ı ʿulūma seni maḥrem mi ṣanursuñ
6. Ey bī-naẓar açılduġı yoḳ saña kitābuñ

2. **maḥrem:**
Gazel 603
Mısra: **10**
Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.
9. Keşf ider Nābī dil-i sevdā-zede esrārını
10. Meclisinde kim bulunsa maḥrem olsun olmasun

3. **maḥremidür:**-*i, -dür*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **48**
Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.
47. Mektūbıdur ol bülend-cāhuñ
48. Kim maḥremidür cihān-penāhuñ

4. **maḥremān:**
Gazel 736
Mısra: **12**
Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimseler, sırdaşlar.
11. İḫtilāf-ı keşf teşvīşinden olmaz dil ḫalās
12. Her ne deñlü maḥremān ifşā-yı rāz itmezse de

5. **maḥrem:**
Gazel 816
Mısra: **1**
Yasak, haram.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

6. **maḥrem:**
Gazel 816
Mısra: **2**
Yasak, haram.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

7. **maḥrem:**
Gazel 816
Mısra: **4**
Yasak, haram.
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫʷāre maḥrem yāre bigāne

8. **maḥrem:**
Gazel 816
Mısra: **6**
Yasak, haram.
5. Unutdurdı baña evżāʿ-ı cismüñ ḳayd-ı dünyāyı
6. Olurmış ġamze-i bī-kāre maḥrem kāre bigāne

maḥrem iderseñ:
1. **maḥrem iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 475
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir kimseyi sırlarını bilecek derecede samimi dost ve sırdaş edinmek.
7. Gerdān olur efvāh-ı mesāmiʿde o sāʿat
8. Esrāruña ʿālemde kimi maḥrem iderseñ

maḥrem idük:
1. **maḥrem idük:**- *i, -dü, -k*
Gazel 447
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.
4. Vaṣlına maḥrem idük hicrine bigāne idük
3. Şimdi ber-ʿaksdür aḥvāl-i viṣāl ü hicrān

maḥrem idüp:
1. **maḥrem idüp:**-*üp*
Kaside 10
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Bir kimseyi sırlarını bilecek derecede samimi dost ve sırdaş edinmek.
95. İlāhi her dem idüp kendü sāyeñe maḥrem
96. İlāhi ḫāk-i derin eyle būsegāh-ı kibār

maḥrem itmedi:
1. **maḥrem itmedi:**-*me, -di*
Gazel 789
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sır ortağı yapmak.
1. Dil itmedi ḫayālimi maḥrem enīnine
2. Iẓhār-ı ḥasret eylemedi nāzenīnine

maḥrem itmiş:
1. **maḥrem itmiş:**-*miş*
Gazel 682
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sır ortağı yapmak.
5. Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
6. Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese

maḥrem itsem:
1. **maḥrem itsem:**-*se, -m*
Gazel 497
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sır ortağı yapmak.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

maḥrem olmaduḳ:
1. **maḥrem olmaduḳ:**-*ma, -du, -ḳ*
Gazel 393
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İçli dışlı olmak, sırdaş olmak.
1. Bir kerre iltifatuñ ile ḫurrem olmaduḳ
2. Bigāne deñlü ṣohbetüne maḥrem olmaduḳ

maḥrem-i bezm-i bülend-i pādişāh-ı rūy-i ḫāk:
1. **maḥrem-i bezm-i bülend-i pādişāh-ı rūy-i ḫāk:**
Tarih 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü padişahının yüce meclisinin sohbet arkadşı.
1. Ḥażret-i destūr-ı ʿālī-şān-ı vālā-menzilet
2. Maḥrem-i bezm-i bülend-i pādişāh-ı rūy-i ḫāk

maḥrem-i ḥażret-i ḫudāy-ı taʿāl:
1. **maḥrem-i ḥażret-i ḫudāy-ı taʿāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah hazretlerinin en yakın olduğu.
71. Maḥrem-i ḥażret-i Ḫudāy-ı taʿāl
72. Maẓhar-ı ḥubb-ı īzid-i müteʿāl

maḥrem-i pādīşāh-ı ʿadl-āyīn oldı:
1. **maḥrem-i pādīşāh-ı ʿadl-āyīn oldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Adaletli padişahın sohbet arkadaşı, sırdaşı olmak.
25. Manṣıb u pāye ile oldı se sāl
26. Maḥrem-i pādīşāh-ı ʿadl-āyīn

maḥrem-i pādişāh-ı ḥeft-iḳlīm:
1. **maḥrem-i pādişāh-ı ḥeft-iḳlīm:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **447**
Kelime Tipi: -
Yedi iklimin, yeryüzü hükümdarının sırdaşı.
447. Maḥrem-i pādişāh-ı ḥeft-iḳlīm
448. Ṣāhib-i ṭabʿ-ı pāk ü ḳalb-i selīm

maḥrem-i rāz eylemezdi:
1. **maḥrem-i rāz eylemezdi:**-*mez, -di*
Gazel 536
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Gizlemek, saklamak.
9. Şemʿveş āteş-zebānam Nābiyā ammā beni
10. Maḥrem-i rāz eylemezdi kimse ḫāmuş olmasam

maḥrem-i rāz-ı derun eylemezdi:
1. **maḥrem-i rāz-ı derun eylemezdi:***-mez, -di*
Gazel 645
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönüldeki sırlara sırdaş etmek.
5. Açılup da eylemezdi maḥrem-i rāz-ı derun
6. Gül şemīm-i ḫāne-zāduñ bilse ġammāz olduġın

maḥrem-i şāhenşeh-i rūy-ı zemīn:
1. **maḥrem-i şāhenşeh-i rūy-ı zemīn:**
Tarih 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü şahlar şahının sırdaşı.
1. Ḥażret-i destūr-ı ʿalī-menzilet
2. Maḥrem-i şāhenşeh-i rūy-ı zemīn

māh-rū:
1. **māh-rū:**
Gazel 15
Mısra: **12**
Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.
11. Nāz u istiġna degüldür māniʿ-i teşrīf-i bezm
12. Ġālibā ey māh-rū bizden ḥicāb itdüñ bu şeb

2. **māh-rū:**
Gazel 133
Mısra: **2**
Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.
1. Nezzāremüz egerçi ki gerdiş-nümācadur
2. Ol māh-rū da ḫayli hezār-āşinācadur

3. **māh-rū:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.
7. Çıḳmaz miyānemüzden ey māh-rū ḫayālüñ
8. Senden cüdā olursa benden cüdā degüldür

4. **māh-rū:**
Gazel 534
Mısra: **3**
Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.
3. Āyā bu ḫāke başdı mı ol māh-rū diyü
4. Her ḫāke rūy-māldedür sāyemüz bizüm

5. **māh-rūya:***-y, -a*
Gazel 354
Mısra: **11**
Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.
11. O māh-rūya ḫat-āver olursa da dirler
12. Zamān ile ʿaceb āfitāb-ı ṭalʿat imiş

6. **māh-rū:**
Gazel 392
Mısra: **3**
Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.
3. İtmez zekāt-ı ḥüsnini ol māh-rū dirīġ
4. Kūyında irtikāb olınursa gedālıcuḳ

māh-ruhān:
1. **māh-ruhān:**
Gazel 491
Mısra: **7**
Ay yüzlü güzeller.
7. Ḥaleb içre arayub bulduġını māh-ruhān
8. Şamʾa var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn:
1. **māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn:**
Gazel 488
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzellik semasının ay yüzlüleri.
9. Meşhūrdur ki māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn
10. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olur ammā ki hep degül

maḥrūm:
1. **maḥrūm:**
Gazel 515
Mısra: **1**
İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen (kimse), nasipsiz.
1. Dil kʾola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

2. **maḥrūm:**
Gazel 515
Mısra: **4**
İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen (kimse), nasipsiz.
3. Hāline giryeler itmek gerek ol nā-dānun
4. Kʾola maʿnā-yı ḫayāl-i şuʿaradan maḥrūm

3. **maḥrūm:**
Gazel 515
Mısra: **10**
İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen (kimse), nasipsiz.
9. Beñzer ol şemʿa ki pervāne-i gerdendesi yoḳ
10. O ser-efrāz kʾola dest-i duʿādan maḥrūm

maḥrūm iden:
1. **maḥrūm iden:***-en*
Gazel 166
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yoksun bırakmak, engellemek.
3. Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nāʾil
4. Ḳabayı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

2. **maḥrūm iden:***-en*
Gazel 515
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yoksun bırakmak, engellemek.
5. Olsun āmāde hücūm-ı mekes-i idbāre
6. Der-i inʿāmın iden cūş-ı gedādan maḥrūm

3. **maḥrūm iden:***-en*
Gazel 515
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yoksun bırakmak, engellemek.
11. Çeh-i bī-āb gibi delve çeker ḫamyāze
12. Ceyb-i imsākin iden dest-i ʿatādan maḥrūm

maḥrūm ider:
1. **maḥrūm ider:***-er*
Gazel 515
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yoksun bırakmak, engellemek.
17. Ne belādur bu riyā başına ḫalḳuñ ki ider
18. Mübtelāsı iki ʿālemde ṣafādan maḥrūm

maḥrūm idügüm:
1. **maḥrūm idügüm:***-ü, -gü, -m*
Gazel 144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yoksun bırakmak, engellemek.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

maḥrūm itmezse:
1. **maḥrūm itmezse:***-mez, -se*
Kaside 25
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Yoksun bırakmak, engellemek.
23. ʿAceb mi Nābīyā feyżinden itmezse bizi maḥrūm
24. Çūñ olduḳ tekyesinde mihmanı Şeyḫ Ebū-Bekrün

maḥrūm kala:
1. **maḥrūm kala:***-a*
Kaside 1
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Yoksun/mahrum kalmak.
183. Ġarīk-i luṭf iken ḥāşā ki raḥmetden kala maḥrūm
184. Kemīne bī-kesüñ ʿabd-i faḳīrüñ Nābī-i şeydā

maḥrūm ḳalam:
1. **maḥrūm ḳalam:***-am*
Kaside 2

Mısra: **288**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoksun/mahrum kalmak.
287. Ümmetüñden çü senüñ eyledi Allāh beni
288. Hāşe līʾllāh ki maḥrūm ḳalam rūz-ı tenād

maḥrūm ḳalan:
1. **maḥrūm ḳalan:**-*an*
Gazel 515
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yoksun kalmak.
15. İḳtidā eylesüñ ās̱ārına erbāb-ı dilüñ
16. Teh-i ḥayretde ḳalan rāh-nümādan maḥrūm

maḥrūm ḳalur:
1. **maḥrūm ḳalur:**-*ur*
Gazel 515
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yoksun kalmak.
7. Cūybār-ı keremin teşneye ṣarf itmeyenün
8. Kişt-i ümmīdi ḳalur neşv ü nemādan maḥrūm

maḥrūm ḳalurdı:
1. **maḥrūm ḳalurdı:**-*ur, -dı*
Kıt'a 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yoksun/mahrum kalmak.
5. Evṣāfuña ṣarf itmek içün olmasa elfāz
6. Maḥrūm ḳalurdı şuʿarā ḥüsn-i edādan

maḥrūm kʾitdi:
1. **maḥrūm kʾitdi:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ki mahrum etti, yoksun bırakmak.
9. Dirīg kʾitdi ḫarīdārdan bizi maḥrūm
10. Girān-behāluġumuz ḫoş kumāşlıḳlarumuz

maḥrūm komışdur:
1. **maḥrūm komışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 391
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yoksun etmek.
9. Olur feyż-i tevāżuʿla dıraḫt-ı pest bār-āver
10. Komışdur mīveden maḥrūm servi ser-firāz olmaḳ

maḥrūm ola:
1. **maḥrūm ola:**-*a*
Gazel 515
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mahrum olmak, yoksun kalmak.
19. O ġazel meclis-i bī-dilbere benzer ki ola
20. Tāze mażmūn ü ḫoş-āyende edādan maḥrūm

2. **maḥrūm ola:**-*a*
Gazel 515
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mahrum olmak, yoksun kalmak.
1. Dil ḳʾola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

maḥrūm olan:
1. **maḥrūm olan:**-*an*
Gazel 515
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mahrum olmak, yoksun kalmak.
13. Ne bilür lez̠z̠etini mīve-i şāh-ı nefesüñ
14. Gūş-ı idrāki olan ḥüsn-i ṣadādan maḥrūm

maḥrūm olmasuñ:
1. **maḥrūm olmasuñ:**-*ma, -suñ*
Gazel 515
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Mahrum olmak, yoksun kalmak.
21. Luṭf ile ġonce-güşāyān-ı ḳulūbüñ Nābī
22. Olmasuñ gülşene iḳbāli ṣabādan maḥrūm

maḥrūm olur:
1. **maḥrūm olur:**-*ur*
Gazel 41
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mahrum olmak, yoksun kalmak.
5. Maḥrūm olur rutūbet-i feyż-i bahārdan
6. Her ḫāk-ı tīre-dil ki degül pāy-māl-i mevc

2. **maḥrūm olur:**-*ur*
Gazel 546
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mahrum olmak, yoksun kalmak.
7. Olur semend-i enāmilde cilveden maḥrūm
8. Ḳalem ne dem ki ider ḳaṭʿ-ı eşk-i çeşm-i terin

3. **maḥrūm olur:**-*ur*
Gazel 589
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mahrum olmak, yoksun kalmak.
5. Sirişkden müje-i ehl-i resm olur maḥrūm
6. Nükūd gördügi yoḳdur ḳanāre-i taʿyīn

maḥrūm olurdı:
1. **maḥrūm olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 644
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mahrum olmak, yoksun kalmak.
1. Olsa ḥalḳuñ rızḳı hāsıl verziş-i tedbīrden
2. Kūdekān-ı bī-zebān maḥrūm olurdı şīrden

2. **maḥrūm olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 10
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Mahrum kalmak, yoksun kalmak.
43. Dehānı ġoncenüñ olurdı ḫandeden maḥrūm
44. Nesīm-i şermi eger gülsitāndan itse güz̠ār

maḥrūm olurlar:
1. **maḥrūm olurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 570
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Mahrum olmak, yoksun kalmak.
15. Devlet-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳātden olurlar maḥrūm
16. Fikr iden bādiye-i ʿaşḳ-ı mecāzuñ ḫāṭırın

maḥrūm-ı çeşm-i rāḥatı:
1. **maḥrūm-ı çeşm-i rāḥatı:**-*ı*
Gazel 665
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Huzurdan mahrum göz.
7. Maḥrūm-ı çeşm-i rāḥatı ḫᵛāb-ı ferāġdan
8. ʿAḳd-i uḫuvvet eylemeyen sūr u māteme

maḥrūm-ı iltifāt eyleme:
1. **maḥrūm-ı iltifāt eyleme:**-*me*
Gazel 498
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İltifat etmekten mahrum bırakmak.
7. Neylersen eyle eyleme maḥrūm-ı iltifāt
8. Bār-ı firāḳa tāb ü tüvānum mı var benüm

maḥrūm-ı mülāḳāt-ı nişan eyleme:
1. **maḥrūm-ı mülāḳāt-ı nişan eyleme:**-*me*
Gazel 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hedefe ulaşmaktan alıkoymak.
3. Tīrān-ı kemān-zād-ı leb-i ʿacz u niyāzum
4. Maḥrūm-ı mülāḳāt-ı nişan eyleme yā Rab

maḥrūm-ı rāḥat ider:
1. **maḥrūm-ı rāḥat ider:**-*er*
Tarih 26
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Huzurdan mahrum etmek, rahat yüzü göstermemek.
19. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ġāzī kim
20. İder maḥrūm-ı rāḥat nām-ı tīġi ḳavm-ı küffārı

maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ:
1. **maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ:**
Gazel 51
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -

Aşk ateşinden mahrum olan gönül.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ
6. Kim alur zeytūn-ı ḫāmı deste revġandur murād

maḥrūmī-i ġıdā:
1. **maḥrūmī-i ġıdā:**
Kaside 16
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Gıdalardan, nimetlerden mahrum kalma.
101. Lāyıḳ mıdur bu sāmiʿa bu bāşıra faḳīr
102. Maḥrūmī-i ġıdā ile çekmek eẕiyyeti

maḥrūmluk:
1. **maḥrūmluk:**
Kaside 16
Mısra: **109**
Dilediğini elde edememe, yoksunluk, mahrumiyet.
109. Maḥrūmluk sezā mıdur ol vech-i pākden
110. Kim āftāba ḫande ider ḥüsn-i ṭalʿati

maḥrūr:
1. **maḥrūr:**
Kaside 7
Mısra: **144**
İçi ateş dolu, ateşlenmiş, ateşli, kızışmış.
143. Ġazāda şuʿle-i şemşīrini taṣavvur iden
144. Bulur nigāhını ḫıyre ḫayālini maḥrūr

maḥrūsa:
1. **mahrūsalarda:**-*lar, -da*
Gazel 838
Mısra: **11**
Şehir.
11. Bu ʿaṣrda adı mahrūsalarda gümrükdür
12. O ġāretün ki beyābānda reh-zenānuñ idi

2. **maḥrūsaya:**-*y, -a*
Tarih 144
Mısra: **8**
Şehir.
7. Bulduğından bir zamān ser-ḥadd-i İslāmı tehī
8. Bir iki maḥrūsaya açmışdı dest-i intihāb

maḥrūsa-i şerīʿat-i dīn-i müʾeyyedün:
1. **maḥrūsa-i şerīʿat-i dīn-i müʾeyyedün:**
Kaside 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sağlamlaştırılmış İslam kanunlarının büyük şehirleri.
3. Maḥrūsa-i şerīʿat-i dīn-i müʾeyyedün
4. Eṭrāfına ḥiṣār-ı raṣīndür çehār-yār

maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet:
1. **maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlik bahçesi şehri ("Evimle minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim havuzumun üzerindedir" hadisine atıfta bulunuluyor. Buhari, Fazlu's-Salat 5, Fezailu'l-Medine 11, Rikak 53, İ'tisam 16; Müslim, Hacc 502 (1392); Muvatta).
1. Maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat Medīneʾdür
2. Maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet Medīneʾdür

2. **maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlik bahçesi şehri ("Evimle minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim havuzumun üzerindedir" hadisine atıfta bulunuluyor. Buhari, Fazlu's-Salat 5, Fezailu'l-Medine 11, Rikak 53, İ'tisam 16; Müslim, Hacc 502 (1392); Muvatta).
1. Maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat Medīneʾdür
2. Maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet Medīneʾdür

3. **maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlik bahçesi şehri ("Evimle minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim havuzumun üzerindedir" hadisine atıfta bulunuluyor. Buhari, Fazlu's-Salat 5, Fezailu'l-Medine 11, Rikak 53, İ'tisam 16).
1. Maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat Medīneʾdür
2. Maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet Medīneʾdür

4. **maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlik bahçesi şehri ("Evimle minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim havuzumun üzerindedir" hadisine atıfta bulunuluyor. Buhari, Fazlu's-Salat 5, Fezailu'l-Medine 11, Rikak 53, İ'tisam 16).
1. Maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat Medīneʾdür
2. Maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet Medīneʾdür

5. **maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlik bahçesi şehri ("Evimle minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim havuzumun üzerindedir" hadisine atıfta bulunuluyor. Buhari, Fazlu's-Salat 5, Fezailu'l-Medine 11, Rikak 53, İ'tisam 16).
1. Maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat Medīneʾdür
2. Maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet Medīneʾdür

6. **maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlik bahçesi şehri ("Evimle minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim havuzumun üzerindedir" hadisine atıfta bulunuluyor. Buhari, Fazlu's-Salat 5, Fezailu'l-Medine 11, Rikak 53, İ'tisam 16; Müslim, Hacc 502 (1392); Muvatta).
1. Maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat Medīneʾdür
2. Maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet Medīneʾdür

maḥrūsa-i suḫanda:
1. **maḥrūsa-i suḫanda:**-*da*
Gazel 498
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Söz şehri.
11. İtsem ḳumāş-ı tāzemi israf Nābiyā
12. Maḥrūsa-i suḫanda dükānum mı var benüm

māh-rūy:
1. **māh-rūy:**
Gazel 675
Mısra: **10**
Ay yüzlü güzel.
9. Maʿcūn ḳırmızı lebüñi itmesüñ dirīġ
10. Nābī o māh-rūy Frengī ṭabīb ise

māh-rūyān:
1. **māh-rūyānı:**-*ı*
Gazel 491
Mısra: **10**
Ay yüzlüler, güzeller.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ:
1. **māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ:**-*uñ*
Gazel 74
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı aydınlatan ay yüzlü (sevgili).
3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ
4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

māh-rūy-ı duḫān-sūza:

1. **māh-rūy-ı duhān-sūza:**
Gazel 727
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanan ateşten yükselen dumanların ardında parıldayan ay yüzlü.
1. O māh-rūy-ı duhān-sūza zībdür lūle
2. Viṣāle vāsıṭadur hem raḳībdür lūle

māh-rūy-ı gül-ḫaddür:
1. **māh-rūy-ı gül-ḫaddür:***-dür*
Kaside 28
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanaklı ay yüzlü (güzel).
25. Bu ıṣṭılaḥ-ı ʿulūm üzre şiʿr-i tāze-zemīn
26. Ki nev-libās ile bir māh-rūy-ı gül-ḫaddür

mahşer:
1. **mahşerde:***-de*
Gazel 369
Mısra: **5**
Mahşer yeri, kıyamet.
5. Söz yoḳdur eger destine mahşerde girerse
6. Bālā-yı maḥafilde olan rifʿat-i vāʿiẓ

maḥşer gibi:
1. **maḥşer gibi:**
Tarih 104
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Deyim**
(Yer için) çok kalabalık olan.
83. Nās eyledi maḥşer gibi bir gūne tezāḥüm
84. Kim naḳş-ı ḥasīr olmış idi dīde-i bīnā

mahşere dek:
1. **mahşere dek:**
Kaside 13
Mısra: **213**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünya durdukça, uzun süre.
213. İftiḫār eyler ise mahşere dek lāyıḳdur
214. Ḫānedānuñdaki evlād u ʿabīd u ḫuddām

mahsūb:
1. **mahsūbdur:***-dur*
Gazel 264
Mısra: **8**
Hesabı tutulmuş, sayılmış.
7. Bu kārgehde tehī-destlik ile ḫoş-hālüz
8. ʿUluvv-ı rifʿate mahsūbdur selāmetümüz

maḥsūb olur:
1. **maḥsūb olur:***-ur*
Gazel 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Hesabına tutulmuş, sayılmış olmak.
3. ʿUşşāḳa rūzlarda olan nāzlar olur
4. Būs u kenar ẕevḳine maḥsūb şeb-be-şeb

maḥsūb-ı iltizām-ı çemen oldı:
1. **maḥsūb-ı iltizām-ı çemen oldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Çimenliğin keseneği hesabına kabul edilmek.
129. Cā-be-cā berg-i bād-bürd-i semen
130. Oldı maḥsūb-ı iltizām-ı çemen

maḥsūd-ı bülbülān-ı bahār olmaḳ:
1. **maḥsūd-ı bülbülān-ı bahār olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 308
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bahar bülbüllerinin kıskandığı kimse olmak.
1. Dil naġme-senc-i meclis-i yār olmaḳ istemez
2. Maḥsūd-ı bülbülān-ı bahār olmaḳ istemez

maḥsūd-ı cümle-i aḳrān it:
1. **maḥsūd-ı cümle-i aḳrān it:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **512**
Kelime Tipi: **-**
Bütün akranlarının kıskandığı eylemek.
511. Ne var it ey vezīr-i ʿālī-şān
512. Beni maḥsūd-ı cümle-i aḳrān

maḥsūd-ı ḫulḳı:
1. **maḥsūd-ı ḫulḳı:***-ı*
Tarih 108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kıskanılan, imrenilen ahlak.
3. Yaʿnī ʿAbduʾllāh Efendi zübde-i āl-i Resūl
4. Kim ider maḥsūd-ı ḫulḳı bendesin azādeye

mahsūd-ı ẕevḳ-i ʿayş:
1. **mahsūd-ı ẕevḳ-i ʿayş:**
Gazel 808
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hayatın tadını çıkarmada kıskanılan.
3. Bir marażdur reşk kim mahsūd-ı ẕevḳ-i ʿayş ile
4. Dūzaḫ eyler cāme-ḫᵛābın ḥāsid-i pür-kīneye

maḥṣūḫ:
1. **maḥṣūḫı:***-ı*
Gazel 637
Mısra: **11**
Biri veya bir şey için ayrılmış, münhasır, özgü.
11. Maḥṣūḫı şevḳi itdürür īcāb-ı irtikāb
12. Ḫāküñ bu deñlü zīr-i ḳademde teẕellülin

maḥṣūl:
1. **maḥṣūlı:***-ı*
Gazel 885
Mısra: **14**
Hasıl olan, verim, kazanç, kar.
13. Manṣıb-ı dagdaġa-fermā-yı ḫayālüñ Nābī
14. Ġayrı maḥṣūlı mı var bād-ı hevādan ġayrı

2. **maḥṣūle:***-e*
Kaside 18
Mısra: **62**
Hasıl olan, verim, kazanç, kar.
61. Mīr Yūsuf aḫ-ı ekrem geleli Şehbāʾya
62. Size aldırmada maḥṣūle bedel ḫayr duʿā

3. **maḥṣūl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **123**
Hasıl olan, verim, kazanç, kar.
123. Bitmeġe naḳd-ı ʿömrden maḥṣūl
124. Çār taḳsīṭ olındı çār füṣūl

mahṣūl-ı medāris:
1. **mahṣūl-ı medāris:**
Gazel 273
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Medrese mahsülü, ürünü.
7. Ol dāniş-i resmī kʾola mahṣūl-ı medāris
8. Mevc-i girih-i cebhe-i üstādına deġmez

mahṣūl-ı neşʾe:
1. **mahṣūl-ı neşʾe:**
Gazel 351
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk mahsulü.
5. Mikyāl-i cāmı urma tehī ḫırmen-i ġama
6. Mahṣūl-ı neşʾe mezraʿa-i Cemʾde ḳalmamış

maḥṣūr:
1. **maḥṣūr:**
Kaside 7
Mısra: **82**
Haşredilmiş, dirilmiş, toplanmış.
81. O kīne-ḫᵛāh ki şerbet-çeşān-ı tīġı olur
82. Ṣabāḥ-ı ḥaşrda tīz-āb der-dehen maḥṣūr

maḥṣūr ḳalup:
1. **maḥṣūr ḳalup:***-up*
Gazel 178
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir yerde kapalı kalmak.
5. Dil ḳalup ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende maḥṣūr
6. Ġaybdan leşker-i nāgeh-res-i imdāda baḳar

2. **maḥṣūr ḳalup:***-up*
Gazel 178
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir yerde kapalı kalmak.
5. Dil ḳalup ḳalʿa-i bī-burc-ı bedende maḥṣūr
6. Ġaybdan leşker-i nāgeh-res-i imdāda baḳar

maḥṣūr olmaḳ:
1. **maḥṣūr olmaḳ:**-*maḳ*
Kaside 7
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Hasredilmiş olmak, birine ayırmak, ona hasretmek.
175. Medār-ı emn-i cihānsın farīżadur olmaḳ
176. Duʿāna aġleb-i evḳāt-ı müʾminīn maḥṣūr

maḫṣūṣ:
1. **maḥsūs:**
Gazel 167
Mısra: **14**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
13. Bī-vāsıta-i ḥarf olamaz çeşm aña reh-yāb
14. Gūyā dehen-i nāziki maḥsūs degüldür

2. **maḫṣūṣdur:**-*dur*
Gazel 267
Mısra: **11**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
11. Nābī varaḳ-ı şiʿrüne maḫṣūṣdur ancaḳ
12. Her pāre varaḳ çeşm-güşā pīrehen olmaz

3. **maḫṣūṣdur:**-*dur*
Gazel 462
Mısra: **8**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
7. Ḫayaliyle teselli-yāb olur düşdükçe hicrāna
8. Dile maḫṣūṣdur hem çekmeyüp hicrānı hem çekmek

4. **maḫṣūṣ:**
Kaside 3
Mısra: **35**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
35. Bu kārgehde degül senden özgeye maḫṣūṣ
36. Senāverī-i s̱enā yā Muḥammed-i ʿArabī

5. **maḫṣūṣdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **31**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
31. Kime maḫṣūṣdur ʿaceb bu maḳarr
32. Ki ider naḳşı çeşmi ġarḳ-ı güher

6. **maḫṣūṣ:**
Gazel 109
Mısra: **5**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
5. Maḫṣūṣ degül resm-i cefā yāre ezelden
6. Ayīn-i vefā vādī-i meslūk degüldür

7. **maḫṣūṣ:**
Gazel 438
Mısra: **5**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
5. Kendü āġūşına maḫṣūṣ ṣanur her revzen
6. Pertevin ʿālemi müstaġraḳ iden envāruñ

8. **mahṣūṣıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 24
Mısra: **89**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
89. Cümle ṭursun hele mahṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

9. **maḫsūs:**
Tarih 127
Mısra: **65**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
65. Kime maḫsūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya
66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ḫuṭebā

10. **maḥṣūṣdur:**-*dur*
Kaside 8
Mısra: **90**
Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.
89. Ḥutbesin menber-i sulṭān-ı rüsülde oḳımaḳ
90. Kime maḥṣūṣdur ey pādişeh-ı ʿālem-gīr

11. **maḥsūsdur:**-*dur*
Gazel 861
Mısra: **16**
Algılanan, hissedilen, duyulan.
15. Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
16. Lafẓ maḥsūsdur ammā ki muḫayyel maʿnā

maḫṣūṣ itmek:
1. **maḫṣūṣ itmek:**-*mek*
Gazel 570
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Tahsis etmek, hususi kılmak.
17. Leb-i ḫūbān gibi Nābī saña maḫṣūṣ itmek
18. Ṭarf-ı yek beytde güncīde cihānuñ şekerin

mahsūs u müvellā:
1. **mahsūs u müvellā:**
Tarih 104
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Bir işin araştırılması ve takibi için şeriatça görevlendirilmiş kimse.
43. Moñlā-yı Ḥaleb fāżıl-ı ʿaṣr İbnī Kebīri
44. Meʿmūr idi bu ḫıdmete mahsūs u müvellā

mahṣūṣ-ı desti:
1. **mahṣūṣ-ı desti:**-*i*
Gazel 255
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye/şeye has olan.
11. Mahṣūṣ-ı desti perveriş-i mīve-i kemāl
12. Mihr-i cihān-fürūz-ı hünerdür żamīrümüz

mahṣūṣ-ı dest-i ḫayr-ı beşer:
1. **mahṣūṣ-ı dest-i ḫayr-ı beşer:**
Tarih 142
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnsanların en hayırlılarının eline mahsus.
3. Devlet anuñ ki nāʾil ola rūy-māline
4. Mahṣūṣ-ı dest-i ḫayr-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

māh-tāb:
1. **māh-tāb:**
Tarih 144
Mısra: **44**
Dolunay.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ḫāke çekdi gūşın māh-tāb

māh-tāb itdün:
1. **māh-tāb itdün:**-*dün*
Gazel 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mehtap nuruna boğmak.
3. Oldı tārīkī-i şeb ahumla kat kat līk sen
4. Ṭalʿatünle kangı bezmi māh-tāb itdün bu şeb

maʿhūd:
1. **maʿhūd:**
Gazel 361
Mısra: **9**
Vadedilmiş.
9. Nā-maḥrem-i kec-bīnişe maʿhūd degüldür
10. Ruḫsāre-nümā olduġı mestūre-i iḫlāṣ

2. **maʿhūd:**
Gazel 752
Mısra: **4**
Vadedilmiş.
3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

maʿhūd olur:
1. **maʿhūd olur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -

Söz verilmiş olmak, vadedilmiş olmak.
13. İʿtimād itmem vefā-yı yāre ʾahd eylerse de
14. İltizām-ı vażʿ-ı nā-maʿhūd içün maʿhūd olur

maḥv:
1. **maḥv:**
Tarih 119
Mısra: **10**
Yok olma, ortadan kalkma.
9. İncilā buldı ḳudūmı ile merāyā-yı ḳulūb
10. Oldı ās̱ār-ı kesel maḥv u keder nā-peydā

maḥv eyle:
1. **maḥv eyle:**
Gazel 230
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ortadan kaldırmak, yok etmek.
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ḫᵛāce ne defter ne kitāb isterler

maḥv eyledükçe:
1. **maḥv eyledükçe:***-dükçe*
Gazel 773
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortadan kaldırmak, yok etmek.
5. Kesmem ümīdi raḥmet-i Ḥaḳdan günāh ile
6. Maḥv eyledükçe tīre-şebi nūr-ı ṣubḥgāh

maḥv eyler:
1. **maḥv eyler:***-r*
Gazel 284
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ortadan kaldırmak, yok etmek.
9. ʿAdū-yı tīre-dili bir nefesde maḥv eyler
10. Sepīde-i seher-i inkisārı biz bilürüz

maḥv ider:
1. **maḥv ider:***-er*
Gazel 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ortadan kaldırmak, yok etmek.
3. Çirk-i dalāli āb-ı hidāyetle maḥv ider
4. Ḥāṣṣiyyet-i vücūd-ı Ḫudā-dān-i enbiyā

maḥv ile is̱bāt:
1. **maḥv ile is̱bāt:**
Kaside 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazılı bir şeyi, bazı yerlerini çizerek, bazı yerlerine de ek yapmak suretiyle düzeltme.
5. Maḥv ile is̱bāt ile yoḳ farḳı mevc-i baḥrdan
6. Dest-i ḳudretde sevād-ı kāʾinātuñ defteri

maḥv ol:
1. **maḥv ol:**
Gazel 703
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yok olmak (Varlığından vazgeçmek bağlamında).
9. Maḥv ol ki ẓāhir olsun ḫāṣiyyet-i vücūduñ
10. Virmez neşāṭ-ı ḫāṭır ṣahbā-yı nā-keşīde

maḥv oldı:
1. **maḥv oldı:***-dı*
Gazel 88
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yok olmak.
11. Naḳşun girince cāna maḥv oldı arzular
12. Dīvār-ı künc-i gülḫan naḳş-ı nigārı nʾeyler

maḥv olmadur:
1. **maḥv olmadur:***-ma, -dur*
Gazel 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yok olmak.
9. Maḥv olmadur vazīfe-i nā-maḥremān-ı cürm
10. Keşf eylese niḳābını bānū-yı maġfiret

maḥv olmış:
1. **maḥv olmış:***-mış*
Tarih 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, perişan olmak.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā is̱bāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

maḥv olup:
1. **maḥv olup:***-up*
Kaside 13
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Yok olmak.
73. Maḥv olup defter-i dilden es̱er-i ḫavf u ḫaṭar
74. Düşdi peygūle-i idbāra ġumūm u ālām

2. **maḥv olup:***-up*
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yok olmak.
1. Maḥv olup kevnden rüsūm-ı ʿaẕāb
2. Saçdı tīg-i ġuzāt āteşe āb

3. **maḥv olup:***-up*
Gazel 375
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yok olmak.
5. Maḥv olup çirk-i ʿadem pīrāhen-i īcāddan
6. Birbirin taʿḳīb ile emvāc-ı deryā-bār-ı ṣunʿ

maḥv ü isbātuñ:
1. **maḥv ü is̱bātuñ:***-uñ*
Kaside 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varlık, yokluk.
15. Virüp ḥaḳḳ-ı ṣarīḥin ḳabż ü basṭ ü maḥv ü is̱bātuñ
16. ʿAdālet-ḫāne-i ḥikmetde itmiş cümlesin irżā

māhveş:
1. **māhveş:**
Kaside 12
Mısra: **18**
Ay gibi.
17. Ceyş-i aḫter tağılur bir gün olur kāse tehī
18. Māhveş zīr-i nigīn olsa eger ḫıṭṭa-i Şām

2. **māhveşüñ:***-üñ*
Gazel 573
Mısra: **13**
Aya benzeyen II Sevgili.
13. ʿAḳlın aldırmış iki māhveşüñ beyninde
14. Görmedük ʿāşıḳuñ āyine ḳadar medhūşın

maḥv-ı endām eylese:
1. **maḥv-ı endām eylese:***-se*
Gazel 626
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlığını ortadan kaldırmak.
7. Mihr-i ḥüsnüñ ḥabse fermān itdi gūyā māhı kim
8. Maḥv-ı endām eylese çıḳmaz derūn-ı hāleden

maḥv-ı ser-keşān-ı cihān:
1. **maḥv-ı ser-keşān-ı cihān:**
Gazel 439
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alemin isyancılarının mahvedilmesi, öldürülmesi.
11. Mülūk öniñde olur maḥv-ı ser-keşān-ı cihān
12. Ḥużūr-ı mihrde gör hālini sitārelerüñ

maḥżar:
1. **maḥżar:**
Gazel 529
Mısra: **8**
Büyük bir kimsenin önü, huzuru.
7. İtmezdi eşküm ile nihān dāġ-ı sīnemi
8. Derd-i derūnı ʿarża eğer maḥżar istesem

2. **maḥżar:**
Gazel 775
Mısra: **8**
Büyük bir kimsenin önü, huzuru.
7. Olur sermāye-i şān dil-berāna kes̱ret-i enẓār
8. Olur mihrün ziḥāmı muʿteber maḥżar ḫuṣūṣında

3. **maḥżarı:***-ı*
Tarih 30

Mısra: **72**
Dilekçe.
71. Mevsim-ı ʿadlinde çekdüm ẕulmden destüm diyü
72. Mihr-i encümle felek itmiş müretteb maḥżarı

maḥżar-ı ḫāk:
1. **maḥżar-ı ḫāk:**
Gazel 862
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Toprağın huzuru, makamı.
9. Basıldı maḥżar-ı ḫāk üzre mühr-i seng-i mezār
10. Sipihr-i ser-keşün i̱sbāta bī-vefālıġını

maḫzen:
1. **maḫzenüñ:**-*üñ*
Gazel 442
Mısra: **1**
Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer, bodrum, yeraltı.
1. Dürr ü zer ü güherle iken faḫrı maḫzenüñ
2. Muḥtācdur himāyesine ḳufl-ı āhenüñ

2. **maḫzenler:**-*ler*
Gazel 105
Mısra: **1**
Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer, bodrum, yeraltı.
1. Pür iken erzen-i aḫterler ile maḫzenler
2. Olamaz zelzeleden reste bu pervīzenler

3. **maḫzen:**
Gazel 526
Mısra: **10**
Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer, bodrum, yeraltı.
9. Nīşānı bedīd olmaz idi silk-i füṣūluñ
10. Nābī heves-i gevher ile maḫzen olaydum

4. **maḫzeniyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 311
Mısra: **8**
Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer, bodrum, yeraltı.
7. Emānete nice ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm
8. Cenāb-ı Ḥaḳḳuñ anuñçün yapılma maḥzeniyüz

5. **maḫzen:**
Gazel 740
Mısra: **1**
Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer, bodrum, yeraltı.
1. Ġaybdandur meded enfāsa derūn maḫzen ise
2. İder enfās-ı taṣarruf dehen ābisten ise

6. **maḫzende:**-*de*
Gazel 805
Mısra: **12**
Hazine ve define gibi şeyleri koyacak yer, bodrum, yeraltı.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

maḫzen maḫzen:
1. **maḫzen maḫzen:**
Gazel 643
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mahzen mahzen (Bol bol bağlamında).
1. Biz ni̱sār eylemesek gevheri maḫzen maḫzen
2. Nāʾil olmazdı varaḳ gevhere dāmen dāmen

maḫzen-i çeşmümde:
1. **maḫzen-i çeşmümde:**-*üm, -de*
Kaside 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Göz mahzeni.
9. Sipāh-ı firḳatüñüñ dest-bürd-i tārācı
10. Ḳomadı maḫzen-i çeşmümde gevher-i sīrāb

mahzen-i dehre:
1. **mahzen-i dehre:**-*e*
Gazel 206
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zamanın, devrin mahzeni.
5. Metāʿ-ı zühd ṣıġışmazdı mahzen-i dehre
6. ʿAmel-künān-ı riyā işledükçe ṣatmasalar

mahzen-i elfāzına:
1. **mahzen-i elfāzına:**-*ı, -na*
Gazel 487
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kelimelerin mahzeni.
11. Girmese mahzen-i elfāzına düzdīde- metāʿ
12. Bender-i nāṭıḳada beyt-i emīn olsa ġazel

maḫzen-i esrār eyler:
1. **maḫzen-i esrār eyler:**-*r*
Kaside 17
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Sırlar Hazinesi kılmak (Mahzen-i Esrar, Genceli Nizami'nin tasavvufi eserinin adı).
59. Gūşı eyler Maḫzen-i Esrār ḥikmet-lehçesi
60. Çeşmi eyler Maşrıḳ-ı Envār ḥüsn-i manẓarı

maḫzen-i feyż-i ezelden:
1. **maḫzen-i feyż-i ezelden:**-*den*
Kıt'a 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ezeli bereketin mahzeni.
1. Menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan yine alduḳ māye
2. Maḫzen-i feyż-i ezelden yine bulduḳ vāye

maḫzen-i laʿl:
1. **maḫzen-i laʿl:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Lal taşı mahzeni (Lal ile dudak renk bakımından benzerdir).
1. Lebüñ endīşesiyle maḫzen-i laʿl oldı dāmānlar
2. Nigāhuñ şevḳine bāzār-çāk oldı girībānlar

mahzen-i nūr:
1. **mahzen-i nūr:**
Gazel 268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nur deposu.
1. Şevḳ-i ḥüsnünle dili mahzen-i nūr eylemişüz
2. Dīdemüz revzene-i pertev-i Tūr eylemişüz

maḥż-ı ḫaṭādur:
1. **maḥż-ı ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 681
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tamamiyle yanlış, hatanın ta kendisi.
9. Ümmīd-i luṭf maḥż-ı ḫaṭādur o şaḫṣdan
10. Kim himmetini ḥaşr ide girü gelūsına

maḥż-ı ḫayr u cūddur:
1. **maḥż-ı ḫayr u cūddur:**-*dur*
Tarih 80
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Sırf hayır ve cömertlik.
23. Niyyeti ẕātı gibi çün maḥż-ı ḫayr u cūddur
24. Olsa rāḥat varduġı kişver degül cāy-ı ʿaceb

maḥż-ı ḥikmet-i ḥaḳ imiş:
1. **maḥż-ı ḥikmet-i ḥaḳ imiş:**- *i, -miş*
Tarih 82
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Mahza Allah'ın hikmeti.
123. Bir zamān maḥż-ı ḥikmet-i Ḥaḳ imiş
124. Olduġun kūşe-gīr-i istiġnā

maḥż-ı kerem:
1. **maḥż-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Iyiliğin kendisi, özü; iyiliğin ta kendisi.
153. Ẕātıdur maḥż-ı kerem memleket-i İslāma
154. Cümle andan müteferriʿdür odur aṣl-ı kerem

maḥż-ı luṭfından:
1. **maḥż-ı luṭfından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 57
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Allah'ın lutfunun ta kendisi.
3. Şehr-i ceddüʾl-enbiyā yaʿnī Ruhāʾda virdi
4. Ḥaḳ maḥż-ı luṭfından aña bir ġonce-i gülşen-fürūz

mahz-ı şifā eyledi:
1. **mahz-ı şifā eyledi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Her şeyi ile şifa kılmak, derde mükemmel derman eylemek.
35. Devletüñ ṭabʿına oldı bu ʿilel kim sārī
36. Seni bu ʿillet içün eyledi Ḥaḳ mahz-ı şifā

maḥż-ı tevfīḳdür:
1. **maḥż-ı tevfīḳdür:**-*dür*
Kaside 15
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Yüzde yüz başarı, tam ve kesin muvaffakiyet.
97. Maḥż-ı tevfīḳdür ol Ḫüsrev-i devrāna kʾola
98. Öyle düstūr-ı ḫıredmend vezīr-i aʿẓam

maḥż-ı teʾyīd-i ilāhī:
1. **maḥż-ı teʾyīd-i ilāhī:**
Kaside 15
Mısra: **201**
Kelime Tipi: -
Sırf Allah'ın yardımı.
201. Maḥż-ı teʾyīd-i İlāhī saña şāhid bes kim
202. Geldi tārīḫi de rūʾyāya fütūḥāt-ı etem

maḥzūn:
1. **maḥzūn:**
Gazel 156
Mısra: **1**
Hüzünlü, üzgün.
1. Maḥzūn gelen ḥużūrına dil-şād olur gider
2. Dest-i ġama esīr ise āzād olur gider

2. **maḥzūn:**
Kaside 2
Mısra: **26**
Hüzünlü, üzgün.
25. Ḫoş nigāh it bu ḫazāngāh-ı bahār-ālūda
26. Kimi bülbül gibi maḥzūn kimisi gül gibi şād

3. **maḥzūn:**
Kıt'a 38
Mısra: **2**
Hüzünlü, üzgün.
1. Bu sarāy-ı dü-reng-i ḥikmetde
2. Kimi maḥzūn kimi münaʿʿamdur

4. **maḥzūn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **396**
Hüzünlü, üzgün.
395. Rūzgārum siyāh u baḫtum dūn
396. Ṭāliʿüm tire ḫāṭırum maḥzūn

5. **maḥżūnı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **429**
Hüzünlü, tasalı, kaygılı.
429. Nice maḥżūnı eyledi mesrūr
430. Nice vīrānı eyledi maʿmūr

maḥzūn olan:
1. **maḥzūn olan:**-*an*
Gazel 815
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Üzüntülü olmak.
3. Virān-ı ḫākde maḥzūn olan cevher gibi ʿirfān
4. Olur ḥāsıl velīkin iştihar olmaz bu yirlerde

maḫẕūr:
1. **maḫẕūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **8**
Kusurlu, özürlü.
7. Gerdūn-ı dūn bizi s̱ükalādan şümār ider
8. Taḳvīm-i iʿtibārda maḫẕūrlardanuz

2. **maḫẕūr:**
Kaside 7
Mısra: **10**
Sakınca, engel.
9. Teveccüh eyledi her gūşeden kavāfil-i fetḥ
10. Ṭaġıldı reh-zen-i idbār ḳalmadı maḫẕūr

māʾ-ı carī:
1. **māʾ-ı carī:**
Tarih 100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Akar su.
7. Māʾ-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi
8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̱er çü duḫūl

māʾ-ı mevṣūl:
1. **māʾ-ı mevṣūl:**
Tarih 100
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kendinden sonra gelecek küçük cümleyi daha önce geçen cümleye bağlar.
5. Āba ol mertebe leb-teşneter-i ḥasret idi
6. Sılaya teşne ne deñlü ise māʾ-ı mevṣūl

māʾ-ı müstaʿmel:
1. **māʾ-ı müstaʿmel:**
Gazel 744
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kullanılmış su, abdestin atık suyu.
5. Dinse cāʾiz zīb-i rızḳa sūz u tābuñ daḫli var
6. Māʾ-ı müstaʿmel naṣīb-i ferş-i ḥammām olmasa

maʿīde:
1. **maʿīdeye:**-*ye*
Gazel 209
Mısra: **7**
Sofra II Mide.
7. İder ḫarāb yā olmaz maʿīdeye vāsıl
8. Bu bezm-i köhnede vezn üzre bade virmezler

māʾide-cūyān-ı ġama:
1. **māʾide-cūyān-ı ġama:**-*a*
Gazel 494
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam sofrasını arayıp soran.
5. Ol māʾide-cūyān-ı ġama çāştgeh-i ʿīd
6. Bī-derd-i şikem-pervere ṣubḥ-ı ramażān ol

māʾide-i ḫᵛān-ı vefānuñ:
1. **māʾide-i ḫᵛān-ı vefānuñ:**-*nuñ*
Gazel 345
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vefa sofrasının yemeği.
3. Gitmiş nemeki māʾide-i ḫᵛān-ı vefānuñ
4. ʿĀlemde ḥukuk-ı nemek ü nān unudulmış

māʾide-i vaṣlına:
1. **māʾide-i vaṣlına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 275
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sofrası.
7. Ḳaynadı dīg-i fenā dūd-ı ḫaṭ oldı peydā
8. Ṭoymadı māʾide-i vaṣlına mihmānı henūz

māʾide-perverd-i āstānuñdur:
1. **māʾide-perverd-i āstānuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 7
Mısra: **211**
Kelime Tipi: -
Kapında kurulan sofra ile beslenen.
211. Ḳadīmī māʾide-perverd-i āstānuñdur
212. Velīk oldı teṣārīf-i dehr ile mehcūr

māʾil:
1. **māʾilüz:**-*üz*
Gazel 323
Mısra: **9**
Meyilli, istekli, hevesli.
9. Māʾilüz bir güle Nābī ki tebessüm itse
10. Ḫandeden ġonce-i ḫandānı peşīmān buluruz

2. **māʾil:**
Gazel 799
Mısra: **3**
İstekli, hevesli, düşkün.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet

4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

māʾil olan:
1. **māʾil olan:**-*an*
Gazel 706
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Meyletmek, yönelmek II hevesli olmak.
7. Rukabā ġāʾilesinden olamaz āsūde
8. Yañılur māʾil olan dil-berüñ eñ aḥsenine

māʾil olmasun:
1. **māʾil olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 588
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hevesli, istekli olmak.
1. Ol ġonce-leb tekellüme çoḳ māʾil olmasun
2. Būs-ı lebe kelāmı bile nāʾil olmasun

māʾil olmaz:
1. **māʾil olmaz:**-*maz*
Kıt'a 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hevesli, istekli olmak.
1. Senüñ ey esb-i nev-āyende kim olmaz māʾil
2. Ḥüsn-i reftāruña bu ḳıṭʿa vü şekl ü resme

māʾil olmış:
1. **māʾil olmış:**-*mış*
Tarih 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Meyletmek, eğilim göstermek; arzulamak, istemek, hevesli olmak.
1. Kilk-i ḳudret māʾil olmış ḳāmet-i dil-cūyına
2. Böyle naḳş-ı hūb yazmış ḫaṭṭ-ı ʿanber-būyına

māʾil olur:
1. **māʾil olur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hevesli, istekli olmak.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uṣanur

2. **māʾil olur:**-*ur*
Gazel 602
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hevesli, istekli olmak.
1. Ḫubān viṣāle māʾil olur ḫurd-sāl iken
2. Eyler ḫamīde ḳāmetini meh hilāl iken

3. **māʾil olur:**-*ur*
Tarih 16
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Meyletmek, yönelmek II hevesli olmak.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

māʾil-i āzār olan:
1. **māʾil-i āzār olan:**-*an*
Gazel 592
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Azarlamaya, paylamaya meyilli olmak.
5. Māʾil-i āzār olan bulmaz rehā āzārdan
6. Tīşekār evvel urur seng-i fesāna tīşesin

māʾil-i āzārsın:
1. **māʾil-i āzārsın:**-*sın*
Gazel 98
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İncitmeye meyletmek.
5. Ālūdegānı māʾil-i āzārsın velī
6. Āzār-ı ḫāṭıra yitişür maʿṣiyet mʾolur

maʾil-i çeşm-i ʿināyeti:
1. **maʾil-i çeşm-i ʿināyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Lütuf gözünün meyledeni, heveslisi.
123. Zerrīnsitān-ı devlet ile eyleyüp naẓar
124. Nergisler oldı maʾil-i çeşm-i ʿināyeti

māʾil-i cevr olursa:
1. **māʾil-i cevr olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 250
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eziyet etmeye meyilli olmak.
1. İderse meyl-i nevāziş sezā-yı ḥüsn budur
2. Olursa māʾil-i cevr iḳtiżā-yı ḥüsn budur

2. **māʾil-i cevr olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 250
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eziyet etmeye meyilli olmak.
1. İderse meyl-i nevāziş sezā-yı ḥüsn budur
2. Olursa māʾil-i cevr iḳtiżā-yı ḥüsn budur

māʾil-i merteb-i naḳş-ı nigīn:
1. **māʾil-i merteb-i naḳş-ı nigīn:**
Gazel 487
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yüzük kaşlarına yazılacak mertebeye meyilli.
7. Gūş iden seng-dil olursa bile itse eser
8. Māʾil-i merteb-i naḳş-ı nigīn olsa ġazel

māʾil-i pestüz:
1. **māʾil-i pestüz:**-*üz*
Gazel 333
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşağılara meyilli olan.
5. Ol serv-i revān ayaġına sürmek içün yüz
6. Alçaḳlara yüzler sürerüz māʾil-i pestüz

māʾil-i ẕevḳ-i viṣāl idebildük:
1. **māʾil-i ẕevḳ-i viṣāl idebildük:**-*dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zevkine meylettirmek.
1. Dili ne māʾil-i ẕevḳ-i viṣāl idebildük
2. Ne ḳāʾil-i elem-i künc-i intiẓār idebildük

māʾil-i zülfi:
1. **māʾil-i zülfi:**-*i*
Gazel 741
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zülfe meyilli olan, sevgilinin saçının tutkunu.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne māʾil-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

maḳāl:
1. **maḳāle:**-*e*
Gazel 773
Mısra: **13**
Söz, kelam.
13. Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
14. Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh

2. **makāli:**-*i*
Gazel 802
Mısra: **13**
Söz, kelam.
13. Endek ola meʾāli nā-gūş-zed makāli
14. Her saṭr ola müʾeddī Ḳāmūsʾı iḥtizāra

3. **maḳālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 820
Mısra: **15**
Söylenen söz, söyleyiş.
15. Şimdi s̱āḳīl ʿadd ider oldı maḳālümüz
16. Bizden teveḳḳuʿ idecek āmāli ḳalmadı

4. **maḳālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 136
Mısra: **1**
Söz, kelam.
1. Pā der-gil-i telāş maḳālüñle ḫāmeler
2. Pīçīde-i firāş ḫayālüñle nāmeler

5. **maḳāl:**
Gazel 164
Mısra: **4**
Söz, kelam.

3. Hep sözledür şikest-i dil ü merhem-i derūn
4. Geh seng olur maḳāl gehī mūmiyālanur

6. **maḳāller:**-*ler*
Kaside 16
Mısra: **89**
Söz, kelam.
89. Ol dil-güşā maḳāller ol ḫurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

maḳāle:
1. **maḳāleye:**-*y, -e*
Kaside 16
Mısra: **192**
Söylenen söz, söyleyiş.
191. Nüh ṣafḥa-i sipihre ṣıġışmazken ol şükūh
192. Evrāḳuñ ol maḳāleye ḳandan liyāḳati

makāl-i ehl-i hevā:
1. **makāl-i ehl-i hevā:**
Gazel 804
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Arzularının esiri olanların sözleri.
11. Ḳanda makāl-i ehl-i hevā ḳanda pend-i telḫ
12. Çirk-āb dinmez āb-ı yeme gerçi şūr ise

makāl-i ḥikmeti:
1. **makāl-i ḥikmeti:**-*i*
Gazel 860
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hikmet sözleri, bilgece söylemler.
13. Makāl-i ḥikmeti nā-ehle ıẓhār itme ey Nābī
14. ʿAzīz olur idenler Yūsuf-ı esrārı zindānī

maḳāl-i ḥiyel:
1. **maḳāl-i ḥiyel:**
Gazel 378
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Aldatıcı ve yanıltıcı söylemler.
7. Ṣalāḥ u ṣıdḳ u sedādun elinden aldı yirin
8. Şühūd-ı zūr u maḳāl-i ḥiyel kelām-ı dürūġ

makāl-i laṭīf:
1. **makāl-i laṭīf:**
Tarih 153
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nazik ifadeler, ince manalar.
1. Kitāb-ı cifrden itmiş birisi istiḫrāç
2. Sinīn-i ātiye aḥvāline makāl-i laṭīf

maḳāl-i lā-übālī:
1. **maḳāl-i lā-übālī:**
Kaside 1
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
"La-übali" sözü (Umursamıyorum bağlamında).
77. Maḳāl-i Lā-übālī hem cenāḥ-ı tāʾir-i reʾfet
78. Suʾāl-i Lemteʿudnī hem per-i ṭāvūs-ı istiġna

maḳāl-i mertebe-i ıżṭırārı:
1. **maḳāl-i mertebe-i ıżṭırārı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çaresizlik, mecburiyet makamında söylenen söz.
5. Olur zebān ne ḳadar kūteh olsa ḥarfi dırāz
6. Maḳāl-i mertebe-i ıżṭırārı biz bilürüz

maḳāl-i mübāhātı:
1. **maḳāl-i mübāhātı:**-*ı*
Gazel 670
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Övünme söylemleri, iftihar sözleri.
15. Basṭ eyledük maḳāl-i mübāhātı Nābiyā
16. ʿArż-ı sipāhdur ṣuver-i sīmyā ile

maḳāl-i razı:
1. **maḳāl-i razı:**-*ı*
Gazel 141
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gizli söz, söylenmeyen söz.
13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī
14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa müʾtemen yoḳdur

maḳāl-i sābit efendiʾye:
1. **maḳāl-i s̲ābit efendiʾye:**-*ye*
Gazel 343
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sabit Efendinin sözleri/şiirleri (Sabit Efendi, XVII. yy. sonlarının Nabî'den sonra en çok şöhret kazanan şairidir).
11. Maḳāl-i S̲ābit Efendiʾye pey-rev ol Nābī
12. Biżāʿa-i nefesi żāyiʿ itme borcuñ ödeş

makāl-i ṣıdḳa:
1. **makāl-i ṣıdḳa:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Doğru konuşma, yalan olmayan söz.
3. Tenāfür itmez idi ḫalḳ içinde böyle ẓuhūr
4. Makāl-i ṣıdḳa hurūf-ı nifāḳı ḳatmasalar

maḳām:
1. **maḳāma:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **9**
Durulacak yer, durak, mesken.
9. Nābī neye geldüñ ne ṭurursuñ bu maḳāma
10. Var bārgeh-i Ḫaliḳʾa kesb-i derecāt it

2. **maḳāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 271
Mısra: **14**
Musikide bir durakla bir güçlünün etrâfında onlara bağlı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu.
13. Ḥākümüz mevlididür ḥażret-i İbrāhimüñ
14. Nābiyā rast maḳāmında Rehāviyüz biz

3. **maḳām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **261**
Yer, mekan.
261. Yapsalar pādişāha ḳanda maḳām
262. Suḫanun itdi revnaḳın itmām

4. **maḳāmını:**
Gazel 359
Mısra: **3**
Yer.
3. Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun
4. Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş

5. **maḳāmına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 6
Mısra: **11**
Mekan, yer, derece.
11. Anuñ maḳāmına olmaz resā ṭuyūr-ı ḫıred
12. Kenār-ı ʾarşdadur āşiyān-ı Mevlānā

6. **maḳām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **37**
Mekan, yer, derece.
37. Didi bilmez misin nedür bu maḳām
38. Ki cināndan virür nesīmi peyām

7. **maḳām:**
Kıt'a 64
Mısra: **2**
Mekan, yer, derece.
1. Vir İlāhī ʿAlī Pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ
2. ʿÖmrine devletine sāye-i ḥıfẓuñda maḳām

8. **maḳām:**
Tarih 40
Mısra: **4**
Mekan, yer.
3. Geldi bir hātif didi tārīḫ-i sāl-i fevtini
4. Ḥacı İbrāhīmʾe firdevs-i berīn ola maḳām

9. **maḳām:**
Kaside 13
Mısra: **96**
Makam, mevki.
95. Ṭonadup ṣadr-ı semāvāt-res-i iclāli
96. Didiler ḥükm-i verasetle senündür bu maḳām

10. **maḳāmınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 20
Mısra: **68**
Makam, mevki.
67. Ẕātı ile meşīhat-ı İslām muġtenem
68. Çoḳ ẕātınuñ maḳāmınuñ üzre meziyyeti

11. **maḳām:**
Tarih 68
Mısra: **7**
Makam, mevki.
7. Ḫoşā maḳām ki ider naḳş-ı dil-keşi icrā
8. Ḳalemrev-i dil-i nāẓırda ḥükm ü fermānın

12. **maḳāmı:**-*ı*
Tarih 129
Mısra: **8**
Makam, mevki.
7. Ḳulları teẕhīb u tezyin itdiler taʿẓīm içün
8. Bu maḳāmı itmeġin ẕāt-ı kerīmi müttekā

13. **maḳām:**
Tarih 136
Mısra: **8**
Makam, mevki.
7. Tārīḫin itdi hātif-i ġaybī duʿā ile
8. Ola Şerīf Efendiʾye kūy-i ʾadn maḳām

14. **maḳāmında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 74
Mısra: **18**
Mekan, yer, derece.
17. Pederinüñ daḫı olmışdı iki şeh-zāde
18. Merdüm-i dīde maḳāmında aña cilve-nümā

15. **maḳāmında:**
Gazel 490
Mısra: **16**
Mevki, kat, yer.
15. Vüsʿat-ābād-ı devāʾir ḫāne-i īcādda
16. Noḳṭa-i merkez maḳāmında muʿayyendür göñül

16. **maḳāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 336
Mısra: **8**
Konum, mevki II Klasik Türk musikisinde bir müzik parçası veya şarkının işleniş biçimi.
7. Nefesin silsile-i dūzaḫa peyvend itsün
8. Suḫan-ı ḫayr maḳāmında iden sedd-i nefes

maḳām eyledi:
1. **maḳām eyledi:**-*di*
Tarih 130
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Durak, durulacak yer, mekan eylemek.
9. Köhne Nābī-i s̱enākār didi tārīḫin
10. Ṣadr-ı iḳbālde maḳām eyledi Yūsuf Pāşā

maḳām ider:
1. **maḳām ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Mesken edinmek.
153. Çerḫde māhı görür çāhdaki āb gibi
154. İder ol kimse ki dergāh-ı refīʿinde maḳām

maḳām itdi:
1. **maḳām itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Bir yeri yurt edinmek.
63. Ḳāfes-i dil-pezīrin itdi maḳām
64. Ṭāʾir-i nām-ı dāver-i İslām

maḳām kıldı:
1. **maḳām kıldı:**-*dı*
Tarih 56
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mesken tutmak.
41. Didi hātif Nābīyā tārīḫi kāfīdür anuñ
42. Ḳıldı bürc-i evliyāda Muṣṭafa Pāşā maḳām

maḳām tutmasun:
1. **maḳām tutmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 12
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Yer etmek.
119. Mā-ḥaṣal ṭurfe perīşānlık imiş hālet-ı ʿazl
120. Ṭutmasun kimselerüñ dergeh-i naṣbında maḳām

maḳām u maḳarradur:
1. **maḳām u maḳarradur:**-*a, -dur*
Gazel 131
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünyevi makam ve mevkiler.
3. Yoḳ vaḳʿı çeşm-i nāsda fażl u maʿārifüñ
4. Ḥalḳuñ hep iʿtibārı maḳām u maḳarradur

maḳām-ı ʿālī-i fetvāya:
1. **maḳām-ı ʿālī-i fetvāya:**-*y, -a*
Tarih 64
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Fetva emini makamı.
3. Olundukda ikinci defʿasında
4. Maḳām-ı ʿālī-i fetvāya isʿād

maḳām-ı dil-güşā:
1. **maḳām-ı dil-güşā:**
Tarih 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül açan, iç açan, kalbe ferahlık veren makam.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

2. **maḳām-ı dil-güşā:**
Tarih 86
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gönül açan, iç açan, kalbe ferahlık veren makam.
21. Gūş idüp evṣāfını Nābī didi tārīḫini
22. Hem mesīre hem muṣallā bu maḳām-ı dil-güşā

maḳām-ı eb u cedd ü aʿmām:
1. **maḳām-ı eb u cedd ü aʿmām:**
Kaside 13
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Baba, amca ve atalarının makamı.
145. Buldı teşrīfi ile ṣadr-ı refīʿüʾl-ḳadre
146. Şeref-i tāze maḳām-ı eb u cedd ü aʿmām

maḳām-ı ezān-ı muḥammedī:
1. **maḳām-ı ezān-ı muḥammedī:**
Tarih 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ezan-ı Muhammedi'nin okunduğu yer (Ezan-ı Muhammedi; Hz. Muhammed'in (a.s.m.) tebliğ ettiği dinin ezanı; tevhidi ilân etmek amacıyla yüksek sesle yapılan kutsal davet).
3. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
4. Bālā binā maḳām-ı ezān-ı Muḥammedī

maḳām-ı ḫıdmet:
1. **maḳām-ı ḫıdmet:**
Gazel 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hizmet etme makamı.
5. Çün şām irişdi meclis-i rindāna sāḳīyā
6. Göster maḳām-ı ḫıdmet içün nice āftāb

maḳām-ı ḫıdmete:
1. **maḳām-ı ḫıdmete:**-*e*
Gazel 508
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hizmet etme makamı.
7. Maḳām-ı ḫıdmete de nā-sezā mıyum ey çerḫ
8. Duḫūl-ı meclis-i dildāre nā-muvāfıḳ isem

maḳām-ı ʿizz ü cāhı:
1. **maḳām-ı ʿizz ü cāhı:**-*ı*
Gazel 470
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Saltanat ve yücelik makamı.

7. Gerd-i ẕilletle ne deñlü ḫāksār olsa yine
8. Kūy-ı cānāndur maḳām-ı ʿizz ü cāhı ʿāşıḳuñ

maḳām-ı maḥmūd:
1. **maḳām-ı maḥmūd:**
Tarih 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hamdolunmuş, övülmeye layık makam II Baltacı Mahmut Ağanın makamı.
7. Maḳdem-i pāki ile buldı maḳām-ı maḥmūd
8. Pāye-i çerḫ-i berīn şān-ı sipihr-i mīnā

maḳām-ı mustafāʾdur:
1. **maḳām-ı mustafāʾdur:***-dur*
Gazel 655
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hazret-i Muhammed Mustafa (A.S.M.) makamı.
1. Ṣaḳın terk-i edebden kūy-ı mahbūb-ı Ḫudāʾdur bu
2. Naẓargāh-ı İlāhīdür maḳām-ı Mustafāʾdur bu

maḳām-ı nūr-ı vücūd:
1. **maḳām-ı nūr-ı vücūd:**
Gazel 119
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Varlık nuru makamı.
13. Ġam-ı ḫarābım Nābī bilen çeker ḳat ḳat
14. Maḳām-ı nūr-ı vücūd olduġın Medīne-i ʿömr

maḳām-ı rāsta:
1. **maḳām-ı rāsta:***-a*
Gazel 558
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mûsikîmizde rast beşlisi ve rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen, rast (sol) perdesinde karar kılan en eski ve basit makamlardan biri.
3. Hemān sen müstaḳīm ol çerḫ-i kec-revden hirās itme
4. Maḳām-ı rāsta virmez ḫalel kec-binī-i ney-zen

maḳām-ı sāmī:
1. **maḳām-ı sāmī:**
Tarih 41
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yücelik makamı.
3. Yaʿnī maḫdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ
4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

maḳām-ı zekeriyyā-yı nebī:
1. **maḳām-ı zekeriyyā-yı nebī:**
Tarih 104
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hz. Zekeriya Peygamberin makamı, kabri.
15. Ez-cümle maḳām-ı Zekeriyyā-yı nebī kim
16. Ḳadriyle budur levḥa-i mecmūʿa-i Şehbā

maḳāmına oturmış idi:
1. **maḳāmına oturmış idi:***-mış , -i, -di*
Kaside 7
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Yerini almak, yerine geçmek.
37. Pür idi sebze-i bigānelerle gülşen-i dehr
38. Oturmış idi hümālar maḳāmına ʿuṣfūr

maḳar:
1. **maḳar:**
Gazel 74
Mısra: **6**
Karar kılınan, oturulan yer.
5. Ḳalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz
6. Maḳar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāġıddur

2. **maḳar:**
Kaside 9
Mısra: **56**
Karar kılınan, oturulan yer.
55. Ḫaberüñ yoḳ beni redd eylediler ʿālemden
56. Şimdi ḳalmadı baña ḫāne-ı ʿālemde maḳar

maḳar eylemiş:
1. **maḳar eylemiş:**
Kaside 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Karargah eylemek, karar kılmak.
9. Künc-i tārīki ki ārāmgeh-i ḥasret idi
10. Eylemiş kendüsini şāhid-i maḳṣūda maḳar

maḳar itdi:
1. **maḳar itdi:***-di*
Tarih 142
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Karar kılınan ,durulan yer olarak kullanmak.
25. Ey āṣaf-ı yegāne Ḥaḳʾa eyle şükrler
26. Kim dūş-ı ṣıdḳun itdi maḳar sancaḳ-ı şerīf

maḳarr:
1. **maḳarr:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **31**
Mesken tutmak, karar kılmak.
31. Kʾeyledi ṣadr-ı refʿini maḳarr
32. Bir vezīr-i sipeh-ārāy-ı hüner

2. **maḳarr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **31**
Durulan, mesken edinilen yer.
31. Kime maḫṣūṣdur ʿaceb bu maḳarr
32. Ki ider naḳşı çeşmi ġarḳ-ı güher

maḳarr ider:
1. **maḳarr ider:***-er*
Gazel 139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mesken tutmak, karar kılmak.
9. Āġūş u dūş-ı raġbeti Nābī ider maḳarr
10. Çün ġaybdan nev-āmededür ḫurd-sāller

maḳarr itmiş:
1. **maḳarr itmiş:***-miş*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Oturulan, ikamet edilen yer yapmak.
105. Līk bir āteş-dem ü ʿĪsā-naẓar
106. Güşesinüñ birini itmiş maḳarr

maḳarr olmadadur:
1. **maḳarr olmadadur:***-mada, -dur*
Tarih 138
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Karar kılınan yer, makam olmak.
35. Ṣadrı şāhenşeh-i devrāna maḳarr olmadadur
36. Gayre şāyeste degül tesmiye-i şāh-nişīn

maḳarr olmış:
1. **maḳarr olmış:***-mış*
Tarih 127
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Karar kılınan yer, makam olmak.
31. ʿĀḳibet olmış iken ẕāt-ı kerīmine maḳarr
32. Ḫıṭṭā-i meymenet-endūz-ı diyār-ı Şehbā

makarr-ı dil-güşā:
1. **makarr-ı dil-güşā:**
Tarih 129
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönül açan yer.
9. Güş idince Nābī-i dāʿī didi tārīḫini
10. Pādişāhuñ öpdi pāyın bu makarr-ı dil-güşā

maḳarr-ı emn:
1. **maḳarr-ı emn:**
Tarih 108
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Emniyet makamı, rahatlık yeri.
11. Levḥa-i iḫlāṣ ile Nābī didi tārīḫini
12. Yeñişehr ola maḳarr-ı emn Mollā-zādeye

maḳarr-ı istiġnā:
1. **maḳarr-ı istiġnā:**
Gazel 543
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Naz, cilve yeri, makamı.

3. Egerçi ḥüsne sezādur maḳarr-ı istiġnā
4. Nühüfte var naẓar-ı ʿāşıḳāna hācet-i ḥüsn

makāṣıd:
1. **makāṣıd:**
Gazel 850
Mısra: **21**
Maksatlar, gayeler.
21. Olduġından mesʾele müşkil makāṣıd muḫtelif
22. Oldı nādāndan ḫafī māhiyyet-i eşyā gibi

maḳbūl:
1. **maḳbūl:**
Tarih 27
Mısra: **7**
Kabul edilen, reddedilmeyen; Geçerli, mûteber; beğenilen, hoşa giden, hoş.
7. Saʿyini meşkūr u ḫayrātını maḳbūl eylesüñ
8. Rütbe-i ḥadd-i kabūl-ı ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

2. **maḳbūl:**
Tarih 104
Mısra: **108**
Kabul edilen, reddedilmeyen; Geçerli, mûteber; beğenilen, hoşa giden, hoş.
107. Rīzān iderek āb-ı dü-çeşmin didi tārīḫ
108. Maḳbūl ola tecdīd-i mezār-ı Zekeriyyā

3. **maḳbūl:**
Gazel 231
Mısra: **8**
Kabul edilen, reddedilmeyen; Geçerli, mûteber; beğenilen, hoşa giden, hoş.
7. Geçmek daḫı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

4. **maḳbūlüñ:***-üñ*
Kaside 9
Mısra: **145**
Kabul edilen, reddedilmeyen, geçerli, muteber, beğenilen, hoşa giden, hoş.
145. Tā ki maḳbūlüñ olup eyleyeler kesb-i revāc
146. Eylemiş çünki Ḫudā ṭabʿunı miʿyār-ı hüner

5. **maḳbūl:**
Kaside 12
Mısra: **182**
Kabul edilen, reddedilmeyen, geçerli, muteber, beğenilen, hoşa giden, hoş.
181. Sübha-gerdān-ı s̱enā ol yiter ey Nābī-i zār
182. Ne ḳadar naẓmda maḳbūl ise de ṭūl-ı kelām

maḳbūl olmasın:
1. **maḳbūl olmasın:***-ma, -sın*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **283**
Kelime Tipi: **-**
Beğenilmek, kabul edilmek.
283. Olmasın belki birine maḳbūl
284. Eyleye saña luṭfını mebzūl

maḳbūl olsa:
1. **maḳbūl olsa:***-sa*
Gazel 795
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Beğenilmek, kabul edilmek.
15. Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile devāt oldı
16. İderdüm aña Nābī ʿarż maḳbūl olsa yanında

makbūl-ı dergāh-ı ilāhī olup:
1. **makbūl-ı dergāh-ı ilāhī olup:***-up*
Tarih 103
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yüce dergahında kabul edilen olmak.
55. Olup makbūl-ı dergāh-ı ilāhī cümle ās̱ārı
56. Ola mīzānına mevżūʿ o sengīn bünye-i ʿulyā

makbūl-ı ḥażret-i ḥaḳ olur:
1. **makbūl-ı ḥażret-i ḥaḳ olur:***-ur*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın razı olduğu, kabul ettiği olmak.
111. Kim ki makbūl-ı ḥażret-i Ḥaḳ olur
112. O şebün ḳadrine muvaffaḳ olur

makbūl-ı ḫudāvend ü resūl kʾoldı:
1. **makbūl-ı ḫudāvend ü resūl kʾoldı:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Ki Allah ve elçisinin kabul ettiği oldu.
25. Ne ʿaceb olsa sezāvār-ı ḳabūl
26. Kʾoldı makbūl-ı ḫudāvend ü Resūl

maḳbūl-ı sulṭān-ı cihān:
1. **maḳbūl-ı sulṭān-ı cihān:**
Tarih 27
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cihan padişahı (Sultan IV. Mehmed)'nın gözdesi.
5. Birisi Tāvşān Aġā maḳbūl-ı Sulṭān-ı cihān
6. Biri ṣadr-ı aʿẓam-ı merḥūm pākīze-nihād

maḳbūl-ı yezdān ola:
1. **maḳbūl-ı yezdān ola:***-a*
Tarih 131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın kabul ettiği olmak.
1. Ola maḳbūl-ı Yezdān çeşme-i pāk-i Yūsuf Pāşā

maḳbūr:
1. **maḳbūr:**
Kaside 7
Mısra: **194**
Gömülü, gömülmüş.
193. Saña müẓāheret itmez mi evliyā-yı kirām
194. Ki cümle dāʾire devletüñdedür maḳbūr

maḳbūzāt:
1. **maḳbūzātın:***-ı, -n*
Tarih 144
Mısra: **59**
Alınan paralar, makbuzlar.
59. Virdi maḳbūzātın istirdād şarṭiyle emān
60. Ol vekīl-i cürm-baḫş ol āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb

maḳdem:
1. **maḳdeminden:***-in, -den*
Gazel 51
Mısra: **1**
Ayak basma, geliş.
1. Nev-bahārun maḳdeminden geşt-i gülşendür murād
2. İʿtidāl-i faṣldan āsāyiş-i tendür murād

2. **maḳdemüñle:***-ü, -ñ, -le*
Kaside 7
Mısra: **214**
Ayak basma, geliş.
213. Mukīm-i zāviye-i intiẓār idüm çoḳdan
214. Ki maḳdemüñle ola taḫt-ı salṭanat maʿmūr

3. **maḳdemiyle:***-i, -y, -le*
Tarih 51
Mısra: **4**
Ayak basma, geliş.
3. Oldı Sulṭān Muḥammed eyyāmı
4. Ḫāṣ oda maḳdemiyle çerḫ-i berrīn

4. **maḳdemine:***-i, -n, -e*
Gazel 415
Mısra: **10**
Ayaklar, ayakların altı.
9. Yoḳ inḳıṭāʿı her ne ḳadar pāy-māl ise
10. Mānend-i saye maḳdemine ser-nihādenüñ

5. **maḳdemine:***-i, -n, -e*
Tarih 36
Mısra: **14**
Ayaklar, ayakların altı.
13. İtdi çil merḥaleden mihr-i şeref istiḳbāl
14. Sürdi yüz maḳdemine menzil ile ʿizz ü ʿalā

6. **maḳdemüne:***-ü, -n, -e*
Gazel 738
Mısra: **1**
Ayak basma, geliş.
1. Yanmış derūnı maḳdemüne intiẓār ile
2. Ṣāh-ı çenār pençeleşür rüzgār ile

7. **maḳdeminden:***-i, -n, -den*
Tarih 45
Mısra: **4**
Ayak basma, geliş.

3. Buldı ol tāze nihāl-i gülsitān-ı devletüñ
4. Maḳdeminden revnaḳ-ı ṭabʿ-ı hümāyūn izdiyād

8. **maḳdemi:**-*i*
Tarih 110
Mısra: **10**
Ayak basma, gelme, geliş.
9. Mütesellimleri İsmaʿīl Aġā ʿabd-i ṣadīḳ
10. Maḳdemi şevḳine vażʿ eyledi bu erkânı

9. **maḳdemlerine:**-*ler, -i, -n, -e*
Tarih 111
Mısra: **5**
Ayak basma, gelme, geliş.
5. Düşdi bu sālde maḳdemlerine
6. İki tārīḫ ki yoḳ aḳrānı

10. **maḳdeminden:**-*i, -n, -den*
Tarih 137
Mısra: **3**
Ayak basma, gelme, geliş.
3. Ḥaleb bir gūne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

maḳdem-i ʾīd ü bahāra nisār ide:
1. **maḳdem-i ʾīd ü bahāra ni̱sār ide:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bayram ve baharın ayaklarına saçmak, sermek.
21. Felek cevāhir ile dāmenin pür itmişdür
22. Diler ki maḳdem-i ʾīd ü bahāra ide ni̱sār

maḳdem-i nev-bahāra:
1. **maḳdem-i nev-bahāra:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **206**
Kelime Tipi: -
Baharın ayak basması, gelmesi II Baharın makdemi, başlığı (Makdem; İmparatorluk döneminde kalyoncuların giydiği bir tür başlık).
205. Giymeġe her nihāl-i teşrifat
206. Maḳdem-i nev-bahāra mevḳūfāt

maḳdem-i pāki:
1. **maḳdem-i pāki:**-*i*
Tarih 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mübarek geliş, ayak basma.
7. Maḳdem-i pāki ile buldı maḳām-ı maḥmūd
8. Pāye-i çerḫ-i berīn şān-ı sipihr-i mīnā

maḳdem-i saʿd-iktirānın:
1. **maḳdem-i saʿd-iktirānın:**-*ın*
Tarih 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mutluluğa ulaştıran geliş, doğum.
5. Maḳdem-i saʿd- iktirānın itdi Fettāh-ı kerīm
6. Müşkilāt-ı ʿuḳde-i ümmīde miftāḥ-ı güşād

maḳdem-i şeh-zāde-i ḫurşīd-likā:
1. **maḳdem-i şeh-zāde-i ḫurşīd-likā:**
Tarih 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güneş yüzlü şehzadenin dünyaya ayak basması, doğması (Sultan III. Ahmed'in 1706 yılında doğan çoçoğu Şehzade İsa kastedilerek).
1. Eyledi maḳdem-i şeh-zāde-i ḫurşīd-likā
2. Çeşm-i ḫān Aḥmed-i dīn-perveri lebrīz-i ṣafā

maḳdem-i seyl-āba:
1. **maḳdem-i seyl-āba:**-*a*
Gazel 249
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sel sularının ayak basması, gelmesi.
5. Saṭr emvācında mużmer maʿnī-i ḫubbuʾl-vaṭan
6. Ol sebebden maḳdem-i seyl-āba deryā güş açar

maḳdūr:
1. **makdūrı:**-*ı*
Tarih 104
Mısra: **46**
Gücünün yettiği kadar II kudretinin el verdiği ölçüde.
45. Tedḳīḳ u taḥarri vü teʾeddüble şebān-rūz
46. Makdūrı olan himmetini eyledi icrā

2. **maḳdūrı:**-*ı*
Gazel 209
Mısra: **5**
Gücünün yettiği kadar II kudretinin el verdiği ölçüde.
5. Olurdı her kişi maḳdūrı deñlü ḫᵛāhişger
6. Yazuk metaʿ-ı murādı mezāda virmezler

3. **maḳdūr:**
Kaside 7
Mısra: **178**
Gücünün yettiği kadar II kudretinin el verdiği ölçüde.
177. Senüñledür bu cihānuñ niẓāmı vācibdür
178. Ki emr-i ḫıdmetüñe ḫalḳ ṣarf ide maḳdūr

4. **makdūruñ:**-*uñ*
Gazel 413
Mısra: **12**
Gücünün yettiği kadar II kudretinin el verdiği ölçüde.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̱īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

5. **maḳdūr:**
Tarih 19
Mısra: **16**
Gücünün yettiği kadar II kudretinin el verdiği ölçüde.
15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳʾdan ʿināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

maḳdūrı deñlü:
1. **maḳdūrı deñlü:**
Gazel 367
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gücü nispetinde, gücü yettiğince.
3. Maḳdūrı deñlü cevr ü cefā eylemek ṣaḥīḥ
4. Miḳdār-ı ẕerre vaʿde-i mihr ü vefā ġalaṭ

maḳhūr eyle:
1. **maḳhūr eyle:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Kahretmek, hezimete uğratmak.
189. Yā İlāhī bī-ḥaḳḳ-ı nūr-ı dühūr
190. Eyle aʿdā-yı devletin maḳhūr

maḳhūr olur:
1. **maḳhūr olur:**-*ur*
Gazel 578
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kahrolunmak, helâk edilmek.
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

mākiyān:
1. **mākiyānāsā:**
Gazel 741
Mısra: **6**
Tavuk gibi.
5. Gören şehr-i ḳanāʿat çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

makrūn:
1. **makrūn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **86**
Yakın, yaklaşmış.
85. Hemīşe ola baḫt ü devlet ḳarīn
86. Sefer ḫayre makrūn ẓafer hem-nişīn

maḳrūn ide:
1. **maḳrūn ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Kabule yakın/layık kılmak.
65. Dārende-i nüh-ḳıbāb-ı gerdūn
66. Meʾmūlin ide ḥuṣūle maḳrūn

maḳṣad:
1. **maḳṣaduñ:**-*uñ*
Gazel 668
Mısra: **7**
Gaye, amaç.

7. Kemān-mis̱āl kec ol maḳṣaduñ taḳarrüb ise
8. Atılma oḳ gibi yābāna istikāmet ile

2. **maḳṣadı:**-*ı*
Gazel 429
Mısra: **12**
Gaye, amaç.
11. İmsāk-ı bārı ehline bir kat günāh olur
12. Şöhret olursa maḳṣadı iḥsān idenlerüñ

3. **maḳṣadları:**-*lar, -ı*
Gazel 701
Mısra: **9**
Gaye, amaç.
9. Maḳṣadları miyān u dehānuñ beyānıdur
10. Maʿdūm iʿtibārın idenler nevādire

4. **maḳṣadı:**-*ı*
Tarih 21
Mısra: **10**
Gaye, amaç.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

maḳṣad u maṭlab:
1. **maḳṣad u maṭlab:**
Kıt'a 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kastedilen ve istenilen.
3. Fiʾl-aṣıl maḳṣad u maṭlab dimedür ḳaṣd u ġaraż
4. Hep bilür maʿnī-i vażʿların aṣḥāb-ı kemāl

maḳṣad u murād:
1. **maḳṣad u murād:**
Kaside 16
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Amaç ve gaye.
45. Ketm itme ṭoġrı söyle nedür maḳṣad u murād
46. Böyle değişmeden sefere ẕevḳ-i ʿuzleti

maḳṣad-ı kār-ḫāne-i hestī:
1. **maḳṣad-ı kār-ḫāne-i hestī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Varlık atölyesinin maksadı.
87. Maḳṣad-ı kār-ḫāne-i hestī
88. İftiḫār-ı bülendī vü pestī

maḳṣad-ı kevn ü mekān:
1. **maḳṣad-ı kevn ü mekān:**
Kaside 2
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Kâinatın yaratılış maksadı.
51. Merdüm-i dīde-i cān maʿnī-i sırr-ı Ḳurʾān
52. Maḳṣad-ı kevn ü mekān bāʿis̱-i naḳş-ı īcād

maksem:
1. **maksemdür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **4**
Su dağıtma sandığı ve lüleler yardımıyla suyun çevredeki çeşmelere ve diğer yapılara dağıtımının yapıldığı yer.
3. İtme pür-ḫūnlıġın ey şūḫ-ı sitemger tecvīz
4. Dil mecārī-i şerāyīn-i tene maksemdür

2. **maḳsem:**
Gazel 306
Mısra: **10**
Su dağıtma sandığı ve lüleler yardımıyla suyun çevredeki çeşmelere ve diğer yapılara dağıtımının yapıldığı yer.
9. Olur fevvārelerde pāre pāre āb-ı cūy ammā
10. Dil-i deryā-nümāyiş Nābiyā maḳsem ḳabūl itmez

3. **maḳsemin:**-*in*
Gazel 585
Mısra: **12**
Su dağıtma sandığı ve lüleler yardımıyla suyun çevredeki çeşmelere ve diğer yapılara dağıtımının yapıldığı yer.
11. Ṣaḥn-ı ferdāda degüldür teşneter ḳalmaḳ baʿīd
12. Cūybār-ı mümkinātuñ bilmeyenler maḳsemin

maḳsem olmaya:
1. **maḳsem olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 15
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **-**
Kaynak olmak, kökü olmak, kaynaklık etmek.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

maḳsem-i erzāk-ı ḫudā olmaġ:
1. **maḳsem-i erzāk-ı ḫudā olmaġ:**-*maġ*
Gazel 887
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın verdiği rızkın dağıtım yeri, taksim yeri olmak.
13. Nābiyā maḳsem-i erzāk-ı Ḫudā olmaġ ile
14. Sufreler niʿmete vaḳf eyledi neẓẓāresini

maḳsim:
1. **maḳsimde:**-*de*
Kıt'a 67
Mısra: **2**
Bentlerde toplanan suyun künklerle kente getirildikten sonra toplandığı üstü örtülü yapıdan oluşan su haznesi.
1. Cevr ile çeşmümi pür-āb iderek cānānum
2. Döndi maḳsimde akan lūlelere müjgānum

maksimüʾl-erzāḳ eylemiş:
1. **maksimüʾl-erzāḳ eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Rızıkları bölüştürmek.
17. Kiminüñ bābın eylemiş Ḫallāḳ
18. Nice muḥtāca maksimüʾl-erzāḳ

2. **maksimüʾl-erzāḳ eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **240**
Kelime Tipi: **-**
Rızıkları bölüştürmek.
239. Eylemiş ḥākim-ı ʿaleʾl-ıṭlāḳ
240. Dergehin ḫalḳa maksimüʾl-erzāḳ

maḳṣūd:
1. **maḳṣūd:**
Gazel 14
Mısra: **9**
Amaç, niyet, gaye.
9. Maḳṣūd temāşā-yı ruḫ u çeşm u dehendür
10. Rūy-ı emelüm āyīne-gūn eyleme yā Rab

2. **maḳṣūdları:**-*lar, -ı*
Gazel 30
Mısra: **7**
Amaç, niyet, gaye.
7. Maḳṣūdları fetḥ-i der-i ḳalʿa-i dildür
8. İtmez şeh-i iḳlīm-i fenā leşkere minnet

3. **maḳṣūda:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **2**
Amaç, niyet, gaye.
1. Ḥırmāna sirişümdeki pindār sebebdür
2. Maḳṣūda baña reh-zen olan ẕüll-i ṭalebdür

4. **maḳṣūdumuz:**-*u, -muz*
Gazel 216
Mısra: **7**
Amaç, niyet, gaye.
7. Vaṣldan maḳṣūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
8. Yoḫsa vaṣla ʿālem-i endīşede minnet mi var

5. **maḳṣūda:**-*a*
Gazel 281
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
3. Maḳṣūda nāil olduġu sāʿat rücūʿ ider
4. Raḳḳāṣ-ı sāʿat olsa sezādur mizācumuz

6. **maḳṣūda:**-*a*
Gazel 312
Mısra: **11**
Amaç, niyet, gaye.
11. Ne maḳṣūda şürūʿ eylerse ber-ʿaḳs olmadur kārı
12. Esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel mūtābdan ḳalmaz

7. **maḳṣūd:**
Gazel 545
Mısra: **2**
Amaç, niyet, gaye.

1. Olur āzāde ḳayd-ı piç ü ḫamdan pençe-i ġamdan
2. Olan ḳādir şühūda nʾolduġın maḳṣūd ʿālemden

8. **maḳṣūdın:**-*ı, -n*
Gazel 595
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
3. Taṣrīḥ eylemezse de maḳṣūdın ehl-i derd
4. Maʿlūmdur meʾāli siyāḳ ü sibāḳdan

9. **maḳṣūd:**
Gazel 717
Mısra: **13**
Amaç, niyet, gaye.
13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā
14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

10. **maḳṣūdına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 13
Mısra: **100**
Amaç, niyet, gaye.
99. Cüst-cūdesini āvāre idi mühr-i şerīf
100. Nāʾil oldı hele maḳṣūdına ey faḫr-ı kirām

11. **maḳṣūda:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **2**
Amaç, niyet, gaye.
1. Ser-rişte-nümā-yı gevher-i rāz
2. Maḳṣūda bu yüzden eyler aġāz

12. **maḳṣūddan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **411**
Amaç, niyet, gaye.
411. Saña maḳṣūddan ḫaber vireyüm
412. Ṭaraf-ı kāmdan eṡer vireyüm

13. **maḳṣūdun:**-*un*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **59**
Amaç, niyet, gaye.
59. Nābīyā dilden iste maḳṣūdun
60. Bulasın tā anuñla maʿbūdun

14. **maḳṣūd:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
3. Maḳṣūd senüñ şānuñı āfāḳa beyāndur
4. Ārāyiş-i tertīb-i niẓām-ı dü-serādan

15. **maḳṣūd:**
Rübai 156
Mısra: **3**
Amaç, niyet, gaye.
3. Ey mā-hasal-ı vücūd sensin maḳṣūd
4. Bu devlete nāʾil olmadın kevn ü mekān

16. **maḳṣūdı:**-*ı*
Tarih 128
Mısra: **22**
Amaç, niyet, gaye.
21. Bu ḳasīde daḫı çoḳ söz götürür ammā kim
22. Komadı tengī-i vaḳt itmeġe maḳṣūdı edā

17. **maḳṣūdun:**-*un*
Gazel 191
Mısra: **5**
Amaç, niyet, gaye.
5. Mülk-i ḫāṭır-ḫᵛāhda maḳṣūdun istiḳlāl ise
6. Müşkilāt-ı ġayrı ḥalle çāre-cūluḳlardadur

18. **maḳṣūd:**
Gazel 368
Mısra: **7**
Amaç, niyet, gaye.
7. Beytden maḳṣūd halvet-hāne-i maʿnā iken
8. Bāṭını inkārla ṣūret-perest olmaḳ ġalaṭ

19. **maḳṣūdını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 19
Mısra: **34**
Amaç, niyet, gaye.
33. Nābīyā ḫayr ile āsānlıġla
34. İde maḳṣūdını āmāde Ḫudā

20. **maḳṣūda:**-*a*
Tarih 77
Mısra: **28**
Amaç, niyet, gaye.
27. Rıfḳ u suhūlet üzre itdi edā-yı ḫidmet
28. Āmed-şūd itdi hüccāc maḳṣūda şād u ḫandān

maḳṣūda irdi:
1. **maḳṣūda irdi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Amacına ulaşmak.
109. Nāʾil oldı saña saʿādet ile
110. İrdi maḳṣūda oldı kām-revā

maḳṣūd-ı ilāhī:
1. **maḳṣūd-ı ilāhī:**
Kıt'a 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gayesi, isteği.
11. Güş itmek eger olmasa maḳṣūd-ı İlāhī
12. Evṣāf-ı dil-ārānı zebān-ı şuʿarādan

maḳṣūd-ı naḳd-i rāḥatı:
1. **maḳṣūd-ı naḳd-i rāḥatı:**-*ı*
Kıt'a 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Huzur parasının amacı.
1. Pāy-ı yāre bezl iken maḳṣūd-ı naḳd-i rāḥatı
2. Vażʿ-ı şūḫı itdürür insāna insāniyyeti

maḳṣūdın bulur:
1. **maḳṣūdın bulur:**-*ur*
Gazel 782
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Amacına ulaşmak.
9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyḫā-da

maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat:
1. **maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat:**
Gazel 101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hakikat cennetinin mahfili.
1. Maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat Medīneʾdür
2. Maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet Medīneʾdür

maḳṣūre-i dīdemde:
1. **maḳṣūre-i dīdemde:**-*m, -de*
Gazel 612
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Göz mahfili.
9. Maḳṣūre-i dīdemde kemīn itmeden aʿlā
10. Ḫāk-i der-i cānāneyi taʿẓīm ne mümkin

maḳṣūre-i firdevs:
1. **maḳṣūre-i firdevs:**
Tarih 39
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cennet mahfili.
3. Ḳaṣr-ı Cennet gibi dünyāda nazīri nā-yāb
4. Miṡli maḳṣūre-i Firdevs gibi nā-bīnā

maḳṣūre-i ṭāḳında:
1. **maḳṣūre-i ṭāḳında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 104
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Kemerin altındaki mahfil.
21. Maḳṣūre-i ṭāḳında o şibāk-ı münevver
22. Ol ṭūṭī-i vaḥye ḳafes-i rāz idi gūyā

maḳṭaʿ-ı ḳalemüñ:
1. **maḳṭaʿ-ı ḳalemüñ:**-*üñ*
Gazel 461
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Üzerinde yazı kaleminin ucunun düzeltildiği kemik yada sert bir maddeden yapılmış araç.
7. Bī-çāre maḳṭaʿ-ı ḳalemüñ zaḫm-ı sīnesi
8. Ehl-i dile şeʿāmetidür intisābınuñ

maḳūle-edā:
1. **maḳūle-edā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **137**
Pezevenk edalı.
137. Aña ne lāyıḳ bu maḳūle-edā
138. Eyleme böyle süḫana ictirā

mākū-ṣıfat:

1. **mākū-ṣıfat:**
Gazel 342
Mısra: **3**
Örgü örercesine.
3. Göñül mākū-ṣıfat āmed-şud eyler ṭār-ı zülfinde
4. Hele āvārelikden fariġ olmış kāre yüz ṭutmış

mākū-yı enfās ü ānātuñ iderdük:
1. **mākū-yı enfās ü ānātuñ iderdük:***-er, -dü, -k*
Gazel 457
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Nefesleri ve anları dokuyan el yapmak.
1. İderdük vaḳf-ı nīki mākū-yı enfās ü ānātuñ
2. İdeydük tār ü pūdın derk kālā-yı mükāfātuñ

māl:
1. **mālı:***-ı*
Gazel 757
Mısra: **5**
Mal, mülk, varlık.
5. Kendü vücūdına bile ḳıymazdı mālı ẖalḳ
6. Ḳaṣd-ı nümāyiş ü şeref ü şevket olmasa

2. **māl:**
Gazel 278
Mısra: **11**
Mal, mülk, varlık.
11. Şöhreti māl iledür maʿbed-i īslāmuñ da
12. Camiʿ-i köhne-i bī-vaḳfa cemāʿat gelmez

3. **māla:***-a*
Gazel 465
Mısra: **6**
Mal, mülk, varlık.
5. Verese ḥaḳḳı iken binde birin eyleyemez
6. Māla kassāmlaruñ itdügi teftīşlerüñ

4. **māluñı:***-u, -ñ, -ı*
Gazel 662
Mısra: **3**
Mal, mülk, varlık.
3. Merd iseñ māluñı taʿmīr-i ḳulūba ṣarf it
4. Şöhret ü şān ü şükūha telef olmaḳdan ise

5. **mālı:***-ı*
Gazel 873
Mısra: **6**
Mal, mülk, varlık.
5. Keṡret-i nuḳre-i eşküm ẖaberin almış kim
6. Zīr-i ẖāk itdi ḥased mālı ile Ḳārūnʾı

6. **māl:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Mal, mülk, varlık.
1. Faḳr ile biz māl nedür bilmezüz
2. Devlet ü ikbāl nedür bilmezüz

māl olmazdı:
1. **māl olmazdı:***-maz, -dı*
Gazel 474
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir değer karşılığında birinin iyeliği altına girmek.
5. Olmazdı māl cemʿine teşne kibār-ı ʿaṣr
6. Defʿ-i ḥarāret itse eger ābı kevs̱erüñ

māl u cāhadur:
1. **māl u cāhadur:***-a, -dur*
Gazel 799
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Mal ve makam.
3. Degüldür zāta māʾil ẖalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraẖt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

māl ü menāl:
1. **māl ü menāl:**
Gazel 491
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.
1. Herkesüñ vefḳ-i murādınca Ḫudā-yı müteʿāl
2. Şāma ḥüsn eylemiş iḥsān Ḥalebʾe māl ü menāl

2. **māl ü menāl:**
Gazel 491
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Mal, mülk, servet.
5. Eyleyen māl ü menāl ile leb-ā-leb Ḥalebʾi
6. Eylemiş Şāmʾı daẖı dil-ber ile māl-ā-māl

māl u menāl-i nāsı:
1. **māl u menāl-i nāsı:***-ı*
Tarih 77
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İnsanları sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.
9. Hüccācı ḳatl u ġāret olmışdı resm u ʿādet
10. Māl u menāl-i nāsı ḳabż eylemişdi ʿurbān

māl u metāʿ:
1. **māl u metāʿ:**
Kaside 15
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçici dünyanın malı mülkü.
151. Rānde-i bārgeh-i himmetidür māl u metāʿ
152. Sille-ẖᵛār-ı ʿadem-i raġbetidür rūy-ı direm

māl-ā-māl eylemiş:
1. **māl-ā-māl eylemiş:***-miş*
Gazel 491
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Doldurmak II ağzına kadar doldurmak.
5. Eyleyen māl ü menāl ile leb-ā-leb Ḥalebʾi
6. Eylemiş Şāmʾı daẖı dil-ber ile māl-ā-māl

mālī:
1. **mālisi:***-si*
Gazel 460
Mısra: **10**
Dolu, çok fazla.
9. Yidügi ṣadme-i sad-gūne telāfīleridür
10. Pāy-ı ẖubāna gehī mālisi naḳş-ı ḳademüñ

2. **mālī:**
Gazel 722
Mısra: **6**
Dolu, çok fazla.
5. İder mi gūş-zed-i raġbet-i ārzūmendān
6. O nāmeyi ki sitemle meʾāli mālī ola

3. **mālī:**
Kaside 16
Mısra: **39**
Dolu, çok fazla.
39. Sevdā-yı kesb-i māl ile mālī ise dilüñ
40. Anuñ da pīrlikde nedür ḳadr ü ḳıymeti

māl-ı ẖāliṣin:
1. **māl-ı ẖāliṣin:***-i, -n*
Tarih 61
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Alın teri ile kazandığı para.
13. Kendü māl-ı ẖāliṣin ẖarc eyleyüp
14. Aḥsen-i ṣūretde virdi intizām

mālī itseler:
1. **mālī itseler:***-se, -ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **255**
Kelime Tipi: **-**
Doldurmak, hınca hınç doldurmak.
255. İtseler tā sipihre dek mālī
256. Ṣaḥn-ı medḥi yine ḳalur ẖālī

māl-i jale:
1. **māl-i jale:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **-**
Çiğ tanesi metaı.
149. Gülşene māl-i jale giçse mezīd
150. Ḳaldurur hep edā ile ẖurşīd

māl-i muḳāṭaʿāt-ı çemen:
1. **māl-i muḳāṭaʿāt-ı çemen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Çimenliğin toprak vergisi parası.
121. Oldı pür-jāle sünbül ü sūsen
122. Toldı māl-i muḳāṭaʿāt-ı çemen

māl-i şeb-nemi:
1. **māl-i şeb-nemi:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Çiğ taneleri metaı.
109. Alıcak mihr destine taḥvīl
110. Eyledi māl-i şeb-nemi taḥṣīl

māl-ı taṣadduḳdan:
1. **māl-ı taṣadduḳdan:**-*dan*
Gazel 572
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sadaka olarak verilen mal.
7. Libās-ı ʿāriyetle farḳı yoḳ ḳaṭʿā tefāḫürden
8. Olan ḥaşmet-nümā cemʿ itdügi māl-ı taṣadduḳdan

māl-i zirāʿatgeri:
1. **māl-i zirāʿatgeri:**-*i*
Tarih 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çiftçilerin malı, mahsülü.
3. İtdiler ʿarṣageh-i baġy ü taʿaddīde ḫurūc
4. Aldılar māl-i zirāʿatgeri dāmen dāmen

mālīde ider:
1. **mālīde ider:**-*er*
Gazel 305
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sürmek, yüz sürmek.
3. İder ʿizārumuza rūy-ı mihri mālīde
4. Bizüm sipihr ile çoḳdandır āşinālıġumuz

mālīde-i çeşm-i ṭaleb itmemek:
1. **mālīde-i çeşm-i ṭaleb itmemek:**-*me, -mek*
Gazel 641
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzu gözüne sürmek.
7. İtmemek lāyıḳ mıdur mālīde-i çeşm-i ṭaleb
8. Nām-ı sulṭānī cebīn-pīrāy-ı zerr ü sīm iken

mālik:
1. **mālikinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 257
Mısra: **7**
Sahip.
8. Nāra ḥācet ḳomaz ol mertebe taʿẕīb olmaz
7. İltifāt itmedügi bendesine mālikinüñ

2. **mālikdür:**-*dür*
Tarih 30
Mısra: **55**
Sahip.
55. Bir ḫazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

3. **mālikinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 138
Mısra: **23**
Sahip.
23. Cūş-ı envār-ı żamīrinden alur mālikinüñ
24. Naḳşınun sünbüli hem-reng-i libās-ı rengīn

mālik olmaḳ:
1. **mālik olmaḳ:**-*maḳ*
Tarih 16
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Sahip olmak.
51. Senüñ gibi vezīre mālik olmaḳ başḳa devletdür
52. Ḫudā itdi ḫidīve kendü luṭfından seni iʿṭā

mālik olmaz:
1. **mālik olmaz:**-*maz*
Gazel 724
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sahip olmak.
15. Mālik olmaz böyle iki āṣafa her pādişāh
16. Olmaz āẕīne şeb-i ḳadre müsādif her sene

mālikāne:
1. **mālikānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 169
Mısra: **4**
Kanunda gösterilen şartlara göre birine verilen beylik arazi; büyük ve zengin köşk II yaşanılan yer.
3. Taṣarruf itse nʾola şaḥne-i sitemger-i ʿaşḳ
4. Muḳāṭaʿāt-ı dil-i zār mālikānesidür

2. **malikānesin:**-*si, -n*
Gazel 263
Mısra: **14**
Geniş bir alana kurulmuş, büyük ve gösterişli ev, yurtluk.
13. Egerçi fāʾizi aḳmazsa da ṭamlar Nābī
14. Devātdur ḳalemün malikānesin bilürüz

mālik-i aḥsen-i ahlāḳ:
1. **mālik-i aḥsen-i aḫlāḳ:**
Tarih 133
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ahlakın en güzeline sahip.
5. Mālik-i aḥsen-i aḫlāḳ Muḥammed Pāşā
6. Fāʾiz-i rütbe-i ḥıfẓ-ı ṣuver-i Kurʾānı

mālik-i evc-i rikāb:
1. **mālik-i evc-i rikāb:**
Tarih 144
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Yüce makamın sahibi.
25. ʿĀḳıbet olduḳda vākıf ṣūret-i aḥvāline
26. Pādişāh-ı mülk ü millet mālik-i evc-i rikāb

mālik-i genc-i hayāl:
1. **mālik-i genc-i ḫayāl:**
Gazel 709
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayal definesinin sahibi.
7. ʿAceb ki mālik-i genc-i ḫayāl iken şuʿarā
8. Yine güzārdadur ʿömri istiʿāre ile

mālik-i hātem-i iḳbāl:
1. **mālik-i ḫātem-i iḳbāl:**
Tarih 127
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Güzel talih sahibi.
25. Cālis-i mesned-i iclāl müşīr-i kāmil
26. Mālik-i ḫātem-i iḳbāl vezīr-i yektā

mālik-i nām-ı fütūḥ:
1. **mālik-i nām-ı fütūḥ:**
Tarih 128
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Fetihler namına sahip olan.
25. Nābīyā yazdı bu tārīḫi melekler feleġe
26. Mālik-i nām-ı fütūḥ oldı Muḥammed Pāşā

mālikü'l-mülk:
1. **mālikü'l-mülk:**
Tarih 82
Mısra: **126**
Bütün mülkün hakiki sahibi olan (Allah).
125. Seni bir böyle vaḳte ṣaḳlar imiş
126. Mālikü'l-mülk Ḥażret-i Mevlā

maʿlūm:
1. **maʿlūm:**
Gazel 272
Mısra: **5**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
5. Maʿlūm iken encām-ı cihān ʿömr-i ʿazīzi
6. Tażyiʿ-i heves-kārī-i cāh itmege değmez

2. **maʿlūm:**
Kaside 2
Mısra: **289**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
289. Ẓāyir-i ḳabrüme ḫod vaʿd-i şefāʿat maʿlūm
290. Nice ḳabil ki beni ide cehennem īḳād

3. **maʿlūm:**
Gazel 135
Mısra: **15**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
15. Bī-hicr ẕevḳ-i vaṣl ne maʿlūm Nābīyā
16. Āzādelik ṣafāsı giriftārlıḳdadur

4. **maʿlūmdur:**-*dur*
Gazel 231
Mısra: **4**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
3. Bilmem dir imiş kāʾide-i mihr ü vefāyı
4. Maʿlūmdur ol kıṣṣa-i mechūl degüldür

5. **maʿlūmdur:**-*dur*
Gazel 595
Mısra: **4**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
3. Taṣrīḥ eylemezse de maḳṣūdın ehl-i derd
4. Maʿlūmdur meʾāli siyāḳ ü sibāḳdan

6. **maʿlūmdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **67**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
67. Maʿlūmdur bu herkese vażıḥ ṭarīkdür
68. Lākin nühüfte vār daḫı çoḳ sırr u ḥikmeti

maʿlūm idi:
1. **maʿlūm idi:**- *i, -di*
Kaside 2
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Bilinen, bilinmiş, öğrenilmiş, belli, herkesin bildiği.
69. Aña maʿlūm idi esrār-ı kitāb-ı melekūt
70. Gelmedin levḥ-i hecāya kelimāt-ı eb ü cād

maʿlūm olur:
1. **maʿlūm olur:**-*ur*
Gazel 547
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilinmek, anlaşılmak.
9. Rūyından olur sīnesinüñ ṣafveti ẓāhir
10. Maʿlūm olur ahvāl-i nehān seḥerinden

maʿlūm-ı hümāyūn:
1. **maʿlūm-ı hümāyūn:**
Tarih 127
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın malumu.
111. Ḫulḳ-ı pākīzesi maʿlūm-ı hümāyūn çoḳdan
112. Ṣafvet-i ṭıyneti meşhūd-ı ḫidīv-i dānā

mā-melek:
1. **mā-meleküñ:**-*üñ*
Gazel 149
Mısra: **12**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, varı yoğu, mal varlığı.
11. Ser-geştelükden eylemez āzāde çerḫ-i dūn
12. Bezl eylesen de mā-meleküñ āsyā ḳadar

2. **mā-melekin:**-*i, -n*
Gazel 671
Mısra: **4**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, varı yoğu, mal varlığı.
3. Ḳadd ü ḳāmet bu ise ḥüsn ü leṭāfet bu ise
4. Ḳatı çoḳ kimse virür mā-melekin dellāle

3. **mā-melekin:**-*i, -n*
Matla 20
Mısra: **1**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, varı yoğu, mal varlığı.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

mā-melek-i bende:
1. **mā-melek-i bende:**
Kıt'a 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kulun sahip olduğu herşey.
3. Bende vü mā-melek-i bende Ḫudāʾnun olıcaḳ
4. Cehldür kim ki benüm diyü iderse daʿvā

maʿmūr:
1. **maʿmūruñ:**-*uñ*
Gazel 413
Mısra: **6**
Bayındır, imar edilmiş.
5. Mefsaḳa olmaza olmazsa da meʾvā-yı ṣalāḥ
6. Şimdi vīrānelere ġıbtası var maʿmūruñ

2. **maʿmūrdur:**-*dur*
Gazel 797
Mısra: **3**
Bayındır, imar edilmiş.
3. Maʿmūrdur metāʿ ile gencīne-i vücūd
4. Yoḳdur ḳumāş kʾolmaya bu kār-ḫānede

3. **maʿmūr:**
Gazel 872
Mısra: **4**
Bayındır, imar edilmiş.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

4. **maʿmūr:**
Kaside 7
Mısra: **98**
Bayındır, imar edilmiş.
97. Feżā-yı kişveri mürġān-ı ʿaḳl ile memlū
98. Binā-yı devleti erkān-ı ʿadl ile maʿmūr

5. **maʿmūr:**
Kaside 14
Mısra: **136**
Bayındır, imar edilmiş.
135. Hemīşe tā ola dīvān-ḫāne-ı ʿālem
136. Uṣūl-ı şerʿ ile maʿmūr u ʿadl ile ābād

6. **maʿmūr:**
Kaside 15
Mısra: **56**
Bayındır, imar edilmiş.
55. Vüzerā olmayıcaḳ ʿālim ü ʿāḳil olamaz
56. Mülk maʿmūr mebānī-i ḫilāfet muḥkem

7. **maʿmūr:**
Gazel 648
Mısra: **1**
Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli.
1. Tahrībedür teveccühi maʿmūr olan evin
2. Çerḫün şühūda ḳādir olursañ tek ü pūyın

maʿmūr eyledi:
1. **maʿmūr eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **430**
Kelime Tipi: **-**
İmar etmek, bayındır hale getirmek.
429. Nice maḥżūnı eyledi mesrūr
430. Nice vīrānı eyledi maʿmūr

maʿmūr eylesüñ:
1. **maʿmūr eylesüñ:**-*süñ*
Kaside 11
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **-**
İmar etmek, bayındır hale getirmek.
149. Binā-yı devletini eylesüñ Ḫudā maʿmūr
150. Ola ʿadūlarınuñ ḫāne-i ümīdi ḫarāb

maʿmūr eyleyüp:
1. **maʿmūr eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
İmar etmek, bayındır hale getirmek.
21. Mis̱āl-i gülsitān-ı ḫuld maʿmūr eyleyüp dāʾim
22. İçinde ṣaḥibin çoḳ yıl muʿammer eyleye Mevlā

maʿmūr ide:
1. **maʿmūr ide:**-*e*
Gazel 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Bayındırlaştırmak, imar etmek.
11. Hümā-yı devletüñ aḳlām-ı bāl ü perleridür
12. Cemʿīsin ide maʿmūr Nābīyā Mevlā

maʿmūr itdi:
1. **maʿmūr itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Bayındır duruma getirmek, geliştirip güzelleştirmek.

97. Ẕāt-ı pāki vücūda virdi nūr
98. ʿAdemi itdi sāyesi maʿmūr

maʿmūr itdün:
1. **maʿmūr itdün:**-*dü, -n*
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bayındır duruma getirmek, geliştirip güzelleştirmek.
3. İḥsān ile itdün yeñiden ḫānemi maʿmūr
4. İkbālüñi ʿömrüñi ziyād eylesün Allāh

maʿmūr ḳılsun:
1. **maʿmūr ḳılsun:**-*sun*
Gazel 242
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İmar etmek, bayındır hale getirmek.
19. Şehriyār-ı şehri Ḥaḳ maʿmūr ḳılsun dāʾima
20. Ḳadrini bu cevherüñ añlar bilür bilmezlenür

maʿmūr ola:
1. **maʿmūr ola:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
İmar edilmek, yapılmak.
151. Tā ola ḫāne-i pür-zīnet-i ʿālem maʿmūr
152. Her zamān tā ki ḳarār eyleye ṣadrında beşer

2. **maʿmūr ola:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **214**
Kelime Tipi: -
Şenlikli olmak, bayındır durumda olmak. II Sevinmek.
213. Mukīm-i zāviye-i intiẓār idüm çoḳdan
214. Ki maḳdemüñle ola taḫt-ı salṭanat maʿmūr

maʿmūr olmamuz:
1. **maʿmūr olmamuz:**
Gazel 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İmar olmak II Şen olmak (gönlü hoş olmak bağlamında).
1. İdüp defʿ-i keder sāġarla mesrūr olmamuz yegdür
2. Ḫarābāt içre lāy-ı meyle maʿmūr olmamuz yegdür

maʿmūr olsun:
1. **maʿmūr olsun:**-*sun*
Gazel 620
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İmar edilmek, âbâd olmak.
7. İtdi bir cām ile iḥyā dil-i vīrān-şüdemi
8. Mey-fürūşun dilerüm ḫānesi maʿmūr olsun

maʿmūr ü metin:
1. **maʿmūr ü metin:**
Gazel 487
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dört başı mamur, her bakımdan tam istenildiği gibi olan.
1. Ẓāhir ü bāṭını maʿmūr ü metin olsa ġazel
2. Ṣūrete yāver ü maʿnāya muʿīn olsa ġazel

maʿmūre-i ʿaşḳuñ:
1. **maʿmūre-i ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 566
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın mamur şehri.
3. Yoḳ varduġun etrafına maʿmūre-i ʿaşḳuñ
4. Ol memleketüñ āb u hevāsın ne bilürsin

maʿmūre-i ʿaşḳuñ sevādı:
1. **maʿmūre-i ʿaşḳuñ sevādı:**
Gazel 123
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşk şehrinin karartısı (görünüşü).
5. Hem-libās-ı Kaʿbe dāġ-ı sīnemi kim görse dir
6. Ser-be-ser maʿmūre-i ʿaşḳuñ sevādı böyledür

maʿmūre-i būd u nā-būd:
1. **maʿmūre-i būd u nā-būd:**
Kaside 2
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Varlık ve yokluk şehirleri.
73. Ẕātına ḫāṣ idi maʿmūre-i būd u nā-būd
74. İtmedin ḫāme-i ḳudret daḫı taḥrīr-i bilād

maʿmūre-i cāhunla:
1. **maʿmūre-i cāhunla:**-*un, -la*
Kaside 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Makamın imareti.
11. Maʿmūre-i cāhunla mümāss oldı şerefden
12. Tāḳ-ı feleġe ẕirve-i erkān-ı vezāret

2. **maʿmūre-i cāhunla:**-*un, -la*
Kaside 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Makamın imareti.
11. Maʿmūre-i cāhunla mümāss oldı şerefden
12. Tāḳ-ı feleġe ẕirve-i erkān-ı vezāret

maʿmūre-i dilde:
1. **maʿmūre-i dilde:**-*de*
Gazel 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzel, bakımlı gönül.
1. Maʿmūre-i dilde olamaz cān müteʿaddid
2. Bir taḫtda ne mümkin ola sulṭān müteʿaddid

maʿmūre-i ʿināyetinüñ:
1. **maʿmūre-i ʿināyetinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 252
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Lütüuf ve ihsanıyla imar edilmiş.
3. İtse ne var ġarīb nevāzı o şāh-ı ḥüsn
4. Maʿmūre-i ʿināyetinüñ bir ġarībiyüz

maʿmūre-i islāmuña:
1. **maʿmūre-i islāmuña:**-*uñ, -a, -*
Gazel 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Müslümanlık şehri, kişideki islam ve iman varlığı.
5. Dīvān-ı İlāhīde döküp naḳd-i sirişküñ
6. Maʿmūre-i İslāmuña tecdīd-i berāt it

maʿmūre-i keremdür:
1. **maʿmūre-i keremdür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Cömertlik diyarı.
57. Kef-i ʾaṭāsı o maʿmūre-i keremdür kim
58. Mühendis-i ezelī yapmamış o şehre ḥiṣār

maʿmūre-i maʿnāda:
1. **maʿmūre-i maʿnāda:**-*da*
Gazel 791
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mana şehri/ülkesi.
11. Nābī feres-i ṭabʿın sürsün bu yola yārān
12. Bir tāze zemīn buldum maʿmūre-i maʿnāda

maʿmūrluġ:
1. **maʿmūrluġı:**-*ı*
Gazel 266
Mısra: **9**
İmarlık, bayındırlık.
9. Maʿmūrluġı ʿadl iledür şehr-i vücūduñ
10. Burc-ı beden u ritʿat-ı bārū ile olmaz

maʿmūrluk:
1. **maʿmūrluḳ:**
Gazel 299
Mısra: **13**
Bayındırlık.
13. Maʿmūrluḳ ümīdini terk eyle Nābiyā
14. Olmaz cihan ʿaşḳ u maḥabbet ḫarābsuz

maʿnā:
1. **maʿnāsını:**-*sını*
Gazel 197
Mısra: **12**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak

istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

11. Süḫan-ı bīhudeden ḫoş gelür āvāz-ı ḫorūs

12. Bārī maʿnāsını bilmez ise hengāmı bilür

2. **maʿnāya:***-ya*
Gazel 497
Mısra: **10**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

9. Ḳalurdı lafẓ ü maʿnā tengnāy-ı lā-taʿayyünde

10. Ḥaḳīḳat üzre bu maʿnāya ṣūret virmese ādem

3. **maʿnādan:***-dan*
Gazel 50
Mısra: **18**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

17. Cismden rūḥ u ṣadefden dür şecerden mīvedür

18. Ṣanmañ ey ẓāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

4. **maʿnāsı:***-sı*
Gazel 50
Mısra: **21**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ

22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

5. **maʿnāsını:***-sı, -nı*
Gazel 63
Mısra: **11**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ

12. Dehen-i ḫalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

6. **maʿnā:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

5. Ḳalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz

6. Maḳar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāġıddur

7. **maʿnāya:***-ya*
Gazel 74
Mısra: **4**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ

4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

8. **maʿnā:**
Gazel 245
Mısra: **14**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

13. Ḥarf-i bermūnda Nābī münderic ihām-ı nāz

14. Şāh-beyt-i ebrūvānından çıkan maʿnā budur

9. **maʿnāyadur:***-ya, -dur*
Gazel 259
Mısra: **7**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

7. Münşeʿāt-ı dehrde her lafẓ bir maʿnāyadur

8. Biz de bu inşā-yı kevnüñ tāze bir mażmūnuyuz

10. **maʿnāsın:***-sı, -n*
Gazel 403
Mısra: **11**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

11. Bilmeyen okuduġı fātihanun maʿnāsın

12. Ṭokunur ḫāṭır-ı sengīnine mihrāblaruñ

11. **maʿnāda:***-da*
Gazel 414
Mısra: **5**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

5. Ṣaded maʿnāda yoḫsa sāde naẓma kim nigāh eyler

6. Nedür bī-rūḥ nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

12. **maʿnāsı:***-sı*
Gazel 430
Mısra: **8**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

7. İẓhār-ı cünbiş itmez idi perde-i ḫayāl

8. Maʿnāsı olmayaydı verāsında ṣūretüñ

13. **maʿnāsı:***-sı*
Gazel 433
Mısra: **16**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

15. Bī-yek-diger meʾāl ü maḳal eylemez ẓuhūr

16. Mümkin midür ki olmaya maʿnāsı ṣūretüñ

14. **maʿnāsını:***-sı, -n, -ı*
Gazel 456
Mısra: **8**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

7. Dendānları imālar ider sīn-i sücūda

8. Maʿnāsını fehm eyleyene saṭr-ı cebīnüñ

15. **maʿnāyı:***-yı*
Gazel 469
Mısra: **9**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

9. Ṭururken şāh-rāh-ı ʿarṣa-i tasrīh maʿnāyı

10. Degül lāyıḳ esīr-i küçe-bend-i iḥtimāl itmek

16. **maʿnā:**
Gazel 507
Mısra: **3**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

3. Maʿnā ider rübūde kalemveş ḳarārımı

4. Zencīr-i ḥarf ile ne ḳadar pāy-pest isem

17. **maʿnā:**
Gazel 542
Mısra: **2**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem

2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

18. **maʿnāyı:***-y, -ı*
Gazel 555
Mısra: **9**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

9. Murādum üzre edā itmeyince maʿnāyı

10. Ḫayālümüñ giçemem Nābiyā günāhından

19. **maʿnā:**
Gazel 564
Mısra: **21**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār

22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

20. **maʿnāya:**-*y, -a*
Gazel 579
Mısra: **13**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
13. Maʿnāya pīç ü tāb-ı sütūr eylemez es̱er
14. Bāzūya Nābiyā żarar-ı çīn-i āstīn

21. **maʿnāyı:**-*y, -ı*
Gazel 646
Mısra: **9**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
9. Perde-i bātında itmiş Nābiyā maʿnāyı cemʿ
10. ʿĀlemüñ terkīb-i ṣūrīsin perīşān gösteren

22. **maʿnā:**
Gazel 715
Mısra: **13**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
13. Olamaz çihre-nümā her dile maʿnā Nābī
14. Herkesüñ meşhedi āyīne-i zānū degül a

23. **maʿnā:**
Gazel 850
Mısra: **4**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
3. Oldı çün kim ʿālem-i ṣūretde āsāyiş ʿadīm
4. Dīde-i aġyārdan oldı nihān maʿnā gibi

24. **maʿnāyı:**-*y, -ı*
Gazel 851
Mısra: **6**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
5. Söylenür lafz-ı kerem līk vücūdı nā-yāb
6. Gālibā Ḥātim o maʿnāyı bile itmiş ṭay

25. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **18**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
17. Feneri rūşen iden şemʿ-i żiyā-güsteridür
18. Nūr-ı bāṭınla virür ṣūrete ṣayḳal maʿnā

26. **maʿnāsını:**-*sı, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **83**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
83. Aña maʿnāsını keşf eyledi levḥ-i ḳaderüñ
84. Eyleyen Ādemʾi esmā ile ancaḳ irşād

27. **maʿnā:**
Kaside 8
Mısra: **6**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
5. Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
6. Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr

28. **maʿnāya:**-*y, -a*
Kaside 8
Mısra: **100**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
99. Her kişi añlayamaz maʿnī-i ẓılluʾllāhı
100. Bī-velāyet olamaz kimse o maʿnāya ḫabīr

29. **maʿnāyı:**-*y, -ı*
Kaside 8
Mısra: **56**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
55. Alsa ḫurşīd cebīninde eger kim vāye
56. Perde-i lafẓda maʿnāyı görür çeşm-i ḍarīr

30. **maʿnāsı:**-*sı*
Kaside 9
Mısra: **138**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
137. Şāhid-i naẓmumuñ andan bilürem ḥüsnüñi kim
138. Kendüsi sīnede maʿnāsı göñüllerde gezer

31. **maʿnāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **4**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
3. Ne müjdedür bu ki mażmūnıdur güşāyiş-i baḫt
4. Ne müjdedir bu ki maʿnāsı devlet-i bīdār

32. **maʿnālarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Kıt'a 62
Mısra: **2**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
1. Lafẓ-ı ḳaṣd u ġarazuñ añlamayan maʿnāsın
2. Baʿżı maʿnālarına eks̱er ider istiʿmāl

33. **maʿnāsın:**-*sı, -n*
Kıt'a 62
Mısra: **1**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
1. Lafẓ-ı ḳaṣd u ġarazuñ añlamayan maʿnāsın
2. Baʿżı maʿnālarına eks̱er ider istiʿmāl

34. **maʿnāya:**-*y, -a*
Kıt'a 109
Mısra: **3**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
4. İtsün eczā-yı şehādet leb ile dendānı
3. Nābiyā kim ki bu maʿnāya güvāh isterse

35. **maʿnāyı:**-*y, -ı*
Kıt'a 109
Mısra: **2**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
1. Bāṭınuñ zāhirīdür tā ezelī ʿünvānı
2. İtmez inkār bu maʿnāyı olan ʿirfānı

36. **maʿnāyı:**-*y, -ı*
Tarih 95
Mısra: **2**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
1. Naḥv okudıcaḳ Nābī maḫdūmı Ebuʾl-ḫayrʾa
2. Feyyāz bu maʿnāyı itdi diline ilḳā

37. **maʿnā:**
Tarih 104
Mısra: **62**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
61. Mānende-i ḫurşīd olıcaḳ böyle dıraḫşān
62. Ber-ṭıbḳ-ı tevārīḫ bilā-şübhe bu maʿnā

38. **maʿnā:**
Tarih 125
Mısra: **24**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

23. Nabiyā hātif-i ġaybīye suʾāl eyler iken
24. Ki ne vech ile bulur ṣūret ayā bu maʿnā

39. **maʿnā:**
Tarih 127
Mısra: **56**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
55. Nūr ile rūḥdan āmīhte olmış ṣūret
56. Ṣūret-i aḥsen-i taḳvīme ḳonılmış maʿnā

40. **maʿnādur:***-dur*
Tarih 138
Mısra: **7**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
7. Naḳş-ı rengīnine nisbetle kemīn maʿnādur
8. İdemez naḳş dimek mis̱lini ṣūretger-i Çīn

41. **maʿnāsı:***-sı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **14**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
13. Her lafẓı meşīme-i leṭāfet
14. Maʿnāsı leʿālī-i belāġat

42. **maʿnādan:***-dan*
Kıt'a 2
Mısra: **18**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
17. Ṭāleb-i ṣūret olunsa ne ʿaceb Nābī-i pīr
18. İnfikākı nice mümkin ṣuverüñ maʿnādan

43. **maʿnāları:***-lar, -ı*
Tarih 127
Mısra: **113**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
113. Yeñiden çünki bu maʿnāları da eyledi yād
114. Oldı ās̱ār-ı ʿināyāt-ı ezel cilvenümā

44. **maʿnāları:***-lar, -ı*
Gazel 745
Mısra: **14**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
13. Herkesüñ hissesi ḫāṣ olmag ile Nābīʾnüñ
14. Bulmadı kimse bu maʿnāları eslāfında

45. **maʿnā:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
1. Bu maʿnā ittiḥād-ı ʿāşıḳ u maʿşūka şāhiddür
2. Maḥabbetle meveddet lafẓ u maʿnā ʿayn-ı vāḥiddür

46. **maʿnāya:***-ya*
Gazel 364
Mısra: **4**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
4. Ḳābil mi ki ṣūret ola maʿnāya muʿārıż
3. Ne cānı var āyīnedeki ʿaks ola berʿaks

47. **maʿnāda:***-da*
Gazel 374
Mısra: **22**
Hakikat (Gönlün hakikatı, esası, manası).
21. Dūr düşdüm āsitān-ı devletüñden ṣūretā
22. Līk maʿnāda mücāvirdür dil ü cān el-vedāʿ

48. **maʿnāsı:***-sı*
Gazel 385
Mısra: **4**
Bir sözden veya birşeyden anlaşılan anlam, lafzın delalet ettiği şey.
3. Luġaz didükleri şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur
4. Ki zīr-i perdede maʿnāsı çoḳ güşāyişi yoḳ

49. **maʿnā:**
Gazel 775
Mısra: **6**
İnanış, adet.
5. Egerçi ʿaybdur teslīm-i dest-i digere rīşin
6. Bu maʿnā nā-müsellemdür velī berber ḫuṣūṣında

50. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **1**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
1. Olsa teʾvīl-i ʿibāretle müʾevvel maʿnā
2. Ḫāṭıra gelmez idi lafẓdan evvel maʿnā

51. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **2**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
1. Olsa teʾvīl-i ʿibāretle müʾevvel maʿnā
2. Ḫāṭıra gelmez idi lafẓdan evvel maʿnā

52. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **4**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
3. Bī-ʿibāret yine dillerde nihān cilve ider
4. Olmaz olmasa bile lafẓ-ı muʿattal maʿnā

53. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **6**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
5. Ṭāʾir-i lāne-i ıṭlāḳ ḳafes-gīr olmaz
6. Ḳayd-ı taḥrīr ile olsun mı müselsel maʿnā

54. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **8**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
7. İtmez ervāḥa sirāyet ʿileli ecsāmuñ
8. Ḥarf-i ʿilletle degüldür yine muʿtel maʿnā

55. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **10**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
9. Ṣūretüñ tefriḳası itmez es̱er maʿnāya
10. Olmaz eşkāl-i ʿibāretle müşekkel maʿnā

56. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **12**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
11. Vüsʿat-ı ʿālem-i maʿnāyı ḳıyās it andan
12. Lafẓ-ı mücmelde ider cilve mufaṣṣal maʿnā

57. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **14**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
13. Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
14. Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā

58. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **16**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
15. Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
16. Lafẓ maḥsūsdur ammā ki muḫayyel maʿnā

59. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **20**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
19. Giyse ya cāme-i Mıṣrī ya ḳabā-yı ʿAcemi
20. Olmaz ārāyiş-i ẓāhirle mübeddel maʿnā

60. **maʿnā:**
Gazel 861
Mısra: **22**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

61. **maʿnāya:***-ya*
Gazel 861
Mısra: **9**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
9. Ṣūretüñ tefriḳası itmez es̱er maʿnāya
10. Olmaz eşkāl-i ʿibāretle müşekkel maʿnā

62. **maʿnā:**
Tarih 104
Mısra: **100**
Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.
99. Ḥamd itse sezādur buna şāhenşāh-ı ʿālem
100. Kim ʿaṣr-ı şerīfinde ẓuhūr itdi bu maʿnā

maʿnā virür:
1. **maʿnā virür:***-ür*
Tarih 16
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Anlamlandırmak.
41. Aña Allāh bir ʿālī ṭabiʿat eylemiş iḥsān
42. Ki beyt-i Ṣāʿib ü ʿUrfīʾye bī-pervā virür maʿnā

maʿnāya muʿīn:
1. **maʿnāya muʿīn:**
Gazel 487
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Manaya yardımcı.
1. Ẓāhir ü bāṭını maʿmūr ü metin olsa ġazel
2. Ṣūrete yāver ü maʿnāya muʿīn olsa ġazel

maʿnā-yı āsmān ü zemīn:
1. **maʿnā-yı āsmān ü zemīn:**
Gazel 800
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yerlerin ve göklerin manası, kainatın anlamı.
5. Sıġar derūnına maʿnā-yı āsmān ü zemīn
6. Pesend-i ḥarf-ı tenük-māyenüñ taḥammüline

maʿnā-yı beyt-i şiʿr:
1. **maʿnā-yı beyt-i şiʿr:**
Gazel 130
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şiirin beytinin manası.
11. Maʿnā-yı beyt-i şiʿr gibi zülf-i yārde
12. Ḥal itmedükçe şāne-i ḫāṭır-şiken mi ḳor

maʿnā-yı ebrūsıñ:
1. **maʿnā-yı ebrūsıñ:***-sı, -ñ*
Gazel 525
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaşlarının manası.
7. Raḳībā kāʾilüm ẓāhirce vir maʿnā-yı ebrūsıñ
8. O beytün yoḫsa ben senden işārātıñ sūʾal itmem

maʿnā-yı ġayb:
1. **maʿnā-yı ġayb:**
Gazel 651
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bilinmezlik manası.
3. Maʿnā-yı ġayb girse libās-ı şehādete
4. Nuṭḳ virmede cilve ider çeşm ü gūş içün

maʿnā-yı ḫayāl-i şuʿaradan:
1. **maʿnā-yı ḫayāl-i şuʿaradan:***-dan*
Gazel 515
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şairlerin hayallerinin manaları.
3. Hāline giryeler itmek gerek ol nādānun
4. Kʾola maʿnā-yı ḫayāl-i şuʿaradan maḥrūm

maʿnā-yı irtikāb-ı meẕellet recā:
1. **maʿnā-yı irtikāb-ı meẕellet recā:**
Gazel 149
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zillet düşme durumundan bir fayda bekleme.
7. Baḳdum tamām nüsḫa-i āfāka görmedüm
8. Maʿnā-yı irtikāb-ı meẕellet recā ḳadar

maʿnā-yı laṭīf:
1. **maʿnā-yı laṭīf:**
Gazel 559
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnce manalar.
9. Her ṭabīʿatdan ümīd eyleme maʿnā-yı laṭīf
10. Rūḥ ḳābil mi tevellüd ide her Meryemʾden

maʿnā-yı merḥamet:
1. **maʿnā-yı merḥamet:**
Gazel 185
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Merhametten eser, merhamet manası.
1. Ḫaṭ-ı lebinde hurūf-ı mülāyemet yoḳdur
2. O şāh-beytde maʿnā-yı merḥamet yoḳdur

maʿnā-yı nefsüʾl-emre:
1. **maʿnā-yı nefsüʾl-emre:***-e*
Gazel 115
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hal-i hazır, hazır vaziyet.
3. Tedkīk olunsa yār ile daʿvā-yı ittiḥād
4. Maʿnā-yı nefsüʾl-emre muġayir degül midür

maʿnā-yı nihānīsi:
1. **maʿnā-yı nihānīsi:***-si*
Gazel 472
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gizli mana.
9. Hep giydi lisānuñla senüñ kisve-i taḥḳīḳ
10. Maʿnā-yı nihānīsi ḥurūf u kelimātuñ

maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem:
1. **maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem:**
Kaside 15
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Dünya düzeninin manası.
69. Öyle bir kimseyi it devlet umūrına vekīl
70. Ne dimekdür bile maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem

maʿnā-yı rīş-ḫande:
1. **maʿnā-yı rīş-ḫande:**
Gazel 367
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Bıyık altından gülme, alay etmeyi çağrıştırma.
35. Gāhī olur meʿālī müʾeddā ḫuṣūmete
36. Maʿnā-yı rīş-ḫande müşābih riyā ġalaṭ

maʿnā-yı ṣāf-ı luṭf u keremdür:
1. **maʿnā-yı ṣāf-ı luṭf u keremdür:**-*dür*
Gazel 41
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İhsan ve cömertliğin katıksız anlamı.
7. Ser-tābe-ser süṭūr-ı kitāb-ı ḥayātdur
8. Maʿnā-yı ṣāf-ı luṭf u keremdür meʾāl-i mevc

maʿnā-yı sitem:
1. **maʿnā-yı sitem:**
Gazel 576
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zülum, eziyet manası.
1. Maʿnā-yı sitem ẓāhir iken reng-i lebinden
2. Ḳādir miyüz ammā ki sūʾale sebebinden

maʿnā-yı şükre:
1. **maʿnā-yı şükre:**-*e*
Gazel 844
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Şükür manası (İbrahim Suresi 7. ayeti "Andolsun, eğer şükrederseniz elbette size nimetimi artırırım. Eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir." manasına atfen).
17. Nābī bu niʿmet olmaz idi nev-be-nev ziyād
18. Maʿnā-yı şükre olmasa dāʾir suḫanları

maʿnā-yı tāze:
1. **maʿnā-yı tāze:**
Gazel 202
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeni bulunan mana, taze mana.
13. Maʿnā-yı tāze tāze libās ile Nābīyā
14. Ḫūbān-ı tāze-rūy gibi böyle beslenür

maʿnā-yı teveccüh:
1. **maʿnā-yı teveccüh:**
Tarih 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yönelme anlamı.
1. Maʿnā-yı teveccüh çıḳar iflāsumuza
2. Gelsüñ ramażān da ḫāne ṭolsun dimeden

maʿnen:
1. **maʿnen:**
Gazel 296
Mısra: **4**
Kişinin iç dünyası yönünden, manevi bakımdan, maddeten karşıtı.
3. Gerçi ḫayr ü şer meyānında muḫayyer gelmişüz
4. Līk maʿnen ḥükm-i taḳdīre musaḫḫar gelmişüz

2. **maʿnen:**
Gazel 296
Mısra: **15**
Kişinin iç dünyası yönünden, manevi bakımdan, maddeten karşıtı.
15. ʿİllet-i gāʾiyyeyüz maʿnen taḳaddüm bizdedür
16. Ādemüz ʿālemden ey Nābī muʾaḫḫar gelmişüz

mānend:
1. **mānend:**
Gazel 487
Mısra: **9**
Benzer, eş, gibi.
9. Tohmdan hāṣıl olan tāze şükūfe mānend
10. Nāzenīn-şekl ü ḫoş-āyende-zemīn olsa ġazel

2. **mānendi:**-*i*
Gazel 618
Mısra: **8**
Benzer, eş, gibi.
7. Gelür bir gün beni pā-māl-i nāz eyler ümīdiyle
8. Dü çeşmüm naḳş-ı pā mānendi gitmez reh-güzārından

3. **mānend:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **3**
Benzer, eş, gibi.
3. Ḳubbesi ḳubbe-i gerdūn mānend
4. Günbed-i tāreme olmış peyvend

4. **mānend:**
Tarih 76
Mısra: **14**
Benzer, eş, gibi.
13. Gelelden cünbişe gehvāre-i gerdān ṣalınmış mı
14. Aña mānend bir şehzāde-i meh-rūy-ı nāzende

5. **mānend:**
Tarih 92
Mısra: **30**
Benzer, eş, gibi.
29. Ḫayme- dūzān-ı Ḥaleb yapduġı yoḳ ʿömrinde
30. Buña mānend serā-perde-i rengīn sīmā

6. **mānend:**
Tarih 39
Mısra: **5**
Benzer, eş, misil, nazir.
5. Buna mānend olamaz ḳaṣr-ı zücācī-i felek
6. Ābda ʿaksi olur ancaḳ olursa peydā

7. **mānend:**
Tarih 150
Mısra: **2**
Benzer, eş, misil, nazir.
1. Ḥāṣıl-ı ʿömrüm Ebuʾl-ḫayruñ idince ḫaṭṭın
2. Perde mānend keşīde ruḫına ṣāḥib-i ṣunʿ

mānende-i āb:
1. **mānende-i āb:**
Tarih 102
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Suya benzer, su gibi.
13. Māye-i cūşiş olup ṭabʿuma mānende-i āb
14. Eyledüm şevḳ ü ṭarabdan iki tārīḫ ihdā

mānende-i bādām-ı dü-maġz:
1. **mānende-i bādām-ı dü-maġz:**
Tarih 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çift çekirdekli badem gibi.
3. İtdi mānende-i bādām-ı dü-maġz
4. Cilvegeh dāʾire-i imkânı

mānende-i büz-i aḫfeş başın salarsa:
1. **mānende-i büz-i aḫfeş başın salarsa:**-*r, -sa*
Gazel 343
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söylenen sözü anlamadan kafa sallayarak onaylamak.
3. Dime ḳoyun gibi maẓlūmdur mürāʿiye
4. Başın salarsa da mānende-i büz-i Aḫfeş

mānende-i emvāc-ı kef-der-kef:
1. **mānende-i emvāc-ı kef-der-kef:**
Tarih 143
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ard arda gelen dalgalar gibi.
11. O baḥr-ı ġayret itdi leşker-i enbūh ile taʿyīn
12. Vezīr-i aʿẓamın mānende-i emvāc-ı kef- der-kef

mānende-i gendüm:
1. **mānende-i gendüm:**
Gazel 798
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Buğday gibi.
13. Mezraʿ-ı ʿaşḳda mānende-i gendüm Nābi
14. Giremez sinesi çāk olmayan anbarumuza

mānende-i ḥalḳa:
1. **mānende-i ḥalḳa:**
Gazel 193
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kapı halkası gibi.
7. Teşrīfüñ ümīdiyle senüñ ey meh-i şeb-gerd
8. Mānende-i ḥalḳa ḳapuda ḳaldı ḳulaḳlar

mānende-i ḫurşīd:
1. **mānende-i ḫurşīd:**
Tarih 104
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Güneş gibi, gün gibi.
61. Mānende-i ḫurşīd olıcaḳ böyle dıraḫşān

62. Ber-ṭıbḳ-ı tevārīḫ bilā-şübhe bu maʿnā

mānende-i ḳalem-rev-i islām:
1. **mānende-i ḳalem-rev-i islām:**
Gazel 760
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İslamiyetin hüküm sürdüğü ülke gibi.
5. Mānende-i ḳalem-rev-i İslām göñlünü
6. Ẓulmetden itdi dūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

mānende-i külah:
1. **mānende-i külah:**
Gazel 136
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Külah (Mevlevilerin sema ayini esnasında kafalarına giydikleri başlık) gibi.
3. Döndürdi Mevlevīlere tesbīḥ dānesin
4. Mānende-i külah serinde imāmeler

mānende-i mevc:
1. **mānende-i mevc:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dalga gibi.
7. Ne lüccede var emn ne sahilde ʿaceb mi
8. Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid

mānende-i mīzān:
1. **mānende-i mīzān:**
Kıt'a 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Terazi gibi.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

mānende-i mūm:
1. **mānende-i mūm:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mum gibi.
3. Ġam-ı dünya çekenüñ lebleri mānende-i mūm
4. Ḥāfıẓ-ı kīse-i naḳd-ı elem olmaz da nʾolur

mānende-i ney:
1. **mānende-i ney:**
Gazel 786
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ney gibi.
7. Pür oldı hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ ile derūnum
8. Mānende-i ney bergümi virdüm yine bāda

mānende-i pīrān-ı ṭarīḳat:
1. **mānende-i pīrān-ı ṭarīḳat:**
Gazel 208
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Taikat şeyhleri gibi.
3. Tathīrine nā-pāklaruñ dīde-i terle
4. Mānende-i pīrān-ı ṭarīḳat nigerāndur

mānende-i segān:
1. **mānende-i segān:**
Gazel 140
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İtler gibi.
7. Bekler kemīn-i fırṣatı mānende-i segān
8. Ḫāṭır-şikenlik itmeg içün bed-ḫıṣāller

mānende-i şerbet-i ḥekīmān:
1. **mānende-i şerbet-i ḥekīmān:**
Tarih 99
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tabiblerin hazırladıkları şifalı şurup gibi.
5. Mānende-i şerbet-i ḥekīmān
6. Ṣāfī ne maraż olursa ṭārī

mānende-i sütūn ise de:
1. **mānende-i sütūn ise de:**
Gazel 535
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sütûn gibi olsa da.
3. Mānende-i sütūn ise de mū ḳadar ḳalur
4. Bāzū-yı saḫt-zūr-ı kemān-gīr-i fürḳatüm

mānende-i tiryāk:
1. **mānende-i tiryāk:**
Gazel 346
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Etkisini hemen gösteren ilaç gibi.
9. Ḥāṣiyyetümi bildügi mānende-i tiryāk
10. Endaḫte-i s̱aḳbe-i mār itmek içünmiş

mānende-i zīr-i peri:
1. **mānende-i zīr-i peri:**-*i*
Tarih 121
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Kanatlarının altı gibi II Himayesi gibi.
25. Dünyāyı gezerse bulamaz bād-ı sebük-ḫīz
26. Mānende-i zīr-i peri meʾvā-yı selāmet

mānend-i āb:
1. **mānend-i āb:**
Gazel 567
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Su gibi.
3. Ḫār ü gülün taḥammüle muḥtāc vaẓʿını
4. Mānend-i āb esāfil ile iḫtilāṭ iden

mānend-i ʿaṣā:
1. **mānend-i ʿaṣā:**
Gazel 586
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Asa gibi, baston gibi.
5. Saña hem-rāhī-i pīrān-i ṭarīḳ el virmez
6. Kefş mānend-i ʿaṣā itmeyicek āhenden

mānend-i ās̱ār-ı ʿazāb:
1. **mānend-i ās̱ār-ı ʿazāb:**
Tarih 144
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Azap verici aletler gibi.
23. İtdi serḥadde hücum üç kerre yüz bin ḫūk ile
24. Ateşīn ālāt ile mānend-i ās̱ār-ı ʿazāb

mānend-i berf:
1. **mānend-i berf:**
Gazel 647
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kar gibi.
3. Mānend-i berf yaġmaġa muḥtācdur nükūd
4. Dil-germ-i hırṣuñ itmege defʿ-i ḥarāretin

mānend-i bülbül:
1. **mānend-i bülbül:**
Tarih 76
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Bülbül gibi.
37. Duʿā-gūy-ı eb u ecdādı Nābī bu meserretden
38. Olup mānend-i bülbül naġme-i tāze-serāyende

mānend-i dāġ-ı sīne:
1. **mānend-i dāġ-ı sīne:**
Gazel 623
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bağırdaki yara gibi.
5. Ne deñlü zaḫmdār-ı ḫār ise gül bāġ-ı ʿālemde
6. Yine mānend-i dāġ-ı sīne ḫandān gösterür kendin

mānend-i duʿā:
1. **mānend-i duʿā:**
Tarih 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dua gibi.
5. Gitdi rūḥı ʿālem-ı ʿulvīye mānend-i duʿā
6. Jāleveş terk eyledi bu ḫānedān-ı esfeli

mānend-i encüm:
1. **mānend-i encüm:**
Tarih 30
Mısra: **51**

Kelime Tipi: -
Yıldızlar gibi.
51. Berḳ urur mānend-i encüm ol muraṣṣaʿ cāmlar
52. Şān kitāb-ı aḫterīdür yā Ṣıḥāḥ-ı Cevherī

mānend-i felek:
1. **mānend-i felek:**
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Felek misali.
3. Mānend-i ḳafes rahneleri ḫāric-i taʿdād
4. Mānend-i felek saḳfı kevāḳıble dıraḫşān

2. **mānend-i felek:**
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Felek misali.
3. Mānend-i ḳafes rahneleri ḫāric-i taʿdād
4. Mānend-i felek saḳfı kevāḳıble dıraḫşān

mānend-i fetīl:
1. **mānend-i fetīl:**
Kaside 24
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Fitil gibi (Fitil; yanarak çevreyi aydınlatan pamuktan bükülmüş ip).
71. Şuʿleden cāme gibi ḫamesi mānend-i fetīl
72. İtse bir şāʿir eger ḥālet-i ḳahrın imlā

mānend-i gül:
1. **mānend-i gül:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gül gibi.
3. Ḳor mı ter itmege lebümüz çeşm-i āftāb
4. Mānend-i gül hevādan eger ṭolsa cāmumuz

2. **mānend-i gül:**
Gazel 495
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül gibi.
1. O ġonce bağda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

3. **mānend-i gül:**
Gazel 830
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gül gibi.
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi aġyāre besbelli

mānend-i gūşvāre-i zer:
1. **mānend-i gūşvāre-i zer:**
Gazel 155
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Altın küpe gibi.
13. Nā-merd-i zen-siriştlerüñ zīb-i gūşıdur
14. Mānend-i gūşvāre-i zer güft-gūy-ı zer

mānend-i güvāre:
1. **mānend-i güvāre:**
Gazel 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hazmı kolay, tatlı, lezzetli.
9. İtse mānend-i güvāre nʾola pür-şehd-i ḳabūl
10. Günbed-i ʿālemi feryād-ı zenābīr-i duʿā

mānend-i ḫāme:
1. **mānend-i ḫāme:**
Gazel 841
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalem gibi.
1. Mānend-i ḫāme ḥīle olanlar vesilesi
2. Āḫir olur ayağına pīçīde ḥīlesi

mānend-i hümā:
1. **mānend-i hümā:**
Gazel 346
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Talih kuşu gibi.
5. Mānend-i hümā itdügi dest-āver-i raġbet
6. Zāġān-ı siyeh-bāli şikār itmek içünmiş

2. **mānend-i hümā:**
Tarih 121
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Talih kuşu gibi.
13. Mānend-i Hümā sāye-i iḳbālin idüp basṭ
14. Girmiş ḳanadı altına erbāb-ı saʿādet

mānend-i ḳafes:
1. **mānend-i ḳafes:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kafes gibi, kafes misali.
3. Mānend-i ḳafes rahneleri ḫāric-i taʿdād
4. Mānend-i felek saḳfı kevāḳıble dıraḫşān

2. **mānend-i ḳafes:**
Kıt'a 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kafes gibi, kafes misali.
13. Āb akmada mānend-i ḳafes raḫnelerinden
14. Ṣaḥnında göñül olmada bülbül gibi nālān

mānend-i ḳamer:
1. **mānend-i ḳamer:**
Tarih 127
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Ay gibi, hilal gibi.
123. Getürüp merkez-i aslīsine mānend-i ḳamer
124. Mesned-i sābıḳ-ı ʿālīsine itdi iʿlā

mānend-i kemān:
1. **mānend-i kemān:**
Gazel 484
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yay gibi.
13. Mānend-i kemān ḥükmini vir redd ü ḳabūlüñ
14. Aḥbābuñı āġūşa çek aʿdāya metīn ol

mānend-i ḳındīl-i fürūzān:
1. **mānend-i ḳındīl-i fürūzān:**
Gazel 705
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Işık saçan kandiller gibi.
23. Şeb-be-şeb mānend-i ḳındīl-i fürūzān Nābiyā
24. İnşirāḥ-ı dil bulur insān Āyāṣufiyyeʾde

mānend-i māh:
1. **mānend-i māh:**
Gazel 443
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ay gibi.
3. Sen gerçi evc-i ḥüsnde hursīdsin velī
4. Mānend-i māh āyīnedārun benüm senüñ

mānend-i meh:
1. **mānend-i meh:**
Gazel 77
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ay gibi.
7. Hilāl eyler vücūd-ı ʿāşıḳı ḳurb-ı viṣāl ey dil
8. O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamuz yegdür

2. **mānend-i meh:**
Tarih 74
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Ay gibi.
27. Pederinüñ daḫı tārīḫ-i hümāyunında
28. Ola mānend-i meh engüşt-nümā-yi şuʿarā

mānend-i mekes:
1. **mānend-i mekes:**
Kıt'a 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sinek gibi.
3. Lakin yine fevc fevc erbāb-ı ḥuḳūḳ
4. Ḫān-ı ʿasel üzre üşdi mānend-i mekes

mānend-i mihr:
1. **mānend-i mihr:**
Gazel 247

Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güneş gibi, güneşe benzer.
7. Mānend-i mihr mümessek olur ḫande-rūlar
8. Ebrüñ ʿaṭāsı ʿāleme giryānlıġındadur

mānend-i mirvaḥa:
1. **mānend-i mirvaḥa:**
Gazel 855
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yelpaze gibi.
11. Bir bir sayılmada sitem-i rüzgārdan
12. Mānend-i mirvaḥa tenümüñ üstüḫᵛānları

mānend-i nesīm-i seḥerī:
1. **mānend-i nesīm-i seḥerī:**
Gazel 867
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Seher yeli gibi.
17. Gūş-ı efvāhda şehri ṭolaşup ey Nābi
18. Devr ider ʿālemi mānend-i nesīm-i seḥerī

mānend-i ney olan:
1. **mānend-i ney olan:***-an*
Gazel 258
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ney gibi olmak, neye benzemek.
7. Olan mānend-i ney sūrāḫ sūrāḫ-ı hevā āḫir
8. Der-i dārüʾs-semāʿ-ı çerḫde āvāzesüz ḳalmaz

mānend-i neyyir-i raḫşān oldı:
1. **mānend-i neyyir-i raḫşān oldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **275**
Kelime Tipi: -
Parlak ay/güneş gibi olmak.
275. Oldı mānend-i neyyir-i raḫşān
276. Güher-i tāc-ı münşiyān-ı cihān

mānend-i noḳṭayı:
1. **mānend-i noḳṭayı:***-y, -ı*
Gazel 789
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nokta gibi, küçücük.
5. Bulmış dehān-ı dil-bere mānend-i noḳṭayı
6. Reşk eyledüm dilüñ naẓar-ı ḫurde-bīnine

mānend-i perī:
1. **mānend-i perī:**
Tarih 30
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Peri gibi.
25. Şāne-i bād-ı ṣabāyı zülf-i mevc üzre görüp
26. Ṭurrasın açmış leb-i deryāda mānend-i perī

mānend-i pül:
1. **mānend-i pül:**
Gazel 386
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Köprü gibi.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoḫsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

mānend-i rūz:
1. **mānend-i rūz:**
Tarih 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gündüz gibi.
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Pāşā-yı ʿālī-şān kim
2. Nūr-ı iḳbāl ile ola her şebi mānend-i rūz

mānend-i şāne:
1. **mānend-i şāne:**
Gazel 741
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tarak gibi.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne māʾil-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

mānend-i sāye:
1. **mānend-i sāye:**
Gazel 88
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gölge gibi.
7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye ol meh
8. Bilmem o şūḫ-ı pür-kār ol nābe-kārı nʾeyler

2. **mānend-i sāye:**
Gazel 276
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gölge gibi.
11. İtmez güsiste rābıta-i luṭfın āftāb
12. Mānend-i sāye bir nice üftāde görmişüz

3. **mānend-i sāye:**
Gazel 329
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gölge gibi.
3. Dest-i nesīm refʿ idemez ḫākdan bizi
4. Mānend-i sāye ṣūret-i bī-ṭāḳat olmışuz

4. **mānend-i saye:**
Gazel 415
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gölge gibi.
9. Yoḳ inḳıṭāʿı her ne ḳadar pāy-māl ise
10. Mānend-i saye maḳdemine ser-nihādenüñ

5. **mānend-i sāye:**
Gazel 575
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gölge gibi.
7. Olmaz güsiste renc-i nişīb ü firāzdan
8. Mānend-i sāye ṣāḥibine inḳiyād iden

6. **mānend-i sāye:**
Gazel 768
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gölge gibi.
5. Ey māh ḫāk-i rāhuñda rū-māl idenlerüñ
6. Mānend-i sāye ṭāḳati yoḳdur cüdālıġa

mānend-i şeb:
1. **mānend-i şeb:**
Gazel 718
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gece gibi.
3. Siyāhdillere mānend-i şeb virür gerdūn
4. Tırāşe-i meh-i ʿālem-fürūzdan tūşe

mānend-i şebnem:
1. **mānend-i şebnem:**
Gazel 48
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çiğ tanesi gibi.
11. ʿArak her bergine mānend-i şebnem olmış üftāde
12. Nesīm-i āh açmış verd-i terdür ḥalḳa-i tevḥīd

mānend-i seḥāb:
1. **mānend-i seḥāb:**
Gazel 346
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bulut gibi.
15. Mānend-i seḥāb eyledügi çerḫe beraber
16. Āb-ı ruḫımı ḫāke feşār itmek içünmiş

mānend-i seḥāb-i faṣl-ı nīsān:
1. **mānend-i seḥāb-i faṣl-ı nīsān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Nisan ayı bulutu gibi.
15. Mānend-i seḥāb-i faṣl-ı nīsān
16. Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān

mānend-i şerḥa:
1. **mānend-i şerḥa:**
Gazel 812
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yarılmış gibi.
19. Takrīb-i būy-ı ʿaşḳ ile dīvān-ı şiʿr olur
20. Mānend-i şerḥa sīne-i satrında fāṣile

mānend-i serv:
1. **mānend-i serv:**
Gazel 135
Mısra: **13**

Kelime Tipi: -
Servi gibi.
13. Mānend-i serv eyleme ḳāmetle ihtizār
14. İkbāl-i şāhsār girān-bārlıḳdadur

mānend-i silk-i dāne-i mercan:
1. **mānend-i silk-i dāne-i mercan:**
Gazel 181
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mercan tespihinin taneleri gibi.
5. Oldı çekān yine ḳaṭarāt-ı şarāb-ı surẖ
6. Mānend-i silk-i dāne-i mercan birer birer

mānend-i ṣurāẖi:
1. **mānend-i ṣurāẖi:**
Gazel 717
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kadeh gibi, testi gibi.
1. Nev-bahār oldı cünūn el virdi şellāḳīlere
2. Düşdi mānend-i ṣurāẖi ser-fürū sāḳīlere

mānend-i sürme:
1. **mānend-i sürme:**
Gazel 453
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sürme gibi.
7. Ey kārbān-ı ʿaşḳ yetiş gerd-i rāhuñı
8. Mānend-i sürme bāṣire-i intiẓāra çek

2. **mānend-i sürme:**
Tarih 103
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Sürme gibi.
49. Zihī maʿbed ki ṭaḳında yanan ḳındīlinüñ dūdı
50. Olur mānend-i sürme nūr-baẖş-ı dīde-i ẖavra

mānend-i tabl āvāzı dūrdan bālāter gelürken:
1. **mānend-i tabl āvāzı dūrdan bālāter gelürken:**-*ken*
Tarih 143
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Davul gibi sesi uzaktan daha yüksek gelir (Bir işin içinde bulunmayanlar o işi kolay ve kârlı sanmaları anlamına gelen "davulun sesi uzaktan hoş gelir" atasözü bağlamında).
19. Gelürken dūrdan mānend-i tabl āvāzı bālāter
20. Ṭabānçe-hᵛār-i dest-i ġāziyān oldı miṡāl-i def

mānend-i tār:
1. **mānend-i tār:**
Gazel 139
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İp gibi, tel gibi.
3. Mānend-i tār reşk ile cismüm olur nizār
4. Gördükçe destin öpdügini destmāller

mānend-i yūsuf:
1. **mānend-i yūsuf:**
Tarih 76
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Hz. Yusuf Peygamber gibi.
17. Olur mānend-i Yūsuf ʿārıż-ı ḥavrā-firībinden
18. Zenān-ı Mıṣrveş bānū-yı ẖāver pençe-efkende

mānend-i zer:
1. **mānend-i zer:**
Gazel 452
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Altın gibi.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

mānend-i zühd:
1. **mānend-i zühd:**
Gazel 124
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İbadet gibi.
9. Mānend-i zühd olmaza sermāye-i ġurūr
10. Bārī günāh vāsıṭa-i iʿtirāf olur

mānend-i zülf-i ḥüsni:
1. **mānend-i zülf-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 247
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik zülüfleri gibi.
5. ʿUşşḳāḳ-ı tīre-rūz-ı perākende-ẖāṭırun
6. Mānend-i zülf-i ḥüsni perīşānlıġındadur

maʿnevī:
1. **maʿnevī:**
Gazel 375
Mısra: **9**
Görülmeyen, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, maddi karşıtı.
9. Gösterür bir maʿnevī cünbişle bin naḳş-ı ġarīb
10. Ḥayret-endūz-ı ẖıreddür ẖāme-i pergār-ı ṣunʿ

2. **maʿnevī:**
Gazel 454
Mısra: **3**
Görülmeyen, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, maddi karşıtı.
3. Ṣūrīdür iʿtilāsı ḳıyās itme maʿnevī
4. Āb üstine tefevvuḳ iden ẖār ü ẖaslaruñ

3. **maʿnevī:**
Kıt'a 62
Mısra: **5**
Görülmeyen, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, maddi karşıtı.
5. Maʿnevī şāhid eger ister isen daʿvāya
6. ʿAdl u inṣāf ile münḥal olur eşkāl-i maḳāl

4. **maʿnevī:**
Kıt'a 44
Mısra: **3**
Görülmeyen, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, suri karşıtı.
3. Ṣūrī vü maʿnevī eger eylersen iʿtibār
4. Nefʿüñ görürsin olduġını intihā-yı żarr

mangır kuşına:
1. **mangır kuşına:**-*na*
Gazel 359
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bir yüzünde yazı. diğerinde kuş figürü bulunan değeri düşük madeni para.
9. Mangır kuşına dönmiş ahālī-i mecālis
10. Bī-çāre Hümā-yı hünerüñ raġbeti gitmiş

māniʿ:
1. **māniʿ:**
Gazel 869
Mısra: **9**
Engel.
9. Ġurūr ḥüsn ü letāfet-i ẖiṭāba māniʿ ise
10. Yā reh-güzārına varsak selām alınmaz mı

2. **māniʿ:**
Gazel 265
Mısra: **3**
Engel.
3. Beyān-ı ḥālüme māniʿ benüm ḥużūrumdur
4. Ecānib olduġı meclisde mācerā dinmez

3. **māniʿ:**
Gazel 386
Mısra: **8**
Engel.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete māniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

4. **māniʿ:**
Gazel 468
Mısra: **7**
Engel.
7. Añuñ tecerrüdi māniʿ riyā-fürūşluġa
8. Senüñ hezār ʿalāyıḳla berhemen didigüñ

5. **māniʿ:**
Gazel 694
Mısra: **5**
Engel.
5. Yāre toyunca bakmaġa māniʿ raḳībler

6. ʿUşşāḳ-ı nā-tüvānı ḳomazlar ḥużūrda

6. **māniʿ:**
Gazel 726
Mısra: **2**
Engel.
1. Dildār şūḫ u ṣabr-güdāz āb u tāb ise
2. Māniʿ niyāz-ı vuṣlata şerm ü ḥicāb ise

7. **māniʿ:**
Kaside 1
Mısra: **65**
Engel.
65. Teḫālüf ṣūretā māniʿ degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāḫdan surḫ u sefīd ü ḫār ü gül peydā

8. **māniʿüm:***-üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **520**
Engel.
519. Gerçi esbāb-ı naẓm vāfirdür
520. Māniʿüm līk żaʿf-ı ḫāṭırdur

maʿnī:

1. **maʿnī:**
Gazel 802
Mısra: **20**
Mana, anlam.
19. Olmaz ġarīb elfāz ārāyiş-i maʿānī
20. Maʿnī gerek nühüfte taʿbīr-i aşikāre

2. **maʿnīye:***-ye*
Gazel 28
Mısra: **4**
Mana, anlam.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

3. **maʿnī:**
Gazel 313
Mısra: **5**
Mana, anlam.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

4. **maʿnīye:***-ye*
Gazel 422
Mısra: **3**
Mana, anlam.
3. Ḥüsn-i taʿbīr virür maʿnīye ḥüsn-i dīger
4. Şevket-i ḥüsne çoḳ imdādı olur üslūbuñ

5. **maʿnīye:***-ye*
Gazel 436
Mısra: **7**
Mana, anlam.
7. Bu maʿnīye işaret ider Zemzem ü Ḥacer
8. Kim rāh-ı Ḥaḳda çekme ġamın āb u dānenüñ

6. **maʿnīye:***-y, -e*
Gazel 489
Mısra: **2**
Mana, anlam.
1. Kim dirdi oldı ḫardan āzürde pāy-ı gül
2. Dāl olmasa bu maʿnīye ḳadd-i dü-tā-yı gül

7. **maʿnīyi:***-y, -i*
Gazel 579
Mısra: **6**
Mana, anlam.
5. Bī-rāh-ı teng ü tār ele girmez fezā-yı nūr
6. Ruşen ider bu maʿnīyi nuẓẓāra dūr-bīn

8. **maʿnīyi:***-y, -i*
Gazel 683
Mısra: **14**
Mana, anlam.
13. Cild-i pejmürdededür var ise mażmūn Nābī
14. Arama maʿnīyi dīvān-ı müẕehheblerde

9. **maʿnī:**
Gazel 732
Mısra: **3**
Mana, anlam.
3. S̱evābı beytde maʿnī mis̱āli pinhāndur
4. Kibāruñ ebru ile virdügi selāmında

10. **maʿnī:**
Gazel 751
Mısra: **7**
Mana, anlam.
7. Şūḫ-ı gül-çihre-i pejmürde ḳabādur maʿnī
8. Eger olmazsa karin nāzikī-i taʿbīre

11. **maʿnī:**
Gazel 755
Mısra: **10**
Mana, anlam.
9. Nifak ās̱ārını gör kim ne deñlü itseler teʾlīf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

12. **maʿnī:**
Gazel 807
Mısra: **2**
Mana, anlam.
1. Suḫen āzāde es̱erden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süḫanuñ żımnında

13. **maʿnī:**
Gazel 811
Mısra: **1**
Mana, anlam.
1. Muḫayyel maʿnī vü bārīk mażmūn ḳalb-i rūşende
2. Bürīde nakş-ı gūn-ā-gūn yapışmış cām-ı revzende

14. **maʿnīye:***-ye*
Gazel 861
Mısra: **21**
Mana, anlam.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

15. **maʿnīyi:***-y, -i*
Kaside 20
Mısra: **82**
Mana, anlam.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

16. **maʿnī:**
Tarih 79
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Mana, anlam.
7. Ḫāṭıra geldi bu maʿnī ola bir tārīḫ kim
8. İtse her onda teraḳḳī olsa tārīḫ-i cedīd

17. **maʿniye:***-y, -e*
Gazel 429
Mısra: **9**
Engel.
9. Bī-ḥad s̱evābı maʿniye olmazsa rāh-zen
10. Avāzesiz tilāvet-i Kurʾān idenlerüñ

18. **maʿnī:**
Gazel 835
Mısra: **9**
Engel.
9. Perde-i ġaybde maʿnī gibi āsūde iken
10. Nābiyā şevḳ-i suḫan perde-birūn itdi beni

mānī:

1. **mānī:**
Gazel 811
Mısra: **10**
Meşhur Çinli nakkaşın adıdır. Behram Şâpûr zamanında Îran'a gelip Zerdüşt ve Îsâ dinleri halitası olan batıl mezhebini neşre başlamış olduğundan idam olunmuştur. "Erteng", Erjeng" adlı eserleri meşhurdur.
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

2. **mānī:**
Tarih 30
Mısra: **43**
Meşhur Çinli nakkaşın adıdır. Behram Şâpûr zamanında Îran'a gelip Zerdüşt ve Îsâ dinleri halitası olan batıl mezhebini neşre başlamış olduğundan idam olunmuştur.

"Erteng", Erjeng" adlı eserleri meşhurdur.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

maʿnī degül:

1. **maʿnī degül:**
Gazel 33
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Engel değil.

9. Ḫᵛāhiş-i sīmīn-berāna pīrlik maʿnī degül
10. Gencden ġayrı yakışmaz itmege virāne baḥs̱

maʿnī degül lazım:

1. **maʿnī degül lazım:**
Gazel 775
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mani olmamak gerek, engel değil.

17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫuṣūsında

māniʿ degüldür:

1. **māniʿ degüldür:***-dür*
Gazel 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Engel değil.

3. Degüldür kār u bār-ı cāh māniʿ ḳurb-ı Yezdāna
4. Ḥasīri ālet-i ḳurb itme zāhid bu riyādan geç

māniʿ mi olur:

1. **māniʿ mi olur:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Engel olamaz.

7. Feryāduma māniʿ mi olur taʿne-i aġyār
8. Efzūnter ider şevḳumı güftār-ı melāmet

māniʿ olamaz:

1. **māniʿ olamaz:***-a, -maz*
Gazel 439
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Engel olmak.

9. Nasibine olamaz kimsenüñ yine māniʿ
10. Ne deñlü tīz ise dendānları ḳınārelerüñ

māniʿ olan:

1. **māniʿ olan:***-an*
Gazel 79
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Önüne geçmek, engellemek, önlemek.

5. Şikest-i kāse-i dildür figāna māniʿ olan
6. Bu deñlü ketm-i nefes inkisārumuzdandur

2. **māniʿ olan:***-an*
Gazel 354
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Engel olmak.

7. Nʾolaydı düşmen olaydum o māh-pāre ile
8. Ki vaṣla māniʿ olan perde-i maḥabbet imiş

māni ʿolmaz:

1. **māni ʿolmaz:***-maz*
Gazel 558
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Engel olmak.

17. Sevād-ı cürm ile feyż-i Ḫudāʾdan nā-ümīd olma
18. Żiyā-yı āftāba māni ʿolmaz āhen-i revzen

maʿnī olur:

1. **maʿnī olur:***-ur*
Gazel 736
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Önüne geçmek, engellemek, önlemek.

13. Ḫod-be-ḫod maʿnī olur pīçīde pāy-ı ḫāmeye
14. Vādī-i maʿnāda Nābī türk ü tāz itmezse de

maʿnī-i ʿāli:

1. **maʿnī-i ʿāli:**
Gazel 420
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Anlamı yüksek ve yüce olan olan şiir.

11. Ḳuvvet-i ṭabʿ iledür maʿnī-i ʿāli Nābī
12. Rifʿati olur esāsa göre dīvārlaruñ

maʿnī-i ārāma:

1. **maʿnī-i ārāma:***-a*
Gazel 394
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Huzur, rahatlık manası.

15. Ser-ā-pā çeşm-i ʿibretden geçürdüm nüsḫa-i dehri
16. İçinde maʿnī-i ārāma dāʾir bir ʿibāret yoḳ

maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb:

1. **maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Düzen aleminin asıl manası, intizamla yaratılan kainatın asıl manası.

21. Virdi ol şām içinde ʿāleme zīb
22. Maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb

maʿnī-i bārīk-i tār-ı ṣırma:

1. **maʿnī-i bārīk-i tār-ı ṣırma:**
Tarih 81
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Altın/gümüş tellerle örülmüş ince manalar.

9. Her kitābe cīb-i tāvānında bir çep-rāstdur
10. Maʿnī-i bārīk-i tār-ı ṣırma ile yek-neseb

maʿnī-i bigāne:

1. **maʿnī-i bigāne:**
Gazel 33
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İlgisi olmayan, anlaşılmadık manalar.

11. Āşinālık şarṭ-ı fenn-i güft-gū-yı ʿaşḳdur
12. Āşinālıḳsız getürmez maʿnī-i bigāne baḥs̱

maʿnī-i bülend:

1. **maʿnī-i bülend:**
Kıt'a 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Derin mana, yüce mana.

15. İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef
16. Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl

maʿnī-i dāʿiye-i keyfiyyet:

1. **maʿnī-i dāʿiye-i keyfiyyet:**
Tarih 89
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mutluluk arzusunun manası.

3. Ḫāṭır-ı Nābīʾye oldı lāyiḥ
4. Maʿnī-i dāʿiye-i keyfiyyet

maʿnī-i der-besteye:

1. **maʿnī-i der-besteye:***-ye*
Gazel 267
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kapalı mana, derin anlam.

9. Her fikr olamaz maʿnī-i der-besteye reh-yāb
10. Her bī-meze reh-bürde-i genc-i dehen olmaz

maʿnī-i dīn:

1. **maʿnī-i dīn:**
Tarih 138
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Dinin ince meseleleri, manaları.

51. Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr
52. Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

maʿnī-i elḳābına:

1. **maʿnī-i elḳābına:***-ı, -n, -a*
Kaside 15
Mısra: **68**

Kelime Tipi: -
Ünvanın manası, önemi.
67. Öyle bir kimseye vir mühr-i hümāyūnı kʾola
68. Kendünüñ maʿnī-i elḳābına bāri ʿalem

maʿnī-i esrār:

1. **maʿnī-i esrār:**
Gazel 100
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kulluk sırları.
17. Fehm-i bülend ṣāḥibi idrāk ider yine
18. Beyt-i bülend maʿ nī-i esrār Kaʿbeʾdür

maʿnī-i faḫr ü mübāhāt:

1. **maʿnī-i faḫr ü mübāhāt:**
Gazel 271
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gururlanma ve övünmenin anlamı.
7. Maʿnī-i faḫr ü mübāhāt nedür añlamazuz
8. Ders-i nā-ḫānde-i teʾlīf-i duʿāvīyüz biz

mānīʿ-i fehm oldı:

1. **mānīʿ-i fehm oldı:**
Gazel 354
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Anlamaya engel olmak.
5. Dirīġ kevkebe-i ḥüsni oldı mānīʿ-i fehm
6. Bizümle yār meġer ḫᵛāst-kār-ı ṣoḥbet imiş

maʿnī-i ġayr-ı iḫtilāfīdür:

1. **maʿnī-i ġayr-ı iḫtilāfīdür:***-dür*
Tarih 75
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hakkında ihtilaf olmayan mana.
5. Nūr-ı çeşm-i cihāniyān dinmek
6. Maʿnī-i ġayr-ı iḫtilāfīdür

maʿnī-i gīsūsında:

1. **maʿnī-i gīsūsında:***-sı, -n, -da*
Gazel 735
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Saçın manası.
1. Ḫam olur ḳadd-i edā nükte-i ebrūsında
2. Süst olur pāy-ı suḫan maʿnī-i gīsūsında

maʿnī-i ḫalvet-nişīn-i ġayb:

1. **maʿnī-i ḫalvet-nişīn-i ġayb:**
Gazel 519
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gizlice inzivaya çekilmenin manası.
7. Çıḳmaz beyāża maʿnī-i ḫalvet-nişīn-i ġayb
8. Ruḫsāre-i ḥurūfı siyah itmeyem disem

maʿnī-i hestī:

1. **maʿnī-i hestī:**
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Varlığın anlamı.
1. Ey maʿnī-i hestī ki senüñ ḫalḳa vücūdun
2. Sermāye-i īcāddur iḥsān-ı Hudaʾdan

maʿnī-i ḫubbuʾl-vaṭan:

1. **maʿnī-i ḫubbuʾl-vaṭan:**
Gazel 249
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Vatan sevgisi manası.
5. Saṭr emvācında mużmer maʿnī-i ḫubbuʾl-vaṭan
6. Ol sebebden maḳdem-i seyl-āba deryā gūş açar

maʿnī-i ḫuşk u teri:

1. **maʿnī-i ḫuşk u teri:***-i*
Kaside 5
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yaş ve kuru her şeyin manası.
19. Sırr-ı hestī gibi her bir es̱eri cāmiʿdür
20. Maʿnī-i ḫuşk u teri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

maʿnī-i ḫusrevī:

1. **maʿnī-i ḫusrevī:**
Tarih 52
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlığın manası.
3. Ṣāhib-serīr-i Belḫ ü ḫüdāvendgār-ı Rūm
4. Mesned-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnī-i ḫusrevī

maʿnī-ı ʿiffet:

1. **maʿnī-ı ʿiffet:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Namusun manası.
37. Maʿnī-ı ʿiffet perestār-ı ḥarīm-i ʿizzeti
38. Pertev-i himmet ġulām-ı ḫāne-zād-ı duḫteri

maʿnī-i iḫlāṣ:

1. **maʿnī-i iḫlāṣ:**
Gazel 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İhlasın özü.
9. Taḫtından olur çehre-nümā maʿnī-i iḫlāṣ
10. Aʿmālüne bak ḥaḳḳ-i emānī-i s̱evāb it

maʿnī-i imkān:

1. **maʿnī-i imkān:**
Gazel 370
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İmkanın manası.
3. Maʿnī-i imkān muʿayyen rütbenüñ mā-dūnına
4. Meslegüñ ḥaḳḳındadur mevżūʿ-ı ḥarf-ı imtinaʿ

maʿnī-i kurʾān:

1. **maʿnī-i kurʾān:**
Gazel 345
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kur'an-ı Kerimin anlamı.
15. Halḳ açmadadur birbirine pençe-i tārāc
16. Aḥkām-ı Ḫudā maʿnī-i Kurʾān unudulmış

maʿnī-i maʿhūde:

1. **maʿnī-i maʿhūde:**
Gazel 208
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Vadedilmiş mana.
15. Bāḥūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
16. Fevt ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

maʿnī-i maḳṣūd:

1. **maʿnī-i maḳṣūd:**
Gazel 688
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kastedilen manalar, anlaşılması istenen manalar.
9. Nābī nice idrāk olunur maʿnī-i maḳṣūd
10. Mecmuʿa-i ümmīd perākende ḳalursa

2. **maʿnī-i maḳṣūd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kastedilen manalar, anlaşılması istenen manalar.
13. O sevād-ı şeb içre buldı vücūd
14. Levḥ-i ḥilḳatde maʿnī-i maḳṣūd

maʿnī-i mecmūʿa-i ḫıred:

1. **maʿnī-i mecmūʿa-i ḫıred:**
Kaside 16
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Akıl kitabının manaları.
147. Ṭabʿ-ı laṭīfi maʿnī-i mecmūʿa-i ḫıred
148. Naḳş-ı cemāli nüsḫa-i ḥüsnüñ bir āyeti

maʿni-i muḥtaṣarı:

1. **maʿni-i muḫtaṣarı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Özetlenmiş manalar, ihtisar edilmiş manalar.
3. Biñ cihān mesʿele-i rāza virür reng-i edā
4. Maʿni-i muḫtaṣarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

māniʿ-i murādātum:

1. **māniʿ-i murādātum:**-*um*
Gazel 883
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Arzuların, emellerin gerçekleşmesine engel.
19. Görmedüm māniʿ-i murādātum
20. Ṭāliʿ-i nīk-ḫᵛāhdan ġayrı

maʿnī-i nā-güfte:

1. **maʿnī-i nā-güfte:**
Gazel 402
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Söylenmemiş, dile getirilmemiş mana, anlam.
13. Tāze bir maʿnī-i nā-güfte ẓuhūr itmeyicek
14. Ḳıyamam āb-ı ruhin dökmeġe Nābī ḳalemüñ

2. **maʿnī-i nā-güfte:**
Gazel 593
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Söylenmemiş, dile getirilmemiş mana, anlam.
9. Senüñ nā-dīde vü nā-kerde nāzün şevḳine Nābī
10. Bu gūne maʿnī-i nā-güfte īcād itmesün nʾitsün

maʿni-i nā-güfte ile meşhūruñ:

1. **maʿni-i nā-güfte ile meşhūruñ:**-*uñ*
Gazel 413
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bilinmeyen ve söylenmemiş manalar.
13. Ẕevḳin idrāk idemez añlamayan ey Nābī
14. Farḳını maʿni-i nā-güfte ile meşhūruñ

maʿnī-i nā-güfteye:

1. **maʿnī-i nā-güfteye:**-*ye*
Gazel 70
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Daha önce kimsenin aklına gelmemiş ve söylenmemiş manalı söz.
17. Dest-res maʿnī-i nā-güfteye müşkil yoḫsa
18. Nābīyā köhne suḫan bizde de vāfir bulunur

maʿnī-i naḳḳāşa:

1. **maʿnī-i naḳḳāşa:**-*a*
Gazel 296
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nakkaş (Allah)' ın ifade etmek istediği manalar.
11. Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylık vadisine
12. Yoḫsa naḳşuz maʿnī-i naḳḳāşa maẓhar gelmişüz

maʿnī-i nā-yāblaruñ:

1. **maʿnī-i nā-yāblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 403
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan manalar.
13. Kāviş ehli ider idrāk zemīn-i şiʿri
14. Nābiyā ḳadrini bu maʿnī-i nā-yāblaruñ

maʿni-i nāzikteridür:

1. **maʿni-i nāzikteridür:**
Gazel 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnce manalar, nazik hayaller.
3. Ḳayddur ehl-i dile dāʿiye-i ehl-ü ʿıyāl
4. Ehl-i beyt-i şuʿarā maʿni-i nāzikteridür

maʿnī-i nāzükter:

1. **maʿnī-i nāzükter:**
Gazel 422
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnce ve derin mana.
9. Zūdter maʿnī-i nāzükter olur şöhret-yāb
10. Mübtelāsı çoḳ olur dil-ber-i şehr-āşūbuñ

maʿnī-i nusḫa-i aḫlaḳ:

1. **maʿnī-i nusḫa-i aḫlaḳ:**
Kaside 15
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Ahlak kitabının manası, özü.
91. Maʿnī-i nusḫa-i aḫlaḳ Muḥammed Pāşā
92. Ki ider āyīne-i reʾyine ḫurşīd ḳasem

maʿnī-i pākīze:

1. **maʿnī-i pākīze:**
Gazel 510
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Saf hayal.
13. Zerden ḳalur mı maʿnī-i pākīze Nābiyā
14. İksire nāziş itse nʾola ḫākümüz bizüm

maʿnī-i pākīzeleri:

1. **maʿnī-i pākīzeleri:**-*ler, -i*
Tarih 128
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Bakir manalar, orijinal hayaller.
23. İderüz mevsim-i teşrīfde inşāʾallāh
24. Fevt olan maʿnī-i pākīzeleri cümle ḳażа

maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur:

1. **maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Dört başı mamur bir konuşmadan çıkan mana.
79. Semʿüñ ġıdāsı maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur
80. Çeşmüñ ġıdāsı ḥüsndür añla ḥikāyeti

maʿnī-i pūr-zūr-ı ḳafādār-i suḫan:

1. **maʿnī-i pūr-zūr-ı ḳafādār-i suḫan:**
Gazel 553
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Söze denk olan zorlu mana (Söz ile mananın denk olması gerektiği bağlamında).
9. Ḳalʿa-i ṣaʿbter-i ḫāṭırı tesḫīr idemem
10. Olmasa maʿnī-i pūr-zūr-ı ḳafādār-i suḫan

2. **maʿnī-i pūr-zūr-ı ḳafādār-i suḫan:**
Gazel 553
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Söze denk olan zorlu mana (Söz ile mananın denk olması gerektiği bağlamında).
9. Ḳalʿa-i ṣaʿbter-i ḫāṭırı tesḫīr idemem
10. Olmasa maʿnī-i pūr-zūr-ı ḳafādār-i suḫan

maʿnī-i rāz:

1. **maʿnī-i rāz:**
Kıt'a 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sırrın manası.
1. Beste-çeşm-i zevāhir-i elfāz
2. Maʿnī-i rāz nʾolduġın bilmez

maʿnī-i rengīn:

1. **maʿnī-i rengīn:**
Gazel 467
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Renkli, üslûbu hoş manalar.
9. Göñül hep tāze-rūyān şevḳinüñ ās̱ārıdur Nābī
10. Bu gūne tāze tāze maʿnī-i rengīn ḫayāl itmek

2. **maʿnī-i rengīn:**
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzel anlam.

7. Nābī veli bu maʿnī-i rengīn benüm degül
8. Benden tereşşüh itmedi bu ṣāfter zülāl

maʿnī-i rengīn-edā:

1. **maʿnī-i rengīn-edā:**
Gazel 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cana can katan mana.
1. Yoḳ gerçi neşʾe bāde-i ḫāṭır-güşā ḳadar
2. Virmez neşāṭ maʿnī-i rengīn-edā ḳadar

māniʿ-i rızk olsa:
1. **māniʿ-i rızḳ olsa:**-*sa*
Gazel 392
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Rızkına, geçimine engel olmak.
21. Nābī ne deñlü māniʿ-i rızḳ olsa da baña
22. Müşkilter-i umūr gelür bī-ḫayālıcuḳ

maʿnī-i rūşen:

1. **maʿnī-i rūşen:**
Gazel 442
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Parlak manalar, nükteler.
9. Taḫtında nice maʿnī-i rūşen nühüftedür
10. Mıṣraʿlarını çoḳ da tehī ṣanma revzenüñ

maʿnī-i ṣāf:

1. **maʿnī-i ṣāf:**
Gazel 573
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Saf, berrak, orijinal manalar.
17. Böyle cūş itmeyicek maʿnī-i ṣāf ey Nābī
18. Atmasın ḫum-ı devāt-ı şuʿarā ser-pūşın

2. **maʿnī-i ṣāf:**
Gazel 805
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Saf, berrak, orijinal manalar.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

māniʿ-i ṣafvet:
1. **māniʿ-i ṣafvet:**
Gazel 808
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saflığa engel.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

māniʿ-i seyrān:
1. **māniʿ-i seyrān:**
Kıt'a 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gelip geçene engel, mani.
5. Hāʾil olamaz saḳfı temāşā-yı sipihre
6. Dīvārı degül reh-güzārı māniʿ-i seyrān

maʿnī-i şiʿr:
1. **maʿnī-i şiʿr:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiirin manaları.
13. Muʿammā-güne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

2. **maʿnī-i şiʿr:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiirin manaları.
13. Muʿammā-güne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

3. **maʿnī-i şiʿr:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiirin manaları.
13. Muʿammā-güne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

4. **maʿnī-i şiʿr:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiirin manaları.
13. Muʿammā-güne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

5. **maʿnī-i şiʿr:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiirin manaları.
13. Muʿammā-güne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

6. **maʿnī-i şiʿr:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiirin manaları.
13. Muʿammā-güne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

7. **maʿnī-i şiʿr:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiirin manaları.
13. Muʿammā-güne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

maʿnī-i sırr-ı ḳurʾān:

1. **maʿnī-i sırr-ı ḳurʾān:**
Kaside 2
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Kuran-ı Kerim'in sırrının manası.
49. Fātiḥ-i daḫme-i derbeste-i ġayb-ı mutlaḳ
50. Ḫātim-i şāh-ı risālet şeh-i iḳlīm-i reşād

maʿnī-i sitem:

1. **maʿnī-i sitem:**
Gazel 169
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zulmün anlamı.
7. Ümīd-i nāme-i raḥm itme ol cefā-cūdan
8. Ki maʿnī-i sitem inhā-yı muḫlişānesidür

maʿnī-i ṭā hā:

1. **maʿnī-i ṭā hā:**
Kaside 2
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Ta ha'nın manası (Ta Ha Kuran-ı Kerim'in 20. suresi ve surenin de ilk ayetidir. Aynı zamanda Hz. Muhammed Peygamberin de isimlerindendir).
48. Cümle eşyāda ṭulūʿ ile ḥübūṭa imdād
47. İsm-i pākinde olan maʿnī-i Ṭā Hā eyler

maʿnī-i tāze:

1. **maʿnī-i tāze:**
Gazel 802
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze mana, orijinal hayal.
3. Maʿnī-i tāze fikr it itme luġātle memlū
4. Kim eyler iʿtibārı berg-i ne-dāde bāre

2. **maʿni-i tāze:**
Gazel 521
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Taze manalar.
7. Dil neşʾe-yāb-ı ẕevḳ olamaz bī-mey-i suḫan
8. Maʿni-i tāze bādesidür ḫuşumuñ benüm

3. **maʿnī-i tāze:**
Gazel 73
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze ve orijinal mana.
7. Maʿnī-i tāze ciger-gūşe-i ṣulbī gibidür
8. Olur evlād gibi besleme ḥüsn-i taʿbīr

4. **maʿnī-i tāze:**
Gazel 496
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Taze ve orijinal mana.
23. Ṭıfldan münkatiʿ olmış zene benzer gūyā
24. Maʿnī-i tāze ṭoġurmazsa eger şaḳḳ-ı ḳalem

5. **maʿnī-i tāze:**
Gazel 605
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Taze ve orijinal mana.
9. Nābiyā bī-lafẓ itme maʿnī-i tāze ümīd
10. Kār-ı ʿālem ser-be-ser vābeste-i esbāb iken

maʿnī-i tāze-terāşlıḳlarumuz:

1. **maʿnī-i tāze-terāşlıḳlarumuz:**-*lar, -u, -muz, -*
Gazel 288
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeni yontulmuş, tıraş edilmiş manalar.
13. Tabiʿatüñ bu da köhne bahārıdur Nābī
14. Bugüne maʿnī-i tāze-terāşlıḳlarumuz

maʿnī-i ter:

1. **maʿnī-i ter:**
Gazel 549
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Taze, turfanda mana.
3. Var ise żımnında bir nā-gūş-zed maʿnī-i ter
4. Ḳıṭʿa-i eşʿār ḫoşdur ḳıṭʿa-i elmāsdan

maʿnī-i teslīm virür:

1. **maʿnī-i teslīm virür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
Teslim anlamına gelmek.
167. Nüsḫa-i ḫulḳı miyānında yazılsa faraẓā
168. Bī-taʿab maʿnī-i teslīm virür lafẓ-ı ʾinād

māniʿ-i teşrīf-i bezm:

1. **māniʿ-i teşrīf-i bezm:**
Gazel 15
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meclisi şereflendirmeye engel.
11. Nāz u istiġna degüldür māniʿ-i teşrīf-i bezm
12. Ġālibā ey māh-rū bizden ḥicāb itdüñ bu şeb

maʿnī-i tevḥīd-i yezdāndur:

1. **maʿnī-i tevḥīd-i yezdāndur:**-*dur*
Gazel 360
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Allah'ın birliğinin manaları.
5. Sırr-ı vaḥdetden ḫaberdār eyler ehl-i ḫᵛāhişi
6. Maʿnī-i tevḥīd-i Yezdāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

maʿnī-i ʿulvī:

1. **maʿnī-i ʿulvī:**
Gazel 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüce, yüksek manalar.
1. Ben ol ḫāküm ki ḫurşīd-i cihān-ārā celīsümdür
2. Tenüm süflīdür amma maʿnī-i ʿulvī enīsümdür

maʿnī-i vaḥşi:

1. **maʿnī-i vaḥşi:**
Gazel 735
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Vahşi mana, daha önce kimsenin avlayamadığı mana.
13. Ne ḳadar maʿnī-i vaḥşi var ise mużmerdür
14. Nābiyā ḥāşiye-i çeşm-i suḫan-gūsında

maʿnī-i vahşiyi:

1. **maʿnī-i vahşiyi:**-*yi*
Gazel 751
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vahşi mana, daha önce kimsenin avlayamadığı mana.
1. Düşmeden şiʿri ġaraż dāʿiye-i taḥrīre
2. Maʿnī-i vahşiyi bend eylemedür zencīre

maʿnī-i vażʿların:

1. **maʿnī-i vażʿların:**-*lar, -ı, -n*
Kıt'a 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kastedilen mana.
3. Fiʿl-aṣıl maḳṣad u maṭlab dimedür ḳaṣd u ġaraż
4. Hep bilür maʿnī-i vażʿların aṣḥāb-ı kemāl

maʿnī-i vuṣlat:

1. **maʿnī-i vuṣlat:**
Gazel 807
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma manası.
7. Maʿnī-i vuṣlat olur haşiyesinden ẓāhir
8. Nükte çoḳdur ḫaṭ-ı ʿanber-şikenüñ żımnında

māniʿ-i vuṣlat:

1. **māniʿ-i vuṣlat:**
Gazel 324
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşmaya engel.
3. Ḳurbdür māniʿ-i vuṣlat bize ol āfet ile
4. Gerçi ebrūsı ḳadar ancaḳ olur fāṣılamuz

maʿnī-i ẓıllu'llāhı:

1. **maʿnī-i ẓılluʾllāhı:**
Kaside 8
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gölgesi olmanın manası.
99. Her kişi añlayamaz maʿnī-i ẓılluʾllāhı
100. Bī-velāyet olamaz kimse o maʿnāya ḫabīr

manḳal:

1. **manḳal:**
Gazel 778
Mısra: **3**
Mangal.
3. Olurdı ġonce micmer verd manḳal bezm-i gülşende
4. Nesīm-i cān-fezā mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa

manṣıb:

1. **manṣıbun:**-*un*
Gazel 388
Mısra: **4**
Makam,rütbe, derece.
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳażā
4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

2. **manṣıb:**
Gazel 565
Mısra: **10**
Makam,rütbe, derece.
9. Nāʾil olamaz varmayicak mahrec-i yeʾse
10. Manṣıb gözeden silsile-i ṭūl-ı emelden

3. **manṣıbuñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **100**
Makam,rütbe, derece.
99. Ṣarṣar-ı ʿazl ṣalup tefriḳa bāġ-ı ʾıyşa
100. Ḫaneden manṣıbuñ ardınca bile gitdi niẓām

4. **manṣıb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **305**
Makam,rütbe, derece.

305. Ne zeʿāmet ne manṣıb oldı naṣīb
306. Neyl-i maḳṣūda bulmadum taḳrīb

5. **manṣıb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **336**
Makam,rütbe, derece.
335. Himmetüñden eger olursa mesāġ
336. Beni bir manṣıb ile eyle çerāġ

6. **manṣıb:**
Kıt'a 39
Mısra: **3**
Makam,rütbe, derece.
3. Ġaybden manṣıb virüp ṭāliblere
4. Aldayup ḫalḳı velāyetler ṣatar

7. **manṣıbı:**-*ı*
Tarih 70
Mısra: **2**
Makam,rütbe, derece.
1. Vālī-i Ḳuds olan Arslan Pāşā maʿzūl olup
2. Manṣıbı Ḳarakulak Pāşāʾya olduḳda anuñ

8. **manṣıbı:**-*ı*
Tarih 80
Mısra: **19**
Makam,rütbe, derece.
19. Faḫr-ı devletdür vücūdı manṣıbı olsa sezā
20. Revnaḳ-ı ʿarż-ı muḳaddes mefḫar-i mülk-i ʿArab

9. **manṣıb:**
Tarih 115
Mısra: **7**
Makam,rütbe, derece.
7. Baş muḥasebe gibi bir manṣıb iḥsānı ile
8. Ġıbṭagāh-ı ḥırfe-i ems̱āl ü aḳrān eyledi

10. **manṣıbında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 51
Mısra: **10**
Devlet memuriyetindeki makam.
9. Cālis olduḳda taḫta Aḥmed Ḫān
10. Eyledi manṣıbında yine mekīn

manṣıb u pāye:
1. **manṣıb u pāye:**
Tarih 51
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Makam ve mevki.
25. Manṣıb u pāye ile oldı se sāl
26. Maḥrem-i pādīşāh-ı ʿadl-āyīn

manṣıb-ı aḥkām-ı şerʿ oldukda:
1. **manṣıb-ı aḥkām-ı şerʿ oldukda:**-*dukda*
Tarih 108
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şeriat hükümlerini (uygulama) makamına gelmek, müftü olmak.
1. Yenişehr ol nev-ʿarūs-ı köhne bünyād-ı cihān
2. Manṣıb-ı aḥkām-ı şerʿ oldukda Müftī-zādeye

manṣıb-ı ʿālīde:
1. **manṣıb-ı ʿālīde:**-*de*
Tarih 127
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Yüksek makam.
29. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle idüp bir kaç sāl
30. Bir nice manṣıb-ı ʿālīde daḫı refʿ-i livā

manṣıb-ı ʿāliyle:
1. **manṣıb-ı ʿāliyle:**-*y, -le*
Tarih 115
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüksek makam.
5. Cümleden bir manṣıb-ı ʿāliyle itdi ser-firāz
6. Kim yirin hem-sāye-i ḫurşīd-i raḫşān eyledi

manṣıb-ı dagdaġa-fermā-yı ḫayālüñ:
1. **manṣıb-ı dagdaġa-fermā-yı ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 885
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hayalin gürültü uyandıran payesi.
13. Manṣıb-ı dagdaġa-fermā-yı ḫayālüñ Nābī
14. Ġayrı maḥṣūlı mı var bād-ı hevādan ġayrı

manṣıb-ı ḫᵛāhişden:
1. **manṣıb-ı ḫᵛāhişden:**-*den*
Gazel 356
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Arzu makamı.
9. Derūnı manṣıb-ı ḫᵛāhişden eyledüm maʿzūl
10. Ḳalem-rev-i ġama ḳayd-ı edeb ne müşkil imiş

manṣıb-ı ḳażā-yı ḥaleb:
1. **manṣıb-ı ḳażā-yı ḥaleb:**
Gazel 20
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Halep şehrinin mensubu.
11. Sezādur olmaġa zeyn-i mevālī-i ʿulemā
12. Naṣīb olursa kime manṣıb-ı ḳażā-yı Ḥaleb

manṣıb-ı maʿkūlde:
1. **manṣıb-ı maʿkūlde:**-*de*
Gazel 217
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Değerli,yüksek mertebe.
3. Hāṣ itdi cünūnı baña sulṭān-ı maḥabbet
4. Bu manṣıb-ı maʿkūlde Mecnūn selefümdür

manṣıb-ı şāma:
1. **manṣıb-ı şāma:**-*a*
Tarih 82
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Şam valiliği.
61. Kimisi dir ki beyża-i zerdür
62. Manṣıb-ı Şāma çekdiler ṭuġrā

manṣūbe-i maṣraf:
1. **manṣūbe-i maṣraf:**
Tarih 143
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Masraf oyunu, masraf hilesi.
7. Bu luʿbetgāhda göstermeġe yek cüzʾi ḳalmışken
8. Ḳażā bāziçe-i tāze felek manṣūbe-i maṣraf

manṣūr olmamaḳ:
1. **manṣūr olmamaḳ:**-*ma, -maḳ*
Kaside 7
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Zafere ulaşmak.
189. Keşīde pīşgehüñde livā-yı Ḫayrüʾl-enām
190. Ne mümkin olmamaḳ ol rāyet-i hüdā manṣūr

manẓar:
1. **manẓarı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **16**
Pencere.
15. Dem-be- dem bād-ı ṣabānuñ luṭfına muʿtād olup
16. Çeşmin açmış cānib-i deryāya her bir manẓarı

manẓar-ı ḥaḳdur:
1. **manẓar-ı ḥaḳdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Allah'ın baktığı, kıymet verdiği.
191. Ḥaḳ ʿamel ü ṣūrete itmez naẓar
192. Manẓar-ı Ḥaḳdur dil-i rūşen-güher

manzūme-nüvīs-i maḳal:
1. **manzūme-nüvīs-i maḳal:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Sözleri nazım şeklinde yazan, şair (Şair kendisini kasdeterek).
21. Bir daḫı manzūme-nüvīs-i maḳal
22. Nābī-i ṣāfī-dil ü rengīn-ḫāl

manẓūr:
1. **manẓūr:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Bakılan, gözde olan, beğenilen.
11. Geleli dehr ne mesmūʿ u ne manẓūr oldı
12. Cilve-i şāhid-i kām olduġı ber-vefḳ-i devām

2. **manzūrsın:**-*sın*
Kaside 15
Mısra: **195**
Bakılan, gözde olan, beğenilen.
195. İştibāh itme ki manzūrsın Ehluʾllāhuñ

196. Evliyānuñ nefesidür saña yār u hem-dem

3. **manẓūr:**
Kaside 16
Mısra: **158**
Bakılan, gözde olan, beğenilen.
157. Mesṭūr nüsḫa-i dil-i pākinde rāz-ı şerʿ
158. Manẓūr cebhesinde ḫilāfet emāreti

manẓūr-ı dīde-i inṣāf:
1. **manẓūr-ı dīde-i inṣāf:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **281**
Kelime Tipi: **-**
İnsaf gözüyle bakılan.
281. Olsa manẓūr-ı dīde-i inṣāf
282. Çoḳ zamān oldı olalı vaṣṣāf

mār:
1. **mārdur:***-dur*
Gazel 437
Mısra: **4**
Yılan.
3. Daḫme-i genc-i vuṣlat üstinde
4. Ser be-hem-dāde mārdur kemerüñ

2. **māruñ:***-uñ*
Gazel 611
Mısra: **6**
Yılan.
5. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i kūzeyi
6. İki māruñ zīb-i dūş u gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduğın

3. **mārlardur:***-lar, -dur*
Gazel 818
Mısra: **10**
Yılan.
9. Genc-i maʿnā kütüb ü ḍarbeleri naḳş-ı ṭılısm
10. Mārlardur iki cānibindeki şīrāzeleri

4. **mār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **216**
Yılan.
215. Ṭolalı şīt-ı ʿadl ile āfāḳ
216. Mār aġzında gezdürür tiryāḳ

mār ile mūr:
1. **mār ile mūr:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Yılanlar ve karıncalar.
35. Ḫarābe ṭutmış idi yüz mezāriʿ-i iḳbāl
36. Riyāż-ı memleketi ḳaplamışdı mār ile mūr

maraż:
1. **maraż:**
Kaside 1
Mısra: **73**
Hastalık II Manevi hastalık.
73. Maraż hem-çeşm-i ṣıḥḥat nīstī mirʾāt-ı hestīdür
74. Dü mirʾāt-ı muḳābil-gūnedür serrā ile ḍarrā

2. **marażdur:***-dur*
Gazel 808
Mısra: **3**
Hastalık.
3. Bir marażdur reşk kim mahsūd-ı ẕevḳ-i ʿayş ile
4. Dūzaḫ eyler cāme-ḫᵛābın ḥāsid-i pür-kīneye

3. **maraż:**
Tarih 36
Mısra: **37**
Hastalık.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ʿilletde kibār-ı ḥükemā

4. **maraża:***-a*
Tarih 36
Mısra: **41**
Hastalık.
41. Seni de bu maraża itdi ṭabīb-i ḥaẕıḳ
42. Ḫālik-i ʿarż u semāvāt ʿalā celle ʿalā

5. **maraż:**
Tarih 99
Mısra: **6**
Hastalık.
5. Mānende-i şerbet-i ḥekīmān
6. Ṣāfī ne maraż olursa ṭārī

maraż-ālūde:
1. **maraż-ālūde:**
Kaside 24
Mısra: **22**
Hasta, hastalıklı.
21. Yine açıldı şifā-ḫāne-i feyż-i Bārī
22. Buldı her bir maraż-ālūde murādınca devā

maraż-fizā:
1. **maraż-fizā:**
Gazel 727
Mısra: **21**
Hastalığı arttıran, azdıran.
21. Gürūh-ı ṣafreviyāna maraż-fizā ammā
22. Mizāc-ı balġamiyāna tabībdür lūle

maraż-ı bī-amān:
1. **maraż-ı bī-amān:**
Kaside 11
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Amansız hastalık, çaresiz dert.
35. Velīk bir maraż-ı bī-amān ẓuhūrından
36. ʾAzimete yoġ idi ḳāleb-i şikestede tāb

maraż-ı imsāk:
1. **maraż-ı imsāk:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cimrilik hastalığı.
9. Tahsinüñ olur ṭabʿı ʿillet-zede-i līnet
10. Ancak maraż-ı imsāk iḥsāna ṣataşmışdur

maraż-ı irtiʿāşına:
1. **maraż-ı irtiʿāşına:***-ı, -n, -a*
Gazel 684
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Raşe hastalığı, titreme hastalığı.
3. ʿĀşıḳ gül-i mükerrer ile eylesün devā
4. Gördükçe laʿlüni maraż-ı irtiʿāşına

maʿraż-ı ʾünvānuñdur:
1. **maʿraż-ı ʾünvānuñdur:***-uñ, -dur*
Kaside 2
Mısra: **231**
Kelime Tipi: **-**
Yüceliğinin ortaya çıkacağı asıl yer.
231. Sāḥa-i ḥaşr senüñ maʿraż-ı ʾünvānuñdur
232. O zamānda bilinür şānuñ eyā ṣāḥib-i dād

maʿraż-ı vālā-yı kirāma:
1. **maʿraż-ı vālā-yı kirāma:***-a*
Kaside 12
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlerin ululuğunun kaynağı.
33. Kendü aḥvāl-i dil-i ber-zede sāmānumdur
34. İtdügüm maʿraż-ı vālā-yı kirāma iʿlām

maʿreke düşince:
1. **maʿreke düşince:***-ince*
Gazel 315
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Savaşın düşmesi, kazanılması, bitmesi.
1. Girince gamze işe ebrūvāna yir ḳalmaz
2. Düşince maʿreke tīġe kemāne yir ḳalmaz

maʿreke-ārāy-ı hüner:
1. **maʿreke-ārāy-ı hüner:**
Kaside 12
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **-**
Askeri hüneriyle savaş meydanlarının süsü.
129. Tūde-baḫşāy-ı güher maʿreke-ārāy-ı hüner
130. Meclis-efrūz-ı kerem ʿāṭıfet-āmūz-ı kirām

maʿreke-i ceng:
1. **maʿreke-i ceng:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Savaş meydanındaki çarpışma.
1. Liʾllāhiʾl-ḥamd olup maʿreke-i ceng tamām
2. Buldı ʿālem yeniden ṣulḥ u ṣalāḥ ile niẓām

2. **maʿreke-i ceng:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Savaş meydanındaki çarpışma.
1. Liʾllāhiʾl-ḥamd olup maʿreke-i ceng tamām
2. Buldı ʿālem yeniden ṣulḥ u ṣalāḥ ile niẓām

maʿreke-i ẓulm:
1. **maʿreke-i ẓulm:**
Kaside 20
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Zulmün savaş meydanı.
77. ʿAhdinde oldı maʿreke-i ẓulm ber-ṭaraf
78. Refʿ itdi dest-ı ʿadli livā-yi şerīʿati

marḥameten:
1. **marḥameten:**
Gazel 657
Mısra: **9**
Acıyarak, merhamet göstererek.
9. Rindler marḥameten ābı gelūsına döker
10. Beste ber-püşt idügin görmek ile dest-i sebū

mār-ı zehr-pāşuñ:
1. **mār-ı zehr-pāşuñ:**-*uñ*
Tarih 77
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zehir saçan yılan.
7. Ol mār-ı zehr-pāşuñ dendān-ı saṭvetinden
8. Nice vezīr ü vālī olmışdı nābe-sāmān

maʿrifet:
1. **maʿrifet:**
Gazel 126
Mısra: **18**
İlim, hüner.
17. Nābīyā cehldür ālāyiş-i çirk-āb-ı ẓünūn
18. Maʿrifet ġavṭa-ḫor-ı baḥr-ı yaḳīn olmadadur

2. **maʿrifet:**
Gazel 98
Mısra: **8**
İlim, hüner.
7. Gayrīye ʿilm ü maʿrifetüñden senüñ ne sūd
8. ʿĀlemde ḥüsn-i ḫulḳ ḳadar maʿrifet mʾolur

3. **maʿrifet:**
Kıt'a 27
Mısra: **2**
İlim, hüner.
1. Erzān meṭāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

4. **maʿrifetle:**-*le*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **437**
İlim, hüner.
437. Germdür maʿrifetle bāzārı
438. Bu metāʿun odur harīdārı

5. **maʿrifete:**-*e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **32**
İlim, hüner.
31. Ber-ḥaseb-i ḥükm-i yecürrüʾl-kelām
32. Maʿrifete münʿaṭif oldı zimām

6. **maʿrifet:**
Tarih 16
Mısra: **35**
İlim, hüner.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

7. **maʿrifet:**
Tarih 16
Mısra: **40**
İlim, hüner.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

8. **maʿrifet:**
Tarih 41
Mısra: **4**
İlim, hüner.
3. Yaʿnī maḫdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ
4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

9. **maʿrifetiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 13
Mısra: **104**
İlim, hüner.
103. Vāḳıʿā görmedi şāyeste ḥakīm-i muṭlaḳ
104. Nā-sezā maʿrifetiyle bu umūr ola tamām

marīz:
1. **marīze:**-*e*
Gazel 68
Mısra: **4**
Marazlı, rencûr, hastalıklı.
3. Ġurūr-ı cünbiş-i Buḳrātiyānesi ṭursun
4. Faḳaṭ likası ḥakīmüñ marīze s̱ıḳletdür

marīż-i cürme:
1. **marīż-i cürme:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Günahlarla hasta kimse.
9. Ḥakīm-i ṣunʿ ḳomış ḥoḳḳa-i dehānuñda
10. Marīż-i cürme devā yā Muḥammed-i ʿArabī

marīz-i maḥabbet:
1. **marīz-i maḥabbet:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Muhabbet hastası.
5. Olmaz yine marīz-i maḥabbet şifā-pezīr
6. Rūy-ı zemīne bir daḫı ʿİsā gelür gider

maʿrūf olmaġa:
1. **maʿrūf olmaġa:**-*ma, -ġa*
Tarih 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bilinmek.
3. Düşdi tārīḫi daḫı nüsḫa gibi nā-dīde
4. Böyle tārīḫ ile olmaġa sezādur maʿrūf

maʿrūf-ı ʾām:
1. **maʿrūf-ı ʾām:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Herkesçe bilinen, bilindiği vech ile.
21. Şehr-i Sitanbul ise maʿrūf-ı ʾām
22. Her ne murād eylesen anda tamām

maʿrūf-ı hāṣṣ u ʿāmm:
1. **maʿrūf-ı hāṣṣ u ʿāmm:**
Tarih 136
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Üst ve alt tüm halk tabakalarının bildiği.
3. Sinn-i ṣıbādan olmış idi şeyḫ-i Ḳādirī
4. Olmışdı ḥüsn-ı ḥāl ile maʿrūf-ı hāṣṣ u ʿāmm

maʿrūf-i maʿārif-i zamāne:
1. **maʿrūf-i maʿārif-i zamāne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Çağının bilgililiği ve kültürlülüğü ile tanınanı.
59. Dānişver-i fāżıl-ı yegâne
60. Maʿrūf-i maʿārif-i zamāne

marżiyy-i server-i levlāk ola:
1. **marżiyy-i server-i levlāk ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed Peygamberin rızasını kazanmış olmak (Levlak ifadesi ile "Levlake levlake lemâ halaktü'l-eflâk" (Sen olmasaydın, Sen olmasaydın, ben âlemleri yaratmazdım) hadisine atıfta bulunuluyor. Kaynak: Keşfü'l-Hafâ, 2/164, H. No: 2123).
153. İde ḫayruñ ḳabūl I̱zid-i pāk
154. Ola marżiyy-i server-i levlāk

mā-ṣadaḳ:
1. **mā-ṣadaḳı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **89**
Uygun görülerek onaylanan, doğru bulunan şey.

89. Kimse yoḳdur ki bu taʿrīfüñ ola mā-ṣadaḳı
90. Meğer ol ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem

maʿṣara-gerdān-ı ḳader:
1. **maʿṣara-gerdān-ı ḳader:**
Gazel 309
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kader masarası (Üzüm ve susam gibi şeylerin sıkılıp yağlarının çıkarıldığı alet).
11. Nūr- ı ḳındīl-i meh ü mihri fīrūzān olamaz
12. Almasa maʿṣara-gerdān-ı ḳader revġānumuz

maṣārif:
1. **maṣārifine:**-*i, -n, -e*
Gazel 246
Mısra: **13**
Harcamalar.
13. Keştī maṣārifine tükenmez ḫazīneler
14. ....

maṣbaġa-i çerḫ-i kebūd:
1. **maṣbaġa-i çerḫ-i kebūd:**
Gazel 187
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mavi feleğin boyası.
7. Ḫalḳa nīreng geçer maṣbaġa-i çerḫ-i kebūd
8. Kimi sebz ü kimi sürḫ u kimisi zer gider

maṣdar:
1. **maṣdarı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **82**
Kaynak, menba.
81. Ġālib olsun ʿömrinüñ müstaḳbeli mażīsine
82. Tābe-ḥaşr olsun dehānı emr u nehyüñ maṣdarı

maṣdar-ı āsār-ı himem:
1. **maṣdar-ı āṡār-ı himem:**
Kaside 15
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Gayret eserlerinin kaynağı.
111. Kār-dān-ı vükelā cevher-i muʿin-i İslām
112. Menbaʿ-ı ʿizz ü ʿalā maṣdar-ı āṡār-ı himem

maṣdarı çekmiş:
1. **maṣdarı çekmiş:**-*miş*
Tarih 30
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mıstar çekmek, kâğıt veya başka bir zemin üzerine satırları düzgün yazabilmek için çizgi çekmek.
77. Nusḫa-i elṭāfını taḥrīr içün dest-i ṣabā
78. Ṣafḥa-i deryāya çekmiş mevcelerden maṣdarı

maṣdar-ı feyż:
1. **maṣdar-ı feyż:**
Kaside 12
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
İlham kaynağı.
143. Dilidür mekteb-i ʾirfān deheni maṣdar-ı feyż
144. Ḳalbi mirʾat-ı cilā-dāde-i rūy-ı ilhām

maṣdar-ı ḥüsn:
1. **maṣdar-ı ḥüsn:**
Gazel 640
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin mastar ismi II Güzelliğin kaynağı.
5. Ġalebe itmede māżīsine istiḳbāli
6. Ne ʿaceb ḳuvvet-i fiʿliyyededür maṣdar-ı ḥüsn

maṣdar-ı ṣunʿuñ:
1. **maṣdar-ı ṣunʿuñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yaratma mastarı.
11. Ne deñlü māżi-i efʿāli maṣdar-ı ṣunʿuñ
12. Köhenlenürse de müstakbeli müceddeddür

maṣdūḳa-i āyet-i saʿādet:
1. **maṣdūḳa-i āyet-i saʿādet:**
Tarih 73
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ayetinin gerçek sözleri (Sure, mushaf, masduka ve ayet Kur'an-ı Kerime ait terimlerdir).
5. Ser-sūre-i muṣḥaf-ı cebīni
6. Maṣdūḳa-i āyet-i saʿādet

maṣḥūb ide:
1. **maṣḥūb ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Beraber götürmek, yanına almak.
105. Tevfīḳ-i Ḥaḳ refīküñ ola Ḫıżr rehberüñ
106. Maṣḥūb ide seferde ḥażerde selameti

maṣḥūb-ı tevbeyüz:
1. **maṣḥūb-ı tevbeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 302
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tövbeyi hesaba katan, tövbe hesabı yapan ("Tövbe edip günahları affettiririm" hesabını yapmak bağlamında).
1. Ne āşinā-yı zühd ü ne maṣḥūb-ı tevbeyüz
2. Vīrān-kün-i inābet ü āşūb-ı tevbeyüz

maṣīf ü meştāsı:
1. **maṣīf ü meştāsı:**-*sı*
Tarih 51
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Yazlık ve kışlık ev.
49. Birbirinden maṣīf ü meştāsı
50. Oldı ḫāṭır-güşāde vü rengīn

māşıṭa:
1. **māşıṭası:**-*sı*
Gazel 853
Mısra: **8**
Kadınların saçlarını tarayan ve onları süslendiren kadın.
7. Zāʾil olduḳça olur ḥüsni cihānuñ peydā
8. Bu ʿarūsun ne ʿaceb Ṣāniʿ imiş māşıṭası

2. **māşıṭa:**
Tarih 133
Mısra: **14**
Kadınların saçlarını tarayan ve onları süslendiren kadın (Barış istemeye gönderilen Çarın eşi Katerina'ya atfen).
13. Çār-ı bī-çāre āmān istedi çār ü nā-çār
14. Eyledi māşıta ʿafv-ı günehe erkânı

māşıṭa-i tezvīre:
1. **māşıṭa-i tezvīre:**-*e*
Gazel 751
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yalan süsleyicisi.
5. Ehl-i dünyā viremez ṣūret-i ḥāline niẓām
6. İlticā eylemese māşıṭa-i tezvīre

maʿṣiyet:
1. **maʿṣiyet:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Günah, asilik.
5. Ālūdegānı māʾil-i āzārsın velī
6. Āzār-ı ḫāṭıra yitişür maʿṣiyet mʾolur

2. **maʿsiyetüz:**-*üz*
Gazel 290
Mısra: **9**
Günah, asilik.
9. Ol rū-siyāh maʿsiyetüz Nābiyā kʾider
10. Āb-ı ḥayāt āyīneyi rūy-ı ziştümüz

3. **maʿṣiyet:**
Gazel 677
Mısra: **4**
Günah, asilik.
3. Tevbe bulamazdı araya girmeğe fırṣat
4. Ruhsāre-i ḫūbāna naẓar maʿṣiyet olsa

maṣlaḥat:
1. **maṣlaḥat:**
Gazel 98
Mısra: **12**
İş.
11. Tā key bu būs-ı dāmen u dest ey harīṣ-i cāh

12. Takdirden müsāʿadesüz maṣlaḥat mʾolur

2. **maṣlaḥatından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 54
Mısra: **9**
İş II Maksat.
9. Ḳalmaz yine düzdīde-nigeh maṣlaḥatından
10. Olmış ṭutalum çeşm-i nigehbān müteʿaddid

3. **maṣlaḥatuñ:**-*uñ*
Gazel 176
Mısra: **8**
İş II Maksat.
7. Her gördüġüne açma ṣaḳın dīde-i efkār
8. Her mertebede maṣlaḥatuñ ādemi vardur

4. **maṣlaḥat:**
Gazel 775
Mısra: **17**
İyi olan ve iyiliğe yol açan, hayır getiren, fayda sağlayan şey.
17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫusūsında

5. **maṣlaḥata:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **206**
İyi olan ve iyiliğe yol açan, hayır getiren, fayda sağlayan şey.
205. Bu daḫı ḳuvvet-i teʾyīd-i İlāhīʾden idi
206. Eylemek ehlini bu maṣlaḥata istiḫdām

6. **maṣlaḥata:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **215**
İyi olan ve iyiliğe yol açan, hayır getiren, fayda sağlayan şey.
215. Ḥażret-i Ḥaḳ seni bu maṣlaḥata ṣaḳlar imiş
216. Bu perīşānlıġa tā sen viresin ḥüsn-i niẓām

7. **maṣlaḥatları:**-*lar, -ı*
Kaside 14
Mısra: **115**
İyi olan ve iyiliğe yol açan, hayır getiren, fayda sağlayan şey.
115. O maṣlaḥatları kim gördi kevkeb-i nāmuñ
116. Nice zamān göremez ittifāḳ ile ecnād

maṣlaḥat görülmez:
1. **maṣlaḥat görülmez:**-*ül, -mez*
Gazel 757
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
İş görmek.
1. Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
2. Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa

maṣlaḥat-ı devlet ü dīn:
1. **maṣlaḥat-ı devlet ü dīn:**
Kaside 15
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Din ve devlet işlerinin güzelce yerine getirilmesi.
37. ʿİlm ile ʿaḳl iledür maṣlaḥat-ı devlet ü dīn
38. Gör ne buyurdı ḥadīs̱inde Resūl-i Ekrem

maṣlahat-ı müşkil:
1. **maṣlahat-ı müşkil:**
Tarih 133
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Zor elde edilen faydalı kazanç.
17. Bir nice maṣlahat-ı müşkil ü çend emr-i ḫāṭır
18. Ki henüz her birisi bir sefere erzānī

maṣlaḥat-ı salṭanata:
1. **maṣlaḥat-ı salṭanata:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Devlet işleri, saltanat işleri.
105. Vāris̱-i ṣadr tururken meġer inṣāf mıdur
106. Ecnebī maṣlaḥat-ı salṭanata vire niẓām

maṣlahat-ı şerʿ:
1. **maṣlahat-ı şerʿ:**
Gazel 696
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İçerisinde bulunulan işin hali.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

maṣlaḥat-ı vaṣl:
1. **maṣlaḥat-ı vaṣl:**
Gazel 382
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın gayesi, maksadı.
17. Gelmez husule maṣlaḥat-ı vaṣl Nābiyā
18. Teklīf-i rişvet eyleyecek ketḫüdāsı yoḳ

maṣraf:
1. **maṣrafınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 178
Mısra: **8**
Harcama.
7. Devlet erbābına reşk eyleyen erbāb-ı ḥased
8. Añlamaz maṣrafınuñ kes̱retin īrāda baḳar

2. **maṣrafı:**-*ı*
Gazel 747
Mısra: **14**
Harcama.
13. Farḳı yoḳ merdānı maġlūb olmadan nisvānına
14. Her kimüñ kim maṣrafı ġālib gelür īrādına

3. **maṣraf:**
Kaside 12
Mısra: **109**
Harcama.
109. Gitdi maṣraf gibi āmed-şud-ı ḥācetmendān
110. Ḫaneden payını īrād gibi çekdi enām

4. **maṣraf:**
Tarih 42
Mısra: **20**
Harcama.
19. Büʾl-ʿaceb kārgāh-ı ʿişret kim
20. Ġuṣṣa maṣraf sürūrdur īrād

maṣraf ile īrāduñ:
1. **maṣraf ile īrāduñ:**-*uñ*
Gazel 833
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gelir gider, masraf ve kazanç.
15. Miḥnetin añlamayan maṣraf ile īrāduñ
16. Sufreden lez̠z̠et alur zümre-i ḫuddām gibi

maşrık-fürūz-ı feyżdür:
1. **maşrık-fürūz-ı feyżdür:**-*dür*
Gazel 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Feyiz kaynağı olan (güneşin) nuru.
1. Maşrık-fürūz-ı feyżdür envār-ı evliyā
2. Ser-māye-i şuhūddur ās̱ār-ı evliyā

maşrıḳ-ı envār eyler:
1. **maşrıḳ-ı envār eyler:**-*r*
Kaside 5
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Nurların doğduğu yer eylemek.
41. Ehl-i derdüñ dilini maşrıḳ-ı envār eyler
42. Dem-i feyż-i seḥeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **maşrıḳ-ı envār eyler:**-*r*
Kaside 17
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Nurların doğduğu yer eylemek.
59. Gūşı eyler Maḫzen-i Esrār ḥikmet-lehçesi
60. Çeşmi eyler Maşrıḳ-ı Envār ḥüsn-i manẓarı

maşrıḳ-ı envār-ı ḳıdemdür:
1. **maşrıḳ-ı envār-ı ḳıdemdür:**-*dür*
Gazel 205
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tecrübenin, eskiliğin nurunun doğduğu yer.
9. Aḥdās̱a ḥaḳāretle nigāh eyleme Nābī
10. Her z̠erresi bir maşrıḳ-ı envār-ı ḳıdemdür

maşrıḳ-ı ḫurşid-i hüdā eyleyelüm:

1. **maşrıḳ-ı ḫurşid-i hüdā eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Hidayet güneşinin doğuş yeri kılmak.
17. Olalum ḫāk-i der-i ravżasına nāṣiye-sāy
18. Cebhemüz maşrıḳ-ı ḫurşid-i hüdā eyleyelüm

maṣrūf:
1. **maṣrūf:**
Tarih 99
Mısra: **15**
Sarfedilmiş.
15. Olduḳça vüżū ü şürbe maṣrūf
16. Ecrin vire ʿĀrifī᾿ye Bārī

maṣrūf itmeyen:
1. **maṣrūf itmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 241
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sarf etmek, harcamak.
9. Ṣafā-yı ʿıyşına emvālin itmeyen maṣrūf
10. Ḫızāne-i digere pās-bān degül de nedür

masṭar:
1. **masṭarı:**-*ı*
Gazel 251
Mısra: **3**
Bir şeyin sudur ettiği (çıktığı) kaynak.
3. Kes̱ret ne żarar vaḥdete çün masṭarı birdür
4. Ṣad şemʿanuñ envār-ı ziyā-güsteri birdür

mastūr olmamuz:
1. **mastūr olmamuz:**-*ma, -muz*
Gazel 77
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yazılmak II Belli, görünür olmak.
11. Bize ṣaffü᾿n-niʿal meclisinde yer bulunmazsa
12. Varup ser-defter-i hicrāna mastūr olmamuz yegdür

maʿşūḳ:
1. **maʿşūḳdur:**-*dur*
Kıt'a 45
Mısra: **3**
Aşkla sevilen, âşık olunan kimse.
3. Buna maʿşūḳdur saña şāhid
4. Rūy-ı bī-ḫat sezā-yı ʿaşḳ olmaz

maʿşūḳ-ı çeşm olmış:
1. **maʿşūḳ-ı çeşm olmış:**-*mış*
Gazel 155
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gözlerin sevgilisi olmak.
11. Olmış bu kārgāh-ı ḫarīd u fürūḫtde
12. Maʿşūḳ-ı çeşm ḥırṣ-ı cemāl-i nigū-yı zer

maʿṣūm:
1. **maʿṣūmı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **56**
Küçük çocuk.
55. Görmedi çeşmi olalı gerdān
56. Öyle maʿṣūmı dāye-i devrān

maṣūn eyle:
1. **maṣūn eyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **533**
Kelime Tipi: -
Korumak.
533. Ẕāt-i pākin ḫaṭādan eyle maṣūn
534. ʿİzz ü iḳbālin eyle rūz-efzūn

maṣūn itsün:
1. **maṣūn itsün:**-*sün*
Kaside 15
Mısra: **215**
Kelime Tipi: -
Korumak, muhafaza etmek.
215. İtsün ol meşġaleden ẕātını Allāh maṣūn
216. Ki ola vāsıṭa-i ġussa vü müstevcib-i ġam

māt iderse:
1. **māt iderse:**-*er, -se*
Gazel 810
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yenilgiye uğratmak II Satranç oyununda şahı ele geçirmek.
7. Olmaz piyādeye şeref ü şāha naḳş-ı cāh
8. Bāzīdeki piyāde şehi māt iderse de

māt olur:
1. **māt olur:**-*ur*
Gazel 693
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yenilmek.
10. Bu luʿbetün şehi reşk eylesün piyādesine
9. Ne māt olur ne hücūm eyler üstine aʿdā

maṭar:
1. **maṭar:**
Matla 20
Mısra: **2**
Yağmur, bârân.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

maṭbaḫ:
1. **maṭbaḫından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 9
Mısra: **96**
Mutfak.
95. Jengini açmaḳ içün çihre-i māhun feleġe
96. Maṭbaḫından götürür bād-ı seher ḫākister

2. **maṭbaḫından:**-*ı, -n, -dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **236**
Mutfak.
235. Ṭurmayup kāse-i sipihri siler
236. Maṭbaḫından meġer nevāle diler

matbāh-ı āfākda:
1. **matbāh-ı āfākda:**-*da*
Gazel 25
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünya mutfağı.
13. Nā-puḫte ḳomaz matbāh-ı āfākda Nābī
14. Der-kār olıcaḳ germī-i tennūr-ı ʿināyet

maṭbaḫ-ı ʿālemde:
1. **maṭbaḫ-ı ʿālemde:**-*de*
Gazel 209
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünya mutfağı.
13. Bu köhne maṭbaḫ-ı ʿālemde kimseye Nābī
14. Nevāl-i ʿıyşı dem-i iştihāda virmezler

matbaḫ-ı cāhında:
1. **matbaḫ-ı cāhında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 8
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Makamın mutfağı.
63. Mihr barānī-i iḳbāline zerden düġme
64. Ḳurṣ-ı meh matbaḫ-ı cāhında gümüşden kef-gīr

maṭbaḫ-ı cūd-ı niʿam-baḫşınuñ:
1. **maṭbaḫ-ı cūd-ı niʿam-baḫşınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 2
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Nimetler bahşeden cömertlik mutfağı.
117. Maṭbaḫ-ı cūd-ı niʿam-baḫşınuñ āletleridür
118. Seng-i mihr āhen-i māh itmege īrā-i zinād

maṭbaḫ-ı ḳadrüñe:
1. **maṭbaḫ-ı ḳadrüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 2
Mısra: **241**
Kelime Tipi: -
İtibar mutfağı.
241. Maṭbaḫ-ı ḳadrüñe reh-bürde olan ʿuşşāḳuñ
242. Gözlerinden dökilür ḫūn-ı kebāb-ı ekbād

maṭbah-ı kā᾿ināta:
1. **maṭbah-ı kā᾿ināta:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Kainat mutfağı.
81. Maṭbah-ı kā᾿ināta virdi nemek
82. Enā emlaḥa ʿibāreti bī-şek

maṭbaḫ-ı ḳudretde:
1. **maṭbaḫ-ı ḳudretde:**-*de*
Gazel 73
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sonsuz kudretinin mutfağı.

3. Dürdden ṣāfını tefrīḳa veli-niʿmet-i ṣunʿ
4. Eylemiş maṭbaḫ-ı ḳudretde sipihri kef-gīr

maṭbaḫ-ı luṭf-ı ilāhīde:

1. **maṭbaḫ-ı luṭf-ı ilāhīde:**-*de*
Kaside 13
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın lütuf mutfağı.
87. Maṭbaḫ-ı luṭf-ı İlāhīde meġer mużmer imiş
88. Ki żiyāfetgeh-i āfāḳa çeke niʿmet-ı ʿām

maṭbaḫ-ı niʿamda:

1. **maṭbaḫ-ı niʿamda:**-*da*
Gazel 466
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nimetler mutfağı, dünya.
5. Bu maṭbaḫ-ı niʿamda tehī-maʿdegān içün
6. Dūd-ı derūnı çerḫe çıḳar dūdmānlaruñ

maṭbaḫ-ı rāhında:

1. **maṭbaḫ-ı rāhında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 17
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Yol mutfağı.
35. Ṣāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
36. Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

maṭbaḫ-ı ṣunʿ-ı ḥakīmʾde:

1. **maṭbaḫ-ı ṣunʿ-ı ḥakīmʾde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Hikmetle yaratan Allah'ın sanat mutfağı.
69. Görmez misüñ bu maṭbaḫ-ı ṣunʿ-ı Ḥakīmʾde
70. Cezb itdügin keşān keşān insānı ḳısmeti

maṭbaḫ-ı ṣunʿuñ:

1. **maṭbaḫ-ı ṣunʿuñ:**-*uñ*
Gazel 547
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlahi Sanat mutfağı.
5. Ṣabr eyle de gör niʿmetini maṭbaḫ-ı ṣunʿuñ
6. Sīr olma bu mihmānkedenüñ mā-ḥażarından

mātem:

1. **mātemin:**-*in*
Gazel 585
Mısra: **14**
Keder, üzüntü.
13. Şibhidür ḥamlinden agāh olmayan ābistenüñ
14. Rūzgāruñ bilmeyen sūriyle tevʾem mātemin

matemin çeker:

1. **matemin çeker:**-*er*
Gazel 601
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kederine katlanmak, yasını tutmak.
1. Cāhil müdām defʿine tedbīr ider ġamın
2. ʿĀḳil çeker zamān-ı vilādetde matemin

maṭlab:

1. **maṭlabı:**-*ı*
Gazel 167
Mısra: **10**
İstek, istenilen şey.
9. Bī-tābliginden dökilür pāyına yoḫsa
10. Üftādelerüñ maṭlabı pā-būs degüldür

2. **maṭlabum:**-*um*
Gazel 237
Mısra: **1**
İstek, istenilen şey.
1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur
2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

3. **maṭlabına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 642
Mısra: **5**
İstek, istenilen şey.
5. ʿAcaba var mı ola her ne ise maṭlabına
6. Ārzu itdügi sāʿatde hemān nāʾil olan

4. **maṭlabı:**-*ı*
Tarih 86
Mısra: **18**
İstek, istenilen şey.
17. Saʿyini meşkūr idüp bānīsinüñ dāreynde
18. Her ne ise maṭlabı iḥsān ide Bārī Ḫudā

5. **maṭlab:**
Gazel 3
Mısra: **1**
İstek, istenilen şey.
1. Terk-i maṭlabdur bu maṭlabgāhda maṭlab baña
2. Eyle luṭfuñdan müretteb maṭlabum yā Rab baña

6. **maṭlabuñ:**-*uñ*
Gazel 108
Mısra: **13**
İstek, istenilen şey.
13. Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
14. Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur

7. **maṭlabuñ:**-*uñ*
Gazel 252
Mısra: **2**
İstek, istenilen şey.
1. Yārüñ esīr-i ḫande-i ḫāṭır-firībiyüz
2. Ol maṭlabuñ velīk ʿaceb bī-naṣībiyüz

8. **maṭlaba:**-*a*
Gazel 276
Mısra: **5**
İstek, istenilen şey.
5. Bir maṭlaba esirliġinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

9. **maṭlab:**
Gazel 286
Mısra: **3**
İstek, istenilen şey.
3. İtdükse her ne maṭlab içün niyyet-i ḥuṣūl
4. Rāh-ı ḳabūle olmadı fāʾiz nüẓūrumuz

10. **maṭlab:**
Gazel 414
Mısra: **10**
İstek, istenilen şey.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur važʿı remmālüñ

11. **maṭlabın:**-*ın*
Gazel 585
Mısra: **15**
İstek, istenilen şey.
15. Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
16. Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin

12. **maṭlabun:**-*un*
Gazel 681
Mısra: **3**
İstek, istenilen şey.
3. Ol maṭlabun huṣūluna laʿnet ki ṭālibi
4. Lāzım gele mürācaʿat itmek ʿadūsına

13. **maṭlabuña:**-*uñ, -a*
Kaside 18
Mısra: **57**
İstek, istenilen şey.
57. Bulasın maṭlabuña vefḳ-i murād üzre vüṣūl
58. İde dil-ḫᵛāhunı ḫayr ile müyesser Mevlā

14. **maṭlabum:**-*um*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **334**
İstek, istenilen şey.
333. Uḫrevī kāmum eyledüñ vāṣıl
334. Dünyevī maṭlabum da it ḥaṣıl

15. **maṭlabına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **126**
İstek, istenilen şey.
125. Ẓāhir olup Mīrimʾe ednā sebeb
126. Maṭlabına buldı ẓafer bī-taʿab

maṭlabgāh:

1. **maṭlabgāhda:**-*da*
Gazel 3
Mısra: **1**

İstekler yeri, isteklerin gerçekleştiği yer.
1. Terk-i maṭlabdur bu maṭlabgāhda maṭlab baña
2. Eyle luṭfuñdan müretteb maṭlabum yā Rab baña

maṭlab-ı deryā:
1. **maṭlab-ı deryā:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Denizin amacı.
9. Biri birin kenāra gelmede emvāc ider pā-māl
10. Meğer Nābī şikāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

maṭlab-ı dünyā:
1. **maṭlab-ı dünyā:**
Gazel 368
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünyaya ait istekler, hevesler.
1. Maṭlab-ı dünyā içün dūnāna pest olmaḳ ġalaṭ
2. Nāz-ı bālā-dest-i dūna zīr-dest olmaḳ ġalaṭ

maṭlab-ı gülāle-i ḥūr:
1. **maṭlab-ı gülāle-i ḥūr:**
Kaside 7
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Cennet kızlarının saç örgülerinin gayesi.
95. Şemīm-i ḫulḳıdur ümmīdgāh-ı bāġ-ı bihişt
96. Ġubār-ı dāmenidür maṭlab-ı gülāle-i ḥūr

maṭlabı idi:
1. **maṭlabı idi:**-*ı, - i, -di*
Tarih 36
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
İstek, istenilen şey.
49. Ṣadra teşrīfüñ idi maṭlabı nāsuñ yek-ser
50. Ḥaḳdan eylerler idi cümle bu iḥsānı recā

maṭlab-ı kirdgār-ı ʾazze ve cel:
1. **maṭlab-ı kirdgār-ı ʾazze ve cel:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Aziz ve Celil olan Allah'ın isteği.
83. Evvelīn ṣunʿ-ı kārgāh-ı ezel
84. Maṭlab-ı Kirdgār-ı ʾazze ve cel

maṭlab-ı nādīde-ḥuṣūlüñ taḥṣīlini:
1. **maṭlab-ı nādīde-ḥuṣūlüñ taḥṣīlini:**-*i, -n, -i-n, -i*
Gazel 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gerçekleşmesi çok ender olan isteklerin elde edilmesi.
5. Taḥṣīlini her maṭlab-ı nādīde-ḥuṣūlüñ
6. Vā-beste-i feryād u figān eyleme yā Rab

maṭlabum eyle:
1. **maṭlabum eyle:**
Gazel 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İsteğimi ver, talebimi yerine getir.
1. Terk-i maṭlabdur bu maṭlabgāhda maṭlab baña
2. Eyle luṭfuñdan müretteb maṭlabum yā Rab baña

maṭlaʿ-ı cān-perveri:
1. **maṭlaʿ-ı cān-perveri:**-*i*
Gazel 597
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hyat bahşeden şiir, gazelin ilk beyti.
9. Her kim götürürse teb-i endūha şifādur
10. Bu maṭlaʿ-ı cān-perveri Nābī suḫanumdan

maṭlaʿ-ı imkānda:
1. **maṭlaʿ-ı imkānda:**-*da*
Tarih 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mümkünat ufukları.
1. Muṣṭafa Beg güher-i ṣulb-i vezīr-i ekrem
2. Doğıcak maṭlaʿ-ı imkānda miṡāl-i ḫurşīd

matlaʿ-ı nūr u żiyādur:
1. **matlaʿ-ı nūr u żiyādur:**-*dur*
Gazel 655
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nur ve ışığın kaynağı.
3. Felekde māh-ı nev bābüʾs-selāmuñ cilvegāhıdur
4. Bunuñ kındīlidür ḥūr matlaʿ-ı nūr u żiyādur bu

matlaʿ-ı ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı enām:
1. **matlaʿ-ı ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı enām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
İnsanların en hayırlısının tertemiz hayatının doğuşu/başlangıcı.
69. Oldı ol şām-ı mevhibet-encām
70. Matlaʿ-ı ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı enām

maṭlūb:
1. **maṭlūba:**-*a*
Gazel 117
Mısra: **8**
Talep olunan, istenilen şey, maksut.
7. Hemgām-ı yeʾs ḳadr-i zuhūr-ı ʿināyeti
8. Maṭlūba dest-i ḳudreti kūtāh olan bilür

2. **maṭlūbuñ:**-*uñ*
Gazel 422
Mısra: **14**
Talep olunan, istenilen şey, maksut.
13. Renc-i taḥṣīl ü ġam-ı fevtini çekme Nābī
14. Vaṣldan ġayrı bu ġam-ḫānede bir maṭlūbuñ

maṭlūb-ı cismdür:
1. **maṭlūb-ı cismdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Bedenin istediği, maddi istekler.
71. Ez-cümle ol senüñ didügüñ rāḥat u ferāġ
72. Maṭlūb-ı cismdür yoḳ anuñ cāna nisbeti

matlūb-ı tevbeyüz:
1. **matlūb-ı tevbeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 302
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Af dileyen, affolunmayı talep eden.
5. Cürm olmayınca ḳande bulur furṣat-ı ẓuhūr
6. Sermāye-i günāhla matlūb-ı tevbeyüz

maṭmaḥ-ı enẓār:
1. **maṭmaḥ-ı enẓār:**
Kaside 10
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Göz koyulacak şey, bakışların yöneldiği.
65. Hilāl-i ʿīdi hilāl itdi reşk-i ṭāḳ-ı deri
66. Ki dergehi gibi olmadı maṭmaḥ-ı enẓār

maṭmūre-i ihlāṣ:
1. **maṭmūre-i iḫlāṣ:**
Gazel 361
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Samimiyet mahzeni.
1. Gerdān ise kişt-i dile nāʿūre-i iḫlāṣ
2. Olur bereket-yafte maṭmūre-i iḫlāṣ

mā-verā:
1. **mā-verāsın:**-*sı, -n*
Gazel 421
Mısra: **22**
Bir şeyin ötesinde, arkasında, gerisinde bulunan yer, zaman vb., öte.
21. Zihī hümā-yı bülend-āşiyān ki devr eyler
22. Cenāḥ-ı maʿnī ile mā-verāsın ilhāmuñ

māverā:
1. **māverāsın:**-*sı, -n*
Gazel 798
Mısra: **11**
Bir şeyin ötesinde, arkasında, gerisinde bulunan yer, zaman vb., öte.
11. Māverāsın tolaşur dāʾire-i imkānuñ
12. Tengdür devr-i felek gerdiş-i pergārumuza

māverā-yı feleğe:

1. **māverā-yı feleġe:**-*e*
Gazel 28
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Feleğin öte yüzü.
13. Māverā-yı feleġe eyle güẕer ey Nābī
14. Ḫam-ı çevgān-ı irādetdeki gūyı seyr it

māverā-yı felekdür:
1. **māverā-yı felekdür:**-*dür*
Gazel 255
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Feleğin öte yüzü.
3. Peyvend-i irtibāṭumuza baḳma ḫāk ile
4. Mihrüz ki māverā-yı felekdür mesīrümüz

mā-verā-yı ḥarem-i ġaybdan:
1. **mā-verā-yı ḥarem-i ġaybdan:**-*dan*
Kaside 13
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bilinmezlik alemi hareminin ötesi.
19. Nā-gehān eyledi dūşīze-i ḫoş-çihre-i ṣulḥ
20. Mā-verā-yı ḥarem-i ġaybdan ıẓhār-ı ḥırām

māye:
1. **māye:**
Kıt'a 93
Mısra: **1**
Sermaye. II Maya, öz, asıl, cevher.
1. Menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan yine alduḳ māye
2. Maḫzen-i feyż-i ezelden yine bulduḳ vāye

1. **māyesi:**
Gazel 257
Mısra: **3**
Sermaye. II Maya, öz, asıl, cevher.
3. Ṣıdḳdur māyesi esrār-fürūş-ı ʿaşḳuñ
4. Sūk-ı vaḥdetde erācīf ü ekāẕīb olmaz

2. **māyesi:**-*si*
Kıt'a 104
Mısra: **2**
Maya, öz, asıl, cevher.
1. Yūsuf ḳomışlar ismüni Nābī hezār şükr
2. Var intisāb-ı ʿafv-ı İlāhīye māyesi

māye-baḫş-ı iḳtidār olmış:
1. **māye-baḫş-ı iḳtidār olmış:**-*mış*
Gazel 357
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güç sermayesi lütfedilmiş olmak.
5. Herkese ḥaddince olmış māye-baḫş-ı iḳtidār
6. Ḫıdmetin endāze-i vusʿınca teklīf eylemiş

māyedār-ı ṭāḳat-ı ḥüsn ola:
1. **māyedār-ı ṭāḳat-ı ḥüsn ola:**-*a*
Gazel 543
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin mecalinin kudretlisi olmak (Güzelliğini seyredebilecek kadar güçlü olmak bağlamında).
1. Ne mümkin ola naẓar māyedār-ı ṭāḳat-ı ḥüsn
2. Nühüfte çeşm-i dile olmasa ʿināyet-i ḥüsn

māye-dih-i ʿizz ü ʿalā:
1. **māye-dih-i ʿizz ü ʿalā:**
Tarih 92
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
İzzet ve yüceliğe sermaye veren.
47. Kār- dān-ı vükelā ṣadr-ı nişīn-i heme-cā
48. Ḫayr-ḫᵛāh-ı vüzerā māye- dih-i ʿizz ü ʿalā

māye-i ārāyiş-i cihān itdi:
1. **māye-i ārāyiş-i cihān itdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alemin süsünün sermayesi yapmak.
11. Bahārı māye-i ārāyiş-i cihān itdi
12. Hilāl-i ʾīdi idüp bāġ-ı kevne pertev-bār

māye-i āsāyiş-i dünyā:
1. **māye-i āsāyiş-i dünyā:**
Gazel 245
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya düzeninin temeli.
1. Nerm-hūy ol māye-i āsāyiş-i dünyā budur
2. Olma leb-cünbān-ı hᵛāhiş şarṭ-ı istiġna budur

māye-i āsāyiş-i erbāb-ı hüner:
1. **māye-i āsāyiş-i erbāb-ı hüner:**
Kaside 9
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Sanat ehlinin huzurunun sermayesi.
105. Naẓar-ı taḳviye-fermā-yı maʿārif ṭalebān
106. ʿAṣrıdur māye-i āsāyiş-i erbāb-ı hüner

māye-i ʿaşḳ:
1. **māye-i ʿaşḳ:**
Kıt'a 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşk mayası.
1. Māye-i ʿaşḳ ḫaṭṭ-ı dil-berdür
2. Ṣafḥa-i sāde-rūy meşḳ olmaz

māye-i ʿayş:
1. **māye-i ʿayş:**
Gazel 720
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yeme içme, eğlenme sermayesi.
11. Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i ʿayş
12. Nābiyā dīde temāşāger-i baġ olmasa da

māye-i bāl ü per:
1. **māye-i bāl ü per:**
Gazel 280
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kanat malı, sermayesi.
3. Bizüm taʿaşşuḳumuz hālin itdi şöhret-yāb
4. Sipende māye-i bāl ü per oldı āteşümüz

māye-i cūşiş:
1. **māye-i cūşiş:**
Tarih 102
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Coşku sermayesi, sevinç kaynağı.
13. Māye-i cūşiş olup ṭabʿuma mānende-i āb
14. Eyledüm şevḳ ü ṭarabdan iki tārīḫ ihdā

māye-i dāġ-ı dil-i ḥūrān-ı cennet:
1. **māye-i dāġ-ı dil-i ḥūrān-ı cennet:**
Gazel 373
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cennet hurilerinin gönüllerinin yarasının sermayesi.
3. El-vedāʿ ey ḫāk-i müşgīn-i cihān-tābuñ senüñ
4. Māye-i dāġ-ı dil-i ḥūrān-ı cennet el-vedāʿ

māye-i dükkān-ı ümīd:
1. **māye-i dükkān-ı ümīd:**
Gazel 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ümit dükkanının sermayesi.
1. Yeʾsdür vāsıta-i cünbiş-i mīzān-ı ümīd
2. Yeʾsden ġayrı nedür māye-i dükkān-ı ümīd

māye-i enfās:
1. **māye-i enfās:**
Gazel 82
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Nefes sermayesi, can, hayat, yaşam.
7. Bu sūkda kime virdiyse māye-i enfās
8. Gelince vaʿdesi ḳabża emān zamān mı virür

māye-i enfāsı:
1. **māye-i enfāsı:**-*ı*
Gazel 411
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nefes sermayesi, can, hayat, yaşam.
13. Nābiyā itmez idük māye-i enfāsı telef

14. Añlasak ḳadr-ı harīdārını dükkānumuzuñ

māye-i evḳātı:
1. **māye-i evḳātı:**-*ı*
Gazel 125
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Zaman sermayesi.
13. Nābīyā māye-i evḳātı telefden ġayrī
14. Giryemüz sehv ile fevt itdügümüz fırṣatadur

māye-i feryād:
1. **māye-i feryād:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnlemenin sermayesi.
7. Dāġ-ı dil māye-i feryād yeter ʿuşşāḳa
8. ʿAndelībān-ı maḥabbet gül-i ter bilmezler

māye-i girye-i düşmen:
1. **māye-i girye-i düşmen:**
Kaside 24
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Düşmanın ağlamasının asıl nedeni.
41. Māye-i girye-i düşmen sebeb-i ḫande-i dost
42. Feraḫ-ı ḫāṭır-ı dīn ḳuvvet-i ḳalb-i dünyā

māye-i gül-ḫand:
1. **māye-i gül-ḫand:**
Gazel 253
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güler yüz sermayesi.
5. Çerāġa māye-i gül-ḫand sūziş-i dildür
6. Sirişkümüzle hem-āġūşdur şetāretümüz

māye-i ḫafaḳān:
1. **māye-i ḫafaḳān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **307**
Kelime Tipi: -
Kalp çarpıntısı sermayesi.
307. Ḳalbüme oldı māye-i ḫafaḳān
308. Ārzū-yı menāṣıb-ı dīvān

māye-i ḥüsn-i nuṭḳ-ı insanī:
1. **māye-i ḥüsn-i nuṭḳ-ı insanī:**
Kıt'a 103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnsanlığın güzel konuşma serveti.
1. Ey hünerver ki ismüñ olmışdur
2. Māye-i ḥüsn-i nuṭḳ-ı insanī

māye-i ʿibret:
1. **māye-i ʿibret:**
Gazel 855
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İbret sermayesi, metaı.
5. Ey mest-i cāh māye-i ʿibret yiter saña
6. Devr-i güẕeştenüñ oḳunan dāstānları

māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur:
1. **māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur:**-*dur*
Tarih 72
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Neşeyi arttıran iksirin mayası.
21. Gūyiyā māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur
22. Ṭarḥ olur ḫākini seyrān ile dilden sevdā

māye-i māʾide-i cāndur:
1. **māye-i māʾide-i cāndur:**-*dur*
Gazel 358
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Can sofrası sermayesi.
1. Māye-i māʾide-i cāndur berş
2. Merhem-i ḳalb-i perīşāndur berş

māye-i naḫvet:
1. **māye-i naḫvet:**
Gazel 406
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Kibir sermayesi.
29. Hezār kīse nüḳūd-ı sirişk oldı telef
30. O şūha māye-i naḫvet ḳazandırıncaya dek

māye-i nāz:
1. **māye-i nāz:**
Kaside 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Naz sermayesi: Cilve, işve hususunda usta ve bilgili olan.
13. Cihān-ı köhneye oldı bu neşʾe māye-i nāz
14. Sipihre oldı bu müjde medār-ı istisʿād

māye-i nāz eyledi:
1. **māye-i nāz eyledi:**
Tarih 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Naz etmeye sermaye/sebep olmak.
5. Mülteḳāsında olup berr ile baḥrun cilveger
6. Birbirine māye-i nāz eyledi baḥr ü beri

māye-i ʿömrüñ:
1. **māye-i ʿömrüñ:**-*üñ*
Gazel 647
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ömür sermayesi.
1. ʿAdd eylemezdi fāʾide naḳd-i ticāretin
2. Ġāfil bileydi māye-i ʿömrüñ ḫasāretin

māye-i rüşd u sedād itdi:
1. **māye-i rüşd u sedād itdi:**-*di*
Tarih 135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doğruluk ve hatasızlık abidesi yapmak.
1. Şehinşāh-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān
2. Ki ẕātın dest-i ḳudret māye-i rüşd u sedād itdi

māye-i ṣafvet olur:
1. **māye-i ṣafvet olur:**-*ur*
Gazel 630
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saflık, berraklık sermayesi olmak.
7. Ayīne-i ḫurşīde olur māye-i ṣafvet
8. Ḫākister-i miḥnet ki çıḳar gülḫanumuzdan

māye-i sāmān-ı rifʿat:
1. **māye-i sāmān-ı rifʿat:**
Gazel 191
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Büyüklük zenginliğinin sermayesi.
7. Cānib-i maʿnāya fehm it secdesinden ḫāmenüñ
8. Māye-i sāmān-ı rifʿat ser-fürūluḳlardadur

māye-i sevdā-yı cünūndur:
1. **māye-i sevdā-yı cünūndur:**-*dur*
Gazel 244
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevdadan dolayı yakalanılan deliliğin sermayesi.
3. ʿUşşāḳa ʿaceb māye-i sevdā-yı cünūndur
4. Ol çeşm-i siyeh-mest ile ol zülf-i siyeh-kār

māye-i şevḳ-i cedīd:
1. **māye-i şevḳ-i cedīd:**
Kaside 18
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Taze ilham kaynağı sermayesi.
35. Māye-i şevḳ-i cedīd oldı baña tā o ḳadar
36. Oldı bülbül gibi vaṣfında zebānum gūyā

māye-i ṣubḥ-ı keder:
1. **māye-i ṣubḥ-ı keder:**
Gazel 44
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Keder sabahının sermayesi.
9. Var mı görmiş ʿacabā olmaduġın ey Nābī
10. Māye-i ṣubḥ-ı keder ḫātime-i şām-ı feraḥ

māye-i sūziş-i ṣafīrümüz:
1. **māye-i sūziş-i ṣafīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 255
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü maviliğinin sermayesi.
5. Mahbūs-ı dāmgāh-ı ḳafes bülbülüz kʾolur

6. Murgān-ı ķudsa māye-i sūziş-i ṣafīrümüz

māye-i ṭabʿum:
1. **māye-i ṭabʿum:**-*um*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **244**
Kelime Tipi: -
Tabiatının mayası.
243. Vaṣf-ı ẕātında dür nisār ideyüm
244. Māye-i ṭabʿum aşikār ideyüm

māye-i teskīnidür:
1. **māye-i teskīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Acı, öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırma, dindirme gücü.
17. İncilā-yı mihr-i ʿālem-tāb-ı vuṣlat Nābīyā
18. Sūziş-i ṭūfān-ı eşküñ māye-i teskīnidür

māye-i ẕevķ u sürūr:
1. **māye-i ẕevķ u sürūr:**
Gazel 804
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zevk ve sevinç sermayesi, vesilesi.
7. Biz rāżıyuz derūnumuz olsun ḫarāb-ı ġam
8. Ol mest-i nāza māye-i ẕevķ u sürūr ise

māye-i zeyn:
1. **māye-i zeyn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **274**
Kelime Tipi: -
Süs sermayesi, zinet varlığı.
273. Es̱er-i pāk-i Tuḫfetüʾl-Ḥarāmeyn
274. Mülk-i inşāya oldı māye-i zeyn

māye-i zeyn-i endām:
1. **māye-i zeyn-i endām:**
Kaside 12
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Endamının süsünün sermayesi.
77. Ḫıdmetüñ bār-ı girān ʾadd ider olmışken ezel
78. İltifātuñ hevesi māye-i zeyn-i endām

māye-i zīnet:
1. **māye-i zīnet:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Süs sermayesi, süs eşyası.
33. Bir zamān oldı māye-i zīnet
34. Şişe-i dīdeye gül-i ḥayret

mażbuṭ:
1. **mażbuṭ:**
Kaside 7
Mısra: **109**
Korunmuş.
109. O gūne kişveri mażbuṭ kim şemīm-i bihişt
110. Güẕāre yol bulamaz virmeyince bāc-ı ʿubūr

mażbūt-ı tevārīḫ-i cihān:
1. **mażbūt-ı tevārīḫ-i cihān:**
Kaside 24
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Dünya tarihinin kayıtları.
103. Olmamış böyle fütuḥāta muvaffaķ kimse
104. Cümle mażbūt-ı tevārīḫ-i cihān ser tā-pā

mazbūṭ-ı tevārīh-i zamān-ı pīşīn:
1. **mazbūṭ-ı tevārīh-i zamān-ı pīşīn:**
Tarih 128
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Geçmiş zamanlardaki tarih kaynakları.
19. Cümle mazbūṭ-ı tevārīh-i zamān-ı pīşīn
20. Daḫı yoķ olduġı bir böyle ġazā-yı ġarrā

mażcaʿ-ı eşref:
1. **mażcaʿ-ı eşref:**
Tarih 104
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Yüce kabir.
25. Bu mażcaʿ-ı eşref ki füyūẕāt-ı ilāhī
26. Mihmānı içün mā-ḥazar itmekde müheyyā

maʿẕeret-i leẕẕet:
1. **maʿẕeret-i leẕẕet:**
Gazel 425
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Lezzet bahanesi.
9. Muʿīni maʿẕeret-i leẕẕet olmasa Nābī
10. ʿAceb cevābı nedür ẕevķsüz günāh idenüñ

maẓhar:
1. **maẓhar:**
Gazel 296
Mısra: **12**
Ulaşan, erişen, nâil olan.
11. Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylık vadisine
12. Yoḫsa naķşuz maʿnī-i naķķāşa maẓhar gelmişüz

2. **maẓharı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **22**
Ulaşan, erişen, nâil olan.
21. Südde-i devlet-meʾāb-ı āṣaf-ı s̱ānī kʾodur
22. İltifāt-ı pādişāh-ı ķadr-dānuñ maẓharı

3. **maẓhar:**
Tarih 50
Mısra: **2**
Ulaşan, erişen, nâil olan.
1. Girīdʾüñ ʿuķde-i düşvār olan ḥısn-ı felek-resmin
2. Olınca fetḥe maẓhar saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden

maẓhar itdi:
1. **maẓhar itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **434**
Kelime Tipi: -
Eriştirmek, ulaştırmak, nâil etmek.
433. Nicesin itdi ḫākdan berter
434. Nicesin itdi luṭfına maẓhar

maẓhar ola:
1. **maẓhar ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Nail olmak, iyi bir şeye erişmek ll şereflenmek.
89. O kimse kim ola bir kerre luṭfına maẓhar
90. Mis̱āl-i düzd gelür gelse çeşm-i baḫtına ḫᵛāb

2. **maẓhar ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Nail olmak, iyi bir şeye erişmek ll şereflenmek.
151. İḥsānına daʾim ola maẓhar
152. Ķalmaya kef-i duʿāsı bī-zer

maẓhar olaldan:
1. **maẓhar olaldan:**-*al, -dan*
Gazel 597
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nail olmak, iyi bir şeye erişmek ll şereflenmek.
5. Tā maẓhar olaldan nefes-i pīr-i muġāna
6. Devr olmadı bir gerdiş-i cām encümenümden

maẓhar olasın:
1. **maẓhar olasın:**-*a, -sın*
Kıt'a 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nail olmak, iyi bir şeye erişmek ll şereflenmek.
1. Rakībā Ḥaķdan ümmīdüm budur kim
2. Olasın lafẓ-ı nūrānīye maẓhar

maẓhār oldı:
1. **maẓhār oldı:**-*dı*
Gazel 865
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Nail olmak, iyi bir şeye erişmek ll şereflenmek.
15. Bu ķadar sitem-keşānuñ es̱er itmez inkisārı
16. ʿAcebā o ġırra-i nāz ne duʿāya maẓhār oldı

maẓhar olsa:
1. **maẓhar olsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 8

Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Nail olmak, iyi bir şeye erişmek ll şereflenmek.
153. Maẓhar olsa küsūf mühresine
154. Ẓāhir olur tefāvüt-i ḥasene

maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı:
1. **maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı:***-du, -ġı*
Gazel 745
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşka nail olmak, aşka ulaşmak.
9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

maẓhar-ı āyāt-ı hüdā:
1. **maẓhar-ı āyāt-ı hüdā:**
Tarih 39
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kurtuluş yoluna ulaştıran ayetlerin mazharı.
10. Mehbiṭ-i vaḥy-ı Ḫudā maẓhar-ı āyāt-ı hüdā
9. Budur ol cilvegeh-i muʿcize-i Berd ü Selām

maẓhar-ı ḥubb-ı īzid-i müteʿāl:
1. **maẓhar-ı ḥubb-ı īzid-i müteʿāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah'ın sevgisine mazhar olan.
71. Maḥrem-i ḥażret-i Ḫudāy-ı taʿāl
72. Maẓhar-ı ḥubb-ı īzid-i müteʿāl

maẓhar-ı ḫulḳ-ı ḥasen:
1. **maẓhar-ı ḫulḳ-ı ḥasen:**
Tarih 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel yaratılışa sahip/mazhar.
1. Ketḫudāy-ı genc-i Sulṭānı Aġā-yı muḥterem
2. Maẓhar-ı ḫulḳ-ı ḥasen mevṣūf-ı evṣāf-ı ʿalī

maẓhar-ı kāmil-i ʿilm-i ezelī olmışdur:
1. **maẓhar-ı kāmil-i ʿilm-i ezelī olmışdur:***-mış, -dur*
Kaside 5
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Ezeli ilmin (ilm-i ledün) mükemmel mazharı olmak.
27. Maẓhar-ı kāmil-i ʿilm-i ezelī olmışdur
28. Ḳalb-i pakīzeteri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

maẓhar-ı luṭf-ı ḫudā:
1. **maẓhar-ı luṭf-ı ḫudā:**
Gazel 242
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yardım ve ihsanına erişmiş olan.
21. Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudā hem pādişāh u hem vezīr
22. Bunlaruñ ḳadrini serverler bilür bilmezlenür

maẓhar-ı nūr-ı cemāl:
1. **maẓhar-ı nūr-ı cemāl:**
Kaside 2
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Allah'ın cemal nurunun tecellisi.
59. Ḥażret-i Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammed Ḥāmid
60. Maẓhar-ı nūr-ı cemāl āyine-i ḥubb ü vidād

maẓhar-ı ser-tā-seri emvāc-ı ṣıfātuñ:
1. **maẓhar-ı ser-tā-seri emvāc-ı ṣıfātuñ:**
Gazel 472
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İlahi sıfatların dalgalarının hepsi kendisinde ortaya çıkan (Allahın resûlü).
1. Ey āyīne-i leb-be-lebi lücce-i ẕātuñ
2. Vʾey maẓhar-ı ser-tā-seri emvāc-ı ṣıfātuñ

mażī:
1. **māżīsine:***-si, -n, -e*
Gazel 640
Mısra: **5**
Geçmiş, geride kalmış, yaşanıp bitmiş.
5. Ġalebe itmede māżīsine istiḳbāli
6. Ne ʿaceb ḳuvvet-i fiʿliyyededür maṣdar-ı ḥüsn

2. **mażīsine:***-si, -n, -e*
Tarih 30
Mısra: **81**
Geçmiş, geride kalmış, yaşanıp bitmiş.
81. Ġālib olsun ʿömrinüñ müstaḳbeli mażīsine
82. Tābe-ḥaşr olsun dehānı emr u nehyüñ maṣdarı

māżi-i efʿāli:
1. **māżi-i efʿāli:***-i*
Kaside 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Geçmiş zaman çekimli fiiler.
11. Ne deñlü māżi-i efʿāli maṣdar-ı ṣunʿuñ
12. Köhenlenürse de müstakbeli müceddeddür

maẓlūm:
1. **maẓlūmdur:***-dur*
Gazel 343
Mısra: **3**
Zulme uğramış, fakir, kalender.
3. Dime ḳoyun gibi maẓlūmdur mürāʿiye
4. Başın salarsa da mānende-i büz-i Aḫfeş

mazlūm-ı perişān-ḥālüñ:
1. **mazlūm-ı perişān-ḥālüñ:***-üñ*
Gazel 608
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Zulme uğrayıp hali perişan olan.
17. Olma ol gūne ki mazlūm-ı perişān-ḥālüñ
18. Ḫaber-i mergüñ ide derdini ancaḳ teskīn

mażmūn:
1. **mażmūnını:***-ı, -nı*
Gazel 60
Mısra: **9**
Gizli anlam, saklı kavram.
9. Ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

2. **mażmūnını:***-ı, -n, -ı*
Tarih 2
Mısra: **15**
Gizli anlam, saklı kavram.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

3. **mażmūnuyuz:***-u, -y, -uz*
Gazel 259
Mısra: **8**
Nükteli, sanatlı, ince söz.
7. Münşeʿāt-ı dehrde her lafẓ bir maʿnāyadur
8. Biz de bu inşā-yı kevnüñ tāze bir mażmūnuyuz

4. **mażmūn:**
Gazel 683
Mısra: **13**
Nükteli, sanatlı, ince söz.
13. Cild-i pejmürdededür var ise mażmūn Nābī
14. Arama maʿnīyi dīvān-ı müẕehheblerde

5. **mażmūn:**
Gazel 811
Mısra: **1**
Nükteli, sanatlı, ince söz.
1. Muḫayyel maʿnī vü bārīk mażmūn ḳalb-i rūşende
2. Bürīde naḳş-ı gūn-ā-gūn yapışmış cām-ı revzende

6. **mażmūn:**
Kaside 8
Mısra: **6**
Nükteli, sanatlı, ince söz.
5. Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
6. Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr

7. **mażmūnı:***-ı*
Gazel 334
Mısra: **10**
İçerik, muhteva.
9. Nābiyā ḥamd-i Ḫudā naʿt-ı Nebī ola meġer
10. O suḫan kʾolmaya mażmūnı mezāyā-yı heves

8. **mażmūnın:**-*ı, -n*
Gazel 731
Mısra: **7**
İçerik, muhteva.
7. Ḫat-ı yārün ne bilür sāde-dilān mażmūnın
8. Ḳatı çoḳ nükte-i bārīk var ol mesʾelede

9. **mażmūnı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **177**
İçerik, muhteva.
177. O suḫan kim olan mażmūnı tehī medḥüñden
178. Hāmenüñ pāyına terkībi olur ḥalḳa-i dām

10. **mażmūna:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **72**
İçerik, muhteva.
71. Fetvāsını temīme-i ḥūr itseler sezā
72. Zirā ki muḥtevīdür o mażmūna āyeti

11. **mażmūnıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 10
Mısra: **3**
Gizli anlam, saklı kavram.
3. Ne müjdedür bu ki mażmūnıdur güşāyiş-i baḫt
4. Ne müjdedir bu ki maʿnāsı devlet-i bīdār

mażmūnı beyān-ı sırr-ı ḥikem olmayaydı:
1. **mażmūnı beyān-ı sırr-ı ḥikem olmayaydı:**
Gazel 858
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Allah'ın bana lütfettiği şairlik kabiliyeti hikmetli söyleyiş amacına atfedilmiş olmasaydı.
9. Teveccüh itmez idüm şiʿre Nābiyā bu ḳadar
10. Beyān-ı sırr-ı ḥikem olmayaydı mażmūnı

mażmūn-ı ḫaṭından:
1. **mażmūn-ı ḫaṭından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayva tüylerinin sırrı.
7. Kendü mażmūn-ı ḫaṭından oḳunur tārīḫi
8. Oldı vechinde nümāyān raḳam-ı kātib-i ṣunʿ

mażmūn-ı iṣābet-güsteri:
1. **mażmūn-ı iṣābet-güsteri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Uygunluğu gösteren mana, yerinde ve uygun kavram.
53. Ḫaṭṭ-ı pīşānīsi mevc-i baḥr-ı maʿnā-yı ḫıred
54. Fikr-i vicdānīsi mażmūn-ı iṣābet-güsteri

mażmūn-ı rengīni:
1. **mażmūn-ı rengīni:**-*i*
Tarih 56
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Parlak nazım, şiir.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Şād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

mazrūʿ-ı daʿvet:
1. **mazrūʿ-ı daʿvet:**
Kıt'a 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Davet etme mazru'u (Mazru; Çift sürülerek tohum ekilmiş olan, ekili, ekilmiş).
3. Mazrūʿ-ı daʿvet ile gelür bāġ-ı ʿāleme
4. Gūyā yanınca sebze-i ḫod-rū tufeyl olur

maʿzūl:
1. **maʿzūl:**
Gazel 231
Mısra: **12**
Makamından azledilme, çıkarılma.
11. Ḫat geldi yine olmadı ʿuşşāḳı perīşān
12. Cemʿ olmadadur leşkeri maʿzūl degüldür

maʿzūl eyledüm:
1. **maʿzūl eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 356
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Azletmek.
9. Derūnı manṣıb-ı ḫᵛāhişden eyledüm maʿzūl
10. Ḳalem-rev-i ġama ḳayd-ı edeb ne müşkil imiş

maʿzūl olup:
1. **maʿzūl olup:**-*up*
Tarih 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Azledilmek, işinden çıkarılmak, el çektirilmek.
1. Vālī-i Ḳuds olan Arslan Pāşā maʿzūl olup
2. Manṣıbı Ḳarakulak Pāşāʾya olduḳda anuñ

maʿẕūr:
1. **maʿẕūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **22**
Mazeretli, özrü bulunan.
21. Hengām-i nātüvānī-i pīrīde Nābiyā
22. Güstaḫlıḳ olursa da maʿẕūrlardanuz

2. **maʿẕūruz:**-*uz*
Gazel 316
Mısra: **6**
Mazeretli, özrü bulunan.
5. İtmezüz terk-i edeb her ne ḳadar mest olsak
6. Gerçi terk-i edeb itsek daḫı maʿẕūruz biz

3. **maʿẕūr:**
Kaside 7
Mısra: **34**
Mazeretli, özrü bulunan.
33. Ġubār-ı ġuṣṣa vü germā-yı ġamdan olmış idi
34. Şikeste ṭabʿ-ı sefer dīde-i ẓafer maʿẕūr

maʿzūr olsun:
1. **maʿzūr olsun:**-*sun*
Gazel 620
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mazeretli olmak, özrü olmak, II Hoş görmek.
13. Nev-nüvişte ġazelün Nābī idüp dest-āvīz
14. Şuʿarā-yı Ḥalebe söyle ki maʿzūr olsun

meʾāl:
1. **meʾāli:**-*i*
Gazel 802
Mısra: **13**
Mana, anlam.
13. Endek ola meʾāli nā-gūş-zed maḳāli
14. Her saṭr ola müʾeddī Ḳāmūsʾı iḥtizāra

2. **meʾāl:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Mana, anlam.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nuṭḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

3. **meʾāli:**-*i*
Gazel 722
Mısra: **6**
Mana, anlam.
5. İder mi gūş-zed-i raġbet-i ārzūmendān
6. O nāmeyi ki sitemle meʾāli mālī ola

4. **meʾālin:**-*in*
Gazel 754
Mısra: **9**
Mana, anlam.
9. Meʾālin fehme taḥṣīl itmedükçe ḳuvvet-i idrak
10. Baḳup nʾitsek gerekdür bilsem ey dīvāne dīvāna

5. **meʾāli:**-*i*
Gazel 62
Mısra: **15**
Mana, anlam.
15. Degül meʾāli tecezzī-peẕīr ey Nābī
16. Egerçi ṣūret-i elfāẓ pāre pāre gelür

6. **meʾāli:**-*i*
Gazel 388
Mısra: **2**
Mana, anlam.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

7. **meʾālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 430
Mısra: **5**
Mana, anlam.
5. Fehm itmedünse vaḥdet ü kes̱ret meʾālini
6. Seyr eyle iktidāsın imāma cemāʿatüñ

8. **meʾāli:**-*i*
Gazel 595
Mısra: **4**
Mana, anlam.
3. Taṣrīḥ eylemezse de maḳṣūdın ehl-i derd
4. Maʿlūmdur meʾāli siyāḳ ü sibāḳdan

9. **meʾālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 768
Mısra: **7**
Mana, anlam.
7. Farḳ eylemez salāh ü fesāduñ meʾālini
8. Ālüfteligle nām ḳoyan bī-riyālıġa

10. **meʿālin:**-*i, -n*
Kaside 1
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Mana, anlam.
111. Bu ʿālem bir kitāb-ı ḥikmet-endūz-ı ḥaḳāyıḳdur
112. Meʿālin her kim istiḫrāç iderse āferīn bādāʿ

11. **meʾāl:**
Kıt'a 3
Mısra: **16**
Mana, anlam.
15. İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef
16. Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl

meʾāl ü maḥaṣṣalı:
1. **meʾāl ü maḥaṣṣalı:**-*ı*
Gazel 825
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sonuç ve anlam, hasıl olan netice ile kastedilen mana.
3. Ḫoş nüsḫa-i ġarībedür eczā-yı kāʾināt
4. Vā-bestedür ʿavāma meʾāl ü maḥaṣṣalı

meʾāl ü maḳal:
1. **meʾāl ü maḳal:**
Gazel 433
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Anlam ve söz.
15. Bī-yek-diger meʾāl ü maḳal eylemez ẓuhūr
16. Mümkin midür ki olmaya maʿnāsı ṣūretüñ

meʿālī:
1. **meʿālī:**
Gazel 367
Mısra: **35**
Anlamca, anlam bakımından.
35. Gāhī olur meʿālī müʾeddā ḫuṣūmete
36. Maʿnā-yı rīş-ḫande müşābih riyā ġalaṭ

meʾāl-i aḥsen-i taḳvīmi:
1. **meʾāl-i aḥsen-i taḳvīmi:**-*i*
Gazel 37
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İnsanın en yüksek ve câmi isti'dâd ve kabiliyetlerde ve en güzel surette yaratıldığı manası.
9. Ḳosun sitāreyi Nābī müneccim ādem ise
10. Meʾāl-i aḥsen-i taḳvīmi itsün istiḫrāc

meʾāli çıḳmazsa:
1. **meʾāli çıḳmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 840
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Anlamına gelmek.
7. Beyt-i nemegīndür ḫaṭ-ı püşt-i lebi ammā
8. Çıḳmazsa eger yeʾse anuñ daḫı meʾāli

meʾāl-i ḥālini:
1. **meʾāl-i ḥālini:**-*i, -n, -i*
Kaside 7
Mısra: **205**
Kelime Tipi: -
İçinde bulunulan vaziyet.
205. Meʾāl-i ḥālini añlar bu dest-bürdüñden
206. Ne deñlü cāhil-i ṣarf olsa düşmen-i dil-kūr

meʾāl-i irtifāʿ:
1. **meʾāl-i irtifāʿ:**
Gazel 370
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yükselme manası.
1. Ey feżā-yı gülsitān-ı ʿAdn ile ravżan müşāʿ
2. Ḳopdı lafẓ-ı āsitānundan meʾāl-i irtifāʿ

meʾāl-i mevc:
1. **meʾāl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dalganın manası.
7. Ser-tābe-ser süṭūr-ı kitāb-ı ḥayātdur
8. Maʿnā-yı ṣāf-ı luṭf u keremdür meʾāl-i mevc

meʿāric-i aṣla ṣuʿūdı:
1. **meʿāric-i aṣla ṣuʿūdı:**-*ı*
Gazel 389
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aslına dönmek için çıkılacak miraca çıkma, merdivenleri tırmanma.
1. Ol kimsenüñ ki nüsḫa-i ṣunʿa şühūdı yoḳ
2. Pā-bestedür meʿāric-i aṣla ṣuʿūdı yoḳ

mebānī-i cāh u celāli:
1. **mebānī-i cāh u celāli:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Makam mevki binası.
137. Ola mebānī-i cāh u celāli müstaḥkem
138. İde menāḳıb-ı ʿulyāsın ehl-i naẓm inşād

mebānī-i dārüʾş-şifā:
1. **mebānī-i dārüʾş-şifā:**
Gazel 367
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Hastane binaları II Tımarhane binaları.
29. Ḫalḳ-ı zamān hep anda muḳīm olmaġa sezā
30. Teng olduġı mebānī-i dārüʾş-şifā ġalaṭ

mebānī-i devletini:
1. **mebānī-i devletini:**-*i, -n, -i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Devletin temelleri.
191. Bi-ḥaḳ-ı şām-ı mevlīd-i Nebevī
192. Ḳıl mebānī-i devletini ḳavī

mebānī-i ḫilāfet:
1. **mebānī-i ḫilāfet:**
Kaside 15
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Halifelik yapısı.
55. Vüzerā olmayıcaḳ ʿālim ü ʿāḳil olamaz
56. Mülk maʿmūr mebānī-i ḫilāfet muḥkem

mebānī-i meʿānīye:
1. **mebānī-i meʿānīye:**-*y, -e*
Kaside 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mana yapıları, binaları.
19. Didüm ey levḥa-nüvīsān-ı debistān-ı hüner
20. Ey mebānī-i meʿānīye medar-ı taʿmīr

mebānī-i sāḥası:
1. **mebānī-i sāḥası:**-*sı*
Tarih 52
Mısra: **35**

Kelime Tipi: -
Binaların bulunduğu alan.
35. Buldı niẓām-ı tāze mebānī-i sāḥası
36. Āvāz-ı ḥüsni eyledi āfāḳ-ı sūdevī

mebde:
1. **mebdeʾinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 128
Mısra: **1**
Başlangıç.
1. Mebdeʾinden berü bu devlet-i ʿālī-şānun
2. Böyle bir naḳş-ı ġarīb olduġı yoḳ cilve-nümā

mebdeʾ olduġın:
1. **mebdeʾ olduġın:**
Gazel 50
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Başlangıç olmak.
11. Noḳṭa her ṣūretde ḥarfe olduġın mebdeʾ bilen
12. Nʾolduġın idrāk ider sırr-ı süveydādan murād

mebeşşir:
1. **mebeşşir:**
Tarih 144
Mısra: **63**
Tebşir eden, müjdeleyen.
63. Didi bī-ġāye s̱enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

meblaġ-ı ḫāmeyle:
1. **meblaġ-ı ḫāmeyle:**-*y, -le*
Gazel 294
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kalemin yetişmesi II Kalem miktarı.
17. Meblaġ-ı ḫāmeyle ḥikmet-ḫāne-i eşʿārdan
18. Nābiyā çoḳ ḫasteye dārū-yi ṣıḥḥat virmişüz

mebsūt:
1. **mebsūt:**
Gazel 367
Mısra: **5**
Yayılmış, açılmış.
5. Mebsūt iken ṣahāʾif-i afāka ḫᵛān-ı rızḳ
6. Deryā-yı ḥırṣda zeniş-i dest ü pā ġalaṭ

mebzūl:
1. **mebzūl:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Bol II Ucuz II Değersiz.
3. Elbette murāʿāt olunur şarṭ-ı liyāḳat
4. Mebzūl degül herkese semmūr-ı ʿināyet

mebzūl eyleye:
1. **mebzūl eyleye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **284**
Kelime Tipi: -
Bereketlendirmek, çoğaltmak.
283. Olmasın belki birine maḳbūl
284. Eyleye saña luṭfını mebzūl

mecāl:
1. **mecāli:**-*i*
Gazel 388
Mısra: **12**
Kudret, dayanma.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

2. **mecāl:**
Gazel 830
Mısra: **10**
Takat, güç, kuvvet.
9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ḳıyās itmiş
10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

mecāl olsa:
1. **mecāl olsa:**-*sa*
Gazel 417
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güç, kuvvet, takat olmak.
1. Ṣarf itmez idüm vaṣfına cām-ı mey-i ābuñ
2. Ḫaşiyyetin inkāra mecāl olsa şarābuñ

mecālis:
1. **mecālisde:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Meclisler.
9. Kimi görsen bile bāzīçe idersün ey çerḫ
10. Bu mecālisde ne hem-sinn ü ne hem-salüñ var

2. **mecālis:**
Gazel 471
Mısra: **3**
Meclisler.
3. Mecālis içre serāsīme gerdiş itse nʾola
4. Ḳarardı çeşmi dem-i serdiyile fincānuñ

3. **mecālisde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **56**
Meclisler.
55. Ḳanı ol terk-i edeb diyü ḳuʿūd eylemeyen
56. Eylemez şimdi mecālisde bulunduḳça ḳıyām

mecālis-i cühelāda:
1. **mecālis-i cühelāda:**-*da*
Gazel 111
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cahiller meclisi.
9. Mecālis-i cühelāda güẕār iden eyyām
10. Nice cerīde-i evḳātdan şümār olunur

mecālis-i vuṣlatda:
1. **mecālis-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 56
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma meclisleri.
7. Şeb-i firāḳda feryād telḫdür yoḫsa
8. Olur mecālis-i vuṣlatda āh u zār leẕīẕ

mecārī-i ḫıred:
1. **mecārī-i ḫıred:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Aklın mecraları.
39. Aḳardı āb-ı ḥayāt-ı niʿam beyābāna
40. Mecārī-i ḫıred üzre degüldi cūy-ı umūr

mecārī-i şerāyīn-i tene:
1. **mecārī-i şerāyīn-i tene:**-*e*
Gazel 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Vücudun atardamarlarının mecraları.
3. İtme pür-ḫūnlıġın ey şūḫ-ı sitemger tecvīz
4. Dil mecārī-i şerāyīn-i tene maksemdür

mecāz:
1. **mecāzuñ:**-*uñ*
Gazel 163
Mısra: **6**
Gerçek olmadığı halde bir gerçeğe işaret eden ve gerçekmiş gibi görünen oluş, gerçeğin zıddı.
5. Ḫalvetkede-i ḳalbe ḫayālüñ gelür ammā
6. Dīvān-ı ḥaḳīḳatde mecāzuñ yiri yoḳdur

2. **mecāzuñ:**-*uñ*
Gazel 262
Mısra: **13**
Gerçek olmadığı halde bir gerçeğe işaret eden ve gerçekmiş gibi görünen oluş, gerçeğin zıddı.
13. Vaḳʿı yoḳ pīş-i ḥaḳīḳatde mecāzuñ Nābī
14. Kevkeb-i dürrīye şeb-tāb ber-ā-ber gelemez

3. **mecāz:**
Kaside 28
Mısra: **18**
Gerçek olmadığı halde bir gerçeğe işaret eden ve gerçekmiş gibi görünen oluş, gerçeğin zıddı.
17. Ḥurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḫāle eyle naẓar
18. Mecāz ders-i haḳīḳīye çünki ebceddür

mecāzī:
1. **mecāzī:**
Gazel 146
Mısra: **7**

Mecazla ilgili olan, asıl anlamında kullanılmayan, gerçek olmadığı halde gerçekle arasında benzerlik veya daha başka bir ilgi bulunan.
7. Kāfir-i ṣūret-perestüñ bu mecāzī deyrde
8. Laġziş-i pāyına bādī ol bütüñ temkīnidür

mecbūl:
1. **mecbūl:**
Kaside 7
Mısra: **105**
Yaratılmış, yaratılışında bir hal veya sıfat bulunan.
105. Seḫā vü cūd ile taḫmīr-i ṭıyneti mecbūl
106. ʾAṭā vü luṭf ile terkīb-i ḫilkati mefṭūr

mecbūr:
1. **mecbūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **16**
Zorunlu.
15. Eṭvārumuz ekābir-i devrāna nāz iken
16. Ednālara niyāzda mecbūrlardanuz

2. **mecbūruz:**-*uz*
Gazel 316
Mısra: **10**
Zorunlu.
9. Ne bizümdür ne degüldür görinen cünbişler
10. Nābiyā ṣūret-i muḫtārda mecbūruz biz

mecbūr eyledi:
1. **mecbūr eyledi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
Mecbur etmek, ...zorunda bırakmak.
165. Senüñ cülusuñ ile taḫtgāh-ı salṭanata
166. Ḫudā ḳulūb-ı ʾibādın hep eyledi mecbūr

mecbūr ideceksin:
1. **mecbūr ideceksin:**-*ecek, -sin*
Gazel 524
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Zorlamak.
13. Yoḳ şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
14. Kangısın vaṣl ile mecbūr ideceksin bilmem

mecbūr olur:
1. **mecbūr olur:**-*ur*
Kaside 24
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Mecbur kalmak (veya olmak); herhangi bir şeyi yapmak zorunda bulunmak.
119. Ḫayr-maḥż olmaġ ile ẕāt-ı şerefnāküñ olur
120. Seni medḥ itmede mecbūr gurūh-ı şuʿarā

mechūl:
1. **mechūldür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **65**
Bilinmeyen.
65. Mechūldür ṭabiʿat-ı kec-bīnüñe senüñ
66. Tedbīre ġālib olduġı Ḥaḳḳuñ irādeti

meclis:
1. **meclisde:**-*de*
Gazel 142
Mısra: **2**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.
1. Cemʾüñ tamāma irüp devri cām ḳalmışdur
2. O cāmdan da bu meclisde nām ḳalmışdur

2. **meclis:**
Gazel 200
Mısra: **6**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.
5. Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
6. Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür

3. **meclise:**-*e*
Gazel 359
Mısra: **1**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.
1. Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
2. Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş

4. **meclisinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 46
Mısra: **7**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
7. Aḥbāb meclisinde ḥużūr-ı raḳībde
8. Taʿrīz-i aşikāresi nāz-ı nihanı şūḫ

5. **meclise:**-*e*
Gazel 135
Mısra: **11**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
11. Ol meh gelür mi seyr idelüm meclise bu şeb
12. Bed-ʿahdüñ imtiḥānı vefādārlıḳdadur

6. **meclisde:**-*de*
Gazel 174
Mısra: **3**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
3. Dūşīne neydi bilmem meclisde ey sitemger
4. Aġyār-ı nā-sezāya ol mihribānlıcuḳlar

7. **meclisde:**-*de*
Gazel 199
Mısra: **9**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
9. Şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden meclisde ey Nābī
10. Yine rindāna baḳsañ kesr-i ʿarż-ı tevbe ehvendür

8. **meclisde:**-*de*
Gazel 222
Mısra: **5**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
5. Gice gündüz ʾarak u mey yürisün meclisde
6. Mestler şām u seher mihr ü ḳamer bilmezler

9. **meclisde:**-*de*
Gazel 265
Mısra: **4**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
3. Beyān-ı ḥālüme māniʿ benüm ḥużūrumdur
4. Ecānib olduġı meclisde mācerā dinmez

10. **meclisde:**-*de*
Gazel 324
Mısra: **6**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
5. Yüzine tutmaz idi dāʾireāsā cāmı
6. Naġme-rīz olmasa meclisde bizüm bülbülümüz

11. **meclisde:**-*de*
Gazel 524
Mısra: **3**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
3. Dil-firibāna nigehlerle bu şeb meclisde
4. Kangı āvāreyi maġrūr ideceksin bilmem

12. **meclisüme:**-*üm, -e*
Gazel 529
Mısra: **1**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme saġar istesem

2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

13. **meclisde:**-*de*
Gazel 564
Mısra: **6**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sāķī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

14. **meclise:**-*e*
Gazel 591
Mısra: **1**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
1. O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün
2. Gelmesi şevķi ile meclise zīnet gelsün

15. **meclisde:**-*de*
Gazel 598
Mısra: **11**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
11. Pür itdün gūş-ı cāmı ķulķul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

16. **meclisinde:**-*in, -de*
Gazel 603
Mısra: **10**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
9. Keşf ider Nābī dil-i sevdā-zede esrārını
10. Meclisinde kim bulunsa maḥrem olsun olmasun

17. **meclisümüzde:**-*ü, -müz, -de*
Gazel 685
Mısra: **2**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
1. Yek-rengī-i vaḥdet görinür munisümüzde
2. Ķānūn-ı maḥabbet çalınur meclisümüzde

18. **meclisde:**-*de*
Gazel 776
Mısra: **3**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaķtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

19. **meclise:**-*e*
Gazel 777
Mısra: **5**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
5. ʿAhdüm olsun o perī meclise gelmezse eger
6. Yıķayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile

20. **meclis:**
Gazel 792
Mısra: **7**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
7. Olur nümūne-i dūzaḫ tekellüfāt ile meclis
8. Nice firīfte-i iʿtibār bir yire gelse

21. **meclisi:**-*i*
Gazel 836
Mısra: **11**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
11. İtmesün rind-i ķabāḥat fehme dūzaḫ meclisi
12. Gelmesün bezme Ḫudāʾya ḫod-nümālardan biri

22. **meclisinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 836
Mısra: **8**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
7. Böyle güstāḫāne çoķ baķma diyü āzār ider
8. Meclisinde gördüġüm ẕevķ ü ṣafālardan biri

23. **meclisde:**-*de*
Gazel 886
Mısra: **1**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
1. İder rakīb ile meclisde yād yārumuzı
2. İder fesān-zede şemşīr-i inkisārumuzı

24. **meclisi:**-*i*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **148**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
147. Çekdügi dem emr ü berāta nişān
148. Eyleyüp ol meclisi ḫāṭır-nişān

25. **meclisde:**-*de*
Gazel 200
Mısra: **11**
Sohbet etmek, eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
11. Meclisde cevri töhmet-i taksir ile baña
12. Cānāneden raķībe ʿināyet degül midür

26. **meclise:**-*e*
Gazel 591
Mısra: **12**
Sohbet etmek, eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
11. Dirler aġyārı meẕemmet nemek-i meclisdür
12. Biz de ġıybet idelüm meclise leẕẕet gelsün

27. **meclise:**-*e*
Gazel 824
Mısra: **9**
Sohbet etmek, eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
9. Çoķdan gelürdi meclise ḫurşīde eylesek
10. Taḥṣīl-i vaṣla itdügümüz cüst-cūları

28. **meclise:**-*e*
Gazel 591
Mısra: **2**
Sohbet etmek, eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
1. O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün
2. Gelmesi şevķi ile meclise zīnet gelsün

29. **meclisinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 82
Mısra: **77**
Sohbet etmek, eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
77. Āṣaf-ı kām-rān ki meclisinüñ
78. Micmer-efrūzıdur nesīm-i ṣabā

meclis-be-meclis:
1. **meclis-be-meclis:**
Gazel 843
Mısra: **3**
Meclis meclis, meclisten meclise.
3. Seni meclis-be-meclis cüst-cūya ey ķamer-talʿat
4. Göñül bir yaña ben bir yana cānum bir yaña gitdi

meclis-efrūz-ı kerem:
1. **meclis-efrūz-ı kerem:**
Kaside 12
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **-**
Asaletiyle meclisi aydınlatan.
129. Tūde-baḫşāy-ı güher maʿreke-ārāy-ı hüner
130. Meclis-efrūz-ı kerem ʿāṭıfet-āmūz-ı kirām

meclis-i aġyāra:
1. **meclis-i aġyāra:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yabancıların meclisi.
3. Virmemişsin ṭutalum ruhṣat-ı āġūş-ı viṣāl
4. Varmaġa meclis-i aġyāra sebeb nʾoldı saña

meclis-i aġyārda:
1. **meclis-i aġyārda:**-*da*
Gazel 503
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Yabancıların meclisi.
5. İderken kendi cānumdan nihān esrārını yārüñ
6. Dirīġā meclis-i aġyārda mestāne fāş itdüm

meclis-i aġyāre:
1. **meclis-i aġyāre:**-*e*
Gazel 774
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yabancıların meclisi.
5. Meclis-i aġyāre olma pertev-endāz-ı viṣāl
6. Şemʿ-i ümmīd-i raḳībānı fürūzān eyleme

meclis-i aḥbābda:
1. **meclis-i aḥbābda:**-*da*
Gazel 298
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yakın dostların toplantısı; eğlence yeri, içki meclisi.
9. Nābiyā meclis-i aḥbābda şiʿr-i ter ile
10. Āteş-i ḫırmen-i ḥussād ki dirler o bizüz

meclis-i ʿālemde:
1. **meclis-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 141
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi, dünya, alem.
13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī
14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa müʾtemen yoḳdur

2. **meclis-i ʿālemde:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi, dünya, alem.
15. Dīdelerden dökilen girye-i ḥasret virdi
16. ʿĀḳibet meclis-i ʿālemde neşāṭ-ı ṣahbā

meclis-i ʿāleme:
1. **meclis-i ʿāleme:**-*e*
Gazel 187
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi, dünya, alem.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

meclis-i ʿālemi:
1. **meclis-i ʿālemi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi, dünya, alem.
23. Meclis-i ʿālemi geh rūşen u geh tār eyler
24. Budur āyīn-i niẓām-ı felek-i nā-fercām

meclis-i ʿālem-i nā-sāzde:
1. **meclis-i ʿālem-i nā-sāzde:**-*de*
Gazel 316
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alemin sazı olmayan meclisi.
3. Gūşmāl itmese üstād bed-āheng oluruz
4. Meclis-i ʿālem-i nā-sāzde ṭanbūruz biz

meclis-i bī-dilbere:
1. **meclis-i bī-dilbere:**-*e*
Gazel 515
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İçinde güzeli olmayan meclis.
19. O ġazel meclis-i bī-dilbere benzer ki ola
20. Tāze mażmūn ü ḫoş-āyende edādan maḥrūm

meclis-i bī-dūd:
1. **meclis-i bī-dūd:**
Gazel 322
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dumansız meclis.
5. Āh itmeyicek eglenemem gūşe-i ġamda
6. Erbāb-ı dile meclis-i bī-dūd gerekmez

meclis-i bī-reşk ü nifāḳ:
1. **meclis-i bī-reşk ü nifāḳ:**
Gazel 852
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İkiyüzlülük ile kıskançlığın olmadığı meclis.
5. Bulamazsun arasan meclis-i bī-reşk ü nifāḳ
6. İḫtiyar itmeyicek encümen-i taṣvīri

meclis-i çerḫüñ:
1. **meclis-i çerḫüñ:**-*üñ*
Tarih 82
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Felek meclisi.
25. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
26. Ṣubḥa çıḳmış çeraġıdur gūyā

2. **meclis-i çerḫüñ:**-*üñ*
Tarih 82
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Felek meclisi.
27. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
28. Zer turunc ile oldı cilve-nümā

meclis-i dehrde:
1. **meclis-i dehrde:**-*de*
Gazel 837
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünya meclisi, alem, devran.
1. Olma bir loḳma içün ehl-i şikem cīm gibi
2. Meclis-i dehrde leb-beste geçin mīm gibi

meclis-i devrānda:
1. **meclis-i devrānda:**-*da*
Gazel 44
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Felek meclisi, dünya meclisi.
3. Yoḳ vücūdı araṣañ meclis-i devrānda meġer
4. Ḳonula baʿżı perestārlara nām-ı feraḥ

meclis-i fānīde:
1. **meclis-i fānīde:**-*de*
Gazel 601
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ölümlü, geçici toplantı II Ölümlü dünya.
13. Bir kimsenüñ bu meclis-i fānīde Nābiyā
14. Görmek müyesser olmadı ʿayş-ı dem-ā-demin

meclis-i ferdā:
1. **meclis-i ferdā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Yarınki meclis.
53. Cemʿ olıcaḳ meclis-i ferdā yine
54. Geldi o ālūde-i sevdā yine

meclis-i iḳbālini:
1. **meclis-i iḳbālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 147
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Saadet meclisi.
17. Şaḫṣuñ birisi revġan-ı cān ile döker şemʿ
18. Bir ġayrüñ ider meclis-i iḳbālini tenvīr

meclis-i ʿişret:
1. **meclis-i ʿişret:**
Gazel 66
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İşret, içki meclisi.
7. Revāc-ı zühdi gör taṣvīr iderken meclis-i ʿişret
8. Muṣavvirler elinde kıl ḳalem misvāke dönmişdür

meclis-i keder-āmīz-i ʿāleme:
1. **meclis-i keder-āmīz-i ʿāleme:**-*e*
Gazel 665
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünyanın hüzünle dolu meclisi.
1. Yā gelme meclis-i keder-āmīz-i ʿāleme
2. Yā ḫod taḥammül eyle ẓuhūr eyleyen ġama

meclis-i kevne:
1. **meclis-i kevne:**-*e*
Gazel 851
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Alem meclisi.
9. Zer-i mihr olmasa germiyyete tebdīl olamaz

10. Meclis-i kevne bürūdet düşüren serdī-i dey

meclis-i maḳṣudda:
1. **meclis-i maḳṣudda:**-*da*
Kaside 24
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İstek meclisi, murat meclisi.
17. Her biri meclis-i maḳṣudda bir şemʿ oldı
18. Olmadı ġuṣṣa-keşānuñ çekilen āhı hebā

meclis-i maḳṣūdı:
1. **meclis-i maḳṣūdı:**-*ı*
Gazel 781
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İstek meclisi, murat meclisi.
3. Gāh sāḳīsi gehī sāġarı geh bādesi yoḳ
4. Görmedüm meclis-i maḳṣūdı tamām āmāde

meclis-i maʿnāda:
1. **meclis-i maʿnāda:**-*da*
Gazel 132
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mana meclisi.
11. Beyāża ẖāme-i zerle debīr-i ṣubḥ āmāde
12. ʿUtārid meclis-i maʿnāda müsvedde-nüvīsümdür

meclis-i münāfese-āmīz-i ʿālemüñ:
1. **meclis-i münāfese-āmīz-i ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 730
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alemin kindarlık meclisi.
11. Bu meclis-i münāfese-āmīz-i ʿālemüñ
12. Değmez neşāṭ-ı vuṣlatı ḥüzn-i vedāʿına

meclis-i nā-pāydārda:
1. **meclis-i nā-pāydārda:**-*da*
Gazel 700
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Fani, geçici meclis, dünya.
13. Nābī ko ıztırābı ki peymāne-i murād
14. Nevbetledür bu meclis-i nā-pāydārda

meclis-i raḥmete:
1. **meclis-i raḥmete:**-*e*
Gazel 883
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Rahmet meclisi.
23. Meclis-i raḥmete niyāz idecek
24. Ḳudretüm yoḳ günāhdan ġayrı

meclis-i rindān:
1. **meclis-i rindān:**
Gazel 217
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya işlerini önemsemeyen rintlerin meclisi, toplantısı.
1. Yekta güherüm meclis-i rindān ṣadefümdür
2. Mihr-i ṭarabum meykede beytüʾş-şerefümdür

meclis-i rindāna:
1. **meclis-i rindāna:**-*a*
Gazel 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rindler -dünyayı önemsemeyenler- meclisi.
5. Çün şām irişdi meclis-i rindāna sāḳīyā
6. Göster maḳām-ı ẖıdmet içün nice āftāb

2. **meclis-i rindāna:**-*a*
Gazel 727
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Dünya işlerini önemsemeyen rintlerin meclisi, toplantısı.
17. Sipihr meclis-i rindāna bürc-i nārīdür
18. Anuñçün āteş ile hem-naṣībdür lūle

meclis-i şeh-nāmeden:
1. **meclis-i şeh-nāmeden:**-*den*
Gazel 571
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tarihi olayların konuşulduğu sohbet meclisi.
3. Cāy-gīr olmış ẖayāl-i dil-berān bir gūne kim
4. Farḳ olınmaz dil muṣavver meclis-i şeh-nāmeden

meclis-i şerīfinden:
1. **meclis-i şerīfinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 11
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Yüce meclis, kutlu meclis.
39. Göñül müfāreḳatı meclis-i şerīfinden
40. Cerīde-i niʿam-ı ʿömrden ider mi ḥisāb

meclis-i taṣvīr:
1. **meclis-i tas̱vīr:**
Gazel 664
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Resim levhası.
9. Ol ḳadar mekr ü nifāḳ itmiş sirāyet ẖalka kim
10. Ḳorḳaram āmīziş itsün meclis-i tas̱vīr ile

2. **meclis-i taṣvīr:**
Kıt'a 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Resim levhası.
1. Ne ḥased var ne sefāhat ne nifāḳ ü ne cedel
2. Görmedüm bezm-i ṣafā meclis-i taṣvīr ḳadar

meclis-i vuṣlat:
1. **meclis-i vuṣlat:**
Gazel 696
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kavuşma meclisi.
11. Hicrān aña nisbetle ṣafā-baẖş-ı derundur
12. Ol meclis-i vuṣlat ki meşaḳḳat var içinde

meclis-i zühhāda:
1. **meclis-i zühhāda:**-*a*
Gazel 671
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kuru ibadetle meşgul kaba sofuların meclisi.
9. Uğrama meclis-i zühhāda ṣaḳın mestāne
10. Çekmesünler seni ṣahbā gibi istisḳāle

meclis-i züleyẖāʾda:
1. **meclis-i züleyẖāʾda:**-*da*
Gazel 702
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Züleyha'nın meclisi (Yusuf kıssasında geçen ve Yusuf'a aşık olup iftira atan Mısır azizinin eşi).
3. Turunc-ı ġabġabıdur āftāb-ı Kenʿānʾuñ
4. Ḫırāş-ı deste sebeb meclis-i Züleyẖāʾda

mecmaʿ-i ḥilm ü ḥayā vü edeb ü ʿilm ü veḳār:
1. **mecmaʿ-i ḥilm ü ḥayā vü edeb ü ʿilm ü veḳār:**
Kaside 15
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Merhamet, utanma, terbiye, ilim ve ağırbaşlılığın kitabı.
117. Mecmaʿ-i ḥilm ü ḥayā vü edeb ü ʿilm ü veḳār
118. Menbaʿ-ı fażl u kemāl u hüner u luṭf u kerem

mecmaʿ-ı ḳavseyn-i vücūb u imkān:
1. **mecmaʿ-ı ḳavseyn-i vücūb u imkān:**
Kaside 2
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **Ayet**
Allah'ın varlığı ile mahlukatın en yakın olduğu kesişme dairesi (Necm Suresinin 9. ayetinden iktibasen).
185. Sendedür mecmaʿ-ı ḳavseyn-i vücūb u imkān
186. Sensin ey nūr-ı ezel vāsıṭa-i Rabb u ʾibād

mecmaʿ-ı kerem u ʿiffet u ṣalāḥ:
1. **mecmaʿ-ı kerem u ʿiffet u ṣalāḥ:**
Tarih 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -

Dürüstlük, namusluluk ve cömertliğin toplandığı şahsiyet.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmışdı mecmaʿ-ı kerem u ʿiffet u ṣalāḥ

mecmūʿa:
1. **mecmūʿada:**-*da*
Gazel 550
Mısra: **4**
İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.
3. Nice güncīde olur nüh varaḳ-ı eflake
4. Ġayri mecmūʿada mesṭūr bulan eşʿārın

2. **mecmūʿaya:**-*y, -a*
Gazel 548
Mısra: **1**
İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.
1. İtme mecmūʿaya tevcīh-i naẓar gül var iken
2. Ney-zen-i kec-nigehi dinleme bülbül var iken

3. **mecmūʿa:**
Gazel 729
Mısra: **11**
İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.
11. Gāh mecmūʿa gibi ḳoynına kor gāh baḳar
12. Dil viren kimse yañılmaz ʿulemā-zādelere

mecmūʿa yapdursa:
1. **mecmūʿa yapdursa:**-*sa*
Gazel 741
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiir mecmuası derlemek, cönk tertip etmek.
13. Ne gūne şiʿrle tezyīn ider ser-levḥasın Nābī
14. Bu şiʿri görmeyen mecmūʿa yapdursa heveslerle

mecmūʿa-i āsār:
1. **mecmūʿa-i ās̱ār:**
Gazel 680
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Eserlerin toplandığı defter/kitap.
13. Kimdür anı cemʿ eyleyecek bir daḫı Nābī
14. Mecmūʿa-i ās̱ār perākende ḳalursa

mecmūʿa-i eczā:
1. **mecmūʿa-i eczā:**
Kaside 1
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Kısımların (faydalı ve zararlı) topluluğu.
75. Olur ẓāhir ṭıbāʿa nisbet ancaḳ nefʿ ile ẓarrı
76. Egerçi nefʿ u ẓarrı muḫtevī mecmūʿa-i eczā

mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan:
1. **mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan:**
Gazel 699
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Söz ustalarının defterleri, şairlerin divanları.
15. Ol gūne zebān-zed sözi kim bulmaġa ḳādir
16. Mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan cümlesi elde

mecmūʿa-i eşʿār-ı ehl-i ʿaşḳdur:
1. **mecmūʿa-i eşʿār-ı ehl-i ʿaşḳdur:**-*dur*
Tarih 46
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşk erbabının şiir defteri.
3. Gūyiyā mecmūʿa-i eşʿār-ı ehl-i ʿaşḳdur
4. Mū-şikāfānun sebebdür nice güft ü gūyına

mecmūʿā-i ġamuñ:
1. **mecmūʿā-i ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 780
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gam defteri.
11. Döndüm ḫamīde-ḳadd ü siyeh ser-nüvişt ile
12. Mecmūʿā-i ġamuñ varaḳ-ı intiḫābını

mecmūʿa-i ḥakkāke:
1. **mecmūʿa-i ḥakkāke:**-*e*
Gazel 66
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Taş ve maden kazıyan sanatkarın defteri.
5. Dile resm itmeden naḳş-ı ḫayālin gördügi şuḫuñ
6. Derūn-ı pür-heves mecmūʿa-i ḥakkāke dönmişdür

mecmūʿa-ı ʿilm ü ʿamel ü ḥilm ü ṣadāḳat:
1. **mecmūʿa-ı ʿilm ü ʿamel ü ḥilm ü ṣadāḳat:**
Tarih 121
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
İlim öğrenip onunla etme, yumuşak huyluluk ve içten bağlılığın toplandığı kitap.
39. Olmış ḳalem-i ḳudret ile nüsḫa-i ẕātı
40. Mecmūʿa-ı ʿilm ü ʿamel ü ḥilm ü ṣadāḳat

mecmūʿa-i ʿirfān:
1. **mecmūʿa-i ʿirfān:**
Gazel 609
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Erdem kitabı.
11. Nābiyā tāze naẓīre disün erbāb-ı suḫan
12. Rūy-ı ḫaṭ-āvere mecmūʿa-i ʿirfān dönsün

mecmūʿa-i kemāl:
1. **mecmūʿa-i kemāl:**
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Olgunluk kitabı.
9. İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ
10. Kʾitmiş Ḫudā vücūdını mecmūʿa-i kemāl

mecmūʿa-i maġnisāʾya:
1. **mecmūʿa-i maġnisāʾya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Manisa şehrinin kitabı.
21. Olmış ol ẕāt-ı hünermend medār-ı zīnet
22. Levḥa-i zer gibi mecmūʿa-i Maġnisāʾya

mecmūʿa-i meḥāsin-i aḫlāḳ:
1. **mecmūʿa-i meḥāsin-i aḫlāḳ:**
Kaside 20
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Güzel ahlak kitabı.
55. Gencīne-i maʿārif-i esrār sīnesi
56. Mecmūʿa-i meḥāsin-i aḫlāḳ ḫilḳati

mecmūʿa-i menāsık-ı züvvār:
1. **mecmūʿa-i menāsık-ı züvvār:**
Gazel 100
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İnsanların öğrendiği manevi bilgileri birlikte uyguladıkları pratik yapma mekanı.
13. Taḥṣīlgāh-ı mesʾele-i fenn-i rāzdur
14. Mecmūʿa-i menāsık-ı züvvār Kaʿbeʾdür

mecmūʿa-i mürüvvetdür:
1. **mecmūʿa-i mürüvvetdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **205**
Kelime Tipi: -
İnsaniyet, mertlik, yiğitlik abidesi.
205. Ẕātı mecmūʿa-i mürüvvetdür
206. Ser-be-ser nüsḫa-i saḫāvetdür

mecmūʿa-i stānbul:
1. **mecmūʿa-i stānbul:**
Gazel 846
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İstanbul mecmuası (İstanbul şehri bağlamında).
3. Ḥakk itdi nevk-i gizlik-i āteş-dem-i ḳader
4. Mecmūʿa-i Stānbul içinde nişānemi

mecmūʿa-i ümīd:
1. **mecmūʿa-i ümīd:**
Gazel 587
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümit kitabı.
3. Evrāḳın en ṣoñ eyleyecek çerḫ tār ü mār
4. Mecmūʿa-i ümīd ḳo şīrāzelenmesün

mecmuʿa-i ümmīd:

1. **mecmuʿa-i ümmīd:**
Gazel 688
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Umut defteri/kitabı.
9. Nābī nice idrāk olunur maʿnī-i maķṣūd
10. Mecmuʿa-i ümmīd perākende ķalursa

mecmūʿ-ı selāṭīn:

1. **mecmūʿ-ı selāṭīn:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Sultanların yekünü, toplamı.
95. Bu şeref ķangı diyāruñ şehine oldı naṣīb
96. Kʾideler ismine mecmūʿ-ı selāṭīn tevķīr

mecnūn:

1. **mecnūnʾun:**-*un*
Gazel 618
Mısra: **3**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
3. Beķā-yı sūziş-i ʿuşşāķı işʿār itdi Mecnūnʾun
4. Çıķan sünbül-ṣıfat dūd-ı dili ḫāk-i mezārından

2. **mecnūnʾa:**-*a*
Gazel 661
Mısra: **8**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
8. Gördüġümde ḫᵛābda Ferhādʾa da Mecnūnʾa da
7. Siz esīr-i ʿaşķ-ı zensüz diyü itdüm serzeniş

3. **mecnūnlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 682
Mısra: **3**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
3. ʿAķlına Mecnūnlaruñ taḥsīn ki ketm-i rāz idüp
4. Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese

4. **mecnūn:**
Gazel 795
Mısra: **3**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaķ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

5. **mecnūnʾı:**-*ı*
Gazel 873
Mısra: **14**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
13. Ten-i ʿuryānumı taʿbīr idemez kimse benüm
14. Nābiyā kimse libāsa ķoyamaz Mecnūnʾı

6. **mecnūn:**
Gazel 875
Mısra: **10**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
9. Benüm ṭutdı zemīn ü āsmānı şöhret-i ʿaşķum
10. Egerçi deşti Mecnūn Bīsütūnʾı kūh-ken ṭutdı

7. **mecnūnlaruz:**-*lar, -uz*
Gazel 333
Mısra: **3**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
3. Mecnūnlaruz meskenümüz bādiyelerdür
4. Sevdā vü ġamuñ ehli ile dest-be-destüz

8. **mecnūn:**
Kaside 1
Mısra: **166**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ķābil-i inkār
166. Meġer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

9. **mecnūn:**
Gazel 217
Mısra: **4**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
3. Ḫāṣ itdi cünūnı baña sulṭān-ı maḥabbet
4. Bu manṣıb-ı maʿkūlde Mecnūn selefümdür

10. **mecnūn:**
Gazel 344
Mısra: **3**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
3. ʿĀşıķuñ siḥr ü füsūniyle idermiş Mecnūn
4. Vādī-i mekrde ol ġamze-i cādū ne imiş

mecnūn olanuñ:

1. **mecnūn olanuñ:**-*an, -uñ*
Gazel 657
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Leyla ve Mecnun hikayesinde Kays'ın Mecnun adını alması II delirmiş olmak.
13. Bend ṭutmaz nigeh-i yār ile Mecnūn olanuñ
14. Ola zencīri meġer ḥalka-i çeşm-i āhū

mecnūn-ı ḥayret:

1. **mecnūn-ı ḥayret:**
Gazel 218
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şaşkınlıktan çıldırmış.
7. Nice Mecnūn-ı ḥayret olmayayum
8. Perdedār-ı cemāl rāzumdur

mecnūn-ı melāmet-zededür:

1. **mecnūn-ı melāmet-zededür:**
Gazel 307
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kınanmış deliler.
7. Erbāb-ı fenā pīrahen-i ṣabrı ider çāk
8. Mecnūn-ı melāmet-zededür cāmeye ṣıġmaz

mecnūnveş:

1. **mecnūnveş:**
Tarih 82
Mısra: **45**
Leyla'ya olan aşkından dolayı çölllere düşen Mecnun gibi.
45. Kimisi didi çerḫi Mecnūnveş
46. Dāġdār itdi firķat-ı Leylā

mecrā:

1. **mecrā:**
Tarih 122
Mısra: **16**
Suyun akacak yolu, yatağı, mahal-i cereyân.
15. İdüp iʿmāl ḥafr u ḫarķ ile yek-dīgere peyvend
16. Derūn-ı sengden icrāya taḫsīl eyledi mecrā

mecrā-yı digerdendür:

1. **mecrā-yı digerdendür:**-*den, -dür*
Gazel 93
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Başka bir yol.
9. Bu taʿbīrāt vüsʿinde degüldür ḳuvvet-i ṭabʿuñ
10. Bu feyż-i maʿnevī Nābīʾye mecrā-yı digerdendür

mecrā-yı eşk-i çeşm:
1. **mecrā-yı eşk-i çeşm:**
Gazel 377
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gözden akan yaşların mecrası, yolu.
11. Min- baʿd sūz-ı sīne vü mecrā-yı eşk-i çeşm
12. Ḳındil-i cāna virdi żiyā revġan-ı ferāġ

mecrā-yı ferāḫı:
1. **mecrā-yı ferāḫı:**-*ı*
Gazel 870
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Açık ve geniş yer, ferah yer.
9. Ḳoma mecrā-yı ferāḫı heves-i rifʿat ile
10. Düşme ṭār yirlere fevvāredeki āb gibi

mecrā-yı feyż:
1. **mecrā-yı feyż:**
Kaside 28
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
İlham kaynağı.
45. Hemān ele ḳalem al cūş-ı feyżi seyr eyle
46. Ḳıyās itme ki mecrā-yı feyż mesneddür

meczūb-ı ilāhī:
1. **meczūb-ı ilāhī:**
Tarih 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Allah'ın meczubu, delisi.
7. Faḳīr āmāde idüm rūzenüñ rūz-ı nuḫustında
8. Ki bu vażʿı o meczūb-ı İlāhī iḫtirāʿ itdi

meczūm:
1. **meczūmdur:**-*dur*
Gazel 759
Mısra: **3**
Cüzam hastalığına yakalanmış olan, cüzamlı.
3. Niyāzum yāre teʾs̱īr itmemek meczūmdur ancaḳ
4. Ġaraz-peydāyī-i ḥüsn-i ḫafīdür infiʿālinde

med:
1. **med:**
Gazel 714
Mısra: **8**
Med işareti (med işareti gibi olan duman).
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

2. **meddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **2**
Elif (آ)’i uzun okumak için üstüne konulan işaret.
1. Elif ki encümen-i ḥarfde ser-āmeddür
2. Per-i Hümā-yı saʿādet serindeki meddür

medār:
1. **medārın:**-*ın*
Gazel 328
Mısra: **8**
Sebep.
7. Derkinde bezm-i dehrüñ erbāb-ı bezm ḫayrān
8. Bu gerdişüñ medārın peymāneler de bilmez

2. **medārından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 1
Mısra: **135**
Eşik.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ḫurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hem-per-ı ʿAnḳā

3. **medārdur:**-*dur*
Gazel 437
Mısra: **2**
Neden, sebep, vasıta II Dayanak, yardımcı.
1. Sīmden cūy-bārdur kemerüñ
2. Ehl-i ʿaşḳa medārdur kemerüñ

4. **medār:**
Kaside 10
Mısra: **74**
Neden, sebep, vasıta II Dayanak, yardımcı.
73. Ḫudā-yı ʿazze ve cell āstānuñ itmiş iken
74. Niyāz ehline merciʿ ḥuṣūl-i kāma medār

medar itmek:
1. **medar itmek:**-*mek*
Kaside 24
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olmak, yararı dokunmak.
105. Seni ḫalḳ eylemeden ḳaṣdi cenāb-ı Ḥaḳḳʾuñ
106. Ḳuvvet-i dīne medar itmek içünmiş ḥaḳḳā

medār olmayıcaḳ:
1. **medār olmayıcaḳ:**-*mayıcaḳ*
Gazel 586
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, yardımcı olmak, yardımı dokunmak.
11. Sūziş-i sīnemi teskīne medār olmayıcaḳ
12. Gülşenüñ farḳı ne bī-dil-ber ü mey gülḫandan

medār-ı efkār ola:
1. **medār-ı efkār ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Düşünmeye hayal etmeye sebep olmak.
23. Bā-ḫuṣūṣ ola medār-ı efkār
24. Midḥat-ı ḥilye-i aṣḥāb-ı kibār

medār-ı emn-i cihānsın:
1. **medār-ı emn-i cihānsın:**-*sın*
Kaside 7
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Cihan asayişinin sebebi.
175. Medār-ı emn-i cihānsın farīżadur olmaḳ
176. Duʿāna aġleb-i evḳāt-ı müʾminīn maḥṣūr

medār-ı faḫr ider oldı:
1. **medār-ı faḫr ider oldı:**-*dı*
Gazel 838
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gururlanmaya vesile etmek.
9. Medār-ı faḫr ider oldı efāżıl-ı eyyām
10. Kühen ḳalıblu edālar ki ḳıṣṣa-ḫᵛānuñ idi

medār-ı ḥüsn-i naẓar olsun:
1. **medār-ı ḥüsn-i naẓar olsun:**-*sun*
Tarih 142
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
İltifat eden bakışlara muhatap olmak.
27. Nābī-i nā-tüvāna da ey ṣadr-ı kām-baḫş
28. Olsun medār-ı ḥüsn-i naẓar sancaḳ-ı şerīf

medār-ı īcād olmışdı:
1. **medār-ı īcād olmışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 2
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Yaratılma sebebi olmak.
71. Girmedin kisve-i terkībe vücūd-ı pāki
72. Ẕātı olmışdı mevālīde medār-ı īcād

medār-ı īḳād:
1. **medār-ı īḳād:**
Kaside 2
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Yanmasına sebep.
67. Nūrı ārāyiş-i ḳandil-i serā-perde-i Ḥaḳḳ
68. Pertevi nāʿire-i ḥubba medār-ı īḳād

medār-ı istisʿād oldı:
1. **medār-ı istisʿād oldı:**-*dı*
Kaside 14

Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Uğurlu sayma vesilesi olmak.
13. Cihān-ı köhneye oldı bu neşʾe māye-i nāz
14. Sipihre oldı bu müjde medār-ı istisʿād

medār-ı kārum:
1. **medār-ı kārum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **402**
Kelime Tipi: -
Geçimini sağlayacak iş, meşguliyet.
401. Vaṭana varsam iktidārum yoḳ
402. Bunda ṭursam medār-ı kārum yoḳ

medār-ı micmer-i ʿud-ı eserdür:
1. **medār-ı micmer-i ʿud-ı es̱erdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Öd ağacı buhurdanlığından güzel kokular yayılmasının sebebi.
13. Dimaġ āşufte-i ʿaşḳun meşāmın itmege taʿṭir
14. Medār-ı micmer-i ʿud-ı es̱erdür ḥalḳa-i tevḥīd

medār-ı neşv ü nemā:
1. **medār-ı neşv ü nemā:**
Kaside 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Büyüyüp gelişmesine, filizlenip sepilmesine sebep.
25. Çemenistān-ı bihişte seḥāb-ı feyżündür
26. Medār-ı neşv ü nemā yā Muḥammed-i ʿArabī

medar-ı taʿmīr:
1. **medar-ı taʿmīr:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Onaran, tamir eden.
19. Didüm ey levḥa-nüvīsān-ı debistān-ı hüner
20. Ey mebānī-i meʿānīye medar-ı taʿmīr

medār-ı tezyīn ola:
1. **medār-ı tezyīn ola:**-*a*
Gazel 608
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süsleme malzemesi olmak.
11. Olma ol gūne ki dil-gīr olup eṭvāruñdan
12. Nükte-i ẓemmüñ ola bezme medār-ı tezyīn

medār-ı zīnet olmış:
1. **medār-ı zīnet olmış:**-*mış*
Kaside 23
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Süslenmesine vesile olmak, süsü olmak.
21. Olmış ol ẕāt-ı hünermend medār-ı zīnet
22. Levḥa-i zer gibi mecmūʿa-i Maġnisāʾya

medāric-i füṣeḥā:
1. **medāric-i füṣeḥā:**
Kaside 3
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Güzel, açık ve düzgün söz söyleyenlerin/yazanların merdiveni.
57. Degül resīde pesīn-pāye-ı ʿibāretüñe
58. Medāric-i füṣeḥā yā Muḥammed-i ʿArabī

medāris:
1. **medārisde:**
Gazel 159
Mısra: **15**
Medreseler.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̱ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

medāyīh:
1. **medāyīh:**
Tarih 103
Mısra: **11**
Övme, övgü.
11. Selātine sezā gerçi medāyīh bī-nihāyetdür
12. Berī olmaz ve līkin lafẓ-ı ẓıllullāh ile hem-pā

medāyiḥ-nigār-ı maġnīsā:
1. **medāyiḥ-nigār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Manisa övgülerine bakan (Övgülerden dolayı Manisayı merak eden, görmek isteyen bağlamında).
41. Gelüp o feyż-i nefesden temevvüce yem-i şevḳ
42. Lisānum oldı medāyiḥ-nigār-ı Maġnīsā

medāyīḫ-nisār-ı maġnīsā:
1. **medāyīḫ-nis̱ār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Manisa övgülerini saçan, Manisayı öve öve bitiremeyen.
35. Maḥaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ʿizz ü devletle
36. Olup zebānı medāyīḫ-nis̱ār-ı Maġnīsā

medd:
1. **medd:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Harekenin uzun okunacağını gösteren işaretin adı.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü şīt anuñ tenvīnidür

medd eyleye:
1. **medd eyleye:**-*y, -e*
Kaside 15
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
Uzatmak.
213. Ḥak taʿāla o ḳadar ʿömrini medd eyleye kim
214. İrmeye yüz yıla dek dāmenine cezr-i herem

2. **medd eyleye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Uzatmak.
85. Allāh muʿammer ide ẕātın
86. Medd eyleye rişte-i ḥayātın

medd-i bāʿ eylemezse:
1. **medd-i bāʿ eylemezse:**-*mez, -se*
Gazel 370
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kulaç atmak, kurtarmak için el uzatmak.
17. Yā Resūlallāh ḳuluñ Nābī ġarīk-i nār olur
18. Aña keştībān-ı luṭfuñ eylemezse medd-i bāʿ

medd-i dāmān itmezdi:
1. **medd-i dāmān itmezdi:**-*mez, -di*
Rübai 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Etek uzatmak.
1. Olmazdı tıbāk-ı çerḫ-i mīnā gerdān
2. İtmezdi bisāt-ı ḫāk medd-i dāmān

medd-i nefes eyler:
1. **medd-i nefes eyler:**-*r*
Gazel 336
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Soluğunu uzatmak.
1. Ne ḳadar eyler ise nālelerüm medd-i nefes
2. Yine andan daḫı bālāter olur ḳadd-i nefes

medd-i ṭınāb eyledi:
1. **medd-i ṭınāb eyledi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Çadır kurmak.
21. Mā-ḥaṣal cūş-ı ġurūr leşker-i pindār ile
22. Tā Ṭuna sahillerinde eyledi medd-i ṭınāb

medd-i ṭınābı:
1. **medd-i ṭınābı:**-*ı*
Tarih 121
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Çadırı kazığa bağlayan ipin uzunluğu.

19. Evtādları zaḫm-zen-i sīne-i aʿdā
20. Her medd-i ṭınābı reg-i ebdān-ı metānet

medd-i yed-i ṣubḥı:
1. **medd-i yed-i ṣubḥı:***-ı*
Gazel 562
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sabahın elinin uzunluğu.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i ṣubḥı tehī ṣanma
6. Ṣanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

medd-i zebāna:
1. **medd-i zebāna:***-a*
Gazel 866
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dil uzatma.
15. Ebr itdi rişte-i keremin öyle ʿām kim
16. Medd-i zebāna ḳudret-i fevvāre ḳalmadı

meded:
1. **mededinden:***-i, -n, -den*
Gazel 574
Mısra: **8**
Yardım, ihsan dileme ifade eden söz.
7. Ḳādir mi ide mezraʿa-i safḥayı sīr-āb
8. Feyż almayıcaḳ ḫāme midāduñ mededinden

2. **meded:**
Gazel 740
Mısra: **1**
Yardım, ihsan dileme ifade eden söz.
1. Ġaybdandur meded enfāsa derūn maḫzen ise
2. İder enfās-ı taṣarruf dehen ābisten ise

3. **meded:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **347**
Yardım, ihsan dileme ifade eden söz.
347. Yā İlāhī baña meded senden
348. Luṭf u iḥsān-ı bī-ʿaded senden

4. **meded:**
Gazel 582
Mısra: **1**
Aman eyvah II yardım, lutuf.
1. Defʿ eyle meded sākī bu derd-i seri benden
2. Geh gāh dirīġ eyleme bir sāġarı benden

5. **meded:**
Gazel 845
Mısra: **8**
Yardım isteme sözü. Günümüzdeki "imdat" sözcüğünün karşılığı.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ḫāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

6. **meded:**
Gazel 564
Mısra: **11**
Yardım isteme sözü. Günümüzdeki "imdat" sözcüğünün karşılığı.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

7. **meded:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **506**
Yardım isteme sözü. Günümüzdeki "imdat" sözcüğünün karşılığı.
505. Beni de eyleme kapuñdan red
506. Meded ey āṣaf-ı kerīm meded

8. **meded:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **506**
Yardım isteme sözü. Günümüzdeki "imdat" sözcüğünün karşılığı.
505. Beni de eyleme kapuñdan red
506. Meded ey āṣaf-ı kerīm meded

9. **meded:**
Gazel 588
Mısra: **12**
Yardım, ihsan dileme ifade eden söz.
11. Bir vech ile yaḳışmaz aña kār u bār-ı ġam
12. Dīvāne dil meded yañılup ʿaḳil olmasun

10. **meded:**
Kaside 13
Mısra: **157**
Yardım, ihsan dileme ifade eden söz.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

meded eyle:
1. **meded eyle:**
Gazel 300
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Medet etmek, yardımcı olmak.
7. Ey kāfile-sālār-ı ḥaḳīḳat meded eyle
8. Güm-kerde rehüz pey-rev-i bāng-i ceresüz biz

meded ide:
1. **meded ide:***-e*
Gazel 347
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etmek, imdada yetişmek.
11. Meded güşāyiş-i bāb-ı selām ide yoḫsa
12. İmām-ı bed-nefese iḳtidā ne müşkil imiş

meded itmeyicek:
1. **meded itmeyicek:***-me, -y, -icek*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek.
145. İtmeyicek ṣāḥib-i sāye meded
146. Sāye ne ḳadar ki ide nīk ü bed

meded kıldı:
1. **meded kıldı:***-dı*
Tarih 133
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.
27. Ḳıldı İslāma meded taḳviye-i Rabbānī
28. Din ü devlet yeñiden buldı ʿuluvv-ı ṣānı

meded yoḳ:
1. **meded yoḳ:**
Gazel 203
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Fayda, yardım yok.
13. Yoḳ fetḥe meded niyyet iderlerse de Nābī
14. Gencīne-i iḳbāl muṭalsam ne virürler

meded-ḫᵛāh-ı midād olmadadur:
1. **meded-ḫᵛāh-ı midād olmadadur:***-mada, -dur*
Gazel 110
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mürekkepten yardım beklemek.
9. Şevḳ-i taḥrīr-i sevād-ı ḫaṭ-ı cānāne ile
10. Nābīyā ḫāme meded-ḫᵛāh-ı midād olmadadur

meded-i çāpük-res:
1. **meded-i çāpük-res:**
Tarih 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anında yardım eden, yardıma en hızlı yetişen.
1. Her kimüñ itse cihād āletine ṭabʿı heves
2. Ele girmez tüfekāsā meded-i çāpük-res

mededkār olmasa:
1. **mededkār olmasa:***-ma, -sa*
Kaside 1
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Yardımcı/yardım eden olmak.
167. Eger kim ism-i Settāruñ mededkār olmasa luṭfı
168. İderdük iḳtiżā evvel ḳademde olmaġı rüsvā

mededkār-ı istiḳāmet-i ḥüsn olur:
1. **mededkār-ı istiḳāmet-i ḥüsn olur:***-ur*
Gazel 543
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Güzellik istikametinin/düzgünlüğünün yardım edeni olmak.
5. Kec olsa her ne ḳadar ebrū-yı muʿanber-i yār
6. Olur o deñlü mededkār-ı istiḳāmet-i ḥüsn

mededkārī-i tevfīḳ-i ilāhiyle:
1. **mededkārī-i tevfīḳ-i ilāhiyle:**-*y, -le*
Kaside 1
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
Allah'ın muvaffak eden yardımı.
197. Bi-ḥamdiʾllāh mededkārī-i tevfīḳ-i İlāhiyle
198. Bu ṣuretde ḫırāmān oldı bu dūşīze-i ḥasnā

meded-res:
1. **meded-reslik:**
Gazel 316
Mısra: **8**
Yardım etme, iyilik.
7. Tende sūrāh-ı sitem lebde nevā-yı iʿcāz
8. Mürde-i cehle meded-reslik içün ṣūruz biz

meded-res olmasa:
1. **meded-res olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, yardımcı olmak.
13. Nesīm-i ʿāfiyetüñ desti şell olur Nābī
14. Meded-res olmasa tedbīrine ṣafā-yı Ḥaleb

medfūn:
1. **medfūn:**
Tarih 104
Mısra: **55**
Toprağa gömülmüş, defnedilmiş.
55. Bu ḫākde medfūn idügi cism-i şerīfi
56. Olınmış idi bir nice tārīḫde īmā

medfūn olmış:
1. **medfūn olmış:**-*mış*
Tarih 127
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Defnedilmek, gömülmek.
71. Ḫāk-i mülkinde ne gūne şehün olmış medfūn
72. Beden-i aḳdes-i cān-perver-i maḥbūb-ı Ḫudā

medḥ:
1. **medḥüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 608
Mısra: **19**
Övme, övgü.
19. Olma ol gūne ki medḥüñle ola şöhret-yāb
20. Bulduğı şaḫṣa ide terk-i s̱enānı telḳīn

2. **medḥde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **214**
Övme, övgü.
213. Ẓāhirinden ṭolaşur dāʾire-i rifʿatinüñ
214. Medḥde muʿcizeñüñ vaṣfın idenler taʿdād

3. **medḥüne:**-*ü, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **318**
Övme, övgü.
317. Seni kim medḥ ide biʾẕ-ẕāt Ḫudāvend-i Ġanī
318. Medḥüne ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

4. **medḥe:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **98**
Övme, övgü.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

5. **medḥüni:**-*ün, -i*
Kaside 9
Mısra: **135**
Övme, övgü.
135. Umaram olmağıla medḥüni şāmil sözümi
136. Halḳ ārāyīş-i mecmūʿa-i cān eyleyeler

6. **medḥden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **171**
Övme, övgü.
171. Medḥden kevkebe-i şöhreti müstaġnīdür
172. Elli yıldan berü memdūḥdur ol faḫr-i kirām

7. **medḥe:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **167**
Övme, övgü.
167. Medḥe muḥtāc mı ol āṣaf-ı dehr-ārā kim
168. Ola perverde-i dergāhı meşāhīr-i enām

8. **medḥe:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **169**
Övme, övgü.
169. Medḥe muḥtāc olan oldur ki olup tāze-ẓuhūr
170. Nām u sānı ola minnet-keş-i taʿrif-i enām

9. **medḥüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 13
Mısra: **177**
Övme, övgü.
177. O suḫan kim olan mażmūnı tehī medḥüñden
178. Hāmenüñ pāyına terkībi olur ḫalḳa-i dām

10. **medḥüñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 14
Mısra: **107**
Övme, övgü.
107. Sen ol vezīr-i cihān-gīrsin ki medḥüñdür
108. Zamāne ḫalḳına şimdi ḫulāṣa-i evrād

11. **medḥ:**
Kaside 15
Mısra: **177**
Övme, övgü.
177. Medḥ içün saña ḳaṣīde dimenüñ farḳı mı var
178. Eylemekden bir içim ṣuyı nis̱ār-ı ser-i yemm

12. **medḥ:**
Kaside 15
Mısra: **206**
Övme, övgü.
205. Yitişür saña düşen ḫayr duʿādur Nābī
206. Saña bigāne gelür medḥ ü s̱enā nā-maḥrem

13. **medḥüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 15
Mısra: **176**
Övme, övgü.
175. Medḥüñ itdükçe çıḳar cümle beyān-ı vākiʿ
176. Bulamaz medḥüñe şāyān diyecek söz ādem

14. **medḥümde:**-*üm, -de*
Kaside 18
Mısra: **40**
Övme, övgü.
39. Līk Allāh bu daʿvāma benüm şāhiddür
40. Yoḳ bu medḥümde benüm ẕerre ḳadar būy-ı riyā

15. **medḥinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 20
Mısra: **90**
Övme, övgü.
89. Aña lisān-ı ḥāl gerekdür ki ʿarż ide
90. Medḥinden iktisāb olunan vecd ü ḥāleti

16. **medḥine:**-*i, -n, -e*
Kaside 24
Mısra: **131**
Övme, övgü.
131. Medḥine ḳuvvet-i ṭabʿuñ yoġ ise ey Nābī
132. Saña devlet bu yiter kim idesin ḫayr duʿā

17. **medḥüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 24
Mısra: **125**
Övme, övgü.
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıḳ-ı taḥsīn olacaḳ ḥüsn-i edā

18. **medḥe:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **258**
Övme, övgü.

257. Sen bu deñlü zamāndur ey Nābī
258. Medḥe ṣarf eyledüñ dür-i nābı

19. **medḥe:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **291**
Övme, övgü.
291. Medḥe ṣarf eyledüñ bu deñlü edā
292. İtmedün yine medḥin istīfā

20. **medḥin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **292**
Övme, övgü.
291. Medḥe ṣarf eyledüñ bu deñlü edā
292. İtmedün yine medḥin istīfā

21. **medḥüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Tarih 16
Mısra: **75**
Övme, övgü.
75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾhīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīḫ eylemek gūyā

22. **medḥine:**-*i, -n, -e*
Tarih 39
Mısra: **16**
Övme, övgü.
15. Ḥüsninüñ vaṣfına emvācı sütūr-ı taḥrīr
16. Ṭarḥınuñ medḥine māhīsi zebān-ı gūyā

23. **medḥi:**-*i*
Tarih 134
Mısra: **2**
Övme, övgü.
1. Zihī ḳaṣr-ı dil-ārā cāygāh-ı rūḥ-baḫşā kim
2. Zebān-ı ḫāme ile ḥüsninün mümkin degül medḥi

medḥ eylemesüñler:
1. **medḥ eylemesüñler:**-*me, -süñ, -ler*
Kaside 24
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Methetmek, övmek.
121. Seni medḥ eylemesüñler kimi medḥ itsüñler
122. Naẓm-sencān-ı cihān nükteverān-ı dünyā

medḥ eyler:
1. **medḥ eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Methetmek, övmek.
27. Budur ümmīd Ḫudāʾdan Nābī
28. Kim ki medḥ eyler ise aṣḥābı

medḥ ide:
1. **medḥ ide:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **317**
Kelime Tipi: -
Methetmek, övmek.
317. Seni kim medḥ ide biʾẕ-ẕāt Ḫudāvend-i Ġanī
318. Medḥüne ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

medḥ itmede:
1. **medḥ itmede:**-*mede*
Kaside 24
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Methetmek, övmek.
119. Ḫayr-maḥż olmaġ ile ẕāt-ı şerefnāküñ olur
120. Seni medḥ itmede mecbūr gurūh-ı şuʿarā

medḥ itsüñler:
1. **medḥ itsüñler:**-*süñ, -ler*
Kaside 24
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Övmek.
121. Seni medḥ eylemesüñler kimi medḥ itsüñler
122. Naẓm-sencān-ı cihān nükteverān-ı dünyā

medḥ ü s̱enā eyle:
1. **medḥ ü s̱enā eyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söylemek, övmek, yüceltmek.
115. İtmesün nār-ı ḥaşr āzürde
116. Olmasun berg-i cismi efsürde

medḥ ü s̱enādan:
1. **medḥ ü s̱enādan:**-*dan*
Kaside 2
Mısra: **309**
Kelime Tipi: -
Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söylemek. Övmek.
309. Saña ne medḥ ü s̱enādan müteʿālīsin sen
310. İder ancaḳ bu ḳasīdem melekūt ehlini şād

medḫal:
1. **medḫali:**-*i*
Gazel 430
Mısra: **20**
Müdahale, karışma.
19. Ẕātī gerek kemāl ü hüner yoḫsa Nābiyā
20. ʿİlm ü hünerde medḫali yoḳdur kıyāfetüñ

2. **medḫali:**-*i*
Gazel 433
Mısra: **4**
Müdahale, karışma.
3. Lāzım gelürdi serv ü çenār ola mīvedār
4. Fażl ü hünerde medḫali olsa ḳıyāfetüñ

3. **medḫali:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **259**
Müdahale, karışma.
259. Kimsenüñ medḫali yoḳ kendi ṣanīʿamdandur
260. İtdügüm cürm ü ḫaṭā kendü elümden feryād

medḫal bulur:
1. **medḫal bulur:**-*ur*
Gazel 52
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dahil olma yolunu bulmak. girmek.
11. Yine medḫal bulur āmīziş-i gerd-i teşviş
12. Olsa da zād-ı tevekkülle pür-enbān-ı ümīd

medḥal-i iḳbāl:
1. **medḥal-i iḳbāl:**
Tarih 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun giriş yeri.
11. Birisi mahrec-i ġam biri medḥal-i iḳbāl
12. İki derīçesinüñ ḥikmeti budur gūyā

medḫali olaydı:
1. **medḫali olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 775
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Bir işte eli olmak, müdahelesi olmak,.
21. Tenezzül itmezdi kāse-i zer-kārdan ġayre
22. Meyüñ Nābī olaydı medḫali saġar husūsında

medḥali olmazsa:
1. **medḥali olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 825
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir işte eli olmak, müdahelesi bulunmak.
1. Olmazsa da ne deñlü icābetde medḥali
2. Miftāḥ-ı āh açar yine bāb-ı muḳaffeli

medḥal-i ẓulm:
1. **medḥal-i ẓulm:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Zulüm kapısı.
15. Açıldı bāb-ı ʿadālet derīçe-i inṣāf
16. Ḳapandı medḥal-i ẓulm u girīve-i bīdād

medḥ-i evṣāfını:
1. **medḥ-i evṣāfını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 130
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Özelliklerinin vasfının medhi.
5. O ḳadar ḥüsn-i sülūk eyledi kim devletde
6. Medḥ-i evṣāfını vird eyledi aʿlā ednā

medḥ-i ḫidīv-ı ʿālemdür:

1. **medḥ-i ḫidīv-ı ʿālemdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **280**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarının övgüsü.
279. Es̱erüñ ʿāleme müsellemdür
280. Cümle medḥ-i ḫidīv-ı ʿālemdür

medḥ-i māh-ruhāndur:
1. **medḥ-i māh-ruhāndur:**-*dur*
Gazel 291
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü güzelleri övme.
11. Yā medḥ-i māh-ruhāndur ya zemm-i vażʿ-ı raḳīb
12. Ziyād ola dinecek ber-güẕārı biz bilürüz

medḥ-i temkīnini:
1. **medḥ-i temkīnini:**-*i, -n, -i*
Kaside 9
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Ölçülü övgü.
83. Medḥ-i temkīnini kim boynuna aldı devrān
84. Āferīn himmet-i gerdūna ki bu bārı çeker

medḥ-serāyān-ı derūñden:
1. **medḥ-serāyān-ı derūñden:**-*ūñ, -den*
Kaside 2
Mısra: **308**
Kelime Tipi: -
Kapında sana naat yazan şairler.
307. Ben kimüm yā benüm ol rütbe ne ḥaddümdür kim
308. Olunam medḥ-serāyān-ı derūñden taʿdād

medḫūl:
1. **medḫūl:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Dile düşmüş.
1. Herkes o şehüñ bezmine mevṣūl degüldür
2. Ḫalvetgeh-i vaṣlı ḳatı medḫūl degüldür

medḥüñ itdükçe:
1. **medḥüñ itdükçe:**-*dükçe*
Kaside 15
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Medhini etmek, övmek.
175. Medḥüñ itdükçe çıḳar cümle beyān-ı vākiʿ
176. Bulamaz medḥüñe şāyān diyecek söz ādem

medḥüñ itmek:
1. **medḥüñ itmek:**-*mek*
Tarih 16
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Medhini etmek, övmek.
77. Baña farż idi medḥüñ itmek illā cümleden evvel
78. Ki çoḳ luṭf u mürüvvet görmişüm senden Ḫudādānā

medhūş:
1. **medhūşın:**-*ın*
Gazel 573
Mısra: **14**
Dehşete düşmüş, şaşkına dönmüş.
13. ʿAḳlın aldırmış iki māhveşüñ beyninde
14. Görmedük ʿāşıḳuñ āyine ḳadar medhūşın

medhūş idebilsem:
1. **medhūş idebilsem:**-*ebil, -se, -m*
Gazel 533
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dehşete ve şaşkınlığa düşürmek.
1. Esrār-ı ḫaṭuñla dili medhūş idebilsem
2. Bir kez ġam-ı dünyāyı ferāmuş idebilsem

medhūş olmış:
1. **medhūş olmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Hayran olmak II Aklı başından gitmek.
37. Dil olmış iken bu ḥāle medhūş
38. Oldı bu ṣadā resīde-i gūş

medīd:
1. **medīd:**
Kaside 7
Mısra: **231**
Uzun.
231. Zamān-ı devleti olsun medīd o deñlü kʿola
232. Ṣadā-yı nevbeti āheng-gīr-i naġme-i ṣūr

medīd eyle:
1. **medīd eyle:**
Tarih 94
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Uzun eylemek.
31. İlāhī eyle o mihr-i sipihr-i salṭanatuñ
32. Ser-i memālik-i İslāma sāyesini medīd

medīd eyleye:
1. **medīd eyleye:**-*y, -e*
Tarih 104
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Uzun kılmak.
103. Allāh medīd eyleye eyyām-ı ḥayātın
104. İḳbālini efzūn ide erkānını ber-cā

medīd itsün:
1. **medīd itsün:**-*sün*
Tarih 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Uzun eylemek.
1. Āṣafā itsün Ḫudā-yı lem-yezel ʿömrüñ medīd
2. Olsun eyyām-ı şerīfüñ saʿd u iḳbālüñ mezīd

medīd olup:
1. **medīd olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Uzun olmak.
137. Līk anuñ müddeti olup medīd
138. Kevkebe-i devleti oldı mezīd

medīḥa-nigār:
1. **medīḥa-nigār:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Övgüyle bakan göz, medheden bakışlar.
27. Açıldı ʿuḳde-i kārum bozuldı idbārum
28. Ki oldı āṣaf-ı devrān içün medīḥa-nigār

medīne:
1. **medīneʾdür:**
Gazel 101
Mısra: **1**
Medine şehri.
1. Maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat Medīneʾdür
2. Maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet Medīneʾdür

2. **medīneʾdür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **2**
Medine şehri.
1. Maḳṣūre-i bihişt-i ḥaḳīḳat Medīneʾdür
2. Maḥrūsa-i sevād-i nübüvvet Medīneʾdür

3. **medīneʾdür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **4**
Medine şehri.
3. Ḫᵛāhişgeh-i metālib-i ʿulyā-yı feyżdür
4. Bārişgeh-i saḥāʾib-i raḥmet Medīneʾdür

4. **medīneʾdür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **6**
Medine şehri.
5. Olmaḳla saḥnı ḫᵛābgeh-i hātemüʾr-rüsül
6. Faṣṣ-ı nigīn-i ravża-i cennet Medīneʾdür

5. **medīneʾdür:**
Gazel 101
Mısra: **8**
Medine şehri.
7. İns ü melek akarsa nʾola rūy-māline

8. Devlet-serāy-ı şāh-ı risālet Medīneʾdür

6. **medīneʾdür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **10**
Medine şehri.
9. Anda telāṭüm eyledi baḥr-ı muḥīt-i şerʿ
10. Cāy-ı ḫurūş-i mevce-i nuṣret Medīneʾdür

7. **medīneʾdür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **12**
Medine şehri.
11. Hākinde itdi kesb-i terāvet nihāl-i dīn
12. Cāy-ı nemā-yı naḫl-i hidāyet Medīneʾdür

8. **medīneʾdür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **14**
Medine şehri.
13. Ḥadd-i ḳıyāma anda irişdi livā-yı Hak
14. Rifʿatgeh-i ezān u iḳāmet Medīneʾdür

9. **medīneʾdür:**
Gazel 101
Mısra: **16**
Medine şehri.
15. Dil-beste-i mücāverete ṣad hezār reşk
16. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾa ḫāne-i hicret Medīneʾdür

10. **medīneʾdür:**-*dür*
Gazel 101
Mısra: **18**
Medine şehri.
17. Sükkān-ı ḥeft kişver-i İslāmʾa Nābīyā
18. Ümmīdgāh-ı baḫş-ı şefāʿat Medīneʾdür

11. **medīne:**
Tarih 103
Mısra: **14**
Ravza-i Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke. Medîne-i Münevvere, Yesrib.
13. Ḥaḳiḳat üzre ẓılluʾllāh o şāhenşāha dirler kim
14. Ola ḥükminde Mekkeʾyle Medīne Mescid-i Aḳṣā

medīne-i dil:
1. **medīne-i dil:**
Gazel 561
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül şehri.
5. Ḫayāl-i yārdan olmaz tehī medīne-i dil
6. Bu şehr içinde boẓulmaz ḳumaş-ı şehr-āyīn

medīne-i ʿömr:
1. **medīne-i ʿömr:**
Gazel 119
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ömür şehri.
13. Ġam-ı ḫarābım Nābī bilen çeker ḳat ḳat
14. Maḳām-ı nūr-ı vücūd olduġın Medīne-i ʿömr

medrese:
1. **medrese:**
Tarih 103
Mısra: **45**
İslam ülkelerinde, genellikle İslam dini kurallarına uygun bilimlerin okutulduğu yer.
45. İdüp cāmiʿle tekye medrese bünyādına himmet
46. Ki ṭullāb eyleye ʿilm ü ʿamel esbābın istīfā

medrese-i ḳıyl ü ḳālden geçmeyince:
1. **medrese-i ḳıyl ü ḳālden geçmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 430
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kuru dedikodu tezgahında geçmek II Dünyanın boş işlerinden vazgeçmek.
13. Tā geçmeyince medrese-i ḳıyl ü ḳālden
14. Anlanmaz ıṣṭılāḥı kitāb-ı ḥaḳīḳatüñ

medyūn:
1. **medyūndur:**-*dur*
Gazel 577
Mısra: **6**
Borçlu (Beyitte, Nâbî'nin yaşadığı dönemde borçluların zindana düşmeleri, borçları karşılığı rehin olarak kişisel bazı eşyalarını vermelerine değinilmiştir).
5. Kimseye yoḳ ruḫṣat-ı ıṭlāḳ bī-teslīm-i cān
6. Cümle bu zindān-ı pīç ü tāba medyūndur düşen

mefhar oldıysa:
1. **mefḫar oldıysa:**-*dı, -y, -sa*
Kaside 9
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Övünç kaynağı olmak.
89. Hüneri kimdür iden çāḳ bu ḳadar kendüye mülk
90. Nāmı oldıysa ʿaceb mi vüzerāya mefḫar

mefhar-i mülk-i ʿarab:
1. **mefḫar-i mülk-i ʿarab:**
Tarih 80
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Arap diyarının gurur kaynağı.
19. Faḫr-ı devletdür vücūdı manṣıbı olsa sezā
20. Revnaḳ-ı ʿarż-ı muḳaddes mefḫar-i mülk-i ʿArab

mefhūm:
1. **mefhūmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 129
Mısra: **14**
Söylenen yada yazılanın taşıdığı anlam, kavram.
13. Nābī şikāyet itmededür naẓm-ı çerḫden
14. Mefhūmını müṭālaʿadan bī-naṣībler

2. **mefhūma:**-*a*
Gazel 607
Mısra: **7**
Söylenen yada yazılanın taşıdığı anlam, kavram.
7. Gören süṭūrın olurdı resīde mefhūma
8. Çıḳılsa ṭārem-i maʿnāya nerdübānından

mefhūm-ı kelāmı:
1. **mefhūm-ı kelāmı:**-*ı*
Kıt'a 79
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kelamının manası, Kuran-ı Kerimin manaları.
3. Mefhūm-ı kelāmı gibi müstaġnīdür
4. Taḫtındaki raḥle-i ṣadef-kārīden

mefsaḳa:
1. **mefsaḳa:**
Gazel 413
Mısra: **5**
Günah işlenen yer.
5. Mefsaḳa olmaza olmazsa da meʾvā-yı ṣalāḥ
6. Şimdi vīrānelere ġıbtası var maʿmūruñ

meftūḥ:
1. **meftūḥ:**
Gazel 260
Mısra: **13**
Açılmış, açık, ele geçirilmiş.
13. Meftūḥ iken vücūhumuza ḳaṣr-ı ihtiram
14. Ḥayfā ki ḥarf-i telḫ ile meksūrlardanuz

2. **meftūḥ:**
Tarih 19
Mısra: **30**
Zapt edilmiş, ele geçirilmiş II Açılmış, açık.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

3. **meftūḥ:**
Tarih 92
Mısra: **67**
Açılmış, açık.
67. Bula meftūḥ serā-perde-i iḳbāli müdām
68. Ola tā-ḥaşr der-i luṭfı melāẕ-ı żuʿafā

4. **meftūḥ:**
Tarih 104
Mısra: **60**
Açılmış, açık.
59. Ḥükm eyleyemezdi buna bir kimse yaḳīnen
60. Bir kimseye meftūḥ degüldi bu muʿammā

meftūḥ ola:
1. **meftūḥ ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **364**
Kelime Tipi: -
Açılmış olmak.
363. Nāmı da ola taḫt-ı zerde muḳīm
364. Ola meftūḥ luṭf ile bābı

meftūn:
1. **meftūnuyuz:**-*u, -y, -uz*
Gazel 259
Mısra: **1**
Âşık, vurulmuş, mübtelâ.
1. Yoḳdur āsāyiş bize bir āfetün meftūnuyuz
2. Ġamze-i cādūsunuñ ālūde-i efsūnuyuz

2. **meftūn:**
Gazel 733
Mısra: **1**
Âşık, vurulmuş, mübtelâ.
1. Meftūn iken bu deñlü tabīʿat nümāyişe
2. Dil-dāde olmamak nice mümkin sitāyişe

3. **meftūnı:**-*ı*
Tarih 63
Mısra: **3**
Âşık, vurulmuş, mübtelâ.
3. Çeşm dil- dādesi cān meftūnı
4. Dil giriftārı naẓar müştāḳı

meftūn oldı:
1. **meftūn oldı:**-*dı*
Gazel 785
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül vermek, aşık olmak, tutkun olmak.
1. Dil oldı tāze meftūn bir şūḫ-ı bī-vefāya
2. Kim ḳaṣd-i luṭf iderken der-kār olur cefāya

meftun olursın:
1. **meftun olursın:**-*ur, -sın*
Gazel 624
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül vermek, aşık olmak, tutkun olmak.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

meftūnı olmış:
1. **meftūnı olmış:**-*mış*
Gazel 584
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Tutkunu olmak, âşığı olmak.
21. Olmış bir āfetüñ o da meftūnı Nābiyā
22. Ḥüsn ile kendü fitne-i devr-i zamān iken

meftūn-ı riyākārī-i ehl-i tezvīr olma:
1. **meftūn-ı riyākārī-i ehl-i tezvīr olma:**
Gazel 72
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yalancıların ikiyüzlülüğünün düşkünü olmak.
9. Olma meftūn-ı riyākārī-i ehl-i tezvīr
10. Subhasınuñ neseb-i riştesi zünnāre çıḳar

mefṭūr:
1. **mefṭūr:**
Kaside 7
Mısra: **106**
Yaradılıştan olan, cibilli.
105. Seḫā vü cūd ile taḫmīr-i ṭıyneti mecbūl
106. ʾAṭā vü luṭf ile terkīb-i ḫilkati mefṭūr

meġer:
1. **meġer:**
Gazel 48
Mısra: **28**
Meger, ancak.
27. Dür-i maʿnā ile cībi olur ġavvāṣınuñ memlū
28. Meġer gird-āb-ı baḥr-ı pür-güherdür ḥalḳa-i tevḥīd

2. **meġer:**
Gazel 57
Mısra: **5**
Meger, ancak.
5. Yek-laḫt meġer ḫalḳ-ı cihān ehl-i hevādur
6. Yoḳ görmedügüm bād-ı hevādan mütelezziẕ

3. **meġer:**
Gazel 223
Mısra: **6**
Meger, ancak.
5. Ġam-ı cihān ile baḥs̱ itmek isteyen bī-dil
6. Meġer zebān-ı sürāḥīyi tercemān idinür

4. **meġer:**
Gazel 334
Mısra: **9**
Meger, ancak.
9. Nābiyā ḥamd-i Ḫudā naʿt-ı Nebī ola meġer
10. O suḫan kʾolmaya mażmūnı mezāyā-yı heves

5. **meġer:**
Gazel 784
Mısra: **8**
Meger, ancak.
7. Baḫt-ı bedümle kim ruḫuñuñ irtibāṭı var
8. Peyvendī-i ʿalāḳa meġer dūd-ı āh ola

6. **meġer:**
Gazel 833
Mısra: **17**
Meger, ancak.
17. Meġer āḫirde telāfisin ide seng-i mezār
18. Mührlerde yiri maḥkūk olanuñ nām gibi

7. **meġer:**
Kaside 1
Mısra: **166**
Meger, ancak.
165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ḳābil-i inkār
166. Meġer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

8. **meġer:**
Kaside 6
Mısra: **35**
Meger, ancak.
35. Meġer ḫalīfe vü aḳṭāb fehm ide ancaḳ
36. Zebān-ı tāze-i cāndur lisān-ı Mevlānā

9. **meġer:**
Kaside 15
Mısra: **159**
Meger, ancak.
159. Dehrde añlamayup bilmedügi ola meġer
160. Ṭamaʿ u buġż u nifaḳ u ḥased ü ġadr u sitem

10. **meġer:**
Kaside 15
Mısra: **190**
Meger, ancak.
189. Olsa zinde Pīrī Pāşā ile Maḥmūd Pāşā
190. Şān-ı fażluñda dimezlerdi meġer ḥarf-ı neʿam

11. **meġer:**
Kaside 24
Mısra: **78**
Meger, ancak.
77. Kimse pā-māl idemez kimseyi eyyāmında
78. Meġer evrāḳ-ı s̱enāyı ḳalem-i çāpük-pā

12. **meġer:**
Gazel 81
Mısra: **4**
Meğer, aslında.
3. Āh idersin diyü incinme dil-i bīmāre
4. Derdmendüñ meġer āh itmege dermānı mı var

13. **meġer:**
Gazel 722
Mısra: **10**
Meğer, aslında.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī

10. O gül-ruḫa meġer Emnī gibi Celālī ola

14. **meġer:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **236**
Meğer, aslında.
235. Ṭurmayup kāse-i sipihri siler
236. Maṭbaḫından meġer nevāle diler

15. **meġer:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Meğer, aslında.
9. Biri birin kenāra gelmede emvāc ider pā-māl
10. Meġer Nābī şikāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

16. **meġer:**
Gazel 44
Mısra: **3**
Meğer, aslında.
3. Yoḳ vücūdı araṣañ meclis-i devrānda meġer
4. Ḳonula baʿżı perestārlara nām-ı feraḥ

17. **meġer:**
Gazel 354
Mısra: **6**
Meğer, aslında.
5. Dirīġ kevkebe-i ḥüsni oldı mānīʿ-i fehm
6. Bizümle yār meġer ḫᵛāst-kār-ı ṣoḥbet imiş

18. **meġer:**
Gazel 558
Mısra: **15**
Meğer, aslında.
15. Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoḫsa
16. Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

19. **meġer:**
Gazel 562
Mısra: **1**
Meğer, aslında.
1. Meġer erbāb-ı ʿıyşa niyyet-i şeb-gīr ider gerdūn
2. Añunçün her şebāngeh cāmesin taġyīr ider gerdūn

20. **meġer:**
Gazel 623
Mısra: **7**
Meğer, aslında.
7. Meġer būy-ı dil-āvīzin diriġ eyler gedālardan
8. Ki geldükçe ṣabā zülfin perīşān gösterür kendin

21. **meġer:**
Kaside 7
Mısra: **59**
Meğer, aslında.
59. Meġer ṭalīʿa-i envār-ı ṣubḥ-ı devlet imiş
60. Cihān terāküm-i ẓulmetden olduġı deycūr

22. **meġer:**
Kaside 7
Mısra: **61**
Meğer, aslında.
61. Meġer muḳaddime-i ṣıḥḥat ü selāmet imiş
62. Zamān teṭāvül-i ʾilletle ḳalduġı rencūr

23. **meġer:**
Kaside 7
Mısra: **63**
Meğer, aslında.
63. Meġer maḥalli imiş ṣāḥibi çıḳup mülküñ
64. Ṭılısm-ı mülkden efʿīleri hep ey leye dūr

24. **meġer:**
Kaside 7
Mısra: **65**
Meğer, aslında.
65. Meġer zamānı irişmiş ki neyyir-i aʿẓam
66. Çıḳup serīr-i sipihr üzre dehre basṭ ide nūr

25. **meġer:**
Tarih 72
Mısra: **19**
Meğer, aslında.
19. Ebrū-yı dil-ber ile farḳı meġer bir ser-i mū
20. Tāḳ-ı eyvānına diḳḳatle olunsa imā

26. **meġer:**
Gazel 657
Mısra: **14**
Bir tek, yalnızca.
13. Bend ṭutmaz nigeh-i yār ile Mecnūn olanuñ
14. Ola zencīri meġer ḥalka-i çeşm-i āhū

27. **meġer:**
Gazel 854
Mısra: **10**
Bir tek, yalnızca.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle
10. Ḳuralar aña meġer sürme telinden dāmı

28. **meġer:**
Gazel 44
Mısra: **1**
Meğer.
1. Dehrden oldı meġer ṭay-şude eyyām-ı feraḥ
2. Gerdişe geldügi yoḳ ḫaylī zamān cām-ı feraḥ

29. **meġer:**
Gazel 216
Mısra: **2**
Meğer.
1. Pāy-ı yāre düşmeġe aġyārdan nevbet mi var
2. Sāyesinde naḫl-i ümmīdün meġer rāḥat mı var

30. **meġer:**
Gazel 765
Mısra: **14**
Meğer.
13. Leşker-i maṣrafa ṭāḳat getürülmez Nābī
14. Ḳuvvet iḥsān ide Allāh meġer īrāda

31. **meġer:**
Gazel 832
Mısra: **8**
Meğer.
7. Nühüftedür didügüñ düzd-i ġamze-i çālāk
8. Şikār-ı cāna meġer aşikāre gelmedi mi

32. **meġer:**
Kaside 13
Mısra: **87**
Meğer.
87. Maṭbaḫ-ı luṭf-ı İlāhīde meġer mużmer imiş
88. Ki żiyāfetgeh-i āfāḳa çeke niʿmet-ı ʿām

33. **meġer:**
Kaside 13
Mısra: **116**
Meğer.
115. Olamaz lāyıḳı bu menḳabet-i ʿulyānuñ
116. Meġer ol āṣaf-ı meh-kevkebe ḫurşīd-ġulām

34. **meġer:**
Kaside 15
Mısra: **90**
Meğer.
89. Kimse yoḳdur ki bu taʿrīfüñ ola mā-ṣadaḳı
90. Meġer ol ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem

35. **meger:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **39**
Meğer.
39. Genc-i kitābı arasında meger
40. Var idi bir nüsḫa-i pākīzeter

36. **meġer:**
Tarih 14
Mısra: **10**
Meğer.
9. Dilinde āteş u āhı sipihre peyveste
10. Bu ḫānedāna meġer oldı dūdmān şeydā

37. **meġer:**
Tarih 152
Mısra: **2**
Meğer.
1. Ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ görmek içün tārīḫin
2. Meġer ol şūḫ ḳıyāmetde baḳa āyineye

38. **meġer:**
Kaside 13
Mısra: **105**
Açıkça, aslında.
105. Vāriṡ-i ṣadr tururken meġer inṣāf mıdur

106. Ecnebī maṣlaḥat-ı salṭanata vire niẓām

39. **meġer:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Oysa ki, halbuki.
9. Dile ṣābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
10. Dāmen-i dilde meġer çirk-i nedāmet mi ḳalur

40. **meġer:**
Gazel 352
Mısra: **3**
Oysa ki, halbuki.
3. Şāhid-i ümmīdden nevmīd idüm gördüm meġer
4. Perveriş-yāb-ı verā-yi perde-i nisyān imiş

41. **meġer:**
Gazel 562
Mısra: **10**
Oysa ki, halbuki.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

42. **meġer:**
Gazel 599
Mısra: **12**
Oysa ki, halbuki.
11. Degüldür lūle leẕẕet-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

43. **meġer:**
Gazel 81
Mısra: **2**
Halbuki, oysaki.
1. Saña benzer felegüñ mihr-i dıraḫşānı mı var
2. Mihrün anılmaġa yanuñda meġer cānı mı var

44. **meġer:**
Gazel 151
Mısra: **11**
Halbuki, oysaki.
11. Uġradur mı ġayrı ʿuşşāḳı meġer etrāfına
12. Cümleden nezdīk zülfi ʿāşıḳ-ı miskīnidür

45. **meġer:**
Gazel 81
Mısra: **14**
Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meġer ol āfetüñ aḳrānı mı var

46. **meġer:**
Gazel 82
Mısra: **6**
Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki.
5. Bu köhne baġdan ümmid-i şīre eylemese
6. Meġer aṣılmaġa engūre rīsmān mı virür

47. **meġer:**
Gazel 424
Mısra: **7**
Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki.
7. Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḫsārı meġer
8. Leẕẕetinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ

48. **meġer:**
Gazel 458
Mısra: **10**
Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki.
9. Güşād-ı daḫme-i maḳṣūd nā-müyesserdür
10. İde muʿāhededen ḳaṣr-ı yed meġer kemerüñ

49. **meġer:**
Gazel 885
Mısra: **5**
Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki.
5. Küşt-gīrān zebūn ola meġer ʿālemde
6. Püşt-rāḥat be-zemīn dest-i gedādan ġayrı

50. **meġer:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Sanki, yoksa.
1. Ḥayātı dehr meġer ḥalḳa rāygān mı virür
2. Edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince cān mı virür

51. **meġer:**
Gazel 82
Mısra: **4**
Sanki, yoksa.
3. Hesāblaşmayıcak ücretin nefes-be-nefes
4. Bu çārsūda meġer kimseye dükān mı virür

52. **meġer:**
Gazel 120
Mısra: **10**
Sanki, yoksa.
9. O şūḫdan nice ḳābil teḫalüf-i teşrīf
10. Meġer teveccüh-i ḳalb-i ümīdvār o mıdur

53. **meġer:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Sanki, yoksa.
7. Dāmen meġer āsūde midür ḫār-ı sitemden
8. Mihmānkede-i çāk hemān ceyb degüldür

54. **meġer:**
Gazel 168
Mısra: **4**
Sanki, yoksa.
3. Rūy-ı āteşnāki şāhiddür eger ketm itse de
4. Ol perī sūz-ı derūnumdan meġer ġāfil midür

55. **meġer:**
Gazel 393
Mısra: **9**
Sanki, yoksa.
9. Nābī-i ḫaste-dilde girībān mı var meġer
10. Cevrüñle çāk-ḫurde-i dest-i ġam olmaduḳ

56. **meġer:**
Kaside 7
Mısra: **46**
Sanki, yoksa.
45. Bunuñ da ḥikmeti vardur baḳılsa ʾibret ile
46. Tehī midür meġer ās̱ār-ı inḳılāb-ı dühūr

57. **meġer:**
Gazel 754
Mısra: **3**
Açıkça, aslında, eger.
3. İder miydi meġer rindān-ı meclis leb-be-leb hem-rāz
4. Döneydi ṭurmayaydı itdügi peymāna peymāne

58. **meġer:**
Gazel 338
Mısra: **6**
Herhalde, demek ki, galiba.
5. Yazarken vaṣf-ı çeşmin pāy-ı ḫāme saṭrdan çıḳmış
6. Meġer mestānelik teʾs̱īr idüp güm-kerde-rāh olmış

59. **meger:**
Gazel 405
Mısra: **13**
Anlaşıldı ki.
13. Niyyeti ḫāne-i endūhı meger ġāret imiş
14. Sāġaruñ gūşına serrā didügi mīnānuñ

60. **meġer:**
Gazel 463
Mısra: **9**
Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki.
9. Meġer o şuḫuñ ola şīvesinde ey Nābī
10. Naẓīri ṭāze maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ

meġer ki:
1. **meġer ki:**
Gazel 471
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda

bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
9. Meġer ki şerm-i günāh ile ḥaşrde Nābī
10. Olam nühüfte verāsında kūh-ı ʿiṣyānuñ

2. **meġer ki:**
Gazel 638
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
12. İden tevekkuʿ-ı taḳrīr bī-zebānlardan
11. Meġer ki eyleye ilbās çeşme cāme-i gūş

3. **meġer ki:**
Gazel 690
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
9. Meġer ki ġayre imiş çeşm-i luṭfı ey Nābī
10. Ṣafā-yı vuṣlata ümmīdvār idüm ben de

4. **meġer ki:**
Gazel 797
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
13. Nābī meġer ki kendi dili ola herkesüñ
14. Yār-ı ṣadīḳ eger bulunursa zamānede

5. **meġer ki:**
Gazel 857
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
9. Beni bilür o perī iltifāta nā-lāyıḳ
10. Meġer ki bilmeye tebdīl idem kıyāfetümi

6. **meġer ki:**
Kaside 16
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
115. Çıḳmış meġer ki seyre o şehzāde-i cihān
116. Açmış şükūfe seyrine çeşm-i baṣīreti

7. **meġer ki:**
Gazel 99
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
11. Düşince fırsatı virmez emān ider pā-māl
12. Meġer ki ẖāme varaḳ gibi rū-sefīd midür

8. **meġer ki:**
Gazel 406
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
9. Ṣudūr-ı luṭf ne mümkin zamāne ẖalḳından
10. Meġer ki idesin ibrām uṣandunncaya dek

9. **meġer ki:**
Gazel 656
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
7. Gül-būse-i dehānuñ içün eyleyen duʿā
8. Aġzın ide meġer ki gül-āb ile şüst ü şū

meġer kim:
1. **meġer kim:**
Gazel 348
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
7. Kedersiz neşve-i ümmīd yoḳdur bezm-i ʿālemde
8. Meġer kim dāġ-ı yeʾs ola olursa sāġar-ı bī-ġış

2. **meġer kim:**
Gazel 856
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
3. Ne görürdi dil ile dīde meġer kim Cemşīd
4. İẖtiraʿ itmese meyẖāne vü ḥammāmları

3. **meġer kim:**
Gazel 171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
3. Ne devr eyler tehī nüh āsyā cūy-ı vücūd üzre
4. Meġer kim kiştzār-ı dehrde ḥāṣıl mı ḳalmışdur

4. **meġer kim:**
Gazel 204
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İstek veya emir kipinde olan ve biri diğerini engelleyecek durumda bulunan iki cümleyi birbirine bağlayan bir söz.
7. Olur mı ʿārif-i dūzeẖ-pesendüñ nārdan bāki
8. Meġer kim ḳadr-i nā-fehmān dūzeẖden muʿaẕẕebdür

meges:
1. **meges:**
Gazel 604
Mısra: **13**
Sinek.
13. Kendü ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
14. Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Kurʾānʾda temsīl itdügin

2. **meges:**
Gazel 745
Mısra: **5**
Sinek.
5. Ḫᵛān-ı imkānda şimdi meges olduñ ey nefs
6. Murġ iken ʿālem-i ḳudsuñ cebel-i ḳāfında

meges-i ẖᵛān-i dīgerān itdi:
1. **meges-i ẖᵛān-i dīgerān itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **496**
Kelime Tipi: -
El alemin sofralarında uçuşan sineğe çevirmek.
495. Beni pā-māl-i nā-kesān itdi
496. Meges-i ẖᵛān-i dīgerān itdi

meges-i yeʾsden:
1. **meges-i yeʾsden:**-*den*
Gazel 52
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik sineği.
17. Meges-i yeʾsden ey Nābī keder-yāb olma
18. Dest-i cūd-ı ḥaḳ iken mirvāḥa cünbān-ı ümīd

megesrānlıġ:
1. **meges-rānlıġa:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **167**
Yelpazelik.
167. İtmez per-i Hümāyı meges-rānlıġa ḳabūl
168. Āsūdegān-ı zīr-i cenāh-ı himāyeti

meges-rānlıḳ ider:
1. **meges-rānlıḳ ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Sinek kovuculuğu yapmak.

73. Şīr dümiyle seri üzre megesrānlıḳ ider
74. Devr-ı ʿadlinde eger ḫᵛābe varursa nahcīr

meh:
1. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 3
Mısra: **7**
Ay II Sevgili, dilber.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden füzūn feryād-resdür şeb baña

2. **mehün:**-*ün*
Gazel 87
Mısra: **13**
Ay II Sevgili, dilber.
13. Peyām-ı müjde-i teşrifi Nābīyā o mehün
14. Ṭulūʿ-ı kevkeb-i iḳbālden ʿibāretdür

3. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 89
Mısra: **3**
Ay II Sevgili, dilber.
3. Gördüm elinde ḫançer-i üryānın ol mehüñ
4. Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

4. **meh:**
Gazel 135
Mısra: **11**
Ay II Sevgili, dilber.
11. Ol meh gelür mi seyr idelüm meclise bu şeb
12. Bed-ʿahdüñ imtiḥānı vefādārlıḳdadur

5. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 200
Mısra: **9**
Ay II Sevgili, dilber.
9. Meʾyūs olma naḫvet-i nāzından ol mehüñ
10. Cevr ü cefa vefaya ʿalāmet degül midür

6. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 238
Mısra: **18**
Ay II Sevgili, dilber.
17. Taḥammül itmedügüm iltifata ṭuymışdur
18. Tegāfüli o mehüñ baña mihribānlıkdur

7. **meh:**
Gazel 308
Mısra: **7**
Ay II Sevgili, dilber.
7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim
8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

8. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 323
Mısra: **7**
Ay II Sevgili, dilber.
7. ʿAks -i ruḫsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

9. **meh:**
Gazel 455
Mısra: **1**
Ay II Sevgili, dilber.
1. Cevr ile ol meh umulmazdı bizi yād itmek
2. Düşmese ḫāṭırına ḫāṭırumuz şād itmek

10. **meh:**
Gazel 569
Mısra: **1**
Ay II Sevgili, dilber.
1. Çün şikest eyler o meh bağlamada peymānın
2. Çekelüm vuṣlat-ı nā-dīdesinüñ hicrānın

11. **meh:**
Gazel 602
Mısra: **2**
Ay II Sevgili, dilber.
1. Ḫubān viṣāle māʾil olur ḫurd-sāl iken
2. Eyler ḫamīde ḳāmetini meh hilāl iken

12. **meh:**
Gazel 627
Mısra: **4**
Ay II Sevgili, dilber.
3. Gönül ey māh-ı mihr-engīz geçmez senden isterse
4. Felek her gice bir meh günde bir ḫurşīd göstersün

13. **meh:**
Gazel 633
Mısra: **1**
Ay II Sevgili, dilber.
1. Meh ders oḳur ṣaḥīfe-i ruḫsār-ı yārdan
2. Yem meşḳ alur debīr-i dil-i bī-ḳarārdan

14. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 668
Mısra: **1**
Ay II Sevgili, dilber.
1. ʿİzārına o mehüñ gül disem leṭāfet ile
2. Cebīni mevc-zen-i çīn olur ḫacālet ile

15. **meh:**
Gazel 672
Mısra: **1**
Ay II Sevgili, dilber.
1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

16. **meh:**
Gazel 684
Mısra: **5**
Ay II Sevgili, dilber.
5. Meh Ḳahramān-ı çerḫüñ elinde ne ḫoş döner
6. Geh ṣārim-i sefīdine geh dūr-bāşına

17. **meh:**
Gazel 788
Mısra: **6**
Ay II Sevgili, dilber.
5. O tīre ḫāne degüldür göñül ki rūşen ola
6. Meh ābgīnesini cām-ı revzen itsem de

18. **meh:**
Gazel 804
Mısra: **4**
Ay II Sevgili, dilber.
3. Var ʿāşıḳuñ biriyle de def-i żarūret it
4. Ey meh bu iltizām-ı cefā biʾż-żarūr ise

19. **meh:**
Gazel 865
Mısra: **5**
Ay II Sevgili, dilber.
5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

20. **mehüñ:**-*üñ*
Kıt'a 66
Mısra: **1**
Ay II Sevgili, dilber.
1. Ḥāl-i rūyı ol mehüñ cāy-ı nigāhumdur benüm
2. Ṭurre-i müşgīni boynumda günāhumdur benüm

21. **meh:**
Gazel 88
Mısra: **7**
Ay II Sevgili, dilber.
7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye ol meh
8. Bilmem o şūḫ-ı pür-kār ol nābe-kārı nʾeyler

22. **mehi:**-*i*
Gazel 269
Mısra: **2**
Ay II Sevgili, dilber.
1. Yāre niyāzı vāsıta-i vahşet itmişüz
2. Āzürde itmişüz o mehi ġaflet itmişüz

23. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 656
Mısra: **3**
Ay II Sevgili, dilber.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

24. **meh:**
Gazel 704
Mısra: **9**
Ay II Sevgili, dilber.
9. Ol meh saña vaʿd eylemiş emdürmege laʿlin

10. Ammā ara aġzın ṣaḳın olmaya mekīde

25. **meh:**
Gazel 663
Mısra: **1**
Ay.
1. Rūy-ı ḫubāna teşebbühe heves itse de meh
2. Bulamaz bedr-i tamām olmayıcaḳ vech-i şebeh

26. **meh:**
Gazel 766
Mısra: **11**
Ay.
11. Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
12. Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca

27. **meh:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Ay II Sevgili, dilber.
3. Baṣṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāy-būs içün
4. Birbirini başup gelür ey meh kenāra mevc

28. **meh:**
Gazel 145
Mısra: **12**
Ay ((Maaş bağlamında).
11. O meh-i çārde-sālüñ baḳar ebrūsuna dil
12. Çeşm-i erbāb-ı vezāʾif meh ile sāldedür

29. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **4**
Mah, ay,kamer.
3. Getüren şevḳ-i semāʿa anı Mevlānāvār
4. Pertev-i şemsdür āyīne-i ḥālinde mehüñ

30. **meh:**
Gazel 534
Mısra: **1**
Mah, ay,kamer.
1. Meh gibi hāle olsa eger dāyemüz bizüm
2. Bir nā-tamām kāse olur vāyemüz bizüm

31. **meh:**
Gazel 563
Mısra: **2**
Mah, ay,kamer.
1. Sevād-ı çeşm alur ḫurşīd ḫāl-i ʿanberīnīnden
2. Duʿā-yı nūr oḳur meh nüsḫa-i saṭr-ı cebīninden

32. **mehi:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **156**
Mah, ay,kamer.
155. Kefe-i mihr ü māh olup mīzān
156. Kesr-i mīzān ṭutar mehi vezzān

33. **meh:**
Tarih 138
Mısra: **20**
Mah, ay,kamer.
19. Ṭarḥına ṣubḥ ü mesā rükʿa-nüvīs-i tebrik
20. Naḳşına mihr ile meh çeşme-güşāy-ı taḥsīn

34. **meh:**
Kaside 11
Mısra: **82**
Mah, ay,kamer.
81. Żamīr-i enverinüñ vaṣfın itseler taḥrīr
82. Olurdı yek-şebe meh gibi müstenīr Aʿrāb

35. **meh:**
Kaside 16
Mısra: **26**
Zaman dilimi olan ay.
25. Cismüñ ʿalīl ü tāb ü tüvānuñ ʿadīm iken
26. Her meh dü rūze görmez iken rūy-ı ṣıḥḥati

36. **meh:**
Tarih 22
Mısra: **6**
Mah, ay,kamer.
5. Olduġında nūr-baḫşāy-ı vücūd
6. Mihrdür yā meh diyü ḫalḳ itdi reyb

meh ü mihr-i sipihre:
1. **meh ü mihr-i sipihre:**-*e*
Tarih 41
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gökteki ay ve güneş.
7. İtdi tecdīd o ḳadar zīnet ile zīver ile
8. Ki ider ḫande meh ü mihr-i sipihre cāmı

mehābet:
1. **mehābet:**
Kaside 7
Mısra: **113**
Azamet, ululuk.
113. Görüp mehābet ile Rüstemāne eṭvārın
114. Olur ṭabīʿat-ı tevfīḳ neşve-yāb-ı ḫubūr

mehābet-i şemşīrüñ:
1. **mehābet-i şemşīrüñ:**
Kaside 14
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Kılıcın sevgisi (Kılıçla gelen asayişe duyulan sevgi bağlamında).
119. Daḫı mehābet-i şemşīrüñ anda bāḳīdür
120. Fenā girīvesine ḳaçdı fırḳa-i ilḥād

mehāmm-ı rāha:
1. **mehāmm-ı rāha:**-*a*
Tarih 77
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Yol kaygıları, yolculuk kaygıları.
29. Çün kim tamām oldı cümle umūr-ı hüccāc
30. Buldı mehāmm-ı rāha dāʾir umūr pāyān

meh-ārāy-ı temevvün:
1. **meh-ārāy-ı temevvün:**
Gazel 823
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İyiliğin süslü ayı.
1. Dil-i ferzāne rām-ı ġamze-i cānāne olmaz mı
2. Meh-ārāy-ı temevvün merdüm-i mestāne olmaz mı

meḥāsin:
1. **meḥāsinin:**
Tarih 42
Mısra: **44**
Güzel vasıflar, güzellikler.
43. Kalemüñ kıl ḳadar çoḳ olsa dili
44. Yine itmez meḥāsinin taʿdād

mehāsin-i aʿmālümüz:
1. **mehāsin-i aʿmālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 502
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güzel amel, hayırlı fiil.
13. Nefy-i vücūd eylemeden ġayri Nābiyā
14. Yek ẕerre yoḳ mehāsin-i aʿmālümüz bizüm

mehbiṭ-i vaḥy-ı hudā:
1. **mehbiṭ-i vaḥy-ı ḫudā:**
Tarih 39
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vahyin indiği yer.
10. Mehbiṭ-i vaḥy-ı Ḫudā maẓhar-ı āyāt-ı hüdā
9. Budur ol cilvegeh-i muʿcize-i Berd ü Selām

mehçe:
1. **mehçesi:**
Tarih 82
Mısra: **34**
Küçük ay, hilal.
33. Kimisi didi rāyet-i ṣubḥuñ
34. Oldı zer mehçesi żiyā-baḫşā

mehcūr:
1. **mehcūr:**
Tarih 30
Mısra: **42**
Uzaklaşmış, ayrılmış.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

2. **mehcūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **10**
Hicr ve firâka uğramış, ayrı düşmüş, gurbette olan.
9. Bezm-i bihişte ṣoḥbetümüz neşʾe-baḫş iken
10. Āvāre bülbülān gibi mehcūrlardanuz

3. **mehcūr:**
Kaside 11
Mısra: **37**
Uzaklaşma, ayrılma.
37. Ne iḫtimāl idi yoḫsa o bezmden mehcūr
38. Ḥevāli-i müje-i eşk-bāruma gele ḫᵛāb

mehcūr oldı:
1. **mehcūr oldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **212**
Kelime Tipi: -
Uzak kalmak, ayrı düşmek.
211. Ḳadīmī māʾide-perverd-i āstānuñdur
212. Velīk oldı teṣārīf-i dehr ile mehcūr

mehcūr olmamuz:
1. **mehcūr olmamuz:**-*ma, -muz*
Gazel 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uzaklaşmak, ayrılmak, ayrı düşmek.
3. Kemānāsā elinde keşmekeşde kalmadan yārun
4. O bed-hūdan mis̱āl-i tir mehcūr olmamuz yegdür

mehcūr olsun:
1. **mehcūr olsun:**-*sun*
Gazel 620
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uzaklaşmak, ayrılmak, ayrı düşmek.
3. Ṣarṣar-ı ġam götürür vādī-i ḫırmāna atar
4. Dil girān-bārī-i ġamdan ḳoma mehcūr olsun

mehd cünbānluġına:
1. **mehd cünbānluġına:**-*n, -a*
Tarih 74
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Beşiğin sallanması.
5. Mehd cünbānluġına zühre iner eylemese
6. Dāyenüñ rifʿat-i şānından eġer istihyā

mehd-cünbān-ı şeker-ḫāy-ı dehen:
1. **mehd-cünbān-ı şeker-ḫāy-ı dehen:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İçinde şeker bulunan ağzın beşik gibi sallanması.
5. Mehd-cünbān-ı şeker-ḫāy-ı dehen
6. Terbiyet-baḫş-ı mevālīd-i suḫan

mehdī:
1. **mehdī:**
Tarih 44
Mısra: **2**
Kıyamet gününden önce gökten Allah'ın izni ve emriyle inerek bütün insanları hidayete kavuşturacağına, Süfyan'ı öldürerek yeryüzünü sonsuz bir barış ve sevinçle dolduracağına inanılan ermiş.
1. Ḳavl-i cifr üzre iki ḳuṭb-ı güzīn
2. Yaʿni Mehdī vü ḥażret-i ʿİsā

meh-i ʿālem-fürūzı:
1. **meh-i ʿālem-fürūzı:**-*ı*
Gazel 171
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alemi aydınlatan ay.
5. Meh-i ʿālem-fürūzı bedr iken gördüm hilāl olmış
6. Cerāḥat-yāb-ı noksan olmamış kāmil mi ḳalmışdur

meh-i āzerīdür:
1. **meh-i āzerīdür:**-*dür*
Gazel 92
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mart ayı II Ateşli, parlak ay/ dilber.
7. Kāküli şām-ı zemistān o perīnün ammā
8. Rūyı takvīm-i cemālinde meh-i āzerīdür

meh-i bedr:
1. **meh-i bedr:**
Kaside 8
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Dolunay.
59. Kürsi-i hāleye çıḳmış meh-i bedr itmek içün
60. Āyet-i kevkebe-i cāh u celālin tefsīr

2. **meh-i bedr:**
Tarih 76
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dolunay.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

meh-i çārde-sālüñ:
1. **meh-i çārde-sālüñ:**-*üñ*
Gazel 145
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
On dört yaşındaki ay/sevgili.
11. O meh-i çārde-sālüñ baḳar ebrūsuna dil
12. Çeşm-i erbāb-ı vezāʾif meh ile sāldedür

meh-i ḫāṭır-şikenümden:
1. **meh-i ḫāṭır-şikenümden:**-*üm, -den*
Gazel 597
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül kırıcı ay yüzlü sevgili.
1. Olmam gilemend ol meh-i ḫāṭır-şikenümden
2. Biñ menfez-i āh açsa da her mū bedenümden

meh-i ḫoş-ṭalʿat:
1. **meh-i ḫoş-ṭalʿat:**
Gazel 713
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Parlak yüzlü ay.
15. Sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş gibi felek
16. Var ḥeft beyti bir meh-i ḫoş-ṭalʿat üstine

meh-i ḥüsne:
1. **meh-i ḥüsne:**-*e*
Tarih 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güzel ay.
13. Nābī-i bende didi tārīḫin
14. Ḫaṭṭ-ı nevdür meh-i ḥüsne hāle

meh-ı ʿīd-i ṣıyām:
1. **meh-ı ʿīd-i ṣıyām:**
Kaside 13
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Ramazan bayramını haber veren hilal.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

meh-i kefşgerün:
1. **meh-i kefşgerün:**-*ün*
Gazel 840
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayakkabıcı olan ay.
1. İtdi o meh-i kefşgerün ṣīt-i cemāli
2. Endāḫte bām-ı feleġe kefş-i hilāli

meh-i kenʿānı:
1. **meh-i kenʿānı:**-*ı*
Gazel 272
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kenan ay'ı (hz. Yusuf).
9. Mısra meh-i Kenʿānı ʿazīz eylemek āḫir
10. Evvel anı üftāde-i çāh etmeġe deġmez

meh-i nā-tamāmumuz:
1. **meh-i nā-tamāmumuz:**-*u, -muz*
Gazel 254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yarım ay, hilal.
1. İtdi şikeste servi gül-i nev-ḫırāmumuz
2. Ḫurşīde urdı daġ meh-i nā-tamāmumuz

meh-i nev:
1. **meh-i nev:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yeni ay, hilal.
9. Ṭūb-ı zerrīni bıraḳmış pertev
10. Būs ider ʿārız-ı ṭūbın meh-i nev

meh-i nevüñ:

1. **meh-i nevüñ:**-*üñ*
Gazel 865
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeni ay, hilal II Sevgili.

1. O meh-i nevüñ ki ḥüsni bu ḳadar füzūnter oldı
2. Sitemi ḫilāf-ı meʾmūl kereminden ekṡer oldı

meh-i nīm:

1. **meh-i nīm:**
Gazel 837
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yarım ay, hilal.

9. Bī-dimāġāne başar nāmeye mührin cānān
10. Nābiyā ṣafḥa-i çerḫ üzre meh-i nīm gibi

meh-i rūze:

1. **meh-i rūze:**
Gazel 671
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Oruç ayı.

1. Merḥabā gelmez idi ey meh-i rūze ḳāle
2. Var duʿā eyle kafādāruñ olan şevvāle

meh-i salṭanat:

1. **meh-i salṭanat:**
Tarih 96
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık ayı.

9. Daḫı ʿaṣr-ı bāḳīden itmiş ezel
10. Meh-i salṭanat ḫānedānında cāy

meh-i şeb-gerd:

1. **meh-i şeb-gerd:**
Gazel 193
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gece çıkıp dolaşan ay.

7. Teşrīfüñ ümīdiyle senüñ ey meh-i şeb-gerd
8. Mānende-i ḥalḳa ḳapuda ḳaldı ḳulaḳlar

meh-i sīmīn-tene:

1. **meh-i sīmīn-tene:**-*e*
Gazel 526
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gümüş tenli ay yüzlü -sevgili-.

7. Kettān gibi fersūde olursam da olaydum
8. Tek ol meh-i sīmīn-tene pirāhen olaydum

meh-i sipihr-mesīr:

1. **meh-i sipihr-mesīr:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Gökte gezen ay.

55. Vezīr-ı ʿöẕr-pezīr āṣaf-ı memālik-gīr
56. Meh-i sipihr-mesīr āsmān-ı mihr-rikāb

meh-i yek-ḥefte:

1. **meh-i yek-ḥefte:**
Gazel 194
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir haftalık hilal.

7. Ṭurmaz meh-i yek-ḥefte ṭarar ṭurra-i şāmı
8. Meşşāṭası kimdür ʿacabā şāne kimüñdür

meh-pāre:

1. **meh-pārelerün:**-*ler, -ün*
Gazel 143
Mısra: **8**
Ay parçası. II Sevgili.

7. Eyler nefes-i bī-maḥal-i ḫᵛāhiş-i vuṣlat
8. Meh-pārelerün reng-i rıżāsın müteġayyir

2. **meh-pārelerün:**-*ler, -ün*
Gazel 297
Mısra: **7**
Ay parçası güzel.

7. Naʿrasız geçmegi meh-pārelerün kūyından
8. Kesr-dādende-i nāmūs-ı melāmet bilürüz

meh-pāre-i perīveşümüz:

1. **meh-pāre-i perīveşümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 280
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Peri gibi güzel olan ay parçası (Sevgili).

5. Hirās-ı şīşe-i çeşm-i bed-i raḳībāndan
6. Nühüfte olduġı meh-pāre-i perīveşümüz

meh-rū:

1. **meh-rūlara:**-*lar, -a*
Gazel 60
Mısra: **5**
Ay yüzlü, ay yanaklı.

5. Egerçi vażʿ-ı sengīndür düşen meh-rūlara ammā
6. Virür çoḳ ḥüsn vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler

2. **meh-rūlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 829
Mısra: **12**
Ay yüzlü, ay yanaklı.

11. İmʿān olunsa ʾiṣmete nevʿan ḳarībdür
12. Meh-rūlaruñ göñül sever eñ bī-vefāsını

meh-ruhān:

1. **meh-ruḫān:**
Gazel 460
Mısra: **11**
Ay yüzlü güzeller.

11. Meh-ruḫān olsa güher-pāş-ı suḫan ḫande-zenān
12. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

meh-ruhān-ı kem-sāle:

1. **meh-ruhān-ı kem-sāle:**-*e*
Gazel 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yaşı küçük ay yüzlü güzeller.

9. Dilün düşürme ṣaḳın meh-ruhān-ı kem-sāle
10. Ki cāhilān arasında ḳalur kitāb ġarīb

meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā:

1. **meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā:**
Gazel 487
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Düzgün ve orantılı bedene sahip ay yanaklılar gibi.

13. Meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā Nābī
14. Olsa hem-vāre ne ġas̱s̱ ü ne semīn olsa ġazel

meh-ruḫsār:

1. **meh-ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 771
Mısra: **11**
Ay yüzlü, ay yanaklı.

11. İltifātından olup dūr o meh-ruḫsāruñ
12. Ṭabʿuñı böyle serāsīme vü sersām itme

meh-rūy:

1. **meh-rūylara:**-*lar, -a*
Gazel 208
Mısra: **11**
Ay yüzlü.

11. Meh-rūylara lif sürer rīş-i sepīdi
12. Ṣabūnculuḳ itmekde ʿaceb rind-i cihāndur

meh-rūyā:

1. **meh-rūyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 758
Mısra: **5**
Ay yüzlü.

5. Būse bāzīçesidür lebleri meh-rūyānuñ
6. Devr ider tāze suḫen gibi dehenden dehene

meh-rūyān:

1. **meh-rūyāna:**-*a*
Gazel 736
Mısra: **1**
Ay yüzlü güzeller.

1. Nāzdur şāyeste meh-rūyāna nāz itmezse de
2. ʿĀşıḳa şāyān perestişdür niyāz itmezse de

meh-tāb:

1. **meh-tāb:**
Gazel 16
Mısra: **1**
Ay aydınlığı, ay ışığı.

1. Siper düşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

2. **meh-tāb:**
Gazel 16
Mısra: **2**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
1. Siper düşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

3. **meh-tāb:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

4. **meh-tāb:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
7. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle
8. Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

5. **meh-tāb:**
Gazel 16
Mısra: **10**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
9. Eşiʾʿa zer-ḳalem Nābī devāt-ı sīmdür hāle
10. Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb

6. **meh-tāb:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
7. ʿAraḳuñ ḥaddi nedür pīşgeh-i şahbāda
8. Pertev-i mihr ile meh-tāb ber-ā-ber gelemez

7. **meh-tābdan:***-dan*
Gazel 312
Mısra: **2**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
1. Temāşā-yı cemālün mihr-i ʿālem-tābdan ḳalmaz
2. Şeb-i hicrānda fikr-i ṭalʿatuñ meh-tābdan ḳalmaz

8. **meh-tābı:***-ı*
Gazel 556
Mısra: **1**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
1. Fürūġ-ı mihr-i ʿālem-tābı gör meh-tābı neylersin
2. Temāşāgāh-ı bīdārī ṭururken ḫᵛābı neylersin

9. **meh-tāb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **41**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
41. Pīş-gīr-i sefīd açup meh-tāb
42. Ebr-i raḥmet-feşān da itdi gül-āb

10. **meh-tāb:**
Gazel 8
Mısra: **6**
Mehtap, ay.
5. Ne dem olsa ḫayālün cilve-rīz-i āsmān-ı dil
6. Feżā-yi ʿālem-i endīşede meh-tāb olur peydā

11. **meh-tabuñ:***-uñ*
Gazel 435
Mısra: **14**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri basılur meh-tabuñ

12. **meh-tāb:**
Gazel 605
Mısra: **2**
Ay ışığı II sevgilinin ay gibi parlak yüzü; sevgili.
1. Sīne-i cānāna bak mest-i şarāb-ı nāb iken
2. Fevt-i seyr-i gülşenistān eyleme meh-tāb iken

13. **meh-tāblaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 431
Mısra: **4**
Ay aydınlığı, ay ışığı.
3. Satamaz kevkebe hūrşīd-i cihān-tāb gibi
4. Müsteʿār olmaġ ile pertevi meh-tāblaruñ

meh-tāb gürūh-ı encüme nūr āyetin tefsīr ider:
1. **meh-tāb gürūh-ı encüme nūr āyetin tefsīr ider:***-er*
Gazel 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ay, yıldızlar topluluğuna Nur ayetini tefsir ediyor (Ayın etrafında oluşan hale, camide vaaz kürsüsünde cemaate nur ayetini açıklayan vaize benzetiliyor)).
3. Degüldür hāle çıḳmış cāmiʿ içre kürsī-i vaʿẓa
4. Gürūh-ı encüme nūr āyetin tefsīr ider meh-tāb

mehveş:
1. **mehveş:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Ay yüzlü sevgili.
9. Kemāl-i ḥüsn-i ḫubān olduġından çār-deh-sāle
10. Ḳomışlar Nābiyā erbāb-ı maʿnī nāmını mehveş

2. **mehveşlere:***-ler, -e*
Gazel 337
Mısra: **10**
Ay yüzlü sevgili.
9. Mīveye benzer ki alur rengi ḳamerden
10. Nābī dil-i ḫūn-geşte ki mehveşlere düşmiş

3. **mehveşüñ:***-üñ*
Gazel 485
Mısra: **13**
Ay yüzlü sevgili.
13. Ol mehveşüñ ümīd-i viṣāl ile Nābiyā
14. Ḥarf-ı niyāz her ne dinürse riyā degül

4. **mehveşe:***-e*
Gazel 257
Mısra: **11**
Ey ay yüzlü (güzel, sevgili).
11. Olsa ḫūbānda da bir mehveşe dil-dādecilik
12. O ḳadar ʿarż-ı merām itmege taḳrīb olmaz

5. **mehveşüñ:***-üñ*
Kaside 28
Mısra: **22**
Ay yüzlü sevgili.
21. İderse şedde nʾola şāne ṣūretinde ẓuhūr
22. Ki rāy-ı ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

mehveş-i zerrīn-ḳalem:
1. **mehveş-i zerrīn-ḳalem:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Altın kalemli ay yüzlü sevgili.
3. Muṣḥaf-ı ruhsāre-i cānāneye revnaḳ virür
4. Ḫaṭṭ-ı rūyi mehveş-i zerrīn-ḳalem vādīsidür

meḳāl:
1. **meḳāli:***-i*
Kaside 16
Mısra: **59**
Söz, lakırdı, lâf.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

meḳālīd-i umūr-ı ʿālem:
1. **meḳālīd-i umūr-ı ʿālem:**
Kaside 15
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Dünya işlerinin kapılarını açacak, problemlerini çözecek anahtarlar.
125. Cümle āvīḫtedür mīḫ-i süveydāsında
126. Deste-ber-deste meḳālīd-i umūr-ı ʿālem

mekāmin-i ġayba:
1. **mekāmin-i ġayba:***-a*
Gazel 637
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bilinmezliğin gizlendiği yer.
1. Cāsūs iden mekāmin-i ġayba taḫayyülin

2. Taṣḥīḥ ider ʿināyet-i Ḥaḳḳa tevessülin

mekān:
1. **mekāndur:**-*dur*
Gazel 208
Mısra: **10**
Yer, mahal.
9. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
10. Ḥalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

2. **mekānuñ:**-*uñ*
Gazel 724
Mısra: **3**
Mekan,yer.
3. Her zamān ü her mekānuñ başḳadur ḫāṣiyyeti
4. ʿUḳde-i ḫāṭır açılmaz varmayınca gülşene

3. **mekānuñ:**-*uñ*
Tarih 62
Mısra: **6**
Yer, mahal, mesken.
5. Ḳudsiyān tehniye resminde didi tārīḫin
6. Nābīyā ola müʾey yed bu mekānuñ ḫayrı

4. **mekānun:**-*un*
Tarih 63
Mısra: **20**
Yer, mahal, mesken.
19. Didi Nābī pederüñ tārīḫin
20. Ola Ḫayrī bu mekānun bāḳī

mekân eylediler:
1. **mekân eylediler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Yer edinmek, yerleşmek.
29. Eylediler her gün o ālüftegān
30. Bir ġalaṭa meykedesinde mekân

mekān idinür:
1. **mekān idinür:**-*ür*
Gazel 223
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mekan tutmak; yurt, mesken edinmek, yerleşmek.
1. Ġamuñ senüñ dil-i ḫūn-geşteni mekān idinür
2. Hümā-yı devleti gör ḳande āşiyān idinür

mekān oldı:
1. **mekān oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **325**
Kelime Tipi: -
Mekan, yer olmak.
325. Ġayre dīvān-ı devlet oldı mekān
326. Baña dīvān-ı şiʿr ḳaldı hemān

mekān-ı mevlānā:
1. **mekān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mevlana Celaleddin-i Rumi hazretlerinin mekanı, türbesi.
1. Virür neşāṭ-ı müʾebbed mekān-ı Mevlānā
2. İder cebīni münīr āstān-ı Mevlānā

mekārim:
1. **mekārimle:**-*le*
Tarih 16
Mısra: **71**
Cömertlik, kerem.
71. Mekārimle unutdurduñ firāḳın ḫalḳa merḥumuñ
72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

mekārim-i aḫlāḳdur:
1. **mekārim-i aḫlāḳdur:**-*dur*
Gazel 583
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in (A.S.M.) ahlakına ve onun sünnet-i seniyesine ittiba ve imtisal edenlerin ahlakı.
7. Sipihr gibi tevāżūʿ ḳadüm ḫam itmişdür
8. Yaġan mekārim-i aḫlāḳdur seḥābumdan

mekārim-i mevrūsı:
1. **mekārim-i mevrūs̱ı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Asil soyundan gelme cömertlik.
31. Der-ḥāl olup mekārim-i mevrūs̱ı mevc-hīz
32. Meşhūdı oldı terbiyete ḳābiliyyeti

meḳāṣıd-ı ʿulemā:
1. **meḳāṣıd-ı ʿulemā:**
Kaside 7
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Alimlerin maksatları.
103. Meḳāṣıd-ı ʿulemā iḳtidā-yı ḥükm-i İlāh
104. Meṭālib-i vükelā iltizām-ı cebr ü küsūr

mekes:
1. **mekesüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **18**
Sinek, arı.
17. Luṭf uman ʿaṣr fürū-māyelerinden Nābī
18. Sāye ümmīdin ider bāl ü perinden mekesüñ

2. **mekeslerle:**-*ler, -le*
Gazel 741
Mısra: **4**
Sinek. (Tatlıya konması bağlamında).
3. Bilürler ehl-i dünyānun ne gūne olduġın merdūd
4. Görenler ḥālini ḥalvā-fürūşānuñ mekeslerle

3. **mekes:**
Gazel 440
Mısra: **9**
Sinek, arı.
9. Olmaḳ gerek mekes gibi ẕillet-peẕīr-i red
10. Nefs-i denī leẕīẕin ararsa nevālenüñ

4. **mekeslerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 454
Mısra: **14**
Sinek, arı.
13. Niʿmet ḥuṣūle geldügi ṣūretde Nābiyā
14. Rāḥat mı var müdāfaʿasından mekeslerüñ

mekeslen:
1. **mekeslenür:**-*ür*
Gazel 202
Mısra: **4**
Sinek gibi davranmak, sinek olmak.
3. Zembūr deñlü nāleler eyler raḳīb-i dūn
4. Teklīf-i engübīn olunursa mekeslenür

mekīde:
1. **mekīde:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Emmiş II Hile, düzen, oyun.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ḫoş mekīde göster

mekīde olmaya:
1. **mekīde olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 704
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hile olmak, tuzak olmak, aldatmak.
9. Ol meh saña vaʿd eylemiş emdürmege laʿlin
10. Ammā ara aġzın ṣaḳın olmaya mekīde

mekīn:
1. **mekīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **14**
Bir yere veya bir makama oturan, yerleşen (kimse). II Oturaklı, güçlü, itibarlı, vakar ve nüfuz sahibi (kimse).
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

2. **mekīn:**
Tarih 127
Mısra: **15**
Oturan, bir yere yerleşen.
15. Kim ki ṣıdḳ ile olur künc-i tevekkülde mekīn
16. Getürür ayağına devlet u iḳbāli Ḫudā

mekīn buldum:

1. **mekīn buldum:**-*du, -m*
Gazel 506
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Oturmuş bulmak.
1. Ne dem o şūḫı āġūş-ı ḫayālümde mekīn buldum
2. Ḫayālüm benden evvel leblerinden būse-çīn buldum

mekīn eyledi:

1. **mekīn eyledi:**-*di*
Tarih 51
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Oturmak.
9. Cālis olduḳda taḫta Aḥmed Ḫān
10. Eyledi manṣıbında yine mekīn

mekīn eyleyince:

1. **mekīn eyleyince:**-*y, -ince*
Tarih 30
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Oturmak.
85. Eyleyince seyr içün āġūş-ı çeşmümde mekīn
86. Nābīyā bu ḳaṣr-ı vālā-yı hümāyūn-peykeri

mekīn ol:

1. **mekīn ol:**
Gazel 484
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Oturmak, yerleşmek.
5. Zilzāl ü ʿavāṣıfdan emān ise murādun
6. Bünyān-ı feleksā-yı tevekkülde mekīn ol

mekīn ola:

1. **mekīn ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Oturmak, yerleşmek.
53. Olur mı bunuñ gibi bir bārgāh
54. Ki anda mekīn ola ẓıll-ı İlāh

mekīn olmadadur:

1. **mekīn olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Oturmuş,yerleşmiş.
1. Sanma āsāyiş-i dil zār u ḫazīn olmadadur
2. ʿĀfiyet künc-i tevekkülde mekīn olmadadur

mekīn-i mesned-i iḳbāl idük:

1. **mekīn-i mesned-i iḳbāl idük:**- *i, -dü, -k*
Gazel 719
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Açık baht makamına oturan.
1. Ricāl-i cāh ile hem-ḥāl idük zamān ile biz de
2. Mekīn-i mesned-i iḳbāl idük zamān ile biz de

mekkār olanlaruñ:
1. **mekkār olanlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 427
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hilekar olan.
7. Vā-bestedür umūrı mükāfat-ı ġayrete
8. Bedkār ü bī-mürüvvet ü mekkār olanlaruñ

mekke:
1. **mekkeʾden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **129**
Hz. Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.
129. Merkez-i ʿālem olan Mekkeʾden oldı ṭāliʿ
130. Ḫayr-ı maḫlūḳuñ olur mevlidi de ḫayr-ı bilād

2. **mekkeʾyle:**-*y, -le*
Tarih 103
Mısra: **14**
Hz. Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.
13. Ḥaḳīḳat üzre ẓılluʾllāh o şāhenşāha dirler kim
14. Ola ḥükminde Mekkeʾyle Medīne Mescid-i Aḳṣā

mekmen-i ġaybuñ:
1. **mekmen-i ġaybuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Görünmez pusu yeri.
3. Nāgehān mekmen-i ġaybuñ açılup perdeleri
4. Oldı bir ṣaf sipeh ārāyīş-i meydān-ı żamīr

mekr:
1. **mekrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 748
Mısra: **12**
Hile, düzen.
11. Ḳande kim cemʿ ola cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb
12. Anda iblīsüñ ne ḥācet mekrine ıḍlāline

2. **mekr:**
Gazel 843
Mısra: **10**
Hile, düzen.
9. Benüm dergāh-ı Cemʾden intifāʿum ol ḳadardur kim
10. Hezārān mekr ile kesb itdügüm naḳd-i riyā gitdi

3. **mekrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **266**
Hile, düzen.
265. O da bir başḳa günehdür ki günāhı ben idem
266. Ġayrinüñ mekrine idlāline idem isnād

4. **mekrde:**-*de*
Gazel 345
Mısra: **13**
Hile, aşdatma.
13. O lmış o ḳadar ḫalḳ-ı cihān mekrde üstād
14. Kim sābıḳa-i şöhret-i şeytān unudulmış

mekr ü füsūndan:
1. **mekr ü füsūndan:**-*dan*
Gazel 828
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hile ve büyü.
7. Nice tefhim ideyüm hālümi çeşm-i yāre
8. Gördügi bildügi yoḳ mekr ü füsūndan ġayrı

mekr ü nifāḳ:
1. **mekr ü nifāḳ:**
Gazel 664
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hile ve düzenbazlık, aldatma ve arabozuculuk.
9. Ol ḳadar mekr ü nifāḳ itmiş sirāyet ḫalka kim
10. Ḳorḳaram āmīziş itsün meclis-i tas̲vīr ile

mekremet:
1. **mekremete:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **138**
Cömertlik, el açıklığı, lutuf, ihsan, kerem.
137. Dergeh-i merḥameti mevhibeye cāy-ı ḳuʿūd
138. Bünye-i ʾāṭıfeti mekremete cāy-ı ḳıyām

2. **mekremet:**
Kaside 15
Mısra: **131**
Cömertlik, el açıklığı, lutuf, ihsan, kerem.
131. Mekremet ḫās̲s̲iyet-i ḫilḳati çün nūr-ı ḳamer
132. Merḥamet lāzime-i ṭıyneti çün dīde-i nem

3. **mekremetle:**-*le*
Kaside 21
Mısra: **20**
Cömertlik, el açıklığı, lutuf, ihsan, kerem.
19. Mürtebiṭdür nesl-i pāki devr-i Yāfesʾden berü
20. Salṭanatla mekremetle şān ile ʾünvān ile

mekremet-perver:
1. **mekremet-perverüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **3**
Ağırlamaktan, izzet ü ikramda bulunmaktan şeref duyan.

3. Mekremet-perverüm şerefmendüm
4. Nūr-ı çeşm-i ʿazīz-i ferzendüm

mekr-engīz:

1. **mekr-engīz:**
Gazel 593
Mısra: **5**
Oyunvari, oyun gibi.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

mekr-i zen-i dünyāya:

1. **mekr-i zen-i dünyāya:**-*ya*
Gazel 187
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dünya kadının oyunu, hilesi.
5. Kim ki mekr-i zen-i dünyāya zebūn olmaz ise
6. Rezmgāh-ı feleġe merd gelür merd gider

mekşūf:

1. **mekşūf:**
Tarih 124
Mısra: **4**
Keşfolunmuş, meydana çıkarılmış.
3. Tārīḫ-i tāze ṭarḥ ẓuhūr itdi ġaybdan
4. Mekşūf ehl-i ḥāle cemāl-i melāḥati

meksūr:

1. **meksūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **14**
Kırık, kırılmış.
13. Meftūḥ iken vücūhumuza ḳaṣr-ı ihtiram
14. Ḥayfā ki ḥarf-i telḫ ile meksūrlardanuz

2. **meksūr:**
Tarih 19
Mısra: **30**
Kırık, kırılmış.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

mekteb:

1. **mekteb:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Okul.
9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele
10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

2. **mektebidür:**-*i, -dür*
Gazel 162
Mısra: **8**
Okul.
7. Gelür āmīhte āvāze-i eṭfāl-i hevā
8. Ḫᵛāce-i ders-i ġamuñ ḫāne-i dil mektebidür

3. **mektebüñ:**-*üñ*
Gazel 398
Mısra: **1**
Okul.
1. Bilmezse her ne deñlü emān çūpı mektebüñ
2. Leb-teşne pāy-būsına ṭıfl-ı müʾeddebüñ

4. **mekteblerde:**-*ler, -de*
Gazel 683
Mısra: **12**
Okul.
11. Ṭıfllar bilmez idi itdi o da şimdi ẓuhūr
12. Sebaḳ ile okumak şiveyi mekteblerde

5. **mekteb:**
Tarih 25
Mısra: **7**
Okul.
7. Cāmiʿ ü ḥıṣn ü ʿimāret mekteb ü ḥammām idüp
8. Eyledi tertīb-i rāh-ı ḥacc içün her elzemi

6. **mektebe:**-*e*
Gazel 181
Mısra: **10**
Okul, aşk okulu.
9. Nābī ḫayāl-i māh-ruḫān toldı sineye
10. Gūyā ki geldi mektebe ḫūbān birer birer

mekteb-i deryā:

1. **mekteb-i deryā:**
Gazel 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Okul görevini üstlenen deniz.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

mekteb-i fażlında:

1. **mekteb-i fażlında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 116
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Fazilet okulu.
11. O dānā-yı ḫıredmend aʿlem-i esḫāb-ı devlet kim
12. Arisṭo mekteb-i fażlında bir şākird-i aḥmakdur

mekteb-i ʾirfān:

1. **mekteb-i ʾirfān:**
Kaside 12
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Bilgi/kültür okulu.
143. Dilidür mekteb-i ʾirfān deheni maṣdar-ı feyż
144. Ḳalbi mirʾat-ı cilā-dāde-i rūy-ı ilhām

mektūb:

1. **mektūb:**
Gazel 441
Mısra: **9**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.
9. Nüsaḫ ü ḥüccet ü mektūb u berāt ü defter
10. Raḳam-ı cebhesi her neyse görür evrāḳuñ

2. **mektūbları:**-*lar, -ı*
Gazel 827
Mısra: **10**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.
9. Yār oḳursa lebini itmeye Nābī sūzān
10. Şevḳ ile yazduġumuz sūzlı mektūbları

3. **mektūb:**
Gazel 693
Mısra: **7**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.
7. Bu piç ü tāba düşerse ʿaceb midür mektūb
8. Siyeh midād dökilmiş beyāż-ı sādesine

4. **mektūba:**-*a*
Gazel 860
Mısra: **7**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.
7. Sirāyet eylemiş mektūba laʿlinden ḥalāvet kim
8. Virür şehd-i muṣaffā kīsenüñ mūm-ı girībānı

5. **mektūbı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **101**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.
101. Mektūbı ile vezīr-i Şehbā
102. Ser-rişte-i ülfet itdi peydā

6. **mektūbıdur:**-*ı, -dur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **47**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.
47. Mektūbıdur ol bülend-cāhuñ
48. Kim maḥremidür cihān-penāhuñ

mektūb-ı müştāḳāne:

1. **mektūb-ı müştāḳāne:**
Gazel 340
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hasret mektubu.

1. ʿAlīye ol perī mektūb-ı müşṭākāne göndermiş
2. Ṣaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş

mektūb-ı yār:
1. **mektūb-ı yār:**
Gazel 819
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin mektubu.
5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur
6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

melʿabe:
1. **melʿabesidür:**-*si, -dür*
Gazel 309
Mısra: **10**
Oyuncak.
9. Tār-ı mūyı çıḳarur gāh siyeh gāh sefīd
10. Mühre-bāz-ı felegün melʿabesidür tenümüz

melāhat:
1. **melāhat:**
Gazel 668
Mısra: **4**
Tatlı güzellik, güzel yüzlülük.
3. Ḥuḳūḳ-ı ḫᵛān-ı vefāyı o şūḫ bilmedi ḥayf
4. Zihī nemek be-ḥarām ol ḳadar melāhat ile

melāʿik:
1. **melāʿik:**
Kaside 1
Mısra: **83**
Melekler.
83. Melāʿik ḫādimān-ı Yeʾmüru bil-ʿadli veʾl-iḥsān
84. Şeyātīn dīdebān-ı furṣat-ı Yenhā ʾaniʾl-faḥşā

melāʾik:
1. **melāʾik:**
Gazel 132
Mısra: **8**
Melekler.
7. İder gerd-i ser-i insāna gerdiş kāse-i gerdūn
8. Nevāl-i āferīnişde melāʾik kāse-līsümdür

2. **melāʾik:**
Kaside 9
Mısra: **140**
Melekler.
139. Suḫan ol deñlü ḫoş-āyende gerekdür ki añı
140. İdine nevʿ-i beşer belki melāʾik ezber

3. **melāʾik:**
Tarih 103
Mısra: **52**
Melekler.
51. Ne maʿbed kim s̱evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melāʾik naḳl içün ġavġā

melāʾīn:
1. **melāʾīne:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **91**
Mel'un, lanetlenmiş.
91. O deñlü urdı melāʾīne tīġi kim ḳaldı
92. Ḳalemler eylemeden küştegānını taʿdād

melāl:
1. **melāl:**
Gazel 638
Mısra: **1**
Usanma, usanç, iç sıkıntısı.
1. Melāl zāʾil olur pīr-i nā-tüvānlardan
2. Olursa ʿuḳde ḫāṭır cüdā kemānlardan

melāl u hestī:
1. **melāl u hestī:**
Tarih 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hüzün ve bencillik.
1. Bu sāl-i ḫuceste-fāla Nābī
2. Reh-yāb olamaz melāl u hestī

melālet:
1. **melālet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **352**
Sıkıntı, gam.
351. Nāleler eyleyüp bu ḥālet ile
352. Āh u feryād idüp melālet ile

melāmet bezmine:
1. **melāmet bezmine:**-*n, -e*
Tarih 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayıplama, kınama meclisi II Melamilik meclisi.
3. Melāmet bezmine burnı alınmış şemʿ idi gūyā
4. Dem-i fevti ḳarīb olduḳda efzūn iltimāʿ itdi

melāmet zamānıdur:
1. **melāmet zamānıdur:**-*dur*
Gazel 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayıplara, kınama vakti.
3. Fırṣat giçer telāfī-i mā-fāt vaḳtidür
4. Nefs-i hevā-perestī melāmet zamānıdur

melāẕ ü melce-i şāhenşāhān-ı ḥeft-iḳlīm:
1. **melāẕ ü melce-i şāhenşāhān-ı ḥeft-iḳlīm:**
Kaside 7
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü sultanlarının güvenip sığındığı sultan.
73. Melāẕ ü melce-i şāhenşāhān-ı ḥeft-iḳlīm
74. Nigāhbān-ı memālik nigāhdār-ı s̱üġūr

melāẕ-ı żuʿafā:
1. **melāẕ-ı żuʿafā:**
Tarih 92
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Zayıfların, muhtaçların sığınağı.
67. Bula meftūḥ serā-perde-i iḳbāli müdām
68. Ola tā-ḥaşr der-i luṭfı melāẕ-ı żuʿafā

melek:
1. **melekdür:**-*dür*
Gazel 100
Mısra: **3**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
3. Pervānesi melekdür o şemʿ-i ḥaḳīḳatün
4. Edvār-ı çerḫe noḳṭa-i pergār Kaʿbeʾdür

2. **melekler:**-*ler*
Kaside 7
Mısra: **180**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
179. Vücūd-ı pāküñi ekdārdan ṣıyānet içün
180. İder felekde melekler taṣadduḳāt-ı nüẕūr

3. **melekdür:**-*dür*
Kaside 17
Mısra: **28**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
27. Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ
28. Ṣūret-i inṣānda gelmiş yā melekdür yā perī

4. **melek:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **48**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
47. Girdi ol şevḳ ile semāʿa felek
48. Cebhe-sāy oldı ḫāk-ı şükre melek

5. **melek:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **20**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
19. Sevābitdür evlādı kendü felek
20. Nüḳūş-ı sitāre içinde melek

6. **melekler:**-*ler*
Tarih 16
Mısra: **86**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
85. Dehān-ı ḫāmeden çıḳmazdan evvel itdiler gördüm
86. Melekler bām-ı ʿarşa birbiriyle nūr ile imlā

7. **melek:**
Tarih 20
Mısra: **13**

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
13. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
14. Düşdi Ḳamançe ḥıṣnına nūr-ı Muḥammedī

8. **melek:**
Tarih 47
Mısra: **2**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
1. Eyyūb olınca Ḫayri Efendi᾽ye ber-güẕār
2. Tārīḫini melek didi şīrīn ü şīvekār

9. **melek:**
Tarih 96
Mısra: **12**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
11. Başınca ḳadem ṣadr-ı ḫāniyyete
12. Felekde melek oldı midḥat-serāy

10. **melek:**
Tarih 98
Mısra: **3**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
3. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
4. Bālā binā maḳām-ı ezān-ı Muḥammedī

11. **melekler:**-*ler*
Tarih 116
Mısra: **22**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
21. O şemʿ-i dūdmān-ı ʿizz ü nāzı gird-i rūyında
22. Melekler ḥıfẓ içün pervānelik eylerse evfaḳdur

12. **melek:**
Tarih 127
Mısra: **47**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
47. Vüsʿat-ı ḫulḳına nisbetle melek teng-mizāc
48. Ḫayme-i cāhına nisbetle felek köhne-binā

13. **melekler:**-*ler*
Tarih 128
Mısra: **25**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
25. Nābīyā yazdı bu tārīḫi melekler feleġe
26. Mālik-i nām-ı fütūḥ oldı Muḥammed Pāşā

14. **melekler:**-*ler*
Gazel 64
Mısra: **10**
Melek.
9. Olaldan nā᾽il-i gencīne-i esrār-ı insanī
10. Kevākib dīdebānumdur melekler pāsbānumdur

15. **melek:**
Gazel 857
Mısra: **4**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri (Kirâmen Kâtibîn melekleri bağlamında).
3. ʿAceb bu k᾽itmedeyüm zīver-i dükān-ı riyā
4. Melek beğenmez iken yazmaġa ʿibādetümi

melek-rū:
1. **melek-rū:**
Tarih 111
Mısra: **2**
Melek yüzlü.
1. Ḥabbezā ol iki tev᾽em-i maʿṣūm
2. Dü melek-rū dü ḳamer-pīşānī

melekūt:
1. **melekūtı:**
Gazel 28
Mısra: **3**
Görünen alemin dışında, göle görülmeyen ancak hissedilen, ruhlara mahsus gayb alemi.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

melekūt ehlini:
1. **melekūt ehlini:**-*n, -i*
Kaside 2
Mısra: **310**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Melekut ehli, ruhlar ve melekler.
309. Saña ne medḥ ü s̱enādan müteʿālīsin sen
310. İder ancaḳ bu ḳasīdem melekūt ehlini şād

melik-i ekmel ü eşref:
1. **melik-i ekmel ü eşref:**
Tarih 143
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
En mükemmel ve en şerefli sultan.
9. Cenāb-ı sāye-i Ḥaḳ ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i ʿādil
10. Ḫidīv-i aʿlem ü aʿẓam melik-i ekmel ü eşref

2. **melik-i ekmel ü eşref:**
Tarih 143
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
En mükemmel ve en şerefli sultan.
9. Cenāb-ı sāye-i Ḥaḳ ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i ʿādil
10. Ḫidīv-i aʿlem ü aʿẓam melik-i ekmel ü eşref

3. **melik-i ekmel ü eşref:**
Tarih 143
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
En mükemmel ve en şerefli sultan.
9. Cenāb-ı sāye-i Ḥaḳ ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i ʿādil
10. Ḫidīv-i aʿlem ü aʿẓam melik-i ekmel ü eşref

melikü᾽l-mülūk-ı ʿālem:
1. **melikü᾽l-mülūk-ı ʿālem:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Cihan ülkelerinin padişahı.
71. Yaʿnī melikü᾽l-mülūk-ı ʿālem
72. Ser-tāc-ı şehān ḫidīv-i aʿẓam

me᾽lūf-ı maḳdem-i aḥbāb:
1. **me᾽lūf-ı maḳdem-i aḥbāb:**
Tarih 42
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Dost ayağının alıştığı, dostların uğrak yeri.
35. Babı me᾽lūf-ı maḳdem-i aḥbāb
36. Ṣaḥnıdur ḫᵛān-ı niʿmete muʿtād

me᾽lūf-ı ṭıbāʿıdur:
1. **me᾽lūf-ı ṭıbāʿıdur:**-*ı, -dur-nuñ*
Gazel 248
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alışkın olunan tabiat, huy.
11. Ġam merdüm-i dünyānuñ me᾽lūf-ı ṭıbāʿıdur
12. Bu ṭurfe nigāha eks̱er bigāne ṣataşmışdur

melūl olmaḳ:
1. **melūl olmaḳ:**-*maḳ*
Kıt'a 51
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Üzülmek, mahzun olmak.
1. Bü᾽l-ʿacebdür ṣadā-yı ṭabl-ı saḥur
2. Ṭabʿa īrās̱ ider melūl olmaḳ

memālik:
1. **memālikden:**-*den*
Kaside 14
Mısra: **122**
Memleketler, ülkeler.
121. Bu ṣadre geldügüñ el-ḥaḳ kerāmet olmışdur
122. Ki eşḳiyāyı memālikden eyledüñ ibʿād

memālik-i anāṭolı᾽da:
1. **memālik-i anāṭolı᾽da:**-*da*
Kaside 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Anadolu coğrafyası.
7. Memālik-i Anāṭolı᾽da mis̱li nādirdür
8. ʿAle᾽l-ḫuṣūṣ ki ol lālezār-ı Maġnīsā

memālik-i maʿmūr:
1. **memālik-i maʿmūr:**
Kaside 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İmar edilmiş memleketler.
3. Kederden oldı muṣaffā mesālik-i iḳbāl
4. Keselden oldı muʿarrā memālik-i maʿmūr

memdūḥ:
1. **memdūḥı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **127**
Kasidede övülen/methedilen kişi.
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

2. **memdūḥı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **119**
Kasidede övülen/methedilen kişi.
119. Benüm gibi kimüñ olmış felekde memdūḥı
120. Bir āṣaf-ı hüner-āver vezīr-i luṭf-meʿāb

3. **memdūḥdur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **172**
Kasidede övülen/methedilen kişi.
171. Medḥden kevkebe-i şöhreti müstaġnīdür
172. Elli yıldan berü memdūḥdur ol faḫr-i kirām

memdūh idi:
1. **memdūh idi:**- *i, -di*
Gazel 761
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Övülmüş.
9. Memdūh idi iḥsānı eger bī-ḥadd olaydı
10. Çoḳdur bu ḳadar minneti rindāna Cemʾüñ de

memdūḥ-ı ehl-i beyt:
1. **memdūḥ-ı ehl-i beyt:**
Kaside 20
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Ehl-i beytin övgüsünü alan (Ehl-i beyt; Peygamber ailesi; Hz. Muhammed'in eşleri, çocukları, torunları Hasan ve Hüseyin ve damadı Hz. Al).
49. Memdūḥ-ı ehl-i beyt gül-i āl-i Muṣṭafā
50. Raḫşende ṣūretinde fürūġ-ı siyādeti

memdūh-ı nāz-perver-i ʿālī-cenābınuñ:
1. **memdūh-ı nāz-perver-i ʿālī-cenābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yüce ahlak sahibinin nazlı övülmüşü.
15. Şevḳ-i nigāh-ı raġbetidür Nābīye bu şiʿr
16. Memdūh-ı nāz-perver-i ʿālī-cenābınuñ

memer:
1. **memerdendür:**-*den, -dür*
Kaside 2
Mısra: **319**
Geçilecek yol.
319. Bende de cürʾet-i medḥün o memerdendür kim
320. Geldi nuṭḳ itdi ḥużūruñda nebatāt u cemād

2. **memer:**
Kaside 9
Mısra: **8**
Geçilecek yol.
7. Tīr-i ġam açduġı revzenleri yir yir olmış
8. Bād-ı nāzük-ḫaber-i gülşen-i ümmīde memer

memerr:
1. **memerri:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **178**
Geçilecek yol.
177. Tīġı bir cūybār-ı ḫūnīdür
178. Kim memerri ʿadū derūnıdur

memerr iden:
1. **memerr iden:**-*en*
Kaside 11
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Geçit yapmak.
123. Sen ol nihāl-i ser-efrāz-ı bāġ-ı devletsin
124. Ki Ḫıżra nāziş ider sāyeñi memerr iden āb

memerr-i düşmeni:
1. **memerr-i düşmeni:**-*i*
Tarih 69
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Düşmanın geçtiği yol.
5. İdüp vezīrini taʿyīn o pādişāh-ı güzīn
6. Memerr-i düşmeni itdi sipāh-ı din ile sedd

memerr-i leşker-i āh ü fiġān:
1. **memerr-i leşker-i āh ü fiġān:**
Gazel 584
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleme askerinin geçit yeri.
9. İtmekde şevḳ-i vaṣl ile āh ü fiġānları
10. Gūşı memerr-i leşker-i āh ü fiġān iken

memerr-i nehr-i diyāb:
1. **memerr-i nehr-i diyāb:**
Kaside 14
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Diyab Nehri köprüsü.
99. Memerr-i nehr-i Diyāb üzre çekdi sedd-i sedīd
100. Sikenderʾüñ daḫı rūḥ-ı revānın eyledi şād

memerr-i nesīm-i ümīd:
1. **memerr-i nesīm-i ümīd:**
Tarih 38
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Umut rüzgarının geçit yolu.
5. Revzenleri memerr-i nesīm-i ümīd olup
6. Olsun devām-ı devlet ü ṣıḥḥatle ber-murād

memleḥa:
1. **memleḥadur:**-*dur*
Gazel 326
Mısra: **5**
Tuz çıkarılan yer, tuzla.
5. Ferāh-meşreb-i ʿaşḳuñ derūnı memleḥadur
6. Miṡāl-i mevce-i yem dest-i red nedür bilmez

memleket:
1. **memlekete:**-*e*
Gazel 112
Mısra: **7**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.
7. Sipāh u memlekete ihtiyacı ṡābit iken
8. Mülūk-ı ʿālem-i ṣūret gedā degül de nedür

2. **memleketüñ:**-*üñ*
Gazel 566
Mısra: **4**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.
3. Yoḳ varduġun etrafına maʿmūre-i ʿaşḳuñ
4. Ol memleketüñ āb u hevāsın ne bilürsin

3. **memleket:**
Kaside 15
Mısra: **108**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.
107. Salṭanat salṭanat oldı şeref-i ẕātı ile
108. Memleket memleket oldı açılup ẓulmet-i ġam

4. **memleket:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **76**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.
75. İder iẓhār o pençe mihrāsā
76. Memleket ẓabṭına yed-i beyżā

5. **memleketün:**-*ün*
Kıt'a 33
Mısra: **3**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.
3. Bu deñlü bār-ı girān olduġı bu memleketün
4. Ḥımār-zāde faḳīrüñ eşekligündendir

6. **memleketüñ:**-*üñ*
Tarih 127
Mısra: **100**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke.
99. O ider salṭanatuñ ʿırżın iderse tekmīl
100. İder memleketüñ derdine eylerse devā

memleket oldı:

1. **memleket oldı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Ülke olmak.
107. Salṭanat salṭanat oldı şeref-i ẕātı ile
108. Memleket memleket oldı açılup ẓulmet-i ġam

memleket-i islāma:
1. **memleket-i islāma:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
İslam ülkesi, Osmanlı Devleti.
153. Ẕātıdur maḥż-ı kerem memleket-i İslāma
154. Cümle andan müteferriʿdür odur aṣl-ı kerem

memleket-i maʿnādan:
1. **memleket-i maʿnādan:**-*dan*
Kıt'a 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mana ülkesi.
7. Kendü ems̱āli vezīrān arasında yoḳdur
8. Behre bulmış o ḳadar memleket-i maʿnādan

memleket-i ṣabr u şekīb:
1. **memleket-i ṣabr u şekīb:**
Gazel 640
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tahammül ve sabır ülkesi.
3. Oldı virān diseñe memleket-i ṣabr u şekīb
4. Didügüñ gibi ise kevkebe-i leşker-i ḥüsn

memleket-i vāsiʿa-i maʿnāyı:
1. **memleket-i vāsiʿa-i maʿnāyı:**-*y, -ı*
Gazel 464
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Uçsuz bucaksız mana diyarı.
13. Nābiyā memleket-i vāsiʿa-i maʿnāyı
14. Niyyetüñ ḳāḍi-i endīşeye teʾbīd itmek

memlū:
1. **memlū:**
Gazel 436
Mısra: **10**
Dolu, dopdolu.
9. Kem-ḳadr-ı ḳufl-ı āhına muḥtācdur yine
10. Memlū iken derūnı güherle ḫızānenüñ

2. **memlū:**
Gazel 802
Mısra: **9**
Dolu, dopdolu.
9. Cins-i luġātle memlū şehr-i Ṣıḥaḥ u Ḳāmūs
10. Olmaz metāʿ-ı maʿnī üftāde her diyāra

3. **memlū:**
Kaside 7
Mısra: **97**
Dolu, dopdolu.
97. Feżā-yı kişveri mürġān-ı ʿaḳl ile memlū
98. Binā-yı devleti erkān-ı ʿadl ile maʿmūr

4. **memlū:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **112**
Dolu, dopdolu.
111. Kendü taḳṣīr ü cürm mūy-be-mū
112. Defteri ḫod günāh ile memlū

5. **memlū:**
Tarih 92
Mısra: **13**
Dolu, dopdolu.
13. Her ḫazīne güher-i naḳş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaṣiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

memlū idüp:
1. **memlū idüp:**-*üp*
Gazel 77
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
13. Fürūġ-ı naẓm ile memlū idüp dünyāyı ey Nābī
14. Mis̱āl-i mihr-i ʿālem-tāb meşhūr olmamuz yegdür

memlū itme:
1. **memlū itme:**-*me*
Gazel 802
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doldurmak.
3. Maʿnī-i tāze fikr it itme luġātle memlū
4. Kim eyler iʿtibārı berg-i ne-dāde bāre

memlū olsa:
1. **memlū olsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Dolu olamk.
21. Nʾola cevahir ile olsa Mes̱nevī memlū
22. Kilīd-i genc-i ḥikemdür zebān-ı Mevlānā

memlū olur:
1. **memlū olur:**-*ur*
Gazel 48
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Dolmak.
27. Dür-i maʿnā ile cībi olur ġavvāṣınuñ memlū
28. Meġer gird-āb-ı baḥr-ı pür-güherdür ḥalḳa-i tevḥīd

memlūk:
1. **memlūk:**
Gazel 109
Mısra: **4**
Birinin malı olan.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

memnūʿ-ı kūy-ı vuṣlat:
1. **memnūʿ-ı kūy-ı vuṣlat:**
Gazel 501
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Semtine kavuşmaktan men edilmiş, uğraması yasaklanmış.
7. Memnūʿ-ı kūy-ı vuṣlat ise pāyumuz ne ġam
8. Pāy-ı ḫayālümüz hele vārestedür bizüm

memnūn:
1. **memnūnuyuz:**-*u, -y, -uz*
Gazel 398
Mısra: **8**
Memnun, hoşnut.
7. Bir gūşesinde eylesün aʿdā daḫı çerā
8. Memnūnuyuz farāḫī-i ṣahrā-yı meşrebüñ

2. **memnūnum:**-*um*
Gazel 522
Mısra: **7**
Memnun, hoşnut.
7. Ne deñlü ḫalḳ beni ġıybet itse memnūnum
8. Bilā-tekelüf-i ṣābun u āb pāk olurum

3. **memnūnuyuz:**-*u, -y, -uz*
Gazel 259
Mısra: **6**
Memnun, hoşnut.
5. Eylemez taʿyīn-i Rabbānī kabūl-ı inkitāʿ
6. Ġayre memnūn olmamaḳ iḥsānunuñ memnūnuyuz

memnūn olmamak:
1. **memnūn olmamaḳ:**-*ma, -maḳ*
Gazel 259
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Memnun, hoşnut olmak.
5. Eylemez taʿyīn-i Rabbānī kabūl-ı inkitāʿ
6. Ġayre memnūn olmamaḳ iḥsānunuñ memnūnuyuz

memnun olur:
1. **memnun olur:**-*ur*
Gazel 644
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Memnun, hoşnut olmak.
7. Zūd-res devlet lezīz ammā ki nā-pāyendedür
8. Devletin ehl-i ḫıred memnun olur teʾḫīrden

memnūn olurdı:
1. **memnūn olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 613
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Memnun, hoşnut olmak.
5. Memnūn olurdı pestliginden bileydi çerḫ
6. Ruḫ-şūy-ı mihr-i enver olan şebnem olduġın

memnun olurdum:
1. **memnun olurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 836
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sevinmek, hoşnut olmak.
13. Nābiyā memnun olurdum bu zemīn-i tāzeye
14. Olsa pey-rev şāʿir-i siḥr-āzmālardan biri

memnūn-ı cānān olmadur:
1. **memnūn-ı cānān olmadur:**-*ma, -dur*
Gazel 216
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgiliden -Bütün cevr ü cefasına rağmen- hoşnut olmaktır.
7. Vaṣldan maḳṣūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
8. Yoḫsa vaṣla ʿālem-i endīşede minnet mi var

memnūn-ı luṭfı eyledi:
1. **memnūn-ı luṭfı eyledi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Lütfundan, kereminden hoşnut kılmak.
41. Bir gūne eyledi beni memnūn-ı luṭfı kim
42. Yoḳ ḫāmenüñ aḳalline taḥrīre ṭāḳati

memnūnı olmayalum:
1. **memnūnı olmayalum:**-*ma, -y, -alum*
Gazel 858
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hoşnut olmak.
1. Ne ġam kerīmüñ olursak esīr-i medyūnı
2. Leʿimüñ olmayalum tek keremle memnūnı

memnūn-ı sāmiʿa olsa:
1. **memnūn-ı sāmiʿa olsa:**
Gazel 215
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dinleyenlerin memnun olması.
7. Şāyāndur olsa natıka memnūn-ı sāmiʿa
8. Zīrā ki kim muḳayyed ise müstefīd olur

meʾmūl:
1. **meʾmūldan:**-*dan*
Gazel 172
Mısra: **4**
Umulan, ümit edilen.
3. İḥsān iden kerīmdür iḥsānı da anuñ
4. Meʾmūldan ziyāde olursa ʿaceb midür

2. **meʾmūldur:**-*dur*
Gazel 697
Mısra: **2**
Umulan, ümit edilen.
1. Reng-i ḥayāt kim görinür laʿl-i yārda
2. Meʾmūldur nümāyişi ancaḳ bahārda

3. **meʾmūl:**
Kaside 12
Mısra: **73**
Umulan, ümit edilen.
73. Hele bigāneye söz yoḳ odur andan meʾmūl
74. ʿAyb olunmaz ne ḳadar eylese terk-i ikrām

4. **meʾmūlin:**-*in*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **66**
Umulan, ümit edilen.
65. Dārende-i nüh-ḳıbāb-ı gerdūn
66. Meʾmūlin ide ḥuṣūle maḳrūn

5. **meʾmūl:**
Gazel 231
Mısra: **14**
Umulan, ümit edilen.
13. Nābī mey-i iḳbāli ḫarābāt-ı fenānun
14. Taṣdiʿi ḳadar neşvesi meʾmūl degüldür

meʾmūn eyleyüp:
1. **meʾmūn eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 92
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Emin kılmak.
65. Eyleyüp ḳalb-i şerīfini kederden meʾmūn
66. ʿÖmrini devletini eyleye efzūn Mevlā

meʾmūr:
1. **meʾmūr:**
Gazel 188
Mısra: **7**
Herhangi bir işi yapmakla emrolunmuş kişi.
7. Biz sāyeyüz sücūd ile meʾmūr isek nʾola
8. Sāye ne dem ki ḫāke düşer sernigūn düşer

2. **meʾmūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **18**
Emir almış olan, yükümlü.
17. Ġālib görindi haşyet-i Ḥaḳ üzre bīm-i ḫalḳ
18. Nā-būda deyn edāsına meʾmūrlardanuz

3. **meʾmūruz:**-*uz*
Gazel 316
Mısra: **2**
Emir almış olan, yükümlü.
1. Lāʾübālilik ile gerçi ki meşhūruz biz
2. Çāre ne terk-i riyā itmege meʾmūruz biz

4. **meʾmūr:**
Kaside 7
Mısra: **94**
Emir almış olan, yükümlü.
93. Sürādıḳında ḳażā dīdebānlıġa meʾẕūn
94. Hazīnesinde ḳader pāsbānlıġa meʾmūr

meʾmūr eylemiş:
1. **meʾmūr eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Görev vermek, bir iş için görevlendirmek.
169. Eylemiş devletin Ḫudāy-ı Ġafūr
170. Ḫıdmet-i āstānına meʾmūr

meʿmūr idi:
1. **meʿmūr idi:**- *i, -di*
Tarih 104
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir işi yapmakla emrolunmuş kişi.
43. Moñlā-yı Ḥaleb fāżıl-ı ʿaṣr İbnī Kebīri
44. Meʿmūr idi bu ḫıdmete mahsūs u müvellā

meʾmūr idügin:
1. **meʾmūr idügin:**-*üg, -i, -n*
Gazel 441
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Görevlendirmek.
3. Añlayan ġam mı çeker mezraʿ-i ḳudretde
4. Ṣaḥibin bulmaġa meʾmūr idügin erzāḳuñ

meʾmūr olduġından:
1. **meʾmūr olduġından:**-*duġ, -ı, -n, -dan*
Gazel 374
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Emre tabi olmak.
7. Ḫıdmet-i isḳāya meʾmūr olduġından devr ider
8. Kiştzār-ı şerʿüne dūlāb-ı devrān el-vedāʿ

meʾmūr olur:
1. **meʾmūr olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Yükümlü, görevli, görevlendirilmek.
191. Ne kişver üstine rāyet-keş-i cihād olsañ
192. Olur taʿāvüne ervāḥ-ı evliyā meʾmūr

memzūc:
1. **memzūc:**
Kaside 1
Mısra: **11**
Karışık, karışmış.
11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc

12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

men:
1. **men:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Yasak II Kim, kim ki, o kimse ki.
7. Metāʿ-ı hūn-ı ʿazīzāna müşteri olma
8. Bu Kerbelāʾda olan beyʿ men yezid midür

menʿ:
1. **menʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 441
Mısra: **12**
Engelleme, önleme.
12. Degül a menʿine ḳādir kerem-i Rezzāḳuñ
11. Menʿ-i nān-pāremüze kuşiş iden cāhil-i dūn

men ʿallemeni ḥarfen ḳad ṣayereni ʿabdā:
1. **men ʿallemeni ḥarfen ḳad ṣayereni ʿabdā:**
Tarih 95
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Hz. Ali'ye ait olduğu söylenen "Bana bir harf öğretenin kölesi olurum" anlamındaki hikmetli söz.
3. Ādāb-ı teşekkürle Büʾl-ḫayr didi tārīḫ
4. Men ʿallemeni ḥarfen ḳad ṣayereni ʿabdā

menʿ eyledi:
1. **menʿ eyledi:**-*di*
Kıt'a 97
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yasaklamak, engel olmak.
3. Līk menʿ eyledi teveccühden
4. Şāmʾda ḫalḳuñ iʿtibārı beni

menʿ eylemek:
1. **menʿ eylemek:**-*mek*
Gazel 563
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yasaklamak, engel olmak.
15. Felek menʿ eylemek düşmez saña erbāb-ı ḥācātı
16. ʿUluvv-ı şān bulur ḫırmen ziḥām-ı ḫūşe-çīninden

menʿ eyler:
1. **menʿ eyler:**-*r*
Kıt'a 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yasaklamak, engel olmak.
9. Nüzūldan yire menʿ eyler ise bārānı
10. Ḳalur miyāne-i ḫak ü hevāda bir deryā

menʿ eyleyecek:
1. **menʿ eyleyecek:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Engelleyecek, engelleyebilecek.
9. Kimdür bizi menʿ eyleyecek bāġ-ı cināndan
10. Mevrūs̱-ı pederdür girerüz ḫāne bizümdür

menʿ ideydi:
1. **menʿ ideydi:**-*e, -y, -di*
Kaside 11
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Yasaklamak.
67. Sipihrden ḥarekātı ideydi menʿ eger
68. Olurdı sāʿid-i keffüʾl-ḫadībe bend şihāb

menʿ itme:
1. **menʿ itme:**
Gazel 791
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yasaklamak, engel olmak.
3. Ey eşk ḳo menʿ itme dīvāne göñül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

menʿ itse:
1. **menʿ itse:**-*se*
Kıt'a 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yasaklamak, engel olmak.
7. Hevāya çıḳmadan itse ġubārı menʿ eger
8. Olur miyāne-i ʿarż ü semāda bir ṣaḥra

menʿ ü ʿatā:
1. **menʿ ü ʿatā:**
Kıt'a 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yasaklama ve bağışlama.
3. Tevfīḳdür muʿāvini teʾyīd reh-beri
4. Her ne iderse menʿ ü ʿatā mevkiʿindedür

menʿ u defʿ eylemeġe:
1. **menʿ u defʿ eylemeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 127
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Engelleyip kovmak.
7. Menʿ u defʿ eylemeġe kimsede ḳudret mi olur
8. İstese ḥażret-i Ḥaḳ bir ḳulın itmek iḥyā

menābir-i gülşende:
1. **menābir-i gülşende:**-*de*
Kaside 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin minberleri.
17. Olup bu faṣlda gülşen nümūne-i cāmiʿ
18. Oḳur menābir-i gülşende ḫuṭbe bülbül-i zār

menāḳıb-ı ʿulyāsın:
1. **menāḳıb-ı ʿulyāsın:**-*sı, -n*
Kaside 14
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Yüce menkıbe, hikaye.
137. Ola mebānī-i cāh u celāli müstaḥkem
138. İde menāḳıb-ı ʿulyāsın ehl-i naẓm inşād

menār:
1. **menār:**
Gazel 752
Mısra: **12**
Minare.
11. Kef-i āzādegānda nuḳreveş imsāke eġlenmez
12. Şuʿāʿāt-ı kanādīl-i şeb-i rūze menār üzre

menārāt-ı bilād:
1. **menārāt-ı bilād:**
Kaside 2
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Memleketin minareleri.
123. Nābit ü cāmidüñ engüşt-i şehādetleridür
124. Bāġda serv-i ser-efrāz u menārāt-ı bilād

menāre:
1. **menāre:**
Gazel 831
Mısra: **14**
Namaz vaktinin geldiğini bildirmek için camide müezzinin ezan okuduğu, sala verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı.
13. Olur şeb-i ramażān bend-i āteşine sezā
14. Sücūda eylemeyen sür-fürū menāre gibi

2. **menārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 439
Mısra: **4**
Namaz vaktinin geldiğini bildirmek için camide müezzinin ezan okuduğu, sala verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı.
3. Eẕān derūnına itmez güẕer zebānından
4. Derūn-ı sinesi kec olmaġın menārelerüñ

3. **menārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 730
Mısra: **6**
Namaz vaktinin geldiğini bildirmek için camide müezzinin ezan okuduğu, sala verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı.
5. Hırmānını ṣafā-yı perestişden añlayan
6. Meyl eylemez menārelerüñ irtifāʿına

4. **menāre:**
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Namaz vaktinin geldiğini bildirmek için camide müezzinin ezan okuduğu, sala verdiği, şerefesi olan,

çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı, minare.
3. Başında āteşi eksük degül olur pā-māl
4. Menāre gibi olan kec-derūn u rāst-nümā

5. **menāreyi:**-*y, -i*
Tarih 98
Mısra: **1**
Namaz vaktinin geldiğini bildirmek için camide müezzinin ezan okuduğu, sala verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı, minare.
1. Yapdukda bu menāreyi destūr-ı ḫayr-ḫᵛāh
2. Yaʿnī vezīr-i Yūsuf-ı Mıṣr-ı ser-āmedī

menāre-ṣıfat:
1. **menāre-ṣıfat:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Minare gibi.
1. Bu şehr içinde o kim secdeden olur ser-keş
2. Olur menāre-ṣıfat bend-i āteşine sezā

menār-ı şāha:
1. **menār-ı şāḫa:**-*a*
Gazel 464
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sultanın (sevgilinin) minaresi.
5. Şām-ı gülşende çıḳup sebz menār-ı şāḫa
6. Ḫıdmet-i lāzımedür bülbüle temcīd itmek

menāṣib:
1. **menāṣib:**
Gazel 439
Mısra: **6**
Makamlar, rütbeler.
5. Umūr-ı maṣlahat-ı dīn içündür ey ġāfil
6. Degül menāṣib içün vażʿ-ı istiḫārelerüñ

menāzilde:
1. **menāzilde:**
Tarih 125
Mısra: **16**
Ok atma yarışında okun ulaştığı yerler.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

menāzil-i eflāki:
1. **menāzil-i eflāki:**-*i*
Gazel 263
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Feleklerin menzilleri.
11. İder menāzil-i eflāki nīm-hatvede tay
12. Kümeyt-i bāṣirenüñ tāziyānesin bilürüz

menāzil-i hicrān u firḳāti:
1. **menāzil-i hicrān u firḳāti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **208**
Kelime Tipi: -
Ayrılık yolları.
207. Rū-māle geldi ʿabd-i ḳadīm āsitānuña
208. Ṭayy eyledi menāzil-i hicrān u firḳāti

menbaʿ:
1. **menbaʿı:**-*ı*
Gazel 301
Mısra: **4**
Kaynak.
3. Ḳıblemüz pākdür ālūde-sülūk olsak da
4. Menbaʿı ṣāf u ayağı bulanıḳ cūyuz biz

menbaʿ-ı āb-ı maʿnā:
1. **menbaʿ-ı āb-ı maʿnā:**
Gazel 570
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mana suyunun kaynağı.
5. Olmaḳ engüşt-i ḳalem menbaʿ-ı āb-ı maʿnā
6. Yegdür engüştde göstermeden āb-ı güherin

menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan:
1. **menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan:**-*dan*
Kıt'a 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bağış ve cömertlik kaynağı.
1. Menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan yine alduḳ māye
2. Maḫzen-i feyż-i ezelden yine bulduḳ vāye

menbaʿ-ı fażl u kemāl u hüner u luṭf u kerem:
1. **menbaʿ-ı fażl u kemāl u hüner u luṭf u kerem:**
Kaside 15
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Üstünlük, olgunluk, beceri, lütuf ve cömertliğin kaynağı.
117. Mecmaʿ-i ḥilm ü ḥayā vü edeb ü ʿilm ü veḳār
118. Menbaʿ-ı fażl u kemāl u hüner u luṭf u kerem

menbaʿ-ı feyżden:
1. **menbaʿ-ı feyżden:**-*den*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
İlham kaynağı, bereket kaynağı.
55. Menbaʿ-ı feyżden virür o devāt
56. Teşnegān-ı niyāza āb-ı ḥayāt

menbaʿ-ı ʿizz ü ʿalā:
1. **menbaʿ-ı ʿizz ü ʿalā:**
Kaside 15
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
İzzet ve yücelik madeni.
111. Kār-dān-ı vükelā cevher-i muʿin-i İslām
112. Menbaʿ-ı ʿizz ü ʿalā maṣdar-ı āṣār-ı himem

menbaʿ-ı maʿrifet olmaḳla:
1. **menbaʿ-ı maʿrifet olmaḳla:**-*maḳ, -la*
Gazel 513
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İlim, ustalık, hüner kaynağı olmak.
1. Menbaʿ-ı maʿrifet olmaḳla ser-ā-pāy-ı ḳalem
2. Olur engüşt-i mülūk ü vüzerā cāy-ı ḳalem

menbaʿ-ı seyl:
1. **menbaʿ-ı seyl:**
Kaside 11
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Sel suyu kaynağı.
83. Añılsa menbaʿ-ı seyl üzre kūh-ı temkīni
84. Dönerdi çıḳduğı suya şitāb ile seyl-āb

menbaʿüʾl-ḫayr:
1. **menbaʿüʾl-ḫayr:**
Tarih 13
Mısra: **1**
Hayırlı işlerin madeni.
1. Menbaʿüʾl-ḫayr Muṣṭafā Pāşā
2. Ki şerefdür vücūdı insāna

menber:
1. **menberde:**-*de*
Tarih 103
Mısra: **17**
Minber:Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer.
17. O menberde oḳuna ḫuṭbesi kʿolmış ola evvel
18. Ḳarīn-i ʿizz-i pā-būs-ı ḥabīb-i Ḫālık-ı yek-tā

menber-i sulṭān-ı rüsülde:
1. **menber-i sulṭān-ı rüsülde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Peygamberler sultanı (Hz. Muhammed Peygamber) minberi.
89. Ḫuṭbesin menber-i sulṭān-ı rüsülde oḳımaḳ
90. Kime maḫṣūṣdur ey pādişeh-ı ʿālem-gīr

2. **menber-i sulṭān-ı rüsülde:**-*de*
Tarih 127
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Peygamberler sultanı (Hz. Muhammed Peygamber) minberi.
65. Kime maḫṣūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya
66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ḫuṭebā

menber-i sutūr-ı hayālün:
1. **menber-i sutūr-ı ḫayālün:**-*ün*
Gazel 252
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hayal satırlarının minberi.

7. Ḥamdi sezādur eyler isen ḫuṭbe-i maḳāl
8. Çün menber-i sutūr-ı ḫayālün ḫatībiyüz

mendil:
1. **mendil:**
Gazel 848
Mısra: **8**
Yüz, burun, el silmeye mahsus olarak cebde taşınır pamuk, keten yahud ipekden dört köşeli dokunmuş kumaş parçası.
7. Ser-i sünnīdeki destār gibi yek-reng ol
8. Yüri terk eyle dü-reng olmağı mendil gibi

menfaʿat-ı maḥżdur:
1. **menfaʿat-ı maḥżdur:**-*dur*
Gazel 570
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sırf yarar, mahza menfaat.
13. Ser-be-ser menfaʿat-ı maḥżdur evzāʿ-ı Ḥakīm
14. Ṣāniʿüñ derke çalış sırr-ı ḳazā vü ḳaderin

menfaʿat-i rūḥānī:
1. **menfaʿat-i rūḥānī:**
Kaside 13
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Manevi yardım.
109. Kimden ümmīd olunur menfaʿat-i rūḥānī
110. Ki anuñ vāsıṭasıyla ide Bārī inʿām

menfez-i āh açsa:
1. **menfez-i āh açsa:**-*sa*
Gazel 597
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ah delikleri açmak.
1. Olmam gilemend ol meh-i ḫāṭır-şikenümden
2. Biñ menfez-i āh açsa da her mū bedenümden

menfūr:
1. **menfūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **4**
Nefret edilen.
3. Mesdūddur ḳudūmumuza bāb-ı iltifat
4. Biz şimdi bezm-i yārda menfūrlardanuz

mengene-i ıżṭırābda şıḳmayınca:
1. **mengene-i ıżṭırābda şıḳmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 691
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eziyet mengenesinde- nesneleri sıkıştırmak için kullanılan demirden alet- sıkmak.
5. Gerdūn virür mi kimseye şirāze-i niẓām
6. Tā şıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda

mengūş:
1. **mengūşın:**-*ın*
Gazel 341
Mısra: **1**
Küpe. (Aşıklığın kölelik olması ve kölelerin küpe takması bağlamında).
1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış
2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

menhiyyāt:
1. **menhiyyātı:**-*ı*
Gazel 729
Mısra: **5**
Yasak edilmiş, İlahi emirle men'edilmiş olanlar, nehyedilenler.
5. ʿAzl-ı taḳvāya çevürdi yine menhiyyātı
6. Geldi nevbet yine tesbīḥ ile seccādelere

menḫūs:
1. **menḫūs:**
Gazel 167
Mısra: **20**
Uğursuz, meşum.
19. Sazende daḫı rütbe-i ẓılletdedür ammā
20. Remmāl ü müneccim gibi menḫūs degüldür

menʿ-i cefāya eylese:
1. **menʿ-i cefāya eylese:**-*se*
Gazel 150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eziyet etmekten menetmek.
7. Menʿ-i cefāya eylese de ḫaṭṭ-ı nev-ṣudūr
8. Ḥāşā ki terk-i nāz ide ol nāzenīn midür

menʿ-i nān-pāremüze:
1. **menʿ-i nān-pāremüze:**-*müz, -e*
Gazel 441
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Rızka engel olma, ekmeğini kesme.
12. Degül a menʿine ḳādir kerem-i Rezzāḳuñ
11. Menʿ-i nān-pāremüze kuşiş iden cāhil-i dūn

men-i zār:
1. **men-i zār:**
Gazel 531
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnleyen ben.
7. Bülbül-i naḫl-i nāleyüm men-i zār
8. Ḫārdan ġayrı ḫānmān bilmem

menḳabe:
1. **menḳabesi:**-*si*
Gazel 653
Mısra: **10**
Hikâye, menkıbe.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menḳabesi oldı cünūn

menḳabet:
1. **menḳabetüñ:**-*üñ*
Gazel 608
Mısra: **14**
Tanınmış kişilerle ilgili hikâyeler veya haberler, menkıbe. (Yapılanlar bağlamında).
13. Olma ol gūne ki her ḳande kʾola yād-ı fesād
14. İdeler menḳabetüñ anuñ içinde tazmīn

2. **menḳabete:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **113**
Tanınmış kişilerle ilgili hikâyeler veya haberler, menkıbe. (Yapılanlar bağlamında).
113. Bu celī menḳabete ḥayf degül mi ki yaza
114. Ġayrınuñ nāmına tārīḫ-nüvīs-i eyyām

3. **menḳabetüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 13
Mısra: **217**
Tanınmış kişilerle ilgili hikâyeler veya haberler, menkıbe. (Yapılanlar bağlamında).
217. Beni de ṣaḳlar imiş Ḥaḳ ki idem menḳabetüñ
218. Böyle bir naẓm ile ārāyiş-i ṭāḳ-ı eyyām

4. **menḳabetiñ:**-*i, -ñ*
Kaside 14
Mısra: **128**
Hikâye, menkıbe.
127. Duā-yı devletine başla Nābīyā çüñ kim
128. Raḳamda menḳabetiñ ḥaṣre yoḳdur istiʿdād

5. **bülend-menḳabetā:**
Kaside 11
Mısra: **121**
Ey yüce kahraman.
121. Münīr-ṭabʿ müşīrā bülend-menḳabetā
122. Eyā vezīr-i kerīmüʾl-ḫıṣāl fażl-niṣāb

menḳabet-i aʿẓam:
1. **menḳabet-i aʿẓam:**
Tarih 104
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Muhteşem menkıbe.
101. Bir pādişeh-i ʿāleme olmadı müyesser
102. Bu menḳabet-i aʿẓam bu niʿmet-i kübrā

menḳabet-i ʿulyānuñ:
1. **menḳabet-i ʿulyānuñ:**-*nuñ*
Kaside 13
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Ulu maceralar, yüce menkıbeler.
115. Olamaz lāyıḳı bu menḳabet-i ʿulyānuñ

116. Meġer ol āṣaf-ı meh-kevkebe ḫurşīd-ġulām

menḳūṭa-i ḥurūf:
1. **menḳūṭa-i ḥurūf:**
Tarih 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Noktalı harfler.
13. Menḳūṭa-i ḥurūf ile tārīḫ idüp didi
14. Şehr-i muḥarrem oldı zamān-ı şehādeti

menmūnluk:
1. **menmūnlukdan:**-*dan*
Gazel 462
Mısra: **2**
Memnun olma durumu, memnuniyet.
1. Egerçi ẕevḳdür meyḫānelerde cām-ı Cem çekmek
2. Cemʾe menmūnlukdan sehlterdür bār-ı ġam çekmek

menşeʾ-i feyż-i sevī:
1. **menşeʾ-i feyż-i sevī:**
Gazel 431
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk feyzinin kaynağı.
7. Menşeʾ-i feyż-i sevī ʿālem-i bālādañdur
8. Cezbe-i çāki degül sinede mīzāblaruñ

mensī:
1. **mensīdür:**-*dür*
Gazel 142
Mısra: **3**
Unutulmuş.
3. Rüsūm-ı luṭf u kerem ḫalḳ içinde mensīdür
4. Faḳaṭ alup virilür bir selām ḳalmışdur

mensī oldı:
1. **mensī oldı:**-*dı*
Gazel 372
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Unutulmak.
11. Oldı āsūde zamānuñda tamām-ı memleket
12. Oldı mensī ġāret ü tārāc-ı ʿurbān el-vedāʿ

mensūh:
1. **mensūh:**
Tarih 79
Mısra: **9**
Nesholunmuş, hükümsüz bırakılmış, hükmü kaldırılmış.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḥükmi anuñ
10. Her teraḳḳī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

mensūḫ itdi:
1. **mensūḫ itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **204**
Kelime Tipi: -
Geçersiz kılmak, hükümsüz bırakmak, iptal etmek.
203. Ḳalem-i nev-nişānda buldı rüsūḫ
204. İtdi eşcār-ı köhneyi mensūḫ

menşūr:
1. **menşūra:**-*a*
Gazel 625
Mısra: **6**
Padişahın rütbe verdiğini gösteren ferman.
5. Göñül bilmem niçün bī-zülf olan ruḫsāra baḳmazsın
6. Bu fermāngehde ṭuġrādan tehī menşūra ṣunmazsın

menşūr olduġın:
1. **menşūr olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Kaside 7
Mısra: **216**
Kelime Tipi: -
Yayılmak, saçılmak.
215. Hezār şükr cenāb-ı Ḫudaʾya kim gördüm
216. Fürūġ-ı kevkeb-i iḳbālüñ olduġın menşūr

menşūr-ı hulūṣ:
1. **menşūr-ı hulūṣ:**
Kaside 23
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Samimiyet fermanı.
19. Dest-i inṣāf ile şāyāndur o menşūr-ı hulūṣ
20. Zīr ü bālāda bir imżā ile bir ṭuġrāya

meʾnūs:
1. **meʾnūs:**
Gazel 167
Mısra: **1**
Alışkın, alışık.
1. Dildār ile dil gerçi ki meʾnūs degüldür
2. Luṭf u kereminden yine meʾyūs degüldür

2. **meʾnūs:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **21**
Alışılmış olan, ünsiyet edilen.
21. Važʿı meʾnūs ü resmi bigāne
22. ʿAḳlı vāfir bir özge dīvāne

meʾnūsān-ı ḫāk-ı dergehün:
1. **meʾnūsān-ı ḫāk-ı dergehün:**-*ün*
Gazel 372
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Eşiğinin toprağına alışanlar, seni sevip dostun olanlar.
17. Līk ḳaldı bunda meʾnūsān-ı ḫāk-ı dergehün
18. Dil-perīşān ü ḥazin ü giryān el-vedāʿ

menvī:
1. **menvī:**
Tarih 41
Mısra: **6**
Amaçlanan şey, maksat, gaye.
5. Pānzdeh sāle bu germ-ābe ḫarāb olmışken
6. Oldı menvī aña termīm ile istiḥkâmı

menzil:
1. **menzil:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Varılacak yer, yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak.
1. İs̱bāt-ı meh-i ṣavma olan ḥücceti ṣaḳlar
2. Kāġıd uçurur menzil ile yolda ulaklar

2. **menzile:**-*e*
Gazel 87
Mısra: **1**
Varılacak yer, mesafe.
1. Ḫadengi menzile īṣāle çünki āletdür
2. Kemānuñ eġriliġi ʿayn-ı istiḳāmetdür

3. **menzil:**
Tarih 36
Mısra: **14**
Varılacak yer, mesafe.
13. İtdi çil merḥaleden mihr-i şeref istiḳbāl
14. Sürdi yüz maḳdemine menzil ile ʿizz ü ʿalā

4. **menzili:**-*i*
Gazel 833
Mısra: **8**
Makam, mahal, yer.
7. Pīç ü tāb olmayanuñ mūy-be-mūy endāmı
8. Ṣadr-ı rifʿat olamaz menzili iḥrām gibi

5. **menzili:**-*i*
Gazel 847
Mısra: **10**
Makam, mahal, yer.
9. Şevḳ-i gīsū ile āhum nʾola çıḳsa çerḫe
10. ʿAlemüñ menzili yoḳ bürc-i bedenden ġayrı

6. **menzilümden:**-*üm, -den*
Kaside 9
Mısra: **68**
Makam, mahal, yer.
67. Geldi bir velvele-endāz feraḥ nāmında
68. Menzilümden beni etbāʿum ile itdi be-der

7. **menziline:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 21
Mısra: **2**
Makam, mahal, yer.
1. ʿĀlemden idüp refʿ siyeh-perde-i ẓulmet
2. Ḫurşīd gibi menziline eyledi ʿavdet

8. **menzilin:**-*i, -n*
Tarih 40
Mısra: **2**
Makam, mahal, yer.

1. Ḥacı İbrāhīm āḫir itdi ʿazm-i āḫiret
2. Eylesün Allāh taʿāla menzilin Berd-ü Selām

9. **menzili:***-i*
Gazel 511
Mısra: **8**
Varılacak yer, yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak II Dünya.
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey göñül ẕerre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

10. **menzili:***-i*
Tarih 125
Mısra: **26**
Ok atma yarışında okun ulaştığı yer.
25. Basarak birbirini müjdeciyān tārīḫin
26. Didiler menzili sebḳ itdi Muḥammed Pāşā

11. **menziline:***-i, -n, -e*
Tarih 125
Mısra: **13**
Ok atma yarışında okun ulaştığı yer.
13. Ḥarf-endāzluḳ idüp selefüñ menziline
14. Geçdi yigirmi sekiz kez o kemān-gīr-i veġā

12. **menzil:**
Tarih 126
Mısra: **14**
Ok atma yarışında okun ulaştığı yer.
13. Ḥalebe itdi ḥükūmetle kaçan kim teşrīf
14. İtdi menzil yoġ iken anda da menzil peydā

13. **menzil:**
Tarih 126
Mısra: **14**
Ok atma yarışında okun ulaştığı yer.
13. Ḥalebe itdi ḥükūmetle kaçan kim teşrīf
14. İtdi menzil yoġ iken anda da menzil peydā

14. **menzilin:***-i, -n*
Tarih 126
Mısra: **9**
Ok atma yarışında okun ulaştığı yer.
9. Hem Sitanbulʾda Emīn menzilin otuz beş kez
10. Giçüp itdi ṭaşını zīver-i rūy-ı ṣaḥrā

15. **menziline:***-i, -n, -e*
Tarih 126
Mısra: **3**
Ok atma yarışında okun ulaştığı yer.
3. Kāʾim oğlınuñ atup Edreneʾden menziline
4. Bozdı geçdi otuz altı kez anı bī-pervā

menzil alur:
1. **menzil alur:***-ur*
Gazel 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mesafe almak.
3. Ne menzil alur ne olur ās̱ārı be-dīdār
4. Olursa ser-i tīrde peykān müteʿaddid

menzil eyledi:
1. **menzil eyledi:***-di*
Gazel 850
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Durak yeri yapmak, konaklamak.
18. Cīb-i ġaybı eyledi menzil yed-i beyżā gibi
17. Dest-bürd-i sīmyā-perdāzī-i eyyāmdan

menzile irdi:
1. **menzile irdi:***-di*
Gazel 140
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gidilmek istenen yere ulaşmak.
3. Çāpük-revān-ı ṣıdḳ-ı ṭaleb irdi menzile
4. Bed-baḫte oldı ʿuḳde-i pā ihtimāller

menzile irse:
1. **menzile irse:***-se*
Gazel 169
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gidilmek istenen yere ulaşmak.
11. ʿAceb mi menzile irse sebük-revān-ı ṭaleb
12. Ḫayāl-i zülf-i ümīd elde tāziyānesidür

menzile-i pest-i sāʾile:
1. **menzile-i pest-i sāʾile:***-e*
Gazel 812
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Dilencinin düşük konumu.
17. Deryūze-gerdi yeʾs ile red eyleyen ġanī
18. Eyler nüzul menzile-i pest-i sāʾile

menzilgāh-ı bī-hemtā:
1. **menzilgāh-ı bī-hemtā:**
Tarih 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan konak.
1. Ḫoşā kāşāne-i şāhāne menzilgāh-ı bī-hemtā
2. Ki eyler seyr-i ṭarḥı ḳalb-i inşāndan ġamı yaġmā

menzilgeh:
1. **menzilgehde:***-de*
Tarih 125
Mısra: **3**
Menzil yeri, konak.
3. Kendü eyyām-ı şerīfinde bu menzilgehde
4. Tīr atup itmiş idi nām-ı şerīfin ibḳā

menzil-i aşḳa:
1. **menzil-i aşḳa:***-a*
Gazel 266
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aşkın vardığı son nokta.
13. Nābī ḳadem-i saḫt gerek menzil-i aşḳa
14. Ol rāha reviş ʿuḳde-i zānū ile olmaz

menzil-i cānānı:
1. **menzil-i cānānı:***-ı*
Gazel 863
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bulunduğu konak.
1. Ne bilür derdümi bir kimse Ḫūdaʾdan ġayrı
2. Ne bilür menzil-i cānānı ṣabādan ġayrı

menzil-i dilden:
1. **menzil-i dilden:***-den*
Gazel 473
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül konağı.
7. Niyyet-i Kaʿbe ile menzil-i dilden dönerek
8. Ḳatı yorġunluġı var leşker-i istiġfāruñ

menzil-i fenādan:
1. **menzil-i fenādan:***-dan*
Tarih 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Fanilik durağı, geçici olan dünya.
1. İtdükde müftī-i ʿaṣr Seyyīd ʿAlī Efendi
2. Bu menzil-i fenādan dār-ı beḳāya rıḥlet

menzil-i maḳṣūda:
1. **menzil-i maḳṣūda:***-a*
Gazel 668
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Varılmak istenen menzil, varılmak istenen yer.
5. Murād menzil-i maḳṣūda vaṣl ise ey dil
6. Hemān yolunda bulun ʿizzet ü saʿādet ile

menzil-i maḳṣūdına:
1. **menzil-i maḳṣūdına:***-ı, -n, -a*
Gazel 483
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Varılmak istenen menzil, varılmak istenen yer.
1. Ḳalmazdı böyle teşne-i ḥayretde dil ʿalīl
2. Peydā olaydı menzil-i maḳṣūdına sebīl

2. **menzil-i maḳṣūdına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 731
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Varılmak istenen menzil, varılmak istenen yer.
9. Nābiyā menzil-i maḳṣūdına reh-yāb olamaz
10. Ḥāṣıl-ı menzili naḳd eylemeyen merḥalede

menzil-i maʿrūfa:
1. **menzil-i maʿrūfa:**-*a*
Tarih 125
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bilinen durak (Ok atma meydanı bağlamında).
11. Başup anlar daḫı bu menzil-i maʿrūfa ḳadem
12. Ḳuvvet-i ḳabżasınuñ eyledi ḥükmin icrā

menzil-i nā-ber-ḳarār-ı süst-esās:
1. **menzil-i nā-ber-ḳarār-ı süst-esās:**
Kaside 7
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Yeri yurdu olmayan/olduğu yerde durmayan temelleri gevşek dünya.
49. Olur bu menzil-i nā-ber-ḳarār-ı süst-esās
50. Gehī girīve-i mātem gehī nişīmen-i sūr

menzil-i vīrānum:
1. **menzil-i vīrānum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Yıkık, harap ev.
23. Göricek menzil-i vīrānum olan dilde didüm
24. Seyr idün çāhı kişi kendi ḳazar kendi düşer

menzilin almazdı:
1. **menzilin almazdı:**-*in-maz, -dı*
Gazel 73
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yol almak, yola koyulmak.
9. Saḫtlar nermlere vāsıṭa-i rāḥat olur
10. Olmasa sūzen eger menzilin almazdı ḥarīr

menzil-res-i murād olan:
1. **menzil-res-i murād olan:**-*an*
Gazel 809
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Arzu edilen durağa eriştiren olmak.
9. Kimdür olan bu ʿarṣada menzil-res-i murād
10. Yekrān-ı ihtimāmı sebük-tāz iderse de

merāḳī:
1. **merāḳī:**
Kaside 16
Mısra: **42**
Dereceler, basamaklar.
41. Sevdā-yı ʿizz ü cāha ḫayālāt-ı sevdāvī
42. Fikr-i teraḳḳīyāt merāḳī ʿalāmeti

merāḳi-i ḥükemā:
1. **merāḳi-i ḥükemā:**
Kaside 3
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Filozofların şüpheleri.
55. Suḳāṭa-i niʿam-ı sufre-ı ʿulūmuñdur
56. Merāḳi-i ḥükemā yā Muḥammed-i ʿArabī

merām:
1. **merāmın:**-*ı, -n*
Gazel 723
Mısra: **4**
İstek, niyet, maksat.
3. Lerziş-i şerm-i maḥabbet rāh-ı nuṭḳın sedd ider
4. Dil merāmın ʿarża taḥṣīl-i girīz eylerse de

2. **merāmuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 701
Mısra: **7**
İstek, niyet, maksat.
7. Hīç ʿarż-ı ḥāl ḳaydına düşme merāmuñı
8. Tezkīr-i luṭf terk-i edebdür ekâbire

merāret:
1. **merāret:**
Gazel 698
Mısra: **1**
Acılık.
1. Maʿcūn-ı firāḳuñ ki merāret var içinde
2. Eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet var içinde

merasim:
1. **merasime:**-*e*
Gazel 286
Mısra: **8**
Resmî işlerde yol yöntem, yol yordam, adat, adab.
7. Tek olmasun kavaʾid-i iḫlāṣ ber-ṭaraf
8. Lā-beʾsdür merasime dāʾir ḳuṣūrumuz

merāsim-i devlet:
1. **merāsim-i devlet:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Geçit töreni.
23. Hep müheyyā levāzım-ı şevket
24. Hep müretteb merāsim-i devlet

merātib:
1. **merātibi:**-*i*
Gazel 421
Mısra: **15**
Rütbeler, dereceler, mertebe'nin çoğulu.
15. Sözün merātibi zāhirdür ehline Nābī
16. Dinür mi sengine cevher sebīl-i ʿallāmuñ

merātib-i āḥād:
1. **merātib-i āḥād:**
Kaside 14
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
En düşük mertebeler.
69. ʿAṭā-yı endeki bisyār-ı ġayre ġālibdür
70. İder ulūfe teḳaddüm merātib-i āḥād

merātib-i büleġā:
1. **merātib-i büleġā:**
Kaside 3
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Belagat sahiplerinin, ediplerin mertebeleri.
59. Kenār-ı dāmenidür cāme-i belāġatünüñ
60. Merātib-i büleġā yā Muḥammed-i ʿArabī

merāyā-yı ḳulūb:
1. **merāyā-yı ḳulūb:**
Tarih 119
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönüllerin istekleri.
9. İncilā buldı ḳudūmı ile merāyā-yı ḳulūb
10. Oldı ās̲ār-ı kesel maḥv u keder nā-peydā

merbūṭ:
1. **merbūṭdur:**-*dur*
Gazel 400
Mısra: **8**
Bağlı.
7. Dervāze-i gelūna dökerler keşān keşān
8. Merbūṭdur selāsil-i enfāsa ḳısmetüñ

merbūṭ olmış:
1. **merbūṭ olmış:**-*mış*
Kaside 2
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Bağlanmak, bağlı olmak.
125. Ḫayme-i rifʿatinüñ ḥıfżına olmış merbūṭ
126. ʿAlemüñ çār-cihātında muʿayyen evtād

merciʿ:
1. **merciʿi:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **77**
Başvuru yeri, merkez.
77. Bir istirāḥatüñ ki ola merciʿi beden
78. Yoḳdur o rāḥatuñ dil ile cāna nisbeti

merciʿ itmiş:
1. **merciʿ itmiş:**-*miş*
Kaside 10
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Müracaat edilecek yer yapmak.

73. Ḫudā-yı ʿazze ve cell āstānuñ itmiş iken
74. Niyāz ehline merciʿ ḥuṣūl-i kāma medār

merciʿ-i eşraf u aʿyān-ı cihān ola:
1. **merciʿ-i eşraf u aʿyān-ı cihān ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Cihanın ileri gelenlerinin ve şereflilerinin sığınağı olmak.
65. ʿİzz ü devletle ola dil-ḫᵛāhı üzre kām-yāb
66. Merciʿ-i eşraf u aʿyān-ı cihān ola deri

merd:
1. **merd:**
Gazel 187
Mısra: **6**
Yiğit,cesur, kahraman.
5. Kim ki mekr-i zen-i dünyāya zebūn olmaz ise
6. Rezmgāh-ı feleġe merd gelür merd gider

2. **merd:**
Gazel 187
Mısra: **6**
Yiğit,cesur, kahraman.
5. Kim ki mekr-i zen-i dünyāya zebūn olmaz ise
6. Rezmgāh-ı feleġe merd gelür merd gider

3. **merd:**
Gazel 462
Mısra: **11**
Yiğit,cesur, kahraman.
11. Ḥavāle eyle āh-ı inkisārı merd isen ḫaṣma
12. Degüldür düşmen üzre herkesüñ kārı ʿalem çekmek

4. **merd:**
Gazel 662
Mısra: **3**
Yiğit,cesur, kahraman.
3. Merd iseñ māluñı taʿmīr-i ḳulūba ṣarf it
4. Şöhret ü şān ü şükūha telef olmaḳdan ise

5. **merd:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Yiğit,cesur, kahraman.
3. Urmayan merd midür ʿarṣa-i istiġnāda
4. Felegüñ sīne-i iḳbāline püşt-i pāyı

6. **merdlerden:**-*ler, -den*
Gazel 105
Mısra: **14**
Erkek.
13. Sebeb-i rāḥat olur naḳṣ-ı ḫıred ey Nābī
14. Merdlerden göre āsūde-i terkīb zenler

merd ile zen:
1. **merd ile zen:**
Kıt'a 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Erkek ve kadın.
1. İçtimā ʿeylemese merd ile zen ʿālemde
2. İdemez ṣūret-i mevlūd ḳabūl-ı peyvend

merdān:
1. **merdān:**
Gazel 345
Mısra: **8**
Erkekler.
7. Ḳalmış ser-i meydān-ı maḥabbet tek ü tenha
8. Zen-ṭabʿlar almış yiri merdān unudulmış

2. **merdānı:**-*ı*
Gazel 747
Mısra: **13**
Erkekler.
13. Farḳı yoḳ merdānı maġlūb olmadan nisvānına
14. Her kimüñ kim maṣrafı ġālib gelür īrādına

3. **merdān:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Kahramanlar, yiğitler.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

4. **merdāna:**-*a*
Gazel 754
Mısra: **2**
Kahramanlar, yiğitler.
1. Şükūh-ı salṭanatdur şevket-i şāhāne şāhāna
2. ʿUluvv-ı menḳabetdür himmet-i merdāne merdāna

merdāne:
1. **merdāne:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Merde, yiğide yakışır bir şekilde.
1. İtmesün göñlümle mihr-i āsmān merdāne baḥs̱
2. Ḫiffet-ı endīşedür ḫırmenle itmek dāne baḥs̱

merdān-ı ḫudāʾnuñ:
1. **merdān-ı ḫudāʾnuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Allah'ın adamları.
37. Cezb itmek içün ḳalbini merdān-ı Ḫudāʾnuñ
38. Luṭfuñ sebeb-i ḥubb u vidād eylesün Allāh

merdān-ı maḥabbet:
1. **merdān-ı maḥabbet:**
Gazel 322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Muhabbet kahramanları.
3. Her şūḫı görüp olma talebkār-ı viṣāli
4. Merdān-ı maḥabbet heves-ālūd gerekmez

merd-efgen:
1. **merd-efgen:**
Gazel 86
Mısra: **10**
İnsanı düşüren, yerlere seren.
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

merdek:
1. **merdeküñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **133**
Yasa dışı cinsel ilişkilere aracılık eden kimse, pezevenk.
133. Didi getür bir daḫı ol merdeküñ
134. Raġmına pā-beste Senāyī Begʾüñ

merd-i çālāk-i ʿarsa-i iclāl:
1. **merd-i çālāk-i ʿarsa-i iclāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **457**
Kelime Tipi: -
Azamet meydanının büyük yiğidi.
457. Merd-i çālāk-i ʿarsa-i iclāl
458. Şeh-süvār-ı fežā-yı istiḳlāl

merd-i dāniṣver-i pākīze-nihād:
1. **merd-i dānişver-i pākīze-nihād:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Temiz huylu ilim adamı.
3. Merd-i dānişver-i pākīze-nihād
4. Tāze naḳḳāş-ı ḳumāş-ı üstād

merd-i güzīn:
1. **merd-i güzīn:**
Tarih 141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözüpek kahraman.
1. Gāziyān beyninde yoḳ ṣāḥib-nefes merd-i güzīn
2. Düşmeni ber-bād ider illā tüfeng-i āteşīn

merd-i ḫarābātdan:
1. **merd-i ḫarābātdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Meyhane adamı, sarhoş (Külhen-i Lay-har kastedilerek).
169. Merd-i ḫarābātdan aldı naẓar
170. Eyledi nüh ṭāḳ-ı sipihri güẕer

merd-i hünermendi:
1. **merd-i hünermendi:**-*i*
Tarih 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hüner sahibi, usta adam.
11. İtdi ol merd-i hünermendi ḳażā
12. Çār-sūy-ı ʿademe dest-āvīz

merd-i kār:
1. **merd-i kār:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
İş bilen yiğit.
89. Bāḳī didi isterem ey merd-i kār
90. Hālis ü meskūk zer-i çil hezār

merd-i meydān-ı melāmet:
1. **merd-i meydān-ı melāmet:**
Tarih 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Melamilik meydanının kahramanı (Melamilik; Her türlü gösteriş ve dünya kaygısından uzak kalmayı benimseyen Sünni tarikatın ad).
1. Burunsuz Mevlevī ol merd-i meydān-ı melāmet kim
2. Vücūdından nice erbāb-ı ḥālet intifaʿ itdi

merd-i pāk:
1. **merd-i pāk:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Safi insan, temiz adam.
71. Bu nefesi idicek ol merd-i pāk
72. Odı anuñ bir ikisi ḫandenāk

merd-i şāyān:
1. **merd-i şāyān:**
Tarih 77
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Uygun, layık adam.
21. Tedbīri rast geldi taḳdīr-i Kirdgārʾa
22. Devletden oldı taʿyīn bu emre merd-i şāyān

merdūd olduġın:
1. **merdūd olduġın:***-du, -ġı, -n*
Gazel 741
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kovulmak, reddedilmek.
3. Bilürler ehl-i dünyānun ne gūne olduġın merdūd
4. Görenler ḥālini ḥalvā-fürūşānuñ mekeslerle

merdūd olur:
1. **merdūd olur:***-ur*
Gazel 492
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kovulmak, reddedilmek.
3. Dil-nişīn-i ʿālem olmışken yine merdūd olur
4. Derd-i bī-dermān-ı eyyām ile tevʾemdür göñül

merdūdī:
1. **merdūdī:**
Kaside 9
Mısra: **61**
Geri çevrilen, reddolunan.
61. Maḫlaṣum der-be-derī oldı adum merdūdī
62. Daḫı bilmem ki beni gerdiş-i devrān nʾeyler

merdūd-ı dergāh-ı ḳabūl oldılar:
1. **merdūd-ı dergāh-ı ḳabūl oldılar:***-dı, -lar*
Gazel 664
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Duaların kabul olma makamının kovulmuşu olmak.
7. Oldılar taḳsīrle merdūd-ı dergāh-ı ḳabūl
8. Birbirin pā-māl-i levm itsün duʿā teʾs̱īr ile

merdüm:
1. **merdüm:**
Gazel 776
Mısra: **11**
Göz bebeği.
11. Ḥalḳa-i çeşminde merdüm ṣanma olmış lānesāz
12. Zīr-i tāk-ı ebrūvānında perestūlar yine

2. **merdümüñ:***-üñ*
Gazel 543
Mısra: **10**
Gözbebeği.
9. Olur dü-ṭāḳa-i mihrāb-ı ebrūvānında
10. O merdümüñ ṣaf-ı müjgān ile cemāʿat-ı ḥüsn

merdümān:
1. **merdümānı:***-ı*
Gazel 75
Mısra: **9**
İnsanlar, adamlar.
9. Şehr-i Sitānbulun ne güzel merdümānı kim
10. En sāde levḥi nāzik olur nükte-dān olur

merdümek:
1. **merdümekden:***-den*
Gazel 306
Mısra: **3**
Gözbebeği.
3. Tehīdür merdümekden dīde-i ḥayret-ḫurūş-ı ʿaşḳ
4. Terāzū-yı dükān-ı bī-dilān dirhem ḳabūl itmez

2. **merdümekle:***-le*
Gazel 747
Mısra: **16**
Gözbebeği.
15. Ġafil olma emr ber- ʿaks olmadan kʾahūlaruñ
16. Merdümekle çeşmi dām u dānedür ṣayyādına

merdümek-i dīdedür:
1. **merdümek-i dīdedür:***-dür*
Gazel 89
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Göz bebeği.
9. Bu sūz-ı ʿaşḳa merdümek-i dīdedür sebeb
10. Her āteş ibtidāda şererden ẓuhūr ider

merdüm-i ʿālem:
1. **merdüm-i ʿālem:**
Gazel 294
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünya insanı, insan.
13. Şāhid midür merdüm-i ʿālem ki dest-i ḫālüñe
14. Dildeki naḳş-ı süveydāyı emānet virmişüz

merdüm-i ʿālemde:
1. **merdüm-i ʿālemde:***-de*
Gazel 850
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünya insanı, insan.
5. Gördi yoḳdur merdüm-i ʿālemde āṣār-ı vefā
6. Girdi ism-i bī-müsemmā şekline ʿAnḳā gibi

merdüm-i ʿālem-i süflīden:
1. **merdüm-i ʿālem-i süflīden:***-den*
Gazel 271
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşağı, alçak dünyanın insanı.
3. Merdüm-i ʿālem-i süflīden idüp ḳaṭʿ-ı ümīd
4. Çeşm-dūzende-i imdād-ı semāvīyüz biz

merdüm-i çeşm-i baṣīret:
1. **merdüm-i çeşm-i baṣīret:**
Gazel 373
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül gözünün gözbebeği.
1. El-vedāʿ ey merdüm-i çeşm-i baṣīret el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat el-vedāʿ

merdüm-i dīde:
1. **merdüm-i dīde:**
Gazel 704
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gözbebeği.
1. Ol şuḫ olıcaḳ cilvegeh-i tāze-resīde
2. Birbirine reşk eyler iki merdüm-i dīde

2. **merdüm-i dīde:**
Gazel 806
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gözbebeği.
7. Pāk-bīnānuñ ider çeşm-i ümidin rūşen
8. Merdüm-i dīde ḳadar ḥāl-i benāgūş-ı nigeh

3. **merdüm-i dīde:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **-**
Gözbebeği.
127. Daḫı ol iki merdüm-i dīde
128. Ol iki ẕāt-ı pāk-i sencīde

4. **merdüm-i dīde:**
Tarih 74
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Gözbebeği.
17. Pederinüñ daḫı olmışdı iki şehzāde
18. Merdüm-i dīde maḳāmında aña cilve-nümā

merdüm-i dīde-i cān:
1. **merdüm-i dīde-i cān:**
Kaside 2
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Canın göz bebeği, hayatın en mukaddes varlığı.
49. Fātiḥ-i daḫme-i derbeste-i ġayb-ı mutlaḳ
50. Ḫātim-i şāh-ı risālet şeh-i iḳlīm-i reşād

merdüm-i dünyā:
1. **merdüm-i dünyā:**
Kaside 1
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **-**
Dünyada yaşayan kişi II Dünya ehli.
157. Bu deñlü niʿmet-i bī-imtinānun ḳadrini bilmez
158. ʿAceb küfrān-ı nā-şükrāndur eks̱er merdüm-i dünyā

merdüm-i dünyānuñ:
1. **merdüm-i dünyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 248
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dünyada yaşayan kişi II Dünya ehli.
11. Ġam merdüm-i dünyānuñ meʾlūf-ı ṭıbāʿıdur
12. Bu ṭurfe nigāha eks̱er bigāne ṣataşmışdur

merdüm-i mestāne:
1. **merdüm-i mestāne:**
Gazel 823
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmiş göz / Baygın, sarhoş göz.
1. Dil-i ferzāne rām-ı ġamze-i cānāne olmaz mı
2. Meh-ārāy-ı temevvün merdüm-i mestāne olmaz mı

merdüm-i naẓar:
1. **merdüm-i naẓar:**
Gazel 466
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bakışın gözbebeği.
3. Rūşen-dil olsa da ne ḳadar merdüm-i naẓar
4. Muḥtācdur ʿināyetine sürmedānlaruñ

merdüm-i sencīdenün:
1. **merdüm-i sencīdenün:**
Gazel 353
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetli inci.
7. Ḳadrin anlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenün
8. Çār-sūy-i kābiliyyetde terāzū ḳalmamış

merġūb:
1. **merġūb:**
Gazel 756
Mısra: **4**
İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen (kimse veya şey).
3. Benüm ol genc-i dür nā-beste-i pür-gevher-i maʿnā
4. Ki yoḳdur ḫᵛābdan merġūb çeşm-i pāsbānumda

merġūb olursa:
1. **merġūb olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 474
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Rağbet edilmek, beğenilmek.
11. Merġūb olursa nüsḫa-i ḫāṭır ʿaceb midür
12. Efzūndur iʿtibārı kitāb-ı muṣavverüñ

merḥabā:
1. **merḥabā:**
Gazel 621
Mısra: **6**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.
5. Bizümle hep zebān-ı ḫançer ile söyleşür şimdi
6. Ser-i rehde düçār olduḳça evvel merḥabā dirken

2. **merḥabā:**
Tarih 56
Mısra: **1**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.
1. Merḥabā ey müjde-i cān-baḫş-ı maṣḥūbüʾl-merām
2. Kʾistimāʿundan ser-ā-ser ʿālem oldı şād-kām

3. **merḥabā:**
Gazel 671
Mısra: **1**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.
1. Merḥabā gelmez idi ey meh-i rūze ḳāle
2. Var duʿā eyle kafādāruñ olan şevvāle

4. **merḥabaya:**-*ya*
Gazel 318
Mısra: **6**
Selamlaşma, tokalaşma II Hatır sormak.
5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

merḥale:
1. **merḥaleden:**-*den*
Gazel 491
Mısra: **8**
Konak, menzil.
7. Ḥaleb içre arayub bulduğını māh-ruhān
8. Şamʾa var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

2. **merḥalede:**-*de*
Gazel 731
Mısra: **10**
Konak, menzil.
9. Nābiyā menzil-i maḳṣūdına reh-yāb olamaz
10. Ḥāṣıl-ı menzili naḳd eylemeyen merḥalede

3. **merḥaleden:**-*den*
Kaside 24
Mısra: **30**
Konak, menzil.
29. Oldı dil ḫaymegeh-i pādişeh-i mülk-i neşāṭ
30. Göçdi bu merḥaleden ḳāfile-i renc ü ʿanā

merḥale-i miḥnetde:
1. **merḥale-i miḥnetde:**-*de*
Gazel 863
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntı devresi.
5. Eyledüm çoḳ tek u pū merḥale-i miḥnetde
6. Dest-gīr olmadı bir kimse ʿaṣādan ġayrı

merḥamet:
1. **merḥamet:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

2. **merḥamet:**
Gazel 606
Mısra: **4**
Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.
3. Bī-raḥmlikle ġamze-i kāfir-nihād-ı yār
4. Bildürdi ḫalḳa merḥamet īmāndan olduğın

3. **merḥametüñ:**-*üñ*
Gazel 884
Mısra: **7**

Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.
7. Raķībe merḥametüñ var göñül yine bilmez
8. Mis̱āl-i kāfir-i Mosķov emāne geldi gibi

4. **merḥamet:**
Kaside 15
Mısra: **132**
Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.
131. Mekremet ḫās̱s̱iyet-i ḫilķati çün nūr-ı ķamer
132. Merḥamet lāzime-i ṭıyneti çün dīde-i nem

5. **merḥamet:**
Kaside 24
Mısra: **90**
Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.
89. Cümle ṭursun hele mahṣūṣıdur anuñ söz yoķ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

6. **merḥamet:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **43**
Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.
43. Ẓāhir olup merḥamet iḫvāndan
44. Virdi ler aña meze vü nāndan

7. **merḥametle:**-*le*
Tarih 55
Mısra: **4**
Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.
3. Olduġında devletiyle ḫıṭṭā-pīrāy-ı Ruhā
4. Merḥametle ḫāṭır-ı sükkānını şād eyledi

8. **merḥametle:**-*le*
Tarih 82
Mısra: **84**
Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.
83. Āṣaf-ı ṣāf-ı dil ki ṣalmışdur
84. Merḥametle cihāna ṣīt u ṣadā

merḥamet it:
1. **merḥamet it:**
Kaside 2
Mısra: **321**
Kelime Tipi: -
Acımak.
321. Anlaruñ birisiyem ben de baña merḥamet it
322. Ey şeh-i ḫıṭṭa-i nāz ey gül-i destār-ı murād

2. **merḥamet it:**
Kaside 15
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Acımak.
27. Bizüm aḥvāl-i perīşānumuza merḥamet it
28. Kendüñüñ salṭanat u mülkine bizden aķdem

merḥamet itdüñ:
1. **merḥamet itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kıt'a 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Acımak, sıkıntı veya acısını azaltmaya çalışmak.
39. Nābī-i fürū-māndeye kim merḥamet itdüñ
40. ʿÖmrün ola efzūn seni şād eylesün Allāh

merḥamet-i rūhānī:
1. **merḥamet-i rūhānī:**
Tarih 127
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Gönülden gelen şefkat.
101. Andan ümmīd olunur merḥamet-i rūhānī
102. Umulursa yine andan umulur luṭf u ʿaṭā

merḥamet-i ṭabʿına:
1. **merḥamet-i ṭabʿına:**-*ın, -a*
Gazel 54
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şefkat duygusu taşıyan mizaç.
5. Ḫubānun olur merḥamet-i ṭabʿına şāhid
6. Olmazsa eger çāk-ı girībān müteʿaddid

merhem:
1. **merhem:**
Gazel 47
Mısra: **12**
Merhem, ilaç.
11. Zaḫm-ı bātın yine bāṭından olur vāye-pezīr
12. Giremez ḫāne-i zaḫm-ı dile merhem küstāḫ

2. **merhem:**
Gazel 83
Mısra: **5**
Merhem, ilaç.
5. Merhem gibi yapışmaġa muḥtācdur kerem
6. Olmaz dürüst vāʿde ile dil-şikesteler

3. **merhemidür:**-*i, -dür*
Gazel 114
Mısra: **6**
Merhem, ilaç.
5. Senden ednāyı görüp şükr ile dem-sāz olmaķ
6. Senden aʿlālara reşk eylemenüñ merhemidür

4. **merhemi:**-*i*
Gazel 176
Mısra: **6**
Merhem, ilaç.
5. Ṣanʿat-kede-i maʿdilet-ābād-ı ķaderde
6. Her zaḫm ki var lā-büd anuñ merhemi vardur

5. **merhem:**
Gazel 203
Mısra: **12**
Merhem, ilaç.
11. ʿArż eyleme bīhūde yire zaḫmuñı ey dil
12. Yoķ ḥoķķa-i eyyāmda merhem ne virürler

6. **merhem:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Merhem, ilaç.
3. Nāle-senc-i şekve-i nāsūr idi zaḫm-ı dilüm
4. Kisve-i terkībe nā-çesbān iken merhem henüz

7. **merheme:**-*e*
Gazel 282
Mısra: **2**
Merhem, ilaç.
1. İtmesün mi ḫᵛāhiş-i merhem dil-i bī-çāremüz
2. Merheme ḫamyāze-i ḥasret çekerken yāremüz

8. **merhem:**
Gazel 306
Mısra: **2**
Merhem, ilaç.
1. Derūn-ı ʿāşıķ-ı āzāde-meşreb ġam ķabūl itmez
2. Cerāhat-yāb-ı endūh olsa da merhem ķabūl itmez

9. **merhem:**
Gazel 346
Mısra: **2**
Merhem, ilaç.
1. Çerḫüñ baña dil-cūlıġı zār itmek içünmiş
2. Merhem görinen vażʿ-ı fīgār itmek içünmiş

10. **merhemde:**-*de*
Gazel 351
Mısra: **12**
Merhem, ilaç.
11. Nābī cihānda terk-i devādur devā-yı derd
12. Ḫāṣiyyet-i muʿālece merhemde ķalmamış

11. **merhemüñ:**-*üñ*
Gazel 399
Mısra: **6**
Merhem, ilaç.
5. Her şūḫı gördügince olan dāġ-ı sūz-ı şevķ
6. Hīç girmesüñ günāhına bī-çāre merhemüñ

12. **merhemden:**-*den*
Gazel 559
Mısra: **6**
Merhem, ilaç.
5. ʿAṣrda olmaġ ile resm-i mürüvvet nā-yāb
6. Zaḫm-ı çeşm-i ṭamaʿın yummadadur merhemden

13. **merhemin:**-*i, -n*
Gazel 601
Mısra: **6**
Merhem, ilaç.

5. Bih-būdī-i ümīdüme saʿy itme ey felek
6. Rüsvāy ider cerāḥat-ı nāsūr merhemin

14. **merhem:**
Gazel 603
Mısra: **8**
Merhem, ilaç.
7. Ġayre ṣatsun merhemin cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt
8. Zaḫm ile pürdür derūnum merhem olsun olmasun

15. **merhemin:**-*i, -n*
Gazel 603
Mısra: **7**
Merhem, ilaç.
7. Ġayre ṣatsun merhemin cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt
8. Zaḫm ile pürdür derūnum merhem olsun olmasun

16. **merhem:**
Gazel 613
Mısra: **12**
Merhem, ilaç.
11. Zaḫm-ı nigāhın itmez idi kimseden dirīġ
12. Żımnında bilmeseydi ḫafī merhem olduġın

17. **merhem:**
Gazel 616
Mısra: **7**
Merhem, ilaç.
7. Merhem mi ḳosun dağına elmās ṭururken
8. Ol dāʾire-i devlete bigāne mi çeksün

18. **merhem:**
Gazel 686
Mısra: **3**
Merhem, ilaç.
3. Merhem ḳalurdı nāsere künc-i ḫamūlda
4. Dāmān-ı zaḫm būsegeh-i merhem olmasa

19. **merhem:**
Gazel 794
Mısra: **10**
Merhem, ilaç.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

20. **merhemi:**-*i*
Tarih 36
Mısra: **39**
Merhem, ilaç.
39. Sendedür merhemi bu zaḫm-ı cigergāh-ı ġamuñ
40. Müttefiḳdür bu kelām üzre ser-ā-ser dünyā

merhem eyle:
1. **merhem eyle:**
Gazel 537
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tedavi etmek, iyileştirmek.
13. İşte geldi Nābī-i dil-ḫaste ḫāk-i pāyuña
14. Eyle zaḫm-ı cürmine luṭfuñla merhem eʾs-selām

merhem eyler:
1. **merhem eyler:**-*r*
Kaside 15
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Tedavi etmek, iyileştirmek.
145. Dūr-bīnī-i nigāh-ı ḫıredindendür kim
146. Devletüñ zaḫmı ẓuhūr itmeden eyler merhem

merhem iderseñ:
1. **merhem iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 475
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Merhem sürmek II derdine deva bulmak, acısını dindirmek.
5. Yoḳ farḳı emānet komadan ḥoḳḳalar içre
6. Dāġ-ı diline ġayrīlerüñ merhem iderseñ

merhem olmaġa:
1. **merhem olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 465
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir derde çare olmak.
1. Merhem olmaġa çalış zaḫmına dil-rīşlerüñ
2. Dil-i virānını yap luṭf ile dervīşlerinüñ

merhem urmak:
1. **merhem urmak:**-*mak*
Gazel 724
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Merhem sürmek.
7. Merhem urmak zaḫm-ı miḳrāża degül cāy-ı ʿaceb
8. Ḥükm-i cinsiyyet ider īcāb-ı ġayret sūzene

merhem urur:
1. **merhem urur:**-*ur*
Gazel 496
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Merhem sürmek.
5. Yine hem-cinsi çeker birbirinün ġayretini
6. Zaḫm-i miḳrāża urur süzen anuñçün merhem

merhem-behā:
1. **merhem-behā:**
Gazel 190
Mısra: **6**
Dermanın ücreti.
5. Bih-būdı olsa cāʾiz zaḫm-ı ḫadeng-i nāzuñ
6. Naḳd-i sarāy-ı kevneyn merhem-behā degüldür

merhemcesine:
1. **merhemcesine:**
Gazel 783
Mısra: **6**
Merhem gibi, ilaç gibi.
5. Zaḫm-ı hicrānını çoḳ çekdük o şuḫuñ bārī
6. Bir zamān da ṣaralum sīneye merhemcesine

merhem-i derūn:
1. **merhem-i derūn:**
Gazel 164
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül ilacı.
3. Hep sözledür şikest-i dil ü merhem-i derūn
4. Geh seng olur maḳāl gehī mūmiyālanur

merhem-i iḥsānuñ:
1. **merhem-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Gazel 423
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İyilik merhemi.
3. Ey ebr-i feyż merhem-i iḥsānuñ itme sedd
4. Raḥm eyle çāk-ı sinesine nāvdānlaruñ

merhem-i kāfur:
1. **merhem-i kāfur:**
Kaside 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kafur (Hindistan ve Çin'de yetişen kâfur ağacının zamkından elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz, yarı şeffaf, kolaylıkla parçalanır ıtırlı madde) merhemi.
13. Fetīl-i luṭf ile cerrāḥ-ı çīre-dest-i ḳażā
14. Ḳodı cerāhet-i eyyāma merhem-i kāfur

merhem-i ḳalb-i perīşāndur:
1. **merhem-i ḳalb-i perīşāndur:**-*dur*
Gazel 358
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Perişan olmuş gönüllerin dermanı.
1. Māye-i māʾide-i cāndur berş
2. Merhem-i ḳalb-i perīşāndur berş

merhem-i luṭfuñla:
1. **merhem-i luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 7
Mısra: **219**
Kelime Tipi: -
Lutuf, ihsan merhemi.
219. Oñuldı merhem-i luṭfuñla zaḫmı dünyānuñ
220. Benim de zaḫm-ı derūnumda ḳalmasun nāsūr

merhem-i ümīd:
1. **merhem-i ümīd:**
Gazel 587
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümit merhemi, dermanı.
5. Āġūşumı tehī ḳoma ey merhem-i ümīd

6. Ol zaḫmlar ki sīnededür tāzelenmesün

merhem-i zaḫm-efzūnı:
1. **merhem-i zaḫm-efzūnı:**-*ı*
Gazel 873
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yarayı arttıran/azdıran merhem.
7. Vuṣlat-ı hicr be-dünbāli ḳabūl itmez dil
8. Nʾeylesün ḫaste olan merhem-i zaḫm-efzūnı

merhemin bulanlar:
1. **merhemin bulanlar:**-*an, -lar*
Gazel 585
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çare bulmak, derman olmak.
5. Revġan-ı ṣabr ile yapmışlar fetīl-i intiẓār
6. Zaḫm-ı hicrüñ vaṣldan ġayri bulanlar merhemin

merhem-sā olacaḳ:
1. **merhem-sā olacaḳ:**-*acaḳ*
Tarih 127
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çare olmuş olmak, merhem sürmüş olmak, ilaç gibi gelmek.
95. Ṣāḥib-i evvel olan ṣadr-ı kerimüʾş-şāndur
96. Zaḫm-ı mülke olacaḳ ʿiffet ile merhem-sā

merhem-sāy olmış olurum:
1. **merhem-sāy olmış olurum:**-*ur, -um*
Gazel 539
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çare olmuş olmak, merhem sürmüş olmak.
5. Zaḫm-ı bed-ḫᵛāhuma olmış olurum merhem-sāy
6. Vażʿ-ı güstāḫı ile ol şehi dil-gīr itsem

merhem-yāb olur:
1. **merhem-yāb olur:**-*ur*
Kaside 11
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Çare bulmak, derde derman olmak.
41. Olur mı itmeyicek zīb-i gūş güftāruñ
42. Cerāḥat-ı ciger-i ḫūn-feşāna merhem-yāb

merḥūm:
1. **merḥūm:**
Kaside 16
Mısra: **222**
Rahmetli, rahmet-i Hakk'a vâsıl olmuş.
221. Baḳī henüz gerden-ı ʿabd-i faḳīrde
222. Merḥūm eb-i kerīmleri ḥaḳḳ-ı niʿmeti

2. **merḥūm:**
Kaside 16
Mısra: **113**
Rahmetli, rahmet-i Hakk'a vâsıl olmuş.
113. İtmişdi bir bahārda merḥūm vālidi
114. Gülşen-sarāy-ı Ḳaraaġacda iḳāmeti

3. **merḥumuñ:**-*uñ*
Tarih 16
Mısra: **71**
Rahmetli, rahmet-i Hakk'a vâsıl olmuş.
71. Mekārimle unutdurduñ firāḳın ḫalḳa merḥumuñ
72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

merhūne:
1. **merhūnedür:**-*dür*
Gazel 691
Mısra: **4**
Rehin edilmiş, tutsak.
3. Vābestedür ẓuhūrları iẕñ i ṣāniʿa
4. Merhūnedür ḫazāʾin-i eşyā türābda

merḳad-ı eṭhar:
1. **merḳad-ı eṭhar:**
Tarih 104
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Temiz, mukaddes mezar.
27. Bu merḳad-ı eṭhar ki olur zāyir-i ḫāki
28. Müstaġraḳ-ı emvāc-ı yem-i raḥmet-i Mevlā

merḳad-ı maḳlemede:
1. **merḳad-ı maḳlemede:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Mazi kabri.
111. Çeşme-i miḥbereden baḫş-ı ḥayāt eyler iken
112. Merḳad-ı maḳlemede mürdeye döndi aḳlām

merḳad-i pāküñ:
1. **merḳad-i pāküñ:**-*üñ*
Tarih 104
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Temiz, kutsal mezar.
49. Tevsīʿ içün eṭrāfını ol merḳad-i pāküñ
50. Żamm eylediler mümkin olan mertebeyi cā

merkeb-i çūpīn eylerse:
1. **merkeb-i çūpīn eylerse:**-*r, -se*
Gazel 561
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Oyuncak at yapmak (Çocukların sopaları at gibi kullanıp oynaması bağlamında).
17. Daḫı nev-āmededür ṭıfl-ı naẓm ey Nābī
18. ʿAceb mi ḫāmeden eylerse merkeb-i çūpīn

merkez:
1. **merkezüñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **106**
Belirli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri, bir ülkenin, bir belde veya bölgenin yönetildiği yer.
105. Oldı lemeʿāna bu cemīle
106. Aṣḥābı o merkezüñ vesīle

2. **merkeze:**-*e*
Tarih 82
Mısra: **111**
Belirli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri, bir ülkenin, bir belde veya bölgenin yönetildiği yer.
111. Seni bu merkeze getürmişdür
112. Rīziş-i eşk-i dīde-i fuḳarā

3. **merkezle:**-*le*
Gazel 88
Mısra: **15**
İlmin, irfânın ve bütün güzelliklerin merkezi (İstanbul).
15. Merkezle āşinā ol itme muḥīte raġbet
16. Müstaġrık-ı ḥaḳīḳat meyl-i kenarı nʾeyler

4. **merkezde:**-*de*
Gazel 381
Mısra: **3**
Belli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri, merkez.
3. Merkezde eger bir ḳademi s̱ābit olursa
4. İtmez ḳadem-i dīger-i pergār taḫallüf

5. **merkezinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 21
Mısra: **25**
Belli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri, merkez.
25. İsm ḳalḳup merkezinden fevḳine taṣdīr ider
26. Nāmını bir yirde taḥrīr itseler Ḥāḳān ile

merkez-i ʿālem:
1. **merkez-i ʿālem:**
Kaside 2
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın merkezi, odak noktası.
129. Merkez-i ʿālem olan Mekkeʾden oldı ṭāliʿ
130. Ḫayr-ı maḫlūḳuñ olur mevlidi de ḫayr-ı bilād

merkez-i aslīsine:
1. **merkez-i aslīsine:**-*si, -n, -e*
Tarih 127
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **-**
Gerçek merkez, İstanbul.
123. Getürüp merkez-i aslīsine mānend-i ḳamer
124. Mesned-i sābıḳ-ı ʿālīsine itdi iʿlā

merkez-i ḫıdmetde:
1. **merkez-i ḫıdmetde:**-*de*
Tarih 121
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
(Otağı ayakta tutma) İşinin merkezi.
15. Ḫūbān-ı sehī-ḳad gibi zerrīn kemer ile
16. İtmiş se sütūn merkez-i ḫıdmetde iḳāmet

merkez-i inḳıṭāʿ-ı ṭūl-ı emel:
1. **merkez-i inḳıṭāʿ-ı ṭūl-ı emel:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Tükenmez arzuların sekteye uğradığı merkez.
17. Berzaḫ-ı içtimāʿ -i ilm ü ʿamel
18. Merkez-i inḳıṭāʿ-ı ṭūl-ı emel

merkez-i nüh-dāʾire-i kevn ü mekān:
1. **merkez-i nüh-dāʾire-i kevn ü mekān:**
Kaside 2
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Dokuz varlık dairesinin merkezi.
181. Sensin ey merkez-i nüh-dāʾire-i kevn ü mekān
182. Rūḥ-ı ervāḥ-ı ʾalā ḳuṭb-ı medār-ı irşād

merḳūm:
1. **merḳūm:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **11**
Adı geçen, az önce anılmış olan.
11. Bir ebr-i sefīd līk merḳūm
12. Bir ḳaṭre-i feyż sırr-ı mektūm

mermer:
1. **mermerde:**-*de*
Gazel 687
Mısra: **9**
Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan, perdah ve cilâya elverişli, billûrlaşmış bir çeşit kireç taşı.
9. Laʿl ü yāḳūta ḳazar sikke(y)i mermerde degül
10. Nābiyā her kim olur nām-ı nikū ḳaydında

mersūm:
1. **mersūm:**
Tarih 30
Mısra: **66**
Yazılmış, çizilmiş.
65. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşʾe-i terkīb-i cūd
66. Nüsḫa-ı ẕātında mersūm āyet-i saʿd-aḫteri

mertebe:
1. **mertebe:**
Gazel 289
Mısra: **9**
Derece, basamak, rütbe.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

2. **mertebesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 861
Mısra: **14**
Derece, basamak, rütbe.
13. Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
14. Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā

3. **mertebeden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **209**
Derece, basamak, rütbe.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

4. **mertebe:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Derece, basamak, rütbe.
9. Hezār mertebe berter ḥużūr-ı ʿizzetde
10. Bizüm taṣavvurumuzdan nişān-ı Mevlānā

5. **mertebe:**
Kaside 8
Mısra: **106**
Derece, basamak, rütbe.
105. Sen daḫı şükrini bu mevhibe-ı ʿuzmānuñ
106. Ḥadd-i imkānda olan mertebe eyle tevḳīr

6. **mertebe:**
Kaside 29
Mısra: **3**
Derece, basamak, rütbe.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

7. **mertebe:**
Gazel 158
Mısra: **7**
Derece, basamak, rütbe.
7. Hüner ol mertebe kāsid ki gezüp kūy-be-kūy
8. Der-be-der köhne semer gibi ḫarīdārın arar

8. **mertebedür:**-*dür*
Gazel 512
Mısra: **3**
Derece, basamak, rütbe.
3. Ḫalḳdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

9. **mertebe:**
Gazel 539
Mısra: **10**
Derece, basamak, rütbe.
9. Olamaz seddine mecrāsına seyl-i kederüñ
10. Seng-i tedbīr ile ṣad mertebe taʿmīr itsem

10. **mertebede:**-*de*
Gazel 176
Mısra: **8**
Derece, basamak, rütbe.
7. Her gördüġüne açma ṣaḳın dīde-i efkār
8. Her mertebede maṣlaḥatuñ ādemi vardur

11. **mertebe:**
Kaside 2
Mısra: **188**
Derece, basamak, rütbe.
187. Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ
188. Bundan aʿlā daḫı bir mertebe olmaz müzdād

12. **mertebe:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **88**
Derece, basamak, rütbe.
87. Didi mübārek ide Ḥayy-ı Vedūd
88. İstedügün mertebe buldı vücūd

13. **mertebedür:**-*dür*
Gazel 586
Mısra: **15**
Derece, basamak, rütbe.
15. ʿİffet ol mertebedür ḫalvet-i cānānede kim
16. Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden

14. **mertebe:**
Gazel 297
Mısra: **5**
Derece, basamak, rütbe.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḥmet bilürüz

mertebe-i refʿ:
1. **mertebe-i refʿ:**
Kaside 28
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yüksek mertebe II Ref makamı (Ref; Arapçada bir kelimenin sonunu ötre ile okuma).
13. Hemīşe Zeyd nʾola ġālib olsa ʿAmr üzre
14. Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

mertebe-i rifʿatine:
1. **mertebe-i rifʿatine:**-*i, -n, -e*
Kaside 9
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Yüce makam.
73. Nice pāşā ki düşer tacı başından çerḫüñ
74. Şānınuñ mertebe-i rifʿatine itse naẓar

mertebe-i ṭabʿ-ı şerīfin:
1. **mertebe-i ṭabʿ-ı şerīfin:**-*i, -n*
Kaside 9
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Şerefli mizacın rütbesi.

87. İtmiş üstād-ı ezel ʿUrfī vü Ḫāḳānīʾden
88. Feyż ile mertebe-i ṭabʿ-ı şerīfin ber-ter

merve:
1. **merveʾye:**-*y, -e*
Gazel 538
Mısra: **2**
Merve: Mekke'de bir dağın adı olup, hacılar bununla Safa ovasında sa'y ederler, yani yedi defa gidip gelirler ki, hac farizasının rükünlerindendir.
1. Gel göñül ʿazm-i reh-i beyt-i Ḫudā eyleyelüm
2. Saʿy idüp Merveʾye taḥṣīl-i ṣafā eyleyelüm

meryem:
1. **meryemʾidür:**-*i, -dür*
Gazel 114
Mısra: **12**
Hz. İsâ Aleyhisselâmın vâlideleri ismi, Hz. Meryem binti Umrân.
11. Şems Ḥavvāsına Ādem giçinürse gerdūn
12. Şah-ı gülbin de Mesīḥā-yı gülüñ Meryemʾidür

merzūk idügin:
1. **merzūk idügin:**-*üg, -i, -n*
Gazel 441
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Rızıklandırmak.
1. Añla merzūk idügin enfüs ile āfāḳuñ
2. Ḫilḳat-i rızḳda taḳdīmini gör Ḫallāḳuñ

mesā:
1. **mesānuñ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **23**
Akşam. II Gece.
23. Her mesānuñ ṣabāḥı şāhiddür
24. Ki dü kevnüñ ilāhı vāḥiddür

meşābe-i raḳḳās-ı sāʿat:
1. **meşābe-i raḳḳās-ı sāʿat:**
Gazel 112
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Saatin içinde sağa sola hareket eden askı gibi.
19. Göñül meşābe-i raḳḳās-ı sāʿat ey Nābī
20. Esīr-i gerdiş-i ḫavf u recā degül de nedür

mesācid:
1. **mesācidde:**-*de*
Gazel 753
Mısra: **7**
Mescitler.
7. İmāmuñ bīm-i destār-ı büzürginden mesācidde
8. Şikem-derd oldılar dīvārlar miḥrāb şeklinde

meṣāf:
1. **meṣāf:**
Gazel 124
Mısra: **4**
Askerlerin düzenli saflar hâlinde yaptıkları savaş, harp.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevḳin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

2. **meṣāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **6**
Askerlerin düzenli saflar hâlinde yaptıkları savaş, harp.
5. Tertīb ider ṣufūfını sāġarda mevc-i mey
6. Ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ meṣāfına

3. **meṣāfuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 7
Mısra: **207**
Askerlerin düzenli saflar hâlinde yaptıkları savaş, harp.
207. Gelür meṣāfuña Çāsār-ı bed-tebār senüñ
208. Olursa kūh-ı keşiş ḳadrile muḳabil-i Ṭūr

mesāfe:
1. **mesāfe:**
Gazel 699
Mısra: **7**
Uzaklık, mesafe.
7. Az ḳaldı leb u būse miyānında mesāfe
8. Nā-geh çıkageldi ḫaṭ-ı ḫod-rū o maḥalde

mesāġ:
1. **mesāġ:**
Gazel 282
Mısra: **17**
İzin, müsâade, cevaz, ruhsat.
17. Mezheb-i ġayretde Nābī giryeye yoḳdur mesāġ
18. Çerḫ-i temkīnüz s̱evābitdür bizüm seyyāremüz

2. **mesāġ:**
Gazel 651
Mısra: **13**
İzin, müsâade, cevaz, ruhsat.
13. Reşke ne deñlü yoġ ise de şerʿde mesāġ
14. Nābī hezār reşk ü ḥased ʿayb-pūş içün

3. **mesāġ:**
Gazel 720
Mısra: **6**
İzin, müsâade, cevaz, ruhsat.
5. Meşrebümdür geçemem nāle vü zār eylemeden
6. Mezheb-i ʿaşḳda feryāda mesāġ olmasa da

4. **mesāġ:**
Gazel 730
Mısra: **10**
İzin, müsâade, cevaz, ruhsat.
9. Sāzende tāb-dādelügi gūş-ı sāzına
10. Gūyā mesāġ yoḳ dimedür istimāʿına

mesāġ olursa:
1. **mesāġ olursa:**-*ur, -sa*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **335**
Kelime Tipi: -
İzin olunmak, cevaz gösterilmek.
335. Himmetüñden eger olursa mesāġ
336. Beni bir manṣıb ile eyle çerāġ

meşāhīr-i enām:
1. **meşāhīr-i enām:**
Kaside 13
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
İnsanların meşhurları, ileri gelenleri.
167. Medḥe muḥtāc mı ol āṣaf-ı dehr-ārā kim
168. Ola perverde-i dergāhı meşāhīr-i enām

mesāʾil:
1. **mesāʾile:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **14**
Meseleler, mevzular.
13. Yoḳ buḫle bir müsāʿade ḥarf-i cevāzdan
14. Fıḳh-ı keremde diḳḳat olunsa mesāʾile

meşāʿir:
1. **meşāʿire:**-*e*
Gazel 701
Mısra: **14**
Duyular, hisler.
13. Bilsem göñül ne ẕevḳ alacaksın viṣālden
14. Ḥasretle itdi żaʿf terettüb meşāʿire

2. **meşāʿir:**
Kaside 1
Mısra: **117**
Duyular, hisler.
117. Meşāʿir vażʿ idüp terkīb-i cism nev-i insānda
118. Yed-i her dīgere itmiş münāsib āletin iʿṭā

meşaḳḳat:
1. **meşaḳḳat:**
Gazel 696
Mısra: **12**
Zahmet, sıkıntı.
11. Hicrān aña nisbetle ṣafā-baḫş-ı derundur
12. Ol meclis-i vuṣlat ki meşaḳḳat var içinde

2. **meşaḳḳate:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **21**
Zahmet, sıkıntı.
21. Tebdīlden meşaḳḳate bilsem nedür murād
22. Dil-ḫᵛāhuñ üzre bulmış iken ẕevḳ u rāḥatı

3. **meşaḳḳati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **16**
Zahmet, sıkıntı.

15. Hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda
16. Āyā ne irtikāba sebeb bu meşaḳḳati

4. **meşaḳḳatsüz:***-süz*
Tarih 86
Mısra: **6**
Zahmet, sıkıntı.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫʷāhına herkes meşaḳḳatsüz resā

meşʿāl:
1. **meşʿāl:**
Gazel 117
Mısra: **4**
Meşale.
3. Dūr u dırāzī-i reh-i şām-ı felāketi
4. Meşʿāl be-dūş-ı bāriḳa-i āh olan bilür

meşʿale:
1. **meşʿalede:***-de*
Gazel 731
Mısra: **6**
Ziyade aydınlık vermek için içinde çıra vesâire yakılan büyük demir çanak, meşale.
5. Şemʿler pāy be-dāmānlıġ ile rāhatdur
6. Dūşa çıḳmaġla o rāḥat ne gezer meşʿalede

meşʿal-fürūz-ı ḫāmesi:
1. **meşʿal-fürūz-ı ḫāmesi:***-si*
Kaside 20
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Işık saçan kalem.
79. Meşʿal-fürūz-ı ḫāmesi rehberlik itmese
80. Olmaz ḥarīm-i maʿnīye lafẓuñ delāleti

meşʿal-i āh:
1. **meşʿal-i āh:**
Kaside 11
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Ah meşalesi.
21. Çıkardı meşʿal-i āh u derāy-ı nāle ile
22. Derīçe-i naẓarumdan ḳavāfil-i ḫūn-āb

meşʿal-i māhı:
1. **meşʿal-i māhı:***-ı*
Gazel 833
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ay meşalesi.
9. Kehkeşānı beline inlü ḳuşanmış gerdūn
10. Meşʿal-i māhı alup dūşına ʿakkām gibi

meşʿal-i rāh itmeyem:
1. **meşʿal-i rāh itmeyem:***-me, -y, -em*
Gazel 519
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yolu aydınlatan ışık yapmak.
11. Ġalṭīdelikde şübhe mi var çāh-ı ġaflete
12. Nūr-ı şuʿūrı meşʿal-i rāh itmeyem disem

meşʿal-i reh-güẕeri:
1. **meşʿal-i reh-güẕeri:***-i*
Kaside 5
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Yolu aydınlatan meş'ale (Eserleri kastedilerek).
31. Pertev-i şāriḳa-i āyet-i Ḳurʾānīdür
32. Meşʿal-i reh-güẕeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

meşāliḥ:
1. **meşāliḥde:***-de*
Kaside 15
Mısra: **142**
İşler, meseleler.
141. Ġayrı şuġl içre iken bir söz ile eyler edā
142. ʿUḳalā kangı meşāliḥde olursa ebkem

meşāliḥ-i cumhūr:
1. **meşāliḥ-i cumhūr:**
Kaside 7
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Halkın işleri.
173. Himāyetüñle durur āb u tāb-ı gülşen-i mülk
174. ʾİnāyetüñle biter hep meşāliḥ-i cumhūr

mesālik-i iḳbāl:
1. **mesālik-i iḳbāl:**
Kaside 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bahtın yolları.
3. Kederden oldı muṣaffā mesālik-i iḳbāl
4. Keselden oldı muʿarrā memālik-i maʿmūr

mesāliḳ-i ʿiṣyāna:
1. **mesāliḳ-i ʿiṣyāna:***-a*
Gazel 65
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İsyan yolları.
13. Tā key sefer mesāliḳ-i ʿiṣyāna Nābīyā
14. Seccāde-i ʿamelde iḳāmet zamānıdur

meşām:
1. **meşāmın:***-ın*
Gazel 48
Mısra: **13**
Burun, koku alacak yer.
13. Dimaġ āşufte-i ʿaşḳun meşāmın itmege taʿṭir
14. Medār-ı micmer-i ʿud-ı eẕerdür ḥalḳa-i tevḥīd

2. **meşām:**
Gazel 781
Mısra: **1**
Burun, koku alacak yer.
1. Olmadın būy-ı gül-i kāma meşām āmāde
2. Olur āġūş-ı meşāmumda zükām āmāde

3. **meşāmuna:***-u, -n, -a*
Gazel 876
Mısra: **4**
Burun, koku alacak yer.
3. Pür itdi ʿālemi ʿanberle kārvān-ı ḫaṭı
4. Daḫı meşāmuna būy-ı viṣāl gelmedi mi

4. **meşām:**
Kaside 1
Mısra: **128**
Koku alma duyusu organı, burun.
127. İdüp nerm u dürüşti lāmise bī-çāreye taʿyīn
128. Meşām būya vaḳf itmiş meẕāḳa leẕẕeti ihdā

5. **meşāmın:***-ı, -n*
Tarih 30
Mısra: **13**
Koku alma duyusu organı, burun.
13. Būyi taʿṭīr eyledi deḫrüñ meşāmın rüzgâr
14. Bezm-i iḳbāle getürdi bir muṣannaʿ micmeri

6. **meşāmına:***-ı, -n, -a*
Tarih 52
Mısra: **20**
Koku alma duyusu organı, burun.
19. Eyler benefşe zār-ı sevādı hemīşe baḫş
20. ʿĀşıḳlaruñ meşāmına enfās-ı ʿİsevī

7. **mesām:**
Kaside 12
Mısra: **166**
Ciltteki küçük delikler, gözenek.
165. Āṣafā midḥat-ı evṣāfuñ olunmaz taḳrīr
166. Cism-i nāẓımda dehān olsa ser-ā-pāy mesām

mesāmiʿ:
1. **mesāmiʿ:**
Gazel 725
Mısra: **10**
Burun.
9. Revācgāhın arar her metāʿ ey Nābī
10. Mesāmiʿ olmasa mesdūd olur dükān-ı şifāh

2. **meşāmiʿi:***-i*
Gazel 378
Mısra: **4**
Kulaklar.
3. Kelām-ı ṣıdḳda taṣdīk olunmadan ḳaldı
4. Meşāmiʿi o ḳadar itdi pür peyām-ı dürūġ

meşām-ı ʿālemi:

1. **meşām-ı ʿālemi:**-*i*
Tarih 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın kokusu.
7. Meşām-ı ʿālemi būy-ı beşāret eyledi taʿṭīr
8. Ġubār-ı ġam ʿadem oldı açıldı dīde-i dünyā

meşām-ı hᵛāhişe:

1. **meşām-ı hᵛāhişe:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Arzu kokusu.
109. Meşām-ı hᵛāhişe itse nesīm-i nāzı güẕer
110. Olur çekīde dimāġ-ı niyāzdan zehr-āb

meşām-ı meh:

1. **meşām-ı meh:**
Tarih 104
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Ay'ın koku alma duyusu, burnu.
71. On yirde yaḳup micmere-ı ʿanber ü ʿūdı
72. Pür oldı meşām-ı meh ü binī-i Süreyyā

meşām-ı ümīd:

1. **meşām-ı ümīd:**
Gazel 182
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ümit burnu.
5. Şemīm-i zülfine āmādedür meşām-ı ümīd
6. Ne gūne cünbişi var rüzgārdan ne ḫaber

meşām-ı zevḳin:

1. **meşām-ı ẕevḳin:**-*i, -n*
Tarih 74
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Zevklenme burnu.
15. ʿĀlemün eyledi taʿtīr meşām-ı ẕevḳin
16. Ol iki ġonce-i nev-rüste-i gülzār-ı behā

mesāmiʿ-i eyyāmı:

1. **mesāmiʿ-i eyyāmı:**-*ı*
Gazel 483
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Devrin kulakları.
9. İtmekdedür mesāmiʿ-i eyyāmı pür-güher
10. Nābī ʿaceb mi olsa zebān-ı ḳalem ḳalīl

mesbūk:

1. **mesbūk:**
Gazel 109
Mısra: **10**
Sebk edilmiş, geçilmiş, başkalarından geri kalmış, arkada bırakılmış.
9. Naḳd-i süḫanum rāyic olursa nʾola Nābī
10. Hiç kāleb-i fersūdeye mesbūk degüldür

mescid:

1. **mescide:**-*e*
Gazel 173
Mısra: **12**
Mescid, namaz kılınan yer.
11. Ḥalvet-i yārdan olduḳça be-der ʿāşıḳ-ı zār
12. Mescide ʿazm idecek deñlü ḳıyāfet mi ḳalur

mescid-i akṣā:

1. **mescid-i akṣā:**
Tarih 103
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kudüs'te bulunan kutsal mabed; Hz. Peygamberin miraca çıktığı mekân; Hz. Süleyman'in yedi yılda yaptığı caminin adı.
13. Ḥaḳiḳat üzre ẓılluʾllāh o şāhenşāha dirler kim
14. Ola ḥükminde Mekkeʾyle Medīne Mescid-i Akṣā

mescid-i züʾl-ḳıbleteyn olmış idi:

1. **mescid-i züʾl-ḳıbleteyn olmış idi:**-*mış , -i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
İki kıbleli mescit olmak.
19. Bezmi idüp ikisinüñ ẕātı zeyn
20. Olmış idi mescid-i züʾl-ḳıbleteyn

mesdūd:

1. **mesdūddur:**-*dur*
Gazel 260
Mısra: **3**
Seddolunmuş, kapatılmış, kapalı.
3. Mesdūddur ḳudūmumuza bāb-ı iltifat
4. Biz şimdi bezm-i yārda menfūrlardanuz

2. **mesdūd:**
Gazel 322
Mısra: **2**
Seddolunmuş, kapatılmış, kapalı.
1. Çāk-ı dil-i vīrān-şude nā-būd gerekmez
2. Dergāh-ı şehr-i ġamdur o mesdūd gerekmez

mesdūd itdi:

1. **mesdūd itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **-**
Tıkamak, kapatmak.
125. Liʾillāhiʾl-ḥamd bir vezīr-i şefiḳ
126. Buldı icrā-yi ḫıdmete tevfīḳ

mesdūd olan:

1. **mesdūd olan:**-*an*
Gazel 551
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kapalı olmak.
7. Dür-i maʿnīden olan gūş-ı ḳabūlı mesdūd
8. Añlamaz eylesen īrād cihānuñ mes̱elin

mesdūd oldı:

1. **mesdūd oldı:**-*dı*
Tarih 92
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Kapalı olmak.
55. İrtişā bābları oldı ser-ā-pā mesdūd
56. Ḥükm-i ḳānūn u şerīʿatdür olan hep icrā

mesdūd olmasa:

1. **mesdūd olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 725
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kapalı olmak.
9. Revācgāhın arar her metāʿ ey Nābī
10. Mesāmiʿ olmasa mesdūd olur dükān-ı şifāh

mesel:

1. **mes̱eldür:**-*dür*
Gazel 806
Mısra: **11**
Atasözü, darb-ı mesel.
11. Dilde meşhur mes̱eldür ki ferāmūş eyler
12. Her kim olursa bu ʿālemde ferāmūş-ı nigeh

2. **mes̱eldür:**-*dür*
Gazel 56
Mısra: **4**
Atasözü.
3. Dem-i viṣāl girīzān olursa yār ne ġam
4. Ne ḫoş mes̱eldür olur ṭuʿme-i şikār leẕīẕ

3. **mes̱el:**
Gazel 752
Mısra: **8**
Hikaye, söylence.
7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Mes̱el çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

meselā:

1. **mes̱elā:**
Kaside 9
Mısra: **107**
Misal olarak, örnek olarak, söz gelişi.
107. Şimdi āsūdedür ol deñlü cihān kim mes̱elā
108. İdemez ḫavf ile şeytān daḫı endīşe-i şer

2. **mes̱elā:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Misal olarak, örnek olarak, söz gelişi.
61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün mes̱elā

3. **meselā:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Misal olarak, örnek olarak, söz gelişi.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

4. **mes̱elā:**
Tarih 94
Mısra: **17**
Misal olarak, örnek olarak, söz gelişi.
17. Ne ism ile mes̱elā mihr ü āftāb gibi
18. Teṣadüf itse olur pādişāh-ı vaḳte müfīd

5. **mes̱elā:**
Tarih 127
Mısra: **18**
Misal olarak, örnek olarak, söz gelişi.
17. Mā-ḥaṣal cümle-i mefhūmı bu taʿbīrātuñ
18. Naḳş-ı tafṣīli bu icmāl-i ḫafīnün mes̱elā

mesʾele:
1. **mesʾeleyi:***-y, -i*
Gazel 559
Mısra: **12**
Konu, mevzu.
11. Bī-tenezzül bulamaz kimse teraḳḳīye ẓafer
12. Oḳı bu mesʾeleyi sālik isen Süllemden

2. **mesʾelesin:***-si, -n*
Gazel 698
Mısra: **5**
Konu, mevzu.
5. Her mesʾelesin kim okudum nüsḫa-i ḥüsnüñ
6. Resm-i edebe şarṭ-ı riʿāyet var içinde

3. **mesʾelede:***-de*
Gazel 731
Mısra: **8**
Konu, mevzu.
7. Ḫaṭ-ı yārün ne bilür sāde-dilān mażmūnın
8. Ḳatı çoḳ nükte-i bārīk var ol mesʾelede

4. **mesʾele:**
Gazel 850
Mısra: **21**
Konu, mevzu.
21. Olduġından mesʾele müşkil makāṣıd muḫtelif
22. Oldı nādāndan ḫafī māhiyyet-i eşyā gibi

mesʾele-dān:
1. **mesʾele-dānum:***-um*
Gazel 499
Mısra: **10**
Sorun bilen.
9. Nābī ġarīb-i nüsḫayum ammā ki neyleyüm
10. Her teng-ṭabʿ mesʾele-dānum degül benüm

mesʾele-i hicr ü viṣāl:
1. **mesʾele-i hicr ü viṣāl:**
Gazel 257
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşma ve ayrılık meselesi.
9. Cümle bir kāʾidedür mesʾele-i hicr ü viṣāl
10. Fenn-i ḥikmetde münāfāt-ı esālīb olmaz

mesʾele-i mebḥas̱-ı āsāyiş-i dildür:
1. **mesʾele-i mebḥas̱-ı āsāyiş-i dildür:***-dür*
Gazel 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül huzuru için bir yer arama meselesi.
11. Hep mesʾele-i mebḥas̱-ı āsāyiş-i dildür
12. Taḥṣīl olunan fenn-i debistān-ı ḳanāʿat

mesʾele-i muḫtelefümdür:
1. **mesʾele-i muḫtelefümdür:***-ü, -m, -dür*
Gazel 217
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İhtilaflı mesele, ortak bir karara varılmamış mesele.
7. Ḥall olmadı bu ʿuḳde-i pīçīde-i müşkil
8. Gīsū-yı dü-tā mesʾele-i muḫtelefümdür

mesʾele-i muḫtelifin:
1. **mesʾele-i muḫtelifin:***-i, -n*
Gazel 634
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
?.
9. Yorulur nüsḫa-i yek-ser ḥikem-i āfāḳuñ
10. Ḳayd-ı tevfīke düşen mesʾele-i muḫtelifin

mesʾele-i müşkil-i zülfüñ:
1. **mesʾele-i müşkil-i zülfüñ:***-üñ*
Gazel 337
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zülüflerin iç içe geçmiş zor meselesi.
3. Ḥal ḳaydı ile mesʾele-i müşkil-i zülfüñ
4. Şāne ʿaceb efkār-ı müşevveşlere düşmiş

mesʿele-i rāza:
1. **mesʿele-i rāza:***-a*
Kaside 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sırlı meseleler, tılsımlı mevzular.
3. Biñ cihān mesʿele-i rāza virür reng-i edā
4. Maʿni-i muḫtaṣarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

mesʾele-i vaṣldan:
1. **mesʾele-i vaṣldan:***-dan*
Gazel 103
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma meselesi.
7. Ḳatı çoḳ baḳmadasın nüsḫa-i ḥüsn-i yāre
8. Ġālibā mesʾele-i vaṣldan işkālüñ var

meserret:
1. **meserret:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Sevinç.
3. Miḥnet-ābād-ı dile gelse sürūr itmez ḳarār
4. Bir nefes gūyā meserret ḍayf-ı rāhildür baña

2. **meserret:**
Gazel 201
Mısra: **4**
Sevinç.
3. Bu perdenüñ derūnına bak ıztırābı ḳo
4. Her miḥnetüñ verāsı meserret degül midür

3. **meserret:**
Kaside 9
Mısra: **48**
Sevinç.
47. Tesliyet-dād idi baḫtum baña kim ḫavf itme
48. Şāh-ı ġam milketidür bunda meserret ne gezer

4. **meserret:**
Kaside 10
Mısra: **19**
Sevinç.
19. Ṣabāḥ-ı ʿīd gelüp gülşene meserret ile
20. İder muṣāfaḥa ezhār ile nesīm-i bahār

5. **meserret:**
Kaside 13
Mısra: **75**
Sevinç.
75. Allāh Allāh ne bu şādī bu meserret bu neşāṭ
76. Bunı ruʾyāda ḫayāl eylemez idi evhām

6. **meserret:**
Tarih 56
Mısra: **4**
Sevinç.
3. Āstān-ı salṭanatdan bir beşāret geldi kim
4. Eyledi nāsuñ derūnında meserret izdiḥām

7. **meserretden:***-den*
Tarih 76
Mısra: **37**
Sevinç.

37. Duʿā-gūy-ı eb u ecdādı Nābī bu meserretden
38. Olup mānend-i bülbül naġme-i tāze-serāyende

meserret virür:
1. **meserret virür:**-*ür*
Tarih 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk vermek.
1. Yā İlāhī bu ṣafāgāh-ı saʿādet-perver
2. Ki virür ḫāṭır-ı insāna meserret seyri

meşġale:
1. **meşġalede:**-*de*
Gazel 731
Mısra: **1**
İş, iş güç, meşguliyet, uğraşılan iş.
1. Ẕevḳ-i āsāyiş-i devlet mi var ol meşġalede
2. Ki hevā-ḫʷāhı ola mirveḥaveş zelzelede

2. **meşġaleden:**-*den*
Kaside 15
Mısra: **215**
İş, iş güç, meşguliyet, uğraşılan iş.
215. İtsün ol meşġaleden ẕātını Allāh maṣūn
216. Ki ola vāsıṭa-i ġussa vü müstevcib-i ġam

meşġale eylediler:
1. **meşġale eylediler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Uğraşı haline getirmek.
33. Girmedi çün daḫı ʿulūfe ele
34. Künc-i ḫumı eylediler meşġale

meşġale-i devlet:
1. **meşġale-i devlet:**
Tarih 36
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Devlet işleri.
25. Ol ḳadar meşġale-i devlet ile hīç gitmez
26. Ḫāṭırından eseṟ-i dağdağa-i rūz-ı cezā

2. **meşġale-i devlet:**
Tarih 127
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Devlet işleri.
107. Bu ḳadar meşġale-i devlet ile dūr olmaz
108. Ḫāṭırından eseṟ-i vāhime-i rūz-ı cezā

meşġale-i kimyā:
1. **meşġale-i kimyā:**
Gazel 367
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
İksir, simya ile uğraşma.
23. Nā-būde būdı ṣarf degül muḳteżā-yı ʿaḳl
24. Ehl-i şuʿūra meşġale-i kimyā ġalaṭ

meşġale-i naẓm:
1. **meşġale-i naẓm:**
Kaside 28
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Şiir yazma uğraşı.
33. İşitdüm eyleyüp evḳātını maʿārife ṣarf
34. Hemīşe meşġale-i naẓm ile muḳayyeddür

meşġale-i pāsbānıdur:
1. **meşġale-i pāsbānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 107
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gece bekçisinin işi.
11. Vīren-sarāy-ı yeʾsdür ol dār-ı emn kim
12. Ḫʷāb-ı ferāġ meşġale-i pāsbānıdur

meşġūl:
1. **meşġūl:**
Kaside 14
Mısra: **53**
Uğraşan, çalışmakta olan.
53. Esās-ı ṭıyneti taʿmīr-i devlete meşġūl
54. Nihād-ı niyyeti tekmīl-i himmete muʿtād

mesḫ olsun:
1. **mesḫ olsun:**-*sun*
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Biçimini değiştirerek çirkin hâle gelmek.
1. Kim eylemezse pādişehüm saña ser-fürū
2. Olsun vücūdı mesḫ benüm ḫilḳatüm gibi

meşhed:
1. **meşhedi:**-*i*
Gazel 715
Mısra: **14**
Şehit düşülen yer II Sevgilinin âşığı bakışıyla aşk şehidi ettiği yer.
13. Olamaz çihre-nümā her dile maʿnā Nābī
14. Herkesüñ meşhedi āyīne-i zānū degül a

meşhūd:
1. **meşhūd:**
Gazel 362
Mısra: **11**
Görülmüş, göz ile görülen şey.
11. Ġubār-ḫīz-i melāl olduġı degül meşhūd
12. Ne deñlü olsa da bisyār kārvān-ı ḫulūṣ

2. **meşhūdıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 490
Mısra: **17**
Görülmüş, göz ile görülen şey.
17. Nābiyā meşhūdıdur pest ü bülend-i kāʾinat
18. ʿAlem-i envāre müşrif ḳaṣr-ı rūşendür göñül

3. **meşhūdı:**-*ı*
Gazel 636
Mısra: **5**
Görülmüş, göz ile görülen şey.
5. Bu ʿaṣrda meşhūdı hemān çīn-i cebīndür
6. Mirʾāt-ı niyāz eyleyen en ḳadr-şināsın

4. **meşhūdı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **32**
Görülmüş, göz ile görülen şey.
31. Der-ḥāl olup mekārim-i mevrūs̱ı mevc-hīz
32. Meşhūdı oldı terbiyete ḳābiliyyeti

meşhūd olacaḳ:
1. **meşhūd olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 643
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Görülmüş olmak, müşahede etmek.
5. Yine meşhūd olacaḳ pertevidür ḫurşīdün
6. Ne ḳadar ʿālemi devr eylese revzen revzen

meşhūd olan:
1. **meşhūd olan:**-*an*
Gazel 245
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Görülmüş olmak (Rüya için).
5. Yā leb-i peymāne yā būs-ı leb-i cānānedür
6. Şām-ı hicran ʿāşıḳa meşhūd olan rūʾyā budur

meşhūd u muḥaḳḳakdur:
1. **meşhūd u muḥaḳḳakdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Açık ve kesin.
17. Bi-ḥamdiʾllāh cenāb-ı Ḥaḳ ocaġın ḳoymadı ḫālī
18. Kerīmānuñ beḳā-yi neyli meşhūd u muḥaḳḳakdur

meşhūd-ı ḫidīv-i dānā:
1. **meşhūd-ı ḫidīv-i dānā:**
Tarih 127
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Bilge hükümdarın bizzat şahit olduğu.
111. Ḫulḳ-ı pākīzesi maʿlūm-ı hümāyūn çoḳdan
112. Ṣafvet-i ṭıyneti meşhūd-ı ḫidīv-i dānā

meşhūr:
1. **meşhūrdur:**-*dur*
Gazel 397
Mısra: **10**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.

9. Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
10. Ḫūküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ

2. **meşhūrdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **8**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

3. **meşhūrdur:**-*dur*
Gazel 215
Mısra: **12**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
11. Gül-būse reng-i rūyını yārüñ füzūn ider
12. Meşhūrdur ki bez̲l ile niʿmet mezīd olur

4. **meşhūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **1**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
1. Biz gerçi luṭf-ı ṭabʿ ile meşhūrlardanuz
2. Ammā ṣafā-yı meykededen dūrlardanuz

5. **meşhūruz:**-*uz*
Gazel 316
Mısra: **1**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
1. Lāʾübālilik ile gerçi ki meşhūruz biz
2. Çāre ne terk-i riyā itmege meʾmūruz biz

6. **meşhūrdur:**-*dur*
Gazel 488
Mısra: **9**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
9. Meşhūrdur ki māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn
10. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olur ammā ki hep degül

7. **meşhūrdur:**-*dur*
Gazel 599
Mısra: **15**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
15. Leṭāfetde egerçi mū-miyān meşhūrdur ammā
16. Ṭolar āġūş-ı ḥasret vaṣl-ı ḫūbān-ı ten-āverden

8. **meşhur:**
Gazel 806
Mısra: **11**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
11. Dilde meşhur mes̲eldür ki ferāmūş eyler
12. Her kim olursa bu ʿālemde ferāmūş-ı nigeh

9. **meşhūr:**
Kaside 7
Mısra: **48**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
47. Zamānı gelmeyicek her işüñ ḥuṣūli muḥāl
48. Umūr vaḳtine merhūn kelāmı ḫod meşhūr

10. **meşhūr:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **36**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
35. Devr eyleyeli sipihr-i devvār
36. Meşhūr degül seḥāb-ı zer-bār

11. **meşhur:**
Tarih 77
Mısra: **26**
Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.
25. Mir-hacc-i vālī-i Şām ḥikmet-şinās-ı eyyām
26. Yaʿnī Naṣūḥ Pāşā meşhur İbni ʿOs̲mān

meşhūr olmadı:
1. **meşhūr olmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 80
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Bilinmek, tanınmak, ün salmak.
21. Çoḳ zamāndur böyle sāl-i ḫayr meşhūr olmadı
22. İʿtidāle şübhe yoḳ feyż-i ḳudūmıdur sebeb

meşhūr olmamuz:
1. **meşhūr olmamuz:**-*ma, -muz*
Gazel 77
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Meşhur olmak, bilinmek.
13. Fürūġ-ı naẓm ile memlū idüp dünyāyı ey Nābī
14. Mis̲āl-i mihr-i ʿālem-tāb meşhūr olmamuz yegdür

meşhūr-ı zamāne:
1. **meşhūr-ı zamāne:**
Kaside 24
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Çağın şöhretlisi.
49. Ne ḳadar fażl ile meşhūr-ı zamāne var ise
50. Müşkilin ṭabʿ-ı şerīfinden ider istiftā

mesīḥā:
1. **mesīḥālıḳdan:**-*dan*
Gazel 552
Mısra: **2**
Hz. İsa peygamberin lâkabı, elini sürdüğü hastaları iyileştirmesinden dolayı bu adı almıştır.
1. Ḳalmamış ḥüsn-i Ḥaleb köhne dil-ārālıḳdan
2. Dem urur bād-ı revān-baḫş Mesīḥālıḳdan

2. **mesīḥā:**
Gazel 881
Mısra: **6**
Hz. İsa peygamberin lâkabı, elini sürdüğü hastaları iyileştirmesinden dolayı bu adı almıştır.
5. Olmaz şifā-pezīr göñül saḥḳ iderse de
6. Zer-hāven-i felekde Mesīḥā devāmuzı

3. **mesīḥā:**
Tarih 74
Mısra: **4**
Hz. İsa peygamberin lâkabı, elini sürdüğü hastaları iyileştirmesinden dolayı bu adı almıştır.
3. Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur
4. Nāmını çerḫden eylerse Mesīḥā ihdā

4. **mesīhā:**
Tarih 104
Mısra: **76**
Hz. İsa peygamberin lâkabı, elini sürdüğü hastaları iyileştirmesinden dolayı bu adı almıştır.
75. Bu ḫıdmete nās eyledi bir mertebe taʿẓīm
76. Kim çarḫ-ı çihārümde pesend itdi Mesīhā

meşīhat-ı islām:
1. **meşīhat-ı islām:**
Kaside 20
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Şeyhülislamlık makamı.
67. Ẕātı ile meşīhat-ı İslām muġtenem
68. Çoḳ ẕātınuñ maḳāmınuñ üzre meziyyeti

mesīḥā-yı gülüñ:
1. **mesīḥā-yı gülüñ:**-*üñ*
Gazel 114
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gülün gümüş parçası II Gülün İsa'sı.
11. Şems Ḥavvāsına Ādem giçinürse gerdūn
12. Şah-ı gülbin de Mesīḥā-yı gülüñ Meryemʾidür

meşīme-i āġūş-ı ḥaşrden:
1. **meşīme-i āġūş-ı ḥaşrden:**-*den*
Gazel 378
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yaratılmak için toplandığı döl yatağı.
13. ʿAceb meşīme-i āġūş-ı ḥaşrden bilsek
14. Ne ṣūret üzre ṭoġar nuṭfe-i ḥarām-ı dürūġ

meşīme-i heves:

1. **meşīme-i heves:**
Gazel 377
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dünyaya ait istekler yatağı.
9. Olsa ʿaceb mi zāde-i ṭabʿum füsürde-rūy
10. Oldı meşīme-i heves ābesten-i ferāġ

meşīme-i leṭāfet:

1. **meşīme-i leṭāfet:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik yatağı.
13. Her lafẓı meşīme-i leṭāfet
14. Maʿnāsı leʿālī-i belāġat

meşīme-i meryemʾde:

1. **meşīme-i meryemʾde:**-*de*
Gazel 351
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hazret-i Meryem'in evladı.
3. Enfās-ı nās itmededür mürde zindeyi
4. Rūḥ-ı nefes meşīme-i Meryemʾde ḳalmamış

mesīr:

1. **mesīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 255
Mısra: **4**
Gezinti mekanı.
3. Peyvend-i irtibāṭumuza baḳma ẖāk ile
4. Mihrüz ki māverā-yı felekdür mesīrümüz

mesīre:

1. **mesīre:**
Tarih 86
Mısra: **22**
Gezinti mekanı.
21. Gūş idüp evṣāfını Nābī didi tārīẖini
22. Hem mesīre hem muṣallā bu maḳām-ı dil-güşā

meşḳ:

1. **meşḳ:**
Kıt'a 45
Mısra: **2**
(Bir işte, özellikle hüsnühat ve mûsikîde) öğrenmek için yapılan ders, tâlim, çalışma, alıştırma, karalama.
1. Māye-i ʿaşḳ ẖaṭṭ-ı dil-berdür
2. Ṣafḥa-i sāde-rūy meşḳ olmaz

meşḳ alur:

1. **meşḳ alur:**-*ur*
Gazel 633
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ders almak.
1. Meh ders oḳur ṣaḥīfe-i ruẖsār-ı yārdan
2. Yem meşḳ alur debīr-i dil-i bī-ḳarārdan

meşḳ iden:

1. **meşḳ iden:**-*en*
Tarih 80
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Alışmak veya öğrenmek için çalışmak.
13. Ḥüsn-i evṣāfın beyāna meşḳ iden ṣāḥib- dilüñ
14. Ney-şeker ḥükmin virür gird-i feminde mūy-ı leb

meşḳ ider:

1. **meşḳ ider:**-*er*
Gazel 245
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Alışmak veya öğrenmek için çalışmak.
7. Ḥarf-i ẖaṭṭ u noḳṭa-i ẖālün ẖayālin meşḳ ider
8. H̱āme-i āvārenüñ başındaki sevdā budur

2. **meşḳ ider:**-*er*
Gazel 694
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hat alıştırmaları yapmak, karalamak.
3. Ṭurmaz siyāh-rūylıġa yine meşḳ ider
4. Bī-çāre ẖāmenüñ bir ayaġı çuḳurda

meşḳ itdüginüñ:

1. **meşḳ itdüginüñ:**-*dü, -gi, -nüñ*
Gazel 679
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Meşk etmek; alışmak veya öğrenmek için çalışmak.
5. Āşinālıḳlara meyl itmez idi kimse ile
6. Gördi meşḳ itdüginüñ ḥüsnini bīgānelige

meşḳ itmekde:

1. **meşḳ itmekde:**-*mek, -de*
Tarih 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Karalamak, çalışmak.
1. Dīvānımın itmāmına tārīẖini Nābī
2. İtmekde iken ẖāme-i endīşe ile meşḳ

mesken:

1. **meskenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 309
Mısra: **8**
Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.
7. Hem-dem-i dīgere güncāyişe yoḳdur imkān
8. Tengdür dīde-i āyīne gibi meskenümüz

2. **meskenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 333
Mısra: **3**
Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.
3. Mecnūnlaruz meskenümüz bādiyelerdür
4. Sevdā vü ġamuñ ehli ile dest-be-destüz

3. **meskenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 706
Mısra: **10**
Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.
9. Dilberüñ ẕevḳi daẖı ṣohbet-i yārān iledür
10. Ne yapar dil-beri tenhā götüren meskenine

4. **meskeni:**-*i*
Gazel 783
Mısra: **4**
Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.
3. Girelüm bāġ-ı visāline o serv-i nāzuñ
4. Ṣaḥn-ı firdevs idelüm meskeni ādemcesine

5. **mesken:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.
59. Ḳomadı baẖt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
60. Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aẖter

6. **meskene:**-*e*
Tarih 104
Mısra: **78**
Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, konut, ikāmetgâh.
77. Bir hafta binā ḥadd-i tamāma irişince
78. ʿAzm itmediler meskene Pāşā ile Moñla

mesken olalı:

1. **mesken olalı:**-*a, -lı*
Gazel 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mekan edinmek, yerleşmek.
1. Olalı mesken dilā cāh-ı zenaẖdānı baña
2. Künc-i zindān eyledi ṣaḥn-ı gülistānı baña

meskenet:

1. **meskenet:**
Gazel 98
Mısra: **2**
İkamet etme, iskan etme.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ẖānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

mesken-i mīnā:

1. **mesken-i mīnā:**
Gazel 7
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Şarabın yeri, makamı.
9. İder mi ser-fürū her dūn-meşreb tıfla ey Nābī
10. Kenār-ı dāye-i rifʿat olupdur mesken-i mīnā

meşḳ-i cihād:
1. **meşḳ-i cihād:**
Kaside 2
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
Cihad alışması, çalışması.
165. Dīni şevḳiyle ġuzāta ne söz itmek cāiz
166. ʿAḳs-i āyīne-i şemşīrleri meşḳ-i cihād

meşḳ-i düşnām itme:
1. **meşḳ-i düşnām itme:***-me*
Gazel 434
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sövmek, azarlamak.
9. Meşḳ-i düşnām itme ʿuşşāḳa ne lāyıḳdur kʾola
10. Zehr ile āmīḫte laʿl-i şeker-bāruñ senüñ

meşḳ-i hāmūşı:
1. **meşḳ-i hāmūşı:***-ı*
Gazel 238
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Suskunluk yazısı.
13. Gel ey esīr-i süḫan eyle meşḳ-i hāmūşı
14. Zebān-ı memleket-i ʿaşḳ bī-zebānlıḳdur

meşḳ-i hatt eylerken:
1. **meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken:***-r, -ken*
Gazel 795
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meşk etmek, alışmak veya öğrenmek için yazmak.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir eser yoḳdur dehānında

meşḳ-i istiġnā iderse:
1. **meşḳ-i istiġnā iderse:***-er, -se*
Gazel 204
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nazlanma dersinin alıştırmasının yapmak.
11. O şuḫuñ hāme-i müjgānı levḥ-i cism-i zārumda
12. ʿAceb mi meşḳ-i istiġnā iderse ṭıfl-ı mektebdür

meşḳ-i kemāli itmeyem:
1. **meşḳ-i kemāli itmeyem:***-me, -y, -em*
Gazel 519
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Yazıda) Ustalaşma alıştırmaları yapmak.
9. Bedr ü hilāli taḫta-i taʿlīm ider felek
10. Meşḳ-i kemāli māh-be-māh itmeyem disem

meşḳ-i lerziş eyler:
1. **meşḳ-i lerziş eyler:***-r*
Gazel 563
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Eli) titreterek yazı yazmak.
7. Giriftār olmasun keştī-i dil ol şūḫ-ı raḳḳāsa
8. Ki meşḳ-i lerziş eyler mevc gird-āb-ı sürīninden

meşḳ-i nāz itmededür:
1. **meşḳ-i nāz itmededür:***-mede, -dür*
Gazel 275
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nazlı nazlı yazı karalamak.
3. Gerçi ḫaṭ ḳaraladı ṣafḥa-i ḥüsnin ammā
4. Meşḳ-i nāz itmededür ḫāme-i müjgānı henūz

meşḳ-i nāz ü istiġnā itmiş:
1. **meşḳ-i nāz ü istiġnā itmiş:**
Gazel 795
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Naz ve işve meşketmek.
13. Bu deñlü çünki itmiş yār meşḳ-i nāz ü istiġnā
14. Ḳo olsun nāʾil-i ḫaṭ ḥüsnünüñ vaḳt-ı ḫazānında

meşḳ-i nāz-ı yāre:
1. **meşḳ-i nāz-ı yāre:***-e*
Gazel 641
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin işve karalaması, sevgilinin naz ile yazma alıştırmaları.
5. Ġayre ṣarf itmededür ẕevḳ-i zamān-ı ḫaṭṭını
6. Meşḳ-i nāz-ı yāre sīnem taḫta-i taʿlīm iken

meşkūk:
1. **meşkūk:**
Gazel 109
Mısra: **1**
Şüphe uyandıran, şüpheli.
1. Ẓann itme zer-i ḳalbümi meşkūk degüldür
2. Ṭuġrā-zededür sikkesi meşkūk degüldür

2. **meşkūk:**
Gazel 109
Mısra: **2**
Şüphe uyandıran, şüpheli.
1. Ẓann itme zer-i ḳalbümi meşkūk degüldür
2. Ṭuġrā-zededür sikkesi meşkūk degüldür

meskūk-ı ʿaskerī:
1. **meskūk-ı ʿaskerī:**
Gazel 35
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Askeri damgalı.
11. Bī-sikke zer raʿiyyet ü meskūk-ı ʿaskerī
12. Olmaz bu kār-ḫānede naḳş-ı direm ʿabes

meşkūr:
1. **meşkūr:**
Kaside 7
Mısra: **102**
Teşekküre lâyık olan, teşekkür olunacak, beğenilmiş, övülmüş, makbul.
101. Niẓām-ı ḥükmi terāzū-yı ʿadl ile mevzūn
102. Ṣudūr-ı devleti icrā-yı şerʿ ile meşkūr

2. **meşkūr:**
Tarih 27
Mısra: **7**
Teşekküre lâyık olan, teşekkür olunacak, beğenilmiş, övülmüş, makbul.
7. Saʿyini meşkūr u ḫayrātını maḳbūl eylesüñ
8. Rütbe-i ḥadd-i kabūl-ı ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

meşkūr idüp:
1. **meşkūr idüp:***-üp*
Tarih 86
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Makbul kılmak.
17. Saʿyini meşkūr idüp bānīsinüñ dāreynde
18. Her ne ise maṭlabı iḥsān ide Bārī Ḫudā

mesleg:
1. **meslegüñ:***-üñ*
Gazel 370
Mısra: **4**
Tarik, yol II Birbirine bağlı bilimsel veya felsefi düşünceler birliği.
3. Maʿnī-i imkān muʿayyen rütbenüñ mā-dūnına
4. Meslegüñ ḥaḳḳındadur mevżūʿ-ı ḥarf-ı imtinaʿ

meslek-i nā-refte:
1. **meslek-i nā-refte:**
Gazel 334
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Daha önce kimsenin keşfedip onda yürümemiş meslek.
3. Ḳande bir meslek-i nā-refte görünse anda
4. Bulunur cümleden evvel eser-i pāy-ı heves

meslek-i sifle-nihādāndur:
1. **meslek-i sifle-nihādāndur:***-dur*
Gazel 108
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alçak yaratılışlıların mesleği.
9. Meslek-i sifle-nihādāndur āz u imsāk

10. Reh-i bālā-naẓarān-ı himem iḥsān yolıdur

meslūb olur:
1. **meslūb olur:**-*ur*
Gazel 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Selbedilmiş, giderilmiş olmak.
5. Derhem olursa kākül-i cānān ʿaceb degül
6. Olur tekellüfāt çü meslūb şeb-be-şeb

mesmūʿ:
1. **mesmūʿ:**
Gazel 45
Mısra: **14**
İşitilen, işitilmiş, duyulmuş.
13. Bir daġdaġa-i miḥneti tertībe sebebdür
14. Mesmūʿ degül bī-ġarazāna niʿam-ı çerḫ

2. **mesmūʿ:**
Kaside 12
Mısra: **11**
İşitilen, işitilmiş, duyulmuş.
11. Geleli dehr ne mesmūʿ u ne manẓūr oldı
12. Cilve-i şāhid-i kām olduġı ber-vefḳ-i devām

mesned:
1. **mesnedi:**-*i*
Gazel 19
Mısra: **3**
Makam, derece.
3. Mesnedi ẕirve-i destār-ı ser-i raġbet olur
4. Sünbül-i ter gibi her kimde ki var būy-ı edeb

2. **mesneddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **46**
Makam, derece.
45. Hemān ele ḳalem al cūş-ı feyżi seyr eyle
46. Ḳıyās itme ki mecrā-yı feyż mesneddür

3. **mesnede:**-*e*
Tarih 82
Mısra: **118**
Makam, derece.
117. Ḫalḳa ʿadl ü mürüvvet itmek içün
118. Seni bu mesnede getürdi Ḫudā

mesned-ārā-yı vezāret:
1. **mesned-ārā-yı vezāret:**
Kaside 13
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **-**
Vezirlik rütbesini süsleyen, güzelleştiren.
125. Mesned-ārā-yı vezāret küleh-efrāz-ı şeref
126. Revnaḳ-efzā-yı sadāret edeb-āmūz-ı kirām

mesnede:
1. **mesnedeleri:**-*ler, -i*
Kaside 15
Mısra: **22**
Memuriyet.
21. Biri ervāḥ-ı vezīrān-ı selef kʾolmışdur
22. Şimdi mesnedeleri ārāyiş-i dīvān-ı ʿadem

mesned-i āṣafān:
1. **mesned-i āṣafān:**
Tarih 51
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Vezirlerin tahtı.
39. Mesned-i āṣafān serāy-ı refīʿ
40. Dār-ı ḥükm-i umūr-ı devlet ü dīn

mesned-i devletde:
1. **mesned-i devletde:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluğun mertebesi II Devlet makamı.
63. Eylesüñ ẕātuñı Allāh ḥaṭālardan emīn
64. Olasın mesned-i devletde hem-āġūş-ı ṣafā

2. **mesned-i devletde:**-*de*
Tarih 16
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluğun mertebesi II Devlet makamı.
73. Bu ḥüsn-i hāl ile ey āṣaf-ı devrān saña müjde
74. Murāduñca olursun mesned-i devletde pā ber-cā

mesned-i dīvān-ı celāl:
1. **mesned-i dīvān-ı celāl:**
Kaside 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ululuk divanı makamı (Divandan kasıt Divan-ı Hümayündur. Divan-ı Hümayün; Devlet işlerinin görüldüğü padişah meclisi).
9. Gilemendüñ birisi mesned-i dīvān-ı celāl
10. Birisi mihr-i hümāyūn-ı ṭırāzende-raḳam

mesned-i fetvā:
1. **mesned-i fetvā:**
Tarih 64
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümlerinin dayanağı.
5. Didi tārīḫini Nābī-i dāʿī
6. Mükerrer mesned-i fetvā edeb bād

mesned-i ikbāl:
1. **mesned-i ikbāl:**
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Güzel talih ünvanı.
23. Faḫr itdi vücūdunla senüñ mesned-i ikbāl
24. Bu revnaḳı peyvend-i sedād eylesün Allāh

mesned-i meʾvā-yı rāḥata:
1. **mesned-i meʾvā-yı rāḥata:**-*a*
Tarih 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Huzur yurdunun dayanağı.
3. İtdükde refʿ-i ferş-i iḳāmet bu ʿarṣadan
4. Vardı cinānda mesned-i meʾvā-yı rāḥata

mesned-i rifʿat:
1. **mesned-i rifʿat:**
Gazel 573
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yükselme, yücelme dayanağı.
9. Ey nevāl itmek içündür seni ḫarc-ı dendān
10. Ṣanma ḥammāllerüñ mesned-i rifʿat dūşın

mesned-i sābıḳ-ı ʿālīsine:
1. **mesned-i sābıḳ-ı ʿālīsine:**-*si, -n, -e*
Tarih 127
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
Yüce önceki taht (Sadrazamlık makamı).
123. Getürüp merkez-i aslīsine mānend-i ḳamer
124. Mesned-i sābıḳ-ı ʿālīsine itdi iʿlā

mesned-i şāhīdeki:
1. **mesned-i şāhīdeki:**-*ki*
Gazel 731
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dayanağı II Sultanın dayanağı.
3. Bir zamān mesned-i şāhīdeki bālīn-i ḥarīr
4. Gerdiş-i devr ile āmāde yatur mezbelede

mesned-i sulṭān muḥammed:
1. **mesned-i sulṭān muḥammed:**
Tarih 30
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Sultan IV. Mehmed'in makamı.
87. Pā-nihāde oldı ḫāmem eyledüm tārīḫini
88. Mesned-i Sulṭān Muḥammed müttekā-yı dāverī

mesned-i ʿulyādan:
1. **mesned-i ʿulyādan:**-*dan*
Gazel 850
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yüce makam, yüksek kat.
16. Muḫtefī oldı ṣadefde lūʾlu-yı lālā gibi
15. Mesned-i ʿulyādan itdi āb-ı nīsānveş nüzūl

mesned-ı ʿulyā-yı ṣadāret:

1. **mesned-ı ʿulyā-yı şadāret:**
Tarih 121
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık yüce makamı.
35. Ol āṣaf-ı memdūḥ ki buldı nice müddet
36. Ẕātiyle şeref mesned-ı ʿulyā-yı ṣadāret

mesned-i vālā-yı ʿirfāna:
1. **mesned-i vālā-yı ʿirfāna:**-*a*
Gazel 48
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
İrfanın yüksek makamı.
23. Girilmez girmeyince mesned-i vālā-yı ʿirfāna
24. Serāy-ı ʿālem-i maʿnāya derdür ḥalḳa-i tevḥīd

mesned-ṭırāz-ı şūret:
1. **mesned-ṭırāz-ı şūret:**
Tarih 52
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Görünen alemin makamını süsleyen.
3. Ṣāhib-serīr-i Belḫ ü ḫüdāvendgār-ı Rūm
4. Mesned-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnī-i ḫusrevī

mesnevī:
1. **mes̱nevī:**
Kaside 6
Mısra: **21**
Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.
21. N'ola cevahir ile olsa Mes̱nevī memlū
22. Kilīd-i genc-i ḥikemdür zebān-ı Mevlānā

2. **mes̱nevī:**
Kaside 6
Mısra: **23**
Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.
23. Ne Mes̱nevī dürer-i şāhvār-ı mahzen-i feyż
24. Ne Mes̱nevī çemen-i bī-ḫazān-ı Mevlānā

3. **mes̱nevī:**
Kaside 6
Mısra: **24**
Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.
23. Ne Mes̱nevī dürer-i şāhvār-ı mahzen-i feyż
24. Ne Mes̱nevī çemen-i bī-ḫazān-ı Mevlānā

4. **mes̱nevī:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.
25. Ne Mes̱nevī ki şifā-ḫāne-i hidāyetde
26. Keşīde niʿmet-i bī-imtinān-ı Mevlānā

5. **mes̱nevī:**
Kaside 6
Mısra: **27**
Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.
27. Ne Mes̱nevī ki olur mıṣraʾeyn-i ebyātı
28. Güşāde bāb-ı muʿāllā-nişān-ı Mevlānā

6. **mes̱nevī:**
Tarih 52
Mısra: **13**
Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.
13. Ne Mes̱nevī mütercem-i naẓm-ı kerīm kim
14. Her beyti bin ḫazāʾin-i esrārı muḥtevī

mesnevī-i şerīf:
1. **mes̱nevī-i şerīf:**
Tarih 44
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mesnevî, Mesnevî-i Şerif ya da Mesnevî-yi Manevî (Farsça: مثنوی معنوی), Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.
3. Kanġı tārīḫde iderse ẓuhūr
4. Mes̱nevī-i şerīf ider imā

2. **mesnevī-i şerīf:**
Tarih 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mesnevî, Mesnevî-i Şerif ya da Mesnevî-yi Manevî (Farsça: مثنوی معنوی), Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.
3. Ḫurūc-ı Mehdi vü sāl-i nüzūl-ı ʿİsāʾya
4. İder nümāyiş-i tārīḫ Mesnevī-i şerīf

meşreb:
1. **meşrebün:**-*ün*
Gazel 5
Mısra: **2**
Yaratılış, huy, tabiat.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab nʾoldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb nʾoldı saña

2. **meşrebidür:**-*i, -dür*
Gazel 162
Mısra: **1**
Yaratılış, huy, tabiat.
1. Ġażab-ālūde kerem ḫublaruñ meşrebidür
2. Ḫande-āmīz sitem tāzelerün meẕhebidür

3. **meşrebüm:**-*üm*
Gazel 237
Mısra: **6**
Yaratılış, huy, tabiat.
5. Tīz-āb-ı ġam şarāb-ı sitem bir gelür baña
6. Sāḳī tereddüt eyleme ṣun meşrebüm budur

4. **meşrebümde:**-*üm, -de*
Gazel 522
Mısra: **1**
Yaratılış, huy, tabiat.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

5. **meşrebündür:**-*ün, -dür*
Gazel 625
Mısra: **2**
Yaratılış, huy, tabiat.
1. Göñül teklifsiz ol mest-i nā-mestūra ṣunmazsın
2. Ezelden meşrebündür ḫᵛān-ı bī-destūra ṣunmazsın

6. **meşrebümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 720
Mısra: **5**
Yaratılış, huy, tabiat.
5. Meşrebümdür geçemem nāle vü zār eylemeden
6. Mezheb-i ʿaşḳda feryāda mesāġ olmasa da

7. **meşrebi:**-*i*
Gazel 727
Mısra: **13**
Yaratılış, huy, tabiat.
13. Egerçi meşrebi yābisce gösterür ammā
14. Velīk būse-i lebde lebībdür lūle

8. **meşrebi:**-*i*
Gazel 751
Mısra: **9**
Yaratılış, huy, tabiat.
9. Ṭurfadur meşrebi miʿmār-ı binā-yı suḫanun
10. Terk ider ḫāneyi beytin çalışur taʿmīre

9. **meşreblerinde:**-*ler, -i, -nde*
Gazel 757
Mısra: **4**
Yaratılış, huy, tabiat.
3. Ḫalḳuñ miyānesinde bulunmazdı ittihād
4. Meşreblerinde rabıta-i ḫisset olmasa

10. **meşrebüm:**-*üm*
Gazel 846
Mısra: **9**
Yaratılış, huy, tabiat.
9. Bī-şekve idi meşrebüm ammā şirār-ı nār
10. Bī-iḫtiyār göklere çekdi zebānemi

11. **meşrebümüzden:**-*ü, -müz, -den*
Kaside 9
Mısra: **34**
Yaratılış, huy, tabiat.
33. ʿAcabā ülfeti ḳaṭʿ eylemeġe bāʿis̱ ne
34. Oldı mı yoḫsa dilüñ meşrebümüzden muġber

12. **meşrebi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **455**
Yaratılış, huy, tabiat.
455. Meşrebi luṭf u pīşesi iḥsān
456. Ḥātim-i vaḳt ü Caʿfer-i devrān

13. **meşrebleri:**-*ler, -i*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **7**
Yaratılış, huy, tabiat.
7. Bādeye meşrebleri meyyāl idi
8. Anlara mey nuḫbe-i āmāl idi

14. **meşrebümde:**-*üm, -de*
Gazel 747
Mısra: **5**
Yaratılış, huy, tabiat.
5. Meşrebümde irtikāb-ı çeşm-i zaḫm āsān iken
6. Bāʿis̱ olmaḳdan sipendüñ sūzına feryādına

meşreb u mez̠heb:
1. **meşreb u mez̠heb:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şairin bütün dünyası, hayat felsefesi.
11. Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ḫāmenün
12. Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u mez̠heb baña

meşrebān-ı hevāya:
1. **meşrebān-ı hevāya:**-*ya*
Gazel 188
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dilediğince yaşayanlar.
1. Pā-bestegān-ı ʿaḳla nizāʿ-ı fünūn düşer
2. Āzāde meşrebān-ı hevāya cünūn düşer

meşreb-i deryā:
1. **meşreb-i deryā:**
Gazel 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Denizin yaradılışı, mizacı.
1. Olaldan z̠evḳ-yāb-ı āb-ı ṣaḥrā meşreb-i deryā
2. Dem-ā-dem būs ider dāmān-ı ṣaḥrāyı leb-i deryā

meşreb-i eczā-yı ʿālem:
1. **meşreb-i eczā-yı ʿālem:**
Gazel 240
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Âlemi teşkil eden parçaların tabiatı, doğası.
5. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
6. Ṣafā-yı ḫāṭır ancaḳ bādede sāġarda ḳalmışdur

meşreb-i hezāra:
1. **meşreb-i hezāra:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bülbülün tabiatı, yaratılışı.
3. Hemān bize düşecek vaḳt-i gülde ʿişretdür
4. Fiġān-ı nābe-maḥal meşreb-i hezāra düşer

meşreb-i ḫūbān:
1. **meşreb-i ḫūbān:**
Gazel 376
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzellerin huyu.
1. Ne ḳadar olmış ise mez̠heb-i rindān vāsiʿ
2. Olsa bārī o ḳadar meşreb-i ḫūbān vāsiʿ

meşreb-i laṭīfinde:
1. **meşreb-i laṭīfinde:**
Tarih 9
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Narin karakter II Yumuşak içecek.
17. Bu ṣafā meşreb-i laṭīfinde
18. Bu leṭāfet ki anda oldı ʿıyān

meşreb-i mestān-ı ʿaşḳ:
1. **meşreb-i mestān-ı ʿaşḳ:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk ile kendinden geçenlerin huyu.
7. Ḥarf-ı teslīm-i rıżādur meşreb-i mestān-ı ʿaşḳ
8. İtmez aṣlā lā-müsellimden leb-i peymāne baḥs̱

meşreb-i pākiden:
1. **meşreb-i pākiden:**-*i, -den*
Kaside 9
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Temi karakterli.
109. Ṣafveti meşreb-i pākiden alur āb-ı ḥayāt
110. O temennā ile ẓulmetde gezer İskender

meşreb-i rindī:
1. **meşreb-i rindī:**
Gazel 672
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rintlik mesleği.
5. Hücūm-ı seng-i taʿne meşreb-i rindī taḥammüldür
6. Ḳadeh-keşliklere ey çeşm-i nem-peymā ne dirlerse

mes̱r-i ʿuşşāḳīlere:
1. **mes̱r-i ʿuşşāḳīlere:**-*ler, -e*
Gazel 717
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aşıkların/aşıklığın enerji veren mesir macunu.
11. Defʿ-i sermā-yı tekāsülde müʾes̱s̱ir ʿaşḳdur
12. Beñzemez berş-i raḥīkī mes̱r-i ʿuşşāḳīlere

mesrūr:
1. **mesrūr:**
Kaside 7
Mısra: **226**
Sevinçli, mutlu.
225. Biri birin başa her dem nüvīd-i fetḥ ü ẓafer
226. Geçe leyāli vü eyyāmı her zamān mesrūr

2. **mesrur:**
Tarih 54
Mısra: **4**
Sevinçli, mutlu.
3. Eyledi bir ḫayr-ı mevlūduñ ḳudūmiyle Ḫudā
4. Sīne-i bī-kīnesin mesrur u çeşmin muġtenem

mesrūr eyledi:
1. **mesrūr eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **429**
Kelime Tipi: -
Sevindirmek.
429. Nice maḥżūnı eyledi mesrūr
430. Nice vīrānı eyledi maʿmūr

mesrūr eylese:
1. **mesrūr eylese:**-*se*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Sevindirmek.
53. Dil ki āyīne-i İlāhīʾdür
54. Nūr-ı īmān anuñ güvāhıdur

mesrūr ideceksin:
1. **mesrūr ideceksin:**-*ecek, -sin*
Gazel 524
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Gönlü) sevinçle doldurmak, mutlu etmek.
1. Ḳande ʿazmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
2. Kangı ġam-ḫāneyi pür-sūr ideceksin bilmem

mesrūr itdün:
1. **mesrūr itdün:**-*dü, -n*
Kıt'a 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevindirmek.
5. İtdün ḳalem-i cūduñ ile ḳalbümi mesrūr
6. Şaḳḳ-ı ḳalemüñ cūy-ı murād eylesün Allāh

mesrūr olınca:
1. **mesrūr olınca:**-*ınca*
Tarih 109
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevinmek, mutlu olmak.
1. Ey āṣaf-ı yegāne ḳudūm-ı şerīfüñe
2. Mesrūr olınca ḫıṭṭā-i Şehbāda cümle nās

mesrūr olmamuz:
1. **mesrūr olmamuz:**-*ma, -muz*
Gazel 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevinmek, mutlu olmak.
1. İdüp def‘-i keder sāġarla mesrūr olmamuz yegdür
2. Ḫarābāt içre lāy-ı meyle ma‘mūr olmamuz yegdür

meşşāṭa:
1. **meşşāṭası:**-*sı*
Gazel 194
Mısra: **8**
Gelini süsleyen kadın.
7. Ṭurmaz meh-i yek-ḥefte ṭarar ṭurra-i şāmı
8. Meşşāṭası kimdür ‘acabā şāne kimüñdür

meşşāṭe-i ‘arūs-ı ḥaḳīḳat:
1. **meşşāṭe-i ‘arūs-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 201
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hakikat gelini'ni bezeyen süsleyici.
13. Nābī zebān-ı ṭab‘um iden hāme-i mecaz
14. Meşşāṭe-i ‘arūs-ı ḥaḳīḳat degül midür

meşşāte-i dūşīze-i ḥüsn-i beyānum:
1. **meşşāte-i dūşīze-i ḥüsn-i beyānum:**-*um*
Gazel 64
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
El değmemiş söz gelinini süsleyen meşşat -gelini süsleyen kadın-.
3. Ben ol meşşāte-i dūşīze-i ḥüsn-i beyānum ki
4. Sevād-ı dīde-i āhū-yi ma‘nā sürmedānumdur

meşşāṭe-i leb:
1. **meşşāṭe-i leb:**
Gazel 677
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dudak süsü.
9. Olmazdı girih-beste ḫam-ı gīsū-yı ḫūbān
10. Meşşāṭe-i leb şāne-zen-i ma‘zeret olsa

meşşāte-i ṣun‘:
1. **meşşāte-i ṣun‘:**
Kaside 24
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Yaratılış süsü.
35. Virdi bir revnaḳ-ı tāze aña meşşāte-i ṣun‘
36. Ki nigāh eyleyenüñ hūşını eyler yaġmā

mess-i ḥarīr:
1. **mess-i ḥarīr:**
Kaside 2
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
İpeksi dokunma.
157. Vāżı‘ul-aṣl ḳomış redd ü ḳabūl-i şer‘a
158. Birine mess-i ḥarīr ü birine ḫarṭ-ı ḳatād

mest:
1. **mestler:**-*ler*
Gazel 222
Mısra: **6**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
5. Gice gündüz ’arak u mey yürisün meclisde
6. Mestler şām u seher mihr ü ḳamer bilmezler

2. **meste:**-*e*
Gazel 717
Mısra: **4**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
3. Ḥüsni yārün neş’e-baḫş olmaḳdadur her fırḳaya
4. La‘li meste ḫāl-i efyūn-fāmı tiryāḳilere

3. **meste:**-*e*
Gazel 738
Mısra: **9**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
9. Olsun ḥarām cām-ı maḥabbet o meste kim
10. Nābī ḳanā‘at itmeye būs u kenār ile

4. **mest:**
Kaside 13
Mısra: **176**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
175. Sensin ol münteḫab-ı nüsḫa-i himmet kim olur
176. Ḥarf-ı vaṣfuñla varaḳ mest ü ḳalem şīrīn-kām

5. **mest:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **50**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
49. Bunuñ rif‘atine naẓar çerḫ pest
50. Dü çeşm-i meh ü mihr seyriyle mest

mest eylemeġe:
1. **mest eylemeġe:**-*e*
Gazel 880
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçirmek.
9. Mest eylemeġe ‘ālemi ṣahbā-yı suḫenden
10. Ey ḫāme-i Nābī yine himmet saña ḳaldı

mest iken:
1. **mest iken:**
Gazel 242
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoşken, kendinde değilken.
9. Añlamazsın naġme-i ney ẕevḳ-i mey sen zāhidā
10. Mest iken Nābī anı añlar bilür bilmezlenür

mest itmek:
1. **mest itmek:**-*mek*
Gazel 476
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sarhoş etmek.
13. Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoḫsa
14. Degül vüs‘ında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek

mest itmişdi:
1. **mest itmişdi:**-*miş, -di*
Tarih 77
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.
13. Bulmaġla ol seg-i dūn meydān-ı cengi ḫālī
14. Cām-ı ġurūr ile mest itmişdi anı şeyṭān

mest olan:
1. **mest olan:**-*an*
Gazel 614
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.
7. Girişme-i mey-i luṭf ile mest olan yārüñ
8. Kem iltifāt-ı ġam-ı ‘ālem olmasun n’olsun

mest oldı:
1. **mest oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.
73. Didiler oldı gör e dervīş mest
74. Neş’e ile urdı kerāmāta dest

mest olmaġ:
1. **mest olmaġ:**-*maġ*
Gazel 493
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
7. İtdi sözün āmiḫte-i şekve-i hicrān
8. Mest olmaġ ile ḫalt-ı kelām eyledi bülbül

2. **mest olmaġ:**
Gazel 451
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
1. Çeşmüñ gibi mest olmaġ içün cāma mı düşdüñ
2. ‘Aksün gibi cām-ı mey-i gül-fāma mı düşdüñ

mest olmaḳ:
1. **mest olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 368
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

5. Neşʾe-i cām-ı beḳā ḫᵛāhişger-i maḫmūr iken
6. Gerdiş-i peymāne-i ḳān ile mest olmaḳ ġalaṭ

mest olmayınca:
1. **mest olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 461
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
3. Mest olmayınca kimdür içen ḫūn-ı sāġarı
4. Der-kār iken nezāreti çeşm-i ḥabābuñ

mest olsak:
1. **mest olsak:**-*sa, -k*
Gazel 316
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
5. İtmezüz terk-i edeb her ne ḳadar mest olsak
6. Gerçi terk-i edeb itsek daḫı maʿẕūruz biz

mest olup:
1. **mest olup:**-*up*
Tarih 147
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

meştā:
1. **meştādan:**
Tarih 51
Mısra: **41**
Kışın oturulan yer, kışlak.
41. Vüzerā gelmemegle meştādan
42. Olmış idi ḫarāb ü būm-nişīn

mestān:
1. **mestāna:**-*a*
Gazel 172
Mısra: **2**
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
1. Dilber esīr-i bāde olursa ʿaceb midür
2. Mestāna būs-dāde olursa ʿaceb midür

2. **mestānuñ:**-*uñ*
Gazel 143
Mısra: **2**
Sarhoş.
1. ʿUşşāḳuñ ider ʿaşḳ likāsını müteġayyir
2. Mestānuñ ider bāde edāsın müteġayyir

3. **mestān:**
Gazel 230
Mısra: **1**
Sarhoşlar.
1. Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
2. Gūyiyā çeşme-i ḫurşīdden āb isterler

mestāne:
1. **mestānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 135
Mısra: **10**
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
9. Yād it zamān-ı ḫaṭṭuñı ey şūḫ-ı kem-nigeh
10. Mestānenüñ ḫacāleti ḫuşyārlıḳdadur

2. **mestāneye:**-*ye*
Gazel 163
Mısra: **12**
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
11. Ḥāl-i dili ʿarż itmedesin çeşmine ammā
12. Mestāneye fetḥ-i der-i rāzuñ yiri yoḳdur

3. **mestānemüz:**-*müz*
Gazel 486
Mısra: **3**
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
3. Mestānemüz mücādeleyi itmez irtikāb
4. Bāzār-ı ʿaşḳ-ı yārda huşyārumuz degül

4. **mestāne:**
Gazel 671
Mısra: **9**
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
9. Uġrama meclis-i zühhāda ṣaḳın mestāne
10. Çekmesünler seni ṣahbā gibi istisḳāle

5. **mestāne:**
Gazel 151
Mısra: **7**
Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.
7. Taḫt-ı gülbinde yatup mestāne diñler bülbüli
8. Güllerün zīr-i baġalde ġonceler bālīnidür

6. **mestāne:**
Gazel 503
Mısra: **6**
Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.
5. İderken kendi cānumdan nihān esrārını yārüñ
6. Dirīġā meclis-i aġyārda mestāne fāş itdüm

7. **mestāne:**
Gazel 776
Mısra: **4**
Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

8. **mestāneler:**-*ler*
Gazel 328
Mısra: **2**
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
1. Bu āb u tāb ḳandan meyḫāneler de bilmez
2. Ṣahbāda neşʾe kimden mestāneler de bilmez

9. **mestāne:**
Gazel 212
Mısra: **9**
Sarhoşçasına, kendinden geçmişçesine.
9. Mestāne cünbiş itmededür çerḫ Nābīyā
10. Dūşında mihr ü māh bilinmez sebū mıdur

mestāne idük:
1. **mestāne idük:**- *i, -dü, -k*
Gazel 447
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
5. Şimdi hamyāze-i hicrāna giriftār olduḳ
6. Bir zamān meykede-i ḳurbda mestāne idük

mestānelig:
1. **mestānelige:**-*e*
Gazel 679
Mısra: **8**
Sarhoşluk, kendinden geçmişlik, mahmurluk.
7. Zāʾil oldı leb-i ālinde olan reng-i şarāb
8. Ḳalmadı ġamzesinüñ ḳudreti mestānelige

mestānelik:
1. **mestāneliklerün:**-*ler, -ün*
Gazel 76
Mısra: **5**
Sarhoşluk, kendinden geçmişlik, mahmurluk.
5. Mestāneliklerün sebebin çeşm-i yāre ṣor
6. Anuñ da belki ʿaḳla muvāfıḳ cevābı var

2. **mestānelik:**
Gazel 338
Mısra: **6**
Sarhoşluk, kendinden geçmişlik, mahmurluk.
5. Yazarken vaṣf-ı çeşmin pāy-ı ḫāme saṭrdan çıḳmış
6. Meger mestānelik teʾs̱īr idüp güm-kerde-rāh olmış

mestān-ı ser-endāzı:
1. **mestān-ı ser-endāzı:**-*ı*
Gazel 30
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Korkusuz sarhoşlar.
15. Mestān-ı ser-endāzı ḳomaz itmege Nābī
16. Ẕevḳ-i küleh-i faḳr u fenā efsere minnet

mestān-ı suhan:
1. **mestān-ı suḫan:**
Kaside 9
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Söz/şiir sarhoşu (Şiirimle kendinden geçen bağlamında).
133. Mey-i vaṣfuñla ṭolaldan berü cām-ı ṭabʿum
134. Beni mestān-ı suḫan şimdi eli üzre ṭutar

mest-i ʿaşkuñ:
1. **mest-i ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 283
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşk sarhoşu.
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

mest-i bī-pervā:
1. **mest-i bī-pervā:**
Gazel 736
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çekinmeyen sarhoş.
7. Girye-i mestānesinden münfehim ḫavf-ı ḫafī
8. Mest-i bī-pervā günehden iḥtirāz itmezse de

mest-i cāh:
1. **mest-i cāh:**
Gazel 855
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Makam mevki sarhoşu.
5. Ey mest-i cāh māye-i ʿibret yiter saña
6. Devr-i güẕeştenüñ oḳunan dāstānları

mest-i cām-i hitāb-ı erselnāke:
1. **mest-i cām-i ḫiṭāb-ı erselnāke:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Ersalnake" hitabı kadehiyle kendinden geçen (Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn; (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik Enbiya Suresi 107. ayet).
75. Sadr-ārā-yı ḫāne-i Levlāk
76. Mest-i cām-i ḫiṭāb-ı Erselnāke

mest-i dil-şikene:
1. **mest-i dil-şikene:**-*e*
Gazel 347
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül kırmaktan zevk alan.
3. Dirīġ o āfet-i ser der-hevāya düşdi göñül
4. O mest-i dil-şikene ibtilā ne müşkil imiş

mest-i dil-siyehüñ:
1. **mest-i dil-siyehüñ:**-*üñ*
Gazel 607
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kara gönüllü sarhoş.
9. O mest-i dil-siyehüñ bīm-i çeşm-i mestinden
10. Hezār mīl ḳaçar sürme sürmedānından

mest-i efsüngerī-i nergis-i cādūyuz:
1. **mest-i efsüngerī-i nergis-i cādūyuz:**-*y, -uz*
Gazel 301
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilin büyülü gözlerinin sarhoşu.
5. İtdi teʾsir-i nigāhı dilümüz efsürde
6. Mest-i efsüngerī-i nergis-i cādūyuz biz

mest-i ġurūr:
1. **mest-i ġurūr:**
Gazel 72
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gurur sarhoşu.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

mest-i harābātī-i nā-hūşyār:
1. **mest-i ḫarābātī-i nā-hūşyār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Kendinde olmayan derbeder sarhoş.
107. Mest-i ḫarābātī-i nā-hūşyār
108. Nāmı anuñ gülḫanī-i Lāy-ḫᵛār

mest-i heves:
1. **mest-i heves:**
Gazel 761
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzunun çok sarhoşu.
7. Ey mest-i heves şöhret içün eyleyüp isrāf
8. Rüsvā-yı cihān eyleme nāmın keremüñ de

mest-i hüsn:
1. **mest-i ḥüsn:**
Gazel 192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik sarhoşluğu, güzelliği ile kendinen geçme.
1. Ol mest-i ḥüsn vażʿ-ı cefāyı hüner ṣanur
2. ʿUşşāḳa kec-nigehlügi ḥüsn-i naẓar ṣanur

2. **mest-i ḥüsn:**
Gazel 726
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik sarhoşluğu, güzelliği ile kendinen geçme.
5. ʿĀşıḳ leb-i ḫayāl ile būs itdügin ṭuyar
6. Ol mest-i ḥüsn her ne ḳadar nīm-ḫᵛāb ise

3. **mest-i ḥüsn:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzellik sarhoşluğu, güzelliği ile kendinen geçme.
9. O mest-i ḥüsn ile hem-kāselik ne cāʾiz kim
10. Şikest-i şīşe-i dil vażʿ-ı dūstānesidür

4. **mest-i ḥüsn:**
Gazel 804
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik sarhoşluğu, güzelliği ile kendinen geçme.
5. Ḫubān-ı ʿaṣra hem yitişür hem füzūn ḳalur
6. Ey mest-i ḥüsn sendeki nāz ü ġurūr ise

mest-i hüsne:
1. **mest-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 480
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellik sarhoşluğu, güzelliği ile kendinen geçme.
3. Elinde ḫançer-i naḫvet gözinde neşve-i ḥüsn
4. O mest-i ḥüsne niyāz itmenüñ zamānı degül

mest-i hᵛāb:
1. **mest-i ḫᵛāb:**
Gazel 605
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uyku sarhoşu.
3. Bī-icāzet ṣunmadur ḫᵛān-ı veliyüʾn-niʿmete
4. Būse-çīn olmaḳ ruḫından yār mest-i ḫᵛāb iken

mest-i ıztırāb idelüm:
1. **mest-i ıżṭırāb idelüm:**-*elüm*
Gazel 528
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Izdırap ile kendinden geçmek.
7. Piyāleler çekelüm raġm-ı çerḫe reşkinden
8. Ṣabāḥ-ı maḥşere dek mest-i ıżṭırāb idelüm

mest-i mağruruñ:
1. **mest-i maġruruñ:**-*uñ*
Gazel 319
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gurur sarhoşu.
3. Çoḳ da maġrur olma kim mey-hāne-i ikbālde
4. Biz hezārān mest-i maġruruñ ḫumārın görmişüz

mest-i melāmet-zede:
1. **mest-i melāmet-zede:**
Kısa Mesnevi 9

Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplanan, hor görülen sarhoş.
113. Rūz u şeb ol mest-i melāmet-zede
114. İtmiş idi gülḫanı ʿişretkede

mest-i menām ider:
1. **mest-i menām ider:***-er*
Kaside 12
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Uyku sarhoşu etmek.
85. Naẓaruñ şevḳine şeb tābe-seher ḳāʾim olan
86. Rūz tā-şeb nigeh-i nāzın ider mest-i menām

mest-i mey-i penc-rūze:
1. **mest-i mey-i penc-rūze:**
Gazel 354
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Pek az süren şarap sarhoşluğu.
13. Hezār çīn-i cebīn ṣatduġı gülüñ Nābī
14. Bilindi mest-i mey-i penc-rūze devlet imiş

mest-i müdām olan:
1. **mest-i müdām olan:***-an*
Kaside 12
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Daima sarhoş olmak.
25. Bādeye der-pey iken derd-i ser-i renc-i ḫumār
26. Bezm-ı ʿālemde ʿaceb kimdür olan mest-i müdām

mest-i nā-mestūra:
1. **mest-i nā-mestūra:***-a*
Gazel 625
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çıplak sarhoş.
1. Göñül teklifsiz ol mest-i nā-mestūra ṣunmazsın
2. Ezelden meşrebündür ḫᵛān-ı bī-destūra ṣunmazsın

mest-i nāza:
1. **mest-i nāza:***-a*
Gazel 232
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Naz sarhoşu.
5. Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i hūn-pāşum
6. Düçār olmaḳ o mest-i nāza nāçār olduġumdandur

2. **mest-i nāza:***-a*
Gazel 804
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Naz sarhoşu.
7. Biz rāzıyuz derūnumuz olsun ḫarāb-ı ġam
8. Ol mest-i nāza māye-i ẕevḳ u sürūr ise

mest-i ṣahbā-yı vefāyuz:
1. **mest-i ṣahbā-yı vefāyuz:***-y, -uz*
Gazel 282
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Vefa şarabının sarhoşu.
13. Mest-i ṣahbā-yı vefāyuz eylesek farżā ferāġ
14. Bir nice maḫmūrı sīr-āb itmedür keffāremüz

mest-i ṣahbā-yı żalāl:
1. **mest-i ṣahbā-yı żalāl:**
Tarih 19
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sapkınlık şarabının sarhoşu.
19. Aṣlā ḳırāl-ı bed-fiʿal ol mest-i ṣahbā-yı żalāl
20. Olmadı ber-pāy-ı cidāl Sulṭān-ı Rüstem-zūr ile

mest-i şarāb-ı nāb:
1. **mest-i şarāb-ı nāb:**
Gazel 605
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saf şarap sarhoşu.
1. Sīne-i cānāna bak mest-i şarāb-ı nāb iken
2. Fevt-i seyr-i gülşenistān eyleme meh-tāb iken

mest-i şarāb-ı ṭahūr:
1. **mest-i şarāb-ı ṭahūr:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Saf şarap sarhoşu.
107. Cūş idüp ol mest-i şarāb-ı ṭahūr
108. Eyledi bu nuṭḳ lebinden ẓuhūr

mest-i ser-endāzı:
1. **mest-i ser-endāzı:***-ı*
Gazel 48
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Korkusuz sarhoş.
17. Olur pā-kūp-ı cām-ı māsivā mest-i ser-endāzı
18. Leb-i peymāne-i ḫūn-ı cigerdür ḥalḳa-i tevḥīd

mest-i şevḳ:
1. **mest-i şevḳ:**
Tarih 72
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Arzu, istek sarhoşu. II aşk sarhoşu.
23. Mest-i şevḳ olmaġ ile nükhet-i ezhārından
24. Bād-ı pīçīde-hırām olmada her sū pūyā

mest-i şevḳine:
1. **mest-i şevḳine:***-i, -n, -e*
Tarih 80
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Arzu, istek sarhoşu. II aşk sarhoşu.
27. Nābī-i pīr olıcak ruḫ-sāy-ı bezm-i iltifāt
28. Oldı mest-i şevḳine ser-mest-i ṣahbā-yı ʿineb

mest-i teġāfül:
1. **mest-i teġāfül:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gaflet sarhoşu.
7. Gel ey mest-i teġāfül bir nigāh it ḥāl-i mestāne
8. Reh-i meyḫānede bu hāy u hūlar hep senüñçündür

mestī-i ceng:
1. **mestī-i ceng:**
Kaside 13
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Savaş sarhoşluğu.
39. Mestī-i ceng tamām oldı yiter ehl-i neşāṭ
40. Ser-penāhın virüp alsun yirine cām-ı müdām

mestī-i vuṣlatla:
1. **mestī-i vuṣlatla:***-la*
Gazel 317
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma sarhoşluğu.
9. Nābiyā itmişüz ol āfeti dil-gīr-i niyāz
10. Bilmedük mestī-i vuṣlatla ne ḥāl olduġumuz

mesṭur:
1. **mesṭūrlardanuz:***-lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **12**
Örtülü, kapalı, gizli, saklı.
11. İtmez zebān-güẕār-ı ṭaleb kimse nāmumuz
12. Gūyā kühen cerīdede mesṭūrlardanuz

2. **mesṭūr:**
Kaside 16
Mısra: **157**
Örtülü, kapalı, gizli, saklı.
157. Mesṭūr nüsḫa-i dil-i pākinde rāz-ı şerʿ
158. Manẓūr cebhesinde ḫilāfet emāreti

3. **mestūr:**
Tarih 138
Mısra: **52**
Örtülü, kapalı, gizli, saklı.
51. Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr
52. Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

4. **mesṭur:**
Kaside 7
Mısra: **148**
Gizli, saklı II Yazılmış, yazılı.
147. O ḫalḳa cevher ile bir cerīdedür tīġi
148. Ki ṣafḥasındadur aʿmār-ı düşmenān mesṭur

mesṭūr bulan:

1. **mesṭūr bulan:**-*an*
Gazel 550
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yazılmış olarak bulmak.
3. Nice güncīde olur nüh varaḳ-ı eflake
4. Ġayri mecmūʿada mesṭūr bulan eşʿārın

mesṭūr imiş:
1. **mesṭūr imiş:**- *i, -miş*
Kaside 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gizli, saklı II Yazılmış, yazılı.
13. Luṭf-ı Ḥaḳla defter-i taḳdīrde mesṭūr imiş
14. Nābīyā hem-ṣoḥbet olmaḳ H̱ān-i ʿālī-şān ile

mestūre-i iẖlāṣ:
1. **mestūre-i iẖlāṣ:**
Gazel 361
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İhlas sırrı, gizliliği.
9. Nā-maḥrem-i kec-bīnişe maʿhūd degüldür
10. Ruẖsāre-nümā olduġı mestūre-i iẖlāṣ

mesʿūd ü mübārek ide:
1. **mesʿūd ü mübārek ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Bereketlendirip sevindirmek.
47. İde mesʿūd ü mübārek Mevlā
48. Sāyesinde ide envāʿ-ı ṣafā

mesʿūd u mübārek ola:
1. **mesʿūd u mübārek ola:**-*a*
Tarih 150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve bereketli olsun!.
3. Ola mesʿūd u mübārek bula ʿömr-i bisyār
4. İde hem-reng benüm lihyem ile Vāhib-i ṣunʿ

mesʾūl:
1. **mesʾūl:**
Gazel 231
Mısra: **6**
Yaptığı iş ve hareketlerden hesap vermeğe mecbur olan.
5. İtmekde o bed-kīş sitem ʿāşıḳ-ı zāre
6. Zuʿmınca ḳıyāmetde de mesʾūl degüldür

meşveret itdüm:
1. **meşveret itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 777
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İstişare etmek, danışmak.
9. Nābiyā terk-i ẖıred vāsıta-i rāḥat imiş
10. Ḳatı çoḳ meşveret itdüm dil-i dīvāne ile

metāʿ:
1. **metāʿı:**-*ı*
Gazel 225
Mısra: **9**
Mal, eşya.
9. Hakir görme metāʿı günāhı ey Nābī
10. Revācgāhı anun Kaʿbe-i mükerremedür

2. **metāʿuz:**-*uz*
Gazel 189
Mısra: **1**
Mal, eşya.
1. Egerçi köhne metāʿuz revācumuz yoḳdur
2. Revāca da o ḳadar ihtiyācumuz yoḳdur

3. **metāʿa:**-*a*
Gazel 414
Mısra: **12**
Mal, eşya.
11. Ġalaṭdur itmek ümīd-i ikāmet çerẖ-i fānīde
12. Metāʿa cāy-ı āsāyiş degüldür dūşı dellālüñ

4. **metāʿına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 730
Mısra: **4**
Mal, eşya.
3. Bu destgāhuñ urmada gümrükçī-i ḳażā
4. Tamġā-yı lā-s̱ebāt eñ aʿlā metāʿına

5. **metāʿ:**
Gazel 370
Mısra: **14**
Mal, eşya.
13. Naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet anda eylerdi ẓuhūr
14. Olsa genc-i Ḥaḳda zātuñdan mükerrem bir metāʿ

6. **metāʿ:**
Gazel 725
Mısra: **9**
Varlık, mal.
9. Revācgāhın arar her metāʿ ey Nābī
10. Mesāmiʿ olmasa mesdūd olur dükān-ı şifāh

7. **metāʿ:**
Gazel 797
Mısra: **3**
Varlık, mal.
3. Maʿmūrdur metāʿ ile gencīne-i vücūd
4. Yoḳdur ḳumāş kʾolmaya bu kār-ẖānede

8. **metāʿuñ:**-*uñ*
Gazel 854
Mısra: **8**
Varlık, mal.
7. Nāmını cāme-i hestī ḳomamun farḳı nedür
8. O metāʿuñ ki ola reng-i ʿadem encāmı

9. **metāʿun:**-*un*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **438**
Varlık, mal.
437. Germdür maʿrifetle bāzārı
438. Bu metāʿun odur harīdārı

10. **metāʿı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **168**
Varlık, mal.
167. Teng-i gül bād-ı ṣubḥa virmese bāc
168. Bulamaz āl-gūn metāʿı revāc

11. **metāʿına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **86**
Varlık, mal.
85. Olmış ol ṣaḥḥ-ı ʿanberīn-sīmā
86. Dīn ü devlet metāʿına tamġā

12. **metāʿı:**-*ı*
Gazel 743
Mısra: **14**
Varlık, mal.
13. Kimse sormaz kendü bulmaz ḳudret-i ḥarf-ı fürūẖt
14. Dūş-ı dellālüñ metāʿı beyʿine dāl olmasa

meṭāf-ı ḳudsiyāndur:
1. **meṭāf-ı ḳudsiyāndur:**-*dur*
Gazel 655
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Melaike-i kiram (büyük melekler)'in tavaf ettiği yer.
9. Mürāʿāt-ı edeb şarṭiyle gir Nābī bu dergâha
10. Meṭāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı enbiyādur bu

metāʿı:
1. **metāʿı:**-*ı*
Gazel 389
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mal, eşya.
7. Benzer dıraẖt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

metāʿ-ı ʿacze:
1. **metāʿ-ı ʿacze:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **346**
Kelime Tipi: -
Acizlik, güçsüzlük metaı.
345. Senden olur şikestegāna ʿilāc
346. Sen virürsin metāʿ-ı ʿacze revāc

metāʿ-ı ārzū:
1. **metāʿ-ı ārzū:**
Gazel 477
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Arzu malı, kumaşı.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūẖ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ẖarīdār ol dükānın bul

metāʿ-ı ārzūya:

1. **metāʿ-ı ārzūya:**-*ya*
Gazel 232
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Arzu varlığı.
7. İdüp küstāħlık ol pençe-i ħurşīde el ṣunmak
8. Metāʿ-ı ārzūya germ-bāzār olduġumdandur

metāʿ-ı bī-dirīġ-i mağfiret:

1. **metāʿ-ı bī-dirīġ-i mağfiret:**
Gazel 705
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Esirgenmeyen bağışlanma malı, sermayesi.
19. Ṣaḥn-ı ṣāfında metāʿ-ı bī-dirīġ-i mağfiret
20. Būriyā-yı mıṣr ile yeksān Āyāṣufiyyeʾde

metāʿ-ı dānişe:

1. **metāʿ-ı dānişe:**-*e*
Gazel 235
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Alimin malı, ilmi.
5. Zamānede hüner-i dīgerāne reşk itmek
6. Metāʿ-ı dānişe is̱bāt-ı raġbet itmekdür

metāʿ-ı dīgeri:

1. **metāʿ-ı dīgeri:**-*i*
Gazel 818
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Başka mal, farklı meta.
7. Şehr-i ġaybuñ ʿacebā yoḳ mı metāʿ-ı dīgeri
8. Her gelen tāze metāʿın getürür tāzeleri

metāʿ-ı dil:

1. **metāʿ-ı dil:**
Gazel 443
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül malı.
11. ʿAks-i ruħuñla buldı revacın metāʿ-ı dil
12. Tamġa-pez̠īr-i naḳş-ı ʿizāruñ benüm senüñ

meṭāʿ-ı fażl ü hüner:

1. **meṭāʿ-ı fażl ü hüner:**
Kıt'a 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Erdemlik ve sanatkarlık metaı.
1. Erzān meṭāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

metāʿ-ı günāhdan:

1. **metāʿ-ı günāhdan:**-*dan*
Gazel 270
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Günah, kabahat malı.
11. Satılmaz anda metāʿ-ı günāhdan ġayrı
12. Diyār-ı maġrifetüñ çārsūların bilürüz

metāʿ-ı ħande:

1. **metāʿ-ı ħande:**
Gazel 879
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gülme, gülüş metaı.
7. Görüp cībümde naḳd-i eşki oldı şehr-i ḥüsn içre
8. Metāʿ-ı ħande zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb şimdi

metāʿ-ı hezīmetle:

1. **metāʿ-ı hezīmetle:**-*le*
Gazel 792
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bozguna uğrama malı.
3. Döner metāʿ-ı hezīmetle şehr-bend-i ḳaderden
4. Hezār kāfile-i iħtiyār bir yire gelse

metāʿ-ı ħulūṣuñ:

1. **metāʿ-ı ħulūṣuñ:**-*uñ*
Gazel 692
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Samimiyet malı, sermayesi.
5. Fehm eylesem metāʿ-ı ħulūṣuñ kesādını
6. Sehv ile böyle düşmez idüm bī-riyālıġa

metāʿ-ı hūn-ı ʿazīzāna:

1. **metāʿ-ı hūn-ı ʿazīzāna:**-*a*
Gazel 99
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ermişlerin canı, kanı.
7. Metāʿ-ı hūn-ı ʿazīzāna müşteri olma
8. Bu Kerbelāʾda olan beyʿ men yezid midür

metāʿ-ı ʿilme:

1. **metāʿ-ı ʿilme:**
Gazel 159
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İlim metaı.
17. ʿAmel o kārgehüñ kemterīn ḳurāżasıdur
18. Metāʿ-ı ʿilme dinilmez ʿamel bozundısıdur

metāʿ-ı kārgeh-i ṣunʿ:

1. **metāʿ-ı kārgeh-i ṣunʿ:**
Gazel 409
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sanat atölyesinin ürünü.
9. Metāʿ-ı kārgeh-i ṣunʿ sözdür ey Nābī
10. Ne naḳş ḳadri bilinmezse gevher-i suħenüñ

metāʿ-ı kerāmetüñ:

1. **metāʿ-ı kerāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 433
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Keramet malı, keramet.
7. Eyler rücūʿ naḳd-i müzevver gibi saña
8. Ey şeyħ ṣatma çoḳ da metāʿ-ı kerāmetüñ

metāʿ-ı ḳıymet-engīz-i niyāzum:

1. **metāʿ-ı ḳıymet-engīz-i niyāzum:**-*um*
Gazel 843
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yakarışın paha biçilmez malı.
11. Nigāh-ı kemterīn sedd-i dükān-ı sūz u tāb oldı
12. Metāʿ-ı ḳıymet-engīz-i niyāzum bī-bahā gitdi

metāʿ-ı maḥabbetüñ:

1. **metāʿ-ı maḥabbetüñ:**-*üñ*
Gazel 400
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Aşk metaı.
13. Yārün tamām gelmeġe ḳadd-ı ḳabūlına
14. Endāzesidür āh metāʿ-ı maḥabbetüñ

metāʿ-ı maḳṣūd:

1. **metāʿ-ı maḳṣūd:**
Gazel 868
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İstek malı, niyet metaı.
9. Rāyegān olmayı mı yine metāʿ-ı maḳṣūd
10. Nābiyā kāfile-i luṭf u kerem gelmez mi

metāʿ-ı maʿnā:

1. **metāʿ-ı maʿnā:**
Kaside 23
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Mana malı.
25. Naḳş-ı iħlāṣ ile ol tāze metāʿ-ı maʿnā
26. Vāṣıl olduḳda diyār-ı Ḥalebüʾş-şehbāʾya

metāʿ-ı maʿnī:

1. **metāʿ-ı maʿnī:**
Gazel 802
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mana kumaşı.
9. Cins-i luġātle memlū şehr-i Ṣıḥaḥ u Ḳāmūs
10. Olmaz metāʿ-ı maʿnī üftāde her diyāra

metāʿ-ı maʿrifetden:

1. **metāʿ-ı maʿrifetden:**-*den*
Gazel 764
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bilgi sermayesi, varlığı.
9. Ticāretgāh-ı dehrüñ çār-sūsın yoḳladum Nābī

10. Metāʿ-ı maʿrifetden ẕerre yoḳdur ḫod-fürūşında

metāʿ-ı maʿrifetün:
1. **metāʿ-ı maʿrifetün:**-*ün*
Gazel 263
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Marifet malı.
5. Tenezzül eylemezüz çārsūy-ı efvāha
6. Metāʿ-ı maʿrifetün kārḫānesin bilürüz

metāʿ-ı murād:
1. **metāʿ-ı murād:**
Gazel 750
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönlün istediği şey.
5. Fütāde meymenet yeʾs ile metāʿ-ı murād
6. Haşir-i köhne gibi gāşe-i ferāġumda

metaʿ-ı murādı:
1. **metaʿ-ı murādı:**-*ı*
Gazel 209
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönlün istediği şey.
5. Olurdı her kişi maḳdūrı deñlü ḫᵛāhişger
6. Yazuk metaʿ-ı murādı mezāda virmezler

metāʿ-ı nāsereyüz:
1. **metāʿ-ı nāsereyüz:**-*y, -üz*
Gazel 281
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayarı bozuk mal/para.
9. Biz ol metāʿ-ı nāsereyüz Nābiyā kʾolur
10. Ḳaḥṭ-ı ricale beste zamān-ı revācumuz

metāʿ-ı nūrla:
1. **metāʿ-ı nūrla:**-*la*
Gazel 866
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nur, ışık metaı.
5. Ṭoldı metāʿ-ı nūrla dükkān-ı kāʾināt
6. Cīb-i felekde ḫarc idecek pāre ḳalmadı

metāʿ-ı rāyic:
1. **metāʿ-ı rāyic:**
Gazel 727
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rağbet gören eşya, ilgi çeken mal.
9. Gehī ayāga çalarlar metāʿ-ı rāyic iken
10. Taḥammül itmede ammā ʿacībdür lūle

metāʿ-ı ṣabrı:
1. **metāʿ-ı ṣabrı:**-*ı*
Gazel 778
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sabır sermayesi.
11. Metāʿ-ı ṣabrı tārāca olurdı serzede çoḳdan
12. O şūḫuñ ġayrı ḫūbān gibi ḫaṭṭı der-kemīn olsa

metāʿ-ı sabrın:
1. **metāʿ-ı sabrın:**-*ı, -n*
Gazel 284
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sabır sermayesi.
5. Metāʿ-ı sabrın ider her ṣadā-yi pā ġārret
6. Telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz bilürüz

metāʿ-ı şemsine:
1. **metāʿ-ı şemsine:**-*i, -n, -e*
Tarih 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güneş malı, ışığı.
7. Lāmiʿ olduḳda fürūġ-ı āftāb-ı ṣūreti
8. ʿĀlemüñ köhne metāʿ-ı şemsine geldi kesād

metāʿ-ı şevḳüñi:
1. **metāʿ-ı şevḳüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 725
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzu malı, şevk sermayesi.
7. Metāʿ-ı şevḳüñi endāzeden dırāz itme
8. Tecāvüz eylemesün ḳadd-i yāri ḳāmet-i āh

metāʿ-ı sīne-zībüñ:
1. **metāʿ-ı sīne-zībüñ:**-*üñ*
Gazel 645
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönlü, bağrı süsleyen mal/şey.
7. İtmez istikṣār kālā-yı viṣālün ḳıymetin
8. Ol metāʿ-ı sīne-zībüñ añlayan az olduġın

metāʿ-ı şiʿrüni:
1. **metāʿ-ı şiʿrüni:**-*ün, -i*
Gazel 106
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şiir sermayesi.
13. Metāʿ-ı şiʿrüni Nābī kemāl-i ḥüsninden
14. Tamām eylemeden nā-tamām alur bulunur

metāʿ-ı şöhrete:
1. **metāʿ-ı şöhrete:**-*e*
Gazel 719
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şöhret malı.
9. Felek bu güne tehī dūş-ı ʿizzet eyledi yoḫsa
10. Metāʿ-ı şöhrete dellāl idük zamān ile biz de

metāʿ-ı tamġādār itdi:
1. **metāʿ-ı tamġādār itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Damgalanmış, tescillenmiş meta yapmak.
89. İtdi ol mühr ile anı Ġaffār
90. Sūḳ-ı ḥüsne metāʿ-ı tamġādār

metāʿ-ı tāze:
1. **metāʿ-ı tāze:**
Tarih 31
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Taze meta (Şiir bağlamında).
9. ʿAceb mi cāme-i ḳadd-ı ḳabūl olursa budur
10. Metāʿ-ı tāze ẓuhūr-ı ḳalem-rev-i maʿnā

metāʿ-ı tāzedür:
1. **metāʿ-ı tāzedür:**-*dür*
Gazel 385
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Taze mal.
9. Bu kār-ḫānede Nābī peyām-ı müjde-i vaṣl
10. Metāʿ-ı tāzedür ammā velī nümayişi yoḳ

metāʿ-ı tāzeleri:
1. **metāʿ-ı tāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 429
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Taze meta (Şiir bağlamında).
17. Böyle metāʿ-ı tāzeleri var mı Nābiyā
18. Kālā-yı şiʿri zīver-i dükkān idenlerüñ

metāʿ-ı vaṣl:
1. **metāʿ-ı vaṣl:**
Gazel 670
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sermayesi, malı.
1. Yā raḥm-ı dil-berān iledür yā recā ile
2. Yoḫsa metāʿ-ı vaṣl ele girmez bahā ile

metāʿ-ı vaṣla:
1. **metāʿ-ı vaṣla:**-*a*
Gazel 294
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Sevgiliye) kavuşma sermayesi.
9. Şermsāruz naḳd-ı cān ile ḫarīdār olmadan
10. Biz metāʿ-ı vaṣla nā-dāniste ḳıymet virmişüz

metāʿ-ı vaṣlına:
1. **metāʿ-ı vaṣlına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 318
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşma malı, eşyası.
13. O istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı ḥüsnüñ ey Nābī
14. Metāʿ-ı vaṣlına cān naḳdin itsen ḳıymet el virmez

metāʿ-ı vuṣlat-ı cānāna:
1. **metāʿ-ı vuṣlat-ı cānāna:**-*a*
Gazel 327
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşma sermayesi.
3. Mülāzim olmayıcaḳ çār-sūy-ı hicrana
4. Metāʿ-ı vuṣlat-ı cānāna rāygān düşmez

metāʿ-ı yeʾs:
1. **metāʿ-ı yeʾs:**
Gazel 377
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik malı.
5. Kālā-yı kāma ḳalmadı göñülde ārzū
6. Oldı metāʿ-ı yeʾs ile pür-maḫzen-i ferāġ

metāʿ-ı zühd:
1. **metāʿ-ı zühd:**
Gazel 206
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İbadet sermayesi, malı.
5. Metāʿ-ı zühd ṣığışmazdı mahzen-i dehre
6. ʿAmel-künān-ı riyā işledükçe ṣatmasalar

metāʿib-i seferi:
1. **metāʿib-i seferi:**-*i*
Gazel 737
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Muharebe veya yol yorgunlukları.
11. Arada żāyiʿ olan naḳd-i ʿömri nʾişleyelüm
12. Metāʿib-i seferi iḫtiṣar olınsa bile

metāʿın ber-çīde eyledi:
1. **metāʿın ber-çīde eyledi:**-*di*
Gazel 880
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pılıyı pırtıyı toplamak, tası tarağı toplamak.
3. Ferhād ile Kays eyledi ber-çīde metāʿın
4. Ey dil ser-i bāzār-ı melāmet saña ḳaldı

meṭālib-i fuḳarā:
1. **meṭālib-i fuḳarā:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Garibanların, kimsesizlerin isteği.
49. Ẓuhūr-ı ʿafv-ı ʾaṭā-baḫş-ı cürm-pūşuñdur
50. Meṭālib-i fuḳarā yā Muḥammed-i ʿArabī

meṭālib-i vükelā:
1. **meṭālib-i vükelā:**
Kaside 7
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Bakanların, idarecilerin gayeleri.
103. Meḳāṣıd-ı ʿulemā iḳtidā-yı ḥükm-i İlāh
104. Meṭālib-i vükelā iltizām-ı cebr ü küsūr

meṭāmiʿ-i ġufelā:
1. **meṭāmiʿ-i ġufelā:**
Kaside 3
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Gafillerin isteği, umudu.
47. Temevvüc-i yem-i lütf-ı günāh-şūyuñdur
48. Meṭāmiʿ-i ġufelā yā Muḥammed-i ʿArabī

metānet:
1. **metanet:**
Gazel 394
Mısra: **14**
Dayanıklılık, sağlamlık.
13. İdenler ne cesaretle iderler iltica bilsem
14. Esāsında binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ metanet yoḳ

2. **metānetle:**-*le*
Tarih 103
Mısra: **31**
Dayanıklılık, sağlamlık.
31. Sadākatle ʾadāletle diyānetle metānetle
32. Sadāret ḥükmini şāyānı üzre eyledi icrā

metānet gelmez:
1. **metānet gelmez:**-*mez*
Gazel 278
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sağlam olmak, metin olmak.
9. Yıkılır ġāʾile-i zelzeleden ḳaṣr-ı viṣāl
10. Çār esās üzre yapılmazsa metānet gelmez

metānet-i erkān-ı mülk-i dīn:
1. **metānet-i erkān-ı mülk-i dīn:**
Kaside 4
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
İslam memleketini ayakta tutan sütunların dayanıklılığı.
31. Anlarladur metānet-i erkān-ı mülk-i dīn
32. Evtād-ı āsumān ü zemīndür çehār-yār

metāyā-yı iḳbāl-i ferḫunde-pāy:
1. **metāyā-yı iḳbāl-i ferḫunde-pāy:**
Tarih 96
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Güzel talihin uğurlu ayağının getirdiği.
19. Ola zīr-i rānında ber-vefḳ-i kām
20. Metāyā-yı iḳbāl-i ferḫunde-pāy

metin:
1. **metīn:**
Gazel 303
Mısra: **6**
(Kişi için) acı ve üzüntüye karşı dayanabilen, dayanıklı, soğukkanlı, metanetli.
5. Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ iʿtimād itme
6. Esāsında binānuñ reşḥ-i āb olsa metīn olmaz

2. **metnine:**-*i, -n, -e*
Tarih 92
Mısra: **36**
Metin (Yazılan bu şiir bağlamında).
35. Oldı yek-ṣūret ü yek-maʿnī vü yek-revnaḳla
36. Metnine bārgehün ḥaşiye-i pür-maʿnā

3. **metīn:**
Tarih 138
Mısra: **48**
(Kişi için) acı ve üzüntüye karşı dayanabilen, dayanıklı, soğukkanlı, metanetli.
47. Gelmedi silsile-i sābıka-i neslinden
48. Böyle bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

metīn ol:
1. **metīn ol:**
Gazel 484
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sağlam olmak.
13. Mānend-i kemān ḥükmini vir redd ü ḳabūlüñ
14. Aḥbābuñı āġūşa çek aʿdāya metīn ol

metīn olmadadur:
1. **metīn olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 126
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Metin olmak, kendine hakim olmak.
3. Kime el virse refāhiyyet olur rāḥat-yāb
4. Ṣıdḳ eyyām-ı zarūretde metīn olmadadur

metīn ü muḥkem:
1. **metīn ü muḥkem:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam ve dayanıklı.
7. Beyżalar devr-i felek gibi metīn ü muḥkem
8. Birbiri içre leṭāfetle çekilmiş ber-cā

metn:
1. **metnine:**-*i, -n, -e*
Tarih 30
Mısra: **47**
Metin.
47. Metnine dīvārınuñ taḥrīr olunmış Būstān
48. Resm olunmış saḳfına naḳş-ı ḫayāl-i Āẕerī

meʾvā:
1. **meʾvāların:**-*lar, -ı, -n*
Tarih 135
Mısra: **8**
Yurt, mesken, yer, makam, sığınacak yer.
7. Bulup ol ḳavm-i bī-tedbīre bir taḳrīb ile fırsat
8. Biribirisinin meʾvāların Biʾseʾl-mihād itdi

2. **meʾvāya:**-*y, -a*
Tarih 34
Mısra: **1**
Yurt, mesken, yer, makam, sığınacak yer.
1. Dinse şāyāndur bu meʾvāya mükerrer gülsitān

meʾvā eyledi:
1. **meʾvā eyledi:**-*di*
Tarih 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cennete çevirmek.
3. Sāye-endāz-ı Selānik olıcaḳ devletle
4. Eyledi ḫāne-i Maḥmūd Aġayı meʾvā

meʾvā eyledüñ:
1. **meʾvā eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Tarih 16
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Mesken edinmek II Cennete çevirmek.
67. Ḳulūb-ı nāsa girmişdi egerçi āṣaf-ı sābıḳ
68. Ḳulūb-ı nāsı sen andan ziyāde eyledüñ meʾvā

meʾvā itmiş:
1. **meʾvā itmiş:**-*miş*
Tarih 104
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mesken/makam yapmak.
19. Dīvāre-i ḳıblīdeki bir zāviye içre
20. İtmiş ṭaraf-ı şarḳī-i miḥrābda meʾvā

meʾvā olmış ola:
1. **meʾvā olmış ola:**-*a*
Tarih 103
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mesken olmuş olmak, vatanlık etmek.
15. Kitāb-ı āsmānī cümle mülkinde ola nāzil
16. Cemīʿ-i enbiyāya olmış ola sābıḳan meʾvā

2. **meʾvā olmış ola:**-*a*
Tarih 103
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mesken olmuş olmak, vatanlık etmek.
15. Kitāb-ı āsmānī cümle mülkinde ola nāzil
16. Cemīʿ-i enbiyāya olmış ola sābıḳan meʾvā

mevācib-i ḫuddām:
1. **mevācib-i ḫuddām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Hizmetlilerin maaşı.
189. Virmek içün mevācib-i ḫuddām
190. Nuḳre dönmiş şükūfe-i bādām

mevālīd:
1. **mevālīd:**
Gazel 31
Mısra: **6**
Doğmuş olanlar, mahlukat, kainat.
5. Tā ide ḫāṣṣiyeti teʾs̱īr ṭabʿ-ı ādeme
6. Göstere cümle mevālīd aña rūy-ı iltifāt

2. **mevālīde:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **72**
Doğmuş olanlar, mahlukat, kainat.
71. Girmedin kisve-i terkībe vücūd-ı pāki
72. Ẕātı olmışdı mevālīde medār-ı īcād

mevālid-i s̱elās̱e:
1. **mevālid-i s̱elās̱e:**
Tarih 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nebat, hayvan ve maden.
1. Mevālid-i s̱elās̱e ʿarż-ı kālā
2. Ḥużūr-ı Ḥaḳ ʿaşere-i mübeşşere

meʾvā-yı ḳalem:
1. **meʾvā-yı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kalemin cenneti.
3. Hüner ü maʿrifetün ḳadrini andan bil kim
4. Sīm olur sākin-i cennet gibi meʾvā-yı ḳalem

meʾvā-yı ṣalāḥ:
1. **meʾvā-yı ṣalāḥ:**
Gazel 413
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hayır hasenatın işlendiği yer.
5. Mefsaḳa olmaza olmazsa da meʾvā-yı ṣalāḥ
6. Şimdi vīrānelere ġıbtası var maʿmūruñ

meʾvā-yı selāmet:
1. **meʾvā-yı selāmet:**
Tarih 121
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Huzur cenneti.
25. Dünyāyı gezerse bulamaz bād-ı sebük-ḫīz
26. Mānende-i zīr-i peri meʾvā-yı selāmet

mevāżiʿ-i meşhūr:
1. **mevāżiʿ-i meşhūr:**
Kaside 7
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Meşhur yerler.
185. Senüñ bilāduña muḥtācdur cemiʿ-i bilād
186. Muḥāṭ-ı salṭanatuñdur mevāżiʿ-i meşhūr

mevc:
1. **mevc:**
Gazel 39
Mısra: **1**
Dalga.
1. Şevḳ-i teniyle cūdā olup pāre pāre mevc
2. Āġūşın açdı ḥasret ile ḳadd-i yāra mevc

2. **mevc:**
Gazel 39
Mısra: **2**
Dalga.
1. Şevḳ-i teniyle cūdā olup pāre pāre mevc
2. Āġūşın açdı ḥasret ile ḳadd-i yāra mevc

3. **mevc:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Dalga.
3. Baṣṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāy-būs içün
4. Birbirini baṣup gelür ey meh kenāra mevc

4. **mevc:**
Gazel 39
Mısra: **6**
Dalga.
5. Āġūşa çekdi cū seni ammā ki reşkden
6. Cūy-ı sirişk-i dīdede gelmez şümāra mevc

5. **mevc:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Dalga.
7. Ẕevḳ-i viṣāl cūlara āmed-şud itdürür
8. Ṭurmaz hevā-yı vaṣluñ ile bir ḳarāra mevc

6. **mevc:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Dalga.
9. Düşmiş hevā-yı cism-i laṭifiyle Nābīyā
10. Leyl ü nehār keş-me-keş-i intiẓāra mevc

7. **mevcler:**-*ler*
Gazel 50
Mısra: **9**
Dalga.
9. Mevcler saṭr ü şikenler lafẓ ü ḳaṭre noḳṭadur

10. Lūʾlu-yı mefhūmdur teʾlīf-i deryādan murād

8. **mevce:**-*e*
Gazel 73
Mısra: **14**
Dalga.
13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıtʿalardur aṭa mıṣraʿlar ḫod mevce naẓīr

9. **mevci:**-*i*
Gazel 207
Mısra: **3**
Dalga.
3. Mevci çoḳ āb-ı revāndur ki gümüş gibi akar
4. Bel ṭolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer

10. **mevci:**-*i*
Gazel 436
Mısra: **2**
Dalga.
1. Ḫuşk oldı ḳaʿrı eşk-i ter-i bī-kerānenüñ
2. Defʿ-i recāda mevci dükenmez bahānenüñ

11. **mevc:**
Gazel 563
Mısra: **8**
Dalga.
7. Giriftār olmasun keştī-i dil ol şūḫ-ı raḳḳāsa
8. Ki meşḳ-i lerziş eyler mevc gird-āb-ı sürīninden

12. **mevc:**
Gazel 578
Mısra: **14**
Dalga.
13. İntiḳāmın o da görsün nice olur ḫāküñ
14. Mevc çıḳsun var ise cānı leb-i deryādan

13. **mevci:**-*i*
Gazel 402
Mısra: **6**
Dalga.
5. Zāʾil olmaz yem-i dilden ḫas ü ḫāşāk-ı şükūk
6. Dönse de fırṭına-i ḳāsıma mevci ḳasemüñ

14. **mevcini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 50
Mısra: **2**
Dalga.
1. Neden dilüñ ġam-ı ʿālemle derdnāk olmaḳ
2. Mis̱āl-i ṣūf görüp mevcini helāk olmaḳ

15. **mevci:**-*i*
Tarih 52
Mısra: **15**
Dalga.
15. Her mevci mıṣraʿından olur teşnegān-ı ʿaşḳ
16. Āb-ı ḥayāt nūş idicek deñlü mürtevī

mevc-baḫşā-yı ḫacālet:
1. **mevc-baḫşā-yı ḫacālet:**
Gazel 373
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Utancından dalgalanan.
5. El-vedāʿ ey ḳaṭre-i āb-ı zülāl-i zemzemüñ
6. Selsebīle mevc-baḫşā-yı ḫacālet el-vedāʿ

mevce:
1. **mevceler:**-*ler*
Gazel 6
Mısra: **3**
Dalga.
3. Ḥabāb-engīz olup gāhī idince mevceler ẓāhir
4. Alur çerḫ-i berīni zīr-i paya kevkeb-i deryā

2. **mevceler:**-*ler*
Gazel 183
Mısra: **5**
Dalga.
5. Degüldür mevceler her sū ʿinān-ı iḫtiyārıdur
6. Bıraḳmış ārzū-yı vuṣlat-ı deryā ile cūlar

3. **mevcesi:**-*si*
Gazel 322
Mısra: **14**
Dalga.
13. Bī-ḥadd ü ḥisāb eyle sen eşʿāruñı Nābī
14. Baḥr-ı suḫanuñ mevcesi maʿdūd gerekmez

4. **mevcelerden:**-*ler, -den*
Tarih 30
Mısra: **78**
Dalga.
77. Nusḫa-i elṭāfını taḥrīr içün dest-i ṣabā
78. Ṣafḥa-i deryāya çekmiş mevcelerden maṣdarı

5. **mevceleri:**-*ler, -i*
Tarih 133
Mısra: **24**
Dalga.
23. Geldi bu şevḳ ile Nābī niʿam-ı taḥdīs̱e
24. Ki yudı mevceleri rūy-ı meh-i rahşānı

mevce-i āġūşum:
1. **mevce-i āġūşum:**-*um*
Gazel 443
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kucak dalgası, kucaklama dalgaları.
7. Ey baḥr-ı nāz mevce-i āġūşum itme red
8. Dil-bend-i ārzū-yı kenārun benüm senüñ

mevce-i aʿmāl:
1. **mevce-i aʿmāl:**
Gazel 705
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Amellerin dalgaları, hayırlı işlerin dalgaları.
7. Mevce-i aʿmāl ider enfās ile çerḫe ṣuʿūd
8. Lücce-i tāʿat ider ṭufan Āyāṣufiyyeʾde

mevce-i baḥr-ı muḥīt-i fażluñdur:
1. **mevce-i baḥr-ı muḥīt-i fażluñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 3
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Erdemin uçsuz bucaksız denizinin dalgaları.
27. Kemīne mevce-i baḥr-ı muḥīt-i fażluñdur
28. Biḍāʿa-yı ʿulemā yā Muḥammed-i ʿArabī

mevce-i cevher-i ṣāf:
1. **mevce-i cevher-i ṣāf:**
Gazel 805
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saf elmasın dalgası.
1. Mevce-i cevher-i ṣāf āyine-i āhende
2. Raḳam-ı cebhesidür sākin iken maʿdende

mevce-i deryāya:
1. **mevce-i deryāya:**-*y, -a*
Gazel 364
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Denizin dalgası.
1. Şāne nice olur zülf-i semen-sāya muʿārıż
2. Keştī olamaz mevce-i deryāya muʿārıż

mevce-i deryā-yı heves:
1. **mevce-i deryā-yı heves:**
Gazel 334
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu denizinin dalgaları.
5. Rüzgāra eger is̱bāt-ı sükūn mümkin ise
6. O zamān sākin olur mevce-i deryā-yı heves

mevce-i elfāẓa:
1. **mevce-i elfāẓa:**-*a*
Gazel 736
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sözlerin dalgaları.
9. Mevce-i elfāẓa ʿārıżdur rüsūm-ı iḫtilāf
10. Lücce-i maʿnī ḳabūl-ı imtiyāz itmezse de

mevce-i ġamdan:
1. **mevce-i ġamdan:**
Gazel 596
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gam dalgaları.
3. Çāk çāk-i sīne virsün mevce-i ġamdan ḫaber

4. Zaḫm-ı ḫūn-pāş-ı derūnum inkisārum söylesün

mevce-i naṣr:
1. **mevce-i naṣr:**
Tarih 120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yardım dalgaları.
7. Fikr-i tārīḫin iderken Nābī
8. Cānib-i Ḥaḳdan irüp mevce-i naṣr

mevce-i saṭr-ı berāt:
1. **mevce-i saṭr-ı berāt:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Beratın satırlarının dalgaları (Berat; İmparatorluk döneminde göreve atama, maaş tahsisi, rütbe ve nişan gibi haklar ile bağışıklıkların tanındığına dair devletçe verilen belge).
27. Görinür ḳaṣr-ı şehān gibi leb-i deryāda
28. Mevce-i saṭr-ı berāt üzre binā-yı tuġrā

mevce-i seyyāli:
1. **mevce-i seyyāli:***-i*
Gazel 820
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Akıp giden dalgalar.
3. Āb-ı żamīri ṣūyumuza ḳaldı aḳmadan
4. Cūy-ı hevesde mevce-i seyyāli ḳalmadı

mevce-i taʿalluḳdan:
1. **mevce-i taʿalluḳdan:***-dan*
Gazel 356
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünya bağları dalgaları.
5. Göñül rehā bulamaz mevce-i taʿalluḳdan
6. Tecerrüd ehline ḳayd-i nemed ne müşkil imiş

mevce-i yem:
1. **mevce-i yem:**
Gazel 758
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Deniz dalgası.
7. Keşti-i şāne olup ġarḳ-ı yem-i zülf-i siyah
8. Ṭolaşur mevce-i yem gibi şikenden şikene

mevc-hīz:
1. **mevc-hīz:**
Tarih 72
Mısra: **6**
Dalga kaldıran.
5. Ham ü pīç-i şiken-i tākçe-i tākinden
6. Mevc-hīz olmadadur ḥavżı mis̱āl-i deryā

mevc-ḫīz eylerse:
1. **mevc-ḫīz eylerse:***-r, -se*
Gazel 723
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dalga kıran yapmak.
2. Cephesin çīn-i sitemle mevc-ḫīz eylerse de
1. Nā-ümīd olmam viṣālinden sitīz eylerse de

mevc-hīz oldı:
1. **mevc-hīz oldı:***-dı*
Gazel 716
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dalgakıran olmak.
5. Bir nigāh itmiş bulundum yāre oldı mevc-hīz
6. Gūşe-i ebrū ile agyāra imālar yine

mevc-hīz olup:
1. **mevc-hīz olup:***-up*
Kaside 20
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Dalgakıran olmak.
31. Der-ḥāl olup mekārim-i mevrūs̱ı mevc-hīz
32. Meşhūdı oldı terbiyete ḳābiliyyeti

mevc-ḫīz-i çīn-i nāz olmaḳda:
1. **mevc-ḫīz-i çīn-i nāz olmaḳda:***-maḳda*
Gazel 776
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nazlanmaktan dolayı beliren kaş çatıklığını ortadan kaldırmak.
7. Ḫᵛāhiş-i vuṣlat mı ḥiss itdi telāşumdan ʿaceb
8. Mevc-ḫīz-i çīn-i nāz olmaḳda ebrūlar yine

mevc-hīz-i iẕn olup:
1. **mevc-hīz-i iẕn olup:***-up*
Kıt'a 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Müsaade etme dalgalarını çıkaran olmak.
17. Deryā-yi iltifātı olup mevc-hīz-i iẕn
18. Emriyle girdi kisve-i naẓma bu nev-meʾāl

mevc-hīz-i şevḳ:
1. **mevc-hīz-i şevḳ:**
Kaside 1
Mısra: **195**
Kelime Tipi: -
Şevkin yükselen dalgaları.
195. Olınca ol nefesden baḥr-ı ṭabʿum mevc-hīz-i şevḳ
196. Ḳalem tevḥīd-i Bārī lüccesinde oldı reh-peymā

mevc-i ʿaṭāsın:
1. **mevc-i ʿaṭāsın:***-sın*
Gazel 566
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bağış dalgası.
7. Çoḳ keşti-i ʿiṣyānı çeker saḥil-i ʿafve
8. Baḥr-ı keremüñ mevc-i ʿaṭāsın ne bilürsin

mevc-i baḥrdan:
1. **mevc-i baḥrdan:***-dan*
Kaside 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Denizinin dalgası.
5. Maḥv ile is̱bāt ile yoḳ farḳı mevc-i baḥrdan
6. Dest-i ḳudretde sevād-ı kāʾinātuñ defteri

mevc-i baḥr-ı aʿẓamdur:
1. **mevc-i baḥr-ı aʿẓamdur:***-dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Büyük denizin dalgaları.
87. Nāme-i ẕātın idicek inşā
88. Aña mühr-i nübüvvet urdı Ḫudā

mevc-i baḥr-ı eşʿār-ı selīsümdür:
1. **mevc-i baḥr-ı eşʿār-ı selīsümdür:***-üm, -dür*
Gazel 132
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Akıcı, ahenkli şiirlerimin denizinin dalgaları.
13. Ḫurūş-ı çār cūy-ı ṭabʿımuñ ās̱ārı ey Nābī
14. Ṣafā-yı çār mevc-i baḥr-ı eşʿār-ı selīsümdür

mevc-i baḥr-ı maʿnā-yı ḫıred:
1. **mevc-i baḥr-ı maʿnā-yı ḫıred:**
Kaside 17
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Aklın mana denizinin dalgaları.
53. Ḫaṭṭ-ı pīşānīsi mevc-i baḥr-ı maʿnā-yı ḫıred
54. Fikr-i vicdānīsi mażmūn-ı iṣābet-güsteri

mevc-i baḥruñ:
1. **mevc-i baḥruñ:***-uñ*
Gazel 764
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Denizinin dalgası.
1. Muḥītüñ naġmesin gūş eylemiş hengām-ı cūşında
2. O leẕẕet müstekindür mevc-i baḥruñ daḫı gūşında

mevc-i beḳā:
1. **mevc-i beḳā:**
Gazel 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sonsuzluk dalgası.
1. Ḥayāt devlet-i pā der-hevā degül de nedür
2. Vücūd mevc-i beḳā der-fenā degül de nedür

mevc-i çīn-i ebrūdur:

1. **mevc-i çīn-i ebrūdur:**-*dur*
Gazel 561
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kıvrımlı kaştaki kıvrımlar.

15. Sezā-yı dil-siyehān mevc-i çīn-i ebrūdur

16. Derūni ṣāf olur āyīneveş güşāde-cebīn

mevc-i deryā:

1. **mevc-i deryā:**
Kaside 19
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Deniz dalgası.

15. Üç sütūn ile budur keştī-i Nūḥ

16. Saṭr-ı fermān aña mevc-i deryā

2. **mevc-i deryā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Deniz dalgası.

65. Mevc-i deryā sütūr-ı fermāndur

66. Ḳafes üstinde ḳaṣr-ı sulṭāndur

mevc-i girān:

1. **mevc-i girān:**
Gazel 494
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ağır dalga.

1. Ser-cūş-ı nifāḳ olsa ʾayān mevc-i girān ol

2. Añılsa eger sāz-ı vefā mūy-ı miyān ol

mevc-i girih-i cebhe-i üstādına:

1. **mevc-i girih-i cebhe-i üstādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 273
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hocanın maruz kaldığı sıkıntılar.

7. Ol dāniş-i resmī kʾola maḥṣūl-ı medāris

8. Mevc-i girih-i cebhe-i üstādına değmez

2. **mevc-i girih-i cebhe-i üstādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 273
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hocanın maruz kaldığı sıkıntılar.

7. Ol dāniş-i resmī kʾola maḥṣūl-ı medāris

8. Mevc-i girih-i cebhe-i üstādına değmez

mevc-i ḥarām:

1. **mevc-i ḥarām:**
Gazel 866
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Haram dalgalar.

17. Mevc-i ḥelāli cilveler itsün ki Nābiyā

18. Mevc-i ḥarām gösterecek ḫāre ḳalmadı

mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye:

1. **mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye:**-*ye*
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ön yüzdeki süs yazısının dalgaları.

3. Vaḳt-i tāʿat yek-digerle ṣulḥ olur pest ü bülend

4. Mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye naḳş-ı ḥaṣīr āġūş açar

mevc-i ḫayāl-i şuʿarā:

1. **mevc-i ḫayāl-i şuʿarā:**
Gazel 108
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şairlerin hayallerinin dalgaları.

11. Cūş ider mevc-i ḫayāl-i şuʿarā dūş-be-dūş

12. Beyt-i ebrūsınuñ ara yiri dīvān yolıdur

mevc-i ḥayrete:

1. **mevc-i ḥayrete:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Hayret, şaşkınlık dalgaları.

87. Keştī-i fikr düşmez idi mevc-i ḥayrete

88. Deryā-yı vaṣfınuñ bulunaydı nihāyeti

mevc-i ḥelāli:

1. **mevc-i ḥelāli:**-*i*
Gazel 866
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Helal dalgalar.

17. Mevc-i ḥelāli cilveler itsün ki Nābiyā

18. Mevc-i ḥarām gösterecek ḫāre ḳalmadı

mevc-i iḥṣānı:

1. **mevc-i iḥṣānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Cömertlik dalgası.

103. Ẕātı deryā-yı ḫurūşān-ı mürüvvetdür kim

104. Mevc-i iḥṣānı olur mūcib-i iḥsān-ı diger

mevc-i kemterine:

1. **mevc-i kemterine:**-*i, -n, -e*
Gazel 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Değersiz dalga (Sahibinin her dediğini yapan köle bağlamında).

3. Eyler cihān-ı maʿṣiyeti hem-per-i ḥabāb

4. Emr itse mevc-i kemterine cūy-ı maġfiret

mevc-i keselden:

1. **mevc-i keselden:**-*den*
Gazel 565
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Uyuşukluk, bitkinlik dalgası.

11. Bu lücce-i bī-kaʿr-ı pür-āşūbda taḥsīn

12. İmkān-ı teneffüs bulana mevc-i keselden

mevc-i mey:

1. **mevc-i mey:**
Gazel 667
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şarap dalgası.

5. Tertīb ider ṣufūfını sāġarda mevc-i mey

6. Ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ meṣāfına

mevc-i murād:

1. **mevc-i murād:**
Gazel 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzu dalgası.

1. Mevc-i murād bāde-i cān-perverümdedür

2. Ḥarf-ı neşāṭ zīr-i leb-i sāġarumdadur

mevc-i sille-hor-ı redd:

1. **mevc-i sille-ḫor-ı redd:**
Gazel 779
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Reddedilme tokadını yiyen dalga.

7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil

8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

mevc-i ṭūfān-ı ḳader:

1. **mevc-i ṭūfān-ı ḳader:**
Gazel 374
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kader tufanının dalgaları.

19. Keştī-i cism-i nizārum mevc-i ṭūfān-ı ḳader

20. İtmek ister sāhil-i hicrānda vīrān el-vedāʿ

mevc-i yem-i eşk:

1. **mevc-i yem-i eşk:**
Kaside 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı denizinin dalgaları.

3. O deñlü mevc-i yem-i eşk oldı ṭūfān-ḫīz

4. Ki oldı küngür-i tāc-ı felek kemīne ḥabāb

mevc-i yem-i fażl-ı ilāhī:

1. **mevc-i yem-i fażl-ı ilāhī:**
Gazel 677
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah'ın erdem denizinin dalgaları.

17. Nābī ne ṭurur mevc-i yem-i fażl-ı İlāhī

18. Aʿmāl-i ḫalayıḳ sebeb-i maġfiret olsa

mevc-i yeʾs:
1. **mevc-i yeʾs:**
Gazel 62
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik dalgası.
13. Atar kenāreye baḥr-ı muḥīt-i raḥmetden
14. O mevc-i yeʾs ki ṭabʿ-ı günāhkāre gelür

mevcūd olur:
1. **mevcūd olur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mevcut olmak; var olmak.
15. Sāḥa-i endīşedür sūk-ı teṣāvīr-i bihiṣt
16. Her ne giçse ḫāṭırumdan Nābīyā mevcūd olur

mevcūdāt:
1. **mevcūdāt:**
Gazel 655
Mısra: **8**
Var olan şeylerin, mahlukatın, yaratılmışların hepsi, bütünü.
7. Bu ḫākūñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil
8. ʿAmādan açdı mevcūdāt çeşmi tūtiyādur bu

mevc-zen-i çīn:
1. **mevc-zen-i çīn:**
Gazel 668
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dalga gibi kıvrım kıvrım.
1. ʿİẕārına o mehüñ gül disem leṭāfet ile
2. Cebīni mevc-zen-i çīn olur ḥacālet ile

mevhibe:
1. **mevhibeye:**-*y, -e*
Kaside 12
Mısra: **137**
Bahşiş, ihsan, bağış.
137. Dergeh-i merḥameti mevhibeye cāy-ı ḳuʿūd
138. Bünye-i ʿāṭıfeti mekremete cāy-ı ḳıyām

mevhibe-ı ʿuzmānuñ:
1. **mevhibe-ı ʿuzmānuñ:**-*nuñ*
Kaside 8
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Çok yüce Allah vergisi.
105. Sen daḫı şükrini bu mevhibe-ı ʿuzmānuñ
106. Ḥadd-i imkānda olan mertebe eyle tevḳīr

mevʿize ṣūretlüdür:
1. **mevʿize ṣūretlüdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nasihate yönelik.
13. Çeşm-i ʿibretle baḳan añlar fenā-yı ʿālemi
14. Nüsḫa-i şeh-nāme Nābī mevʿize ṣūretlüdür

mevḳiʿ:
1. **mevḳiʿa:**-*a*
Gazel 494
Mısra: **9**
Konum.
9. Her mevḳiʿa nisbet gerek efʿālde Nābī
10. Aʿdā ile aḥbāba naẓar tīr ü kemān ol

2. **mevḳiʿinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 558
Mısra: **12**
Konum.
11. Görüp aʿlāyı ednāya ḥaḳāretle nigāh itme
12. Ne ḳādir itmeġe zer mevḳiʿinde itdügin āhen

3. **mevḳiʿi:**-*i*
Gazel 559
Mısra: **3**
Konum.
3. Her şeyüñ mevḳiʿi ḫāṣında ider ḥüsni zuhūr
4. Revnaḳ-ı ḥüsnini gör ebrū-yı yārüñ ḫamdan

4. **mevḳiʿindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Kıt'a 28
Mısra: **1**
Konum.
1. Temkīn resm-i ʿizz ü ʾalā mevḳiʿindedür
2. Ādāb vażʿ-ı ḥilm ü ḥayā mevḳiʿindedür

5. **mevḳiʿindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Kıt'a 28
Mısra: **2**
Konum.
1. Temkīn resm-i ʿizz ü ʾalā mevḳiʿindedür
2. Ādāb vażʿ-ı ḥilm ü ḥayā mevḳiʿindedür

6. **mevkiʿindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Kıt'a 28
Mısra: **4**
Konum.
3. Tevfīḳdür muʿāvini teʾyīd reh-beri
4. Her ne iderse menʿ ü ʿatā mevkiʿindedür

7. **mevḳiʿinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 48
Mısra: **1**
Konum.
1. Bu sebīli mevḳiʿinde eyledi Allāh binā
2. Ṣıdḳ ile Ḥācī Ḥüseyn Aġa ṣadīḳ-i ḫoş-nihād

mevkiʿi:
1. **mevkiʿin:**-*n*
Gazel 403
Mısra: **10**
Konum.
9. Zīr ü bālādan ider nüsḫa-i kevni taṣvīr
10. Mevkiʿin sanma ʿabes̱ noḳṭa vü iʿrāblaruñ

mevḳūf:
1. **mevkūfdur:**-*dur*
Gazel 149
Mısra: **15**
Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olan (şey), bağlı, vâbeste,.
15. Mevkūfdur müsāʿade-i rüzgāra kār
16. Ṣarf eylesen de aḳluñı sen nāḫudā ḳadar

2. **mevḳūfdur:**-*dur*
Gazel 812
Mısra: **10**
Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olan (şey), bağlı, vâbeste.
9. Arż ü semā ki yek-dīgere bāz-bestedür
10. Mevḳūfdur es̱īrde eʿālī esāfile

3. **mevḳūf:**
Kaside 2
Mısra: **39**
Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olan (şey), bağlı, vâbeste.
39. Gerdiş-ı ʿāleme mevḳūf beḳā-yı ādem
40. Şehr vīrān olur olmazsa ḳurādan imdād

4. **mevḳūf:**
Kaside 2
Mısra: **86**
Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olan (şey), bağlı, vâbeste.
85. ʿİlm-i resmīyi tenezzül mi ider taḥṣīle
86. Kisbe mevḳūf degüldür şeref-i māder-zād

5. **mevḳūfdur:**-*dur*
Kaside 3
Mısra: **37**
Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olan (şey), bağlı, vâbeste.
37. Nigāh-ı luṭfuña mevḳūfdur ḳıyāmetde
38. Terāżi-i ḫuṣemā yā Muḥammed-i ʿArabī

6. **mevḳūf:**
Kaside 12
Mısra: **180**
Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olan (şey), bağlı, vâbeste.
179. Kemterīn bir nigehüñ bendeni iḥyā eyler
180. Gūşe-i çeşmüñe mevḳūf hemān neyl-i merām

7. **mevḳūf:**
Tarih 36

Mısra: **37**
Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olan (şey), bağlı, vâbeste.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ʿilletde kibār-ı ḥükemā

8. **mevḳūf:**
Tarih 118
Mısra: **6**
Olması, meydana gelmesi başka bir şeye bağlı olan (şey), bağlı, vâbeste.
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīḫ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

mevḳūf ola:
1. **mevḳūf ola:**-*a*
Gazel 417
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kendini adamak.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̱evābuñ

mevḳūfāt:
1. **mevḳūfāt:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **206**
Belli bir zaman için bekletilmiş mal veya para II Devlete ait ambarlarda biriktirilmiş ürün.
205. Giymeġe her nihāl-i teşrifat
206. Maḳdem-i nev-bahāra mevḳūfāt

mevḳūf-ı edeb olsa:
1. **mevḳūf-ı edeb olsa:**-*sa*
Gazel 879
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Edepli olmaya, terbiyeye bağlı olmak.
5. Yanub bülbül olurdı sāye-i gül cāy-ı pervāne
6. Ḥuṣūl-ı ẕevḳ-i rāḥat olsa mevḳūf-ı edeb şimdi

mevḳūf-ı ġam-ı hicrān imiş:
1. **mevḳūf-ı ġam-ı hicrān imiş:**- *i, -miş*
Gazel 352
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık derdinin tutsağı.
2. Ġonce-i maḳṣūd zīb-i gülşen-i ḥırmān imiş
1. Bilmemişdüm vaṣl mevḳūf-ı ġam-ı hicrān imiş

mevḳūf-ı işāret:
1. **mevḳūf-ı işāret:**
Gazel 563
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İşaret durakları.
13. Reh-i ḫıdmetde mevḳūf-ı işāret ṣaff-ı müjgânı
14. Sevād-ı çeşminüñ ʿünvānı çoḳdur ḫamr emīninden

mevlā:
1. **mevlā:**
Gazel 12
Mısra: **12**
Allah.
11. Hümā-yı devletüñ aḳlām-ı bāl ü perleridür
12. Cemʿīsin ide maʿmūr Nābīyā Mevlā

2. **mevlā:**
Gazel 23
Mısra: **9**
Allah.
9. Mevlā naṣīb iderse görürsin ne neşʾedür
10. Maʿcūn-ı ʿafv u raḥmet-i dārū-yı maġfiret

3. **mevlāya:**-*ya*
Gazel 152
Mısra: **5**
Allah.
5. Teveccüh eyle murāduñ ne ise Mevlāya
6. Eger muḳadder ise ol ḳadar ʿamel yetişür

4. **mevlā:**
Gazel 372
Mısra: **19**
Allah.
19. Eylemezse bir daḫı Mevlā telāfisin naṣīb
20. Ḥaşre dek çıḳmaz Ḥalebʾden dāġ-ı hicrān el-vedāʿ

5. **mevlā:**
Gazel 538
Mısra: **3**
Allah.
3. İşümüz eylesün altun dü cihānda Mevlā
4. Nāvdān-ı zerüñ altında duʿā eyleyelüm

6. **mevlā:**
Gazel 881
Mısra: **10**
Allah.
9. Pā-besteyüz bu dāmgeh-i cān-feşārda
10. Mevlā müyesser eyleye Nābī rehāmuzı

7. **mevlā:**
Kaside 18
Mısra: **58**
Allah.
57. Bulasın maṭlabuña vefḳ-i murād üzre vüṣūl
58. İde dil-ḫᵛāhunı ḫayr ile müyesser Mevlā

8. **mevlā:**
Kaside 19
Mısra: **18**
Allah.
17. Ẕātını ḥażret-i şāhenşāhuñ
18. Dāʿimā ide muzaffer Mevlā

9. **mevlā:**
Kaside 24
Mısra: **138**
Allah.
137. Dāʾimā vefḳ-i murād üzre giçüp eyyāmı
138. Ṣadr-ı ʿālīde muʿammer ide ẕātın Mevlā

10. **mevlā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **47**
Allah.
47. İde mesʿūd ü mübārek Mevlā
48. Sāyesinde ide envāʿ-ı ṣafā

11. **mevlāʾnuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 57
Mısra: **6**
Allah.
5. Taḳsīm-i teḳābül-i rubāʿiyyeyi gör
6. Fehm eyle daḳīḳ-i ḥikmetin Mevlāʾnuñ

12. **mevlā:**
Tarih 8
Mısra: **22**
Allah.
21. Mis̱āl-i gülsitān-ı ḫuld maʿmūr eyleyüp dāʾim
22. İçinde ṣaḥibin çoḳ yıl muʿammer eyleye Mevlā

13. **mevlā:**
Tarih 16
Mısra: **44**
Allah.
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

14. **mevlā:**
Tarih 28
Mısra: **7**
Allah.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

15. **mevlā:**
Tarih 31
Mısra: **14**
Allah.
13. Didüm tamāmına Nābī bu nüsḫanuñ tārīḫ
14. Bu Tuḥfe-i Ḥarāmeynüm ḳabūl ide Mevlā

16. **mevlā:**
Tarih 36
Mısra: **64**
Allah.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ʿAli Pāşāʾya mübārek ide ṣadrı Mevlā

17. **mevlā:**
Tarih 43
Mısra: **4**
Allah.
3. Ḳudsiyān tāk-ı sipihre yazdılar tārīḫini

4. Saña Mevlā Nābīyā saʿd eyleye bu ḫaneyi

18. **mevlā:**
Tarih 60
Mısra: **9**
Allah.
9. Muʿammer idüp ʿizz ü devletle Mevlā
10. Naṣīb eyleye Ḥaḳ fünūn u ʿulūmı

19. **mevlā:**
Tarih 92
Mısra: **66**
Allah.
65. Eyleyüp ḳalb-i şerīfini kederden meʾmūn
66. ʿÖmrini devletini eyleye efzūn Mevlā

20. **mevlā:**
Tarih 92
Mısra: **76**
Allah.
75. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
76. İde bu çetr-i gül-engīzi mübārek Mevlā

21. **mevlā:**
Tarih 103
Mısra: **24**
Allah.
23. Müretteb olduġınca naẓm-ı dīvān-ḫāne-i ʿālem
24. Serīr-i salṭanat üzre muʿammer eylesün Mevlā

22. **mevlā:**
Tarih 122
Mısra: **18**
Allah.
17. Nice yıllarda ḳaṭʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

23. **mevlā:**
Tarih 127
Mısra: **1**
Allah.
1. Bir çerāġı kʾide luṭf ile fürūzān Mevlā
2. Nefes-i serd ile itmek nice mümkin itfā

mevlānāvār:
1. **mevlānāvār:**
Gazel 419
Mısra: **3**
Mevlana gibi.
3. Getüren şevḳ-i semāʿa anı Mevlānāvār
4. Pertev-i şemsdür āyīne-i ḥālinde mehüñ

mevlevī:
1. **mevlevīlere:**-*ler, -e*
Gazel 136
Mısra: **3**
13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.
3. Döndürdi Mevlevīlere tesbīḥ dānesin
4. Mānende-i külah serinde imāmeler

2. **mevlevī:**
Gazel 664
Mısra: **6**
13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.
5. Bī-ezān-ı ṣubḥ tāc-ı āftāb olmaz bedīd
6. Mevlevī eyler külāhın zīb-i ser tekbīr ile

3. **mevlevīler:**-*ler*
Gazel 743
Mısra: **16**
Hazret-i Mevlânâ'ya mensup kimseler II Mevlevîler.
15. Sikke-i ḥāliyle devr itmezdi sūḳ-ı şevḳde
16. Mevlevīler küre-i tennūrede ḳāl olmasa

mevleviyyet:
1. **mevleviyyetle:**-*le*
Tarih 137
Mısra: **2**
Mollanın kadılık görevini sürdürdüğü bölge II Müderrislikten sonraki ilmiye rütbesi.
1. Kebīrī-zāde maḫdum-ı mükerrem efżal-ı eyyām
2. İdince mevleviyyetle naẓīr-i ḫuld Şehbāʾyı

mevlid:
1. **mevlididür:**-*i, -dür*
Gazel 271
Mısra: **13**
Doğum.
13. Ḥākümüz mevlididür ḥażret-i İbrāhimüñ
14. Nābiyā rast maḳāmında Rehāviyüz biz

2. **mevlidi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **130**
Doğum.
129. Merkez-i ʿālem olan Mekkeʾden oldı ṭāliʿ
130. Ḫayr-ı maḫlūḳuñ olur mevlidi de ḫayr-ı bilād

mevlūd:
1. **mevlūdı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **54**
Doğum zamânı, özellikle Hz. Muhammed'in dünyâya geldiği zaman: "Mevlid-i Nebî (s. a. v.): Peygamberimizin doğum zamânı veya doğumu.".
53. Görmedi āferiniş içre tamām
54. Öyle mevlūdı māder-i eyyām

mevrid-i vaḥy-i ilāhī:
1. **mevrid-i vaḥy-i ilāhī:**
Kaside 2
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
İlahi vahyin indiği yer.
131. Mevrid-i vaḥy-i İlāhī dil-i ġayb-ülfetidür
132. Vaḥy-ı Ḳurʾāna daḫı kimsede yoḳ istiʿdād

mev-rīz-i çīn-i ġażab:
1. **mev-rīz-i çīn-i ġażab:**
Gazel 884
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Öfkeden kıvrım kıvrım olmuş dağınık saçlar (Kakül bağlamında).
5. Cebīn-i nāzı yine mev-rīz-i çīn-i ġażab
6. Göñül temennī-i vuṣlat lisāna geldi gibi

mevrūs:
1. **mevrūs̱dur:**-*dur*
Gazel 488
Mısra: **2**
Miras kalmış.
1. Bilmezse ḳadr-i ḥüsnini ḫūbān ʿaceb degül
2. Mevrūs̱dur mis̱āl-i zenān mükteseb degül

2. **mevrūs̱dur:**-*dur*
Tarih 80
Mısra: **8**
Miras kalmış.
7. Ḫayr-ḫᵛāh-ı salṭanat ġayret-keş-i devlet ki aña
8. İntizām-ı mülk hem mevrūs̱dur hem mukteseb

mevrūs-ı pederdür:
1. **mevrūs̱-ı pederdür:**-*dür*
Gazel 224
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Baba mirası.
9. Kimdür bizi menʿ eyleyecek bāġ-ı cināndan
10. Mevrūs̱-ı pederdür girerüz ḫāne bizümdür

mevsim:
1. **mevsimlerde:**-*ler, -de*
Gazel 74
Mısra: **7**
Senenin dört kısmından biri II Vakit, zaman.
7. Bu mevsimlerde ümmīd-i ṭamaʿ luṭf-ı edānīden
8. Nis̱ār-ı āb-rūy itmekden aḳdem reʾy-i fāsiddür

2. **mevsimde:**-*de*
Tarih 19
Mısra: **9**
Senenin dört kısmından biri II Vakit, zaman.
9. Bir gün o mevsimde görüp şeh-zādesin muṣḥaf be-kef
10. Dersini itdükde suʾāl ikrām-ı nā-maḥṣūr ile

mevsim-ı ʿadlinde:

1. **mevsim-ı ʿadlinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 30
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Adaletin hüküm sürdüğü mevsim, zaman.

71. Mevsim-ı ʿadlinde çekdüm ẓulmden destüm diyü
72. Mihr-i encümle felek itmiş müretteb maḥżarı

mevsim-i eyyām-ı ʿīde:

1. **mevsim-i eyyām-ı ʿīde:**-*e*
Gazel 850
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Bayram günü vakti.

27. Eyledi taḳdīr ṣandūḳ-ı taḥarrüzde nihān
28. Mevsim-i eyyām-ı ʿīde ṣaḳlanan kālā gibi

mevsim-i ʿişret:

1. **mevsim-i ʿişret:**
Gazel 591
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İçki içme mevsimi, bahar.

3. Ḳorḳaram tevbeyi āba düşürürsün zāhid
4. Hele hengām-ı çemen mevsim-i ʿişret gelsün

mevsim-i ʿıyş:

1. **mevsim-i ʿıyş:**
Tarih 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yeme ve içme (eğlencenin) mevsimi.

3. Ol şehinşāh-ı kerem-güster ki devr-i ʿadlidür
4. Mevsim-i ʿıyş ü zamān-ı şevḳ u eyyām-ı ṣafā

mevsim-i tehniyede:

1. **mevsim-i tehniyede:**-*de*
Gazel 173
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
"Hoş geldin" kutlaması zamanı.

1. Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi ḳalur
2. Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalur

mevsim-i teşrīfde:

1. **mevsim-i teşrīfde:**-*de*
Tarih 128
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
(Ordu ve kumandanın seferden) Dönerek teşrif ettikleri vakit.

23. İderüz mevsim-i teşrīfde inşāʾallāh
24. Fevt olan maʿnī-i pākīzeleri cümle ḳażā

mevsim-i teşrīnidür:

1. **mevsim-i teşrīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Teşrin aylar (Rumi takvimde yılın onuncu ve on birinci aylarına verilen ortak ad).

5. Sāl-i ʿaşḳun iʿtidāl-i nev-bahārıdur viṣāl
6. Serdī-i eyyām-ı hicrān mevsim-i teşrīnidür

mevṣūf-ı evṣāf-ı ʿalī:

1. **mevṣūf-ı evṣāf-ı ʿalī:**
Tarih 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüce vasıflarla vasıflı II Hz. Ali vasıflarıyla vasıflı.

1. Ketḫudāy-ı genc-i Sulṭānı Aġā-yı muḥterem
2. Maẓhar-ı ḫulḳ-ı ḥasen mevṣūf-ı evṣāf-ı ʿalī

mevṣūl:

1. **mevṣūl:**
Gazel 231
Mısra: **1**
Erişen, vasıl olmuş, kavuşmuş.

1. Herkes o şehüñ bezmine mevṣūl degüldür
2. Ḫalvetgeh-i vaṣlı ḳatı medḫūl degüldür

mevt:

1. **mevtine:**-*i, -n, -e*
Gazel 438
Mısra: **11**
Ölümün gelmesi, ecel.

11. Ne ḳadar eylese de mevtine taḥṣīl-i yaḳīn
12. Nabżı ġammāzlıġından geçemez bīmāruñ

2. **mevtin:**-*i, -n*
Tarih 18
Mısra: **10**
Ölüm, vefat.

9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣriḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

mevt-i iradīye düşse:

1. **mevt-i iradīye düşse:**
Gazel 159
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bilerek kendi iradesi ile ölmek.

5. ʿAceb mi mevt-i iradīye düşse ehl-i sülūk
6. Cilā-yı āyine-i rūh ecel bozundısıdur

mevżıʿ:

1. **mevżıʿ:**
Tarih 86
Mısra: **3**
Yer, mahal.

3. Böyle ẕüʾl-vecheyn bir mevżıʿ görülmiş mi kʾola
4. Hem ʿibādetgāh u hem cevlāngeh-i ehl-i ṣafā

mevżiʿ-i aslīsi:

1. **mevżiʿ-i aslīsi:**-*si*
Tarih 104
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Asıl yer, asıl makam.

67. Etrāfın alup eylediler ḥıfẓ u ḥirāset
68. Oluncaya dek mevżiʿ-i aslīsi müheyyā

mevżūʿ:

1. **mevżūʿ:**
Tarih 103
Mısra: **56**
Oranlı, uyumlu, düzgün.

55. Olup makbūl-ı dergāh-ı ilāhī cümle ās̱ārı
56. Ola mīzānına mevżūʿ o sengīn bünye-i ʿulyā

mevżūʿ idügin:

1. **mevżūʿ idügin:**-*ü, -gi, -n*
Kaside 15
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
İfade etmek.

43. Neye mevżūʿ idügin añlamaduḳdan ṣoñra
44. Çekdi farż eyleyelüm bir nice yıl ṭabl u ʿalem

mevżūʿ-ı ḥarf-ı imtinaʿ:

1. **mevżūʿ-ı ḥarf-ı imtinaʿ:**
Gazel 370
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kaçınma, sakınma mesleği bahsi.

3. Maʿnī-i imkān muʿayyen rütbenüñ mā-dūnına
4. Meslegüñ ḥaḳḳındadur mevżūʿ-ı ḥarf-ı imtinaʿ

mevzūn:

1. **mevzūnı:**-*ı*
Gazel 533
Mısra: **4**
Oranlı, uyumlu, düzgün.

3. Eylerdüm iki destümi bir ḳufl-ı muṭalsam
4. Ol ḳāmeti mevzūnı der-āġūş idebilsem

2. **mevzūn:**
Kaside 7
Mısra: **101**
Oranlı, uyumlu, düzgün.

101. Niẓām-ı ḥükmi terāzū-yı ʿadl ile mevzūn
102. Ṣudūr-ı devleti icrā-yı şerʿ ile meşkūr

3. **mevzūn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **32**
Oranlı, uyumlu, düzgün.

31. İder servi şermende vü ser-nigūn
32. Derūnına ber-pā o mevzūn sütūn

mevzun ideyüm:

1. **mevzun ideyüm:**-*e, -y, -üm*
Gazel 873
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -

Düzeltmek, biçimlendirmek, vezinli hale getirmek.
9. Nice teşbih ideyüm servi ḳad-i dildāra
10. Nice mevzun ideyüm mıṣraʿ-ı nā-mevzūnı

mevzūn-kadān:
1. **mevzūn-kadān:**
Gazel 75
Mısra: **5**
Düzgün boylu, biçimli boylu.
5. Mevzūn-kadān u sīm-tenān u şeker-lebān
6. Pire ʿaṣa faḳīre ġınā cisme cān olur

mey:
1. **meyinde:***-i, -n, -de*
Gazel 111
Mısra: **11**
Şarap.
11. Gülinde ḫār u meyinde ḫumār der-pey iken
12. Nice taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār olunur

2. **meyüñ:***-üñ*
Gazel 133
Mısra: **5**
Şarap.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

3. **mey:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Şarap.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

4. **meyle:***-le*
Gazel 236
Mısra: **7**
Şarap.
7. Añılsın kūh-ı derdi meyle nā-būd itdügüm demler
8. Ki reşk-i ḳuvvet-i bāzū-yı Ferhād olduġum yirdür

5. **mey:**
Gazel 248
Mısra: **8**
Şarap.
7. Biñ gūne mi var kim ḫalḳ olmasa ālūde
8. Vāʿiẓ mey ile ancaḳ fincāna ṣataşmışdur

6. **mey:**
Gazel 278
Mısra: **5**
Şarap.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāḫ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

7. **mey:**
Gazel 337
Mısra: **2**
Şarap.
1. Reşk-i ruḫ-ı ālünle gül āteşlere düşmiş
2. Mey ḥasret-i laʿlünle keş-ā-keşlere düşmiş

8. **mey:**
Gazel 577
Mısra: **15**
Şarap.
15. Ḫastegān-ı laʿlüne mey şerbet-i cān-baḫş ise
16. Ṭabʿ-ı bīmārān-ı ḥāle ḥabb-ı efyūndur düşen

9. **mey:**
Gazel 675
Mısra: **1**
Şarap.
1. Cān teşne mey be-kef nigeh dil-firīb ise
2. Ṣabr eylemez ḫumāra dil-i bī-şekīb ise

10. **mey:**
Gazel 681
Mısra: **5**
Şarap.
5. Ol mey ki neşʾesinde ola būy-ı imtinān
6. Seng-i ḳażā ṭoḳunması ḫoşdur sebūsına

11. **mey:**
Gazel 782
Mısra: **12**
Şarap.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

12. **meyde:***-de*
Gazel 842
Mısra: **4**
Şarap.
3. Devlet iki cānibden eger olsa müyesser
4. Telḫ olmaz idi meyde daḫı leẕẕet olurdı

13. **mey:**
Gazel 849
Mısra: **5**
Şarap.
5. Mey gibi çihre-fürūzende-i ḫūbān olmaḳ
6. Ḫoşdur ifsād-ı ʿuḳūl eylemeden benc gibi

14. **mey:**
Gazel 851
Mısra: **4**
Şarap.
3. Naẓarı cāmeyedür ẕāta degüldür ḫalkuñ
4. Ābdan ḳıymetidür cāme-i gül-gūn ile mey

15. **meyüñ:***-üñ*
Gazel 862
Mısra: **1**
Şarap.
1. Meyüñ bilür naẓar aṣḥābı dil-güşālıġını
2. Görince ġūre libāsında ṭūṭiyālıġını

16. **meyüñ:***-üñ*
Kaside 7
Mısra: **57**
Şarap.
57. Meyüñ ne ḳadri olur cūy-ı ḫuşke dönmeyicek
58. Ḫurūş-ı mevce-i ḫamyāzeden leb-i maḫmūr

17. **mey:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **8**
Şarap.
7. Bādeye meşrebleri meyyāl idi
8. Anlara mey nuḫbe-i āmāl idi

18. **mey:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **41**
Şarap.
41. Ne meze vü ne mey ü ne nānı var
42. Eşk-i taḥassür dil-i büryānı var

19. **mey:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **75**
Şarap.
75. Sīne-i dervīşe virüp mey ḫurūş
76. Başladı olmaġa kerāmet-fürūş

20. **mey:**
Kıt'a 41
Mısra: **4**
Şarap.
3. Esḫiyānuñ ider ekṡer keremin bāde füzūn
4. Ki mey ile keremüñ aṣlları vāḥiddür

21. **meyde:***-de*
Kıt'a 92
Mısra: **1**
Şarap.
1. Meyde ṣıḥḥat buldı dil tā düşdi cām-ı ....
2. Bāḫuṣūṣ mihr
....

22. **meyüñ:***-üñ*
Gazel 775
Mısra: **22**
İçki, şarap.
21. Tenezzül itmezdi kāse-i zer-kārdan ġayre
22. Meyüñ Nābī olaydı medḫali sağar husūsında

mey ü maḫbūb:
1. **mey ü maḫbūb:**
Gazel 298
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarap ve dilber.
1. Mey ü maḫbūb ile ber-bād ki dirler o bizüz
2. Fāriġ-i ṭaʿne-i zühhād ki dirler o bizüz

mey u ney:
1. **mey u ney:**
Gazel 238

Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şarap ve ney.
5. Dem-i şebāb ola ḫūbān ola mey u ney ola
6. Çemende gerdiş-i peymāne kāmrānlıḳdur

meyāmin-i luṭfı:
1. **meyāmin-i luṭfı:**-*ı*
Tarih 94
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Lütfun bereketleri.
15. İder meyāmin-i luṭfı o pādişehde ẓuhūr
16. İderse kangı lisānda ẓuhūr o necm-i saʿīd

meyān:
1. **meyān:**
Gazel 292
Mısra: **9**
(Sevgili için) Bel.
9. Ol meyān kim ḥasreti endīşeyi bārīk ider
10. Ḫülyā bezminde bī-minnet der-āġūş itmişüz

meyān-ı çeşm ü ebrūda:
1. **meyān-ı çeşm ü ebrūda:**-*da*
Gazel 303
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kaşla göz arası.
11. Meyān-ı çeşm ü ebrūda nihānī güft-gūlardan
12. Ne deñlü olsa da bī-vesvese ḫāṭır emīn olmaz

meydān:
1. **meydānuñ:**-*uñ*
Gazel 319
Mısra: **10**
Geniş yer, açıklık, saha.
9. Bir ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
10. Biz bu meydānuñ nice çāpük-süvārın görmişüz

2. **meydān:**
Gazel 376
Mısra: **6**
Geniş yer, açıklık, saha.
5. Cilve vir istedügün deñlü semend-i nāza
6. Muntaẓır necmden efzūnter ü meydān vāsiʿ

3. **meydānuñ:**-*uñ*
Gazel 405
Mısra: **10**
Geniş yer, açıklık, saha.
9. Rūyına şerm iderüm baḳmaġa yād itdükçe
10. Kimlere cilvegeh olduġını bu meydānuñ

4. **meydāna:**-*a*
Gazel 106
Mısra: **9**
Meydan. II Meclis.
9. Piyāle nāmına ḫādim gelürse meydāna
10. Ġoncenün deheninden kelām alur bulunur

5. **meydāna:**-*a*
Gazel 754
Mısra: **6**
Meydan. II Meclis.
5. Ḳarār itsün mi esbāb-ı ferāhim-kerde-i endūh
6. Ḳoyup sākī götürdi bāde(y)i meydāna meydāne

6. **meydānınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 21
Mısra: **2**
Meydan, saha, alan.
1. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ʿāli-menḳabet
2. Salṭanat meydānınuñ ṣāḥib-ḳırān-ı emcedi

7. **meydāna:**-*a*
Tarih 82
Mısra: **54**
Meydan, saha, alan.
53. Kimi dir kim bu tūp-ı zerrīni
54. Atdı meydāna ṣavlecān-ı ḳażā

meydān bulunca:
1. **meydān bulunca:**-*unca*
Gazel 708
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Fırsat bulmak.
5. Buldı teġāfül itmege ser-rişte-i heves
6. Meydān bulunca virdi ʿinān esb-i fırṣāta

meydān bulur:
1. **meydān bulur:**-*ur*
Gazel 705
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Fırsat bulmak.
11. Düşmen-i dīrīn-i nefs ile cihād-ı ekbere
12. Leşker-i ṭāʿat bulur meydān Āyāṣufiyyeʾde

meydān gösteren:
1. **meydān gösteren:**-*en*
Gazel 646
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hareket etme alanı göstermek (Yaratma alanı yaratmak).
3. Eylemiş gerdin ḥicāb-ı dīde-i nā-kābilān
4. Esb-i ṣunʿa ʿālem-i hestīde meydān gösteren

meydāna çıḳdı:
1. **meydāna çıḳdı:**-*dı*
Gazel 489
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Belli olmak, belirmek, anlaşılmak; ortaya çıkmak; ortada kendini göstermek.
7. Sāpāş-ḫᵛānlıḳ eyledi ʿayyār-ı ʿandelīb
8. Meydāna çıḳdı ḳāsım-ı laʿlin-ḳabā-yı gül

meydāna geldi:
1. **meydāna geldi:**-*di*
Gazel 843
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Orta yere gelmek; -meydana çıkmak, ortaya çıkmak-.
13. Geçirdi çāşnī-gīr-i felek ol deñlü vaḳtin kim
14. Nevāl-i ārzū meydāna geldi iştihā gitdi

meydāna girer:
1. **meydāna girer:**-*er*
Gazel 536
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, ortada kendini göstermek.
7. ʿAşḳ ile meydāna bī-pervā girer miydim eger
8. Ḫalḳa-i dāġ-ı melāmetden zirih-pūş olmasam

meydāne:
1. **meydāne:**
Gazel 754
Mısra: **6**
Şarap kabı gibi, kadeh gibi.
5. Ḳarār itsün mi esbāb-ı ferāhim-kerde-i endūh
6. Ḳoyup sākī götürdi bāde(y)i meydāna meydāne

meydān-ı āferīniş:
1. **meydān-ı āferīniş:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünya meydanı, dünya.
3. Ḳaldı ümīd-i rāḥat ḥalvetgehinde yoḫsa
4. Meydān-ı āferīniş cāy-ı ṣafā degüldür

meydān-ı ʿaşḳda:
1. **meydān-ı ʿaşḳda:**-*da*
Gazel 285
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk meydanı.
5. Meydān-ı ʿaşḳda hedef-i tīr-hordeveş
6. Bir tīredür yine nigeh-i intizārumuz

meydān-ı bī-ḳanāʿat-i ʿālemde:
1. **meydān-ı bī-ḳanāʿat-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 308
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dünyanın doymak bilmez ortamı.
9. Meydān-ı bī-ḳanāʿat-i ʿālemde Nābiyā
10. Kimdür ki esb-i kāma süvār olmaḳ istemez

meydān-ı ceng teng olup:

1. **meydān-ı ceng teng olup:**-*up*
Tarih 144
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Deyim**
Savaş meydanını (düşmana) dar etmek.
49. Dest-bürdinden ġuzātun teng olup meydān-ı ceng
50. Ḳalmayup kāfirlerüñ gencīne-i vusʿında tāb

meydān-ı cengi:
1. **meydān-ı cengi:**-*i*
Tarih 77
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Savaş meydanı.
13. Bulmaġla ol seg-i dūn meydān-ı cengi ḥālī
14. Cām-ı ġurūr ile mest itmişdi anı şeyṭān

meydān-ı cūd:
1. **meydān-ı cūd:**
Gazel 155
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Cömertlik sahası.
21. Maʿdende olsa naʿl der-āteş ʿaceb midür
22. Meydān-ı cūd şevḳi ile bād-pūy-ı zer

meydān-ı fenāda:
1. **meydān-ı fenāda:**-*da*
Gazel 477
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fanilik meydanı; dünya.
7. Bu meydān-ı fenāda olma ṣāhib-daʿvī-i merdī
8. Zemīne gelmemiş püşti baña bir pehlevānın bul

meydān-ı ḫaṭarda:
1. **meydān-ı ḫaṭarda:**-*da*
Kaside 13
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Tehlike meydanı.
81. Böyle meydān-ı ḫaṭarda kim ümīd eyler idi
82. Eşheb-i mülk tekerlenmiş iken ide ḳıyām

meydān-ı ḫayāl:
1. **meydān-ı ḫayāl:**
Kaside 15
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Hayal meydanı, hayal alemi.
179. Teng iken bārgeh-i vaṣfuña meydān-ı ḫayāl
180. Nice ṭayy itsün añı pāy-ı raḳam-gīr-i ḳalem

meydān-ı hıdmetünde:
1. **meydān-ı ḫıdmetünde:**-*ün, -de*
Kıt'a 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hizmet etme sahası.
7. Meydān-ı ḫıdmetünde uran taḳla-i nifāḳ
8. Olsun şebek-mişāl benüm heyʾetüm gibi

meydān-ı ḫüsn ü ānda:
1. **meydān-ı ḫüsn ü ānda:**-*da*
Gazel 584
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzellik ve cazibe meydanı.
7. Olmış zebūn-ı ġamze-i ʿayyārı bir bütüñ
8. Meydān-ı ḥüsn ü ānda ṣāḥib-ḳırān iken

meydān-ı inkisār:
1. **meydān-ı inkisār:**
Gazel 261
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hayal kırıklığı meydanı.
11. Teslīm ü ʿaczdür yine sermāye-i ẓafer
12. Meydān-ı inkisār dilāverlik istemez

meydān-ı ḳanāʿat:
1. **meydān-ı ḳanāʿat:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kanaat meydanı.
7. İtdüm ḳatı çoḳ ʿarṣa-i iḳbāl ile taḫmīn
8. Geldi baña vāsiʿ yine meydān-ı ḳanāʿat

meydān-ı maʿānīde:
1. **meydān-ı maʿānīde:**-*de*
Gazel 840
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Manalar meydanı.
9. Nābī giderek cilve-i bīhūdeler itdüñ
10. Meydān-ı maʿānīde zebūn esb-i ḫayāli

meydān-ı maḥabbet:
1. **meydān-ı maḥabbet:**
Gazel 297
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşk meydanı.
1. Gūşe-i çeşmini biz gūşe-i miḥnet bilürüz
2. Sīne-i sīmīni meydān-ı maḥabbet bilürüz

2. **meydān-ı maḥabbet:**
Gazel 880
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşk meydanı.
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
2. Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı

meydān-ı mükāfat:
1. **meydān-ı mükāfat:**
Gazel 173
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ödül yeri (Mahşer meydanı bağlamında).
17. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī
18. Ḫalḳı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalur

meydān-ı naẓm:
1. **meydān-ı naẓm:**
Gazel 452
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nazm, şiir meydanı.
13. Yine Nābī getürdüñ püşt-i destin ḫāke yārānuñ
14. Yine meydān-ı naẓm içre güzel daʿvā-yı merd itdüñ

meydān-ı sühan:
1. **meydān-ı süḫan:**
Kaside 8
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Söz -şiir- meydanı.
15. O zamānlar saña teslīm idi meydān-ı süḫan
16. Ki senüñ sözlerüñe Nāʾilī olmışdı esīr

meydān-ı ümīd:
1. **meydān-ı ümīd:**
Gazel 51
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümit meydanı.
7. Tengdür vādī-i yeʾs ü pehn meydān-ı ümīd
8. Nā-mürādī küçe-i tārīk ü rūşendür murād

meydān-ı vezāret:
1. **meydān-ı vezāret:**
Kaside 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamı vadisi.
5. Dest-i keremüñ sākiye-i çeşm-i elṭāf
6. Cevlāngeh-i iḳbālüñe meydān-ı vezāret

mey-fürūş:
1. **mey-fürūşun:**-*un*
Gazel 620
Mısra: **8**
Şarap satıcı, meyhaneci.
7. İtdi bir cām ile iḥyā dil-i vīrān-şüdemi
8. Mey-fürūşun dilerüm ḫānesi maʿmūr olsun

meyhāne:
1. **meyḫāneler:**-*ler*
Gazel 172
Mısra: **6**
İçki içilen yer.
5. Mihr-i ṣiyāmı eyledi ḥal nāḫun-ı hilal
6. Meyḫāneler güşāde olursa ʿaceb midür

2. **meyḫāne:**
Gazel 220
Mısra: **2**
İçki içilen yer.
1. Göñüllerde ḫayāl-i nergis-i cānāne devr eyler
2. O mey-ḫᵛār-ı ḫumār-ālūdedür meyḫāne devr eyler

3. **meyḫāneler:**-*ler*
Gazel 220
Mısra: **6**
İçki içilen yer.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyḫāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

4. **meyḫāneden:**-*den*
Gazel 295
Mısra: **11**
İçki içilen yer.
11. Meyḫāneden tevaḳḳuʿ bī-neng ü nāmlıḳdur
12. Kimse bu kūya kesb-i nāmus u ʿāra gelmez

5. **meyḫāneler:**-*ler*
Gazel 328
Mısra: **1**
İçki içilen yer.
1. Bu āb u tāb ḳandan meyḫāneler de bilmez
2. Ṣahbāda neşʾe kimden mestāneler de bilmez

6. **meyhānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 424
Mısra: **12**
İçki içilen yer.
11. Söyler aḥvāl-i zevāl-i genc-i cemşīdʾi saña
12. Söyledürsen ḫāk-i dürd-ālūdesin meyhānenüñ

7. **meyḫānelerde:**-*ler, -de*
Gazel 462
Mısra: **1**
İçki içilen yer.
1. Egerçi ẕevḳdür meyḫānelerde cām-ı Cem çekmek
2. Cemʾe menmūnlukdan sehlterdür bār-ı ġam çekmek

8. **meyḫāneye:**-*ye*
Gazel 563
Mısra: **9**
İçki içilen yer.
9. Hüner sālūsı cezb itmekdedür meyḫāneye yoḫsa
10. İder rindün taḳaddüm desti çeksen āstīninden

9. **meyḫānede:**-*de*
Gazel 629
Mısra: **8**
İçki içilen yer.
7. Çerḫüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyḫānede bezm içre döner cām görünsün

10. **meyḫāne:**
Gazel 856
Mısra: **4**
İçki içilen yer.
3. Ne görürdi dil ile dīde meġer kim Cemşīd
4. İḫtiraʿ itmese meyḫāne vü ḥammāmları

11. **meyḫane:**
Gazel 194
Mısra: **12**
İçki içilen yer. II Tekke, dergah.
11. Peymāneye taʿẓīmde terk-i edeb itme
12. Bildüñse ḥaḳīḳātde bu meyḫane kimüñdür

12. **meyḫāne:**
Gazel 777
Mısra: **1**
Meyhane, içki içilen yer.
1. İtdi yek-reng ṣabā gülşeni meyḫāne ile
2. Germ-ḫūn oldı gül-i ter yine peymāne ile

mey-ḫāne:
1. **mey-ḫāne:**
Gazel 224
Mısra: **6**
İçki içilen yer.
5. Ḥüccetle senüñdür bilürüz ṣavmaʿa zāhid
6. Fermān-ı şeh-i ʿaşḳ ile mey-ḫāne bizümdür

meyḫāneci:
1. **meyḫāneci:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **40**
Meyhaneci; meyhane işleten kimse.
39. Ārzū-yı saġar ile ditrer el
40. Çāre ne meyḫāneci almaz ġazel

mey-hāne-i ikbālde:
1. **mey-hāne-i ikbālde:**
Gazel 319
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Baht açıklığı meyhanesi.
3. Çoḳ da maġrur olma kim mey-hāne-i ikbālde
4. Biz hezārān mest-i maġruruñ ḫumārın görmişüz

mey-ḫᵛār-ı ḫumār-ālūdedür:
1. **mey-ḫᵛār-ı ḫumār-ālūdedür:**-*dür*
Gazel 220
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İçkinin verdiği baş ağrısını çeken ayyaş.
1. Göñüllerde ḫayāl-i nergis-i cānāne devr eyler
2. O mey-ḫᵛār-ı ḫumār-ālūdedür meyḫāne devr eyler

mey-i ahmer:
1. **mey-i ahmer:**
Gazel 242
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı şarap.
5. Yalıñuz çeşmüm degül ṣahbā vü sāḳī laʿl-i cām
6. Leblerüñ rengīn mey-i ahmer bilür bilmezlenür

mey-i āteş-fām:
1. **mey-i āteş-fām:**
Kaside 13
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Ateş renkli şarap.
41. Āb u āteşlik ider ḳalmadı ʿālemde nʾola
42. Bir zamān da cereyan itse mey-i āteş-fām

mey-i bī-ġışlara:
1. **mey-i bī-ġışlara:**-*lar, -a*
Gazel 337
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Saf şarap.
7. ʿUşşāḳum ġarḳ eyledi ḫūn-ābe-i eşke
8. ʿAksüñ ki ḳadehde mey-i bī-ġışlara düşmiş

mey-i fikr-i lebüñle:
1. **mey-i fikr-i lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 823
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dudağın hayalinin şarabı.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

mey-i gül-fāma:
1. **mey-i gül-fāma:**-*a*
Gazel 193
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli şarap.
3. Erbāb-ı hārābatı ḳomaḳ hāline yegdür
4. Taḥrīṣe sebebdür mey-i gül-fāma yasaḳlar

mey-i gül-fāmı:
1. **mey-i gül-fāmı:**-*ı*
Gazel 854
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli şarap.
1. Lebüñüñ teşnesiyem ṣunma mey-i gül-fāmı
2. Āb-ı yāḳut ile tā yıkamadukça cāmı

mey-i gül-fāmuñuz:
1. **mey-i gül-fāmuñuz:**-*uñ, -uz*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli şarap.
61. Çoḳ görüp iḥsānuñuz inʿāmuñuz
62. Çoḳ yidük içdük mey-i gül-fāmuñuz

2. **mey-i gül-fāmuñuz:**-*uñ, -uz*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **62**

Kelime Tipi: -
Gül renkli şarap.
61. Çoḳ görüp iḥsānuñuz inʿāmuñuz
62. Çoḳ yidük içdük mey-i gül-fāmuñuz

mey-i gül-rengi:
1. **mey-i gül-rengi:**
Gazel 271
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gül renkli şarap.
11. Gördük ancaḳ mey-i gül-rengi leb-i ḫūbānda
12. Dehen-i ġayrdan o leẕẕeti rāvīyüz biz

mey-i iḳbāli:
1. **mey-i iḳbāli:**-*i*
Gazel 231
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Mutluluk şarabı.
13. Nābī mey-i iḳbāli ḫarābāt-ı fenānun
14. Taṣdiʿi ḳadar neşvesi meʾmūl degüldür

mey-i kām:
1. **mey-i kām:**
Kaside 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Arzu şarabı.
3. Gül-i ümmīd güşāde mey-i kām āmāde
4. Ālet-i şevḳ ziyāde ġam-ı dil nā-peydā

mey-i maḥabbeti:
1. **mey-i maḥabbeti:**-*i*
Gazel 453
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşk şarabı.
9. Tā key nühüfte nūş idesün cām-ı ʿişreti
10. Rind ol mey-i maḥabbeti gel āşkāra çek

mey-i manṣıbla:
1. **mey-i manṣıbla:**-*la*
Kaside 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Makam, mevki şarabı.
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ḫamyāze-ı ʿazl olmaya āḫir encām

2. **mey-i manṣıbla:**-*la*
Kaside 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Makam, mevki şarabı.
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ḫamyāze-ı ʿazl olmaya āḫir encām

mey-i nāb:
1. **mey-i nāb:**
Gazel 262
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Halis, arı duru, saf şarap.
1. Leb-i cānāna mey-i nāb ber-ā-ber gelemez
2. Āb-ı ḥayvānla zehr-āb ber-ā-ber gelemez

mey-i ṣāfī-derūndan:
1. **mey-i ṣāfī-derūndan:**-*dan*
Gazel 767
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İçi arı, gönlü temiz şarap.
7. Mey-i ṣāfī-derūndan ġayrı yoḳtur cüst-cū itsek
8. Yine ehl-i dile ġam-ḫᵛārterce çāre-cūterce

mey-i sāmān-şikeni:
1. **mey-i sāmān-şikeni:**-*i*
Gazel 533
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Rahatı kaçıran şarap.
9. İtmek nice olur encümen-i dehri perīşān
10. Bir kez mey-i sāmān-şikeni nūş idebilsem

mey-i suḫenüm:
1. **mey-i suḫenüm:**-*üm*
Gazel 320
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Söz/şiir şarabı.
11. Sezā-yı bezm-i ḳabūl olmaġa mey-i suḫenüm
12. Pesend-i Nāʾilī-i Cem-cenāba muḥtācuz

mey-i ülfet:
1. **mey-i ülfet:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Hemhal olma şarabı.
31. Oldı yek-reng mey-i ülfet ile düşmen ü dost
32. İtdi maʿcūn-ı vefā refʿ-i küdūrāt-ı ḫıṣām

mey-i vaṣfuñla:
1. **mey-i vaṣfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 9
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Sıfatların, övgülerin şarabı.
133. Mey-i vaṣfuñla ṭolaldan berü cām-ı ṭabʿum
134. Beni mestān-ı suḫan şimdi eli üzre ṭutar

meykede:
1. **meykedenüñ:**-*nüñ*
Gazel 416
Mısra: **6**
Meyhane, içki içilen yer.
5. Sāġarı sunma tamām içmeyene ey sāḳī
6. Dökme ḫāk-ı siyehe āb-ı ruḫın meykedenüñ

2. **meykedenüñ:**-*nüñ*
Gazel 566
Mısra: **6**
Meyhane, içki içilen yer.
5. Zāhid yüri var ṣavmaʿada çille-nişīn ol
6. Sen meykedenüñ ẕevḳ ü ṣafāsın ne bilürsin

3. **meykededen:**-*den*
Gazel 29
Mısra: **2**
Meyhane, içki içilen yer.
1. Evvel dilüñi sīḫ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

4. **meykededen:**-*den*
Gazel 206
Mısra: **17**
Meyhane, içki içilen yer.
17. Ayağı meykededen kim çekerdi ey sāḳī
18. Ṭufeyl-ı müft-ḫorān mey-keşāna çatmasalar

5. **meykede:**
Gazel 217
Mısra: **2**
Meyhane, içki içilen yer.
1. Yekta güherüm meclis-i rindān ṣadefümdür
2. Mihr-i ṭarabum meykede beytüʾş-şerefümdür

6. **meykedede:**-*de*
Gazel 511
Mısra: **5**
Meyhane, içki içilen yer.
5. Ehl-i dillerle içüp meykedede bāde-i nāb
6. Gelünüz çirk-i riyādan dilümüz pāk idelüm

7. **meykedeye:**-*ye*
Gazel 738
Mısra: **6**
Meyhane, içki içilen yer.
5. Dil-berler olmayınca hārābatı neyleyüm
6. Girsün mi kimse meykedeye iḫtiyar ile

8. **meykede:**
Gazel 793
Mısra: **12**
Meyhane, içki içilen yer.
11. Aḥvāl-i Felaṭūnʾı ider ḫumda be-dīdār
12. Bu meykede içre ḫum-ı ṣahbā kimi görse

9. **meykedede:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **119**
Meyhane, içki içilen yer.
119. Añılsa meykedede çāşnī-i aḫlāḳı
120. İder ḫum-ı mey-i telḫi küvāre-i zenbūr

10. **meykedesinde:**-*si, -n, -de*
Kısa Mesnevi 10

Mısra: **30**
Meyhane, içki içilen yer.
29. Eylediler her gün o ālüftegān
30. Bir ġalaṭa meykedesinde mekân

meykede-i devrāndan:
1. **meykede-i devrāndan:***-dan*
Gazel 864
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Felek meyhanesi.
3. İtme ümmīd-i ṣafā meykede-i devrāndan
4. Cām-ı gerdūnda şarāb olsa nigūn olmaz idi

meykede-i iltifāta:
1. **meykede-i iltifāta:***-a*
Gazel 210
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İltifat meyhanesi.
7. Olınca meykede-i iltifāta reh-bürde
8. Hezār kāse-i ḫūn-ı ciğer çekilmişdür

meykede-i ḳurbda:
1. **meykede-i ḳurbda:***-da*
Gazel 447
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yakınındaki meyhane II Yakınlık meyhanesi.
5. Şimdi hamyāze-i hicrāna giriftār olduḳ
6. Bir zamān meykede-i ḳurbda mestāne idük

meykede-i nāza:
1. **meykede-i nāza:***-a*
Gazel 518
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Naz meyhanesi.
5. Mīl-i nā-şüste-ruḫ-ı sürmeden ednā degülem
6. Belki bir gün düşe bir meykede-i nāza rehüm

mey-keş:
1. **mey-keşe:***-e*
Gazel 107
Mısra: **17**
İçki içen.
17. Tefhīm içün zebān-ı ṣūraḥiyi mey-keşe
18. Peymāne-i şarāb arada tercümānıdur

2. **mey-keşinden:***-i, -n, -den*
Gazel 476
Mısra: **7**
İçki içen.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

3. **mey-keşlere:***-ler, -e*
Gazel 793
Mısra: **7**
İçki içen.
7. Mey-keşlere taʿlīm-i edeb olmasa ḳaṣdi
8. Baş eġmez idi bezmde mīnā kimi görse

mey-keşān:
1. **mey-keşāna:***-a*
Gazel 206
Mısra: **18**
İçki içen.
17. Ayağı meykededen kim çekerdi ey sāḳī
18. Ṭufeyl-ı müft-ḫorān mey-keşāna çatmasalar

2. **mey-keşāndan:***-dan*
Gazel 692
Mısra: **3**
İçki içen.
3. Görmezse mey-keşāndan eger rūy-ı iltifāt
4. Şahbā teʾahhüd eyleyemez dil-güşālıġa

mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı:
1. **mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dostluk meclisinin şarap içenlerinin bir olmaları.
7. Yek sebū yek bezm yek peymāne yek mey yek neşāṭ
8. Mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı böyledür

meyl:
1. **meyli:***-i*
Gazel 485
Mısra: **3**
Meyil, yönelme.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

2. **meylin:***-in*
Gazel 448
Mısra: **5**
Meyil, yönelme.
5. Ṭuyup meylin ḫazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

3. **meyli:***-i*
Gazel 293
Mısra: **3**
Meyil, yönelme.
3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫusūmete şāyān raḳībümüz

4. **meyli:***-i*
Gazel 458
Mısra: **2**
Meyil, yönelme.
1. ʿİzār-ı sādeyedür incizābı çeşm-i terüñ
2. Hatāyī kāġıdadur meyli ḫāme-i naẓaruñ

5. **meylinün:***-i, -nün*
Gazel 489
Mısra: **13**
Meyil, yönelme.
13. Rindi vü zühde meylinün ās̱ārıdur kʾolur
14. Geh şişe gāh gūşe-i destār cāy-ı gül

6. **meylinüñ:***-i, -nüñ*
Gazel 561
Mısra: **3**
Meyil, yönelme.
3. Siyāh-rūyluġa meylinüñ şeʿāmetidür
4. Bu gūne dāmen-i evrāḳa rūy-māl-i nigīn

7. **meyli:***-i*
Gazel 571
Mısra: **7**
Meyil, yönelme.
7. Meyli var ʿuşşāḳınuñ kūyındaki ġavġāsına
8. Ḫande eyler āftābum germī-i hengâmeden

8. **meyli:***-i*
Gazel 658
Mısra: **13**
Meyil, yönelme.
13. Tebdīl-i cāme itmege yoḳ meyli Nābiyā
14. Yek-rengdür libās-ı ḫazān ü bahār-ı serv

meyl eylemez:
1. **meyl eylemez:***-mez*
Gazel 730
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, eğilimli olmak; gönül vermek, alaka göstermek.
5. Hırmānını ṣafā-yı perestişden añlayan
6. Meyl eylemez menārelerüñ irtifāʿına

meyl it:
1. **meyl it:**
Gazel 404
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, eğilim göstermek.
13. Eger āsāyiş-i hemvāra varsa raġbet-i ḫāṭır
14. Nes̱īb-i ʿuzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek

meyl itdi:
1. **meyl itdi:***-di*
Gazel 113
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yönelmek, eğilim göstermek.
7. Meyl itdi seyr-i dāġum içün sīneme o şūḫ
8. Faṣl-ı bahār olınca heves taḫta-pūşadur

meyl itmese:
1. **meyl itmese:***-me, -se*
Gazel 842
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül bağlamak, sevmek, aşık olmak, meyletmek.

1. Rāḥat hevesin itmese dil rāḥat olurdı
2. Ol āfete meyl itmese bī-āfet olurdı

meyl itmez:
1. **meyl itmez:**-*mez*
Gazel 717
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, eğilim göstermek.
13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā
14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

meyl itmez idi:
1. **meyl itmez idi:**-*mez, - i, -di*
Gazel 679
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, eğilim göstermek.
5. Āşinālıḳlara meyl itmez idi kimse ile
6. Gördi meşḳ itdüginüñ ḥüsnini bīgānelige

meyl itse:
1. **meyl itse:**-*se*
Gazel 131
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, eğilim göstermek.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

meyl itsen:
1. **meyl itsen:**
Gazel 221
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, eğilim göstermek.
5. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dür-i yektā
6. Ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senüñçündür

meyl-i dil:
1. **meyl-i dil:**
Gazel 74
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönlün temayülü.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre müncezibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

meyl-i ferāġ itmez:
1. **meyl-i ferāġ itmez:**-*mez*
Gazel 562
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Feragat etmek, vazgeçmek.
13. Yine bāzī-i bī-kārāneden meyl-i ferāġ itmez
14. Benüm gibi hezārān ṭıflı Nābī pir ider gerdūn

meyl-i günāh itmeyem:
1. **meyl-i günāh itmeyem:**-*me, -y, -em*
Gazel 519
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Günah işlemeye meyletmek.
5. Şevḳ-i ümīd-i ʿafv ḳomaz kendü ḥālüme
6. Ben her ne deñlü meyl-i günāh itmeyem disem

meyl-i hevā idemez:
1. **meyl-i hevā idemez:**-*e, -mez*
Kaside 24
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Hevese, arzuya kapılmak.
53. İtse temkīni taʿalluḳ varaḳ-ı ezhāra
54. İdemez bergi gül-i naḳş gibi meyl-i hevā

meyl-i hᵛāb idelüm:
1. **meyl-i ḫᵛāb idelüm:**-*elüm*
Gazel 528
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Uyumaya meyletmek.
1. Ne ʿazm-ı gūşe-i rāḥat ne meyl-i ḫᵛāb idelüm
2. Girince dāmen-i maḳṣūd ele şitāb idelüm

meyl-i kenarı:
1. **meyl-i kenarı:**-*ı*
Gazel 88
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kenara, taşraya meyil.
15. Merkezle āşinā ol itme muḥīte raġbet
16. Müstaġrıḳ-ı ḥaḳīḳat meyl-i kenarı nʾeyler

meyl-i māh-ruḫān:
1. **meyl-i māh-ruḫān:**
Gazel 768
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlülere yönelme, meyletme.
3. Taḳlīd-i bī-ḳarārī-i māh-i münīrdür
4. Gūyā ki meyl-i māh-ruḫān bī-vefālıġa

meyl-i menām itdi:
1. **meyl-i menām itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Uykuya meyletmek.
53. Gezmeden saçı saḳalı aġarup tuġlaruñ
54. İtdi pīrāne-ser āsāyīş içün meyl-i menām

meyl-i nevāziş iderse:
1. **meyl-i nevāziş iderse:**-*er, -se*
Gazel 250
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Okşamya, gönül almaya meyletmek.
1. İderse meyl-i nevāziş sezā-yı ḥüsn budur
2. Olursa māʾil-i cevr iḳtiżā-yı ḥüsn budur

meyl-i rükūʿ eylemiş:
1. **meyl-i rükūʿ eylemiş:**-*miş*
Tarih 61
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eğilmeye yüz tutmak.
7. Eylemiş dīvārları meyl-i rükūʿ
8. Secdeye itmiş teveccüh saḳf-ı bām

meyl-i şarāb iderse:
1. **meyl-i şarāb iderse:**-*er, -se*
Gazel 648
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şaraba teveccüh etmek, yönelmek.
3. Sensin dehānını öpe gel ey ḳadeh yine
4. Meyl-i şarāb iderse de cānāne sen sevin

meyl-i şeker-hāne-i aʿmāl idemez:
1. **meyl-i şeker-hāne-i aʿmāl idemez:**-*e, -mez*
Gazel 770
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Amellerin şekerhanesine meyletmek.
7. Bir daḫı meyl-i şeker-hāne-i aʿmāl idemez
8. Nefs reh-yāb-ı nemek-ḫāne-i ihmāl olsa

meyl-i şekīb iderdi:
1. **meyl-i şekīb iderdi:**-*er, -di*
Gazel 293
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dayanmaya, tahammül etmeye çalışmak.
1. Meyl-i şekīb iderdi dil-i bī-şekībümüz
2. Ḳaṣd-ı firīb ideydi eger dil-firībümüz

meyl-i vefā itdi:
1. **meyl-i vefā itdi:**-*di*
Gazel 69
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgi sadakat göstermeye meyletmek.
5. Çerḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
6. Dil-berān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

meymenet:
1. **meymenet:**
Gazel 750
Mısra: **5**
İyi nitelik, uğur, hayır, bereket, uğurluluk.
5. Fütāde meymenet yeʾs ile metāʿ-ı murād
6. Haşir-i köhne gibi gāşe-i ferāġumda

2. **meymenet:**
Gazel 763
Mısra: **8**

İyi nitelik, uğur, hayır, bereket, uğurluluk.
7. Ḫudā göstermesin yoḫsa mezāḳ-ı vaṣlı telḫ eyler
8. Mücerrebdür raḳībüñ meymenet yoḳdur ḳudūmında

meymenet-i maḳdem-i saʿd-encāmı:
1. **meymenet-i maḳdem-i saʿd-encāmı:**
Kaside 13
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **-**
Sonu hayırlı adımının uğuru.
139. Eyledi meymenet-i maḳdem-i saʿd-encāmı
140. Bāġ-ı pür-müjde-i İslāmı nemā-yāb-ı ḳıvām

meymūn u mübārek ola:
1. **meymūn u mübārek ola:***-a*
Kıt'a 74
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hayırlı uğurlu olsun.
3. Ḥırs-bāzāne ḳalem raḳs eyledi şādī-künān
4. Saña meymūn u mübārek ola bu tāze lisān

mey-peykere:
1. **mey-peykere:***-e*
Gazel 735
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yanakları şarap renkli (sevgili).
5. ʿArż-ı rāz itmege ḥācet ne o mey-pey kere kim
6. Görinür kām-ı dil āyīne-i pehlūsında

meʾyūs:
1. **meʾyūs:**
Gazel 167
Mısra: **2**
Ümidsiz, ye'se düşmüş, ümidi kesik.
1. Dildār ile dil gerçi ki meʾnūs degüldür
2. Luṭf u kereminden yine meʾyūs degüldür

2. **meʾyūsa:***-a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **432**
Ümidsiz, ye'se düşmüş, ümidi kesik.
431. Nice bī-keslere ẓāhir oldı
432. Nice meʾyūsa dest-gīr oldı

meʾyūs koma:
1. **meʾyūs koma:***-ma*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **339**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsiz bırakmak.
339. Ḳoma meʾyūs ey kerem kānı
340. Ḥüzn ile Nābī-i perīşānı

meʾyūs olma:
1. **meʾyūs olma:***-ma*
Gazel 200
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümitsiz, karamsar bir duruma düşmek, üzülmek.
9. Meʾyūs olma naḫvet-i nāzından ol mehüñ
10. Cevr ü cefa vefaya ʿalāmet degül midür

meyve:
1. **meyvesi:***-si*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **46**
Meyve, mahsul II Manevi gıda.
45. Ṣaḥn-ı ʿālīsi ʾarṣa-i İslām
46. Meyvesi hep şerāyiʿ-ı aḥkām

meyyāl idi:
1. **meyyāl idi:***- i, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Eğilimli II Bağımlı.
7. Bādeye meşrebleri meyyāl idi
8. Anlara mey nuḫbe-i āmāl idi

mezā mā mezā:
1. **mezā mā mezā:**
Gazel 149
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Olan oldu, geçen geçti II Olup biteni hoş gör artık!.
17. Yoḳdur meẕāḳ-ı ehl-i mürüvvetde Nābīyā
18. Taʿbīr-i dil-pezīr mezā mā mezā ḳadar

mezād:
1. **mezād:**
Gazel 110
Mısra: **1**
Artırma ile yapılan satış (Geçmişte Halep'in ticaret merkezi olmasından hareketle, buradaki açık artırma ile yapılan satışlara atfen).
1. Gāh nev-bāfte-i ḥüsn mezād olmadadur
2. Gāh red-kerde-i engüşt kesād olmadadur

2. **mezāda:***-a*
Gazel 786
Mısra: **10**
Artırma ile yapılan satış (Geçmişte Halep'in ticaret merkezi olmasından hareketle, buradaki açık artırma ile yapılan satışlara atfen).
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāʾda mezāda

mezād eylesün:
1. **mezād eylesün:***-sün*
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
(Artırma usulü ile) Satışa çıkarmak.
31. Ḥāsid olanuñ devletüñe sūk-ı fenāda
32. Kālā-yı ḥayātını mezād eylesün Allāh

mezād iden:
1. **mezād iden:***-en*
Gazel 575
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Açık arttırmaya çıkarmak.
13. Āyā ne güne cāme giyer ṣubḥ-ı ḥaşrde
14. Kālā-yı zühdi sūḳ-ı riyāda mezād iden

mezād iderlerse:
1. **mezād iderlerse:***-er, -ler, -se*
Kaside 2
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Açık arttırmaya çıkarmak.
107. Ḫāzin-i cennet olur ḥüccet-i iflās be-kef
108. Kemterīn mūyın iderlerse bihişt içre mezād

mezād olmaḳda:
1. **mezād olmaḳda:***-maḳ, -da*
Gazel 836
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Açık arttırmaya çıkarılmak.
19. Sūk-ı hicrānda mezād olmaḳda beytüʾl-māl-i ġam
20. Var ise vāreste olmış mübtelālardan biri

mezāda virmezler:
1. **mezāda virmezler:***-a-mez, -ler*
Gazel 209
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Satışa sunmak.
5. Olurdı her kişi maḳdūrı deñlü ḫᵛāhişger
6. Yazuk metaʿ-ı murādı mezāda virmezler

mezāhir:
1. **mezāhir:**
Gazel 115
Mısra: **1**
Ulaşma, erişme.
1. Ḫubān-ı cemāl aṣla mezāhir degül midür
2. Ās̱ār-ı aṣl ferʿde ẓāhir degül midür

mezāḳ:
1. **meẕāḳı:***-ı*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **20**
Tadacak yer, damak, geniz.
19. Şekli uʿcūbe vü nihādı ḫafīf
20. Naḳşı utrūfe vü meẕāḳı laṭīf

2. **meẕāḳına:***-ı, -n, -a*
Gazel 56
Mısra: **14**
Tadacak yer, damak, geniz.
13. Nihādı pāk olan erbāb-ı ṭabʿun ey Nābī
14. Gelür meẕāḳına eşʿār-ı ābdār leẕīẕ

meẕāḳa:
1. **meẕāḳa:**
Kaside 1
Mısra: **128**
Tadacak yer, damak, geniz.

127. İdüp nerm u dürüşti lāmise bī-çāreye taʿyīn
128. Meşām būya vaḳf itmiş meẕāḳa leẕẕeti ihdā

mezāḳ-ı ehl-i mürüvvetde:
1. **meẕāḳ-ı ehl-i mürüvvetde:**-*de*
Gazel 149
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik sahipleri olan iyi insanların zevki.
17. Yoḳdur meẕāḳ-ı ehl-i mürüvvetde Nābīyā
18. Taʿbīr-i dil-pezīr mezā mā mezā ḳadar

mezāḳ-ı mīve-çīnümde:
1. **meẕāḳ-ı mīve-çīnümde:**-*üm, -de*
Gazel 739
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dalından toplanan meyvenin tadı.
13. Ben ol naḫl-i vefā-bār-ı riyāż-ı himmetüm Nābī
14. Kʾolur ṭaʿm-ı şeker hanẓal meẕāḳ-ı mīve-çīnümde

mezāk-ı vaṣlı:
1. **mezāk-ı vaṣlı:**-*ı*
Gazel 763
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma lezzeti.
7. Ḫudā göstermesin yoḫsa mezāk-ı vaṣlı telḫ eyler
8. Mücerrebdür raḳībüñ meymenet yoḳdur ḳudūmında

mezār-ı feyż-bahş-ı cāvidānı:
1. **mezār-ı feyż-baḫş-ı cāvidānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Daima feyiz ve bereket bahşeden mezar.
11. Ziyāretgāh-ı cinn ü ins ü ervāḥ ü melāʾikdür
12. Mezār-ı feyż-baḫş-ı cāvidānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

mezāriʿ-i iḳbāl:
1. **mezāriʿ-i iḳbāl:**
Kaside 7
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Talih tarlaları.
35. Ḫarābe ṭutmış idi yüz mezāriʿ-i iḳbāl
36. Riyāż-ı memleketi ḳaplamışdı mār ile mūr

mezāriʿ-i maʿnā:
1. **mezāriʿ-i maʿnā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **287**
Kelime Tipi: **-**
Mana tarlaları.
287. Mülk-i ṭabʿun mezāriʿ-i maʿnā
288. Ḫāṣṣ-ı ḫāmeñ ḳalem-rev-i inşā

mezāristān:
1. **mezāristāna:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **57**
Mezarlık.
57. Esb-i bād-ı seher-i ḫulḳı mezāristāna
58. Kesb ider mürde-i ṣad-ṣāle niẓām-ı aʿżā

mezāyā:
1. **mezāyāsın:**-*sı, -n*
Kaside 15
Mısra: **133**
Üstün vasıflar, üstünlük sağlayan nitelikler, meziyetler.
133. Nūr-ı ʿirfānı mezāyāsın ider istişʿār
134. Olmadın lafẓa güsāyiş-dih-i dervāze-i fem

mezāyā-yı heves:
1. **mezāyā-yı heves:**
Gazel 334
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Arzunun süsü, mezesi.
9. Nābiyā ḥamd-i Ḫudā naʿt-ı Nebī ola meġer
10. O suḫan kʾolmaya mażmūnı mezāyā-yı heves

mezbele:
1. **mezbelede:**-*de*
Gazel 731
Mısra: **4**
Çöplük yer, süprüntülük.
3. Bir zamān mesned-i şāhīdeki bālīn-i ḥarīr
4. Gerdiş-i devr ile āmāde yatur mezbelede

meze:
1. **meze:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **41**
Meze; içki içilirken yenilen yiyecek.
41. Ne meze vü ne mey ü ne nānı var
42. Eşk-i taḥassür dil-i büryānı var

2. **meze:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **44**
Meze; içki içilirken yenilen yiyecek.
43. Ẓāhir olup merḥamet iḫvāndan
44. Virdi ler aña meze vü nāndan

meẕellet:
1. **meẕellet:**
Gazel 201
Mısra: **6**
Alçalma.
5. Muḥtāc-ı rızḳ-ı Hāliḳ iken ser-be-ser cihān
6. Mahlūkdan niyāz meẕellet degül midür

2. **meẕellete:**-*e*
Gazel 809
Mısra: **3**
Alçalma.
3. Taḥṣīl-i ḳabiliyyet içündür meẕellete
4. Bir şaḫṣa iltifāt ile iʿzāz iderse de

meẕemmet:
1. **meẕemmet:**
Gazel 591
Mısra: **11**
Kınama, çekiştirme, zemmetme.
11. Dirler aġyārı meẕemmet nemek-i meclisdür
12. Biz de ġıybet idelüm meclise leẕẕet gelsün

meẕheb:
1. **mezhebüm:**-*üm*
Gazel 237
Mısra: **8**
Tarz, usül.
7. Her ḳande kim telāmmuʿ ide pertev-i cemāl
8. Terk-i perestiş eylemem mezhebüm budur

2. **meẕhebidür:**-*i, -dür*
Gazel 162
Mısra: **2**
Tarz, usül.
1. Ġażab-ālūde kerem ḫublaruñ meşrebidür
2. Ḫande-āmīz sitem tāzelerün meẕhebidür

3. **mezheblerde:**-*ler, -de*
Gazel 683
Mısra: **6**
Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri.
5. Eylemiş her senenüñ çār füṣūlında ẓuhūr
6. İḫtilāfuñ es̱er-i raḥmeti mezheblerde

4. **meẕhebinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 12
Mısra: **79**
Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri.
79. Meẕhebinde saña eyler sitem ü cevri ḥelāl
80. Şevḳ-i ḫıdmetle iden dīdesine ḫᵛābı ḥarām

mezheb-i ʿaşḳda:
1. **mezheb-i ʿaşḳda:**-*da*
Gazel 720
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Aşk mezhebi, aşk yolu.
5. Meşrebümdür geçemem nāle vü zār eylemeden
6. Mezheb-i ʿaşḳda feryāda mesāġ olmasa da

mezheb-i ġayretde:
1. **mezheb-i ġayretde:**-*de*
Gazel 282
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gayret yolu, gayret mesleği.
17. Mezheb-i ġayretde Nābī giryeye yoḳdur mesāġ
18. Çerḫ-i temkīnüz s̱evābitdür bizüm seyyāremüz

2. **mez̲heb-i ġayretde:**-*de*
Gazel 642
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gayret yolu, gayret mesleği.
9. Senden iʿrāżı olur ġayriye iḳbāle sebeb
10. Nābiyā mez̲heb-i ġayretde budur müşkil olan

mez̲heb-i rindān:
1. **mez̲heb-i rindān:**
Gazel 376
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Rindlerin mezhebi (Kalender kişilerin hareket tarzı).
1. Ne ḳadar olmış ise mez̲heb-i rindān vāsiʿ
2. Olsa bārī o ḳadar meşreb-i ḫūbān vāsiʿ

mez̲heb-i rindānda:
1. **mez̲heb-i rindānda:**-*da*
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rindlerin mezhebi (Kalender kişilerin hareket tarzı).
3. Olma ṣarf-endāz-ı şekve gerdiş-i eflākden
4. Mez̲heb-i rindānda kesr-i ḫāṭır-ı mīnā budur

mezīd:
1. **mezīd:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **149**
Ziyadeleşmiş, artmış.
149. Gülşene māl-i jale giçse mezīd
150. Ḳaldurur hep edā ile ḫurşīd

2. **mezīd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **167**
‘ömrüñ mezīd olsun ifadesini pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır.
167. ʿÖmri efzūn ola zamānı mezīd
168. Her umūrında Ḥaḳ ide teʾyīd

3. **mezīd:**
Tarih 49
Mısra: **8**
Ziyadeleşmiş, artmış.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣṭafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

4. **mezīd:**
Tarih 79
Mısra: **2**
Ziyadeleşmiş, artmış.
1. Āsafā itsün Ḫudā-yı lem-yezel ʿömrüñ medīd
2. Olsun eyyām-ı şerīfüñ saʿd u iḳbālüñ mezīd

5. **mezīd:**
Tarih 94
Mısra: **10**
Ziyadeleşmiş, artmış.
9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

6. **mezīd:**
Tarih 94
Mısra: **30**
Ziyadeleşmiş, artmış.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̲erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

mezīd ide:
1. **mezīd ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Allah arttırıp, çoğaltsın.
169. Ḥaḳ taʿāla ḥayātın ide mezīd
170. İde esbāb-ı rifʿatin temhīd

mezīd oldı:
1. **mezīd oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Büyük olmak, uzun olmak.
137. Līk anuñ müddeti olup medīd
138. Kevkebe-i devleti oldı mezīd

mezīd olur:
1. **mezīd olur:**
Gazel 215
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Büyük olmak, uzun olmak.
3. Eks̲er olur kemāl zevāle ḳarībter
4. Vaḳt-i ġurūb sāyesi şahṣuñ mezīd olur

mezīdāt-ı mücerredden:
1. **mezīdāt-ı mücerredden:**-*den*
Tarih 50
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mücerret çokluklar, çokluk ekleri (Mücerret; Arap dil bilgisinde, zait harfi elif, te, mim, vav ve ye olmayan).
7. Girüp atlu piyāde ḳalʿaya destūr-ı ekremle
8. Binānuñ ṭoldı ebvābı mezīdāt-ı mücerredden

meziyyet:
1. **meziyyeti:**-*i*
Gazel 315
Mısra: **7**
Bir kişiyi başkalarından ayıran ve yücelten vasıf, üstünlük, değerlilik, yüksek karakter.
7. O deñlüdür kerem üzre meziyyeti buḫlüñ
8. Ki iftiḫār iderek imtināna yir ḳalmaz

2. **meziyyeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **68**
Bir kişiyi başkalarından ayıran ve yücelten vasıf, üstünlük, değerlilik, yüksek karakter.
67. Z̲ātı ile meşīhat-ı İslām muġtenem
68. Çoḳ z̲ātınuñ maḳāmınuñ üzre meziyyeti

mez̲kūr:
1. **mez̲kūrlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 260
Mısra: **6**
Zikredilen, anılan.
5. Sermāye-i tefāhür iken dehre z̲ātumuz
6. Şimdi lisān-ı z̲emm ile mez̲kūrlardanuz

mez̲kūr ola:
1. **mez̲kūr ola:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **182**
Kelime Tipi: -
Zikredilmek, anılmak.
181. Mülūk-ı ʿālem içinde kime müyesserdür
182. Ki ḫuṭbesi ola Beytüʾl-Ḥarāmda mez̲kūr

mezraʿa:
1. **mezraʿadan:**-*dan*
Gazel 311
Mısra: **10**
Ekilip mahsul alınan tarla.
9. ʿAceb ki ḳıymetümüz zāyiʿ eylese dihkān
10. Hezār mezraʿadan cemʿ olınma ḫırmeniyüz

2. **mezraʿadan:**-*dan*
Gazel 381
Mısra: **6**
Ekilip mahsul alınan tarla.
5. Urdukça beḳā naḳşını teʾs̲īr ü teʾes̲s̲ür
6. Bu mezraʿadan eylemez ās̲ār taḫallüf

mezraʿa-i ʿālemi:
1. **mezraʿa-i ʿālemi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Âlemin/dünyanın tarlası.
25. Eyledi mezraʿa-i ʿālemi sīr-āb-ı güher
26. Āsmān-ı hüneri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

mezraʿa-i āmālüñ:
1. **mezraʿa-i āmālüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Amel tarlası.
9. Ḳo ḳurursa ḳurusun mezraʿa-i āmālüñ
10. Tek hemān dökme yire āb-ı ruḫın mültemesüñ

mezraʿa-i cemʾde:
1. **mezraʿa-i cemʾde:**-*de*
Gazel 351
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Cem'in (İran'ın Pişdadiyan sülasinden gelen ve şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdar) tarlası.
5. Mikyāl-i cāmı urma tehī ḫırmen-i ġama
6. Maḥṣūl-ı neşʾe mezraʿa-i Cemʾde ḳalmamış

mezraʿa-i devletin:
1. **mezraʿa-i devletin:***-i, -n*
Kaside 24
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Mutluluk tarlası.
135. Mihr ü mehden bir iki delv ile dūlāb-ı sipihr
136. Rūz u şeb mezraʿa-i devletin itsüñ ısḳā

mezraʿa-i ḫāṭır-ı agāh üzre:
1. **mezraʿa-i ḫāṭır-ı agāh üzre:**
Gazel 714
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Uyanık gönlün üstüne.
17. Nābiyā ʾām degül feyż-i sehāb-ı maʿnā
18. Dökilür mezraʿa-i ḫāṭır-ı agāh üzre

mezraʿa-i ḫᵛāhişin:
1. **mezraʿa-i ḫᵛāhişin:***-i, -n*
Tarih 36
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu tarlası.
5. Cereyān eylemeġe başladı seylāb-ı murād
6. ʿAlemüñ mezraʿa-i ḫᵛāhişin itdi iḥyā

mezraʿa-i ʿibretdür:
1. **mezraʿa-i ʿibretdür:***-dür*
Kaside 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İbret tarlası.
13. Hep ser-ā-pāy cihān mezraʿa-i ʿibretdür
14. Cereyān itmededür ḳāʿide-i zerʿ u ḥaṣād

mezraʿa-i maʿnāya:
1. **mezraʿa-i maʿnāya:***-y, -a*
Kaside 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mana tarlası.
3. Bārekalʾlāh zihī ṭabʿ-ı revān-perver kim
4. Es̱eri āb virür mezraʿa-i maʿnāya

mezraʿa-i safḥayı:
1. **mezraʿa-i safḥayı:***-y, -ı*
Gazel 574
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sayfa tarlası, sayfa.
7. Ḳādir mi ide mezraʿa-i safḥayı sīr-āb
8. Feyż almayıcaḳ ḫāme midāduñ mededinden

mezraʿ-ı ʿālemi:
1. **mezraʿ-ı ʿālemi:***-i*
Kaside 13
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Dünya tarlası.
37. Eyledi ḫalḳa ifāże s̱emerāt-ı rāḥat
38. Mezraʿ-ı ʿālemi ġarḳ-ı gil iden ebr-i ẓalām

2. **mezraʿ-ı ʿālemi:***-i*
Kaside 13
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Dünya tarlası.
37. Eyledi ḫalḳa ifāże s̱emerāt-ı rāḥat
38. Mezraʿ-ı ʿālemi ġarḳ-ı gil iden ebr-i ẓalām

mezraʿ-ı ʿaşḳda:
1. **mezraʿ-ı ʿaşḳda:***-da*
Gazel 798
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aşk tarlası.
13. Mezraʿ-ı ʿaşḳda mānende-i gendüm Nābi
14. Giremez sinesi çāk olmayan anbarumuza

mezraʿ-ı ecsām-ı nisvān:
1. **mezraʿ-ı ecsām-ı nisvān:**
Kıt'a 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kadın vücudunun tarlası.
1. Ġulāma itme ṣarf-ı toḫm-ı şehvet
2. Ṭururken mezraʿ-ı ecsām-ı nisvān

2. **mezraʿ-ı ecsām-ı nisvān:**
Kıt'a 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kadın vücudunun tarlası.
1. Ġulāma itme ṣarf-ı toḫm-ı şehvet
2. Ṭururken mezraʿ-ı ecsām-ı nisvān

mezraʿ-ı fānīde:
1. **mezraʿ-ı fānīde:**
Gazel 290
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ölmeye, kurumaya mahkum tarla II Gelip geçici dünya.
7. Efsūs kim bu mezraʿ -ı fānīde girmedi
8. Deryūze-i nem eyleyecek şeḳle kiştümüz

2. **mezraʿ-ı fānīde:***-de*
Tarih 103
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Ölmeye, kurumaya mahkum tarla II Gelip geçici dünya.
39. Görüp encām-ı devrin āsiyāb-ı çerḫ-i gerdānun
40. İder bu mezraʿ-ı fānīde zād-ı āḫiret peydā

mezraʿ-ı imrūz:
1. **mezraʿ-ı imrūz:**
Gazel 50
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bugünün tarlası II Dünya tarlası.
13. İntifāʿ-ı berg ü şāh ü mīve-i aʿmāldür
14. Mezraʿ-ı imrūz u ḫırmengāh-ı ferdādan murād

mezraʿ-ı islām:
1. **mezraʿ-ı islām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
İslam tarlası.
75. Ḳanda neşv-nemā bulurdı tamām
76. Kişt-i īmān ü mezraʿ-ı İslām

2. **mezraʿ-ı islām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
İslam tarlası.
75. Ḳanda neşv-nemā bulurdı tamām
76. Kişt-i īmān ü mezraʿ-ı İslām

mezraʿ-ı kevnde:
1. **mezraʿ-ı kevnde:***-de*
Gazel 63
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Varlık tarlası.
13. Aṣl u ferʿün ider esrārını Nābī işʿār
14. Mezraʿ-ı kevnde bir berg ü nevādur ki gider

mezraʿ-i ḳudretde:
1. **mezraʿ-i ḳudretde:***-de*
Gazel 441
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kudret tarlası.
3. Añlayan ġam mı çeker mezraʿ-i ḳudretde
4. Ṣahibin bulmaġa meʾmūr idügin erzāḳuñ

mezraʿ-ı ümīdine:
1. **mezraʿ-ı ümīdine:***-i, -n, -e*
Gazel 719
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Umut tarlası.
13. Niyāzmendlerün mezraʿ-ı ümīdine Nābī
14. Seḥāb-ı reşha-i ifżāl idük zamān ile biz de

meżraʿ-ı ümmīd:
1. **meżraʿ-ı ümmīd:**
Gazel 366
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümit tarlası.
5. Deste girmez meżraʿ-ı ümmīd bī-terk-i ḫodī
6. ʿĀlem-i ġaybe seferdür ibtidā tīmāre şarṭ

meʾzūn:

1. **meʾẕūn:**
Kaside 7
Mısra: **93**
İzinli, izin almış.

93. Sürādıḳında ḳażā dīdebānlıġa meʾẕūn

94. Hazīnesinde ḳader pāsbānlıġa meʾmūr

mi ḳalur:

1. **mi ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

1. Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi ḳalur
2. Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalur

2. **mi ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

1. Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi ḳalur
2. Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalur

3. **mi ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

3. Seyr iden lerziş-i pālūde-nümūn-ı bedenin

4. Sīr-çeşm olsa ne deñlü yine ṭāḳat mi ḳalur

4. **mi ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

5. Ḫıdmet-i refʿ-i ḥicāba ḳadeh āmāde iken
6. Vaṣl içün yāre niyāz itmege ḥācet mi ḳalur

5. **mi ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

7. Olsa tevḥīdde bir dilber ile dest-be-dest
8. Ṣufıye dağdağa-i ḳayd-ı inābet mi ḳalur

6. **mi ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

9. Dile ṣābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
10. Dāmen-i dilde meğer çirk-i nedāmet mi ḳalur

7. **mi ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

11. Ḫalvet-i yārdan olduḳça be-der ʿāşıḳ-ı zār
12. Mescide ʿazm idecek deñlü ḳıyāfet mi ḳalur

8. **mi ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

13. Bu ḳadar telḫī-i hicrān araya girmiş iken
14. Bir daḫı niʿmet-i vuṣlatda halāvet mi ḳalur

9. **mı ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fıkr-i raḳīb

16. Düzd olan ḫānede hiç ḫᵛāb-ı ferāġat mı ḳalur

10. **mı ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fıkr-i raḳīb

16. Düzd olan ḫānede hiç ḫᵛāb-ı ferāġat mı ḳalur

11. **mı ḳalur:**
Gazel 173
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Mi kalır ("Kalmaz" bağlamında).

17. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī

18. Ḫalḳı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalur

mi ḳor:

1. **mi ḳor:**
Gazel 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bırakmamak, (Var olan şeylerin bir sebep yüzünden eksilip azalması, güzelliklerin yerlerini terk etmesi bağlamında).

1. Ḫaṭṭun göñülde raġbet-i seyr-i çemen mi ḳor
2. Şevḳ-i ruḫuñ hevā-yı gül ü nesteren mi ḳor

2. **mi ḳor:**
Gazel 130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bırakmamak, (Var olan şeylerin bir sebep yüzünden eksilip azalması, güzelliklerin yerlerini terk etmesi bağlamında).

1. Ḫaṭṭun göñülde raġbet-i seyr-i çemen mi ḳor
2. Şevḳ-i ruḫuñ hevā-yı gül ü nesteren mi ḳor

3. **mı ḳor:**
Gazel 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bırakmamak, (Var olan şeylerin bir sebep yüzünden eksilip azalması, güzelliklerin yerlerini terk etmesi bağlamında).

3. Gülşende ʿandelīb unudur āşiyānını
4. Ḫāṭırda kūy-ı yār hevā-yı vaṭan mı ḳor

4. **mı ḳor:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bırakmamak, (Var olan şeylerin bir sebep yüzünden eksilip azalması, güzelliklerin yerlerini terk etmesi bağlamında).

5. Bir kerre girse destine dāmān-ı yār dil
6. Söylenmedük şikāyete dāʾir süḫan mı ḳor

5. **mi ḳor:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bırakmamak, (Var olan şeylerin bir sebep yüzünden eksilip azalması, güzelliklerin yerlerini terk etmesi bağlamında).

7. ʿĀḳil ider mi çerḫden ümmīd-i merḥamet

8. Kem-fırṣatān ʿadūsını ṣāġ u esen mi ḳor

6. **mi ḳor:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bırakmamak, (Var olan şeylerin bir sebep yüzünden eksilip azalması, güzelliklerin yerlerini terk etmesi bağlamında).

9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār

10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

7. **mi ḳor:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bırakmamak, (Var olan şeylerin bir sebep yüzünden eksilip azalması, güzelliklerin yerlerini terk etmesi bağlamında).

11. Maʿnā-yı beyt-i şiʿr gibi zülf-i yārde

12. Ḥal itmedükçe şāne-i ḫāṭır-şiken mi ḳor

8. **mi ḳor:**
Gazel 130
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bırakmamak, (Var olan şeylerin bir sebep yüzünden eksilip azalması, güzelliklerin yerlerini terk etmesi bağlamında).
13. Ḥadd-i lebi tecāvüz iden rāz Nābīyā
14. Bir günde gerdiş eylemedük encümen mi ḳor

mı mıdur:
1. **mı mıdur:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **232**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
...mi...midir.
231. Gökde aḫter midür sipāh mıdur
232. Ser-i aʿdā mı seng-i rāh mıdur

mı var:
1. **mi var:**
Gazel 157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
1. Pervāze kūy-ı yāre per ü bālümüz mi var
2. Şāyeste-i viṣāl olacaḳ hālümüz mi var

2. **mi var:**
Gazel 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
1. Pervāze kūy-ı yāre per ü bālümüz mi var
2. Şāyeste-i viṣāl olacaḳ hālümüz mi var

3. **mi var:**
Gazel 157
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
3. Biz ḳande ḳande geşt ü güẕār-ı ḥarīm-i yār
4. Erziş neden o luṭfa o iḳbālümüz mi var

4. **mi var:**
Gazel 157
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
5. Nā-yābdur dehānı gibi ḥarf-i iltifāt
6. Bilmem niyāz-ı vaṣlda ihmālümüz mi var

5. **mi var:**
Gazel 157
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
7. Ey tünd-ḫū neden bilelüm sırr-ı laʿlüni
8. Aḥkām-ı ġayb sormaġa remmālümüz mi var

6. **mi var:**
Gazel 157
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
9. Nābī mürāʿiyān bize itsün mi iltifat
10. Aʿmālümüz fürūḫte dellālümüz mi var

7. **mı var:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
1. Saña benzer felegüñ mihr-i dıraḫşānı mı var
2. Mihrün anılmaġa yanuñda meğer cānı mı var

8. **mı var:**
Gazel 81
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
3. Āh idersin diyü incinme dil-i bīmāre
4. Derdmendüñ meğer āh itmege dermānı mı var

9. **mı var:**
Gazel 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
1. Saña benzer felegüñ mihr-i dıraḫşānı mı var
2. Mihrün anılmaġa yanuñda meğer cānı mı var

10. **mı var:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
5. Girih-i mū dil alur gerden-i kāfur üzre
6. Baḳalum şaḫlı beyāż üstine fermānı mı var

11. **mı var:**
Gazel 81
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
7. Ceng-cūyāne o ser-mesti gören yollarda
8. Siper-endāz-ı niyāz olmadan āsānı mı var

12. **mı var:**
Gazel 81
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
9. ʿĀzim olmış gileye ʿāşıḳ-ı giryān ṭutalum
10. Çāk çāk itmege şāyeste girībānı mı var

13. **mı var:**
Gazel 81
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
11. Āhı āteş getürür dīdesi şu baġrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

14. **mı var:**
Gazel 81
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meğer ol āfetüñ aḳrānı mı var

15. **mi var:**
Gazel 216
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
1. Pāy-ı yāre düşmeğe aġyārdan nevbet mi var
2. Sāyesinde naḫl-i ümmīdün meğer rāḥat mı var

16. **mı var:**
Gazel 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
1. Pāy-ı yāre düşmeğe aġyārdan nevbet mi var
2. Sāyesinde naḫl-i ümmīdün meğer rāḥat mı var

17. **mi var:**
Gazel 216
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
3. Geh kemān-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ġam
4. ʿĀşıḳ-ı fersūde-bāzū çekmedüḳ miḥnet mi var

18. **mi var:**
Gazel 216
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
5. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile yeʾs ü ümīd
6. Ṭabʿa istīlā-yı ḥayret gibi bir niʿmet mi var

19. **mi var:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
7. Vaṣldan maḳṣūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
8. Yoḫsa vaṣla ʿālem-i endīşede minnet mi var

20. **mi var:**
Gazel 216
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
9. Bir nefes kāşāne-i ḳalbinden olmazsın cüdā

10. Çoḳdan ey ġam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

21. **mi var:**
Gazel 216
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
11. Nābīyā tāze metāʿ ile pür itdüñ ʿālemi
12. Çārsūy-ı ʿālem-i endīşede zīnet mi var

22. **mi var:**
Gazel 261
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
15. Gālib gelür mülāyemet-i ṭabʿ-ı baʿżınuñ
16. Yoḫsa güzel mi var ki sitemgerlik istemez

23. **mi var:**
Gazel 299
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız
2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

24. **mi var:**
Gazel 299
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız
2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

25. **mi var:**
Gazel 330
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
9. Dem mi var sākī-i devrānun elinden Nābī
10. Gāh ḫūn-ābe gehī kāse-i pür-sem çekmez

26. **mı var:**
Gazel 393
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
9. Nābī-i ḫaste-dilde girībān mı var meġer
10. Cevrüñle çāk-ḫurde-i dest-i ġam olmaduḳ

27. **mı var:**
Gazel 454
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
13. Niʿmet ḥuṣūle geldügi ṣūretde Nābiyā
14. Rāḥat mı var müdāfaʿasından mekeslerüñ

28. **mı var:**
Gazel 498
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
5. Müjgānlarun şümārı mıdur fitne-i nigāh
6. Çeşmüñden olduġına gümānum mı var benüm

29. **mı var:**
Gazel 498
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
7. Neylersen eyle eyleme maḥrūm-ı iltifāt
8. Bār-ı firāḳa tāb ü tüvānum mı var benüm

30. **mı var:**
Gazel 498
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
9. Bī-ʿanber-i sevād-ı suḫan eylemem ḳarār
10. Bilmem ki ḫāmeveş ḫafaḳānum mı var benüm

31. **mı var:**
Gazel 498
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
11. İtsem ḳumāş-ı tāzemi israf Nābiyā
12. Maḥrūsa-i suḫanda dükānum mı var benüm

32. **mi var:**
Gazel 519
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
11. Ġalṭīdelikde şübhe mi var çāh-ı ġaflete
12. Nūr-ı şuʿūrı meşʿal-i rāh itmeyem disem

33. **mi var:**
Gazel 731
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
1. Ẕevḳ-i āsāyiş-i devlet mi var ol meşġalede
2. Ki hevā-ḫᵛāhı ola mirveḥaveş zelzelede

34. **mı var:**
Gazel 885
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
13. Manṣıb-ı dagdaġa-fermā-yı ḫayālüñ Nābī
14. Ġayrı maḥṣūli mı var bād-ı hevādan ġayrı

35. **mı var:**
Kaside 15
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
... Mı var? (Yoktur).
177. Medḥ içün saña ḳaṣīde dimenüñ farḳı mı var
178. Eylemekden bir içim ṣuyı nis̱ār-ı ser-i yemm

mı vardur:

1. **mı vardur:**-*dur*
Gazel 363
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
... Mı var? (Yoktur).
7. Taḳdīre taʿarrużdan anuñ farḳı mı vardur
8. Kim eyler ise gerdiş-i devrāna taʿarruż

mı virür:

1. **mı virür:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
... mi verir? (Vermez).
1. Ḥayātı dehr meġer ḥalḳa rāygān mı virür
2. Edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince cān mı virür

2. **mı virür:**
Gazel 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
... mi verir? (Vermez).
1. Ḥayātı dehr meġer ḥalḳa rāygān mı virür
2. Edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince cān mı virür

3. **mı virür:**
Gazel 82
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
... mi verir? (Vermez).
3. Hesāblaşmayıcak ücretin nefes-be-nefes
4. Bu çārsūda meġer kimseye dükān mı virür

4. **mı virür:**
Gazel 82
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
... mi verir? (Vermez).
5. Bu köhne baġdan ümmid-i şīre eylemese
6. Meġer aṣılmaġa engūre rīsmān mı virür

5. **mı virür:**
Gazel 82
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
... mi verir? (Vermez).
7. Bu sūkda kime virdiyse māye-i enfās
8. Gelince vaʿdesi ḳabża emān zamān mı virür

6. **mı virür:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
... mi verir? (Vermez).
9. Raʿiyyet itmeyicek terk-i kişver-i ebdān

10. Muʿāf-nāme-i teklīf-i sāliyān mı virür

7. **mı virür:**
Gazel 82
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
... mi verir? (Vermez).
11. Ribāṭ-güne ḳonan kārvān-ı imkāna
12. İçinde seng nihān itmedükçe nān mı virür

8. **mı virür:**
Gazel 82
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
... mi verir? (Vermez).
13. Nevāl-i ʿayşı bu miḥnet-serāda ey Nābī
14. Felek virürse de bī-ḳayd-ı imtinān mı virür

micmer:
1. **micmer:**
Gazel 518
Mısra: **10**
Buhurdanlık.
9. Āteş-i ʿaşḳ ile ser-geşteligüm ṣanma tehī
10. Dūd-ı sevdā ile micmer gibi pürdür külehüm

2. **micmere:***-e*
Gazel 824
Mısra: **7**
Buhurdanlık.
7. Döksek iderdi micmere de ʿūdı sebz u ter
8. Naḫl-i ümide dökdügümüz āb-rūları

3. **micmer:**
Gazel 778
Mısra: **3**
Buhurdanlık.
3. Olurdı ġonce micmer verd manḳal bezm-i gülşende
4. Nesīm-i cān-fezā mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa

4. **micmeri:***-i*
Tarih 30
Mısra: **14**
Buhurdanlık.
13. Būyi taʿṭīr eyledi deh̬rüñ meşāmın rüzgâr
14. Bezm-i iḳbāle getürdi bir muşannaʿ micmeri

micmer-efrūz:
1. **micmer-efrūzıdur:***-ı, -dur*
Tarih 82
Mısra: **78**
Buhurdanlığı aydınlatan/parlatan.
77. Āṣaf-ı kām-rān ki meclisinüñ
78. Micmer-efrūzıdur nesīm-i ṣabā

micmere-ı ʿanber ü ʿūdı:
1. **micmere-ı ʿanber ü ʿūdı:***-ı*
Tarih 104
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Anber ve ûd kokusunun tütsüsü, buharı.
71. On yirde yaḳup micmere-ı ʿanber ü ʿūdı
72. Pür oldı meşām-ı meh ü binī-i Süreyyā

micmer-i çerh:
1. **micmer-i çerḫ:**
Tarih 138
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Felek buhurdanlığı.
11. Ḥıfẓ içün olmadadur çeşm-i bedinden ḫalḳuñ
12. Micmer-i çerḫ ile gerdīde sipend-i pervīn

micmer-i endīşede:
1. **micmer-i endīşede:***-de*
Gazel 775
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Düşünce buhurdanlığı.
19. Daḫı bir rāyiha şemm itmemişler tāze maʿnādan
20. Yananlar micmer-i endīşede ʿanber ḫuṣūsında

micmer-i endīşeme:
1. **micmer-i endīşeme:***-m, -e*
Gazel 102
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Düşünce buhurdanlığı.
11. Reng-i ḥālün virdi germiyyet dil-i sūzānuma
12. Micmer-i endīşeme kâfur döksem ʿūd olur

micmer-i ḳalbümde:
1. **micmer-i ḳalbümde:***-üm, -de*
Kaside 9
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Gönül buhurdanlığı.
97. Ḫāk-ı dergâhını ʿanber diyü taʿbīr ideli
98. Şerm ile micmer-i ḳalbümde yanar ateşler

micmer-i māhı:
1. **micmer-i māhı:***-ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Ay buhurdanı.
117. Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber
118. Micmer-i māhı nār-ı reşke yaḳar

micmer-i sipihr-i esīr:
1. **micmer-i sipihr-i es̱īr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Esir fezasının buhurdanlığı (Esir; Bütün kâinatta bulunan ve her tarafı kaplamış olan lâtif madde. Elektrik, ışık ve hararetin yayılmasına vasıtalık eden madde. Görülmeyen ve varlığı bütün ehl-i ilimce kabul edilen lâtif, rakik, elâstikiyeti hâiz seyyal madde).
43. Devr idüp micmer-i sipihr-i es̱īr
44. İtdi ḫalḳuñ dimaġını taʿṭīr

micmer-i sūzān buluruz:
1. **micmer-i sūzān buluruz:***-ur, -uz*
Gazel 323
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Amber kokan) Yanan buhurdanlık olarak görmek.
3. ʿAnberīn ḫaṭṭun ile rūyuñı añduḳça velī
4. Bezm-i endīşede bir micmer-i sūzān buluruz

micmer-i zer:
1. **micmer-i zer:**
Tarih 82
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Altın şamdan, buhurdan, tütsülük.
47. Kimisi didi kim bu micmer-i zer
48. ʿAnber-i şāmı yaḳdı itdi hebā

micmerüñ sūz-ı derūnın:
1. **micmerüñ sūz-ı derūnın:***-ın-n*
Gazel 448
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tütsünün içindeki yanma.
9. Ṣafā-yı ḫāṭır üzre olmayan iḥsānı neylerler
10. Görüp sūz-ı derūnın micmerüñ ʿanberden el çekdük

midād:
1. **midāduñ:***-uñ*
Gazel 574
Mısra: **8**
Mürekkep, yazı mürekkebi.
7. Ḳādir mi ide mezraʿa-i safḥayı sīr-āb
8. Feyż almayıcaḳ ḫāme midāduñ mededinden

2. **midād:**
Gazel 693
Mısra: **8**
Mürekkep, yazı mürekkebi.
7. Bu piç ü tāba düşerse ʿaceb midür mektūb
8. Siyeh midād dökilmiş beyāż-ı sādesine

midād eylesün:
1. **midād eylesün:***-sün*
Kıt'a 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mürekkep yapmak.
11. Erbāb-ı niyāzun siyeh-i sūde-i çeşmin
12. Aġūş-ı devātunda midād eylesün Allāh

midād itseler:
1. **midād itseler:***-se, -ler*
Kaside 14
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Mürekkep yapmak.

123. Nice ḫıtāma irer rūz-nāme-i vaṣfuñ
124. Siyāhī-i şeb-i yeldāyı itseler de midād

midādāsā:
1. **midādāsā:**
Gazel 795
Mısra: **5**
Mürekkep gibi.
5. Midādāsā sevād-ı dīde reşkümden olur carī
6. Mürekkeb noḳṭasın gördükde laʿl-i dil-sitānında

midḥat-ı evṣāfuñ:
1. **midḥat-ı evṣāfuñ:***-uñ*
Kaside 12
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Vasıflarının övgüsü.
165. Āṣafā midḥat-ı evṣāfuñ olunmaz taḳrīr
166. Cism-i nāẓımda dehān olsa ser-ā-pāy mesām

midḥat-ı ḥilye-i aṣḥāb-ı kibār:
1. **midḥat-ı ḥilye-i aṣḥāb-ı kibār:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin/Sahabilerin hilyesinin övgüsü (Hilye; Hz. Muhammed Peygamberin niteliklerini, karakterini, fizik ve ruhsal durumunu anlatan eser; hilye-i şerif).
23. Bā-ḫuṣūṣ ola medār-ı efkār
24. Midḥat-ı ḥilye-i aṣḥāb-ı kibār

midḥat-ı pādişāh-ı devrāna:
1. **midḥat-ı pādişāh-ı devrāna:***-a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Dönemin padişahının övgüsü.
137. Başla ey ḫāme zīb-i ʿünvāna
138. Midḥat-ı pādişāh-ı devrāna

midḥat-serāy:
1. **midḥat-serāy:**
Tarih 96
Mısra: **12**
Öven, övücü, metheden.
11. Başınca ḳadem ṣadr-ı ḫāniyyete
12. Felekde melek oldı midḥat-serāy

mıdur bilmem:
1. **mıdur bilmem:**
Gazel 542
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mıdır bilmem (Sorulan sorunun cevabından şüphe edildiği bağlamında).
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

2. **mıdur bilmem:**
Gazel 542
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mıdır bilmem (Sorulan sorunun cevabından şüphe edildiği bağlamında).
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

3. **mıdur bilmem:**
Gazel 542
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mıdır bilmem (Sorulan sorunun cevabından şüphe edildiği bağlamında).
3. Yine çīndür cebin vażʿ-ı teġāfül-gūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

4. **mıdur bilmem:**
Gazel 542
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mıdır bilmem (Sorulan sorunun cevabından şüphe edildiği bağlamında).
5. Güşāyiş bulmadı rāh-ı dimāġum geşt-i gülşenden
6. Gül-i gülşen-serā-yı ʿıyş nā-būyā mıdur bilmem

midür mıdur:
1. **midür mıdur:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **231**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
...midir...midir.
231. Gökde aḫter midür sipāh mıdur
232. Ser-i aʿdā mı seng-i rāh mıdur

miftāḥ:
1. **miftāḥ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **73**
Anahtar.
73. İbtidā ol getürmese miftāḥ
74. Ḫalḳ ḳanda bulurdı bāb-ı felāḥ

2. **miftāḥ:**
Tarih 36
Mısra: **33**
Anahtar.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Ṣunʿ ile eyledi her ʿillete bir gūne devā

miftāḥ-ı āh:
1. **miftāḥ-ı āh:**
Gazel 825
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ah anahtarı.
1. Olmazsa da ne deñlü icābetde medḥali
2. Miftāḥ-ı āh açar yine bāb-ı muḳaffeli

miftāḥ-ı der-i genc-i kerem:
1. **miftāḥ-ı der-i genc-i kerem:**
Gazel 496
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Cömertlik definesi kapısının anahtarı.
25. Nābiyā biz de görürdük es̱er-i iḥsānın
26. Olmasa güm-şüde miftāḥ-ı der-i genc-i kerem

miftāḥ-ı dest-i hūş:
1. **miftāḥ-ı dest-i hūş:**
Gazel 249
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Akıl elinin anahtarı.
7. ʿAḳl-ı evvel olduġından bāʿis̱-i hīç-i vücūd
8. Müşkilāt-ı ʿālemi miftāḥ-ı dest-i hūş açar

miftāh-ı duʿā:
1. **miftāh-ı duʿā:**
Kıt'a 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Dua anahtarı.
33. Miftāh-ı duʿā olmayanuñ saña lisānı
34. Dükkān-ı ümidini kesād eylesün Allāh

miftāḥ-ı güşād:
1. **miftāḥ-ı güşād:**
Tarih 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Açan, çözen anahtar.
5. Maḳdem-i saʿd- iktirānın itdi Fettāh-ı kerīm
6. Müşkilāt-ı ʿuḳde-i ümmīde miftāḥ-ı güşād

miftāḥ-ı merām itmiş:
1. **miftāḥ-ı merām itmiş:***-miş*
Kaside 13
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Arzusuna, meramına anahtar yapmak.
191. Ḥall-i işkāl-i ṭılısmāt-ı umūr-ı mülke
192. İtmiş üstād-ı ezel luṭfuñı miftāḥ-ı merām

miftāḥ-ı müşkilāt-ı cihānda:
1. **miftāḥ-ı müşkilāt-ı cihānda:***-da*
Gazel 150
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dünya sıkıntılarının anahtarı.
11. Miftāḥ-ı müşkilāt-ı cihānda egerçi ṣabr
12. Ammā girāncadur ʿacabā āhenīn midür

miġfer:
1. **miġferi:***-i*
Tarih 30
Mısra: **30**
Demir başlık, tulga, demir külah, zirh külah.
29. Baḥr u berrüñ gūyiyā ṣāḥib-ḳırānıdur bu ḳaṣr
30. Başına tesḫīr içün āfāḳı giymiş miġferi

mihād:
1. **mihād:**
Kaside 2
Mısra: **88**
Yatak, beşik.
87. Ẕātı āsūde-i gehvāre-i nūr olmış idi
88. Levḥ-i ḫāk olmadın eṭfāl-i mevālīde mihād

mihād eylesün:
1. **mihād eylesün:***-sün*
Kıt'a 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Beşik eylemek.
19. Fermān-ı şerīfüñde olan pençe-i ḥükmi
20. Eṭfāl-i meʿālīye mihād eylesün Allāh

miḥakk-ı rū-siyāhuñ:
1. **miḥakk-ı rū-siyāhuñ:***-uñ*
Gazel 775
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Siyah yüzlü (renkli) mihenk taşı (Mihenk taşı; altının sürtülmesi kaç ayar olduğunu gösteren siyah renkli bir cins taş).
9. Günehdür bāʿis̱-i ārāyiş-i ruḫsāre-i raḥmet
10. Miḥakk-ı rū-siyāhuñ ḥüsni çoḳdur zer ḫuṣūṣında

miḥakk-i tecrībe:
1. **miḥakk-i tecrībe:**
Gazel 733
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Deneme tahtası, mihenk taşı.
3. Olmaz miḥakk-i tecrībe tīr-i ʿitābveş
4. ʿUşşāḳı büʾl-hevesler ile āzmāyişe

mihen çekmeġe:
1. **mihen çekmeġe:***-meġ, -e*
Gazel 384
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı çekmek.
7. Yūsuf gibi envāʿı mihen çekmeġe muḥtāc
8. Āsān degül iḫvāna velīyüʾn-niʿam olmaḳ

mīḫ-i naʿli:
1. **mīḫ-i naʿli:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **478**
Kelime Tipi: -
Naldaki çivi.
477. Olur ol deñlü cilvesi berter
478. Ki olur mīḫ-i naʿli aḫterler

mīḫ-i süveydāsında:
1. **mīḫ-i süveydāsında:***-sı, -n, -da*
Kaside 15
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Süveyda çivisi (Süveyda; Kendisiyle, mümin kalbine tecellî eden Cenâbıhakk'ın müşâhede edildiği ve kalbin tam ortasında bulunduğu kabul edilen siyah nokta, insan varlığında ilâhî tecellînin odak noktası).
125. Cümle āvīḫtedür mīḫ-i süveydāsında
126. Deste-ber-deste meḳālīd-i umūr-ı ʿālem

mihim-sāz-ı şerʿ-i ġarrānuñ:
1. **mihim-sāz-ı şerʿ-i ġarrānuñ:***-nuñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **242**
Kelime Tipi: -
İslam dininin gereklerini yapan, hükümlerini icra eden.
241. Ki o sulṭān-ı ʿālem-ārānuñ
242. O mihim-sāz-ı şerʿ-i ġarrānuñ

mıḫleb:
1. **mıḫlebidür:***-i, -dür*
Gazel 162
Mısra: **6**
Yırtıcı hayvanların çengelli pençesi.
5. Nice vāreste olur kebk-i çenginden
6. Çeşmi şāhīn-i şikārī müjeler mıḫlebidür

mihmān:
1. **mihmān:**
Gazel 29
Mısra: **8**
Konuk, misafir.
7. Ayīne-i idrākiñi ṣāf eyle sivādan
8. Mihmān mı gelür ḫāne-i nā-pāke ḥicāb it

2. **mihmānın:***-ın*
Gazel 48
Mısra: **3**
Konuk, misafir.
3. Gelen mihmānın eyler sīr-çeşm-i niʿmet-i vaḥdet
4. Fenā ṣaḥnında ḫᵛān-ı mā-ḥażardur ḥalḳa-i tevḥīd

3. **mihmānı:***-ı*
Gazel 81
Mısra: **12**
Konuk, misafir.
11. Āhı āteş getürür dīdesi ṣu bağrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

4. **mihmānuña:***-u, -ñ, -a*
Gazel 96
Mısra: **3**
Konuk, misafir.
3. Mihmānuña ḫuşk eylemek inṣāf degüldür
4. Ol dāmeni kim teşne-leb-i niʿmet-i yemdür

5. **mihmān:**
Gazel 739
Mısra: **3**
Konuk, misafir.
3. Ḳomaz mihmān kār-ı dīgere imkān-ı güncāyiş
4. İdelden secde basṭ-ı būriyā ḳaṣr-ı cebīnümde

6. **mihmānlara:***-lar, -a*
Gazel 76
Mısra: **4**
Konuk, misafir.
3. Ḫūbānı cāme-ḫᵛāb-ı ḫayālüñde eyle būs
4. Mihmānlara nevāziş idersen s̱evābı var

7. **mihmānı:***-ı*
Gazel 275
Mısra: **8**
Konuk, misafir.
7. Ḳaynadı dīg-i fenā dūd-ı ḫaṭ oldı peydā
8. Ṭoymadı māʾide-i vaṣlına mihmānı henūz

8. **mihmānlarun:***-lar, -un*
Gazel 676
Mısra: **6**
Konuk, misafir.
5. Taḳdīre iʿtirazdan āyā ne farḳı var
6. Mihmānlarun muʿārażası mīzbān ile

9. **mihmānı:***-ı*
Tarih 104
Mısra: **26**
Konuk, misafir.
25. Bu mażcaʿ-ı eşref ki füyūżāt-ı ilāhī
26. Mihmānı içün mā-ḥazar itmekde müheyyā

mihmān eyledi:
1. **mihmān eyledi:***-di*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Misafir etmek, ağırlamak.
1. Eyyām-ı zemistānda beni gerdiş-i devrān
2. Bir ḫāne-i vīrān-şudeye eyledi mihmān

mihmān eyledüm:
1. **mihmān eyledüm:***-dü, -m*
Gazel 527
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Misafir etmek, ağırlamak.
3. Mā-ḥażar ḫūn-ı ciğer ʿarż eyledüm ol āfetüñ
4. Çeşm-i ser-mesti ḫayālin dilde mihmān eyledüm

mihmān olıcaḳ:
1. **mihmān olıcaḳ:***-ıcaḳ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Misafir, konuk olmak.
91. Eylemiş hem anuñ cenāb-ı Ġafūr
92. Ẕātını bir ḫazīne-i memhūr

mihmān olsalar:
1. **mihmān olsalar:***-sa, -lar*
Gazel 158
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Misafir olmak.
5. Olsalar reng ile bu ḳaṣr-ı havāsa mihmān
6. Birisi kuşe sorar biri hevādārın arar

mihmān olur:
1. **mihmān olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Misafir, konuk olmak, bir yerde kısa bir süreliğine oturmak, bulunmak.
23. Hiç nām-ı şerīf ẓıll-ı Yezdān
24. Olur mı cebīn-i mihre mihmān

mihmān olursa:
1. **mihmān olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 705
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Misafir, konuk olmak, bir yerde kısa bir süreliğine oturmak, bulunmak.
17. Pīşgāhında nevāl-i raḥmeti ḥāżır bulur
18. Kim olursa ṣıdḳ ile mihmān Āyāṣufiyyeʾde

mihmān-ḫāne-i bī-rāḥata:
1. **mihmān-ḫāne-i bī-rāḥata:**
Gazel 365
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Rahat ve huzur vermeyen misafirhane, dünya.
13. Gelmeden Nābī bu mihmān-ḫāne-i bī-rāḥata
14. Şehr-i aṣla vaṣl içün ṭayy-ı menāzildür ġaraż

mihmān-ı derd ü ġam:
1. **mihmān-ı derd ü ġam:**
Gazel 227
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gam ve üzüntü misafiri.
9. Nābī sarāy-ı sīnede mihmān-ı derd ü ġam
10. Dāġumla biribirine teklīf-i nān ider

mihmān-ı misāfirkede-i ḫāne-i zīnüñ:
1. **mihmān-ı misāfirkede-i ḫāne-i zīnüñ:**-*üñ*
Gazel 456
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zinet evinin misafir odasının misafiri.
9. Evvel yenecek mā-ḥāżarı bād-ı hevādur
10. Mihmān-ı misāfirkede-i ḫāne-i zīnüñ

mihmanı olduḳ:
1. **mihmanı olduḳ:**-*du, -ḳ*
Kaside 25
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Misafiri olmak.
23. ʿAceb mi Nābīyā feyżinden itmezse bizi maḥrūm
24. Çūñ olduḳ tekyesinde mihmanı Şeyḫ Ebū-Bekrün

mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa:
1. **mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa:**-*sa*
Gazel 778
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Amber kokulu saç lülelerinin misafiri olmak.
3. Olurdı ġonce micmer verd manḳal bezm-i gülşende
4. Nesīm-i cān-fezā mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa

mihmānkede:
1. **mihmānkedenüñ:**-*nüñ*
Gazel 547
Mısra: **6**
Misafirhane.
5. Ṣabr eyle de gör niʿmetini maṭbaḫ-ı ṣunʿuñ
6. Sīr olma bu mihmānkedenüñ mā-ḥażarından

mihmānkede-i çāk:
1. **mihmānkede-i çāk:**
Gazel 122
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Misafirhanenin yırtığı.
7. Dāmen meġer āsūde midür ḫār-ı sitemden
8. Mihmānkede-i çāk hemān ceyb degüldür

mihmān-sarāy-ı ʿālemde:
1. **mihmān-sarāy-ı ʿālemde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **223**
Kelime Tipi: -
Dünya misafirhanesi.
223. Hemīşe tā ki bu mihmān-sarāy-ı ʿālemde
224. Ḳavāfil-i şeb u rūz eyleye mürūr u ʿubūr

mihmān-sarāy-ı sīnemi:
1. **mihmān-sarāy-ı sīnemi:**-*i*
Gazel 707
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Göğsümün misafir sarayı.
5. Mihmān-sarāy-ı sīnemi yoḳ rüft ü rūba vaḳt
6. Eyler nüzul ḳāfile-i ġam ġam üstine

miḥnet:
1. **miḥnet:**
Gazel 216
Mısra: **4**
Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.
3. Geh kemān-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ġam
4. ʿĀşıḳ-ı fersūde-bāzū çekmedük miḥnet mi var

2. **miḥnete:**-*e*
Gazel 708
Mısra: **14**
Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.
13. Nābī bu mācerāda o māhuñ günāhı yoḳ
14. Sen eyledüñ heves bu uzun boylu miḥnete

3. **miḥnet:**
Gazel 713
Mısra: **2**
Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

4. **miḥneti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **52**
Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.
51. Ḥālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿis̱ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

5. **miḥneti:**-*i*
Gazel 414
Mısra: **7**
Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.
7. Cihānuñ miḥneti erbāb-ı ḥırṣa ʿayn-ı rāḥatdur
8. Degül āsūde bāre girmeyince dūşı ḥammālüñ

6. **miḥnetin:**-*i, -n*
Gazel 833
Mısra: **15**
Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.
15. Miḥnetin añlamayan maṣraf ile īrāduñ
16. Sufreden lez̲z̲et alur zümre-i ḫuddām gibi

7. **miḥnetde:**-*de*
Gazel 809
Mısra: **5**
Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıztırap.
5. Miḥnetde de o deñlü virür aña imtiyāz
6. Şān u şerefle her kimi mümtāz iderse de

miḥnet-ābād-ı dile:
1. **miḥnet-ābād-ı dile:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sıkıntılar ülkesi olan gönül.
3. Miḥnet-ābād-ı dile gelse sürūr itmez ḳarār
4. Bir nefes gūyā meserret ḍayf-ı rāhildür baña

miḥnet-i beytüʾl-ḥazenüñ:
1. **miḥnet-i beytüʾl-ḥazenüñ:**
Gazel 807
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Hüzün evinin gamı.
5. ʿĀrıż-ı Yūsuf olur dīde-güşā-yı Yaʿḳūb
6. Ḥüsni gör mihnet-i beytüʾl-ḥazenüñ żımnında

mihnet-i cedīd:
1. **miḥnet-i cedīd:**
Gazel 810
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yeni acı, zahmet.
11. Bir miḥnet-i cedīd ile yād itmedür ġaraż
12. Çerḫ-ı denī ḥuḳūḳa mürāʿāt iderse de

miḥnet-i devleti:
1. **miḥnet-i devleti:**-*i*
Gazel 271
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Devlet eziyeti II Mutluluk belası.
5. Miḥnet-i devleti andukça teselli buluruz
6. ʿİllet-i reşke ḥakīmāne müdāvīyüz biz

miḥnet-i hicrāna:
1. **miḥnet-i hicrāna:**-*a*
Gazel 394
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ayrılık sıkıntısı.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyākat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

miḥnet-i saʿy:
1. **miḥnet-i saʿy:**
Gazel 642
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çalışma minneti, borcu.
3. Miḥnet-i saʿy daḫı baʿżılaruñ ḳısmetidür
4. Yoḫsa saʿy itmese de vāsıl olur ḥāṣıl olan

miḥnet-i şeb-i hicri:
1. **miḥnet-i şeb-i hicri:**-*i*
Gazel 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi kederi.
3. Tefhime miḥnet-i şeb-i hicri nümūnedür
4. Gīsū-yı mehveşānda degül pīç ü hām ʿabes̱

miḥnetkede-i ʿālemde:
1. **miḥnetkede-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 390
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eziyet çekilen yer, dünya.
5. ʿAyş mümkin mi bu miḥnetkede-i ʿālemde
6. Ḳadeḥ-i bāde gibi elde müdār olmayıcaḳ

miḥnetkede-i devrānuñ:
1. **miḥnetkede-i devrānuñ:**-*uñ*
Gazel 833
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eziyet çekilen yer, dünya.
3. Germ ü serdine bu miḥnetkede-i devrānuñ
4. Görmedüm ḳarşı durur revzene-i cām gibi

miḥnet-serā:
1. **miḥnet-serāda:**-*da*
Gazel 82
Mısra: **13**
Çile ve eziyet sarayı.
13. Nevāl-i ʿayşı bu miḥnet-serāda ey Nābī
14. Felek virürse de bī-ḳayd-ı imtinān mı virür

miḥnet-zede:
1. **miḥnet-zedenüñ:**-*nüñ*
Gazel 416
Mısra: **1**
Sıkıntı ve eziyet çeken.
1. Eşkin ol seng-dil alduḳça bu miḥnet-zedenüñ
2. Ẓāhir oldı baña ḫāṣiyyeti seng-i yadanuñ

mihr:
1. **mihrün:**-*ün*
Gazel 81
Mısra: **2**
Güneş, şems, âfitâb.
1. Saña benzer felegüñ mihr-i dıraḫşānı mı var
2. Mihrün anılmaġa yanuñda meġer cānı mı var

2. **mihre:**-*e*
Gazel 124
Mısra: **6**
Güneş, şems, âfitâb.
5. Hep ʿuḳdedür esīr-i ḥicāb eyleyen seni
6. Bir ʿuḳde mihre rabıta-i inkisāf olur

3. **mihr:**
Gazel 175
Mısra: **9**
Güneş, şems, âfitâb.
9. Zer-hāme ile mihr ider naḳl beyāża
10. Her ḥarf ki pīçīde-i müsvedde-i şebdür

4. **mihr:**
Gazel 195
Mısra: **4**
Güneş, şems, âfitâb.
3. Bir mihre ẕerreyüz ki fürūġ-ı cemālden
4. Kūyında mihr sāye-i dīvārdan geçer

5. **mihrüz:**-*üz*
Gazel 255
Mısra: **4**
Güneş, şems, âfitâb.
3. Peyvend-i irtibāṭumuza baḳma ḫāk ile
4. Mihrüz ki māverā-yı felekdür mesīrümüz

6. **mihr:**
Gazel 329
Mısra: **14**
Güneş, şems, âfitâb.
13. Nābī ʿaceb mi eyler isek çerḫi zīr-iʾ pāy
14. Bir ẕerreyüz ki mihr ile hem-ṣoḥbet olmışuz

7. **mihre:**-*e*
Gazel 391
Mısra: **5**
Güneş, şems, âfitâb.
5. Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya
6. Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ

8. **mihrün:**-*ün*
Gazel 441
Mısra: **13**
Güneş, şems, âfitâb.
13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ḫilāfuñdaki bed-aḫlāḳuñ

9. **mihr:**
Gazel 490
Mısra: **9**
Güneş, şems, âfitâb.
9. Mihr beyneʾl-ısbaʿeyn-i kabza-i īcāddur
10. Nām-ı sulṭān-ı ḥaḳīḳatle müzeyyendür göñül

10. **mihri:**-*i*
Gazel 562
Mısra: **9**
Güneş, şems, âfitâb.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

11. **mihr:**
Gazel 597
Mısra: **3**
Güneş, şems, âfitâb.
3. Taʿẓīm ile mihr itdi dür-i gūş-ı mübāhāt
4. Ol şeb-nemi kim eyledi çīde çemenümden

12. **mihr:**
Gazel 667
Mısra: **18**
Güneş, şems, âfitâb.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAli Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim mihr yüz sürerse sezādur liḥāfına

13. **mihrün:**-*ün*
Gazel 775
Mısra: **8**
Güneş, şems, âfitâb.
7. Olur sermāye-i şān dil-berāna kes̱ret-i enzār

8. Olur mihrün ziḥāmı muʿteber maḥżar ḫuṣūṣında

14. **mihri:**-*i*
Gazel 807
Mısra: **11**
Güneş, şems, âfitâb.
11. Mihri de māh gibi kāse-i deryūze ider
12. Olmasa rūḥ nühüfte bedenün żımnında

15. **mihre:**-*e*
Gazel 863
Mısra: **9**
Güneş, şems, âfitâb.
9. Mihre daʿvā-yı vefādārī ider çoḳ ammā
10. ʿĀşıḳ-ı ṣadıkı yoḳ mihr-i giyādan ġayrı

16. **mihr:**
Gazel 866
Mısra: **10**
Güneş, şems, âfitâb.
9. Zīb-i miyān-ı Edhem-i çerḫ idi keh-keşān
10. Ḳırdı ṭopuzla mihr o ġaddāra ḳalmadı

17. **mihr:**
Gazel 870
Mısra: **8**
Güneş, şems, âfitâb.
7. Dil-rübā öyle gerekdür ki şarāb içdügi dem
8. Dehenin mihr sile ġonce-i sīr-āb gibi

18. **mihre:**-*e*
Gazel 876
Mısra: **10**
Güneş, şems, âfitâb.
9. Küsūf-ı ḫaṭla siyāh oldı rūyı dildāruñ
10. Henüz dildeki mihre zevāl gelmedi mi

19. **mihr:**
Gazel 878
Mısra: **9**
Güneş, şems, âfitâb.
9. Zerrīn ḳalemle yazsa sezā mihr Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumı

20. **mihr:**
Kaside 2
Mısra: **228**
Güneş, şems, âfitâb.
227. Sen ṭururken ʿamelinden ider ümmīd-i necāt
228. Kirm-i şeb-tāba baḳar mihr dururken ʿubbād

21. **mihrinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 2
Mısra: **96**
Güneş, şems, âfitâb.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ żerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

22. **mihr:**
Kaside 8
Mısra: **63**
Güneş, şems, âfitâb.
63. Mihr barānī-i iḳbāline zerden düğme
64. Ḳurṣ-ı meh matbaḫ-ı cāhında gümüşden kef-gīr

23. **mihr:**
Kaside 8
Mısra: **84**
Güneş, şems, âfitâb.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

24. **mihri:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **122**
Güneş, şems, âfitâb.
121. Dehre pertev bıraḳan pāk żamīrüñ var iken
122. Bilemem çerḫ-i ġalaṭ-pīşe bu mihri nʾeyler

25. **mihrün:**-*ün*
Kaside 13
Mısra: **134**
Güneş, şems, âfitâb.
133. Neyyir-i reʾyine ikrāma şafaḳdan gerdūn
134. Döşedür cānib-i bālāsına mihrün iḥrām

26. **mihr:**
Kaside 16
Mısra: **179**
Güneş, şems, âfitâb.
179. Gerdūn zamān-ı şevḳine çalmada ṣanma mihr
180. Her ṣubḥ-ı bām-ı çerḫde kūs-ı beşāreti

27. **mihre:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **156**
Güneş, şems, âfitâb.
155. Nuṭḳ-ı ḥayāt-baḫşına leb-teşne āb-ı Ḫıżr
156. Pīş-i ruḫında mihre sezā nām-ı ẓulmeti

28. **mihr:**
Kaside 24
Mısra: **52**
Güneş, şems, âfitâb.
51. Rifʿati dergeh-i iḳbālini seyr itmek içün
52. Mihr destinde ṭutar ṣaʿṣaʿa-i dūr-nümā

29. **mihr:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **20**
Güneş, şems, âfitâb.
19. Ḥāşā nice āftāb-ı enver
20. Mihr ana nice olur ber-ā-ber

30. **mihr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **468**
Güneş, şems, âfitâb.
467. Dergehi mültecā-yı ehl-i niyāz
468. Revzeni mihr gibi dāʾim bāz

31. **mihr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **109**
Güneş, şems, âfitâb.
109. Alıcak mihr destine taḥvīl
110. Eyledi māl-i şeb-nemi taḥsīl

32. **mihr:**
Kıt'a 92
Mısra: **2**
Güneş, şems, âfitâb.
1. Meyde ṣıḥḥat buldı dil tā düşdi cām-ı ....
2. Bāḫuṣūṣ mihr ....

33. **mihrdür:**-*dür*
Tarih 22
Mısra: **6**
Güneş, şems, âfitâb.
5. Olduġında nūr-baḫşāy-ı vücūd
6. Mihrdür yā meh diyü ḫalḳ itdi reyb

34. **mihre:**-*e*
Tarih 26
Mısra: **4**
Güneş, şems, âfitâb.
3. Ne çetr-i pāk kʾeyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni baġışlar mihre envārı

35. **mihr:**
Tarih 28
Mısra: **10**
Güneş, şems, âfitâb.
9. Ol ḳadar nāzik-sirişt-i ṭıfl-ı zībā-çihre kim
10. Çerḫde mihr itse lāyıḳ iddiʿā-yı iştirak

36. **mihrden:**-*den*
Tarih 29
Mısra: **7**
Güneş, şems, âfitâb.
7. Ṭutdı şevḳ-i nāvekiyle mihrden
8. Ṭabla-i zerrīn sipihr-i çārümīn

37. **mihr:**
Tarih 73
Mısra: **4**
Güneş, şems, âfitâb.
3. Baḫş eyledi kāʾināta bir nūr
4. Kim mihr sühādur aña nisbet

38. **mihr:**
Tarih 127
Mısra: **121**
Güneş, şems, âfitâb.
121. Mihr bürcüʾş-şeref-i aslīye itdi taḥvīl
122. ʿĀlemi saʿd-ı feraḥ eyledi lebrīz-i ṣafā

39. **mihr:**
Tarih 138
Mısra: **3**
Güneş, şems, âfitâb.
3. Mihr tāvān-ı zer-endūdesinün reşkinden

4. Rūy-ı zerd ile ider sāḥasına vażʿ-ı cebīn

40. **mihr:**
Tarih 138
Mısra: **20**
Güneş, şems, âfitâb.
19. Ṭarḥına ṣubḥ ü mesā rükʿa-nüvīs-i tebrik
20. Naḳşına mihr ile meh çeşme-güşāy-ı taḥsīn

41. **mihre:***-e*
Gazel 195
Mısra: **3**
Güneş. II Sevgili.
3. Bir mihre ẕerreyüz ki fürūġ-ı cemālden
4. Kūyında mihr sāye-i dīvārdan geçer

42. **mihrün:***-ün*
Gazel 342
Mısra: **9**
Güneş. II Sevgili.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

43. **mihr:**
Gazel 122
Mısra: **5**
Güneş II Aşk.
5. Bātındaki mihr itmededür pertevin iẓhār
6. Pīrānda nümāyān es̱er-i şeyb degüldür

mihr ile mehden:
1. **mihr ile mehden:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güneş ile ay.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

mihr ü āftāb:
1. **mihr ü āftāb:**
Tarih 94
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Gün ve güneş.
17. Ne ism ile mes̱elā mihr ü āftāb gibi
18. Teṣadüf itse olur pādişāh-ı vaḳte müfīd

mihr ü encümden:
1. **mihr ü encümden:***-den*
Gazel 220
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve yıldızlar.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subḫa-i ṣad-dāne devr eyler

mihr ü ḳamer:
1. **mihr ü ḳamer:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay (Zaman dilimlerini birbirinden farketmek bağlamında).
5. Gice gündüz ʾarak u mey yürisün meclisde
6. Mestler şām u seher mihr ü ḳamer bilmezler

mihr ü māh:
1. **mihr ü māh:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güneş ve Ay.
9. Mestāne cünbiş itmededür çerḫ Nābīyā
10. Dūşında mihr ü māh bilinmez sebū mıdur

2. **mihr ü māh:**
Gazel 618
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay.
9. Ruḫ-ı pür-tāb-ı yāri gördi mihr ü māh Nābīʾnün
10. Bir iki ḳaṭreāsā düşdi çeşm-i iʿtibārından

mihr u māhın:
1. **mihr u māhın:***-ın*
Tarih 76
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Güneş ve Ay.
31. Felekler eyledi def mihr u māhın baḥr gird-ābın
32. Zemīn ü āsmān hem raḳs idüp hem oldı ḫᵛānende

mihr ü māhında:
1. **mihr ü māhında:***-ı, -n, -da*
Gazel 763
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güneş ve Ay.
1. Ziyā yoḳ çerḫ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ es̱er ʿaṣruñ ḫuṣūṣında ʿumūmında

mihr ü meh:
1. **mihr ü meh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay.
153. Ol ki şāhān derinde bendesidir
154. Mihr ü meh şātır-ı devendesidür

2. **mihr ü meh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **159**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay.
159. Mihr ü meh çihre-sāy-ı dergāhı
160. Ḥeft eflāk tūde-i rāhı

3. **mihr ü meh:**
Tarih 28
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay.
13. Olsun efzūnter İlāhī ʿömr-i ferzend ü peder
14. Olduġınca mihr ü meh pertev-feşān-ı rūy-ı ḥāk

4. **mihr ü meh:**
Tarih 30
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay.
37. Lāciverdī ḳubbelerde gūş idüp āvāzeler
38. Cāmdan cāme giyer mihr ü meh olmış serserī

5. **mihr ü meh:**
Gazel 641
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay. II Sevgilinin yüzü.
9. Zīr-destāndan diriġ itmek fürūġın naḳşdur
10. Mihr ü meh bālā-nişīn-i mesned-i taʿẓīm iken

mihr ü mehden:
1. **mihr ü mehden:***-den*
Kaside 24
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay.
135. Mihr ü mehden bir iki delv ile dūlāb-ı sipihr
136. Rūz u şeb mezraʿa-i devletin itsüñ ıskā

mihr ü meh-i raḫşān:
1. **mihr ü meh-i raḫşān:**
Kaside 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Parlayan ay ile güneş.
1. Gerdiş-i gerdūn-ı dūn mihr ü meh-i raḫşān ile
2. Farḳı yoḳdur muḥtesib devr itmeden mīzān ile

mihr ü mehin:
1. **mihr ü mehin:***-i, -n*
Kaside 16
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Ay ve güneş.
165. Naʿl eyler idi mihr ü mehin sümm-i esbine
166. Çerḫe tenezzül itse bülendī-i himmeti

mihr ü vefa:
1. **mihr ü vefa:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgi ve dostluk.
1. Vażʿ-ı felek mi mihr ü vefa ṣūretindedür
2. Hep cevrdür ki luṭf u ʿaṭā ṣūretindedür

mihrāb:

1. **mihrāb:**
Gazel 355
Mısra: **2**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer. II Sevgilinin kaşları.
1. Derūn-ı dilde çākin ʿāşıḳ-ı bī-tāb göstermiş
2. ʾİbādet-hāne-i endīşede mihrāb göstermiş

2. **miḥrāb:**
Gazel 8
Mısra: **8**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer. II Sevgilinin kaşları.
7. Serüñ sen āşinā-yı secde-i ʿaşḳ eyle de seyr it
8. Göñül ebrū-yı hubāndan saña miḥrāb olur peydā

3. **mihrāb:**
Gazel 371
Mısra: **6**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer. II Sevgilinin kaşları.
5. ʿĀlemde eger güşe-i āsāyiş olaydı
6. Mihrāb ile çāk olmaz idi sīne-i cāmiʿ

4. **miḥrāb:**
Gazel 605
Mısra: **6**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer. II Sevgilinin kaşları.
5. Leşker-i ḫaṭ ebrūvānın itdi pā-māl-i ġubār
6. İndi püller pāyesine bir zaman miḥrāb iken

5. **miḥrābdaki:***-da, -ki*
Gazel 704
Mısra: **8**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer. II Sevgilinin kaşları.
7. Taʿẓīm olınur her kim olursa mütevāżıʿ
8. Müşʿir bunı miḥrābdaki ḳadd-i ḫamīde

6. **mihrāb:**
Gazel 262
Mısra: **10**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
9. Ne ḳadar olsa da seccāde ile revnaḳ-yāb
10. Rifʿat-i menbere mihrāb ber-ā-ber gelemez

7. **mihrābdan:***-dan*
Gazel 312
Mısra: **10**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
9. Teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ olmada ebru degül ancaḳ
10. Şifāf-ı cīb-i pīrāhen daḫı mihrābdan ḳalmaz

8. **mihrāblaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 403
Mısra: **12**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
11. Bilmeyen okuduġı fātihanun maʿnāsın
12. Ṭokunur ḫāṭır-ı sengīnine mihrāblaruñ

9. **mihrāblaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 431
Mısra: **6**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
5. Zīnet-i ẓāhiri erbāb-ı taḳarrüb neyler
6. Zīveri yoḳ ḥarem-i Kaʿbede mihrāblaruñ

10. **miḥrābuñ:***-uñ*
Gazel 435
Mısra: **2**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
1. Ḳışrdan añla ʿibādātın uliʾl-elbābuñ
2. Giçür evḳātı miyanında iki miḥrābuñ

11. **miḥrāb:**
Gazel 753
Mısra: **8**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
7. İmāmuñ bīm-i destār-ı büzürginden mesācidde
8. Şikem-derd oldılar dīvārlar miḥrāb şeklinde

12. **miḥrābı:***-ı*
Gazel 801
Mısra: **1**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
1. Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳʾa dīdesi miḥrābı āmāde
2. Döşenmişdür reh-i ṭāʿāt-ı Rabbānīʾde seccāde

13. **miḥrāb:**
Kaside 11
Mısra: **80**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
79. Olaydı şāhid-i İslāmı deyre cilve-nümā
80. Olurdı cīb-i ṣanem çāk-çākden miḥrāb

14. **miḥrāb:**
Tarih 86
Mısra: **14**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
13. Sāḥası pāyına ehl-i ẕevḳüñ eyler rūy-māl
14. ʿĀbide miḥrāb olur bārū-güşā-yı merḥabā

__mihrāb idelüm:__
1. **mihrāb idelüm:***-elüm*
Gazel 609
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mihrap (Cami, mescit vb. yerlerde Kâbe yönünü gösteren, duvarda bulunan ve imama ayrılmış olan oyuk veya girintili yer) yapmak II Ümit bağlamak, yönelmek.
9. Sīnemüz çāk ile mihrāb idelüm tā ki bize
10. Ahen-i ḳıble-nümāveş dil-i cānān dönsün

__miḥrāb-ı dü-ebrūya:__
1. **miḥrāb-ı dü-ebrūya:***-ya*
Gazel 163
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İki kaşa benzyen mihrap.
3. Miḥrāb-ı dü-ebrūya neden girdi dü çeşmi
4. Bilmez mi sükārāya namāzuñ yiri yoḳdur

__mihrāsā:__
1. **mihrāsā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **75**
Güneş gibi.
75. İder iẓhār o pençe mihrāsā
76. Memleket ẓabṭına yed-i beyża

__mihrbān:__
1. **mihrbānın:***-ın*
Gazel 477
Mısra: **4**
Şefkatli, merhametli, muhip, dost.
3. O şūḫa töhmet-i nā-mihrbānī gerçi vāriddür
4. Ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ sen baña bir mihrbānın bul

2. **mihrbānum:***-um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **405**
Şefkatli, merhametli, muhip, dost.
405. Eşkden ġayrı mihrbānum yoḳ
406. Āhdan ġayrı hem-zebānum yoḳ

__mihr-cebin:__
1. **mihr-cebin:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Güneş yüzlü.
5. Anı nefes-i ḫaclet ile münkesif itme
6. Senden budur ey mihr-cebin mültemes-i ṣubḥ

__mihrden zerreye dek:__

1. **mihrden ẕerreye dek:***-den*
Kaside 8
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zerreden güneşe kadar, en küçükten en büyüğe kadar istisnasız herşey.
111. Tā ki Sulṭān-ı serā-perde-i dīvān-ı ezel
112. Mihrden ẕerreye dek bendelerin eyleye sīr

mihre:
1. **mihre:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Güneş.
9. Zerrin ḳalemle yazsa sezā mihre Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumuz

mihr-i ʿālem-gīr:
1. **mihr-i ʿālem-gīr:**
Gazel 871
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dünyaya yayılan güneş.
7. Dil o şahbānuñ ḫarāb-ı ser-girānıdur kʾolur
8. Mihr-i ʿālem-gīr ser-pūş-ı ḫum-ı meyḫānesi

mihr-i ʿālem-sūz:
1. **mihr-i ʿālem-sūz:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Alemi yakan/ısıtan güneş.
107. Açılup rūznāme-i nev-rūz
108. Geldi taḥvīle mihr-i ʿālem-sūz

mihr-i ʿālem-tāb:
1. **mihr-i ʿālem-tāb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Alemi aydınlatan güneş.
143. İtdi resm-i müşāherātı ḥisāb
144. Aşaġı vardı mihr-i ʿālem-tāb

mihr-i ʿālem-tābdan:
1. **mihr-i ʿālem-tābdan:***-dan*
Gazel 312
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünyayı aydınlatan güneş.
1. Temāşā-yı cemālün mihr-i ʿālem-tābdan ḳalmaz
2. Şeb-i hicrānda fikr-i ṭalʿatuñ meh-tābdan ḳalmaz

mihr-i āsmān:
1. **mihr-i āsmān:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göklerin güneşi.
1. İtmesün gönlümle mihr-i āsmān merdāne baḫş
2. Ḫiffet-ı endīşedür ḫırmenle itmek dāne baḫş

mihr-i bahār:
1. **mihr-i bahār:**
Gazel 768
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bahar güneşi.
11. Mihr-i bahār itmese gül-ḫand-i iltifāt
12. Gül-ġoncenüñ ne cānı olur leb-güşālıġa

mihr-i bürcüʾş-şeref-i tāze:
1. **mihr-i bürcüʾş-şeref-i tāze:**
Tarih 127
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Ululuk burcunun yeni güneşi.
43. Mihr-i bürcüʾş-şeref-i tāze nihāl-i iḳbāl
44. Āftāb-ı felek-i salṭanat-ı ʿizz ü ʿalā

mihr-i cihān-ārāyı:
1. **mihr-i cihān-ārāyı:***-y, -ı*
Tarih 55
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen güneş.
17. Öyle nāzikdür binā-yı dil-keşi kim her ṣabāḥ
18. Seyrine mihr-i cihān-ārāyı muʿtād eyledi

mihr-i cihān-fürūz-ı hünerdür:
1. **mihr-i cihān-fürūz-ı hünerdür:***-dür*
Gazel 255
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hünerin dünyayı aydınlatan güneşi.
11. Maḫṣūṣ-ı desti perveriş-i mīve-i kemāl
12. Mihr-i cihān-fürūz-ı hünerdür żamīrümüz

mihr-i cihān-tāb:
1. **mihr-i cihān-tāb:**
Gazel 69
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cihanı aydınlatan güneş.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

mihr-i çihre:
1. **mihr-i çihre:**
Gazel 804
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Güneş yüzlü.
13. Ey mihr-i çihre sen var iken idemez ẓuhūr
14. Māh-ı dü hefte her ne ḳadar nev-ẓuhūr ise

mihr-i dırahşānı:
1. **mihr-i dıraḫşānı:***-ı*
Gazel 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
1. Saña benzer felegüñ mihr-i dıraḫşānı mı var
2. Mihrün anılmaġa yanuñda meġer cānı mı var

mihr-i encümle:
1. **mihr-i encümle:***-le*
Tarih 30
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Yıldızların mührü.
71. Mevsim-ı ʿadlinde çekdüm ẓulmden destüm diyü
72. Mihr-i encümle felek itmiş müretteb maḥżarı

mihr-i enver:
1. **mihr-i enver:**
Kaside 9
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
117. Behremend olsa nʾola ẕerreler iḥsānuñdan
118. Şimdi sensin felek-i dānişe mihr-i enver

mihr-i felek:
1. **mihr-i felek:**
Kaside 24
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Gökyüzündeki güneş.
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

mihr-i gerdūn-hıred:
1. **mihr-i gerdūn-ḫıred:**
Kıt'a 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gökte dönen akıl güneşi.
7. Bilmek istersen eger kimdür o ʿālī-cāhı
8. Mihr-i gerdūn-ḫıred ḥażret-i Bāḳī Pāşā

mihr-i gerdūn-ı keremkārī:
1. **mihr-i gerdūn-ı keremkārī:**
Kıt'a 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cömertlik semasının güneşi.
1. Eyā māh-ı mürüvvet mihr-i gerdūn-ı keremkārī
2. Gül-i bāġ-ı vezāret gevher-i kāmı vefādārī

mihr-i gerdūn-ı şeref:
1. **mihr-i gerdūn-ı şeref:**
Tarih 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yücelik semasının güneşi.
1. Āṣaf ibni āṣaf İbrāhīm Pāşā-yı kerīm
2. Mihr-i gerdūn-ı şeref lūʿlū-yı deryā-yı ḥaseb

mihr-i giyādan:
1. **mihr-i giyādan:***-dan*
Gazel 863
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Sevgi otu(Yebruhu's-sanem "abdüsselâm" denilen ve yanında bulunduranları halkın seveceğine inanılan bitki).
9. Mihre daʿvā-yı vefādārī ider çoḳ ammā
10. ʿĀşıḳ-ı ṣadıkı yoḳ mihr-i giyādan ġayrı

mihr-i hümāyūn-ı ṭırāzende-raḳam:
1. **mihr-i hümāyūn-ı ṭırāzende-raḳam:**
Kaside 15
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Padişahın yazıları süsleyen mührü (Bu mührün verildiği sadrazam bağlamında).
9. Gilemendüñ birisi mesned-i dīvān-ı celāl
10. Birisi mihr-i hümāyūn-ı ṭırāzende-raḳam

mihr-i ḥüsn:
1. **mihr-i ḥüsn:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzellik güneşi.
9. Āvāre dil seni ṣakınur sāyeden bile
10. Ey mihr-i ḥüsn sāye de sāʾir degül midür

mihr-i ḥüsnden:
1. **mihr-i ḥüsnden:**-*den*
Gazel 77
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzellik güneşi.
7. Hilāl eyler vücūd-ı ʿāşıḳı ḳurb-ı viṣāl ey dil
8. O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamuz yegdür

mihr-i ḥüsnüñ:
1. **mihr-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 626
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzellik güneşi.
7. Mihr-i ḥüsnüñ ḥabse fermān itdi gūyā māhı kim
8. Maḥv-ı endām eylese çıḳmaz derūn-ı hāleden

mihr-i iḳbāli:
1. **mihr-i iḳbāli:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Saadet güneşi.
143. Mihr-i iḳbāli ṭulūʿ itdügi sāʿat oldı
144. Dest-ber-dest-i teṣālüḥ sipeh-i nūr u ẓalām

mihr-i kemālüz:
1. **mihr-i kemālüz:**-*üz*
Gazel 78
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kemal güneşi.
3. Mis̱āl-i māh televvün degül şiʿār bize
4. Felekde mihr-i kemālüz nümūdumuz birdür

mihr-i maşrıḳ-fürūz-ı evc-i kemāl:
1. **mihr-i maşrıḳ-fürūz-ı evc-i kemāl:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Olgunluk semasının ışık kaynağı olan güneşi.
1. Mihr-i maşrıḳ-fürūz-ı evc-i kemāl
2. Nūr-baḫş-ı maʿāric-i iḳbāl

mihr-i meh-sitāre:
1. **mihr-i meh-sitāre:**
Gazel 388
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Talihinin yıldızı ay gibi parlayan güneş (Sevgili).
5. Ey mihr-i meh-sitāre seni reh-güzārda
6. Aḫter güzeşt dirse görenler vebāli yoḳ

mihr-i münīr:
1. **mihr-i münīr:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
5. Cāme-ḫᵛāb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
6. Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb nʾoldı saña

2. **mihr-i münīr:**
Gazel 370
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
5. Kāse-i deryūze şeklin gösterür mihr-i münīr
6. Āftāb-ı ʿizz ü şānuñ eylese basṭ-ı şuʿāʿ

3. **mihr-i münīr:**
Gazel 489
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
9. Mihr-i münīr girmese mābeyne sulḥ içün
10. Faṣl olmaz idi şebnem ile mā-cerā-yı gül

4. **mihr-i münīr:**
Kaside 8
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
39. Ẓıll-ı memdūd-ı Ḫudā Ḥażret-i Ḫān Aḥmed kim
40. Sāye-i ser-ʿalem-i devletidür mihr-i münīr

5. **mihr-i münīr:**
Kaside 16
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
171. Ṣadrında öyle nūr-ı firāset muḳīm kim
172. Mihr-i münīr olmasa ṭāliʿ ne ḥāceti

mihr-i münīre:
1. **mihr-i münīre:**-*e*
Gazel 308
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim
8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

mihr-i münīri:
1. **mihr-i münīri:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
169. Mihr-i münīri perde-nişīn-i seḥāb ider
170. Kemter-fürūġ-ı gevher-i pāk-i aṣāleti

mihr-i münīrüñ:
1. **mihr-i münīrüñ:**-*üñ*
Gazel 224
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
11. Ḥarbā ḳo ṭolaşsun serine mihr-i münīrüñ
12. Biz şemʿa-i bezmüz per-i pervāne bizümdür

mihr-i nevāziş:
1. **mihr-i nevāziş:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönlü hoş eden güneş.
5. Ẕāt-ı velī ẕāt-ı kerīmüʾṣ-ṣıfāt
6. Mihr-i nevāziş felek-i iltifāt

mihr-i rahşānuñ:
1. **mihr-i rahşānuñ:**-*uñ*
Tarih 94
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Parlak güneş.
11. Raḳam ḥesābı ile yaʿni mihr-i rahşānuñ
12. Ḥurūf-ı ismi olunca yegān yegān taʿdīd

mihr-i ruḫsāruñ:
1. **mihr-i ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 603
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güneş gibi parlayan yanak.
3. Ābdār olsun senüñ tek mihr-i ruḫsāruñ benüm
4. Dīde-i şeb-zindedārum pür-nem olsun olmasun

mihr-i rūyına:

1. **mihr-i rūyına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 116
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Güneş gibi parlayan yüz.
19. Ḫudā bir şemʿ ile çeşm-i ümidin eyledi rūşen
20. Ki mihr-i rūyına nisbet hilāl-ı ʿīd alçakdur

mihr-i rūyun:
1. **mihr-i rūyun:**-*un*
Gazel 653
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yanağın nuru (Sevgilinin yüzünün güzelliği).
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūḫ nʾola olsa zebūn

mihr-i şeref:
1. **mihr-i şeref:**
Tarih 36
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şeref güneşi.
13. İtdi çil merḥaleden mihr-i şeref istiḳbāl
14. Sürdi yüz maḳdemine menzil ile ʿizz ü ʿalā

mihr-i sipihr-i keşf ü kerāmet:
1. **mihr-i sipihr-i keşf ü kerāmet:**
Tarih 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Keşif ve keramet semasının güneşi (Keşif; Allah'a ait manevi sırların ortaya çıkarılması Keramet; Ermişlerde bulunduğuna inanılan doğaüstü güç ve bu güçle gerçekleştirdiklerine inanılan şaşırtıcı ve doğaüstü durum veya olay).
5. Mihr-i sipihr-i keşf ü kerāmet veliyy-i Ḥaḳ
6. Sālār-ı aṣfiyā sipeh-engīz-i uḫrevī

mihr-i sipihr-i salṭanatuñ:
1. **mihr-i sipihr-i salṭanatuñ:**-*uñ*
Tarih 94
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Saltanat göğünün güneşi.
31. İlāhī eyle o mihr-i sipihr-i salṭanatuñ
32. Ser-i memālik-i İslāma sāyesini medīd

mihr-i ṣiyāmı:
1. **mihr-i ṣiyāmı:**-*ı*
Gazel 172
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Oruç ibadeti güneşi.
5. Mihr-i ṣiyāmı eyledi ḥal nāḫun-ı hilal
6. Meyḫāneler güşāde olursa ʿaceb midür

mihr-i tābende:
1. **mihr-i tābende:**
Tarih 76
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Parlayan güneş.
1. Ḫidīv-i ḥeft-kişver revnaḳ-ı evreng-i İskender
2. Ki oldı şimdi evc-i salṭanatda mihr-i tābende

mihr-i ṭarabum:
1. **mihr-i ṭarabum:**-*u, -m*
Gazel 217
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutluluk güneşi.
1. Yekta güherüm meclis-i rindān ṣadefümdür
2. Mihr-i ṭarabum meykede beytüʾş-şerefümdür

mihribān:
1. **mihribānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **4**
Merhamet ve şefkat sahibi.
3. Dūşīne neydi bilmem meclisde ey sitemger
4. Aġyār-ı nā-sezāya ol mihribānlıcuḳlar

2. **mihribānlıkdur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **18**
Merhamet ve şefkat gösterme.
17. Taḥammül itmedügüm iltifata ṭuymışdur
18. Tegāfüli o mehüñ baña mihribānlıkdur

mihr-nümūn:
1. **mihr-nümūn:**
Kaside 24
Mısra: **6**
Güneş gösteren.
5. Rāyet-i ġuṣṣa nigūn ẕevḳ u ṣafā rūz-efzūn
6. Çerḫ-i dūn mihr-nümūn devr-i felek kām-revā

mihrveş:
1. **mihrveş:**
Gazel 534
Mısra: **5**
Güneş gibi.
5. Ser-geştelikden olmayıcaḳ mihrveş ḫalāṣ
6. ʿİsī imiş ne fāʾide hem-sāyemüz bizüm

2. **mihrveş:**
Kaside 15
Mısra: **100**
Güneş gibi.
99. Getürüp mühr-i hümāyūn ile itdi teşrīf
100. Mihrveş mühr ḳodı sīne-i çerḫ üzre ḳadem

3. **mihrveş:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **266**
Güneş gibi.
265. Naẓm-ı tārīḫün ile sūr-ı sürūr
266. Mihrveş ṣaldı dehre lemaʿa-i nūr

mihter:
1. **mihteri:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **36**
Büyüklük, ululuk.
35. Öper rūy-ı ḫurşīdi tūb-ı zeri
36. Olur itse erzān felek mihteri

miḥver:
1. **miḥveri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **22**
Eksen.
21. Gördi mi bir böyle ḳaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tūlāb-ı çerḫüñ miḥveri

miḳdār:
1. **miḳdārın:**-*ı, -n*
Kaside 1
Mısra: **139**
Miktar, ölçü.
139. Eger leyl ü nehār āmed-şudında geçse miḳdārın
140. Ḥayāt-ı kāʾināta fāsidāt eylerdi istīlā

2. **miḳdārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **8**
Miktar, ölçü.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

3. **miḳdārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 97
Mısra: **12**
Kapasite.
11. İder bālā-yı hūşum ġarḳa-i pey-der-pey-i saġar
12. Baña sāḳī-i bezmüñ luṭfı miḳdārumdan efzūndur

4. **miḳdārın:**-*ın*
Gazel 144
Mısra: **7**
Kıymet, değer II Miktar, ölçü II Kapasite.
7. Yine hem-çeşmi bilür birbirinün miḳdārın
8. Yūsufʾuñ ḥüsn-i peder-sūzını iḫvāndan ṣor

miḳdār-ı ẕerre:
1. **miḳdār-ı ẕerre:**
Gazel 367
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zerre kadar, çok az, hiç mi hiç.
3. Maḳdūrı deñlü cevr ü cefā eylemek ṣaḥīḥ
4. Miḳdār-ı ẕerre vaʿde-i mihr ü vefā ġalaṭ

miknese:
1. **miknese:**
Kaside 2
Mısra: **148**
Süpürge.

147. Ġaṣbdan nevbet-i cārūb-keşān-ı ḥaremin
148. İtmede miknese şeh-perr-i melekden feryād

miknet:
1. **mikneti:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **182**
Kuvvet, kudret, güç.
181. Neyüz biz yā bizüm aʿmālümüz nʾolsa gerek yā Rab
182. Aña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

miḳrāż:
1. **miḳrāżdur:**-*dur*
Gazel 349
Mısra: **2**
Makas, kesecek alet.
1. Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāre yapışmış
2. Miḳrāżdur ol şemʿ-i żiyādāra yapışmış

2. **miḳrāż:**
Gazel 799
Mısra: **8**
Makas, kesecek alet.
7. Nʾola resm-i ḫamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
8. Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra

miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ:
1. **miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ:**-*üñ*
Gazel 825
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Meclisin mumunu kesen makas.
5. Şebdür maḥall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest
6. Miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ altun keser eli

2. **miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ:**-*üñ*
Gazel 825
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Meclisin mumunu kesen makas.
5. Şebdür maḥall-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest
6. Miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ altun keser eli

mikyāl-i cāmı:
1. **mikyāl-i cāmı:**-*ı*
Gazel 351
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kadeh mikyali (Mikyal; tahıl ölçeği).
5. Mikyāl-i cāmı urma tehī ḫırmen-i ġama
6. Mahṣūl-ı neşʾe mezraʿa-i Cemʾde ḳalmamış

miḳyās:
1. **miḳyāsdan:**-*dan*
Gazel 549
Mısra: **6**
Ölçü, nispet.
5. Cūşiş-i girye ʿalāmetdür ḫurūş-ı raḥmete
6. Rūd-ı Nīlʾüñ geldügi gibi füzūn miḳyāsdan

2. **miḳyās:**
Gazel 733
Mısra: **5**
Ölçü, nispet.
5. Miḳyās sīne-şerḥaların eylesüñ şümār
6. Yüz ṭutdı yine Nīl-i maḥabbet fizāyişe

mīl:
1. **mīl:**
Gazel 607
Mısra: **10**
Mil, uzunluk ölçüsü. II Göze sürme çekmeye yarayan, kemik veya fil dişinden yapılmış ince ve uzun araç.
9. O mest-i dil-siyehüñ bīm-i çeşm-i mestinden
10. Hezār mīl ḳaçar sürme sürmedānından

2. **mīl:**
Gazel 848
Mısra: **16**
Göze sürme çekmeye yarayan, kemik veya fil dişinden yapılmış ince ve uzun araç.
15. Gayrinüñ itmek içün çeşmini rūşen Nābī
16. Rū-siyāh olmadayuz sürme ile mīl gibi

mil mīl:
1. **mil mīl:**
Gazel 483
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mil mil (mil: göze sürme çekmeye yarayan, kemik veya fil dişinden yapılmış ince ve uzun araç).
3. Şevḳ-i ruḫuñla devrdedür māh şehr şehr
4. Sevdān ile çekilmededür sürme mil mīl

mīl-i nā-şüste-ruh-ı sürmeden:
1. **mīl-i nā-şüste-ruḫ-ı sürmeden:**-*den*
Gazel 518
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sürmenin yüzünü yıkamamış mili.
5. Mīl-i nā-şüste-ruḫ-ı sürmeden ednā degülem
6. Belki bir gün düşe bir meykede-i nāza rehüm

mīl-i sürme:
1. **mīl-i sürme:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Göze sürme çekecek âlet.
5. Çıkmaġla mīl-i sürme gözinden ol āfetüñ
6. Zindān-nişīn-i tengçe-i sürmedānıdur

2. **mīl-i sürme:**
Gazel 428
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Göze sürme çekecek âlet.
5. Sermāyesin görüp naẓar-ı ḫalḳ eritdügin
6. Ḥayretle mīl-i sürme ḳaçar sürmedāna dek

3. **mīl-i sürme:**
Gazel 656
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Göze sürme çekecek âlet.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

milk:
1. **milk:**
Gazel 557
Mısra: **8**
Mülk, köle.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

milket:
1. **milketidür:**-*i, -dür*
Kaside 9
Mısra: **48**
Mülk, ülke; gönül.
47. Tesliyet-dād idi baḫtum baña kim ḫavf itme
48. Şāh-ı ġam milketidür bunda meserret ne gezer

milket-i fevz ü iṭāʿatdan:
1. **milket-i fevz ü iṭāʿatdan:**-*dan*
Tarih 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zafer ve itaat ülkesi.
1. Bir bölük ṭāʾife-i bī-ḫıredān-ı ʿālem
2. Milket-i fevz ü iṭāʿatdan idüp terk-i vaṭan

mīm:
1. **mīm:**
Gazel 837
Mısra: **2**
Mim ( ), Arap alfabesinin م
yirmi dördüncü harfi (Şekil olarak
.(ağzı kapalı bağlamında
1. Olma bir loḳma içün ehl-i şikem cīm gibi
2. Meclis-i dehrde leb-beste geçin mīm gibi

miʿmār:
1. **miʿmārı:**-*ı*
Gazel 822
Mısra: **8**
İmar eden,yapan.

7. Ne ḫoş o dem ki ola ḳaṣr-ı vaṣla vażʿ-ı esās
8. Ola mizāca muvāfıḳ velīk miʿmārı

2. **miʿmārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 834
Mısra: **6**
İmar eden,yapan.
5. Secdeden refʿ-i ser itmezdüñ eger fehm itsen
6. Dü-kef-i nāz ile taḫmīrde miʿmārumuzı

3. **miʿmārı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **13**
İmar eden, yapan.
13. Miʿmārı çihil merḥaleden gönderür Ḫudā
14. Bir ḫānenüñ murād olunursa ʿimāreti

miʿmār olmış:
1. **miʿmār olmış:**-*mış*
Kaside 10
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Mamur eden olmak, bayındır hale getiren olmak.
71. Revā mıdur ki ḳalam nā-ümīd olmış iken
72. Şikestegān-ı ümīde teveccühüñ miʿmār

miʿmār-ı binā-yı suḫanun:
1. **miʿmār-ı binā-yı suḫanun:**-*un*
Gazel 751
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
(Beyitleri tamir eden) Söz binasının mimarı.
9. Ṭurfadur meşrebi miʿmār-ı binā-yı suḫanun
10. Terk ider ḫāneyi beytin çalışur taʿmīre

miʿmār-ı iltifātımdur:
1. **miʿmār-ı iltifātımdur:**
Gazel 495
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İltifat mimarı.
9. Yapan anı yine miʿmār-ı iltifātımdur
10. Göñül ḫarāb-ı sitemdür ḫarāb-ı bāde degül

miʿmār-ı ḳalem:
1. **miʿmār-ı ḳalem:**
Gazel 69
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Kalem üstadı.
33. Beytler yapmada miʿmār-ı ḳalem ey Nābī
34. Bu fena ṣafḥasını cāy-ı iḳāmet mi ṣanur

miʿmār-ı ḳudret:
1. **miʿmār-ı ḳudret:**
Tarih 52
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Kudret mimarı, Allah.
23. Miʿmār-ı ḳudret eyledi tecdīdini murād
24. Giydürdi bām-ı Kaʿbe gibi ḫilʿat-ı nevi

mīm-i müdġam:
1. **mīm-i müdġam:**
Kaside 15
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
İdgamlı mim, şeddli mim, iki mim harfi olduğu halde bir yazılıp şedde işareti ile iki okunmması, "Muhammded" deki ikinci mimler gibi (Mim harfinin yazılışında başı toparlak olması bakımından düğüme benzer. İdgam olunca iki mim iki düğüm gibi birbirine geçmiş ve kaynaşmış olur).
165. Ḫāṭırında dir idüm kimseye yoḳdur ʿuḳde
166. Olmasa ism-i şerīfindeki mīm-i müdġam

mīmveş:
1. **mīmveş:**
Kaside 12
Mısra: **63**
Mim harfi gibi.
63. Mīmveş pāy uzadup yā gibi puşt üzre yatur
64. Eyleyen ʿizzet içüñ dāl-ṣıfat ḳaddini lām

min- baʿd:
1. **min- baʿd:**
Gazel 377
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bundan sonra, bundan böyle.
11. Min- baʿd sūz-ı sīne vü mecrā-yı eşk-i çeşm
12. Ḳındil-i cāna virdi żiyā revġan-ı ferāġ

mīnā:
1. **mīnānuñ:**-*nuñ*
Gazel 405
Mısra: **14**
Şarap şişesi.
13. Niyyeti ḫāne-i endūhı meger ġāret imiş
14. Sāġaruñ gūşına serrā didügi mīnānuñ

2. **mīnāyı:**-*yı*
Gazel 177
Mısra: **1**
Şarap şişesi.
1. Mīnāyı vaḳf-ı gerdiş iden zūr-ı bādedür
2. Bāzū-yı meyde devr-i piyāle kebādedür

3. **mīnā:**
Gazel 742
Mısra: **2**
Şarap şişesi.
1. İtdi fetīl deyr-i muġānuñ çerāġına
2. Mīnā o penbeyi ki ḳomışdı ḳulağına

4. **mīnā:**
Gazel 793
Mısra: **8**
Şarap şişesi.
7. Mey-keşlere taʿlīm-i edeb olmasa ḳaṣdi
8. Baş eġmez idi bezmde mīnā kimi görse

5. **mīnā:**
Gazel 835
Mısra: **8**
Şişe, şarap şişesi.
7. ʿAkibet feyż-i viṣāl eyledi leb-rīz-i ḥayāt
8. Gerçi mīnā gibi hīcrānı zebūn itdi beni

6. **mīnā:**
Kaside 24
Mısra: **66**
Şarap şişesi.
65. Seng ṣad-pāre olur ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ gibi
66. Fiʾl-meṡel seng-i cefāya hedef olsa mīnā

minaṣṣa-i ʿulyā:
1. **minaṣṣa-i ʿulyā:**
Tarih 82
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Davetlilerin seyretmesi için gelinin süslenip oturduğu yüksekçe yer, gelinin yüksek sandalyesi.
107. Arżūmend idi saña çoḳdan
108. Ṣadr-ı dīvān minaṣṣa-i ʿulyā

mīnā-yı āteşīn:
1. **mīnā-yı āteşīn:**
Gazel 579
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ateşten şarap şişesi.
9. Ḥācet ne saña ey gül-i ter nūş-ı bādeye
10. ʿAksüñle olur āyīne mīnā-yı āteşīn

mīnā-yı çeşmi:
1. **mīnā-yı çeşmi:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Göz minesi.
85. Mīnā-yı çeşmi ġarḳa-i nūr-ı sürūr ider
86. Ḫubān-ı şehriyānuñ o ḥüsn ü leṭāfeti

mīnā-yı gül-āb itdün:
1. **mīnā-yı gül-āb itdün:**-*dün*
Gazel 15
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Neş'eden) Gülsuyu ile dolu billur şişe gibi parlatmak.
7. Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḫun ʿaksiyle sen

8. Dīde-i aġyārı mīnā-yı gül-āb itdün bu şeb

mīnā-yı köhne:

1. **mīnā-yı köhne:**
Gazel 332
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eskimiş şarap şişesi.
5. Ümmīddür ki pür ide ṣahbā-yı iltifat
6. Mīnā-yı köhne gibi ferāmūşlardanuz

2. **mīnā-yı köhne:**
Gazel 332
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eskimiş şarap şişesi.
5. Ümmīddür ki pür ide ṣahbā-yı iltifat
6. Mīnā-yı köhne gibi ferāmūşlardanuz

mīnā-yı refāhiyyetedür:

1. **mīnā-yı refāhiyyetedür:***-e, -dür*
Gazel 125
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Refah kadehi.
9. Seng-i ġamdan olur āsūde sifāl-i iflas
10. Sengün iḳbāli de mīnā-yı refāhiyyetedür

mīnā-yı ser-keşüñ:

1. **mīnā-yı ser-keşüñ:***-üñ*
Gazel 824
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Asi şişe.
13. Hep iʿtibār pāye-i būs-ı lebünledür
14. Mīnā-yı ser-keşüñ ḳadehe ser-fürūları

min-baʿd:

1. **min-baʿd:**
Gazel 163
Mısra: **2**
Bundan sonra.
1. Ḫubān-ı hat-āverdeye nāzuñ yiri yoḳdur
2. ʿUşşāḳa da min-baʿd niyāzuñ yiri yoḳdur

minḳal:

1. **minḳal:**
Tarih 82
Mısra: **63**
Mangal.
63. Kimisi dir bu āteşīn minḳal
64. Defʿ-i sermā-yı ṣubḥa itdi vefā

minnet:

1. **minnet:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
1. Ne dāde-i mahlūka ne sim ü zere minnet
2. Dīvān-ı ezelde yazılan deftere minnet

2. **minnet:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
1. Ne dāde-i mahlūka ne sim ü zere minnet
2. Dīvān-ı ezelde yazılan deftere minnet

3. **minneti:***-i*
Gazel 428
Mısra: **4**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
3. Yoḳ zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan ḫalāṣ
4. Ancaḳ sürer o minneti de nerdübāna dek

4. **minnetüm:***-üm*
Gazel 583
Mısra: **9**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
9. Benüm muḥāsib-i gerdūna minnetüm yoḳdur
10. Aşaġa varsa bile Nābiyā ḥisābumdan

5. **minnetin:***-i, -n*
Gazel 632
Mısra: **2**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin
2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

6. **minnet:**
Gazel 757
Mısra: **1**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
1. Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
2. Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa

7. **minneti:***-i*
Gazel 761
Mısra: **10**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
9. Memdūḥ idi iḥsānı eger bī-ḥadd olaydı
10. Çoḳdur bu ḳadar minneti rindāna Cemʾüñ de

8. **minnet:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Şarap şişesi.
3. Ḳaṭʿ itmişüz ümmīd-i ʿaṭāyā-yı felekden
4. İḥsān-ı ḫudāvend-i cihān-pervere minnet

9. **minnet:**
Gazel 268
Mısra: **6**
Şarap şişesi.
5. Pāy-māl eyler idi şimdi bizi leşker-i ġam
6. Ḥaḳḳa minnet pül-i ümmīdi ʿubūr eylemişüz

10. **minnet:**
Gazel 335
Mısra: **9**
Şarap şişesi.
9. Minnet cenāb-ı Ḥaḳḳa ki ey Nābī-i ḥazīn
10. Açıldı hep şükūfe-i maḳṣūd u mültemes

11. **minnet:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
7. Vaṣldan maḳṣūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
8. Yoḫsa vaṣla ʿālem-i endīşede minnet mi var

12. **minneti:***-i*
Gazel 438
Mısra: **8**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẕılletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

13. **minnetinden:***-i, -n, -den*
Tarih 30
Mısra: **35**
Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu II Yapılan bir iyiliği başa kakma.
35. Oldı āzāde bahāruñ minnetinden ʿandelīb
36. Ḳaṣr-ı rengīninde gördi naḳş-ı gül-berg-i teri

minnet eyleme:

1. **minnet eyleme:***-me*
Gazel 30
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Minnet duyma.
9. Ümmīd-i nevāl aṣldan it ferʿden itme
10. Āteş var iken eyleme ḫākistere minnet

minnet eyler:

1. **minnet eyler:***-r*
Gazel 30
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Minnet duyma.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

2. **minnet eyler:**
Gazel 30
Mısra: **12**

Kelime Tipi: -
İhtiyaç duyma.
11. Āyīnedeki ʿaksine nāz eyleyen āfet
12. Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

minnet itmege:
1. **minnet itmege:**-*e*
Gazel 30
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Minnet etmek.
15. Mestān-ı ser-endāzı ḳomaz itmege Nābī
16. Ẕevḳ-i küleh-i faḳr u fenā efsere minnet

minnet itmez:
1. **minnet itmez:**-*mez*
Gazel 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
1.Birine boyun eğip yalvarmak.
5. Pāyında bulur ṣāydını ʿAnḳā-yı tevekkül
6. İtmez heves-i ṣayd ile bāl ü pere minnet

2. **minnet itmez:**-*mez*
Gazel 30
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Muhtaç olmak.
7. Maḳṣūdları feth̲-i der-i ḳalʿa-i dildür
8. İtmez şeh-i iḳlīm-i fenā leşkere minnet

minnet-i bī-ḳıyās:
1. **minnet-i bī-ḳıyās:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hadsiz hesapsız teşekkürler.
1. Minnet-i bī-ḳıyās Yezdānʾa
2. Kʾitdi iʿtā-yı dānīş insāna

minnet-i ebr-i bahārı çekemez:
1. **minnet-i ebr-i bahārı çekemez:**-*e, -mez*
Gazel 720
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bahar bulutunun minnetini çekmek.
3. Minnet-i ebr-i bahārı çekemez bülbül-i dil
4. Jāleler zīver-i pīşānī-i bāġ olmasa da

minnet-i merhem çekmez:
1. **minnet-i merhem çekmez:**-*mez*
Gazel 330
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlacın minnetini çekmek.
7. Yine bir zaḫme olur dīde-güşā-yı ḥasret
8. Zaḫm-ı müstaġnī-i dil minnet-i merhem çekmez

minnet-i nuṭḳ u beyān:
1. **minnet-i nuṭḳ u beyān:**
Gazel 362
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Söyleme, dile getirme, izhar etme.
3. Ḫulūṣ minnet-i nuṭḳ u beyān ḳabūl itmez
4. İnanma her kim açarsa saña zebān-ı ḫulūṣ

minnet-i şebnem çekmez:
1. **minnet-i şebnem çekmez:**-*mez*
Gazel 330
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çiğ tanesinin minnetini çekmek.
3. Ḫandesi giryeye vabeste degül dildārun
4. Gülleri ol çemenüñ minnet-i şebnem çekmez

minnetini çekerüz:
1. **minnetini çekerüz:**-*er, -üz*
Gazel 419
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Minnet altına girmek.
13. Ẓulmet āyīne-i nūr olmaġıla ey Nābī
14. Çekerüz minnetini sürme gibi rū-siyehüñ

minnet-keş-i bād olduġum:
1. **minnet-keş-i bād olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 236
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın minneti altında bulunmak.
9. Añılsın perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber ey Nābī
10. Ki anı refʿ içün minnet-keş-i bād olduġum yirdür

minnet-keş-i bārān:
1. **minnet-keş-i bārān:**
Gazel 578
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yağmurun minnetini çeken, yağmura muhtaç.
9. Naḫl-i mercān gibi minnet-keş-i bārān degülüz
10. Zīrden feyż aluruz almaz isek bālādan

minnet-keş-i ikrām ola:
1. **minnet-keş-i ikrām ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Ağırlamanın minnetini çekmek, izzet ve ikramın kıymetini takdir etmek.
65. Öyle bir kimseyi ārāyiş-i dīvān it kim
66. Bāri minnet-keş-i ikrām ola erkān u ḫıdem

minnet-keş-i sürme ola:
1. **minnet-keş-i sürme ola:**-*a*
Gazel 199
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sürmenin minnetini almak, sürmeye muhtaç olmak.
7. Ne lāyıḳdur ki çeşm-i yār ola minnet-keş-i sürme
8. O şuḫuñ ḫıdmet-i çeşminde çeşm-i sürme rūşendür

minnet-keş-i taʿrif-i enām:
1. **minnet-keş-i taʿrif-i enām:**
Kaside 13
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
İnsanların tarif etmesine bağlı.
169. Medḥe muḥtāc olan oldur ki olup tāze-ẓuhūr
170. Nām u sānı ola minnet-keş-i taʿrif-i enām

mınṭaḳa-i güftāra:
1. **mınṭaḳa-i güftāra:**-*a*
Gazel 673
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Söz alanı, bölgesi.
7. Gice ārāyiş-i āġūş-ı raḳīb olduġuna
8. İtme sevgendi girih mınṭaḳa-i güftāra

mīr:
1. **mīr:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **17**
Amir, baş, kumandan; bey, vali.
17. Tāze vü mīr ü ḥarem-perver iken
18. Ẕevḳ hengāmı hevā der-ser iken

mīr ʿalī:
1. **mīr ʿalī:**
Tarih 41
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mir Ali Tebrizi; (ö. 850/1446) Nesta'lik hattının kaidelerini koyan ilk İranlı hattat. Hacı Mîr Ali Tebrîzî. Sultan Ali Tebrîzî ve Hâce Emîr Ali Sultan adlarıyla da anılmaktadır.
15. Olmada nūr-feżāyende-i erbāb-ı naẓar
16. Gūyiyā Mīr ʿAlī ḳıtʿasıdur endāmı

mīr ebuʾl-feth̲:
1. **mīr ebuʾl-feth̲:**
Kaside 15
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Ekber Şah tam adıyla Ebü'l-Feth Celâlüddîn Muhammed Ekber Şâh, babası Hümayun Şah'ın ardından 1556-1605 arası Babür İmparatorluğu tahtına geçmiştir. Sind'de bulunan Ömerküt Kalesi'nde doğdu. Babası Hümayun Şah, annesi İran asıllı Hamide Banu'dur.
181. Mīr Ebuʾl-Feth̲ ki Şāh Ekberʾe olmışdı vezīr
182. Var yine saña şebīh olacaġında şübhem

mīr yūsuf:

1. **mīr yūsuf:**
Kaside 18
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Urfalı Yusuf Nabi.
61. Mīr Yūsuf aḫ-ı ekrem geleli Şehbāʾya
62. Size aldırmada maḥṣūle bedel ḫayr duʿā

mīr-āḫūr:

1. **mīr-āḫūr:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **84**
Sarayda ahırdan sorumlu görevli.
83. O ṣāf-dil ki iderse tevāzuʿından ider
84. Ṣıṭabl-ı ḫaṣṣına Efrāsyābı mīr-āḫūr

mīr-āḫur-ı evvel:

1. **mīr-āḫur-ı evvel:**
Tarih 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İlk imrahor (İmrahor; İmparatorluk döneminde padişah atlarına, ahırlarına ve onlarla ilgili gereçlere bakmakla görevli kimse; ahır âmiri, mirahor).
13. Semiyy-i cedd-i pāk-i enbiya mīr-āḫur-ı evvel
14. Kerīmüʾt-ṭabʿ ü İbrahīm-meşreb ʿāḳil ü dānā

mīr-āhūr-ı şāhenşeh-i ʿālī-nijād:

1. **mīr-āhūr-ı şāhenşeh-i ʿālī-nijād:**
Tarih 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüksek yaratılışlı şahlar şahının mirahoru (Mirahor; Sarayda ahırdan sorumlu görevli).
1. Ṣāḥibüʾl-ḫayrāt hem-nām-ı Süleymān kim odur
2. Evvelī mīr-āhūr-ı şāhenşeh-i ʿālī-nijād

mīr-ʿalem:

1. **mīr-ʿalemüñ:**-*üñ*
Tarih 51
Mısra: **12**
Padişahın bayrağını taşımak, bayrak mehterlerinin komutanlığını yapmak; padişahça vezirlere, beylerbeyi ve sancakbeylerine verilen sancak ve tuğları sahiplerine iletmek; gerektiğinde padişahın üzengisini tutmak gibi işlerle yükümlü olan yüksek saray görevlilerinden biri.
11. İtdi ḫattā çaḳırcıbaşılığın
12. Mīr-ʿalemüñ żamīmesine ḳarīn

mirās:
1. **mirāṡ:**
Tarih 52
Mısra: **10**
Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet, kalıt, bırakıt, tereke.
9. Maḫdūm-ı ḫānedān-ı ḫilāfet-penāh-ı ṣıdḳ
10. Mirāṡ ṣıdḳ-ḥāl ü maḳālinde munṭavī

mirās-ı eb:
1. **mirāṡ-ı eb:**
Tarih 80
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ataların mirası.
5. Ol vezīr-i bī-nazīr u müşterī-tedbīr kim
6. Kārgāh-ı ʿizz ü cāh olmış aña mirāṡ-ı eb

mirʾāt:
1. **mirʾāte:**-*e*
Gazel 512
Mısra: **4**
Ayna.
3. Ḫalḳdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

2. **mirʾāte:**-*e*
Gazel 765
Mısra: **2**
Ayna.
1. Baḳılur mı o şeh-i kişver-i ḥüsn-ābāda
2. İtse mirʾāte naẓar ʿaksi gelür feryāda

mirʾāt-ı berberden:
1. **mirʾāt-ı berberden:**-*den*
Gazel 599
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Berberin aynası.
9. Gelür ṣaḥn-ı ḫayāle birbirine beñzemez ṣūret
10. Dil-i endīşenāküñ farḳı yoḳ mirʾāt-ı berberden

mirʾat-ı cemālinde:
1. **mirʾat-ı cemālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 296
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik aynası, yüz güzelliğinin aynası.
13. İtdi ḫaṭṭ şeklinde mirʾat-ı cemālinde bizdedür
14. Ḥayf kim biz pīşgāh-ı yāre muġber gelmişüz

mirāt-ı cemʿ-i sabit u seyyar:
1. **mirāt-ı cemʿ-i sabit u seyyar:**
Gazel 100
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kainatta sabit duranlarla hareket eden herşeyin aynası.
5. Pervāne-i tavaf kimi çeşm-dūz-ı şevḳ
6. Mirāt-ı cemʿ-i sabit u seyyar Kaʿbeʾdür

mirʾāt-ı cilā-dāde:
1. **mirʾāt-ı cilā-dāde:**
Gazel 791
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cilalanmış, parlatılmış ayna.
9. Şevḳ-i gül-i ruḫsāruñ göñlümde nümāyāndur
10. Kim eyleyemez ʿaksin mirʾāt-ı cilā-dāde

mirʾat-ı cilā-dāde-i rūy-ı ilhām:
1. **mirʾat-ı cilā-dāde-i rūy-ı ilhām:**
Kaside 12
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **-**
İlham kaynağı olan parlatılmış ayna.
143. Dilidür mekteb-i ʾirfān deheni maṣdar-ı feyż
144. Ḳalbi mirʾat-ı cilā-dāde-i rūy-ı ilhām

mirʾāt-ı derūnum:
1. **mirʾāt-ı derūnum:**-*um*
Gazel 618
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül aynası.
5. Olur bisyārī-i ʿaksine bāʿiṡ yoḫsa ol bī-raḥm
6. Ḥaẕer itmezdi mirʾāt-ı derūnum inkisārından

mirʾāt-ı dil-i ʿālem-nümā-yı ʿāşıḳa:
1. **mirʾāt-ı dil-i ʿālem-nümā-yı ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 774
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşığın cihanı gösteren gönül aynası.
9. Baḳma mirʾāt-ı dil-i ʿālem-nümā-yı ʿāşıḳa
10. Ḫāṭır-ı ʿāşıḳ gibi kendin perīşān eyleme

mirʾāt-ı ḫāṭırını:
1. **mirʾāt-ı ḫāṭırını:**-*ı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **245**
Kelime Tipi: **-**
Gönül aynası.
245. İde mirʾāt-ı ḫāṭırını muʿīn
246. Ġamdan āsūde vü kederden emīn

mirʾāt-ı ḫayālinde:
1. **mirʾāt-ı ḫayālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 759
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Düş aynası.
1. Nuḳūş-ı nā-revā görmezdi mirʾāt-ı ḫayālinde
2. Olaydı ḫāṭır-ı āvāre-gerdüm kendü ḥālinde

mirʾāt-ı hestīdür:

1. **mirʾāt-ı hestīdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Var olmanın aynası, varlığın göstergesi.
73. Maraż hem-çeşm-i ṣıḥḥat nīstī mirʾāt-ı hestīdür

74. Dü mirʾāt-ı muḳābil-günedür serrā ile ḍarrā

mirʾāt-ı ʿilm ü fażl ü hüner:
1. **mirʾāt-ı ʿilm ü fażl ü hüner:**
Kıt'a 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İlim, erdem ve maharet aynası.

11. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
12. Mirʾāt-ı ʿilm ü fażl ü hüner nüsḫa-i hıṣāl

mirʾāt-ı ḳurʾān:
1. **mirʾāt-ı ḳurʾān:**
Gazel 374
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kuran aynası.

3. Pençe-i ḫurşīd-i tābuñ şāne-i zülf-i vücūd
4. Ṣafvet-i nūr-i ruḫuñ mirʾāt-ı Ḳurʾān el-vedāʿ

mirʾāt-ı muḳābil-günedür:
1. **mirʾāt-ı muḳābil-günedür:***-dür*
Kaside 1
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Karşılıklı aynalar gibi.

73. Maraż hem-çeşm-i ṣıḥḥat nīstī mirʾāt-ı hestīdür
74. Dü mirʾāt-ı muḳābil-günedür serrā ile ḍarrā

miʾrāt-ı muṣaffā:
1. **miʾrāt-ı muṣaffā:**
Gazel 484
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Duru ayna.

9. Eylesen eger ḫalḳdan ümmīd-i teveccüh
10. Miʾrāt-ı muṣaffā gibi bī-çīn-i cebīn ol

mirʾāt-ı muṣaffāda:
1. **mirʾāt-ı muṣaffāda:**
Gazel 791
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Saf, duru ayna II saf, temiz gönül.

5. Āyīne-i sāġarda seyr eyledügüm rūyı
6. Seyr itmedüm ey sāḳī mirʾāt-ı muṣaffāda

mirʾāt-ı niyāz eyleyen:
1. **mirʾāt-ı niyāz eyleyen:***-y, -en*
Gazel 636
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İbadete ayinedarlık yapmak (Samimiyetten uzak suni yakarış bağlamında).

5. Bu ʿaṣrda meşhūdı hemān çīn-i cebīndür
6. Mirʾāt-ı niyāz eyleyen en ḳadr-şināsın

mirʾāt-ı pāk-i ẕātını:
1. **mirʾāt-ı pāk-i ẕātını:***-ı, -n, -ı*
Tarih 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kutlu bedenin aynası.

3. Eylemiş mirʾāt-ı pāk-i ẕātını
4. Ḫāliḳ-ı kevn ü mekān bī-naḳş (u) ʿayb

mirʾāt-ı ruḫuñ:
1. **mirʾāt-ı ruḫuñ:***-uñ*
Gazel 244
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yanak, yüz aynası.

9. Nābī ḳuluñ āh itmege de ḫavf ider oldı
10. Şāyed ola mirʾāt-ı ruḫuñ āh ile jengār

mirʾāt-ı rū-nümā:
1. **mirʾāt-ı rū-nümā:**
Gazel 265
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüz gösteren ayna.

1. O dil ki tār ola mirʾāt-ı rū-nümā dinmez
2. Her āb-ı gīneye āyīne-i Ḫudā dinmez

mirʾat-ı rūy-ı yārda:
1. **mirʾat-ı rūy-ı yārda:***-da*
Gazel 470
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzünün aynası II sevgilinin parlak yüzü.

9. Rū-nümādur Nābiyā mirʾat-ı rūy-ı yārda
10. ʿAks-i ḫaṭṭ-ı cebhe-i baḫt-ı siyāhı ʿāşıḳuñ

mirʾāt-ı sāġarda:
1. **mirʾāt-ı sāġarda:***-da*
Gazel 787
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kadeh aynası. II Her şeyi gösteren kadeh.

9. Bu deñlü Nābiyā itmezdi vażʿ-ı ḫod-pesendāne
10. Ruḫ-ı sāḳī nümāyān olmasa mirʾāt-ı sāġarda

mirʾāt-ı sikender:
1. **mirʾāt-ı sikender:**
Gazel 346
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Büyük İskender'in hocası Aristo tarafından İskenderiye'de yaptırılmış olduğuna inanılan, uzaktaki düşmanı gösteren ayna.

21. Mirʾāt-ı Sikender diyü vaṣf itdügi ḫalḳa
22. Nābī beni pā-māl-i ġubār itmek içünmiş

mirʾāt-ı ṭabʿ-ı yāre:
1. **mirʾāt-ı ṭabʿ-ı yāre:***-e*
Gazel 588
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin parlak aynası II sevgilinin yüzü.

5. İbrāmı sen de perde-birūn itme ey göñül
6. Mirʾāt-ı ṭabʿ-ı yāre keder ḥāṣıl olmasun

mirʾāt-ı żamīri:
1. **mirʾāt-ı żamīri:***-i*
Kaside 17
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.

63. Ḥaḳ taʿāla eyleye ẕātın ḫatālardan emin
64. Ola mirʾāt-ı żamīri gerd-i külfetden berī

2. **mirʾāt-ı żamīri:***-i*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.

137. Olsun dil-i feyż-güsteri şād
138. Mirʾāt-ı żamīri ġamdan āzād

mir-hacc-i vālī-i şām:
1. **mir-hacc-i vālī-i şām:**
Tarih 77
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Şam valisinin emirü'l-haccı (Mir-hac yahut emirü'l-hac; Hac için Kâbe'ye giden kafilenin başkanı).

25. Mir-hacc-i vālī-i Şām ḥikmet-şinās-ı eyyām
26. Yaʿnī Naṣūḥ Pāşā meşhur İbni ʿOsmān

mīr-i ʿalemden:
1. **mīr-i ʿalemden:**
Gazel 439
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünyanın sultanı II Sevgili.

13. Hezār mīr-i ʿalemden cüdādur ey Nābī
14. ʿAceb mi sinelerin dögdügi neḳārelerüñ

mīr-i ḳāfile:
1. **mīr-i ḳāfile:**
Gazel 454
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kafile başı, kafile-salar, kervanbaşı.

7. Keşf itme rāz-ı reh-revi kim mīr-i ḳāfile
8. Çekdi zebānlarını şikemden cereslerüñ

mīr-i maʿrifet-endūz u dāniş-ārā:
1. **mīr-i maʿrifet-endūz u dāniş-ārā:**
Kaside 28
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -

Bilimle donanmış hünerle kuşanmış kumandan.
31. O mīr-i maʿrifet-endūz u dāniş-ārā kim
32. Ḫıṣāl-i āyine-i ṣūret-i eb u ceddür

mīrīm:
1. **mīrīme:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **85**
Özel isim.
85. Mīrīme de oldı murād ü meʾāb
86. Edrene şehrinde olan iḥtisāb

2. **mīrimʾe:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **125**
Özel isim.
125. Ẓāhir olup Mīrimʾe ednā sebeb
126. Maṭlabına buldı ẓafer bī-taʿab

mīrim çelebī:
1. **mīrim çelebī:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Özel isim.
9. İsm ile Mīrim Çelebī birisi
10. Nām ile Bāḳī Çelebi birisi

mirkāt:
1. **mirkāt:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **80**
Yukarı çıkılacak alet, merdiven.
79. Birbiri üzre gösterüp derecāt
80. Ḳaṣr-ı aḥkāma oldı bir mirkāt

2. **mirkātüñ:**-*üñ*
Gazel 457
Mısra: **10**
Yukarı çıkılacak alet, merdiven.
9. Ġazel nā-dīde vü neʾşnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuḳdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

mirṣād:
1. **mirṣād:**
Kaside 2
Mısra: **204**
Gözetleme yeri.
203. Bir ucı dürc-i dehānuñ bir ucı bāb-ı bihişt
204. Arada cādde-i raḥmete dirler mirṣād

mirvāḥa cünbān-ı ümīd:
1. **mirvāḥa cünbān-ı ümīd:**-*a*
Gazel 52
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ümidin yelpaze sallayanı (Geçmişte yelpaze, sineklerin tatlı şeylerin üstüne konmasını engellemek için de kullanılırdı. Beyitte yelpazenin bu şekilde kullanılması söz konusu edilmiştir).
17. Meges-i yeʾsden ey Nābī keder-yāb olma
18. Dest-i cūd-ı ḥaḳ iken mirvāḥa cünbān-ı ümīd

mirveḥaveş:
1. **mirveḥaveş:**
Gazel 731
Mısra: **2**
Yelpaze gibi.
1. Ẕevḳ-i āsāyiş-i devlet mi var ol meşġalede
2. Ki hevā-ḫᵛāhı ola mirveḥaveş zelzelede

mīrzā ṭāhir:
1. **mīrzā ṭāhir:**
Kaside 15
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Acem Şahının ünlü veziri.
185. Gūş idüp fażluñı ʿirfānuñı bundan ṣoñra
186. Mīrzā Ṭāhir ile faḫr idemez şāh-ı ʿAcem

mis:
1. **misümüzde:**-*ü, -müz, -de*
Gazel 685
Mısra: **10**
Bakır.
9. Ḳande urılan sikke-i sulṭān idi Nābī
10. İksīre liyāḳat bulunaydı misümüzde

mīsāḳı:
1. **mīsāḳı:**
Tarih 63
Mısra: **8**
Sevk etme, ileri sürme, gütme.
7. Rūzgār-ı ṭarab-engīzi ḳomaz
8. Bağlamış bād-ı ṣabā mīsāḳı

mis̱āl:
1. **mis̱āli:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **11**
Misal, benzer, gibi.
11. Kondı bir ʿanḳā mis̱āli āşiyān-ı devlete
12. Şevḳden deryāya taḥrīk eyledi bāl ü peri

2. **mis̱āli:**-*i*
Gazel 732
Mısra: **3**
Misal, benzer, gibi.
3. S̱evābı beytde maʿnī mis̱āli pinhāndur
4. Kibāruñ ebru ile virdügi selāmında

misāl eyledügümden:
1. **misāl eyledügümden:**-*dü, -gü, -m, -den*
Gazel 619
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Benzetmek.
7. Şeb-nem gibi ḫoy-kerde-i şerm oldı ʿizārı
8. Ruḫsārını gül-berge misāl eyledügümden

mis̱āli:
1. **mis̱āli:**
Kaside 10
Mısra: **6**
Gibi, ...a benzer şekilde.
5. Ne müjdedür bu ki ḫāsiyyet-i ḳudūmından
6. Cihāndan itdi zemistān mis̱āli ġussa firār

mis̱āl-i āb:
1. **mis̱āl-i āb:**
Gazel 189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Su gibi.
3. Mis̱āl-i āb iderüz nīk ü bedle āmīziş
4. Bu kārgehde muʿayyen mizācumuz yoḳdur

2. **mis̱āl-i āb:**
Gazel 872
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Su gibi.
7. Mis̱āl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

mis̱āl-i ʿaks görünsek:
1. **mis̱āl-i ʿaks görünsek:**-*se, -k*
Gazel 831
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yansıma gibi görünmek.
11. Nühüftedür yine āyīne-i vücūd içre
12. Mis̱āl-i ʿaks görünsek de āşkāre gibi

mis̱āl-i ʿanḳā:
1. **mis̱āl-i ʿanḳā:**
Tarih 92
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Anka kuşu misali.
17. Düm-i tāvus-ı cināndur yā hümā-yı devlet
18. Per ü bālini güşād itse mis̱āl-i ʿAnḳā

mis̱āl-i āteş-i dūzah:
1. **mis̱āl-i āteş-i dūzaḫ:**
Gazel 711
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cehennem ateşi misali.
11. Yine bizi yaḳaruz ġayrı yaḳmaḳ istemezüz
12. Mis̱āl-i āteş-i dūzaḫ zebānemüz var ise

mis̱āl-i āyine olan:
1. **mis̱āl-i āyine olan:**-*an*
Gazel 858
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayna gibi olmak.
5. Bu ḫūb u zişt-i cihānı temīz ider mi olan
6. Mis̱āl-i āyine yeksān derūn u bīrūnı

misāl-i berg-i ḫazān:
1. **mis̱āl-i berg-i ḫazān:**
Kıt'a 99
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sonbaharın kurumuş, sararmış yaprağı gibi.
3. Mis̱āl-i berg-i ḫazān pāyına fütādelügüm
4. O naḫl-i nev-rese bār olduġum zamānlar idi

misāl-i çār ʿanāṣır:
1. **mis̱āl-i çār ʿanāṣır:**
Kıt'a 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dört unsur gibi (Su, hava, toprak ve ateş).
3. Niẓām-ıʿālem-i şerʿ-i metīne olmışdur
4. Mis̱āl-i çār ʿanāṣır çehār yār-ı güzīn

misāl-i cennetüʾl-meʾvā:
1. **mis̱āl-i cennetüʾl-meʾvā:**
Tarih 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Meva Cenneti gibi.
7. Nuḳūşin seyr iden gitmez temāşā-yı gülistāna
8. Giren çıḳmaz derūnından mis̱āl-i cennetüʾl-meʾvā

misāl-i cerād:
1. **mis̱āl-i cerād:**
Kaside 14
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Yağmacılar takımı gibi.
87. Fırāt u Dicle kenārında eyleyüp tuġyan
88. Mülāḥid olmış iken münteşir mis̱āl-i cerād

misāl-i cūy:
1. **mis̱āl-i cūy:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Akarsu misali.
7. Resīde-i çemen-i ʿaşḳ rāh-hemvāruz
8. Mis̱āl-i cūy firāz u füzūdumuz birdür

misāl-i dāʾire:
1. **mis̱āl-i dāʾire:**
Gazel 276
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çember gibi.
13. Nābī hezār şāh-ı ser-efrāz-ı naḫvetüñ
14. Ḳaddin mis̱āl-i dāʾire ḫam-dāde görmişüz

misāl-i def:
1. **mis̱āl-i def:**
Tarih 143
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Def misali.
19. Gelürken dūrdan mānend-i tabl āvāzı bālāter
20. Ṭabānçe-hᵛār-i dest-i ġāziyān oldı mis̱āl-i def

misāl-i deryā:
1. **mis̱āl-i deryā:**
Tarih 36
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Deniz misali, derya gibi.
21. Çeşm-i giryānı yem-i raḥmete mülḥaḳ iki dil
22. Ḳalbi raḥmetle temevvücde mis̱āl-i deryā

2. **mis̱āl-i deryā:**
Tarih 72
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Deniz misali, derya gibi.
5. Ham ü pīç-i şiken-i tākçe-i tākinden
6. Mevc-hīz olmadadur ḥavżı mis̱āl-i deryā

misāl-i dīde-i nahcīr:
1. **mis̱āl-i dīde-i nahcīr:**
Gazel 94
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Av hayvanının gözü gibi.
5. Kār-ı şikāra başlasa ol çeşm-i şīr-mest
6. Diller mis̱āl-i dīde-i nahcīr teng olur

misāl-i düzd:
1. **mis̱āl-i düzd:**
Kaside 11
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Hırsız misali, hırsız gibi.
89. O kimse kim ola bir kerre luṭfına maẓhar
90. Mis̱āl-i düzd gelür gelse çeşm-i baḫtına ḫᵛāb

misāl-i eşk-i nedāmet:
1. **mis̱āl-i eşk-i nedāmet:**
Gazel 817
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pişmanlık gözyaşları gibi.
3. Dehānı zarf-ı..................... taḥayyül ise de
4. Mis̱āl-i eşk-i nedāmet çemen-ṭırāz olamaz

misāl-i fener:
1. **mis̱āl-i fener:**
Kıt'a 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Fener misali, kandil gibi.
1. Gerdūn döner mis̱āl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ḫāk çāk virür rāh ʿaşḳına

misāl-i ġonce:
1. **mis̱āl-i ġonce:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gonca gibi.
5. Güşāyiş-ḫᵛān olan diller nesīm-i kām-ı ʿālemden
6. Bu gülşende mis̱āl-i ġonce evvel laḫt laḫt ister

misāl-i gül:
1. **mis̱āl-i gül:**
Gazel 453
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül misali.
1. O şūḫ-ı māh-rūyı ten-i dāġdāra çek
2. Gelsün mis̱āl-i gül ṭaraf-ı lālezāra çek

misāl-i gülbin-i gül-rīhte:
1. **mis̱āl-i gülbin-i gül-rīhte:**
Gazel 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gülleri dökülmüş gülfidanı misali.
11. Mis̱āl-i gülbin-i gül-rīhte şeb-i hicrān
12. Ḳalur lihāf-ı ḫacāletde cāme-ḫᵛāb ġarīb

misāl-i gülsitān-ı ḫuld:
1. **mis̱āl-i gülsitān-ı ḫuld:**
Tarih 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Cennetteki gül bahçesi gibi.
21. Mis̱āl-i gülsitān-ı ḫuld maʿmūr eyleyüp dāʾim
22. İçinde ṣaḥibin çoḳ yıl muʿammer eyleye Mevlā

misāl-i gūş-ı meh-rūyān:
1. **mis̱āl-i gūş-ı meh-rūyān:**
Gazel 734
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü güzellerin kulakları gibi.
1. Hilāl-i ʿīd ḳalmış ebr-i gevher-bāruñ altında
2. Mis̱āl-i gūş-ı meh-rūyān ḫam-ı destāruñ altında

misāl-i ḫāk-i rehüñ:
1. **mis̱āl-i ḫāk-i rehüñ:***-üñ*
Gazel 711
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yolunun toprağı gibi.
1. Fedā viṣālüne eşk-i şebānemüz var ise
2. Mis̱āl-i ḫāk-i rehüñ bir ḫızānemüz var ise

misāl-i hāle vü meh:
1. **mis̱āl-i hāle vü meh:**
Gazel 306
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ay ve ay ağılı gibi.
5. Mis̱āl-i hāle vü meh cilvegāh-ı ʿaks-i vāḥiddür
6. Harīm-i ḫalvet āyīne-i nā-maḥrem ḳabūl itmez

misāl-i hāle-i bī-āfitāb:

1. **mis̱āl-i hāle-i bī-āfitāb:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Güneş batmadan çıkmış ay misali.
29. Mis̱āl-i hāle-i bī-āfitāb ḳalmış idi
30. Derūn-ı mülk ẖazīn taẖt-ı salṭanat maġdūr

miṣāl-i ḥalḳa:
1. **miṣāl-i ḥalḳa:**
Gazel 279
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kapı halkası gibi.
7. Miṣāl-i ḥalḳa ṭutdum gūşumı ebvāb-ı āfāḳa
8. Ṣadā-yı naġme-i ʿıyş u ṭarab her haneden gelmez

misāl-i ẖāne-i aʿrāb:
1. **mis̱āl-i ẖāne-i aʿrāb:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arabın evi gibi.
7. Mis̱āl-i ẖāne-i Aʿrāb dest-i müflisde
8. Zere ẖiṭāb-ı z̲eher kār-dān degül de nedür

misāl-i ẖaste:
1. **mis̱āl-i ẖaste:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hasta misali, hasta gibi.
5. Mis̱āl-i ẖaste ṣarılsam sürāḥiye ne ʿaceb
6. Ḫumārda ḳatı çoḳ derd-i ser çekilmişdür

2. **mis̱āl-i ẖaste:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hasta misali, hasta gibi.
5. Mis̱āl-i ẖaste ṣarılsam sürāḥiye ne ʿaceb
6. Ḫumārda ḳatı çoḳ derd-i ser çekilmişdür

misāl-i ẖātem-i iḳbāl:
1. **mis̱āl-i ẖātem-i iḳbāl:**
Gazel 504
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Baht açıklığı mührü gibi.
13. Ruẖ-ı ümīd siyah oldı Nābiyā yoẖsa
14. Mis̱āl-i ẖātem-i iḳbāl nām-dāde idüm

misāl-i ẖaṭṭ-ı bütān:
1. **mis̱āl-i ẖaṭṭ-ı bütān:**
Gazel 407
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Geüzellerin ayva tüyü misali.
9. Sutūr-ı metne sığışmaz ġazellerün Nābī
10. Mis̱āl-i ẖaṭṭ-ı bütān der-kenār olur giderek

misāl-i hīme:
1. **misāl-i hīme:**
Gazel 831
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Odun gibi.
5. Misāl-i hīme yanarsañ da ehl-i temkīn ol
6. Kemīne sūziş ile sıçrama şerāre gibi

misāl-i ẖuld-ı berīn:
1. **mis̱āl-i ẖuld-ı berīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **222**
Kelime Tipi: -
Kutsal cennet gibi.
221. Mā-ḥaṣal destgāh-ı devlet ü dīn
222. Ḫoş müretteb mis̱āl-i ẖuld-ı berīn

misāl-i ẖurşīd:
1. **mis̱āl-i ẖurşīd:**
Kaside 8
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Güneş gibi.
37. Oldı teʾyīd-i İlāhiyle mis̱āl-i ẖurşīd
38. Z̲āt-ı vālāteri ārāyiş-i bālā-yı serīr

2. **mis̱āl-i ẖurşīd:**
Tarih 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güneş gibi.
1. Muṣṭafa Beg güher-i ṣulb-i vezīr-i ekrem
2. Doġıcak maṭlaʿ-ı imkānda mis̱āl-i ẖurşīd

misāl-i ẖᵛān-ı cevān-merd:
1. **mis̱āl-i ẖᵛān-ı cevān-merd:**
Gazel 504
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cömerdin sofrası gibi.
9. Girifte oldı lebüm kīse-i ẖasīs gibi
10. Mis̱āl-i ẖᵛān-ı cevān-merd rū-güşāde idüm

misāl-i kāfir-i mosḳov:
1. **mis̱āl-i kāfir-i mosḳov:**
Gazel 884
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Moskof gavuru gibi, Rus kafiri misali.
7. Raḳībe merḥametüñ var göñül yine bilmez
8. Mis̱āl-i kāfir-i Mosḳov emāne geldi gibi

misāl-i ḳāfiye:
1. **mis̱āl-i ḳāfiye:**
Tarih 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kafiye misali, uyak gibi.
5. Mis̱āl-i ḳāfiye çeşm-i ümīde teng iken ʿālem
6. Feraḥ-ābād-ı kevnün eylemişken vehm-i neşrin lef

misāl-i ḳalb-i rindān:
1. **mis̱āl-i ḳalb-i rindān:**
Gazel 497
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rindlerin kalbi gibi.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoẖsa
8. Ḫarāb olur mis̱āl-i ḳalb-i rindān ẖān-mān-ı ġam

misāl-i ḳalem:
1. **mis̱āl-i ḳalem:**
Kıt'a 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kalem gibi.
5. Seri şikeste siyeh-rū vü ser-nigūn olsun
6. Olan mis̱āl-i ḳalem kec-derūn ü rāst-nümā

misāl-i kīmyā:
1. **mis̱āl-i kīmyā:**
Tarih 30
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Kimya gibi.
79. Devr-i ẖıfẓında mis̱āl-i kīmyā nā-yābdur
80. Pāy-ı şemʿ-i bezmde pervānenüñ ẖākisteri

misāl-i kūdek:
1. **mis̱āl-i kūdek:**
Gazel 718
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çocuk misali, bebek gibi.
1. Mis̱āl-i kūdek alur kem-ẖıredleri dūşa
2. Sipihr-i sifle çeker ibni vaḳti āġūşa

misāl-i māh:
1. **mis̱āl-i māh:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ay gibi.
3. Mis̱āl-i māh televvün degül şiʿār bize
4. Felekde mihr-i kemālüz nümūdumuz birdür

misāl-i māh-ı felek:
1. **mis̱āl-i māh-ı felek:**
Gazel 385
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gökteteki ay gibi.
5. Bizüm o māh ile peyvend-i irtibātumuzun
6. Mis̱āl-i māh-ı felek kāhiş ü fezāyişi yoḳ

misāl-i māh-ı ruẖ-ı şīvekār-ı maġnīsā:

1. **mis̱āl-i māh-ı ruḫ-ı şīvekār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Manisa'nın cilveli ve ay yüzlü güzeli gibi.
19. Taġıtdı her ṭarafa kākül-i perīşānın
20. Mis̱āl-i māh-ı ruḫ-ı şīvekār-ı Maġnīsā

misāl-i maʿnī-i rengīn:

1. **mis̱āl-i maʿnī-i rengīn:**
Gazel 719
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rengarenk manalar misali.
5. Mis̱āl-i maʿnī-i rengīn ü şiʿr-i tāzeterāsā
6. Tāmām-ı muntaẓamüʾl-ḥāl idük zamān ile biz de

misāl-i meh-i müşgīn-niḳāb:

1. **mis̱āl-i meh-i müşgīn-niḳāb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Peçesi mis kokan ay parçası misali.
171. Oldı mis̱āl-i meh-i müşgīn-niḳāb
172. Ġarḳa-i nūr-ı kerem-i āftāb

misāl-i mevc:

1. **mis̱āl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dalga gibi.
11. Āsūde ol muḥītde tā olmaġa ḫalāṣ
12. Redd ü ḳabūl keş-me-keşinden mis̱āl-i mevc

2. **mis̱āl-i mevc:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dalga gibi.
7. Necāt ümmīdi yoḳdur çāresi girdāba ricʿatdür
8. Mis̱āl-i mevc rū-māl itmedük sāḥil mi ḳalmışdur

misāl-i mevce-i deryā:

1. **mis̱āl-i mevce-i deryā:**
Gazel 495
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Deniz dalgaları gibi.
3. Kenāra çekmek ümidiyle dil seni cānā
4. Mis̱āl-i mevce-i deryā ḳarār-dāde degül

misāl-i mevce-i yem:

1. **mis̱āl-i mevce-i yem:**
Gazel 326
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Deniz dalgası misali.
5. Ferāh-meşreb-i ʿaşḳuñ derūnı memleḥadur
6. Mis̱āl-i mevce-i yem dest-i red nedür bilmez

misāl-i mihr-i ʿālem-tāb:

1. **mis̱āl-i mihr-i ʿālem-tāb:**
Gazel 77
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Alemi aydınlatan güneş misali.
13. Fürūġ-ı naẓm ile memlū idüp dünyāyı ey Nābī
14. Mis̱āl-i mihr-i ʿālem-tāb meşhūr olmamuz yegdür

misāl-i pertev-i hūr:

1. **mis̱āl-i pertev-i hūr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **343**
Kelime Tipi: -
Parlak güneşin ışığı gibi.
343. Ola ẕātı mis̱āl-i pertev-i hūr
344. Dīde-i ʿāleme vesīle-i nūr

misāl-i pertev-i hurşīd:

1. **mis̱āl-i pertev-i ḫurşīd:**
Gazel 234
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Parlak güneşin ışığı gibi.
5. Ḫayāl-i ʿarıż-ı dildārdan tehī dil yoḳ
6. Mis̱āl-i pertev-i ḫurşīd her diyāra düşer

misāl-i piste:

1. **mis̱āl-i piste:**
Gazel 409
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Fıstık misali.
3. Ṣadef maḥal gözedür gevheri bulur ḳıymet
4. Mis̱āl-i piste güşād itme muttaṣıl dehenüñ

misāl-i pūle-i pür-cüş-ı zerdür:

1. **mis̱āl-i pūle-i pür-cüş-ı zerdür:-***dür*
Gazel 48
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İçinde altının eritildiği pota misali.
19. Miyān-ı āteş-i ṭakat-güdāz-ı ġamda cūş eyler
20. Mis̱āl-i pūle-i pür-cüş-ı zerdür ḥalḳa-i tevḥīd

misāl-i sāġar-ı ṣahbā:

1. **mis̱āl-i sāġar-ı ṣahbā:**
Gazel 206
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehi gibi.
7. Lisāna almasa erbāb-ı zühd rindānı
8. Mis̱āl-i sāġar-ı ṣahbā günāha batmasalar

misāl-i sāḥa-i cennet:

1. **mis̱āl-i sāḥa-i cennet:**
Gazel 815
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçesi misali.
11. Dil-i ʿuşşaḳ gerd-i ġuṣṣadan āsūdedür Nābi
12. Mis̱āl-i sāḥa-i cennet ġubār olmaz bu yirlerde

misāl-i şāne:

1. **mis̱āl-i şāne:**
Gazel 310
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tarak misali.
1. Sütürreveş yoġ ise kūh-kenlicüklerümüz
2. Mis̱āl-i şāne yiter ṣaf-şikenliciklerümüz

misāl-i sedd-i iskender:

1. **mis̱āl-i sedd-i iskender:**
Tarih 143
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İskender duvarı (engel olmak bağlamında) gibi (İskender duvarı; İskender-i Zülkarneyn tarafından yaptırılan, Hazar Denizi'nden başlayıp Hirkanya yönünde 180 km. uzanan, Yecüc ve Mecüc olarak adlandırılan ve şeytan toplulukları olduğuna inanılan Asya göçebe savaşçılarının batıya yayılmalarını engellemek amacına yönelik olan set).
17. O tūfān-ı ḫurūşānun mis̱āl-i sedd-i İskender
18. Rehin sedd eyleyip itdi ḥavāle ṣārim-i murhaf

misāl-i seng-i girān:

1. **mis̱āl-i seng-i girān:**
Gazel 718
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ağır taş misali.
7. Mis̱āl-i seng-i girān olmayınca güftāruñ
8. Alur mı anı sipihr-i ḳalenderī gūşa

misāl-i şıhne:

1. **mis̱āl-i şıḥne:**
Gazel 639
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İnzibat memuru gibi, polis misali.
7. O ġamze ḳor mı göñüllerde naḳd-i āsāyiş
8. Mis̱āl-i şıḥne ki teklīf alur dükānlardan

misāl-i şiʿr-i rengīnüm:

1. **mis̱āl-i şiʿr-i rengīnüm:***-üm*
Gazel 564
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rengarenk, parlak şiir.
7. Ḫayāl-i zülfün olsun münʿakis āyīne-i ḳalbe
8. Mis̱āl-i şiʿr-i rengīnüm şebistān-ı ḫayāl olsun

misāl-i şīşe:

1. **mis̱āl-i şīşe:**
Gazel 617

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şişe gibi.
1. Pürdür miṣāl-i şīşe derūnum ḥarāmdan
2. Bilmem ne nefʿ ola bu sücūd ü ḳıyāmdan

misāl-i ṣūf:
1. **mis̲āl-i ṣūf:**
Kıt'a 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yün gibi, yün kumaş misali.
1. Neden dilüñ ġam-ı ʿālemle derdnāk olmaḳ
2. Mis̲āl-i ṣūf görüp mevcini helāk olmaḳ

miṣāl-i ṣūret-i dīvār:
1. **miṣāl-i ṣūret-i dīvār:**
Gazel 623
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Duvarın yüzü gibi.
3. Taʿālaʾllah ne ḥüsn-i hūş-berdür kim gören ʿāşıḳ
4. Miṣāl-i ṣūret-i dīvār ḥayrān gösterür kendin

misāl-i tir:
1. **mis̲āl-i tir:**
Gazel 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ok misali, ok gibi.
3. Kemānāsā elinde keşmekeşde kalmadan yārun
4. O bed-hūdan mis̲āl-i tir mehcūr olmamuz yegdür

misāl-i ṭuġrā:
1. **mis̲āl-i ṭuġrā:**
Tarih 97
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tuğra misali, damga gibi.
11. Görinür ṣadr-ı sevādında binā-yı şehrüñ
12. Saṭr-ı fermān ü berāt üzre mis̲āl-i ṭuġrā

misāl-i ṭuyūr:
1. **mis̲āl-i ṭuyūr:**
Kaside 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kuş misali.
17. Dehāna gelmiş idi cānı ehl-i īmānuñ
18. Esīr-i furṣat-ı pervāz idi mis̲āl-i ṭuyūr

misāl-i vird:
1. **mis̲āl-i vird:**
Kaside 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vird misali, vird gibi (Vird; Kur'ân-ı Kerîm'den sık sık okunan parça veya hemen her gün okunan dua).
3. Aḥibbānuñ lisānında mis̲āl-i vird dāʾirdür
4. Kerāmetle müʿekked dāstānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

misāl-i zenān:
1. **mis̲āl-i zenān:**
Gazel 488
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kadınlar gibi.
1. Bilmezse ḳadr-i ḥüsnini ḫūbān ʿaceb degül
2. Mevrūs̲dur mis̲āl-i zenān mükteseb degül

mīs-i nefsine:
1. **mīs-i nefsine:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **173**
Kelime Tipi: -
Nefis dizgini II Nefis bakırı.
173. Urdı mīs-i nefsine bir kīmiyā
174. İtdi zerin sikke-i şāha sezā

misin:
1. **misin:**
Tarih 2
Mısra: **15**
Soru eki.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

misk:
1. **misk:**
Kıt'a 34
Mısra: **3**
Misk, güzel koku.
3. Hāven-i mis pür olur misk ile ya ʿanber ile
4. Lālenüñ hāvenine dāġ-ı derūn ḳalmışdur

misk ü gülāb:
1. **misk ü gülāb:**
Tarih 104
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Misk kokusu ve gül suyu.
93. Ālūde idüp misk ü gülāb ile türābın
94. Lāzım gelen ārāyişini itdiler icrā

misḳāl:
1. **mis̲ḳāli:**-*i*
Gazel 820
Mısra: **14**
Arapların en eski ölçü birimlerinden biri olan ve bugün kullandığımız ağırlık ölçüsü ile 4,2237 gram gelen ağırlık ölçüsü birimi.
13. Ḳanṭārlarla sīm ü zer-i iltifātınuñ
14. Dil pūtesinde bir iki mis̲ḳāli ḳalmadı

miskīn:
1. **miskīnüñ:**-*üñ*
Gazel 632
Mısra: **8**
Hiçbir şeye sahip olmayan (Şane, misk, dağıtmak kelimeleri aynı zamanda mis kokusu ile tevriyeli kullanılmıştır).
7. Pāyına yüz sürmeġe ʿazm itmiş ol kākül velī
8. Şāne taġıtdı o miskīnüñ biraz cemʿiyyetin

miṣl:
1. **mis̲lini:**-*i, -n, -i*
Kaside 15
Mısra: **96**
Benzer, eş, denk.
95. Odur ol şems-i münīr-i ufuḳ-ı devlet kim
96. Görmedi mis̲lini çerḫ eyleyeli naṣb-ı ḫıyam

2. **mis̲lüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 15
Mısra: **169**
Benzer, eş, denk.
169. Sensin ol gevher-i nā-yāb ki mis̲lüñ bulamaz
170. İtse ġavvās-ı ḳader tahliye-i kīse-i yem

3. **mis̲li:**-*i*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **126**
Benzer, eş, denk.
125. Bu da baña bir ʿaṭā-yı Ḥaḳdur
126. Eslāfda mis̲li nā-sebāḳdur

4. **mis̲li:**-*i*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **127**
Benzer, eş, denk.
127. Bu luṭf ki oldı mis̲li nādir
128. Kim olur edā-yı şükre ḳādir

5. **mis̲li:**-*i*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **130**
Benzer, eş, denk.
129. Luṭf ide ʿaleʾl-ḫuṣūṣ o yek-tā
130. Kim mis̲li degül cihānda peydā

6. **mis̲lini:**-*i, -n, -i*
Tarih 133
Mısra: **10**
Benzer, eş, denk.
9. Düşmen-i dīni şikest eyledi bir mertebe kim
10. Görmedi mis̲lini sābıḳda cihān-ı fâni

7. **mis̲lini:**-*i, -n, -i*
Tarih 138
Mısra: **8**
Benzer, eş, denk.
7. Naḳş-ı rengīnine nisbetle kemīn maʿnādur
8. İdemez naḳş dimek mis̲lini ṣūretger-i Çīn

8. **mis̲li:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **77**
Eş, denk.
77. Olmadı mis̲li daḫi zīver-i gehvāre-i ṣunʿ
78. Nefs-i küllīyeye ʿaḳl-ı kül olaldan dāmād

9. **mis̲li:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **23**
Eş, denk.
23. Gelmemiş mis̲li cihāna bir daḫı ḥāşā gele
24. Ḥüsn-i aḫlaḳ ü ḫısāl ü ʿaḳl ile ʿirfān ile

10. **mis̲li:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **7**
Eş, denk.
7. Memālik-i Anāṭolıʾda mis̲li nādirdür
8. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki ol lālezār-ı Maġnīsā

11. **misḷün:**-*ü, -n*
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Eş, denk.
25. Dīvān-ı ṣadāretde felek görmedi misḷün
26. Aḥkāmuñı ber-vefḳ-i murād eylesün Allāh

12. **mis̲li:**-*i*
Kıt'a 85
Mısra: **1**
Eş, denk.
1. Mis̲li nā-yāb güherdür Nābī
2. Ḫāk-i ẓılletde eger ḫᵛār ise de

13. **mis̲li:**-*i*
Tarih 36
Mısra: **20**
Eş, denk.
19. Adl ü inṣāf ile ʿālemde nazīri nā-yāb
20. Zühd ü ṭaḳvā ile bir mis̲li daḫı nā-peydā

14. **mis̲li:**-*i*
Tarih 39
Mısra: **4**
Eş, denk.
3. Kaṣr-ı Cennet gibi dünyāda nazīri nā-yāb
4. Mis̲li maḳṣūre-i Firdevs gibi nā-bīnā

15. **mis̲lini:**-*i, -n, -i*
Tarih 80
Mısra: **11**
Benzer, eş, denk.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde mis̲lini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿākīl ü vālā-neseb

16. **mis̲li:**-*i*
Tarih 84
Mısra: **2**
Benzer, eş, denk.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmaya mis̲li nice ṣabāḥ u revāḥ ola

misl ü nazīrin:

1. **mis̲l ü nazīrin:**-*i, -n*
Kaside 19
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzer ve eş.
27. Çekmedi mis̲l ü nazīrin eslāf
28. Şübhesiz görmedi çeşm-i ḳudemā

misl ü şebīhi:

1. **mis̲l ü şebīhi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **243**
Kelime Tipi: **-**
Denk ve benzer.
243. Kim ki var mis̲l ü şebīhi bulunur ʿālemde
244. Münḥaṣır saña faḳaṭ rütbe-i nefy-i endād

misli:

1. **mis̲li:**
Gazel 811
Mısra: **12**
Benzer, eş, denk.
11. Hezārūn āferīn ṣad-gūne taḥsīn desti var olsun
12. Ne gelmişdür ne gelmek muḥtemeldür mis̲li bu fende

misliyyet:

1. **mis̲liyyet:**
Kıt'a 44
Mısra: **1**
Benzeri ve misli olma, benzerlik.
1. Mis̲liyyet oldugı gibi ʿālemde Nābiyā
2. Żıḍḍiyyet olur āyine-i vech-i yek-diger

mismār-ı ḫᵛāb:

1. **mismār-ı ḫᵛāb:**
Gazel 821
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Uyku çivisi.
13. Mismār-ı ḫᵛāb revzene-i gūşı itdi bend
14. Cāy-ı duḫūl-i naġme-i temcīd ḳalmadı

mıṣr:

1. **mıṣr:**
Gazel 697
Mısra: **11**
Mısır ülkesi.
11. Mıṣr u ʾIrāk u Rūmʾını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beḳā bir diyārda

2. **mıṣrʾda:**-*da*
Kaside 16
Mısra: **197**
Mısır ülkesi.
197. Baġdād u Mıṣrʾda vükelā-yı kirāmınuñ
198. Şāhān-ı ġayr deñlü olur şān u şöhreti

3. **mıṣr:**
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Mısır ülkesi.
3. Tīşe-i mekri havale itse ḫāk-i ḥīleye
4. Mıṣr ile Baġdādʾdan Şaṭṭ ile Nīli ḳaldurur

mıṣraʾ:

1. **mıṣraʾuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **12**
Mısra, dize.
11. Beytinüñ her biri bir sünbül-i ter
12. Mıṣraʾuñ her birisi bir gevher

mısra:

1. **mısra:**
Gazel 272
Mısra: **9**
Mısır ülkesi.
9. Mısra meh-i Kenʿānı ʿazīz eylemek āḫir
10. Evvel anı üftāde-i çāh etmeġe deġmez

mıṣraʿ:

1. **mıṣraʿlar:**-*lar*
Gazel 73
Mısra: **14**
Mısra, dize.
13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıtʿalardur aṭa mıṣraʿlar ḫod mevce naẓīr

2. **mıṣraʿından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 52
Mısra: **15**
Mısra, dize.
15. Her mevci mıṣraʿından olur teşnegān-ı ʿaşḳ
16. Āb-ı ḥayāt nūş idicek deñlü mürtevī

3. **mısraʿ:**
Tarih 144
Mısra: **64**
Mısra, dize.
63. Didi bī-ġāye s̲enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

4. **mıṣrāʿı:**-*ı*
Gazel 403
Mısra: **4**
Dize II İki kanatlı kapı.
3. Vaṣl şebde yaḳışur rūzde yoḳdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaḳ bāblaruñ

5. **mıṣraʿlarını:**
Gazel 442
Mısra: **10**
Dize II İki kanatlı pencere.
9. Taḫtında nice maʿnī-i rūşen nühüftedür
10. Mıṣraʿlarını çoḳ da tehī ṣanma revzenüñ

mıṣraʾeyn-i ebyātı:

1. **mıṣraʾeyn-i ebyātı:**-*ı*
Kaside 6

Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Beyitlerinin her iki mısraı.
27. Ne Mes̱nevī ki olur mıṣraʾeyn-i ebyātı
28. Güşāde bāb-ı muʿāllā-nişān-ı Mevlānā

mıṣraʿ-ı ġarrā:
1. **mıṣraʿ-ı ġarrā:**
Tarih 115
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gösterişli dize.
9. Ḥālet-i ilbās-ı ḫilʿatde ḥużūr-ı ṣadrda
10. Ḳalbden bir mıṣraʿ-ı ġarrā dırāhşān eyledi

mıṣraʿ-ı meşhūr:
1. **mıṣraʿ-ı meşhūr:**
Gazel 863
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meşhur mısra, herkesçe bilinen dize.
11. Saña bu mıṣraʿ-ı meşhūr yiter vird-i zebān
12. Elümüzden ne gelür ḫayr duʿādan ġayrı

mıṣraʿ-ı nā-mevzūnı:
1. **mıṣraʿ-ı nā-mevzūnı:**-*ı*
Gazel 873
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Düzenlenmemiş, vezinsiz dize.
9. Nice teşbih ideyüm servi ḳad-i dildāra
10. Nice mevzun ideyüm mıṣraʿ-ı nā-mevzūnı

mıṣrāʿ-ı pey-ender-pey:
1. **mıṣrāʿ-ı pey-ender-pey:**
Tarih 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arka arkaya, ardı sıra gelen dizeler.
1. Oldı yek-pāre Nābīyā tārīḫ
2. Bu iki mıṣrāʿ-ı pey-ender-pey

mıṣraʿ-ı tārīḫ:
1. **mıṣraʿ-ı tārīḫ:**
Tarih 103
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Tarihin düşürüldüğü dize.
53. Bu gūne bünyenün tāk-ı derinde mıṣraʿ-ı tārīḫ
54. Olur bānīlerinün nāme-i aʿmāline imżā

mıṣraʿ-ı tārīḫi:
1. **mıṣraʿ-ı tārīḫi:**-*i*
Tarih 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tarihin düşürüldüğü dize.
9. Nābī oḳur bu mıṣraʿ-ı tārīḫi selsebīl
10. Ḥacı ʿAlī Efendiʾye bu ḫāne saʿd bād

2. **mıṣraʿ-ı tārīḫi:**-*i*
Tarih 52
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Tarihin düşürüldüğü dize.
39. İtdi nüzūl mıṣraʿ-ı tārīḫi ġaybdan
40. Taʿmīr olındı günbed-ı ʿulyā-yı Mevlevī

mıṣraʿ-ı tārīḫüñ:
1. **mıṣraʿ-ı tārīḫüñ:**-*üñ*
Tarih 36
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Tarihin düşürüldüğü dize.
61. Āṣafā eski ḳuluñ köhne duʿācuñ Nābī
62. Şevḳ ile mıṣraʿ-ı tārīḫüñ iderken imlā

mıṣraʿ-ı tażmīnidür:
1. **mıṣraʿ-ı tażmīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tazmin mısraı (Başkasına ait bir mısra veya beyti intihâl ve tevârüd olmaksızın kendi şiirine alma san'atı).
9. Naẓm-ı evṣāfuñ yazılmış ṣafḥadur levḥ-i żamīr
10. Fikr-i ḳadd-i dil-peẕīrüñ mıṣraʿ-ı tażmīnidür

mısṭar:
1. **mısṭar:**
Gazel 422
Mısra: **8**
Satır çizecek cetvel.
7. Olmağın eks̱er-i taʿbīri riyā-yı nā-rāst
8. Saṭrına mısṭar urulmaz varaḳ-ı mektūbuñ

2. **mısṭar:**
Gazel 529
Mısra: **12**
Satır çizecek cetvel.
11. Sīnemde şerḥalar yetişür baña Nābīyā
12. Taḥrīre mācerā-yı dili mısṭar istesem

mısṭar-keş-i ṣaḥīfe-i āsārumuz:
1. **mısṭar-keş-i ṣaḥīfe-i ās̱ārumuz:**-*u, -muz*
Gazel 486
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Eserin sayfalarına çizgi çeken.
15. Dülbend-i ebri barmağına sarmasın hilāl
16. Mısṭar-keş-i ṣaḥīfe-i ās̱ārumuz degül

mıstar-keşīde:
1. **mıstar-keşīde:**
Gazel 195
Mısra: **7**
Satırlanmış, yazı için çizgileri çekilmiş.
7. Mıstar-keşīde safhadaki naẓm-ı ābdār
8. Lūʿlū-mis̱āl rişte-i hem-vārdan geçer

mis-ṭıynetān-ı naḳşı:
1. **mis-ṭıynetān-ı naḳşı:**-*ı*
Gazel 255
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Nakşın mis kokulu yaradılışı.
7. Mis-ṭıynetān-ı naḳşı zer-i hālis eylerüz
8. Terkīb-i kīmyā-yı ṣafādur ḫamīrümüz

misvāk:
1. **misvāke:**-*e*
Gazel 66
Mısra: **8**
Dişler için hoş kokulu ve meyvesiz bir ağacın dallarından kesilip kullanılan parça.
7. Revāc-ı zühdi gör taṣvīr iderken meclis-i ʿişret
8. Muṣavvirler elinde kıl ḳalem misvāke dönmişdür

2. **misvākümde:**-*üm, -de*
Gazel 666
Mısra: **8**
Misvak ağacının dallarından kesilip ucu dövülerek fırça durumuna getirilen ve diş temizliğinde kullanılan çubuk (Misvakın ucundaki lifler dile benzetilmiştir).
7. Sırra dāʾir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

misvāk eyler:
1. **misvāk eyler:**-*r*
Gazel 198
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Misvak gibi, diş fırçası gibi kullanmak.
5. İtdi zühd ile sirāyet ki ṣuver naḳḳāşuñ
6. Eldeki ḫāme-i mūyīnini misvāk eyler

mīve:
1. **mīvedür:**-*dür*
Gazel 50
Mısra: **17**
Meyve, yemiş.
17. Cismden rūh u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey zāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

2. **mīve:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Meyve, yemiş.
7. Şifā-yı ṣadre sebebdür iderse de düşnām
8. Bu mīve telḫ ise de naḫl-i dil-keşümdendür

3. **mīve:**
Gazel 191
Mısra: **13**
Meyve, yemiş.
13. Nev-be-nev mīve zuhūrıveş dıraḫt-ı köhneden
14. Ṭabʿ-ı Nābī pīrlikde tāze-gūluḳlardadur

4. **mīveye:**-*ye*
Gazel 278
Mısra: **2**
Meyve, yemiş.
1. Luṭf ile hāsed-i bed-ḫᵛāha nedāmet gelmez
2. Telḫ olan mīveye sükkerle halāvet gelmez

5. **mīveye:**-*ye*
Gazel 337
Mısra: **9**
Meyve, yemiş.
9. Mīveye benzer ki alur rengi ḳamerden
10. Nābī dil-i ḫūn-geşte ki mehveşlere düşmiş

6. **mīveden:**-*den*
Gazel 391
Mısra: **10**
Meyve, yemiş.
9. Olur feyż-i tevāżuʿla dıraḫt-ı pest bār-āver
10. Komışdur mīveden maḥrūm servi ser-firāz olmaḳ

7. **mīve:**
Gazel 560
Mısra: **4**
Meyve, yemiş.
3. İder icāb-ı ḥırmān seng-dillik saḫt-rūluḳlar
4. Olur peydā hezārān güne mīve ḫākliklerden

8. **mīve:**
Gazel 658
Mısra: **11**
Meyve, yemiş.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

9. **mīveden:**-*den*
Gazel 756
Mısra: **7**
Meyve, yemiş.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ḫazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

10. **mīve:**
Gazel 759
Mısra: **12**
Meyve, yemiş.
11. Bu bāġuñ mīvesinden ḳaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it kim
12. Degül mīve nühüfte sengdür cīb-i nihālinde

11. **mīvesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 759
Mısra: **11**
Meyve, yemiş.
11. Bu bāġuñ mīvesinden ḳaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it kim
12. Degül mīve nühüfte sengdür cīb-i nihālinde

12. **mīvenüñ:**-*nüñ*
Gazel 825
Mısra: **8**
Meyve, yemiş.
7. Cānānenüñ tebessümi destūr-ı būsedür
8. Her mīvenüñ şükūfedür elbette evveli

13. **mīve:**
Gazel 862
Mısra: **12**
Meyve, yemiş.
11. Ne zaḫm-ı kārd ne dendān ḥabs-ı maʿde-i teng
12. Bilürse mīve eger ḳadr-i nā-resālıġını

14. **mīve:**
Kaside 1
Mısra: **107**
Meyve, yemiş.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldıġın fehm eyle ol dānā

15. **mīvesi:**-*si*
Kaside 8
Mısra: **17**
Meyve, yemiş.
17. Mīvesi az ise de lezzeti efzūnter olur
18. O dıraḫtun ki ḫıyābān-ı suḫanda ola pīr

mīve-baḫş-ı naḫl-i murād:

1. **mīve-baḫş-ı naḫl-i murād:**
Kaside 14
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Emel ağacının meyvelerini lütfeden.
139. Nesīm-i luṭfı ola gül-güşā-yı bāġ-ı kerem
140. Enāmil-i keremi mīve-baḫş-ı naḫl-i murād

mīve-çīn-i naḫl-i kām olurduk:

1. **mīve-çīn-i naḫl-i kām olurduk:**-*ur, -du, -k*
Gazel 318
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Murat ağacının meyvelerini toplayan olmak.
9. Murād üzre olurduk mīve-çīn-i naḫl-i kām ammā
10. İrişmez kāmet-i kūtāh-ı himmet devlet el virmez

mīve-çīn-i şāhsār-ı iştiyāḳ olmaḳ:

1. **mīve-çīn-i şāhsār-ı iştiyāḳ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 386
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül arzusu bahçesinin meyvelerini toplayan olmak.
1. Ne ḫoşdur mīve-çīn-i şāhsār-ı iştiyāḳ olmaḳ
2. Ne müşkildür leked-ḫᵛār-ı nigehbān-ı firāḳ olmaḳ

mīvedār idebildük:

1. **mīvedār idebildük:**-*dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Ağaç için) Yetiştirip meyve verecek kıvama getirmek.
7. Bir āfet ile ne ser-germ olup ne būsesin alduḳ
8. Ne bir nihāl bitürdük ne mīvedār idebildük

mīvedār ola:

1. **mīvedār ola:**-*a*
Gazel 433
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Meyve sahibi olmak II Meyve vermek, ürün vermek.
3. Lāzım gelürdi serv ü çenār ola mīvedār
4. Fażl ü hünerde medḫali olsa ḳıyāfetüñ

mīve-i aġṣān-ı ümmīde:

1. **mīve-i aġṣān-ı ümmīde:**-*e*
Gazel 736
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Umut dalının meyvesi.
3. Destine kūtāh dinmez bāġ-gerd-i vuṣlatuñ
4. Mīve-i aġṣān-ı ümmīde dırāz itmezse de

mīve-i aʿmāldür:

1. **mīve-i aʿmāldür:**-*dür*
Gazel 50
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Emeğin karşılığı, amelin meyvesi.
13. İntifāʿ-ı berg ü şāh ü mīve-i aʿmāldür
14. Mezraʿ-ı imrūz u ḫırmengāh-ı ferdādan murād

mīve-i eşhā:

1. **mīve-i eşhā:**
Kaside 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Çok sevilen, iştahla yenilen meyveler.

29. Zihī Fātiḥ ki aġṣān-ı ḫafādan itmede ibrāz
30. Niḳāb-ı berge pīçīde hezārān mīve-i eşhā

mīve-i eşk-i ḥırmān:

1. **mīve-i eşk-i ḥırmān:**
Gazel 622
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mahrumiyetin meyvesi olan gözyaşı.
5. Vire naḫl-i emelüñ mīve-i eşk-i ḥırmān
6. Bir sitemkāra niyāz itmege muʿtād olasın

mīve-i kām:

1. **mīve-i kām:**
Gazel 99
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Arzu meyvesi.
13. Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mīve-i kām
14. ʿAceb ki ṭāliʿiümün ḫᵛābgāhı bīd midür

mīve-i leẕīẕ:

1. **mīve-i leẕīẕ:**
Gazel 700
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Lezzetli meyve, üzüm.
11. Tāk-i ḥaḳīrde bulman mīve-i leẕīẕ
12. Ol ḳāmet-i bülende bedeldür çenārda

mīve-i miḥneteye:

1. **mīve-i miḥneteye:**-*y, -e*
Gazel 475
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı meyvesi.
13. Bī-şübhe ṣunar mīve-i miḥneteye destin
14. Ālemde kime himmet idüp ādem iderseñ

mīve-i nāz:

1. **mīve-i nāz:**
Gazel 85
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nazlı meyve, naz meyvesi.
13. Ẓirve-i şāḫda dāmen-keş olan mīve-i nāz
14. Āḫir üftāde-i ḥabs-ı şikem olmaz da nʾolur

mīve-i nāzük:

1. **mīve-i nāzük:**
Gazel 629
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Narin, nazik meyve.
3. Surḫ eyleyelüm rūyuñı vir būseye ruḫṣat
4. Ol mīve-i nāzük nice bir ḫām görünsün

mīve-i şāḫ-ı ikrām:

1. **mīve-i şāḫ-ı ikrām:**
Kaside 13
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
İkram budağının meyvesi.
127. Pertev-i şemʿ-i hüner ebr-i semāvāt-ı kerem
128. Aḫter-i burc-ı edeb mīve-i şāḫ-ı ikrām

mīve-i şāh-ı nefesüñ:

1. **mīve-i şāh-ı nefesüñ:**-*üñ*
Gazel 515
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nefes sultanının meyvesi.
13. Ne bilür leẕẕetini mīve-i şāh-ı nefesüñ
14. Gūş-ı idrāki olan ḥüsn-i ṣadādan maḥrūm

mīve-i tāze virür:

1. **mīve-i tāze virür:**-*ür*
Gazel 381
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Taze meyve vermek.
7. Mādām bu bāğ içre virür mīve-i tāze
8. İtmez nasaḳ-ı gerdiş-i edvār taḫallüf

mīve-i ümmīde:

1. **mīve-i ümmīde:**-*e*
Tarih 116
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ümit meyvesi.
15. O naḫlı itdi bir nev-bāve iḥsāniyle şīrīn-kām
16. Ki lezẕāt-ı cihān ol mīve-i ümmīde mülḥaḳdur

miyān:

1. **miyāñı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **6**
Bel.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyāñı şūḫ

2. **miyānuna:**-*u, -n, -a*
Gazel 94
Mısra: **7**
Bel.
7. Bāzūlarum miyānuna şāyān degülse de
8. Esb-i ḫayāl-i vaṣla hele zīr teng olur

3. **miyānına:**-*ına*
Gazel 406
Mısra: **22**
Bel.
21. Dü desti şerha vü dāğ ile bir kemer-bend it
22. Miyānına o perīnün ḳuşandırıncaya dek

4. **miyānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 437
Mısra: **5**
Bel.
5. Şehr-i bāġ-ı İrem miyānında
6. Baġlanılmış ḥiṣārdur kemerüñ

5. **miyānını:**-*ı, -nı*
Gazel 445
Mısra: **5**
Bel.
5. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
6. Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

6. **miyānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 478
Mısra: **3**
Bel.
3. Aġūşı ḥasretiyle o şūḫuñ miyānını
4. Deryā-yı ġamda iki kedūdur benümle dil

7. **miyānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 793
Mısra: **9**
Bel.
9. Mümkin mi miyānını görüp açmaya āġūş
10. Ol kāfir ider şekl-i çelīpā kimi görse

8. **miyānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 795
Mısra: **1**
Bel.
1. Devāt-ı sīmīni gördükde ol şuḫuñ miyānında
2. Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet üstüḫᵛānında

9. **miyāne:**-*e*
Gazel 520
Mısra: **9**
Bel.
9. Miyāne baġlayup iḥrām-ı şevḳi ey Nābi
10. Ziyāret-i ḥarem-i ḥażret-i Emīr idelüm

10. **miyānında:**
Gazel 167
Mısra: **15**
1. bel 2. arasında, içinde 3. ortası.
15. Ey şiʿr miyānında ṣatan lafẓ-ı ġarībi
16. Dīvān-ı ġazel nüsḫa-i kāmūs degüldür

11. **miyānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 699
Mısra: **7**
Ara, orta.
7. Az ḳaldı leb u būse miyānında mesāfe
8. Nā-geh çıkageldi ḫaṭ-ı ḫod-rū o maḥalde

12. **miyānumuzda:**-*u, -muz, -da*
Gazel 701
Mısra: **5**
Ara, orta.
5. Āhir miyānumuzda ḳomaz āb u āteşi
6. Āmīziş itdüren ḫuṣemā-yı ʿanāṣıra

13. **miyāndan:**-*dan*
Gazel 12
Mısra: **10**
İstikamet.
9. Yine muḳabeleye hāṣdur bu ṣūret kim
10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

14. **miyanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 435
Mısra: **2**
Orta, ara, vasat, meyan.
1. Ḳışrdan añla ʿibādātın uliʾl-elbābuñ
2. Giçür evḳātı miyanında iki miḥrābuñ

15. **miyānında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 2
Mısra: **167**
Orta.
167. Nüsḫa-i ḫulḳı miyānında yazılsa farażā
168. Bī-taʿab maʿnī-i teslīm virür lafẓ-ı ʾinād

16. **miyānda:**-*da*
Kaside 16
Mısra: **184**
Ara, orta.
183. Ol pādişeh ki ṣafḥa-i cāh u celālinüñ
184. Yoḳdur miyānda ḫāme vü evrāḳa nisbeti

miyān u dehānını:
1. **miyān u dehānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bel ve dudak.
5. Yoḳdur dimiş miyān u dehānını şübhe yoḳ
6. Āmācgāh-ı būs u kenār olmadan ḳaçar

miyān u dehānuñ:
1. **miyān u dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 701
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bel ve dudak.
9. Maḳṣadları miyān u dehānuñ beyānıdur
10. Maʿdūm iʿtibārın idenler nevādire

miyāncī-i bāzārumuz:
1. **miyāncī-i bāzārumuz:**-*u, -muz*
Gazel 486
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çarşı simsarı.
13. Bilmem dem-i viṣāl niçün çıḳmaz aradan
14. Sīmīn kemer miyāncī-i bāzārumuz degül

miyāncī-i maḥabbet:
1. **miyāncī-i maḥabbet:**
Gazel 283
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Muhabbet simsarı, komisyoncusu.
11. Miyāncī-i maḥabbet Nābiyā olsa revāc-engīz
12. Çıḳar iḥsāna kālā-yı kerem bāzāra yer ḳalmaz

miyāne:
1. **miyāneye:**-*y, -e*
Kaside 11
Mısra: **8**
Ara, orta.
7. Ġamuñla birbirine düşmen oldı ṣaff-ı müjem
8. Tavassuṭ eylemedi ṣulh içün miyāneye ḫᵛāb

2. **miyānemüzden:**-*müz, -den*
Gazel 190
Mısra: **7**
Ara, orta.
7. Çıḳmaz miyānemüzden ey māh-rū ḫayālüñ
8. Senden cüdā olursa benden cüdā degüldür

3. **miyānede:**-*de*
Gazel 648
Mısra: **5**
Ara, orta.
5. Āyā ki ʿözr kanġıyadur bu miyānede
6. Ẓulmetden āftāb diriġ iderse pertevin

4. **miyānesinde:**-*si, -nde*
Gazel 757
Mısra: **3**
Ara, orta.
3. Ḫalḳuñ miyānesinde bulunmazdı ittihād
4. Meşreblerinde rabıta-i ḫisset olmasa

5. **miyānede:**-*de*
Gazel 797
Mısra: **6**
Ara, orta.
5. Baḳdum sütūr-ı nüsḫa-i āfāka ser-te-ser
6. Yek ḥarf-i nā-be-ḳāʿide yoḳdur miyānede

6. **miyānede:**-*de*
Gazel 820
Mısra: **18**
Ara, orta.
17. Nābī kumāş-ı çeşm-rübā-yı maḥabbetüñ
18. Terviç içün miyānede dellāli ḳalmadı

miyāne-i ʿarż ü semāda:
1. **miyāne-i ʿarż ü semāda:**-*da*
Kıt'a 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü ile yeryüzü arası.
7. Hevāya çıḳmadan itse ġubārı menʿ eger
8. Olur miyāne-i ʿarż ü semāda bir ṣaḥra

miyāne-i ḫak ü hevāda:
1. **miyāne-i ḫak ü hevāda:**-*da*
Kıt'a 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Toprakla hava arası.
9. Nüzūldan yire menʿ eyler ise bārānı
10. Ḳalur miyāne-i ḫak ü hevāda bir deryā

miyāne-i ḫavf ü recāya atdı:
1. **miyāne-i ḫavf ü recāya atdı:**-*dı*
Gazel 450
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ümit ile korku arasında bırakmak.
5. Bizi miyāne-i ḫavf ü recāya atdı maḥabbet
6. Ne saḳladuk ġam-ı ʿaşḳı ne aşikār idebildük

miyāne-i ṣahbā-keşānda ṣahbā-keşānda kalur:
1. **miyāne-i ṣahbā-keşānda ṣahbā-keşānda kalur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kırmızı şarap içenlerin arasında kalmak.
7. Olur mı nevʿ müfīd olmayınca tā yek-reng
8. Ḳalur miyāne-i ṣahbā-keşānda āb ġarīb

miyānesinde bulunmak:
1. **miyānesinde bulunmak:**-*mak*
Gazel 412
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arasında bulunmak.
3. Ne lāzım ey dil olup çeşm-i yāre ʿaks-efken
4. Miyānesinde bulunmak dü- ṣaff-ı ḫūn-ḫᵛāruñ

miyān-gīr-i licām ider:
1. **miyān-gīr-i licām ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Hayvan ağzına vurulan geme mihengir yapmak (Miyangir; Bir parça üzerinde paralel çizgi veya oyuk çekmekte kullanılan marangoz aleti, mihengir).
67. Ḳanı bindükçe rikāba aşılan çāpükler
68. Dest-i şekvāsın ider ṣoñra miyān-gīr-i licām

miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka:
1. **miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka:**-*a*
Gazel 61
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Aşık ile sevgilinin arası.
3. O deñlü ṣaldı berf-i bī-emān kevne bürūdet kim
4. Miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka yol bulmaz maḥabbetler

miyān-ı ʿāşıḳ u maʾşūka:
1. **miyān-ı ʿāşıḳ u maʾşūka:**-*a*
Gazel 250
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşık ile sevgilinin arası.
5. Miyān-ı ʿāşıḳ u maʾşūka eşkden ġayrı
6. Taḥallül eyleyemez mācerā-yı ḥüsn budur

miyān-ı āteş-i takat-güdāz-ı ġamda:
1. **miyān-ı āteş-i takat-güdāz-ı ġamda:**-*da*
Gazel 48
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kederin takat eriten ateşinin ortası.
19. Miyān-ı āteş-i takat-güdāz-ı ġamda cūş eyler
20. Mis̱āl-i pūle-i pür-cūş-ı zerdür ḥalḳa-i tevḥīd

miyān-ı bezmde:
1. **miyān-ı bezmde:**-*de*
Gazel 877
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mecliste, meclisin ortası.
3. İder mi idi göñül her çerāġa kendüyi sūzān
4. Miyān-ı bezmde bir āteşīn ʿizārum olaydı

miyān-ı bülbülānda:
1. **miyān-ı bülbülānda:**-*da*
Gazel 221
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bülbüller arasında.
1. Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
2. Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür

miyān-ı dest-i lebde devr eyler:
1. **miyān-ı dest-i lebde devr eyler:**-*r*
Gazel 90
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İki dudağın arasında dönüp dolaşmak.
11. Siyeh-dillik müʾeddī-i ġurūr olmaġla devr eyler
12. Miyān-ı dest-i lebde kefş-i sīmīn üzre fincānlar

miyān-ı gamze vü çeşminde:
1. **miyān-ı gamze vü çeşminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 238
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gamze ile gözün arası/ortası.
11. Dil-i belā-zedenüñ kārını ṣorarsañ eğer
12. Miyān-ı gamze vü çeşminde tercemānlıḳdur

miyān-ı ḥalḳa-i bezme:
1. **miyān-ı ḥalḳa-i bezme:**-*e*
Gazel 327
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Meclis halkasının arasında/ortasında.
5. Ne deñlü dām ḳurarsam şikāra dildārı
6. Miyān-ı ḥalḳa-i bezme o bed-gümān düşmez

miyān-ı leʾimānda:
1. **miyān-ı leʾimānda:**-*da*
Gazel 757
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Alçak kişilerin arasında.
13. Kem-yāb idi miyān-ı leʾimānda imtizāc
14. Mā-beynde ʾalāka-i cinsiyyet olmasa

miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük:
1. **miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük:**-*dü, -k*
Gazel 318
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hicran denizinin ortasına düşmek.
1. Çeh-i tārīk-i firḳatden ḫalāṣa fürṣat el virmez
2. Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuṣlat el virmez

miyān-ı nāmverānda:
1. **miyān-ı nāmverānda:**-*da*
Gazel 702
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meşhurların arasında, ünlüler içinde.
11. Miyān-ı nām verānda olur ḥicāba müşīr
12. Varaḳ taḥallüli mā-beyn-i mühr ü imżāda

miyān-ı nāsda:
1. **miyān-ı nāsda:**-*da*
Gazel 407
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Halk arasında.
7. Zamān-ı cāhda bīgāne-i tevażuʿ olan
8. Miyān-ı nāsda bī-iʿtibār olur giderek

miyān-ı rūz u şebüm:
1. **miyān-ı rūz u şebüm:**-*üm*
Kaside 11
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Geceyle gündüz arası, ortası.
15. Miyān-ı rūz u şebüm farḳ olunmadan ḳaldı
16. O gūne itdi beni dūd-ı āh istīʿāb

miyān-ı sāḥa-i firdevs-i şerʿde cārī:
1. **miyān-ı sāḥa-i firdevs-i şerʿde cārī:**
Kaside 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İslami kanunlar cennetinde geçerli olan, yürürlükte olan.
5. Cārī miyān-ı sāḥa-i firdevs-i şerʿde
6. Hem-ḥāl-i çār cūy-ı rezīndür çehār-yār

miyān-ı şāhid-i feyże:
1. **miyān-ı şāhid-i feyże:**-*e*
Gazel 48
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Feyiz güzelinin beli.
5. Ten-i zerrīn ü sīm-i eşkden yapmış yed-i ḳudret
6. Miyān-ı şāhid-i feyże kemerdür ḥalḳa-i tevḥīd

miyān-ı saḳfda:
1. **miyān-ı saḳfda:**-*da*
Tarih 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tavan arası.
7. Şuʿā-ı mihridür ol āsmān-ı iḳbālüñ
8. Miyān-ı saḳfda āvīze olduġı peydā

miyān-ı semīn-i sīmīni:
1. **miyān-ı semīn-i sīmīni:**-*i*
Gazel 437
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gümüşten, kıymet biçilmez bel.
7. O miyān-ı semīn-i sīmīni
8. Ḳocmada bī-ḳarārdur kemerüñ

miyān-ı tāze-gūyānda:
1. **miyān-ı tāze-gūyānda:**-*da*
Gazel 767
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yeni ve orijinal söz söyleyenler arasında.
9. Tetebbuʿ kim iderse bu zemīn-i tāzeye Nābī
10. Miyān-ı tāze-gūyānda odur pākīze-gūterce

miyān-ı yār:
1. **miyān-ı yār:**
Gazel 521
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin beli.
3. Taḳṣīr bende yoḫsa şeb-ā-şeb miyān-ı yār
4. Ḫamyāze-rīz-i şevḳidür āġūşumuñ benüm

miyān-ı yāri:
1. **miyān-ı yāri:**-*i*
Gazel 207
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin beli.
15. Nābīyā çekmeġe āġūşa miyān-ı yāri

16. Gösterür gerdiş-i etvār-ı zarīfāne kemer

miyān-ı zümre-i müsteʿmenānda:

1. **miyān-ı zümre-i müsteʿmenānda:**-*da*
Tarih 135
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Müstemenler sınıfı arası (Müstemen; Osmanlı devleti topraklarında yaşamasına izin verilen yabancı uyruklulara verilen ad).
9. Binā-yı ʾahd ü peymāna muḫālif vażʿ ü cünbişle
10. Miyān-ı zümre-i müsteʿmenānda infirād itdi

miyānında:

1. **miyānında:**
Gazel 482
Mısra: **8**
Orta, ara, vasat, meyan.
7. Münkir-i ʿaşḳa ider muʿciz-i ḥüsnin iẓhār
8. Āteşīn cāme miyānında gül-i rūy-ı Ḫalīl

2. **miyānında:**
Gazel 548
Mısra: **6**
Orta, ara, vasat, meyan.
5. Naḳd-i dil ḫavfum odur kim arada ola telef
6. Zülf ile şāne miyānında tedāḫül var iken

miyāniyle sürini:

1. **miyāniyle sürini:**-*i*
Gazel 778
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Beli ile poposu.
5. Miyāniyle sürini fikridür hep söyleden yārüñ
6. Taʿaccüb eyleme ger sözlerüm gas̱s̱ ü s̱emīn olsa

miʿyār-ı hüner eylemiş:

1. **miʿyār-ı hüner eylemiş:**-*miş*
Kaside 9
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Kabiliyet tartısı yapmak.
145. Tā ki maḳbūlüñ olup eyleyeler kesb-i revāc
146. Eylemiş çünki Ḫudā ṭabʿunı miʿyār-ı hüner

mīzāb:

1. **mīzāb:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Oluk.
13. O deñlü oldı seḥāb-ı düdīde bārān-rīz
14. Ki oldı her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb

2. **mīzāb:**
Kaside 15
Mısra: **127**
Oluk.
127. Çākdur ḥasret-i şaḳḳ-ı ḳalem ile mīzāb
128. Teşnedür çāh-ı devātındaki āba zemzem

mīz-āb:

1. **mīz-ābdan:**-*dan*
Gazel 312
Mısra: **18**
Oluk.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġna
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

2. **mīz-āblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 403
Mısra: **2**
Oluk.
1. Kesme ey ebr-i kerem riştesini āblaruñ
2. Belki ratḳ eyleyesin fatḳını mīz-āblaruñ

3. **mīz-āblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 431
Mısra: **8**
Oluk.
7. Menşeʾ-i feyż-i sevī ʿālem-i bālādañdur
8. Cezbe-i çāki degül sinede mīz-āblaruñ

4. **miz-ābı:**-*ı*
Gazel 556
Mısra: **8**
Oluk.
7. ʿAceb bu taḳviyet şevḳiyle maʿcūn-ḫᵛārlıḳ tā key
8. Binā-yı ten ḫarāb olmaḳdadur miz-ābı neylersin

5. **mīz-āb:**
Gazel 753
Mısra: **12**
Oluk.
11. Uzatmış gerden-i aṣḥāb-ı cürme bāzū-yı raḥmet
12. Kenār-ı bāmdan beyt-i Ḫudā mīz-āb şeklinde

mīz-āb-ı kerem ola:

1. **mīz-āb-ı kerem ola:**-*a*
Gazel 274
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kerem oluğu olmak, gani gani ikramda bulunmak.
11. Dilber oldur kim lisānı ola mīz-āb-ı kerem
12. Dīde-i ʿuşşāḳına gelmezden evvel nem henüz

mīz-āb-ı ḳısmet-i şuʿarā:

1. **mīz-āb-ı ḳısmet-i şuʿarā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **470**
Kelime Tipi: -
Şairlerin nasiplerinin aktığı oluk.
469. Cībi ümmīdgāh-ı ehl-i recā
470. Desti mīz-āb-ı ḳısmet-i şuʿarā

mīz-āb-ı raḥmet:

1. **mīz-āb-ı raḥmet:**
Gazel 373
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rahmet oluğu.
7. El-vedāʿ ey çirk-şūy-ı cāme-i cürm-i ʿusāt
8. Gūşe-i bāmuñdaki mīz-āb-ı raḥmet el-vedāʿ

mīzāb-ı raḥmetüñ:

1. **mīzāb-ı raḥmetüñ:**-*üñ*
Gazel 400
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Rahmet oluğu (Kabedeki "Altın Oluk" ile ilinitili olarak).
15. Cāʾiz ki zer-perestlere ola ʿöz̠r-ḫᵛāh
16. Zer kisve ile cilvesi mīzāb-ı raḥmetüñ

mizāc:

1. **mizācumuz:**
Gazel 189
Mısra: **4**
Tabiat, huy, karakter, tıynet, yaratılış.
3. Mis̱āl-i āb iderüz nīk ü bedle āmīziş
4. Bu kārgehde muʿayyen mizācumuz yoḳdur

2. **mizācuma:**-*u, -m, -a*
Gazel 56
Mısra: **11**
Tabiat, huy, karakter, tıynet, yaratılış.
11. Benüm mizācuma maʿcūn-ı ṣabr nāfīʿdür
12. Gelürse ġayre eger cām-ı ḫoş-güvār lez̠īz̠

3. **mizaçlarda:**-*lar, -da*
Gazel 68
Mısra: **9**
Tabiat, huy, karakter, tıynet, yaratılış.
9. Mizaçlarda zuhūr-ı ʾillet gehī Nābī
10. Lisān-ı ḥāl ile tefhīm-i ḳadr-i ṣıḥḥatdür

4. **mizācı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **68**
Tabiat, huy, karakter, tıynet, yaratılış.
67. Var idi bezminde anuñ bir nedīm
68. Nāmı S̱enāyī vü mizācı Ḥakīm

5. **mizācumuz:**-*u, -muz*
Gazel 281
Mısra: **4**
Tabiat, huy, karakter, tıynet, yaratılış.
3. Maḳṣūda nāil olduġu sāʿat rücūʿ ider

4. Raḳḳāṣ-ı sāʿat olsa sezādur mizācumuz

6. **mizāca:**-*a*
Gazel 822
Mısra: **8**
Tabiat, huy, karakter, tıynet, yaratılış.
7. Ne ḫoş o dem ki ola ḳaṣr-ı vaṣla vażʿ-ı esās
8. Ola mizāca muvāfıḳ velīk miʿmārı

mizāc-ı balġamiyāna:
1. **mizāc-ı balġamiyāna:**-*a*
Gazel 727
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Balgam sökme.
21. Gürūh-ı ṣafreviyāna maraż-fizā ammā
22. Mizāc-ı balġamiyāna tabībdür lūle

mizāc-ı devleti:
1. **mizāc-ı devleti:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Devleti düzeni II halkın huzur ve refahı.
21. Egerçi bir nice dem iḳtiżā-yı ḥikmet ile
22. Mizāc-ı devleti çerḫ itdi pāy-māl-i fütūr

mizāc-ı eyyām:
1. **mizāc-ı eyyām:**
Kaside 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dönemin tabiatı, mizacı.
11. Ḫāṭıra gelmez idi bir daḫı fikr-i ṣıḥḥat
12. Mübtelā-yı maraż olmışdı mizāc-ı eyyām

mizāc-ı hümāyūnına:
1. **mizāc-ı hümāyūnına:**
Kaside 16
Mısra: **231**
Kelime Tipi: -
Padişahlık ahlakı.
231. Yol bulmayup mizāc-ı hümāyūnına
232. Ola ṣafā ile güẕerān cümle sāʿati

mizāc-ı ḥüsn-i edānuñ:
1. **mizāc-ı ḥüsn-i edānuñ:**-*nuñ*
Gazel 252
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Üslûbun güzelliğinin tabiatı.
5. Olsun mı nabż-ı ḫāmeden engüştümüz cüdā
6. Biz kim mizāc-ı ḥüsn-i edānuñ ṭabībiyüz

mizāc-ı maḥabbete:
1. **mizāc-ı maḥabbete:**-*e*
Gazel 708
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevme mizacı, aşk yaradılışı.
1. Gelmişdi ḫaylī żaʿf mizāc-ı maḥabbete
2. Çoḳdan bahāne-cūy idi cānāne fırḳate

mizāc-ı memleket:
1. **mizāc-ı memleket:**
Kaside 7
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Devletin karakteri, işleyişi.
31. Bu devletüñ yoġ idi bir ṭabīb-i ġam-ḫʷārı
32. Mizāc-ı memleket olmışdı ʾāfiyetden dūr

mizāc-ı mülki:
1. **mizāc-ı mülki:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
İmparatorluğun tabiatı.
83. İder ol şahh mizāc-ı mülki ṣaḥīh
84. ʾİllet-i ṭabʿ-ı devleti taṣḥīh

mizāc-ı nergis-i bīmār-ı yāri:
1. **mizāc-ı nergis-i bīmār-ı yāri:**-*i*
Gazel 291
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin baygın bakışlarının huyu.
2. O ḫaste-reng-i tüvānā-şikārı biz bilürüz
1. Mizāc-ı nergis-i bīmār-ı yāri biz bilürüz

mizāc-ı ṣulḥı:
1. **mizāc-ı ṣulḥı:**-*ı*
Tarih 148
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Barış anlaşması, musalaha tabiatı.
1. Mizāc-ı ṣulḥı ifsād eyledi küffār-ı bed-kirdār

mizāc-ı ülfeti:
1. **mizāc-ı ülfeti:**-*i*
Gazel 759
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alışma huyu.
9. Mizāc-ı ülfeti ifsād ider hem-vāre germiyyet
10. Bürūdet gāh gāhī şarṭ durur ṣoḥbet ḫilālinde

mizāc-ı zühde:
1. **mizāc-ı zühde:**-*e*
Gazel 304
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İbadet etme tabiatı, huyu.
3. Düşsün mizāc-ı zühde muvaffıḳ yā düşmesüñ
4. Sāḳī-i şīvekār içürür ister istemez

mīzān:

1. **mīzānuñ:**-*uñ*
Gazel 405
Mısra: **12**
Mizan, terazi, ölçü.
11. Ser-i mevʿidlere tecvīz-i ʿudūl itmez iken
12. Yine hürmetlüdür iʿṭā ṭarafı mīzānuñ

2. **mīzānın:**-*ın*
Gazel 569
Mısra: **8**
Mizan, terazi, ölçü.
7. Kūh-ı cürmüm benüm ol mertebe sengīndür kim
8. Ḳorḳarum kesr ide vażʿ eylemeden mīzānın

3. **mīzāna:**-*a*
Gazel 604
Mısra: **6**
Mizan, terazi, ölçü.
5. Āfitāb-ı ḥüsn dirlerse ʿaceb mi Yūsufʾa
6. Gūş idenler delvden mīzāna taḥvīl itdügin

4. **mīzān:**
Kaside 21
Mısra: **2**
Mizan, terazi, ölçü.
1. Gerdiş-i gerdūn-ı dūn mihr ü meh-i raḫşān ile
2. Farḳı yoḳdur muḥtesib devr itmeden mīzān ile

5. **mizanuñ:**-*uñ*
Kıt'a 34
Mısra: **1**
Mizan, terazi, ölçü.
1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

6. **mīzānına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 103
Mısra: **56**
Mizan, terazi, ölçü.
55. Olup maḳbūl-ı dergāh-ı ilāhī cümle āẟārı
56. Ola mīzānına mevżūʿ o sengīn bünye-i ʿulyā

mīzān olup:
1. **mīzān olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Tartılmak, ölçülmek.
155. Kefe-i mihr ü māh olup mīzān
156. Kesr-i mīzān ṭutar mehi vezzān

mīzān-ı ʿaḳl:
1. **mīzān-ı ʿaḳl:**
Kıt'a 110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aklın tartısı.
3. ʿAḳl ile olmazdı sencīde umūr-ı kāʾināt
4. İtmese mīzān-ı ʿaḳl iẟbāt-ı mizāniyyeti

mīzān-ı cemāl:

1. **mīzān-ı cemāl:**
Gazel 72
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzellik terazisi.
7. Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-i ḥüsn
8. Ḳatı çoḳ kimselerüñ ipliği bāzāre çıḳar

mīzān-ı devleti:

1. **mīzān-ı devleti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Saltanatın düzeni.
75. Bir semte inḥirāfa ḳomaz iʿtidālden
76. Żabṭ itdi dest-i şerʿ ile mīzān-ı devleti

mīzān-ı enbiyā:

1. **mīzān-ı enbiyā:**
Gazel 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nebilerin tartısı.
13. Hem-seng-i istiḳāmet-i mīzān-ı ḥaşrdur
14. Vezn-i şerīʿat itmede mīzān-ı enbiyā

mizān-ı fürūşande:

1. **mizān-ı fürūşande:**-*de*
Gazel 749
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Satıcıların tartısı.
9. Ṣatmak semen-i mis̱le degül çerḫe değişmez
10. Mizān-ı fürūşande de Nābī yerüm olsa

mīzān-ı ḥaḳīḳat:

1. **mīzān-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hakikat terazisi, gerçek ölçüsü.
5. Mīzān-ı ḥaḳīḳat eger vezn olunursa
6. Hem-seng olamaz luṭfına cevr ü sitem-i çerḫ

mīzān-ı iʿtibārda:

1. **mīzān-ı iʿtibārda:**-*da*
Gazel 436
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İtibar terazisi.
3. Mīzān-ı iʿtibārda nāḳıṣ gelür baña
4. Vażʿı çekilmez oldı diyenler zamānenüñ

mizān-ı iʿtiẕār:

1. **mizān-ı iʿtiẕār:**
Gazel 261
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Affına sığınma tartısı II Mahşerde günah ve sevapları tartan tartı.
17. Nābī biraz ḫafīf gerek keffe-i günāh
18. Mizān-ı iʿtiẕār ber-ā-berlik istemez

mizān-ı ḳanāʿat:

1. **mizān-ı ḳanāʿat:**
Gazel 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kanaat terazisi.
1. Ḳāṣid görinür gerçi ki dükkān-ı ḳanāʿat
2. Der-kārdur ammā yine mizān-ı ḳanāʿat

mīzān-ı kıyās ü taʿdād:

1. **mīzān-ı kıyās ü taʿdād:**
Tarih 138
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Hesaplama ve karşılaştırma tartısı.
63. Bī-vefā şānına mīzān-ı kıyās ü taʿdād
64. Nā-resā cāhına endāze-i fikr ü taḫmīn

mīzbān:

1. **mīzbān:**
Gazel 676
Mısra: **6**
Ev sahibi.
5. Taḳdīre iʿtirazdan āyā ne farḳı var
6. Mihmānlarun muʿārażası mīzbān ile

mıżrāb:

1. **mıżrāb:**
Gazel 758
Mısra: **9**
Tezene, zahme (telli sazları çalmaya yarayan alet).
9. Rīsmān-bāzlıḳ eyler gibi Nābī mıżrāb
10. Şıçrar āvāze-i sāz ile resenden resene

mollā:

1. **mollāyı:**-*y, -ı*
Tarih 137
Mısra: **6**
Büyük kadı, bilgin, dini yönü ağır basan kimse, medrese imamı.
5. Kemāl-i ḥüsn-i aḫlāḳ ile ʿilm ü fażl ü dānişle
6. Dimek cāʾiz Ḥaleb yoḳ gördügi bir böyle mollāyı

mollā idi:

1. **mollā idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Büyük kadı, bilgin, dini yönü ağır basan kimse, medrese imamı.
17. Sābıḳ u lāḥıḳ iki mollā idi
18. İkisi de fāżıl ü dānā idi

mollā-zāde:

1. **mollā-zādeye:**-*y, -e*
Tarih 108
Mısra: **12**
Mollanın (Çatalcalı Ali Efendi) oğlu Yenişehirli Abdullah Efendi.
11. Levḥa-i iḫlāṣ ile Nābī didi tārīḫini
12. Yeñişehr ola maḳarr-ı emn Mollā-zādeye

mʾolur:

1. **mʾolur:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Mi olur.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

2. **mʾolur:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Mi olur.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

3. **mʾolur:**
Gazel 98
Mısra: **4**
Mi olur.
3. ʿAcz u niyāz olur yine olursa çāre-sāz
4. Yoḫsa ġurūr vāsita-i maġfiret mʾolur

4. **mʾolur:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Mi olur.
5. Ālūdegānı māʾil-i āzārsın velī
6. Āzār-ı ḫāṭıra yitişür maʿṣiyet mʾolur

5. **mʾolur:**
Gazel 98
Mısra: **8**
Mi olur.
7. Gayrīye ʿilm ü maʿrifetüñden senüñ ne sūd
8. ʿĀlemde ḥüsn-i ḫulḳ ḳadar maʿrifet mʾolur

6. **mʾolur:**
Gazel 98
Mısra: **10**
Mi olur.
9. Rāḥat mı kor bedende ḫurūş-ı sirişk ü āh
10. Bī-iʿtidāl āb u hevā ʿāfiyet mʾolur

7. **mʾolur:**
Gazel 98
Mısra: **12**
Mi olur.
11. Tā key bu būs-ı dāmen u dest ey harīṣ-i cāh
12. Takdirden müsāʿadesüz maṣlaḥat mʾolur

8. **mʾolur:**
Gazel 98

Mısra: **14**
Mi olur.
13. Nābī uçurduḳ āh-ı Hümā-yı ḳanāʿati
14. H̱ursendlik ġınāsı ḳadar salṭanat mʾolur

moñla ile pāşā:
1. **moñla ile pāşā:**
Tarih 104
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Paşa ile molla (Abdi Paşa ve İbni Kebir Molla Mehmed Efendi kastedilerek).
87. Tekbīr ile tehlīl taʿẓīm ile yek-ser
88. Hem- dest olup eşrāfla Moñla ile Pāşā

moñlā-yı ḥaleb:
1. **moñlā-yı ḥaleb:**
Tarih 104
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Halep Mollası (Molla; Müderrislikten yüksek ilmiye derecesinde bulunan kimse, yüksek kadı).
43. Moñlā-yı Ḥaleb fāżıl-ı ʿaṣr İbnī Kebīri
44. Meʿmūr idi bu ẖıdmete mahsūs u müvellā

mosḳov:
1. **mosḳov:**
Tarih 133
Mısra: **3**
Rusya, Ruslar.
3. Mosḳov az ḳalmış iken itmeġe mülki ber-bād
4. İtdi taʿyīn şeh-i dīn Āṣaf-ı ṣāḥib-şānı

mū:
1. **mū:**
Gazel 124
Mısra: **12**
Kıl II. Saç teli.
11. Nābī es̱er ẓuhūrı olur mūris̱-i kemāl
12. Āẖir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

2. **mūlar:**-*lar*
Gazel 183
Mısra: **1**
Kıl II. Saç teli.
1. Fedā-yı tīġ olur ḥaddin tecāvüz eyleyen mūlar
2. Cefā-yı tīġden āsūdedür müjgān u ebrūlar

3. **mū:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Kıl II. Saç teli.
1. Kes̱ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

4. **mū:**
Gazel 597
Mısra: **2**
Kıl II. Saç teli.
1. Olmam gilemend ol meh-i ẖāṭır-şikenümden
2. Biñ menfez-i āh açsa da her mū bedenümden

5. **mū:**
Gazel 134
Mısra: **6**
Kıl, bıyık teli.
5. Eyler zuhūr-ı ẖaṭ lebimin revnaḳın şikest
6. Zīrā kenār-ı kāse-i laʿline mū gelür

mū ḳadar ḳalur:
1. **mū ḳadar ḳalur:**-*ur*
Gazel 535
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kıl kadar kalmak.
3. Mānende-i sütūn ise de mū ḳadar ḳalur
4. Bāzū-yı saẖt-zūr-ı kemān-gīr-i fürḳatüm

mū sefid:
1. **mū sefid:**
Gazel 617
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağarmış saç.
3. Rū zerd ü mū sefid ü beden ẖaste cān zaʿīf
4. Geçmez dil-i siyāh yine iḥtişāmdan

muʿabbir:
1. **muʿabbir:**
Gazel 855
Mısra: **10**
Rüya tabir eden.
9. Dil-besteyüz o genc-i tehī-dest-i baẖta kim
10. Ruʾyāsına muʿabbir arar pāsbānları

muʿādil:
1. **muʿadil:**
Gazel 372
Mısra: **3**
Denk, eşdeğer.
3. Görmedi saña muʿadil dīde-i baẖtı Ḥaleb
4. Fāżıl-ı ẖoş-ẖūy destūr-ı suẖan-dān el-vedāʿ

2. **muʿādil:**
Kaside 10
Mısra: **64**
Denk, eşdeğer.
63. Ne gūş-ı ʿālem işitdi ne gördi çeşm-i cihān
64. O ẕāt-ı pāke muʿādil vezīr-i pāk-ʿıyār

3. **muʿādil:**
Kaside 18
Mısra: **53**
Denk, eşdeğer.
53. Ḳalem-i müşk-feşānuña muʿādil yoḳdur
54. Ḥażret-i pādişehüñ nāmını taḥrīre sezā

4. **muʿādili:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **21**
Denk, eşdeğer.
21. Cümlesinüñ birer muʿādili var
22. Bī-ʿadīl olduġun ider ıẓhār

muʿādil olmaz:
1. **muʿādil olmaz:**-*maz*
Gazel 552
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Deng, eşdeğer olmak.
3. Bād-ı ġarbı dem-i ʿİsīʾye muʿādil olmaz
4. Sebze vü şāẖı rehā-yāfte tersālıḳdan

muʿāf-nāme-i teklīf-i sāliyān:
1. **muʿāf-nāme-i teklīf-i sāliyān:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yıllık vergilerden muaf tutulduğunu gösteren resmi belge.
9. Raʿiyyet itmeyicek terk-i kişver-i ebdān
10. Muʿāf-nāme-i teklīf-i sāliyān mı virür

muʿāhede:
1. **muʿāhededen:**-*den*
Gazel 458
Mısra: **10**
Karşılıklı yemin etme, antlaşma.
9. Güşād-ı daẖme-i maḳṣūd nā-müyesserdür
10. İde muʿāhededen ḳaṣr-ı yed meġer kemerüñ

müʿāẖeẕāt-ı kühen-mācerā:
1. **müʿāẖeẕāt-ı kühen-mācerā:**
Gazel 112
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Eski maceraları ayıplama, eleştirme.
17. Viṣāle gelse bile kārı yār-ı bed-ẖūnuñ
18. Müʿāẖeẕāt-ı kühen-mācerā degül de nedür

muʾāẖeẕe-āmīz:
1. **muʾāẖeẕe-āmīz:**
Kaside 11
Mısra: **25**
Tenkitvari, eleştiri ile karışık.
25. Didi muʾāẖeẕe-āmīz ʿunf u naẖvetle
26. Ki ey füsürde-ẖıred hūş-ı düşmen-i bī-tāb

muʾaẖẖar gelmişüz:
1. **muʾaẖẖar gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sonradan gelmek, en son gelmek ("Sultanlar sonradan gelir" deyimine atfen).
15. ʿİllet-i gāʾiyyeyüz maʿnen taḳaddüm bizdedür

16. Ādemüz ʿālemden ey Nābī muʾaḫḫar gelmişüz

muʿaḫḫar gelmişüz:
1. **muʿaḫḫar gelmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 296
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sonradan gelmek, en son gelmek ("Sultanlar sonradan gelir" deyimine atfen).
1. Ṣūretā biz gerçi bu bezme muʿaḫḫar gelmişüz
2. Līk ṣubḥ-ı āferīnişle berāber gelmişüz

muʿaḳḳadāne:
1. **muʿaḳḳadāne:**
Gazel 802
Mısra: **11**
Düğümlenmiş, çetrefilli.
11. Dinsün mi şiʿr ü inşā öyle muʿaḳḳadāne
12. Kim ola ḥall ü ʿaḳdi muḥtāc-ı istişāre

muʿallā:
1. **muʿallā:**
Kaside 25
Mısra: **14**
Yüksek, yüce.
13. Naẓīri şarḳ u ġarb-ı kevnde nā-yābdur el-ḥaḳ
14. Muʿallā tekye-i Cennet-nişānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

2. **muʿallā:**
Tarih 107
Mısra: **8**
Yüksek, yüce.
7. Dem-i tāvūsveş eṭrāfı rengīn
8. Güşāde revzeni saḳfı muʿallā

muʿallak:
1. **muʿallaḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **14**
Bağlı.
13. İdüp naḫl-i ḥayātın bāġbān-ı ṣunʿ bār-āver
14. Ki dehrüñ ʿıyşı ol naḫlün beḳāsına muʿallaḳdur

muʿamele:
1. **muʿāmele:**
Gazel 757
Mısra: **7**
Başkasına karşı olan davranış, davranış biçimi, tutum.
7. Yoḳ bī-ġaraz muʿāmele ehl-i zamanede
8. Kimse ʿibādet itmez idi cennet olmasa

2. **muʿamelenüñ:**-*nüñ*
Gazel 76
Mısra: **10**
Davranış, amel.
9. Nābī şumār-ı naḳd-i rıżādur behā-yı vaṣl
10. Zīrā ki her muʿamelenüñ bir ḥisābı var

3. **muʿāmelesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 485
Mısra: **8**
Davranış, amel.
7. İnṣāf olunsa zāhid-i ḫuşküñ riyāları
8. Rindān ile muʿāmelesinden fenā degül

muʿamele-i kibrden:
1. **muʿamele-i kibrden:**-*den*
Gazel 426
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kibirle muamele etmek.
7. Sūdı nedür muʿamele-i kibrden ʿaceb
8. Şeytānı kār ü bārına enbāz idenlerüñ

muʿāmele-i lāʾübāliyānemüzi:
1. **muʿāmele-i lāʾübāliyānemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 859
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Saygısız, haddi aşan davranış, tavır.
5. Bilür tehī idügin ṭabʿumuz tekellüfden
6. Gören muʿāmele-i lāʾübāliyānemüzi

muʿāmele-i muḫlisānede:
1. **muʿāmele-i muḫlisānede:**-*de*
Gazel 797
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Allah rızası için yapılan ameller II Samimiyetle yapılan işler.
11. Şimdi revācgāh-ı metāʿ-ı nifāḳdur
12. Yoḳ faʾide muʿāmele-i muḫlisānede

muʿammā:
1. **muʿammā-gūne:**
Gazel 74
Mısra: **13**
Bilmece tarzı, bilmece gibi.
13. Muʿammā-gūne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

2. **muʿammā:**
Tarih 104
Mısra: **60**
Anlaşılmayan, bilinmeyen şey.
59. Ḥükm eyleyemezdi buna bir kimse yaḳīnen
60. Bir kimseye meftūḥ degüldi bu muʿammā

muʿammā-yı ġarīb:
1. **muʿammā-yı ġarīb:**
Gazel 604
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hayret veren, çözülemeyen bilmece, tılsım.
11. Olduğın añlar bu ʿālem bir muʿammā-yı ġarīb
12. Fehm iden üstādınuñ terkīb ü taḥlīl itdügin

muʿammer eyle:
1. **muʿammer eyle:**
Kaside 28
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Uzun ömür vermek.
51. İlāhi eyle muʿammer serīr-i devletde
52. Ki ḫalḳa ʿāfiyeti müntehā-yı maḳṣaddur

muʿammer eylesüñ:
1. **muʿammer eylesüñ:**-*süñ*
Kaside 11
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Uzun ömür vermek.
151. Muʿammer eylesüñ ol deñlü devlet ile Ḫudā
152. Ki ẕeyl-i ʿömri ola būsegāh-ı rūz-ı ḥisāb

2. **muʿammer eylesün:**-*sün*
Tarih 103
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Uzun ömür vermek.
23. Müretteb olduğınca naẓm-ı dīvān-ḫāne-i ʿālem
24. Serīr-i salṭanat üzre muʿammer eylesün Mevlā

muʿammer eyleye:
1. **muʿammer eyleye:**-*y, -e*
Tarih 16
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Uzun ömür vermek.
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

2. **muʿammer eyleye:**-*y, -e*
Tarih 8
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Yaşatmak.
21. Miṣāl-i gülsitān-ı ḫuld maʿmūr eyleyüp dāʾim
22. İçinde ṣaḥibin çoḳ yıl muʿammer eyleye Mevlā

muʿammer ide:
1. **muʿammer ide:**-*e*
Gazel 667
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
19. Allāh muʿammer ide vücūd-ı şerīfini
20. Yol bulmaya ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına

2. **muʿammer ide:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
213. Allāh muʿammer ide seni hem vezīrüñi
214. Kim açdı rūy-ı cānuma bāb-ı ʿināyeti

3. **muʿammer ide:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
31. Ḥaḳ muʿammer ide ẕāt-ı pākin
32. Çekmeye renc ü küdūret aṣlā

4. **muʿammer ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
43. Allāh muʿammer ide o ẕāt-ı şerīfi kim
44. Liʾllāh eyler ehline luṭf u mürüvveti

5. **muʿammer ide:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
137. Dāʾimā vefḳ-i murād üzre giçüp eyyāmı
138. Ṣadr-ı ʿālīde muʿammer ide ẕātın Mevlā

6. **muʿammer ide:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
47. Ḫudā muʿammer ide ḫānedān-ı ʿizzetde
48. O nesl-i pāki ki biri birinden erşeddür

7. **muʿammer ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
85. Allāh muʿammer ide ẕātın
86. Medd eyleye rişte-i ḥayātın

8. **muʿammer ide:**-*e*
Tarih 24
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
13. Pādişāhuñ sāye-i iḳbāl ü cāhında müdām
14. İkisin daḫı muʿammer ide luṭfıyle Ḫudā

muʿammer idüp:
1. **muʿammer idüp:**-*üp*
Tarih 60
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
9. Muʿammer idüp ʿizz ü devletle Mevlā
10. Naṣīb eyleye Ḥaḳ fünūn u ʿulūmı

muʿammer ḳıl:
1. **muʿammer ḳıl:**
Kaside 1
Mısra: **185**
Kelime Tipi: -
Uzun ömür vermek.
185. İlāhī sen muʿammer ḳıl o ẕāt-ı ḫayr-fermāyı
186. Ki bu naẓma dem-i cān-baḫşı oldı muʿcib-i iḥyā

muʿammer ü mesrur eyle:
1. **muʿammer ü mesrur eyle:**
Tarih 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
(Ömrünü) Uzun ve mutlu kılmak.
13. İlāhī ṣaḥibin eyle muʿammer ü mesrur
14. Ola binā-yı felek tā ki böyle pā ber-cā

muʿānaḳa-i dostī ider:
1. **muʿānaḳa-i dostī ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Sevgi ve dostlukla birbirinin boynuna sarılmak, kucaklaşmak.
123. Taḥakküm eyler ise ittiḥād-ı eżdāda
124. İder muʿānaḳa-i dostī ṣabā vü debūr

muʿārażа:
1. **muʿārażası:**-*sı*
Gazel 676
Mısra: **6**
Çekişme, kavga.
5. Taḳdīre iʿtirazdan āyā ne farḳı var
6. Mihmānlarun muʿārażası mīzbān ile

muʿārıż ola:
1. **muʿārıż ola:**-*a*
Gazel 364
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak.
4. Ḳābil mi ki ṣūret ola maʿnāya muʿārıż
3. Ne cānı var āyīnedeki ʿaks ola ber-ʿaks

2. **muʿārıż ola:**-*a*
Gazel 364
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak.
11. Yarın ne ẓuhūr eyleyecekdür ne bilürsin
12. Lāyıḳ mıdur imrūz ola ferdāya muʿārıż

muʿārıż olamaz:
1. **muʿārıż olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 364
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak.
1. Şāne nice olur zülf-i semen-sāya muʿārıż
2. Keştī olamaz mevce-i deryāya muʿārıż

muʿārıż olaydı:
1. **muʿārıż olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 364
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak.
7. Kim ḳādir idi itmeġe taḥṣīl-i menāṣıb
8. Emvāt olaydı eger iḥyāya muʿārıż

muʿārıż oldıysa:
1. **muʿārıż oldıysa:**-*dı, -y, -sa*
Gazel 364
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak.
9. Hem-rengī-i pīrāhen içün dīde-i Yaʿḳūb
10. Oldıysa sezā dest-i Züleyḫāʾya muʿārıż

muʿārıż olma:
1. **muʿārıż olma:**-*ma*
Gazel 580
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak.
9. Terk-i terk-i edeb it olma muʿārıż ey ʿaḳl
10. Ḥikmet üzre çevirür dāʾire-i īcādın

muʿārıż olmaḳ:
1. **muʿārıż olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 364
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak.
5. Kendi elini eylemeden ġayri şikeste
6. Ne sūd ider olmaḳ yed-i beyżāya muʿārıż

2. **muʿārıż olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 364
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak.
13. Nābī feleġe eylemek iẓhār-ı şikâyet
14. Olmaḳ gibidür ʿālem-i bālāya muʿārıż

muʿārıż olsa:
1. **muʿārıż olsa:**-*sa*
Gazel 746
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak.
11. Taḥṣīl-i ḫiffet eylemeden ġayri nefʿi yoḳ
12. ʿAṣī muʿārıż olsa bile cūy-ı Nīl ile

muʿārıż olur:
1. **muʿārıż olur:**-*ur*
Gazel 364
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Karşı olmak, muhalif olmak, kıskanmak.
1. Şāne nice olur zülf-i semen-sāya muʿārıż
2. Keştī olamaz mevce-i deryāya muʿārıż

muʿarrā oldı:
1. **muʿarrā oldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Arınmış olmak.
3. Kederden oldı muṣaffā mesālik-i iḳbāl
4. Keselden oldı muʿarrā memālik-i maʿmūr

muʿaṭṭar:
1. **muʿaṭṭardur:***-dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **82**
Kokulanmış, ıtırlı.
81. Ṣaḥḥ-ı āṣaf benefşe-i terdür
82. Ki dimāġ-ı cihān muʿaṭṭardur

muʿāvin:
1. **muʿāvini:***-i*
Kıt'a 28
Mısra: **3**
Yardım eden, yardımcı.
3. Tevfīḳdür muʿāvini teʾyīd reh-beri
4. Her ne iderse menʿ ü ʿatā mevkiʿindedür

muʿayyen:
1. **muʿayyendür:***-dür*
Gazel 490
Mısra: **16**
Belli, belirli, meşhur.
15. Vüsʿat-ābād-ı devāʾir ḫāne-i īcādda
16. Noḳṭa-i merkez maḳāmında muʿayyendür göñül

2. **muʿayyen:**
Gazel 103
Mısra: **1**
Belli, belirli, meşhur.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

3. **muʿayyen:**
Gazel 189
Mısra: **4**
Belli, belirli, meşhur.
3. Miṡāl-i āb iderüz nīk ü bedle āmīziş
4. Bu kārgehde muʿayyen mizācumuz yoḳdur

4. **muʿayyen:**
Gazel 370
Mısra: **3**
Belli, belirli, meşhur.
3. Maʿnī-i imkān muʿayyen rütbenüñ mā-dūnına
4. Mesleğüñ ḥaḳḳındadur mevżūʿ-ı ḥarf-ı imtināʿ

5. **muʿayyen:**
Kaside 2
Mısra: **126**
Belli, belirli, meşhur.
125. Ḫayme-i rifʿatinüñ ḥıfżına olmış merbūṭ
126. ʿAlemüñ çār-cihātında muʿayyen evtād

6. **muʿayyene:**
Tarih 94
Mısra: **5**
Belli, belirli, meşhur.
5. Aña muʿayyene ḫāṣṣiyetüñ birisi bu kim
6. Taʿalluḳ itdügi imdād ile ider teʾyīd

7. **muʿayyen:**
Tarih 143
Mısra: **14**
Meşhur, bilinen, belli.
13. Cenāb-ı āṣaf-ı ekrem Muḥammed ṣāḥib-i aʿẓam
14. Muʿayyen ḫıṭṭā-i īmān semiyy-i rākib-i Refref

muʿazzeb:
1. **muʿaẕẕebdür:***-dür*
Gazel 204
Mısra: **8**
Eziyet çeken, azab içinde bulunan.
7. Olur mı ʿārif-i dūzeḫ-pesendüñ nārdan bāki
8. Meğer kim ḳadr-i nā-fehmān dūzeḫden muʿaẕẕebdür

mübāhāt:
1. **mübāhātı:***-ı*
Gazel 417
Mısra: **10**
Güzellik ve buna benzer hususlarda tefahür etme, öğünme.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̱evābuñ

mübāhat itsek:
1. **mübāhat itsek:***-se, -k*
Gazel 459
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Övünmek.
1. İderüz terk-i edeb ġavṣ-ı yem-i ẕāt itsek
2. Vechi var nefḫa-i rūḥiyle mübāhat itsek

mübāhī:
1. **mübāhīdür:***-dür*
Tarih 120
Mısra: **4**
Kendini öven, övünen.
3. Vāḥidüʾl-vaḳt o vezīr-i yek-tā
4. Ki vücūdiyle mübāhīdür ʿaṣr

mübālaġa:
1. **mübālaġadur:***-dur*
Gazel 196
Mısra: **10**
Abartma.
9. Zamāne daʿvī-i iḫlāṣ iderse ey Nābī
10. İnanma lāf u güẕāfına hep mübālaġadur

2. **mübālaġa:**
Gazel 768
Mısra: **14**
Abartma.
13. Devlet-serāy-ı Kaʿbe dil-i kāʾināt iken
14. Nābī dinürse senüñ degüldür mübālaġa

mübārek:
1. **mübārek:**
Kaside 25
Mısra: **1**
Hayırlı, uğurlu, bereketli.
1. Mübārek āsitāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ
2. İmām-ı rāstāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

2. **mübārek:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **35**
Hayırlı, uğurlu, bereketli.
35. O mübārek şeb içre oldı bedīd
36. Nāvdān-i siḳāye-i ümmīd

3. **mübārek:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **181**
Hayırlı, uğurlu, bereketli.
181. Nāmı Ḥadīḳa o mübārek kitāb
182. Nicelere andan olur fetḥ-i bāb

4. **mübārekdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **7**
Hayırlı, uğurlu, bereketli.
7. Ne mübārekdür ol şeb-i tārīk
8. Kʾoldı āfāḳa mūcib-i tebrīk

5. **mübārek:**
Tarih 42
Mısra: **48**
Hayırlı, uğurlu, bereketli.
47. Her gören Nābīyā didi tārīḫ
48. Nāzenīn ḫāne bu mübārek bād

6. **mübārek:**
Tarih 57
Mısra: **9**
Hayırlı, uğurlu, bereketli.
9. Bir mübārek şehrde geldi sarāy-ı dehre kim
10. Feyż-i İbrāhīm Hallīluʾllāh bāḳīdür henūz

7. **mübārek:**
Tarih 60
Mısra: **12**
Hayırlı, uğurlu, bereketli.
11. Olup Nābīyā ḳudsiyān tehniyet-gū
12. Didiler mübārek Halīlʾün ḳudūmı

mübārek bādā:
1. **mübārek bādā:**
Kaside 15
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mübarek olsun mânasına temenniyi tazammun eden bir tabirdir.
105. Didiler cümle-i āfāḳ mübārek bādā
106. Liʾllahiʾl-ḥamd Ḫudā eyledi itmām-ı niʿam

2. **mübārek bādā:**
Tarih 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -

Mübarek olsun mânasına temenniyi tazammun eden bir tabirdir.
3. İdicek devlet ile ṣadr-ı saʿādetde ḳarār
4. Ḫalḳ-ı ʿālem didiler cümle mübārek bādā

mübārek eyle:
1. **mübārek eyle:**
Tarih 137
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Allah kutlu kılsın! Hayırlı uğurlu olsun!.
13. Leb-i āmīn ile Nābī didi tārīḫ-i teşrifin
14. Kebīrī-zādeʾye yā Rāb mübārek eyle Şehbāʾyı

mübārek eylesüñ:
1. **mübārek eylesüñ:**-*süñ*
Tarih 26
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Kutlu, bereketli kılmak.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

mübārek eyleye:
1. **mübārek eyleye:**
Tarih 134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah kutlu kılsın! Hayırlı uğurlu olsun!.
3. Binā-yı ḫoş-nümāsın gūş idüp Nābī didi tārīḫ
4. Mübārek eyleye Vehhāb ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı

mübārek ide:
1. **mübārek ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Bereketlendirmek, mübarek kılmak.
51. ʿAceb ḳıtʿası ḫūb ṭarzı ḥasen
52. Mübārek ide ḥażret-i züʾl-minen

2. **mübārek ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Bereketlendirmek, mübarek kılmak.
87. Didi mübārek ide Ḥayy-ı Vedūd
88. İstedügün mertebe buldı vücūd

3. **mübārek ide:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Bereketlendirmek, mübarek kılmak.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ʿAli Pāşāʾya mübārek ide ṣadrı Mevlā

4. **mübārek ide:**-*e*
Tarih 68
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Bereketlendirmek, mübarek kılmak.
27. Ḫudā mübārek ide ʿāfiyetle devletle
28. Ṣafā-yı ḫāṭır ile ide ẕevḳ ü seyrānın

5. **mübārek ide:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Bereketlendirmek, mübarek kılmak.
75. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
76. İde bu çetr-i gül-engīzi mübārek Mevlā

mübārek itsün:
1. **mübārek itsün:**-*sün*
Gazel 372
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kutlu, uğurlu, bereketli kılmak.
15. Arż-ı Rūma bürc-i Şehbāʾdan çü taḥvīl eyledük
16. Ḥaḳ mübārek itsün ey ḫurşīd-i rahşān el-vedāʿ

mübarek ola:
1. **mübarek ola:**
Tarih 82
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
"Hayırlı, uğurlu olsun" anlamında tebrik veya iyi dilek sözü olarak kullanılır.
143. Didiler ittifāḳ ile tārīḫ
144. Ṣadr-ı devlet mübarek ola saña

2. **mübārek ola:**-*a*
Tarih 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
"Hayırlı, uğurlu olsun" anlamında tebrik veya iyi dilek sözü olarak kullanılır.
1. Nābīyā bu senenüñ ʿīdine düşdi tārīḫ
2. Ehl-i İslāma mübārek ola eyyām-ı şerīf

3. **mübārek ola:**
Tarih 107
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
"Hayırlı, uğurlu olsun" anlamında tebrik veya iyi dilek sözü olarak kullanılır.
13. Didüm tārīḫ Nābī ġāʾibāne
14. Mübārek ola ḳaṣr-ı rūḥ-pīrā

4. **mübārek ola:**
Tarih 120
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
"Hayırlı, uğurlu olsun" anlamında tebrik veya iyi dilek sözü olarak kullanılır.
9. Refʿ idüp dest-i duʿāsını didi
10. ʿAlī Pāşāʾya mübārek ola ḳaṣr

mübārek olsun:
1. **mübārek olsun:**-*sun*
Tarih 78
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
"Hayırlı, uğurlu olsun" anlamında tebrik veya iyi dilek sözü olarak kullanılır.
3. Olsun ramażānunuz mübārek dimenüñ
4. Yoḳ farḳı sene mübārek olsun dimeden

2. **mübārek olsun:**-*sun*
Tarih 78
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
"Hayırlı, uğurlu olsun" anlamında tebrik veya iyi dilek sözü olarak kullanılır.
3. Olsun ramażānunuz mübārek dimenüñ
4. Yoḳ farḳı sene mübārek olsun dimeden

mübārek-bād:
1. **mübārek-bād:**
Tarih 2
Mısra: **18**
Kutlu olsun, mübarek olsun.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

2. **mübārek-bād:**
Tarih 15
Mısra: **2**
Kutlu olsun, mübarek olsun.
1. Çıḳup bir gün ḳurulduḳda didi tārīḫini Nābī
2. Hümāyūn bārgāh-ı dāver-i devrān mübārek-bād

mübāyeʿa eyler:
1. **mübāyeʿa eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
Satın almak.
165. Dest-ber-destdür dıraḫt-ı çenār
166. Ṭurma eyler mübāyeʿa her bār

mübdeʿā:
1. **mübdeʿā:**
Kaside 14
Mısra: **82**
Yaratılmış.
81. Ḳudūmı devlete sermāye-i niẓām idügin
82. Bu mübdeʿā ile mümkindür itmek istişhād

mübdiʿ:
1. **mübdiʿ:**
Kaside 1
Mısra: **21**
Eşi ve benzeri olmayan şeyler yaratan, yaratıcı (Allah).
21. Zihī mübdiʿ ki bī-reng-i ʿamādan eylemiş tasvīr

22. Hezārān çihre-i rengīn hezārān dīde-i bīnā

mübeddel olmaz:
1. **mübeddel olmaz:**-*maz*
Gazel 861
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Değişmiş olmak, değiştirilmiş olmak.
19. Giyse ya cāme-i Mıṣrī ya ḳabā-yı ʿAcemi
20. Olmaz ārāyiş-i ẓāhirle mübeddel maʿnā

mübeddel olur:
1. **mübeddel olur:**-*ur*
Gazel 708
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Değişmiş olmak, değiştirilmiş olmak.
11. Kadr-i viṣāli bilmek içündür bu künc-i hicr
12. Bir gün gelür mübeddel olur hicr vuṣlata

mū-be-mū:
1. **mū-be-mūların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 270
Mısra: **6**
Tel tel, inceden inceye.
5. Bize nühüfte degüldür hevā-yı müjgānı
6. Biz ol daḳīḳalaruñ mū-be-mūların bilürüz

2. **mū-be-mū:**
Gazel 325
Mısra: **8**
Tel tel, inceden inceye.
7. H̱ayāl-i ġamze-i ẖubān ider bir kimse gördün mi
8. Ki çeşminden hezārān ḳaṭre-i ẖūn mū-be-mū çıḳmaz

3. **mū-be-mū:**
Gazel 482
Mısra: **1**
Tel tel, inceden inceye.
1. Mū-be-mū ḥüsn ile āmīẖtedür rūy-ı H̱alīl
2. Rū-be-rū luṭf ile engīẖtedür ẖūy-ı H̱alīl

4. **mūy-be-mūy:**
Gazel 833
Mısra: **7**
Tel tel, inceden inceye.
7. Pīç ü tāb olmayanuñ mūy-be-mūy endāmı
8. Ṣadr-ı rifʿat olamaz menzili iḥrām gibi

5. **mū-be-mū:**
Gazel 860
Mısra: **10**
Tel tel, inceden inceye.
9. İdersin perçemüñ ḥalvet-nişīn-i kelle-pūş ammā
10. Zebān-ı şāne söyler mū-be-mū esrār-ı pinhānı

6. **mū-be-mū:**
Kaside 12
Mısra: **175**
Tel tel, inceden inceye.
175. Mū-be-mū cümle-i ḥālüm saña pūşīde degül
176. Ne iderseñ yine sen sāġ ol eyā faẖr-ı kirām

7. **mū-be-mū:**
Kaside 17
Mısra: **51**
Tel tel, inceden inceye.
51. Mū-be-mū aẖlāḳ-ı maḥmūde vücūd-ı nāziki
52. Ser-be-ser evṣāf-ı memdūḥa żamīr-i enveri

8. **mū-be-mū:**
Kaside 19
Mısra: **3**
Tel tel, inceden inceye.
3. Mū-be-mū ḥüsn ü leb-ā-leb rengīn
4. Ser-be-ser şīve ser-ā-pā raʿnā

9. **mū-be-mū:**
Tarih 127
Mısra: **54**
Tel tel, inceden inceye.
53. Ser-te-ser nūrdan āġişte vücūd-ı pāki
54. Mū-be-mū kālbüd-i ruḥa dökilmiş aʿzā

10. **mū-be-mū:**
Gazel 168
Mısra: **7**
Tel tel, inceden inceye.
7. Ṣāf-dildür itse de taḳlīd-i ḥüsnüñ mū-be-mū
8. Rūy-gerdānlık yine āyīneden ḳabil midür

11. **mū-be-mū:**
Gazel 656
Mısra: **4**
Tel tel, inceden inceye.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

mū-be-mū-yi cismüm:
1. **mū-be-mū-yi cismüm:**-*üm*
Gazel 340
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bedenin her bir teli, her bir zerresi.
3. ʿAceb mi mū-be-mū-yi cismüm olsa çāk çāk-ı ġam
4. H̱aṭ-āverliklerin itmiş işāret şāne göndermiş

mū-be-mūy-ı zer:
1. **mū-be-mūy-ı zer:**
Gazel 155
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Altının incecik telleri II Tel tel altın.
3. Her kim ʿazīz ṭutmaz ise tiz ẕelīl olur
4. Olmış sirişte ʿizzet ile mū-be-mūy-ı zer

müberhen:
1. **müberhendür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **2**
Açıkça belli olan, aşikar.
1. Egerçi cūy-ı sīmīn ẖāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür
2. Velīkin gülşen andan feyż-cūy olmaḳ müberhendür

mübeşşir:
1. **mübeşşirler:**-*ler*
Tarih 143
Mısra: **27**
Tebşir eden, müjdeci.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīẖ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

2. **mübeşşirān:**
Tarih 69
Mısra: **11**
Tebşir edenler, müjdeciler.
11. Mübeşşirān didi bu fetḥe Nābīyā tārīẖ
12. Peyām-ı fetḥ ile buldı cihān (....)

mübeşşir olup:
1. **mübeşşir olup:**-*up*
Tarih 77
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Tebşir olunmak, müjdelenmek.
49. Nābī olup mübeşşir bu fetḥe didi tārīẖ
50. Köpek gibi Küleybʾi öldürdi İbni ʿOs̱mān

mübtedā:
1. **mübtedāya:**-*y, -a*
Kaside 28
Mısra: **24**
Arabçada isim cümlesinde fâilin bulunduğu kısım, bu, isimden veya isim yerine geçen fiilden de olabilir.
23. H̱ulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. H̱aber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

mübtelā:
1. **mübtelālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **20**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
19. Sūk-ı hicrānda mezād olmaḳda beytüʾl-māl-i ġam
20. Var ise vāreste olmış mübtelālardan biri

2. **mübtelā:**
Gazel 190
Mısra: **16**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
15. Bir ben miyüm cihānda Nābī esīr-i ʿaşḳı
16. Ol ḥüsn-i bī-mis̱āle kim mübtelā degüldür

3. **mübtelāsı:**-*sı*
Gazel 422
Mısra: **10**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
9. Zūdter maʿnī-i nāzükter olur şöhret-yāb
10. Mübtelāsı çoḳ olur dil-ber-i şehr-āşūbuñ

4. **mübtelāsı:**-*sı*
Gazel 515
Mısra: **18**
Bağımlı, tutkun, düşkün.
17. Ne belādur bu riyā başına ḫalḳuñ ki ider
18. Mübtelāsı iki ʿālemde ṣafādan maḥrūm

5. **mübtelālıcuḳ:**
Gazel 392
Mısra: **10**
Düşkünlük.
9. Ol mūmiyān ü serv-ḳad ü ḫaṭ ne-rüsteye
10. İnkār olınmaz ince uzun mübtelālıcuḳ

mübtelāsı olduğum:
1. **mübtelāsı olduğum:**
Gazel 242
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Düşkünü, tutkunu olmak.
1. Mübtelāsı olduğum dilber bilür bilmezlenür
2. Ser-güzeşt-i mihrini ezber bilür bilmezlenür

mübtelā-yı gül:
1. **mübtelā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gül düşkünü, tutkunu.
11. Virmez ḥicāb ruḫṣat-ı feryād herkese
12. Yoḫsa hemān hezār mıdur mübtelā-yı gül

mübtelā-yı lerze-i reşk oldı:
1. **mübtelā-yı lerze-i reşk oldı:**-*dı*
Tarih 30
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık titremesi/hastalığına yakalanmak.
7. İntiẓām-ı heyʾet-i hāṣṣ-ı ḳıbābın seyr idüp
8. Mübtelā-yı lerze-i reşk oldı çerḫ-i çenberī

mübtelā-yı maraż olmışdı:
1. **mübtelā-yı maraż olmışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hastalığa yakalanmış olmak.
11. Ḫāṭıra gelmez idi bir daḫı fikr-i ṣıḥḥat
12. Mübtelā-yı maraż olmışdı mizāc-ı eyyām

mübtelā-yı renc-i imsāk olduğın:
1. **mübtelā-yı renc-i imsāk olduğın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 611
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Cimrilik sıkıntısının tutkunu.
7. Ḳadr-i iḥsānı bilür yoḳ şimdi taʿyīb eylemem
8. Ḫalḳ-ı ʿaṣruñ mübtelā-yı renc-i imsāk olduğın

mübtenī:
1. **mübtenī:**
Kaside 4
Mısra: **15**
Kurulmuş, kurulu.
15. Dīn Kaʿbedür ḳavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

mücādele:
1. **mücādeleyi:**-*y, -i*
Gazel 486
Mısra: **3**
Herhangi bir amaca erişmek, bir kuvvete karşı koyabilmek için bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli çabası, savaşım.
3. Mestānemüz mücādeleyi itmez irtikāb
4. Bāzār-ı ʿaşḳ-ı yārda huşyārumuz degül

mücālese:
1. **mücālesedür:**-*dür*
Gazel 461
Mısra: **13**
Beraberce ve birlikte oturma.
13. Nādān ile mücālesedür ehl-i dānişe
14. Dünyāda çāşnīsi cehennem ʿazābınuñ

mücānister:
1. **mücānister:**
Gazel 304
Mısra: **10**
Aynı cinsten olan, cinsleri beraber olan.
9. Nābī kelāma vüşʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

mücāvir:
1. **mücāvirdür:**-*dür*
Gazel 374
Mısra: **22**
Komşu.
21. Dūr düşdüm āsitān-ı devletüñden ṣūretā
22. Līk maʿnāda mücāvirdür dil ü cān el-vedāʿ

mücāvirān-ı ḥarem:
1. **mücāvirān-ı ḥarem:**
Kaside 7
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Harem'de oturanlar. (Harem iki anlama gelmektedir. 1- Müslüman olmayanların girmelerine müsaade edilmeyen Kabe ve civarının ismi ki Hârem-i Şerif diye adlandırılır. "Mücavir" ise hac ibâdetini yerine getirdikten sonra Haremeyn (Mekke ile Medine) de oturup vaktini ibâdetle geçiren kimse demektir. 2- Eski Saray, konak ve evlerin kadınlara ayrılan dairesine de harem denilir.).
183. Zekāt-ı salṭanatuñ var mı idi her ser-i sāl
184. Mücāvirān-ı Ḥarem ḳandan eyler idi fütūr

mücāzāt:
1. **mücāzātında:**-*ı, -nda*
Gazel 497
Mısra: **5**
Hak edilenin karşılığını verme.
5. Mücāzātında ḫūb u ziştüñ itmez ẕerrece taḳṣīr
6. ʿAceb ṣūret-nümā-yı ʿadldür āyīne-i ʿālem

2. **mücāzātı:**-*ı*
Gazel 419
Mısra: **11**
İşlenen bir suçtan ötürü ceza verme.
11. Çār-mīḫ ile mücāzātı degül cāy-ı ʿaceb
12. Bārgāhuñ başına geydügi zerrīn külehüñ

mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed:
1. **mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed:**
Gazel 97
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İyilik ve kötülüklerin karşılığı.
3. Mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed çün kim mürekkebdür
4. Hezārān ḥamd Ḥaḳḳʾa ʿafvüm āzārumdan efzūñdur

mücāzefe:
1. **mücāzif:**
Gazel 104
Mısra: **14**
Söz ile karşısındakinin hakkını örten, aldatıcı.
13. Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
14. Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur

mücedded:
1. **müceddeddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **12**
Yenilenmiş.
11. Ne deñlü māżi-i efʿāli maṣdar-ı ṣunʿuñ
12. Köhenlenürse de müstakbeli müceddeddür

müceded:
1. **müceded:**
Tarih 103
Mısra: **44**
Yeni, henüz kullanılmamış.
43. Nice ās̱ār-ı ḫayrat eylemişken ḫayra şevḳinden

44. Müceded ḫayrla İstanbulı itdi yine iḥyā

mücerreb:
1. **mücerrebdür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **10**
Tecrübe olunmuş, denenmiş.
9. Urur ṣayḳal olınca mū-sepīd āyīne-i cāna
10. Hevā bulmaḳ güşāyiş berfden ṣoñra mücerrebdür

2. **mücerrebdür:**-*dür*
Gazel 763
Mısra: **8**
Tecrübe olunmuş, denenmiş.
7. Ḫudā göstermesin yoḫsa mezāk-ı vaṣlı telḫ eyler
8. Mücerrebdür raḳībüñ meymenet yoḳdur ḳudūmında

mücerred:
1. **mücerred:**
Gazel 563
Mısra: **11**
Tek başına.
11. Mücerred ḥiṣṣe-i ʿāşıḳ kebāb-ı ḥasret olmaḳdur
12. O ser-mest-i gurūruñ luṭf-ı rūy-ı āteşīnīnden

2. **mücerreddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **8**
(Kelime için) Arap dil bilgisinde, zait harfi elif, te, mim, vav ve ye olmayan.
7. Suṭūr-ı nüsḫa-i taṣrīf-ı ʿālemüñ seyr it
8. ʿAnāsırı da rubāʿi vü hem mücerreddür

3. **mücerred:**
Kıt'a 29
Mısra: **2**
Yalnız, tek, sadece.
1. Ümīdüm ḫalḳdan Nābī ne iḥsān ü ne tahsīndür
2. Mücerred ḫıdmeti-i peyġamberīde şevḳ-i muṭlaḳdur

mücevher tāc-ı devlet:
1. **mücevher tāc-ı devlet:**
Gazel 240
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cevherli devlet tacı.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

mūcib:
1. **mūcib:**
Tarih 97
Mısra: **20**
Sebep olan, gerektiren.
19. Nābī-i dāʿī ḫulūs ile didi tārīḫin
20. Cennete mūcib ola cāmī-i Yūsuf Pāşā

mūcib-i iḥsān-ı diger olur:
1. **mūcib-i iḥsān-ı diger olur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Başka ihsanların yapılmasını gerektirme II Başkaların da ihsanda bulunmasını icap etme.
103. Ẕātı deryā-yı ḫurūşān-ı mürüvvetdür kim
104. Mevc-i iḥṣānı olur mūcib-i iḥsān-ı diger

muʿcib-i iḥyā oldı:
1. **muʿcib-i iḥyā oldı:**-*dı*
Kaside 1
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Hayat bulmasını icap ettirmek, vesile olmak.
185. İlāhī sen muʿammer ḳıl o ẕāt-ı ḥayr-fermāyı
186. Ki bu naẓma dem-i cān-baḫşı oldı muʿcib-i iḥyā

mūcib-i luṭf olmadı:
1. **mūcib-i luṭf olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 294
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Lütufta bulunmayı gerektirmek.
7. Mūcib-i luṭf olmadı ṣad gūni taʿbīr-i niyāz
8. Ḥayf ḥarf-ı ḫᵛāhişe bīhūde zaḥmet virmişüz

mūcib-i taḥsīn:
1. **mūcib-i taḥsīn:**
Tarih 51
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Beğenilme sebebi, takdir edilme vesilesi.
51. Ḳaldı nām ü nişānesi bāḳī
52. Oldı ās̱ārı mūcib-i taḥsīn

mūcib-i taṣfiyedür:
1. **mūcib-i taṣfiyedür:**-*dür*
Gazel 336
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saflaştırma, ayıklama sebebi.
3. Mūcib-i taṣfiyedür itse de ḳalbün tekdīr
4. İtme ey āyīne-rū tā bu ḳadar redd-i nefes

mūcib-i tebrīk:
1. **mūcib-i tebrīk:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kutlama vesilesi.
7. Ne mübārekdür ol şeb-i tārīk
8. Kʾoldı āfāḳa mūcib-i tebrīk

mūcib-i teʾḫīr-i merām:
1. **mūcib-i teʾḫīr-i merām:**
Gazel 459
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gayesini erteleme sebebi.
9. Leẕẕet-i nāliş olur mūcib-i teʾḫīr-i merām
10. Ne zamān dergeh-i Bārīʾye münācāt itsek

mūcid-i eşyā:
1. **mūcid-i eşyā:**
Kaside 1
Mısra: **182**
Kelime Tipi: -
Her şeyi yaratan Allah.
181. Neyüz biz yā bizüm aʿmālümüz nʾolsa gerek yā Rab
182. Aña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

muʿcize:
1. **muʿcize:**
Kaside 2
Mısra: **217**
Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş, halkı hayrette bırakan ve ancak ilâhî müdâhaleyle açıklanan hârikulâde hal ve davranış.
217. Muʿcize münkir içün ḥüccet-i Rabbānīdür
218. Seni aʿlā bilür aṣḥāb-ı şuhūd u işhād

2. **muʿcizeden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **215**
Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş, halkı hayrette bırakan ve ancak ilâhî müdâhaleyle açıklanan hârikulâde hal ve davranış.
215. Cāhuñ aʿlā idügüñ muʿcizeden bilmekle
216. Āşināyān-ı ḥaḳāyıḳ anı itmez īrād

3. **muʿcizeñüñ:**-*ñüñ*
Kaside 2
Mısra: **214**
Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş, halkı hayrette bırakan ve ancak ilâhî müdâhaleyle açıklanan hârikulâde hal ve davranış.
213. Ẓāhirinden ṭolaşur dāʾire-i rifʿatinüñ
214. Medḥde muʿcizeñüñ vaṣfın idenler taʿdād

4. **muʿcize:**
Gazel 579
Mısra: **11**
İnsanları hayran bırakan, tabiatüstü sayılan olay II Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş, halkı hayrette bırakan ve ancak ilâhî müdâhaleyle açıklanan hârikulâde hal ve davranış.

11. Gayrīde var mı öyle şifā-baḫş muʿcize
12. Şāyān-ı vaḥy ise nʾola zenbūr ü engebīn

muʿciz-i ḥüsnin:
1. **muʿciz-i ḥüsnin:**-*i, -n*
Gazel 482
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mucizevi güzellik.
7. Münkir-i ʿaşḳa ider muʿciz-i ḥüsnin iẓhār
8. Āteşīn cāme miyānında gül-i rūy-ı Ḫalīl

mücmel:
1. **mücmel:**
Kaside 1
Mısra: **105**
Kısaltılmış, özetlenmiş, kısa, öz.
105. O mücmel noḳṭanun tafṣīl-i ās̱ārın temāşā it
106. Olur bir toḫm-ı kemterden dıraḫt-ı bārver peydā

müctemi ola:
1. **müctemi ola:**-*a*
Gazel 31
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir araya gelme.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

müdāfaʿa:
1. **müdāfaʿasından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 454
Mısra: **14**
Savunma, koruma.
13. Niʿmet ḥuṣūle geldügi ṣūretde Nābiyā
14. Rāḥat mı var müdāfaʿasından mekeslerüñ

müdāfaʿa-i ḫaṣma:
1. **müdāfaʿa-i ḫaṣma:**-*a*
Gazel 554
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşmanı koruma.
3. Emvālini müdāfaʿa-i ḫaṣma ṣaklasun
4. Aḥbābına müsāʿadeden imtināʿ iden

müdām:
1. **müdām:**
Gazel 95
Mısra: **2**
Her zaman, daima, devamlı.
1. ʿAdem ki ġarḳ-ı ʿaṭāyā-yı āferīnişdür
2. Müdām būse-zen-i pāy-ı āferīnişdür

2. **müdām:**
Gazel 243
Mısra: **5**
Her zaman, daima, devamlı.
5. Eşk-i ter seyl-i revān olmış aḳar andan müdām
6. Sīne-i bī-kīnemüz derd ü elem vādīsidür

3. **müdām:**
Gazel 343
Mısra: **1**
Her zaman, daima, devamlı.
1. Müdām ġāret içündür nevāl-i ḫalkı beleş
2. Teṭāvül itdügi destār-ı bed-nümā-yı keleş

4. **müdām:**
Gazel 601
Mısra: **1**
Her zaman, daima, devamlı.
1. Cāhil müdām defʿine tedbīr ider ġamın
2. ʿĀḳil çeker zamān-ı vilādetde matemin

5. **müdām:**
Kaside 28
Mısra: **37**
Her zaman, daima, devamlı.
37. Müdām naʿt-ı şerīfe tevaġġul üzre imiş
38. Ki naʿte ṣarf-ı nefes devlet-i muḫalleddür

6. **müdām:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **52**
Her zaman, daima, devamlı.
51. Söylemeyüp kimseye ḳatʿā kelām
52. Bādeyi ḫāmūş çekerdi müdām

7. **müdām:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **109**
Her zaman, daima, devamlı.
109. Nāmuñı nām-ı pederüñle müdām
110. Nām-ı ḫidīv ü peder ile tamām

8. **müdām:**
Kıt'a 86
Mısra: **3**
Her zaman, daima, devamlı.
3. Müdām almadadur kimde görse naḳd-i ḥayāt
4. Ḳumar-bāz-ı felek nuḳre-i sitāre ile

9. **müdām:**
Tarih 24
Mısra: **13**
Her zaman, daima, devamlı.
13. Pādişāhuñ sāye-i iḳbāl ü cāhında müdām
14. İkisin daḫı muʿammer ide luṭfiyle Ḫudā

10. **müdām:**
Gazel 41
Mısra: **18**
Her zaman, daima, devamlı.
17. Nābī küdūret-i āyine ṭabʿ-ı ṣāfdur
18. Ḫāk iledür müdām cevāb ü suʾāl-i mevc

11. **müdām:**
Gazel 727
Mısra: **15**
Her zaman, daima, devamlı II Şarap.
15. Müdām devrde dest ü dehān-ı yārānı
16. Ḥarīf-i germ-rev-i bī-şekībdür lūle

müdām bula:
1. **müdām bula:**-*a*
Tarih 92
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Sonsuz olmak, baki kalmak.
67. Bula meftūḥ serā-perde-i iḳbāli müdām
68. Ola tā-ḥaşr der-i luṭfı melāẕ-ı żuʿafā

müdām çekerdi:
1. **müdām çekerdi:**-*er, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Şarap içmek.
115. Gülḫana ḳanda yaḳışur nuḳl u cām
116. Köhne sifāl ile çekerdi müdām

müdām ola:
1. **müdām ola:**-*a*
Tarih 56
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Devamlı olmak, sürekli olmak.
13. Ey vezīr-i kār- dān Allāh mübārek eyleye
14. Baḫt u tāliʿ āstānuñda müdām ola ġulām

müdānī ola:
1. **müdānī ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Yakın/eş olmak.
45. Ol ebr mi ẓann idersin anı
46. Kim ola her ebr ana müdānī

müdār:
1. **müdār:**
Gazel 390
Mısra: **6**
Etrafında dönülen nokta.
5. ʿAyş mümkin mi bu miḥnetkede-i ʿālemde
6. Ḳadeḥ-i bāde gibi elde müdār olmayıcaḳ

müdārā:
1. **müdārādan:**-*dan*
Gazel 395
Mısra: **2**
İki yüzlü davranmak.
1. Bir devlet içün çerḫe temennadan uşanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uşanduḳ

2. **müdārādan:**-*dan*
Gazel 50
Mısra: **4**
Yüze gülme, suyuna gitme, idare etme, anlaşma.

3. ʿAcze haml itmek hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi cehldür
4. Lez̠z̠et-i āsāyiş-i dildür müdārādan murād

müdāvī:
1. **müdāvīyüz:**-*y, -üz*
Gazel 271
Mısra: **6**
Hastaya bakan (kimse).
5. Miḥnet-i devleti andukça teselli buluruz
6. ʿİllet-i reşke ḥakīmāne müdāvīyüz biz

müddeʿā:
1. **müddeʿā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **102**
İddia olunan, savunulan şey; dava konusu; aslı olmayan iddia.
101. Gālib olup līk taḥayyür aña
102. Ḫāṭırına gelmedi bir müddeʿā

2. **müddeʿāya:**-*y, -a*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
İddia olunan, savunulan şey, maksat, düşünce.
3. Bu müddeʿāya ister isen şāhid-i kavī
4. Ḥall içre lā-yı nefy yiter şāhid-i maḳāl

3. **müddeʿāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **14**
İddia olunan, savunulan şey, maksat, düşünce.
13. Her bir müje zebān-ı suḫen-senc-i rāz iken
14. Taḳrīrden naẓar duyamaz müddeʿāsını

müddeʿi-i istibdād:
1. **müddeʿi-i istibdād:**
Kaside 2
Mısra: **264**
Kelime Tipi: -
Başına buyruk inatçı.
263. İtdügüm cürmi ḥavale idemem iblīsʾe
264. Nefsüm iblīsʾi iken müddeʿi-i istibdād

müddeʿiyān:
1. **müddeʿiyān:**
Gazel 229
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Davacı ve davalılar.
5. Dök naḳd-ı sirişkün ser-i kūyında nigārun
6. Tā müdde ʿiyān saña gedādur dimesünler

müddet:
1. **müddeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **137**
Süre, zaman aralığı.
137. Līk anuñ müddeti olup medīd
138. Kevkebe-i devleti oldı mezīd

2. **müddetinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 94
Mısra: **20**
Süre, zaman aralığı.
19. Velīk her şehe olmaz naṣīb bu kevkeb
20. Ki müddetinde gelüp ide devletin tesdīd

3. **müddetinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 94
Mısra: **28**
Süre, zaman aralığı.
27. Bu vākiʿ olmadı ecdadınuñ zamānında
28. Ki ola kevkebinüñ ismi müddetinde cedīd

müddet-i endekde:
1. **müddet-i endekde:**-*de*
Tarih 122
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kısa süre.
17. Nice yıllarda ḳaṭʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

müddet-i ġam:
1. **müddet-i ġam:**
Kaside 7
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı süreci.
43. Ne ḥāl ise hele pāyāna yetdi müddet-i ġam
44. Teveccüh eyledi līmāna lücce-i şer ü şūr

müddet-i teʾhīr:
1. **müddet-i teʾhīr:**
Gazel 826
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaşanacak zaman, geçirilecek vakit/ömür.
1. Murġ-ı dil uçdı ẓabṭına tedbīr ḳalmadı
2. Şehr-i Ḥalebʾde müddet-i teʾhīr ḳalmadı

müdebbir:
1. **müdebbirine:**-*i, -n, -e*
Gazel 241
Mısra: **12**
İş ve davranışlarının sonucunu inceden inceye düşünerek hareket eden, tedbirli ve ihtiyatlı davranan (kimse).
11. Cihānı reʾyine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī
12. Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür

müdebbirān-ı ʾasākirden idi:
1. **müdebbirān-ı ʾasākirden idi:**-*den , -i, -di*
Kaside 7
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
Geleceği düşünerek ona göre hareket eden askerler, önlem alan ordu.
195. Eger sevābıḳ-ı aḥvāle söz nedür dirseñ
196. Müdebbirān-ı ʾasākirden idi cümle ḳuṣūr

müdebbir-i vüzerā:
1. **müdebbir-i vüzerā:**
Kaside 14
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Vezirleri yetiştiren, eğiten.
35. Müdebbir-i vüzerā Ḫātim-i kerem-fermā
36. Mükerrem-i vükelā muḳtedā-yı ehl-i reşād

müdġam olmasa:
1. **müdġam olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 686
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kaynaşmak, müdgam olmak (Arapçada şeddeli okunan harfe veya bir kelimenin son harfinin sonraki kelimenin ilk harfiyle aynı olmasına müdgam denir. Şair bu kuralın, karakter olarak birbirine yakın insanların bir arada bulunabileceği veya aynı cinsten olanların imtizacını/uyumunu anlamaya yaradığını ifade etmektedir).
7. Cinsinüñ ittiḥādını düşvār olurdı fehm
8. Ḥarfeyn yek-digerde eger müdġam olmasa

müʾebbed:
1. **müʾebbeddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **42**
Sonsuz, ebedî, dâimî.
41. Eyā emīr-i güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner
42. Ki ʿilm cümle-i as̠ardan müʾebbeddür

müʾeddā:
1. **müʾeddā:**
Gazel 681
Mısra: **2**
Eda olunmuş, yerine getirilmiş.
1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
2. Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına

müʾeddā olur:
1. **müʾeddā olur:**-*ur*
Gazel 367
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Eda olunmak, yerine getirilmek.
35. Gāhī olur meʿālī müʾeddā ḫuṣūmete
36. Maʿnā-yı rīş-ḫande müşābih riyā ġalaṭ

müʾeddā vü telāfī-i güşād itdi:
1. **müʾeddā vü telāfī-i güşād itdi:**-*di*
Gazel 818
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -

Açılıp ferahlamayı telafi edip yerine getirmek.
5. Feyż-i ṣubḥ itdi müʾeddā vü telāfī-i güşād
6. Heme şeb ġoncelerun çekdügi ḫamyāzeleri

müʾeddeb:
1. **müʾeddebdür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **1**
Terbiyeli, edepli, uslu.
1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

müʾeddī ola:
1. **müʾeddī ola:**-*a*
Gazel 802
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Neden olmak.
13. Endek ola meʾāli nā-gūş-zed makāli
14. Her saṭr ola müʾeddī Ḳāmūsʾı iḥtizāra

müʾeddī-i germiyyet:
1. **müʾeddī-i germiyyet:**
Gazel 757
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sıcaklık nedeni.
15. Bād-ı bürūt iderdi füşürde bedenleri
16. Nār-ı tamaʿ müʾeddī-i germiyyet olmasa

müʾeddī-i ġurūr olmaġla:
1. **müʾeddī-i ġurūr olmaġla:**-*maġ, -la*
Gazel 90
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gururlanmaya sebep olmak.
11. Siyeh-dillik müʾeddī-i ġurūr olmaġla devr eyler
12. Miyān-ı dest-i lebde kefş-i sīmīn üzre fincānlar

müʿekked:
1. **müʿekked:**
Kaside 25
Mısra: **4**
Sağlam ve kuvvetli bir duruma getirilmiş, kuvvetlendirilmiş, tekit edilmiş.
3. Aḥibbānuñ lisānında mis̱āl-i vird dāʾirdür
4. Kerāmetle müʿekked dāstānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

müʾekked:
1. **müʾekkeddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **20**
Sağlam ve kuvvetli bir duruma getirilmiş, kuvvetlendirilmiş, tekit edilmiş.
19. Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
20. Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

müʾekked itdi:
1. **müʾekked itdi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sağlam ve kuvvetli bir duruma getirmek, kuvvetlendirmek.
9. Ebvāb-ı iʿtirāża güşāyiş virüp tamām
10. İtdi edille ile müʾekked ʿibāreti

müʾellif-i ḥikmet-nüvīs-i ṣunʿ:
1. **müʾellif-i ḥikmet-nüvīs-i ṣunʿ:**
Gazel 637
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sanatın hikmetlerini yazan yazar.
7. Zülf ü ruḫuñ müʾellif-i ḥikmet-nüvīs-i ṣunʿ
8. Gösterdi devr-i ḥaşiyesinde teselsülin

müʾellif-i ḳudret:
1. **müʾellif-i ḳudret:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Kudretle yazan/yaratan Allah.
103. Dāver-i mülket-i şefāʿatsin
104. ʿĀleme raḥmet u hidāyetsin

müʾessir:
1. **müʾes̱s̱ir:**
Gazel 717
Mısra: **11**
Tesirli, etkili.
11. Defʿ-i sermā-yı tekāsülde müʾes̱s̱ir ʿaşḳdur
12. Beñzemez berş-i raḥīkī mes̱r-i ʿuşşāḳīlere

müʾessir olamaz:
1. **müʾes̱s̱ir olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 314
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek.
11. Her söz olamaz ḫāṭır-ı nādāna müʾes̱s̱ir
12. Her ḳabża-i gül raḫne-i dīvāra yapışmaz

müʾevvel:
1. **müʾevvel:**
Gazel 861
Mısra: **1**
Te'vil edilmiş, yorumlanmış.
1. Olsa teʾvīl-i ʿibāretle müʾevvel maʿnā
2. Ḫāṭıra gelmez idi lafẓdan evvel maʿnā

müʾeyyed:
1. **müʾeyyeddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **14**
Güçlü, sağlam, kuvvetlendirilmiş.
13. Hemīşe Zeyd nʾola ġālib olsa ʿAmr üzre
14. Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

müʾeyyed ola:
1. **müʾeyyed ola:**-*a*
Tarih 62
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetlenmek, sağlamlaşmak.
5. Ḳudsiyān tehniye resminde didi tārīḫin
6. Nābīyā ola müʾey yed bu mekānuñ ḫayrı

2. **müʾeyyed ola:**-*a*
Tarih 146
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetlenmek, sağlamlaşmak.
3. Rūḥāniyān bu ʿazmüñ hep āsmānda
4. Nābī tārīḫini didiler tūġuñ ola müʾeyyed

müfāreḳat:
1. **müfāreḳatı:**-*ı*
Gazel 398
Mısra: **14**
Ayrılık.
13. Reng-i ʿadem vücūdla Nābī be-hem yürür
14. Mümkin degül müfāreḳatı rūzdan şebüñ

2. **müfāreḳatı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **39**
Ayrılık.
39. Göñül müfāreḳatı meclis-i şerīfinden
40. Cerīde-i niʿam-ı ʿömrden ider mi ḥisāb

mufaṣṣal:
1. **mufaṣṣal:**
Gazel 861
Mısra: **12**
Tafsilli, tafsilatlı, uzun uzadıya anlatılan.
11. Vüsʿat-ı ʿālem-i maʿnāyı ḳıyās it andan
12. Lafẓ-ı mücmelde ider cilve mufaṣṣal maʿnā

mufaṣṣal u icmāl:
1. **mufaṣṣal u icmāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **-**
Tafsili ve özetle.
181. Māh olup gāh bedr ü gāh hilāl
182. Ele alur mufaṣṣal u icmāl

müfettiḥeʾl-ebvāb:
1. **müfettiḥeʾl-ebvāb:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **329**
(Hayır) kapıları(nı) açan, bütün müşkilleri giderip ferahlatan Allah.
329. Ẕikr-i dil yā müfettiḥeʾl-ebvāb
330. Fikr-i dil yā müsebbibeʾ l-esbāb

müfettiḥüʾl-ebvāb:
1. **müfettiḥüʾl-ebvāb:**
Kaside 11
Mısra: **148**
Kapıları açan, Allah.
147. Yed-i ʿināyet ile şehr-bend-i ʿālemde
148. Der-i murādını açsun Müfettiḥüʾl-ebvāb

müfīd:
1. **müfīd:**
Gazel 99
Mısra: **16**
Fayda veren, faydalı.
15. Muẓaffer olmayıcaḳ intiḳāma ey Nābī
16. Sitem-keşīdelere tesliyet müfīd midür

2. **müfīddür:**-*dür*
Gazel 310
Mısra: **8**
Fayda veren, faydalı.
7. Cihānda devlet-i ser-şār-ı ʿömr-i kūtehden
8. Müfīddür bize ṣāġ u esenlicüklerümüz

müfīd olur:
1. **müfīd olur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Fayda vermek, işe yaramak.
7. Olur mı nevʿ müfīd olmayınca tā yek-reng
8. Ḳalur miyāne-i ṣahbā-keşānda āb ġarīb

2. **müfīd olur:**-*ur*
Tarih 94
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bir işe yaramak, hayırlı, yararlı olmak.
17. Ne ism ile mes̲elā mihr ü āftāb gibi
18. Teṣadüf itse olur pādişāh-ı vaḳte müfīd

müflis:
1. **müflisümüzde:**-*ü, -müz, -de*
Gazel 685
Mısra: **4**
İflâs eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.
3. Biz ol fuḳarāyuz kʾolunur ʿadd-ı denāʾet
4. Kevneyni zekāt eylemek eñ müflisümüzde

müflis olur:
1. **müflis olur:**-*ur*
Gazel 25
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parası kalmamak, iflas etmek.
7. Çoḳ müflis olur rīze-ḫor-ı lez̲z̲et-i Mūsā
8. Basṭ-ı niʿam-ı nūr idicek Ṭūr-ı ʿināyet

müflis-i aʿmāl:
1. **müflis-i aʿmāl:**
Kaside 2
Mısra: **251**
Kelime Tipi: -
Amellerden yana iflas etmiş kimse.
251. Benüm ol müflis-i aʿmāl ki ṭursun ālāf
252. Nāmeme girdügi yoḳdur ʾaşerāt u āḥād

müflis-i bī-ḫānmān:
1. **müflis-i bī-ḫānmān:**
Kaside 10
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Yeri yurdu olmayan iflas etmiş kimse.
75. Yazıḳ degül mi olam ser-bürehne kāse tehī
76. Tamām müflis-i bī-ḫānmān ġarīb-i diyār

müflis-i bī-māye:
1. **müflis-i bī-māye:**
Gazel 566
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sermayesi olmayan müflis.
9. Olduñ ṭutalum müşteri-i cevher-i maḳṣūd
10. Ey müflis-i bī-māye bahāsın ne bilürsin

müfred:
1. **müfreddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **6**
Teklik, tekil.
5. ʿİbāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ʿālemde
6. Ne deñlü var ise terkīb aṣlı müfreddür

müft:
1. **müft:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Bedava.
9. Egerçi sufre-i ṣatrancdur bu kevn ü fesād
10. Baḳılsa müft saña bir piyāde virmezler

müftī-i ʿaṣr:
1. **müftī-i ʿaṣr:**
Tarih 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çağın müftüsü, fetva makamı.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Zeyn itdi z̲ātı ṣadr-ı refīʿ-i meşīhte

2. **müftī-i ʿaṣr:**
Tarih 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çağın müftüsü, fetva makamı.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmışdı mecmaʿ-ı kerem u ʿiffet u ṣalāḥ

3. **müftī-i ʿaṣr:**
Tarih 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çağın müftüsü, fetva makamı.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmaya mis̲li nice ṣabāh u revāḥ ola

4. **müftī-i ʿaṣr:**
Tarih 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çağın müftüsü, fetva makamı.
1. İtdükde müftī-i ʿaṣr Seyyīd ʿAlī Efendi
2. Bu menzil-i fenādan dār-ı beḳāya rıḥlet

müftī-i enām:
1. **müftī-i enām:**
Kaside 20
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Herkesin, alemin müftüsü.
59. Ḥallāl-i müşkilāt-ı cihān müftī-i enām
60. Kim bāʿis̲-i niẓām-ı cihāndur neẓāreti

müftī-i ʿiffet-meʾāb:
1. **müftī-i ʿiffet-meʾāb:**
Tarih 154
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Namuslu, iffetli müftü.
3. Ṣafha-i āfāka taḥrīr itdiler tārīḫini
4. Ḳudsiyān-ı ʿarş Nābī müftī-i ʿiffet-meʾāb

müftī-i inṣāfından:
1. **müftī-i inṣāfından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 1
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
İnsaf müftüsü, vicdan müftüsü.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

müftī-i şūm:
1. **müftī-i şūm:**
Tarih 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Uğursuz müftü, Feyzullah Efendi (Mehmed Feyzullah Efendi, (d. 1639, Erzurum - ö. 1703, Edirne) Osmanlı Devleti şeyhülislamı, kazasker, müderris, şehzade hocası, padişah danışmanı).
1. Çār ferzendi ile müftī-i şūm
2. Olıcak taḫta-i meşḳi ḳaderüñ

müftī-i yegāne:

1. **müftī-i yegāne:**
Kaside 20
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Biricik müftü (Müftü; Bir olay veya işlem hakkında şeriatın emrini, çözümünü fetva ile belirten kimse; fıkıh bilgini).
65. Ol müftī-i yegāne ki dergāh-ı fażlınuñ
66. Ervāh-ı ḳudsiyāna mühimdür ziyāreti

müftī-zāde:

1. **müftī-zādeye:**-*y, -e*
Tarih 108
Mısra: **2**
Müftünün oğlu (Çatalcalı Ali Efendi; Osmanlılar döneminde yetişen Hanefî mezhebi fıkıh âlimlerinden. Kırküçüncü Osmanlı şeyhülislâmıdır. İsmi Ali'dir. Şeyh Muhammed bin Hasen-i Âlâi'nin oğludur. Çatalcalı Ali Efendi diye tanınır. 1041 (m. 1631) senesinde Çatalca'da doğdu. 1103 (m. 1692) senesinde Edirne'de vefât etti. Orada defnedildi).
1. Yenişehr ol nev-ʿarūs-ı köhne bünyād-ı cihān
2. Manṣıb-ı aḥkām-ı şerʿ oldukda Müftī-zādeye

mügān:

1. **mügānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 27
Mısra: **2**
İmkanlar.
1. Pīşānī-i şevḳuñ ḳadem-i rāh-ı necāt it
2. Mügānuñı cārūb-ı ġubār-ı ʿArafāt it

muġayir:

1. **muġayir:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Uymaz, aykırı.
3. Tedkīk olunsa yār ile daʿvā-yı ittiḥād
4. Maʿnā-yı nefsüʾl-emre muġayir degül midür

muġber:

1. **muġber:**
Gazel 296
Mısra: **14**
Tozlanmış.
13. İtdi ḫaṭṭ şeklinde mirʾat-ı cemālinde bizdedür
14. Ḥayf kim biz pīşgāh-ı yāre muġber gelmişüz

2. **muġber:**
Kaside 9
Mısra: **124**
Tozlanmış.
123. Rūzgār-ı keremüñle senüñ ey Ḫatim-i vaḳt
124. Kimdür āyā diye āyīne-i ṭabʿum muġber

3. **muġber:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **172**
Tozlanmış.
171. Görmeye ṭabʿ-ı ṣāfı gird-i keder
172. Olmaya dāmen-i dili muġber

muġber oldı:

1. **muġber oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Tozlanmak, üzerini toz kaplamak; kırılmak, incinmek II lekelenmek, adı kötüye çıkmak.
33. ʿAcabā ülfeti ḳaṭʿ eylemeġe bāʿis̱ ne
34. Oldı mı yoḫsa dilüñ meşrebümüzden muġber

muġber olmış:

1. **muġber olmış:**-*mış*
Gazel 500
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gücenmek, küsmek.
7. Tābe-key nāleden olmış dili yārüñ muġber
8. Dem-i hicrin şeb u rūz āh ile vāh itmeyelüm

muġber olur:

1. **muġber olur:**-*ur*
Gazel 678
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tozlanmak.
5. Elbette olur sāʿat-ı mīnā gibi muġber
6. Bu dār-ı mükāfātda her kim dü-dil olsa

muġīs-i verā:

1. **muġīs̱-i verā:**
Tarih 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaratılmışların yardım edeni.
1. Sırr-ı Ḫudā muġīs̱-i verā ḳuṭb-ı evliyā
2. Sulṭān-ı sikkedār ü küleh-baḫş-ı maʿnevī

muġlaḳ:

1. **muġlaḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **26**
Anlaşılması güç, çapraşık, karışık.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫᵛāḫāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

muġtenem:

1. **muġtenem:**
Kaside 20
Mısra: **67**
Ganîmet olarak veya ganîmet kabul edilerek alınmış, zahmetsizce elde edilmiş.
67. Ẕātı ile meşīhat-ı İslām muġtenem
68. Çoḳ ẕātınuñ maḳāmınuñ üzre meziyyeti

2. **muġtenem:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **74**
Ganîmet olarak veya ganîmet kabul edilerek alınmış, zahmetsizce elde edilmiş.
73. Elinde keremle ʿalemdür ḳalem
74. Recā sīr-çeşm ārzū muġtenem

3. **muġtenem:**
Tarih 16
Mısra: **9**
Ganîmet olarak veya ganîmet kabul edilerek alınmış, zahmetsizce elde edilmiş.
9. Zamāne muġtenem müstaġraḳ-ı elṭāf-ı Ḥaḳ ʿālem
10. Cihān ser-cümle ḫurrem şükr-i Bārī āsmān-peymā

muġtenem eyledi:

1. **muġtenem eyledi:**-*di*
Tarih 54
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nail etmek, nimetlendirmek.
3. Eyledi bir ḫayr-ı mevlūduñ ḳudūmiyle Ḫudā
4. Sīne-i bī-kīnesin mesrur u çeşmin muġtenem

muḥafaza itmek:

1. **muḥafaza itmek:**-*mek*
Gazel 812
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Korumak.
1. Ol devlet-i dü-rūze kʾola ol da zāʾile
2. Aġyārdan muḥafaza itmek ne ġāʾile

muḥafıż:

1. **muḥafıż:**
Tarih 104
Mısra: **38**
Bir kale ve şehrin önemli yerlerini korumak, güvenlik ve düzeni sağlamakla görevli üst rütbeli komutan.
37. Cān u dil ile eyledi bu ḫıdmete himmet
38. Şehbāʾda muḥafıż bulunan āṣaf-ı yek-tā

2. **muhāfızıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 142
Mısra: **11**
Birini veya bir şeyi koruyup kollayan.
11. Ol leşkerün muhāfızıdur ġayret-i Ḫudā
12. Kʾola aña refik-i sefer sancaḳ-ı şerīf

muḥaḳḳaḳ:

1. **muḥaḳḳaḳ:**
Gazel 55
Mısra: **11**

Doğruluğu, gerçekliği kesin olarak bilinen, gerçekliği kesinleşmiş.
11. ʿAfvuñda ʿaẕabuñ daḫı aḥkāmı muḥaḳḳaḳ
12. İbrīk-i vużū küze-i mestān mütereddid

muḥāl:
1. **muḥāldür:**-*dür*
Gazel 24
Mısra: **11**
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.
11. Akdām-ı küşt-gīr-i kühenden muḥāldür
12. Olmaḳ güşāde ʿuḳde-i zānū-yı maġfiret

2. **muḥāl:**
Gazel 100
Mısra: **9**
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.
9. Üftāde gānı ġarḳa-i ʿafv itmemek muḥāl
10. Baḥr-ı muḥīt-i raḥmet-i Ġaffār Kaʿbeʾdür

3. **muhal:**
Gazel 100
Mısra: **19**
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.
19. Ḳalmaḳ muhal kīse-tehī kimse Nābīyā
20. Baḫşişgeh-i Ġaniyy-i keremkār Kaʿbeʾdür

4. **muḥāl:**
Gazel 149
Mısra: **9**
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.
9. Bigāne āşināya teḳadüm muḥāl idi
10. Bigāneden görinse sitem āşinā ḳadar

5. **muḥāl:**
Gazel 746
Mısra: **3**
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.
3. Zencīrlerle ẓabṭı muḥāl iken āteşüñ
4. Ẓabṭ itdi şemʿ-i bezm anı tār-ı fetīl ile

6. **muḥāl:**
Kaside 7
Mısra: **47**
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.
47. Zamānı gelmeyicek her işüñ ḥuṣūli muḥāl
48. Umūr vaḳtine merhūn kelāmı ḫod meşhūr

7. **muḥāldür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **225**
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.
225. Nābī duʿāya başla ki bulmak muḥāldür
226. Emvāc-ı baḥr-i medḥ ü s̱enā ḥadd u ġāyeti

muhal eylerken:
1. **muhal eylerken:**-*r, -ken*
Tarih 19
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
İmkansız kılmak.
25. Ol ḳalʿa-i yek-pārenüñ fetḥini eylerken muhal
26. Hem ḳāfir-i süst-iʿtikād ol bārū-yı maʿmūr ile

muḥāl görinürken:
1. **muḥāl görinürken:**-*ür, -ken*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
İmkansız gibi görünmek,gerçekleşmesi mümkün görünmemek.
123. Ārzū itdükleri naḳş-ı ḫayāl
124. Anlara nisbet görinürken muḥāl

muḥāl idi:
1. **muḥāl idi:**- *i, -di*
Tarih 122
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.
9. Muḥāl idi velākin kūh sedd olmaġla mabeyne
10. Sevād-ı şehre ol āb-ı zülāli eylemek icrā

muḫalefet:
1. **muḫalefet:**
Gazel 155
Mısra: **7**
Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olma durumu, aykırılık.
7. Ḫubān-ı nerm-dil gibi bilmez muḫalefet
8. Olmış mülāyemetle pesendīde ḫūy-ı zer

2. **muḫalefete:**-*e*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olma durumu, aykırılık.
3. Fermānuña muḫalefete cürʾet eyleyen
4. Olsun dıraḫt-ı ʿömri benüm ḳāmetüm gibi

muḫālefet itmez:
1. **muḫālefet itmez:**-*mez*
Gazel 727
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Karşı davranışta bulunmak, karşı çıkmak.
5. Ḳomaz dilinde keder taşa ursalar başın
6. Yine muḫālefet itmez necībdür lūle

muḫālif:
1. **muḫālifdür:**-*dür*
Gazel 20
Mısra: **5**
Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.
5. Buña hevāda ʿIrāk u ʾAcem muḫālifdür
6. Ki çār faṣlı da nev-rūz ider ṣabā-yı Ḥaleb

2. **muḫālifdür:**-*dür*
Gazel 564
Mısra: **3**
Muhalefet etme, karşı çıkma, uygun düşmeme, zıtlık.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Ṣunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

3. **muḫālif:**
Tarih 135
Mısra: **9**
Muhalefet etme, karşı çıkma, uygun düşmeme, zıtlık.
9. Binā-yı ʾahd ü peymāna muḫālif vażʿ ü cünbişle
10. Miyān-ı zümre-i müsteʿmenānda infirād itdi

muḫālif olur:
1. **muḫālif olur:**-*ur*
Gazel 104
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir tutum, davanış veya görüşe karşı olmak, aykırı davranmak II Engel olmak.
9. Ḳarār-dāde degül rūzgāruñ etvārı
10. Gehī muvāfıḳ olursa gehī muḫālif olur

muḫālif rūzgāra:
1. **muḫālif rūzgāra:**-*a*
Gazel 558
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Geminin gittiği yönden esen rüzgar, ters taraftan esen yel.
15. Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoḫsa
16. Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

muḫālif-gūne:
1. **muḫālif-gūne:**
Gazel 469
Mısra: **14**
Muhalefet eder gibi.
13. Dil-i cānān taʿalluḳ-kerde-i hicrān ise Nābi
14. Saña düşmez muḫālif-gūne ümmīd-i viṣāl itmek

muḫālif-i resm-i edeb:
1. **muḫālif-i resm-i edeb:**
Gazel 488
Mısra: **14**

Kelime Tipi: -
Edebin adabına aykırı.
13. Cānāneden müsāʿade vaḳtinde Nābiyā
14. Güstāḫlıḳ muḫālif-i resm-i edeb degül

muḥammed:
1. **muḥammed:**
Gazel 724
Mısra: **13**
Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 18 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

2. **muḥammed:**
Tarih 143
Mısra: **13**
Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 18 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
13. Cenāb-ı āṣaf-ı ekrem Muḥammed ṣāḥib-i aʿẓam
14. Muʿayyen ḫıṭṭā-i īmān semiyy-i rākib-i Refref

3. **muḥammed:**
Tarih 115
Mısra: **2**
Rami Muhammed Paşa, II. Mustafa saltanatında, 24 Ocak 1703 - 22 Ağustos 1703 tarihleri arasında 7 ay sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. İstanbul'un Rami semtine adını vermiştir.
1. Baḥr-ı ʿirfān kān-ı iḥsān ḥażret-i ṣadr-ı zamān
2. Kim Muḥammed nāmını Ḥaḳḳ aña şāyān eyledi

4. **muḥammed:**
Tarih 28
Mısra: **20**
Musahip Mustafa Paşanın oğlunun ismi.
19. Gördi tāḳ-ı çerḫe hātif yazdı tārīḫin anuñ
20. Yādigār-ı Muṣṭafa Pāşā Muḥammed dürr-i pāk

5. **muḥammed:**
Tarih 54
Mısra: **1**
Elmas Mehmed Paşa, II. Mustafa saltanatında, 2 Mayıs 1695 - 11 Eylül 1697 tarihleri arasında iki yıl dört ay on gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
1. Āṣaf-ı devrān Muḥammed nām destūr-ı kerīm
2. Yaʿnī ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ vezīr-i muḥterem

6. **muḥammed:**
Tarih 57
Mısra: **14**
Moralı Damat Hasan Paşa'nın Padişah IV. Mehmed'in kızı olan hanımından doğan çocuğu.
13. İtdi iki pāk gevherden Muḥammed Beg bürūz
14. ʿĀleme geldi Muḥammed āfitāb-ı dil-fürūz

muḥammed beg:
1. **muḥammed beg:**
Tarih 57
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Moralı Damat Hasan Paşa'nın Padişah IV. Mehmed'in kızı olan hanımından doğan çocuğu.
13. İtdi iki pāk gevherden Muḥammed Beg bürūz
14. ʿĀleme geldi Muḥammed āfitāb-ı dil-fürūz

muḥammed efendi:
1. **muḥammed efendi:**
Tarih 14
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kaynakarda hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.
15. Didüm bu ḫāne-i vālāya Nābīyā tārīḫ
16. Bu tāze ṭarḥı Muḥammed Efendi ḳıldı binā

muḥammed ḫān:
1. **muḥammed ḫān:**
Tarih 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sultan IV. Mehmed. Osmanlı hükümdarlarının on dokuzuncusu olup avcı lâkabıyla bilinir.
1. Ḥażret-i pādişeh-i rūy-ı zemīn dāver-i dīn
2. Ḫān Muḥammed ki odur dāver-i rūy-ı dünyā

muḥammed nām ṣadr-ı aʿzamın:
1. **muḥammed nām ṣadr-ı aʿzamın:**-*ı, -n*
Tarih 144
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Muhammed adındaki sadrazam (Baltacı Mehmed Paşa kastedilerek).
31. Ṣāḥib-i ekrem Muḥammed nām ṣadr-ı aʿzamın
32. İtdi taʿyīn defʿine ol dāver-i şevket-meʾāb

muḥammed pāşā:
1. **muḥammed pāşā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa.
35. Āṣaf-ı ʿārif ü pākīze-edā
36. Revnaḳ-ı dehr Muḥammed Pāşā

2. **muḥammed pāşā:**
Tarih 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 18 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-miṡl Muḥammed Pāşā
2. Ki bulınmaz aña silk-i vüzerāda s̱ānī

3. **muḥammed pāşā:**
Kaside 15
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Rami Muhammed Paşa, II. Mustafa saltanatında, 24 Ocak 1703 - 22 Ağustos 1703 tarihleri arasında 7 ay sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. İstanbul'un Rami semtine adını vermiştir.
91. Maʿnī-i nusḫa-i aḫlaḳ Muḥammed Pāşā
92. Ki ider āyīne-i reʾyine ḫurşīd ḳasem

4. **muḥammed pāşā:**
Tarih 125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çerkez Mehmet Paşa, devletin farklı kademelerinde farklı makamlarda bulunmuş, bir ara şuuru kaybetmiş devlet adamı. İki defa Halep'e (ilki 1700-1701 yılları, ikinci defa 1704 yılında) vezir tayin edildi. Tedbirli ve güçlü bir kişiliğe sahip olan Paşa, 1718 yılında vefat etmiştir.
1. Āṣaf-ı sālifüʾl-eyyām-ı diyār-ı Şehbā
2. Ḥafıẓ u Çerkesiyüʾl-aṣl Muḥammed Pāşā

5. **muḥammed pāşā:**
Tarih 125
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çerkez Mehmet Paşa, devletin farklı kademelerinde farklı makamlarda bulunmuş, bir ara şuuru kaybetmiş devlet adamı. İki defa Halep'e (ilki 1700-1701 yılları, ikinci defa 1704 yılında) vezir tayin edildi. Tedbirli ve güçlü bir kişiliğe sahip olan Paşa, 1718 yılında vefat etmiştir.
5. İdicek ʿizz ü saʿādetle bu şehri teşrīf
6. Ṣadr-ı ʿālī-i selef yaʿnī Muḥammed Pāşā

6. **muḥammed pāşā:**
Tarih 125

Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Çerkez Mehmet Paşa, devletin farklı kademelerinde farklı makamlarda bulunmuş, bir ara şuuru kaybetmiş devlet adamı. İki defa Halep'e (ilki 1700-1701 yılları, ikinci defa 1704 yılında) vezir tayin edildi. Tedbirli ve güçlü bir kişiliğe sahip olan Paşa, 1718 yılında vefat etmiştir.
25. Basarak birbirini müjdeciyān tārīḫin
26. Didiler menzili sebḳ itdi Muḥammed Pāşā

7. **muḥammed pāşā:**
Tarih 126
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 19 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
15. Oḳ atup seng dikince didi Nābī tārīḫ
16. Dikdi taş belde-i Şehbāʾda Muḥammed Pāşā

8. **muḥammed pāşā:**
Tarih 127
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 19 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
137. Didi tārīḫini erkān gidüp istiḳbāle
138. Çıḳdı ṣadre yine ṣıdḳ ile Muḥammed Pāşā

9. **muḥammed pāşā:**
Tarih 128
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 19 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
25. Nābīyā yazdı bu tārīḫi melekler feleğe
26. Mālik-i nām-ı fütūḥ oldı Muḥammed Pāşā

10. **muḥammed pāşā:**
Tarih 133
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Baltacı Mehmed Paşa veya Pakçamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704 - 3 Mayıs 1706 ve 19 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
5. Mālik-i aḥsen-i aḫlāḳ Muḥammed Pāşā
6. Fāʾiz-i rütbe-i ḥıfẓ-ı ṣuver-i Kurʾānı

muḥammed ṣābir:

1. **muḥammed ṣābir:**
Tarih 91
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Vahdi İbrahim Efendinin oğlu.
7. İmdāda gelüp ḳāfiye Nābī didi tārīḫ
8. Bīş ü kem-i erzāḳa Muḥammed ola Ṣābir

muḥammed ümmetinüñ:

1. **muḥammed ümmetinüñ:**-*nüñ*
Tarih 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Muhammed'in ümmeti, müslümanlar.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

muḥammed-i ʿarabī:

1. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
3. Hevā-yı gerdiş-i mihrüñle çerḫe girmişdür
4. Sürādiḳāt-ı semā yā Muḥammed-i ʿArabī

2. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
5. O şeh-süvār-ı hünersin ki cilvegāhuñdur
6. Feżā-yı nūr u ziyā yā Muḥammed-i ʿArabī

3. **muḥammed-i ʿarabi:**
Kaside 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
7. Sen ol ṭabīb-i şifā-baḫşsın ki her nefesüñ
8. Virür ʿuşāta şifā yā Muḥammed-i ʿArabi

4. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
9. Ḥakīm-i ṣunʿ ḳomış ḥoḳḳa-i dehānuñda
10. Marīż-i cürme devā yā Muḥammed-i ʿArabī

5. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
11. Esīr-i laʿl-i şefaʿat-nis̱āruñ olmışdur
12. Kemāl-i ḥüsn-i edā yā Muḥammed-i ʿArabī

6. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
13. Şefāʿatuñla olur zīb-i ḳāmet-i raḥmet
14. Pelās-ı cürm ü ḫaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

7. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
15. Tefāḫur itmededür ḫıdmet-i rikābuñ ile
16. Emīn-i vaḥy-ı Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī

8. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
17. Kilīd-i ḳufl-güşāy-ı ḫazāʾin-i raḥmet
18. Elüñde cilve-nümā yā Muḥammed-i ʿArabī

9. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
19. Ḳılındı rūz-ı ecel cilve-i cemālüñe ḫāṣ
20. Ḳalem-rev-i dü serā yā Muḥammed-i ʿArabī

10. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.

23. Libās-ı sāyeden olduñ bürehne-cism itdüñ
24. O deñlü terk-i sivā yā Muḥammed-i ʿArabī

11. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
25. Çemenistān-ı bihişte seḥāb-ı feyżündür
26. Medār-ı neşv ü nemā yā Muḥammed-i ʿArabī

12. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
27. Kemīne mevce-i baḥr-ı muḥīt-i fażluñdur
28. Biḍāʿa-yı ʿulemā yā Muḥammed-i ʿArabī

13. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
29. Niyāz-ı ruḫṣatı bāb-ı siyādetüñden ider
30. Şefāʿat-ı şüfeʿā yā Muḥammed-i ʿArabī

14. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
31. Nüfūẕı olmaz o emrüñ ki olmaya senden
32. Raḳam-peẕīr-i rıżā yā Muḥammed-i ʿArabī

15. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
33. Olur o tīr ki çıḳmaz kemān-ı reʾyüñden
34. Nişāne-gīr-i hebā yā Muḥammed-i ʿArabī

16. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
35. Bu kārgehde degül senden özgeye maḫṣūṣ
36. Senāverī-i s̱enā yā Muḥammed-i ʿArabī

17. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
37. Nigāh-ı luṭfuña mevḳūfdur ḳıyāmetde
38. Terāżi-i ḫuṣemā yā Muḥammed-i ʿArabī

18. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
39. Ḥimāyetüñle çıḳar rūz-ı ḥaşrda ġālib
40. Sipāh-ı ḫavfe recā yā Muḥammed-i ʿArabī

19. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
41. İşāret-i naẓar-ı merḥamet-nişāruñdur
42. Devāʿī-i ʿuḳalā yā Muḥammed-i ʿArabī

20. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
43. Ḥisābgāh-ı ḳıyāmetde iltifātuñdur
44. Temessük-i ümenā yā Muḥammed-i ʿArabī

21. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
45. Firāz-ı minber-ı ʿizzetde ẕikr-i nāmuñdur
46. Vaẓīfe-i ḫuṭebā yā Muḥammed-i ʿArabī

22. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
47. Temevvüc-i yem-i lütf-ı günāh-şūyuñdur
48. Meṭāmiʿ-i ġufelā yā Muḥammed-i ʿArabī

23. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
49. Ẓuhūr-ı ʿafv-ı ʾaṭā-baḫş-ı cürm-pūşuñdur
50. Meṭālib-i fuḳarā yā Muḥammed-i ʿArabī

24. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
51. Künāse çīni-i dergāh-ı feyż-pāşuñdur
52. Emāni-i üdebā yā Muḥammed-i ʿArabī

25. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
53. Dıraḫt-ı şerʿüñüñ esmār-ı pīş-reftesidür
54. Şerāyiʿ-i ḳudemā yā Muḥammed-i ʿArabī

26. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
55. Suḳāṭa-i niʿam-ı sufre-ı ʿulūmuñdur
56. Merāḳi-i ḥükemā yā Muḥammed-i ʿArabī

27. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
57. Degül resīde pesīn-pāye-ı ʿibāretüñe
58. Medāric-i füṣeḥā yā Muḥammed-i ʿArabī

28. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
59. Kenār-ı dāmenidür cāme-i belāġatünüñ
60. Merātib-i büleġā yā Muḥammed-i ʿArabī

29. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
61. Nühüfte kevkebidür ṭārem-i melāḥatünüñ
62. ʾAzīz-i Mıṣr-ı behā yā Muḥammed-i ʿArabī

30. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
65. Tefevvuḳ eyleyemez intisāb-ı bābuñla
66. Ṣıfāt-ı faḳra ġınā yā Muḥammed-i ʿArabī

31. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
67. Siyāh-rūy güneh-kār Nābī-i bed-kār
68. İder ümīd-i ʾaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

32. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
1. Eyā Ḥabīb-i Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī
2. Şefīʿ-i rūz-ı cezā yā Muḥammed-i ʿArabī

33. **muḥammed-i ʿarabī:**
Kaside 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
1. Eyā Ḥabīb-i Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī
2. Şefīʿ-i rūz-ı cezā yā Muḥammed-i ʿArabī

muḥammed-i ʾarabī:
1. **muḥammed-i ʾarabī:**
Kaside 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
21. Güşād-yāfte-i tīġ-i berḳ-i ḥüsnüñdür
22. Der-i sarāy-ı dücā yā Muḥammed-i ʾ Arabī

muḥammed-iʿ arabī:
1. **muḥammed-iʿ arabī:**
Kaside 3
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Arap toplumundan olan Hz. Muhammed Peygamber.
63. Zekāt-ı çeşm-i Ḫudā-bīnüñüñ tırāşesidür
64. Müşāhid-ı ʿurefā yā Muḥammed-iʿ Arabī

muḥammed-i ġāzī:
1. **muḥammed-i ġāzī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
IV. Mehmed ya da Avcı Mehmed adıyla da bilinir, 19. Osmanlı padişahı ve 98. İslam halifesidir. Padişah İbrahim'in Turhan Sultan'dan olan oğludur. Babasının tahttan indirilmesinin ardından 1648'de 7 yaşında tahta çıkan en genç padişah oldu.
149. Rūy-ı arżuñ ḫidīv-i mümtāzı
150. Yaʿnī sulṭān Muḥammed-i ġāzī

muḫammer:
1. **muḫammer:**
Tarih 121
Mısra: **37**
Tahmîr olunmuş, yoğurulmuş.
37. Olmış ezelī ṭıynet-i pākinde muḫammer
38. İnṣāf u mürüvvet kerem ü ʿadl ü diyānet

muḥarrem:
1. **muḥarremden:***-den*
Gazel 545
Mısra: **6**
Kamer takviminin birinci ayı, aşure ayı.
5. Ser-i sālindedür çün iltizāmāt-ı iʿtibārātı
6. Ṭutarlar ḫıdmet-i dünyāyı ʿārifler muḥarremden

2. **muḥarremin:***-in*
Gazel 601
Mısra: **4**
Kamer takviminin birinci ayı, aşure ayı, yılbaşı II Tahrîm olunmuş, haram kılınmış.
3. Nā-müstemirde ẕevḳ ü keder müstemir degül
4. Ḥācet yoḳ āzmāyişe ʿīydin muḥarremin

muḥarrir-i bāġ:
1. **muḥarrir-i bāġ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
Bağla, bahçe ile ilgili yazan.
159. Konduġun baġa gördi beççe-i zāġ
160. Buldı nev-yāfte muḥarrir-i bāġ

muḥāṣara idüp:
1. **muḥāṣara idüp:***-üp*
Tarih 20
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kuşatmak, sarmak.
5. Pīrāmenin muḥāṣara idüp o ḳalʿanuñ
6. İtdi havāle üstine ceyş-i ser-āmedi

muḥāsebe:
1. **muḥasebede:***-de*
Gazel 59
Mısra: **10**
Hesap.
9. Bu kārgāh-ı ʿadl-ı İlāhīde Nābīyā
10. ʿIyş ü keder muḥasebede ser-be-ser gelür

2. **muhāsebenüñ:***-nüñ*
Gazel 12
Mısra: **3**
Muhasebe kalemi.
3. Olınca zehr-çeş-i firḳati muhāsebenüñ
4. O zaḫme itdi telāfī muḳabeleyle Ḫudā

3. **muḥāsebesinden:***-si, -n, -den*
Gazel 433
Mısra: **12**
Hesap, hesaplaşma.
11. ʿAfv-ı kerīme ẓannum odur sūʾ-ı ẓann ider
12. Tersān olan muḥāsebesinden ḳıyāmetüñ

4. **muḥāsebemüz:***-müz*
Gazel 738
Mısra: **4**
Hesap, hesaplaşma.
3. Geldükçe naḳd-i hūşumızı ṣarf ider gider
4. Çoḳdur bizüm muḥāsebemüz nev-bahār ile

5. **muḥāsebeler:***-ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **120**
Hesap memuru.
119. Varaḳ-ı berg ile nesīm-i seher
120. Tolaşur görmeġe muḥāsebeler

muhasebe ḳalem:
1. **ḳalem:**
Gazel 12
Mısra: **10**
Osmanlıda mali hesapları kontrolle vazifeli devlet dairesi. "Rumeli muhasebesi kalemi" ve "Anadolu muhasebesi kalemi olmak üzere iki bölümde teşkilatlanmıştı.
9. Yine muḳabeleye hāṣdur bu ṣūret kim
10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

muḥāsebe ḳalemi:
1. **muḥāsebe ḳalemi:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Osmanlıda mali hesapları kontrolle vazifeli devlet dairesi. "Rumeli muhasebesi kalemi" ve "Anadolu muhasebesi kalemi olmak üzere iki bölümde teşkilatlanmıştı.
1. Muḥāsebe ḳalemi itmedi o gūne vefā
2. Ki bī-elif ide cilve şebih-i ḳalb-i edā

muḥāsib-i gerdūna:
1. **muḥāsib-i gerdūna:***-a*
Gazel 583
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Feleğin muhasebecisi.

9. Benüm muḥāsib-i gerdūna minnetüm yoḳdur
10. Aşaġa varsa bile Nābiyā ḥisābumdan

muhaṣṣal:
1. **muḫassal:**
Gazel 830
Mısra: **6**
Hasılı, sözün kısası, sonunda.
5. Alınmış reng-i rūyı ʿişveler olmış perākende
6. Güşād irmiş muḥassal ʿuḳde-i şalvāra besbelli

2. **muhaṣṣal:**
Tarih 104
Mısra: **47**
Hasılı, sözün kısası, sonunda.
47. Bu ḫıdmet-i marziyyeye saʿy itdi muhaṣṣal
48. Aʿyān u ahālī-i Ḥaleb cümle ser-ā-pā

muḥaşşī:
1. **muḥaşşī:**
Tarih 80
Mısra: **10**
Kitaba vb. yere haşiye yazan.
9. Ṭabʿ-ı pākin eylemiş teʾlīf-baḫş-ı kāʾināt
10. Bir muḥaşşī vü muṣaḥḥiḥ nusḫa-i fenn-i edeb

muḥaṣṣıl:
1. **muḥaṣṣıl:**
Kıt'a 47
Mısra: **2**
İmparatorluk döneminde, Tanzimat öncesinde vergi tahsildarına verilen isim.
1. Ḫān-ı ʿasele idüp muḳaddemce sefer
2. Bī-çāre muḥaṣṣıl alayum ṣandı nefes

2. **muḥaṣṣıl:**
Tarih 72
Mısra: **13**
İmparatorluk döneminde, Tanzimat öncesinde vergi tahsildarına verilen isim (Halep muhassılı Abdurrahman Ağa bağlamında).
13. Şehr-i Şehbāʾda muḥaṣṣıl ser-i erbāb-ı ʿukūl
14. ʿAbduraḥmān Aġāʾnuñ himmet-i ṭabʿına sezā

muhaṣṣıl-ı ḫaleb:
1. **muhaṣṣıl-ı ḫaleb:**
Tarih 68
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Halep şehrinin muhassılı (Muhassıl; İmparatorluk döneminde, Tanzimat öncesinde vergi tahsildarına verilen isim).
11. Muhaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ḥażret-i ʿAlī Beg
12. Teveccüh eyledi taʿmīre ḳalb-i virānın

muḥaṣṣıl-ı şām:
1. **muḥaṣṣıl-ı şām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Şam şehri muhassılı (Muhassıl; İmparatorluk döneminde, Tanzimat öncesinde vergi tahsildarına verilen isim).
139. Nuḳre-i encümi muḥaṣṣıl-ı Şām
140. Eyledi ḫarc-ı rūznāme-i bām

2. **muḥaṣṣıl-ı şām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Şam şehri muhassılı (Muhassıl; İmparatorluk döneminde, Tanzimat öncesinde vergi tahsildarına verilen isim).
139. Nuḳre-i encümi muḥaṣṣıl-ı Şām
140. Eyledi ḫarc-ı rūznāme-i bām

muḫāṭab:
1. **muḫāṭaba:***-a*
Gazel 87
Mısra: **12**
Kendisine söz söylenen, kendisiyle konuşulan, hitap edilen.
11. Kelām-ı ṣıdḳa bedel irtikāb-ı lafẓ-ı durūġ
12. Muḫāṭaba ne żarar kendüye ihānetdür

muḥāṭ-ı salṭanatuñdur:
1. **muḥāṭ-ı salṭanatuñdur:***-uñ, -dur*
Kaside 7
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Saltanatının sınırları.
185. Senüñ bilāduña muḥtācdur cemiʿ-i bilād
186. Muḥāṭ-ı salṭanatuñdur mevāżiʿ-i meşhūr

muḫayyel:
1. **muḫayyel:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Tahayyül olunmuş, zihinde suret verilmiş.
9. Şāʿir olursa ola senüñ gibi Nābīyā
10. Taʿbīri ḫoş nikātı muḫayyel beyanı şūḫ

2. **muḫayyel:**
Gazel 811
Mısra: **1**
Tahayyül olunmuş, zihinde suret verilmiş.
1. Muḫayyel maʿnī vü bārīk mażmūn ḳalb-i rūşende
2. Bürīde naḳş-ı gūn-ā-gūn yapışmış cām-ı revzende

3. **muḫayyel:**
Gazel 861
Mısra: **16**
Tahayyül olunmuş, zihinde suret verilmiş.
15. Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
16. Lafẓ maḫsūsdur ammā ki muḫayyel maʿnā

muḫayyer:
1. **muḫayyer:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Kendi iradesi ile seçme, seçebilme.
3. Gerçi ḫayr ü şer meyānında muḫayyer gelmişüz
4. Līk maʿnen ḥükm-i taḳdīre musaḫḫar gelmişüz

muḥayyir-i ṭabʿ-ı ahālī-i inşā:
1. **muḥayyir-i ṭabʿ-ı ahālī-i inşā:**
Tarih 31
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nesir yazarlarının mizaçlarını hayrete düşüren.
7. Edā-yı dil-keşi taʿbīr-i şīve-āmīzi
8. Olur muḥayyir-i ṭabʿ-ı ahālī-i inşā

mühendis-i ezelī:
1. **mühendis-i ezelī:**
Kaside 10
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Ezeli mühendis, Allah.
57. Kef-i ʾaṭāsı o maʿmūre-i keremdür kim
58. Mühendis-i ezelī yapmamış o şehre ḥiṣār

mühendis-i taḳdīr:
1. **mühendis-i taḳdīr:**
Tarih 51
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Kader mühendisi, kaderi yazan, Allah.
55. İde dāʾim mühendis-i taḳdīr
56. Ḫāne-i ʿömr ü devletin tezyīn

müheyyā:
1. **müheyyā:**
Kaside 16
Mısra: **75**
Hazır, amade.
75. Cismüñ ġıdāsı gerçi müheyyā kenārda
76. Semʿ ü baṣar velīk çekerler żarūreti

2. **müheyyā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **23**
Hazır, amade.
23. Hep müheyyā levāzım-ı şevket
24. Hep müretteb merāsim-i devlet

3. **müheyyā:**
Tarih 16
Mısra: **39**
Belirli bir iş için hazır durumda olan, hazır.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

müḥeyyā bulunur:

1. **müḥeyyā bulunur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hazır bulunmak.
23. Ḫaṭıruña her ne iderse ḫuṭūr
24. Anda müḥeyyā bulunur bī-kuṣūr

müheyya bulurum:
1. **müheyya bulurum:**-*ur, -um*
Gazel 539
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hazır bulmak.
11. Bī-taleb dest ü dehānumda müheyya bulurum
12. Ne ḳadar ḫᵛāhiş-i erzāḳda taḳṣīr itsem

müheyyā itmekde:
1. **müheyyā itmekde:**-*mekde*
Tarih 104
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Hazır etmek, hazırlamak.
25. Bu mażcaʿ-ı eşref ki füyūẓāt-ı ilāhī
26. Mihmānı içün mā-ḥazar itmekde müheyyā

müḥeyyā olmaġla:
1. **müḥeyyā olmaġla:**-*la*
Tarih 104
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Hazır hâle getirmek, tertip etmek.
81. Ol gevheri vażʿ eyleyicek sīne-i merḳad
82. Āġūş-ı ümidin açup olmaġla müḥeyyā

müheyyā oluncaya:
1. **müheyyā oluncaya:**-*ca, -y, -a*
Tarih 104
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Hazır olunmak, hazır hale getirilmek.
67. Etrāfın alup eylediler ḥıfẓ u ḥirāset
68. Oluncaya dek mevżiʿ-i aslīsi müheyyā

mühim:
1. **mühimdür:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **66**
Önemli.
65. Ol müftī-i yegāne ki dergāh-ı fażlınuñ
66. Ervāh-ı ḳudsiyāna mühimdür ziyāreti

mühimm:
1. **mühimmüne:**-*ü, -n, -e*
Kıt'a 89
Mısra: **2**
Önemli işler.
1. Dilün taʿayyüş içün vaḳf-ı piç ü tāb itme
2. Ḫudā mühimmüne kāfidür ıżṭırāb itme

mühimmāt ü ḳılāʿ ü kāhlar:
1. **mühimmāt ü ḳılāʿ ü kāhlar:**
Tarih 143
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Savaş araç-gereçleri, kaleler ve surlar.
25. Mühimmāt ü ḳılāʿ ü kāhlar teslīmi şarṭiyle
26. Ḳalemden nāme-i ṣulḥ üzre vākiʿ oldı ḥarf be-ḥarf

mühim-sāz-ı cevād:
1. **mühim-sāz-ı cevād:**
Kıt'a 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mühim ve ehemmiyetli işler gören ve sonsuz cömertlik sahibi Allah.
5. Bī-taʿab eylesün āmāde mühim-sāz-ı cevād
6. Her neyi eyler ise ṭabʿ-ı hümāyūnı murād

mühim-sāz-ı rubūbiyyet:
1. **mühim-sāz-ı rubūbiyyet:**
Kaside 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Cenab-I Hakk'ın her zaman her yerde her mahluka, muhtaç olduğu şeyleri vermesi, terbiye ve tedbir etmesi ve malikiyyeti ve besleyiciliği keyfiyyeti.
19. Zihī ẕāt-ı ulūhiyyet mühim-sāz-ı rubūbiyyet
20. Ki şehristān-ı ṣunʿında degül bir ẕerre nā-ber-cā

mühimter:
1. **mühimteri:**-*i*
Gazel 430
Mısra: **18**
Ehemmiyetli ve çok önemli.
17. Sāz ü riyāz ü bāde daḫı gerçi şarṭdur
18. Dilberdür eñ mühimteri esbāb-ı ʿişretüñ

muhiş:
1. **muhiş:**
Tarih 144
Mısra: **13**
Vahşetli, korkunç.
13. Nev-be-nev muhiş ḫaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ḫarāb

muḥīṭ:
1. **muḥīte:**-*e*
Gazel 88
Mısra: **15**
Çevre, kenar, taşra.
15. Merkezle āşinā ol itme muḥīte raġbet
16. Müstaġrık-ı ḥaḳīḳat meyl-i kenarı nʾeyler

2. **muḥīṭüñ:**-*üñ*
Gazel 753
Mısra: **6**
Büyük deniz, okyanus.
5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür
6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

3. **muḥītüñ:**-*üñ*
Gazel 764
Mısra: **1**
Büyük deniz, okyanus.
1. Muḥītüñ naġmesin gūş eylemiş hengām-ı cūşında
2. O leẕẕet müstekindür mevc-i baḥruñ daḫı gūşında

4. **muḥīṭüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **67**
Büyük deniz, okyanus.
67. Muḥīṭüñ vaṣfıdur ʾaẕb u ücāc-ı leẕẕet-i enhār
68. Müsemmā vāḥid ammā muḫtelif evṣāf ile esmā

5. **muḥītde:**-*de*
Gazel 41
Mısra: **11**
Çevre.
11. Āsūde ol muḥītde tā olmaġa ḫālāṣ
12. Redd ü ḳabūl keş-me-keşinden miṯāl-i mevc

6. **muhītüz:**-*üz*
Gazel 294
Mısra: **5**
Her şeyi kapsayan II Okyanus.
5. Biz muhītüz daʿvī-i feyż-i ʿatā düşmez bize
6. Ebre bu daʿvāyı icrāda vekālet virmişüz

muḥīṭ olduġın:
1. **muḥīṭ olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 629
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kuşatmak, çepeçevre sarmak.
7. Çerḫüñ biri birini muḥīṭ olduġın añla
8. Meyḫānede bezm içre döner cām görünsün

muḥīṭ olmaya:
1. **muḥīṭ olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 17
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Kuşatmak, çepeçevre sarmak.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

muḥīṭ-i cūd u kerem:
1. **muḥīṭ-i cūd u kerem:**
Kaside 7
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Cömertlik okyanusu.

69. Ḫudāygān-ı muʿaẓẓam şehenşeh-i ʿālem
70. Muḥīṭ-i cūd u kerem āsmān-ı ʿaḳl u şuʿūr

muḥkem:
1. **muḥkem:**
    Kaside 15
    Mısra: **56**
    Sağlam, dayanıklı.
55. Vüzerā olmayıcaḳ ʿālim ü ʿāḳil olamaz
56. Mülk maʿmūr mebānī-i ḫilāfet muḥkem

muḥkem eylesün:
1. **muḥkem eylesün:***-sün*
    Kaside 9
    Mısra: **155**
    Kelime Tipi: -
    Sağlamlaştırmak.
155. Eylesün ḫāne-i iḳbālini Bārī muḥkem
156. Eyleyüp şemʿ-i murād ile derūnın enver

muḥkemter olur:
1. **muḥkemter olur:***-ur*
    Gazel 19
    Mısra: **6**
    Kelime Tipi: -
    Daha kuvvetli, çok sağlam olmak.
5. Ṣad zebān-ı dehen-i şāne güşāyiş viremez
6. Öyle muḥkemter olur ʿuḳde-i gīsū-yı edeb

muḫliṣ-i dīrīnem:
1. **muḫliṣ-i dīrīnem:**
    Kaside 9
    Mısra: **16**
    Kelime Tipi: -
    Eski can dostu.
15. Ḥāṣılı cümle-i esbāb-ı meserret kāmil
16. Yoḳ hemān muḫliṣ-i dīrīnem olan ġamdan es̠er

mühmelāt:
1. **mühmelāt:**
    Kısa Mesnevi 9
    Mısra: **111**
    Anlamsız, boş sözler (Tortu bağlamında).
111. Ḫum dibine irkilicek mühmelāt
112. Aña virürlerdi berāy-ı zekât

mühr:
1. **mührüñ:***-üñ*
    Gazel 633
    Mısra: **6**
    Mühür; imza, damga.
5. Naḳş-ı cebīni birisinüñ rāst biri kec
6. Mührüñ budur tefāvüti seng-i mezārdan

2. **mührlerde:***-ler, -de*
    Gazel 833
    Mısra: **18**
    Mühür; imza, damga.
17. Meġer āḫirde telāfisin ide seng-i mezār
18. Mührlerde yiri maḥkūk olanuñ nām gibi

3. **mühr:**
    Kaside 15
    Mısra: **100**
    Mühür; imza, damga.
99. Getürüp mühr-i hümāyūn ile itdi teşrīf
100. Mihrveş mühr ḳodı sīne-i çerḫ üzre ḳadem

4. **mührinden:***-i, -n, -den*
    Gazel 851
    Mısra: **13**
    Mühür; imza, damga.
13. Añlanur deyn temessüklerinüñ mührinden
14. Nābiyā āḫir-i mecmūʿ-ı devā olduġı key

5. **mühr:**
    Tarih 16
    Mısra: **63**
    Mühür; imza, damga.
63. Saña mühr ile geldi şehr-i raḥmet ikisi birden
64. Açıldı ʿāleme birden żiyāfet-ḫāne-i Mevlā

6. **mühr:**
    Kısa Mesnevi 7
    Mısra: **89**
    Mühür, damga (Hz. Muhammed Peygamberin sırtındaki nübüvvet mührü bağlamında).
89. İtdi ol mühr ile anı Ġaffār
90. Sūḳ-ı ḥüsne metāʿ-ı tamġādār

mühr ḳazmış nāme:
1. **mühr ḳazmış nāme:**
    Gazel 341
    Mısra: **8**
    Kelime Tipi: -
    Mühürlenmiş, resmi mektup.
7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden
8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

mühr urmışdı:
1. **mühr urmışdı:***-mış, -dı*
    Gazel 274
    Mısra: **9**
    Kelime Tipi: -
    Kilitlemek, kapatmak.
9. Kīse-i maʿnāya mühr urmışdı gencūr-ı dilüm
10. Sīne-çāk-ı mıṣraʿ-ı mühr olmadan ḫātem henüz

mühr urur:
1. **mühr urur:***-ur*
    Tarih 138
    Mısra: **15**
    Kelime Tipi: -
    Mühür vurmak.
15. Mühr ḫurşīdden urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
16. Ki bu ḳaṣra yakışur dinse eger faṣṣ-ı nigīn

mührdār ismaʿīl:
1. **mührdār ismaʿīl:**
    Tarih 53
    Mısra: **1**
    Kelime Tipi: -
    Mühürdar Hacı İsmail Ağa; Vezirlerin hizmetinde bulunup mühürdar olmakla bu adı almıştır. Kapıcıbaşılığı da yapmıştır.
1. Mührdār İsmaʿīl ol tāze nihāl
2. İdicek dār-ı fenādan rıḥlet

mühre:
1. **mühreletmiş:***-miş*
    Gazel 342
    Mısra: **5**
    Kapatmak, örtmek.
5. Setīr eyle ʿizārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

mühre-bāz-ı felegün:
1. **mühre-bāz-ı felegün:***-ün*
    Gazel 309
    Mısra: **10**
    Kelime Tipi: -
    Felek mührebazı (Mührebaz, yuvarlak ve pürüzsüz bir cam küre ile kağıtları parlatan, mühreleyen).
9. Tār-ı mūyı çıḳarur gāh siyeh gāh sefīd
10. Mühre-bāz-ı felegün melʿabesidür tenümüz

mühre-bāz-ı sūr-ı s̠üġūr:
1. **mühre-bāz-ı sūr-ı s̠üġūr:**
    Kaside 7
    Mısra: **156**
    Kelime Tipi: -
    Sınırları koruyan kalelerin mührebazı (Mührebaz, yuvarlak ve pürüzsüz bir cam küre ile kağıtları parlatan, mühreleyen).
155. Dehān-ı zaḫm-ı ʿadū vaḳf-ı zehr-ḫand oldı
156. Tüfekler olduġı dem mühre-bāz-ı sūr-ı s̠üġūr

mühre-ı ābgīnedür:
1. **mühre-ı ābgīnedür:**
    Kısa Mesnevi 8
    Mısra: **217**
    Kelime Tipi: -
    Yuvarlak elmas.
217. Mühre-ı ābgīnedür ālū
218. Oldı laʿlī devātı şeftālū

mühre-i zerdür:
1. **mühre-i zerdür:***-dür*
    Tarih 82
    Mısra: **9**
    Kelime Tipi: -
    Sarı yuvarlak küre II Altın küre.
9. Kimisi didi mühre-i zerdür
10. Varaḳ-ı nüh-revāka virdi cilā

mühre-keş olup:
1. **mühre-keş olup:***-up*
    Kaside 1
    Mısra: **5**
    Kelime Tipi: -
    Mühre çekilmiş, mührelenmiş olmak (Mühre; Kâğıda yumuşaklık,

parlaklık ve düzlük vermek için kullanılan camdan araç).
5. Olup ḫurşīd ü mehden mühre-keş evrāḳ-ı eflāke
6. Ḫuṭūṭ-ı rūz u şebden nüsḫa-i ṣunʿ eylemiş inşā

mühr-i:
1. **mühr:**
Tarih 127
Mısra: **119**
İmparatorluk döneminde padişahların tuğrasını taşıyan ve sadece sadrazama kullanma yetkisi verilen mühür.
119. Girdi ġayretle yine cīb-i dil-ārāsına mühr
120. Āşiyān-i ezelīsin yine buldı ʿanḳā

mühri başılur:
1. **mühri başılur:***-ur*
Gazel 435
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mühürlemek, mühür vurmak.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri başılur meh-tabuñ

mühr-i dil-güşānuñ:
1. **mühr-i dil-güşānuñ:***-nuñ*
Tarih 16
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Gönül açan mühür.
65. Dehān-ı rūzedārı eyledi gencīne-i memhūr
66. Bu mühr-i dil-güşānuñ oldı teʾs̱īri dürer gūyā

mühr-i hoş-nakş-ı nāme-i hilkat:
1. **mühr-i ḫoş-naḳş-ı nāme-i ḫilḳat:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Yaradılış mektubunun nakşı güzel mührü.
73. Āḫirīn ʿaṣr ü evvelīn fıṭrat
74. Mühr-i ḫoş-naḳş-ı nāme-i ḫilḳat

mühr-i hümāyūn:
1. **mühr-i hümāyūn:**
Kaside 15
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
İmparatorluk döneminde padişahların tuğrasını taşıyan ve sadece sadrazama kullanma yetkisi verilen mühür.
99. Getürüp mühr-i hümāyūn ile itdi teşrīf
100. Mihrveş mühr ḳodı sīne-i çerḫ üzre ḳadem

mühr-i hümāyūnı:
1. **mühr-i hümāyūnı:***-ı*
Tarih 127
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
İmparatorluk döneminde padişahların tuğrasını taşıyan ve sadece sadrazama kullanma yetkisi verilen mühür.
117. Gönderüp mühr-i hümāyūnı silāhdārı ile
118. Eyledi ġāyet-i taʿẓīm rüsumın icrā

mühr-i hümāyūnı vir:
1. **mühr-i hümāyūnı vir:**
Kaside 15
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Padişahlık mührü, sadrazamlık makamını vermek.
67. Öyle bir kimseye vir mühr-i hümāyūnı kʾola
68. Kendünüñ maʿnī-i elḳābına bāri ʿalem

mühr-i lebüm:
1. **mühr-i lebüm:***-üm*
Gazel 533
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dudak mührü.
5. Göstermez idüm kimseye hiç lez̠z̠et-i laʿlin
6. Mühr-i lebüm ol niʿmete ser-pūş idebilsem

mühr-i nübüvvet:
1. **mühr-i nübüvvet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Peygamberlik mührü. (Hz. Muhammed doğduğu vakit sol küreğinin üzerende, kalbi hizasında ve üzerinde kelime-i tevhid yazılı bulunan "Mühr-i nübüvvet" ismiyle anılan etten bir mühür vardır.).
89. İtdi ol mühr ile anı Ġaffār
90. Sūḳ-ı ḥüsne metāʿ-ı tamġādār

mühr-i ṣadāret-i ʿuẓmā:
1. **mühr-i ṣadāret-i ʿuẓmā:**
Kaside 14
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık makamının yüce mührü.
29. Şunuldı destine mühr-i ṣadāret-i ʿuẓmā
30. Virildi reʾyine ḳānun u şerʿ ü best ü güşād

mühr-i ṣadrı:
1. **mühr-i ṣadrı:***-ı*
Tarih 16
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Sadrazam veya başvezir tarafından kullanılan mühür II Sadrazamlık makamı.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muṣṭafa Pāşā

mühr-i seng-i mezār:
1. **mühr-i seng-i mezār:**
Gazel 862
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mezar taşı damgası.
9. Basıldı maḥżar-ı ḫāk üzre mühr-i seng-i mezār
10. Sipihr-i ser-keşün is̱bāta bī-vefālıġını

mühr-i şerīf:
1. **mühr-i şerīf:**
Kaside 13
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Kutsal mühür, sadrazamlık mührü.
99. Cüst-cūdesini āvāre idi mühr-i şerīf
100. Nāʾil oldı hele maḳṣūdına ey faḫr-ı kirām

mühr-i şerīfe:
1. **mühr-i şerīfe:***-e*
Kaside 13
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Kutsal mühür, sadrazamlık mührü.
101. Ehline şimdi olunmaḳla emānet teslīm
102. Eyledi sāye-i ḥaḳ mühr-i şerīfe ikrām

mühr-i süleymān:
1. **mühr-i süleymān:**
Gazel 579
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hz. Süleyman'ın yüzüğüne verilen addır. Bu yüzüğün üstünde İsm-i Âzâm yazılı imiş. Hz. Süleyman bununla tüm varlıklara hükmedermiş.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ḫamūş
4. Ammā açılsa ḫātem olur līk bī-nigīn

mühr-i vezāret:
1. **mühr-i vezāret:**
Tarih 16
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Vezirlik mührü/makamı.
61. Saña mühr-i vezāret gelmek ile ḫalḳ-ı dünyāya
62. Çekildi bārgāh-ı ġaybdan bir niʿmet-ı ʿuẓmā

mührin başar:
1. **mührin başar:***-ar*
Gazel 837
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mühür basmak, damgalamak.
9. Bī-dimāġāne başar nāmeye mührin cānān
10. Nābiyā ṣafḥa-i çerḫ üzre meh-i nīm gibi

muḥtāc:
1. **muḥtāc:**
Gazel 406
Mısra: **19**
1. İhtiyacı olan. 2. Fakir.
19. Gürisne kalmaġa muḥtāc bāz-ı nefs-i habīs̱

20. Şikār-ı ʿālem-i ḳudse yarandıncaya dek

2. **muḥtāc:**
Gazel 425
Mısra: **5**
Muhtaç.
5. Zamāne itmege muḥtāc ḫırmenin ber-bād
6. Bu kiştzārdan ümmīd-i berg ü kāh idenüñ

3. **muḥtācuz:**-*uz*
Gazel 459
Mısra: **3**
İhtiyacı olan, muhtaç.
3. ʿÖmrimüz ṣarf-ı cefā eylemeġe muḥtācuz
4. Her cefā eyleyene ḳaṣd-ı mücāzāt itsek

4. **muḥtācdur:**-*dur*
Gazel 466
Mısra: **4**
İhtiyacı olan, muhtaç.
3. Rūşen-dil olsa da ne ḳadar merdüm-i naẓar
4. Muḥtācdur ʿināyetine sürmedānlaruñ

5. **muḥtācdur:**-*dur*
Gazel 496
Mısra: **21**
İhtiyacı olan, muhtaç.
21. Peste muḥtācdur elbette bülendān-ı cihān
22. Teşnedür āb çeh-i zemzeme ḳındīl-i Ḥarem

6. **muḥtāc:**
Gazel 639
Mısra: **12**
İhtiyacı olan, muhtaç.
11. Güşāde dīdeleri şimdi yoḳ reh-i ʿaşḳuñ
12. Niyāz-ı himmete muḥtāc pāsbānlardan

7. **muḥtācdur:**-*dur*
Gazel 647
Mısra: **3**
İhtiyacı olan, muhtaç.
3. Mānend-i berf yaġmaġa muḥtācdur nükūd
4. Dil-germ-i hırṣuñ itmege defʿ-i ḥarāretin

8. **muḥtācdur:**-*dur*
Gazel 785
Mısra: **8**
İhtiyacı olan, muhtaç.
7. Gönder dil-i ḥazīne bir kez nesīm-i vaṣluñ
8. Gülzār-ı derd ü ġamdur muḥtācdur ṣabāya

9. **muḥtācdur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **134**
İhtiyacı olan, muhtaç.
133. Bülend ü pest-ı ʿālem birbiriyle irtibāṭ itmiş
134. Biribirisine muḥtācdur aʿlā ile ednā

10. **muḥtācdur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **185**
İhtiyacı olan, muhtaç.
185. Senüñ bilāduña muḥtācdur cemiʿ-i bilād
186. Muḥāṭ-ı salṭanatuñdur mevāżiʿ-i meşhūr

11. **muḥtāc:**
Kaside 8
Mısra: **84**
İhtiyacı olan, muhtaç.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

12. **muḥtāc:**
Kaside 13
Mısra: **167**
İhtiyacı olan, muhtaç.
167. Medḥe muḥtāc mı ol āṣaf-ı dehr-ārā kim
168. Ola perverde-i dergāhı meşāhīr-i enām

13. **muḥtācdur:**-*dur*
Gazel 83
Mısra: **5**
İhtiyacı olan, muhtaç.
5. Merhem gibi yapışmaġa muḥtācdur kerem
6. Olmaz dürüst vāʿde ile dil-şikesteler

14. **muḥtācdur:**-*dur*
Gazel 436
Mısra: **9**
Ihtiyacı olan, muhtaç.
9. Kem-ḳadr-ı ḳufl-ı āhına muḥtācdur yine
10. Memlū iken derūnı güherle ḫızānenüñ

15. **muḥtāc:**
Gazel 164
Mısra: **10**
İhtiyacı olan, muhtaç.
9. Defʿ-i belāya çünki taṣadduḳ vesīledür
10. Muḥtāc Nābīyā gehī ḥācet-revālanur

16. **muḥtācuz:**-*uz*
Gazel 320
Mısra: **1**
İhtiyacı olan, muhtaç.
1. İzāle-i ġam içün biz şarāba muḥtācuz
2. Derūnı tīreleriz āfitāba muḥtācuz

17. **muḥtācuz:**-*uz*
Gazel 320
Mısra: **2**
İhtiyacı olan, muhtaç.
1. İzāle-i ġam içün biz şarāba muḥtācuz
2. Derūnı tīreleriz āfitāba muḥtācuz

18. **muḥtācuz:**-*uz*
Gazel 320
Mısra: **4**
İhtiyacı olan, muhtaç.
3. Ümīd-i āb-ı lebin tābiş-i ruḫin iderüz
4. Ḥadīḳa-i hevesüz āb u tāba muḥtācuz

19. **muḥtācuz:**-*uz*
Gazel 320
Mısra: **6**
İhtiyacı olan, muhtaç.
5. Bu deyr-i köhnede bir lāyıḳ-ı naẓar büt yoḳ
6. Ġarīb-i tālibüz ammā kitāba muḥtācuz

20. **muḥtācuz:**-*uz*
Gazel 320
Mısra: **8**
İhtiyacı olan, muhtaç.
7. Ümīd-i devlet içün añlarum ki bir iki gün
8. Eẕiyyet-i feleġi irtikāba muḥtācuz

21. **muḥtācuz:**-*uz*
Gazel 320
Mısra: **10**
İhtiyacı olan, muhtaç.
9. Segān-ı kūyına hem-ṣoḥbet olmaġa Nābī
10. Ġubār-ı dergehine intisāba muḥtācuz

22. **muḥtācuz:**-*uz*
Gazel 320
Mısra: **12**
İhtiyacı olan, muhtaç.
11. Sezā-yı bezm-i ḳabūl olmaġa mey-i suḫenüm
12. Pesend-i Nāʾilī-i Cem-cenāba muḥtācuz

23. **muḥtāc:**
Gazel 384
Mısra: **7**
İhtiyacı olan, muhtaç.
7. Yūsuf gibi envāʿı mihen çekmeġe muḥtāc
8. Āsān degül iḫvāna velīyüʾn-niʿam olmaḳ

24. **muḥtācdur:**-*dur*
Gazel 442
Mısra: **2**
İhtiyacı olan, muhtaç.
1. Dürr ü zer ü güherle iken faḫrı maḫzenüñ
2. Muḥtācdur himāyesine ḳufl-ı āhenüñ

25. **muḥtāc:**
Gazel 484
Mısra: **17**
İhtiyacı olan, muhtaç.
17. Muḥtāc iken ebnā-yı cihān luṭfına Nābī
18. Pā-mālliġa ṣabrda hem-ṭabʿ-ı zemīn ol

26. **muḥtāc:**
Gazel 567
Mısra: **3**
İhtiyacı olan, muhtaç.

3. Ḫār ü gülün taḥammüle muḥtāc vaẓʿını
4. Mānend-i āb esāfil ile iḫtilāṭ iden

27. **muḥtāca:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **18**
İhtiyacı olan, muhtaç.
17. Kiminüñ bābın eylemiş Ḫallāḳ
18. Nice muḥtāca maksimüʾl-erzāḳ

28. **muḥtācdur:**-*dur*
Gazel 180
Mısra: **13**
İhtiyacı olan, muhtaç.
13. Basṭ-ı ās̱ār itmede muḥtācdur ḫāke felek
14. Nābīyā her ʿizzetün āmīzişi ẓılletledür

muḥtāc degüldür:
1. **muḥtāc degüldür:**-*dür*
Gazel 369
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İhtiyacı olmama.
9. Aṣḥāb-ı fażīlet aña muḥtāc degüldür
10. Cāhillere nā-dānlaradur ḫıdmet-i vāʿiẓ

muḥtāc eyle………:
1. **muḥtāc eyle………:**
Gazel 415
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İhtiyac sahibi haline getirmek.
13. Yā Rab o şūḫ-ı dil-şikenüñ vażʿ-ı bāridin
14. Muḥtāc eyle……… ʿUşşāḳī-zādenüñ

muḥtāc idi:
1. **muḥtāc idi:**- *i, -di*
Tarih 104
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
İhtiyacı olan, muhtaç.
31. Teng idi dil-i ḫalvetiyān gibi bināsı
32. Muḥtāc idi tevsīʿa bu erkān-ı muʿallā

muḥtāc olan:
1. **muḥtāc olan:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
İhtiyacı olmak.
169. Medḥe muḥtāc olan oldur ki olup tāze-ẓuhūr
170. Nām u sānı ola minnet-keş-i taʿrif-i enām

muḥtāc olur:
1. **muḥtāc olur:**-*ur*
Gazel 313
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İhtiyacı olmak.
13. Ser-efrāzān olur muḥtāc Nābī zīr-destāna
14. Tenezzül itmedükçe toḫm ḫāke ser-bülend olmaz

2. **muḥtāc olur:**-*ur*
Gazel 415
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İhtiyacı olmak.
5. Bāziçegāh-ı ʿarṣa-i nā-üstüvārda
6. Muḥtāc olur himāyesine şeh piyādenüñ

3. **muḥtāc olur:**-*ur*
Gazel 586
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İhtiyacı olmak.
7. Saḫt-rūyāna olur nerm-nihādān muḥtāc
8. Düşmesün rişte çalışsun naẓar-ı sūzenden

muḥtāc-ı ʿaṭā-yı digerān eyleme:
1. **muḥtāc-ı ʿaṭā-yı digerān eyleme:**-*me*
Gazel 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Başkalarının insafına, ihsanına muhtaç etmek.
13. Gencīne-i luṭfun var iken Nābī-i zārı
14. Muḥtāc-ı ʿaṭā-yı digerān eyleme yā Rab

muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ḳadem:
1. **muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ḳadem:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayakların lütfuna ihtaç duyma.
9. Ser tereffuʿ ṣatar gelince seyre ammā ki
10. Yine muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ḳadem olmaz da nʾolur

muḥtāc-ı ibram olmasa:
1. **muḥtāc-ı ibram olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Aşırı ısrara ihtiyaç duymak.
17. Çāşnī-i nāzı eyler sürʿat-ı teslīm-i fevt
18. Leẕẕet olmaz vaṣlda muḥtāc-ı ibram olmasa

muḥtāc-ı istişāre ola:
1. **muḥtāc-ı istişāre ola:**-*a*
Gazel 802
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Danışma durumunda kalmak.
11. Dinsün mi şiʿr ü inşā öyle muʿaḳḳadāne
12. Kim ola ḥall ü ʿaḳdi muḥtāc-ı istişāre

muḥtāc-ı raḳamdur:
1. **muḥtāc-ı raḳamdur:**-*dur*
Gazel 96
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hesaplı, muhasebe edilmeye gerek duyulan (Hadsiz hesapsız değil bağlamında).
5. İḥsān aña dirler ki olup cümleye vāṣıl
6. Ne deftere mevḳūf ne muḥtāc-ı raḳamdur

muḥtāc-ı recā eylemez:
1. **muḥtāc-ı recā eylemez:**-*mez*
Tarih 127
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Başkasına muhtaç etmek.
9. Kim ki Allāhʾa ider cümle umūrın tefvīż
10. Eylemez ġayret-i Ḥaḳ kimseye muḥtāc-ı recā

muḥtāc-ı rızḳ-ı hāliḳ:
1. **muḥtāc-ı rızḳ-ı hāliḳ:**
Gazel 201
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yaratanın vereceği rızka muhtaç.
5. Muḥtāc-ı rızḳ-ı Hāliḳ iken ser-be-ser cihān
6. Mahlūkdan niyāz meẕellet degül midür

muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī:
1. **muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Var olma rızkına muhtaç.
9. Pest ü bülend-i ʿālem muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī
10. Bilsem ne dest var kim dest-i gedā degüldür

muḥtāc-ı zer u zīver:
1. **muḥtāc-ı zer u zīver:**
Gazel 313
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Altın ve süs eşyasına muhtaç.
11. Degüldür ḥüsn-i māder-zād muḥtāc-ı zer u zīver
12. Tekellüf-i ḥüsne de reh-yāb olursa dil-pesend olmaz

muḫtaṣ:
1. **muḫtaṣ:**
Kaside 20
Mısra: **58**
İhtisar olunmuş, kısaltılmış.
57. Maḫdūmıdur o fāzıl-ı pākīze-gevherüñ
58. Kʾitmiş Ḫudā vücūdına muḫtaṣ fütüvveti

muḫtefī oldı:
1. **muḫtefī oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Gizlenen, saklanan olmak.
16. Muḫtefī oldı ṣadefde lūʾlu-yı lālā gibi
15. Mesned-i ʿulyādan itdi āb-ı nīsānveş nüzūl

muḫtel:

1. **muḫtel:**
Gazel 861
Mısra: **22**
Bozuk, bozulmuş, karışık, halel-pezîr: muhtelü's-sıhha.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

muḫtelif:
1. **muḫtelif:**
Kaside 1
Mısra: **68**
Çeşitli, ayrı.
67. Muḥīṭüñ vaṣfıdur ʾaẕb u ücāc-ı leẕẕet-i enhār
68. Müsemmā vāḥid ammā muḫtelif evṣāf ile esmā

muḫtelif olduġından:
1. **muḫtelif olduġından:***-du, -ġı, -n, -dan*
Gazel 850
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Farklı farklı olmak, ihtilaflı olmak.
21. Olduġından mesʾele müşkil makāṣıd muḫtelif
22. Oldı nādāndan ḫafī māhiyyet-i eşyā gibi

muḫtellüʾn-niẓām:
1. **muḫtellüʾn-niẓām:**
Gazel 64
Mısra: **15**
Nizamın, düzenin bozulması.
15. Kuvāya geldi zaʿf u cism muḫtellüʾn-niẓām oldı
16. Perīşānī-i pīrī fitne-i āḫir zamānumdur

muḥtemel:
1. **muḥtemeldür:***-dür*
Gazel 811
Mısra: **12**
Olması veya gerçekleşmesi ihtimal dâhilinde olan, olabilir, olası, mümkün.
11. Hezārūn āferīn ṣad-gūne taḥsīn desti var olsun
12. Ne gelmişdür ne gelmek muḥtemeldür miẟli bu fende

muḥterem:
1. **muḥterem:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **96**
Saygın, saygıdeğer.
95. Aḥmed Aġā olma saḳın dūn-himem
96. Sen daḫı bunlar gibi ey muḥterem

2. **muḥterem:**
Tarih 88
Mısra: **6**
Hürmet görmüş, ihtiram olunmuş, kıymetli ve şerefli kimse II Muhterem Çelebi Efendi.
5. Nābīyā rindān didi tārīḫini
6. Maḥfil-ı ʿulyāda olsun muḥterem

3. **muḥterem:**
Tarih 88
Mısra: **1**
Muhterem Çelebi Efendi.
1. Rind-i şūḫ-ı ṭurfe-meşreb Muḥterem
2. Olıcaḳ Şehbāʾda reh-gīr-i ʿadem

muḥterem itmek:
1. **muḥterem itmek:***-mek*
Gazel 346
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saygın kılmak.
3. Evvel naẓar-ı ʿizzet ile muḥterem itmek
4. Ṣoñra naẓar-ı ḫalḳda ḫᵛār itmek içünmiş

muḫteriʿ-i ẕevḳ:
1. **muḫteriʿ-i ẕevḳ:**
Gazel 399
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zevk icad eden.
7. ʿAlemde ġayrı muḫteriʿ-i ẕevḳ yoḳ mıdur
8. Tā key çekerler adını bir cām içün Cemʾüñ

muḥteşem:
1. **muḥteşem:**
Gazel 243
Mısra: **10**
Görkemli, İhtişamlı, debdebeli.
9. Saña Nābī reşk ider ise nʾola yārān-ı Rūm
10. Şiʿrümüz ṭarz-ı ʿAcemdür Muḥteşem vādīsidür

2. **muḥteşem:**
Gazel 384
Mısra: **10**
Görkemli, İhtişamlı, debdebeli.
9. Ẕātuñda fürū-māyeligün ḫalḳ bilürken
10. Bī-fāʾidedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ

3. **muḥteşem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **452**
İranlı şair olan Muhteşem-i Kâşânî.
451. İftiḫār-ı kerem şiʿār-ı himem
452. Bendesi Muḥteşem kemīnesi Cem

muḥtesib:
1. **muḥtesibüñ:***-üñ*
Gazel 69
Mısra: **9**
İslâm hukūkunda bir kasaba veya şehir halkının şer'î emir ve yasaklara uymasını sağlamakla görevli olarak çarşı ve pazarı kontrol eden, ticârî dâvâlara ve bâzı amme dâvâlarına bakan belediye zâbıta memuru.
9. Dil-şikenliklerini muḥtesibüñ naḳl itsem
10. Ḳorḳusından ḫum-ı ser-beste-i mey ḳan ḳaşanur

2. **muḥtesib:**
Kaside 21
Mısra: **2**
İslam hukukunda bir kasaba veya şehir halkının şer'î emir ve yasaklara uymasını sağlamakla görevli olarak çarşı ve pazarı kontrol eden, ticarî davalara ve bazı amme davalarına bakan belediye zabıta memuru.
1. Gerdiş-i gerdūn-ı dūn mihr ü meh-i raḫşān ile
2. Farḳı yoḳdur muḥtesib devr itmeden mīzān ile

muḥtevī:
1. **muḥtevī:**
Kaside 1
Mısra: **76**
Bir şeyi kapsayan, içine alan II İçinde bulunan, saklı, gizli.
75. Olur ẓāhir ṭıbāʿa nisbet ancaḳ nefʿ ile ẓarrı
76. Egerçi nefʿ u ẓarrı muḥtevī mecmūʿa-i eczā

2. **muḥtevī:**
Kaside 2
Mısra: **221**
Bir şeyi kapsayan, içine alan II İçinde bulunan, saklı, gizli.
221. Muḥtevī cümle kemālātı kitāb-ı ẕātuñ
222. Olamaz ġayre sezā sende olan istibdād

3. **muḥtevīdür:***-dür*
Kaside 20
Mısra: **72**
Bir şeyi kapsayan, içine alan II İçinde bulunan, saklı, gizli.
71. Fetvāsını temīme-i ḥūr itseler sezā
72. Zirā ki muḥtevīdür o mażmūna āyeti

4. **muḥtevī:**
Tarih 52
Mısra: **14**
Bir şeyi kapsayan, içine alan II İçinde bulunan, saklı, gizli.
13. Ne Meẟnevī mütercem-i naẓm-ı kerīm kim
14. Her beyti bin ḫazāʾin-i esrārı muḥtevī

mühürdār:
1. **mühürdārlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 420
Mısra: **10**
Sadrazam, nazırlar ve valilerin maiyetlerinde bulunan ve resmi evrakları mühürlemekle görevli olan memur.
9. Sāde engüşt ü büzāḳ ile biter kārları
10. Ḳalem olmazsa devātında mühürdārlaruñ

muʿīn:
1. **muʿīn:**
Kısa Mesnevi 7

Mısra: **245**
"Herkesin yardımcısı, herkese yardım eden" anlamında Allah için kullanılır.
245. İde mirʾāt-ı ḫāṭırını muʿīn
246. Ġamdan āsūde vü kederden emīn

2. **muʿīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **22**
Yardımcı.
21. Taʿviẕ-i çār ḳol gibi bāzū-yı dehrde
22. Ḥıfẓ-ı vücūd-ı dīne muʿīndür çehār-yār

3. **muʿīnüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **393**
İane eden, yardımcı.
393. Ne muʿīnüm ne dil-nevāzum var
394. Ne refīḳum ne çāre-sāzum var

muʿīn ola:

1. **muʿīn ola:**
Tarih 138
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olmak.
73. İde dil-hᵛāhı ḳadar ẕevḳ ü ṣafā ʾıyş ü neşāṭ
74. Her umūrında hudāvend-i cihān ola muʿīn

muʿīn oldı:

1. **muʿīn oldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olmak.
17. Mukteżā-yi ʿalāḳa-i ezelī
18. Oldı esbāb-ı rifʿatine muʿīn

muʿīn olmadadur:

1. **muʿīn olmadadur:**-*ma, -da, -dur,* -
Gazel 126
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Destek olmak, yardım etmek.
11. Ey iden dāʾire-i cāhını tezyine heves
12. Hüner erbāb-ı temennaya muʿīn olmadadur

muʿīn-i mülk ü millet:

1. **muʿīn-i mülk ü millet:**
Tarih 103
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Millet ve ülkenin eli ayağı, yardımcısı.
29. Yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ṣāfī-i dil-i ekrem
30. Muʿīn-i mülk ü millet hāmī-i devlet ʿAlī Pāşā

muʿīni ola:

1. **muʿīni ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **249**
Kelime Tipi: -
Yardımcısı olmak.
249. Her işinde Ḫudā muʿīni ola
250. Her umūrında Ḥaḳ ḳarīni ola

muʿīni olmasa:

1. **muʿīni olmasa:**-*i-ma, -sa*
Gazel 425
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olmak.
9. Muʿīni maʿẕeret-i leẕẕet olmasa Nābī
10. ʿAceb cevābı nedür ẕevḳsüz günāh idenüñ

muʿīn-i şerʿ-i mübīn:

1. **muʿīn-i şerʿ-i mübīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
İyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt edebilen şeriatın yardımcısı.
139. Ḥāmī-i dīn muʿīn-i şerʿ-i mübīn
140. Ḥażret-i şehryār-ı rūy-ı zemīn

2. **muʿīn-i şerʿ-i mübīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **235**
Kelime Tipi: -
İyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt edebilen şeriatın yardımcısı.
235. Hāmī-i dīn muʿīn-i şerʿ-i mübīn
236. Çāre-sāz-ı umūr-ı devlet ü dīn

müjde:

1. **müjde:**
Gazel 103
Mısra: **12**
Sevinç haberi, beşaret.
11. Ḥasb-hālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı hāli
12. Müjde benden saña ey dīde eyü fālüñ var

2. **müjdeler:**-*ler*
Gazel 728
Mısra: **3**
Sevinç haberi, beşaret.
3. Müjdeler ey dil-i dīvāne giriftār olıcaḳ
4. Ḳayd yoḳdur saña zencīr-i cünūndan ṣoñra

3. **müjdedir:**-*dir*
Kaside 10
Mısra: **4**
Sevinç haberi, beşaret.
3. Ne müjdedür bu ki mażmūnıdur güşāyiş-i baḫt
4. Ne müjdedir bu ki maʿnāsı devlet-i bīdār

4. **müjdedür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **3**
Sevinç haberi, beşaret.
3. Ne müjdedür bu ki mażmūnıdur güşāyiş-i baḫt
4. Ne müjdedir bu ki maʿnāsı devlet-i bīdār

5. **müjdedür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **5**
Sevinç haberi, beşaret.
5. Ne müjdedür bu ki ḫāsiyyet-i ḳudūmından
6. Cihāndan itdi zemistān mis̱āli ġussa firār

6. **müjde:**
Tarih 56
Mısra: **15**
Sevinç haberi, beşaret.
15. Ḥaḳ budur kim ḳalbümüz bu müjde ḫandān eyledi
16. Cümleye oldı reşīde ḥiṣṣe-i mālā-kelām

7. **müjdenüñ:**-*nüñ*
Tarih 56
Mısra: **5**
Sevinç haberi, beşaret.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Şād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

8. **müjdenüñ:**-*nüñ*
Tarih 56
Mısra: **39**
Sevinç haberi, beşaret.
39. Pāyına bu müjdenüñ fikr-i nis̱āriyle göñül
40. Tāze bir tārīḫ-i rengīne iderken ihtimām

9. **müjde:**
Tarih 82
Mısra: **134**
Sevinç haberi, beşaret.
133. Āṣafā Nābī-i duʿā-gūyun
134. Virdi bir müjde ile ḳalbe cilā

10. **müjdeyle:**-*y, -le*
Tarih 143
Mısra: **27**
Sevinç haberi, beşaret.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

11. **müjde:**
Tarih 16
Mısra: **14**
Sevinç haberi, beşaret.
13. İrişdi bir nidā-yı pür-beşāret gūş-ı ümmīde
14. Didi müjde vezīr-i aʿẓam oldı ḥażret-i Pāşā

12. **müjde:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Sevinç haberi, beşaret.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı

4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ḫurrem ü şād

13. **müjde:**
Kaside 14
Mısra: **14**
Sevinç haberi, beşaret.
13. Cihān-ı köhneye oldı bu neşʾe māye-i nāz
14. Sipihre oldı bu müjde medār-ı istisʿād

14. **müjde:**
Tarih 16
Mısra: **73**
Sevinç haberi, beşaret.
73. Bu ḥüsn-i hāl ile ey āṣaf-ı devrān saña müjde
74. Murāduñca olursun mesned-i devletde pā ber-cā

müjde-āver-i devlet:
1. **müjde-āver-i devlet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **359**
Kelime Tipi: -
Mutluluğu müjdeleyen.
359. Deheni müjde-āver-i devlet
360. Sözleri dāfiʿ-i ġam ü ḥayret

müjdeciyān:
1. **müjdeciyān:**
Tarih 125
Mısra: **25**
Müjdeciler.
25. Basarak birbirini müjdeciyān tārīḫin
26. Didiler menzili sebḳ itdi Muḥammed Pāşā

müjde-ı ʿafv:
1. **müjde-ı ʿafv:**
Kaside 2
Mısra: **316**
Kelime Tipi: -
Affetme müjdesi.
315. Çünki Kāʿb İbni Züheyrʾüñ günehin afv itdüñ
316. Müjde-ı ʿafv ile eyle bu günehkārı da şād

müjde-i cān-baḫş-ı maşḥūbüʾl-merām:
1. **müjde-i cān-baḫş-ı maşḥūbüʾl-merām:**
Tarih 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzuları beraberinde getiren cana can katan müjde.
1. Merḥabā ey müjde-i cān-baḫş-ı maşḥūbüʾl-merām
2. Kʾistimāʿundan ser-ā-ser ʿālem oldı şād-kām

müjde-i cān-baḫş-ı meserret-fermā:
1. **müjde-i cān-baḫş-ı meserret-fermā:**
Tarih 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevincin can bahşeden müjdesi.
1. Ey ḫoşā müjde-i cān-baḫş-ı meserret-fermā
2. Kʾeyledi encümen-i ʿālemi leb-rīz-i ṣafā

müjde-i ferḫunde:
1. **müjde-i ferḫunde:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kutlu müjde.
1. Ṣabā-yı feyż ki bāġ-ı derūn ḳıldı güẕār
2. Bir iki müjde-i ferḫunde eyledi işʿār

müjde-i fetḥ:
1. **müjde-i fetḥ:**
Gazel 652
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fetih müjdesi.
7. İrişüp daḫı bunuñ gibi nice müjde-i fetḥ
8. Tīgüñi būse-zen-i gerden-i ʿuryān itsün

müjde-i fetḥ ü ẓaferden:
1. **müjde-i fetḥ ü ẓaferden:**-*den*
Tarih 144
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Fetih ve zafer müjdesi.
61. Buldı ʿālem müjde-i fetḥ ü ẓaferden tāze cān
62. Gülistān-ı mülk ü dīne geldi tāze āb u tāb

müjde-i fetḥiyle:
1. **müjde-i fetḥiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Fetih müjdesi.
1. Liʾllahiʾl-ḥamd eyleyüp imdād-ı ġaybī fetḥ-i bāb
2. Müjde-i fetḥiyle oldı ḳalb-i ʿālem neşve-yāb

müjde-i raḥmet virür:
1. **müjde-i raḥmet virür:**-*ür*
Gazel 198
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma müjdesi vermek.
11. Ehl-i ʿiṣyāna virür müjde-i raḥmet ṣābūn
12. Kemterīn paresi bir pīreheni pāk eyler

müjde-i ṭabʿ-ı ümīdvāre:
1. **müjde-i ṭabʿ-ı ümīdvāre:**-*e*
Gazel 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümit besleyen karakterin müjdesi.
3. Ne dem ki fikr-i nevāziş derūn-ı yāre gelür
4. Ḫayāli müjde-i ṭabʿ-ı ümīdvāre gelür

müjde-i teşrīf-i rāyāt-ı saʿādet-güsterüñ:
1. **müjde-i teşrīf-i rāyāt-ı saʿādet-güsterüñ:**-*üñ*
Tarih 56
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Mutluluk yayan sancağın teşrif edeceği müjdesi.
19. Müjde-i teşrīf-i rāyāt-ı saʿādet-güsterüñ
20. Kişver-i Baġdādʾı itdi ġıbtagāh-ı Mıṣr u Şām

müjde-i teşrīfin aldum:
1. **müjde-i teşrīfin aldum:**-*du, -m*
Gazel 527
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gelip onurlandırma müjdesini almak.
7. Müjde-i teşrīfin aldum ʿaşḳda derd ü ġamun
8. Şevḳ ile ārāyiş-i kāşāne-i cān eyledüm

müjde-i teşrīfüñ:
1. **müjde-i teşrīfüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 14
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Ayak basarak/gelerek şereflendirmenin müjdesi.
113. Bu ṣadre müjde-i teşrīfüñ istimāʿ idicek
114. Zemīn-i Ḥılle vü Baġdādʾdan güm oldı fesād

müjde-i teşrīfüñi:
1. **müjde-i teşrīfüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 9
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Ayak basarak/gelerek şereflendirmenin müjdesi.
37. Ey ḫoş ol dem ki ṣafā ḳalmaz idi ḫaṭırda
38. Baḫtdan müjde-i teşrīfüñi alduḳça ḫaber

müjdeler olsun:
1. **müjdeler olsun:**
Kaside 8
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşırı sevinç bildirmek için kullanılan kelime grubu.
33. Didiler müjdeler olsun saña ey rāst-naẓar
34. Ki seni istedügüñ ʿaṣra yitürdi taḳdīr

müjdesiz:
1. **müjdesiz:**
Kaside 13
Mısra: **180**
Müjde vermeden, müjdelemeden.
179. Öyle ḫıdmetde bulunduñ ki sefīrān-ı bihişt
180. Müjdesiz birbirine nāmuñı itmez iʿlām

müje:

1. **müjeler:**-*ler*
Gazel 162
Mısra: **6**
Kirpik.
5. Nice vāreste olur kebk-i çenginden
6. Çeşmi şāhīn-i şikārī müjeler mıḫlebidür

2. **müjeler:**-*ler*
Gazel 715
Mısra: **6**
Kirpik.
5. Ne bu hūn-rīzī vü ġāretgerī vü bī-bākī
6. Müjeler leşker-i bī-raḥm-ı Hülāgū degül a

3. **müjeler:**-*ler*
Gazel 735
Mısra: **10**
Kirpik.
9. Tāzyāne-ṣıfat āvīḫte olmış ṣaf ṣaf
10. Müjeler dāʾire-i ġamze-i cādūsında

4. **müje:**
Gazel 823
Mısra: **5**
Kirpik.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

5. **müje:**
Gazel 829
Mısra: **13**
Kirpik.
13. Her bir müje zebān-ı suḫen-senc-i rāz iken
14. Taḳrīrden naẓar duyamaz müddeʿāsını

müje-i ehl-i resm:
1. **müje-i ehl-i resm:**
Gazel 589
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ressamların kirpiği.
5. Sirişkden müje-i ehl-i resm olur maḥrūm
6. Nükūd gördügi yoḳdur ḳanāre-i taʿyīn

müjgān:
1. **müjgān:**
Gazel 444
Mısra: **5**
Kirpikler.
5. İki müjgān bir yire gelmekden oldı nā-ümmīd
6. Ġamze-i ḫāṭır-şikenle güft-gūyuñdan senüñ

2. **müjgān:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Kirpikler.
1. Fedā-yı tīġ olur ḥaddin tecāvüz eyleyen mūlar
2. Cefā-yı tīġden āsūdedür müjgān u ebrūlar

3. **müjgānlarun:**-*lar, -un*
Gazel 498
Mısra: **5**
Kirpikler.
5. Müjgānlarun şümārı mıdur fitne-i nigāh
6. Çeşmüñden olduġına gümānum mı var benüm

4. **müjgânlar:**-*lar*
Gazel 555
Mısra: **5**
Kirpikler.
5. Açarsa döndürür ol bāz-geşte müjgânlar
6. Nigāh-ı ʿāşıḳ-ı miskīni nīm-rāhından

5. **müjgānumı:**-*um, -ı*
Kaside 5
Mısra: **47**
Kirpikler.
47. Girse Nābī ele müjgānumı cārūb iderüm
48. Ḫıdmet-i ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

6. **müjgānum:**-*um*
Kıt'a 67
Mısra: **2**
Kirpikler.
1. Cevr ile çeşmümi pür-āb iderek cānānum
2. Döndi maḳsimde akan lūlelere müjgānum

7. **müjgânlar:**-*lar*
Gazel 90
Mısra: **6**
Kirpikler.
5. Ṭayansun ḳalbgāh-ı inkisār-ālūde-i ʿuşşāḳ
6. Nigāh-ı tīġ-ı der-deste kafadar oldı müjgânlar

müjgān-ı melāʾik:
1. **müjgān-ı melāʾik:**
Tarih 104
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Meleklerin kirpikleri.
29. Cārūb-keşi olmaġa müjgān-ı melāʾik
30. Daʿvā-yı tesābuḳla sezā itmeġe ġavġā

müjgān-ı müşgīn-tāruñ:
1. **müjgān-ı müşgīn-tāruñ:**-*uñ*
Gazel 734
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mis kokulu kirpikler.
3. Görenler fehm iderler zīr-i mūda olduġın ṣanʿat
4. Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

müjgān-ı nāzı:
1. **müjgān-ı nāzı:**-*ı*
Gazel 584
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Cilve kirpikleri.
19. Olmış sirişk-i fürḳat-ı cānāna nāvdān
20. Müjgān-ı nāzı nīze-zen-i ḳalb-i cān iken

müjgān-ı nāzın açmasa:
1. **müjgān-ı nāzın açmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 202
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İşve kirpiklerini açmak (Şair, kirpikleri, camlara yapılan korkuluklara benzeterek kirpiklerin gözü saklayıp koruduğu şeklinde hayal etmektedir).
5. Müjgān-ı nāzın açmasa cānān ʿaceb midür
6. Revzenleri ḥarīm-i cemālün ḳafes lenür

müjgān-pūş-ı nāz olmaḳ:
1. **müjgān-pūş-ı nāz olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 391
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cilve kirpiklerini örten olmak.
1. O şūḫuñ gösterür leb-teşne-i ḥarf-i niyaz olmaḳ
2. Dü-çeşm-i mest-i ḫᵛāb-ālūdı müjgān-pūş-ı nāz olmaḳ

muḳabele:
1. **muḳabeleye:**-*ye*
Gazel 12
Mısra: **9**
Karşılıkta bulunma II Mukabele kalemi: Osmanlılarda Kapıkulu askerlerinin maaş defterlerini hazırlayıp hazinedeki esas defterlerle karşılaştırarak hazineden ulufe için çıkacak akça miktarını tespit eden kurum.
9. Yine muḳabeleye hāṣdur bu ṣūret kim
10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

2. **muḳabeleyle:**-*yle*
Gazel 12
Mısra: **4**
Karşılıkta bulunma II Mukabele kalemi: Osmanlılarda Kapıkulu askerlerinin maaş defterlerini hazırlayıp hazinedeki esas defterlerle karşılaştırarak hazineden ulufe için çıkacak akça miktarını tespit eden kurum.
3. Olınca zehr-çeş-i firḳati muhāsebenüñ
4. O zaḫme itdi telāfī muḳabeleyle Ḫudā

3. **muḳābeledür:**-*dür*
Gazel 667
Mısra: **12**
Karşılık, karşılıkta bulunma.
11. Müẕnib ki iʿtirāf ide şāyān-ı şān-ı cāh
12. İḥsān ile muḳābeledür iʿtirāfına

muḳābele eylemişler:
1. **muḳābele eylemişler:**-*miş, -ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -

Karşı karşıya bulunmak, yüz yüze gelmek II Karşılık vermek.
187. Eylemişler muḳābele ezhār
188. Kimi olmış piyade kimi süvār

muḳabele ḳaleminde:
1. **muḳabele ḳaleminde:**-*n, -de*
Gazel 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Osmanlılarda Kapıkulu askerlerinin maaş defterlerini hazırlayıp hazinedeki esas defterlerle karşılaştırarak hazineden ulufe için çıkacak akça miktarını tespit eden kurum.
7. Muḳabele ḳaleminde ġarīb ḥālet var
8. Ki namı ẕātına olmış raḳam-keş-i iḫfā

muḳābil:
1. **muḳābil:**
Gazel 773
Mısra: **4**
Mukabele eden. Karşısında bulunan, karşı. Muhatab.
3. Eyler beyāẓ nāme-i ʿiṣyānı nūr-ı ʿafv
4. Ḳalmaz siyāh-ı mihre muḳābil cebīn-i māh

2. **muḳābilinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 16
Mısra: **122**
Bir şeyin karşısında olan, karşıda bulunan, karşı karşıya bulunan, karşı.
121. Nāzüklük ile daʿvet idüp pīşgāhına
122. İtdi muḳābilinde kuʿūda işāreti

mukabil gelmez:
1. **mukabil gelmez:**-*z*
Gazel 285
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Denk gelmek, karşılık gelmek.
1. Üftādesin görince ḳaçar gül-ʿizārumuz
2. Gelmez bizüm ḫazāna mukabil bahārumuz

muḳābil-i gīsū-yı maġfiret olmaz:
1. **muḳābil-i gīsū-yı maġfiret olmaz:**-*maz*
Gazel 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma kudretinin üstesinden gelmek.
5. Ḥādis̱ muḳarin olsa ḳadīme ʿadīm olur
6. Olmaz güneh muḳābil-i gīsū-yı maġfiret

muḳabil-i ṭūr:
1. **muḳabil-i ṭūr:**
Kaside 7
Mısra: **208**
Kelime Tipi: -
Tur Dağına karşı II Tur Dağına karşılık.
207. Gelür meṣāfuña Çāsār-ı bed-tebār senüñ
208. Olursa kūh-ı keşiş ḳadrile muḳabil-i Ṭūr

muḳaddem:
1. **muḳaddem:**
Tarih 18
Mısra: **5**
Önce.
5. Vefātından muḳaddem kendü nuṭḳ-ı bī-niẓāmından
6. Ḥadīs̱-i intiḳālin çoḳ kimesne istimāʿ itdi

2. **muḳaddem:**
Tarih 26
Mısra: **35**
Önce.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

3. **muḳaddemdür:**-*dür*
Gazel 225
Mısra: **6**
Önde olan, önden giden, değerli, üstün.
5. Ḫadengi gelmeden eyler göñülde zaḫmı ẓuhūr
6. Güli bu bāġ-ı ġamuñ ġonceden muḳaddemdür

4. **muḳaddemce:**
Kıt'a 47
Mısra: **1**
Erkenden.
1. Ḫān-ı ʿasele idüp muḳaddemce sefer
2. Bī-çāre muḥaṣṣıl alayum ṣandı nefes

5. **mukaddem:**
Tarih 135
Mısra: **6**
Önceki.
5. Budur tafṣīli icmālün ki Çār-ı hāʾin-i Mosḳov
6. Mukaddem Çār-ı İsvecle veġā babın güşād itdi

muḳaddemāt:
1. **muḳaddemāt:**
Kaside 20
Mısra: **19**
Takdim edilen, sunulanlar.
19. Temhīd olunmadan ġarazum bu muḳaddemāt
20. Basṭ itmeden murād bu şirīn ḥikāyeti

muḳaddemāt-ı murād:
1. **muḳaddemāt-ı murād:**
Gazel 356
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gayenin başlangıcı.
11. Hele yetişdi ḫaṭṭ oldı muḳaddemāt-ı murād
12. Şürūʿ-ı ḫᵛāhiş-i dil bī-ṣaded ne müşkil imiş

muḳaddemāt-ı ẓuhūr görindi:
1. **muḳaddemāt-ı ẓuhūr görindi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkacağına dair belirtileri görünmek.
1. Görindi ġayret-i Ḥaḳʾdan muḳaddemāt-ı ẓuhūr
2. Ne gösterür görelüm ḥaẓret-i Ḫudāy-ı Ġayūr

muḳaddeme:
1. **muḳaddemedür:**-*dür*
Gazel 400
Mısra: **10**
Başlangıç.
9. Bī-çāre destmāllere çār-mīḫ-i cevr
10. Taḥṣīline muḳaddemedür cīb-i raġbetüñ

muḳadder:
1. **muḳadder:**
Gazel 152
Mısra: **6**
Takdir adilmiş, uygun (reva)görülmüş kader, alın yazısı.
5. Teveccüh eyle murāduñ ne ise Mevlāya
6. Eger muḳadder ise ol ḳadar ʿamel yetişür

2. **muḳadder:**
Gazel 331
Mısra: **3**
Takdir adilmiş, uygun (reva)görülmüş kader, alın yazısı.
3. Şikār-ı rızḳ muḳadder tesāḳuṭ üzre iken
4. Ne ḥācet olmaġa murġān-ı ḫırs̱-ı bāl-engīz

muḳadder olan:
1. **muḳadder olan:**-*an*
Gazel 693
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Takdir edilmiş olmak.
13. Bilür taʿab daḫı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Şunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

muḳaddime-i ṣıḥḥat ü selāmet imiş:
1. **muḳaddime-i ṣıḥḥat ü selāmet imiş:**- *i, -miş*
Kaside 7
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Şifa bulmanın, selamete çıkmanın başlangıcı.
61. Meġer muḳaddime-i ṣıḥḥat ü selāmet imiş
62. Zamān teṭāvül-i ʾilletle ḳalduġı rencūr

mükāfāt:
1. **mükāfātdan:**-*dan*
Gazel 622
Mısra: **12**
Ceza.
11. Eyledüñ Nābī-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem

12. Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın

2. **mükāfātdan:***-dan*
Gazel 579
Mısra: **1**
Bir hizmet veya muvaffakiyete ve iyiliğe karşı verilen karşılık.
1. Olmaz zamān-ı ʿaşḳ mükāfātdan emīn
2. ʿUşşāḳuñ inkisārın alan şūḫ-ı nāzenīn

mükāfat ider:
1. **mükāfat ider:***-er*
Gazel 692
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ödüllendirmek.
7. Fevt itdügi vefāya mükāfat ider vefā
8. Her kim ki bī-vefālık ider bī-vefālıġa

mükāfat-ı ġayrete:
1. **mükāfat-ı ġayrete:***-e*
Gazel 427
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) "yeter artık" demesi.
7. Vā-bestedür umūrı mükāfat-ı ġayrete
8. Bedkār ü bī-mürüvvet ü mekkār olanlaruñ

muḳarin:
1. **muḳarin:**
Gazel 23
Mısra: **5**
Yakın olan, bitişik, ulaşan.
5. Ḥādiṡ muḳarin olsa ḳadīme ʿadīm olur
6. Olmaz güneh muḳābil-i gīsū-yı maġfiret

mukārin olmasa:
1. **mukārin olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 546
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yakın olmak, bitişik olmak.
9. Mukārin olmasa Nābī vücūd-ı insāna
10. Cihān müşāhede itmezdi ṣūret-i eṡerin

mukarin olsa:
1. **muḳarin olsa:***-sa*
Kaside 24
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Yakın olmak. II Ulaşmak.
69. Olsa deryādaki māhīye muḳarin ḳahrı
70. Kuḥl ider çeşmine ḫakisterin ehl-i deryā

müḳārin-i ceyş-i mürettebi:
1. **müḳārin-i ceyş-i mürettebi:***-i*
Kaside 16
Mısra: **161**
Kelime Tipi: -
Düzenli ordusuna yakın olan.
161. Fetḥ u ẓafer müḳārin-i ceyş-i mürettebi
162. Luṭf u kerem mülāzım-ı bāb-ı ʿ ināyeti

muḳarnes:
1. **muḳarnes:**
Tarih 8
Mısra: **11**
(Tavan, kubbe vb için) merdiven basamakları biçiminde çıkıntıları olan.
11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

muḳarrer:
1. **muḳarrer:**
Gazel 49
Mısra: **3**
Şüphesiz.
3. Āzār virür cāna velī nefʿ muḳarrer
4. Gūyā ki naṣīḥat dilidür neşter-i faṣṣad

2. **muḳarrerdür:***-dür*
Gazel 3
Mısra: **9**
Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.
9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele
10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

muḳāṭaʿāt-ı dil-i zār:
1. **muḳāṭaʿāt-ı dil-i zār:**
Gazel 169
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnleyen gönlün vergisi (Yararlılıkları görülen kumandanlara, memurlara vb. emektarlara mülk gibi tasarrufta bulunmaları için verilen arazi ve çiftliklere mâlikâne denirdi. Bu mallara sahip olmaları için sipahilere verilen beratlara "temliknâme" veya "mülknâme" adı verilirdi. Mâlikânenin, Tımar ve Has'tan farkı, verilenlerin çiftlik ve arazi olmasıydı. Sipahiler ekip biçer, vergilerini tımar ve has sahiplerine verirlerdi. Sonraları genişleyen bu muamelelere bakmak üzere bir de "Mâlikâne Müdürlüğü" teşkil edilmiştir. Mâlikâne sistemi, şiddetli paraya ihtiyaç sebebiyle kuraadaki / küçük köylerde uygulanan iltizam usulüyle iç içe geçmiş ve 1838 senesinde "mâlikâne müdürlüğü", "mukataat muhasebeciliği"ne eklenmiştir).
3. Taṣarruf itse nʾola şaḥne-i sitemger-i ʿaşḳ
4. Muḳāṭaʿāt-ı dil-i zār mālikānesidür

muḳayyed:
1. **muḳayyed:**
Gazel 215
Mısra: **8**
Bağlı, kayıtlı.
7. Şāyāndur olsa natıka memnūn-ı sāmiʿa
8. Zīrā ki kim muḳayyed ise müstefīd olur

muḳayyeddür:
1. **muḳayyeddür:**
Kaside 28
Mısra: **34**
Bir işe ehemmiyet veren, işine önem verip bakan.
33. İşitdüm eyleyüp evḳātını maʿārife ṣarf
34. Hemīşe meşġale-i naẓm ile muḳayyeddür

mükedder:
1. **mükedderdür:***-dür*
Gazel 240
Mısra: **5**
Keder ve üzüntü içinde olmak.
5. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
6. Ṣafā-yı ḫāṭır ancaḳ bādede sāġarda ḳalmışdur

2. **mükedder:**
Gazel 763
Mısra: **3**
Bulanık II Kederli.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şamʾında ne Rūmʾında

mükedder oldı:
1. **mükedder oldı:***-dı*
Gazel 865
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bulanmak, kirlenmek, paslanmak (ayna bağlamında).
5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

mükedder olmaz:
1. **mükedder olmaz:***-maz*
Gazel 306
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kederli, üzüntülü olmak.
7. Ruḫ-ı mihr-i münīr olmaz mükedder ṣubḥ-ı kāẕibden
8. O bir āyīne-i ʿālemnümādur nem ḳabūl itmez

mükemmel:
1. **mükemmel:**
Kaside 1
Mısra: **194**
Kusursuz, yetkin, şahane.
193. Didi dibācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ʿārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

mükerrem:
1. **mükerrem:**
Gazel 370
Mısra: **14**
Saygı değer, hürmete lâyık, yüce, aziz, muhterem.

13. Naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet anda eylerdi ẓuhūr
14. Olsa genc-i Ḥaḳda zātuñdan mükerrem bir metāʿ

mükerrem eyleye:
1. **mükerrem eyleye:**-*y, -e*
Tarih 124
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Saygı değer, hürmete lâyık, yüce, aziz, muhterem eylemek.
9. Tārīḫ geldi ṭarz-ı cedīd üzre Nābīyā
10. Allāh mükerrem eyleye yevm-i ʿadāleti

mükerrem ola:
1. **mükerrem ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Hürmet ve tazim edilmek, aziz olmak.
139. Yā Rab ola turduġınca ʿālem
140. Bālā-yı serīrde mükerrem

mükerrem oldı:
1. **mükerrem oldı:**-*dı*
Gazel 537
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hürmet ve tazim edilmek, aziz olmak.
7. Eʾs-selām ey intisāb-ı Ẕāt-ı pākünle senüñ
8. Oldı böyle nevʿ-i insanī mükerrem eʾs-selām

mükerrem-i vükelā:
1. **mükerrem-i vükelā:**
Kaside 14
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Vekillerin en azizi, saygıya en layık olanı.
35. Müdebbir-i vüzerā Ḥātim-i kerem-fermā
36. Mükerrem-i vükelā muḳtedā-yı ehl-i reşād

mükerrer:
1. **mükerrer:**
Tarih 34
Mısra: **1**
Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş.
1. Dinse şāyāndur bu meʾvāya mükerrer gülsitān

2. **mükerrer:**
Tarih 64
Mısra: **6**
Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş, birbiri ardınca.
5. Didi tārīḫini Nābī-i dāʿī
6. Mükerrer mesned-i fetvā edeb bād

mükerrer eyledi:
1. **mükerrer eyledi:**-*di*
Tarih 74
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tekrar etmek, yinelemek.
11. Ḥaẓret-i pādişehün ṭāliʿi-i saʿd-aḫteridür
12. Ki mükerrer keremin eyledi ıẓhār-ı Ḫudā

mükeyyifāt:
1. **mükeyyifāta:**-*a*
Gazel 133
Mısra: **6**
Keyif verici şeyler.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

muḳīm:
1. **muḳīm:**
Kaside 16
Mısra: **171**
Bir yere yerleşen, bir yerde oturan, kalıcı olan, ikāmet eden (kimse).
171. Ṣadrında öyle nūr-ı firāset muḳīm kim
172. Mihr-i münīr olmasa ṭāliʿ ne ḥāceti

muḳīm ola:
1. **muḳīm ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **363**
Kelime Tipi: -
İkamet etmek, bir yere yerleşip orada kalmak.
363. Nāmı da ola taḫt-ı zerde muḳīm
364. Ola meftūḥ luṭf ile bābı

muḳīm olmadı:
1. **muḳīm olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 372
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İkamet etmek, bir yere yerleşip orada kalmak.
5. Olmadı zāt-ı şerīfüñ gibi Şehbāʾda muḳīm
6. Bir vezīr-i pāk-ṭabʿ ü pāk-dāmān el-vedāʿ

muḳīm olmaġa:
1. **muḳīm olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 367
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Yerleşmek, ikamet etmek.
29. Ḫalḳ-ı zamān hep anda muḳīm olmaġa sezā
30. Teng olduġı mebānī-i dārüʾş-şifā ġalaṭ

muḳīm-i beyt-i ilāh eyledüñ:
1. **muḳīm-i beyt-i ilāh eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **330**
Kelime Tipi: -
Allah'ın evine ikamet etmek için göndermek (Haç farizası için hacca göndermek bağlamında).
329. Eyledüñ ey ḫidīv-i ʿadl-penāh
330. Beni bir kez muḳīm-i Beyt-i İlāh

muḳīm-i cennet olsun:
1. **muḳīm-i cennet olsun:**-*sun*
Tarih 85
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cennet sakini olmak, cennette ikamet eden olmak.
3. Hem-pāye-i duʿādur Nābī tamām-ı tārīḫ
4. Seyyīd ʿAlī Efendi olsun muḳīm-i cennet

muḳīm-i küçe-i yār:
1. **muḳīm-i küçe-i yār:**
Gazel 182
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin sokağının ikamet edeni.
7. Muḳīm-i küçe-i yār oldı ḫaylī müddetdür
8. Dil-i belā-keş-i nāber-ḳarārdan ne ḫaber

mukīm-i zāviye-i intiẓār idüm:
1. **mukīm-i zāviye-i intiẓār idüm:**- *i, -dü, -m*
Kaside 7
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
Umutla bekleme tekkesinin sakini, oturanı.
213. Mukīm-i zāviye-i intiẓār idüm çoḳdan
214. Ki maḳdemüñle ola taḫt-ı salṭanat maʿmūr

mukīm-i zīr-i livā-yı tevekkülüz:
1. **mukīm-i zīr-i livā-yı tevekkülüz:**-*üz*
Gazel 264
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allaha'a tevekkül sancağı altında bulunan.
9. Mukīm-i zīr-i livā-yı tevekkülüz Nābī
10. Ḳurā-yi nāḥiye-i ġaybdür zeʿāmetümüz

mükrim:
1. **mükrim:**
Gazel 242
Mısra: **13**
İkram eden, ikramı bol.
13. Mükrim İbrāhīm Pāşā Ḥaẓret-i Ḥaḳ dostudur
14. Düşmenine daḫı luṭf eyler bilür bilmezlenür

muḳtedā-yı ehl-i reşād:
1. **muḳtedā-yı ehl-i reşād:**
Kaside 14
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Hak yolunda yürüyenlerin lideri.
35. Müdebbir-i vüzerā Ḫātim-i kerem-fermā

36. Mükerrem-i vükelā muḳtedā-yı ehl-i reşād

muḳtedā-yı fużalā:
1. **muḳtedā-yı fużalā:**
Tarih 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Erdem sahiplerinin örnek aldığı kimse.
1. Muḳtedā-yı fużalā faḫr-ı mevālī-i kirām
2. Ḥażret-i Vaḥdī Efendi o vaḥīd ü yek-tā

mukteseb:
1. **mükteseb:**
Gazel 488
Mısra: **2**
İktisab edilmiş, kazanılmış, elde edilmiş.
1. Bilmezse ḳadr-i ḥüsnini ḫūbān ʿaceb degül
2. Mevrūs̱dur mis̱āl-i zenān mükteseb degül

2. **mukteseb:**
Tarih 80
Mısra: **8**
İktisab edilmiş, kazanılmış, elde edilmiş.
7. Ḫayr-ḫᵛāh-ı salṭanat ġayret-keş-i devlet ki aña
8. İntizām-ı mülk hem mevrūs̱dur hem mukteseb

muktesī-i ṣūret-i ibni ādem:
1. **muktesī-i ṣūret-i ibni ādem:**
Kaside 15
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
İnsanoğlu şeklini almış, insan şekline girmiş.
143. Andan aḥsen giremez ṣūrete ʿaḳl-ı derrāk
144. Olsa ger muktesī-i ṣūret-i İbni Ādem

muktezā:
1. **muḳtezāsıdur:***-sı, -dur*
Gazel 489
Mısra: **5**
Bir şeyin mucibi, icap ve iktizası, neticesi.
5. Hep kendi perdesüzliginüñ muḳtezāsıdur
6. Ṣad çāk olursa cīb-i hezār-āşnā-yı gül

2. **muktezāsıdur:***-sı, -dur*
Gazel 442
Mısra: **7**
İcap, gereken.
7. Ṭūl-ı emel ʿalākasınun muktezāsıdur
8. Gitdükçe çeşmi ḳalduġı ardında sūzenüñ

muḳteżā-yı ʿaḳl:
1. **muḳteżā-yı ʿaḳl:**
Gazel 367
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Aklın gereği, akıl işi.
23. Nā-būde būdı ṣarf degül muḳteżā-yı ʿaḳl
24. Ehl-i şuʿūra meşġale-i kimyā ġalaṭ

mukteżā-yi ʿalāḳa-i ezelī:
1. **mukteżā-yi ʿalāḳa-i ezelī:**
Tarih 51
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah'ın teveccühünün gereği.
17. Mukteżā-yi ʿalāḳa-i ezelī
18. Oldı esbāb-ı rifʿatine muʿīn

muḳteżā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ʿālem:
1. **muḳteżā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ʿālem:**
Gazel 179
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşan alemin gereği.
5. Geh bülendi pest ider gāhī ider pesti bülend
6. Muḳteżā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ʿālem böyledür

muḳteżā-yı nüvişte-i ezelī:
1. **muḳteżā-yı nüvişte-i ezelī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **266**
Kelime Tipi: -
Ezelden yazılmış (Allahın ezelden, kul hakkında takdir ettiği bağlamında) olanın gerektirdiği.
265. Ṣafḥa-i ḫilḳatümde oldı celī
266. Muḳteżā-yı nüvişte-i ezelī

mülāḥaẓa-i inbisāṭ iden:
1. **mülāḥaẓa-i inbisāṭ iden:***-en*
Gazel 567
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ferahlama, rahatlama düşüncesinde olmak.
1. Eyler ġalaṭ mülāḥaẓa-i inbisāṭ iden
2. Peymāne-i felekden ümīd-i neşāt iden

mülāḥid:
1. **mülāḥid:**
Kaside 14
Mısra: **88**
Hak mezhepten batıl mezhebe kayan II Müslüman iken başka dine geçmiş olan.
87. Fırāt u Dicle kenārında eyleyüp tuġyan
88. Mülāḥid olmış iken münteşir mis̱āl-i cerād

mülāḳāt:
1. **mülāḳāt:**
Kaside 20
Mısra: **103**
Buluşup görüşme.
103. Allāh yine pederle mülāḳāt idüp naṣib
104. İḫvān ile müyesser ide ẕevḳ u ṣoḥbeti

mülāḳāt itmeden:
1. **mülāḳāt itmeden:***-me, -den*
Gazel 741
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Buluşmak.
11. Dırāzī-i şeb-i hicrān olur pāyānına vāṣıl
12. Mülāḳāt itmeden feryādumuz feryād-reslerle

mülāḳi olmamaḳ:
1. **mülāḳi olmamaḳ:***-ma, -maḳ*
Kaside 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Görüşmek, kavuşmak.
3. İḥtimāl-i cevr ġālibdür ümīd-i vuṣlata
4. ʿĀşıka yegdür mülāḳi olmamaḳ cānān ile

mülāki olsa:
1. **mülāki olsa:***-sa*
Gazel 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Görüşmek II kavuşmak.
11. Her kime olsa mülāki şeref-i iḳbāli
12. Cezb ider cānibine ḳuvvet-i bāzū-yı edeb

mülātefet ü iltifātına:
1. **mülātefet ü iltifātına:***-ı, -na*
Gazel 269
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) lütuf ve iltifat etmesi.
5. Maġrur olup mülātefet ü iltifātına
6. Güstāḫlıḳlar eylemeġe cürʾet itmişüz

mülāyemet:
1. **mülāyemetle:***-le*
Gazel 155
Mısra: **8**
Yumuşak başlılık, uysallık.
7. Ḫubān-ı nerm-dil gibi bilmez muḫalefet
8. Olmış mülāyemetle pesendīde ḫūy-ı zer

mülāyemet-i rūzgār-ı maġnīsā:
1. **mülāyemet-i rūzgār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Manisa rüzgarının ılgıtlığı.
2. Zihī mülāyemet-i rūzgār-ı Maġnīsā
1. Zihī ṭarāvet-i faṣl-ı bahār-ı Maġnīsā

mülāyemet-i ṭabʿ-ı baʿżınuñ:
1. **mülāyemet-i ṭabʿ-ı baʿżınuñ:***-ı, -nuñ*
Gazel 261
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bir kısmının yumuşak huyluluğu.
15. Gālib gelür mülāyemet-i ṭabʿ-ı baʿżınuñ
16. Yoḫsa güzel mi var ki sitemgerlik istemez

mülāyim:
1. **mülāyim:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Yumuşak.
1. Cāʾiz ki vara gülşen-i kūyına ḫār u ḫās
2. Ey bād-ı ṣubḥ üstümüze gel mülāyim es

mülāyim-ṣıfat:
1. **mülāyim-ṣıfat:**
Gazel 677
Mısra: **1**
Yumuşak huylu.
1. Dildār olıcaḳ şūḫ u mülāyim-ṣıfat olsa
2. Nāzı nemek-i māʿide-i teselliyet olsa

mülāyimter:
1. **mülāyimter:**
Gazel 741
Mısra: **9**
Daha yumuşak, daha sakin.
9. Mülāyimter dökilsün duḫter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

mülāzım:
1. **mülāzımdur:**-*dur*
Gazel 218
Mısra: **4**
Çarşıyı denetleyen görevli II Ayrılamyan.
3. Geleli ʿaşḳ gitdi dil şimdi
4. Dergeh-i yārda mülāzımdur

2. **mülāzımı:**-*ı*
Gazel 388
Mısra: **4**
Çarşıyı denetleyen görevli II Ayrılamyan.
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳazā
4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

mülāzim olmayıcaḳ:
1. **mülāzim olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 327
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye/şeye bağlı olmak, bir konuda gerekli olmak II Çarşı denetleyen görevli olmak.
3. Mülāzim olmayıcaḳ çār-sūy-ı hicrana
4. Metāʿ-ı vuṣlat-ı cānāna rāygān düşmez

mülāzimān-ı ḳadīmüʾz-zamāna:
1. **mülāzimān-ı ḳadīmüʾz-zamāna:**-*a*
Gazel 315
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kadim dönemin subayları.
3. Ziḥām o gūne cevāmiʿde rūz-ı rūzede kim
4. Mülāzimān-ı ḳadīmüʾz-zamāna yir ḳalmaz

mülāzimet:
1. **mülāzimetde:**-*de*
Gazel 169
Mısra: **5**
Mülazımlık.
5. Mülāzimetde geçen ʿömr kūy-ı dilberde
6. Recā-yı manṣıb-ı ümmīdün āsitānesidür

mülāzım-ı bāb-ı ʿināyeti:
1. **mülāzım-ı bāb-ı ʿināyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Yardım kapısına bağlanıp ayrılmayan.
161. Fetḥ u ẓafer müḳārin-i ceyş-i mürettebi
162. Luṭf u kerem mülāzım-ı bāb-ı ʿināyeti

mülḥaḳ:
1. **mülḥaḳ:**
Tarih 36
Mısra: **21**
Bağlı, tâbi.
21. Çeşm-i giryānı yem-i raḥmete mülḥaḳ iki dil
22. Ḳalbi raḥmetle temevvücde mis̱āl-i deryā

2. **mülḥaḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **16**
Bağlı, tâbi.
15. O naḫlı itdi bir nev-bāve iḥsāniyle şīrīn-kām
16. Ki lezẕāt-ı cihān ol mīve-i ümmīde mülḥaḳdur

mülhem olur:
1. **mülhem olur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
İlham almak, içine doğmak.
93. Didiler cümlesi aḥsent zihī nūr-ı naẓar
94. Pādişāhānuñ olur ḳalb-i şerīfi mülhem

mülk:
1. **mülki:**-*i*
Gazel 490
Mısra: **11**
Memleket, ülke.
11. Mülki vāsiʿ leşkeri bī-had hazāin bī-kıyās
12. ʿAlem-i maʿnāda sulṭān-ı muʿanvendür göñül

2. **mülk:**
Kaside 15
Mısra: **56**
Memleket, ülke.
55. Vüzerā olmayıcaḳ ʿālim ü ʿāḳil olamaz
56. Mülk maʿmūr mebānī-i ḫilāfet muḥkem

3. **mülkine:**-*i, -n, -e*
Tarih 19
Mısra: **17**
Memleket, ülke.
17. Defʿ -ı ʿadū-yı dīn içün ʿazm eyleyüp Leh mülkine
18. Geldükde ḫāk-i düşmene cemʿiyyet-i meẕkūr ile

4. **mülkinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 103
Mısra: **15**
Memleket, ülke.
15. Kitāb-ı āsmānī cümle mülkinde ola nāzil
16. Cemīʿ-i enbiyāya olmış ola sābıḳan meʾvā

5. **mülke:**-*e*
Tarih 133
Mısra: **2**
Memleket, ülke.
1. Devlet-i ḥażret-i hān Aḥmed-i ʿalī-şānda
2. Mülke Fettāḥ-ı kerīm itdi ʿaceb iḥsānı

6. **mülki:**-*i*
Tarih 133
Mısra: **3**
Memleket, ülke.
3. Mosḳov az ḳalmış iken itmeġe mülki ber-bād
4. İtdi taʿyīn şeh-i dīn Āṣaf-ı ṣāḥib-şānı

7. **mülk:**
Gazel 28
Mısra: **3**
Ülke II Saltanat III Bir padişahın yönetimi altında bulunan bölge.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

8. **mülk:**
Gazel 387
Mısra: **5**
Kalıcı varlık, mal, eşya.
5. Aldanmadayuz mülk ṣanup dār-ı fenayı
6. Pes-mānde bu vīrāne binānuñ nesin alduḳ

9. **mülk:**
Kaside 9
Mısra: **89**
Kalıcı varlık, mal, eşya.
89. Hüneri kimdür iden çāḳ bu ḳadar kendüye mülk
90. Nāmı oldıysa ʿaceb mi vüzerāya mefḫar

10. **mülk:**
Gazel 765
Mısra: **7**
Sahip olunan yer.
7. Vaḳfdur mülk olamaz kimseye bu dār-ı ġurūr
8. Olma dil-beste bu vīrāne-i bī-bünyāda

11. **mülküñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **63**
Memleket, ülke II varlık, mal.
63. Meġer maḥalli imiş ṣāḥibi çıḳup mülküñ
64. Ṭılısm-ı mülkden efʿīleri hep ey leye dūr

mülk olduġı:
1. **mülk olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 49
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mal olmak, ait olmak.
13. Vaḳf itmiş anı Bānī-i nüh-bām-ı semāvāt
14. Bir kimseye mülk olduġı yoḳ süllem-i aʿdād

mülk ü dīne:
1. **mülk ü dīne:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Din ve devlet.
63. Ḫayr-maḥż olmaġ ile niyyeti mülk ü dīne
64. Ḥażret-i Ḥaḳ aña da niyyetin itdi iʿtā

mülk ü millete:
1. **mülk ü millete:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ülke ve millet.
109. Bu mülk ü millete senden südūr iden ḫıdmet
110. Degül müsāʿid-i taḥrīr u ḳābil-i taʿdād

mülk-ı ʿadlüñ:
1. **mülk-ı ʿadlüñ:**-*üñ*
Kaside 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Adaletli, huzurlu ülke.
7. Mülk-ı ʿadlüñ seyr içündür vüsʿat-ı eşrāfını
8. Ḫāme çıḳmaḳ nerdübāna pençe-i fermān ile

mülk-ı ʿālem:
1. **mülk-ı ʿālem:**
Kaside 8
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Dünya, dünya memleketi.
115. Rām ola emr-i hümāyūnına mülk-ı ʿālem
116. Ola ʿavn-i ezelī cümle umūrında ẓāhir

mülk-i cihān:
1. **mülk-i cihān:**
Gazel 747
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Dünya mülkü.
19. Ḳalmış ādemden sarāy-ı köhnedür mülk-i cihān
20. Kim degişmiş cennete vaḳf eylemiş evlādına

mülk-i ḫāṭır-ḫᵛāhda:
1. **mülk-i ḫāṭır-ḫᵛāhda:**-*da*
Gazel 191
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzu sahibi gönlün memleketi.
5. Mülk-i ḫāṭır-ḫᵛāhda maḳṣūdun istiḳlāl ise
6. Müşkilāt-ı ġayrı ḥalle çāre-cūluḳlardadur

mülk-ı ʿilliyyīn:
1. **mülk-ı ʿilliyyīn:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Sema ve cennetin en yüksek mahalli.
45. Olınup zeyn mülk-ı ʿilliyyīn
46. İtdiler nüh felekde şehr-āyīn

mülk-i inşāya:
1. **mülk-i inşāya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **274**
Kelime Tipi: -
İnşa ülkesi (İnşa; Klasik Türk edebiyatında Türkçe kelimelere çok az yer veren Arapça ve Farsça kelimelerle, bol miktarda seci kullanarak meydana getirilmiş nesir, divan nesri).
273. Es̱er-i pāk-i Tuḫfetüʾl-Ḥarāmeyn
274. Mülk-i inşāya oldı māye-i zeyn

mülk-ı ʿirāḳʾı:
1. **mülk-ı ʿirāḳʾı:**-*ı*
Tarih 56
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Irak coğrafyası.
27. Pāk idüp mülk-ı ʿIrāḳʾı Dicle-i şemşīr ile
28. Ḳalmaya ol ḫāk-ı nūrānīde ās̱ār-ı ẓalām

mülk-i islām:
1. **mülk-i islām:**
Kaside 13
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
İslam coğrafyası, Osmanlı Devleti.
79. Çekmemişdi daḫı bu daġdaġayı devlet ü dīn
80. Görmemişdi bu perīşānlıġı mülk-i İslām

mülk-i islāma:
1. **mülk-i islāma:**-*a*
Tarih 138
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
İslam coğrafyası, Osmanlı Devleti.
53. Āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred kʾitmişdür
54. Mülk-i İslāma Ḫudā sāyesini ḥıṣn-ı ḥaṣīn

mülk-i kemāl:
1. **mülk-i kemāl:**
Kaside 28
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Mükemmellik ülkesi.
39. ʿAceb mi oldı ise zīr-i desti mülk-i kemāl
40. Ḳalem-mis̱āl fünūn-ı hünerde ẕüʾl-yeddür

mülk-i suḫan:
1. **mülk-i suḫan:**
Gazel 486
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Söz mülkü, memleketi.
17. Çoḳdur bu deñlü ḫırmen-i eşʿār Nābiyā
18. Mülk-i suḫan zeʿāmet ü tımārumuz degül

mülk-i ṭabʿun:
1. **mülk-i ṭabʿun:**-*un*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **287**
Kelime Tipi: -
Mizaç ülkesi.
287. Mülk-i ṭabʿun mezāriʿ-i maʿnā
288. Ḫāṣṣ-ı ḫāmeñ ḳalem-rev-i inşā

mülk-i vāsiʿ:
1. **mülk-i vāsiʿ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **227**
Kelime Tipi: -
Geniş mülk, memleket.
227. Mülk-i vāsiʿ ḫızāne-i pür-zer
228. Ḳuvvet-i baḫt ü kes̱ret-i leşker

mültecā-yı ehl-i niyāz:
1. **mültecā-yı ehl-i niyāz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **467**
Kelime Tipi: -
Htiyaç dolayısıyla istekte bulunanların sığınağı.
467. Dergehi mültecā-yı ehl-i niyāz
468. Revzeni mihr gibi dāʾim bāz

mültecā-yı żuʿafā:
1. **mültecā-yı żuʿafā:**
Tarih 36
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Zayıfların sığınağı.
29. Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
30. Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā

mültefit:
1. **mültefitiydi:**-*i, -y, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **140**
İltifat eden, iyilikle karşılayan, iyi davranan, güler yüz gösteren II Önem verip dikkate alan, önemseyen.
139. Rükni olup devlet-i Ḫān Aḥmedʾüñ
140. Mültefitiydi o şeh-i emcedüñ

mültefit-i ṣūret olmasaḳ:

1. **mültefit-i ṣūret olmasak:**-*ma, -sa, -k*
Gazel 253
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şeklen okşanmak, sureten iltifat edilmek.
9. ʿAceb mi mültefit-i ṣūret olmasak Nābī
10. Bizüm ḳalem-rev-i maʿnāyadur neẓāretümüz

mülteḳā:
1. **mülteḳāsında:**-*sı, -n, -da*
Tarih 30
Mısra: **5**
Buluşma, kavuşma yeri.
5. Mülteḳāsında olup berr ile baḥrun cilveger
6. Birbirine māye-i nāz eyledi baḥr ü beri

mültemes:
1. **mültemesüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **10**
Arzu duyulan, rica olunan şey.
9. Ḳo ḳurursa ḳurusun mezraʿa-i āmālüñ
10. Tek hemān dökme yire āb-ı ruḫın mültemesüñ

2. **mültemeslerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 454
Mısra: **2**
Arzu duyulan, rica olunan şey.
1. Irāẕ ider sükūti ṭarab bed-nefeslerüñ
2. Gūş-ı dile ḥuṣūlı ḳadar mültemeslerüñ

3. **mültemes:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **66**
Arzu duyulan, rica olunan şey.
65. Biz de size eyleyelüm bir nefes
66. Ḥāṣıl ola her ne ise mültemes

4. **mültemes:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **105**
Arzu duyulan, rica olunan şey.
105. Ḫāṭırama gelmedi bir mültemes
106. Himmetüñe layıḳın eyle nefes

mültemes-i ṣubḥ:
1. **mültemes-i ṣubḥ:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sabahın arzusu.
5. Anı nefes-i ḫaclet ile münkesif itme
6. Senden budur ey mihr-cebin mültemes-i ṣubḥ

mültezim-i çerḫ:
1. **mültezim-i çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Feleğin kesenekçisi.
15. Perverde idüp ṣoñra nigūn itmeden özge
16. Bir ġayrı görülmiş mi ʿaceb mültezim-i çerḫ

mültezimīn:
1. **mültezimīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **125**
Kesenekçiler, mültezimler, bir gelir kaynağının mülkünü değil de gelirini satın alan kimseler.
125. Şāḫlardur çemende mültezimīn
126. Ki virürler şükūfesin pīşīn

mülūk:
1. **mülūk:**
Gazel 439
Mısra: **11**
Melikler, hükümdarlar.
11. Mülūk öniñde olur maḥv-ı ser-keşān-ı cihān
12. Ḥużūr-ı mihrde gör hālini sitārelerüñ

2. **mülūk:**
Kaside 7
Mısra: **131**
Melikler, hükümdarlar.
131. Mülūk içinde bu ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālemdür
132. Verā-yi ṭavḳ-ı beşerdür bu gūne ḳuvvet u zūr

3. **mülūkden:**-*den*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **119**
Melikler, hükümdarlar.
119. Olmadı mülūkden nümāyān
120. Bir kimseye ġāʾibāne iḥsān

4. **mülūküñ:**-*üñ*
Kıt'a 102
Mısra: **1**
Melikler, hükümdarlar.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz s̱ānī

5. **mülūk:**
Tarih 94
Mısra: **3**
Melikler, hükümdarlar.
3. Mülūk kevkebi olmaġla neyyir-i aʿẓam
4. Ġarīb ḫāṣṣa vażʿ eylemiş Ḫudā-yı mecīd

mülūk-ı ʿālem:
1. **mülūk-ı ʿālem:**
Kaside 7
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarları.
181. Mülūk-ı ʿālem içinde kime müyesserdür
182. Ki ḫuṭbesi ola Beytüʾl-Ḥarāmda meẕkūr

mülūk-ı ʿālem-i ṣūret:
1. **mülūk-ı ʿālem-i ṣūret:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Görünen, maddi alemin hükümdarları.
7. Sipāh u memlekete ihtiyacı s̱ābit iken
8. Mülūk-ı ʿālem-i ṣūret gedā degül de nedür

mülūk-ı ʿaṣrda:
1. **mülūk-ı ʿaṣrda:**-*da*
Tarih 30
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Çağın hükümdarları.
73. Ḳalmadı āvāze-i şöhret mülūk-ı ʿaṣrda
74. Sürmedür gūyā gelū-yı ʿāleme ḫāk-ı deri

mülūk-ı cihān:
1. **mülūk-ı cihān:**
Kaside 14
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarları.
125. Ḫidīv-i ʿāleme reşk eylesüñ mülūk-ı cihān
126. Kʾola vezīri senüñ gibi bir ḫuceste-nihād

mülūk-ı eslāf:
1. **mülūk-ı eslāf:**
Kaside 15
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Geçmiş padişahlar.
49. Müstaʿiddīni ararlardı mülūk-ı eslāf
50. Ki ide reʾyleri bāġ-ı cihānı ḫurrem

mülūk-ı ḥüsn:
1. **mülūk-ı ḥüsn:**
Gazel 708
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzellik hükümdarı.
7. ʿUşşāḳdan uṣanduġı günler mülūk-ı ḥüsn
8. ʿĀdet budur bahāne ararlar eẕiyyete

mülūk-ı sāʿire:
1. **mülūk-ı sāʿire:**-*e*
Tarih 103
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Diğer melikler, sultanlar.
19. Bu faḫr-ı maʿnevīden bu şerefden ṣoñra ʿālemde
20. Mülūk-ı sāʿire olsun mı nām-ı salṭanat icrā

mülūk-ı sālifenün:
1. **mülūk-ı sālifenün:**-*nün*
Gazel 112
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mazide kalan, geçmiş hükümdarlar.
9. Mülūk-ı sālifenün gūş iden ḥikāyātın
10. Bilür ʿarūs-ı cihan bī-vefā degül de nedür

mülūk-ı vesīʿüʾl-memālikün̄:
1. **mülūk-ı vesīʿüʾl-memālikün̄:**-*ün̄*
Kaside 16
Mısra: **227**
Kelime Tipi: **-**
Geniş memleketlerin sultanları.
227. Tā kim ola mülūk-ı vesīʿüʾl-memālikün̄
228. Pīrān-ı āstāne mürāʿāt-ı ʿādeti

mülzem oldum:
1. **mülzem oldum:**
Kaside 15
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
İkna olmak, kanaat getirmek.
87. Gūş idüp Ḫusrev-i devrān didi niʿmeʾt-tedbīr
88. Ḥüsn-i tedbīrün̄üze ben daḫı oldum mülzem

mum:
1. **mūmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 413
Mısra: **2**
Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.
1. Ḥikmeti hep şeref-i vaḥyiledür zenbūrun̄
2. Leẕẕet-i şehd ile mūmında dıraḫşān nurun̄

2. **mūmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 763
Mısra: **10**
Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.
9. Degül ḫālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrün̄ ne bālında ne mūmında

3. **muma:**-*a*
Gazel 282
Mısra: **8**
Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.
7. Ḥarf-i nermīden ʿibāretdür bizüm terkībümüz
8. Eyler is̱bāt-ı huşūnet muma seng-i ḫāremüz

4. **mūm:**
Gazel 756
Mısra: **6**
Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'.
5. Lebün̄ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

mümāneʿat-ı mevc-cūy-ı zer:
1. **mümāneʿat-ı mevc-cūy-ı zer:**
Gazel 155
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Altın denizinin dalgalarına engel olma.
23. Zencīrlerle żabṭ olınur yoḫsa Nābīyā
24. Mümkin degül mümāneʿat-ı mevc-cūy-ı zer

mümāşāt iderse:
1. **mümāşāt iderse:**-*er, -se*
Gazel 810
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Onaylamış gibi davranmak; uymak.
1. Nā-rāstdür sipihr mümāşāt iderse de
2. Ṣāf olmaz iddiʿā-yı müṣāfāt iderse de

mümāss oldı:
1. **mümāss oldı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Değen, temas eden olmak.
11. Maʿmūre-i cāhunla mümāss oldı şerefden
12. Tāk-ı feleġe ẕirve-i erkān-ı vezāret

mümehhed:
1. **mümehheddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **4**
Bir sıraya veya düzene konulmuş, tertiplenmiş, düzenlenmiş.
3. Ne den̄lü ṣadr-nişīn-i ḥurūf olursa yine
4. Ḥurūf-ı dīger ile rifʿati mümehheddür

mümessek olur:
1. **mümessek olur:**-*ur*
Gazel 247
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Misk kokulu olmak.
7. Mānend-i mihr mümessek olur ḫande-rūlar
8. Ebrün̄ ʿaṭāsı ʿāleme giryānlıġındadur

mūm-ı girībānı:
1. **mūm-ı girībānı:**
Gazel 860
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mektup ve keselerin ağızlarının mühürlenmesinden kullanılan malzeme, bakmumu (Renk açısından sevgilinin dudaklarıyla ilişkilendirilmiştir).
7. Sirāyet eylemiş mektūba laʿlinden ḥalāvet kim
8. Virür şehd-i muṣaffā kīsenün̄ mūm-ı girībānı

mūm-ı mihre:
1. **mūm-ı mihre:**-*e*
Gazel 549
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güneş mumu, kandili.
7. Nāmdār olur idenler aġniyāya intisāb
8. Mūm-ı mihre ḥiṣṣe deġmez kīse-i iflāsdan

mūm-ı mühri:
1. **mūm-ı mühri:**-*i*
Gazel 402
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Üstüne mühür basılan ve bal mumu ile reçineden yapılan genellikle kırmızı renkli madde.
1. İtse düzdīde-tebessüm lebi ol ġonca-femün̄
2. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademün̄

2. **mūm-ı mühri:**-*i*
Gazel 460
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Üstüne mühür basılan ve bal mumu ile reçineden yapılan genellikle kırmızı renkli madde.
11. Meh-ruḫān olsa güher-pāş-ı suḫan ḫande-zenān
12. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademün̄

mümid:
1. **mümid:**
Tarih 113
Mısra: **7**
İmdat edici, eden.
7. Olsun enfās-ı ḥayātına mümid
8. Ṭīb-i enfās-ı duʿā-yı evliyā

müʾmin:
1. **müʾmin:**
Gazel 126
Mısra: **15**
İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.
15. Müʾmin eylerse bile rūy-ı zemīni pā-māl
16. Günde heştād ʿaded rū-be-zemīn olmadadur

2. **müʾmine:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **109**
İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.

109. Müʾmine ẕātı içün ḫayr duʿa vācibdür
110. Eylemez dīni olan ḫayr duʿāda taḳṣīr

3. **müʾminüñ:**-*üñ*
Tarih 128
Mısra: **13**
İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.
13. Müʾminüñ dīde-i ümmīdini itdi rūşen
14. Ḥāsidün bağrını hūn itdi bu fetḥ-i ġarrā

müʾmin ü kāfir bulunur:
1. **müʾmin ü kāfir bulunur:**-*ur*
Gazel 70
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mümin ve gayr-ı müslimlerin beraber yaşamaları.
7. Her zaman ḫāṭıra endīşe-i rāḥat gelmez
8. ʿĀdet-i şehr budur müʾmin ü kāfir bulunur

mūmiyā:
1. **mūmiyā:**
Gazel 149
Mısra: **14**
Zift ve kâfûr karışımından yapılan, kırık-çıkık ağrılarına ve ayrıca felçlere dahili ve harici olarak uygulanabilen bir ilaç.
13. Saymaz bu kārgehde seni kimse rū-sepid
14. Cebr eylesen de kesrleri mūmiyā ḳadar

2. **mūmiyā:**
Gazel 845
Mısra: **12**
Zift ve kâfûr karışımından yapılan, kırık-çıkık ağrılarına ve ayrıca felçlere dahili ve harici olarak uygulanabilen bir ilaç.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ḳaldı

3. **mūmiyā:**
Gazel 670
Mısra: **6**
Zift ve kâfûr karışımından yapılan, kırık-çıkık ağrılarına ve ayrıca felçlere dahili ve harici olarak uygulanabilen bir ilaç.
5. Lāzım gelürdi ʿuhdesine mū-miyānunun
6. Bitse şikest-i şīşe-i dil mūmiyā ile

4. **mūmiyā:**
Gazel 843
Mısra: **6**
Zift ve kâfûr karışımından yapılan, kırık-çıkık ağrılarına ve ayrıca felçlere dahili ve harici olarak uygulanabilen bir ilaç.
5. Remīde itdi benden yāri seng-i taʿn-ı bed-gūyān
6. Şikest-i dil teraḳḳī buldı elden mūmiyā gitdi

mūmiyālan:
1. **mūmiyālanur:**-*ur*
Gazel 164
Mısra: **4**
Her derde iyi geldiği söylenen masalımsı ilaçla ilaçlanmak.
3. Hep sözledür şikest-i dil ü merhem-i derūn
4. Geh seng olur maḳāl gehī mūmiyālanur

mū-miyān:
1. **mū-miyānunun:**-*u, -nun*
Gazel 670
Mısra: **5**
Beli kıl gibi denecek kadar ince olan, çok ince belli (güzel).
5. Lāzım gelürdi ʿuhdesine mū-miyānunun
6. Bitse şikest-i şīşe-i dil mūmiyā ile

2. **mū-miyān:**
Gazel 599
Mısra: **15**
Beli kıl gibi denecek kadar ince olan, çok ince belli. II güzel, sevgili.
15. Leṭāfetde egerçi mū-miyān meşhūrdur ammā
16. Ṭolar āġūş-ı ḥasret vaṣl-ı ḫūbān-ı ten-āverden

mūmiyān:
1. **mūmiyān:**
Gazel 392
Mısra: **9**
İnce beli güzeller.
9. Ol mūmiyān ü serv-ḳad ü ḫaṭ nerüsteye
10. İnkār olınmaz ince uzun mübtelālıcuḳ

mümkin:
1. **mümkinüñ:**-*üñ*
Gazel 63
Mısra: **7**
Sonradan var olan, var olması için başka bir varlığa muhtaç olan.
7. Mümkinüñ faḳrı ile vācibün istiġnāsın
8. Gösterür ʿāleme bir faḳr u ġınādur ki gider

2. **mümkinüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **23**
Sonradan var olan, var olması için başka bir varlığa muhtaç olan.
23. Zihī Vācib ki itmiş mümkinüñ īcādını īcāb
24. Kemāl-i raḥmetinden eylemiş maʿdūm iken iḥyā

3. **mümkin:**
Gazel 398
Mısra: **14**
Olabilir; muhtemel, olası.
13. Reng-i ʿadem vücūdla Nābī behem yürür
14. Mümkin degül müfāreḳatı rūzdan şebüñ

4. **mümkin:**
Gazel 610
Mısra: **5**
Olabilir; muhtemel, olası.
5. Andan istidlāl mümkin rāḥat-ı ferdāyı kim
6. Kimse virmez kimseye rāh-ı ʿademde nevbetin

5. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **1**
Olabilir; muhtemel, olası.
1. Vücūdum ister isen dāġdār mümkindür
2. Güşāyiş-i dile lāyıḳ bahār mümkindür

6. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **2**
Olabilir; muhtemel, olası.
1. Vücūdum ister isen dāġdār mümkindür
2. Güşāyiş-i dile lāyıḳ bahār mümkindür

7. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **4**
Olabilir; muhtemel, olası.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

8. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **6**
Olabilir; muhtemel, olası.
5. Girih-güşāyī-i zülfin nesīm itmez ise
6. Bir āh ile ʿamel-i rüzgār mümkindür

9. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **8**
Olabilir; muhtemel, olası.
7. İki ayaġ baña himmet itse pīr-i muġān
8. Anuñla vādī-i ġamdan güẕār mümkindür

10. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **10**
Olabilir; muhtemel, olası.
9. Sirişk o ser-keşi dil-nerm iderse ey Nābī
10. Deminde girye-i bī-iḫtiyār mümkindür

11. **mümkin:**
Gazel 334
Mısra: **5**
Olabilir; muhtemel, olası.
5. Rüzgāra eger is̱bāt-ı sükūn mümkin ise
6. O zamān sākin olur mevce-i deryāyı heves

12. **mümkindür:**-*dür*
Gazel 702
Mısra: **5**
Olabilir; muhtemel, olası.

5. Ṣafā-yı bāṭını bundan kıyās mümkindür
6. Leẕīẕ olur ne nümāyān olursa rüʾyāda

13. **mümkindür:**-*dür*
Kaside 14
Mısra: **82**
Olabilir; muhtemel, olası.
81. Ḳudūmı devlete sermāye-i niẓām idügin
82. Bu mübdeʿā ile mümkindür itmek istişhād

mümkin degül:
1. **mümkin degül:**
Gazel 155
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Mümkünü yok, imkânsız.
23. Zencīrlerle ẓabṭ olınur yoḫsa Nābīyā
24. Mümkin degül mümāneʿat-ı mevc-cūy-ı zer

2. **mümkin degül:**
Kaside 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mümkünü yok, imkânsız.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

3. **mümkin degül:**
Tarih 134
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mümkünü yok, imkânsız.
1. Zihī ḳaṣr-ı dil-ārā cāygāh-ı rūḥ-baḫşā kim
2. Zebān-ı ḫāme ile ḥüsninün mümkin degül medḥi

4. **mümkin degül:**
Gazel 457
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mümkünü yok, imkansız.
7. Gelür her ḥalḳası reng-i digerle ġayrı maʿdenden
8. Degül mümkin zer itmek cümlesin zencīr-i evḳātuñ

mümkin mi:
1. **mümkin mi:**
Gazel 184
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
7. Ābındaki leṭāfeti mümkin mi söylemek
8. Ser-çeşme-i ḥayāt işidür sermsār olur

2. **mümkin mi:**
Gazel 519
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
1. Mümkin mi rūy-ı yāre nigāh itmeyem disem
2. Her bir nigehde derd ile āh itmeyem disem

3. **mümkin mi:**
Gazel 631
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
9. Mümkin mi ḫam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
10. Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden

4. **mümkin mi:**
Kaside 12
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
51. Līk mümkin mi bu evżaʿa taḥammül ki ider
52. Ādemi her birinüñ bād-ı burūtı sersām

5. **mümkin mi:**
Gazel 390
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
5. ʿAyş mümkin mi bu miḥnetkede-i ʿālemde
6. Ḳadeḥ-i bāde gibi elde müdār olmayıcaḳ

6. **mümkin mi:**
Gazel 746
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
14. Mümkin mi ʿarż-ı şevḳ zebān-ı vekīl ile
13. Nābī ider mi sūz-ı derūnı edā ḳalem

7. **mümkin mi:**
Gazel 793
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
9. Mümkin mi miyānını görüp açmaya āġūş
10. Ol kāfir ider şekl-i çelīpā kimi görse

8. **mümkin mi:**
Gazel 795
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

9. **mümkin mi:**
Tarih 30
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
19. Olmamaḳ mümkin mi bülbül seyr idüp bu saḳfda
20. Böyle evrāḳ-ı bahārı bunca verd-i aḥmeri

mümkin midür:
1. **mümkin midür:**
Gazel 433
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
15. Bī-yek-diger meʾāl ü maḳal eylemez ẓuhūr
16. Mümkin midür ki olmaya maʿnāsı ṣūretüñ

2. **mümkin midür:**
Gazel 650
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
7. Bu ribāt-ı çerḫde mümkin midür ḫᵛāb-ı ferāġ
8. Birbirin eczā-yı kevn āmāde-i ifsād iken

3. **mümkin midür:**
Kaside 1
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
173. Kerimā cāhilān-ı niʿmetüz mümkin midür bizden
174. Bu deñlü niʿmetüñ itmek ḥuḳūḳ-ı şükrini īfā

4. **mümkin midür:**
Kaside 16
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkanı, olanağı var mıdır? (Yoktur).
89. Ol dil-güşā maḳāller ol ḫurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

mümkin ola:
1. **mümkin ola:**
Gazel 772
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
5. Saña bāziçe-i çerḫi nice tefhīm ideyüm
6. Rüzgār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

2. **mümkin ola:**
Gazel 772
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
7. Şekve itsem siteminden daḫı efzūn eyler
8. Yadigār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

3. **mümkin ola:**
Gazel 772
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
9. Vaṣl içün terk-i niyāz itdügüme gönlümde
10. Ḫārḫār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

4. **mümkin ola:**
Gazel 772
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
11. Gülşenüñ itdi temāşāsı beni dem-beste
12. Nev-bahār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

5. **mümkin ola:**
Gazel 772
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
13. Cām-ı zehr-āb-ı gelū-sūz-ı firāḳuñ sākī
14. Nā-güvār öyle degüldir ki dimek mümkin ola

6. **mümkin ola:**
Gazel 772
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
15. Lālenün dağına reşk eyledüginden gönlüm
16. Dāġdār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

7. **mümkin ola:**
Gazel 772
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
17. Dil harīdār-ı viṣāl olduġına ey Nābī
18. Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

8. **mümkin ola:**-*a*
Gazel 772
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

9. **mümkin ola:**
Gazel 772
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

10. **mümkin ola:**
Gazel 772
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mümkinatı olsun, mümkün olsun (Mümkün değidir bağlamında).
3. Şevḳ-i teşrifüñ ile gūşe-i ḫum-ḫānemüze
4. İntiẓār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

mümkin olan mertebeyi:
1. **mümkin olan mertebeyi:**-*an-y, -i*
Tarih 104
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olabildiği kadar, yapılabildiğince.
49. Tevsīʿ içün eṭrāfını ol merḳad-i pāküñ
50. Żamm eylediler mümkin olan mertebeyi cā

mümkin olur:
1. **mümkin olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
İmkan dahilinde olmak.
151. Olur evṣāf-ı kemāli raḳama güncīde
152. Güneşüñ ẕerresi mümkin olur ise taʿdād

mümkin olurdı:
1. **mümkin olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 24
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
İmkan dahilinde olmak.
81. ʿİddiʿā eylemese ḫıdmet-i dergâhını çerḫ
82. Mümkin olurdı dimek ḳalmadı ehl-i daʿvā

mümkin olursa:
1. **mümkin olursa:**-*ur, -sa*
Tarih 92
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
İmkan dahilinde olmak.
61. Ṣayılur ẕāt-ı kerīminde olan ḥüsn-i ṣıfāt
62. Baḥruñ emvācın eger mümkin olursa iḥṣā

mümkināt:
1. **mümkinātı:**-*ı*
Gazel 357
Mısra: **7**
Sonradan yaratılanlar, Allah'ın yarattıkları.
7. Mümkinātı eylemiş sencīde-i mīzān-ı ʿadl
8. Lāyıkınca her birin tażʿīf ü taḫfīf eylemiş

mümtāz iderse:
1. **mümtāz iderse:**-*er, -se*
Gazel 809
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayrıcalık tanımak, ayrı tutmak.
5. Miḥnetde de o deñlü virür aña imtiyāz
6. Şān u şerefle her kimi mümtāz iderse de

mümtāz olduġın:
1. **mümtāz olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 645
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayrı tutulmak, üstün tutulmak.
9. İtmesün cūş-ı raḳībāndan şikāyet Nābiyā
10. İsteyen dildārınuñ ʿālemde mümtāz olduġın

mümtāz olurlar:
1. **mümtāz olurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 496
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ayrı tutulmak, üstün tutulmak.
15. ʿAskerī gibi reʾāyādan olurlar mümtāz
16. Nām-ı sulṭān ile naḳş olsa cebīn-i dirhem

mümtāz-ı cihān:
1. **mümtāz-ı cihān:**
Gazel 213
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dünya seçkini.
9. O tevāżūʿ anı mümtāz-ı cihān itmişdür
10. Naḫl-i gül baġda bīhūde ser-efgende midür

mümted ola:
1. **mümted ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **221**
Kelime Tipi: -
Uzamak.
221. ʿAhdi mümted ola ber-ṭıbḳ-ı recā-yı eflāk
222. ʿÖmri efzūn ola ber-vefḳ-i ümīd-i ʿālem

mūmyā ider:
1. **mūmyā ider:**-*er*
Gazel 367
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Tedavi edip iyileştirmek II Soldurup bir deri bir kemiğe çevirmek.
15. Ḫāl-i siyāhıdur sebeb-i inkisār-ı dil
16. Teʾs̱īrin ehl-i derde ider mūmyā ġalaṭ

münaʿʿam:
1. **münaʿʿamdur:**-*dur*
Kıt'a 38
Mısra: **2**
Bolluk içinde olan, refaha ulaşmış olan, müreffeh.
1. Bu sarāy-ı dü-reng-i ḥikmetde
2. Kimi maḥzūn kimi münaʿʿamdur

münācāt iderse:

1. **münācāt iderse:**-*er, -se*
Gazel 810
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Allah'a yakarmak, yakarışta bulunmak.
5. Liʾilāh ṣanma cennet ümīdiyledür yine
6. Nefs-i ḫabīs̱ Ḥaḳḳʾa münācāt iderse de

münāfakat:
1. **münāfakat:**
Gazel 378
Mısra: **5**
İkiyüzlülük, münafıklık.
5. Münāfakat o ḳadar itdi ʿāleme teʾs̱īr
6. Ki oldı hep alınup virilen selām-ı dürūġ

münāfāt-ı esālīb:
1. **münāfāt-ı esālīb:**
Gazel 257
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Üslupların karşıtlığı.
9. Cümle bir ḳāʾidedür mesʾele-i hicr ü viṣāl
10. Fenn-i ḥikmetde münāfāt-ı esālīb olmaz

münāfī:
1. **münāfīdür:**-*dür*
Tarih 75
Mısra: **12**
Karşıt, zıt, muhalif.
11. Cümle āfātdan müsemmāsı
12. Yümn-i teʾs̱īrle münāfīdür

2. **münāfīdür:**-*dür*
Tarih 75
Mısra: **14**
Karşıt, zıt, muhalif.
13. Dünyevī uḫrevī o ism-i şerīf
14. ʿİllet u miḥneti münāfīdür

münāfī-i sedād görinür:
1. **münāfī-i sedād görinür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **280**
Kelime Tipi: -
Doğruluğa zıt görünmek.
279. Vāḳıʿā dergeh-i sulṭān-ı şefāʿat var iken
280. Görinür nāle vü feryād münāfī-i sedād

münāfıḳ:
1. **münāfıḳdur:**-*dur*
Gazel 166
Mısra: **12**
İçi başka, dışı başka olan, özü sözüne uymayan, iki yüzlü, ara bozucu.
11. İnanma imtizācın seyr idüp bu çār-erkāna
12. Dem-ā-dem biri birün fırṣatın gözler münāfıḳdur

2. **münāfıḳ:**
Gazel 508
Mısra: **2**
İçi başka, dışı başka olan, özü sözüne uymayan, iki yüzlü, ara bozucu.
1. Benümle rūy-be-rūy ol sözümde ṣādıḳ isem
2. Dem-i viṣalde döndür yüzün münāfıḳ isem

3. **münāfıḳdur:**-*dur*
Gazel 753
Mısra: **14**
İçi başka, dışı başka olan, özü sözüne uymayan, iki yüzlü, ara bozucu.
13. Ḥamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

münāfıḳ dūstlardan āşikāre düşmenān yegdür:
1. **münāfıḳ dūstlardan āşikāre düşmenān yegdür:**
Gazel 581
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Münafık dostlardan açıkça düşmanlık edenler daha iyidir.
3. Münāfıḳ dūstlardan āşikāre düşmenān yegdür
4. Ḥarīr-i ṣarfı ḫoşdur bu dükānuñ germ-sūdından

münāfıkāne:
1. **münāfıkāne:**
Gazel 62
Mısra: **11**
Münafıklıkla.
11. Münāfıkāne yürür nīm-ḫand-i istihzā
12. Ṣadā-yı ḫande-i iḫlāṣ aşikāre gelür

münʿakid:
1. **münʿakid:**
Gazel 803
Mısra: **3**
Düğümlenmiş.
3. Ser-rişte-i ümmīdümüz olmaḳda münʿakid
4. ʿAfvüñ nühüfte rabıṭasından ʿuṣāt ile

münʿakis olsun:
1. **münʿakis olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yansımak, aksetmek.
7. Ḫayāl-i zülfün olsun münʿakis āyīne-i ḳalbe
8. Mis̱āl-i şiʿr-i rengīnüm şebistān-ı ḫayāl olsun

münaḳḳaş:
1. **münaḳḳaş:**
Gazel 340
Mısra: **8**
Nakışlı, süslü.
7. Bilüp ḫūn-ābe-rīz-i eşk-i hicrān olduġın çeşmüm
8. Münaḳḳaş destmāli dīde-i giryāne göndermiş

2. **münaḳḳaş:**
Tarih 8
Mısra: **12**
Nakışlı, süslü.
11. Muşannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

münāsebet:
1. **münāsebetledür:**
Gazel 159
Mısra: **19**
İlişki, bağ.
19. Münāsebetledür evżāʿ-ı tesmiye Nābī
20. Lüġaz hele ḳati vāżıh ġazel bozundısıdur

2. **münāsebetle:**-*le*
Gazel 347
Mısra: **14**
İlişki, bağ.
13. Ġubār-ı ḫaṭ araya Nābiyā bıraḳdı nifāḳ
14. Münāsebetle olan iftirā ne müşkil imiş

münāsib:
1. **münāsib:**
Gazel 46
Mısra: **6**
Yaraşır, uygun.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyāñı şūḫ

2. **münāsib:**
Kaside 1
Mısra: **118**
Yaraşır, uygun.
117. Meşāʿir vażʿ idüp terkīb-i cism nev-i insānda
118. Yed-i her dīgere itmiş münāsib āletin iʿṭā

3. **münāsib:**
Kaside 13
Mısra: **155**
Yaraşır, uygun.
155. Degül aḫlāḳına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül iḳdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

4. **münāsib:**
Gazel 166
Mısra: **5**
Yaraşır, uygun.
5. Münāsib hem-zebān rūşenger-i āyīne-i dildür
6. Ġubār-ı çihre-i ḫāṭır karīn-i nā-muvāfıḳdur

münʿaṭif oldı:
1. **münʿaṭif oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -

Yön değiştirmek, sapmak, bir tarafa yönelmek.
31. Ber-ḥaseb-i ḥükm-i yecürrüʾl-kelām
32. Maʿrifete münʿaṭif oldı zimām

münceli̇̄ oldı:
1. **müncelī oldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cilalamak, parlatmak.
7. Ġubār-ı tefriḳadan oldı müncelī ʿālem
8. Başıldı gerd-i küdūret açıldı çeşme-i hūr

müncezib:
1. **münceẕibdür:**-*dür*
Gazel 74
Mısra: **11**
Tutulmuş, tutkun, cezbeden.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

2. **müncezibdür:**-*dür*
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Tutulmuş, tutkun.
1. Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref
2. Müncezibdür diline dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā

mündefiʿ olmaz idi:
1. **mündefiʿ olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Kaside 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Def edilmek, savuşturulmak.
1. İtmese lemʿa-i rūḥuñ dem-i ḳudret taḥrīk
2. Mündefiʿ olmaz idi çeşm-i ʿamādan tārīk

mündemic:
1. **mündemic:**
Kaside 2
Mısra: **62**
Saklı, gizli.
61. Münderic nüsḫa-i ẕātında kemālāt-ı vücūd
62. Mündemic ṭıynet-i pākinde ḫavāṣṣ-ı īcād

münderic:
1. **münderic:**
Gazel 245
Mısra: **13**
İçeren, kapsayan, ihtiva eden.
13. Ḥarf-i bermūnda Nābī münderic ihām-ı nāz
14. Şāh-beyt-i ebrūvānından çıkan maʿnā budur

2. **münderic:**
Kaside 2
Mısra: **61**
İçeren, kapsayan, ihtiva eden.
61. Münderic nüsḫa-i ẕātında kemālāt-ı vücūd
62. Mündemic ṭıynet-i pākinde ḫavāṣṣ-ı īcād

münebbih:
1. **münebbih:**
Gazel 573
Mısra: **5**
İkaz eden, uyaran.
5. Gūş-māle olur elbette münebbih şāyān
6. Gelmeden sāʿati bāz itse leb-i ḫāmuşın

müneccim:
1. **müneccim:**
Gazel 37
Mısra: **9**
Yıldızların seyir ve hareketinden ahkâm çıkaran.
9. Ḳosun sitāreyi Nābī müneccim ādem ise
10. Meʾāl-i aḥsen-i taḳvīmi itsün istiḫrāc

2. **müneccim:**
Gazel 167
Mısra: **20**
Yıldızların seyir ve hareketinden ahkâm çıkaran.
19. Sazende daḫı rütbe-i ẓılletdedür ammā
20. Remmāl ü müneccim gibi menḫūs degüldür

münfaṣıl oldukda:
1. **münfaṣıl olduḳda:**-*duḳda*
Tarih 125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılmak.
7. Ṣadrdan münfaṣıl olduḳda be-ḥükm-i taḳdīr
8. Olıcaḳ ḥāfız-ı tedbīr-i umūr-ı Şehbā

münfaṣıl olsa:
1. **münfaṣıl olsa:**-*sa*
Gazel 678
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayrı olmak.
1. Dil yārdan ārām idemez münfaṣıl olsa
2. Vuṣlat daḫı bī-leẕẕet olur muttaṣıl olsa

münfehim:
1. **münfehim:**
Gazel 736
Mısra: **7**
Anlaşılan, kavranılan.
7. Girye-i mestānesinden münfehim ḫavf-ı ḫafī
8. Mest-i bī-pervā günehden iḥtirāz itmezse de

münḥal olur:
1. **münḥal olur:**-*ur*
Kıt'a 62
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak, çözülmek.
5. Maʿnevī şāhid eger ister isen daʿvāya
6. ʿAdl u inṣāf ile münḥal olur eşkāl-i maḳāl

münḥaṣır:
1. **münḥaṣır:**
Kaside 2
Mısra: **244**
Bir şeye özgü, sınırlanmış.
243. Kim ki var miṡl ü şebīhi bulunur ʿālemde
244. Münḥaṣır saña faḳaṭ rütbe-i nefy-i endād

2. **münḥaṣır:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Bir şeye özgü, sınırlanmış.
3. Müntehī himmetine silsile-i cūd u kerem
4. Münḥaṣır devletine ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā

münīr:
1. **münīr:**
Kaside 8
Mısra: **84**
Parlak.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

münīr-ṭabʿ:
1. **münīr-ṭabʿ:**
Kaside 11
Mısra: **121**
Parlak güneş.
121. Münīr-ṭabʿ müşīrā bülend-menḳabetā
122. Eyā vezīr-i kerīmüʾl-ḫıṣāl fażl-niṣāb

munis:
1. **munisümüzde:**-*ü, -müz, -de*
Gazel 685
Mısra: **1**
Yadırganmaz, alışılmış.
1. Yek-rengī-i vaḥdet görinür munisümüzde
2. Ḳānūn-ı maḥabbet çalınur meclisümüzde

münḳād:
1. **münḳād:**
Kaside 14
Mısra: **58**
Bağlı, boyun eğen.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

münḳadaşlıḳ:
1. **münḳadaşlıḳlarumuz:**-*lar, -u, -muz*
Gazel 288
Mısra: **8**
Eldeki nakit para, sermaye.
7. Göñül bizüm degül ol düzd-i dil-nişīnündür

8. Ḳomaz tekellüfe yir münḳadaşlıḳlarumuz

münḳariż oldı:
1. **münḳariż oldı:**-*dı*
Gazel 820
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sona ermek, inkıraz bulmak, bitmiş olmak.
11. Evvel bizümle itdügi ʿaḳd-ı maḥabbetüñ
12. Aḳrānı oldı münḳariż ems̱āli ḳalmadı

münkatiʿ olmış:
1. **münkatiʿ olmış:**-*mış*
Gazel 496
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Ayrılmak, ayrı düşmek.
23. Ṭıfldan münkatiʿ olmış zene benzer gūyā
24. Maʿnī-i tāze ṭoġurmazsa eger şaḳḳ-ı ḳalem

münkesif itme:
1. **münkesif itme:**-*me*
Gazel 43
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Açmak, inkişaf ettirmek.
5. Anı nefes-i ḫaclet ile münkesif itme
6. Senden budur ey mihr-cebin mültemes-i ṣubḥ

münkesir:
1. **münkesir:**
Tarih 19
Mısra: **29**
Kırılmış, direnci kırılmış, bozguna uğramış.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

münkir:
1. **münkir:**
Kaside 2
Mısra: **217**
İslâm dînindeki îman esaslarını inkâr eden, inanmayan (kimse), îmansız, reddeden, kabul ve îtiraf etmeyen (kimse).
217. Muʿcize münkir içün ḥüccet-i Rabbānīdür
218. Seni aʿlā bilür aṣḥāb-ı şuhūd u işhād

münkir olanlar:
1. **münkir olanlar:**-*an, -lar*
Kaside 18
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İnkar eden olmak, inkar etmek.
17. Pādişāhuñ ḳafes içindeki nāmın görsün
18. Ḳafese girdügini münkir olanlar ʿanḳā

münkir-i ʿaşḳa:
1. **münkir-i ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 482
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşkı inkar eden.
7. Münkir-i ʿaşḳa ider muʿciz-i ḥüsnin iẓhār
8. Āteşīn cāme miyānında gül-i rūy-ı Ḫalīl

münḳḳaş:
1. **münḳḳaş:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **23**
Nakışlı, desenli, süslü.
23. Devresinde o münḳḳaş pervāz
24. Şevḳden uçmaġa itmiş peri bāz

münşeʿāt-ı dehrde:
1. **münşeʿāt-ı dehrde:**-*de*
Gazel 259
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kainat kitabı.
7. Münşeʿāt-ı dehrde her lafẓ bir maʿnāyadur
8. Biz de bu inşā-yı kevnüñ tāze bir mażmūnuyuz

münşeriḥü ͗l-bāl:
1. **münşeriḥü ͗l-bāl:**
Gazel 770
Mısra: **2**
Gönlü neşeli.
1. Ġonce-i gül gibi dil muntaẓamü ͗l-ḥāl olsa
2. Toḫm-ı ḫurma gibi ten münşeriḥü ͗l-bāl olsa

münṣif-i bī-ġaraz:
1. **münṣif-i bī-ġaraz:**
Tarih 119
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kin gütmeyen insaf sahibi.
3. Fāżıl-ı bī-tamaʿ ü müttakī-i din-perver
4. Münṣif-i bī-ġaraz ü muʿtedil-i puḫte-edā

münşī-i kevn:
1. **münşī-i kevn:**
Tarih 138
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Varlık aleminin yaratıcısı Allah.
45. Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür k ͗itmiş
46. Münşī-i kevn ʿibārāt arasında tażmīn

munṭavī:
1. **munṭavī:**
Tarih 52
Mısra: **10**
Dürülüp bükülmüş, dürülmüş, toplanmış; devşirilmiş.
9. Maḫdūm-ı ḫānedān-ı ḫilāfet-penāh-ı ṣıdḳ
10. Mirās̱ ṣıdḳ-ḥāl ü maḳālinde munṭavī

muntaẓamü ͗l-ḥāl:
1. **muntaẓamü ͗l-ḥāldedür:**-*de, -dür*
Gazel 145
Mısra: **4**
Düzenli, tertipli şekil.
3. Ṣanma kim ʿıyş ü ṣafā kes̱ret-i emvāldedür
4. Ḫırmen-i derd ü elem muntaẓamü ͗l-ḥāldedür

2. **muntaẓamü ͗l-ḥāl:**
Gazel 770
Mısra: **1**
Herşeyi ile mükemmel, düzenli, tertipli durum (da olma).
1. Ġonce-i gül gibi dil muntaẓamü ͗l-ḥāl olsa
2. Toḫm-ı ḫurma gibi ten münşeriḥü ͗l-bāl olsa

muntaẓır:
1. **muntaẓır:**
Gazel 376
Mısra: **6**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
5. Cilve vir istedügün deñlü semend-i nāza
6. Muntaẓır necmden efzūnter ü meydān vāsiʿ

2. **muntaẓır:**
Kaside 13
Mısra: **231**
İntizâr eden, gözleyen, bekleyen.
231. Muntaẓır ḥüsn-i icābet müteraḳḳıb tevfīḳ
232. Geldi hengām-ı duʿā eyleme taṭvīl-i kelām

münteḫab:
1. **münteḫab:**
Gazel 488
Mısra: **8**
Seçilmiş, seçme, amaç edilmiş.
7. Nā-ehlüñ iḫtilāṭı ider ḳadr-ı ehli pest
8. Ḥayfā ki ḳadr-ı ehl-i hüner münteḫab degül

münteḫab olınmış:
1. **münteḫab olınmış:**-*mış*
Tarih 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Seçilmiş olmak.
3. Ẕātıdur ol nusḫa-i pākīze-i iḳbāl kim
4. Fenn-i aḫlāḳ-ı mekārimden olınmış münteḫab

münteḫab-ı nüsḫa-i himmet:
1. **münteḫab-ı nüsḫa-i himmet:**
Kaside 13
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
(Zor durumlarda yardıma çağırmak için) Seçilmiş muska.
175. Sensin ol münteḫab-ı nüsḫa-i himmet kim olur
176. Ḥarf-ı vaṣfuñla varaḳ mest ü ḳalem şīrīn-kām

müntehā-yı maḳṣaddur:
1. **müntehā-yı maḳṣaddur:**-*dur*
Kaside 28

Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Gayenin nihayeti, emellerin sonu.
51. İlāhi eyle muʿammer serīr-i devletde
52. Ki ḫalḳa ʿāfiyeti müntehā-yı maḳṣaddur

müntehī:
1. **müntehī:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Nihayet bulan, sona eren, biten.
3. Müntehī himmetine silsile-i cūd u kerem
4. Münḥaṣır devletine ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā

müntesib:
1. **müntesibdür:**-*dür*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Birine veya bir şeye bağlanmış; intisap etmiş olan, bir yere girmiş, kapılanmış olan.
1. Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref
2. Müncezibdür diline dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā

münteşir olmış:
1. **münteşir olmış:**-*mış*
Kaside 14
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
İntişar etmiş, duyulmuş, yayılmış olmak.
87. Fırāt u Dicle kenārında eyleyüp tuġyan
88. Mülāḥid olmış iken münteşir mis̱āl-i cerād

munżam olmış idi:
1. **munżam olmış idi:**-*mış , -i, -di*
Kaside 15
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Katılmak, ilave olmak (Yardımcı olarak verilmek bağlamında).
53. Ḥażret-i Mūsī-i ʿİmrān gibi ʿālī-cāhuñ
54. Emrine olmış idi Ḥażret-i Ḥarun munżam

münzel:
1. **münzel:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **71**
Gönderilmiş, indirilmiş.
71. Aña münzel kitāb-ı vaḥy-i mübīn
72. Ḫalḳa oldur veliyy-i niʿmet-i din

münzevī:
1. **münzevī:**
Tarih 52
Mısra: **32**
(Kişi için) köşesine çekilip halktan kaçınmış olan; kimseyle görüşmeden tek başına yaşayan; bu tür yaşayıştan hoşlanan; bir kenara çekilip topluluktan uzak duran; yalnızlığı tercih eden.
31. Gerdūn naẓīr olur mı o dergāha kim ola
32. Aḳṭāb-ı dehr taḫt-ı ḳıbābında münzevī

mūr:
1. **müre:**-*e*
Gazel 148
Mısra: **5**
Karınca.
5. Faḳīr müre olur ḳayd-ı bāl ʿayn-i belā
6. Vedāʿı nāf-ı zemīnden fenā bozundısıdur

mürāʿāt iderse:
1. **mürāʿāt iderse:**-*er, -se*
Gazel 810
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Riayet etmek, gözetmek.
11. Bir miḥnet-i cedīd ile yād itmedür ġaraż
12. Çerḫ-ı denī ḥuḳūḳa mürāʿāt iderse de

mürāʿāt itsek:
1. **mürāʿāt itsek:**-*se, -k*
Gazel 459
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Riayet etmek, saygı göstermek.
13. Rāḥatı kendümüze ʿāʾid olur ey Nābī
14. Ne ḳadar ḫāṭır-ı yārānı mürāʿāt itsek

mürāʿāt oluna:
1. **mürāʿāt oluna:**
Tarih 74
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Gözetilmek.
23. Aña tārīḫ içün ol gūne süḫan lāyıḳdur
24. Ki mürāʿāt oluna ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

murāʿāt olunur:
1. **murāʿāt olunur:**-*ur*
Gazel 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gözetilmek.
3. Elbette murāʿāt olunur şarṭ-ı liyāḳat
4. Mebzūl degül herkese semmūr-ı ʿināyet

mürāʿāt-ı ʿādeti:
1. **mürāʿāt-ı ʿādeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **228**
Kelime Tipi: -
Örf ve adetlere uygun.
227. Tā kim ola mülūk-ı vesīʿü'l-memālikūñ
228. Pīrān-ı āstāne mürāʿāt-ı ʿādeti

mürāʿāt-ı edeb:
1. **mürāʿāt-ı edeb:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Usûl ve âdâba riâyet etmek.
7. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
8. Ḳanı ey girye mürāʿāt-ı edeb nʾoldı saña

2. **mürāʿāt-ı edeb:**
Gazel 279
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Usûl ve âdâba riâyet etmek.
9. Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
10. Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

3. **mürāʿāt-ı edeb:**
Gazel 655
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Usûl ve âdâba riâyet etme.
9. Mürāʿāt-ı edeb şarṭiyle gir Nābī bu dergâha
10. Meṭāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı enbiyādur bu

4. **mürāʿāt-ı edeb:**
Gazel 366
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Usûl ve âdâba riâyet etme.
11. Ḫāme hengām-ı suḫan olsa ʿaceb mi ser be-pīş
12. Olduġın anlar mürāʿāt-ı edeb güftāre şarṭ

mürāʿāt-ı ġanem:
1. **mürāʿāt-ı ġanem:**
Kaside 15
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Koyunlara çobanlık etme, onları koruma.
47. Devleti eylediler böyle perīşān cühelā
48. Nice teklīf olunur gürge mürāʿāt-ı ġanem

mürācaʿat:
1. **mürācaʿat:**
Gazel 185
Mısra: **6**
Baş vurmak, izin almak için veya bir iş için alâkadarlarla görüşmek II Danışmak.
5. İderdi cürʿa-i yek-feyż ile seni irşād
6. Velīk pīr-i muġāna mürācaʿat yoḳdur

2. **mürācaʿat:**
Gazel 884
Mısra: **4**
Baş vurmak, izin almak için veya bir iş için alâkadarlarla görüşmek II Danışmak.
3. ʿAceb tehīligi var pāy-ı kürsī-i vaʿżun
4. Mürācaʿat yine pīr-i muġāna geldi gibi

mürācaʿat itmek:

1. **mürācaʿat itmek:**-*mek*
Gazel 681
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Başvurmak.
3. Ol maṭlabun huṣūluna laʿnet ki ṭālibi
4. Lāzım gele mürācaʿat itmek ʿadūsına

mürācaʿat itmezse:
1. **mürācaʿat itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 742
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Başvurmak.
15. Olmaz çemende nāleye ruḫṣaṭ zamānenüñ
16. Bülbülleri mürācaʿat itmezse zaġına

murād:
1. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **1**
Maksat, meram, niyet.
1. İnşirāḥ-ı sīnedür gül-geşt-i ṣaḥrādan murād
2. İnkişāf-ı ʿuḳde-i dildür temāşādan murād

2. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **2**
Maksat, meram, niyet.
1. İnşirāḥ-ı sīnedür gül-geşt-i ṣaḥrādan murād
2. İnkişāf-ı ʿuḳde-i dildür temāşādan murād

3. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **4**
Maksat, meram, niyet.
3. ʿAcze haml itmek hiṣāl-i ʿafv u ḥilmi cehldür
4. Leẕẕet-i āsāyiş-i dildür müdārādan murād

4. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **6**
Maksat, meram, niyet.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken
6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

5. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **8**
Maksat, meram, niyet.
7. Ḥaddi deñlü itmedür sīr-āb ber-vefḳ-i murād
8. Herkesüñ cūy-ı murādın böyle icrādan murād

6. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **10**
Maksat, meram, niyet.
9. Mevcler saṭr ü şikenler lafẓ ü ḳaṭre noḳṭadur
10. Lūʾlu-yı mefhūmdur teʾlīf-i deryādan murād

7. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **12**
Maksat, meram, niyet.
11. Noḳṭa her ṣūretde ḥarfe olduġın mebdeʾ bilen
12. Nʾolduġın idrāk ider sırr-ı süveydādan murād

8. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **14**
Maksat, meram, niyet.
13. İntifāʿ-ı berg ü şāh ü mīve-i aʿmāldür
14. Mezraʿ-ı imrūz u ḫırmengāh-ı ferdādan murād

9. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **16**
Maksat, meram, niyet.
15. Ḥüsnini bī-gāneden ḥıfẓ aşinaya ʿarżdur
16. Ehl-i nefse ḫᵛān-ı kevni izn-i yaġmadan murād

10. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **18**
Maksat, meram, niyet.
17. Cismden rūḥ u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey ẓāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

11. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **20**
Maksat, meram, niyet.
19. ʿAḳl ü nefsün keşf-i sırr-ı perde-i taḥḳīḳdür
20. Çāk-i ẕeyl-i Yūsuf u dest-i Züleyhādan murād

12. **murād:**
Gazel 50
Mısra: **22**
Maksat, meram, niyet.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

13. **murād:**
Gazel 51
Mısra: **1**
Maksat, meram, niyet.
1. Nev-bahārun maḳdeminden geşt-i gülşendür murād
2. İʿtidāl-i faṣldan āsāyiş-i tendür murād

14. **murād:**
Gazel 51
Mısra: **2**
Maksat, meram, niyet.
1. Nev-bahārun maḳdeminden geşt-i gülşendür murād
2. İʿtidāl-i faṣldan āsāyiş-i tendür murād

15. **murād:**
Gazel 51
Mısra: **4**
Maksat, meram, niyet.
3. Ārzū-yı dāġ iderse sīne-i ʿāşıḳ nʾola
4. Reh-güẕār-ı yāra fetḥ-i çeşm-i revzendür murād

16. **murād:**
Gazel 51
Mısra: **6**
Maksat, meram, niyet.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ
6. Kim alur zeytūn-ı ḫāmı deste revġandur murād

17. **murād:**
Gazel 51
Mısra: **8**
Maksat, meram, niyet.
7. Tengdür vādī-i yeʾs ü pehn meydān-ı ümīd
8. Nā-mürādī küçe-i tārīk ü rūşendür murād

18. **murād:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Maksat, meram, niyet.
9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī
10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

19. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 152
Mısra: **5**
Maksat, meram, niyet.
5. Teveccüh eyle murāduñ ne ise Mevlāya
6. Eger muḳadder ise ol ḳadar ʿamel yetişür

20. **murād:**
Gazel 247
Mısra: **9**
Maksat, meram, niyet.
9. Gösterme çīn-i cebini rāḥat murād ise
10. Baḥrün ṣafā-yı ḫāṭırı līmānlıġındadur

21. **murādun:**-*un*
Gazel 362
Mısra: **1**
Maksat, meram, niyet.
1. Göñül murādun ise itmek imtiḥān-ı ḫulūṣ
2. Ḫamūşlıḳ ḳadar olmaz saña nişān-ı ḫulūṣ

22. **murād:**
Gazel 365
Mısra: **5**
Maksat, meram, niyet.
5. Cevher-i zātī-i aṣlīdür ḥaḳīḳatden murād
6. Ṣanma insāndan faḳaṭ şekl ü şemāʾildür ġaraż

23. **murād:**
Gazel 436
Mısra: **17**
Maksat, meram, niyet.
17. Āsūdelik murād ise ʿālemde Nābiyā
18. Bak ṣadre añla rāḥatını āstānenüñ

24. **murādun:**-*un*
Gazel 484
Mısra: **5**
Maksat, meram, niyet.
5. Zilzāl ü ʿavāṣıfdan emān ise murādun
6. Bünyān-ı feleksā-yı tevekkülde mekīn ol

25. **murād:**
Gazel 668
Mısra: **5**
Maksat, meram, niyet.
5. Murād menzil-i maḳṣūda vaṣl ise ey dil
6. Hemān yolunda bulun ʿizzet ü saʿādet ile

26. **murādun:**-*un*
Gazel 681
Mısra: **11**
Maksat, meram, niyet.
11. Fevt olmamak murādun ise leẕẕet-i niyāz
12. Dil virme māh-pārelerüñ nik-ḫūsına

27. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 691
Mısra: **13**
Maksat, meram, niyet.
13. Ḳalsun eger murāduñ ise sende naḳd-i dil
14. Cānā senüñle biz degilüz ol ḥisābda

28. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 726
Mısra: **12**
Maksat, meram, niyet.
11. Eyle gehī nigāh-ı mürüvvet gedālara
12. Ey ṣūḫ-ı ḫayr-ḫᵛāh murāduñ s̱evāb ise

29. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 754
Mısra: **17**
Maksat, meram, niyet.
17. Girer Nābī murāduñ deste pīrān-ı ṭarīḳatden
18. Hemān eyle tevessül dāmen-i rindāna rindāne

30. **murād:**
Gazel 766
Mısra: **9**
Maksat, meram, niyet.
9. Murād seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ ise ey dil
10. Çemen çemen yüri gez ʿandelībüñ ardınca

31. **murād:**
Gazel 782
Mısra: **5**
Maksat, meram, niyet.
5. Murād āzādelikse ey gönül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

32. **murād:**
Kaside 16
Mısra: **21**
Maksat, meram, niyet.
21. Tebdīlden meşaḳḳate bilsem nedür murād
22. Dil-ḫᵛāhuñ üzre bulmış iken ẕevḳ u rāḥatı

33. **murād:**
Kaside 16
Mısra: **47**
Maksat, meram, niyet.
47. Dīvān bisāṭı ile eger esb ise murād
48. Bāzūlaruñda żabṭına yoḳ istiṭāʿati

34. **murād:**
Kaside 20
Mısra: **20**
Maksat, meram, niyet.
19. Temhīd olunmadan ġarazum bu muḳaddemāt
20. Basṭ itmeden murād bu şirīn ḥikāyeti

35. **murādın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **193**
Maksat, meram, niyet.
193. Eyle yā Rab murādın āmāde
194. Ḳalb-i pākin kederden āzāde

36. **murād:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **91**
Maksat, meram, niyet.
91. Didi aña oldı müyesser murād
92. Var yüri ol ẕevḳ şümārıyla şād

37. **murād:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **97**
Maksat, meram, niyet.
97. Öyle murād eyle Ḫudaʾdan recā
98. Ola niyāz itmeġe bārī sezā

38. **murāda:**-*a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **128**
Maksat, meram, niyet.
127. Düşdi Süleymānʾa da bir rāh-ber
128. Buldı suhūletle murāda ẓafer

39. **murādum:**-*um*
Gazel 142
Mısra: **7**
Maksat, meram, niyet.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

40. **murāduñ:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Maksat, meram, niyet.
11. Cefā-yı ʿāleme ṣabr it ṣafā murāduñ ise
12. Ki lesʿ-i ḥayye-i şöhret ʿasel bozundısıdur

41. **murāda:**-*a*
Gazel 831
Mısra: **16**
Maksat, meram, niyet.
15. Nücūm u reml degül reh-ber-i mesīre-i ġayb
16. Murāda rāh-nümā olmaz istiḫāre gibi

42. **murād:**
Tarih 30
Mısra: **83**
Maksat, meram, niyet.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr
84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

43. **murādın:**-*ı, -n*
Tarih 127
Mısra: **86**
Maksat, meram, niyet.
85. Birisi salṭanata eylemedi ġam-ḫᵛārī
86. Eyledi her birisi kendü murādın icra

murād eyledi:
1. **murād eyledi:**-*di*
Tarih 52
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
İstemek, arzu etmek.
23. Miʿmār-ı ḳudret eyledi tecdīdini murād
24. Giydürdi bām-ı Kaʿbe gibi ḫilʿat-ı nevi

murād eyler:
1. **murād eyler:**-*r*
Kıt'a 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İstemek, arzu etmek.
5. Bī-taʿab eylesün āmāde mühim-sāz-ı cevād
6. Her neyi eyler ise ṭabʿ-ı hümāyūnı murād

murād eylesen:
1. **murād eylesen:**-*se, -n*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
İstemek, arzu etmek.
21. Şehr-i Sitanbul ise maʿrūf-ı ʾām
22. Her ne murād eylesen anda tamām

murād eyleyicek:
1. **murād eyleyicek:**-*y, -icek*
Kaside 13
Mısra: **209**
Kelime Tipi: -
İstemek, arzu etmek.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḥsen-i hāl ile tamām

murād iden:
1. **murād iden:**-*en*
Gazel 392
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Murat etmek (eylemek); istemek, dilemek, arzu etmek, amaçlamak.
19. Rāḥat murād iden ḳulına Ḥaḳḳ naṣīb ider
20. Eblehlicük ḥālīmlicük bī-riyālıcuk

2. **murād iden:**-*en*
Gazel 575
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Murat etmek (eylemek); istemek, dilemek, arzu etmek, amaçlamak.
5. Pāşīde itsün āb-ı ruḫın ḫāk-i ẓillete
6. Bālā-yı ṣadr-ı cāha teraḳḳī murād iden

murād iderse:
1. **murād iderse:**-*er, -se*
Kaside 20
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Murat etmek (eylemek); istemek, dilemek, arzu etmek, amaçlamak.
9. Bir ʿuḳdenüñ iderse Ḫudā ḥallini murād
10. Eyler ḥavāle naḫun-ı dest-i suhūleti

murād itdügi:
1. **murād itdügi:**-*dü, -gi*
Kaside 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Murad etmek, arzulamak, istemek.
9. Açdı sudāger-i tevfīḳ yine dükkānın
10. İtdi her ferd murād itdügi kālā-yı ḳabā

murād itmiş:
1. **murād itmiş:**-*miş*
Tarih 16
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Murad etmek, arzulamak, istemek.
55. Murād itmiş hemān āsāyişin ḫalḳ-ı cihānuñ kim
56. Seni ṣadrüʾṣ-ṣudūr-ı ʿālem itdi ḳādir ü yek-tā

murād itse:
1. **murād itse:**-*se*
Kaside 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Murad etmek, arzulamak, istemek.
3. Bir naḫlüñ itse neşv ü nemāsın Ḫudā murād
4. Cāri olur ayaġına cūy-ı saʿādeti

murād olunursa:
1. **murād olunursa:**-*ur, -sa*
Kaside 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İstenmek, irade edilmek.
13. Miʿmārı çihil merḥaleden gönderür Ḫudā
14. Bir ḫānenüñ murād olunursa ʿimāreti

murād ü meʾāb:
1. **murād ü meʾāb:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Gaye ve sığınılacak yer.
85. Mīrīme de oldı murād ü meʾāb
86. Edrene şehrinde olan iḥtisāb

murād üzre:
1. **murād üzre:**
Gazel 318
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.
9. Murād üzre olurduk mīve-çīn-i naḫl-i kām ammā
10. İrişmez kāmet-i kūtāh-ı himmet devlet el virmez

2. **murād üzre:**
Tarih 36
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.
15. Ber-murād oldı murād üzre nigīn-i devlet
16. Dönerek Kaʿbesine ṭutdı yüzin ḳıble-nümā

3. **murād üzre:**
Tarih 56
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.
37. Ḥażret-i Ḥaḳdan budur ümmīdümüz kim ol daḫı
38. Ola ās̱ār-ı ḳudūmuñla murād üzre tamām

4. **murād üzre:**
Tarih 76
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İstenilen şekilde, arzu edildiği gibi.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

murādāt:
1. **murādāta:**-*a*
Gazel 152
Mısra: **3**
İstekler, amaçlar.
3. Teʾessüf eyleme fevt itdügüñ murādāta
4. Ḫudā kerīmdür andan güzel bedel yetişür

murādāt-ı sāʾire:
1. **murādāt-ı sāʾire:**
Gazel 701
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Sevgiliye kavuşmanın dışın) Arzu edilen şeyler.
1. Çoḳdur egerçi dilde murādāt-ı sāʾire
2. Vaṣlundur ibtidā gelen ammā ki ḫāṭıra

murādı:
1. **murādı:**
Gazel 219
Mısra: **11**
Arzu.
11. Bir gün dimez o şūḫ ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

murād-ı ʿālem-i fānī:
1. **murād-ı ʿālem-i fānī:**
Gazel 730
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünyanın geçici arzuları.
13. Nābī murād-ı ʿālem-i fānī degül sezā
14. Ḫalḳuñ niyāzına felegün imtināʿına

murād-ı dünyevī:
1. **murād-ı dünyevī:**
Gazel 312
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Dünyaya ait arzu ve istekler.
15. Murād-ı dünyevī fevt itdüginden ehl-i dünyānuñ
16. Sirişk-i ḥasreti bed-reng u bū çirk-ābdan ḳalmaz

murād-ı ḥaḳḳ:
1. **murād-ı ḥaḳḳ:**
Kaside 20
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Allah'ın isteği.
17. Olsa kimüñ güşāyiş-i çeşmi murād-ı Ḥaḳḳ
18. Tāb-efgen eyler üstine bir nūr-ı raḥmeti

murād-ı hudā:
1. **murād-ı ḫudā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Allah'ın (yaratma) amacı.
19. Oldı ol şām içinde cilve-nümā
20. Kevni tertībden murād-ı Ḫudā

murādınca:
1. **murādınca:**
Kaside 24
Mısra: **22**
İstenilen şekilde, arzu edildiğince.
21. Yine açıldı şifā-ḫāne-i feyż-i Bārī
22. Buldı her bir maraż-ālūde murādınca devā

murādum üzre:

1. **murādum üzre:**
Gazel 555
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzuladığım gibi.
9. Murādum üzre edā itmeyince maʿnāyı
10. Ḫayālümüñ giçemem Nābiyā günāhından

2. **murādum üzre:**
Kaside 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Arzuladığım gibi.
25. Murādum üzre yürür şimdi keştī-i ümmīd
26. Ḫilāf-ı ḳāʿide-i rūzgār-ı nā-hemvār

murāduma irdüm:
1. **murāduma irdüm:***-dü, -m*
Kaside 16
Mısra: **219**
Kelime Tipi: -
Çok istediği şeyi elde etmek.
219. Gördüm yine cemālüñi irdüm murāduma
220. Āḫir duʿāmuñ oldı müşāhid icābeti

murāduñca:
1. **murāduñca:**
Tarih 16
Mısra: **74**
Gönlünce, istediğin gibi.
73. Bu ḥüsn-i hāl ile ey āṣaf-ı devrān saña müjde
74. Murāduñca olursun mesned-i devletde pā ber-cā

murāfa:
1. **murāfaʿada:***-da*
Kaside 14
Mısra: **77**
Huzur, makam.
77. O raḥmı kim fuḳarāya ider murāfaʿada
78. Ne mümkin eyleye eṭfāline eb u ecdād

muraḫḫas- pervāzdur:
1. **muraḫḫas- pervāzdur:***-dur*
Gazel 59
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Uçmaya ruhsatlı.
5. Bir ʿarṣada muraḫḫas- pervāzdur göñül
6. Kim murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh beste-per gelür

mürāʿi:
1. **mürāʿiye:***-y, -e*
Gazel 343
Mısra: **3**
Riyakâr, ikiyüzlü.
3. Dime ḳoyun gibi maẓlūmdur mürāʿiye
4. Başın salarsa da mānende-i büz-i Aḫfeş

mürāʿiyān:
1. **mürāʿiyān:**
Gazel 157
Mısra: **9**
Riyakârlar, ikiyüzlüler.
9. Nābī mürāʿiyān bize itsün mi iltifat
10. Aʿmālümüz fürūḫte dellālümüz mi var

mūr-ālūd:
1. **mūr-ālūd:**
Gazel 856
Mısra: **7**
Karıncalanmış, karıncaya bulanmış (Ayva tüyleri renk bakımından karınca ile ilişkilendirilmiştir).
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde kʾola mūr-ālūd
8. Nʾeyleyüm vaṣlı ḫaṭ-āverlügi hengāmları

murʿaş:
1. **murʿaş:**
Gazel 396
Mısra: **2**
Ürpererek ve sallanarak yürüyen bir çeşit güvercin.
1. Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
2. Murʿaş gibi ten ditrerdi şaḳ şaḳ

muraṣṣaʿ:
1. **muraṣṣaʿ:**
Tarih 30
Mısra: **51**
İnci, elmas, yakut vb. kıymetli taşlarla süslenmiş, mücevherle bezenmiş.
51. Berḳ urur mānend-i encüm ol muraṣṣaʿ cāmlar
52. Şān kitāb-ı aḫterīdür yā Ṣıḥāḥ-ı Cevherī

muraṣṣaʿāt:
1. **muraṣṣaʿāt:**
Tarih 68
Mısra: **18**
Cevher ve inci gibi şeylerle süslenmiş olanlar.
17. Ḳurup neşāṭ ile bu ḫāne ṭarḥ-ı şehr-āyīn
18. Muraṣṣaʿāt ile zeyn itdi ṣaḥn-ı dükkânın

mūrdan:
1. **mūrdan:**
Gazel 275
Mısra: **2**
Karınca.
1. Geldi ḫaṭ şūrdadur piste-i ḫandānı henūz
2. Mūrdan olmadı zāʾil şekeristānı henūz

murdar olanlaruñ:
1. **murdar olanlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 427
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kirli, pis olan.
5. Ṣābūn-ı pend itmez eṡer hubṡ-ı ṭabʿına
6. Aslı denī cibilleti murdar olanlaruñ

mürde:
1. **mürdedür:***-dür*
Gazel 625
Mısra: **8**
Ölü, ölmüş.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daḫı sen şūra şunmazsın

2. **mürdeler:***-ler*
Gazel 839
Mısra: **10**
Ölü, ölmüş.
9. Nice cān-dāde-i ḥasret ṭolaşur fūte be-dūş
10. Mürdeler seyre gelür dūşına almış kefeni

3. **mürdeye:***-y, -e*
Kaside 12
Mısra: **112**
Ölü, ölmüş.
111. Çeşme-i miḥbereden baḫş-ı ḥayāt eyler iken
112. Merḳad-ı maḳlemede mürdeye döndi aḳlām

4. **mürdeler:***-ler*
Kıt'a 84
Mısra: **3**
Ölü, ölmüş.
3. Mürdeler ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ idicek ʿālemden
4. Götürür ʿizzet ile ḫalḳ anı dūşında

5. **mürde:**
Tarih 36
Mısra: **27**
Ölü, ölmüş.
27. Zīr-i pāyında daḫı mürde degül mūr-ı żaʿīf
28. Baṣalı ʿarṣa-i iḳbāle Süleymān gibi pā

mürde eyler:
1. **mürde eyler:***-r*
Gazel 105
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Öldürmek.
3. Mürde eyler dili āmīziş-i leẕẕāt-ı hevā
4. Şemʿ olur mürde güşād olduġı dem revzenler

mürde itmededür:
1. **mürde itmededür:***-me, -de, -dür*
Gazel 351
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Öldürmek.
3. Enfās-ı nās itmededür mürde zindeyi
4. Rūḥ-ı nefes meşīme-i Meryemʾde ḳalmamış

mürde olur:
1. **mürde olur:**
Gazel 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ölmek.
3. Mürde eyler dili āmīziş-i leẕẕāt-ı hevā
4. Şemʿ olur mürde güşād olduġı dem revzenler

mürdegān:
1. **mürdegānın:**-*ın*
Kaside 1
Mısra: **42**
Ölüler.
41. İdüp ʿālemlere baḫş-ı ḥayāt enfās-ı Raḥmānī
42. Çıḳarmış arż-ı meyte mürdegānın eylemiş iḥyā

mürde-i bī-cān:
1. **mürde-i bī-cān:**
Kaside 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cansız beden, ölü ceset.
7. Ḥasret-keş idi mürde-i bī-cān gibi cānı
8. Buldı seni geldi yirine cān-ı vezāret

mürde-i cehle:
1. **mürde-i cehle:**-*e*
Gazel 316
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Cehalet ölüsü.
7. Tende sūrāh-ı sitem lebde nevā-yı iʿcāz
8. Mürde-i cehle meded-reslik içün ṣūruz biz

mürde-i renc-i ḫumāra:
1. **mürde-i renc-i ḫumāra:**-*a*
Gazel 578
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İçkiden sonraki baş ağrısının verdiği acıdan dolayı ölen.
7. Mürde-i renc-i ḫumāra kefen eyle ey çerḫ
8. Atılan penbeyi cemʿ eyle ser-i mīnādan

mürde-i ṣad-ṣāle:
1. **mürde-i ṣad-ṣāle:**
Kaside 24
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Yüz yıllık ölü.
57. Esb-i bād-ı seher-i ḫulḳı mezāristāna
58. Kesb ider mürde-i ṣad-ṣāle niẓām-ı aʿżā

mürde-ṣıfat:
1. **mürde-ṣıfat:**
Gazel 92
Mısra: **13**
Ölü gibi.
13. Ḳalur olduḳça tehī mürde-ṣıfat cünbīşden
14. Sāġara rūḥ ḥulūl-i mey-i cān-perveridür

müreccaḥ:
1. **müreccaḥ:**
Gazel 107
Mısra: **9**
Yeğ, tercih edilir.
9. Hicrānını viṣāle müreccaḥ o āfetüñ
10. Aġyārınuñ müsamaḥada imtiḥānıdur

mürekkeb:
1. **mürekkeb:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Mürekkep.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

2. **mürekkebdür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **4**
Birden fazla nesnenin karışımından oluşan.
3. Baña rūy-ı eziyyet gösterür aġyāra rūy-ı dil
4. Cemāl-i yār gūyā iki ṣūretden mürekkebdür

3. **mürekkeb:**
Gazel 312
Mısra: **20**
Mürekkep.
19. O şuḫun lerziş-i endāmunı tahrīre ḳaṣd itsem
20. Devātumda mürekkeb Nābiyā sīm-ābdan ḳalmaz

4. **mürekkebden:**-*den*
Gazel 496
Mısra: **12**
Mürekkep.
11. Kim ṭutar sīnedeki mużmer olan sözlerini
12. Çeşm-i ḫātemde mürekkebden eger olmasa nem

5. **mürekkeb:**
Gazel 497
Mısra: **1**
Mürekkep.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

6. **mürekkeblerde:**-*ler, -de*
Gazel 683
Mısra: **4**
Mürekkep.
3. Niceler kesb-i günāh eyleyecek lafẓ sorar
4. Bulunur nice siyeh-baḫt mürekkeblerde

7. **mürekkeb:**
Gazel 795
Mısra: **6**
Mürekkep.
5. Midādāsā sevād-ı dīde reşkümden olur carī
6. Mürekkeb noḳṭasın gördükde laʿl-i dil-sitānında

8. **mürekkebdür:**-*dür*
Gazel 97
Mısra: **3**
Bütünleşmiş, iç içe geçmiş.
3. Mücāzāt-ı umūr-ı nīk ü bed çün kim mürekkebdür
4. Hezārān ḥamd Ḥaḳḳ᾽a ʿafvüm āzārumdan efzūñdur

9. **mürekkeble:**-*le*
Gazel 708
Mısra: **10**
Birden fazla nesnenin karışımından oluşan II Mürekkep.
9. Teskīn-i sūz-ı hicr idelüm ʿarż-ı ḥāl ile
10. Muʿtāddur ʿilāc mürekkeble ḥurḳate

mürekkebüñ ḳaṭre-i saḫti:
1. **mürekkebüñ ḳaṭre-i saḫti:**-*i*
Gazel 398
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mürekkebin kurumuş sert damlası (Kalemin ucunda kurumuş olan mürekkep artığının kağıdı tahriş etmesi bağlamında).
9. Peykān-ı tīr gibi olur gāh zaḫm-zen
10. Nevk-i ḳalemde ḳaṭre-i saḫti mürekkebüñ

müretteb:
1. **müretteb:**
Gazel 295
Mısra: **7**
Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş.
7. Yek yekledür müretteb bāzī-i şeşder-i çerḫ
8. Biñ kerre zār olursan bir kez dü-bāre gelmez

2. **müretteblerde:**-*ler, -de*
Gazel 683
Mısra: **8**
Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

3. **müretteb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **24**
Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş.
23. Hep müheyyā levāzım-ı şevket
24. Hep müretteb merāsim-i devlet

4. **müretteb:**
Gazel 3
Mısra: **2**
Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş.
1. Terk-i maṭlabdur bu maṭlabgāhda maṭlab baña
2. Eyle luṭfuñdan müretteb maṭlabum yā Rab baña

5. **müretteb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **222**
Bezenmiş, donatılmış.
221. Mā-ḥaṣal destgāh-ı devlet ü dīn
222. Ḫoş müretteb mis̱āl-i ḫuld-ı berīn

6. **müretteb:**
Tarih 103
Mısra: **10**

Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş II Bezenmiş, donatılmış.
9. Ṣalāḥ u ʿiffet ü perhīz ü ʿilm ü ḥilm ü ʿafv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

7. **müretteb:**
Tarih 103
Mısra: **23**
Tertip edilmiş, sıraya konulmuş, düzenlenmiş II Bezenmiş, donatılmış.
23. Müretteb olduġınca naẓm-ı dīvān-ḫāne-i ʿālem
24. Serīr-i salṭanat üzre muʿammer eylesün Mevlā

müretteb it:
1. **müretteb it:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Düzene, sıraya koymak.
147. İt dest-ı ʿināyetüñle Yā Rab
148. Dil-ḫᵛāhı ne ise hep müretteb

müretteb itmiş:
1. **müretteb itmiş:***-miş*
Tarih 30
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Düzenlemek, tertip etmek.
71. Mevsim-ı ʿadlinde çekdüm ẓulmden destüm diyü
72. Mihr-i encümle felek itmiş müretteb maḥżarı

mürettib-i bāzār-ı kevndür:
1. **mürettib-i bāzār-ı kevndür:***-dür*
Gazel 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Varlık pazarının (aleminin) düzenleyicisi.
13. Ancak yine mürettib-i bāzār-ı kevndür
14. Ḳıymet-şinās-ı gevher-i güftār-ı evliyā

murġ:
1. **murġı:***-ı*
Gazel 313
Mısra: **4**
Kuş.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem eẕiyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

2. **murġ:**
Gazel 745
Mısra: **6**
Kuş.
5. Ḫᵛān-ı imkānda şimdi meges olduñ ey nefs
6. Murġ iken ʿālem-i ḳudsuñ cebel-i ḳāfında

3. **murġ:**
Gazel 639
Mısra: **10**
Kuş.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāḥ olınca uçar murġ āşiyānlardan

murġ-āb-ı emel:
1. **murġ-āb-ı emel:**
Gazel 147
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Gaye kuşu.
19. Murġ-āb-ı emel düşmiş iken ḥufre-i dāme
20. Ser-pençe-i şāhīn-i ḳażā eyledi naḫcīr

murġān:
1. **murġān:**
Gazel 797
Mısra: **8**
Kuşlar.
7. Ġam gitse de göñülde ḳalur cā-be-cā es̱er
8. Murġān bāl-rīḫtedür āşiyānede

2. **murġān:**
Gazel 846
Mısra: **6**
Kuşlar.
5. Dīvān-ı şiʿr ʿālem-i bālāya ʿazm idüp
6. Murġān hevāda söyleşür oldı fesānemi

mürġān-ı ʿaḳl:
1. **mürġān-ı ʿaḳl:**
Kaside 7
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Akıl kuşları.
97. Feżā-yı kişveri mürġān-ı ʿaḳl ile memlū
98. Binā-yı devleti erkān-ı ʿadl ile maʿmūr

murġān-ı hırs-ı bāl-engīz olmaġa:
1. **murġān-ı ḫırṣ-ı bāl-engīz olmaġa:***-maġ, -a*
Gazel 331
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uçmak hırsıyla yanıp tutuşan kuş olmak.
3. Şikār-ı rızḳ muḳadder tesāḳuṭ üzre iken
4. Ne ḥācet olmaġa murġān-ı ḫırṣ-ı bāl-engīz

murgān-ı ḳudsa:
1. **murgān-ı ḳudsa:***-a*
Gazel 255
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kutsal kuşlar.
5. Mahbūs-ı dāmgāh-ı ḳafes bülbülüz kʾolur
6. Murgān-ı ḳudsa māye-i sūziş-i ṣafīrümüz

murġ-ı aḥkām-ı şerʿ:
1. **murġ-ı aḥkām-ı şerʿ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Şeriatın hükümleri, kanunları kuşu.
69. O ḳafesle o beyżadan her ān
70. Murġ-ı aḥkām-ı şerʿ ider ṭayerān

murġ-ı ʿarş-āşiyāndur:
1. **murġ-ı ʿarş-āşiyāndur:***-dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Arşı mekan edinen kuş.
47. Diḳḳat ile olunsa kevne naẓar
48. Görinür ādemī çü nūr-ı başar

murġ-ı bigāne:
1. **murġ-ı bigāne:**
Gazel 860
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yabancı kuş, rakibin gönül kuşu.
3. Fezā-yı ʿaşḳda pervāza gelmez murġ-ı bigāne
4. Bu deşt-i bī-kerānuñ reng-i rūdur murġ-ı perrānı

murġ-ı bī-ḫaberüm:
1. **murġ-ı bī-ḫaberüm:***-üm*
Gazel 530
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Etrafındaki tehlikelerden) Habersiz kuş.
5. Nāvek-endāzī-i nigāhından
6. Ġaflet-ālūde murġ-ı bī-ḫaberüm

murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh:
1. **murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh:**
Gazel 59
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bakışın kararsız kuşu.
5. Bir ʿarṣada muraḫḫas- pervāzdur göñül
6. Kim murġ-ı bī-ḳarār-ı nigeh beste-per gelür

murġ-ı cānı:
1. **murġ-ı cānı:***-ı*
Gazel 628
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can kuşu.
5. Murġ-ı cānı per açmadan ide ṣayd
6. Öyle bir şāhbāza ʿaşḳ olsun

murġ-ı çemen:
1. **murġ-ı çemen:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bülbül.
3. Var mıdur sūziş-i ġam sende de pervāne gibi
4. Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı āvāze midür

murġ-ı dest-āmūz:
1. **murġ-ı dest-āmūz:**
Kaside 7
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Ele alıştırılmış kuş.

89. Hümā didükleri bāmında murġ-ı dest-āmūz
90. Kerem didükleri bābında bende-i mecbūr

murġ-ı dil:
1. **murġ-ı dil:**
Gazel 826
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu.
1. Murġ-ı dil uçdı żabṭına tedbīr ḳalmadı
2. Şehr-i Ḥaleb᾽de müddet-i te᾽hīr ḳalmadı

murġ-ı dile:
1. **murġ-ı dile:**-*e*
Gazel 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu.
1. Şevḳ-i ruḫuñla dīdeye feyż-i seher gelür
2. Fikr-i ḫaṭuñla murġ-ı dile bāl ü per gelür

2. **murġ-ı dile:**-*e*
Gazel 876
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu.
5. Neden tevaḳḳuf-ı pervāz şāḫ-ı maḳṣūda
6. Henüz murġ-ı dile perr ü bāl gelmedi mi

murġ-ı dili:
1. **murġ-ı dili:**-*i*
Gazel 244
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu.
7. Bir kerre daḫı murġ-ı dili rām idebilsem
8. Baḳmazdum eger māh ise de ʿārıż-ı dil-dār

murġ-ı dil-i āzāde-per-i evc-i ferāġı:
1. **murġ-ı dil-i āzāde-per-i evc-i ferāġı:**-*ı*
Gazel 175
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Huzur doruğunun özgür gönül kuşu.
3. Murġ-ı dil-i āzāde-per-i evc-i ferāġı
4. Üftāde-i dām-ı ġam iden ḥırṣ u şeġabdur

murġ-ı dilüm:
1. **murġ-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu.
3. Kumrīveş çoḳ āh u efġan eyledi murġ-ı dilüm
4. Tā hem-āġūş itdi ol serv-i hırāmānı baña

2. **murġ-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 813
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu.
5. Naġme-i şevḳ-i cemāl-i yār ile murġ-ı dilüm
6. Bülbülān-ı bāġ-ı dehri n᾽ola ḫāmuş eylese

murġ-ı esīr:
1. **murġ-ı esīr:**
Gazel 401
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Esir kuş.
3. Almasa murġ-ı esīr olmaz idi naġme-serā
4. Būy-ı ümmīd-i rehā raḫnelerinden ḳafesüñ

murġ-ı giriftār:
1. **murġ-ı giriftār:**
Gazel 454
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tutsak kuş.
9. Ṣad çāk olurdı murġ-ı giriftār görmese
10. Ümmīd-i fürce raḫnelerinden ḳafeslerüñ

murġ-ı gülşen:
1. **murġ-ı gülşen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **200**
Kelime Tipi: -
Gülbahçesinin kuşu.
199. Şāhsār üzre nālesi ḫoşdur
200. Murġ-ı gülşen gedikli çāvuşdur

murġ-ı hevā-gīr-i duʿā:
1. **murġ-ı hevā-gīr-i duʿā:**
Gazel 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Duanın havalanan kuşu.
11. Āşiyān eyler ise evc-i icābetde n᾽ola
12. Lāne-i lebden uçan murġ-ı hevā-gīr-i duʿā

murġ-ı ḫoş-naġme-i cihān-i suḫan:
1. **murġ-ı ḫoş-naġme-i cihān-i suḫan:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **256**
Kelime Tipi: -
Söz aleminin sesi güzel kuşu.
255. ʿAndelīb-i çemenistān-i suḫan
256. Murġ-ı ḫoş-naġme-i cihān-i suḫan

murġ-ı ḥüsnün:
1. **murġ-ı ḥüsnün:**-*ü, -n*
Gazel 211
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik kuşu.
5. İki per gibi ẓuhūr eyledi ḫaṭ rūyunda
6. Murġ-ı ḥüsnün ʿacabā niyyeti pervāze midür

2. **murġ-ı ḥüsnün:**-*ü, -n*
Gazel 211
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik kuşu.
5. İki per gibi ẓuhūr eyledi ḫaṭ rūyunda
6. Murġ-ı ḥüsnün ʿacabā niyyeti pervāze midür

murġ-ı ḥużūrı:
1. **murġ-ı ḥużūrı:**-*ı*
Gazel 321
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahatlık kuşu.
13. Biz beyża-i ṣafāyı idüp Nābiyā şikest
14. Murġ-ı ḥużūrı ḫayl-i zamāndur uçurmışuz

murġ-ı ḥużūrumuz:
1. **murġ-ı ḥużūrumuz:**-*u, -muz*
Gazel 286
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Huzur ve rahatlık kuşu.
1. Terk itmiş āşiyānını murġ-ı ḥużūrumuz
2. ʿAnḳā vü sīmyāya siyümdür sürūrümüz

murġ-ı ʿişret:
1. **murġ-ı ʿişret:**
Tarih 42
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yarenlik kuşu.
15. Her gören ṣaḥn-ı dil-pezīrin olur
16. Murġ-ı ʿişret şikār ider ṣayyād

murġ-ı ḳudsüz:
1. **murġ-ı ḳudsüz:**-*üz*
Gazel 296
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kutsal kuş. (gönül, can).
9. Murġ-ı ḳudsüz iktisāb-ı ḳuvvet-i pervāz içün
10. Āşiyān-ı ʿāleme bī-bāl ü bī-per gelmişüz

murġ-ı maʿānī:
1. **murġ-ı maʿānī:**
Gazel 92
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mana kuşu.
5. Lafẓsız eyleyemez murġ-ı maʿānī pervāz
6. İki mıṣraʿ ṭarafeynindeki bāl ü peridür

murġ-ı müşgīn-bāl:
1. **murġ-ı müşgīn-bāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Kanatları misk kokan kuş.
97. O resīd oldı murġ-ı müşgīn-bāl
98. Zīr-i bālinde nāme-i iḳbāl

murġ-ı naẓmuñ:

1. **murġ-ı naẓmuñ:**-*uñ*
Gazel 867
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Şiir kuşu.
15. Getürür şiʿri uṣūliyle naġam pervāza
16. Murġ-ı naẓmuñ olur āvāz-ı naġam bāl ü peri

murġ-ı nigāha:
1. **murġ-ı nigāha:**-*a*
Gazel 744
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bakış kuşu.
7. Her temāşāya olurdı bāl-cünbān-ı şitāb
8. ʿAyn kim murġ-ı nigāha ḥalḳa-i dām olmasa

murġ-ı perrānı:
1. **murġ-ı perrānı:**-*ı*
Gazel 860
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kanatlanan kuş.
3. Fezā-yı ʿaşḳda pervāza gelmez murġ-ı bigāne
4. Bu deşt-i bī-kerānuñ reng-i rūdur murġ-ı perrānı

murġ-ı tasvire:
1. **murġ-ı tasvire:**
Gazel 414
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kuş resmi.
5. Ṣaded maʿnāda yoẖsa sāde naẓma kim nigāh eyler
6. Nedür bī-rūh nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

murġ-ı ümīdi:
1. **murġ-ı ümīdi:**-*i*
Gazel 136
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ümit kuşu.
11. Taʿẓīm ile ser üzre getürsek ʿaceb midür
12. Murġ-ı ümīdi ṣayda ḳafesdür ʿimāmeler

murġ-ı vaḥşı:
1. **murġ-ı vaḥşı:**-*ı*
Gazel 396
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yabani kuş.
7. Dest-i ṭaleble gelmez şikāre
8. Ol murġ-ı vaḥşı biñ kez oḳursaḳ

mūr-ı cenāḥ-yafte:
1. **mūr-ı cenāḥ-yafte:**
Gazel 602
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kanadı çıkmış karınca.
5. Bilmezdi ẖāküñ olduġunı pister-i ḥayāt
6. Mūr-ı cenāḥ-yafte bī-perr ü bāl iken

mūr-ı ḫaṭ:
1. **mūr-ı ẖaṭ:**
Gazel 339
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüz çizgilerinin karıncası.
3. Degüldür mūr-ı ẖaṭ gird-i leb-i şekker-feşānında
4. Kenārı çeşmesārı āb-ı ḥayvānuñ çemenlenmiş

mūr-ı naḥif:
1. **mūr-ı naḥif:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Zayıf, çelimsiz karınca (Hz. Süleyman Peygamber ile karınca arasında geçen hadiseye telmihen).
133. Ben mūr-ı naḥif ü ol Süleymān
134. Ben ẖāk-ı ḥaḳīr o ẓıll-ı Yezdān

mūr-ı żaʿīf:
1. **mūr-ı żaʿīf:**
Tarih 36
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Zayıf, güçsüz karınca (Hz. Süleyman Peygamberin karınca ile olan hadisesine telmihen).
27. Zīr-i pāyında daẖı mürde degül mūr-ı żaʿīf
28. Başalı ʿarṣa-i iḳbāle Süleymān gibi pā

mürīd:
1. **mürīdin:**-*i, -n*
Gazel 455
Mısra: **7**
Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.
7. Şeyẖler itmez idi cerde mürīdin hem-rāh
8. Olmasa ḳaṣdı mürīdānını irşād itmek

mürīdān:
1. **mürīdānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 455
Mısra: **8**
Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimseler.
7. Şeyẖler itmez idi cerde mürīdin hem-rāh
8. Olmasa ḳaṣdı mürīdānını irşād itmek

mūris-i āsīb:
1. **mūris̱-i āsīb:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bela, musibet miras bırakan.
5. Tünd-bād-ı sitemüñ ṣadme-i kūh-endāzı
6. Şāẖsār-ı hevese mūris̱-i āsīb olmaz

mūris-i efsūs:
1. **mūris̱-i efsūs:**
Gazel 167
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pişman eden, acı ve üzüntü veren.
3. Redd itmesidür müşkil olan ʿāşıḳa yoẖsa
4. Cevr u sītemi mūris̱-i efsūs degüldür

mūris-i ḥayāt:
1. **mūris̱-i ḥayāt:**
Gazel 128
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ömür mirası.
7. Ey sāde-levh açılma ṣanup mūris̱-i ḥayāt
8. Bu ṣāḥanuñ semūmı ṣabā ṣūretindedür

mūris-i kemāl:
1. **mūris̱-i kemāl:**
Gazel 124
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bilgi, erdem mirası.
11. Nābī es̱er ẓuhūrı olur mūris̱-i kemāl
12. Āẖir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

mūris-i naḳd-i helāk olurdı:
1. **mūris̱-i naḳd-i helāk olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 743
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mahv ve perişaniyet mirası olmak.
5. Şerm-i nādānī olurdı mūris̱-i naḳd-i helāk
6. Ḫod-pesendī tesliyet-baẖşā-yı cühhāl olmasa

mūris-i naḳş-ı raġbet olur:
1. **mūris̱-i naḳş-ı raġbet olur:**-*ur*
Gazel 126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İlgi çekmek, muteber olmak.
7. Kes̱ret-i rüʾyet olur mūris̱-i naḳş-ı raġbet
8. ʿİzzet-i pādişahān perde-nişīn olmadadur

mürşid-i ẖuceste-maḳāl:
1. **mürşid-i ẖuceste-maḳāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **247**
Kelime Tipi: -
Sözleri uğurlu mürşit.
247. Döndi ol mürşid-i ẖuceste-maḳāl
248. Didi ey berg-i būstān-ı kemāl

mürşid-i sütūde-nefes:
1. **mürşid-i sütūde-nefes:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **239**
Kelime Tipi: -
Nefesi şöhret bulmuş şeyh.
239. Didüm ey mürşid-i sütūde-nefes
240. Süẖanuñdan derūna düşdi heves

mürtebiṭ:
1. **mürtebiṭ:**
Kaside 2
Mısra: **8**
İrtibatlı, ilgili, bağlı.
7. Bestedür birbirine çenber-i dūlāb-ı vücūd
8. Mürtebiṭ birbirine āb ile ḫāk āteş u bād

2. **mürtebiṭdür:**-*dür*
Kaside 21
Mısra: **19**
İrtibatlı, ilgili, bağlı.
19. Mürtebiṭdür nesl-i pāki devr-i Yāfes᾿den berü
20. Salṭanatla mekremetle şān ile ᾿ünvān ile

3. **mürtebiṭ:**
Kaside 23
Mısra: **7**
İrtibatlı, ilgili, bağlı.
7. Mürtebiṭ pertev-i maʿnā ile her şāḫ-ı süṭūr
8. Sāḳa-i naḫl-i tecellī-kede-i Sīnā᾿ya

mürtefiʿ:
1. **mürtefiʿ:**
Tarih 81
Mısra: **11**
İrtifa eden, yükselen, yükselmiş, yüksek, yüce.
11. Kendü ḥüsnin mürtefiʿ yirden o da seyr eylesün
12. İtdi rūşen çeşm-i Şehbā᾿yı bu ḳaṣr-ı bü᾿l-ʿaceb

mürtefiʿ küşeye:
1. **mürtefiʿ küşeye:**-*y, -e*
Gazel 657
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Üst köşe (Mektubun).
18. Mürtefiʿ küşeye çıḳmış gözedür dīde-i hū
17. Ḥıfẓ içün nāmelerün ṣaff-ı süṭūrın Nābī

mürtesem:
1. **mürtesem:**
Tarih 144
Mısra: **47**
Resimlenmiş, resim yapılmış (Hayal edilen bağlamında).
47. Kimsenüñ levḥ-i ḫayālinde degüldür mürtesem
48. Böyle bir resm-i muvāfıḳ böyle naḳş-ı intiḫāb

mürtevī:
1. **mürtevī:**
Tarih 52
Mısra: **16**
Suya kanmış.
15. Her mevci mıṣraʿından olur teşnegān-ı ʿaşḳ
16. Āb-ı ḥayāt nūş idicek deñlü mürtevī

mürūr u ʿubūr eyleye:
1. **mürūr u ʿubūr eyleye:**-*y, -e*
Kaside 7
Mısra: **224**
Kelime Tipi: **-**
Gelip geçmek, konmak ve göçmek.
223. Hemīşe tā ki bu mihmān-sarāy-ı ʿālemde
224. Ḳavāfil-i şeb u rūz eyleye mürūr u ʿubūr

mürüvvet:
1. **mürüvvetüm:**-*üm*
Gazel 331
Mısra: **2**
İnsaniyet, mertlik, yiğitlik.
1. Ne deñlü eylese aʿdā benümle lecc ü sitīz
2. Şikest-i ḫāṭırın itmez mürüvvetüm tecviz

2. **mürüvvetüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **139**
İnsaniyet, mertlik, yiğitlik.
139. Senüñ mürüvvetüñ ol rütbeye yetişmiş kim
140. Tecessüs eylemede ʿafv-ı cürm içün esbāb

3. **mürüvvet:**
Tarih 121
Mısra: **38**
İnsaniyet, mertlik, yiğitlik.
37. Olmış ezelī ṭıynet-i pākinde muḫammer
38. İnṣāf u mürüvvet kerem ü ʿadl ü diyānet

mürüvvet erbābı:
1. **mürüvvet erbābı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **279**
Kelime Tipi: **-**
Yiğitlik, cömertlik ehli.
279. Anda çoḳdur mürüvvet erbābı
280. Bulunur anda himmet ashabı

mürüvvet ider:
1. **mürüvvet ider:**-*er*
Gazel 874
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İnsanlık göstermek, insaf etmek.
3. Vaṣluñ nice mürüvvet ider bilmem ey göñül
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād görmedi

mürüvvet ḳıl:
1. **mürüvvet ḳıl:**
Gazel 243
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İyilik etmek, cömertlikle bulunmak.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ḫubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

mürüvvet-ver:
1. **mürüvvet-ber:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **454**
Erdemli, alicenap.
453. Ḳadr-dān-ı hüner sütūde-güher
454. Naḫl-i bāġ-ı seḫā mürüvvet-ber

mūrveş:
1. **mūrveş:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **25**
Karınca misali.
25. Mūrveş dāne-keşlik itmek umar
26. Kendü ḥaddince ol da etmek umar

mūş:
1. **mūşın:**-*ın*
Gazel 573
Mısra: **8**
Fare.
7. Loḳma-i ġaṣbdan olmaz mı dehen-şūy-ı ferāġ
8. Gürbe aġzında gören dār-ı fenānuñ mūşın

mūsā:
1. **mūsā:**
Tarih 8
Mısra: **4**
İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber; Hz. Musa.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

müşāʿ:
1. **müşāʿ:**
Gazel 370
Mısra: **1**
Yayılmış, şüyu bulmuş, herkese duyurulmuş.
1. Ey feżā-yı gülsitān-ı ʿAdn ile ravżan müşāʿ
2. Ḳopdı lafẓ-ı āsitānundan me᾿āl-i irtifāʿ

müsāʿade:
1. **müsāʿadedür:**-*dür*
Gazel 142
Mısra: **9**
İzin verme.
9. Ümīd kātib-i taḳdīrden müsāʿadedür
10. Cerīde-i emelüm nā-tamām ḳalmışdur

2. **müsāʿadeden:**-*den*
Gazel 554
Mısra: **4**
Yardım.
3. Emvālini müdāfaʿa-i ḫaşma ṣaklasun
4. Aḥbābına müsāʿadeden imtināʿ iden

3. **müsāʿadesüz:**-*süz*
Gazel 98
Mısra: **12**
İzin verme.
11. Tā key bu būs-ı dāmen u dest ey harīṣ-i cāh
12. Takdirden müsāʿadesüz maṣlaḥat m᾿olur

4. **müsāʿadedür:**-*dür*
Gazel 721
Mısra: **6**
İzin verme.

5. ʿĀşıḳ ki senden iden temennā-yı iltifāt
6. Şāyān olan müsāʿadedür iltimāsına

5. **müsāʿade:**
Gazel 812
Mısra: **13**
İzin verme.
13. Yoḳ buḫle bir müsāʿade ḥarf-i cevāzdan
14. Fıḳh-ı keremde diḳḳat olunsa mesāʾile

müsāʿade eylese:
1. **müsāʿade eylese:***-se*
Gazel 367
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
İzin vermek.
33. Eylese de müsāʿade vīrān ider dilüñ
34. Nev-devletān-ı ʿaṣr ḳatında recā ġalaṭ

müsāʿade vaḳtinde:
1. **müsāʿade vaḳtinde:***-i, -n, -de*
Gazel 488
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İzin isteme vakti.
13. Cānāneden müsāʿade vaḳtinde Nābiyā
14. Güstāḫlık muḫālif-i resm-i edeb degül

müsāʿade-i bāli:
1. **müsāʿade-i bāli:***-i*
Gazel 195
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Uçuş izni.
13. Ḳande bulur müsāʿade-i bāli Nābīyā
14. Pervānelik o şemʿa dil-i zardan geçer

müsāʿade-i rüzgāra:
1. **müsāʿade-i rüzgāra:***-a*
Gazel 149
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarın izni, izin vermesi.
15. Mevḳūfdur müsāʿade-i rüzgāra kār
16. Ṣarf eylesen de aḳluñı sen nāḫudā ḳadar

müsāʿade-i rūzgārumı:
1. **müsāʿade-i rūzgārumı:***-um, -ı*
Gazel 878
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarın dinmesi/izin vermesi.
3. Evvel ġubār-ı dilden iderdüm şikāyeti
4. Görsem eger müsāʿade-i rūzgārumı

müşabih:
1. **müşabih:**
Gazel 40
Mısra: **12**
Benzer.
11. Vaṣf-ı dehen-i būd u ne-būdında o şūḫuñ
12. İḳrāra müşabih ider inkār temevvüç

2. **müşābih:**
Gazel 367
Mısra: **36**
Benzer.
35. Gāhī olur meʿālī müʾeddā ḫuṣūmete
36. Maʿnā-yı rīş-ḫande müşābih riyā ġalaṭ

müşabih olmaz:
1. **müşabih olmaz:***-maz*
Gazel 462
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Benzemek, dengi olmak, ayarında olmak.
5. Senün zemzemleyüp de ṣunduğun peymāneye sākī
6. Ṣafā-baḫş olmada olmaz müşabih cām-ı Cem çekmek

müşādeme:
1. **müşādemesin:***-si, -n*
Gazel 676
Mısra: **4**
Çatışma, çarpışma.
3. Dendānlaruñ nevāle ile vażʿı gösterür
4. Reh-zenlerüñ müşādemesin kārbān ile

müsādif düşse:
1. **müsādif düşse:***-se*
Gazel 525
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Denk gelmek, tesadüf etmek.
3. Rıżāsıyla felek erbāb-ı ṭabʿa eylemez iḥsān
4. Müsādif düşse gāhī anı da andan ḫayāl itmem

müsādif olmaz:
1. **müsādif olmaz:***-maz*
Gazel 724
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Tesadüf etmek, rastlamak.
15. Mālik olmaz böyle iki āṣafa her pādişāh
16. Olmaz āẕīne şeb-i ḳadre müsādif her sene

müsadif olsa:
1. **müsadif olsa:***-sa*
Tarih 94
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tesadüf etmiş olmak.
9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

müşādif olur:
1. **müşādif olur:***-ur*
Gazel 104
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tesadüf etmiş olmak.
5. Bilā-taʿab olur efrūhte çerāġ-ı ümīd
6. Gehī düşer ki nefes vaḳtine müşādif olur

muṣāfaḥa ider:
1. **muṣāfaḥa ider:***-er*
Kaside 10
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kucaklaşmak, iki kişi arasında birbirinin ellerini iç içe alarak ikişer elle yapılan özel bir tokalaşmak.
19. Ṣabāḥ-ı ʿīd gelüp gülşene meserret ile
20. İder muṣāfaḥa ezhār ile nesīm-i bahār

muṣaffā oldı:
1. **muṣaffā oldı:***-dı*
Kaside 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Pak ve saf olmak.
3. Kederden oldı muṣaffā mesālik-i iḳbāl
4. Keselden oldı muʿarrā memālik-i maʿmūr

muṣaffā tıynetānuñ:
1. **muṣaffā tıynetānuñ:***-uñ*
Gazel 303
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mizacı saf ve temiz olanlar.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

müsāfir:
1. **müsāfir:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Yolculuk yapan, yolculuğa, seyâhate çıkan kimse, yolcu.
5. Sāha-i sīne bir endīşeden olmaz ḫālī
6. Tekyedür tekyede elbette müsāfir bulunur

2. **müsāfir:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Konuk, misafir, yolcu.
11. Dilden gehī nevāzişüni eyleme diriġ
12. Kuyuñda bir ġarīb müsāfir degül midür

müsāfirāne:
1. **müsāfirāne:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Misafir gibi.
9. Remīde-dillerüñ el gölgesiyle ḳāniʿdür
10. Müsāfirāne gelür sāye-i çenār leẕīẕ

müşahede:

1. **müşahedeyle:**-*y, -le*
Gazel 65
Mısra: **8**
Gözlerle izleme, seyretme.
7. Bāzūlarunda ḳalmadı āġūşa iḳtidār
8. Sāde müşahedeyle ḳanāʿat zamānıdur

2. **müşahedeye:**-*y, -e*
Kaside 16
Mısra: **34**
Gözlerle izleme, seyretme.
33. Ḫuddām-ı sāde-rūya ise raġbet-i derūn
34. Yoḳ çeşmüñüñ müşahedeye ḳābiliyyeti

müşahede iden:
1. **müşahede iden:**-*en*
Gazel 648
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gözlemlemek.
9. Tecdīd-i ḥayret eylemedür kārı Nābiyā
10. Kevnüñ iden müşahede naḳş-ı nev-ā-nevin

müşāhede itmezdi:
1. **müşāhede itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 546
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şahit olmak, görmek, temaşa etmek.
9. Mukārin olmasa Nābī vücūd-ı insāna
10. Cihān müşāhede itmezdi ṣūret-i es̱erin

müşāhede-i gülsitāndan:
1. **müşāhede-i gülsitāndan:**-*dan*
Tarih 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gül bağının seyri.
5. Gören nümāyiş-i naḳş-ı bahār-ı tāvānın
6. İder müşāhede-i gülsitāndan istiġnā

müşāhede-i ḥaḳʾdan:
1. **müşāhede-i ḥaḳʾdan:**-*dan*
Gazel 711
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hakk'ı müşahede etmek, Allah'ın varlığına, birliğine delil arayarak bakmak.
7. Yine müşāhede-i Ḥaḳʾdan olmazuz ġāfil
8. Ne deñlü bezmde çeng ü çeġānemüz var ise

müşāhede-i ḥüsni:
1. **müşāhede-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 665
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzelliğini seyretme.
9. Nābī bihişt-i ḫār be-dünbāl-i ʿālemün
10. Ġaflet virür müşāhede-i ḥüsni ādeme

müşāhede-i mā-sivā:
1. **müşāhede-i mā-sivā:**
Gazel 367
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Kainatı seyretme.
25. Saʿy eyle naḳş-ı ḥikmetinde idrāke Ṣāniʿün
26. Bī-ṣunʿ-ı Ḥaḳ müşāhede-i mā-sivā ġalat

müşāhede-i rūyına:
1. **müşāhede-i rūyına:**-*y, -ın, -a*
Gazel 356
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüzü görme, seyretme.
3. Olur müşāhede-i rūyına sirişk-i niḳāb
4. Ṭulūʿ-ı mihr deminde remed ne müşkil imiş

müşāhede-i ṣūret-i murād idemem:
1. **müşāhede-i ṣūret-i murād idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 788
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlün istediğinin yüzünü seyretmek.
3. Yine müşāhede-i ṣūret-i murād idemem
4. Kenār-ı ḥavż-ı emelde nişīmen itsem de

musaḫḫar:
1. **musaḫḫar:**
Gazel 296
Mısra: **4**
İtaat etme, emrine girme.
3. Gerçi ḫayr ü şer meyānında muḫayyer gelmişüz
4. Līk maʿnen ḥükm-i taḳdīre musaḫḫar gelmişüz

müşaḫḫas olmaduġı:
1. **müşaḫḫas olmaduġı:**-*ma, -duġ, -ı*
Gazel 154
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Somut olmak.
13. Müşaḫḫas olmaduġı ḥarf-i maṭlabum Nābī
14. Benüm cerīde-i baḫt-ı müşevveşümdendür

2. **müşaḫḫas olmaduġı:**-*ma, -duġ, -ı*
Gazel 154
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Somut olmak.
13. Müşaḫḫas olmaduġı ḥarf-i maṭlabum Nābī
14. Benüm cerīde-i baḫt-ı müşevveşümdendür

muṣaḥḥiḥ:
1. **muṣaḥḥiḥ:**
Tarih 80
Mısra: **10**
Düzelten, tashih eden.
9. Ṭabʿ-ı pākin eylemiş teʾlīf-baḫş-ı kāʾināt
10. Bir muḥaşşī vü muṣaḥḥiḥ nusḫa-i fenn-i edeb

muṣāḥib:
1. **muṣāḥib:**
Tarih 13
Mısra: **3**
Biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse.
3. Hem Muṣāḥib hem āṣaf-ı s̱ānī
4. Ḥażret-i pādişāh-ı devrāna

muṣāḥib muṣṭafa pāşā:
1. **muṣāḥib muṣṭafa pāşā:**
Tarih 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Musahip Mustafa Paşa (1640-1686) Sultan IV. Mehmed'in musahibi, II. vezir ile kızı Hatice Sultan'ın eşi.
3. Āṣaf-ı s̱ānī Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā kʾider
4. Rūy-ı reʾy-i rūşeni ḫurşīd-i çerḫi şermnāk

muṣāhib mustafā pāşāʾnuñ:
1. **muṣāhib mustafā pāşāʾnuñ:**-*nuñ*
Gazel 782
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Musahip Mustafa Paşa, tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı.
13. Muṣāhib Mustafā Pāşāʾnuñ olsun devleti efzūn
14. Ne gördükse anuñ luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda

muṣāḥib muṣṭafa pāşā-yı ʿālī-ḳadr-ı devrān:
1. **muṣāḥib muṣṭafa pāşā-yı ʿālī-ḳadr-ı devrān:**
Tarih 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dönemin yüce değerlisi Musahip Mustafa Paşa (Musahip Mustafa Paşa; Musahib Mustafa Paşa; Tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı).
1. Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-ḳadr-ı devrān kim
2. Zamāne görmedi öyle vezīr-i ṣāḥīb-istiʿdād

muṣāḥib pāşā:
1. **muṣāḥib pāşā:**
Kaside 12
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Musahip Mustafa Paşa (Musahip Mustafa Paşa; tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya

nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı).
123. Zīb-i silk-i vüzerā yaʿni Muṣāḥib Pāşā
124. Ki şükūhına göre teng gelür ḥeft ecrām

2. **muṣāḥib pāşā:**
Tarih 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Musahip Mustafa Paşa (Musahip Mustafa Paşa; tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı).
1. Aṣaf-ı dehr Muṣāḥib Pāşā
2. Ki odur gül çemen-i iḳbāle

muṣāḥib-i ḫünkâr:
1. **muṣāḥib-i ḫünkâr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **446**
Kelime Tipi: -
Hükümdarla karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse (Musahib, aynı zamanda Musahib Paşanın lakabıdır).
445. Muṣṭafā nām ü Murtaża-kirdār
446. Pāk-ṭıynet muṣāḥib-i ḫünkâr

muṣāḥib-i melikü'l-ʿaṣr muṣṭafa pāşā:
1. **muṣāḥib-i melikü'l-ʿaṣr muṣṭafa pāşā:**
Kaside 11
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Çağın sultanının sohbet arkadaşı Musahib Mustafa Paşa (Musahib Mustafa Paşa; Tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı).
57. Muṣāḥib-i melikü'l-ʿaṣr Muṣṭafa Pāşā
58. Ki faḫr ider şeref-i kevkebiyle ḥeft-ḳıbāb

müşāhid oldı:
1. **müşāhid oldı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **220**
Kelime Tipi: -
Görmek.
219. Gördüm yine cemālüñi irdüm murāduma
220. Āḫir duʿāmuñ oldı müşāhid icābeti

müşāhid-ı ʿurefā:
1. **müşāhid-ı ʿurefā:**
Kaside 3
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
İrfan sahiplerinin şahit oldukları, gördükleri.
63. Zekāt-ı çeşm-i Ḫudā-bīnüñüñ tırāşesidür
64. Müşāhid-ı ʿurefā yā Muḥammed-iʿ Arabī

müsāʿid:
1. **müsāʿiddür:**-*dür*
Gazel 74
Mısra: **4**
Uygun, elverişli.
3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ
4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

2. **müsāʿidi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **16**
Uygun, elverişli.
15. Esbāb-ı inḥilāline bir emr-i müşkilüñ
16. Taḳdīr olur müsāʿidi geldükde sāʿati

müsāʿid olur:
1. **müsāʿid olur:**-*ur*
Gazel 120
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uygun, elverişli olmak.
3. Bu köhne bāġ-ı emelde be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh
4. Kime müsāʿid olur ṭabʿ-ı rüzgār o mıdur

müsāʿid olursa:
1. **müsāʿid olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 67
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Uygun, elverişli olmak.
3. Kemān-ı ḳısmet olursa müsāʿid bāzū-yi baḫta
4. Ne deñlü ḳaçsa da ol āhū-yı vahşī şikārumdur

müsāʿid-i taḥrīr:
1. **müsāʿid-i taḥrīr:**
Kaside 14
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Yazmaya uygun, yazılabilir.
109. Bu mülk ü millete senden südūr iden ḫıdmet
110. Degül müsāʿid-i taḥrīr u ḳābil-i taʿdād

müṣālaha:
1. **müṣālahadan:**-*dan*
Gazel 367
Mısra: **40**
Düzen, emniyet.
39. Nābī bakılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle ʿāleme
40. Taḳdīrle müṣālahadan māʿadā ġalaṭ

muṣālaḥa ider:
1. **muṣālaḥa ider:**
Kaside 7
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Barışmak.
121. Fuṣūle itse taʿalluḳ nesīm-i maʿdeleti
122. İder muṣālaḥa berdü'l-acūz ile bāḥūr

muṣallā:
1. **muṣallā:**
Tarih 86
Mısra: **22**
Namaz kılınan veya namaz kılınması için ayrılmış olan açık yer, namazgah.
21. Gūş idüp evṣāfını Nābī didi tārīḫini
22. Hem mesīre hem muṣallā bu maḳām-ı dil-güşā

2. **muṣallāsında:**-*sı, -n, -da*
Tarih 86
Mısra: **16**
Namaz kılınan veya namaz kılınması için ayrılmış olan açık yer, namazgah.
15. Sufra-i şaṭrancveş atlu piyade ʿarṣada
16. Ḳa'im ü ḳāʿid muṣallāsında olmış rū-nümā

musallaṭ ola:
1. **musallaṭ ola:**-*a*
Tarih 56
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Birine rahatsızlık verecek biçimde askıntı olmak; başına bela olmak, huzursuz etmek.
31. Önlerüñden düşmenüñ dīvār ābād ide sed
32. Ola eṭrāf-ı ḳafasından musallaṭ inhizām

müsamaḥa:
1. **müsamaḥada:**-*da*
Gazel 107
Mısra: **10**
Hoşgörü, tolerans.
9. Hicrānını viṣāle müreccaḥ o āfetüñ
10. Aġyārınuñ müsamaḥada imtiḥānıdur

muṣannaʿ:
1. **muṣannaʿ:**
Tarih 8
Mısra: **11**
Sanatlı , çok süslü.
11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

2. **muṣannaʿ:**
Tarih 30
Mısra: **14**
Sanatlı , çok süslü.
13. Būyi taʿṭīr eyledi deḫrüñ meşāmın rüzgâr
14. Bezm-i iḳbāle getürdi bir muṣannaʿ micmeri

müsāvat:
1. **müsāvat:**
Gazel 735
Mısra: **4**
Eşitlik, denklik.
3. Güller üstinde beraber bulunurdı şebnem
4. Gülşenüñ olsa müsāvat terāzūsında

müsāvī:

1. **müsāvīyüz:***-y, -üz*
Gazel 271
Mısra: **1**
Birbirinden ne fazla ne eksik olan, eşit, denk.

1. Sanma erbāb-ı mesāvīye müsāvīyüz biz

2. Sūzen-i fikr ile leb-dūz-ı mesāvīyüz biz

muṣavver:

1. **muṣavver:**
Gazel 341
Mısra: **6**
Bir şekle, bir biçime konulmuş, şekil ve suret verilmiş.

5. İdüp taṣvīr-i rūy-i ābdārın ḥāller ḳoymış

6. Muṣavver naḳş virmiş rūy-ı yāre şāme uydurmış

2. **muṣavver:**
Gazel 571
Mısra: **4**
Bir şekle, bir biçime konulmuş, şekil ve suret verilmiş.

3. Cāy-gīr olmış ḫayāl-i dil-berān bir güne kim

4. Farḳ olınmaz dil muṣavver meclis-i şeh-nāmeden

muṣavvir:

1. **muṣavvirler:***-ler*
Gazel 66
Mısra: **8**
Ressam.

7. Revāc-ı zühdi gör taṣvīr iderken meclis-i ʿişret

8. Muṣavvirler elinde kıl ḳalem misvāke dönmişdür

2. **muṣavvirüñ:***-üñ*
Gazel 385
Mısra: **2**
Tasvir eden, şekil ve suret çizen. II Her şeye güzel şekil ve suretler veren Allah (c.c.).

1. O kimse kim ṣuver-i ʿāleme sitāyişi yoḳ

2. Muṣavvirüñ hünerin derke çeşm-i dānişi yoḳ

3. **muṣavvir:**
Gazel 186
Mısra: **3**
Tasvir eden, şekil ve suret çizen, ressam.

3. Naḳş eyle ey muṣavvir ḥüsn-i cemāl-i yāri

4. Āhū-yi çeşm-i şūḫın amma remīde göster

4. **muṣavvir:**
Kaside 8
Mısra: **58**
Tasvir eden, şekil ve suret çizen, ressam II Suret ve şekil veren (Allah).

57. Eylesün bāl-i Hümādan ḳalem-i mūyīnin

58. Ṣūret-i esbin eger itse muṣavvir taṣvir

müsebbib:

1. **müsebbibden:***-den*
Gazel 669
Mısra: **6**
Sebep, vesile ve mucib olan, vücuda getiren, kuran.

5. Müyesser olmadı āmīziş-i esbābdan sūdum

6. Müsebbibden ḥicāba düşmeden ġayrī sebeplerle

müsebbibeʾl-esbāb:

1. **müsebbibeʾl-esbāb:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **330**
Kelime Tipi: -
Her şeyin yapılmasına, ortaya çıkmasına sebep olan, Allah.

329. Ẕikr-i dil yā müfettiḥeʾl-ebvāb

330. Fikr-i dil yā müsebbibeʾ l-esbāb

müşedded:

1. **müşeddeddür:***-dür*
Kaside 28
Mısra: **16**
(Sözcük için) şeddelenmiş.

15. ʿAceb ki sālim iken ʿaşḳ ḥarf-i ʾilletden

16. Hevā-yı ʿillet-i ʾāşıḳ anuñla müşeddeddür

2. **müşeddeddür:***-dür*
Kaside 28
Mısra: **22**
(Sözcük için) şeddelenmiş.

21. İderse şedde nʾola şāne ṣūretinde ẓuhūr

22. Ki rāy-ı ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

müseddes-ḫāne-i kevn ü mekān:

1. **müseddes-ḫāne-i kevn ü mekān:**
Gazel 303
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Altı tarafı (ön, arka, sağ, sol, aşağı ve yukarı) varlık alemi, kainat.

3. Ḥalāvet müstekīndür ṭabʿ-ı zenbūrān-ı aḫterde

4. Müseddes-ḫāne-i kevn ü mekān bī-engebīn olmaz

müşekkel olmaz:

1. **müşekkel olmaz:***-maz*
Gazel 861
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Teşkil edilmiş olmak, şekil verilmiş olmak.

9. Ṣūretüñ tefriḳası itmez eṡer maʿnāya

10. Olmaz eşkāl-i ʿibāretle müşekkel maʿnā

müsellem:

1. **müsellem:**
Kaside 8
Mısra: **13**
Kimse tarafından itiraz ve inkâr olunmamış, su götürmez, doğruluğu herkesçe kabul edilmiş.

13. Elli yıldur ki müsellem saña seccāde-i naẓm

14. Şimdi sensin şuʿarā zümresine şeyḫ-i kebīr

2. **müsellemdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **279**
Kimse tarafından itiraz ve inkâr olunmamış, su götürmez, doğruluğu herkesçe kabul edilmiş.

279. Eṡerüñ ʿāleme müsellemdür

280. Cümle medḥ-i ḫidīv-ı ʿālemdür

3. **müsellem:**
Tarih 16
Mısra: **25**
Kimse tarafından itiraz ve inkâr olunmamış, su götürmez, doğruluğu herkesçe kabul edilmiş.

25. ʿAdāletle müsellem ġarḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem

26. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

4. **müsellem:**
Tarih 155
Mısra: **5**
Kimse tarafından itiraz ve inkâr olunmamış, su götürmez, doğruluğu herkesçe kabul edilmiş.

5. ʿAdāletde müsellem ʿırḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem

6. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

müsellem oldı:

1. **müsellem oldı:***-dı*
Kıt'a 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Verilmek, teslim edilmek, tevdî olunmak.

1. Kilid-i genc-i tevekkül müsellem oldı bize

2. Zekātı ʿāleme kāfīdür en faḳīrümüzüñ

müsellem olmış:

1. **müsellem olmış:***-mış*
Gazel 537
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Verilmek, sunulmak.

5. Eʾs-selām ey ḳufl-ı genc-i raḥmet-i Ḥaḳ tā-ezel

6. Dest-i istiʿdāduña olmış müsellem eʾs-selām

müsellem-i erbāb-ı ṭabʿ:

1. **müsellem-i erbāb-ı ṭabʿ:**
Gazel 393
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İrfan ehlince onaylanmış, benimsenmiş.

7. Etvārumuz müsellem-i erbāb-ı ṭabʿ iken

8. Cānā senüñ yanuñda hemān ādem olmaduḳ

müsellemüʾl-eṭvār:

1. **müsellemüʾl-eṭvār:**
Kaside 10
Mısra: **70**
Tavırları hak üzre olan kimse.

69. Vezīr-i pāk-dilā fāżıl-ı hünermendā
70. Eyā sütūde-ḫaṣāʾil müsellemüʾl-eṭvār

müselmān:
1. **müselmānı:**-*ı*
Gazel 774
Mısra: **12**
Müslüman.
11. Bulduğun āvāreyi dil-beste itme zülfüne
12. Her müselmānı esīr-i kāfiristān eyleme

2. **müselmāna:**-*a*
Tarih 13
Mısra: **12**
Müslüman.
11. Lūle gördüm zebān-ı ḥāl ile dir
12. Afiyetler içen müselmāna

3. **müselmān:**
Kaside 13
Mısra: **200**
İslam dininden olan kimse II İslam ülkesi.
199. Oldı tedbīr-i cihān-gīrüñ ile āsūde
200. Kāfiristān u müselmān u bilād-ı Aʿcām

müselsel olsun:
1. **müselsel olsun:**-*sun*
Gazel 861
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zincirlenmiş, bağlanmış olmak.
5. Ṭāʾir-i lāne-i ıṭlāḳ ḳafes-gīr olmaz
6. Ḳayd-ı taḥrīr ile olsun mı müselsel maʿnā

müşemmaʿ:
1. **müşemmaʿla:**-*la*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **42**
Su geçirmez örtü, muşamba.
41. Budur heykel-i gerden-i iftiḫār
42. Müşemmaʿla ṣaḳlar anı rüzgâr

müsemmā:
1. **müsemmā:**
Kaside 1
Mısra: **68**
İsimlendirilmiş, belli bir isimle anılmış.
67. Muḥīṭüñ vaṣfıdur ʾaẕb u ücāc-ı leẕẕet-i enhār
68. Müsemmā vāḥid ammā muḫtelif evṣāf ile esmā

2. **müsemmāsı:**-*sı*
Tarih 75
Mısra: **11**
İsimlendirilmiş, belli bir isimle anılmış.
11. Cümle āfātdan müsemmāsı
12. Yümn-i teʾs̱īrle münāfīdür

mū-sepīd olınca:
1. **mū-sepīd olınca:**-*ınca*
Gazel 204
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Saçları ağarmak.
9. Urur ṣayḳal olınca mū-sepīd āyīne-i cāna
10. Hevā bulmaḳ güşāyiş berfden ṣoñra mücerrebdür

müşerref itmedin:
1. **müşerref itmedin:**-*me, -di, -n*
Tarih 110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek, onurlandırmak.
3. Olıcaḳ ḥāfıż-ı iḳlīm-i Ḥaleb devlet ile
4. İtmedin ẕātı müşerref daḫı bu eyvānı

müşerref oldığında:
1. **müşerref oldığında:**-*dı, -ğı, -n, -da*
Kaside 1
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Müşerref olmak; onurlanmak, onur kazanmak, şereflenmek.
189. Cenāb-ı āṣaf İbrahīm Pāşā-yı bülend-iḳbāl
190. Vücūdiyle müşerref oldığında ḫıṭṭa-i Şehbā

müsevvedāt:
1. **müsevvedātda:**-*da*
Gazel 812
Mısra: **21**
Müsveddeler; karalamalar; taslaklar.
21. Evvel müsevvedātda eyler ẓuhūr şiʿr
22. Güyā ki şehr öñünde olur cemʿ kafile

müsevvede-i eşʿār:
1. **müsevvede-i eşʿār:**
Gazel 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şiir karalamaları (Şiir yazmak bağlamında).
1. Her ḥafta kʾider çünki ḫaṭ-ı yār temevvüc
2. İtse nʾola müsevvede-i eşʿār temevvüç

müşevveş:
1. **müşevveş:**
Gazel 763
Mısra: **3**
Dağınık, perişan.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şamʾında ne Rūmʾında

müşeyyed:
1. **müşeyyeddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **36**
Sağlam yapılmış, muhkem.
35. Zemīn-i şiʿrde itmiş taḫallüṣ-i hicrī
36. Ki rūz-ı vaṣl şeb-i hecr ile müşeyyeddür

müşfik:
1. **müşfik:**
Gazel 372
Mısra: **10**
Şefkatli, yumuşak yürekli.
9. Dād-baḫşā-yı riʿāyet ḫayr-ḫᵛāh-ı maṣlaḥat
10. Müşfik ü ḫāṭır-nevāz-ı ehl-i aʿyān el-vedāʿ

2. **müşfiḳum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **392**
Şefkatli, yumuşak yürekli.
391. Dār-ı ġurbetde ġam-güsārum yoḳ
392. Müşfiḳum yoḳ enīs ü yārum yoḳ

müşg:
1. **müşge:**-*e*
Gazel 589
Mısra: **9**
Misk, misk kokusu.
9. O deñlü raʿşe virür müşge reşk-i ṭurre-i yār
10. Ki kürksüz yatamaz deşt içinde nāfe-i çīn

müşg-āgīn ider:
1. **müşg-āgīn ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Miske batırmak.
1. Ey ḫoşā bārgeh-i tāze-zemīn
2. Sāyesi ḫāki ider müşg-āgīn

müşg-efşān:
1. **müşg-efşān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **51**
Misk kokulu, misk kokusu saçan.
51. O ḫaṭ-ı ʿanberīn müşg-efşān
52. Beden-i mülke ḥırz-ı emn ü emān

müşg-sāy itdi:
1. **müşg-sāy itdi:**-*di*
Gazel 776
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mis gibi kokmak.
1. Müşg-sāy itdi dimāġ-ı cānı gīsūlar yine
2. Nāfe-rīz oldı bu sevdālarla āhūlar yine

muṣḥaf:
1. **muṣḥaf:**
Tarih 143
Mısra: **16**
Kur'an, kitap.
15. O serdār-ı mükerrem olduğından ḥāfıẓ-ı Kurʾān
16. O leşkergāhda olmış idi gūyā ẕātı bir muṣḥaf

2. **muṣḥafda:**-*da*
Gazel 295
Mısra: **3**
Kur'an, kitap.
3. Her ṣafḥada bulunmaz muṣḥafda şemse-i ḥizb

4. Çeşm-i ümīd her dem ruḫsār-ı yāre gelmez

3. **muṣḥafdadur:**-*da, -dur*
Gazel 398
Mısra: **4**
Kitap, güzellik kitabı II Kur'an.
3. Nevʿ-i beşerde ẓāhir olur ḥüsn-i ḫaṭṭ u ḥāl
4. Muṣḥafdadur cemāli sütūr-ı muʿarrebüñ

4. **muṣḥaf:**
Kaside 27
Mısra: **6**
Kitap, güzellik kitabı II Kur'an.
5. Şeyḫ İbnüʾl-ʿArabī yazdı Fütūḥatında
6. Muṣḥaf içre hüveʾl-ḳādir imiş āyet-i Şeyḫ

5. **muṣḥaf:**
Tarih 19
Mısra: **9**
Kitap II Kur'an.
9. Bir gün o mevsimde görüp şehzādesin muṣḥaf be-kef
10. Dersini itdükde suʾāl ikrām-ı nā-maḥṣūr ile

muṣḥaf-ı ḥüsninüñ:
1. **muṣḥaf-ı ḥüsninüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 162
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzellik kitabı.
9. Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ itmāmına yāruñ Nābī
10. Beyt-i tārīḫ-i dil-ārā ḫaṭ-ı püşt-i lebidür

muṣḥaf-ı ruḫsāra:
1. **muṣḥaf-ı ruḫsāra:**-*a*
Gazel 314
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kur'an nüshasına benzeyen Sevgilinin yüzü (Abdestsiz Mushafa el sürülemez bağlamında).
3. Tā eşk-i tażarruʿla vüżū eylemedükçe
4. Dest-i nigeh ol muṣḥaf-ı ruḫsāra yapışmaz

muṣḥaf-ı ruhsāre-i cānāneye:
1. **muṣḥaf-ı ruhsāre-i cānāneye:**-*ye*
Gazel 243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin her iki yanağı.
3. Muṣḥaf-ı ruhsāre-i cānāneye revnaḳ virür
4. Ḫaṭṭ-ı rūyi mehveş-i zerrīn-ḳalem vādīsidür

muṣḥaf-ı ruḫsārına:
1. **muṣḥaf-ı ruḫsārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 691
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kur'an nüshasına benzeyen Sevgilinin yüzü.
11. İtdük tamām muṣḥaf-ı ruḫsārına naẓar
12. Her nüktenüñ maḥallini gördük kitābda

muṣīb:
1. **muṣībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **26**
Doğruca hedefine erişen, şaşmayan, yanılmayan, doğru, isâbetli.
25. Yanup yaḳılmayan olmaz sezā-yı bezm-i ḳabūl
26. Baḳılsa aṣlına Nābī muṣībdür lūle

mū-şikāfān:
1. **mū-şikāfānun:**-*un*
Tarih 46
Mısra: **4**
Kılı kırk yaranlar.
3. Gūyiyā mecmūʿa-i eşʿār-ı ehl-i ʿaşḳdur
4. Mū-şikāfānun sebebdür nice güft ü gūyına

mūsiḳār:
1. **mūsiḳār:**
Gazel 165
Mısra: **6**
Birkaç neyin bir araya getirilmesiyle oluşan nefesli saz, mıskal.
5. Ḳavm-i Mūsāʾya idüp sāz-nevāzān taḳlīd
6. Ḳomış adını ḳamış pirāmenüñ mūsiḳār

müşīr:
1. **müşīrā:**
Kaside 11
Mısra: **121**
Ey paşa.
121. Münīr-ṭabʿ müşīrā bülend-menḳabetā
122. Eyā vezīr-i kerīmüʾl-ḫıṣāl fażl-nişāb

müşʿir:
1. **müşʿir:**
Gazel 704
Mısra: **8**
Gösterge, örmek, misal.
7. Taʿẓīm olınur her kim olursa mütevāżıʿ
8. Müşʿir bunı miḥrābdaki ḳadd-i ḫamīde

2. **müşʿirdür:**-*dür*
Gazel 714
Mısra: **5**
Gösterge, örnek, misal.
5. Ḫalḳa nā-ṣāf idügin ḳalb-i felek müşʿirdür
6. O kelef kim görinür āyine-i māh üzre

müşīr olur:
1. **müşīr olur:**-*ur*
Gazel 702
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İşaret edici olmak.
11. Miyān-ı nām verānda olur ḥicāba müşīr
12. Varaḳ taḫallüli mā-beyn-i mühr ü imżāda

müşīr-i ʾāḳil u yektā:
1. **müşīr-i ʾāḳil u yektā:**
Kaside 1
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Eşsiz ve akıl sahibi paşa.
187. Silāḥdār-ı şeh-i dīn ṣāḥib-i sermāye-i temkīn
188. Vezīr-i ʿārif u ʿālim müşīr-i ʾāḳil u yektā

müşīr-i ferruḫ-dem:
1. **müşīr-i ferruḫ-dem:**
Kaside 14
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Kutlu zamanın paşası.
33. Vezīr-i aʿẓam ü ekrem müşīr-i ferruḫ-dem
34. Vekīl-i dāver-ı ʿālem güzīde-i emcād

müşīr-i kāmil:
1. **müşīr-i kāmil:**
Tarih 127
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Mükemmel kumandan.
25. Cālis-i mesned-i iclāl müşīr-i kāmil
26. Mālik-i ḫātem-i iḳbāl vezīr-i yektā

müşīr-i vahşetdür:
1. **müşīr-i vahşetdür:**-*dür*
Gazel 291
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yabani olduğunu gösteren işaret.
9. O āhuvāna nigehler müşīr-i vahşetdür
10. Kemend-i vuṣlata çesbān şikārı biz bilürüz

müşīr-i zamān:
1. **müşīr-i zamān:**
Tarih 82
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Devrin paşası.
89. O müşīr-i zamān ki kāṣırdur
90. Cāhın idrākde ḳıbāb-ı semā

müşkil:
1. **müşkil:**
Gazel 70
Mısra: **17**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
17. Dest-res maʿnī-i nā-güfteye müşkil yoḫsa
18. Nābīyā köhne suḫan bizde de vāfir bulunur

2. **müşkil:**
Gazel 481
Mısra: **9**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
9. Müşkil teğāfül itmesidür ol sitemgerüñ
10. Yoẖsa ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle sitem degül

3. **müşkil:**
Gazel 231
Mısra: **7**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
7. Geçmek daẖı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

4. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 573
Mısra: **11**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
11. Ḳışrdan geçmeyicek lübbe ẓafer müşkildür
12. Ḳalʿa girmez ele fetḥ itmeyicek varoşın

5. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 609
Mısra: **3**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
3. Sīne germek nigeh-i yāre ḳatı müşkildür
4. Dönsün ol dāʿiyeden ʿāşıḳ-ı ḥayrān dönsün

6. **müşkil:**
Gazel 836
Mısra: **9**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
9. Farḳ müşkil zümre-i ehl-i hevesden ʿāşıḳı
10. Olmayınca cāygāh darüʾş-şifālardan biri

7. **müşkil:**
Kaside 14
Mısra: **46**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
45. O kār-dān-ı zamān kim benān-ı reʾyi virür
46. Ne deñlü müşkil ise ʿuḳde-i umūra güşād

8. **müşkil:**
Kaside 17
Mısra: **44**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

9. **müşkilin:**-*i, -n*
Kaside 24
Mısra: **50**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
49. Ne ḳadar fażl ile meşhūr-ı zamāne var ise
50. Müşkilin ṭabʿ-ı şerīfinden ider istiftā

10. **müşkil:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
3. Müşkil ṭılısmdur dil-i āhen-sirişt-i yār
4. Ey āh ḥall iderseñ eger āferīn saña

11. **müşkil:**
Gazel 179
Mısra: **1**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
1. Fetḥi müşkil günbed-i devvār-ı muḥkem böyledür
2. Daẖme-i der-beste-i çerẖ-i muṭalsam böyledür

12. **müşkil:**
Gazel 642
Mısra: **10**
Zor, güç.
9. Senden iʿrāżı olur ġayriye iḳbāle sebeb
10. Nābiyā meẕheb-i ġayretde budur müşkil olan

13. **müşkil:**
Gazel 850
Mısra: **21**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
21. Olduġından mesʾele müşkil makāṣıd muẖtelif
22. Oldı nādāndan ẖafī māhiyyet-i eşyā gibi

14. **müşkil:**
Kaside 13
Mısra: **17**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
17. Virdi müşkil görinen daʿvī-i dehr-āşūba
18. Kāḍī-i maḥkeme-pīrāy-ı ḳader fayṣal-ı tām

15. **müşkil:**
Tarih 16
Mısra: **76**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾhīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīẖ eylemek gūyā

müşkil luġātle:
1. **müşkil luġātle:**-*le*
Gazel 802
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Anlaşılmaz kelimeler.
17. Müşkil luġātle olmaz ẖoş-reng şiʿr ü inşā
18. İtmez çerāġ-ı mağşuş çeşm-i şebi ināre

müşkil olan:
1. **müşkil olan:**-*an*
Gazel 167
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zor olmak.
3. Redd itmesidür müşkil olan ʿāşıḳa yoẖsa
4. Cevr u sītemi mūriṡ-i efsūs degüldür

müşkilāt-ı ʿālemi:
1. **müşkilāt-ı ʿālemi:**-*i*
Gazel 249
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Alemin zorlukları.
7. ʿAḳl-ı evvel olduġından bāʿiṡ-i hīç-i vücūd
8. Müşkilāt-ı ʿālemi miftāḥ-ı dest-i hūş açar

müşkilāt-ı āmāli:
1. **müşkilāt-ı āmāli:**-*i*
Gazel 425
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Karşılaşılan zorluklar, bir iş yaparken ortya çıkan problemler.
3. Ḥuṣūle geldügi yoḳ müşkilāt-ı āmāli
4. Tevekküli bıraġup ʿaḳlı çāre- ẖᵛāh idenün

müşkilāt-ı ġayrı:
1. **müşkilāt-ı ġayrı:**-*ı*
Gazel 191
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Başkalarının problemleri.
5. Mülk-i ẖāṭır-ẖᵛāhda maḳṣūdun istiḳlāl ise
6. Müşkilāt-ı ġayrı ḥalle çāre-cūluḳlardadur

müşkilāt-i ẖalḳ:
1. **müşkilāt-i ẖalḳ:**
Gazel 705
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnsanların sıkıntıları, dertleri.
3. Olmadın dest-i duʿā-cünbān Āyāṣufiyyeʾde
4. Müşkilāt-i ẖalḳ olur āsān Āyāṣufiyyeʾde

müşkilāt-ı metālib:
1. **müşkilāt-ı metālib:**
Gazel 299
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İstekleri karşılama/elde etme sıkıntıları.
11. Hatṭ-ı ʿizār-ı yāre kim eylerdi iltifat
12. Ḥall olsa müşkilāt-ı metālib kitābsuz

müşkilāt-ı ʿuḳde-i ümmīde:
1. **müşkilāt-ı ʿuḳde-i ümmīde:***-e*
Tarih 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ümit düğümünün zorluğu.
5. Maḳdem-i saʿd- iktirānın itdi Fettāh-ı kerīm
6. Müşkilāt-ı ʿuḳde-i ümmīde miftāḥ-ı güşād

müşkil-güşā-yı devrān:
1. **müşkil-güşā-yı devrān:**
Tarih 77
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Devrin problemlerini çözen, sıkıntılarını gideren.
23. Bir ḥākim-i mükerrem bir ḫayr-ḫᵛāh-ı ʿālem
24. Dānā-yı rāz-ı mübhem müşkil-güşā-yı devrān

müşkil-i devleti:
1. **müşkil-i devleti:***-i*
Kaside 15
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Devlet sorunları.
157. Müşkil-i devleti hep andan iderlerdi suʾāl
158. Gerek eslāf-ı kiram u gerek eṣnāf-ı ümem

müşkil-şinās-ı cūd:
1. **müşkil-şinās-ı cūd:**
Gazel 240
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin zorluklarını aşacak (biri).
7. Bu remzi keşfe bir müşkil-şinās-ı cūd gelmez mi
8. Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur

müşkilter:
1. **müşkilter:**
Gazel 186
Mısra: **7**
Çok zor ve çetin.
7. Çün ḥall-i ʿuḳde-i dil müşkilter oldı sende
8. Engüşt-i ārzūyı nāḫun-bürīde göster

2. **müşkilter:**
Kıt'a 1
Mısra: **7**
Çok zor ve çetin.
7. Müşkilter olan ʿuḳde-i maḳṣūd u murāduñ
8. Engüşt-i ʿināyetle güşād eylesün Allāh

müşkilter-i umūr:
1. **müşkilter-i umūr:**
Gazel 392
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
İşlerin zorluğu, çetinliği.
21. Nābī ne deñlü māniʿ-i rızḳ olsa da baña
22. Müşkilter-i umūr gelür bī-ḥayālıcuḳ

müsned:
1. **müsneddür:***-dür*
Kaside 28
Mısra: **24**
Haber (yüklem), meselâ: "Bu yazı güzeldir" cümlesindeki (güzeldir) kelimesi gibi.
23. Ḫulūs o āfete lāzım ki ʿaşḳa bādīdür
24. Ḫaber kelāmda çün mübtedāya müsneddür

müşrif:
1. **müşrif:**
Gazel 490
Mısra: **18**
Etrafı gören, etrafa bakan.
17. Nābiyā meşhūdıdur pest ü bülend-i kāʾinat
18. ʿAlem-i envāre müşrif ḳaṣr-ı rūşendür göñül

müşrif olurduk:
1. **müşrif olurduk:***-ur, -du, -k*
Gazel 303
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Etrafa bakan olmak.
9. Olurduk bī-taʿab müşrif temāşā-yı ḫārābata
10. Dirīġā pāre-i mīnā-yı meydān dūr-bīn olmaz

müşrif-i ifnā:
1. **müşrif-i ifnā:**
Kaside 1
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Yok olmaya yüz tutmuş, yok olmak üzere olan.
151. Eger gāv-ı ḥaḳīr olmasa gerden-dāde-i ḫidmet
152. Olurdı ḥal-i maġrūrān-ı ʿālem müşrif-i ifnā

muṣṭafā:
1. **muṣṭafā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **445**
Musahip Mustafa Paşa, tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı.
445. Muṣṭafā nām ü Murtaża-kirdār
446. Pāk-ṭıynet muṣāḥib-i ḫünkâr

muṣṭafā aġā:
1. **muṣṭafā aġā:**
Tarih 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hakep kapı baş kethüdasıdır.
1. Muṣṭafā Aġā ser-i bevvāb-ı ẕāt-ı muḫterem
2. Olıcaḳ şehr-i Ḥalebʾde āşiyān-gīr-i fenā

muṣṭafa beg:
1. **muṣṭafa beg:**
Tarih 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sadrazam Mustafa Paşa.
1. Muṣṭafa Beg güher-i ṣulb-i vezīr-i ekrem
2. Doġıcak maṭlaʿ-ı imkānda miṯāl-i ḫurşīd

2. **muṣṭafa beg:**
Tarih 54
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sadrazam Elmas Mehmed Paşanın çeşitli devlet makamlarında bulunmuş oğlu.
7. Refʿ-i bālā-yı duʿā ile didi tārīḫini
8. Muṣṭafa Beg nūr-ı çeşm-i āṣaf-ı pākīze-ı dem

muṣṭafa begün:
1. **muṣṭafa begün:***-ün*
Tarih 49
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sadrazam Mustafa Paşa.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣṭafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

muṣṭafa ḫān:
1. **muṣṭafa ḫān:**
Tarih 51
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Muṣṭafā-yi sānī; d. 6 Şubat 1664, İstanbul – ö. 29 Aralık 1703), lâkabı Gazi, Divan Edebiyatı'ndaki adıyla İkbâlî; 22. Osmanlı padişahı ve 101. İslam halifesidir. Babası Sultan IV. Mehmed, annesi Emetullah Râbi'a Gülnûş Sultan'dır. Kuvvetli bir ilim tahsili yaptı. Osmanlı padişahları arasında sefere çıkan son padişahtır.
13. Aña dek kim cenāb-ı faḫr-ı mülūk
14. Muṣṭafa Ḫān ḫidīv-i rūy-ı zemīn

muṣṭafa pāşā:
1. **muṣṭafa pāşā:**
Kaside 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Musahip Mustafa Paşa, tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı.

33. Sütūde-fażl ü hüner-pīşe Muşṭafa Pāşā
34. Ki evc-i rütbesine eyler āsmān iḳrār

2. **muşṭafā pāşā:**
Kaside 14
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Daltaban Mustafa Paşa, padişah II. Mustafa saltanatında, 4 Eylül 1702 - 24 Ocak 1703 tarihleri arasında dört ay yirmi gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
31. Yegāne-i vüzerā yaʿnī Muşṭafā Pāşā
32. Ki ṣanʿat-ı kereme dest-i cūdıdur üstād

3. **muşṭafā pāşā:**
Tarih 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Musahib Mustafa Paşa; Tahsilini Enderûn-ı Hümayûn'da tamamlayarak hazine odasına dahil oldu. Temmuz 1663'de Has Oda'ya nakil olunarak, aynı yılın Ağustos ayında musahiplik unvanını aldı.
1. Menbaʿüʾl-ḫayr Muşṭafā Pāşā
2. Ki şerefdür vücūdı insāna

4. **muşṭafa pāşā:**
Tarih 16
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, IV. Murad saltanatının son yıllarında ve Osmanlı Padişahı İbrahim saltanatının ilk yıllarında, 23 Aralık 1638 - 31 Ocak 1644 tarihleri arasında beş yıl bir ay sekiz gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamı.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muşṭafa Pāşā

5. **muşṭafa pāşā:**
Tarih 55
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Daltaban Mustafa Paşa II. Mustafa saltanatında, 4 Eylül 1702 - 24 Ocak 1703 tarihleri arasında dört ay yirmi gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
29. Ābveş rū-māl idüp Nābī didi tārīḫini
30. Muşṭafa Pāşā ne zībā ḳaṣr bünyād eyledi

6. **muşṭafa pāşā:**
Tarih 56
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Daltaban Mustafa Paşa II. Mustafa saltanatında, 4 Eylül 1702 - 24 Ocak 1703 tarihleri arasında dört ay yirmi gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
41. Didi hātif Nābīyā tārīḫi kāfīdür anuñ
42. Ḳıldı bürc-i evliyāda Muşṭafa Pāşā maḳām

muşṭafa pāşā-yı ʿālī-şān:
1. **muşṭafa pāşā-yı ʿālī-şān:**
Tarih 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce Mustafa Paşa (Daltaban Mustafa Paşa II. Mustafa saltanatında, 4 Eylül 1702 - 24 Ocak 1703 tarihleri arasında dört ay yirmi gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Muşṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān vezīr-i bī-nazīr
2. Kim Ruhā şehrin ḳudūmı Cennet-ābād eyledi

2. **muşṭafa pāşā-yı ʿālī-şān:**
Tarih 56
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce Mustafa Paşa (Daltaban Mustafa Paşa II. Mustafa saltanatında, 4 Eylül 1702 - 24 Ocak 1703 tarihleri arasında dört ay yirmi gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
9. Āṣaf-ı vālā-himem ʿālī cenāb-ı muḥterem
10. Muşṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān ser-efrāz-ı kirām

müstaġnī:
1. **müstaġni:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Elinde olanla yetinen, doygun II İhtiyaçsız, ihtiyaç duymayan.
1. Müstaġni ol cihāndan dest-i keşīde göster
2. Cūy-ı murād olursa dāmān-ı çīde göster

2. **müstaġnīdür:**-*dür*
Kıt'a 79
Mısra: **3**
Elinde olanla yetinen, doygun II İhtiyaçsız, ihtiyaç duymayan.
3. Mefhūm-ı kelāmı gibi müstaġnīdür
4. Taḫtındaki raḥle-i ṣadef-kārīden

3. **müstaġnīdür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **171**
Muhtaç olmayan, ihtiyaç duymayan.
171. Medḥden kevkebe-i şöhreti müstaġnīdür
172. Elli yıldan berü memdūḥdur ol faḫr-i kirām

müstaġnī itdi:
1. **müstaġnī itdi:**-*di*
Gazel 506
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Uzaklaştırmak, istiğna göstermek.
9. Beni ebnā-yı dehrüñ ṣoḥbetinden itdi müstaġnī
10. Dil-i ġam-ḫᵛār dirler Nābiyā bir hem-nişīn buldum

müstaġnī ol:
1. **müstaġnī ol:**
Gazel 572
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İhiyaç duymamak, umursamamak.
11. Cihānuñ Nābiyā müstaġnī ol būd u ne-būdından
12. Girīzān olma aḫlāḳ-ı İlāhiyle taḫalluḳdan

müstaġrak:
1. **müstaġrak:**
Gazel 663
Mısra: **4**
Gark olmuş, dalmış.
3. O perī pençe-i müjgānın açup itdi ḫalās
4. Lücce-i ḥüsnine müstaġrak iken nūr-ı nigeh

müstaġraḳ itmiş:
1. **müstaġraḳ itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Batırmak, gömmek.
81. Ġıdāsın eylemiş şayanı üzre herkesüñ taʿyīn
82. Kimin itmiş pelās-ı cehle müstaġraḳ kimin dānā

müstaġraḳ oldı:
1. **müstaġraḳ oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Batmak (Çok fazla lütuf, iyilik görmek).
23. Hezār şükr ki müstaġraḳ oldı iḥsāna
24. Be-vefḳ-i dāʿiye-i ārzū bilād u ʿibād

2. **müstaġraḳ oldı:**-*dı*
Tarih 147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gark olmak, mânevî bir vaziyete dalmak.
3. Oldı ṭūfān-ı tevārīhe cihān müstaġraḳ
4. Līk hep ṭarz-ı ḳadīm üzre naẓardan geçdi

müstaġraḳ olurlar:
1. **müstaġraḳ olurlar:**-*url, -ar*
Kaside 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Batmak (Çok fazla lütuf, iyilik görmek).
5. Olurlar ḫilʾat-ı envār-ı ruḥanīye müstaġraḳ

6. Ṣadāḳatle olanlar bendegânı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

müstaġraḳ-ı elṭāf-ı ḥaḳ:
1. **müstaġraḳ-ı elṭāf-ı ḥaḳ:**
Tarih 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfuna gark olmuş.
9. Zamāne muġtenem müstaġraḳ-ı elṭāf-ı Ḥaḳ ʿālem
10. Cihān ser-cümle ḫurrem şükr-i Bārī āsmān-peymā

müstaġraḳ-ı emvāc-ı yem-i raḥmet-i mevlā:
1. **müstaġraḳ-ı emvāc-ı yem-i raḥmet-i mevlā:**
Tarih 104
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rahmet denizinin dalgalarına dalan.
27. Bu merḳad-ı eṭhar ki olur zāyir-i ḫāki
28. Müstaġraḳ-ı emvāc-ı yem-i raḥmet-i Mevlā

müstaġraḳ-ı mevc-i şermsārī itdi:
1. **müstaġraḳ-ı mevc-i şermsārī itdi:***-di*
Tarih 99
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Utanma dalgalarına daldırmak (Utancından yerin dibine girmek bağlamında).
7. Bir āb ki āb-ı Ḫıżrı itdi
8. Müstaġraḳ-ı mevc-i şermsārī

müstaġraḳ-ı şevḳ ü şeġab oldı:
1. **müstaġraḳ-ı şevḳ ü şeġab oldı:***-dı*
Tarih 80
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Şevk ve heyecan içinde kalmak.
15. Ḫıṭṭa-i Şehbāʾya oldukda şeref-baḫş-ı nüzūl
16. Oldı sükkān-ı Ḥaleb müstaġraḳ-ı şevḳ ü şeġab

müstaġrık-ı ḥaḳīḳat:
1. **müstaġrık-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 88
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hakikat denizine dalmış (kimse).
15. Merkezle āşinā ol itme muḥīte raġbet
16. Müstaġrık-ı ḥaḳīḳat meyl-i kenarı nʾeyler

müstaġrıḳ-ı tevḥīd olan:
1. **müstaġrıḳ-ı tevḥīd olan:***-an*
Kaside 5
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Tevhit denizine gark olmak.
43. Anı müstaġrıḳ-ı tevḥīd olan idrāk eyler
44. Var lisān-ı digeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

müstaḫdem it:
1. **müstaḫdem it:**
Kaside 15
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Hizmet ettirmek.
61. Pādişāhum kerem it salṭanatuñ ḥaḳḳını vir
62. Ṣadr-ı aʿlāya getür lāyıḳın it müstaḫdem

müstaḥkem:
1. **müstaḥkem:**
Gazel 686
Mısra: **6**
Sağlamlaştırılmış, istihkâm edilmiş.
5. Olmazdı ittiḥād nihād-ı vücūdda
6. Ser-rişte-i münāzaʿa müstaḥkem olmasa

2. **müstaḥkemdür:***-dür*
Gazel 118
Mısra: **14**
Sağlamlaştırılmış, istihkâm edilmiş.
13. Değme bir top-ı niyāz ile yıkılmaz Nābī
14. Ḳulle-i naḫvet-i cānān ḳatı müstaḥkemdür

müstaḥkem ola:
1. **müstaḥkem ola:***-a*
Kaside 14
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Sağlamlaşmış olmak.
137. Ola mebānī-i cāh u celāli müstaḥkem
138. İde menāḳıb-ı ʿulyāsın ehl-i naẓm inşād

müstaḥkem oldı:
1. **müstaḥkem oldı:***-dı*
Gazel 362
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sağlamlaşmış olmak.
8. Sarāy-ı ser be-s̱üreyyā-yı ḫānedān-ı ḫulūṣ
7. Esās-ı ṣıdḳ u maḥabbetle oldı müstaḥkem

müstaḥkem olmış idi:
1. **müstaḥkem olmış idi:***-mış , -i, -di*
Kaside 15
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Kuvvet bulmak, kuvvetlenmek.
51. Gör Süleymān gibi peyġamber-ı ʿālī-cāhuñ
52. Devleti olmış idi āṣaf ile müstaḥkem

müstaḥkem olmışdı:
1. **müstaḥkem olmışdı:***-mış, -dı*
Gazel 274
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sağlamlaşmış olmak.
1. İrtibāt-ı ḥüsn ü ʿaşḳ olmışdı müstaḥkem henüz
2. Ṭurre-i Ḥavvaʾya dil-bend olmadan Ādem henüz

müstaḥkem olur:
1. **müstaḥkem olur:***-ur*
Kaside 15
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kuvvet bulmak, kuvvetlenmek.
7. Şimdi buyrulmaz ise fikrine tevcīh-i żamīr
8. Ḫalel-i salṭanat u devlet olur müstaḥkem

müstaḥsen:
1. **müstaḥsen:**
Gazel 740
Mısra: **10**
Beğenilen, güzel ve herkesin beğendiği.
9. Ḥüsni naḳşuñ nice tercīḥ olunur naḳḳāşa
10. Naḳş her çend ḫoş-āyende vü müstaḥsen ise

müstaḥżar:
1. **müstaḥżar:**
Gazel 242
Mısra: **18**
1. Hazırlanmış, huzura getirilmiş. 2. Zihinde hazır ve mevcut olan.
17. Eylesin Allāh her hāline tevfīḳin refīḳ
18. Rıfḳı her ḥālinde müstaḥżar bilür bilmezlenür

müstaʿid olmaz:
1. **müstaʿid olmaz:***-maz*
Gazel 743
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kabil olmak, uygun, yerinde olmak.
3. İttikāye müstaʿid olmaz kibār-ı devlete
4. Bāliş-i zer-tār eger ḫuddāma pā-māl olmasa

müstaʿidd-i ʿizz ider:
1. **müstaʿidd-i ʿizz ider:***-er*
Gazel 604
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Değerli, kıymetli olmaya kabiliyetli olmak.
7. Darb-ı sikkeyle olur ve zer nāmdār-ı iştihār
8. Müstaʿidd-i ʿizz ider üstād teẕlīl itdügin

müstaʿiddīn:
1. **müstaʿiddīni:***-i*
Kaside 15
Mısra: **49**
Kabiliyetli, anlayışlı.
49. Müstaʿiddīni ararlardı mülūk-ı eslāf
50. Ki ide reʾyleri bāġ-ı cihānı ḫurrem

müştāḳ:
1. **müştāḳuñ:***-uñ*
Gazel 441
Mısra: **6**

İştiyaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan.
5. Çalışur ol seni bulmaġa sen ol āsūde
6. Yoḳdur ey nefs senüñ rızḳ ḳadar müştāḳuñ

2. **müştāḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **2**
Bir kök veya mastardan türetilmiş (kelime).
1. Ḥasan Beg ḥāṣıl-ı ʿömr-i ʿazīz-i āṣaf-ı aʿẓam
2. Ki aṣl-ı ḥüsnden ābāsı gibi ismi müştāḳdur

3. **müştāḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 570
Mısra: **1**
İştiyaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan.
1. Nāme müştāḳlaruñ virmede çün kim ḫaberin
2. Değer aṭlāsdan iderlerse s̲iyāb-ı seferin

4. **müştāḳı:**-*ı*
Tarih 63
Mısra: **4**
İştiyaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan.
3. Çeşm dil- dādesi cān meftūnı
4. Dil giriftārı naẓar müştāḳı

5. **müştāḳı:**-*ı*
Tarih 63
Mısra: **14**
İştiyaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan.
13. Zīr ü bālādan ider miydi vürūd
14. Olmasa āb ü hevā müştāḳı

müstakbel:
1. **müstaḳbeli:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **81**
Gelecek.
81. Ġālib olsun ʿömrinüñ müstaḳbeli mażīsine
82. Tābe-ḥaşr olsun dehānı emr u nehyüñ maṣdarı

2. **müstakbeli:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **12**
Gelecek zaman kipi, istikbal.
11. Ne deñlü māżi-i efʿāli maṣdar-ı ṣunʿuñ
12. Köhenlenürse de müstakbeli müceddeddür

müstaḳīm:
1. **müstaḳīme:**-*e*
Gazel 87
Mısra: **4**
Doğru, düzgün.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast ḫaber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

müstakim it:
1. **müstakim it:**
Gazel 572
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dosdoğru kılmak, istikamet vermek.
1. İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
2. Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

müstaḳīm ol:
1. **müstaḳīm ol:**
Gazel 558
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İstikametli olmak, doğru, düzgün olmak.
3. Hemān sen müstaḳīm ol çerḫ-i kec-revden hirās itme
4. Maḳām-ı rāsta virmez ḫalel kec-binī-i ney-zen

müstaʿmel:
1. **müstaʿmel:**
Kıt'a 31
Mısra: **3**
Kullanılmış olan, kullanılan II Kullanışlı.
3. Tütüni gerçi güzel lūlecigi müstaʿmel
4. Çakmaġın seyr idicek āhını alçak didiler

müstaʿmel-süḫan:
1. **müstaʿmel-süḫan:**
Kaside 1
Mısra: **53**
Kullanılan kelime.
53. Der-i ʿilminde müstaʿmel-süḫan māhiyyet-ı ʿālem
54. Reh-i fażlında pāşīde-güher ḥāṣiyyet-i eşyā

müstaʿiż ol:
1. **müstaʿiż ol:**
Gazel 52
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mutlu olmak.
9. Evvelā vesvese-i yeʾsden ol müstaʿiż
10. Besmeleyle olasın ṣoñra sebaḳ-ḫᵛān-ı ümīd

2. **müstaʿiż ol:**
Gazel 52
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mutlu olmak.
9. Evvelā vesvese-i yeʾsden ol müstaʿiż
10. Besmeleyle olasın ṣoñra sebaḳ-ḫᵛān-ı ümīd

müsteʿār:
1. **müsteʿārdur:**-*dur*
Gazel 695
Mısra: **3**
Ödünç, emanet.
3. Sünbülde müsteʿārdur ammā bu reng ü būy
4. Faḳr-ı piyāz sünbüledür imtiyāzda

2. **müsteʿār:**
Kaside 1
Mısra: **49**
Ödünç, emanet.
49. Ḥurūş-ı raḥmetinden müsteʿār ārāyiş-i hestī
50. Kelām-ı ʿizzetinden müstefād esrār-ı mā-evḥā

müsteʿār olmaġ:
1. **müsteʿār olmaġ:**-*maġ*
Gazel 431
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ödünç alınmış olmak.
3. Satamaz kevkebe hūrşīd-i cihān-tāb gibi
4. Müsteʿār olmaġ ile pertevi meh-tāblaruñ

müstecāb:
1. **müstecāb:**
Gazel 726
Mısra: **4**
Olumlu, müspet cevap alınan, kabul edilen (istek, duâ vb.).
3. Ol tünd-ḫūy bir gün olur bezm-viṣāle rām
4. ʿUşşāḳınuñ duʿāsı eger müstecāb ise

müstecāb itdi:
1. **müstecāb itdi:**-*di*
Tarih 79
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kabul edilmek.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

müstecāb kıldı:
1. **müstecāb kıldı:**-*dı*
Tarih 144
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
İcabet etmek, kabul etmek.
65. Ḳıldı Sulṭān Aḥmedʾün Allāh duʿāsın müstecāb
66. Düşmenüñ ṭābūrını yıkdı vezīr-i kām-yāb

müstecābüʾd-daʿvelik:
1. **müstecābüʾd-daʿvelikle:**-*le*
Kıt'a 39
Mısra: **2**
Duasının kabul olduğu davasında bulunma.
1. ʿAṣrda zındīḳ-sīmā şeyḫler
2. Müstecābüʾd-daʿvelikle lāf atar

müstecmiʿ:
1. **müstecmiʿ:**
Tarih 86
Mısra: **5**
Toplanan, toplanmış.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫᵛāhına herkes meşaḳḳatsüz resā

müstedel:

1. **müstedeldür:**-*dür*
Gazel 563
Mısra: **3**
İstidlal olunmuş, bir delil ile isbat edilmiş.
3. Benüm giryānluġumdan müstedeldür ḥüsni cānānun
4. Hüveydādur bahāruñ āb u tābı erbaʿīninden

müstefād:
1. **müstefād:**
Kaside 1
Mısra: **50**
Anlaşılan, anlaşılmış.
49. Ḥurūş-ı raḥmetinden müsteʿār ārāyiş-i hestī
50. Kelām-ı ʿizzetinden müstefād esrār-ı mā-evhā

müstefīd:
1. **müstefīd:**
Tarih 79
Mısra: **4**
Yararlanan, faydalanan, istifâde eden (kimse).
3. Saña aḥbāb eyledükde ṭūl-ı ʿömr ile duʿā
4. Kʾolasın şad ʿīdle bezm-i cihāndan müstefīd

müstefīd olur:
1. **müstefīd olur:**-*ur*
Gazel 215
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yararlı olur.
7. Şāyāndur olsa natıka memnūn-ı sāmiʿa
8. Zīrā ki kim muḳayyed ise müstefīd olur

müsteḥab:
1. **müsteḥab:**
Gazel 488
Mısra: **4**
Hakkında kesin bir emir bulunmadığı halde dînin temel prensiplerine uygun olduğu için beğenilen, tavsiye edilen, sevap kazandıran, dince makbul (iş ve davranış), mendup.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḥubāna nāz farż degül müsteḥab degül

müstehziyāne:
1. **müstehziyāne:**
Gazel 128
Mısra: **12**
İstihza ederek, alay ederek ve eğlenerek, oyuncak haline koyarak.
11. Ḥelvā-yı zehrnākdür āyīn-i ülfeti
12. Müstehziyāne lafẓı şenā ṣūretindedür

müstekīn:
1. **müstekīndür:**-*dür*
Gazel 303
Mısra: **3**
Gizlenen, saklanan, içte olan.
3. Ḥalāvet müstekīndür ṭabʿ-ı zenbūrān-ı aḫterde
4. Müseddes-ḫāne-i kevn ü mekān bī-engebīn olmaz

2. **müstekindür:**-*dür*
Gazel 764
Mısra: **2**
Gizlenen, saklanan, içte olan.
1. Muḥītüñ naġmesin gūş eylemiş hengām-ı cūşında
2. O lez̠z̠et müstekindür mevc-i baḥruñ daḫı gūşında

müstelzim-i ḥüsn-i rıżā-yı ḥażret-i mevlā:
1. **müstelzim-i ḥüsn-i rıżā-yı ḥażret-i mevlā:**
Tarih 103
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Allah'ın hoşnudiyetinin güzelce kazanmanın gereği.
41. Bu gūne evliyāʾuʾllāha ḥüsn-i iʿtiḳād itmek
42. Olur müstelzim-i ḥüsn-i rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

müstemiʿ:
1. **müstemiʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 369
Mısra: **7**
İstimâ' eden, dinleyen.
7. Tehdīd ü ʿitāb itmeyicek müstemiʿine
8. Geçmez ʿulüvv-i nāʾire-i ḥiddet-i vāʿiẓ

müstemir:
1. **müstemir:**
Gazel 601
Mısra: **3**
Sürekli olarak, devamlı.
3. Nā-müstemirde ẕevḳ ü keder müstemir degül
4. Ḥācet yoḳ āzmāyişe ʿīydin muḥarremin

müstenīr:
1. **müstenīr:**
Kaside 11
Mısra: **82**
Ziyadar, parlak, aydınlık.
81. Żamīr-i enverinüñ vaṣfın itseler taḥrīr
82. Olurdı yek-şebe meh gibi müstenīr Aʿrāb

müşterek olmaz:
1. **müşterek olmaz:**-*maz*
Gazel 465
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ortak olmak II Denk olmak.
11. Ġam-ı bigāne ile müşterek olmaz hele dil
12. Ġamı bigāneden efzūnter olur ḫᵛīşlerüñ

müştereki olmasa:
1. **müştereki olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 165
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ortağı olmak.
7. Olmasa böyle şu daʿvālarına düşmez idi
8. Ehl-i tīmāruñ eġer müştereki bu tīmār

müşterī:
1. **müşteriyüz:**
Gazel 382
Mısra: **3**
İştira eden, satın alan, alıcı.
3. Bī-māye müşteriyüz o kālā-yı kāma kim
4. Bāzār-ı kāʾinātda aṣlā behāsı yoḳ

2. **müşteri:**
Gazel 529
Mısra: **3**
Jüpiter gezegeni.
3. Taḫt-ı nikāḥa zühreyi alurdı müşteri
4. Ben ṭabʿ-ı ser-bülende sezā dil-ber istesem

3. **müşterisine:**-*si, -n, -e*
Gazel 430
Mısra: **9**
İştira eden, satın alan, alıcı.
9. Bilmem ne gūne feyżi olur müşterisine
10. Dükkān-ı ṣanʿat içre satılmış kerāmetüñ

4. **müşterīdür:**-*dür*
Kaside 17
Mısra: **20**
İştira eden, satın alan, alıcı.
19. Şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı kim
20. Müşterīdür müşteri olmaġla kemter çākeri

5. **müşterīdür:**-*dür*
Kaside 21
Mısra: **16**
İştira eden, satın alan, alıcı.
15. Ḥażret-i Devletgirāy Ḫān pādişāh-ı kār-dān
16. Kim felek çākerligine müşterīdür cān ile

6. **müşterī:**
Kaside 13
Mısra: **57**
Müşteri, satın alan II Jüpiter gezegeni (Güneş sisteminin en büyük ve en etkili gezegenidir, gücü temsil eder).
57. Müşterī oldı ḫarīdār-ı metāʿ-ı Nāhīd
58. Oldı der-beste-i idbār dükān-ı Behrām

müşteri olma:
1. **müşteri olma:**-*ma*
Gazel 99
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alıcı olmak, talip olmak.

7. Metāʿ-ı hūn-ı ʿazīzāna müşteri olma
8. Bu Kerbelāʾda olan beyʿ men yezid midür

müşteri olmaġla:
1. **müşteri olmaġla:**-*maġ, -la*
Kaside 17
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Alıcı olmak, talip olmak.
19. Şerm ile važʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı kim
20. Müşterīdür müşteri olmaġla kemter çākeri

müsterih oldı:
1. **müsterih oldı:**-*dı*
Tarih 123
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her türlü kaygıdan kurtulmuş olmak, gönlü rahat olmak, rahatlamak.
5. Müsterih oldı beḳāda rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb
6. Cilvesin gördükde ṣadr üzre o ʿalī-himmetüñ

müsteriḥ olur:
1. **müsteriḥ olur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Her türlü kaygıdan kurtulmuş olmak, gönlü rahat olmak, rahatlamak.
73. Āsūdelükle gerçi göñül müsteriḥ olur
74. Hep ḥaṣṣa-i bedendür anuñ ḥadd u ġāyeti

müşteri-i cevher-i maḳṣūd:
1. **müşteri-i cevher-i maḳṣūd:**
Gazel 566
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İstek cevherinin müşterisi.
9. Olduñ ṭutalum müşteri-i cevher-i maḳṣūd
10. Ey müflis-i bī-māye bahāsın ne bilürsin

müşterī-tedbīr:
1. **müşterī-tedbīr:**
Tarih 80
Mısra: **5**
Önlem alıcı.
5. Ol vezīr-i bī-nazīr u müşterī-tedbīr kim
6. Kārgāh-ı ʿizz ü cāh olmış aña mirāṡ-ı eb

müsterşid-i ahkām:
1. **müsterşid-i ahkām:**
Kaside 2
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Dinin hükümleriyle irşad olunmayı isteme.
119. Cümle maḥkūm-ı şerīʿatdür odur ṣahib-i şerʿ
120. Cümle müsterşid-i ahkām o pīr-i irşād

müstesnā:
1. **müsteṡnā:**
Kaside 24
Mısra: **128**
Benzerlerinden üstün olan, benzeri az bulunur, seçkin.
127. Neylüsüñ ʿarżaya cürʾet idemez olmayıcaḳ
128. Ṭabʿ-ı düşvār-pesendüñ gibi söz müsteṡnā

2. **müsteṡnā:**
Kaside 19
Mısra: **14**
Benzerlerinden üstün olan, benzeri az bulunur, seçkin.
13. H̱ançere her biri ẖançervārī
14. Gamze-i yār gibi müsteṡnā

3. **müstesnā:**
Tarih 74
Mısra: **22**
Benzerlerinden üstün olan, benzeri az bulunur, seçkin.
21. Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū ne ḳadar nāzük ise
22. Aña tārīẖ daẖı öyle gerek müstesnā

4. **müsteṡnā:**
Tarih 92
Mısra: **22**
Benzerlerinden üstün olan, benzeri az bulunur, seçkin.
21. Her ṭınābı nigeh-i çeşm gibi nūrānī
22. Her sütūnı kemer-i sīm ile bir müsteṡnā

müstetir:
1. **müstetir:**
Gazel 723
Mısra: **9**
Gizlenmiş.
9. Taẖt-ı emvācında deryā-yı maʿānī müstetir
10. Şiʿrinüñ taʿbīrini Nābī veciz eylerse de

müstevcib-i ʿafv olmaġa:
1. **müstevcib-i ʿafv olmaġa:**-*ma, -ġa*
Kaside 1
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Bağışlanmayı icap etmek, gerektirmek, affa kabil olmak.
179. O dergāh-ı kerem kim ẖāki iḥsān-hīz-i raḥmetdür
180. Ne ḳadīrdür ʿamel müstevcib-i ʿafv olmaġa ḥāşā

müstevcib-i cezā-yı günāh-ı ne-būdeyüz:
1. **müstevcib-i cezā-yı günāh-ı ne-būdeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 277
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Olmayan günahın cezasının layığı.
9. Nābī olur günāh-ı diger söylesek ʿaceb
10. Müstevcib-i cezā-yı günāh-ı ne-būdeyüz

müstevcib-i ġam:
1. **müstevcib-i ġam:**
Kaside 15
Mısra: **216**
Kelime Tipi: -
Keder sorgusu, gam sıkıntısı.
215. İtsün ol meşġaleden ẕātını Allāh maṣūn
216. Ki ola vāsıṭa-i ġussa vü müstevcib-i ġam

müstevfā:
1. **müstevfā:**
Kaside 24
Mısra: **130**
Tam, mükemmel, yeteri kadar (var).
129. Naẓar-ı pākine şāyeste süẖan lazımdur
130. Yoẖsa gencīne-i ẖāṭırda süẖan müstevfā

müstevī oldı:
1. **müstevī oldı:**-*dı*
Tarih 52
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Doğru olmak, düz olmak.
29. Buldı kemāl-i ḥüsn-i metanetle zīb ü fer
30. Oldı külāhı sebʿ-i semāvāta müstevī

müstezād iden:
1. **müstezād iden:**
Gazel 575
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Müstezad yapmak (Müstezad; bir dizesi normal ölçüde, ziyade adı verilen diğer dizesinde ise kalıbın ilk ve son cüzleri kullanılmak suretiyle meydana getirilmişuzunlu kısalı manzume).
11. Taẖmīs şiʿre cāme vü destār giydürür
12. Pāyına līk kefş yapar müstezād iden

müsteẓil:
1. **müsteẓil:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **56**
Bir kimseyi hor gören, küçümseyen.
55. Olur mı bunuñ gibi bir sāyebān
56. Kʾola müsteẓil sāye-i Müsteʿān

müşt-i teʾessüfle:
1. **müşt-i teʾessüfle:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yerinme, hayıflanma, acınma yumruğu.
1. Dögünse müşt-i teʾessüfle nʾola sīne-i ʿömr

2. Ki zāyiʿ olmadadur yoḳ yire ḫazīne-i ʿömr

müsveddāt-ı şiʿrüñ:
1. **müsveddāt-ı şiʿrüñ:***-üñ*
Gazel 592
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şiir müsveddesi, karalaması.
9. Āhū-yı maʿnā şikārı ḥācetüñse Nābīyā
10. Geştden dūr olma müsveddāt-ı şiʿrüñ bīşesin

müsvedde:
1. **müsveddelerden:***-ler, -den*
Kaside 1
Mısra: **192**
İlk yazılan, acele ile temiz yazılmayan yazı.
191. Teveccüh itdi dīvān-ı faḳīri itmeġe tertīb
192. Kühen müsveddelerden bir yire cemʿ itdi ser-tā-pā

müsvedde-i ġaybı:
1. **müsvedde-i ġaybı:***-ı*
Kaside 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bilinmezlik karalaması.
7. İdüp vażʿ-ı ḳalem evrāḳ-ı ḥikmet-ḫāne-i ṣunʿa
8. Çeküp müsvedde-i ġaybı beyāża eylemiş imlā

müsvedde-i iḥyā-yı fünūn:
1. **müsvedde-i iḥyā-yı fünūn:**
Gazel 653
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Fenlerin canlandığı müsvedde.
7. Gird-i laʿlündeki esrār-ı ḫaṭuñ fāş itme
8. Ki odur ʿāşıḳa müsvedde-i iḥyā-yı fünūn

müsvedde-nüvīs:
1. **müsvedde-nüvīsümdür:***-üm, -dür*
Gazel 132
Mısra: **12**
Karalama katibi.
11. Beyāża ḫāme-i zerle debīr-i ṣubḥ āmāde
12. ʿUtārid meclis-i maʿnāda müsvedde-nüvīsümdür

mū-tāb:
1. **mū-tāblaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 403
Mısra: **6**
Keçi kılından hayvan çulu, yem torbası vb. dokuyan kimse.
5. Ehl-i ṭūl-ı emelüñ pīş-rev olmaz kārı
6. Ḳahḳarī cünbişi şāhid buna mū-tāblaruñ

2. **mū-tāblaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 431
Mısra: **14**
Keçi kılından hayvan çulu, yem torbası vb. dokuyan kimse.
13. Gizlice ṭūl-ı emel olduġın istiġnāda
14. Gösterür ʿaynı ile ṣanʿatı mū-tāblaruñ

3. **mū-tābuñ:***-uñ*
Gazel 435
Mısra: **12**
Keçi kılından hayvan çulu, yem torbası vb. dokuyan kimse.
11. Bulamazsın ḫaṭ-ı tersā gibi hiç lāyıḳ mı
12. Kām-ı maʿḳūsına hem-reng olıcaḳ mū-tābuñ

mū-tābdan:
1. **mū-tābdan:**
Gazel 312
Mısra: **12**
Keçi kılından hayvan çulu, yem torbası vb. dokuyan kimse.
11. Ne maḳṣūda ṣūrūʿ eylerse ber-ʿaḳs olmadur kārı
12. Esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel mū-tābdan ḳalmaz

mū-tāb-ı siyah:
1. **mū-tāb-ı siyah:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Parlak siyah saç teli.
3. ʿAynıdur .... mū-tāb-ı siyah laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

2. **mū-tāb-ı siyāh:**
Kıt'a 105
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Parlak siyah saç teli.
3. ʿAynıdur …… mū-tāb-ı siyāh laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

muṭābıḳ-ı ḥāl-i ḥüseyn idi:
1. **muṭābıḳ-ı ḥāl-i ḥüseyn idi:***- i, -di*
Tarih 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hüseyin'in durumuna uygun.
11. Her ḥāleti muṭābıḳ-ı ḥāl-i Ḥüseyn idi
12. Nābī görince ḳudret-i Ḥaḳla bu ḥāleti

muṭābıḳ-ı ümmīd:
1. **muṭābıḳ-ı ümmīd:**
Gazel 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Umulduğu üzre, ümit edildiği gibi.
1. Ne bir muvāffıḳ-ı dil-ḫᵛāh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

muʿtād:
1. **muʿtād:**
Gazel 580
Mısra: **4**
Alışılmış, alışmış.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

2. **muʿtāddur:***-dur*
Gazel 708
Mısra: **10**
Alışılmış, alışmış.
9. Teskīn-i sūz-ı hicr idelüm ʿarż-ı ḥāl ile
10. Muʿtāddur ʿilāc mürekkeble ḥurḳate

3. **muʿtād:**
Gazel 874
Mısra: **6**
Alışılmış, alışmış.
5. Gül-çīn-i maṭlab eylemedi bāġbān -ı feyż
6. Ol dīdeyi ki giryeye muʿtād görmedi

4. **muʿtadı:***-ı*
Tarih 125
Mısra: **9**
Alışılmış, alışmış.
9. Anlaruñ da ezelī olmaġ ile muʿtadı
10. ʿĀdet-i remy ü talebkārī-i esbāb-ı ġazā

5. **muʿtādın:***-ı, -n*
Gazel 580
Mısra: **4**
Alışılmış, alışmış.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

6. **muʿtād:**
Tarih 42
Mısra: **36**
Alışılmış, alışmış.
35. Babı meʾlūf-ı maḳdem-i aḥbāb
36. Ṣaḥnıdur ḫᵛān-ı niʿmete muʿtād

7. **muʿtād:**
Kaside 14
Mısra: **54**
Alışılmış, alışmış.
53. Esās-ı ṭıyneti taʿmīr-i devlete meşġūl
54. Nihād-ı niyyeti tekmīl-i himmete muʿtād

muʿtād eyledi:
1. **muʿtād eyledi:***-di*
Tarih 55
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Alıştırmak.
17. Öyle nāzikdür binā-yı dil-keşi kim her ṣabāḥ
18. Seyrine mihr-i cihān-ārāyı muʿtād eyledi

muʿtād eyler:
1. **muʿtād eyler:***-r*
Gazel 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adet edinme.

1. Her ki bu nīk ü bu bed ḳaydını muʿtād eyler
2. Ḳalbinüñ sāḥasına maḥkeme bünyād eyler

muʿtād olasın:
1. **muʿtād olasın:**-*a, -sın*
Gazel 622
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Alışmak.
5. Vire naḫl-i emelüñ mīve-i eşk-i ḥırmān
6. Bir sitemkāra niyāz itmege muʿtād olasın

muʿtād oldı:
1. **muʿtād oldı:**-*dı*
Gazel 254
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alışmak, alışkanlık haline gelmek.
5. Muʿtād oldı sīnemüz ol deñlü çāke kim
6. Çāk itdürür nigīne girībānı nāmumuz

2. **muʿtād oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
Alışmak, alışkanlık haline gelmek.
159. Hicretinden berü gözden döküp eşk-i zemzem
160. Kaʿbeye oldı siyeh-cāme-i mātem muʿtād

3. **muʿtād oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **254**
Kelime Tipi: -
Alışmak, alışkanlık haline gelmek.
253. Niyyet-i ṭāʿat idersem de elümden gelmez
254. Oldı nefs-i bedūm ol deñlü günāha muʿtād

muʿtād olduġın:
1. **muʿtād olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 590
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Alışmak, alışkanlık haline gelmek.
13. Nābī raḳībler ṣaḳın ol şūḫuñ olduġın
14. Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün

muʿtād olduġum:
1. **muʿtād olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alışmak.
1. Añılsın gūşe-i meyḫāne kim şād olduġum yirdür
2. Nevāzişkārī-i sāḳīye muʿtād olduġum yirdür

muʿtād olup:
1. **muʿtād olup:**-*up*
Tarih 30
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Alışmak, alışkanlık haline gelmek.
15. Dem-be- dem bād-ı ṣabānuñ luṭfına muʿtād olup
16. Çeşmin açmış cānib-i deryāya her bir manẓarı

müṭālaʿa:
1. **müṭālaʿadan:**-*dan*
Gazel 129
Mısra: **14**
Düşünme, okuma, tetkik etme.
13. Nābī şikāyet itmededür naẓm-ı çerḫden
14. Mefhūmını müṭālaʿadan bī-naṣībler

müṭālaʿa itsün:
1. **müṭālaʿa itsün:**-*sün*
Gazel 554
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Okumak.
5. İtsün vücūdı nüsḫasın evvel müṭālaʿa
6. Esrār-ı ḥikmete ṭaleb-i ittibāʿ iden

muṭalsam:
1. **muṭalsam:**
Gazel 203
Mısra: **14**
Tılsımlı.
13. Yoḳ fetḥe meded niyyet iderlerse de Nābī
14. Gencīne-i iḳbāl muṭalsam ne virürler

mutaṣavver:
1. **nā-mutaṣavver:**
Gazel 34
Mısra: **5**
İmkansız.
5. Bī-ʿaşḳ ḥayāt-ı dü-cihān nā-mutaṣavver
6. Bī-māye-i derd eyleme dermāna teşebbüs̱

müteʿaddid:
1. **müteʿaddid:**
Gazel 54
Mısra: **8**
Birden fazla.
7. Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
8. Gül-geşte ḫırām eyledi ḫūbān müteʿaddid

2. **müteʿaddid:**
Gazel 54
Mısra: **10**
Birden fazla.
9. Ḳalmaz yine düzdīde-nigeh maṣlaḥatından
10. Olmış ṭutalum çeşm-i nigehbān müteʿaddid

3. **müteʿaddid:**
Gazel 54
Mısra: **12**
Birden fazla.
11. Āşūbgeh-i miḥnet olur küçe-i dilber
12. Böyle olıcaḳ ʿāşıḳ-ı nālān müteʿaddid

4. **müteʿaddid:**
Gazel 54
Mısra: **14**
Birden fazla.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḫṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

müteʿaddid ola:
1. **müteʿaddid ola:**-*a*
Gazel 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Birden fazla olmak.
1. Maʿmūre-i dilde olamaz cān müteʿaddid
2. Bir taḫtda ne mümkin ola sulṭān müteʿaddid

müteʿaddid olamaz:
1. **müteʿaddid olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Birden fazla olmak.
1. Maʿmūre-i dilde olamaz cān müteʿaddid
2. Bir taḫtda ne mümkin ola sulṭān müteʿaddid

müteʿaddid olmazsa:
1. **müteʿaddid olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 54
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Birden fazla olmak.
5. Ḫubānun olur merḥamet-i ṭabʿına şāhid
6. Olmazsa eger çāk-ı girībān müteʿaddid

müteʿaddid olursa:
1. **müteʿaddid olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 54
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Birden fazla olmak.
3. Ne menzil alur ne olur ās̱ārı be-dīdār
4. Olursa ser-i tīrde peykān müteʿaddid

müteʿāḳiblig:
1. **müteʿāḳibligin:**-*i, -n*
Tarih 74
Mısra: **13**
Devamlılık, birbirini takip etme durumu.
13. ʿAvn-ı Ḥaḳḳuñ müteʿāḳibligin eyler işʿār
14. İki şeh-zāde ile olduġı çeşmi bīnā

müteʿālī:
1. **müteʿālīsin:**-*sin*
Kaside 2

Mısra: **309**
Yüce, ali, üstün.
309. Saña ne medḥ ü s̱enādan müteʿālīsin sen
310. İder ancaḳ bu ḳasīdem melekūt ehlini şād

müteʾayyin:
1. **müteʾayyindür:**-*dür*
Gazel 551
Mısra: **3**
Belirlenmiş.
3. Ḳısmetüñ rūz-ı ezelden müteʾayyindür hep
4. ʿĀlemüñ ḳaṭʿa çalış rişte-i ṭūl-ı emelin

muʿteber olup:
1. **muʿteber olup:**-*up*
Gazel 345
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul görmek, makbul olmak.
9. Nādānlık olup muʿteber ebnā-yı zamanda
10. Ḫaṭṭı bozulup nüsḫa-i ʿirfān unudulmış

muʿteber olur:
1. **muʿteber olur:**-*ur*
Gazel 775
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kabul görmek, makbul olmak.
7. Olur sermāye-i şān dil-berāna kes̱ret-i enzār
8. Olur mihrün ziḥāmı muʿteber maḥżar ḫuṣūṣında

muʿtedil:
1. **muʿtedil:**
Gazel 46
Mısra: **4**
Ilımlı, yerinde, ne pek az, ne pek çok olan.
3. Ser-tābe-pāy nüsḫa-i endāmı dil-nişīn
4. Aʿzāsı muʿtedil leb-i şekker-feşānı şūḫ

muʿtedil olsa:
1. **muʿtedil olsa:**-*sa*
Gazel 678
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mülayim olmak, sert olmamak, uygun, ılımlı olmak.
9. Nābī o gülün olmaz idi nergisi bīmār
10. Aḫlāḳı daḫı ḥüsni gibi muʿtedil olsa

muʿtedil-i puḫte-edā:
1. **muʿtedil-i puḫte-edā:**
Tarih 119
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Davranışları olgun mülayim kimse.
3. Fāzıl-ı bī-tamaʿ ü müttakī-i din-perver
4. Münṣif-i bī-ġaraz ü muʿtedil-i puḫte-edā

müteʾessir olmaya:
1. **müteʾes̱s̱ir olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 547
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Etkilenmek.
11. Kim dir ḳalemüñ olmaya Nābī müteʾes̱s̱ir
12. Bu çāk-i girībān ile bu eşk-i terinden

müteferriʿ:
1. **müteferriʿdür:**-*dür*
Kaside 15
Mısra: **154**
Asıl kökten ayrılmış olan, dal budak salmış, dallanan.
153. Ẕātıdur maḥż-ı kerem memleket-i İslāma
154. Cümle andan müteferriʿdür odur aṣl-ı kerem

müteġayyir eyler:
1. **müteġayyir eyler:**-*r*
Gazel 143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek, başkalaştırmak.
3. Pāy-ı nefese lerze virür lez̠z̠et-i vuṣlat
4. Eyler bedenüñ āb u hevāsın müteġayyir

2. **müteġayyir eyler:**-*r*
Gazel 143
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek, başkalaştırmak.
7. Eyler nefes-i bī-maḥal-i ḫᵛāhiş-i vuṣlat
8. Meh-pārelerün reng-i rıżāsın müteġayyir

müteġayyir eylerse:
1. **müteġayyir eylerse:**-*r, -se*
Gazel 143
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek, başkalaştırmak.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir lez̠z̠eti birdik
10. Eylerse daḫı bāde libāsın müteġayyir

müteġayyir ider:
1. **müteġayyir ider:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek, başkalaştırmak.
1. ʿUşşāḳuñ ider ʿaşḳ likāsını müteġayyir
2. Mestānuñ ider bāde edāsın müteġayyir

2. **müteġayyir ider:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek, başkalaştırmak.
1. ʿUşşāḳuñ ider ʿaşḳ likāsını müteġayyir
2. Mestānuñ ider bāde edāsın müteġayyir

3. **müteġayyir ider:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Değiştirmek, başkalaştırmak.
5. Pür olduġı dem cāmuñ olur ṣavtı diger-gūn
6. Eṭfālüñ ider ḥilm ṣadāsın müteġayyir

müteḥayyir:
1. **müteḥayyirdür:**-*dür*
Tarih 36
Mısra: **38**
Hayrette kalmış, şaşırmış.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ʿilletde kibār-ı ḥükemā

müteḳābil:
1. **müteḳābil:**
Kaside 2
Mısra: **18**
Karşı, karşılık.
17. Telḫ olur ẓāʿiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem
18. Olmasa sirke-fürūşa müteḳābil ḳannād

muʿteḳid:
1. **muʿtekid:**
Gazel 457
Mısra: **5**
İnançlı kimse, dini bütün insan.
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid
6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

2. **muʿteḳid:**
Tarih 18
Mısra: **15**
İnançlı kimse, dini bütün insan.
15. Didi bir muʿteḳid fevtinden āgāh olıcaḳ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

muʿtel:
1. **muʿtel:**
Gazel 861
Mısra: **8**
Hastalıklı.
7. İtmez ervāḥa sirāyet ʿileli ecsāmuñ
8. Ḥarf-i ʿilletle degüldür yine muʿtel maʿnā

mütelezziz:
1. **mütelez̠z̠iz̠:**
Gazel 57
Mısra: **1**
Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.
1. Ḫūbān-ı sitemkār cefādan mütelez̠z̠iz̠
2. ʿUşşāḳ-ı dil-figār rıżādan mütelez̠z̠iz̠

2. **mütelez̠z̠iz̠:**
Gazel 57
Mısra: **2**
Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.

1. Ḫūbān-ı sitemkār cefādan müteleẕẕiẕ
2. ʿUşşāḳ-ı dil-figār rıżādan müteleẕẕiẕ

3. **müteleẕẕiẕ:**
Gazel 57
Mısra: **4**
Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.
3. Esbāb-ı teḫālüfle bulur ḫalḳ tesellī
4. Her birisi bir gūne ṣafādan müteleẕẕiẕ

4. **müteleẕẕiẕ:**
Gazel 57
Mısra: **6**
Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.
5. Yek-laḫt meġer ḫalḳ-ı cihān ehl-i hevādur
6. Yoḳ görmedügüm bād-ı hevādan müteleẕẕiẕ

5. **müteleẕẕiẕ:**
Gazel 57
Mısra: **8**
Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.
7. Ekser görilen ḫalḳ giriftār-ı ḫodīdür
8. Nādir bulunur nām-ı Ḫudādan müteleẕẕiẕ

6. **müteleẕẕiẕ:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.
9. Dūr eylemesüñ sāyesin erbāb-ı recādan
10. Her naḫl kʾola neşv ü nemādan müteleẕẕiẕ

7. **müteleẕẕiẕ:**
Gazel 57
Mısra: **12**
Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.
11. Dünyāya idüp dāʿiye-i aḫẕ sirayet
12. Kem-yāftedür ẕevk-i ʿaṭādan müteleẕẕiẕ

8. **müteleẕẕiẕ:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Lezzet bulan, tat alan, mutlu olan, hoşlanan.
13. Rāżıyuz eger olsa da her şehrde Nābī
14. Bir kes kʾola feryād-ı gedādan müteleẕẕiẕ

muʿtell itdiler:
1. **muʿtell itdiler:***-di, -ler*
Tarih 143
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Hastalıklı hale getirmek, yapısını bozmak II (Arapça kelimeler için) içinde elif, vav, ye gibi asli harf bulunan.
21. İdüp berhem-zede tābūr-ı nā-maḥṣūr-ı menḥūsa
22. İdüp ḳalbin şikeste itdiler muʿtell iken ecvef

müʾtemen:
1. **müʾtemen:**
Gazel 141
Mısra: **14**
İnanılır, güvenilir, itimad edilir.
13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī
14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa müʾtemen yoḳdur

müʿtemen-i ʿādili:
1. **müʿtemen-i ʿādili:***-i*
Tarih 36
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Adaletli ve itimad edilir kimse.
11. Çekilen derde ḳażā ḳaṣd-ı mükāfat itdi
12. İtdi bir müʿtemen-i ʿādili ṣadrüʾl-vüzerā

müteraḳḳıb:
1. **müteraḳḳıb:**
Kaside 13
Mısra: **231**
Bekleyen, gözeten.
231. Muntaẓır ḥüsn-i icābet müteraḳḳıb tevfīḳ
232. Geldi hengām-ı duʿā eyleme taṭvīl-i kelām

2. **müteraḳḳıb:**
Tarih 36
Mısra: **48**
Bekleyen, gözeten.
47. Senden olur yine olursa bu derde çāre
48. Ṣadra teşrīfüñe çoḳdan müteraḳḳıb dünyā

mütercem-i naẓm-ı kerīm:
1. **mütercem-i naẓm-ı kerīm:**
Tarih 52
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kuran-ı Kerim'in tercümanı.
13. Ne Mes̲nevī mütercem-i naẓm-ı kerīm kim
14. Her beyti bin ḫazāʾin-i esrārı muḥtevī

mütereddid:
1. **mütereddid:**
Gazel 55
Mısra: **10**
Kararsız, teredüdde kalan, karar veremeyen, cesaretsiz.
9. Ṣāhib-güher-i genc-i denī düzd-i tehī-dest
10. Ġafletde teyaḳḳuẓda nigehbān mütereddid

2. **mütereddid:**
Gazel 55
Mısra: **12**
Kararsız, teredüdde kalan, karar veremeyen, cesaretsiz.
11. ʿAfvuñda ʿaẕabuñ daḫı aḥkāmı muḥaḳḳaḳ
12. İbrīk-i vużū kūze-i mestān mütereddid

3. **mütereddid:**
Gazel 55
Mısra: **14**
Kararsız, teredüdde kalan, karar veremeyen, cesaretsiz.
13. Fikr eylemede keşme-keş-i redd ü ḳabūlı
14. Nābī süḫan-ı nādire-sencān mütereddid

mütereddid kaldı:
1. **mütereddid kaldı:***-dı*
Gazel 55
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kararsız, teredüdde kalmak.
3. Leb ẕikrde ammā ki göñül fikr-i cihānda
4. Ḳaldı arada ṣubḥa-i mercān mütereddid

mütereddid olmasa:
1. **mütereddid olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 55
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kararsız, teredüdde olmak.
1. Olmazdı bu gūne dil-i ḥayrān mütereddid
2. Vażʿında eger olmasa cānān mütereddid

mütereddid olmaz:
1. **mütereddid olmaz:***-maz*
Gazel 55
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kararsız, teredüdde olmak.
5. Sāʿatdeki raḳḳaṣ gibi dil ṭapış eyler
6. Olmaz da nʾolur ṭabʿ-ı peşīmān mütereddid

mütereddid olmazdı:
1. **mütereddid olmazdı:***-maz, -dı*
Gazel 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kararsız, teredüdde olmak.
1. Olmazdı bu gūne dil-i ḥayrān mütereddid
2. Vażʿında eger olmasa cānān mütereddid

mütereddid olsa:
1. **mütereddid olsa:***-sa*
Gazel 55
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kararsız, teredüdde olmak.
7. Ne lüccede var emn ne sahilde ʿaceb mi
8. Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid

mütereṣṣid:
1. **mütereṣṣid:**
Gazel 750
Mısra: **2**
Gözlemleyen, gözetleyen.
1. Bahār olursa daḫı pāy-beste bāġumda

2. Yine ẖazān mütereṣṣid solumda sağumda

müteṣellim:
1. **müteṣellimleri:**-*ler, -i*
Tarih 110
Mısra: **9**
İmparatorluk döneminde vali veya mutasarrıfların görevlendirdikleri vergi memuruna verilen ad.
9. Müteṣellimleri İsmaʿīl Aġā ʿabd-i ṣadīḳ
10. Maḳdemi şevḳine vażʿ eyledi bu erkânı

mütevāżıʿ olurlar:
1. **mütevāżıʿ olurlar:**
Gazel 371
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alçak gönüllü olmak.
7. Her ḥarfe ser-efgendelik itse nʾola ẖāme
8. Erbāb-ı suẖan eks̱er olurlar mütevāżıʿ

mütevāżıʿ olursa:
1. **mütevāżıʿ olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 704
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alçak gönüllü olmak.
7. Taʿẓīm olınur her kim olursa mütevāżıʿ
8. Müşʿir bunı miḥrābdaki ḳadd-i ẖamīde

mutīʿ u münḳād:
1. **mutīʿ u münḳād:**
Kaside 2
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyun eğen, itaat eden.
155. Düşmen-i dīnine āfāḳ siyeh-çāl-i belā
156. Tābiʿ-i şerʿine nüh-ṭaḳ mutīʿ u münḳād

muṭlaḳ:
1. **muṭlaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **101**
Muhakkak, kesin.
101. Luṭfınuñ ḳadrini bildürmek içündür muṭlaḳ
102. Iṣṭılāḥāt-ı fünūn içre bulunmak ebʿād

muṭlaḳā:
1. **muṭlaḳā:**
Gazel 367
Mısra: **2**
Muhakkak, kesin.
1. Gerdūn iderse niyyet-i terk-i cefā ġalaṭ
2. Bed-ẖᵛāhdan ṣudūr-ı vefā muṭlaḳā ġalaṭ

muṭrib:
1. **muṭrib:**
Gazel 625
Mısra: **7**
Çalgıcı, çalgı çalan.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daẖı sen ṣūra ṣunmazsın

2. **mutrib:**
Gazel 661
Mısra: **1**
Çalgıcı, çalgı çalan.
1. Ger yasāġ olduysa mutrib çenge de ḳānūna da
2. Tevbeler olsun ʿaraḳla bāde-i gül-gūna da

muṭribā:
1. **muṭribā:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Ey çalgıcı.
5. Gūş-ı ʿuşşāḳa virür ẕevḳ reh-i rāst-ı Ḥicāz
6. Muṭribā itdügün āheng Ṣifāhan yolıdur

müttakī-i din-perver:
1. **müttakī-i din-perver:**
Tarih 119
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Günahtan, haramdan sakınan, Allah’ın gazabına sebep olacak günah işlemekten, Allah’ın buyruklarını çiğnemekten çekinen, takva sahibi.
3. Fāzıl-ı bī-tamaʿ ü müttakī-i din-perver
4. Münṣif-i bī-ġaraz ü muʿtedil-i puẖte-edā

muttaṣıl:
1. **muttaṣıl:**
Tarih 30
Mısra: **55**
Daima, sürekli.
55. Bir ẖazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

2. **muttaṣıl:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Bitişik.
7. Āhum ki ḥalḳa ḥalḳa olur çerẖe muttaṣıl
8. Sūz-ı dilüñ şikāyet içün nerdübānıdur

3. **muttaṣıl:**
Gazel 618
Mısra: **2**
Yan yana, karşı karşıya.
1. Hirās-ı āh-ı serdüm zülfin ayırmaz ʿizārından
2. O sermā-dīde gitmez muttaṣıl āteş kenārından

4. **muttaṣıl:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Daima, sürekli. II Bitişik olarak.
5. Ruẖlaruñ ābın bilürüz muttaṣıl
6. Hile ile āl nedür bilmezüz

5. **muttaṣıl:**
Gazel 409
Mısra: **4**
Bitişik, kapalı.
3. Ṣadef maḥal gözedür gevheri bulur ḳıymet
4. Mis̱āl-i piste güşād itme muttaṣıl dehenüñ

muttaṣıl olsa:
1. **muttaṣıl olsa:**-*sa*
Gazel 678
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşmuş olmak.
1. Dil yārdan ārām idemez münfaṣıl olsa
2. Vuṣlat daẖı bī-leẕẕet olur muttaṣıl olsa

müttefiḳ:
1. **müttefiḳdür:**-*dür*
Tarih 36
Mısra: **40**
İttifak eden, birbiriyle aynı fikirde olan.
39. Sendedür merhemi bu zaẖm-ı cigergāh-ı ġamuñ
40. Müttefiḳdür bu kelām üzre ser-ā-ser dünyā

müttehem:
1. **müttehem:**
Gazel 481
Mısra: **6**
Suçlanan, suçlu olduğu iddia edilen, töhmet altında bulunan.
5. Çerẖün ẖilāf-ı devri var amma senüñ gibi
6. ʿUşşāḳa kesr-i ẖāṭır ile müttehem degül

2. **müttehemdür:**-*dür*
Kaside 18
Mısra: **38**
Suçlanan, suçlu olduğu iddia edilen, töhmet altında bulunan.
37. Vādī-i medḥde taʿbīr-i riyā-gūne ile
38. Müttehemdür bilürüz gerçi gürūh-ı şuʿarā

müttekā:
1. **müttekā:**
Tarih 129
Mısra: **8**
İttika olunacak, dayanılacak alet, koltuk değneği, asa.
7. Ḳulları teẕhīb u tezyin itdiler taʿẓīm içün
8. Bu maḳāmı itmeġin ẕāt-ı kerīmi müttekā

müttekā-yı dāverī:
1. **müttekā-yı dāverī:**
Tarih 30
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Dayanılarak istirahat edilecek yer.

87. Pā-nihāde oldı ḫāmem eyledüm tārīḫini
88. Mesned-i Sulṭān Muḥammed müttekā-yı dāverī

müttekā-yı ḫalās:
1. **müttekā-yı ḫalās:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Kurtuluş dayanağı.
83. Ehl-i ʿiṣyāna müttekā-yı ḫalās
84. Bezm-i ḳurba nedīm-i ḫaṣṣü᾿l-ḫaṣṣ

muvafaḳat itmek:
1. **muvafaḳat itmek:**-*mek*
Gazel 129
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Uygun görmek, onaylamak, kabul etmek II İzin vermek, müsaade etmek.
1. Bi᾿t-ṭabʿ bī-vefā olıcaḳ dil-firībler
2. Lāzım gelür muvafaḳat itmek raḳībler

muvaffaḳ:
1. **muvaffaḳ:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Başarmış, yapabilmiş.
5. Her kim ki muvaffaḳ degül itmām-ı merāma
6. Bī-ca tolaşur baḫt-ı sezāvāra yapışmaz

2. **muvaffaḳdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **10**
(Kişi için) Allah'ın yardımı ile işleri yolunda giden.
9. Niẓāmü᾿l-mülk-i devlet ṣāḥib-i dīvān-ı ehliyyet
10. Ki tedbīrinde te᾿yīd-i İlāhiye muvaffaḳdur

muvaffaḳ eyledi:
1. **muvaffaḳ eyledi:**-*di*
Tarih 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Başarılı kılmak.
3. Niyyeti ābı gibi ṣāf olduġından eyledi
4. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ ḥażret-i Rabbü᾿l-ʿibād

muvaffaḳ eyleye:
1. **muvaffaḳ eyleye:**-*y, -e*
Tarih 80
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Başarılı kılmak.
25. Her umūrında muvaffaḳ eyleye Bārī Ḫudā
26. Ola evḳātı ḳarīn-i ẕevḳ u rāḥat rūz u şeb

muvaffaḳ eyleyüp:
1. **muvaffaḳ eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 123
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Başarılı kılmak.
7. Her umūrında muvaffaḳ eyleyüp Bārī Ḫudā
8. İtsüñ ās̱ārı sirāyet nāsa ḥüsn-i sīretüñ

muvaffaḳ ide:
1. **muvaffaḳ ide:**-*e*
Tarih 119
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımına ulaşmak, işi yolunda gitmek.
11. İde aḥkām-ı umūrında muvaffaḳ Bāri
12. İde dil-ḫᵛāhı ḳadar ḥüccet-i ḳadrin imżā

muvaffaḳ itdi:
1. **muvaffaḳ itdi:**-*di*
Tarih 128
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Başarılı kılmak.
17. Böyle fetḥ ü ẓafere itdi muvaffaḳ bī-şekk
18. Ṣıdḳ-ı niyyet dil-i ṣāfī-berekātında Ḫudā

muvaffaḳ itmiş:
1. **muvaffaḳ itmiş:**-*miş*
Gazel 661
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Başarılı kılmak.
9. Yazdugında dest-i ḳudretle berāt-ı şiʿrümi
10. Nābiyā itmiş muvaffaḳ şerʿa da ḳānūna da

muvaffaḳ oldı:
1. **muvaffaḳ oldı:**-*dı*
Tarih 61
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Başarmak, başarılı olmak.
11. Niyyet-i ḫayre muvaffaḳ oldı çün
12. İtdi taʿmīrine ṣarf-ı ihtimām

2. **muvaffaḳ oldı:**-*dı*
Tarih 104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Başarmak, başarılı olmak.
13. Oldı nice ḫayrat ü müberrāta muvaffaḳ
14. Çoḳ beldede ās̱ār-ı cezīl eyledi peydā

3. **muvaffaḳ oldı:**-*dı*
Tarih 144
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Başarmak, başarılı olmak.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ḫāke çekdi gūşın māh-tāb

muvaffaḳ olmadı:
1. **muvaffaḳ olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 18
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Başarmak, başarılı olmak.
45. Vüzerāda nice ṣāḥib-ketebe gelmiş iken
46. Birisi olmadı bu ṭarza muvaffaḳ ḥaḳḳā

2. **muvaffaḳ olmadı:**
Tarih 127
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Başarmak, başarılı olmak.
83. Līk olmadı muvaffaḳ biri bir ḫıdmete kim
84. Pādişāha fuḳarādan ide taḥṣīl-i duʿā

muvaffaḳ olmadum:
1. **muvaffaḳ olmadum:**-*ma, -du, -m*
Kıt'a 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Başarmak, başarılı olmak.
3. Olmadum farḳa muvaffaḳ ḳalem-i müşgīnüñ
4. Ḫāk bādā be-ser-i hūş u be-çeşm-i ġaflet

muvaffaḳ olmamış:
1. **muvaffaḳ olmamış:**-*ma, -mış*
Kaside 24
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Başarmak, başarılı olmak.
103. Olmamış böyle fütuḥāta muvaffaḳ kimse
104. Cümle mażbūt-ı tevārīḫ-i cihān ser tā-pā

muvaffaḳ olup:
1. **muvaffaḳ olup:**-*up*
Tarih 97
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Başarmak, başarılı olmak.
13. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ olup āḫir itdi
14. Nāmını defter-i dīvān-ı beḳāda ibkā

muvaffaḳ olur:
1. **muvaffaḳ olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımına ulaşmak, işi yolunda gitmek.
111. Kim ki makbūl-ı ḥażret-i Ḥaḳ olur
112. O şebün ḳadrine muvaffaḳ olur

muvaffıḳ:
1. **muvaffıḳ:**
Gazel 304
Mısra: **3**
Uygun, münasip.
3. Düşsün mizāc-ı zühde muvaffıḳ yā düşmesüñ
4. Sākī-i şīvekār içürür ister istemez

2. **muvaffıḳ:**
Tarih 16
Mısra: **29**

Muvaffak eden, başarıya ulaştıran.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ re᾽yi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

muvāffıḳ-ı dil-ḫᵛāh:
1. **muvāffıḳ-ı dil-ḫᵛāh:**
Gazel 106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlümce, gönlümün istediği gibi.
1. Ne bir muvāffıḳ-ı dil-ḫᵛāh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

muvāfıḳ:
1. **muvāfıḳ:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Münasip, uygun.
1. Dil-ḫᵛaha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

2. **muvāfıḳ:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Münasip, uygun.
5. Bu ʿarṣada iki şehrüz ḥaḳīḳat ile mecāz
6. Muvāfıḳ āb u hevāmuz ḥudūdumuz birdür

3. **muvāfıḳ:**
Gazel 603
Mısra: **6**
Münasip, uygun.
5. Hāne-perverd-i ġam olmaz gūşe-i dilden baʿīd
6. Anda dil-ḫᵛāha muvāfıḳ ʿālem olsun olmasun

4. **muvāfıḳ:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Münasip, uygun.
29. Baḥr-ı pür-şūriş-i devletde olurmış kem-hīz
30. Her zamān keştī-i ümmīde muvāfıḳ eyyām

5. **muvāfıḳ:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Münasip, uygun.
7. Şurta-i luṭf ile ṭūfān-ı fiten buldı sükūn
8. Keşti-i emn ü emān buldı muvāfıḳ eyyām

6. **muvāfıḳ:**
Tarih 16
Mısra: **29**
Münasip, uygun.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ re᾽yi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

muvāfıḳ ola:
1. **muvāfıḳ ola:**-*a*
Gazel 822
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Uygun olmak.
7. Ne ḫoş o dem ki ola ḳaṣr-ı vaṣla vażʿ-ı esās
8. Ola mizāca muvāfıḳ velīk miʿmārı

muvāfıḳ olursa:
1. **muvāfıḳ olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 104
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aynı yanda olmak, uygun olmak II Hemfikir olmak.
9. Ḳarār-dāde degül rūzgāruñ etvārı
10. Gehī muvāfıḳ olursa gehī muḫālif olur

müvaḥḥid eylemiş:
1. **müvaḥḥid eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın varlığını) Birleyen yapmak.
31. Eylemiş zīb-i lehçe-i hūbı
32. Bir müvaḥḥid bu beyt-i merġūbı

muvāzene eylerse:
1. **muvāzene eylerse:**-*r, -se*
Gazel 862
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ölçmek, kıyaslamak.
13. Gelürdi keffe-i iḳbāle rācih ey Nābī
14. Gedā muvāzene eylerse bī-nevālıġını

müvellā-yı ḫıred:
1. **müvellā-yı ḫıred:**
Gazel 194
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Akıl hakimi.
5. Bu emri müvellā-yı ḫıred faṣla ne ḳādir
6. Yoḳ ʿāşıḳınuñ ġayeti cānāne kimüñdür

mūy:
1. **mūyın:**
Kaside 2
Mısra: **108**
Tüy, kıl, saç teli.
107. Ḫāzin-i cennet olur ḥüccet-i iflās be-kef
108. Kemterīn mūyın iderlerse bihişt içre mezād

2. **mūyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 444
Mısra: **2**
Zülfün telleri.
1. Dāġsız bir sīne var mı şemʿ-i rūyuñdan senüñ
2. Dil-perīşān olmaduḳ kim ḳaldı mūyuñdan senüñ

3. **mūyına:**-*ına*
Tarih 46
Mısra: **6**
Kıl, saç teli.
5. Levḥa-i ḥüsnine cedvel çekdi ressām-ı ezel
6. Ḥüsn-i ḫaṭṭın eyleyüp taʿlīk her bir mūyına

mūy-be-mū:
1. **mūy-be-mūdur:**-*dur*
Gazel 478
Mısra: **8**
Tel tel.
7. Ben çāk çāk-ı ḥasretüm ol pīç pīç-i derd
8. Çün zülfü şāne mūy-be-mūdur benümle dil

2. **mūy-be-mū:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **111**
Tel tel.
111. Kendü taḳṣīr ü cürm mūy-be-mū
112. Defteri ḫod günāh ile memlū

müyesser:
1. **müyesserdür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **181**
Nasip olma, ele geçme.
181. Mülūk-ı ʿālem içinde kime müyesserdür
182. Ki ḫuṭbesi ola Beytüʾl-Ḥarāmda meẕkūr

müyesser eyleye:
1. **müyesser eyleye:**-*y, -e*
Gazel 881
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Allah) Nasip etmek.
9. Pā-besteyüz bu dāmgeh-i cān-feşārda
10. Mevlā müyesser eyleye Nābī rehāmuzı

müyesser ide:
1. **müyesser ide:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **227**
Kelime Tipi: -
Kolayca elde etmek, kolaylıkla sağlamak.
227. Ḫudā müyesser ide bī-tekkellüf ü tedbīr
228. Żamīr-i enverine her ne kām iderse ḫuṭūr

2. **müyesser ide:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Kolayca elde etmek, kolaylıkla sağlamak.
57. Bulasın maṭlabuña vefḳ-i murād üzre vüṣūl
58. İde dil-ḫᵛāhunı ḫayr ile müyesser Mevlā

3. **müyesser ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Nasip etmek, kısmet etmek.
103. Allāh yine pederle mülāḳāt idüp naṣib
104. İḫvān ile müyesser ide ẕevḳ u ṣoḥbeti

müyesser itse:
1. **müyesser itse:**-*se*
Gazel 500
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nasip etmek, kısmet etmek.
9. Nābiyā yek-şebesin itse müyesser Allāh
10. Būse-çīnān olalum ġayri nigāh itmeyelüm

müyesser itsün:
1. **müyesser itsün:**-*sün*
Kıt'a 43
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nasip etmek.
3. Ne lafẓuñ var ise żımnında bir şemʿ
4. Ḫudā itsün saña cümle müyesser

müyesser ola:
1. **müyesser ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Kolaylıkla ulaşmak, nasip olmak.
95. Görmekdeyüz vesāʾit ile gerçi luṭfını
96. Bī- vāsıṭa müyesser ola belki niʿmeti

müyesser oldı:
1. **müyesser oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Kolaylıkla ulaşmak, nasip olmak.
91. Didi aña oldı müyesser murād
92. Var yüri ol ẕevḳ şümārıyla şād

müyesser olduġı:
1. **müyesser olduġı:**-*du, -ġı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Kolaylıkla olmak, nasip olmak.
117. Yoḳ olduġı kimseye müyesser
118. Bī-renc ü taleb ʿaṭiyye-i zer

müyesser olmadı:
1. **müyesser olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 656
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak II Mümkün olmak.
1. Olmaḳ müyesser olmadı dilberle rū-be-rū
2. Yollarda ḳaldı āyineveş çeşm-i ārzū

2. **müyesser olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 669
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak II Mümkün olmak.
5. Müyesser olmadı āmīziş-i esbābdan sūdum
6. Müsebbibden ḥicāba düşmeden ġayrī sebeplerle

3. **müyesser olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 601
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak.
13. Bir kimsenüñ bu meclis-i fānīde Nābiyā
14. Görmek müyesser olmadı ʿayş-ı dem-ā-demin

4. **müyesser olmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 104
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak.
101. Bir pādişeh-i ʿāleme olmadı müyesser
102. Bu menḳabet-i aʿẓam bu niʿmet-i kübrā

müyesser olmamışdur:
1. **müyesser olmamışdur:**-*ma, -mış, -dur*
Tarih 77
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak.
47. Bu fetḥ olmamışdur bir kimseye müyesser
48. Var ola dest-i zūrun ey pehlevān-ı devrān

müyesser olmaz:
1. **müyesser olmaz:**-*maz*
Gazel 808
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak II Mümkün olmak.
13. Her ṭabiʿat Nābiyā bulmaz maʿānīye vüṣūl
14. Herkese olmaz müyesser dest-res gencīneye

müyesser olsa:
1. **müyesser olsa:**-*sa*
Gazel 209
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak II Mümkün olmak.
1. ʿArūs-ı kāmı niçün nā-murāda virmezler
2. Müyesser olsa bile rū-güşāde virmezler

2. **müyesser olsa:**-*sa*
Gazel 842
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak II Mümkün olmak.
3. Devlet iki cānibden eger olsa müyesser
4. Telḫ olmaz idi meyde daḫı leẕẕet olurdı

3. **müyesser olsa:**-*sa*
Kıt'a 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak.
3. Olsa bir kez de müyesser görmek
4. Refʿ-i semt itdügin istiḥsānuñ

müyesser olur:
1. **müyesser olur:**-*ur*
Gazel 691
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak II Mümkün olmak.
15. Bīdārlıkda olduġı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ḫᵛābda

2. **müyesser olur:**-*ur*
Gazel 734
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak.
13. Olur mı gevher-i ʿirfan müyesser herkese Nābī
14. Ne mümkindür kʾola gencīne her dīvānın altında

mūy-ı beden:
1. **mūy-ı beden:**
Kaside 27
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Vücudun kılları, saçları (Beden bağlamında).
15. Yād-ı ismiyle bulur mūy-ı beden tāze ḥayāt
16. Beñzemez āḫare şān u şeref u şevket-i Şeyḫ

mūy-ı ḫam:
1. **mūy-ı ḫam:**
Gazel 712
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kıvrılmış, bükülmüş saç teli.
3. Olur tāze esīrān-ı dile taʿẓīm içün ammā
4. Ser-ā-pā gīsū-yı dildārda her mūy-ı ḫam beste

mūy-ı leb:
1. **mūy-ı leb:**
Tarih 80
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dudağın etrafındaki tüyler.
13. Ḥüsn-i evṣāfın beyāna meşḳ iden ṣāḥib- dilüñ
14. Ney-şeker ḥükmin virür gird-i feminde mūy-ı leb

mūy-ı miyān ol:
1. **mūy-ı miyān ol:**
Gazel 494
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnce belli olmak II Ortadaki tel olmak.
1. Ser-cūş-ı nifāḳ olsa ʾayān mevc-i girān ol
2. Añılsa eger sāz-ı vefā mūy-ı miyān ol

mūy-ı sefīd:

1. **mūy-ı sefīd:**
Gazel 168
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ak saç, ağarmış saç.

9. Hep çıkan tār-ı şuʿāʿıdur degül mūy-ı sefīd

10. Nābīyā nūr-ı maḥabbet sineden zāʾil midür

mūy-ı ser:

1. **mūy-ı ser:**
Gazel 65
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Baştaki saç.

11. Oldı beyāż-ı ṣubḥ gibi mūy-ı ser sefīd

12. Ey ḫurfe-çeşm uyan ki ʿibādet zamānıdur

mūy-ı siyāh:

1. **mūy-ı siyāh:**
Kıt'a 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Siyah saç.

1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī

2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

mūy-ı siyāh-fām:

1. **mūy-ı siyāh-fām:**
Gazel 773
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah renkli saç.

7. Rūy-ı siyāh vāsıta-i raḥmet olmağa

8. Mūy-ı siyāh-fām sefīd olduġı güvāh

mużʿaf:

1. **mużʿaf:**
Tarih 143
Mısra: **4**
Kat kat, katmerli.

3. ʿAdū ḳasd eylemişken kişver-i İslāmı taḫrībe

4. Hirās olmış iken kulūb-ı nāsda mużʿaf

muzaffer ide:

1. **muzaffer ide:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmesini sağlamak; zafer kazandırmak, galip getirmek.

17. Ẕātını ḥażret-i şāhenşāhuñ

18. Dāʾimā ide muzaffer Mevlā

muzaffer ola:

1. **muzaffer ola:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Zafer kazanmak, mağlup etmek, yenmek.

55. Dāʾimā ola muzaffer ḳalemāsā ʿalemüñ

56. Olasın ʿarṣa-i devletde ʿalemveş ber-cā

muẓaffer olmayıcaḳ:

1. **muẓaffer olmayıcaḳ:**
Gazel 99
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Zafer kazanmayınca.

15. Muẓaffer olmayıcaḳ intiḳāma ey Nābī

16. Sitem-keşīdelere tesliyet müfīd midür

müzāheme:

1. **müzāhemesi:**-*si*
Gazel 535
Mısra: **8**
İtişip kakışma.

7. Nev-şehryār-ı kişver-i nāzum ki arturur

8. Dil-dādeler müzāhemesi şān ü şevketüm

muẓāheret:

1. **muẓāheret:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **358**
Yardım etme, arka çıkma, koruma.

357. Nūr-ı rūyında luṭf-ı Ḥaḳ ẓāhir

358. Cebhesinde muẓāheret bāhir

müẓāheret itmez:

1. **müẓāheret itmez:**-*mez*
Kaside 7
Mısra: **193**
Kelime Tipi: -
Yardım etmek, arka çıkmak, korumak.

193. Saña müẓāheret itmez mi evliyā-yı kirām

194. Ki cümle dāʾire devletüñdedür maḳbūr

müżayaḳa:

1. **müżayaḳadan:**-*dan*
Gazel 382
Mısra: **16**
Sıkıntı, darlık.

15. Kevn ü fesādun anladum īrād ü masrafın

16. Dil-ḫᵛāhda müżayaḳadan māʿadāsı yoḳ

müzdād:

1. **müzdād:**
Kaside 2
Mısra: **188**
Üstün.

187. Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ

188. Bundan aʿlā daḫı bir mertebe olmaz müzdād

müzd-i beşāret idem:

1. **müzd-i beşāret idem:**-*em*
Kaside 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Müjdeye ücret yapmak.

27. Şaḳlarum nāmına bir pādişeh-i devrānuñ

28. Ki idem müzd-i beşāret kim iderse tebşīr

müzdūr-ı tedābīr:

1. **müzdūr-ı tedābīr:**
Gazel 147
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Tedbir işçileri.

21. Müzdūr-ı tedābīr ne ḳādir kʾide Nābī

22. Bennā-yı ḳader itmedügi ḫaneyi taʿmīr

müzeli:

1. **müzeli:**
Gazel 513
Mısra: **13**
Çizmeli.

13. Bir siyeh müzeli südāger-i baḥr ü berdür

14. Saḫtdür ḳādime-i sāhire-peymāy-ı ḳalem

müzevver:

1. **müzevver:**
Gazel 341
Mısra: **8**
Uydurulmuş, düzme, sahte.

7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden

8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

müzeyyen:

1. **müzeyyendür:**-*dür*
Gazel 490
Mısra: **10**
Süslü.

9. Mihr beyneʾl-ısbaʿeyn-i kabza-i īcāddur

10. Nām-ı sulṭān-ı ḥaḳīḳatle müzeyyendür göñül

2. **müzeyyen:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **13**
Süslü.

13. Se sütūn üzre müzeyyen endām

14. Şāṭır-ı zer kemeri tābe-ḳıyām

3. **müzeyyen:**
Tarih 55
Mısra: **14**
Süslü.

13. Ḳoydı ceddüʾl-enbiyānuñ āstānında eser

14. Bu müzeyyen ḳaṣr-ı rengīn-saḳfı ābād eyledi

4. **müzeyyen:**
Tarih 8
Mısra: **12**
Süslü.

11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn

12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

müzeyyen itdi:

1. **müzeyyen itdi:**-*di*
Tarih 41

Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Süslemek.
17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ
18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

müẕillüʾl-eʿādī:
1. **müẕillüʾl-eʿādī:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **62**
Düşmanları zelil eden, alçaltan.
61. Vasīʿül-eyādī kes̱īrüʾn-nevāl
62. Müẕillüʾl-eʿādī kerīmüʾl-ḫiṣāl

muẓlim:
1. **muẓlim:**
Tarih 110
Mısra: **7**
Karanlık.
7. Teng ü berhem-zede vü muẓlim iken köhne binā
8. Buldı eyyām-ı şerīfinde bu nevʿünvānı

mużmer:
1. **mużmer:**
Gazel 128
Mısra: **21**
Gizli, saklı, örtülü.
21. Mużmer hezār neşter-i āzārı Nābīyā
22. Taʿbīri cümle ḥüsn-i edā ṣūretindedür

2. **mużmer:**
Gazel 249
Mısra: **5**
Gizli, saklı, örtülü.
5. Saṭr emvācında mużmer maʿnī-i ḥubbuʾl-vaṭan
6. Ol sebebden maḳdem-i seyl-āba deryā gūş açar

3. **mużmerdür:**-*dür*
Gazel 735
Mısra: **13**
Gizli, saklı, örtülü.
13. Ne ḳadar maʿnī-i vaḥşi var ise mużmerdür
14. Nābiyā ḥāşiye-i çeşm-i suḫan-gūsında

4. **mużmer:**
Tarih 21
Mısra: **5**
Gizli, saklı, örtülü.
5. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşve-i feyż-i şeref
6. Rūy-ı pür-nūrında lāmiʿ ʿizz ü cāh-ı sermedī

5. **mużmer:**
Tarih 30
Mısra: **65**
Gizli, saklı, örtülü.
65. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşʾe-i terkīb-i cūd
66. Nüsḫa-ı ẕātında mersūm āyet-i saʿd-aḫteri

mużmer imiş:
1. **mużmer imiş:**- *i, -miş*
Kaside 13
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Gizli, saklı, örtülü.
87. Maṭbaḫ-ı luṭf-ı İlāhīde meġer mużmer imiş
88. Ki żiyāfetgeh-i āfāḳa çeke niʿmet-ı ʿām

mużmer olan:
1. **mużmer olan:**-*an*
Gazel 496
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gizli, saklı olmak.
11. Kim ṭutar sīnedeki mużmer olan sözlerini
12. Çeşm-i ḫātemde mürekkebden eger olmasa nem

2. **mużmer olan:**-*an*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Gizli, saklı olmak.
25. Naḳş-ı saḳfında ʿıyān cilve ider
26. Ḫāḳda mużmer olan maʿden-i zer

müẕnib:
1. **müẕnib:**
Gazel 667
Mısra: **11**
Suçlu, günahkâr.
11. Müẕnib ki iʿtirāf ide şāyān-ı şān-ı cāh
12. İḥsān ile muḳābeledür iʿtirāfına

2. **müznibi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **294**
Suçlu, günahkâr.
293. Ehl-ı ʿuḳbāya senüñ şānuñı bildürmekdür
294. Ḫatıruñçün bu ḳadar müznibi itmek āzād

3. **müznibi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **302**
Suçlu, günahkâr.
302. Biñ cihān müznibi it bend-i belādan āzād
301. Ve leʿamrük ḳasemi ṣādır iken şānuñda

mużṭar:
1. **mużṭardur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **39**
Sıkıntılı, çaresiz.
39. Zihī Ḳābıż ki ʿālem ḳabża-i ḥükminde mużṭardur
40. Zihī Bāsıṭ ki çekmiş kāʾināta sufre-i naʿmā

mużṭarib olmış:
1. **mużṭarib olmış:**-*mış*
Gazel 127
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hüzün ve keder içerisinde olmak.
7. Benüm āhumdan olmış mużṭarib ol nev-ġurūr-ı nāz
8. Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer

N

nā be-hūş:
1. **nā be-hūş:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
?.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳūñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

nā-ālūde kaldumsa:
1. **nā-ālūde kaldumsa:***-du, -m, -sa*
Gazel 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bulaşmamak, ilişmemek.
1. Eger kaldumsa nā-ālūde dāmānsuzlıġumdandur
2. Girībān-çāksuzluklar girībānsuzluġumdandur

nā-āmede:
1. **nā-āmede:**
Gazel 569
Mısra: **6**
Hazır olmayan, olmayan.
5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūḫ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdüñ görelüm dermānın

nā-bāliġ:
1. **nā-bāliġ:**
Kaside 2
Mısra: **272**
Ergenliğe ulaşmamış.
271. Cürmümüñ kes̱rete ḫırṣı o ḳadar var ki ider
272. Daḫı nā-bāliġ iken dāʿiye-i istīlād

nābe-çāre:
1. **nābe-çāre:**
Gazel 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çaresiz.
1. Ne çerḫ-i ḥüsne senüñ gibi māh-pāre gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa benüm gibi nābe-çāre gelür

nā-bedīd:
1. **nā-bedīd:**
Gazel 99
Mısra: **6**
Belirsiz.
5. Ẓuhūra gelmedi mi hükm-i reml ḫaṭṭı ile
6. Henüz ḥoḳḳa-i laʿlini nā-bedīd midür

nā-bedīd oldı:
1. **nā-bedīd oldı:***-dı*
Gazel 372
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Görünmez olmak.
13. Eyledi tevbe fevāḥiş oldı düzdān nā-bedīd
14. Ẓāhir ü bāṭından itdi ehl-i ṭuġyān el-vedāʿ

2. **nā-bedīd oldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Görünmez olmak.
115. Bir daḫı olmadı nişānı bedīd
116. Oldı hemān Ḫıżr-ṣıfat nā-bedīd

3. **nā-bedīd oldı:***-dı*
Tarih 58
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Görünmez olmak.
3. Nā-bedīd oldı bezm-i ʿālemden
4. Ḳaldı çeşm-i ümīdümüz ḫıyre

nā-bedīd olur:
1. **nā-bedīd olur:***-ur*
Gazel 215
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Görünmez olmak.
5. Olmaz günāh kevkebe-i ʿafve pāy-dār
6. Ṣābūn-ı mehle lekke-i şeb nā-bedīd olur

nā-be-hengām:
1. **nā-be-hengām:**
Gazel 744
Mısra: **14**
Vakitsiz, zamansız, mevsimsiz.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı żāyiʿ lez̠z̠eti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

nābe-kār:
1. **nābe-kārı:***-ı*
Gazel 88
Mısra: **8**
Far. İşe gelmez, faydasız, yaramaz: şahs-ı nâ-be-kâr.
7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye ol meh
8. Bilmem o şūḫ-ı pür-kār ol nābe-kārı nʾeyler

nā-ber-cā:
1. **nā-ber-cā:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Yerinde değil, yolsuz, münasebetsiz.
19. Zihī ẕāt-ı ulūhiyyet mühim-sāz-ı rubūbiyyet
20. Ki şehristān-ı şunʿında degül bir ẕerre nā-ber-cā

nāber-cā:
1. **nāber-cā:**
Tarih 92
Mısra: **54**
Yerinde değil, yolsuz, münasebetsiz.
53. İḫtilālāt-ı umūra o ḳadar virdi niẓām
54. Ki bulunmaz arasan ẕerre ḳadar nāber-cā

nābe-sāmān olmışdı:
1. **nābe-sāmān olmışdı:***-mış, -dı*
Tarih 77
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Soyulup soğana çevrilmiş olmak.
7. Ol mār-ı zehr-pāşuñ dendān-ı saṭvetinden
8. Nice vezīr ü vālī olmışdı nābe-sāmān

nā-beste:
1. **nā-beste:**
Gazel 361
Mısra: **4**
Kapalı olmayan, açık.
4. Nā-beste gerek revzen-i maḳṣūre-i iḫlāṣ
3. Şeb tābe-seher çeşm-i hevā-ḫᵛāh-ı ümīde

nā-beste-i pür-gevher-i maʿnā:
1. **nā-beste-i pür-gevher-i maʿnā:**
Gazel 756
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cevher dolu mananın açıklığı.
3. Benüm ol genc-i dür nā-beste-i pür-gevher-i maʿnā
4. Ki yoḳdur ḫᵛābdan merġūb çeşm-i pāsbānumda

nābī.:
1. **nābī.:**
Gazel 187
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. ʿAşḳ iḳlīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

nābī:
1. **nābī:**
Gazel 8
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluḳ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

2. **nābīʾyi:***-ʾyi*
Gazel 15
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Tā be-gerden ġarḳa-i eşk oldı tāb-ı hicr ile
14. Nābīʾyi hem-ḥālet-i rūz-ı ḥisāb itdün bu şeb

3. **nābī:**
Gazel 26
Mısra: **18**
Şairin mahlası.
17. Bir kenz ki vā-reste ola dest-i fenādan
18. Nābī degül illā ki girībān-ı ḳanāʿat

4. **nābī:**
Gazel 30
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Mestān-ı ser-endāzı ḳomaz itmege Nābī
16. Ẕevḳ-i küleh-i faḳr u fenā efsere minnet

5. **nābī:**
Gazel 38
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ṣaḳın dārū-yı teslīm u rıżādan geçme ey Nābī
14. Geçersen bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan geç

6. **nābī:**
Gazel 61
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Yaḫ üzre berf püşt-i āyīne göstermeden Nābī
14. Bürūdetden ider rū gerdiş-i ḫalḳa işāretler

7. **nābī:**
Gazel 64
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Cihānı ben gülistān-ı ḥaḳīḳat bilmişüm Nābī
18. Benüm her gird-bād-ı deşt bir serv-i revānumdur

8. **nābī:**
Gazel 75
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Ḥüsn-i nemek be-dūş bulunmaz kenārda
14. İstanbul içre Nābī o da rāygān olur

9. **nābī:**
Gazel 88
Mısra: **20**
Şairin mahlası.
19. Yek nefḫa-i ʿināyet eyler kenāre vāṣıl
20. Nābī sefīne-i dil çoḳ rüzgârı nʾeyler

10. **nābīʾye:**-*ye*
Gazel 93
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Bu taʿbīrāt vüsʿinde degüldür ḳuvvet-i ṭabʿuñ
10. Bu feyż-i maʿnevī Nābīʾye mecrā-yı digerdendür

11. **nābī:**
Gazel 98
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī uçurduḳ āh-ı Hümā-yı ḳanāʿati
14. Ḫursendlik ġınāsı ḳadar salṭanat mʾolur

12. **nābī:**
Gazel 121
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. O şūḫ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

13. **nābī:**
Gazel 127
Mısra: **12**
Şairin mahlası.
11. O şūḫuñ saña dem-serdāne vażʿın eylesem taḥrīr
12. Dehān-ı āteşīn-i ḫāmede Nābī süḫan ditrer

14. **nābī:**
Gazel 138
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. ʿAyn-ı luṭf olduġını ḳahruñ o añlar Nābī
10. Ki regin būsegeh-i nişter-i faṣṣād eyler

15. **nābī:**
Gazel 142
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Felekden almışuz envāʿ-ı kāmı ey Nābī
12. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

16. **nābī:**
Gazel 153
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Sūdāgerān-ı şehr-i Sitānbulʾa ʿarż ider
10. Nābī bu nev-ḳumāş Ḥaleb yādigārıdur

17. **nābī:**
Gazel 171
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Nedendür cilve-i maʿnīye çıḳmaz ḫayli müddetdür
10. ʿAceb Nābī kümeyt-i ḫāme pā-der-gil mi ḳalmışdur

18. **nābī:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Bizüm bu ḳaṣr-ı sebük-saḳf içinde ey Nābī
10. Girān-süḫanlar ile imtizācumuz yoḳdur

19. **nābī:**
Gazel 197
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

20. **nābī:**
Gazel 201
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī zebān-ı ṭabʿum iden hāme-i mecaz
14. Meşşāṭe-i ʿarūs-ı ḥaḳīḳat degül midür

21. **nābī:**
Gazel 214
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Umar boynında yārüñ sāʿid-i sīmīnini Nābī
10. Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm-raḫt ister

22. **nābī:**
Gazel 224
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. ʿAḳl olsa ṣaf-ārā-yı ḫuṣūmet bize Nābī
14. Ġam çekmezüz andan dil-i dīvāne bizümdür

23. **nābī:**
Gazel 240
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

24. **nābī:**
Gazel 269
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī bize rızāsını taḥṣīl farż iken
14. Bī-cā vüḳūʿ-ı rencişine sürʿat itmişüz

25. **nābī:**
Gazel 272
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī o peri itmeyicek nāmene raġbet
14. Ruhsāre-i evrāḳı siyāh itmege deġmez

26. **nābī:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
10. Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

27. **nābī:**
Gazel 328

Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Erbāb-ı bezm Nābī geh mest ü gāh maḫmūr
14. Bu derd-i ser nedendür ḫumḫāneler de bilmez

28. **nābī:**
Gazel 345
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī kimi görsen yüridür ḥükmini nefsün
18. Ḥaḳḳun bize gönderdügi ferman unudulmış

29. **nābī:**
Gazel 353
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Ceyş-i ġamdan ḳanda itsün iltica ehl-i niyaz
10. Kalʿa-i himmetde Nābī burç u bārū ḳalmamış

30. **nābī:**
Gazel 371
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ümmīdüni pā-beste-i yeʾs eyleme Nābī
10. İḥsān-ı Ḫudā bir gün ider defʿ-i mevāniʿ

31. **nābī:**
Gazel 395
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ile ol āfetüñ ahvālini naḳl it
10. Efsāne-i Mecnūn ile Leylāʾdan uşanduḳ

32. **nābī:**
Gazel 426
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Eyler şikeste bāl ü perin ġayret-i Ḫudā
10. Nābī cenāh-ı ġayrile pervāz idenlerüñ

33. **nābī:**
Gazel 427
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Virsün Ḫudā hevāya ġubār-ı vücūdını
14. Nābī derūn-ı ehl-i dile bār olanlaruñ

34. **nābī:**
Gazel 445
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī
10. Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek

35. **nābī:**
Gazel 448
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Gelū-yı şişe ile pāy-ı ḫumla eglenüp Nābī
14. Giribān-ı hevesden dāmen-i dilberden el çektük

36. **nābī:**
Gazel 487
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā Nābī
14. Olsa hem-vāre ne ġas̱s̱ ü ne semīn olsa ġazel

37. **nābī:**
Gazel 497
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. İṭāʿat merkezinden çıkma Nābī ʿizzet isterseñ
14. Bulur mı āb-ı ʿĀṣi iʿtibār-ı çeşme-i zemzem

38. **nābī:**
Gazel 516
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ʿaceb mi cünbiş-i raḳḳāṣ-ı naṭıḳa
14. Üstād-ı ṣunʿ bestesidür sāʿatüm benüm

39. **nābī:**
Gazel 518
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. ʿAkıbet sürme naẓar buldı benüm de Nābī
14. Raḥmete belki ola vāsıṭa rūy-ı siyehüm

40. **nābī:**
Gazel 532
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Ḥasedinden mi ṣafādan mı hele ey Nābī
18. Bāʿis̱-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur suḫanum

41. **nābī:**
Gazel 535
Mısra: **12**
Şairin mahlası.
11. Dilber dilinden açdı yine tāze bir zemīn
12. Nābī bu şiʿr ile ḳılam ṭurfe ṣanʿatüm

42. **nābī:**
Gazel 547
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Kim dir ḳalemüñ olmaya Nābī müteʾes̱s̱ir
12. Bu çāk-i girībān ile bu eşk-i terinden

43. **nābī:**
Gazel 550
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Şiʿr ü inşāyı hüner yapma degüldür Nābī
14. Hüner āfāḳda seyr eylemedür envārın

44. **nābī:**
Gazel 551
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Çār dīvār-ı fenā-rīz-i vücūduñ Nābī
10. Bilen añlar daḫı evvelki nefesde ḫalelin

45. **nābī:**
Gazel 554
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī bulur ṣudāʿını āmāde ṣubḫgeh
10. Hengām-ı şeb şarāb ile defʿ-i şudāʿ iden

46. **nābī:**
Gazel 566
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Daḫl eyleme hīç kimsenüñ aḥvāline Nābī
16. Ḫallaḳuñ esrār-ı ḳażasın ne bilürsin

47. **nābī:**
Gazel 582
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī olamaz cūyda āb-ı eşk gibi germ
10. Farḳ itmemenüñ vechi ne nīlūferi benden

48. **nābī:**
Gazel 612
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī dili tekdir idemez gerd-i ḥavādis̱
14. Ālāyiş-i ser-çeşme-i teslīm ne mümkin

49. **nābī:**
Gazel 655
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Mürāʿāt-ı edeb şarṭiyle gir Nābī bu dergâha
10. Meṭāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı enbiyādur bu

50. **nābī:**
Gazel 656
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Bedter degül mi caʿcaʿa-i āsyābdan
14. Nābī o bezm kʾolamaya nev-bütle güft-gū

51. **nābī:**
Gazel 660
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Olsa bir kerre vezān bād-ı kerem ey Nābī
14. Ḳomaz āyīne-i dilde keder inşāʾaʾllāh

52. **nābī:**
Gazel 696
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫᵛāhiş-i cennet var içinde

53. **nābī:**
Gazel 758
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Rīsmān-bāzlıḳ eyler gibi Nābī mıżrāb
10. Ṣıçrar āvāze-i sāz ile resenden resene

54. **nābīyi:***-yi*
Gazel 773
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
14. Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh

55. **nābi:**
Gazel 802
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. Nābi ṣafāsı yoḳdur elfāz-ı ʿuḳde-dāruñ
22. Engūr neşʾe virmez rind-i ʿuṣāre-ḫᵛāre

56. **nābī:**
Gazel 827
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Yār oḳursa lebini itmeye Nābī sūzān
10. Şevḳ ile yazduġumuz sūzlı mektūbları

57. **nābī:**
Gazel 845
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Nesīc-i ġayre virdi ḳıymetin sevdāger-i gerdūn
14. Benüm Nābī ḳumāş-ı nev-zuhūrum bī-bahā ḳaldı

58. **nābī:**
Gazel 869
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Nakīṣedür saña şeb-gerdlük disem
14. Nābī ʿaceb bu sözden o māh-ı tamām alınmaz mı

59. **nābī:**
Gazel 874
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Dil daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese nʾola
10. Nābī gibi henüz bir üstād görmedi

60. **nābī:**
Gazel 1
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī egerçi her biri bir nūr-ı maḥżdur
18. Ammā ki pīşvāları sulṭān-ı enbiyā

61. **nābī:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

62. **nābī:**
Gazel 4
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī senüñle eyleyelüm ḥiṣṣe dilberi
10. Ẕevḳ-i viṣāl baña figān u enīn saña

63. **nābī:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Biri birin kenāra gelmede emvāc ider pā-māl
10. Meġer Nābī şikāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

64. **nābī:**
Gazel 7
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. İder mi ser-fürū her dūn-meşreb tıfla ey Nābī
10. Kenār-ı dāye-i rifʿat olupdur mesken-i mīnā

65. **nābī:**
Gazel 11
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī dünyā devletinden herkes aldı hissesin
10. Devr-i gerdūnun ser-ā-ser ḳaldı devranı baña

66. **nābīʾye:***-ye*
Gazel 14
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābīʾye çün itdün dil-i pākīzeter iḥsān
14. Ser-pençe-i miḥnetde zebūn eyleme yā Rab

67. **nābī:**
Gazel 16
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Eşiʾʿa zer-ḳalem Nābī devāt-ı sīmdür hāle
10. Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb

68. **nābī:**
Gazel 17
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ḫayāl-i şiʿr daḫı şeb bulur niẓām
10. Her bezm-i rāz çün bulur üslūb şeb-be-şeb

69. **nābī:**
Gazel 19
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Pest ider ḥüsnini güstāh-nigāhān Nābī
14. Herkese keşf-i niḳāb eylese bānū-yı edeb

70. **nābī:**
Gazel 20
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nesīm-i ʿāfiyetüñ desti şell olur Nābī
14. Meded-res olmasa tedbīrine ṣafā-yı Ḥaleb

71. **nābī:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Subḥ-ı viṣāl oldı damen-mest bī-ḫaber
10. Nābī olur mı dide-i ʿāşıkda bunca ḫᵛāb

72. **nābī:**
Gazel 22
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Hāk olsa da Nābī nice mümkin kʾola maḥrūm
10. Her kim ki ola dest-zen-i dāmen-i raḥmet

73. **nābī:**
Gazel 23
Mısra: **12**
Şairin mahlası.
11. Çeşminde cürm ḥüsn-i ʿamelden ʿazīzdür
12. Nābī budur ben anladuġum hūy-ı maġfiret

74. **nābī:**
Gazel 24
Mısra: **13**
Şairin mahlası.

13. Nābī taḥaṣṣun eyle ki olmaz halel-pezīr
14. Çirk-ābe-i zünūb ile bārū-yı maġfiret

75. **nābī:**
Gazel 25
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nā-puḫte ḳomaz matbāh-ı āfākda Nābī
14. Der-kār olıcaḳ germī-i tennūr-ı ʿināyet

76. **nābī:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī neye geldüñ ne ṭurursuñ bu maḳāma
10. Var bārgeh-i Ḫaliḳʾa kesb-i derecāt it

77. **nābī:**
Gazel 28
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Māverā-yı feleġe eyle güẕer ey Nābī
14. Ḫam-ı çevgān-ı irādetdeki gūyı seyr it

78. **nābī:**
Gazel 29
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī birine bin getirür toḫm-ı ümīdüñ
14. Teslīm-i tevekkülkede-i cīb-i türāb it

79. **nābī:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Āzāde iken serv-ṣıfat dehrde Nābī
10. Ḫam itdi kadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet

80. **nābī:**
Gazel 33
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister göñül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs̱

81. **nābī:**
Gazel 34
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. Nābī ide görsün der-i iḥsān-ı Hudaʾda
22. Erbāb-ı güneh perde-i ġufrāna teşebbüs̱

82. **nābī:**
Gazel 35
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī dökerse böyle güher dökse yādigār
18. Evrāḳ-ı ḫāme dökmese naḳş-ı ḳadem ʿabes̱

83. **nābī:**
Gazel 37
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ḳosun sitāreyi Nābī müneccim ādem ise
10. Meʾāl-i aḥsen-i taḳvīmi itsün istiḫrāc

84. **nābī:**
Gazel 40
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

85. **nābī:**
Gazel 41
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī küdūret-i āyine ṭabʿ-ı ṣāfdur
18. Ḫāk iledür müdām cevāb ü suʾāl-i mevc

86. **nābī:**
Gazel 42
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaṣm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

87. **nābī:**
Gazel 43
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Olmazdı aña zīr-i nigīn ser be-ser āfāk
10. Ṣıdḳ olmasa Nābī nefes-i bāz-pes-i ṣubḥ

88. **nābī:**
Gazel 44
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Var mı görmiş ʿacabā olmaduġın ey Nābī
10. Māye-i ṣubḥ-ı keder ḫātime-i şām-ı feraḥ

89. **nābī:**
Gazel 45
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī kime eyler ʿaceb iḥsānını itmām
18. Māhında nümāyānter iken bīş ü kem-i çerḫ

90. **nābī:**
Gazel 48
Mısra: **29**
Şairin mahlası.
29. Zemistān-ı riyā vü zühd-i bārid defʿine Nābī
30. Tenūr-ı āteşīn-i pür-şererdür ḥalḳa-i tevḥīd

91. **nābī:**
Gazel 49
Mısra: **22**
Şairin mahlası.
21. Simden girü düşmez saña vaṣf-ı mey ü maḥbūb
22. Nābī dehen-i hāmeñi kıl ḥikmete muʿtād

92. **nābī:**
Gazel 52
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Meges-i yeʾsden ey Nābī keder-yāb olma
18. Dest-i cūd-ı ḥaḳ iken mirvāḥa cünbān-ı ümīd

93. **nābī:**
Gazel 54
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḫṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

94. **nābī:**
Gazel 55
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Fikr eylemede keşme-keş-i redd ü ḳabūlı
14. Nābī süḫan-ı nādire-sencān mütereddid

95. **nābī:**
Gazel 56
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nihādı pāk olan erbāb-ı ṭabʿun ey Nābī
14. Gelür meẕākına eşʿār-ı ābdār leẕīẕ

96. **nābī:**
Gazel 57
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Rāżıyuz eger olsa da her şehrde Nābī
14. Bir kes kʾola feryād-ı gedādan müteleẕẕiẕ

97. **nābī:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ider şükūfeleri dehri ʿıtrnāk
10. Bāġ-ı bihişt ḫāṭır-ı nazik terümdedür

98. **nābī:**
Gazel 60
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

99. **nābī:**
Gazel 62
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Degül meʾāli tecezzī-peẕīr ey Nābī
16. Egerçi ṣūret-i elfāz pāre pāre gelür

100. **nābī:**
Gazel 63
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Aṣl u ferʿün ider esrārını Nābī işʿār
14. Mezraʿ-ı kevnde bir berg ü nevādur ki gider

101. **nābī:**
Gazel 66
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

102. **nābī:**
Gazel 67
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ḳarār itmem dıraḫt-ı bīhdār olsam da ey Nābī
10. Benüm ebrū-yı ḫūbān tīşe-i kūh-ı vakārumdur

103. **nābī:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Mizaçlarda zuhūr-ı ʾillet gehī Nābī
10. Lisān-ı ḥāl ile tefhīm-i ḳadr-i ṣıḥḥatdür

104. **nābī:**
Gazel 69
Mısra: **33**
Şairin mahlası.
33. Beytler yapmada miʿmār-ı ḳalem ey Nābī
34. Bu fena ṣafḥasını cāy-ı iḳāmet mi ṣanur

105. **nābī:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür nā-yābdur Nābī
10. Sükūtum sanma ʿaczümden zebān-dānsuzlıġumdandur

106. **nābī:**
Gazel 72
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Çāre-ḫᵛāhāne kime derdümi açsam Nābī
12. Benden efzūn o da ser-geşte vü bī-çāre çıḳar

107. **nābī:**
Gazel 73
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıtʿalardur aṭa mıṣraʿlar ḫod mevce naẓīr

108. **nābī:**
Gazel 74
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Muʿammā-gūne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

109. **nābī:**
Gazel 76
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī şumār-ı naḳd-i rıżādur behā-yı vaṣl
10. Zīrā ki her muʿamelenüñ bir ḥisābı var

110. **nābī:**
Gazel 77
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Fürūġ-ı naẓm ile memlū idüp dünyāyı ey Nābī
14. Miṡāl-i mihr-i ʿālem-tāb meşhūr olmamuz yegdür

111. **nābī:**
Gazel 79
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Gören bu naẓm-ı teri şübhe itmez ey Nābī
10. Ki āb-ı Ḫıżr bizüm çeşmesārumuzdandır

112. **nābī:**
Gazel 81
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meġer ol āfetüñ aḳrānı mı var

113. **nābī:**
Gazel 82
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nevāl-i ʿayşı bu miḥnet-serāda ey Nābī
14. Felek virürse de bī-ḳayd-ı imtinān mı virür

114. **nābī:**
Gazel 83
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī kerīmüñ anlar ise luṭfını ʿuşāt
14. ʿArża cerīde-i günehin kendi desteler

115. **nābī:**
Gazel 84
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Benüm Nābī ḳanı hū-kerde-i vaṣl olduġum demler
10. O vuṣlat şimdi firḳatdür dil ü cānumla düşmendür

116. **nābī:**
Gazel 85
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. ʿAks-i daʿvā-yı vücūd eyler ise ey Nābī
18. Maḥfil-i āyinede rū be-hem olmaz da nʾolur

117. **nābī:**
Gazel 86
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Çeşm-i ʿibretle baḳan añlar fenā-yı ʿālemi
14. Nüsḫa-i şeh-nāme Nābī mevʿize ṣūretlüdür

118. **nābī:**
Gazel 92
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Dil-berüñ ḥüsni ḳıyāmetdür egerçi Nābī
18. Līk hengām-ı ḥaṭı daġdaġa-i mahşeridür

119. **nābī:**
Gazel 94
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ḫilāf-ı vüsʿat-ı meydān-ı iltifat
14. Vaḳt-i ʿitāb sāha-i taḳrīr teng olur

120. **nābī:**
Gazel 95
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Cihān teneffüs içün āferīdedür Nābī
18. Nefes revābıṭ-ı eczā-yı āferīnişdür

121. **nābī:**
Gazel 96
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī senüñ eşʿāruna leb-teşneliginden

10. Dil-ḫᵛāh-ı varaḳ būs-ı leb-i şaḳḳ-ı ḳalemdür

122. **nābī:**
Gazel 97
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Dıraḫt-ı köhne sāl-i būstān-ı ʿuzletüm Nābī
14. Benüm sāyemle berg-i rāḥatum bārumdan efzūndur

123. **nābī:**
Gazel 99
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Muẓaffer olmayıcaḳ intiḳāma ey Nābī
16. Sitem-keşīdelere tesliyet müfīd midür

124. **nābī:**
Gazel 105
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Sebeb-i rāḥat olur naḳş-ı ḫıred ey Nābī
14. Merdlerden göre āsūde-i terkīb zenler

125. **nābī:**
Gazel 106
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Metāʿ-ı şiʿrüni Nābī kemāl-i ḥüsninden
14. Tamām eylemeden nā-tamām alur bulunur

126. **nābī:**
Gazel 108
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
14. Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur

127. **nābī:**
Gazel 109
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Naḳd-i süḫanum rāyic olursa nʾola Nābī
10. Hiç kāleb-i fersūdeye mesbūk degüldür

128. **nābī:**
Gazel 111
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Yem-i tevekküle ṣāl ṣaşt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

129. **nābī:**
Gazel 112
Mısra: **19**
Şairin mahlası.
19. Göñül meşābe-i raḳḳās-ı sāʿat ey Nābī
20. Esīr-i gerdiş-i ḫavf u recā degül de nedür

130. **nābī:**
Gazel 113
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ne ḳayd-ı eşk-i ter ü pāre-i ciğer
10. Şevḳ-i viṣāl reh-rev-i ümmīde tūşedür

131. **nābī:**
Gazel 118
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Değme bir top-ı niyāz ile yıkılmaz Nābī
14. Ḳulle-i naḫvet-i cānān ḳatı müstaḥkemdür

132. **nābī:**
Gazel 119
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ġam-ı ḫarābım Nābī bilen çeker ḳat ḳat
14. Maḳām-ı nūr-ı vücūd olduğın Medīne-i ʿömr

133. **nābī:**
Gazel 122
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī olan āvāre-i ṣaḥrā-yı vesāvis
10. Reh-yāb-ı der-i gülşen-i lā-reyb degüldür

134. **nābī:**
Gazel 124
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Nābī es̱er ẓuhūrı olur mūris̱-i kemāl
12. Āḫir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

135. **nābī:**
Gazel 129
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī şikāyet itmededür naẓm-ı çerḫden
14. Mefhūmını müṭālaʿadan bī-naṣībler

136. **nābī:**
Gazel 132
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ḫurūş-ı çār cūy-ı ṭabʿımuñ ās̱ārı ey Nābī
14. Ṣafā-yı çār mevc-i baḥr-ı eşʿār-ı selīsümdür

137. **nābī:**
Gazel 134
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ḫāṭıra çoḳ ārzū gelür

138. **nābī:**
Gazel 136
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ẓann itme Nābī tügme ilik dām u dānedür
14. Ḳurmış şikār içün ten-i ḫūbānı cāmeler

139. **nābī:**
Gazel 137
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī tehī-leb-i ṭaleb olsa ʿaceb degül
10. Ol naḫl-i nāz-pervere bār olmadan ḳaçar

140. **nābī:**
Gazel 139
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Āġūş u dūş-ı raġbeti Nābī ider maḳarr
10. Çün ġaybdan nev-āmededür ḫurd-sāller

141. **nābī:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ider sücūd-ı İlāhīʾye ser-fürū
10. Tāze ber-āver olduġı sāʿat nihāller

142. **nābī:**
Gazel 141
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī
14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa müʾtemen yoḳdur

143. **nābī:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir lez̠z̠eti birdik
10. Eylerse daḫı bāde libāsın müteġayyir

144. **nābī:**
Gazel 144
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Yoḳdur ey Nābī beyān eylemeġe bende şuʿūr
14. Iżṭırāb-ı dil-i zārum şeb-i hicrāndan ṣor

145. **nābī:**
Gazel 145

Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ben de bilmem ki ne şekle girecekdür Nābī
14. Sāʿat-i ḫāṭırumuz pençe-i eṭfāldedür

146. **nābī:**
Gazel 147
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. Müzdūr-ı tedābīr ne ḳādir kʾide Nābī
22. Bennā-yı ḳader itmedügi ḫaneyi taʿmīr

147. **nābī:**
Gazel 152
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Tekellüfāt-ı ʿibārātdan tehī Nābī
14. Edā-yı ḥaḳḳ-ı maʿānīye bu ġazel yetişür

148. **nābī:**
Gazel 154
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Müşaḫḫas olmaduġı ḥarf-i maṭlabum Nābī
14. Benüm cerīde-i baḫt-ı müşevveşümdendür

149. **nābī:**
Gazel 157
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī mürāʿiyān bize itsün mi iltifat
10. Aʿmālümüz fürūḫte dellālümüz mi var

150. **nābī:**
Gazel 159
Mısra: **19**
Şairin mahlası.
19. Münāsebetledür evżāʿ-ı tesmiye Nābī
20. Lüġaz hele ḳati vāżıh ġazel bozundısıdur

151. **nābī:**
Gazel 160
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ḳadeḥde ẓāhir olan cā-be-cā ḥabāb
14. Gül-gūn-ı bādenüñ ayaġında şırāçedür

152. **nābī:**
Gazel 161
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

153. **nābī:**
Gazel 162
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ itmāmına yāruñ Nābī
10. Beyt-i tārīḫ-i dil-ārā ḫaṭ-ı püşt-i lebidür

154. **nābī:**
Gazel 163
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-şıfat hicri ḳafādār
14. Nābī bu ḳadar sūz ü güdāzuñ yiri yoḳdur

155. **nābī:**
Gazel 165
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Bu da bir böyle şaḳā-gūne ġazeldür Nābī
14. Şiʿrüñ āluftesidür istemez üslūb-ı vaḳar

156. **nābī:**
Gazel 167
Mısra: **22**
Şairin mahlası.
21. Ṣad-ṣūret olur nūr-ı şuʿūrında nümāyān
22. Nābī nice dirsin dile fānūs degüldür

157. **nābī:**
Gazel 169
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Raḳībüñ ol gül-i ter de benüm gibi Nābī
14. Firīb-ḫorde-i ḥarf-i münāfıḳānesidür

158. **nābī:**
Gazel 170
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nuṭḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

159. **nābī:**
Gazel 172
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Çün sāde-rūlar āyinedür ṭūṭī-i dile
14. Nābī ġazel de sāde olursa ʿaceb midür

160. **nābī:**
Gazel 173
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī
18. Ḫalḳı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalur

161. **nābī:**
Gazel 174
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Ṣabr-āzmūnlıcıkdur Nābī o fitne-cūdan
18. Ol taʿne-zenlicikler ol bed-gümānlıcuḳlar

162. **nābī:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī dil ider emtiʿa-i nev-be-nev īcād
14. Gūyā ki ṣanāyiʿ kede-i şehr-i Ḥalebdür

163. **nābī:**
Gazel 176
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ḳalem-i rāst-nümānuñ daḫı baksan
10. Ḳalbinde nühüfte nice pīç ü hamı vardur

164. **nābī:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Cūş u ḫurūş-ı mevce-i deryā-yı maġfiret
10. Nābī tevaḳḳuʿ itdügümüzden ziyādedür

165. **nābī:**
Gazel 178
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Bu cihān nʾolduġını anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

166. **nābī:**
Gazel 181
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ḫayāl-i māh-ruḫān toldı sineye
10. Gūyā ki geldi mektebe ḫūbān birer birer

167. **nābī:**
Gazel 182
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. ʿAceb husule gelür ḥāli var mıdur
10. Nābī ümīd-i ḫāṭır-ı ümmīdvārdan ne ḫaber

168. **nābī:**
Gazel 183
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

169. **nābī:**
  Gazel 184
  Mısra: **18**
  Şairin mahlası.
17. Rıżān olan tegerg degüldür seḥābdan
18. Nābī ḫidīv-i ʿāleme gevher nis̱ār olur

170. **nābī:**
  Gazel 185
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Cevāhir-i hünerüñ dürcin açma ey Nābī
10. Bu çārsūda harīdār-ı maʿrifet yoḳdur

171. **nābī:**
  Gazel 186
  Mısra: **13**
  Şairin mahlası.
13. Lemʿa-yı tāze-gūyā pey-revlik eyle Nābī
14. Eşʿār-ı ābdarı hep nā-şinide göster

172. **nābī:**
  Gazel 190
  Mısra: **15**
  Şairin mahlası.
15. Bir ben miyüm cihānda Nābī esīr-i ʿaşḳı
16. Ol ḥüsn-i bī-mis̱āle kim mübtelā degüldür

173. **nābī:**
  Gazel 192
  Mısra: **11**
  Şairin mahlası.
11. Nābī piyāle luṭf içün efvāhı devr ider
12. Keyfiyetini anlamayan derd-i ser ṣanur

174. **nābī:**
  Gazel 193
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Nābī ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil
10. Her ḫaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar

175. **nābī:**
  Gazel 194
  Mısra: **13**
  Şairin mahlası.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāġāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

176. **nābī:**
  Gazel 196
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Zamāne daʿvī-i iḫlāṣ iderse ey Nābī
10. İnanma lāf u güzāfına hep mübālaġadur

177. **nābī:**
  Gazel 198
  Mısra: **13**
  Şairin mahlası.
13. ʿĀşıḳ āyīneye baḳmaḳ nice mümkin Nābī
14. ʿAks-i çāk-ı dili āyīneyi ṣad-çāk eyler

178. **nābī:**
  Gazel 199
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden meclisde ey Nābī
10. Yine rindāna baḳsañ kesr-i ʿarż-ı tevbe ehvendür

179. **nābī:**
  Gazel 203
  Mısra: **13**
  Şairin mahlası.
13. Yoḳ fetḥe meded niyyet iderlerse de Nābī
14. Gencīne-i iḳbāl muṭalsam ne virürler

180. **nābī:**
  Gazel 204
  Mısra: **13**
  Şairin mahlası.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eşʿabdur

181. **nābī:**
  Gazel 205
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Aḥdās̱a ḥaḳāretle nigāh eyleme Nābī
10. Her ẕerresi bir maşrıḳ-ı envār-ı ḳıdemdür

182. **nābī:**
  Gazel 206
  Mısra: **19**
  Şairin mahlası.
19. Sicāl-i ʿaşḳ ile ʿāşıḳ ölürdi ey Nābī
20. Eger luʿāb-ı lebin dilberān yalatmasalar

183. **nābī:**
  Gazel 208
  Mısra: **17**
  Şairin mahlası.
17. Her lūlesi Nābī ḳalem-i feyz mis̱āli
18. İcrā-yı zülāl itmede pākīze-zebāndur

184. **nābī:**
  Gazel 209
  Mısra: **13**
  Şairin mahlası.
13. Bu köhne maṭbaḫ-ı ʿālemde kimseye Nābī
14. Nevāl-i ʿıyşı dem-i iştihāda virmezler

185. **nābī:**
  Gazel 210
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Ṣahīfede es̱er-i tār-ı mıṣtar ey Nābī
10. O riştedür ki ser-ā-pā güher çekilmişdür

186. **nābī:**
  Gazel 211
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Āhdan perde çeker baġa hezār ey Nābī
10. Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

187. **nābī:**
  Gazel 215
  Mısra: **13**
  Şairin mahlası.
13. Nābī cemīʿ-i ḥālde baḫtum siyāh iken
14. Gör ṭāliʿi ki kürke gelince sefīd olur

188. **nābī:**
  Gazel 217
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Nābī es̱erüm bī-şek ider ḫayra delālet
10. Ḫayrī benüm ās̱ārda ḫayrüʾl-ḫalefümdür

189. **nābī:**
  Gazel 218
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Naẓm-ı ʿAbdiʾye pey-rev ol Nābī
10. Kişiye kendi cānı lāzımdur

190. **nābī:**
  Gazel 220
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subḫa-i ṣad-dāne devr eyler

191. **nābī:**
  Gazel 223
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.
9. Zamāne dāmgehin tāʾir-i dilüñ Nābī
10. Garībdür ki varup güşe-i āmān idinür

192. **nābī:**
  Gazel 225
  Mısra: **9**
  Şairin mahlası.

9. Hakir görme metāʿı günāhı ey Nābī
10. Revācgāhı anun Kaʿbe-i mükerremedür

193. **nābī:**
Gazel 227
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī sarāy-ı sīnede mihmān-ı derd ü ġam
10. Dāġumla biribirine teklīf-i nān ider

194. **nābī:**
Gazel 229
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. ʿAbdī gibi āşüfte-i ḫubān-ı cihān ol
10. Nābī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

195. **nābī:**
Gazel 230
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Naẓm-i üstāda nazīre nice mümkin Nābī
16. Tāze-gū tāze-zebān tāze cevāb isterler

196. **nābī:**
Gazel 231
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī mey-i iḳbāli ḫarābāt-ı fenānun
14. Taṣdiʿi ḳadar neşvesi meʾmūl degüldür

197. **nābī:**
Gazel 232
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Benüm āsūde-bāl-i ḳayd-ı pervāz olduġum Nābī
10. Şikenc-i zülf-i dildāra giriftar olduġumdandur

198. **nābī:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Sirişk o ser-keşi dil-nerm iderse ey Nābī
10. Deminde girye-i bī-iḫtiyār mümkindür

199. **nābī:**
Gazel 234
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Serīr-i çerḫe çıḳar rüzgār ile Nābī
14. O dil ki ḫāk-ṣıfat cāy-ı reh-güẕāre düşer

200. **nābī:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Felekde kāmver olmaḳ hüner degül Nābī
10. Hüner bir ehl-i dile ṣarf-ı himmet itmekdür

201. **nābī:**
Gazel 236
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Añılsın perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber ey Nābī
10. Ki anı refʿ içün minnet-keş-i bād olduġum yirdür

202. **nābī:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Geh luṭf u geh ʿiṭābuñ ile eglenür göñül
10. Nābī gibi benüm daḫı rūz u şebüm budur

203. **nābī:**
Gazel 238
Mısra: **19**
Şairin mahlası.
19. Cevāb-ı pürsiş-i āsāyiş-i cihān Nābī
20. Ḫarābezār-ı ḳanāʿatde bī-nişānlıkdur

204. **nābī:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ʿarūs-i mihr olamaz lāyıḳ-ı nigāh
10. İsterse her ṣabāḥ sürinsün sepīdeler

205. **nābī:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Cihānı reʾyine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī
12. Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür

206. **nābī:**
Gazel 242
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Añlamazsın naġme-i ney ẕevḳ-i mey sen zāhidā
10. Mest iken Nābī anı añlar bilür bilmezlenür

207. **nābī:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Saña Nābī reşk ider ise nʾola yārān-ı Rūm
10. Şiʿrümüz ṭarz-ı ʿAcemdür Muḥteşem vādīsidür

208. **nābī:**
Gazel 244
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ḳuluñ āh itmege de ḫavf ider oldı
10. Şāyed ola mirʾāt-ı ruḫuñ āh ile jengār

209. **nābī:**
Gazel 245
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ḥarf-i bermūnda Nābī münderic ihām-ı nāz
14. Şāh-beyt-i ebrūvānından çıkan maʿnā budur

210. **nābī:**
Gazel 247
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Nābī gedā-yı kūçe-neverd-i melāmetüñ
12. Şān u şükūhı bī-ser ü sāmānlıġındadur

211. **nābī:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. ʿAceb mi mültefit-i ṣūret olmasak Nābī
10. Bizüm ḳalem-rev-i maʿnāyadur nezāretümüz

212. **nābī:**
Gazel 254
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Ārāyiş-i cemāline benzer ol āfetüñ
10. Nābī bizüm suḫanda olan intiẓāmumuz

213. **nābī:**
Gazel 256
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī olur leṭāfet-i laʿlinden aşikār
10. Pest ü bülende ḫaṭ gibi rāz-ı nihānumuz

214. **nābī:**
Gazel 257
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ḥarf-ı vāḥid yetişür ṭıfl-ı ġayūra Nābī
14. Herkese çūp-ı debistān ile teʾdib olmaz

215. **nābī:**
Gazel 258
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. İder eşʿārı Nābī eşk-i ḫūn-ālūd ile taḥrīr
10. Cemāl-i nev-ʿarūsān-ı maḥabbet ġāzesüz ḳalmaz

216. **nābī:**
Gazel 261

Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī biraz ḫafīf gerek keffe-i günāh
18. Mizān-ı iʿtiẕār ber-ā-berlik istemez

217. **nābī:**
Gazel 262
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Vaḳʿı yoḳ pīş-i ḥaḳīḳatde mecāzuñ Nābī
14. Kevkeb-i dürrīye şeb-tāb ber-ā-ber gelemez

218. **nābī:**
Gazel 263
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Egerçi fāʾizi aḳmazsa da ṭamlar Nābī
14. Devātdur ḳalemün malikānesin bilürüz

219. **nābī:**
Gazel 264
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Mukīm-i zīr-i livā-yı tevekkülüz Nābī
10. Ḳurā-yi nāḥiye-i ġaybdür zeʿāmetümüz

220. **nābī:**
Gazel 266
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ḳadem-i saḫt gerek menzil-i aşḳa
14. Ol rāha reviş ʿuḳde-i zānū ile olmaz

221. **nābī:**
Gazel 267
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Nābī varaḳ-ı şiʿrüne maḫṣūṣdur ancaḳ
12. Her pāre varaḳ çeşm-güşā pīrehen olmaz

222. **nābī:**
Gazel 270
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ümīd-i būs-ı lebiyle o āfetüñ Nābī
14. Ḳadeḥlerüñ dökilen āb-rūların bilürüz

223. **nābī:**
Gazel 275
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ḫārı yine ḫuşk olmadı bostānı henūz

224. **nābī:**
Gazel 276
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī hezār şāh-ı ser-efrāz-ı naḫvetüñ
14. Ḳaddin mis̱āl-i dāʾire ḫam-dāde görmişüz

225. **nābī:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī olur günāh-ı diger söylesek ʿaceb
10. Müstevcib-i cezā-yı günāh-ı ne-būdeyüz

226. **nābī:**
Gazel 278
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ne ḳadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābī
14. Eyleyen kūy-ı dil-ārāda iḳāmet gelmez

227. **nābī:**
Gazel 282
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Mezheb-i ġayretde Nābī giryeye yoḳdur mesāġ
18. Çerḫ-i temkīnüz s̱evābitdür bizüm seyyāremüz

228. **nābī:**
Gazel 286
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Bu nīstī-i hest-nümā-yı vücūdda
14. Nābī bizüm cefāmuza deġmez ẓuhūrumuz

229. **nābī:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Tabiʿatüñ bu da köhne bahārıdur Nābī
14. Bugüne maʿnī-i tāze-terāşlıḳlarumuz

230. **nābī:**
Gazel 291
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Tebessüm-i ʿameliye inanmazuz Nābī
16. Ṣadā-yı ḫande-i bī-iḫtiyārı biz bilürüz

231. **nabī:**
Gazel 293
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nabī iderdi o da hezārān sitem bize
10. Bulsa teḫallüf itmege ḳudret naṣībümüz

232. **nābī:**
Gazel 295
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī gelūr vücūda yā nuṭḳ u yā raḳamla
14. Dūşīze-i maʿānī pek āşikāra gelmez

233. **nābī:**
Gazel 296
Mısra: **16**
Şairin mahlası.
15. ʿİllet-i gāʾiyyeyüz maʿnen taḳaddüm bizdedür
16. Ādemüz ʿālemden ey Nābī muʾaḫḫar gelmişüz

234. **nābī:**
Gazel 297
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Naḫvet u nāz ile düşnāmını yārüñ Nābī
10. Ḫaste-i miḥnete taʿvīz-i selāmet bilürüz

235. **nābī:**
Gazel 300
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī iderüz ṣāniʿ ü maṣnūʿı temāşā
10. Ḫāme gibi ṣāḥib-naẓar-ı pīş ü pesüz biz

236. **nābī:**
Gazel 301
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Raḫne ārāyiş-i tāc-ı serümüzdür Nābī
12. Ḳulle-i memleket-i ʿaşḳda bārūyuz biz

237. **nābī:**
Gazel 302
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Biz āteş-i hacālet ü āb-ı sirişk ile
10. Nābī nizām-dāde-i üslūb-ı tevbeyüz

238. **nābī:**
Gazel 303
Mısra: **24**
Şairin mahlası.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

239. **nābī:**
Gazel 304
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī kelāma vüṣʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

240. **nābī:**
Gazel 305
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Kemān-ı kecden olan tīr bī-işābetdür
10. Niyāz-ı vuṣlata Nābī dehen-güşālıġumuz

241. **nābī:**
Gazel 310
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Sepīd mūylara girye lāzım ey Nābī
14. Yazık ki ḫuşk ḳala nesterenlicüklerümüz

242. **nābī:**
Gazel 313
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ser-efrāzān olur muḥtāc Nābī zīr-destāna
14. Tenezzül itmedükçe toḫm ḫāke ser-bülend olmaz

243. **nābī:**
Gazel 314
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī olamaz vāṣıl-ı ser-menzil-i esrār
14. Her kimse ki dāmān-ı şeb-i tāre yapışmaz

244. **nābī:**
Gazel 315
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

245. **nābī:**
Gazel 318
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. O istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı ḥüsnün ey Nābī
14. Metāʿ-ı vaṣlına cān naḳdin itsen ḳıymet el virmez

246. **nābī:**
Gazel 320
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Segān-ı kūyına hem-ṣoḥbet olmaġa Nābī
10. Ġubār-ı dergehine intisāba muḥtācuz

247. **nābī:**
Gazel 322
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Bī-ḥadd ü ḥisāb eyle sen eşʿāruñı Nābī
14. Baḥr-ı suḫanuñ mevcesi maʿdūd gerekmez

248. **nābī:**
Gazel 323
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Māʾilüz bir güle Nābī ki tebessüm itse
10. Ḫandeden ġonce-i ḫandānı peşīmān buluruz

249. **nābī:**
Gazel 324
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Biz āzāde-ser olmaḳ nice mümkin Nābī
10. Var iken ġam gibi defʿ olmayacaḳ gāʾilemüz

250. **nābī:**
Gazel 325
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Benüm var ise Nābī ʿaks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür
10. ʿİzārına o şuḫuñ yoḫsa ḫaṭṭ-ı müşk-bū çıḳmaz

251. **nābī:**
Gazel 326
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt dehr-i fānīde
10. Güzelden özgeye Nābī ḥased nedür bilmez

252. **nābī:**
Gazel 327
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Döküldi pāyına ʿuşşāḳ o ser-keşün Nābī
10. Bahār var mı ki dāmānına ḫazān düşmez

253. **nābī:**
Gazel 329
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ʿaceb mi eyler isek çerḫi zīr-iʾ pāy
14. Bir ẕerreyüz ki mihr ile hem-ṣoḥbet olmışuz

254. **nābī:**
Gazel 330
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Dem mi var sākī-i devrānun elinden Nābī
10. Gāh ḫūn-ābe gehī kāse-i pür-sem çekmez

255. **nābī:**
Gazel 331
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. İderdi farḳ-ı mecāz ü ḥaḳīḳat ey Nābī
14. Olaydı dīde-i derkümde ḳuvvet-i temyīz

256. **nābī:**
Gazel 332
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī virürse vaṣl virür neşʾe-i şuʾūr
10. Telḫ-ābe-i firāḳla bī-hūşlardanuz

257. **nābī:**
Gazel 333
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Bī-cām ü ṣūrāhi içerüz bādeyi Nābī
10. Laʿl-i leb-i dil-dār içün vālih ü mestüz

258. **nābī:**
Gazel 336
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Es̱erin itse de ārāyiş-i gerdūn Nābī
12. Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

259. **nābī:**
Gazel 337
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Mīveye benzer ki alur rengi ḳamerden
10. Nābī dil-i ḫūn-geşte ki mehveşlere düşmiş

260. **nābī:**
Gazel 338
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
10. Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫᵛāh olmış

261. **nābī:**
Gazel 339
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. ʿAceb mi ḳāmet-i maʿnāya Nābī olsa nā-çesbān
14. Gubār-ālūde olmış cāme-i ḫāṭır köhenlenmiş

262. **nābī:**
Gazel 340
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Hedāyānun vüṣūlın eylemiş iʿlām ey Nābī
10. ʿAliyy-i ḫaste bu şiʿr-i teri cānāne göndermiş

263. **nābī:**
Gazel 341

Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Çıḳup bāme Ḥaleb᾽de naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

264. **nābī:**
Gazel 342
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

265. **nābī:**
Gazel 343
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Maḳāl-i S̱ābit Efendi᾽ye pey-rev ol Nābī
12. Biżāʿa-i nefesi żāyiʿ itme borcuñ ödeş

266. **nābī:**
Gazel 346
Mısra: **22**
Şairin mahlası.
21. Mir᾽āt-ı Sikender diyü vaṣf itdügi ḫalḳa
22. Nābī beni pā-māl-i ġubār itmek içünmiş

267. **nābī:**
Gazel 349
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī hele uṣlanmış olup ʿaşḳa giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

268. **nābī:**
Gazel 351
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Nābī cihānda terk-i devādur devā-yı derd
12. Ḫāṣiyyet-i muʿālece merhemde ḳalmamış

269. **nābī:**
Gazel 354
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Hezār çīn-i cebīn ṣatduġı gülüñ Nābī
14. Bilindi mest-i mey-i penc-rūze devlet imiş

270. **nābī:**
Gazel 355
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Felekde ḫaste-i hicrāna taklīd eyleyüp Nābī
10. Gice tā ṣubḥ olınca dīde-i bī-ḫᵛāb göstermiş

271. **nābī:**
Gazel 356
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Güşād buldı hele çīn-i cebhesi Nābī
14. Ṭarīḳ-i reh-rev-i vuṣlatda sed ne müşkil imiş

272. **nābī:**
Gazel 357
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Enbiyāyı eylemiş ḥükkāma Nābī vasıta
10. Luṭf u ḳahr u ḫayr ü şerri cümle taʿrīf eylemiş

273. **nābī:**
Gazel 361
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Reh-yāb olamaz rifʿatine zelzele Nābī
12. Her kim ki anuñ virdi ola sūre-i iḫlāṣ

274. **nābī:**
Gazel 363
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ol ḥiṣṣegeh-i ḫursend ṣaḳın eyleme Nābī
14. Taḳsīm-i ḥekīmāne-i Yezdāna taʿarruż

275. **nābī:**
Gazel 364
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī feleġe eylemek iẓhār-ı şikâyet
14. Olmaḳ gibidür ʿālem-i bālāya muʿārıż

276. **nābī:**
Gazel 365
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Gelmeden Nābī bu mihmān-ḫāne-i bī-rāḥata
14. Şehr-i aṣla vaṣl içün ṭayy-ı menāzildür ġarażḍ

277. **nābī:**
Gazel 366
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ẓuḫr-ı fermānda olur Nābī düm-i imżāsı rast
14. Her cihetden istikāmet oldı defterdāre şarṭ

278. **nābī:**
Gazel 367
Mısra: **39**
Şairin mahlası.
39. Nābī bakılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle ʿāleme
40. Taḳdīrle müṣālahadan māʿadā ġalaṭ

279. **nābī:**
Gazel 368
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Cām-ı dil āsūde-i zīr-i cenāh-ı cemʿ iken
10. Seng-i dest-i farḳ ile Nābī şikest olmaḳ ġalaṭ

280. **nābī:**
Gazel 369
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Ṣatmazsa eger ḫalḳa vazīfeyle naṣiḥāt
14. Nābī o zamānlar bilinür ḳıymet-i vāʿiẓ

281. **nābī:**
Gazel 370
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Yā Resūlallāh ḳuluñ Nābī ġarīk-i nār olur
18. Aña keştībān-ı luṭfuñ eylemezse medd-i bāʿ

282. **nābīnün:**-*nün*
Gazel 373
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Eyle Nābīnün edā-yı ḥaccına rūz-ı cezā
10. Pīşgāh-i ḥażret-i Ḥaḳ᾽da şahādet el-vedāʿ

283. **nābī:**
Gazel 377
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī fezā-yı tūl-ı emelden kenāra çık
14. Rān-ı ümīde girmiş iken tevsen-i ferāġ

284. **nābi:**
Gazel 378
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Dürūġ iken o ḳadar buldı şöhret ey Nābi
16. Ki girdi ṣūret-i ṣıdḳa güm oldı nām-ı dürūġ

285. **nābī:**
Gazel 379
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ḭmā çıḳar aʿmālle ʿaceb itmege Nābī
10. Her kim ki ider fevt-i taʿallümde te᾽essüf

286. **nābī:**
Gazel 381
Mısra: **14**
Şairin mahlası.

13. Bu ʿaṣr-ı kec-āyīn ü kec-āmūzda
14. Nābī inkār te̱sebbüt ider iḳrār taḫallüf

287. **nābī:**
Gazel 383
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Hīle-i nefsini idrāk idene ey Nābī
10. Ḳayddur ġurfe-i himmetde zebān-gīr olmaḳ

288. **nābī:**
Gazel 384
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ṭoyamam le̱ẕẕetine ḫᵛān-ı ḥayātuñ
14. Olmasa ṣonı telḫ -dimāġ-ı ʿadem olmaḳ

289. **nābī:**
Gazel 385
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Bu kār-ḫānede Nābī peyām-ı müjde-i vaṣl
10. Metāʿ-ı tāzedür ammā velī nümayişi yoḳ

290. **nābī:**
Gazel 387
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī
14. Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduḳ

291. **nābī:**
Gazel 390
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. İstemez cenneti rindān-ı ḳadeh-keş Nābī
10. Cilve-i keştī ile seyr-i ḥiṣār olmayıcaḳ

292. **nābī:**
Gazel 391
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Deger mi çend rūze sünbülün iḳbāline Nābī
16. Esīr-i gūşe-i zindānda būy-ı piyāz olmaḳ

293. **nābī:**
Gazel 392
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. Nābī ne deñlü māniʿ-i rızḳ olsa da baña
22. Müşkilter-i umūr gelür bī-ḥayālıcuḳ

294. **nābī:**
Gazel 394
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuş eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ

295. **nābī:**
Gazel 396
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Yārüñ elinden ṣahbāyı Nābī
14. Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

296. **nābī:**
Gazel 398
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Reng-i ʿadem vücūdla Nābī be-hem yürür
14. Mümkin degül müfāreḳatı rūzdan şebüñ

297. **nābī:**
Gazel 399
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. ʿİsī-miṣāl olurdı hem-āġūş-ı āftāb
10. Nābī nazīri olsa lelāfetde şebnemüñ

298. **nābī:**
Gazel 400
Mısra: **18**
Şairin mahlası.
17. Nīk ü bed-i cihānı bilür vāżıʿ-ı ḥakīm
18. Nābī senüñ kelām-ı fużūlī ne ḥācetüñ

299. **nābī:**
Gazel 401
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Luṭf uman ʿaṣr fürū-māyelerinden Nābī
18. Sāye ümmīdin ider bāl ü perinden mekesüñ

300. **nābī:**
Gazel 402
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Tāze bir maʿnī-i nā-güfte ẓuhūr itmeyicek
14. Ḳıyamam āb-ı ruhin dökmeġe Nābī ḳalemüñ

301. **nābī:**
Gazel 404
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

302. **nābī:**
Gazel 405
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Eyleme faḳre ḥaḳaretle naẓar ey Nābī
18. Faḳr āyīnesidür ṣūret-i istiġnānuñ

303. **nābī:**
Gazel 406
Mısra: **31**
Şairin mahlası.
32. Dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki ṣulandırıncaya dek
31. Çalışdı bu ġazel-i ābdār ey Nābī

304. **nābī:**
Gazel 407
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Sutūr-ı metne sıġışmaz ġazellerün Nābī
10. Mi̱sāl-i ḫaṭṭ-ı bütān der-kenār olur giderek

305. **nābī:**
Gazel 409
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Metāʿ-ı kārgeh-i ṣunʿ sözdür ey Nābī
10. Ne naḳş ḳadri bilinmezse gevher-i suḫenüñ

306. **nābī:**
Gazel 410
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ṣaff-ı dendānını vaṣf eyleyemezsin Nābī
10. Tā süfūf-ı dür-i nāb eylemedükçe ḳutuñ

307. **nābī:**
Gazel 412
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Yazuḳ pes-āmedegān-ı ḫayāle ey Nābī
10. Güşāde eyleme birden dehānın enbāruñ

308. **nābī:**
Gazel 413
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ẕevḳin idrāk idemez añlamayan ey Nābī
14. Farḳını maʿni-i nā-güfte ile meşhūruñ

309. **nābī:**
Gazel 414
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Gubār-ı ḫāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

310. **nābī:**
Gazel 415
Mısra: **17**
Şairin mahlası.

17. Nābī sezā-yi serzeniş ebvāb-ı bestedür
18. Yoḳ ihtiyāç daḳḳına bāb-ı güşādenüñ

311. **nābī:**
Gazel 417
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̱evābuñ

312. **nābī:**
Gazel 419
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ẓulmet āyīne-i nūr olmaġıla ey Nābī
14. Çekerüz minnetini sürme gibi rū-siyehüñ

313. **nābī:**
Gazel 420
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Ḳuvvet-i ṭabʿ iledür maʿnī-i ʿāli Nābī
12. Rifʿati olur esāsa göre dīvārlaruñ

314. **nābī:**
Gazel 421
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Sözün merātibi zāhirdür ehline Nābī
16. Dinür mi sengine cevher sebīl-i ʿallāmuñ

315. **nābī:**
Gazel 422
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Renc-i taḥṣīl ü ġam-ı fevtini çekme Nābī
14. Vaṣldan ġayrı bu ġam-ẖānede bir maṭlūbuñ

316. **nābī:**
Gazel 424
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm kāşānenüñ

317. **nābī:**
Gazel 425
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Muʿīni maʿẕeret-i leẕẕet olmasa Nābī
10. ʿAceb cevābı nedür ẕevḳsüz günāh idenüñ

318. **nābī:**
Gazel 428
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Olmaz bu terbiyetkedede kimse feyż-yāb
14. Nābī taḥammül eylemeyen bir zamāna dek

319. **nābī:**
Gazel 433
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī kibār ḳatında görür hep fakīrdür
18. Ẕevḳin iden zamānede ẖᵛāb-ı ferāġatün

320. **nābīʾnüñ:**-*nüñ*
Gazel 437
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Bāzu-yı fikri gibi Nābīʾnüñ
12. Nāʾil-i der-kenārdur kemerüñ

321. **nābī:**
Gazel 438
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Bu şifā-ẖānede çoḳ nefʿini gördük Nābī
14. Ḫasta-i maʿṣiyete şerbet-i istiġfāruñ

322. **nābī:**
Gazel 439
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Hezār mīr-i ʿalemden cüdādur ey Nābī
14. ʿAceb mi sinelerin dögdügi neḳārelerüñ

323. **nābī:**
Gazel 440
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ey Nābī āftāb-ı ġayūr eylemez ḳabūl
14. Bār olduġını dūş-ı gülistāna jalenüñ

324. **nābī:**
Gazel 441
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ẖilāfuñdaki bed-aẖlāḳuñ

325. **nābī:**
Gazel 442
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Eyler tefevvuḳ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ḳadar yansa revġanuñ

326. **nābī:**
Gazel 444
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. ʿArż-ı ḥāl eylerdi Nābī mācerā-yı ḥasretin
12. Ḫāme sūzān olmasa teʾs̱īr-i ẖuyuñdan senüñ

327. **nābī:**
Gazel 446
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Hevā-yi zülf-i ṣanemdür ʿinān-keş ey Nābī
10. Olursa rū be-reh-i deyr-i berhemen diyerek

328. **nābī:**
Gazel 449
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ḫāḳ-ı cismüm didi gerd-i reh-i yāre Nābī
10. Dīde-i ẖaṣm benüm ẖāṭır-ı aḥbāb senüñ

329. **nābī:**
Gazel 450
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Gehī visālin añup gāh bīm-i hicrini Nābī
10. Ne yārdan geçebildük ne ihtiyār idebildük

330. **nābī:**
Gazel 452
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Yine Nābī getürdüñ püşt-i destin ẖāke yārānuñ
14. Yine meydān-ı naẓm içre güzel daʿvā-yı merd itdüñ

331. **nābī:**
Gazel 453
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī ḥużūr-ı Ḫusrev-i ʿālī-cenābda
18. Geldi zamānı raẖş-ı niyāzı şikāra çek

332. **nābī:**
Gazel 457
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Ġazel nā-dīde vü neʾşnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuḳdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

333. **nābī:**
Gazel 459
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Rāḥatı kendümüze ʿāʾid olur ey Nābī
14. Ne ḳadar ẖāṭır-ı yārānı mürāʿāt itsek

334. **nābīye:**-*y, -e*
Gazel 461
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Şevḳ-i nigāh-ı raġbetidür Nābīye bu şiʿr
16. Memdūh-ı nāz-perver-i ʿālī-cenābınuñ

335. **nābī:**
Gazel 462
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Şikāyet dāstānında varaḳ-gerdānlıġum Nābī
16. Telāş ü fikrüm oldur eşkden evrāḳı nem çekmek

336. **nābī:**
Gazel 463
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Meġer o şuḫuñ ola şīvesinde ey Nābī
10. Naẓīri ṭāze maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ

337. **nābi:**
Gazel 465
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Çıḳma ʿaḳluñ var ise dāʾire-i ʿişretden
14. Olma Nābi hedef-i ṭaʿnesi bed-kīşlerüñ

338. **nābī:**
Gazel 467
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Göñül hep tāze-rūyān şevḳinüñ ās̱ārıdur Nābī
10. Bu gūne tāze tāze maʿnī-i rengīn ḫayāl itmek

339. **nābī:**
Gazel 468
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Odur şefīḳaterīn saña ġayriden Nābī
14. Zebān-ı ṭaʿne ile çerḫ-i pīre-zen didigüñ

340. **nābi:**
Gazel 469
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Dil-i cānān taʿalluḳ-kerde-i hicrān ise Nābi
14. Saña düşmez muḫālif-gūne ümmīd-i viṣāl itmek

341. **nābī:**
Gazel 471
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Meġer ki şerm-i günāh ile ḥaşrde Nābī
10. Olam nühüfte verāsında kūh-ı ʿiṣyānuñ

342. **nābi:**
Gazel 474
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābi güşāde dār olaydı sezā idi
14. Sedd ile iftiḫārı ġamıdur Sikenderüñ

343. **nābī:**
Gazel 476
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Degül bir tīre-ṭabʿ-ı teng-çeşmüñ ḥaddi ey Nābī
16. Şühūd-ı lez̠z̠et-i peymāne-i bezm-i elest itmek

344. **nābī:**
Gazel 477
Mısra: **16**
Şairin mahlası.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūḫ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ḫarīdār ol dükānın bul

345. **nābī:**
Gazel 478
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Nābī fesād gelmiş anuñ da dimaġına
12. Bezm-i suḫanda bīhude-gūdur benümle dil

346. **nābī:**
Gazel 479
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ne bilür sırrını evkāt-ı ṣalatun
14. Her kim kʾidemez sille-i üstāda taḥammül

347. **nābī:**
Gazel 480
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ṭarīḳ-i şehr-i ḥaḳīḳat tanırken ey Nābī
10. Hevā-yı kūy-ı mecāz itmenüñ zamānı degül

348. **nābī:**
Gazel 483
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. İtmekdedür mesāmiʿ-i eyyāmı pür-güher
10. Nābī ʿaceb mi olsa zebān-ı ḳalem ḳalīl

349. **nābī:**
Gazel 484
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Muḥtāc iken ebnā-yı cihān luṭfına Nābī
18. Pā-māllıġa ṣabrda hem-ṭabʿ-ı zemīn ol

350. **nābī:**
Gazel 491
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

351. **nābī:**
Gazel 493
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemenden didi Nābī
10. Ḫāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül

352. **nābī:**
Gazel 494
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Her mevḳiʿa nisbet gerek efʿālde Nābī
10. Aʿdā ile aḥbāba naẓar tīr ü kemān ol

353. **nābī:**
Gazel 495
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Niyāzmend-i viṣāl ol ḳo germi ey Nābī
14. Ne var temenni-i vuṣlat ḫilāf-ı ʿāde degül

354. **nābī:**
Gazel 499
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ġarīb-i nüsḫayum ammā ki neyleyüm
10. Her teng-ṭabʿ mesʾele-dānum degül benüm

355. **nābī:**
Gazel 501
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ʿamelden itmezüz ümmīd-i mağfiret
10. Aḥvālümüz ʿināyete vābestedür bizüm

356. **nābī:**
Gazel 503
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Yine ol şeh sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi Nābī
10. Perend-i şiʿr-i rengīnüm bu gūne ḫoş-ḳumāş itdüm

357. **nābī:**
Gazel 505
Mısra: **9**
Şairin mahlası.

9. Hezār şāmı çıkarsam ṣabāha ey Nābī
10. Şikāyet-i şeb-i hicrüñ birinde tamām idemem

358. **nābī:**
Gazel 512
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nice defʿ eyleyeyüm sūz-ı derūnı Nābī
10. Yāri görsem daḫı şerm eylerüm āh eyleyemem

359. **nābī:**
Gazel 513
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. İḳtiżā eyler el üstinde götürmek Nābī
22. Çün tevāżuʿlar ider rūy-ı zemīn-sāy-ı ḳalem

360. **nābī:**
Gazel 515
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. Luṭf ile ġonce-güşāyān-ı ḳulūbüñ Nābī
22. Olmasuñ gülşene iḳbāli ṣabādan maḥrūm

361. **nābī:**
Gazel 517
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Şevḳumuz ḥavṣala-i ḫāmeye ṣıġmaz Nābī
10. Anı vābeste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

362. **nābī:**
Gazel 520
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Miyāne baġlayup iḥrām-ı şevḳi ey Nābi
10. Ziyāret-i ḥarem-i ḥażret-i Emīr idelüm

363. **nābī:**
Gazel 522
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. ʿAceb ki ʿanber ider ḫāmlıḳ ben ey Nābī
10. Gül-ābdān gibi giryān ü şermnāk olurum

364. **nābī:**
Gazel 524
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Yoḳ şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
14. Kanġısın vaṣl ile mecbūr ideceksin bilmem

365. **nābī:**
Gazel 525
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ben esrār-ı ḳaderle āşinālıḳ itmişüm Nābī
14. Sebük-maġzān gibi taḳdīrle ceng ü cidāl itmem

366. **nābī:**
Gazel 526
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Nīşānı bedīd olmaz idi silk-i füṣūluñ
10. Nābī heves-i gevher ile maḫzen olaydum

367. **nābī:**
Gazel 528
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Elemle sīnemüzi şerḥazār idüp Nābī
10. Kitāb-ı miḥneti sürḫ ile bāb bāb idelüm

368. **nābī:**
Gazel 533
Mısra: **12**
Şairin mahlası.
11. Virmez suḫan-ārālıġa hiç kimseye nevbet
12. Nābī dehen-i ḫāmeyi ḫāmuş idebilsem

369. **nābī:**
Gazel 534
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ḥużūr-ı ḫāk-i reh olmaḳdadur yine
10. Olmış bülend neyleyelüm pāyemüz bizüm

370. **nābī:**
Gazel 544
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Cemāli ḫāṣ idi ḫaṭṭıyla vaḳf idüp Nābī
14. Virildi ʿanber aġā destine neẓāret-i ḥüsn

371. **nābī:**
Gazel 545
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

372. **nābī:**
Gazel 546
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Mukārin olmasa Nābī vücūd-ı insāna
10. Cihān müşāhede itmezdi ṣūret-i eṡerin

373. **nābī:**
Gazel 552
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ḥaḳ budur kim bu hevā ile binā ey Nābī
10. Döndürür taḫt-ı Süleymānʾı temāşālıḳdan

374. **nābī:**
Gazel 553
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Sāha-i şehr-i vücūd içre bulunmaz Nābī
14. Ḳuvvet-i sāmiʿadan ġayrı ḫarīdār-ı suḫan

375. **nābī:**
Gazel 556
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Tecerrüd iḫtiyār it āşinā-yı ʿaḳl iseñ Nābī
10. Bu ṭūfāngāh-ı hestī-şūyda eṡvābı neylersin

376. **nābī:**
Gazel 557
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. O ṭıfl-ı mektebi ḫavfum budur pīrāne-ser Nābī
10. Seni eyler sebāḳ-ḫᵛān-ı maḥabbet tā elif beyden

377. **nābī:**
Gazel 561
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Daḫı nev-āmededür ṭıfl-ı naẓm ey Nābī
18. ʿAceb mi ḫāmeden eylerse merkeb-i çūpīn

378. **nābī:**
Gazel 562
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Yine bāzī-i bī-kārāneden meyl-i ferāġ itmez
14. Benüm gibi hezārān ṭıflı Nābī pir ider gerdūn

379. **nābī:**
Gazel 563
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Binā-yı şiʿr Nābī öyle ʿālīter gerekdür kim
18. Nümāyān ola ṣaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden

380. **nābī:**
Gazel 564
Mısra: **20**
Şairin mahlası.
19. Suḫan-gū peyrev olsun ḥażret-i Rāmī Efendiʾye

20. Ki Nābī naẓm öyle ḫoş-makāl ü pür-meʾāl olsun

381. **nābī:**
Gazel 565
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Sen isteme isterseñ o ister seni Nābī
14. Taʿyin olunan her ne ise rūz-ı ezelden

382. **nābī:**
Gazel 567
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī sezā ki kendi zebānından ide şerm
10. Ḥarf-i niyāza vāsıṭa-i irtibāṭ iden

383. **nābī:**
Gazel 569
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ḫāmenüñ şevḳi devāta o ḳadar kim Nābī
14. Görmeden ābı daḫı çīde ider dāmānın

384. **nābī:**
Gazel 570
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Leb-i ḫūbān gibi Nābī saña maḫṣūṣ itmek
18. Ṭarf-ı yek beytde güncīde cihānuñ şekerin

385. **nābī:**
Gazel 573
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Böyle cūş itmeyicek maʿnī-i ṣāf ey Nābī
18. Atmasın ḫum-ı devāt-ı şuʿarā ser-pūşın

386. **nābī:**
Gazel 574
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī sipeh-i ʿaşḳ idicek ġāret-i ʿuşşāḳ
10. Bīçārelerün başlar en evvel ḫıredinden

387. **nābī:**
Gazel 575
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī tenezzül eylemez esbāb-ı ḫᵛāhişe
18. Teslīm ile tevekkül ile ittiḥād iden

388. **nabī:**
Gazel 576
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Şāyāndur ol dil-dāra perestiş kʾola Nabī
10. Āb-ı şefekat-rīḫte ebr-i ġażabından

389. **nābī:**
Gazel 577
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Ḳalmadı Nābī viṣāl-i tāze-rūyāna heves
18. Şimdi āġūş-ı ḫayāle tāze maẓmūndur düşen

390. **nābī:**
Gazel 581
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ticāret-ḫāne-i dānā firīb-i dehrüñ ey Nābī
10. Gerekdür iḥtirāz itmek ziyānı deñlü sūdından

391. **nābī:**
Gazel 586
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Düzd-i maʿnā kara ḫırsuz gibidür ey Nābī
18. El-ḥazer ḳāfile-i naẓma şunan reh-zenden

392. **nābī:**
Gazel 588
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Sedd itme cūy-ı feyżi ser-i şiʿr-i tāzeden
14. Nābī ḳo sāye-i ḳalemüñ zāʾil olmasun

393. **nābī:**
Gazel 589
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Fedā-yı sāġar-ı mihr oldı ʿāḳibet Nābī
16. Kef-i felekde olan silk-i sübḥa-i pervīn

394. **nābī:**
Gazel 590
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī raḳībler şaḳın ol şūḫuñ olduġın
14. Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün

395. **nābī:**
Gazel 591
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

396. **nābī:**
Gazel 593
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Senüñ nā-dīde vü nā-kerde nāzün şevḳine Nābī
10. Bu gūne maʿnī-i nā-güfte īcād itmesün nʾitsün

397. **nābī:**
Gazel 595
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Āyā kim itdi çīde güher-rīze-i murād
10. Nābī bu köhne ṭāḳ-ı muraṣṣaʿ-revāḳdan

398. **nābī:**
Gazel 597
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Her kim götürürse teb-i endūha şifādur
10. Bu maṭlaʿ-ı cān-perveri Nābī suḫanumdan

399. **nābī:**
Gazel 598
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Hüner ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl itmekdür ey Nābī
14. Bu vādide bu tāze şiʿrden aʿlā ne söylersin

400. **nābī:**
Gazel 599
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Ḫayāl-i şiʿr dilde cāy-gīr olmaḳla ey Nābī
18. Derūn-ı sīnenüñ yoḳ farḳı ḫūbān-ı ḫaṭ-āverden

401. **nābī:**
Gazel 603
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Keşf ider Nābī dil-i sevdā-zede esrārını
10. Meclisinde kim bulunsa maḫrem olsun olmasun

402. **nābī:**
Gazel 606
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī bilür dakīka-şināsān-ı rüzgâr
14. Çīn-i cebīn ʿalāyim-i hicrāndan olduġın

403. **nābī:**
Gazel 607
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Ġınā-yı ṭabʿuma nisbet gedādur ey Nābī
12. Niyāz-ı nāle iden ḥasret-i zebānından

404. **nābī:**
Gazel 611
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Subḫa-i lūʾlūya Nābī raġbetüm taʿyīb iden
10. Görmemiş ruḫsāre-i yārüñ ʿaraḳnāk olduġın

405. **nābī:**
Gazel 613
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. İcrā iderdi ḥükmüni aṣl-ı kerīminüñ
14. Nābī bileydi herkes eger ādem olduġın

406. **nābīʾye:**-*y, -e*
Gazel 616
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābīʾye düşer ġuṣṣa-i ʿālem dile düşmez
10. Huşyār tururken ġamı dīvāne mi çeksün

407. **nābīʾnün:**-*nün*
Gazel 618
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ruḫ-ı pür-tāb-ı yāri gördi mihr ü māh Nābīʾnün
10. Bir iki ḳaṭreāsā düşdi çeşm-i iʿtibārından

408. **nābī:**
Gazel 619
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī beni rüsvālıġa āmāde ṣanurlar
10. Yārün ser-i kūyını suʾāl eyledügümden

409. **nābī:**
Gazel 620
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nev-nüvişte ġazelün Nābī idüp dest-āvīz
14. Şuʿarā-yı Ḥalebe söyle ki maʿzūr olsun

410. **nābī:**
Gazel 621
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ne lāzımdur düşürmek şiʿri Nābī ḳayd-ı iġlāka
10. Bu deñlü bī-tekellüf sāde şiʿr-i dil-güşā dirken

411. **nābī:**
Gazel 623
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

412. **nābī:**
Gazel 628
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Gerçi bu ḥüsne yoḳ sözüm Nābī
12. Ḥüsn-i ṭāḳaṭ-güdāza ʿaşḳ olsun

413. **nābī:**
Gazel 629
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī benüm ancaḳ görinen çeşmüne çerḫüñ
10. Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

414. **nābī:**
Gazel 631
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
14. Nābī yine yārana hediyye suḫanumdan

415. **nābī:**
Gazel 633
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī olur bütān-ı ḫaṭ-āverde ʿāşıḳa
14. Dil germter evāḫir-i faṣl-ı bahārdan

416. **nābī:**
Gazel 634
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ḥalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

417. **nābī:**
Gazel 635
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ḫᵛān-ı āfāḳa keşide niʿam-ı Ḥaḳ Nābī
14. Sen daḫı eyle tenāvül yüri bir yanından

418. **nābī:**
Gazel 636
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ġanī oldur ki derūnından ide defʿ
10. Devletde iken faḳrdan evhām ü hirāsın

419. **nābī:**
Gazel 638
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Bu şiʿre eylesün imrār-ı dīde ey Nābī
18. Çıḳan ʿavālim-i maʿnāya nerdübānlardan

420. **nābī:**
Gazel 639
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Olurdı her kişi gül-çīn-i maʿnī ey Nābī
14. Olaydı ruḫṣat-ı gül-geşt bāġbānlardan

421. **nābī:**
Gazel 647
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī ne deñlü olsa siyeh-mest ü ser-girān
10. Elden ḳomaz ḳalem yine şevḳ ü şeṭāretin

422. **nābī:**
Gazel 651
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Reşke ne deñlü yoġ ise de şerʿde mesāġ
14. Nābī hezār reşk ü ḥased ʿayb-pūş içün

423. **nābī:**
Gazel 652
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Ḫalḳı āsūde idüp sāye-i ikbālünde
10. Saña Nābī gibi dünyāyı duʿā-ḫᵛān itsün

424. **nābīʾye:**-*y, -e*
Gazel 653
Mısra: **12**
Şairin mahlası.
11. Ey perī itme saḳın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Naẓar-ı pāk ile Nābīʾye devādur bu nümūn

425. **nābī:**
Gazel 657
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
18. Mürtefiʿ kūşeye çıḳmış gözedür dīde-i hū
17. Ḥıfẓ içün nāmelerün ṣaff-ı süṭūrın Nābī

426. **nābī:**
Gazel 662
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Hāk-līs olmaġa dil ḳāʾil olur ey Nābī
14. Çeşm-dūz-ı kerem-i nā-ḫalef olmaḳdan ise

427. **nābī:**
Gazel 663
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Şuʿarā olmasalar vālih ü ḥayrān Nābī

10. Evvel-i şiʿrine yazmazlar idi lafẓ-ı veleh

428. **nābī:**
Gazel 665
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī bihişt-i ḫār be-dünbāl-i ʿālemün
10. Ġaflet virür müşāhede-i ḥüsni ādeme

429. **nābī:**
Gazel 666
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Tāze taʿbīrden aʿlāsı bulunmaz Nābī
10. İʿtinā eyleyecek cümle-i emlākümde

430. **nābī:**
Gazel 667
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ümīddür bu ġazel ẕāt-ı āṣafun
14. Ola vesīle ḫāṭırınuñ inkişāfına

431. **nābī:**
Gazel 669
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Esās-ı ʿālem -i terkīb ey Nābī teḫālüfdür
10. Ne mümkin ʿömr giçmek her zamān ʿıyş u ṭarablarla

432. **nābī:**
Gazel 672
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. ʿIyār-ı leẕẕet-i eşʿāra noḳṣān gelmez ey Nābī
10. Zebān-ı ḫāmeye olduḳça şekker-ḫāne dirlerse

433. **nābī:**
Gazel 674
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Gāhīce görürdük eṡerin biz daḫı Nābī
10. Rāḥat bu ekālīmde resm-i beled olsa

434. **nābī:**
Gazel 675
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Maʿcūn ḳırmızı lebüñi itmesüñ dirīġ
10. Nābī o māh-rūy Frengī ṭabīb ise

435. **nābī:**
Gazel 677
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī ne ṭurur mevc-i yem-i fażl-ı İlāhī
18. Aʿmāl-i ḫalayıḳ sebeb-i maġfiret olsa

436. **nābī:**
Gazel 678
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī o gülün olmaz idi nergisi bīmār
10. Aḫlāḳı daḫı ḥüsni gibi muʿtedil olsa

437. **nābī:**
Gazel 679
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Oldı ʿāşıḳ birine kendü gibi ey Nābī
10. ʿĀkibet urdı o da ṣūreti divāneliġe

438. **nābī:**
Gazel 680
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Kimdür anı cemʿ eyleyecek bir daḫı Nābī
14. Mecmūʿa-i āṡār perākende ḳalursa

439. **nābī:**
Gazel 682
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Rāh-ı gūşından ṣalar sūziş derūn-ı ʿāşıḳa
10. Şiʿri Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

440. **nābī:**
Gazel 683
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Cild-i pejmürdededür var ise mażmūn Nābī
14. Arama maʿnīyi dīvān-ı müẕehheblerde

441. **nābī:**
Gazel 685
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ḳande urılan sikke-i sulṭān idi Nābī
10. İksīre liyākat bulunaydı misümüzde

442. **nābī:**
Gazel 686
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Çoḳdan olurdı sikke-peẕīrende-i ḳabūl
14. Nābī ʿıyār-ı naḳd-i żamīrüñ kem olmasa

443. **nābī:**
Gazel 688
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī nice idrāk olunur maʿnī-i maḳṣūd
10. Mecmuʿa-i ümmīd perākende ḳalursa

444. **nābī:**
Gazel 690
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Meġer ki ġayre imiş çeşm-i luṭfı ey Nābī
10. Ṣafā-yı vuṣlata ümmīdvār idüm ben de

445. **nābī:**
Gazel 692
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī tecāvüz itme lisān-ı vüḳūʿdan
10. Düşmez dehān-ı ṣıdḳa zebān-ı mübālaġa

446. **nābī:**
Gazel 693
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Bilür taʿab daḫı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Şunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

447. **nābī:**
Gazel 695
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Bir ġonce-i ḥaḳīḳatün ārām gāhıdur
10. Nābī kemīne şāḫ nihāl-i mecāzda

448. **nābī:**
Gazel 697
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ʿaceb mi sözlerümüz olsa bī-ne᾿mek
14. İstanbul᾿uñ lisānın unutduḳ kenārda

449. **nābī:**
Gazel 698
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

450. **nābī:**
Gazel 699
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī olamaz S̱ābit Efendi gibi herkes
14. Ḍarbü᾿l-meṡel-i nükteverān ḍarb-ı meṡelde

451. **nābī:**
Gazel 700
Mısra: **13**
Şairin mahlası.

13. Nābī ko ıztırābı ki peymāne-i murād
14. Nevbetledür bu meclis-i nā-pāydārda

452. **nābī:**
Gazel 701
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī teżāyüf üzre bulunmaḳ baʿīddür
18. Bu şiʿr-i tāze virse de ruḫṣat nezāʾire

453. **nābī:**
Gazel 702
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Felek ḳıyāmete dek ḫarca ḳıymaz ey Nābī
16. Beş on çil aḳçesi var ṣürre-i S̱üreyyāda

454. **nābī:**
Gazel 703
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Peyġūle-i ḳanāʿat Nābī güzel mahaldür
14. Ḥayfā ki yoḳdur anda efrād-ı āferīde

455. **nābī:**
Gazel 704
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Darbüʾl-mes̱elī irādına bu ʿaṣrda Nābī
14. Kimse olamaz S̱ābit Efendiʾye resīde

456. **nābī:**
Gazel 708
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī bu mācerāda o māhuñ günāhı yoḳ
14. Sen eyledüñ heves bu uzun boylu miḥnete

457. **nābī:**
Gazel 709
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Cihāna teşne virür sāki-i ḳader Nābī
10. Bu nüh-piyāle-i mīnayı istiʿāre ile

458. **nābī:**
Gazel 710
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

459. **nābī:**
Gazel 711
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Bizi Stānbulʾa taḳdīr ceẕb ider Nābī
14. Tenāvül eyleyecek āb u dānemüz var ise

460. **nābī:**
Gazel 713
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Şiʿrünle şiʿr-i dīgeri Nābī ne añlasun
18. Sāde ṣu içmeyen şekerī şerbet üstine

461. **nābī:**
Gazel 715
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Olamaz çihre-nümā her dile maʿnā Nābī
14. Herkesüñ meşhedi āyīne-i zānū degül a

462. **nābī:**
Gazel 719
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Niyāzmendlerün mezraʿ-ı ümīdine Nābī
14. Seḥāb-ı reşha-i ifżāl idük zamān ile biz de

463. **nābī:**
Gazel 721
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Gīsū-yı müşg-bārına Nābī o āfetün
12. İklim-i Çīn didümse de tevbe ḫaṭāsına

464. **nābī:**
Gazel 722
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī
10. O gül-ruḫa meġer Emnī gibi Celālī ola

465. **nābī:**
Gazel 723
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Taḫt-ı emvācında deryā-yı maʿānī müstetir
10. Şiʿrinüñ taʿbīrini Nābī veciz eylerse de

466. **nābī:**
Gazel 725
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Revācgāhın arar her metāʿ ey Nābī
10. Mesāmiʿ olmasa mesdūd olur dükān-ı şifāh

467. **nābī:**
Gazel 727
Mısra: **26**
Şairin mahlası.
25. Yanup yaḳılmayan olmaz sezā-yı bezm-i ḳabūl
26. Baḳılsa aṣlına Nābī muṣībdür lūle

468. **nābī:**
Gazel 729
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Şevḳ-i ruḫsāre-i ḫubān iledür ey Nābī
14. Ḫāme yüz sürdügi evrāk-ı cilā-dādelere

469. **nābī:**
Gazel 730
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī murād-ı ʿālem-i fānī degül sezā
14. Ḫalḳuñ niyāzına felegün imtināʿına

470. **nābī:**
Gazel 734
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Olur mı gevher-i ʿirfan müyesser herkese Nābī
14. Ne mümkindür kʾola gencīne her dīvānın altında

471. **nābī:**
Gazel 736
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Ḫod-be-ḫod maʿnī olur pīçīde pāy-ı ḫāmeye
14. Vādī-i maʿnāda Nābī türk ü tāz itmezse de

472. **nābī:**
Gazel 737
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Ḫurūş-ı ābile-i pāya değmez ey Nābī
18. Ayaġuñ altında dürler nis̱ār olınsa bile

473. **nābī:**
Gazel 738
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Olsun ḥarām cām-ı maḥabbet o meste kim
10. Nābī ḳanāʿat itmeye būs u kenār ile

474. **nābī:**
Gazel 739
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ben ol naḫl-i vefā-bār-ı riyāż-ı himmetüm Nābī
14. Kʾolur ṭaʿm-ı şeker hanẓal meẕāḳ-ı mīve-çīnümde

475. **nābī:**
Gazel 740
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

476. **nābī:**
Gazel 741
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ne gūne şiʿrle tezyīn ider ser-levḥasın Nābī
14. Bu şiʿri görmeyen mecmūʿa yapdursa heveslerle

477. **nābī:**
Gazel 742
Mısra: **19**
Şairin mahlası.
19. Nābī baḳar mı türş-cebīnān-ı ʿāleme
20. Şīrīnī-i ferāġ çalınmış dimaġına

478. **nābīʾnüñ:**-*nüñ*
Gazel 745
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Herkesüñ hissesi ḫāṣ olmag ile Nābīʾnüñ
14. Bulmadı kimse bu maʿnāları eslāfında

479. **nābī:**
Gazel 746
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
14. Mümkin mi ʿarż-ı şevḳ zebān-ı vekīl ile
13. Nābī ider mi sūz-ı derūnı edā ḳalem

480. **nābī:**
Gazel 749
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Ṣatmak semen-i mis̱le degül çerḫe değişmez
10. Mizān-ı fürūşande de Nābī yerüm olsa

481. **nābī:**
Gazel 750
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Hezār naġme-i rengīn işitdüm ey Nābī
12. Ṣadā-yı ḳulḳul-ı meydür ḳalan ḳulaġumda

482. **nābī:**
Gazel 752
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ġam-ı kāfir-nihāda ḳaṣd-ı tārāc eylese Nābī
14. Urur tātār-ı naġme tāzyāne esb-i tāz üzre

483. **nābī:**
Gazel 753
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfiḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

484. **nābī:**
Gazel 754
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Girer Nābī murāduñ deste pīrān-ı ṭarīḳatden
18. Hemān eyle tevessül dāmen-i rindāna rindāne

485. **nābī:**
Gazel 755
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Gören ol ġonceyi āġūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

486. **nābī:**
Gazel 756
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Baḳiyye ḳaldı Nābī köhne şāhid-bāzlıḳlardan
12. Benüm ancaḳ ser-engüştümle çeşmümle dehānumda

487. **nābī:**
Gazel 759
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

488. **nābī:**
Gazel 760
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī irişdi Bakīʾye bu şiʿr-i ḫāṣ ile
10. Virdi dile şuʿūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

489. **nābī:**
Gazel 761
Mısra: **12**
Şairin mahlası.
11. Ġam olmasa kim añlar idi ḳadr-i sürūrı
12. Nābī idemem ḫıdmetin inkār ġamuñ da

490. **nābī:**
Gazel 764
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ticāretgāh-ı dehrüñ çār-sūsın yoḳladum Nābī
10. Metāʿ-ı maʿrifetden ẕerre yoḳdur ḫod-fürūşında

491. **nābī:**
Gazel 765
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Leşker-i maṣrafa ṭāḳat getürülmez Nābī
14. Ḳuvvet iḥsān ide Allāh meġer īrāda

492. **nābī:**
Gazel 766
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
12. Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca

493. **nābī:**
Gazel 767
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Tetebbuʿ kim iderse bu zemīn-i tāzeye Nābī
10. Miyān-ı tāze-gūyānda odur pākīze-gūterce

494. **nābī:**
Gazel 768
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Devlet-serāy-ı Kaʿbe dil-i kāʾināt iken
14. Nābī dinürse senüñ degüldür mübālaġa

495. **nābīʾnüñ:**-*nüñ*
Gazel 769
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

496. **nābī:**
Gazel 772
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Dil harīdār-ı viṣāl olduġına ey Nābī
18. Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

497. **nābī:**
Gazel 775
Mısra: **22**
Şairin mahlası.
21. Tenezzül itmezdi kāse-i zer-kārdan ġayre
22. Meyüñ Nābī olaydı medḫali sağar husūsında

498. **nābī:**
Gazel 779
Mısra: **10**
Şairin mahlası.

9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

499. **nābī:**
Gazel 780
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī ne ḫoş zamīr-şinās o idi rūzgâr
14. Yārün nezāket ile toḳundı niḳābına

500. **nābīʾnün:**-*nün*
Gazel 781
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Düşmez āġūşına Nābīʾnün o vaḥşī itse
10. Dağdan sinede biñ ḥalḳa-i dām āmāde

501. **nābī:**
Gazel 782
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Gelen bezm-i cihāna cümle ġamgīn gitmiş ey Nābī
12. Birisi bulmamış bir ḳaṭre mey bu heft mīnāda

502. **nābī:**
Gazel 784
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Az ḳaldı tīre-himmetī-i baḫt-ı dūn ile
14. Nābī ki taḫt-ı yeʾse giçe pādişāh ola

503. **nābī:**
Gazel 785
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nev-güfteñe Ḫulūṣī virdi naẓīre Nābī
10. Dil-beste-i sitemdür ḳādir degül edāya

504. **nābī:**
Gazel 786
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāʾda mezāda

505. **nābī:**
Gazel 788
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. O āfetün yine Nābī derūnı germ olmaz
10. Cihānı āteş-i āhumla gülḫan itsem de

506. **nābī:**
Gazel 789
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī senüñle itdi ḳasem ṣulḥa çerḫ līk
10. Bir āştī-ʿadūdur inanma yemīnine

507. **nābī:**
Gazel 791
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Nābī feres-i ṭabʿın sürsün bu yola yārān
12. Bir tāze zemīn buldum maʿmūre-i maʿnāda

508. **nābī:**
Gazel 792
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Kemīne naʿre-i gülşen-fürūzdur dile Nābī
12. Olur remīde hezārān hezār bir yire gelse

509. **nābī:**
Gazel 793
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Hicrān ile dem-beste olursa nʾola Nābī
14. Ṭūṭīdür ol āyīne-i gūyā kimi görse

510. **nābī:**
Gazel 794
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

511. **nābī:**
Gazel 795
Mısra: **16**
Şairin mahlası.
15. Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile devāt oldı
16. İderdüm aña Nābī ʿarż maḳbūl olsa yanında

512. **nābī:**
Gazel 796
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Dü kevnde ġaraż āsāyiş ise ey Nābī
14. Bed-āzmā vü bed-āmūz u bed-maʿāş olma

513. **nābī:**
Gazel 797
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī meġer ki kendi dili ola herkesüñ
14. Yār-ı ṣadīḳ eger bulunursa zamānede

514. **nābi:**
Gazel 798
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Mezraʿ-ı ʿaşḳda mānende-i gendüm Nābi
14. Giremez sinesi çāk olmayan anbarumuza

515. **nābī:**
Gazel 799
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

516. **nābī:**
Gazel 800
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Sipihr ṭurmayıcaḳ bir ḳarāra ey Nābī
10. Ne iʿtibār teraḳḳīsine tenezzüline

517. **nābī:**
Gazel 801
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

518. **nābī:**
Gazel 804
Mısra: **16**
Şairin mahlası.
15. Her ʿukde-i murād ḥużūrında ḥall olur
16. Nābī o şūḫ bizden eger bī-ḥużūr ise

519. **nābīʾye:**-*y, -e*
Gazel 807
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Ne nevāzişlerüni gördi ne ḥüsn-i naẓaruñ
14. Bu sitem Nābīʾye ey şūḫ nenüñ żımnında

520. **nābī:**
Gazel 809
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī kemine ehl-i dile ser-fürū ider
14. Ḫāme ne deñlü evcde pervāz iderse de

521. **nābī:**
Gazel 811
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nezāketde nazīrin görmedük gūş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūḥı Faḫrī ʾnün ser-efkende

522. **nābī:**
Gazel 814
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

523. **nābi:**
Gazel 815
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Dil-i ʿuşşaḳ gerd-i ġuṣṣadan āsūdedür Nābi
12. Mis̱āl-i sāḥa-i cennet ġubār olmaz bu yirlerde

524. **nābī:**
Gazel 817
Mısra: **8**
Şairin mahlası.
7. Fedā-yı yār-ı ciger-pāre-i Ḫalīl ise de
8. Bülenddür o ḳadar şān-ı ʿİsā ey Nābī

525. **nābī:**
Gazel 818
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Çeşm ü gūş u deheni beste ider Nābī ḫᵛāb
14. Ḳapanur ḳalʿa-i cismün gice dervāzeleri

526. **nābī:**
Gazel 820
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī kumāş-ı çeşm-rübā-yı maḥabbetüñ
18. Terviç içün miyānede dellāli ḳalmadı

527. **nābī:**
Gazel 822
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ne ḫoş o dem ki alam deste sāġarı Nābī
10. ʿAkib-zed olmaya ammā ki renc-i ḫumārı

528. **nābī:**
Gazel 823
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. N᾽ola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḫuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

529. **nābī:**
Gazel 825
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī diyār-ı kāme bulur zūdter vüṣūl
10. Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli

530. **nābī:**
Gazel 826
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī binā-yı rāhatumuz eyledük ḫarāb
14. Ḳaṣr-ı ḥużūra ṭaḳat-ı taʿmīr ḳalmadı

531. **nābī:**
Gazel 828
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nesi var cünbiş-i kānūn-ı cihānuñ Nābī
10. Bī-nemek zemzeme-i perde-i bīrūndan ġayrı

532. **nābī:**
Gazel 829
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. Nābī bu eşk ü āh ḳomaz bāġ-ı ᾽ālemün
22. Bir ḫoş tefaḫḫuṣ itmege āb u hevāsını

533. **nābī:**
Gazel 831
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Kināye vesme-i ebrū-yı beytdür Nābī
18. Kelām-ı sādede ḥüsn olmaz istiʿāre gibi

534. **nābī:**
Gazel 832
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nemā-pezīr degül toḫm-ı ārzū Nābī
14. Sirişk-i neyl-i reviş bir ḳarāre gelmedi mi

535. **nābī:**
Gazel 833
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. Nukreden ḫālī olan pençe-i merdüm Nābī
22. Çeşm-i ḫalḳa görinür dānesi yoḳ dām gibi

536. **nābī:**
Gazel 834
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Āsmān başumuza dönmez idi ey Nābī
14. Çekmeġe tāb ü tüvān bulsa eger bārumuzı

537. **nābī:**
Gazel 838
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. ʿİzār-ı yārda ḫaṭ ṣūretinde itdi ẓuhūr
14. O dūd-ı āh ki Nābī nā-tüvānuñ idi

538. **nābī:**
Gazel 840
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī giderek cilve-i bīhūdeler itdüñ
10. Meydān-ı maʿānīde zebūn esb-i ḫayāli

539. **nābī:**
Gazel 841
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Nābī olur mı zaḫm ḳalam ʿāfiyet-pezīr
12. İklīm-i ġaybdan bile gelse fetīlesi

540. **nābī:**
Gazel 842
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Yār eyler ise daʿvī-i nokṣān-ı maḥabbet
14. Nābī ḫaṭ-ı nev-ḫīzi saña ḥüccet olurdı

541. **nābī:**
Gazel 843
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

542. **nābī:**
Gazel 844
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī bu niʿmet olmaz idi nev-be-nev ziyād
18. Maʿnā-yı şükre olmasa dā᾽ir suḫanları

543. **nābī:**
Gazel 846
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Nābī hümā-yı evc-i ferāġ olduġum görüp
12. Ḳaldurdı rüzgār semavāta lānemi

544. **nābī:**
Gazel 847
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun n᾽olur āsārı suḫandan ġayrı

545. **nābī:**
Gazel 848
Mısra: **15**
Şairin mahlası.

15. Gayrinüñ itmek içün çeşmini rūşen Nābī
16. Rū-siyāh olmadayuz sürme ile mīl gibi

546. **nābī:**
Gazel 852
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Eylesün ḫalḳdan ümmīd-i ʿatā ey Nābī
10. Çeşmine gūşına itmek dileyen taʿzīri

547. **nābī:**
Gazel 853
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Cennete vāsıṭa dünyādur egerçi Nābī
10. Dil-berinden daḫı şīrīn görinür vāsıṭası

548. **nābī:**
Gazel 855
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Nābī ḳalurdı zāviye-gīr-i ʿadem suḫen
16. Erbāb-ı naẓmuñ olmasa ḥüsn-i beyābānları

549. **nābī:**
Gazel 856
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ṣabra ṣarf eyleseñ āsānter ide ey Nābī
10. Vaṣla ṣarf eyledügüñ kūşiş ü iḳdāmları

550. **nābī:**
Gazel 857
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

551. **nābī:**
Gazel 859
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Biz iktisāb-ı kemāl idelüm de ey Nābī
10. Ḳo söylesün bir alay jājhā fesānemüzi

552. **nābī:**
Gazel 860
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Maḳāl-i ḥikmeti nā-ehle ıẓhār itme ey Nābī
14. ʿAzīz olur idenler Yūsuf-ı esrārı zindānī

553. **nābī:**
Gazel 861
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

554. **nābī:**
Gazel 862
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Gelürdi keffe-i iḳbāle rācih ey Nābī
14. Gedā muvāzene eylerse bī-nevālığını

555. **nābī:**
Gazel 863
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Iżṭirāb eyleme bīhūde yire ey Nābī
14. Çāre yoḳdur buna teslīm-i rıżādan ġayrı

556. **nābī:**
Gazel 867
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Gūş-ı efvāhda şehri ṭolaşup ey Nābi
18. Devr ider ʿālemi mānend-i nesīm-i seḥerī

557. **nābī:**
Gazel 870
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Ṣubḥ-ı maḥşer çıḳar ancaḳ ġam-ı dil ey Nābī
12. Dīde-i baḫta ḳonan ḳāfile-i ḫᵛāb gibi

558. **nābī:**
Gazel 871
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Devlet-i tārīkī-i ḥırmānda Nābī eylemez
10. Şemʿ-i pür-nūr-ı ümīdi zīnet-i kāşanesi

559. **nābī:**
Gazel 872
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Hezārāsā hemān elden ḳoma feryāduñ ey Nābī
10. Bu gülşende açılmaz bir gül-i mestūr gördüñ mi

560. **nābī:**
Gazel 875
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Çeh-i dilden ṭulūʿ itdükçe Nābī Yūsuf-ı naẓmum
14. Açıldı çeşm-i ʿālem dehri būy-ı pīrehen ṭutdı

561. **nābī:**
Gazel 876
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Bu şiʿr-i nādireden toğru söyle ey Nābī
12. Dehāna leẕẕet-i āb-ı zülāl gelmedi mi

562. **nābī:**
Gazel 877
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn
14. Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiḫārum olaydı

563. **nābī:**
Gazel 879
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

564. **nābī:**
Gazel 881
Mısra: **10**
Şairin mahlası.
9. Pā-besteyüz bu dāmgeh-i cān-feşārda
10. Mevlā müyesser eyleye Nābī rehāmuzı

565. **nābī:**
Gazel 882
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nʾola bāġ-ı süḫanda bülbül olsa şevḳ ile Nābī
10. Ki teklīf-i gazel Aġā-yı nikū-kārdan geldi

566. **nābī:**
Gazel 884
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Hilālüñ itmege Nābī ḳudūmın istikbāl
10. ʿAzīz-i mihr ser-i nerdübāna geldi gibī

567. **nābī:**
Gazel 885
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Manṣıb-ı dagdaġa-fermā-yı ḫayālüñ Nābī
14. Ġayrı maḥṣūlı mı var bād-ı hevādan ġayrı

568. **nābī:**
Gazel 886
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Sezādur eyler ise ġarḳ-ı raḥmet ey Nābī

14. Bizüm şefāʿat-ı ʿaşḳ en günāhkārumuzı

569. **nābī:**
Kaside 1
Mısra: **201**
Şairin mahlası.
201. Vücūd-ı pākine Nābī budur Ḥaḳʾdan recāmuz kim
202. İde ḥayyāṭ-ı ḳudret cāme-i dil-ḫᵛāhını iksā

570. **nābīʾden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **325**
Şairin mahlası.
325. Bende Nābīʾden ola elf ṣalāt elf selām
326. Ruḥuña ālüñe aṣḥābuna tā rūz-ı mecād

571. **nābī:**
Kaside 4
Mısra: **39**
Şairin mahlası.
39. İt sāye-i keremlerine Nābī ilticā
40. Aṣḥāb-ı ʿacze ḥıṣn-ı ḥaṣīndür çehār-yār

572. **nābī:**
Kaside 5
Mısra: **47**
Şairin mahlası.
47. Girse Nābī ele müjgānumı cārūb iderüm
48. Ḫıdmet-i ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

573. **nābī:**
Kaside 9
Mısra: **149**
Şairin mahlası.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

574. **nābī:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Şairin mahlası.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

575. **nābī:**
Kaside 11
Mısra: **144**
Şairin mahlası.
143. Ḫıyām-ı çerḫe sütūn-ı duʿāyı refʿ eyle
144. Niyāz-nāmeyi Nābī çoḳ eyledüñ ıṭnāb

576. **nābī:**
Kaside 13
Mısra: **229**
Şairin mahlası.
229. Var żamīrinde saña niyyet-i luṭf ey Nābī
230. Eyler iḥsāna kifāyet bu ḳadar ʿarż-ı merām

577. **nābī:**
Kaside 15
Mısra: **205**
Şairin mahlası.
205. Yitişür saña düşen ḫayr duʿādur Nābī
206. Saña bigāne gelür medḥ ü s̱enā nā-maḥrem

578. **nābī:**
Kaside 16
Mısra: **225**
Şairin mahlası.
225. Nābī duʿāya başla ki bulmak muḥāldür
226. Emvāc-ı baḥr-i medḥ ü s̱enā ḥadd u ġāyeti

579. **nābī:**
Kaside 17
Mısra: **18**
Şairin mahlası.
17. ʿİd geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

580. **nābī:**
Kaside 18
Mısra: **31**
Şairin mahlası.
31. Āṣafā dāʿī-i mahṣūṣ-ı ḳadīmüñ Nābī
32. Oldı ṭuġrāyı dil-ārāñı görince şeydā

581. **nābī:**
Kaside 22
Mısra: **43**
Şairin mahlası.
43. Bu çend gevher-i şehvārı eyledüm Nābī
44. Kemāl-i şevḳ u ṭarabla nis̱ār-ı Maġnīsā

582. **nābī:**
Kaside 23
Mısra: **23**
Şairin mahlası.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

583. **nābī:**
Kaside 24
Mısra: **131**
Şairin mahlası.
131. Medḥine ḳuvvet-i ṭabʿuñ yoġ ise ey Nābī
132. Saña devlet bu yiter kim idesin ḫayr duʿā

584. **nābī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **166**
Şairin mahlası.
165. Çün degül vaṣfı kābīl-i taʿdād
166. Eyle Nābī duʿāsını īrād

585. **nābī:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **149**
Şairin mahlası.
149. Dāʿī-i kemīn faḳīr Nābī
150. Dergāh-ı refīʿinüñ türābı

586. **nābī:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **49**
Şairin mahlası.
49. Ḫayr ile ola güşāde Nābī
50. Ḫayme-i dil-keşinüñ ebvābı

587. **nābī:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **27**
Şairin mahlası.
27. Budur ümmīd Ḫudāʾdan Nābī
28. Kim ki medḥ eyler ise aṣḥābı

588. **nābī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **258**
Şairin mahlası.
257. Ehl-i derdüñ faḳīr ü bī-tābı
258. Bende-i nā-güşāde-dil Nābī

589. **nābī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **257**
Şairin mahlası.
257. Sen bu deñlü zamāndur ey Nābī
258. Medḥe ṣarf eyledüñ dür-i nābı

590. **nābī:**
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Şairin mahlası.
7. Nābī veli bu maʿnī-i rengīn benüm degül
8. Benden tereşşüh itmedi bu ṣāfter zülāl

591. **nābī:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Ṣāʾib ü ʿUrfī vü Nābī vü Rahīmī Ruhī
2. İttifāḳ üzre ricā eylediler Pāşādan

592. **nābī:**
Kıt'a 11
Mısra: **5**
Şairin mahlası.
5. Olup bülbül-ṣıfat nālende Nābī bāġ-ı vaṣfında
6. ʿAdūnun ḫançer-i ḫār-ı sitemle bağrı ḫūn olsun

593. **nābī:**
Kıt'a 13
Mısra: **7**
Şairin mahlası.

7. Nābī ḳulunuñ añladuġı ey şeh-i kevneyn
8. Bu nüktedir īcād-ı vücūd-ı üdebādan

594. **nābī:**
Kıt'a 29
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Ümīdüm ḫalḳdan Nābī ne iḥsān ü ne tahsīndür
2. Mücerred ḫıdmeti-i peyġamberīde şevḳ-i muṭlaḳdur

595. **nābī:**
Kıt'a 40
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Līk hestīsine itdükçe naẓar ey Nābī
4. Gūş-ı cāna irişür naʿra-i Allāh ekber

596. **nābī:**
Kıt'a 77
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ oldı ey Nābī
2. Biri esāmī-i sāmīsinüñ çü ism-i Emīn

597. **nābī:**
Kıt'a 79
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Fehm eyle ġınā-yı zāt-ı Ḥaḳḳı Nābī
2. Eczā-yı muraṣṣʿāt-ı zer-kārīden

598. **nābī:**
Kıt'a 85
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Mis̱li nā-yāb güherdür Nābī
2. Ḫāk-i ẓılletde eger ḫᵛār ise de

599. **nābī:**
Kıt'a 94
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

600. **nābī:**
Kıt'a 95
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Sarāy-ı sūziş olur çūp-ı ḳamer ey Nābī
2. Tefavvuḳ eyledüginden veliyy-i niʿmetine

601. **nābī:**
Kıt'a 101
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Nābī kefümde ẓāhir olan cā-be-cā şiken
2. Der-kār iderse pürsişe ṣāhib-naẓarları

602. **nābī:**
Kıt'a 104
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Yūsuf ḳomışlar ismüni Nābī hezār şükr
2. Var intisāb-ı ʿafv-ı İlāhīye māyesi

603. **nābī:**
Tarih 1
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Göçdiler dār-ı bedenden didi Nābī tārīḫ
12. ʿAskerin çekdi diyār-ı ʿademe kondı Ḥasan

604. **nābī:**
Tarih 2
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

605. **nābī:**
Tarih 4
Mısra: **12**
Şairin mahlası.
11. Her ḥāleti muṭābıḳ-ı ḥāl-i Ḥüseyn idi
12. Nābī görince ḳudret-i Ḥaḳla bu ḥāleti

606. **nābī:**
Tarih 6
Mısra: **19**
Şairin mahlası.
19. Līk gūş eyledi Nābī ol dem
20. Kendüden bir suḫan-i derd-engīz

607. **nābī:**
Tarih 7
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Ḳaldırup el didi Nābī tārīḫ
2. Seyyiʾātın ide Allāh ḥasenāt

608. **nābī:**
Tarih 8
Mısra: **23**
Şairin mahlası.
23. Ṭanışdum hātife tārīḫini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-feżā gūyā

609. **nābī:**
Tarih 9
Mısra: **27**
Şairin mahlası.
27. Düşme tārīḫ ḳaydına Nābī
28. Aña virmiş Ḫudā zebān-ı beyān

610. **nābī:**
Tarih 13
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Fikr-i tārīḫ iderken ey Nābī
10. Bu nümūdār-ı āb-ı ḥayvāna

611. **nābī:**
Tarih 13
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳıʿā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı aʿlā

612. **nābī:**
Tarih 15
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Çıḳup bir gün ḳurulduḳda didi tārīḫini Nābī
2. Hümāyūn bārgāh-ı dāver-i devrān mübārek-bād

613. **nābī:**
Tarih 16
Mısra: **83**
Şairin mahlası.
83. Ne ḳādir böyle tārīḫ itmeġe Nābī ḳuluñ ancaḳ
84. Dehānın eyledi teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ gūyā

614. **nābī:**
Tarih 19
Mısra: **35**
Şairin mahlası.
35. Bu fetḥ-i zībāyı görüp Nābī didi tārīḫini
36. Aldı Ḳamançe bikrini Sulṭān Muḥammed zūr ile

615. **nābī:**
Tarih 24
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Bende Nābī didi tārīḫin bu sūr-ı dil-keşüñ
16. Sünnet-i Aḥmedle oldı zeyn Sulṭān Muṣṭafa

616. **nābī:**
Tarih 25
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Vażʿ idüp şaḳḳ-ı ḳalem Nābī didi tārīḫini
10. Eylesüñ Allāh ḳabūl evkāf-ı ṣadr-ı ekremi

617. **nābī:**
Tarih 29
Mısra: **19**
Şairin mahlası.
19. Seyr idüp Nābī didi tārīḫini
20. Ḳuvvet-i bāzūsına ṣad āferīn

618. **nābī:**
Tarih 31
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Didüm tamāmına Nābī bu nüsḫanuñ tārīḫ
14. Bu Tuḥfe-i Ḥarāmeynüm ḳabūl ide Mevlā

619. **nābī:**
Tarih 32
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
2. Yapdı Ḥaḳ rāhına bu bürkeyi Yūsuf Pāşā

620. **nābī:**
Tarih 36
Mısra: **61**
Şairin mahlası.
61. Āṣafā eski ḳuluñ köhne duʿācuñ Nābī
62. Şevḳ ile mıṣraʿ-ı tārīḫüñ iderken imlā

621. **nābī:**
Tarih 38
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Nābī oḳur bu mıṣraʿ-ı tārīḫi selsebīl
10. Ḥacı ʿAlī Efendiʾye bu ḫāne saʿd bād

622. **nābī:**
Tarih 39
Mısra: **19**
Şairin mahlası.
19. İdicek himmet ile Nābī bu ḳaṣrı ibdāʿ
20. Çeşmeden dāʾire-i ʿayn-i rehā buldı Ruhā

623. **nābī:**
Tarih 41
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ
18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

624. **nābī:**
Tarih 50
Mısra: **9**
Şairin mahlası.
9. Ḳoyup Nābī zemīne rūy-ı inṣāfı didi tārīḫ
10. Giridʾi ḳıldı Aḥmed behrever dīn-i Muḥammedden

625. **nābī:**
Tarih 52
Mısra: **38**
Şairin mahlası.
37. Tecdīd-i ʿarż-hāl-ı ʿubūdiyyet itmeġe
38. Nābī olınca ḫıṭṭā-i endīşe reh-revi

626. **nābī:**
Tarih 53
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Leb-i cennet didi Nābī tārīḫ
4. Rūḥ-ı ismaʿīlʾe ola raḥmet

627. **nābī:**
Tarih 55
Mısra: **29**
Şairin mahlası.
29. Ābveş rū-māl idüp Nābī didi tārīḫini
30. Muṣṭafa Pāşā ne zībā ḳaṣr bünyād eyledi

628. **nābī:**
Tarih 63
Mısra: **19**
Şairin mahlası.
19. Didi Nābī pederüñ tārīḫin
20. Ola Ḫayrī bu mekānun bāḳī

629. **nābī:**
Tarih 66
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Hātif-i ġayb semādan Nābī
4. Didi tārīḫini ġālib be-ʿadū

630. **nābī:**
Tarih 67
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Didi tārīḫini hātif Nābī
4. Tāze naḳş-ı ḳalem-i Yezdānī

631. **nābī:**
Tarih 71
Mısra: **5**
Şairin mahlası.
5. Görüp ḥüsnini Nābī didi tārīḫ
6. Güzel ʾibret-nümā germ-ābe-i pāk

632. **nābī:**
Tarih 76
Mısra: **37**
Şairin mahlası.
37. Duʿā-gūy-ı eb u ecdādı Nābī bu meserretden
38. Olup mānend-i bülbül naġme-i tāze-serāyende

633. **nābī:**
Tarih 77
Mısra: **49**
Şairin mahlası.
49. Nābī olup mübeşşir bu fetḥe didi tārīḫ
50. Köpek gibi Küleybʾi öldürdi İbni ʿOs̱mān

634. **nābī:**
Tarih 79
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. İtdi bu tārīḫ ile Nābī edā-yı tehniyet
14. Eyleye ʿīd-āferīn ʿīdi saʿīd-ender-saʿīd

635. **nābī:**
Tarih 85
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Hem-pāye-i duʿādur Nābī tamām-ı tārīḫ
4. Seyyīd ʿAlī Efendi olsun muḳīm-i cennet

636. **nābī:**
Tarih 86
Mısra: **21**
Şairin mahlası.
21. Gūş idüp evṣāfını Nābī didi tārīḫini
22. Hem mesīre hem muṣallā bu maḳām-ı dil-güşā

637. **nābī:**
Tarih 91
Mısra: **7**
Şairin mahlası.
7. İmdāda gelüp kāfiye Nābī didi tārīḫ
8. Bīş ü kem-i erzāḳa Muḥammed ola Ṣābir

638. **nābī:**
Tarih 95
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Naḥv okudıcaḳ Nābī maḫdūmı Ebuʾl-ḫayrʾa
2. Feyyāż bu maʿnāyı itdi diline ilḳā

639. **nābī:**
Tarih 99
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Nābī işidince didi tārīḫ
18. Zībā bu zülāl-i ḫayr cārī

640. **nābī:**
Tarih 101
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Gūş eyledüginde didi Nābī
4. Tārīḫini āb-ı rūḥ-baḫşā

641. **nābī:**
Tarih 102
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Nūş idüp āb-ı revānın didi Nābī tārīḫ
16. Rāh-ı ferdāya sebīl eyledi Yūsuf Pāşā

642. **nābī:**
Tarih 102
Mısra: **17**
Şairin mahlası.
17. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ

18. Rūḥ-ı ecdādını şad eyledi Yūsuf Pāşā

643. **nābī:**
Tarih 105
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Bu ʿacebdür ki bu sālün Nābī
4. Düşdi tārīḫine ʿarż-ı kālā

644. **nābī:**
Tarih 106
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. İşitdüm hātifān-ı ġayb Nābī
4. Didi tārīḫ ḫaltiyyāt-ı sevdā

645. **nābī:**
Tarih 107
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Didüm tārīḫ Nābī ġāʾibāne
14. Mübārek ola ḳaṣr-ı rūḥ-pīrā

646. **nābī:**
Tarih 108
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Levḥa-i iḫlāṣ ile Nābī didi tārīḫini
12. Yeñişehr ola maḳarr-ı emn Mollā-zādeye

647. **nābī:**
Tarih 109
Mısra: **4**
Şairin mahlası.
3. Tārīḫ fikrin eyler iken geldi ġaybdan
4. Nābī ne ḥācet oldugı besdür suḫan-şinās

648. **nābī:**
Tarih 110
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Didi Nābī dü leb-i ḫāme ile tārīḫin
14. Ḥaḳ ide saʿd bu kāşāne-i ʿālī-şānı

649. **nābī:**
Tarih 112
Mısra: **14**
Şairin mahlası.
13. Zebān-ı dehān-ı zamān didi tārīḫ
14. Duʿā ile Nābī vezīr-i ḫıredmend

650. **nābī:**
Tarih 116
Mısra: **31**
Şairin mahlası.
31. İşitdüm ġaybdan Nābī iderken fikr-i tārīḫin
32. Didiler ḳudsiyān bu ārzūda senden esbaḳdur

651. **nābī:**
Tarih 117
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Şehr-i Halebʾde Nābī sāl-i pesīn rāḥat
2. Tārīḫini ṣorarsañ eyyām-ı istirāḥat

652. **nābī:**
Tarih 118
Mısra: **7**
Şairin mahlası.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

653. **nābī:**
Tarih 119
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Nābī bī-ġāye duʿā ile didi tārīḫin
14. Ḥalebi Vaḥdī Efendiʾye ḳıla saʿd Ḫudā

654. **nābī:**
Tarih 120
Mısra: **7**
Şairin mahlası.
7. Fikr-i tārīḫin iderken Nābī
8. Cānib-i Ḥaḳdan irüp mevce-i naṣr

655. **nābī:**
Tarih 124
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Nābī sirāc-ı ümmetüñ itdükde yümn ile
2. Hem-nāmı zīb-i ṣadr-ı bisāt-ı saʿādeti

656. **nābī:**
Tarih 126
Mısra: **15**
Şairin mahlası.
15. Oḳ atup seng dikince didi Nābī tārīḫ
16. Dikdi taş belde-i Şehbāʾda Muḥammed Pāşā

657. **nābī:**
Tarih 127
Mısra: **135**
Şairin mahlası.
135. Bu beşāretle ṭolup gūş-ı felek ey Nābī
136. İtdiler tehniyesin resm-i duʿā ile edā

658. **nābī:**
Tarih 132
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Tārīḫini kim sorarsa Nābī
4. Eyler sene-i ġazā kifāyet

659. **nābī:**
Tarih 133
Mısra: **23**
Şairin mahlası.
23. Geldi bu şevḳ ile Nābī niʿam-ı taḥdīs̱e
24. Ki yudı mevceleri rūy-ı meh-i rahşānı

660. **nābī:**
Tarih 134
Mısra: **3**
Şairin mahlası.
3. Binā-yı ḫoş-nümāsın gūş idüp Nābī didi tārīḫ
4. Mübārek eyleye Vehhāb ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı

661. **nābī:**
Tarih 137
Mısra: **13**
Şairin mahlası.
13. Leb-i āmīn ile Nābī didi tārīḫ-i teşrifin
14. Kebīrī-zādeʾye yā Rāb mübārek eyle Şehbāʾyı

662. **nābī:**
Tarih 139
Mısra: **11**
Şairin mahlası.
11. Sen de tārīḫine tevcīh-i żamīr it Nābī
12. Bu tüfengüñ demine hū didi erbāb-ı nefes

663. **nābī:**
Tarih 146
Mısra: **4**
Şairin mahlası.
3. Rūḥāniyān bu ʿazmüñ hep āsmānda
4. Nābī tārīḫini didiler tūġuñ ola müʾeyyed

664. **nābī:**
Tarih 147
Mısra: **7**
Şairin mahlası.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

665. **nābī:**
Tarih 149
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Bu sāl-i ḫuceste-fāla Nābī
2. Reh-yāb olamaz melāl u hestī

666. **nābī:**
Tarih 150
Mısra: **5**
Şairin mahlası.
5. Fikr-i tārīḫin iderken didi hātif Nābī
6. Arama anda nihān itmiş anı ṣāḥib-i ṣunʿ

667. **nābī:**
Tarih 151
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Üç güne lübb-i beyyine ile didi Nābī
2. Tārīḫ ḳabūl eyleye Allāhu taʿāla

668. **nābī:**
Tarih 154
Mısra: **4**
Şairin mahlası.
3. Ṣafha-i āfāka taḥrīr itdiler tārīḫini
4. Ḳudsiyān-ı ʿarş Nābī müftī-i ʿiffet-meʾāb

669. **nābī:**
Tarih 156
Mısra: **1**
Şairin mahlası.
1. Dīvānımın itmāmına tārīḫini Nābī
2. İtmekde iken ḫāme-i endīşe ile meşḳ

nābi ġazeli gibi:

1. **nābi ġazeli gibi:**
Gazel 654
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Nabi gazeli gibi.
19. Nābi ġazeli gibi ḫoş-āyendeligün var
20. Ey bād-ı revān-baḫş Ruhāʾdan mı gelürsin

nābīāsā:

1. **nābīāsā:**
Gazel 830
Mısra: **9**
Nabi gibi.
9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ḳıyās itmiş
10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

nābī-i āşüfte-ḥāl:

1. **nābī-i āşüfte-ḥāl:**
Tarih 45
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hali perişan Nābī.
11. Köhne-vaṣṣāf-ı eb ü cedd Nābī-i āşüfte-ḥāl
12. İdicek tārīḫ içün bālīn-i fikre istinād

nābī-i bed-kār:

1. **nābī-i bed-kār:**
Kaside 3
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
İşi gücü kötülük, günah işlemek olan Nabi.
67. Siyāh-rūy güneh-kār Nābī-i bed-kār
68. İder ümīd-i ʾaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

nābī-i bende:

1. **nābī-i bende:**
Tarih 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Zavallı, köle Nabi.
13. Nābī-i bende didi tārīḫin
14. Ḫaṭṭ-ı nevdür meh-i ḥüsne hāle

nābī-i bī-çāre:

1. **nābī-i bī-çāre:**
Gazel 456
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çaresiz, zavallı Nâbî.
13. Ol şūḫ yine itdi sitemgerlige āġāz
14. Allāh ola ey Nābī-i bī-çāre muʿīnüñ

nābī-i bī-çāreye:

1. **nābī-i bī-çāreye:***-ye*
Gazel 622
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çaresiz, zavallı Nâbî.
11. Eyledüñ Nābī-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem
12. Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın

nābī-i bīmār:

1. **nābī-i bīmār:**
Gazel 568
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hasta Nâbî.
9. Degül bu ḫastelikde her zamān dir Nābī-i bīmār
10. Devā-yi ʿāfiyet ümmīd ider hemvāre luṭfuñdan

nābī-i dāʿī:

1. **nābī-i dāʿī:**
Tarih 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
13. Nābī-i dāʿī bu şevḳ ile didi tārīḫini
14. Ḳıldı leb-rīz-i ṣafā āfākı nūr-ı Aḥmedī

2. **nābī-i dāʿī:**
Tarih 49
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣṭafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

3. **nābī-i dāʿī:**
Tarih 54
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
5. Nābī-i dāʿī iderken sāl-i tārīḫin ḥisāb
6. Geldi bir hātif olup şekl-i beşerde mürtesem

4. **nābī-i dāʿī:**
Tarih 64
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
5. Didi tārīḫini Nābī-i dāʿī
6. Mükerrer mesned-i fetvā edeb bād

5. **nābī-i dāʿī:**
Tarih 92
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
75. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
76. İde bu çetr-i gül-engīzi mübārek Mevlā

6. **nābī-i dāʿī:**
Tarih 97
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
19. Nābī-i dāʿī ḫulūs ile didi tārīḫin
20. Cennete mūcib ola cāmī-i Yūsuf Pāşā

7. **nābī-i dāʿī:**
Tarih 103
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
57. Uzakdan gūş idüp evṣāf-ı ḫayrin Nābī-i dāʿī
58. Duʿā-yı devletinde şevḳ-i iḫlāṣ itdi bī-pervā

8. **nābī-i dāʿī:**
Tarih 121
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
45. Fikr eyler iken Nābī-i dāʿī didi hātif
46. Tārīḫini saʿd ola serā-perde-ı ʿizzet

9. **nābī-i dāʿī:**
Tarih 129
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
9. Gūş idince Nābī-i dāʿī didi tārīḫini
10. Pādişāhuñ öpdi pāyın bu makarr-ı dil-güşā

nābī-i dāʿī-i ḳadīm:

1. **nābī-i dāʿī-i ḳadīm:**
Kaside 13
Mısra: **219**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin var olma nedeni, hayatını devam ettirme vesilesi.
219. Ṣāḥibā Nābī-i dāʿī-i ḳadīm olmışdur
220. Ṣadre teşrīfüñ ile gūş-nih-i pāy-ı peyām

nābī-i dāʿī-i kemter:

1. **nābī-i dāʿī-i kemter:**
Tarih 28
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Değersiz duacı Nabi.
17. Eyler iken fikr-i tārīḫin bu sūr-ı maḳdemüñ

18. Nābī-i dāʿī-i kemter bende-i hem-ķadr-ı ḫāk

nābī-i dāʿīye:

1. **nābī-i dāʿīye:**-*y, -e*
Tarih 115
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dua eden Nabi.
3. Ṣadr-ı aʿẓam olduġında devlet ü iķbāl ile
4. Nābī-i dāʿīye çoķ luṭf firāvān eyledi

nābī-i dil-ḫaste:

1. **nābī-i dil-ḫaste:**
Gazel 537
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönlü hasta Nabi.
13. İşte geldi Nābī-i dil-ḫaste ḫāk-i pāyuña
14. Eyle zaḫm-ı cürmine luṭfuñla merhem eʾs-selām

nābī-i dil-ḫastesin:

1. **nābī-i dil-ḫastesin:**-*si, -n*
Gazel 626
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönlü hasta Nabi.
9. Nābī-i dil-ḫastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

nābī-i duʿā-gūy-ı ķadīm-i der-i devlet:

1. **nābī-i duʿā-gūy-ı ķadīm-i der-i devlet:**
Tarih 104
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Saltanat eşiğinin kadim duacısı Nabi.
105. Nābī-i duʿā-gūy-ı ķadīm-i der-i devlet
106. Hālince bu ḫidmetde olup olduġı pūyā

nābī-i duʿā-gūyun:

1. **nābī-i duʿā-gūyun:**-*y, -un*
Tarih 82
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Duacı olan Nabi.
133. Āṣafā Nābī-i duʿā-gūyun
134. Virdi bir müjde ile ķalbe cilā

nābī-i fürū-māndeye:

1. **nābī-i fürū-māndeye:**-*y, -e*
Kıt'a 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Yorgun, bitkin Nabi.
39. Nābī-i fürū-māndeye kim merḥamet itdüñ
40. ʿÖmrün ola efzūn seni şād eylesün Allāh

nābī-i ḫam-geşte-ķadveş:

1. **nābī-i ḫam-geşte-ķadveş:**
Gazel 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin bükülmüş gibi olan boyu.
9. Nābī-i ḫam-geşte-ķadveş geşt-i ṣaḥn-ı baġdan
10. Rūy-ı dil-dār olmasa bilmem ne ḥāṣıldur baña

nābī-i ḫaste:

1. **nābī-i ḫaste:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Hasta gönüllü Nabi.
105. Eylemişdür müʾellif-i ķudret
106. Ḫilķat-i kevne ẕātını ʿillet

nābī-i ḫaste-dil:

1. **nābī-i ḫaste-dil:**
Gazel 615
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hasta gönüllü Nabi.
13. Yārān-ı naẓm hep ṭaraf-ı tāze ṭutdı līk
14. Nābī-i ḫaste-dil ṭaraf-ı ʿāşıķānesin

nābī-i ḫaste-dilde:

1. **nābī-i ḫaste-dilde:**-*de*
Gazel 393
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hasta gönüllü Nabi.
9. Nābī-i ḫaste-dilde girībān mı var meġer
10. Cevrüñle çāk-ḫurde-i dest-i ġam olmaduķ

nābī-i ḫaste-dili:

1. **nābī-i ḫaste-dili:**-*i*
Gazel 482
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hasta gönüllü Nabi.
13. Pīr-i efsürde iken eyledi ser-germ-i ḥevā
14. Nābī-i ḫaste-dili ġamze-i cādū-yı Ḫalīl

nābī-i ḥazīn:

1. **nābī-i ḥazīn:**
Gazel 335
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hüzünlü, kederli Nabi.
9. Minnet cenāb-ı Ḥaķķa ki ey Nābī-i ḥazīn
10. Açıldı hep şükūfe-i maķṣūd u mültemes

2. **nābī-i ḥazīn:**
Gazel 372
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Hüzünlü, kederli Nabi.
21. Cümleden efzūn zebān-dān-ı kitāb-ı ṣoḥbetüñ
22. Ķaldı Nābī-i ḥazīn lā-ḥavle-gūyān el-vedāʿ

3. **nābī-i ḥazīn:**
Gazel 374
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hüzünlü, kederli Nabi.
23. Yā Resulaʾllah nigāh-ı şefkatüñ her ḥalde
24. Eyle Nābī-i ḥazīn üzre nigehbān el-vedāʿ

nābī-i kemīne:

1. **nābī-i kemīne:**
Tarih 73
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Değersiz Nâbî.
23. Nābī-i kemīne fikr iderken
24. Tārīḫ-i münāsib-i vilādet

nābī-i kemīneñden:

1. **nābī-i kemīneñden:**-*den*
Gazel 472
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Değersiz Nâbî.
11. Nābī-i kemīneñden ola saña hediyye
12. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

2. **nābī-i kemīnenden:**
Gazel 475
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Değersiz Nâbî.
15. Nābī-i kemīnenden ola saña hediyye
16. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

nābī-i kem-ķadr:

1. **nābī-i kem-ķadr:**
Kıt'a 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Değersiz Nabi.
1. Senüñ ey Nābī-i kem-ķadr degüldür ḥaddüñ
2. Eylemek vaṣfın edā pādişeh-i devrānuñ

nābī-i kühen-sālüñ:

1. **nābī-i kühen-sālüñ:**-*üñ*
Tarih 94
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Kocamış Nabi.
33. Aña duʿāsı budur Nābī-i kühen-sālüñ
34. Ola ṣafāsı füzūn ʿömr ü devleti cāvīd

nābī-i külfet-ülfetüm:

1. **nābī-i külfet-ülfetüm:**-*üm*
Gazel 531
Mısra: **15**

Kelime Tipi: -
Zahmet ve sıkıntıya alışmış Nabi.
15. Nābī-i külfet-ülfetüm ki dili
16. Cevrden ġayre şādmān bilmem

nābī-i miḥnet-meʾāb-ı nā-meysūr:

1. **nābī-i miḥnet-meʾāb-ı nā-meysūr:**
Kaside 7
Mısra: **210**
Kelime Tipi: -
Muradına eremeyip dert ve belaya sığınmış Nabi.
209. Ḫudāygānā bu kemterīn duʿā-gūyuñ
210. Faḳīr Nābī-i miḥnet-meʾāb-ı nā-meysūr

nābī-i nā-murāda:

1. **nābī-i nā-murāda:**-*a*
Gazel 200
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Muradına kavuşamamış Nâbî.
15. Ḳaṣd-ı sitemle ḳalbüñe reh-yāb olursa da
16. Nābī-i nā-murāda saʿādet degül midür

nābī-i nā-şād:

1. **nābī-i nā-şād:**
Gazel 216
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gamlı Nabi.
9. Bir nefes kāşāne-i ḳalbinden olmazsın cüdā
10. Çoḳdan ey ġam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

2. **nābī-i nā-şād:**
Gazel 624
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gamlı Nabi.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

nābī-i nā-tüvāna:

1. **nābī-i nā-tüvāna:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Zayıf, güçsüz çaresiz Nâbî.
19. Bī-dest-gīr eyleyemez hāmeveş ḳıyām
20. Nābī-i nā-tüvāna ʿināyet zamānıdur

2. **nābī-i nā-tüvāna:**-*a*
Tarih 142
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Zayıf, güçsüz çaresiz Nâbî.
27. Nābī-i nā-tüvāna da ey ṣadr-ı kām-baḫş
28. Olsun medār-ı ḥüsn-i naẓar sancaḳ-ı şerīf

nābī-i perīşān-ḥāl:

1. **nābī-i perīşān-ḥāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **367**
Kelime Tipi: -
Perişan bir durumda olan Nabi.
367. Didi ey Nābī-i perīşān-ḥāl
368. Ey tehī-gerd-i küçe-i āmāl

nābī-i perīşānı:

1. **nābī-i perīşānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **340**
Kelime Tipi: -
Perişan bir durumda olan Nabi.
339. Ḳoma meʾyūs ey kerem kānı
340. Ḥüzn ile Nābī-i perīşānı

nābī-i pīr:

1. **nābī-i pīr:**
Kıt'a 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kocamış Nabi.
17. Tāleb-i ṣūret olunsa ne ʿaceb Nābī-i pīr
18. İnfikākı nice mümkin ṣuverüñ maʿnādan

2. **nābī-i pīr:**
Tarih 80
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Kocamış Nabi.
27. Nābī-i pīr olıcak ruḫ-sāy-ı bezm-i iltifāt
28. Oldı mest-i şevḳine ser-mest-i ṣahbā-yı ʿineb

nābī-i pīr-i kühen-sāldür:

1. **nābī-i pīr-i kühen-sāldür:**-*dür*
Tarih 74
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Yılların yıprattığı ihtiyar Nabi.
31. Nābī-i pīr-i kühen-sāldür olursa eger
32. Zümre-i ehl-i maḳāl içre bu taʿrīfe sezā

nābī-i pür-heves:

1. **nābī-i pür-heves:**
Gazel 803
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ayran gönüllü Nabi.
13. Ḥāşā ki kūy-ı yārda da eyleye ḳarār
14. Nābī-i pür-heves bu dil-i bī-s̱ebāt ile

nābī-i ṣāfī-dil ü rengīn-ḫāl:

1. **nābī-i ṣāfī-dil ü rengīn-ḫāl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Renkli kişilikli ve temiz gönüllü Nabi.
21. Bir daḫı manzūme-nüvīs-i maḳal
22. Nābī-i ṣāfī-dil ü rengīn-ḫāl

nābī-i şāyān-sitāy:

1. **nābī-i şāyān-sitāy:**
Tarih 96
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Layık övgüler dizen Nabi.
21. Beşārāt-ı teşrīf-i ḫāniyyetin
22. İdüp güş Nābī-i şāyān-sitāy

nābī-i s̱enākār:

1. **nābī-i s̱enākār:**
Tarih 130
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Öven, medheden Nabi.
9. Köhne Nābī-i s̱enākār didi tārīḫin
10. Ṣadr-ı iḳbālde maḳām eyledi Yūsuf Pāşā

nābī-i şeydā:

1. **nābī-i şeydā:**
Gazel 219
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Deli divane Nâbî.
11. Bir gün dimez o şūh ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

2. **nābī-i şeydā:**
Kaside 1
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Deli divane Nâbî.
183. Ġarīḳ-i luṭf iken ḥāşā ki raḥmetden kala maḥrūm
184. Kemīne bī-kesüñ ʿabd-i faḳīrüñ Nābī-i şeydā

nābī-i siyeh-kārun:

1. **nābī-i siyeh-kārun:**-*un*
Kaside 6
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Günahkar Nabi.
43. Ümīdi şimdi budur Nābī-i siyeh-kārun
44. Kʾanuñçün eyleyeler dūstān-ı Mevlānā

nābī-i suḫan-gū:

1. **nābī-i suḫan-gū:**
Tarih 90
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzel söz söyleyen Nabi.
3. Fikr eyler iken bu sāl-i saʿdüñ
4. Tārīḫini Nābī-i suḫan-gū

nābī-i suḫen-senc:

1. **nābī-i suḫen-senc:**
Gazel 849
Mısra: **14**

Kelime Tipi: -
Ölçülü konuşan, hesaplı söyleyen Nabi.
13. Baña ne fāʾide hāsıl ṭutalum ḫalḳ dimiş
14. Gelmeye ʿāleme Nābī-i suḫen-senc gibi

nābī-i zār:

1. **nābī-i zār:**
Kaside 12
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen Nabi.
181. Sübha-gerdān-ı s̱enā ol yiter ey Nābī-i zār
182. Ne ḳadar naẓmda maḳbūl ise de ṭūl-ı kelām

2. **nābī-i zār:**
Tarih 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen Nabi.
7. Nābī-i zār daḫı düşmiş iken bu ḳayda
8. Geldi hātiften o dem gūşına bir böyle ṣadā

3. **nābī-i zār:**
Tarih 58
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen Nabi.
5. Nābī-i zār didi tārīḫi
6. Gitdi vā-ḥayf Ḥacı hem-şīre

nābī-i zāre:

1. **nābī-i zāre:**-*e*
Gazel 481
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen Nabi.
11. Eyle żamīme üstine yek-ḥarf-i iltifāt
12. Sāde nigāh Nābī-i zāre kerem degül

nābī-i zārı:

1. **nābī-i zārı:**-*ı*
Gazel 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
(Allah için) İnleyen Nâbî.
17. Ümmīd odur ki ḳoymayalar pāy-māl-i yeʾs
18. Nābī-i zārı feyż-i meded-kār-ı evliyā

2. **nābī-i zārı:**-*ı*
Gazel 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
(Allah için) İnleyen Nâbî.
13. Gencīne-i luṭfun var iken Nābī-i zārı
14. Muḥtāc-ı ʿaṭā-yı digerān eyleme yā Rab

nābī-i zāruñ:

1. **nābī-i zāruñ:**-*uñ*
Gazel 684
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen Nabi.
9. Bir vaṣl-ı nā-tamām ki yoḳ farḳı hicrden
10. Bilsek deġer mi Nābī-i zāruñ telāşına

nā-bīnā:

1. **nā-bīnā:**
Tarih 39
Mısra: **4**
Görülmemiş.
3. Kaṣr-ı Cennet gibi dünyāda nazīri nā-yāb
4. Mis̱li maḳṣūre-i Firdevs gibi nā-bīnā

nā-bīnā ider:

1. **nā-bīnā ider:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Kör etmek.
111. Ḳande ʿazm eyler iseñ çetr-i zümürrüd-fāmuñ
112. Ejder olursa da aʿdāyı ider nā-bīnā

2. **nā-bīnā ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kör etmek.
5. Ḳıṭʿası faṣṣ-ı zümürrüdāsā
6. Çeşm-ʿadāyı ider nā-bīnā

nābī-ṣıfat:

1. **nābī-ṣıfat:**
Gazel 443
Mısra: **14**
Nabi sıfatlı.
13. Şevḳ-i ruḫuñla naġme-serālıklar itmede
14. Nābī-ṣıfat hezār-ı bahāruñ benüm senüñ

nābit ü cāmidüñ:

1. **nābit ü cāmidüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak ve topraktan bitenler.
123. Nābit ü cāmidüñ engüşt-i şehādetleridür
124. Bāġda serv-i ser-efrāz u menārāt-ı bilād

nābiyā:

1. **nābīyā:**
Gazel 9
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābīyā ṣaḥn-ı ẓaferde ider inşāaʾllāh
14. Küleh-i düşmeni endāhte şemşīr-i duʿā

2. **nābīyā:**
Gazel 12
Mısra: **12**
Ey Nābī.
11. Hümā-yı devletüñ aḳlām-ı bāl ü perleridür
12. Cemʿīsin ide maʿmūr Nābīyā Mevlā

3. **nābīyā:**
Gazel 18
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Kelāmı nā-şinevāyān-ı ḥarfe ṣarf itme
14. Kerān içinde olur Nābīyā ḫitāb ġarīb

4. **nābīyā:**
Gazel 31
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerḫ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

5. **nābīyā:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Düşmiş hevā-yı cism-i laṭifiyle Nābīyā
10. Leyl ü nehār keş-me-keş-i intiẓāra mevc

6. **nābīyā:**
Gazel 46
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Şāʿir olursa ola senüñ gibi Nābīyā
10. Taʿbīri ḫoş nikātı muḫayyel beyanı şūḫ

7. **nābīyā:**
Gazel 47
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābīyā olmasa maġrur ḳafādārī-i mihr
14. Güllerüñ düşmez idi üstine şebnem küstāḫ

8. **nābīyā:**
Gazel 50
Mısra: **21**
Ey Nābī.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

9. **nābīyā:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī

10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

10. **nābīyā:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i evḳātum
10. Remīde eylemeden Nābīyā vuhūş-ı ümīd

11. **nābīyā:**
Gazel 59
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Bu kārgāh-ı ʿadl-ı İlāhīde Nābīyā
10. ʿIyş ü keder muḥasebede ser-be-ser gelür

12. **nābīyā:**
Gazel 65
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Tā key sefer mesāliḳ-i ʿiṣyāna Nābīyā
14. Seccāde-i ʿamelde iḳāmet zamānıdur

13. **nābīyā:**
Gazel 70
Mısra: **18**
Ey Nābī.
17. Dest-res maʿnī-i nā-güfteye müşkil yoḫsa
18. Nābīyā köhne suḫan bizde de vāfir bulunur

14. **nābīyā:**
Gazel 78
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Cihāna eylemede Nābīyā nis̱ār-ı güher
10. Dehān-ı hāme ile dest-i cūdumuz birdür

15. **nābīyā:**
Gazel 87
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Peyām-ı müjde-i teşrifi Nābīyā o mehün
14. Ṭulūʿ-ı kevkeb-i iḳbālden ʿibāretdür

16. **nābīyā:**
Gazel 89
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Eşʿār içinde maʿnī-i bārīk Nābīyā
14. Bir riştedür ki zīr-i güherden ẓuhūr ider

17. **nābīyā:**
Gazel 91
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ol şūḫun āb-ı tāb-ı cemāliyle Nābīyā
10. Āyīne ġarḳ-ı sebze-i ḫod-rūy-ı jeng olur

18. **nābīyā:**
Gazel 100
Mısra: **19**
Ey Nābī.
19. Ḳalmaḳ muhal kīse-tehī kimse Nābīyā
20. Baḫşişgeh-i Ġaniyy-i keremkār Kaʿbeʾdür

19. **nābīyā:**
Gazel 101
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Sükkān-ı ḥeft kişver-i İslāmʾa Nābīyā
18. Ümmīdgāh-ı baḫş-ı şefāʿat Medīneʾdür

20. **nābīyā:**
Gazel 102
Mısra: **16**
Ey Nābī.
15. Sāḥa-i endīşedür sūk-ı teṣāvīr-i bihişt
16. Her ne giçse ḫāṭırumdan Nābīyā mevcūd olur

21. **nābīyā:**
Gazel 103
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Bārī ümmīde düşüp kendüne renciş virme
14. Nābīyā çün ṭaleb-i vaṣldan ihmālün var

22. **nābīyā:**
Gazel 104
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
14. Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur

23. **nābīyā:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Şevḳ-i taḥrīr-i sevād-ı ḫaṭ-ı cānāne ile
10. Nābīyā ḫāme meded-ḫᵛāh-ı midād olmadadur

24. **nābīyā:**
Gazel 114
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābīyā sālik-i ser-menzil-i maḳṣūd olana
14. Rāh-ı teslīm ü rıżā yollaruñ eñ eslemidür

25. **nābīyā:**
Gazel 115
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. ʿĀşık tārīk-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳatde Nābīyā
14. Bezl-i vücūd iderse de ḳāṣir degül midür

26. **nābīyā:**
Gazel 116
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Yine gerdan olacaḳ gerd-i ser-i ḫalḳa odur
10. Nābīyā ṭabʿ-ı felek gerçi sitemkārcadur

27. **nābīyā:**
Gazel 117
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Aḥvāl-i çerḫi kabza-i ḳudretde Nābīyā
14. Ḫāşāk-ı gird-bād ile hem-rāh olan bilür

28. **nābīyā:**
Gazel 120
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Şuhūd-i ẓāhir ile olma Nābīyā ḫursend
18. Faḳaṭ ḫülāṣa-i iḥsān-ı Kirdgār o mıdur

29. **nābīyā:**
Gazel 123
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Nīm cuşişle cihānı Nābīyā sīr-āb ider
12. Nīl-i rūz-efrūz-ı ṭabʿuñ izdiyādı böyledür

30. **nābīyā:**
Gazel 125
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābīyā māye-i evḳātı telefden ġayrī
14. Giryemüz sehv ile fevt itdügümüz fırṣatadur

31. **nābīyā:**
Gazel 126
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Nābīyā cehldür ālāyiş-i çirk-āb-ı ẓünūn
18. Maʿrifet ġavṭa-ḫor-ı baḥr-ı yaḳīn olmadadur

32. **nābīyā:**
Gazel 128
Mısra: **21**
Ey Nābī.

21. Mużmer hezār neşter-i āzārı Nābīyā
22. Taʿbīri cümle ḥüsn-i edā ṣūretindedür

33. **nābīyā:**
Gazel 130
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Ḥadd-i lebi tecāvüz iden rāz Nābīyā
14. Bir günde gerdiş eylemedük encümen mi ḳor

34. **nābīyā:**
Gazel 131
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

35. **nābīyā:**
Gazel 133
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. O ḳadd ü ḳāmet u o vecāhetle Nābīyā
10. Ḥayfā derūnı pīr-i çenāruñ alācadur

36. **nābīyā:**
Gazel 135
Mısra: **15**
Ey Nābī.
15. Bī-hicr ẕevḳ-i vaṣl ne maʿlūm Nābīyā
16. Āzādelik ṣafāsı giriftārlıḳdadur

37. **nābīyā:**
Gazel 146
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. İncilā-yı mihr-i ʿālem-tāb-ı vuṣlat Nābīyā
18. Sūziş-i ṭūfān-ı eşküñ māye-i teskīnidür

38. **nābīyā:**
Gazel 148
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Egerçi Van᾿dan olur Nābīyā nevā ümmīd
18. Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdur

39. **nābīyā:**
Gazel 149
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Yoḳdur meẕāḳ-ı ehl-i mürüvvetde Nābīyā
18. Taʿbīr-i dil-pezīr mezā mā mezā ḳadar

40. **nābīyā:**
Gazel 150
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Ḳatʿā serin fırāz idemez Nābīyā ḳalem
14. Āyā ki kec-derūnluġına şerm-gīn midür

41. **nābīyā:**
Gazel 151
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Eylemez āyīneden ġayre nezāre Nābīyā
14. Ol nigār-ı kem-nigeh dil-berlerün ḫod-bīnidür

42. **nābīyā:**
Gazel 155
Mısra: **23**
Ey Nābī.
23. Zencīrlerle żabṭ olınur yoḫsa Nābīyā
24. Mümkin degül mümāneʿat-ı mevc-cūy-ı zer

43. **nābīyā:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Nice mümkin ḳala ferdāda daḫı ferd u ġarīb
10. Nābīyā kim ki bu ʿālemde bu gün yarın arar

44. **nābīyā:**
Gazel 164
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Defʿ-i belāya çünki taṣadduḳ vesīledür
10. Muḥtāc Nābīyā gehī ḥācet-revālanur

45. **nābīyā:**
Gazel 166
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕīb nıṣfı ṣādıḳdur

46. **nābīyā:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Hep çıkan tār-ı şuʿāʿıdur degül mūy-ı sefīd
10. Nābīyā nūr-ı maḥabbet sineden zā᾿il midür

47. **nābīyā:**
Gazel 179
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Eks̱eri nüh-ḳubbe-i eflāke ṣıġmaz Nābīyā
10. Dil-büzürgān-ı ṣaġīrü᾿l-ḥacm ādem böyledür

48. **nābīyā:**
Gazel 180
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Basṭ-ı ās̱ār itmede muḥtācdur ḫāke felek
14. Nābīyā her ʿizzetün āmīzişi ẕılletledür

49. **nābīyā:**
Gazel 188
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nisbetle çeşm-i himmet-i Ḥaḳ-bīne Nābīyā
10. Kām-ı dü-kevn çeşm-i ḳabūlümde dūn düşer

50. **nābīyā:**
Gazel 195
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Ḳande bulur müsāʿade-i bāli Nābīyā
14. Pervānelik o şemʿa dil-i zardan geçer

51. **nābīyā:**
Gazel 202
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Maʿnā-yı tāze tāze libās ile Nābīyā
14. Ḫūbān-ı tāze-rūy gibi böyle beslenür

52. **nābīyā:**
Gazel 207
Mısra: **15**
Ey Nābī.
15. Nābīyā çekmeġe āġūşa miyān-ı yāri
16. Gösterür gerdiş-i etvār-ı zarīfāne kemer

53. **nābīyā:**
Gazel 212
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Mestāne cünbiş itmededür çerḫ Nābīyā
10. Dūşında mihr ü māh bilinmez sebū mıdur

54. **nābīyā:**
Gazel 213
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Ḫᵛāh u nā-ḫᵛāh olur āvīze-i gūş-ı aḥbāb
14. Nābīyā her ġazelüñ böyle ḫoş-āyende midür

55. **nābīyā:**
Gazel 216
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Nābīyā tāze metāʿ ile pür itdüñ ʿālemi
12. Çārsūy-ı ʿālem-i endīşede zīnet mi var

56. **nābīyā:**
Gazel 222
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābīyā şekvegerān-ı ʿadem-i neyl-i murād
14. Gālibā girye-i şeb āh-ı seḥer bilmezler

57. **nābīyā:**
Gazel 226
Mısra: **16**
Ey Nābī.
15. Şāhid-i devleti hem-meclis-i nādān görmek
16. Nābīyā düşmen-i idrāk olacaḳ yirlerdir

58. **nābīyā:**
Gazel 249
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Gülşen-i imkānda yoḳdur Nābīyā iḥsān-ı ṣırf
14. Ḫār-ı ġamla ġonce-i iḳbāli dūş-ā-dūş açar

59. **nābīyā:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Rızḳuñ teveccühi bize bizden füzūn iken
14. Bīhūde Nābīyā biz anuñ bī-şekībiyüz

60. **nābīyā:**
Gazel 255
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nābīyā
14. Āyīnede görür gören ancaḳ naẓīrümüz

61. **nābīyā:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā olsak nʾola vāreste-i ḳayd-ı ḥayāt
10. Çünki Vehhāb-ı kerīmün bende-i medyūnuyuz

62. **nābīyā:**
Gazel 260
Mısra: **21**
Ey Nābī.
21. Hengām-i nātüvānī-i pīrīde Nābiyā
22. Güstaḫlıḳ olursa da maʿẕūrlardanuz

63. **nābiyā:**
Gazel 265
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Egerçi ẓıllı gedādan ziyādedür ammā
10. Ḥarīş-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

64. **nābiyā:**
Gazel 268
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā ḳaṣd-ī cefā eylemedükçe bilmem
14. Ne zaman ḫāṭır-ı dildāra ḫuṭūr eylemişüz

65. **nābiyā:**
Gazel 271
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Ḥākümüz mevlididür ḥażret-i İbrāhimüñ
14. Nābiyā rast maḳāmında Rehāviyüz biz

66. **nābiyā:**
Gazel 274
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Oḳusun bu heft beyti dāstān-ḫᵛān-ı hüner
14. Heft-ḫᵛānı Nābiyā feth itmeden Rüstem henüz

67. **nābiyā:**
Gazel 280
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Biz ol nevāl-i ġamuz Nābiyā kʾolur dil-serd
10. Lezāʾiz-i niʿam-ı çerḫden nemek-çeşümüz

68. **nābiyā:**
Gazel 281
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Biz ol metāʿ-ı nāsereyüz Nābiyā kʾolur
10. Ḳaḥṭ-ı ricale beste zamān-ı revācumuz

69. **nābiyā:**
Gazel 283
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Miyāncī-i maḥabbet Nābiyā olsa revāc-engīz
12. Çıḳar iḥsāna kālā-yı kerem bāzāra yer ḳalmaz

70. **nābiyā:**
Gazel 284
Mısra: **15**
Ey Nābī.
15. Kemīn bahāne ile Nābiyā olur vīrān
16. Binā-yı vaʿde-i nā-üstüvārı biz bilürüz

71. **nābiyā:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Zerrin ḳalemle yazsa sezā mihre Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumuz

72. **nābiyā:**
Gazel 287
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Şehd-i lebin nūş ideli Nābiyā
12. Zehr nedür bāl nedür bilmezüz

73. **nābiyā:**
Gazel 289
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā çāk-ı girībānı görüp bālāda
14. Şükr ider rū be-nişīb olduġına dāmenümüz

74. **nābiyā:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ol rū-siyāh maʿsiyetüz Nābiyā kʾider
10. Āb-ı ḥayāt āyīneyi rūy-ı ziştümüz

75. **nābiyā:**
Gazel 292
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā bīgāne-i nā-fehm bulmaz dest-res
14. Çeşme-i maʿnāyı elfāz ile has-pūş itmişüz

76. **nābiyā:**
Gazel 294
Mısra: **18**
Ey Nābī.
17. Meblaġ-ı ḫāmeyle ḥikmet-ḫāne-i eşʿārdan
18. Nābiyā çoḳ ḫasteye dārū-yi ṣıḥḥat virmişüz

77. **nābiyā:**
Gazel 298
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā meclis-i aḥbābda şiʿr-i ter ile
10. Āteş-i ḫırmen-i ḥussād ki dirler o bizüz

78. **nābiyā:**
Gazel 299
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Maʿmūrluḳ ümīdini terk eyle Nābiyā

14. Olmaz cihan ʿaşḳ u maḥabbet ḫarābsuz

79. **nābiyā:**
Gazel 306
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Olur fevvārelerde pāre pāre āb-ı cūy ammā
10. Dil-i deryā-nümāyiş Nābiyā maḳsem ḳabūl itmez

80. **nābiyā:**
Gazel 308
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Meydān-ı bī-ḳanāʿat-i ʿālemde Nābiyā
10. Kimdür ki esb-i kāma süvār olmaḳ istemez

81. **nābiyā:**
Gazel 309
Mısra: **14**
Ey Nābī.
14. Nābiyā lūle-ṣıfat her kim ise düşmenümüz
13. Ola surāḫ be-dil dūd be-leb sūz be-ser

82. **nābiyā:**
Gazel 312
Mısra: **20**
Ey Nābī.
19. O şuḫun lerziş-i endāmunı tahrīre ḳaṣd itsem
20. Devātumda mürekkeb Nābiyā sīm-ābdan ḳalmaz

83. **nābiyā:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Ne bizümdür ne degüldür görinen cünbişler
10. Nābiyā ṣūret-i muḫtārda mecbūruz biz

84. **nābiyā:**
Gazel 317
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā itmişüz ol āfeti dil-gīr-i niyāz
10. Bilmedük mestī-i vuṣlatla ne ḥāl olduġumuz

85. **nābiyā:**
Gazel 319
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
14. Biz bu bezmün Nābiyā çoḳ bāde-ḫvārın görmişüz

86. **nābiyā:**
Gazel 321
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Biz beyża-i ṣafāyı idüp Nābiyā şikest
14. Murġ-ı ḥużūrı ḫayl-i zamāndur uçurmışuz

87. **nābiyā:**
Gazel 334
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā ḥamd-i Ḫudā naʿt-ı Nebī ola meġer
10. O suḫan kʾolmaya mażmūnı mezāyā-yı heves

88. **nābiyā:**
Gazel 344
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Ġamzesinden dökilür nükte-i ser-tīz-i sitem
10. Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḫan-gū ne imiş

89. **nābiyā:**
Gazel 347
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Ġubār-ı ḫaṭ araya Nābiyā bıraḳdı nifāḳ
14. Münāsebetle olan iftirā ne müşkil imiş

90. **nābiyā:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Kemāl-i ḥüsn-i ḫubān olduġından çār-deh-sāle
10. Ḳomışlar Nābiyā erbāb-ı maʿnī nāmını mehveş

91. **nābiyā:**
Gazel 350
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā telḫ-dimāġān-ı tekāsül ne bilür
10. Pīş-i cāma çekilen ḫᵛān-ı ʾināyet ne imiş

92. **nābiyā:**
Gazel 352
Mısra: **10**
Ey Nābī.
10. Ẓulmet içre Nābiyā ben Ḫıżrʾdan aldum ḫaber
9. Āb-ı çeşm-i nā-ümīdi çeşme-i ḥayvān imiş

93. **nābiyā:**
Gazel 360
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ṣahibi ḫatmüʾl-vilāye olduġında Nābiyā
10. İki şāhid iki bürhāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

94. **nābiyā:**
Gazel 362
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Nʾola bulunsa da bir gūşesinde düzd-i nifāḳ
14. Ferāḫdur o ḳadar Nābiyā cihān-ı ḫulūṣ

95. **nābiyā:**
Gazel 375
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā virmekdedür ezdāda reng-i ittihād
14. Gerdiş-i ḥikmet-nümāy-ı günbed-i devvār-ı ṣunʿ

96. **nābiyā:**
Gazel 376
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Kem ḥabābında ola ḳubbe-i gerdūn pinhān
14. Nābiyā öyle gerek lücce-i ʿirfān vāsiʿ

97. **nābiyā:**
Gazel 380
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Būsegāh-ı ḳalem ü secdegeh-i rāz olamaz
10. Nābiyā olmayıcaḳ dāmen-i eşʿār laṭīf

98. **nābiyā:**
Gazel 382
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Gelmez husule maṣlaḥat-ı vaṣl Nābiyā
18. Teklīf-i rişvet eyleyecek ketḫüdāsı yoḳ

99. **nābiyā:**
Gazel 386
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Hünerdür Nābiyā ebnā-yı ʿaṣrun iʿtiḳādında
12. Riyāż-ı ülfete çirk-ābe-efşān-ı nifāḳ olmaḳ

100. **nābiyā:**
Gazel 388
Mısra: **15**
Ey Nābī.
15. Cevr-i zamāneden gilemend olma Nābiyā
16. Ḳangı celāl var ʿaḳabinde cemāli yoḳ

101. **nābiyā:**
Gazel 389
Mısra: **15**
Ey Nābī.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

102. **nābīyā:**
Gazel 397
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Tevbe lafẓın leb-güzār itmek ne mümkin Nābīyā

14. ʿİffetinden itme zan ʿiṣyāna istiʿdādı yoḳ

103. **nābiyā:**
Gazel 403
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Kāviş ehli ider idrāk zemīn-i şiʿri
14. Nābiyā ḳadrini bu maʿnī-i nā-yāblaruñ

104. **nābiyā:**
Gazel 408
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Zīr-i taʿbīrdedür āb-ı bayāt-ı maʿnā
10. Nābiyā yoḳ yire evrāḳı siyāh eylemedük

105. **nābiyā:**
Gazel 411
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā itmez idük māye-i enfāsı telef
14. Añlasak ḳadr-ı harīdārını dükkānumuzuñ

106. **nābiyā:**
Gazel 416
Mısra: **12**
Ey Nābī.
11. Bozma tedkīk-i füżūlāna ile üstāduñ
12. Nābiyā leẕẕeti aldanmadadur şuʿbedenüñ

107. **nābiyā:**
Gazel 423
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Sermāye-baḫş-ı rūşenī-i çeşm Nābiyā
14. Feyż-i ġubār-ı ḫāṭırıdur sürmedānlaruñ

108. **nābiyā:**
Gazel 429
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Böyle metāʿ-ı tāzeleri var mı Nābiyā
18. Kālā-yı şiʿri zīver-i dükkān idenlerüñ

109. **nābiyā:**
Gazel 430
Mısra: **19**
Ey Nābī.
19. Ẕātī gerek kemāl ü hüner yoḫsa Nābiyā
20. ʿİlm ü hünerde medḫali yoḳdur kıyāfetüñ

110. **nābiyā:**
Gazel 431
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Nābiyā şimdi ʿaṭāyāsı kibār-ı ʿaṣruñ
18. Değmez ebrūlarınuñ çīnine bevvāblaruñ

111. **nābiyā:**
Gazel 432
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. O saḫt-dillik ile Nābiyā dü-gūş-ı kemān
14. Taḥammül eyleyemez zaḫmına nişānemüzüñ

112. **nābiyā:**
Gazel 434
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā yansañ yaḳılsañ şuʿle-pūş olsañ nʾola
14. Düşdi bir destārı āl ile ser-i kāruñ senüñ

113. **nābiyā:**
Gazel 435
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri baṣılur meh-tabuñ

114. **nābiyā:**
Gazel 436
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Āsūdelik murād ise ʿālemde Nābiyā
18. Bak ṣadre añla rāḥatını āstānenüñ

115. **nābiyā:**
Gazel 447
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā sāki-i çerḫ eyledi kām-ı dili telḫ
10. Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

116. **nābiyā:**
Gazel 454
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Niʿmet ḥuṣūle geldügi ṣūretde Nābiyā
14. Rāḥat mı var müdāfaʿasından mekeslerüñ

117. **nābiyā:**
Gazel 455
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā ḳāʾilinüñ ẕilletine ḥüccetdür
10. Devlet-i sābıḳını faḫr ile īrād itmek

118. **nābiyā:**
Gazel 458
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Ferāḫ-ḥavṣaladur Nābiyā ki hażm eyler
14. O şūḫ pīş-i lebinde ezildügin şekerüñ

119. **nābiyā:**
Gazel 460
Mısra: **18**
Ey Nābī.
17. Kisve-i zehrde tiryāḳı ider çihre-nümā
18. Nābiyā ʿöẕre gelen ʿākibetinde sitemüñ

120. **nābiyā:**
Gazel 464
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā memleket-i vāsiʿa-i maʿnāyı
14. Niyyetüñ ḳāḍi-i endīşeye teʾbīd itmek

121. **nābiyā:**
Gazel 470
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Rū-nümādur Nābiyā mirʾat-ı rūy-ı yārda
10. ʿAks-i ḫaṭṭ-ı cebhe-i baḫt-ı siyāhı ʿāşıḳuñ

122. **nābiyā:**
Gazel 485
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Ol mehveşüñ ümīd-i viṣāl ile Nābiyā
14. Ḥarf-ı niyāz her ne dinürse riyā degül

123. **nābiyā:**
Gazel 486
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Çoḳdur bu deñlü ḫırmen-i eşʿār Nābiyā
18. Mülk-i suḫan zeʿāmet ü tımārumuz degül

124. **nābiyā:**
Gazel 488
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Cānāneden müsāʿade vaḳtinde Nābiyā
14. Güstāḫlık muḫālif-i resm-i edeb degül

125. **nābiyā:**
Gazel 489
Mısra: **27**
Ey Nābī.
27. Peyrevlük ile Sabit Efendiʾye Nābiyā
28. Kʾolmış ṣarīr-i ḫāmesi ḫāṭır-güşā-yı gül

126. **nābiyā:**
Gazel 490
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Nābiyā meşhūddur pest ü bülend-i kāʾinat
18. ʿAlem-i envāre müşrif ḳaṣr-ı rūşendür göñül

127. **nābīyā:**
Gazel 492
Mısra: **12**
Ey Nābī.
11. Gūşe-i ebrūsınun aġyāra imāsın görüp
12. Nābīyā bār-ı girān-ı reşk ile ḫamdur göñül

128. **nābiyā:**
Gazel 496
Mısra: **25**
Ey Nābī.
25. Nābiyā biz de görürdük es̱er-i iḥsānın
26. Olmasa güm-şüde miftāḥ-ı der-i genc-i kerem

129. **nābiyā:**
Gazel 498
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. İtsem ḳumāş-ı tāzemi israf Nābiyā
12. Maḥrūsa-i suḫanda dükānum mı var benüm

130. **nābiyā:**
Gazel 500
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā yek-şebesin itse müyesser Allāh
10. Būse-çīnān olalum ġayri nigāh itmeyelüm

131. **nābiyā:**
Gazel 502
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nefy-i vücūd eylemeden ġayri Nābiyā
14. Yek ẕerre yoḳ mehāsin-i aʿmālümüz bizüm

132. **nābiyā:**
Gazel 504
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Ruḫ-ı ümīd siyah oldı Nābiyā yoḫsa
14. Mis̱āl-i ḫātem-i iḳbāl nām-dāde idüm

133. **nābiyā:**
Gazel 506
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Beni ebnā-yı dehrüñ ṣoḥbetinden itdi müstaġnī
10. Dil-i ġam-ḫʷār dirler Nābiyā bir hem-nişīn buldum

134. **nābiyā:**
Gazel 507
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ḥaḳ şāhidümdür eylemem inkār Nābiyā
10. Ben iʿtikād-ı ḫalḳda şāhid-perest isem

135. **nābiyā:**
Gazel 508
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. O şūḫ rāst-reviş Nābiyā ḳabūl itmez
12. Ne deñlü ʿözr ile aḳrān içinde fāʾiḳ isem

136. **nābiyā:**
Gazel 509
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā yazsa sezā zer-varaḳ-ı ḫūrşīde
14. Kātib-i bārgeh-i çerḫ bu zībā ġazelüm

137. **nābiyā:**
Gazel 510
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Zerden ḳalur mı maʿnī-i pākīze Nābiyā
14. İksire nāziş itse nʾola ḫākümüz bizüm

138. **nābiyā:**
Gazel 511
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā görmeyelüm gün gibi dünyāda zevāl
10. Yüzümüz ehl-i kemālüñ yolına ḫāk idelüm

139. **nābiyā:**
Gazel 514
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Terk-i hevā ile bize pend itme Nābiyā
10. Pāyendedür hevā ile bünyādumuz bizüm

140. **nābiyā:**
Gazel 519
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Ġam zūr ile çeker götürür Nābiyā beni
14. Dergāh-ı pīr-i deyri penāh itmeyem disem

141. **nābiyā:**
Gazel 521
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ẕevḳ-i fenādan el yuyamam yoḫsa Nābiyā
10. Āb-ı ḥayāt teşnesidür nūşumuñ benüm

142. **nābiyā:**
Gazel 523
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Riştesi dest-i müsebbibde iken esbābuñ
14. Nābiyā ʾālem-i esbāba heveskār olamam

143. **nābiyā:**
Gazel 527
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Gülşen-i ṭabʿun yine bir ġonce-i nev-rüstesin
10. Nābiyā pīrāye-i destār-ı ʿirfān eyledüm

144. **nābīyā:**
Gazel 529
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Sīnemde şerḥalar yetişür baña Nābīyā
12. Taḥrīre mācerā-yı dili mısṭar istesem

145. **nābiyā:**
Gazel 530
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Cism-i zārum kebāb-ı cevr olalı
10. Nābiyā bezm-i ġamda mā-ḥażarum

146. **nābiyā:**
Gazel 536
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Şemʿveş āteş-zebānam Nābiyā ammā beni
10. Maḥrem-i rāz eylemezdi kimse ḫāmuş olmasam

147. **nābiyā:**
Gazel 538
Mısra: **22**
Ey Nābī.
21. Defter-i cürmi yakup eyleyelüm ḫākister
22. Nābiyā āyine-i ḳalbe cilā eyleyelüm

148. **nābiyā:**
Gazel 543
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Girer mi dāmeni dest-i nigāhdan ġayre
14. O perdelerde midür Nābiyā letāfet-i ḥüsn

149. **nābiyā:**
Gazel 548
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Olma pā-māl-i ġubārı bu kühen vīrānuñ
14. Nābiyā tāze maʿāniyle teveġġul var iken

150. **nābiyā:**
Gazel 549
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Faḳr olur nezdīkter rūḥa ġınādan Nābiyā
14. Dūrterdür cāme-i aṭlas tene kirpāsdan

151. **nābiyā:**
Gazel 555
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Murādum üzre edā itmeyince maʿnāyı
10. Ḫayālümüñ giçemem Nābiyā günāhından

152. **nābiyā:**
Gazel 558
Mısra: **20**
Ey Nābī.
19. Nʾolaydı olmayaydı perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem ṣanup
20. İdeydi Nābiyā tāze maʿānī dīdesin rūşen

153. **nābiyā:**
Gazel 559
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduġı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

154. **nābiyā:**
Gazel 560
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Es̱er itdürmenüñ ḥarf-i niyāzı ḳalb-i sengīne
14. Ser-i mū farḳı yoḳdur Nābiyā ḥaḳḳāḳliklerden

155. **nābīyā:**
Gazel 571
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Beste olmazdum ḫaṭ-ı eşʿāra ḫāl-i noḳṭaya
10. Olsa maḫlas Nābīyā dest-i dil-i ḫod-kāmeden

156. **nābiyā:**
Gazel 572
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Cihānuñ Nābiyā müstaġnī ol būd u ne-būdından
12. Girīzān olma aḫlāḳ-ı İlāhiyle taḫalluḳdan

157. **nābiyā:**
Gazel 578
Mısra: **16**
Ey Nābī.
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

158. **nābiyā:**
Gazel 579
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Maʿnāya pīç ü tāb-ı sütūr eylemez es̱er
14. Bāzūya Nābiyā żarar-ı çīn-i āstīn

159. **nābiyā:**
Gazel 580
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā yāveye ṣarf itmededür enfāsın
14. İḥtişāma çüriden mā-ḥaṣal-ı irādın

160. **nābiyā:**
Gazel 583
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Benüm muḥāsib-i gerdūna minnetüm yoḳdur
10. Aşaġa varsa bile Nābiyā ḥisābumdan

161. **nābiyā:**
Gazel 584
Mısra: **21**
Ey Nābī.
21. Olmış bir āfetüñ o da meftūnı Nābiyā
22. Ḥüsn ile kendü fitne-i devr-i zamān iken

162. **nābiyā:**
Gazel 585
Mısra: **22**
Ey Nābī.
21. İtmemekdür şükr iḥsān-ı veliyüʾn-niʿmete
22. Nābiyā ġayrüñ tecessüs eylemek bīş ü kemin

163. **nābiyā:**
Gazel 587
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Bī-müşterī ḳalem-zen-i naẓm olma Nābiyā
10. Ḳālā-yı şiʿr yoḳ yire endāzelenmesün

164. **nābīyā:**
Gazel 592
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Āhū-yı maʿnā şikārı ḥācetüñse Nābīyā
10. Geştden dūr olma müsveddāt-ı şiʿrüñ bīşesin

165. **nābīyā:**
Gazel 594
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābīyā ister isen tāze peyām-ı maʿnā
10. Ḳalemüñ ʿālem-i endīşede cāsūs olsun

166. **nābīyā:**
Gazel 596
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Bende yoḳ ḳudret edāya ḥarf-i şevḳi Nābīyā
10. Ḫāme-i rengīn-ṣarīr-i bī-ḳarārum söylesün

167. **nābiyā:**
Gazel 601
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Bir kimsenüñ bu meclis-i fānīde Nābiyā
14. Görmek müyesser olmadı ʿayş-ı dem-ā-demin

168. **nābiyā:**
Gazel 602
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Çoḳdur bu nev-kumāş-ı suḫan saña Nābiyā
14. Şehr-i dimāġ pā-zede-i iḫtimāl iken

169. **nābiyā:**
Gazel 604
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Kendü ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
14. Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Kurʾānʾda tems̱īl itdügin

170. **nābiyā:**
Gazel 605
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā bī-lafẓ itme maʿnī-i tāze ümīd
10. Kār-ı ʿālem ser-be-ser vābeste-i esbāb iken

171. **nābiyā:**
Gazel 609
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Nābiyā tāze naẓīre disün erbāb-ı suḫan
12. Rūy-ı ḫaṭ-āvere mecmūʿa-i ʿirfān dönsün

172. **nābiyā:**
Gazel 610
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā ḫoşter gelür bī-berg-i ʿayş olmaḳ baña
10. Rūzgāruñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin

173. **nābiyā:**
Gazel 617
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Ḥālüm ḫarāb ʿakibetüʾl-emr Nābiyā
18. Olmazsa luṭf ḥażret-i Rabbüʾl-enāmʾdan

174. **nābiyā:**
Gazel 625
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Tehī ḳalmış nemekdān-ı ümīdün Nābiyā bilmem

10. Niçün dest-i niyāzun sīne-i pür-şūra ṣunmazsın

175. **nābiyā:**
Gazel 632
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Nābiyā bu şiʿr-i pür-sūzuñla şimdi ḥaḳ bu kim
12. Arturursın dāʾimā derd ehlinüñ germiyyetin

176. **nābiyā:**
Gazel 637
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Var vechi Nābiyā ne ḳadar itse imtinān
14. Ol āftāb-ı ḥüsn bu ḫāke tenezzülin

177. **nābiyā:**
Gazel 640
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Cā-be-cā eyledi ḫaṭ naḫvet ü nāzın taḫfīf
14. Nābiyā ṭutdı resīd olmaġa yüz defter-i ḥüsn

178. **nābiyā:**
Gazel 641
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. İtme ḫᵛāhiş Nābiyā ʿarż-ı tevekkül pest olur
14. Naḳd-i istiġnā rehīn-i kīse-i teslīm iken

179. **nābiyā:**
Gazel 642
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Senden iʿrāżı olur ġayriye iḳbāle sebeb
10. Nābiyā meẕheb-i ġayretde budur müşkil olan

180. **nābiyā:**
Gazel 644
Mısra: **18**
Ey Nābī.
17. Behresi dest-i muṣavvirden olur reng-i ʿamā
18. Nābiyā her kim ki istimdād ide taṣvīrden

181. **nābiyā:**
Gazel 645
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. İtmesün cūş-ı raḳībāndan şikāyet Nābiyā
10. İsteyen dildārınuñ ʿālemde mümtāz olduġın

182. **nābiyā:**
Gazel 646
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Perde-i bātında itmiş Nābiyā maʿnāyı cemʿ
10. ʿĀlemüñ terkīb-i şūrīsin perīşān gösteren

183. **nābiyā:**
Gazel 648
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Tecdīd-i ḥayret eylemedür kārı Nābiyā
10. Kevnüñ iden müşahede naḳş-ı nev-ā-nevin

184. **nābiyā:**
Gazel 650
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. İddiʿā-yı ʿaşḳ ile gelmez ḫamūşa ser-be-ser
10. Nābiyā şarṭ-ı maḥabbet nāle vü feryād iken

185. **nābiyā:**
Gazel 658
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Tebdīl-i cāme itmege yoḳ meyli Nābiyā
14. Yek-rengdür libās-ı ḫazān ü bahār-ı serv

186. **nābiyā:**
Gazel 661
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Yazdugında dest-i ḳudretle berāt-ı şiʿrümi
10. Nābiyā itmiş muvaffaḳ şerʿa da ḳānūna da

187. **nābiyā:**
Gazel 664
Mısra: **18**
Ey Nābī.
17. Sāʿat-ı evkāt-ı ʿömr nāzenīn durmaz geçer
18. Nābiyā baġlansa ḳat ḳat ahenīn zencīr ile

188. **nābiyā:**
Gazel 670
Mısra: **15**
Ey Nābī.
15. Basṭ eyledük maḳāl-i mübāhātı Nābiyā
16. ʿArż-ı sipāhdur ṣuver-i sīmyā ile

189. **nābiyā:**
Gazel 671
Mısra: **12**
Ey Nābī.
11. Vakf-ı bāzīçe-i nāz olmaḳ ise dil-ḫᵛāhun
12. Nābiyā vir dili bir dil-ber-i endek-sāle

190. **nābiyā:**
Gazel 673
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā itmez idi dāmen-i dīvāra girīz
10. Sāyenüñ ḥavṣalası olsa eger dīvāra

191. **nābiyā:**
Gazel 676
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Noḳṣānı ġayrılarla olur Nābiyā tamām
14. Her kimse kim tekellüm ider tercemān ile

192. **nābiyā:**
Gazel 681
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Ṣābūñ-ı tevbeden olur imdād Nābiyā
14. Çirk-i pelās-ı maʿṣiyetün şüst ü şūsına

193. **nābiyā:**
Gazel 687
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Laʿl ü yākūta ḳazar sikke(y)i mermerde degül
10. Nābiyā her kim olur nām-ı nikū ḳaydında

194. **nābiyā:**
Gazel 689
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Yoḳ tenezzül ki taʿalluḳ ide dāmānumuza
14. Nābiyā bāġ-ı ümīdüñ ḫas ü ḫāşākinde

195. **nābiyā:**
Gazel 691
Mısra: **15**
Ey Nābī.
15. Bīdārlıkda olduġı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ḫᵛābda

196. **nābiyā:**
Gazel 694
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ṭabʿum ne deñlü sözde süvār ise Nābiyā
10. Rācildür ol o mertebe fehm-i umūrda

197. **nābiyā:**
Gazel 705
Mısra: **23**
Ey Nābī.
23. Şeb-be-şeb mānend-i ḳındīl-i fürūzān Nābiyā
24. İnşirāḥ-ı dil bulur insān Āyāṣufiyyeʾde

198. **nābiyā:**
Gazel 706

Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā ben de gülistāna iderdüm raġbet
14. Bülbülüñ ṭāḳatum olsaydı eger şīvenine

199. **nābiyā:**
Gazel 707
Mısra: **15**
Ey Nābī.
15. Gördüm ṣarāb-ḫāne-i eyyāmı Nābiyā
16. Ferşinde rū-nihāde yatur Cem Cem üstine

200. **nābiyā:**
Gazel 714
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Nābiyā ʾām degül feyż-i sehāb-ı maʿnā
18. Dökilür mezraʿa-i ḫāṭır-ı agāh üzre

201. **nābiyā:**
Gazel 717
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā
14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

202. **nābiyā:**
Gazel 718
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Olunsa her ne ḳadar nuṭḳa Nābiyā taḥsīn
10. Hezār o deñlü gerekdür zebān-ı ḫāmūşa

203. **nābiyā:**
Gazel 720
Mısra: **12**
Ey Nābī.
11. Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i ʿayş
12. Nābiyā dīde temāşāger-i bağ olmasa da

204. **nābiyā:**
Gazel 724
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān Aḥmedīʾde Nābiyā
12. Döndi iki āṣafun luṭfiyle ḳalbüm gülşene

205. **nābiyā:**
Gazel 726
Mısra: **18**
Ey Nābī.
17. Ḫaṭṭ-ı keşīde besdür aña ḫaṭṭ-ı mıstarı
18. Dīvānı Nābiyā ġarazuñ intiḫāb ise

206. **nābiyā:**
Gazel 728
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Ḥaḳ-ı maʿnāyı daḫı ḫāme nice itsün edā
10. Nābiyā bu ġazel-i siḥr-nümūndan ṣoñra

207. **nābiyā:**
Gazel 731
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā menzil-i maḳṣūdına reh-yāb olamaz
10. Ḥāṣıl-ı menzili naḳd eylemeyen merḥalede

208. **nābiyā:**
Gazel 732
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Temekkün eylemeden itdi Nābiyā pā-māl
10. Zamānenüñ kimi gördümse iltizāmında

209. **nābiyā:**
Gazel 733
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Yeʾcūc-i yeʾs itmeyicek Nābiyā ẓuhūr
14. Sedd-i ümīd degmede gelmez güşāyişe

210. **nābiyā:**
Gazel 735
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Ne ḳadar maʿnī-i vaḥşi var ise mużmerdür
14. Nābiyā ḥāşiye-i çeşm-i suḫan-gūsında

211. **nābiyā:**
Gazel 743
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Hīç dıraḫt eṭrafına kimse ṭolaşmaz Nābiyā
18. Ārzū-yı berg ü bār ümmīd-i iḳbāl olmasa

212. **nābiyā:**
Gazel 744
Mısra: **19**
Ey Nābī.
19. Nābiyā pür-tāb iderdi ʿilmün istiḳbāline
20. Cāhilüñ zānū-yı idrākinde iḥrām olmasa

213. **nābiyā:**
Gazel 747
Mısra: **22**
Ey Nābī.
21. Dest-i taḥsīndür zemīne ferş olan berg-i ḫazān
22. Gülşen-i kevn ü fesāduñ Nābiyā üstādına

214. **nābiyā:**
Gazel 748
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Tīz bulur ḫālī kedūyile çenārun ḫāletin
14. Nābiyā ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen emṡāline

215. **nābiyā:**
Gazel 751
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Nābiyā kim ki bulur genc-i maʿānīye vuṣūl
18. Ṭabʿı bilmem ki nice raġbet ider iksīre

216. **nābiyā:**
Gazel 757
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Bakmazdı kimse āyīne-i ṣāfa Nābiyā
18. Ḫod-bīnlik ʿatakasına ālet olmasa

217. **nābiyā:**
Gazel 762
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Teʾsīr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

218. **nābiyā:**
Gazel 763
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Degül ḫālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında

219. **nābiyā:**
Gazel 770
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Yeʾs līmānı uçar dāʾire-i çeşminde
10. Nābiyā dil gehi ṭūfan-keş-i āmāl olsa

220. **nābiyā:**
Gazel 771
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā lāzım olan ḫāṭırıdur dildāruñ
14. Ġayr içün bīhude āzürde-i ibrām itme

221. **nābiyā:**
Gazel 774
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Dil-pesend-i ʿālem olmaḳ istemezsen Nābiyā
18. Kendüñi ḫıdmet-güzār-ı bezm-i ʿirfān eyleme

222. **nābiyā:**
Gazel 776
Mısra: **14**
Ey Nābī.

13. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-nihāle niyyetüñ
14. Nābiyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

223. **nābiyā:**
Gazel 777
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā terk-i ḫıred vāsıta-i rāḥat imiş
10. Ḳatı çoḳ meşveret itdüm dil-i dīvāne ile

224. **nābiyā:**
Gazel 783
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābiyā ḥażret-i Ḥaḳ pādişeh-i devrānuñ
10. İde ʿömrini füzūn ʿİsī vü Meryemcesine

225. **nābiyā:**
Gazel 787
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Bu deñlü Nābiyā itmezdi vażʿ-ı ḫod-pesendāne
10. Ruḫ-ı sākī nümāyān olmasa mirʾāt-ı sāġarda

226. **nābīyā:**
Gazel 805
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Nābīyā kim getürür baña peyām-ı zülfin
18. Dili göndermiş idüm düşdi o da pāyende

227. **nābiyā:**
Gazel 806
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Ser-i sükkān-ı sümuvvāta olurdı nāʾil
14. Nābiyā olsa eger çeşmi ḳadar gūş-ı nigeh

228. **nābiyā:**
Gazel 808
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Her ṭabiʿat Nābiyā bulmaz maʿānīye vüṣūl
14. Herkese olmaz müyesser dest-res gencīneye

229. **nābiyā:**
Gazel 810
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Olmaz bedel fevāyit-i evḳāta Nābiyā
14. Eyyām eger telāfi-i mā-fāt iderse de

230. **nābiyā:**
Gazel 812
Mısra: **23**
Ey Nābī.
23. Hep kendü zād-ı rāhın alır yoḫsa Nābiyā
24. Yoḳ Ḥaḳḳʾuñ ihtiyācı fürūz ü nevāfile

231. **nābiyā:**
Gazel 813
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ṭıfl-ı şiʿrüm kūdek-i şeş-māhedür ey Nābiyā
10. Dāye-i devrān nʾola ʿizzetle ber-dūş eylese

232. **nābiyā:**
Gazel 819
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ḳaldı ümīd ġurre-i şevvāle Nābiyā
10. Ol māh ġurre-i ramażān oldı gelmedi

233. **nābiyā:**
Gazel 824
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Gördük ki yoḳ husule gelür ḥāli Nābiyā
18. Refʿ eyledük göñülde olan arzuları

234. **nābiyā:**
Gazel 835
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Perde-i ġaybde maʿnī gibi āsūde iken
10. Nābiyā şevḳ-i suḫan perde-birūn itdi beni

235. **nābiyā:**
Gazel 836
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā memnun olurdum bu zemīn-i tāzeye
14. Olsa pey-rev şāʿir-i siḥr-āzmālardan biri

236. **nābiyā:**
Gazel 837
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Bī-dimāġāne başar nāmeye mührin cānān
10. Nābiyā ṣafḥa-i çerḫ üzre meh-i nīm gibi

237. **nābiyā:**
Gazel 850
Mısra: **31**
Ey Nābī.
31. Oldı gönlüm Nābiyā bāzīçe-i emvāc-ı ġam
32. Çalkanur geh yeʾs ü geh ümmīd ile deryā gibi

238. **nābiyā:**
Gazel 851
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Añlanur deyn temessüklerinüñ mührinden
14. Nābiyā āḫir-i mecmūʿ-ı devā olduġı key

239. **nābiyā:**
Gazel 854
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Zaḫm-ı tīri o şuḫuñ bāde ḳadar neşʾe virür
14. Nābiyā cürʿa-i meyden ṣuvarılmış cāmı

240. **nābiyā:**
Gazel 858
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Teveccüh itmez idüm şiʿre Nābiyā bu ḳadar
10. Beyān-ı sırr-ı ḥikem olmayaydı mażmūnı

241. **nābiyā:**
Gazel 864
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. İtmese vaḥşet-i āyīne-ʿizārān teʾs̱īr
14. Nābiyā kürre-i endīşe ḥarūn olmaz idi

242. **nābiyā:**
Gazel 865
Mısra: **18**
Ey Nābī.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

243. **nābiyā:**
Gazel 866
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Mevc-i ḥelāli cilveler itsün ki Nābiyā
18. Mevc-i ḥarām gösterecek ḫāre ḳalmadı

244. **nābiyā:**
Gazel 868
Mısra: **10**
Ey Nābī.
9. Rāyegān olmayı mı yine metāʿ-ı maḳṣūd
10. Nābiyā kāfile-i luṭf u kerem gelmez mi

245. **nābiyā:**
Gazel 873
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Ten-i ʿuryānumı taʿbīr idemez kimse benüm
14. Nābiyā kimse libāsa ḳoyamaz Mecnūnʾı

246. **nābiyā:**
Gazel 878

Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Zerrīn ḳalemle yazsa sezā mihr Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumı

247. **nābiyā:**
Gazel 883
Mısra: **26**
Ey Nābī.
25. Mā-haṣal rabt-ı ḳalbe lāyıḳ yoḳ
26. Nābiyā bir İlāhʾdan ġayrı

248. **nābiyā:**
Gazel 887
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Nābiyā maḳsem-i erzāk-ı Ḫudā olmaġ ile
14. Sufreler niʿmete vaḳf eyledi neẓẓāresini

249. **nābiyā:**
Gazel 888
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Eyler güşāde ġonce-i āmāli Nābiyā
10. Nāgāh rūzgār-ı ümīdüñ tenessümi

250. **nābīyā:**
Kaside 8
Mısra: **107**
Ey Nābī.
107. Nābīyā saña düşen ḫayr duʿādur ancaḳ
108. İtme taṣdīʿ yiter eyle duʿāyı tasṭīr

251. **nābīyā:**
Kaside 11
Mısra: **115**
Ey Nābī.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Nis̱ār ider ser-i endīşem üzre dürr-i ḫoş-āb

252. **nābīyā:**
Kaside 14
Mısra: **127**
Ey Nābī.
127. Duā-yı devletine başla Nābīyā çüñ kim
128. Raḳamda menḳabetiñ ḥaṣre yoḳdur istiʿdād

253. **nābīyā:**
Kaside 19
Mısra: **33**
Ey Nābī.
33. Nābīyā ḫayr ile āsānlıġla
34. İde maḳṣūdını āmāde Ḫudā

254. **nābīyā:**
Kaside 20
Mısra: **97**
Ey Nābī.
97. Bu niʿmete teşekkür içün sen de Nābīyā
98. Fevt eyleme duʿāsını düşdükçe fırṣatı

255. **nābīyā:**
Kaside 21
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Luṭf-ı Ḥaḳla defter-i taḳdīrde mesṭūr imiş
14. Nābīyā hem-ṣoḥbet olmaḳ Ḫān-i ʿālī-şān ile

256. **nābīyā:**
Kaside 25
Mısra: **23**
Ey Nābī.
23. ʿAceb mi Nābīyā feyżinden itmezse bizi maḥrūm
24. Çüñ olduḳ tekyesinde mihmanı Şeyḫ Ebū-Bekrün

257. **nābīyā:**
Kaside 27
Mısra: **18**
Ey Nābī.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

258. **nābīyā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **59**
Ey Nābī.
59. Nābīyā dilden iste maḳṣūdun
60. Bulasın tā anuñla maʿbūdun

259. **nābīyā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **525**
Ey Nābī.
525. Nābīyā eyleme kelāmı dırāz
526. Yiter itdüñ bu deñlü ʿarż-ı niyāz

260. **nābiyā:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Nābiyā gerçi aña cezb-i duʿā itmededür
12. Ṭīb-i ḫulḳı gerek aʿlā vü gerek ednādan

261. **nābiyā:**
Kıt'a 23
Mısra: **1**
Ey Nābī.
1. Nābiyā eyle duʿāsın o şeh-i devrānun
2. ʿÖmrini devletini eylesün Allāh ziyād

262. **nābiyā:**
Kıt'a 44
Mısra: **1**
Ey Nābī.
1. Mis̱liyyet oldugı gibi ʿālemde Nābiyā
2. Żıḍḍiyyet olur āyine-i vech-i yek-diger

263. **nābiyā:**
Kıt'a 55
Mısra: **1**
Ey Nābī.
1. Nābiyā görmişüz istiḥsānın
2. Her hünerde nice ʿālī-şānuñ

264. **nābiyā:**
Kıt'a 56
Mısra: **1**
Ey Nābī.
1. Nābiyā ḥālet-i sevdā vü heves
2. Tevʾemān zādesidür insānuñ

265. **nābiyā:**
Kıt'a 60
Mısra: **2**
Ey Nābī.
1. Ḥaleb ü Şāmʾuñ ahālisi ḳasem vaḳtinde
2. Nābiyā dir biri birisine Allāh vekīl

266. **nābiyā:**
Kıt'a 62
Mısra: **7**
Ey Nābī.
7. Nābiyā lafẓ ile maʿnādan olanlar āgāh
8. Ṣıdḳ-ı daʿvāmı benüm eylemesün istis̱ḳāl

267. **nābiyā:**
Kıt'a 65
Mısra: **1**
Ey Nābī.
1. Nābiyā āmede şāyāndur ezelden dinmek
2. Nüsḫa-i nādire-zāy-ı çemenistān-ı naʿīm

268. **nābiyā:**
Kıt'a 66
Mısra: **4**
Ey Nābī.
3. Benden ol serv-i revānı böyle dāmen-çīn iden
4. Nābiyā seyl-āb-ı eşk-i rū be-rāhumdur benüm

269. **nābiyā:**
Kıt'a 71
Mısra: **4**
Ey Nābī.
3. Saña şāhid gerekse kāfīdür
4. Nābiyā cünbiş-i dehān ü zebān

270. **nābiyā:**
Kıt'a 93
Mısra: **3**
Ey Nābī.
3. Nābiyā eyledi Ḥaḳḳ ümīd-i luṭfın tecdīd
4. Yine sürdük yüzümüz dergeh-i Mevlānāʾya

271. **nābiyā:**
Kıt'a 98
Mısra: **1**
Ey Nābī.

1. İntiḫabat-ı ḫayālāt-ı ʿAcemle Nābiyā
2. Şāhid-i eşʿār bir udḫūke ṣūret baġladı

272. **nābiyā:**
Kıt'a 109
Mısra: **3**
Ey Nābī.
4. İtsün eczā-yı şehādet leb ile dendānı
3. Nābiyā kim ki bu maʿnāya güvāh isterse

273. **nābiyā:**
Kıt'a 111
Mısra: **1**
Ey Nābī.
1. Bu sālde Nābiyā nümāyān
2. Bir vech ile ʿāfiyet nişānı

274. **nābīyā:**
Tarih 11
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābīyā tārīḫ odur her oḳuyan ide duʿā
10. Valide Sulṭānun itsün cāmiʿin Allāh ḳabūl

275. **nābīyā:**
Tarih 14
Mısra: **15**
Ey Nābī.
15. Didüm bu ḫāne-i vālāya Nābīyā tārīḫ
16. Bu tāze ṭarḥı Muḥammed Efendi ḳıldı binā

276. **nābīyā:**
Tarih 20
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
14. Düşdi Ḳamançe ḥıṣnına nūr-ı Muḥammedī

277. **nābīyā:**
Tarih 22
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Ẕāt-ı vālā-gevherinüñ Nābīyā
10. Oldı tārīḫi nümāyān genc-i ġayb

278. **nābīyā:**
Tarih 23
Mısra: **13**
Ey Nābī.
13. Fikr iderken Nābīyā tārīḫini
14. Hātif-i gaybī didi ey sāde-bīn

279. **nābīyā:**
Tarih 23
Mısra: **17**
Ey Nābī.
17. Aña kāfīdür işāret Nābīyā
18. Ḥaḳ kelāmında hüveʾl-fażlüʾl-mübīn

280. **nābīyā:**
Tarih 26
Mısra: **34**
Ey Nābī.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir güzel tārīḫ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş bu güftārı

281. **nābīyā:**
Tarih 30
Mısra: **86**
Ey Nābī.
85. Eyleyince seyr içün āġūş-ı çeşmümde mekīn
86. Nābīyā bu ḳaṣr-ı vālā-yı hümāyūn-peykeri

282. **nābīyā:**
Tarih 37
Mısra: **5**
Ey Nābī.
5. Tārīḫini zebān-ı zamān didi Nābīyā
6. Seyyīd ʿAlī Efendi revān oldı cennete

283. **nābīyā:**
Tarih 42
Mısra: **47**
Ey Nābī.
47. Her gören Nābīyā didi tārīḫ
48. Nāzenīn ḫāne bu mübārek bād

284. **nābīyā:**
Tarih 43
Mısra: **4**
Ey Nābī.
3. Ḳudsiyān tāk-ı sipihre yazdılar tārīḫini
4. Saña Mevlā Nābīyā saʿd eyleye bu ḫaneyi

285. **nābīyā:**
Tarih 48
Mısra: **7**
Ey Nābī.
7. Nābīyā ābın içenler didiler tārīḫini
8. Fīʾsebīliʾllāh bu māʿ rūḥ-ı Ḥüseyn'i ḳıldı şād

286. **nābīyā:**
Tarih 51
Mısra: **54**
Ey Nābī.
53. Yaz duʿāsın cebīn-i dīvāra
54. Nābīyā her gören disüñ āmīn

287. **nābīyā:**
Tarih 56
Mısra: **41**
Ey Nābī.
41. Didi hātif Nābīyā tārīḫi kāfīdür anuñ
42. Ḳıldı bürc-i evliyāda Muṣṭafa Pāşā maḳām

288. **nābīyā:**
Tarih 57
Mısra: **12**
Ey Nābī.
11. Çün iki aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan buldı vücūd
12. Nābīyā oldı iki tārīḫe ḫāme cāme-i dūz

289. **nābīyā:**
Tarih 59
Mısra: **1**
Ey Nābī.
1. Oldı yek-pāre Nābīyā tārīḫ
2. Bu iki mıṣrāʿ-ı pey-ender-pey

290. **nābīyā:**
Tarih 60
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Olup Nābīyā ḳudsiyān tehniyet-gū
12. Didiler mübārek Halīlʾün ḳudūmı

291. **nābīyā:**
Tarih 61
Mısra: **19**
Ey Nābī.
19. Nābīyā hātif didi tārīḫini
20. Ḥasbeten liʾllāh binā oldı tamām

292. **nābīyā:**
Tarih 62
Mısra: **6**
Ey Nābī.
5. Ḳudsiyān tehniye resminde didi tārīḫin
6. Nābīyā ola müʾey yed bu mekānuñ ḫayrı

293. **nābīyā:**
Tarih 68
Mısra: **31**
Ey Nābī.
31. Didüm görince bu eyvānı Nābīyā tārīḫ
32. ʿAlī Beg eyledi termīm tāk-ı eyvānın

294. **nābīyā:**
Tarih 69
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Mübeşşirān didi bu fetḥe Nābīyā tārīḫ
12. Peyām-ı fetḥ ile buldı cihān (....)

295. **nābīyā:**
Tarih 75
Mısra: **16**
Ey Nābī.

15. Sāl-i tārīḫini suʾāl idene
16. Nābīyā bu cevāb-ı şāfīdür

296. **nābīyā:**
Tarih 83
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ey Nābī.
7. Tārīḫ-i intikāline bu geldi Nābīyā
8. Seyyīd ʿAlīʿye safha-i cennāt ola tarāḥ

297. **nābīyā:**
Tarih 87
Mısra: **1**
Ey Nābī.
1. Nābīyā bu senenüñ ʿīdine düşdi tārīḫ
2. Ehl-i İslāma mübārek ola eyyām-ı şerīf

298. **nābīyā:**
Tarih 88
Mısra: **5**
Ey Nābī.
5. Nābīyā rindān didi tārīḫini
6. Maḥfil-ı ʿulyāda olsun muḥterem

299. **nābīyā:**
Tarih 98
Mısra: **3**
Ey Nābī.
3. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
4. Bālā binā maḳām-ı ezān-ı Muḥammedī

300. **nābīyā:**
Tarih 102
Mısra: **11**
Ey Nābī.
11. Nābīyā ḫubb-ı vaṭan olmaġ ile īmāndan
12. Gāʾibāna ʿataş-ı ṭabʿumuz itdi irvā

301. **nābīyā:**
Tarih 115
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Vażʿ idüp rūy-ı duʿāyı ḫāk-i pāyine didüm
14. Ṣadr-ı ʿālī Nābīyā itmām-ı iḥsān eyledi

302. **nābīyā:**
Tarih 123
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Nābīyā tebşīr ile hātif didi tārīḫini
10. Ṣāhibüʾl-ḥükm oldı hem-nāmı sirāc-ı ümmetüñ

303. **nābīyā:**
Tarih 124
Mısra: **9**
Ey Nābī.
9. Tārīḫ geldi ṭarz-ı cedīd üzre Nābīyā
10. Allāh mükerrem eyleye yevm-i ʿadāleti

304. **nabiyā:**
Tarih 125
Mısra: **23**
Ey Nābī.
23. Nabiyā hātif-i ġaybīye suʾāl eyler iken
24. Ki ne vech ile bulur ṣūret ayā bu maʿnā

305. **nābīyā:**
Tarih 128
Mısra: **25**
Ey Nābī.
25. Nābīyā yazdı bu tārīḫi melekler feleġe
26. Mālik-i nām-ı fütūh oldı Muḥammed Pāşā

306. **nābīyā:**
Tarih 138
Mısra: **67**
Ey Nābī.
67. Nābīyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile kim
68. Ḥażret-i Ḥaḳḳuñ ola ḥüsn-i kabūline ḳarīn

307. **nābīyā:**
Tarih 141
Mısra: **14**
Ey Nābī.
13. Birbirinden tāzeter biri birinden hūbter
14. Nābīyā naḫl-ı tecellī āşiyān-ı āteşīn

308. **nābīyā:**
Tarih 143
Mısra: **27**
Ey Nābī.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

309. **nābīyā:**
Tarih 144
Mısra: **63**
Ey Nābī.
63. Didi bī-ġāye s̱enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

310. **nābīyā:**
Tarih 145
Mısra: **1**
Ey Nābī.
1. Nābīyā ṭarz-ı cedīd üzre bilā-māye-i ḥarf
2. Tāze tarīḫ tamām oldı zihī fetḥ-i mübīn

nā-būd:
1. **nā-būda:**-*a*
Gazel 260
Mısra: **18**
Mevcut değil, yok, olmayan.
17. Ġālib görindi haşyet-i Ḥaḳ üzre bīm-i ḫalḳ
18. Nā-būda deyn edāsına meʾmūrlardanuz

2. **nā-būd:**
Gazel 322
Mısra: **1**
Mevcut değil, yok, olmayan.
1. Çāk-ı dil-i vīrān-şude nā-būd gerekmez
2. Dergāh-ı şehr-i ġamdur o mesdūd gerekmez

3. **nā-būd:**
Gazel 194
Mısra: **2**
Mevcut değil, yok, olmayan.
1. Yoḳ şemʿ-i nümāyānı bu pervāne kimüñdür
2. Gencīnesi nā-būd bu virāne kimüñdür

4. **nā-būd:**
Gazel 553
Mısra: **1**
Mevcut değil, yok, olmayan.
1. Leb-i peymānede nā-būd iken ās̱ār-ı suḫan
2. Leb-i mestānı ider ṭūṭī-i esrār-ı suḫan

nā-būd itdügüm:
1. **nā-būd itdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 236
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Perişan etmek.
7. Añılsın kūh-ı derdi meyle nā-būd itdügüm demler
8. Ki reşk-i ḳuvvet-i bāzū-yı Ferhād olduġum yirdür

nā-būd olur:
1. **nā-būd olur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak II darmadağan olmak, perişan olmak.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

2. **nā-būd olur:**-*ur*
Gazel 581
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kaybolmak, yok olmak.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

nā-būde:
1. **nā-būdeyi:**-*yi*
Gazel 612

Mısra: **2**
Olmayan.
1. Derd-i dili ol bī-ġama tefhīm ne mümkin
2. Nā-dīdeye nā-būdeyi taʿlīm ne mümkin

nā-būde būdı:
1. **nā-būde būdı:**
Gazel 367
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Olmayan varlık, olmayan şey.
23. Nā-būde būdı ṣarf degül muḳteżā-yı ʿaḳl
24. Ehl-i şuʿūra meşġale-i kimyā ġalaṭ

nā-būyā:
1. **nā-būyā:**
Gazel 542
Mısra: **6**
Kokusuz.
5. Güşāyiş bulmadı rāh-ı dimāġum geşt-i gülşenden
6. Gül-i gülşen-serā-yı ʿıyş nā-būyā mıdur bilmem

nabż:
1. **nabżı:***-ı*
Gazel 438
Mısra: **12**
Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.
11. Ne ḳadar eylese de mevtine taḥṣīl-i yaḳīn
12. Nabżı ġammāzlığından geçemez bīmāruñ

2. **nabżumuz:***-u, -muz*
Gazel 501
Mısra: **3**
Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.
3. Dest-i ḥakīmden nʾola düşmezse nabżumuz
4. Zīrā ki cism-i ẓāhirümüz ḫastedür bizüm

nabż-ı ḫāmeden:
1. **nabż-ı ḫāmeden:***-den*
Gazel 252
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kalemin nabzı, bileği.
5. Olsun mı nabż-ı ḫāmeden engüştümüz cüdā
6. Biz kim mizāc-ı ḥüsn-i edānuñ ṭabībiyüz

nabżumuz tutduḳça:
1. **nabżumuz tutduḳça:***-duḳ, -ça*
Gazel 293
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nabzını saymak için bileğini tutmak II Düşüncesini, niyetini, eğilimini anlamaya çalışmak.
5. Ṭutduḳça nabżumuz gelür efġāna tār-ı rek
6. Sāzende-i mizāc-ı devādur tabībümüz

nā-cāʾiz:
1. **nā-cāʾiz:**
Gazel 683
Mısra: **1**
Dinen uygun görülmeyen (Loş karanlıkta aynaya bakılırsa, aynanın arkasındaki madde, yüzdeki parlaklığı giderdiği söylense de hiçbir ayet yada hadis böyle bir şeyden bahsedilmemektedir. Dolayısı ile batıl bir inançtır).
1. Naẓar āyīneye nā-cāʾiz iken şeblerde
2. ʿAḳsidür līk bunuñ cām-ı leb-ā-leblerde

nāçār:
1. **nāçār:**
Gazel 232
Mısra: **6**
Çaresiz, zor durumda, ister istemez.
5. Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i hūn-pāşum
6. Düçār olmaḳ o mest-i nāza nāçār olduġumdandur

nā-çār:
1. **nā-çār:**
Gazel 427
Mısra: **12**
Çaresiz, zor durumda, ister istemez.
11. Yā Rabbi zālime koma sūz-ı derūnını
12. Nā-çār ilticāda aña zār olanlaruñ

2. **nā-çār:**
Kaside 10
Mısra: **80**
Çaresiz, zor durumda, ister istemez.
79. Vücūd-ı ḫalḳda gördükçe cāme-i rengīn
80. Vücūdı ġarḳ iderüm reşk-i ġayrete nā-çār

3. **nā-çār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **291**
Çaresiz, zor durumda, ister istemez.
291. Ġurbeti iḫtiyār idüp nā-çār
292. Eyledüm himmet ile terk-i diyār

nā-çesbān:
1. **nā-çesbān:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Uygun olmayan, yaraşmaz.
3. Nāle-senc-i şekve-i nāsūr idi zaḫm-ı dilüm
4. Kisve-i terkībe nā-çesbān iken merhem henüz

nā-çesbān olsa:
1. **nā-çesbān olsa:***-sa*
Gazel 339
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Uygun düşmemek, yakışmamak.
13. ʿAceb mi ḳāmet-i maʿnāya Nābī olsa nā-çesbān
14. Gubār-ālūde olmış cāme-i ḫāṭır köhenlenmiş

nāçīz:
1. **nāçīzden:***-den*
Gazel 140
Mısra: **5**
Hiç hükmünde olan, değersiz, önemsiz, küçük.
5. Nāçīzden ṣiyānet-i ṣunʿ-ı Ḥakīmʾdür
6. Dest-i tehiyle ḳalduġı ṣāḥib-kemāller

2. **nāçīz:**
Gazel 155
Mısra: **17**
Hiç hükmünde olan, değersiz, önemsiz, küçük.
17. Nāçīz naḳş-ı mum ile zindān-ı kīsede
18. Olmaḳ nefes-girifte yazıḳdur gelū-yı zer

nā-çīz ü pest ü kemter:
1. **nā-çīz ü pest ü kemter:**
Kıt'a 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Değersiz, aşağı ve zavallı.
11. Nā-çīz ü pest ü kemter isem her ne deñlü ben
12. Kendi vücūd-ı ḫurd u kemīn ṭıynetüm gibi

nādān:
1. **nādān:**
Gazel 406
Mısra: **12**
Cahil, akılsız.
11. Ḫayāl-i diḳḳat ile çeşmesār-ı maʿnāyı
12. Ḳarışdurur nice nādān bulandurıncaya dek

2. **nādān:**
Gazel 461
Mısra: **13**
Cahil, akılsız.
13. Nādān ile mücālesedür ehl-i dānişe
14. Dünyāda çāşnīsi cehennem ʿazābınuñ

3. **nādāna:***-a*
Gazel 749
Mısra: **7**
Cahil, akılsız.
7. Nādāna beni itmez idi böyle feda çerḫ
8. Evvelki maḥabbetde ḳalup yāverüm olsa

4. **nādāndan:***-dan*
Gazel 850
Mısra: **22**
Cahil, akılsız.

21. Olduġından mesʾele müşkil makāṣıd muḫtelif
22. Oldı nādāndan ḫafī māhiyyet-i eşyā gibi

5. **nādānlar:**-*lar*
Kaside 15
Mısra: **32**
Cahil, akılsız.
31. Biz şifā-baḫş-ı ʿalīlān iken inṣāf mıdur
32. Bizi nādānlar ide böyle giriftār-ı seḳam

6. **nādāna:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **24**
Cahil, akılsız.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

nā-dan:
1. **nā-dandur:**-*dur*
Gazel 34
Mısra: **18**
Cahil, akılsız.
17. Luṭfı ʿukalā ṣāḥib-i ẓıldan ider ümmīd
18. Nā-dandur iden sāye-i bī-cāna teşebbüs̱

2. **nā-dānlaradur:**-*lar, -a, -dur*
Gazel 369
Mısra: **10**
Cahil, akılsız.
9. Aṣḥāb-ı fażīlet aña muḥtāc degüldür
10. Cāhillere nā-dānlaradur ḫıdmet-i vāʿiẓ

3. **nā-dānun:**-*un*
Gazel 515
Mısra: **3**
Cahil, akılsız.
3. Hāline giryeler itmek gerek ol nā-dānun
4. Kʾola maʿnā-yı ḫayāl-i şuʿaradan maḥrūm

nā-dān-ı girān-ḫilḳate:
1. **nā-dān-ı girān-ḫilḳate:**
Gazel 494
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ağır tabiatlı, sıkıcı cahil.
7. Yārān-ı ṣafā-ṭıynete ol revġan-ı ḳındīl
8. Nā-dān-ı girān-ḫilḳate dehen be-lisān ol

nādān-ı nā-huşyāra:
1. **nādān-ı nā-huşyāra:**-*a*
Gazel 467
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aklı başında olmayan gafil cahiller.
3. Düşer nādān-ı nā-huşyāra itmek daʿvī-i ʾirfān
4. Düşerse çihre-i çirk-ābe daʿvā-yı zülāl itmek

nā-dāniste:
1. **nā-dāniste:**
Gazel 294
Mısra: **10**
Almadan.
9. Şermsāruz naḳd-ı cān ile ḫarīdār olmadan
10. Biz metāʿ-ı vaṣla nā-dāniste ḳıymet virmişüz

nādānlıġ ile:
1. **nādānlıġ ile:**
Gazel 269
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cahillikten dolayı.
3. Nādānlıġ ile añlamayup ḳadr-ı ṣoḥbeti
4. Ol nāzenīn-i ḥüsne ʿaceb s̱ıḳlet itmişüz

nādānlık:
1. **nādānlık:**
Gazel 345
Mısra: **9**
Cahillik.
9. Nādānlık olup muʿteber ebnā-yı zamanda
10. Ḫaṭṭı bozulup nüsḫa-i ʿirfān unudulmış

nādīde:
1. **nādīde:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Eşi az bulunur, seçkin, değerli.
9. Zencīr-i ḫayālāt ile ārām ider ancaḳ
10. Dil nāmına nādīde bu dīvāne kimüñdür

nā-dīde:
1. **nā-dīde:**
Gazel 457
Mısra: **9**
Eşi az bulunur, seçkin, değerli.
9. Ġazel nā-dīde vü neʾşnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuḳdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

2. **nā-dīdeye:**-*ye*
Gazel 612
Mısra: **2**
Görmeyen.
1. Derd-i dili ol bī-ġama tefhīm ne mümkin
2. Nā-dīdeye nā-būdeyi taʿlīm ne mümkin

3. **nā-dīde:**
Tarih 118
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eşi az bulunur, seçkin, değerli.
3. Düşdi tārīḫi daḫı nüsḫa gibi nā-dīde
4. Böyle tārīḫ ile olmaġa sezādur maʿrūf

nā-dīde vü nā-kerde:
1. **nā-dīde vü nā-kerde:**
Gazel 593
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Görülmemiş ve yapılmamış.
9. Senüñ nā-dīde vü nā-kerde nāzün şevḳine Nābī
10. Bu gūne maʿnī-i nā-güfte īcād itmesün nʾitsün

nādir:
1. **nādirdür:**-*dür*
Gazel 651
Mısra: **6**
Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.
5. Gālibdür .... taʿarruż tekellüme
6. Nādirdür iʿtirāz-ı dehān-ı ḫamūş içün

2. **nādir:**
Tarih 16
Mısra: **82**
Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.
81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü kūşişle
82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

3. **nādirdür:**-*dür*
Gazel 468
Mısra: **4**
Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.
3. Sipāh-ı tefriḳa āmādedür ḳafāsında
4. Ṣabāḥa kalduġı nādirdür encümen didigüñ

4. **nādirdür:**-*dür*
Gazel 671
Mısra: **7**
Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.
7. Kūy-ı ümmīdine reh-yāb ise de nādirdür
8. Bī-dimāġāna düşen reh-güẕer-i ihmāle

5. **nādirdür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **7**
Az bulunur, az görülür, seyrek, ender II Bir lale çeşidinin adı.
7. Memālik-i Anāṭolıʾda mis̱li nādirdür
8. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki ol lālezār-ı Maġnīsā

nādir bulunur:
1. **nādir bulunur:**-*ur*
Gazel 57
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.
7. Ekser görilen ḫalḳ giriftār-ı ḫodīdür
8. Nādir bulunur nām-ı Ḫudādan müteleẕẕiẕ

2. **nādir bulunur:**-*ur*
Gazel 70

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.
1. Gerçi gencīne-i ʿālemde cevāhir bulunur
2. Cevher-i ẕāt ile ārāste nādir bulunur

3. **nādir bulunur:**-*ur*
Gazel 553
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ender rastlanmak.
5. Her vilāyetde güher ṭālibi nādir bulunur
6. Güşdur güşe-i dükkān-ı hevādār-ı suḫan

nādir oldı:
1. **nādir oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Az bulunmak.
127. Bu luṭf ki oldı miẟli nādir
128. Kim olur edā-yı şükre ḳādir

nā-ehl:
1. **nā-ehlüñ:**-*üñ*
Gazel 488
Mısra: **7**
Ehil değil, ehliyetsiz.
7. Nā-ehlüñ iḫtilāṭı ider ḳadr-ı ehli pest
8. Ḥayfā ki ḳadr-ı ehl-i hüner münteḫab degül

2. **nā-ehlüñ:**-*üñ*
Gazel 516
Mısra: **4**
Ehil değil, ehliyetsiz.
3. ʿİzz-i metāʿa ḳaḥṭ-ı ḫarīdārıdur delīl
4. Nā-ehlüñ iʿtibārına yoḳ ḥācetüm benüm

3. **nā-ehle:**-*e*
Gazel 860
Mısra: **13**
Bir işin ehli olmayan, o işten anlamayan.
13. Makāl-i ḥikmeti nā-ehle iẓhār itme ey Nābī
14. ʿAzīz olur idenler Yūsuf-ı esrārı zindānī

nāfe:
1. **nāfede:**-*de*
Gazel 28
Mısra: **4**
Misk adı verilen hayvanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

nāfe-i āhū-yı çīn-i ḥikmet idi:
1. **nāfe-i āhū-yı çīn-i ḥikmet idi:**- *i, -di*
Gazel 838
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bilgelik çininin karacasının miski.
5. Göñül ki nāfe-i āhū-yı çīn-i ḥikmet idi
6. Diriġ reh-zene aldurdum armaġanuñ idi

nāfe-i āhū-yı tātārʾuñ:
1. **nāfe-i āhū-yı tātārʾuñ:**-*uñ*
Gazel 882
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tataristan'ın mis ceylanı kokusu.
3. Şikest itdi revācın nāfe-i āhū-yı Tātārʾuñ
4. O būy-ı dil-güşā kim zülf-i ʿanber-bārdan geldi

nāfe-i çīn:
1. **nāfe-i çīn:**
Gazel 589
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çin'de yaşayan, karnının altından misk kokusu yayan hayvanın miskinin kokusu.
9. O deñlü raʿşe virür müşge reşk-i ṭurre-i yār
10. Ki kürksüz yatamaz deşt içinde nāfe-i çīn

nāfe-i çīn ol:
1. **nāfe-i çīn ol:**
Gazel 484
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Çin miski olmak.
15. Āvīḫtelikden ḥaẕer it çāh-ı kenīfe
16. İstersen eger ḳıymet ile nāfe-i çīn ol

nāfe-rīz oldı:
1. **nāfe-rīz oldı:**-*dı*
Gazel 776
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Koku saçan olmak.
1. Müşg-sāy itdi dimāġ-ı cānı gīsūlar yine
2. Nāfe-rīz oldı bu sevdālarla āhūlar yine

nāfe-rīz-i şevḳ olmaḳda:
1. **nāfe-rīz-i şevḳ olmaḳda:**
Gazel 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şevkin güzel kokusunu saçan olmak.
7. Olmaḳda cüst u cūlar yine nāfe-rīz-i şevḳ
8. Ehl-i Ḫıṭāya teşnedür āhū-yı maġfiret

nāfiʿ:
1. **nāfiʿdür:**-*dür*
Gazel 56
Mısra: **11**
Faydalı.
11. Benüm mizācuma maʿcūn-ı ṣabr nāfiʿdür
12. Gelürse ġayre eger cām-ı ḫoş-güvār leẕīẕ

2. **nāfiʿ:**
Kaside 2
Mısra: **240**
Faydalı.
239. Derdmend-i günehe ḫār-ı rehüñ nāfiʿdür
240. Ne ḳadar nāfiʿ ise ḫastaya nīş-i faṣṣād

3. **nāfiʿdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **239**
Faydalı.
239. Derdmend-i günehe ḫār-ı rehüñ nāfiʿdür
240. Ne ḳadar nāfiʿ ise ḫastaya nīş-i faṣṣād

nāfiʿ gelür:
1. **nāfiʿ gelür:**-*ür*
Gazel 558
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yararlı, menfaatli görünmek.
7. Olur taḥẕīre bāʿiẟ düşmen ammā dost taʾẕīre
8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

nāfiʿ görinür:
1. **nāfiʿ görinür:**-*ür*
Gazel 369
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yararlı, faydalı görünmek.
11. Nāfiʿ görinür ʿālem-i ḫāmūşdan el-ḥaḳ
12. İcrā-yı riyā itmez ise himmet-i vāʿiẓ

nāf-ı zemīnden:
1. **nāf-ı zemīnden:**-*den*
Gazel 148
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü.
5. Faḳīr mūre olur ḳayd-ı bāl ʿayn-i belā
6. Vedāʿı nāf-ı zemīnden fenā bozundısıdur

nafīẕ:
1. **nafīẕ:**
Kaside 7
Mısra: **107**
Etkili, nüfuzlu.
107. O deñlü ẓabṭ-ı memālikde ḥükmi nafīẕ kim
108. Zemāne devr idemez itmeyince iẕni ṣudur

nāfiẕ olmaḳ:
1. **nāfiẕ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 550
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Nüfuz etmek.
5. Nāfiẕ olmaḳ gibidür ḥükmi o kişverde daḫı
6. Şiʿrinüñ şehr-i digerde işiden aḫbārın

nāgāh:
1. **nāgāh:**
Gazel 888
Mısra: **10**
Ansızın, birdenbire.
9. Eyler güşāde ġonce-i āmāli Nābiyā
10. Nāgāh rūzgār-ı ümīdüñ tenessümi

2. **nāgāh:**
Kıt'a 113
Mısra: **4**
Ansızın, birdenbire.
3. Nʾolaydı pistere girdükde bī-tekellüf o māh
4. Şeb-i ḫayālde nāgāh geldi ḫᵛāb gibi

3. **nāgāh:**
Tarih 104
Mısra: **52**
Ansızın, birdenbire.
51. Dīvārını hedm eyler iken köhne binānuñ
52. Nāgāh ẓuhūr eyledi bir özge temāşā

nā-gāh:
1. **nā-gāh:**
Gazel 147
Mısra: **15**
Ansızın, birdenbire.
15. Nā-gāh görürsin ki olur ġayre şeref-baḫş
16. Göñlünce iderken görilen düşleri taʿbīr

2. **nā-gāh:**
Kaside 16
Mısra: **5**
Ansızın, birdenbire.
5. Nā-gāh vehm ü vesvese-fermāy-ı kec-naẓar
6. Urdı ʿinān-ı ʿazmüme dest-i cesāreti

3. **nā-gāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **353**
Ansızın, birdenbire.
353. Aġlar iken bu sūz ile nā-gāh
354. Üstüme saye ṣaldı feyż-i İlāh

4. **nā-gāh:**
Tarih 82
Mısra: **139**
Ansızın, birdenbire.
139. Geldi nā-gāh çerḫ-i ḥeftümden
140. Gūş-ı idrākine bu gūne ṣadā

naġam:
1. **naġam:**
Gazel 867
Mısra: **15**
Nağmeler.
15. Getürür şiʿri uṣūliyle naġam pervāza
16. Murġ-ı naẓmuñ olur āvāz-ı naġam bāl ü peri

naġam-ı rāża:
1. **naġam-ı rāża:***-a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sırların melodisi.
1. Nāy-i maḳāmāt-nevāz-ı ḳalem
2. Urdı bu gūne naġam-ı rāża dem

nā-geh:
1. **nā-geh:**
Gazel 699
Mısra: **8**
Ansızın, birdendire.
7. Az ḳaldı leb u būse miyānında mesāfe
8. Nā-geh çıkageldi ḫaṭ-ı ḫod-rū o maḥalde

2. **nā-geh:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **157**
Ansızın, birdendire.
157. Nā-geh o sulṭān-ı refīʿüʾl-cenāb
158. Gel içerü gir diyü itdi ḫiṭāb

3. **nā-geh:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **159**
Ansızın, birdendire.
159. Nā-geh olup reste-i ḳayd-ı zemīn
160. Geldi ḥużūra ḳodı ḫāke cebīn

4. **nā-geh:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **58**
Ansızın, birdendire.
57. Bir gün o dīvāne-i ber-geşte-ḥāl
58. Nā-geh idüp ḥall-ı ʿiḳāl-i maḳāl

5. **nā-geh:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **133**
Ansızın, birdendire.
133. Nā-geh olup ṣadme-ḫor-ı çerḫ-i dūn
134. Oldı çeh-ı ʿazlde zār u zebūn

6. **nā-geh:**
Tarih 90
Mısra: **5**
Ansızın, birdendire.
5. Nā-geh açılup derīçe-i ġayb
6. Çıḳdı bu ṣadā ki lā-teḫāfū

nāgehān:
1. **nāgehān:**
Kaside 8
Mısra: **3**
Ansızın, birdenbire.
3. Nāgehān mekmen-i ġaybuñ açılup perdeleri
4. Oldı bir ṣaf sipeh ārāyīş-i meydān-ı żamīr

2. **nāgehān:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Ansızın, birdenbire.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

3. **nāgehān:**
Tarih 45
Mısra: **13**
Ansızın, birdenbire.
13. Nāgehān hātif ser-engüşt-i işāretle didi
14. Luṭf-ı Rabbāniyle Sulṭān Aḥmed oldı ber-murād

nā-gehān:
1. **nā-gehān:**
Kaside 13
Mısra: **19**
Ansızın, birdendire.
19. Nā-gehān eyledi dūşīze-i ḫoş-çihre-i ṣulḥ
20. Mā-verā-yı ḥarem-i ġaybdan ıẓhār-ı ḥırām

2. **nā-gehān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **9**
Ansızın, birdendire.
9. Oldı göze nā-gehān nümāyān
10. Bir ebr-i sefīd-ı ʿanber-efşān

3. **nā-gehān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **97**
Ansızın, birdendire.
97. Dest-ḫoş-ı ḥayret iken nā-gehān
98. Çeşmine oldı der-i gülḫan ʿıyān

4. **nā-gehān:**
Kaside 13
Mısra: **89**
Ansızın, birdenbire.
89. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-ı ʿavn-i ezelī
90. Eyledi bendelerin tābe-gelū ġarḳa-i kām

5. **nā-gehān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **35**
Ansızın, birdenbire.
35. Nā-gehān bir delīl-i rūḥānī
36. İtdi ʿarż-ı cemāl-i nūrānī

6. **nā-gehān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **37**
Ansızın, birdenbire.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

7. **nā-gehān:**
Tarih 89
Mısra: **7**
Ansızın, birdenbire.
7. Nā-gehān hātif-i ġaybī tārīḫ
8. Didi kim rāḥat-ı dīn ü devlet

8. **nā-gehān:**
Tarih 127
Mısra: **35**
Ansızın, birdenbire.
35. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-i feyż-i ezelī

36. İtdi ḫurşīd-i ʿināyāt-ı ezel basṭ-ı żiyā

nağme:
1. **nağmemin:**-*m, -in*
Gazel 105
Mısra: **9**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
9. Nağmemin ḳadrini bilmezleri seyr itdükçe
10. Kec-nigāh itmemeġe çāre mi var neyzenler

2. **nağmede:**-*de*
Gazel 493
Mısra: **4**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
3. Her nālede bir naḫl-i güle ḳondı ṣafādan
4. Her nağmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül

3. **nağmelerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 513
Mısra: **16**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
15. Şerm ider ney gibi maġlūb-ı hevā olmaḳdan
16. Zīr-i pāyında ṭutar nağmelerin nāy-ı ḳalem

4. **nağmesin:**-*si, -n*
Gazel 764
Mısra: **1**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
1. Muḥīṭüñ nağmesin gūş eylemiş hengām-ı cūşında
2. O leẕẕet müstekindür mevc-i baḥruñ daḫı gūşında

5. **nağme:**
Kıt'a 76
Mısra: **2**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
1. Destine dāʾire almış o gül-i perde birūñ
2. Tā ide nağme ile ḥüsnini ……… efzūn

6. **nağmesin:**-*si, -n*
Tarih 29
Mısra: **14**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
13. Gūyiyā rūyına ṭutmış dāʾire
14. Nağmegerdür rast eyler nağmesin

7. **nağmesin:**-*si, -n*
Gazel 292
Mısra: **1**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
1. Biz ki ḳānūn-ı ḥaḳīḳat nağmesin gūş itmişüz
2. Ḳaṭre-i nāçiz iken derya ḳadar cūş itmişüz

8. **nağme:**
Kaside 9
Mısra: **70**
Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.
69. Sebebinden olıcaḳ perde-keş-i istifsār
70. Oldı bu nağme ile zemzeme-pīrāy-ı ḫaber

nağmeger:
1. **nağmegerdür:**-*dür*
Tarih 29
Mısra: **14**
Türkü söyleyen.
13. Gūyiyā rūyına ṭutmış dāʾire
14. Nağmegerdür rast eyler nağmesin

nağme-i ahengini:
1. **nağme-i ahengini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ritim melodisi.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ……. ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk nağme-i ahengini zīr ü bāmınuñ

nağme-i āhenüñi:
1. **nağme-i āhenüñi:**
Kıt'a 105
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Demirin melodisi II Tokmağın sesi.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk nağme-i āhenüñi zīr ü bāmınuñ

nağme-i derd-āzma:
1. **nağme-i derd-āzma:**-*a*
Gazel 170
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Keder ve dert dolu nağme.
1. Göñül ki nağme-i derd-āzma taʿallüm ider
2. Verā-yı dāʾire-i dāġdan terennüm ider

nağme-i muṭrib:
1. **nağme-i muṭrib:**
Gazel 792
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Çalgıcı nağmesi.
9. Olurdı naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr nağme-i muṭrib
10. O şūḫ içün çekilen āh u zār bir yire gelse

nağme-i nāleyi:
1. **nağme-i nāleyi:**-*y, -i*
Gazel 500
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İnleme nağmesi.
5. Nağme-i nāleyi gāhīce ḥüseynī idelüm
6. Girye-engīzümizi ġāyri segāh itmeyelüm

nağme-i ney:
1. **nağme-i ney:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Neyin nağmesi.
9. Añlamazsın nağme-i ney ẕevḳ-i mey sen zāhidā
10. Mest iken Nābī anı añlar bilür bilmezlenür

nağme-i niyāzumdan:
1. **nağme-i niyāzumdan:**-*um, -dan*
Gazel 541
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yalvarma mektubu.
3. Saña beyān ideyüm nağme-i niyāzumdan
4. Şikāf-ı ṣaff-ı kemāl olduġını sulṭānum

nağme-i rengīn:
1. **nağme-i rengīn:**
Gazel 750
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzel, hoş nağme.
11. Hezār nağme-i rengīn işitdüm ey Nābī
12. Ṣadā-yı ḳulḳul-ı meydür ḳalan ḳulaġumda

nağme-i şevḳ-i cemāl-i yār:
1. **nağme-i şevḳ-i cemāl-i yār:**
Gazel 813
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzelliğinin şevkinin melodisi.
5. Nağme-i şevḳ-i cemāl-i yār ile murġ-ı dilüm
6. Bülbülān-ı bāġ-ı dehri nʾola ḫāmuş eylese

nağme-i ṣūr ẓuhūr eyleyecek demlere dek:
1. **nağme-i ṣūr ẓuhūr eyleyecek demlere dek:**
Kaside 13
Mısra: **239**
Kelime Tipi: **-**
İsrafil'in Sur'u ortaya çıkıp ötünceye dek, kıyamete kadar.
239. Nağme-i ṣūr ẓuhūr eyleyecek demlere dek
240. Ṣīt-i iḳbāli ola zīver-i gūş-ı eyyām

nağme-i tāze-serāyende:
1. **nağme-i tāze-serāyende:**
Tarih 76
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Körpe şarkıcının nağmesi.
37. Duʿā-gūy-ı eb u ecdādı Nābī bu meserretden
38. Olup mānend-i bülbül nağme-i tāze-serāyende

nağme-künān:
1. **nağme-künān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **120**
Şarkı okuyan, nağme yapan.

119. Geldiler İstanbulʾa yine o şeb
120. Naġme-künān ḫande-zenān pür-ṭarab

naġme-rīz:

1. **naġme-rīz:**
Gazel 324
Mısra: **6**
Nağme saçan.
5. Yüzine tutmaz idi dāʾireāsā cāmı
6. Naġme-rīz olmasa meclisde bizüm bülbülümüz

naġme-senc-i meclis-i yār olmaḳ:
1. **naġme-senc-i meclis-i yār olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 308
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin meclisinin ritmine göre hareket eden olmak.
1. Dil naġme-senc-i meclis-i yār olmaḳ istemez
2. Maḥsūd-ı bülbülān-ı bahār olmaḳ istemez

naġme-serā:
1. **naġme-serālıcıḳlar:**-*lıcıḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **15**
Türkü söyleyen, şarkı okuyan.
15. Rāḥat-rubā-yı cāndur naġme-serālıcıḳlar
16. Rengīn-süḫanlıcıḳlar eşʿār-ḫᵛānlıcuḳlar

naġme-serā olmaz idi:
1. **naġme-serā olmaz idi:**-*maz, -i, -di*
Gazel 401
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şarkı, türkü okuyan olmak.
3. Almasa murġ-ı esīr olmaz idi naġme-serā
4. Būy-ı ümmīd-i rehā raḫnelerinden ḳafesüñ

naġme-serālıḳlar itmede:
1. **naġme-serālıḳlar itmede:**-*lar*
Gazel 443
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şarkı, türkü tutturmak, söylemek.
13. Şevḳ-i ruḫuñla naġme-serālıḳlar itmede
14. Nābī-ṣıfat hezār-ı bahāruñ benüm senüñ

naġme-şināsānına:
1. **naġme-şināsānına:**
Gazel 867
Mısra: **9**
Hanende, nağme bilenler.
9. Ḳāʾilüz naġme-şināsānına İstanbulʾuñ
10. Çigner aġzında Yehūdīleri Çingāneleri

nā-güfte:
1. **nā-güfte:**
Gazel 457
Mısra: **9**
Söylenmemiş, dile getirilmemiş.
9. Ġazel nā-dīde vü neʾşnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuḳdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

nā-güşāde:
1. **nā-güşāde:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Kapalı, açılmamış.
1. Mādām nā-güşāde degül perr ü bāl-i mevc
2. Ḳalmaz nühüfte kevkeb-i cāh ü celāl-i mevc

2. **nā-güşāde:**
Gazel 778
Mısra: **14**
Kapalı, açılmamış.
13. Gelür ḫubān-ṣıfat reftāra pāy-ı ḫāme-i Nābī
14. Bu güne nā-güşāde ʿāşıḳāna bir zemīn olsa

nā-güşāde idi:
1. **nā-güşāde idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kapalı, açılmamış.
3. Kim bir dem-i ḥayret-āzmāde
4. Kim rāh-ı dil idi nā-güşāde

nā-güşādelik eylerse:
1. **nā-güşādelik eylerse:**
Gazel 137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Açılmamazlık yapmak.
3. Ol ġonce nā-güşādelik eylerse vechi var
4. Üftāde-i zebān-ı hezār olmadan ḳaçar

nā-güş-zed:
1. **nā-güş-zed:**
Gazel 394
Mısra: **8**
Duyulmamış.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-güş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

2. **nā-güş-zed:**
Gazel 549
Mısra: **3**
Duyulmamış.
3. Var ise żımnında bir nā-güş-zed maʿnī-i ter
4. Ḳıṭʿa-i eşʿār ḫoşdur ḳıṭʿa-i elmāsdan

3. **nā-güş-zed:**
Gazel 802
Mısra: **13**
Duyulmamış.
13. Endek ola meʾāli nā-güş-zed maḳāli
14. Her saṭr ola müʾeddī Ḳāmūsʾı iḥtizāra

nā-güvār:
1. **nā-güvār:**
Gazel 772
Mısra: **14**
Hazımsızlık II Yenilip içilmeyen.
13. Cām-ı zehr-āb-ı gelū-sūz-ı firāḳuñ sāḳī
14. Nā-güvār öyle degüldir ki dimek mümkin ola

nā-ḫabīr:
1. **nā-ḫabīr:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **140**
Bilgisiz, cahil.
139. Didi yine ḫande ile ey faḳīr
140. ʿĀlim ü fāżıl mıdur ol nā-ḫabīr

nā-harīdārān-ı ḥüsne:
1. **nā-harīdārān-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 168
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin müşterisi olmayan.
5. Kes̱ret-i ʿuşşāḳdur ārāyiş-i bāzār-ı ḥüsn
6. Nā-harīdārān-ı ḥüsne gül-ruḫān ḳāʾil midür

nahcīr:
1. **naḫcīrden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **12**
Av hayvanı.
11. Bilmede ḳadr-ı ḥayātı şīr segden dūn olur
12. Iżṭırābuñ ḥikmetin fehm itmeyen naḫcīrden

2. **nahcīr:**
Kaside 8
Mısra: **74**
Av hayvanı.
73. Şīr dümiyle seri üzre meges-rānlıḳ ider
74. Devr-ı ʿadlinde eger ḫᵛābe varursa nahcīr

naḫcīr eyledi:
1. **naḫcīr eyledi:**-*di*
Gazel 147
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
19. Murġ-āb-ı emel düşmiş iken ḥufre-i dāme
20. Ser-pençe-i şāhīn-i ḳażā eyledi naḫcīr

nāhīd:
1. **nāhīd:**
Tarih 82
Mısra: **49**
Sabahyıldızı, Tanyıldızı, Zühre, Venüs.
49. Kimisi didi ṣubḥ-ı dem nāhīd
50. Yine āyīnesine virdi cilā

naḫīf olsa:

1. **naḫīf olsa:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zayıf olmak.
5. Olsa ʿaceb mi rāh-revān-ı ṭaleb naḫīf
6. Esb eyledükçe ṭayy-ı menāzil zebūn düşer

naḫl:

1. **naḫl:**
Gazel 343
Mısra: **10**
Fidan. II Uzun ve ince vücuda sahip güzel.
9. Sirişk-i dīdemi pā-māle teşne-lebdür o şūḫ
10. Ṭarīḳ-i pādan ider naḫl gibi defʿ-i ʿaṭaş

2. **naḫlün:***-ün*
Tarih 116
Mısra: **14**
Fidan. II Uzun ve ince vücuda sahip güzel.
13. İdüp naḫl-i ḥayātın bāġbān-ı ṣunʿ bār-āver
14. Ki dehrüñ ʿıyşı ol naḫlün beḳāsına muʿallaḳdur

3. **naḫl:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Fidan. II Uzun ve ince vücuda sahip güzel.
9. Dūr eylemesüñ sāyesin erbāb-ı recādan
10. Her naḫl kʾola neşv ü nemādan mütelezziẕ

4. **naḫlüñ:***-üñ*
Kaside 20
Mısra: **3**
Fidan. II Uzun ve ince vücuda sahip güzel.
3. Bir naḫlüñ itse neşv ü nemāsın Ḫudā murād
4. Cāri olur ayaġına cūy-ı saʿādeti

5. **naḫlı:***-ı*
Tarih 116
Mısra: **15**
Fidan. II Uzun ve ince vücuda sahip güzel.
15. O naḫlı itdi bir nev-bāve iḥsāniyle şīrīn-kām
16. Ki lezẕāt-ı cihān ol mīve-i ümmīde mülḥaḳdur

6. **naḫline:***-i, -n, -e*
Gazel 341
Mısra: **9**
Fidan. II Uzun ve ince vücuda sahip güzel.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

naḫl-i bāġ-ı seḫā:

1. **naḫl-i bāġ-ı seḫā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **454**
Kelime Tipi: -
Cömertlik bağının fidanı.
453. Ḳadr-dān-ı hüner sütūde-güher
454. Naḫl-i bāġ-ı seḫā mürüvvet-ber

naḫl-ı cefā:

1. **naḫl-ı cefā:**
Gazel 242
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eziyet fidanı II Sevgili.
7. Kendi çoḳ cevr itdüginden ġayri ol naḫl-ı cefā
8. Ṭıfl-ı aġyārı daḫı ekẟer bilür bilmezlenür

naḫl-ı dil-ārā-yi riyāż-ı vüzerā:

1. **naḫl-ı dil-ārā-yi riyāż-ı vüzerā:**
Kıt'a 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vezirler bahçesinin gönlü süsleyen fidanı.
9. Nūr-ı āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i iksīr-i şeref
10. Odur ol naḫl-ı dil-ārā-yi riyāż-ı vüzerā

naḫl-i dil-cū:

1. **naḫl-i dil-cū:**
Gazel 353
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül çekici fidan.
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
2. Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış

naḫl-i dil-keşümdendür:

1. **naḫl-i dil-keşümdendür:***-üm, -den, -dür*
Gazel 154
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönlü kendisine çeken fidanı (Sevgili'nin salınan boyu kastedilerek).
7. Şifā-yı ṣadre sebebdür iderse de düşnām
8. Bu mīve telḫ ise de naḫl-i dil-keşümdendür

naḫl-i duʿā:

1. **naḫl-i duʿā:**
Kaside 24
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Dua fidanı.
19. Behremend oldı cihan ḥiṣṣe-i ümmīdinden
20. Bāġ-ı ʿālemde semer virdi yine naḫl-i duʿā

naḫl-i emelden:

1. **naḫl-i emelden:***-den*
Gazel 660
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Arzunun hurma ağacı.
7. Germine serdine ṣabr eyleyerek dünyānuñ
8. Aluruz naḫl-i emelden ẟemer inşāʾaʾllāh

naḫl-i emelüñ:

1. **naḫl-i emelüñ:***-üñ*
Gazel 622
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzu fidanı.
5. Vire naḫl-i emelüñ mīve-i eşk-i ḥırmān
6. Bir sitemkāra niyāz itmege muʿtād olasın

naḫl-i ġamı:

1. **naḫl-i ġamı:**
Kaside 24
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Gam fidanı.
27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

naḫl-i gül:

1. **naḫl-i gül:**
Gazel 213
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gül fidanı.
9. O tevāżūʿ anı mümtāz-ı cihān itmişdür
10. Naḫl-i gül baġda bīhūde ser-efgende midür

naḫl-i güle:

1. **naḫl-i güle:***-e*
Gazel 493
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül fidanı.
3. Her nālede bir naḫl-i güle ḳondı ṣafādan
4. Her naġmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül

naḫl-i ḥayātın:

1. **naḫl-i ḥayātın:***-ı, -n*
Tarih 116
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hayat fidanı.
13. İdüp naḫl-i ḥayātın bāġbān-ı ṣunʿ bār-āver
14. Ki dehrüñ ʿıyşı ol naḫlün beḳāsına muʿallaḳdur

naḫl-i ḫurma:

1. **naḫl-i ḫurma:**
Kıt'a 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hurma fidanı.
1. Şübhe yoḳ olduġına hemşīre
2. Tıynet-i Ādemʾe naḫl-i ḫurma

naḫl-i ʿişvenüñ:

1. **naḫl-i ʿişvenüñ:***-nüñ*
Gazel 645
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cilveli güzel.

1. Ṭabʿumuñ bilmek ne lāzım evc-perdāz olduġın
2. Var o naḫl-i ʿişvenüñ seyr it ser-efrāz olduġın

naḫl-i mercān:
1. **naḫl-i mercān:**
Gazel 578
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mercan bitkisi.
9. Naḫl-i mercān gibi minnet-keş-i bārān degülüz
10. Zīrden feyż aluruz almaz isek bālādan

naḫl-ı nāz-perverden:
1. **naḫl-ı nāz-perverden:**-*den*
Gazel 621
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nazlı fidan (Sevgili).
1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

naḫl-i nāz-pervere:
1. **naḫl-i nāz-pervere:**-*e*
Gazel 137
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nazlı fidan (Sevgili).
9. Nābī tehī-leb-i ṭaleb olsa ʿaceb degül
10. Ol naḫl-i nāz-pervere bār olmadan ḳaçar

naḫl-i nev-rese:
1. **naḫl-i nev-rese:**-*e*
Kıt'a 99
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yeni yetişmiş fidan.
3. Mis̱āl-i berg-i ḫazān pāyına fütādelügüm
4. O naḫl-i nev-rese bār olduġum zamānlar idi

naḫl-ı nev-rüste-i şikeste-perüm:
1. **naḫl-ı nev-rüste-i şikeste-perüm:**-*üm*
Gazel 530
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kanadı kırık yeni büyüyen fidan.
1. Naḫl-ı nev-rüste-i şikeste-perüm
2. Nāvek-i āh-ı bī-vücūd-es̱erüm

naḫl-i riyāz-ı behcet:
1. **naḫl-i riyāz-ı behcet:**
Kaside 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzellik bahçesinin fidanı.
5. Her elif naḫl-i riyāz-ı behcet
6. Zülfeler her biri zülf-i ḥavrā

naḫl-ı riyāz-ı fetḥ ü ẓafer:
1. **naḫl-ı riyāz-ı fetḥ ü ẓafer:**
Tarih 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Fetih ve zafer bağının fidanı.
1. Ḫıżr-ı delīl-i rāh-ı sefer sancaḳ-ı şerīf
2. Naḫl-ı riyāz-ı fetḥ ü ẓafer sancaḳ-ı şerīf

naḫl-i ser-firāz:
1. **naḫl-i ser-firāz:**
Tarih 142
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Başı dik ve yükseklerde olan fidan.
13. Her ḳanda kim ḳıyām ide ol naḫl-i ser-firāz
14. Olur semer-feşān-ı ẓafer sancaḳ-ı şerīf

naḫl-ı ser-firāz-ı bāġzār-ı salṭanat:
1. **naḫl-ı ser-firāz-ı bāġzār-ı salṭanat:**
Tarih 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık bağının başı yükseklerde fidanları.
9. İki naḫl-ı ser-firāz-ı bāġzār-ı salṭanat
10. İki şemʿ-i nūr-baḫş-ı meclis-i ḥüsn ü bahā

naḫl-ı tecellī:
1. **naḫl-i tecellī:**
Gazel 769
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Fidanın görünmesi II Hz. Musa'nın Sina'da Eymen vadisinde tecelli eden İlâhî nurları görmüş olduğu mukaddes ağaç.
1. Nihāl-i gül dinürse ḳadd-i ḫūbāna letāfetle
2. Saña naḫl-i tecellī dinse lāyıḳdur bu ḳāmetle

2. **naḫl-ı tecellī:**
Tarih 141
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Fidanın görünmesi II Hz. Musa'nın Sina'da Eymen vadisinde tecelli eden İlâhî nurları görmüş olduğu mukaddes ağaç.
13. Birbirinden tāzeter biri birinden hūbter
14. Nābīyā naḫl-ı tecellī āşiyān-ı āteşīn

naḫl-ı temennāsı:
1. **naḫl-ı temennāsı:**-*sı*
Kaside 9
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Arzu fidanı.
153. Bāġbān-ı ezelīden elüm açup dilerüm
154. Bāġ-ı ʿālemde vire naḫl-ı temennāsı s̱emer

naḫl-i ümide:
1. **naḫl-i ümide:**-*e*
Gazel 824
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümit ağacı -İstek ve arzuları, beklentileri ifade etmek için kullanılmıştır-.
7. Döksek iderdi micmere de ʿūdı sebz u ter
8. Naḫl-i ümide dökdügümüz āb-rūları

naḫl-i ümmīdün:
1. **naḫl-i ümmīdün:**-*ün*
Gazel 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ümit ağacı.
1. Pāy-ı yāre düşmeġe aġyārdan nevbet mi var
2. Sāyesinde naḫl-i ümmīdün meġer rāḥat mı var

naḫl-i vefā-bār-ı riyāż-ı himmetüm:
1. **naḫl-i vefā-bār-ı riyāż-ı himmetüm:**-*üm*
Gazel 739
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Himmet bahçesinde meyvesi vefa olan fidan.
13. Ben ol naḫl-i vefā-bār-ı riyāż-ı himmetüm Nābī
14. Kʾolur ṭaʿm-ı şeker hanẓal meẕāḳ-ı mīve-çīnümde

nā-ḫorde-mey-i meykede-i mültemesüz:
1. **nā-ḫorde-mey-i meykede-i mültemesüz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzu meyhanesinin olmamış şarabı.
1. Nā-şüste-leb-i reşḥa-i cām-ı hevesüz biz
2. Nā-ḫorde-mey-i meykede-i mültemesüz biz

nā-ḫudā:
1. **nā-ḫudāsı:**
Gazel 382
Mısra: **6**
Kaptan.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

nāḫudā:
1. **nāḫudā:**
Gazel 149
Mısra: **16**
Kaptan.
15. Mevkūfdur müsāʿade-i rüzgāra kār
16. Ṣarf eylesen de aḳluñı sen nāḫudā ḳadar

2. **nāḫudāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 881
Mısra: **4**
Kaptan.
3. Cūyende-i necātuz o yemden ki cümleden
4. Evvel ṭutar temevvüc-i ġam nāḫudāmuzı

nāḫudālıġ:
1. **nāḫudālıġumuz:**-*u, -muz*
Gazel 305
Mısra: **6**
Kaptanlık.
5. Ḫurūş-ı yeʾs ile çaldurdı ʿākibet ḳaraya
6. Bizüm sefīne-i ümmīde nāḫudālıġumuz

nāhūdāy-ı keştī-i baḥr-ı ümīdümi:
1. **nāhūdāy-ı keştī-i baḥr-ı ümīdümi:**-*üm, -i*
Gazel 453
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ümit denizi gemisinin kaptanı.
5. Ey nāhūdāy-ı keştī-i baḥr-ı ümīdümi
6. Āsāyiş-i derūn virecek bir diyāra çek

nāḫun:
1. **nāḫundan:**
Gazel 66
Mısra: **9**
Tırnak.
9. Ser-engüştümdeki nāḫundan özge nuḳre girmez hīç
10. Benüm cīb-i ümīdüm kīse-i dellāke dönmişdür

nāḫun-bürīde:
1. **nāḫun-bürīde:**
Gazel 186
Mısra: **8**
Kesilmiş tırnak.
7. Çün ḥall-i ʿuḳde-i dil müşkilter oldı sende
8. Engüşt-i ārzūyı nāḫun-bürīde göster

nāḫun-ı bād:
1. **nāḫun-ı bād:**
Kaside 2
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarın tırnağı.
103. Olmasa ravżası sermāye-dih-i feyż-i fütūḥ
104. Girih-i ġoncayı ḥall eyleyemez nāḫun-ı bād

naḫun-ı dest-i suhūleti:
1. **naḫun-ı dest-i suhūleti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kolaylık elinin tırnağı/parmağı.
9. Bir ʿuḳdenüñ iderse Ḫudā ḥallini murād
10. Eyler ḥavāle naḫun-ı dest-i suhūleti

nāḫun-ı endāḫtesi:
1. **nāḫun-ı endāḫtesi:**-*si*
Kaside 15
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Kesip atılan tırnak.
137. Hall ider nāḫun-ı endāḫtesi ol girihi
138. Kʾidemez riştesin idrāk cemāhīr-i ümem

nāḫun-ı endīşe-i idrāki:
1. **nāḫun-ı endīşe-i idrāki:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Sezgi düşüncesinin parmakları/tırnakları.
45. Nāḫun-ı endīşe-i idrāki āsān ḥall ider
46. Lafẓ-ı maʿnāda olan her ʿuḳde-i müşkilteri

nāḫun-ı engüşt-i ittifāḳ itse:
1. **nāḫun-ı engüşt-i ittifāḳ itse:**-*se*
Gazel 436
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Parmak tırnaklarını birleştirmek.
15. İtse hezār nāḫun-ı engüşt-i ittifāḳ
16. Olmaz naẓīri ʿuḳde-güşālıḳda şānenüñ

nāḫun-ı hilal:
1. **nāḫun-ı hilal:**
Gazel 172
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kamerin tırnağı.
5. Mihr-i ṣiyāmı eyledi ḥal nāḫun-ı hilal
6. Meyḫāneler güşāde olursa ʿaceb midür

nāḫunuñ yire atma:
1. **nāḫunuñ yire atma:**-*ma-uñ*
Gazel 729
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kesilen tırnağın yere atılmaması (İslamiyette kesilen tırnakların gömülmesi yada ayakılmasını Hz. Peygamberce tavsiye edilmesine atfen. Kaynak: Süyûtî, Câmiu’s-Sağîr, 2, 72; Münâvî, Feyzu’l-Kadir, 4, 518 ve Ali Müttekî El-Hindî, Kenzü’l-Ummâl 6, 17245).
9. Ḥall u ʿaḳd ehli ẕelīl olsa da pā-māl itme
10. Nāḫunuñ atma yire raḥm kıl üftādelere

naḥv:
1. **naḥv:**
Tarih 95
Mısra: **1**
Söz dizimi, cümle bilgisi, sentaks.
1. Naḥv okudıcaḳ Nābī maḫdūmı Ebuʾl-ḫayrʾa
2. Feyyāz bu maʿnāyı itdi diline ilḳā

naḫvet:
1. **naḫvet:**
Gazel 126
Mısra: **13**
Kibir, böbürlenme.
13. Ey alan naḫvet ile türşī-i rūdan leẕẕet
14. Leẕẕet aḫlāḳ-ı ḥasenle nemekīn olmadadur

2. **naḫvetle:**-*le*
Gazel 575
Mısra: **1**
Kibir, böbürlenme.
1. İtmiş ḫazīn beni seni naḫvetle şād iken
2. Tertīb-i kār-ḫāne-i kevn ü fesād iden

naḫvet ile nāz idenlerüñ:
1. **naḫvet ile nāz idenlerüñ:**-*üñ*
Gazel 426
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kibirle naz edenler.
3. Bir gün gelür ki nāzı olur çāker-i niyāz
4. Ehl-i niyāza naḫvet ile nāz idenlerüñ

naḫvet u nāz:
1. **naḫvet u nāz:**
Gazel 297
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kibir ve işve.
9. Naḫvet u nāz ile düşnāmını yārüñ Nābī
10. Ḫaste-i miḥnete taʿvīz-i selāmet bilürüz

naḫvet ü nāzın:
1. **naḫvet ü nāzın:**-*ı, -n*
Gazel 640
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kibir ve işve.
13. Cā-be-cā eyledi ḫaṭ naḫvet ü nāzın taḫfīf
14. Nābiyā ṭutdı resīd olmaġa yüz defter-i ḥüsn

naḫvet-i gül-çīn:
1. **naḫvet-i gül-çīn:**
Gazel 696
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gül toplayan kişinin gururu.
7. Ol gül ki gire naḫvet-i gül-çīn ile deste
8. Şemm eyleyemem būy-ı meẕellet var içinde

naḫvet-i nāzından:
1. **naḫvet-i nāzından:**-*ın, -dan*
Gazel 200
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Nazlı gurur.
9. Meʾyūs olma naḫvet-i nāzından ol mehüñ
10. Cevr ü cefa vefaya ʿalāmet degül midür

naḫvet-perest:
1. **naḫvet-perestün:**-*ün*
Gazel 871
Mısra: **1**
Büyüklük taslayan, gururlanan, kibirli.

1. Oldı bir naḫvet-perestün dil yine dīvānesi
2. Kim niyāz olmış şehīd-i ġamze-i mestānesi

naḥv-ı hevāya:
1. **naḥv-ı hevāya:**-*y, -a*
Kıt'a 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hevai, hevesli sözler.
3. İtmemiş naḥv-ı hevāya ṣarf-ı vaḳt
4. Ġāmizāt-ı ʿāleme olmış naḳş-bend

naḥv-ı rindī:
1. **naḥv-ı rindī:**
Gazel 73
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rintlik yönü II Rintlik ilmi.
5. Naḥv-ı rindī ne güzel fenn-i hasendür kʾanda
6. Rāciʿ olmaz cānib-i teʾnise żamīr

nā-ḫᵛānde:
1. **nā-ḫᵛāndedür:**-*dür*
Gazel 535
Mısra: **6**
Okunmamış.
5. Ol nüsḫa-i mufaṣṣal-ı ḥüsnüm ki ḥarf ḥarf
6. Nā-ḫᵛāndedür tamām-ı kitāb-ı letafetüm

nāʾib-i şehrī-nijād:
1. **nāʾib-i şehrī-nijād:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Nazik karakterli kadı.
23. Biri daḫı nāʾib-i şehrī-nijād
24. Ṭabʿı iderdi süḫanı intiḳād

nāʾil ola:
1. **nāʾil ola:**-*a*
Tarih 142
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
3. Devlet anuñ ki nāʾil ola rūy-māline
4. Mahṣūṣ-ı dest-i ḫayr-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

nāʾil olamaz:
1. **nāʾil olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 565
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
9. Nāʾil olamaz varmayicak mahrec-i yeʾse
10. Manṣıb gözeden silsile-i ṭūl-ı emelden

2. **nāʾil olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 806
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
9. Olamaz gāh temāşā-yı cemāle nāʾil
10. Bār-ı nā-dīde-bütān çekmeyicek dūş-ı nigeh

nāʾil olan:
1. **nāʾil olan:**-*an*
Gazel 642
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
5. ʿAcaba var mı ola her ne ise maṭlabına
6. Ārzu itdügi sāʿatde hemān nāʾil olan

2. **nāʾil olan:**-*an*
Gazel 681
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
7. Bu ḫāne-i sitemde görülmiş midür ʿaceb
8. Dil-ḫᵛāhı üzre nāʾil olan ārzūsına

nāʾil oldı:
1. **nāʾil oldı:**-*dı*
Gazel 716
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
9. Nāʾil oldı bir nigāh-ı iltifāta sehv ile
10. Nābī-i sāde-derūnuñ oldı dünyālar yine

2. **nāʾil oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
99. Cüst-cūdesini āvāre idi mühr-i şerīf
100. Nāʾil oldı hele maḳṣūdına ey faḫr-ı kirām

3. **nāʾil oldı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
109. Nāʾil oldı saña saʿādet ile
110. İrdi maḳṣūda oldı kām-revā

nāil olduğu:
1. **nāil olduğu:**-*duġ, -u*
Gazel 281
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
3. Maḳṣūda nāil olduğu sāʿat rücūʿ ider
4. Raḳḳāṣ-ı sāʿat olsa sezādur mizācumuz

nāʾil olduġumuz:
1. **nāʾil olduġumuz:**-*du, -ġu, -muz*
Gazel 886
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
11. Bu destgāh-ı metālibde nāʾil olduġumuz
12. Dirīġ değmedi terk itmege diyārumuzı

nāʾil oldum:
1. **nāʾil oldum:**-*du, -m*
Gazel 883
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
11. Nāʾil oldum diyār-ı ġurbetde
12. Cümleye ʿizz ü cāhdan ġayrı

nāʾil olınca:
1. **nāʾil olınca:**-*ınca*
Gazel 406
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Erişmek, Muradına ermek.
3. Olınca ḫᵛābda nāʾil viṣāl-i cānāna
4. Çalışma būs u kenāre uyandurıncaya dek

nāʾil olmadın:
1. **nāʾil olmadın:**-*ma, -dı, -n*
Rübai 156
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
3. Ey mā-hasal-ı vücūd sensin maḳṣūd
4. Bu devlete nāʾil olmadın kevn ü mekān

nāʾil olmasun:
1. **nāʾil olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 588
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
1. Ol ġonce-leb tekellüme çoḳ māʾil olmasun
2. Būs-ı lebe kelāmı bile nāʾil olmasun

nāʾil olmazdı:
1. **nāʾil olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 643
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
1. Biz nis̱ār eylemesek gevheri maḫzen maḫzen
2. Nāʾil olmazdı varaḳ gevhere dāmen dāmen

nāʾil olup:
1. **nāʾil olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
47. Nāʾil olup kāmına ol bī-dijem
48. Eyledi peymāne ile defʿ-i ġam

nāʾil olur:
1. **nāʾil olur:**-*ur*
Gazel 166
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
3. Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nāʾil
4. Ḳabayı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

2. **nāʾil olur:**-*ur*
Gazel 673
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.

1. Gelmedin ḥarf-i niyāz ile zebān güftāra
2. Ārzū nāʾil olur būse-i laʿl-i yāra

nāʾil olurdı:
1. **nāʾil olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 806
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
13. Ser-i sükkān-ı sümuvvāta olurdı nāʾil
14. Nābiyā olsa eger çeşmi ḳadar gūş-ı nigeh

nāʾil olurduk:
1. **nāʾil olurduk:**-*ur, -du, -k*
Gazel 431
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Erişmek, elde etmek, ulaşmak.
11. Devlet-i vuṣlata her rūz olurduk nāʾil
12. Çıksa taʿbīri eger gördüġümüz ḫʷāblaruñ

nāʾilī:
1. **nāʾilī:**
Kaside 8
Mısra: **16**
Naili, asıl adı Mustafa olup İstanbul doğumlu divan şairidir. 17. yüzyılda yaşamıştır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Şair devlet memurluğu yapmıştır. Gazel türünde başarılı örnekler veren şair, şiirlerinde anlam derinliğine inmiştir. Sebk-i Hindi akımının temsilcilerindendir. Naili-i Kadim olarak da anılmıştır.
15. O zamānlar saña teslīm idi meydān-ı süḫan
16. Ki senüñ sözlerüñe Nāʾilī olmışdı esīr

nāʾil-i der-kenārdur:
1. **nāʾil-i der-kenārdur:**-*dur*
Gazel 437
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yanında, belinde durmaya erişmiş.
11. Bāzu-yı fikri gibi Nābīʾnüñ
12. Nāʾil-i der-kenārdur kemerüñ

nāʾil-i evc-i kemāl ider:
1. **nāʾil-i evc-i kemāl ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **189**
Kelime Tipi: **-**
Olgunluk zirvesine eriştirmek.
189. Naḳşı ider nāʾil-i evc-i kemāl
190. Bürke-i çirk-ābeyi ḥavż-ı zülāl

nāʾil-i gencīne-i esrār-ı insanī olaldan:
1. **nāʾil-i gencīne-i esrār-ı insanī olaldan:**
Gazel 64
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İnsan sırlarının hazinesine eriştiğimden beri.
9. Olaldan nāʾil-i gencīne-i esrār-ı insanī
10. Kevākib dīdebānumdur melekler pāsbānumdur

nāʾil-i gül-berg-i murād olur:
1. **nāʾil-i gül-berg-i murād olur:**-*ur*
Gazel 745
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül arzusunun gül yaprağına kavuşmak.
7. Bir gün olur ki olur nāʾil-i gül-berg-i murād
8. Ṭolaşan gülşen-i āmālinüñ eṭrāfında

nāʾil-i ḫaṭ olsun:
1. **nāʾil-i ḫaṭ olsun:**-*sun*
Gazel 795
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yazı yazmayı başarmak, öğrenmek II Ayva tüyleri çıkmak.
13. Bu deñlü çünki itmiş yār meşḳ-i nāz ü istiġnā
14. Ḳo olsun nāʾil-i ḫaṭ ḥüsnünüñ vaḳt-ı ḫazānında

nāʿil-i iḥsān-ı enbiyā olur:
1. **nāʿil-i iḥsān-ı enbiyā olur:**-*ur*
Gazel 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlerin yardımına, şefaatine erişmek.
9. Her kim olursa pey-siper-i ittibāʿ olur
10. Ser-menzilinde nāʿil-i iḥsān-ı enbiyā

nāʾil-i iḳbāl-i ḳuʿūd olur:
1. **nāʾil-i iḳbāl-i ḳuʿūd olur:**
Gazel 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Arzu edilen saadete kavuşmuş olmak (Kuud kelimesi, namazda dizleri kırıp oturmak anlamını taşıması nedeniyle namaz ibadeti kastediliyor. Aynı zamanda ikinci mısrada geçen terabbu kelimesine de atıfta bulunuluyor).
9. Pīş-i Bārīde olur nāʾil-i iḳbāl-i ḳuʿūd
10. Her kim olmazsa terabbuʿ-dih-i zānū-yı edeb

nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz:
1. **nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz:**-*maz*
Gazel 313
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kıymet anlaşılmak, değeri bilinmek.
9. Olur şān-ı fakīrān aġniyādan gāh bālāter
10. Düşer gāh ʿūd u ʿanber nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz

nāʾil-i kām olduġı:
1. **nāʾil-i kām olduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 714
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Muradına ermek, arzuladığını elde etmek.
3. Bu emel-ḫāne-i ʿālemde görilmiş mi ʿaceb
4. Kimsenüñ nāʾil-i kām olduġı dil-ḫʷāh üzre

nāʾil-i maḳṣūd olur:
1. **nāʾil-i maḳṣūd olur:**-*ur*
Tarih 86
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Amacına, isteklerine ulaşmak.
7. Bu maḥalde eylemiş dünyā vü ʿukbā ittiḥād
8. Nāʾil-i maḳṣūd olur her kim iderse ilticā

nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā itmiş idi:
1. **nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā itmiş idi:**-*miş, - i, -di*
Tarih 127
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Sadrazamlığın yüce makamına kavuşturmak.
81. Bir iki kimseyi līk itmiş idi bir nice sāl
82. Nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā

2. **nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā itmiş idi:**-*miş, - i, -di*
Tarih 127
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Sadrazamlığın yüce makamına kavuşturmak.
81. Bir iki kimseyi līk itmiş idi bir nice sāl
82. Nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā

nāʾil-i sāmān olmaz:
1. **nāʾil-i sāmān olmaz:**-*maz*
Gazel 199
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zenginliğe kavuşmak, mal mülk sahibi olmak.
3. Esāfil olmasa olmaz ahālī nāʾil-i sāmān
4. Viren zīrā ki ṣūret cāme-i zer-tāre sūzendür

nāʾil-i şān olmasa:
1. **nāʾil-i şān olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 402
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şöhrete kavuşmak.
7. Ḳandan olurdı ṣafā nāʾil-i şān olmasa ġam
8. Gerden-i ẕevḳ ü ṣafāda ḳatı çoḳ ḥaḳḳı ġamuñ

nāʾil-i sermāye-i ḥaḳāyiḳ:
1. **nāʾil-i sermāye-i ḥaḳāyiḳ:**
Gazel 508
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hakikat sermayesine ulaşma.

9. Suḳāta-çīnī-i enfās ʿārifīndendur
10. Ne deñlü nāʾil-i sermāye-i ḥaḳāyiḳ isem

nāʾil-i seyrānı:

1. **nāʾil-i seyrānı:**-*ı*
Tarih 72
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Seyretme/gezme şerefine erişen.
15. Ḫākine vārını ṣarf itmededür berg-i bahār
16. Dem-be- dem nāʾil-i seyrānı ṣabā bād-ı hevā

nāʿil-i tīmār oldı:

1. **nāʿil-i tīmār oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Budanmaya nail olmak.
175. Ṣaḥn-ı bāġ oldı nāʿil-i tīmār
176. Ḳaṣr-ı yed eyleyince şāḫ-ı çenār

nāʾil-i vaṣl olmaḳdan:

1. **nāʾil-i vaṣl olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 226
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kavuşmayı başarmak, kavuşma nimetine mazhar olmak.
13. Hele biz şād oluruz nāʾil-i vaṣl olmaḳdan
14. Gerçi aġyāra o ġamnāk olacaḳ yirlerdür

nāʾil-i vaṣl olur:

1. **nāʾil-i vaṣl olur:**-*ur*
Gazel 208
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşmayı başarmak, kavuşma nimetine mazhar olmak.
9. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
10. Ḫalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

2. **nāʾil-i vaṣl olur:**-*ur*
Gazel 208
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşmayı başarmak, kavuşma nimetine mazhar olmak.
9. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
10. Ḫalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

nāʾil-i viṣāl olur:

1. **nāʾil-i viṣāl olur:**-*ur*
Gazel 812
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kavuşmayı başarmak, kavuşmaya erişmek.
15. Dil rāh-ı maʿnevīde olur nāʾil-i viṣāl
16. İtmez perestiş ehl-i taḳarrüb vesāʾile

nāʾil-i vuṣlat olamazsın:

1. **nāʾil-i vuṣlat olamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Kıt'a 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşmaya nail olmak.
1. Āh ile nāʾil-i vuṣlat olamazsın ey dil
2. Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler

naʿīm-i ḳurbdedür:

1. **naʿīm-i ḳurbdedür:**-*de, -dür*
Kaside 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yakınlık Cenneti, Firdevs II Cennete komşu.
7. Bulur mı bülbül-i bīgāne ruḫṣat-ı feryād
8. Naʿīm-i ḳurbdedür gülsitān-ı Mevlānā

nāʿire-i ḥubba:

1. **nāʿire-i ḥubba:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Sevgi ateşi.
67. Nūrı ārāyiş-i ḳandil-i serā-perde-i Ḥaḳḳ
68. Pertevi nāʿire-i ḥubba medār-ı īḳād

nā-ḳābil:

1. **nā-ḳābil:**
Kaside 1
Mısra: **57**
Mümkün değil, imkansız.
57. Seḥāb-ı luṭfa nā-ḳābil temānüʿ eylemek imsāk
58. Ḥudūd-ı menʿi nā-mümkin tecāvüz eylemek iʿṭā

nā-kabūl:

1. **nā-kabūle:**-*e*
Gazel 703
Mısra: **5**
Kabul olunmayan II Kabiliyetsiz.
5. Her nā-kabūle itmez zaḫm-ı sitem teveccüh
6. Görmez cefā-yı sūzen kālā-yı nā-ḫarīde

nā-kām:

1. **nā-kām:**
Kaside 12
Mısra: **168**
Maksadına erişememiş; nasipsiz II zavallı.
167. Tābe-gerden dil ü cān ġarḳa-i iḥsānuñdur
168. Olayum vādi-i inkāra düşersem nā-kām

2. **nā-kām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **350**
Maksadına erişememiş; nasipsiz II zavallı.
349. Devletinde ola resīde-i kām
350. Ṣad hezārān benüm gibi nā-kām

nā-kām itme:

1. **nā-kām itme:**-*me*
Gazel 771
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yoksun bırakmak, Muradına erememek.
1. Ey dil-i sāde maḥalsiz ṭaleb-i kām itme
2. Yāri āzürde idüp kendüñi nā-kām itme

nā-kām itmedi:

1. **nā-kām itmedi:**-*me, -di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **353**
Kelime Tipi: -
Yoksun bırakmak, muradına erememek.
353. İtmedi ḳalb-i bendesin nā-kām
354. Ḳurtarup inkisārdan bālī

nā-ḳavī:

1. **nā-ḳavī:**
Tarih 52
Mısra: **22**
Zayıf, kuvvetsiz.
21. Bālā-yı meşhedinde olan ḳubbe-i bülend
22. Olmışdı rüzgār ile erkānı nā-ḳavī

naḳd:

1. **naḳd:**
Gazel 745
Mısra: **3**
Bir şeyi almak için verilen peşin para, elde bulunan geçerli para.
3. ʿĀrifān naḳd bulur āyīne-i ẕātında
4. Vāʿiẓānuñ didügi cennetüñ evṣāfında

2. **naḳdin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **118**
Bir şeyi almak için verilen peşin para, elde bulunan geçerli para.
117. Neşr-i gül-berg idüp zemīne nesīm
118. Naḳdin eyler ḫazīneye teslīm

3. **naḳde:**-*e*
Gazel 805
Mısra: **12**
Nakit, sermaye.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

naḳd eylemeyen:

1. **naḳd eylemeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 731
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nakit, akçe eylemek.
9. Nābiyā menzil-i maḳṣūdına reh-yāb olamaz
10. Ḥāṣıl-ı menzili naḳd eylemeyen merḥalede

naḳd-ı āsārum:

1. **naḳd-ı āṣārum:**-*um*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **361**

Kelime Tipi: -
Eserlerinin karşılığı, ücreti.
361. Sikke-dār oldı naḳd-ı ās̱ārum
362. Kendü ẕātı gibi ḫidīv-i kerīm

naḳd-i āsāyiş:
1. **naḳd-i āsāyiş:**
Gazel 639
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Emniyet, huzur sermayesi.
7. O ġamze ḳor mı göñüllerde naḳd-i āsāyiş
8. Mis̱āl-i şıḥne ki teklīf alur dükānlardan

naḳd-ı asayişini:
1. **naḳd-ı asayişini:***-i, -n, -i*
Gazel 85
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Emniyet, huzur sermayesi.
15. Naḳd-ı asayişini reh-zen-i ġam ġārret ide
16. Çihre-sāy-ı der-i dīvān-ı Cem olmaz da nʾolur

naḳd-ı ʿazīz-enfāsı:
1. **naḳd-ı ʿazīz-enfāsı:***-ı*
Gazel 92
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
En güzel sermaye, yaşadığı en güzel an.
11. ʿÖmr şāhenşehinüñ naḳd-ı ʿazīz-enfāsı
12. Ṣarf u īrādına gencīne-i bād-āveridür

naḳd-i berg-i gül:
1. **naḳd-i berg-i gül:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Gül yaprağı parası.
147. Olmadı naḳd-i berg-i gül taḥṣīl
148. Eyledi bād-ı ṣubḥ-dem tenzīl

naḳd-i bīniş:
1. **naḳd-i bīniş:**
Gazel 375
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Görme ücreti, görüş karşılığı.
3. Naḳd-i bīniş kīse-i merdümde tā āmādedür
4. Kāsid olmaz germī-i ārāyiş-i bāzar-ı ṣunʿ

naḳd-ı cān:
1. **naḳd-ı cān:**
Gazel 352
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Can sermayesi.
5. Naḳd-ı cān ile ḫarīdār olduġum kālā-yı kām
6. Çār-sūy-ı dilde zīb-i gūşe-i dükkān imiş

2. **naḳd-ı cān:**
Gazel 294
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Can sermayesi.
9. Şermsāruz naḳd-ı cān ile ḫarīdār olmadan
10. Biz metāʿ-ı vaṣla nā-dāniste ḳıymet virmişüz

naḳd-i dil:
1. **naḳd-i dil:**
Gazel 548
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül sermayesi.
5. Naḳd-i dil ḫavfum odur kim arada ola telef
6. Zülf ile şāne miyānında tedāḫül var iken

2. **naḳd-i dil:**
Gazel 691
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül sermayesi.
13. Ḳalsun eger murāduñ ise sende naḳd-i dil
14. Cānā senüñle biz degilüz ol ḥisābda

naḳd-i dili:
1. **naḳd-i dili:***-i*
Gazel 366
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül sermayesi.
7. Virmedin naḳd-i dili girmez ele kālā-yı vaṣl
8. Çünki teslīm-i mebīʿ itmekledür bāzāre şarṭ

naḳd-ı dil-i ʿuşşaḳ:
1. **naḳd-ı dil-i ʿuşşaḳ:**
Gazel 677
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşıkların gönülleri parası, diyet parası.
7. İtmezdi vefā aldugı naḳd-ı dil-i ʿuşşaḳ
8. Ebrūlarınuñ küştelerinden diyet olsa

naḳd-i efsūsdur:
1. **naḳd-i efsūsdur:***-dur*
Gazel 509
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
"Yazık, eyvahlar olsun" parası.
9. Ṣarf-ı ʿömr itdügüm esbāb-ı fenā bunda ḳalur
10. Naḳd-i efsūsdur ancaḳ görinen mā-ḥaṣalum

naḳd-i eşki:
1. **naḳd-i eşki:***-i*
Gazel 879
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı parası, sermayesi.
7. Görüp cībümde naḳd-i eşki oldı şehr-i ḥüsn içre
8. Metāʿ-ı ḫande zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb şimdi

naḳd-i ġam:
1. **naḳd-i ġam:**
Gazel 780
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gam akçesi.
9. Bir nice cām virse de biñ naḳd-i ġam nis̱ār
10. Pīr-i muġānuñ itsem ayaġı türābına

naḳd-i ġam-ı eşk:
1. **naḳd-i ġam-ı eşk:**
Gazel 350
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı üzüntüsünün sermayesi.
3. Güc hemān naḳd-i ġam-ı eşk getürmekdür ele
4. Yoḫsa geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet ne imiş

naḳd-i gencīne-i firdevsi:
1. **naḳd-i gencīne-i firdevsi:***-i*
Tarih 138
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Cennet hazinelerinin parası.
33. Bulsa tevfīḳ-i temāşāsına ruḫṣat Rıḍvān
34. Naḳd-i gencīne-i Firdevsi virürdi pīşīn

naḳd-i günāh:
1. **naḳd-i günāh:**
Gazel 538
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Günah sermayesi, parası.
11. Alalum gevher-i raḥmet virelüm naḳd-i günāh
12. Dili sūdāger-i bāzār-ı Minā eyleyelüm

naḳd-i hande-i müstehziyānedür:
1. **naḳd-i ḫande-i müstehziyānedür:***-dür*
Gazel 651
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alaycı gülüş parası.
9. Sāmānı naḳd-i ḫande-i müstehziyānedür
10. Lāzım gelürse almaḳ eger ḫod-fürūş içün

naḳd-i ḥayāt:
1. **naḳd-i ḥayāt:**
Kıt'a 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Can sermayesi.
3. Müdām almadadur kimde görse naḳd-i ḥayāt
4. Ḳumar-bāz-ı felek nuḳre-i sitāre ile

naḳd-i ḥayātum:
1. **naḳd-i ḥayātum:***-um*
Kaside 2
Mısra: **258**
Kelime Tipi: -
Can sermayesi.
257. Reh-zene rast gelen reh-reve döndüm āḫir

258. Eyledi nefs ü hevā naḳd-i ḥayātum ber-bād

naḳd-i heves:

1. **naḳd-i heves:**
Kıt'a 56
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arzu sermayesi.

3. Bu ʿacebdür ki olunsa tedḳīḳ
4. ʿAynıdur naḳd-i heves sevdānuñ

naḳd-i hūşumızı:

1. **naḳd-i hūşumızı:***-u, -mız, -ı*
Gazel 738
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Akıl sermayesi.

3. Geldükçe naḳd-i hūşumızı ṣarf ider gider
4. Çoḳdur bizüm muḥāsebemüz nev-bahār ile

naḳd-i ihtiyār:

1. **naḳd-i iḫtiyār:**
Gazel 321
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İrade parası.

3. Ḳālā-yı ʿacz alup virürüz naḳd-i iḫtiyār
4. Dükkān-ı çārsūy-ı rıżāda oturmışuz

naḳd-i istiġnā:

1. **naḳd-i istiġnā:**
Gazel 641
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tokgözlülük parası.

13. İtme ḫᵛāhiş Nābiyā ʿarż-ı tevekkül pest olur
14. Naḳd-i istiġnā rehīn-i kīse-i teslīm iken

naḳd-i kederdür:

1. **naḳd-i kederdür:***-dür*
Gazel 484
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gam sermayesi.

7. Ḫod-kāmlarun mā-ḥaṣalı naḳd-i kederdür
8. Āyīne-i ḫod-bīni şikest it heme-bīn ol

naḳd-i mażmūn-ı maʿānī:

1. **naḳd-i mażmūn-ı maʿānī:**
Kaside 12
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Manalar şiiri sermayesi.

149. Naḳd-i mażmūn-ı maʿānī heves-i vaṣfı ile
150. Gūşe-i kīse-i endīşede itmez ārām

naḳd-i mevzūndur:

1. **naḳd-i mevzūndur:***-dur*
Gazel 577
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ahenk parası, vezin akçesi.

9. Ḫāmesi erbāb-ı ṭabʿuñ çāk-ḫorde kīsedür
10. Kim şikāfından dem-ā-dem naḳd-i mevzūndur düşen

naḳd-i murād:

1. **naḳd-i murād:**
Gazel 852
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül isteğinin sermayesi, parası.

3. Her ṣabāḥ olur idi naḳd-i murād āmāde
4. Çıksa her gördüğümüz vāḳıʿanuñ taʿbīri

naḳd-i müzevver:

1. **naḳd-i müzevver:**
Gazel 433
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sahte para.

7. Eyler rücūʿ naḳd-i müzevver gibi saña
8. Ey şeyḫ ṣatma çoḳ da metāʿ-ı kerāmetüñ

naḳd-ı nāḳıs:

1. **naḳd-ı nāḳıs:**
Gazel 540
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tağşiş edilmiş akçe, ayarı değiştirilmiş gümüş para.

7. Naḳd-ı nāḳıs gibi düşdi çeşm-i gerdūndan ḳamer
8. Tā ki naʿlinden nişān-gīr oldı bāb-ı Arż-ı Rūm

naḳd-i nefīs:

1. **naḳd-i nefīs:**
Gazel 383
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nefis, benlik sermayesi.

5. Ücrete gitmede kesb itdügümüz naḳd-i nefīs
6. Sehv imiş sūḳ-ı taʿayyünde dükān-gīr olmaḳ

naḳd-i niyāzı:

1. **naḳd-i niyāzı:***-ı*
Gazel 485
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yalvarma nakdi, yalvarma parası.

5. Ḳālā-yı vaṣla naḳd-i niyāzı begenmedüñ
6. Ey ḫod-fürūş virdügümüz kem bahā degül

naḳd-ı ʿömrden:

1. **naḳd-ı ʿömrden:***-den*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Ömür semayesi.

123. Bitmeğe naḳd-ı ʿömrden maḥṣūl
124. Çār taḳsīṭ olındı çār füṣūl

naḳd-i ʿömri:

1. **naḳd-i ʿömri:***-i*
Gazel 737
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ömür sermayesi.

11. Arada żāyiʿ olan naḳd-i ʿömri nʾişleyelüm
12. Metāʿib-i seferi iḫtiṣar olınsa bile

naḳd-i ʿömr-i ʿazīz:

1. **naḳd-i ʿömr-i ʿazīz:**
Gazel 331
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değerli ömür sermayesi.

9. Dirīġ oldı telef hāy u hūy-ı bī-cāye
10. Leʾāl-i rişte-i enfās u naḳd-i ʿömr-i ʿazīz

naḳd-i riyā:

1. **naḳd-i riyā:**
Gazel 843
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İkiyüzlülük sermayesi, parası.

9. Benüm dergāh-ı Cemʾden intifāʿum ol ḳadardur kim
10. Hezārān mekr ile kesb itdügüm naḳd-i riyā gitdi

naḳd-i sarāy-ı kevneyn:

1. **naḳd-i sarāy-ı kevneyn:**
Gazel 190
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dünya ve ahiretin bedeli.

5. Bih-būdı olsa cāʾiz zaḫm-ı ḫadeng-i nāzuñ
6. Naḳd-i sarāy-ı kevneyn merhem-behā degüldür

naḳd-i şebnemi:

1. **naḳd-i şebnemi:***-i*
Gazel 489
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Çiğ tanesi.

19. Dökdi sabā piyālesine naḳd-i şebnemi
20. Kāse be-dest nergis olınca gedā-yı gül

naḳd-ı şerār-ı gūy-ı girībān:

1. **naḳd-ı şerār-ı gūy-ı girībān:**
Gazel 91
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yaka düğmesinin kıvılcımının sermayesi.

3. Böyle ḳalursa serdī-i evżaʿ-ı rüzgār
4. Naḳd-ı şerār-ı gūy-ı girībān seng olur

naḳd-i sirişk:

1. **naḳd-i sirişk:**
Gazel 845
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Göz yaşının parası.

3. Virüp naḳd-i sirişk aldum ten-i sīmīnin āġūşa
4. Ara yirde şemīm-i kakülüñ bād-ı hevā ḳaldı

naḳd-i sirişki:
1. **naḳd-i sirişki:**-*i*
Gazel 866
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı sermayesi.
3. Naḳd-i sirişki eylemeden ġayrı bī-dirīġ
4. Neyl-i viṣāl-i yāre daḫı çāre ḳalmadı

naḳd-ı sirişkün dök:
1. **naḳd-ı sirişkün dök:**
Gazel 229
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı sermayesini dökmek, akıtmak.
5. Dök naḳd-ı sirişkün ser-i kūyında nigārun
6. Tā müdde ʿiyān saña gedādur dimesünler

naḳd-i sirişkün̄ döküp:
1. **naḳd-i sirişkün̄ döküp:**-*üp*
Gazel 27
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı sermayesini dökmek, ağlamak.
5. Dīvān-ı İlāhīde döküp naḳd-i sirişkün̄
6. Maʿmūre-i İslāmuña tecdīd-i berāt it

naḳd-i süḫanum:
1. **naḳd-i süḫanum:**-*um*
Gazel 109
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Söz sermayesi.
9. Naḳd-i süḫanum rāyic olursa nʾola Nābī
10. Hiç kāleb-i fersūdeye mesbūk degüldür

naḳd-i şuʿūrı:
1. **naḳd-i şuʿūrı:**-*ı*
Gazel 276
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Akıl, şuur sermayesi.
1. Bezm-i murādı ḳande ki āmāde görmişüz
2. Naḳd-i şuʿūrı ġāret ider bāde görmişüz

naḳd-i ticāretin:
1. **naḳd-i ticāretin:**-*i, -n*
Gazel 647
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ticaret parası.
1. ʿAdd eylemezdi fāʾide naḳd-i ticāretin
2. Ġāfil bileydi māye-i ʿömrün̄ ḫasāretin

naḳd-i ümīd:
1. **naḳd-i ümīd:**
Gazel 481
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Umut parası.
3. İflās-ı yeʾse düşmeden Allāh ṣaḳlasın
4. Yoḫsa ḳalursa naḳd-i ümīd elde kem degül

naḳd-i ümīd-i vuṣlat:
1. **naḳd-i ümīd-i vuṣlat:**
Gazel 411
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma ümidi parası.
5. Yine lā-büd bulunur naḳd-i ümīd-i vuṣlat
6. Araşan gūşelerin ḫāṭır-ı vīrānemüzün̄

naḳd-i ümīdün̄:
1. **naḳd-i ümīdün̄:**-*ün̄*
Gazel 576
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Umut parası.
5. Geh yeʾs deler kīse-i ümmīdümi yoḫsa
6. Fariġ miyüz ol naḳd-i ümīdün̄ ṭalebinden

naḳd-i vaḳt olsa:
1. **naḳd-i vaḳt olsa:**-*sa*
Gazel 815
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zaman sermayesi olmak.
9. Olursa ẕevḳ-i vuṣlat bī-tevaḳḳuf naḳd-i vaḳt olsa
10. Dil-i ʿuşşāḳ esīr-i intizār olmaz bu yirlerde

naḳd-ı vaḳtini:
1. **naḳd-ı vaḳtini:**-*i, -n, -i*
Gazel 291
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zaman parası, zamanın değeri.
7. ʿAẕāb-ı nāra virür naḳd-ı vaḳtini pīşīn
8. Esīr-i dağdaġa-i iʿtibārı biz bilürüz

naḳd-i viṣāle:
1. **naḳd-i viṣāle:**-*e*
Gazel 637
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Vuslat akçesi.
9. Ḫaṭ ḥüccet-i ḳavī yitişür ʿāşıḳa o şūḫ
10. İnkār iderse naḳd-i viṣāle tekeffülin

naḳd-i viṣālin:
1. **naḳd-i viṣālin:**-*in*
Gazel 526
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Vuslat akçesi.
5. Ol şūḫ dirīġ itmez idi naḳd-i viṣālin
6. Ḫᵛāhişger-i iḥsānı hemān bir ben olaydum

naḳdīne-i ḥırmān:
1. **naḳdīne-i ḥırmān:**
Gazel 52
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik sermayesi.
13. Ḳanı ol gün ki ola dest-zed-i kīse-berān
14. Ṭoldın naḳdīne-i ḥırmān ile cüzdān-ı ümīd

naḳdine-i mihr ü mehi:
1. **naḳdine-i mihr ü mehi:**-*i*
Gazel 273
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ay ile güneşin sermayesi.
1. Çerḫün keremi itdügi bī-dādına değmez
2. Naḳdine-i mihr ü mehi taʿdādına değmez

nā-kerde:
1. **nā-kerde:**
Gazel 569
Mısra: **5**
Yapılmamış, olmamış.
5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūḫ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdün̄ görelüm dermānın

nāḳıṣ:
1. **nāḳıṣ:**
Gazel 436
Mısra: **3**
Eksiklik, kusur, noksan.
3. Mīzān-ı iʿtibārda nāḳıṣ gelür baña
4. Vażʿı çekilmez oldı diyenler zamānenün̄

2. **naḳīṣi:**-*i*
Gazel 853
Mısra: **5**
Eksiklik, kusur, noksan.
5. Nice ḥükm itsek olur yine naḳīṣi ẓāhir
6. Kāʾinātun̄ ḳatı nā-yaftedür żabıṭası

3. **nāḳıṣ:**
Kaside 8
Mısra: **85**
Eksiklik, kusur, noksan.
85. Ṣād hezār olmaz ise çoḳ da degüldür nāḳıṣ
86. Ḫuṭebā nāmun̄ ile dehri iderler taʿṭīr

nakīṣe:
1. **nakīṣedür:**-*dür*
Gazel 869
Mısra: **13**
Eksiklik, noksanlık.
13. Nakīṣedür saña şeb-gerdlük disem
14. Nābī ʿaceb bu sözden o māh-ı tamām alınmaz mı

naḳīżeyn:
1. **naḳīżeyne:**-*e*
Kaside 1

Mısra: **60**
İki zıt, zıtlar, birbirine muhalif iki şey.
59. Terāzū-yı teḳabül vaż῾ idüp bāzār-ı imkāna
60. Naḳīżeyne tevāfuḳla teḫālüf eylemiş ilḳā

naḳḳāş:
1. **naḳḳaşlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 464
Mısra: **11**
Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.
11. Bulamam farḳını naḳḳaşlaruñ resminden
12. İbtidā ma-ḥaṣal-ı nāmeyi tesvīd itmek

2. **naḳḳāşa:***-a*
Gazel 740
Mısra: **9**
Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.
9. Ḥüsni naḳşuñ nice tercīḥ olunur naḳḳāşa
10. Naḳş her çend ḫoş-āyende vü müstaḥsen ise

3. **naḳḳāşdan:***-dan*
Gazel 87
Mısra: **6**
Nakşeden. II Allah.
5. Bir āferīdeden itme leb-i şikāyeti bāz
6. Ki naḳşdan gile naḳḳāşdan şikāyetdür

naḳḳāş-ı ḳumāş-ı üstād:
1. **naḳḳāş-ı ḳumāş-ı üstād:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Üstadlık kumaşının süslemecisi (Üstadlara yakışır şiirler yazdığını ifade bağlamında).
3. Merd-i dānişver-i pākīze-nihād
4. Tāze naḳḳāş-ı ḳumāş-ı üstād

naḳḳāş-ı ṣun῾ı:
1. **naḳḳāş-ı ṣun῾ı:***-ı*
Gazel 117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sanatı yaratan, sanatlı yaratan (Allah).
1. Naḳḳāş-ı ṣun῾ı naḳşdan agāh olan bilür
2. Kadr-i cemāli ῾ārif-i billāh olan bilür

naḳl:
1. **naḳl:**
Tarih 103
Mısra: **52**
İşittiği haberi başkalarına anlatan nakleden, rivâyet eden kimse veya şey.
51. Ne ma῾bed kim s̱evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melā᾽ik naḳl içün ġavġā

naḳl eyler:
1. **naḳl eyler:**
Gazel 590
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Söylemek, rivayet etmek.
5. Naḳl eyler āb u tāb ile ṭurmaz çemen çemen
6. Ey gül baña açılduġıñı bād işitmesün

naḳl ider:
1. **naḳl ider:***-er*
Gazel 175
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlatmak, rivayet etmek, hikayet etmek.
9. Zer-hāme ile mihr ider naḳl beyāża
10. Her ḥarf ki pīçīde-i müsvedde-i şebdür

naḳl iderler:
1. **naḳl iderler:***-er, -ler*
Gazel 741
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Anlatmak, rivayet etmek, hikayet etmek.
5. Gören şehr-i ḳanā῾at çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

naḳl it:
1. **naḳl it:**
Gazel 395
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlatmak, rivayet etmek, hikayet etmek.
9. Nābī ile ol āfetüñ ahvālini naḳl it
10. Efsāne-i Mecnūn ile Leylā᾽dan uşanduḳ

naḳl itdi:
1. **naḳl itdi:***-di*
Gazel 826
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Taşımak, bir şeyi bir yerden bir yere ulaştırmak.
3. Naḳl itdi Rūm᾽a ḳısmetümüz dāye-i kadīr
4. Şehbā῾da şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı

naḳl itsem:
1. **naḳl itsem:***-se, -m*
Gazel 69
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlatmak, rivayet etmek.
9. Dil-şikenliklerini muḥtesibüñ naḳl itsem
10. Ḳorḳusından ḫum-ı ser-beste-i mey ḳan ḳaşanur

naḳl-i hikāyāt-ı kaḥramān᾽a:
1. **naḳl-i hikāyāt-ı kaḥramān᾽a:***-a*
Kaside 14
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Kahraman'ın destanın anlatılması.
97. O deñlü düşdi lisāna bu cengüñ āvāzı
98. Ki geldi naḳl-i hikāyāt-ı kaḥramān᾽a kesād

naḳş:
1. **naḳşdan:***-dan*
Gazel 87
Mısra: **6**
Güzellik II nakış.
5. Bir āferīdeden itme leb-i şikāyeti bāz
6. Ki naḳşdan gile naḳḳāşdan şikāyetdür

2. **naḳş:**
Gazel 111
Mısra: **6**
Güzellik II nakış.
5. Cerīde-i ezelīde nüvişte her ne ise
6. O naḳş ῾arż-ı cebīn üzre der-kenār olunur

3. **naḳşa:***-a*
Gazel 178
Mısra: **11**
Güzellik II nakış.
11. Dūr-bīnān ki ider naḳşa nigāh-ı diḳḳat
12. Żımn-ı ṣan῾atde sebük-desti-i üstāde baḳar

4. **naḳş:**
Gazel 460
Mısra: **15**
Güzellik II nakış.
15. Ṣūret-i yek-digere āyīnedür naḳş ü kemāl
16. Eyleme ḥüsnini inkār ṣaḳın biş ü kemüñ

5. **naḳşun:***-un*
Gazel 606
Mısra: **10**
Güzellik II nakış.
9. Fehm eyleyen vücūb-ı vücūdun kemālini
10. Naḳşun bilür levāzım-ı imkāndan olduġın

6. **naḳşdur:***-dur*
Gazel 641
Mısra: **9**
Güzellik II nakış.
9. Zīr-destāndan diriġ itmek fürūġın naḳşdur
10. Mihr ü meh bālā-nişīn-i mesned-i ta῾ẓīm iken

7. **naḳş:**
Kaside 2
Mısra: **1**
Güzellik II nakış.
1. Naḳş göstermek içün ḫāme-i ṣun῾-ı üstād

2. Oldı sayḳal-zede bu nüh varaḳ-ı kevn ü fesād

8. **naḳş:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **45**
Güzellik II nakış.
45. Cism-i inṣān ki naḳş ber-pādur
46. Zīnet-i kārgāh-ı dünyādur

9. **naḳşı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **32**
Güzellik II nakış.
31. Kime maḫṣūṣdur ʿaceb bu maḳarr
32. Ki ider naḳşı çeşmi ġarḳ-ı güher

10. **naḳşı:**-*ı*
Gazel 435
Mısra: **13**
Resim.
13. Çerḫde bir gice ancaḳ görinür naḳşı dürüst
14. Nābiyā her gice mühri başılur meh-tabuñ

11. **naḳş:**
Gazel 740
Mısra: **10**
Resim.
9. Ḥüsni naḳşuñ nice tercīḥ olunur naḳḳāşa
10. Naḳş her çend ḫoş-āyende vü müstaḥsen ise

12. **naḳşuñ:**-*uñ*
Gazel 740
Mısra: **9**
Resim.
9. Ḥüsni naḳşuñ nice tercīḥ olunur naḳḳāşa
10. Naḳş her çend ḫoş-āyende vü müstaḥsen ise

13. **naḳşun:**-*un*
Gazel 88
Mısra: **11**
Hayal.
11. Naḳşun girince cāna maḥv oldı arzular
12. Dīvār-ı künc-i gülḫan naḳş-ı nigārı nʾeyler

14. **naḳşdan:**-*dan*
Gazel 117
Mısra: **1**
Nakış, süs.
1. Naḳḳāş-ı ṣunʿı naḳşdan agāh olan bilür
2. Kadr-i cemāli ʿārif-i billāh olan bilür

15. **naḳşuz:**-*uz*
Gazel 296
Mısra: **12**
Nakış, süs.
11. Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylık vadisine
12. Yoḫsa naḳşuz maʿnī-i naḳḳāşa maẓhar gelmişüz

16. **naḳş:**
Gazel 428
Mısra: **8**
Nakış, süs. II Hile
7. Bī-ṣubḥgeh siyāh ü sefid olmaz aşikār
8. Naḳş ü hüner nühüfte ḳalur imtiḥāna dek

17. **naḳşındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Gazel 558
Mısra: **10**
Nakış, süs.
9. İdüp ol rūy-ı āteşnāk ile secde dimezsin kim
10. Yanar seccādenüñ naḳşındaki ḳındīl-i bī-revġan

18. **naḳşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 818
Mısra: **11**
Nakış, süs.
11. Ḥüsnünüñ naḳşına şāhid yetişür nisvānun
12. Rūy u mūyında olan ġāliye vü ġāzeleri

19. **naḳşdan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **194**
Nakış, süs.
193. Didi dibācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ʾārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

20. **naḳşı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **20**
Nakış, süs.
19. Şekli uʿcūbe vü nihādı ḫafīf
20. Naḳşı utrūfe vü meẕāḳı laṭīf

21. **naḳşı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **189**
Nakış, süs.
189. Naḳşı ider nāʾil-i evc-i kemāl
190. Bürke-i çirk-ābeyi ḥavż-ı zülāl

22. **naḳşına:**-*ı, -n, -a*
Kıt'a 78
Mısra: **4**
Nakış, süs.
3. Zamān maḥall-i belādur zemīn maḥali-i elem
4. Vücūd naḳşına ancaḳ budur zemīn ü zamān

23. **naḳşında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 26
Mısra: **11**
Nakış, süs.
11. Ḳalur naḳşında ḥayrān ṭūl u ʿarżından ḫaber virmez
12. Eger gönderseler tīr-i nigāh-ı germ-reftārı

24. **naḳşın:**-*ı, -n*
Tarih 30
Mısra: **41**
Nakış, süs.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

25. **naḳşına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 30
Mısra: **17**
Nakış, süs.
17. Yūsufuñ pāy-ı nigāhı bend olurdı naḳşına
18. Bulsa ger ḳaṣr-ı Züleyhā böyle zīb ü zīveri

26. **naḳşın:**-*ı, -n*
Tarih 63
Mısra: **15**
Nakış, süs.
15. Gösterür bāġ-ı bihiştüñ naḳşın
16. Ḥavżınuñ āyine-i berrāḳı

27. **naḳşından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 92
Mısra: **7**
Nakış, süs.
7. Ey ḫoşā çetr-i gül-āgende ki naḳşından alur
8. Reng-i ḥayret ḳalem-i naḳşger-i Çin ü Ḫıtā

28. **naḳşında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 121
Mısra: **11**
Nakış, süs.
11. Naḳşında olan lāle vü gül nergis ü sünbül
12. Hem-ṣūret-i evrāḳ-ı gülistān-ı ḥaḳīḳat

29. **naḳşa:**-*a*
Tarih 135
Mısra: **4**
Nakış, süs.
3. Cihān āsūde iken sāye-i zīr-i cenāḥında
4. Ḳażā bir ġayrı gūne naḳşa tertīb-i sevād itdi

30. **naḳşına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 138
Mısra: **17**
Nakış, süs.
17. Naḳşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıtā naḳş-ı ḫatā
18. Güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn

31. **naḳşına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 138
Mısra: **20**
Nakış, süs.
19. Ṭarḥına ṣubḥ ü mesā rükʿa-nüvīs-i tebrik
20. Naḳşına mihr ile meh çeşme-güşāy-ı taḥsīn

32. **naḳşınun:**-*ı, -nun*
Tarih 138
Mısra: **24**
Nakış, süs.
23. Cūş-ı envār-ı żamīrinden alur mālikinüñ
24. Naḳşınun sünbüli hem-reng-i libās-ı rengīn

33. **naḳş:**
Gazel 552
Mısra: **8**
Şekil, resim, suret.
7. Ṭıyneti ol ḳadar āġişte-i nūr olmış kim
8. Naḳş görmez şeb-i tārında da şehbālıḳdan

34. **naḳşı:**-*ı*
Gazel 841
Mısra: **3**
Güzellik, süs II Oyun, hile.
3. Elbette bir ṭarafdan olur naḳşı aşikār
4. Bedrüñ hemān pür olduġı sāʿatde kīlesi

35. **naḳşı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **99**
Nakış, şekil, suret II Yazı.
99. Naḳşı ẓahr-ı ẓahīr-i emr ü berāt
100. Es̱eri neşve-baḫş-ı ḳayd-ı ḥayāt

naḳş ber-āb:
1. **naḳş ber-āb:**
Kaside 11
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Su üstüne yazı yazmak, suya çizgi çekmek, suya resim yapmak.
137. Nigāh-ı ʿafvuña nisbetle ġayz ʿuḳde be-bād
138. Żamīr-i ṣāfuna nisbet ġubār naḳş ber-āb

naḳş ber-āb eylemiş:
1. **naḳş ber-āb eylemiş:**-*miş*
Tarih 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Su üzerine nakşetmek, suyun üstüne yazmak.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā is̱bāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

naḳş eyle:
1. **naḳş eyle:**
Gazel 186
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Süslemek, bezemek, nakışla işlemek.
3. Naḳş eyle ey muṣavvir ḥüsn-i cemāl-i yāri
4. Āhū-yi çeşm-i şūḫın amma remīde göster

naḳş idemez:
1. **naḳş idemez:**-*e, -mez*
Tarih 138
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nakş etmek, yazmak, çizmek.
7. Naḳş-ı rengīnine nisbetle kemīn maʿnādur
8. İdemez naḳş dimek mis̱lini ṣūretger-i Çīn

naḳş olalı:
1. **naḳş olalı:**-*alı*
Gazel 329
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yazılmak, nakşedilmek, resmedilmek.
11. Levḥ-i derūna naḳş olalı fikr-i ḫaṭṭ-ı yār
12. Āyine gibi jeng ile germ-ülfet olmışuz

naḳş olan:
1. **naḳş olan:**-*an*
Tarih 30
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Yazılmak, nakşedilmek, resmedilmek.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

naḳş olsa:
1. **naḳş olsa:**-*sa*
Gazel 496
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yazılmak, nakşedilmek, resmedilmek.
15. ʿAskerī gibi reʾāyādan olurlar mümtāz
16. Nām-ı sulṭān ile naḳş olsa cebīn-i dirhem

naḳş olunan:
1. **naḳş olunan:**-*an*
Gazel 837
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yazılmak, nakşedilmek, resmedilmek.
7. Feyż-i bāṭından olur ḥiṣṣe-i ṣūret ancaḳ
8. Ṣafḥaya naḳş olunan resm-i ekālīm gibi

naḳş ü nigār eylesin:
1. **naḳş ü nigār eylesin:**-*sin*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Nakş ve resim yapmak.
111. Eylesin ṣafḥaya naḳş ü nigār
112. Bu nefesüm oldı saña yadigâr

naḳş u ziyād:
1. **naḳş u ziyād:**
Gazel 289
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eksiklik ve fazlalık.
5. Āfitābuz bize ḥükm eyleyemez naḳş u ziyād
6. Ḳābil-i naḳş degül māh gibi ḫırmenümüz

naḳş virmiş:
1. **naḳş virmiş:**-*miş*
Gazel 341
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Süslemek, nakış eklemek.
5. İdüp taṣvīr-i rūy-i ābdārın ḫāller ḳoymış
6. Muṣavver naḳş virmiş rūy-ı yāre şāme uydurmış

naḳş-bend:
1. **naḳş-bend:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Süslemeli dokuma yapan kimse, ressam.
3. İtmemiş naḥv-ı hevāya ṣarf-ı vaḳt
4. Ġāmizāt-ı ʿāleme olmış naḳş-bend

naḳş-ı benī ādemden:
1. **naḳş-ı benī ādemden:**-*den*
Gazel 559
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnsanoğlu sureti.
1. Arayıp bulmaduġın dāʾire-i ʿālemden
2. Biʾt-tamām eyle ṭaleb naḳş-ı benī ādemden

naḳş-ı bürīde:
1. **naḳş-ı bürīde:**
Gazel 811
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kesilmiş bezemeler.
3. Ḫazān itdükçe ġāret leşker-i ezhār-ı gülzārı
4. İder naḳş-ı bürīde şeh-nişīn-i cāmdan ḫande

naḳş-ı cāh:
1. **naḳş-ı cāh:**
Gazel 810
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Rütbe, paye nişanı II Makam hilesi.
7. Olmaz piyādeye şeref ü şāha naḳş-ı cāh
8. Bāzīdeki piyāde şehi māt iderse de

naḳş-ı cebīn:
1. **naḳş-ı cebīn:**
Gazel 487
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Alın yazısı.
5. Yalıñuz ṣafha-i mecmūʿalara olmasa ḳayd
6. Levḥa-i mihr ü mehe naḳş-ı cebīn olsa ġazel

naḳş-ı cebīn it:
1. **naḳş-ı cebīn it:**
Gazel 494
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alın yazısı yapmak.
3. İḳrāra gelū-gīrlik it güm-şüdegānı
4. İt nām-ı Ḥaḳʾı naḳş-ı cebīn pāre-i nān ol

naḳş-ı cebīn olmaġa:
1. **naḳş-ı cebīn olmaġa:**-*ma, -ġa*
Tarih 141

Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Alnına, sathına yazılmak, nakşedilmek.
11. Bu tüfeng-i ḫoş-nümānun şānına şāyestedür
12. İki tārīḫ-i dil-ārā olmaġa naḳş-ı cebīn

naḳş-ı cebīni:
1. **naḳş-ı cebīni:**-*i*
Gazel 633
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alın yazısı.
5. Naḳş-ı cebīni birisinüñ rāst biri kec
6. Mührüñ budur tefāvüti seng-i mezārdan

naḳş-ı cebīnidür:
1. **naḳş-ı cebīnidür:**-*i, -dür*
Tarih 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alın yazısı.
1. Bu sāl-i saʿādet-iştimālüñ
2. Kim naḳş-ı cebīnidür selāmet

naḳş-ı cemāli:
1. **naḳş-ı cemāli:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Güzel yüzün sureti.
147. Ṭabʿ-ı laṭīfi maʿnī-i mecmūʿa-i ḫıred
148. Naḳş-ı cemāli nüsḫa-i ḥüsnüñ bir āyeti

naḳş-ı dāmān-ı serā-perdesidür:
1. **naḳş-ı dāmān-ı serā-perdesidür:**-*si, -dür*
Tarih 127
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Çadırın eteğinin nakışları.
59. Ṭūp-ı zerrīni ser-i ḫaymesidür fülke-i mihr
60. Naḳş-ı dāmān-ı serā-perdesidür bāl-i Hümā

naḳş-ı derā-yı ḳafilede:
1. **naḳş-ı derā-yı ḳafilede:**-*de*
Gazel 466
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kervan çanının sureti.
11. Ḳındīl-i rūşenī-dih-i çeşm-i ümīdidür
12. Naḳş-ı derā-yı ḳafilede dīdebānlaruñ

naḳş-ı devām:
1. **naḳş-ı devām:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Devamlılık, sonsuzluk yazısı.
13. Çerḫ-sāy olsa eger küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl
14. Yine yoḳ levḥa-i ṭāḳında anuñ naḳş-ı devām

naḳş-ı dil-keşi:
1. **naḳş-ı dil-keşi:**-*i*
Tarih 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül çelen bir manzara, gönül büyüleyen görüntü veya resim.
7. Ḫoşā maḳām ki ider naḳş-ı dil-keşi icrā
8. Ḳalemrev-i dil-i nāẓırda ḥükm ü fermānın

2. **naḳş-ı dil-keşi:**-*i*
Tarih 68
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Gönül çelen bir manzara, gönül büyüleyen görüntü veya resim.
25. Bu naḳş-ı dil-keşi gösterme bülbüle yoḫsa
26. Bunı görür unudur nüsḫa-i gülistānın

naḳş-ı direm:
1. **naḳş-ı direm:**
Gazel 35
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Paranın geçerliliğini gösteren üstündeki mühür.
11. Bī-sikke zer raʿiyyet ü meskūk-ı ʿaskerī
12. Olmaz bu kār-ḫānede naḳş-ı direm ʿabeṣ

naḳş-ı ebrū-yi ḫoşter:
1. **naḳş-ı ebrū-yi ḫoşter:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **161**
Kelime Tipi: -
En güzel kaşın süsü.
161. Lālede naḳş-ı ebrū-yi ḫoşter
162. Oldı gūyā siyākat-ı defter

naḳş-ı engüşti:
1. **naḳş-ı engüşti:**-*i*
Kıt'a 94
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Parmakların izi.
3. Sine-i ḫuşkterümde görinür çāklerüm
4. Naḳş-ı engüşti gibi ḫişt üzre

naḳş-ı firībi:
1. **naḳş-ı firībi:**-*i*
Gazel 153
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aldatıcı suret, şekil.
7. Naḳş-ı firībi Zāl-i sipihrüñ zamānede
8. Her sāde-levḥüñ āyineveş inkisārıdur

naḳş-ı ġarīb:
1. **naḳş-ı ġarīb:**
Tarih 128
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Garip durum, ilginç olay.
1. Mebdeʾinden berü bu devlet-i ʿālī-şānun
2. Böyle bir naḳş-ı ġarīb olduġı yoḳ cilve-nümā

naḳş-ı ġarīb gösterür:
1. **naḳş-ı ġarīb gösterür:**-*ür*
Gazel 375
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan nakışlar, sanatlar göstermek.
9. Gösterür bir maʿnevī cünbişle bin naḳş-ı ġarīb
10. Ḥayret-endūz-ı ḫıreddür ḫāme-i pergār-ı ṣunʿ

naḳş-ı ġarībüʾt-ṭarḥ-ı ṣūret-ḫāne-i ʿālem:
1. **naḳş-ı ġarībüʾt-ṭarḥ-ı ṣūret-ḫāne-i ʿālem:**
Tarih 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Suretlerin, şekillerin yaratıldığı yer olan alemin eşsiz düzeninin süsü.
1. Zihī naḳş-ı ġarībüʾt-ṭarḥ-ı ṣūret-ḫāne-i ʿālem
2. Ki eyler fikri insānun żamīrin küreveş pür-tef

naḳş-ı ġayr:
1. **naḳş-ı ġayr:**
Gazel 819
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık resmi.
1. Dilden ki naḳş-ı ġayr çehān oldı gelmedi
2. Āṣār-ı ġam ʿazīz-i cihān oldı gelmedi

naḳş-ı gül-berg-i teri:
1. **naḳş-ı gül-berg-i teri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Taze gül yaprağının resmi.
35. Oldı āzāde bahāruñ minnetinden ʿandelīb
36. Kaṣr-ı rengīninde gördi naḳş-ı gül-berg-i teri

naḳş-ı gūn-ā-gūn:
1. **naḳş-ı gūn-ā-gūn:**
Gazel 811
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rengarenk nakışlar.
1. Muḫayyel maʿnī vü bārīk mażmūn ḳalb-i rūşende
2. Bürīde naḳş-ı gūn-ā-gūn yapışmış cām-ı revzende

naḳş-ı hāli:
1. **naḳş-ı hāli:**-*i*
Gazel 103
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yanaktaki benin resmi.
11. Ḥasb-hālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı hāli

12. Müjde benden saña ey dīde eyü fālüñ var

naḳş-ı ḥaṣīr:

1. **naḳş-ı ḥaṣīr:**
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hasır görüntüsünün süsü.
3. Vaḳt-i tāʿat yek-digerle ṣulḥ olur pest ü bülend
4. Mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye naḳş-ı ḥaṣīr āġūş açar

naḳş-ı ḥasīr olmış idi:

1. **naḳş-ı ḥasīr olmış idi:***-mış , -i, -di*
Tarih 104
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Hasret gözyaşları dökmekten ferini kaybetmek.
83. Nās eyledi maḥşer gibi bir gūne tezāḥüm
84. Kim naḳş-ı ḥasīr olmış idi dīde-i bīnā

naḳş-ı ḥaṣīrdür:

1. **naḳş-ı ḥaṣīrdür:***-dür*
Gazel 290
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hasırdaki nakış.
1. Āb-ı niyāz u ḫāk-i rıżādur siriştümüz
2. Naḳş-ı ḥaṣīrdür ezelī ser-nüviştümüz

naḳş-ı ḫatā:

1. **naḳş-ı ḫatā:**
Tarih 138
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Eksik, noksan süsleme.
17. Naḳşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıtā naḳş-ı ḫatā
18. Güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn

naḳş-ı ḫātemden:

1. **naḳş-ı ḫātemden:***-den*
Gazel 545
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mühür resmi.
3. Derūn vā-reste olmaḳ ʿālem-i dünyā ile ʿukbā
4. ʿIyāndur ehline naḳş-ı mezār ü naḳş-ı ḫātemden

naḳş-ı hat-ı nev-demīdeñi:

1. **naḳş-ı hat-ı nev-demīdeñi:***-ñ, -i*
Gazel 239
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yeni bitmeye başlayan ayva tüylerinin süsü.
7. Döndi görince naḳş-ı hat-ı nev-demīdeñi
8. Şehbāz-ı naḳş-ı dīdeye ḳalb-i remīdeler

naḳş-ı ḫayāl:

1. **naḳş-ı ḫayāl:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Hayalinin görüntüsü.
123. Ārzū itdükleri naḳş-ı ḫayāl
124. Anlara nisbet görinürken muḥāl

naḳş-ı ḫayāl-i āẕerī:

1. **naḳş-ı ḫayāl-i āẕerī:**
Tarih 30
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Azeri'nin "Nakş-ı Hayal"i (Āzerī; 16.yy şairlerinden olup asıl adı İbrahimdir.Şiir mecmualarında yer alan ve bir divançe oluşturabilecek sayıdaki şiirleri dışında Nakş-ı Hayâl, Husrev ü Şîrîn iki eseri vardır).
47. Metnine dīvārınuñ taḥrīr olunmış Būstān
48. Resm olunmış saḳfına naḳş-ı ḫayāl-i Āẕerī

naḳş-ı ḫayālin:

1. **naḳş-ı ḫayālin:***-in*
Gazel 66
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Resminin hayali.
5. Dile resm itmeden naḳş-ı ḫayālin gördügi şuḫuñ
6. Derūn-ı pür-heves mecmūʿa-i ḥakkāke dönmişdür

naḳş-ı hevesi:

1. **naḳş-ı hevesi:***-i*
Gazel 230
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzu nakışı, istek süsü.
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ḫᵛāce ne defter ne kitāb isterler

naḳş-ı ḥikmetinde:

1. **naḳş-ı ḥikmetinde:***-i, -n, -de*
Gazel 367
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Hikmetinin incelikleri.
25. Saʿy eyle naḳş-ı ḥikmetinde idrāke Ṣāniʿün
26. Bī-ṣunʿ-ı Ḥaḳ müşāhede-i mā-sivā ġalat

naḳş-ı ḫıred:

1. **naḳş-ı ḫıred:**
Gazel 105
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Akıl eksikliği, zeka noksanlığı.
13. Sebeb-i rāḥat olur naḳş-ı ḫıred ey Nābī
14. Merdlerden göre āsūde-i terkīb zenler

naḳş-ı ḫıtā:

1. **naḳş-ı ḫıtā:**
Tarih 138
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Çin süslemesi.
17. Naḳşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıtā naḳş-ı ḫatā
18. Güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn

naḳş-ı ḫıtām:

1. **naḳş-ı ḫıtām:**
Kaside 12
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Bitti mührü.
115. Ehl-i ḫācāta olurken es̱eri ʿayn-ı ḥayāt
116. Dāġ urur deyn temessüklerine naḳş-ı ḫıtām

naḳş-ı ḫitām eylerdi:

1. **naḳş-ı ḫitām eylerdi:***-r, -di*
Kaside 13
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
"Bitti, hükmü kalmadı" mührünü basmak.
121. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i ḳān-ı kerem kim nāmın
122. Bulsa ḫurşīdine eylerdi felek naḳş-ı ḫitām

naḳş-ı hūb:

1. **naḳş-ı hūb:**
Tarih 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel yazı, güzel hat.
1. Kilk-i ḳudret māʾil olmış ḳāmet-i dil-cūyına
2. Böyle naḳş-ı hūb yazmış ḫaṭṭ-ı ʿanber-būyına

naḳş-ı iḫlāṣ:

1. **naḳş-ı iḫlāṣ:**
Kaside 23
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Samimiyet nakşı, bezeği.
25. Naḳş-ı iḫlāṣ ile ol tāze metāʿ-ı maʿnā
26. Vāṣıl olduḳda diyār-ı Ḥalebüʾş-şehbāʾya

naḳş-ı intiḫāb:

1. **naḳş-ı intiḫāb:**
Tarih 144
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Seçkin nakış.
47. Kimsenüñ levḥ-i ḫayālinde degüldür mürtesem
48. Böyle bir resm-i muvāfıḳ böyle naḳş-ı intiḫāb

naḳş-ı irādeti:

1. **naḳş-ı irādeti:***-i*
Tarih 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Külli iradenin güzelliği.
1. Ey eyleyen iṭāle zebān-ı şikāyeti
2. Gör çeşm-i iʿtibār ile naḳş-ı irādeti

naḳş-ı ḳadem dökmese:
1. **naḳş-ı ḳadem dökmese:**-*se*
Gazel 35
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yazılı evrakları nakışlarla süslemek.
17. Nābī dökerse böyle güher dökse yādigār
18. Evrāḳ-ı ẖāme dökmese naḳş-ı ḳadem ʿabes̱

naḳş-ı ḳademüñ:
1. **naḳş-ı ḳademüñ:**-*üñ*
Gazel 402
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ayağın süsü, adımın ahengi.
11. Dāmen-i māh-ruhāndan dökilen gerd ü ġubār
12. Tūtiyādur naẓar-ı şevḳine naḳş-ı ḳademüñ

2. **naḳş-ı ḳademüñ:**-*üñ*
Gazel 460
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayağın süsü, adımın ahengi.
9. Yidügi ṣadme-i sad-gūne telāfīleridür
10. Pāy-ı ẖubāna gehī mālisi naḳş-ı ḳademüñ

3. **naḳş-ı ḳademüñ:**-*üñ*
Gazel 761
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayak izi.
5. Ḫalḳ itmez idi perde olan rūyını pā-māl
6. Ġammāzlığı olmasa naḳş-ı ḳademüñ de

naḳş-ı ḳalem-i yezdānī:
1. **naḳş-ı ḳalem-i yezdānī:**
Tarih 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yaratıcının kaleminin yazısı, kader.
3. Didi tārīẖini hātif Nābī
4. Tāze naḳş-ı ḳalem-i Yezdānī

naḳş-ı ḳālīçesin:
1. **naḳş-ı ḳālīçesin:**-*si, -n*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Halıdaki süsleme, nakış.
27. Gösterür āyineveş saḳfı ʾıyān
28. Naḳş-ı ḳālīçesin olsan nigerān

naḳş-ı kārgāh-ı vücūd:
1. **naḳş-ı kārgāh-ı vücūd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Varlık atölyesinin/kainatın süsü.
107. Seyyīdüʾl-enbiyā ḥabīb-i Vedūd
108. Bihterīn naḳş-ı kārgāh-ı vücūd

naḳş-ı ḳudūm-ı südde-i dīvān-ı enbiyā:
1. **naḳş-ı ḳudūm-ı südde-i dīvān-ı enbiyā:**
Gazel 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Peygamberler meclisi eşiğindeki ayak izi.
7. Pīşānī-i bihişte urur dāġ-ı imtinān
8. Naḳş-ı ḳudūm-ı südde-i dīvān-ı enbiyā

naḳş-ı lāciverd itdüñ:
1. **naḳş-ı lāciverd itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Lacivert desen çizmek (Lacivert:yazı yazmak, desen çizmek gibi amaçlarla kullanılan türlü renklerdeki sıvı madde, mürekkep).
7. Ḫayāl itdün göñül çeşm-i kebūdın ol perī-rūyuñ
8. Kenār-ı nüsẖa-i ümmīde naḳş-ı lāciverd itdüñ

naḳş-ı meʾāl:
1. **naḳş-ı meʾāl:**
Kıt'a 62
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mananın süsü, nakşı.
9. Gerçi kim ʿaḳl da bu ḥükme virür vech-i rıżā
10. Lübb ile ḳışrdadur bunda olan naḳş-ı meʾāl

naḳş-ı meylüm:
1. **naḳş-ı meylüm:**-*üm*
Gazel 503
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yeterince ilgi göstermeme, meyletmeme.
3. Ḫaṭından naḳş-ı meylüm ḥiss idüp ḳaṣd itdügin cevre
4. O fettānuñ teġāfül-gūne vażʿından tıraş itdüm

naḳş-ı mezār:
1. **naḳş-ı mezār:**
Gazel 545
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mezar taşları üzerindeki nakışlar, yazılar.
3. Derūn vā-reste olmaḳ ʿālem-i dünyā ile ʿukbā
4. ʿIyāndur ehline naḳş-ı mezār ü naḳş-ı ẖātemden

naḳş-ı miyān-ẖāne-i cānāna:
1. **naḳş-ı miyān-ẖāne-i cānāna:**-*a*
Gazel 207
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin belinin süsü.
1. Çenber olursa nʾola dāʿire-i cāna kemer
2. Bestedür naḳş-ı miyān-ẖāne-i cānāna kemer

naḳş-ı mum:
1. **naḳş-ı mum:**
Gazel 155
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mumun süslemesi.
17. Nāçīz naḳş-ı mum ile zindān-ı kīsede
18. Olmaḳ nefes-girifte yazıḳdur gelū-yı zer

naḳş-ı murād:
1. **naḳş-ı murād:**
Tarih 42
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
İstek, murad resmi.
45. Çeşm-i ʿişret-perest-i yārāna
46. Görinür cebhesinde naḳş-ı murād

naḳş-ı nām-ı yārdan:
1. **naḳş-ı nām-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 492
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin namının süsü.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan hālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ẖātemdür göñül

naḳş-ı nesīm-i ṣabā-yı gül:
1. **naḳş-ı nesīm-i ṣabā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Gülün sabah rüzgarının güzelliüği.
23. Bülbül görince dāʾire-i surẖ-ı çerẖi germ
24. Āvāze ṣaldı naḳş-ı nesīm-i ṣabā-yı gül

naḳş-ı nev:
1. **naḳş-ı nev:**
Tarih 42
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Türlü türlü nakışlar.
37. Naḳş-ı nev ṭarz-ı nīk pervāzı
38. Ḥayret-efzā-yı Māni vü Bihzād

naḳş-ı nev-ā-nevin:
1. **naḳş-ı nev-ā-nevin:**-*i, -n*
Gazel 648
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yeniden yeniye yaratılan nakış, süs.
9. Tecdīd-i ḥayret eylemedür kārı Nābiyā
10. Kevnüñ iden müşahede naḳş-ı nev-ā-nevin

naḳş-ı nev-ṭarzı:
1. **naḳş-ı nev-ṭarzı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yeni tarz süslemeler.
15. Naḳş-ı nev-ṭarzı virür dīdeye nūr
16. Ṭarḥı eyler dili leb-rīz-i sürūr

naḳş-ı nigārı:

1. **naḳş-ı nigārı:**-*ı*
Gazel 88
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
‘Büt, sanem ve nakş manasınadır. Ekseriya redif olup nakş u nigâr derler.'.

11. Naḳşun girince cāna maḥv oldı arzular
12. Dīvār-ı künc-i gülḫan naḳş-ı nigārı nʾeyler

naḳş-ı nigīn:

1. **naḳş-ı nigīn:**
Gazel 608
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüzük kaşı yazısı.

5. Olma ol gūne ki eṭvāruñı ẕem itdükçe
6. Bārekallah ola bed-ḫᵛāhlara naḳş-ı nigīn

2. **naḳş-ı nigīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Yüzük kaşı yazısı.

141. Cūda ʿaksi ile gül-i rengīn
142. Geldi taṭbīḳa sanki naḳş-ı nigīn

3. **naḳş-ı nigīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Yüzük kaşı yazısı.

163. Dāġ ile berg-i lāle-i rengīn
164. Varaḳ-ı cizye üzre naḳş-ı nigīn

naḳş-ı nigīn-i cāhuñ:

1. **naḳş-ı nigīn-i cāhuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Makam yüzüğünün kaşı.

189. Raḥmet-i ʿālemiyān naḳş-ı nigīn-i cāhuñ
190. Şān-ı fażlun daḫı neyle olınur istişhād

naḳş-ı nigīnüñ:

1. **naḳş-ı nigīnüñ:**-*üñ*
Gazel 456
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mührün nakışları.

3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

naḳş-ı nigīnün āhiri:

1. **naḳş-ı nigīnün āhiri:**
Gazel 617
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzük kaşındaki yazının son kısmı.

5. Naḳş-ı nigīnün āhiri levḥ-i mezār iken
6. Olmaz keşīde dest-i heves ḳayd-ı namdan

naḳş-ı pā:

1. **naḳş-ı pā:**
Gazel 618
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayak izi.

7. Gelür bir gün beni pā-māl-i nāz eyler ümīdiyle
8. Dü çeşmüm naḳş-ı pā mānendi gitmez reh-güzārından

naḳş-ı pīşīn-i kārgāh-ı ẓuhūr:

1. **naḳş-ı pīşīn-i kārgāh-ı ẓuhūr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Hadis**
Yaratılma atölyesinin/kainatın evvelki süsü ("Allah'ın ilk yarattığı şey nurumdur" hadisine atfen Kaynak: Aclunî, I/265-266).

103. Evvelīn fātiḥ-i ḳalem-rev-i nūr
104. Naḳş-ı pīşīn-i kārgāh-ı ẓuhūr

naḳş-ı rengīni:

1. **naḳş-ı rengīni:**-*i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Renkli ve hoş desenler, süslemeler.

17. Şemseler bāl ü per-i ḥūr-sirişt
18. Naḳş-ı rengīni hem-āġūş-ı bihişt

naḳş-ı rengīnine:

1. **naḳş-ı rengīnine:**-*i, -n, -e*
Tarih 138
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Renkli ve hoş desenler, süslemeler.

7. Naḳş-ı rengīnine nisbetle kemīn maʿnādur
8. İdemez naḳş dimek mis̱lini ṣūretger-i Çīn

naḳş-ı ṣad-reng:

1. **naḳş-ı ṣad-reng:**
Gazel 887
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Binbir renkli süsleme II Binbir çeşit yemek.

7. Naḳş-ı ṣad-reng ile bir ḫāteme beñzer kʾüstād
8. Eylemiş sīm-i zer-endūd ile dīvāresini

naḳş-ı ṣafā:

1. **naḳş-ı ṣafā:**
Gazel 351
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saflığın, temizliğin resmi.

1. Naḳş-ı ṣafā şahīfe-i ʿālemde ḳalmamış
2. Būy-ı vefā hamīre-i ādemʾde ḳalmamış

naḳş-ı saḳfında:

1. **naḳş-ı saḳfında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Kubbesindeki süsleme, nakış.

25. Naḳş-ı saḳfında ʿıyān cilve ider
26. Ḫāḳda mużmer olan maʿden-i zer

naḳş-ı ser-levḥa:

1. **naḳş-ı ser-levḥa:**
Gazel 158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Başlıktaki süsleme.

3. Aramaz kimse maʿānī vü nikātın ketbün
4. Naḳş-ı ser-levḥa vü dībāçe-i ḥalkārın arar

naḳş-ı ṣunʿın:

1. **naḳş-ı ṣunʿın:**-*ın*
Gazel 357
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sanatının nakışları, incelikleri.

1. Naḳş-ı ṣunʿın ol ki itḳān üzre taṣnīf eylemiş
2. Cüzʾü cüzʾin ʿālemi terkīb ü teʾlīf eylemiş

naḳş-ı şūret-i çīn:

1. **naḳş-ı şūret-i çīn:**
Gazel 588
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Asık suratlı sevgilinin yüzü.

7. İtmiş o şūḫı daʿvete aġyār ittifāḳ
8. Zinhār o naḳş-ı ṣūret-i çīn ḳāʾil olmasun

naḳş-ı ṣuver-ḫāne-i hestī:

1. **naḳş-ı ṣuver-ḫāne-i hestī:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlığa şekil veren tezgahın süsü.

3. Eyler çü güẕer naḳş-ı ṣuver-ḫāne-i hestī
4. Bīdārlıġuñ nāmını ḥak eyle de ḫᵛāb it

naḳş-ı süveydāyı:

1. **naḳş-ı süveydāyı:**-*y, -ı*
Gazel 294
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yürekte olan siyah nokta.

13. Şāhid midür merdüm-i ʿālem ki dest-i ḫālüñe
14. Dildeki naḳş-ı süveydāyı emānet virmişüz

naḳş-ı tafṣīli:

1. **naḳş-ı tafṣīli:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **18**

Kelime Tipi: -
Detayların nakşı, süsü.
17. Mā-ḥaṣal cümle-i mefhūmı bu taʿbīrātuñ
18. Naḳş-ı tafṣīli bu icmāl-i ḫafīnün mes̱elā

naḳş-ı tamġā:
1. **naḳş-ı tamġā:**
Gazel 805
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Mührün nakışı, deseni.
15. Naḳş-ı tamġā gibi āyīne-i sīmin üzre
16. Ḳaldı ey sīm-beden çeşm-i ümīdüm sende

naḳş-i tamġā-yı kesād:
1. **naḳş-i tamġā-yı kesād:**
Gazel 492
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıtlık damgasının nakşı.
9. Zīver-i kālā-yı ʿayş ü naḳş-i tamġā-yı kesād
10. Resm ü āyīni diger-gūn başḳa ʿālemdür göñül

naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet:
1. **naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet:**
Gazel 370
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Peygamberlik damgasını nakşı.
13. Naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet anda eylerdi ẓuhūr
14. Olsa genc-i Ḥaḳda zātuñdan mükerrem bir metāʿ

naḳş-ı tāze:
1. **naḳş-ı tāze:**
Tarih 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Taze taze nakışlar, yeni yeni süsler.
1. Ey nusḫa-ḫᵛān-ı ḥikmet ol çeşm-bāz-ı seyrān
2. Ne naḳş-ı tāze itdi iẓhār ṣunʿ-ı Yezdān

naḳş-ı ṭılısm:
1. **naḳş-ı ṭılısm:**
Gazel 818
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tılsımlı nakışlar, büyülü yazılar, şekiller.
9. Genc-i maʿnā kütüb ü ḍarbeleri naḳş-ı ṭılısm
10. Mārlardur iki cānibindeki şīrāzeleri

naḳş-ı vücūd:
1. **naḳş-ı vücūd:**
Gazel 761
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vücudun nakşı.
3. Kevni o ḳadar naḳş-ı vücūd itmiş iḥāta
4. Kim eylemiş is̱bāt vücūdın ʿademüñ de

naḳş-ı yārüñ:
1. **naḳş-ı yārüñ:***-üñ*
Gazel 578
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin görüntüsü.
3. Naḳş-ı yārüñ dil-i aġyārda yoḳdur farḳı
4. Dāmen-i ṭās-ı nühāse ḳazılan imżādan

naḳş-ı ẓuhūr:
1. **naḳş-ı ẓuhūr:**
Gazel 124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Görünen nakış, meydana gelen süs.
1. Naḳş-ı ẓuhūr ṣanma ki bī-ihtilāf olur
2. Cūy-ı vücūd geh bulanur gāh ṣāf olur

naḳşını urdukça:
1. **naḳşını urdukça:***-dukça*
Gazel 381
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nakşetmek, nakış yapmak II Kalıcı ve etkili olmasını sağlamak.
5. Urdukça beḳā naḳşını teʾs̱īr ü teʾes̱s̱ür
6. Bu mezraʿadan eylemez ās̱ār taḫallüf

naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ:
1. **naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 386
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Köşkleri, sarayları süsleyen, bezeyen olmak.
5. Hüner bir ḫātır-ı virānı taʿmīr itmedür yoḫsa
6. Degüldür ādemiyyet naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ

naḳş-pezīr:
1. **naḳş-pezīr:**
Gazel 145
Mısra: **7**
Etkisiz iş, söz.
7. Ne olur naḳş-pezīr ü ne çeker gerd-i kesād
8. Niʿmet-i ẕevḳ ki ṣandūḳa-i ihmāldedür

naḳş-yābende itdi:
1. **naḳş-yābende itdi:***-di*
Tarih 76
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
(Kanadındaki) Nakşı gören, keşfeden kılmak (Cihanı hükmü altına almak bağlamında).
21. Hümāyūn-per hümā-yı āşiyān-zād-ı saʿādetdür
22. Ki heft iklīmi itdi feyż-i bāli naḳş-yābende

naḳż-ı ʿahd:
1. **naḳż-ı ʿahd:**
Tarih 135
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sözünden dönme, anlaşmayı bozma.
13. Budur nāmūs u ʿırż-ı salṭanat kim bildüre ḥaddin
14. Bed-hūy u siyeh-ı dil naḳż-ı ʿahd üzre ʾinād itdi

nāl:
1. **nāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **377**
Kamış, kamıştan yapılmış ney.
377. Ne bu sūziş bu nāl gibi vücūd
378. Ne bu ẕārī bu eşk-i ḫūn-ālūd

naʿl:
1. **naʿli:***-i*
Gazel 166
Mısra: **8**
Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

2. **naʿl:**
Gazel 155
Mısra: **21**
Hayvanların ayaklarına vurdukları demir.
21. Maʿdende olsa naʿl der-āteş ʿaceb midür
22. Meydān-ı cūd şevḳi ile bād-pūy-ı zer

3. **naʿlinden:***-i, -n, -den*
Gazel 540
Mısra: **8**
Deri üzerine yapılan dövme figür.
7. Naḳd-ı nāḳıs gibi düşdi çeşm-i gerdūndan ḳamer
8. Tā ki naʿlinden nişān-gīr oldı bāb-ı Arż-ı Rūm

naʿl eyler idi:
1. **naʿl eyler idi:***-r , -i, -di*
Kaside 16
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Nallamak, bir hayvanın ayağına nal çakmak.
165. Naʿl eyler idi mihr ü mehin sümm-i esbine
166. Çerḫe tenezzül itse bülendī-i himmeti

nāl itmiş:
1. **nāl itmiş:***-miş*
Kaside 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Çok zayıflatmak, ipince bir hale getirmek.
21. Cismini gerdiş-i eyyām-ı ṣafā nāl itmiş
22. Yüzi yoḳ kim ide bir daḫı ruḫ-ı ḫalḳa naẓar

nāl olmasa:

1. **nāl olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 743
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çok zayıflamak, ipince bir hal almak.
1. Ḫāme yazmaz ḥarf ehl-i ḥarfe hem-ḥāl olmasa
2. Bāṭın-ı ṭabʿında hem-şekl-i elif nāl olmasa

nālān:
1. **nālān:**
Gazel 623
Mısra: **2**
Inleyen, nale ve figan eden.
1. Ne dem o şūḫ idüp geşt-i gülistān gösterür kendin
2. Çemende gül de bülbül gibi nālān gösterür kendin

2. **nālān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **300**
Inleyen, nale ve figan eden.
299. Bu ḳadar demdür ey ḫidīv-i cihān
300. Evc-i medḥüñde bülbülem nālān

nālān olmada:
1. **nālān olmada:**-*mada*
Kıt'a 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İnlemek, sızlamak.
13. Āb akmada mānend-i ḳafes raḫnelerinden
14. Ṣaḥnında göñül olmada bülbül gibi nālān

nālān u giryān olur:
1. **nālān u giryān olur:**-*ur*
Gazel 795
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inlemek.
7. Ṣarīr-i ḫāme ṣanma ḥarf-rīz olduḳça evrāḳa
8. Olur nālān u giryān ḫāme dest-i bī-emānında

nālānī:
1. **nālānī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **372**
İnleme hali.
371. Ne bu üftādegī bu ḥayrānī
372. Ne bu dil-teşnegī bu nālānī

nā-lāyıḳ:
1. **nā-lāyıḳ:**
Gazel 857
Mısra: **9**
Layık değil, değmez.
9. Beni bilür o perī iltifāta nā-lāyıḳ
10. Meġer ki bilmeye tebdīl idem kıyāfetümi

nāle:
1. **nāleden:**-*den*
Gazel 178
Mısra: **10**
İnilti, feryat.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

2. **nālelerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 192
Mısra: **4**
İnilti, feryat.
3. Bīmārlıḳdan olduġı yoḳ gözleri ḫalāṣ
4. Ol māh-pāre nālelerüm bī-es̱er ṣanur

3. **nālenüñ:**-*nüñ*
Gazel 440
Mısra: **2**
İnilti, feryat.
1. Girmezdi gūşına o gül-i ḫurd-sālenüñ
2. Olsaydı iḫtiyārı eger elde nālenüñ

4. **nālede:**-*de*
Gazel 493
Mısra: **3**
İnilti, feryat.
3. Her nālede bir naḫl-i güle ḳondı ṣafādan
4. Her naġmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül

5. **nāleyle:**-*y, -le*
Gazel 493
Mısra: **2**
İnilti, feryat.
1. Ḫūn-ı dilümi ġonce-i cām eyledi bülbül
2. Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül

6. **nāleden:**-*den*
Gazel 500
Mısra: **7**
İnilti, feryat.
7. Tābe-key nāleden olmış dili yārüñ muġber
8. Dem-i hicrin şeb u rūz āh ile vāh itmeyelüm

7. **nāleden:**-*den*
Gazel 626
Mısra: **10**
İnilti, feryat.
9. Nābī-i dil-ḫastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

8. **nāleye:**-*y, -e*
Gazel 742
Mısra: **15**
İnilti, feryat.
15. Olmaz çemende nāleye ruḥsaṭ zamānenüñ
16. Bülbülleri mürācaʿat itmezse zaġına

9. **nāleden:**-*den*
Gazel 876
Mısra: **1**
İnilti, feryat.
1. Bu nāleden saña bülbül kelāl gelmedi mi
2. Dimāġ-ı şevḳe daḫı iḫtilāl gelmedi mi

10. **nāleden:**-*den*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **298**
İnilti, feryat.
297. Bendenüñ ʿarż-ı ḥālini gūş it
298. Nāleden ʿandelībi ḫāmūş it

11. **nālesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **199**
İnilti, feryat.
199. Şāhsār üzre nālesi ḫoşdur
200. Murġ-ı gülşen gedikli çāvuşdur

12. **nālelerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 336
Mısra: **1**
İnilti, feryat.
1. Ne ḳadar eyler ise nālelerüm medd-i nefes
2. Yine andan daḫı bālāter olur ḳadd-i nefes

13. **nālede:**-*de*
Gazel 776
Mısra: **3**
İnilti, feryat.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

14. **nāle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **214**
İnilti, feryat.
213. Buldı ol deñlü kār-ı dehr niẓām
214. Kʾoldı ḳānūn içinde nāle ḥarām

nāle vü feryād:
1. **nāle vü feryād:**
Gazel 650
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İnleme ve feryad etme.
9. İddiʿā-yı ʿaşḳ ile gelmez ḫamūşa ser-be-ser
10. Nābiyā şarṭ-ı maḥabbet nāle vü feryād iken

2. **nāle vü feryād:**
Gazel 874
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnleme ve feryad etme.
3. Vaṣluñ nice mürüvvet ider bilmem ey göñül
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād görmedi

3. **nāle vü feryād:**
Kaside 2
Mısra: **280**
Kelime Tipi: -
İnleme ve feryad etme.
279. Vāḳıʿā dergeh-i sulṭān-ı şefāʿat var iken
280. Görinür nāle vü feryād münāfī-i sedād

4. **nāle vü feryād:**
Gazel 590
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
İnleme ve feryad etme.
3. Sū-i edeb vesīle-i red olmasun saña
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād işitmesün

nāle vü feryād ider:
1. **nāle vü feryād ider:***-er*
Gazel 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnleyip feryat etmek.
1. Āyīne-i rūyına olup ʿāşıḳ-ı nā-şād
2. Gül ṣūret-i bülbülden ider nāle vü feryād

nāle vü feryādına:
1. **nāle vü feryādına:***-ı, -n, -a*
Gazel 273
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnleme ve feryad etme.
3. Ārāyiş-i ʿāriyyet-i yek-māhe-i gülşen
4. Bülbüllerinin nāle vü feryādına deġmez

nāle vü zār eylemeden:
1. **nāle vü zār eylemeden:***-me, -den*
Gazel 720
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp, inlemek.
5. Meşrebümdür geçemem nāle vü zār eylemeden
6. Mezheb-i ʿaşḳda feryāda mesāġ olmasa da

nāle-i gāh:
1. **nāle-i gāh:**
Gazel 883
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çer çöpün iniltisi (Gece sessizliğinde çer çöpten çıkan ses bağlamında).
5. Şām-ı firḳatde dil-nevāzum yoḳ
6. Nāle-i gāh gāhdan ġayrı

nāle-i mestāne:
1. **nāle-i mestāne:**
Gazel 616
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sarhoş narası.
1. Bu sūz ile dil nāle-i mestāne mi çeksün
2. Bülbül çekecek bārı da pervāne mi çeksün

nāleler eyler:
1. **nāleler eyler:***-r*
Gazel 202
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnlemek.
3. Zembūr deñlü nāleler eyler raḳīb-i dūn
4. Teklīf-i engübīn olunursa mekeslenür

nāleler eyleyüp:
1. **nāleler eyleyüp:***-y, -üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **351**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inlemek, feryat etmek.
351. Nāleler eyleyüp bu ḥālet ile
352. Āh u feryād idüp melālet ile

nālen:
1. **nāleni:***-i*
Gazel 229
Mısra: **7**
İnleme,inilti.
7. Laḫt-ı ciġer ü nāleni iẓhāra şitāb it
8. Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler

nālende olup:
1. **nālende olup:***-up*
Kıt'a 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cıvıldamak.
5. Olup bülbül-ṣıfat nālende Nābī bāġ-ı vaṣfında
6. ʿAdūnun ḫançer-i ḫār-ı sitemle bağrı ḫūn olsun

nāle-senc-i şekve-i nāsūr idi:
1. **nāle-senc-i şekve-i nāsūr idi:***-i, -di*
Gazel 274
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Akıntılı yaranın şikayetinin iniltisi.
3. Nāle-senc-i şekve-i nāsūr idi zaḫm-ı dilüm
4. Kisve-i terkībe nā-çesbān iken merhem henüz

nāliş:
1. **nāliş:**
Gazel 867
Mısra: **5**
Inleme, inilti, figan.
5. Zīr ü bālāyı idüp nāliş ile gerdīde
6. Şimdi fevvāreveş inceltdiler şiʿr-i teri

2. **nāliş:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **300**
İnilti, inleme, figan.
299. Ḥāṣılı bu ümīd ü ḫᵛāhiş ile
300. Bārgāh-ı Ḫudāʾya nāliş ile

nām:
1. **namı:***-ı*
Gazel 12
Mısra: **8**
Ad II Şan,şöhret.
7. Muḳabele ḳaleminde ġarīb ḥālet var
8. Ki namı ẕātına olmış raḳam-keş-i iḫfā

2. **nāmını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 29
Mısra: **4**
Ad II Şan,şöhret.
3. Eyler çü güẕer naḳş-ı ṣuver-ḫāne-i hestī
4. Bīdārlıġuñ nāmını ḥak eyle de ḫᵛāb it

3. **nāmı:***-ı*
Gazel 41
Mısra: **9**
Ad II Şan,şöhret.
9. Zeḫḫār nāmı ile olunmazdı baḥr yād
10. Dūşında olmayaydı eger peştemāl-i mevc

4. **nāmı:***-ı*
Gazel 165
Mısra: **2**
Ad II Şan,şöhret.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫᵛāce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

5. **nāmı:***-ı*
Gazel 177
Mısra: **8**
Ad II Şan,şöhret.
7. Bir gün gelir ki ṣadre çıḳar ser-firāz olur
8. Ol gördüġüñ kemīne ki nāmı piyādedür

6. **nāmumuz:***-u, -muz*
Gazel 254
Mısra: **6**
Ad II Şan,şöhret.
5. Muʿtād oldı sīnemüz ol deñlü çāke kim
6. Çāk itdürür nigīne girībānı nāmumuz

7. **nāmumuz:***-u, -muz*
Gazel 260
Mısra: **11**
Ad II Şan,şöhret.
11. İtmez zebān-güẕār-ı ṭaleb kimse nāmumuz
12. Gūyā kühen cerīdede mesṭūrlardanuz

8. **nāmı:***-ı*
Gazel 370
Mısra: **8**
Ad II Şan,şöhret.
7. Iṣṭılāḥ-ı ḳudsiyān-ı ḳurbda dergāhınuñ
8. Nāmı sulṭānüʾl-emākin şöhreti ḫayrüʾl-biḳāʿ

9. **nām:**
Gazel 833
Mısra: **18**
Ad II Şan,şöhret.
17. Meġer āḫirde telāfisin ide seng-i mezār
18. Mührlerde yiri maḥkūk olanuñ nām gibi

10. **nāmı:***-ı*
Kaside 2
Mısra: **75**
Ad II Şan,şöhret.
75. Nāmı ārāyiş-i pīşānī-i ʾarş olmış idi
76. İtmedin kātib-i ḥikmet daḫı terkīb-i midād

11. **nāmına:***-ı, -n, -a*
Kaside 8

Mısra: **27**
Ad II Şan,şöhret.
27. Ṣaḳlarum nāmına bir pādişeh-i devrānuñ
28. Ki idem müzd-i beşāret kim iderse tebşīr

12. **nāmuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **86**
Ad II Şan,şöhret.
85. Ṣād hezār olmaz ise çoḳ da degüldür nāḳış
86. H̱uṭebā nāmuñ ile dehri iderler taʿtīr

13. **nāmı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **90**
Ad II Şan,şöhret.
89. Hüneri kimdür iden çāḳ bu ḳadar kendüye mülk
90. Nāmı oldıysa ʿaceb mi vüzerāya mefẖar

14. **nām:**
Kaside 13
Mısra: **196**
Ad II Şan,şöhret.
195. Bulmadı kimse bu tensīḳ-i umūra tevfīḳ
196. Daẖı bir ferde naṣīb olmadı bu şān u bu nām

15. **nāmı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **174**
Ad II Şan,şöhret.
173. Āṣaf āṣāf-dilā pāk-tebārā ṣadrā
174. Ey olan nāmı teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām

16. **nāmın:**-*ı, -n*
Kaside 13
Mısra: **121**
Ad II Şan,şöhret.
121. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i ḳān-ı kerem kim nāmın
122. Bulsa ẖurşīdine eylerdi felek naḳş-ı ẖitām

17. **nāmuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 13
Mısra: **197**
Ad II Şan,şöhret.
197. Daẖme-i ṣulḥ senüñ nāmuña baġlanmışdur
198. Fetḥine kimdür iden böyle ṭılısmuñ ikdām

18. **nāmuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 13
Mısra: **180**
Ad II Şan,şöhret.
179. Öyle ẖıdmetde bulunduñ ki sefīrān-ı bihişt
180. Müjdesiz birbirine nāmuñı itmez iʿlām

19. **nāmın:**-*ı, -n*
Kaside 18
Mısra: **17**
Ad II Şan,şöhret.
17. Pādişāhuñ ḳafes içindeki nāmın görsün
18. Ḳafese girdügini münkir olanlar ʿanḳā

20. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 21
Mısra: **26**
Ad II Şan,şöhret.
25. İsm ḳalḳup merkezinden fevḳine taṣdīr ider
26. Nāmını bir yirde taḥrīr itseler Ḥāḳān ile

21. **nāmuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 24
Mısra: **110**
Ad II Şan,şöhret.
109. Ḥaşre dek resmi boẓulmaz unudulmaz oḳunur
110. Ser-i şemşīrüñ ile nāmuñı itdün ibḳā

22. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **67**
Ad II Şan,şöhret.
67. Nāmını cevher-i zebān eyle
68. Naʿtin ārāyiş-i beyān eyle

23. **nāmı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **68**
Ad II Şan,şöhret.
67. Var idi bezminde anuñ bir nedīm
68. Nāmı S̱enāyī vü mizācı Ḥakīm

24. **nāmı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **108**
Ad II Şan,şöhret.
107. Mest-i ẖarābātī-i nā-hūşyār
108. Nāmı anuñ gülẖanī-i Lāy-ẖᵛār

25. **nāmı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **181**
Ad II Şan,şöhret.
181. Nāmı Ḥadīḳa o mübārek kitāb
182. Nicelere andan olur fetḥ-i bāb

26. **nām:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **10**
Ad II Şan,şöhret.
9. İsm ile Mīrim Çelebī birisi
10. Nām ile Bāḳī Çelebi birisi

27. **nāmuñı:**-*uñ, -ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **109**
Ad II Şan,şöhret.
109. Nāmuñı nām-ı pederüñle müdām
110. Nām-ı ẖidīv ü peder ile tamām

28. **nāmı:**-*ı*
Tarih 82
Mısra: **96**
Ad II Şan,şöhret.
95. Çākerāsā ider yanınca şitāb
96. Bir iki bende nāmı luṭf u ʿaṭā

29. **nāmın:**-*ı, -n*
Tarih 103
Mısra: **6**
Ad II Şan,şöhret.
5. Zihī revnaḳ-feżāy-ı kevkeb-i şān-ı ẖilāfet kim
6. Döker bāl ü perin nāmın işitse Ḳāf᾽da ʿAnḳā

30. **nāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 875
Mısra: **11**
İsim, ad, san.
11. Göñül nāmında bir ġam-ẖᵛārumuz ḳalmışdı ʿālemde
12. O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı

31. **nām:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **445**
Adlı.
445. Muṣṭafā nām ü Murtaża-kirdār
446. Pāk-ṭıynet muṣāḥib-i ẖünkâr

32. **nām:**
Tarih 54
Mısra: **1**
Adlı.
1. Āṣaf-ı devrān Muḥammed nām destūr-ı kerīm
2. Yaʿnī ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ vezīr-i muḥterem

33. **nāmı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **236**
İsim, ad, nam, san.
235. Gitdi sekban u deli pāyesi ile ilerü
236. Bir alāy ḳara ḳura nāmı Ferīdun u Ḳubād

34. **nāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 194
Mısra: **10**
İsim, ad, nam, san.
9. Zencīr-i ẖayālāt ile ārām ider ancaḳ
10. Dil nāmına nādīde bu dīvāne kimüñdür

35. **nāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 732
Mısra: **2**
İsim, ad, nam, san.
1. Olur mı sehv şarābuñ hisāb-ı cāmında
2. Alup virenleri varken piyāle nāmında

36. **nāmı:**-*ı*
Gazel 883
Mısra: **14**
İsim, ad, nam, san.
13. Virmedi bāġbān -ı ümmīdüm
14. Nāmı ġam bir giyāhdan ġayrı

37. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **143**
İsim, ad, nam, san.
143. Yazsalar ravżasınuñ nāmını āteşdāna

144. Zīr-i āteşde olur bir çemen-i sebz remād

38. **nāmı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **5**
İsim, ad, nam, san.
5. Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
6. Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr

39. **nāmında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 9
Mısra: **67**
İsim, ad, nam, san.
67. Geldi bir velvele-endāz feraḥ nāmında
68. Menzilümden beni etbāʿum ile itdi be-der

40. **nāmı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **10**
İsim, ad, nam, san.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʾīd u bahār

41. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 18
Mısra: **54**
İsim, ad, nam, san.
53. Ḳalem-i müşk-feşānuña muʿādil yoḳdur
54. Ḥażret-i pādişehüñ nāmını taḥrīre sezā

42. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 27
Mısra: **7**
İsim, ad, nam, san.
7. Nāmını eylediler tesmiye ʿAbdüʾl-ḳādir
8. Eyledi zīr-i tasarruf feleġi ḥażret-i Şeyḫ

43. **nāmuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 29
Mısra: **12**
İsim, ad, nam, san.
11. Nāmuñı yād idene ḥiṣṣe-i cennetden ider
12. Cūd-ı Ḥaḳ nāmuñı ṭuġrā-yı berāt-ı temlīk

44. **nāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 452
Mısra: **5**
İsim, ad, nam, san.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

45. **nāmumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 538
Mısra: **19**
İsim, ad, nam, san.
19. Geçirüp bendeleri defterine nāmumuzı
20. Yīrümüz ḥaşrde de zīr-i livā eyleyelüm

46. **nāmın:**-*ı, -n*
Gazel 761
Mısra: **8**
İsim, ad, nam, san.
7. Ey mest-i heves şöhret içün eyleyüp isrāf
8. Rüsvā-yı cihān eyleme nāmın keremüñ de

47. **nāmı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **164**
İsim, ad, nam, san.
163. Bāʿiṡ-i intizām-ı ʿālemdür
164. Nāmı şāhenşeh-i muʿaẓẓamdur

48. **nāmı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **363**
İsim, ad, nam, san.
363. Nāmı da ola taḫt-ı zerde muḳīm
364. Ola meftūḥ luṭf ile bābı

49. **nāmiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 860
Mısra: **1**
Ad, adına.
1. Vużū nāmiyle rīzān eyler āb-ı rūy-ı rindānı
2. Olunsa baḫt-ı kāfir-kīşe teklīf-i müselmānī

50. **nāmına:**-*ı, -n, -a*
Kıt'a 103
Mısra: **3**
Ad, san, şöhret.
3. Herkesüñ nāmına degül lāyıḳ
4. Hem-şümār-ı ḥurūf-ı Kurʾānī

51. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 74
Mısra: **4**
Ad, san, şöhret.
3. Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur
4. Nāmını çerḫden eylerse Mesīḥā ihdā

52. **nāmı:**-*ı*
Tarih 52
Mısra: **25**
İsim, ad, nam, san.
25. Nāmı Ḥüseyn ḫulḳı ḥasen āṣaf-ı kerīm
26. Ṣadr-ı vezāretün güher-i mihr-i pertevi

53. **nāmıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 82
Mısra: **75**
İsim, ad, nam, san.
75. Nāmıdur nām-ı pādīşāhiyle
76. Hem-nişīn-i raḳīme-i ṭuġrā

54. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 97
Mısra: **14**
İsim, ad, nam, san.
13. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ olup āḫir itdi
14. Nāmını defter-i dīvān-ı beḳāda ibkā

55. **nāmını:**-*ını, -n, -ı*
Tarih 115
Mısra: **2**
İsim, ad, nam, san.
1. Baḥr-ı ʿirfān kān-ı iḥsān ḥażret-i ṣadr-ı zamān
2. Kim Muḥammed nāmını Ḥaḳḳ aña şāyān eyledi

56. **nāmında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 122
Mısra: **7**
İsim, ad, nam, san.
7. İderdi āferīnişden berü Sācūr nāmında
8. Verā-yı kūhsārından güẕer bir āb-ı cān-baḫşā

nām ḳalmışdur:
1. **nām ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Adı kalmak.
1. Cemʾüñ tamāma irüp devri cām ḳalmışdur
2. O cāmdan da bu meclisde nām ḳalmışdur

nām ḳoyan:
1. **nām ḳoyan:**
Gazel 768
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İsim verilmek.
7. Farḳ eylemez salāh ü fesāduñ meʾālini
8. Ālüfteligle nām ḳoyan bī-riyālıġa

nām ü kām olmaġın:
1. **nām ü kām olmaġın:**-*ma, -ġı, -n*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İsim ve murat.
11. Olmaġın İbrāhīm aña nām ü kām
12. Oldı o şehre berekāt-ı tamām

nām ü nişānesi:
1. **nām ü nişānesi:**-*si*
Tarih 51
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Ad, san , sıfat.
51. Ḳaldı nām ü nişānesi bāḳī
52. Oldı āṡārı mūcib-i taḥsīn

nām u nişānuñ:
1. **nām u nişānuñ:**-*uñ*
Kaside 18
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ad ve san II iz, işaret.
43. Görmedi nām u nişānuñ vüzerā-yı eslāf
44. Bulmadı resm-i bedīʿin ḳudemā-yı ʿuḳalā

nām u sānı:
1. **nām u sānı:**-*ı*
Kaside 13

Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şan ve şöhret.
169. Medḥe muḥtāc olan oldur ki olup tāze-ẓuhūr
170. Nām u sānı ola minnet-keş-i taʿrif-i enām

nām u şān-ı vekālet-i kübrā:
1. **nām u şān-ı vekālet-i kübrā:**
Tarih 82
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
En büyük temsilciliğin - sadrazanlığın- şan ve şöhreti.
91. Nām-ı pākiyle çıkdı ʿayyūka
92. Nām u şān-ı vekālet-i kübrā

nām ü şānın:
1. **nām ü şānın:**-*ın*
Tarih 55
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Şan ve şöhret.
27. Köhnesin kim yād ider ḳaṣr-ı Süleymān olsa da
28. Nām ü şānın bu binā-yı tāze ber-bād eyledi

nām u şānun:
1. **nām u şānun:**-*un*
Tarih 82
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Şan ve şöhret.
131. Ṭoldı āfāḳ nām u şānun ile
132. Oldı ās̱ār-ı ẓulm nā-peydā

nā-maḥal:
1. **nā-maḫaller:**-*ler*
Gazel 620
Mısra: **10**
Yersiz, uygunsuz.
9. Lāyıḳ-ı devlet-i zaḫm-ı sipehi sīnemdür
10. Nā-maḥaller naẓarından o şehüñ dūr olsun

nā-maḥrem:
1. **nā-maḥremdür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **12**
Yabancı.
11. Lillahiʾl-ḥamd ki ḫalvetkede-i maʿnāya
12. Düzd-ṣūret cühela fırkası nā-maḥremdür

2. **nā-maḥrem:**
Gazel 613
Mısra: **8**
Mahrem olmayan, görülmesi uygun olmayan.
7. Fehm eyle çāk-i sine ile eşk-i dīdeden
8. Ḫāme harīm-i maʿnīye nā-maḥrem olduğın

3. **nā-maḥrem:**
Kaside 15
Mısra: **206**
Yabancı.
205. Yitişür saña düşen ḫayr duʿādur Nābī
206. Saña bigāne gelür medḥ ü s̱enā nā-maḥrem

nā-maḥrem-i kec-bīnişe:
1. **nā-maḥrem-i kec-bīnişe:**
Gazel 361
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yanlış düşünceli yabancılar.
9. Nā-maḥrem-i kec-bīnişe maʿhūd degüldür
10. Ruḫsāre-nümā olduğı mestūre-i iḫlāṣ

nā-maʿmūr ḳalur:
1. **nā-maʿmūr ḳalur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Bayındır hale getirilmemiş olmak, imar edilmemiş olmak, eksik kalmak.
187. ʿAlel-ḫuṣūṣ Ḥaremgāh-ı īzidi ki ḳalur
188. Ziyāret itmeyenüñ rükn-i dīni nā-maʿmūr

nām-āver-i fütūḥ:
1. **nām-āver-i fütūḥ:**
Kaside 16
Mısra: **201**
Kelime Tipi: -
Fetihlerle nam salmış.
201. Ecdādıñuñ da olduğı nām-āver-i fütūḥ
202. Olmaḳladur ḥavāmil-i sırr-ı emāneti

namāz:
1. **namāzda:**-*da*
Gazel 695
Mısra: **6**
İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.
5. İḫlāṣuñ olmayınca ḫudāvend-i ʿāleme
6. Ey zāhid-i ġabī ne oḳursın namāzda

nām-dāde:
1. **nām-dādedür:**-*dür*
Gazel 177
Mısra: **6**
Şöhret vermiş, şöhret veren.
5. Ḫācetverāna feyżi olur cümleden füzūn
6. Ḫātem ki seng-dillik ile nām-dādedür

nām-dāde idüm:
1. **nām-dāde idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şöhret vermiş, şöhret veren.
13. Ruḫ-ı ümīd siyah oldı Nābiyā yoḫsa
14. Mis̱āl-i ḫātem-i iḳbāl nām-dāde idüm

nāmdār idüm:
1. **nāmdār idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 690
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Namlı, şöhretli, meşhur.
3. Felāḫan itdi baña dest-i yāri gerdiş-i çerḫ
4. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar nāmdār idüm ben de

nāmdār olur:
1. **nāmdār olur:**-*ur*
Gazel 549
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Namlı, ünlü olmak.
7. Nāmdār olur idenler aġniyāya intisāb
8. Mūm-ı mihre ḥiṣṣe deġmez kīse-i iflāsdan

nāmdār-ı iştihār olur:
1. **nāmdār-ı iştihār olur:**-*ur*
Gazel 604
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Adı duyulmak, meşhur olmak.
7. Darb-ı sikkeyle olur ve zer nāmdār-ı iştihār
8. Müstaʿidd-i ʿizz ider üstād tez̲līl itdügin

nāmdār-ı maġnīsā:
1. **nāmdār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Manisa meşhuru, şöhretlisi.
31. Bülend-kevkebe ḥallāl-i müşkilāt-ı umūr
32. Ser-āmed-ı ʿuḳalā nāmdār-ı Maġnīsā

nāmdār-ı şehinşeh-i ʿālem:
1. **nāmdār-ı şehinşeh-i ʿālem:**
Tarih 82
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Alemin en büyük padişahının şöhretlisi.
73. Nāmdār-ı şehinşeh-i ʿālem
74. Aḥmedüʾl-ḫulḳ āṣaf-ı yek-tā

nāmdār-ı zamāne:
1. **nāmdār-ı zamāne:**
Tarih 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanın meşhuru, şöhretlisi.
1. Nāmdār-ı zamāne Yusuf Aġa
2. Yaʿnī gencūr-ı pādişāh-i zamān

nāme:
1. **nāme:**
Gazel 102
Mısra: **1**
Mektup.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

2. **nāme:**
Gazel 102

Mısra: **2**
Mektup.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

3. **nāmene:**-*ne*
Gazel 272
Mısra: **13**
Mektup.
13. Nābī o peri itmeyicek nāmene raġbet
14. Ruhsāre-i evrāḳı siyāh itmege deġmez

4. **nāmeye:**-*ye*
Gazel 307
Mısra: **2**
Mektup.
1. Evṣāf-ı maḥabbet dehen-i ẖāmeye ṣıġmaz
2. Taʿbīr-i mezāyā-yı nihān nāmeye ṣıġmaz

5. **nāme:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Mektup.
3. İdüp taklīd ẖaṭṭ-ı nīm-ẖām-ı dilbere düşmen
4. Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ẖāme uydurmış

6. **nāmede:**-*de*
Gazel 541
Mısra: **5**
Mektup.
5. İderdüm ism-i şerīfüni nāmede tasṭīr
6. Egerçi ḥavṣala-i saṭra ṣıġsa sulṭānum

7. **nāme:**
Gazel 570
Mısra: **1**
Mektup.
1. Nāme müştāḳlaruñ virmede çün kim ẖaberin
2. Deġer aṭlāsdan iderlerse s̱iyāb-ı seferin

8. **nāme:**
Gazel 654
Mısra: **1**
Mektup.
1. Ey nāme sen ol māh-likādan mı gelürsin
2. Ey hüdhüd-i ümmīd Sebādan mı gelürsin

9. **nāmeyi:**-*y, -i*
Gazel 722
Mısra: **6**
Mektup.
5. İder mi gūş-zed-i raġbet-i ārzūmendān
6. O nāmeyi ki sitemle meʾāli mālī ola

10. **nāmeme:**-*m, -e*
Kaside 2
Mısra: **252**
Amel defteri.
251. Benüm ol müflis-i aʿmāl ki ṭursun ālāf
252. Nāmeme girdügi yoḳdur ʾaşerāt u āḥād

11. **nāmedür:**-*dür*
Gazel 509
Mısra: **12**
(Simsiyah yazılarla dolu) mektup.
11. Ser-nüviştüm ne siyah olduġın andan fehm it
12. Nāmedür ḥāl-i perīşānumı ʿarża bedelüm

12. **nāmeler:**-*ler*
Gazel 136
Mısra: **2**
Mektup II Kağıt.
1. Pā der-gil-i telāş maḳālüñle ẖāmeler
2. Pīçīde-i firāş ẖayālüñle nāmeler

13. **nāme:**
Gazel 74
Mısra: **13**
Mektup, kağıt II Şiir.
13. Muʿammā-gūne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

14. **namede:**-*de*
Gazel 86
Mısra: **2**
Mektup, kağıt II Şiir.
1. Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayridan şöhretlüdür
2. Saṭr-ı evvel namede ʿizzetlüdür rifʿatlüdür

15. **nāmelerün:**-*ler, -ün*
Gazel 657
Mısra: **17**
Mektup, kağıt II Şiir.
18. Mürtefiʿ kūşeye çıḳmış gözedür dīde-i hū
17. Ḥıfẓ içün nāmelerün ṣaff-ı süṭūrın Nābī

16. **nāmeye:**-*y, -e*
Gazel 837
Mısra: **9**
Mektup.
9. Bī-dimāġāne baṣar nāmeye mührin cānān
10. Nābiyā ṣafḥa-i çerẖ üzre meh-i nīm gibi

nāme-ı ʿahd-ı hümāyūn-ı mübārek-fercām:
1. **nāme-ı ʿahd-ı hümāyūn-ı mübārek-fercām:**
Kaside 13
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Padişahın sonuçları kutlu olan anlaşması (Karlofça Antlaşması kastedilerek).
21. Ḥüccet-i ʾıtk gibi itdi ʾibādı āzād
22. Nāme-ı ʿahd-ı hümāyūn-ı mübārek-fercām

nāme-i aʿmāline:
1. **nāme-i aʿmāline:**-*i, -n, -e*
Tarih 103
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Amel defteri.
53. Bu gūne bünyenün tāk-ı derinde mıṣraʿ-ı tārīẖ
54. Olur bānīlerinün nāme-i aʿmāline imżā

nāme-i cānāneden:
1. **nāme-i cānāneden:**-*den*
Gazel 141
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin mektubu.
11. Bu ḥüzn-ābād-ı ġamda nāme-i cānāneden ġayrı
12. Güşād-ı dīde-i ümmīde şāyān pīrehen yoḳdur

nāme-i ḥabīb:
1. **nāme-i ḥabīb:**
Gazel 803
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin mektubu.
7. Virdi şifā-yı ṣadr dile nāme-i ḥabīb
8. Timāre itdi ẖaste taṣarruf berāt ile

nāme-i iḳbāl:
1. **nāme-i iḳbāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Baht açıklığı mektubu.
97. O resīd oldı murġ-ı müşgīn-bāl
98. Zīr-i bālinde nāme-i iḳbāl

nāme-i ʿiṣyānı:
1. **nāme-i ʿiṣyānı:**-*ı*
Gazel 773
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İsyan mektubu.
3. Eyler beyāż nāme-i ʿiṣyānı nūr-ı ʿafv
4. Ḳalmaz siyāh-ı mihre muḳābil cebīn-i māh

nāme-i nāgeh-ẓuhūr-ı vaʿde-i vuṣlat:
1. **nāme-i nāgeh-ẓuhūr-ı vaʿde-i vuṣlat:**
Gazel 236
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sözünün ansızın ortaya çıkan mektubu.
5. Añılsın nāme-i nāgeh-ẓuhūr-ı vaʿde-i vuṣlat
6. Neşātumdan varaḳ-gerdān-ı feryād olduġum yirdür

nāme-i ṣulḥ:
1. **nāme-i ṣulḥ:**
Tarih 143
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Barış, uzlaşma mektubu.

25. Mühimmāt ü ḳılāʿ ü kāhlar teslīmi şarṭiyle
26. Ḳalemden nāme-i ṣulḥ üzre vākiʿ oldı ḥarf be-ḥarf

nāme-i ẕātın:
1. **nāme-i ẕātın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Özünün mektubu.
87. Nāme-i ẕātın idicek inşā
88. Aña mühr-i nübüvvet urdı Ḫudā

nā-merd-i zen-siriştlerüñ:
1. **nā-merd-i zen-siriştlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 155
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kadın yaradılışlı namert.
13. Nā-merd-i zen-siriştlerüñ zīb-i gūşıdur
14. Mānend-i gūşvāre-i zer güft-gūy-ı zer

nā-mesmūʿ:
1. **nā-mesmūʿ:**
Kaside 7
Mısra: **137**
İşitilmemiş, duyulmamış.
137. Fünūn-ı ḥarb ü veġāda naẓīri nā-mesmūʿ
138. Kemāl-i faẓl u hünerde ʿadīli nā-meẕkūr

nā-mestūr:
1. **nā-mestūr:**
Kaside 15
Mısra: **121**
Örtülü, gizli, kapalı değil.
121. Fikr-i çālākine esrār-ı ḳażā nā-mestūr
122. ʿAḳl-ı derrākine ās̱ār-ı ḳader nā-mübhem

nā-meẕkūr:
1. **nā-meẕkūr:**
Kaside 7
Mısra: **138**
Söylenmemiş, dile getirilmemiş, bilinmemiş.
137. Fünūn-ı ḥarb ü veġāda naẓīri nā-mesmūʿ
138. Kemāl-i faẓl u hünerde ʿadīli nā-meẕkūr

nām-ı ʿarş-efrūz:
1. **nām-ı ʿarş-efrūz:**
Tarih 75
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alemi aydınlatan isim.
9. Fiʾl-ḥaḳīḳa o nām-ı ʿarş-efrūz
10. Ġayr içün şöhret-i iżāfīdür

nāmı cihānı tutdı:
1. **nāmı cihānı tutdı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyanın her yerinde tanınır, bilinir, meşhur olmak.
81. Şarḳdan ġarba āftāb gibi
82. Ṭutdı nāmı cihānı ser tā-pā

nām-ı ciyād:
1. **nām-ı ciyād:**
Kaside 2
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Eşkin giden soylu at isimleri.
79. Ḥażret-i Rūḥul-emīn ġāşiye ber-dūşı idi
80. Ḳonmadın daḫı ḥuyūl-i felege nām-ı ciyād

nām-ı dürūġ:
1. **nām-ı dürūġ:**
Gazel 378
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yalanın namı, adı.
15. Dürūġ iken o ḳadar buldı şöhret ey Nābi
16. Ki girdi ṣūret-i ṣıdḳa güm oldı nām-ı dürūġ

nām-ı eczāsını:
1. **nām-ı eczāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 411
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İlacın adı.
11. Bizüz ol rence giriftār ki ʿaṭṭār-ı sipihr
12. Nām-ı eczāsını bilmez daḫı dermānumuzuñ

nām-ı feraḥ:
1. **nām-ı feraḥ:**
Gazel 44
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rahatlık ismi.
3. Yoḳ vücūdı araṣañ meclis-i devrānda meġer
4. Ḳonula baʿżı perestārlara nām-ı feraḥ

nām-ı ḥaḳʾı:
1. **nām-ı ḥaḳʾı:**-*ı*
Gazel 494
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hak, Allah adı.
3. İḳrāra gelū-gīrlik it güm-şüdegānı
4. İt nām-ı Ḥaḳʾı naḳş-ı cebīn pāre-i nān ol

nām-ı ḫidīv ü peder:
1. **nām-ı ḫidīv ü peder:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Babası ile hükümdarın ismi.
109. Nāmuñı nām-ı pederüñle müdām
110. Nām-ı ḫidīv ü peder ile tamām

nām-ı ḫudādan:
1. **nām-ı ḫudādan:**-*dan*
Gazel 57
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Allah'ı anma, ibadet.
7. Ekser görilen ḫalḳ giriftār-ı ḫodīdür
8. Nādir bulunur nām-ı Ḫudādan mütelez̠z̠iẕ

nām-ı hümāyūn-ı hümā:
1. **nām-ı hümāyūn-ı hümā:**
Kaside 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Devlet kuşu namı (Tuğra bağlamında).
11. İtmiş āġūş-ı ṣafa-baḫşāsın
12. Cilvegeh nām-ı hümāyūn-ı hümā

nām-ı hümāyūnın:
1. **nām-ı hümāyūnın:**-*ı, -n*
Tarih 127
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Padişahlık namı/şanı.
61. Āşiyānında daḫı ḫᵛāb-ı ferāgat göremez
62. Ḳāfda nām-ı hümāyūnın işitse ʿanḳā

nām-ı nikū ḳaydında olur:
1. **nām-ı nikū ḳaydında olur:**-*ur*
Gazel 687
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Geride iyi bir nam bırakma derdinde olmak.
9. Laʿl ü yāḳūta ḳazar sikke(y)i mermerde degül
10. Nābiyā her kim olur nām-ı nikū ḳaydında

nām-ı pādīşāhiyle:
1. **nām-ı pādīşāhiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 82
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Padişah adı (Padişah Sultan III. Ahmed kastedilerek).
75. Nāmıdur nām-ı pādīşāhiyle
76. Hem-nişīn-i raḳīme-i ṭuġrā

nām-ı pāki:
1. **nām-ı pāki:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **366**
Kelime Tipi: -
Temiz yüce isim.
365. ʿAcizānuñ enīs ü ġam-ḫᵛārı
366. Nām-ı pāki ʿināyet-i Bārī

2. **nām-ı pāki:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Temiz yüce isim.
129. Birinüñ nām-ı pāki yaʿnī Ḥasan
130. Gülşen-i ferʿa ġonce-i aḥsen

nām-ı pākine:
1. **nām-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Tarih 80
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Temiz yüce isim.
17. Nām-ı pākine taʿalluḳ itdügi günden hemān
18. Semt-i Şehbāʾda hüveydā oldı āsār-ı ṭarab

nām-ı pākiyle:
1. **nām-ı pākiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 82
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Temiz yüce isim.
91. Nām-ı pākiyle çıkdı ʿayyūḳa
92. Nām u şān-ı vekālet-i kübrā

nām-ı pederüñle:
1. **nām-ı pederüñle:**-*üñ, -le*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Babasını namı, atalarının ünü.
109. Nāmuñı nām-ı pederüñle müdām
110. Nām-ı ḫidīv ü peder ile tamām

nām-ı rüstemʾi:
1. **nām-ı rüstemʾi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Rüstem'in şöhreti (Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır).
93. O güne eyledi ḥükm-i şecāʿatin icrā
94. Ki ḫalḳ eylemeden ḳaldı nām-ı Rüstemʾi yād

nām-ı şāhenşehe:
1. **nām-ı şāhenşehe:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Şahlar şahının namı.
21. Nām-ı şāhenşehe taʿziminden
22. Olmaġın levḥa-nüvīs-i ṭuġrā

nām-ı şāhenşeh-i devrāna:
1. **nām-ı şāhenşeh-i devrāna:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Zamanın şahlar şahı olan sultanın namı.
29. Ḥaḳ budur olduġı dem böyle gerek
30. Nām-ı şāhenşeh-i devrāna sezā

nām-ı salṭanat:
1. **nām-ı salṭanat:**
Tarih 103
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık şanı.
19. Bu faḫr-ı maʿnevīden bu şerefden ṣoñra ʿālemde
20. Mülūk-ı sāʾire olsun mı nām-ı salṭanat icrā

nām-ı şerīf:
1. **nām-ı şerīf:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Şerefli isim, mübarek ad.
23. Hiç nām-ı şerīf ẓıll-ı Yezdān
24. Olur mı cebīn-i mihre mihmān

nām-ı şerīfin:
1. **nām-ı şerīfin:**-*i, -n*
Tarih 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şerefli isim, mübarek ad.
3. Kendü eyyām-ı şerīfinde bu menzilgehde
4. Tīr atup itmiş idi nām-ı şerīfin ibḳā

nām-ı şerīfüñ:
1. **nām-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Şerefli isim, mübarek ad.
59. Ḥalebe nām-ı şerīfüñ ṣalalı sāye-i ʿadl
60. Oldı āsūde-i gehvāre-i rāḥat fuḳarā

nām-ı suʿād:
1. **nām-ı suʿād:**
Kaside 2
Mısra: **314**
Kelime Tipi: -
Kutlu şöhret.
313. Ḥarem-i naʿt-ı şerīfüñde bu ebkāra gerek
314. Duḫterān-ı ʿAraba vażʿ olunan nām-ı suʿād

nām-ı sulṭān:
1. **nām-ı sulṭān:**
Gazel 496
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sultanın, padişahın adı.
15. ʿAskerī gibi reʿāyādan olurlar mümtāz
16. Nām-ı sulṭān ile naḳş olsa cebīn-i dirhem

nām-ı sulṭānī:
1. **nām-ı sulṭānī:**
Gazel 641
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Padişahın adı.
7. İtmemek lāyıḳ mıdur mālīde-i çeşm-i ṭaleb
8. Nām-ı sulṭānī cebīn-pīrāy-ı zerr ü sīm iken

nām-ı sulṭān-ı ḥaḳīḳatle:
1. **nām-ı sulṭān-ı ḥaḳīḳatle:**-*le*
Gazel 490
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hakikat sultanının adı.
9. Mihr beyneʾl-ısbaʿeyn-i kabza-i īcāddur
10. Nām-ı sulṭān-ı ḥaḳīḳatle müzeyyendür göñül

nām-ı tīġi:
1. **nām-ı tīġi:**-*i*
Tarih 26
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kılıcın şöhreti.
19. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ġāzī kim
20. İder maḥrūm-ı rāḥat nām-ı tīġi ḳavm-ı küffārı

nām-ı tīġin:
1. **nām-ı tīġin:**-*i, -n*
Tarih 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kılıcın şöhreti.
1. Büʾl-fetḥ-i ṣānī dāver-i ġāzī şehinşāh-ı cihān
2. Kim nām-ı tīġin yazdılar tāk-i sipihre nūr ile

nām-ı ẓulmeti:
1. **nām-ı ẓulmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Karanlığın adı.
155. Nuṭḳ-ı ḥayāt-baḫşına leb-teşne āb-ı Ḫıżr
156. Pīş-i ruḫında mihre sezā nām-ı ẓulmeti

nāmın eyledi:
1. **nāmın eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Adını koymak, isimlendirmek.
41. Ḫalḳ idüp ḫāk-ı tīreden ādem
42. Eyledi nāmın eşref-i ʿālem

nāmın ḳodı:
1. **nāmın ḳodı:**-*dı*
Tarih 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Adını koymak, isimlendirmek.
1. Ey ḫoşa cāygāh-ı nev-bünyād
2. Ḳodı nāmın felek Ḥüseyn-ābād

nāmın ḳomış:
1. **nāmın ḳomış:**-*mış*
Kaside 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Adını koymak, isimlendirmek.
11. Ḳurup bir bārgāh-ı ṣunʿ luṭf u ḳahrdan memzūc
12. Virüp eżdāda amīziş ḳomış nāmın anuñ dünyā

nāmına:
1. **nāmına:**
Gazel 106
Mısra: **9**
Adına.
9. Piyāle nāmına ḫādim gelürse meydāna
10. Ġoncenün deheninden kelām alur bulunur

2. **nāmına:**
Kaside 9
Mısra: **80**
Adına.

79. Ḫāk-i dergāhına yüz sürmek ile ḫurşīdüñ
80. Didiler ehl-i cihān nāmına şāh-ı ḫāver

3. **nāmına:**
Kaside 12
Mısra: **128**
Adına.
127. Bihterīn-i vüzerā āṣaf-ı ṣānī ki sezā
128. Nāmına eyler ise cevher-i evvel ikrām

4. **nāmına:**
Kaside 13
Mısra: **114**
Adına.
113. Bu celī menḳabete ḥayf degül mi ki yaza
114. Ġayrınuñ nāmına tārīḫ-nüvīs-i eyyām

nāmını ḳayd:
1. **nāmını ḳayd:**-*y, -e, -ler*
Kaside 6
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Adını kaydetme, sayma, addetme.
45. Kenār-ı defter-i dilde bu gūne nāmını ḳayd
46. Kemīne ḥāḳ-i der-i ḫānedān-ı Mevlānā

nāmını ḳomamun:
1. **nāmını ḳomamun:**-*ma, -mun*
Gazel 854
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adını koymak, isimlendirmek.
7. Nāmını cāme-i hestī ḳomamun farḳı nedür
8. O metāʿuñ ki ola reng-i ʿadem encāmı

nāmını komışlar:
1. **nāmını komışlar:**-*lar*
Gazel 348
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Adını koymak, isimlendirmek.
9. Kemāl-i ḥüsn-i ḫubān olduġından çār-deh-sāle
10. Ḳomışlar Nābiyā erbāb-ı maʿnī nāmını mehveş

nāmiye:
1. **nāmiyesin:**-*si, -n*
Gazel 28
Mısra: **8**
Nebat ve hayvandaki büyüyüp gelişme kuvveti.
7. Bilmek istersen eger ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın
8. Gülşenün nāmiyesin gör leb-i cūyı seyr it

nāmiye-baḫş-ı gülşen-i melekūt:
1. **nāmiye-baḫş-ı gülşen-i melekūt:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Gayb alemlerine gül bahçesi bahşeden (O alemlere hayat ve mana veren bağlamında).
95. Ḥükm-fermāy-ı ḫıṭṭā-i nāsūt
96. Nāmiye-baḫş-ı gülşen-i melekūt

nām-keş:
1. **nām-keşlük:**
Gazel 589
Mısra: **11**
Adı çıkmış olma, meşhur olma.
11. O nām-keşlük ile şöhretüñ cezālarıdur
12. ʿAceb mi ḳalʿa-i zerrīne ḥabs olınsa nigīn

nā-mübhem:
1. **nā-mübhem:**
Kaside 15
Mısra: **122**
Anlaşılır, şüpheli değil.
121. Fikr-i çālākine esrār-ı ḳażā nā-mestūr
122. ʿAḳl-ı derrākine ās̱ār-ı ḳader nā-mübhem

nā-mükedder:
1. **nā-mükedder:**
Gazel 296
Mısra: **6**
Kedersiz, tasasız.
5. Seylveş bizde küdūret ḫākdandur yoḫsa biz
6. Sūy-ı bālādan bu ḫāke nā-mükedder gelmişüz

nā-mükerrer:
1. **nā-mükerrer:**
Kaside 2
Mısra: **3**
Tekrar olunmamış, ilk kez icra edilmiş, benzersiz.
3. Nā-mükerrer ṣatılur çār-sūy-ı ʿālemde
4. Nev-be-nev emtiʿa-i kārgeh-i ṣunʿ-ābād

nāmumı añduḳça:
1. **nāmumı añduḳça:**-*duḳça*
Kaside 11
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Deyim**
Adını anmak, yad etmek.
117. ʿAceb mi sözlerüme eylese felek taʿẓīm
118. ʿAceb mi nāmumı añduḳça gözlese ādāb

nā-mümkin:
1. **nā-mümkin:**
Kaside 1
Mısra: **58**
Mümkün olamayan, mümkün olmayan.
57. Seḥāb-ı luṭfa nā-ḳābil temānüʿ eylemek imsāk
58. Ḥudūd-ı menʿi nā-mümkin tecāvüz eylemek iʿṭā

nāmuñı dibāçe-i ẕikr ü evrād itmeyen levḥ-i icābetde maḳām-ı raġbet ummasun:
1. **nāmuñı dibāçe-i ẕikr ü evrād itmeyen levḥ-i icābetde maḳām-ı raġbet ummasun:**
Kaside 2
Mısra: **220**
Kelime Tipi: **Hadis**
"Kuşkusuz ki dua, gök ile yeryüzü arasında durdurulur ve Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e salât edinceye kadar duadan hiçbir şey çıkmaz" Kaynak: Tirmizi: 1/485.
219. Ummasun levḥ-i icābetde maḳām-ı raġbet
220. İtmeyen nāmuñı dibāçe-i ẕikr ü evrād

nāmuñı oḳur:
1. **nāmuñı oḳur:**-*ur*
Tarih 36
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şöhretinin dillerde dolaşması.
53. Dāstān eyledi dillerde Ḫudā evṣāfuñ
54. Nice yıldur ki oḳur nāmuñı aʿlā ednā

nāmuñı yād idene:
1. **nāmuñı yād idene:**-*en, -e*
Kaside 29
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Adını anmak, namını zikretmek.
11. Nāmuñı yād idene ḥiṣṣe-i cennetden ider
12. Cūd-ı Ḥaḳ nāmuñı ṭuġrā-yı berāt-ı temlīk

nā-murād:
1. **nā-murāduñ:**-*uñ*
Gazel 590
Mısra: **9**
İsteğine kavuşamayan, mahrum kalan.
9. Yine o nā-murāduñ olur başına belā
10. Şīrīn-i viṣālüñi Ferhād işitmesün

2. **nā-murāda:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **1**
Muradına erişmemiş, isteği yerine gelmemiş.
1. ʿArūs-ı kāmı niçün nā-murāda virmezler
2. Müyesser olsa bile rū-güşāde virmezler

nā-murādı:
1. **nā-mūrādī:**
Gazel 51
Mısra: **8**
Mahrum kalma, muradına erememe.
7. Tengdür vādī-i yeʾs ü pehn meydān-ı ümīd
8. Nā-mūrādī küçe-i tārīk ü rūşendür murād

2. **nā-murādı:**
Kaside 20
Mısra: **5**
Mahrum kalan, muradına eremeyen.
5. Bir nā-murādı eylemek isterse ber-murād

6. Olur resīde ḫod-be-ḫod eczā-yı devleti

nāmūs:
1. **nāmūs:**
Gazel 167
Mısra: **6**
Irz, iffet, edeb, haya.
5. İfnā-yı vücūd eylememek rāh-ı ṭalebde
6. ʿUşşāḳ-ı sitem-dīdeye nāmūs degüldür

nāmūs u ʿārı:
1. **nāmūs u ʿārı:**
Gazel 88
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Namus ve utanma.
5. Düşmez gürūh-ı meste olmaḳ ḥicāba beste
6. Rüsvāylık tururken nāmūs u ʿārı nʾeyler

nāmūs u ʿırż-ı salṭanat:
1. **nāmūs u ʿırż-ı salṭanat:**
Tarih 135
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Saltanatın haysiyet ve itibarı.
13. Budur nāmūs u ʿırż-ı salṭanat kim bildüre ḥaddin
14. Bed-hūy u siyeh-ı dil naḳż-ı ʿahd üzre ʾinād itdi

nā-müsellem:
1. **nā-müsellemdür:**-*dür*
Gazel 775
Mısra: **6**
Kabul görmeyen, onaylanmayan.
5. Egerçi ʿaybdur teslīm-i dest-i digere rīşin
6. Bu maʿnā nā-müsellemdür velī berber ḫuṣūṣında

nāmūs-ı ʿaşḳa:
1. **nāmūs-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 881
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşkın edebi, namusu.
7. Nāmūs-ı ʿaşḳa kesr virür ḫᵛāhiş-i viṣāl
8. Bir loḳma ile bozmayalum iştihāmuzı

nā-muṣīb olmazdı:
1. **nā-muṣīb olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 686
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İsabetsiz olmak, kabul edilmemek.
11. Olmazdı nā-muṣīb duʿā tīr-i kec gibi
12. Maḫlūḳ öñinde ḳadd-i ḫalayıḳ ḫam olmasa

nā-müstaʿid olan:
1. **nā-müstaʿid olan:**-*an*
Gazel 812
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kabiliyetinde, yeterliliğinde olmamak.
5. Nūr-ı ḥarem şühūdına nā-müstaʿid olan
6. Vaḳf eylesün dimaġını dūd-ı meşāʿile

nā-müstemir:
1. **nā-müstemirde:**-*de*
Gazel 601
Mısra: **3**
Devamı olmayan, geçici.
3. Nā-müstemirde ẕevḳ ü keder müstemir degül
4. Ḥācet yoḳ āzmāyişe ʿīydin muḥarremin

nā-muṭābıḳ:
1. **nā-muṭābıḳdur:**-*dur*
Gazel 166
Mısra: **8**
Uygun olmayan, uymaz.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

nā-mütenāhī olmaz idi:
1. **nā-mütenāhī olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Kaside 2
Mısra: **212**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuz olmak, hadsiz hesapsız olmak.
211. Senüñ evṣāfunı ʾadd itmek içündür yoḫsa
212. Bu ḳadar olmaz idi nā-mütenāhī aʿdād

nā-muvāfıḳ:
1. **nā-muvāfıḳ:**
Gazel 508
Mısra: **8**
Uygun olmayan.
7. Maḳām-ı ḫıdmete de nā-sezā mıyum ey çerḫ
8. Duḫūl-ı meclis-i dildāre nā-muvāfıḳ isem

nā-müyesser:
1. **nā-müyesserdür:**-*dür*
Gazel 458
Mısra: **9**
İnsanın iradesi dışında olan, elden gelmeyen.
9. Güşād-ı daḫme-i maḳṣūd nā-müyesserdür
10. İde muʿāhededen ḳaṣr-ı yed meġer kemerüñ

nām-zed-i ḥātimʾdür:
1. **nām-zed-i ḥātimʾdür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mühürleyici adayı II Bitirici adayı.
7. Nice erbāb-ı kerem gelmiş iken dehre henüz
8. Sikke-i luṭf u kerem nām-zed-i Ḥātimʾdür

nān:
1. **nān:**
Gazel 82
Mısra: **12**
Ekmek.
11. Ribāṭ-gūne ḳonan kārvān-ı imkāna
12. İçinde seng nihān itmedükçe nān mı virür

2. **nānı:**-*ı*
Gazel 147
Mısra: **12**
Ekmek.
11. Ẓann itmedügüñ şahṣuñ olur zīver-i ḫᵛānı
12. Ol nānı kʾidersin dü-kef-i ḥırṣ ile taḫmīr

3. **nānını:**-*ı,* -, -
Gazel 194
Mısra: **14**
Ekmek.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāgāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

4. **nān:**
Gazel 757
Mısra: **1**
Ekmek.
1. Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
2. Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa

5. **nāndan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **44**
Ekmek.
43. Ẓāhir olup merḥamet iḫvāndan
44. Virdi ler aña meze vü nāndan

6. **nānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **41**
Ekmek.
41. Ne meze vü ne mey ü ne nānı var
42. Eşk-i taḥassür dil-i büryānı var

7. **nān:**
Kıt'a 34
Mısra: **1**
Ekmek.
1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

nān u nemek ḥaḳḳın:
1. **nān u nemek ḥaḳḳın:**-*n*
Kaside 1
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ekmek ve tuz hakkı. Vefa.
161. Bu nān u bu nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyen cāhil
162. Ne ṣūretle olur ümmīdvār-ı niʿmet-i ferdā

nān-ı cevini:
1. **nān-ı cevini:**-*i*
Gazel 754
Mısra: **15**

Kelime Tipi: -
Arpa ekmeği.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

nān-ı gendümden:
1. **nān-ı gendümden:***-den*
Gazel 754
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Buğday ekmeği.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

nān-ı hora:
1. **nān-ı hora:***-a*
Gazel 625
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hor görülen, küçümsenen ekmek.
3. Düşelden jāleveş bu ḫākdāna āferīn ey dil
4. Diküp göz sufre-i gerdūna nān-ı hora ṣunmazsın

nān-ı nücūmı:
1. **nān-ı nücūmı:***-ı*
Kıt'a 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yıldızların ekmeği.
1. Olmışuz bir hile perdāzuñ esīr-i mekri kim
2. Sufre-i eflākden nān-ı nücūmı çaldurur

nān-pāre:
1. **nān-pāresini:***-si, -n, -i*
Gazel 887
Mısra: **2**
Ekmek, ekmek parçası (Sofraya önce hürmeten önce getirilmesi geleneğine atfen).
1. Māh-ı nev gürsinegānuñ arayup çāresini
2. Sufre-i maṭlaʿa vażʿ eyledi nān-pāresini

nān-pāre-i rāḥat:
1. **nān-pāre-i rāḥat:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **288**
Kelime Tipi: -
Rahatlık, huzur ekmeğinden bir parça.
287. Şāyed ol pür-kerem idüp himmet
288. Saña bir nān-pāre-i rāḥat

nā-nümūde:
1. **nā-nümūde:**
Gazel 154
Mısra: **10**
Eşi benzeri olmayan.
9. Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi ʿitāb
10. Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür

nā-pāk:
1. **nā-pāklaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 208
Mısra: **3**
Temiz olmayan, kirli.
3. Tathīrine nā-pāklaruñ dīde-i terle
4. Mānende-i pīrān-ı ṭarīḳat nigerāndur

2. **nā-pāk:**
Gazel 345
Mısra: **5**
Temiz olmayan, kirli.
5. Nā-pāk yatur dest-i kerem dāmen-i ʿiṣmet
6. Ḫas-pūş ḳalup çeşme-i ḥayvān unudulmış

3. **nā-pāki:**
Gazel 558
Mısra: **13**
Temiz olmayan, kirli.
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

nā-pāklik:
1. **nā-pākliklerden:***-ler, -den*
Gazel 560
Mısra: **12**
Pislik, temiz olmama durumu.
11. Ḥayāt-ı zī-ḥayāta maʿdedür gencīne-i imdād
12. Ne mümkindür cihān olmaḳ tehī nā-pākliklerden

nā-peydā:
1. **nā-peydā:**
Tarih 82
Mısra: **30**
Ele geçmez, bulunmaz.
29. Kimisi didi zer şemāmesidür
30. ʿAnber-i şeb içinde nā-peydā

2. **nā-peydā:**
Kaside 24
Mısra: **4**
Ele geçmez, bulunmaz.
3. Gül-i ümmīd güşāde mey-i kām āmāde
4. Ālet-i şevḳ ziyāde ġam-ı dil nā-peydā

3. **nā-peydā:**
Tarih 16
Mısra: **6**
Ele geçmez, bulunmaz.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

4. **nā-peydā:**
Tarih 36
Mısra: **20**
Ele geçmez, bulunmaz.
19. Adl ü inṣāf ile ʿālemde nazīri nā-yāb
20. Zühd ü ṭaḳvā ile bir mis̱li daḫı nā-peydā

5. **nā-peydā:**
Tarih 119
Mısra: **10**
Ele geçmez, bulunmaz.
9. İncilā buldı ḳudūmı ile merāyā-yı ḳulūb
10. Oldı ās̱ār-ı kesel maḥv u keder nā-peydā

nā-peydā ḳalur:
1. **nā-peydā ḳalur:**
Gazel 744
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bulunmaz olmak, gizli kalmak.
3. Ḥüsni nā-peydā ḳalur bu kārgāh-ı ḥikmetüñ
4. Her ẓuhūra żıdd ü her āġāza encām olmasa

nā-peydā oldı:
1. **nā-peydā oldı:***-dı*
Tarih 82
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kaybolmak.
131. Ṭoldı āfāḳ nām u şānun ile
132. Oldı ās̱ār-ı ẓulm nā-peydā

2. **nā-peydā oldı:***-dı*
Tarih 92
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kaybolmak.
51. Ṣadre teşrīf ideli sāye-i inṣāfında
52. Zālimīn buldı cezā oldı sitem nā-peydā

nā-peydā olurdı:
1. **nā-peydā olurdı:***-ur, -dı*
Kaside 1
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kaybolmak.
141. Hevā-yı rūḥ-baḫşā itmeyeydi cilve-i raḥmet
142. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem yek nefesde cümle nā-peydā

nā-pezīr-i merhemdür:
1. **nā-pezīr-i merhemdür:***-dür*
Gazel 225
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çaresi olmayan, dermansız.
3. O gelmese nʾola zaḫm-ı derūn-ı ehl-i derūn
4. Ki zaḫmı āyīnenüñ nā-pezīr-i merhemdür

nā-puḫte:
1. **nā-puḫte:**
Gazel 25
Mısra: **13**
Ham, çiğ, pişmemiş.
13. Nā-puḫte ḳomaz matbāh-ı āfākda Nābī
14. Der-kār olıcaḳ germī-i tennūr-ı ʿināyet

2. **nā-puḫte:**
Gazel 111
Mısra: **15**
Ham, çiğ, pişmemiş.
15. Eger nevāle-i maʿnā düşerse nā-puḫte

16. Kuṣūr-ı germī-i bāṭından iʿtizār olunur

3. **nā-puḫte:**
Gazel 367
Mısra: **32**
Ham, çiğ, pişmemiş.
31. İnsānı ḫaste-i maraż-ı hūlyā ider
32. Nā-puḫte tuʿme-i hevese iştihā ġalaṭ

nār:
1. **nārumdan:***-um, -dan*
Gazel 97
Mısra: **10**
Ateş, od.
9. Ey engüşt-i siyeh itme benümle daʿvī-i himmet
10. Çerāġ-ı himmetüm nūrum benüm nārumdan efzūndur

2. **nārdan:***-dan*
Gazel 204
Mısra: **7**
Ateş, od.
7. Olur mı ʿārif-i dūzeḫ-pesendüñ nārdan bāki
8. Meġer kim ḳadr-i nā-fehmān dūzeḫden muʿaẕẕebdür

3. **nāra:***-a*
Gazel 257
Mısra: **8**
Ateş, od.
8. Nāra ḥācet ḳomaz ol mertebe taʿẕīb olmaz
7. İltifāt itmedügi bendesine mālikinüñ

4. **nār:**
Gazel 367
Mısra: **37**
Ateş, od.
37. İtmez tenezzül ehl-i nefes nār pūteye
38. ʿAnḳādur ehli yoḫsa degül kīmiyā ġalaṭ

5. **nārun:***-un*
Gazel 497
Mısra: **7**
Ateş, od.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoḫsa
8. Ḫarāb olur miṡāl-i ḳalb-i rindān ḫān-mān-ı ġam

6. **nār:**
Gazel 760
Mısra: **2**
Ateş, od.
1. İtdi nigāhı şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile
2. Virdi dü-çeşme nār ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

7. **nār:**
Kaside 2
Mısra: **137**
Ateş, od, cehennem.
137. Zāʾir-i ḳabre ne söz nār ḳaçar nūrından
138. Ṣalavātıyla kimüñ eyleseler rūḥını şād

naʿra:
1. **naʿrasız:***-sız*
Gazel 297
Mısra: **7**
Haykırma, bağırma II Sarhoş veya külhanbeyi bağırması.
7. Naʿrasız geçmeği meh-pārelerün kūyından
8. Kesr-dādende-i nāmūs-ı melāmet bilürüz

naʿra-i allāh ekber:
1. **naʿra-i allāh ekber:**
Kıt'a 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
"Allahüekber" narası (Ezan bağlamında).
3. Līk hestīsine itdükçe naẓar ey Nābī
4. Gūş-ı cāna irişür naʿra-i Allāh ekber

naʿra-i mestāne:
1. **naʿra-i mestāne:**
Gazel 777
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sarhoş narası.
5. ʿAhdüm olsun o perī meclise gelmezse eger
6. Yıḳayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile

nā-rāst:
1. **nā-rāstdur:***-dur*
Gazel 809
Mısra: **2**
Doğru olmayan, doğru değil.
1. Aldanma bāb-ı mihri felek bāz iderse de
2. Nā-rāstdur nevāzişe āġāz iderse de

2. **nā-rāstdür:***-dür*
Gazel 810
Mısra: **1**
Doğru olmayan, doğru değil.
1. Nā-rāstdür sipihr mümāşāt iderse de
2. Ṣāf olmaz iddiʿā-yı müṣāfāt iderse de

nārdan remād olsam:
1. **nārdan remād olsam:***-sa, -m*
Kaside 2
Mısra: **256**
Kelime Tipi: -
Ateşte yanıp küle dönmek.
255. Dāmen-ālūde-i ʿişyān o habīsüʾn-nefsem
256. Ki hevādan geçemem nārdan olsam da remād

naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr:
1. **naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr:**
Gazel 792
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıyamet kargaşasının naraları.
9. Olurdı naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr naġme-i muṭrib
10. O şūḫ içün çekilen āh u zār bir yire gelse

naʿre-i gülşen-fürūzdur:
1. **naʿre-i gülşen-fürūzdur:***-dur*
Gazel 792
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gülbahçesini parlatan nara.
11. Kemīne naʿre-i gülşen-fürūzdur dile Nābī
12. Olur remīde hezārān hezār bir yire gelse

nā-resā:
1. **nā-resā:**
Kaside 13
Mısra: **120**
Yetişmeyen, uygun olmayan.
119. O güzīde ḫalef-i dūde-i ʿizzet kim olur
120. Nā-resā nīm-reh-i cāhına ṣıfr-ı erḳām

2. **nā-resā:**
Tarih 138
Mısra: **64**
Yetişmeyen, uygun olmayan.
63. Bī-vefā şānına mīzān-ı kıyās ü taʿdād
64. Nā-resā cāhına endāze-i fikr ü taḫmīn

3. **nā-resādur:***-dur*
Kaside 1
Mısra: **156**
Yetişmeyen, uygun olmayan.
155. Şümār-ı niʿmetinde bī-vefādur leşker-i aʿdād
156. Senā-yı ḳudretinde nā-resādur süllem-i iḥṣā

naʿre-senc-i es-selām olurken:
1. **naʿre-senc-i es-selām olurken:***-ur, -ken*
Gazel 374
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Esselamü aleyke nidasını söylemek (Hacda tavafın sünnetlerinden biri de her şavtta Hacer-ül Esvede selam vermektir).
13. Pīşgāhunda olurken naʿre-senc-i es-selām
14. Ḳande olsun bülbül-i dil zār ü giryān el-vedāʿ

nār-ı ġamda:
1. **nār-ı ġamda:***-da*
Kaside 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam ateşi.
5. Görüp firāḳun ile nār-ı ġamda sūzişümi
6. Baña teraḥḥum idüp ḫūn-ı eşk dökdi kebāb

nār-ı ġayret:
1. **nār-ı ġayret:**
Tarih 139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık ateşi.
9. Rāh-ı gūşından irer ḳalbine nār-ı ġayret

10. Ḫırmen-i düşmene der- dem ider ilḳā-yı ḳabes

nār-ı ḥaşr:
1. **nār-ı ḥaşr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Cehennem ateşi.
113. Şefḳatüñ defterinden eyleme ḥaḳḳ
114. Al elin sāye-i şefāʿata çek

nār-ı reşke yaḳar:
1. **nār-ı reşke yaḳar:***-ar*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kıskançlık ateşine yakmak, çekememezlikten için için yanmak.
117. Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber
118. Micmer-i māhı nār-ı reşke yaḳar

nār-ı tamaʿ:
1. **nār-ı tamaʿ:**
Gazel 757
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Aç gözlülük ateşi.
15. Bād-ı bürūt iderdi füşürde bedenleri
16. Nār-ı tamaʿ müʾeddī-i germiyyet olmasa

nār-ı veġā:
1. **nār-ı veġā:**
Kaside 13
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Savaş ateşi.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek ṣaḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

nārīn:
1. **nārīnidür:***-i, -dür*
Gazel 151
Mısra: **10**
Ateş, od.
9. İtmen iblisi ḳabā ʾifrītlerden siz kıyās
10. Reh-nümā-yı ẕevḳdür ol fırkānun nārīnidür

nārven:
1. **nārven:**
Gazel 127
Mısra: **4**
Gülnar ağacı, karaağaç.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

2. **nārvenleri:***-ler, -i*
Gazel 844
Mısra: **2**
Gülnar ağacı, karaağaç.
1. İtmiş bahār ḥamdele-gūyā çemenleri
2. Olmış sücūd-ı şükre fürū nārvenleri

3. **nārven:**
Gazel 875
Mısra: **4**
Gülnar ağacı, karaağaç.
3. Ḫayāl-i kāmet-i mevzūnı ḳaldı dilde dildāruñ
4. Bu ḫāk-ı şūreye itdüm nişān da nārven ṭutdı

nās:
1. **nāsūn:***-ūn*
Gazel 49
Mısra: **11**
İnsan, beniâdem, halk.
11. Çak olmaz idi dāmeni nāsūn nefesinden
12. Iṭlaḳ feżāsında iken pīrehen-i bād

2. **nās:**
Gazel 687
Mısra: **2**
İnsan, beniâdem, halk.
1. Gerçi vardur bulunur cām ü sebū ḳaydında
2. Eks̱eri nās velī kīr ü gelū ḳaydında

3. **nās:**
Gazel 757
Mısra: **9**
İnsan, beniâdem, halk.
9. Taḥṣīl-i ʿilmün üstine tercīḥ ider mi nās
10. Taḥṣīl-i māl vāsıta-i rifʿat olmasa

4. **nās:**
Tarih 104
Mısra: **75**
İnsan, beniâdem, halk.
75. Bu ḫıdmete nās eyledi bir mertebe taʿẓīm
76. Kim çarḫ-ı çihārümde pesend itdi Mesīḥā

5. **nās:**
Tarih 104
Mısra: **83**
İnsan, beniâdem, halk.
83. Nās eyledi maḥşer gibi bir gūne tezāḥüm
84. Kim naḳş-ı ḥasīr olmış idi dīde-i bīnā

6. **nās:**
Tarih 109
Mısra: **2**
İnsan, beniâdem, halk.
1. Ey āṣaf-ı yegāne ḳudūm-ı şerīfüñe
2. Mesrūr olınca ḫıṭṭā-i Şehbāda cümle nās

7. **nāsa:***-a*
Tarih 123
Mısra: **8**
İnsan, beniâdem, halk.
7. Her umūrında muvaffaḳ eyleyüp Bārī Ḫudā
8. İtsüñ ās̱ārı sirāyet nāsa ḥüsn-i sīretüñ

8. **nāsa:***-a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **365**
İnsan, beniâdem, halk.
365. Nāsa iḥsān ide zer-i nābı

9. **nāsa:***-a*
Kaside 13
Mısra: **158**
İnsan, beniâdem, halk.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

10. **nāsuñ:***-uñ*
Tarih 36
Mısra: **49**
İnsan, beniâdem, halk.
49. Ṣadra teşrīfüñ idi maṭlabı nāsuñ yek-ser
50. Ḥaḳdan eylerler idi cümle bu iḥsānı recā

11. **nāsuñ:***-uñ*
Tarih 56
Mısra: **4**
İnsan, beniâdem, halk.
3. Āstān-ı salṭanatdan bir beşāret geldi kim
4. Eyledi nāsuñ derūnında meserret izdiḥam

nā-şād olasın:
1. **nā-şād olasın:***-a, -sın*
Gazel 622
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hüzünlü, gamlı, kederli olmak.
1. Beni şād eylemedüñ sen daḫı nā-şād olasın
2. Şuʿle-i āh-ı ġarībān gibi ber-bād olasın

nā-şād olmasun:
1. **nā-şād olmasun:***-ma, -sun*
Kıt'a 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hüzünlü, gamlı, kederli olmak.
7. Görmesün ẕerre ḳadar āyine-i ḳalbi keder
8. Olmasun nīm-nefes ḳalb-i şerīfi nā-şād

nā-ṣāf idügin:
1. **nā-ṣāf idügin:***-ü, -gi, -n*
Gazel 714
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Pisletmek, kirletmek.
5. Ḫalḳa nā-ṣāf idügin ḳalb-i felek müşʿirdür
6. O kelef kim görinür āyine-i māh üzre

nasaḳ-ı gerdiş-i edvār:
1. **nasaḳ-ı gerdiş-i edvār:**
Gazel 381
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Devirlerin dönme düzeni.
7. Mādām bu bāġ içre virür mīve-i tāze
8. İtmez nasaḳ-ı gerdiş-i edvār taḫallüf

nā-şāyeste:

1. **nā-şāyestedür:**-*dür*
Gazel 744
Mısra: **1**
Uygun olmayan.
1. Ḫāṣa ḫāṣ ıṭlāḳı nā-şāyestedür ʿām olmasa
2. Puḫtedür dinmek ne mümkin puḫteye ḫām olmasa

naṣb:
1. **naṣb:**
Kaside 12
Mısra: **50**
İşe girme, bir mevkiye, makama atanma.
49. Liʾllāhiʾl-ḥamd degüldür dil-i ġam-muʿtādum
50. Naṣb ile ḳaṣr-ı ṣafā ʿazl ile künc-i ālām

2. **naṣb:**
Kaside 12
Mısra: **184**
İşe girme, bir mevkiye, makama atanma.
183. Tā bu devletkede-i munḳalib-ı ʿālemde
184. Gāh ʿazl ü gehi naṣb eyleye tebdīl-i maḳām

3. **naṣbına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 51
Mısra: **22**
İşe girme, bir mevkiye, makama atanma.
21. Bu ʿacebdür ki düşdi tārīḫi
22. Naṣbına kethüdā-yı bevvābīn

naṣb eyledi:
1. **naṣb eyledi:**-*di*
Gazel 887
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Konmak.
5. Yapılup bāġçe-i sufreye ḥavż-ı sīmīn
6. Şūrvā kāsesi naṣb eyledi fevvāresini

naṣb eyledükde:
1. **naṣb eyledükde:**-*dükde*
Tarih 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Koymak, atamak.
1. Naṣb eyledükde tūġın ḳaṣd-ı cihāda Allāh
2. Ṣadr-ı kerīm-i ekrem hem niyyet-i Muḥammed

naṣb itdi:
1. **naṣb itdi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Atamak, tayin etmek.
89. Kimi naṣb itdi ise ṣadr-ı muʿallā-ḳadre
90. Bulmadı būy-ı liyāḳat birisinden ḳaṭʿā

naṣb olunsa:
1. **naṣb olunsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Dikilmek.
171. Naṣb olunsa bu bağda eşcār
172. Giyinür ḫilʿat-ı münaḳḳaş-tār

naṣb-ı ḫıyam eyleyeli:
1. **naṣb-ı ḫıyam eyleyeli:**-*y, -eli*
Kaside 15
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Çadırları diktirmek, kurdurmak.
95. Odur ol şems-i münīr-i ufuḳ-ı devlet kim
96. Görmedi miṡlini çerḫ eyleyeli naṣb-ı ḫıyam

nā-ser:
1. **nā-sere:**
Gazel 34
Mısra: **19**
Ayarı bozuk para.
19. Bāzār-ı emel nā-sere sermāyesi nā-yāb
20. İtsek ne ʿaceb dāmen-i ḥırmāna teşebbüṡ

nāsere ḳalurdı:
1. **nāsere ḳalurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 686
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bozuk olmak, işe yaramamak.
3. Merhem ḳalurdı nāsere künc-i ḫamūlda
4. Dāmān-ı zaḫm būsegeh-i merhem olmasa

nā-sezā:
1. **nā-sezā:**
Gazel 508
Mısra: **7**
Münasib olmayan, layık olmayan.
7. Maḳām-ı ḫıdmete de nā-sezā mıyum ey çerḫ
8. Duḫūl-ı meclis-i dildāre nā-muvāfıḳ isem

2. **nā-sezādur:**-*dur*
Gazel 860
Mısra: **6**
Münasib olmayan, layık olmayan.
5. Ḫurūc-ı Ādeme ben bāʿiṡ oldum diyü cennetden
6. Rüfūya nā-sezādur gendümün çāk-i girībānı

3. **nā-sezā:**
Kaside 13
Mısra: **104**
Münasib olmayan, layık olmayan.
103. Vāḳıʿā görmedi şāyeste ḥakīm-i muṭlaḳ
104. Nā-sezā maʿrifetiyle bu umūr ola tamām

nāsı ihsānı ile ḳul itdi:
1. **nāsı ihsānı ile ḳul itdi:**-*di-ı*
Tarih 55
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnsanları ihsan ve ikramı ile kendine tabi yapmak (" اَلْاِنْسَانُ عَبِيدُ اْلاِحْسَانِ" "İnsan iyilik ve ihsanın kölesidir." Ebu Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ: 4:121; el-Beyhakî, Şuabü'l-îman: 1:381; Hatîb el-Bağdâdî, Târîhu Bağdâd 4:276, 7:346; el-Hakîm et-Tirmizî, Nevâdiru'l-Usûl 1:149).
11. Āb-ı İbrahīmveş ġark itdi ḫalḳı niʿmete
12. Nāsı ihsānı ile ḳul itdi āzād eyledi

naṣīb:
1. **naṣībdür:**-*dür*
Gazel 129
Mısra: **11**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
11. Taḥṣīl-i ıżṭırāb daḫı bir naṣībdür
12. Ḥāşā ki fevt-i maṭlab ide bī-şekībler

2. **naṣībüñ:**-*üñ*
Gazel 766
Mısra: **8**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
7. O cüst ü cüdā seni bī-ḳarārdur senden
8. Sen itme çoḳ da tek-ā-pū naṣībüñ ardınca

3. **naṣībin:**-*i, -n*
Gazel 266
Mısra: **5**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
5. Tedbīr ile efzūn idemez kimse naṣībin
6. Tesḫīr-i murādāt tek-ā-pū ile olmaz

4. **naṣībi:**-*i*
Gazel 439
Mısra: **8**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
7. Telāş-ı niʿmeti ḳorḳudur ʿaczi derk eyler
8. Gören naṣībi dehānında şīr-ḫᵛārelerüñ

5. **nasibine:**-*i, -n, -e*
Gazel 439
Mısra: **9**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
9. Nasibine olamaz kimsenüñ yine māniʿ
10. Ne deñlü tīz ise dendānları ḳınārelerüñ

6. **nasīb:**
Gazel 675
Mısra: **4**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
3. Ey māh-pāre kimdür olan sedd-i rāh-ı vaṣl
4. Ṣoḥbet senüñle rūz-ı ezelden nasīb ise

7. **nasibi:**-*i*
Gazel 831
Mısra: **9**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.

9. Nasibi ʿarṣa-i ʿālemde sīne dögmekdür
10. Uṣūl ile geçinen kimsenüñ neḳāre gibi

8. **naşībümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 293
Mısra: **10**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
9. Nabī iderdi o da hezārān sitem bize
10. Bulsa teḫallüf itmege ḳudret naṣībümüz

9. **naşībümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 501
Mısra: **6**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
5. Ser-şār ise ne deñlü gülistān-ı kāʾināt
6. Andan naṣībümüz yine bir destedür bizüm

naṣīb eylemezse:

1. **naşīb eylemezse:**-*mez, -se*
Gazel 372
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Nasip etmek, kısmet etmek.
19. Eylemezse bir daḫı Mevlā telāfisin naṣīb
20. Ḥaşre dek çıḳmaz Ḥalebʾden dāġ-ı hicrān el-vedāʿ

naṣīb eyleye:

1. **naşīb eyleye:**-*y, -e*
Tarih 60
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nasip etmek, kısmet etmek.
9. Muʿammer idüp ʿizz ü devletle Mevlā
10. Naṣīb eyleye Ḥaḳ fünūn u ʿulūmı

naṣīb ider:

1. **naşīb ider:**-*er*
Gazel 392
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Eriştirmek II Fırsat vermek.
19. Rāḥat murād iden ḳulına Ḥaḳḳ naṣīb ider
20. Eblehlicük ḥālīmlicük bī-riyālıcuk

naṣīb iderse:

1. **naşīb iderse:**-*er, -se*
Gazel 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eriştirmek II Fırsat vermek.
9. Mevlā naṣīb iderse görürsin ne neşʾedür
10. Maʿcūn-ı ʿafv u raḥmet-i dārū-yı maġfiret

naṣib idüp:

1. **naşib idüp:**-*üp*
Kaside 20
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Eriştirmek II Fırsat vermek.
103. Allāh yine pederle mülāḳāt idüp naṣib
104. İḫvān ile müyesser ide ẕevḳ u ṣoḥbeti

naṣīb kʾola:

1. **naşīb kʾola:**
Gazel 188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nasip ki olsun (Mutluluk veren güzel şeylere erişmek, ulaşmak, kavuşmak).
3. Ḥüsn-i cüvān nisāya ne mümkin kʾola naṣīb
4. Her ḥiṣṣede zükūra nisādan füzūn düşer

naṣīb oldı:

1. **naşīb oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
39. Ḫudāya şükr naṣīb oldı bülbül-i nigehe
40. Gül-i müşāhede-i būstān-ı Mevlānā

2. **naşīb oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
95. Bu şeref ḳangı diyāruñ şehine oldı naṣīb
96. Kʾideler ismine mecmūʿ-ı selāṭīn tevḳīr

3. **naşīb oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **305**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
305. Ne zeʿāmet ne manṣıb oldı naṣīb
306. Neyl-i maḳṣūda bulmadum taḳrīb

4. **naşīb oldı:**-*dı*
Tarih 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
3. Ne istedümse naṣīb oldı rāh-ı beytinde
4. Ne ḥācetüm var ise eyledi keremle ʿaṭā

5. **naşīb oldı:**-*dı*
Gazel 659
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
1. Bi-ḥamdiʾllāh naṣīb oldı saʿādet yā Resūlaʾllāh
2. Ki itdüm ḫāk-i dergāhuñ ziyāret yā Resūlaʾllāh

naṣīb olduġı:

1. **naşīb olduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 691
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
15. Bīdārlıkda olduġı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ḫᵛābda

naṣīb olduḳça:

1. **naşīb olduḳça:**-*duḳça*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **173**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
173. İder olduḳça ḫāk-būsi naṣīb
174. ʿİzz ü devlet biribirin taʿḳīb

naṣīb olmadı:

1. **naşīb olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 444
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaḫmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

2. **naşīb olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 13
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
195. Bulmadı kimse bu tensīḳ-i umūra tevfīḳ
196. Daḫı bir ferde naṣīb olmadı bu şān u bu nām

naṣīb olmaz:

1. **naşīb olmaz:**-*maz*
Gazel 134
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ḫāṭıra çoḳ ārzū gelür

2. **naşīb olmaz:**-*maz*
Kaside 23
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
17. Gāʾibāne o ḳadar ḳadr-şināsāna duʿā
18. Bir şerefdür ki naṣīb olmaz o her ḫod-rāya

3. **naşīb olmaz:**-*maz*
Tarih 94
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.
19. Velīk her şehe olmaz naṣīb bu kevkeb

20. Ki müddetinde gelüp ide devletin tesdīd

naṣīb olsa:

1. **naṣīb olsa:**-*sa*
Gazel 669
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.

3. Ḳadeḥveş āb-ı rū dökmekle ḳanlar yutmak ister kim

4. Naṣīb olsa saña leb-ber-leb olmaḳ ġonce-i leblerle

naṣīb olsun:

1. **naṣīb olsun:**-*sun*
Gazel 540
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak, uygun düşmek.

9. Sāye-i taḫtuñda feyż-i Ḥaḳḳ ile olsun naṣīb

10. Her diyāra devlet-i ḥüsnüʾl-meʾāb-ı Arż-ı Rūm

naṣīb olup:

1. **naṣīb olup:**-*up*
Tarih 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.

7. Fetḥi olup naṣīb ṭoḳuz günde eyledi

8. Ol ḥıṣnı da żamīme-i mülk-i muḫalledi

naṣīb olursa:

1. **naṣīb olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 20
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kısmet olmak.

11. Sezādur olmaġa zeyn-i mevālī-i ʿulemā

12. Naṣīb olursa kime manṣıb-ı ḳażā-yı Ḥaleb

naṣīb-i ferş-i ḥammām olmasa:

1. **naṣīb-i ferş-i ḥammām olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hamam yaygısının nasibi olmak.

5. Dinse cāʾiz zīb-i rızḳa sūz u tābuñ daḫli var

6. Māʾ-ı müstaʿmel naṣīb-i ferş-i ḥammām olmasa

naṣībi imiş:

1. **naṣībi imiş:**-*i , -i, -miş*
Gazel 442
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kısmete düşen şey, pay, hisse.

5. Hindū-yı ḫam gird-i ʿizārında itdi cūş

6. Dervīşler naṣībi imiş ṣoñı ḫırmenüñ

naṣīḥat dilidür:

1. **naṣīḥat dilidür:**-*dür-idür*
Gazel 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Birini herhangi bir konuda uyarmak için söylen ve genellikle hoşa gidilmeyen uyarı uslübü (Dost acı söyler atasözüne paralel olarak).

3. Āzār virür cāna velī nefʿ muḳarrer

4. Gūyā ki naṣīḥat dilidür neşter-i faṣṣad

naṣihat-ı ʿāşıḳ:

1. **naṣihat-ı ʿāşıḳ:**
Gazel 202
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşığın nasihatlari.

9. Taḳrīr-i nīk-ḫᵛāhuña hep urma dest-i red

10. Gāhī olur naṣihat-ı ʿāşıḳ da eslenür

nā-şinās:

1. **nā-şināsadur:**-*a, -dur*
Gazel 440
Mısra: **3**
Bilmez, tanımaz olan.

3. Çerḫüñ ʿaṭāsı kendü gibi nā-şināsadur

4. Yoḳdur tehī görüldügi āġūş-ı hālenüñ

nā-şinās-ı ḥüsn:

1. **nā-şinās-ı ḥüsn:**
Gazel 261
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin kıymetini takdir etmeyen.

1. Her nā-şinās-ı ḥüsn ki dilberlik istemez

2. Bildükçe ḳadr-i ḥüsni ḫaṭṭ-āverlik istemez

nā-şinevāyān-ı ḥarfe:

1. **nā-şinevāyān-ı ḥarfe:**-*e*
Gazel 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sözü işitmeyenler, sağırlar.

13. Kelāmı nā-şinevāyān-ı ḥarfe ṣarf itme

14. Kerān içinde olur Nābīyā ḫitāb ġarīb

nā-şinide:

1. **nā-şinide:**
Gazel 186
Mısra: **14**
Duyulmamış, işitilmemiş.

13. Lemʿa-yı tāze-gūyā pey-revlik eyle Nābī

14. Eşʿār-ı ābdarı hep nā-şinide göster

nā-sīr-āb:

1. **nā-sīr-āb:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Susuz, sulanmamış.

15. Cihānda ḳalmadı bir berg-i ḫuşk nā-sīr-āb

16. Tereşşüḥ eylemege başladı seḥāb-ı sürūr

nāṣīye-i hūrüʾl-īn:

1. **nāṣīye-i hūrüʾl-īn:**
Tarih 138
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Hurilerin alnı.

37. Ṣaḥnı būs itmek ile pāyını ẓılluʾllāhun

38. Olsa carūbı sezā nāṣīye-i hūrüʾl-īn

nāṣiye-sā ola:

1. **nāṣiye-sā ola:**-*a*
Tarih 36
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Alnını yere süren olmak.

57. Budur ümmīdümüz Allāhu teʿālādan kim

58. Perçem-i tuġuñ ola nuṣret ile nāṣiye-sā

nāṣiye-sā olınca:

1. **nāṣiye-sā olınca:**-*ınca*
Kaside 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alnını yere süren olmak.

3. Libās-ı ḫaṭve giyer ebrūvānı şevḳinden

4. Olınca nāṣiye-sā ʾāşıḳān-ı Mevlānā

nāṣiye-sāy olalum:

1. **nāṣiye-sāy olalum:**-*alum*
Gazel 538
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Alnı sürmek.

17. Olalum ḫāk-i der-i ravżasına nāṣiye-sāy

18. Cebhemüz maşrıḳ-ı ḫurşid-i hüdā eyleyelüm

naṣr u tevfīḳ:

1. **naṣr u tevfīḳ:**
Kaside 15
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
Yardım ve başarı.

197. Naṣr u tevfīḳ saña ʿālem-i maʿnādandur

198. Olsun āyīne gibi ṭabʿ-ı şerīfüñ ḫurrem

naṣṣ-ı kurʾānda:

1. **naṣṣ-ı kurʾānda:**-*da*
Kaside 23
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Kuran ayeti.

35. Naṣṣ-ı Kurʾānda ḳıran eyledügi vech üzre

36. İde hem-sāye Ḫudā Birrī yine taḳvāya

naṣṣ-ı sırruʾl-ḳaderi:

1. **naṣṣ-ı sırru᾿l-ḳaderi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kader sırrının hükmü.
17. ῾Āşıḳı nuḫbe-i esrārdan eyler āgāh
18. Naṣṣ-ı sırru᾿l-ḳaderi ḥażret-i Muḥyi᾿d-dīn᾿üñ

nāsūr:
1. **nāsūr:**
Kaside 7
Mısra: **220**
Nasır, iltihap.
219. Oñuldı merhem-i luṭfuñla zaḫmı dünyānuñ
220. Benim de zaḫm-ı derūnumda ḳalmasun nāsūr

nāsūr olsun:
1. **nāsūr olsun:**-*sun*
Gazel 620
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Vücudun iç boşlukları ile cilt arasında hastalık sebebiyle meydana gelen akıntı yolu, akarca.
5. Āmed ü reft-i ḫayāl-i leb-i yārüñ yiridür
6. Her zamān sīnedeki zaḫm ḳo nāsūr olsun

nā-şüste-leb-i reşḥa-i cām-ı hevesüz:
1. **nā-şüste-leb-i reşḥa-i cām-ı hevesüz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Heves kadehinin yıkanmamış, pis kenarındaki damla.
1. Nā-şüste-leb-i reşḥa-i cām-ı hevesüz biz
2. Nā-ḫorde-mey-i meykede-i mültemesüz biz

na῾t:
1. **na῾te:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **38**
Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.
37. Müdām na῾t-ı şerīfe tevaġġul üzre imiş
38. Ki na῾te ṣarf-ı nefes devlet-i muḫalleddür

2. **na῾tin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **68**
Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.
67. Nāmını cevher-i zebān eyle
68. Na῾tin ārāyiş-i beyān eyle

nā-tāb-āver-i bār-i nigāh olmış:
1. **nā-tāb-āver-i bār-i nigāh olmış:**-*mış*
Gazel 338
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bakışlarının ağır yüküne güç yetirmez olmak.
7. Letāfet ḳaplamış bir gūne cism-i nāz-perverdin
8. Ki dūş-ı ḥüsni nā-tāb-āver-i bār-i nigāh olmış

nā-tamām:
1. **nā-tamām:**
Gazel 106
Mısra: **14**
Tamamlanmamış, yarım.
13. Metā῾-ı şi῾rüni Nābī kemāl-i ḥüsninden
14. Tamām eylemeden nā-tamām alur bulunur

2. **nā-tamām:**
Gazel 534
Mısra: **2**
Tamamlanmamış, yarım.
1. Meh gibi hāle olsa eger dāyemüz bizüm
2. Bir nā-tamām kāse olur vāyemüz bizüm

nā-tamām ḳalmışdur:
1. **nā-tamām ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 142
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Eksik kalma.
9. Ümīd kātib-i taḳdīrden müsā῾adedür
10. Cerīde-i emelüm nā-tamām ḳalmışdur

na῾ṭ-ḫᵛān-ı çemen olduḳça:
1. **na῾ṭ-ḫᵛān-ı çemen olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 129
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bahçenin naat okuyanı olmak.
7. Dürler nis̱ār ider serine ebr-i nev-bahār
8. Olduḳça na῾ṭ-ḫᵛān-ı çemen ῾andelībler

na῾t-ı ḥabīb-i yezdān᾿a:
1. **na῾t-ı ḥabīb-i yezdān᾿a:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın sevdiğinin naatı.
63. Gele ey hāme-i şikeste-zebān
64. Vā῾dī-i na῾ta ol biraz pūyān

na῾t-ı nebī:
1. **na῾t-ı nebī:**
Gazel 334
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Peygamber sözü II Hz. Muhammed'in (ASM) niteliklerini övmek, ondan şefaat dilemek amacıyla yazılan kaside.
9. Nābiyā ḥamd-i Ḫudā na῾t-ı Nebī ola meġer
10. O suḫan k᾿olmaya mażmūnı mezāyā-yı heves

na῾t-ı şerīfe:
1. **na῾t-ı şerīfe:**-*e*
Kaside 28
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed övgüsü.
37. Müdām na῾t-ı şerīfe tevaġġul üzre imiş
38. Ki na῾te ṣarf-ı nefes devlet-i muḫalleddür

na῾tī-i zībende-güher:
1. **na῾tī-i ẕībende-güher:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sözleri) Cevherle süslü Na'ti (Na'ti; Defterdar Küçük Hüseyin Paşanın şairliği ve hattatlığı ile bilinen oğlu. Naatlarıyla nam kazanmıştır).
1. Āferīn Na῾tī-i ẕībende-güher
2. Levḥa-pīrā-yı nev-āyīn-es̱er

nāṭıḳa:
1. **nāṭıḳası:**-*sı*
Gazel 46
Mısra: **2**
Düzgün ve iyi konuşma yeteneği.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

natıka şāyāndur:
1. **natıka şāyāndur:**-*dur*
Gazel 215
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Söylemeye, dile getirmeye değer.
7. Şāyāndur olsa natıka memnūn-ı sāmi῾a
8. Zīrā ki kim muḳayyed ise müstefīd olur

nāṭūr ideceksin:
1. **nāṭūr ideceksin:**-*ecek, -sin*
Gazel 524
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bekçi yapmak.
11. Ten-i sīmīñüni seyr itmek ümīdiyle beni
12. Kangı germ-ābeye nāṭūr ideceksin bilmem

nā-tüvān:
1. **nā-tüvān:**
Gazel 406
Mısra: **27**
Zayıf, güçsüz çaresiz.
27. Ne çār-mīhe çekerler o nā-tüvān hedefi
28. Zebān-i nāvek-i tīre ṭayandınncaya dek

2. **nā-tüvān:**
Kaside 16
Mısra: **117**
Zayıf, güçsüz, çaresiz.
117. Āmed-şūd-ı ziḥām arasında bu nā-tüvān
118. Bir semte ṭoġrı ġafīl iderken ῾azīmeti

nā-tüvānlıḳ:

1. **nā-tüvānlıḳdur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **16**
Takatsizlik.
15. Ne zer ne zūr gerekdür ne ḳuvvet-i bāzū
16. O şūḫa cāʾize-i vaṣl nā-tüvānlıḳdur

2. **nā-tüvānlık:**
Gazel 518
Mısra: **3**
Takatsizlik.
3. Nā-tüvānlık o ḳadar itdi sirayet tene kim
4. Ḳalḳamaz ʿārıż-ı ḫubāna düşince nigehüm

nā-tüvānuñ idi:
1. **nā-tüvānuñ idi:**-*uñ , -i, -di*
Gazel 838
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Zayıf, güçsüz, çaresiz.
13. ʿİżār-ı yārda ḫaṭ ṣūretinde itdi ẓuhūr
14. O dūd-ı āh ki Nābī nā-tüvānuñ idi

nā-ümīd:
1. **nā-ümīd:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **152**
Ümitsiz.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

nā-ümīd ḳalam:
1. **nā-ümīd ḳalam:**-*am*
Kaside 10
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Ümitsiz, çaresiz kalmak.
71. Revā mıdur ki ḳalam nā-ümīd olmış iken
72. Şikestegān-ı ümīde teveccühüñ miʿmār

nā-ümīd olma:
1. **nā-ümīd olma:**-*ma*
Gazel 59
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümitsiz olmak.
7. Leẕẕetden olma telḫī-i ẓāhirle nā-ümīd
8. Deryā ile sefine sefine şeker gelür

2. **nā-ümīd olma:**-*ma*
Gazel 558
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ümitsiz olmak, ümitsizliğe düşmek.
17. Sevād-ı cürm ile feyż-i Ḫudāʾdan nā-ümīd olma
18. Żiyā-yı āftāba māni ʿolmaz āhen-i revzen

nā-ümīd olmam:
1. **nā-ümīd olmam:**-*ma, -m*
Gazel 723
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ümitsiz olmak, ümitsizliğe düşmek.
2. Cephesin çīn-i sitemle mevc-ḫīz eylerse de
1. Nā-ümīd olmam viṣālinden sitīz eylerse de

nā-ümīd olurdı:
1. **nā-ümīd olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 744
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ümitsiz olmak, ümitsizliğe düşmek.
11. Sāġar-ı mīnā şefāʿatden olurdı nā-ümīd
12. Kendi cinsinden ḳıbāb-ı cāmiʿe cām olmasa

nā-ümmīd oldı:
1. **nā-ümmīd oldı:**-*dı*
Gazel 444
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümidini kesmek.
5. İki müjgān bir yire gelmekden oldı nā-ümmīd
6. Ġamze-i ḫāṭır-şikenle güft-gūyuñdan senüñ

nāʿūre-i ihlāṣ:
1. **nāʿūre-i iḫlāṣ:**
Gazel 361
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İhlas değirmeni.
1. Gerdān ise kişt-i dile nāʿūre-i iḫlāṣ
2. Olur bereket-yafte maṭmūre-i iḫlāṣ

nāʿūre-i sinīn ü şuhūr:
1. **nāʿūre-i sinīn ü şuhūr:**
Kaside 7
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Aylar ve yıllar değirmeni.
229. Ola ḥadīḳa-i iḳbāli tāze döndükçe
230. Bu kiştzārda nāʿūre-i sinīn ü şuhūr

nāvdān:
1. **nāvdānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 423
Mısra: **4**
Oluk.
3. Ey ebr-i feyż merhem-i iḥsānuñ itme sedd
4. Raḥm eyle çāk-ı sinesine nāvdānlaruñ

2. **nāvdānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 466
Mısra: **8**
Oluk.
7. Bāʿiṡ velīyy-i niʿmet-i ebrüñ ʿaṭāsıdur
8. İsrāfına döküp saçarak nāvdānlaruñ

3. **nāvdānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 638
Mısra: **8**
Oluk.
7. Şehāb-ı raḥmete dil-dādelikden olmışdur
8. Sorulsa sīnesinüñ çāki nāvdānlardan

nāvdān olmış:
1. **nāvdān olmış:**-*mış*
Gazel 584
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Oluk olmak.
19. Olmış sirişk-i fürḳat-ı cānāna nāvdān
20. Müjgān-ı nāzı nīze-zen-i ḳalb-i cān iken

nāvdān-ı siḳāye-i inʿām:
1. **nāvdān-ı siḳāye-i inʿām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Nimetler havuzunun oluğu.
57. Olmış ol ḫāme-i sütūde-ḫırām
58. Nāvdān-ı siḳāye-i inʿām

nāvdān-i siḳāye-i ümmīd:
1. **nāvdān-i siḳāye-i ümmīd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Umut sikayesinin oluğu (Sikaye; İçecek su toplamak amacıyla hazırlanmış yer).
35. O mübārek şeb içre oldı bedīd
36. Nāvdān-i siḳāye-i ümmīd

nāvdān-ı zerüñ:
1. **nāvdān-ı zerüñ:**-*üñ*
Gazel 538
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Altınoluk (Kabe'nin damından suların akması için yapılmış ve üstü altınla kaplanmış oluk).
3. İşümüz eylesün altun dü cihānda Mevlā
4. Nāvdān-ı zerüñ altında duʿā eyleyelüm

nāvek:
1. **nāvekine:**-*i, -n, -e*
Gazel 363
Mısra: **10**
Ok, tîr.
9. ʿAḳluñ var ise aṣl-ı kemān-gīrini fehm it
10. Ne nāvekine eyle ne peykāna taʿarruż

2. **nāvek:**
Kıt'a 6
Mısra: **11**
Ok, tîr.
11. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
12. Ṭabʿumuñ ʿarṣa-i maʿnāda çekilmez yayı

3. **nāvekin:**-*i, -n*
Tarih 29
Mısra: **11**
Ok, tîr.

11. Nāvekin seyr eyleyenler ṭablada
12. Didiler cümle ḳażā bulmış yirin

4. **nāvek:**
Kıt'a 107
Mısra: **1**
Ok, tîr.
1. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
2. Ṭabʿumuñ ʿarsa-i maʿnāda çekilmez yāyı

nāvek-endāzī-i nigāhından:

1. **nāvek-endāzī-i nigāhından:***-ın, -dan*
Gazel 530
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bakış oku atan.
5. Nāvek-endāzī-i nigāhından
6. Ġaflet-ālūde murġ-ı bī-ḫaberüm

nāvek-i āh-ı bī-vücūd-eserüm:

1. **nāvek-i āh-ı bī-vücūd-es̱erüm:***-üm*
Gazel 530
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Varlığından eser olmayan, bilinmyen ahların oku.
1. Naḫl-ı nev-rüste-i şikeste-perüm
2. Nāvek-i āh-ı bī-vücūd-es̱erüm

nāvek-i āhum:
1. **nāvek-i āhum:***-um*
Gazel 547
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah oku.
1. Dünyāyı ḫalās eyler idüm şūr u şerinden
2. Geçse felegüñ nāvek-i āhum siperinden

2. **nāvek-i āhum:***-um*
Gazel 660
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah oku.
5. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dildāruñ
6. Nāvek-i āhum olur kārger inşāʾaʾllāh

3. **nāvek-i āhum:***-um*
Gazel 660
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah oku.
5. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dildāruñ
6. Nāvek-i āhum olur kārger inşāʾaʾllāh

4. **nāvek-i āhum:***-um*
Gazel 660
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah oku.
5. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dildāruñ
6. Nāvek-i āhum olur kārger inşāʾaʾllāh

nāvek-i dil-dūz:
1. **nāvek-i dil-dūz:**
Gazel 630
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül delen, kalbe batan ok.
5. Āmāde iken māh gibi nāvek-i dil-dūz
6. Ḳādir mi felek geçmeġe pīrāhenümüzden

nāvek-i dil-sūz:
1. **nāvek-i dil-sūz:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Gönlü yakıp geçen ok.
23. Zebān-ı ṭaʿne açup bir gice sipihr baña
24. Ne ṭaʿne nāvek-i dil-sūz germ idüp pertāb

nāvek-i fersūde-peykānveş:
1. **nāvek-i fersūde-peykānveş:**
Gazel 644
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eskimiş temren oku.
9. Sengīn-dil kemān-ı ṣabr süst olsa ḳalur
10. Nāvek-i fersūde-peykānveş fiġān teʾs̱irden

nāvek-i müjgānı:
1. **nāvek-i müjgānı:***-ı*
Gazel 723
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kirpik okları.
5. Ḳalb-i ʿāşıḳda olur āvīḫte itmez güzār
6. Her ne deñlü nāvek-i müjgānı tīz eylerse de

nāvek-i şūḫı:
1. **nāvek-i şūḫı:***-ı*
Gazel 298
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dilberin ok gibi kirpikleri.
7. Nāvek-i şūḫı nʾola olsa ʿayān sīnemde
8. Siper-i ġamze-i cellād ki dirler o bizüz

nāvek-i ṭaʿne-i düşnāma:
1. **nāvek-i ṭaʿne-i düşnāma:***-a*
Kaside 9
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Düşmanın yerme oku.
27. Eyleyüp ḥāline bir ḳahḳaha-i istihzā
28. Nāvek-i ṭaʿne-i düşnāma idüp anı siper

nāvek-i terkeş:
1. **nāvek-i terkeş:**
Gazel 348
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ok çantasındaki oklar (gibi).
5. ʿAceb ḫıdmet-güzār-ı zūd-ḫīz-i maṣlaḥat-bīndür
6. Zebānlar şekl-i terkeşdür süḫanlar nāvek-i terkeş

nāy:
1. **nāy:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.
7. İtme cihānda rāḥat-i bī-miḥnet ārzū
8. Dil-mürde nāy zaḥmet içinde nefeslenür

2. **nāylara:***-lar, -a*
Kaside 13
Mısra: **48**
Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.
47. Sipere oldı bedel dāʾire-i bezm-i sürūr
48. Nīzeler nāylara eyledi teslīm-i maḳām

3. **nāyı:***-ı*
Gazel 625
Mısra: **7**
Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daḫı sen şūra ṣunmazsın

nā-yāb:
1. **nā-yābdur:***-dur*
Gazel 71
Mısra: **9**
Bulunmaz, nadir.
9. Zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür nā-yābdur Nābī
10. Sükūtum sanma ʿaczümden zebān-dānsuzlıġumdandur

2. **nā-yābdur:***-dur*
Gazel 157
Mısra: **5**
Bulunmaz, nadir.
5. Nā-yābdur dehānı gibi ḥarf-i iltifāt
6. Bilmem niyāz-ı vaṣlda ihmālümüz mi var

3. **nā-yāb:**
Gazel 476
Mısra: **3**
Bulunmaz, nadir.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse hest itmek

4. **nā-yāb:**
Gazel 34

Mısra: **19**
Bulunmaz, nadir.
19. Bāzār-ı emel nā-sere sermāyesi nā-yāb
20. İtsek ne ʿaceb dāmen-i ḥırmāna teşebbüs̲

5. **nā-yāb:**
Gazel 66
Mısra: **11**
Bulunmaz, nadir.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

6. **nā-yāb:**
Gazel 559
Mısra: **5**
Bulunmaz, nadir.
5. ʿAṣrda olmaġ ile resm-i mürüvvet nā-yāb
6. Zaḫm-ı çeşm-i ṭamaʿın yummadadur merhemden

7. **nā-yāb:**
Gazel 851
Mısra: **5**
Bulunmaz, nadir.
5. Söylenür lafz-ı kerem līk vücūdı nā-yāb
6. Gālibā Ḥātim o maʿnāyı bile itmiş ṭay

8. **nā-yābdur:**-*dur*
Kaside 25
Mısra: **13**
Bulunmaz, nadir.
13. Naẓīri şarḳ u ġarb-ı kevnde nā-yābdur el-ḥaḳ
14. Muʿallā tekye-i Cennet-nişānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

9. **nā-yāb:**
Kıt'a 85
Mısra: **1**
Bulunmaz, nadir.
1. Mis̲li nā-yāb güherdür Nābī
2. Ḫāk-i ẕılletde eger ḫᵛār ise de

10. **nā-yābdur:**-*dur*
Tarih 30
Mısra: **79**
Bulunmaz, nadir.
79. Devr-i ḥıfẓında mis̲āl-i kīmyā nā-yābdur
80. Pāy-ı şemʿ-i bezmde pervānenüñ ḫākisteri

11. **nā-yāb:**
Tarih 36
Mısra: **19**
Bulunmaz, nadir.
19. Adl ü inṣāf ile ʿālemde nazīri nā-yāb
20. Zühd ü ṭaḳvā ile bir mis̲li daḫı nā-peydā

12. **nā-yāb:**
Tarih 39
Mısra: **3**
Bulunmaz, nadir.
3. Kaṣr-ı Cennet gibi dünyāda nazīri nā-yāb
4. Mis̲li maḳṣūre-i Firdevs gibi nā-bīnā

nā-yāb imiş:
1. **nā-yāb imiş:**-*i, -miş*
Kaside 11
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Bulunmaz, nadir.
111. Görince yārı gider ṭāḳatüm gelür raʿşe
112. Ḥayāt-ı vaṣlda nā-yāb imiş zamān-ı şebāb

nā-yāb ola:
1. **nā-yāb ola:**-*a*
Gazel 399
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Benzersiz, bulunmaz olmak.
1. Her bāġ-ı dil-güşāda ki nā-yāb ola ġamuñ
2. Firdevs olursa başına teng olur ādemüñ

nā-yāb oldı:
1. **nā-yāb oldı:**-*dı*
Gazel 496
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Benzersiz, bulunmaz olmak.
17. Oldı her fırḳada erbāb-ı teraḳḳī nā-yāb
18. Ġālibā ʿaksine ṣıfr urmada erbāb-ı raḳam

nā-yāb olsa:
1. **nā-yāb olsa:**-*sa*
Kaside 1
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Benzersiz, bulunmaz olmak.
149. Kemīne gendüm-i kem-ḳadr nā-yāb olsa ʿālemden
150. Nʾolurdı zīb-i ḫᵛān-ı şehryārān-ı cihān-ārā

nā-yafte:
1. **nā-yaftedür:**-*dür*
Gazel 853
Mısra: **6**
Bulunmaz.
5. Nice ḥükm itsek olur yine naḳīṣi ẓāhir
6. Kāʾinātuñ ḳatı nā-yaftedür żabıṭası

nā-yāfte-i merhemdür:
1. **nā-yāfte-i merhemdür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çaresiz, ilacı olmayan.
9. Pençe-i saḫt-ı gelū-gīr-i fenādan ġayrı
10. Yoḳdur ol zaḫm ki nā-yāfte-i merhemdür

nāy-ı ḳalem:
1. **nāy-ı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kalemin kamışı.
15. Şerm ider ney gibi maġlūb-ı hevā olmaḳdan
16. Zīr-i pāyında ṭutar naġmelerin nāy-ı ḳalem

nāy-i maḳāmāt-nevāz-ı ḳalem:
1. **nāy-i maḳāmāt-nevāz-ı ḳalem:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalemin musiki makamlarını okşayan neyi.
1. Nāy-i maḳāmāt-nevāz-ı ḳalem
2. Urdı bu gūne naġam-ı rāża dem

nāz:
1. **nāzlar:**-*lar*
Gazel 17
Mısra: **3**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
3. ʿUşşāḳa rūzlarda olan nāzlar olur
4. Būs u kenar ẕevḳine maḥsūb şeb-be-şeb

2. **nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 163
Mısra: **1**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
1. Ḫubān-ı hat-āverdeye nāzuñ yiri yoḳdur
2. ʿUşşāḳa da min-baʿd niyāzuñ yiri yoḳdur

3. **nāzun:**-*un*
Gazel 190
Mısra: **11**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
11. Ser-pençesinde nāzun ser-rişte-i tasarruf
12. Keştī-i nā-mūrādī bī-nāhüdā degüldür

4. **nāz:**
Gazel 244
Mısra: **2**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
1. Ey serv-i ser-āmed nedür ol şīve-i reftār
2. Ey rūḥ-ı muṣavver nedür ol nāz ile güftār

5. **nāz:**
Gazel 249
Mısra: **1**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
1. Nāz ile ol ġonce kim gāhī leb-i ḫāmūş açar
2. Rāh-ı gūşa çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş açar

6. **nāz:**
Gazel 260
Mısra: **15**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.

15. Eṭvārumuz ekābir-i devrāna nāz iken
16. Ednālara niyāzda mecbūrlardanuz

7. **nāz:**
Gazel 292
Mısra: **7**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
7. Ṣatma çoḳ da nāz ile böyle peyām-ı tāzeyi
8. Senden evvel biz anı pīrāye-i gūş itmişüz

8. **nāzı:**-*ı*
Gazel 426
Mısra: **3**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
3. Bir gün gelür ki nāzı olur çāker-i niyāz
4. Ehl-i niyāza naḫvet ile nāz idenlerüñ

9. **nāzdan:**-*dan*
Gazel 318
Mısra: **6**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

10. **nāz:**
Gazel 488
Mısra: **4**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḫubāna nāz farż degül müsteḥab degül

11. **nāzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 539
Mısra: **2**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
1. Ḫam olur ḳadd-i ḳalem cevrini taḥrīr itsem
2. Süst olur pāy-ı suḫan nāzını ṭaḳrīr itsem

12. **nāzdan:**-*dan*
Gazel 609
Mısra: **1**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
1. ʿĀşıḳa nāzdan ol āfet-i devrān dönsün
2. Bu revişden olur elbette peşīmān dönsün

13. **nāzı:**-*ı*
Gazel 677
Mısra: **2**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
1. Dildār olıcaḳ şūḫ u mülāyim-ṣıfat olsa
2. Nāzı nemek-i māʿide-i teselliyet olsa

14. **nāzün:**-*ün*
Gazel 593
Mısra: **9**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
9. Senüñ nā-dīde vü nā-kerde nāzün şevḳine Nābī
10. Bu gūne maʿnī-i nā-güfte īcād itmesün nʾitsün

15. **nāzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 597
Mısra: **7**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
7. Ben her ne ḳadar ḥasret isem nāzına yārüñ
8. Ḥasretdür o da ḥarf-i niyāza dehenümden

16. **nāzdur:**-*dur*
Gazel 736
Mısra: **1**
Kendini beğendirmek amacıyle takınılan edâlı tavır, cilve.
1. Nāzdur şāyeste meh-rūyāna nāz itmezse de
2. ʿĀşıḳa şāyān perestişdür niyāz itmezse de

nāz eylemek:
1. **nāz eylemek:**-*mek*
Gazel 115
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Naz etmek, nazlanmak.
7. Āzürde olmasında cefāsından ol gülün
8. Nāz eylemek maḥabbete dāʾir degül midür

nāz eylese:
1. **nāz eylese:**-*se*
Gazel 85
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Naz etmek, nazlanmak.
7. Zīr-i kefş olmaġa nāz eylese cirm-i maġrūr
8. Ṭabla-i nāvek-i cevr ü sitem olmaz da nʾolur

nāz eyleyen:
1. **nāz eyleyen:**-*yen*
Gazel 30
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Naz etmek, nazlanmak.
11. Āyīnedeki ʿaksine nāz eyleyen āfet
12. Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

nāz iderse:
1. **nāz iderse:**-*er, -se*
Gazel 865
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Naz etmek, nazlanmak.
11. Yiridür ne nāz iderse beden-i niyāzmende
12. Bu ḳadar kuvā vü ʿażā şeh-i ruḥa çāker oldı

2. **nāz iderse:**-*er, -se*
Gazel 809
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Naz etmek, nazlanmak.
11. İtmez remide ṭabʿ-ı harīdārı defʿaten
12. Ḫūbān-ı ḫod-fürūş-ı zamān nāz iderse de

nāz itmenüñ:
1. **nāz itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 480
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Naz etmek, nazlanmak.
1. Dil-i belā-keşe nāz itmenüñ zamānı degül
2. Nihāl-i nāzı dırāz itmenüñ zamānı degül

nāz itmezse:
1. **nāz itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 736
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Naz etmek, nazlanmak.
1. Nāzdur şāyeste meh-rūyāna nāz itmezse de
2. ʿĀşıḳa şāyān perestişdür niyāz itmezse de

nāz ü ġurūr:
1. **nāz ü ġurūr:**
Gazel 804
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz ve gurur.
5. Ḫubān-ı ʿaṣra hem yitişür hem füzūn ḳalur
6. Ey mest-i ḥüsn sendeki nāz ü ġurūr ise

nāz u istiġna:
1. **nāz u istiġna:**
Gazel 15
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Naz ve işve.
11. Nāz u istiġna degüldür māniʿ-i teşrīf-i bezm
12. Ġālibā ey māh-rū bizden ḥicāb itdüñ bu şeb

2. **nāz ü istiġnā:**
Gazel 759
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Naz ve işve.
15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

nāz ü niyāz:
1. **nāz ü niyāz:**
Gazel 577
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nazlanıp yalvarma.
13. Iṣṭılāḥāt-ı lisān-ı ʿaşḳdur nāz ü niyāz
14. İntizām-ı mülk-i dīne şerʿ ü ḳānūndur düşen

nāz u niyāzuñ:
1. **nāz u niyāzuñ:**-*uñ*
Gazel 728
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nazlanıp yalvarma.
5. Leẕẕeti żāyiʿ olur nāz u niyāzuñ cānā
6. İltizām-ı sitem-i perde-birūndan ṣoñra

nāz u şīve:
1. **nāz u şīve:**
Gazel 344
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Naz ve işve.
1. Bir zamān ḥüsn ile āfet-i meh-rū ne imiş
2. Nāz u şīve ne imiş ḳāmet-i dil-cū ne imiş

nā-zāde:
1. **nā-zāde:**
Gazel 801
Mısra: **8**
Olmayacak II Doğmayacak.
7. Anı kim pāy-māl eylerse ʿarż-ı inkisār itmez
8. Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde

naẓar:
1. **naẓarı:**-*ı*
Gazel 125
Mısra: **12**
Bakış, göz.
11. Ḥāl düşvār idi olsa ṣuver u aʿmāle
12. Lillāhiʾl-ḥamd ki Ḥaḳḳʾuñ naẓarı niyyetedür

2. **naẓarun:**-*un*
Gazel 167
Mısra: **12**
Bakış, göz.
11. Ancaḳ aramaz her birisi ʿaybını ḫalḳuñ
12. Yoḫsa naẓarun ḳangısı cāsūs degüldür

3. **naẓar:**
Gazel 223
Mısra: **4**
Bakış, göz.
3. Hücūm-ı girye elinden alur āmān virmez
4. Ḫayāl-i yāri naẓar gerçi bir zamān idinür

4. **naẓar:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Bakış, göz.
5. Naẓar ḥaḳīḳatedür yoḫsa kim perestiş ider
6. Girerse cāme-i zer-tāre ṣūret-i dībāc

5. **naẓar:**
Gazel 315
Mısra: **11**
Bakış, göz.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

6. **naẓarı:**-*ı*
Gazel 699
Mısra: **2**
Bakış, göz.
1. Zāhid heves-i cennet ile ḥüsn-i ʿamelde
2. Rindüñ naẓarı sābıka-i rūz-ı ezelde

7. **naẓara:**-*a*
Gazel 863
Mısra: **4**
Bakış, göz.
3. Ḳatı hālīlügi var bādiye-i iḫlāṣuñ
4. Ṭoḳunur yoḳ naẓara gerd-i riyādan ġayrı

8. **naẓarlarda:**-*lar, -da*
Kaside 6
Mısra: **5**
Bakış, göz.
5. Revāc-ı küḥl-i cevāhir mi ḳor naẓarlarda
6. Ṣafā-yı ḫak-i cevāhir-feşān-ı Mevlānā

9. **naẓar:**
Gazel 494
Mısra: **10**
Bakmak, bakış.
9. Her mevḳiʿa nisbet gerek efʿālde Nābī
10. Aʿdā ile aḥbāba naẓar tīr ü kemān ol

10. **naẓar:**
Gazel 95
Mısra: **12**
Bakış.
11. Yazık ki olmadadur ẓulm ü ġaflet ile ḫarāb
12. Naẓar ki vaḳf-ı temāşā-yi āferīnişdür

11. **naẓar:**
Gazel 543
Mısra: **1**
Bakış.
1. Ne mümkin ola naẓar māyedār-ı ṭāḳat-ı ḥüsn
2. Nühüfte çeşm-i dile olmasa ʿināyet-i ḥüsn

12. **naẓarın:**-*ın*
Gazel 570
Mısra: **10**
Bakış.
9. Var iken āyine-i ḥüsn-i melek-tāb-ı beşer
10. Ḥayfdur ġayriye ṣarf eylemek insān naẓarın

13. **naẓarun:**
Gazel 600
Mısra: **5**
Bakış.
5. Naẓarun düşmede bālālara bedr olduḳda
6. Ṣaḳın ey meh hedef-i nāvek-i āh olmayasın

14. **naẓar:**
Gazel 620
Mısra: **2**
Bakış.
1. Nice bir girye-i hicr ile gözüm kūr olsun
2. ʿArż-ı rūy it ki naẓar ġarḳ-ı yem-i nūr olsun

15. **naẓar:**
Gazel 686
Mısra: **10**
Bakış.
9. Pā-māl olurdı gerd-i kesāda dükānları
10. Yek-kārda cemāl ü naẓar bā-hem olmasa

16. **naẓar:**
Gazel 797
Mısra: **9**
Bakış.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

17. **naẓar:**
Gazel 829
Mısra: **14**
Bakış.
13. Her bir müje zebān-ı suḫen-senc-i rāz iken
14. Taḳrīrden naẓar duyamaz müddeʿāsını

18. **naẓarı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **2**
Bakış.
1. Sürmedür ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ
2. Kīmiyādur naẓarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

19. **naẓaruñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **85**
Bakış.
85. Naẓaruñ şevḳine şeb tābe-seher ḳāʿim olan
86. Rūz tā-şeb nigeh-i nāzın ider mest-i menām

20. **naẓar:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **49**
Bakış.
49. Bunuñ rifʿatine naẓar çerḫ pest
50. Dü çeşm-i meh ü mihr seyriyle mest

21. **naẓarı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **461**
Bakış.
461. Naẓarı pāk ü himmeti ʿālī
462. ʿAṣrınuñ derd ü ġussa pā-māli

22. **naẓar:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **100**
Bakış.

99. Gördi ki bir gülḫan-ı dūzaḫ-meʾāb
100. Çerḫ-i es̱īr aña naẓar cūy-ı āb

23. **naẓar:**
Kıt'a 40
Mısra: **2**
Bakış.
1. Cānib-i nīsti-i mümkine itdükçe güẕer
2. Ḥālet-i būd u ne-būdından olur ḫayre naẓar

24. **naẓarda:**-*da*
Tarih 46
Mısra: **7**
Bakış.
7. Ḫaṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīḫini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

25. **naẓar:**
Tarih 63
Mısra: **4**
Bakış.
3. Çeşm dil- dādesi cān meftūnı
4. Dil giriftārı naẓar müştāḳı

26. **naẓar:**
Gazel 485
Mısra: **11**
Bakma, bakış.
11. Pek şunduñ ey gürisne naẓar ḫᵛān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

27. **naẓar:**
Gazel 683
Mısra: **1**
Bakma, bakış.
1. Naẓar āyīneye nā-cāʾiz iken şeblerde
2. ʿAḳsidür līk bunuñ cām-ı leb-ā-leblerde

28. **naẓarından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 620
Mısra: **10**
Bakış.
9. Lāyıḳ-ı devlet-i zaḫm-ı sipehi sīnemdür
10. Nā-maḥaller naẓarından o şehüñ dūr olsun

29. **naẓara:**-*a*
Gazel 642
Mısra: **8**
Bakış.
7. Hiç kāniʿ mi olur eks̱eri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳāʾil olan

30. **naẓar:**
Gazel 111
Mısra: **7**
Bakma, bakış, dikkat.
7. Naẓar ʾavākib-i aḥvāle olduğındandur
8. Ki naẓmlarda kavāfīye iʿtibār olunur

31. **naẓar:**
Gazel 677
Mısra: **4**
Bakma, bakış, dikkat.
3. Tevbe bulamazdı araya girmeġe fırṣat
4. Ruhsāre-i ḫūbāna naẓar maʿṣiyet olsa

32. **naẓarın:**-*ı, -n*
Gazel 883
Mısra: **21**
Bakma, bakış.
21. Naẓarın dostdan dirīġ itmez
22. Var mı baḫt-ı siyāhdan ġayrı

33. **naẓarı:**-*ı*
Gazel 851
Mısra: **3**
Bakış, görüş, görüş açısı.
3. Naẓarı cāmeyedür ẕāta degüldür ḫalkuñ
4. Ābdan ḳıymetidür cāme-i gül-gūn ile mey

naẓar aldı:
1. **naẓar aldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Bakış açısı almak.
169. Merd-i ḫarābātdan aldı naẓar
170. Eyledi nüh ṭāḳ-ı sipihri güẕer

naẓar aṣḥābı:
1. **naẓar aṣḥābı:**
Gazel 862
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir bakışta kavrayan, ermiş kişiler.
1. Meyüñ bilür naẓar aṣḥābı dil-güşālığını
2. Görince ġūre libāsında ṭūṭiyālığını

2. **naẓar aṣḥābı:**
Kaside 13
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Bakış ehli.Bir bakışta kavrayan, ermiş kişiler.
187. Añlamışdı naẓar aṣḥābı Saḳız fetḥinden
188. Yine sensin idecek çāre-i mülke iḳdam

naẓar eyle:
1. **naẓar eyle:**
Gazel 665
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
3. Aḥkāmıdur bu ʿarbedegāh-ı teḳābülüñ
4. Çeşm-i tesāvī eyle naẓar zaḫm ü merheme

2. **naẓar eyle:**
Kaside 28
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Düşünerek, hikmet ve ibret gözüyle bakmak.
17. Ḥurūf u noḳṭa-i ebrū vü ḫāle eyle naẓar
18. Mecāz ders-i haḳīḳīye çünki ebceddür

naẓar eyleme:
1. **naẓar eyleme:**-*me*
Gazel 405
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
17. Eyleme faḳre ḥaḳaretle naẓar ey Nābī
18. Faḳr āyīnesidür ṣūret-i istiġnānuñ

naẓar eylerse:
1. **naẓar eylerse:**-*r, -se*
Kaside 27
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bakmak; ihsanda, yardımda bulunmak.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

naẓar eyleyüp:
1. **naẓar eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 16
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
123. Zerrīnsitān-ı devlet ile eyleyüp naẓar
124. Nergisler oldı maʾil-i çeşm-i ʿināyeti

naẓar it:
1. **naẓar it:**
Gazel 409
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bakmak, görmek.
5. Var ise ġayretüñ ey cāme çāk-ber-çāk ol
6. Vefāsına naẓar it zīr-i ḫākde kefenüñ

2. **naẓar it:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dikkatle bak! Gör!.
3. Naẓar it eylemiş o zī-ḳudret
4. Ṣafḥa-i kevni nusḫa-i ḥikmet

naẓar itdük:
1. **naẓar itdük:**-*dü, -k*
Gazel 691
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
11. İtdük tamām muṣḥaf-ı ruḫsārına naẓar
12. Her nüktenüñ maḥallini gördük kitābda

naẓar itdükçe:
1. **naẓar itdükçe:**-*dükçe*
Kıt'a 40
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Bakmak.
3. Līk hestīsine itdükçe naẓar ey Nābī
4. Gūş-ı cāna irişür naʿra-i Allāh ekber

naẓar itdüm:
1. **naẓar itdüm:***-dü, -m*
Kaside 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bakmak, görmek.
1. Dün ki itdüm ṭaraf-ı ġamkede-i ḳalbe naẓar
2. Görmedüm ẕerre ḳadar gerd-i küdūretden eṡer

naẓar itme:
1. **naẓar itme:***-me*
Gazel 667
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bakmak, görmek.
1. Tertīb-i kevnüñ itme naẓar iḫtilāfına
2. Çeşm-i edeble eyle naẓar dürd ü ṣāfına

2. **naẓar itme:***-me*
Gazel 861
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Bakmak, takılıp kalmak.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

3. **naẓar itme:***-me*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **195**
Kelime Tipi: -
Bakmak, dikkate almak.
195. İtme naẓar ẓāhir-i efʿāline
196. Eyle nigeh bāṭın-ı aḥvāline

naẓar itmez:
1. **naẓar itmez:***-mez*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Bakmak, dikkate almak.
191. Ḥaḳ ʿamel ü ṣūrete itmez naẓar
192. Manẓar-ı Ḥaḳdur dil-i rūşen-güher

naẓar itse:
1. **naẓar itse:***-se*
Gazel 765
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
1. Baḳılur mı o şeh-i kişver-i ḥüsn-ābāda
2. İtse mirʾāte naẓar ʿaksi gelür feryāda

2. **naẓar itse:***-se*
Kaside 9
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Bakmak II Göz değdirmek.
73. Nice pāşā ki düşer tacı başından çerḫüñ
74. Şānınuñ mertebe-i rifʿatine itse naẓar

naẓar itseñ:
1. **naẓar itseñ:***-señ*
Gazel 70
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, görmek.
13. Ṣāf-dil bir faḳaṭ āyīne iken ʿālemde
14. Naẓar itseñ aña da ʿuḳde-i ḫāṭır bulunur

naẓar ḳıl:
1. **naẓar ḳıl:**
Gazel 637
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bakmak, görmek.
3. Bālā-yı rīsmānda cān-bāza ḳıl naẓar
4. Ḫavf ü recānun eyle temāşā temeṡṡülin

naẓar olunsa:
1. **naẓar olunsa:***-sa*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Bakılmak.
45. Cism-i inṣān ki naḳş ber-pādur
46. Zīnet-i kārgāh-ı dünyādur

naẓar-baḫş-ı deyācīr-i ʿamā:
1. **naẓar-baḫş-ı deyācīr-i ʿamā:**
Kaside 15
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Körlüğüm karanlıklarına göz/görme yetisi bağışlayan.
149. Ḥüsn-i eṭvārı naẓar-baḫş-ı deyācīr-i ʿamā
150. Luṭf-ı güftārı ḫarābī-dih-i bünyān-ı ṣamem

naẓar-bend olmayanlar:
1. **naẓar-bend olmayanlar:***-ma, -y, -an, -lar*
Gazel 581
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nazarı bağlanmış olmak, kör olmak, görmemek.
1. Olur ḳāṣir verā-yı perde-i ṣunʿun şühūdından
2. Naẓar-bend olmayanlar ʿālemüñ būd ü ne-būdından

naẓardan geçdi:
1. **naẓardan geçdi:***-di*
Tarih 147
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gözden geçmek, ele almak, değerlendirmek.
3. Oldı ṭūfān-ı tevārīhe cihān müstaġraḳ
4. Līk hep ṭarz-ı ḳadīm üzre naẓardan geçdi

naẓāre:
1. **naẓāresi:***-si*
Gazel 694
Mısra: **2**
Bakış, nazar.
1. Rindüñ nigāhı gerdiş-i cām-ı bilūrda
2. Şeyḫüñ naẓāresi ṣadaḳat u nüẕūrda

2. **naẓāre:**
Kıt'a 86
Mısra: **2**
Bakış, nazar.
1. Ne ġam o ġonce-i ḥüsne ziḥām-ı ʿāşıḳdan
2. İder hezārını efgende bir naẓāre ile

naẓargāh-ı ilāhīdür:
1. **naẓargāh-ı ilāhīdür:***-dür*
Gazel 655
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın özellikle her daim gözetlediği yer.
1. Ṣaḳın terk-i edebden kūy-ı maḥbūb-ı Ḫudāʾdur bu
2. Naẓargāh-ı İlāhīdür maḳām-ı Mustafāʾdur bu

naẓar-ı aʿdādan:
1. **naẓar-ı aʿdādan:**
Kıt'a 65
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Düşmanların bakışı.
8. Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
7. Ben daḫı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan

2. **naẓar-ı aʿdādan:***-dan*
Kıt'a 65
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Düşmanların, rakiplerin nazarı (Nazar; Bazı kimselerde bulunduğuna ve baktığı kimselere zarar verdiğine inanılan çarpıcı güç; göz değmesi).
8. Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
7. Ben daḫı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan

naẓar-ı ʿāşıḳāna:
1. **naẓar-ı ʿāşıḳāna:***-a*
Gazel 543
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşıkların bakışları.
3. Egerçi ḥüsne sezādur maḳarr-ı istiġnā
4. Nühüfte var naẓar-ı ʿāşıḳāna hācet-i ḥüsn

naẓar-ı āzı:
1. **naẓar-ı āzı:***-ı*
Kaside 12
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Açgözlülük, tamah, hırs.
105. Sīr olur mı naẓar-ı āzı tehī-ṭabʿānuñ
106. Ṣaḥn-ı vaḥdetde ider cilve-i nā-puḫte ṭaʿām

nażar-ı dāver-i devrāna:
1. **nażar-ı dāver-i devrāna:**-*a*
Tarih 138
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Zamanın hükümdarının görüşü.
41. Eylemiş luṭfına ol gevher-i pāki taḫṣīṣ
42. Nażar-ı dāver-i devrāna hezārān taḥsīn

nażar-ı ehl-i ḳabūl:
1. **nażar-ı ehl-i ḳabūl:**
Gazel 657
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rıza gösterenlerin bakışı.
3. Ẕātadur cāha degüldür nażar-ı ehl-i ḳabūl
4. Ḫᵛārdur ḫār güle olsa bile hem-zānū

nażar-ı halk:
1. **nażar-ı ḫalḳ:**
Gazel 428
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İnsanların bakış açısı.
5. Sermāyesin görüp nażar-ı ḫalḳ eritdügin
6. Ḥayretle mīl-i sürme ḳaçar sürmedāna dek

nażar-ı halḳda:
1. **nażar-ı ḫalḳda:**-*da*
Gazel 63
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnsanların bakış açısı.
3. Bāġ-ı kevn olmaya āmāde-i tārāc-ı ḫazān
4. Nażar-ı ḫalḳda bir neşv ü nemādur ki gider

2. **nażar-ı ḫalḳda:**
Gazel 346
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnsanların bakış açısı.
3. Evvel nażar-ı ʿizzet ile muḥterem itmek
4. Ṣoñra nażar-ı ḫalḳda ḫᵛār itmek içünmiş

nażar-ı himmete:
1. **nażar-ı himmete:**-*e*
Gazel 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gayret bakışı, yardım nazarı.
3. Kām-yāb olduġına kimsenüñ olmaz razı
4. Sebebden nażar-ı himmete bī-himmetedür

2. **nażar-ı himmete:**-*e*
Gazel 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gayret bakışı, yardım nazarı.
3. Kām-yāb olduġına kimsenüñ olmaz razı
4. Sebebden nażar-ı himmete bī-himmetedür

nażar-ı ḫurde-bīnine:
1. **nażar-ı ḫurde-bīnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 789
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Küçücük şeyleri görebilen bakış/göz.
5. Bulmış dehān-ı dil-bere mānend-i noḳṭayı
6. Reşk eyledüm dilüñ nażar-ı ḫurde-bīnine

nażar-ı ʿizzet:
1. **nażar-ı ʿizzet:**
Gazel 346
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Değerli, aziz görünme.
3. Evvel nażar-ı ʿizzet ile muḥterem itmek
4. Ṣoñra nażar-ı ḫalḳda ḫᵛār itmek içünmiş

nażar-ı kāmilān:
1. **nażar-ı kāmilān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **185**
Kelime Tipi: -
Kamil insanların bakış açıları.
185. Böyledür işte nażar-ı kāmilān
186. Ġureyi engūr ider der-zamān

nażar-ı nergisümüzde:
1. **nażar-ı nergisümüzde:**-*ü, -müz, -de*
Gazel 685
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nergis bakışı, baygın bakış.
5. Bāz eylemese şevḳ-i küleh-gūşe-i ḫūbān
6. Olmazdı güşāyiş nażar-ı nergisümüzde

nażar-ı pāk:
1. **nażar-ı pāk:**
Gazel 653
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Art niyetsiz, temiz bakış.
11. Ey perī itme saḳın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Nażar-ı pāk ile Nābīʾye devādur bu nümūn

nażar-ı pākine:
1. **nażar-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Kaside 24
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Art niyetsiz, temiz bakış.
129. Nażar-ı pākine şāyeste süḫan lazımdur
130. Yoḫsa gencīne-i ḫāṭırda süḫan müstevfā

nażar-ı şevḳine:
1. **nażar-ı şevḳine:**-*i, -n, -e*
Gazel 402
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sevinç bakışı.
11. Dāmen-i māh-ruhāndan dökilen gerd ü ġubār
12. Tūtiyādur nażar-ı şevḳine naḳş-ı ḳademüñ

nażar-ı süzenden düşmesün:
1. **nażar-ı süzenden düşmesün:**-*me, -sün*
Gazel 586
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
İğnenin deliğinden düşmek II İğnenin gözünden düşmek, itibarını kaybetmek.
7. Saḫt-rūyāna olur nerm-nihādān muḥtāc
8. Düşmesün rişte çalışsun nażar-ı süzenden

nażar-ı taḳviye-fermā-yı maʿārif:
1. **nażar-ı taḳviye-fermā-yı maʿārif:**
Kaside 9
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
İlme takviye güç emreden bakış.
105. Nażar-ı taḳviye-fermā-yı maʿārif ṭalebān
106. ʿAṣrıdur māye-i āsāyiş-i erbāb-ı hüner

nażar-ı vāḥid:
1. **nażar-ı vāḥid:**
Tarih 127
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Birlik görüşü.
127. Cezbe-i luṭf-ı şehinşeh nażar-ı vāḥid ile
128. Ṣadrı da āṣafı da eyledi birden iḥyā

nażarın kesse:
1. **nażarın kesse:**-*se*
Gazel 546
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bakmaktan vazgeçmemek, gözü ile takip etmemek.
5. ʿUluvv-ı mertebe-i ḫāki gör ki ḫāṭır-ı çerḫ
6. Siyāh olur ne zamān kesse ḫākdan nażarın

nażarından düşmeyelüm:
1. **nażarından düşmeyelüm:**-*me, -yelüm*
Gazel 547
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gözünden düşmek.
3. Zehr-āb ise de nūş idelüm virdügi cāmı
4. Tek düşmeyelüm pīr-i muġānuñ nażarından

nażar-rubā:
1. **nażar-rubādur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **32**
Dikkat çeken.
31. Kim bu ne seḥāb-ı cān-feżādur
32. Kim ḳaṭreleri nażar-rubādur

naẓaruñda:

1. **naẓaruñda:**-, -
Kaside 2
Mısra: **268**
Gözünün önünde, huzurunda.
267. İʿtiḳādumda güneh eylemeden bedterdür
268. Hem idüp cürmi hem itmek naẓaruñda feryād

nāzende:

1. **nāzende:**
Tarih 140
Mısra: **2**
Nazlı.
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīḫin felek
2. Keff-i Sulṭān Aḥmedʾe lāyıḳ ne nāzende tüfek

nāzenīn:

1. **nāzenīn:**
Gazel 150
Mısra: **8**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
7. Menʿ-i cefāya eylese de ḫaṭṭ-ı nev-şudūr
8. Ḥāşā ki terk-i nāz ide ol nāzenīn midür

2. **nāzenīnümde:**-*üm, -de*
Gazel 739
Mısra: **2**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
1. Bu ḥasret böyle ḳalmazdı dil-i endūhgīnümde
2. Dimāġ olsa eger ḥarf-i niyāza nāzenīnümde

3. **nāzenīnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 789
Mısra: **2**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.
1. Dil itmedi ḫayālimi maḥrem enīnine
2. Iẓhār-ı ḥasret eylemedi nāzenīnine

4. **nāzenīn:**
Gazel 4
Mısra: **1**
Narin, nazlı, ince.
1. Ḫaṭ ʿazl-i ḥüsn virmedi ey nāzenīn saña
2. Oldı berāt-ı tāze ḫaṭ-ı ʿanberīn saña

5. **nāzenīn:**
Gazel 303
Mısra: **20**
Narin, nazlı, ince.
20. Kenāruñ dilberi nāzik de olsa nāzenīn olmaz
19. Bilen ḫāk-i Sitanbuldur rüsūm-ı şīve-i nāzı

6. **nāzenīn:**
Gazel 664
Mısra: **17**
Narin, nazlı, ince.
17. Sāʿat-ı evkāt-ı ʿömr nāzenīn durmaz geçer
18. Nābiyā baġlansa ḳat ḳat ahenīn zencīr ile

7. **nazenīni:**-*i*
Gazel 813
Mısra: **8**
Narin, nazlı, ince.
7. Ülfet eyler miydi dünyā-cū zen-i dünyā ile
8. Bir cüvānı nazenīni ger der-āġūş eylese

8. **nāzenin:**
Kaside 16
Mısra: **99**
Narin, nazlı, ince.
99. Ol nāzenin ḳıyāfet o rengīn edā ile
100. Çeşmümle gūşum itmiş iken ḥüsn-i ülfeti

9. **nāzenīn:**
Tarih 42
Mısra: **48**
Narin, nazlı, ince.
47. Her gören Nābīyā didi tārīḫ
48. Nāzenīn ḫāne bu mübārek bād

nāzenīn-i ḥüsne:

1. **nāzenīn-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 269
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellikte narin ve nazlı sevgili.
3. Nādānlıġ ile añlamayup ḳadr-ı ṣoḥbeti
4. Ol nāzenīn-i ḥüsne ʿaceb s̱ıḳlet itmişüz

nāzenīn-şekl:

1. **nāzenīn-şekl:**
Gazel 487
Mısra: **10**
Narin, ince yapılı.
9. Tohmdan ḥāṣıl olan tāze şükūfe mānend
10. Nāzenīn-şekl ü ḫoş-āyende-zemīn olsa ġazel

nāz-ı bālā-dest-i dūna:

1. **nāz-ı bālā-dest-i dūna:**-*a*
Gazel 368
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alçakların, aşağıların galip olmuş edası.
1. Maṭlab-ı dünyā içün dūnāna pest olmaḳ ġalaṭ
2. Nāz-ı bālā-dest-i dūna zīr-dest olmaḳ ġalaṭ

nāz-ı bī-misāl:

1. **nāz-ı bī-mis̱āl:**
Gazel 564
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Benzersiz cilve.
1. Ne çāk-i perde-i ʿiṣmet ne nāz-ı bī-mis̱āl olsun
2. Hevāsında gülistān-ı viṣālüñ iʿtidāl olsun

nāz-ı nihanı:

1. **nāz-ı nihanı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gizliden cilve.
7. Aḥbāb meclisinde ḥużūr-ı raḳībde
8. Taʿrīz-i aşikāresi nāz-ı nihanı şūḫ

nā-zidūde:

1. **nā-zidūdeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 277
Mısra: **6**
Parlak olmayan, mat.
5. Ol ḫod-perest hiç bize itsün mi iltifat
6. Āyīneyüz velīk daḫı nā-zidūdeyüz

nāzik:

1. **nāzik:**
Gazel 303
Mısra: **20**
İnce, narin.
20. Kenāruñ dilberi nāzik de olsa nāzenīn olmaz
19. Bilen ḫāk-i Sitanbuldur rüsūm-ı şīve-i nāzı

2. **nāzik:**
Gazel 717
Mısra: **5**
İnce, narin.
5. Cismi nāzik ol ḳadar kim sāye-i leb düşmeden
6. Cāy-ı gül-būse döner rūyında derrākīlere

3. **nāzik:**
Kaside 18
Mısra: **42**
İnce, narin.
41. Ḥaḳ budur kim daḫı devletde ẓuhūr eylemedi
42. Bārekaʿllāh ḳatı nāzik ḳatı dil-keş ṭuġrā

4. **nāzik:**
Tarih 42
Mısra: **3**
İnce, narin.
3. Ṭarḥı nāzik zemīni nāzikter
4. Heyʾeti ḫoş bināsı nev-īcād

5. **nāzikdür:**-*dür*
Tarih 55
Mısra: **17**
İnce, narin.
17. Öyle nāzikdür binā-yı dil-keşi kim her ṣabāḥ
18. Seyrine mihr-i cihān-ārāyı muʿtād eyledi

6. **nāzik:**
Gazel 303
Mısra: **24**
İnce, narin.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

7. **nāzik:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **12**
İnce, narin.
11. Biri Süleymān biri Aḥmed Aġā
12. Her birisi nāzik ü şīrīn-edā

nāzik olur:

1. **nāzik olur:***-ur*
Gazel 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nazik ve kibar olmak.
9. Şehr-i Sitānbulun ne güzel merdümānı kim
10. En sāde levḥi nāzik olur nükte-dān olur

nazīk ü nerm:

1. **nazīk ü nerm:**
Gazel 69
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Narin ve yumuşak.
17. O ḳadar nazīk ü nerm iken o şūḫuñ bedeni
18. Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb pek ṭayanur

nāzikī-i ṣunʿını:

1. **nāzikī-i ṣunʿını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 410
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnce işçilik.
3. Zergerüñ nāzikī-i ṣunʿını görmek ḫoşdur
4. Farḳın idrākden elmās ü dür ü yāḳūtuñ

nāzikī-i taʿbīre:

1. **nāzikī-i taʿbīre:***-e*
Gazel 751
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nazik ifade, ince deyiş.
7. Şūḫ-ı gül-çihre-i pejmürde ḳabādur maʿnī
8. Eger olmazsa karin nāzikī-i taʿbīre

nāzik-sirişt-i ṭıfl-ı zībā-çihre:

1. **nāzik-sirişt-i ṭıfl-ı zībā-çihre:**
Tarih 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzel yüzlü bebeğin nazik tabiatı.
9. Ol ḳadar nāzik-sirişt-i ṭıfl-ı zībā-çihre kim
10. Çerḫde mihr itse lāyıḳ iddiʿā-yı iştirak

nāzik-ṭabʿ:

1. **nāzik-ṭabʿdur:***-dur*
Gazel 86
Mısra: **12**
Narin, nazik yaratılışlı.
11. Defʿ ider seng-āsyā gibi girānuñ s̱ıḳletin
12. Āb nāzik-ṭabʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür

2. **nāzik-ṭabʿ:**
Gazel 882
Mısra: **13**
Narin, nazik yaratılışlı.
13. O āġā-yı ʿadīmüʾl-mis̱l ü nāzik-ṭabʿ ü ḫoş-ḫū kim
14. Kef-i iḥsānı ḥaḳḳā ebr-i gevher-bārdan geldi

nāzikter:

1. **nāzikter:**
Gazel 479
Mısra: **11**
Çok nazik.
11. Nāzikter olur ṭabʿ-ı suḫan kim dem-i taḥrīr
12. İtmez ḳalemüñ itdügi feryāda taḥammül

2. **nāzikter:**
Tarih 42
Mısra: **3**
Çok nazik.
3. Ṭarḥı nāzik zemīni nāzikter
4. Heyʾeti ḫoş bināsı nev-īcād

3. **nāzikter:**
Tarih 48
Mısra: **6**
Çok nazik.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü sāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

nāzil ola:

1. **nāzil ola:***-a*
Tarih 103
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ayet inmek.
15. Kitāb-ı āsmānī cümle mülkinde ola nāzil
16. Cemīʿ-i enbiyāya olmış ola sābıḳan meʾvā

nāẓım:

1. **nāẓıma:***-a*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **30**
Manzûme yazan kimse, düzenleyen tanzim eden.
29. Ola böyle suḫan-ı pür-berekāt
30. Nāẓıma vāsıṭa-i ṭūl-ı ḥayāt

2. **nāẓımına:***-ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **16**
Manzûme yazan kimse, düzenleyen tanzim eden.
15. Ḥüsn-i taʿbīrleri siḥr-i mübīn
16. Naẓmına nāẓımına ṣad taḥsīn

nāẓımān-ı süḫan:

1. **nāẓımān-ı süḫan:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **249**
Kelime Tipi: -
Söz ustaları, şairler.
249. Sen degül cümle nāẓımān-ı süḫan
250. Ḳazsalar nevk-i fikr ile maʿden

nāẓım-ı teʾlīf-ı ʿaṭāyīʾye:

1. **nāẓım-ı teʾlīf-ı ʿaṭāyīʾye:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Nevizade Atayi'in eserini düzenleyen.
45. Gelmegin ol vāḳıʿa bī-kem ü kāst
46. Nāẓım-ı teʾlīf-ı ʿAṭāyīʾye rāst

naẓīr:

1. **naẓīr:**
Gazel 73
Mısra: **14**
Eş, misl, manend.
13. Baḥr-ı eşʿāra güzel ism komışlar Nābī
14. Ḳıtʿalardur aṭa mıṣraʿlar ḫod mevce naẓīr

2. **nāẓıruñ:***-uñ*
Gazel 657
Mısra: **7**
Eş, benzer.
7. Nāẓıruñ ʿaksini kec gösterür āyīne-i kec
8. Olmadun sen bize toġrulmadun ey āyine-rū

3. **nāẓır:**
Gazel 566
Mısra: **11**
Bakmak, nazar etmek.
11. Ol şuʿbedenüñ zāhir-i ās̱arına nāẓır
12. Bu perdenüñ esrār-ı verāsın ne bilürsin

4. **nāẓır:**
Gazel 576
Mısra: **7**
Nazar eden, bakan.
7. Ġayret ḳomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rāciḥ görinür rūzı şebinden

5. **naẓīrümüz:***-ü, -müz*
Gazel 255
Mısra: **14**
Eş, benzer.
13. Biz gelmişüz hünerkede-i dehre Nābīyā
14. Āyīnede görür gören ancaḳ naẓīrümüz

6. **nazīri:***-i*
Gazel 399
Mısra: **10**
Eş, benzer.
9. ʿİsī-miṣāl olurdı hem-āġūş-ı āftāb
10. Nābī nazīri olsa lelāfetde şebnemüñ

7. **nazīrin:***-i, -n*
Gazel 811
Mısra: **13**
Eş, benzer.

13. Nezāketde nazīrin görmedük gūş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūḥı Faḫrī ʾnün ser-efkende

8. **naẓīri:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **137**
Eş, benzer.
137. Fünūn-ı ḥarb ü veġāda naẓīri nā-mesmūʿ
138. Kemāl-i fażl u hünerde ʿadīli nā-meẕkūr

9. **naẓīr:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Eş, benzer.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

10. **nazīrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 11
Mısra: **60**
Eş, benzer.
59. O ẕat-ı mekremet-ārā ki eyledi dāmād
60. Görüp şehenşeh-i ʿālem nazīrini kem-yāb

11. **naẓīri:**-*i*
Kaside 25
Mısra: **13**
Eş, benzer.
13. Naẓīri şarḳ u ġarb-ı kevnde nā-yābdur el-ḥaḳ
14. Muʿallā tekye-i Cennet-nişānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

12. **naẓīr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **51**
Eş, benzer.
51. İtdi ol zāde-i ne-dīde naẓīr
52. Çeşm-i ābā vü ümmehātı ḳarīr

13. **nazīrin:**-*i, -n*
Tarih 5
Mısra: **2**
Eş, benzer.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Kim nazīrin görmemiş çerḫ-i berīn

14. **nazīri:**-*i*
Tarih 36
Mısra: **19**
Eş, benzer.
19. Adl ü inṣāf ile ʿālemde nazīri nā-yāb
20. Zühd ü ṭaḳvā ile bir mis̱li daḫı nā-peydā

15. **naẓīri:**-*i*
Gazel 463
Mısra: **10**
Benzer,eş.
9. Meġer o şuḫuñ ola şīvesinde ey Nābī
10. Naẓīri ṭāze maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ

16. **nazīri:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **9**
Benzer,eş.
9. O lālezār ki yoḳdur nazīri ʿālemde
10. Ḥaḳ eylemiş anı ḫāṣṣ-ı diyār-ı Maġnīsā

17. **naẓīr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **9**
Eş, misl, manend.
9. Fakre ḫalḳ eyleyüp ġınāyı naẓīr
10. Hem-ʿinān eylemiş kalīle kes̱īr

18. **nazīrün:**-*ün*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **284**
Benzer,eş.
283. ʿĀleme dāġ-ı reşkdür süḫanuñ
284. Yoḳ nazīrün bu ʿaṣr içinde senüñ

19. **naẓīrin:**-*i, -n*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Benzer,eş.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Ki naẓīrin görmemiş çerḫ-i berīn

20. **nazīri:**-*i*
Tarih 39
Mısra: **3**
Benzer,eş.
3. Kaṣr-ı Cennet gibi dünyāda nazīri nā-yāb
4. Mis̱li maḳṣūre-i Firdevs gibi nā-bīnā

21. **naẓīr:**
Tarih 52
Mısra: **31**
Benzer,eş.
31. Gerdūn naẓīr olur mı o dergāha kim ola
32. Aḳṭāb-ı dehr taḫt-ı ḳıbābında münzevī

22. **nazīri:**-*i*
Tarih 83
Mısra: **3**
Benzer,eş.
3. Gelmez nazīri encümen-i kevne bir daḫı
4. Amed-şüd itse nice ṣabāḥ u nice revāḥ

23. **nāẓīrin:**-*i, -n*
Tarih 103
Mısra: **33**
Benzer,eş.
33. Nāẓīrin görmedük gūş itmedük ṣadr-ı saʿādetde
34. Zihī ṣadr-ı ḫiredmend ü lebīb ü ʿārif ü dānā

24. **nāẓır:**
Kaside 14
Mısra: **60**
Bağlı.
59. Lisān-ı emrine tābiʿ teʿānuḳ-ı ḫuṣemā
60. Nigāh-ı ḥükmine nāẓır tevāfuḳ-ı aẓdād

__**nazīr itmekde:**__

1. **nazīr itmekde:**-*mek, -de*
Gazel 236
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nazire yazmak, tanzir etmek, şairin şiirine aynı şekil, kafiye, vezin ve redifle şiir yazmak.
11. Añılsın güfte-i ʿālem-pesend-i ʿAbdi Pāşā kim
12. Nazīr itmekde vaḳf-ı ḥayret-ābād olduġum yirdür

__**nāẓır olan:**__

1. **nāẓır olan:**-*an*
Gazel 748
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bakmak, nazar etmek.
7. Ḫandesin tār-ı sirişk ḥayrete pūd eylesin
8. Çeşm-i ʿibretle olan nāẓır cihānuñ ḥāline

__**nāżır olmaġ:**__

1. **nāżır olmaġ:**-*maġ*
Gazel 264
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bakmak, nazar etmek.
3. Biraz da ḫākdeki ḥüsne nāżır olmaġ içün
4. Ḫam itdi terbiye-i pīr-i çerḫ ḳāmetümüz

__**naẓīr olmaz:**__

1. **naẓīr olmaz:**-*maz*
Kaside 18
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Benzemek, eş olmak II denk, nitelik yönünden eşit olmak.
21. Ḫaṭṭ-ı Yāḳūt degül ḳıṭʿa-i elmās bile
22. Ḥüsn-i sīmāda leṭāfetde naẓīr olmaz aña

__**nāẓır olsan:**__

1. **nāẓır olsan:**-*sa, -n*
Gazel 190
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
13. Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan
14. Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür

__**nazīre:**__

1. **nazīre:**
Gazel 230

Mısra: **15**
Bir şairin manzum eserine başka bir şair tarafından aynı vezin, kafiye ve edayla yazılan benzer manzume.
15. Naẓm-i üstāda nazīre nice mümkin Nābī
16. Tāze-gū tāze-zebān tāze cevāb isterler

2. **naẓīre:**
Gazel 609
Mısra: **11**
Bir şairin manzum eserine başka bir şair tarafından aynı vezin, kafiye ve edayla yazılan benzer manzume.
11. Nābiyā tāze naẓīre disün erbāb-ı suḫan
12. Rūy-ı ḫaṭ-āvere mecmūʿa-i ʿirfān dönsün

naẓīre virdi:

1. **naẓīre virdi:**-*di*
Gazel 785
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazire yazmak.
9. Nev-güfteñe Ḫulūṣī virdi naẓīre Nābī
10. Dil-beste-i sitemdür ḳādir degül edāya

naẓīr-i ḫuld:

1. **naẓīr-i ḫuld:**
Tarih 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cennete nazire, cennet gibi.
1. Kebīrī-zāde maḫdum-ı mükerrem efżal-ı eyyām
2. İdince mevleviyyetle naẓīr-i ḫuld Şehbāʾyı

naẓīri olmaz:

1. **naẓīri olmaz:**-*maz*
Gazel 436
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Benzeri olmak.
15. İtse hezār nāḫun-ı engüşt-i ittifāḳ
16. Olmaz naẓīri ʿuḳde-güşālıḳda şānenüñ

nazīr-i şeh-nişīn-i bāġ-ı meʾvā:

1. **nazīr-i şeh-nişīn-i bāġ-ı meʾvā:**
Tarih 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçelerine bakan cumba misali.
1. Zihī zībende ḳaṣr-ı ʿālem-ārā
2. Nazīr-i şeh-nişīn-i bāġ-ı meʾvā

nāziş eyler:

1. **nāziş eyler:**-*r*
Gazel 703
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlanmak.
7. Her seng-dil hevā-yı ḳaddünle nāziş eyler
8. Pīşānī-i nigīne revnaḳ virür keşīde

nāziş ider:

1. **nāziş ider:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi beğenmezlik edip karşısındakini yalvarmaya mecbur etmek, nazlanmak.
123. Sen ol nihāl-i ser-efrāz-ı bāġ-ı devletsin
124. Ki Ḫıżra nāziş ider sāyeñi memerr iden āb

2. **nāziş ider:**-*er*
Kaside 16
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi beğenmezlik edip karşısındakini yalvarmaya mecbur etmek, nazlanmak.
149. Ḫurşīd-i çerḫe ḫande ider nūr-ı cebhesi
150. Serv-i bihişte nāziş ider ḳadd ü ḳāmeti

nāziş iderse:

1. **nāziş iderse:**-*er, -se*
Gazel 886
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi beğenmezlik edip karşısındakini yalvarmaya mecbur etmek, nazlanmak.
5. Ne deñlü nāziş iderse sezādur eflāke
6. Bisāt-ı ḫāk çeker çün hemīşe bārumuzı

nāziş itmedesin:

1. **nāziş itmedesin:**-*mede, -sin*
Gazel 116
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kendini ağırdan satmak, çekici davranmak.
3. Ey bihişt itmedesin dūzaḫa nāziş ammā
4. Gālibā senden anuñ talibi bisyārcadur

nāziş itse:

1. **nāziş itse:**-*se*
Gazel 510
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kendini ağırdan satmak, çekici davranmak.
13. Zerden ḳalur mı maʿnī-i pākīze Nābiyā
14. İksire nāziş itse nʾola ḫākümüz bizüm

naẓm:

1. **naẓmlarda:**-*lar, -da*
Gazel 111
Mısra: **8**
Şiir, nazım.
7. Naẓar ʾavākib-i aḥvāle olduġındandur
8. Ki naẓmlarda kavāfīye iʿtibār olunur

2. **naẓm:**
Gazel 564
Mısra: **20**
Şiir, nazım.
19. Suḫan-gū peyrev olsun ḥażret-i Rāmī Efendiʾye
20. Ki Nābī naẓm öyle ḫoş-makāl ü pür-meʾāl olsun

3. **naẓma:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **186**
Şiir, nazım.
185. İlāhī sen muʿammer ḳıl o ẕāt-ı ḫayr-fermāyı
186. Ki bu naẓma dem-i cān-baḫşı oldı muʿcib-i iḥyā

4. **naẓm:**
Kaside 9
Mısra: **144**
Şiir, nazım.
143. Yadigārın getirür pīşgeh-ı ʿizzetüñe
144. Naẓm ile bender-i dilde yüriyen ḳafileler

5. **naẓmı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **115**
Şiir, nazım.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Niṡār ider ser-i endīşem üzre dürr-i ḫoş-āb

6. **naẓmda:**-*da*
Kaside 12
Mısra: **182**
Şiir, nazım.
181. Sübha-gerdān-ı ṡenā ol yiter ey Nābī-i zār
182. Ne ḳadar naẓmda maḳbūl ise de ṭūl-ı kelām

7. **naẓm:**
Kaside 13
Mısra: **218**
Şiir, nazım.
217. Beni de ṣaḳlar imiş Ḥaḳ ki idem menḳabetüñ
218. Böyle bir naẓm ile ārāyiş-i ṭāḳ-ı eyyām

8. **naẓma:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **123**
Şiir, nazım.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña ṡenā

9. **naẓmına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **16**
Şiir, nazım.
15. Ḥüsn-i taʿbīrleri siḥr-i mübīn
16. Naẓmına nāẓımına ṣad taḥsīn

10. **naẓmumı:**-*um, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **515**
Şiir, nazım.
515. Diyemem naẓmumı ki rengīndür
516. Lāyıḳ-ı āferīn ü taḥsīndür

11. **naẓmuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **289**
Şiir, nazım.
289. Naẓmuñ ārāyiş-i zaman ü zemīn
290. Suḫanuñ gūşvār-ı çerḫ-i berīn

12. **naẓmuña:**-*u, -ñ, -a*
Kıt'a 74
Mısra: **2**
Şiir, nazım.
1. Āferīn ḳullanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān
2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

13. **naẓm:**
Tarih 92
Mısra: **71**
Düzen.
71. Naẓm içün kişver-i İslāmı vire istiḳrār
72. Kendü dil-ḫᵛāhı ḳadar ṣadr-ı refīʿinde Ḫudā

nazm itdügi:

1. **naẓm itdügi:**-*dü, -gi*
Kaside 23
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Dizmek, şiir söylemek.
15. Şevḳ ile ṣıdḳ ile naẓm itdügi terkīb-i ġarīb
16. Keffe-i vezinde ġālib görinür şuʿarāya

nazm-ı ābdār:

1. **naẓm-ı ābdār:**
Gazel 195
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parlak, taze şiir.
7. Mıstar-keşīde safhadaki naẓm-ı ābdār
8. Lūʿlū-miṣāl rişte-i hem-vārdan geçer

nazm-ı ʿabdiʾye:

1. **naẓm-ı ʿabdiʾye:**-*ye*
Gazel 218
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Abdi'nin şiiri (Himmetzade Abdi, vaiz, mutasavvıf-şair ve musikişinas, Nabi'nin çağdaşı bir şair).
9. Naẓm-ı ʿAbdiʾye pey-rev ol Nābī
10. Kişiye kendi cānı lāzımdur

nazm-ı ʿālem:

1. **naẓm-ı ʿālem:**
Kaside 15
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dünya düzeni, Osmanlı İmparatorluğunun ülke ve dünya için ortaya koyduğu düzen.
13. Biri ṭuġrā-yı dil-ārā biri fermān-ı münīf
14. Biri şerʿ ü biri ḳānun biri naẓm-ı ʿālem

nazm-ı ber-güzīde:

1. **naẓm-ı ber-güzīde:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **518**
Kelime Tipi: -
Seçkin şiir.
517. Bilürem ḫāk-pāye ʿarż idicek
518. Ne şekil naẓm-ı ber-güzīde gerek

nazm-ı cemāl:

1. **naẓm-ı cemāl:**
Gazel 544
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin düzeni.
7. Ḫaṭ-ı siyeh yüze çıḳdı bozuldı naẓm-ı cemāl
8. Yazıldı ṣafḥa-i ruḫsārede şikāyet-i ḥüsn

nazm-ı çerḫden:

1. **naẓm-ı çerḫden:**-*den*
Gazel 129
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Feleğin düzeni II Feleğin nazmı.
13. Nābī şikāyet itmededür naẓm-ı çerḫden
14. Mefhūmını müṭālaʿadan bī-naṣībler

nazm-ı dīvān-ḫāne-i ʿālem:

1. **naẓm-ı dīvān-ḫāne-i ʿālem:**
Tarih 103
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Dünya sarayının düzeni.
23. Mürettеb olduġınca naẓm-ı dīvān-ḫāne-i ʿālem
24. Serīr-i salṭanat üzre muʿammer eylesün Mevlā

nazm-ı evṣāfuñ:

1. **naẓm-ı evṣāfuñ:**-*uñ*
Gazel 146
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sıfatların nazmı.
9. Naẓm-ı evṣāfuñ yazılmış ṣafḥadur levḥ-i żamīr
10. Fikr-i ḳadd-i dil-peẕīrüñ mıṣraʿ-ı tażmīnidür

nazm-ı kelāma:

1. **naẓm-ı kelāma:**-*a*
Gazel 565
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şiir yazma.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimaġı degül āzāde ḫalelden

nazm-ı ḳıyāmına:

1. **naẓm-ı ḳıyāmına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Düzen içinde ayakta durma, varlığını devam ettirme.
15. Luṭf ile ḳahrı biribirinüñ āyīnesidür
16. ʿĀlemüñ naẓm-ı ḳıyāmına sebebdür eżdād

nazm-ı latif ü müstesnā:

1. **naẓm-ı latif ü müsteṡnā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **260**
Kelime Tipi: -
Seçkin ve ince manalı şiirler.
259. Eyledüñ çoḳ ḳaṣīde-i ġarrā
260. Nice naẓm-ı latif ü müsteṡnā

nazm-ı pāk:

1. **naẓm-ı pāk:**
Kaside 22
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Temiz, güzel şiir.
47. Gören ide bu faḳīr ile ol ʿazīze duʿā
48. Bu naẓm-ı pāk ola āyīnedār-ı Maġnīsā

nazm-ı rengīn:

1. **naẓm-ı rengīn:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeni/taze şiir.
13. Ser-be-ser şūḫ u laṭīf ü ġarrā
14. Naẓm-ı rengīn eṡer-i müstesnā

nazm-ı tārīḫün:

1. **naẓm-ı tārīḫün:**-*ün*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **265**
Kelime Tipi: -
Tarih şiirleri, tarih düşürme şiirleri.
265. Naẓm-ı tārīḫün ile sūr-ı sürūr
266. Mihrveş ṣaldı dehre lemaʿa-i nūr

nazm-ı teri:

1. **naẓm-ı teri:**-*i*
Gazel 79
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni şiir, taze şiir.
9. Gören bu naẓm-ı teri şübhe itmez ey Nābī
10. Ki āb-ı Ḫıżr bizüm çeşmesārumuzdandır

2. **naẓm-ı teri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeni şiir, taze şiir.
1. Çekmesün mi dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri
2. Yoḳ siyeh ferrāceli dūşīze-i nāzikteri

naẓm-ı türkīye:
1. **naẓm-ı türkīye:**-*ye*
Gazel 550
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Türkçe şiir.
9. Cāme-i ġayri bozup ʿanteri yapmak gibidür
10. Naẓm-ı Türkīye çevirmek ʿAcemüñ güftārın

naẓm-i üstāda:
1. **naẓm-i üstāda:**-*a*
Gazel 230
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Şiir üstadı.
15. Naẓm-i üstāda nazīre nice mümkin Nābī
16. Tāze-gū tāze-zebān tāze cevāb isterler

naẓm-sencān-ı cihān:
1. **naẓm-sencān-ı cihān:**
Kaside 24
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Alemde şiiri tartıp değerlendirenler.
121. Seni medḥ eylemesüñler kimi medḥ itsüñler
122. Naẓm-sencān-ı cihān nükteverān-ı dünyā

naẓra-i güstaẖ:
1. **naẓra-i güstaẖ:**
Gazel 488
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Küstah, edepsiz bakış.
5. Benden de gāh naẓra-i güstaẖ ider ẓuhūr
6. Yārüñ baḳılsa cevri ḳatı bī-sebeb degül

naẓra-i şehvet iden:
1. **naẓra-i şehvet iden:**-*en*
Gazel 599
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şehvetle bakmak, cinsel arzu ile bakmak.
7. Heveskārān iden ruẖsār-ı yāra naẓra-i şehvet
8. Cenābet şüst ü şūyiçün döker ṣu dīde-i terden

naẓre-i güstāẖ-ı āzār:
1. **naẓre-i güstāẖ-ı āzār:**
Gazel 397
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İncitici, küstah bakışlar.
3. Naẓre-i güstāẖ-ı āzār ile redd olmaḳ sezā
4. Sāʾil-i bed-ẖᵛāhınuñ iḥsāna istiʿdādı yoḳ

nāzük:
1. **nāzük:**
Tarih 74
Mısra: **21**
İnce, narin.
21. Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū ne ḳadar nāzük ise
22. Aña tārīẖ daẖı öyle gerek müstesnā

2. **nāzük:**
Kaside 16
Mısra: **84**
Nazik; güzel, zarif.
83. Çeşmüñ daẖı ġıdāsı nigāh-ı ümīdidür
84. Endām-ı şehriyānuñ o nāzük ḳıyāfeti

3. **nāzük:**
Kaside 24
Mısra: **55**
Hoş, güzel.
55. Bād-ı ẖulḳiyle olur bād-ı ṣabādan nāzük
56. Kūhsārı eridürken nefes-i ejderha

nāzüklük:
1. **nāzüklük:**
Kaside 16
Mısra: **121**
Kibar, nazikçe, latif bir davranış.
121. Nāzüklük ile daʿvet idüp pīşgāhına
122. İtdi muḳābilinde kuʿūda işāreti

ne:
1. **ne:**
Gazel 406
Mısra: **8**
Nasıl.
7. Bulınca nev-hevesān-ı zamāne bir sāʿat
8. Ne pīç tāba düşerler ṭolandurıncaya dek

2. **ne:**
Gazel 622
Mısra: **9**
Nasıl.
9. Telẖ-kām-ı sitemüñ gör ne çekermiş bilesin
10. Sen de zehr-ābe-çeş-i kāse-i ḥussād olasın

3. **ne:**
Gazel 23
Mısra: **9**
Ne kadar, oldukça fazla anlamında.
9. Mevlā naṣīb iderse görürsin ne neşʾedür
10. Maʿcūn-ı ʿafv u raḥmet-i dārū-yı maġfiret

4. **ne:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Hangi.
7. Lāzım degül kitāb-ı Gülistān o āfete
8. Ne nüsẖa korsa sīnesine Gülsitān olur

5. **ne:**
Gazel 128
Mısra: **17**
Hangi.
17. Bilmez göñül ne cānibini iẖtiyār ide
18. Düşnām-ı dil-hırāşı duʿā ṣūretindedür

6. **ne:**
Gazel 131
Mısra: **9**
Hangi.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

7. **ne:**
Gazel 136
Mısra: **7**
Hangi.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

8. **ne:**
Gazel 311
Mısra: **5**
Hangi.
5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

9. **ne:**
Gazel 312
Mısra: **11**
Hangi.
11. Ne maḳṣūda şürūʿ eylerse ber-ʿaḳs olmadur kārı
12. Esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel mūtābdan ḳalmaz

10. **ne:**
Gazel 351
Mısra: **7**
Hangi.
7. Bilmem ne dīde ile ruẖ-ı yāri seyr idem
8. Tāb-ı nezāre dīde-i pür-nemde ḳalmamış

11. **ne:**
Gazel 504
Mısra: **3**
Hangi.
3. Ne semte çekse giderdüm tereddüd itmez idüm
4. Elinde cāẕibe vuṣlatuñ kebāde idüm

12. **ne:**
Gazel 712
Mısra: **7**
Hangi.
7. Ne cānibden gelür tāze kumāş-ı maʿnī-i rengīn
8. Eger olsa sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem beste

13. **ne:**
Gazel 795
Mısra: **10**
Hangi.

9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ḫāme raḳībāsā
10. Ne taḳrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

14. **ne:**
Gazel 814
Mısra: **5**
Hangi.
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīk
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh Ḫıżrʾı üstād eylesün Allāh

15. **ne:**
Kaside 7
Mısra: **191**
Hangi.
191. Ne kişver üstine rāyet-keş-i cihād olsañ
192. Olur taʿāvüne ervāḥ-ı evliyā meʾmūr

16. **ne:**
Kaside 15
Mısra: **155**
Hangi.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

17. **ne:**
Kaside 15
Mısra: **156**
Hangi.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

18. **ne:**
Tarih 26
Mısra: **31**
Hangi.
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse Ḫıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i Ḫudā ola ḳafādārı

19. **ne:**
Gazel 808
Mısra: **2**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan ikilik bağlacı.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

20. **ne:**
Kaside 5
Mısra: **9**
Öyle bir.
9. Ne Fütūḥāt ki fetḥ-i der-i esrār itmiş
10. Ḫāme-i feyż-es̱eri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

21. **ne:**
Kaside 5
Mısra: **11**
Öyle bir.
11. Ne Fütūḥāt ki efvāha ḥalāvet virmiş
12. Teng teng-i şekeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

22. **ne:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Öyle bir.
13. Ne Füṣūṣ eyledi biʿẕ-ẕāt Resūl-i Ekrem
14. Añı ḫaṣṣ-ı güheri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

23. **ne:**
Kaside 5
Mısra: **15**
Öyle bir.
15. Ne Füṣūṣ eyledi taʿmīm-i ṣalā-yı raḥmet
16. Niʿmet-i mā-ḥażari ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

24. **ne:**
Kaside 6
Mısra: **23**
Öyle bir.
23. Ne Mes̱nevī dürer-i şāhvār-ı mahzen-i feyż
24. Ne Mes̱nevī çemen-i bī-ḫazān-ı Mevlānā

25. **ne:**
Kaside 6
Mısra: **24**
Öyle bir.
23. Ne Mes̱nevī dürer-i şāhvār-ı mahzen-i feyż
24. Ne Mes̱nevī çemen-i bī-ḫazān-ı Mevlānā

26. **ne:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Öyle bir.
25. Ne Mes̱nevī ki şifā-ḫāne-i hidāyetde
26. Keşīde niʿmet-i bī-imtinān-ı Mevlānā

27. **ne:**
Kaside 6
Mısra: **27**
Öyle bir.
27. Ne Mes̱nevī ki olur mıṣraʾeyn-i ebyātı
28. Güşāde bāb-ı muʿāllā-nişān-ı Mevlānā

28. **ne:**
Kaside 10
Mısra: **29**
Öyle bir.
29. Ne āṣaf āṣaf-ı ʾālī-naẓar bülend-maḳām
30. Yegāne ṣadr-ı bülend-iḳtidār-ı iḥsānkār

29. **ne:**
Gazel 468
Mısra: **5**
Ne kadar, oldukça.
5. Senüñ gibi o daḫı bir zamān ne tāze idi
6. Nigāh-ı kecle ḫaṭ-āverde-i köhen didigüñ

30. **ne:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **7**
Ne kadar, oldukça.
7. Ne mübārekdür ol şeb-i tārīk
8. Kʾoldı āfāḳa mūcib-i tebrīk

31. **ne:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **9**
Ne kadar, oldukça.
9. Ne kavī-baḫt imiş o şeb ẓulumāt
10. Kʾoldı peydā içinde āb-ı ḥayāt

32. **ne:**
Gazel 623
Mısra: **11**
Nasıl.
11. Ne ʿāşıḳ-dūstdur gör şemʿ-i şām-efrūzı kim dāʾim
12. Berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne sūzān gösterür kendin

33. **ne:**
Gazel 750
Mısra: **8**
Nasıl.
7. Görüp bu ṣuret-i ḫākisterīde bilmezsin
8. Ne āteş olduġunu ben de kendü çāġumda

34. **ne:**
Gazel 807
Mısra: **4**
Nasıl.
3. Ehl-i lübb añlar anı kışr-perestān ne bilür
4. Ne kumaş olduġını pirehenüñ żımnında

35. **ne:**
Gazel 872
Mısra: **8**
Nasıl.
7. Mis̱āl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

36. **ne:**
Gazel 879
Mısra: **10**
Nasıl.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

37. **ne:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Ne müjdedür bu ki mażmūnıdur güşāyiş-i baḫt
4. Ne müjdedir bu ki maʿnāsı devlet-i bīdār

38. **ne:**
Kaside 10
Mısra: **4**
Nasıl.
3. Ne müjdedür bu ki mażmūnıdur güşāyiş-i baẖt
4. Ne müjdedir bu ki maʿnāsı devlet-i bīdār

39. **ne:**
Kaside 10
Mısra: **5**
Nasıl.
5. Ne müjdedür bu ki ẖāsiyyet-i ḳudūmından
6. Cihāndan itdi zemistān mis̱āli ġussa firār

40. **ne:**
Kaside 10
Mısra: **49**
Nasıl.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

41. **ne:**
Kaside 13
Mısra: **75**
Nasıl.
75. Allāh Allāh ne bu şādī bu meserret bu neşāṭ
76. Bunı ruʾyāda ẖayāl eylemez idi evhām

42. **ne:**
Kıt'a 27
Mısra: **4**
Nasıl.
3. Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
4. Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ẖazīnedür

43. **ne:**
Kıt'a 67
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Seni eşkūñ gör e ne ṣūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

44. **ne:**
Kıt'a 96
Mısra: **3**
Nasıl.
3. ʿAceb ne germ-nefes itdi pīr-i bāde-fürūş
4. İdince şīşe-i ṣahbā gül-ābdānumuzı

45. **ne:**
Tarih 26
Mısra: **28**
Nasıl.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

46. **ne:**
Gazel 623
Mısra: **3**
Çok, öyle bir.
3. Taʿālaʾllah ne ḥüsn-i hūş-berdür kim gören ʿāşıḳ
4. Miṣāl-i ṣūret-i dīvār ḥayrān gösterür kendin

47. **ne:**
Gazel 220
Mısra: **5**
Ne.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyẖāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

48. **ne:**
Gazel 364
Mısra: **11**
Ne.
11. Yarın ne ẓuhūr eyleyecekdür ne bilürsin
12. Lāyıḳ mıdur imrūz ola ferdāya muʿārıż

49. **ne:**
Gazel 415
Mısra: **16**
Ne.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez es̱er gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

50. **ne:**
Gazel 848
Mısra: **12**
Ne.
11. Üstüẖᵛān ile Hümā gibi yüri ẖursend ol
12. Ne virürler bu şikem-ẖᵛārelige fīl gibi

51. **ne:**
Gazel 849
Mısra: **13**
Ne.
13. Baña ne fāʾide hāsıl ṭutalum ẖalḳ dimiş
14. Gelmeye ʿāleme Nābī-i suẖen-senc gibi

52. **neyüz:***-y, -üz*
Kaside 1
Mısra: **181**
Ne.
181. Neyüz biz yā bizüm aʿmālümüz nʾolsa gerek yā Rab
182. Aña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

53. **ne:**
Kaside 7
Mısra: **2**
Ne.
1. Görindi ġayret-i Ḥaḳʾdan muḳaddemāt-ı ẓuhūr
2. Ne gösterür görelüm ḥażret-i Ḫudāy-ı Ġayūr

54. **ne:**
Kaside 9
Mısra: **64**
Ne.
63. Bir gül açılmadı gitdi emelüm bāğında
64. Bilsem ey çerẖ-i sitemger bu cefādan ne biter

55. **ne:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Ne.
23. Zebān-ı ṭaʿne açup bir gice sipihr baña
24. Ne ṭaʿne nāvek-i dil-sūz germ idüp pertāb

56. **ne:**
Kaside 11
Mısra: **28**
Ne.
27. Türāb-ı pāy-ı velīyüʾn-niʿamdan olmağı dūr
28. Dü çeşm-i ẖıyre-nümūnuñ ne eyledi īcāb

57. **ne:**
Kaside 15
Mısra: **38**
Ne.
37. ʿİlm ile ʿaḳl iledür maṣlaḥat-ı devlet ü dīn
38. Gör ne buyurdı ḥadīs̱inde Resūl-i Ekrem

58. **ne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **17**
Ne.
17. Ammā ki ne ḳaṭre ḳaṭre-i zer
18. Her ḳaṭresi āftāb-ı enver

59. **ne:**
Gazel 698
Mısra: **4**
Ne.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

60. **ne:**
Gazel 171
Mısra: **3**
Neden.
3. Ne devr eyler tehī nüh āsyā cūy-ı vücūd üzre
4. Meġer kim kiştzār-ı dehrde ḥāṣıl mı ḳalmışdur

61. **ne:**
Gazel 197
Mısra: **13**
Neden.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

62. **ne:**
Gazel 431
Mısra: **10**
Nedir?.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī

10. Aġzınuñ kes̲retinün nefʿi ne dullāblaruñ

63. **ne:**
Gazel 754
Mısra: **8**
Nedir?.
7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

64. **ne:**
Gazel 754
Mısra: **12**
Nedir?.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

65. **ne:**
Gazel 883
Mısra: **9**
Nedir?.
9. Bilemem hāṣılum ne ġurbetden
10. Firḳat-ı ʿömrgāhdan ġayrı

66. **ne:**
Kaside 2
Mısra: **27**
Nedir?.
27. Ne bu tertīb-i ḥikem cümle beni ādem iken
28. Birisi ḫāne yapar birisi olmış ırġād

67. **ne:**
Kaside 9
Mısra: **33**
Nedir?.
33. ʿAcabā ülfeti ḳaṭʿ eylemeġe bāʿis̲ ne
34. Oldı mı yoḫsa dilüñ meşrebümüzden muġber

68. **ne:**
Kaside 16
Mısra: **18**
Nedir?.
17. Bī-dest-gīrī ġayr ḳıyāmuñ ʿasīr iken
18. Bī-vaḳt bu nüzūl ü rükūbuñ ne ḥikmeti

69. **ne:**
Kaside 16
Mısra: **19**
Nedir?.
19. Bāʿis̲ ne irtikābuñ ile itmeġe fedā
20. Tā ṣubḥ olınca lez̲z̲et-i ḫᵛāb-ı ferāġati

70. **ne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **40**
Nedir?.
39. Kʾey pīr-i füsürde-i kem-endīş
40. Olmaḳ ne bu pāy-māl-i teşvīş

71. **ne:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Hangi şey.
15. Hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda
16. Āyā ne irtikāba sebeb bu meşaḳḳati

72. **ne:**
Kaside 18
Mısra: **15**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
15. Ne ḳafesdür o ḳafes kim heves-i vaṣlı ile
16. Bī-ḳarār olmadadur evc-i hevā üzre hümā

73. **ne:**
Kaside 22
Mısra: **27**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
27. Ne lāle her biri yāḳut-ı sürḫdür kʾolmış
28. Nigīn-i ḥüccet-i ḥüsn-i ʿizār-ı Maġnīsā

74. **ne:**
Tarih 2
Mısra: **5**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
5. Ne ḫaṭ erḳām-ı ʿanber-çihre-i mecmūʿa-i devlet
6. Ne ḫaṭ perverde-i gülzār-ı ʿizzet bülbül-i nev-zād

75. **ne:**
Tarih 2
Mısra: **6**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
5. Ne ḫaṭ erḳām-ı ʿanber-çihre-i mecmūʿa-i devlet
6. Ne ḫaṭ perverde-i gülzār-ı ʿizzet bülbül-i nev-zād

76. **ne:**
Tarih 2
Mısra: **7**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
7. Ne ḫaṭ sevdāger-i Hind ü libās-ı taḫtgāh-ı çīn
8. Ne ḫaṭ ḥüsn-i zemīni reşk- dād-ı Māni vü Bihzād

77. **ne:**
Tarih 2
Mısra: **8**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
7. Ne ḫaṭ sevdāger-i Hind ü libās-ı taḫtgāh-ı çīn
8. Ne ḫaṭ ḥüsn-i zemīni reşk- dād-ı Māni vü Bihzād

78. **ne:**
Tarih 16
Mısra: **15**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
15. Ne Pāşā āṣaf-ı pākīze-meşreb āsmān-kevkeb
16. Vezīr-i ʿadl-maṭlab ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı bī-hemtā

79. **ne:**
Tarih 26
Mısra: **3**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
3. Ne çetr-i pāk kʾeyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni bağışlar mihre envārı

80. **ne:**
Tarih 26
Mısra: **7**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda
8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

81. **ne:**
Tarih 26
Mısra: **36**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

82. **ne:**
Tarih 52
Mısra: **13**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
13. Ne Mes̲nevī mütercem-i naẓm-ı kerīm kim
14. Her beyti bin ḫazāʾin-i esrārı muḥtevī

83. **ne:**
Tarih 77
Mısra: **2**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
1. Ey nusḫa-ḫᵛān-ı ḥikmet ol çeşm-bāz-ı seyrān
2. Ne naḳş-ı tāze itdi iẓhār ṣunʿ-ı Yezdān

84. **ne:**
Tarih 103
Mısra: **51**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
51. Ne maʿbed kim s̲evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melāʾik naḳl içün ġavġā

85. **ne:**
Tarih 140
Mısra: **2**
Ne güzel, ne kadar güzel!.
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīḫin felek
2. Keff-i Sulṭān Aḥmedʾe lāyıḳ ne nāzende tüfek

86. **ne:**
Kaside 16
Mısra: **52**
Nedir.
51. Ḫālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿis̲ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

87. **ne:**
Gazel 220
Mısra: **4**
Niye.

3. Yine erbāb-ı dil ḫamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür
4. Bilinse cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ āyā ne devr eyler

88. **ne:**
Gazel 782
Mısra: **14**
Her ne.
13. Muṣāhib Mustafā Pāşā'nuñ olsun devleti efzūn
14. Ne gördükse anuñ luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda

89. **ne:**
Gazel 865
Mısra: **11**
Her ne.
11. Yiridür ne nāz iderse beden-i niyāzmende
12. Bu ḳadar kuvā vü ʿażā şeh-i ruḥa çāker oldı

90. **ne:**
Kıt'a 43
Mısra: **3**
Her ne.
3. Ne lafẓuñ var ise żımnında bir şemʿ
4. Ḫudā itsün saña cümle müyesser

91. **ne:**
Tarih 31
Mısra: **4**
Her ne.
3. Ne istedümse naṣīb oldı rāh-ı beytinde
4. Ne ḥācetüm var ise eyledi keremle ʿaṭā

92. **ne:**
Tarih 31
Mısra: **3**
Her ne.
3. Ne istedümse naṣīb oldı rāh-ı beytinde
4. Ne ḥācetüm var ise eyledi keremle ʿaṭā

93. **ne:**
Tarih 99
Mısra: **6**
Her ne.
5. Mānende-i şerbet-i ḥekīmān
6. Şāfī ne maraż olursa ṭārī

94. **neyle:***-y, -le*
Kaside 2
Mısra: **190**
Ne, nasıl.
189. Raḥmet-i ʿālemiyān naḳş-ı nigīn-i cāhuñ
190. Şān-ı fażlun daḫı neyle olınur istişhād

95. **ne:**
Tarih 122
Mısra: **11**
Öyle bir, nasıl.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saḫtı yek-ser seng-i zend ü ṣaḫre-i ṣammā

96. **ne:**
Gazel 30
Mısra: **1**
"ne ... ne" bağlama edatı.
1. Ne dāde-i mahlūka ne sim ü zere minnet
2. Dīvān-ı ezelde yazılan deftere minnet

97. **ne:**
Gazel 30
Mısra: **1**
"ne ... ne" bağlama edatı.
1. Ne dāde-i mahlūka ne sim ü zere minnet
2. Dīvān-ı ezelde yazılan deftere minnet

98. **ne:**
Gazel 30
Mısra: **14**
"ne ... ne" bağlama edatı.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

99. **ne:**
Gazel 30
Mısra: **14**
"ne ... ne" bağlama edatı.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

100. **ne:**
Gazel 103
Mısra: **1**
"ne ... ne" bağlama edatı.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

101. **ne:**
Gazel 103
Mısra: **2**
"ne ... ne" bağlama edatı.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

102. **ne:**
Gazel 106
Mısra: **1**
"ne ... ne" bağlama edatı.
1. Ne bir muvāffıḳ-ı dil-ḫᵛāh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

103. **ne:**
Gazel 106
Mısra: **2**
"ne ... ne" bağlama edatı.
1. Ne bir muvāffıḳ-ı dil-ḫᵛāh kām alur bulunur
2. Ne bir muṭābıḳ-ı ümmīd cām alur bulunur

104. **ne:**
Gazel 197
Mısra: **1**
"ne ... ne" bağlama edatı.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

105. **ne:**
Gazel 197
Mısra: **1**
"ne ... ne" bağlama edatı.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

106. **ne:**
Gazel 5
Mısra: **7**
Niye.
7. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
8. Ḳanı ey girye mürāʿāt-ı edeb n'oldı saña

107. **ne:**
Gazel 582
Mısra: **10**
Niye.
9. Nābī olamaz cūyda āb-ı eşk gibi germ
10. Farḳ itmemenüñ vechi ne nīlūferi benden

108. **ne:**
Gazel 219
Mısra: **11**
Ne, nedir.
11. Bir gün dimez o şūh ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

109. **nesin:***-sin*
Gazel 127
Mısra: **3**
Kimsin.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

110. **ne:**
Gazel 145
Mısra: **13**
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.
13. Ben de bilmem ki ne şekle girecekdür Nābī
14. Sāʿat-i ḫāṭırumuz pençe-i eṭfāldedür

111. **ne:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Neden, niçin.
9. Nābī neye geldüñ ne ṭurursuñ bu maḳāma
10. Var bārgeh-i Ḫalıḳ'a kesb-i derecāt it

112. **ne:**
Gazel 312

Mısra: **8**
Ne, her ne.
7. Olan ser-geşte-i cām-ı mecazī ḍīḳ-meşrebler
8. Ne nūş eylerse istifrāġda dūlābdan ḳalmaz

113. **ne:**
Gazel 702
Mısra: **6**
Ne, her ne.
5. Ṣafā-yı bāṭını bundan kıyās mümkindür
6. Leẕīẕ olur ne nümāyān olursa rüʾyāda

114. **ne:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Ne , nasıl.
9. Der-māndesüz ne leẕẕeti var şān u şevketüñ
10. Rūyını baḳlavanuñ aġardur nişesteler

115. **ne:**
Gazel 856
Mısra: **7**
Ne , nasıl.
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde kʾola mūr-ālūd
8. Nʾeyleyüm vaṣlı ḫaṭ-āverlügi hengāmları

116. **ne:**
Gazel 96
Mısra: **7**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

117. **ne:**
Gazel 166
Mısra: **2**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
1. O dil kim sāgar-ı bī-reng-i ṣaḥbā-yı ḥaḳāyıḳdur
2. Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıḳdur

118. **ne:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
9. O mest-i ḥüsn ile hem-kāselik ne cāʾiz kim
10. Şikest-i şīşe-i dil vażʿ-ı dūstānesidür

119. **ne:**
Gazel 190
Mısra: **10**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
9. Pest ü bülend-i ʿālem muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī
10. Bilsem ne dest var kim dest-i gedā degüldür

120. **ne:**
Gazel 244
Mısra: **6**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
5. Bir būseyi biñ cāna virürmiş diyü dilber
6. Cān virmede ʿālem ne bu germiyyet-i bāzār

121. **ne:**
Gazel 347
Mısra: **9**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
9. Beden ne kāre yarar dilde ḫᵛāhiş olmayıcaḳ
10. Nişest-i keştī-i bī-nāḫudā ne müşkil imiş

122. **ne:**
Gazel 365
Mısra: **2**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
1. Āferīnişden ne deryādur ne sāḥildür ġaraż
2. Ne ṣadefden lüʾlü-i insān-ı kāmildür ġarażl

123. **ne:**
Gazel 383
Mısra: **8**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
7. İstimāʿ eylemeden ġayri fiġānın hedefüñ
8. Ne netice virür āyā ki kemān-gīr olmaḳ

124. **ne:**
Gazel 425
Mısra: **1**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
1. Ne ʿaḳlı var ʿacabā ārzū-yı cāh idenüñ
2. O ārzū ile evḳātını tebāh idenüñ

125. **ne:**
Gazel 458
Mısra: **7**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
7. Ḫırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

126. **ne:**
Gazel 463
Mısra: **8**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
7. Sipihre olmamadan ġayri çeşm-bāz-ı niyāz
8. Ne nefʿi var bize bu ḳāmet-i ḫamidemüzüñ

127. **ne:**
Gazel 467
Mısra: **1**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
1. Ne ẕilletdür ḫamūşān-ı ġurūra keşf-i ḥāl itmek
2. Girān-gūşān-ı istiġnāya tefhīm-i maḳāl itmek

128. **ne:**
Gazel 477
Mısra: **5**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
5. Ne ẕevḳ alsun esīr-i ʿaşḳ olan şeh-nāme cenginden
6. Baña eġlenmeġe Ferhād ü Şīrīn dāstānın bul

129. **ne:**
Gazel 499
Mısra: **3**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
3. Bende ne zehre var ki virem ġaybdan ḫaber
4. Vaṣf-ı dehān-ı yār lisānum degül benüm

130. **ne:**
Gazel 638
Mısra: **16**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
15. Degül bihişt-i ṣafā-baḫş ṭabʿ-ı dūzaḫiyān
16. Ne ẕevḳ alur dil-i pervāne gülsitānlardan

131. **ne:**
Gazel 649
Mısra: **9**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
9. Ne kendi yirine ġayrı daḫı ḥissedār ider
10. Sedd eyleyen .... gūş u dehānların

132. **ne:**
Gazel 699
Mısra: **11**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
11. Şāne ne bilür ḳadrin o berhem-zede zülfüñ
12. Ser-rişte-i devlet gibidür dest-i eşelde

133. **ne:**
Gazel 701
Mısra: **13**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
13. Bilsem göñül ne ẕevḳ alacaksın viṣālden
14. Ḥasretle itdi żaʿf terettüb meşāʿire

134. **ne:**
Gazel 706
Mısra: **1**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

135. **ne:**
Gazel 715

Mısra: **5**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
5. Ne bu hūn-rīzī vü ġāretgerī vü bī-bākī
6. Müjeler leşker-i bī-raḥm-ı Hülāgū degül a

136. **ne:**
Gazel 715
Mısra: **7**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
7. Ne bu iḳdāmı o ṭāġlar delisi Ferhād᾽uñ
8. ʿAczdür ʿaşḳa düşen ḳuvvet-i bāzū degül a

137. **ne:**
Kaside 23
Mısra: **24**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoẖsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

138. **ne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **312**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
311. Ne enīsüm ne yār-ı ġam-ẖᵛārum
312. Ne tesellī virür vefādarum

139. **ne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **314**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan soru zamiri.
313. Ne ḳabīle ne āşinā vü ne ẖᵛīş
314. Ne nemek-rīz-i ẖāṭır-ı pür-rīş

140. **ne:**
Gazel 721
Mısra: **10**
Çok, çok fazla.
9. Vīrān idince ẖāne-i endūhı sīneden
10. Sākī gice ne ṣular aḳıtdı esāsına

141. **ne:**
Gazel 248
Mısra: **2**
Çok, oldukça fazla anlamında.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

142. **ne:**
Gazel 135
Mısra: **15**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan bağlaç.
15. Bī-hicr ẕevḳ-i vaṣl ne maʿlūm Nābīyā
16. Āzādelik ṣafāsı giriftārlıḳdadur

143. **ne:**
Gazel 669
Mısra: **7**
Önüne geldiği kelimeyi olumsuzlayan bağlaç.
7. Ne tāliʿdür ki girdi dest-i şevḳe dāmen-i çīde
8. O şūhuñ dāmenin būs itmek isterken edeblerle

144. **ne:**
Gazel 203
Mısra: **5**
Ne diye.
5. Esbāb-ı ḥużūrı giderüp sen ne ḳalursın
6. Bilmem bu girān-cānlıġa ey ġam ne virürler

145. **ne:**
Gazel 627
Mısra: **5**
Ne, her ne.
5. Dirīġ itmez ne kālā istese sūdāger-i ẖurşīd
6. Göñül sūḳ-ı ṭalebde ṣūret-i ümmīd göstersün

146. **ne:**
Kaside 2
Mısra: **38**
Ne, her ne.
37. ʿĀrif ol dest-güşāy olma ʿaṭā-yı çarẖa
38. Ne ʿaṭā eyler ise āhir ider istirdād

147. **ne:**
Gazel 695
Mısra: **6**
Neden, neyi, niye.
5. İẖlāṣuñ olmayınca ẖudāvend-i ʿāleme
6. Ey zāhid-i ġabī ne oḳursın namāzda

148. **ne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **51**
Ne, nasıl bir?.
51. Ammā ne hümā hümā-yi gül-per
52. Her beyżası reşk-i mihr-i enver

149. **ne:**
Gazel 865
Mısra: **16**
Hangi, nasıl.
15. Bu ḳadar sitem-keşānuñ es̱er itmez inkisārı
16. ʿAcebā o ġırra-i nāz ne duʿāya maẓhār oldı

150. **ne:**
Tarih 94
Mısra: **17**
Hangi, nasıl.
17. Ne ism ile mes̱elā mihr ü āftāb gibi
18. Teṣadüf itse olur pādişāh-ı vaḳte müfīd

ne ʿaceb:

1. **ne ʿaceb:**
Gazel 207
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı?.
9. Lemeʿān eyler ise tār-ı şuʿāʿı ne ʿaceb
10. Hāledür dā᾽ire-i mihr-i dıraẖşāna kemer

2. **ne ʿaceb:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı?.
5. Mis̱āl-i ẖaste ṣarılsam sürāḥiye ne ʿaceb
6. Ḫumārda ḳatı çoḳ derd-i ser çekilmişdür

3. **ne ʿaceb:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı?.
25. Ne ʿaceb olsa sezāvār-ı ḳabūl
26. K᾽oldı makbūl-ı ẖudāvend ü Resūl

4. **ne ʿaceb:**
Kıt'a 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Tuhaf mı, şaşılır mı?.
17. Tāleb-i ṣūret olunsa ne ʿaceb Nābī-i pīr
18. İnfikākı nice mümkin ṣuverüñ maʿnādan

5. **ne ʿaceb:**
Gazel 69
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ne garip, ne tuhaf.
17. O ḳadar nazīk ü nerm iken o şūẖuñ bedeni
18. Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb pek ṭayanur

6. **ne ʿaceb:**
Kaside 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ne garip, ne tuhaf.
9. Ne ʿaceb ẖayli zamāndur ki temevvücde degül
10. Baḥr-ı zeẖẖār-ı ẖayāl ebr-i güher-pāş-ı żamīr

7. **ne ʿaceb:**
Kıt'a 65
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ne garip, ne tuhaf.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

8. **ne ʿaceb:**
Gazel 34
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Ne olmuş, şaşılacak ne var?.
19. Bāzār-ı emel nā-sere sermāyesi nā-yāb
20. İtsek ne ʿaceb dāmen-i ḥırmāna teşebbüs̱

9. **ne ʿaceb:**
Gazel 640
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar garip, ne ilginç.
5. Ġalebe itmede māżīsine istiḳbāli
6. Ne ʿaceb ḳuvvet-i fiʿliyyededür maṣdar-ı ḥüsn

10. **ne ʿaceb:**
Gazel 853
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar garip, ne ilginç.
7. Zā˒il olduḳça olur ḥüsni cihānuñ peydā
8. Bu ʿarūsun ne ʿaceb Ṣāniʿ imiş māşıṭası

11. **ne ʿaceb:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne garip, ne tuhaf. II Çok güzel.
1. Kūy-ı dilber ne ʿaceb ḫāk olacaḳ yirlerdür
2. Ḫāk iken hem-ser-i eflāk olacaḳ yirlerdür

12. **ne ʿaceb:**
Kaside 5
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı.
29. Ḫātem-i ḫaṣṣ-ı velāyetdür olursa ne ʿaceb
30. Ehl-i ʿirfān neferi ḥażret-i Muḥyi˒d-dīn˒üñ

ne anlar:
1. **ne anlar:***-r*
Gazel 343
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Anlamaz.
13. Ḳumāş-ı penc-gezi nev-ẓuhūr ne anlar
14. Dem-i müzāyedede beş didiyse benden şeş

ne añlasun:
1. **ne añlasun:***-sun*
Gazel 713
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Anlamazsın II kavrayamazsın II nerden bileceksin.
17. Şiʿrünle şiʿr-i dīgeri Nābī ne añlasun
18. Sāde şu içmeyen şekerī şerbet üstine

ne bāküm var:
1. **ne bāküm var:**
Gazel 755
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkacağım hiçbir şey yok!.
1. Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
2. Ne bāküm var ḫulūṣ elbette ġālibdür nifāḳ üzre

ne belā:
1. **ne belā:**
Gazel 728
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bir bela, ne kadar büyük bir derttir.
1. Cevr-i gerdūn ne belā ṭāliʿ-i dūndan ṣoñra
2. Ḫaṣmī-i çerḫ ne güç baḫt-ı zebūndan ṣoñra

ne belādur:
1. **ne belādur:**
Gazel 515
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bir bela, ne kadar büyük bir derttir.
17. Ne belādur bu riyā başına ḫalḳuñ ki ider
18. Mübtelāsı iki ʿālemde ṣafādan maḥrūm

2. **ne belādur:**
Gazel 533
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bir bela, ne kadar büyük bir derttir.
7. Ṭıfl-ı ḫıredün bārını çekmek ne belādur
8. Gāhīce sebū-yı meyi ber-dūş idebilsem

ne bilsün:
1. **ne bilsün:**
Kaside 2
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilsin? Nereden bilsin? (Bilmez, bilemez...).
195. Çün senüñ ẕātuñ ola aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn
196. Ehl-i dāreyn ne bilsün seni ey aṣl-ı mevād

2. **ne bilsüñ:**
Kaside 15
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilsin? Nereden bilsin? (Bilmez, bilemez...).
41. ʿİlm ile ʿaḳl iledür şarṭ-ı vezāret yoḫsa
42. Şerʿ ü ḳānūnı ne bilsüñ bir alāy lā-yefhem

ne bilür:
1. **ne bilür:**
Gazel 197
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ne bilir, nereden bilsin!.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

2. **ne bilür:**
Gazel 350
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne bilir, nereden bilsin!.
9. Nābiyā telḫ-dimāġān-ı tekāsül ne bilür
10. Pīş-i cāma çekilen ḫᵛān-ı ˒ināyet ne imiş

3. **ne bilür:**
Gazel 441
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ne bilir, nereden bilsin!.
13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ḫilāfuñdaki bed-aḫlāḳuñ

4. **ne bilür:**
Gazel 479
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ne bilir, nereden bilsin!.
13. Nābī ne bilür sırrını evkāt-ı ṣalatun
14. Her kim k˒idemez sille-i üstāda taḥammül

5. **ne bilür:**
Gazel 731
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilir, nereden bilsin!.
7. Ḫaṭ-ı yārün ne bilür sāde-dilān mażmūnın
8. Ḳatı çoḳ nükte-i bārīk var ol mes˒elede

6. **ne bilür:**
Gazel 805
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilir, nereden bilsin!.
13. Lebdedür leẕẕet-i maʿnī ne bilür ehl-i ḳuṣūr
14. Ard ḥalvā olamaz gendüm iken ḫırmende

7. **ne bilür:**
Gazel 807
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilir, nereden bilsin!.
3. Ehl-i lübb añlar anı kışr-perestān ne bilür
4. Ne kumaş olduğını pirehenüñ żımnında

8. **ne bilür:**
Gazel 827
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilir, nereden bilsin!.
1. Ne bilür bezm-i maḥabbetdeki üslūbları
2. Görmeyen kūçe-i miḥnetdeki āşūbları

9. **ne bilür:**
Gazel 863
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilir, nereden bilsin!.
1. Ne bilür derdümi bir kimse Ḫūda˒dan ġayrı
2. Ne bilür menzil-i cānānı ṣabādan ġayrı

10. **ne bilür:**
Gazel 863
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilir, nereden bilsin!.
1. Ne bilür derdümi bir kimse Ḫudāʾdan ġayrı
2. Ne bilür menzil-i cānānı ṣabādan ġayrı

11. **ne bilür:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne bilir, nereden bilsin!.
45. Añlayan ḳāʿide-i cengi bile ʿālimdür
46. Añı cāhil ne bilür olsa da farżā Rüstem

12. **ne bilür:**
Gazel 515
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ne bilir, nereden bilsin! (Bilmez!).
13. Ne bilür leẕẕetini mīve-i şāh-ı nefesüñ
14. Gūş-ı idrāki olan ḥüsn-i ṣadādan maḥrūm

ne bilürsin:

1. **ne bilürsin:**
Gazel 566
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nereden bileceksin.
1. Yārüñ reviş-i hūş-rübāsın ne bilürsin
2. Ser tābe-ser-i ʿişve-nümāsın ne bilürsin

2. **ne bilürsin:**
Gazel 566
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nereden bileceksin.
1. Yārüñ reviş-i hūş-rübāsın ne bilürsin
2. Ser tābe-ser-i ʿişve-nümāsın ne bilürsin

3. **ne bilürsin:**
Gazel 566
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nereden bileceksin.
3. Yoḳ varduġun etrafına maʿmūre-i ʿaşḳuñ
4. Ol memleketüñ āb u hevāsın ne bilürsin

4. **ne bilürsin:**
Gazel 566
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nereden bileceksin.
5. Zāhid yüri var ṣavmaʿada çille-nişīn ol
6. Sen meykedenüñ ẕevḳ ü ṣafāsın ne bilürsin

5. **ne bilürsin:**
Gazel 566
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nereden bileceksin.
7. Çoḳ keşti-i ʿiṣyānı çeker saḥil-i ʿafve
8. Baḥr-ı keremüñ mevc-i ʿaṭāsın ne bilürsin

6. **ne bilürsin:**
Gazel 566
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nereden bileceksin.
9. Olduñ ṭutalum müşteri-i cevher-i maḳṣūd
10. Ey müflis-i bī-māye bahāsın ne bilürsin

7. **ne bilürsin:**
Gazel 566
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nereden bileceksin.
11. Ol şuʿbedenüñ zāhir-i ās̱arına nāẓır
12. Bu perdenüñ esrār-ı verāsın ne bilürsin

8. **ne bilürsin:**
Gazel 566
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nereden bileceksin.
13. Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ʿarż eyle ḥakīme
14. Sen derdüñi gör yoḫsa devāsın ne bilürsin

9. **ne bilürsin:**
Gazel 566
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nereden bileceksin.
15. Daḫl eyleme hīç kimsenüñ aḥvāline Nābī
16. Ḫallaḳuñ esrār-ı ḳażāsın ne bilürsin

10. **ne bilürsin:***-ür, -sin*
Gazel 364
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ne bilsin? Nereden bilsin? (Bilmez, bilemez...).
11. Yarın ne ẓuhūr eyleyecekdür ne bilürsin
12. Lāyıḳ mıdur imrūz ola ferdāya muʿārıż

ne bu:

1. **ne bu:**
Kaside 2
Mısra: **282**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nedir bu, bu nasıl.
282. Ne bu sūziş bu güdāziş ne bu āh u feryād
281. Şāh-ı Levlāk gibi ḥıṣn-ı ḥaṣīnüm var iken

2. **ne bu:**
Kaside 2
Mısra: **282**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nedir bu, bu nasıl.
282. Ne bu sūziş bu güdāziş ne bu āh u feryād
281. Şāh-ı Levlāk gibi ḥıṣn-ı ḥaṣīnüm var iken

3. **ne bu:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **371**
Kelime Tipi: -
Nedir bu, bu nasıl.
371. Ne bu üftādegī bu ḥayrānī
372. Ne bu dil-teşnegī bu nālānī

4. **ne bu:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **372**
Kelime Tipi: -
Nedir bu, bu nasıl.
371. Ne bu üftādegī bu ḥayrānī
372. Ne bu dil-teşnegī bu nālānī

5. **ne bu:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **377**
Kelime Tipi: -
Nedir bu, bu nasıl.
377. Ne bu sūziş bu nāl gibi vücūd
378. Ne bu ẓārī bu eşk-i ḫūn-ālūd

6. **ne bu:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **378**
Kelime Tipi: -
Nedir bu, bu nasıl.
377. Ne bu sūziş bu nāl gibi vücūd
378. Ne bu ẓārī bu eşk-i ḫūn-ālūd

ne bu renciş:

1. **ne bu renciş:**
Gazel 408
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bu incinme, bu darılma ne.
1. Ne bu renciş saña küstāḫ nigāh eylemedük
2. Baḳup āyīne-i ruḫsāruna āh eylemedük

ne cānı olur:

1. **ne cānı olur:***-ur*
Gazel 768
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gücü, takati olmamak.
11. Mihr-i bahār itmese gül-ḫand-i iltifāt
12. Gül-ġoncenüñ ne cānı olur leb-güşālıġa

ne cānı var:

1. **ne cānı var:**
Kaside 7
Mısra: **204**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canı olmamak (güçsüz olma anlamında).
203. Tezāyüd üzre iken himmetüñ bī-ḥamdiʾllāh
204. Ne cānı var kʾola sevdā-yı kār-zāra cesūr

2. **ne cānı var:**
Kaside 7

Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Canı yok, varlığı yok (güçsüz olma anlamında).
111. Ne cānı var çıḳara būy-ı verdi gülşenden
112. Nesīm almayıcaḳ bāġbāndan destūr

3. **ne cānı var:**
Gazel 364
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canı yok, varlığı yok (güçsüz olma anlamında).
4. Ḳābil mi ki ṣūret ola maʿnāya muʿārıż
3. Ne cānı var āyīnedeki ʿaks ola ber-ʿaks

4. **ne cānı var:**
Tarih 68
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canı yok, varlığı yok (güçsüz olma anlamında).
23. Ne cānı var felegüñ gelmeġe temāşāya
24. Görüp gözi kamaşur şemse-i dıraḫşānın

ne cānumdur:

1. **ne cānumdur:**
Gazel 64
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ne tatlıdır.
11. Taḥammül ẕillet-i hicrāna güçdür yoḫsa cānāndan
12. Şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ḫīz olmaḳ ne cānumdur

ne çāre:

1. **ne çāre:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çaresi yok, elden ne gelir.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

2. **ne çāre:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresi yok ki... Elden ne gelir?.
39. Ārzū-yı saġar ile ditrer el
40. Çāre ne meyḫāneci almaz ġazel

ne çār-mīhe çekerler:

1. **ne çār-mīhe çekerler:***-er, -ler*
Gazel 406
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Ne çarmıhlara gererler. (Ne eziyetler ederler).
27. Ne çār-mīhe çekerler o nā-tüvān hedefi
28. Zebān-i nāvek-i tīre ṭayandınncaya dek

ne çeker:

1. **ne çeker:**
Gazel 145
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Neler çekmek, nelere katlanmak.
7. Ne olur naḳş-pezīr ü ne çeker gerd-i kesād
8. Niʿmet-i ẕevḳ ki ṣandūḳa-i ihmāldedür

ne cesaretle:

1. **ne cesaretle:**
Gazel 394
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne cüretle!.
13. İdenler ne cesaretle iderler iltica bilsem
14. Esāsında binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ metanet yoḳ

ne çıḳar:

1. **ne çıḳar:**
Gazel 390
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne işe yarar, önemsenecek bir yanı yok.
7. Ne çıḳar kūyınu geşt eylemeden şām u seher
8. O ḳamer-ṭalʿat ile yolda düçār olmayıcaḳ

2. **ne çıḳar:**
Gazel 709
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne işe yarar, önemsenecek bir yanı yok.
3. Ḥuṣūl-i kāma irādet taʿalluḳ itmeyicek
4. Cidāldan ne çıḳar baḫt ile sitāre ile

ne dem:

1. **ne dem:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman.
5. Ne dem olsa ḫayālün cilve-rīz-i āsmān-ı dil
6. Feżā-yi ʿālem-i endīşede meh-tāb olur peydā

2. **ne dem:**
Gazel 506
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman.
1. Ne dem o şūḫı āġūş-ı ḫayālümde mekīn buldum
2. Ḫayālüm benden evvel leblerinden būse-çīn buldum

3. **ne dem:**
Gazel 623
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman.
1. Ne dem o şūḫ idüp geşt-i gülistān gösterür kendin
2. Çemende gül de bülbül gibi nālān gösterür kendin

ne dem ki:

1. **ne dem ki:**
Gazel 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.
3. Ne dem ki fikr-i nevāziş derūn-ı yāre gelür
4. Ḫayāli müjde-i ṭabʿ-ı ümīdvāre gelür

2. **ne dem ki:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.
1. Ne dem ki geşt-i gülistān kūy-ı yār olunur
2. Sır-ı nigāha gül-i ārzū nis̱ār olunur

3. **ne dem ki:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.
7. Biz sāyeyüz sücūd ile meʾmūr isek nʾola
8. Sāye ne dem ki ḫāke düşer ser-nigūn düşer

4. **ne dem ki:**
Gazel 283
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

5. **ne dem ki:**
Gazel 546
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.
7. Olur semend-i enāmilde cilveden maḥrūm
8. Ḳalem ne dem ki ider ḳaṭʿ-ı eşk-i çeşm-i terin

ne dem olsa:

1. **ne dem olsa:**
Gazel 207
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sürekli, her daim.
11. İki ḥasret biri birine ḳavuşmak gibidür
12. Ne dem olsa el ele baş başa hem-ḫāne kemer

ne deñlü:

1. **ne deñlü:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
3. Seyr iden lerziş-i pālūde-nümūn-ı bedenin
4. Sīr-çeşm olsa ne deñlü yine ṭāḳat mi ḳalur

2. **ne deñlü:**
Gazel 209

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
3. Ne deñlü eyler isen ʿarż-ḥāl-i sūz u güdāz
4. Nüvişte-i ezelīden ziyāde virmezler

3. **ne deñlü:**
Gazel 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
1. Ne deñlü olsa da ālūdelik ʿalāmetümüz
2. Ḳabūl ider yine erbāb-ı ʿöẕr imāmetümüz

4. **ne deñlü:**
Gazel 325
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
1. Göñülden rīziş-i eşk ile dāġ-ı ārzū çıḳmaz
2. Ne deñlü eylesen tamġā-yı ʿaşḳı şüst ü şū çıḳmaz

5. **ne deñlü:**
Gazel 327
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
5. Ne deñlü dām ḳurarsam şikāra dildārı
6. Miyān-ı ḥalḳa-i bezme o bed-gümān düşmez

6. **ne deñlü:**
Gazel 331
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
1. Ne deñlü eylese aʿdā benümle lecc ü sitīz
2. Şikest-i ḫāṭırın itmez mürüvvetüm tecviz

7. **ne deñlü:**
Gazel 351
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
9. İtdüm ne deñlü kīseye girdün diyü suʾāl
10. Binde birisi ḫāṭır-ı dirhemde ḳalmamış

8. **ne deñlü:**
Gazel 439
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
9. Nasibine olamaz kimsenüñ yine māniʿ
10. Ne deñlü tīz ise dendānları ḳınārelerüñ

9. **ne deñlü:**
Gazel 470
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
7. Gerd-i ẕilletle ne deñlü ḫāksār olsa yine
8. Kūy-ı cānāndur maḳām-ı ʿizz ü cāhı ʿāşıḳuñ

10. **ne deñlü:**
Gazel 501
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
5. Ser-şār ise ne deñlü gülistān-ı kāʾināt
6. Andan naṣībümüz yine bir destedür bizüm

11. **ne deñlü:**
Gazel 508
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
9. Suḳāta-çīnī-i enfās ʿārifīndendur
10. Ne deñlü nāʾil-i sermāye-i ḥaḳāyiḳ isem

12. **ne deñlü:**
Gazel 508
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
9. Suḳāta-çīnī-i enfās ʿārifīndendur
10. Ne deñlü nāʾil-i sermāye-i ḥaḳāyiḳ isem

13. **ne deñlü:**
Gazel 508
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
11. O şūḫ rāst-reviş Nābiyā ḳabūl itmez
12. Ne deñlü ʿözr ile aḳrān içinde fāʾiḳ isem

14. **ne deñlü:**
Gazel 522
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
5. Ne deñlü olsa bürīde olur ziyāde dırāz
6. Taʿaccüb-āver-i dest-i kerīm-i tāk olurum

15. **ne deñlü:**
Gazel 522
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
7. Ne deñlü ḫalḳ beni ġıybet itse memnūnum
8. Bilā-tekelüf-i ṣābun u āb pāk olurum

16. **ne deñlü:**
Gazel 579
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ḫamūş
4. Ammā açılsa ḫātem olur līk bī-nigīn

17. **ne deñlü:**
Gazel 694
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
9. Ṭabʿum ne deñlü sözde süvār ise Nābiyā
10. Rācildür ol o mertebe fehm-i umūrda

18. **ne deñlü:**
Gazel 711
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
7. Yine müşāhede-i Ḥaḳʾdan olmazuz ġāfil
8. Ne deñlü bezmde çeng ü çeġānemüz var ise

19. **ne deñlü:**
Gazel 778
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
1. Ṣafā-yābum ne deñlü gamzesi pür-ḫışm u kīn olsa
2. Dem-i sürdüm nesīm-i mevce-i çīn-i cebīn olsa

20. **ne deñlü:**
Gazel 779
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
3. Ne deñlü olsa şikeste kemān-ı ṭāḳat-ı ʿāşıḳ
4. Yine taḥammül ider dest-i cevr-i yāre gelince

21. **ne deñlü:**
Gazel 809
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
13. Nābī kemine ehl-i dile ser-fürū ider
14. Ḫāme ne deñlü evcde pervāz iderse de

22. **ne deñlü:**
Kaside 7
Mısra: **206**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, ne ölçüde.
205. Meʾāl-i ḥālini añlar bu dest-bürdüñden
206. Ne deñlü cāhil-i ṣarf olsa düşmen-i dil-kūr

23. **ne deñlü:**
Kaside 14
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, ne ölçüde.
45. O kār-dān-ı zamān kim benān-ı reʾyi virür
46. Ne deñlü müşkil ise ʿuḳde-i umūra güşād

24. **ne deñlü:**
Kaside 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, ne ölçüde.
11. Ne deñlü māżi-i efʿāli maṣdar-ı ṣunʿuñ

12. Köhenlenürse de müstakbeli müceddeddür

25. **ne deñlü:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.
23. Ne deñlü baḳılsa alınmaz nigāh
24. Olur pāy-ı neẓẓāreye dāmgāh

26. **ne deñlü:**
Gazel 621
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
1. Ne denli, ne kadar.
7. Ne deñlü ıżṭırāb itdükse ol deñlü esīr olduḳ
8. Bulayduḳ zülf-i çīn-i çīn-i dilberden rehā dirken

27. **ne deñlü:**
Gazel 362
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar.
11. Ġubār-ḫīz-i melāl olduġı degül meşhūd
12. Ne deñlü olsa da bisyār kārvān-ı ḫulūṣ

28. **ne deñlü:**
Gazel 623
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl, ne kadar.
5. Ne deñlü zaḫmdār-ı ḫār ise gül bāġ-ı ʿālemde
6. Yine mānend-i dāġ-ı sīne ḫandān gösterür kendin

29. **ne deñlü:**
Gazel 651
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl, ne kadar.
13. Reşke ne deñlü yoġ ise de şerʿde mesāġ
14. Nābī hezār reşk ü ḥased ʿayb-pūş içün

30. **ne deñlü:**
Tarih 100
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl, ne kadar.
5. Āba ol mertebe leb-teşneter-i ḥasret idi
6. Sılaya teşne ne deñlü ise māʾ-ı mevṣūl

31. **ne deñlü:**
Gazel 755
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne denli, ne kadar.
9. Nifak ās̱ārını gör kim ne deñlü itseler teʾlīf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

32. **ne deñlü:**
Gazel 817
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne denli, ne kadar.
9. Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bī-nām u şān ẕelīl ise de

33. **ne deñlü:**
Gazel 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne denli, ne kadar.
3. Kemān-ı ḳısmet olursa müsāʿid bāzū-yi baḫta
4. Ne deñlü ḳaçsa da ol āhū-yı vahşī şikārumdur

34. **ne deñlü:**
Gazel 647
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne denli, ne kadar.
9. Nābī ne deñlü olsa siyeh-mest ü ser-girān
10. Elden ḳomaz ḳalem yine şevḳ ü şeṭāretin

35. **ne deñlü:**
Kaside 24
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne denli, ne kadar.
115. Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tīġüñ
116. Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā

36. **ne deñlü:**
Gazel 119
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, her ne kadar.
9. Şikest-i seng-i ḳażādan rehā ne mümkindür
10. Ne deñlü eyler isen ḥıfẓ-ı āb-gīne-i ʿömr

37. **ne deñlü:**
Gazel 348
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, her ne kadar.
1. Ne deñlü eylese tertīb-i nāz u naḫvet ol ser-keş
2. Degüldür çoḳ ḫidīv-i mesned-i ḥüsne o keş u feş

38. **ne deñlü:**
Gazel 392
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, her ne kadar.
21. Nābī ne deñlü māniʿ-i rızḳ olsa da baña
22. Müşkilter-i umūr gelür bī-ḥayālıcuḳ

39. **ne deñlü:**
Gazel 508
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, her ne kadar.
3. Tecerrüd üzreyüm ālāyiş-i ṭaʿalluḳdan
4. Ne deñlü cürm ile ālūde-i ʿalāyıḳ isem

40. **ne deñlü:**
Gazel 711
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, her ne kadar.
9. Raḳībe itmedi īrās̱-ı ḫᵛāb ṣarf itdük
10. Ne deñlü sinede şīrīn fesānemüz var ise

41. **ne deñlü:**
Gazel 825
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, her ne kadar.
1. Olmazsa da ne deñlü icābetde medḥali
2. Miftāḥ-ı āh açar yine bāb-ı muḳaffeli

42. **ne deñlü:**
Gazel 886
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, her ne kadar.
5. Ne deñlü nāziş iderse sezādur eflāke
6. Bisāt-ı ḫāk çeker çün hemīşe bārumuzı

43. **ne deñlü:**
Kaside 16
Mısra: **181**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, her ne kadar.
181. Olsa ne deñlü ʿuḳde-i müşkilter-i suḫan
182. Evvel naẓarda ḥall ider engüşt-i fıṭnatı

44. **ne deñlü:**
Kaside 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, her ne kadar.
3. Ne deñlü ṣadr-nişīn-i ḥurūf olursa yine
4. Ḥurūf-ı dīger ile rifʿati mümehheddür

45. **ne deñlü:**
Kaside 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, her ne kadar.
5. ʿİbāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ʿālemde
6. Ne deñlü var ise terkīb aṣlı müfreddür

46. **ne deñlü:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, her ne kadar.
87. Ḫādimi itdiyse ne deñlü ʿamel
88. Olmadı imkān-ı ʿubūr-ı maḥal

ne deñlü olsa da:

1. **ne deñlü olsa da:**
Gazel 303
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne kadar olsa da (Ne kadar az da olsa).
11. Meyān-ı çeşm ü ebrūda nihānī güft-gūlardan
12. Ne deñlü olsa da bī-vesvese ḫāṭır emīn olmaz

ne dimekdür:
1. **ne dimekdür:**
Kaside 15
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Ne anlama gelir, manası nedir?.
69. Öyle bir kimseyi it devlet umūrına vekīl
70. Ne dimekdür bile maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem

ne dinür:
1. **ne dinür:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kimse itiraz edemez, denecek bir şey yok!.
3. Çıḳarsa zirve-i nāza elindedür ne dinür
4. İderse ḫāke tenezzül ʿaḳā-yı ḥüsn budur

ne dirlerse:
1. **ne dirlerse:**
Gazel 672
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her ne söylerlerse söylesinler.
1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

2. **ne dirlerse:**
Gazel 672
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her ne söylerlerse söylesinler.
3. Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
4. İtāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse

3. **ne dirlerse:**
Gazel 672
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her ne söylerlerse söylesinler.
5. Hücūm-ı seng-i taʿne meşreb-i rindī taḥammüldür
6. Ḳadeh-keşliklere ey çeşm-i nem-peymā ne dirlerse

ne disem:
1. **ne disem:**-*m*
Kaside 2
Mısra: **209**
Kelime Tipi: -
Ne dese, ne söylese.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

ne fāʾide:
1. **ne fāʾide:**
Gazel 286
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.
11. Bilmem ne fāʾide bu ḳıyām ü sücūddan
12. Farḳ-ı bülend ü peste yiterken şuʿūrumuz

2. **ne fāʾide:**
Gazel 485
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

3. **ne fāʾide:**
Gazel 534
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.
5. Ser-geştelikden olmayıcaḳ mihrveş ḫalāṣ
6. ʿİsī imiş ne fāʾide hem-sāyemüz bizüm

ne farḳı var:
1. **ne farḳı var:**
Gazel 676
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Farksız, aynı.
5. Taḳdīre iʿtirazdan āyā ne farḳı var
6. Mihmānlarun muʿārażası mīzbān ile

ne ġāʾile:
1. **ne ġāʾile:**
Gazel 812
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bela! ne sıkıntı!.
1. Ol devlet-i dü-rūze kʾola ol da zāʾile
2. Aġyārdan muḥafaza itmek ne ġāʾile

ne ġam:
1. **ne ġam:**
Gazel 56
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok II boşver.
3. Dem-i viṣāl girīzān olursa yār ne ġam
4. Ne ḫoş mes̱eldür olur ṭuʿme-i şikār lez̠īz̠

2. **ne ġam:**
Gazel 312
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok II boşver.
13. Ne ġam sāḳī eġer ṣahbā dükense āb hāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

3. **ne ġam:**
Gazel 501
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok II boşver.
7. Memnūʿ-ı kūy-ı vuṣlat ise pāyumuz ne ġam
8. Pāy-ı ḫayālümüz hele vārestedür bizüm

4. **ne ġam:**
Gazel 561
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok II boşver.
1. Taṣaddur itse ne ġam rinde cāhil-i ḫod-bīn
2. Gehī tefevvuḳ ider baḥre keştī-i sergīn

5. **ne ġam:**
Gazel 858
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok II boşver.
1. Ne ġam kerīmüñ olursak esīr-i medyūnı
2. Leʿimüñ olmayalum tek keremle memnūnı

6. **ne ġam:**
Gazel 734
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok II boşver.
11. Ne ġam erbāb-ı cürme tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden
12. Ṭururken ʿafv-ı bārī çetr-i istiġfāruñ altında

7. **ne ġam:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok II boşver.
131. Cūy ile berg-i gül giderse ne ġam
132. Olınur aṣlına girīḫte żamm

8. **ne ġam:**
Kıt'a 86
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok II boşver.
1. Ne ġam o ġonce-i ḥüsne ziḥām-ı ʿāşıḳdan
2. İder hezārını efgende bir naẓāre ile

ne gezer:
1. **ne gezer:**
Gazel 731
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulunmaz, yoktur.

5. Şemʿler pāy be-dāmānlıġ ile rāhatdur
6. Dūşa çıḳmaġla o rāḥat ne gezer meşʿalede

2. **ne gezer:**
Kaside 9
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bulunmaz, yoktur.
47. Tesliyet-dād idi baḫtum baña kim ḫavf itme
48. Şāh-ı ġam milketidür bunda meserret ne gezer

ne görürdi:
1. **ne görürdi:***-ür, -di*
Gazel 856
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne faydasını gördün anlamında eleştiri içeren soru.
3. Ne görürdi dil ile dīde meġer kim Cemşīd
4. İḫtiraʿ itmese meyḫāne vü ḥammāmları

ne güç:
1. **ne güç:**
Gazel 728
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çok zor, oldukça müşkil bir durum.
1. Cevr-i gerdūn ne belā ṭāliʿ-i dūndan ṣoñra
2. Ḫaṣmī-i çerḫ ne güç baḫt-ı zebūndan ṣoñra

ne gün:
1. **ne gün:**
Gazel 583
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hangi gün, hangi zaman.
5. Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes rast söyle ey dem-i ṣubḥ
6. Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan

ne gūne:
1. **ne gūne:**
Gazel 182
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rengârenk, türlü türlü.
5. Şemīm-i zülfine āmādedür meşām-ı ümīd
6. Ne gūne cünbişi var rüzgārdan ne ḫaber

2. **ne gūne:**
Gazel 430
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
9. Bilmem ne gūne feyżi olur müşterisine
10. Dükkān-ı ṣanʿat içre satılmış kerāmetüñ

3. **ne gūne:**
Gazel 575
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
13. Āyā ne gūne cāme giyer ṣubḥ-ı ḥaşrde
14. Kālā-yı zühdi sūḳ-ı riyāda mezād iden

4. **ne gūne:**
Gazel 741
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
3. Bilürler ehl-i dünyānun ne gūne olduġın merdūd
4. Görenler ḥālini ḥalvā-fürūşānuñ mekeslerle

5. **ne gūne:**
Gazel 741
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
13. Ne gūne şiʿrle tezyīn ider ser-levḥasın Nābī
14. Bu şiʿri görmeyen mecmūʿa yapdursa heveslerle

6. **ne gūne:**
Kaside 7
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
67. Ne gūne neyyir-i aʿẓam ḫulāṣa-ı ʿālem
68. Niẓām-baḫş-ı ümem sāye-i Ḫudāy-ı Ġayūr

7. **ne gūne:**
Tarih 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

8. **ne gūne:**
Tarih 127
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
71. Ḫāk-i mülkinde ne gūne şehün olmış medfūn
72. Beden-i aḳdes-i cān-perver-i maḥbūb-ı Ḫudā

9. **ne gūne:**
Kıt'a 95
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ne tür, ne çeşit, nasıl.
3. Ne gūne olmaz idi hicr layık-ı sūziş
4. Tefavvuḳ eylemeyeydi veliyy-i niʿmetine

ne gūne ṣaḳlarsın:
1. **ne gūne ṣaḳlarsın:***-r, -sın*
Kaside 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey veya kimseden) yararlanmak gerektiğini belirtmek için kullanılır; varken yararlanmak gerekir, II Şimdi kullanılmazsa ne zaman kullanılacak?.
11. Saña nʾoldı ne ṭurursın ne gūne ṣaḳlarsın
12. Tābe-key nesr-i cevāhirde bu deñlü teʾḫīr

ne güzel:
1. **ne güzel:**
Gazel 75
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çok güzel.
9. Şehr-i Sitānbulun ne güzel merdümānı kim
10. En sāde levḥi nāzik olur nükte-dān olur

2. **ne güzel:**
Kaside 13
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok güzel.
29. Pīç-i seyl-āb-ı ḫurūşānuñ arasında ḳażā
30. Āṣtī seddine virdi ne güzel istiḥkâm

3. **ne güzel:**
Gazel 73
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çok güzel.
5. Naḥv-ı rindī ne güzel fenn-i hasendür kʾanda
6. Rāciʿ olmaz cānib-i teʾnise żamīr

4. **ne güzel:**
Gazel 765
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok güzel.
11. İzdiḥām-ı nigeh itmişdi cemālin pā-māl
12. Ne güzel geldi maḥallinde ḫaṭı imdāde

5. **ne güzel:**
Tarih 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ne güzel, çok güzel, ne kadar güzel.
9. Ḫıżr bir cāmın içüp didi ṣafādan tārīḫ
10. Ne güzel çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā

ne ḫaber:
1. **ne ḫaber:**
Gazel 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Birinden bir haber sormak veya bilgi almak için kullanılan soru, bir şey biliyor musun?.
1. Gel ey nesīm-i ṣabā ḫaṭṭ-ı yārdan ne ḫaber
2. Gelür mi kāfıle-i müşg-bārdan ne ḫaber

2. **ne ḫaber:**
Gazel 182

Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Birinden bir haber sormak veya bilgi almak için kullanılan soru, bir şey biliyor musun?.
1. Gel ey nesīm-i ṣabā ḫaṭṭ-ı yārdan ne ḫaber
2. Gelür mi kāfile-i müşg-bārdan ne ḫaber

3. **ne ḫaber:**
Gazel 182
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinden bir haber sormak veya bilgi almak için kullanılan soru, bir şey biliyor musun?.
3. ʿAceb ḳalem-rev-i gülzārı itdi mi tesḫīr
4. ʿAzīmet-i sipeh-i nev-bahārdan ne ḫaber

4. **ne ḫaber:**
Gazel 182
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Birinden bir haber sormak veya bilgi almak için kullanılan soru, bir şey biliyor musun?.
5. Şemīm-i zülfine āmādedür meşām-ı ümīd
6. Ne gūne cünbişi var rüzgārdan ne ḫaber

5. **ne ḫaber:**
Gazel 182
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinden bir haber sormak veya bilgi almak için kullanılan soru, bir şey biliyor musun?.
7. Muḳīm-i kūçe-i yār oldı ḫaylī müddetdür
8. Dil-i belā-keş-i nāber-ḳarārdan ne ḫaber

6. **ne ḫaber:**
Gazel 182
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinden bir haber sormak veya bilgi almak için kullanılan soru, bir şey biliyor musun?.
9. ʿAceb husule gelür ḥāli var mıdur
10. Nābī ümīd-i ḫāṭır-ı ümmīdvārdan ne ḫaber

ne ḥācet:
1. **ne ḥācet:**
Gazel 331
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne gerek, ne lüzumu var!.
3. Şikār-ı rızḳ muḳadder tesāḳuṭ üzre iken
4. Ne ḥācet olmaġa murġān-ı ḥırṣ-ı bāl-engīz

2. **ne ḥācet:**
Gazel 548
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ne gerek, ne lüzumu var!.
3. Zaḫm-ı ʿuşşāḳ içün iʿmāle ne ḥācet ālet
4. Ḳabża-i ġamzede şemşīr-i teġāfül var iken

3. **ne hācet:**
Gazel 579
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne gerek, ne lüzumu var!.
9. Ḥācet ne saña ey gül-i ter nūş-ı bādeye
10. ʿAksüñle olur āyīne mīnā-yı āteşīn

4. **ne ḥācet:**
Gazel 626
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ne gerek, ne lüzumu var!.
9. Nābī-i dil-ḫastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

5. **ne ḥācet:**
Gazel 735
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gerek, ne lüzumu var!.
5. ʿArż-ı rāz itmege ḥācet ne o mey-pey kere kim
6. Görinür kām-ı dil āyīne-i pehlūsında

6. **ne ḥācet:**
Gazel 748
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gerek, ne lüzumu var!.
11. Ḳande kim cemʿ ola cām u dilber u ʿaşḳ u şebāb
12. Anda iblīsüñ ne ḥācet mekrine ıḍlāline

7. **ne hācet:**
Gazel 789
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne gerek, ne lüzumu var!.
3. Zātında gül ki sūhte-i nār-ı ḥüsndür
4. Ḥācet ne bülbülüñ nefes-i ateşīnine

8. **ne ḥācet:**
Kaside 8
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne gerek, ne lüzumu var!.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

9. **ne ḥācet:**
Tarih 109
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne gerek, ne lüzumu var!.
3. Tārīḫ fikrin eyler iken geldi ġaybdan
4. Nābī ne ḥācet oldugı besdür suḫan-şinās

ne ḥāceti:
1. **ne ḥāceti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gerek, ne lüzumu var!.
171. Ṣadrında öyle nūr-ı firāset muḳīm kim
172. Mihr-i münīr olmasa ṭāliʿ ne ḥāceti

ne ḥācetidür:
1. **ne ḥācetidür:***-i, -dür*
Gazel 516
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gereksiz, lüzumlu değil.
9. Pīrāmenümde gerdiş iden sāyedür yine
10. Bigānemin ne ḥācetidür ḫıdmetüm benüm

ne ḥācetüñ:
1. **ne ḥācetüñ:***-üñ*
Gazel 400
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ne gerek, ne lüzumu var!.
17. Nīk ü bed-i cihānı bilür vāżıʿ-ı ḥakīm
18. Nābī senüñ kelām-ı fużūlī ne ḥācetüñ

ne ḥaddi var:
1. **ne ḥaddi var:**
Gazel 865
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne haddine! Sana mı düşmüş!.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

2. **ne ḥaddi var:**
Kaside 7
Mısra: **197**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne haddine! Sana mı düşmüş!.
197. Ne ḥaddi var ṭura karşuñda düşmen-i bed-rāy
198. Olur mı ẓulmet-i bī-iʿtibār ḥāʾil-i nūr

ne ḥaddümdür:
1. **ne ḥaddümdür:**
Kaside 2
Mısra: **307**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haddime mi düşmüş! Ne haddime!.
307. Ben kimüm yā benüm ol rütbe ne ḥaddümdür kim
308. Olunam medḥ-serāyān-ı derūñden taʿdād

ne ḥāküm ki:
1. **ne ḥāküm ki:**
Gazel 518
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hangi toprağım ki.

7. ʿAks-i ḫuşkiyle ben āyine gibi ḫursendüm
8. Ben ne ḫāküm ki açam Yūsufʾa āġūş-ı çehüm

ne hāl iderse ider:
1. **ne hāl iderse ider:**-*er*
Gazel 326
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her ne durumda olursa olsun bir çözüm yolu bularak, ne yapıp yapıp.
7. Ne hāl iderse ider basṭ-ı mācerā-yı niyāz
8. Ḥarīṣ-i ʿarż-ı maḥabbet ṣadad nedür bilmez

ne ḥāl ise:
1. **ne ḥāl ise:**
Gazel 68
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bir durum ise, ne kadar kötü de olsa.
5. Ne ḥāl ise çekilür vażʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb
6. Ol ārzū ile kim ʿakıbet selāmetdür

2. **ne ḥāl ise:**
Gazel 204
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bir durum ise, ne kadar kötü de olsa.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eṣʿabdur

3. **ne ḥāl ise:**
Kaside 7
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl bir durum ise, ne kadar kötü de olsa.
43. Ne ḥāl ise hele pāyāna yetdi müddet-i ġam
44. Teveccüh eyledi līmāna lücce-i şer ü şūr

ne ḥāl olduġumuz:
1. **ne ḥāl olduġumuz:**-*duġ, -u, -muz*
Gazel 317
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Düşkün, perişan bir halde olmak.
9. Nābiyā itmişüz ol āfeti dil-gīr-i niyāz
10. Bilmedük mestī-i vuṣlatla ne ḥāl olduġumuz

ne ḥāle ṣaldı:
1. **ne ḥāle ṣaldı:**
Gazel 446
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl içinden çıkılmaz bir duruma soktu.
7. Ne ḥāle ṣaldı dili ṭavr-ı küştegī-ḫᵛāhı
8. Ṣalındı zülf-i nigāre resen resen diyerek

ne ḥālet:
1. **ne ḥālet:**
Kaside 11
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bir hal, nasıl bir durum.
29. Ne ḥālet oldı ki kalduñ cüdā rikābundan
30. O āṣafuñ ki ider baḫt-ı ḫıdmetinde şitāb

ne ḥāṣıl:
1. **ne ḥāṣıl:**
Gazel 560
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne elde edilebilir. Ne çıkar!, Ne olur!.
9. Nesīm-i ṣubḥ u āb-ı cūyveş āheste reftār ol
10. Ne ḥāṣıl bād-ı saḫt ü seylveş çālākliklerden

ne hāṣıldur:
1. **ne hāṣıldur:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ele ne geçer, ne kazanırım!.
9. Nābī-i ḫam-geşte-ḳadveş geşt-i ṣaḥn-ı baġdan
10. Rūy-ı dil-dār olmasa bilmem ne hāṣıldur baña

ne ḥikmetdür:
1. **ne ḥikmetdür:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne hikmetse, bir şeyi anlatırken kullanılır ki o şeyin şaşılacak, beklenmedik bir şey olduğu vurgulanabilsin.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ḫākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

ne ḫoş:
1. **ne ḫoş:**
Gazel 684
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne güzel.
5. Meh Ḳahramān-ı çerḫüñ elinde ne ḫoş döner
6. Geh ṣārim-i sefīdine geh dūr-bāşına

2. **ne ḫoş:**
Gazel 56
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne güzel.
3. Dem-i viṣāl girīzān olursa yār ne ġam
4. Ne ḫoş meseldür olur ṭuʿme-i şikār lezīz

3. **ne ḫoş:**
Gazel 780
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne güzel.
13. Nābī ne ḫoş zamīr-şinās o idi rūzgâr
14. Yārün nezāket ile toḳundı niḳābına

4. **ne ḫoş:**
Gazel 822
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne güzel.
5. Ne ḫoş o dem ki ola esb-i kām zīr-i ʾinān
6. Velī girān ola dil-ḫᵛāhum üzre reftārı

5. **ne ḫoş:**
Gazel 822
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne güzel.
7. Ne ḫoş o dem ki ola ḳaṣr-ı vaṣla vażʿ-ı esās
8. Ola mizāca muvāfıḳ velīk miʿmārı

6. **ne ḫoş:**
Gazel 822
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hoş, ne güzel.
9. Ne ḫoş o dem ki alam deste sāġarı Nābī
10. ʿAkib-zed olmaya ammā ki renc-i ḫumārı

ne ḫoşdur:
1. **ne ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 60
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hoş, ne güzel.
1. Ne ḫoşdur ʿāşıḳa aġyār beyninde himāyetler
2. Nihānīce nevaziş āşikārāca nikāyetler

2. **ne ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 386
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne güzel.
1. Ne ḫoşdur mīve-çīn-i şāhsār-ı iştiyāḳ olmaḳ
2. Ne müşkildür leked-ḫᵛār-ı nigehbān-ı firāḳ olmaḳ

3. **ne ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 386
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne güzel.
3. İderler kūhveş keştīleri bir lafẓ ile taḥrīk
4. Ne ḫoşdur bir suḫanda yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ

4. **ne ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 822
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hoş, ne güzel.

1. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki rām idüp yāri
2. İdem tesīde-i bezm-i emel dil-i zārı

5. **ne ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 822
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hoş, ne güzel.
3. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki gülşen-i baḫtuñ
4. Güli be-dest ola ammā be-şarṭ-ı bī-ḫārī

ne içün:
1. **ne içün:**
Gazel 654
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçin.
17. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
18. Taḥrīk-i ġazabdan mı recādan mı gelürsin

ne iderseñ:
1. **ne iderseñ:**
Kaside 12
Mısra: **176**
Kelime Tipi: -
Her ne yaparsan.
175. Mū-be-mū cümle-i ḥālüm saña pūşīde degül
176. Ne iderseñ yine sen sāġ ol eyā faḫr-ı kirām

ne idi:
1. **ne idi:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Neden idi, ne ifade ediyordu?.
3. Ne idi encümen-i ḳurbde sūzān olmaḳ
4. Düşeli gūşe-i hicrāna ḥużūr eylemişüz

ne ihtimāl:
1. **ne ihtimāl:**
Gazel 310
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İhtimal dâhilinde değil; ne mümkün.
9. Ne ihtimāl o elif ḳaddün ola luṭfına dāl
10. Ḫamīde ḳadd ile pīr-i kühenlicüklerümüz

2. **ne ihtimāl:**
Gazel 809
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtimal dâhilinde değil; ne mümkün.
7. Hengāmını geçirmeden itmek ne ihtimāl
8. Ol süst ʿahd ü vaʿdini incāz iderse de

ne iḥtimāl idi:
1. **ne iḥtimāl idi:**- *i, -di*
Kaside 11
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
İhtimal dahilinde değil, ne mümkün.
37. Ne iḥtimāl idi yoḫsa o bezmden mehcūr
38. Ḥevāli-i müje-i eşk-bāruma gele ḫᵛāb

ne iktiżā ile:
1. **ne iḳtiżā ile:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Neden dolayı, neyin gereği olarak.
31. Ne iḳtiżā ile dūr olduñ ey güsiste-ḫıred
32. O bezmden ki ider gülşen-i bihişt ḥicāb

ne imiş:
1. **ne imiş:**
Gazel 350
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne değeri var!.
3. Güc hemān naḳd-i ġam-ı eşk getürmekdür ele
4. Yoḫsa geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet ne imiş

2. **ne imiş:**
Gazel 350
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne değeri var!.
5. Olmadın bīm-keş-i reh-zen-i ṣaff -ı müjesi
6. Bilmedük ẕevḳ ü ṣafā-baḫş-ı selāmet ne imiş

3. **ne imiş:**
Gazel 350
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nedir?.
7. Anlamaz gūşe-nişīnān-ı zevāyā-yı ġınā
8. Ḫalḳı āşüfte iden ḳayd-ı żarūret ne imiş

4. **ne imiş:**
Gazel 350
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nedir?.
9. Nābiyā telḫ-dimāġān-ı tekāsül ne bilür
10. Pīş-i cāma çekilen ḫᵛān-ı ʾināyet ne imiş

5. **ne imiş:**- *i, -miş*
Gazel 344
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nasılmış (Özlem ve arayış duygusu ile yad etme bağlamında).
1. Bir zamān ḥüsn ile āfet-i meh-rū ne imiş
2. Nāz u şīve ne imiş ḳāmet-i dil-cū ne imiş

6. **ne imiş:**
Gazel 344
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nasılmış (Özlem ve arayış duygusu ile yad etme bağlamında).
1. Bir zamān ḥüsn ile āfet-i meh-rū ne imiş
2. Nāz u şīve ne imiş ḳāmet-i dil-cū ne imiş

7. **ne imiş:**
Gazel 344
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nasılmış (Özlem ve arayış duygusu ile yad etme bağlamında).
1. Bir zamān ḥüsn ile āfet-i meh-rū ne imiş
2. Nāz u şīve ne imiş ḳāmet-i dil-cū ne imiş

8. **ne imiş:**
Gazel 344
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nasılmış (Özlem ve arayış duygusu ile yad etme bağlamında).
3. ʿĀşıḳuñ siḥr ü füsūniyle idermiş Mecnūn
4. Vādī-i mekrde ol ġamze-i cādū ne imiş

9. **ne imiş:**
Gazel 344
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nasılmış (Özlem ve arayış duygusu ile yad etme bağlamında).
5. İtmeġe ʿāşıḳa taʿlīm-i perestişkārī
6. Heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū ne imiş

10. **ne imiş:**
Gazel 344
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nasılmış (Özlem ve arayış duygusu ile yad etme bağlamında).
7. Seyr idüñ kevkebe-i nīm-güzeşt-i ḥüsnin
8. Devlet-i ḥüsni kemālinde iken bu ne imiş

11. **ne imiş:**
Gazel 344
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Neymiş (Hayret duygusu ile).
9. Ġamzesinden dökilür nükte-i ser-tīz-i sitem
10. Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḫan-gū ne imiş

12. **ne imiş:**
Gazel 350
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Neymiş, nasılmış (Bak, gör! bağlamında).
1. ʿAşḳa düşdüñ baña dirken ġam u miḥnet ne imiş
2. Sen de gör çāşnī-i cām-ı maḥabbet ne imiş

13. **ne imiş:**
Gazel 350
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Neymiş, nasılmış (Bak, gör! bağlamında).
1. ʿAşḳa düşdüñ baña dirken ġam u miḥnet ne imiş
2. Sen de gör çāşnī-i cām-ı maḥabbet ne imiş

ne imtiyāzı var:
1. **ne imtiyāzı var:**
Gazel 421
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ne ayrıcalığı var! Ne farkı var!.
11. Ne imtiyāzı var āyā lika-yı düşmenden
12. İlāhī kimseye gösterme rūyını vāmuñ

ne ise:
1. **ne ise:**
Gazel 142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ne varsa.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

2. **ne ise:**
Gazel 152
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her ne ise.
5. Teveccüh eyle murāduñ ne ise Mevlāya
6. Eger muḳadder ise ol ḳadar ʿamel yetişür

3. **ne ise:**
Gazel 745
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne ise.
11. Iżṭırāb itme vaẓifeñ ne ise vāṣıl olur
12. Nüh kıbāb-ı felegün defter-i evḳāfında

4. **ne ise:**
Gazel 460
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her ne ise, her neyse.
13. Geh cerīme gehī iḥsān ü gehī ḳıymet olur
14. Görecekdür ne ise ḫaṭṭ-ı cebīni deremüñ

5. **ne ise:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Her ne ise, her neyse.
147. İt dest-ı ʿināyetüñle Yā Rab
148. Dil-ḫᵛāhı ne ise hep müretteb

ne iʿtibār:
1. **ne iʿtibār:**
Gazel 800
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değer verme! itibar etme!.
9. Sipihr ṭurmayıcaḳ bir ḳarāra ey Nābī
10. Ne iʿtibār teraḳḳīsine tenezzüline

ne ḳadar:
1. **ne ḳadar:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.
3. Ḫūbān ne ḳadar olsa da bālā-rev-i naḫvet
4. ʿUşşāḳdan ümmīd-i naẓar ʿayb degüldür

2. **ne ḳadar:**
Gazel 147
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde.
1. Sen it ne ḳadar eyler isen hīle vü tezvīr
2. Hengām-ı ʿamel bildügin işler yine taḳdīr

3. **ne ḳadar:**
Gazel 363
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde.
5. ʿAḳluñ ne ḳadar yār idügin añlamamışdur
6. Her kim ki ider zümre-i mestāna taʿarruż

4. **ne ḳadar:**
Gazel 376
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde.
1. Ne ḳadar olmış ise meẕheb-i rindān vāsiʿ
2. Olsa bārī o ḳadar meşreb-i ḫūbān vāsiʿ

5. **ne ḳadar:**
Gazel 380
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde.
1. Görinürse ne ḳadar çeşmüme dildār latīf
2. Andan efzūn görinür çihre-i aġyār keṡīf

6. **ne ḳadar:**
Gazel 380
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

7. **ne ḳadar:**
Gazel 459
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde.
13. Rāḥatı kendümüze ʿāʾid olur ey Nābī
14. Ne ḳadar ḫāṭır-ı yārānı mürāʿāt itsek

8. **ne ḳadar:**
Gazel 73
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
11. İder erbāb-ı naẓar gördügi sāʿat teşḫīṣ
12. Şāh-ı maʿnī ne ḳadar itse libāsın taġyīr

9. **ne ḳadar:**
Gazel 631
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar.
3. Ol Yūsuf-ı ḥüsnüm ne ḳadar olsa da ter-dest
4. Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrehenümden

10. **ne ḳadar:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.
3. Āzürde-i āġūşuñ olur gerden-i ḥırmān
4. İtsen ne ḳadar bāzū-yı tedbīrüni teşmīr

11. **ne ḳadar:**
Gazel 167
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

12. **ne ḳadar:**
Gazel 278
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāḫ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

13. **ne ḳadar:**
Gazel 637
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.
13. Var vechi Nābiyā ne ḳadar itse imtinān
14. Ol āftāb-ı ḥüsn bu ḫāke tenezzülin

14. **ne ḳadar:**
Gazel 663
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -

Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.
7. Raḥmet-i ʿām-ı ḫudāvend ile hem-seng olamaz
8. Ne ḳadar olsa girān keffe-i mīzān-ı güneh

15. **ne ḳadar:**
Gazel 690
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.
3. Felāḫan itdi baña dest-i yāri gerdiş-i çerḫ
4. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar nāmdār idüm ben de

16. **ne ḳadar:**
Gazel 690
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.
7. Ṣadā-yı bād çıḳar maḥbes-i ney-enbāndan
8. Ki bir zamān ne ḳadar bī-ḳarār idüm ben de

17. **ne ḳadar:**
Gazel 865
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.
5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

18. **ne ḳadar:**
Gazel 150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar olsa da.
9. Olur dırāzter ne ḳadar kūteh eylesen
10. Fikr-i viṣāl-i yār ʿaceb dūr-bīn midür

19. **ne ḳadar:**
Gazel 262
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
9. Ne ḳadar olsa da seccāde ile revnaḳ-yāb
10. Rifʿat-i menbere mihrāb ber-ā-ber gelemez

20. **ne ḳadar:**
Gazel 264
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
5. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar kec-nümā isek de yine
6. İder ẓuhūr maḥallinde istikāmetümüz

21. **ne ḳadar:**
Gazel 291
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
5. Olur zebān ne ḳadar kūteh olsa ḥarfi dırāz
6. Maḳāl-i mertebe-i ıżṭırārı biz bilürüz

22. **ne ḳadar:**
Gazel 336
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
1. Ne ḳadar eyler ise nālelerüm medd-i nefes
2. Yine andan daḫı bālāter olur ḳadd-i nefes

23. **ne ḳadar:**
Gazel 438
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
11. Ne ḳadar eylese de mevtine taḥsīl-i yaḳīn
12. Nabżı ġammāzlığından geçemez bīmāruñ

24. **ne ḳadar:**
Gazel 442
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
13. Eyler tefevvuḳ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ḳadar yansa revġanuñ

25. **ne ḳadar:**
Gazel 459
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
5. Olacaḳ sāye-ṣıfat kendimizüz püşt be-ḫāk
6. Ne ḳadar çerḫ ile daʿvā-yı muḳāvāt itsek

26. **ne ḳadar:**
Gazel 466
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
3. Rūşen-dil olsa da ne ḳadar merdüm-i naẓar
4. Muḥtācdur ʿināyetine sürmedānlaruñ

27. **ne ḳadar:**
Gazel 507
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
1. ʿAḳlum tamāmdur ne ḳadar nīm-mest isem
2. ʿAhdüm dürüstdür ne ḳadar ten-şikest isem

28. **ne ḳadar:**
Gazel 507
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
1. ʿAḳlum tamāmdur ne ḳadar nīm-mest isem
2. ʿAhdüm dürüstdür ne ḳadar ten-şikest isem

29. **ne ḳadar:**
Gazel 507
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
3. Maʿnā ider rübūde kalemveş ḳarārımı
4. Zencīr-i ḥarf ile ne ḳadar pāy-pest isem

30. **ne ḳadar:**
Gazel 539
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
11. Bī-taleb dest ü dehānumda müheyya bulurum
12. Ne ḳadar ḫᵛāhiş-i erzāḳda taḳṣīr itsem

31. **ne ḳadar:**
Gazel 552
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
5. Ne ḳadar ṭabʿ-ı esāsında tenezzül var ise
6. Yine geçmez ser-i dīvārı felek-sālıḳdan

32. **ne ḳadar:**
Gazel 640
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
7. Ne ḳadar olsa da ālūde-i gerd-i nisyān
8. Kendü kendin ider izhār yine gevher-i ḥüsn

33. **ne ḳadar:**
Gazel 643
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
5. Yine meşhūd olacaḳ pertevidür ḫurşīdün
6. Ne ḳadar ʿālemi devr eylese revzen revzen

34. **ne ḳadar:**
Gazel 720
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
9. Gūş ider cān ile efsāne-i vaṣl-ı yâri
10. Ne ḳadar ehl-i maḥabbetde dimaġ olmasa da

35. **ne ḳadar:**
Gazel 735
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
7. Ne ḳadar baḫş-ı ḥayāt itse gerek ẕevḳ-i kenār
8. Bu ḳadar çāşnī-i rūḥ ki var būsında

36. **ne ḳadar:**
Gazel 735
Mısra: **13**

Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
13. Ne ḳadar maʿnī-i vaḥşi var ise mużmerdür
14. Nābiyā ḥāşiye-i çeşm-i suḫan-gūsında

37. **ne ḳadar:**
Gazel 740
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
5. Ḳıymet ü ḳadr-i birişīm yine olmaz kemter
6. Ne ḳadar tābiʿ-i fermān-ı kemīn-sūzen ise

38. **ne ḳadar:**
Gazel 740
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
11. Yine perverdesidür dāye-i ḫāk-i siyehüñ
12. Ṭabʿ-ı envāʿ-ı maʿādin ne ḳadar rūşen ise

39. **ne ḳadar:**
Gazel 770
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
3. Yek-nefesde ṭolaşur dāʾire-i imkânı
4. Ne ḳadar ṭāʾir endīşe girān-bāl olsa

40. **ne ḳadar:**
Gazel 806
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
1. Gerd-i rūyında olursa ne ḳadar cūş-ı nigeh
2. Görmedüm yine tehī ḳalduġın āġūş-ı nigeh

41. **ne ḳadar:**
Gazel 806
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
3. Ne ḳadar güft ü şinīd eyledügin ehli bilür
4. Dehen-i beste-i ḥüsn ü leb-i ḫāmuş-ı nigeh

42. **ne ḳadar:**
Kaside 2
Mısra: **283**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her ne kadar, ne ölçüde.
283. Ne ḳadar zelzele-i cürm ile vīrāne isem
284. Var ümmīdüm ki olam luṭf-ı ebedle ābād

43. **ne ḳadar:**
Kaside 12
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
21. Ne ḳadar encümen-efrūz ise şemʿ-i iḳbāl
22. Bestedür tār-ı fetīlinde yine reng-i ẓalām

44. **ne ḳadar:**
Kaside 12
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
181. Sübha-gerdān-ı s̱enā ol yiter ey Nābī-i zār
182. Ne ḳadar naẓmda maḳbūl ise de ṭūl-ı kelām

45. **ne ḳadar:**
Kaside 12
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
73. Hele bigāneye söz yoḳ odur andan meʾmūl
74. ʿAyb olunmaz ne ḳadar eylese terk-i ikrām

46. **ne ḳadar:**
Kaside 12
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
89. Dest berhem-zen olursañ ne ḳadar şiddet ile
90. Ḳāmet-i nāzma itmez yine teklīf-i ḳıyām

47. **ne ḳadar:**
Kaside 15
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
139. Derke ḳādir degül ednā-yı bedihiyyātın
140. Ne ḳadar itse teʿemmül ʿuḳalā-yı efḫam

48. **ne ḳadar:**
Kaside 24
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar, ne ölçüde.
49. Ne ḳadar fażl ile meşhūr-ı zamāne var ise
50. Müşkilin ṭabʿ-ı şerīfinden ider istiftā

49. **ne ḳadar:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
145. İtmeyicek ṣāḥib-i sāye meded
146. Sāye ne ḳadar ki ide nīk ü bed

50. **ne ḳadar:**
Tarih 74
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar, ne ölçüde.
21. Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū ne ḳadar nāzük ise
22. Aña tārīḫ daḫı öyle gerek müstesnā

51. **ne ḳadar:**
Gazel 380
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ne kadar çok.
7. Ḥamldan sāyesini ʿāciz olur gāv-ı zemīn
8. Olunursa ne ḳadar kār-ı günāhum taḫfīf

52. **ne ḳadar:**
Kaside 2
Mısra: **240**
Kelime Tipi: -
Ne kadar, ne ölçüde.
239. Derdmend-i günehe ḫār-ı rehüñ nāfiʿdür
240. Ne ḳadar nāfiʿ ise ḫastaya nīş-i faṣṣād

53. **ne ḳadar:**
Kıt'a 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ne kadar, ne ölçüde.
11. İbrik ne ḳadar ḳaṭre-i iḥsānın alursa
12. Hep bir bir ider anı nis̱ār-ı ser-i mihmān

ne ḳadar olsa bile:
1. **ne ḳadar olsa bile:**
Gazel 861
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar olsa da.
13. Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
14. Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā

ne ḳadar olsa da:
1. **ne ḳadar olsa da:**
Gazel 278
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar olsa da.
13. Ne ḳadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābī
14. Eyleyen kūy-ı dil-ārāda iḳāmet gelmez

2. **ne ḳadar olsa da:**
Gazel 509
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar olsa da.
1. Ne ḳadar olsa da bī-tābī-i ġamdan keselüm
2. Dāmenüñden senüñ ey şūḫ-ı cihāñ kesmem elüm

ne ḳadar saḫt ise de:
1. **ne ḳadar saḫt ise de:**
Gazel 660
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her ne kadar sert olsa da.
5. Dil-i sengi ne ḳadar saḫt ise de dildāruñ
6. Nāvek-i āhum olur kārger inşāʾaʾllāh

ne ḳādir:
1. **ne ḳādir:**
Gazel 147
Mısra: **21**

Kelime Tipi: -
Mümkün değil.
21. Müzdūr-ı tedābīr ne ḳādir k᾽ide Nābī
22. Bennā-yı ḳader itmedügi ḫaneyi taʿmīr

2. **ne ḳādir:**
Gazel 194
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil.
5. Bu emri müvellā-yı ḫıred faṣla ne ḳādir
6. Yoḳ ʿāşıḳınuñ ġayeti cānāne kimüñdür

3. **ne ḳādir:**
Gazel 612
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil.
5. Sırr-ı dili eczā-yı beden derke ne ḳādir
6. Taḫṣīṣ-i mezāyāsını taʿmīm ne mümkin

4. **ne ḳādir:**
Gazel 558
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gücü yetmez, eli yetişmez.
11. Görüp aʿlāyı ednāya ḥaḳāretle nigāh itme
12. Ne ḳādir itmeġe zer mevḳiʿinde itdügin āhen

5. **ne ḳādir:**
Gazel 691
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gücü yetmez, eli yetişmez.
9. ʿUşşāḳ-i sāde-levḥ ne ḳādir ki fehm ide
10. Siḥr itdügin dü-çeşmi suʾāl ü cevābda

6. **ne ḳādir:**
Gazel 721
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gücü yetmez, eli yetişmez.
3. Tā sālik-i reh olmayıcaḳ hem-sirişt-i nūr
4. Bu perdenüñ güzāre ne ḳādir verāsına

7. **ne ḳādir:**
Gazel 752
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücü yetmez, eli yetişmez.
5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḫbetin gendüm
6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

8. **ne ḳādir:**
Gazel 831
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücü yetmez, eli yetişmez.
3. Ne ḳādir itmege baḫş-ı neşāt ehl-i ġama
4. Şıḳılmayan bu ḫarābatda ʿuṣāre gibi

9. **ne ḳādir:**
Kaside 15
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücü yetmez, eli yetişmez.
83. O virür ṣadra şifa yoḫsa ne ḳādir ġayri
84. Ṣadr içün itmeġe tedbīr-i müdāvā-yı seḳam

10. **ne ḳādir:**
Kaside 23
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücü yetmez, eli yetişmez.
31. İtdi dil-bestelik ol mertebe bizden de ẓuhūr
32. Ki ne ḳādir anı engüşt-i ḳalem iḥṣāya

11. **ne ḳādir:**
Tarih 16
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücü yetmez, eli yetişmez.
83. Ne ḳādir böyle tārīḫ itmeġe Nābī ḳuluñ ancaḳ
84. Dehānın eyledi teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ gūyā

12. **ne ḳādir:**
Tarih 133
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücü yetmez, eli yetişmez.
21. Şeref ü şānını bu fetḥ-i celīlüʾl-ḳadre
22. Ḥaḳḳ-ı taʿbīre ne ḳādir ḳalem-i insānī

ne ḳadīrdür:
1. **ne ḳadīrdür:***-dür*
Kaside 1
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gücü yetmez, eli yetişmez.
179. O dergāh-ı kerem kim ḫāki iḥsān-hīz-i raḥmetdür
180. Ne ḳadīrdür ʿamel müstevcib-i ʿafv olmaġa ḥāşā

ne ḳadri olur:
1. **ne ḳadri olur:***-ur*
Kaside 7
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Değeri olmaz.
57. Meyüñ ne ḳadri olur cūy-ı ḫuşke dönmeyicek
58. Ḫurūş-ı mevce-i ḫamyāzeden leb-i maḫmūr

ne ḳayd:
1. **ne ḳayd:**
Gazel 638
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne gerek var? Gerekmez.
3. Niyāz-ı sāye-i bāl-ı hümā girānter iken
4. Ne ḳayd ẓıll-ı ṭamaʿ zīr-i sāyebānlardan

ne kemterem:
1. **ne kemterem:***-m*
Gazel 516
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne değersiz.
7. Būd ü ne-būd dāde-i Perverdgār iken
8. Ne kemterem yā nʾolsa gerek ḳudretüm benüm

ne ki:
1. **ne ki:**
Gazel 343
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Nedendir ki, hangi sebeptendir ki?.
7. Dehān-ı yāri ne ki benden evvel eyler būs
8. Vesāiṭ evvel olur ḫᵛān-ı vaṣla lez̲z̲et-çeş

ne lāyıḳ:
1. **ne lāyıḳ:**
Gazel 476
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Layık mıdır ki! Asla değildir.
1. Ġınā-yı ṭabʿ ile çerḫi ṭururken zīr-dest itmek
2. Ne lāyıḳ z̲üll-i ḫᵛāhiş ʿarż-ı istiğnayı pest itmek

2. **ne lāyıḳ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Layık mıdır ki! Asla değildir.
137. Aña ne lāyıḳ bu maḳūle-edā
138. Eyleme böyle süḫana ictirā

ne lāyıḳdur:
1. **ne lāyıḳdur:**
Gazel 434
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Layık mıdır ki! Asla değildir.
9. Meşḳ-i düşnām itme ʿuşşāḳa ne lāyıḳdur kʾola
10. Zehr ile āmīḫte laʿl-i şeker-bāruñ senüñ

ne lāyıḳdur ki:
1. **ne lāyıḳdur ki:**
Gazel 199
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Layık mıdır ki! Asla değildir.
7. Ne lāyıḳdur ki çeşm-i yār ola minnet-keş-i sürme
8. O şuḫuñ ḫıdmet-i çeşminde çeşm-i sürme rūşendür

ne lāyıḳdur kim:
1. **ne lāyıḳdur kim:**
Kaside 15
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Layık mıdır ki! Asla değildir.

183. Saña tanzīr-i ʿAlī Şīr ne lāyıḳdur kim
184. Sen şehinden bile aʿẓamsın anuñ hem aʿlem

ne lāzım:
1. **ne lāzım:**
Gazel 412
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ne gerek var! ...e gerek yok.
3. Ne lāzım ey dil olup çeşm-i yāre ʿaks-efken
4. Miyānesinde bulunmak dü- ṣaff-ı ḫūn-ḫᵛāruñ

2. **ne lāzım:**
Gazel 645
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne gerek var, ne lüzumu var.
1. Ṭabʿumuñ bilmek ne lāzım evc-perdāz olduġın
2. Var o naḫl-i ʿişvenüñ seyr it ser-efrāz olduġın

3. **ne lāzım:**
Gazel 769
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gerek var, ne lüzumu var.
7. Ne lāzım zaḥmet-i teklīf-i cünbiş leşker-i nāza
8. İderken ġāret-i dil şeh-levendāne ḳıyāfetle

4. **ne lāzım:**
Kıt'a 58
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gerek var, ne lüzumu var.
5. Teşḫīṣ ne lāzım saña nīk ü bed-i dehri
6. Bī-ḳayd-ı gül ü ḫār u ġam u zehr-i nebāt ol

ne lāzımdur:
1. **ne lāzımdur:**
Gazel 621
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne gerek var, ne lüzumu var.
9. Ne lāzımdur düşürmek şiʿri Nābī ḳayd-ı iġlāḳa
10. Bu deñlü bī-tekellüf sāde şiʿr-i dil-güşā dirken

ne māniʿ:
1. **ne māniʿ:**
Gazel 371
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ne çıkar, mani bir şey mi var? (Tasdik ettirme makamında).
1. ʿĀşıḳ ki olur būse-i ruḫsār ile ḳāniʿ
2. Dilber daḫı ol veche rıżā virse ne māniʿ

ne mertebe:
1. **ne mertebe:**
Gazel 711
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne kadar -çok fazla anlamında kullanılmıştır-.
3. O āfetün ḳadd-i nāzikterine ṣarf idelüm
4. Ne mertebe suḫen-i nāzikānemüz var ise

2. **ne mertebe:**
Gazel 726
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ne kadar -çok fazla anlamında kullanılmıştır-.
7. Ṣūret-miṡāl yāri görince ḫamūş olur
8. Tenhāda dil ne mertebe ḥāżır cevāb ise

ne mümkin:
1. **ne mümkin:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
1. Maʿmūre-i dilde olamaz cān müteʿaddid
2. Bir taḫtda ne mümkin ola sulṭān müteʿaddid

2. **ne mümkin:**
Gazel 67
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
7. Ne mümkin pençe-i bād-ı bahāre pāydār olmaḳ
8. Benüm pīrāhen-i gül perde-i nāmūs u ʿārumdur

3. **ne mümkin:**
Gazel 120
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
5. Ne mümkin eylemeye dūdmān-ı ẓulmı ḫarāb
6. Hücum-ı ṣāʾiḳa-i saḫt-ı inkisār o mıdur

4. **ne mümkin:**
Gazel 188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
3. Ḥüsn-i cüvān nisāya ne mümkin kʾola naṣīb
4. Her ḥiṣṣede zükūra nisādan füzūn düşer

5. **ne mümkin:**
Gazel 270
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
7. Ne mümkin emn-i zebān-ı nigāh-ı şūḫından
8. Ki ġamzelerle olan güft-gūların bilürüz

6. **ne mümkin:**
Gazel 362
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
9. Derūn-ı sīne-i erbāb-ı ṣıdḳdan ġayri
10. Ne mümkin olmaġa güncīde dāstān-ı ḫulūṣ

7. **ne mümkin:**
Gazel 397
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
13. Tevbe lafẓın leb-güzār itmek ne mümkin Nābīyā
14. ʿİffetinden itme zan ʿiṣyāna istiʿdādı yoḳ

8. **ne mümkin:**
Gazel 406
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
9. Ṣudūr-ı luṭf ne mümkin zamāne ḫalḳından
10. Meġer ki idesin ibrām uṣandunncaya dek

9. **ne mümkin:**
Gazel 462
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
3. Eger bulmazsa ruḫṣat pāy-ı endīşeyle devr eyler
4. Dil-i zāre ne mümkin kūy-ı cānāndan ḳadem çekmek

10. **ne mümkin:**
Gazel 543
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
1. Ne mümkin ola naẓar māyedār-ı ṭāḳat-ı ḥüsn
2. Nühüfte çeşm-i dile olmasa ʿināyet-i ḥüsn

11. **ne mümkin:**
Gazel 612
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mümkün değil, mümkün mü?.
1. Derd-i dili ol bī-ġama tefhīm ne mümkin
2. Nā-dīdeye nā-būdeyi taʿlīm ne mümkin

12. **ne mümkin:**
Gazel 612
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
1. Derd-i dili ol bī-ġama tefhīm ne mümkin
2. Nā-dīdeye nā-būdeyi taʿlīm ne mümkin

13. **ne mümkin:**
Gazel 612
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
3. Reh-yāb olamaz vaḥdete ālāyiş-i kesret

4. Bin gūşe bir āvāzeyi taksim ne mümkin

14. **ne mümkin:**
Gazel 612
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
5. Sırr-ı dili eczā-yı beden derke ne ḳādir
6. Taḫṣīṣ-i mezāyāsını taʿmīm ne mümkin

15. **ne mümkin:**
Gazel 612
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
7. Ruḫsārınuñ ālāyişidür kākül-i müşgīn
8. Rūz u şebi birbirine taḳdīm ne mümkin

16. **ne mümkin:**
Gazel 612
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
11. Dil ʿarş-ı İlāhīʾdür anı eyleme taḫrīb
12. Dest-i beşer ol ḫāneyi termīm ne mümkin

17. **ne mümkin:**
Gazel 612
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
13. Nābī dili tekdir idemez gerd-i ḥavādiṡ
14. Ālāyiş-i ser-çeşme-i teslīm ne mümkin

18. **ne mümkin:**
Gazel 612
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
9. Maḳṣūre-i dīdemde kemīn itmeden aʿlā
10. Ḫāk-i der-i cānāneyi taʿẓīm ne mümkin

19. **ne mümkin:**
Gazel 669
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
9. Esās-ı ʿālem -i terkīb ey Nābī teḫālüfdür
10. Ne mümkin ʿömr giçmek her zamān ʿıyş u ṭarablarla

20. **ne mümkin:**
Gazel 744
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
1. Ḫāşa ḫāṣ ıṭlāḳı nā-şāyestedür ʿām olmasa
2. Puḫtedür dinmek ne mümkin puḫteye ḫām olmasa

21. **ne mümkin:**
Gazel 755
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
3. Ser-ā-pāy-ı cihān bāzīçe-i dest-i teḳābüldür
4. Ḳarār itmek ne mümkin ḥāl-i ʾālem bir siyāḳ üzre

22. **ne mümkin:**
Gazel 759
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

23. **ne mümkin:**
Gazel 767
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
5. Ne mümkin iʿtibār-ı zātına olmaḳ ḫalel ṭārī
6. ʿUluvv-ı saṭra nisbet ḳalsa da imżā-fürūterce

24. **ne mümkin:**
Gazel 775
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aḫter ḫuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ḫuṣūṣında

25. **ne mümkin:**
Gazel 833
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
5. Çirk-i dünyāyı sühūletle ne mümkin taḥṣīl
6. Rū dürüst olmayıcaḳ kīse-i ḥammām gibi

26. **ne mümkin:**
Kaside 7
Mısra: **190**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
189. Keşīde pīşgehüñde livā-yı Ḫayrüʾl-enām
190. Ne mümkin olmamaḳ ol rāyet-i hüdā manṣūr

27. **ne mümkin:**
Kaside 13
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
147. Ḥaṣr-ı evṣāfı ne mümkin o kerīmüñ ki ola
148. Ḥadd-i aḫlāḳı verā-yı kelimāt u erḳām

28. **ne mümkin:**
Kaside 14
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
77. O raḥmı kim fuḳarāya ider murāfaʿada
78. Ne mümkin eyleye eṭfāline eb u ecdād

29. **ne mümkin:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
3. Bu ṣaḥn-ı dil-keş ile bu hevā-yı nāzük ile
4. Ne mümkin olmaya ḫāṭır şikār-ı Maġnīsā

30. **ne mümkin:**
Tarih 16
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün değil, mümkün mü?.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ reʾyi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

ne mümkindür:

1. **ne mümkindür:**-*dür*
Gazel 64
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
5. Süveydā gibi çıḳmaḳ ṣafḥa-i dilden ne mümkindür
6. Benüm ol ḫāl-i müşgīn ḫayliden ḫāṭır-nişānumdur

2. **ne mümkindür:**-*dür*
Gazel 119
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
9. Şikest-i seng-i ḳażādan rehā ne mümkindür
10. Ne deñlü eyler isen ḥıfẓ-ı āb-gīne-i ʿömr

3. **ne mümkindür:**-*dür*
Gazel 734
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.
13. Olur mı gevher-i ʿirfan müyesser herkese Nābī
14. Ne mümkindür kʾola gencīne her dīvānın altında

4. **ne mümkindür:**-*dür*
Gazel 775
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mümkün değil, mümkün mü?.
1. Ne mümkindür felekle iddiʿā aḫter ḫuṣūṣında
2. Ne mümkin baḥre ḥarf-endāzlık gevher ḫuṣūṣında

5. **ne mümkindür:**
Gazel 560
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mümkün değil, mümkün mü?.

11. Ḥayāt-ı zī-ḥayāta maʿdedür gencīne-i imdād

12. Ne mümkindür cihān olmaḳ tehī nā-pākliklerden

ne müşkil imiş:

1. **ne müşkil imiş:**- *i, -miş*
Gazel 347
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
1. O şuḫuñ itdügi ṭarz-ı cefā ne müşkil imiş
2. Taḥammül eylemeden māʿada ne müşkil imiş

2. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 347
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
1. O şuḫuñ itdügi ṭarz-ı cefā ne müşkil imiş
2. Taḥammül eylemeden māʿada ne müşkil imiş

3. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 347
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
3. Dirīġ o āfet-i ser der-hevāya düşdi gönül
4. O mest-i dil-şikene ibtilā ne müşkil imiş

4. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 347
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
5. Cefā-yı yār hele haẓm olunmadan ḳaldı
6. Nevāle-i ġam ile imtilā ne müşkil imiş

5. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 347
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
7. O şāh-ı ḥüsn ü melāhat ʿulūfemüz virmez
8. Olınca ʿāriyeti ibtidā ne müşkil imiş

6. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 347
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
9. Beden ne kāre yarar dilde ḫᵛāhiş olmayıcaḳ
10. Nişest-i keştī-i bī-nāḫudā ne müşkil imiş

7. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 347
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
11. Meded güşāyiş-i bāb-ı selām ide yoḫsa
12. İmām-ı bed-nefese iḳtidā ne müşkil imiş

8. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 347
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
13. Ġubār-ı ḫaṭ araya Nābiyā bıraḳdı nifāḳ
14. Münāsebetle olan iftirā ne müşkil imiş

9. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 356
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
1. Firāḳ-ı meclisüñ ey lāle-ḫad ne müşkil imiş
2. Ḳarīn-i vaṣla zarurī ḥased ne müşkil imiş

10. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 356
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
1. Firāḳ-ı meclisüñ ey lāle-ḫad ne müşkil imiş
2. Ḳarīn-i vaṣla zarurī ḥased ne müşkil imiş

11. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 356
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
3. Olur müşāhede-i rūyına sirişk-i niḳāb
4. Ṭulūʿ-ı mihr deminde remed ne müşkil imiş

12. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 356
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
5. Göñül rehā bulamaz mevce-i taʿalluḳdan
6. Tecerrüd ehline ḳayd-i nemed ne müşkil imiş

13. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 356
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
7. Hezār dīde-i kevkeb nigāh-bānī iken
8. Nevāle-i emele vażʿ-ı yed ne müşkil imiş

14. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 356
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
9. Derūnı manṣıb-ı ḫᵛāhişden eyledüm maʿzūl
10. Ḳalem-rev-i ġama ḳayd-ı edeb ne müşkil imiş

15. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 356
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
11. Hele yetişdi ḫaṭṭ oldı muḳaddemāt-ı murād
12. Şürūʿ-ı ḫᵛāhiş-i dil bī-ṣaded ne müşkil imiş

16. **ne müşkil imiş:**-*i, -miş*
Gazel 356
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
13. Güşād buldı hele çīn-i cebhesi Nābī
14. Ṭarīḳ-i reh-rev-i vuṣlatda sed ne müşkil imiş

ne müşkildür:

1. **ne müşkildür:**-*dür*
Gazel 386
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ne zor, çok güç.
1. Ne ḫoşdur mīve-çīn-i şāhsār-ı iştiyāḳ olmaḳ
2. Ne müşkildür leked-ḫᵛār-ı nigehbān-ı firāḳ olmaḳ

ne naḳş:

1. **ne naḳş:**
Gazel 409
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne büyük kusur!.
9. Metāʿ-ı kārgeh-i ṣunʿ sözdür ey Nābī
10. Ne naḳş ḳadri bilinmezse gevher-i suḫenüñ

ne ne:

1. **ne ne:**
Gazel 487
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
13. Meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā Nābī
14. Olsa hem-vāre ne ġas̱s̱ ü ne semīn olsa ġazel

2. **ne ne:**
Gazel 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
3. Ne menzil alur ne olur ās̱ārı be-dīdār
4. Olursa ser-i tīrde peykān müteʿaddid

3. **ne ne:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki

öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
7. Ne lüccede var emn ne sahilde ʿaceb mi
8. Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid

4. **ne ne:**
Gazel 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne çerḫ-i ḥüsne senüñ gibi māh-pāre gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa benüm gibi nābe-çāre gelür

5. **ne ne:**
Gazel 87
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
9. Ne ḳayd-ı dād u sited var ne kal ü ḳīl-i ḥisāb
10. Bihişt ẕevḳi ki var kūşe-i ferāġatdür

6. **ne ne:**
Gazel 96
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
5. İḥsān aña dirler ki olup cümleye vāṣıl
6. Ne deftere mevḳūf ne muḥtāc-ı raḳamdur

7. **ne ne:**
Gazel 99
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
13. Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mīve-i kām
14. ʿAceb ki ṭāliʿiümün ḫᵛābgāhı bīd midür

8. **ne ne:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār
10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

9. **ne ne:**
Gazel 134
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne bāġ-ı ḥüsne saña bedel tāze-rū gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa baña bedel tāze-gū gelür

10. **ne ne:**
Gazel 178
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

11. **ne ne:**
Gazel 196
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
5. Ne ḥadd-i fażlı bilürler ne ḳadr-i ʿirfānı
6. Zamāne ḫalḳınuñ iḳbāli pārsālıġadur

12. **ne ne:**
Gazel 214
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

13. **ne ne:**
Gazel 230
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
7. Sen hemān dildeki naḳş-ı hevesi maḥv eyle
8. Senden ey ḫᵛāce ne defter ne kitāb isterler

14. **ne ne:**
Gazel 234
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
7. Ne dil ümīd idinür būy-ı zülf-i dildārı
8. Ne neşr-i būy-ı kerem ṭabʿ-ı rüzgāra düşer

15. **ne ne:**
Gazel 234
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
7. Ne dil ümīd idinür būy-ı zülf-i dildārı
8. Ne neşr-i būy-ı kerem ṭabʿ-ı rüzgāra düşer

16. **ne ne:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne ʿarż-ı cāh ne ıẓhār-ı himmet itmekdür
2. Kişiye cāh-ı bülend ādemiyyet itmekdür

17. **ne ne:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
5. Ne reng ne bū birbirinüñ ġayrı degüldür
6. Ṣad şāḫ-ı gülüñ būy-ı hevā-perveri birdür

18. **ne ne:**
Gazel 271
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
9. Baġ-ı kevnün ne uṣūlın ne fürūʿın bilürüz
10. Gerçi kim toḫm gibi cümleyi ḥāvīyüz biz

19. **ne ne:**
Gazel 288
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne çekdi kimse bizüm dil-ḫırāşlıḳlarumuz
2. Ne virdi ḫalḳa keder şekve-pāşlıḳlarumuz

20. **ne ne:**
Gazel 301
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

1. Ne esīr-i ruḫ u ne beste-i gīsūyuz biz
2. Ser-fürū-bürde-i āyīne-i zānūyuz biz

21. **ne ne:**
Gazel 302
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne āşinā-yı zühd ü ne maṣḥūb-ı tevbeyüz
2. Vīrān-kün-i inābet ü āşūb-ı tevbeyüz

22. **ne ne:**
Gazel 311
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

23. **ne ne:**
Gazel 316
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
9. Ne bizümdür ne degüldür görinen cünbişler
10. Nābiyā ṣūret-i muḫtārda mecbūruz biz

24. **ne ne:**
Gazel 363
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
9. ʿAḳluñ var ise aṣl-ı kemān-gīrini fehm it
10. Ne nāvekine eyle ne peykāna taʿarruż

25. **ne ne:**
Gazel 365
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Āferīnişden ne deryādur ne sāḥildür ġaraż
2. Ne ṣadefden lüʾlü-i insān-ı kāmildür ġaraż

26. **ne ne:**
Gazel 450
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Dili ne māʾil-i ẕevḳ-i viṣāl idebildük
2. Ne ḳāʾil-i elem-i künc-i intiẓār idebildük

27. **ne ne:**
Gazel 450
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
3. Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāller itdük
4. Ne bir maḥalli didürdük ne der-kenār idebildük

28. **ne ne:**
Gazel 450
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
5. Bizi miyāne-i ḫavf ü recāya atdı maḥabbet
6. Ne saḳladuk ġam-ı ʿaşḳı ne aşikār idebildük

29. **ne ne:**
Gazel 450
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
7. Bir āfet ile ne ser-germ olup ne būsesin alduḳ
8. Ne bir nihāl bitürdük ne mīvedār idebildük

30. **ne ne:**
Gazel 450
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
7. Bir āfet ile ne ser-germ olup ne būsesin alduḳ
8. Ne bir nihāl bitürdük ne mīvedār idebildük

31. **ne ne:**
Gazel 450
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
9. Gehī visālin añup gāh bīm-i hicrini Nābī
10. Ne yārdan geçebildük ne ihtiyār idebildük

32. **ne ne:**
Gazel 457
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid
6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

33. **ne ne:**
Gazel 522
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

34. **ne ne:**
Gazel 528
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne ʿazm-ı gūşe-i rāḥat ne meyl-i ḫᵛāb idelüm
2. Girince dāmen-i maḳṣūd ele şitāb idelüm

35. **ne ne:**
Gazel 564
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne çāk-i perde-i ʿiṣmet ne nāz-ı bī-miṡāl olsun
2. Hevāsında gülistān-ı viṣālüñ iʿtidāl olsun

36. **ne ne:**
Gazel 594
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne göñül dāʾire-gerd-i der-i nāmūs olsun
2. Ne be-hem ber-zede-i pençe-i efsūs olsun

37. **ne ne:**
Gazel 627
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Bize sākī ne ḫurşīd ü ne māh-ı ʿīd göstersün

2. Esīrān-ı neşātuz sāġar-ı Cemşīd göstersün

38. **ne ne:**
Gazel 693
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
10. Bu luʿbetün şehi reşk eylesün piyādesine
9. Ne māt olur ne hücūm eyler üstine aʿdā

39. **ne ne:**
Gazel 763
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şamʾında ne Rūmʾında

40. **ne ne:**
Gazel 763
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
9. Degül ḥālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında

41. **ne ne:**
Gazel 779
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

42. **ne ne:**
Gazel 807
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
13. Ne nevāzişlerüni gördi ne ḥüsn-i naẓaruñ
14. Bu sitem Nābīʾye ey şūḫ nenüñ żımnında

43. **ne ne:**
Gazel 811
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
11. Hezārūn āferīn ṣad-gūne taḥsīn desti var olsun
12. Ne gelmişdür ne gelmek muḥtemeldür mis̱li bu fende

44. **ne ne:**
Gazel 837
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
3. Ne bu tezyīn-i tekellüf ne bu elfāẓ-ı dürūġ
4. ʿÖmr-i yek-sāle içün nüsḫa-i taḳvīm gibi

45. **ne ne:**
Gazel 843
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne dilden ārzū-yı ẕevḳ-i vaṣl-ı dil-rübā gitdi
2. Ne o şūḫ-ı vefā-düşmenden āyīn-i cefā gitdi

46. **ne ne:**
Gazel 849
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne olur bār-ı belā ʿaşḳ-ı girān-renc gibi
2. Ne şifā-baḫş-ı tabīʿat bulunur genc gibi

47. **ne ne:**
Gazel 862
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
11. Ne zaḫm-ı kārd ne dendān ḥabs-ı maʿde-i teng
12. Bilürse mīve eger ḳadr-i nā-resālıġını

48. **ne ne:**
Gazel 865
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

49. **ne ne:**
Gazel 877
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

50. **ne ne:**
Kaside 10
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
63. Ne gūş-ı ʿālem işitdi ne gördi çeşm-i cihān
64. O ẕāt-ı pāke muʿādil vezīr-i pāk-ʿıyār

51. **ne ne:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
11. Geleli dehr ne mesmūʿ u ne manẓūr oldı
12. Cilve-i şāhid-i kām olduġı ber-vefḳ-i devām

52. **ne ne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **393**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
393. Ne muʿīnüm ne dil-nevāzum var
394. Ne refīḳum ne çāre-sāzum var

53. **ne ne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **394**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
393. Ne muʿīnüm ne dil-nevāzum var
394. Ne refīḳum ne çāre-sāzum var

54. **ne ne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **311**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
311. Ne enīsüm ne yār-ı ġam-ḫʷārum
312. Ne tesellī virür vefādarum

55. **ne ne:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **305**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
305. Ne zeʿāmet ne manṣıb oldı naṣīb
306. Neyl-i maḳṣūda bulmadum taḳrīb

56. **ne ne:**
Kıt'a 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ümīdüm ḫalḳdan Nābī ne iḥsān ü ne tahsīndür
2. Mücerred ḫıdmeti-i peyġamberīde şevḳ-i muṭlaḳdur

57. **ne ne:**
Tarih 76
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

58. **ne ne:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ne ... ne bağlacı.
9. Kimi görsen bile bāzīçe idersün ey çerḫ
10. Bu mecālisde ne hem-sinn ü ne hem-salüñ var

59. **ne ne:**
Gazel 696
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne ... ne bağlacı.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

ne ne ne:

1. **ne ne ne:**
Gazel 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
5. Ne ġāyeti var ne ḳapanur ne ider imsak
6. Ḳaṣr-ı kerem-i Ḥaḳʾda olan revzen-i raḥmet

2. **ne ne ne:**
Gazel 113
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne ʿilmedür ne dānişe ne ehl-i hūşadur
2. Hep iʿtibār-ı bī-ḫıredān ḫod-fürūşadur

3. **ne ne ne:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne riyāżāt u ne ezkār u ne evrāda baḳar
2. Der-i gencīne-i dil fetḥ-i Ḫudā-dāda baḳar

4. **ne ne ne:**
Gazel 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ne laʿlden ne ġonce ne gül-nārdan geçer
2. Söz bunda tengī-i leb-i dil-dārdan geçer

5. **ne ne ne:**
Gazel 214
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʾdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

6. **ne ne ne:**
Gazel 214
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʾdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

7. **ne ne ne:**
Gazel 238
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
15. Ne zer ne zūr gerekdür ne ḳuvvet-i bāzū
16. O şūḫa cāʾize-i vaṣl nā-tüvānlıḳdur

8. **ne ne ne:**
Gazel 404
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

9. **ne ne ne:**
Kaside 2
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
93. Ẕātı olmışdı ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt
94. Yoġ iken daḫı ne ḥayvān ne nebāt ü ne cemād

10. **ne ne ne:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
59. Ḳomadı baḫt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
60. Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aḫter

11. **ne ne ne:**
Kaside 10
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
61. Ne baḥr gördi ne kān ne tabīʿat-ı şuʿarā
62. Kef-i nis̱ārı gibi bir seḥāb-ı gevher-bār

12. **ne ne ne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **313**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
313. Ne ḳabīle ne āşinā vü ne ḫᵛīş
314. Ne nemek-rīz-i ḫāṭır-ı pür-rīş

13. **ne ne ne:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
41. Ne meze vü ne mey ü ne nānı var
42. Eşk-i taḥassür dil-i büryānı var

14. **ne ne ne:**
Gazel 33
Mısra: **13**

Kelime Tipi: -
Ne...ne bağlacı. Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister göñül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs̱

ne ne ne ne:
1. **ne ne ne ne:**
Kıt'a 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne... ne... ne... ne... ne...
1. Ne ḥased var ne sefāhat ne nifāḳ ü ne cedel
2. Görmedüm bezm-i ṣafā meclis-i taṣvīr ḳadar

ne nefʿ ola:
1. **ne nefʿ ola:**
Gazel 617
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne faydası olur.
1. Pürdür mis̱āl-i şīşe derūnum ḥarāmdan
2. Bilmem ne nefʿ ola bu sücūd ü ḳıyāmdan

ne olduġın bilür:
1. **ne olduġın bilür:***-ür*
Gazel 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nasıl olduğunu, ne hâlde bulunduğunu bilmek.
3. Ḥubūb-ı aḫter ile penbe-i seḥābı gören
4. Bilür sipihr ne çenberden olduġın ḥallāc

ne olur:
1. **ne olur:**
Gazel 145
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ne hale girer, nasıl olur.
7. Ne olur naḳş-pezīr ü ne çeker gerd-i kesād
8. Niʿmet-i ẕevḳ ki ṣandūḳa-i ihmāldedür

2. **ne olur:**
Kaside 15
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olabilir! Olabilir mi.
33. İtdi emr ehline teslīm emānātı Ḫudā
34. Ne olur emr-i İlāhī daḫı bundan aḥkem

ne raʿnā:
1. **ne raʿnā:**
Tarih 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne güzel! Ne hoş!.
17. Ne raʿnā gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-güşādur kim
18. Anı seyr itmek içün çerḫe girmiş ḳubbe-i mīnā

ne revā:
1. **ne revā:**
Gazel 559
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Reva mıdır; uygun mudur.
15. Ne revā bedr ü hilāle ide taʿlīḳ-i naẓar
16. Bilmeyen nʾolduġını ḳaṣd bu bīş ü kemden

2. **ne revā:**
Kıt'a 51
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerinde olmayan, uygun görülmeyen şeyler karşısında, "Layık mı, uygun mu?" anlamında kullanılan bir ifade.
3. Çünki ṭabl-ı cihād-ı ekberdür
4. Ne revā böyle bī-uṣūl olmaḳ

ne şekil:
1. **ne şekil:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **518**
Kelime Tipi: -
Nasıl.
517. Bilürem ḫāk-pāye ʿarż idicek
518. Ne şekil naẓm-ı ber-güzīde gerek

ne şekle girer:
1. **ne şekle girer:***-er*
Gazel 343
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nasıl bir şekil alır, nasıl görünür.
5. Seni kenāra çeken zinde-dil ne şekle girer
6. Alınca ṣuretüñ āġūşa aldı āyīne ġış̱

ne sendendür ne bendendür ne çerḫ-i kīneverdendür:
1. **ne sendendür ne bendendür ne çerḫ-i kīneverdendür:**
Gazel 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne sendendir ne bendendir ne de kindar felektendir.
1. Ne sendendür ne bendendür ne çerḫ-i kīneverdendür
2. Bu derd-i ser ḫumār-ı neşʾe-i cām-ı kederdendür

ne sezā:
1. **ne sezā:**
Gazel 565
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Layık mı, yaraşır mı!.
7. Sermāye-i vaṣla var iken furṣat-ı taḥṣīl
8. Bu dāġ-ı teʾessüf ne sezā fevt-i maḥalden

ne siyah:
1. **ne siyah:**
Gazel 509
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ne kadar kara.
11. Ser-nüvişṯüm ne siyah olduġın andan fehm it
12. Nāmedür ḥāl-i perīşānumı ʿarża bedelüm

ne söylersin:
1. **ne söylersin:**
Gazel 598
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne söyleyebilirsin! Denebilecek ne var?.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

2. **ne söylersin:**
Gazel 598
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ne söyleyebilirsin! Denebilecek ne var?.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

3. **ne söylersin:**
Gazel 598
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ne söyleyebilirsin! Denebilecek ne var?.
3. Düşürdüñ yāre farżā fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz ammā
4. Görince cebhesinde çīn-i istiġnā ne söylersin

4. **ne söylersin:**
Gazel 598
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne söyleyebilirsin! Denebilecek ne var?.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

5. **ne söylersin:**
Gazel 598
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ne söyleyebilirsin! Denebilecek ne var?.
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

6. **ne söylersin:**
Gazel 598
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ne söyleyebilirsin! Denebilecek ne var?.

13. Hüner ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl itmekdür ey Nābī
14. Bu vādide bu tāze şiʿrden aʿlā ne söylersin

7. **ne söylersin:**
Gazel 598
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl konuşursun, konuşabilirsin!.
7. Ben ol āyīne-ruḫsārı görince baġlanur nuṭḳum
8. Baḳup āyīneye ey ṭūṭī-i gūyā ne söylersin

8. **ne söylersin:**
Gazel 598
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ne konuşursun, neyden bahsedersin!.
11. Pür itdün gūş-ı cāmı ḳulḳul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

ne söz:
1. **ne söz:**
Kaside 2
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **-**
Ne hacet.
165. Dīni şevḳiyle ġuzāta ne söz itmek cāiz
166. ʿAḳs-i āyīne-i şemşīrleri meşḳ-i cihād

2. **ne söz:**
Kaside 2
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne hacet.
137. Zāʾir-i ḳabre ne söz nār ḳaçar nūrından
138. Ṣalavātıyla kimüñ eyleseler rūḥını şād

ne sūd:
1. **ne sūd:**
Gazel 98
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne fayda.
7. Gayrīye ʿilm ü maʿrifetüñden senüñ ne sūd
8. ʿĀlemde ḥüsn-i ḫulḳ ḳadar maʿrifet mʾolur

2. **ne sūd:**
Gazel 467
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne fayda || Faydasız.
5. Ne sūd aʿdā-yı bed-ḫᵛāhı ferahnaḳ itmeden ġayri
6. Ḫilāf-ı gerdişinden çerḫün iẓhār-ı melāl itmek

3. **ne sūd:**
Gazel 644
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne fayda, ne çare!.
15. Şüste it destün bu āb u gilden ey ġāfil ne sūd
16. Yine viran olacaḳ vīrāneyi taʿmīrden

ne sūd ider:
1. **ne sūd ider:**-*er*
Gazel 364
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne faydası olabilir, ne yararı var.
5. Kendi elini eylemeden ġayri şikeste
6. Ne sūd ider olmaḳ yed-i beyżāya muʿārıż

ne ṣūret üzre:
1. **ne ṣūret üzre:**
Gazel 378
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hangi yüzle.
13. ʿAceb meşīme-i āġūş-ı ḥaşrden bilsek
14. Ne ṣūret üzre ṭoġar nuṭfe-i ḥarām-ı dürūġ

ne ṣūretle:
1. **ne ṣūretle:**
Gazel 759
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl.
5. Dehānında ne ṣūretle çıḳar ḥarf u ṣadā bilsem
6. Cevāb-ı yeʾsi āmāde bilen ḥīn-i suʾālinde

2. **ne ṣūretle:**
Kaside 1
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl! Hangi yüzle!.
161. Bu nān u bu nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyen cāhil
162. Ne ṣūretle olur ümmīdvār-ı niʿmet-i ferdā

ne tekellüf:
1. **ne tekellüf:**
Gazel 379
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zor değil, bir işi yapmanın o kişiye zahmet vermeyeceğini, zor gelmeyeceğini belirten bir söz.
1. Girmekde neden ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa tevaḳḳuf
2. Ey tīr-i cefā ḫāne senüñdür ne tekellüf

2. **ne tekellüf:**
Kaside 15
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **-**
Zor değil, bir işi yapmanın o kişiye zahmet vermeyeceğini, zor gelmeyeceğini belirten bir söz.
207. Kendü nūr-ı başaruñdur ne tekellüf kʾidesin
208. Ecnebīvār ney-i ḫāmeye teklīf-i naġam

ne tīz:
1. **ne tīz:**
Gazel 862
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne çabuk.
7. ʿAceb ne tīz ferāmūş ider cebīn-i ġurūr
8. Ḥaṣīr-i mescide her rūz çihre-sālıġını

ne ṭurfe:
1. **ne ṭurfe:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne tuhaf, çok garip.
7. Ḫāk-i siyeh ne ṭurfe heveskār pīrdür
8. Kim her bahār giydügi tāze alacadur

ne ṭurur:
1. **ne ṭurur:**
Gazel 677
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ne durur, neden bekler.
17. Nābī ne ṭurur mevc-i yem-i fażl-ı İlāhī
18. Aʿmāl-i ḫalayıḳ sebeb-i maġfiret olsa

ne ṭurursın:
1. **ne ṭurursın:**
Kaside 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Harekete geç.
11. Saña nʾoldı ne ṭurursın ne güne ṣaḳlarsın
12. Tābe-key nes̱r-i cevāhirde bu deñlü teʾḫīr

ne turursuñ:
1. **ne turursuñ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **271**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Durmasana! Hareket geçsene!.
271. Ne turursuñ ʿazīmet eyleseñe
272. Kendü kendüne himmet eyleseñe

ne ü:
1. **ne ü:**
Gazel 113
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne...ve ne.
9. Nābī ne ḳayd-ı eşk-i ter ü pāre-i ciġer
10. Şevḳ-i viṣāl reh-rev-i ümmīde tūşedür

ne var:
1. **ne var:**
Gazel 252
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı? (Şaşılmaz).
3. İtse ne var ġarīb nevāzı o şāh-ı ḥüsn
4. Maʿmūre-i ʿināyetinüñ bir ġarībiyüz

2. **ne var:**
Gazel 670
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı? (Şaşılmaz).
9. Olmaḳ ne var o ġonceye pīrāhen-i derūn
10. Bir kerre āşinālıḳ ideydüm ṣabā ile

3. **ne var:**
Kaside 10
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı? (Şaşılmaz).
67. Bu deñlü çiḥre be-ḫāk-i tażarruʿ olmışdur
68. Sipihri itse ne var bir kemīne ḫıdmetkār

4. **ne var:**
Gazel 200
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şaşılır mı, tuhaf mı? (Şaşılmaz).
7. Cānā ne var ġarībüñe itmezsin iltifat
8. Vuṣlat sizüñ diyarda ʿadet degül midür

5. **ne var:**
Gazel 206
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı? (Şaşılmaz).
1. Ḫum-ı şarābı ne var ʿaṣrdan ḳapatmasalar
2. Ḫumāriyān ḫum-ı meyveş şarāba batmasalar

6. **ne var:**
Gazel 495
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ne olmuş? Şaşılır mı?.
13. Niyāzmend-i viṣāl ol ḳo germi ey Nābī
14. Ne var temenni-i vuṣlat ḫilāf-ı ʿāde degül

7. **ne var:**
Gazel 629
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Ne olur" anlamına gelen aşırı istek ve arzu bildiren ısrar sözü.
5. Besdür bu direng-i es̱er ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūḫ bize rām görünsün

8. **ne var:**
Gazel 845
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Ne olur" anlamına gelen aşırı istek ve arzu bildiren ısrar sözü.
9. Ne var bir kerre de it imtihan luṭf-ı viṣālüñle
10. Dilümde āzmāyiş itmedük kangı cefā ḳaldı

9. **ne var:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **511**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Ne olur" anlamına gelen aşırı istek ve arzu bildiren ısrar sözü.
511. Ne var it ey vezīr-i ʿālī-şān
512. Beni maḥsūd-ı cümle-i aḳrān

10. **ne var:**
Gazel 221
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Ne olur" anlamına gelen aşırı istek ve arzu bildiren ısrar sözü.
5. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dür-i yektā
6. Ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senüñçündür

11. **ne var:**
Gazel 206
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne olmuş ki? Şaşılacak kadar büyük bir şey değil.
9. Ne var bilinmeyecek kār-ı mevt-yāb-ı felek
10. Ricāl-i tūl-ı emel ḳıṣṣayı uzatmasalar

12. **ne var:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne var? (Hiçbir şey yoktur).
143. Olmayıcaḳ iẕn-i Ḫudāvendgār
144. ʿĀciz-i maḫlūḳuñ elinde ne var

ne var ise:
1. **ne var ise:**
Gazel 125
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her ne varsa, bütün her şey.
5. Devr uṣūlinde sipihrüñ ne ṭabance var ise
6. Yine ḍarb idecegi dāʾire-i devletedür

ne varsa dilde dehenden tereşşuḥ iden odur:
1. **ne varsa dilde dehenden tereşşuḥ iden odur:***-dur*
Gazel 725
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Dervişin fikri ne ise zikri de odur.
5. Ne varsa dilde dehenden odur tereşşuḥ iden
6. Hemīşe āb ile ālūdedür kenāre-i çāh

ne vech:
1. **ne vech:**
Gazel 737
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nasıl, hangi surette.
13. Ne vech ile yaraşur rūy-ı zerde ḫᵛāhiş-i cāh
14. Ḫazānda ḫᵛāhiş-i köhne-bahār olınsa bile

ne vech ile:
1. **ne vech ile:**
Tarih 125
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Nasıl, hangi surette.
23. Nabiyā hātif-i ġaybīye suʾāl eyler iken
24. Ki ne vech ile bulur ṣūret ayā bu maʿnā

ne virürler:
1. **ne virürler:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şey vermezler, hiçbir karşılığı yok.
1. Bu giryeye ey dīde-i pür-nem ne virürler
2. Bu cuşiş-i bīhūdeye bilmem ne virürler

2. **ne virürler:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şey vermezler, hiçbir karşılığı yok.
1. Bu giryeye ey dīde-i pür-nem ne virürler
2. Bu cuşiş-i bīhūdeye bilmem ne virürler

3. **ne virürler:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şey vermezler, hiçbir karşılığı yok.
3. Eşküm ḳızıl olduḳda o şūḫ itmedi raġbet
4. Ey çeşm nüḳūdun olıcaḳ kem ne virürler

4. **ne virürler:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şey vermezler, hiçbir karşılığı yok.
5. Esbāb-ı ḥużūrı giderüp sen ne ḳalursın
6. Bilmem bu girān-cānlıġa ey ġam ne virürler

5. **ne virürler:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şey vermezler, hiçbir karşılığı yok.
7. Bin raḳs idersün de yine defʿ gibi cānā
8. Tā itmeyicek ḳāmetüñi ḫam ne virürler

6. **ne virürler:**
Gazel 203

Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şey vermezler, hiçbir karşılığı yok.
9. Dil farż idelüm lāyıḳ-ı iḥsān imiş ammā
10. Ḫālī olıcak kīse-i ʿālem ne virürler

7. **ne virürler:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şey vermezler, hiçbir karşılığı yok.
9. Dil farż idelüm lāyıḳ-ı iḥsān imiş ammā
10. Ḫālī olıcak kīse-i ʿālem ne virürler

8. **ne virürler:**
Gazel 203
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şey vermezler, hiçbir karşılığı yok.
11. ʿArż eyleme bīhūde yire zaḫmuñı ey dil
12. Yoḳ ḥoḳḳa-i eyyāmda merhem ne virürler

9. **ne virürler:**
Gazel 203
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şey vermezler, hiçbir karşılığı yok.
13. Yoḳ fetḥe meded niyyet iderlerse de Nābī
14. Gencīne-i iḳbāl muṭalsam ne virürler

ne yapar:
1. **ne yapar:**
Gazel 706
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ne yapsın, ne yapabilir?.
9. Dilberüñ ẕevḳi daḫı ṣohbet-i yārān iledür
10. Ne yapar dil-beri tenhā götüren meskenine

ne yüzden:
1. **ne yüzden:**
Kaside 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nasıl, hangi sebepten.
9. Şarḳdan ġarba ṭolup ʿarbede-i ceng ü cidāl
10. Kimse bilmezdi ne yüzden bulacağın encām

ne zamān:
1. **ne zaman:**
Gazel 268
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hangi vakit.
13. Nābiyā ḳaṣd-ī cefā eylemedükçe bilmem
14. Ne zaman ḫāṭır-ı dildāra ḫuṭūr eylemişüz

2. **ne zamān:**
Gazel 459
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hangi vakit.
9. Leẕẕet-i nāliş olur mūcib-i teʾḫīr-i merām
10. Ne zamān dergeh-i Bārīʾye münācāt itsek

3. **ne zamān:**
Gazel 546
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hangi vakit.
5. ʿUluvv-ı mertebe-i ḫāki gör ki ḫātır-ı çerḫ
6. Siyāh olur ne zamān kesse ḫākdan naẓarın

4. **ne zamān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **229**
Kelime Tipi: -
Hangi vakit.
229. Ne zamān itse ārzū-yı ġazā
230. İdemez farḳ dīde-i bīnā

5. **ne zamān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **201**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi vakit II Hiçbir zaman.
201. Ne zamān gördi dīde-i devrān
202. Böyle bir pādişāh-ı ʿālī-şān

ne żarar:
1. **ne żarar:**
Gazel 87
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Zarar vermez, zarar vermez, zararsız.
11. Kelām-ı ṣıdḳa bedel irtikāb-ı lafẓ-ı durūġ
12. Muḫāṭaba ne żarar kendüye ihānetdür

2. **ne żarar:**
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zarar vermez, zarar vermez, zararsız.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

3. **ne żarar:**
Gazel 251
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zarar vermez, zarar vermez, zararsız.
1. Kes̱ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

4. **ne żarar:**
Gazel 251
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zarar vermez, zarar vermez, zararsız.
3. Kes̱ret ne żarar vaḥdete çün masṭarı birdür
4. Ṣad şemʿanuñ envār-ı ziyā-güsteri birdür

5. **ne żarar:**
Gazel 740
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zarar vermez, zarar vermez, zararsız.
3. İlticādan ne żarar ḳadre fürū-māyelere
4. Ḳadr-i leb pest olamaz būse-zen-i dāmen ise

6. **ne żarar:**
Gazel 740
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zarar vermez, zarar vermez, zararsız.
7. Ābdur revġana sermāye-dih-i feyż-i ḥayāt
8. Ne żarar şānına zīr-i ḳadem-i revġan ise

ne zībā:
1. **ne zībā:**
Tarih 55
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Ne kadar güzel, hoş.
29. Ābveş rū-māl idüp Nābī didi tārīḫini
30. Muṣṭafa Pāşā ne zībā ḳaṣr bünyād eyledi

neʿam:
1. **neʿam:**
Gazel 712
Mısra: **2**
Evet, evet kelimesi.
1. Cihānda olduġından ʿādetā bāb-ı kerem beste
2. Dehān-ı resm-i lā oldı güşād ammā neʿam beste

nebāt:
1. **nebāt:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Ot, çalı, ağaç gibi yerden biten şey, canlı olmaksızın yetişen şey, bitki. .
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

2. **nebātuñ:***-uñ*
Gazel 844
Mısra: **10**
Ot, çalı, ağaç gibi yerden biten şey, canlı olmaksızın yetişen şey, bitki. .
9. Bulmış ḥayāt-ı tāze şeker-ḫand şükrden
10. Olmış nebāt-rīz nebātuñ dehenleri

3. **nebāt:**
Kaside 2
Mısra: **94**
Ot, çalı, ağaç gibi yerden biten şey, canlı olmaksızın yetişen şey, bitki. .
93. Ẕātı olmışdı ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt
94. Yoġ iken daḫı ne ḥayvān ne nebāt ü ne cemād

nebāt u şeker:
1. **nebāt u şeker:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Bitki ve şeker.
121. Anda ṣarf olunan nebāt u şeker
122. Renc-i cürme olur şifā-āver

nebatāt u cemād:
1. **nebatāt u cemād:**
Kaside 2
Mısra: **320**
Kelime Tipi: **-**
Ağaçlar ve taşlar.
319. Bende de cürʾet-i medḥün o memerdendür kim
320. Geldi nuṭḳ itdi ḥużūruñda nebatāt u cemād

nebāt-rīz olmış:
1. **nebāt-rīz olmış:**-*mış*
Gazel 844
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Nöbet şekeri saçan, akıtan (Nöbet şekeri;Su ve krem tartar katılarak kestirilmiş, uzun sürede soğuması sağlanıp billûrlaştırılmış şeker).
9. Bulmış ḥayāt-ı tāze şeker-ḫand şükrden
10. Olmış nebāt-rīz nebātuñ dehenleri

nebī vü velīye:
1. **nebī vü velīye:**-*y, -e*
Kıt'a 77
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Peygamber ve veli.
3. İder nebī vü velīye ḳasem ʿaleʾt-tażmīn
4. Be-ḥaḳḳ-ı nān ü nemek diyü kim iderse yemīn

nebī-zāde:
1. **nebī-zāde:**
Kaside 6
Mısra: **19**
Seyyit, peygamber soyundan gelen (Mevlana hazretlerinin sülalesi baba tarafından Hz. Ebubekir'e, anne tarafından Hz. Ali'ye ve babaannesi tarafından Horasan Sultanı Celaleddin Harzemşah'ın kızı olması hasebiyle şahlara dayanmaktadır).
19. Ḫalife-zāde vüşeh-zāde vü Nebī-zāde
20. Se rütbedür şeref-i dūdmān-ı Mevlānā

necābet:
1. **necābeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **48**
Soy paklığı, ırk kerimliği, asalet.
47. Mahdūm-ı kül veliyy-i niʿam zāde-i cihān
48. Kʾābāsınuñ ʿuluvvüne şāhid necābeti

2. **necābet:**
Tarih 60
Mısra: **8**
Soy paklığı, ırk kerimliği, asalet.
7. Ḫoşā ṭıfl-ı meh-rūy ḫurşīd-talʿatʾ
8. Cebīninde lāmiʿ necābet rüsūmı

necāt bulup:
1. **necāt bulup:**-*up*
Gazel 844
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kurtulmak.
15. Teʿs̱īr-i iʿtidāl hevādan bulup necāt
16. Hep dest-bürd-i deyden unutdı geçenleri

necāt ümmīdi:
1. **necāt ümmīdi:**
Gazel 171
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kurtuluş umudu.
7. Necāt ümmīdi yoḳdur çāresi girdāba ricʿatdür
8. Mis̱āl-i mevc rū-māl itmedük sāḥil mi ḳalmışdur

necīb:
1. **necībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **6**
Aslı pak, soyu temiz.
5. Ḳomaz dilinde keder taşa ursalar başın
6. Yine muḫālefet itmez necībdür lūle

necm:
1. **necmden:**-*den*
Gazel 376
Mısra: **6**
Yıldız.
5. Cilve vir istedügün deñlü semend-i nāza
6. Muntaẓır necmden efzūnter ü meydān vāsiʿ

necm-i saʿīd:
1. **necm-i saʿīd:**
Tarih 94
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Uğur yıldızı.
15. İder meyāmin-i luṭfı o pādişehde ẓuhūr
16. İderse kangı lisānda ẓuhūr o necm-i saʿīd

nedāmet:
1. **nedāmet:**
Gazel 880
Mısra: **8**
Pişmanlık.
7. Tārīkī-i hicrāna esīrüz bize çāre
8. Ey āh-ı sehergāh nedāmet saña ḳaldı

nedāmet gelmez:
1. **nedāmet gelmez:**-*mez*
Gazel 278
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Pişmanlık duygusunun gelmesi.
1. Luṭf ile hāsed-i bed-ḫᵛāha nedāmet gelmez
2. Telḫ olan mīveye sükkerle halāvet gelmez

neden:
1. **neden:**
Gazel 163
Mısra: **3**
Niçin, hangi sebepten.
3. Miḥrāb-ı dü-ebrūya neden girdi dü çeşmi
4. Bilmez mi sükārāya namāzuñ yiri yoḳdur

2. **nedendür:**-*dür*
Gazel 328
Mısra: **14**
Niçin, hangi sebepten.
13. Erbāb-ı bezm Nābī geh mest ü gāh maḫmūr
14. Bu derd-i ser nedendür ḫumḫāneler de bilmez

3. **neden:**
Gazel 379
Mısra: **1**
Niçin, hangi sebepten.
1. Girmekde neden ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa tevaḳḳuf
2. Ey tīr-i cefā ḫāne senüñdür ne tekellüf

4. **neden:**
Gazel 408
Mısra: **5**
Niçin, hangi sebepten.
5. Neden olduḳ bu ḳadar kūfte-i pāy-ı melāl
6. Dilümüz ferş-i reh-i ḫᵛāhiş-i cāh eylemedük

5. **neden:**
Gazel 638
Mısra: **6**
Niçin, hangi sebepten.
5. Serīr-i devletidür cilvegāh-ı rifʿatidür
6. Zebān-ı şekve neden şemʿa şemʿadānlardan

6. **neden:**
Gazel 876
Mısra: **5**
Niçin, hangi sebepten.
5. Neden tevaḳḳuf-ı pervāz şāḫ-ı maḳṣūda
6. Henüz murġ-ı dile perr ü bāl gelmedi mi

7. **neden:**
Kaside 16

Mısra: **50**
Niçin, hangi sebepten.
49. Ḥālüñ senüñ bu gūne iken ey füsürde-hūş
50. Bu rāh-ı dūra sen neden itdüñ ʿazīmeti

8. **neden:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **375**
Niçin, hangi sebepten.
375. Neden oldı şikeste endāmuñ
376. Saña nʾoldı ki yoḳdur ārāmuñ

9. **nedendür:**-*dür*
Tarih 16
Mısra: **11**
Niçin, hangi sebepten.
11. Görüp ẕevḳ u ṣafāsın ālemüñ ṣordum nedendür bu
12. Ki gülbang-ı meserretle pür olmış ḳubbe-i mīnā

10. **neden:**
Gazel 157
Mısra: **4**
Niçin, hangi sebepten.
3. Biz ḳande ḳande geşt ü güẕār-ı ḥarīm-i yār
4. Erziş neden o luṭfa o iḳbālümüz mi var

11. **neden:**
Kıt'a 5
Mısra: **9**
Niçin, hangi sebepten.
9. Virāne iken böyle neden tār ola dirsen
10. Güncāyişe yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān

12. **neden:**
Kıt'a 50
Mısra: **1**
Niçin, hangi sebepten.
1. Neden dilüñ ġam-ı ʿālemle derdnāk olmaḳ
2. Mis̱āl-i ṣūf görüp mevcini helāk olmaḳ

13. **neden:**
Kıt'a 50
Mısra: **4**
Niçin, hangi sebepten.
3. Hemīşe derzi Muḥammed yanuñda ḥāżır iken
4. Neden ferāce gibi böyle çāk çāk olmaḳ

14. **neden:**
Gazel 157
Mısra: **7**
Niçin, hangi sebepten.
7. Ey tünd-ḫū neden bilelüm sırr-ı laʿlüni
8. Aḥkām-ı ġayb sormaġa remmālümüz mi var

15. **neden:**
Gazel 284
Mısra: **3**
Niçin, hangi sebepten.
3. Senüñ neden ḫaberün var firāş-ı naḫvetde
4. Ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı biz bilürüz

neden olurdı:

1. **neden olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 34
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sebep olmak.
13. Būs-ı leb ü deste neden olurdı sezāvār
14. Dāmān-ı meye itmese peymāne teşebbüs̱

nedendür:

1. **nedendür:**
Gazel 171
Mısra: **9**
Neden, niçin.
9. Nedendür cilve-i maʿnīye çıḳmaz ḫayli müddetdür
10. ʿAceb Nābī kümeyt-i ḫāme pā-der-gil mi ḳalmışdur

ne-dīde:

1. **ne-dīde:**
Gazel 326
Mısra: **2**
Görmemiş, haberi yok.
1. Raḳīb ile beni ol lāle-ḫad nedür bilmez
2. Ne-dīde tecrībedür nīk ü bed nedür bilmez

“ne-dīdeem:

1. **“ne-dīdeem:**
Kaside 10
Mısra: **56**
Görmedim, rastlamadım.
55. Cihān be-geştem ü derdā ki hīç şehr ü diyār
56. “Ne-dīdeem ki fürūşend baḫt der-bāzār”

nedīm:

1. **nedīm:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **81**
Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse.
81. Didi Süleymān dilerem ey nedīm
82. Tevliyet-i cāmiʿ-i Sulṭān Selīm

2. **nedīm:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **67**
Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse.
67. Var idi bezminde anuñ bir nedīm
68. Nāmı S̱enāyī vü mizācı Ḥakīm

nedīm-i ḥalvet-i maʿnā itmiş:

1. **nedīm-i ḥalvet-i maʿnā itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Mananın mahrem odasına dost yapmak.
91. Kimin itmiş risāletle şefīʿ-i varṭa-i mahşer
92. Kimin itmiş velāyetle nedīm-i ḥalvet-i maʿnā

nedīm-i ḫaṣṣüʾl-ḫaṣṣ:

1. **nedīm-i ḫaṣṣüʾl-ḫaṣṣ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Hasların hası olan dost.
85. Zīb-i ṣadr-ı bisāt-ı ʿālemdür
86. Evvelīn mevc-i baḥr-ı aʿẓamdur

nedīm-i ḫoş-nefes-i dil-firībdür:

1. **nedīm-i ḫoş-nefes-i dil-firībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü cezbeden tatlı nefesli samimi dost.
3. Olur viṣāli ile āremide ḫāṭırlar
4. Nedīm-i ḫoş-nefes-i dil-firībdür lūle

nedür:

1. **nedür:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Nedir.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab nʾoldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb nʾoldı saña

2. **nedür:**
Gazel 18
Mısra: **3**
Nedir.
3. Nedür o silsile-i ḥalḳadār ruyuñda
4. Bihişt içinde olur ālet-i ʿazāb ġarīb

3. **nedür:**
Gazel 52
Mısra: **2**
Nedir.
1. Yeʾsdür vāsıta-i cünbiş-i mīzān-ı ümīd
2. Yeʾsden ġayrı nedür māye-i dükkān-ı ümīd

4. **nedür:**
Gazel 426
Mısra: **7**
Nedir.
7. Sūdı nedür muʿamele-i kibrden ʿaceb
8. Şeytānı kār ü bārına enbāz idenlerüñ

5. **nedür:**
Gazel 696
Mısra: **13**
Nedir.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫᵛāhiş-i cennet var içinde

6. **nedür:**
Gazel 869
Mısra: **11**
Nedir.

11. Esīr-i zülfi olan dillerüñ nedür ḥāli
12. Nesīm-i nāfe-güşādan peyām alınmaz mı

7. **nedür:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Nedir.
1. Faḳr ile biz māl nedür bilmezüz
2. Devlet ü ikbāl nedür bilmezüz

8. **nedür:**
Gazel 287
Mısra: **2**
Nedir.
1. Faḳr ile biz māl nedür bilmezüz
2. Devlet ü ikbāl nedür bilmezüz

9. **nedür:**
Gazel 287
Mısra: **4**
Nedir.
3. Ḳaşı ile zülfi hevāsındayuz
4. Māh nedür sāl nedür bilmezüz

10. **nedür:**
Gazel 287
Mısra: **4**
Nedir.
3. Ḳaşı ile zülfi hevāsındayuz
4. Māh nedür sāl nedür bilmezüz

11. **nedür:**
Gazel 287
Mısra: **6**
Nedir.
5. Ruḫlaruñ ābın bilürüz muttaṣıl
6. Hile ile āl nedür bilmezüz

12. **nedür:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Nedir.
7. Laʿl-i lebündür emel-i ṣubḥ u şām
8. Daḫı biz āmāl nedür bilmezüz

13. **nedür:**
Gazel 287
Mısra: **10**
Nedir.
9. Yoluna bezl itmege varumuzı
10. Ẕerrece ihmāl nedür bilmezüz

14. **nedür:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Nedir.
11. Şehd-i lebin nūş ideli Nābiyā
12. Zehr nedür bāl nedür bilmezüz

15. **nedür:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Nedir.
11. Şehd-i lebin nūş ideli Nābiyā
12. Zehr nedür bāl nedür bilmezüz

16. **nedür:**
Gazel 413
Mısra: **11**
Nedir.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̱īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

17. **nedür:**
Gazel 414
Mısra: **9**
Nedir.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur vażʿı remmālüñ

18. **nedür:**
Gazel 414
Mısra: **14**
Nedir.
13. Gubār-ı ḫāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

19. **nedür:**
Gazel 425
Mısra: **10**
Nedir.
9. Muʿīni maʿẕeret-i leẕẕet olmasa Nābī
10. ʿAceb cevābı nedür ẕevḳsüz günāh idenüñ

20. **nedür:**
Gazel 639
Mısra: **6**
Nedir.
5. Ḫayāl-i çeşm-i siyāh ile ol siyeh-mestüñ
6. Nedür derūnumuzun farḳı sürmedānlardan

21. **nedür:**
Gazel 713
Mısra: **9**
Nedir.
9. Dünyāya bu telāş nedür ey esīr-i nefs
10. Rāḥat bulur mı ʿavret alan ʿavret üstine

22. **nedür:**
Gazel 751
Mısra: **4**
Nedir.
3. Ḥāl-i ʿālemden olan ḥarf-ṭırāz-ı şekve
4. İʿtirāż eylemeden farḳı nedür taḳdīre

23. **nedür:**
Gazel 754
Mısra: **7**
Nedir.
7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

24. **nedür:**
Gazel 799
Mısra: **14**
Nedir.
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

25. **nedür:**
Gazel 803
Mısra: **10**
Nedir.
9. Her dil ki ola cilvegeh-i ṣūret-i sivā
10. İmʿān olunsa farḳı nedür sūmnāt ile

26. **nedür:**
Gazel 807
Mısra: **9**
Nedir.
9. Bāġbānuñ ḫarı ile ʿacebā farḳı nedür
10. Seyr-i ṣunʿ olmasa seyr-i çemenüñ żımnında

27. **nedür:**
Gazel 854
Mısra: **5**
Nedir.
5. İtmeden farḳı nedür āb-ı ḥayāt içre şinā
6. Ḥased āġūşa çeken rinde o sīm-endāmı

28. **nedür:**
Gazel 854
Mısra: **7**
Nedir.
7. Nāmını cāme-i hestī ḳomamun farḳı nedür
8. O metāʿuñ ki ola reng-i ʿadem encāmı

29. **nedür:**
Kaside 7
Mısra: **195**
Nedir.
195. Eger sevābıḳ-ı aḥvāle söz nedür dirseñ
196. Müdebbirān-ı ʾasākirden idi cümle ḳuṣūr

30. **nedür:**
Kaside 16
Mısra: **21**
Nedir.
21. Tebdīlden meşaḳḳate bilsem nedür murād
22. Dil-ḫᵛāhuñ üzre bulmış iken ẕevḳ u rāḥatı

31. **nedür:**
Kaside 16
Mısra: **45**
Nedir.
45. Ketm itme ṭoġrı söyle nedür maḳṣad u murād
46. Böyle değişmeden sefere ẕevḳ-i ʿuzleti

32. **nedür:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **21**
Nedir.
21. Nedür bu nüḳūş-ı zamān ü zemīn
22. Virür seyri ẕevḳ-i bihişt-i berīn

33. **nedür:**
Kısa Mesnevi 7

Mısra: **207**
Nedir.
207. Allāh Allāh nedür bu şevket ü şān
208. Şānekaʾllāh nedür bu emn ü emān

34. **nedür:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **208**
Nedir.
207. Allāh Allāh nedür bu şevket ü şān
208. Şānekaʾllāh nedür bu emn ü emān

35. **nedür:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **27**
Nedir.
27. Didüm āyā nedür bu ṭurfe çemen
28. Ki ider seyr-i dīdeyi rūşen

36. **nedür:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **37**
Nedir.
37. Didi bilmez misin nedür bu maḳām
38. Ki cināndan virür nesīmi peyām

37. **nedür:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **90**
Nedir.
89. ʿĀciz olup ʿāḳibet indi yire
90. Tā ki nedür aṣl-ı tevaḳḳuf göre

38. **nedür:**
Lugaz 26
Mısra: **1**
Nedir.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

39. **nedür:**
Kaside 16
Mısra: **40**
Nedir? II Önemsiz, geçersiz.
39. Sevdā-yı kesb-i māl ile mālī ise dilüñ
40. Anuñ da pīrlikde nedür ḳadr ü ḳıymeti

40. **nedür:**
Gazel 654
Mısra: **9**
Ne için.
9. Bu secde-i bīhūde nedür her ḳademüñde
10. Ey ḫāme-i bī-maġz liḳādan mı gelürsin

41. **nedür:**
Gazel 572
Mısra: **6**
Nedir?.
5. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

42. **nedür:**
Gazel 271
Mısra: **7**
Nedir, nasıldır, nasıl bir şeydir?.
7. Maʿnī-i faḫr ü mübāhāt nedür añlamazuz
8. Ders-i nā-ḫānde-i teʾlīf-i duʿāvīyüz biz

43. **nedür:**
Gazel 607
Mısra: **3**
Nedir, önemsizdir, ehemmiyetsizdir.
3. İderse pāyüñi āzürde zaḫm-ı ḫārı nedür
4. Şikāyet eylemenüñ vechi bāġbānından

44. **nedür:**
Gazel 68
Mısra: **8**
Nedendir! Ne içindir!.
7. Bir elde kāse-i şerbet bir elde neşter-i faṣd
8. Nedür bu aḫẕ u ʿaṭā bu ne ṭurfe ʿādetdür

45. **nedür:**
Gazel 322
Mısra: **11**
Nedendir! Ne içindir!.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

46. **nedür:**
Gazel 607
Mısra: **2**
Neden, niçin.
1. Cihānuñ olmadasın sīr āb ü nānından
2. Nedür bu şekve zemīninden āsmānından

nedür bilmez:
1. **nedür bilmez:**-*mez*
Gazel 326
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aradaki farkı bilmek, fark etmek, ayırt etmek.
1. Raḳīb ile beni ol lāle-ḫad nedür bilmez
2. Ne-dīde tecrībedür nīk ü bed nedür bilmez

2. **nedür bilmez:**
Gazel 326
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aradaki farkı bilmek, fark etmek, ayırt etmek.
1. Raḳīb ile beni ol lāle-ḫad nedür bilmez
2. Ne-dīde tecrībedür nīk ü bed nedür bilmez

3. **nedür bilmez:**-*mez*
Gazel 326
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varlığından haberdar olmak, tanımak.
3. Bilür lebāçe-i zer-tār bu riyāyı bilen
4. Bürehne-cism-i melāmet nemed nedür bilmez

4. **nedür bilmez:**
Gazel 326
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Varlığından haberdar olmak, tanımak.
5. Ferāh-meşreb-i ʿaşkuñ derūnı memleḥadur
6. Mis̱āl-i mevce-i yem dest-i red nedür bilmez

5. **nedür bilmez:**
Gazel 326
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlığından haberdar olmak, tanımak.
7. Ne hāl iderse ider basṭ-ı mācerā-yı niyāz
8. Ḥarīṣ-i ʿarż-ı maḥabbet ṣadad nedür bilmez

6. **nedür bilmez:**
Gazel 326
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Varlığından haberdar olmak, tanımak.
9. Bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt dehr-i fānīde
10. Güzelden özgeye Nābī ḥased nedür bilmez

nedür ol:
1. **nedür ol:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
"O nedir?" anlamında şaşkınlık bildiren ifade.
1. Ey serv-i ser-āmed nedür ol şīve-i reftār
2. Ey rūḥ-ı muṣavver nedür ol nāz ile güftār

2. **nedür ol:**
Gazel 244
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
"O nedir?" anlamında şaşkınlık bildiren ifade.
1. Ey serv-i ser-āmed nedür ol şīve-i reftār
2. Ey rūḥ-ı muṣavver nedür ol nāz ile güftār

3. **nedür ol:**
Kaside 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
"O nedir?" anlamında şaşkınlık ve hayranlık bildiren ifade.
9. Nedür ol beyżadaki dāʾire-i rūḥānī
10. Nedür ol zülfedeki çīn u ḫam-ı müstes̱nā

4. **nedür ol:**
Kaside 18
Mısra: **9**

Kelime Tipi: -
"O nedir?" anlamında şaşkınlık ve hayranlık bildiren ifade.
9. Nedür ol beyżadaki dāʾire-i rūḥānī
10. Nedür ol zülfedeki çīn u ḫam-ı müstes̱nā

nefʿ:

1. **nefʿinden:**-*inden*
Gazel 38
Mısra: **11**
Menfaat, fayda, çıkar.
11. Füzūndur maʿde-i ʿömr-iʿazīze ḍarrı nefʿinden
12. Nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan geç

2. **nefʿ:**
Gazel 49
Mısra: **3**
Menfaat, fayda, çıkar.
3. Āzār virür cāna velī nefʿ muḳarrer
4. Gūyā ki naṣīḥat dilidür neşter-i faṣṣad

3. **nefʿi:**-*i*
Gazel 431
Mısra: **10**
Menfaat, fayda, çıkar.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī
10. Aġzınuñ kes̱retinün nefʿi ne dullāblaruñ

4. **nefʿi:**-*i*
Gazel 463
Mısra: **8**
Menfaat, fayda, çıkar.
7. Sipihre olmamadan ġayri çeşm-bāz-ı niyāz
8. Ne nefʿi var bize bu ḳāmet-i ḫamidemüzüñ

5. **nefʿi:**-*i*
Gazel 746
Mısra: **11**
Menfaat, fayda, çıkar.
11. Taḥṣīl-i ḫiffet eylemeden ġayri nefʿi yoḳ
12. ʿAṣī muʿārıż olsa bile cūy-ı Nīl ile

6. **nefʿüñ:**-*üñ*
Kıt'a 44
Mısra: **4**
Menfaat, fayda, çıkar.
3. Ṣūrī vü maʿnevī eger eylersen iʿtibār
4. Nefʿüñ görürsin olduġını intihā-yı żarr

nefʿ ile ẓarrı:

1. **nefʿ ile ẓarrı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Menfaat ve zarar.
75. Olur ẓāhir ṭıbāʿa nisbet ancaḳ nefʿ ile ẓarrı
76. Egerçi nefʿ u ẓarrı muḥtevī mecmūʿa-i eczā

nefʿ oldı:

1. **nefʿ oldı:**-*dı*
Gazel 848
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Menfaatlı, yararlı olmak.
9. Ġayre nefʿ oldı biz itdükçe teraḳḳī ancaḳ
10. Ḫāk-māl olduġumuz ḳaldı bize Nīl gibi

nefʿ u ẓarrı:

1. **nefʿ u ẓarrı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fayda ve zarar.
75. Olur ẓāhir ṭıbāʿa nisbet ancaḳ nefʿ ile ẓarrı
76. Egerçi nefʿ u ẓarrı muḥtevī mecmūʿa-i eczā

nefer:

1. **neferi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **30**
Asker, er.
29. Ḫātem-i ḫaṣṣ-ı velāyetdür olursa ne ʿaceb
30. Ehl-i ʿirfān neferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

nefes:

1. **nefes:**
Gazel 64
Mısra: **14**
Soluk, an.
13. Tenezzüldür teraḳḳī ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt üzre
14. Nefes pāyumdur evḳāt-ı ḥayātum nerdübānumdur

2. **nefes:**
Gazel 95
Mısra: **18**
Soluk, an.
17. Cihān teneffüs içün āferīdedür Nābī
18. Nefes revābıṭ-ı eczā-yı āferīnişdür

3. **nefesin:**-*in*
Gazel 336
Mısra: **7**
Soluk, an.
7. Nefesin silsile-i dūzaḫa peyvend itsün
8. Suḫan-ı ḫayr maḳāmında iden sedd-i nefes

4. **nefesin:**-*i, -n*
Kaside 13
Mısra: **185**
Soluk, an.
185. Birbirinden ḳapışurlar nefesin ehl-i naʿīm
186. Gül-i aḫlāḳ-ı kerīmüñ idenüñ istişmām

5. **nefesden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **195**
Soluk. || *İlham.*
195. Olınca ol nefesden baḥr-ı ṭabʿum mevc-hīz-i şevḳ
196. Ḳalem tevḥīd-i Bārī lüccesinde oldı reh-peymā

6. **nefesümden:**-*üm, -den*
Gazel 606
Mısra: **7**
Soluk, üfürülen hava. Soluma, soluk verip alma.
7. Būy-ı şarāb alan nefesümden yaḳīn ider
8. Göñlümde zaḫm-ı ġamze-i cānāndan olduġın

7. **nefesinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 49
Mısra: **11**
Soluk, esinti.
11. Çak olmaz idi dāmeni nāsūn nefesinden
12. Iṭlaḳ fežāsında iken pīrehen-i bād

8. **nefes:**
Gazel 69
Mısra: **31**
Soluk, esinti.
31. Ney nefes şevḳi ile dāʾire-i ʿālemde
32. Ḳuşaġın künc-i ʿademde nice yirden kuşanur

9. **nefes:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Soluk, esinti.
3. Bu ṭufānzār-ı hestīde ben ol keştī-i Nuḥʾum ki
4. Nefes bālā-yı serde bād-bān rūḥum reʾisümdür

10. **nefesüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **6**
Soluk (Hayat, ömür bağlamında).
5. Pest yirlerde ider añlamayan fersūde
6. Nerdübān olduġını ḳaṣr-ı bihişte nefesüñ

11. **nefesi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **130**
Nefes, soluk.
129. Ḳalemi vaḳʿa-serāyende-i ās̱ār-ı Kelīm
130. Nefesi tāze-nümāy-ı dem-i İbni Meryem

12. **nefesüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **112**
Keramet.
111. Eylesin ṣafḥaya naḳş ü nigār
112. Bu nefesüm oldı saña yadigâr

13. **nefesüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **7**
Bazı kimselerin bazı hastalıkları iyileştirdiğine veya bazı kötülükleri uzaklaştırdığına inanılan soluğu, üfürük.
7. Sen ol ṭabīb-i şifā-baḫşsın ki her nefesüñ

8. Virür ʿuşāta şifā yā Muḥammed-i ʿ Arabi

14. **nefesidür:**-*i, -dür*
Kaside 15
Mısra: **196**
Bazı kimselerin bazı hastalıkları iyileştirdiğine veya bazı kötülükleri uzaklaştırdığına inanılan soluğu, üfürük.
195. İştibāh itme ki manzūrsın Ehluʾllāhuñ
196. Evliyānuñ nefesidür saña yār u hem-dem

nefes alayum:
1. **nefes alayum:**-*a, -y, -um*
Kıt'a 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nefes almak; havayı ciğerlerine çekmek, soluk almak.
1. Ḫān-ı ʿasele idüp muḳaddemce sefer
2. Bī-çāre muḥaṣṣıl alayum ṣandı nefes

nefes almış:
1. **nefes almış:**-*mış*
Gazel 599
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nefes almak; havayı ciğerlerine çekmek, soluk almak II Benzemek.
11. Degüldür lūle lez̲z̲et-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

nefes eyle:
1. **nefes eyle:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Keramet göstermek.
105. Ḫāṭırama gelmedi bir mültemes
106. Himmetüñe layıḳın eyle nefes

nefes eyleyelüm:
1. **nefes eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir hastayı iyileştirmek veya başka bir şeyin etkisinden kurtarmak için okuyup üflemek (İyilikte bulunmak bağlamında).
65. Biz de size eyleyelüm bir nefes
66. Ḥāṣıl ola her ne ise mültemes

nefes nefes:
1. **nefes nefes:**
Gazel 53
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dalga dalga, gittikçe artarak.
5. Numūne oldı derūnum tenūr-ı ṭūfāna
6. Nefes nefes feverān itmedin ḫurūş-ı ümīd

2. **nefes nefes:**
Gazel 119
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dalga dalga, gittikçe artarak.
11. Biz āremīde-i keştī-i ġafletüz ammā
12. Nefes nefes cereyan üzredür sefīne-i ʿömr

3. **nefes nefes:**
Gazel 737
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dalga dalga, gittikçe artarak.
3. Nefes nefes güẕer itmekde kārvān-ı ḥayāt
4. İḳāmet-i ʿameli iʿtibār olınsa bile

nefes vaḳtine:
1. **nefes vaḳtine:**-*ne*
Gazel 104
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İlham anı.
5. Bilā-taʿab olur efrūhte çerāġ-ı ümīd
6. Gehī düşer ki nefes vaḳtine müṣādif olur

nefes vire:
1. **nefes vire:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Keramet vermek.
79. İsteyelüm ey Dede Sulṭān nʾola
80. Belki Ḫudā vire nefes cān bula

nefes-be-nefes:
1. **nefes-be-nefes:**
Gazel 82
Mısra: **3**
Nefesi nefesine, kuruşu kuruşuna, en küçük ayrıntısına kadar.
3. Hesāblaşmayıcak ücretin nefes-be-nefes
4. Bu çārsūda meġer kimseye dükān mı virür

2. **nefes-be-nefes:**
Gazel 311
Mısra: **3**
Nefes nefese, soluk soluğa.
3. Nesīm-i feyże taʿarrużdayuz nefes-be-nefes
4. Ṣafāy-ı hestī-i dehrüñ güşāde revzeniyüz

3. **nefes-be-nefes:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **298**
Nefes nefese, soluk soluğa.
297. Cānda ḫᵛāhiş derūn-ı dilde heves
298. Sözlerüm ārzū nefes-be-nefes

nefes-girifte:
1. **nefes-girifte:**
Gazel 155
Mısra: **18**
Nefesi tutulmuş.
17. Nāçīz naḳş-ı mum ile zindān-ı kīsede
18. Olmaḳ nefes-girifte yazıḳdur gelū-yı zer

nefes-i ādem:
1. **nefes-i ādem:**
Kaside 2
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
İnsanlığın nefesi, ademoğlu sayesinde.
43. Çerḫ-i mīnā nefes-i ādem ile devr eyler
44. Ḳuṭbdur bārgeh-i sebʿ semavāta ʿimād

nefes-i āteşīn:
1. **nefes-i āteşīn:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yakıcı soluk yada an.
5. Bir āftābı eyledi ser-germ-i inḳıyād
6. Ey vaḳt-ı ṣubḥ bir nefes-i āteşīn saña

nefes-i ateşīnine:
1. **nefes-i ateşīnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 789
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yakıcı soluk yada feryat.
3. Zātında gül ki sūhte-i nār-ı ḥüsndür
4. Ḥācet ne bülbülüñ nefes-i ateşīnine

nefes-i bāz-pes-i ṣubḥ olmasa:
1. **nefes-i bāz-pes-i ṣubḥ olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 43
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sabahın tekrar edip duran nefesi olmak.
9. Olmazdı aña zīr-i nigīn ser be-ser āfāḳ
10. Ṣıdḳ olmasa Nābī nefes-i bāz-pes-i ṣubḥ

nefes-i bī-maḥal-i hᵛāhiş-i vuṣlat:
1. **nefes-i bī-maḥal-i ḫᵛāhiş-i vuṣlat:**
Gazel 143
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusunun yersiz nefesi.
7. Eyler nefes-i bī-maḥal-i ḫᵛāhiş-i vuṣlat
8. Meh-pārelerün reng-i rıżāsın müteġayyir

nefes-i ejderha:
1. **nefes-i ejderha:**
Kaside 24
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Ejderha soluğu.
55. Bād-ı ḫulḳiyle olur bād-ı ṣabādan nāzük
56. Kūhsārı eridürken nefes-i ejderha

nefes-i ḫaclet:
1. **nefes-i ḫaclet:**
Gazel 43
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Utanma nefesi.
5. Anı nefes-i ḫaclet ile münkesif itme
6. Senden budur ey mihr-cebin mültemes-i ṣubḥ

nefes-i ḥāsid-i bed-ḫᵛāhı:

1. **nefes-i ḥāsid-i bed-ḫᵛāhı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Kötü yürekli hasetçinin soluğu.
111. Maʿden āb içse eger çeşme-i aḫlāḳından
112. İder ibrīşime taʿlīm-i nuʿūmet fūlād

nefes-i ḫıżr u mesīḥa:

1. **nefes-i ḫıżr u mesīḥa:**
Tarih 104
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hz. Hızır ve İsa Peygamberlerinin hayat veren nefesleri.
5. Ol pādişeh-i memleket-ārā ki virilmiş
6. İkbāl-i Süleymān nefes-i Ḫıżr u Mesīḥa

nefesi idicek:

1. **nefesi idicek:**-*icek*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Keramet göstermek.
71. Bu nefesi idicek ol merd-i pāk
72. Odı anuñ bir ikisi ḫandenāk

nefes-i pāk-i ḥażret-i ʿisā:

1. **nefes-i pāk-i ḥażret-i ʿisā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **440**
Kelime Tipi: -
Hazret-i İsa Peygamberin (hayat veren) temiz nefesi.
439. Andadur şimdi diñle icmālā
440. Nefes-i pāk-i ḥażret-i ʿİsā

nefes-i pīr-i muġāna:

1. **nefes-i pīr-i muġāna:**-*a*
Gazel 597
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Meyhaneci nefesi II Vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşidin nefesi, himmeti.
5. Tā maẓhar olaldan nefes-i pīr-i muġāna
6. Devr olmadı bir gerdiş-i cām encümenümden

nefes-i rüzgār:

1. **nefes-i rüzgār:**
Gazel 184
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın nefesi, esintisi.
9. Raḳs itmege turur nefes-i rüzgār ile
10. Her bir dıraḫtı bir ṣanem-i şivekār olur

nefes-i serd:

1. **nefes-i serd:**
Tarih 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Soğuk nefes.
1. Bir çerāġı kʾide luṭf ile fürūzān Mevlā
2. Nefes-i serd ile itmek nice mümkin itfā

nefes-i ṣubḥ:

1. **nefes-i ṣubḥ:**
Gazel 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sabahın nefesi.
1. İmdāda irüp kāfile-i zūd-res-i ṣubḥ
2. Emvāt-ı şebi eyledi iḥyā nefes-i ṣubḥ

nefeslen:

1. **nefeslenür:**-*ür*
Gazel 202
Mısra: **8**
Soluklanmak, (Neyin ses çıkarması bağlamında).
7. İtme cihānda rāḥat-i bī-miḥnet ārzū
8. Dil-mürde nāy zaḥmet içinde nefeslenür

nefesüñ dübüründen çıḳarurlar:

1. **nefesüñ dübüründen çıḳarurlar:**-*ü, -n, -den*
Gazel 833
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kıçından solumak, çok yorulan, efor sarfeden insanın hızlı soluk alıp vermesini tasvir eden söz öbeği (Hacamat şişeleri, kanla dolunca basıncı düşürüp vücuttan almak için, havası arka tarfından boşaltılması ile ilişkilendirilmiştir).
13. Dem gelür kim dübüründen çıḳarurlar nefesüñ
14. Olma leb-teşne-i ḫūn şīşe-i ḥaccām gibi

nefesveş:

1. **nefesveş:**
Gazel 700
Mısra: **5**
Soluk gibi.
5. Āyīnelerde jeng nefesveş bedīd olur
6. Reng-i telāş çihre-i ümmīdvārda

nefḫa-i ʿināyet:

1. **nefḫa-i ʿināyet:**
Gazel 88
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf nefesi.
19. Yek nefḫa-i ʿināyet eyler kenāre vāṣıl
20. Nābī sefīne-i dil çoḳ rüzgârı nʾeyler

nefḫa-i rūḥiyle:

1. **nefḫa-i rūḥiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 459
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ruhun nefesi, canın soluğu.
1. İderüz terk-i edeb ġavṣ-ı yem-i ẕāt itsek
2. Vechi var nefḫa-i rūḥiyle mübāhat itsek

nefʿ-i bī-şümār:

1. **nefʿ-i bī-şümār:**
Gazel 41
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sayısız, hesapsız menfaat.
15. Āmed-şudı netice virür nefʿ-i bī-şümār
16. Olmaz ʿabeṡ sevāḥil ile ittiṣāl-i mevc

nefʿi nedür:

1. **nefʿi nedür:**
Gazel 414
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne faydası var.
5. Ṣaded maʿnāda yoḫsa sāde naẓma kim nigāh eyler
6. Nedür bī-rūh nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

nefʿini gördük:

1. **nefʿini gördük:**-*dü, -k*
Gazel 438
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Menfaatini, faydasını görmek.
13. Bu şifā-ḫānede çoḳ nefʿini gördük Nābī
14. Ḫasta-i maʿṣiyete şerbet-i istiġfāruñ

nefs:

1. **nefsümi:**-*üm, -i*
Gazel 13
Mısra: **11**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
11. Yek-lokma-i rūḥānī ile nefsümi sīr it
12. Ḥasret-keş-i būs-ı leb-i nān eyleme yā Rab

2. **nefse:**-*e*
Gazel 215
Mısra: **9**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
9. Bī-çāre nefse eyleme töhmet günāhuñı
10. Nisvāndan iddiʿā-yı cesaret baʿīd olur

3. **nefs:**
Gazel 745
Mısra: **5**
Kulun kötü, beğenilmeyen,

bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
5. Ḫᵛān-ı imkānda şimdi meges olduñ ey nefs
6. Murġ iken ʿālem-i ḳudsuñ cebel-i ḳāfında

4. **nefsin:***-i, -n*
Tarih 144
Mısra: **54**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
53. İderek cürm-i sefih kārānesine iʿtirāf
54. Kendü nefsin iderek āmāc-ı taʿzīr ü ʿitāb

5. **nefs:**
Gazel 441
Mısra: **6**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
5. Çalışur ol seni bulmaġa sen ol āsūde
6. Yoḳdur ey nefs senüñ rızḳ ḳadar müştāḳuñ

6. **nefs:**
Gazel 770
Mısra: **8**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
7. Bir daḫı meyl-i şeker-hāne-i aʿmāl idemez
8. Nefs reh-yāb-ı nemek-ḫāne-i ihmāl olsa

7. **nefsüm:***-üm*
Kaside 2
Mısra: **264**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
263. İtdügüm cürmi ḥavale idemem iblīsʾe
264. Nefsüm iblīsʾi iken müddeʿi-i istibdād

8. **nefsümdür:***-üm, -dür*
Kaside 2
Mısra: **262**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
261. ʿAybdur ʿāḳile şeytān beni aldatdı dimek
262. Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād

9. **nefsüme:***-üm, -e*
Kaside 2
Mısra: **262**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
261. ʿAybdur ʿāḳile şeytān beni aldatdı dimek
262. Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād

10. **nefsümüñ:***-üm, -üñ*
Kaside 2
Mısra: **273**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
273. Cürm ile nefsümüñ ol mertebedür ülfeti kim
274. Ele girmezse ḫayālin iderüm istifḳād

11. **nefse:***-e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **129**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
129. Dāver odur kʾolmaya nefse zebūn
130. Olmaya ālūde-i dünyā-yı dūn

12. **nefsün:***-ün*
Gazel 345
Mısra: **17**
Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaaflarının merkezi.
17. Nābī kimi görsen yürïdür ḥükmini nefsün
18. Ḥaḳḳun bize gönderdügi ferman unudulmış

nefs öldürecek:
1. **nefs öldürecek:**
Gazel 208
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kişinin dünyaya ait tüm istek ve arzularından vazgeçmesi.
9. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
10. Ḫalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

nefs ü hevā:
1. **nefs ü hevā:**
Kaside 2
Mısra: **258**
Kelime Tipi: **-**
Nefis ve heves.
257. Reh-zene rast gelen reh-reve döndüm āḫir
258. Eyledi nefs ü hevā naḳd-i ḥayātum ber-bād

nefs-i bedüm:
1. **nefs-i bedüm:***-üm*
Kaside 2
Mısra: **254**
Kelime Tipi: **-**
Daima kötülüğü isteyen nefis.
253. Niyyet-i ṭāʿat idersem de elümden gelmez
254. Oldı nefs-i bedüm ol deñlü günāha muʿtād

nefs-i büt-peresti:
1. **nefs-i büt-peresti:***-i*
Gazel 294
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Putperest nefis.
15. İtmişüz ġafletle nefs-i büt-peresti terbiye
16. Düşmen-i bed-ḫᵛāhe bilmezlikle furṣat virmişüz

nefs-i denī:
1. **nefs-i denī:**
Gazel 440
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Aşağı, alçak nefis, insanın hoş karşılanmayan maddi arzular merkezi.
9. Olmaḳ gerek mekes gibi ẕillet-pezīr-i red
10. Nefs-i denī lezīẕin ararsa nevālenüñ

nefs-i ḫabīs:
1. **nefs-i ḫabīs̱:**
Gazel 810
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kötü benlik, alçak nefis.
5. Liʾilāh ṣanma cennet ümīdiyledür yine
6. Nefs-i ḫabīs̱ Ḥaḳḳʾa münācāt iderse de

nefs-i ḫabīsi:
1. **nefs-i ḫabīs̱i:***-i*
Gazel 732
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kötü benlik, alçak nefis.
5. Ḳuṣūr-ı dīnine nefs-i ḫabīs̱i ḳāʾildür
6. Tek olmasuñ es̱er-i naḳş ihtişāmında

nefs-i haris:
1. **nefs-i haris:**
Gazel 617
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aç gözlü nefis.

11. Āteş bırakdı bīm-i fenā kūre-i dile
12. Nefs-i haris geçmedi sevdā-yi ḫamdan

nefs-i hevā-perestī:

1. **nefs-i hevā-perestī:**
Gazel 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nefsin haram olan arzu ve istekleri.
3. Fırṣat giçer telāfī-i mā-fāt vaḳtidür
4. Nefs-i hevā-perestī melāmet zamānıdur

nefs-i küllīyeye:

1. **nefs-i küllīyeye:***-y, -e*
Kaside 2
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Allah'ın İlahî hükümlerinin yazılı olduğu yer, arş-ı ala.
77. Olmadı mis̱li daḫi zīver-i gehvāre-i ṣunʿ
78. Nefs-i küllīyeye ʿaḳl-ı kül olaldan dāmād

nefs-i sitem-fermā:

1. **nefs-i sitem-fermā:**
Gazel 672
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eziyet çeken benlik.
3. Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
4. İtāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse

nefs-i ṣunʿa:

1. **nefs-i ṣunʿa:***-a*
Gazel 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sanatın kendisi, varlığı.
1. Emr-i künden olmaġın sādır cemīʿ-i kāʾināt
2. Kāf u nūnı eylemiş Ḥaḳ nefs-i ṣunʿa beyyināt

nefsüʾl-emr:

1. **nefsüʾl-emrdür:***-dür*
Kaside 17
Mısra: **61**
Hal-i hazır, hazır vaziyet.
61. Cümle nefsüʾl-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür
62. Kim ola lāf ü güẕāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri

nefy eyler idüm:

1. **nefy eyler idüm:**
Gazel 698
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sürgüne göndermek, sürgün etmek, sürmek II Yadsımak.
11. Nefy eyler idüm ʿālemüñ āsāyişin ammā
12. Erbābı içün künc-i ferāġat var içinde

nefy-i naẓīrüñde:

1. **nefy-i naẓīrüñde:***-üñ, -de*
Kaside 15
Mısra: **173**
Kelime Tipi: -
Eşinin, benzerinin olduğunu inkar etme.
173. Ḥaḳḳ-ı inṣāf budur nefy-i naẓīrüñde senüñ
174. Ḥānis̱ olmam eger itsem daḫı tekrīr-i ḳasem

nefy-i vücūd eylemeden:

1. **nefy-i vücūd eylemeden:***-me, -den*
Gazel 502
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Varlığını inkar etmek, vücudunu reddetmek.
13. Nefy-i vücūd eylemeden ġayri Nābiyā
14. Yek ẕerre yoḳ mehāsin-i aʿmālümüz bizüm

nehār:

1. **nehāre:***-e*
Gazel 821
Mısra: **16**
Gün, gündüz.
15. Çeşm-i menāre rūşen olup oldı sine-bāz
16. Leylī nehāre döndügi cāvīd ḳalmadı

nehār-ı fetḥi:

1. **nehār-ı fetḥi:***-i*
Kaside 7
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Fetih güneşi.
161. Daḫı seḥergehidür ṣubḥgāh-ı nuṣretinüñ
162. Neler ider hele itsün nehār-ı fetḥi ẓuhūr

neheng-i tīġine:

1. **neheng-i tīġine:***-i, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
Kılıç.
159. Daḫı ġıdā vü ʾaşāsı henüz bāḳīdür
160. Neheng-i tīġine bu fetḥdür kemīne fütur

nehr-i cārī:

1. **nehr-i cārī:**
Gazel 661
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kesintisiz akan ırmak.
3. Seyl-i eşküm gibi hergiz nehr-i cārī görmedüm
4. Vardum ey Yūsuf-cemālüm Nīlʾe de Ceyḫūnʾa da

neḳāre:

1. **neḳārelerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 439
Mısra: **14**
Yan yana konulmuş ve üzerine deri geçirilmiş iki küçük davul.
13. Hezār mīr-i ʿalemden cüdādur ey Nābī
14. ʿAceb mi sinelerin dögdügi neḳārelerüñ

2. **neḳāre:**
Gazel 831
Mısra: **10**
Yan yana konulmuş ve üzerine deri geçirilmiş iki küçük davul.
9. Nasibi ʿarṣa-i ʿālemde sīne dögmekdür
10. Uṣūl ile geçinen kimsenüñ neḳāre gibi

neḳāve-i gil-i ādem:

1. **neḳāve-i gil-i ādem:**
Kaside 7
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Hz. Ademin yaratıldığı toprağın saflığı.
71. Nihāl-i gülşen-i devlet gül-i bahār-ı ümmīd
72. Ne ḳāve-i gil-i ādem ḫulāṣa-i maḳdūr

nekeslen:

1. **nekeslenür:***-ür*
Gazel 202
Mısra: **2**
Cimrilenmek.
1. Dil gerçi ẕevḳ-i vaṣlına yārüñ heveslenür
2. Ammā fedā-yı cāna gelince nekeslenür

neler:

1. **neler:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Çok ve çeşitli şeyler.
1. Gehī sifāl ü gehī cām-ı zer çekilmişdür
2. Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür

2. **neler:**
Gazel 388
Mısra: **11**
Çok ve çeşitli şeyler.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

3. **neler:**
Kaside 7
Mısra: **162**
Neler neler II daha neler.
161. Daḫı seḥergehidür ṣubḥgāh-ı nuṣretinüñ
162. Neler ider hele itsün nehār-ı fetḥi ẓuhūr

nem:

1. **nem:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Gözyaşı.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim

8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

2. **nem:**
Gazel 85
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. Dil-i hicrān-keş-i virānda ġam olmaz da nʾolur
2. Çeşm-i ḥasret-keş-i cānānda nem olmaz da nʾolur

3. **nemidür:***-i, -dür*
Gazel 114
Mısra: **10**
Gözyaşı.
9. Şevḳ ile güşlerın açduğı deryā-yı muḥīṭ
10. Teşnedür baḥr-ı dilüñ dinmeġe kemter nemidür

4. **nemi:***-i*
Gazel 176
Mısra: **1**
Gözyaşı.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

5. **nem:**
Gazel 274
Mısra: **12**
Gözyaşı.
11. Dilber oldur kim lisānı ola mīzāb-ı kerem
12. Dīde-i ʿuşşāḳına gelmezden evvel nem henüz

6. **nem:**
Gazel 536
Mısra: **6**
Gözyaşı.
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

7. **nem:**
Gazel 613
Mısra: **10**
Neyimi...? Hangi varlığımı...?.
9. Olmaz güsiste dāmeni dest-i ḫayālden
10. Ol māh-pāre ben daḫı bilmem nem olduġın

8. **nem:**
Gazel 306
Mısra: **8**
Rutubet, buğu II Gözyaşı.
7. Ruḫ-ı mihr-i münīr olmaz mükedder ṣubḥ-ı kāẕibden
8. O bir āyīne-i ʿālemnümādur nem ḳabūl itmez

nem çekmek:
1. **nem çekmek:***-mek*
Gazel 462
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Nemlenmek.
15. Şikāyet dāstānında varaḳ-gerdānlıġum Nābī
16. Telāş ü fikrüm oldur eşkden evrāḳı nem çekmek

nem nem üstine çeker:
1. **nem nem üstine çeker:***-er*
Gazel 707
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nem üstüne nem çekmek.
9. Fersūde olmamaḳ nice mümkin revāḳ-ı çeşm
10. Çūp-ı müje bu deñlü çeker nem nem üstine

nem olmasa:
1. **nem olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 496
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Islanmak.
11. Kim ṭutar sīnedeki mużmer olan sözlerini
12. Çeşm-i ḫātemde mürekkebden eger olmasa nem

nemā:
1. **nemā:**
Gazel 148
Mısra: **13**
Gelişip büyüme, üreme, yetişme.
13. Nemā nümūde-i emn olduġı dıraḫta sezā
14. Ki arż-ı perveriş itmek rıżā bozundısıdur

2. **nemā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **169**
Gelişip büyüme, üreme, yetişme.
169. Bācgāh-ı çemende urdı nemā
170. Āl-i vālā-yı lāleye tamġā

nemā-pezīr:
1. **nemā-pezīr:**
Gazel 832
Mısra: **13**
Yeşerip büyümeye uygun.
13. Nemā-pezīr degül toḫm-ı ārzū Nābī
14. Sirişk-i neyl-i reviş bir ḳarāre gelmedi mi

nemā-yāb-ı ḳıvām eyledi:
1. **nemā-yāb-ı ḳıvām eyledi:***-di*
Kaside 13
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Kıvamına getirmek, istenen ve layık olunan seviyeye getirmek.
139. Eyledi meymenet-i maḳdem-i saʿd-encāmı
140. Bāġ-ı pür-müjde-i İslāmı nemā-yāb-ı ḳıvām

nemed:
1. **nemed:**
Gazel 326
Mısra: **4**
Keçe, dervişin giydiği kalın kumaştan yapılmış keçe elbise; (aşk) yokluğu ve yoksunluğu temsil eden elbise.
3. Bilür lebāçe-i zer-tār bu riyāyı bilen
4. Bürehne-cism-i melāmet nemed nedür bilmez

2. **nemed:**
Gazel 572
Mısra: **4**
Keçe, dervişin giydiği kalın kumaştan yapılmış keçe elbise; (aşk) yokluğu ve yoksunluğu temsil eden elbise.
3. Budur ḥikmet nemed-pūş olmaġa ehl-i fenānuñ kim
4. Nemed āzādedür āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan

nemedger:
1. **nemedger:**
Gazel 107
Mısra: **14**
Yünü ayaklarıyla döverek ondan keçe üreten kimse.
13. Kimdür ki olmaya leked-i çerḫe pāy-māl
14. Gūyā bu kār-ḫāne nemedger dükānıdur

nemed-pūş olmaġa:
1. **nemed-pūş olmaġa:***-maġ, -a*
Gazel 572
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Keçe ve kebe giymek; derviş olmak.
3. Budur ḥikmet nemed-pūş olmaġa ehl-i fenānuñ kim
4. Nemed āzādedür āmīziş-i tār-ı taʿalluḳdan

nemek:
1. **nemek:**
Gazel 557
Mısra: **4**
Tuz.
3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

2. **nemek:**
Gazel 668
Mısra: **4**
Tuz.
3. Ḥuḳūḳ-ı ḫᵛān-ı vefāyı o şūḫ bilmedi ḥayf
4. Zihī nemek be-ḥarām ol ḳadar melāhat ile

nemek ḥaḳḳın:
1. **nemek ḥaḳḳın:***-n*
Gazel 313
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tuz hakkı, sofrasında yemek yediği ve iyiliklerini gördüğü kimsenin kendisi üzerinde bulunduğu kabul edilen hak, duygusal borç.
7. Çıḳar mı ḫātırumdan leẕẕet-i gül-būse-i- laʿli
8. Nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyenler behremend olmaz

nemek olmaya:

1. **nemek olmaya:***-ma, -y, -a*
Gazel 591
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tuz olmak.
7. Leb-i sāḳī iledür leẕẕeti şahbānuñ da
8. Bāde kim anda nemek olmaya laʿnet gelsün

nemek virdi:

1. **nemek virdi:***-di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Tat vermek, lezzet vermek.
81. Maṭbah-ı kāʾināta virdi nemek
82. Enā emlaḥa ʿibāreti bī-şek

nemek-çeş:

1. **nemek-çeşümüz:***-ü, -müz*
Gazel 280
Mısra: **10**
Tadına bakma, tatma.
9. Biz ol nevāl-i ġamuz Nābiyā kʾolur dil-serd
10. Lezāʾiz-i niʿam-ı çerḫden nemek-çeşümüz

nemekdān:

1. **nemekdānuñ:***-uñ*
Gazel 471
Mısra: **6**
Tuzluk (Yemeğe tuzla başlama geleneğine atfen).
5. Selām pīş-rev-i ṣoḥbet olduġındandur
6. Taḳaddüm eyledügi niʿmete nemekdānuñ

2. **nemekdānından:***-ın, -dan*
Gazel 635
Mısra: **1**
Tuzluk.
1. Olur endīşe nemek-līs nemekdānından
2. Şu çeker tār-ı nigeh çāh-ı zeneḫdānından

nemekdān ider:

1. **nemekdān ider:***-er*
Gazel 790
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tuzluk yapmak.
1. İder cihānı nemekdān tekellüm itdükçe
2. Olur zamāne gül-efşān tebessüm itdükçe

nemekdān-ı ümīdün:

1. **nemekdān-ı ümīdün:***-ün*
Gazel 625
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Umut tuzluğu.
9. Tehī ḳalmış nemekdān-ı ümīdün Nābiyā bilmem
10. Niçün dest-i niyāzun sīne-i pür-şūra ṣunmazsın

nemek-efşānlıḳ ider:

1. **nemek-efşānlıḳ ider:***-er*
Gazel 704
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tuzlamak II Tatlandırmak.
11. Her kim ki virür ʿāşıḳ-ı bī-tāba tesellī
12. Gūyā nemek-efşānlıḳ ider laḥm-ı ḳadīde

nemek-ḫᵛār olamam:

1. **nemek-ḫᵛār olamam:***-a, -ma, -m*
Gazel 523
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aynı sofraya oturup yemeği paylaşmak.
11. Nʾola yoḳ ḳudret-i perhiz disem her ne ḳadar
12. Ḥaḳḳını żāyiʿ idenlerle nemek-ḫᵛār olamam

nemek-i ʿālemdür:

1. **nemek-i ʿālemdür:***-dür*
Gazel 118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Alemin tuzu.
5. ʿĀleme hubb-ı İlāhīʾdür esās-ı īcād
6. Şūr-ı deryā-yı maḥabbet nemek-i ʿālemdür

nemeki gitmiş:

1. **nemeki gitmiş:***-miş*
Gazel 345
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tadı tuzu kalmamış.
3. Gitmiş nemeki māʾide-i ḫᵛān-ı vefānuñ
4. ʿĀlemde ḥukuk-ı nemek ü nān unudulmış

nemek-i māʿide-i teselliyet:

1. **nemek-i māʿide-i teselliyet:**
Gazel 677
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Teselli sofrasının tadı/tuzu.
1. Dildār olıcaḳ şūḫ u mülāyim-ṣıfat olsa
2. Nāzı nemek-i māʿide-i teselliyet olsa

nemek-i meclisdür:

1. **nemek-i meclisdür:***-dür*
Gazel 591
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meclisin tadı, tuzu.
11. Dirler aġyārı meẕemmet nemek-i meclisdür
12. Biz de ġıybet idelüm meclise leẕẕet gelsün

nemek-i ṣoḥbeti:

1. **nemek-i ṣoḥbeti:***-i*
Gazel 359
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sohbetin tadı tuzu.
1. Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
2. Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş

nemek-līs:

1. **nemek-līs:**
Gazel 635
Mısra: **1**
Tuzsuz.
1. Olur endīşe nemek-līs nemekdānından
2. Şu çeker tār-ı nigeh çāh-ı zeneḫdānından

nemek-rīz-i ḫāṭır-ı pür-rīş:

1. **nemek-rīz-i ḫāṭır-ı pür-rīş:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **314**
Kelime Tipi: -
Yara dolu gönle tuz döken.
313. Ne ḳabīle ne āşinā vü ne ḫᵛīş
314. Ne nemek-rīz-i ḫāṭır-ı pür-rīş

nemek-sāy-ı kebāb-ı üns ü ülfetler:

1. **nemek-sāy-ı kebāb-ı üns ü ülfetler:***-ler*
Gazel 60
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dostluk ve yakınlık kebabının tuzu gibi.
3. İder īrās̱-ı vahşet ḥubb-ı ʿalī ṣoḥbet-i resmī
4. Nemek-sāy-ı kebāb-ı üns ü ülfetler ẓarāfetler

nemek-sirişte leb-i piste-i feżā-yı ḥaleb:

1. **nemek-sirişte leb-i piste-i feżā-yı ḥaleb:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Halep fezasının tuzla yoğrulmuş fıstık dudakları.
3. Leb-i bütāna olur ḫande-rīz-i istihzā
4. Nemek-sirişte leb-i piste-i feżā-yı Ḥaleb

nemeksizce:

1. **nemeksizce:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Tuzsuz.
3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

nemgīn olurlar:

1. **nemgīn olurlar:***-ur, -lar*
Tarih 138
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Nemlenmek, nemli, yaşlı olmak.
27. Dāhil-i naḳşı peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān
28. Es̱er-i lutf-ı hevāsından olurlar nemgīn

nem-i eşk:

1. **nem-i eşk:**
Gazel 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
7. İtsün nem-i eşk ol güle tedrīç ile teʾs̱īr
8. Erḳām-ı mükāfatı yekūn eyleme yā Rab

nemīka-dih:

1. **nemīka-dih:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Mektup veren.
1. Nemīka-dih es̱er-i ḫāme-i münakkaşumuz
2. Olur nümūne-ber-i ḫāṭır-ı müşevveşümüz

nem-keşīde:

1. **nem-keşīde:**
Gazel 664
Mısra: **3**
Islak, nemli, yaş, rutubetli.
3. Nem-keşīde sāḥil olmaz kaʿr-ı deryādan ḫabīr
4. Çıḳmaz āyātuñ büṭūnı ẓāhir-i tefsīr ile

nemle:

1. **nemleyi:**
Gazel 719
Mısra: **11**
Karınca.
11. Kemīne nemleyi pā-māle niyyet itmemişüzdür
12. Bu ʿarṣagāhda ḫayyāl idük zamān ile biz de

nemnāk eyler:

1. **nemnāk eyler:***-r*
Gazel 198
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nemli hale gelmek, ıslatmak.
3. Var ṭaravet o ḳadar ʿārız-ı cānānede kim
4. Ateş-i sīne-i endīşeyi nemnāk eyler

nemnāk olduġın:

1. **nemnāk olduġın:***-du, -ġı, -n*
Gazel 611
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Islak, yaşlı olmak.
3. Çünki ḫod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
4. İstemez erbāb-ı ḥüsn āyīne nemnāk olduġın

neng-i jeng:

1. **neng-i jeng:**
Gazel 666
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Pas ayıbı, kir utancı.
1. Cilve eylerdi cemālüñ dil-i bī-bākümde
2. Neng-i jeng olmasa āyīne-i idrākümde

nenüñ żımnında:

1. **nenüñ żımnında:**
Gazel 807
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ne amaçla, hangi niyetle.
13. Ne nevāzişlerüni gördi ne ḥüsn-i naẓaruñ
14. Bu sitem Nābīʾye ey şūḫ nenüñ żımnında

nerden:

1. **nerden:**
Gazel 415
Mısra: **16**
Nereden.
15. Bī-fiʿl fāʿil itmez es̱er gerçi infiʿāl
16. Nerden ne hāsıl olmasa ikbāli māddenüñ

nerdübān:

1. **nerdübāna:***-a*
Gazel 315
Mısra: **10**
Merdiven.
9. Ḥuṣūl-ı maʿnīye dekdür sütūra ṣarf-ı naẓar
10. Olınca ḳaṣra resān nerdübāna yir ḳalmaz

2. **nerdübāna:***-a*
Gazel 428
Mısra: **4**
Merdiven.
3. Yoḳ zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan ḫalāṣ
4. Ancaḳ sürer o minneti de nerdübāna dek

3. **nerdübānından:***-ın, -dan*
Gazel 607
Mısra: **8**
Merdiven.
7. Gören sütūrın olurdı resīde mefhūma
8. Çıḳılsa ṭārem-i maʿnāya nerdübānından

4. **nerdübān:**
Gazel 676
Mısra: **2**
Merdiven.
1. Lāf eyleme zebān-ı tefāḫür-feşān ile
2. Bālā-yi bāma çıḳma çürük nerdübān ile

5. **nerdübānları:***-lar, -ı*
Gazel 855
Mısra: **8**
Merdiven.
7. Bizden ziyāde ḳaṣr-ı ḫayālüñ degül dirīġ
8. Gül-būse-çīn-i pāy-ı nefes nerdübānları

6. **nerdübān:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Merdiven.
71. Nerdübānlarda baġal-gīrlige sürʿat iden
72. Nerdübān üzre ider sebḳate şimdi iḳdām

7. **nerdübānlarda:***-lar, -da*
Kaside 12
Mısra: **71**
Merdiven.
71. Nerdübānlarda baġal-gīrlige sürʿat iden
72. Nerdübān üzre ider sebḳate şimdi iḳdām

8. **nerdübānumdur:***-um, -dur*
Gazel 64
Mısra: **14**
Far. Merdiven, süllem, mirkât.
13. Tenezzüldür teraḳḳī ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt üzre
14. Nefes pāyumdur evḳāt-ı ḥayātum nerdübānumdur

9. **nerdübānıdur:***-ı, -dur*
Gazel 107
Mısra: **8**
Merdiven.
7. Āhum ki ḥalḳa ḥalḳa olur çerḫe muttaṣıl
8. Sūz-ı dilüñ şikāyet içün nerdübānıdur

10. **nerdübānlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 423
Mısra: **6**
Merdiven.
5. Tāvān-ı saḳf reşk ile çāk olsa vechi var
6. Gördükçe pāyuñ öpdügini nerdübānlaruñ

11. **nerdübān:**
Tarih 82
Mısra: **88**
Merdiven.
87. Olamaz āstān-ı rifʿatine
88. Nerdübān ḥeft ṭārem-i mīnā

nerdübān olduġını:

1. **nerdübān olduġını:***-duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 401
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Merdiven olmak, yüksek bir yere yada amaca ulaşmaya aracı olmak.
5. Pest yirlerde ider añlamayan fersūde
6. Nerdübān olduġını ḳaṣr-ı bihişte nefesüñ

nerdübāna çıḳmaḳ:

1. **nerdübāna çıḳmaḳ:***-maḳ*
Kaside 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Merdivene çıkmak.
7. Mülk-ı ʿadlüñ seyr içündür vüsʿat-ı eşrāfını
8. Ḫāme çıḳmaḳ nerdübāna pençe-i fermān ile

nerdübān-ı mevlānā:

1. **nerdübān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -

Mevlana hazretlerinin huzuruna çıkaran merdiven.
31. ʿUrūca sebʿ-ṭıbāḳ-ı sipihr-i maʿnāya
32. Süṭūr-ı ṣafḥasıdur nerdübān-ı Mevlānā

nerdübānlardan çıḳan:
1. **nerdübānlardan çıḳan:**-*an*
Gazel 638
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Merdivenlerden çımak, yükselmek.
17. Bu şiʿre eylesün imrār-ı dīde ey Nābī
18. Çıḳan ʿavālim-i maʿnāya nerdübānlardan

nergis:
1. **nergisi:**-*i*
Gazel 678
Mısra: **9**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
9. Nābī o gülün olmaz idi nergisi bīmār
10. Aḫlāḳı daḫı ḥüsni gibi muʿtedil olsa

2. **nergisler:**-*ler*
Kaside 16
Mısra: **124**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
123. Zerrīnsitān-ı devlet ile eyleyüp naẓar
124. Nergisler oldı maʾil-i çeşm-i ʿināyeti

3. **nergisi:**-*i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **22**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
21. Güli dāġ-ı dil-i gülzār-ı İrem
22. Nergisi dīde-i āhū-yı ḥarem

4. **nergis:**
Gazel 339
Mısra: **5**
Nergisgillerden sarı çiçekli bir cins güzel çiçek II Sevgilinin mahmur bakışı.
5. Fenāsın añlamış nergis ḳadar yoḳ bāġ-ı devranuñ
6. Daḫı ḫᵛāb-ı ʿademden açmadan çeşmin kefenlenmiş

5. **nergis:**
Gazel 564
Mısra: **16**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

6. **nergis:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **215**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek.
215. Virdi nergis sepīd-gūn ḳırṭās
216. Ḳırmızı bal mumı getürdi kirās

7. **nergis:**
Gazel 489
Mısra: **20**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
19. Dökdi sabā piyālesine naḳd-i şebnemi
20. Kāse be-dest nergis olınca gedā-yı gül

nergis-i cādū:
1. **nergis-i cādū:**
Gazel 715
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Büyüleyici göz.
1. Şāh-ı āhū-yı ḥaremdür iki ebrū degül a
2. İki āhūdur iki nergis-i cādū degül a

nergis-i cennetde:
1. **nergis-i cennetde:**
Gazel 704
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cennetin baygın bakışlı nergisi.
5. Ṣayd eyler o āhūları şāhīn-i nigāhı
6. Kim olmış ola nergis-i cennetde çeride

nergis-i ẓālimi:
1. **nergis-i ẓālimi:**-*i*
Gazel 116
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Zulmeden nergis.
5. Dil-siyehdür siteminden kim olurdı āzād
6. Nergis-i ẓālimi ṣad şükr ki bīmārcadur

nerīmān:
1. **nerīmān:**
Kaside 13
Mısra: **162**
Şehnâme'de adı geçen tarihî-efsanevî kahramanlardan olup Sâm'ın babası, Zâl'in dedesidir. Klasik şiirde yiğitlik ve kahramanlık simgesi olarak anılır.
161. Kim ola Ḫusrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmerṡ
162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

nerm:
1. **nerm:**
Gazel 740
Mısra: **13**
Yumuşak.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

2. **nermlere:**-*ler, -e*
Gazel 73
Mısra: **9**
Yumuşak huylu olan.
9. Saḫtlar nermlere vāsıṭa-i rāḥat olur
10. Olmasa sūzen eger menzilin almazdı ḥarīr

3. **nermlere:**-*ler, -e*
Gazel 105
Mısra: **7**
Yumuşak huylu olan.
7. Rām ider nermlere saḫt-nihādānı Ḫudā
8. Ki olur rāh-nümā riştelere sūzenler

4. **nermi:**-*i*
Gazel 586
Mısra: **3**
Yumuşak II Merhametli, yumuşak huylu.
3. Pest ider nermi dürüşti çıḳarur bālāya
4. Farḳı yoḳdur felegüñ gerdişi pervīzenden

nerm eylemez oldı:
1. **nerm eylemez oldı:**-*dı*
Gazel 632
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Artık yumuşatamaz olmak.
5. Sūz-ı dil nerm eylemez oldı dil-i sengīnin
6. Aldı çeşmi siḥr idüp ṣan āteşüñ hāṣiyyetin

nerm oldı:
1. **nerm oldı:**-*dı*
Gazel 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Erimek, yumuşamak II merhamet etmek, acımak.
3. Nigāh-ı germ ile nerm oldı ḳalbi bir miḳdār
4. Yaḳīnüm oldı ki luṭfa nigāh olur bāʿiṡ

nerm u dürüşti:
1. **nerm u dürüşti:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **-**
Yumuşaklık ve sertlik.
127. İdüp nerm u dürüşti lāmise bī-çāreye taʿyīn
128. Meşām būya vaḳf itmiş meẕāḳa leẕẕeti ihdā

nerm-ḫū:
1. **nerm-ḫūluḳlardadur:**-*lar, -da, -dur*
Gazel 191
Mısra: **2**
Yumuşak huyluluk.

1. Leẕẕet-i āzādegī bī-ārzūluḳlardadur
2. Çāşnī-i istirāḥat nerm-ḫūluḳlardadur

nerm-ḫūterce bulunmaḳ:
1. **nerm-ḫūterce bulunmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 767
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
En yumuşak huylu olmak.
1. Şürūṭ-ı ḥüsndendür gerçi olmaḳ şüste-rūterce
2. Velīkin şarṭ-ı aʿẓamdur bulunmaḳ nerm-ḫūterce

nerm-hūy ol:
1. **nerm-hūy ol:**
Gazel 245
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yumuşak huylu olmak.
1. Nerm-hūy ol māye-i āsāyiş-i dünyā budur
2. Olma leb-cünbān-ı hᵛāhiş şarṭ-ı istiġna budur

nermi vü saḫti:
1. **nermi vü saḫti:**
Gazel 724
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yumuşak ve sert.
5. Nermi vü saḫti telāzüm itmegin vā-bestedür
6. Kārgāh-ı cāme-dūzī penc pāre āhene

nerm-nih:
1. **nerm-nihādān:**
Gazel 586
Mısra: **7**
Yumuşak huylular.
7. Saḫt-rūyāna olur nerm-nihādān muḥtāc
8. Düşmesün rişte çalışsun naẓar-ı sūzenden

ne-şʾ küfte:
1. **ne-şʾ küfte:**
Gazel 780
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
?.
3. Bülbül fiġānı kesme ki ne-şʾ küfte ġoncenüñ
4. Düzd-i nesīm girmeye tā cāme-ḫᵛābına

neşāṭ:
1. **neşāṭ:**
Gazel 70
Mısra: **11**
Sevinç, ferah, şâdlık.
11. Var ise dāʾire-i meclis-i ʿālemde neşāṭ
12. Yine peymāne-i merd-efkene dāʾir bulunur

2. **neşāṭuñ:**-*uñ*
Gazel 70
Mısra: **9**
Sevinç, ferah, şâdlık.
9. Güç neşāṭuñ ḳademin ḳalbe alışdurmaḳdur
10. Yoḫsa ġam her ne zamān istese ḥāżır bulunur

3. **neşāṭ:**
Gazel 107
Mısra: **15**
Sevinç, ferah, şâdlık.
15. Bī-şişe vü piyāle görünmezdi bu neşāṭ
16. Ol iki kevkebün eṡer-i iḳtirānıdur

4. **neşātumdan:**-*um, -dan*
Gazel 236
Mısra: **6**
Sevinç, ferah, şâdlık.
5. Añılsın nāme-i nāgeh-ẓuhūr-ı vaʿde-i vuṣlat
6. Neşātumdan varaḳ-gerdān-ı feryād olduġum yirdür

5. **neşātuñ:**-*uñ*
Gazel 319
Mısra: **2**
Sevinç, ferah, şâdlık.
1. Bāġ-ı dehrüñ hem ḫazānın hem bahārın görrmişüz
2. Biz neşātuñ da ġamuñ da rüzgārın görmişüz

6. **neşāt:**
Gazel 514
Mısra: **1**
Sevinç, ferah, şâdlık.
1. Bilmez neşāt ḫāṭır-ı nā-şādumuz bizüm
2. Virmez vücūd ḫandeye feryādumuz bizüm

7. **neşāt:**
Gazel 788
Mısra: **2**
Sevinç, ferah, şâdlık.
1. Ṣafā-yı dil göremem geşt-i gülsen itsem de
2. Neşāt kesb idemem cāmı gülden itsem de

8. **neşāṭa:**-*a*
Gazel 884
Mısra: **1**
Sevinç, ferah, şâdlık.
1. Hilāl-i ʿīd neşāṭa nişāne geldi gibi
2. Kümeyt-i şevḳe gümüş tāziyāne geldi gibi

9. **neşāṭ:**
Kaside 13
Mısra: **75**
Sevinç, ferah, şâdlık.
75. Allāh Allāh ne bu şādī bu meserret bu neşāṭ
76. Bunı ruʾyāda ḫayāl eylemez idi evhām

10. **neşāṭ:**
Tarih 16
Mısra: **5**
Sevinç, ferah, şâdlık.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

11. **neşāṭ:**
Tarih 68
Mısra: **17**
Sevinç, ferah, şâdlık.
17. Ḳurup neşāṭ ile bu ḫāne ṭarḫ-ı şehr-āyīn
18. Muraṣṣaʿāt ile zeyn itdi ṣaḥn-ı dükkânın

12. **neşāṭından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 76
Mısra: **26**
Sevinç, ferah, şâdlık.
25. Virüp yümn-i ḳudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet
26. Neşāṭından cihān oldı zer u zīverle zībende

13. **neşāṭ:**
Kaside 14
Mısra: **4**
Sevinç, ferah, şâdlık.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ḫurrem ü şād

neşāṭ virmez:
1. **neşāṭ virmez:**-*mez*
Gazel 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ferahlatmak.
1. Yoḳ gerçi neşʾe bāde-i ḫāṭır-güşā ḳadar
2. Virmez neşāṭ maʿnī-i rengīn-edā ḳadar

neşāṭ-ı cāvidān buldı:
1. **neşāṭ-ı cāvidān buldı:**-*dı*
Tarih 56
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Sonsuz bir neşe bulmak.
17. Buldı tebşīr-i ḳudūmundan neşāṭ-ı cāvidān
18. Belde-i dārüʾl-ḫilāfe ḫıṭṭā-i dārüʾs-selām

neşāṭ-ı ḫāṭır virmez:
1. **neşāṭ-ı ḫāṭır virmez:**
Gazel 703
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönül hoşluğu vermek.
9. Maḥv ol ki ẓāhir olsun ḫāṣiyyet-i vücūduñ
10. Virmez neşāṭ-ı ḫāṭır ṣahbā-yı nā-keşīde

neşāt-ı medḥi:
1. **neşāt-ı medḥi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Övmenin verdiği keyif.
103. Ṭoyar mı vaṣfdan ādem o āṣafı ki ola
104. Neşāt-ı medḥi kesād-āver-i neşāṭ-ı şarāb

neşāṭ-ı müʾebbed virür:
1. **neşāṭ-ı müʾebbed virür:**-*ür*
Kaside 6
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Sonsuz neşe vermek.
1. Virür neşāṭ-ı müʾebbed mekān-ı Mevlānā
2. İder cebīni münīr āstān-ı Mevlānā

neşāṭ-ı ṣahbā virdi:
1. **neşāṭ-ı ṣahbā virdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Şarap neşesi vermek.
15. Dīdelerden dökilen girye-i ḥasret virdi
16. ʿĀḳibet meclis-i ʿālemde neşāṭ-ı ṣahbā

neşāṭ-ı vuṣlatı:
1. **neşāṭ-ı vuṣlatı:**-*ı*
Gazel 730
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sevinci.
11. Bu meclis-i münāfese-āmīz-i ʿālemüñ
12. Degmez neşāṭ-ı vuṣlatı ḥüzn-i vedāʿına

neşāt-mend-i mey-i iʿtibār idüm:
1. **neşāt-mend-i mey-i iʿtibār idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 690
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İtibar şarabının neşelisi, itibar görme şarabıyla sevinçlenen.
1. Göñül senüñ gibi hem-bezm-i yār idüm ben de
2. Neşāt-mend-i mey-i iʿtibār idüm ben de

neşʾe:
1. **neşʾe:**
Gazel 328
Mısra: **2**
Neşe, mutluluk.
1. Bu āb u tāb ḳandan meyḫāneler de bilmez
2. Ṣahbāda neşʾe kimden mestāneler de bilmez

2. **neşʾedür:**-*dür*
Gazel 23
Mısra: **9**
Neşe, mutluluk.
9. Mevlā naṣīb iderse görürsin ne neşʾedür
10. Maʿcūn-ı ʿafv u raḥmet-i dārū-yı maġfiret

3. **neşʾe:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Neşe, mutluluk.
5. Esīr neşʾe hevā ẕevḳ u āb bāde-i nāb
6. Türāb cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür

4. **neşʾesi:**-*si*
Gazel 143
Mısra: **9**
Neşe, mutluluk.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir leẕẕeti birdik
10. Eylerse daḫı bāde libāsın müteġayyir

5. **neşʾe:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Neşe, mutluluk.
1. Yoḳ gerçi neşʾe bāde-i ḫāṭır-güşā ḳadar
2. Virmez neşāṭ maʿnī-i rengīn-edā ḳadar

6. **neşʾenüñ:**-*nüñ*
Gazel 238
Mısra: **10**
Neşe, mutluluk.
9. Piyāle-gīrlik ey şāḫ-ı gül ḫam itdi seni
10. Bu neşʾenüñ soñı elbette ser-girānlıḳdur

7. **neşʾesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 313
Mısra: **6**
Neşe, mutluluk.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

8. **neşʾesi:**
Gazel 359
Mısra: **2**
Neşe, mutluluk.
1. Bir meclise geldük nemek-i ṣoḥbeti gitmiş
2. Hamyāzelemiş neşʾesi germiyyeti gitmiş

9. **neşʾe:**
Gazel 476
Mısra: **7**
Neşe, mutluluk.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

10. **neşʾesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 681
Mısra: **5**
Neşe, mutluluk.
5. Ol mey ki neşʾesinde ola būy-ı imtinān
6. Seng-i ḳażā ṭoḳunması ḫoşdur sebūsına

11. **neşʾe:**
Kaside 14
Mısra: **13**
Neşe, mutluluk.
13. Cihān-ı köhneye oldı bu neşʾe māye-i nāz
14. Sipihre oldı bu müjde medār-ı istisʿād

12. **neşʾe:**
Kaside 24
Mısra: **24**
Neşe, mutluluk.
23. Dil-i miḥnet-zede pā-māl-i semūm olmış iken
24. Oldı bu neşʾe ile cilvegeh-i bād-ı ṣabā

13. **neşʾe:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **74**
Neşe, mutluluk.
73. Didiler oldı gör e dervīş mest
74. Neşʾe ile urdı kerāmāta dest

neşʾe virmez:
1. **neşʾe virmez:**-*mez*
Gazel 802
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşe vermek, neşelendirmek.
21. Nābi ṣafāsı yoḳdur elfāz-ı ʿuḳde-dāruñ
22. Engūr neşʾe virmez rind-i ʿuṣāre-ḫᵛāre

neşʾe virür:
1. **neşʾe virür:**-*ür*
Gazel 854
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Keyif vermek, neşelendirmek.
13. Zaḫm-ı tīri o şuḫuñ bāde ḳadar neşʾe virür
14. Nābiyā cürʿa-i meyden ṣuvarılmış cāmı

neşʾe-baḫş:
1. **neşʾe-baḫş:**
Gazel 260
Mısra: **9**
Neşe veren.
9. Bezm-i bihişte ṣoḥbetümüz neşʾe-baḫş iken
10. Āvāre bülbülān gibi mehcūrlardanuz

neşʾe-baḫş olmada:
1. **neşʾe-baḫş olmada:**-*mada*
Gazel 580
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Neşe vermek.
5. Āb-ı engūrı ider terbiye-i rind şarāb
6. Neşʾe-baḫş olmada şākird idinür üstādın

neşʾe-baḫş olmaḳdadur:
1. **neşʾe-baḫş olmaḳdadur:**-*maḳ, -da, -dur*
Gazel 717
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Neşe vermek.
3. Ḥüsni yārün neşʾe-baḫş olmaḳdadur her fırḳaya
4. Laʿli meste ḫāl-i efyūn-fāmı tiryāḳilere

neşʾe-baḫşā-yı żamīridür:
1. **neşʾe-baḫşā-yı żamīridür:**-*i, -dür*
Tarih 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönle neşe bahşeden.
3. Oldı yümn-i ḳadem-i meymenet-endūzı ile
4. Neşʾe-baḫşā-yı żamīridür ṣadr-ı saʾid

neşʾedār-ı maġnīsā:

1. **neşʾedār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Manisayı merak etmekle neşelenen.
39. İdüp leṭāfet-i taḳrīri ḫāṭırum teşvīḳ
40. Derūnum olmaġ ile neşʾedār-ı Maġnīsā

neşʾe-i cām-ı beḳā:
1. **neşʾe-i cām-ı beḳā:**
Gazel 368
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ölümsüzlük şarabının neşesi.
5. Neşʾe-i cām-ı beḳā ḫᵛāhişger-i maḫmūr iken
6. Gerdiş-i peymāne-i ḳān ile mest olmaḳ ġalaṭ

neşʾe-i ḥayāt virür:
1. **neşʾe-i ḥayāt virür:**-*ür*
Gazel 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yaşama sevinci vermek.
5. Dil-ḫastegān-ı ʿaşḳa virür neşʾe-i ḥayāt
6. Kemter-ġıdā-yı dārū-yı ahbār-ı evliyā

neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh:
1. **neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh:**
Gazel 663
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bunama uyuşturucusunun neşesi.
5. Tāzeler bilmez anuñ ḳadrini pīrān añlar
6. Başḳa bir keyf virür neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh

neşʾe-i sāġar-ı cemdür:
1. **neşʾe-i sāġar-ı cemdür:**-*dür*
Gazel 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cem'in kadehinin neşesi.
5. Neşʾe-i sāġar-ı Cemdür sebeb-i terk-i edeb
6. Ḫalḳı böyle niçün ögretdi ʿaceb Cem küstāḫ

neşʾe-i ṣahbā:
1. **neşʾe-i ṣahbā:**
Gazel 796
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarabın verdiği mutluluk.
7. Serüñde neşʾe-i ṣahbā ʿatāsıdur ḫāküñ
8. Teʾeddüb eyle ruḫ-ı ḫāke cürʿa-pāş olma

2. **neşʾe-i ṣahbā:**
Gazel 850
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Şarabın verdiği mutluluk.
25. Revḥdür rūḥuñ olur ḫaṣiyyet-i ẕātı ḫafā
26. Būy-ı gül ṭabʿ-ı maʿādin neşʾe-i ṣahbā gibi

neşʾe-i ṣahbā eyler:
1. **neşʾe-i ṣahbā eyler:**-*r*
Gazel 245
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şarabın verdiği mutlulukla sevindirmek(Şarap içmiş gibi mutlu etmek).
11. Āb-ı rūy istersen ol destüñ gibi ḫam-geşte-kad
12. Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur

neşʾe-i ṣahbā-yı ḫayāl:
1. **neşʾe-i ṣahbā-yı ḫayāl:**
Kaside 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayal şarabının neşesi.
9. Cām-ı naẓmında olan neşʾe-i ṣahbā-yı ḫayāl
10. Seng-i taʿn atmaġa şāyeste dil-i maʿnāya

neşʾe-i şarāb:
1. **neşʾe-i şarāb:**
Gazel 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarabın verdiği neşe.
1. Derūn-ı ġamzede de neşʾe-i şarāb ġarīb
2. Ḫarābede görinür şemʿ-i bezm-tāb ġarīb

neşʾe-i seyri:
1. **neşʾe-i seyri:**-*i*
Tarih 63
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Seyretme zevki, neşesi.
17. Neşʾe-i seyri yiter yoḳ bunda
18. Devr-i peymāneye ḥācet sāḳī

neşʾe-i şuʾūr:
1. **neşʾe-i şuʾūr:**
Gazel 332
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şuur neşesi.
9. Nābī virürse vaṣl virür neşʾe-i şuʾūr
10. Telḫ-ābe-i firākla bī-hūşlardanuz

neşʾe-i terkīb-i cūd:
1. **neşʾe-i terkīb-i cūd:**
Tarih 30
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Cömertlik eczasının neşesi.
65. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşʾe-i terkīb-i cūd
66. Nüsḫa-ı ẕātında mersūm āyet-i saʿd-aḫteri

neşʾe-i vuṣlat:
1. **neşʾe-i vuṣlat:**
Gazel 677
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sevinci.
11. Sāyemde bile ẓāhir olur neşʾe-i vuṣlat
12. Maʿcūn-ı vefā vāsıṭa-i taḳviyet olsa

neşʾe-rübā olur:
1. **neşʾe-rübā olur:**-*ur*
Gazel 569
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Neşe kapmak.
9. Bezm-i meyden olur erbāb-ı heves neşʾe-rübā
10. Çekmeden bāde-i nā-pür-şudenüñ fincānın

neşʾe-yāb-ı bezm-i sahbā oldı:
1. **neşʾe-yāb-ı bezm-i sahbā oldı:**-*dı*
Gazel 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
İçki meclisinin neşeleneni olmak.
5. O deñlü neşʾe-yāb-ı bezm-i sahbā oldı ʿālem kim
6. Ki olmaz şimdi zühhād-ı cefā-cū reh-zen-i mīnā

neşʾe-yāb-ı suḫanı:
1. **neşʾe-yāb-ı suḫanı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Söz neşelisi.
11. Ḳadr-dān-ı es̱eri çeşm ḳıpar ḫūbāna
12. Neşʾe-yāb-ı suḫanı tevbe ider ṣahbāya

neşʾe-yāb-ı ẕevḳ olamaz:
1. **neşʾe-yāb-ı ẕevḳ olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 521
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zevk neşesini elde etmek.
7. Dil neşʾe-yāb-ı ẕevḳ olamaz bī-mey-i suḫan
8. Maʿni-i tāze bādesidür ḫuşumuñ benüm

nesḫ:
1. **nesḫ:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Hat sanatında, özellikle yazma ve basma eserlerde yaygın olarak kullanılan bir yazı çeşidi.
29. Nesḫ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyḫ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

nesḫ itdi:
1. **nesḫ itdi:**-*di*
Gazel 315
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hükümsüz bırakmak, geçerliliğini yitirmek.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

nesẖ-fermāy-ı ẖāne-i ḥātem:

1. **nesẖ-fermāy-ı ẖāne-i ḥātem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **514**
Kelime Tipi: -
Cömertlik evinin hükmünü ortadan kaldıran (Hatem; Arap kabileleri arasında tanınmış "Tayy" kabilesine mensup ve cömertliğiyle meşhur İbnü'l-Abdullah bin Sa'd'ın lakabı. Hicretin sekizinci yılında vefat etmiştir. Oğulları ve ona tâbi olanlar Hâtem'in ölümünden sonra müslümanlarla savaşmış ve hazreti Ali tarafından esir edilmişlerdir. Ancak hazreti Muhammet, onları Hâtem'in varisi oldukları için bağışlamıştır. Cömertlik timsali olarak anılmıştır.).
513. Gerçi ey zīb-baẖş-ı ṣadr-ı kerem
514. Nesẖ-fermāy-ı ẖāne-i Ḥātem

nesi var:

1. **nesi var:**
Gazel 828
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Neyi var? II neyi eksik; "çok iyi, çok güzel" anlamında kullanılan bir söz.
9. Nesi var cünbiş-i kānūn-ı cihānuñ Nābī
10. Bī-nemek zemzeme-i perde-i bīrūndan ġayrı

nesīb-i ʿuzlete:

1. **neṣ̱īb-i ʿuzlete:**-*e*
Gazel 404
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Asil yalnızlık.
13. Eger āsāyiş-i hemvāra varsa raġbet-i ẖāṭır
14. Neṣ̱īb-i ʿuzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek

nesīc-i ġayre:

1. **nesīc-i ġayre:**-*e*
Gazel 845
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Başkalarının kumaşları, dokumaları.
13. Nesīc-i ġayre virdi ḳıymetin sevdāger-i gerdūn
14. Benüm Nābī ḳumāş-ı nev-zuhūrum bī-bahā ḳaldı

nesīm:

1. **nesīm:**
Gazel 139
Mısra: **6**
Hafif esen ve sevgilinin kokusunu taşıyan rüzgar.
5. ʿĀlemde şemm-i būy-ı vefā itmedük diyü
6. Eyler nesīm zülfe yemīnler şimāller

2. **nesīm:**
Gazel 493
Mısra: **5**
Hafif esen ve sevgilinin kokusunu taşıyan rüzgar.
5. Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
6. Ammā ki gele ẖᵛābı ḥırām eyledi bülbül

3. **nesīm:**
Gazel 635
Mısra: **5**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.
5. İntisāb itmeyicek ḥācib-i gīsūya nesīm
6. Nice ḳābil ḳʾola bū-bürde gülistānından

4. **nesīm:**
Kaside 2
Mısra: **105**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.
106. Gürbe-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād
105. Şemme-i ẖulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm

5. **nesīm:**
Kaside 7
Mısra: **112**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.
111. Ne cānı var çıḳara būy-ı verdi gülşenden
112. Nesīm almayıcaḳ bāġbāndan destūr

6. **nesīm:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **117**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.
117. Neşr-i gül-berg idüp zemīne nesīm
118. Naḳdin eyler ẖazīneye teslīm

7. **nesīmi:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **38**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.
37. Didi bilmez misin nedür bu maḳām
38. Ki cināndan virür nesīmi peyām

8. **nesīm:**
Tarih 30
Mısra: **39**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.
39. Baʿd ez-īn her-cāyīligden oldı vā-reste nesīm
40. Gülşeni terk itdi belki çīn-i zülf-i dil-beri

nesīm itmez:

1. **nesīm itmez:**-*mez*
Gazel 233
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Esmek.
5. Girih-güşāyī-i zülfin nesīm itmez ise
6. Bir āh ile ʿamel-i rüzgār mümkindür

nesīmāsā:

1. **nesīmāsā:**
Tarih 8
Mısra: **6**
Hoşa giden, latif bir rüzgar gibi.
5. Bunuñ gibi bulunmaz bir maḳām-ı dil-güşā dirler
6. Gezenler ʿālemüñ geh baḥr ü geh berrin nesīmāsā

nesīm-i ʿāfiyetüñ:

1. **nesīm-i ʿāfiyetüñ:**-*üñ*
Gazel 20
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Afiyet rüzgarı.
13. Nesīm-i ʿāfiyetüñ desti şell olur Nābī
14. Meded-res olmasa tedbīrine ṣafā-yı Ḥaleb

nesīm-i āh:

1. **nesīm-i āh:**
Gazel 48
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Âhın rüzgarı II âh çekerek inleme.
11. ʿAraḳ her bergine mānend-i şebnem olmış üftāde
12. Nesīm-i āh açmış verd-i terdür ḥalḳa-i tevḥīd

nesīm-i bahār:

1. **nesīm-i bahār:**
Gazel 489
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bahar yeli.
3. ʿAḳd-ı uẖuvvet itdi nesīm-i bahār ile
4. Āvārelikde nükhet-i pā-der-hevā-yı gül

2. **nesīm-i bahār:**
Kaside 10
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bahar yeli.
19. Ṣabāḥ-ı ʿīd gelüp gülşene meserret ile
20. İder muṣāfaḥa ezhār ile nesīm-i bahār

nesīm-i cān-fezā:

1. **nesīm-i cān-fezā:**
Gazel 778
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönle ferahlık veren rüzgar.

3. Olurdı ġonce micmer verd manḳal bezm-i gülşende
4. Nesīm-i cān-fezā mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa

nesīm-i cān-fezādur:

1. **nesīm-i cān-fezādur:**-*dur*
Gazel 882
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönle ferahlık veren rüzgar.
1. Peyām-i luṭf kim cāna leb-i dildārdan geldi
2. Nesīm-i cān-fezādur cānib-i gülzārdan geldi

nesīm-i çāpük-pā:

1. **nesīm-i çāpük-pā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Hızlı esen yel, deli rüzgar.
185. ʿArż ile bülbül eyledi inhā
186. Bozdı ḳaydın nesīm-i çāpük-pā

nesīm-i cūy-ı viṣāl olmam:

1. **nesīm-i cūy-ı viṣāl olmam:**-*ma, -m*
Gazel 218
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma ırmağının ılık rüzgarı olmak.
5. Şemʿüm olmam nesīm-i cūy-ı viṣāl
6. Bāʾis-i sürʿat-i güdāzumdur

nesīm-ī faṣl-ı bahār:

1. **nesīm-ī faṣl-ı bahār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **321**
Kelime Tipi: -
Bahar rüzgarı.
321. Başladum çün nesīm-ī faṣl-ı bahār
322. İtmeğe sersemāne geşt ü güẕār

nesīm-i feyże:

1. **nesīm-i feyże:**-*e*
Gazel 311
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bereket esintisi.
3. Nesīm-i feyże taʿarrużdayuz nefes-be-nefes
4. Safāy-ı hestī-i dehrüñ güşāde revzeniyüz

nesīm-i gül-bīz:

1. **nesīm-i gül-bīz:**
Tarih 63
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gül yapraklarını saçan rüzgar.
11. Ḳande güş itse nesīm-i gül-bīz
12. El ṣalar da daʿvet içün evrāḳı

nesīm-i gül-i jāledārı:

1. **nesīm-i gül-i jāledārı:**-*ı*
Gazel 489
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Üzerine çiğ düşmüş gülün ılık rüzgarı.
25. Gülgeşte çık nesīm-i gül-i jāledārı gör
26. Cān-baḫşter degül midür āb u hevā-yı gül

nesīm-i ḫulḳ-ı çemen-hīzi:

1. **nesīm-i ḫulḳ-ı çemen-hīzi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Yeşillikleri yeşertip büyüten ahlak rüzgarı.
85. Nesīm-i ḫulḳ-ı çemen-hīzi olsa kevne vezān
86. Olurdı rüste tenūr içre ġonce-i sīr-āb

nesīm-i ʿināyeti:

1. **nesīm-i ʿināyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Lütuf yeli.
1. Ḥaḳḳuñ olup vezīde nesīm-i ʿināyeti
2. Gülşen-sarāy-ı Rūmʾa düşürdükde ḳısmeti

nesīm-i kām-ı ʿālemden:

1. **nesīm-i kām-ı ʿālemden:**-*den*
Gazel 214
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alemin murad rüzgarı.
5. Güşāyiş-ḫᵛān olan diller nesīm-i kām-ı ʿālemden
6. Bu gülşende miṡāl-i ġonce evvel laḫt laḫt ister

nesīm-i lutfı:

1. **nesīm-i luṭfı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Lutfun hafif esintisi.
139. Nesīm-i luṭfı ola gül-güşā-yı bāġ-ı kerem
140. Enāmil-i keremi mīve-baḫş-ı naḫl-i murād

nesīm-i maʿdeleti:

1. **nesīm-i maʿdeleti:**
Kaside 7
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Adalet rüzgarı.
121. Fuṣūle itse taʿalluḳ nesīm-i maʿdeleti
122. İder muṣālaḥa berdüʾl-acūz ile bāḫūr

nesīm-i mevce-i çīn-i cebīn olsa:

1. **nesīm-i mevce-i çīn-i cebīn olsa:**-*sa*
Gazel 778
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alındaki kırışıklık dalgalarının rüzgarı.
1. Ṣafā-yābum ne deñlü gamzesi pür-ḫışm u kīn olsa
2. Dem-i sürdüm nesīm-i mevce-i çīn-i cebīn olsa

nesīm-i mirveḥe-i rāzdur:

1. **nesīm-i mirveḥe-i rāzdur:**-*dur*
Gazel 468
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sır yelpazesinin esintisi.
1. Şikāf-ı revzene-i nāzdur dehen didigüñ
2. Nesīm-i mirveḥe-i rāzdur suḫan didigüñ

nesīm-i nāfe-güşādan:

1. **nesīm-i nāfe-güşādan:**-*dan*
Gazel 869
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Misk saçan rüzgar.
11. Esīr-i zülfi olan dillerüñ nedür ḥāli
12. Nesīm-i nāfe-güşādan peyām alınmaz mı

nesīm-i nāzı:

1. **nesīm-i nāzı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Cilve rüzgarı.
109. Meşām-ı ḫᵛāhişe itse nesīm-i nāzı güẕer
110. Olur çekīde dimāġ-ı niyāzdan zehr-āb

nesīm-i nuṣret:

1. **nesīm-i nuṣret:**
Gazel 496
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zafer rüzgârı.
7. Olsa bir ceyşe ḳafādar nesīm-i nuṣret
8. Cünbiş-i şevḳ ile pervāza gelür bāl-i ʿalem

nesīm-i reh-güẕerinde ḫāk itdüm:

1. **nesīm-i reh-güẕerinde ḫāk itdüm:**-*düm-in, -de*
Gazel 446
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tatlı esen rüzgarının yolunda toprak olmak.
3. Nesīm-i reh-güẕerinde vücūdum itdüm ḫāk
4. ʿAceb hevālara düşdüm çemen çemen diyerek

nesīm-i ṣabā:

1. **nesīm-i ṣabā:**
Tarih 42
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -

Gün doğusundan esen hoş ve latif rüzgâr.
29. Ruh-baḫş olmadan nesīm-i ṣabā
30. Hep nevāsından eyler istimdād

2. **nesīm-i ṣabā:**
Tarih 82
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Gün doğusundan esen hoş ve latif rüzgâr.
77. Āṣaf-ı kām-rān ki meclisinüñ
78. Micmer-efrūzıdur nesīm-i ṣabā

3. **nesīm-i ṣabā:**
Gazel 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gün doğusundan esen hoş ve latif rüzgâr.
1. Gel ey nesīm-i ṣabā ḫaṭṭ-ı yārdan ne ḫaber
2. Gelür mi kāfıle-i müşg-bārdan ne ḫaber

4. **nesīm-i ṣabā:**
Gazel 367
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gün doğusundan esen hoş ve latif rüzgâr.
11. ʿUşşāḳ-i sīne-sūḫteye düşmez āh-ı serd
12. Ḥammām ḫalvetinde nesīm-i ṣabā ġalaṭ

nesīm-i ṣabāyı:

1. **nesīm-i ṣabāyı:***-y, -ı*
Gazel 888
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı.
1. Tarsif ider nitāk-ı edāyı tekellümi
2. Gül-būs ider nesīm-i ṣabāyı tebessümi

nesīm-i ṣabā-yı bāġ-ı heves:

1. **nesīm-i ṣabā-yı bāġ-ı heves:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **370**
Kelime Tipi: -
Arzu bağının ılık rüzgarı.
369. Ey ġarībüʾd-diyār ey bī-kes
370. Ey nesīm-i ṣabā-yı bāġ-ı heves

nesīm-i sebük-pā:

1. **nesīm-i sebük-pā:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayağı çabuk rüzgar.
3. Açıldığın ḫaber virür aġyāra gül gibi
4. Her dem bize nesīm-i sebük-pā gelür gider

nesīm-i seher:

1. **nesīm-i seher:**
Gazel 192
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Seher yeli.
9. Bu rüzgāruñ añlamayan germ ü serdini
10. Āh-ı şerāre-pāşı nesīm-i seher ṣanur

2. **nesīm-i seher:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Seher yeli.
119. Varaḳ-ı berg ile nesīm-i seher
120. Tolaşur görmeğe muḥāsebeler

nesīm-i şermi:

1. **nesīm-i şermi:***-i*
Kaside 10
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Utanma, mahçupluk rüzgarı.
43. Dehānı ġoncenüñ olurdı ḫandeden maḥrūm
44. Nesīm-i şermi eger gülsitāndan itse güẕār

nesīm-i ṣubḥ:

1. **nesīm-i ṣubḥ:**
Gazel 335
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sabah esintisi.
7. Bir dem teneffüs itdi çemende nesīm-i ṣubḥ
8. Bād-ı ṣabā ile hele dinlendi bir nefes

2. **nesīm-i ṣubḥ:**
Gazel 560
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sabah esintisi.
9. Nesīm-i ṣubḥ u āb-ı cūyveş āheste reftār ol
10. Ne ḥāṣıl bād-ı saḫt ü seylveş çālākliklerden

nesīm-i ṣubḥ-demün:

1. **nesīm-i ṣubḥ-demün:***-ün*
Gazel 270
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sabah vakti esen hafif rüzgar.
9. Dehān-ı ġonceden ümmīd-i nīm-ḫande ile
10. Nesīm-i ṣubḥ-demün cüst-cūların bilürüz

nesīm-i vaṣluñ:

1. **nesīm-i vaṣluñ:***-uñ*
Gazel 785
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın tatlı rüzgarı.
7. Gönder dil-i ḥazīne bir kez nesīm-i vaṣluñ
8. Gülzār-ı derd ü ġamdur muḥtācdur ṣabāya

nesīm-i zülfini:

1. **nesīm-i zülfini:***-ini*
Gazel 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zülfünün rüzgarı.
1. Ruh-ı rengīni güş itmeden berg-i semen ditrer
2. Nesīm-i zülfini yād itmeden ṣaḥn-ı çemen ditrer

nesin alduḳ:

1. **nesin alduḳ:***-du, -ḳ*
Gazel 387
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Neden aldık, bu şeyin nesini, hangi özelliğini beğenip de aldık? (Bıkkınlık ve usanmışlık bağlamında).
1. Bilmem ki bu bāzār-ı cihānuñ nesin alduḳ
2. Hep bundadur esbāb-ı fenānuñ nesin alduḳ

2. **nesin alduḳ:**
Gazel 387
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Neden aldık, bu şeyin nesini, hangi özelliğini beğenip de aldık? (Bıkkınlık ve usanmışlık bağlamında).
1. Bilmem ki bu bāzār-ı cihānuñ nesin alduḳ
2. Hep bundadur esbāb-ı fenānuñ nesin alduḳ

3. **nesin alduḳ:**
Gazel 387
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Neden aldık, bu şeyin nesini, hangi özelliğini beğenip de aldık? (Bıkkınlık ve usanmışlık bağlamında).
3. Dullāb gibi alduġumuz virmedeyüz hep
4. Bu bāġçe-i rū be-ḫazānuñ nesin alduḳ

4. **nesin alduḳ:**
Gazel 387
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Neden aldık, bu şeyin nesini, hangi özelliğini beğenip de aldık? (Bıkkınlık ve usanmışlık bağlamında).
5. Aldanmadayuz mülk ṣanup dār-ı fenayı
6. Pes-mānde bu vīrāne binānuñ nesin alduḳ

5. **nesin alduḳ:**
Gazel 387
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Neden aldık, bu şeyin nesini, hangi özelliğini beğenip de aldık? (Bıkkınlık ve usanmışlık bağlamında).
7. Enfāsı bile ʿāriyyetidür bize ḳalmaz
8. Defterli bir maʿdūd-ı hevānuñ nesin alduḳ

6. **nesin alduḳ:**
Gazel 387
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -

Neden aldık, bu şeyin nesini, hangi özelliğini beğenip de aldık? (Bıkkınlık ve usanmışlık bağlamında).
9. Çün ḳāʾidedür aṣlına rāciʿ olur eşya
10. Bu nīstī-i hest-nümānuñ nesin alduḳ

7. **nesin alduḳ:**
Gazel 387
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Neden aldık, bu şeyin nesini, hangi özelliğini beğenip de aldık? (Bıkkınlık ve usanmışlık bağlamında).
11. Bir müddet idüp perdede bāzī-i mecāzī
12. Bu şuʿbede-i ẖūş-rübānuñ nesin alduḳ

8. **nesin alduḳ:**
Gazel 387
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ne kazandık ne kabettik? (Pişmanlık ve hayıflanma duygusu ile).
13. Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī
14. Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduḳ

nesl-i pāki:
1. **nesl-i pāki:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Mübarek nesil II temiz, asil soy.
19. Mürtebiṭdür nesl-i pāki devr-i Yāfesʾden berü
20. Salṭanatla mekremetle şān ile ʾünvān ile

2. **nesl-i pāki:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Mübarek nesil II temiz, asil soy.
47. Ḫudā muʿammer ide ẖānedān-ı ʿizzetde
48. O nesl-i pāki ki biri birinden erşeddür

neʾşnide:
1. **neʾşnide:**
Gazel 457
Mısra: **9**
Duyulmamış, nâ-şinîde.
9. Ġazel nā-dīde vü neʾşnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuḳdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

neşr:
1. **neşr:**
Gazel 521
Mısra: **5**
Neşretmek, yaymak, bir haberi faşetmek, herkese duyurmak, şayi kılmak.
5. Āṡārumı ṣahāyif-i āfāka neşr içün
6. Ḫāmem vekīlidür leb-i ẖāmūşumuñ benüm

neşr-i aḥkām eyleye:
1. **neşr-i aḥkām eyleye:**-*y, -e*
Kaside 13
Mısra: **242**
Kelime Tipi: -
Hükmünü neşretmek, hükmünü duyurmak.
241. Ey leye ḳubbe-i dīvān-ı felek durduḳça
242. Ḳalem-i maʿdaleti ʿāleme neşr-i aḥkām

neşr-i būy-ı kerem:
1. **neşr-i būy-ı kerem:**
Gazel 234
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İyiliğin kokusunu yayma.
7. Ne dil ümīd idinür būy-ı zülf-i dildārı
8. Ne neşr-i būy-ı kerem ṭabʿ-ı rüzgāra düşer

nesr-i cevāhirde:
1. **nes̱r-i cevāhirde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İncileri saçma.
11. Saña nʾoldı ne ṭurursın ne güne ṣaḳlarsın
12. Tābe-key nes̱r-i cevāhirde bu deñlü teʾẖīr

neşr-i gül-berg idüp:
1. **neşr-i gül-berg idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Gül yapraklarını saçmak, yaymak.
117. Neşr-i gül-berg idüp zemīne nesīm
118. Naḳdin eyler ẖazīneye teslīm

nesr-i tāʾir-i gerdūn:
1. **nesr-i tāʾir-i gerdūn:**
Gazel 160
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Talihin kartal kuşu.
9. Eñ pestter binā-yı bilād-ı ḳanāʿatüñ
10. Bāmında nesr-i tāʾir-i gerdūn dücācedür

neşter:
1. **neşter:**
Gazel 304
Mısra: **6**
Cerrahların kesmek ve yarmak için kullandıkları keskin ve sivri uçlu ufak bıçak, bisturi.
5. Hicrān-keşüñ gözinde uçar ṭāʾir-i viṣāl
6. Bīmār-ı derd-i ʿāfiyyetī neşter istemez

nesteren:
1. **nesterenlenmiş:**-*miş*
Gazel 339
Mısra: **2**
(Yaban gülü için) Çiçeklenmek.
1. Açılmış gül gül olmış ṣafha-i rūyı semenlenmiş
2. Leṭāfet kat kat olmış ʿārıżında nesterenlenmiş

nesterenlicük:
1. **nesterenlicüklerümüz:**-*ler, -ü, -müz*
Gazel 310
Mısra: **14**
Yaban gülü gibi taze ve parlak olma durumu.
13. Sepīd mūylara girye lāzım ey Nābī
14. Yazık ki ẖuşk ḳala nesterenlicüklerümüz

neşter-i āzārı:
1. **neşter-i āzārı:**-*ı*
Gazel 128
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İtap neşteri.
21. Mużmer hezār neşter-i āzārı Nābīyā
22. Taʿbīri cümle ḥüsn-i edā ṣūretindedür

neşter-i faṣd:
1. **neşter-i faṣd:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kan almak için kullanılan neşter.
7. Bir elde kāse-i şerbet bir elde neşter-i faṣd
8. Nedür bu aẖẕ u ʿaṭā bu ne ṭurfe ʿādetdür

neşter-i faṣṣad:
1. **neşter-i faṣṣad:**
Gazel 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hacamat yapan cerrahın neşteri.
3. Āzār virür cāna velī nefʿ muḳarrer
4. Gūyā ki naṣīḥat dilidür neşter-i faṣṣad

neşter-i ser-tīz-i ḳader:
1. **neşter-i ser-tīz-i ḳader:**
Kaside 12
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Kaderin ucu keskin neşteri.
59. Dil-pesend olsa diyü puẖte suẖanlar arayan
60. İtmede neşter-i ser-tīz-i ḳader nükte-i ẖām

neşv ü nemā:
1. **neşv ü nemā:**
Gazel 739
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gelişme, büyüme, gelişim.
5. Gülüp açılmaġa ẖāṭırda yoḳdur ẖᵛāhişüm yoẖsa
6. Benüm neşv ü nemā ser der-kemīndür āstīnümde

2. **neşv ü nemā:**
Kaside 24
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Gelişme, büyüme, gelişim.
73. Līk ḥilm-i żuʿafā-perveri teʾs̱īr virür
74. Heyzüm-i şuʿle-nümāya yeñiden neşv ü nemā

neşv ü nema bul:
1. **bulmadı:***-ma, -dı*
Gazel 697
Mısra: **9**
Gelişip büyümek.
9. Her toḫm buldı neşv ü nemā līk bulmadı
10. Toḫm-ı ümīd ḫāṭır-ı ümmīdvārda

neşv ü nemā buldı:
1. **neşv ü nemā buldı:***-dı*
Gazel 697
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gelişip büyümek.
9. Her toḫm buldı neşv ü nemā līk bulmadı
10. Toḫm-ı ümīd ḫāṭır-ı ümmīdvārda

neşv ü nemā viren:
1. **neşv ü nemā viren:***-en*
Gazel 456
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yeşertip büyütmek.
5. Aʿmāle viren neşv ü nemā āb-ı vüżūdur
6. Bī-āb olamaz şaḫları gülşen-i dīnüñ

neşv ü nemāda:
1. **neşv ü nemāda:***-da*
Gazel 695
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gelişme, büyüme, gelişim.
1. Sünbül piyāza neşv ü nemāda niyāzda
2. Yoḳdur bu reng ü būy nümāyiş piyāzda

neşv ü nemādan:
1. **neşv ü nemādan:***-dan*
Gazel 221
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gelişme, büyüme, gelişim.
3. Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
4. Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür

2. **neşv ü nemādan:***-dan*
Gazel 515
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gelişme, büyüme, gelişim.
7. Cūybār-ı keremin teşneye ṣarf itmeyenün
8. Kişt-i ümmīdi ḳalur neşv ü nemādan maḥrūm

3. **neşv ü nemādan:***-dan*
Gazel 57
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gelişme, büyüme, gelişim.
9. Dūr eylemesüñ sāyesin erbāb-ı recādan
10. Her naḫl kʾola neşv ü nemādan mütelez̠z̠iz̠

neşv ü nemādur:
1. **neşv ü nemādur:***-dur*
Gazel 63
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gelişme, büyüme, gelişim.
3. Bāġ-ı kevn olmaya āmāde-i tārāc-ı ḫazān
4. Naẓar-ı ḫalḳda bir neşv ü nemādur ki gider

neşv ü nemāsın:
1. **neşv ü nemāsın:***-sı, -n*
Kaside 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gelişme, büyüme, gelişim.
3. Bir naḫlüñ itse neşv ü nemāsın Ḫudā murād
4. Cāri olur ayaġına cūy-ı saʿādeti

neşv ü nemā-yı tevbe:
1. **neşv ü nemā-yı tevbe:**
Gazel 135
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tövbenin gelişip büyümesi, serpilmesi.
7. Ṣaç toḫm-ı iʿtizārı zemīn-i nedāmete
8. Neşv ü nemā-yı tevbe günehkārlıḳdadur

neşve:
1. **neşve:**
Gazel 213
Mısra: **2**
Sevinç, keyif.
1. Ẕevḳ-i ġam dilde midür dağda mı tende midür
2. Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür

2. **neşvesi:***-si*
Gazel 231
Mısra: **14**
Sevinç, keyif.
13. Nābī mey-i iḳbāli ḫarābāt-ı fenānun
14. Taṣdiʿi ḳadar neşvesi meʾmūl degüldür

neşve virür:
1. **neşve virür:***-ür*
Gazel 532
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Neşe vermek.
9. Ādeme neşve virür ġamdan ider āzāde
10. Bāde-i meykede-i ḥüsn-i edādur suḫanum

neşve-baḫş-ı ḳayd-ı ḥayāt:
1. **neşve-baḫş-ı ḳayd-ı ḥayāt:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Hayat endişesini bertaraf edip yerine keyif neşe veren.
99. Naḳşı ẓahr-ı ẓahīr-i emr ü berāt
100. Es̱eri neşve-baḫş-ı ḳayd-ı ḥayāt

neşve-i feyż-i şeref:
1. **neşve-i feyż-i şeref:**
Tarih 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Asalet feyzinin mutluluğu.
5. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşve-i feyż-i şeref
6. Rūy-ı pür-nūrında lāmiʿ ʿizz ü cāh-ı sermedī

neşve-i ḥüsn:
1. **neşve-i ḥüsn:**
Gazel 480
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin coşkusu II Güzelliğin mestliği.
3. Elinde ḫançer-i naḫvet gözinde neşve-i ḥüsn
4. O mest-i ḥüsne niyāz itmenüñ zamānı degül

neşve-i maʿcūn-ı firāḳ:
1. **neşve-i maʿcūn-ı firāḳ:**
Gazel 447
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılığın keyif veren macunu.
7. İtdi ḫüşyār bizi neşve-i maʿcūn-ı firāḳ
8. Nev-bahār-ı nigeh-i luṭf ile dīvāne idük

neşve-i mey:
1. **neşve-i mey:**
Tarih 71
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şarabın neşesi.
3. Virür tāb-ı hevāsı neşve-i mey
4. Yakılmış gülḫānında hīme-i tāk

neşve-i ṣahbā:
1. **neşve-i ṣahbā:**
Tarih 31
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şarabın verdiği keyif.
5. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bu şāhid-i nev-āmedenüñ
6. Ki ḥüsn-i lafẓı virür cāna neşve-i ṣahbā

neşve-i sāzı:
1. **neşve-i sāzı:***-ı-ür*
Gazel 322
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Müzik/müzik aletlerinin verdiği keyif.
9. Besdür virür erbāb-ı dile neşve-i sāzı
10. Ābuñ cereyanı var iken ʾūd gerekmez

neşve-i teʾsīr:

1. **neşve-i teʾs̱īr:**
Gazel 80
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Etkinin neşesi.
11. Çoḳ mı süẖan-ı Nābīye bu neşve-i teʾs̱īr
12. Rindān-ı ẖārābat ile çoḳ ṣoḥbeti vardur

neşve-i ümmīd:

1. **neşve-i ümmīd:**
Gazel 348
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümit neşesi, beklenti mutluluğu.
7. Kedersiz neşve-i ümmīd yoḳdur bezm-i ʿālemde
8. Meġer kim dāġ-ı yeʾs ola olursa sāġar-ı bī-ġış

neşve-yāb oldı:

1. **neşve-yāb oldı:**-*dı*
Tarih 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Neşelenmek, keyiflenmek.
1. Liʾllahiʾl-ḥamd eyleyüp imdād-ı ġaybī fetḥ-i bāb
2. Müjde-i fetḥiyle oldı ḳalb-i ʿālem neşve-yāb

neşve-yāb-ı ẖubūr:

1. **neşve-yāb-ı ẖubūr:**
Kaside 7
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Aşırı sevinç ile neşelenme.
113. Görüp mehābet ile Rüstemāne eṭvārın
114. Olur ṭabīʿat-ı tevfīḳ neşve-yāb-ı ẖubūr

neşv-nemā bulurdı:

1. **neşv-nemā bulurdı:**-*ur, -dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Yeşermek, gelişip büyümek.
75. Ḳanda neşv-nemā bulurdı tamām
76. Kişt-i īmān ü mezraʿ-ı İslām

netīce:

1. **neticesi:**-*si*
Gazel 233
Mısra: **3**
Son, gaye.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoẖsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

2. **neticesi:**-*si*
Gazel 421
Mısra: **8**
Netice, hülâsa.
7. Recā-yı vuṣlat içün çoḳ da eyleme s̱ıklet
8. İder neticesi īrās̱-ı vahşet ibrāmuñ

3. **netīce:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Netice, hülâsa.
41. Netīce her ne ḳadar cevr ü tefriḳa var ise
42. Sipihr cümlesin icrāda itmemişdi ḳuṣūr

netice virür:

1. **netice virür:**-*ür*
Gazel 41
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sonuç vermek.
15. Āmed-şudı netice virür nefʿ-i bī-şümār
16. Olmaz ʿabes̱ sevāḥil ile ittiṣāl-i mevc

2. **netice virür:**-*ür*
Gazel 383
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sonuç vermek.
7. İstimāʿ eylemeden ġayri fiġānın hedefüñ
8. Ne netice virür āyā ki kemān-gīr olmaḳ

3. **netīce virür:**-*ür*
Gazel 458
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sonuç vermek.
5. Biri netīce virür nūr ü birisi ẓulmet
6. Tefāvutin yüri fehm eyle şām ile seḥerüñ

4. **netīce virür:**-*ür*
Gazel 458
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sonuç vermek.
5. Biri netīce virür nūr ü birisi ẓulmet
6. Tefāvutin yüri fehm eyle şām ile seḥerüñ

netīce-i emelün:

1. **netīce-i emelün:**-*ün*
Kıt'a 89
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Arzunun sonucu, isteğin akıbeti.
3. Netīce-i emelün bīm-i incirārından
4. Derūnı pā-zede-i fikr-i nā-ṣavāb itme

nevʿ:

1. **nevʿ:**
Gazel 18
Mısra: **7**
Yeni, taze, taravetli.
7. Olur mı nevʿ müfīd olmayınca tā yek-reng
8. Ḳalur miyāne-i ṣahbā-keşānda āb ġarīb

2. **nevʿ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **19**
Çeşit, cins, tür.
19. Ḥaṣılı iki nevʿ olup eşyā
20. Vaḥdet-i Ḫaliḳı ider īmā

3. **nevʿden:**-*den*
Gazel 389
Mısra: **8**
Çeşit, cins, tür.
7. Benzer dıraẖt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

nevʿā:

1. **nevʿā:**
Gazel 815
Mısra: **7**
Ahenk; güç, kudret.
7. Olur ikbāle nevʿā zelzele sermāye-i temkīn
8. Binā yerleşmeyince üstüvār olmaz bu yirlerde

nevā:

1. **nevāyı:**-*y, -ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **113**
Ezgi, ses, sada.
113. İltizām eyledi nevāyı hezār
114. İtdi der-ʿuhde bülbüli gülzār

2. **nevāsından:**-*sı, -n, -dan*
Tarih 42
Mısra: **30**
Ezgi, ses, sada.
29. Ruh-baẖş olmadan nesīm-i ṣabā
30. Hep nevāsından eyler istimdād

3. **nevā:**
Gazel 148
Mısra: **17**
Klasik Türk müziğinde bir makam adı, ses, ahenk, nağme.
17. Egerçi Vanʾdan olur Nābīyā nevā ümmīd
18. Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdur

4. **nevādan:**-*dan*
Gazel 604
Mısra: **9**
Çeşit, cins, tür.
9. Bir nevādan bir dıraẖt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḫāk ider teksīr devr-i çerẖ taḳlīl itdügin

nevā eyleye:

1. **nevā eyleye:**-*y, -e*
Kaside 9
Mısra: **158**
Kelime Tipi: -
Şarkı söylemek.
157. Gūş-ı dünya ṭolup āvāze-i iḥsānı ile
158. Eyleye gülşen-i medḥinde nevā bülbüller

nevādir:

1. **nevādire:**-*e*
Gazel 701
Mısra: **10**
Az bulunan şeyler, nadir olanlar.

9. Maḳṣadları miyān u dehānuñ beyānıdur
10. Maʿdūm iʿtibārın idenler nevādire

nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa:

1. **nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa:**-*a*
Gazel 104
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hakikat ülkesinin nahiyeleri.
7. Olan nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa reh-yāb
8. Emīr rütbesi bulmazsa bāri kāşif olur

nevāl:

1. **nevāli:**-*i*
Gazel 458
Mısra: **4**
Yiyecek, yiyinti.
3. Baña leẕīẕ gelür būse ẕevḳ-i vuṣlatdan
4. Olur żiyāfete rācıḥ nevāli mā-ḥażaruñ

nevāl itmek:

1. **nevāl itmek:**-*mek*
Gazel 573
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Azık yapmak, yemek.
9. Ey nevāl itmek içündür seni ḫarc-ı dendān
10. Ṣanma ḥammāllerüñ mesned-i rifʿat dūşın

nevāle:

1. **nevālenüñ:**-*nüñ*
Gazel 440
Mısra: **10**
Yiyecek, yiyinti.
9. Olmaḳ gerek mekes gibi ẕillet-peẕīr-i red
10. Nefs-i denī leẕīẕin ararsa nevālenüñ

2. **nevāle:**
Gazel 676
Mısra: **3**
Yiyecek, yiyinti.
3. Dendānlaruñ nevāle ile vażʿı gösterür
4. Reh-zenlerüñ müṣādemesin kārbān ile

3. **nevāle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **236**
Yiyecek, yiyinti.
235. Ṭurmayup kāse-i sipihri siler
236. Maṭbaḫından meġer nevāle diler

nevāle-ḫᵛāh-ı senā-yı ḳanāʿati:

1. **nevāle-ḫᵛāh-ı s̱enā-yı ḳanāʿati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **204**
Kelime Tipi: -
Hoşnutluk övgüsünün nasipleneni.
203. Ḥırṣ-ı duʿā-yı devletidür dil-nişīn-i ḫalḳ
204. ʿĀlem nevāle-ḫᵛāh-ı s̱enā-yı ḳanāʿati

nevāle-i ʿayşüm:

1. **nevāle-i ʿayşüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yiyecek azığı.
5. Bu gūne bī-nemek olmaḳ nevāle-i ʿayşüm
6. Teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür

nevāle-i emele:

1. **nevāle-i emele:**-*e*
Gazel 356
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Arzu azığı.
7. Hezār dīde-i kevkeb nigāh-bānī iken
8. Nevāle-i emele vażʿ-ı yed ne müşkil imiş

nevāle-i ġam:

1. **nevāle-i ġam:**
Gazel 347
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Üzüntü azığı.
5. Cefā-yı yār hele hażm olunmadan ḳaldı
6. Nevāle-i ġam ile imtilā ne müşkil imiş

nevāle-i maʿnā:

1. **nevāle-i maʿnā:**
Gazel 111
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
.
15. Eger nevāle-i maʿnā düşerse nā-puḫte
16. Ḳuṣūr-ı germī-i bāṭından iʿtizār olunur

2. **nevāle-i maʿnā:**
Gazel 111
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Mana azığı, meyveleri.
15. Eger nevāle-i maʿnā düşerse nā-puḫte
16. Ḳuṣūr-ı germī-i bāṭından iʿtizār olunur

nevāle-keş-i hᵛān-ı enbiyā:

1. **nevāle-keş-i hᵛān-ı enbiyā:**
Gazel 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Nebilerin sofrasından nimetlenen (Onların getirdiği hidayet yoluna tabi olan).
11. Efsūs ʿömr-i telḫ-mezākān-ı ʿāleme
12. Cibril iken nevāle-keş-i hᵛān-ı enbiyā

nevālemend olalum:

1. **nevālemend olalum:**-*alum*
Gazel 520
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kısmetlenmek, pay almak.
5. Nevālemend olalum ḫᵛānçe-i maḥabbetden
6. Gürisne-ḥavṣala-i ārzūyı sīr idelüm

nevāl-i āferīnişde:

1. **nevāl-i āferīnişde:**-*de*
Gazel 132
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yaratılış ihsanı.
7. İder gerd-i ser-i insāna gerdiş kāse-i gerdūn
8. Nevāl-i āferīnişde melāʾik kāse-līsümdür

nevāl-i ārzū:

1. **nevāl-i ārzū:**
Gazel 843
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Arzu yemeği II Arzulanan yemek.
13. Geçirdi çāşnī-gīr-i felek ol deñlü vaḳtin kim
14. Nevāl-i ārzū meydāna geldi iştihā gitdi

nevāl-i ʿayşı:

1. **nevāl-i ʿayşı:**-*ı*
Gazel 82
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yaşam nimeti, hayat zevki.
13. Nevāl-i ʿayşı bu miḥnet-serāda ey Nābī
14. Felek virürse de bī-ḳayd-ı imtinān mı virür

nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan:

1. **nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan:**-*dan*
Gazel 38
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tantanalı devlet kısmetine iştah kabartmak.
11. Füzūndur maʿde-i ʿömr-iʿazīze ḍarrı nefʿinden
12. Nevāl-i devlet-i pā der-rikāb-ı iştihādan geç

nevāl-i ġamuz:

1. **nevāl-i ġamuz:**-*uz*
Gazel 280
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gam lütfu, nimeti.
9. Biz ol nevāl-i ġamuz Nābiyā kʾolur dil-serd
10. Lezāʾiz-i niʿam-ı çerḫden nemek-çeşümüz

nevāl-i ḫalkı:

1. **nevāl-i ḫalkı:**-*ı*
Gazel 343
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnsanlara dağıttığı hediyeler.
1. Müdām ġāret içündür nevāl-i ḫalkı beleş
2. Teṭāvül itdügi destār-ı bed-nümā-yı keleş

nevāl-i ʿıyşı:

1. **nevāl-i ʿıyşı:**-*ı*
Gazel 209
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yaşamak için lazım olan yiyecek.

13. Bu köhne maṭbaḫ-ı ʿālemde kimseye Nābī

14. Nevāl-i ʿıyşı dem-i iştihāda virmezler

nevāl-i maʿnā:

1. **nevāl-i maʿnā:**
Gazel 643
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mana ihsanı.

9. Dil-i Nābīye ṣığışmazdı nevāl-i maʿnā

10. Bezl-i deryūzegerān itmese ḫırmen ḫırmen

nevāl-i raḥmeti:

1. **nevāl-i raḥmeti:**-*i*
Gazel 705
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Rahmet hediyesi.

17. Pīşgāhında nevāl-i raḥmeti hāżır bulur

18. Kim olursa ṣıdḳ ile mihmān Āyāṣufiyyeʾde

nevāl-i vaṣldan:

1. **nevāl-i vaṣldan:**-*dan*
Gazel 843
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma nimeti, yiyeceği.

7. Tehī ḳaldı nevāl-i vaṣldan ḫᵛān-ı ümīd ammā

8. Velīkin maʿde-i dilden de renc-i imtilā gitdi

nevāl-i vuṣlata:

1. **nevāl-i vuṣlata:**-*a*
Gazel 392
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kavuşma bahşişi II kavuşma arzusu.

11. Ḫamyāze-rīz-i ḥasret iken ḫoş gelür baña

12. Ṣatmaḳ nevāl-i vuṣlata bī-iştihālıcuḳ

nev-āmede:

1. **nev-āmededür:**-*dür*
Gazel 139
Mısra: **10**
Yeni gelmiş, yeni yetme.

9. Āġūş u dūş-ı raġbeti Nābī ider maḳarr

10. Çün ġaybdan nev-āmededür ḫurd-sāller

nev-āmededür:

1. **nev-āmededür:**
Gazel 561
Mısra: **17**
Yeni gelmiş, yeni yetme.

17. Daḫı nev-āmededür ṭıfl-ı naẓm ey Nābī

18. ʿAceb mi ḫāmeden eylerse merkeb-i çūpīn

nevʿan:

1. **nevʿan:**
Gazel 829
Mısra: **11**
Cins ve tür bakımından, çeşit olarak II Biraz, çok az miktarda.

11. İmʿān olunsa ʾiṣmete nevʿan ḳarībdür

12. Meh-rūlaruñ göñül sever eñ bī-vefāsını

nev-ā-nev:

1. **nev-ā-nev:**
Gazel 121
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yeni yeni.

5. Şuhūd-ı nüsḫa-i ṣunʿa nev-ā-nev bulmayan ḳudret

6. İdüp tażyīʿ-i evḳātın ḥiḳāyāt-ı kühen söyler

nev-ʿarūs:

1. **nev-ʿarūsun:**-*un*
Kaside 11
Mısra: **53**
Yeni gelin.

53. O nev-ʿarūsun ola cebhe-i niẓāmında

54. Şenā-yı āṣafa ammā bu vech ile elḳab

nev-ʿarūs-ı köhne:

1. **nev-ʿarūs-ı köhne:**
Tarih 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kocamış yeni gelin.

1. Yenişehr ol nev-ʿarūs-ı köhne bünyād-ı cihān

2. Manṣıb-ı aḥkām-ı şerʿ oldukda Müftī-zādeye

nevā-yı bülbül-i şirāzʾı:

1. **nevā-yı bülbül-i şirāzʾı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Şiraz bülbülünün nağmesi (Şiraz bülbülü İranlı dev şair Sadi şirazi'nin divan şairleri tarafından yapılan benzetmesidir. Bostan ve Gülistan'dan adlı eseri ile hem iran hem Türk hem de Dünya Edebiyatını derinden etkilemiş olan Sadi Şirazi divan şiirimizde Bülbül-ü Şiraz olarak anılmıştır).

53. Zamāne baḫt-ı nigūnından eyleyüp şekvā

54. Nevā-yı bülbül-i Şirāzʾı itmede tekrār

nevā-yı iʿcāz:

1. **nevā-yı iʿcāz:**
Gazel 316
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mucize nağme, melodi.

7. Tende sūrāh-ı sitem lebde nevā-yı iʿcāz

8. Mürde-i cehle meded-reslik içün şūruz biz

nev-āyīn:

1. **nev-āyīn:**
Gazel 631
Mısra: **13**
Yeni tarz.

13. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun

14. Nābī yine yārana hediyye suḫanumdan

nevāzı:

1. **nevāzı:**
Gazel 252
Mısra: **3**
Okşayıcı, taltif edici, iyi edici.

3. İtse ne var ġarīb nevāzı o şāh-ı ḥüsn

4. Maʿmūre-i ʿināyetinüñ bir ġarībiyüz

nevaziş:

1. **nevāziş:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Far. Okyayış, taltif ediş, lütuf, inayet.

5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma

6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

2. **nevaziş:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Gönül almak, iltifat.

1. Ne ḫoşdur ʿāşıḳa aġyār beyninde himāyetler

2. Nihānīce nevaziş āşikārāca nikāyetler

3. **nevāzişüni:**-*ün, -i*
Gazel 115
Mısra: **11**
Gönül almak, iltifat.

11. Dilden gehī nevāzişüni eyleme diriġ

12. Kuyuñda bir ġarīb müsāfir degül midür

4. **nevāzişlerle:**-*ler, -le*
Gazel 469
Mısra: **5**
Gönül almak, iltifat.

5. Nevāzişlerle sāde būseler taʿzīmdür ḥüsne

6. Erāzil vażʿıdur ʿarż-ı visāli pāy-māl itmek

5. **nevāzişle:**-*le*
Gazel 506
Mısra: **5**
Gönül almak, iltifat.

5. Nevāzişle leb-i yāḳūt-fāmın eyledüm taʿbīr

6. Bu şeb gencīne-i rüʾyada bir laʿlīn nigīn buldum

6. **nevāzişlerüni:***-ler, -ü, -n, -i*
Gazel 807
Mısra: **13**
Gönül almak, iltifat.
13. Ne nevāzişlerüni gördi ne ḥüsn-i naẓaruñ
14. Bu sitem Nābīʾye ey şūḫ nenüñ żımnında

7. **nevāzişe:***-e*
Gazel 809
Mısra: **2**
Gönül almak, iltifat.
1. Aldanma bāb-ı mihri felek bāz iderse de
2. Nā-rāstdur nevāzişe āġāz iderse de

nevāziş ider:
1. **nevāziş ider:***-er*
Gazel 887
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönül almak, iltifat etmek.
11. Her ṭabak girmeyicek ṣaḥnına rāḥat göremez
12. Sufrenün ṭurma nevāziş ider āvāresini

nevāziş idersen:
1. **nevāziş idersen:***-er, -se, -n*
Gazel 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül almak, iltifat etmek.
3. Ḫūbānı cāme-ḫᵛāb-ı ḫayālüñde eyle būs
4. Mihmānlara nevāziş idersen s̱evābı var

nevaziş itdükçe:
1. **nevaziş itdükçe:***-dükçe*
Gazel 129
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Okşamak; yumuşak, sevecen davranmak.
5. Rāmişger-i ḥayāt ider enfāsını bülend
6. İtdükçe sāz-ı nabzı nevaziş ṭabībler

nevāziş-i ʿurefā:
1. **nevāziş-i ʿurefā:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ariflerin, ermişlerin iltifatı.
9. Riʿāyet-i cühela mezhebinde vācib iken
10. Nevāziş-i ʿurefā çerḫde baʿīd midür

nevāzişkārī-i bigāne:
1. **nevāzişkārī-i bigāne:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yabancı gibi okşamak (okşayıcılık).
1. Nevāzişkārī-i bigāne cevr-i āşinādan geç
2. Gel ey şūḫ-ı vefā-düşmen bu vażʿ-ı nā-revādan geç

nevāzişkārī-i sāḳīye:
1. **nevāzişkārī-i sāḳīye:***-ye*
Gazel 236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sakinin okşaması.
1. Añılsın gūşe-i meyḫāne kim şād olduġum yirdür
2. Nevāzişkārī-i sāḳīye muʿtād olduġum yirdür

nev-bāfte-i ḥüsn:
1. **nev-bāfte-i ḥüsn:**
Gazel 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin yeni moda kumaşı.
1. Gāh nev-bāfte-i ḥüsn mezād olmadadur
2. Gāh red-kerde-i engüşt kesād olmadadur

nev-bahār:
1. **nev-bahārun:***-un*
Gazel 51
Mısra: **1**
Nevbahâr: Far. İlkbahar. (Mart, Nisan. Mayıs ayları).
1. Nev-bahārun maḳdeminden geşt-i gülşendür murād
2. İʿtidāl-i faṣldan āsāyiş-i tendür murād

2. **nev-bahārda:***-da*
Gazel 389
Mısra: **7**
İlkbahar.
7. Benzer dıraḫt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

3. **nev-bahār:**
Gazel 716
Mısra: **1**
İlkbahar.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

4. **nev-bahār:**
Gazel 717
Mısra: **1**
İlkbahar.
1. Nev-bahār oldı cünūn el virdi şellāḳīlere
2. Düşdi mānend-i ṣurāḥi ser-fürū sāḳīlere

5. **nev-bahār:**
Gazel 738
Mısra: **4**
İlkbahar.
3. Geldükçe naḳd-i hūşumızı ṣarf ider gider
4. Çoḳdur bizüm muḥāsebemüz nev-bahār ile

6. **nev-bahār:**
Gazel 772
Mısra: **12**
İlkbahar.
11. Gülşenüñ itdi temāşāsı beni dem-beste
12. Nev-bahār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

nev-bahār geldükde:
1. **nev-bahār geldükde:**
Gazel 202
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İlkbahar gelince.
11. İtme ġurūr ṣafvet-i cūy-ı cemālüñe
12. Geldükde nev-bahār ḫāṭuñ ḫār u ḫaslanur

nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān aḥmedīʾde:
1. **nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān aḥmedīʾde:***-de*
Gazel 724
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sultan III. Ahmet'in saltanatının ilkbaharı.
11. Nev-bahār-ı ʿaṣr- sulṭān Aḥmedīʾde Nābiyā
12. Döndi iki āṣafun luṭfiyle ḳalbüm gülşene

nev-bahār-ı devletinden:
1. **nev-bahār-ı devletinden:***-i, -n, -den*
Gazel 540
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Devletin, zenginliğin ilkbaharı.
5. Olduġıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-yāb
6. Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Arż-ı Rūm

nev-bahār-ı nigeh-i luṭf:
1. **nev-bahār-ı nigeh-i luṭf:**
Gazel 447
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Lütuf bakışlarının ilkbaharı.
7. İtdi hūşyār bizi neşve-i maʿcūn-ı firāḳ
8. Nev-bahār-ı nigeh-i luṭf ile dīvāne idük

nev-bahār-ı ruhı:
1. **nev-bahār-ı ruḫı:***-ı*
Gazel 69
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yanağın ilk baharı.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

nev-bāv:
1. **nev-bāve:***-e*
Tarih 116
Mısra: **15**
Turfanda, yeni çıkmış meyve ve sebze.
15. O naḫlı itdi bir nev-bāve iḥsāniyle şīrīn-kām
16. Ki lezẕāt-ı cihān ol mīve-i ümmīde mülḥaḳdur

nev-bāve-ḫor-ı meżraʿ-ı tefsīr ü ḥadīs̱:

1. **nev-bāve-ḫor-ı meżraʿ-ı tefsīr ü ḥadīs̱:**
Tarih 138
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Kuran ve Peygamberin sözlerinin tarlasındaki yeşillikleri yiyen (Kuranın ve Peygamberin sözlerinden taze manalar anlama, çıkarımlarda bulunma bağlamında).
49. Lebi nev-bāve-ḫor-ı meżraʿ-ı tefsīr ü ḥadīs̱
50. Dili ġavvāṣ-ı bün-i lücce-i Kurʾān-ı mübīn

nev-be-nev:

1. **nev-be-nev:**
Gazel 532
Mısra: **4**
Tâzeden tâzeye. Yeniden yeniye.
3. Ser-be-ser āyine-i rāz-ı ḳaderdür gönlüm
4. Nev-be-nev terceme-i sırr-ı ḳażādur suḫanum

2. **nev-be-nev:**
Gazel 191
Mısra: **13**
Tâzeden tâzeye. Yeniden yeniye.
13. Nev-be-nev mīve zuhūrıveş dıraḫt-ı köhneden
14. Ṭabʿ-ı Nābī pīrlikde tāze-gūluḳlardadur

3. **nev-be-nev:**
Gazel 844
Mısra: **17**
Tâzeden tâzeye. Yeniden yeniye.
17. Nābī bu niʿmet olmaz idi nev-be-nev ziyād
18. Maʿnā-yı şükre olmasa dāʾir suḫanları

4. **nev-be-nevdür:***-dür*
Gazel 179
Mısra: **3**
Tâzeden tâzeye, yeniden yeniye.
3. Nev-be-nevdür kārvān-ı ḥādisāt-ı kāʾināt
4. Bulmaz emvācı tenāhī ʾādet-i yem böyledür

5. **nev-be-nev:**
Gazel 375
Mısra: **1**
Tazeden tazeye, yeniden yeniye.
1. Nev-be-nev revnaḳ-pezīr-i luṭf iken gülzār-ı ṣunʿ
2. Ġaflet itmek ʿaybdür ḫᵛāhişger-i esrār-ı ṣunʿ

6. **nev-be-nev:**
Tarih 144
Mısra: **13**
Tazeden tazeye, yeniden yeniye.
13. Nev-be-nev muhiş ḫaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ḫarāb

7. **nev-be-nev:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Çeşit çeşit, türlü türlü II Yepyeni.
3. Nā-mükerrer ṣatılur çār-sūy-ı ʿālemde
4. Nev-be-nev emtiʿa-i kārgeh-i ṣunʿ-ābād

nev-ber:

1. **nev-ber:**
Gazel 529
Mısra: **2**
Turfanda meyve veya sebze.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme sağar istesem
2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

2. **nev-beri:***-i*
Kaside 17
Mısra: **18**
Turfanda çıkmış taze sebze ve meyve.
17. ʿĪd geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

nevbet:

1. **nevbetledür:***-le, -dür*
Gazel 180
Mısra: **4**
Nöbet.
3. Olma ey ṭabʿ-ı ḥarīs enbān-güşā-yı ıżṭırāb
4. Kār u bārı āsiyāb-ı ʿālemün nevbetledür

2. **nevbeti:***-i*
Gazel 80
Mısra: **6**
Hastalık sebebiyle titreme, yüksek ateş.
5. Tebden bulamam farḳını s̱ıḳletde raḳībüñ
6. Ancaḳ o ḳadar var ki tebüñ nevbeti vardur

3. **nevbet:**
Gazel 216
Mısra: **1**
Fırsat.
1. Pāy-ı yāre düşmeğe aġyārdan nevbet mi var
2. Sāyesinde naḫl-i ümmīdün meğer rāḥat mı var

4. **nevbet:**
Gazel 713
Mısra: **4**
Nöbet, sıra, devir.
3. Tā vaḳti gelmeyince umūr eylemez ẓuhūr
4. Devr eyler āsiyāb-ı felek nevbet üstine

nevbet geldi:

1. **nevbet geldi:***-di*
Gazel 729
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sıra gelmek, sırası gelmek.
5. ʿAzl-ı taḳvāya çevürdi yine menhiyyātı
6. Geldi nevbet yine tesbīḥ ile seccādelere

nevbet gelsün:

1. **nevbet gelsün:***-sün*
Gazel 591
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sıra gelmek, sırası gelmek.
5. Āsyāb-ı ḳadeḥüñ kāʿide-i devri budur
6. Sen de ṣabr eyle biraz saña da nevbet gelsün

nevbet ile:

1. **nevbet ile:**
Gazel 442
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nöbetleşe, sıra ile.
3. Ey dil senüñle nevbet ile idelüm fiġān
4. Çoḳ bülbüle taḥammüli yoḳdur bu gülşenüñ

nevbet virmez:

1. **nevbet virmez:***-mez*
Gazel 533
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sıra vermek, imkan tanımak.
11. Virmez suḫan-ārālıġa hiç kimseye nevbet
12. Nābī dehen-i ḫāmeyi ḫāmuş idebilsem

nevbet-i cārūb-keşān-ı haremin:

1. **nevbet-i cārūb-keşān-ı ḥaremin:***-in*
Kaside 2
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Kabrini Süpürüp temizleme nöbeti, sırası.
147. Ġaṣbdan nevbet-i cārūb-keşān-ı ḥaremin
148. İtmede miknese şeh-perr-i melekden feryād

nevbet-i hᵛāhiş gelicek:

1. **nevbet-i ḫᵛāhiş gelicek:***-icek*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
İsteğini söyleme söyleme sırası gelmek.
93. Nevbet-i ḫᵛāhiş gelicek Aḥmedʾe
94. Aña hitāb itdi bu gūne Dede

nevbet-i şeyh:

1. **nevbet-i şeyḫ:**
Kaside 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şeyhin musiki merasimi, hükümranlığı bağlamında (Şeyh; Muhyiddin Ebû Muhammed Abdulkâdir b. Ebî Sâlih Mûsâ Zengîdost el-Geylânî ya da daha bilinen adıyla Abdülkâdir Geylânî,

(Arapça: عبد القادر الجيلانى'Abd el-Kadir Gīlānī, Farsça: عبد القادرگيلانى, Kürtçe: Evdilqadirê Geylanî), Büyük Selçuklu Devleti döneminde, günümüz İran'ının Hazar Denizi kıyısındaki Gilan Eyaleti'nde 1077 (H. 470) yılında doğan âlim ve mutasavvıf olan Kadiriye tarikatının kurucusu ve İslam filozofu. 1166 (H. 561) yılında Bağdat'ta vefat etti ve türbesi buradadır).

1. Ser-i bāmında sipihrüñ çalınur nevbet-i Şeyḫ

2. Çerḫe güncīde degül dāʾire-i devlet-i Şeyḫ

nevbetin virmez:

1. **nevbetin virmez:**-*mez*
Gazel 610
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sırasını vermek.

5. Andan istidlāl mümkin rāḥat-ı ferdāyı kim

6. Kimse virmez kimseye rāh-ı ʿademde nevbetin

nevbetle:

1. **nevbetledür:**-*dür*
Gazel 700
Mısra: **14**
Sıra ile.

13. Nābī ko ıztırābı ki peymāne-i murād

14. Nevbetledür bu meclis-i nā-pāydārda

nevbet-zen-i maḥabbet:

1. **nevbet-zen-i maḥabbet:**
Gazel 88
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşk sultanının nöbetini çalan.

9. Pest ü bülend birdür ṣīt ü ṣadā-yı ʿaşḳa

10. Nevbet-zen-i maḥabbet evc-i ḥiṣārı nʾeyler

nev-cüvān:

1. **nev-cüvān:**
Gazel 584
Mısra: **1**
Genç, taze.

1. Olmış esīr-i ʿaşḳ o perī nev-cüvān iken

2. Yanmış firāḳa āteş-i ṣad ḫānmān iken

nev-demīde:

1. **nev-demīde:**
Gazel 153
Mısra: **1**
Yeni yetişmiş, yeni bitmiş.

1. Ḫaṭ nev-demīde sünbül-i bāġ-ı ʿizārıdur

2. Āḫir zamān-ı ḥüsniñüñ evvel-bahārıdur

nev-devletān-ı ʿaṣr ḳatında:

1. **nev-devletān-ı ʿaṣr ḳatında:**
Gazel 367
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Zamanın sonradan görmeleri olan zenginlerinin huzurunda.

33. Eylese de müsāʿade vīrān ider dilüñ

34. Nev-devletān-ı ʿaṣr ḳatında recā ġalaṭ

nev-güfte:

1. **nev-güfteñe:**
Gazel 785
Mısra: **9**
Yeni (daha önce söylenmemiş) söz.

9. Nev-güfteñe Ḫulūṣī virdi naẓīre Nābī

10. Dil-beste-i sitemdür ḳādir degül edāya

nev-ġurūr-ı nāz:

1. **nev-ġurūr-ı nāz:**
Gazel 127
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yeni yeni gururlanmaya başlayan güzel.

7. Benüm āhumdan olmış mużṭarib ol nev-ġurūr-ı nāz

8. Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer

nev-ḫaṭṭān:

1. **nev-ḫaṭṭānun:**-*un*
Gazel 464
Mısra: **9**
Ayva tüyleri yeni çıkan güzeller.

9. Şāne ṣunmaḳ gibidür destine nev-ḫaṭṭānun

10. Ḫāme ḫaṭ yazduġı dem üstine teşdīd itmek

nev-heves:

1. **nev-hevesüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **8**
Bir işe yeni başladığı için büyük bir istekle çalışan II Maymun iştahlı.

7. Gösterür cilve-i nev-der-nev-i gün-ā-günı

8. Ṭabʿı hem-reng-i bahār olduġını nev-hevesüñ

nev-hevesān:

1. **nev-hevesānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 90
Mısra: **2**
Hevesi çabuk geçen, ayran gönüllü, maymun iştahlı olanlar.

1. Şevḳet sözinde gerdiş-i çeşm-i ġazāl ḥayf

2. Düşmiş o deñlü nev-hevesānuñ zebānına

nev-hevesān-ı zamāne:

1. **nev-hevesān-ı zamāne:**
Gazel 406
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hevesi çabuk geçen, ayran gönüllü.

7. Bulınca nev-hevesān-ı zamāne bir sāʿat

8. Ne pīç tāba düşerler ṭolandurıncaya dek

nev-heveslerüñ:

1. **nev-heveslerüñ:**
Gazel 454
Mısra: **12**
Yeni hevesli, acemi, müptedi II Hoppa, sebatsız.

11. Dü-mıṣraʿı kifāyet ider şāhideyn-i rūz

12. Daʿvā-yı şāʿiriyyet iden nev-heveslerüñ

nev-hırām:

1. **nev-hırām:**
Gazel 874
Mısra: **7**
Yeni edalı, yeni salına salına giden.

7. Ol nev-hırām kūçe-i bī-dāduñ itdügin

8. ʿÖmrinde cevr işitmedi bī-dād görmedi

nevʿ-i beşer:

1. **nevʿ-i beşer:**
Kaside 2
Mısra: **318**
Kelime Tipi: -
İnsan soyu, insanlar, insanlık.

317. Seni kim medḥ ide biʾẕ-ẕāt Ḫudāvend-i Ġanī

318. Medḥüne ḳanda bulur nevʿ-i beşer istibdād

2. **nevʿ-i beşer:**
Kaside 9
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
İnsan soyu, insanlar, insanlık.

139. Suḫan ol deñlü ḫoş-āyende gerekdür ki añı

140. İdine nevʿ-i beşer belki melāʾik ezber

nevʿ-i beşerde:

1. **nevʿ-i beşerde:**-*de*
Gazel 398
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnsan soyu, insanlar, insanlık.

3. Nevʿ-i beşerde ẓāhir olur ḥüsn-i ḫaṭṭ u ḥāl

4. Muṣḥafdadur cemāli sütūr-ı muʿarrebüñ

nevʿ-i beşerden:

1. **nevʿ-i beşerden:**-*den*
Gazel 89
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnsan soyu, insanlar, insanlık.

11. Olmaz resīd gerdine nevʿ-i melāʾike

12. Çendīn hüner ki nevʿ-i beşerden ẓuhūr ider

nevʿ-i ḥarīr:

1. **nevʿ-i ḥarīr:**
Gazel 635
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İpek kumaş, ipek cinsi.

9. Ḳıymet ü ḳadrin o demlerde bilür nevʿ-i ḥarīr
10. Ki giçe tācirüñ endāze vü mīzānından

nev-i ḥazef:
1. **nev-i ḥazef:**
Gazel 748
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Topraktan yapılmış çanak çömlek cinsi şeyler.
3. Cevher-i aṣlīye taḳlīd itse de nev-i ḥazef
4. Cevherüñ gelmez taġayyür reng-i istiḳlāline

nev-i insānda:
1. **nev-i insānda:***-da*
Kaside 1
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
İnsan soyu, insanlar.
117. Meşāʿir vażʿ idüp terkīb-i cism nev-i insānda
118. Yed-i her dīgere itmiş münāsib āletin iʿṭā

nevʿ-i insanī:
1. **nevʿ-i insanī:**
Gazel 537
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İnsanoğlu, insanlık.
7. Eʾs-selām ey intisāb-ı Ẕāt-ı pākünle senüñ
8. Oldı böyle nevʿ-i insanī mükerrem eʾs-selām

nevʿ-i melāʾike:
1. **nevʿ-i melāʾike:**
Gazel 89
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Melekler sınıfı.
11. Olmaz resīd gerdine nevʿ-i melāʾike
12. Çendīn hüner ki nevʿ-i beşerden ẓuhūr ider

nevʿ-i nebātāt:
1. **nevʿ-i nebātāt:**
Gazel 96
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bitkiler alemi.
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

nevʿ-i nebātuñ:
1. **nevʿ-i nebātuñ:***-uñ*
Gazel 146
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bitkiler alemi.
15. Rūy-ı zerdüm piste-i leb-bestesin ḫandān ider
16. Zaʿferān nevʿ-i nebātuñ Ḫʷāce Nasrüʾd-dīnʾidür

nev-īcād:
1. **nev-īcād:**
Tarih 42
Mısra: **4**
Yeni buluş.
3. Ṭarḥı nāzik zemīni nāzikter
4. Heyʾeti ḫoş binası nev-īcād

nevk-i fikr:
1. **nevk-i fikr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **250**
Kelime Tipi: -
Düşüncenin, hayalin ucu.
249. Sen degül cümle nāẓımān-ı süḫan
250. Ḳazsalar nevk-i fikr ile maʿden

nevk-i gizlik-i āteş-dem-i ḳader:
1. **nevk-i gizlik-i āteş-dem-i ḳader:**
Gazel 846
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yazgının yanık sesi dokunaklı kalemtıraşının ucu.
3. Ḥakk itdi nevk-i gizlik-i āteş-dem-i ḳader
4. Mecmūʿa-i Stānbul içinde nişānemi

nevk-i ḳalem:
1. **nevk-i ḳalem:**
Kaside 15
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kalemin ucu.
11. Birisi pençe-i fermān birisi ṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ
12. Birisi ṣafḥa-i telḫīṣ biri nevk-i ḳalem

nevk-i ḳalemde:
1. **nevk-i ḳalemde:***-de*
Gazel 398
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kalemin ucu.
9. Peykān-ı tīr gibi olur gāh zaḫm-zen
10. Nevk-i ḳalemde ḳaṭre-i saḫti mürekkebüñ

nev-ḳumāş:
1. **nev-ḳumāş:**
Gazel 153
Mısra: **10**
Yeni kumaş.
9. Sūdāgerān-ı şehr-i Sitānbulʾa ʿarż ider
10. Nābī bu nev-ḳumāş Ḥaleb yādigārıdur

nev-kumāş-ı suḫan:
1. **nev-kumāş-ı suḫan:**
Gazel 602
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeni tarz söz/şiir.
13. Çoḳdur bu nev-kumāş-ı suḫan saña Nābiyā
14. Şehr-i dimāġ pā-zede-i iḫtimāl iken

nev-libās:
1. **nev-libās:**
Kaside 28
Mısra: **26**
Yeni elbiseli, farklı kılıklı.
25. Bu ıṣṭılaḥ-ı ʿulūm üzre şiʿr-i tāze-zemīn
26. Ki nev-libās ile bir māh-rūy-ı gül-ḫaddür

nev-meʾāl:
1. **nev-meʾāl:**
Kıt'a 3
Mısra: **18**
Yeni anlam, orijinal mana.
17. Deryā-yi iltifātı olup mevc-hīz-i iẕn
18. Emriyle girdi kisve-i naẓma bu nev-meʾāl

nevmīd idüm:
1. **nevmīd idüm:***-i, -dü, -m*
Gazel 352
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümitsiz, ümidini kesmiş.
3. Şāhid-i ümmīdden nevmīd idüm gördüm meġer
4. Perveriş-yāb-ı verā-yi perde-i nisyān imiş

nevmīd oldum:
1. **nevmīd oldum:***-du, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **336**
Kelime Tipi: -
Karamsar olmak,ümitsizliğe düşmek.
335. Görmedüm hiç birinde rūy-ı ümīd
336. Cümleden oldum āḫiri nevmīd

nevmīd olma:
1. **nevmīd olma:***-ma*
Gazel 600
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ümitsiz olmak.
9. Şüste-i çeşme-i ʿafv olmadan olma nevmīd
10. Ḫum-ı ṣahbā gibi leb-rīz-i günāh olmayasın

nev-müslümān:
1. **nev-müslümān:**
Gazel 703
Mısra: **11**
Yeni müslüman olan.
11. Nev-müslümān ʿaceb mi takvā-fürūş olsa
12. Eyler füzūn perestiş ġılmān-ı nev-ḫarīde

nev-nihāl:
1. **nev-nihāle:***-e*
Gazel 776
Mısra: **13**
Taze fidan (sevgili).
13. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-nihāle niyyetüñ

14. Nābiyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

nev-nüvişte:
1. **nev-nüvişte:**
Gazel 620
Mısra: **13**
Yeni yazılmış.
13. Nev-nüvişte ġazelün Nābī idüp dest-āvīz
14. Şuʿarā-yı Ḥalebe söyle ki maʿẕūr olsun

nev-resīde:
1. **nev-resīdeler:***-ler*
Gazel 239
Mısra: **1**
Yeni yetme (Sevgili).
1. Ṣalındı ʿīdgehde yine nev-resīdeler
2. Ḥayretle döndi pelle-i dūlāba dīdeler

nev-rūz:
1. **nev-rūz:**
Gazel 20
Mısra: **6**
Baharın ilk günü, ilkbahar.
5. Buña hevāda ʿIrāḳ u ʾAcem muḫālifdür
6. Ki çār faṣlı da nev-rūz ider ṣabā-yı Ḥaleb

nev-sāl:
1. **nev-sāl:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **20**
Yeni yıl, bir yaşında.
19. Sālik-i meslek-ı ʿirfān olmaḳ
20. Daḫı nev-sāl iken insān olmaḳ

nev-şehryār-ı kişver-i nāzum:
1. **nev-şehryār-ı kişver-i nāzum:***-um*
Gazel 535
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesinin yeni hükümdarı.
7. Nev-şehryār-ı kişver-i nāzum ki arturur
8. Dil-dādeler müzāhemesi şān ü şevketüm

nev-şikārī-i ṣaḥārī-i maḳāl:
1. **nev-şikārī-i ṣaḥārī-i maḳāl:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Söz sahralarında yeni avlar (peşindeki avcı).
9. Tāze-cevlān-ı meyādīn-i ḫayāl
10. Nev-şikārī-i ṣaḥārī-i maḳāl

nev-şüküfte:
1. **nev-şüküfte:**
Tarih 4
Mısra: **5**
Yeni çiçek açmış.
5. Gūyā ki nev-şüküfte gül-i āteşīn idi
6. Zeyn eylemişdi gül-bün-i bāġ-ı vezāreti

nev-ʿünvān:
1. **nev-ʿünvānı:***-ı*
Tarih 110
Mısra: **8**
Yeni ünvan, yeni çehre.
7. Teng ü berhem-zede vü muẓlim iken köhne binā
8. Buldı eyyām-ı şerīfinde bu nev-ʿünvānı

nev-yāfte:
1. **nev-yāfte:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **160**
Yeni başlık.
159. Konduġun baġa gördi beççe-i zāġ
160. Buldı nev-yāfte muḥarrir-i bāġ

nev-zemīn:
1. **nev-zemīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **9**
Yeni yol, yeni tarz (Orijinal bağlamında).
9. Böyle bir nev-zemīn ü tāze-edā
10. Olmamışdur ḳalem-rev-i ḳudemā

nev-ẓuhūr:
1. **nev-ẓuhūr:**
Gazel 343
Mısra: **13**
Yeni yetme (kimse).
13. Ḳumāş-ı penc-gezi nev-ẓuhūr ne anlar
14. Dem-i müzāyedede beş didiyse benden şeş

2. **nev-ẓuhūr:**
Gazel 804
Mısra: **14**
Yeni çıkma.
13. Ey mihr-i çihre sen var iken idemez ẓuhūr
14. Māh-ı dü ḥefte her ne ḳadar nev-ẓuhūr ise

ney:
1. **ney:**
Gazel 332
Mısra: **1**
İçi yanık kamış, nay.
1. Ẓāhirde gerçi ney gibi ḫāmūşlardanuz
2. Ammā hevā-yı vaṣl ile pür-cūşlardanuz

2. **ney:**
Gazel 513
Mısra: **15**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı.
15. Şerm ider ney gibi maġlūb-ı hevā olmaḳdan
16. Zīr-i pāyında ṭutar naġmelerin nāy-ı ḳalem

3. **ney:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

4. **ney:**
Gazel 69
Mısra: **31**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı.
31. Ney nefes şevḳi ile dāʾire-i ʿālemde
32. Ḳuşaġın künc-i ʿademde nice yirden kuşanur

5. **neylerün:***-ler, -ün*
Gazel 818
Mısra: **1**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı.
1. Viremez şūr-ı dü-tā neylerün āvāzeleri
2. Leb-i ḫūbāna ḳarīn olmasa āġāzeleri

ney ki:
1. **ney ki:**
Kaside 16
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ne ki, ne ola ki, nedir ki.
13. Didi ki ey füsürde-ḫıred pīr-i nā-tüvān
14. Ḥeftād sīnde bu seferüñ ney ki ḥikmeti

neyāsā:
1. **neyāsā:**
Gazel 413
Mısra: **3**
Ney gibi.
3. Olsa ẕātī hüner ādemde neyāsā yoḫsa
4. Gūş-māl itmeyicek leẕẕeti yoḳ ṭanbūruñ

neydi:
1. **neydi:***-, -*
Gazel 174
Mısra: **3**
Ne idi.
3. Dūşīne neydi bilmem meclisde ey sitemger
4. Aġyār-ı nā-sezāya ol mihribānlıcuḳlar

neydügini:
1. **neydügini:**
Gazel 44
Mısra: **7**
Ne ettiğini.
7. Görmedük neydügini oldugını gūş itdük
8. Bir zamān faṣl-ı bahāruñ adı hengām-ı feraḥ

neye:
1. **neye:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Ne diye, niçin?.
9. Nābī neye geldüñ ne ṭurursuñ bu maḳāma
10. Var bārgeh-i Ḫalıḳʾa kesb-i derecāt it

2. **neye:**
Kaside 15
Mısra: **43**
Ne diye, niçin?.
43. Neye mevżūʿ idügin añlamaduḳdan ṣoñra
44. Çekdi farż eyleyelüm bir nice yıl ṭabl u ʿalem

ney-i ẖāmeye:
1. **ney-i ẖāmeye:***-y, -e*
Kaside 15
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **-**
Kamış kalem ney.
207. Kendü nūr-ı baṣaruñdur ne tekellüf kʾidesin
208. Ecnebīvār ney-i ẖāmeye teklīf-i naġam

neyle:
1. **neylerler:***-r, -ler*
Gazel 448
Mısra: **9**
Ne yapmak.
9. Ṣafā-yı ẖāṭır üzre olmayan iḥsānı neylerler
10. Görüp sūz-ı derūnın micmerüñ ʿanberden el çekdük

neyler:
1. **neyler:**
Gazel 431
Mısra: **5**
Ne yapar, ne yapsın!.
5. Zīnet-i ẓāhiri erbāb-ı taḳarrüb neyler
6. Zīveri yoḳ ḥarem-i Kaʿbede mihrāblaruñ

nʾeyler:
1. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **1**
Ne yapsın, neylesin.
1. Ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnün ẕevḳ-i bahārı nʾeyler
2. Ahū-perest-i çeşmüñ ṣayd u şikârı nʾeyler

2. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **2**
Ne yapsın, neylesin.
1. Ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnün ẕevḳ-i bahārı nʾeyler
2. Ahū-perest-i çeşmüñ ṣayd u şikârı nʾeyler

3. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Ne yapsın, neylesin.
7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye olmeh
8. Bilmem o şūẖ-ı pür-kār ol nābekārı nʾeyler

4. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **4**
Ne yapsın, neylesin.
3. Yāruñ güẕergehidür ʿuşşāḳa cāy-ı rāḥat
4. Rindān-ı ẖāne ber-dūş dār u diyarı nʾeyler

5. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **6**
Ne yapsın, neylesin.
5. Düşmez gürūh-ı meste olmaḳ ḥicāba beste
6. Rüsvāylık tururken nāmūs u ʿārı nʾeyler

6. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **10**
Ne yapsın, neylesin.
9. Pest ü bülend birdür ṣīt ü ṣadā-yı ʿaşḳa
10. Nevbet-zen-i maḥabbet evc-i ḥiṣārı nʾeyler

7. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Ne yapsın, neylesin.
11. Naḳşun girince cāna maḥv oldı arzular
12. Dīvār-ı künc-i gülẖan naḳş-ı nigārı nʾeyler

8. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **14**
Ne yapsın, neylesin.
13. Ḳayd-ı rüsūmdur hep teşbīh ü tāc ü ḥırḳa
14. Dervīş-i bī-ser ü pā vażʿ u vekārı nʾeyler

9. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **16**
Ne yapsın, neylesin.
15. Merkezle āşinā ol itme muḥīte raġbet
16. Müstaġrık-ı ḥaḳīḳat meyl-i kenarı nʾeyler

10. **nʾeyler:**
Gazel 88
Mısra: **18**
Ne yapsın, neylesin.
17. Ẓıll olsa da çekilmez bār-ı girān-ı minnet
18. Seyyāh-ı bī-ʿalāyıḳ pāy-ı çenārı nʾeyler

11. **nʾeyler:**
Kaside 9
Mısra: **62**
Ne yapar, ne yapsın!.
61. Maḫlaṣum der-be-derī oldı adum merdūdī
62. Daẖı bilmem ki beni gerdiş-i devrān nʾeyler

12. **nʾeyler:**
Kaside 9
Mısra: **122**
Ne yapsın, ne etsin.
121. Dehre pertev bıraḳan pāk żamīrüñ var iken
122. Bilemem çerẖ-i ġalaṭ-pīşe bu mihri nʾeyler

neylersen eyle:
1. **neylersen eyle:**
Gazel 498
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne yaparsan yap.
7. Neylersen eyle eyleme maḥrūm-ı iltifāt
8. Bār-ı firāḳa tāb ü tüvānum mı var benüm

neylerseñ it:
1. **neylerseñ it:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her ne durumda olursa olsun bir çözüm yolu bularak.
9. Emmiş lebüm bulunmaz dirmiş o ġırre-i nāz
10. Neylerseñ it lebin em bir ẖoş mekīde göster

neylersin:
1. **neylersin:**
Gazel 103
Mısra: **5**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
5. Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduğın neylersin
6. Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var

2. **neylersin:**
Gazel 556
Mısra: **1**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
1. Fürūg-ı mihr-i ʿālem-tābı gör mehtābı neylersin
2. Temāşāgāh-ı bīdārī ṭururken ẖᵛābı neylersin

3. **neylersin:**
Gazel 556
Mısra: **2**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
1. Fürūg-ı mihr-i ʿālem-tābı gör mehtābı neylersin
2. Temāşāgāh-ı bīdārī ṭururken ẖᵛābı neylersin

4. **neylersin:**
Gazel 556
Mısra: **4**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
3. Haṣīr-i ʿām rüchān üzredür seccāde-i ẖāṣa
4. Ṭururken ṣaḥn-ı mescid gūşe-i miḥrābı neylersin

5. **neylersin:**
Gazel 556
Mısra: **6**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
5. İdersin kākülin bāziçegāh-ı ārzū ammā
6. Ṣabāyı ḳande ḳorsun ẖāṭır-ı aḥbābın neylersin

6. **neylersin:**
Gazel 556

Mısra: **8**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
7. ʿAceb bu taḳviyet şevḳiyle maʿcūn-ḫᵛārlıḳ tā key
8. Binā-yı ten ḫarāb olmaḳdadur mizābı neylersin

7. **neylersin:**
Gazel 556
Mısra: **10**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
9. Tecerrüd iḫtiyār it āşinā-yı ʿaḳl iseñ Nābī
10. Bu ṭūfāngāh-ı hestī-şūyda es̱vābı neylersin

n'eylesün:
1. **n'eylesün:**
Gazel 873
Mısra: **8**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
7. Vuṣlat-ı hicr be-dünbāli ḳabūl itmez dil
8. N'eylesün ḫaste olan merhem-i zaḫm-efzūnı

neylesüñ:
1. **neylesüñ:**
Gazel 394
Mısra: **10**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

2. **neylüsüñ:**
Kaside 24
Mısra: **127**
Ne eylersin, ne yapacaksın?.
127. Neylüsüñ ʿarżaya cürʾet idemez olmayıcaḳ
128. Ṭabʿ-ı düşvār-pesendüñ gibi söz müstes̱nā

neyleyelüm:
1. **neyleyelüm:**
Gazel 534
Mısra: **10**
Çaresizlik anlatan bir fiil, neylemek, ne yapmak.
9. Nābī ḥużūr-ı ḫāk-i reh olmaḳdadur yine
10. Olmış bülend neyleyelüm pāyemüz bizüm

n'eyleyeyüm:
1. **n'eyleyeyüm:**
Kaside 11
Mısra: **43**
Ne yapayım, ne çare?.
43. Velīk n'eyleyeyüm dest-i ʾöẕrden feryād
44. Ki itdi pīşgehinde beni esīr-i ḥicāb

n'eyleyüm:
1. **n'eyleyüm:**
Gazel 856
Mısra: **8**
Neyleyim, ne yapayım, çaresizlik belirten ifade.
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde k'ola mūr-ālūd
8. N'eyleyüm vaṣlı ḫaṭ-āverlügi hengāmları

neyleyüm:
1. **neyleyüm:**
Gazel 374
Mısra: **18**
Neyleyim, ne yapayım, çaresizlik belirten ifade.
17. Şermsārum yā Resulaʾllah vedāʿundan senüñ
18. Böyle olmış neyleyüm taḳdīr-i Yezdān el-vedāʿ

2. **neyleyüm:**
Gazel 390
Mısra: **1**
Neyleyim, ne yapayım, çaresizlik belirten ifade.
1. Neyleyüm sāġarı zīb-i kef-i yār olmayıcaḳ
2. Kim baḳar āyīneye āyīnedār olmayıcaḳ

3. **neyleyüm:**
Gazel 523
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Neyleyim, ne yapayım, çaresizlik belirten ifade.
9. Bende temkīn-i keder ṭıynet-i ḫāḳidendür
10. Neyleyüm āb-ı hevā gibi sebük-bār olamam

4. **neyleyüm:**
Gazel 499
Mısra: **9**
Neyleyim, ne yapayım, çaresizlik belirten ifade.
9. Nābī ġarīb-i nüsḫayum ammā ki neyleyüm
10. Her teng-ṭabʿ mesʾele-dānum degül benüm

5. **neyleyüm:**
Gazel 738
Mısra: **5**
Neyleyim, ne yapayım, çaresizlik belirten ifade.
5. Dil-berler olmayınca hārābatı neyleyüm
6. Girsün mi kimse meykedeye iḫtiyar ile

6. **neyleyüm:**
Gazel 777
Mısra: **7**
Neyleyim, ne yapayım, çaresizlik belirten ifade.
7. Siteminden gilemend olmaz idüm neyleyüm āh
8. Āşnā olmasa her gördügi bigāne ile

7. **neyleyüm:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **403**
Neyleyim, ne yapayım, çaresizlik belirten ifade.
403. Dikdi ḫayyāṭ-ı baḫt neyleyüm āh
404. Ḳāmet-i ḥālüme ḳabā-yı siyāh

8. **neyleyüm:**
Kaside 9
Mısra: **142**
Neyleyim, ne yapayım, çaresizlik belirten ifade.
141. Çekemem sāde sözi silsile-i taʿbīre
142. Neyleyüm ḳuvvet-i ṭabʿum benüm ancaḳ bu ḳadar

neyl-i maḳṣūda:
1. **neyl-i maḳṣūda:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **306**
Kelime Tipi: -
Maksadına, isteğine ulaşma.
305. Ne zeʿāmet ne manṣıb oldı naṣīb
306. Neyl-i maḳṣūda bulmadum taḳrīb

neyl-i merām:
1. **neyl-i merām:**
Kaside 12
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Emellerin isteğine ulaşma.
179. Kemterīn bir nigehüñ bendeni iḥyā eyler
180. Gūşe-i çeşmüñe mevḳūf hemān neyl-i merām

neyl-i viṣāl-i yārdan:
1. **neyl-i viṣāl-i yārdan:**-*dan*
Gazel 799
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşmaya nail olma.
1. Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
2. Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime iftārdan ṣoñra

neyl-i viṣāl-i yāre:
1. **neyl-i viṣāl-i yāre:**-*e*
Gazel 866
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşmaya nail olma.
3. Naḳd-i sirişki eylemeden ġayrı bī-dirīġ
4. Neyl-i viṣāl-i yāre daḫı çāre ḳalmadı

ney-şeker:
1. **ney-şeker:**
Tarih 80
Mısra: **14**
Şeker kamışı.
13. Ḥüsn-i evṣāfın beyāna meşḳ iden ṣāḥib- dilüñ
14. Ney-şeker ḥükmin virür gird-i feminde mūy-ı leb

neyyir-i aʿẓam:
1. **neyyir-i aʿẓam:**
Kaside 7
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
En büyük nurlandırıcı, güneş.
65. Meġer zamānı irişmiş ki neyyir-i aʿẓam
66. Çıḳup serīr-i sipihr üzre dehre basṭ ide nūr

2. **neyyir-i aʿẓam:**
Kaside 7

Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
En büyük nurlandırıcı, güneş.
67. Ne gūne neyyir-i aʿẓam ḫulāṣa-ı ʿālem
68. Niẓām-baḫş-ı ümem sāye-i Ḫudāy-ı Ġayūr

3. **neyyir-i aʿẓam:**
Tarih 94
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
En büyük nurlandırıcı, güneş.
3. Mülūk kevkebi olmağla neyyir-i aʿẓam
4. Ġarīb ḫāṣṣa vażʿ eylemiş Ḫudā-yı mecīd

neyyir-i ḳalb-i cihān-tābına:
1. **neyyir-i ḳalb-i cihān-tābına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Cihanı aydınlatan gönlün nuru.
139. Neyyir-i ḳalb-i cihān-tābına ḥayrān ḫurşīd
140. Ḫançer-i ṣāʿiḳa-sīmāsına lerzān Behrām

neyyir-i reʾyine:
1. **neyyir-i reʾyine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Parlak düşünce.
133. Neyyir-i reʾyine ikrāma şafaḳdan gerdūn
134. Döşedür cānib-i bālāsına mihrün iḥrām

neyyir-i şaʿşaʿa-bahşā-yı semavāt u zemīn:
1. **neyyir-i şaʿşaʿa-baḫşā-yı semavāt u zemīn:**
Tarih 127
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Yere ve göğe parıltı bahşeden nur.
49. Neyyir-i şaʿşaʿa-baḫşā-yı semavāt u zemīn
50. Pertev-i neyyir-i ʿirfānına nisbetle sühā

neyzen:
1. **neyzenler:**-*ler*
Gazel 105
Mısra: **10**
Ney üfleyici, ney çalan kimse.
9. Nağmemin ḳadrini bilmezleri seyr itdükçe
10. Kec-nigāh itmemeğe çāre mi var neyzenler

2. **neyzenüñ:**-*üñ*
Gazel 818
Mısra: **4**
Ney üfleyici, ney çalan kimse.
3. Nice mümkin kʾola kālā-yı nağam bīş yā kem
4. Neyzenüñ elde müheyyā iken endāzeleri

ney-zen-i kec-nigehi:
1. **ney-zen-i kec-nigehi:**-*i*
Gazel 548
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yan bakışlı neyzen (Neyzen neyi çalarken başını yamultur öyle çalar, dolayısı ile yan bakar).
1. İtme mecmūʿaya tevcīh-i naẓar gül var iken
2. Ney-zen-i kec-nigehi dinleme bülbül var iken

nezāʾir:
1. **nezāʾire:**-*e*
Gazel 701
Mısra: **18**
Nazireler, nazire yazma.
17. Nābī teżāyüf üzre bulunmaḳ baʿīddür
18. Bu şiʿr-i tāze virse de ruḫṣat nezāʾire

nezāket:
1. **nezāket:**
Gazel 780
Mısra: **14**
Naziklik, incelik, zariflik.
13. Nābī ne ḫoş zamīr-şinās o idi rūzgâr
14. Yārün nezāket ile toḳundı niḳābına

2. **nezāketde:**-*de*
Gazel 811
Mısra: **13**
Naziklik, incelik, zariflik.
13. Nezāketde nazīrin görmedük gūş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūḥı Faḫrī ʾnün ser-efkende

3. **nezāket:**
Tarih 92
Mısra: **31**
Naziklik, incelik, zariflik.
31. Bu leṭāfet bu nezāket ki var endāmında
32. Çoḳ degüldür bu serā-perdeye bu ḥüsn ü bahā

4. **nezāket:**
Gazel 354
Mısra: **9**
Naziklik, incelik, zariflik.
9. Nezāket ile benāgūşın öpmege yārüñ
10. Kemend-i zülfde diller esīr-i furṣat imiş

nezāre eylemez:
1. **nezāre eylemez:**-*mez*
Gazel 151
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Seyretmek.
13. Eylemez āyīneden ġayre nezāre Nābīyā
14. Ol nigār-ı kem-nigeh dil-berlerün ḫod-bīnidür

neẓāre-i ʿuşşaḳ:
1. **neẓāre-i ʿuşşaḳ:**
Gazel 250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşıkların bakışları.
7. Görindi suḫte-i yār neẓāre-i ʿuşşaḳ
8. Ruḫında ḫaṭṭ .... budur

nezāret:
1. **nezāretümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 253
Mısra: **10**
Bakış, bakış açısı, nokta-i nazar.
9. ʿAceb mi mültefit-i ṣūret olmasak Nābī
10. Bizüm ḳalem-rev-i maʿnāyadur nezāretümüz

2. **nezāreti:**-*i*
Gazel 461
Mısra: **4**
Bakış, bakış açısı, nokta-i nazar.
3. Mest olmayınca kimdür içen ḫūn-ı sāġarı
4. Der-kār iken nezāreti çeşm-i ḥabābuñ

3. **neẓāreti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **60**
Bakma, bakış, nazırlık.
59. Ḥallāl-i müşkilāt-ı cihān müftī-i enām
60. Kim bāʿiṡ-i niẓām-ı cihāndur neẓāreti

4. **nezāretin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **357**
Denetim, kontrol II İdare, yönetim.
357. Ḍarb-ḫāne nezāretin iḥsān
358. İtdi taḳdīr Kirdgār-ı kerīm

neẓāret ider:
1. **neẓāret ider:**-*er*
Gazel 246
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Denetlemek, bakmak.
3. Devrinde hep ʿalāḳasına sīnedür sebeb
4. Deryālara neẓāret ider āb-gīneler

neẓāret-i ḥüsn:
1. **neẓāret-i ḥüsn:**
Gazel 544
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin idaresi.
13. Cemāli ḫāṣ idi ḫaṭṭıyla vaḳf idüp Nābī
14. Virildi ʿanber ağā destine neẓāret-i ḥüsn

nezdīk:
1. **nezdīk:**
Gazel 151
Mısra: **12**
Yakın, karib.
11. Uğradur mı ġayrı ʿuşşāḳı meġer etrāfına

12. Cümleden nezdīk zülfi ʿāşıḳ-ı miskīnidür

nezdīkter olur:

1. **nezdīkter olur:**-*ur*
   Gazel 549
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: -
   Daha yakın olmak.

13. Faḳr olur nezdīkter rūḥa ġınādan Nābiyā
14. Dūrterdür cāme-i aṭlas tene kirpāsdan

nezzāre:

1. **nezzāremüz:**-*müz*
   Gazel 133
   Mısra: **1**
   Bakma, bakış, seyretme.

1. Nezzāremüz egerçi ki gerdiş-nümācadur
2. Ol māh-rū da ḫayli hezār-āşinācadur

2. **neẓẓāresini:**-*si, -n, -i*
   Gazel 887
   Mısra: **14**
   Bakma, bakış, seyretme.

13. Nābiyā maḳsem-i erzāk-ı Ḫudā olmaġ ile
14. Sufreler niʿmete vaḳf eyledi neẓẓāresini

nezzāre-i yeʾs itmedükçe:

1. **nezzāre-i yeʾs itmedükçe:**-*me, -dükçe*
   Gazel 228
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: -
   Ümitsizlik bakışı ile bakmak.

7. Dehre bir nezzāre-i yeʾs itmedükçe bilmedüm
8. Kʾārzū jeng-āver-i āyīne-i idrāk olur

niʿam:

1. **niʿam:**
   Gazel 633
   Mısra: **9**
   Nimetler.

9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

niʿam-ḫāne-i ḥikmetde:

1. **niʿam-ḫāne-i ḥikmetde:**-*de*
   Kaside 2
   Mısra: **29**
   Kelime Tipi: -
   Hikmetin nimetlerle dolu evi.

29. Bu niʿam-ḫāne-i ḥikmetde ʿaceb ḥāletdür
30. Biri ṣulṭān-ı cihān biri gedā-yı bī-zād

niʿam-ı çerḫ:

1. **niʿam-ı çerḫ:**
   Gazel 45
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: -
   Feleğin nimetleri.

13. Bir daġdaġa-i miḥneti tertībe sebebdür
14. Mesmūʿ degül bī-ġarazāna niʿam-ı çerḫ

niʿam-ı gūn-ā-gūn:

1. **niʿam-ı gūn-ā-gūn:**
   Kaside 12
   Mısra: **103**
   Kelime Tipi: -
   Çeşit çeşit nimetler, yemekler.

103. Zīver-i ḫᵛān iken evvel niʿam-ı gūn-ā-gūn
104. Eyledi kes̱retini vaḥdete taḥvīl eyyām

niʿam-ı ḥaḳ:

1. **niʿam-ı ḥaḳ:**
   Gazel 635
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: -
   Allah'ın nimetleri.

13. Ḫᵛān-ı āfāḳa keşide niʿam-ı Ḥaḳ Nābī
14. Sen daḫı eyle tenāvül yüri bir yanından

niʿam-ı taḥdīse:

1. **niʿam-ı taḥdīs̱e:**-*e*
   Tarih 133
   Mısra: **23**
   Kelime Tipi: -
   Cenab-ı Hakk'a karşı şükrünü edâ etmek ve teşekkür etmek maksadiyle nâil olduğu nimeti anlatmak, onunla sevincini ve şükrünü bildirmek.

23. Geldi bu şevḳ ile Nābī niʿam-ı taḥdīs̱e
24. Ki yudı mevceleri rūy-ı meh-i rahşānı

nicʾcolur:

1. **nicʾcolur:**
   Gazel 161
   Mısra: **5**
   Nice olur, nasıl olur, ne hale gelir!.

5. Seyr eyle güẕāriş nicʾcolur āteş-i ʿaşḳa
6. Bir dilber-i nāzişger-i sīmīn-teni göster

nice:

1. **nice:**
   Gazel 21
   Mısra: **6**
   Pek çok.

5. Çün şām irişdi meclis-i rindāna sāḳīyā
6. Göster maḳām-ı ḫıdmet içün nice āftāb

2. **nice:**
   Gazel 319
   Mısra: **6**
   Pek çok.

5. Tūb-ı āh-ı inkisara pāydār olmaz yine
6. Kişver-i cāhuñ nice sengīn-hiṣārın görmişüz

3. **nice:**
   Gazel 319
   Mısra: **10**
   Pek çok.

9. Bir ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
10. Biz bu meydānuñ nice çāpük-süvārın görmişüz

4. **nice:**
   Gazel 406
   Mısra: **12**
   Pek çok.

11. Ḫayāl-i diḳḳat ile çeşmesār-ı maʿnāyı
12. Ḳarışdurur nice nādān bulandurıncaya dek

5. **nice:**
   Gazel 406
   Mısra: **13**
   Pek çok.

13. Bu ʿarṣada çalışur nice rāyız-i nā-ehl
14. Elinden esb-i murādı boşandurıncaya dek

6. **nice:**
   Gazel 69
   Mısra: **32**
   Pek çok.

31. Ney nefes şevḳi ile dāʾire-i ʿālemde
32. Ḳuşaġın künc-i ʿademde nice yirden kuşanur

7. **nice:**
   Gazel 83
   Mısra: **12**
   Pek çok.

11. Ḳande sifāl-i meykede vü ḳande cām-ı şeh
12. Var bādelerde de nice baḫtı-ḫucesteler

8. **nice:**
   Gazel 118
   Mısra: **7**
   Pek çok.

7. Nice erbāb-ı kerem gelmiş iken dehre henüz
8. Sikke-i luṭf u kerem nām-zed-i Ḥātimʾdür

9. **nice:**
   Gazel 162
   Mısra: **5**
   Pek çok.

5. Nice vāreste olur kebk-i çenginden
6. Çeşmi şāhīn-i şikārī müjeler mıḫlebidür

10. **nice:**
    Gazel 193
    Mısra: **10**
    Pek çok.

9. Nābī ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil
10. Her ḫaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar

11. **nice:**
    Gazel 276
    Mısra: **4**
    Pek çok.

3. Dünyā-perestün añlamışuz secdegāhını
4. Pür-naķş-ı sim ü zer nice seccāde görmişüz

12. **nice:**
Gazel 289
Mısra: **3**
Pek çok.
3. Çengelistān-ı ķuyūdı nice tercīḥ idelüm
4. Bāz iken ʿālem-i ıṭlāķa bizüm revzenümüz

13. **nice:**
Gazel 586
Mısra: **2**
Pek çok.
1. Kesb-i sūz itmege ķandīl dil-i rūşenden
2. Çıķdı o şevķ ile revġan nice pīrāhenden

14. **nice:**
Gazel 673
Mısra: **3**
Pek çok.
3. Tāb-ı ḫurşīd cezādan nice āsūde olur
4. İtmeyen āhı sütūn-ı ḫayme-i istiġfāra

15. **nice:**
Gazel 683
Mısra: **4**
Pek çok.
3. Niceler kesb-i günāh eyleyecek lafẓ sorar
4. Bulunur nice siyeh-baḫt mürekkeblerde

16. **nice:**
Gazel 688
Mısra: **9**
Pek çok.
9. Nābī nice idrāk olunur maʿnī-i maķṣūd
10. Mecmuʿa-i ümmīd perākende ķalursa

17. **nice:**
Gazel 698
Mısra: **18**
Pek çok.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

18. **nice:**
Gazel 710
Mısra: **8**
Pek çok.
7. Hezārından biri şāyeste-i gūş-ı ķabūl olmaz
8. Nice bī-tāliʿ ü bī-baḫtlar vardur suḫenlerde

19. **nice:**
Gazel 839
Mısra: **9**
Pek çok.
9. Nice cān-dāde-i ḥasret ṭolaşur fūte be-dūş
10. Mürdeler seyre gelür dūşına almış kefeni

20. **nice:**
Gazel 866
Mısra: **13**
Pek çok.
13. Her rūz eyledi nice kirpāsı rū-sefid
14. Ammā sepīdi-i ruḫı ķaṣṣāre ķalmadı

21. **nice:**
Gazel 873
Mısra: **9**
Pek çok.
9. Nice teşbih ideyüm servi ķad-i dildāra
10. Nice mevzun ideyüm mıṣraʿ-ı nā-mevzūnı

22. **nice:**
Gazel 873
Mısra: **10**
Pek çok.
9. Nice teşbih ideyüm servi ķad-i dildāra
10. Nice mevzun ideyüm mıṣraʿ-ı nā-mevzūnı

23. **nice:**
Kaside 9
Mısra: **73**
Pek çok.
73. Nice pāşā ki düşer tacı başından çerḫüñ
74. Şānınuñ mertebe-i rifʿatine itse naẓar

24. **nice:**
Kaside 9
Mısra: **78**
Pek çok.
77. Bermekī-mevhibe destūr-ı mükerrem ki durur
78. Reh-güẕārında niyāz ile nice Ḫātimler

25. **nice:**
Kaside 13
Mısra: **13**
Pek çok.
13. Nice imdād u fürūʿ u tebaʿından ġayrı
14. Çār çāsār-ı yesār itmiş iken ḥarbe ķıyām

26. **nice:**
Kaside 14
Mısra: **90**
Pek çok.
89. Revāfıż-ı ʿArab itmekde iken İslāmuñ
90. Nice ʿasākirin evvel hücūmda ber-bād

27. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **193**
Pek çok.
193. Nice āsāyiş-i İslāma sen oldunsa sebeb
194. Yine taʿmīri yüzüñden olur Allāh aʿlem

28. **nice:**
Kaside 18
Mısra: **45**
Pek çok.
45. Vüzerāda nice ṣāḥib-ketebe gelmiş iken
46. Birisi olmadı bu ṭarza muvaffaķ ḥaķķā

29. **nice:**
Kaside 24
Mısra: **92**
Pek çok.
91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ķaldı as̱arı felekde nice fetḥ-i küberā

30. **nice:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **3**
Pek çok.
3. Nice şeb ṣubḥgāh-ı ʿīd ü sürūr
4. Feverān-ı tenūr-ı nūr-ı ẓuhūr

31. **nice:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **5**
Pek çok.
5. Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
6. K᾽oldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

32. **nice:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **133**
Pek çok.
133. Nice yirde yakup çerāġ-ı münīr
134. İtdiler ṣaḥn-ı meclisi tenvīr

33. **nice:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **19**
Pek çok.
19. Ḥāşā nice āftāb-ı enver
20. Mihr ana nice olur ber-ā-ber

34. **nice:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **20**
Pek çok.
19. Ḥāşā nice āftāb-ı enver
20. Mihr ana nice olur ber-ā-ber

35. **nice:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **69**
Pek çok.
69. Ammā nice şeh ḫalīfe-i dīn
70. Āb-ı ruḫ-ı gülşen-i selāṭīn

36. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **18**
Pek çok.
17. Kiminüñ bābın eylemiş Ḫallāķ
18. Nice muḥtāca maksimü᾽l-erzāķ

37. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **133**
Pek çok.

133. Eyle bizden nice ṣalāt ü s̱enā
134. Cümlenün rūḥ-ı pākine ihdā

38. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **156**
Pek çok.
155. Dergehine iderse erzānī
156. Nice Nüşirrevān᾽ı derbānı

39. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **166**
Pek çok.
165. İtmeġe dergehinde eyler ʿār
166. Nice ṣāḥib-serīri ḫıdmetkār

40. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **277**
Pek çok.
277. Ehl-perver nice keremver var
278. Nice himmet-şiʿār server var

41. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **278**
Pek çok.
277. Ehl-perver nice keremver var
278. Nice himmet-şiʿār server var

42. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **281**
Pek çok.
281. Nice ḳıymet-şinās ʿirfān var
282. Nice ṣāḥib-hüner suḫan-dān var

43. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **282**
Pek çok.
281. Nice ḳıymet-şinās ʿirfān var
282. Nice ṣāḥib-hüner suḫan-dān var

44. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **318**
Pek çok.
317. Görüp aḳrānumı saʿādetde
318. Nice ebnā-yı cinsi rifʿatde

45. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **426**
Pek çok.
425. İntisāb eyleyen o dergāha
426. Ḫande-i taʿn ider nice şāha

46. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **429**
Pek çok.
429. Nice maḥżūnı eyledi mesrūr
430. Nice vīrānı eyledi maʿmūr

47. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **430**
Pek çok.
429. Nice maḥżūnı eyledi mesrūr
430. Nice vīrānı eyledi maʿmūr

48. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **431**
Pek çok.
431. Nice bī-keslere ẓāhir oldı
432. Nice me᾽yūsa dest-gīr oldı

49. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **432**
Pek çok.
431. Nice bī-keslere ẓāhir oldı
432. Nice me᾽yūsa dest-gīr oldı

50. **nicesin:**-*si, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **433**
Pek çok.
433. Nicesin itdi ḫākdan berter
434. Nicesin itdi luṭfına maẓhar

51. **nicesin:**-*si, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **434**
Pek çok.
433. Nicesin itdi ḫākdan berter
434. Nicesin itdi luṭfına maẓhar

52. **nice:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **220**
Pek çok.
219. Sebz-gūn ẓarf ile gül-i ṣad-berg
220. Çuḳadur nice ḳat ḳalem silecek

53. **nice:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **260**
Pek çok.
259. Eyledüñ çoḳ ḳaṣīde-i ġarrā
260. Nice naẓm-ı latif ü müstes̱nā

54. **nice:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **50**
Pek çok.
49. Bende daḫı olmaġ ile sābıḳā
50. Böyle nice vaḳʿa-i ʿibret-nümā

55. **nicelere:**-*ler, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **182**
Pek çok.
181. Nāmı Ḥadīḳa o mübārek kitāb
182. Nicelere andan olur fetḥ-i bāb

56. **nicesin:**-*si, -n*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **178**
Pek çok.
177. Kendü olup vāṣıl-ı cāh-ı ʿazīm
178. Eyledi iḥyā nicesin ol Ḥakīm

57. **nice:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **142**
Pek çok.
141. Zā᾽id olup şöhreti eslāfdan
142. Nice es̱erler ḳodı evkāfdan

58. **nice:**
Kıt'a 6
Mısra: **14**
Pek çok.
13. Gireli vādī-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
14. Pāy der-gil nice bed-lehce ḫar-ı ḫod-rāyı

59. **nice:**
Kıt'a 55
Mısra: **2**
Pek çok.
1. Nābiyā görmişüz istiḥsānın
2. Her hünerde nice ʿālī-şānuñ

60. **nice:**
Kıt'a 64
Mısra: **3**
Pek çok.
3. Nice tekmīline olduysa sebeb bu es̱erün
4. Eyle nokṣānlarını sen daḫı luṭfuñla tamām

61. **nice:**
Kıt'a 107
Mısra: **4**
Pek çok.
3. Gireli vādi-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
4. Pāy der-gil nice bed-lehçe ḫar-ı ḫod-rāyı

62. **nice:**
Tarih 18
Mısra: **2**
Pek çok.
1. Burunsuz Mevlevī ol merd-i meydān-ı melāmet kim
2. Vücūdından nice erbāb-ı ḥālet intifaʿ itdi

63. **nice:**
Tarih 19
Mısra: **33**
Pek çok.
33. İtsin şehenşāhı Ḫudā nice fütūḥāta ḳarīn
34. Pāyende olsun taḫt-ı şevketde dil-i mesrūr ile

64. **nice:**
Tarih 46
Mısra: **4**
Pek çok.
3. Gūyiyā mecmūʿa-i eşʿār-ı ehl-i ʿaşḳdur
4. Mū-şikāfānun sebebdür nice güft ü gūyına

65. **nice:**
Tarih 77
Mısra: **8**
Pek çok.
7. Ol mār-ı zehr-pāşuñ dendān-ı saṭvetinden
8. Nice vezīr ü vālī olmışdı nābe-sāmān

66. **nice:**
Tarih 82
Mısra: **71**
Pek çok.
71. Nice ṣadr-āṣaf-ı ṣaf-ārā kim
72. Vakf-ı iḳbālidür bilād-ı duʿā

67. **nice:**
Tarih 83
Mısra: **4**
Pek çok.
3. Gelmez nazīri encümen-i kevne bir daẖı
4. Amed-şūd itse nice ṣabāh u nice revāḥ

68. **nice:**
Tarih 83
Mısra: **4**
Pek çok.
3. Gelmez nazīri encümen-i kevne bir daẖı
4. Amed-şūd itse nice ṣabāh u nice revāḥ

69. **nice:**
Tarih 84
Mısra: **2**
Pek çok.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmaya mis̱li nice ṣabāh u revāḥ ola

70. **nice:**
Tarih 103
Mısra: **43**
Pek çok.
43. Nice ās̱ār-ı ẖayrat eylemişken ẖayra şevḳinden
44. Müceded ẖayrla İstanbulı itdi yine iḥyā

71. **nice:**
Tarih 104
Mısra: **13**
Pek çok.
13. Oldı nice ẖayrat ü müberrāta muvaffaḳ
14. Çoḳ beldede ās̱ār-ı cezīl eyledi peydā

72. **nice:**
Gazel 874
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Vaṣluñ nice mürüvvet ider bilmem ey göñül
4. Senden o şūẖ nāle vü feryād görmedi

73. **nice:**
Gazel 737
Mısra: **15**
Öyle bir, nasıl.
15. Bu rīẖte ḳafes-i köhneye nice yaḳışur
16. Hümā-yı evc-i saʿādet şikār olınsa bile

74. **nice:**
Kaside 24
Mısra: **39**
Öyle bir, nasıl.
39. Nice āṣaf o ḳodı sāz-ı binā-yı devlet
40. Nice āṣaf o şikest-āver-i fevc-i ẖuşemā

75. **nice:**
Kaside 24
Mısra: **40**
Öyle bir, nasıl.
39. Nice āṣaf o ḳodı sāz-ı binā-yı devlet
40. Nice āṣaf o şikest-āver-i fevc-i ẖuşemā

76. **nice:**
Gazel 111
Mısra: **12**
Birçok, hayli.
11. Gülinde ẖār u meyinde ẖumār der-pey iken
12. Nice taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār olunur

77. **nice:**
Gazel 111
Mısra: **14**
Birçok, hayli.
13. Bu ʿāleme yoġ iken ihtiyār-ı āmed-şud
14. Utanmadan nice daʿvā-yı iḳtidār olunur

78. **nice:**
Gazel 364
Mısra: **1**
Birçok, hayli.
1. Şāne nice olur zülf-i semen-sāya muʿārıż
2. Keştī olamaz mevce-i deryāya muʿārıż

79. **nice:**
Gazel 367
Mısra: **27**
Birçok, hayli.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsẖadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

80. **nice:**
Gazel 442
Mısra: **9**
Birçok, hayli.
9. Taẖtında nice maʿnī-i rūşen nühüftedür
10. Mıṣraʿlarını çoḳ da tehī ṣanma revzenüñ

81. **nice:**
Gazel 635
Mısra: **6**
Birçok, hayli.
5. İntisāb itmeyicek ḥācib-i gīsūya nesīm
6. Nice ḳābil ḳʾola bū-bürde gülistānından

82. **nice:**
Gazel 751
Mısra: **13**
Birçok, hayli.
13. Nice insān ṭayanur ġamze-i fettānına kim
14. Bıraġur şūr-ı nifāḳ encümen-i taṣvīre

83. **nice:**
Gazel 782
Mısra: **7**
Birçok, hayli.
7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cemʾden cüdā düşmiş
8. Nʾola ẖūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

84. **nice:**
Gazel 379
Mısra: **6**
Neden, ne kadar çok, nasıl.
5. Hem bülbüle hem baña dü-rūluḳlar idersin
6. Bilem nice bir ey gül-i raʿnā bu taẓarruf

85. **nice:**
Gazel 218
Mısra: **7**
Nasıl.
7. Nice Mecnūn-ı ḥayret olmayayum
8. Perdedār-ı cemāl rāzumdur

86. **nice:**
Gazel 374
Mısra: **12**
Nasıl.
11. Kāmet-i naẖl-ı ḥarīm-i āsitānundan cüdā
12. Nice gelsüñ bir yire āġūş-ı müjgān el-vedāʿ

87. **nicedür:***-dür*
Gazel 432
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Zamān-ı reftenün aḥvāli bilmezüz nicedür
4. Hele ḥużūrını biz görmedük zamānemüzüñ

88. **nice:**
Gazel 512
Mısra: **9**
Nasıl.
9. Nice defʿ eyleyeyüm sūz-ı derūnı Nābī
10. Yāri görsem daẖı şerm eylerüm āh eyleyemem

89. **nice:**
Gazel 550
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Nice güncīde olur nüh varaḳ-ı eflake
4. Ġayri mecmūʿada mesṭūr bulan eşʿārın

90. **nice:**
Gazel 728
Mısra: **9**
Nasıl.
9. Ḥaḳ-ı maʿnāyı daẖı ẖāme nice itsün edā
10. Nābiyā bu ġazel-i siḥr-nümūndan ṣoñra

91. **nice:**
Gazel 772
Mısra: **5**
Nasıl.
5. Saña bāziçe-i çerẖi nice tefhīm ideyüm
6. Rüzgār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

92. **nice:**
Gazel 828
Mısra: **7**
Nasıl.
7. Nice tefhim ideyüm hālümi çeşm-i yāre
8. Gördügi bildügi yoḳ mekr ü füsūndan ġayrı

93. **nice:**
Kaside 2
Mısra: **305**
Nasıl.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

94. **nice:**
Kaside 8
Mısra: **30**
Nasıl.
29. Gelsün ol pādişehüñ ʿaṣr-ı şerīfi de görüñ
30. Bülbül-i köhne nice eyler imiş basṭ-ı ṣafīr

95. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **48**
Nasıl.
47. Devleti eylediler böyle perīşān cühelā
48. Nice teklīf olunur gürge mürāʿāt-ı ġanem

96. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **180**
Nasıl.
179. Teng iken bārgeh-i vaṣfuña meydān-ı ḫayāl
180. Nice ṭayy itsün añı pāy-ı raḳam-gīr-i ḳalem

97. **nice:**
Kaside 16
Mısra: **194**
Nasıl.
193. Ol şehryār-ı ferd ü ḫidīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

98. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **389**
Nasıl.
389. Nice bir laḥẓa itmeyem feryād
390. Nice gerdūnı itmeyem ber-bād

99. **nice:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **390**
Nasıl.
389. Nice bir laḥẓa itmeyem feryād
390. Nice gerdūnı itmeyem ber-bād

100. **nice:**
Gazel 167
Mısra: **22**
Çok, pek çok, birçok.
21. Ṣad-ṣūret olur nūr-ı şuʿūrında nümāyān
22. Nābī nice dirsin dile fānūs degüldür

101. **nice:**
Gazel 652
Mısra: **7**
Çok, pek çok, birçok.
7. İrişüp daḫı bunuñ gibi nice müjde-i fetḥ
8. Tīgüñi būse-zen-i gerden-i ʿuryān itsün

102. **nice:**
Gazel 740
Mısra: **9**
Çok, pek çok, birçok.
9. Ḥüsni naḳşuñ nice tercīḥ olunur naḳḳāşa
10. Naḳş her çend ḫoş-āyende vü müstaḥsen ise

103. **nice:**
Gazel 311
Mısra: **7**
Neden.
7. Emānete nice ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm
8. Cenāb-ı Ḥaḳḳuñ anuñçün yapılma maḫzeniyüz

104. **nice:**
Gazel 240
Mısra: **10**
Ne kadar.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

105. **nice:**
Gazel 620
Mısra: **1**
Öyle bir.
1. Nice bir girye-i hicr ile gözüm kūr olsun
2. ʿArż-ı rūy it ki naẓar ġarḳ-ı yem-i nūr olsun

106. **nice:**
Gazel 111
Mısra: **10**
Ne çok, ne kadar, oldukça çok, pek çok, hayli.
9. Mecālis-i cühelāda güẕār iden eyyām
10. Nice cerīde-i evḳātdan şümār olunur

107. **nice:**
Kaside 14
Mısra: **123**
"Nasıl?"anlamında "imkansızlığı" ifade eden soru zarfı.
123. Nice ḫıtāma irer rūz-nāme-i vaṣfuñ
124. Siyāhī-i şeb-i yeldāyı itseler de midād

108. **nice:**
Gazel 792
Mısra: **8**
Pek çok.
7. Olur nümūne-i dūzaḫ tekellüfāt ile meclis
8. Nice firīfte-i iʿtibār bir yire gelse

109. **nice:**
Gazel 554
Mısra: **7**
Nasıl.
7. Bilmem nice Ḫudāyı semāʿından yād ider
8. Āvāze vü uṣūl-ı neye ittibāʿ iden

110. **nice:**
Gazel 176
Mısra: **10**
Pek çok.
9. Nābī ḳalem-i rāst-nümānuñ daḫı baksan
10. Ḳalbinde nühüfte nice pīç ü hamı vardur

111. **nice:**
Gazel 297
Mısra: **3**
Pek çok.
3. Nice gerdan iderüz sīneyi peykānından
4. ʿİllet-i firḳate dārū-yı ifāḳat bilürüz

112. **nice:**
Gazel 230
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

113. **nice:**
Gazel 144
Mısra: **3**
Nasıl II ne kadar da çok.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

114. **nice:**
Gazel 853
Mısra: **5**
Nice, ne kadar çok.
5. Nice ḥükm itsek olur yine naḳīṣi ẓāhir
6. Kāʾinātuñ ḳatı nā-yaftedür żabıṭası

nice bir:

1. **nice bir:**
Gazel 629
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.
3. Surḫ eyleyelüm rūyuñı vir būseye ruḫṣat
4. Ol mīve-i nāzük nice bir ḫām görünsün

2. **nice bir:**
Gazel 152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Öyle bir.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür

2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

nice demdür ki:
1. **nice demdür ki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **499**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok zamandır ki.
499. Nice demdür ki bī-kesüm bī-kes
500. Olmasun kimseler esīr-i heves

nice dursun:
1. **nice dursun:***-sun*
Kaside 12
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Uzak durmak, tenezzül etmemek.
107. Ḫᵛānumuz sufre-i gerdūn gibi yek kāse iken
108. Nice dursun bir alāy gürsine-çeşmān-ı hevām

nice eyler:
1. **nice eyler:***-r*
Gazel 479
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nasıl yapar!.
9. Eflāki güẕār eyler iken pertev-i secde
10. Bilmem nice eyler aña seccāde taḥammül

nice ḳabil:
1. **nice ḳābil:**
Gazel 120
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nasıl mümkün olsun, mümkün mü.
9. O şūḫdan nice ḳābil teḫalüf-i teşrīf
10. Meġer teveccüh-i ḳalb-i ümīdvār o mıdur

2. **nice ḳabil:**
Kaside 2
Mısra: **290**
Kelime Tipi: -
Nasıl mümkün olsun, mümkün mü.
289. Zāyir-i ḳabrüme ḫod vaʿd-i şefāʿat maʿlūm
290. Nice ḳabil ki beni ide cehennem īḳād

nice kez:
1. **nice kez:**
Kaside 9
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Birçok defa.
51. Çekdi bir āh ki raḥm idecegüm geldi yine
52. Nice kez ḫāṭırumı itmiş iken zīr ü zeber

nice müddet:
1. **nice müddet:**
Tarih 121
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Çok zaman, uzun süre.
35. Ol āṣaf-ı memdūḥ ki buldı nice müddet
36. Ẕātiyle şeref mesned-ı ʿulyā-yı ṣadāret

nice mümkin:
1. **nice mümkin:**
Gazel 158
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Münkün mü ?.
9. Nice mümkin ḳala ferdāda daḫı ferd u ġarīb
10. Nābīyā kim ki bu ʿālemde bu gün yarın arar

2. **nice mümkin:**
Gazel 707
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkansız, mümkün değil.
9. Fersūde olmamaḳ nice mümkin revāḳ-ı çeşm
10. Çūp-ı müje bu deñlü çeker nem nem üstine

3. **nice mümkin:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
1. Dil-ḫᵛaha muvāfıḳ nice mümkin kerem-i çerḫ
2. Kāmil görinür bir gice ancaḳ direm-i çerḫ

4. **nice mümkin:**
Gazel 104
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
11. O bezmde nice mümkin ṣafā-yı ḫāṭır kim
12. Niẓāmı fırṭına-i ḳulzum-ı meṣārif olur

5. **nice mümkin:**
Gazel 733
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
1. Meftūn iken bu deñlü tabīʿat nümāyişe
2. Dil-dāde olmamak nice mümkin sitāyişe

6. **nice mümkin:**
Gazel 69
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
İmkansız, mümkün değil.
13. Ḫᵛābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
14. Būsenüñ sāyesi ruhsārına düşse uyanur

7. **nice mümkin:**
Gazel 198
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
13. ʿĀşıḳ āyīneye baḳmaḳ nice mümkin Nābī
14. ʿAks-i çāk-ı dili āyīneyi ṣad-çāk eyler

8. **nice mümkin:**
Gazel 230
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
15. Naẓm-i üstāda nazīre nice mümkin Nābī
16. Tāze-gū tāze-zebān tāze cevāb isterler

9. **nice mümkin:**
Gazel 324
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
9. Biz āzāde-ser olmaḳ nice mümkin Nābī
10. Var iken ġam gibi defʿ olmayacaḳ gāʾilemüz

10. **nice mümkin:**
Gazel 818
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
3. Nice mümkin kʾola kālā-yı naġam bīş yā kem
4. Neyzenüñ elde müheyyā iken endāzeleri

11. **nice mümkin:**
Kıt'a 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
17. Tāleb-i ṣūret olunsa ne ʿaceb Nābī-i pīr
18. İnfikākı nice mümkin ṣuverüñ maʿnādan

12. **nice mümkin:**
Kıt'a 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz s̱ānī

13. **nice mümkin:**
Tarih 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İmkansız, mümkün değil.
1. Bir çerāġı kʾide luṭf ile fürūzān Mevlā
2. Nefes-i serd ile itmek nice mümkin itfā

nice mümkin ki:
1. **nice mümkin ki:**
Gazel 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
İmkansız, mümkün değil.
1. Nice mümkin ki taḫallüf ide teʾs̱īr-i duʿā
2. Ḥalḳa -i ṣıdḳdan olduḳça cehān tīr-i duʿā

nice mümkin kʾola maḥrūm:
1. **nice mümkin kʾola maḥrūm:**
Gazel 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahrum olmak imkansız.
9. Hāk olsa da Nābī nice mümkin kʾola maḥrūm
10. Her kim ki ola dest-zen-i dāmen-i raḥmet

nice olur:
1. **nice olur:**
Gazel 533
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nasıl olur?.
9. İtmek nice olur encümen-i dehri perīşān
10. Bir kez mey-i sāmān-şikeni nūş idebilsem

2. **nice olur:**
Gazel 578
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl olur?.
13. İntiḳāmın o da görsün nice olur ḫāküñ
14. Mevc çıḳsun var ise cānı leb-i deryādan

nice rağbet ider:
1. **nice rağbet ider:**-*er*
Gazel 751
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Rağbet etmek için bir sebebi kalmamak.
17. Nābiyā kim ki bulur genc-i maʿānīye vuṣūl
18. Ṭabʿı bilmem ki nice raġbet ider iksīre

nice yıl:
1. **nice yıl:**
Tarih 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yıllarca.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn çāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

nice yıldur:
1. **nice yıldur:**
Tarih 36
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Yıllardan beri, uzun zamandır.
53. Dāstān eyledi dillerde Ḫudā evṣāfuñ
54. Nice yıldur ki oḳur nāmuñı aʿlā ednā

nice yıllarda:
1. **nice yıllarda:**-*da*
Tarih 122
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıllardan beri.
17. Nice yıllarda ḳaṭʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

nice zamān:
1. **nice zamān:**
Kaside 14
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Çok zaman.
115. O maṣlaḥatları kim gördi kevkeb-i nāmuñ
116. Nice zamān göremez ittifāḳ ile ecnād

2. **nice zamān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Uzun zamandır.
25. Oldum ol bāġzāra nice zamān
26. Ḥayret ile kenārdan nigerān

niceler:
1. **niceler:**
Gazel 683
Mısra: **3**
Birçokları, nice kimseler.
3. Niceler kesb-i günāh eyleyecek lafẓ sorar
4. Bulunur nice siyeh-baḫt mürekkeblerde

niceye dek:
1. **niceye dek:**
Gazel 511
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ne zamana kadar.
1. Ḫardan ġonce-ṣıfat niceye dek bāk idelüm
2. Cāmemüz bāde içün gül gibi ṣad çāk idelüm

nicʾolur:
1. **nicʾolur:**
Tarih 127
Mısra: **76**
Nasıl olur?.
75. Böyle şāhenşehe bir kimse olunmaz tanzīr
76. Buña beñzer nicʾolur pādişeh-i bī-hem-tā

niçün:
1. **niçün:**
Gazel 486
Mısra: **13**
Neden, niçin, hangi sebeble.
13. Bilmem dem-i viṣāl niçün çıḳmaz aradan
14. Sīmīn kemer miyāncī-i bāzārumuz degül

2. **niçün:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Neden, niçin, hangi sebeble.
5. Neşʾe-i sāġar-ı Cemdür sebeb-i terk-i edeb
6. Ḫalḳı böyle niçün ögretdi ʿaceb Cem küstāḫ

3. **niçün:**
Gazel 209
Mısra: **1**
Neden, niçin, hangi sebeble.
1. ʿArūs-ı kāmı niçün nā-murāda virmezler
2. Müyesser olsa bile rū-güşāde virmezler

4. **niçün:**
Gazel 485
Mısra: **9**
Neden, niçin, hangi sebeble.
9. Ḫᵛāhişger-i viṣāl niçün cürʾet eylesün
10. Çīn-i cebīn ʿalāmet-i ḥüsn-i rıżā degül

5. **niçün:**
Gazel 495
Mısra: **2**
Neden, niçin, hangi sebeble.
1. O ġonce bağda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

6. **niçün:**
Gazel 611
Mısra: **3**
Neden, niçin, hangi sebeble.
3. Çünki ḫod-bīnsin niçün giryān idersin çeşmüñi
4. İstemez erbāb-ı ḥüsn āyīne nemnāk olduğın

7. **niçün:**
Gazel 391
Mısra: **7**
Neden, niçin, hangi sebeple.
7. Niçün dil-gīr olursun keẟret-i çeşm-i temāşādan
8. Saña lāzım mıdur tā böyle şūḫ-ı çeşm-bāz olmaḳ

8. **niçün:**
Gazel 452
Mısra: **4**
Neden, niçin, hangi sebeple.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

nidā-yı irciʿi:
1. **nidā-yı irciʿi:**-*i*
Tarih 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Ayet**
Dön nidası, 'Ey huzura kavuşmuş insan! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön. (Seçkin) kullarım arasına katıl ve cennetime gir!" (Kur'an-ı Kerim: 89/28).
13. Zihī bī-ḳayd dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred kim
14. Nidā-yı İrciʿi gūş eyleyüp rūḥı semāʿ itdi

nidā-yı pür-beşāret:
1. **nidā-yı pür-beşāret:**
Tarih 16

Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Müjde dolu nara.
13. İrişdi bir nidā-yı pür-beşāret gūş-ı ümmīde
14. Didi müjde vezīr-i aʿẓam oldı ḥażret-i Pāşā

n᾿ideceksin:
1. **n᾿ideceksin:**
Gazel 728
Mısra: **8**
Ne edeceksin, ne yapacaksın.
7. Eyledüñ ʿaḳl ü dil ü cānumı tārāc-ı nigāh
8. Daḫı bilmem n᾿ideceksin baña bundan ṣoñra

n᾿idem:
1. **n᾿idem:**
Gazel 873
Mısra: **11**
Ne edeyim.
11. N᾿idem āh eylesem ardınca gelür girye hemān
12. Nīm-āteşle ḫurūşa getüren Ceyhūn᾿ı

n᾿ideyüm:
1. **n᾿ideyüm:**
Gazel 32
Mısra: **3**
Ne edeyim, ne yapayım.
3. Ey bülbül-i şeydā n᾿ideyüm gülşen-i dehri
4. Besdür baña sīnemdeki gülzār-ı melāmet

2. **n᾿ideyüm:**
Gazel 698
Mısra: **16**
Ne edeyim, ne yapayım.
15. Āsān idi ḫᵛāhişgerī-i manṣıb-ı vuṣlat
16. Ammā n᾿ideyüm ḳayd-ı liyākat var içinde

3. **n᾿ideyüm:**
Gazel 624
Mısra: **8**
Ne edeyim, ne yapayım. II elden ne gelir.
7. Hem-rengsüñ ey baḫt-ı siyeh zülf-i bütāna
8. Ammā n᾿ideyüm öylece berbād olamazsın

nifāḳ:
1. **nifāḳ:**
Gazel 755
Mısra: **2**
Münafıklık, iki yüzlülük.
1. Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
2. Ne bāküm var ḫulūṣ elbette ġālibdür nifāḳ üzre

2. **nifak:**
Gazel 755
Mısra: **9**
Münafıklık, iki yüzlülük.
9. Nifak ās̱ārını gör kim ne deñlü itseler te᾿līf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

3. **nifāḳ:**
Kıt'a 35
Mısra: **1**
Münafıklık, iki yüzlülük.
1. Ne ḥased var ne sefāhat ne nifāḳ ü ne cedel
2. Görmedüm bezm-i ṣafā meclis-i taṣvīr ḳadar

4. **nifāḳdan:**-*dan*
Gazel 595
Mısra: **1**
Arabozuculuk, fitnelik.
1. Gördükçe derdin ehl-i nifākun nifāḳdan
2. Biz şākirüz bulunduġumuz ittifāḳdan

nigāh:
1. **nigāh:**
Gazel 36
Mısra: **4**
Bakış, nazar.
3. Nigāh-ı germ ile nerm oldı ḳalbi bir miḳdār
4. Yaḳīnüm oldı ki luṭfa nigāh olur bāʿis̱

2. **nigāhum:**-*um*
Gazel 154
Mısra: **3**
Bakış, nazar.
3. Bu zaḫm-ı ʿaşḳuma bādī nigāhum olmışdur
4. Yine bu tīr baña kendü terkeşümdendür

3. **nigāha:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **12**
Bakış, nazar.
11. Ġam merdüm-i dünyānuñ me᾿lūf-ı ṭıbāʿıdur
12. Bu ṭurfe nigāha eks̱er bigāne ṣataşmışdur

4. **nigāhın:**-*ı, -n*
Gazel 374
Mısra: **10**
Bakış, nazar.
9. Küḥl gerd-i āsitānuñdan olurken vāye-gīr
10. Ḳande ṣarf itsün nigāhın çeşm-i ḥayrān el-vedāʿ

5. **nigāhı:**-*ı*
Gazel 412
Mısra: **2**
Bakış, nazar.
1. Ṣarılsa ḥayret ile n᾿ola zülfine yāruñ
2. Nigāhı ġarḳa-i ḥüsn oldı ʿāşıḳ-ı zāruñ

6. **nigāh:**
Gazel 481
Mısra: **12**
Bakış, nazar.
11. Eyle żamīme üstine yek-ḥarf-i iltifāt
12. Sāde nigāh Nābī-i zāre kerem degül

7. **nigāha:**-*a*
Gazel 569
Mısra: **5**
Bakış, nazar.
5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūḫ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdüñ görelüm dermānın

8. **nigāh:**
Gazel 639
Mısra: **3**
Bakış, nazar.
3. Olur ruḫından o şuḫuñ nigāh būse-rübā
4. Görürse çeşm-i teġāfül nigāhbānlardan

9. **nigāhı:**-*ı*
Gazel 694
Mısra: **1**
Bakış, nazar.
1. Rindüñ nigāhı gerdiş-i cām-ı bilūrda
2. Şeyḫüñ naẓāresi ṣadaḳat u nüẕūrda

10. **nigahuñ:**-*uñ*
Gazel 715
Mısra: **9**
Bakış, nazar.
9. İtme güstāḫ nigahuñ aña bār-ı teşvīş
10. Çeşm-i cānāne ḥaḳīḳatde terāzū degül a

11. **nigāhı:**-*ı*
Gazel 760
Mısra: **1**
Bakış, nazar.
1. İtdi nigāhı şūr ʿAlī Ẕü᾿l-feḳār ile
2. Virdi dü-çeşme nār ʿAlī Ẕü᾿l-feḳār ile

12. **nigāh:**
Gazel 784
Mısra: **1**
Bakış, nazar.
1. Ḫūbāna bir nigāh ki ʿayn-ı günāh ola
2. Aḥvāl-i ʿāşıḳān perīşān-tebāh ola

13. **nigāhuñ:**-*uñ*
Gazel 90
Mısra: **2**
(Sevgiliden gelen) Bakış.
1. Lebüñ endīşesiyle maḫzen-i laʿl oldı dāmānlar
2. Nigāhuñ şevḳine bāzār-çāk oldı girībānlar

14. **nigāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **2**
Bakış, nazar.
1. Ġayre baḳma İlāh᾿dan ġayrı
2. Ġayre eyle nigāhdan ġayrı

15. **nigāhını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 7

Mısra: **144**
Bakış, nazar.
143. Ġazāda şuʿle-i şemşīrini taṣavvur iden
144. Bulur nigāhını ḫıyre ḫayālini maḥrūr

16. **nigāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **185**
Bakış, nazar.
185. Gelür ol demde ḫaṣma kʾide nigāh
186. Āsmāndan ʿAleyhe ʿavniʾllāh

nigāh alınmaz:
1. **nigāh alınmaz:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Güzelliği, ilgi çekiciliği vb. sebeplerle bir şeye, bir yere bakmaktan kendini kurtaramamak, gözünü oradan başka bir yere çevirememek.
23. Ne deñlü baḳılsa alınmaz nigāh
24. Olur pāy-ı neẓẓāreye dāmgāh

nigāh eyleme:
1. **nigāh eyleme:**-*me*
Gazel 205
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, görmek.
9. Aḥdāṣa ḥaḳāretle nigāh eyleme Nābī
10. Her ẕerresi bir maşrıḳ-ı envār-ı ḳıdemdür

nigāh eyler:
1. **nigāh eyler:**
Gazel 414
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bakmak, görmek.
5. Ṣaded maʿnāda yoḫsa sāde naẓma kim nigāh eyler
6. Nedür bī-rūh nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

nigāh eylerse:
1. **nigāh eylerse:**-*r, -se*
Tarih 30
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Bakmak, görmek.
49. Kim nigāh eylerse rūy-ı şāhid-i makṣūdını
50. Gösterür āyīne-i kāşīsi ṣūret-güsteri

nigāh eyleyemem:
1. **nigāh eyleyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Gazel 512
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
3. Ḫalḳdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

nigāh eyleyenüñ:
1. **nigāh eyleyenüñ:**-*y, -en, -üñ*
Kaside 24
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, görmek.
35. Virdi bir revnaḳ-ı tāze aña meşşāte-i ṣunʿ
36. Ki nigāh eyleyenüñ hūşını eyler yaġmā

nigāh it:
1. **nigāh it:**
Kaside 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.
25. Ḫoş nigāh it bu ḫazāngāh-ı bahār-ālūda
26. Kimi bülbül gibi maḥzūn kimisi gül gibi şād

nigāh itme:
1. **nigāh itme:**-*me*
Gazel 558
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.
11. Görüp aʿlāyı ednāya ḥaḳāretle nigāh itme
12. Ne ḳādir itmeġe zer mevḳiʿinde itdügin āhen

nigāh itmeyelüm:
1. **nigāh itmeyelüm:**-*me, -y, -elü, -m*
Gazel 500
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.
1. Kimseye bir daḫı dünyāda nigāh itmeyelüm
2. Ṭuṭiveş āyinede pīşemüz āh itmeyelüm

2. **nigāh itmeyelüm:**-*me, -y, -el, -üm*
Gazel 500
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
9. Nābiyā yek-şebesin itse müyesser Allāh
10. Būse-çīnān olalum ġayri nigāh itmeyelüm

nigāh itmeyem:
1. **nigāh itmeyem:**-*me, -y, -em*
Gazel 519
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
1. Mümkin mi rūy-ı yāre nigāh itmeyem disem
2. Her bir nigehde derd ile āh itmeyem disem

nigāh itmezse:
1. **nigāh itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 308
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
5. Çeşmi ʿaceb mi ʿāşıḳa itmezse yek nigāh
6. Āhū-yı dest-i nāz şikār olmaḳ istemez

nigāh itmiş bulundum:
1. **nigāh itmiş bulundum:**-*du, -m*
Gazel 716
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bakmış bulunmak.
5. Bir nigāh itmiş bulundum yāre oldı mevc-hīz
6. Gūşe-i ebrū ile agyāra imālar yine

nigāh itse:
1. **nigāh itse:**-*se*
Gazel 649
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.
3. Ol çeşm-i dil-siyāh gice itse bir nigāh
4. Çeşmüme sürme ider üstüḫᵛānların

2. **nigāh itse:**-*se*
Kaside 11
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
93. İden taṣavvur-ı ḫulḳın cahīme itse nigāh
94. Olur şerāresi gül dūdı sünbül-i sīr-āb

nigāhbān:
1. **nigāhbānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 639
Mısra: **4**
Bekçi, gözcü.
3. Olur ruḫından o şuḫuñ nigāh būse-rübā
4. Görürse çeşm-i teġāfül nigāhbānlardan

nigāh-bānī:
1. **nigāh-bānī:**
Gazel 356
Mısra: **7**
Gözetleyen.
7. Hezār dīde-i kevkeb nigāh-bānī iken
8. Nevāle-i emele vażʿ-ı yed ne müşkil imiş

nigāhbān-ı memālik:
1. **nigāhbān-ı memālik:**
Kaside 7
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Memleketlerin bekçisi.
73. Melāẕ ü melce-i şāhenşāhān-ı ḥeft-iḳlīm
74. Nigāhbān-ı memālik nigāhdār-ı s̱üġūr

nigāhdār-ı süġūr:
1. **nigāhdār-ı s̱üġūr:**
Kaside 7
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Sınırların koruyucusu.
73. Melāẕ ü melce-i şāhenşāhān-ı ḥeft-iḳlīm
74. Nigāhbān-ı memālik nigāhdār-ı s̱üġūr

nigāh-ı ʿafvuña:

1. **nigāh-ı ʿafvuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 11
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Bağışlayıcı bakış.
137. Nigāh-ı ʿafvuña nisbetle ġayz ʿuḳde be-bād
138. Żamīr-i ṣāfuna nisbet ġubār naḳş ber-āb

nigāh-ı ʿāşıḳ-ı miskīni:
1. **nigāh-ı ʿāşıḳ-ı miskīni:**-*i*
Gazel 555
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zavallı aşığın bakışı.
5. Açarsa döndürür ol bāz-geşte müjgânlar
6. Nigāh-ı ʿāşıḳ-ı miskīni nīm-rāhından

nigāh-ı beḳā:
1. **nigāh-ı beḳā:**
Gazel 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ebedilik bakışı.
3. İden nigāh-ı beḳā bu nümūd-ı bī-būde
4. Girīve-gerd-i ḫaṭā-der-ḫaṭā degül de nedür

nigāh-ı cānāna:
1. **nigāh-ı cānāna:**-*a*
Gazel 530
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bakışı.
3. Sīnedārum nigāh-ı cānāna
4. Āteşīn tīre āteşīn sīperüm

nigāh-ı çeşm-i bīmārındadur:
1. **nigāh-ı çeşm-i bīmārındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Matla 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hasta gözlerin bakışı II Baygın bakışlar.
1. Ṣıḥḥat-ı āşıḳ nigāh-ı çeşm-i bīmārındadur
2. Bī-ḫıreddür kim ki anuñ ḳayd-ı tīmārındadur

nigāh-ı diḳḳat ider:
1. **nigāh-ı diḳḳat ider:**-*er*
Gazel 178
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dikkatle bakmak, incelemek.
11. Dūr-bīnān ki ider naḳşa nigāh-ı diḳḳat
12. Żımn-ı ṣanʿatde sebük-desti-i üstāde baḳar

nigāh-ı gāh gāhı:
1. **nigāh-ı gāh gāhı:**
Gazel 470
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ara sıra bakma, bakış.
3. Gāh gāhī ḫande-i düzdīde ümmīdiyledür
4. Yāre düzdīde nigāh-ı gāh gāhı ʿāşıḳuñ

nigāh-ı germ:
1. **nigāh-ı germ:**
Gazel 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sıcak bakış.
3. Nigāh-ı germ ile nerm oldı ḳalbi bir miḳdār
4. Yaḳīnüm oldı ki luṭfa nigāh olur bāʿis̱

nigāh-ı ḥasret:
1. **nigāh-ı ḥasret:**
Gazel 785
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hasret bakışı.
5. Aġyār-ı nā-sezāya düşdükde ḥiṣṣe-i vaṣl
6. Düşmiş nigāh-ı ḥasret ʿuşşāḳ-ı bī-nevāya

nigāh-ı ḥasrete:
1. **nigāh-ı ḥasrete:**-*e*
Gazel 502
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hasret bakışı.
5. Āḫir nigāh-ı ḥasrete vaḳf itdi dīdemüz
6. Ol āfete niyāz da ihmālümüz bizüm

nigāh-ı ḥasretümüzdür:
1. **nigāh-ı ḥasretümüzdür:**-*ü, -müz, -dür*
Gazel 421
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hasret bakışı.
19. Raḳībi ṭūṭī-i gūyā-yı bezm-i üns ideli
20. Nigāh-ı ḥasretümüzdür ḥamāme-i bāmuñ

nigāh-ı ḫaṭve-i evvelde:
1. **nigāh-ı ḫaṭve-i evvelde:**-*de*
Gazel 170
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Daha ilk adımda.
5. Delālet itmez ise reh-nümā-yı cezbe-i ḥüsn
6. Nigāh-ı ḫaṭve-i evvelde rāhını güm ider

2. **nigāh-ı ḫaṭve-i evvelde:**-*de*
Gazel 170
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Daha ilk adımda.
5. Delālet itmez ise reh-nümā-yı cezbe-i ḥüsn
6. Nigāh-ı ḫaṭve-i evvelde rāhını güm ider

nigāh-ı himmet ide:
1. **nigāh-ı himmet ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **285**
Kelime Tipi: -
Yardım nazarı ile bakmak, lütufta bulunmak.
285. Belki saña nigāh-ı himmet ide
286. Ḫaḳdan refʿ idüp ḥimāyet ide

nigāh-ı ḫışmına:
1. **nigāh-ı ḫışmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Öfkeli bakış.
1. Nigāh-ı ḫışmına efġan u āh olur bāʿis̱
2. Fiġān-ı vaha da tāb-ı nigāh olur bāʿis̱

nigāh-ı ḥükmine:
1. **nigāh-ı ḥükmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Hükmünün bakışı.
59. Lisān-ı emrine tābiʿ teʿānuḳ-ı ḫuṣemā
60. Nigāh-ı ḥükmine nāẓır tevāfuḳ-ı aẓdād

nigāh-ı iltifāta:
1. **nigāh-ı iltifāta:**-*a*
Gazel 716
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İlgilenme bakışı.
9. Nāʾil oldı bir nigāh-ı iltifāta sehv ile
10. Nābī-i sāde-derūnuñ oldı dünyālar yine

nigāh-ı iʿtibār-ı yārda:
1. **nigāh-ı iʿtibār-ı yārda:**-*da*
Gazel 232
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin itibar bakışı.
3. Ġubārāsā beni böyle leked-ḫᵛār itdügi çerḫüñ
4. Nigāh-ı iʿtibār-ı yārda ḫᵛār olduġumdandur

nigāh-ı kecle:
1. **nigāh-ı kecle:**-*le*
Gazel 468
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eğri bakış, ters bakış.
5. Senüñ gibi o daḫı bir zamān ne tāze idi
6. Nigāh-ı kecle ḫaṭ-āverde-i köhen didigüñ

nigāh-ı kemterīn:
1. **nigāh-ı kemterīn:**
Gazel 843
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kemter bakışlar.
11. Nigāh-ı kemterīn sedd-i dükān-ı sūz u tāb oldı
12. Metāʿ-ı ḳıymet-engīz-i niyāzum bī-bahā gitdi

nigāh-ı kemterüñ:
1. **nigāh-ı kemterüñ:**-*üñ*
Gazel 659
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Küçücük bakış, teveccüh.
7. Ḥalāṣa dest-bürd-i kār-fermāyān-ı dūzaḫdan
8. Nigāh-ı kemterüñ eyler kifāyet yā Resūlaʾllāh

nigāh-ı luṭfuña:
1. **nigāh-ı luṭfuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 3
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Lutuf, ihsan bakışı.
37. Nigāh-ı luṭfuña mevḳūfdur ḳıyāmetde
38. Terāżi-i ḫuṣemā yā Muḥammed-i ʿArabī

nigāh-ı mürüvvet eyle:
1. **nigāh-ı mürüvvet eyle:**
Gazel 726
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cömertlik, lütuf bakışı atmak.
11. Eyle gehī nigāh-ı mürüvvet gedālara
12. Ey şūḫ-ı ḫayr-ḫᵛāh murāduñ s̱evāb ise

nigāh-ı nāzı:
1. **nigāh-ı nāzı:**-*ı*
Gazel 584
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Cilveli bakış.
13. Şevḳ-i ḳudūm-ı yār ile olmaḳda çār çeşm
14. Ġayre nigāh-ı nāzı yine der-miyān iken

2. **nigāh-ı nāzı:**-*ı*
Gazel 785
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cilveli bakış.
3. Her bir nigāh-ı nāzı yaġmāger-i taḥammül
4. Efsūs düşdi ḫāṭır bir böyle dil-rübāya

nigāh-ı nāzın:
1. **nigāh-ı nāzın:**-*ı, -n*
Tarih 107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cilveli bakış.
3. İder ḥüsn-i bināsı ṭarḥ-ı şūḫı
4. Nigāh-ı nāzın vaḳf-ı temāşā

nigāh-ı rıḍvānın:
1. **nigāh-ı rıḍvānın:**-*ı, -n*
Tarih 68
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rıdvanın bakışı (Rıdvan; Cennetin bekçisi olan ve kapısında bekleyen meleğin adı).
3. Ḫoşā serāy-ı dil-ārā ki ṭarḥ-ı merġūbı
4. İder remīde cinān dan nigāh-ı Rıḍvānın

nigāh-ı şefkatüñ:
1. **nigāh-ı şefkatüñ:**-*üñ*
Gazel 374
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Şefkat bakışı, koruyucu nazar.
23. Yā Resulaʾllah nigāh-ı şefkatüñ her ḥalde
24. Eyle Nābī-i ḥazīn üzre nigehbān el-vedāʿ

nigāh-ı tīġ-ı der-deste:
1. **nigāh-ı tīġ-ı der-deste:**-*e*
Gazel 90
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Elde tutulan kılıcın bakışı.
5. Ṭayansun ḳalbgāh-ı inkisār-ālūde-i ʿuşşāḳ
6. Nigāh-ı tīġ-ı der-deste kafadar oldı müjgânlar

nigāh-ı ümīdidür:
1. **nigāh-ı ümīdidür:**-*i, -dür*
Kaside 16
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Umut nazarı, ümitli bakış.
83. Çeşmüñ daḫı ġıdāsı nigāh-ı ümīdidür
84. Endām-ı şehriyānuñ o nāzük ḳıyāfeti

nigār:
1. **nigārum:**-*um*
Gazel 877
Mısra: **2**
Güzel yüzlü sevgili.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

nigār-ḫāne-i çīn:
1. **nigār-ḫāne-i çīn:**
Tarih 68
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nigaristan-i Çin de denir. "Bir evdir ki, gelen üstad nakkaslar kendiler istihrac ettikleri nukuş-i garibeyi anda nakş eylemisler." [Sudi, Hafiz şerhi, Ü, 36] "Nigarhane-i Kesmir de derler. şol tasvir evine denir ki, anda tasavir-i guna-gun mundericdir." [Baharistan şerhi, 465] "Çin nigarhanesi bir azim kilisedir ki, ol memlekette peyda olup üstat nakkaşlann her biri kendi istihrac eyledigi nukuş ve eskal-i garibeyi ve tasvir-i acibeyi anda nakşeylemisdir." [Gülistan Şerhi, 54] "Nukus ve tasavir ile müzeyyen olan hane ki, nigaristan dahi denilir ve Çin'de bulunduğu farz edilen daru'l-bedayi'." [Hüseyin Kazim, BüyükTürkLügati,rV.].
5. Ḫoşā nişīmen-i ġarrā ki ẕevḳ-i seyri ider
6. Nigār-ḫāne-i Çīn ādemüñ dil ü cānın

nigār-ı kem-nigeh:
1. **nigār-ı kem-nigeh:**
Gazel 151
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kötü gözle bakan dilber.
13. Eylemez āyīneden ġayre nezāre Nābīyā
14. Ol nigār-ı kem-nigeh dil-berlerün ḫod-bīnidür

nigārun ser-i kūyında:
1. **nigārun ser-i kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 229
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanı başında, gözünün önünde, yanında.
5. Dök naḳd-ı sirişkün ser-i kūyında nigārun
6. Tā müdde ʿiyān saña gedādur dimesünler

nigeh:
1. **nigehüñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **2**
Bakış.
1. Çihresin görmeden ey dīde ḳaçarsın günehüñ
2. İtme gerdān ṭaraf-ı māh-ruḫāndan nigehüñ

2. **nigehüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **4**
Bakış.
3. Nā-tüvānlık o ḳadar itdi sirayet tene kim
4. Ḳalḳamaz ʿārıż-ı ḫubāna düşince nigehüm

3. **nigehlerle:**-*ler, -le*
Gazel 524
Mısra: **3**
Bakış.
3. Dil-firibāna nigehlerle bu şeb meclisde
4. Kangı āvāreyi maġrūr ideceksin bilmem

4. **nigeh:**
Gazel 89
Mısra: **7**
Bakış.
7. Vardukça rūy-ı yāre nigeh remz ider bunı
8. Kim devlet irtikāb-ı seferden ẓuhūr ider

5. **nigeh:**
Gazel 212
Mısra: **8**
Bakış.
7. Virmez kef-i nigāha kitāb-ı cemālini
8. Bilmem nigeh bu girye ile bī-vużu mıdur

6. **nigehler:**-*ler*
Gazel 291

Mısra: **9**
Bakış.
9. O āhuvāna nigehler müşīr-i vahşetdür
10. Kemend-i vuṣlata çesbān şikārı biz bilürüz

7. **nigeh:**
Gazel 479
Mısra: **7**
Bakış.
7. İtmişdi nigeh leşker-i ārāmumı tārāc
8. Ġayret be-kafā irmese imdāda taḥammül

8. **nigehde:**-*de*
Gazel 519
Mısra: **2**
Bakış.
1. Mümkin mi rūy-ı yāre nigāh itmeyem disem
2. Her bir nigehde derd ile āh itmeyem disem

9. **nigehi:**-*i*
Gazel 620
Mısra: **12**
Bakış.
11. Günde ṣad ḫāne-i ḳalbi ide tārāc hele
12. Nigehi çeşmine sermāye-dih-i zūr olsun

10. **nigeh:**
Gazel 675
Mısra: **1**
Bakış.
1. Cān teşne mey be-kef nigeh dil-firīb ise
2. Ṣabr eylemez ḫumāra dil-i bī-şekīb ise

11. **nigeh:**
Gazel 838
Mısra: **2**
Bakış.
1. Ḳanı ol dem ki tenüm ḫāk-ı gülistānım idi
2. Nigeh fetīle-i ḳandīl-i āstānuñ idi

12. **nigeh:**
Gazel 875
Mısra: **7**
Bakış.
7. Nigeh gül-çīn iken düzdāne gülzār-ı cemālinden
8. Giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi ol ḫāṭır-şiken ṭutdı

13. **nigehüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **179**
Bakış.
179. Kemterīn bir nigehüñ bendeni iḥyā eyler
180. Gūşe-i çeşmüñe mevḳūf hemān neyl-i merām

nigeh eyle:
1. **nigeh eyle:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
Bakmak.
195. İtme naẓar ẓāhir-i efʿāline
196. Eyle nigeh bāṭın-ı aḥvāline

nigeh itdükçe:
1. **nigeh itdükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 608
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak.
7. Olma ol gūne ki çeşmüñ nigeh itdükçe ola
8. Ġarḳ-ī mevc-i girih-i nāşiye vü çīn-i cebīn

nigehbā:
1. **nigehbānlığını:**-*ı, -n, -ı*
Kıt'a 2
Mısra: **9**
Gözcülük, bekçilik.
9. İde luṭf ile nigehbānlığını ḥażret-i Ḥaḳ
10. Ḫāṭır-ı ṣāfī ḳabūl itmedügi daʿvādan

nigehbān:
1. **nigehbān:**
Gazel 55
Mısra: **10**
Gözcü, bekçi.
9. Ṣāhib-güher-i genc-i denī düzd-i tehī-dest
10. Ġafletde teyaḳḳuẓda nigehbān mütereddid

2. **nigehbān:**
Tarih 107
Mısra: **12**
Gözcü, bekçi.
11. Bedestān olsa şāyān ḳaṣr-ı şīrīn
12. Nigehbān olsa lāyıḳ ḳaṣr-ı ḥavrā

3. **nigehbān:**
Tarih 103
Mısra: **25**
Gözcü, bekçi.
25. Nigehbān olduġın her ḥāline tevfīḳ-i Rābbānī
26. Lisān-ı ḥāl ile kāfī buña bir şāhid-i aḳvā

nigehbān eyle:
1. **nigehbān eyle:**
Gazel 374
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Bekçi eylemek, bekçi yapmak.
23. Yā Resulaʾllah nigāh-ı şefkatüñ her ḥalde
24. Eyle Nābī-i ḥazīn üzre nigehbān el-vedāʿ

nigehbān-ı fenānuñ:
1. **nigehbān-ı fenānuñ:**
Gazel 563
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yokluk gözcüsü.
5. Bulur her ḳande kālā-yı ḥayātı eyleseñ pinhān
6. Nigehbān-ı fenānuñ ḳurtuluş yoḳ dūr-bīninden

nigehbān-ı üfūl:
1. **nigehbān-ı üfūl:**
Tarih 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Batanların, sönenlerin gözcüsü, bekçisi.
7. Tā be-maḥşer şemʿa-i ḥayrātınuñ eṭrāfına
8. Perde-i dest-i duʿā olsun nigehbān-ı üfūl

nigehbānī-i nefes:
1. **nigehbānī-i nefes:**
Gazel 697
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nefesini koruma, gözetleme.
5. Ṣūfīye sehl olurdı nigehbānī-i nefes
6. Noḳṣanı ẓāhir olmasa her bir şümārda

nigehdār:
1. **nigehdārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **18**
Gözcü, bekçi.
17. Letāfet bunda bunca sāye-endāz olduġındandur
18. Cihānuñ pādişāhı dīn-i İslāmuñ nigehdārı

nigeh-endāz-ı iltifat:
1. **nigeh-endāz-ı iltifat:**
Gazel 254
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İltifat bakışı.
7. Olmaz hümālara nigeh-endāz-ı iltifat
8. Alūde-i ġubār ise de çeşm-i dāmumuz

nigeh-i çeşm:
1. **nigeh-i çeşm:**
Tarih 92
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Gözün bakışı.
21. Her ṭınābı nigeh-i çeşm gibi nūrānī
22. Her sütūnı kemer-i sīm ile bir müsteṣnā

nigeh-i iltifāt:
1. **nigeh-i iltifāt:**
Gazel 803
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönül alan bakış.
11. Hep itdügi cefāyı unutdurdı ol perī
12. Bir nīm-ḫande bir nigeh-i iltifāt ile

nigeh-i intizārumuz:
1. **nigeh-i intizārumuz:**-*umuz*
Gazel 285
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bekleyiş bakışı.

5. Meydān-ı ʿaşḳda hedef-i tīr-hordeveş
6. Bir tīredür yine nigeh-i intizārumuz

nigeh-i meste:
1. **nigeh-i meste:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sarhoş bakış -Sevgilinin baygın yan bakışı-.
1. Taʿalluḳ ol nigeh-i meste cān-feşānlıḳdur
2. Taḥammül ol ṣaf-ı müjgāna pehlevānlıḳdur

nigeh-i nāzın:
1. **nigeh-i nāzın:**-*ı, -n*
Kaside 12
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Nazlı bir bakış.
85. Naẓaruñ şevḳine şeb tābe-seher ḳāʾim olan
86. Rūz tā-şeb nigeh-i nāzın ider mest-i menām

nigeh-i yār:
1. **nigeh-i yār:**
Gazel 657
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bakışı.
13. Bend ṭutmaz nigeh-i yār ile Mecnūn olanuñ
14. Ola zencīri meğer ḥalka-i çeşm-i āhū

nigeh-i yāre:
1. **nigeh-i yāre:**-*e*
Gazel 609
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bakışı.
3. Sīne germek nigeh-i yāre ḳatı müşkildür
4. Dönsün ol dāʿiyeden ʿāşıḳ-ı ḥayrān dönsün

nigerān:
1. **nigerāndur:**-*dur*
Gazel 208
Mısra: **4**
Bakıcı, bakakalan, seyreden.
3. Tathīrine nā-pāklaruñ dīde-i terle
4. Mānende-i pīrān-ı ṭarīḳat nigerāndur

nigerān eyleme:
1. **nigerān eyleme:**-*me*
Gazel 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bakakalmak.
9. Ol tāze nihāl-i ufuḳ-efrūz-ı cemāle
10. Ḥasretle uzakdan nigerān eyleme yā Rab

nigerān oldum:
1. **nigerān oldum:**-*du, -m*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Gözetlemek, seyretmek.
25. Oldum ol bāğzāra nice zamān
26. Ḥayret ile kenārdan nigerān

nigerān olsan:
1. **nigerān olsan:**-*sa, -n*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Seyretmek.
27. Gösterür āyineveş saḳfı ʾıyān
28. Naḳş-ı ḳālīçesin olsan nigerān

nigīn:
1. **nigīne:**
Gazel 254
Mısra: **6**
Mühür, hâtem.
5. Muʿtād oldı sīnemüz ol deñlü çāke kim
6. Çāk itdürür nigīne girībānı nāmumuz

2. **nigīn:**
Gazel 303
Mısra: **18**
Mühür, hâtem.
17. Sezā-yı nām-ı sulṭānī ḳulūb-ı pāk-gevherdür
18. Beyābānda yatan her seng-i bī-ḳıymet nigīn olmaz

3. **nigīn:**
Gazel 506
Mısra: **6**
Mühür, hâtem.
5. Nevāzişle leb-i yākūt-fāmın eyledüm taʿbīr
6. Bu şeb gencīne-i rüʾyada bir laʿlīn nigīn buldum

4. **nigīn:**
Gazel 589
Mısra: **12**
Mühür, hâtem.
11. O nām-keşlük ile şöhretüñ cezālarıdur
12. ʿAceb mi ḳalʿa-i zerrīne ḥabs olınsa nigīn

nigīn basınca:
1. **nigīn basınca:**-*ınca*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **315**
Kelime Tipi: -
Mühür basmak, damgalamak.
315. Ḫᵛāceler şaḥ çeküp basınca nigīn
316. Cigerüm dağ ü şerha-i ḫunīn

nigīn olmadadur:
1. **nigīn olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 126
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüzük olmak.
9. Ne suḫan rifʿatine seng-i binānuñ ammā
10. Suḫan engüşter-i iḳbāle nigīn olmadadur

nigīn-i devlet:
1. **nigīn-i devlet:**
Tarih 36
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Mutluluk/Devlet mührü.
15. Ber-murād oldı murād üzre nigīn-i devlet
16. Dönerek Kaʿbesine ṭutdı yüzin ḳıble-nümā

nigīn-i dil-nişīn-i nāmverdür:
1. **nigīn-i dil-nişīn-i nāmverdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönülde yer tutanın meşhur mührü.
9. Virür zīver hitām-ı nāme-i aʿmāl-i ʿuşşāḳa
10. Nigīn-i dil-nişīn-i nāmverdür ḥalḳa-i tevḥīd

nigīn-i ḥüccet-i ḥüsn-i ʿizār-ı mağnīsā:
1. **nigīn-i ḥüccet-i ḥüsn-i ʿizār-ı mağnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Manisa yanağının güzelliğnin belgesinin mührü.
27. Ne lāle her biri yāḳut-ı sürḫdür kʾolmış
28. Nigīn-i ḥüccet-i ḥüsn-i ʿizār-ı Mağnīsā

nigīn-i ḥüsnine:
1. **nigīn-i ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellik mührü.
3. Çar-ebrūvānı eylemiş ārāyiş-i füzūn
4. Virmiş nigīn-i ḥüsnine revnaḳ keşīdeler

nigīn-şıfat:
1. **nigīn-şıfat:**
Gazel 264
Mısra: **5**
Mühür gibi II Yüzük gibi.
5. Nigīn-şıfat ne ḳadar kec-nümā isek de yine
6. İder ẓuhūr maḥallinde istiḳāmetümüz

2. **nigīn-şıfat:**
Gazel 690
Mısra: **4**
Mühür gibi II Yüzük gibi.
3. Felāḫan itdi baña dest-i yāri gerdiş-i çerḫ

4. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar nāmdār idüm ben de

nigūn:
1. **nigūnlığın:**-*ın*
Gazel 426
Mısra: **5**
Terslik, ters dönmüşlük.
5. Çoḳ görmişüz nigūnlığın endek zamānede
6. Zuʿmınca cāh ü rütbeler ihraz idenlerün

2. **nigūn:**
Kaside 12
Mısra: **189**
Terslik, ters dönmüşlük.
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı füzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫᵛāhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

3. **nigūn:**
Kaside 24
Mısra: **5**
Terslik, ters dönmüşlük.
5. Rāyet-i ġuṣṣa nigūn ẕevḳ u ṣafā rūz-efzūn
6. Çerḫ-i dūn mihr-nümūn devr-i felek kām-revā

nigūn eyleme:
1. **nigūn eyleme:**-*me*
Gazel 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ters çevirmek.
5. Teh-cürʿadan olmaz yine ümmīd güsiste
6. Birden ḳadeḥ-i kāmı nigūn eyleme yā Rab

nigūn itmeden:
1. **nigūn itmeden:**-*me, -den*
Gazel 45
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Baş aşağı etmek, alt üst etmek.
15. Perverde idüp ṣoñra nigūn itmeden özge
16. Bir ġayrı görülmiş mi ʿaceb mültezim-i çerḫ

nigūn oldı:
1. **nigūn oldı:**-*dı*
Gazel 653
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dağılmak.
3. Ḫastelik ġamzeñe teʾs̱īr idüp çeşmüñden
4. Oldı gūyā ʾālem-i fitne vü āşūb nigūn

nigūn olmaz idi:
1. **nigūn olmaz idi:**-*maz, - i, -di*
Gazel 864
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Baş aşağı olmak, alt üst olmak.
3. İtme ümmīd-i ṣafā meykede-i devrāndan
4. Cām-ı gerdūnda şarāb olsa nigūn olmaz idi

nigūnluḳ:
1. **nigūnluḳla:**-*la*
Gazel 110
Mısra: **6**
Uğursuzluk, aksilik.
5. Herkesüñ rifʿati bir yüzden olur ṣūret-yāb
6. Ḫaymenün baḫtı nigūnluḳla güşād olmadadur

nihād:
1. **nihādı:**-*ı*
Gazel 56
Mısra: **13**
Tabîat, huy yaradılış.
13. Nihādı pāk olan erbāb-ı ṭabʿun ey Nābī
14. Gelür meẕāḳına eşʿār-ı ābdār leẕīẕ

2. **nihādumda:**-*um, -da*
Gazel 505
Mısra: **5**
Tabîat, huy yaradılış.
5. Tekellüfāt-ı rüsūmiyye yoḳ nihādumda
6. Telāş-ı ḫᵛāhiş-i esbāb-ı iḥtişām idemem

3. **nihādı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **19**
Tabîat, huy yaradılış.
19. Şekli uʿcūbe vü nihādı ḫafīf
20. Naḳşı utrūfe vü meẕāḳı laṭīf

4. **nihādında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 137
Mısra: **7**
Huy, yaradılış.
7. Nihādında hüveydā ʿadl ü ḥaḳḳāniyyete niyyet
8. İrişdürmiş kemāl-i ittiḥāda fażl ü taḳvāyı

5. **muḥammed-nihād:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **63**
Hz. Muhammed Peygamber huylu (Sultan IV. Mehmed -Avcı Mehmed- kastedilerek).
63. Şehinşāh-i sulṭān Muḥammed-nihād
64. Ḫidīv-i ġazā-cūy-ı pāk- iʿtiḳād

nihāde idüp:
1. **nihāde idüp:**-*üp*
Gazel 520
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Uzatmak.
7. İdüp zemīne nihāde cebīn-i pür-çīni
8. Zemīni hem-şiken-i mevce-i ḥaṣīr idelüm

nihād-ı ġūreden:
1. **nihād-ı ġūreden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Ham mizaç.
43. Çenār-ı raṭbdan tedrīc ile taḥṣīl idüp āteş
44. Nihād-ı ġūreden tedbīr ile terkīb ider ḥalvā

nihād-ı niyyeti:
1. **nihād-ı niyyeti:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Gayesinin mizacı.
53. Esās-ı ṭıyneti taʿmīr-i devlete meşġūl
54. Nihād-ı niyyeti tekmīl-i himmete muʿtād

nihād-ı vücūdda:
1. **nihād-ı vücūdda:**-*da*
Gazel 686
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Varlık mizacı, var olma tabiatı.
5. Olmazdı ittiḥād nihād-ı vücūdda
6. Ser-rişte-i münāzaʿa müstaḥkem olmasa

nihāi-i murādātı:
1. **nihāi-i murādātı:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **233**
Kelime Tipi: -
İsteklerinin neticesi, arzularının akıbeti.
233. Dāʾim olup nihāi-i murādātı bārver
234. ʿÖmr-i ʾazīzinüñ ola baḳī ḥalāveti

nihāl:
1. **nihāller:**-*ler*
Gazel 140
Mısra: **10**
Fidan II Sevgili.
9. Nābī ider sücūd-ı İlāhīʾye ser-fürū
10. Tāze ber-āver olduġı sāʿat nihāller

2. **nihālümüzi:**-*ü, -müz, -i*
Gazel 311
Mısra: **5**
Fidan II Sevgili.
5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

3. **nihālüm:**-*üm*
Gazel 631
Mısra: **7**
Fidan II Sevgili.
7. Bir tāze nihālüm ki dehānum gibi yoḳdur
8. Ālūde-leb-i dāʿiye sīb-i ẕeḳanumdan

4. **nihāli:**-*i*
Gazel 722
Mısra: **4**
Fidan II Sevgili.
3. Çeker mi ḥasret-i nev-bāve-i leẕīẕ-i viṣāl
4. O baġbān ki ber-āverde bir nihāli ola

5. **nihāl:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Fidan II Sevgili.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʾīd u bahār

6. **nihāl:**
Tarih 53
Mısra: **1**
Fidan II Sevgili.
1. Mührdār İsmaʿīl ol tāze nihāl
2. İdicek dār-ı fenādan rıḥlet

7. **nihālüm:**-*üm*
Gazel 739
Mısra: **10**
Fidan II Sevgili.
9. Benüm ol ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet kim
10. Nihālüm bīd-i mecnūn olsa kec bitmez zemīnümde

8. **nihāli:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **3**
Fidan II Sevgili.
3. Bir nihāli kʾide feyyāż-ı ezel perverde
4. Aña itsün mi żarar tīşe-i keyd-i aʿdā

9. **nihālüne:**-*ü, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **168**
Fidan II Sevgili.
167. Vücūduna yaraşur çār-bāliş-i ʾaẓamet
168. Nihālüne yaḳışur ittikā-yı ṣadr-ı ṣudūr

10. **nihālüñ:**-*üñ*
Gazel 226
Mısra: **7**
Fidan II Sevgili.
7. Her nihālüñ varaḳ-ı zerd-i ḫazān-dīde gibi
8. Pāyına düşmeġe bī-bak olacaḳ yirlerdür

11. **nihāller:**-*ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **16**
Fidan II Sevgili.
15. Sebzeler tāze cūylar pür-cūş
16. Sāye-güster nihāller hem-dūş

12. **nihāl:**
Gazel 727
Mısra: **23**
Ağaç, fidan (Hz. Musa peygamberin Tur Dağındaki yanan ağaç ile olan kıssasına telmihen).
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

nihāl bitürdük:
1. **nihāl bitürdük:**-*dü, -k*
Gazel 450
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Fidan dikmek/yetiştirmek.
7. Bir āfet ile ne ser-germ olup ne būsesin alduḳ
8. Ne bir nihāl bitürdük ne mīvedār idebildük

nihālān:
1. **nihālān:**
Kaside 10
Mısra: **13**
Fidanlar.
13. Giyindi tāze nihālān libās-ı ʾīdāne
14. Ṣarındı başına her ġonce āteşīn destār

nihālān-ı çemen:
1. **nihālān-ı çemen:**
Gazel 729
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin fidanları.
1. Gül gülüp girdi nihālān-ı çemen sādelere
2. Faṣl-ı güldür yaḳışur sādeler āzādelere

nihāl-i ārzū:
1. **nihāl-i ārzū:**
Gazel 845
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzu fidanı.
1. Gülistān-ı emel ḥasret-keş-i berg ü neva ḳaldı
2. Nihāl-i ārzū bīgāne-i neşv ü nema ḳaldı

nihāl-i ārzūda:
1. **nihāl-i ārzūda:**-*da*
Gazel 815
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzu fidanı.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

nihāl-i dīn:
1. **nihāl-i dīn:**
Gazel 101
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İslamiyet fidanı.
11. Hākinde itdi kesb-i terāvet nihāl-i dīn
12. Cāy-ı nemā-yı naḫl-i hidāyet Medīneʾdür

nihāl-i gül:
1. **nihāl-i gül:**
Gazel 769
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül fidanı.
1. Nihāl-i gül dinürse ḳadd-i ḫūbāna letāfetle
2. Saña naḫl-i tecellī dinse lāyıḳdur bu ḳāmetle

nihāl-i gülde:
1. **nihāl-i gülde:**-*de*
Gazel 711
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gül fidanı.
5. Hezārvar olalum zaḫm-ḫᵛār-ı ḫār-ı cefā
6. Nihāl-i gülde eger āşiyānemüz var ise

nihāl-i güli:
1. **nihāl-i güli:**-*i*
Gazel 247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül fidanı.
3. Tārāc ider nihāl-i güli ḫāksārlıḳ
4. Servüñ ferāġı ber-zede dāmānlıġındadur

nihāl-i gülşen-i devlet:
1. **nihāl-i gülşen-i devlet:**
Kaside 7
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Mutluluk/saltanat gül bahçesinin fidanı.
71. Nihāl-i gülşen-i devlet gül-i bahār-ı ümmīd
72. Ne ḳāve-i gil-i ādem ḫulāṣa-i maḳdūr

nihāl-i gülsitān-ı devletüñ:
1. **nihāl-i gülsitān-ı devletüñ:**-*üñ*
Tarih 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun/saltanatın gül bahçesinin fidanı.
3. Buldı ol tāze nihāl-i gülsitān-ı devletüñ
4. Maḳdeminden revnaḳ-ı ṭabʿ-ı hümāyūn izdiyād

nihāl-i iḳbāl:
1. **nihāl-i iḳbāl:**
Tarih 127
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Güzel talih fidanı.
43. Mihr-i bürcüʾş-şeref-i tāze nihāl-i iḳbāl
44. Āftāb-ı felek-i salṭanat-ı ʿizz ü ʿalā

nihāl-i kerm:
1. **nihāl-i kerm:**
Gazel 695
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Üzüm asması.
7. Yek bīḫden demīde olurken nihāl-i kerm
8. Dūşāb ü ġūre sirke vü mey imtiyāzda

nihāl-i mecāzda:
1. **nihāl-i mecāzda:**-*da*
Gazel 695
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yalan fidanı.

9. Bir ġonce-i ḥaķīķatün ārām gāhıdur
10. Nābī kemīne şāẖ nihāl-i mecāzda

nihāl-i mümtāzı:
1. **nihāl-i mümtāzı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **231**
Kelime Tipi: -
Seçkin fidan.
231. Bāġ-ı ʿadlüñ nihāl-i mümtāzı
232. Yaʿni sulṭān Muḥammed-i Ġazī

nihāl-i müstesna:
1. **nihāl-i müsteṣna:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Seçkin fidan.
61. Her elif bir nihāl-i müsteṣna
62. Sāyesi ilticāgeh-i fuķarā

nihāl-i nāzı:
1. **nihāl-i nāzı:**-*ı*
Gazel 480
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nazlı fidan.
1. Dil-i belā-keşe nāz itmenüñ zamānı degül
2. Nihāl-i nāzı dırāz itmenüñ zamānı degül

nihāl-i nev-res-i ümmīd:
1. **nihāl-i nev-res-i ümmīd:**
Gazel 832
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Umudun taze fidanı.
3. ʿAtā-yı būseye dil-ber daẖı eġilmedi mi
4. Nihāl-i nev-res-i ümmīd bāre gelmedi mi

nihāl-i ʿömri:
1. **nihāl-i ʿömri:**-*i*
Tarih 76
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Ömür fidanı II Ömür ağacı.
35. Dıraẖt-ı devletin bār-āver itsüñ ḥażret-i Bārī
36. Ola bīẖinden aʿdānuñ nihāl-i ʿömri ber-kende

nihāl-i sebz-i gülistān-serāy-ı ʿilm:
1. **nihāl-i sebz-i gülistān-serāy-ı ʿilm:**
Kaside 20
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İlim sarayının gül bahçesinin yeşil fidanı.
21. Kim bir nihāl-i sebz-i gülistān-serāy-ı ʿilm
22. Bir fāżıl-ı yegāne-i ṣadr-ı belāġati

nihāl-i ser-efrāz-ı bāġ-ı devletsin:
1. **nihāl-i ser-efrāz-ı bāġ-ı devletsin:**-*sin*
Kaside 11
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Mutluluk/Saltanat bağının başı yükseklerde fidanı.
123. Sen ol nihāl-i ser-efrāz-ı bāġ-ı devletsin
124. Ki Ḫıżra nāziş ider sāyeñi memerr iden āb

nihāl-i tāzedür:
1. **nihāl-i tāzedür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Taze fidan.
93. İlāhi her günini ʿīd ü her şebin ķadr it
94. Nihāl-i tāzedür eyle İlāhi ber-ẖordār

nihāl-i teşrifat:
1. **nihāl-i teşrifat:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **205**
Kelime Tipi: -
Protokol fidanı.
205. Giymeġe her nihāl-i teşrifat
206. Maķdem-i nev-bahāra mevķūfāt

nihāl-i ufuķ-efrūz-ı cemāle:
1. **nihāl-i ufuķ-efrūz-ı cemāle:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzelliği ufku aydınlatan fidan boylu sevgili.
9. Ol tāze nihāl-i ufuķ-efrūz-ı cemāle
10. Ḥasretle uzakdan nigerān eyleme yā Rab

nihāl-i vücūdını:
1. **nihāl-i vücūdını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Vücut fidanı.
7. Bād-ı ecel zemīne nihāl-i vücūdını
8. Ṣaldı şikest eyledi ol serv-ķāmeti

nihān:
1. **nihāndur:**-*dur*
Gazel 208
Mısra: **2**
Saklı, gizli.
1. Ḥammām ki āyīne-i sīmīn-bedenāndur
2. ʿUşşāķ-ṣıfat āteşi ķalbinde nihāndur

2. **nihān:**
Gazel 456
Mısra: **11**
Saklı, gizli.
11. Gül-ẖand-i kemīninde nihān şūr-ı ķıyāmet
12. Ol piste-i rengīnüñ o laʿl-i nemekīnüñ

3. **nihān:**
Gazel 861
Mısra: **3**
Saklı, gizli.
3. Bī-ʿibāret yine dillerde nihān cilve ider
4. Olmaz olmasa bile lafẓ-ı muʿattal maʿnā

4. **nihān:**
Kaside 24
Mısra: **64**
Saklı, gizli.
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
64. Ķala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

5. **nihān:**
Kaside 24
Mısra: **134**
Saklı, gizli.
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

nihān eyledi:
1. **nihān eyledi:**-*di*
Gazel 850
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Gizlemek, saklamak.
27. Eyledi taķdīr ṣandūķ-ı taḥarrüzde nihān
28. Mevsim-i eyyām-ı ʿīde ṣaķlanan kālā gibi

2. **nihān eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Gizlemek, saklamak.
47. Ḫam itdi sipihrün ķādin rifʿati
48. Cinānı nihān eyledi zīneti

nihān iderken:
1. **nihān iderken:**-*er, -ken*
Gazel 503
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gizlemek, saklamak.
5. İderken kendi cānumdan nihān esrārını yārüñ
6. Dirīġā meclis-i aġyārda mestāne fāş itdüm

nihān idi:
1. **nihān idi:**- *i, -di*
Gazel 583
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Saklı, gizli.
1. Nühüfte sūzişüm añlandı pīç ü tābumdan
2. Ġamum nihān idi fāş oldı ıżṭırābumdan

nihān itmedükçe:
1. **nihān itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 82
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gizlemek, saklamak.
11. Ribāṭ-gūne ķonan kārvān-ı imkāna
12. İçinde seng nihān itmedükçe nān mı virür

nihān itmezdi:
1. **nihān itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 529

Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gizlemek, saklamak.
7. İtmezdi eşküm ile nihān dāġ-ı sīnemi
8. Derd-i derūnı ʿarża eğer maḥżar istesem

nihān itmiş:
1. **nihān itmiş:**-*miş*
Tarih 150
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gizlemek, saklamak.
5. Fikr-i tārīḫin iderken didi hātif Nābī
6. Arama anda nihān itmiş anı ṣāḥib-i ṣunʿ

nihān ola:
1. **nihān ola:**-*a*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gizlenmek, görünmez olmak.
3. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
4. Ola berf içre nihān penbede gūyā eyvā

nihān oldı:
1. **nihān oldı:**-*dı*
Gazel 213
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gizlenmek.
5. Oldı bāzīçe-i ʿaşḳımda nihān ḫātem-i dil
6. Çīn-i zülfünde midür sende midür bende midür

2. **nihān oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gizlenmek, görünmez olmak.
3. Oldı çün kim ʿālem-i ṣūretde āsāyiş ʿadīm
4. Dīde-i aġyārdan oldı nihān maʿnā gibi

3. **nihān oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gizlenmek, görünmez olmak.
11. Dīdelerden çeşme-i āb-ı ḥayāt oldı nihān
12. Oldı rūz-ı hicr tūlāni şeb-i yeldā gibi

4. **nihān oldı:**-*dı*
Gazel 819
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Görünmez olmak, gizlenmek.
7. Āhū-yı naḳşı gitmedi deşt-i ḫayālden
8. Gerçi ġazāl çeşmi nihān oldı gelmedi

5. **nihān oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Görünmez olmak, gizlenmek.
75. Añlarum yir bulamaz künc-i ʿademden ġayri
76. Bīm-i ser-pençe-i ʿadl ile nihān oldı cefā

nihānī:
1. **nihānī:**
Gazel 303
Mısra: **11**
Gizlice.
11. Meyān-ı çeşm ü ebrūda nihānī güft-gūlardan
12. Ne deñlü olsa da bī-vesvese ḫāṭır emīn olmaz

2. **nihānī:**
Gazel 476
Mısra: **13**
Gizlice.
13. Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoḫsa
14. Degül vüsʿında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek

nihānīce:
1. **nihānīce:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Gizlice.
1. Ne ḫoşdur ʿāşıḳa aġyār beyninde himāyetler
2. Nihānīce nevaziş āşikārāca nikāyetler

niḥayet:
1. **niḥayeti:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **67**
Son, sınır.
67. Kerīmdür o ḳadar kim niḥayeti yoġ iken
68. Degül ʿaṭāsına vāfī tenāhī-i aʿdād

2. **nihāyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **142**
Son, sınır.
141. Ol pādişāh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
142. Tā saḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

3. **nihāyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **190**
Son, sınır.
189. Ol pādişeh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
190. Tā sāḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

4. **nihāyeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **88**
Son, sınır.
87. Keştī-i fikr düşmez idi mevc-i ḥayrete
88. Deryā-yı vaṣfınuñ bulunaydı nihāyeti

nīk:
1. **nīk:**
Gazel 130
Mısra: **10**
İyilik, güzellik.
9. Laʿl-i bütān hevāsı ile bād-ı bī-ḳarār
10. Būs itmedük ne nīk ü ne bed bir dehen mi ḳor

2. **nīk-baḫtān:**
Gazel 323
Mısra: **5**
Bahtı güzel olanlar.
5. Nīk-baḫtān ki bulur cevf-i ṣadefde dür-i nāb
6. Şūmī-i baḫt ile biz ḳaṭre-i bārān buluruz

nīk ü bed:
1. **nīk ü bed:**
Gazel 326
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İyi ve kötü.
1. Raḳīb ile beni ol lāle-ḫad nedür bilmez
2. Ne-dīde tecrībedür nīk ü bed nedür bilmez

nīk ü bed ide:
1. **nīk ü bed ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
İyilik yada kötülük etmek.
145. İtmeyicek ṣāḥib-i sāye meded
146. Sāye ne ḳadar ki ide nīk ü bed

nīk ü bed-i cihānı:
1. **nīk ü bed-i cihānı:**-*ı*
Gazel 400
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Alemin iyisi ile kötüsü.
17. Nīk ü bed-i cihānı bilür vāżıʿ-ı ḥakīm
18. Nābī senüñ kelām-ı fużūlī ne ḥācetüñ

nīk ü bed-i dehri:
1. **nīk ü bed-i dehri:**-*i*
Kıt'a 58
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zamanenin iyiliği ile kötülüğü.
5. Teşḫīṣ ne lāzım saña nīk ü bed-i dehri
6. Bī-ḳayd-ı gül ü ḫār u ġam u zehr-i nebāt ol

nīk ü bed-i kevn:
1. **nīk ü bed-i kevn:**
Gazel 381
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alemin iyisi ile kötüsü.

9. Āmīhtedür birbirine nīk ü bed-i kevn
10. Gül eylemese eyleyemez ḫār taḫallüf

nīk ü bedinden:

1. **nīk ü bedinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 517
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İyi ve kötü.
7. ʿĀlemüñ nīk ü bedinden olalum āsūde
8. ʿAfvı fermān-dih-i iḳlīm-i mükâfât idelüm

nīk ü bedle:

1. **nīk ü bedle:**-*le*
Gazel 189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Iyi ve kötü.
3. Mis̱āl-i āb ideriz nīk ü bedle āmīziş
4. Bu kārgehde muʿayyen mizācumuz yoḳdur

2. **nīk ü bedle:**-*le*
Gazel 281
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İyi ve kötü.
7. Her zümreden sorulsa bizi kendüdeñ bilür
8. Her nīk ü bedle var o ḳadar imtizācumuz

niḳāb:

1. **niḳābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 780
Mısra: **14**
Yüz örtüsü, peçe.
13. Nābī ne ḫoş zamīr-şinās o idi rūzgâr
14. Yārün nezāket ile toḳundı niḳābına

2. **niḳābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 24
Mısra: **10**
Yüz örtüsü, peçe, yaşmak II Sevgilinin kendi iradesiyle aşığı arasına koyduğu engel, hicap.
9. Maḥv olmadur vazīfe-i nā-maḥremān-ı cürm
10. Keşf eylese niḳābını bānū-yı maġfiret

niḳāb it:

1. **niḳāb it:**
Gazel 29
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kaplamak, saklamak (Beyitte, ellerin sadece dua niyetiyle kaldırılmadığı, aynı zamanda ibadetteki kusur ve noksanlardan dolayı utançtan kızaran yüzü saklamak için de kaldırıldığı belirtilmektedir.).
11. Refʿ eyle duʿā niyyetine destüñi ammā
12. Taḳṣīr-i ʿibādetde ruḫ-ı şerme niḳāb it

niḳāb-ı berge:

1. **niḳāb-ı berge:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Yaprak örtüsü.
29. Zihī Fātiḥ ki aġṣān-ı ḫafādan itmede ibrāz
30. Niḳāb-ı berge pīçīde hezārān mīve-i eşhā

nikāt:

1. **nikātı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **10**
Nükteler; "nükte"nin çoğuludur.
9. Şāʿir olursa ola senüñ gibi Nābīyā
10. Taʿbīri ḫoş nikātı muḫayyel beyanı şūḫ

nikāt-ı ḫafiyyāt-ı ḥüsnünüñ:

1. **nikāt-ı ḫafiyyāt-ı ḥüsnünüñ:**-*ü, -nüñ*
Gazel 701
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzellik sırlarının incelikleri.
11. Pāyānı yoḳ nikāt-ı ḫafiyyāt-ı ḥüsnünüñ
12. Tefhīm şaʿb biñde birin ehl-i ẓāhire

nikāt-ı nüsha-i ḥüsne:

1. **nikāt-ı nüsḫa-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik kitabının nükteleri.
1. Nikāt-ı nüsḫa-i ḥüsne o kes ki vākıf olur
2. Edeble būse-zen-i dāmen-i meṣāḥif olur

nikāt-ı rāz-ı ḥüsni ḥüsni:

1. **nikāt-ı rāz-ı ḥüsni ḥüsni:**-*i*
Gazel 121
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzellik nüktesinin sırrı.
9. O şūḫ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

nikāyet:

1. **nikāyetler:**-*ler*
Gazel 60
Mısra: **2**
Kılıçtan geçirme.
1. Ne ḫoşdur ʿāşıḳa aġyār beyninde himāyetler
2. Nihānīce nevaziş āşikārāca nikāyetler

nik-hū:

1. **nik-ḫūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 681
Mısra: **12**
İyi huylu, huyu güzel.
11. Fevt olmamak murādun ise leẕẕet-i niyāz
12. Dil virme māh-pārelerüñ nik-ḫūsına

nīk-ḫᵛāhān:

1. **nīk-ḫᵛāhānuna:**-*un, -a*
Gazel 608
Mısra: **4**
İyiliğini isteyenler.
3. Olma ol gūne ki senden ola rū-gerdānlıḳ
4. Nīk-ḫᵛāhānuna sermāye-i naḳd-i taḥsīn

nīl:

1. **nīlʾe:**-*e*
Gazel 661
Mısra: **4**
Nil nehri.
3. Seyl-i eşküm gibi hergiz nehr-i cārī görmedüm
4. Vardum ey Yūsuf-cemālüm Nīlʾe de Ceyḥūnʾa da

2. **nīl:**
Gazel 848
Mısra: **10**
Nil nehri.
9. Ġayre nefʿ oldı biz itdükçe teraḳḳī ancaḳ
10. Ḫāk-māl olduġumuz ḳaldı bize Nīl gibi

3. **nīli:**-*i*
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Nil nehri.
3. Tīşe-i mekri havale itse ḫāk-i ḥīleye
4. Mıṣr ile Baġdādʾdan Şaṭṭ ile Nīli ḳaldurur

nīlī:

1. **nīlī:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Çivit mavisi, gök.
7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳtası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

nīl-i maḥabbet:

1. **nīl-i maḥabbet:**
Gazel 733
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Muhabbet ırmağı.
5. Miḳyās sīne-şerḥaların eylesün şümār
6. Yüz ṭutdı yine Nīl-i maḥabbet fizāyişe

nīl-i rūz-efrūz-ı ṭabʿuñ izdiyādı:

1. **nīl-i rūz-efrūz-ı ṭabʿuñ izdiyādı:**
Gazel 123
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -

Şairlik tabiatının gündüzü ışıklandıran Nil'inin kabarması.
11. Nīm cuşişle cihānı Nābīyā sīr-āb ider
12. Nīl-i rūz-efrūz-ı ṭabʿuñ izdiyādı böyledür

nīlūfer:

1. **nīlūferi:**-*i*
Gazel 582
Mısra: **10**
Nilüfergiller familyasından, durgun sularda ve havuzlarda yetişen, uzun saplı, yuvarlak ve geniş yaprakları su üzerinde yüzen, beyaz, pembe, mâvi ve sarı büyük çiçekli su bitkisi.
9. Nābī olamaz cūyda āb-ı eşk gibi germ
10. Farḳ itmemenüñ vechi ne nīlūferi benden

2. **nīlūferi:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **44**
Nilüfergiller familyasından, durgun sularda ve havuzlarda yetişen, uzun saplı, yuvarlak ve geniş yaprakları su üzerinde yüzen, beyaz, pembe, mâvi ve sarı büyük çiçekli su bitkisi.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

nīm cuşişle:

1. **nīm cuşişle:**
Gazel 123
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yarı taşmasıyla.
11. Nīm cuşişle cihānı Nābīyā sīr-āb ider
12. Nīl-i rūz-efrūz-ı ṭabʿuñ izdiyādı böyledür

nīm-āteş:

1. **nīm-āteşle:**-*le*
Gazel 873
Mısra: **12**
Yarım ateş, az bir heyecan.
11. Nʾidem āh eylesem ardınca gelür girye hemān
12. Nīm-āteşle ḫurūşa getüren Ceyhūnʾı

nīme:

1. **nīme:**
Gazel 74
Mısra: **12**
Yenen, üstün gelen, galip; birine veya bir şeye göre nitelik bakımından daha yüksek, daha elverişli olan.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

niʿmel-maḳdem:

1. **niʿmel-maḳdem:**
Kaside 15
Mısra: **64**
Yerinde bir atama, tam isabet bir adım.
63. Eyle bir āṣaf-ı yektāyı vekīl-i devlet
64. Ki diye ṣadr-ı vezāret daḫı niʿmel-maḳdem

niʿmet:

1. **niʿmet:**
Gazel 844
Mısra: **17**
Allâh'ın kuluna verdiği her şey.
17. Nābī bu niʿmet olmaz idi nev-be-nev ziyād
18. Maʿnā-yı şükre olmasa dāʾir suḫanları

2. **niʿmetledür:**-*le, -dür*
Gazel 180
Mısra: **1**
İyilik, lütuf, ihsan.
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevḳi ʾāfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

3. **niʿmet:**
Gazel 216
Mısra: **6**
İyilik, lütuf, ihsan.
5. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile yeʾs ü ümīd
6. Ṭabʿa istīlā-yı ḥayret gibi bir niʿmet mi var

4. **niʿmetinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 417
Mısra: **3**
İyilik, lütuf, ihsan.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baş pāyuñı rūyına türābuñ

5. **niʿmet:**
Gazel 454
Mısra: **13**
İyilik, lütuf, ihsan.
13. Niʿmet ḥuṣūle geldügi ṣūretde Nābiyā
14. Rāḥat mı var müdāfaʿasından mekeslerüñ

6. **niʿmete:**-*e*
Gazel 533
Mısra: **6**
İyilik, lütuf, ihsan.
5. Göstermez idüm kimseye hiç leẕẕet-i laʿlin
6. Mühr-i lebüm ol niʿmete ser-pūş idebilsem

7. **niʿmet:**
Gazel 721
Mısra: **1**
İyilik, lütuf, ihsan.
1. Niʿmet de virse bāver olınmaz beḳāsına
2. Olma firīb-ḫorde sipihrüñ ʿaṭāsına

8. **niʿmet:**
Gazel 744
Mısra: **13**
İyilik, lütuf, ihsan.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ leẕẕeti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

9. **niʿmetüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **174**
İyilik, lütuf, ihsan.
173. Kerimā cāhilān-ı niʿmetüz mümkin midür bizden
174. Bu deñlü niʿmetüñ itmek ḥuḳūḳ-ı şükrini īfā

10. **niʿmete:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **97**
İyilik, lütuf, ihsan.
97. Bu niʿmete teşekkür içün sen de Nābīyā
98. Fevt eyleme duʿāsını düşdükçe fırṣatı

11. **niʿmeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **96**
İyilik, lütuf, ihsan.
95. Görmekdeyüz vesāʾit ile gerçi luṭfını
96. Bī- vāsıṭa müyesser ola belki niʿmeti

12. **niʿmetünüz:**-*ün, -üz*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **64**
İyilik, lütuf, ihsan.
63. Oldı aramuzda ḥuḳūḳ üstüvār
64. İtdi bizi niʿmetünüz şermsār

13. **niʿmete:**-*e*
Tarih 55
Mısra: **11**
İyilik, lütuf, ihsan.
11. Āb-ı İbrahīmveş ġarḳ itdi ḫalḳı niʿmete
12. Nāsı ihsānı ile ḳul itdi āzād eyledi

14. **niʿmete:**-*e*
Gazel 471
Mısra: **6**
Yiyecek içecek.
5. Selām pīş-rev-i ṣoḥbet olduğındandur
6. Taḳaddüm eyledügi niʿmete nemekdānuñ

15. **niʿmete:**-*e*
Gazel 887
Mısra: **14**
Allah'ın kullarına bağışı olan yiyecek içecek vb., özellikle ekmek.
13. Nābiyā maḳsem-i erzāk-ı Ḫudā olmaġ ile
14. Sufreler niʿmete vaḳf eyledi neẕẕāresini

niʿmet-fürūş:

1. **niʿmet-fürūş:**
Tarih 82
Mısra: **56**
Nimet satan.

55. Kimisi dir bu zer ṭabaḳla felek
56. Kime niʿmet-fürūş olur ʿacabā

niʿmet-hāne:
1. **niʿmet-hānede:**-*de*
Gazel 462
Mısra: **14**
İhsan ve ikram olunan yer, dünya.

13. Görürken şīr-i māder oldugın eṭfāl ile hem-zād
14. Ḫariyyetdür bu niʿmet-hānede fikr-i şikem çekmek

niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında:
1. **niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Nimetlerini sanatla yarattığı ev, dünya, kainat.

31. Zihī Bārī ki niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında ḫalḳ eyler
32. Hezārān dilber-i mevzūn hezārān duḫter-i ḥasnā

niʿmet-ḫāne-ı ʿuẓmā:
1. **niʿmet-ḫāne-ı ʿuẓmā:**
Kaside 1
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Nimetlerini yarattığı koca dünya, kainat.

145. Birūn olmazsa āteş ḥaclegāh-ı seng ü āhenden
146. Olur efsürde-i taʿṭīl niʿmet-ḫāne-ı ʿuẓmā

niʿmet-i aḥlā:
1. **niʿmet-i aḥlā:**
Kaside 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Çok tatlı nimetler.

27. Zihī Rāzıḳ ki enbān-ı ʿademden itmede iḥsān
28. Hezārān tūşe-i şīrīn hezārān niʿmet-i aḥlā

niʿmet-ı ʿām çeke:
1. **niʿmet-ı ʿām çeke:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Ziyafet çektirmek.

87. Maṭbaḫ-ı luṭf-ı İlāhīde meġer mużmer imiş
88. Ki żiyāfetgeh-i āfāḳa çeke niʿmet-ı ʿām

niʿmet-i bī-imtinān-ı mevlānā:
1. **niʿmet-i bī-imtinān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin, imtihansız, külfetsiz nimetleri(Mesnevi öyle bir kitaptır ki müellif bu kitapta ilim nimetlerini zahmetsizce istifade edecekleri bir surette önlerine dizmiştir bağlamında).

25. Ne Mes̱nevī ki şifā-ḫāne-i hidāyetde
26. Keşīde niʿmet-i bī-imtinān-ı Mevlānā

niʿmet-i bī-imtinānun:
1. **niʿmet-i bī-imtinānun:**-*un*
Kaside 1
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Zahmetsiz, sınavsız ortaya çıkan nimet.

157. Bu deñlü niʿmet-i bī-imtinānun ḳadrini bilmez
158. ʿAceb küfrān-ı nā-şükrāndur eks̱er merdüm-i dünyā

niʿmet-i cāha:
1. **niʿmet-i cāha:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Gelip geçici dünya makam ve mevkileri.

65. Niʿmet-i cāha iden destini ser-pūş-ı duʿā
66. Ṣoñra eyler dehenin kāse-i zehr-i düşnām

niʿmet-i cāhuñ:
1. **niʿmet-i cāhuñ:**-*uñ*
Gazel 49
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gelip geçici dünya makam ve mevkileri.

5. Bī-çeşm-i hased lez̠z̠eti yoḳ niʿmet-i cāhuñ
6. Devletlinüñ ārāyişidür dīde-i hussād

niʿmet-i elvān-ı ʿālemle:
1. **niʿmet-i elvān-ı ʿālemle:**-*le*
Gazel 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dünyanın cazip çeşit çeşit nimetleri.

3. Dehān-ālūde olmaz niʿmet-i elvān-ı ʿālemle
4. Dimāġ-ı dilde lez̠z̠et ḫᵛān-ı yaġmā-yı seherdendür

niʿmet-i elvān-ı kibara:
1. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.

3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

2. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.

3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

3. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.

3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

4. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.

3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

5. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.

3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

6. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.

3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

7. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.

3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

8. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.

3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

9. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -

Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.
3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

10. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.
3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

11. **niʿmet-i elvān-ı kibara:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyüklerin sofrasındaki çeşit çeşit nimetler.
3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

niʿmet-i kübrā:
1. **niʿmet-i kübrā:**
Tarih 104
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
En büyük lütuf.
101. Bir pādişeh-i ʿāleme olmadı müyesser
102. Bu menḳabet-i aʿẓam bu niʿmet-i kübrā

niʿmet-i mā-ḥażari:
1. **niʿmet-i mā-ḥażari:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hazırlanan/yazılan nimet/eser.
15. Ne Füṣūṣ eyledi taʿmīm-i ṣalā-yı raḥmet
16. Niʿmet-i mā-ḥażari ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

niʿmet-i maʿlūme vü mechūleden:
1. **niʿmet-i maʿlūme vü mechūleden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **159**
Kelime Tipi: -
Bilinen ve bilinmeyen nimetler, görünen ve görünmeyen ihsanlar.
159. Bu deñlü niʿmet-i maʿlūme vü mechūleden ṣoñra
160. İder taḳdīrden basṭ-ı şikāyet itmez istiḥyā

niʿmet-i nāber-ḳarārun:
1. **niʿmet-i nāber-ḳarārun:**-*un*
Gazel 850
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Yersiz yurtsuz olma nimeti.
23. Niʿmet-i nāber-ḳarārun çāşnīsin bulmayup
24. Oldı ʿālemden keşīde dest-i istiġnā gibi

niʿmet-ı ʿuẓmā:
1. **niʿmet-ı ʿuẓmā:**
Tarih 16
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
En büyük lütuf, ihsan.
61. Saña mühr-i vezāret gelmek ile ḫalḳ-ı dünyāya
62. Çekildi bārgāh-ı ġaybdan bir niʿmet-ı ʿuẓmā

niʿmet-i vaṣluñ:
1. **niʿmet-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 469
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma nimeti.
3. Egerçi leẕẕeti inkār olunmaz niʿmet-i vaṣluñ
4. ʿĀceb ʿālemdür ammā şām-ı firḳatde ḫayāl itmek

2. **niʿmet-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 525
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşma nimeti.
9. Ḥarām olsun dimişsüñ ben gedāya niʿmet-i vaṣluñ
10. Bu vażʿı ṭoġrısı ey şūḫ-ı fettānum ḥelāl itmem

niʿmet-i vuṣlatda:
1. **niʿmet-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 173
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kavuşma nimeti.
13. Bu ḳadar telḫī-i hicrān araya girmiş iken
14. Bir daḫı niʿmet-i vuṣlatda halāvet mi ḳalur

niʿmet-i vuṣlatın:
1. **niʿmet-i vuṣlatın:**-*ı, -n*
Gazel 405
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kavuşma nimeti.
3. Gerden-i lebde ḥuḳūḳ-ı nemeki s̱ābit iken
4. Niʿmet-i vuṣlatın inkār idemem ḫūbānuñ

niʿmet-i ẕevḳ:
1. **niʿmet-i ẕevḳ:**
Gazel 145
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İhsanın zevki.
7. Ne olur naḳş-pezīr ü ne çeker gerd-i kesād
8. Niʿmet-i ẕevḳ ki ṣandūḳa-i ihmāldedür

niʿmet-iʿām çekdügüñ:
1. **niʿmet-iʿām çekdügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Kaside 13
Mısra: **212**
Kelime Tipi: -
Sofra çekmek, ziyafet çekmek.
211. Yalıñuz sen degül etbāʿuña da kāfīdür
212. Çekdügüñ pīşgeh-i ümmete bu niʿmet-iʿām

niʿmetini gör:
1. **niʿmetini gör:**
Gazel 547
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nimete mazhar olmak.
5. Ṣabr eyle de gör niʿmetini maṭbaḥ-ı ṣunʿuñ
6. Sīr olma bu mihmānkedenüñ mā-ḥażarından

niʿmetkede-i himmetüñ:
1. **niʿmetkede-i himmetüñ:**-*üñ*
Gazel 359
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Emek yemekhanesi.
7. Ehl-i himemüñ cāyını ḫod-kāmlar almış
8. Niʿmetkede-i himmetüñ leẕẕeti gitmiş

niʿmeʾt-tedbīr:
1. **niʿmeʾt-tedbīr:**
Kaside 15
Mısra: **87**
İsabetli görüş, yerinde tedbir.
87. Gūş idüp Ḫusrev-i devrān didi niʿmeʾt-tedbīr
88. Ḥüsn-i tedbīrüñüze ben daḫı oldum mülzem

niʿmetuʾllāh:
1. **niʿmetuʾllāh:**
Gazel 887
Mısra: **3**
Allah'ın nimeti.
3. Niʿmetuʾllāh ki sūdāger-i sūḳ-ı cāndur
4. İtdi kālā ile ārāste seḥḥāresini

nīm-ḫande:
1. **nīm-ḫande:**
Gazel 803
Mısra: **12**
Yarım ağızla gülümseme.
11. Hep itdügi cefāyı unutdurdı ol perī
12. Bir nīm-ḫande bir nigeh-i iltifāt ile

nīm-ḫand-i iltifāt itmez:
1. **nīm-ḫand-i iltifāt itmez:**-*mez*
Gazel 836
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yarım ağızla iltifat etmek, tebessümle gönül almak.
5. Ġonce-i rengīni itmez nīm-ḫand-i iltifāt
6. Bülbülüñ beẕl itdügi rengīn şaḳālardan biri

nīm-ḫand-i istihzā:
1. **nīm-ḫand-i istihzā:**
Gazel 62

Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alaylı gülümseme.
11. Münāfıkāne yürür nīm-ḫand-i istihzā
12. Ṣadā-yı ḫande-i iḫlāṣ aşikāre gelür

nīm-hatve:

1. **nīm-hatvede:***-de*
Gazel 263
Mısra: **11**
Yarım adım.
11. İder menāzil-i eflāki nīm-hatvede tay
12. Kümeyt-i bāşirenüñ tāziyānesin bilürüz

nīm-ḫᵛāb:

1. **nīm-ḫᵛāb:**
Gazel 726
Mısra: **6**
Yarı uykulu, mahmur.
5. ʿĀşıḳ leb-i ḫayāl ile būs itdügin ṭuyar
6. Ol mest-i ḥüsn her ne ḳadar nīm-ḫᵛāb ise

nīm-mest:

1. **nīm-mest:**
Gazel 507
Mısra: **1**
Yarı sarhoş.
1. ʿAḳlum tamāmdur ne ḳadar nīm-mest isem
2. ʿAhdüm dürüstdür ne ḳadar ten-şikest isem

nīm-nefes:

1. **nīm-nefes:**
Gazel 475
Mısra: **12**
Bir an, yarım soluk.
11. Elbette düşer fāʾide ümmīdine senden
12. Bir şaḫṣı eger nīm-nefes hem-dem iderseñ

2. **nīm-nefes:**
Kıt'a 23
Mısra: **8**
Bir an, yarım soluk.
7. Görmesün ẕerre ḳadar āyine-i ḳalbi keder
8. Olmasun nīm-nefes ḳalb-i şerīfi nā-şād

nīm-rāhından döndürür:

1. **nīm-rāhından döndürür:***-ür*
Gazel 555
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yarı yoldan çevirmek, sonuna kadar gitmesini engellemek.
5. Açarsa döndürür ol bāz-geşte müjgânlar
6. Nigāh-ı ʿāşıḳ-ı miskīni nīm-rāhından

nīm-reh-i cāhına:

1. **nīm-reh-i cāhına:***-ı, -n, -a*
Kaside 13
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Makamının yüceliğinin yarı yolu, yarısı.
119. O güzīde ḫalef-i dūde-i ʿizzet kim olur
120. Nā-resā nīm-reh-i cāhına ṣıfr-ı erḳām

nīm-şebān:

1. **nīm-şebān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **76**
Gece yarıları.
75. Ṣubḥ namāzında gelüp ṣoḥbete
76. Nīm-şebān varur idi rāḥata

nīm-ṭaḳ-ı gehvāre:

1. **nīm-ṭaḳ-ı gehvāre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Yarım kubbe şeklindeki beşik.
39. Oldı āvīze ḥeft seyyāre
40. Keh-keşān nīm-ṭaḳ-ı gehvāre

nīm-tebessüm:

1. **nīm-tebessüm:**
Gazel 40
Mısra: **5**
Yarım tebessüm.
5. Gösterse o gül-ġonca eger nīm-tebessüm
6. Şebnemveş ider çeşm-i harīdār temevvüç

nīm-ẕerre:

1. **nīm-ẕerre:**
Tarih 137
Mısra: **9**
Yarım zerre, zerre kadar.
9. Tamaʿ yoḳ nīm-ẕerre ṭabʿ-ı istiġnā pesendinde
10. Görür aḥkām-ı Rabbānīye tevfīḳ üzre daʿvāyı

nīreng:

1. **nīrenglerle:***-ler, -le*
Gazel 128
Mısra: **9**
Hile.
9. Nīrenglerle geçmededür ṭurma rengler
10. Destinde ḫūn-ı fitne ḥınā ṣūretindedür

nīreng geçer:

1. **nīreng geçer:***-er*
Gazel 187
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hile yapmak, aldatmak.
7. Ḫalḳa nīreng geçer maṣbaġa-i çerḫ-i kebūd
8. Kimi sebz ü kimi sürḫ u kimisi zer gider

nisā:

1. **nisādan:***-dan*
Gazel 188
Mısra: **4**
Kadınlar.
3. Ḥüsn-i cüvān nisāya ne mümkin kʾola naṣīb
4. Her ḥiṣṣede zükūra nisādan füzūn düşer

2. **nisāya:***-ya*
Gazel 188
Mısra: **3**
Kadınlar.
3. Ḥüsn-i cüvān nisāya ne mümkin kʾola naṣīb
4. Her ḥiṣṣede zükūra nisādan füzūn düşer

niṣāb:

1. **fażl-niṣāb:**
Kaside 11
Mısra: **122**
Erdemlik kaynağı.
121. Münīr-ṭabʿ müşīrā bülend-menḳabetā
122. Eyā vezīr-i kerīmüʾl-ḫiṣāl fażl-niṣāb

nişān:

1. **nişānı:***-ı*
Gazel 526
Mısra: **9**
İz, işaret, belirti.
9. Nişānı bedīd olmaz idi silk-i füṣūluñ
10. Nābī heves-i gevher ile maḫzen olaydum

2. **nişāndur:***-dur*
Gazel 208
Mısra: **16**
Atışlarda vurulması istenilen nokta, hedef.
15. Bāḫūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
16. Fevt ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

3. **nişānları:***-lar, -ı*
Gazel 855
Mısra: **2**
İz, işaret, belirti.
1. Açıldı ʿāşıḳuñ yine dāġ-ı nihānları
2. Yir yir ẓuhūra geldi maḥabbet nişānları

4. **nişānı:***-ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **115**
İz, işaret, belirti.
115. Bir daḫı olmadı nişānı bedīd
116. Oldı hemān Ḫıżr-ṣıfat nā-bedīd

5. **nişānı:***-ı*
Kıt'a 111
Mısra: **2**
İz, işaret, belirti.
1. Bu sālde Nābiyā nümāyān
2. Bir vech ile ʿāfiyet nişānı

6. **nişāne:**-*e*
Gazel 884
Mısra: **1**
İz, işaret, belirti.
1. Hilāl-i ʿīd neşāṭa nişāne geldi gibi
2. Kümeyt-i şevḳe gümüş tāziyāne geldi gibi

7. **nīsān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **158**
Nisan ayı II Nisan yağmuru, bereket.
157. Ol ki devri zamān-ı emn ü emān
158. ʿAṣrı faṣl-ı bahārdan nīsān

8. **nişānını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 126
Mısra: **6**
Atışlarda vurulması istenilen nokta, hedef.
5. Pehlevān Aḥmedʾi de Edreneʾde itdi güẕer
6. Otuz altı kez anuñ itdi nişānını hebā

nişān çekdügi:
1. **nişān çekdügi:**-*dü, -gi*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Tuğra çekmek.
147. Çekdügi dem emr ü berāta nişān
148. Eyleyüp ol meclisi ḫāṭır-nişān

nişan ider:
1. **nişan ider:**-*er*
Gazel 227
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hedeflemek, işaret etmek.
7. Süflī-naẓardur ol ki ḫadeng-i niyāzına
8. Bir düşmen-i mürüvveti ṭurmaz nişan ider

nişān itdüm:
1. **nişān itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 875
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hedef yapmak.
3. Ḫayāl-i kāmet-i mevzūnı ḳaldı dilde dildāruñ
4. Bu ḫāk-ı şūreye itdüm nişān da nārven ṭutdı

nişānde itmiş:
1. **nişānde itmiş:**-*miş*
Gazel 510
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hedef olarak dikmek.
3. Ol bāde-i neşāt-fezāyuz ki bāğbān
4. İtmiş nişānde ḫum yirine tākümüz bizüm

nişān-dih:
1. **nişān-dih:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **95**
Dik duruma getirilmiş, dikilmiş II Hedef olarak dikilmiş bulunan.
95. ʿAynı ile oldı nişān-dih dıraḫt
96. Oldı dü-pāyı güẕerān ḫāke saḫt

2. **nişān-dīh:**
Kaside 18
Mısra: **4**
Dik duruma getirilmiş, dikilmiş.
3. İstiḳāmetde ʿalem her elif-i mümtāzı
4. Bāg-ı fermānda nişān-dīh görinür servāsā

nişāne:
1. **nişānemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 432
Mısra: **14**
Atışlarda vurulması istenilen nokta, hedef.
13. O saḫt-dillik ile Nābiyā dü-gūş-ı kemān
14. Taḥammül eyleyemez zaḫmına nişānemüzüñ

2. **nişanenüñ:**-*nüñ*
Gazel 436
Mısra: **14**
Atışlarda vurulması istenilen nokta, hedef.
13. Ḥāşā birini görmiş ola sīne-i ʿadū
14. Gördügi zaḫmı dost yedinden nişanenüñ

3. **nişānede:**-*de*
Gazel 797
Mısra: **10**
Atışlarda vurulması istenilen nokta, hedef.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

4. **nişānesin:**-*sin*
Gazel 615
Mısra: **6**
Atışlarda vurulması istenilen nokta, hedef.
5. Bir zaḫm-ı cān-sitān olacaḳ tīre degmedük
6. Çoḳdan göñül hādeng-i cefāya nişānesin

5. **nişānemi:**-*m, -i*
Gazel 846
Mısra: **4**
İz, belirti, eser, alâmet.
3. Ḥakk itdi nevk-i gizlik-i āteş-dem-i ḳader
4. Mecmūʿa-i Stānbul içinde nişānemi

nişāne-gīr-i hebā:
1. **nişāne-gīr-i hebā:**
Kaside 3
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Boş, beyhude nişan tahtasına nişan alma.
33. Olur o tīr ki çıḳmaz kemān-ı reʾyüñden
34. Nişāne-gīr-i hebā yā Muḥammed-i ʿArabī

nişānek-zen-i meydān-ı ḳabūl olur:
1. **nişānek-zen-i meydān-ı ḳabūl olur:**-*ur*
Gazel 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cirit meydanındaki küçücük nişangahı -bile- vuranlardan olmak (Bu anlamıyla beyit cirit oyunu üzerine kurulmuştur) II Üstündeki küçücük mühür ile affa mazhar olanlardan olmak.
3. Olur elbette nişānek-zen-i meydān-ı ḳabūl
4. Pençe-i maʿṣiyet olmazsa ʿinān-gīr-i duʿā

nişānende-i rāyet ü tāc u taḫt:
1. **nişānende-i rāyet ü tāc u taḫt:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Taht, taç ve sancak işareti, hükümdarlık nişanı.
81. Nişānende-i rāyet ü tāc u taḫt
82. Güşāyende-i ṣuḳḳa-i yümn-i baḫt

nişāngāh:
1. **nişāngāhıdur:**-*ı, -dur*
Kıt'a 54
Mısra: **2**
Nişan tahtası, hedef noktası.
1. Sübḥa-i gevher ise silsile-i nesl-i kerīm
2. Bu nişāngāhıdur ol subḥa-i ʿālī-ḳadrüñ

nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ:
1. **nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 13
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Tüfeğin nişangahından bakmak, hedef gözetmek.
71. Yitişür ḫaṣma nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ
72. Dūr-bīn al ele gör ḳanda ider dost ḫırām

nişān-gīr oldı:
1. **nişān-gīr oldı:**-*dı*
Gazel 540
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Üzerine baskı yapılmış yada marka basılmış olmak.
7. Naḳd-ı nāḳıs gibi düşdi çeşm-i gerdūndan ḳamer
8. Tā ki naʿlinden nişān-gīr oldı bāb-ı Arż-ı Rūm

nişān-ı eblehi:
1. **nişān-ı eblehi:**-*i*
Gazel 235
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ahmaklığın işareti, göstergesi.
3. Nişān-ı eblehi gerdūn-ı kīne-perverden
4. Niyāz-ı luṭf u recā-yı mürüvvet itmekdür

nişān-ı ġarrā:

1. **nişān-ı ġarrā:**
Kaside 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gösterişli, parlak imza, tuğra.
1. Ḥabbezā tāze nişān-ı ġarrā
2. Es̲er-i ḥażret-i ʿAbdī Pāşā

nişān-ı h̬ulūṣ:
1. **nişān-ı h̬ulūṣ:**
Gazel 362
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün saflığının işareti.
1. Göñül murādun ise itmek imtiḥān-ı h̬ulūṣ
2. H̬amūşlıḳ ḳadar olmaz saña nişān-ı h̬ulūṣ

nişān-ı imtisāl:
1. **nişān-ı imtis̲āl:**
Gazel 564
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Alınan emre boyun eğme işareti.
23. ʿUṭārid resm-i aḥkām eyledükçe ṣafha-i çerh̬e
24. Resīdi dūş-ı fermāna nişān-ı imtis̲āl olsun

nişān-ı mevlānā:
1. **nişān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Mevlana'nın payesi.
9. Hezār mertebe berter ḥużūr-ı ʿizzetde
10. Bizüm taṣavvurumuzdan nişān-ı Mevlānā

nişān-ı naʿl-i sütūr:
1. **nişān-ı naʿl-i sütūr:**
Kaside 7
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Atının nalının izi.
115. Olur sirāyet-i h̬ulḳ-ı bahār-h̬īzinden
116. Binince raḫşına gül gül nişān-ı naʿl-i sütūr

nişān-ı şekvā:
1. **nişān-ı şekvā:**
Kaside 24
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Yakınma izi, şikayetten eser.
79. Olmasaydı ḳalemüñ çāk-ı girībānı eger
80. Dir idüm ḳalmadı ʿālemde nişān-ı şekvā

nişanla:
1. **nişanladı:***-dı*
Kıt'a 96
Mısra: **2**
Hedefi vurmak üzere silahı doğrultmak, silahı hedefe veya bir yere yöneltmek, nişan almak.
1. Teveccühi bizedür her kaçan bulursa güşād
2. ʿAceb nişanladı tīründe üstüh̬vānumuzı

nisār:
1. **nis̲ār:**
Gazel 184
Mısra: **18**
Saçma, serpme, dağıtma.
17. Rīżān olan tegerg degüldür seḥābdan
18. Nābī h̬idīv-i ʿāleme gevher nis̲ār olur

2. **nis̲āre:***-e*
Gazel 693
Mısra: **4**
Saçma, dağıtma.
3. İki nefesde ṭayanmaz h̬azāʾin-i encüm
4. Nis̲āre H̬üsrev-i mihrüñ kef-i güşādesine

nisār eylemesek:
1. **nis̲ār eylemesek:***-me, -se, -k*
Gazel 643
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, serpmek, dağıtmak.
1. Biz nis̲ār eylemesek gevheri mah̬zen mah̬zen
2. Nāʾil olmazdı varaḳ gevhere dāmen dāmen

nisār ider:
1. **nis̲ār ider:***-er*
Gazel 129
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, dağıtmak.
7. Dürler nis̲ār ider serine ebr-i nev-bahār
8. Olduḳça naʿṭ-h̬ᵛān-ı çemen ʿandelībler

2. **nis̲ār ider:***-er*
Kaside 11
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, dağıtmak.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Nis̲ār ider ser-i endīşem üzre dürr-i h̬oş-āb

nisār ideyüm:
1. **nisār ideyüm:***-e, -y, -üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **243**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, dağıtmak.
243. Vaṣf-ı ẕātında dür nisār ideyüm
244. Māye-i ṭabʿum aşikār ideyüm

nisār itsem:
1. **nis̲ār itsem:***-se, -m*
Gazel 780
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, dağıtmak.
9. Bir nice cām virse de biñ naḳd-i ġam nis̲ār
10. Pīr-i muġānuñ itsem ayağı türābına

nisār olunur:
1. **nis̲ār olunur:***-ur*
Gazel 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Saçılmak.
1. Ne dem ki geşt-i gülistān kūy-ı yār olunur
2. Sır-ı nigāha gül-i ārzū nis̲ār olunur

nisāre:
1. **nis̲ārelerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 439
Mısra: **2**
Gözyaşları.
1. ʿUluvve görmeg ile raġbetin şerārelerüñ
2. Döküldi āb-ı ruh̬ı yirlere nis̲ārelerüñ

nisār-ı āb-rūy itmekden:
1. **nis̲ār-ı āb-rūy itmekden:***-mek, -den*
Gazel 74
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz suyunu dökmek, onurunu sarsacak kadar çok yalvarmak.
7. Bu mevsimlerde ümmīd-i ṭamaʿ luṭf-ı edānīden
8. Nis̲ār-ı āb-rūy itmekden aḳdem reʾy-i fāsiddür

nisār-ı güher eylemede:
1. **nis̲ār-ı güher eylemede:***-me, -de*
Gazel 78
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Cevher saçmak.
9. Cihāna eylemede Nābīyā nis̲ār-ı güher
10. Dehān-ı hāme ile dest-i cūdumuz birdür

nisār-ı maġnīsā eyledüm:
1. **nis̲ār-ı maġnīsā eyledüm:***-dü, -m*
Kaside 22
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Manisa'nın üstüne saçmak.
43. Bu çend gevher-i şehvārı eyledüm Nābī
44. Kemāl-i şevḳ u ṭarabla nis̲ār-ı Maġnīsā

nisār-ı maġnīsā eyler:
1. **nis̲ār-ı maġnīsā eyler:***-r*
Kaside 22
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Manisa'nın üstüne saçmak.
11. Görüp leṭāfetin ol lālezār-ı dil-keşinüñ
12. Sipihr şebnemin eyler nis̲ār-ı Maġnīsā

nisār-ı mā-melek:
1. **nis̲ār-ı mā-melek:**
Gazel 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Neyi varsa dökme, saçma.
3. Seh̬ābāsā nis̲ār-ı mā-melek āsānter ammā kim

4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

nis̱ār-ı nuḳre-i sīm:

1. **nis̱ār-ı nuḳre-i sīm:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **359**
Kelime Tipi: -
Gümüş paraların saçılması.
359. Pāy-ı ṭabʿa nis̱ār-ı nuḳre-i sīm
360. Himmeti altun eyleyüp kārum

nis̱ār-ı ser-i mihmān ider:
1. **nis̱ār-ı ser-i mihmān ider:***-er*
Kıt'a 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Misafirin başından aşağıya dökmek.
11. İbrik ne ḳadar ḳaṭre-i iḥsānın alursa
12. Hep bir bir ider anı nis̱ār-ı ser-i mihmān

nis̱ār-ı ser-i yemm eylemekden:
1. **nis̱ār-ı ser-i yemm eylemekden:***-mek, -den*
Kaside 15
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Denizin üstüne dökmek.
177. Medḥ içün saña ḳaṣīde dimenüñ farḳı mı var
178. Eylemekden bir içim ṣuyı nis̱ār-ı ser-i yemm

nisbet:
1. **nisbetle:***-le*
Gazel 116
Mısra: **2**
Göre, nazaran, nisbetle.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ḫᵛārcadur
2. Ḫarlar ḫūyuña nisbetle kem-āzārcadur

2. **nisbetle:***-le*
Gazel 131
Mısra: **1**
Göre, nazaran, nisbetle.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

3. **nisbetle:***-le*
Gazel 460
Mısra: **8**
Göre, nazaran, nisbetle.
7. Bereket ṣūret-i lafẓında bile ẓāhirdür
8. Lā-yı bī-maʿnīye nisbetle cevāb-ı neʿamuñ

4. **nisbetle:***-le*
Kaside 11
Mısra: **2**
Göre, nazaran, nisbetle.
1. Ġam-ı firāḳun aḳıtdı o deñlü dīdeden āb
2. Ki oldı eşküme nisbetle ḥeft baḥr serāb

5. **nisbetle:***-le*
Gazel 116
Mısra: **1**
Göre, nazaran, nisbetle.
1. Gerçi gül ḥüsnüne nisbetle biraz ḫᵛārcadur
2. Ḫarlar ḫūyuña nisbetle kem-āzārcadur

6. **nisbetle:***-le*
Gazel 188
Mısra: **9**
Göre, nazaran, nisbetle.
9. Nisbetle çeşm-i himmet-i Ḥaḳ-bīne Nābīyā
10. Kām-ı dü-kevn çeşm-i ḳabūlümde dūn düşer

7. **nisbet:**
Gazel 607
Mısra: **11**
Göre, nazaran, nisbetle.
11. Ġınā-yı ṭabʿuma nisbet gedādur ey Nābī
12. Niyāz-ı nāle iden ḥasret-i zebānından

8. **nisbet:**
Gazel 767
Mısra: **6**
Göre, nazaran, nisbetle.
5. Ne mümkin iʿtibār-ı zātına olmaḳ ḫalel ṭārī
6. ʿUluvv-ı saṭra nisbet ḳalsa da imżā-fürūterce

9. **nisbet:**
Kaside 1
Mısra: **75**
Göre, nazaran, nisbetle.
75. Olur ẓāhir ṭıbāʿa nisbet ancaḳ nefʿ ile ẓarrı
76. Egerçi nefʿ u ẓarrı muḥtevī mecmūʿa-i eczā

10. **nisbetle:**
Kaside 2
Mısra: **210**
Göre, nazaran, nisbetle.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

11. **nisbetle:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Göre, nazaran, nisbetle.
47. O ḫidīv-i ḥasenüʾl-ḫulḳ ʾazīmüʾş-şān kim
48. Yem-i aḫlāḳına nisbetle degül baḥr ġadīr

12. **nisbet:**
Kaside 11
Mısra: **138**
Göre, nazaran, nisbetle.
137. Nigāh-ı ʿafvuña nisbetle ġayz ʿuḳde be-bād
138. Żamīr-i ṣāfuna nisbet ġubār naḳş ber-āb

13. **nisbetle:***-le*
Kaside 11
Mısra: **137**
Göre, nazaran, nisbetle.
137. Nigāh-ı ʿafvuña nisbetle ġayz ʿuḳde be-bād
138. Żamīr-i ṣāfuna nisbet ġubār naḳş ber-āb

14. **nisbet:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **124**
Göre, nazaran, nisbetle.
123. Ārzū itdükleri naḳş-ı ḫayāl
124. Anlara nisbet görinürken muḥāl

15. **nisbetle:***-le*
Kıt'a 85
Mısra: **3**
Göre, nazaran, nisbetle.
3. Refʿ ḳıl şānuña nisbetle senüñ
4. Ḫākdan refʿ-i güher ʿār ise de

16. **nisbet:**
Tarih 73
Mısra: **4**
Göre, nazaran, nisbetle.
3. Baḫş eyledi kāʾināta bir nūr
4. Kim mihr sühādur aña nisbet

17. **nisbet:**
Tarih 116
Mısra: **20**
Göre, nazaran, nisbetle.
19. Ḫudā bir şemʿ ile çeşm-i ümidin eyledi rūşen
20. Ki mihr-i rūyına nisbet hilāl-ı ʿīd alçakdur

18. **nisbet:**
Tarih 138
Mısra: **18**
Göre, nazaran, nisbetle.
17. Naḳşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıṭā naḳş-ı ḫaṭā
18. Güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn

19. **nisbeti:***-i*
Gazel 135
Mısra: **3**
İlgi, bağ, kıyas.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemān o luṭfa sezāvārlıḳdadur

20. **nisbet:**
Gazel 494
Mısra: **9**
İlgi, bağ, kıyas.
9. Her mevḳiʿa nisbet gerek efʿālde Nābī
10. Aʿdā ile aḥbāba naẓar tīr ü kemān ol

21. **nisbetüm:***-üm*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **131**
İlgi, bağ, kıyas.
131. Bir vechle aña nisbetüm yoḳ
132. Bu ʿāṭıfete liyāḳatüm yoḳ

22. **nisbetle:**-*le*
Tarih 52
Mısra: **18**
İlgi, bağ, kıyas.
17. Olmış güşāde pençe-i deryūzeger gibi
18. Nisbetle aña ḫamse-i gencūr-ı Gencevī

23. **nisbeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **92**
İlgi, bağ, kıyas.
91. Ol cān-feżā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

24. **nisbeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **184**
İlgi, bağ, kıyas.
183. Ol pādişeh ki ṣafḥa-i cāh u celālinüñ
184. Yoḳdur miyānda ḫāme vü evrāḳa nisbeti

25. **nisbeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **72**
İlgi, bağ, kıyas.
71. Ez-cümle ol senüñ didügüñ rāḥat u ferāġ
72. Maṭlūb-ı cismdür yoḳ anuñ cāna nisbeti

26. **nisbeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **78**
İlgi, bağ, kıyas.
77. Bir istirāḥatüñ ki ola merciʿi beden
78. Yoḳdur o rāḥatuñ dil ile cāna nisbeti

nisbet ile:
1. **nisbet ile:**
Tarih 138
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Nispeten.
17. Naḳşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıtā naḳş-ı ḫatā
18. Güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn

2. **nisbet ile:**
Gazel 658
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nispeten.
3. Āzāde itdi seng-i sitemden vücūdını
4. Sāʾir dıraḫta nisbet ile iḫtiṣār-ı serv

3. **nisbet ile:**
Gazel 773
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Nispeten.
1. Baḥr-ı sefīde geldi güm oldu yem-i siyah
2. ʿAfv-ı Ḫudāya nisbet ile böyledür günah

nisbet-i imtizāc:
1. **nisbet-i imtizāc:**
Kıt'a 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaynaşma bağı.
3. Ara yirde var nisbet-i imtizāc
4. Hevāyī dübürdür Kıyāmī z̲eker

nisbet-i şirket-i nevʿi:
1. **nisbet-i şirket-i nevʿi:**
Gazel 262
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yazı yazmak açısından.
5. Nisbet-i şirket-i nevʿi arada ṣābit iken
6. ʿUlemā kısmına küttāb ber-ā-ber gelemez

nisbet-i terkīb-i ḥurūfındandur:
1. **nisbet-i terkīb-i ḥurūfındandur:**-*ın, -dan, -dur*
Kaside 13
Mısra: **207**
Kelime Tipi: -
Harflerin oluşturduğu tamlama ilgisi.
207. İsminüñ nisbet-i terkīb-i ḥurūfındandur
208. Kʾoldı cümle fıraḳ-ı muḫtelife reʾyine rām

nisbetle:
1. **nisbetle:**
Kaside 2
Mısra: **164**
Kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.
163. Rişte-i dām-ı meges-gīr-i ʿanākib gibidür
164. Bünye-i şerʿine nisbetle binā-yı Şeddād

2. **nisbetle:**
Tarih 82
Mısra: **114**
Kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.
113. Ṣadr-ı rifʿatde āṣafān-ı cihān
114. Saña nisbetle ḳaṭre sen deryā

3. **nisbetle:**
Tarih 127
Mısra: **47**
Kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.
47. Vüsʿat-ı ḫulḳına nisbetle melek teng-mizāc
48. Ḫayme-i cāhına nisbetle felek köhne-binā

4. **nisbetle:**
Tarih 127
Mısra: **48**
Kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.
47. Vüsʿat-ı ḫulḳına nisbetle melek teng-mizāc
48. Ḫayme-i cāhına nisbetle felek köhne-binā

5. **nisbetle:**
Tarih 127
Mısra: **50**
Kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.
49. Neyyir-i şaʿşaʿa-baḫşā-yı semavāt u zemīn
50. Pertev-i neyyir-i ʿirfānına nisbetle sühā

6. **nisbetle:**
Tarih 138
Mısra: **7**
Kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.
7. Naḳş-ı rengīnine nisbetle kemīn maʿnādur
8. İdemez naḳş dimek mis̲lini ṣūretger-i Çīn

nişeste:
1. **nişeste:**
Gazel 35
Mısra: **8**
Nişasta, tahıl tanelerinden, mercimek, bezelye vb. bakla türleri veya patates gibi birtakım yumrulardan özel yöntemlerle çıkarılan una benzer bir madde.
7. Bir kārvān-ı ʾıyş ü neşāṭun ġubarıdur
8. Olmaz nişeste ḫāṭıruña gerd-i ġam ʿabes̲

2. **nişesteler:**-*ler*
Gazel 83
Mısra: **10**
Nişasta, tahıl tanelerinden, mercimek, bezelye vb. bakla türleri veya patates gibi birtakım yumrulardan özel yöntemlerle çıkarılan una benzer bir madde.
9. Der-māndesüz ne lez̲z̲eti var şān u şevketüñ
10. Rūyını baḳlavanuñ aġardur nişesteler

3. **nişestelikden:**-*den*
Gazel 253
Mısra: **7**
Nişasta, tahıl tanelerinden, mercimek, bezelye vb. bakla türleri veya patates gibi birtakım yumrulardan özel yöntemlerle çıkarılan una benzer bir madde.
7. Nişestelikden olur nuḳl-ı sükkerī gendüm
8. Hemīşe żımn-ı ḫasāretdedür ticāretümüz

nişest-i keştī-i bī-nāḫudā:
1. **nişest-i keştī-i bī-nāḫudā:**
Gazel 347
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kaptansız geminin yolcusu.
9. Beden ne kāre yarar dilde ḫᵛāhiş olmayıcaḳ
10. Nişest-i keştī-i bī-nāḫudā ne müşkil imiş

nıṣf:

1. **nıṣfı:**-*ı*
Gazel 166
Mısra: **14**
Yarı.
13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin
Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕib
nıṣfı ṣādıḳdur

2. **nıṣfı:**-*ı*
Gazel 166
Mısra: **14**
Yarı.
13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin
Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕib
nıṣfı ṣādıḳdur

nīş-i faṣṣād:

1. **nīş-i faṣṣād:**
Kaside 2
Mısra: **240**
Kelime Tipi: **-**
Hekimin iğnesi.
239. Derdmend-i günehe ḫār-ı rehüñ
nāfiʿdür
240. Ne ḳadar nāfiʿ ise ḫastaya nīş-i
faṣṣād

nīş-i kederden:

1. **nīş-i kederden:**-*den*
Gazel 763
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gam dikeni.
9. Degül ḥālī yine nīş-i kederden
çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne
bālında ne mūmında

nişīmen:

1. **nişīmendür:**-*dür*
Gazel 490
Mısra: **4**
Oturacak yer, meclis.
3. Teng-nā-yı sineye güncīdelikden
teng iken
4. Vüsʿatından ṣāḥib-i ʿarşa
nişīmendür göñül

2. **nişīmeniyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 311
Mısra: **12**
Oturacak yer, meclis.
11. Olursa laʿl-i lebe şeh-nişīn dil-i
Nābī
12. ʿAceb mi şāh-ı cihān-perverüñ
nişīmeniyüz

3. **nişīmenüñ:**-*üñ*
Gazel 442
Mısra: **12**
Oturacak yer, meclis.
11. Bir ḫod-pesend-i ser-keşün eczā-
yı cismidür
12. Her ẕerre ẕerre ḫāki bu köhne
nişīmenüñ

4. **nişīmen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **29**
Mekan, yuva, mesken.
29. Bu nişīmen kimüñ nişīmenidür
30. Ki ṣabā vaḳf-ı çeşm-i revzenidür

5. **nişīmenidür:**-*i, -dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **29**
Mekan, yuva, mesken.
29. Bu nişīmen kimüñ nişīmenidür
30. Ki ṣabā vaḳf-ı çeşm-i revzenidür

nişīmen idelden:

1. **nişīmen idelden:**-*elden*
Gazel 219
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
*Yer edinip taht kurduğundan
beri.*
7. Sulṭān-ı ġam nişīmen idelden
derūnumı
8. Ṣaḥrā-yı ḳalbe leşker-i sevdā gelür
gider

nişīmen itsem:

1. **nişīmen itsem:**-*se, -m*
Gazel 788
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yurt edinmek, yuva yapmak.
3. Yine müşāhede-i ṣūret-i murād
idemem
4. Kenār-ı ḥavż-ı emelde nişīmen
itsem de

nişīmengeh-i rāḥat:

1. **nişīmengeh-i rāḥat:**
Tarih 121
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Huzur ve sükūnetin ikamet yeri.
43. Ḥıfẓ eylesün Allāh vücūdını
ḫaṭādan
44. Olsun der-i iḳbāli nişīmengeh-i
rāḥat

nişīmen-i ġarrā:

1. **nişīmen-i ġarrā:**
Tarih 68
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gösterişli, parlak bahçe.
5. Ḫoşā nişīmen-i ġarrā ki ẕevḳ-i
seyri ider
6. Nigār-ḫāne-i Çīn ādemüñ dil ü
cānın

nişīmen-i ḫurrem:

1. **nişīmen-i ḫurrem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü açıp şenlendiren bahçe.
103. Ṣaḥn-ı dīvān dāver-ı ʿālem
104. Bāġ-ı dil-keş nişīmen-i ḫurrem

nişīmen-i sūr:

1. **nişīmen-i sūr:**
Kaside 7
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Bayram yeri.
49. Olur bu menzil-i nā-ber-ḳarār-ı
süst-esās
50. Gehī girīve-i mātem gehī
nişīmen-i sūr

nişīn:

1. **derūn-nişīnüm:**-*üm*
Gazel 446
Mısra: **5**
Yalnız kalmayı sevme, seven.
5. Derūn-nişīnüm olan rāzı eyledüm
iṭlāf
6. Tehī ḫızāneye düşdüm suḫan suḫan
diyerek

nişīn olmaz:

1. **nişīn olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Oturmak, yerleşmek.
7. Ḫayālüñ gelse de itmez ḳarār
āyīne-i dilde
8. Zemīn-i şūre de gülşen de olsa dil
nişīn olmaz

nʾişlesin:

1. **nʾişlesin:**
Gazel 847
Mısra: **3**
Ne işlesin, ne yapsın.
3. Nʾişlesin yā göñül olduġı içün
zülfüñde
4. Ḥaddi yoḳ piç ü ḫamuñ çīn ü
şikenden ġayrı

nʾişleyelüm:

1. **nʾişleyelüm:**
Gazel 737
Mısra: **11**
Ne işleyelim, ne yapalaım.
11. Arada żāyiʿ olan naḳd-i ʿömri
nʾişleyelüm
12. Metāʿib-i seferi iḫtiṣar olınsa bile

nīst:

1. **nīsti:**
Gazel 476
Mısra: **4**
Yokluk, adem.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ
iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse
hest itmek

nişter oldı:

1. **nişter oldı:**-*dı*
Gazel 865
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Neşter olmak, kesen olmak.
3. Ruḫ-ı āli eylemişdi dil-i ʿāşıḳānı
pür-ḫūn
4. İrişince ḫaṭṭı her mū reg-i şevḳe
nişter oldı

nīstī:

1. **nīstī:**
Kaside 1
Mısra: **73**
Acı, üzüntü, dert, keder.
73. Maraż hem-çeşm-i ṣıḥḥat nīstī mirʾāt-ı hestīdür
74. Dü mirʾāt-ı muḳābil-gūnedür serrā ile ḍarrā

nīstī-i hest-nümānuñ:

1. **nīstī-i hest-nümānuñ:**-*nuñ*
Gazel 387
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Vücudun var gibi görünen yokluğu.
9. Çün ḳāʾidedür aṣlına rāciʿ olur eşya
10. Bu nīstī-i hest-nümānuñ nesin alduḳ

nīstī-i hest-nümā-yı vücūdda:

1. **nīstī-i hest-nümā-yı vücūdda:**-*da*
Gazel 286
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Vücudun var gibi görünen yokluğu.
13. Bu nīstī-i hest-nümā-yı vücūdda
14. Nābī bizüm cefāmuza değmez ẓuhūrumuz

nisvān:

1. **nisvāndan:**-*dan*
Gazel 215
Mısra: **10**
Kadınlar.
9. Bī-çāre nefse eyleme töhmet günāhuñı
10. Nisvāndan iddiʿā-yı cesaret baʿīd olur

2. **nisvānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **13**
Kadınlar.
13. Farḳı yoḳ merdānı maġlūb olmadan nisvānına
14. Her kimüñ kim maṣrafı ġālib gelür īrādına

3. **nisvānun:**-*un*
Gazel 818
Mısra: **11**
Kadınlar.
11. Ḥüsnünüñ naḳşına şāhid yetişür nisvānun
12. Rūy u mūyında olan ġāliye vü ġāzeleri

nitāk-ı edāyı:

1. **nitāk-ı edāyı:**-*y, -ı*
Gazel 888
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cilve kemeri.
1. Tarsif ider nitāk-ı edāyı tekellümi
2. Gül-būs ider nesīm-i ṣabāyı tebessümi

nʾitsün:

1. **nʾitsün:**
Gazel 593
Mısra: **1**
Ne etsin, ne yapsın ?.
1. Esīr-i hicr-i bezm-i vuṣlatuñ yād itmesün nʾitsün
2. Ḫayālüñle dil-i vīrānın ābād itmesün nʾitsün

2. **nʾitsün:**
Gazel 593
Mısra: **2**
Ne etsin, ne yapsın ?.
1. Esīr-i hicr-i bezm-i vuṣlatuñ yād itmesün nʾitsün
2. Ḫayālüñle dil-i vīrānın ābād itmesün nʾitsün

3. **nʾitsün:**
Gazel 593
Mısra: **4**
Ne etsin, ne yapsın ?.
3. Bu ḥüsn-i ḫānmān-endāz ile ẓālim sen inṣāf it
4. Seni gördükçe ʿāşıḳ āh ü feryād itmesün nʾitsün

4. **nʾitsün:**
Gazel 593
Mısra: **6**
Ne etsin, ne yapsın ?.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

5. **nʾitsün:**
Gazel 593
Mısra: **8**
Ne etsin, ne yapsın ?.
7. Alurken ebr-i feyżi hāki āġūşa çeken yemden
8. Yine ḥācetverān-ı ḫāke imdād itmesün nʾitsün

6. **nʾitsün:**
Gazel 593
Mısra: **10**
Ne etsin, ne yapsın ?.
9. Senüñ nā-dīde vü nā-kerde nāzün şevḳine Nābī
10. Bu gūne maʿnī-i nā-güfte īcād itmesün nʾitsün

7. **nʾitsün:**
Gazel 804
Mısra: **2**
Ne etsin, ne yapsın ?.
1. Dil bī-tüvān ġunūde ġam-ı tāze zūr ise
2. Nʾitsün söyinmesün de çerāġ-ı şuʿūr ise

8. **nʾitsün:**
Kaside 24
Mısra: **125**
Ne etsin, ne yapsın ?.
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıḳ-ı taḥsīn olacaḳ ḥüsn-i edā

niyāz:

1. **niyāzuñ:**-*uñ*
Gazel 163
Mısra: **2**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
1. Ḫubān-ı hat-āverdeye nāzuñ yiri yoḳdur
2. ʿUşşāḳa da min-baʿd niyāzuñ yiri yoḳdur

2. **niyāzda:**-*da*
Gazel 260
Mısra: **16**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
15. Eṭvārumuz ekābir-i devrāna nāz iken
16. Ednālara niyāzda mecbūrlardanuz

3. **niyāz:**
Gazel 878
Mısra: **1**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
1. Rām eyledüm niyāz ile ol şīve-kārumı
2. Şehbāz-ı dest-i himmetüm aldum şikārumı

4. **niyāzı:**-*ı*
Gazel 269
Mısra: **1**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
1. Yāre niyāzı vāsıta-i vahşet itmişüz
2. Āzürde itmişüz o mehi ġaflet itmişüz

5. **niyāzı:**
Gazel 200
Mısra: **5**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
5. Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
6. Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür

6. **niyāza:**-*a*
Gazel 413
Mısra: **12**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̱īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

7. **niyāza:**-*a*
Gazel 485
Mısra: **3**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

8. **niyāz:**
Gazel 502
Mısra: **6**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

5. Āḫir nigāh-ı ḥasrete vaḳf itdi dīdemüz
6. Ol āfete niyāz da ihmālümüz bizüm

9. **niyāzüñ:**-*üñ*
Gazel 680
Mısra: **3**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
3. Tefṣīr-i eṡer yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḫı şermende ḳalursa

10. **niyāzda:**-*da*
Gazel 695
Mısra: **1**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
1. Sünbül piyāza neşv ü nemāda niyāzda
2. Yoḳdur bu reng ü būy nümāyiş piyāzda

11. **niyāza:**-*a*
Gazel 719
Mısra: **8**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
7. Zamān eyledi āḫir niyāzmend-i edānī
8. Niyāza ḳıble-i āmāl idük zamān ile biz de

12. **niyāzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 730
Mısra: **14**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
13. Nābī murād-ı ʿālem-i fānī degül sezā
14. Ḫalḳuñ niyāzına felegün imtināʿına

13. **niyāzum:**-*um*
Gazel 759
Mısra: **3**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
3. Niyāzum yāre teʾṡīr itmemek meczūmdur ancaḳ
4. Ġaraz-peydāyī-i ḥüsn-i ḫafīdür infiʿālinde

14. **niyāz:**
Kaside 9
Mısra: **78**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
77. Bermekī-mevhibe destūr-ı mükerrem ki durur
78. Reh-güẕārında niyāz ile nice Ḥātimler

15. **niyāzdan:**-*dan*
Kaside 14
Mısra: **130**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.
129. Żamīrinüñ bilürem niyyeti budur çoḳdan
130. Seni ide keremiyle niyāzdan āzād

niyāz ehline:
1. **niyāz ehline:**-*n, -e*
Kaside 10
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
İhtiyaç sahibi olanlar.
73. Ḫudā-yı ʿazze ve cell āstānuñ itmiş iken
74. Niyāz ehline merciʿ ḥuṣūl-i kāma medār

niyāz idecek:
1. **niyāz idecek:**-*ecek*
Gazel 883
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Yalvarmak, ricada bulunmak.
23. Meclis-i raḥmete niyāz idecek
24. Ḳudretüm yoḳ günāhdan ġayrı

niyāz idüp:
1. **niyāz idüp:**-*üp*
Kaside 10
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Yalvarmak, ricada bulunmak.
85. Yiter şikāyeti terk it niyāz idüp elüñ aç
86. Duʿā-yı devletine ey şikeste-Nābī-i zār

niyāz itdükçe:
1. **niyāz itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmak.
7. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
8. Ḳanı ey girye mürāʿāt-ı edeb nʾoldı saña

2. **niyāz itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 627
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmak.
9. O vaḥşi āfeti ṣayd itmek isterse dil-i Nābī
10. Niyāz itdükçe tekrār eylesün teʾkīd göstersün

niyaz itdüñ:
1. **niyaz itdüñ:**-*dü, -ñ*
Tarih 79
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmak, dua etmek.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

niyāz itme:
1. **niyāz itme:**-*me*
Gazel 80
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmak.
7. Pīrāmenini eylemiş aġyār iḥāta
8. Dil-dāra niyāz itme gönül ṡıkleti vardur

niyāz itmeġe:
1. **niyāz itmege:**-*meg, -e*
Gazel 173
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmak.
5. Ḫidmet-i refʿ-i ḥicāba ḳadeh āmāde iken
6. Vaṣl içün yāre niyāz itmege ḥācet mi ḳalur

2. **niyāz itmege:**
Gazel 622
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarıp yakarmak.
5. Vire naḫl-i emelüñ mīve-i eşk-i ḥırmān
6. Bir sitemkāra niyāz itmege muʿtād olasın

3. **niyāz itmeġe:**-*me, -ġe*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmak.
97. Öyle murād eyle Ḫudaʾdan recā
98. Ola niyāz itmeġe bārī sezā

niyāz itmenüñ:
1. **niyāz itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 480
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmak.
3. Elinde ḫançer-i naḫvet gözinde neşve-i ḥüsn
4. O mest-i ḥüsne niyāz itmenüñ zamānı degül

niyāz itmezse:
1. **niyāz itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 736
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmak.
1. Nāzdur şāyeste meh-rūyāna nāz itmezse de
2. ʿĀşıḳa şāyān perestişdür niyāz itmezse de

niyāz itse:
1. **niyāz itse:**-*se*
Gazel 278
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmak.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāḫ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

niyāz olmış:
1. **niyāz olmış:**-*mış*
Gazel 871
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dua edip yalvaran yakaran olmak.
1. Oldı bir naḫvet-perestün dil yine dīvānesi

2. Kim niyāz olmış şehīd-i ġamze-i mestānesi

niyāz ü ʿarż itdüm:
1. **niyāz ü ʿarż itdüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp takdim etmek.
15. İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef
16. Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl

niyāz ü maʿżeretlerle:
1. **niyāz ü maʿżeretlerle:**-*ler, -le*
Tarih 143
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Özür dileyip ayağına kapanma.
23. Olup maġlūb u ʿāciz dest-bürd-i ṣadr-ı ġāzīden
24. Niyāz ü maʿżeretlerle āmāna geldiler ṣaf ṣaf

niyāz ü nāzı:
1. **niyāz ü nāzı:**-*ı*
Gazel 865
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yalvarma ve yakarma.
7. Eyü ṣūrete ḳomışduḳ arada niyāz ü nāzı
8. Araya girince ḫaṭṭuñ o da şekl-i aḫer oldı

niyāz-ı himmete:
1. **niyāz-ı himmete:**-*e*
Gazel 639
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yardım yakarışı.
11. Güşāde dīdeleri şimdi yoḳ reh-i ʿaşḳuñ
12. Niyāz-ı himmete muḥtāc pāsbānlardan

niyāz-ı kelām eyledüm:
1. **niyāz-ı kelām eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 498
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir tek kelime de olsa birşeyler söylemesini yalvarmak.
3. Ol şūḫdan niyāz-ı kelām eyledüm didi
4. İmā ile bu ḥarfe dehānum mı var benüm

niyāz-ı luṭf:
1. **niyāz-ı luṭf:**
Gazel 235
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Lütufta bulunması için yalvarma.
3. Nişān-ı eblehi gerdūn-ı kīne-perverden
4. Niyāz-ı luṭf u recā-yı mürüvvet itmekdür

2. **niyāz-ı luṭf:**
Gazel 235
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Lütufta bulunması için yalvarma.
3. Nişān-ı eblehi gerdūn-ı kīne-perverden
4. Niyāz-ı luṭf u recā-yı mürüvvet itmekdür

3. **niyāz-ı luṭf:**
Gazel 235
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Lütufta bulunması için yalvarma.
3. Nişān-ı eblehi gerdūn-ı kīne-perverden
4. Niyāz-ı luṭf u recā-yı mürüvvet itmekdür

niyāz-ı nāle iden:
1. **niyāz-ı nāle iden:**-*en*
Gazel 607
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnleyerek yalvarıp yakarmak.
11. Ġınā-yı ṭabʿuma nisbet gedādur ey Nābī
12. Niyāz-ı nāle iden ḥasret-i zebānından

niyāz-ı ruḫṣatı ider:
1. **niyāz-ı ruḫṣatı ider:**-*er-ı*
Kaside 3
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Müsaade için yakarmak.
29. Niyāz-ı ruḫṣatı bāb-ı siyādetüñden ider
30. Şefāʿat-ı şüfeʿā yā Muḥammed-i ʿArabī

niyāz-ı sāye-i bāl-ı hümā:
1. **niyāz-ı sāye-i bāl-ı hümā:**
Gazel 638
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Talih kuşunun kanadının gölgesinin yakarışı.
3. Niyāz-ı sāye-i bāl-ı hümā girānter iken
4. Ne ḳayd ẓıll-ı ṭamaʿ zīr-i sāyebānlardan

niyāz-ı şebānesin:
1. **niyāz-ı şebānesin:**-*si, -n*
Gazel 615
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnanılmaz, mükemmel yakarış II Gece vakti yapılan yakarış.
11. Ḫāmuş-ı şerm olırdı seher ʿandelīb-i zār
12. Pervānenüñ göreydi niyāz-ı şebānesin

niyāz-ı seher:
1. **niyāz-ı seher:**
Gazel 660
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seher vakti yapılan dua.
3. Hiç bir ʿukde mi vardur ki açılmaz ey dil
4. Var iken elde niyāz-ı seher inşāʾaʾllāh

niyāz-ı vaṣl:
1. **niyāz-ı vaṣl:**
Gazel 488
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kavuşmak için yapılan niyaz.
11. Dilden degül güzārişe ḳādir ḫayālini
12. ʿĀşık niyāz-ı vaṣl ile taḥrīk-i leb degül

niyāz-ı vaṣlda:
1. **niyāz-ı vaṣlda:**-*da*
Gazel 157
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kavuşmak için yapılan niyaz.
5. Nā-yābdur dehānı gibi ḥarf-i iltifāt
6. Bilmem niyāz-ı vaṣlda ihmālümüz mi var

niyāz-ı vuṣlata:
1. **niyāz-ı vuṣlata:**-*a*
Gazel 305
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kavuşma yakarışı.
9. Kemān-ı kecden olan tīr bī-iṣābetdür
10. Niyāz-ı vuṣlata Nābī dehen-güşālıġumuz

2. **niyāz-ı vuṣlata:**-*a*
Gazel 726
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşma yakarışı.
1. Dildār şūḫ u ṣabr-güdāz āb u tāb ise
2. Māniʿ niyāz-ı vuṣlata şerm ü ḥicāb ise

niyāzmend:
1. **niyāzmendlerün:**-*ler, -ün*
Gazel 719
Mısra: **13**
Dua edenler, yakaranlar.
13. Niyāzmendlerün mezraʿ-ı ümīdine Nābī
14. Seḥāb-ı reşha-i ifżāl idük zamān ile biz de

niyāzmend-i edānī eyledi:
1. **niyāzmend-i edānī eyledi:**-*di*
Gazel 719
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alçaklara el açıp yalvarmak.
7. Zamān eyledi āḫir niyāzmend-i edānī
8. Niyāza ḳıble-i āmāl idük zamān ile biz de

niyāzmend-i viṣāl ol:
1. **niyāzmend-i viṣāl ol:**
Gazel 495
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kavuşmaya muhtaç olmak, kavuşmak için yakaran olmak.

13. Niyāzmend-i viṣāl ol ḳo germi ey Nābī
14. Ne var temenni-i vuṣlat ḫilāf-ı ʿāde degül

niyāzmend-i viṣāl olmadum:
1. **niyāzmend-i viṣāl olmadum:**
Gazel 583
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmaya muhtaç olmak, kavuşmak için yakaran olmak.
3. Egerçi bir yire geldüm o şūḫ ile ammā
4. Niyāzmend-i viṣāl olmadum ḥicābumdan

niyāz-nāme:
1. **niyāz-nāmeyi:**-*y, -i*
Kaside 11
Mısra: **144**
Dilek mektubu.
143. Ḫıyām-ı çerḫe sütūn-ı duʿāyı refʿ eyle
144. Niyāz-nāmeyi Nābī çoḳ eyledüñ ıṭnāb

niye:
1. **niye:**
Gazel 141
Mısra: **5**
Niçin, neden?.
5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı raġbetüm bilmem
6. Tehī güller girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

niyyet:
1. **niyyetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 29
Mısra: **11**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
11. Refʿ eyle duʿā niyyetine destüñi ammā
12. Taḳṣīr-i ʿibādetde ruḫ-ı şerme niḳāb it

2. **niyyetüm:**-*üm*
Gazel 64
Mısra: **7**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
7. Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoḫsa
8. Benüm gülşende her şāḫ-ı ḫamīde bir kemānumdur

3. **niyyetedür:**-*e, -dür*
Gazel 125
Mısra: **12**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
11. Ḥāl düşvār idi olsa ṣuver u aʿmāle
12. Lillāhiʾl-ḥamd ki Ḥaḳḳʾuñ naẓarı niyyetedür

4. **niyyeti:**-*i*
Gazel 211
Mısra: **6**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
5. İki per gibi ẓuhūr eyledi ḫaṭ rūyunda
6. Murġ-ı ḥüsnün ʿacabā niyyeti pervāze midür

5. **niyyetüñ:**-*üñ*
Gazel 464
Mısra: **14**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
13. Nābiyā memleket-i vāsiʿa-i maʿnāyı
14. Niyyetüñ ḳāḍi-i endīşeye teʾbīd itmek

6. **niyyetüñ:**-*üñ*
Gazel 776
Mısra: **13**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
13. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-nihāle niyyetüñ
14. Nābiyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

7. **niyyeti:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **129**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
129. Żamīrinüñ bilürem niyyeti budur çoḳdan
130. Seni ide keremiyle niyāzdan āzād

8. **niyyeti:**-*i*
Tarih 80
Mısra: **23**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
23. Niyyeti ẕātı gibi çün maḥż-ı ḫayr u cūddur
24. Olsa rāḥat varduġı kişver degül cāy-ı ʿaceb

9. **niyyetüm:**-*üm*
Gazel 516
Mısra: **12**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
11. Buldum civār-ı meykedede kendü kendümi
12. Beytüʾl-ḥarāma varmaḳ iken niyyetüm benüm

10. **niyyetüñ:**-*üñ*
Gazel 542
Mısra: **4**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
3. Yine çīndür cebin vażʿ-ı teġāfül-gūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

11. **niyyeti:**-*i*
Tarih 92
Mısra: **63**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
63. Ḫayr-maḥż olmaġ ile niyyeti mülk ü dīne
64. Ḥażret-i Ḥaḳ aña da niyyetin itdi iʿtā

12. **niyyetin:**-*i, -n*
Tarih 92
Mısra: **64**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
63. Ḫayr-maḥż olmaġ ile niyyeti mülk ü dīne
64. Ḥażret-i Ḥaḳ aña da niyyetin itdi iʿtā

13. **niyyeti:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **11**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
11. Ḫayr olmaġ ile niyyeti ol āṣaf-ı ʿaṣruñ
12. Temkīn virüp emrinde ḫudāvend-i taʿāla

14. **niyyeti:**-*i*
Gazel 405
Mısra: **13**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
13. Niyyeti ḫāne-i endūhı meger ġāret imiş
14. Sāġaruñ gūşına serrā didügi mīnānuñ

15. **niyyetleri:**-*ler, -i*
Gazel 644
Mısra: **3**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
3. Añlanur tāze ṣanāyiʿ ʿarżına niyyetleri
4. Şaḫlar vaḳt-i ḫazān bāzūların teşmīrden

16. **niyyeti:**-*i*
Tarih 19
Mısra: **4**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
3. Kişver-güşāy-ı maʿdelet Sulṭān Muḥammed Ḫān kim
4. Feth-i cihāndur niyyeti tīġ-i ẓafer-mevfūr ile

17. **niyyeti:**-*i*
Tarih 102
Mısra: **3**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
3. Niyyeti olmaġ ile cānib-i ḫayra cāri
4. İtdi bu āb-ı revān ile bu rāhı iḥyā

18. **niyyet:**
Tarih 137
Mısra: **7**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
7. Nihādında hüveydā ʿadl ü ḥaḳḳāniyyete niyyet
8. İrişdürmiş kemāl-i ittiḥāda fażl ü taḳvāyı

19. **niyyeti:**-*i*
Tarih 48
Mısra: **3**
Kurma, kasıt, meram, maksat.
3. Niyyeti ābı gibi ṣāf olduġından eyledi
4. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

niyyet eylemiş:
1. **niyyet eylemiş:**-*miş*
Tarih 61
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Niyet etmek (Niyet etmek, rüku, secde ve tahiyyat namaz ibadetinin farzlarıdır).
9. Eylemiş niyyet tahiyyāta sütūn
10. Ḳalmamış ṭarḥında āṯār-ı enām

niyyet iderlerse:
1. **niyyet iderlerse:**-*er, -ler, -se*
Gazel 203
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**

Niyet etmek, kastetmek, azmetmek.
13. Yoḳ fetḥe meded niyyet iderlerse de Nābī
14. Gencīne-i iḳbāl muṭalsam ne virürler

niyyet idince:
1. **niyyet idince:**-*ince*
Gazel 263
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Niyet etmek, kastetmek, azmetmek.
1. Ol āfetün reviş-i nāzikānesin bilürüz
2. Cefāya niyyet idince bahānesin bilürüz

niyyet idüp:
1. **niyyet idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Niyet etmek, kastetmek, azmetmek.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

2. **niyyet idüp:**-*üp*
Tarih 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Niyet etmek, kastetmek, azmetmek.
5. Fī-sebīliʾllāh idüp ḫayrāta niyyet eyledi
6. Bezl-i māl ile bu ās̱ār-ı cezīl-i aʿẓamı

niyyet itdüm:
1. **niyyet itdüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **293**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi yapmayı tasarlamak, niyet etmek.
293. İtdüm āḫir ʿazīmete niyyet
294. Ḳandesin diyü dergeh-i devlet

niyyet itmemişüzdür:
1. **niyyet itmemişüzdür:**-*me, -miş, -üz, -dür*
Gazel 719
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi yapmayı tasarlamak, niyet etmek.
11. Kemīne nemleyi pā-māle niyyet itmemişüzdür
12. Bu ʿarṣagāhda ḫayyāl idük zamān ile biz de

niyyet itmiş:
1. **niyyet itmiş:**-*miş*
Gazel 879
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi yapmayı tasarlamak, niyet etmek.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm

10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

niyyet-i bānisine:
1. **niyyet-i bānisine:**-*si, -n, -e*
Tarih 104
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Bina edenin kastı, isteği.
73. On ḫatm olunup niyyet-i bānisine her şeb
74. Çil ḥāfıẓ-ı Kurʾān giceyi eyledi iḥyā

niyyet-i cānāne:
1. **niyyet-i cānāne:**
Gazel 196
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin amacı, niyeti.
3. Bizüm teveccühümüz belki eyleye taḥvīl
4. Egerçi niyyet-i cānāne bī-vefālıġadur

niyyet-i gerdiş:
1. **niyyet-i gerdiş:**
Gazel 692
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşma amacı (Dilencilik maksadıyla dönüp dolaşma).
1. Kūyında gāh niyyet-i gerdiş gedālıġa
2. Ümmīddür vesīle ola aşinalıġa

niyyet-i ḫālisi:
1. **niyyet-i ḫālisi:**-*i*
Tarih 110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Samimi niyet.
5. Niyyet-i ḫālisi taʿmīr-i bilād olmaġla
6. Oldı teʾs̱īr-i ḳudūmı bu bināya bānī

niyyet-i ḫālisle:
1. **niyyet-i ḫālisle:**-*le*
Kaside 24
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Samimi niyet.
107. Sende bu niyyet-i ḫālisle ki var ʿazm-ı dürüst
108. Ḳande ʿazm itseñ olur ʿavn-ı Ḫudā rāh-nümā

niyyet-i ḫayrāt ü müberrāta:
1. **niyyet-i ḫayrāt ü müberrāta:**-*a*
Tarih 97
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yol, çeşme gibi hayır işlerin yapımına niyetlenme.
5. Eyledi niyyet-i ḫayrāt ü müberrāta şürūʿ
6. Eyledi āḫiretin kendü eliyle iḥyā

niyyet-i ḫayre:
1. **niyyet-i ḫayre:**-*e*
Tarih 61
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hayırlı, faydalı bir işe teşebbüs etme.
11. Niyyet-i ḫayre muvaffaḳ oldı çün
12. İtdi taʿmīrine ṣarf-ı ihtimām

niyyet-i ḥuṣūl itdükse:
1. **niyyet-i ḥuṣūl itdükse:**-*dü, -k, -se*
Gazel 286
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hasıl olması için, olabilmesi için niyet etmek.
3. İtdükse her ne maṭlab içün niyyet-i ḥuṣūl
4. Rāh-ı ḳabūle olmadı fāʾiz nüẕūrumuz

niyyet-i kaʿbe:
1. **niyyet-i kaʿbe:**
Gazel 473
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kabe'ye gidip ziyaret etme kastı.
7. Niyyet-i Kaʿbe ile menzil-i dilden dönerek
8. Ḳatı yorġunluġı var leşker-i istiġfāruñ

niyyet-i luṭf:
1. **niyyet-i luṭf:**
Kaside 13
Mısra: **229**
Kelime Tipi: -
İyilik ve lütufta bulunma niyeti.
229. Var żamīrinde saña niyyet-i luṭf ey Nābī
230. Eyler iḥsāna kifāyet bu ḳadar ʿarż-ı merām

niyyet-i muḥammed:
1. **niyyet-i muḥammed:**
Tarih 146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamberin gayesini takip etme II Baltacı Mehmed Paşanın niyetlenmesi.
1. Naṣb eyledükde tūġın ḳaṣd-ı cihāda Allāh
2. Ṣadr-ı kerīm-i ekrem hem niyyet-i Muḥammed

niyyet-i şeb-gīr ider:
1. **niyyet-i şeb-gīr ider:**
Gazel 562
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sabaha kadar uyanık durmaya niyetlenmek.
1. Meġer erbāb-ı ʿıyşa niyyet-i şeb-gīr ider gerdūn
2. Añunçün her şebāngeh cāmesin taġyīr ider gerdūn

niyyet-i ṭāʿat idersem:
1. **niyyet-i ṭāʿat idersem:**-*er, -se, -m*
Kaside 2
Mısra: **253**
Kelime Tipi: -
İbadet etmeye kastetmek, niyetlenmek.
253. Niyyet-i ṭāʿat idersem de elümden gelmez

254. Oldı nefs-i bedüm ol deñlü günāha muʿtād

niyyet-i taḳlīd:

1. **niyyet-i taḳlīd:**
Gazel 821
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Taklit etme arzusu, niyeti.
7. Herkes teveccüh eyledi ṭabʿ-ı ḳadīmine
8. Rindānda zühde niyyet-i taḳlīd ḳalmadı

niyyet-i tecdīd:

1. **niyyet-i tecdīd:**
Gazel 821
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yenileme, tazeleme niyeti.
1. Şevval irişdi ārzū-yi ʾīd ḳalmadı
2. Esbāb-ı şevḳe niyyet-i tecdīd ḳalmadı

niyyet-i tecdīd idüp:

1. **niyyet-i tecdīd idüp:***-üp*
Tarih 104
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Yenilemeye niyetlenmek.
33. Tevfīḳ-i İlāhiyle idüp niyyet-i tecdīd
34. İtdi Ḥalebʾün kār-güẕārānına īmā

niyyet-i terk-i cefā iderse:

1. **niyyet-i terk-i cefā iderse:***-er, -se*
Gazel 367
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cefa etmekten vazgeçmeye niyetlenmek.
1. Gerdūn iderse niyyet-i terk-i cefā ġalaṭ
2. Bed-ḫᵛāhdan ṣudūr-ı vefā muṭlaḳā ġalaṭ

niyyet-i vāʿiẓ:

1. **niyyet-i vāʿiẓ:**
Gazel 369
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Vaiz(cami, mescit vb. yerlerde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse)'in niyeti, amacı.
1. Liʾīlāh ise vaʿẓında eger niyyet-i vāʿiẓ
2. Kürsī-i semāvāta çıḳar şöhret-i vāʿiẓ

niyyetüñ eyledügüñ:

1. **niyyetüñ eyledügüñ:***-düg, -ü, -ñ*
Gazel 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek.
1. Niyyetüñ eyledügüñ vaʿde-i incāza mıdur
2. Yoḫsa ḳaṣdun dil-i zāre sitem-i tāze midür

nizāʿ:

1. **nizāʿı:***-ı*
Gazel 389
Mısra: **9**
Tartışma, çekişme.
9. Dīvān-ı ḥaşrda bulun ancaḳ nizāʿı faṣl
10. Evḳāf-ı ʿaşḳ ü ḫaṣṣ-ı cemālüñ ḥudūdı yoḳ

2. **nizāʿına:***-ı, -n, -a*
Gazel 730
Mısra: **1**
Tartışma, çekişme.
1. Şāyān olaydı kişver-i fānī nizāʿına
2. Tolmazdı ḥak şerm ile çeşm-i ferāʿine

nizāʿ iden:

1. **nizāʿ iden:***-en*
Gazel 554
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavga etmek, çekişmek.
1. Rāḥat bulur mı ḥükm-i ḳaderle nizāʿ iden
2. Emsāli üzre dāʿiye-i irtifāʿ iden

nizāʿ-ı fünūn:

1. **nizāʿ-ı fünūn:**
Gazel 188
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Fenlerin çekişmesi, tartışması.
1. Pā-bestegān-ı ʿaḳla nizāʿ-ı fünūn düşer
2. Āzāde meşrebān-ı hevāya cünūn düşer

nizāʿ-ı ḫalḳa:

1. **nizāʿ-ı ḫalḳa:***-a*
Gazel 589
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnsanların kavga etmesi.
7. Nizāʿ-ı ḫalḳa sebeb ārzū-yı rifʿatdür
8. Gelince refʿa ider küşt-gīrlik tenvīn

nizāʿ-ı ṣabāḥ ü şām:

1. **nizāʿ-ı ṣabāḥ ü şām:**
Gazel 700
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gece ile gündüzün mücadelesi/kavgası.
3. Daʿvā-yı nūr u sāye nizāʿ-ı ṣabāḥ ü şām
4. Bir köhne bestedür ki oḳurlar ḥiṣārda

niẓām:

1. **niẓām:**
Kaside 15
Mısra: **187**
Kıvâmüʾd-dîn Ebû Ali Hasan bin Ali. İran Selçukluları'ndan Alparslan ve oğlu Melikşah'ın veziri. Âlim, şair ve kadirbilir bir kimse idi. Tanıklarda "Asaf" gibi, örnek bir vezir olarak ele alınıp işlenmiştir.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

2. **niẓāmı:***-ı*
Gazel 104
Mısra: **12**
Düzen.
11. O bezmde nice mümkin ṣafā-yı ḫāṭır kim
12. Niẓāmı fırtına-i ḳulzum-ı meṣārif olur

3. **niẓāmı:***-ı*
Gazel 180
Mısra: **1**
Düzen.
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevḳi ʾāfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

4. **niẓāmı:***-ı*
Kaside 7
Mısra: **177**
Düzen, tertip.
177. Senüñledür bu cihānuñ niẓāmı vācibdür
178. Ki emr-i ḫıdmetüñe ḫalḳ ṣarf ide maḳdūr

5. **niẓām:**
Kaside 12
Mısra: **100**
Düzen.
99. Ṣarṣar-ı ʿazl ṣalup tefriḳa bāġ-ı ʾıyşa
100. Ḫaneden manṣıbuñ ardınca bile gitdi niẓām

niẓām buldı:

1. **niẓām buldı:***-dı*
Kaside 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Düzene girmek, asayişin sağlanması.
1. Liʾllāhiʾl-ḥamd olup maʿreke-i ceng tamām
2. Buldı ʿālem yeniden ṣulḥ u ṣalāḥ ile niẓām

2. **niẓām buldı:***-dı*
Kaside 14
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Düzene girmek, asayişin sağlanması.
85. Düşince sāye-i rāyāt-ı ʿizz ü iḳbāli
86. Niẓām buldı ḳudūmiyle Baṣra vü Baġdād

3. **niẓām buldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
Düzene girmek, asayişin sağlanması.
213. Buldı ol deñlü kār-ı dehr niẓām
214. Kʾoldı ḳānūn içinde nāle ḥarām

4. **niẓām buldı:***-dı*
Tarih 51
Mısra: **47**

Kelime Tipi: -
Düzene girmek, düzenlenmek.
47. Buldı yüm-i teveccüh ile niẓām
48. Ḥüsn-i ṣūretde bu binā-yı metīn

nizām bulur:
1. **niẓām bulur:**-*ur*
Gazel 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Düzelmek.
9. Nābī ḫayāl-i şiʿr daḫı şeb bulur niẓām
10. Her bezm-i rāz çün bulur üslūb şeb-be-şeb

niẓām ü nasaḳ:
1. **niẓām ü nasaḳ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **224**
Kelime Tipi: -
Düzen ve tertip.
223. Cümle bu kār-ḫāne-i iḳbāl
224. Bu niẓām ü nasaḳ bu cāh u celāl

niẓām virdi:
1. **niẓām virdi:**-*di*
Tarih 92
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Düzeltmek, düzene sokmak.
53. İḫtilālāt-ı umūra o ḳadar virdi niẓām
54. Ki bulunmaz arasan ẕerre ḳadar nāber-cā

niẓām vire:
1. **niẓām vire:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Düzeltmek, düzene sokmak.
105. Vāriṣ-i ṣadr tururken meġer inṣāf mıdur
106. Ecnebī maṣlaḥat-ı salṭanata vire niẓām

niẓām viremez:
1. **niẓām viremez:**-*e, -mez*
Gazel 751
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Düzeltmek, düzene sokmak.
5. Ehl-i dünyā viremez ṣūret-i ḥāline niẓām
6. İlticā eylemese māşıṭa-i tezvīre

niẓām viresin:
1. **niẓām viresin:**-*e, -sin*
Tarih 56
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Düzeltmek, düzene sokmak.
25. Budur Allāhʾdan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

niẓām virmiş:
1. **niẓām virmiş:**-*miş*
Kaside 16
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Düzeltmek, düzene sokmak.
57. Dil-ḫᵛāhuñ üzre virmiş iken rāḥata niẓām
58. Senden ümid itmez idüm bu ḳabāḥati

niẓām-baḫş-ı ümem:
1. **niẓām-baḫş-ı ümem:**
Kaside 7
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Ümmeti düzene sokan.
67. Ne gūne neyyir-i aʿẓam ḫulāṣa-ı ʿālem
68. Niẓām-baḫş-ı ümem sāye-i Ḫudāy-ı Ġayūr

nizām-dāde-i üslūb-ı tevbeyüz:
1. **nizām-dāde-i üslūb-ı tevbeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 302
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tövbe edip af dilemenin yolu yordamı.
9. Biz āteş-i hacālet ü āb-ı sirişk ile
10. Nābī nizām-dāde-i üslūb-ı tevbeyüz

niẓām-ı ʿālem-gīr:
1. **niẓām-ı ʿālem-gīr:**
Kaside 14
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Dünya düzenini koruyan.
39. O ṣadr-ı aʿẓam-ı efḫam niẓām-ı ʿālem-gīr
40. İder felek şeref-i kevkebinden istimdād

niẓām-ı ʿālemi:
1. **niẓām-ı ʿālemi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Âlemin nizamı, düzeni.
23. Niẓām-ı ʿālemi bozdı şevāʾiḳ-i cān-kāh
24. Binā-yı rāḥatı yıḳdı zelāzil-i pür-zūr

niẓām-ı aʿżā:
1. **niẓām-ı aʿżā:**
Kaside 24
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Azalarının düzeni (Canlanmak, dirilmek bağlamında).
57. Esb-i bād-ı seher-i ḫulḳı mezāristāna
58. Kesb ider mürde-i ṣad-ṣāle niẓām-ı aʿżā

nizām-ı baḫtumuza:
1. **nizām-ı baḫtumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 859
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Talihin tertibi, kısmetin düzeni.
3. Nizām-ı baḫtumuza eylemiş ḳażā tanẓīr
4. Nizām-ı ḳısmet-i evkāt-ı pençgānemüzi

niẓām-ı cihān:
1. **niẓām-ı cihān:**
Gazel 159
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünyanın düzeni.
7. Rüsüm-ı āmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān
8. Siyāk-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur

niẓām-ı ḥikmet ü ḳudretle:
1. **niẓām-ı ḥikmet ü ḳudretle:**-*le*
Tarih 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) Hikmet ve kudret düzeni.
1. Zihī Ḥakīm ki eczā-yı nüsḫa-i ṣunʿın
2. Niẓām-ı ḥikmet ü ḳudretle eylemiş teşyīd

niẓām-ı ḥükmi:
1. **niẓām-ı ḥükmi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
İdare mekanizması.
101. Niẓām-ı ḥükmi terāzū-yı ʿadl ile mevzūn
102. Ṣudūr-ı devleti icrā-yı şerʿ ile meşkūr

nizām-ı ḳısmet-i evkāt-ı pençgānemüzi:
1. **nizām-ı ḳısmet-i evkāt-ı pençgānemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 859
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Beş vakte ayırma düzeni (Günde kılınan beş vakit namaza atfen).
3. Nizām-ı baḫtumuza eylemiş ḳażā tanẓīr
4. Nizām-ı ḳısmet-i evkāt-ı pençgānemüzi

niẓām-ı mülke:
1. **niẓām-ı mülke:**-*e*
Tarih 82
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Ülkenin düzeni.
101. Sensin ol ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet kim
102. Sensüz olmaz niẓām-ı mülke beḳā

niẓām-ı mümkināta:
1. **niẓām-ı mümkināta:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Kainatın düzeni.
137. Fuṣūl-ı erbaʿa itse tecāvüz ḥadd-i pergārın
138. Niẓām-ı mümkināta iḥtilāl eylerdi istiʿlā

niẓām-ı nāsa:
1. **niẓām-ı nāsa:**-*a*
Tarih 137
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alemin düzeni.

11. Niẓām-ı nāsa ṭabʿında teveccüh öyle rāsiḫ kim

12. Terāzū-yı tesāvīde ṭutar aʿlā vü ednāyı

nizām-i ravża-i firdevs-i simāsı:

1. **niẓām-i ravża-i firdevs-i simāsı:**-*sı*
Kaside 25
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Firdevs cenneti olan yüzünün düzgünlüğü.

15. Niẓām-i ravża-i firdevs-i simāsı getürmişdür

16. Temāşā gül-i bag-ı cinānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ:

1. **nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ:**-*duñ*
Gazel 680
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Servetini düzene sokmak, düzenlemek.

5. Gönlümce nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ

6. Ey büʾl-heves ammā saña pāyende ḳalursa

nizām-ı tāze buldı:

1. **niẓām-ı tāze buldı:**-*dı*
Tarih 52
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Yeniden düzene kavuşmak.

35. Buldı niẓām-ı tāze mebānī-i sāḥası

36. Āvāz-ı ḥüsni eyledi āfāḳ-ı sūdevī

nizām-ıʿālem-i şerʿ-i metīne:

1. **nizām-ıʿālem-i şerʿ-i metīne:**-*e*
Kıt'a 70
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alemde düzen sağlayan sağlam, metanetli dini kanunlar.

3. Nizām-ıʿālem-i şerʿ-i metīne olmışdur

4. Miṡāl-i çār ʿanāṣır çehār yār-ı güzīn

niẓāmüʾl-ʿālem:

1. **niẓāmüʾl-ʿālem:**
Tarih 103
Mısra: **35**
Alemlere düzen veren.

35. Niẓāmüʾl-ʿālem ismi söylenür bir lafẓ idi ancaḳ

36. O ism-i bī-müsemmānuñ vücūdın eyledi iḥyā

niẓāmüʾl-mülk:

1. **niẓāmüʾl-mülki:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **57**
Kıvâmü'd-dîn Ebû Ali Hasan bin Ali. İran Selçukluları'ndan Alparslan ve oğlu Melikşah'ın veziri. Âlim, şair ve kadirbilir bir kimse idi. Tanıklarda "Âãaf" gibi, örnek bir vezir olarak ele alınıp işlenmiştir.

57. Görseñe Ṣaḥib-ı ʿAbbād u Niẓāmüʾl-mülki

58. Olmağın ʿālim u ʿāḳil daḫı söyler ʿālem

2. **niẓāmüʾl-mülkʾi:**-*i*
Tarih 16
Mısra: **28**
Kıvâmü'd-dîn Ebû Ali Hasan bin Ali. İran Selçukluları'ndan Alparslan ve oğlu Melikşah'ın veziri. Âlim, şair ve kadirbilir bir kimse idi. Tanıklarda "Asaf" gibi, örnek bir vezir olarak ele alınıp işlenmiştir.

27. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe

28. İder rūḥı Niẓāmüʾl-mülkʾi dest-i ʿadl ile iḥyā

niẓāmüʾl-mülk-i devlet:

1. **niẓāmüʾl-mülk-i devlet:**
Tarih 116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Saltanatın Nizamü'l-mülki (Niẓāmü'l-mülk; Kıvâmü'd-dîn Ebû Ali Hasan bin Ali. İran Selçukluları'ndan Alparslan ve oğlu Melikşah'ın veziri. Âlim, şair ve kadirbilir bir kimse idi. Tanıklarda "Asaf" gibi, örnek bir vezir olarak ele alınıp işlenmiştir).

9. Niẓāmüʾl-mülk-i devlet ṣāḥib-i dīvān-ı ehliyyet

10. Ki tedbīrinde teʾyīd-i İlāhiye muvaffaḳdur

nizār olur:

1. **nizār olur:**-*ur*
Gazel 139
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Erimek, incelmek, zayıflamak.

3. Mānend-i tār reşk ile cismüm olur nizār

4. Gördükçe destin öpdügini destmāller

nīze:

1. **nīzeler:**-*ler*
Kaside 13
Mısra: **48**
Mızrak.

47. Sipere oldı bedel dāʾire-i bezm-i sürūr

48. Nīzeler nāylara eyledi teslīm-i maḳām

nīze-i cān-sūz:

1. **nīze-i cān-sūz:**
Kaside 7
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Can alan mızrak.

139. Elinde nīze-i cān-sūz hem-ʿayār-ı ʾaṣā

140. Serinde nūr-ı ḫıred hem-libās-ı lemʿa-i Ṭūr

nīze-zen-i ḳalb-i cān:

1. **nīze-zen-i ḳalb-i cān:**
Gazel 584
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Gönüldeki mızrak.

19. Olmış sirişk-i fürḳat-ı cānāna nāvdān

20. Müjgān-ı nāzı nīze-zen-i ḳalb-i cān iken

noḳṣan:

1. **noḳṣan:**
Gazel 391
Mısra: **6**
Eksiklik, kusur.

5. Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya

6. Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ

2. **noḳṣānlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Kıt'a 64
Mısra: **4**
Eksiklik, kusur.

3. Nice tekmīline olduysa sebeb bu eṡerün

4. Eyle noḳṣānlarını sen daḫı luṭfuñla tamām

3. **noḳṣanı:**-*ı*
Gazel 697
Mısra: **6**
Eksik, az.

5. Ṣūfiye sehl olurdı nigehbānī-i nefes

6. Noḳṣanı ẓāhir olmasa her bir şümārda

4. **noḳṣān:**
Lugaz 26
Mısra: **1**
Eksik, az.

1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur

2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoḳsan olur

5. **noḳṣānı:**-*ı*
Gazel 676
Mısra: **13**
Eksiklik, kusur.

13. Noḳṣānı ġayrılarla olur Nābiyā tamām

14. Her kimse kim tekellüm ider tercemān ile

6. **noḳṣanı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **147**
Eksiklik, kusur.

147. Var mı ey kāmil-i devrān sözümüñ noḳṣanı

148. İşte bāzār-ı suḫan işte terāzū-yı naẓar

7. **noḳṣanı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **23**
Eksiklik, kusur.

23. Var mıdur ḥüsnüñde noḳṣanı temāşā it diyü

24. Yem degül ṭutdı felek āyīne-i İskenderi

noḳsān gelmez:

1. **noḳsān gelmez:**-*mez*
Gazel 672
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eksilmek.

9. ʿIyār-ı leẕẕet-i eşʿāra noḳsān gelmez ey Nābī
10. Zebān-ı ḫāmeye olduḳça şekker-ḫāne dirlerse

nokṣan-ı halka:

1. **nokṣan-ı halka:**-*a*
Gazel 426
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İnsanların eksikleri.
1. Encāmı bed ġurūra ser-āġāz idenlerüñ
2. Nokṣan-ı halka dīdelerin bāz idenlerüñ

noḳṭa:

1. **noḳṭasın:**-*sı, -n*
Gazel 795
Mısra: **6**
Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.
5. Midādāsā sevād-ı dīde reşkümden olur carī
6. Mürekkeb noḳṭasın gördükde laʿl-i dil-sitānında

2. **noḳṭalar:**-*lar*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **54**
Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.
53. Ḥarfler ḫaṭṭ-ı ʾārız-ı āmāl
54. Noḳṭalar ḫāl-i çihre-i iḳbāl

3. **noḳṭadan:**-*dan*
Gazel 28
Mısra: **9**
Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.
9. Noḳṭadan dāʾirenün gerdişin it istişhād
10. Toḫmınuñ żaʿfını gör cirm-i gedūyı seyr it

4. **noḳṭa:**
Gazel 50
Mısra: **11**
Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.
11. Noḳṭa her ṣūretde ḥarfe olduğın mebdeʾ bilen
12. Nʾolduğın idrāk ider sırr-ı süveydādan murād

5. **noḳṭadur:**-*dur*
Gazel 50
Mısra: **9**
Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.
9. Mevcler saṭr ü şikenler lafẓ ü ḳaṭre noḳṭadur
10. Lūʾlu-yı mefhūmdur teʾlīf-i deryādan murād

6. **noḳṭa:**
Kaside 1
Mısra: **107**
Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldığın fehm eyle ol dānā

7. **noḳṭadan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **104**
Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.
103. Virüp sermāye-i tafṣīli dest-i teng-i icmāle
104. İder bir noḳṭadan çendīn kitāb-ı ʿanberīn imlā

8. **noḳṭanun:**-*nun*
Kaside 1
Mısra: **105**
Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.
105. O mücmel noḳṭanun tafṣīl-i ās̱ārın temāşā it
106. Olur bir toḫm-ı kemterden dıraḫt-ı bārver peydā

9. **noḳṭası:**-*sı*
Kaside 2
Mısra: **91**
Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.
91. Evvelīn noḳṭası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ
92. Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

10. **noḳṭası:**-*sı*
Gazel 45
Mısra: **8**
Çok küçük boyutlarda işaret, benek II Bazı harflerin üzerine konulan ufak işaret.
7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳṭası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

11. **noḳṭayı:**-*y, -ı*
Gazel 604
Mısra: **1**
Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret.
1. Noḳṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
2. Kātib-i ṣunʿun bilen icmāli tafṣīl itdügin

noḳṭa vü aʿcām:

1. **noḳṭa vü aʿcām:**
Gazel 833
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nokta ve harflerin üstüne konulan noktalar gibi.
1. Bilmezüz rast reviş cünbiş-i aḳlām gibi
2. Satra düşmez yolumuz noḳṭa vü aʿcām gibi

noḳṭa vü iʿrāblaruñ:

1. **noḳṭa vü iʿrāblaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 403
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Nokta ve harf (En küçük parça/parçalar bağlamında).
9. Zīr ü bālādan ider nüsḫa-i kevni taṣvīr
10. Mevkiʿin sanma ʿabes̱ noḳṭa vü iʿrāblaruñ

noḳṭa-i ḫālin:

1. **noḳṭa-i ḫālin:**-*in*
Gazel 194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Benin siyah noktası.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳṭa-i ḫālin
4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

noḳṭa-i ḫālün:

1. **noḳṭa-i ḫālün:**-*ün*
Gazel 245
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Benin siyah noktası.
7. Ḥarf-i ḫaṭṭ u noḳṭa-i ḫālün ḫayālin meşḳ ider
8. Ḫāme-i āvārenüñ başındaki sevdā budur

noḳṭa-i merkez:

1. **noḳṭa-i merkez:**
Gazel 490
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Merkez noktası.
15. Vüsʿat-ābād-ı devāʾir ḫāne-i īcādda
16. Noḳṭa-i merkez maḳāmında muʿayyendür göñül

noḳṭa-i merkez-i dīn:

1. **noḳṭa-i merkez-i dīn:**
Kaside 13
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **-**
Dinin merkez noktası.
129. Nüsḫa-i ḥırz-ı emān heykel-i taʿvīẕ-i zamān
130. Noḳṭa-i merkez-i dīn ḳuṭb-ı medār-ı İslām

noḳṭa-i mevzūʿa taḫteʾl-bā:

1. **noḳṭa-i mevzūʿa taḫteʾl-bā:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
B (ب) harfinin altındaki söz konusu nokta.
109. Anuñçün ḳalb-i müʿmin oldı ʾarş-ı aʿẓam-ı Bārī
110. Didi ʿārif benem ol noḳṭa-i mevzūʿa taḫteʾl-bā

noḳṭa-i sehv:

1. **noḳṭa-i sehv:**
Kaside 15
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Yanlışlıkla konulan nokta.
171. Sensin ol nüsḫa-i pākīze ki yoḳdur sende
172. Noḳṭa-i sehv ü ḥurūf-ı ġalaṭ u lafẓ-ı saḳam

noḳṭa-i sehv olduġın:
1. **noḳṭa-i sehv olduġın:**
Gazel 497
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yanlışlıkla konulan nokta.
3. Ḳazır ḫurşid taṣḥīḥ eyledükçe nüsḫa-i bāġı
4. Görüp ḥarf-i gül üzre noḳṭa-i sehv olduġın şebnem

noḳṭa-i şekke:
1. **noḳṭa-i şekke:**-*e*
Gazel 256
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şüphe noktası.
3. ʿAyniyle döndi noḳṭa-i şekke sevād-ı dil
4. Ḥāl-i siyāhuñ olalı ḫāṭır-nişānumuz

noḳṭa-i süveydāda:
1. **noḳṭa-i süveydāda:**-*da*
Gazel 702
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yürekte olan siyah nokta.
7. Bilür ḥaḳīḳati bir noḳta olduġın ʿilmüñ
8. Nuḳūş-ı kevni gören noḳṭa-i süveydāda

noḳṭa-i ṭaʿn:
1. **noḳṭa-i ṭaʿn:**
Gazel 732
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yerme, ayıplama izi II Tan (طعن) noktası, ط harfinin üstüne nokta konulunca ظ harfi olur ve kelime de "suçlular, günahkarlar" anlamına gelen ظعن olur.
7. Ḫırāma noḳṭa-i ṭaʿn urduġı hüveydādur
8. Gurūrla süfehā ḳısmınuñ ḫırāmında

noḳṭa-i żādın:
1. **noḳṭa-i żādın:**-*ı, -n*
Gazel 457
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
ض harfinin noktası (Riyazat kelimesindeki ض(z) harfinin noktası kaldırılsa dünyevi makamları ifade eden riyasat olur).
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid
6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

noḳṭa-i zaḫm:
1. **noḳṭa-i zaḫm:**
Gazel 144
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yara noktası.
11. Sīnemi taḫta-i reml eyledügin noḳṭa-i zaḫm
12. Eṡer-i çāpükī-i ġamze-i cānāndan ṣor

noḳṭa-i zer:
1. **noḳṭa-i zer:**
Kaside 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Sarı nokta II Altın nokta.
51. Kitāb-ı ḥikmetinde noḳṭa-i zer ḳurṣa-i ḫurşīd
52. Ḳıbāb-ı ʿizzetinde cām-ı revzen ṭārem-i mīnā

noḳṭa-i zerrāt:
1. **noḳṭa-i zerrāt:**
Kaside 1
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Zerrenin noktası (En küçük şey bağlamında).
45. Bu ʿulviyyāt u süfliyyāt tedbīrāt-ı Rabbānī
46. Kitāb-ı maʿrifetdür noḳṭa-i zerrāt ser tā-pā

nʾola:
1. **nʾola:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Ne olur.
11. Āşiyān eyler ise evc-i icābetde nʾola
12. Lāne-i lebden uçan murġ-ı hevā-gīr-i duʿā

2. **nʾola:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Ne olur.
5. Çün lāle-ṣıfat yaḳdı derūnum dil-i şīrīn
6. Bismilgehüm olsa nʾola kūhsār-ı melāmet

3. **nʾola:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Ne olur.
3. Ārzū-yı dāġ iderse sīne-i ʿāşıḳ nʾola
4. Reh-güẕār-ı yāra fetḥ-i çeşm-i revzendür murād

4. **nʾola:**
Gazel 69
Mısra: **29**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıkını tīz ḳazanur

5. **nʾola:**
Gazel 101
Mısra: **7**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. İns ü melek akarsa nʾola rūy-māline
8. Devlet-serāy-ı şāh-ı risālet Medīneʾdür

6. **nʾola:**
Gazel 109
Mısra: **9**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Naḳd-i süḫanum rāyic olursa nʾola Nābī
10. Hiç kāleb-i fersūdeye mesbūk degüldür

7. **nʾola:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫᵛācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

8. **nʾola:**
Gazel 207
Mısra: **13**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
13. Tāze- īcād-ı ḥasendür nʾola eylerse ḳabūl
14. Tuḥfe-i şehr-i Ḥaleb ḥażret-i Sulṭānʾa kemer

9. **nʾola:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Saña Nābī reşk ider ise nʾola yārān-ı Rūm
10. Şiʿrümüz ṭarz-ı ʿAcemdür Muḥteşem vādīsidür

10. **nʾola:**
Gazel 298
Mısra: **7**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Nāvek-i şūḫı nʾola olsa ʿayān sīnemde
8. Siper-i ġamze-i cellād ki dirler o bizüz

11. **nʾola:**
Gazel 371
Mısra: **7**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
7. Her ḥarfe ser-efgendelik itse nʾola ḫāme
8. Erbāb-ı suḫan ekṡer olurlar mütevāżıʿ

12. **nʾola:**
Gazel 424
Mısra: **3**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerḫi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

13. **nʾola:**
Gazel 579
Mısra: **12**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
11. Gayrīde var mı öyle şifā-baḫş muʿcize

12. Şāyān-ı vaḥy ise nʾola zenbūr ü engebīn

14. **nʾola:**
Gazel 770
Mısra: **6**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
5. ʿĀḳibet pā-zede-i miḥnet olur ehl-i nifāḳ
6. Rāhlar çünki dü-rūdur nʾola pā-māl olsa

15. **nʾola:**
Gazel 874
Mısra: **9**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Dil daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese nʾola
10. Nābī gibi henüz bir üstād görmedi

16. **nʾola:**
Gazel 523
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olur.
11. Nʾola yoḳ ḳudret-i perhiz disem her ne ḳadar
12. Ḥaḳḳını żāyiʿ idenlerle nemek-ḫᵛār olamam

17. **nʾola:**
Gazel 188
Mısra: **7**
Ne çıkar.
7. Biz sāyeyüz sücūd ile meʾmūr isek nʾola
8. Sāye ne dem ki ḫāke düşer ser-nigūn düşer

18. **nʾola:**
Gazel 197
Mısra: **7**
Ne olu?. Şaşılır mı?.
7. Yārı teshirde bī-şübhe ise nʾola gönül
8. O büt-i seng-dile itdügi iḳdāmı bilür

19. **nʾola:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Ne olu?. Şaşılır mı?.
9. Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
10. Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

20. **nʾola:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Ne olur II şaşılır mı? (şaşılmaz).
1. Dil itse nʾola zülf-i perīşāna teşebbüs̱
2. Zencīre ider itse de dīvāna teşebbüs̱

21. **nʾola:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Ne olur, şaşılır mı? Şaşılmaz.
1. Giryān iseñ ey dil nʾola cānāne bizümdür
2. Baḥr-ı ġamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür

22. **nʾola:**
Gazel 9
Mısra: **9**
Nola, çok mu.
9. İtse mānend-i güvāre nʾola pür-şehd-i ḳabūl
10. Günbed-i ʿālemi feryād-ı zenābīr-i duʿā

23. **nʾola:**
Gazel 401
Mısra: **13**
Nola, çok mu.
13. O bizüm bārumızı çekmededür yolda nʾola
14. Bār-ı āb u ʿalefin biz daḫı çeksek feresüñ

24. **nʾola:**
Gazel 471
Mısra: **3**
Nola, çok mu.
3. Mecālis içre serāsīme gerdiş itse nʾola
4. Ḳarardı çeşmi dem-i serdiyile fincānuñ

25. **nʾola:**
Gazel 782
Mısra: **8**
Nola, çok mu.
7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cemʾden cüdā düşmiş
8. Nʾola ḫūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

26. **nʾola:**
Gazel 786
Mısra: **5**
Nola, çok mu.
5. Sevdā-yı ḳudūmiyle nʾola sīne dögersem
6. Çoḳ zaḫma karīn oldı derūnum bu hevāda

27. **nʾola:**
Gazel 799
Mısra: **7**
Nola, çok mu.
7. Nʾola resm-i ḫamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
8. Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra

28. **nʾola:**
Gazel 490
Mısra: **13**
Bir şey olmaz.
13. Tīre-ḫāl ü zaḫmdār ü pür-ġubār olsa nʾola
14. Girde-i naḳş-ı tecellīgāh-ı Eymendür gönül

29. **nʾola:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Ne olur, nasıl olacak.
3. O gelmese nʾola zaḫm-ı derūn-ı ehl-i derūn
4. Ki zaḫmı āyīnenüñ nā-pezīr-i merhemdür

30. **nʾola:**
Gazel 169
Mısra: **3**
Ne olur? Ne çıkar?.
3. Taṣarruf itse nʾola şaḥne-i sitemger-i ʿaşḳ
4. Muḳāṭaʿāt-ı dil-i zār mālikānesidür

31. **nʾola:**
Gazel 362
Mısra: **13**
Ne olur? Ne çıkar?.
13. Nʾola bulunsa da bir gūşesinde düzd-i nifāḳ
14. Ferāḫdur o ḳadar Nābiyā cihān-ı ḫulūṣ

32. **nʾola:**
Gazel 434
Mısra: **13**
Ne olur? Ne çıkar?.
13. Nābiyā yansañ yaḳılsañ şuʿle-pūş olsañ nʾola
14. Düşdi bir destārı āl ile ser-i kāruñ senüñ

33. **nʾola:**
Gazel 507
Mısra: **6**
Ne olur? Ne çıkar?.
5. Şemʿüm ki pertevümden olur saḳf zer-nigār
6. Ṭabʿum bülenddür nʾola ẓāhirde pest isem

34. **nʾola:**
Gazel 653
Mısra: **2**
Ne olur? Ne çıkar?.
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūḫ nʾola olsa zebūn

35. **nʾola:**
Gazel 653
Mısra: **5**
Ne olur? Ne çıkar?.
5. Ṭamladursa nʾola ḳan ġamzelerüñ ruḫlaruña
6. Olmada her dil-i ʿuşşāḳdan āġişte-i ḫūn

36. **nʾola:**
Kaside 2
Mısra: **82**
Ne olur? Ne çıkar?.
82. Olmadıysa nʾola zānū-zen-i pīş-i üstād
81. Oldı zānū-zede-i medrese-i māevḥa

37. **nʾola:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **54**
Ne olur? Ne çıkar?.
53. Ẓevḳ idüp ol āṣaf-ı ʿālī-maḳām
54. Didi nʾola eyleseñüz iltizām

38. **nʾola:**
Kısa Mesnevi 10

Mısra: **78**
Ne olur? Ne çıkar?.
77. Līk idüp Aḥmed Aġa iʿtiḳād
78. Didi nʾola eyleyelüm inḳiyād

39. **nʾola:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **79**
Ne olur? Ne çıkar?.
79. İsteyelüm ey Dede Sulṭān nʾola
80. Belki Ḫudā vire nefes cān bula

40. **nʾola:**
Gazel 40
Mısra: **2**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
1. Her ḥafta kʾider çünki ḫaṭ-ı yār temevvüc
2. İtse nʾola müsevvede-i eşʿār temevvüç

41. **nʾola:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
1. Dögünse müşt-i teʾessüfle nʾola sīne-i ʿömr
2. Ki zāyiʿ olmadadur yoḳ yire ḫazīne-i ʿömr

42. **nʾola:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
1. Çenber olursa nʾola dāʿire-i cāna kemer
2. Bestedür naḳş-ı miyān-ḫāne-i cānāna kemer

43. **nʾola:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
9. Nābiyā olsak nʾola vāreste-i ḳayd-ı ḥayāt
10. Çünki Vehhāb-ı kerīmün bende-i medyūnuyuz

44. **nʾola:**
Gazel 377
Mısra: **7**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
7. Ḥammām-ı ʿuzlete ṣoyunup girse dil nʾola
8. Germ oldı sūz-ı sīne ile gülḫan-ı ferāġ

45. **nʾola:**
Gazel 412
Mısra: **1**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
1. Ṣarılsa ḥayret ile nʾola zülfine yāruñ
2. Nigāhı ġarḳa-i ḥüsn oldı ʿāşıḳ-ı zāruñ

46. **nʾola:**
Gazel 434
Mısra: **7**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
7. Olsa cūşān derd ile şūr-ābe-i çeşmüm nʾola
8. Dig-i fitne ḳaynadur çeşm-i siyeh kāruñ senüñ

47. **nʾola:**
Gazel 501
Mısra: **3**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
3. Dest-i ḥakīmden nʾola düşmezse nabżumuz
4. Zīrā ki cism-i ẓāhirümüz ḫastedür bizüm

48. **nʾola:**
Gazel 510
Mısra: **14**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
13. Zerden ḳalur mı maʿnī-i pākīze Nābiyā
14. İksire nāziş itse nʾola ḫākümüz bizüm

49. **nʾola:**
Gazel 570
Mısra: **4**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
3. Şām ser-ʿaskeridür ṣaf-şiken-i ẓulmetdür
4. Fener āhenden iderse nʾola ḳat ḳat kemerin

50. **nʾola:**
Gazel 614
Mısra: **3**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
3. Nʾola güdāhte olsa dilümde peykānı
4. Bu gülsitāna düşen şeb-nem olmasun nʾolsun

51. **nʾola:**
Gazel 787
Mısra: **1**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
1. Nʾola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberīn perde
2. Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūḫ-ı siyeh-çerde

52. **nʾola:**
Gazel 793
Mısra: **13**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
13. Hicrān ile dem-beste olursa nʾola Nābī
14. Ṭūṭīdür ol āyīne-i gūyā kimi görse

53. **nʾola:**
Gazel 805
Mısra: **9**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
9. Dil nʾola olsa zebūn pençe-i müjgānında
10. Zārdur cāme-i şeh dest-i kemin sūzende

54. **nʾola:**
Gazel 813
Mısra: **6**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
5. Naġme-i şevḳ-i cemāl-i yār ile murġ-ı dilüm
6. Bülbülān-ı bāġ-ı dehri nʾola ḫāmuş eylese

55. **nʾola:**
Gazel 813
Mısra: **10**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
9. Ṭıfl-ı şiʿrüm kūdek-i şeş-māhedür ey Nābiyā
10. Dāye-i devrān nʾola ʿizzetle ber-dūş eylese

56. **nʾola:**
Gazel 823
Mısra: **9**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
9. Nʾola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḥuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

57. **nʾola:**
Gazel 847
Mısra: **9**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
9. Şevḳ-i gīsū ile āhum nʾola çıḳsa çerḫe
10. ʿAlemüñ menzili yoḳ bürc-i bedenden ġayrı

58. **nʾola:**
Gazel 855
Mısra: **3**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
3. İstanbulʾa akarsa göñül cūyveş nʾola
4. El ṣalmada sefīnelerüñ bādbānları

59. **nʾola:**
Gazel 873
Mısra: **1**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
1. Raʿşe ṭutsa nʾola endām-ı dil-i maḥzūnı
2. Şāhid-i meyde yine gördi libās-ı ḫūnı

60. **nʾola:**
Gazel 882
Mısra: **9**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
9. Nʾola bāġ-ı süḫanda bülbül olsa şevḳ ile Nābī
10. Ki teklīf-i gazel Aġā-yı nikū-kārdan geldi

61. **nʾola:**
Kaside 6
Mısra: **21**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
21. Nʾola cevahir ile olsa Mes̱nevī memlū
22. Kilīd-i genc-i ḥikemdür zebān-ı Mevlānā

62. **nʾola:**
Kaside 9
Mısra: **117**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
117. Behremend olsa nʾola ẕerreler iḥsānuñdan
118. Şimdi sensin felek-i dānişe mihr-i enver

63. **nʾola:**
Kaside 13
Mısra: **41**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.

41. Āb u āteşlik ider ḳalmadı ʿālemde nʾola
42. Bir zamān da cereyan itse mey-i āteş-fām

64. **nʾola:**
Kaside 22
Mısra: **30**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
29. ʿAceb ki lālesinüñ dağı yoḳ derūnında
30. Sitānbul olsa nʾola dāġdār-ı Maġnīsā

65. **nʾola:**
Kaside 24
Mısra: **11**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
11. ʿĀleme ʿīd-i sürūr irdi olurlarsa nʾola
12. Kisvet-i şevḳ ile endūh u elem cilve-nümā

66. **nʾola:**
Kaside 28
Mısra: **13**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
13. Hemīşe Zeyd nʾola ġālib olsa ʿAmr üzre
14. Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

67. **nʾola:**
Kaside 28
Mısra: **21**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
21. İderse şedde nʾola şāne ṣūretinde ẓuhūr
22. Ki rāy-ı ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

68. **nʾola:**
Kaside 29
Mısra: **9**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
9. Yād-ı nāmuñla nʾola keffe-i cürm olsa s̱evāb
10. Feyż-i naʿtuñla girer vezne ʿibārāt-ı rekīk

69. **nʾola:**
Matla 18
Mısra: **2**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
1. ʿĪd-i ters-āyı ʿarūsīde çıḳarmış bāzār
2. Nʾola surḫ boyasa beyżayi gebr-i mürdār

70. **nʾola:**
Tarih 105
Mısra: **2**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
1. ʿArż için ḫalḳ-ı cihān birbirine
2. ʿĪdde giyse nʾola tāze ḳabā

71. **nʾola:**
Tarih 121
Mısra: **21**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
21. Eylerse nʾola sāye-i luṭfında tefāḫḫur
22. Yoḳ ṣaḥn-ı zemīn giydügi bunuñ gibi ḫilʿat

72. **nʾola:**
Tarih 121
Mısra: **30**
Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı?.
29. Hem rāḥat u hem ẕevḳ u temāşāya olur ġarḳ
30. Cān atsa nʾola sāyesine devlet ü rifʿat

73. **nʾola:**
Gazel 48
Mısra: **7**
Çok mu? Ne çıkar?.
7. Nʾola maḥfūẓ olursa āteş-i ʿālemden eṣḥābı
8. Cihād-ı ekber-i nefse siperdür ḥalḳa-i tevḥīd

74. **nʾola:**
Kıt'a 37
Mısra: **1**
Çok mu? Ne çıkar?.
1. Nʾola şiʿrde itseler ittihād
2. Hevāyī Kıyāmī şīr ü şeker

nʾolaydı:
1. **nʾolaydı:**
Gazel 354
Mısra: **7**
Ne olurdu, keşke.
7. Nʾolaydı düşmen olaydum o māh-pāre ile
8. Ki vaṣla māniʿ olan perde-i maḥabbet imiş

2. **nʾolaydı:**
Gazel 558
Mısra: **19**
Ne olurdu, keşke.
19. Nʾolaydı olmayaydı perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem ṣanup
20. İdeydi Nābiyā tāze maʿānī dīdesin rūşen

3. **nʾolaydı:**
Kıt'a 113
Mısra: **3**
Ne olurdu, keşke.
3. Nʾolaydı pistere girdükde bī-tekellüf o māh
4. Şeb-i ḫayālde nāgāh geldi ḫᵛāb gibi

nʾoldı:
1. **nʾoldı:**
Kaside 8
Mısra: **11**
Ne oldu.
11. Saña nʾoldı ne ṭurursın ne güne ṣaḳlarsın
12. Tābe-key nes̱r-i cevāhirde bu deñlü teʾḫīr

2. **nʾoldı:**
Kaside 9
Mısra: **49**
Ne oldu.
49. Şimdi nʾoldı ki bizi böyle ferāmūş itdüñ
50. Hiç umulmazdı ki bizden geçesin tā bu ḳadar

3. **nʾoldı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **373**
Ne oldu.
373. Saña nʾoldı ḥużūr yoḳ sende
374. Żaʿfıle tāb ḳalmamış tende

4. **nʾoldı:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **376**
Ne oldu.
375. Neden oldı şikeste endāmuñ
376. Saña nʾoldı ki yoḳdur ārāmuñ

nʾoldı saña:
1. **nʾoldı saña:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Heyecanı bildiren ifade.
3. Virmemişsin ṭutalum ruḫṣat-ı āġūş-ı viṣāl
4. Varmaġa meclis-i aġyāra sebeb nʾoldı saña

2. **nʾoldı saña:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Heyecanı bildiren ifade.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab nʾoldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb nʾoldı saña

3. **nʾoldı saña:**
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Heyecanı bildiren ifade.
5. Cāme-ḫᵛāb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
6. Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb nʾoldı saña

4. **nʾoldı saña:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Heyecanı bildiren ifade.
7. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
8. Ḳanı ey girye mürāʿāt-ı edeb nʾoldı saña

5. **nʾoldı saña:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Heyecanı bildiren ifade.
9. Olduñ ey hāme-i Nābī çoḳdan ḫāmūş
10. Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ṭarab nʾoldı saña

6. **nʾoldı saña:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Heyecanı bildiren ifade.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab nʾoldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb nʾoldı saña

nʾoldıġın:

1. **nʾoldıġın:**
Kaside 1
Mısra: **108**
Ne olduğunu, ne kadar olduğunu.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldıġın fehm eyle ol dānā

nʾolduġın:
1. **nʾolduġın:**
Gazel 50
Mısra: **12**
Ne olduğunu.
11. Noḳṭa her ṣūretde ḥarfe olduġın mebdeʾ bilen
12. Nʾolduġın idrāk ider sırr-ı süveydādan murād

2. **nʾolduġın:**
Gazel 370
Mısra: **15**
Ne olduğunu.
15. Sırr-ı mescūdī-i ādem nʾolduġın iẓhār ider
16. Cebhe-i pakūñdeki nūr eyledükçe iltimāʿ

3. **nʾolduġın:**
Gazel 514
Mısra: **3**
Ne olduğunu.
3. Satranç gibi añlamazuz nʾolduġın ḥayāt
4. İtmezse iltifāt eger üstādumuz bizüm

4. **nʾolduġın:**
Gazel 545
Mısra: **2**
Ne olduğunu.
1. Olur āzāde ḳayd-ı piç ü ẖamdan pençe-i ġamdan
2. Olan ḳādir şühūda nʾolduġın maḳṣūd ʿālemden

5. **nʾolduġın:**
Gazel 799
Mısra: **9**
Ne olduğunu.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduġın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

6. **nʾolduġın:**
Kaside 10
Mısra: **90**
Ne olduğunu.
89. O Ḫātimüñ ola bir luṭfı ḳorḳarın idesin
90. Cihānda ḥālet-i iflās nʾolduġın inkâr

7. **nʾolduġın:**
Kıt'a 46
Mısra: **2**
Ne olduğunu.
1. Beste-çeşm-i zevāhir-i elfāẓ
2. Maʿnī-i rāz nʾolduġın bilmez

8. **nʾolduġın:**
Kıt'a 46
Mısra: **4**
Ne olduğunu.
3. Ṭāʿir-i ẖāne-zād-ı künc-i ḳafes
4. Ẕevḳ-i pervāz nʾolduġın bilmez

nʾolduġında:
1. **nʾolduġında:**
Tarih 82
Mısra: **68**
Ne olduğunda.
67. Birinüz hiç iṣābet itmedüñüz
68. Nʾolduġında bu cevher-i ġarrā

nʾolduġını:
1. **nʾolduġını:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Ne olduğunu.
7. Çoḳdan ḳurumışdı bu ẖıyābāngeh-i hestī
8. Bilseydi ẖazān nʾolduġını gülşen-ı raḥmet

2. **nʾolduġını:**
Gazel 178
Mısra: **13**
Ne olduğunu.
13. Bu cihān nʾolduġını anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

3. **nʾolduġını:**
Gazel 559
Mısra: **16**
Ne olduğunu.
15. Ne revā bedr ü hilāle ide taʿlīḳ-i naẓar
16. Bilmeyen nʾolduġını ḳaṣd bu bīş ü kemden

4. **nʾolduġını:**
Gazel 689
Mısra: **1**
Ne olduğunu.
1. Fehm ider bāġ-ı ġamuñ nʾolduġını ẖākinde
2. Girye-i şevḳi gören çeşm-i ter-i tākinde

nʾolsa:
1. **nʾolsa:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **52**
Ne çıkar.
51. Ki odur Kaʿbe-i ḥācetmendān
52. Se sütūn üzre nʾolsa olsa ʿıyān

nʾolsa gerek:
1. **nʾolsa gerek:**
Kaside 1
Mısra: **181**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olur? Ne çıkar ki?.
181. Neyüz biz yā bizüm aʿmālümüz nʾolsa gerek yā Rab
182. Aña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

nʾolur:
1. **nʾolur:**
Gazel 488
Mısra: **3**
Ne olurdu, ne vardı?.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḫubāna nāz farż degül müsteḥab degül

2. **nʾolur:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Ne olur.
5. Sāʿatdeki raḳḳaṣ gibi dil ṭapış eyler
6. Olmaz da nʾolur ṭabʿ-ı peşīmān mütereddid

3. **nʾolur:**
Gazel 847
Mısra: **14**
Ne olur, ne olabilir?.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun nʾolur āsārı suẖandan ġayrı

nʾolurdı:
1. **nʾolurdı:**
Gazel 502
Mısra: **10**
Ne olurdu?.
9. Hep şevḳ-i ḥüsndür sebeb-i güft-gūy-ı rāz
10. Ḥüsn olmasa nʾolurdı ʿaceb ḥalümüz bizüm

2. **nʾolurdı:**
Kaside 1
Mısra: **150**
Ne olurdu?.
149. Kemīne gendüm-i kem-ḳadr nā-yāb olsa ʿālemden
150. Nʾolurdı zīb-i ẖᵛān-ı şehryārān-ı cihān-ārā

nübüvvet:
1. **nübüvvet:**
Kaside 1
Mısra: **95**
Nebilik, peygamberlik.
95. Nübüvvet ḥākim-i fermān-revā-yı mesned-i teşrīʿ
96. Velāyet ẖāzin-i envār-ı sırrüʾl-ġayb-i lā-yüḥṣā

2. **nübüvvet:**
Kaside 1
Mısra: **97**
Nebilik, peygamberlik.
97. Nübüvvet kīmiyā-yı mis-sirişt-i pūte-i işrāk
98. Velāyet vāṣıl-ı iksīr-i eczā-ẖāne-ı ʿulyā

3. **nübüvvet:**
Kaside 1
Mısra: **99**
Nebilik, peygamberlik.
99. Nübüvvet ṣāḥib-i terfīʿ-baẖş-ı rāyet-i aḥkām
100. Velāyet ḥācib-i ḥalvet-serāy-ı ʿizzet-i aḥmā

4. **nübüvvet:**
Kaside 1
Mısra: **101**
Nebilik, peygamberlik.

101. Nübüvvet āftāb-ı nūr-pāş-ı maşrıḳ-ı iẓhār
102. Velāyet gevher-i gencīne-gīr-i maġrib-i iḫfā

nücūm:
1. **nücūmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 763
Mısra: **1**
Yıldız.
1. Ziyā yoḳ çerḫ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ es̱er ʿaṣruñ ḫuṣūṣında ʿumūmında

2. **nücūm:**
Gazel 529
Mısra: **9**
Yıldız.
9. Şevḳ-i ṣadefle ḳaṭre-i nīsān olur nücūm
10. Rūy-ı ʿarūs-ı himmetüme gevher istesem

3. **nücūm:**
Gazel 562
Mısra: **9**
Yıldız.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

4. **nücūma:**-*a*
Gazel 607
Mısra: **5**
Yıldız.
5. Ṣaḥīfe-i felek üzre nücūma dönmişdür
6. ʿUṭāridüñ dökilen rīki rikdānından

nücūm u reml:
1. **nücūm u reml:**
Gazel 831
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yıldız ve remil falı.
15. Nücūm u reml degül reh-ber-i mesīre-i ġayb
16. Murāda rāh-nümā olmaz istiḫāre gibi

nücūm-ı bī-mehe:
1. **nücūm-ı bī-mehe:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Aysız yıldızlar.
27. Olup nümūne-i pervānegān-ı güm-şüde şemʿ
28. Nücūm-ı bī-mehe dönmişdi ʾasker-i manṣūr

nüfūẕ:
1. **nüfūẕı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **31**
Bir kimse, topluluk vb.nin söz geçirme ve otorite kurma gücü, etki gücü, söz geçirme gücü, erk.
31. Nüfūẕı olmaz o emrüñ ki olmaya senden

32. Raḳam-pez̠īr-i rıżā yā Muḥammed-i ʿArabī

nüh:
1. **nüh:**
Tarih 104
Mısra: **98**
Dokuz.
97. Şāhenşāh-ı devrān ile bānisi vezīre
98. Pür oldı duʿā ile bu nüh günbed-i Ḫaḍrā

nüh āsmān:
1. **nüh āsmān:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz felek.
3. Ḫoşā bārgāh-ı ḫidīv-i cihān
4. Ki deh oldı anuñla nüh āsmān

nüh āsyā:
1. **nüh āsyā:**
Gazel 171
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dokuz değirmen.
3. Ne devr eyler tehī nüh āsyā cūy-ı vücūd üzre
4. Meġer kim kiştzār-ı dehrde ḥāṣıl mı ḳalmışdur

nüh felekde:
1. **nüh felekde:**-*de*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz gök, dokuz gezegen.
45. Olınup zeyn mülk-ı ʿilliyyīn
46. İtdiler nüh felekde şehr-āyīn

nüh kıbāb-ı felegün:
1. **nüh kıbāb-ı felegün:**-*ün*
Gazel 745
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Feleğin dokuz kubbesi.
11. Iżṭırāb itme vaẓifeñ ne ise vāṣıl olur
12. Nüh kıbāb-ı felegün defter-i evḳāfında

nüh ṣadefden:
1. **nüh ṣadefden:**-*den*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz kat felek, gökyüzü.
29. Oldı zīb-i ḳılāde-i tekrīm
30. Nüh ṣadefden o şebde dürr-i yetīm

nüh ṣafḥa-i sipihre:
1. **nüh ṣafḥa-i sipihre:**
Kaside 16
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Dokuz felek sayfası, dokuz kat felek.
191. Nüh ṣafḥa-i sipihre ṣığışmazken ol şükūh

192. Evrāḳuñ ol maḳāleye ḳandan liyāḳati

nüh ṭāḳ-ı sipihri:
1. **nüh ṭāḳ-ı sipihri:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dokuz kat felek.
169. Merd-i ḫarābātdan aldı naẓar
170. Eyledi nüh ṭāḳ-ı sipihri güẕer

nüh varaḳ-ı eflake:
1. **nüh varaḳ-ı eflake:**-*e*
Gazel 550
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün dokuz kat yaprağı.
3. Nice güncīde olur nüh varaḳ-ı eflake
4. Ġayri mecmūʿada mesṭūr bulan eşʿārın

nüh varaḳ-ı kevn ü fesād:
1. **nüh varaḳ-ı kevn ü fesād:**
Kaside 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dokuz alem, dokuz kat yer ve gök.
1. Naḳş göstermek içün ḫāme-i ṣunʿ-ı üstād
2. Oldı sayḳal-zede bu nüh varaḳ-ı kevn ü fesād

nuḫbe-i āmāl idi:
1. **nuḫbe-i āmāl idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Fiillerin seçilmişi, en güzel etkinlik.
7. Bādeye meşrebleri meyyāl idi
8. Anlara mey nuḫbe-i āmāl idi

nuḫbe-i esrārdan:
1. **nuḫbe-i esrārdan:**-*dan*
Kaside 5
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Sırların seçkinleri, en zor anlaşılır sırlar.
17. ʿĀşıḳı nuḫbe-i esrārdan eyler āgāh
18. Naṣṣ-ı sırruʾl-ḳaderi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

nuḫbe-i eyyām-ı muʿin-i islām:
1. **nuḫbe-i eyyām-ı muʿin-i islām:**
Kaside 15
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
İslama yardım eden devrin en seçkini.
109. Budur ol nuḫbe-i eyyām-ı muʿin-i İslām
110. Budur ol efḍal-i ems̱āl-i müşīr-i efḫam

nuḫbe-i iksīr-i şeref:
1. **nuḫbe-i iksīr-i şeref:**
Kıt'a 9
Mısra: **9**

Kelime Tipi: -
Asalet iksirinin seçilmişi.
9. Nūr-ı āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i iksīr-i şeref
10. Odur ol naḫl-ı dil-ārā-yi riyāż-ı vüzerā

nuḫbetüʾn-nuḫbe-i ecsām-ı şerīf-i ābā:
1. **nuḫbetüʾn-nuḫbe-i ecsām-ı şerīf-i ābā:**
Tarih 127
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Atalarının aziz cisimlerinin en seçkini.
39. Ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i ervāḥ-ı laṭīf-i ecdād
40. Nuḫbetüʾn-nuḫbe-i ecsām-ı şerīf-i ābā

nüh-kāse-i mīnāda:
1. **nüh-kāse-i mīnāda:**-*da*
Gazel 791
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dokuz kat gök kasesi.
1. Ḫūn olmaz idi diller endīşe-i ṣahbāda
2. Bir ḳaṭre şarāb olsa nüh-kāse-i mīnāda

nüh-ḳubbe-i eflāke:
1. **nüh-ḳubbe-i eflāke:**-*e*
Gazel 179
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Feleğin dokuz katı, dokuz katlı gökyüzü.
9. Eks̱eri nüh-ḳubbe-i eflāke ṣıġmaz Nābīyā
10. Dil-büzürgān-ı ṣaġīrüʾl-ḥacm ādem böyledür

nüh-pergār:
1. **nüh-pergāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **6**
Dokuz ayaklı pergel (Dokuz kat felek bağlamında).
5. Gird-i ḥālinde bulun tār-ı nigāhın gerdān
6. Ṭolaşur ḥikmetin idrāke bu nüh-pergāruñ

nüh-piyāle-i mīnayı:
1. **nüh-piyāle-i mīnayı:**-*y, -ı*
Gazel 709
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dokuz kadehli felek.
9. Cihāna teşne virür sāki-i ḳader Nābī
10. Bu nüh-piyāle-i mīnayı istiʿāre ile

nüh-ṭaḳ:
1. **nüh-ṭaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **156**
Dokuz kat gök.
155. Düşmen-i dīnine āfāḳ siyeh-çāl-i belā
156. Tābiʿ-i şerʿine nüh-ṭaḳ mutīʿ u münḳād

nühüfte:
1. **nühüfte:**
Gazel 328
Mısra: **12**
Gizli olarak, saklı.
11. Ser-tīşe-i talebden diller ḫarāb-ı kāviş
12. Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

2. **nühüfte:**
Gazel 176
Mısra: **10**
Gizli olarak, saklı.
9. Nābī ḳalem-i rāst-nümānuñ daḫı baksan
10. Ḳalbinde nühüfte nice pīç ü hamı vardur

3. **nühüfte:**
Gazel 246
Mısra: **9**
Gizli olarak, saklı.
9. Cānāneden nühüfte tebessümde var ümīd
10. Eyler ẓuhūr-ı vuṣlata dāʾir ḳarīneler

4. **nühüfte:**
Gazel 270
Mısra: **5**
Gizli olarak, saklı.
5. Bize nühüfte degüldür hevā-yı müjgānı
6. Biz ol daḳīḳalaruñ mū-be-mūların bilürüz

5. **nühüfte:**
Gazel 453
Mısra: **9**
Gizli olarak, saklı.
9. Tā key nühüfte nūş idesün cām-ı ʿişreti
10. Rind ol mey-i maḥabbeti gel āşkāra çek

6. **nühüftedür:**-*dür*
Gazel 442
Mısra: **9**
Gizli, saklı.
9. Taḫtında nice maʿnī-i rūşen nühüftedür
10. Mıṣraʿlarını çoḳ da tehī ṣanma revzenüñ

7. **nühüfte:**
Gazel 543
Mısra: **2**
Gizli, saklı.
1. Ne mümkin ola naẓar māyedār-ı ṭāḳat-ı ḥüsn
2. Nühüfte çeşm-i dile olmasa ʿināyet-i ḥüsn

8. **nühüfte:**
Gazel 543
Mısra: **4**
Gizli, saklı.
3. Egerçi ḥüsne sezādur maḳarr-ı istiġnā
4. Nühüfte var naẓar-ı ʿāşıḳāna hācet-i ḥüsn

9. **nühüfte:**
Gazel 583
Mısra: **1**
Gizli, saklı.
1. Nühüfte sūzişüm añlandı pīç ü tābumdan
2. Ġamum nihān idi fāş oldı ıżṭırābumdan

10. **nühüfte:**
Gazel 709
Mısra: **2**
Gizli, saklı.
1. Binā-yı kāmın iden refʿ istişāre ile
2. Nühüfte vażʿ-ı esās itsün istiḫāre ile

11. **nühüfte:**
Gazel 710
Mısra: **12**
Gizli, saklı.
11. Olur āyīne-i telḫī-i çū ġurbetde nümāyānter
12. Nühüfte çāşnī-i maʿnevī kim var vaṭanlarda

12. **nühüfte:**
Gazel 803
Mısra: **4**
Gizli, saklı.
3. Ser-rişte-i ümmīdümüz olmaḳda münʿakid
4. ʿAfvüñ nühüfte rabıṭasından ʿuṣāt ile

13. **nühüftedür:**-*dür*
Gazel 831
Mısra: **11**
Gizli, saklı.
11. Nühüftedür yine āyīne-i vücūd içre
12. Mis̱āl-i ʿaks görünsek de āşkāre gibi

14. **nühüftedür:**-*dür*
Gazel 832
Mısra: **7**
Gizli, saklı.
7. Nühüftedür didügüñ düzd-i ġamze-i çālāk
8. Şikār-ı cāna meġer aşikāre gelmedi mi

15. **nühüfte:**
Kaside 3
Mısra: **61**
Gizli, saklı.
61. Nühüfte kevkebidür ṭārem-i melāḥatüñüñ
62. ʾAzīz-i Mıṣr-ı behā yā Muḥammed-i ʿArabī

16. **nühüfte:**
Kaside 8
Mısra: **25**
Gizli, saklı.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan

26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña
ʿālemde naẓīr

17. **nühüfte:**
Kaside 16
Mısra: **68**
Gizli, saklı.
67. Maʿlūmdur bu herkese vażıḥ
ṭarīkdür
68. Lākin nühüfte vār daḫı çoḳ sırr u
ḥikmeti

18. **nühüfte:**
Gazel 759
Mısra: **12**
Gizli, saklı.
11. Bu bāġuñ mīvesinden ḳaṭʿ-ı
dendān-ı ümīd it kim
12. Degül mīve nühüfte sengdür cīb-i
nihālinde

nühüfte gerek:
1. **nühüfte gerek:**
Gazel 802
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Gizli olması gerekir.
19. Olmaz ġarīb elfāz ārāyiş-i maʿānī
20. Maʿnī gerek nühüfte taʿbīr-i
aşikāre

nūhüfte ḳalmaz:
1. **nūhüfte ḳalmaz:***-maz*
Gazel 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gizli kalmak.
1. Mādām nā-güşāde degül perr ü bāl-
i mevc
2. Ḳalmaz nūhüfte kevkeb-i cāh ü
celāl-i mevc

nühüfte ḳalur:
1. **nühüfte ḳalur:***-ur*
Gazel 428
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gizli kalmak.
7. Bī-ṣubḥgeh siyāh ü sefid olmaz
aşikār
8. Naḳş ü hüner nühüfte ḳalur
imtiḥāna dek

nühüfte olam:
1. **nühüfte olam:***-a, -m*
Gazel 471
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gizlenmek, saklanmak.
9. Meġer ki şerm-i günāh ile ḥaşrde
Nābī
10. Olam nühüfte verāsında kūh-ı
ʿiṣyānuñ

nühüfte olduġı:
1. **nühüfte olduġı:***-duġ, -ı*
Gazel 280
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gizlenmek, saklanmak.
5. Hirās-ı şīşe-i çeşm-i bed-i
raḳībāndan
6. Nühüfte olduġı meh-pāre-i
perīveşümüz

nühüfte olmasa:
1. **nühüfte olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 807
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gizlenmek, saklanmak.
11. Mihri de māh gibi kāse-i deryūze
ider
12. Olmasa rūḥ nühüfte bedenün
żımnında

nühüfte-i reg-i bārīk-i tāk:
1. **nühüfte-i reg-i bārīk-i tāk:**
Gazel 718
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
*Asma ağacının görünmeyen
incecik damarı.*
5. Ṣıḳılmamışdı daḫı dest-bürd-i
merdümden
6. Nühüfte-i reg-i bārīk-i tāk iken
ḫūşe

nükhet-i ezhārından:
1. **nükhet-i ezhārından:***-ı, -n, -dan*
Tarih 72
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Çiçeklerin güzel kokusu.
23. Mest-i şevḳ olmaġ ile nükhet-i
ezhārından
24. Bād-ı pīçīde-hırām olmada her sū
pūyā

nükhet-i pā-der-hevā-yı gül:
1. **nükhet-i pā-der-hevā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çürümüş gül kokusu.
3. ʿAḳd-ı uḫuvvet itdi nesīm-i bahār
ile
4. Āvārelikde nükhet-i pā-der-hevā-yı
gül

nuḳl u cām:
1. **nuḳl u cām:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarab ve meze.
115. Gülḫana ḳanda yaḳışur nuḳl u
cām
116. Köhne sifāl ile çekerdi müdām

nuḳlger:
1. **nuḳlger:**
Gazel 823
Mısra: **5**
Mezeci.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī
bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil
peymāne olmaz mı

nuḳl-i bezm:
1. **nuḳl-i bezm:**
Gazel 830
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Meclisin mezesi, çerezi.
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül
şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi
aġyāre besbelli

nuḳl-ı nebāt:
1. **nuḳl-ı nebāt:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **-**
Bitkilerden meze.
145. Şerbet-i reng reng ü nuḳl-ı nebāt
146. Virdi ez̠vāḳa çāşnī-i ḥayāt

nuḳl-ı sükkerī:
1. **nuḳl-ı sükkerī:**
Gazel 253
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şekerleme.
7. Nişestelikden olur nuḳl-ı sükkerī
gendüm
8. Hemīşe żımn-ı ḫasāretdedür
ticāretümüz

nuḳr:
1. **nuḳre:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **190**
Gümüş.
189. Virmek içün mevācib-i ḫuddām
190. Nuḳre dönmiş şükūfe-i bādām

nuḳre:
1. **nuḳre:**
Gazel 66
Mısra: **9**
Gümüş.
9. Ser-engüştümdeki nāḫundan özge
nuḳre girmez hīç
10. Benüm cīb-i ümīdüm kīse-i
dellāke dönmişdür

2. **nuḳreveş:**
Gazel 752
Mısra: **11**
Gümüş gibi.
11. Kef-i āzādegānda nuḳreveş
imsāke eġlenmez
12. Şuʿāʿāt-ı kanādīl-i şeb-i rūze
menār üzre

3. **nukreden:***-den*
Gazel 833
Mısra: **21**
Para, gümüş para.
21. Nukreden ḫālī olan pençe-i
merdüm Nābī
22. Çeşm-i ḫalḳa görinür dānesi yoḳ
dām gibi

4. **nuḳreler:***-ler*
Kaside 10
Mısra: **81**
Para, gümüş para.
81. Görüp elinde ilüñ nuḳreler
taḥassür ile
82. Gözümden eşk aḳıdup olurum
sitāre-şumār

nuḳre-i encümi:
1. **nuḳre-i encümi:***-i*
Kısa Mesnevi 8

Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Gümüş yıldızlar.
139. Nuḳre-i encümi muḥaṣṣıl-ı Şām
140. Eyledi ḫarc-ı rūznāme-i bām

nuḳre-i eşküm:
1. **nuḳre-i eşküm:**-*üm*
Kaside 9
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Gümüş paraya benzeyen gözyaşı.
43. Ḳanı ol dem ki elin kimse dırāz itmez idi
44. Nuḳre-i eşküm ile dolmış iken rāh-güẕer

nukre-i pīşīnidür:
1. **nukre-i pīşīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 151
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Peşin para.
5. İltizām-ı girye bāḳīdür zemīnde yoḫsa eşk
6. Ḫıdmet-i maḳtūʿ-ı tākün nukre-i pīşīnidür

nuḳre-i sitāre:
1. **nuḳre-i sitāre:**
Kıt'a 86
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gümüş yıldızlar.
3. Müdām almadadur kimde görse naḳd-i ḥayāt
4. Ḳumar-bāz-ı felek nuḳre-i sitāre ile

nükte:
1. **nüktesiyle:**-*si, -y, -le*
Gazel 183
Mısra: **8**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

2. **nükte:**
Gazel 628
Mısra: **9**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
9. Nükte fehm-i kelām-ı ehl-i suḫan
10. Ṣāḥib-i imtiyāza ʿaşḳ olsun

3. **nüktenüñ:**-*nüñ*
Gazel 691
Mısra: **12**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
11. İtdük tamām muṣḥaf-ı ruḫsārına naẓar
12. Her nüktenüñ maḥallini gördük kitābda

4. **nükte:**
Gazel 807
Mısra: **8**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
7. Maʿnī-i vuṣlat olur haşiyesinden ẓāhir
8. Nükte çoḳdur ḫaṭ-ı ʿanber-şikenüñ żımnında

5. **nükteler:**-*ler*
Kaside 16
Mısra: **89**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
89. Ol dil-güşā maḳāller ol ḫurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

6. **nükteyi:**-*y, -i*
Kaside 20
Mısra: **81**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

7. **nükte(y)i:**-*y, -i*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
13. İtmiş vürūd ḫāṭır-ı ḥikmet-şināsına
14. İtmiş żamīr-i enveri bu nükte(y)i ḫayāl

8. **nüktedir:**-*dir*
Kıt'a 13
Mısra: **8**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
7. Nābī ḳulunuñ añladuġı ey şeh-i kevneyn
8. Bu nüktedir īcād-ı vücūd-ı üdebādan

nüktedān:
1. **nüktedānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **1**
Nükte bilen, ince ve zarif kimse.
1. İtdi rübūde hūşum ol nüktedānlıcuḳlar
2. Peymāne-keşlicilikler ṣahbā-feşānlıcuḳlar

nükte-dān olur:
1. **nükte-dān olur:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İnce, güzel nükteler yapmak.
9. Şehr-i Sitānbulun ne güzel merdümānı kim
10. En sāde levḥi nāzik olur nükte-dān olur

nükte-fehmān:
1. **nükte-fehmānuñ:**-*uñ*
Gazel 146
Mısra: **2**
Nükteden anlayanlar.
1. Şiʿr kim ṭabʿ-ı bülendüñ hāmeye telkīnidür
2. Tāziyāne nükte-fehmānuñ aña taḥsīnidür

nükte-i bārīk:
1. **nükte-i bārīk:**
Gazel 731
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İnce nükte.
7. Ḫat-ı yārün ne bilür sāde-dilān mażmūnın
8. Ḳatı çoḳ nükte-i bārīk var ol mesʾelede

nükte-i ebrūsında:
1. **nükte-i ebrūsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 735
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kaşların nüktesi.
1. Ḫam olur ḳadd-i edā nükte-i ebrūsında
2. Süst olur pāy-ı suḫan maʿnī-i gīsūsında

nükte-i faṣṣ-ı ḥikemin:
1. **nükte-i faṣṣ-ı ḥikemin:**-*i, -n*
Kaside 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Hikmetin içi, özü olan nükte.
21. Rüsülüñ nükte-i faṣṣ-ı ḥikemin şāmildür
22. Cevher-i ser-be-seri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

nükte-i ḫām itmede:
1. **nükte-i ḫām itmede:**-*mede*
Kaside 12
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Ham sözler sarfetmek.
59. Dil-pesend olsa diyü puḫte suḫanlar arayan
60. İtmede neşter-i ser-tīz-i ḳader nükte-i ḫām

nükte-i ser-tīz-i sitem:
1. **nükte-i ser-tīz-i sitem:**
Gazel 344
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Keskinliği ile can acıtan nükte.
9. Ġamzesinden dökilür nükte-i ser-tīz-i sitem
10. Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḫan-gū ne imiş

nükte-i ẕemmüñ:
1. **nükte-i ẕemmüñ:**-*üñ*
Gazel 608
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çekiştirirken yapılan nükteler.
11. Olma ol gūne ki dil-gīr olup eṭvāruñdan
12. Nükte-i ẕemmüñ ola bezme medār-ı tezyīn

nüktelerle şīveler eyler:
1. **nüktelerle şīveler eyler:**-*r*
Gazel 242
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -

İnce ve zarif sözler söyleyerek nazlanmak.
3. Pāy-būsile şeref-yāb olduğumdan ẕevḳ ider
4. Nüktelerle şīveler eyler bilür bilmezlenür

nükte-şināsān-ı zamānı:
1. **nükte-şināsān-ı zamānı:**
Gazel 680
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dönemin ince manalarını anlayanlar.
11. Dil-dāde ider nükte-şināsān-ı zamānı
12. Ruḫsār-ı suḫan böyle ḫoş-āyende ḳalursa

nükteverān-ı dünyā:
1. **nükteverān-ı dünyā:**
Kaside 24
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Dünyanın ince manaları anlayanları.
121. Seni medḥ eylemesüñler kimi medḥ itsüñler
122. Naẓm-sencān-ı cihān nükteverān-ı dünyā

nüḳūd:
1. **nüḳūdun:**-*un*
Gazel 203
Mısra: **4**
Ar. nakd kelimesinin cem'i. paralar, akçeler.
3. Eşküm ḳızıl olduḳda o şūḫ itmedi raġbet
4. Ey çeşm nüḳūdun olıcaḳ kem ne virürler

2. **nüḳūdı:**-*ı*
Gazel 389
Mısra: **8**
Nakit para, elinde hazır para.
7. Benzer dıraḫt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

3. **nükūdı:**-*ı*
Gazel 433
Mısra: **9**
Nakit para, elinde hazır para.
9. Cemʿ itdügün nükūdı ider vāris̱üñ telef
10. Fehm itmedüñse farḳını buḫl ü sehāvetüñ

4. **nükūd:**
Gazel 589
Mısra: **6**
Nakit para, elinde hazır para.
5. Sirişkden müje-i ehl-i resm olur maḥrūm
6. Nükūd gördügi yoḳdur ḳanāre-i taʿyīn

5. **nükūd:**
Gazel 647
Mısra: **3**
Nakit para, elinde hazır para.
3. Mānend-i berf yağmağa muḥtācdur nükūd
4. Dil-germ-i hırṣuñ itmege defʿ-i ḥarāretin

nüḳūd-ı sirişk:
1. **nüḳūd-ı sirişk:**
Gazel 406
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı nakdi (parası).
29. Hezār kīse nüḳūd-ı sirişk oldı telef
30. O şūḫa māye-i naḫvet ḳazandırıncaya dek

nüḳūş:
1. **nüḳūşın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **25**
Nakışlar, resimler.
25. Nüḳūşın görenlerde ḳalmaz şekīb
26. Olur güllerin seyr iden ʿandelīb

2. **nuḳūşin:**-*i, -n*
Tarih 8
Mısra: **7**
Nakışlar, resimler.
7. Nuḳūşin seyr iden gitmez temāşā-yı gülistāna
8. Giren çıḳmaz derūnından mis̱āl-i cennetüʾl-meʾvā

nüḳūş-ı derūnından:
1. **nüḳūş-ı derūnından:**-*ı, -n, -dan*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Gönüldeki nakışlar, resimler.
29. Nüḳūş-ı derūnından almış ḫaber
30. Derūnına eflāk eğilmiş baḳar

nuḳūş-ı evrāḳı:
1. **nuḳūş-ı evrāḳı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
(Kainat kitabının) Sayfalarındaki yazılar, nakışlar.
33. Her giyāhī ki ez-zemīn rūyed
34. Vahdehū lā-şerīke leh gūyed

nuḳūş-ı kevni:
1. **nuḳūş-ı kevni:**-*i*
Gazel 702
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kainattaki nakışlar, süsler.
7. Bilür ḥaḳīḳati bir noḳta olduğın ʿilmüñ
8. Nuḳūş-ı kevni gören noḳṭa-i süveydāda

nuḳūş-ı mükevvenāt:
1. **nuḳūş-ı mükevvenāt:**
Gazel 389
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yaratılmışların nakışları, süsleri.
3. Ayīne-i ʿademde nuḳūş-ı mükevvenāt
4. Ṣūret-ṣıfat nümūdı var ammā ki būdı yoḳ

nuḳūş-ı nā-revā:
1. **nuḳūş-ı nā-revā:**
Gazel 759
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Uygun olmayan resimler, süsler.
1. Nuḳūş-ı nā-revā görmezdi mirʾāt-ı ḫayālinde
2. Olaydı ḫāṭır-ı āvāre-gerdüm kendü ḥālinde

nuḳūş-ı perr ü bāl-i ḳudsiyānuñ:
1. **nuḳūş-ı perr ü bāl-i ḳudsiyānuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Meleklerin kanatlarındaki nakışlar, süsler.
17. Nuḳūş-ı perr ü bāl-i ḳudsiyānuñ gösterür ʿaksin
18. Ruḫām-ı sāḥa-i āyīnesānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

nüḳūş-ı sitāre:
1. **nüḳūş-ı sitāre:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Gizli nakışlar, suretler.
19. Sevābitdür evlādı kendü felek
20. Nüḳūş-ı sitāre içinde melek

nüḳūş-ı zamān ü zemīn:
1. **nüḳūş-ı zamān ü zemīn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Zamanla mekanın nakışları.
21. Nedür bu nüḳūş-ı zamān ü zemīn
22. Virür seyri ẕevḳ-i bihişt-i berīn

nümāyān:
1. **nümāyān:**
Gazel 148
Mısra: **15**
Görünen, meydanda.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

2. **nümāyān:**
Kıt'a 111
Mısra: **1**
Görünen, meydanda.
1. Bu sālde Nābiyā nümāyān
2. Bir vech ile ʿāfiyet nişānı

3. **nümāyān:**
Gazel 122
Mısra: **6**
Görünen, açık, âşikâr.
5. Bātındaki mihr itmededür pertevin iẓhār
6. Pīrānda nümāyān es̱er-i şeyb degüldür

4. **nümāyāndur:**-*dur*
Gazel 562
Mısra: **3**
Görünen, açık, âşikâr.
3. Bu eyyām ü leyālüñ ittiṣālinden nümāyāndur

4. Ki bī-hūşān-ı gūyun żabṭına zencīr ider gerdūn

5. **nümāyān:**
Kaside 24
Mısra: **68**
Görünen.
67. Āteş-i ḳahrı ẓuhūr eylese ammā ki olur
68. Seng-i ḫārāda nümāyān es̱er-i pāy-ı hevā

6. **nümāyān:**
Gazel 372
Mısra: **8**
Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr.
7. Sendeki luṭf-ı ḫaṣāʾil sendeki ḫulk-ı ḥasen
8. Ola senden ġayrıda ḥāşā nümāyān el-vedāʿ

7. **nümāyāndur:**-*dur*
Gazel 791
Mısra: **9**
Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr.
9. Şevḳ-i gül-i ruḫsāruñ göñlümde nümāyāndur
10. Kim eyleyemez ʿaksin mirʾāt-ı cilā-dāde

nümāyān buluruz:
1. **nümāyān buluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 323
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Açıkça, net görmek.
7. ʿAks -i ruḫsārını āyīnede görsün o mehüñ
8. Kim ki dir āteşi āb içre nümāyān buluruz

nümāyān ola:
1. **nümāyān ola:**-*a*
Gazel 563
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Görünmek.
17. Binā-yı şiʿr Nābī öyle ʿālīter gerekdür kim
18. Nümāyān ola ṣaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden

nümāyān olamaz:
1. **nümāyān olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 688
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Görülmek, açığa çıkmak.
7. Kālā-yı vücūduñ olamaz sūdı nümāyān
8. Bī-dād ü sited gūşe-i maḫzende ḳalursa

nümāyān oldı:
1. **nümāyān oldı:**-*dı*
Gazel 438
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Görülmek, açığa çıkmak.
1. Oldı sinemde nümāyān es̱eri dildāruñ
2. Çeşmi ebrūlarına itdügi istiẓhāruñ

2. **nümāyān oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Görünmek.
9. Oldı göze nā-gehān nümāyān
10. Bir ebr-i sefīd-ı ʿanber-efşān

3. **nümāyān oldı:**-*dı*
Tarih 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Görünmek, açığa çıkmak.
9. Ẕāt-ı vālā-gevherinüñ Nābīyā
10. Oldı tārīḫi nümāyān genc-i ġayb

4. **nümāyān oldı:**-*dı*
Tarih 150
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Görünmek, açığa çıkmak.
7. Kendü mażmūn-ı ḫaṭından oḳunur tārīḫi
8. Oldı vechinde nümāyān raḳam-ı kātib-i ṣunʿ

nümāyān olmadı:
1. **nümāyān olmadı:**-*ma, -dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Görünmek, açığa çıkmak.
119. Olmadı mülūkden nümāyān
120. Bir kimseye ġāʾibāne iḥsān

nümāyān olmasa:
1. **nümāyān olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 787
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Görünmek, açığa çıkmak.
9. Bu deñlü Nābiyā itmezdi vażʿ-ı ḫod-pesendāne
10. Ruḫ-ı sākī nümāyān olmasa mirʾāt-ı sāġarda

nümāyān olur:
1. **nümāyān olur:**-*ur*
Gazel 167
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Görülmek, açığa çıkmak.
21. Ṣad-ṣūret olur nūr-ı şuʿūrında nümāyān
22. Nābī nice dirsin dile fānūs degüldür

nümāyān olursa:
1. **nümāyān olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 702
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Görünmek.
5. Ṣafā-yı bāṭını bundan kıyās mümkindür
6. Leẕīẕ olur ne nümāyān olursa rüʾyāda

nümāyānter:
1. **nümāyānter:**
Gazel 45
Mısra: **18**
Fazla görünen, en çok görünen.
17. Nābī kime eyler ʿaceb iḥsānını itmām
18. Māhında nümāyānter iken bīş ü kem-i çerḫ

2. **nümāyānter:**
Gazel 710
Mısra: **11**
Fazla görünen, en çok görünen.
11. Olur āyīne-i telḫī-i çū ġurbetde nümāyānter
12. Nühüfte çāşnī-i maʿnevī kim var vaṭanlarda

nümāyende-i zülf-i müşgīn:
1. **nümāyende-i zülf-i müşgīn:**
Tarih 138
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Misk kokulu zülüflerin görüntüsü.
25. Sürḫī-i naḳşı peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān
26. Siyeh-i resmi nümāyende-i zülf-i müşgīn

nümayiş:
1. **nümayişi:**-*i*
Gazel 385
Mısra: **10**
Gösteriş, görünüş.
9. Bu kār-ḫānede Nābī peyām-ı müjde-i vaṣl
10. Metāʿ-ı tāzedür ammā velī nümayişi yoḳ

2. **nümāyiş:**
Gazel 695
Mısra: **2**
Gösteriş, görünüş.
1. Sünbül piyāza neşv ü nemāda niyāzda
2. Yoḳdur bu reng ü būy nümāyiş piyāzda

3. **nümāyişi:**-*i*
Gazel 697
Mısra: **2**
Gösteriş, görünüş.
1. Reng-i ḥayāt kim görinür laʿl-i yārda
2. Meʾmūldur nümāyişi ancaḳ bahārda

nümāyişe:
1. **nümāyişe:**
Gazel 733
Mısra: **1**
Gösteriş, debdebe.
1. Meftūn iken bu deñlü tabīʿat nümāyişe
2. Dil-dāde olmamak nice mümkin sitāyişe

nümāyiş-i naḳş-ı bahār-ı tāvānın:
1. **nümāyiş-i naḳş-ı bahār-ı tāvānın:**-*nın*
Tarih 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bahçedeki bahar süslerinin manzarası.

5. Gören nümāyiş-i naķş-ı bahār-ı tāvānın
6. İder müşāhede-i gülsitāndan istiġnā

nümāyiş-i tārīḫ ider:
1. **nümāyiş-i tārīḫ ider:**-*er*
Tarih 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tarih göstermek.
3. Ḫurūc-ı Mehdi vü sāl-i nüzūl-ı ʿĪsāʾya
4. İder nümāyiş-i tārīḫ Mesnevī-i şerīf

nümūd:
1. **nümūdumuz:**-*umuz*
Gazel 78
Mısra: **4**
Görünen; alâmet, delil.
3. Mis̱āl-i māh televvün degül şiʿār bize
4. Felekde mihr-i kemālüz nümūdumuz birdür

2. **nümūdı:**-*ı*
Gazel 389
Mısra: **4**
Gösteren, görünen, benzeyen.
3. Ayīne-i ʿademde nuķūş-ı mükevvenāt
4. Ṣūret-ṣıfat nümūdı var ammā ki būdı yoķ

nümūdār-ı āb-ı ḥayvāna:
1. **nümūdār-ı āb-ı ḥayvāna:**-*a*
Tarih 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ölümsüzlük suyu misali.
9. Fikr-i tārīḫ iderken ey Nābī
10. Bu nümūdār-ı āb-ı ḥayvāna

nümūdār-ı dıraht-ı tūbā:
1. **nümūdār-ı dıraḫt-ı tūbā:**
Tarih 72
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cennetteki Tuba Ağacı misali.
11. Görinür āyine-i ḥavż-ı muṣaffāsından
12. ʿAks-i eşcārı nümūdār-ı dıraḫt-ı Tūbā

nümūdār-ı ġamumdur:
1. **nümūdār-ı ġamumdur:**-*um, -dur*
Gazel 349
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gam göstergesi, keder nümunesi.
7. Sīnemdeki dāġum ki nümūdār-ı ġamumdur
8. Bir yāftedür ḥoķķa-i ʿaṭṭāre yapışmış

nümūdār-ı ḫayāl olmaķda:
1. **nümūdār-ı ḫayāl olmaķda:**-*maķ, -da*
Gazel 312
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hayal görmek, rüya görmek.
5. Egerçi ser-be-ser bīdārlıkdur şām-ı hicrānuñ
6. Nümūdār-ı ḫayāl olmaķda amma ḫᵛābdan ķalmaz

nümūdār-ı ruḫam-ı devre-i ḥavż-ı fırāş itdüm:
1. **nümūdār-ı ruḫam-ı devre-i ḥavż-ı fırāş itdüm:**
Gazel 503
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Etrafı mermerle çevrili/mermerden yapılmış suyu dönüp duran bir havuz örneği yapmak.
7. Şeb-i hicrān kenār-ı cāme-ḫᵛābum cūş-ı eşkümden
8. Nümūdār-ı ruḫam-ı devre-i ḥavż-ı fırāş itdüm

nümūdār-ı sāġar-ı cemdür:
1. **nümūdār-ı sāġar-ı cemdür:**-*dür*
Gazel 225
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Cem'in efsanevi kadehinin örneği.
7. Ḫayāl-i ʿaks-i leb-i bāde-gūnı dildāruñ
8. Benān-ı dilde nümūdār-ı sāġar-ı Cemdür

nümūde:
1. **nümūde:**
Kaside 7
Mısra: **118**
Görünmüş, gösterilmiş.
117. ʿUrūķ-ı ḫāke düşerse furūġ-ı reʾyi olur
118. Nümūde maʿden-i āhende ṣavfet-i billūr

nümūde-i emn:
1. **nümūde-i emn:**
Gazel 148
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Rahatlık görüntüsü.
13. Nemā nümūde-i emn oldugı dıraḫta sezā
14. Ki arż-ı perveriş itmek rıżā bozundısıdur

nümūd-ı bī-būde:
1. **nümūd-ı bī-būde:**
Gazel 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yokluğa benzeyen, yok gibi görünen.
3. İden nigāh-ı beķā bu nümūd-ı bī-būde
4. Girīve-gerd-i ḫaṭā-der-ḫaṭā degül de nedür

2. **nümūd-ı bī-būde:**
Gazel 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yokluğa benzeyen, yok gibi görünen.
3. İden nigāh-ı beķā bu nümūd-ı bī-būde
4. Girīve-gerd-i ḫaṭā-der-ḫaṭā degül de nedür

nümūd-ı silk-i ķanāʿat:
1. **nümūd-ı silk-i ķanāʿat:**
Gazel 159
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kanaat yolunun nişanı.
1. Göñülde dāʿiye-i māl emel bozundısıdur
2. Nümūd-ı silk-i ķanāʿat kesel bozundısıdur

nümūn:
1. **nümūn:**
Gazel 653
Mısra: **12**
Örnek, misal, misal olarak gösterilen II Düstur ve misal olacak şey.
11. Ey perī itme saķın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Naẓar-ı pāk ile Nābīʾye devādur bu nümūn

nümūne:
1. **nümūnedür:**-*dür*
Gazel 35
Mısra: **3**
Örnek, misal, misal olarak gösterilen II Düstur ve misal olacak şey.
3. Tefhime miḥnet-i şeb-i hicri nümūnedür
4. Gīsū-yı mehveşānda degül pīç ü ḫām ʿabes̱

numūne oldı:
1. **numūne oldı:**-*dı*
Gazel 53
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Örnek olmak.
5. Numūne oldı derūnum tenūr-ı ṭūfāna
6. Nefes nefes feverān itmedin ḫurūş-ı ümīd

nümūne-ber-i ḫāṭır-ı müşevveşümüz:
1. **nümūne-ber-i ḫāṭır-ı müşevveşümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Perişan gönlü örnek alan.
1. Nemīka-dih es̱er-i ḫāme-i münakkaşumuz
2. Olur nümūne-ber-i ḫāṭır-ı müşevveşümüz

nümūne-i cāmiʿ:
1. **nümūne-i cāmiʿ:**-*up*
Kaside 10
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Cami örneği, cami misali.
17. Olup bu faṣlda gülşen nümūne-i cāmiʿ
18. Oķur menābir-i gülşende ḫuṭbe bülbül-i zār

nümūne-i dūzaḫ olur:

1. **nümūne-i dūzaḫ olur:**-*ur*
Gazel 792
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cehennem misali olmak.
7. Olur nümūne-i dūzaḫ tekellüfāt ile meclis
8. Nice firīfte-i iʿtibār bir yire gelse

nümūne-i pervānegān-ı güm-şüde:
1. **nümūne-i pervānegān-ı güm-şüde:**
Kaside 7
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Telef olmuş pervaneler örneği.
27. Olup nümūne-i pervānegān-ı güm-şüde şemʿ
28. Nücūm-ı bī-mehe dönmişdi ʾasker-i manṣūr

nümūne-sāz olmış:
1. **nümūne-sāz olmış:**-*mış*
Gazel 575
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nümunelik olmak.
3. Terkīb-i ḥüsn ü ʿaşḳdan olmış nümūne-sāz
4. Ārāyiş-i merātib-i naḳż ü ziyād iden

nūn:
1. **nūn:**
Gazel 9
Mısra: **6**
Nun harfi (metinde şekli itibariyle kullanılmıştır).
5. Olmasa olmaz idi ṭāk-ı ḳabūle peyvend
6. Lafẓ-ı āmīndeki nūn ḫalḳa-i zencīr-i duʿā

nūn olmış idi:
1. **nūn olmış idi:**-*mış , -i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Nûn harfi gibi olmak (Fünun kelimesinin ortanca harfi nundur. Bahr-i fünun demekle ilim deryasının ortasında olmasını kast etmektedir).
69. Olmış idi baḥr-ı fünūn içre nūn
70. Ḥikmet-i ṭabʿında Arisṭo zebūn

nūr:
1. **nūra:**-*a*
Gazel 131
Mısra: **2**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

2. **nūr:**
Gazel 303
Mısra: **1**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

3. **nūr:**
Gazel 370
Mısra: **16**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
15. Sırr-ı mescūdī-i ādem nʾolduġın iẓhār ider
16. Cebhe-i paküñdeki nūr eyledükçe iltimāʿ

4. **nuruñ:**-*uñ*
Gazel 413
Mısra: **2**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
1. Ḥikmeti hep şeref-i vaḥyiledür zenbūruñ
2. Leẕẕet-i şehd ile mūmında dıraḫşān nuruñ

5. **nūr:**
Gazel 458
Mısra: **5**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
5. Biri netīce virür nūr ü birisi ẓulmet
6. Tefāvutin yüri fehm eyle şām ile seḥerüñ

6. **nūrı:**-*ı*
Gazel 724
Mısra: **10**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
9. Feyże istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīrede
10. Nūrı hūrşīdün taʿalluḳ eylemez her revzene

7. **nūrından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 2
Mısra: **137**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
137. Zāʾir-i ḳabre ne söz nār ḳaçar nūrından
138. Ṣalavātıyla kimüñ eyleseler rūḥını şād

8. **nūruñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 2
Mısra: **197**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
198. Seni idrāk idecek kimdür eyā nūr-ı cevād
197. Evvel-i MāḪalaḳaʾllah ki senüñ nūruñdur

9. **nūr:**
Kaside 7
Mısra: **66**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
65. Meġer zamānı irişmiş ki neyyir-i aʿẓam
66. Çıḳup serīr-i sipihr üzre dehre basṭ ide nūr

10. **nūrdan:**-*dan*
Kaside 17
Mısra: **27**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
27. Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ
28. Ṣūret-i inṣānda gelmiş yā melekdür yā perī

11. **nūr:**
Tarih 16
Mısra: **86**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
85. Dehān-ı ḫāmeden çıḳmazdan evvel itdiler gördüm
86. Melekler bām-ı ʿarşa birbiriyle nūr ile imlā

12. **nūr:**
Tarih 19
Mısra: **2**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
1. Büʾl-fetḥ-i ṣānī dāver-i ġāzī şehinşāh-ı cihān
2. Kim nām-ı tīġin yazdılar tāk-i sipihre nūr ile

13. **nūr:**
Tarih 19
Mısra: **14**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
13. Bu nuṭḳ-ı bī-ḳaṣd u ġaraż sādır olup şeh-zādeden
14. Gūş eyleyince pādişāh ṭoldı derūnı nūr ile

14. **nūruñ:**-*uñ*
Tarih 28
Mısra: **6**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
5. Eyleyüp pīşānī-i ḥālinde feyż-i Ḥaḳ ẓuhūr
6. Oldı bir nūruñ vücūdiyle derūnı tābnāk

15. **nūrdan:**-*dan*
Tarih 41
Mısra: **10**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
9. Çeşm-ı ʿuşşāḳ gibi germ-revān lūleleri
10. Nūrdan rīhte endūde-i saḳf u bāmı

16. **nūr:**
Tarih 42
Mısra: **33**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
33. Nūr giymez libās-ı reng-āmīz
34. Cām-ı rengīni itmese imdād

17. **nūr:**
Tarih 73
Mısra: **3**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
3. Baḫş eyledi kāʾināta bir nūr
4. Kim mihr sühādur aña nisbet

18. **nūriyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 76
Mısra: **8**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
7. Zihī āyīne kim ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret
8. Vücūd-ı pākin itmiş ser-be-ser nūriyle āgende

19. **nūrdan:**-*dan*
Tarih 103
Mısra: **22**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
21. Ḫuṣūṣān gevher-i pākīze-i ẕāt-ı hümāyūnuñ
22. Ser-ā-pā nūrdan itmiş sirişte Ṣāniʿ-i yek-tā

20. **nūr:**
Tarih 127
Mısra: **55**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
55. Nūr ile rūḥdan āmīhte olmış ṣūret
56. Ṣūret-i aḥsen-i taḳvīme ḳonılmış maʿnā

21. **nūrdan:***-dan*
Tarih 127
Mısra: **53**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
53. Ser-te-ser nūrdan āġişte vücūd-ı pāki
54. Mū-be-mū kālbüd-i ruḥa dökilmiş aʿzā

22. **nūrum:***-um*
Gazel 97
Mısra: **10**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
9. Ey engüşt-i siyeh itme benümle daʿvī-i himmet
10. Çerāġ-ı himmetüm nūrum benüm nārumdan efzūndur

23. **nūrı:***-ı*
Kaside 2
Mısra: **67**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
67. Nūrı ārāyiş-i ḳandil-i serā-perde-i Ḥaḳḳ
68. Pertevi nāʿire-i ḥubba medār-ı īḳād

24. **nūrı:***-ı*
Kaside 2
Mısra: **89**
Işık, ziya, aydınlık, nur.
89. Nūrı āyīne-i vech-i ezelī olmış idi
90. Olmadın çihre-nümā şīşe vü levḥ-i fūlād

25. **nūrı:***-ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **384**
Fer, aydınlık.
383. Didüm ey şāh-ı mülk-i maʿmūrī
384. Baḫtum āyīnesi gözüm nūrı

nūr āyetin:
1. **nūr āyetin:***-n*
Gazel 562
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Nur Suresi 35. ayeti.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

nūr virdi:
1. **nūr virdi:***-di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Işık vermek, aydınlatmak.
95. Süllem-i ʿazmi oldı ḥeft felek
96. Ḫāk-rūb-ı ṭārīki perr-i melek

nūrānī:
1. **nūrānī:**
Tarih 92
Mısra: **21**
Işıklı, nurlu.
21. Her ṭınābı nigeh-i çeşm gibi nūrānī
22. Her sütūnı kemer-i sīm ile bir müsteṣnā

nūrāniyyet:
1. **nūrāniyyetüm:***-üm*
Gazel 97
Mısra: **2**
Parlaklık II Mübareklik.
1. Feżā-yı gülşenüm berg-i gülüm ḫārumdan efzūndur
2. Sehergāhum ki nūrāniyyetüm tārumdan efzūndur

nūr-āver-i çeşm-i tār-ı yaʿḳub:
1. **nūr-āver-i çeşm-i tār-ı yaʿḳub:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Yakup Peygamberin kararmış gözlerine nur veren (Kör olmuş gözlerine şifa olması bağlamında).
33. Pīrāhen-i Yūsuf-ı dil-āşūb
34. Nūr-āver-i çeşm-i tār-ı Yaʿḳub

nūr-baḫş oldı:
1. **nūr-baḫş oldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nur saçan/aydınlık veren olmak.
5. Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
6. Kʾoldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

nūr-baḫşāy-ı vücūd olduġında:
1. **nūr-baḫşāy-ı vücūd olduġında:***-du, -ġı, -n, -da*
Tarih 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Vücuda gelmekle nur bahşetmek, doğumuyla (alemi) aydınlatmak.
5. Olduġında nūr-baḫşāy-ı vücūd
6. Mihrdür yā meh diyü ḫalḳ itdi reyb

nūr-baḫş-ı bezm-i ḫayāl olur:
1. **nūr-baḫş-ı bezm-i ḫayāl olur:***-ur*
Gazel 750
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hayal meclisini aydınlatan, ışık bahşeden olmak.
3. O şeb ki çeşmün olur nūr-baḫş-ı bezm-i ḫayāl
4. Yanan ʿuṣāre-i bādām olur çerāġumda

nūr-baḫş-ı çerāġ-ı mihr:
1. **nūr-baḫş-ı çerāġ-ı mihr:**
Tarih 82
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Güneş çırasının ışık saçması.
115. Eger imdād iderse reʾyün olur
116. Nūr-baḫş-ı çerāġ-ı mihr aʿmā

nūr-baḫş-ı dīde-i ḫavra:
1. **nūr-baḫş-ı dīde-i ḫavra:**
Tarih 103
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Hurilerin gözüne nur bahşeden.
49. Zihī maʿbed ki ṭaḳında yanan ḳındīlinüñ dūdı
50. Olur mānend-i sürme nūr-baḫş-ı dīde-i ḫavra

nūr-baḫş-ı maʿāric-i iḳbāl:
1. **nūr-baḫş-ı maʿāric-i iḳbāl:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Talih basamaklarını nurlandıran, geleceği aydınlatan.
1. Mihr-i maşrıḳ-fürūz-ı evc-i kemāl
2. Nūr-baḫş-ı maʿāric-i iḳbāl

nūr-fežāyende-i çeşm-i ḫurşīd:
1. **nūr-fežāyende-i çeşm-i ḫurşīd:**
Tarih 92
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin gözünü ışıldatan.
15. Şemseler nūr-fežāyende-i çeşm-i ḫurşīd
16. Ḳubbeler zelzele-fermāy-ı sipihr-i mīnā

nūr-fežāyende-i erbāb-ı naẓar:
1. **nūr-fežāyende-i erbāb-ı naẓar:**
Tarih 41
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bakanlarının gözünü nurlandıran.
15. Olmada nūr-fežāyende-i erbāb-ı naẓar
16. Gūyiyā Mīr ʿAlī ḳıtʿasıdur endāmı

nūr-ı āfāḳ-ı hüner:
1. **nūr-ı āfāḳ-ı hüner:**
Kıt'a 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Maharet ufkunun aydınlığı.
9. Nūr-ı āfāḳ-ı hüner nuḥbe-i iksīr-i şeref
10. Odur ol naḫl-ı dil-ārā-yi riyāż-ı vüzerā

nūr-ı āftāba:
1. **nūr-ı āftāba:***-a*
Tarih 42
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ışığı.
7. Çeşm-i bīnā-miṡāl revzenler
8. Virmede nūr-ı āftāba kesād

nūr-ı ʿafv:
1. **nūr-ı ʿafv:**
Gazel 773
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlama nuru.
3. Eyler beyāż nāme-i ʿiṣyānı nūr-ı ʿafv

4. Ḳalmaz siyāh-ı mihre muḳābil cebīn-i māh

nūr-ı aḥmedī:

1. **nūr-ı aḥmedī:**
Tarih 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamberin nuru II Sultan III. Ahmed'in ışığı.
13. Nābī-i dāʿī bu şevḳ ile didi tārīḫini
14. Ḳıldı leb-rīz-i ṣafā āfāḳı nūr-ı Aḥmedī

nūr-ı ʿarıżī:

1. **nūr-ı ʿarıżī:**
Tarih 76
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yanağın ışığı.
5. Aña Feyyāż-ı muṭlaḳ itdi iḥsān bir ciger-gūşe
6. Ki nūr-ı ʿarıżī ḫurşīd-i tābāna ider ḫande

nūr-ı başar:

1. **nūr-ı başar:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Göz nuru.
47. Diḳḳat ile olunsa kevne naẓar
48. Görinür ādemī çü nūr-ı başar

2. **nūr-ı başar:**
Kaside 9
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Göz nuru.
81. Şimdi anuñla baḳar ehl-i cihān dünyāya
82. Ẕātıdur dīde-i devrān bu gün nūr-ı başar

nūr-ı başar-ı vaḥdī-i pākīze-meʾāsir:

1. **nūr-ı başar-ı vaḥdī-i pākīze-meʾās̱ir:**
Tarih 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hakiki eserler veren Vahdi'nin gözünün nuru (Vahdi İbrahim Efendi; Hacı Mustafa b. Mehmed'in oğludur. Rumeli olup müderristir. Halep mollası iken 1714 yılında vefat etmiştir. üç dilde şairdir. "İbni Hallikan" ı özetledi).
1. Maḫdūm-ı nev-āyende-i maḫdūm-ı nev-āyīn
2. Nūr-ı başar-ı Vaḥdī-i pākīze-meʾās̱ir

nūr-ı başaruñdur:

1. **nūr-ı başaruñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 15
Mısra: **207**
Kelime Tipi: -
Göz nuru.
207. Kendü nūr-ı başaruñdur ne tekellüf kʾidesin
208. Ecnebīvār ney-i ḫāmeye teklīf-i naġam

nūr-ı bāṭınla:

1. **nūr-ı bāṭınla:**
Gazel 861
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Batın (iç alem) nuru.
17. Feneri rūşen iden şemʿ-i żiyā-güsteridür
18. Nūr-ı bāṭınla virür ṣūrete ṣayḳal maʿnā

nūr-ı cebhesi:

1. **nūr-ı cebhesi:**-*si*
Kaside 16
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Işık saçan yüz.
149. Ḫurşīd-i çerḫe ḫande ider nūr-ı cebhesi
150. Serv-i bihişte nāziş ider ḳadd ü ḳāmeti

2. **nūr-ı cebhesi:**-*si*
Tarih 108
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Işık saçan yüz.
5. Cevher-i nūr-ı aṣālet berḳ urur ol mertebe
6. Kim olur ḳandīl nūr-ı cebhesi seccādeye

nūr-ı çeşm-i āṣaf-ı pākīze-ı dem:

1. **nūr-ı çeşm-i āṣaf-ı pākīze-ı dem:**
Tarih 54
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kanı temiz sadrazamın gözünün nuru.
7. Refʿ-i bālā-yı duʿā ile didi tārīḫini
8. Muṣṭafa Beg nūr-ı çeşm-i āṣaf-ı pākīze-ı dem

nūr-ı çeşm-i ʿazīz-i ferzendüm:

1. **nūr-ı çeşm-i ʿazīz-i ferzendüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aziz evladın gözünün nuru.
3. Mekremet-perverüm şerefmendüm
4. Nūr-ı çeşm-i ʿazīz-i ferzendüm

nūr-ı çeşm-i cihāniyān:

1. **nūr-ı çeşm-i cihāniyān:**
Tarih 75
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İki cihanın göz nuru.
5. Nūr-ı çeşm-i cihāniyān dinmek
6. Maʿnī-i ġayr-ı iḫtilāfīdür

nūr-ı çeşm-i şehryār-ı kām-bīn:

1. **nūr-ı çeşm-i şehryār-ı kām-bīn:**
Tarih 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Murada erdiren hükümdarın gözünün nuru (Sultan IV. Mehmed kastedilerek).
3. Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i vālā-tebār
4. Nūr-ı çeşm-i şehryār-ı kām-bīn

nūr-ı çeşm-i vüzerā:

1. **nūr-ı çeşm-i vüzerā:**
Kaside 13
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin gözünün nuru.
123. Nūr-ı çeşm-i vüzerā ḳuvvet-i ḳalb-i ʿulemā
124. Tāc-ı farḳ-ı vükelā ḳurra-ı ʿayn-ı ḥükkām

nūr-ı çeşmüm:

1. **nūr-ı çeşmüm:**-*üm*
Gazel 850
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göz nuru.
1. Nūr-ı çeşmüm perdelendi Kaʿbe-i ʿulyā gibi
2. Gūşe-gīr-i ḫalvet oldı dīde-i bīnā gibi

nūr-ı cevād:

1. **nūr-ı cevād:**
Kaside 2
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Nurun kaynağı.
198. Seni idrāk idecek kimdür eyā nūr-ı cevād
197. Evvel-i MāḪalaḳaʾllah ki senüñ nūruñdur

nūr-ı dānişi:

1. **nūr-ı dānişi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
İrfanın ışığı.
47. Diḳḳat-i ṭabʿ u ṣafā-yı ẕihn ü nūr-ı dānişi
48. Eylemiş aḫlāḳınuñ Bārī taʿāla zīveri

nūr-ı dīde-i şāhenşeh-ı ʿālem-güşā:

1. **nūr-ı dīde-i şāhenşeh-ı ʿālem-güşā:**
Tarih 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cihanı açan şahlar şahının gözünün nuru.
11. İki raʿnā ġonca-i sīr-āb-ı gülzār-ı edeb
12. İki nūr-ı dīde-i şāhenşeh-ı ʿālem-güşā

nūr-ı ebdān-ı ḫulāṣa-i ervāḥ:

1. **nūr-ı ebdān-ı ḫulāṣa-i ervāḥ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Ruhların özünün bedeninin nuru.
105. Aṣl-ı taḫmīr-i ṭıynet-i eşbāḥ
106. Nūr-ı ebdān-ı ḫulāṣa-i ervāḥ

nūr-ı ezel:
1. **nūr-ı ezel:**
Kaside 2
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Ezeli nur, başlangıçtan beri var olan aydınlık.
185. Sendedür mecmaʿ-ı ḳavseyn-i vücūb u imkān
186. Sensin ey nūr-ı ezel vāsıṭa-i Rabb u ʾibād

nūr-ı ferāseti:
1. **nūr-ı ferāseti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Sezgi ışığı, idrak nuru.
119. Gördügi bildügi degül iken bu bendesin
120. Reh-bürde oldı ḳadrüme nūr-ı ferāseti

nūr-ı feyż:
1. **nūr-ı feyż:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bereket nuru.
13. Çeşmüme ẓāhir oldı bir gülşen
14. Sāḥası nūr-ı feyż ile rūyen

nūr-ı firāset:
1. **nūr-ı firāset:**
Kaside 16
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Sezgi ışığı, idrak nuru.
171. Ṣadrında öyle nūr-ı firāset muḳīm kim
172. Mihr-i münīr olmasa ṭāliʿ ne ḥāceti

nūr-ı firāsetle:
1. **nūr-ı firāsetle:**-*le*
Tarih 127
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Sezgi ışığı.
93. Añladı nūr-ı firāsetle bunı āḫir-i kār
94. Ki olursa virecek dağdağa-i ṣadre şifā

nūr-ı ḥaḳ:
1. **nūr-ı ḥaḳ:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Allah'ın nuru.
81. Şāyeste-i taḫt-ı pādişāhı
82. Nūr-ı ḥaḳ u sāye-i İlāhī

nūr-ı ḥarem:
1. **nūr-ı ḥarem:**
Gazel 812
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kendisine helal olan kadının-eşinin- nuru.
5. Nūr-ı ḥarem şühūdına nā-müstaʿid olan
6. Vaḳf eylesün dimağını dūd-ı meşāʿile

nūr-ı ḫayrüʾl-beşeri:
1. **nūr-ı ḫayrüʾl-beşeri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
İnsanlığın hayırlısının nuru- Hz. Muhammed Peygamberim nuru-.
39. Ehl-i imānuñ ider çeşmine ās̱ārı ʿıyān
40. Nūr-ı ḫayrüʾl-beşeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

nūr-ı ḫıred:
1. **nūr-ı ḫıred:**
Kaside 7
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Zeka ışığı.
139. Elinde nīze-i cān-sūz hem-ʿayār-ı ʾaşā
140. Serinde nūr-ı ḫıred hem-libās-ı lemʿa-i Ṭūr

2. **nūr-ı ḫıred:**
Tarih 138
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Zeka ışığı.
65. Ḫāne-zād-ı ḥarem-i ṭıynetidür nūr-ı ḫıred
66. Rīze-ḫᵛār-ı niʿam-i fikretidür reʾy-i rezīn

nūr-ı ḫıredüñ:
1. **nūr-ı ḫıredüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zeka ışığı.
3. Yollar gözedüp sīnesin itmişdi güşāde
4. Nūr-ı ḫıredüñ şemʿ-i nigehbān-ı vezāret

nūr-ı ḫudā:
1. **nūr-ı ḫudā:**
Tarih 36
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Allah'ın nuru.
17. İftiḫār-ı vüzerā yaʿni ʿAli Pāşā kim
18. Cebhesinde görinür māh gibi nūr-ı Ḫudā

2. **nūr-ı ḫudā:**
Tarih 127
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Allah'ın nuru.
41. Deheninden cereyān itmededür cūy-ı kerem
42. Cebhesinden lemeʿān itmededür nūr-ı Ḫudā

nūr-ı ḫudādur:
1. **nūr-ı ḫudādur:**-*dur*
Gazel 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'ın nuru.
1. Nūr-ı Ḫudādur āyīne-i cān-ı enbiyā
2. Aḥkām-ı şerʿdür güher-i kān-ı enbiyā

nūr-ı ḥüsnün:
1. **nūr-ı ḥüsnün:**-*ün*
Gazel 397
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzellik nuru.
11. Nūr-ı ḥüsnün ʿāşıḳı bir gūne bī-tāb itdi kim
12. Sāyeāsā baʿd -ez-īn hicrāna istiʿdādı yoḳ

nūr-ı iḳbāl:
1. **nūr-ı iḳbāl:**
Tarih 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutluluk/saadet nuru.
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Pāşā-yı ʿālī-şān kim
2. Nūr-ı iḳbāl ile ola her şebi mānend-i rūz

nūr-ı īmān:
1. **nūr-ı īmān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
İman nuru.
53. Dil ki āyīne-i İlāhīʾdür
54. Nūr-ı īmān anuñ güvāhıdur

2. **nūr-ı īmān:**
Tarih 36
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
İman nuru.
23. Nūr-ı īmān ile pür Kaʿbe-i dīndür ṣadrı
24. Aña kındīldür ol ḳalb-i münevver-sīmā

nūr-ı ʿināyet:
1. **nūr-ı ʿināyet:**
Gazel 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İnayet nuru.
9. Ḳādir midür is̱bāt-ı sevād itmeġe ʿiṣyān
10. Taʿyīn-i sipāh eyleyicek nūr-ı ʿināyet

nūr-ı ʿirfān:
1. **nūr-ı ʿirfān:**
Tarih 127
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
İlim ışığı.
45. Hāṣdur ẕāt-ı hümāyūnına nūr-ı ʿirfān
46. Bestedür ḳalb-i dil-ārāsına emvāc-ı hüdā

nūr-ı ʿirfānı:
1. **nūr-ı ʿirfānı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **133**

Kelime Tipi: -
İlim ışığı.
133. Nūr-ı ʿirfānı mezāyāsın ider istişʿār
134. Olmadın lafẓa güsāyiş-dih-i dervāze-i fem

nūr-ı ḳamer:
1. **nūr-ı ḳamer:**
Kaside 15
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Ayın nuru, ayın ışığı.
131. Mekremet ḫās̲s̲iyet-i ḫilḳati çün nūr-ı ḳamer
132. Merḥamet lāzime-i ṭıyneti çün dīde-i nem

nūr-ı ḳındīl-i meh ü mihri:
1. **nūr-ı ḳındīl-i meh ü mihri:**-*i*
Gazel 309
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ay ile güneş kandillerinin aydınlığı.
11. Nūr- ı ḳındīl-i meh ü mihri fürūzān olamaz
12. Almasa maʿṣara-gerdān-ı ḳader revġānumuz

nūr-ı maḥabbet:
1. **nūr-ı maḥabbet:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevginin ışığı.
9. Hep çıkan tār-ı şuʿāʿıdur degül mūy-ı sefīd
10. Nābīyā nūr-ı maḥabbet sineden zāʾil midür

nūr-ı maḥżdur:
1. **nūr-ı maḥżdur:**
Gazel 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Katıksız nur, pür-nur.
17. Nābī egerçi her biri bir nūr-ı maḥżdur
18. Ammā ki pīşvāları sulṭān-ı enbiyā

nūr-ı muḥammedī:
1. **nūr-ı muḥammedī:**
Tarih 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamberin ışığı (Mecazen Müslümanlık) II Sultan IV. Mehmed'in aydınlığı.
13. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
14. Düşdi Ḳamançe ḥıṣnına nūr-ı Muḥammedī

nūr-ı mührüñ:
1. **nūr-ı mührüñ:**-*üñ*
Kıt'a 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yüzüğünün ışığı, mührün parıltısı.
3. Āfıtābāsā olup bī-had ....
4. Nūr-ı mührüñ devletüñ tābān ola andan cihān

nūr-ı naẓar:
1. **nūr-ı naẓar:**
Kaside 15
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Görüş ışığı, aydın görüş.
93. Didiler cümlesi aḥsent zihī nūr-ı naẓar
94. Pādişāhānuñ olur ḳalb-i şerīfi mülhem

nūr-ı naẓargāh-ı ḫudā:
1. **nūr-ı naẓargāh-ı ḫudā:**
Kaside 2
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -
Allah'ın nazar ettiği nur.
225. Enbiyā cümlesi pervāne-i envāruñdur
226. Sensin ey nūr-ı naẓargāh-ı Ḫudā şemʿ-i murād

nūr-ı nigāh:
1. **nūr-ı nigāh:**
Gazel 725
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gözün feri, ışığı.
3. ʿAzīz-i kişver olur pādişeh gelürse ẕelīl
4. Taḥammül eyleyemez āftāba nūr-ı nigāh

nūr-ı nigāhından:
1. **nūr-ı nigāhından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 5
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Gözün feri, ışığı.
37. İstese nūr-ı nigāhından olur çāpükter
38. Lā-mekāna seferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

nūr-ı nigeh:
1. **nūr-ı nigeh:**
Gazel 663
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aydınlık bakış.
3. O perī pençe-i müjgānın açup itdi ḫalās
4. Lücce-i ḥüsnine müstaġrak iken nūr-ı nigeh

nūr-ı pīşānī-i ādem:
1. **nūr-ı pīşānī-i ādem:**
Kaside 2
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Hz. Adem Peygamberin alnındaki nur.
53. Ḥażret-i şāh-ı rüsül hādī-i esrār-ı sübül
54. Şārıḳ-ı çerḫ-i hüdā ḫāzin-i genc-i isʿād

nūr-ı raḥmeti:
1. **nūr-ı raḥmeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rahmetinin parıltısı.
17. Olsa kimüñ güşāyiş-i çeşmi murād-ı Ḥaḳḳ
18. Tāb-efgen eyler üstine bir nūr-ı raḥmeti

nūr-ı reşād:
1. **nūr-ı reşād:**
Kaside 2
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Hak yolunda yürüme ışığı.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

nūr-ı rūḥānī idi:
1. **nūr-ı rūḥānī idi:**- *i, -di*
Kaside 2
Mısra: **248**
Kelime Tipi: -
Ruhani nur, manevi nur.
247. Büʾl-beşerden saña dek ey güher-i dürc-i vücūd
248. Nūr-ı rūḥānī idi bār-ı ḳaṭār-ı ecdād

nūr-ı rūyında:
1. **nūr-ı rūyında:**-*y, -ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **357**
Kelime Tipi: -
Yüzünün aydınlığı.
357. Nūr-ı rūyında luṭf-ı Ḥaḳ ẓāhir
358. Cebhesinde muẓāheret bāhir

nūr-ı rūyuña:
1. **nūr-ı rūyuña:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüzünün aydınlığı, parlaklığı.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

nūr-ı ṣāfīdür:
1. **nūr-ı ṣāfīdür:**-*dür*
Tarih 75
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Billur ışık.
1. Ẕāt-ı Sulṭān Muḥammed-i şeh-zād
2. Şems-i iḳbāl u nūr-ı ṣāfīdür

nūr-ı sāye-i eyvān-ı enbiyā:
1. **nūr-ı sāye-i eyvān-ı enbiyā:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Peygamberlerin çardağının gölgesinin aydınlığı.
5. ʿAlem ḳalurdı ẓulmet-i ġafletde itmese
6. İmdād nūr-ı sāye-i eyvān-ı enbiyā

nūr-ı siyeh:

1. **nūr-ı siyeh:**
Gazel 799
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Siyah nur.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduġın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

nūr-ı ṣubḫgāh:
1. **nūr-ı ṣubḫgāh:**
Gazel 773
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah vaktinin ışığı.
5. Kesmem ümīdi raḥmet-i Ḥaḳdan günāh ile
6. Maḥv eyledükçe tīre-şebi nūr-ı ṣubḫgāh

nūr-ı şuʿūrı:
1. **nūr-ı şuʿūrı:**-*ı*
Gazel 519
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bilinç, anlayış aydınlığı.
11. Ġalṭīdelikde şübhe mi var çāh-ı ġaflete
12. Nūr-ı şuʿūrı meşʿal-i rāh itmeyem disem

nūr-ı şuʿūrında:
1. **nūr-ı şuʿūrında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 167
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Bilinç, anlayış aydınlığı.
21. Ṣad-ṣūret olur nūr-ı şuʿūrında nümāyān
22. Nābī nice dirsin dile fānūs degüldür

nūr-ı ümide:
1. **nūr-ı ümide:**-*e*
Gazel 834
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ümit aydınlığı.
7. Ẓulmet-i yeʾsi ider nūr-ı ümide taḥvīl
8. İden ābisten-i ḫūrşīd şeb-i tārumuzı

nūr-ı vücūduñ:
1. **nūr-ı vücūduñ:**-*uñ*
Gazel 205
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Varlık nuru.
3. İmkān ki serā-perdesidür nūr-ı vücūduñ
4. Baḳsañ yine bir cānibi ṣaḥrā-yı ʿademdür

nūr-ı yek-tā:
1. **nūr-ı yek-tā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Eşsiz nur, benzersiz aydınlık.
85. İntiḫāb-ı cerīde-i maʿnā
86. Nūr-ı yek-tā sütūde-i Mevā

nūş:
1. **nūşdan:**-*dan*
Gazel 570
Mısra: **8**
İçme, yudumlama.
7. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
8. Cām-ı vaṣlın çekerüz nūşdan evvel kederin

2. **nūşında:**-*ı, -n, -da*
Kıt'a 84
Mısra: **2**
İçme, yudumlama.
1. Ṭālib-i ʿizzet olan ʿārif ider istiġna
2. Cām-ı bī-neşve-i bezm-i felegün nūşında

3. **nūşumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 521
Mısra: **10**
Hayat, yaşam II İksir.
9. Ẕevḳ-i fenādan el yuyamam yoḫsa Nābiyā
10. Āb-ı ḥayāt teşnesidür nūşumuñ benüm

nūş bād:
1. **nūş bād:**
Tarih 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Afiyet olsun" anlamında Farsça bir deyiş.
9. Teşneler nūş eyleyince ābını tārīḫ içün
10. Didiler iç bu Süleymān çeşmesinden nūş bād

nūş eyledükçe:
1. **nūş eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 440
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
7. Yoḳdur saña ḫumār-ı mükāfātdan ḫalāṣ
8. Nūş eyledükçe ḫūn-ı derūnın piyālenüñ

nūş eylemeden:
1. **nūş eylemeden:**-*meden*
Kaside 24
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
115. Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tīġüñ
116. Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā

nūş eyler:
1. **nūş eyler:**-*r*
Gazel 872
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
7. Mis̱āl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

nūş eylerse:
1. **nūş eylerse:**-*r, -se*
Gazel 312
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
7. Olan ser-geşte-i cām-ı mecazī ḍīḳ-meşrebler
8. Ne nūş eylerse istifrāġda dūlābdan ḳalmaz

nūş eylese:
1. **nūş eylese:**-*se*
Gazel 813
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
1. Cām-ı laʿlin ʿāşıḳ-ı şeydā biraz nūş eylese
2. Güft-gūy-ı ʿaḳl u idrāki ferāmūş eylese

nūş eyleyecek:
1. **nūş eyleyecek:**-*y, -ecek*
Gazel 230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

nūş eyleyelüm:
1. **nūş eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
121. Raġmına Maḥmūduñuñ ey ḫoş-ḫışāl
122. Ṭoldur a nūş eyleyelüm bir sifāl

2. **nūş eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 873
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
3. Uralum āteşe kālā-yı ġam-ı devrānı
4. Yine nūş eyleyelüm bāde-i āteşgūnı

nūş eyleyince:
1. **nūş eyleyince:**-*y, -ince*
Tarih 50
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
4. Girīd nūş eyleyince cām-ı fetḥi dest-i Aḥmedʾden
3. Zamāne Aḥmedū āvāzesiyle dehri pür itdi

2. **nūş eyleyince:**-*y, -ince*
Tarih 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.
9. Teşneler nūş eyleyince ābını tārīḫ içün
10. Didiler iç bu Süleymān çeşmesinden nūş bād

nūş idebilsem:
1. **nūş idebilsem:**-*ebil, -se, -m*
Gazel 533
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.
9. İtmek nice olur encümen-i dehri perīşān
10. Bir kez mey-i sāmān-şikeni nūş idebilsem

nūş idecek:
1. **nūş idecek:***-ecek*
Gazel 826
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.
3. Naḳl itdi Rūmʾa ḳısmetümüz dāye-i kadīr
4. Şehbāʿda şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı

nūş ideli:
1. **nūş ideli:***-eli*
Gazel 287
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.
11. Şehd-i lebin nūş ideli Nābiyā
12. Zehr nedür bāl nedür bilmezüz

nūş idelüm:
1. **nūş idelüm:***-elüm*
Gazel 547
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçmek, yudumlamak.
3. Zehr-āb ise de nūş idelüm virdügi cāmı
4. Tek düşmeyelüm pīr-i muġānuñ naẓarından

2. **nūş idelüm:***-elüm*
Gazel 783
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İçmek.
7. ʿAzmümüz Kaʿbeʾyedür devlet-i şāhenşehde
8. Şimdiden nūş idelüm ṣuları zemzemcesine

nūş ider:
1. **nūş ider:***-er*
Gazel 871
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.
3. Kāse nūş ider göñül o bezmgāhuñ kʾeylemiş
4. Sāġar-ı ḫurşīdi gerdān ġayret-i peymānesi

2. **nūş ider:***-er*
Tarih 82
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.
59. Kimisi dir ki sāḳī-i gerdūn
60. Zer piyāleyle nūş ider ṣahbā

nūş iderken:
1. **nūş iderken:***-er, -ken*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.
35. Bunlar iderken bu siyāḳ üzre nūş
36. Anda ẓuhūr eyledi bir ḫırḳa-pūş

nūş idesün:
1. **nūş idesün:***-e, -sün*
Gazel 453
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.
9. Tā key nühüfte nūş idesün cām-ı ʿişreti
10. Rind ol mey-i maḥabbeti gel āşkāra çek

nūş idicek:
1. **nūş idicek:***-icek*
Tarih 52
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.
15. Her mevci mıṣraʿından olur teşnegān-ı ʿaşḳ
16. Āb-ı ḥayāt nūş idicek deñlü mürtevī

nūş idüp:
1. **nūş idüp:***-üp*
Tarih 102
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İçmek, yudumlamak.
15. Nūş idüp āb-ı revānın didi Nābī tārīḫ
16. Rāh-ı ferdāya sebīl eyledi Yūsuf Pāşā

nūş it:
1. **nūş it:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İçmek.
1. Bir dilbere dil vir ki belādur dimesünler
2. Bir bādeyi nūş it ki ḫatādur dimesünler

nūş itdi:
1. **nūş itdi:***-di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
İçmek.
163. Aldı Senāyī anı çün itdi nūş
164. Ḳaṭre iken baḥr olup itdi ḫurūş

nūş itdügine:
1. **nūş itdügine:***-düg, -i, -n, -e*
Gazel 559
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İçmek.
13. Ḥayf nūş itdügine görmeyicek kec-naẓarān
14. Ṣuret-i sırr-ı Ḥaḳḳ-ı āyine-i zemzemden

nūş itmişüz:
1. **nūş itmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 292
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İçmek.
3. Olduḳ evvel cāmdan sermāye-fersā-yi şuʿūr
4. Ey tenük-dil biz anun deryāların nūş itmişüz

nüsaḫ:
1. **nüsaḫ:**
Gazel 441
Mısra: **9**
Nüshalar, yazılı belgeler.
9. Nüsaḫ ü ḥüccet ü mektūb u berāt ü defter
10. Raḳam-ı cebhesi her neyse görür evrāḳuñ

nüsḫa:
1. **nüsḫadur:***-dur*
Gazel 388
Mısra: **2**
Kitap, kâğıt sureti.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

2. **nüsḫa:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Kitap.
7. Lāzım degül kitāb-ı Gülistān o āfete
8. Ne nüsḫa korsa sīnesine Gülsitān olur

3. **nüsḫadur:***-dur*
Gazel 367
Mısra: **28**
Kitap.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsḫadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

4. **nüsḫanuñ:***-nuñ*
Tarih 31
Mısra: **13**
Kitap.
13. Didüm tamāmına Nābī bu nüsḫanuñ tārīḫ
14. Bu Tuḥfe-i Ḥarāmeynüm ḳabūl ide Mevlā

5. **nüsḫa:**
Tarih 118
Mısra: **3**
Kitap.
3. Düşdi tārīḫi daḫı nüsḫa gibi nā-dīde
4. Böyle tārīḫ ile olmaġa sezādur maʿrūf

6. **nüsḫaları:***-lar, -ı*
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Birbirinin tıpkısı olan yazılı şeylerin her biri.
5. ʿArabī nüsḫaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

nusḫa-ḫᵛān-ı ḥikmet:

1. **nusḫa-ḫᵛān-ı ḥikmet:**
Tarih 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bilgelik kitabının okuyucusu.
1. Ey nusḫa-ḫᵛān-ı ḥikmet ol çeşm-bāz-ı seyrān
2. Ne naḳş-ı tāze itdi iẓhār ṣunʿ-ı Yezdān

nüsha-i ādāb:
1. **nüsḫa-i ādāb:**
Kaside 11
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Adap kitabı.
135. Nüvişte ḫāme-i ṣunʿ-ı debīr-i ḥikmet ile
136. Kitāb-ḫāne-i ṭabʿuñda nüsḫa-i ādāb

nüsha-i āfāka:
1. **nüsḫa-i āfāka:***-a*
Gazel 149
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ufuklar, dört bir taraf.
7. Baḳdum tamām nüsḫa-i āfāka görmedüm
8. Maʿnā-yı irtikāb-ı meẕellet recā ḳadar

nüsha-i ʿaşk u mahabbetdeki:
1. **nüsḫa-i ʿaşḳ u maḥabbetdeki:***-de, -ki*
Gazel 435
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk ve sevgi kitabı.
5. Nüsḫa-i ʿaşḳ u maḥabbetdeki ebvāb ü füṣūl
6. Şerḥidür dīde-i ʿāşıḳdan aḳan ḫūn-ābuñ

nüsha-i bāğı:
1. **nüsḫa-i bāġı:***-ı*
Gazel 497
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bahçe kitabı.
3. Ḳazır ḫurşid taṣḥīḥ eyledükçe nüsḫa-i bāġı
4. Görüp ḥarf-i gül üzre noḳta-i sehv olduġın şebnem

nüsha-i bī-ʿadīl-i fenn-i kemāl:
1. **nüsḫa-i bī-ʿadīl-i fenn-i kemāl:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Kemalat/olgunluk ilminin adaletli kitabı.
181. Nüsḫa-i bī-ʿadīl-i fenn-i kemāl
182. Pādişāh-i serīr-i istiḳlāl

nüsha-i cāmiʿa-i hulk-ı nikū:
1. **nüsha-i cāmiʿa-i ḫulḳ-ı nikū:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel ahlakın derlendiği kitap.
1. Ey bihīn-gevher-i silk-i vüzerā
2. Nüsha-i cāmiʿa-i ḫulḳ-ı nikū

nüsha-i cāmiʿ-i fenn-i edeb u hilm ü hayā:
1. **nüsḫa-i cāmiʿ-i fenn-i edeb u ḥilm ü ḥayā:**
Tarih 127
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Edep, ağırbaşlılık ve güzel ahlak ilimlerinin toplanmış olduğu kitap.
105. Żabṭ-ı ḳāʾide-i maʿrifet ü ʿilm ü hüner
106. Nüsḫa-i cāmiʿ-i fenn-i edeb u ḥilm ü ḥayā

nüsha-i dehri:
1. **nüsḫa-i dehri:***-i*
Gazel 394
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü, dünya.
15. Ser-ā-pā çeşm-i ʿibretden geçürdüm nüsḫa-i dehri
16. İçinde maʿnī-i ārāma dāʾir bir ʿibāret yoḳ

nüsha-i dil-i pākinde:
1. **nüsḫa-i dil-i pākinde:***-i, -n, -de*
Kaside 16
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Saf gönlün sayfası/kitabı.
157. Mesṭūr nüsḫa-i dil-i pākinde rāz-ı şerʿ
158. Manẓūr cebhesinde ḫilāfet emāreti

nüsha-i eczā-yı vücūd:
1. **nüsḫa-i eczā-yı vücūd:**
Gazel 853
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vücudu oluşturan aza ve parçalar kitabı.
3. Ḳatı berhem-zededür nüsḫa-i eczā-yı vücūd
4. Ḳābil-i derk degül güm-şüdedür rābıṭası

nusha-i eltāfını:
1. **nusḫa-i elṭāfını:***-ı, -n, -ı*
Tarih 30
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
İyiliklerin yazıldığı kitap.
77. Nusḫa-i elṭāfını taḥrīr içün dest-i ṣabā
78. Ṣafḥa-i deryāya çekmiş mevcelerden maṣdarı

nüsha-i endāmı:
1. **nüsḫa-i endāmı:***-ı*
Gazel 46
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Boy pos kitabı.
3. Ser-tābe-pāy nüsḫa-i endāmı dil-nişīn
4. Aʿżāsı muʿtedil leb-i şekker-feşānı şūḫ

nüsha-i eşʿār:
1. **nüsḫa-i eşʿār:**
Kaside 12
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Şiir defteri.
113. Defter-i dād ü sited nüsḫa-i eşʿār oldı
114. Sāl-i tārīḫ ḥisāb itmeġe ḳaldı erḳām

nüsha-i fenn-i edeb:
1. **nusḫa-i fenn-i edeb:**
Tarih 80
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Edep ilminin kitabı.
9. Ṭabʿ-ı pākin eylemiş teʾlīf-baḫş-ı kāʾināt
10. Bir muḥaşşī vü muṣaḥḥiḥ nusḫa-i fenn-i edeb

nüsha-i ğarībedür:
1. **nüsḫa-i ġarībedür:***-dür*
Gazel 825
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ender rastlanan kitap.
3. Ḫoş nüsḫa-i ġarībedür eczā-yı kāʾināt
4. Vā-bestedür ʿavāma meʾāl ü maḥaṣṣalı

nüsha-i ğarrā:
1. **nüsḫa-i ġarrā:**
Kaside 1
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Parlak bir kitap.
193. Didi dibācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ʾārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

nüsha-i gülistānın:
1. **nüsḫa-i gülistānın:***-ı, -n*
Tarih 68
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi kitabı.
25. Bu naḳş-ı dil-keşi gösterme bülbüle yoḫsa
26. Bunı görür unudur nüsḫa-i gülistānın

nüsha-i hātır:
1. **nüsḫa-i ḫāṭır:**
Gazel 474
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül sayfası.
11. Merġūb olursa nüsḫa-i ḫāṭır ʿaceb midür
12. Efzūndur iʿtibārı kitāb-ı muṣavverüñ

nusha-i hikmet eylemiş:
1. **nusḫa-i ḥikmet eylemiş:***-miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hikmet kitabı yapmak.
3. Naẓar it eylemiş o zī-ḳudret
4. Ṣafḥa-i kevni nusḫa-i ḥikmet

nüsha-i hilkat:

1. **nüsẖa-i ẖilḳat:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Kainat kitabı.
79. İdüp itmām nüsẖa-i ẖilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

nüsẖa-i ḥırz-ı emān:
1. **nüsẖa-i ḥırz-ı emān:**
Kaside 13
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Güven sağlayan tılsımlı muska.
129. Nüsẖa-i ḥırz-ı emān heykel-i taʿvīẕ-i zamān
130. Noḳṭa-i merkez-i dīn ḳuṭb-ı medār-ı İslām

nüsẖa-i hıṣāl:
1. **nüsẖa-i hıṣāl:**
Kıt'a 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güzel ahlak abidesi.
11. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
12. Mirʾāt-ı ʿilm ü fażl ü hüner nüsẖa-i hıṣāl

nüsẖa-i ẖulḳı:
1. **nüsẖa-i ẖulḳı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Ahlakının kitabı.
167. Nüsẖa-i ẖulḳı miyānında yazılsa farażā
168. Bī-taʿab maʿnī-i teslīm virür lafẓ-ı ʾinād

2. **nüsẖa-i ẖulḳı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Ahlakının kitabı.
167. Nüsẖa-i ẖulḳı miyānında yazılsa farażā
168. Bī-taʿab maʿnī-i teslīm virür lafẓ-ı ʾinād

nusẖa-i ḥüsni:
1. **nusẖa-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 338
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin güzelliğinin sureti.
3. Olup dest-i nigehden çirk-beste nusẖa-i ḥüsni
4. Ṣanur farḳ itmeyen ruẖsārı ẖaṭṭ-ı cilvegāh olmış

nüsẖa-i ḥüsn-i yāre:
1. **nüsẖa-i ḥüsn-i yāre:**-*e*
Gazel 103
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin güzelliğinin sureti.
7. Ḳatı çoḳ baḳmadasın nüsẖa-i ḥüsn-i yāre
8. Ġālibā mesʾele-i vaṣldan işkālüñ var

nüsẖa-i ḥüsnüñ:
1. **nüsẖa-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 698
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzellik sayfası/kitabı.
5. Her mesʾelesin kim okudum nüsẖa-i ḥüsnüñ
6. Resm-i edebe şarṭ-ı riʿāyet var içinde

2. **nüsẖa-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Güzellik sayfası/kitabı.
147. Ṭabʿ-ı laṭīfi maʿnī-i mecmūʿa-i ẖıred
148. Naḳş-ı cemāli nüsẖa-i ḥüsnüñ bir āyeti

nüsẖa-i ʿirfān:
1. **nüsẖa-i ʿirfān:**
Gazel 345
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bilgi kitabı.
9. Nādānlık olup muʿteber ebnā-yı zamanda
10. Ḫaṭṭı bozulup nüsẖa-i ʿirfān unudulmış

nüsẖa-i kāmūs:
1. **nüsẖa-i kāmūs:**
Gazel 167
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Lügat kitabı, sözlük.
15. Ey şiʿr miyānında ṣatan lafẓ-ı ġarībi
16. Dīvān-ı ġazel nüsẖa-i kāmūs degüldür

nüsẖa-i kem-yābdur:
1. **nüsẖa-i kem-yābdur:**-*dur*
Gazel 258
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nüshası nadir bulunan kitap.
3. Bulur elbette bir gün rişte-i zülfüñle cemʿiyyet
4. Göñül bir nüsẖa-i kem-yābdur şīrāzesüz ḳalmaz

nüsẖa-i kevni:
1. **nüsẖa-i kevni:**-*i*
Gazel 403
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kainat sayfası.
9. Zīr ü bālādan ider nüsẖa-i kevni taṣvīr
10. Mevkiʿin sanma ʿabes̱ noḳṭa vü iʿrāblaruñ

nüsẖa-i mücelleddür:
1. **nüsẖa-i mücelleddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ciltlenmiş kitap II Bir cilt kitap.
9. Bu dersẖāne-i ʿālemde zümre-i insān
10. Baḳılsa her biri bir nüsẖa-i mücelleddür

nüsẖa-i mufaṣṣal-ı ḥüsnüm:
1. **nüsẖa-i mufaṣṣal-ı ḥüsnüm:**-*üm*
Gazel 535
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mufassal güzellik kitabı.
5. Ol nüsẖa-i mufaṣṣal-ı ḥüsnüm ki ḥarf ḥarf
6. Nā-ẖᵛāndedür tamām-ı kitāb-ı letafetüm

nüsẖa-i nādire-zāy-ı çemenistān-ı naʿīm:
1. **nüsẖa-i nādire-zāy-ı çemenistān-ı naʿīm:**
Kıt'a 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçelerinin bulunmaz nüshası, meyvesi.
1. Nābiyā āmede şāyāndur ezelden dinmek
2. Nüsẖa-i nādire-zāy-ı çemenistān-ı naʿīm

nüsẖa-i naḳs ü kemāl:
1. **nüsẖa-i naḳs ü kemāl:**
Gazel 496
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Noksanlık ve mükemmellik kitabı.
1. Nüsẖa-i naḳs ü kemāl olduġını bu ʿālem
2. Gösterür cirm-i ḳamerde görinen bīş ile kem

nüsẖa-i pākīze:
1. **nüsẖa-i pākīze:**
Kaside 15
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Tertemiz kitap.
171. Sensin ol nüsẖa-i pākīze ki yoḳdur sende
172. Noḳṭa-i sehv ü ḥurūf-ı ġalaṭ u lafẓ-ı saḳam

nusẖa-i pākīze-i iḳbāl:
1. **nusẖa-i pākīze-i iḳbāl:**
Tarih 80
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Talihin kutlu kitabı.
3. Ẕātıdur ol nusẖa-i pākīze-i iḳbāl kim
4. Fenn-i aẖlāḳ-ı mekārimden olınmış münteẖab

nüsẖa-i pākīzeter:
1. **nüsẖa-i pākīzeter:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
En güzel, hakiki nüsha, suret, kopya.
39. Genc-i kitābı arasında meger
40. Var idi bir nüsẖa-i pākīzeter

nüsẖa-i pākīzeter-i ġarrānuñ:

1. **nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ:**-*nuñ*
Tarih 118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Parlak, gösterişli ve orijinal nüsha.
1. Ḫāme bu nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ
2. İtdi itmāmına dek taḫliye-i çend ẓurūf

2. **nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ:**-*nuñ*
Tarih 118
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Parlak, gösterişli ve orijinal nüsha.
9. Ḫāme bu nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ

nüsḫa-i saḫāvetdür:
1. **nüsḫa-i saḫāvetdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **206**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin kitabı.
205. Ẕātı mecmūʿa-i mürüvvetdür
206. Ser-be-ser nüsḫa-i saḫāvetdür

nüsḫa-i saṭr-ı cebīninden:
1. **nüsḫa-i saṭr-ı cebīninden:**-*in, -den*
Gazel 563
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alın yazısı kitabı.
1. Sevād-ı çeşm alur ḫurşīd ḫāl-i ʿanberīnīnden
2. Duʿā-yı nūr oḳur meh nüsḫa-i saṭr-ı cebīninden

nüsḫa-i şeh-nāme:
1. **nüsḫa-i şeh-nāme:**
Gazel 86
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Firdevsi'nin eseri Şehname.
13. Çeşm-i ʿibretle baḳan añlar fenā-yı ʿālemi
14. Nüsḫa-i şeh-nāme Nābī mevʿize ṣūretlüdür

nüsḫa-i ṣunʿ:
1. **nüsḫa-i ṣunʿ:**
Kaside 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İlahi eserler, sanatlar.
5. Olup ḫurşīd ü mehden mühre-keş evrāḳ-ı eflāke
6. Ḫuṭūṭ-ı rūz u şebden nüsḫa-i ṣunʿ eylemiş inşā

nüsḫa-i ṣunʿa:
1. **nüsḫa-i ṣunʿa:**-*a*
Gazel 389
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İlahi eserler, sanatlar.
1. Ol kimsenüñ ki nüsḫa-i ṣunʿa şühūdı yoḳ
2. Pā-bestedür meʿāric-i aṣla ṣuʿūdı yoḳ

nusḫa-i ṣunʿ-ı ḥaḳʾda:
1. **nusḫa-i ṣunʿ-ı ḥaḳʾda:**-*da*
Kıt'a 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sanatla yaratma kitabı, kainat kitabı.
1. Nusḫa-i ṣunʿ-ı Ḥaḳʾda idrāk it
2. Ẓāhir ü bāṭın olduġın yeksān

nüsḫa-i ṣunʿın:
1. **nüsḫa-i ṣunʿın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) Sanat eseri.
77. İdicek saḥa-i vücūda ḫırām
78. Nüsḫa-i ṣunʿın oldı ḥüsni tamām

nüsha-i ṣunʿuñ:
1. **nüsḫa-i ṣunʿuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 585
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İlahi eserler, sanatlar.
9. Leẕẕet-i ġam nüsḫa-i ṣunʿuñ temāşāsındadur
10. Kem-ḫıreddür çekmeyen evzāʿ-ı dünyānuñ ġamın

2. **nüsha-i ṣunʿuñ:**-*u, -ñ*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) Sanat eseri, kainat kitabı.
97. İdicek sāḥa-i vücūda ḫırām
98. Nüsha-i ṣunʿuñ oldı ḥüsni tamām

nusḫa-i sütūde-nişān:
1. **nusḫa-i sütūde-nişān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Övülmüş muska.
93. Olmış ol nusḫa-i sütūde-nişān
94. Ḥırz-ı bāzū-yı manṣıb-ı dīvān

nüsḫa-i taḳvīm:
1. **nüsḫa-i taḳvīm:**
Gazel 837
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Takvim yaprağı.
3. Ne bu tezyīn-i tekellüf ne bu elfāẓ-ı dürūġ
4. ʿÖmr-i yek-sāle içün nüsḫa-i taḳvīm gibi

nüsḫa-i takvīm-i ṣunʿuñ:
1. **nüsḫa-i takvīm-i ṣunʿuñ:**-*uñ*
Gazel 311
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sanat kıvamının kopyası, örneği.
1. Egerçi ʿālemüñ esfel-nişīn-i gülḫanıyuz
2. Velīk nüsḫa-i takvīm-i ṣunʿuñ aḥseniyüz

nüsḫa-i terkīb-i ḥüsnün:
1. **nüsḫa-i terkīb-i ḥüsnün:**
Gazel 641
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellik bileşimi kitabı.
3. Olmasun gāhī tehī ḥükm-i ḳırān-ı vaṣldan
4. Nüsḫa-i terkīb-i ḥüsnün aḥsen-i taḳvīm iken

2. **nüsḫa-i terkīb-i ḥüsnün:**-*ün*
Gazel 641
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellik bileşimi kitabı.
3. Olmasun gāhī tehī ḥükm-i ḳırān-ı vaṣldan
4. Nüsḫa-i terkīb-i ḥüsnün aḥsen-i taḳvīm iken

nüsḫa-i tiryākinde:
1. **nüsḫa-i tiryākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 689
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yılandan korunmak için yazılan muska II Panzehir muskası.
9. Umma dārū-yı şifa ḥoḳḳa-i çerḫ-i dūndan
10. Cüzʿ-i mārı var iken nüsḫa-i tiryākinde

nüsḫa-i vefḳ-i zümre-i küttāb:
1. **nüsḫa-i vefḳ-i zümre-i küttāb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Katipler zümresinin ümit ve emeline uygun dualar, harfler yazılı muska.
95. Levḥ-i taʿvīz-ı ʿālem-i esbāb
96. Nüsḫa-i vefḳ-i zümre-i küttāb

nüsḫa-i yek-ser:
1. **nüsḫa-i yek-ser:**
Gazel 634
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
?.
9. Yorulur nüsḫa-i yek-ser ḥikem-i āfāḳuñ
10. Ḳayd-ı tevfike düşen mesʾele-i muḫtelifin

nüsḫa-i yeʾs ü ümīd:
1. **nüsḫa-i yeʾs ü ümīd:**
Gazel 52
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ümitle ümitsizlik kitabı.
15. Nüsḫa-i yeʾs ü ümīd olduġın anla ʿālem
16. Yā ser-i yeʾs ü elifdür ser ü sāmān-ı ümīd

nüsḫa-i ẕātı:
1. **nüsḫa-i ẕātı:**-*ı*
Tarih 121
Mısra: **39**

Kelime Tipi: -
Zatının (özünün) kitabı.
39. Olmış ḳalem-i ḳudret ile nüsḫa-i ẕātı
40. Mecmūʿa-ı ʿilm ü ʿamel ü ḥilm ü ṣadāḳat

nüsha-i zātında:
1. **nüsḫa-i ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 2
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Zatının varlığı.
59. Ḥażret-i Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥammed Ḥāmid
60. Maẓhar-ı nūr-ı cemāl āyine-i ḥubb ü vidād

2. **nüsḫa-ı ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 30
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Zatının (özünün) kitabı.
65. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşʾe-i terkīb-i cūd
66. Nüsḫa-ı ẕātında mersūm āyet-i saʿd-aḫteri

3. **nüsḫa-i ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 103
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zatının (özünün) kitabı.
9. Ṣalāḥ u ʿiffet ü perhīz ü ʿilm ü ḥilm ü ʿafv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

nusha-i zātuñla:
1. **nusḫa-i ẕātuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 472
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlık kitabı.
3. Hep oldı senüñ nusḫa-i ẕātuñla hüveydā
4. Pūşīde iken ḥüsni sükūn u ḥarekātuñ

nüshasın aşmış:
1. **nüsḫasın aşmış:**-*mış*
Gazel 742
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Muskasını takmak.
9. Virdiyye şerḥi dersin oḳurlar hezārdan
10. Eṭfāl-i ġonce nüsḫasın aşmış ḳucağına

nūş-ı bādeye:
1. **nūş-ı bādeye:**-*y, -e*
Gazel 579
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şarap içmek.
9. Ḥācet ne saña ey gül-i ter nūş-ı bādeye
10. ʿAksüñle olur āyīne mīnā-yı āteşīn

nūşirrevān:
1. **nūşirrevānʾı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **156**
İran'da 531-579 yıllan arasında hükümdarlık etmiş ve doğruluğuyla şöhret bulmuş olan sasani şahı, "adil" lakabıyla anılır.
155. Dergehine iderse erzānī
156. Nice Nūşirrevānʾı derbānı

nuṣret:
1. **nuṣret:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **2**
Yardım, (özellikle) Allah'ın yardımı.
1. Ḫoşā bārgāh-ı felek-destgāh
2. Ki nuṣret ider sāyebānın penāh

2. **nuṣret:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **77**
Zafer, galibiyet.
77. Rikābında nuṣret şitābān ġulām
78. Ẓafer pīşgāhında eyler ḫırām

3. **nuṣret:**
Tarih 36
Mısra: **58**
Zafer, galibiyet.
57. Budur ümmīdümüz Allāhu teʿālādan kim
58. Perçem-i tuġuñ ola nuṣret ile nāṣiye-sā

4. **nuṣretüñ:**-*üñ*
Tarih 36
Mısra: **46**
Zafer, galibiyet.
45. Senden ümmīd idinür fetḥi cihān kʾolmışdur
46. Nuṣretüñ aʿẓam-ı esbābı ṣalāḥ ü taḳvā

nuṣret idüp:
1. **nuṣret idüp:**-*üp*
Gazel 814
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Başarılı kılmak, yardım etmek, muzaffer etmek.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

nuṭfe-i ḥarām-ı dürūġ:
1. **nuṭfe-i ḥarām-ı dürūġ:**
Gazel 378
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yalanın haram dölü.
13. ʿAceb meşīme-i āġūş-ı ḥaşrden bilsek
14. Ne ṣūret üzre ṭoġar nuṭfe-i ḥarām-ı dürūġ

nuṭfe-i nā-çīzden:
1. **nuṭfe-i nā-çīzden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Değersiz döl suyu.
25. Zihī Ḫāliḳ ki kemter nuṭfe-i nā-çīzden itmiş
26. Ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa sığmaz kimseler peydā

nuṭḳ:
1. **nuṭḳa:**-*a*
Gazel 718
Mısra: **9**
Söz, kelâm.
9. Olunsa her ne ḳadar nuṭḳa Nābiyā taḥsīn
10. Hezār o deñlü gerekdür zebān-ı ḫāmūşa

2. **nuṭḳ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **108**
Söz, kelâm.
107. Cūş idüp ol mest-i şarāb-ı ṭahūr
108. Eyledi bu nuṭḳ lebinden ẓuhūr

3. **nuṭḳı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **2**
Söz söyleme hassası, söyleme yeteneği.
1. Āferīn Birrī-i ḫoş-ṭabʿ-ı suḫan-pīrāya
2. Ki virür nuṭḳı cemāl-i suḫana pīrāye

4. **nuṭḳına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 30
Mısra: **67**
Konuşma, söz, kelam.
67. Nuṭḳına leb-teşne aḥkām-ı rüsūm-ı mekremet
68. Ẕātına dil-beste āyīn-i merāhim-perveri

nuṭḳ itdi:
1. **nuṭḳ itdi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **320**
Kelime Tipi: -
Konuşmak.
319. Bende de cürʾet-i medḥün o memerdendür kim
320. Geldi nuṭḳ itdi ḥużūruñda nebatāt u cemād

nuṭḳ virmede:
1. **nuṭḳ virmede:**-*mede*
Gazel 651
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nutuk vermek, konuşmak.
3. Maʿnā-yı ġayb girse libās-ı şehādete
4. Nuṭḳ virmede cilve ider çeşm ü gūş içün

nuṭḳ virmiş:
1. **nuṭḳ virmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Konuşma becerisi vermek.
123. Binā-yı intiẓām-ı dīn ü dünyāya idüp ālet
124. Zebāna nuṭḳ virmiş gūşa virmiş ḳuvvet-i ısga

nuṭḳa gelür:

1. **nutḳa gelür:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dile gelmek, konuşmak.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nutḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

nutḳ-ı bī-ḳaṣd u ġaraż:

1. **nutḳ-ı bī-ḳaṣd u ġaraż:**
Tarih 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tasarlanmadan doğaçlama yapılan konuşma.
13. Bu nutḳ-ı bī-ḳaṣd u ġaraż ṣādır olup şeh-zādeden
14. Gūş eyleyince pādişāh ṭoldı derūnı nūr ile

nutḳ-ı bī-niẓāmından:

1. **nutḳ-ı bī-niẓāmından:***-ı, -n, -dan*
Tarih 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Düzensiz konuşmalar.
5. Vefātından muḳaddem kendü nutḳ-ı bī-niẓāmından
6. Ḥadīs̱-i intiḳālin çoḳ kimesne istimāʿ itdi

nutḳ-ı ḥayāt-baḫşına:

1. **nutḳ-ı ḥayāt-baḫşına:***-ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Hayat bahşeden konuşması.
155. Nutḳ-ı ḥayāt-baḫşına leb-teşne āb-ı Ḫıżr
156. Pīş-i ruḫında mihre sezā nām-ı ẓulmeti

nutḳ-ı pāki:

1. **nutḳ-ı pāki:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **474**
Kelime Tipi: -
Temiz, nezih konuşma, söz.
473. Cins-ı ʿirfāna ʿaṣrı vaḳt-i revāc
474. Derd-i ḥırmāna nutḳ-ı pāki ʿilāc

nutḳ-ı pākin:

1. **nutḳ-ı pākin:***-i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **362**
Kelime Tipi: -
Temiz, nezih konuşma, söz.
361. Destini vaḳf-ı bī-kesān itmiş
362. Nutḳ-ı pākin ferāḥ-resān itmiş

nutḳ-ı selīsi:

1. **nutḳ-ı selīsi:***-i*
Kaside 17
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Akıcı, ahenkli konuşma.
25. Fāżıl-ı devran ʿAlī Pāşā-yı ʿālī-cāh kim
26. Baḥş ider nutḳ-ı selīsi çāşnī-i kevs̱eri

nutḳum baġlanur:

1. **nutḳum baġlanur:***-ur*
Gazel 598
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dili bağlanmak, konuşamamak.
7. Ben ol āyīne-ruḫsārı görince baġlanur nutḳum
8. Baḳup āyīneye ey ṭūṭī-i gūyā ne söylersin

nüvīd-i fetḥ:

1. **nüvīd-i fetḥ:**
Gazel 832
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Fetih müjdesi.
11. Açıldı gül sen açılmazsın ey dükkānçe-i dil
12. Nüvīd-i fetḥ daḫı bu diyāra gelmedi mi

nüvīd-i fetḥ ü ẓafer:

1. **nüvīd-i fetḥ ü ẓafer:**
Kaside 7
Mısra: **225**
Kelime Tipi: -
Fetih ve zafer müjdeleri.
225. Biri birin baṣa her dem nüvīd-i fetḥ ü ẓafer
226. Geçe leyāli vü eyyāmı her zamān mesrūr

nüvişte:

1. **nüvişte:**
Gazel 111
Mısra: **5**
Yazılmış, kayıtlı.
5. Cerīde-i ezelīde nüvişte her ne ise
6. O naḳş ʿarż-ı cebīn üzre der-kenār olunur

2. **nüvişte:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Yazılmış, kayıtlı.
1. Dilde ḫayāl-i silsile-i müşg-bū mıdur
2. Yoḫsa nüvişte ḫānekāh-ı ġamda hū mıdur

3. **nüvişte:**
Kaside 11
Mısra: **135**
Yazılmış, kayıtlı.
135. Nüvişte ḫāme-i ṣunʿ-ı debīr-i ḥikmet ile
136. Kitāb-ḫāne-i ṭabʿuñda nüsḫa-i ādāb

nüvişte olmış:

1. **nüvişte olmış:***-mış*
Gazel 844
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yazılmış olmak.
7. Cedvelli bir kitāb-ı Gülistān olup çemen
8. Olmış nüvişte laʿli ile ser-süḫanları

nüvişte-i ezelīden:

1. **nüvişte-i ezelīden:***-den*
Gazel 209
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ezelden yazılmış (Allahın ezelden, kul hakkında takdir ettiği bağlamında).
3. Ne deñlü eyler isen ʿarż-ḥāl-i sūz u güdāz
4. Nüvişte-i ezelīden ziyāde virmezler

nüvişte-i levḥ-i cebīn:

1. **nüvişte-i levḥ-i cebīn:**
Gazel 393
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alnın ortasına yazılmış.
5. Ḥarf-i vefā nüvişte-i levḥ-i cebīn iken
6. Engüşt-i iʿtibāra sezā ḫatem olmaduḳ

nüzhetkede-i ḳāfile-i bāġ-ı bihişt:

1. **nüzhetkede-i ḳāfile-i bāġ-ı bihişt:**
Tarih 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cennet bağının kervanının eğlence yeri.
3. Ḳaṣrı nüzhetkede-i ḳāfile-i bāġ-ı bihişt
4. Baġı tamġā-zede-i emtiʿa-i Çin ü ḫıtā

nüzūl:

1. **nüzūldan:***-dan*
Kıt'a 8
Mısra: **9**
Aşağıya inme.
9. Nüzūldan yire menʿ eyler ise bārānı
10. Ḳalur miyāne-i ḫak ü hevāda bir deryā

2. **nüzūlüñ:***-üñ*
Gazel 714
Mısra: **13**
Aşağıya inme (insanın bu dünyaya gönderilmesi bağlamında).
13. ʿĀlem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ʿamelin çāh üzre

nüzūl eyler:

1. **nüzul eyler:***-r*
Gazel 812
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İnmek, ulaşmak.
17. Deryūze-gerdi yeʾs ile red eyleyen ġanī
18. Eyler nüzul menzile-i pest-i sāʾile

2. **nüzūl eyler:***-r*
Gazel 752
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnmek.
1. ʿAceb mi ḳaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

nüzūl ider:

1. **nüzūl ider:***-er*

    Kaside 20
    Mısra: **11**
    Kelime Tipi: -
    İnmek, ulaşmak.

11. Bir ḫastanuñ ʿilācını ʿĪsā nüzūl ider
12. Taṣḥīḥine olursa Ḫudāʾnuñ ʾirādeti

nüzūl itdi:

1. **nüzūl itdi:***-di*

    Gazel 850
    Mısra: **15**
    Kelime Tipi: -
    İnmek.

16. Muḫtefī oldı ṣadefde lūʾlu-yı lālā gibi
15. Mesned-i ʿulyādan itdi āb-ı nīsānveş nüzūl

2. **nüzūl itdi:***-di*

    Tarih 52
    Mısra: **39**
    Kelime Tipi: -
    Semadan, gökten yere inmek.

39. İtdi nüzūl mıṣraʿ-ı tārīḫi ġaybdan
40. Taʿmīr olındı günbed-ı ʿulyā-yı Mevlevī

nüzūl itse:

1. **nüzūl itse:***-se*

    Tarih 26
    Mısra: **25**
    Kelime Tipi: -
    Aşağı inmek, düşmek.

25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir s̱enākārı

nüzūl ü rükūbuñ:

1. **nüzūl ü rükūbuñ:***-uñ*

    Kaside 16
    Mısra: **18**
    Kelime Tipi: -
    İnmeler ve binmeler (Yolculuğa çıkma bağlamında).

17. Bī-dest-gīrī ġayr ḳıyāmuñ ʿasīr iken
18. Bī-vaḳt bu nüzūl ü rükūbuñ ne ḥikmeti

nüzūl-i ism:

1. **nüzūl-i ism:**

    Gazel 148
    Mısra: **11**
    Kelime Tipi: -
    İsimlerin indirilmesi.

11. Nüzūl-i ism semādan delīldür buña kim
12. Māh-ı evc-i leṭāfet hümā bozundısıdur

nüzūl-ı ṣāʾikadan:

1. **nüzūl-ı ṣāʾikadan:***-dan*

    Gazel 112
    Mısra: **14**
    Kelime Tipi: -
    Yıldırım düşmesi.

13. Ümīdvār olıcaḳ ebr-i nev-bahārāndan
14. Nüzūl-ı ṣāʾikadan ma-ʿadā degül de nedür

nüẕūr:

1. **nüẕūrumuz:***-u, -muz*

    Gazel 286
    Mısra: **4**
    Adaklar.

3. İtdükse her ne maṭlab içün niyyet-i ḥuṣūl
4. Rāh-ı ḳabūle olmadı fāʾiz nüẕūrumuz

nuẓẓār:

1. **nuẓẓāra:***-a*

    Gazel 579
    Mısra: **6**
    Nazırlar, bakanlar.

5. Bī-rāh-ı teng ü tār ele girmez fezā-yı nūr
6. Ruşen ider bu maʿnīyi nuẓẓāra dūr-bīn

O

o añlar ki:
1. **o añlar ki:**
Gazel 138
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
O anlar, bilir ki.
9. ʿAyn-ı luṭf olduġını ḳahruñ o añlar Nābī
10. Ki regin būsegeh-i nişter-i faṣṣād eyler

o dem:
1. **o dem:**
Tarih 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
O zaman, o an, o anda.
13. İderken fikr-i tārīḫin bu haṭṭ-ı ʿālem-ārānuñ
14. O dem bir hātif-i ġaybī bu beyti eyledi īrād

2. **o dem:**
Tarih 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
O zaman, o an, o anda.
7. Nābī-i zār daḫı düşmiş iken bu ḳayda
8. Geldi hātiften o dem gūşına bir böyle ṣadā

o dem ki:
1. **o dem ki:**
Gazel 822
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
O zaman ki, o an ki.
5. Ne ḫoş o dem ki ola esb-i kām zīr-i ʾinān
6. Velī girān ola dil-ḫᵛāhum üzre reftārı

2. **o dem ki:**
Gazel 822
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O zaman ki, o an ki.
7. Ne ḫoş o dem ki ola ḳaṣr-ı vaṣla vażʿ-ı esās
8. Ola mizāca muvāfıḳ velīk miʿmārı

3. **o dem ki:**
Gazel 822
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
O zaman ki, o an ki.
9. Ne ḫoş o dem ki alam deste sāġarı Nābī
10. ʿAkib-zed olmaya ammā ki renc-i ḫumārı

o deñlü:
1. **o deñlü:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ kuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

2. **o deñlü:**
Gazel 497
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
11. O deñlü pest olursun her ne deñlü iʿtilā itseñ
12. Bu daʿvānuñ s̱übūtunda saña bürhān yiter süllem

3. **o deñlü:**
Gazel 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
5. O deñlü neşʾe-yāb-ı bezm-i sahbā oldı ʿālem kim
6. Ki olmaz şimdi zühhād-ı cefā-cū reh-zen-i mīnā

4. **o deñlü:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
7. Esāsı kāv-ı zemīnüñ şikest ider şāḫın
8. O deñlü ser-be-ser-i çerḫdür binā-yı Ḥaleb

5. **o deñlü:**
Gazel 61
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
O kadar, derece, ölçüde.
3. O deñlü ṣaldı berf-i bī-emān kevne bürūdet kim
4. Miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka yol bulmaz maḥabbetler

6. **o deñlü:**
Gazel 212
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
3. Ḥayret o deñlü perde-i çeşm oldı kim görüp
4. Farḳ eylemem ḫayālümi ol tünd-ḫū mıdur

7. **o deñlü:**
Gazel 467
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
7. Zamānuñ dil-berānı tā o deñlü bī-dirīġ olmış
8. Ki çeşminde uçar ʿāşıḳdan ümmīd-i viṣāl itmek

8. **o deñlü:**
Gazel 543
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
5. Kec olsa her ne ḳadar ebrū-yı muʿanber-i yār
6. Olur o deñlü mededkār-ı istiḳāmet-i ḥüsn

9. **o deñlü:**
Gazel 589
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
9. O deñlü raʿşe virür müşge reşk-i ṭurre-i yār
10. Ki kürksüz yatamaz deşt içinde nāfe-i çīn

10. **o deñlü:**
Gazel 788
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
7. O deñlü dīdede ḥayret ki dāmenüm bulamam
8. Sirişki rāh-ber-i semt-i dāmen itsem de

11. **o deñlü:**
Kaside 3
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
23. Libās-ı sāyeden olduñ bürehne-cism itdüñ
24. O deñlü terk-i sivā yā Muḥammed-i ʿArabī

12. **o deñlü:**
Kaside 7
Mısra: **231**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
231. Zamān-ı devleti olsun medīd o deñlü kʿola
232. Ṣadā-yı nevbeti āheng-gīr-i naġme-i ṣūr

13. **o deñlü:**
Kaside 7
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
107. O deñlü ẓabṭ-ı memālikde ḥükmi nafīẕ kim
108. Zemāne devr idemez itmeyince iẕni ṣudur

14. **o deñlü:**
Kaside 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
1. Ġam-ı firāḳun aḳıtdı o deñlü dīdeden āb
2. Ki oldı eşküme nisbetle ḥeft baḥr serāb

15. **o deñlü:**
Kaside 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
3. O deñlü mevc-i yem-i eşk oldı ṭūfān-ḫīz
4. Ki oldı küngür-i tāc-ı felek kemīne ḥabāb

16. **o deñlü:**
Kaside 11
Mısra: **13**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
13. O deñlü oldı seḥāb-ı düdīde bārān-rīz
14. Ki oldı her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb

17. **o deñlü:**
Kaside 11
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
101. O deñlü devleti ʿālī ki eşk-i ḥāsidden
102. Ṣabāya rāh-güẕer virmez oldı cūş-ı ḥalāb

18. **o deñlü:**
Kaside 14
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
91. O deñlü urdı melāʾīne tīġi kim ḳaldı
92. Ḳalemler eylemeden küştegānını taʿdād

19. **o deñlü:**
Kaside 14
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
95. O deñlü kesdi ser-i vaḥşiyān-ı Aʿrābı
96. Ki ḳaldı dest be-dendān zamāne-i ṣayyād

20. **o deñlü:**
Kaside 14
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
97. O deñlü düşdi lisāna bu cengüñ āvāzı
98. Ki geldi naḳl-i hikāyāt-ı kahramānʾa kesād

21. **o deñlü:**
Kaside 14
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
65. O deñlü luṭfı sever kim kitāb-ı ṭabʿında
66. Yazılmamış kelimāt-ı keremden özge sevād

22. **o deñlü:**
Kaside 20
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
73. Fetvānuñ itdi ḳadrin o deñlü bülend kim
74. İmżāsınuñ görüldi Şürreyyāda ṣūreti

23. **o deñlü:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **245**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
245. Dökeyüm ṣafḥaya o deñlü güher
246. Kʾola şermende gevher-i ḫāver

24. **o deñlü:**
Kıt'a 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
1. Erzān metāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

25. **o deñlü:**
Kıt'a 90
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
1. Şevḳet sözinde gerdiş-i çeşm-i ġazāl ḥayf
2. Düşmiş o deñlü nev-hevesānuñ zebānına

26. **o deñlü:**
Tarih 16
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, derece, ölçüde.
37. O deñlü virmiş istiʿdād ü ḳudret ḥażret-i Bārī
38. Ki şuġl-ı devlet içre itdi ʿilm ü maʿrifet peydā

27. **o deñlü:**
Tarih 16
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

28. **o deñlü:**
Gazel 378
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
11. O deñlü teşne iken rūzedār-ı taḥḳīḳa
12. Virür mi şu dem-i iftārda ṣıyām-ı dürūġ

29. **o deñlü:**
Gazel 386
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete māniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

30. **o deñlü:**
Gazel 718
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
9. Olunsa her ne ḳadar nuṭḳa Nābiyā taḥsīn
10. Hezār o deñlü gerekdür zebān-ı ḫāmūşa

31. **o deñlü:**
Gazel 809
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o derece.
5. Miḥnetde de o deñlü virür aña imtiyāz
6. Şān u şerefle her kimi mümtāz iderse de

o deñlüdür:
1. **o deñlüdür:***-dür*
Gazel 315
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O kadar, derece, ölçüde.
7. O deñlüdür kerem üzre meziyyeti buḫlüñ
8. Ki iftiḫār iderek imtināna yir ḳalmaz

o gūne:
1. **o gūne:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o denli.
1. Muḥāsebe ḳalemi itmedi o gūne vefā
2. Ki bī-elif ide cilve şebih-i ḳalb-i edā

2. **o gūne:**
Gazel 61
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o denli.
7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾşīr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

3. **o gūne:**
Gazel 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
O kadar, o denli.
1. Dil-i ġam-perverān-ı ʿaşḳ dāġ-ı tāzesüz ḳalmaz
2. O gūne ḫāne-i ser-der-felek dervāzesüz ḳalmaz

4. **o gūne:**
Gazel 315
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
O kadar, o denli.
3. Ziḥām o gūne cevāmiʿde rūz-ı rūzede kim
4. Mülāzimān-ı ḳadīmüʾz-zamāna yir ḳalmaz

5. **o gūne:**
Gazel 378
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
O kadar, o denli.
1. Cihāna itdi sirāyet o gūne dām-ı dürūġ
2. Ki eyledi ġalebe ṣubḥ-ı şām-ı dürūġ

6. **o gūne:**
Kaside 7
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o denli.

109. O gūne kişveri mażbuṭ kim
şemīm-i bihişt
110. Güẕāre yol bulamaz virmeyince
bāc-ı ʿubūr

7. **o gūne:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o denli.
15. Miyān-ı rūz u şebüm farḳ
olunmadan ḳaldı
16. O gūne itdi beni dūd-ı āh istīʿāb

8. **o gūne:**
Kaside 14
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o denli.
93. O gūne eyledi ḥükm-i şecāʿatin
icrā
94. Ki ḫalḳ eylemeden ḳaldı nām-ı
Rüstemʾi yād

9. **o gūne:**
Kaside 14
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
O kadar, o denli.
131. O gūne luṭf idecekdür saña o
kān-ı kerem
132. Ki gūş idince ġamından helāk
ola ḥussād

10. **o gūne:**
Kıt'a 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o denli.
9. Bizüm ās̱ār-ı perīşānumuzuñ cildi
daḫı
10. Ẕevḳ-yāb olsun o gūne yed-i
müstes̱nādan

o ḥadde irişdi kim:
1. **o ḥadde irişdi kim:**
Gazel 670
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Öyle bir dereceye ulaşmış ki.
11. Tes̱īr-i zühd-i ḫuşk irişdi o ḥadde
kim
12. Gelmekde bezme gerden-i mīnā
ridā ile

o ḳadar:
1. **o ḳadar:**
Gazel 281
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
7. Her zümreden sorulsa bizi
kendüdeñ bilür
8. Her nīk ü bedle var o ḳadar
imtizācumuz

2. **o ḳadar:**
Gazel 345
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
13. O lmış o ḳadar ḫalḳ-ı cihān
mekrde üstād
14. Kim sābıḳa-i şöhret-i şeytān
unudulmış

3. **o ḳadar:**
Gazel 518
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
11. Pīrlikden o ḳadar fāʾide gördüm
ancaḳ
12. Kʾoldı güstāḫluġum ʿözrine bāʾis̱
ʿatehüm

4. **o ḳadar:**
Gazel 518
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
3. Nā-tüvānlık o ḳadar itdi sirayet
tene kim
4. Ḳalḳamaz ʿārıż-ı ḫubāna düşince
nigehüm

5. **o ḳadar:**
Gazel 189
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
1. Egerçi köhne metāʿuz revācumuz
yoḳdur
2. Revāca da o ḳadar ihtiyācumuz
yoḳdur

6. **o ḳadar:**
Gazel 198
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, fazla.
3. Var ṭaravet o ḳadar ʿārız-ı
cānānede kim
4. Ateş-i sīne-i endīşeyi nemnāk eyler

7. **o ḳadar:**
Gazel 257
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
11. Olsa ḫūbānda da bir mehveşe dildādecilik
12. O ḳadar ʿarż-ı merām itmege
taḳrīb olmaz

8. **o ḳadar:**
Gazel 362
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
13. Nʾola bulunsa da bir gūşesinde
düzd-i nifāḳ
14. Ferāḫdur o ḳadar Nābiyā cihān-ı
ḫulūṣ

9. **o ḳadar:**
Gazel 378
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
3. Kelām-ı ṣıdḳda taṣdīk olunmadan
ḳaldı
4. Meṣāmiʿi o ḳadar itdi pür peyām-ı
dürūġ

10. **o ḳadar:**
Gazel 388
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
7. Gülzār-ı ḥüsni gerçi letāfetde bībedel
8. Ammā hevāsınuñ o ḳadar iʿtidāli
yoḳ

11. **o ḳadar:**
Gazel 401
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
15. Degülem zīr-i felekde o ḳadar sergeşte
16. Ki bulam farḳını idrāke maḥal pīş
ü pesüñ

12. **o ḳadar:**
Gazel 761
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, fazla.
3. Kevni o ḳadar naḳş-ı vücūd itmiş
iḥāta
4. Kim eylemiş is̱bāt vücūdın
ʿademüñ de

13. **o ḳadar:**
Gazel 817
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
O kadar, fazla.
7. Fedā-yı yār-ı ciger-pāre-i Ḫalīl ise
de
8. Bülenddür o ḳadar şān-ı ʿĪsā ey
Nābī

14. **o ḳadar:**
Gazel 69
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok fazla.
17. O ḳadar nazīk ü nerm iken o
şūḫuñ bedeni
18. Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb
pek ṭayanur

15. **o ḳadar:**
Gazel 378
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Çok fazla.
15. Dürūġ iken o ḳadar buldı şöhret
ey Nābi
16. Ki girdi ṣūret-i ṣıdḳa güm oldı
nām-ı dürūġ

16. **o ḳadar:**
Gazel 376
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
O derece, o nispette.
1. Ne ḳadar olmış ise meẕheb-i rindān
vāsiʿ
2. Olsa bārī o ḳadar meşreb-i ḫūbān
vāsiʿ

17. **o ḳadar:**
Gazel 378
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
O derece, o nispette.

5. Münāfakat o ḳadar itdi ʿāleme teʾs̱īr
6. Ki oldı hep alınup virilen selām-ı dürūġ

18. **o ḳadar:**
Gazel 380
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
O derece, o nispette.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

19. **o ḳadar:**
Gazel 491
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
O derece, o nispette.
3. Şamʾda her ne ḳadar ḳaḥṭ-ı mekāsib var ise
4. Bulunur şehr-i Ḥalebʾde o ḳadar ḳaḥṭ-ı cemāl

20. **o ḳadar:**
Gazel 806
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
5. Ḳapılur dīde-i ḫūbān gibi bīmārlara
6. O ḳadar çāpük iken düzd-i siyeh-pūş-ı nigeh

21. **o ḳadar:**
Gazel 864
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
5. O ḳadar cevher-i ẕāt ile dü rū olmasa tīġ
6. Ḫāṭır-ı ġayr içün ālūde-i ḫūn olmaz idi

22. **o ḳadar:**
Kaside 2
Mısra: **271**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
271. Cürmümüñ ke̱srete ḥırṣı o ḳadar var ki ider
272. Daḫı nā-bālıġ iken dāʿiye-i istīlād

23. **o ḳadar:**
Kaside 13
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
85. Ṭayy-ı meydān-ı ümīd itmeğe az ḳalmış idi
86. Tevsen-i yeʾs o ḳadar itmiş idi basṭ-ı licām

24. **o ḳadar:**
Kaside 13
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

25. **o ḳadar:**
Kaside 15
Mısra: **213**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
213. Ḥak taʿāla o ḳadar ʿömrini medd eyleye kim
214. İrmeye yüz yıla dek dāmenine cezr-i herem

26. **o ḳadar:**
Kaside 18
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
35. Māye-i şevḳ-i cedīd oldı baña tā o ḳadar
36. Oldı bülbül gibi vaṣfında zebānum gūyā

27. **o ḳadar:**
Kaside 23
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
17. Gāʾibāne o ḳadar ḳadr-şināsāna duʿā
18. Bir şerefdür ki naṣīb olmaz o her ḫod-rāya

28. **o ḳadar:**
Kaside 23
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
29. Buldı peyvend-i taʿalluḳ o ḳadar istiḥkām
30. Kʾitdi taḥṣīl-i tevāfuḳ kemer-i cevzāya

29. **o ḳadar:**
Kaside 24
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
O derece, o nispette.
85. Sīm-pāş oldı zemīne kef-i luṭfı o ḳadar
86. Ki zemīn çerḫ-i direm-dāra ider ʿarż-ı ġınā

30. **o ḳadar:**
Kaside 24
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
113. Şīve-i fetḥde tīrüñ o ḳadar māhir kim
114. Gösterür ṣūretini biri birinden aʿlā

31. **o ḳadar:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
161. O ḳadar ehl-i ʿiffet ü perhīz
162. Renciş-i mūrı eylemez tecvīz

32. **o ḳadar:**
Kıt'a 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
5. Lüʾlü-i tevriye vü gevher-i īhām o ḳadar
6. Görmedüḳ çıkduġını Ḥaḳ bu ki bir deryādan

33. **o ḳadar:**
Kıt'a 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece, o nispette.
7. Kendü ems̱āli vezīrān arasında yoḳdur
8. Behre bulmış o ḳadar memleket-i maʿnādan

34. **o ḳadar:**
Tarih 41
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
O derece, o nispette.
7. İtdi tecdīd o ḳadar zīnet ile zīver ile
8. Ki ider ḫande meh ü mihr-i sipihre cāmı

35. **o ḳadar:**
Tarih 92
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
O derece, o nispette.
13. Her ḫazīne güher-i naḳş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaṣiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

36. **o ḳadar:**
Tarih 92
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
O derece, o nispette.
41. Kevkeb-i şān ü şükūhı o ḳadar ʿālī kim
42. Olamaz dāʾire-i rifʿatine fikr resā

37. **o ḳadar:**
Tarih 92
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
O derece, o nispette.
53. İḫtilālāt-ı umūra o ḳadar virdi niẓām
54. Ki bulunmaz arasan ẕerre ḳadar nāber-cā

38. **o ḳadar:**
Tarih 130
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
O derece, o nispette.
5. O ḳadar ḥüsn-i sülūk eyledi kim devletde
6. Medḥ-i evṣāfını vird eyledi aʿlā ednā

o ḳadar daḫı:
1. **o ḳadar daḫı:**
Kaside 24
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
O kadar daha.
97. Şübhe yoḳ bir o ḳadar daḫı çoḳ olsaydı bile
98. Ḳuvvet-i ḳāhiresinden yine bulmazdı rehā

o ḳadar kim:
1. **o ḳadar kim:**
Gazel 569
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
O kadar ki.
13. Ḫāmenüñ şevḳi devāta o ḳadar kim Nābī
14. Görmeden ābı daḫı çīde ider dāmānın

2. **o ḳadar kim:**
Kaside 14
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
O kadar ki.
67. Kerīmdür o ḳadar kim niḥayeti yoġ iken
68. Degül ʿaṭāsına vāfī tenāhī-i aʿdād

3. **o ḳadar kim:**
Kaside 14
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
O kadar ki.
71. Şecīʿdür o ḳadar kim ṣunar hizebr-ṣıfat
72. Olursa ṣaff-ı ʿadū cümle Rüstem ü Gişvād

4. **o ḳadar kim:**
Kaside 14
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
O kadar ki.
73. Ġayūrdur o ḳadar kim taḥammül eyleyemez
74. İşitse ḳāf verāsında ḥarf-i lecc ü ʿinād

o ḳadar var ki:
1. **o ḳadar var ki:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ne var ki.
5. Tebden bulamam farḳını s̲ıkletde raḳībüñ
6. Ancaḳ o ḳadar var ki tebüñ nevbeti vardur

o ḳadardür:
1. **o ḳadardür:**-*dür*
Gazel 376
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
O derece, o nispette.
11. Baḥrde rīk ḳadarca görinür kūh-ı kenār
12. O ḳadardür bilürüz raḥmet-i Yezdān vāsiʿ

o ki:
1. **o ki:**
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
O ki, o kimse ki.
5. ʿĀrif-i ʿākibet-endiş o ki rezm-i ġam içün
6. Bezmde tīr ü siper eyleye def ü nāyı

o kim:
1. **o kim:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
1. Bu şehr içinde o kim secdeden olur ser-keş
2. Olur menāre-ṣıfat bend-i āteşine sezā

o kimse kim:
1. **o kimse kim:**
Gazel 385
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her kim ki.
1. O kimse kim ṣuver-i ʿāleme sitāyişi yoḳ
2. Muṣavvirüñ hünerin derke çeşm-i dānişi yoḳ

2. **o kimse kim:**
Kaside 11
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her kim ki.
89. O kimse kim ola bir kerre luṭfına maẓhar
90. Mis̲āl-i düzd gelür gelse çeşm-i baḫtına ḫᵛāb

o māhı:
1. **o māhı:**-*ı*
Gazel 406
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
O ay gibi güzel.
17. Sipihr-i pīr çürütdi hezār kefş-i hilāl
18. O māhı hāle-i bezme dadandurıncaya dek

o mertebe:
1. **o mertebe:**
Gazel 694
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
O derece.
9. Ṭabʿum ne deñlü sözde süvār ise Nābiyā
10. Rācildür ol o mertebe fehm-i umūrda

o mıdur:
1. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
7. Ḳalur mı çirk ile ālūde cāme-i aʿmāl
8. Sirişk-i germ ile ṣābūn-ı iʿtizār o mıdur

2. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
9. O şūḫdan nice ḳābil teḫalüf-i teşrīf
10. Meġer teveccüh-i ḳalb-i ümīdvār o mıdur

3. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
11. ʿAceb kim eyler elinden rehā girībānı
12. Felek didükleri şerīr-i nābe-kār o mıdur

4. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
13. Görür mi ṭabʿ-ı giriftārı ṣūret-i rāḥat
14. Belā-yi daġdaġa-i ḳayd-ı iʿtibār o mıdur

5. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
15. Olur mı razını fāş itmeyince āsūde
16. Zamānede bulunan yār-ı rāzdār o mıdur

6. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
17. Şuhūd-i ẓāhir ile olma Nābīyā ḫursend
18. Faḳaṭ ḫülāṣa-i iḥsān-ı Kirdgār o mıdur

7. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
17. Şuhūd-i ẓāhir ile olma Nābīyā ḫursend
18. Faḳaṭ ḫülāṣa-i iḥsān-ı Kirdgār o mıdur

8. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
1. Göñülde ḳor mı sükūn faṣl-ı nev-bahār o mıdur
2. İder mi dilde sükūn ṭabʿ-ı bī-ḳarār o mıdur

9. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
1. Göñülde ḳor mı sükūn faṣl-ı nev-bahār o mıdur
2. İder mi dilde sükūn ṭabʿ-ı bī-ḳarār o mıdur

10. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
O mudur?.
3. Bu köhne bāġ-ı emelde be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh
4. Kime müsāʿid olur ṭabʿ-ı rüzgār o mıdur

11. **o mıdur:**
Gazel 120
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
O mudur?.
5. Ne mümkin eylemeye dūdmān-ı ẓulmı ḫarāb
6. Hücum-ı ṣāʾiḳa-i saḫt-ı inkisār o mıdur

o sāʿat:
1. **o sāʿat:**
Gazel 475
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O an, o dakika.
7. Gerdān olur efvāh-ı mesāmiʿde o sāʿat
8. Esrāruña ʿālemde kimi maḥrem iderseñ

o zamān:
1. **o zamān:**
Gazel 334
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
O vakit, daha önceden şart koşulan gerçekleştiyse.
5. Rüzgāra eger i̱sbāt-ı sükūn mümkin ise
6. O zamān sākin olur mevce-i deryā-yı heves

o zamānlar:
1. **o zamānlar:**
Gazel 369
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ondan sonra, işte o zaman.
13. Ṣatmazsa eger ḫalḳa vazīfeyle naṣiḥāt
14. Nābī o zamānlar bilinür ḳıymet-i vāʿiẓ

2. **o zamānlar:**
Kaside 8
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ondan sonra, işte o zaman.
15. O zamānlar saña teslīm idi meydān-ı süḫan
16. Ki senüñ sözlerüñe Nāʾilī olmışdı esīr

oba:
1. **obanuñ:**-*nuñ*
Tarih 92
Mısra: **33**
Göçebe çadırı, göçebe evi, büyük çadır.
33. Obanuñ ḳıtʿa-i mevzūn-i ṣafā-perveri ḫod
34. İder insānı ġarīk-i yem-i envār-ı ṣafā

obadur:
1. **obadur:**
Tarih 92
Mısra: **37**
Göçebe çadırı, göçebe evi, büyük çadır.
37. Obadur gūşe-i ḫalvetkede-ī ʿayş u sürūr
38. Bārgeh cāygeh-i izn-i duḫūl-ı ʿuẓemā

ocaġ:
1. **ocaġın:**-*ı, -n*
Tarih 116
Mısra: **17**
Soy, aile, ev.
17. Bi-ḥamdiʾllāh cenāb-ı Ḥaḳ ocaġın ḳoymadı ḫālī
18. Kerīmānuñ beḳā-yi neyli meşhūd u muḥaḳḳakdur

2. **ocaġı:**-*ı*
Tarih 129
Mısra: **4**
Özel olarak örgütlendirilmiş kuruluş.
3. Luṭf ile bir gün cebe-ḫānesini teşrif idüp
4. Bu ocaġı gördi çeşm-i iltifātına sezā

ocaġına düşmeyince:
1. **ocaġına düşmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 742
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Atölyesinde işlenmek, tezgahından geçmek II Muhtaç olmak.
7. Olmaz ʿıyārun ey zer-i naḳış senüñ tamam
8. Tā düşmeyince zerger-i ʿaṣluñ ocaġına

ocaḳ:
1. **ocaḳ:**
Kaside 16
Mısra: **43**
Ateş yanan yer.
43. Gāhī ocaḳ başında gehī bāġzārda
44. Eylerken ehl-i dāniş ü ʿilm ile ṣoḥbeti

od:
1. **odı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **72**
Zaman, vakit.
71. Bu nefesi idicek ol merd-i pāk
72. Odı anuñ bir ikisi ḫandenāk

odur:
1. **odur:**
Tarih 11
Mısra: **9**
Odur.
9. Nābīyā tārīḫ odur her oḳuyan ide duʿā
10. Valide Sulṭānun itsün cāmiʿin Allāh ḳabūl

odur ki:
1. **odur ki:**
Gazel 676
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Odur ki.
9. İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
10. Ḥayvān odur ki baġlayalar rīsmān ile

2. **odur ki:**
Gazel 676
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Odur ki.
9. İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
10. Ḥayvān odur ki baġlayalar rīsmān ile

3. **odur ki:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Odur ki.
45. Ümīd odur ki ola turduġınca ṭāḳ-ı felek
46. Bu gevherān-ı s̱emīn yādigār-ı Maġnīsā

odur kim:
1. **odur kim:**
Gazel 777
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Odur ki.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

oḫşad:
1. **oḫşadur:**-*ur*
Gazel 394
Mısra: **5**
Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

oḳ:
1. **oḳ:**
Gazel 668
Mısra: **8**
Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk.
7. Kemān-mis̱āl kec ol maḳṣaduñ taḳarrüb ise
8. Atılma oḳ gibi yābāna istikāmet ile

oḳ atup:
1. **oḳ atup:**-*up*
Tarih 126
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Oku belirlenen hedefe doğru fırlatmak.
15. Oḳ atup seng dikince didi Nābī tārīḫ
16. Dikdi taş belde-i Şehbāʾda Muḥammed Pāşā

oḳı:

1. **oḳı:**
Gazel 559
Mısra: **12**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.
11. Bī-tenezzül bulamaz kimse teraḳḳīye ẓafer
12. Oḳı bu mesʾeleyi sālik isen Süllemden

oḳu:

1. **oḳursa:***-r, -sa*
Gazel 827
Mısra: **9**
Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek.
9. Yār oḳursa lebini itmeye Nābī sūzān
10. Şevḳ ile yazduġumuz sūzlı mektūbları

2. **oḳusun:***-sun*
Gazel 274
Mısra: **13**
Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek.
13. Oḳusun bu heft beyti dāstān-ḫᵛān-ı hüner
14. Ḥeft-ḫᵛānı Nābiyā fetḥ itmeden Rüstem henüz

3. **oḳur:***-r*
Gazel 563
Mısra: **2**
Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek.
1. Sevād-ı çeşm alur ḫurşīd ḫāl-i ʿanberīnīnden
2. Duʿā-yı nūr oḳur meh nüsḫa-i saṭr-ı cebīninden

4. **oḳursın:***-r, -sın*
Gazel 695
Mısra: **6**
Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek.
5. İḫlāṣuñ olmayınca ḫudāvend-i ʿāleme
6. Ey zāhid-i ġabī ne oḳursın namāzda

5. **oḳur:***-r*
Kaside 9
Mısra: **126**
Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek.
125. ʿArż-ı mihr eylemeğe başladı devrān ammā
126. Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

6. **oḳursaḳ:***-r, -sa, -ḳ*
Gazel 396
Mısra: **8**
Çağırmak, seslenmek.
7. Dest-i ṭaleble gelmez şikāre
8. Ol murġ-ı vaḥşı biñ kez oḳursaḳ

7. **oḳuyan:***-y, -an*
Tarih 11
Mısra: **9**
Okumak / Çağırmak.
9. Nābīyā tārīḫ odur her oḳuyan ide duʿā
10. Valide Sulṭānun itsün cāmiʿin Allāh ḳabūl

8. **okuduġı:***-duġ, -ı*
Gazel 403
Mısra: **11**
Yazılmış bir metni seslendirmek II Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek.
11. Bilmeyen okuduġı fātihanun maʿnāsın
12. Ṭokunur ḫāṭır-ı sengīnine mihrāblaruñ

9. **oḳur:***-r*
Gazel 795
Mısra: **11**
Yazılmış bir metni seslendirmek II Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir eṡer yoḳdur dehānında

10. **okumak:***-mak*
Gazel 683
Mısra: **12**
Okumak, talim etmek.
11. Ṭıfllar bilmez idi itdi o da şimdi ẓuhūr
12. Sebaḳ ile okumak şiveyi mekteblerde

11. **oḳurlar:***-r, -lar*
Gazel 742
Mısra: **9**
Okumak, talim etmek.
9. Virdiyye şerḥi dersin oḳurlar hezārdan
10. Etfāl-i ġonce nüsḫasın aşmış ḳucaġına

12. **okudum:***-du, -m*
Gazel 698
Mısra: **5**
Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek.
5. Her mesʾelesin kim okudum nüsḫa-i ḥüsnüñ
6. Resm-i edebe şarṭ-ı riʿāyet var içinde

13. **oḳurlar:***-r, -lar*
Gazel 700
Mısra: **4**
Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek.
3. Daʿvā-yı nūr u sāye nizāʿ-ı ṣabāḥ ü şām
4. Bir köhne bestedür ki oḳurlar ḥiṣārda

14. **oḳuya:***-y, -a*
Tarih 127
Mısra: **65**
Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek.
65. Kime maḫṣūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya
66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ḫuṭebā

15. **oḳur:***-r*
Tarih 38
Mısra: **9**
Okumak, söylemek.
9. Nābī oḳur bu mıṣraʿ-ı tārīḫi selsebīl
10. Ḥacı ʿAlī Efendiʾye bu ḫāne saʿd bād

okud:

1. **okudıcaḳ:***-ıcaḳ*
Tarih 95
Mısra: **1**
Yazılmış bir metni seslendirmek II Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek.
1. Naḥv okudıcaḳ Nābī maḫdūmı Ebuʾl-ḫayrʾa
2. Feyyāẓ bu maʿnāyı itdi diline ilḳā

oḳun:

1. **oḳunan:***-an*
Gazel 855
Mısra: **6**
Okunmak.
5. Ey mest-i cāh māye-i ʿibret yiter saña
6. Devr-i güẕeştenüñ oḳunan dāstānları

2. **oḳunur:***-ur*
Kaside 24
Mısra: **109**
Okunmak, öğrenilmek.
109. Ḥaşre dek resmi boẓulmaz unudulmaz oḳunur
110. Ser-i şemşīrüñ ile nāmuñı itdün ibḳā

3. **oḳuna:**
Tarih 103
Mısra: **17**
Okunmak, söylenmek.
17. O menberde oḳuna ḫuṭbesi kʾolmış ola evvel
18. Ḳarīn-i ʿizz-i pā-būs-ı ḥabīb-i Ḫālıḳ-ı yek-tā

4. **oḳunur:***-ur*
Tarih 150
Mısra: **7**
Okunmak, söylenmek.
7. Kendü maẓmūn-ı ḫaṭından oḳunur tārīḫi
8. Oldı vechinde nümāyān raḳam-ı kātib-i ṣunʿ

okut:
1. **oḳutmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 769
Mısra: **9**
Okumasını, öğrenmesini sağlamak.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

ol:
1. **oldı:**-*dı*
Gazel 4
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫaṭ ʿazl-i ḥüsn virmedi ey nāzenīn saña
2. Oldı berāt-ı tāze ḫaṭ-ı ʿanberīn saña

2. **olmış:**-*mış*
Gazel 6
Mısra: **6**
Olmak.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

3. **olsa:**-*sa*
Gazel 7
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīgā gerden-i mīnā

4. **olsa:**-*sa*
Gazel 8
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ne dem olsa ḫayālün cilve-rīz-i āsmān-ı dil
6. Feżā-yi ʿālem-i endīşede meh-tāb olur peydā

5. **olmasa:**
Gazel 9
Mısra: **5**
Olmak.
5. Olmasa olmaz idi ṭāḳ-ı ḳabūle peyvend
6. Lafẓ-ı āmīndeki nūn ḥalḳa-i zencīr-i duʿā

6. **olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 9
Mısra: **4**
Olmak.
3. Olur elbette nişānek-zen-i meydān-ı ḳabūl
4. Pençe-i maʿṣiyet olmazsa ʿinān-gīr-i duʿā

7. **oldı:**-*dı*
Gazel 10
Mısra: **5**
Olmak.
5. Oldı dīvān-ı ezelde ser-nüviştüm derd-i ʿaşḳ
6. Terk-i sevdā-yı maḥabbet ġayr-ı ḳābildür baña

8. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 10
Mısra: **10**
Olmak.
9. Nābī-i ḫam-geşte-ḳadveş geşt-i ṣaḥn-ı baġdan
10. Rūy-ı dil-dār olmasa bilmem ne ḥāṣıldur baña

9. **olınca:**-*ınca*
Gazel 12
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olınca zehr-çeş-i firḳati muḥāsebenüñ
4. O zaḫme itdi telāfī muḳabeleyle Ḫudā

10. **olınca:**-*ınca*
Gazel 15
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ben ḫayālinle ṣabāḥ olınca itdüm güft-gū
10. Sen kimi şāyeste-i luṭf-ı ḫiṭāb itdüñ bu şeb

11. **olan:**-*an*
Gazel 17
Mısra: **3**
Olmak.
3. ʿUşşāḳa rūzlarda olan nāzlar olur
4. Būs u kenar ẕevḳine maḥsūb şeb-be-şeb

12. **olur:**-*ur*
Gazel 17
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫubān olurlar encümen-āşūb şeb-be-şeb
2. Tertīb-i bezm-i vuṣlat olur ḫūb şeb-be-şeb

13. **olurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 17
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ḫubān olurlar encümen-āşūb şeb-be-şeb
2. Tertīb-i bezm-i vuṣlat olur ḫūb şeb-be-şeb

14. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 17
Mısra: **5**
Olmak.
5. Derhem olursa kākül-i cānān ʿaceb degül
6. Olur tekellüfāt çü meslūb şeb-be-şeb

15. **olur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **4**
Olmak.
3. Nedür o silsile-i ḥalḳadār ruyuñda
4. Bihişt içinde olur ālet-i ʿazāb ġarīb

16. **olur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **5**
Olmak.
5. O hū-girifte-i cürm-i pey-ā-peyüm ki olur
6. Girerse defter-i aʿmālüme s̱evāb ġarīb

17. **oldı:**-*dı*
Gazel 21
Mısra: **9**
Olmak.
9. Subḥ-ı viṣāl oldı damen-mest bī-ḫaber
10. Nābī olur mı dide-i ʿāşıkda bunca ḫᵛāb

18. **olsa:**-*sa*
Gazel 23
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ḥādis̱ muḳarin olsa ḳadīme ʿadīm olur
6. Olmaz güneh muḳābil-i gīsū-yı maġfiret

19. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 24
Mısra: **2**
Olmak.
1. Bī-ḫār cürm olurdı gül-i rūy-ı maġfiret
2. Ẓımnında olmasa es̱er-i būy-ı maġfiret

20. **olmaz:**-*maz*
Gazel 24
Mısra: **13**
Olmak.
13. Nābī taḥaṣṣun eyle ki olmaz halel-pezīr
14. Çirk-ābe-i zünūb ile bārū-yı maġfiret

21. **olsa:**-*sa*
Gazel 24
Mısra: **5**
Olmak.
5. İtmez tenezzül olsa cihan ser-be-ser günāh
6. Vezne ʿuluvv-ı ṭabʿ-ı terāzū-yı maġfiret

22. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 24
Mısra: **1**
Olmak.
1. Bī-ḫār cürm olurdı gül-i rūy-ı maġfiret
2. Ẓımnında olmasa es̱er-i būy-ı maġfiret

23. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 25
Mısra: **11**
Olmak.
11. Aʿmāl olamaz baḥre göre ḳaṭre-i nā-çiz
12. Taʿdād ḳabūl eylese maġfūr-ı ʿināyet

24. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 25

Mısra: **14**
Olmak.
13. Nā-puḫte ḳomaz matbāh-ı āfākda Nābī
14. Der-kār olıcaḳ germī-i tennūr-ı ʿināyet

25. **ola:**-*a*
Gazel 31
Mısra: **10**
Olmak.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerḫ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

26. **olsa:**-*sa*
Gazel 32
Mısra: **6**
Olmak.
5. Çün lāle-ṣıfat yaḳdı derūnum dil-i şīrīn
6. Bismilgehüm olsa nʾola kūhsār-ı melāmet

27. **olanlar:**-*an, -lar*
Gazel 35
Mısra: **10**
Olmak.
9. Aḳvā-yı şarṭ-ı luṭf maḥallin gözetmedür
10. İtmez kerīm-meşreb olanlar kerem ʿabes̲

28. **olmaz:**-*maz*
Gazel 35
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olmaz ruḫ-ı bütāna raḳam-keş ḳalem ʿabes̲
2. Çekmez beyāża kātib-i ḳudret raḳam ʿabes̲

29. **olmaz:**-*maz*
Gazel 35
Mısra: **8**
Olmak.
7. Bir kārvān-ı ʾıyş ü neşāṭun ġubarıdur
8. Olmaz nişeste ḫāṭıruña gerd-i ġam ʿabes̲

30. **olmaz:**-*maz*
Gazel 35
Mısra: **12**
Olmak.
11. Bī-sikke zer raʿiyyet ü meskūk-ı ʿaskerī
12. Olmaz bu kār-ḫānede naḳş-ı direm ʿabes̲

31. **oldı:**-*dı*
Gazel 36
Mısra: **4**
Olmak.
3. Nigāh-ı germ ile nerm oldı ḳalbi bir miḳdār
4. Yaḳīnüm oldı ki luṭfa nigāh olur bāʿis̲

32. **olan:**-*an*
Gazel 40
Mısra: **7**
Olmak.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

33. **olan:**-*an*
Gazel 41
Mısra: **4**
Olmak.
3. Taʿlīm-i inḳiyāddur emr-i itāʿate
4. Fermān-ı rüzgāra olan imtis̲āl-i mevc

34. **olmayaydı:**-*ma, -ya, -y, -dı*
Gazel 41
Mısra: **10**
Olmak.
9. Zeḫḫār nāmı ile olunmazdı baḥr yād
10. Dūşında olmayaydı eger peştemāl-i mevc

35. **olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **11**
Olmak.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaṣm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

36. **olmaduğın:**-*ma, -duğın*
Gazel 44
Mısra: **9**
Olmak.
9. Var mı görmiş ʿacabā olmaduġın ey Nābī
10. Māye-i ṣubḥ-ı keder ḫātime-i şām-ı feraḥ

37. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 47
Mısra: **13**
Olmak.
13. Nābīyā olmasa maġrur ḳafādārī-i mihr
14. Güllerüñ düşmez idi üstine şebnem küstāḫ

38. **olur:**-*ur*
Gazel 48
Mısra: **17**
Olmak.
17. Olur pā-kūp-ı cām-ı māsivā mest-i ser-endāzı
18. Leb-i peymāne-i ḫūn-ı cigerdür ḥalḳa-i tevḥīd

39. **olduğın:**-*duġ, -ın*
Gazel 52
Mısra: **15**
Olmak.
15. Nüsḫa-i yeʾs ü ümīd olduġın anla ʿālem
16. Yā ser-i yeʾs ü elifdür ser ü sāmān-ı ümīd

40. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 54
Mısra: **13**
Olmak.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḥṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

41. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 54
Mısra: **14**
Olmak.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḥṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

42. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 54
Mısra: **12**
Olmak.
11. Āşūbgeh-i miḥnet olur kūçe-i dilber
12. Böyle olıcaḳ ʿāşıḳ-ı nālān müteʿaddid

43. **olur:**-*ur*
Gazel 54
Mısra: **11**
Olmak.
11. Āşūbgeh-i miḥnet olur kūçe-i dilber
12. Böyle olıcaḳ ʿāşıḳ-ı nālān müteʿaddid

44. **olur:**-*ur*
Gazel 54
Mısra: **14**
Olmak.
13. Nābī olamaz her güle bir bülbül-i maḥṣūṣ
14. Cānān olur ammā olamaz cān müteʿaddid

45. **olan:**-*an*
Gazel 56
Mısra: **13**
Olmak.
13. Nihādı pāk olan erbāb-ı ṭabʿun ey Nābī
14. Gelür mez̲ākına eşʿār-ı ābdār lez̲īz̲

46. **olur:**-*ur*
Gazel 56
Mısra: **1**
Olmak.
1. Egerçi bī-şek olur z̲evḳ-i vaṣl-ı yār lez̲īz̲
2. Velīk baña gelür andan intizār lez̲īz̲

47. **olsa:**-*sa*
Gazel 57
Mısra: **13**
Olmak.
13. Rāżıyuz eger olsa da her şehrde Nābī
14. Bir kes kʾola feryād-ı gedādan mütelez̲z̲iz̲

48. **olur:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olur sebük-serī-i cüdā farḳ-ı naḳş u ziyād

8. Ferāḫ ḥavṣaladur baḥr bir ḳarāra gelür

49. **oldı:**-*dı*
Gazel 64
Mısra: **15**
Olmak.
15. Kuvāya geldi zaʿf u cism muḫtellüʾn-niẓām oldı
16. Perīşānī-i pīrī fitne-i āḫir zamānumdur

50. **olsam:**-*sa, -m*
Gazel 67
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ḳarār itmem dıraḫt-ı bīhdār olsam da ey Nābī
10. Benüm ebrū-yı ḫūbān tīşe-i kūh-ı vakārumdur

51. **olmadadur:**-*mada, -dur*
Gazel 69
Mısra: **23**
Olmak.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uṣanur

52. **olmaġ:**-*maġ*
Gazel 69
Mısra: **19**
Olmak.
19. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ ile ṭabʿları sāzlaruñ
20. Biri āvāz idicek cümlesi birden boşanur

53. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 73
Mısra: **10**
Olmak.
9. Saḫtlar nermlere vāsıṭa-i rāḥat olur
10. Olmasa sūzen eger menzilin almazdı ḥarīr

54. **olur:**-*ur*
Gazel 73
Mısra: **8**
Olmak.
7. Maʿnī-i tāze ciger-gūşe-i ṣulbī gibidür
8. Olur evlād gibi besleme ḥüsn-i taʿbīr

55. **olur:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **2**
Olmak.
1. Hat gird-i ʿārızında ki gāhī ʿıyān olur
2. Diller ġubār-ı ḥayret ile rīkdān olur

56. **olur:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **8**
Olmak.
7. Lāzım degül kitāb-ı Gülistān o āfete
8. Ne nüsḫa korsa sīnesine Gülsitān olur

57. **olduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 76
Mısra: **1**
Olmak.
1. Yāruñ ḫaṭ-āver olduġına pīç ü tābı var
2. ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı hicābı var

58. **ola:**-*a*
Gazel 83
Mısra: **4**
Olmak.
3. Göstermesin o ḳaḥṭ-ı suḫan meclisin Ḫudā
4. Kʾalūde-i tenaḥnuḥ ola lafẓ-ı nesteler

59. **oldı:**-*dı*
Gazel 90
Mısra: **1**
Olmak.
1. Lebüñ endīşesiyle maḫzen-i laʿl oldı dāmānlar
2. Nigāhuñ şevḳine bāzār-çāk oldı girībānlar

60. **olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 90
Mısra: **9**
Olmak.
9. Serinde olmayınca sāyesi kim iʿtibār eyler
10. ʿAceb mi dāmen-i ṭuġrāya rū-māl itse fermānlar

61. **olur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **1**
Olmak.
1. Şevḳ-i ruḫuñla rūy-ı heves lāle-reng olur
2. Fikr-i dehānuñ ile reh-i ṣabr teng olur

62. **olur:**
Gazel 91
Mısra: **2**
Olmak.
1. Şevḳ-i ruḫuñla rūy-ı heves lāle-reng olur
2. Fikr-i dehānuñ ile reh-i ṣabr teng olur

63. **olur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **4**
Olmak.
3. Böyle ḳalursa serdī-i evżaʿ-ı rüzgār
4. Naḳd-ı şerār-ı gūy-ı girībān seng olur

64. **olur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **6**
Olmak.
5. Her kirm kʾola berg-ḫor-ı şāhsār-ı ʿaşḳ
6. İbrīşimi figāna gelür tār-ı çeng olur

65. **olur:**-*ur*
Gazel 91
Mısra: **8**
Olmak.
7. Cūyende-i necāt olan emvāc-ı fitneden
8. Fāriġ-nişīn-i gūşe-i kām-ı neheng olur

66. **olan:**-*an*
Gazel 92
Mısra: **16**
Olmak.
15. Şevḳ-i cismüñle yanup çerḫde āh-ı serdüm
16. Berf şeklinde olan rıḫte-i ḫākisteridür

67. **olanuñ:**-*an, -uñ*
Gazel 92
Mısra: **10**
Olmak.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

68. **olur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **1**
Olmak.
1. Vaṣf-ı femüñde cāme-i taʿbīr teng olur
2. Fikr-i miyānuñ itmede tedbīr teng olur

69. **olur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **2**
Olmak.
1. Vaṣf-ı femüñde cāme-i taʿbīr teng olur
2. Fikr-i miyānuñ itmede tedbīr teng olur

70. **olur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **4**
Olmak.
3. Böyle ḳalursa silsile-i zülf-i müşk-bīz
4. Dīvāneler ziḥāmına zencīr teng olur

71. **olur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **6**
Olmak.
5. Kār-ı şikāra başlasa ol çeşm-i şīr-mest
6. Diller mis̱āl-i dīde-i nahcīr teng olur

72. **olur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **8**
Olmak.
7. Bāzūlarum miyānuna şāyān degülse de
8. Esb-i ḫayāl-i vaṣla hele zīr teng olur

73. **olur:**-*ur*
Gazel 94

Mısra: **10**
Olmak.
9. Çeşm-i siyāhı dilden ider ġāret-i ḳarār
10. Ahū görince havṣala-i şīr teng olur

74. **olur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **12**
Olmak.
11. Dilden çıḳar sarāy-ı cihānuñ ḫayālini
12. Bisyār olursa ḫānede taʿmīr teng olur

75. **olur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **14**
Olmak.
13. Nābī ḫilāf-ı vüsʿat-ı meydān-ı iltifat
14. Vaḳt-i ʿitāb sāha-i taḳrīr teng olur

76. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 94
Mısra: **12**
Olmak.
11. Dilden çıḳar sarāy-ı cihānuñ ḫayālini
12. Bisyār olursa ḫānede taʿmīr teng olur

77. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 98
Mısra: **3**
Olmak.
3. ʿAcz u niyāz olur yine olursa çāre-sāz
4. Yoḫsa ġurūr vāsita-i maġfiret m'olur

78. **olan:**-*an*
Gazel 99
Mısra: **8**
Olmak.
7. Metāʿ-ı hūn-ı ʿazīzāna müşteri olma
8. Bu Kerbelā'da olan beyʿ men yezid midür

79. **olmaḳla:**-*maḳla*
Gazel 101
Mısra: **5**
Olmak.
5. Olmaḳla saḥnı ḫᵛābgeh-i hātemü'r-rüsül
6. Faṣṣ-ı nigīn-i ravża-i cennet Medīne'dür

80. **olur:**
Gazel 102
Mısra: **2**
Olmak.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

81. **olur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **4**
Olmak.
3. Eylesem dāġ-ı derūnum şerhine važʿ-ı ḳalem
4. Sīne-i ḥarf üzre dāġ-ı noḳta ḫūn-ālūd olur

82. **olur:**-*ur*
Gazel 104
Mısra: **4**
Olmak.
3. Olan sefīne-nişīn-i tevekkül ü teslīm
4. Ġarīḳ-i mevc-be-mevc-i yem-i ʿavāṭıf olur

83. **olur:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Olmak.
7. Olan nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa reh-yāb
8. Emīr rütbesi bulmazsa bāri kāşif olur

84. **olur:**-*ur*
Gazel 109
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ḫaṭ ḥüccet-i āzādī-i ʿuşşāḳ olur ancaḳ
8. Bir vech ile dinmez aña maḥkūk degüldür

85. **olmadadur:**-*mada, -dur*
Gazel 110
Mısra: **1**
Olmak.
1. Gāh nev-bāfte-i ḥüsn mezād olmadadur
2. Gāh red-kerde-i engüşt kesād olmadadur

86. **olmadadur:**-*mada, -dur*
Gazel 110
Mısra: **2**
Olmak.
1. Gāh nev-bāfte-i ḥüsn mezād olmadadur
2. Gāh red-kerde-i engüşt kesād olmadadur

87. **olmadadur:**-*mada, -dur*
Gazel 110
Mısra: **4**
Olmak.
3. Pāy-ı teşrifimi ḳaṭʿ itme diyü gülşenden
4. Bergler būse-zen-i dāmen-i bād olmadadur

88. **olmadadur:**-*mada, -dur*
Gazel 110
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā
8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

89. **olduġındandur:**-*duġ, -ı, -n, -dan, -dur, -, -*
Gazel 111
Mısra: **7**
Olmak.
7. Naẓar ʾavākib-i aḥvāle olduġındandur
8. Ki naẓmlarda kavāfīye iʿtibār olunur

90. **olınca:**-*ınca*
Gazel 113
Mısra: **8**
Olmak.
7. Meyl itdi seyr-i dāġum içün sīneme o şūḫ
8. Faṣl-ı bahār olınca heves taḫta-pūşadur

91. **olduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a, -*
Gazel 114
Mısra: **3**
Olmak.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳ'uñ olduġına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

92. **olduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 117
Mısra: **5**
Olmak.
5. Çāpükter olduġın ġam-ı nā-gehres-i heves
6. Şıḳlet-keş-i müsāfir-i bī-gāh olan bilür

93. **olduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 119
Mısra: **14**
Olmak.
13. Ġam-ı ḫarābım Nābī bilen çeker ḳat ḳat
14. Maḳām-ı nūr-ı vücūd olduġın Medīne-i ʿömr

94. **olınsa:**-*ın, -sa*
Gazel 119
Mısra: **5**
Olmak.
5. Olınsa pāresinüñ her birisi gūş ḳadar
6. Yine felekden alınmaz tamām kīne-i ʿömr

95. **olan:**-*an*
Gazel 122
Mısra: **2**
Olmak.
1. Her dil ki esīr-i girih-i reyb degüldür
2. Sāʾirlere ġayb olan aña ġayb degüldür

96. **olmaza:**-*maz, -*
Gazel 124
Mısra: **9**
Olmak.
9. Mānend-i zühd olmaza sermāye-i ġurūr
10. Bārī günāh vāsıṭa-i iʿtirāf olur

97. **olur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **1**
Olmak.
1. Naḳş-ı ẓuhūr ṣanma ki bī-ihtilāf olur

2. Cūy-ı vücūd geh bulanur gāh ṣāf olur

98. **olur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **4**
Olmak.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevḳin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

99. **olur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **6**
Olmak.
5. Hep ʿuḳdedür esīr-i ḥicāb eyleyen seni
6. Bir ʿuḳde mihre rabıta-i inkisāf olur

100. **olur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **8**
Olmak.
7. Dilber ki rast söyleye ʿuşşāḳa itdügin
8. Būs eyleyem dehānını dirsem ḫilāf olur

101. **olur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **10**
Olmak.
9. Mānend-i zühd olmaza sermāye-i ġurūr
10. Bārī günāh vāsıṭa-i iʿtirāf olur

102. **olur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **11**
Olmak.
11. Nābī es̱er ẓuhūrı olur mūris̱-i kemāl
12. Āḫir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

103. **olur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **12**
Olmak.
11. Nābī es̱er ẓuhūrı olur mūris̱-i kemāl
12. Āḫir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

104. **olsa:**-*sa*
Gazel 125
Mısra: **11**
Olmak.
11. Ḥāl düşvār idi olsa ṣuver u aʿmāle
12. Lillāhiʾl-ḥamd ki Ḥaḳḳʾuñ naẓarı niyyetedür

105. **olur:**-*ur*
Gazel 125
Mısra: **9**
Olmak.
9. Seng-i ġamdan olur āsūde sifāl-i iflas
10. Sengün iḳbāli de mīnā-yı refāhiyyetedür

106. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 129
Mısra: **1**
Olmak.
1. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olıcaḳ dil-firībler
2. Lāzım gelür muvafaḳat itmek raḳībler

107. **ol:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Olmak.
5. Süḫanveş olma āyīneveş ṣāf-meşreb ol
6. Rūy-ı ṣafā her-āyīne hemvārlıḳdadur

108. **olma:**-*ma*
Gazel 135
Mısra: **5**
Olmak.
5. Süḫanveş olma āyīneveş ṣāf-meşreb ol
6. Rūy-ı ṣafā her-āyīne hemvārlıḳdadur

109. **oldı:**-*dı*
Gazel 136
Mısra: **8**
Olmak.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

110. **olduġını:**-*duġı, -nı*
Gazel 138
Mısra: **9**
Olmak.
9. ʿAyn-ı luṭf olduġını ḳahruñ o añlar Nābī
10. Ki regin būsegeh-i nişter-i faṣṣād eyler

111. **olur:**-*ur*
Gazel 138
Mısra: **7**
Olmak.
7. Erre-i şāh-ı ḥayāt olur aña peykānı
8. Kim ki ḫalḳı hedef-i nāvek-i bī-dād eyler

112. **olur:**-*ur*
Gazel 143
Mısra: **5**
Olmak.
5. Pür olduġı dem cāmuñ olur ṣavtı diger-gūn
6. Eṭfālüñ ider ḥilm ṣadāsın müteġayyir

113. **olan:**-*an*
Gazel 144
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

114. **oldugı:**
Gazel 148
Mısra: **13**
Olmak.
13. Nemā nümūde-i emn oldugı dıraḫta sezā
14. Ki arż-ı perveriş itmek rıżā bozundısıdur

115. **olaydı:**-*a, -y, -dı, -*
Gazel 154
Mısra: **9**
Olmak.
9. Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi ʿitāb
10. Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür

116. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 154
Mısra: **5**
Olmak.
5. Bu gūne bī-nemek olmaḳ nevāle-i ʿayşüm
6. Teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür

117. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 154
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bu zaḫm-ı ʿaşḳuma bādī nigāhum olmışdur
4. Yine bu tīr baña kendü terkeşümdendür

118. **oldı:**-*dı*
Gazel 155
Mısra: **20**
Olmak.
19. Rāh-ı keremde ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan
20. Ġayretle oldı çīn be-cebīn zerd rūy-ı zer

119. **olınca:**-*ınca*
Gazel 155
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ṣubḥuñ olınca zīb-i girībānı gūy-ı zer
2. Kimdür ki itmeye heves-i cüst-cūy-ı zer

120. **olsa:**-*sa*
Gazel 155
Mısra: **21**
Olmak.
21. Maʿdende olsa naʿl der-āteş ʿaceb midür
22. Meydān-ı cūd şevḳi ile bād-pūy-ı zer

121. **olan:**-*an*
Gazel 156
Mısra: **4**
Olmak.
3. ʿĀlemlere vücūdını Ḥaḳ raḥmet itmeġin
4. Vīrāne-i ḍalāl olan ābād olur gider

122. **olan:**-*an*
Gazel 161
Mısra: **10**
Olmak.

9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

123. **olursa:**
Gazel 172
Mısra: **14**
Olmak.
13. Çün sāde-rūlar āyinedür ṭūṭī-i dile
14. Nābī ġazel de sāde olursa ʿaceb midür

124. **oldı:**-*dı*
Gazel 182
Mısra: **7**
Olmak.
7. Muḳīm-i kūçe-i yār oldı ẖaylī müddetdür
8. Dil-i belā-keş-i nāber-ḳarārdan ne ẖaber

125. **olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **2**
Olmak.
1. Baẖt-ı bülend o kimseye kim destyār olur
2. Germiyyet-i hevāda yeri kūhsār olur

126. **olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **4**
Olmak.
3. Virmez bu inşirahı dile ġayrı kūhsār
4. Bu kūh-ı Despoto añılur rüzgār olur

127. **olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

128. **olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ābındaki leṭāfeti mümkin mi söylemek
8. Ser-çeşme-i ḥayāt işidür sermsār olur

129. **olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **10**
Olmak.
9. Raḳs itmege turur nefes-i rüzgār ile
10. Her bir dıraẖtı bir ṣanem-i şivekār olur

130. **olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **12**
Olmak.
11. Simāsı her ṣanavber-i nāzüḳ-ẖırāmenün
12. Sermāye-i tereddüd-i serv ü çenār olur

131. **olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **14**
Olmak.
13. Ṣad-sāle pīri āb u hevāsı cüvān ider
14. Ādem bu kūha gelmede bī-iẖtiyār olur

132. **olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **16**
Olmak.
15. Dest-i ṣabāsı şāne-zen-i zülf-i ʿāfiyet
16. Ābı cemāl-i ṣıḥḥate āyīnedār olur

133. **olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **18**
Olmak.
17. Rīżān olan tegerg degüldür seḥābdan
18. Nābī ẖidīv-i ʿāleme gevher nis̱ār olur

134. **ol:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Olmak.
1. Müstaġni ol cihāndan dest-i keşīde göster
2. Cūy-ı murād olursa dāmān-ı çīde göster

135. **ol:**
Gazel 186
Mısra: **12**
Olmak.
11. Kālā-yi naẓm u nes̱re kʾitdi zamāne raġbet
12. İster ġazel-fürūş ol ister ḳaṣīde göster

136. **oldı:**-*dı*
Gazel 186
Mısra: **7**
Olmak.
7. Çün ḥall-i ʿuḳde-i dil müşkilter oldı sende
8. Engüşt-i ārzūyı nāẖun-bürīde göster

137. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 186
Mısra: **2**
Olmak.
1. Müstaġni ol cihāndan dest-i keşīde göster
2. Cūy-ı murād olursa dāmān-ı çīde göster

138. **olmaduġın:**-*ma, -duġ, -ı, -n*
Gazel 187
Mısra: **3**
Olmak.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

139. **ola:**-*a*
Gazel 189
Mısra: **7**
Olmak.
7. O cāh kim ola hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl
8. Teveccüh itse bile ibtihācumuz yoḳdur

140. **olsa:**-*sa*
Gazel 190
Mısra: **5**
Olmak.
5. Bih-būdı olsa cāʾiz zaẖm-ı ẖadeng-i nāzuñ
6. Naḳd-i sarāy-ı kevneyn merhem-behā degüldür

141. **olan:**-*an*
Gazel 193
Mısra: **1**
Olmak.
1. İs̱bāt-ı meh-i ṣavma olan ḥücceti ṣaḳlar
2. Kāġıd uçurur menzil ile yolda ulaklar

142. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 199
Mısra: **3**
Olmak.
3. Esāfil olmasa olmaz ahālī nāʾil-i sāmān
4. Viren zīrā ki ṣūret cāme-i zer-tāre sūzendür

143. **olur:**-*ur*
Gazel 208
Mısra: **15**
Olmak.
15. Bāḥūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
16. Fevt ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

144. **olmayayum:**-*ma, -ya, -yum*
Gazel 218
Mısra: **7**
Olmak.
7. Nice Mecnūn-ı ḥayret olmayayum
8. Perdedār-ı cemāl rāzumdur

145. **olmaz:**-*maz*
Gazel 219
Mısra: **5**
Olmak.
5. Olmaz yine marīz-i maḥabbet şifā-pezīr
6. Rūy-ı zemīne bir daẖı ʿİsā gelür gider

146. **olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 226
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ṭurma gül-geşt ider ol serv-i ẖoş-āyende ẖırām
10. Ṣarılup gerdenine tāk olacaḳ yirlerdür

147. **olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 226
Mısra: **12**
Olmak.

11. Ṣaḥn-ı ḥammāmda ol şūḫ-ı dil-ārāmı görüp
12. Ṣarılup şevḳ ile dellāḳ olacaḳ yirlerdür

148. **olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 226
Mısra: **14**
Olmak.
13. Hele biz şād oluruz nāʾil-i vaṣl olmaḳdan
14. Gerçi aġyāra o ġamnāk olacaḳ yirlerdür

149. **olduġumdandur:**-*duġ, -um, -dan, -dur*
Gazel 232
Mısra: **1**
Olmak.
1. Baña gerdūnuñ āzārı kem-āzār olduġumdandur
2. Sīpihrüñ vażʿ-ı nā-hem-vārı hem-vār olduġumdandur

150. **olduġumdandur:**-*duġ, -um, -dan, -dur*
Gazel 232
Mısra: **2**
Olmak.
1. Baña gerdūnuñ āzārı kem-āzār olduġumdandur
2. Sīpihrüñ vażʿ-ı nā-hem-vārı hem-vār olduġumdandur

151. **olduġumdandur:**-*duġ, -um, -dan, -dur*
Gazel 232
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ġubārāsā beni böyle leked-ḫᵛār itdügi çerḫüñ
4. Nigāh-ı iʿtibār-ı yārda ḫᵛār olduġumdandur

152. **olduġumdandur:**-*duġ, -um, -dan, -dur*
Gazel 232
Mısra: **6**
Olmak.
5. Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i hūn-pāşum
6. Düçār olmaḳ o mest-i nāza nāçār olduġumdandur

153. **olan:**-*an*
Gazel 233
Mısra: **4**
Olmak.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

154. **olmasın:**-*ma, -sın*
Gazel 233
Mısra: **3**
Olmak.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

155. **ola:**-*a*
Gazel 238
Mısra: **5**
Olmak.
5. Dem-i şebāb ola ḫūbān ola mey u ney ola
6. Çemende gerdiş-i peymāne kāmrānlıḳdur

156. **ola:**-*a*
Gazel 238
Mısra: **5**
Olmak.
5. Dem-i şebāb ola ḫūbān ola mey u ney ola
6. Çemende gerdiş-i peymāne kāmrānlıḳdur

157. **ola:**-*a*
Gazel 238
Mısra: **5**
Olmak.
5. Dem-i şebāb ola ḫūbān ola mey u ney ola
6. Çemende gerdiş-i peymāne kāmrānlıḳdur

158. **oldı:**-*dı*
Gazel 246
Mısra: **8**
Olmak.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḥrīye biner oldı kemīneler

159. **olduġından:**-*duġ, -ı, -n, -dan*
Gazel 249
Mısra: **7**
Olmak.
7. ʿAḳl-ı evvel olduġından bāʿiṡ-i hīç-i vücūd
8. Müşkilāt-ı ʿālemi miftāḥ-ı dest-i hūş açar

160. **olur:**-*ur*
Gazel 249
Mısra: **3**
Olmak.
3. Vaḳt-i tāʿat yek-digerle ṣulḥ olur pest ü bülend
4. Mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye naḳş-ı ḥaṣīr āġūş açar

161. **olsa:**-*sa*
Gazel 251
Mısra: **2**
Olmak.
1. Keṡret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

162. **olur:**-*ur*
Gazel 253
Mısra: **7**
Olmak.
7. Nişestelikden olur nuḳl-ı sükkerī gendüm
8. Hemīşe żımn-ı ḫasāretdedür ticāretümüz

163. **olan:**-*an*
Gazel 254
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ārāyiş-i cemāline benzer ol āfetüñ
10. Nābī bizüm suḫanda olan intiẓāmumuz

164. **olmaz:**-*maz*
Gazel 254
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olmaz hümālara nigeh-endāz-ı iltifat
8. Alūde-i ġubār ise de çeşm-i dāmumuz

165. **olur:**-*ur*
Gazel 255
Mısra: **10**
Olmak.
9. Biz āb-ı pāy der-gil-i şeh-rāh-ı miḥnetüz
10. Ḫurşīd olur olursa bizüm dest-gīrümüz

166. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 255
Mısra: **10**
Olmak.
9. Biz āb-ı pāy der-gil-i şeh-rāh-ı miḥnetüz
10. Ḫurşīd olur olursa bizüm dest-gīrümüz

167. **olalı:**-*alı*
Gazel 256
Mısra: **4**
Olmak.
3. ʿAyniyle döndi noḳṭa-i şekke sevād-ı dil
4. Ḫāl-i siyāhuñ olalı ḫāṭır-nişānumuz

168. **olmaz:**-*maz*
Gazel 257
Mısra: **2**
Olmak.
1. Zāhide zerdī-i rū vāṣıta-i zīb olmaz
2. Her varaḳ-pāre-i pejmürdede teẕhīb olmaz

169. **olmaz:**-*maz*
Gazel 257
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ṣıdḳdur māyesi esrār-fürūş-ı ʿaşḳuñ
4. Sūḳ-ı vaḥdetde erācīf ü ekāẕīb olmaz

170. **olmaz:**-*maz*
Gazel 257
Mısra: **6**
Olmak.
5. Tünd-bād-ı sitemüñ ṣadme-i kūh-endāzı
6. Şāḫsār-ı hevese mūriṡ-i āsīb olmaz

171. **olmaz:**-*maz*
Gazel 257
Mısra: **8**
Olmak.
8. Nāra ḥācet ḳomaz ol mertebe taʿẕīb olmaz
7. İltifāt itmedügi bendesine mālikinüñ

172. **olmaz:**-*maz*
Gazel 257
Mısra: **10**
Olmak.
9. Cümle bir kāʾidedür mesʾele-i hicr ü viṣāl
10. Fenn-i ḥikmetde münāfāt-ı esālīb olmaz

173. **olmaz:**-*maz*
Gazel 257
Mısra: **12**
Olmak.
11. Olsa ḫūbānda da bir mehveşe dil-dādecilik
12. O ḳadar ʿarż-ı merām itmege takrīb olmaz

174. **olsa:**-*sa*
Gazel 264
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ne deñlü olsa da ālūdelik ʿalāmetümüz
2. Ḳabūl ider yine erbāb-ı ʿöẕr imāmetümüz

175. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 265
Mısra: **4**
Olmak.
3. Beyān-ı ḥālüme māniʿ benüm ḥużūrumdur
4. Ecānib olduġı meclisde mācerā dinmez

176. **olmaz:**-*maz*
Gazel 266
Mısra: **1**
Olmak.
1. Bīdārī-i tāliʿ ruḫ-ı nīgū ile olmaz
2. İḳbāl-i cihān çeşm ile ebrū ile olmaz

177. **olmaz:**-*maz*
Gazel 266
Mısra: **2**
Olmak.
1. Bīdārī-i tāliʿ ruḫ-ı nīgū ile olmaz
2. İḳbāl-i cihān çeşm ile ebrū ile olmaz

178. **olmaz:**-*maz*
Gazel 266
Mısra: **4**
Olmak.
3. Tevfīk-i ʿināyetdür olan kārger ancaḳ
4. Taḥṣīl-i ġınā ḳuvvet-i bāzū ile olmaz

179. **olmaz:**-*maz*
Gazel 266
Mısra: **6**
Olmak.
5. Tedbīr ile efzūn idemez kimse naṣībin
6. Tesḫīr-i murādāt tek-ā-pū ile olmaz

180. **olmaz:**-*maz*
Gazel 266
Mısra: **8**
Olmak.
7. Bāzār-ı harīdār-ı ʿināyet götüridür
8. Hiç beyʿ ü şirā anda terāzū ile olmaz

181. **olmaz:**-*maz*
Gazel 266
Mısra: **10**
Olmak.
9. Maʿmūrluġı ʿadl iledür şehr-i vücūduñ
10. Burc-ı beden u ritʿat-ı bārū ile olmaz

182. **olmaz:**-*maz*
Gazel 266
Mısra: **12**
Olmak.
11. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmāde gerekdür
12. Yoḫsa yalıñuz sākī-i gül-rū ile olmaz

183. **olmaz:**-*maz*
Gazel 266
Mısra: **14**
Olmak.
13. Nābī ḳadem-i saḫt gerek menzil-i aşḳa
14. Ol rāha reviş ʿuḳde-i zānū ile olmaz

184. **olmaz:**-*maz*
Gazel 267
Mısra: **1**
Olmak.
1. Her tīre-meniş ḳadr-şinās-ı suḫan olmaz
2. Her sifle ḫarīdār-ı leʾāl-i ʿAden olmaz

185. **olmaz:**-*maz*
Gazel 267
Mısra: **2**
Olmak.
1. Her tīre-meniş ḳadr-şinās-ı suḫan olmaz
2. Her sifle ḫarīdār-ı leʾāl-i ʿAden olmaz

186. **olmaz:**-*maz*
Gazel 267
Mısra: **4**
Olmak.
3. Her ṭabʿdan itmez lemeʿān cevher-i maʿnī
4. Her şūre-zemīn çihre-fürūz-ı çemen olmaz

187. **olmaz:**-*maz*
Gazel 267
Mısra: **6**
Olmak.
5. Her çeşm olamaz lāyıḳ-ı ruhsāre-i Yūsuf
6. Her ḳāfile leb-teşne-i çāh-ı ẕeḳḳan olmaz

188. **olmaz:**-*maz*
Gazel 267
Mısra: **8**
Olmak.
7. Her sīneye şāyān degül esrār-ı maḥabbet
8. Her seng-dil āyīne-i vech-i ḥasen olmaz

189. **olmaz:**-*maz*
Gazel 267
Mısra: **10**
Olmak.
9. Her fikr olamaz maʿnī-i der-besteye reh-yāb
10. Her bī-meze reh-bürde-i genc-i dehen olmaz

190. **olmaz:**-*maz*
Gazel 267
Mısra: **12**
Olmak.
11. Nābī varaḳ-ı şiʿrüne maḫṣūṣdur ancaḳ
12. Her pāre varaḳ çeşm-güşā pīrehen olmaz

191. **olan:**-*an*
Gazel 270
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ne mümkin emn-i zebān-ı nigāh-ı şūḫından
8. Ki ġamzelerle olan güft-gūların bilürüz

192. **olur:**-*ur*
Gazel 277
Mısra: **9**
Olmak.
9. Nābī olur günāh-ı diger söylesek ʿaceb
10. Müstevcib-i cezā-yı günāh-ı nebūdeyüz

193. **olan:**-*an*
Gazel 278
Mısra: **5**
Olmak.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāḫ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

194. **oldı:**-*dı*
Gazel 280
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bizüm taʿaşşuḳumuz hālin itdi şöhret-yāb
4. Sipende māye-i bāl ü per oldı āteşümüz

195. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 280
Mısra: **7**
Olmak.
7. Göñüllerüñ kimi kec olduġı kimisi rāst
8. Çeker beyāna yemīn ü yesār terkeşümüz

196. **olur:**-*ur*
Gazel 280
Mısra: **2**
Olmak.
1. Nemīka-dih eṯer-i ḫāme-i münakkaşumuz

2. Olur nümūne-ber-i ḫāṭır-ı müşevveşümüz

197. **olsa:**-*sa*
Gazel 281
Mısra: **4**
Olmak.
3. Maḳṣūda nāil olduğu sāʿat rücūʿ ider
4. Raḳḳāṣ-ı sāʿat olsa sezādur mizācumuz

198. **olur:**-*ur*
Gazel 283
Mısra: **6**
Olmak.
5. Olursa bu çemen bū-bürde gülzār-ı ḥaḳīḳatden
6. Olur gül pāsbān-ı ḫār ser-i dīvāra yer ḳalmaz

199. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 288
Mısra: **4**
Olmak.
3. Yine taʿayyüş içün ıżṭırābdan ḫoşdur
4. Tevekkül olmasa da bī-telāşlıḳlarumuz

200. **olan:**-*an*
Gazel 293
Mısra: **8**
Olmak.
7. Gülzār-ı ḥüsn-i ġonce-lebānun esīridür
8. Bī-rūḥ olan güle baḳamaz ʿandelībümüz

201. **olmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 297
Mısra: **5**
Olmak.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḥmet bilürüz

202. **olmaz:**-*maz*
Gazel 299
Mısra: **8**
Olmak.
7. Fikr-i cemāl-i yār ider īcāb-ı eşk ü āh
8. Olmaz ʿazīz dost buḫūr u gül-ābsuz

203. **olmaz:**-*maz*
Gazel 299
Mısra: **14**
Olmak.
13. Maʿmūrluḳ ümīdini terk eyle Nābiyā
14. Olmaz cihan ʿaşḳ u maḥabbet ḫarābsuz

204. **olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 302
Mısra: **5**
Olmak.
5. Cürm olmayınca ḳande bulur furṣat-ı ẓuhūr
6. Sermāye-i günāhla matlūb-ı tevbeyüz

205. **olduġın:**-*duġ, -ı, -n*
Gazel 303
Mısra: **21**
Olmak.
21. Cihān ʿaks-i merāyā olduġın fehm eyleyen ʿārif
22. Zevālinden zülāl-i ʿālemüñ endūhgīn olmaz

206. **olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **6**
Olmak.
5. Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ iʿtimād itme
6. Esāsında binānuñ reşḥ-i āb olsa metīn olmaz

207. **olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **10**
Olmak.
9. Olurduk bī-taʿab müşrif temāşā-yı ḫarābata
10. Dirīġā pāre-i mīnā-yı meydān dūr-bīn olmaz

208. **olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **14**
Olmak.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ḳışrı her sāde dıraḫtuñ dārçīn olmaz

209. **olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **16**
Olmak.
15. Ḥurūf u noḳṭadur andan cebīnün añla bu rāzı
16. Ki seng-i dāġ-ı miḥnetden rehā bulmış cebīn olmaz

210. **olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **18**
Olmak.
17. Sezā-yı nām-ı sulṭānī ḳulūb-ı pāk-gevherdür
18. Beyābānda yatan her seng-i bī-ḳıymet nigīn olmaz

211. **olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **20**
Olmak.
20. Kenāruñ dilberi nāzik de olsa nāzenīn olmaz
19. Bilen ḫāk-i Sitanbuldur rüsūm-ı şīve-i nāzı

212. **olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **24**
Olmak.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

213. **olsa:**-*sa*
Gazel 303
Mısra: **6**
Olmak.
5. Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ iʿtimād itme
6. Esāsında binānuñ reşḥ-i āb olsa metīn olmaz

214. **olsa:**-*sa*
Gazel 303
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ḫayālüñ gelse de itmez ḳarār āyīne-i dilde
8. Zemīn-i şūre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz

215. **olsa:**-*sa*
Gazel 303
Mısra: **20**
Olmak.
20. Kenāruñ dilberi nāzik de olsa nāzenīn olmaz
19. Bilen ḫāk-i Sitanbuldur rüsūm-ı şīve-i nāzı

216. **ola:**-*a*
Gazel 304
Mısra: **10**
Olmak.
9. Nābī kelāma vüṣʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

217. **olur:**-*ur*
Gazel 304
Mısra: **8**
Olmak.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

218. **olan:**-*an*
Gazel 305
Mısra: **9**
Olmak.
9. Kemān-ı kecden olan tīr bī-işābetdür
10. Niyāz-ı vuṣlata Nābī dehen-güşālıġumuz

219. **olsa:**-*sa*
Gazel 306
Mısra: **2**
Olmak.
1. Derūn-ı ʿāşıḳ-ı āzāde-meşreb ġam ḳabūl itmez
2. Cerāhat-yāb-ı endūh olsa da merhem ḳabūl itmez

220. **ola:**-*a*
Gazel 309
Mısra: **13**
Olmak.
14. Nābiyā lūle-ṣıfat her kim ise düşmenümüz

13. Ola surāḫ be-dil dūd be-leb sūz be-ser

221. **olmada:***-ma, -da*
Gazel 312
Mısra: **9**
Olmak.
9. Teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ olmada ebru degül ancaḳ
10. Şifāf-ı cīb-i pīrāhen daḫı mihrābdan ḳalmaz

222. **olmadur:***-ma, -dur*
Gazel 312
Mısra: **11**
Olmak.
11. Ne maḳṣūda şürūʿ eylerse ber-ʿaks olmadur kārı
12. Esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel mū-tābdan ḳalmaz

223. **olmaz:***-maz*
Gazel 313
Mısra: **1**
Olmak.
1. Esīrān-ı hevāya güfte-i bīhūde pend olmaz
2. Duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa peşşegāna pāy-bend olmaz

224. **olmaz:***-maz*
Gazel 313
Mısra: **2**
Olmak.
1. Esīrān-ı hevāya güfte-i bīhūde pend olmaz
2. Duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa peşşegāna pāy-bend olmaz

225. **olmaz:***-maz*
Gazel 313
Mısra: **6**
Olmak.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

226. **olmaz:***-maz*
Gazel 313
Mısra: **8**
Olmak.
7. Çıḳar mı ḫātırumdan leẕẕet-i gül-būse-i- laʿli
8. Nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyenler behremend olmaz

227. **olur:***-ur*
Gazel 313
Mısra: **9**
Olmak.
9. Olur şān-ı fakīrān aġniyādan gāh bālāter
10. Düşer gāh ʿūd u ʿanber nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz

228. **olıcaḳ:***-ıcaḳ*
Gazel 315
Mısra: **12**
Olmak.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

229. **olsa:***-sa*
Gazel 318
Mısra: **5**
Olmak.
5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

230. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 324
Mısra: **6**
Olmak.
5. Yüzine tutmaz idi dāʾireāsā cāmı
6. Naġme-rīz olmasa meclisde bizüm bülbülümüz

231. **olsa:***-sa*
Gazel 324
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

232. **olur:***-ur*
Gazel 324
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ḳurbdür māniʿ-i vuṣlat bize ol āfet ile
4. Gerçi ebrūsı ḳadar ancaḳ olur fāṣılamuz

233. **olmışuz:***-mış, -uz*
Gazel 329
Mısra: **1**
Olmak.
1. Bir gūne ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

234. **olmışuz:***-mış, -uz*
Gazel 329
Mısra: **6**
Olmak.
5. Vā-beste çerḫe cünbişümüz devr ü seyrümüz
6. Gūyā ki dest-i ʿāleme bir sāʿat olmışuz

235. **olmışuz:***-mış, -uz*
Gazel 329
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ṣanmañ bizi ki şerm-i şehīdān-ī ġamzeden
8. Ruhsār-ı cāna perde-keş-i ḫaclet olmışuz

236. **olaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 331
Mısra: **14**
Olmak.
13. İderdi farḳ-ı mecāz ü ḥaḳīḳat ey Nābī
14. Olaydı dīde-i derkümde ḳuvvet-i temyīz

237. **ola:***-a*
Gazel 334
Mısra: **9**
Olmak.
9. Nābiyā ḥamd-i Ḫudā naʿt-ı Nebī ola meġer
10. O suḫan kʾolmaya mażmūnı mezāyā-yı heves

238. **oldı:***-dı*
Gazel 335
Mısra: **6**
Olmak.
5. Çalındı kūs-ı hüsrev-i nev-rūz-ı nev-cülūs
6. Tā kavs-i deyr-i mülk-i şitā virmez oldı ses

239. **olur:***-ur*
Gazel 336
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ne ḳadar eyler ise nālelerüm medd-i nefes
2. Yine andan daḫı bālāter olur ḳadd-i nefes

240. **olmış:***-mış*
Gazel 338
Mısra: **4**
Olmak.
3. Olup dest-i nigehden çirk-beste nusḫa-i ḥüsni
4. Ṣanur farḳ itmeyen ruḫsārı ḫaṭṭ-ı cilvegāh olmış

241. **olmış:***-mış*
Gazel 338
Mısra: **10**
Olmak.
9. İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
10. Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫʷāh olmış

242. **olan:***-an*
Gazel 347
Mısra: **14**
Olmak.
13. Ġubār-ı ḫaṭ araya Nābiyā bıraḳdı nifāḳ
14. Münāsebetle olan iftirā ne müşkil imiş

243. **olduġından:***-duġ, -ı, -n, -dan*
Gazel 348
Mısra: **9**
Olmak.
9. Kemāl-i ḥüsn-i ḫubān olduġından çār-deh-sāle
10. Ḳomışlar Nābiyā erbāb-ı maʿnī nāmını mehveş

244. **olup:***-up*
Gazel 349
Mısra: **9**
Olmak.
9. Nābī hele uṣlanmış olup ʿaşḳa giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

245. **olınca:***-ınca*
Gazel 355

Mısra: **10**
Olmak.
9. Felekde ḫaste-i hicrāna taklīd eyleyüp Nābī
10. Gice tā ṣubḥ olınca dīde-i bī-ḫᵛāb göstermiş

246. **oldı:**-*dı*
Gazel 356
Mısra: **11**
Olmak.
11. Hele yetişdi ḫaṭṭ oldı muḳaddemāt-ı murād
12. Şürūʿ-ı ḫᵛāhiş-i dil bī-ṣaded ne müşkil imiş

247. **olsa:**-*sa*
Gazel 358
Mısra: **6**
Olmak.
5. Virür insāna ḥayāt-ı ebedī
6. Cān-bahā olsa da erzāndur berş

248. **olduġında:**-*duġ, -ı, -n, -da*
Gazel 360
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ṣahibi ḫatmüʾl-vilāye olduġında Nābiyā
10. İki şāhid iki bürhāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

249. **olur:**-*ur*
Gazel 361
Mısra: **2**
Olmak.
1. Gerdān ise kişt-i dile nāʿūre-i iḫlāṣ
2. Olur bereket-yafte maṭmūre-i iḫlāṣ

250. **olmaz:**-*maz*
Gazel 362
Mısra: **2**
Olmak.
1. Göñül murādun ise itmek imtiḥān-ı ḫulūṣ
2. Ḫamūşlıḳ ḳadar olmaz saña nişān-ı ḫulūṣ

251. **olur:**-*ur*
Gazel 366
Mısra: **13**
Olmak.
13. Ẓuhr-ı fermānda olur Nābī düm-i imżāsı rast
14. Her cihetden istikāmet oldı defterdāre şarṭ

252. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 367
Mısra: **30**
Olmak.
29. Ḫalḳ-ı zamān hep anda muḳīm olmaġa sezā
30. Teng olduġı mebānī-i dārüʾş-şifā ġalaṭ

253. **olsan:**-*sa, -n*
Gazel 367
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olsan da ḫāk-i rāhı urur yine pāy-ı red
8. Bed-kārdan tevekḳuʿ-ı ḥüsn-i rıżā ġalaṭ

254. **olan:**-*an*
Gazel 369
Mısra: **6**
Olmak.
5. Söz yoḳdur eger destine mahşerde girerse
6. Bālā-yı maḥafilde olan rifʿat-i vāʿiẓ

255. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 369
Mısra: **4**
Olmak.
3. Cemʿiyyetinüñ kes̱retidür vāsıta-i şevḳ
4. Dem-beste ḳalur olmasa cemʿiyyet-i vāʿiz

256. **olur:**-*ur*
Gazel 370
Mısra: **11**
Olmak.
11. Ẓulmet-i āṣām olur ruḫsāre-pīrāy-ı ʿadem
12. Eylese dūşīze-i ʿafvün eger keşf-i ḳınāʿ

257. **olmış:**-*mış*
Gazel 374
Mısra: **18**
Olmak.
17. Şermsārum yā Resulaʾllah vedāʿundan senüñ
18. Böyle olmış neyleyüm taḳdīr-i Yezdān el-vedāʿ

258. **oldı:**-*dı*
Gazel 377
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ḥammām-ı ʿuzlete ṣoyunup girse dil nʾola
8. Germ oldı sūz-ı sīne ile gülḫan-ı ferāġ

259. **olsa:**-*sa*
Gazel 377
Mısra: **9**
Olmak.
9. Olsa ʿaceb mi zāde-i ṭabʿum füsürde-rūy
10. Oldı meşīme-i heves ābesten-i ferāġ

260. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 380
Mısra: **9**
Olmak.
9. Būsegāh-ı ḳalem ü secdegeh-i rāz olamaz
10. Nābiyā olmayıcaḳ dāmen-i eşʿār laṭīf

261. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 383
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ẕevḳi var cilve-i yekrān-ı ġurūruñ ammā
4. Olmasa pençe-i idbār-ı ʿinān-gīr olmaḳ

262. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 384
Mısra: **1**
Olmak.
1. Āsān idi vā-reste-i āzār-ı ġam olmaḳ
2. El virse şikāyetger-i dīvān-ı Cem olmaḳ

263. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 384
Mısra: **2**
Olmak.
1. Āsān idi vā-reste-i āzār-ı ġam olmaḳ
2. El virse şikāyetger-i dīvān-ı Cem olmaḳ

264. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 384
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ser tābe-ḳadem ḳatʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

265. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 384
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ẕātuñda fürū-māyeligün ḫalḳ bilürken
10. Bī-fāʾidedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ

266. **olmaduḳ:**-*ma, -du, -ḳ*
Gazel 393
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
4. Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduḳ

267. **olmaduḳ:**-*ma, -du, -ḳ*
Gazel 393
Mısra: **8**
Olmak.
7. Etvārumuz müsellem-i erbāb-ı ṭabʿ iken
8. Cānā senüñ yanuñda hemān ādem olmaduḳ

268. **olsa:**-*sa*
Gazel 396
Mısra: **14**
Olmak.
13. Yārüñ elinden ṣahbāyı Nābī
14. Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

269. **olan:**-*an*
Gazel 399
Mısra: **5**
Olmak.
5. Her şūḫı gördügince olan dāġ-ı sūz-ı şevḳ
6. Hiç girmesüñ günāhına bī-çāre merhemüñ

270. **olsa:**-*sa*
Gazel 399

Mısra: **10**
Olmak.
9. ʿİsī-mişāl olurdı hem-āġūş-ı āftāb
10. Nābī nazīri olsa lelāfetde şebnemüñ

271. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 399
Mısra: **9**
Olmak.
9. ʿİsī-mişāl olurdı hem-āġūş-ı āftāb
10. Nābī nazīri olsa lelāfetde şebnemüñ

272. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 399
Mısra: **2**
Olmak.
1. Her bāġ-ı dil-güşāda ki nā-yāb ola ġamuñ
2. Firdevs olursa başına teng olur ādemüñ

273. **olduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 401
Mısra: **8**
Olmak.
7. Gösterür cilve-i nev-der-nev-i gūn-ā-gūni
8. Ṭabʿı hem-reng-i bahār olduġını nev-hevesüñ

274. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 402
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ḳandan olurdı ṣafā nāʾil-i şān olmasa ġam
8. Gerden-i ẕevḳ ü ṣafāda ḳatı çoḳ ḥaḳḳı ġamuñ

275. **olan:**-*an*
Gazel 407
Mısra: **7**
Olmak.
7. Zamān-ı cāhda bīgāne-i tevażuʿ olan
8. Miyān-ı nāsda bī-iʿtibār olur giderek

276. **olur:**-*ur*
Gazel 407
Mısra: **1**
Olmak.
1. Zamān-ı hicr dem-i vaṣl-ı yār olur giderek
2. Zamānedür bu zemistān bahār olur giderek

277. **olur:**-*ur*
Gazel 407
Mısra: **2**
Olmak.
1. Zamān-ı hicr dem-i vaṣl-ı yār olur giderek
2. Zamānedür bu zemistān bahār olur giderek

278. **olmasak:**-*ma, -sa, -k*
Gazel 411
Mısra: **9**
Olmak.
9. Olmasak biz kime ʿarż eyler idi envārın
10. Felek anlar mı ʿaceb ḳadrini iḥsānumuzuñ

279. **olmaza:**-*maz, -a*
Gazel 413
Mısra: **5**
Olmak.
5. Mefsaḳa olmaza olmazsa da meʾvā-yı ṣalāḥ
6. Şimdi vīrānelere ġıbtası var maʿmūruñ

280. **olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 413
Mısra: **5**
Olmak.
5. Mefsaḳa olmaza olmazsa da meʾvā-yı ṣalāḥ
6. Şimdi vīrānelere ġıbtası var maʿmūruñ

281. **olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 420
Mısra: **10**
Olmak.
9. Sāde engüşt ü büzāḳ ile biter kārları
10. Ḳalem olmazsa devātında mühürdārlaruñ

282. **olur:**-*ur*
Gazel 420
Mısra: **6**
Olmak.
5. Çāk-ı bīhūde degül ẖātem-i laʿlin üzre
6. Çoġ olur zaẖmı vücūdında ciger-dārlaruñ

283. **olur:**-*ur*
Gazel 420
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ḳuvvet-i ṭabʿ iledür maʿnī-i ʿāli Nābī
12. Rifʿati olur esāsa göre dīvārlaruñ

284. **olmaġın:**-*maġ, -ın*
Gazel 422
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olmaġın ekẟer-i taʿbīri riyā-yı nā-rāst
8. Saṭrına mısṭar urulmaz varaḳ-ı mektūbuñ

285. **olur:**-*ur*
Gazel 422
Mısra: **10**
Olmak.
9. Zūdter maʿnī-i nāzükter olur şöhret-yāb
10. Mübtelāsı çoḳ olur dil-ber-i şehr-āşūbuñ

286. **olmaz:**-*maz*
Gazel 423
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olmaz ḥurūf ġonce-i şāhı zebānlaruñ
2. Gül olmayınca ġonce-i tengi dehānlaruñ

287. **olsa:**-*sa*
Gazel 424
Mısra: **1**
Olmak.
1. Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenüñ
2. Çıḳmadı gitdi dehānından ẖaber pervānenüñ

288. **olur:**-*ur*
Gazel 424
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerẖi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

289. **olur:**-*ur*
Gazel 427
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ẓilletdedür ḳarārı eger saġ olursa da
4. Kütāh olur ḥayātı sitemkār olanlaruñ

290. **olur:**-*ur*
Gazel 429
Mısra: **11**
Olmak.
11. İmsāk-ı bārı ehline bir kat günāh olur
12. Şöhret olursa maḳṣadı iḥsān idenlerüñ

291. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 429
Mısra: **12**
Olmak.
11. İmsāk-ı bārı ehline bir kat günāh olur
12. Şöhret olursa maḳṣadı iḥsān idenlerüñ

292. **olmayaydı:**-*ma, -y, -a, -y, -dı*
Gazel 430
Mısra: **8**
Olmak.
7. İzhār-ı cünbiş itmez idi perde-i ẖayāl
8. Maʿnāsı olmayaydı verāsında ṣūretüñ

293. **olmaz:**-*maz*
Gazel 430
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olmaz firīb-ẖorde-i ikbāli devletüñ
2. Ḳadrin bilen selāmet-i künc-i ḳanāʿatüñ

294. **olur:**-*ur*
Gazel 430
Mısra: **9**
Olmak.
9. Bilmem ne gūne feyżi olur müşterisine
10. Dükkān-ı ṣanʿat içre satılmış kerāmetüñ

295. **olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 433

Mısra: **16**
Olmak.
15. Bī-yek-diger meʾāl ü maḳal eylemez ẓuhūr
16. Mümkin midür ki olmaya maʿnāsı ṣūretüñ

296. **olsa:***-sa*
Gazel 433
Mısra: **4**
Olmak.
3. Lāzım gelürdi serv ü çenār ola mīvedār
4. Fażl ü hünerde medḫali olsa ḳıyāfetüñ

297. **olur:***-ur*
Gazel 439
Mısra: **11**
Olmak.
11. Mülūk öniñde olur maḥv-ı ser-keşān-ı cihān
12. Ḥużūr-ı mihrde gör hālini sitārelerüñ

298. **olma:***-ma*
Gazel 441
Mısra: **14**
Olmak.
13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ḫilāfuñdaki bed-aḫlāḳuñ

299. **olan:***-an*
Gazel 442
Mısra: **13**
Olmak.
13. Eyler tefevvuḳ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ḳadar yansa revġanuñ

300. **olan:***-an*
Gazel 446
Mısra: **5**
Olmak.
5. Derūn-nişīnüm olan rāzı eyledüm iṭlāf
6. Tehī ḫızāneye düşdüm suḫan suḫan diyerek

301. **olmayan:***-ma, -yan*
Gazel 448
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ṣafā-yı ḫāṭır üzre olmayan iḥsānı neylerler
10. Görüp sūz-ı derūnın micmerüñ ʿanberden el çekdük

302. **olup:***-up*
Gazel 448
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olup dil pūte gibi tāb-ı hicrān ile germ-ülfet
8. Temennā-yı viṣāl-i yār-ı sīmīn-berden el çekdük

303. **ol:**
Gazel 453
Mısra: **10**
Olmak.
9. Tā key nühüfte nūş idesün cām-ı ʿişreti
10. Rind ol mey-i maḥabbeti gel āşkāra çek

304. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 455
Mısra: **8**
Olmak.
7. Şeyḫler itmez idi cerde mürīdin hem-rāh
8. Olmasa ḳaṣdı mürīdānını irşād itmek

305. **olamaz:***-a, -maz*
Gazel 456
Mısra: **6**
Olmak.
5. Aʿmāle viren neşv ü nemā āb-ı vüżūdur
6. Bī-āb olamaz şaḫları gülşen-i dīnüñ

306. **olur:***-ur*
Gazel 457
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid
6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

307. **olacaḳ:***-a, -caḳ*
Gazel 459
Mısra: **5**
Olmak.
5. Olacaḳ sāye-ṣıfat kendimizüz püşt be-ḫāk
6. Ne ḳadar çerḫ ile daʿvā-yı muḳāvāt itsek

308. **olur:***-ur*
Gazel 459
Mısra: **9**
Olmak.
9. Leẕẕet-i nāliş olur mūcib-i teʾḫīr-i merām
10. Ne zamān dergeh-i Bārīʾye münācāt itsek

309. **olsa:***-sa*
Gazel 460
Mısra: **11**
Olmak.
11. Meh-ruḫān olsa güher-pāş-ı suḫan ḫande-zenān
12. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

310. **olur:***-ur*
Gazel 460
Mısra: **13**
Olmak.
13. Geh cerīme gehī iḥsān ü gehī ḳıymet olur
14. Görecekdür ne ise ḫaṭṭ-ı cebīni deremüñ

311. **olduġun:***-duġ, -u, -n*
Gazel 461
Mısra: **5**
Olmak.
5. Çerḫün göreydük olduġun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

312. **olsun:***-sun*
Gazel 461
Mısra: **21**
Olmak.
21. Olsun raṣad-nişīn-i maḳām-ı ḥimāyeti
22. ʿAvn-ı Ḫudā vücūd-ı meʾālī-niṣābınuñ

313. **oldugın:***-dug, -ı, -n*
Gazel 462
Mısra: **13**
Olmak.
13. Görürken şīr-i māder oldugın eṭfāl ile hem-zād
14. Ḫariyyetdür bu niʿmet-hānede fikr-i şikem çekmek

314. **ola:***-a*
Gazel 463
Mısra: **9**
Olmak.
9. Meġer o şuḫuñ ola şīvesinde ey Nābī
10. Naẓīri ṭāze maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ

315. **olaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 463
Mısra: **2**
Olmak.
1. Baḳardı cuşişine çeşm-i nem-keşīdemüzüñ
2. Olaydı ḥavṣalası şūḫ-ı nev-resīdemüzüñ

316. **olur:***-ur*
Gazel 465
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ġam-ı bigāne ile müşterek olmaz hele dil
12. Ġamı bigāneden efzūnter olur ḫᵛīşlerüñ

317. **olsa:***-sa*
Gazel 466
Mısra: **3**
Olmak.
3. Rūşen-dil olsa da ne ḳadar merdüm-i naẓar
4. Muḥtācdur ʿināyetine sürmedānlaruñ

318. **olmayınca:***-ma, -y, -ınca*
Gazel 470
Mısra: **2**
Olmak.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫᵛāhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

319. **olsun:***-sun*
Gazel 470

Mısra: **1**
Olmak.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫᵛāhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

320. **olur:**-*ur*
Gazel 470
Mısra: **5**
Olmak.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

321. **oldı:**-*dı*
Gazel 473
Mısra: **1**
Olmak.
1. Oldı encāmı girān ʿömr-i sebük-reftāruñ
2. Zedelendi ucı destār-ı mülāyim-tāruñ

322. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 474
Mısra: **13**
Olmak.
13. Nābi güşāde dār olaydı sezā idi
14. Sedd ile iftiḫārı ġamıdur Sikenderüñ

323. **olmış:**-*mış*
Gazel 474
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olmış imame dāne-i tesbīḥden dırāz
4. Serdārı ser-firāz olur elbette leşkerüñ

324. **olur:**-*ur*
Gazel 475
Mısra: **9**
Olmak.
9. Biñ sāʿat olur derd-i ser-i renc-i ḫumārı
10. Bu bezmde bir sāʿat eger ʿālem iderseñ

325. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 476
Mısra: **3**
Olmak.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse hest itmek

326. **olsa:**-*sa*
Gazel 479
Mısra: **2**
Olmak.
1. Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
2. Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül

327. **olur:**-*ur*
Gazel 479
Mısra: **11**
Olmak.
11. Nāzikter olur ṭabʿ-ı suḫan kim dem-i taḥrīr
12. İtmez ḳalemüñ itdügi feryāda taḥammül

328. **ol:**
Gazel 484
Mısra: **1**
Olmak.
1. Peykān-şiken-i nāvek-i endīşe-i kīn ol
2. Var zaḫm-ı mükafātdan āsūde-nişīn ol

329. **ol:**
Gazel 484
Mısra: **2**
Olmak.
1. Peykān-şiken-i nāvek-i endīşe-i kīn ol
2. Var zaḫm-ı mükafātdan āsūde-nişīn ol

330. **olsa:**-*sa*
Gazel 487
Mısra: **14**
Olmak.
13. Meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā Nābī
14. Olsa hem-vāre ne ġass ü ne semīn olsa ġazel

331. **olur:**-*ur*
Gazel 488
Mısra: **10**
Olmak.
9. Meşhūrdur ki māh-ruhān-ı sipihr-i ḥüsn
10. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olur ammā ki hep degül

332. **olınca:**-*ınca*
Gazel 489
Mısra: **20**
Olmak.
19. Dökdi sabā piyālesine naḳd-i şebnemi
20. Kāse be-dest nergis olınca gedā-yı gül

333. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 489
Mısra: **2**
Olmak.
1. Kim dirdi oldı ḫardan āzürde pāy-ı gül
2. Dāl olmasa bu maʿnīye ḳadd-i dü-tā-yı gül

334. **olmışken:**-*mış, -ken*
Gazel 492
Mısra: **3**
Olmak.
3. Dil-nişīn-i ʿālem olmışken yine merdūd olur
4. Derd-i bī-dermān-ı eyyām ile tevʾemdür göñül

335. **olsa:**-*sa*
Gazel 492
Mısra: **7**
Olmak.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan hālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ḫātemdür göñül

336. **ol:**
Gazel 494
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ser-cūş-ı nifāḳ olsa ʾayān mevc-i girān ol
2. Añılsa eger sāz-ı vefā mūy-ı miyān ol

337. **olduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 496
Mısra: **1**
Olmak.
1. Nüsḫa-i naḳs ü kemāl olduġını bu ʿālem
2. Gösterür cirm-i ḳamerde görinen bīş ile kem

338. **olsa:**-*sa*
Gazel 496
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bu cihān olduġını reh-güẕer-i kūy-ı ʿadem
4. Olsa söylerdi zebānı dehen-i naḳş-ı ḳadem

339. **olduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 498
Mısra: **6**
Olmak.
5. Müjgānlarun şümārı mıdur fitne-i nigāh
6. Çeşmüñden olduġına gümānum mı var benüm

340. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 502
Mısra: **10**
Olmak.
9. Hep şevḳ-i ḥüsndür sebeb-i güft-gūy-ı rāz
10. Ḥüsn olmasa nʾolurdı ʿaceb ḥalümüz bizüm

341. **olalum:**-*al, -um*
Gazel 511
Mısra: **7**
Olmak.
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey göñül ẕerre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

342. **oldılar:**-*dı, -lar*
Gazel 513
Mısra: **18**
Olmak.
17. Rūḥ u ʿaḳl u dil ü dest ü ser-i engüşt ü ḫayāl
18. Oldılar süllem-i şeş pāye-i imlā-yı ḳalem

343. **olur:**-*ur*
Gazel 513
Mısra: **4**
Olmak.
3. Hüner ü maʿrifetün ḳadrini andan bil kim

4. Sīm olur sākin-i cennet gibi meʾvā-yı ḳalem

344. **olaydum:**-*a, -y, -du, -m*
Gazel 526
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ol şūḫ dirīġ itmez idi naḳd-i viṣālin
6. Ḫᵛāhişger-i iḥsānı hemān bir ben olaydum

345. **olaydum:**-*a, -y, -du, -m*
Gazel 526
Mısra: **7**
Olmak.
7. Kettān gibi fersūde olursam da olaydum
8. Tek ol meh-i sīmīn-tene pirāhen olaydum

346. **olaydum:**-*a, -y, -du, -m*
Gazel 526
Mısra: **10**
Olmak.
9. Nīşānı bedīd olmaz idi silk-i füşūluñ
10. Nābī heves-i gevher ile maḫzen olaydum

347. **olaydum:**-*a, -y, -du, -m*
Gazel 526
Mısra: **1**
Olmak.
1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
2. Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum

348. **olaydum:**-*a, -y, -du, -m*
Gazel 526
Mısra: **2**
Olmak.
1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
2. Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum

349. **olaydum:**-*a, -y, -du, -m*
Gazel 526
Mısra: **4**
Olmak.
3. Gül-berge sabā urmaz idi pençe-i tārāc
4. Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

350. **olur:**-*ur*
Gazel 529
Mısra: **9**
Olmak.
9. Şevḳ-i ṣadefle ḳaṭre-i nīsān olur nücūm
10. Rūy-ı ʿarūs-ı himmetüme gevher istesem

351. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 529
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme sağar istesem
2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

352. **olur:**-*ur*
Gazel 534
Mısra: **2**
Olmak.
1. Meh gibi hāle olsa eger dāyemüz bizüm
2. Bir nā-tamām kāse olur vāyemüz bizüm

353. **olmasam:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 536
Mısra: **6**
Olmak.
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

354. **olmaġla:**-*maġ, -la*
Gazel 537
Mısra: **9**
Olmak.
9. Eʾs-selām ey ceddün olmaġla Halīle itdi Ḥaḳḳ
10. Āteş-i Nemrūdı bir gülzār-ı ḫurrem eʾs-selām

355. **oldı:**-*dı*
Gazel 540
Mısra: **6**
Olmak.
5. Olduġıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-yāb
6. Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Arż-ı Rūm

356. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 543
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ne mümkin ola naẓar māyedār-ı ṭāḳat-ı ḥüsn
2. Nühüfte çeşm-i dile olmasa ʿināyet-i ḥüsn

357. **olsa:**-*sa*
Gazel 543
Mısra: **5**
Olmak.
5. Kec olsa her ne ḳadar ebrū-yı muʿanber-i yār
6. Olur o deñlü mededkār-ı istiḳāmet-i ḥüsn

358. **olur:**-*ur*
Gazel 549
Mısra: **1**
Olmak.
1. Bender-i çeşme olur ʿāzim reh-i ḳırṭāsdan
2. Kārvān-ı naẓm çıḳsa ḫıṭṭā-i enfāsdan

359. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 553
Mısra: **12**
Olmak.
11. Olmış efrāḫte girdi-i ḥarem-i maʿnāya
12. Vechi vardur ḳaraçav olduġı dīvār-ı suḫan

360. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 553
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ḳalʿa-i ṣaʿbter-i ḫāṭırı tesḫīr idemem
10. Olmasa maʿnī-i pūr-zūr-ı ḳafādār-i suḫan

361. **olmış:**-*mış*
Gazel 553
Mısra: **11**
Olmak.
11. Olmış efrāḫte girdi-i ḥarem-i maʿnāya
12. Vechi vardur ḳaraçav olduġı dīvār-ı suḫan

362. **olmaz:**-*maz*
Gazel 557
Mısra: **7**
Olmak.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

363. **olur:**-*ur*
Gazel 557
Mısra: **8**
Olmak.
7. Gerek ḳulluḳ gerek āzādelik bī-dāġ-ı derd olmaz
8. Ki esb-i pādişeh hem milk hem āzād olur keyden

364. **olmayaydı:**-*ma, -y, -a, -y, -dı*
Gazel 558
Mısra: **19**
Olmak.
19. Nʾolaydı olmayaydı perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem ṣanup
20. İdeydi Nābiyā tāze maʿānī dīdesin rūşen

365. **olur:**-*ur*
Gazel 561
Mısra: **8**
Olmak.
7. Dü gūş-ı ṭarf-ı benāgūş-ı yāre zīverdür
8. Olur zenişgeh-i ṭamġā sebīke-i sīmīn

366. **olmaḳdur:**-*maḳ, -dur*
Gazel 563
Mısra: **11**
Olmak.
11. Mücerred ḥiṣṣe-i ʿāşıḳ kebāb-ı ḥasret olmaḳdur
12. O ser-mest-i gurūruñ luṭf-ı rūy-ı āteşīnınden

367. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ne çāk-i perde-i ʿiṣmet ne nāz-ı bī-miṣāl olsun
2. Hevāsında gülistān-ı viṣālüñ iʿtidāl olsun

368. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ne çāk-i perde-i ʿiṣmet ne nāz-ı bī-mis̱āl olsun
2. Hevāsında gülistān-ı viṣālüñ iʿtidāl olsun

369. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **4**
Olmak.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Ṣunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

370. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **6**
Olmak.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sākī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

371. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ḫayāl-i zülfün olsun münʿakis āyīne-i ḳalbe
8. Mis̱āl-i şiʿr-i rengīnüm şebistān-ı ḫayāl olsun

372. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **10**
Olmak.
9. Gel ey gül vir icāzet fetḥ-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

373. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **12**
Olmak.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

374. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **14**
Olmak.
13. Felek tā key bu efʿāl-i ġarībe zīr-destāna
14. Sen inṣāf eyle bāri sende de bir infiʿāl olsun

375. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **18**
Olmak.
17. Kümeyt-i maʿnī eyler sāha-i ıṭlāḳda cilve
18. Sevād-ı lafẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun

376. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **20**
Olmak.
19. Suḫan-gū peyrev olsun ḥażret-i Rāmī Efendiʾye
20. Ki Nābī naẓm öyle ḫoş-makāl ü pür-meʾāl olsun

377. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **21**
Olmak.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

378. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **22**
Olmak.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

379. **olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **24**
Olmak.
23. ʿUṭārid resm-i aḥkām eyledükçe ṣafḥa-i çerḫe
24. Resīdi dūş-ı fermāna nişān-ı imtis̱āl olsun

380. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 564
Mısra: **21**
Olmak.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

381. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 564
Mısra: **22**
Olmak.
21. Eger maʿnā olursa böyle olsun luʾlu-yı şehvār
22. Eger elfāẓ olursa böyle emvāc-ı zülāl olsun

382. **olsa:**-*sa*
Gazel 571
Mısra: **10**
Olmak.
9. Beste olmazdum ḫaṭ-ı eşʿāra ḫāl-i noḳṭaya
10. Olsa maḫlas Nābīyā dest-i dil-i ḫod-kāmeden

383. **olur:**-*ur*
Gazel 573
Mısra: **5**
Olmak.
5. Gūş-māle olur elbette münebbih şāyān
6. Gelmeden sāʿati bāz itse leb-i ḫāmuşın

384. **olsa:**-*sa*
Gazel 579
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ḫamūş
4. Ammā açılsa ḫātem olur līk bī-nigīn

385. **olsa:**-*sa*
Gazel 579
Mısra: **8**
Olmak.
7. İtmezdi ḫalḳ ḳaṣd-ı s̱evāb ile pāy-māl
8. Seccāde olsa secde içün rūy-ber-zemīn

386. **olur:**-*ur*
Gazel 579
Mısra: **4**
Olmak.
3. Olsa ne deñlü mühr-i Süleymān leb-i ḫamūş
4. Ammā açılsa ḫātem olur līk bī-nigīn

387. **olur:**-*ur*
Gazel 579
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ḥācet ne saña ey gül-i ter nūş-ı bādeye
10. ʿAksüñle olur āyīne mīnā-yı āteşīn

388. **olur:**-*ur*
Gazel 581
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

389. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 581
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

390. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 582
Mısra: **9**
Olmak.
9. Nābī olamaz cūyda āb-ı eşk gibi germ
10. Farḳ itmemenüñ vechi ne nīlūferi benden

391. **olmış:**-*mış*
Gazel 584
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olmış zebūn-ı ġamze-i ʿayyārı bir bütüñ
8. Meydān-ı ḥüsn ü ānda ṣāḥib-ḳırān iken

392. **olan:**-*an*
Gazel 589

Mısra: **16**
Olmak.
15. Fedā-yı sāġar-ı mihr oldı ʿāḳibet Nābī
16. Kef-i felekde olan silk-i sübḥa-i pervīn

393. **olur:**_-ur_
Gazel 589
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ten-i bürehne-i ʿāşıḳda ʿaks-i naḳş-ı ḥaṣīr
4. Olur şehenşeh-i ʿaşḳa ḳafesli şāh-nişin

394. **olsun:**_-sun_
Gazel 594
Mısra: **8**
Olmak.
7. Her kim isterse ola ser-sipeh-i şerr ü fesād
8. Varsun İblīs gibi evveli sālūs olsun

395. **olsun:**_-sun_
Gazel 594
Mısra: **10**
Olmak.
9. Nābīyā ister isen tāze peyām-ı maʿnā
10. Ḳalemüñ ʿālem-i endīşede cāsūs olsun

396. **olmayasın:**_-ma, -yasın_
Gazel 600
Mısra: **1**
Olmak.
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

397. **olmayasın:**_-ma, -ya, -sın_
Gazel 600
Mısra: **2**
Olmak.
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

398. **olmayasın:**_-ma, -ya, -sın_
Gazel 600
Mısra: **4**
Olmak.
3. Āh idersin ser-i rāhında o māhun ammā
4. Ḳorḳarum ol güle derd-i ser-i rāh olmayasın

399. **olmayasın:**_-ma, -ya, -sın_
Gazel 600
Mısra: **8**
Olmak.
7. Evvelīn pendi budur pīr-i muġānuñ rinde
8. Ki ṣaḳın sehv ile dil-dāde-i cāh olmayasın

400. **olsun:**_-sun_
Gazel 603
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ābdār olsun senüñ tek mihr-i ruḫsāruñ benüm
4. Dīde-i şeb-zindedārum pür-nem olsun olmasun

401. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 604
Mısra: **11**
Olmak.
11. Olduġın añlar bu ʿālem bir muʿammā-yı ġarīb
12. Fehm iden üstādınuñ terkīb ü taḥlīl itdügin

402. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 606
Mısra: **1**
Olmak.
1. İnkār iderse ġamzesi düzdāndan olduġın
2. Ebrūları işāret ider andan olduġın

403. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 606
Mısra: **2**
Olmak.
1. İnkār iderse ġamzesi düzdāndan olduġın
2. Ebrūları işāret ider andan olduġın

404. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 606
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bī-raḥmlikle ġamze-i kāfir-nihād-ı yār
4. Bildürdi ḫalḳa merḥamet īmāndan olduġın

405. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 606
Mısra: **6**
Olmak.
5. Tā olmayınca yār ile hem-meclis-i şarāb
6. Ben bilmedüm bu mertebe yārāndan olduġın

406. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 606
Mısra: **8**
Olmak.
7. Būy-ı şarāb alan nefesümden yaḳīn ider
8. Göñlümde zaḫm-ı ġamze-i cānāndan olduġın

407. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 606
Mısra: **10**
Olmak.
9. Fehm eyleyen vücūb-ı vücūdun kemālini
10. Naḳşun bilür levāzım-ı imkāndan olduġın

408. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 606
Mısra: **12**
Olmak.
11. Asār-ı ḳahrdan gilemend olmaz añlayan
12. Luṭf-ı bahār feyż-i zemistāndan olduġın

409. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 606
Mısra: **14**
Olmak.
13. Nābī bilür dakīka-şināsān-ı rüzgâr
14. Çīn-i cebīn ʿalāyim-i hicrāndan olduġın

410. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 613
Mısra: **4**
Olmak.
3. Eyler ḫazān bahāra teʿāḳub ḫazān ḫazān
4. Hemvāre istemez çemenüñ ḫurrem olduġın

411. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 613
Mısra: **6**
Olmak.
5. Memnūn olurdı pestliginden bileydi çerḫ
6. Ruḫ-şūy-ı mihr-i enver olan şebnem olduġın

412. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 613
Mısra: **8**
Olmak.
7. Fehm eyle çāk-i sine ile eşk-i dīdeden
8. Ḫāme harīm-i maʿnīye nā-maḥrem olduġın

413. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 613
Mısra: **10**
Olmak.
9. Olmaz güsiste dāmeni dest-i ḫayālden
10. Ol māh-pāre ben daḫı bilmem nem olduġın

414. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 613
Mısra: **12**
Olmak.
11. Zaḫm-ı nigāhın itmez idi kimseden dirīġ
12. Żımnında bilmeseydi ḫafī merhem olduġın

415. **olduġın:**_-du, -ġı, -n_
Gazel 613
Mısra: **14**
Olmak.
13. İcrā iderdi ḥükmüni aṣl-ı kerīminüñ
14. Nābī bileydi herkes eger ādem olduġın

416. **oldı:**_-dı_
Gazel 617
Mısra: **7**
Olmak.
7. Dendānlār oldı rīhte-i sufre-i fenā
8. Tennūr-ı maʿde pür yine şevḳ-i taʿāmdan

417. **olamazsın:**_-a, -maz, -sın_
Gazel 624

Mısra: **10**
Olmak.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

418. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 631
Mısra: **1**
Olmak.
1. Gül-çīn olamaz dest-i temennā çemenümden
2. Leb-beste-i nāzum söz alınmaz dehenümden

419. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 631
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ol Yūsuf-ı ḥüsnüm ne ḳadar olsa da ter-dest
4. Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrehenümden

420. **olsun:**-*sun*
Gazel 631
Mısra: **13**
Olmak.
13. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
14. Nābī yine yārana hediyye suḫanumdan

421. **olanlar:**-*an, -lar*
Gazel 635
Mısra: **12**
Olmak.
11. Loḳma sermāye-i ġavġā vü fesād olduġına
12. Añlar ehl-i dil olanlar ṣaf-ı dendānından

422. **olur:**-*ur*
Gazel 635
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olur endīşe nemek-līs nemekdānından
2. Ṣu çeker tār-ı nigeh çāh-ı zeneḫdānından

423. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 638
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ṣehāb-ı raḥmete dil-dādelikden olmışdur
8. Sorulsa sīnesinüñ çāki nāvdānlardan

424. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 639
Mısra: **14**
Olmak.
13. Olurdı her kişi gül-çīn-i maʿnī ey Nābī
14. Olaydı ruḫṣat-ı gül-geşt bāġbānlardan

425. **olınca:**-*ınca*
Gazel 639
Mısra: **10**
Olmak.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāh olınca uçar murġ āşiyānlardan

426. **olan:**-*an*
Gazel 642
Mısra: **10**
Olmak.
9. Senden iʿrāżı olur ġayriye iḳbāle sebeb
10. Nābiyā meẕheb-i ġayretde budur müşkil olan

427. **olur:**-*ur*
Gazel 644
Mısra: **17**
Olmak.
17. Behresi dest-i muṣavvirden olur reng-i ʿamā
18. Nābiyā her kim ki istimdād ide taṣvīrden

428. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 645
Mısra: **6**
Olmak.
5. Açılup da eylemezdi maḥrem-i rāz-ı derun
6. Gül şemīm-i ḫāne-zāduñ bilse ġammāz olduġın

429. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 645
Mısra: **8**
Olmak.
7. İtmez istikṡār kālā-yı viṣālün ḳıymetin
8. Ol metāʿ-ı sīne-zībüñ añlayan az olduġın

430. **olan:**-*an*
Gazel 648
Mısra: **1**
Olmak.
1. Tahrībedür teveccühi maʿmūr olan evin
2. Çerḫün şühūda ḳādir olursañ tek ü pūyın

431. **oldı:**-*dı*
Gazel 653
Mısra: **10**
Olmak.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menḳabesi oldı cünūn

432. **olsun:**-*sun*
Gazel 656
Mısra: **11**
Olmak.
11. Olsun esīr-i tāb ü teb-i şūre-zār-ı yeʾs
12. Sīr-āb iden ḥadīḳa-i āmāli rū-be-rū

433. **olduġını:**-*du, -ġı, -n, -ı*
Gazel 657
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ḫaṭ-ı sebz olduġını ḥüsn-fizāy-ı ḫūbān
6. Gösterür ṣaḫn-ı çemende ḥaṭ-ı sebz-i leb-i cū

434. **olmadun:**-*ma, -du, -n*
Gazel 657
Mısra: **8**
Olmak.
7. Nāẓıruñ ʿaksini kec gösterür āyīne-i kec
8. Olmadun sen bize toġrulmadun ey āyine-rū

435. **olmış:**-*mış*
Gazel 657
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ehl-i sāz itdi uṣūluyle seni hem-pehlū
2. Beste olmış söze döndürdi seni çār ebrū

436. **olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 658
Mısra: **9**
Olmak.
9. İtmez ḫazān-pezīr olacaḳ berge ser-fürū
10. Dāmān-ı çīdedür sebeb-i iʿtibār-ı serv

437. **oldı:**-*dı*
Gazel 658
Mısra: **12**
Olmak.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

438. **olmaḳla:**-*maḳ, -la*
Gazel 658
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olmaḳla istiḳāmet ile iştihār-ı serv
2. Hep ser-firāzlıḳla giçer rūzgār-ı serv

439. **olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 658
Mısra: **8**
Olmak.
7. Bāġ-ı cihānda olduġı yoḳ aña kimse bār
8. Ḥükm-i ḳażā-yı ʿadldür olmazsa bār-ı serv

440. **olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 662
Mısra: **8**
Olmak.
7. Kaʿr-ı deryāda tehī-havṣala kalmak ḫoşdur
8. Sāḥil-i baḥrde ḫālī ṣadef olmaḳdan ise

441. **olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 662
Mısra: **10**
Olmak.

9. Ṭablda cilvesi çermīnelerüñ rifʿatidür
10. Dest-i ḫᵛānende-i müflīsde def olmaḳdan ise

442. **olmaz:**-*maz*
Gazel 664
Mısra: **16**
Olmak.
15. Kec-nihādān rāst-ṭabʿān ile itmez imtizāç
16. İttiḥādı olmaz anuñçün kemānuñ tīr ile

443. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 666
Mısra: **2**
Olmak.
1. Cilve eylerdi cemālüñ dil-i bī-bākümde
2. Neng-i jeng olmasa āyīne-i idrākümde

444. **olsa:**-*sa*
Gazel 666
Mısra: **8**
Olmak.
7. Sırra dāʾir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

445. **ol:**
Gazel 668
Mısra: **7**
Olmak.
7. Kemān-mis̱āl kec ol maḳṣaduñ taḳarrüb ise
8. Atılma oḳ gibi yābāna istikāmet ile

446. **olur:**-*ur*
Gazel 668
Mısra: **2**
Olmak.
1. ʿİzārına o mehüñ gül disem leṭāfet ile
2. Cebīni mevc-zen-i çīn olur ḥacālet ile

447. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 670
Mısra: **8**
Olmak.
7. Taḥrīk-i şevḳ idi ruḫuña cürʾet-i nigāh
8. Bir kerre bakmış oldum o da iḳtiżā ile

448. **olan:**-*an*
Gazel 671
Mısra: **2**
Olmak.
1. Merḥabā gelmez idi ey meh-i rūze ḳāle
2. Var duʿā eyle kafādāruñ olan şevvāle

449. **olduġını:**-*du, -ġı, -n, -ı*
Gazel 671
Mısra: **5**
Olmak.
5. Bergler şuʿle-i şevḳ olduġını hep bilürüz
6. Ṣaḳlasun ister ise dāġ-ı derūnın lāle

450. **olan:**-*an*
Gazel 672
Mısra: **3**
Olmak.
3. Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
4. İtāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse

451. **olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 672
Mısra: **10**
Olmak.
9. ʿIyār-ı leẕẕet-i eşʿāra noḳsān gelmez ey Nābī
10. Zebān-ı ḫāmeye olduḳça şekker-ḫāne dirlerse

452. **olursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Gazel 672
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olursañ zümre-i ʿuşşāḳ ile hem-çeşm hażm eyle
8. Raḳībā bed-siriştā bed-dilā divāne dirlerse

453. **olsa:**-*sa*
Gazel 673
Mısra: **10**
Olmak.
9. Nābiyā itmez idi dāmen-i dīvāra girīz
10. Sāyenüñ ḥavṣalası olsa eger dīvāra

454. **olsa:**-*sa*
Gazel 674
Mısra: **1**
Olmak.
1. Her şūḫ ki dil-dādesine vażʿı bed olsa
2. İkbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

455. **olsa:**-*sa*
Gazel 674
Mısra: **2**
Olmak.
1. Her şūḫ ki dil-dādesine vażʿı bed olsa
2. İkbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

456. **olsa:**-*sa*
Gazel 674
Mısra: **4**
Olmak.
3. Deryūzegerāndan şuʿarā eks̱er olurdı
4. Düzdān-ı maʿānīde eger ḳaṭʿ-ı yed olsa

457. **olsa:**-*sa*
Gazel 674
Mısra: **6**
Olmak.
5. Girse elüme rūy-ı ḫaṭ-āverdesi yārüñ
6. Daʿvā-yı viṣāl itmege elde sened olsa

458. **olsa:**-*sa*
Gazel 674
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ben germī-i vaṣluñla ışınsam da raḳībün
8. Yaḫ-ḫāne-i ümmīdi tenūr-ı ḥased olsa

459. **olsa:**-*sa*
Gazel 674
Mısra: **10**
Olmak.
9. Gāhīce görürdük es̱erin biz daḫı Nābī
10. Rāḥat bu ekālīmde resm-i beled olsa

460. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 674
Mısra: **3**
Olmak.
3. Deryūzegerāndan şuʿarā eks̱er olurdı
4. Düzdān-ı maʿānīde eger ḳaṭʿ-ı yed olsa

461. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 676
Mısra: **7**
Olmak.
7. Teʿs̱īrün añla cānib-i bālādan olduġın
8. Seyr it cemāʿatüñ harekātın eẕān ile

462. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 677
Mısra: **1**
Olmak.
1. Dildār olıcaḳ şūḫ u mülāyim-ṣıfat olsa
2. Nāzı nemek-i māʿide-i teselliyet olsa

463. **olsa:**-*sa*
Gazel 677
Mısra: **1**
Olmak.
1. Dildār olıcaḳ şūḫ u mülāyim-ṣıfat olsa
2. Nāzı nemek-i māʿide-i teselliyet olsa

464. **olsa:**-*sa*
Gazel 677
Mısra: **2**
Olmak.
1. Dildār olıcaḳ şūḫ u mülāyim-ṣıfat olsa
2. Nāzı nemek-i māʿide-i teselliyet olsa

465. **olsa:**-*sa*
Gazel 677
Mısra: **4**
Olmak.
3. Tevbe bulamazdı araya girmeġe fırṣat
4. Ruhsāre-i ḫūbāna naẓar maʿṣiyet olsa

466. **olsa:***-sa*
Gazel 677
Mısra: **8**
Olmak.
7. İtmezdi vefā aldugı naḳd-ı dil-i ʿuşşaḳ
8. Ebrūlarınuñ küştelerinden diyet olsa

467. **olsa:***-sa*
Gazel 677
Mısra: **10**
Olmak.
9. Olmazdı girih-beste ḫam-ı gīsū-yı ḫūbān
10. Meşşāṭe-i leb şāne-zen-i maʿzeret olsa

468. **olsa:***-sa*
Gazel 677
Mısra: **12**
Olmak.
11. Sāyemde bile ẓāhir olur neşʾe-i vuṣlat
12. Maʿcūn-ı vefā vāsıṭa-i taḳviyet olsa

469. **olsa:***-sa*
Gazel 677
Mısra: **14**
Olmak.
13. Pervāzdan inmezdi yire ṭāʾir-i devlet
14. Sermāye-i rifʿat şeref-i maʿrifet olsa

470. **olsa:***-sa*
Gazel 677
Mısra: **16**
Olmak.
15. Cismün yeter ālūde-i çirk-i güneh itdük
16. Cāme lekeden ḥıfẓ olunur ʿāriyet olsa

471. **olsa:***-sa*
Gazel 677
Mısra: **18**
Olmak.
17. Nābī ne ṭurur mevc-i yem-i fażl-ı İlāhī
18. Aʿmāl-i ḫalayıḳ sebeb-i maġfiret olsa

472. **olsa:***-sa*
Gazel 678
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ol āfet-i gül-rūnun olur ḥüsni dü-bālā
8. Dil-dādesine vażʿ-ı sitemden ḫacel olsa

473. **olan:***-an*
Gazel 679
Mısra: **7**
Olmak.
7. Zāʾil oldı leb-i ālinde olan reng-i şarāb
8. Ḳalmadı ġamzesinüñ ḳudreti mestānelige

474. **ola:***-a*
Gazel 681
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
2. Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına

475. **ola:***-a*
Gazel 681
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ol mey ki neşʾesinde ola būy-ı imtinān
6. Seng-i ḳażā ṭoḳunması ḫoşdur sebūsına

476. **olmaz:***-maz*
Gazel 682
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olmaz eşʿārında leẕẕet dil-rübāsız ʿāşıḳuñ
8. Ṭūṭiyān āyīne-i ruḫsāre söyler söylese

477. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 686
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ġam ʿālemi ḫarābe virürdi Cem olmasa
2. Dergāh-ı Cem de beste ḳalurdı ġam olmasa

478. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 686
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ġam ʿālemi ḫarābe virürdi Cem olmasa
2. Dergāh-ı Cem de beste ḳalurdı ġam olmasa

479. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 686
Mısra: **4**
Olmak.
3. Merhem ḳalurdı nāsere künc-i ḫamūlda
4. Dāmān-ı zaḫm būsegeh-i merhem olmasa

480. **olmasa:***-ma*
Gazel 686
Mısra: **6**
Olmak.
5. Olmazdı ittiḥād nihād-ı vücūdda
6. Ser-rişte-i münāzaʿa müstaḥkem olmasa

481. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 686
Mısra: **10**
Olmak.
9. Pā-māl olurdı gerd-i kesāda dükānları
10. Yek-kārda cemāl ü naẓar bā-hem olmasa

482. **olmazdı:***-maz, -dı*
Gazel 686
Mısra: **5**
Olmak.
5. Olmazdı ittiḥād nihād-ı vücūdda
6. Ser-rişte-i münāzaʿa müstaḥkem olmasa

483. **olmaduġından:***-ma, -du, -ġı, -n, -dan*
Gazel 687
Mısra: **6**
Olmak.
5. Sebzenüñ āb gelür pāyına yirden gökden
6. Rızḳ içün olmaduġından tek u pū ḳaydında

484. **olsa:***-sa*
Gazel 687
Mısra: **4**
Olmak.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

485. **olan:***-an*
Gazel 689
Mısra: **5**
Olmak.
5. ʿĀşıḳuñ dāmen-i çeşminde olan eşk o gülüñ
6. Görinür āyine-i rūy-ı ʿaraḳnākinde

486. **olmaḳla:***-maḳ, -la*
Gazel 691
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olmaḳla geh bulunduġı bezm-i şarābda
2. Āmādedür ʿaẕāb-ı cehennem kebābda

487. **olduġın:***-du, -ġı, -n*
Gazel 693
Mısra: **13**
Olmak.
13. Bilür taʿab daḫı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Şunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

488. **olmayınca:***-ma, -y, -ınca*
Gazel 695
Mısra: **5**
Olmak.
5. İḫlāṣuñ olmayınca ḫudāvend-i ʿāleme
6. Ey zāhid-i ġabī ne oḳursın namāzda

489. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 697
Mısra: **7**
Olmak.
7. Dünyāda leẕẕet olmasa olduḳça iḫtiyār
8. Olmazdı ārzū dil-i bī-iḫtiyārda

490. **olmazdı:***-maz, -dı*
Gazel 697
Mısra: **8**
Olmak.
7. Dünyāda leẕẕet olmasa olduḳça iḫtiyār
8. Olmazdı ārzū dil-i bī-iḫtiyārda

491. **olamaz:***-a, -maz*
Gazel 699
Mısra: **13**
Olmak.

13. Nābī olamaz S̱ābit Efendi gibi herkes
14. Ḍarbüʾl-mes̱el-i nükteverān ḍarb-ı mes̱elde

492. **olsa:**-*sa*
Gazel 699
Mısra: **4**
Olmak.
3. Hep biz daḫı dullāb-ı ümide ṣarılurduk
4. Āb olsa eger kaʿr-ı çeh-i ṭūl-ı emelde

493. **olur:**-*ur*
Gazel 701
Mısra: **4**
Olmak.
3. Pergār-ı istiḳāmet olur ṭabʿ-ı ṣāfda
4. Bir ḳaṭre düşse āba olur şekl-i dāʾire

494. **olur:**-*ur*
Gazel 702
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ṣafā-yı bāṭını bundan kıyās mümkindür
6. Leẕīẕ olur ne nümāyān olursa rüʾyāda

495. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 704
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ol şuḫ olıcaḳ cilvegeh-i tāze-resīde
2. Birbirine reşk eyler iki merdüm-i dīde

496. **olsa:**-*sa*
Gazel 705
Mısra: **9**
Olmak.
9. Her ne deñlü ġayri cāmiʿde ʿibādāt olsa da
10. Olur efzūn yine ṣad çendān Āyāṣufiyyeʾde

497. **olsaydı:**-*sa, -y, -dı*
Gazel 706
Mısra: **14**
Olmak.
13. Nābiyā ben de gülistāna iderdüm raġbet
14. Bülbülüñ ṭāḳatum olsaydı eger şīvenine

498. **olmaz:**-*maz*
Gazel 710
Mısra: **14**
Olmak.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

499. **olur:**-*ur*
Gazel 710
Mısra: **11**
Olmak.
11. Olur āyīne-i telḫī-i çū ġurbetde nümāyānter
12. Nühüfte çāşnī-i maʿnevī kim var vaṭanlarda

500. **olur:**-*ur*
Gazel 710
Mısra: **13**
Olmak.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

501. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 710
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olurdı rāḥatı bād-ı ḫazān-ḫīzüñ çemenlerde
2. Eger bir behremend olmış bulunsa dil-şikenlerde

502. **olur:**-*ur*
Gazel 712
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olur tāze esīrān-ı dile taʿẓīm içün ammā
4. Ser-ā-pā gīsū-yı dildārda her mūy-ı ḫam beste

503. **olmaz:**-*maz*
Gazel 714
Mısra: **7**
Olmak.
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

504. **oldı:**-*dı*
Gazel 716
Mısra: **1**
Olmak.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

505. **oldılar:**-*dı, -lar*
Gazel 716
Mısra: **8**
Olmak.
7. Leblerinden dil-berānun açdı zūr-ı mey yine
8. Telḫ-güftār oldılar laʿl-i şeker-ḫālar yine

506. **olan:**-*an*
Gazel 717
Mısra: **13**
Olmak.
13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā
14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

507. **olan:**-*an*
Gazel 717
Mısra: **14**
Olmak.
13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā
14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

508. **oldı:**-*dı*
Gazel 717
Mısra: **1**
Olmak.
1. Nev-bahār oldı cünūn el virdi şellāḳīlere
2. Düşdi mānend-i ṣurāḫi ser-fürū sāḳīlere

509. **olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 718
Mısra: **7**
Olmak.
7. Mis̱āl-i seng-i girān olmayınca güftāruñ
8. Alur mı anı sipihr-i ḳalenderī gūşa

510. **olan:**-*an*
Gazel 721
Mısra: **6**
Olmak.
5. ʿĀşıḳ ki senden iden temennā-yı iltifāt
6. Şāyān olan müsāʿadedür iltimāsına

511. **ola:**-*a*
Gazel 722
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

512. **ola:**-*a*
Gazel 722
Mısra: **4**
Olmak.
3. Çeker mi ḥasret-i nev-bāve-i leẕīẕ-i viṣāl
4. O baġbān ki ber-āverde bir nihāli ola

513. **ola:**-*a*
Gazel 722
Mısra: **6**
Olmak.
5. İder mi gūş-zed-i raġbet-i ārzūmendān
6. O nāmeyi ki sitemle meʾāli mālī ola

514. **ola:**-*a*
Gazel 722
Mısra: **10**
Olmak.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī
10. O gül-ruḫa meġer Emnī gibi Celālī ola

515. **olan:**-*an*
Gazel 722
Mısra: **9**
Olmak.
9. Degül cerīde gül-endāḫte olan Nābī
10. O gül-ruḫa meġer Emnī gibi Celālī ola

516. **olur:**-*ur*
Gazel 725
Mısra: **10**
Olmak.
9. Revācgāhın arar her metāʿ ey Nābī
10. Mesāmiʿ olmasa mesdūd olur dükān-ı şifāh

517. **olmasuñ:**-*ma, -suñ*
Gazel 732
Mısra: **6**
Olmak.
5. Kuṣūr-ı dīnine nefs-i ḫabīs̱i ḳāʾildür
6. Tek olmasuñ es̱er-i naḳş ihtişāmında

518. **olmaz:**-*maz*
Gazel 733
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olmaz miḥakk-i tecrībe tīr-i ʿitābveş
4. ʿUşşāḳı büʾl-hevesler ile āzmāyişe

519. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 734
Mısra: **3**
Olmak.
3. Görenler fehm iderler zīr-i mūda olduġın ṣanʿat
4. Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

520. **olur:**-*ur*
Gazel 737
Mısra: **5**
Olmak.
5. S̱ebāt olur mı esās-ı ʿināyet olmayıcaḳ
6. Binā-yı ṭūl-ı emel üstüvār olınsa bile

521. **olur:**-*ur*
Gazel 740
Mısra: **13**
Olmak.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

522. **olan:**-*an*
Gazel 741
Mısra: **8**
Olmak.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne māʾil-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

523. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 741
Mısra: **8**
Olmak.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne māʾil-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

524. **olmasın:**-*ma, -sın*
Gazel 741
Mısra: **10**
Olmak.
9. Mülāyimter dökilsün duḫter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

525. **olur:**-*ur*
Gazel 741
Mısra: **2**
Olmak.
1. Gül olmaz germ-dil bülbül gibi sāḥib-nefeslerle
2. Olur hem-kāse-i zānū-be-zānū ḫār u ḫaslerle

526. **olmaz:**-*maz*
Gazel 742
Mısra: **15**
Olmak.
15. Olmaz çemende nāleye ruḫsaṭ zamānenüñ
16. Bülbülleri mürācaʿat itmezse zaġına

527. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 743
Mısra: **10**
Olmak.
9. Sālikān çoḳdan bulurdı ḳaṣr-ı ümmīde vuṣūl
10. Pīş-i rehde ḫufre-i gilnāk-i ihmāl olmasa

528. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ḥüsni nā-peydā ḳalur bu kārgāh-ı ḥikmetüñ
4. Her ẓuhūra żıdd ü her āġāza encām olmasa

529. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **12**
Olmak.
11. Sāġar-ı mīnā şefāʿatden olurdı nā-ümīd
12. Kendi cinsinden ḳıbāb-ı cāmiʿe cām olmasa

530. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **14**
Olmak.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ lez̠z̠eti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

531. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **16**
Olmak.
15. Lez̠z̠eti inkār olunmaz bez̠l ü isrāf itmenüñ
16. Āh ẓımnında eger endīşe-i vām olmasa

532. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 744
Mısra: **20**
Olmak.
19. Nābiyā pür-tāb iderdi ʿilmün istiḳbāline
20. Cāhilüñ zānū-yı idrākinde iḥrām olmasa

533. **olmaz:**-*maz*
Gazel 744
Mısra: **18**
Olmak.
17. Çāşnī-i nāzı eyler sürʿat-ı teslīm-i fevt
18. Lez̠z̠et olmaz vaṣlda muḥtāc-ı ibram olmasa

534. **olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 745
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ḫᵛān-ı imkānda şimdi meges olduñ ey nefs
6. Murġ iken ʿālem-i ḳudsuñ cebel-i ḳāfında

535. **olmag:**-*mag*
Gazel 745
Mısra: **13**
Olmak.
13. Herkesüñ hissesi ḫāṣ olmag ile Nābīʾnüñ
14. Bulmadı kimse bu maʿnāları eslāfında

536. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 745
Mısra: **2**
Olmak.
1. Bulamaz cürʿa-i kin cām-ı dil-i ṣāfında
2. Gerd-i ġadr olmayan āyīne-i inṣāfında

537. **olur:**-*ur*
Gazel 747
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ten be-ḫāk-i ʿacz olan şeb-nem gibi üftādenüñ
4. Cümleden evvel yiten ḫurşīd olur imdādına

538. **olsa:**-*sa*
Gazel 749
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ḫᵛār olmaz idüm vażʿ-ı riyā-güsterüm olsa
2. Pest itmez idüm cevherümi cevherüm olsa

539. **olsa:**-*sa*
Gazel 749
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫᵛār olmaz idüm vażʿ-ı riyā-güsterüm olsa
2. Pest itmez idüm cevherümi cevherüm olsa

540. **olsa:**-*sa*
Gazel 749
Mısra: **4**
Olmak.
3. Hep çekdügüm endūh sebük-serlügümüñdür
4. Bu keş-me-keşe düşmez idüm lengerüm olsa

541. **olsa:***-sa*
Gazel 749
Mısra: **6**
Olmak.
5. Iẓhār-ı fiġān itmez idüm seng-i sitemden
6. Pā-māl-i şikest eyleyecek sāġarum olsa

542. **olsa:***-sa*
Gazel 749
Mısra: **8**
Olmak.
7. Nādāna beni itmez idi böyle feda çerḫ
8. Evvelki maḥabbetde ḳalup yāverüm olsa

543. **olsa:***-sa*
Gazel 749
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ṣatmak semen-i miẟle degül çerḫe değişmez
10. Mizān-ı fürūşande de Nābī yerüm olsa

544. **olduġunu:***-du, -ġu, -nu*
Gazel 750
Mısra: **8**
Olmak.
7. Görüp bu ṣuret-i ḫākisterīde bilmezsin
8. Ne āteş olduġunu ben de kendü çāġumda

545. **olur:***-ur*
Gazel 750
Mısra: **4**
Olmak.
3. O şeb ki çeşmün olur nūr-baḫş-ı bezm-i ḫayāl
4. Yanan ʿuṣāre-i bādām olur çerāġumda

546. **olan:***-an*
Gazel 751
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ḥāl-i ʿālemden olan ḥarf-ṭırāz-ı şekve
4. İʿtirāż eylemeden farḳı nedür taḳdīre

547. **olmış:***-mış*
Gazel 752
Mısra: **10**
Olmak.
9. Düşüp cüzʾice kec-ṣaff-ı Ayāṣūfiyye şeklinde
10. İmām olmış maḥalli lafẓı saṭr-ı der-kenār üzre

548. **olur:***-ur*
Gazel 752
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

549. **olmaz:***-maz*
Gazel 755
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ġubār-ı vaḥşet olmaz dāmen-i ṣaḥrā-yı vaḥdetde
8. Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

550. **olur:***-ur*
Gazel 756
Mısra: **6**
Olmak.
5. Lebüñ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

551. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **1**
Olmak.
1. Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
2. Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa

552. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **2**
Olmak.
1. Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
2. Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa

553. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ḫalḳuñ miyānesinde bulunmazdı ittiḥād
4. Meşreblerinde rabıta-i ḫisset olmasa

554. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **6**
Olmak.
5. Kendü vücūdına bile ḳıymazdı mālı ḫalḳ
6. Ḳaṣd-ı nümāyiş ü şeref ü şevket olmasa

555. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **8**
Olmak.
7. Yoḳ bī-ġaraz muʿāmele ehl-i zamanede
8. Kimse ʿibādet itmez idi cennet olmasa

556. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **10**
Olmak.
9. Taḥṣīl-i ʿilmün üstine tercīḥ ider mi nās
10. Taḥṣīl-i māl vāsıta-i rifʿat olmasa

557. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **12**
Olmak.
11. İtmez ẓuhūr ʿaṣrda bir kimseden kerem
12. Żımnında ḳaṣdi dāʿiye-i şöhret olmasa

558. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **14**
Olmak.
13. Kem-yāb idi miyān-ı leʾimānda imtizāc
14. Mā-beynde ʾalāka-i cinsiyyet olmasa

559. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 757
Mısra: **16**
Olmak.
15. Bād-ı bürūt iderdi füşürde bedenleri
16. Nār-ı tamaʿ müʾeddī-i germiyyet olmasa

560. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 761
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ḫalḳ itmez idi perde olan rūyını pā-māl
6. Ġammāzlıġı olmasa naḳş-ı ḳademüñ de

561. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 761
Mısra: **11**
Olmak.
11. Ġam olmasa kim añlar idi ḳadr-i sürūrı
12. Nābī idemem ḫıdmetin inkār ġamuñ da

562. **olur:***-ur*
Gazel 762
Mısra: **7**
Olmak.
7. Kim baḳsa çāha çāh girih ber-cebīn olur
8. Bir kāse ābın içmeyene çāh ʿaşḳına

563. **olursa:***-ur, -sa*
Gazel 762
Mısra: **9**
Olmak.
9. Teʾsīr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

564. **olamaz:***-a, -maz*
Gazel 765
Mısra: **7**
Olmak.
7. Vaḳfdur mülk olamaz kimseye bu dār-ı ġurūr
8. Olma dil-beste bu vīrāne-i bī-bünyāda

565. **olsa:***-sa*
Gazel 770
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ġonce-i gül gibi dil muntaẓamüʾl-ḥāl olsa
2. Toḫm-ı ḫurma gibi ten münşeriḥüʾl-bāl olsa

566. **olsa:**-*sa*
Gazel 770
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ġonce-i gül gibi dil muntaẓamüʾl-ḥāl olsa
2. Toḫm-ı ḫurma gibi ten münşeriḥüʾl-bāl olsa

567. **olan:**-*an*
Gazel 771
Mısra: **13**
Olmak.
13. Nābiyā lāzım olan ḫāṭırıdur dildāruñ
14. Ġayr içün bīhude āzürde-i ibrām itme

568. **olsa:**-*sa*
Gazel 775
Mısra: **12**
Olmak.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vārestelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuṣūṣında

569. **olur:**-*ur*
Gazel 775
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olur sermāye-i şān dil-berāna kes̱ret-i enzār
8. Olur mihrün ziḥāmı muʿteber maḥżar ḫuṣūṣında

570. **olsa:**-*sa*
Gazel 778
Mısra: **8**
Olmak.
8. Gül-i surḫ üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
7. Virür laʿlüñdeki dendānlarınuñ ḥāletin cānā

571. **olsa:**-*sa*
Gazel 778
Mısra: **10**
Olmak.
9. Saña ber-ḳāʿide aġyāre ʿaksiyle baḳardum ben
10. Elümde ḫāme-i ʿibret-nümā bir dūr-bīn olsa

572. **olsa:**-*sa*
Gazel 778
Mısra: **14**
Olmak.
13. Gelür ḫubān-ṣıfat reftāra pāy-ı ḫāme-i Nābī
14. Bu gūne nā-güşāde ʿāşıḳāna bir zemīn olsa

573. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 778
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olurdı ġonce micmer verd manḳal bezm-i gülşende
4. Nesīm-i cān-fezā mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa

574. **olur:**-*ur*
Gazel 779
Mısra: **8**
Olmak.
7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil
8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

575. **ola:**-*a*
Gazel 784
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ḫūbāna bir nigāh ki ʿayn-ı günāh ola
2. Aḥvāl-i ʿāşıḳān perīşān-tebāh ola

576. **ola:**-*a*
Gazel 784
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫūbāna bir nigāh ki ʿayn-ı günāh ola
2. Aḥvāl-i ʿāşıḳān perīşān-tebāh ola

577. **ola:**-*a*
Gazel 784
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ser-ḥadd-i tīre-rūzeyi ser-cümle fetḥ ider
4. Ṭāliʿ gibi ki baḫt-ı nuḥūset sipāh ola

578. **ola:**-*a*
Gazel 784
Mısra: **6**
Olmak.
5. Sevdā-yı şiʿre düşdi heves līk şāʿirüñ
6. Ben bilmedüm ki baḫtı bu deñlü siyāh ola

579. **ola:**-*a*
Gazel 784
Mısra: **8**
Olmak.
7. Baḫt-ı bedümle kim ruḫuñuñ irtibāṭı var
8. Peyvendī-i ʿalāḳa meġer dūd-ı āh ola

580. **ola:**-*a*
Gazel 784
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ālām-ı rū-nümāyī-i ümmīdden emīn
10. Olsun o kim zamānede ʾirfān-penāh ola

581. **ola:**-*a*
Gazel 784
Mısra: **14**
Olmak.
13. Az ḳaldı tīre-himmetī-i baḫt-ı dūn ile
14. Nābī ki taḫt-ı yeʾse giçe pādişāh ola

582. **olsa:**-*sa*
Gazel 791
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫūn olmaz idi diller endīşe-i ṣahbāda
2. Bir ḳaṭre şarāb olsa nüh-kāse-i mīnāda

583. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 792
Mısra: **5**
Olmak.
5. Cebīn-i yemdeki emvāc olurdı çīn-i ḫacālet
6. Derūna ʿārıż olan inkisār bir yire gelse

584. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 792
Mısra: **9**
Olmak.
9. Olurdı naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr naġme-i muṭrib
10. O şūḫ içün çekilen āh u zār bir yire gelse

585. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 793
Mısra: **7**
Olmak.
7. Mey-keşlere taʿlīm-i edeb olmasa ḳaṣdi
8. Baş eġmez idi bezmde mīnā kimi görse

586. **oldı:**-*dı*
Gazel 795
Mısra: **15**
Olmak.
15. Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile devāt oldı
16. İderdüm aña Nābī ʿarż maḳbūl olsa yanında

587. **olmamaḳ:**-*ma, -maḳ*
Gazel 795
Mısra: **3**
Olmak.
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

588. **olsa:**-*sa*
Gazel 795
Mısra: **3**
Olmak.
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

589. **ol:**
Gazel 796
Mısra: **2**
Olmak.
1. Kalem-misāl emīn ol ḳalem-tırāş olma
2. Varāḳ-nigār-ı kemāl ol varaḳ-tırāş olma

590. **ol:**
Gazel 796

Mısra: **3**
Olmak.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫᵛār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

591. **ol:**
Gazel 796
Mısra: **5**
Olmak.
5. Kemān-mis̱āl kec ol tek atılma yabāna
6. Ḫadeng-i rāst-rev-i vādī-i telāş olma

592. **olma:**-*ma*
Gazel 796
Mısra: **1**
Olmak.
1. Kalem-misāl emīn ol ḳalem-tırāş olma
2. Varāḳ-nigār-ı kemāl ol varaḳ-tırāş olma

593. **olma:**-*ma*
Gazel 796
Mısra: **2**
Olmak.
1. Kalem-misāl emīn ol ḳalem-tırāş olma
2. Varāḳ-nigār-ı kemāl ol varaḳ-tırāş olma

594. **olma:**-*ma*
Gazel 796
Mısra: **4**
Olmak.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫᵛār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

595. **olma:**-*ma*
Gazel 796
Mısra: **6**
Olmak.
5. Kemān-mis̱āl kec ol tek atılma yabāna
6. Ḫadeng-i rāst-rev-i vādī-i telāş olma

596. **olma:**-*ma*
Gazel 796
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ḳonursa cūş-ı ḫarīdārdan derūna ġubār
12. Bu gūne ey gül-i ümmīd ḫoş-kumāş olma

597. **olma:**-*ma*
Gazel 796
Mısra: **14**
Olmak.
13. Dü kevnde ġaraż āsāyiş ise ey Nābī
14. Bed-āzmā vü bed-āmūz u bed-maʿāş olma

598. **ola:**-*a*
Gazel 797
Mısra: **13**
Olmak.
13. Nābī meġer ki kendi dili ola herkesüñ
14. Yār-ı ṣadīḳ eger bulunursa zamānede

599. **olmaz:**-*maz*
Gazel 797
Mısra: **2**
Olmak.
1. Yoḳdur ġalaṭ vazīfe-ḫor-ı āb u dānede
2. Olmaz ḫaṭā cerīde-nüvīs-i ḫızānede

600. **olmış:**-*mış*
Gazel 797
Mısra: **10**
Olmak.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

601. **olmadadur:**-*mada, -dur*
Gazel 798
Mısra: **7**
Olmak.
7. Sūz ile olmadadur şemʿ zebān-rīz-i s̱enā
8. Cilve-i şevket ümidiyle şeb-i tārumuza

602. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 798
Mısra: **14**
Olmak.
13. Mezraʿ-ı ʿaşḳda mānende-i gendüm Nābi
14. Giremez sinesi çāk olmayan anbarumuza

603. **olur:**-*ur*
Gazel 799
Mısra: **6**
Olmak.
5. Kināt itseñ daḫı ʿayb-ı şikāf-ı kāse bāḳīdür
6. Olur ḳaṣd-i nevāziş bī-nemek āzārdan ṣoñra

604. **olduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 801
Mısra: **6**
Olmak.
5. Teveccüh idene āġūş-ı miḥrābın güşād eyler
6. Şebān rūz olduġı yoḳ bāzū-yı ṭāḳına ḫam-dāde

605. **olur:**-*ur*
Gazel 801
Mısra: **4**
Olmak.
3. Tevāżuʿ eylemiş taḥṣīl teʾhīr-i ʿibādetden
4. Olur kimden görürse ser-fürū pāyına üftāde

606. **ola:**-*a*
Gazel 802
Mısra: **13**
Olmak.
13. Endek ola meʾāli nā-gūş-zed makāli
14. Her saṭr ola müʾeddī Ḳāmūsʾı iḥtizāra

607. **olmaz:**-*maz*
Gazel 802
Mısra: **5**
Olmak.
5. Bī-tāze istiʿāre olmaz luġātde leẕẕet
6. Āhū-yı ġayb-ı maʿnī düşmek gerek şikāre

608. **olmaz:**-*maz*
Gazel 802
Mısra: **17**
Olmak.
17. Müşkil luġātle olmaz ḫoş-reng şiʿr ü inşā
18. İtmez çerāġ-ı maġşuş çeşm-i şebi ināre

609. **olmaz:**-*maz*
Gazel 802
Mısra: **19**
Olmak.
19. Olmaz ġarīb elfāz ārāyiş-i maʿānī
20. Maʿnī gerek nühüfte taʿbīr-i aşikāre

610. **olmaḳda:**-*maḳ, -da*
Gazel 803
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ser-rişte-i ümmīdümüz olmaḳda münʿakid
4. ʿAfvüñ nühüfte rabıṭasından ʿuṣāt ile

611. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 805
Mısra: **14**
Olmak.
13. Lebdedür leẕẕet-i maʿnī ne bilür ehl-i ḳusūr
14. Ard ḥalvā olamaz gendüm iken ḫırmende

612. **olsa:**-*sa*
Gazel 806
Mısra: **14**
Olmak.
13. Ser-i sükkān-ı sümuvvāta olurdı nāʾil
14. Nābiyā olsa eger çeşmi ḳadar gūş-ı nigeh

613. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 806
Mısra: **1**
Olmak.
1. Gerd-i rūyında olursa ne ḳadar cūş-ı nigeh
2. Görmedüm yine tehī ḳalduġın āgūş-ı nigeh

614. **olduġını:**-*du, -ġı, -n, -ı*
Gazel 807
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ehl-i lübb añlar anı kışr-perestān ne bilür

4. Ne kumaş olduġını pirehenüñ żımnında

615. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 807
Mısra: **10**
Olmak.
9. Bāġbānuñ ḫarı ile ʿacebā farḳı nedür
10. Seyr-i ṣunʿ olmasa seyr-i çemenüñ żımnında

616. **olur:**-*ur*
Gazel 807
Mısra: **5**
Olmak.
5. ʿĀrıż-ı Yūsuf olur dīde-güşā-yı Yaʿḳūb
6. Ḥüsni gör mihnet-i beytüʾl-ḥazenüñ żımnında

617. **olmaz:**-*maz*
Gazel 810
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olmaz piyādeye şeref ü şāha naḳş-ı cāh
8. Bāzīdeki piyāde şehi māt iderse de

618. **olmış:**-*mış*
Gazel 811
Mısra: **14**
Olmak.
13. Nezāketde nazīrin görmedük gūş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūḥı Faḫrī ʾnün ser-efkende

619. **olur:**-*ur*
Gazel 812
Mısra: **19**
Olmak.
19. Taḳrīb-i būy-ı ʿaşḳ ile dīvān-ı şiʿr olur
20. Mānend-i şerḥa sīne-i saṭrında fāṣile

620. **olmaz:**-*maz*
Gazel 815
Mısra: **2**
Olmak.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

621. **olmaz:**-*maz*
Gazel 815
Mısra: **6**
Olmak.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

622. **olmaz:**-*maz*
Gazel 815
Mısra: **6**
Olmak.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

623. **olmaz:**-*maz*
Gazel 815
Mısra: **8**
Olmak.
7. Olur ikbāle nevʿā zelzele sermāye-i temkīn
8. Binā yerleşmeyince üstüvār olmaz bu yirlerde

624. **olmaduḳ:**-*ma, -du, -ḳ*
Gazel 816
Mısra: **2**
Olmak.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

625. **olmaz:**-*maz*
Gazel 816
Mısra: **4**
Olmak.
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫᵛāre maḥrem yāre bigāne

626. **olurmış:**-*ur, -mış*
Gazel 816
Mısra: **6**
Olmak.
5. Unutdurdı baña evżāʿ-ı cismüñ ḳayd-ı dünyāyı
6. Olurmış ġamze-i bī-kāre maḥrem kāre bigāne

627. **olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 817
Mısra: **4**
Olmak.
3. Dehānı zarf-ı...................... taḥayyül ise de
4. Mis̱āl-i eşk-i nedāmet çemen-ṭırāz olamaz

628. **olur:**-*ur*
Gazel 817
Mısra: **2**
Olmak.
1. (..)
2. Fesāne-gūy zebānuñ kelāmı bārid olur

629. **oldı:**-*dı*
Gazel 819
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ḳaldı ümīd ġurre-i şevvāle Nābiyā
10. Ol māh ġurre-i ramażān oldı gelmedi

630. **olur:**-*ur*
Gazel 819
Mısra: **5**
Olmak.
5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur
6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

631. **ola:**-*a*
Gazel 823
Mısra: **3**
Olmak.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhüʾl-emīn pervāne olmaz mı

632. **olan:**-*an*
Gazel 824
Mısra: **18**
Olmak.
17. Gördük ki yoḳ husule gelür ḥāli Nābiyā
18. Refʿ eyledük göñülde olan arzuları

633. **olsun:**-*sun*
Gazel 827
Mısra: **7**
Olmak.
7. Āb u tābı ḳo gül-i ter gibi olsun ḳat ḳat
8. Eyle ālūde-i mey dilber-i maḥcūbları

634. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 828
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ḥayf o bī-çāre-i ber-geşte-dilün ḥāline kim
6. Olmaya çāregerī baḫt-ı zebūndan ġayrı

635. **olmaz:**-*maz*
Gazel 829
Mısra: **2**
Olmak.
1. İtdük ḳabūl şarṭ-ı edeble cefāsını
2. Cānānenüñ gözetmemek olmaz rızāsını

636. **olmış:**-*mış*
Gazel 830
Mısra: **8**
Olmak.
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi aġyāre besbelli

637. **olurmış:**-*ur, -mış*
Gazel 830
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olurmış ḫançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
2. Dil-i mecrūḥ açılmaz baña ammā yāre besbelli

638. **ol:**
Gazel 831
Mısra: **5**
Olmak.
5. Misāl-i hīme yanarsañ da ehl-i temkīn ol
6. Kemīne sūziş ile sıçrama şerāre gibi

639. **olan:**-*an*
Gazel 831
Mısra: **1**
Olmak.

1. Degül felekde dıraḫşān olan sitāre gibi
2. Olur ġubār-ı fenā riḫte şerāre gibi

640. **olursa:***-ur, -sa*
Gazel 831
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olursa zımn-ı tezelzüldedür yine rāḥat
8. Bu kār-ḫāne-i ġafletde gāhvāre gibi

641. **olanuñ:***-an, -uñ*
Gazel 833
Mısra: **18**
Olmak.
17. Meġer āḫirde telāfisin ide seng-i mezār
18. Mührlerde yiri maḥkūk olanuñ nām gibi

642. **olmayalı:***-ma, -y, -alı*
Gazel 833
Mısra: **11**
Olmak.
11. Kimsenüñ hāline hiç olmayalı ḥarf-endāz
12. Leb-i mihr ile öper ṣubḥ leb-i bām gibi

643. **olmayınca:***-ma, -y, -ınca*
Gazel 836
Mısra: **10**
Olmak.
9. Farḳ müşkil zümre-i ehl-i hevesden ʿāşıḳı
10. Olmayınca cāygāh darüʾş-şifālardan biri

644. **olur:***-ur*
Gazel 836
Mısra: **21**
Olmak.
21. Künc-i ʿuzlet gülşen-i cennet ḳadar cān-baḫş olur
22. Dār-ı ġurbetde bulunsa āşinālardan biri

645. **olma:***-ma*
Gazel 837
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olma bir loḳma içün ehl-i şikem cīm gibi
2. Meclis-i dehrde leb-beste geçin mīm gibi

646. **olur:***-ur*
Gazel 837
Mısra: **7**
Olmak.
7. Feyż-i bāṭından olur ḥiṣṣe-i ṣūret ancaḳ
8. Ṣafḥaya naḳş olunan resm-i ekālīm gibi

647. **olanlar:***-an, -lar*
Gazel 841
Mısra: **1**
Olmak.
1. Mānend-i ḫāme ḥīle olanlar vesilesi
2. Āḫir olur ayaġına pīçīde ḥīlesi

648. **olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 841
Mısra: **6**
Olmak.
5. Cāhillerüñ tefevvuḳı cāh ile ʿārife
6. Olmaḳ gibi ḫar esblerüñ ser-ṭavīlesi

649. **olur:***-ur*
Gazel 841
Mısra: **11**
Olmak.
11. Nābī olur mı zaḫm ḳalam ʿāfiyet-pezīr
12. İḳlīm-i ġaybdan bile gelse fetīlesi

650. **olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 842
Mısra: **2**
Olmak.
1. Rāḥat hevesin itmese dil rāḥat olurdı
2. Ol āfete meyl itmese bī-āfet olurdı

651. **olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 842
Mısra: **6**
Olmak.
5. Pā-māl-i leked-kūb-ı firaḳ olmasa ḫāṭır
6. Tedbīr-i viṣāl eyleyecek ḳudret olurdı

652. **olup:***-up*
Gazel 844
Mısra: **7**
Olmak.
7. Cedvelli bir kitāb-ı Gülistān olup çemen
8. Olmış nüvişte laʿli ile ser-süḫanları

653. **olduġı:***-du, -ġı*
Gazel 847
Mısra: **3**
Olmak.
3. Nʾişlesin yā göñül olduġı içün zülfüñde
4. Ḥaddi yoḳ piç ü ḫamuñ çīn ü şikenden ġayrı

654. **ol:**
Gazel 848
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ser-i sünnīdeki destār gibi yek-reng ol
8. Yüri terk eyle dü-reng olmaġı mendil gibi

655. **ol:**
Gazel 848
Mısra: **11**
Olmak.
11. Üstüḫᵛān ile Hümā gibi yüri ḫursend ol
12. Ne virürler bu şikem-ḫᵛārelige fīl gibi

656. **olmadan:***-ma, -dan*
Gazel 848
Mısra: **13**
Olmak.
13. Olmadan Ebreheveş seng-zen-i Kaʿbe-i dil
14. Düşmen-i Kaʿbeʾye ur sengi ebabīl gibi

657. **olmadayuz:***-mada, -y, -uz*
Gazel 848
Mısra: **16**
Olmak.
15. Gayrinüñ itmek içün çeşmini rūşen Nābī
16. Rū-siyāh olmadayuz sürme ile mīl gibi

658. **olmaġı:***-ma, -ġı*
Gazel 848
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ser-i sünnīdeki destār gibi yek-reng ol
8. Yüri terk eyle dü-reng olmaġı mendil gibi

659. **olup:***-up*
Gazel 848
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
6. Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi

660. **olmada:***-ma, -da*
Gazel 849
Mısra: **4**
Olmak.
3. Yüri yek-rengüñi vāsıta-i rāḥat bil
4. Olma āzürde dü reng olmada saṭranç gibi

661. **olur:***-ur*
Gazel 849
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ne olur bār-ı belā ʿaşḳ-ı girān-renc gibi
2. Ne şifā-baḫş-ı tabīʿat bulunur genc gibi

662. **oldı:***-dı*
Gazel 850
Mısra: **13**
Olmak.
13. Rūzgārun şiddetinden oldı āsāyiş-güzīn
14. Zīr-i dāmān-ı ḫafāda şemʿ-i bezm-ārā gibi

663. **olur:***-ur*
Gazel 850
Mısra: **30**
Olmak.
29. Gāh olur bārī hele ẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
30. Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi

664. **olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 851
Mısra: **9**
Olmak.

9. Zer-i mihr olmasa germiyyete tebdīl olamaz
10. Meclis-i kevne bürūdet düşüren serdī-i dey

665. **olur:**-*ur*
Gazel 852
Mısra: **2**
Olmak.
1. Luṭfdur ehl-i dilün vāsıṭa-i tesḫīri
2. Sīm ü zerden olur āzādelerüñ zencīri

666. **ola:**-*a*
Gazel 854
Mısra: **8**
Olmak.
7. Nāmını cāme-i hestī ḳomamun farḳı nedür
8. O metāʿuñ ki ola reng-i ʿadem encāmı

667. **olur:**-*ur*
Gazel 854
Mısra: **12**
Olmak.
11. Gitse erbāb-ı ḫarābāt-ı ḥaḳīḳat ḥacca
12. Rişte-i penbe-i mīnādan olur iḥrāmı

668. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 855
Mısra: **16**
Olmak.
15. Nābī ḳalurdı zāviye-gīr-i ʿadem suḫen
16. Erbāb-ı naẓmuñ olmasa ḥüsn-i beyābānları

669. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 857
Mısra: **8**
Olmak.
7. Sipihr-i dūn ġamı da benden eyler idi diriġ
8. Bileydi ger ġam içün olduġın şeṭāretümi

670. **olur:**-*ur*
Gazel 860
Mısra: **14**
Olmak.
13. Makāl-i ḥikmeti nā-ehle ıẓhār itme ey Nābī
14. ʿAzīz olur idenler Yūsuf-ı esrārı zindānī

671. **olmaz:**-*maz*
Gazel 861
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bī-ʿibāret yine dillerde nihān cilve ider
4. Olmaz olmasa bile lafẓ-ı muʿattal maʿnā

672. **olmaz:**
Gazel 861
Mısra: **22**
Olmak.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

673. **olsa:**-*sa*
Gazel 861
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olsa teʾvīl-i ʿibāretle müʾevvel maʿnā
2. Ḫāṭıra gelmez idi lafẓdan evvel maʿnā

674. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 864
Mısra: **11**
Olmak.
11. Olmasa fikr-ṭırāzende-i gīsū-yı bütān
12. Rīziş-i eşk-i ḳalem ġāliye-gūn olmaz idi

675. **olsa:**-*sa*
Gazel 864
Mısra: **1**
Olmak.
1. Dilde ʿaḳl olsa devā-ḫᵛāh-ı cünūn olmaz idi
2. Olsa hem-zād-ı cünūn ʿaḳla zebūn olmaz idi

676. **olsa:**-*sa*
Gazel 864
Mısra: **2**
Olmak.
1. Dilde ʿaḳl olsa devā-ḫᵛāh-ı cünūn olmaz idi
2. Olsa hem-zād-ı cünūn ʿaḳla zebūn olmaz idi

677. **oldı:**-*dı*
Gazel 865
Mısra: **1**
Olmak.
1. O meh-i nevüñ ki ḥüsni bu ḳadar füzūnter oldı
2. Sitemi ḫilāf-ı meʾmūl kereminden eks̱er oldı

678. **oldı:**-*dı*
Gazel 865
Mısra: **8**
Olmak.
7. Eyü ṣūrete ḳomışduḳ arada niyāz ü nāzı
8. Araya girince ḫaṭṭuñ o da şekl-i aḫer oldı

679. **oldı:**-*dı*
Gazel 865
Mısra: **14**
Olmak.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

680. **oldı:**-*dı*
Gazel 865
Mısra: **18**
Olmak.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

681. **olan:**-*an*
Gazel 866
Mısra: **7**
Olmak.
7. Āvāre-gerd-i kūçe-i āmāl olan göñül
8. Düşdi reh-i maḥabbete āvāre ḳalmadı

682. **olan:**-*an*
Gazel 870
Mısra: **6**
Olmak.
5. Çıkmadı dāʾire-i dāġ-ı maḥabbet dilden
6. Sīne-i yemde olan ḥalḳa-i gird-āb gibi

683. **olup:**-*up*
Gazel 871
Mısra: **5**
Olmak.
5. Dil çerāġ-ı encümen-pīrāy-ı bī-hūşı olup
6. Seng-i dest-i kūdekāndur her ṭaraf pervānesi

684. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 872
Mısra: **8**
Olmak.
7. Mis̱āl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

685. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 875
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

686. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 877
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ṣadāsı çıḳmaz olur ol ḳadeḥ ki ola şikeste
12. Şikāyet itmez idüm senden inkisārum olaydı

687. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 877
Mısra: **14**
Olmak.
13. Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn
14. Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiḫārum olaydı

688. **oldı:**-*dı*
Gazel 879
Mısra: **7**
Olmak.
7. Görüp cībümde naḳd-i eşki oldı şehr-i ḥüsn içre

8. Metāʿ-ı ḫande zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb şimdi

689. **olur:**-*ur*
Gazel 879
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olur dil zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb şimdi
2. Girerse dest-i āha gūşe-i dāmān-ı şeb şimdi

690. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 879
Mısra: **5**
Olmak.
5. Yanub bülbül olurdı sāye-i gül cāy-ı pervāne
6. Ḥuṣūl-ı ẕevḳ-i rāḥat olsa mevḳūf-ı edeb şimdi

691. **olan:**-*an*
Gazel 885
Mısra: **4**
Olmak.
3. Rūzedāra kim olur tesliye-baḫş-ı ḫāṭır
4. Ramażān içre olan lafẓ-ı mażādan ġayrı

692. **olduġumuz:**-*du, -ġu, -muz*
Gazel 886
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ḳayurmaz olduġumuz reh-nişīn-i kūy-ı telāş
8. O şuḫ itmez ise żāyiʿ intiẓārumızı

693. **ola:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **166**
Olmak.
165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ḳābil-i inkār
166. Meġer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

694. **olanlar:**-*an, -lar*
Kaside 1
Mısra: **115**
Olmak.
115. Haḳīḳat-bīn olanlar fehm iderler oldıġın ancaḳ
116. Cihān-ı ẓāhir ü bāṭın ḥükūmet-ḫāne-i esmā

695. **oldıġın:**-*dı, -ġı, -n*
Kaside 1
Mısra: **72**
Olmak.
71. Olanlar ẕevḳ-yāb-ı meşhed-i Mūsā ider idrāk
72. Ser-ā-ser oldıġın ʿālem tecellī-ḫāne-i Sīnā

696. **oldıġın:**-*dı, -ġı, -n*
Kaside 1
Mısra: **115**
Olmak.
115. Haḳīḳat-bīn olanlar fehm iderler oldıġın ancaḳ
116. Cihān-ı ẓāhir ü bāṭın ḥükūmet-ḫāne-i esmā

697. **olınca:**-*ınca*
Kaside 1
Mısra: **195**
Olmak.
195. Olınca ol nefesden baḥr-ı ṭabʿum mevc-hīz-i şevḳ
196. Ḳalem tevḥīd-i Bārī lüccesinde oldı reh-peymā

698. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 1
Mısra: **151**
Olmak.
151. Eger gāv-ı ḥaḳīr olmasa gerden-dāde-i ḫidmet
152. Olurdı ḥal-i maġrūrān-ı ʿālem müşrif-i ifnā

699. **olmaz:**-*maz*
Kaside 1
Mısra: **163**
Olmak.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

700. **olsa:**-*sa*
Kaside 1
Mısra: **193**
Olmak.
193. Didi dībācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ʾārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

701. **olur:**-*ur*
Kaside 1
Mısra: **146**
Olmak.
145. Birūn olmazsa āteş ḥaclegāh-ı seng ü āhenden
146. Olur efsürde-i taʿṭīl niʿmet-ḫāne-ı ʿuẓmā

702. **olur:**-*ur*
Kaside 1
Mısra: **148**
Olmak.
147. Eger ḫāk-ı siyeh basṭ eylemezse ḫᵛān-ı iḥsānı
148. Olur kār-ı şikem-ḫᵛārān-ı ʿālem āh u vā-veylā

703. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 1
Mısra: **136**
Olmak.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ḫurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hem-per-ı ʿAnḳā

704. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 1
Mısra: **152**
Olmak.
151. Eger gāv-ı ḥaḳīr olmasa gerden-dāde-i ḫidmet
152. Olurdı ḥal-i maġrūrān-ı ʿālem müşrif-i ifnā

705. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 1
Mısra: **154**
Olmak.
153. Şümār-ı raḥmet-i Ḥaḳḳ gevher-efşān olmasa yek-çend
154. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem kāse-gerd-i dest-i istiṣḳā

706. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 1
Mısra: **194**
Olmak.
193. Didi dībācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ʾārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

707. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **37**
Olmak.
37. ʿĀrif ol dest-güşāy olma ʿaṭā-yı çarḫa
38. Ne ʿaṭā eyler ise āhir ider istirdād

708. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **209**
Olmak.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

709. **ola:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **195**
Olmak.
195. Çün senüñ ẕātuñ ola aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn
196. Ehl-i dāreyn ne bilsün seni ey aṣl-ı mevād

710. **olamaz:**-*a, -maz*
Kaside 2
Mısra: **116**
Olmak.
115. Vüsʿ-ı maʿnāsını gör kim raḳam-ı himmetine
116. Ḥalḳa-i mīm olamaz dāʾire-i sebc-i şidād

711. **olan:**-*an*
Kaside 2
Mısra: **129**
Olmak.
129. Merkez-i ʿālem olan Mekkeʾden oldı ṭāliʿ
130. Ḫayr-ı maḫlūḳuñ olur mevlidi de ḫayr-ı bilād

712. **olan:**-*an*
Kaside 2
Mısra: **135**
Olmak.
135. Gül virür seng-i mezārında olan şaḫ-ı ḥurūf
136. Ravżasında kimüñ eylerler ise ismini yād

713. **olan:**-*an*
Kaside 2

Mısra: **172**
Olmak.
171. Ẕātı çün kevn ü mekānuñ sebeb-i ḫilḳatidür
172. Ḫalḳuñ üstinde olan ḥaḳḳı olunmaz taʿdād

714. **olan:**-*an*
Kaside 2
Mısra: **202**
Olmak.
201. Hep senüñ āb-ı ruḥuñ ḥürmetine gelmişdür
202. Bu cihan ḫalḳı velī sensin olan aṣl-ı murād

715. **oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ṣadme-i ḥikmet ile ḫāmları puḫte ider
12. Terbiyet-ḫāne-i kevn oldı dükān-ı ḥaddād

716. **oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **81**
Olmak.
82. Olmadıysa nʾola zānū-zen-i pīş-i üstād
81. Oldı zānū-zede-i medrese-i māevḥa

717. **olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 2
Mısra: **77**
Olmak.
77. Olmadı mis̱li daḫi zīver-i gehvāre-i ṣunʿ
78. Nefs-i küllīyeye ʿaḳl-ı kül olaldan dāmād

718. **olmadın:**-*madın*
Kaside 2
Mısra: **88**
Olmak.
87. Ẕātı āsūde-i gehvāre-i nūr olmış idi
88. Levḥ-i ḫāk olmadın eṭfāl-i mevālīde mihād

719. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 2
Mısra: **18**
Olmak.
17. Telḫ olur ẕāʿiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem
18. Olmasa sirke-fürūşa müteḳābil ḳannād

720. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 2
Mısra: **103**
Olmak.
103. Olmasa ravżası sermāye-dih-i feyż-i fütūḥ
104. Girih-i ġoncayı ḥall eyleyemez nāḫun-ı bād

721. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 2
Mısra: **269**
Olmak.
269. Yeʾs küfr olmasa ol deñlü günehkārum kim
270. Kendü āmirzişümü eyler idüm istibʿād

722. **olmaz:**-*maz*
Kaside 2
Mısra: **188**
Olmak.
187. Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ
188. Bundan aʿlā daḫı bir mertebe olmaz müzdād

723. **olmış:**-*mış*
Kaside 2
Mısra: **28**
Olmak.
27. Ne bu tertīb-i ḥikem cümle beni ādem iken
28. Birisi ḫāne yapar birisi olmış ırġād

724. **olmışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 2
Mısra: **93**
Olmak.
93. Ẕātı olmışdı ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt
94. Yoġ iken daḫı ne ḥayvān ne nebāt ü ne cemād

725. **olsa:**-*sa*
Kaside 2
Mısra: **109**
Olmak.
109. Vāyedār olsa eger ʾāṭıfet-i feyżinden
110. Olur ārāyiş-i seccāde cebīn-i ilḥād

726. **olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **17**
Olmak.
17. Telḫ olur ẕāʿiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem
18. Olmasa sirke-fürūşa müteḳābil ḳannād

727. **olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **32**
Olmak.
31. Ḳalb bir ḫāne iken baḳsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

728. **olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **107**
Olmak.
107. Ḫāzin-i cennet olur ḥüccet-i iflās be-kef
108. Kemterīn mūyın iderlerse bihişt içre mezād

729. **olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **110**
Olmak.
109. Vāyedār olsa eger ʾāṭıfet-i feyżinden
110. Olur ārāyiş-i seccāde cebīn-i ilḥād

730. **olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **130**
Olmak.
129. Merkez-i ʿālem olan Mekkeʾden oldı ṭāliʿ
130. Ḫayr-ı maḫlūḳuñ olur mevlidi de ḫayr-ı bilād

731. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 3
Mısra: **31**
Olmak.
31. Nüfūẕı olmaz o emrüñ ki olmaya senden
32. Raḳam-peẕīr-i rıżā yā Muḥammed-i ʿArabī

732. **olmaz:**-*maz*
Kaside 3
Mısra: **31**
Olmak.
31. Nüfūẕı olmaz o emrüñ ki olmaya senden
32. Raḳam-peẕīr-i rıżā yā Muḥammed-i ʿArabī

733. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 3
Mısra: **11**
Olmak.
11. Esīr-i laʿl-i şefaʿat-nis̱āruñ olmışdur
12. Kemāl-i ḥüsn-i edā yā Muḥammed-i ʿArabī

734. **olur:**-*ur*
Kaside 3
Mısra: **13**
Olmak.
13. Şefāʿatuñla olur zīb-i ḳāmet-i raḥmet
14. Pelās-ı cürm ü ḫaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

735. **olur:**-*ur*
Kaside 3
Mısra: **33**
Olmak.
33. Olur o tīr ki çıḳmaz kemān-ı reʾyüñden
34. Nişāne-gīr-i hebā yā Muḥammed-i ʿArabī

736. **olmaġ:**-*maġ*
Kaside 4
Mısra: **35**
Olmak.
35. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾuñ olmaġ ile hem-nişīnleri
36. Ḥüsn-i rıżā-yı Ḥaḳḳʾa ḳarīndür çehār-yār

737. **olmaġ:**-*maġ*
Kaside 4
Mısra: **37**
Olmak.
37. Faḫr-ı cihānuñ olmaġ ile rāz-dānları

38. Ṣoḥbet-şināṣ-ı Ruḥuʾl-emīndür çehār-yār

738. **olmada:**-*mada*
Kaside 5
Mısra: **45**
Olmak.
45. Kaʿbevār olmada pervāne-i ervāḥ u melek
46. Ṭāʾif-i gird-i seri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

739. **olmaz:**-*maz*
Kaside 5
Mısra: **35**
Olmak.
35. Öyle ʿanḳādur o kim çerḫde olmaz sakīn
36. Cünbiş-i bāl ü peri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

740. **olur:**-*ur*
Kaside 5
Mısra: **37**
Olmak.
37. İstese nūr-ı nigāhından olur çāpükter
38. Lā-mekāna seferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

741. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 5
Mısra: **29**
Olmak.
29. Ḫātem-i ḫaṣṣ-ı velāyetdür olursa ne ʿaceb
30. Ehl-i ʿirfān neferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

742. **olur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **27**
Olmak.
27. Ne Meṡnevī ki olur mıṣraʾeyn-i ebyātı
28. Güşāde bāb-ı muʿāllā-nişān-ı Mevlānā

743. **olur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **34**
Olmak.
33. Virince eşheb-i maʿnāya cilve-i taḥḳiḳ
34. Ḫudā bilür kim olur hem-ʿinān-ı Mevlānā

744. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **217**
Olmak.
217. Bu pīrlikde benüm çāre-sāzum ol tā kim
218. Senüñ de çāre-i kāruñ göre Ḫudāy-ı Ġayūr

745. **ola:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **229**
Olmak.
229. Ola ḥadīḳa-i iḳbāli tāze döndükçe
230. Bu kiştzārda nāʿūre-i sinīn ü şuhūr

746. **oldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **155**
Olmak.
155. Dehān-ı zaḫm-ı ʿadū vaḳf-ı zehr-ḫand oldı
156. Tüfekler olduġı dem mühre-bāz-ı sūr-ı s̱üġūr

747. **olmaz:**-*maz*
Kaside 7
Mısra: **85**
Olmak.
85. O şeh ki mā-ḥaṣal-i naḳd-ı baḥr ü kān olmaz
86. Binā-yı cāhına yek-rūze ücret-i müzdūr

748. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 7
Mısra: **171**
Olmak.
171. Ṣadā-yı kevkebe-i ṣaṭvetinden olmışdur
172. Esīr-i zelzele fermān-revā-yı Nīşābūr

749. **olsa:**-*sa*
Kaside 7
Mısra: **206**
Olmak.
205. Meʾāl-i ḥālini añlar bu dest-bürdüñden
206. Ne deñlü cāhil-i ṣarf olsa düşmen-i dil-kūr

750. **olsun:**-*sun*
Kaside 7
Mısra: **231**
Olmak.
231. Zamān-ı devleti olsun medīd o deñlü kʿola
232. Ṣadā-yı nevbeti āheng-gīr-i naġme-i ṣūr

751. **olup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **27**
Olmak.
27. Olup nümūne-i pervānegān-ı güm-şüde şemʿ
28. Nücūm-ı bī-mehe dönmişdi ʾasker-i manṣūr

752. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **49**
Olmak.
49. Olur bu menzil-i nā-ber-ḳarār-ı süst-esās
50. Gehī girīve-i mātem gehī nişīmen-i sūr

753. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **52**
Olmak.
51. Teḳāṭur eylemedükçe sirişk-i dīde-i tāk
52. Olur mı baġ-ı temennāda ḫūşe-i engūr

754. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **81**
Olmak.
81. O kīne-ḫᵛāh ki şerbet-çeşān-ı tīġı olur
82. Ṣabāḥ-ı ḥaşrda tīz-āb der-dehen maḥşūr

755. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **114**
Olmak.
113. Görüp mehābet ile Rüstemāne eṭvārın
114. Olur ṭabīʿat-ı tevfīḳ neşve-yāb-ı ḫubūr

756. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **115**
Olmak.
115. Olur sirāyet-i ḫulḳ-ı bahār-ḫīzinden
116. Binince raḫşına gül gül nişān-ı naʿl-i sütūr

757. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **117**
Olmak.
117. ʿUrūḳ-ı ḫāke düşerse furūġ-ı reʾyi olur
118. Nümūde maʿden-i āhende ṣavfet-i billūr

758. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **126**
Olmak.
125. Taʿālluḳ eyler ise refʿ-i buʿda fermānı
126. Olur hilāl-i şeb-ārā fetīl-i şemʿa-i hūr

759. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 7
Mısra: **208**
Olmak.
207. Gelür meṣāfuña Çāsār-ı bed-tebār senüñ
208. Olursa kūh-ı keşiş ḳadrile muḳabil-i Ṭūr

760. **ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **103**
Olmak.
103. Bā-ḫuṣūṣ ola şehenşāh-ı diyār-ı Ḥaremeyn
104. Pādişāhum gibi bir dāver-i pākīze-żamīr

761. **olan:**-*an*
Kaside 8
Mısra: **106**
Olmak.
105. Sen daḫı şükrini bu mevhibe-ı ʿuzmānuñ
106. Ḥadd-i imkānda olan mertebe eyle tevḳīr

762. **olan:**-*an*
Kaside 8
Mısra: **110**
Olmak.
109. Müʾmine ẕātı içün ḫayr duʿa vācibdür
110. Eylemez dīni olan ḫayr duʿāda taḳṣīr

763. **oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **4**
Olmak.
3. Nāgehān mekmen-i ġaybuñ açılup perdeleri
4. Oldı bir ṣaf sipeh ārāyīş-i meydān-ı żamīr

764. **oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **37**
Olmak.
37. Oldı teʾyīd-i İlāhiyle mis̱āl-i ḫurşīd
38. Ẕāt-ı vālāteri ārāyiş-i bālā-yı serīr

765. **olmaz:**-*maz*
Kaside 8
Mısra: **85**
Olmak.
85. Ṣād hezār olmaz ise çoḳ da degüldür nāḳış
86. Ḫuṭebā nāmuñ ile dehri iderler taʿtīr

766. **olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **17**
Olmak.
17. Mīvesi az ise de lez̠z̠eti efzūnter olur
18. O dıraḫtun ki ḫıyābān-ı suḫanda ola pīr

767. **olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **69**
Olmak.
69. Olur engüşt-i şihāba eger itse fermān
70. Devre-i Ḳavs-i ḳuzaḫ ḥalḳa-i teng-i zih-gīr

768. **olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **76**
Olmak.
75. ʿİlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ʿaṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduġı şāl-i Keşmīr

769. **olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **101**
Olmak.
101. Olur elbete velī dāver-i mülk-i İslām
102. Eyledi ḫatm-i velāyet kütübinde taḥrīr

770. **ola:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **100**
Olmak.
99. Felek almış eline dāʾire-i zerrīnin
100. O hevā ile ki bezminde ola rāmişger

771. **ola:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **127**
Olmak.
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

772. **olan:**-*an*
Kaside 9
Mısra: **16**
Olmak.
15. Ḥāṣılı cümle-i esbāb-ı meserret kāmil
16. Yoḳ hemān muḫliṣ-i dīrīnem olan ġamdan es̱er

773. **olan:**-*an*
Kaside 9
Mısra: **23**
Olmak.
23. Göricek menzil-i vīrānum olan dilde didüm
24. Seyr idün çāhı kişi kendi ḳazar kendi düşer

774. **oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **61**
Olmak.
61. Maḫlaṣum der-be-derī oldı adum merdūdī
62. Daḫı bilmem ki beni gerdiş-i devrān nʾeyler

775. **oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **70**
Olmak.
69. Sebebinden olıcaḳ perde-keş-i istifsār
70. Oldı bu naġme ile zemzeme-pīrāy-ı ḫaber

776. **olmış:**-*mış*
Kaside 9
Mısra: **7**
Olmak.
7. Tīr-i ġam açduġı revzenleri yir yir olmış
8. Bād-ı nāzük-ḫaber-i gülşen-i ümmīde memer

777. **olmış:**-*mış*
Kaside 9
Mısra: **11**
Olmak.
11. Dilde peykān-ı hādeng-i ġam-ı devrān olmış
12. Gūyiyā şişeye konmış bir iki ġonce-i ter

778. **olup:**-*up*
Kaside 9
Mısra: **145**
Olmak.
145. Tā ki maḳbūlüñ olup eyleyeler kesb-i revāc
146. Eylemiş çünki Ḫudā ṭabʿunı miʿyār-ı hüner

779. **oldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **28**
Olmak.
27. Açıldı ʿuḳde-i kārum bozuldı idbārum
28. Ki oldı āṣaf-ı devrān içün medīḥa-nigār

780. **olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 10
Mısra: **66**
Olmak.
65. Hilāl-i ʿīdi hilāl itdi reşk-i ṭāḳ-ı deri
66. Ki dergehi gibi olmadı maṭmaḥ-ı enẓār

781. **olup:**-*up*
Kaside 10
Mısra: **17**
Olmak.
17. Olup bu faṣlda gülşen nümūne-i cāmiʿ
18. Oḳur menābir-i gülşende ḫuṭbe bülbül-i zār

782. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 10
Mısra: **42**
Olmak.
41. İdeydi ʿaks umūra ṣudūr-ı fermānı
42. Olurdı seng-i zümürrüd żiyā-i dīde-i mār

783. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 10
Mısra: **36**
Olmak.
35. O şeh-süvār ki binse semend-i iḳbāle
36. Revādur Aṣaf olursa yanınca ġāşiyedār

784. **ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **103**
Olmak.
103. Ṭoyar mı vaṣfdan ādem o āṣafı ki ola
104. Neşāt-ı medḥi kesād-āver-i neşāṭ-ı şarāb

785. **olanuñ:**-*an, -uñ*
Kaside 11
Mısra: **127**
Olmak.
127. Saña hasūd olanuñ çekdügi ʿaẕāba göre
128. Ḥużūr-ı bāġ-ı cināndur caḥīm içinde ʿaẕāb

786. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Kaside 11
Mısra: **79**
Olmak.
79. Olaydı şāhid-i İslāmı deyre cilve-nümā

80. Olurdı cīb-i ṣanem çāk-çākden miḥrāb

787. **oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ġam-ı firāḳun aḳıtdı o deñlü dīdeden āb
2. Ki oldı eşküme nisbetle ḥeft baḥr serāb

788. **oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **4**
Olmak.
3. O deñlü mevc-i yem-i eşk oldı ṭūfān-ḫīz
4. Ki oldı küngür-i tāc-ı felek kemīne ḥabāb

789. **oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **13**
Olmak.
13. O deñlü seḥāb-ı düdīde bārān-rīz
14. Ki oldı her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb

790. **oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **14**
Olmak.
13. O deñlü oldı seḥāb-ı düdīde bārān-rīz
14. Ki oldı her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb

791. **oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **29**
Olmak.
29. Ne ḥālet oldı ki kalduñ cüdā rikābundan
30. O āṣafuñ ki ider baḫt-ı ḫıdmetinde şitāb

792. **oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **107**
Olmak.
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

793. **olur:**-*ur*
Kaside 11
Mısra: **62**
Olmak.
61. O āṣaf-ı sipeh-ārā ki sāye-ı ʿālemi
62. Olur seḥāb-ı ser-i āfitāb-ı ʿālem-tāb

794. **olur:**-*ur*
Kaside 11
Mısra: **94**
Olmak.
93. İden taṣavvur-ı ḫulḳın cahīme itse nigāh
94. Olur şerāresi gül dūdı sünbül-i sīr-āb

795. **olur:**-*ur*
Kaside 11
Mısra: **100**
Olmak.
99. Semūm-ı ḳahr-ı cihān-sūzı esse gülzāra
100. Olur ʿuṣāre-i ḫanżal żamīr-i gülde gül-āb

796. **olur:**-*ur*
Kaside 11
Mısra: **110**
Olmak.
109. Meşām-ı hᵛāhişe itse nesīm-i nāzı güẕer
110. Olur çekīde dimāġ-ı niyāzdan zehr-āb

797. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 11
Mısra: **74**
Olmak.
73. Göreydi Rüstem eger ḳuvvet u şecāʿatini
74. Olurdı sīne-i Rüstem çü sīne-i Sührāb

798. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 11
Mısra: **80**
Olmak.
79. Olaydı ṣāhid-i İslāmı deyre cilve-nümā
80. Olurdı cīb-i ṣanem çāk-çākden miḥrāb

799. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 11
Mısra: **82**
Olmak.
81. Żamīr-i enverinüñ vaṣfın itseler taḥrīr
82. Olurdı yek-şebe meh gibi müstenīr Aʿrāb

800. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 11
Mısra: **96**
Olmak.
95. Ṭoḳunsa tāb-ı nigāh-ı celāli eşcāra
96. Olurdı aḫker-i sūzende dāne-ı ʿunnāb

801. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 11
Mısra: **98**
Olmak.
97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı
98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

802. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **181**
Olmak.
181. Sübha-gerdān-ı s̱enā ol yiter ey Nābī-i zār
182. Ne ḳadar naẓmda maḳbūl ise de ṭūl-ı kelām

803. **ola:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **189**
Olmak.
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı fūzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫᵛāhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

804. **olayum:**-*a, -y, -um*
Kaside 12
Mısra: **168**
Olmak.
167. Tābe-gerden dil ü cān ġarḳa-i iḥsānuñdur
168. Olayum vādi-i inkāra düşersem nā-kām

805. **oldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **11**
Olmak.
11. Geleli dehr ne mesmūʿ u ne manẓūr oldı
12. Cilve-i ṣāhid-i kām olduğı ber-vefḳ-i devām

806. **oldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **113**
Olmak.
113. Defter-i dād ü sited nüsḫa-i eşʿār oldı
114. Sāl-i tārīḫ ḥisāb itmeġe ḳaldı erḳām

807. **oldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **172**
Olmak.
171. Ġonce-i ḫāṭıruñ açmaḳ hevesiyle ḳalemüñ
172. Oldı taṣvīr-i dem-i ʿazle bu yüzden ressām

808. **olduḳça:**-*duḳça*
Kaside 12
Mısra: **188**
Olmak.
187. Şuḳḳa-i rāyet-i iḳbāli ola ʿālem-gīr
188. Ser ber-efrāḫte olduḳça livā-yl İslām

809. **olmaz:**-*maz*
Kaside 12
Mısra: **31**
Olmak.
31. Kāḫ-ı iḳbāle esās olmaz inanma bulmaz
32. Bünye-i günbed-i pür-bād-ı ḥabāb istiḥkâm

810. **olmışken:**-*mış, -ken*
Kaside 12
Mısra: **77**
Olmak.
77. Ḫıdmetüñ bār-ı girān ʾadd ider olmışken ezel
78. İltifātuñ hevesi māye-i zeyn-i endām

811. **olsa:**-*sa*
Kaside 12
Mısra: **166**
Olmak.
165. Āṣafā midḥat-ı evṣāfuñ olunmaz taḳrīr
166. Cism-i nāẓımda dehān olsa ser-ā-pāy mesām

812. **olur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **155**
Olmak.
155. Olur āyīn-i bahār-ı keremin vaṣf idenüñ
156. H̲āmesinden dökilen ḳaṭre bahār-ı bādām

813. **olurmış:**-*ur, -*
Kaside 12
Mısra: **29**
Olmak.
29. Baḥr-ı pür-şūriş-i devletde olurmış kem-hīz
30. Her zamān keştī-i ümmīde muvāfıḳ eyyām

814. **ola:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **147**
Olmak.
147. Ḥaṣr-ı evṣāfı ne mümkin o kerīmüñ ki ola
148. Ḥadd-i ah̲lāḳı verā-yı kelimāt u erḳām

815. **ola:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **168**
Olmak.
167. Medḥe muḥtāc mı ol āṣaf-ı dehr-ārā kim
168. Ola perverde-i dergāhı meşāhīr-i enām

816. **ola:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **170**
Olmak.
169. Medḥe muḥtāc olan oldur ki olup tāze-ẓuhūr
170. Nām u sānı ola minnet-keş-i taʿrif-i enām

817. **ola:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **237**
Olmak.
237. Çerh̲i döndükçe ola pīre-zen-i devrānuñ
238. Rişte-i devleti pīçīde-i minvāl-i devām

818. **olamaz:**-*a, -maz*
Kaside 13
Mısra: **118**
Olmak.
117. Heykel-i bāzū-yı iḳbāl Ḥüseyn Pāşā kim
118. Süllem-i ḳaṣr-ı celāli olamaz ḥeft-ecrām

819. **olan:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **210**
Olmak.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḥsen-i hāl ile tamām

820. **oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **45**
Olmak.
45. Oldı efsūn-ı muṣāfāt ile ḥayyāt-ı süyūf
46. Ser fürū-bürde-i sūrāh̲-ı siyeh fām-ı niyām

821. **oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **47**
Olmak.
47. Sipere oldı bedel dāʾire-i bezm-i sürūr
48. Nīzeler nāylara eyledi teslīm-i maḳām

822. **oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **57**
Olmak.
57. Müşterī oldı h̲arīdār-ı metāʿ-ı Nāhīd
58. Oldı der-beste-i idbār dükān-ı Behrām

823. **oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **143**
Olmak.
143. Mihr-i iḳbāli ṭulūʿ itdügi sāʿat oldı
144. Dest-ber-dest-i teṣālüḥ sipeh-i nūr u ẓalām

824. **oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **158**
Olmak.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

825. **olmada:**-*mada*
Kaside 13
Mısra: **181**
Olmak.
181. Yümn-i evṣāfuñ ile olmada sükkān-ı felek
182. Ḥalḳa-ber-ḥalḳa dehen-ber-dehen-i ẕikr-i müdām

826. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 13
Mısra: **219**
Olmak.
219. Ṣāḥibā Nābī-i dāʿī-i ḳadīm olmışdur
220. Ṣadre teşrīfüñ ile gūş-nih-i pāy-ı peyām

827. **olup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **169**
Olmak.
169. Medḥe muḥtāc olan oldur ki olup tāze-ẓuhūr
170. Nām u sānı ola minnet-keş-i taʿrif-i enām

828. **olur:**
Kaside 13
Mısra: **119**
Olmak.
119. O güzīde h̲alef-i dūde-i ʿizzet kim olur
120. Nā-resā nīm-reh-i cāhına ṣıfr-ı erḳām

829. **olur:**-*ur*
Kaside 13
Mısra: **175**
Olmak.
175. Sensin ol münteh̲ab-ı nüsh̲a-i himmet kim olur
176. Ḥarf-ı vaṣfuñla varaḳ mest ü ḳalem şīrīn-kām

830. **olur:**-*ur*
Kaside 13
Mısra: **178**
Olmak.
177. O suh̲an kim olan mażmūnı tehī medḥüñden
178. Hāmenüñ pāyına terkībi olur h̲alḳa-i dām

831. **olur:**-*ur*
Kaside 13
Mısra: **209**
Olmak.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḥsen-i hāl ile tamām

832. **ola:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **135**
Olmak.
135. Hemīşe tā ola dīvān-h̲āne-ı ʿālem
136. Uṣūl-ı şerʿ ile maʿmūr u ʿadl ile ābād

833. **oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne h̲urrem ü şād

834. **oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **5**
Olmak.
5. H̲oşā beşāret-i ʿuẓmā ki oldı gūş idicek
6. Ḥiṣār u emn u emān kārgāh-ı kevn ü fesād

835. **oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **13**
Olmak.

13. Cihān-ı köhneye oldı bu neşʾe māye-i nāz
14. Sipihre oldı bu müjde medār-ı istisʿād

836. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 14
Mısra: **121**
Olmak.
121. Bu ṣadre geldügüñ el-ḥaḳ kerāmet olmışdur
122. Ki eşḳiyāyı memālikden eyledüñ ibʿād

837. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 14
Mısra: **72**
Olmak.
71. Şecīʿdür o ḳadar kim ṣunar hizebr-ṣıfat
72. Olursa ṣaff-ı ʿadū cümle Rüstem ü Gişvād

838. **ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **89**
Olmak.
89. Kimse yoḳdur ki bu taʿrīfüñ ola mā-ṣadaḳı
90. Meġer ol ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem

839. **ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **159**
Olmak.
159. Dehrde añlamayup bilmedügi ola meġer
160. Ṭamaʿ u buġz u nifaḳ u ḥased ü ġadr u sitem

840. **ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **216**
Olmak.
215. İtsün ol meşġaleden ẕātını Allāh maṣūn
216. Ki ola vāsıṭa-i ġussa vü müstevcib-i ġam

841. **olacaġında:**-*acaġ, -ı, -n, -da*
Kaside 15
Mısra: **182**
Olmak.
181. Mīr Ebuʾl-Fetḥ ki Şāh Ekberʾe olmışdı vezīr
182. Var yine saña şebīh olacaġında şübhem

842. **olamaz:**-*a, -maz*
Kaside 15
Mısra: **55**
Olmak.
55. Vüzerā olmayıcaḳ ʿālim ü ʿāḳil olamaz
56. Mülk maʿmūr mebānī-i ḫilāfet muḥkem

843. **olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 15
Mısra: **79**
Olmak.
79. Bir seferde saña sermāye-i fetḥ olmadı mı
80. Leşkerüñ çekmiş iken vādi-i idbāra ʿalem

844. **olmadın:**-*ma, -dı, -n*
Kaside 15
Mısra: **134**
Olmak.
133. Nūr-ı ʿirfānı mezāyāsın ider istişʿār
134. Olmadın lafẓa güsāyiş-dih-i dervāze-i fem

845. **olmaġın:**-*ma, -ġı, -n*
Kaside 15
Mısra: **58**
Olmak.
57. Görseñe Ṣaḥib-ı ʿAbbād u Niẓāmüʾl-mülki
58. Olmaġın ʿālim u ʿāḳil daḫı söyler ʿālem

846. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 15
Mısra: **166**
Olmak.
165. Ḫāṭırında dir idüm kimseye yoḳdur ʿuḳde
166. Olmasa ism-i şerīfindeki mīm-i müdġam

847. **olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Kaside 15
Mısra: **55**
Olmak.
55. Vüzerā olmayıcaḳ ʿālim ü ʿāḳil olamaz
56. Mülk maʿmūr mebānī-i ḫilāfet muḥkem

848. **olmışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 15
Mısra: **181**
Olmak.
181. Mīr Ebuʾl-Fetḥ ki Şāh Ekberʾe olmışdı vezīr
182. Var yine saña şebīh olacaġında şübhem

849. **olsa:**-*sa*
Kaside 15
Mısra: **46**
Olmak.
45. Añlayan ḳāʿide-i cengi bile ʿālimdür
46. Añı cāhil ne bilür olsa da farżā Rüstem

850. **olsa:**-*sa*
Kaside 15
Mısra: **144**
Olmak.
143. Andan aḥsen giremez ṣūrete ʿaḳl-ı derrāk
144. Olsa ger muktesī-i ṣūret-i İbni Ādem

851. **olsa:**-*sa*
Kaside 15
Mısra: **187**
Olmak.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

852. **olsun:**-*sun*
Kaside 15
Mısra: **210**
Olmak.
209. Ṭutalum ḫāme sükūt itmez imiş şevḳinden
210. Püşt-i dest-i edeb ur aġzına olsun epsem

853. **olsun:**-*sun*
Kaside 15
Mısra: **219**
Olmak.
219. İtsün esbāb-ı murādātı teʿāḳub olsun
220. Ḫātır-ı nāziki ḫoş ḳalb-i laṭīfi ḫurrem

854. **olur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **203**
Olmak.
203. Hīç şekk itme ki eyyām-ı şerīfüñde olur
204. Cīb-i āfāḳ rehā-yāfte-i dest-i dījem

855. **ola:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **77**
Olmak.
77. Bir istirāḥatüñ ki ola merciʿi beden
78. Yoḳdur o rāḥatuñ dil ile cāna nisbeti

856. **ola:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **107**
Olmak.
107. Ola ʾaleʾl-ḫuṣūṣ o ḫidīv-i zamāne kim
108. Ümmīd-i intizārum idi vaḳt-i devleti

857. **ola:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **227**
Olmak.
227. Tā kim ola mülūk-ı vesīʿüʾl-memālikün̄
228. Pīrān-ı āstāne mürāʿāt-ı ʿādeti

858. **olan:**-*an*
Kaside 16
Mısra: **143**
Olmak.
143. Aḳṣā-yı kişverinde olan köhne ẕerreyi
144. Eyler iḥāṭa lemʿa-i nūr-ı feṭāneti

859. **oldı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **124**
Olmak.
123. Zerrīnsitān-ı devlet ile eyleyüp naẓar
124. Nergisler oldı maʾil-i çeşm-i ʿināyeti

860. **olduġı:**-*du, -ġı*
Kaside 16
Mısra: **201**
Olmak.
201. Ecdādıñuñ da olduġı nām-āver-i fütūḥ
202. Olmaḳladur ḥavāmil-i sırr-ı emāneti

861. **olınca:**-*ınca*
Kaside 16
Mısra: **20**
Olmak.
19. Bāʿis̠ ne irtikābuñ ile itmeġe fedā
20. Tā ṣubḥ olınca lez̠z̠et-i ḫᵛāb-ı ferāġati

862. **olmaġla:**-*maġ, -la*
Kaside 16
Mısra: **211**
Olmak.
211. Olmaġla dest-gīr baña ṣadr-ı aʿẓamuñ
212. Kesb eyledüm o himmet ile tāze ḳuvveti

863. **olmış:**-*mış*
Kaside 16
Mısra: **196**
Olmak.
195. Tātār Ḫān kemine ḳulı naṣb-kerdesi
196. Olmış şerīf-i Mekke vekīl-i ferāşeti

864. **olup:**-*up*
Kaside 16
Mısra: **233**
Olmak.
233. Dāʾim olup nihāi-i murādātı bārver
234. ʿÖmr-i ʾazīzinüñ ola baḳī ḥalāveti

865. **olur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **135**
Olmak.
135. Elbette evliyā olur aṣḥāb-ı salṭanat
136. İtmişler evliyā kütübinden rivayeti

866. **olur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **198**
Olmak.
197. Baġdād u Mışrʾda vükelā-yı kirāmınuñ
198. Şāhān-ı ġayr deñlü olur şān u şöhreti

867. **ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **62**
Olmak.
61. Cümle nefsüʾl-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür
62. Kim ola lāf ü güz̠āf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri

868. **ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **67**
Olmak.
67. Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs
68. ʿAvn-ı I̮zid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī rehberi

869. **olan:**-*an*
Kaside 17
Mısra: **46**
Olmak.
45. Nāḫun-ı endīşe-i idrāki āsān ḥall ider
46. Lafẓ-ı maʿnāda olan her ʿuḳde-i müşkilteri

870. **olmaḳ:**-*maḳ*
Kaside 17
Mısra: **32**
Olmak.
31. Eyleye keyvānı şāyān-ı nigāh-ı iltifāt
32. Cānına minnetdür olmaḳ ol ʿAlīʾnün Ḳanberʾi

871. **olsa:**-*sa*
Kaside 17
Mısra: **56**
Olmak.
55. Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳiyle pervāz eyleyen
56. Sürḫ olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

872. **olur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **56**
Olmak.
55. Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳiyle pervāz eyleyen
56. Sürḫ olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

873. **olan:**-*an*
Kaside 18
Mısra: **25**
Olmak.
25. Ḥayret-efzādur o kürsīde olan ḳāʿideler
26. Dīdeye nūr virür ol reviş-i bī-hem-tā

874. **olasın:**-*a, -sın*
Kaside 18
Mısra: **56**
Olmak.
55. Dāʿimā ola muzaffer ḳalemāsā ʿalemüñ
56. Olasın ʿarṣa-i devletde ʿalemveş ber-cā

875. **olasın:**-*a, -sın*
Kaside 18
Mısra: **64**
Olmak.
63. Eylesüñ z̠ātuñı Allāh ḥaṭālardan emīn
64. Olasın mesned-i devletde hem-āġūş-ı ṣafā

876. **oldı:**-*dı*
Kaside 18
Mısra: **30**
Olmak.
29. Nesḫ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyḫ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

877. **oldı:**-*dı*
Kaside 18
Mısra: **35**
Olmak.
35. Māye-i şevḳ-i cedīd oldı baña tā o ḳadar
36. Oldı bülbül gibi vaṣfında zebānum gūyā

878. **oldı:**-*dı*
Kaside 18
Mısra: **36**
Olmak.
35. Māye-i şevḳ-i cedīd oldı baña tā o ḳadar
36. Oldı bülbül gibi vaṣfında zebānum gūyā

879. **oldı:**-*dı*
Kaside 18
Mısra: **60**
Olmak.
59. Ḥalebe nām-ı şerīfüñ ṣalalı sāye-i ʿadl
60. Oldı āsūde-i gehvāre-i rāḥat fuḳarā

880. **olur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **6**
Olmak.
5. Reşk ider beyżasına beyża-ı ṭāvūs-ı bihişt
6. Bend olur zülfesine ʿuḳde-i zülf-i ḥavrā

881. **olur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **52**
Olmak.
51. Cümle ṭuġrāsı görülsüñ vüzerā-yı selefüñ
52. Kimüñ olur görelüm resmi bunuñla hem-pā

882. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 19
Mısra: **20**
Olmak.
19. ʿAbdi Pāşā-yı vezīr-i kāmil
20. Olıcaḳ ḥāfız-ı mülk-i Şehbā

883. **olmaġın:**-*ma, -ġı, -n*
Kaside 19
Mısra: **22**
Olmak.
21. Nām-ı şāhenşehe taʿziminden
22. Olmaġın levḥa-nüvīs-i ṭuġrā

884. **ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **70**
Olmak.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

885. **ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **105**
Olmak.
105. Tevfīḳ-i Ḥaḳ refīküñ ola Ḫıżr rehberüñ
106. Maṣḥūb ide seferde ḥażerde selameti

886. **olmaz:**-*maz*
Kaside 20
Mısra: **80**
Olmak.
79. Meşʿal-fürūz-ı ḥāmesi rehberlik itmese
80. Olmaz ḥarīm-i maʿnīye lafẓuñ delāleti

887. **olsa:**-*sa*
Kaside 20
Mısra: **17**
Olmak.
17. Olsa kimüñ güşāyiş-i çeşmi murād-ı Ḥaḳḳ
18. Tāb-efgen eyler üstine bir nūr-ı raḥmeti

888. **olur:**-*ur*
Kaside 20
Mısra: **2**
Olmak.
1. Bir bendeye irişse Ḫudāʾnuñ ʿināyeti
2. Ḥāżır olur bilā-taʿab esbāb-ı rāḥatı

889. **olurmış:**-*ur, -mış*
Kaside 20
Mısra: **40**
Olmak.
39. İḫlāş ile duʿāda idüm ġāibānece
40. Hasbī duʿānuñ esrāʾ olurmış icābeti

890. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 20
Mısra: **12**
Olmak.
11. Bir ḫastanuñ ʿilācını ʿĪsā nüzūl ider
12. Taṣḥīḥine olursa Ḫudāʾnuñ ʾirādeti

891. **ola:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **45**
Olmak.
45. Ümīd odur ki ola turduġınca ṭāḳ-ı felek
46. Bu gevherān-ı s̱emīn yādigār-ı Maġnīsā

892. **ola:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **48**
Olmak.
47. Gören ide bu faḳīr ile ol ʿazīze duʿā
48. Bu naẓm-ı pāk ola āyīnedār-ı Maġnīsā

893. **oldı:**-*dı*
Kaside 22
Mısra: **42**
Olmak.
41. Gelüp o feyż-i nefesden temevvüce yem-i şevḳ
42. Lisānum oldı medāyiḥ-nigār-ı Maġnīsā

894. **olduḳda:**-*duḳda*
Kaside 22
Mısra: **35**
Olmak.
35. Maḥaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ʿizz ü devletle
36. Olup zebānı medāyīḫ-nis̱ār-ı Maġnīsā

895. **olmaġ:**-*maġ*
Kaside 22
Mısra: **40**
Olmak.
39. İdüp leṭāfet-i taḳrīri ḫāṭırum teşvīḳ
40. Derūnum olmaġ ile neşʾedār-ı Maġnīsā

896. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 22
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bu ṣaḥn-ı dil-keş ile bu hevā-yı nāzük ile
4. Ne mümkin olmaya ḫāṭır şikār-ı Maġnīsā

897. **olsa:**-*sa*
Kaside 22
Mısra: **24**
Olmak.
23. Hediyyedür çemen-i pāy-ı taḫta lāleleri
24. ʿAceb mi olsa bülend iʿtibār-ı Maġnīsā

898. **olsa:**-*v*
Kaside 22
Mısra: **30**
Olmak.
29. ʿAceb ki lālesinüñ daġı yoḳ derūnında
30. Sitānbul olsa nʾola dāġdār-ı Maġnīsā

899. **olup:**-*up*
Kaside 22
Mısra: **36**
Olmak.
35. Maḥaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ʿizz ü devletle
36. Olup zebānı medāyīḫ-nis̱ār-ı Maġnīsā

900. **olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **22**
Olmak.
21. O laʿl sāḳ-i zümürüdle cilve itdükçe
22. Olur güher-keş-i cīb ü kenār-ı Maġnīsā

901. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 22
Mısra: **18**
Olmak.
17. O āb u tāb ile ol lālezārı gördükçe
18. Bihişt olursa sezā şermsār-ı Maġnīsā

902. **olan:**-*an*
Kaside 23
Mısra: **9**
Olmak.
9. Cām-ı naẓmında olan neşʾe-i ṣahbā-yı ḫayāl
10. Seng-i taʿn atmaġa şāyeste dil-i maʿnāya

903. **oldı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **27**
Olmak.
27. Oldı maʿcūn-ı müferriḥveş o terkīb-i nefīs
28. İnşirāḥ-āver-i behcet dil-i pür-sevdāya

904. **ola:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **133**
Olmak.
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

905. **ola:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **134**
Olmak.
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

906. **olacaḳ:**-*acaḳ*
Kaside 24
Mısra: **126**
Olmak.
125. Medḥüñe gerçi göñül cān virür ammā nʾitsün
126. Bulamaz lāyıḳ-ı taḥsīn olacaḳ ḥüsn-i edā

907. **oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **17**
Olmak.
17. Her biri meclis-i maḳṣudda bir şemʿ oldı
18. Olmadı ġuṣṣa-keşānuñ çekilen āhı hebā

908. **oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **19**
Olmak.
19. Behremend oldı cihan ḥiṣṣe-i ümmīdinden
20. Bāġ-ı ʿālemde semer virdi yine naḫl-i duʿā

909. **oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **24**
Olmak.
23. Dil-i miḥnet-zede pā-māl-i semūm olmış iken

24. Oldı bu neşʾe ile cilvegeh-i bād-ı ṣabā

910. **oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **29**
Olmak.
29. Oldı dil ḫaymegeh-i pādişeh-i mülk-i neşāṭ
30. Göçdi bu merḥaleden ḳāfile-i renc ü ʿanā

911. **oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **37**
Olmak.
37. Oldı gül-gūne-i ruḫsārı ḫuṣūṣā şimdi
38. Āṣaf-ı muḥteremüñ dökdügi ḫūn-ı aʿdā

912. **oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **96**
Olmak.
95. Berekāt-ı ser-i şimşīr-i cihān-gīri ile
96. ʿAḳibet oldı leked-ḫorde-i erbāb-ı ġazā

913. **oldılar:**-*dı, -lar*
Kaside 24
Mısra: **87**
Olmak.
87. Sīr-çeşm oldılar ol mertebe kim itmezler
88. Bezl-i gencīne-i Ḳārūnʾa tenezzül fuḳarā

914. **olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Kaside 24
Mısra: **79**
Olmak.
79. Olmasaydı ḳalemüñ çāk-ı girībānı eger
80. Dir idüm ḳalmadı ʿālemde nişān-ı şekvā

915. **olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Kaside 24
Mısra: **127**
Olmak.
127. Neylüsüñ ʿarżaya cürʾet idemez olmayıcaḳ
128. Ṭabʿ-ı düşvār-pesendüñ gibi söz müsteṣnā

916. **olsa:**-*sa*
Kaside 24
Mısra: **115**
Olmak.
115. Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tīġüñ
116. Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā

917. **olsaydı:**-*sa, -y, -dı*
Kaside 24
Mısra: **97**
Olmak.
97. Şübhe yoḳ bir o ḳadar daḫı çoḳ olsaydı bile
98. Ḳuvvet-i ḳāhiresinden yine bulmazdı rehā

918. **olur:**-*ur*
Kaside 24
Mısra: **55**
Olmak.
55. Bād-ı ḫulḳiyle olur bād-ı ṣabādan nāzük
56. Kūhsārı eridürken nefes-i ejderha

919. **olur:**-*ur*
Kaside 24
Mısra: **65**
Olmak.
65. Seng ṣad-pāre olur ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ gibi
66. Fiʾl-meṡel seng-i cefāya hedef olsa mīnā

920. **olur:**-*ur*
Kaside 24
Mısra: **67**
Olmak.
67. Āteş-i ḳahrı ẓuhūr eylese ammā ki olur
68. Seng-i ḫārāda nümāyān eṡer-i pāy-ı hevā

921. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 24
Mısra: **112**
Olmak.
111. Ḳande ʿazm eyler iseñ çetr-i zümürrüd-fāmuñ
112. Ejder olursa da aʿdāyı ider nā-bīnā

922. **olanlar:**-*an, -lar*
Kaside 25
Mısra: **6**
Olmak.
5. Olurlar ḫilʾat-i envār-ı ruḥanīye müstaġraḳ
6. Ṣadāḳatle olanlar bendegânı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

923. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **41**
Olmak.
41. Eyā emīr-i güzīn ol emīr-i ʿilm ü hüner
42. Ki ʿilm cümle-i aṡardan müʾebbeddür

924. **oldı:**-*dı*
Kaside 28
Mısra: **39**
Olmak.
39. ʿAceb mi oldı ise zīr-i desti mülk-i kemāl
40. Ḳalem-miṡāl fünūn-ı hünerde źüʾl-yeddür

925. **oldı:**-*dı*
Kaside 29
Mısra: **5**
Olmak.
5. Cāhuñ ol vaḳt bülend oldı ki senden ġayrı
6. Yoġ idi kimse edā itmeġe resm-i tebrīk

926. **olsa:**-*sa*
Kaside 29
Mısra: **9**
Olmak.
9. Yād-ı nāmuñla nʾola keffe-i cürm olsa ṡevāb
10. Feyż-i naʿtuñla girer vezne ʿibārāt-ı rekīk

927. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **1**
Olmak.
1. Oldı hem-ḳadr-i leyle-i isrā
2. Leyle-i mevlid-i ḥabīb-i Ḫudā

928. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **17**
Olmak.
17. Oldı ol tīre şām-ı kuḥlīfām
18. Sürme-i nūr-baḫş-ı çeşm-i enām

929. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **29**
Olmak.
29. Oldı zīb-i ḳılāde-i tekrīm
30. Nüh ṣadefden o şebde dürr-i yetīm

930. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **39**
Olmak.
39. Oldı āvīze ḥeft seyyāre
40. Keh-keşān nīm-ṭaḳ-ı gehvāre

931. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **50**
Olmak.
49. Şīr-i envāre oldı ġarḳ cihān
50. Oldı pistān-ı mihr ü meh cūşān

932. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **69**
Olmak.
69. Oldı ol şām-ı mevhibet-encām
70. Matlaʿ-ı ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı enām

933. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **149**
Olmak.
149. Oldı her bir dehān-ı nāṭıḳa-zā
150. Ḥoḳḳa-i gevher-i senā-yı Ḫudā

934. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **151**
Olmak.
151. Oldı her bir zebān-ı mercānfām
152. Māhī-i lücce-i ṣalāt u selām

935. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **155**
Olmak.
155. Oldı ḥaḳḳā o ẕāt-ı nīk-ḫiṣāl
156. Faḫrüʾl-aḳrān zübde-i emṡāl

936. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2

Mısra: **16**
Olmak.
15. Mānend-i seḥāb-i faṣl-ı nīsān
16. Bāġ-ı dile oldı ḳaṭre-efşān

937. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **27**
Olmak.
27. Çün oldı o ebr-i feyż-perver
28. Bu ḫāk-i ḥaḳīre ḳaṭre-güster

938. **olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **20**
Olmak.
19. Ḥāşā nice āftāb-ı enver
20. Mihr ana nice olur ber-ā-ber

939. **olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **56**
Olmak.
55. Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver
56. Destinde dü żıdd olur ber-ā-ber

940. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ḫoşā bārgāh-ı ḫidīv-i cihān
4. Ki deh oldı anuñla nüh āsmān

941. **olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **36**
Olmak.
35. Öper rūy-ı ḫurşīdi tūb-ı zeri
36. Olur itse erzān felek mihteri

942. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **19**
Olmak.
19. Oldı saḳfında kitābe gūyā
20. Seyr içün revnaḳım dīde-güşā

943. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **45**
Olmak.
45. Oldı ḥaḳḳā bu serā-perde-i ḫūb
46. Ġāyetüʾl-ġāye laṭīf ü merġūb

944. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **42**
Olmak.
41. Devlet ile o vezīr-i aḥsen
42. ʿArż-ı Rūmʾa olıcaḳ sāye-figen

945. **olmaḳ:**-*maḳ*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **20**
Olmak.
19. Sālik-i meslek-ı ʿirfān olmaḳ
20. Daḫı nev-sāl iken insān olmaḳ

946. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **22**
Olmak.
21. Ḥaḳ budur herkese olmaz rūzī
22. Olmasa ṭāliʿinüñ fīrūzı

947. **ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **523**
Olmak.
523. Tā ki zülf-i saḫāya şāne ola
524. Yaʿnī iḥsāna bir bahane ola

948. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **94**
Olmak.
93. Olıcaḳ mihmān Rabb-ı Celīl
94. Oldı pīşinde Cebreʾil-i delīl

949. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **95**
Olmak.
95. Süllem-i ʿazmi oldı ḥeft felek
96. Ḫāk-rūb-ı ṭārīki perr-i melek

950. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **188**
Olmak.
187. Her işinde ʿināyet-i Bārī
188. Oldı tedbīrinün ḳafādārı

951. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **210**
Olmak.
209. Oldı ʿaṣrında resm-i ġam ber-bād
210. Oldı kem-yāb ḫāṭır-ı nā-şād

952. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **212**
Olmak.
211. Ṭoldı āvāz-ı ʿadl ile gülzār
212. Bister-i rāḥat oldı bülbüle ḫār

953. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **408**
Olmak.
407. Gūş idüp ol ʿazīz bu suḫani
408. Oldı leb-rīz-i merḥamet deheni

954. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **497**
Olmak.
497. Oldı ser-cümle cāme vü destār
498. İḳtiżā ile zīnet-i bāzār

955. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **504**
Olmak.
503. Keremüñden zamāne sīr oldı
504. Faḳr devrüñde bir faḳīr oldı

956. **olduġun:**-*du, -ġu, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **22**
Olmak.
21. Cümlesinüñ birer muʿādili var
22. Bī-ʿadīl olduġun ider ıẓhār

957. **olmışsın:**-*mış, -sın*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **379**
Olmak.
379. Ser-te-ser āh-ı ḥasret olmışsın
380. Pāy-māl-i melāmet olmışsın

958. **olmışsın:**-*mış, -sın*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **380**
Olmak.
379. Ser-te-ser āh-ı ḥasret olmışsın
380. Pāy-māl-i melāmet olmışsın

959. **olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **19**
Olmak.
19. Ḥaṣılı iki nevʿ olup eşyā
20. Vaḥdet-i Ḫaliḳı ider īmā

960. **olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **225**
Olmak.
225. Olur ise ḳaçan şikāre revān
226. ʿİzz ü devlet yanınca peyk-i devān

961. **olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **345**
Olmak.
345. Senden olur şikestegāna ʿilāc
346. Sen virürsin metāʿ-ı ʿacze revāc

962. **olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **478**
Olmak.
477. Olur ol deñlü cilvesi berter
478. Ki olur mīḫ-i naʿli aḫterler

963. **ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **7**
Olmak.
7. Lāyıḳ oldur ola bu tāze zemīn
8. Gūşe-i çeşm-i iltifāta ḳarīn

964. **ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **343**
Olmak.
343. Ola ẕātı mis̱āl-i pertev-i hūr
344. Dīde-i ʿāleme vesīle-i nūr

965. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **33**
Olmak.
33. Bir zamān oldı māye-i zīnet
34. Şişe-i dīdeye gül-i ḥayret

966. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **80**
Olmak.
79. Birbiri üzre gösterüp derecāt
80. Ḳaṣr-ı aḥkāma oldı bir mirkāt

967. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **116**
Olmak.
115. Bāde-i şeb-nem ü piyāle-i gül
116. Oldı vech-i maʿīşet-i bülbül

968. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **121**
Olmak.
121. Oldı pür-jāle sünbül ü sūsen
122. Toldı māl-i muḳāṭaʿāt-ı çemen

969. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **138**
Olmak.
137. Cūybār üzre ʿaks-ı sünbül-i ter
138. Oldı ṭuġrālı ṣūret-i defter

970. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **146**
Olmak.
145. Gülsitāna vazife virdi ṣabā
146. Oldı ẓahriyyesi gül-i raʿnā

971. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **162**
Olmak.
161. Lālede naḳş-ı ebrū-yi ẖoşter
162. Oldı gūyā siyākat-ı defter

972. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **210**
Olmak.
209. Ālet-i ẖaṭṭ ile pür oldu riyāz
210. Berg-i bīd oldı āhenīn-miḳrāz

973. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **218**
Olmak.
217. Mühre-ı ābgīnedür ālū
218. Oldı laʿlī devātı şeftālū

974. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **274**
Olmak.
273. E̱ser-i pāk-i Tuẖfetüʾl-Ḥarāmeyn
274. Mülk-i inşāya oldı māye-i zeyn

975. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **307**
Olmak.
307. Ḳalbüme oldı māye-i ẖafaḳān
308. Ārzū-yı menāṣıb-ı dīvān

976. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **361**
Olmak.
361. Sikke-dār oldı naḳd-ı āṯārum
362. Kendü ẕātı gibi ẖidīv-i kerīm

977. **olmamışdur:**-*ma, -mış, -dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **10**
Olmak.
9. Böyle bir nev-zemīn ü tāze-edā
10. Olmamışdur ḳalem-rev-i ḳudemā

978. **olmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **57**
Olmak.
57. Olmış ol ẖāme-i sütūde-ẖırām
58. Nāvdān-ı siḳāye-i inʿām

979. **olmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **85**
Olmak.
85. Olmış ol ṣaḥḥ-ı ʿanberīn-sīmā
86. Dīn ü devlet metāʿına tamġā

980. **olmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **93**
Olmak.
93. Olmış ol nusẖa-i sütūde-nişān
94. Ḥırz-ı bāzū-yı manṣıb-ı dīvān

981. **olmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **188**
Olmak.
187. Eylemişler muḳābele ezhār
188. Kimi olmış piyade kimi süvār

982. **olsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **281**
Olmak.
281. Olsa manẓūr-ı dīde-i inṣāf
282. Çoḳ zamān oldı olalı vaṣṣāf

983. **olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **181**
Olmak.
181. Māh olup gāh bedr ü gāh hilāl
182. Ele alur mufaṣṣal u icmāl

984. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **131**
Olmak.
131. Eyler idi ʿaḳlı olaydı eger
132. Bār-ı cihān dağdaġasından güẕer

985. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **12**
Olmak.
11. Olmaġın İbrāhīm aña nām ü kām
12. Oldı o şehre berekāt-ı tamām

986. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **95**
Olmak.
95. ʿAynı ile oldı nişān-dih dıraẖt
96. Oldı dü-pāyı güẕerān ẖāke saẖt

987. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **171**
Olmak.
171. Oldı mis̱āl-i meh-i müşgīn-niḳāb
172. Ġarḳa-i nūr-ı kerem-i āftāb

988. **olmaġ:**-*maġ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **49**
Olmak.
49. Bende daẖı olmaġ ile sābıḳā
50. Böyle nice vaḳʿa-i ʿibret-nümā

989. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **130**
Olmak.
129. Dāver odur kʾolmaya nefse zebūn
130. Olmaya ālūde-i dünyā-yı dūn

990. **olmaz:**-*maz*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **202**
Olmak.
201. Aña gerekdür dil-i rūşen-revān
202. Cübbe vü destār ile olmaz hemān

991. **olmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **66**
Olmak.
65. Ġazneʾde Maḥmūd şeh-i kām-kār
66. Olmış iken pādişeh-i nāmdār

992. **olmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **92**
Olmak.
91. Gördi ki geçmiş yire zānūya dek
92. Çār-sütūn ḳaṣrına olmış direk

993. **olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **159**
Olmak.
159. Nā-geh olup reste-i ḳayd-ı zemīn
160. Geldi ḥużūra ḳodı ẖāke cebīn

994. **olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **164**
Olmak.
163. Aldı Senāyī anı çün itdi nūş
164. Ḳaṭre iken baḥr olup itdi ẖurūş

995. **olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **193**
Olmak.
193. Ekṯer olur ẕirve-nişīn-i kemāl
194. Öyle ẖarābātī-i āşüfte-hāl

996. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **84**
Olmak.
83. Didi mübāret ide Allāh saña
84. Oldı peẕirüfte-i Bārī duʿā

997. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **85**
Olmak.
85. Mīrīme de oldı murād ü meʾāb
86. Edrene şehrinde olan iḥtisāb

998. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **130**
Olmak.
129. Bāḳī᾽ye de tāliʿ olup yāveri
130. Oldı az eyyāmda baş defteri

999. **oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **136**
Olmak.
135. Aḥmed᾽e de baḫtı idüp yāveri
136. Oldı vezāretle o da defteri

1000. **olmaġ:**-*maġ*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **17**
Olmak.
17. Olmaġ ile hem-dem-i şām ü seher
18. İtdiler İstanbul᾽a birden sefer

1001. **olan:**-*an*
Kıt'a 1
Mısra: **7**
Olmak.
7. Müşkilter olan ʿuḳde-i maḳṣūd u murāduñ
8. Engüşt-i ʿināyetle güşād eylesün Allāh

1002. **olan:**-*an*
Kıt'a 1
Mısra: **17**
Olmak.
17. Pīşānī-i fermānda olan ṣahh-ı şerīfüñ
18. Gün-ġonca-i gülzār-ı murād eylesün Allāh

1003. **olmayanuñ:**-*ma, -y, -an, -uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **33**
Olmak.
33. Miftāḥ-ı duʿā olmayanuñ saña lisānı
34. Dükkān-ı ümidini kesād eylesün Allāh

1004. **ola:**-*a*
Kıt'a 5
Mısra: **9**
Olmak.
9. Virāne iken böyle neden tār ola dirsen
10. Güncāyişe yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān

1005. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Kıt'a 7
Mısra: **5**
Olmak.
5. Olsun ḫulūṣ ile kapuna bende olmayan
6. Bāzū-yı iktidarı benüm ḳuvvetüm gibi

1006. **olsun:**-*sun*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Olmak.
3. Fermānuña muḫalefete cür᾽et eyleyen
4. Olsun dıraḫt-ı ʿömri benüm ḳāmetüm gibi

1007. **olsun:**-*sun*
Kıt'a 7
Mısra: **5**
Olmak.
5. Olsun ḫulūṣ ile kapuna bende olmayan
6. Bāzū-yı iktidarı benüm ḳuvvetüm gibi

1008. **olsun:**-*sun*
Kıt'a 7
Mısra: **8**
Olmak.
7. Meydān-ı ḫıdmetünde uran taḳla-i nifāḳ
8. Olsun şebek-mis̲āl benüm hey᾽etüm gibi

1009. **olsun:**-*sun*
Kıt'a 7
Mısra: **9**
Olmak.
9. Olsun esīr-i perde-i bāzīçe-i ḳażā
10. Ḥussād-ı ḳuḳla-çihre benüm ṣūretüm gibi

1010. **olan:**-*an*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Olmak.
3. Başında āteşi eksük degül olur pā-māl
4. Menāre gibi olan kec-derūn u rāst-nümā

1011. **olan:**-*an*
Kıt'a 8
Mısra: **6**
Olmak.
5. Seri şikeste siyeh-rū vü ser-nigūn olsun
6. Olan mis̲āl-i ḳalem kec-derūn ü rāst-nümā

1012. **olsun:**-*sun*
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Olmak.
5. Seri şikeste siyeh-rū vü ser-nigūn olsun
6. Olan mis̲āl-i ḳalem kec-derūn ü rāst-nümā

1013. **olur:**-*ur*
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Olmak.
1. Bu şehr içinde o kim secdeden olur ser-keş
2. Olur menāre-ṣıfat bend-i āteşine sezā

1014. **olur:**-*ur*
Kıt'a 8
Mısra: **8**
Olmak.
7. Hevāya çıḳmadan itse ġubārı menʿ eger
8. Olur miyāne-i ʿarż ü semāda bir ṣaḥra

1015. **olsun:**-*sun*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Olmak.
3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi
4. Olsun İbrāhīm Pāşā ḫoş-nişīn

1016. **olsun:**-*sun*
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bulup bāzū-yı baḫt u devleti her yirde bālāter
4. Ser-i aʿdā-yı devlet zīr-i tīġinde zebūn olsun

1017. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kıt'a 13
Mısra: **5**
Olmak.
5. Evṣāfuña ṣarf itmek içün olmasa elfāẓ
6. Maḥrūm ḳalurdı şuʿarā ḥüsn-i edādan

1018. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kıt'a 13
Mısra: **11**
Olmak.
11. Gūş itmek eger olmasa maḳṣūd-ı İlāhī
12. Evṣāf-ı dil-ārānı zebān-ı şuʿarādan

1019. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Olmak.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

1020. **olduġına:**-*du, -ġı, -n, -a*
Kıt'a 17
Mısra: **1**
Olmak.
1. Şübhe yoḳ olduġına hemşīre
2. Tıynet-i Ādem᾽e naḫl-i ḫurma

1021. **olduġına:**-*du, -ġı, -n, -a*
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḥarf u ṣavt u nefes ü ʿilm ü ḥayāt ü ḳudret
2. Şübhe yoḳ olduġına cümle ʿatiyyāt-ı Ḫudā

1022. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kıt'a 18
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bende vü mā-melek-i bende Ḫudā᾽nun olıcaḳ
4. Cehldür kim ki benüm diyü iderse daʿvā

1023. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Olmak.
3. Oldı ʿUzzā ʿadem be-laṭme-i āb
4. Oldı Lāt u Menāt ḫāne-ḫarāb

1024. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 20

Mısra: **2**
Olmak.
1. Ey veliyyüʾn-niʿam ey āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat
2. Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ḫaclet

1025. **olmış:**-*mış*
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Olmak.
3. İtmemiş naḥv-ı hevāya ṣarf-ı vaḳt
4. Ġāmizāt-ı ʿāleme olmış naḳş-bend

1026. **ol:**
Kıt'a 26
Mısra: **3**
Olmak.
3. Sen hemān dest-dırāz ol çemen-i ümmīde
4. Yā virürler gül-i maḳṣūduñı yā virmezler

1027. **olur:**-*ur*
Kıt'a 30
Mısra: **1**
Olmak.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

1028. **olur:**-*ur*
Kıt'a 30
Mısra: **2**
Olmak.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

1029. **olur:**-*ur*
Kıt'a 30
Mısra: **4**
Olmak.
3. Mazrūʿ-ı daʿvet ile gelür bāġ-ı ʿāleme
4. Gūyā yanınca sebze-i ḫod-rū tufeyl olur

1030. **olmışuz:**-*mış, -uz*
Kıt'a 32
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olmışuz bir hile perdāzuñ esīr-i mekri kim
2. Sufre-i eflākden nān-ı nücūmı çaldurur

1031. **olduġı:**-*du, -ġı*
Kıt'a 33
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bu deñlü bār-ı girān olduġı bu memleketün
4. Ḫımār-zāde faḳīrüñ eşekligündendir

1032. **olsaydı:**-*sa, -y, -dı*
Kıt'a 35
Mısra: **4**
Olmak.
3. O şehüñ giçmez idüm ḥalḳa-i dergāhından
4. Güẕere ruḫsatum olsaydı eger tir ḳadar

1033. **oldılar:**-*dı, -lar*
Kıt'a 36
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bezmlerde devr iden peymāne-i mīnā-yı mey
4. Şemʿ-i māh-ı rūzeyi gördükde ḳındīl oldılar

1034. **olan:**-*an*
Kıt'a 38
Mısra: **3**
Olmak.
3. Saña cennet baña cehennem olan
4. Baña cennet saña cehennemdür

1035. **olur:**-*ur*
Kıt'a 40
Mısra: **2**
Olmak.
1. Cānib-i nīsti-i mümkine itdükçe güẕer
2. Ḥālet-i būd u ne-būdından olur ḫayre naẓar

1036. **olur:**-*ur*
Kıt'a 42
Mısra: **4**
Olmak.
3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

1037. **oldugı:**-*du, -gı*
Kıt'a 44
Mısra: **1**
Olmak.
1. Miṡliyyet oldugı gibi ʿālemde Nābiyā
2. Żıḍḍiyyet olur āyine-i vech-i yek-diger

1038. **olur:**-*ur*
Kıt'a 44
Mısra: **2**
Olmak.
1. Miṡliyyet oldugı gibi ʿālemde Nābiyā
2. Żıḍḍiyyet olur āyine-i vech-i yek-diger

1039. **olmaz:**-*maz*
Kıt'a 45
Mısra: **2**
Olmak.
1. Māye-i ʿaşḳ ḫaṭṭ-ı dil-berdür
2. Ṣafḥa-i sāde-rūy meşḳ olmaz

1040. **olmaz:**-*maz*
Kıt'a 45
Mısra: **4**
Olmak.
3. Buna maʿşūḳdur saña şāhid
4. Rūy-ı bī-ḫat sezā-yı ʿaşḳ olmaz

1041. **ol:**
Kıt'a 58
Mısra: **2**
Olmak.
1. Taḥrīre getürme küleh-i cevr-i sipihri
2. Ḫātır-şiken-i ḫāme ciger-sūz-ı devāt ol

1042. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Kıt'a 60
Mısra: **4**
Olmak.
3. Līk binde birisi ẓāhir ü bāṭın bilmez
4. Ṣūret ü maʿnī ile olduġın Allāh vekīl

1043. **olma:**-*ma*
Kıt'a 68
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olma āmāc-ı şerer sūz-ı nihānumdan benüm
2. Ey perī gel lāübāli giçme yanumdan benüm

1044. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kıt'a 70
Mısra: **3**
Olmak.
3. Nizām-ıʿālem-i şerʿ-i metīne olmışdur
4. Miṡāl-i çār ʿanāṣır çehār yār-ı güzīn

1045. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 75
Mısra: **1**
Olmak.
1. Pāy-ı ḫāme oldı bārānveş güher-pāş-ı ṡenā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

1046. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 75
Mısra: **2**
Olmak.
1. Pāy-ı ḫāme oldı bārānveş güher-pāş-ı ṡenā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

1047. **olup:**-*up*
Kıt'a 75
Mısra: **3**
Olmak.
3. Āfıtābāsā olup bī-had ....
4. Nūr-ı mührüñ devletüñ tābān ola andan cihān

1048. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 77
Mısra: **1**
Olmak.
1. Veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ oldı ey Nābī
2. Biri esāmī-i sāmīsinüñ çü ism-i Emīn

1049. **olan:**-*an*
Kıt'a 81
Mısra: **2**
Olmak.

1. Vażʿ iderseñ terāzu-yı naẓara
2. Ey olan ṭālib-i ʿuluvv ü sümüvv

1050. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kıt'a 83
Mısra: **2**
Olmak.
1. Böyledür şart-ı vifāḳ-ı dūstān-ı yek-cihet
2. Germ ü serd ü ḫār ü gülden rūy-gerdān olmaya

1051. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kıt'a 83
Mısra: **4**
Olmak.
3. Zehr ü kand ü telḫ ü şīrīne ber-ā-berce ṣuna
4. Ṣaff-ı engüştān ḳadar ʿālemde bürhān olmaya

1052. **olan:**-*an*
Kıt'a 84
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ṭālib-i ʿizzet olan ʿārif ider istiġna
2. Cām-ı bī-neşve-i bezm-i felegün nūşında

1053. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 88
Mısra: **1**
Olmak.
1. Eyyām-ı bahār u dem-i geşt-i çemen olsa
2. Hengām-ı temāşā-yı gül ü yāsemen olsa

1054. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 88
Mısra: **2**
Olmak.
1. Eyyām-ı bahār u dem-i geşt-i çemen olsa
2. Hengām-ı temāşā-yı gül ü yāsemen olsa

1055. **olur:**-*ur*
Kıt'a 95
Mısra: **1**
Olmak.
1. Sarāy-ı sūziş olur çūp-ı ḳamer ey Nābī
2. Tefavvuḳ eyledüginden veliyy-i niʿmetine

1056. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Kıt'a 100
Mısra: **3**
Olmak.
3. ʿĀḳıbet hezl ü firīb olduġın idrāk idicek
4. Kendüye vāsıta-i ḫaclet olur encāmı

1057. **olur:**-*ur*
Kıt'a 100
Mısra: **4**
Olmak.
3. ʿĀḳıbet hezl ü firīb olduġın idrāk idicek
4. Kendüye vāsıta-i ḫaclet olur encāmı

1058. **olmaz:**-*maz*
Kıt'a 102
Mısra: **2**
Olmak.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz s̲ānī

1059. **olur:**-*ur*
Kıt'a 102
Mısra: **2**
Olmak.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz s̲ānī

1060. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kıt'a 103
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ey hünerver ki ismüñ olmışdur
2. Māye-i ḥüsn-i nuṭḳ-ı insanī

1061. **olınca:**-*ınca*
Kıt'a 106
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca bāli ber-cā bārgāh-ı dostān İslām

1062. **olur:**-*ur*
Kıt'a 112
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ḫayāl-i dest-keş-i vaṣl olur rūy-ı cānāndan
2. Ruḫ-ı ḫayālden olsa eger ruḫı ḫālī

1063. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 114
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bu gūne oldı çün kim ḫāme-i takdīr-i Ḥaḳ cārī

1064. **olur:**-*ur*
Lugaz 26
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

1065. **olur:**-*ur*
Lugaz 26
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

1066. **olur:**-*ur*
Matla 19
Mısra: **1**
Olmak.
1. İtāʿatinden o bī-devletān ki ser-keş olur
2. İki cihānda daḫı ḫānümān āteş olur

1067. **olur:**-*ur*
Matla 19
Mısra: **2**
Olmak.
1. İtāʿatinden o bī-devletān ki ser-keş olur
2. İki cihānda daḫı ḫānümān āteş olur

1068. **olsa:**-*sa*
Matla 56
Mısra: **2**
Olmak.
1. O ser-i meymenet-efrūza degül erzānī
2. Olsa gencīne-i āfāḳ belā-gerdānı

1069. **ola:**-*a*
Müfret 68
Mısra: **1**
Olmak.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

1070. **olmazdı:**-*maz, -dı*
Rübai 156
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olmazdı tıbāk-ı çerḫ-i mīnā gerdān
2. İtmezdi bisāt-ı ḫāk medd-i dāmān

1071. **oldı:**-*dı*
Tarih 4
Mısra: **14**
Olmak.
13. Menḳūṭa-i ḥurūf ile tārīḫ idüp didi
14. Şehr-i muḥarrem oldı zamān-ı şehādeti

1072. **olmaduġın:**-*ma, -du, -ġı, -n*
Tarih 4
Mısra: **9**
Olmak.
9. Cāy-ı ḥużūr olmaduġın bildi ʿālemüñ
10. Çekdi cihān-ı āḫere raḫt-ı iḳāmeti

1073. **olsun:**-*sun*
Tarih 5
Mısra: **4**
Olmak.
3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi
4. Olsun İbrahīm Pāşā ḫoş-nişīn

1074. **olan:**-*an*
Tarih 6
Mısra: **14**
Olmak.
13. Ḫāme-i ʿömrini kesdi ḥayfā
14. Dest-i gerdūnda olan gizlik-i tīz

1075. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 6
Mısra: **15**
Olmak.
15. Olıcaḳ ʿāzim-i ser-ḥadd-i beḳā
16. Dil-i aḥbābın idüp firḳat-rīz

1076. **olduġında:**-*du, -ġı, -n, -da*
Tarih 9
Mısra: **24**
Olmak.
23. Bunda kim böyle pāk lez̲z̲et var
24. Şübhe yoḳ olduġında āb-ı cinān

1077. **olsun:**-*sun*
Tarih 11
Mısra: **8**
Olmak.
7. Tā be-maḥşer şemʿa-i ḥayrātınuñ eṭrāfına
8. Perde-i dest-i duʿā olsun nigehbān-ı üfūl

1078. **oldı:**-*dı*
Tarih 13
Mısra: **6**
Olmak.
5. Oturup şāh-nişīninde baḳup deryāya
6. Oldı baḥr u bere sermāye-i ifrāṭ-ı ṣafā

1079. **oldı:**-*dı*
Tarih 13
Mısra: **10**
Olmak.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳıʿā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı aʿlā

1080. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 13
Mısra: **3**
Olmak.
3. Sāye-endāz-ı Selānik olıcaḳ devletle
4. Eyledi ḫāne-i Maḥmūd Aġayı meʾvā

1081. **ola:**-*a*
Tarih 14
Mısra: **14**
Olmak.
13. İlāhī ṣaḥibin eyle muʿammer ü mesrur
14. Ola binā-yı felek tā ki böyle pā ber-cā

1082. **oldı:**-*dı*
Tarih 14
Mısra: **10**
Olmak.
9. Dilinde āteş u āhı sipihre peyveste
10. Bu ḫānedāna meġer oldı dūdmān şeydā

1083. **oldı:**-*dı*
Tarih 16
Mısra: **4**
Olmak.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fīhā

1084. **oldı:**-*dı*
Tarih 16
Mısra: **8**
Olmak.
7. Meşām-ı ʿālemi būy-ı beşāret eyledi taʿṭīr
8. Ġubār-ı ġam ʿadem oldı açıldı dīde-i dünyā

1085. **oldı:**-*dı*
Tarih 16
Mısra: **14**
Olmak.
13. İrişdi bir nidā-yı pür-beşāret gūş-ı ümmīde
14. Didi müjde vezīr-i aʿẓam oldı ḥażret-i Pāşā

1086. **olmış:**-*mış*
Tarih 16
Mısra: **40**
Olmak.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

1087. **olur:**-*ur*
Tarih 16
Mısra: **48**
Olmak.
47. Sen ol yektā-süvār-ı ʿarṣagāh-ı maʿdiletsin kim
48. Süm-i esbüñ olur dāġ-ı dil-i mihr-i cihān-ārā

1088. **olmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 19
Mısra: **20**
Olmak.
19. Aṣlā ḳırāl-ı bed-fiʿal ol mest-i ṣahbā-yı żalāl
20. Olmadı ber-pāy-ı cidāl Sulṭān-ı Rüstem-zūr ile

1089. **olmaz:**-*maz*
Tarih 19
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

1090. **olan:**-*an*
Tarih 20
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

1091. **oldı:**-*dı*
Tarih 20
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

1092. **ola:**-*a*
Tarih 21
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

1093. **ola:**-*a*
Tarih 21
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

1094. **olduġında:**-*du, -ġı, -n, -da*
Tarih 23
Mısra: **5**
Olmak.
5. Olduġında āftāb-ı ṭalʿati
6. Pertev-endāz-ı libās-ı māʿ ü ṭīn

1095. **oldı:**-*dı*
Tarih 24
Mısra: **16**
Olmak.
15. Bende Nābī didi tārīḫin bu sūr-ı dil-keşüñ
16. Sünnet-i Aḥmedle oldı zeyn Sulṭān Muṣṭafa

1096. **ola:**-*a*
Tarih 25
Mısra: **4**
Olmak.
3. İtdi iḥyā rāh-ı Beytuʾllāhʾda bu vaḳfı kim
4. Defʿ olup ḫavf ola hüccācuñ tārīk-i eslemi

1097. **ola:**-*a*
Tarih 26
Mısra: **32**
Olmak.
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse Ḫıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i Ḫudā ola ḳafādārı

1098. **olduġındandur:**-*du, -ġı, -n, -dan, -dur*
Tarih 26
Mısra: **17**
Olmak.
17. Leṭāfet bunda bunca sāye-endāz olduġındandur
18. Cihānuñ pādişāhı dīn-i İslāmuñ nigehdārı

1099. **olur:**-*ur*
Tarih 26
Mısra: **26**
Olmak.
25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir s̱enākārı

1100. **olur:**-*ur*
Tarih 26
Mısra: **36**
Olmak.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

1101. **olurmış:**-*ur, -mış*
Tarih 26
Mısra: **28**
Olmak.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun

28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

1102. **ola:**-*a*
Tarih 28
Mısra: **11**
Olmak.
11. Yā İlāhī ola teʾs̱īr-i ḳudūmiyle anuñ
12. Düşmen-i bed-ḫᵛāhı ser-gerdān-ı ṣaḥrā-yı helāk

1103. **oldı:**-*dı*
Tarih 28
Mısra: **6**
Olmak.
5. Eyleyüp pīşānī-i ḥālinde feyż-i Ḥaḳ ẓuhūr
6. Oldı bir nūruñ vücūdiyle derūnı tābnāk

1104. **olsun:**-*sun*
Tarih 28
Mısra: **13**
Olmak.
13. Olsun efzūnter İlāhī ʿömr-i ferzend ü peder
14. Olduġınca mihr ü meh pertev-feşān-ı rūy-ı ḫāk

1105. **oldı:**-*dı*
Tarih 30
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ḥabbezā ḳaṣr-ı cihān-tāb-ı felek-pīrāye kim
4. Oldı ser-gerdān-ı ḥüsni günbed-i nīlüferi

1106. **oldı:**-*dı*
Tarih 30
Mısra: **34**
Olmak.
33. Şemse-i ṭāḳ-ı zer-endūdın görince reşkden
34. Oldı dāġ-ı dil sipihre āftāb-ı enveri

1107. **olmamaḳ:**-*ma, -maḳ*
Tarih 30
Mısra: **19**
Olmak.
19. Olmamaḳ mümkin mi bülbül seyr idüp bu saḳfda
20. Böyle evrāḳ-ı bahārı bunca verd-i aḥmeri

1108. **olmış:**-*mış*
Tarih 30
Mısra: **38**
Olmak.
37. Lāciverdī ḳubbelerde gūş idüp āvāzeler
38. Cāmdan cāme giyer mihr ü meh olmış serserī

1109. **olsun:**-*sun*
Tarih 30
Mısra: **82**
Olmak.
81. Ġālib olsun ʿömrinüñ müstaḳbeli māżīsine
82. Tābe-ḥaşr olsun dehānı emr u nehyüñ maṣdarı

1110. **olsun:**-*sun*
Tarih 30
Mısra: **84**
Olmak.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr
84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

1111. **olur:**-*ur*
Tarih 30
Mısra: **41**
Olmak.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

1112. **oldı:**-*dı*
Tarih 31
Mısra: **12**
Olmak.
11. Bu feyz ḫāme-i Nābīʾye rāh-ı Ḥaḳʾdandur
12. Ki oldı böyle ʿarūs-ı laṭīfe çihre-güşā

1113. **olur:**-*ur*
Tarih 31
Mısra: **8**
Olmak.
7. Edā-yı dil-keşi taʿbīr-i şīve-āmīzi
8. Olur muḥayyir-i ṭabʿ-ı ahālī-i inşā

1114. **olursa:**-*ur, -sa*
Tarih 31
Mısra: **9**
Olmak.
9. ʿAceb mi cāme-i ḳadd-ı ḳabūl olursa budur
10. Metāʿ-ı tāze ẓuhūr-ı ḳalem-rev-i maʿnā

1115. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 35
Mısra: **2**
Olmak.
1. Muṣṭafā Aġā ser-i bevvāb-ı ẕāt-ı muḥterem
2. Olıcaḳ şehr-i Ḥalebʾde āşiyān-gīr-i fenā

1116. **ola:**-*a*
Tarih 36
Mısra: **37**
Olmak.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ʿilletde kibār-ı ḥükemā

1117. **oldı:**-*dı*
Tarih 36
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ḫarlar oldı dürūde çemen-i devletde
8. Yirine oldı şükufte yine verd-i būyā

1118. **oldı:**-*dı*
Tarih 36
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ḫarlar oldı dürūde çemen-i devletde
8. Yirine oldı şükufte yine verd-i būyā

1119. **olur:**-*ur*
Tarih 36
Mısra: **47**
Olmak.
47. Senden olur yine olursa bu derde çāre
48. Ṣadra teşrīfüñe çoḳdan müteraḳḳıb dünyā

1120. **oldı:**-*dı*
Tarih 38
Mısra: **2**
Olmak.
1. Bu dil-nişīn ṣafākede-i ʾāfiyet-medār
2. Kim oldı dest-sāz-ı ʾAliyy-i ʾÖmer-nijād

1121. **olup:**-*up*
Tarih 38
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ṣadrında ẕātı encümen-efrūz-ı kām olup
4. Bulsun deri teveccüh-i iḳbāl ile güşād

1122. **olup:**-*up*
Tarih 38
Mısra: **5**
Olmak.
5. Revzenleri memerr-i nesīm-i ümīd olup
6. Olsun devām-ı devlet ü ṣıḥḥatle ber-murād

1123. **olamaz:**-*a, -maz*
Tarih 39
Mısra: **5**
Olmak.
5. Buna mānend olamaz ḳaṣr-ı zücācī-i felek
6. Ābda ʿaksi olur ancaḳ olursa peydā

1124. **olursa:**-*ur, -sa*
Tarih 39
Mısra: **6**
Olmak.
5. Buna mānend olamaz ḳaṣr-ı zücācī-i felek
6. Ābda ʿaksi olur ancaḳ olursa peydā

1125. **ola:**-*a*
Tarih 40
Mısra: **4**
Olmak.
3. Geldi bir hātif didi tārīḫ-i sāl-i fevtini
4. Ḥacı İbrāhīmʾe firdevs-i berīn ola maḳām

1126. **oldı:**-*dı*
Tarih 41
Mısra: **6**
Olmak.

5. Pānzdeh sāle bu germ-ābe ḫarāb olmışken
6. Oldı menvī aña termīm ile istiḥkâmı

1127. **olmada:**-*mada*
Tarih 41
Mısra: **15**
Olmak.
15. Olmada nūr-feżāyende-i erbāb-ı naẓar
16. Gūyiyā Mīr ʿAlī ḳıtʿasıdur endāmı

1128. **olsa:**-*sa*
Tarih 42
Mısra: **43**
Olmak.
43. Kalemüñ kıl ḳadar çoḳ olsa dili
44. Yine itmez meḥāsinin taʿdād

1129. **olur:**-*ur*
Tarih 42
Mısra: **14**
Olmak.
13. Var bināsında ṭurfe ḫāṣṣiyyet
14. Ġamlu girse olur derūnına ṣād

1130. **olur:**-*ur*
Tarih 42
Mısra: **15**
Olmak.
15. Her gören ṣaḥn-ı dil-pezīrin olur
16. Murġ-ı ʿişret şikār ider ṣayyād

1131. **ola:**-*a*
Tarih 45
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ola ʿömrü devleti ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh-ı peder
10. Hem-civār-ı ʿizz ü rifʿat hem-nişīn-i imtidād

1132. **olınca:**-*ınca*
Tarih 47
Mısra: **1**
Olmak.
1. Eyyūb olınca Ḫayri Efendiʾye ber-güẕār
2. Tārīḫini melek didi şīrīn ü şīvekār

1133. **olduğından:**-*du, -ğı, -n, -dan*
Tarih 48
Mısra: **3**
Olmak.
3. Niyyeti ābı gibi ṣāf olduġından eyledi
4. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

1134. **ola:**-*a*
Tarih 49
Mısra: **8**
Olmak.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣṭafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

1135. **oldı:**-*dı*
Tarih 49
Mısra: **3**
Olmak.
3. Oldı yümn-i ḳadem-i meymenet-endūzı ile
4. Neşʾe-baḫşā-yı żamīridür ṣadr-ı saʾid

1136. **olan:**-*an*
Tarih 50
Mısra: **1**
Olmak.
1. Girīdʾüñ ʿuḳde-i düşvār olan ḥısn-ı felek-resmin
2. Olınca fetḥe maẓhar saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden

1137. **oldı:**-*dı*
Tarih 50
Mısra: **5**
Olmak.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire gūyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

1138. **olınca:**-*ınca*
Tarih 50
Mısra: **2**
Olmak.
1. Girīdʾüñ ʿuḳde-i düşvār olan ḥısn-ı felek-resmin
2. Olınca fetḥe maẓhar saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden

1139. **oldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **3**
Olmak.
3. Oldı Sulṭān Muḥammed eyyāmı
4. Ḫāṣ oda maḳdemiyle çerḫ-i berrīn

1140. **oldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **8**
Olmak.
7. İtdi Çaḳırcıbaşılıġla çerāġ
8. Bāz-ı iḳbāli oldı evc-i güzīn

1141. **oldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **32**
Olmak.
31. Özi cāniblerinde bir müddet
32. Oldı serdār-ı rāh-ı dīn-i mübīn

1142. **oldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **50**
Olmak.
49. Birbirinden maṣīf ü meştāsı
50. Oldı ḫāṭır-güşāde vü rengīn

1143. **oldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **52**
Olmak.
51. Ḳaldı nām ü nişānesi bāḳī
52. Oldı ās̱ārı mūcib-i taḥsīn

1144. **oldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **58**
Olmak.
57. Leb-i bülbül gelüp didi tārīḫ
58. Oldı dīvān-ḫāne-i rengīn

1145. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 51
Mısra: **16**
Olmak.
15. Devlet ü şevket ü şehāmetle
16. Olıcaḳ pādişāh-ı taḫt-nişīn

1146. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 51
Mısra: **37**
Olmak.
37. Olıcaḳ devlet-i ḳudūmından
38. Ġıbṭagāh-ı biḳāʿ-ı ḫuld-ı berrīn

1147. **ola:**-*a*
Tarih 52
Mısra: **31**
Olmak.
31. Gerdūn naẓīr olur mı o dergāha kim ola
32. Aḳṭāb-ı dehr taḫt-ı ḳıbābında münzevī

1148. **olan:**-*an*
Tarih 52
Mısra: **21**
Olmak.
21. Bālā-yı meşhedinde olan ḳubbe-i bülend
22. Olmışdı rüzgār ile erkānı nā-ḳavī

1149. **olınca:**-*ınca*
Tarih 52
Mısra: **38**
Olmak.
37. Tecdīd-i ʿarż-hāl-ı ʿubūdiyyet itmeġe
38. Nābī olınca ḫıṭṭā-i endīşe reh-revi

1150. **olmış:**-*mış*
Tarih 52
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ḳuṭbuʾl-medār-ı maʿnī ki olmış semāʿınuñ
8. Fānūs-ı bī-ḳarār-ı semāvāt peyrevi

1151. **olmışdı:**-*mış, -dı*
Tarih 52
Mısra: **22**
Olmak.
21. Bālā-yı meşhedinde olan ḳubbe-i bülend
22. Olmışdı rüzgār ile erkānı nā-ḳavī

1152. **olur:**-*ur*
Tarih 52
Mısra: **15**
Olmak.
15. Her mevci mıṣraʿından olur teşnegān-ı ʿaşḳ
16. Āb-ı ḥayāt nūş idicek deñlü mürtevī

1153. **olur:**-*ur*
Tarih 52
Mısra: **31**
Olmak.

31. Gerdūn naẓīr olur mı o dergāha kim ola
32. Aḳṭāb-ı dehr taḫt-ı ḳıbābında münzevī

1154. **oldı:**-*dı*
Tarih 55
Mısra: **5**
Olmak.
5. Oldı ḫalḳa sāyesi sermāye-i emn ü emān
6. Fetḥ-i bāb-ı ʿadl u ṣarf-ı cevher-i dād eyledi

1155. **olduġında:**-*du, -ġı, -n, -da*
Tarih 55
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olduġında devletiyle ḫıṭṭā-pīrāy-ı Ruhā
4. Merḥametle ḫāṭır-ı sükkānını şād eyledi

1156. **olsa:**-*sa*
Tarih 55
Mısra: **27**
Olmak.
27. Köhnesin kim yād ider ḳaṣr-ı Süleymān olsa da
28. Nām ü şānın bu binā-yı tāze ber-bād eyledi

1157. **ola:**-*a*
Tarih 57
Mısra: **2**
Olmak.
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Pāşā-yı ʿālī-şān kim
2. Nūr-ı iḳbāl ile ola her şebi mānend-i rūz

1158. **oldı:**-*dı*
Tarih 59
Mısra: **1**
Olmak.
1. Oldı yek-pāre Nābīyā tārīḫ
2. Bu iki mıṣrāʿ-ı pey-ender-pey

1159. **olup:**-*up*
Tarih 60
Mısra: **11**
Olmak.
11. Olup Nābīyā ḳudsiyān tehniyet-gū
12. Didiler mübārek Halīlʾün ḳudūmı

1160. **ola:**-*a*
Tarih 62
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ṣaḥibine ola sermāye-ı ʿömrü devlet
4. Bulmaya ṣaḥnına yol ʿıyş u ṣafādan ġayrı

1161. **olmasa:**-*ma, -sa*
Tarih 63
Mısra: **14**
Olmak.
13. Zīr ü bālādan ider miydi vürūd
14. Olmasa āb ü hevā müştāḳı

1162. **olundukda:**-*un, -dukda*
Tarih 64
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olundukda ikinci defʿasında
4. Maḳām-ı ʿālī-i fetvāya isʿād

1163. **olıcak:**-*ıcak*
Tarih 65
Mısra: **2**
Olmak.
1. Çār ferzendi ile müftī-i şūm
2. Olıcak taḫta-i meşḳi ḳaderüñ

1164. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 67
Mısra: **2**
Olmak.
1. ʿĀlemün ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
2. Olıcaḳ devlet ile sulṭānı

1165. **olduḳda:**-*duḳda*
Tarih 68
Mısra: **11**
Olmak.
11. Muhaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ḥażret-i ʿAlī Beg
12. Teveccüh eyledi taʿmīre ḳalb-i virānın

1166. **olup:**-*up*
Tarih 68
Mısra: **21**
Olmak.
21. Olup ġarīk-i temāşāsı ḥavż-ı pīşgehi
22. Ümīd-i naḳd-i cevāhirle açdı dāmānın

1167. **oldı:**-*dı*
Tarih 69
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫoşā zamān-ı fütühāt-baḫş-ı hān Aḥmed
2. Ki oldı zinde zamānında şöhret-i eb u cedd

1168. **olan:**-*an*
Tarih 70
Mısra: **1**
Olmak.
1. Vālī-i Ḳuds olan Arslan Pāşā maʿzūl olup
2. Manṣıbı Ḳarakulak Pāşāʾya olduḳda anuñ

1169. **olduḳda:**-*duḳda*
Tarih 70
Mısra: **2**
Olmak.
1. Vālī-i Ḳuds olan Arslan Pāşā maʿzūl olup
2. Manṣıbı Ḳarakulak Pāşāʾya olduḳda anuñ

1170. **olur:**-*ur*
Tarih 71
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫoşā ḥammām-ı nüh-ṭāḳ-ı ṭarabnāḳ
2. Ki olur seyr-i ṣafvet-baḫş-ı idrāk

1171. **olmada:**-*mada*
Tarih 72
Mısra: **24**
Olmak.
23. Mest-i şevḳ olmaġ ile nükhet-i ezhārından
24. Bād-ı pīçīde-hırām olmada her sū pūyā

1172. **olmadadur:**-*mada, -dur*
Tarih 72
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ham ü pīç-i şiken-i tākçe-i tākinden
6. Mevc-hīz olmadadur ḥavżı miṯāl-i deryā

1173. **olmaġ:**-*maġ*
Tarih 72
Mısra: **23**
Olmak.
23. Mest-i şevḳ olmaġ ile nükhet-i ezhārından
24. Bād-ı pīçīde-hırām olmada her sū pūyā

1174. **olur:**-*ur*
Tarih 72
Mısra: **22**
Olmak.
21. Gūyiyā māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur
22. Ṭarḥ olur ḫākini seyrān ile dilden sevdā

1175. **oldı:**-*dı*
Tarih 73
Mısra: **9**
Olmak.
9. Oldı peder-i bülend-cāha
10. Sermāye-i neşʾe-i meserret

1176. **ola:**-*a*
Tarih 74
Mısra: **19**
Olmak.
19. Ola kendi daḫı yā Rab pederinden efzūn
20. Zīver-i memleket ārāyiş-i dīn ü dünyā

1177. **ola:**-*a*
Tarih 74
Mısra: **28**
Olmak.
27. Pederinüñ daḫı tārīḫ-i hümāyunında
28. Ola mānend-i meh engüşt-nümā-yi şuʿarā

1178. **ola:**-*a*
Tarih 74
Mısra: **30**
Olmak.
29. Zūr-ı çevgān-ı ṭabiʿatla o eyyāmuñda
30. Dest-i ṭabʿ-ı şuʿarā senden ola gūy-rübā

1179. **olmışdı:**-*mış, -dı*
Tarih 74
Mısra: **17**
Olmak.

17. Pederinüñ daḫı olmışdı iki şeh-zāde
18. Merdüm-i dīde maķāmında aña cilve-nümā

1180. **olsa:**-*sa*
Tarih 74
Mısra: **8**
Olmak.
7. Anı Rıḍvān daḫı evvelden iderdi itḥāf
8. Olsa şāyeste-i gehvāresi şāḫ-ı Ṭūbā

1181. **olursa:**-*ur, -sa*
Tarih 74
Mısra: **31**
Olmak.
31. Nābī-i pīr-i kühen-sāldür olursa eger
32. Zümre-i ehl-i maķāl içre bu taʿrīfe sezā

1182. **olmaķ:**-*maķ*
Tarih 75
Mısra: **7**
Olmak.
7. Aña olmaķ semiyy-i faḫr-ı rüsūl
8. Şeref ü meymenetde vāfīdür

1183. **oldı:**-*dı*
Tarih 76
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫidīv-i ḥeft-kişver revnaķ-ı evreng-i İskender
2. Ki oldı şimdi evc-i salṭanatda mihr-i tābende

1184. **oldı:**-*dı*
Tarih 76
Mısra: **26**
Olmak.
25. Virüp yümn-i ķudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet
26. Neşāṭından cihān oldı zer u zīverle zībende

1185. **olmaķda:**-*maķda*
Tarih 76
Mısra: **30**
Olmak.
29. Ṣafādan desti ḫalķuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaķf-ı duʿā olmış kimi olmaķda raķṣende

1186. **olmış:**-*mış*
Tarih 76
Mısra: **30**
Olmak.
29. Ṣafādan desti ḫalķuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaķf-ı duʿā olmış kimi olmaķda raķṣende

1187. **olup:**-*up*
Tarih 76
Mısra: **38**
Olmak.
37. Duʿā-gūy-ı eb u ecdādı Nābī bu meserretden
38. Olup mānend-i bülbül naġme-i tāze-serāyende

1188. **olur:**-*ur*
Tarih 76
Mısra: **17**
Olmak.
17. Olur mānend-i Yūsuf ʿārıż-ı ḥavrā-firībinden
18. Zenān-ı Mıṣrveş bānū-yı ḫāver pençe-efkende

1189. **oldı:**-*dı*
Tarih 77
Mısra: **36**
Olmak.
35. Ol ṣaf- der-i yegāne üç dört ʿadet ḫıdemle
36. Bī-bāk oldı şemʿ-i cemʿ-i miyān-ı ʿurbān

1190. **oldı:**-*dı*
Tarih 77
Mısra: **43**
Olmak.
43. Saʿyiyle oldı ʿālī-nāmūsı dīn ü devlet
44. ʿAṣrında buldı rāḥat hüccāc-ı beyt-i Yezdān

1191. **ola:**-*a*
Tarih 79
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ḫāṭıra geldi bu maʿnī ola bir tārīḫ kim
8. İtse her onda teraķķī olsa tārīḫ-i cedīd

1192. **ola:**-*a*
Tarih 79
Mısra: **10**
Olmak.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḥükmi anuñ
10. Her teraķķī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

1193. **olmayup:**-*ma, -y, -up*
Tarih 79
Mısra: **9**
Olmak.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḥükmi anuñ
10. Her teraķķī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

1194. **olsa:**-*sa*
Tarih 79
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ḫāṭıra geldi bu maʿnī ola bir tārīḫ kim
8. İtse her onda teraķķī olsa tārīḫ-i cedīd

1195. **olsun:**-*sun*
Tarih 79
Mısra: **2**
Olmak.
1. Āsafā itsün Ḫudā-yı lem-yezel ʿömrüñ medīd
2. Olsun eyyām-ı şerīfüñ saʿd u iķbālüñ mezīd

1196. **ola:**-*a*
Tarih 80
Mısra: **26**
Olmak.
25. Her umūrında muvaffaķ eyleye Bārī Ḫudā
26. Ola evķātı ķarīn-i ẕevķ u rāḥat rūz u şeb

1197. **oldı:**-*dı*
Tarih 80
Mısra: **28**
Olmak.
27. Nābī-i pīr olıcak ruḫ-sāy-ı bezm-i iltifāt
28. Oldı mest-i şevķine ser-mest-i ṣahbā-yı ʿineb

1198. **olmış:**-*mış*
Tarih 80
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ol vezīr-i bī-nazīr u müşterī-tedbīr kim
6. Kārgāh-ı ʿizz ü cāh olmış aña mirāṡ-ı eb

1199. **olsa:**-*sa*
Tarih 80
Mısra: **19**
Olmak.
19. Faḫr-ı devletdür vücūdı manṣıbı olsa sezā
20. Revnaķ-ı ʿarż-ı muķaddes mefḫar-i mülk-i ʿArab

1200. **oldı:**-*dı*
Tarih 81
Mısra: **14**
Olmak.
13. Hāme-i Nābī didi bu şevķ ile tārīḫini
14. Oldı zībā ķaṣr-ı İbrahīm Pāşā᾿dan Ḥaleb

1201. **olıcaķ:**-*ıcaķ*
Tarih 81
Mısra: **2**
Olmak.
1. Āṣaf-ı ṣāḥib- dil İbrahīm Pāşā-yı kerīm
2. Olıcaķ devletle ṣadr-ārāy-ı dīvān-ı Ḥaleb

1202. **olur:**-*ur*
Tarih 81
Mısra: **7**
Olmak.
7. Vesme-yāb-ı faḫr olur taḥrīr-i nīlīsiyle rūz
8. Cāme-pūş-ı rūz olur tāvān-ı zerrīn ile şeb

1203. **olamaz:**-*a, -maz*
Tarih 82
Mısra: **87**
Olmak.

87. Olamaz āstān-ı rifʿatine
88. Nerdübān ḥeft ṭārem-i mīnā

1204. **oldı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **12**
Olmak.
11. Kimisi didi ẓarf-ı muṣḥafdur
12. Oldı şāh-ı nücūma zīb-i livā

1205. **oldı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **32**
Olmak.
31. Kimisi didi bārgāh-ı felek
32. Oldı zer fülkesiyle pā ber-cā

1206. **oldı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **34**
Olmak.
33. Kimisi didi rāyet-i ṣubḥuñ
34. Oldı zer mehçesi żiyā-baḫşā

1207. **olmaz:**-*maz*
Tarih 82
Mısra: **102**
Olmak.
101. Sensin ol ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet kim
102. Sensüz olmaz niẓām-ı mülke beḳā

1208. **olur:**-*ur*
Tarih 82
Mısra: **56**
Olmak.
55. Kimisi dir bu zer ṭabaḳla felek
56. Kime niʿmet-fürūş olur ʿacabā

1209. **olur:**-*ur*
Tarih 82
Mısra: **115**
Olmak.
115. Eger imdād iderse reʾyün olur
116. Nūr-baḫş-ı çerāġ-ı mihr aʿmā

1210. **ola:**-*a*
Tarih 83
Mısra: **8**
Olmak.
7. Tārīḫ-i intikāline bu geldi Nābīyā
8. Seyyīd ʿAlīʿye safha-i cennāt ola tarāḥ

1211. **olmışdı:**-*mış, -dı*
Tarih 83
Mısra: **2**
Olmak.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmışdı mecmaʿ-ı kerem u ʿiffet u ṣalāḥ

1212. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Tarih 84
Mısra: **2**
Olmak.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmaya mis̱li nice ṣabāḥ u revāḥ ola

1213. **olur:**-*ur*
Tarih 86
Mısra: **14**
Olmak.
13. Sāḥası pāyına ehl-i ẕevḳüñ eyler rūy-māl
14. ʿĀbide miḥrāb olur bārū-güşā-yı merḥabā

1214. **olsun:**-*sun*
Tarih 88
Mısra: **6**
Olmak.
5. Nābīyā rindān didi tārīḫini
6. Maḥfil-ı ʿulyāda olsun muḥterem

1215. **olduḳda:**-*duḳda*
Tarih 91
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olduḳda vücūdı bün-i deryā-yı ʿademden
4. Ārāyiş-i gehvāre-i āġūş-ı ʿanāṣır

1216. **ola:**-*a*
Tarih 92
Mısra: **39**
Olmak.
39. Bāḫuṣūṣ ola bunun ṣāḥibi bir āṣaf kim
40. Felek ādāb u vekārından ider istiḥyā

1217. **ola:**-*a*
Tarih 92
Mısra: **68**
Olmak.
67. Bula meftūḥ serā-perde-i iḳbāli müdām
68. Ola tā-ḥaşr der-i luṭfı melāẕ-ı żuʿafā

1218. **ola:**-*a*
Tarih 92
Mısra: **74**
Olmak.
73. Zīr-i destinde göre ḫalḳ-ı cihān rūy-ı ḥużūr
74. Ḳubbe-i ḫaymesine ola sütūn dest-i duʿā

1219. **oldı:**-*dı*
Tarih 92
Mısra: **35**
Olmak.
35. Oldı yek-ṣūret ü yek-maʿnī vü yek-revnaḳla
36. Metnine bārgehün ḥaşiye-i pür-maʿnā

1220. **ola:**-*a*
Tarih 94
Mısra: **34**
Olmak.
33. Aña duʿāsı budur Nābī-i kühen-sālüñ
34. Ola ṣafāsı füzūn ʿömr ü devleti cāvīd

1221. **olmaġla:**-*maġ, -la*
Tarih 94
Mısra: **3**
Olmak.
3. Mülūk kevkebi olmaġla neyyir-i aʿẓam
4. Ġarīb ḫāṣṣa vażʿ eylemiş Ḫudā-yı mecīd

1222. **olur:**-*ur*
Tarih 94
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

1223. **olur:**-*ur*
Tarih 94
Mısra: **30**
Olmak.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̱erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

1224. **oldı:**-*dı*
Tarih 96
Mısra: **12**
Olmak.
11. Başınca ḳadem ṣadr-ı ḫāniyyete
12. Felekde melek oldı midḥat-serāy

1225. **oldı:**-*dı*
Tarih 96
Mısra: **16**
Olmak.
15. Yine ḫāk-i pāyına rū-mālden
16. Bihişt-i berīn oldı Bahçeserāy

1226. **olmaz:**-*maz*
Tarih 96
Mısra: **8**
Olmak.
7. Zihī pādişeh kim kemīn çākeri
8. Ruḫ-i mihre olmaz tenezzül-nümāy

1227. **ola:**-*a*
Tarih 97
Mısra: **20**
Olmak.
19. Nābī-i dāʿī ḫulūs ile didi tārīḫin
20. Cennete mūcib ola cāmī-i Yūsuf Pāşā

1228. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 97
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olıcaḳ sāye-i eyyām-ı ṣafā-baḫşında
4. Gıbṭa-fermāy-ı cinān şehr-i dil-ārāy-ı Ruḥā

1229. **olduḳça:**-*duḳça*
Tarih 99
Mısra: **15**
Olmak.
15. Olduḳça vüżū ü şürbe maṣrūf
16. Ecrin vire ʿĀrifīʾye Bārī

1230. **oldı:**-*dı*
Tarih 100
Mısra: **8**
Olmak.
7. Māʾ-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi

8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̱er çü duḫūl

1231. **olup:**-*up*
Tarih 102
Mısra: **13**
Olmak.
13. Māye-i cūşiş olup ṭabʿuma mānende-i āb
14. Eyledüm şevḳ ü ṭarabdan iki tārīḫ ihdā

1232. **ola:**-*a*
Tarih 103
Mısra: **17**
Olmak.
17. O menberde oḳuna ḫuṭbesi kʾolmış ola evvel
18. Ḳarīn-i ʿizz-i pā-būs-ı ḥabīb-i Ḫālık-ı yek-tā

1233. **ola:**
Tarih 103
Mısra: **56**
Olmak.
55. Olup makbūl-ı dergāh-ı ilāhī cümle ās̱ārı
56. Ola mīzānına mevżūʿ o sengīn bünye-i ʿulyā

1234. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Tarih 103
Mısra: **25**
Olmak.
25. Nigehbān olduġın her ḥāline tevfīḳ-i Rābbānī
26. Lisān-ı ḥāl ile kāfi buña bir şāhid-i aḳvā

1235. **olduġınca:**-*du, -ġı, -nca*
Tarih 103
Mısra: **23**
Olmak.
23. Müretteb olduġınca naẓm-ı dīvān-ḫāne-i ʿālem
24. Serīr-i salṭanat üzre muʿammer eylesün Mevlā

1236. **olsa:**-*sa*
Tarih 103
Mısra: **8**
Olmak.
7. Şehinşāh-ı bülend-i iḳbāl fermān-rān-ı ʿālem kim
8. Sezādur beyża-i ṭuġrāsı olsa beyża-i beyża

1237. **olur:**-*ur*
Tarih 103
Mısra: **42**
Olmak.
41. Bu gūne evliyāʾuʾllāha ḥüsn-i iʿtikād itmek
42. Olur müstelzim-i ḥüsn-i rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

1238. **olur:**-*ur*
Tarih 103
Mısra: **50**
Olmak.
49. Zihī maʿbed ki ṭaḳında yanan ḳındīlinüñ dūdı
50. Olur mānend-i sürme nūr-baḫş-ı dīde-i ḫavra

1239. **olur:**-*ur*
Tarih 103
Mısra: **54**
Olmak.
53. Bu gūne bünyenün tāk-ı derinde mıṣraʿ-ı tārīḫ
54. Olur bānīlerinün nāme-i aʿmāline imżā

1240. **ola:**-*a*
Tarih 104
Mısra: **108**
Olmak.
107. Rīzān iderek āb-ı dü-çeşmin didi tārīḫ
108. Maḳbūl ola tecdīd-i mezār-ı Zekeriyyā

1241. **olan:**-*an*
Tarih 104
Mısra: **46**
Olmak.
45. Tedḳīḳ u taḥarri vü teʾeddüble şebān-rūz
46. Makdūrı olan himmetini eyledi icrā

1242. **oldı:**-*dı*
Tarih 104
Mısra: **7**
Olmak.
7. Çün ḥikmet ile oldı ṣadāretde vekīl
8. Bir ẕāt-ı ḫıredmend-i vezīr-i hüner-ārā

1243. **oldı:**-*dı*
Tarih 104
Mısra: **53**
Olmak.
53. Oldı o girāmī güherüñ reʾs-i şerīfi
54. Ṣanduḳa-i ser-best-i ruḫām içre hüveydā

1244. **olmaġ:**-*maġ*
Tarih 104
Mısra: **11**
Olmak.
11. Ḫayr olmaġ ile niyyeti ol āṣaf-ı ʿaṣruñ
12. Temkīn virüp emrinde ḫudāvend-i taʿāla

1245. **olmaġa:**-*ma, -ġa*
Tarih 104
Mısra: **29**
Olmak.
29. Cārūb-keşi olmaġa müjgān-ı melāʾik
30. Daʿvā-yı tesābuḳla sezā itmeġe ġavġā

1246. **olur:**
Tarih 104
Mısra: **23**
Olmak.
23. Bu kabr-i muḳaddes ki olur pertev-i ḫāki
24. Revnaḳ-şiken-i mertebe-i sürme-i ḥavrā

1247. **olur:**-*ur*
Tarih 104
Mısra: **27**
Olmak.
27. Bu merḳad-ı etḥar ki olur zāyir-i ḫāki
28. Müstaġraḳ-ı emvāc-ı yem-i raḥmet-i Mevlā

1248. **olsa:**-*sa*
Tarih 107
Mısra: **11**
Olmak.
11. Bedestān olsa şāyān ḳaṣr-ı şīrīn
12. Nigehbān olsa lāyıḳ ḳaṣr-ı ḥavrā

1249. **olsa:**-*sa*
Tarih 107
Mısra: **12**
Olmak.
11. Bedestān olsa şāyān ḳaṣr-ı şīrīn
12. Nigehbān olsa lāyıḳ ḳaṣr-ı ḥavrā

1250. **ola:**-*a*
Tarih 108
Mısra: **12**
Olmak.
11. Levḥa-i iḫlāṣ ile Nābī didi tārīḫini
12. Yeñişehr ola maḳarr-ı emn Mollā-zādeye

1251. **olur:**-*ur*
Tarih 108
Mısra: **6**
Olmak.
5. Cevher-i nūr-ı aṣālet berḳ urur ol mertebe
6. Kim olur ḳandīl nūr-ı cebhesi seccādeye

1252. **oldugı:**-*du, -gı*
Tarih 109
Mısra: **4**
Olmak.
3. Tārīḫ fikrin eyler iken geldi ġaybdan
4. Nābī ne ḥācet oldugı besdür suḫan-şinās

1253. **oldı:**-*dı*
Tarih 110
Mısra: **6**
Olmak.
5. Niyyet-i ḫālisi taʿmīr-i bilād olmaġla
6. Oldı teʾs̱īr-i ḳudūmı bu bināya bānī

1254. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 110
Mısra: **3**
Olmak.
3. Olıcaḳ ḥāfıż-ı iḳlīm-i Ḥaleb devlet ile
4. İtmedin ẕātı müşerref daḫı bu eyvānı

1255. **ola:**-*a*
Tarih 112
Mısra: **11**
Olmak.
11. Ola şemse-i cildveş pāy ber-cā
12. Gülistān-ı iḳbāl ü cāhında gül-ḫand

1256. **olsun:**-*sun*
Tarih 113
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olsun enfās-ı ḥayātına mümid
8. Ṭīb-i enfās-ı duʿā-yı evliyā

1257. **olduġında:**-*du, -ġı, -n, -da*
Tarih 115
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ṣadr-ı aʿẓam olduġında devlet ü iḳbāl ile
4. Nābī-i dāʿīye çoḳ luṭf firāvān eyledi

1258. **olur:**-*ur*
Tarih 115
Mısra: **11**
Olmak.
11. Bu ʿaceb tārīḫ olur mı diyü itdükde ḥisāb
12. Geldi leb-ber-leb tamāmen ṭabʿı ḥayrān eyledi

1259. **olsa:**-*sa*
Tarih 116
Mısra: **24**
Olmak.
23. O ṭıfl-ı nāz-perverde kemāl-i iḥtirāmından
24. ʿArūs-ı mihr inüp gehvāre cünbān olsa elyaḳdur

1260. **oldı:**-*dı*
Tarih 119
Mısra: **10**
Olmak.
9. İncilā buldı ḳudūmı ile merāyā-yı ḳulūb
10. Oldı āṣār-ı kesel maḥv u keder nā-peydā

1261. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 119
Mısra: **7**
Olmak.
7. Olıcaḳ ʿizzet ile maḥkeme-pīrā-yı Ḥaleb
8. Yeñiden kesb-ı ʿuluv eyledi şān-ı Şehbā

1262. **olmış:**-*mış*
Tarih 121
Mısra: **37**
Olmak.
37. Olmış ezelī ṭıynet-i pākinde muḫammer
38. İnṣāf u mürüvvet kerem ü ʿadl ü diyānet

1263. **olmış:**-*mış*
Tarih 121
Mısra: **39**
Olmak.
39. Olmış ḳalem-i ḳudret ile nüsḫa-i ẕātı
40. Mecmūʿa-ı ʿilm ü ʿamel ü ḥilm ü ṣadāḳat

1264. **olsa:**-*sa*
Tarih 121
Mısra: **1**
Olmak.
1. Şāyestedür olsa bu serā-perde-i devlet
2. Hem-sāye-i bāl ü per-i ʿAnḳā-yı ʿināyet

1265. **olsun:**-*sun*
Tarih 121
Mısra: **44**
Olmak.
43. Ḥıfẓ eylesün Allāh vücūdını ḫaṭādan
44. Olsun der-i iḳbāli nişīmengeh-i rāḥat

1266. **olsa:**-*sa*
Tarih 122
Mısra: **21**
Olmak.
21. Bu ābuñ ṣafvet ü şīrīnterinden olsa cāʾizdür
22. Garīk-i mevc-i şerm āb-ı ḥayāt-ı ʿāfiyet-baḫşā

1267. **oldı:**-*dı*
Tarih 123
Mısra: **10**
Olmak.
9. Nābīyā tebşīr ile hātif didi tārīḫini
10. Şāhibüʾl-ḥükm oldı hem-nāmı sirāc-ı ümmetüñ

1268. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 125
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ṣadrdan münfaṣıl olduḳda be-ḥükm-i taḳdīr
8. Olıcaḳ ḥāfız-ı tedbīr-i umūr-ı Şehbā

1269. **olmaġ:**-*maġ*
Tarih 125
Mısra: **9**
Olmak.
9. Anlaruñ da ezelī olmaġ ile muʿtadı
10. ʿĀdet-i remy ü talebkārī-i esbāb-ı ġazā

1270. **olan:**-*an*
Tarih 127
Mısra: **14**
Olmak.
13. Bī-taʿab şāhid-i āmāli görür āmāde
14. Çeşm-i ümmīde olan sürme-keş-i istiġnā

1271. **olan:**-*an*
Tarih 127
Mısra: **95**
Olmak.
95. Ṣāhib-i evvel olan ṣadr-ı kerimüʾş-şāndur
96. Zaḫm-ı mülke olacaḳ ʿiffet ile merhem-sā

1272. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 127
Mısra: **34**
Olmak.
33. Eşkiyā-yı ʿArabun defʿ-i şer u şūrı içün
34. Olıcaḳ bārgeh-efrāz-ı ḥavālī-i Ḥamā

1273. **olmış:**
Tarih 127
Mısra: **27**
Olmak.
27. Sābıḳā yümn ile bir defʿa daḫı olmış iken
28. Zīb-i dīvān-ı şeref ṣadr-nişīn-i vüzerā

1274. **olmış:**-*mış*
Tarih 127
Mısra: **51**
Olmak.
51. Olmış āraste-i terkīb-i hümāyūnında
52. Luṭf-ı ṭabʿ u şeref-i ṭıynet ü ḥüsn-i sīmā

1275. **olur:**-*ur*
Tarih 127
Mısra: **7**
Olmak.
7. Menʿ u defʿ eylemeġe kimsede ḳudret mi olur
8. İstese ḥażret-i Ḥaḳ bir ḳulın itmek iḥyā

1276. **olur:**-*ur*
Tarih 127
Mısra: **15**
Olmak.
15. Kim ki ṣıdḳ ile olur künc-i tevekkülde mekīn
16. Getürür ayaġına devlet u iḳbāli Ḫudā

1277. **olursa:**-*ur, -sa*
Tarih 127
Mısra: **94**
Olmak.
93. Añladı nūr-ı firāsetle bunı āḫir-i kār
94. Ki olursa virecek daġdaġa-i ṣadre şifā

1278. **olan:**-*an*
Tarih 128
Mısra: **5**
Olmak.
6. Başḳa sevdāya düşüp itmiş idi istīlā
5. Zabıt-ı Mosḳov olan kāfir-i bī-dīn ü ʿanūd

1279. **oldı:**-*dı*
Tarih 128
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ālaf-ı şāf- dile ʿavn-ı İlāhī irişüp
12. Oldı berhem-zede-i tefriḳa ceyş-i aʿdā

1280. **oldı:**-*dı*
Tarih 128
Mısra: **26**
Olmak.
25. Nābīyā yazdı bu tārīḫi melekler feleġe

26. Mālik-i nām-ı fütūḥ oldı Muḥammed Pāşā

1281. **olduġı:**-*du, -ġı*
Tarih 128
Mısra: **9**
Olmak.
9. Rūz-ı ceng olduġı dem havl-nümā-yı maḥşer
10. Çerḫ-sāy olduġı dem şuʿle-i āşūb-ı veġā

1282. **olduġı:**-*du, -ġı*
Tarih 128
Mısra: **20**
Olmak.
19. Cümle mazbūṭ-ı tevārīḫ-i zamān-ı pīşīn
20. Daḫı yoḳ olduġı bir böyle ġazā-yı ġarrā

1283. **oldı:**-*dı*
Tarih 133
Mısra: **16**
Olmak.
15. İtdi ʿunf ü ʾazimet şekl-i tazriʿde ḳarār
16. Oldı sermāye-i idbār ser u sāmānı

1284. **olur:**-*ur*
Tarih 133
Mısra: **26**
Olmak.
25. Bī-ḥāʾil iki tārīḫ-i ġarīb itdi ẓuhūr
26. Ki olur birbirine ancaḳ olursa s̱ānī

1285. **olursa:**-*ur, -sa*
Tarih 133
Mısra: **26**
Olmak.
25. Bī-ḥāʾil iki tārīḫ-i ġarīb itdi ẓuhūr
26. Ki olur birbirine ancaḳ olursa s̱ānī

1286. **olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Tarih 135
Mısra: **15**
Olmak.
15. Teġāfül ġayrı ḫusrān olduġın bu rütbeden ṣoñra
16. Gelüp bir yire aṣḥāb-ı feżāʾil ittihād itdi

1287. **ola:**-*a*
Tarih 136
Mısra: **8**
Olmak.
7. Tārīḫin itdi hātif-i ġaybī duʿā ile
8. Ola Şerīf Efendiʾye kūy-i ʾadn maḳām

1288. **oldukda:**-*dukda*
Tarih 136
Mısra: **5**
Olmak.
5. Oldukda sālik-i reh-i iḳlīm-i uhrevī
6. ʿÖmr-i ʿazīzi defteri buldukda ihtitām

1289. **olmışdı:**-*mış, -dı*
Tarih 136
Mısra: **4**
Olmak.
3. Sinn-i ṣıbādan olmış idi şeyḫ-i Ḳādirī
4. Olmışdı ḥüsn-i ḥāl ile maʿrūf-ı ḫāṣṣ u ʿāmm

1290. **oldı:**-*dı*
Tarih 137
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ḥaleb bir gūne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

1291. **ola:**-*a*
Tarih 138
Mısra: **69**
Olmak.
69. Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola
70. Sidreden Rūhüʾl-emīn zemzeme-senc-i āmīn

1292. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Tarih 138
Mısra: **69**
Olmak.
69. Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola
70. Sidreden Rūhüʾl-emīn zemzeme-senc-i āmīn

1293. **olsa:**-*sa*
Tarih 138
Mısra: **38**
Olmak.
37. Ṣaḥnı būs itmek ile pāyını ẓılluʾllāhun
38. Olsa carūbı sezā nāṣīye-i hūrüʾl-īn

1294. **olmadan:**-*ma, -dan*
Tarih 139
Mısra: **8**
Olmak.
7. Būs ider destini Ḫān Aḥmed-i ʿāli-şānuñ
8. Zer-nişān olmadan efzūn bu saʿādet aña bes

1295. **olsun:**-*sun*
Tarih 141
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ḫayli yirden düşmenüñ rāz-ı derūnın keşf ider
4. Dīde de elde olursa böyle olsun dūr-bīn

1296. **olmaz:**-*maz*
Tarih 142
Mısra: **23**
Olmak.
23. Olmaz ḫaṣāyis-i es̱eri saʿd ü yümnde
24. Güncīde-i lisān-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

1297. **olur:**-*ur*
Tarih 142
Mısra: **14**
Olmak.
13. Her ḳanda kim ḳıyām ide ol naḫl-i ser-fırāz
14. Olur semer-feşān-ı ẓafer sancaḳ-ı şerīf

1298. **olduġından:**-*du, -ġı, -n, -dan*
Tarih 143
Mısra: **15**
Olmak.
15. O serdār-ı mükerrem olduġından ḥāfıẓ-ı Kurʾān
16. O leşkergāhda olmış idi gūyā ẕātı bir muṣḥaf

1299. **oldı:**-*dı*
Tarih 144
Mısra: **56**
Olmak.
55. Destmālin gerdenine eyleyüp āvīḫte
56. Oldı cūy-ı ʿafv-ı şāhenşāhdan cūyā-yı āb

1300. **olup:**-*up*
Tarih 144
Mısra: **5**
Olmak.
5. Żābıt-ı Mosḳov olup zuʿmınca bir ṣāḥib-zuhūr
6. Dūzaḫ-ı iḳbāline virmişdi ḫayli iltihāb

1301. **olan:**-*an*
Tarih 147
Mısra: **5**
Olmak.
5. Bedr-i ḥüsnüñde olan cünd-i ricālullahuñ
6. Es̱erin gördi ʿadū fikr-i ẓaferden geçdi

1302. **oldı:**-*dı*
Tarih 147
Mısra: **10**
Olmak.
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

1303. **ölen:**-*en*
Kıt'a 80
Mısra: **4**
Yaşamaz olmak, can vermek.
3. İftiḫar eylesin cehennemde
4. Bu tüfengle ölen ʿadū-yı laʿīn

1304. **ol:**
Gazel 3
Mısra: **3**
O.
3. Ben pür olsam ol tehīdür ol pür olsa ben tehī
4. Sāġar-ı meydür bu bezm-i ġamda hem-meşreb baña

1305. **ol:**
Gazel 3
Mısra: **3**
O.
3. Ben pür olsam ol tehīdür ol pür olsa ben tehī

4. Sāġar-ı meydür bu bezm-i ġamda hem-meşreb baña

1306. **ol:**
Gazel 3
Mısra: **7**
O.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden füzūn feryād-resdür şeb baña

1307. **ol:**
Gazel 10
Mısra: **8**
O.
7. Daʿvā-yı üstādī-i ʿaşḳ u maḥabbet itdügüm
8. Gūş iderse rūḥ-ı Mecnūn ol da ḳāʾildür baña

1308. **ol:**
Gazel 11
Mısra: **4**
O.
3. Kumrīveş çoḳ āh u efġan eyledi murġ-ı dilüm
4. Tā hem-āġūş itdi ol serv-i hırāmānı baña

1309. **ol:**
Gazel 13
Mısra: **9**
O.
9. Ol tāze nihāl-i ufuḳ-efrūz-ı cemāle
10. Ḥasretle uzakdan nigerān eyleme yā Rab

1310. **ol:**
Gazel 14
Mısra: **7**
O.
7. İtsün nem-i eşk ol güle tedrīç ile teʾs̱īr
8. Erḳām-ı mükāfatı yekūn eyleme yā Rab

1311. **ol:**
Gazel 26
Mısra: **5**
O.
5. Ol būse-i lebden ki ola renc ile ḥāsıl
6. Şīrīnter imiş būs-ı leb-i nān-ı ḳanāʿat

1312. **ol:**
Gazel 30
Mısra: **13**
O.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

1313. **ol:**
Gazel 41
Mısra: **11**
O.
11. Āsūde ol muḥītde tā olmaġa ḫalāṣ
12. Redd ü ḳabūl keş-me-keşinden mis̱āl-i mevc

1314. **ol:**
Gazel 43
Mısra: **7**
O.
7. Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
8. Bir beyża uçurmakdan usanmaz heves-i ṣubḥ

1315. **ol:**
Gazel 47
Mısra: **4**
O.
3. Fikr-i yār ile ben āmīhte-i ṣoḥbet iken
4. Başladı girmeġe ol ḫalvete de ġam küstāḫ

1316. **ol:**
Gazel 49
Mısra: **19**
O.
19. Ol rū-siyehüm kim yazıcaḳ ḥarf-i vücūdum
20. Şerm eyledi refʿ-i serine ḫāme-i īcād

1317. **ol:**
Gazel 52
Mısra: **13**
O.
13. Ḳanı ol gün ki ola dest-zed-i kīse-berān
14. Ṭoldın naḳdīne-i ḥırmān ile cüzdān-ı ümīd

1318. **ol:**
Gazel 64
Mısra: **3**
O.
3. Ben ol meşşāte-i dūşīze-i ḥüsn-i beyānum ki
4. Sevād-ı dīde-i āhū-yi maʿnā sürmedānumdur

1319. **ol:**
Gazel 64
Mısra: **6**
O.
5. Süveydā gibi çıkmaḳ ṣafḥa-i dilden ne mümkindür
6. Benüm ol hāl-i müşgīn ḫayliden ḫāṭır-nişānumdur

1320. **ol:**
Gazel 67
Mısra: **4**
O.
3. Kemān-ı ḳısmet olursa müsāʿid bāzū-yi baḫta
4. Ne deñlü ḳaçsa da ol āhū-yı vahşī şikārumdur

1321. **ol:**
Gazel 68
Mısra: **6**
O.
5. Ne ḥāl ise çekilür vażʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb
6. Ol ārzū ile kim ʿakıbet selāmetdür

1322. **ol:**
Gazel 69
Mısra: **29**
O.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıkını tīz ḳazanur

1323. **ol:**
Gazel 69
Mısra: **30**
O.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıkını tīz ḳazanur

1324. **ol:**
Gazel 72
Mısra: **5**
O.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

1325. **ol:**
Gazel 74
Mısra: **3**
O.
3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ
4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

1326. **ol:**
Gazel 79
Mısra: **7**
O.
7. Düşürmek ol büti fikr-i teḫallüf-i vaṣla
8. Yine telāş-ı dil-i bī-ḳarārumuzdandır

1327. **ol:**
Gazel 81
Mısra: **14**
O.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meġer ol āfetüñ aḳrānı mı var

1328. **ol:**
Gazel 88
Mısra: **7**
O.
7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye ol meh
8. Bilmem o şūḫ-ı pür-kār ol nābe-kārı nʾeyler

1329. **ol:**
Gazel 88
Mısra: **8**
O.
7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye ol meh
8. Bilmem o şūḫ-ı pür-kār ol nābe-kārı nʾeyler

1330. **ol:**
Gazel 89
Mısra: **3**
O.

3. Gördüm elinde ḫançer-i üryānın ol mehüñ
4. Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

1331. **ol:**
Gazel 91
Mısra: **9**
O.
9. Ol şūḫun āb-ı tāb-ı cemāliyle Nābīyā
10. Āyīne ġarḳ-ı sebze-i ḫod-rūy-ı jeng olur

1332. **ol:**
Gazel 94
Mısra: **5**
O.
5. Kār-ı şikāra başlasa ol çeşm-i şīr-mest
6. Diller mis̱āl-i dīde-i nahcīr teng olur

1333. **ol:**
Gazel 96
Mısra: **8**
O.
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

1334. **ol:**
Gazel 107
Mısra: **5**
O.
5. Çıkmaġla mīl-i sürme gözinden ol āfetüñ
6. Zindān-nişīn-i tengçe-i sürmedānıdur

1335. **ol:**
Gazel 107
Mısra: **11**
O.
11. Vīren-sarāy-ı yeʾsdür ol dār-ı emn kim
12. Ḫᵛāb-ı ferāġ meşġale-i pāsbānıdur

1336. **ol:**
Gazel 107
Mısra: **16**
O.
15. Bī-şişe vü piyāle görünmezdi bu neşāṭ
16. Ol iki kevkebün es̱er-i iḳtirānıdur

1337. **ol:**
Gazel 115
Mısra: **7**
O.
7. Āzürde olmasında cefāsından ol gülün
8. Nāz eylemek maḥabbete dāʾir degül midür

1338. **ol:**
Gazel 118
Mısra: **10**
O.
9. Pençe-i saḫt-ı gelū-gīr-i fenādan ġayrı
10. Yoḳdur ol zaḫm ki nā-yāfte-i merhemdür

1339. **ol:**
Gazel 127
Mısra: **7**
O.
7. Benüm āhumdan olmış mużṭarib ol nev-ġurūr-ı nāz
8. Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer

1340. **ol:**
Gazel 131
Mısra: **2**
O.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

1341. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **1**
O.
1. Ben ol ḫāküm ki ḫurşīd-i cihān-ārā celīsümdür
2. Tenüm süflīdür amma maʿnī-i ʿulvī enīsümdür

1342. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **3**
O.
3. Bu ṭufānzār-ı hestīde ben ol keştī-i Nuḥʾum ki
4. Nefes bālā-yı serde bād-bān rūḥum reʾisümdür

1343. **ol:**
Gazel 133
Mısra: **2**
O.
1. Nezzāremüz egerçi ki gerdiş-nümācadur
2. Ol māh-rū da ḫayli hezār-āşinācadur

1344. **ol:**
Gazel 135
Mısra: **11**
O.
11. Ol meh gelür mi seyr idelüm meclise bu şeb
12. Bed-ʿahdüñ imtiḥānı vefādārlıḳdadur

1345. **ol:**
Gazel 137
Mısra: **2**
O.
1. Dilber esīr-i ʿaşḳına yār olmadan ḳaçar
2. Ol āhū-yı remīde şikār olmadan ḳaçar

1346. **ol:**
Gazel 137
Mısra: **3**
O.
3. Ol ġonce nā-güşādelik eylerse vechi var
4. Üftāde-i zebān-ı hezār olmadan ḳaçar

1347. **ol:**
Gazel 137
Mısra: **10**
O.
9. Nābī tehī-leb-i ṭaleb olsa ʿaceb degül
10. Ol naḫl-i nāz-pervere bār olmadan ḳaçar

1348. **ol:**
Gazel 145
Mısra: **10**
O.
9. Düşmez ālūdelere dāʿiye-i istiġfār
10. Çıḳmaz ol çirk ki pīrāhen-i baḳḳaldadur

1349. **ol:**
Gazel 146
Mısra: **8**
O.
7. Kāfir-i ṣūret-perestüñ bu mecāzī deyrde
8. Laġziş-i pāyına bādī ol bütüñ temkīnidür

1350. **ol:**
Gazel 147
Mısra: **12**
O.
11. Ẓann itmedügüñ şahṣuñ olur zīver-i ḫᵛānı
12. Ol nānı kʾidersin dü-kef-i ḥırṣ ile taḫmīr

1351. **ol:**
Gazel 150
Mısra: **3**
O.
3. Ol dil-şikende var mıdur ās̱ār-ı inkisār
4. Yoḫsa cezā-yı vażʿ -ı sitemden emīn midür

1352. **ol:**
Gazel 150
Mısra: **8**
O.
7. Menʿ-i cefāya eylese de ḫaṭṭ-ı nev-şudūr
8. Ḥāşā ki terk-i nāz ide ol nāzenīn midür

1353. **ol:**
Gazel 151
Mısra: **10**
O.
9. İtmen iblisi ḳabā ʾifrītlerden siz kıyās
10. Reh-nümā-yı ẕevḳdür ol fırkānun nārīnidür

1354. **ol:**
Gazel 151
Mısra: **14**
O.
13. Eylemez āyīneden ġayre nezāre Nābīyā
14. Ol nigār-ı kem-nigeh dil-berlerün ḫod-bīnidür

1355. **ol:**
Gazel 153
Mısra: **5**
O.
5. Gitdükçe ser-keş olmada ol serv-i bāġ-ı nāz
6. Gūyā sirişk-i dīde-i ter cūy-bārıdur

1356. **ol:**
Gazel 154
Mısra: **10**
O.
9. Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi ʿitāb
10. Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür

1357. **ol:**
Gazel 158
Mısra: **7**
O.
7. Hüner ol mertebe ḳāsid ki gezüp kūy-be-kūy
8. Der-be-der köhne semer gibi ḫarīdārın arar

1358. **ol:**
Gazel 160
Mısra: **3**
O.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ ḳuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

1359. **ol:**
Gazel 163
Mısra: **8**
O.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

1360. **ol:**
Gazel 167
Mısra: **8**
O.
7. Pā-bend-i taʿalluḳ görinür sinede ammā
8. Āzāde-dil ol ḳaydda maḥbūs degüldür

1361. **ol:**
Gazel 167
Mısra: **18**
O.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

1362. **ol:**
Gazel 168
Mısra: **4**
O.
3. Rūy-ı āteşnāki şāhiddür eger ketm itse de
4. Ol perī sūz-ı derūnumdan meġer ġāfil midür

1363. **ol:**
Gazel 169
Mısra: **7**
O.
7. Ümīd-i nāme-i raḥm itme ol cefā-cūdan
8. Ki maʿnī-i sitem inhā-yı muḫlişānesidür

1364. **ol:**
Gazel 169
Mısra: **13**
O.
13. Raḳībüñ ol gül-i ter de benüm gibi Nābī
14. Firīb-ḫorde-i ḥarf-i münāfıḳānesidür

1365. **ol:**
Gazel 172
Mısra: **9**
O.
9. Ol māh olınca hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn
10. Aḫter-ruḫān piyade olursa ʿaceb midür

1366. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **1**
O.
1. İtdi rübūde hūşum ol nüktedānlıcuḳlar
2. Peymāne-keşlicilikler ṣahbā-feşānlıcuḳlar

1367. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **4**
O.
3. Düşīne neydi bilmem meclisde ey sitemger
4. Aġyār-ı nā-sezāya ol mihribānlıcuḳlar

1368. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **5**
O.
5. ʿĀşıḳda kor mı takat ol ḫande-rūlıcıḳlar
6. Ol bezle-gūlıcıḳlar şīrīn-zebānlıcuḳlar

1369. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **6**
O.
5. ʿĀşıḳda kor mı takat ol ḫande-rūlıcıḳlar
6. Ol bezle-gūlıcıḳlar şīrīn-zebānlıcuḳlar

1370. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **11**
O.
11. Ṣābūn-ı çirk-i ġamdur ol şīvenāklikler
12. Maʿcūn-ı renc-i dildür ol ḫande-rānlıcuḳlar

1371. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **12**
O.
11. Ṣābūn-ı çirk-i ġamdur ol şīvenāklikler
12. Maʿcūn-ı renc-i dildür ol ḫande-rānlıcuḳlar

1372. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **13**
O.
13. Esbāb-ı ṣayd-ı dildür ol fıtnegerlicikler
14. Kemter-nigehlicikler bisyārdānlıcuḳlar

1373. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **18**
O.
17. Ṣabr-āzmūnlıcıkdur Nābī o fitne-cūdan
18. Ol taʿne-zenlicikler ol bed-gümānlıcuḳlar

1374. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **18**
O.
17. Ṣabr-āzmūnlıcıkdur Nābī o fitne-cūdan
18. Ol taʿne-zenlicikler ol bed-gümānlıcuḳlar

1375. **ol:**
Gazel 177
Mısra: **8**
O.
7. Bir gün gelir ki ṣadre çıḳar ser-firāz olur
8. Ol gördüğüñ kemīne ki nāmı piyādedür

1376. **ol:**
Gazel 190
Mısra: **16**
O.
15. Bir ben miyüm cihānda Nābī esīr-i ʿaşḳı
16. Ol ḥüsn-i bī-mis̱āle kim mübtelā degüldür

1377. **ol:**
Gazel 192
Mısra: **1**
O.
1. Ol mest-i ḥüsn vażʿ-ı cefāyı hüner ṣanur
2. ʿUşşāḳa kec-nigehlügi ḥüsn-i naẓar ṣanur

1378. **ol:**
Gazel 192
Mısra: **4**
O.
3. Bīmārlıḳdan olduğı yoḳ gözleri ḫalāṣ
4. Ol māh-pāre nālelerüm bī-es̱er ṣanur

1379. **ol:**
Gazel 196

Mısra: **8**
O.
7. Burun ucıyla virür her sözüñ cevābını kūh
8. Anuñ ṭayanduġı gūyā ki ol ḳayalıġadur

1380. **ol:**
Gazel 200
Mısra: **9**
O.
9. Meʾyūs olma naḫvet-i nāzından ol mehüñ
10. Cevr ü cefa vefaya ʿalāmet degül midür

1381. **ol:**
Gazel 212
Mısra: **4**
O.
3. Ḥayret o deñlü perde-i çeşm oldı kim görüp
4. Farḳ eylemem ḫayālümi ol tünd-ḫū mıdur

1382. **ol:**
Gazel 224
Mısra: **2**
O.
1. Giryān iseñ ey dil nʾola cānāne bizümdür
2. Baḥr-ı ġamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür

1383. **ol:**
Gazel 226
Mısra: **9**
O.
9. Ṭurma gül-geşt ider ol serv-i ḫoş-āyende ḫırām
10. Ṣarılup gerdenine tāk olacaḳ yirlerdür

1384. **ol:**
Gazel 226
Mısra: **11**
O.
11. Ṣaḥn-ı ḥammāmda ol şūḫ-ı dil-ārāmı görüp
12. Ṣarılup şevḳ ile dellāk olacaḳ yirlerdür

1385. **ol:**
Gazel 227
Mısra: **1**
O.
1. Ol ġonceden ki bülbül-i ḳudsī figān ider
2. Bu reng ile ḳalursa ruḫ-ı āli ḳān ider

1386. **ol:**
Gazel 227
Mısra: **7**
O.
7. Süflī-naẓardur ol ki ḫadeng-i niyāzına
8. Bir düşmen-i mürüvveti ṭurmaz nişan ider

1387. **ol:**
Gazel 230
Mısra: **3**
O.
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

1388. **ol:**
Gazel 230
Mısra: **13**
O.
13. Ekṡer ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

1389. **ol:**
Gazel 231
Mısra: **4**
O.
3. Bilmem dir imiş kāʾide-i mihr ü vefāyı
4. Maʿlūmdur ol kıṣṣa-i mechūl degüldür

1390. **ol:**
Gazel 231
Mısra: **10**
O.
9. Geçmez yine ʿuşşāḳdan eylerse teġāfül
10. Ol vażʿ-ı sitem firkāte maḥmūl degüldür

1391. **ol:**
Gazel 232
Mısra: **7**
O.
7. İdüp küstāḫlık ol pençe-i ḫurşīde el ṣunmak
8. Metāʿ-ı ārzūya germ-bāzār olduġumdandur

1392. **ol:**
Gazel 238
Mısra: **1**
O.
1. Taʿalluḳ ol nigeh-i meste cān-feşānlıḳdur
2. Taḥammül ol ṣaf-ı müjgāna pehlevānlıḳdur

1393. **ol:**
Gazel 238
Mısra: **2**
O.
1. Taʿalluḳ ol nigeh-i meste cān-feşānlıḳdur
2. Taḥammül ol ṣaf-ı müjgāna pehlevānlıḳdur

1394. **ol:**
Gazel 240
Mısra: **10**
O.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

1395. **ol:**
Gazel 242
Mısra: **7**
O.
7. Kendi çoḳ cevr itdüginden ġayri ol naḫl-ı cefā
8. Ṭıfl-ı aġyārı daḫı ekṡer bilür bilmezlenür

1396. **ol:**
Gazel 244
Mısra: **4**
O.
3. ʿUşşāḳa ʿaceb māye-i sevdā-yı cünūndur
4. Ol çeşm-i siyeh-mest ile ol zülf-i siyeh-kār

1397. **ol:**
Gazel 244
Mısra: **4**
O.
3. ʿUşşāḳa ʿaceb māye-i sevdā-yı cünūndur
4. Ol çeşm-i siyeh-mest ile ol zülf-i siyeh-kār

1398. **ol:**
Gazel 245
Mısra: **11**
O.
11. Āb-ı rūy istersen ol destüñ gibi ḫam-geşte-kad
12. Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur

1399. **ol:**
Gazel 249
Mısra: **1**
O.
1. Nāz ile ol ġonce kim gāhī leb-i ḫāmūş açar
2. Rāh-ı gūşa çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş açar

1400. **ol:**
Gazel 249
Mısra: **6**
O.
5. Saṭr emvācında mużmer maʿnī-i ḥubbuʾl-vaṭan
6. Ol sebebden maḳdem-i seyl-āba deryā güş açar

1401. **ol:**
Gazel 252
Mısra: **2**
O.
1. Yārüñ esīr-i ḫande-i ḫāṭır-firībiyüz
2. Ol maṭlabuñ velīk ʿaceb bī-naṣībiyüz

1402. **ol:**
Gazel 252
Mısra: **10**
O.
9. Gül-ġonceler tilāvet-i āyāt-ı Fetḥ ider
10. Ol bāġ-ı maʿnevīde ki biz ʿandelībiyüz

1403. **ol:**
Gazel 254
Mısra: **9**
O.
9. Ārāyiş-i cemāline benzer ol āfetüñ
10. Nābī bizüm suḫanda olan intiẓāmumuz

1404. **ol:**
Gazel 261
Mısra: **6**
O.
5. Refʿ-i ser itme el viricek būs-ı sīnesi
6. Ol ṣadr-ı ʿizz ü nāz sebük-serlik istemez

1405. **ol:**
Gazel 263
Mısra: **1**
O.
1. Ol āfetün reviş-i nāzikānesin bilürüz
2. Cefāya niyyet idince bahānesin bilürüz

1406. **ol:**
Gazel 266
Mısra: **14**
O.
13. Nābī ḳadem-i saḫt gerek menzil-i aşḳa
14. Ol rāha reviş ʿuḳde-i zānū ile olmaz

1407. **ol:**
Gazel 269
Mısra: **4**
O.
3. Nādānlıġ ile añlamayup ḳadr-ı ṣoḥbeti
4. Ol nāzenīn-i ḥüsne ʿaceb s̱ıḳlet itmişüz

1408. **ol:**
Gazel 270
Mısra: **6**
O.
5. Bize nühüfte degüldür hevā-yı müjgānı
6. Biz ol daḳīḳalaruñ mū-be-mūların bilürüz

1409. **ol:**
Gazel 273
Mısra: **5**
O.
5. Ol cevher ile āb-nümālıkları tīġün
6. Darbet-ḫorī-i kūre-i ḥaddādına deġmez

1410. **ol:**
Gazel 273
Mısra: **7**
O.
7. Ol dāniş-i resmī kʾola mahṣūl-ı medāris
8. Mevc-i girih-i cebhe-i üstādına deġmez

1411. **ol:**
Gazel 277
Mısra: **5**
O.
5. Ol ḫod-perest hiç bize itsün mi iltifat
6. Āyīneyüz velīk daḫı nā-zidūdeyüz

1412. **ol:**
Gazel 279
Mısra: **3**
O.
3. Ḥased evkātına ol ʿārif-i ʿālem-şināsuñ kim
4. Elinden cām düşmez gūşe-i meyḫāneden gelmez

1413. **ol:**
Gazel 280
Mısra: **9**
O.
9. Biz ol nevāl-i ġamuz Nābiyā kʾolur dil-serd
10. Lezāʾiz-i niʿam-ı çerḫden nemek-çeşümüz

1414. **ol:**
Gazel 281
Mısra: **9**
O.
9. Biz ol metāʿ-ı nāsereyüz Nābiyā kʾolur
10. Ḳaḥṭ-ı ricale beste zamān-ı revācumuz

1415. **ol:**
Gazel 285
Mısra: **7**
O.
7. Ol lücce-i ḥaḳīḳat-i pür-dürr-i vaḥdetüz
8. Kim her ṭaraf vücūd u ʿademdür kenārumuz

1416. **ol:**
Gazel 288
Mısra: **7**
O.
7. Göñül bizüm degül ol düzd-i dil-nişīnündür
8. Ḳomaz tekellüfe yir münḳadaşlıḳlarumuz

1417. **ol:**
Gazel 289
Mısra: **9**
O.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

1418. **ol:**
Gazel 290
Mısra: **5**
O.
5. Ol bünyeyüz ki çekmiş iderken daḫı ḫamīr
6. Üstād eliyle sīnesine şerha hiştümüz

1419. **ol:**
Gazel 290
Mısra: **9**
O.
9. Ol rū-siyāh maʿsiyetüz Nābiyā kʾider
10. Āb-ı ḫayāt āyīneyi rūy-ı ziştümüz

1420. **ol:**
Gazel 292
Mısra: **9**
O.
9. Ol meyān kim ḥasreti endīşeyi bārīk ider
10. Ḫülyā bezminde bī-minnet der-āġūş itmişüz

1421. **ol:**
Gazel 293
Mısra: **3**
O.
3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫusūmete şāyān raḳībümüz

1422. **ol:**
Gazel 297
Mısra: **5**
O.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḥmet bilürüz

1423. **ol:**
Gazel 299
Mısra: **4**
O.
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

1424. **ol:**
Gazel 307
Mısra: **3**
O.
3. Ol āfetün evżāʿı degül ḳābil-i taḥrīr
4. Taṣvīr-i ġam-ı ʿaşḳ bu şeh-nāmeye ṣıġmaz

1425. **ol:**
Gazel 308
Mısra: **7**
O.
7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim
8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

1426. **ol:**
Gazel 314
Mısra: **4**
O.
3. Tā eşk-i tażarruʿla vüżū eylemedükçe
4. Dest-i nigeh ol muṣḥaf-ı ruḫsāra yapışmaz

1427. **ol:**
Gazel 317
Mısra: **9**
O.
9. Nābiyā itmişüz ol āfeti dil-gīr-i niyāz
10. Bilmedük mestī-i vuṣlatla ne ḥāl olduġumuz

1428. **ol:**
Gazel 318
Mısra: **6**
O.

5. Göñül çek dest-i ümmīdüñ ki bin eyyām-ı ʿīd olsa
6. Bizümle merḥabaya nāzdan ol āfet el virmez

1429. **ol:**
Gazel 324
Mısra: **3**
O.
3. Ḳurbdür māniʿ-i vuṣlat bize ol āfet ile
4. Gerçi ebrūsı ḳadar ancaḳ olur fāṣılamuz

1430. **ol:**
Gazel 325
Mısra: **6**
O.
5. Çıkar bir gün ẓuhūra inkisār-ı ḫāṭırum ammā
6. Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rū-be-rū çıḳmaz

1431. **ol:**
Gazel 326
Mısra: **1**
O.
1. Raḳīb ile beni ol lāle-ḫad nedür bilmez
2. Ne-dīde tecrībedür nīk ü bed nedür bilmez

1432. **ol:**
Gazel 327
Mısra: **1**
O.
1. Hemīşe ḫandeye ol laʿl-i dür-feşān düşmez
2. Güşāyiş-i gül-i maḳṣūd her zamān düşmez

1433. **ol:**
Gazel 327
Mısra: **8**
O.
7. İder şikārına ḫamyāze ṣūretin taʿlīm
8. Elinden ol büt-i ṣayd-efkenüñ kemān düşmez

1434. **ol:**
Gazel 330
Mısra: **4**
O.
3. Ḫandesi giryeye vabeste degül dil-dārun
4. Gülleri ol çemenüñ minnet-i şebnem çekmez

1435. **ol:**
Gazel 330
Mısra: **5**
O.
5. Ġam-ı ebrū-yı kemāndārını ol dildār
6. Āferīn ḳuvvet-i bāzū-yi dile kim çekmez

1436. **ol:**
Gazel 333
Mısra: **5**
O.
5. Ol serv-i revān ayaġına sürmek içün yüz
6. Alçaḳlara yüzler sürerüz māʾil-i pestüz

1437. **ol:**
Gazel 339
Mısra: **8**
O.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

1438. **ol:**
Gazel 340
Mısra: **1**
O.
1. ʿAlīye ol perī mektūb-ı müştākāne göndermiş
2. Ṣaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş

1439. **ol:**
Gazel 340
Mısra: **5**
O.
5. Ṭamaʿ dendānını pāk eyle gūşun aç diyü ol şūḫ
6. Hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i dervīşāne göndermiş

1440. **ol:**
Gazel 341
Mısra: **7**
O.
7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden
8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

1441. **ol:**
Gazel 342
Mısra: **5**
O.
5. Setīr eyle ʿizārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

1442. **ol:**
Gazel 344
Mısra: **4**
O.
3. ʿĀşıḳuñ siḥr ü füsūniyle idermiş Mecnūn
4. Vādī-i mekrde ol ġamze-i cādū ne imiş

1443. **ol:**
Gazel 344
Mısra: **10**
O.
9. Ġamzesinden dökilür nükte-i ser-tīz-i sitem
10. Nābiyā fitnede ol çeşm-i suḫangū ne imiş

1444. **ol:**
Gazel 348
Mısra: **1**
O.
1. Ne deñlü eylese tertīb-i nāz u naḫvet ol ser-keş
2. Degüldür çoḳ ḫidīv-i mesned-i ḥüsne o keş u feş

1445. **ol:**
Gazel 349
Mısra: **2**
O.
1. Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāre yapışmış
2. Miḳrāżdur ol şemʿ-i żiyādāra yapışmış

1446. **ol:**
Gazel 357
Mısra: **1**
O.
1. Naḳş-ı ṣunʿın ol ki itḳān üzre taṣnīf eylemiş
2. Cüzʾü cüzʾin ʿālemi terkīb ü teʾlīf eylemiş

1447. **ol:**
Gazel 367
Mısra: **9**
O.
9. Eşk-i niyāza eylemez ol serv ser-fürū
10. Ümmīd-i vaṣl-ı dilber-i ser der-hevā ġalaṭ

1448. **ol:**
Gazel 367
Mısra: **27**
O.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsḫadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

1449. **ol:**
Gazel 371
Mısra: **2**
O.
1. ʿĀşıḳ ki olur būse-i ruḫsār ile ḳāniʿ
2. Dilber daḫı ol veche rıżā virse ne māniʿ

1450. **ol:**
Gazel 382
Mısra: **1**
O.
1. Ol leẕẕet-i viṣāle ki yārüñ rıżāsı yoḳ
2. Bīhūde ḫᵛāhiş eylemenüñ iktiżāsı yoḳ

1451. **ol:**
Gazel 389
Mısra: **1**
O.
1. Ol kimsenüñ ki nüsḫa-i ṣunʿa şühūdı yoḳ
2. Pā-bestedür meʿāric-i aṣla ṣuʿūdı yoḳ

1452. **ol:**
Gazel 389
Mısra: **6**
O.
5. Tedkīk olunsa ġıbṭa vü reşke de gül sezā

6. Ol devletüñ ki dāʾiresinde ḥasūdī yoḳ

1453. **ol:**
Gazel 392
Mısra: **1**
O.
1. İtdüm egerçi ol gül ile āşinālıcuḳ
2. Şerm eyledüm velīk biraz bī-vefālıcuḳ

1454. **ol:**
Gazel 392
Mısra: **3**
O.
3. İtmez zekāt-ı ḥüsnini ol māh-rū dirīġ
4. Kūyında irtikāb olınursa gedālıcuḳ

1455. **ol:**
Gazel 392
Mısra: **9**
O.
9. Ol mūmiyān ü serv-ḳad ü ḫaṭ ne-rüsteye
10. İnkār olınmaz ince uzun mübtelālıcuḳ

1456. **ol:**
Gazel 392
Mısra: **16**
O.
15. ʿĀlemde dil mi ḳordı kebāb-ı ġam itmedük
16. Girse eline ġayrinüñ ol dil-rübālıcuk

1457. **ol:**
Gazel 392
Mısra: **17**
O.
17. Ol āftāb-ı ḥüsne hücūm-ı raḳībden
18. Derd-i derūnı dökmeġe yoḳ bir aralıcuk

1458. **ol:**
Gazel 394
Mısra: **6**
O.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

1459. **ol:**
Gazel 395
Mısra: **6**
O.
5. Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i vuṣlata amma
6. Ol dāʿiye-i daġdaġa-fermādan uşanduḳ

1460. **ol:**
Gazel 395
Mısra: **9**
O.
9. Nābī ile ol āfetüñ ahvālini naḳl it
10. Efsāne-i Mecnūn ile Leylāʾdan uşanduḳ

1461. **ol:**
Gazel 396
Mısra: **8**
O.
7. Dest-i ṭaleble gelmez şikāre
8. Ol murġ-ı vaḥşı biñ kez oḳursaḳ

1462. **ol:**
Gazel 397
Mısra: **6**
O.
5. Eyleme ṭāliʿden evzāʿ-ı mülāyete ümīd
6. Ol siyeh-dil kāfirüñ īmāna istiʿdādı yoḳ

1463. **ol:**
Gazel 402
Mısra: **1**
O.
1. İtse düzdīde-tebessüm lebi ol ġonca-femüñ
2. Mūm-ı mühri bozulur kīse-i genc-i ʿademüñ

1464. **ol:**
Gazel 408
Mısra: **3**
O.
3. Şāhidümdür ol iki çeşm-i siyeh-mestüñ kim
4. Ḥarem-i meykededen ġayrı penāh eylemedük

1465. **ol:**
Gazel 411
Mısra: **11**
O.
11. Bizüz ol rence giriftār ki ʿaṭṭār-ı sipihr
12. Nām-ı eczāsını bilmez daḫı dermānumuzuñ

1466. **ol:**
Gazel 414
Mısra: **9**
O.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur vażʿı remmālüñ

1467. **ol:**
Gazel 416
Mısra: **1**
O.
1. Eşkin ol seng-dil alduḳça bu miḥnet-zedenüñ
2. Ẓāhir oldı baña ḫāṣiyyeti seng-i yadanuñ

1468. **ol:**
Gazel 421
Mısra: **3**
O.
3. Görüp tenāsüb-i aʿżāsın ol gül-endāmuñ
4. Yanar derūnı ḫarīdār-ı vaṣla ḥammāmuñ

1469. **ol:**
Gazel 441
Mısra: **5**
O.
5. Çalışur ol seni bulmaġa sen ol āsūde
6. Yoḳdur ey nefs senüñ rızḳ ḳadar müştāḳuñ

1470. **ol:**
Gazel 450
Mısra: **3**
O.
3. Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāller itdük
4. Ne bir maḥalli didürdük ne der-kenār idebildük

1471. **ol:**
Gazel 452
Mısra: **7**
O.
7. Ḫayāl itdün göñül çeşm-i kebūdın ol perī-rūyuñ
8. Kenār-ı nüsḫa-i ümmīde naḳş-ı lāciverd itdüñ

1472. **ol:**
Gazel 455
Mısra: **1**
O.
1. Cevr ile ol meh umulmazdı bizi yād itmek
2. Düşmese ḫāṭırına ḫāṭırumuz şād itmek

1473. **ol:**
Gazel 456
Mısra: **12**
O.
11. Gül-ḫand-i kemīninde nihān şūr-ı ḳıyāmet
12. Ol piste-i rengīnüñ o laʿl-i nemekīnüñ

1474. **ol:**
Gazel 456
Mısra: **13**
O.
13. Ol şūḫ yine itdi sitemgerlige āġāz
14. Allāh ola ey Nābī-i bī-çāre muʿīnüñ

1475. **ol:**
Gazel 459
Mısra: **7**
O.
7. Sāyeyüz biz bizi ol sāʿat iderler pā-māl
8. Ṣāḥib-i ẓıll ile iṡbāt-ı müsāvāt itsek

1476. **oldur:***-dur*
Gazel 462
Mısra: **16**
O.
15. Şikāyet dāstānında varaḳ-gerdānlıgum Nābī
16. Telāş ü fikrüm oldur eşkden evrāḳı nem çekmek

1477. **ol:**
Gazel 478
Mısra: **7**
O.
7. Ben çāk çāk-ı ḥasretüm ol pīç pīç-i derd
8. Çün zülfü şāne mūy-be-mūdur benümle dil

1478. **ol:**
Gazel 481
Mısra: **9**
O.
9. Müşkil teġāfül itmesidür ol sitemgerüñ
10. Yoḫsa ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle sitem degül

1479. **ol:**
Gazel 485
Mısra: **13**
O.
13. Ol mehveşüñ ümīd-i viṣāl ile Nābiyā
14. Ḥarf-ı niyāz her ne dinürse riyā degül

1480. **ol:**
Gazel 491
Mısra: **9**
O.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

1481. **ol:**
Gazel 494
Mısra: **7**
O.
7. Yārān-ı ṣafā-ṭıynete ol revġan-ı ḳındīl
8. Nā-dān-ı girān-ḫilḳate dehen be-lisān ol

1482. **ol:**
Gazel 495
Mısra: **12**
O.
11. Kemān-ı cevrini çekmek ümīdin itme göñül
12. Kemān-ı saḫtdur ol gördüġüñ kebāde degül

1483. **ol:**
Gazel 502
Mısra: **6**
O.
5. Āḫir nigāh-ı ḥasrete vaḳf itdi dīdemüz
6. Ol āfete niyāz da ihmālümüz bizüm

1484. **ol:**
Gazel 503
Mısra: **9**
O.
9. Yine ol şeh sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi Nābī
10. Perend-i şiʿr-i rengīnüm bu gūne ḫoş-ḳumāş itdüm

1485. **ol:**
Gazel 504
Mısra: **1**
O.
1. Ḳanı ol dem ki leb-i yāre leb-nihāde idüm
2. Sezā-yı reşk olacaḳ rütbeden ziyāde idüm

1486. **ol:**
Gazel 510
Mısra: **2**
O.
1. Bizden uṣandı yār-ı hevesnākümüz bizüm
2. Eyler teġāfül ol şeh-i bī-bākümüz bizüm

1487. **ol:**
Gazel 510
Mısra: **3**
O.
3. Ol bāde-i neşāt-fezāyuz ki bāġbān
4. İtmiş nişānde ḫum yirine tākümüz bizüm

1488. **ol:**
Gazel 512
Mısra: **3**
O.
3. Ḫalḳdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

1489. **ol:**
Gazel 515
Mısra: **2**
O.
1. Dil kʾola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

1490. **ol:**
Gazel 515
Mısra: **3**
O.
3. Hāline giryeler itmek gerek ol nā-dānun
4. Kʾola maʿnā-yı ḫayāl-i şuʿaradan maḥrūm

1491. **ol:**
Gazel 515
Mısra: **9**
O.
9. Beñzer ol şemʿa ki pervāne-i gerdendesi yoḳ
10. O ser-efrāz kʾola dest-i duʿādan maḥrūm

1492. **ol:**
Gazel 522
Mısra: **3**
O.
3. İmāme aġzını öpdükçe ol duḫān-sūzuñ
4. Duḫān-ṣıfat ben o ġayretle çāk çak olurum

1493. **ol:**
Gazel 526
Mısra: **8**
O.
7. Kettān gibi fersūde olursam da olaydum
8. Tek ol meh-i sīmīn-tene pirāhen olaydum

1494. **ol:**
Gazel 526
Mısra: **5**
O.
5. Ol şūḫ dirīg itmez idi naḳd-i viṣālin
6. Ḫᵛāhişger-i iḥsānı hemān bir ben olaydum

1495. **ol:**
Gazel 527
Mısra: **2**
O.
1. Bülbülāsā bāġ-ı kūy-ı yāri seyrān eyledüm
2. Görmeden ol ġonceyi çāk-ı girībān eyledüm

1496. **ol:**
Gazel 527
Mısra: **3**
O.
3. Mā-ḥażar ḫūn-ı ciġer ʿarż eyledüm ol āfetüñ
4. Çeşm-i ser-mesti ḫayālin dilde mihmān eyledüm

1497. **ol:**
Gazel 533
Mısra: **4**
O.
3. Eylerdüm iki destümi bir ḳufl-ı muṭalsam
4. Ol ḳāmeti mevzūnı der-āġūş idebilsem

1498. **ol:**
Gazel 533
Mısra: **6**
O.
5. Göstermez idüm kimseye hiç lez̠z̠et-i laʿlin
6. Mühr-i lebüm ol niʿmete ser-pūş idebilsem

1499. **ol:**
Gazel 534
Mısra: **3**
O.
3. Āyā bu ḫāke başdı mı ol māh-rū diyü
4. Her ḫāke rūy-māldedür sāyemüz bizüm

1500. **ol:**
Gazel 535
Mısra: **5**
O.
5. Ol nüsḫa-i mufaṣṣal-ı ḥüsnüm ki ḥarf ḥarf
6. Nā-ḫᵛāndedür tamām-ı kitāb-ı letafetüm

1501. **ol:**
Gazel 535
Mısra: **9**
O.
9. Ol pādişāh-ı kişver-i ḥüsn ü letāfetüm
10. Kim rūz ü şeb çalınmadadur kūs-ı devletüm

1502. **ol:**
Gazel 539
Mısra: **6**
O.
5. Zaḫm-ı bed-ḫᵛāhuma olmış olurum merhem-sāy

6. Vażʿ-ı güstāḫı ile ol şehi dil-gīr itsem

1503. **oldur:**-*dur*
Gazel 539
Mısra: **3**
O.
3. Ḫavfum oldur kʾolam endāḫte-i künc-i firāḳ
4. Ṭabʿ-ı nāzikterīn ibrām ile tekdīr itsem

1504. **ol:**
Gazel 542
Mısra: **2**
O.
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

1505. **ol:**
Gazel 555
Mısra: **5**
O.
5. Açarsa döndürür ol bāz-geşte müjgânlar
6. Nigāh-ı ʿāşıḳ-ı miskīni nīm-rāhından

1506. **ol:**
Gazel 558
Mısra: **9**
O.
9. İdüp ol rūy-ı āteşnāk ile secde dimezsin kim
10. Yanar seccādenüñ naḳşındaki ḳındīl-i bī-revġan

1507. **ol:**
Gazel 563
Mısra: **7**
O.
7. Giriftār olmasun keştī-i dil ol şūḫ-ı raḳḳāsa
8. Ki meşḳ-i lerziş eyler mevc gird-āb-ı sürīninden

1508. **ol:**
Gazel 564
Mısra: **10**
O.
9. Gel ey gül vir icāzet fetḥ-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

1509. **ol:**
Gazel 566
Mısra: **4**
O.
3. Yoḳ varduġun etrafına maʿmūre-i ʿaşḳuñ
4. Ol memleketüñ āb u hevāsın ne bilürsin

1510. **ol:**
Gazel 566
Mısra: **11**
O.
11. Ol şuʿbedenüñ zāhir-i ās̱arına nāẓır
12. Bu perdenüñ esrār-ı verāsın ne bilürsin

1511. **ol:**
Gazel 569
Mısra: **5**
O.
5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūḫ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdüñ görelüm dermānın

1512. **ol:**
Gazel 574
Mısra: **1**
O.
1. Ol āfetün āzürde iken vażʿ-ı bedinden
2. Ḳādir miyüz ayrılmaġa taḥsīn ṣadedinden

1513. **ol:**
Gazel 576
Mısra: **3**
O.
3. Ol ġırre-i ḥüsn itdügin imsāk-ı tekellüm
4. Ẓann eylemesüñ sāde-derūnān edebinden

1514. **ol:**
Gazel 576
Mısra: **6**
O.
5. Geh yeʾs deler kīse-i ümmīdümi yoḫsa
6. Fariġ miyüz ol naḳd-i ümīdüñ ṭalebinden

1515. **ol:**
Gazel 576
Mısra: **7**
O.
7. Ġayret ḳomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rāciḥ görinür rūzı şebinden

1516. **ol:**
Gazel 576
Mısra: **9**
O.
9. Şāyāndur ol dil-dāra perestiş kʾola Nabī
10. Āb-ı şefekat-rīḫte ebr-i ġażabından

1517. **ol:**
Gazel 577
Mısra: **1**
O.
1. Dīde-i ümmīde tā ol laʿl-i mey-gūndur düşen
2. Çeşm-i dilden dāmen-i endīşeye ḫūndur düşen

1518. **ol:**
Gazel 581
Mısra: **5**
O.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

1519. **ol:**
Gazel 582
Mısra: **8**
O.
7. Olsun göreyüm gūşe-i hicrāna giriftar
8. Rencīde iden ol gül-i meh-peykeri benden

1520. **ol:**
Gazel 586
Mısra: **15**
O.
15. ʿİffet ol mertebedür ḫalvet-i cānānede kim
16. Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden

1521. **ol:**
Gazel 587
Mısra: **6**
O.
5. Āġūşumı tehī ḳoma ey merhem-i ümīd
6. Ol zaḫmlar ki sīnededür tāzelenmesün

1522. **ol:**
Gazel 588
Mısra: **1**
O.
1. Ol ġonce-leb tekellüme çoḳ māʾil olmasun
2. Būs-ı lebe kelāmı bile nāʾil olmasun

1523. **ol:**
Gazel 590
Mısra: **1**
O.
1. Ḥarf-i niyāzum ol şeh-i bī-dād işitmesün
2. Söz bunda ḳalsun ey dil-i nā-şād işitmesün

1524. **ol:**
Gazel 590
Mısra: **13**
O.
13. Nābī raḳībler ṣaḳın ol şūḫuñ olduġın
14. Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün

1525. **ol:**
Gazel 591
Mısra: **13**
O.
13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse duʿā kim saña devlet gelsün

1526. **ol:**
Gazel 597
Mısra: **1**
O.
1. Olmam gilemend ol meh-i ḫāṭır-şikenümden

2. Biñ menfez-i āh açsa da her mū bedenümden

1527. **ol:**
Gazel 597
Mısra: **4**
O.
3. Taʿẓīm ile mihr itdi dür-i gūş-ı mübāhāt
4. Ol şeb-nemi kim eyledi çīde çemenümden

1528. **ol:**
Gazel 598
Mısra: **1**
O.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

1529. **ol:**
Gazel 598
Mısra: **7**
O.
7. Ben ol āyīne-ruḫsārı görince bağlanur nuṭḳum
8. Baḳup āyīneye ey ṭūṭī-i gūyā ne söylersin

1530. **ol:**
Gazel 600
Mısra: **4**
O.
3. Āh idersin ser-i rāhında o māhun ammā
4. Ḳorḳarum ol güle derd-i ser-i rāh olmayasın

1531. **ol:**
Gazel 600
Mısra: **11**
O.
11. Bed-duʿā eylemem ancaḳ göresin ol güni kim
12. Teşne-i nāz olasın ġarḳ-ı nigāh olmayasın

1532. **ol:**
Gazel 609
Mısra: **1**
O.
1. ʿĀşıḳa nāzdan ol āfet-i devrān dönsün
2. Bu revişden olur elbette peşīmān dönsün

1533. **ol:**
Gazel 609
Mısra: **4**
O.
3. Sīne germek nigeh-i yāre ḳatı müşkildür
4. Dönsün ol dāʿiyeden ʿāşıḳ-ı ḥayrān dönsün

1534. **ol:**
Gazel 612
Mısra: **1**
O.
1. Derd-i dili ol bī-ġama tefhīm ne mümkin
2. Nā-dīdeye nā-būdeyi taʿlīm ne mümkin

1535. **ol:**
Gazel 612
Mısra: **12**
O.
11. Dil ʿarş-ı İlāhīʾdür anı eyleme taḫrīb
12. Dest-i beşer ol ḫāneyi termīm ne mümkin

1536. **ol:**
Gazel 613
Mısra: **10**
O.
9. Olmaz güsiste dāmeni dest-i ḫayālden
10. Ol māh-pāre ben daḫı bilmem nem olduġın

1537. **ol:**
Gazel 616
Mısra: **8**
O.
7. Merhem mi ḳosun dağına elmās ṭururken
8. Ol dāʾire-i devlete bigāne mi çeksün

1538. **ol:**
Gazel 618
Mısra: **5**
O.
5. Olur bisyārī-i ʿaksine bāʿis̱ yoḫsa ol bī-raḥm
6. Ḥaẕer itmezdi mirʾāt-ı derūnum inkisārından

1539. **ol:**
Gazel 619
Mısra: **3**
O.
3. Ol ġonce-i ter cebhesini eyledi pür-çīn
4. Bülbül gibi tafṣīl-i maḳal eyledügümden

1540. **ol:**
Gazel 625
Mısra: **1**
O.
1. Göñül teklifsiz ol mest-i nā-mestūra ṣunmazsın
2. Ezelden meşrebündür ḫᵛān-ı bī-destūra ṣunmazsın

1541. **ol:**
Gazel 626
Mısra: **3**
O.
3. Ol gülün dil bülbül-i gūyāsıdur kim gösteren
4. Ser-be-ser çīn-i cebīn bār-ı girān-ı jāleden

1542. **ol:**
Gazel 626
Mısra: **9**
O.
9. Nābī-i dil-ḫastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

1543. **ol:**
Gazel 627
Mısra: **7**
O.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

1544. **ol:**
Gazel 629
Mısra: **4**
O.
3. Surḫ eyleyelüm rūyuñı vir būseye ruḫṣat
4. Ol mīve-i nāzük nice bir ḫām görünsün

1545. **ol:**
Gazel 629
Mısra: **6**
O.
5. Besdür bu direng-i es̱er ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūḫ bize rām görünsün

1546. **ol:**
Gazel 631
Mısra: **3**
O.
3. Ol Yūsuf-ı ḥüsnüm ne ḳadar olsa da ter-dest
4. Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrehenümden

1547. **ol:**
Gazel 631
Mısra: **5**
O.
5. Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
6. Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

1548. **ol:**
Gazel 632
Mısra: **7**
O.
7. Pāyına yüz sürmeğe ʿazm itmiş ol kākül velī
8. Şāne tağıtdı o miskīnüñ biraz cemʿiyyetin

1549. **ol:**
Gazel 633
Mısra: **10**
O.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

1550. **ol:**
Gazel 637
Mısra: **14**
O.
13. Var vechi Nābiyā ne ḳadar itse imtinān
14. Ol āftāb-ı ḥüsn bu ḫāke tenezzülin

1551. **ol:**
Gazel 639
Mısra: **5**
O.
5. Ḫayāl-i çeşm-i siyāh ile ol siyeh-mestüñ
6. Nedür derūnumuzun farḳı sürmedānlardan

1552. **ol:**
Gazel 645
Mısra: **8**
O.
7. İtmez istiḳs̱ār kālā-yı viṣālün ḳıymetin
8. Ol metāʿ-ı sīne-zībüñ añlayan az olduġın

1553. **ol:**
Gazel 649
Mısra: **3**
O.
3. Ol çeşm-i dil-siyāh gice itse bir nigāh
4. Çeşmüme sürme ider üstüḫᵛānların

1554. **ol:**
Gazel 649
Mısra: **7**
O.
7. Ol zerd-çihre dest-i dilüñ çeşm-i şūḫıdur
8. Bī-ḫᵛāb iden sarāy-ı dilüñ pāsbānların

1555. **ol:**
Gazel 654
Mısra: **1**
O.
1. Ey nāme sen ol māh-likādan mı gelürsin
2. Ey hüdhüd-i ümmīd Sebādan mı gelürsin

1556. **ol:**
Gazel 654
Mısra: **5**
O.
5. Teşrife bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
6. Ey ḫᵛāb-ı siyeh-baḫt ʿişādan mı gelürsin

1557. **ol:**
Gazel 656
Mısra: **3**
O.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

1558. **ol:**
Gazel 667
Mısra: **15**
O.
15. Ol āṣaf-ı yegāne ki bāb-ı refiʿinüñ
16. Tevfīk ü yümn-i nevbet ararlar ṭavāfına

1559. **ol:**
Gazel 678
Mısra: **7**
O.
7. Ol āfet-i gül-rūnun olur ḥüsni dü-bālā
8. Dil-dādesine vażʿ-ı sitemden ḫacel olsa

1560. **ol:**
Gazel 681
Mısra: **1**
O.
1. Ol ārzūnuñ itme heves cüst-cūsına
2. Kim hāsidün müʾeddā ola güft-gūsına

1561. **ol:**
Gazel 681
Mısra: **3**
O.
3. Ol maṭlabun huṣūluna laʿnet ki ṭālibi
4. Lāzım gele mürācaʿat itmek ʿadūsına

1562. **ol:**
Gazel 681
Mısra: **5**
O.
5. Ol mey ki neşʾesinde ola būy-ı imtinān
6. Seng-i ḳażā ṭoḳunması ḫoşdur sebūsına

1563. **ol:**
Gazel 685
Mısra: **3**
O.
3. Biz ol fuḳarāyuz kʾolunur ʿadd-ı denāʾet
4. Kevneyni zekāt eylemek eñ müflisümüzde

1564. **ol:**
Gazel 691
Mısra: **14**
O.
13. Ḳalsun eger murāduñ ise sende naḳd-i dil
14. Cānā senüñle biz degilüz ol ḥisābda

1565. **ol:**
Gazel 691
Mısra: **16**
O.
15. Bīdārlıkda olduġı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ḫᵛābda

1566. **ol:**
Gazel 694
Mısra: **10**
O.
9. Ṭabʿum ne deñlü sözde süvār ise Nābiyā
10. Rācildür ol o mertebe fehm-i umūrda

1567. **ol:**
Gazel 696
Mısra: **6**
O.
5. Cāmı kef-i sākīde şikest olması yegdür
6. Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

1568. **ol:**
Gazel 696
Mısra: **7**
O.
7. Ol gül ki gire naḫvet-i gül-çīn ile deste
8. Şemm eyleyemem būy-ı meẕellet var içinde

1569. **ol:**
Gazel 696
Mısra: **10**
O.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

1570. **ol:**
Gazel 696
Mısra: **12**
O.
11. Hicrān aña nisbetle ṣafā-baḫş-ı derundur
12. Ol meclis-i vuṣlat ki meşaḳḳat var içinde

1571. **ol:**
Gazel 696
Mısra: **14**
O.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫᵛāhiş-i cennet var içinde

1572. **ol:**
Gazel 698
Mısra: **10**
O.
9. Alūdelige eyleye ḥāşā ki taṣaddur
10. Ol zühd ki daʿvā-yı kerāmet var içinde

1573. **ol:**
Gazel 699
Mısra: **6**
O.
5. Rindānı gürisne komaġa şübhe mi vardur
6. Ol leẕẕet-i ihmāl ki var żımn-ı keselde

1574. **ol:**
Gazel 700
Mısra: **12**
O.
11. Tāk-i ḥaḳīrde bulman mīve-i leẕīẕ
12. Ol ḳāmet-i bülende bedeldür çenārda

1575. **ol:**
Gazel 704
Mısra: **1**
O.
1. Ol şuḫ olıcaḳ cilvegeh-i tāze-resīde
2. Birbirine reşk eyler iki merdüm-i dīde

1576. **ol:**
Gazel 704
Mısra: **9**
O.
9. Ol meh saña vaʿd eylemiş emdürmege laʿlin
10. Ammā ara aġzın ṣaḳın olmaya mekīde

1577. **ol:**
Gazel 713
Mısra: **1**
O.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

1578. **ol:**
Gazel 713
Mısra: **5**
O.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

1579. **ol:**
Gazel 714
Mısra: **2**
O.
1. Kimi gördümse ḥükūmetkede-i cāh üzre
2. Rāḥatından görinür ol daḫı ikrāh üzre

1580. **ol:**
Gazel 722
Mısra: **8**
O.
7. Virür peyām-ı ḳırānın zuḫalle ḫūrşīdüñ
8. Ol āfetüñ ki kenār-ı ruḫında ḫāli ola

1581. **ol:**
Gazel 726
Mısra: **3**
O.
3. Ol tünd-ḫūy bir gün olur bezm-viṣāle rām
4. ʿUşşāḳınuñ duʿāsı eger müstecāb ise

1582. **ol:**
Gazel 726
Mısra: **6**
O.
5. ʿĀşıḳ leb-i ḫayāl ile būs itdügin ṭuyar
6. Ol mest-i ḥüsn her ne ḳadar nīm-ḫᵛāb ise

1583. **ol:**
Gazel 731
Mısra: **1**
O.
1. Ẕevḳ-i āsāyiş-i devlet mi var ol meşġalede
2. Ki hevā-ḫᵛāhı ola mirveḥaveş zelzelede

1584. **ol:**
Gazel 731
Mısra: **8**
O.
7. Ḫat-ı yārün ne bilür sāde-dilān mażmūnın
8. Ḳatı çoḳ nükte-i bārīk var ol mesʾelede

1585. **ol:**
Gazel 733
Mısra: **12**
O.
11. Gāhī virürdi ruhṣat-ı taḳrīr-i ḥarf-i rāz
12. Ol tünd-ḫūda raġbet olaydı bināyişe

1586. **ol:**
Gazel 739
Mısra: **9**
O.
9. Benüm ol ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet kim
10. Nihālüm bīd-i mecnūn olsa kec bitmez zemīnümde

1587. **ol:**
Gazel 739
Mısra: **13**
O.
13. Ben ol naḫl-i vefā-bār-ı riyāż-ı himmetüm Nābī
14. Kʾolur ṭaʿm-ı şeker hanẓal meẕāḳ-ı mīve-çīnümde

1588. **ol:**
Gazel 747
Mısra: **7**
O.
7. Ol güli çoḳdan iderdüm zīb-i destār-ı viṣāl
8. Baḳmayaydum ʿandelībüñ ḫātır-ı nā-şādına

1589. **ol:**
Gazel 751
Mısra: **16**
O.
15. Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳażā
16. Benüm ol ḥarf-i ʾalāmet ki yazarlar tīre

1590. **ol:**
Gazel 755
Mısra: **11**
O.
11. Gören ol ġonceyi āgūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

1591. **ol:**
Gazel 756
Mısra: **3**
O.
3. Benüm ol genc-i dür nā-beste-i pür-gevher-i maʿnā
4. Ki yoḳdur ḫᵛābdan merġūb çeşm-i pāsbānumda

1592. **ol:**
Gazel 759
Mısra: **15**
O.
15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

1593. **ol:**
Gazel 766
Mısra: **1**
O.
1. Revān oldı dil ol dil-fırībüñ ardınca
2. Çekildi cān da ardınca dil-i bī-şekībüñ

1594. **ol:**
Gazel 766
Mısra: **4**
O.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

1595. **ol:**
Gazel 775
Mısra: **3**
O.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫᵛāhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

1596. **ol:**
Gazel 776
Mısra: **5**
O.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıḳmış ḫāneden
6. Bülbülüñ feryādını başdurdı hū hūlar yine

1597. **ol:**
Gazel 786
Mısra: **4**
O.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīḫtedür sīmveş ol gerden-i sāde

1598. **ol:**
Gazel 793
Mısra: **1**
O.
1. Bülbül ṣanur ol ġonce-i raʿnā kimi görse
2. Pervāne bilür şemʿ-i şeb-ārā kimi görse

1599. **ol:**
Gazel 793
Mısra: **10**
O.
9. Mümkin mi miyānını görüp açmaya āġūş
10. Ol kāfir ider şekl-i çelīpā kimi görse

1600. **ol:**
Gazel 793
Mısra: **14**
O.

13. Hicrān ile dem-beste olursa nʾola Nābī
14. Ṭūṭīdür ol āyīne-i gūyā kimi görse

1601. **ol:**
Gazel 795
Mısra: **1**
O.
1. Devāt-ı sīmīni gördükde ol şuḫuñ miyānında
2. Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet üstüḫᵛānında

1602. **ol:**
Gazel 795
Mısra: **11**
O.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir es̱er yoḳdur dehānında

1603. **ol:**
Gazel 797
Mısra: **9**
O.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

1604. **ol:**
Gazel 797
Mısra: **10**
O.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

1605. **ol:**
Gazel 798
Mısra: **5**
O.
5. Cīb-i ʿālemde biz ol sāʿat-ı zerrīnüz kim
6. Māh taḳlīd idemez gerdiş-i hemvārumuza

1606. **ol:**
Gazel 798
Mısra: **9**
O.
9. Sūk-ı devrānda biz ol deyn temessükleriyüz
10. Hep bizüm ḫātemümüzdür baṣan iḳrārumuza

1607. **ol:**
Gazel 803
Mısra: **11**
O.
11. Hep itdügi cefāyı unutdurdı ol perī
12. Bir nīm-ḫande bir nigeh-i iltifāt ile

1608. **ol:**
Gazel 804
Mısra: **8**
O.
7. Biz rāżıyuz derūnumuz olsun ḫarāb-ı ġam
8. Ol mest-i nāza māye-i ẕevḳ u sürūr ise

1609. **ol:**
Gazel 805
Mısra: **12**
O.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

1610. **ol:**
Gazel 809
Mısra: **8**
O.
7. Hengāmını geçirmeden itmek ne ihtimāl
8. Ol süst ʿahd ü vaʿdini incāz iderse de

1611. **ol:**
Gazel 812
Mısra: **1**
O.
1. Ol devlet-i dü-rūze kʾola ol da zāʾile
2. Aġyārdan muḥafaza itmek ne ġāʾile

1612. **ol:**
Gazel 812
Mısra: **1**
O.
1. Ol devlet-i dü-rūze kʾola ol da zāʾile
2. Aġyārdan muḥafaza itmek ne ġāʾile

1613. **ol:**
Gazel 812
Mısra: **3**
O.
3. Ol loḳma kʾola çāşnī-i feyżden tehī
4. Teklīf-i cünbiş itmege deġmez enāmile

1614. **ol:**
Gazel 813
Mısra: **3**
O.
3. Ġamze-i tātārı ol şuḫuñ ʿaceb mi ṣubḥ u şām
4. Ḫayl-i ʿuşşāḳa doḳunsa ġāret-i hūş eylese

1615. **ol:**
Gazel 819
Mısra: **10**
O.
9. Ḳaldı ümīd ġurre-i şevvāle Nābiyā
10. Ol māh ġurre-i ramażān oldı gelmedi

1616. **ol:**
Gazel 822
Mısra: **1**
O.
1. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki rām idüp yāri
2. İdem tesīde-i bezm-i emel dil-i zārı

1617. **ol:**
Gazel 822
Mısra: **3**
O.
3. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki gülşen-i baḫtuñ
4. Güli be-dest ola ammā be-şarṭ-ı bī-ḫārī

1618. **ol:**
Gazel 823
Mısra: **3**
O.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhüʾl-emīn pervāne olmaz mı

1619. **ol:**
Gazel 829
Mısra: **18**
O.
17. Ḳıymam raḳībe eylemeġe ḳaṣd-i intiḳām
18. Ol da çeker benüm gibi yārüñ cefāsını

1620. **ol:**
Gazel 839
Mısra: **1**
O.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

1621. **ol:**
Gazel 840
Mısra: **3**
O.
3. Ol ḥāl-i siyeh kim görinür gird-i lebinde
4. Sevdā-yı süveydādan ider dilleri ḫāli

1622. **ol:**
Gazel 842
Mısra: **2**
O.
1. Rāḥat hevesin itmese dil rāḥat olurdı
2. Ol āfete meyl itmese bī-āfet olurdı

1623. **ol:**
Gazel 845
Mısra: **11**
O.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ḳaldı

1624. **ol:**
Gazel 854
Mısra: **9**
O.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle
10. Ḳuralar aña meġer sürme telinden dāmı

1625. **ol:**
Gazel 857

Mısra: **11**
O.
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

1626. **ol:**
Gazel 866
Mısra: **11**
O.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

1627. **ol:**
Gazel 872
Mısra: **8**
O.
7. Mis̱āl-i āb ḫūn-ı ʿāşıḳı bī-bāk nūş eyler
8. Ne bī-raḥm olduġın ol dīde-i maḫmūr gördün mi

1628. **ol:**
Gazel 874
Mısra: **6**
O.
5. Gül-çīn-i maṭlab eylemedi bāġbān -ı feyż
6. Ol dīdeyi ki giryeye muʿtād görmedi

1629. **ol:**
Gazel 874
Mısra: **7**
O.
7. Ol nev-hırām küçe-i bī-dāduñ itdügin
8. ʿÖmrinde cevr işitmedi bī-dād görmedi

1630. **ol:**
Gazel 875
Mısra: **8**
O.
7. Nigeh gül-çīn iken düzdāne gülzār-ı cemālinden
8. Giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi ol ḫāṭır-şiken ṭutdı

1631. **ol:**
Gazel 877
Mısra: **11**
O.
11. Ṣadāsı çıḳmaz olur ol ḳadeḥ ki ola şikeste
12. Şikāyet itmez idüm senden inkisārum olaydı

1632. **ol:**
Gazel 878
Mısra: **1**
O.
1. Rām eyledüm niyāz ile ol şīve-kārumı
2. Şehbāz-ı dest-i himmetüm aldum şikārumı

1633. **ol:**
Gazel 882
Mısra: **7**
O.
7. İşitdüm ḫārlar ol ġoncenüñ dāmānın almışlar
8. Baña tāze ḫaberler ʿandelīb-i zārdan geldi

1634. **ol:**
Gazel 885
Mısra: **12**
O.
11. Emn gelmez ṭamaʿından baña hengām-ı vedā
12. Kime ısmarlasam ol şūḫı Ḫudaʾdan ġayrı

1635. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **107**
O.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldıġın fehm eyle ol dānā

1636. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **108**
O.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldıġın fehm eyle ol dānā

1637. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **110**
O.
109. Anuñçün ḳalb-i müʾmin oldı ʾarş-ı aʿẓam-ı Bārī
110. Didi ʿārif benem ol noḳṭa-i mevzūʿa taḫteʾl-bā

1638. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **195**
O.
195. Olınca ol nefesden baḥr-ı ṭabʿum mevc-hīz-i şevḳ
196. Ḳalem tevḥīd-i Bārī lüccesinde oldı reh-peymā

1639. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **200**
O.
199. Rüsūm-ı kaʾināt olduḳça carī ḥażret-i Bārī
200. İde ol āṣaf-ı ʾālī-cenābuñ ẕātını ibḳā

1640. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **92**
O.
91. Evvelīn noḳtası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ
92. Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

1641. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **238**
O.
237. Pāyüne düşdi ʿuluvv-ı nesebinden ḫurma
238. Ḳande şayestedür ol devlete serv ü şimşād

1642. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **251**
O.
251. Benüm ol müflis-i aʿmāl ki ṭursun ālāf
252. Nāmeme girdügi yoḳdur ʾaşerāt u āḥād

1643. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **307**
O.
307. Ben kimüm yā benüm ol rütbe ne ḥaddümdür kim
308. Olunam medḥ-serāyān-ı derūñden taʿdād

1644. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **7**
O.
7. Sen ol ṭabīb-i şifā-baḫşsın ki her nefesüñ
8. Virür ʿuṣāta şifā yā Muḥammed-i ʿArabi

1645. **ol:**
Kaside 4
Mısra: **14**
O.
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

1646. **ol:**
Kaside 4
Mısra: **16**
O.
15. Dīn Kaʿbedür ḳavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

1647. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **190**
O.
189. Keşīde pīşgehüñde livā-yı Ḫayrüʾl-enām
190. Ne mümkin olmamaḳ ol rāyet-i hüdā manṣūr

1648. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **29**
O.
29. Gelsün ol pādişehüñ ʿaṣr-ı şerīfi de görüñ
30. Bülbül-i köhne nice eyler imiş basṭ-ı ṣafīr

1649. **ol:**
Kaside 9
Mısra: **17**
O.

17. Didüm āyā ḳanı ol yār-ı zamān-ı ḥasret
18. Ḳanı ol hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder

1650. **ol:**
Kaside 9
Mısra: **18**
O.
17. Didüm āyā ḳanı ol yār-ı zamān-ı ḥasret
18. Ḳanı ol hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder

1651. **ol:**
Kaside 9
Mısra: **127**
O.
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

1652. **ol:**
Kaside 10
Mısra: **87**
O.
87. Ümīddür ḳomaya ol ṭabīb-i muḥtācān
88. Şikeste-ḫāṭıruñı ihtiyāç ile bīmār

1653. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **18**
O.
17. Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümi
18. Gören ḳıyās ider ol kirmdür kʾola şeb-tāb

1654. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **52**
O.
51. Veliyy-i niʿmetüñe tuḥfe-i ḳudūm idesin
52. Ki tā ḳusūruñı ʿafv ide ol bülend-cenāb

1655. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **123**
O.
123. Sen ol nihāl-i ser-efrāz-ı bāġ-ı devletsin
124. Ki Ḫıżra nāziş ider sāyeñi memerr iden āb

1656. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **129**
O.
129. Sen ol keremle ʿalemsin ki itse ebr-i maṭīr
130. Kef-i kerīmüñe taḳlīd iderler istiġrāb

1657. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **139**
O.
139. Senüñ mürüvvetüñ ol rütbeye yetişmiş kim
140. Tecessüs eylemede ʿafv-ı cürm içün esbāb

1658. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **1**
O.
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ḫamyāze-ı ʿazl olmaya āḫir encām

1659. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **55**
O.
55. Ḳanı ol terk-i edeb diyü ḳuʿūd eylemeyen
56. Eylemez şimdi mecālisde bulunduḳça ḳıyām

1660. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **116**
O.
115. Olamaz lāyıḳı bu menḳabet-i ʿulyānuñ
116. Meġer ol āṣaf-ı meh-kevkebe ḫurşīd-ġulām

1661. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **137**
O.
137. Ḳalbi ol tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür kim
138. Gökden āvīḫte ḳındīlidür anuñ ilhām

1662. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **167**
O.
167. Medḥe muḥtāc mı ol āṣaf-ı dehr-ārā kim
168. Ola perverde-i dergāhı meşāhīr-i enām

1663. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **172**
O.
171. Medḥden kevkebe-i şöhreti müstaġnīdür
172. Elli yıldan berü memdūḥdur ol faḫr-i kirām

1664. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **175**
O.
175. Sensin ol münteḫab-ı nüsḫa-i himmet kim olur
176. Ḥarf-ı vaṣfuñla varaḳ mest ü ḳalem şīrīn-kām

1665. **oldur:***-dur*
Kaside 13
Mısra: **169**
O.
169. Medḥe muḥtāc olan oldur ki olup tāze-ẓuhūr
170. Nām u sānı ola minnet-keş-i taʿrif-i enām

1666. **ol:**
Kaside 14
Mısra: **105**
O.
105. Sen ol yegāne-i āfāḳ-ı ṣadr-ı aʿẓamsın
106. Ki görmedi saña beñzer zamāne-i naḳḳād

1667. **ol:**
Kaside 14
Mısra: **107**
O.
107. Sen ol vezīr-i cihān-gīrsin ki medḥüñdür
108. Zamāne ḫalḳına şimdi ḫulāṣa-i evrād

1668. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **82**
O.
81. Dūş-ber-dūş yürür ṣadr ile istiʿdādı
82. Ṣadr maġdūr olur ol itmez ise vażʿ-ı ḳadem

1669. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **90**
O.
89. Kimse yoḳdur ki bu taʿrīfüñ ola mā-ṣadaḳı
90. Meġer ol ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem

1670. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **95**
O.
95. Odur ol şems-i münīr-i ufuḳ-ı devlet kim
96. Görmedi miŝlini çerḫ eyleyeli naṣb-ı ḫıyam

1671. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **97**
O.
97. Maḥż-ı tevfiḳdür ol Ḫüsrev-i devrāna kʾola
98. Öyle düstūr-ı ḫıredmend vezīr-i aʿẓam

1672. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **109**
O.
109. Budur ol nuḫbe-i eyyām-ı muʿin-i İslām
110. Budur ol efḍal-i emŝāl-i müşīr-i efḫam

1673. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **110**
O.
109. Budur ol nuḫbe-i eyyām-ı muʿin-i İslām
110. Budur ol efḍal-i emŝāl-i müşīr-i efḫam

1674. **ol:**
Kaside 15

Mısra: **137**
O.
137. Hall ider nāḫun-ı endāḫtesi ol girihi
138. Kʾidemez riştesin idrāk cemāhīr-i ümem

1675. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **169**
O.
169. Sensin ol gevher-i nā-yāb ki mis̱lüñ bulamaz
170. İtse ġavvās-ı ḳader tahliye-i kīse-i yem

1676. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **171**
O.
171. Sensin ol nüsḫa-i pākīze ki yoḳdur sende
172. Noḳṭa-i sehv ü ḥurūf-ı ġalaṭ u lafẓ-ı saḳam

1677. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **215**
O.
215. İtsün ol meşġaleden ẕātını Allāh maṣūn
216. Ki ola vāsıṭa-i ġussa vü müstevcib-i ġam

1678. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **71**
O.
71. Ez-cümle ol senüñ didügüñ rāḥat u ferāġ
72. Maṭlūb-ı cismdür yoḳ anuñ cāna nisbeti

1679. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **88**
O.
87. Ḥüsn-i edā vü ḥüsn-i vefāsın her umūr
88. Ol şehr-i bī-bedelde bulur ḥüsn-i ġāyeti

1680. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **89**
O.
89. Ol dil-güşā maḳāller ol ḫurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

1681. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **89**
O.
89. Ol dil-güşā maḳāller ol ḫurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

1682. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **91**
O.
91. Ol cān-feżā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

1683. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **91**
O.
91. Ol cān-feżā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

1684. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **99**
O.
99. Ol nāzenin ḳıyāfet o rengīn edā ile
100. Çeşmümle gūşum itmiş iken ḥüsn-i ülfeti

1685. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **109**
O.
109. Maḥrūmluk sezā mıdur ol vech-i pākden
110. Kim āftāba ḫande ider ḥüsn-i ṭalʿati

1686. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **130**
O.
129. Dergāh-ı devletine olunmaz mı rūy-māl
130. Ol dāverüñ ki sebḳ ide böyle kerāmeti

1687. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **133**
O.
133. Ol ḳıble-i metālib-ı ʿālem ki bābınun
134. Vācibdür ehl-i ḳıbleye ḳaṣd-ı ziyāreti

1688. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **141**
O.
141. Ol pādişāh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
142. Tā saḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

1689. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **145**
O.
145. Ol pādişāh-ı ṣāf-dil ü ṣāf-ṭabʿ kim
146. Āyīne-i żamīri götürmez küdūreti

1690. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **183**
O.
183. Ol pādişeh ki ṣafḥa-i cāh u celālinüñ
184. Yoḳdur miyānda ḫāme vü evrāḳa nisbeti

1691. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **189**
O.
189. Ol pādişeh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
190. Tā sāḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

1692. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **191**
O.
191. Nūh ṣafḥa-i sipihre ṣığışmazken ol şükūh
192. Evrāḳuñ ol maḳāleye ḳandan liyāḳati

1693. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **192**
O.
191. Nūh ṣafḥa-i sipihre ṣığışmazken ol şükūh
192. Evrāḳuñ ol maḳāleye ḳandan liyāḳati

1694. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **193**
O.
193. Ol şehryār-ı ferd ü ḫidīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

1695. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **215**
O.
215. Ol himmet itmeyeydi bu pīr-i füsürde-dil
216. Ḳandan bulurdı tāze bu tāb u ṭarāveti

1696. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **13**
O.
13. Ol gülüñ ruhsār-ı āteşnākine dil-bend olan
14. Yansa da dūzaḫda farżā sürḫ olur ḫākisteri

1697. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **19**
O.
19. Şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı kim
20. Müşterīdür müşteri olmaġla kemter çākeri

1698. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **32**
O.
31. Eyleye keyvānı şāyān-ı nigāh-ı iltifāt
32. Cānına minnetdür olmaḳ ol ʿAlīʾnün Ḳanberʾi

1699. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **26**
O.
25. Ḥayret-efzādur o kürsīde olan ḳāʿideler
26. Dīdeye nūr virür ol reviş-i bī-hem-tā

1700. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **36**
O.
35. Gör ḥikmet-i Ḫudāyı ki bu ʿabd-i kemterüñ
36. Ol ḫānedāna olmadı żāyiʿ ṣadāḳati

1701. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **45**
O.
45. Ol Ḥātim-i zamān ki teḳāżā-yı cūddan
46. Yormaz leb-i niyāz u dehān-ı şefāʿati

1702. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **65**
O.
65. Ol müftī-i yegāne ki dergāh-ı fażlınuñ
66. Ervāh-ı ḳudsiyāna mühimdür ziyāreti

1703. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **8**
O.
7. Memālik-i Anāṭolıʾda mis̱li nādirdür
8. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki ol lālezār-ı Maġnīsā

1704. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **11**
O.
11. Görüp leṭāfetin ol lālezār-ı dil-keşinüñ
12. Sipihr şebnemin eyler nis̱ār-ı Maġnīsā

1705. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **17**
O.
17. O āb u tāb ile ol lālezārı gördükçe
18. Bihişt olursa sezā şermsār-ı Maġnīsā

1706. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **47**
O.
47. Gören ide bu faḳīr ile ol ʿazīze duʿā
48. Bu naẓm-ı pāk ola āyīnedār-ı Maġnīsā

1707. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **21**
O.
21. Olmış ol ẕāt-ı hünermend medār-ı zīnet
22. Levḥa-i zer gibi mecmūʿa-i Maġnisāʾya

1708. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **25**
O.
25. Naḳş-ı iḫlāṣ ile ol tāze metāʿ-ı maʿnā
26. Vāṣıl olduḳda diyār-ı Ḥalebüʾş-şehbāʾya

1709. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **123**
O.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña s̱enā

1710. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **124**
O.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña s̱enā

1711. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **22**
O.
21. İderse şedde nʾola şāne ṣūretinde ẓuhūr
22. Ki rāy-ı ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

1712. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **4**
O.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

1713. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **6**
O.
5. Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
6. Kʾoldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

1714. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **7**
O.
7. Ne mübārekdür ol şeb-i tārīk
8. Kʾoldı āfāḳa mūcib-i tebrīk

1715. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **11**
O.
11. İtdi ol şām-ı bī-ʿaded-berekāt
12. Şeb-i ḳadr ü berāta baḫş-ı zekât

1716. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **15**
O.
15. Oldı ol şeb fürūġ-güster-i ḫāk
16. Sırr-ı mestūr-i maʿnī-i Levlāk

1717. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **17**
O.
17. Oldı ol tīre şām-ı kuḥlīfām
18. Sürme-i nūr-baḫş-ı çeşm-i enām

1718. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **19**
O.
19. Oldı ol şām içinde cilve-nümā
20. Kevni tertībden murād-ı Ḫudā

1719. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **21**
O.
21. Virdi ol şām içinde ʿāleme zīb
22. Maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb

1720. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **23**
O.
23. Oldı ṣaḥnında ol şebün ber-pā
24. Bārgāh-ı risālet-i ʿuzmā

1721. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **25**
O.
25. İtdi pür ol şeb-i ḫuceste-es̱er
26. Ṭabla-i çerḫi sükker-i aḫter

1722. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **27**
O.
27. Ol seḥergehde oldı çihre-nümā
28. Āftāb-ı nübüvvet-i kübrā

1723. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **33**
O.
33. Başdı ol şebde ṣaḥn-ı mülke ḳadem
34. Sebeb-i āferīniş-i ʿālem

1724. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **47**
O.
47. Girdi ol şevḳ ile semāʿa felek
48. Cebhe-sāy oldı ḫāk-ı şükre melek

1725. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **51**
O.
51. İtdi ol zāde-i ne-dīde naẓīr
52. Çeşm-i ābā vü ümmehātı ḳarīr

1726. **ol:**
Kısa Mesnevi 1

Mısra: **69**
O.
69. Oldı ol şām-ı mevhibet-encām
70. Matlaʿ-ı ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı enām

1727. **ol:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **73**
O.
73. İbtidā ol getürmese miftāḥ
74. Ḫalḳ ḳanda bulurdı bāb-ı felāḥ

1728. **oldur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **72**
O.
71. Aña münzel kitāb-ı vaḥy-i mübīn
72. Ḫalḳa oldur veliyy-i niʿmet-i din

1729. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **45**
O.
45. Ol ebr mi ẓann idersin anı
46. Kim ola her ebr ana müdānī

1730. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **47**
O.
47. Mektūbıdur ol bülend-cāhuñ
48. Kim maḥremidür cihān-penāhuñ

1731. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **49**
O.
49. Bu ol varaḳ-ı kerem-nümādur
50. Kim evc-ı ʿināyete hümādur

1732. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **87**
O.
87. İḥsān ile ol ḫidīv-i yek-tā
88. Dāʿī-i ḳadīmin itdi iḥyā

1733. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **89**
O.
89. Sī sālden ol şehenşeh-i dīn
90. İtmişdi bir iltifāt-ı zerrīn

1734. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **93**
O.
93. Āḫir olup ol eṡer hüveydā
94. Āṡār-ı kerāmet oldı peydā

1735. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **104**
O.
103. Bu luṭfa cenāb-ı Rabbüʾl-erbāb
104. Ol rütbe ricālin itdi esbāb

1736. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **133**
O.
133. Ben mūr-ı naḥif ü ol Süleymān
134. Ben ḫāk-ı ḥaḳīr o ẓıll-ı Yezdān

1737. **ol:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **145**
O.
145. Ol rūḥ-ı cihānuñ it ilāhī
146. Ḥıfẓuñ sırrı üzre sır penāhī

1738. **ol:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **26**
O.
25. Mūrveş dāne-keşlik itmek umar
26. Kendü ḥaddince ol da etmek umar

1739. **ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **7**
O.
7. İtmiş ol Rabb-ı aʿlem ü aḥkem
8. Cümle eşyā içün vücūd u ʿadem

1740. **ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **89**
O.
89. İtdi ol mühr ile anı Ġaffār
90. Sūḳ-ı ḥüsne metāʿ-ı tamġādār

1741. **ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **127**
O.
127. Daḫı ol iki merdüm-i dīde
128. Ol iki ẕāt-ı pāk-i sencīde

1742. **ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **128**
O.
127. Daḫı ol iki merdüm-i dīde
128. Ol iki ẕāt-ı pāk-i sencīde

1743. **ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **179**
O.
179. İtmiş ol cūyi ḥażret-i Bārī
180. Bāġ-ı ʿömr-ı ʿadūsına cāri

1744. **ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **287**
O.
287. Şāyed ol pür-kerem idüp himmet
288. Saña bir nān-pāre-i rāḥat

1745. **ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **407**
O.
407. Gūş idüp ol ʿazīz bu suḫani
408. Oldı leb-rīz-i merḥamet deheni

1746. **ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **419**
O.
419. Gitdi ol ʿahd-ı düşmen-i merdān
420. Tevbe itdi günāhına devrān

1747. **ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **487**
O.
487. Eylemişdür ol īzid-i müteʿāl
488. Seni şāhin-i bāzū-yı iḳbāl

1748. **ol:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **25**
O.
25. Oldum ol bāġzāra nice zamān
26. Ḥayret ile kenārdan nigerān

1749. **ol:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **57**
O.
57. Olmış ol ḫāme-i sütūde-ḫırām
58. Nāvdān-ı siḳāye-i inʿām

1750. **ol:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **83**
O.
83. İder ol ṣahh mizāc-ı mülki ṣahīh
84. ʾİllet-i ṭabʿ-ı devleti taṣhīh

1751. **ol:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **85**
O.
85. Olmış ol ṣaḥḥ-ı ʿanberīn-sīmā
86. Dīn ü devlet metāʿına tamġā

1752. **ol:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **93**
O.
93. Olmış ol nusḫa-i sütūde-nişān
94. Ḥırz-ı bāzū-yı manṣıb-ı dīvān

1753. **ol:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **102**
O.
101. Sebzeāsā ḫaṭ-ı celīdür hem
102. Ol ḫaṭ üstinde rīkdür şebnem

1754. **ol:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **247**
O.
247. Döndi ol mürşid-i ḫuceste-maḳāl
248. Didi ey berg-i būstān-ı kemāl

1755. **oldur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **7**
O.
7. Lāyıḳ oldur ola bu tāze zemīn
8. Gūşe-i çeşm-i iltifāta ḳarīn

1756. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **15**
O.
15. Bir gece ol āṣaf-ı ʿālī-neseb
16. Eyledi bir encümen-i münteḫab

1757. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **45**
O.

45. Gelmegin ol vāḳıʿa bī-kem ü kāst
46. Nāẓım-ı teʾlīf-ı ʿAṭāyīʾye rāst

1758. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **53**
O.
53. Ẕevḳ idüp ol āṣaf-ı ʿālī-maḳām
54. Didi nʾola eyleseñüz iltizām

1759. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **81**
O.
81. Biñdügi ol dābbe-i rāhvār
82. Eyledi bir gülḫan öñinde ḳarār

1760. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **113**
O.
113. Rūz u şeb ol mest-i melāmet-zede
114. İtmiş idi gülḫanı ʿişretkede

1761. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **119**
O.
119. Gördi hemān ol şeh-i ʿālī-cenāb
120. Eyledi gülḫancıya böyle ḫiṭāb

1762. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **124**
O.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

1763. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **133**
O.
133. Didi getür bir daḫı ol merdeküñ
134. Raġmına pā-beste Senāyī Begʾüñ

1764. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **135**
O.
135. Didi yine gülḫanī ol ḫoş-nihād
136. ʿĀlim ü fāżıldur o ṣāḥib-sedād

1765. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **140**
O.
139. Didi yine ḫande ile ey faḳīr
140. ʿĀlim ü fāżıl mıdur ol nā-ḫabīr

1766. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **141**
O.
141. Kʾey leye dünyā içün ol bī-nevā
142. Kendü gibi bī-medede ilticā

1767. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **152**
O.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

1768. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **161**
O.
161. Eyleyüp ol sāḳī-i feyż-iltifāt
162. Ṣundı hemān destine cām-ı ḥayāt

1769. **ol:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **178**
O.
177. Kendü olup vāṣıl-ı cāh-ı ʿazīm
178. Eyledi iḥyā nicesin ol Ḥakīm

1770. **ol:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **47**
O.
47. Nāʾil olup kāmına ol bī-dijem
48. Eyledi peymāne ile defʿ-i ġam

1771. **ol:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **49**
O.
49. Ḫātime-i bezme dek ol sīne-rīş
50. Anlaruñ iḥsānı ile itdi ʿıyş

1772. **ol:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **71**
O.
71. Bu nefesi idicek ol merd-i pāk
72. Odı anuñ bir ikisi ḫandenāk

1773. **ol:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **92**
O.
91. Didi aña oldı müyesser murād
92. Var yüri ol ẕevḳ şümārıyla şād

1774. **ol:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **107**
O.
107. Cūş idüp ol mest-i şarāb-ı ṭahūr
108. Eyledi bu nuṭḳ lebinden ẓuhūr

1775. **ol:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **148**
O.
147. Çekdügi dem emr ü berāta nişān
148. Eyleyüp ol meclisi ḫāṭır-nişān

1776. **ol:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **149**
O.
149. Dirdi hep ol sālikūñ āsārıdur
150. Mā-haṣal-ı gevher-i güftārıdur

1777. **ol:**
Kıt'a 5
Mısra: **16**
O.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

1778. **ol:**
Kıt'a 9
Mısra: **10**
O.
9. Nūr-ı āfāḳ-ı hüner nuḫbe-i iksīr-i şeref
10. Odur ol naḫl-ı dil-ārā-yi riyāz-ı vüzerā

1779. **ol:**
Kıt'a 12
Mısra: **5**
O.
5. İresin ol senenüñ ʿīdine kim
6. Göresin pīş-i elifde se dü

1780. **ol:**
Kıt'a 54
Mısra: **2**
O.
1. Sübḥa-i gevher ise silsile-i nesl-i kerīm
2. Bu nişāngāhıdur ol subḥa-i ʿālī-ḳadrüñ

1781. **ol:**
Kıt'a 66
Mısra: **1**
O.
1. Ḥāl-i rūyı ol mehüñ cāy-ı nigāhumdur benüm
2. Ṭurre-i müşgīni boynumda günāhumdur benüm

1782. **ol:**
Kıt'a 66
Mısra: **3**
O.
3. Benden ol serv-i revānı böyle dāmen-çīn iden
4. Nābiyā seyl-āb-ı eşk-i rū be-rāhumdur benüm

1783. **ol:**
Kıt'a 92
Mısra: **3**
O.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

1784. **ol:**
Lugaz 26
Mısra: **1**
O.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

1785. **ol:**
Tarih 4
Mısra: **8**
O.
7. Bād-ı ecel zemīne nihāl-i vücūdını
8. Ṣaldı şikest eyledi ol serv-ḳāmeti

1786. **ol:**
Tarih 6
Mısra: **11**
O.

11. İtdi ol merd-i hünermendi ḳażā
12. Çār-sūy-ı ʿademe dest-āvīz

1787. **ol:**
Tarih 9
Mısra: **21**
O.
21. Ol serā-perde-i hümāyūn kim
22. Reşk ider aña günbed-i devrān

1788. **ol:**
Tarih 9
Mısra: **26**
O.
25. Fikr iderken bu çeşmeye tārīḫ
26. Bir ṣadā geldi gūşuma ol ān

1789. **ol:**
Tarih 14
Mısra: **7**
O.
7. Şuʿā-ı mihridür ol āsmān-ı iḳbālüñ
8. Miyān-ı saḳfda āvīze olduġı peydā

1790. **ol:**
Tarih 16
Mısra: **47**
O.
47. Sen ol yektā-süvār-ı ʿarṣagāh-ı maʿdiletsin kim
48. Süm-i esbüñ olur dāġ-ı dil-i mihr-i cihān-ārā

1791. **ol:**
Tarih 16
Mısra: **69**
O.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı
70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

1792. **ol:**
Tarih 18
Mısra: **1**
O.
1. Burunsuz Mevlevī ol merd-i meydān-ı melāmet kim
2. Vücūdından nice erbāb-ı ḥālet intifaʿ itdi

1793. **ol:**
Tarih 19
Mısra: **5**
O.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

1794. **ol:**
Tarih 19
Mısra: **7**
O.
7. Aʿdā-yı dīn üzre sefer taṣmīm idüp ol dādger
8. İtdi cihānı pür-ḥaşem cemʿiyyet-i Manṣūr ile

1795. **ol:**
Tarih 19
Mısra: **11**
O.
11. Ol ġonca-i gülzār-ı taḫt ol gevher-i bāzū-yı baḫt
12. İnnā fetaḥnālek didi laʿl-i güher-mevfūr ile

1796. **ol:**
Tarih 19
Mısra: **11**
O.
11. Ol ġonca-i gülzār-ı taḫt ol gevher-i bāzū-yı baḫt
12. İnnā fetaḥnālek didi laʿl-i güher-mevfūr ile

1797. **ol:**
Tarih 19
Mısra: **19**
O.
19. Aṣlā ḳırāl-ı bed-fiʿal ol mest-i ṣahbā-yı żalāl
20. Olmadı ber-pāy-ı cidāl Sulṭān-ı Rüstem-zūr ile

1798. **ol:**
Tarih 19
Mısra: **23**
O.
23. ʿAczin görüp Sulṭān-ı dīn ol kāfir-i bed-ṭıynetüñ
24. Ḳondı Ḳamançe üstine çetr-i felek-manẓūr ile

1799. **ol:**
Tarih 19
Mısra: **25**
O.
25. Ol ḳalʿa-i yek-pārenüñ fetḥini eylerken muhal
26. Hem ḳāfir-i süst-iʿtikād ol bārū-yı maʿmūr ile

1800. **ol:**
Tarih 19
Mısra: **26**
O.
25. Ol ḳalʿa-i yek-pārenüñ fetḥini eylerken muhal
26. Hem ḳāfir-i süst-iʿtikād ol bārū-yı maʿmūr ile

1801. **ol:**
Tarih 19
Mısra: **31**
O.
31. Ḫaṣmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

1802. **ol:**
Tarih 20
Mısra: **3**
O.
3. Ol şāh-bāz-ı bārū-yı tefvīk ʿazm idüp
4. Açdı Ḳamānçe üzre cenāḥ-ı müʾeyyedi

1803. **ol:**
Tarih 20
Mısra: **8**
O.
7. Fetḥi olup naṣīb ṭoḳuz günde eyledi
8. Ol ḥıṣnı da żamīme-i mülk-i muḫalledi

1804. **ol:**
Tarih 20
Mısra: **9**
O.
9. Ol küfrle leb-ā-leb olan köhne deyrler
10. Oldı Muḥammed ümmetinüñ cümle maʿbedi

1805. **ol:**
Tarih 23
Mısra: **16**
O.
15. Yoḳ senüñ tārīḫüñe ḥācet faḳīr
16. Ol bu sevdādan biraz fārig-nişīn

1806. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **3**
O.
3. Ol şehinşāh-ı kerem-güster ki devr-i ʿadlidür
4. Mevsim-i ʿıyş ü zamān-ı şevḳ u eyyām-ı ṣafā

1807. **ol:**
Tarih 24
Mısra: **5**
O.
5. Ol ḫidīv-ı ʿālem-ārā kim şiʿār-ı ṭabʿıdur
6. İttibāʿ-ı sünnet-i peyġam-ber ü farż-ı Ḫudā

1808. **ol:**
Tarih 30
Mısra: **51**
O.
51. Berḳ urur mānend-i encüm ol muraṣṣaʿ cāmlar
52. Şān kitāb-ı aḫterīdür yā Ṣıḥāḥ-ı Cevherī

1809. **ol:**
Tarih 30
Mısra: **63**
O.
63. Ol ḫidīv-i nuṣret-ārāy-ı maġāzī-pīşe kim
64. Tūtyādur dīde-i tevfīḳe gerd-i leşkeri

1810. **ol:**
Tarih 36
Mısra: **24**
O.
23. Nūr-ı īmān ile pür Kaʿbe-i dīndür ṣadrı
24. Aña kındīldür ol ḳalb-i münevver-sīmā

1811. **ol:**
Tarih 36
Mısra: **29**
O.
29. Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
30. Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā

1812. **ol:**
Tarih 39
Mısra: **9**
O.
10. Mehbiṭ-i vaḥy-ı Ḫudā maẓhar-ı āyāt-ı hüdā
9. Budur ol cilvegeh-i muʿcize-i Berd ü Selām

1813. **ol:**
Tarih 39
Mısra: **11**
O.
11. Budur ol mā-ḥaṣal-i nehr-i raḥīḳ ü tesnīm
12. Budur ol ḳıtʿa-i gülzār-ı naʿīm ü meʾvā

1814. **ol:**
Tarih 39
Mısra: **12**
O.
11. Budur ol mā-ḥaṣal-i nehr-i raḥīḳ ü tesnīm
12. Budur ol ḳıtʿa-i gülzār-ı naʿīm ü meʾvā

1815. **ol:**
Tarih 39
Mısra: **13**
O.
13. Budur ol āb-ı ṣafā-baḫş-ı revān-perver kim
14. Eyledi feyż-i ezel pāy-i Ḥalīlʾe icrā

1816. **ol:**
Tarih 45
Mısra: **3**
O.
3. Buldı ol tāze nihāl-i gülsitān-ı devletüñ
4. Maḳdeminden revnaḳ-ı ṭabʿ-ı hümāyūn izdiyād

1817. **ol:**
Tarih 53
Mısra: **1**
O.
1. Mührdār İsmaʿīl ol tāze nihāl
2. İdicek dār-ı fenādan rıḥlet

1818. **ol:**
Tarih 56
Mısra: **11**
O.
11. Ol vezīr-i ʿālem-ārā kim ḳażā taʿẓīm içün
12. Asmānda kevkeb-i baḫtına eyler iḥtirām

1819. **ol:**
Tarih 56
Mısra: **24**
O.
23. Bağlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

1820. **ol:**
Tarih 56
Mısra: **26**
O.
25. Budur Allāhʾdan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

1821. **ol:**
Tarih 56
Mısra: **28**
O.
27. Pāk idüp mülk-ı ʿIrāḳʾı Dicle-i şemşīr ile
28. Ḳalmaya ol ḫāk-ı nūrānīde āṯār-ı ẓalām

1822. **ol:**
Tarih 56
Mısra: **36**
O.
35. Ḥamdü liʾllāh ḳalmadı ʿālemde āṯār-ı cedel
36. Ḳaldı ancaḳ ol ḥavalilerde resm-i iḫtişam

1823. **ol:**
Tarih 56
Mısra: **37**
O.
37. Ḥażret-i Ḥaḳdan budur ümmīdümüz kim ol daḫı
38. Ola āṯār-ı ḳudūmuñla murād üzre tamām

1824. **ol:**
Tarih 69
Mısra: **7**
O.
7. Ruḫ-ı hücūmına ol āteş-i cihān-sūzuñ
8. Tāb-ı tīġ ile darb itdiler tabança-i red

1825. **ol:**
Tarih 74
Mısra: **16**
O.
15. ʿĀlemün eyledi taʿtīr meşām-ı ẕevḳin
16. Ol iki ġonce-i nev-rüste-i gülzār-ı behā

1826. **ol:**
Tarih 76
Mısra: **15**
O.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

1827. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **1**
O.
1. Ey nusḫa-ḫᵛān-ı ḥikmet ol çeşm-bāz-ı seyrān
2. Ne naḳş-ı tāze itdi iẓhār ṣunʿ-ı Yezdān

1828. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **7**
O.
7. Ol mār-ı zehr-pāşuñ dendān-ı saṭvetinden
8. Nice vezīr ü vālī olmışdı nābe-sāmān

1829. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **11**
O.
11. Ol ḫaṣm-ı dīn ü devlet ol reh-zen-i diyānet
12. Cüzʿi bahāne ile eylerdi ḥaccı tālān

1830. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **11**
O.
11. Ol ḫaṣm-ı dīn ü devlet ol reh-zen-i diyānet
12. Cüzʿi bahāne ile eylerdi ḥaccı tālān

1831. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **13**
O.
13. Bulmağla ol seg-i dūn meydān-ı cengi ḫālī
14. Cām-ı ġurūr ile mest itmişdi anı şeyṭān

1832. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **31**
O.
31. Ol ʿuḳde-i ḍalālüñ ḥalline eyleyüp ḳaṣd
32. Ol sedd-i rāhı itdi taḫrībe fikr-i pinhān

1833. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **32**
O.
31. Ol ʿuḳde-i ḍalālüñ ḥalline eyleyüp ḳaṣd
32. Ol sedd-i rāhı itdi taḫrībe fikr-i pinhān

1834. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **35**
O.
35. Ol ṣaf- der-i yegāne üç dört ʿadet ḫıdemle
36. Bī-bāk oldı şemʿ-i cemʿ-i miyān-ı ʿurbān

1835. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **37**
O.
37. ʿUrbān içinde bī-ḫavf ol Rüstem-i zamāne
38. İtdi ten-i ḫabīṯin tīġiyle hāke yeksān

1836. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **40**
O.

39. Ṣad güne āferīn kim kendü eliyle itdi
40. Ol günbed-i żülāli ḫāk ü hevāya ġalṭān

1837. **ol:**
Tarih 77
Mısra: **41**
O.
41. Ol şīr-i ḫaṣm-gīrün şemşīr-i saṭvetinden
42. Oldı kilāb-ı aʿrāb deşt ü hevāya rīzān

1838. **ol:**
Tarih 80
Mısra: **3**
O.
3. Ẕātıdur ol nusḫa-i pākīze-i iḳbāl kim
4. Fenn-i aḫlāḳ-ı mekārimden olınmış münteḫab

1839. **ol:**
Tarih 80
Mısra: **5**
O.
5. Ol vezīr-i bī-nazīr u müşterī-tedbīr kim
6. Kārgāh-ı ʿizz ü cāh olmış aña mirāṡ-ı eb

1840. **ol:**
Tarih 82
Mısra: **69**
O.
69. Budur ol ḫātem-i hümāyūn kim
70. İtdiler ṣadr-ı aʿẓama iʿṭā

1841. **ol:**
Tarih 82
Mısra: **99**
O.
99. Sensin ol āṣaf-ı muʿaẓẓam kim
100. Ser-fürū itdi saña çerḫ-i dü-tā

1842. **ol:**
Tarih 82
Mısra: **101**
O.
101. Sensin ol ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet kim
102. Sensüz olmaz niẓām-ı mülke beḳā

1843. **ol:**
Tarih 82
Mısra: **103**
O.
103. Sensin ol tābiʿ-i şeriʿat kim
104. Saña dil-beste fırḳa-ı ʿulemā

1844. **ol:**
Tarih 82
Mısra: **129**
O.
129. Liʾllāhiʾl-ḥamd gördük ol demi kim
130. Şevketüñ ṣaldı dehre ṣīt ü ṣadā

1845. **ol:**
Tarih 104
Mısra: **5**
O.
5. Ol pādişeh-i memleket-ārā ki virilmiş
6. İkbāl-i Süleymān nefes-i Ḫıżr u Mesīḥa

1846. **ol:**
Tarih 104
Mısra: **11**
O.
11. Ḫayr olmaġ ile niyyeti ol āṣaf-ı ʿaṣruñ
12. Temkīn virüp emrinde ḫudāvend-i taʿāla

1847. **ol:**
Tarih 104
Mısra: **22**
O.
21. Maḳṣūre-i ṭāḳında o şibāk-ı münevver
22. Ol ṭūṭī-i vaḥye ḳafes-i rāz idi gūyā

1848. **ol:**
Tarih 104
Mısra: **42**
O.
41. Bel bağladı iḫlāṣ ile bu şuġl-ı ḫaṭīre
42. Taʿẓīm ile tekrīm ile ol āṣaf-ı dānā

1849. **ol:**
Tarih 104
Mısra: **49**
O.
49. Tevsīʿ içün eṭrāfını ol merḳad-i pāküñ
50. Żamm eylediler mümkin olan mertebeyi cā

1850. **ol:**
Tarih 104
Mısra: **65**
O.
65. Andan çıḳarup itdiler ol zarf-ı ʿazīzi
66. Bir hücre-i pākīze-i maḥfuẓda iḫfā

1851. **ol:**
Tarih 104
Mısra: **81**
O.
81. Ol gevheri vażʿ eyleyicek sīne-i merḳad
82. Āġūş-ı ümidin açup olmaġla müheyyā

1852. **ol:**
Tarih 104
Mısra: **89**
O.
89. Ṣandūḳ ile ihrāc idüp ol reʾs-i şerīfi
90. Ṣandūḳ-ı ruḫām-ı digere itdiler īvā

1853. **ol:**
Tarih 108
Mısra: **1**
O.
1. Yenişehr ol nev-ʿarūs-ı köhne bünyād-ı cihān
2. Manṣıb-ı aḥkām-ı şerʿ oldukda Müftī-zādeye

1854. **ol:**
Tarih 111
Mısra: **1**
O.
1. Ḥabbezā ol iki tevʾem-i maʿṣūm
2. Dü melek-rū dü ḳamer-pīşānī

1855. **ol:**
Tarih 112
Mısra: **3**
O.
3. ʿAlī-nām ol āṣaf-ı pāk- dil kim
4. S̱enāsıyla rīżān olur ḫāmeden ḳand

1856. **ol:**
Tarih 116
Mısra: **14**
O.
13. İdüp naḫl-i ḥayātın bāġbān-ı ṣunʿ bār-āver
14. Ki dehrüñ ʿıyşı ol naḫlün beḳāsına muʿallaḳdur

1857. **ol:**
Tarih 116
Mısra: **16**
O.
15. O naḫlı itdi bir nev-bāve iḥsāniyle şīrīn-kām
16. Ki lezẕāt-ı cihān ol mīve-i ümmīde mülḥaḳdur

1858. **ol:**
Tarih 121
Mısra: **35**
O.
35. Ol āṣaf-ı memdūḥ ki buldı nice müddet
36. Ẕātiyle şeref mesned-ı ʿulyā-yı ṣadāret

1859. **ol:**
Tarih 122
Mısra: **5**
O.
5. İdüp ol şehri iḥyāya rıżā-yı Ḥaḳ içün himmet
6. Hulūṣ-ı tāmm ile āṡār-ı ḫayrın eyledi ibḳā

1860. **ol:**
Tarih 122
Mısra: **10**
O.
9. Muḥāl idi velākin kūh sedd olmaġla mabeyne
10. Sevād-ı şehre ol āb-ı zülāli eylemek icrā

1861. **ol:**
Tarih 125
Mısra: **20**
O.
19. Anun atduġı kemān ile atup bu tīri
20. Eyledi rūḥını ol pīr-i ʿazīzüñ iḥyā

1862. **ol:**
Tarih 135
Mısra: **7**
O.
7. Bulup ol ḳavm-i bī-tedbīre bir takrīb ile fırsat
8. Biribirisinin meʾvāların Biʾseʾl-mihād itdi

1863. **ol:**
Tarih 138
Mısra: **39**
O.
39. Bu şeref çoḳ mıdur ol āṣaf-ı bī-miṡle kʾola
40. Ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme dāmād-ı güzīn

1864. **ol:**
Tarih 138
Mısra: **41**
O.
41. Eylemiş luṭfına ol gevher-i pāki taḫṣīṣ
42. Naẓar-ı dāver-i devrāna hezārān taḥsīn

1865. **ol:**
Tarih 138
Mısra: **57**
O.
57. Ol şehüñ cümle kerāmāt-ı vücūdındandur
58. Kʾitdi bu āṣafı dāmādlıġında temkīn

1866. **ol:**
Tarih 142
Mısra: **5**
O.
5. Ol şemʿe oldı cān ile pervāne bir zamān
6. Hep çār-yār-ı pāk-güher sancaḳ-ı şerīf

1867. **ol:**
Tarih 142
Mısra: **11**
O.
11. Ol leşkerün muhāfızıdur ġayret-i Ḫudā
12. Kʾola aña refik-i sefer sancaḳ-ı şerīf

1868. **ol:**
Tarih 142
Mısra: **13**
O.
13. Her ḳanda kim ḳıyām ide ol naḫl-i ser-firāz
14. Olur semer-feşān-ı ẓafer sancaḳ-ı şerīf

1869. **ol:**
Tarih 142
Mısra: **15**
O.
15. Ol ḫāk-ı rāhı tāc-ı ser-i rüzgār ider
16. Her kanġı rāha itse güẕer sancaḳ-ı şerīf

1870. **ol:**
Tarih 144
Mısra: **29**
O.
29. Ol pelīd-i bed-rege bildürmek içün ḥaddini
30. Tīġ-i ġayret bāṭınından eyledi terk-i ḳırāb

1871. **ol:**
Tarih 144
Mısra: **32**
O.
31. Ṣāhib-i ekrem Muḥammed nām ṣadr-ı aʿzamın
32. İtdi taʿyīn defʿine ol dāver-i şevket-meʾāb

1872. **ol:**
Tarih 144
Mısra: **33**
O.
33. Leşker-i İslām ile ol āṣaf-ı ṣāfī-żamīr
34. Gürūh-ı bī-şümārun cengine itdi şitāb

1873. **ol:**
Tarih 144
Mısra: **52**
O.
51. Kām ü nā-kām eyledi dergāh-ı ʿafve ilticā
52. Ḫᵛāh ü nā-ḫᵛāh eyledi ol bī-ḥayā terk-i ḥicāb

1874. **ol:**
Tarih 144
Mısra: **57**
O.
57. Ol pelīdüñ itdügi cürminden iġmāz itmeġi
58. Kār- dānān-ı ʿasākir görmeġin rāh-ı ṣavāb

1875. **ol:**
Tarih 144
Mısra: **60**
O.
59. Virdi maḳbūzātın istirdād şarṭiyle emān
60. Ol vekīl-i cürm-baḫş ol āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb

1876. **ol:**
Tarih 144
Mısra: **60**
O.
59. Virdi maḳbūzātın istirdād şarṭiyle emān
60. Ol vekīl-i cürm-baḫş ol āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb

1877. **ol:**
Tarih 152
Mısra: **2**
O.
1. Ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ görmek içün tārīḫin
2. Meġer ol şūḫ ḳıyāmetde baḳa āyineye

1878. **ol:**
Gazel 51
Mısra: **5**
O.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ
6. Kim alur zeytūn-ı ḫāmı deste revġandur murād

1879. **ölmeden:**-*meden*
Kaside 16
Mısra: **217**
Ölmek.
217. Ṣad şükr ölmeden irişüp ḫāk-i pāyuña
218. Ser-māye-i ḫulūs ile itdüm ticāreti

1880. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 155
Mısra: **18**
Olmak.
17. Nāçīz naḳş-ı mum ile zindān-ı kīsede
18. Olmaḳ nefes-girifte yazıḳdur gelū-yı zer

1881. **olur:**-*ur*
Gazel 207
Mısra: **7**
Bulunmak.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

1882. **olsa:**-*sa*
Gazel 257
Mısra: **11**
Bulunmak.
11. Olsa ḫūbānda da bir mehveşe dil-dādecilik
12. O ḳadar ʿarż-ı merām itmege takrīb olmaz

1883. **olmaz:**-*maz*
Gazel 303
Mısra: **1**
Bulunmak.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

1884. **olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 322
Mısra: **11**
Bulunmak.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

1885. **olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 322
Mısra: **12**
Bulunmak.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

1886. **olsa:**-*sa*
Gazel 370

Mısra: **14**
Bulunmak.
13. Naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet anda eylerdi ẓuhūr
14. Olsa genc-i Ḥaḳda zātuñdan mükerrem bir metāʿ

1887. **ola:**-*a*
Gazel 372
Mısra: **8**
Bulunmak.
7. Sendeki luṭf-ı ḫaṣāʾil sendeki ḫulk-ı ḥasen
8. Ola senden ġayrıda ḥāşā nümāyān el-vedāʿ

1888. **ol:**
Gazel 498
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Ol şūḫdan niyāz-ı kelām eyledüm didi
4. İmā ile bu ḥarfe dehānum mı var benüm

1889. **olmaġ:**-*maġ*
Gazel 559
Mısra: **5**
Mevcut olmak, var olmak.
5. ʿAṣrda olmaġ ile resm-i mürüvvet nā-yāb
6. Zaḫm-ı çeşm-i ṭamaʿın yummadadur merhemden

1890. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 720
Mısra: **2**
Mevcut olmak, var olmak.
1. Rāh-ı ġam ṭayy olınur elde ayaġ olmasa da
2. Şām-ı hicrān irişür ṣubḥa çerāġ olmasa da

1891. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 720
Mısra: **6**
Mevcut olmak, var olmak.
5. Meşrebümdür geçemem nāle vü zār eylemeden
6. Mezheb-i ʿaşḳda feryāda mesāġ olmasa da

1892. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 720
Mısra: **10**
Mevcut olmak, var olmak.
9. Gūş ider cān ile efsāne-i vaṣl-ı yâri
10. Ne ḳadar ehl-i maḥabbetde dimaġ olmasa da

1893. **ola:**-*a*
Gazel 722
Mısra: **1**
Mevcut olmak, var olmak.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

1894. **olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 738
Mısra: **5**
Mevcut olmak, var olmak.
5. Dil-berler olmayınca hārābatı neyleyüm
6. Girsün mi kimse meykedeye iḫtiyar ile

1895. **olsa:**-*sa*
Gazel 739
Mısra: **2**
Mevcut olmak, var olmak.
1. Bu ḥasret böyle ḳalmazdı dil-i endūhgīnümde
2. Dimāġ olsa eger ḥarf-i niyāza nāzenīnümde

1896. **olmaz:**-*maz*
Gazel 815
Mısra: **12**
Mevcut olmak, var olmak.
11. Dil-i ʿuşşaḳ gerd-i ġuṣṣadan āsūdedür Nābi
12. Mis̱āl-i sāḥa-i cennet ġubār olmaz bu yirlerde

1897. **olan:**-*an*
Gazel 818
Mısra: **12**
Mevcut olmak, var olmak.
11. Ḥüsnünüñ naḳşına şāhid yetişür nisvānun
12. Rūy u mūyında olan ġāliye vü ġāzeleri

1898. **olmaz:**-*maz*
Gazel 831
Mısra: **18**
Mevcut olmak, var olmak.
17. Kināye vesme-i ebrū-yı beytdür Nābī
18. Kelām-ı sādede ḥüsn olmaz istiʿāre gibi

1899. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 842
Mısra: **9**
Mevcut olmak, var olmak.
9. ʿĀlemde eger olmasa āyīne-i nā-çīz
10. Kendü ruḫına ehl-i naẓar ḥasret olurdı

1900. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 842
Mısra: **4**
Mevcut olmak, var olmak.
3. Devlet iki cānibden eger olsa müyesser
4. Telḫ olmaz idi meyde daḫı lez̠z̠et olurdı

1901. **olan:**-*an*
Kaside 2
Mısra: **47**
Mevcut olmak, var olmak.
48. Cümle eşyāda ṭulūʿ ile ḥübūṭa imdād
47. İsm-i pākinde olan maʿnī-i Ṭā Hā eyler

1902. **olan:**-*an*
Kaside 2
Mısra: **222**
Mevcut olmak, var olmak.
221. Muḥtevī cümle kemālātı kitāb-ı z̠ātuñ
222. Olamaz ġayre sezā sende olan istibdād

1903. **olan:**-*an*
Kaside 5
Mısra: **5**
Mevcut olmak, var olmak.
5. Ṣāf envār-ı ḥaḳāyıḳdur olan ās̱ārı
6. Z̠erre yoḳdur kederi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

1904. **olmış:**-*mış*
Kaside 11
Mısra: **119**
Mevcut olmak, var olmak.
119. Benüm gibi kimüñ olmış felekde memdūḥı
120. Bir āṣaf-ı hüner-āver vezīr-i luṭf-meʿāb

1905. **olsa:**-*sa*
Kaside 16
Mısra: **181**
Mevcut olmak, var olmak.
181. Olsa ne deñlü ʿuḳde-i müşkilter-i suḫan
182. Evvel naẓarda ḥall ider engüşt-i fıṭnatı

1906. **olan:**-*an*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **8**
Mevcut olmak, var olmak.
7. Sūy-ı pür-reng-i zümürrüdvārī
8. Sīne-i mehde olan jengārī

1907. **olsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **325**
Mevcut olmak, var olmak.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

1908. **olsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **326**
Mevcut olmak, var olmak.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

1909. **olan:**-*an*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **86**
Mevcut olmak, var olmak.
85. Mīrīme de oldı murād ü meʾāb
86. Edrene şehrinde olan iḥtisāb

1910. **olan:**-*an*
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Mevcut olmak, var olmak.
19. Fermān-ı şerīfüñde olan pençe-i ḥükmi
20. Eṭfāl-i meʿālīye mihād eylesün Allāh

1911. **olan:**-*an*
Kıt'a 58
Mısra: **3**
Mevcut olmak, var olmak.
3. Sil ṣafha-i ḫāṭırda olan ʿilm-i rüsūmı
4. Azāde-i teşvīş-i sükūn u ḥarekāt ol

1912. **olan:**-*an*
Kıt'a 62

Mısra: **10**
Mevcut olmak, var olmak.
9. Gerçi kim ʿaḳl da bu ḥükme virür vech-i rıżā
10. Lübb ile ḳışrdadur bunda olan naḳş-ı meʾāl

1913. **olaydı:***-a, -y, -dı*
Kıt'a 65
Mısra: **8**
Mevcut olmak, var olmak.
8. Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
7. Ben daḫı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan

1914. **olmasa:***-ma, -sa*
Kıt'a 102
Mısra: **3**
Mevcut olmak, var olmak.
3. Pādişāh olmasa yek demde olur kevn ḫarāb
4. Pādişehdür beden-i mülk-i cihānuñ cānı

1915. **olan:***-an*
Kıt'a 109
Mısra: **2**
Mevcut olmak, var olmak.
1. Bāṭınuñ ẓāhirīdür tā ezelī ʿünvānı
2. İtmez inkār bu maʿnāyı olan ʿirfānı

1916. **ola:***-a*
Gazel 642
Mısra: **5**
Kavuşmak, erişmek.
5. ʿAcaba var mı ola her ne ise maṭlabına
6. Ārzu itdügi sāʿatde hemān nāʾil olan

1917. **olsa:***-sa*
Gazel 864
Mısra: **4**
Bulunmak.
3. İtme ümmīd-i ṣafā meykede-i devrāndan
4. Cām-ı gerdūnda şarāb olsa nigūn olmaz idi

1918. **olmaz:***-maz*
Tarih 8
Mısra: **3**
Bulunmak.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

1919. **olmaz:***-maz*
Tarih 16
Mısra: **43**
Bulunmak.
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

1920. **olsa:***-sa*
Gazel 852
Mısra: **8**
Bulunmak, sahip olmak.
7. Ṣad hezārında bir ancaḳ bulunurdı rāżı
8. Olsa maḫlūḳda taġyire tüvān taḳdīri

1921. **olur:***-ur*
Gazel 102
Mısra: **12**
Değişmek, bir durumdan diğer bir duruma geçmek.
11. Reng-i ḥālün virdi germiyyet dil-i sūzānuma
12. Micmer-i endīşeme kâfur döksem ʿūd olur

1922. **ölürdi:***-ür, -di*
Gazel 206
Mısra: **19**
Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek.
19. Sicāl-i ʿaşḳ ile ʿāşıḳ ölürdi ey Nābī
20. Eger luʿāb-ı lebin dilberān yalatmasalar

1923. **olmaz:***-maz*
Gazel 303
Mısra: **4**
Olmak, bulunmak.
3. Ḥalāvet müstekīndür ṭabʿ-ı zenbūrān-ı aḫterde
4. Müseddes-ḫāne-i kevn ü mekān bī-engebīn olmaz

1924. **olsa:***-sa*
Gazel 842
Mısra: **11**
Bulunmak, var olmak.
11. Bī-vaḳt ü zamān olsa eger kārda teʾsīr
12. Ḫurşīd-i zemistānda da germiyyet olurdı

1925. **olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 842
Mısra: **12**
Bulunmak, var olmak.
11. Bī-vaḳt ü zamān olsa eger kārda teʾsīr
12. Ḫurşīd-i zemistānda da germiyyet olurdı

1926. **olaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 877
Mısra: **1**
Bulunmak, var olmak.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

1927. **olaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 877
Mısra: **2**
Bulunmak, var olmak.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

1928. **olan:***-an*
Kaside 6
Mısra: **14**
Bulunmak, var olmak.
13. Degül bu ʿizzet ü şān-ı cihāniyāna şebīh
14. Ḥużūr-ı Ḥaḳʾda olan ʿizz ü şān-ı Mevlānā

1929. **olmaz:***-maz*
Kaside 8
Mısra: **26**
Bulunmak, var olmak.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ʾıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

1930. **olaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 877
Mısra: **4**
Bulunmak, var olmak.
3. İder mi idi göñül her çerāğa kendüyi sūzān
4. Miyān-ı bezmde bir āteşīn ʿizārum olaydı

1931. **olaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 877
Mısra: **6**
Bulunmak, var olmak.
5. Şikeste olmasa gönlümde bile sāġar-ı dāġum
6. Bu bezm-iʿ āleme Cem gibi yādgārum olaydı

1932. **olaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 877
Mısra: **8**
Bulunmak, var olmak.
7. Bu baḥr-ı ġamda ḳalur mıydı böyle keştī-i ḫāṭır
8. Kenāra çıkmaġa gönlümce rūzgārum olaydı

1933. **olaydı:***-a, -y, -dı*
Gazel 877
Mısra: **10**
Bulunmak, var olmak.
9. Alurdı destümi eylerdi ḫākden hele berter
10. Huzūr-ı yārda yek ẕerre iʿtibārum olaydı

1934. **olmaz:***-maz*
Gazel 883
Mısra: **17**
Bulunmak, var olmak.
17. Baña bildüm ki bir ṣadīḳ olmaz
18. Yeʾs-i ḥasret-penāhdan ġayrı

1935. **olan:***-an*
Tarih 92
Mısra: **61**
Bulunmak, var olmak.
61. Ṣayılur ẕāt-ı kerīminde olan ḥüsn-i ṣıfāt
62. Baḥruñ emvācın eger mümkin olursa iḥṣā

1936. **olan:***-an*
Tarih 121
Mısra: **11**
Bulunmak, var olmak.
11. Naḳşında olan lāle vü gül nergis ü sünbül

12. Hem-ṣūret-i evrāḳ-ı gülistān-ı ḥaḳīḳat

1937. **olmadın:***-madın*
Kaside 2
Mısra: **90**
İcat olmak.
89. Nūrı āyīne-i vech-i ezelī olmış idi
90. Olmadın çihre-nümā şīşe vü levḥ-i fūlād

1938. **ola:***-a*
Tarih 91
Mısra: **8**
(Sabreden) Olmak.
7. İmdāda gelüp ḳāfiye Nābī didi tārīḫ
8. Bīş ü kem-i erzāḳa Muḥammed ola Ṣābir

ol dahı:
1. **ol daḫı:**
Gazel 152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
O da, o dahi, o bile.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

ol dem:
1. **ol dem:**
Tarih 6
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
O vakit, o an.
19. Līk gūş eyledi Nābī ol dem
20. Kendüden bir suḫan-i derd-engīz

2. **ol dem:**
Tarih 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
O an, o vakit.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳıʿā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı aʿlā

ol dem ki:
1. **ol dem ki:**
Gazel 819
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
O zaman ki.
3. Ol dem ki itdi ḳāfile-i mā-sivā sefer
4. Ġam bār-bend-i nām ü nişān oldı gelmedi

2. **ol dem ki:**
Gazel 838
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O zaman ki (Özlemle yad etme duygusu ile).
1. Ḳanı ol dem ki tenüm ḫāk-ı gülistānım idi
2. Nigeh fetīle-i ḳandīl-i āstānuñ idi

3. **ol dem ki:**
Kaside 9
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
O zaman ki (Özlemle yad etme duygusu ile).
37. Ey ḫoş ol dem ki ṣafā ḳalmaz idi ḫaṭırda
38. Baḫtdan müjde-i teşrīfüñi aldukça ḫaber

4. **ol dem ki:**
Kaside 9
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
O zaman ki (Özlemle yad etme duygusu ile).
43. Ḳanı ol dem ki elin kimse dırāz itmez idi
44. Nuḳre-i eşküm ile dolmış iken rāh-güẕer

5. **ol dem ki:**
Kaside 9
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
O zaman ki (Özlemle yad etme duygusu ile).
57. Ḳanı ol dem ki yirüm var idi ḫāṭırlarda
58. Āb ile dānem idi pāre-i dil ḫūn-ı ciğer

ol demde:
1. **ol demde:***-de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **185**
Kelime Tipi: -
O vakit, o an.
185. Gelür ol demde ḫaṣma kʾide nigāh
186. Āsmāndan ʿAleyhe ʿavniʾllāh

2. **ol demde:***-de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **223**
Kelime Tipi: -
O vakit, o an.
223. İder ol demde eyleyüp iʿzāz
224. Çihre-i āftābı pāy-endāz

3. **ol demde:***-de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **355**
Kelime Tipi: -
O vakit, o an.
355. Gördüm ol demde ẕāt-ı nūrānī
356. Bir ʿazīz-i cihān-ı rūḥānī

ol deñlü:
1. **ol deñlü:**
Gazel 254
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
O denli, o kadar.
5. Muʿtād oldı sīnemüz ol deñlü çāke kim
6. Çāk itdürür nigīne girībānı nāmumuz

2. **ol deñlü:**
Gazel 277
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
O denli, o kadar.
1. Huşyārlıkla her ne ḳadar kim sütūdeyüz
2. Ol deñlü çeşm-i mest-i bütāna rübūdeyüz

3. **ol deñlü:**
Gazel 843
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
O denli, o kadar.
13. Geçirdi çāşnī-gīr-i felek ol deñlü vaḳtin kim
14. Nevāl-i ārzū meydāna geldi iştihā gitdi

4. **ol deñlü:**
Kaside 2
Mısra: **254**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O denli, o kadar.
253. Niyyet-i ṭāʿat idersem de elümden gelmez
254. Oldı nefs-i bedüm ol deñlü günāha muʿtād

5. **ol deñlü:**
Kaside 2
Mısra: **269**
Kelime Tipi: -
O denli, o kadar.
269. Yeʾs küfr olmasa ol deñlü günehkārum kim
270. Kendü āmirzişümü eyler idüm istibʿād

6. **ol deñlü:**
Kaside 9
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O denli, o kadar.
107. Şimdi āsūdedür ol deñlü cihān kim mes̱elā
108. İdemez ḫavf ile şeytān daḫı endīşe-i şer

7. **ol deñlü:**
Kaside 9
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O denli, o kadar.
139. Suḫan ol deñlü ḫoş-āyende gerekdür ki añı
140. İdine nevʿ-i beşer belki melāʾik ezber

8. **ol deñlü:**
Kaside 11
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O denli, o kadar.
151. Muʿammer eylesüñ ol deñlü devlet ile Ḫudā
152. Ki ẕeyl-i ʿömri ola būsegāh-ı rūz-ı ḥisāb

9. **ol deñlü:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
O denli, o kadar.
213. Buldı ol deñlü kār-ı dehr niẓām
214. Kʾoldı ḳānūn içinde nāle ḥarām

10. **ol deñlü:**
Kısa Mesnevi 7

Mısra: **477**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O denli, o kadar.
477. Olur ol deñlü cilvesi berter
478. Ki olur mīḫ-i naʿli aḫterler

11. **ol deñlü:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **307**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O denli, o kadar.
307. Oldum ol deñlü vālih ü ḥayrān
308. Ki gören ṣandı ṣūret-i bī-cān

12. **ol deñlü:**
Gazel 621
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O kadar.
7. Ne deñlü ıżṭırāb itdükse ol deñlü esīr olduḳ
8. Bulayduḳ zülf-i çīn-i çīn-i dilberden rehā dirken

ol gūne:
1. **ol gūne:**
Gazel 585
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
O türlü, öylesi.
17. Lāʾübālī-resmdür iḳlīm-i ḥüsn ol gūne kim
18. Āftābı eylemez cezbe tenezzül şeb-nemin

2. **ol gūne:**
Gazel 699
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
O türlü, öylesi.
15. Ol gūne zebān-zed sözi kim bulmaġa ḳādir
16. Mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan cümlesi elde

3. **ol gūne:**
Tarih 74
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
O türlü, öylesi.
23. Aña tārīḫ içün ol gūne süḫan lāyıḳdur
24. Ki mürāʿāt oluna ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

ol gūne olma ki:
1. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
1. Olma ol gūne ki her kim ki ola saña ḳarīn
2. Ola düşmenlerinüñ fevti ile zār ü ḥazīn

2. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
5. Olma ol gūne ki eṭvāruñı ẕem itdükçe
6. Bārekallah ola bed-ḫᵛāhlara naḳş-ı nigīn

3. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
7. Olma ol gūne ki çeşmüñ nigeh itdükçe ola
8. Ġarḳ-ī mevc-i girih-i nāşiye vü çīn-i cebīn

4. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
9. Olma ol gūne ki ġavġā-yı duḫūl eyleyeler
10. Guşuña leşker-i düşnām ü sipāh-ı nefrīn

5. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
11. Olma ol gūne ki dil-gīr olup eṭvāruñdan
12. Nükte-i ẕemmüñ ola bezme medār-ı tezyīn

6. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
13. Olma ol gūne ki her ḳande kʾola yād-ı fesād
14. İdeler menḳabetüñ anuñ içinde tazmīn

7. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
15. Olma ol gūne ki olmaya senüñ refʿüñ içün
16. Bed-duʿā eyleyenüñ desti sütūn-ı āmīn

8. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
.... davranışta, tavırda, halde olma.
17. Olma ol gūne ki mazlūm-ı perişān-ḥālüñ
18. Ḫaber-i mergüñ ide derdini ancaḳ teskīn

9. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
19. Olma ol gūne ki medḥüñle ola şöhret-yāb
20. Bulduġı şaḫṣa ide terk-i ṡenānı telḳīn

10. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
.... davranışta, tavırda, halde olma.
21. Olma ol gūne ki āzār-keşān-ı vażʿuñ
22. Ḫaber-i fevtüñ içün eyleyeler şehr-āyīn

11. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
23. Olma ol gūne ki her ḳande felāket var ise
24. Ḫalḳ anı eyleyeler cümle senüñçün taḫmīn

12. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
25. Olma ol gūne ki ḥaḳḳuñda lisān-ı şuʿarā
26. Ḳopara ḫāme-i Nābī gibi bir tāze zemīn

13. **ol gūne olma ki:**
Gazel 608
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
.... davranışta, tavırda, halde olma.
3. Olma ol gūne ki senden ola rū-gerdānlıḳ
4. Nīk-ḫᵛāhānuna sermāye-i naḳd-i taḥsīn

ol ḳadar:
1. **ol ḳadar:**
Gazel 152
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
O kadar, o ölçüde, o derece, o denli.
5. Teveccüh eyle murāduñ ne ise Mevlāya
6. Eger muḳadder ise ol ḳadar ʿamel yetişür

2. **ol ḳadar:**
Tarih 36
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
O kadar, o ölçüde, o derece, o denli.
25. Ol ḳadar meşġale-i devlet ile hīç gitmez

26. Ḫāṭırından es̱er-i daġdaġa-i rūz-ı cezā

3. **ol ḳadar:**
Gazel 552
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O kadar, o ölçüde, o derece, o denli.
7. Ṭıyneti ol ḳadar āġişte-i nūr olmış kim
8. Naḳş görmez şeb-i tārında da şehbālıḳdan

4. **ol ḳadar:**
Tarih 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o ölçüde, o derece, o denli.
9. Ol ḳadar nāzik-sirişt-i ṭıfl-ı zības-çihre kim
10. Çerḫde mihr itse lāyıḳ iddiʿā-yı iştirak

5. **ol ḳadar:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O kadar, o ölçüde, o derece, o denli.
7. İderler ol ḳadar ʿacz ile kesr-i leşker-i ẓulmet
8. Fetīl-i mūmāsā ittifāḳ itse perīşānlar

6. **ol ḳadar:**
Gazel 664
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
O kadar, o ölçüde, o derece, o denli.
9. Ol ḳadar mekr ü nifāḳ itmiş sirāyet ḫalka kim
10. Ḳorḳaram āmīziş itsün meclis-i tas̱vīr ile

7. **ol ḳadar:**
Gazel 668
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
O kadar, o ölçüde, o derece, o denli.
3. Ḥuḳūḳ-ı ḫᵛān-ı vefāyı o şūḫ bilmedi ḥayf
4. Zihī nemek be-ḥarām ol ḳadar melāhat ile

8. **ol ḳadar:**
Tarih 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O kadar, o ölçüde, o derece, o denli.
11. Ḥaḳ taʿāla ol ḳadar ʿömrini efzūn ide kim
12. İki üç defʿa tecāvüz eyleye ḥadd-i ṣadı

9. **ol ḳadar:**
Tarih 144
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
O kadar, o ölçüde, o derece, o denli.
41. Ol ḳadar bād-ı bürūdetle ʿadū-yı ḫāksār
42. Ḥufre-i ʿacze düşüp başına ṣavurdı türāb

ol ḳadar kim:
1. **ol ḳadar kim:**
Gazel 717
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
O derece ki.
5. Cismi nāzik ol ḳadar kim sāye-i leb düşmeden
6. Cāy-ı gül-būse döner rūyında derrākīlere

ol ḳadardur:
1. **ol ḳadardur:**-*dur*
Gazel 843
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
O kadar, o ölçüde.
9. Benüm dergāh-ı Cemʾden intifāʿum ol ḳadardur kim
10. Hezārān mekr ile kesb itdügüm naḳd-i riyā gitdi

ol ki:
1. **ol ki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
O kimse ki.
153. Ol ki şāhān derinde bendesidir
154. Mihr ü meh şāṭır-ı devendesidür

2. **ol ki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **449**
Kelime Tipi: -
O kimse ki.
449. Ol ki itmiş Ḫudā aña iḥsān
450. Hüner ü fażl ü däniş ü ʿirfān

3. **ol ki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
O kimse ki.
157. Ol ki devri zamān-ı emn ü emān
158. ʿAṣrı faṣl-ı bahārdan nīsān

ol kim:
1. **ol kim:**
Gazel 44
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şu ki, şöyle ki.
5. Öyle ṭāʾir midür ol kim ola āsānca şikār
6. Ḳurmışuz biz ṭutalum dāne döküp dām-ı feraḥ

ol kimse:
1. **ol kimse:**
Kaside 12
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
O kişi.
153. Çerḫde māhı görür çāhdaki āb gibi
154. İder ol kimse ki dergāh-ı refīʿinde maḳām

ol mertebe:
1. **ol mertebe:**
Gazel 257
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
O derece.
8. Nāra ḥācet ḳomaz ol mertebe taʿẕīb olmaz
7. İltifāt itmedügi bendesine mālikinüñ

2. **ol mertebe:**
Gazel 569
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
O derece.
7. Kūh-ı cürmüm benüm ol mertebe sengīndür kim
8. Ḳorḳarum kesr ide vażʿ eylemeden mīzānın

3. **ol mertebe:**
Kaside 12
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece.
151. Ḫāne-i himmeti ol mertebe ʿālīdür kim
152. Gerden-i zühreyi būs eylemek ister leb-i bām

4. **ol mertebe:**
Kaside 23
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
O derece.
31. İtdi dil-bestelik ol mertebe bizden de ẓuhūr
32. Ki ne ḳādir anı engüşt-i ḳalem iḥṣāya

5. **ol mertebe:**
Tarih 100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece.
5. Āba ol mertebe leb-teşneter-i ḥasret idi
6. Sılaya teşne ne deñlü ise māʾ-ı mevṣūl

6. **ol mertebe:**
Tarih 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
O derece.
5. Cevher-i nūr-ı aṣālet berḳ urur ol mertebe
6. Kim olur ḳandīl nūr-ı cebhesi seccādeye

ol mertebe kim:
1. **ol mertebe kim:**
Kaside 24
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
O derece ki, o kadar ki.
87. Sīr-çeşm oldılar ol mertebe kim itmezler
88. Beẕl-i gencīne-i Ḳārūnʾa tenezzül fuḳarā

ol mertebedür:

1. **ol mertebedür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **273**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O derece.
273. Cürm ile nefsümüñ ol mertebedür ülfeti kim
274. Ele girmezse ḫayālin iderüm istifḳād

2. **ol mertebedür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
O derece.
75. ʿİlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ʿaṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduġı şāl-i Keşmīr

ol vaḳt:
1. **ol vaḳt:**
Kaside 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
O vakit, işte o zaman.
5. Cāhuñ ol vaḳt bülend oldı ki senden ġayrı
6. Yoġ idi kimse edā itmeġe resm-i tebrīk

ol zaman:
1. **ol zaman:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **267**
Kelime Tipi: -
O zaman.
267. Ol zaman kʾitdi Ḥaḳ beni īcād
268. Eyledi himmeti baña hem-zād

ol zamān kim:
1. **ol zamān kim:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şu vakit ki.
11. Ol zamān kim bu bende-i nā-kām
12. Eyledüm ʿarṣa-i vücūda ḫırām

ola:
1. **ola:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Olsun.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

2. **ola:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Olsun.
3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūḫ-ı ḫoş-endām
4. Ādem daḫı bir ġayrı günāh itmeġe değmez

3. **ola:**
Gazel 472
Mısra: **11**
Olsun.
11. Nābī-i kemīneñden ola saña hediyye
12. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

4. **ola:**
Gazel 608
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olsun.
3. Olma ol gūne ki senden ola rū-gerdānlıḳ
4. Nīk-ḫᵛāhānuna sermāye-i naḳd-i taḥsīn

5. **ola:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Olsun.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

olaldan:
1. **olaldan:**
Gazel 6
Mısra: **1**
Olduğundan beri.
1. Olaldan ẕevḳ-yāb-ı āb-ı ṣaḥrā meşreb-i deryā
2. Dem-ā-dem būs ider dāmān-ı ṣaḥrāyı leb-i deryā

olan:
1. **olan:**
Gazel 61
Mısra: **6**
Olan.
5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ḫavfum andandur
6. Kʾide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

2. **olan:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Olan.
5. Dem-i vuṣlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Ṣudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

3. **olan:**
Gazel 472
Mısra: **8**
Olan.
7. Biʾl-ḳuvvesi bil-fīʿl ẓuhūr eyledi sende
8. Gencīne-i ġaybīde olan ʿilm ü ḥayātuñ

4. **olan:**
Gazel 22
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ne ġāyeti var ne ḳapanur ne ider imsak
6. Ḳaṣr-ı kerem-i Ḥaḳʾda olan revzen-i raḥmet

5. **olan:**
Gazel 173
Mısra: **16**
Var olan, bulunan.
15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fıkr-i raḳīb
16. Düzd olan ḫānede hiç ḫᵛāb-ı ferāġat mı ḳalur

olaydı:
1. **olaydı:**-*a, -ydı*
Gazel 371
Mısra: **5**
Olsaydı.
5. ʿĀlemde eger gūşe-i āsāyiş olaydı
6. Mihrāb ile çāk olmaz idi sīne-i cāmiʿ

oldı olacaḳ:
1. **oldı olacaḳ:**
Gazel 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Saklanılacak, kaçınılacak bir durum kalmadı.
11. Pejmürdelik oldı olacaḳ cism-i nizāre
12. Bārī hele pejmürde-derūn eyleme yā Rab

olduġı dem:
1. **olduġı dem:**
Kaside 7
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Olduğu zaman.
155. Dehān-ı zaḫm-ı ʿadū vaḳf-ı zehr-ḫand oldı
156. Tüfekler olduġı dem mühre-bāz-ı sūr-ı s̱üġūr

olduġiçün:
1. **olduġiçün:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Olduğu için, olduğundan dolayı.
11. Şehr-i gerdūnda ider ʿaks-i telāfisi ẓuhūr
12. Ṣubḥ pür şām tehī olduġiçün berzenler

2. **olduġiçün:**
Gazel 228
Mısra: **9**
Olduğu için, olduğundan dolayı.
9. Perveriş-yāb olduġiçün dūdmān-ı ʿaşḳda
10. Āh-ı Nābī yirde ḳalmaz zīnet-i eflāk olur

olduġın:
1. **olduġın:**
Gazel 509
Mısra: **11**
Olduğunu.
11. Ser-nüviştüm ne siyah olduġın andan fehm it
12. Nāmedür ḥāl-i perīşānumı ʿarża bedelüm

olduġınca:
1. **olduġınca:**
Tarih 28
Mısra: **14**
Olduğu müddetçe.

13. Olsun efzūnter İlāhī ʿömr-i ferzend ü peder
14. Olduġınca mihr ü meh pertev-feşān-ı rūy-ı ḫāk

oldugını:
1. **oldugını:**
Gazel 44
Mısra: **7**
(Ne) olduğunu.
7. Görmedük neydügini oldugını gūş itdük
8. Bir zamān faṣl-ı bahāruñ adı hengām-ı feraḥ

olduġıyçün:
1. **olduġıyçün:**
Gazel 540
Mısra: **5**
Olduğu için.
5. Olduġıyçün nev-bahār-ı devletinden feyż-yāb
6. Oldı cennet gibi efzūn āb u tāb-ı Arż-ı Rūm

olduḳça:
1. **olduḳça:**
Gazel 92
Mısra: **13**
Epey, hayli.
13. Ḳalur olduḳça tehī mürde-ṣıfat cünbīşden
14. Sāġara rūḥ ḥulūl-i mey-i cān-perveridür

2. **olduḳça:**
Gazel 173
Mısra: **11**
Olduğu sürece II Epey, hayli.
11. Ḥalvet-i yārdan olduḳça be-der ʿāşıḳ-ı zār
12. Mescide ʿazm idecek deñlü ḳıyāfet mi ḳalur

olduḳda:
1. **olduḳda:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **37**
Olunca, gelince.
37. O şeb olduḳda sırrın itdi ʿıyān
38. Cünbiş-i gāhvāre-i imkān

olduñ ṭutalum:
1. **olduñ ṭutalum:**
Gazel 566
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Varsayalım ki.
9. Olduñ ṭutalum müşteri-i cevher-i maḳṣūd
10. Ey müflis-i bī-māye bahāsın ne bilürsin

oldur kim:
1. **oldur kim:**
Gazel 274
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Odur ki.
11. Dilber oldur kim lisānı ola mīz-āb-ı kerem
12. Dīde-i ʿuşşāḳına gelmezden evvel nem henüz

olıcaḳ:
1. **olıcaḳ:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **7**
Olduğu zaman.
7. Olıcaḳ hāme-i hezār-nümā
8. Āşiyān-gīr-i şāhsār-ı duʿā

olın:
1. **olındı:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **124**
Olmak.
123. Bitmeġe naḳd-ı ʿömrden maḥṣūl
124. Çār taḳsīṭ olındı çār füṣūl

olmaḳ gerek:
1. **olmaḳ gerek:**
Gazel 440
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmalı.
9. Olmaḳ gerek mekes gibi ẕillet-pezīr-i red
10. Nefs-i denī leẕīẕin ararsa nevālenüñ

olmasa:
1. **olmasa:**
Gazel 152
Mısra: **12**
Olmak.
11. Binā-yı ʿaşḳa ḫilāf-ı mebānī-i ʿālem
12. Ḫurūş-ı seyl-i sirişk olmasa ḫalel yetişür

olmasun nʾolsun:
1. **olmasun nʾolsun:**
Gazel 614
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Olmasın da ne olsun, olmaktan başka bir ihtimal mi var! (Beklenen bir durumu, bazı belirtilerden sonra tahmin edilen sonucu ifade etme bağlamında).
1. O āfetüñ ser-i zülfi ḫam olmasun nʾolsun
2. Görüp o ḥāleti dil derhem olmasun nʾolsun

2. **olmasun nʾolsun:**
Gazel 614
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Olmasın da ne olsun, olmaktan başka bir ihtimal mi var! (Beklenen bir durumu, bazı belirtilerden sonra tahmin edilen sonucu ifade etme bağlamında).
1. O āfetüñ ser-i zülfi ḫam olmasun nʾolsun
2. Görüp o ḥāleti dil derhem olmasun nʾolsun

3. **olmasun nʾolsun:**
Gazel 614
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Olmasın da ne olsun, olmaktan başka bir ihtimal mi var! (Beklenen bir durumu, bazı belirtilerden sonra tahmin edilen sonucu ifade etme bağlamında).
3. Nʾola güdāhte olsa dilümde peykānı
4. Bu gülsitāna düşen şeb-nem olmasun nʾolsun

4. **olmasun nʾolsun:**
Gazel 614
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Olmasın da ne olsun, olmaktan başka bir ihtimal mi var! (Beklenen bir durumu, bazı belirtilerden sonra tahmin edilen sonucu ifade etme bağlamında).
5. Hezār zaḫm-ı ġama cilvegāh iken gönlüm
6. Fütāde-i heves-i merhem olmasun nʾolsun

5. **olmasun nʾolsun:**
Gazel 614
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Olmasın da ne olsun, olmaktan başka bir ihtimal mi var! (Beklenen bir durumu, bazı belirtilerden sonra tahmin edilen sonucu ifade etme bağlamında).
7. Girişme-i mey-i luṭf ile mest olan yārüñ
8. Kem iltifāt-ı ġam-ı ʿālem olmasun nʾolsun

6. **olmasun nʾolsun:**
Gazel 614
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Olmasın da ne olsun, olmaktan başka bir ihtimal mi var! (Beklenen bir durumu, bazı belirtilerden sonra tahmin edilen sonucu ifade etme bağlamında).
9. O dil ki cāygehi ola sīne-i Nābī
10. Ḫarāb-kerde-i dest-i ġam olmasun nʾolsun

olmaya:
1. **olmaya:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **172**
Olmasın.
171. Görmeye ṭabʿ-ı ṣāfı gird-i keder
172. Olmaya dāmen-i dili muġber

olmayıcaḳ:
1. **olmayıcaḳ:**
Gazel 390
Mısra: **1**
Olmayınca.
1. Neyleyüm sāġarı zīb-i kef-i yār olmayıcaḳ
2. Kim baḳar āyīneye āyīnedār olmayıcaḳ

2. **olmayıcaḳ:**
Gazel 390
Mısra: **2**
Olmayınca.
1. Neyleyüm sāġarı zīb-i kef-i yār olmayıcaḳ
2. Kim baḳar āyīneye āyīnedār olmayıcaḳ

3. **olmayıcaķ:**
Gazel 390
Mısra: **4**
Olmayınca.
3. Geçmedi hāne-i dildārı ṭolaşmakdan dil
4. Ḫaṭ gelüp dāmen-i endīşeye ḫār olmayıcaķ

4. **olmayıcaķ:**
Gazel 390
Mısra: **6**
Olmayınca.
5. ʿAyş mümkin mi bu miḥnetkede-i ʿālemde
6. Ķadeḥ-i bāde gibi elde müdār olmayıcaķ

5. **olmayıcaķ:**
Gazel 390
Mısra: **8**
Olmayınca.
7. Ne çıķar kūyınu geşt eylemeden şām u seher
8. O ķamer-ṭalʿat ile yolda düçār olmayıcaķ

6. **olmayıcaķ:**
Gazel 390
Mısra: **10**
Olmayınca.
9. İstemez cenneti rindān-ı ķadeh-keş Nābī
10. Cilve-i keştī ile seyr-i ḥiṣār olmayıcaķ

7. **olmayıcaķ:**
Gazel 800
Mısra: **1**
Olmayınca.
1. Dimāġum olmayıcaķ devletüñ tevaġġuline
2. Şıķılmaġuñ yirī yoķ ṭāliʿüñ taʿallüline

8. **olmayıcaķ:**
Gazel 833
Mısra: **6**
Olmayınca.
5. Çirk-i dünyāyı sühūletle ne mümkin taḥṣīl
6. Rū dürüst olmayıcaķ kīse-i ḥammām gibi

9. **olmayıcaķ:**
Gazel 870
Mısra: **4**
Olmayınca.
3. Ķıblegāh-ı ṣaf-ı maķṣūd olamazsın ey dil
4. Sīne-çāk olmayıcaķ ṣūret-i mihrāb gibi

10. **olmayıcaķ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **143**
Olmayınca.
143. Olmayıcaķ iẕn-i Ḫudāvendgār
144. ʿĀciz-i maḫlūķuñ elinde ne var

olmaz da nʾolur:

1. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
1. Dil-i hicrān-keş-i virānda ġam olmaz da nʾolur
2. Çeşm-i ḥasret-keş-i cānānda nem olmaz da nʾolur

2. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
1. Dil-i hicrān-keş-i virānda ġam olmaz da nʾolur
2. Çeşm-i ḥasret-keş-i cānānda nem olmaz da nʾolur

3. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
3. Ġam-ı dünya çekenüñ lebleri mānende-i mūm
4. Ḥāfıẓ-ı kīse-i naķd-ı elem olmaz da nʾolur

4. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
5. Serini secde-i Bārīʾye fürū itmeyenüñ
6. Ķāmeti pīş-i edānīde ḫam olmaz da nʾolur

5. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
7. Zīr-i kefş olmaġa nāz eylese cirm-i maġrūr
8. Ṭabla-i nāvek-i cevr ü sitem olmaz da nʾolur

6. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
9. Ser tereffuʿ ṣatar gelince seyre ammā ki
10. Yine muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ķadem olmaz da nʾolur

7. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
11. Kesb-i nām-ı kerem itmekde saḫī sāʾilden
12. Çeşm-dārende-i luṭf u kerem olmaz da nʾolur

8. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
13. Ẓirve-i şāḫda dāmen-keş olan mīve-i nāz
14. Āḫir üftāde-i ḥabs-ı şikem olmaz da nʾolur

9. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
15. Naķd-ı asayişini reh-zen-i ġam ġārret ide
16. Çihre-sāy-ı der-i dīvān-ı Cem olmaz da nʾolur

10. **olmaz da nʾolur:**
Gazel 85
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bahsi geçen şey olur, ondan başkası olmaz.
17. ʿAks-i daʿvā-yı vücūd eyler ise ey Nābī
18. Maḥfil-i āyinede rū be-hem olmaz da nʾolur

olmaz idi:

1. **olmaz idi:***-maz, - i, -di*
Gazel 489
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Olmak.
9. Mihr-i münīr girmese mābeyne sulḥ içün
10. Faṣl olmaz idi şebnem ile mā-cerā-yı gül

2. **olmaz idi:***-maz , -i, -di*
Gazel 526
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Olmak.
1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
2. Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum

3. **olmaz idi:***-maz , -i, -di*
Gazel 864
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Olmak.
11. Olmasa fikr-ṭırāzende-i gīsū-yı bütān
12. Rīziş-i eşk-i ķalem ġāliye-gūn olmaz idi

4. **olmaz idi:***-maz , -i, -di*
Gazel 864
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Olmak.
13. İtmese vaḥşet-i āyīne-ʿizārān teʾṣīr

14. Nābiyā kürre-i endīşe ḥarūn olmaz idi

olmaz mı:
1. **olmaz mı:**
Gazel 823
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmaz mı! Elbette olur!.
1. Dil-i ferzāne rām-ı ġamze-i cānāne olmaz mı
2. Meh-ārāy-ı temevvün merdüm-i mestāne olmaz mı

2. **olmaz mı:**
Gazel 823
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmaz mı! Elbette olur!.
1. Dil-i ferzāne rām-ı ġamze-i cānāne olmaz mı
2. Meh-ārāy-ı temevvün merdüm-i mestāne olmaz mı

3. **olmaz mı:**
Gazel 823
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmaz mı! Elbette olur!.
3. ʿAceb bir bezm kim sāḳī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūḥüʾl-emīn pervāne olmaz mı

4. **olmaz mı:**
Gazel 823
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmaz mı! Elbette olur!.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sāḳī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

5. **olmaz mı:**
Gazel 823
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmaz mı! Elbette olur!.
7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu şubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

6. **olmaz mı:**
Gazel 823
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmaz mı! Elbette olur!.
9. Nʾola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḥuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

olmış idi:
1. **olmış idi:***-mış , -i, -di*
Kaside 2
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Olmak.
75. Nāmı ārāyiş-i pīşānī-i ʾarş olmış idi
76. İtmedin ḳātib-i ḥikmet daḫı terkīb-i midād

2. **olmış idi:***-mış , -i, -di*
Kaside 2
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Olmak.
87. Ẕātı āsūde-i gehvāre-i nūr olmış idi
88. Levḥ-i ḫāk olmadın eṭfāl-i mevālīde mihād

3. **olmış idi:***-mış , -i, -di*
Kaside 2
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Olmak.
89. Nūrı āyīne-i vech-i ezelī olmış idi
90. Olmadın çihre-nümā şīşe vü levḥ-i fūlād

4. **olmış idi:***-mış , -i, -di*
Kaside 7
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Olmak.
33. Ġubār-ı ġuṣṣa vü germā-yı ġamdan olmış idi
34. Şikeste ṭabʿ-ı sefer dīde-i ẓafer maʿẕūr

5. **olmış idi:***-mış , -i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Olmak.
71. ʿÖmrin idüp ṣarf-ı ḥuṣūl-ı ʿulūm
72. Olmış idi ḫᵛāce-i ʿilm-i rüsūm

6. **olmış idi:***-mış , -i, -di*
Tarih 136
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Olmak.
1. Ẕāt-ı Şerīf Efendi ki ẕāt-ı şerīf idi
2. Ḥüsn-i sülūki olmış idi şöhre-i enām

7. **olmış idi:***-mış , -i, -di*
Tarih 136
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Olmak.
3. Sinn-i ṣıbādan olmış idi şeyḫ-i Ḳādirī
4. Olmışdı ḥüsn-ı ḥāl ile maʿrūf-ı ḫāṣṣ u ʿāmm

8. **olmış idi:***-mış , -i, -di*
Tarih 143
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Olmak.
15. O serdār-ı mükerrem olduġından ḥāfıẓ-ı Kurʾān
16. O leşkergāhda olmış idi gūyā ẕātı bir muṣḥaf

olmış ola:
1. **olmış ola:***-a*
Gazel 704
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Olmuş olmak.
5. Ṣayd eyler o āhūları şāhīn-i nigāhı
6. Kim olmış ola nergis-i cennetde çeride

olmış ṭutalım:
1. **olmış ṭutalım:***-a, -lım*
Gazel 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Varsaymak, farzetmek.
5. Olmış ṭutalım çerḫe resā kūh-ı meʿāṣī
6. Sahrā-yı bihişt eyler anı zūr-ı ʿināyet

olmış ṭutalum:
1. **olmış ṭutalum:**
Gazel 54
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Varsaymak, farzetmek.
9. Ḳalmaz yine düzdīde-nigeh maṣlaḥatından
10. Olmış ṭutalum çeşm-i nigehbān müteʿaddid

2. **olmış ṭutalum:**
Gazel 275
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Varsaymak, farzetmek.
5. Ḫaṭṭı olmış ṭutalum perde-keş-i rūy-ı ümīd
6. Fetḥ-i bāb itmededür çāk-ı giribānı henūz

3. **olmış ṭutalum:**
Gazel 660
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Varsaymak, farzetmek.
9. Çerḫüñ olmış ṭutalum devri ḫilāf-ı meʾmūl
10. Dem olur kāmumuz üzre döner inşāʾaʾllāh

olsa:
1. **olsa:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīgā gerden-i mīnā

2. **olsa:**
Gazel 735
Mısra: **4**
Olmak.
3. Güller üstinde beraber bulunurdı şebnem
4. Gülşenüñ olsa müsāvat terāzūsında

3. **olsa:**
Gazel 487
Mısra: **1**
Olsa (olması gerekir bağlamında).
1. Ẓāhir ü bāṭını maʿmūr ü metin olsa ġazel

2. Ṣūrete yāver ü maʿnāya muʿīn olsa ġazel

4. **olsa:**
Gazel 487
Mısra: **2**
Olsa (olması gerekir bağlamında).
1. Ẓāhir ü bāṭını maʿmūr ü metin olsa ġazel
2. Ṣūrete yāver ü maʿnāya muʿīn olsa ġazel

5. **olsa:**
Gazel 487
Mısra: **4**
Olsa (olması gerekir bağlamında).
3. İtse teʾs̱īr dil-i sāmiʿa ḫvāh ü nā-ḫvāh
4. Dil-nişīn sīne-nişīn ṣadr-nişīn olsa ġazel

6. **olsa:**
Gazel 487
Mısra: **6**
Olsa (olması gerekir bağlamında).
5. Yalıñuz ṣafha-i mecmūʿalara olmasa ḳayd
6. Levḥa-i mihr ü mehe naḳş-ı cebīn olsa ġazel

7. **olsa:**
Gazel 487
Mısra: **8**
Olsa (olması gerekir bağlamında).
7. Gūş iden seng-dil olursa bile itse eser
8. Māʾil-i merteb-i naḳş-ı nigīn olsa ġazel

8. **olsa:**
Gazel 487
Mısra: **10**
Olsa (olması gerekir bağlamında).
9. Tohmdan hāṣıl olan tāze şükūfe mānend
10. Nāzenīn-şekl ü ḫoş-āyende-zemīn olsa ġazel

9. **olsa:**
Gazel 487
Mısra: **12**
Olsa (olması gerekir bağlamında).
11. Girmese mahzen-i elfāzına düzdīde- metāʿ
12. Bender-i nāṭıḳada beyt-i emīn olsa ġazel

10. **olsa:**
Gazel 487
Mısra: **14**
Olsa (olması gerekir bağlamında).
13. Meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā Nābī
14. Olsa hem-vāre ne ġas̱s̱ ü ne semīn olsa ġazel

__**olsun mı:**__
1. **olsun mı:**
Kaside 16
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç olur mu, olabilir mi!.
91. Ol cān-feżā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

2. **olsun mı:**
Kaside 16
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç olur mu, olabilir mi!.
93. Olsun mı hiç edāsı ẓarīfāneye bedel
94. Uṣbur şeva tukāl tekaşşaʿ ibāreti

__**olsun olmasun:**__
1. **olsun olmasun:**
Gazel 603
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Olsa da olmasa da, farketmez.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

2. **olsun olmasun:**
Gazel 603
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Olsa da olmasa da, farketmez.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

3. **olsun olmasun:**
Gazel 603
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Olsa da olmasa da, farketmez.
5. Hāne-perverd-i ġam olmaz gūşe-i dilden baʿīd
6. Anda dil-ḫᵛāha muvāfıḳ ʿālem olsun olmasun

4. **olsun olmasun:**
Gazel 603
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Olsa da olmasa da, farketmez.
9. Keşf ider Nābī dil-i sevdā-zede esrārını
10. Meclisinde kim bulunsa maḥrem olsun olmasun

5. **olsun olmasun:**
Gazel 603
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Olsa da olmasa da farketmez, söyleneni/yapılanı cerhetmez.
3. Ābdār olsun senüñ tek mihr-i ruḫsāruñ benüm
4. Dīde-i şeb-zindedārum pür-nem olsun olmasun

6. **olsun olmasun:**
Gazel 603
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Olsa da olmasa da farketmez, söyleneni/yapılanı cerhetmez.
7. Ġayre ṣatsun merhemin cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt
8. Zaḫm ile pürdür derūnum merhem olsun olmasun

__**olun:**__
1. **olunsa:**
Gazel 775
Mısra: **16**
Olma işine konu olmak.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ
16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫusūsında

2. **olunur:***-ur*
Gazel 111
Mısra: **1**
Olma işine konu olmak.
1. Ne dem ki geşt-i gülistān kūy-ı yār olunur
2. Sır-ı nigāha gül-i ārzū nis̱ār olunur

3. **olunur:***-ur*
Gazel 111
Mısra: **4**
Olma işine konu olmak.
3. ʿAceb mi āyine-i raḥmet olsa rūy-siyāh
4. Kemīne-seng-i siyāh ile zer ʾıyār olunur

4. **olunur:***-ur*
Gazel 111
Mısra: **6**
Olma işine konu olmak.
5. Cerīde-i ezelīde nüvişte her ne ise
6. O naḳş ʿarż-ı cebīn üzre der-kenār olunur

5. **olunur:***-ur*
Gazel 111
Mısra: **8**
Olma işine konu olmak.
7. Naẓar ʾavākib-i aḥvāle olduğındandur
8. Ki naẓmlarda kavāfīye iʿtibār olunur

6. **olunur:***-ur*
Gazel 111
Mısra: **10**
Olma işine konu olmak.
9. Mecālis-i cühelāda güẕār iden eyyām
10. Nice cerīde-i evḳātdan şümār olunur

7. **olunur:***-ur*
Gazel 111
Mısra: **12**
Olma işine konu olmak.
11. Gülinde ḫār u meyinde ḫumār der-pey iken
12. Nice taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār olunur

8. **olunur:**-*ur*
Gazel 111
Mısra: **14**
Olma işine konu olmak.
13. Bu ʿāleme yoġ iken ihtiyār-ı āmed-şud
14. Utanmadan nice daʿvā-yı iḳtidār olunur

9. **olunur:**-*ur*
Gazel 111
Mısra: **16**
Olma işine konu olmak.
15. Eger nevāle-i maʿnā düşerse nā-puḫte
16. Kuṣūr-ı germī-i bāṭından iʿtizār olunur

10. **olunur:**-*ur*
Gazel 111
Mısra: **18**
Olma işine konu olmak.
17. Yem-i tevekküle ṣāl şaṣt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

11. **olunan:**
Gazel 114
Mısra: **7**
Olma işine konu olmak.
7. ʿİlm-i esmā ile teşrif olunan cedd-i kerīm
8. Ser-be-ser ḥikmet-i Ḥaḳḳʾdur ki tamām ādemīdür

12. **olunmaz:**-*maz*
Gazel 133
Mısra: **3**
Olma işine konu olmak.
3. Rāh-ı emelde cürʾet olunmaz icāleye
4. Raḫş-ı ümīd ḫayli ki laġzīde-pācadur

olunur:
1. **olunur:**-*ur*
Gazel 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Olmak, vuku bulmak, meydana gelmek.
3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

olur:
1. **olur:**
Gazel 75
Mısra: **12**
Olmak.
11. Bī-ḥarf-i telḫ kim var ise ḫāk-i şehrdür
12. Ebnā-yı şehr cümlesi şīrīn-zebān olur

2. **olur:**
Gazel 104
Mısra: **12**
Olmak.
11. O bezmde nice mümkin ṣafā-yı ḫāṭır kim
12. Niẓāmı fırṭına-i ḳulzum-ı meṣārif olur

3. **olur:**
Gazel 104
Mısra: **14**
Olmak.
13. Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
14. Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur

olur gider:
1. **olur gider:**-*er*
Gazel 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gitmek, terketmek, ayrılmak.
1. Maḥzūn gelen ḥużūrına dil-şād olur gider
2. Dest-i ġama esīr ise āzād olur gider

2. **olur gider:**-*er*
Gazel 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gitmek, terketmek, ayrılmak.
1. Maḥzūn gelen ḥużūrına dil-şād olur gider
2. Dest-i ġama esīr ise āzād olur gider

3. **olur gider:**-*er*
Gazel 156
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gitmek, terketmek, ayrılmak.
3. ʿĀlemlere vücūdını Ḥaḳ raḥmet itmeġin
4. Vīrāne-i ḍalāl olan ābād olur gider

olur mı:
1. **olur mı:**
Gazel 120
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Olur mu; mümkün mü.
15. Olur mı razını fāş itmeyince āsūde
16. Zamānede bulunan yār-ı rāzdār o mıdur

2. **olur mı:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu; mümkün mü.
9. Subḥ-ı viṣāl oldı damen-mest bī-ḫaber
10. Nābī olur mı dide-i ʿāşıkda bunca ḫᵛāb

3. **olur mı:**
Gazel 732
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Olur mu; mümkün mü.
1. Olur mı sehv şarābuñ hisāb-ı cāmında
2. Alup virenleri varken piyāle nāmında

4. **olur mı:**
Kaside 7
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu; mümkün mü.
197. Ne ḥaddi var ṭura karşuñda düşmen-i bed-rāy
198. Olur mı ẓulmet-i bī-iʿtibār ḥāʾil-i nūr

5. **olur mı:**
Kaside 7
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu; mümkün mü.
199. Şükūh-ı kevkeb-i dīn şān u şevket-i İslām
200. Olur mı pā-zede-i fırḳa-i Utüvv ü nüfur

6. **olur mı:**
Kaside 28
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Olur mu; mümkün mü.
43. Olur mı herkese ḥüsn-i tabīʿat erzānī
44. Tabīʿat āyine-i rūḥ-ı feyż-i sermeddür

7. **olur mı:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu; mümkün mü.
53. Olur mı bunuñ gibi bir bārgāh
54. Ki anda mekīn ola ẓıll-ı İlāh

8. **olur mı:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Olur mu; mümkün mü.
55. Olur mı bunuñ gibi bir sāyebān
56. Kʾola müsteẓil sāye-i Müsteʿān

olursa:
1. **olursa:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Olmak.
13. Leb midür Nābī kʾola ney gibi leb-rīz-i hevā
14. Ḫāmeveş gevher-feşān ola olursa leb baña

olursa senüñ gibi ola:
1. **olursa senüñ gibi ola:**-*ur, -sa*
Gazel 46
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olacaksa senin gibi olsun/olmalı.
9. Şāʿir olursa ola senüñ gibi Nābīyā
10. Taʿbīri ḫoş nikātı muḫayyel beyanı şūḫ

on beş:
1. **on beş:**
Tarih 16
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
On beş.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı

70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

2. **on beş:**
Tarih 16
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
On beş.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı
70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

on yidisi:
1. **on yidisi:**-*si*
Tarih 104
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
On yedi.
79. Şaʿbān ayınuñ on yidisi Seyyīdüʾl-eyyām
80. Cumʿa güninün ʿaṣrı idi vaḳt-ı müveffā

oñar:
1. **oñara:**-*a*
Tarih 36
Mısra: **44**
İşini rast getirmek, günahını bağışlamak.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara fetḥ ü ẓafer saña sezā

oñul:
1. **oñuldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **219**
İyileşmek, şifa bulmak.
219. Oñuldı merhem-i luṭfuñla zaḫmı dünyānuñ
220. Benim de zaḫm-ı derūnumda ḳalmasun nāsūr

oñuldı gitdi:
1. **oñuldı gitdi:**-*di*
Gazel 866
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İyileşip şifa bulmak.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

ora:
1. **orasın:**-*sın*
Gazel 197
Mısra: **4**
Orasını.
3. Tevbe-i meyde s̱ebāt-ı ḳademümden ṣorma
4. Orasın sāḳī-i gül-çihrenüñ ibrāmı bilür

ortaya gelse:
1. **ortaya gelse:**-*se*
Gazel 72
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak.
7. Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-i ḥüsn
8. Ḳatı çoḳ kimselerüñ ipliği bāzāre çıḳar

otur:
1. **oturmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 321
Mısra: **4**
Oturmak.
3. Kālā-yı ʿacz alup virürüz naḳd-i iḫtiyār
4. Dükkān-ı çārsūy-ı rıżāda oturmışuz

2. **oturup:**-*up*
Tarih 13
Mısra: **5**
Oturmak.
5. Oturup şāh-nişīninde baḳup deryāya
6. Oldı baḥr u bere sermāye-i ifrāṭ-ı ṣafā

otuz altı:
1. **otuz altı:**
Tarih 126
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Otuz altı.
3. Ḳāʾim oğlınuñ atup Edreneʾden menziline
4. Bozdı geçdi otuz altı kez anı bī-pervā

2. **otuz altı:**
Tarih 126
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Otuz altı.
5. Pehlevān Aḥmedʾi de Edreneʾde itdi güẕer
6. Otuz altı kez anuñ itdi nişānını hebā

otuz beş:
1. **otuz beş:**
Tarih 126
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Otuz beş.
9. Hem Sitanbulʾda Emīn menzilin otuz beş kez
10. Giçüp itdi ṭaşını zīver-i rūy-ı ṣaḥrā

2. **otuz beş:**
Tarih 126
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Otuz beş.
11. Ağalarda da giçüp seng-i raḥīḳi üzre
12. Tā otuz beş kez anuñ eyledi keyfin yağmā

oyna:
1. **oynamaḳda:**-*maḳda, -*
Tarih 82
Mısra: **14**
(Tavla) Oynamak.
13. Kimisi didi şeşder-i çerḫüñ
14. Pulıdur oynamaḳda ṣubḥ u mesā

Ö

ödeş:

1. **ödeş:**
Gazel 343
Mısra: **12**
Karşılık olarak benzer iş, hareket yapıp veya bir şey verip borçlu kalmamak.
11. Maḳāl-i S̱ābit Efendi᾽ye pey-rev ol Nābī
12. Biżāʿa-i nefesi żāyiʿ itme borcuñ ödeş

ögred:

1. **ögredür:**-*ür*
Tarih 26
Mısra: **22**
Öğretmek.
21. O şāhenşāh-ı ʿālī-bārgeh kim dest-i iḥsānı
22. Sehāb-ı nuḳre-pāşa ögredür resm-i keremkārī

ögreñ:

1. **ögreñ:**
Gazel 29
Mısra: **5**
Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.
5. Ādāb-ı ʿubūdiyyeti eşcārdan ögreñ
6. ʿAksüñ bile tāʿatver-i seccāde-i āb it

ögret:

1. **ögretdi:**-*di*
Gazel 26
Mısra: **15**
Öğretmek.
15. Ögretdi reh-i cennet-i āsāyiş-i cānı
16. Pāy-ı talebe gūşe-i dāmān-ı ḳanāʿat

2. **ögretdi:**-*di*
Gazel 47
Mısra: **6**
Öğretmek.
5. Neş᾽e-i sāġar-ı Cemdür sebeb-i terk-i edeb
6. H̱alḳı böyle niçün ögretdi ʿaceb Cem küstāẖ

öldür:

1. **öldürdi:**-*di*
Gazel 625
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daẖı sen ṣūra ṣunmazsın

2. **öldürene:**-*en, -e*
Kıt'a 87
Mısra: **4**
Bir canlının hayatına son vermek.
3. Kim ki gördüyse taʿaccüble didi
4. Süridürler köpeği öldürene

3. **öldürdi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **50**
Bir canlının hayatına son vermek.
49. Nābī olup mübeşşir bu fetḥe didi tārīẖ
50. Köpek gibi Küleyb᾽i öldürdi İbni ʿOs̱mān

ʿömer:

1. ʿ**ömer:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **122**
İkinci İslam halifesi, Ne zaman doğduğuna dair iki farklı rivayet bulunan Hz. Ömer bir rivayete göre Fil Vakası'ndan on üç yıl kadar sonra başka bir rivayete göre ise Ficar savaşından dört yıl kadar önce Mekke'de doğdu. Baba tarafından soyu Hz. Peygamber'in soyu ile birleşir. Hz. Ömer bisetin altıncı yılında müslüman oldu. Müslümanların Medine'ye hicrete başlamamalarıyla kendisi de bazı akrabalarıyla hicret etti. Katıldığı bazı seriyyeler dışında Hz. Peygamber'in yanından hiç ayrılmadı ve yapılan yüm savaşlarda bulundu. Hz. Ebu Bekir'in hilafeti döneminde danışmanlık ve kadılık görevlerinde bulundu. Kur'an'ın kitap olarak toplatılmasını Hz. Ebu Bekir'e o söylemiştir. Hz. Ebu Bekir'den sonra halifeliğe seçildi. Döneminde, İslam orduları tarafından Irak, İran, Azerbaycan, Suriye, el-Cezîre, Filistin ve Mısır islam topraklarına katıldı. Hz. Ömer miladi 644 yılında, Mugire b. Şu'be'nin Basra valisi iken edindiği kölesi Ebû Lü'lüe tarafından hançerlendi ve üç gün sonra vefat etti. En meşhur lakabı Faruk (Hak ile batılı birbirinden ayıran) Hz. Peygamber tarafından verildi. Adaleti ile bilinmektedir. Adalet işlerine önceleri atanan valiler bakarken Kûfe, Basra, Dımaşk, Filistin, Humus, Ürdün, Mısır ve Bahreyn'e kendisine bağlı kadılar tayin etti. Bütün emir ve yasakları önce kendisi uygular, halka verdiği emirleri aile mensuplarına da söyleyerek uymalarını isterdi.
121. Yār-ı s̱ānīsi bāġ-ı ʿadle s̱emer
122. Serv-i bustān-ı şerʿ yaʿnī ʿÖmer

2. ʿ**ömer:**
Tarih 142
Mısra: **8**
İkinci İslam halifesi, Ne zaman doğduğuna dair iki farklı rivayet bulunan Hz. Ömer bir rivayete göre Fil Vakası'ndan on üç yıl kadar sonra başka bir rivayete göre ise Ficar savaşından dört yıl kadar önce Mekke'de doğdu. Baba tarafından soyu Hz. Peygamber'in soyu ile birleşir. Hz. Ömer bisetin altıncı yılında müslüman oldu. Müslümanların Medine'ye hicrete başlamamalarıyla kendisi de bazı akrabalarıyla hicret etti. Katıldığı bazı seriyyeler dışında Hz. Peygamber'in yanından hiç ayrılmadı ve yapılan yüm savaşlarda bulundu. Hz. Ebu Bekir'in hilafeti döneminde danışmanlık ve kadılık görevlerinde bulundu. Kur'an'ın kitap olarak toplatılmasını Hz. Ebu Bekir'e o söylemiştir. Hz. Ebu Bekir'den sonra halifeliğe seçildi. Döneminde, İslam orduları tarafından Irak, İran, Azerbaycan, Suriye, el-Cezîre, Filistin ve Mısır islam topraklarına katıldı. Hz. Ömer miladi 644 yılında, Mugire b. Şu'be'nin Basra valisi iken edindiği kölesi Ebû Lü'lüe tarafından hançerlendi ve üç gün sonra vefat etti. En meşhur lakabı Faruk (Hak ile batılı birbirinden ayıran) Hz. Peygamber tarafından verildi. Adaleti ile bilinmektedir. Adalet işlerine önceleri atanan valiler bakarken Kûfe, Basra, Dımaşk, Filistin, Humus, Ürdün, Mısır ve Bahreyn'e kendisine bağlı kadılar tayin etti. Bütün emir ve yasakları önce kendisi uygular, halka verdiği emirleri aile mensuplarına da söyleyerek uymalarını isterdi.
7. Ṣıdḳ ile aldılar anı āġūş-ı raġbete
8. Ṣıddīḳ ile Alī vü ʿÖmer sancaḳ-ı şerīf

ʿömr:

1. ʿ**ömr:**
Gazel 169
Mısra: **5**
Ömür, hayat.
5. Mülāzimetde geçen ʿömr kūy-ı dilberde
6. Recā-yı manṣıb-ı ümmīdün āsitānesidür

2. ʿ**ömr:**
Gazel 92
Mısra: **11**
Ömür, hayat.
11. ʿÖmr şāhenşehinüñ naḳd-ı ʿazīz-enfāsı
12. Ṣarf u īrādına gencīne-i bād-āveridür

3. ʿ**ömrimüz:**-*i, -müz*
Gazel 459
Mısra: **3**
Ömür, hayat.
3. ʿÖmrimüz ṣarf-ı cefā eylemeġe muḥtācuz
4. Her cefā eyleyene ḳaṣd-ı mücāzāt itsek

4. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 709
Mısra: **8**
Ömür, hayat.
7. ʿAceb ki mālik-i genc-i ẖayāl iken şuʿarā
8. Yine güzārdadur ʿömri istiʿāre ile

5. ʿ**ömrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 783
Mısra: **10**
Ömür, hayat.
9. Nābiyā ḥażret-i Ḥaḳ pādişeh-i devrānuñ
10. İde ʿömrini füzūn ʿİsī vü Meryemcesine

6. ʿ**ömr:**
Kaside 9
Mısra: **66**
Ömür, hayat.
65. Kendü ẕevḳümde ḥużūrumda dil-ı ʿālemde
66. Dem sürüp eyler iken ʿömr ṣafā ile güẕer

7. ʿ**ömrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 10
Mısra: **91**
Ömür, hayat.
91. İlāhi ʿömrini eyle devāma peyveste
92. İlāhi devletin eyle hemīşe tāze bahār

8. ʿ**ömri:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **189**
Ömür, hayat.
189. Ola aʿdāsı nigūn cāhı füzūn ʿömri dırāz
190. İde dil-ḫᵛāhını āmāde Ḫudā-yı ʾallām

9. ʿ**ömri:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **144**
Ömür, hayat.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya ẕātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

10. ʿ**ömrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 15
Mısra: **213**
Ömür, hayat.
213. Ḥak taʿāla o ḳadar ʿömrini medd eyleye kim
214. İrmeye yüz yıla dek dāmenine cezr-i herem

11. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **303**
Ömür, hayat.
303. Geçdi ʿömrüm firāḳ u ḥasret ile
304. Olmadum ser-firāz ḫilʿat ile

12. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **321**
Ömür, hayat.
321. Geçdi ʿömrüm kitāb ile ekẕer
322. Dest-i ümmīde girmedi defter

13. ʿ**ömrin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **71**
Ömür, hayat.
71. ʿÖmrin idüp ṣarf-ı ḥuṣūl-ı ʿulūm
72. Olmış idi ḫᵛāce-i ʿilm-i rüsūm

14. ʿ**ömrün:**-*ün*
Kıt'a 1
Mısra: **40**
Ömür, hayat.
39. Nābī-i fürū-māndeye kim merḥamet itdüñ
40. ʿÖmrün ola efzūn seni şād eylesün Allāh

15. ʿ**ömrüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Ömür, hayat.
3. İḥsān ile itdün yeñiden ḫānemi maʿmūr
4. İkbālüñi ʿömrüñi ziyād eylesün Allāh

16. ʿ**ömri:**-*i*
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Ömür, hayat.
1. İlāhi ʿömri şāhenşāh-i devrānuñ füzūn olsun
2. Hemīşe düşmen-i bed-ḫᵛāhı zār u ser-nigūn olsun

17. ʿ**ömri:**-*i*
Tarih 26
Mısra: **15**
Ömür, hayat.
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

18. ʿ**ömrinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 92
Mısra: **29**
Ömür, hayat.
29. Ḫayme- dūzān-ı Ḥaleb yapduğı yoḳ ʿömrinde
30. Buña mānend serā-perde-i rengīn sīmā

19. ʿ**ömrinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 546
Mısra: **2**
Ömür, hayat.
1. Şeb-i firāḳuñ iden ārzū dem-i seḥerin
2. Tevekḳuʿ itmededür kendü ʿömrinüñ güẕerin

20. ʿ**ömrini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 23
Mısra: **2**
Ömür, hayat.
1. Nābiyā eyle duʿāsın o şeh-i devrānun
2. ʿÖmrini devletini eylesün Allāh ziyād

21. ʿ**ömrine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 64
Mısra: **2**
Ömür, hayat.
1. Vir İlāhī ʿAlī Pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ
2. ʿÖmrine devletine sāye-i ḥıfẓuñda maḳām

22. ʿ**ömri:**-*i*
Tarih 21
Mısra: **9**
Ömür, hayat.
9. Ola eyyāmı füzūn baḫtı kavī ʿömri dırāz
10. Ola dergāh-ı refʿi kāʾinātuñ maḳṣadı

23. ʿ**ömrini:**-*i, -n, -i*
Tarih 21
Mısra: **11**
Ömür, hayat.
11. Ḥaḳ taʿāla ol ḳadar ʿömrini efzūn ide kim
12. İki üç defʿa tecāvüz eyleye ḥadd-i ṣadı

24. ʿ**ömrü:**-*ü*
Tarih 28
Mısra: **15**
Ömür, hayat.
15. Yā İlāhī ʿömrü devletlerle eyle ser-firāz
16. Dergehüñden budur ümmīd-i derūn-ı derdnāk

25. ʿ**ömrinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 30
Mısra: **81**
Ömür, hayat.
81. Ġālib olsun ʿömrinüñ müstaḳbeli mażīsine
82. Tābe-ḥaşr olsun dehānı emr u nehyüñ maṣdarı

26. ʿ**ömrü:**-*ü*
Tarih 45
Mısra: **9**
Ömür, hayat.
9. Ola ʿömrü devleti ber-vefḳ-i dil-ḫᵛāh-ı peder
10. Hem-civār-ı ʿizz ü rifʿat hem-nişīn-i imtidād

27. ʿ**ömri:**-*i*
Tarih 49
Mısra: **8**
Ömür, hayat.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣtafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

28. ʿ**ömrüñ:**-*ü, -ñ*
Tarih 79
Mısra: **1**
Ömür, hayat.
1. Āsafā itsün Ḫudā-yı lem-yezel ʿömrüñ medīd
2. Olsun eyyām-ı şerīfüñ saʿd u iḳbālüñ mezīd

29. ʿ**ömrini:**-*i, -n, -i*
Tarih 92
Mısra: **66**
Ömür, hayat.
65. Eyleyüp ḳalb-i şerīfini kederden meʾmūn
66. ʿÖmrini devletini eyleye efzūn Mevlā

30. ʿ**ömri:**-*i*
Tarih 94
Mısra: **10**
Ömür, hayat.
9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

31. ʿ**ömrin:**-*i, -n*
Tarih 116
Mısra: **29**
Ömür, hayat.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿtiḳādum Ḥaḳḳa evṣaḳdur

ʿömr giçmek:
1. ʿ**ömr giçmek:**-*mek*
Gazel 669
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ömür geçirmek, yaşamak.
9. Esās-ı ʿālem -i terkīb ey Nābī teḫālüfdür
10. Ne mümkin ʿömr giçmek her zamān ʿıyş u ṭarablarla

ʿömr ü devleti:
1. ʿ**ömr ü devleti:**-*i*
Tarih 94
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Ömür ve devlet/saadet.
33. Aña duʿāsı budur Nābī-i kühen-sālüñ
34. Ola ṣafāsı füzūn ʿömr ü devleti cāvīd

ʿömr-bahşāy-ı neciyy-i enbiyā:
1. ʿ**ömr-baḫşāy-ı neciyy-i enbiyā:**
Tarih 113
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ömre ömür katan peygamberlerin sır ortağı.
9. Eylesün ser-rişte-i ʿömrin ziyād
10. ʿÖmr-baḫşāy-ı neciyy-i enbiyā

ʿömr-i ʿazīz:
1. ʿ**ömr-i ʿazīz:**
Tarih 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
İzzetle geçen ömür II Aziz'in ömrü (Aziz; Şair Nabi döneminde İstanbul'da yaşamış meşhur bir kalem ustası. Kaynaklarda hayatına dair herhangi bir bilgi yer almamaktadır).
21. Dem-i nezʿinde teʾessüfle didi
22. Hāy ḥayf oldı telef ʿömr-i ʿazīz

ʿömr-i ʿazīzi:
1. ʿ**ömr-i ʿazīzi:**-*i*
Gazel 272
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kıymetli ömür.
5. Maʿlūm iken encām-ı cihān ʿömr-i ʿazīzi
6. Tażyiʿ-i heves-kārī-i cāh itmege değmez

2. ʿ**ömr-i ʿazīzi:**-*i*
Tarih 136
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüce, muhterem ömür.
5. Oldukda sālik-i reh-i iḳlīm-i uhrevī
6. ʿÖmr-i ʿazīzi defteri buldukda ihtitām

ʿömr-i ʾazīzinüñ:
1. ʿ**ömr-i ʾazīzinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 16
Mısra: **234**
Kelime Tipi: -
Yüce, muhterem ömür.
233. Dāʾim olup nihāi-i murādātı bārver
234. ʿÖmr-i ʾazīzinüñ ola baḳī ḥalāveti

ʿömr-i bisyār:
1. ʿ**ömr-i bisyār:**
Tarih 150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bereketli, uzun ömür.
3. Ola mesʿūd u mübārek bula ʿömr-i bisyār
4. İde hem-reng benüm lihyem ile Vāhib-i ṣunʿ

ömr-i cāvid:
1. **ömr-i cāvid:**
Tarih 127
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Sonsuz ömür, ebedi hayat; uzun bir saltanat devri.
133. Ḥaḳ taʿāla vire şāhenşehe ömr-i cāvid
134. Eyleye taḫt-ı saʿādetde vücūdın ibkā

ʿömr-i ebedi:
1. ʿ**ömr-i ebedi:**
Gazel 27
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sonsuz hayat.
7. Virsün saña ʿömr-i ebedi girye-i ḥasret
8. Ḫūn-ı dili hem-ḫāṣṣiyyet-i āb-ı ḥayāt it

ʿömri efzūn ola:
1. ʿ**ömri efzūn ola:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **222**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ömrü uzun olsun! Çok uzun ömür sürsün!.
221. ʿAhdi mümted ola ber-ṭıbḳ-ı recā-yı eflāk
222. ʿÖmri efzūn ola ber-vefḳ-i ümīd-i ʿālem

2. ʿ**ömri efzūn ola:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ömrü uzun olsun! Çok uzun ömür sürsün!.
167. ʿÖmri efzūn ola zamānı mezīd
168. Her umūrında Ḥaḳ ide teʾyīd

ʿömr-i ferzend ü peder:
1. ʿ**ömr-i ferzend ü peder:**
Tarih 28
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Baba ile evladın ömrü.
13. Olsun efzūnter İlāhī ʿömr-i ferzend ü peder
14. Olduġınca mihr ü meh pertev-feşān-ı rūy-ı ḫāk

ʿömr-i sebük-reftāruñ:
1. ʿ**ömr-i sebük-reftāruñ:**-*uñ*
Gazel 473
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Koşar gibi giden ömür.
1. Oldı encāmı girān ʿömr-i sebük-reftāruñ
2. Zedelendi ucı destār-ı mülāyim-tāruñ

ʿömr-i ṭabīʿīyi:
1. ʿ**ömr-i ṭabīʿīyi:**-*y, -i*
Kıt'a 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Doğal ömür süresi.
11. Eylesün ʿömr-i ṭabīʿīyi güẕer eyyāmı
12. Olsun āsūde zamānında bilādında ʿibād

ʿömr-i telḫ-mezākān-ı ʿāleme:
1. ʿ**ömr-i telḫ-mezākān-ı ʿāleme:**-*e*
Gazel 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dünyanın acı tadında olan(insana acı veren) ömrü (Buna müşteri olan bağlamında).
11. Efsūs ʿömr-i telḫ-mezākān-ı ʿāleme
12. Cibril iken nevāle-keş-i hᵛān-ı enbiyā

ʿömr-i yek-sāle:
1. ʿ**ömr-i yek-sāle:**
Gazel 837
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir yaş, birinci yaş.
3. Ne bu tezyīn-i tekellüf ne bu elfāẓ-ı dürūġ
4. ʿÖmr-i yek-sāle içün nüsḫa-i taḳvīm gibi

ʿömrin dırāz eyleyüp:
1. ʿ**ömrin dırāz eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ömrünü uzun kılmak.
11. Ḥaḳ taʿāla eyleyüp ʿömrin dırāz
12. Eylesüñ cümle ḫaṭālardan emīn

ʿömrinde:
1. ʿ**ömrinde:**
Gazel 874
Mısra: **8**
Hayatı boyunca.
7. Ol nev-hırām küçe-i bī-dāduñ itdügin
8. ʿÖmrinde cevr işitmedi bī-dād görmedi

ʿömrüñ olduġınca:
1. **ʿömrüñ olduġınca:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **290**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşadıkça, ömrü boyunca.
289. Saña ḥāṣıl olup sürūr u ṣafā
290. İdesin ʿömrüñ olduġınca duʿā

öñ:
1. **öniñde:**-*i, -ñ, -de*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **152**
Yüze gelen taraf ileri.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

2. **önlerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Tarih 56
Mısra: **31**
Bir şeyin esas tutulan yüzünün bulunduğu, baktığı, yöneldiği, gittiği taraf.
31. Önlerüñden düşmenüñ dīvār ābād ide sed
32. Ola eṭrāf-ı ḳafasından musallaṭ inhizām

5. **öñinde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **82**
Bir şeyin esas tutulan yüzünün bulunduğu, baktığı, yöneldiği, gittiği taraf.
81. Biñdügi ol dābbe-i rāhvār
82. Eyledi bir gülḫan öñinde ḳarār

6. **öñünde:**-*ü, -n, -de*
Gazel 812
Mısra: **22**
Bir şeyin esas tutulan yüzünün bulunduğu, baktığı, yöneldiği, gittiği taraf.
21. Evvel müsevvedātda eyler ẓuhūr şiʿr
22. Gūyā ki şehr öñünde olur cemʿ kafile

öniñde:
1. **öniñde:**
Gazel 439
Mısra: **11**
Huzurunda, önünden, önü sıra.
11. Mülūk öniñde olur maḥv-ı ser-keşān-ı cihān
12. Ḥużūr-ı mihrde gör ḥālini sitārelerüñ

2. **öñinde:**
Gazel 686
Mısra: **12**
Huzurunda, önünden, önü sıra.
11. Olmazdı nā-muṣīb duʿā tīr-i kec gibi
12. Maḫlūḳ öñinde ḳadd-i ḫalayıḳ ḫam olmasa

öp:
1. **öpmege:**-*meg, -e*
Gazel 354
Mısra: **9**
Öpmek.
9. Nezāket ile benāgūşın öpmege yārüñ
10. Kemend-i zülfde diller esīr-i furṣat imiş

2. **öpüp:**-*üp*
Gazel 406
Mısra: **15**
Öpmek.
15. Öpüp kitāb-ı ruḫun eyledüm hezār ḳasem
16. O şūha ṣıdḳ-ı derūnum inandurıncaya dek

3. **öpdi:**-*di*
Gazel 424
Mısra: **7**
Öpmek.
7. Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḫsārı meġer
8. Leẕẕetinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ

4. **öpdükçe:**-*dükçe*
Gazel 522
Mısra: **3**
Öpmek.
3. İmāme aġzını öpdükçe ol duḫān-sūzuñ
4. Duḫān-ṣıfat ben o ġayretle çāk çak olurum

5. **öpmeden:**-*me, -den*
Gazel 569
Mısra: **4**
Öpmek.
3. Farḳı yoḳ vaṣl-ı ḫayāl ile ṣafā eylemenüñ
4. Öpmeden cāme-i nā-dūḫtenün dāmānın

6. **öpdügini:**-*dü, -gi, -n, -i*
Gazel 574
Mısra: **3**
Öpmek.
3. Peymāne lebin öpdügini gördi çemende
4. Hażm eylemeyüp çatladı piste ḥasedinden

7. **öp:**
Gazel 656
Mısra: **3**
Öpmek.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

8. **öpüp:**-*üp*
Gazel 707
Mısra: **3**
Öpmek.
3. Her kim ki kor öpüp lebüni fem fem üstine
4. Eyler cerāḥat-ı diline em em üstine

9. **öper:**-*er*
Gazel 727
Mısra: **11**
Öpmek.
11. İmāme aġzın öper āteşine lūle yanar
12. Bu kārgāh-ı cezāda ġarībdür lūle

10. **öpen:**-*en*
Gazel 824
Mısra: **5**
Öpmek.
5. Vā-restedür dehānın öpen inkisārdan
6. Olmaz şikeste cūy-ı bihiştüñ sebūları

11. **öper:**-*er*
Gazel 833
Mısra: **12**
Öpmek.
11. Kimsenüñ ḥāline hiç olmayalı ḥarf-endāz
12. Leb-i mihr ile öper ṣubḥ leb-i bām gibi

12. **öpdi:**-*di*
Gazel 857
Mısra: **11**
Öpmek.
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

13. **öpmemiş:**-*me, -miş*
Kaside 13
Mısra: **153**
Öpmek.
153. Öpmemiş kimdür anuñ dāmen-ı ʿalī-cāhın
154. İşte efvāh-ı havāṣ işte şifāḫ-ı aʿlām

14. **öper:**-*er*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **35**
Öpmek.
35. Öper rūy-ı ḫurşīdi tūb-ı zeri
36. Olur itse erzān felek mihteri

öpe gel:
1. **öpe gel:**
Gazel 648
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Öpüp de gelmek, (Yapılacak iş yada eylemin bir çırpıda yapılması için kullanılan bir ifade).
3. Sensin dehānını öpe gel ey ḳadeh yine
4. Meyl-i şarāb iderse de cānāne sen sevin

ördek:
1. **ördek:**
Kıt'a 32
Mısra: **6**
Perde ayaklılardan, evcil ve yabani türleri bulunan su kuşu.
5. İtse bād-ı mekr ile taḥrīk-i deryā-yı fiten
6. Şaşkın ördek gibi şeyṭānı götinden ṭaldurur

öt:
1. **ötme:**-*me*
Gazel 324
Mısra: **7**
Ötmek.
7. Ötme yabāna sen ey bülbül-i bī-hūde-nevā
8. Yetişür sāmiʿa-i çerḫe bizüm ġulġulemüz

öyle:

1. **öyle:**
Gazel 394
Mısra: **6**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

2. **öyle:**
Gazel 666
Mısra: **8**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
7. Sırra dāʾir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

3. **öyle:**
Gazel 802
Mısra: **11**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
11. Dinsün mi şiʿr ü inşā öyle muʿaḳḳadāne
12. Kim ola ḥall ü ʿaḳdi muḥtāc-ı istişāre

4. **öyle:**
Gazel 525
Mısra: **12**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

5. **öyle:**
Gazel 564
Mısra: **20**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
19. Suḫan-gū peyrev olsun ḥażret-i Rāmī Efendiʾye
20. Ki Nābī naẓm öyle ḫoş-makāl ü pür-meʾāl olsun

6. **öyle:**
Gazel 579
Mısra: **11**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
11. Gayrīde var mı öyle şifā-baḫş muʿcize
12. Şāyān-ı vaḥy ise nʾola zenbūr ü engebīn

7. **öyle:**
Kaside 15
Mısra: **65**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
65. Öyle bir kimseyi ārāyiş-i dīvān it kim
66. Bāri minnet-keş-i ikrām ola erkān u ḫıdem

8. **öyle:**
Kaside 15
Mısra: **67**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
67. Öyle bir kimseye vir mühr-i hümāyūnı kʾola
68. Kendünüñ maʿnī-i elḳābına bāri ʿalem

9. **öyle:**
Kaside 15
Mısra: **69**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
69. Öyle bir kimseyi it devlet umūrına vekīl
70. Ne dimekdür bile maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem

10. **öyle:**
Kaside 15
Mısra: **71**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
71. Öyle bir kimseye aḥkāmuñı tefvīż it kim
72. Şerʿ u ḳānūnı ḳıyās eylemeye ẓulm u sitem

11. **öyle:**
Kaside 15
Mısra: **98**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
97. Maḥż-ı tevfīḳdür ol Ḫüsrev-i devrāna kʾola
98. Öyle düstūr-ı ḫıredmend vezīr-i aʿẓam

12. **öyle:**
Kaside 16
Mısra: **200**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

13. **öyle:**
Kaside 23
Mısra: **24**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

14. **öyle:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **54**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
53. Görmedi āferiniş içre tamām
54. Öyle mevlūdı māder-i eyyām

15. **öyle:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **56**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
55. Görmedi çeşmi olalı gerdān
56. Öyle maʿṣūmı dāye-i devrān

16. **öyle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **277**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
277. Şimdi kimdür iden bir öyle es̱er
278. Eṣ-ṣalā işte reh-revān-ı hüner

17. **öyle:**
Kıt'a 26
Mısra: **2**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
1. Āh ile nāʾil-i vuṣlat olamazsın ey dil
2. Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler

18. **öyle:**
Tarih 2
Mısra: **2**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
1. Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-ḳadr-ı devrān kim
2. Zamāne görmedi öyle vezīr-i ṣāḥīb-istiʿdād

19. **öyle:**
Tarih 6
Mısra: **4**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
3. Çoḳ zamān devr ide gerdūn ki gele
4. Öyle bir pür-hüner ü kār-engīz

20. **öyle:**
Tarih 29
Mısra: **9**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
9. Öyle urdı ṭablaya bī-iḫtiyār
10. Geldi gerdūndan ṣadā-yı āferīn

21. **öyle:**
Tarih 74
Mısra: **22**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
21. Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū ne ḳadar nāzük ise
22. Aña tārīḫ daḫı öyle gerek müstesnā

22. **öyle:**
Gazel 19
Mısra: **6**
O kadar, çok fazla.
5. Ṣad zebān-ı dehen-i şāne güşāyiş viremez
6. Öyle muḥkemter olur ʿuḳde-i gīsū-yı edeb

23. **öyle:**
Gazel 44
Mısra: **5**
O kadar, çok fazla.
5. Öyle ṭāʾir midür ol kim ola āsānca şikār
6. Ḳurmışuz biz ṭutalum dāne döküp dām-ı feraḥ

24. **öyle:**
Gazel 563
Mısra: **17**
O şekilde, tarzda.
17. Binā-yı şiʿr Nābī öyle ʿālīter gerekdür kim
18. Nümāyān ola ṣaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden

25. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **1**
O şekilde, tarzda.
2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

26. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **2**
O şekilde, tarzda.

2. Āh u zār öyle degüldür ki dimek mümkin ola
1. Cevr-i yār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

27. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **4**
O şekilde, tarzda.
3. Şevḳ-i teşrifüñ ile gūşe-i ḫum-ḫānemüze
4. İntiẓār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

28. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **6**
O şekilde, tarzda.
5. Saña bāziçe-i çerḫi nice tefhīm ideyüm
6. Rüzgār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

29. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **8**
O şekilde, tarzda.
7. Şekve itsem siteminden daḫı efzūn eyler
8. Yadigār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

30. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **10**
O şekilde, tarzda.
9. Vaṣl içün terk-i niyāz itdügüme gönlümde
10. Ḫārḫār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

31. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **12**
O şekilde, tarzda.
11. Gülşenüñ itdi temāşāsı beni dem-beste
12. Nev-bahār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

32. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **14**
O şekilde, tarzda.
13. Cām-ı zehr-āb-ı gelū-sūz-ı firāḳuñ sāḳī
14. Nā-güvār öyle degüldir ki dimek mümkin ola

33. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **16**
O şekilde, tarzda.
15. Lālenün dagına reşk eyledüginden gönlüm
16. Dāġdār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

34. **öyle:**
Gazel 772
Mısra: **18**
O şekilde, tarzda.
17. Dil harīdār-ı viṣāl olduġına ey Nābī
18. Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

35. **öyle:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **97**
O şekilde, tarzda.
97. Öyle murād eyle Ḫudaʾdan recā
98. Ola niyāz itmeġe bārī sezā

36. **öyle:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Öyle, o şekilde.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

37. **öyle:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **194**
Öyle, o şekilde.
193. Eks̱er olur ẕirve-nişīn-i kemāl
194. Öyle ḫarābātī-i āşüfte-hāl

38. **öyle:**
Kaside 5
Mısra: **35**
"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.
35. Öyle ʿanḳādur o kim çerḫde olmaz sakīn
36. Cünbiş-i bāl ü peri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

39. **öyle:**
Kaside 13
Mısra: **179**
"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.
179. Öyle ḫıdmetde bulunduñ ki sefīrān-ı bihişt
180. Müjdesiz birbirine nāmuñı itmez iʿlām

40. **öyle:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **183**
"O biçimde, o tarzda" anlamında durum zarfı.
183. Öyle ʿazīzüñ es̱er-i pākidür
184. Mā-ḥaṣal-ı mezraʿ-ı idrākidür

41. **öyle:**
Kaside 16
Mısra: **171**
Öyle bir, şöyle.
171. Ṣadrında öyle nūr-ı firāset muḳīm kim
172. Mihr-i münīr olmasa ṭāliʿ ne ḥāceti

42. **öyle:**
Tarih 55
Mısra: **17**
O kadar, o derece.
17. Öyle nāzikdür binā-yı dil-keşi kim her ṣabāḥ
18. Seyrine mihr-i cihān-ārāyı muʿtād eyledi

43. **öyle:**
Tarih 57
Mısra: **5**
Öyle, öyle bir.
5. Öyle ṭıfl-ı nāz-perver kim sezā olsa aña
6. Māh-ı nev gehvāre dāye āftāb-ı nīm-rūz

44. **öyle:**
Tarih 82
Mısra: **105**
Öyle, öyle bir.
105. Sende var öyle şan u şevket kim
106. Ḫavf ider kūh-ı Ḳāfʾda ʿAnḳā

45. **öyle:**
Tarih 137
Mısra: **11**
Öyle, öyle bir.
11. Niẓām-ı nāsa ṭabʿında teveccüh öyle rāsiḫ kim
12. Terāzū-yı tesāvīde ṭutar aʿlā vü ednāyı

46. **öyle:**
Tarih 138
Mısra: **67**
Öyle, öyle bir.
67. Nābīyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile kim
68. Ḥażret-i Ḥaḳḳuñ ola ḥüsn-i kabūline ḳarīn

öyle bir:
1. **öyle bir:**
Tarih 113
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Öyle çok, çok fazla, o kadar fazla.
5. Öyle bir şeh-zāde-i āzāde kim
6. Ḥüsnine ḥüsn-i edā itmez vefā

2. **öyle bir:**
Gazel 628
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bu tarzda, bu şekilde.
5. Murġ-ı cānı per açmadan ide ṣayd
6. Öyle bir şāhbāza ʿaşḳ olsun

3. **öyle bir:**
Gazel 540
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bu tarzda, bu şekilde, çok güzel.
11. Öyle bir ʿanḳā-yı ʿālī-şāna oldı āşiyān
12. Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Arż-ı Rūm

öyle gerek:
1. **öyle gerek:**
Gazel 376
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Böyle, bu şekilde olmalı.
13. Kem ḥabābında ola ḳubbe-i gerdūn pinhān
14. Nābiyā öyle gerek lücce-i ʿirfān vāsiʿ

öyle gerekdür:

1. **öyle gerekdür:**-*dür*
Gazel 870
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Öyle, o şekilde olmalı.
7. Dil-rübā öyle gerekdür ki şarāb içdügi dem
8. Dehenin mihr sile ġonce-i sīr-āb gibi

öyle kim:
1. **öyle kim:**
Gazel 866
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki, o derece ki.
15. Ebr itdi rişte-i keremin öyle ʿām kim
16. Medd-i zebāna ḳudret-i fevvāre ḳalmadı

öylece:
1. **öylece:**
Gazel 624
Mısra: **8**
Bu şekilde, bu tarzda.
7. Hem-rengsüñ ey baẖt-ı siyeh zülf-i bütāna
8. Ammā nʾideyüm öylece berbād olamazsın

öz:
1. **özi:**-*i*
Tarih 51
Mısra: **31**
Kendi, kendisi.
31. Özi cāniblerinde bir müddet
32. Oldı serdār-ı rāh-ı dīn-i mübīn

özbek:
1. **özbek:**
Kaside 8
Mısra: **91**
Batı Türkistan.
91. Özbek u Hind u Hıṭā vü ʿAcem ü Çīn ü Ḫoten
92. Gūş ider ẖuṭbe-i nāmun bu ḳadar cemʿ-i keṣīr

özge:
1. **özgeye:**-*ye*
Gazel 2
Mısra: **15**
Başka, diğer.
15. Vech-i kerīm-i ḥüsn-i İlāhīden özgeye
16. Olmaz güşāde dīde-i bīdār-ı evliyā

2. **özge:**
Gazel 66
Mısra: **9**
Başkası, gayrı.
9. Ser-engüştümdeki nāẖundan özge nuḳre girmez hīç
10. Benüm cīb-i ümīdüm kīse-i dellāke dönmişdür

3. **özge:**
Gazel 195
Mısra: **10**
Başkası, gayrı.
9. Dil-teşnegān-ı vuṣlata taʿn itme var mıdur
10. Ṣıḥḥatden özge ẖāṭır-ı bīmārdan geçer

4. **özge:**
Gazel 232
Mısra: **5**
Başkası, gayrı.
5. Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i hūn-pāşum
6. Düçār olmaḳ o mest-i nāza nāçār olduġumdandur

5. **özgeye:**-*y, -e*
Gazel 326
Mısra: **10**
Başkası, gayrı.
9. Bi-ḥaḳḳ-ı ḥüsn-i murādāt dehr-i fānīde
10. Güzelden özgeye Nābī ḥased nedür bilmez

6. **özge:**
Gazel 572
Mısra: **5**
Başkası, gayrı.
5. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

7. **özgeye:**-*y, -e*
Kaside 3
Mısra: **35**
Başkası, gayrı.
35. Bu kārgehde degül senden özgeye maẖṣūṣ
36. Senāverī-i s̱enā yā Muḥammed-i ʿArabī

8. **özge:**
Kaside 8
Mısra: **88**
Başkası, gayrı.
87. ʿArafāt u Ḥarem u Mescid-i Aḳṣā ṭursun
88. Senden özge hele ey dāver-i pākīze-żamīr

9. **özge:**
Kaside 14
Mısra: **66**
Başkası, gayrı.
65. O deñlü luṭfı sever kim kitāb-ı ṭabʿında
66. Yazılmamış kelimāt-ı keremden özge sevād

10. **özge:**
Gazel 45
Mısra: **15**
Başkası, gayrı.
15. Perverde idüp ṣoñra nigūn itmeden özge
16. Bir ġayrı görülmiş mi ʿaceb mültezim-i çerẖ

11. **özge:**
Tarih 104
Mısra: **52**
Başkası, gayrı.
51. Dīvārını hedm eyler iken köhne binānuñ
52. Nāgāh ẓuhūr eyledi bir özge temāşā

12. **özge:**
Gazel 633
Mısra: **10**
Başka, gayrı.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

13. **özge:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **22**
Bambaşka, farklı, kendine has.
21. Važʿı meʾnūs ü resmi bigāne
22. ʿAḳlı vāfir bir özge dīvāne

14. **özge:**
Kaside 1
Mısra: **163**
Başka, gayrı.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

ʿözr:
1. ʿ**özrine:**-*i, -ne*
Gazel 518
Mısra: **12**
Mazeret.
11. Pīrlikden o ḳadar fāʾide gördüm ancaḳ
12. Kʾoldı güstāẖluġum ʿözrine bāʾis̱ ʿatehüm

2. ʿ**öẕre:**-*e*
Gazel 460
Mısra: **18**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.
17. Kisve-i zehrde tiryāḳı ider çihre-nümā
18. Nābiyā ʿöẕre gelen ʿākibetinde sitemüñ

3. ʿ**özr:**
Gazel 508
Mısra: **12**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.
11. O şūẖ rāst-reviş Nābiyā ḳabūl itmez
12. Ne deñlü ʿözr ile aḳrān içinde fāʾiḳ isem

4. ʿ**özr:**
Gazel 648
Mısra: **5**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.
5. Āyā ki ʿözr kanġıyadur bu miyānede

6. Ẓulmetden āftāb diriġ iderse pertevin

ʿöẕr-hᵛāh:

1. ʿ**öẕr-ḫᵛāhı:**-*ı*

Gazel 470

Mısra: **1**

Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen.

1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫᵛāhı ʿāşıḳuñ

2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

ʿöẕr-hᵛāh ola:

1. ʿ**öẕr-ḫᵛāh ola:**-*a*

Gazel 400

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **-**

Özür bildirerek af dilemek.

15. Cāʾiz ki zer-perestlere ola ʿöẕr-ḫᵛāh

16. Zer kisve ile cilvesi mīzāb-ı raḥmetüñ

P

pā:

1. **pāye:**-*ye*
 Gazel 30
 Mısra: **14**
 Ayak.

13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

2. **pāyına:**-*y, -ı, -n, -a*
 Gazel 367
 Mısra: **21**
 Ayak.

21. Destine kiminüñ kiminüñ pāyına sezā
22. Destinde şeyḫ-i nā-şude-pīrüñ ʿaşā ġalaṭ

3. **pā:**
 Gazel 419
 Mısra: **5**
 Ayak.

5. Başmayan ḫᵛāhiş-i maṭlūb-ı ḥaḳīḳī ile pā
6. İdemez vācib olan ḥaḳḳın edā ḫāk-ı rehüñ

4. **pāyüñi:**-*y, -üñ, -i*
 Gazel 607
 Mısra: **3**
 Ayak.

3. İderse pāyüñi āzürde zaḫm-ı ḫārı nedür
4. Şikāyet eylemenüñ vechi bāġbānından

5. **pāyına:**-*y, -ı, -n, -a*
 Gazel 801
 Mısra: **4**
 Ayak.

3. Tevāżuʿ eylemiş taḥṣīl teʾhīr-i ʿibādetden
4. Olur kimden görürse ser-fürū pāyına üftāde

6. **pāyı:**-*y, -ı*
 Kısa Mesnevi 9
 Mısra: **156**
 Ayak.

155. Perde-i sāmānı olup çāk çāk
156. Pāyı giriftār ü teni lerzenāk

pā başalı:

1. **pā başalı:**-*alı*
 Tarih 36
 Mısra: **28**
 Kelime Tipi: -
 Ayak basmak, gelmek.

27. Zīr-i pāyında daḫı mürde degül mūr-ı żaʿīf
28. Başalı ʿarşa-i iḳbāle Süleymān gibi pā

pā be-dāmān eyledüm:

1. **pā be-dāmān eyledüm:**-*dü, -m*
 Gazel 527
 Mısra: **6**
 Kelime Tipi: -
 Beline takmak.

5. Ḳatl-i ʿāma ārzū-yı ġamzesin taḳrīr ile
6. Rūzgāruñ tīġ-ı kinin pā be-dāmān eyledüm

pā ber-cā:

1. **pā ber-cā:**
 Kaside 24
 Mısra: **28**
 Kelime Tipi: -
 Ayağı yerde -sabit, kaim-.

27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

2. **pā ber-cā:**
 Tarih 14
 Mısra: **14**
 Kelime Tipi: -
 Ayağı yerde -sabit, kaim-.

13. İlāhī ṣaḥibin eyle muʿammer ü mesrur
14. Ola binā-yı felek tā ki böyle pā ber-cā

3. **pā ber-cā:**
 Tarih 82
 Mısra: **32**
 Kelime Tipi: -
 Ayağı yerde -sabit, kaim-.

31. Kimisi didi bārgāh-ı felek
32. Oldı zer fülkesiyle pā ber-cā

pā ber-cā olursun:

1. **pā ber-cā olursun:**-*ur, -sun*
 Tarih 16
 Mısra: **74**
 Kelime Tipi: -
 Ayağı yerde -sabit, kaim- olmak.

73. Bu ḥüsn-i ḥāl ile ey āṣaf-ı devrān saña müjde
74. Murāduñca olursun mesned-i devletde pā ber-cā

pā çek:

1. **pā çek:**
 Gazel 404
 Mısra: **14**
 Kelime Tipi: **Deyim**
 Ayak çekmek, uzaklaşmak, ayrılmak.

13. Eger āsāyiş-i hemvāra varsa raġbet-i ḫāṭır
14. Nesīb-i ʿuzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek

pā çekme:

1. **pā çekme:**-*me*
 Gazel 549
 Mısra: **11**
 Kelime Tipi: **Deyim**
 Ayak çekmek, uzaklaşmak, ayrılmak.

11. Var ise ʿaḳlun şaḳın kūy-ı cünūndan çekme pā
12. Sehlterdür seng-i ṭıflān seng-i ṭaʿn-ı nāsdan

pā der-gil-i telāş:

1. **pā der-gil-i telāş:**
 Gazel 136
 Mısra: **1**
 Kelime Tipi: -
 Endişe sıkıntısı.

1. Pā der-gil-i telāş maḳālüñle ḫāmeler
2. Pīçīde-i firāş ḫayālüñle nāmeler

pābe-gil olsa:

1. **pābe-gil olsa:**-*sa*
 Gazel 678
 Mısra: **4**
 Kelime Tipi: -
 Ayağı çamurlu olmak (Kalemin ucunun mürekkepli olmasına atfen).

3. Yek-ḫaṭvede eyler yine ṭay şarḳ ile ġarbı
4. Rehvār-ı ḳalem her ne ḳadar pābe-gil olsa

pā-bend-i taʿalluḳ:

1. **pā-bend-i taʿalluḳ:**
 Gazel 167
 Mısra: **7**
 Kelime Tipi: -
 Dünyayla olan ilişkinin ayak bağı.

7. Pā-bend-i taʿalluḳ görinür sinede ammā
8. Āzāde-dil ol ḳaydda maḥbūs degüldür

pā-beste:

1. **pā-bestedür:**-*dür*
 Gazel 389
 Mısra: **2**
 Ayağı bağlı.

1. Ol kimsenüñ ki nüsḫa-i ṣunʿa şühūdı yoḳ
2. Pā-bestedür meʿāric-i aṣla ṣuʿūdı yoḳ

2. **pā-besteyüz:**-*y, -üz*
 Gazel 881
 Mısra: **9**
 Ayağı bağlı.

9. Pā-besteyüz bu dāmgeh-i cān-feşārda
10. Mevlā müyesser eyleye Nābī rehāmuzı

3. **pā-beste:**
 Kısa Mesnevi 8
 Mısra: **21**
 Ayağı bağlı.

21. Ṭaḳlar tāḳ-ı çerḫe pā-beste
22. Ḳaṣrlar āsmāna peyveste

4. **pā-beste:**
 Kısa Mesnevi 9
 Mısra: **134**
 Ayağı bağlı.

133. Didi getür bir daḫı ol merdeküñ
134. Raġmına pā-beste Senāyī Begʾüñ

pā-bestegān-ı ʿaḳla:

1. **pā-bestegān-ı ʿaḳla:**-*a*
 Gazel 188
 Mısra: **1**
 Kelime Tipi: -
 Aklın kayıtlı, bağlı ayakları.

1. Pā-bestegān-ı ʿaḳla nizāʿ-ı fünūn düşer
2. Āzāde meşrebān-ı hevāya cünūn düşer

pā-beste-i taḫṣīṣ idüp:

1. **pā-beste-i taḫṣīṣ idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Tahsis etmekle, bir kısma ayırmakla ayağını bağlamak.
89. Buraḳ-ı ʿizzet u cāhı idüp pā-beste-i taḫṣīṣ
90. Semend-i raḥmet-i ʾāmuñ ʾinānın eylemiş irḫā

pā-būs:

1. **pā-būs:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Ayak öpme.
9. Bī-tābliginden dökilür pāyına yoḫsa
10. Üftādelerüñ maṭlabı pā-būs degüldür

pābuş:

1. **pābuşın:**-*ı, -n*
Gazel 573
Mısra: **4**
Ayakkabı, pabuç.
3. Ẕillet erbābı olur bāb-ı İlāhīʾde ʿazīz
4. Ḫalḳ cāmiʿde el üzre götürür pābuşın

pādişāh:

1. **pādişāh:**
Gazel 242
Mısra: **21**
Sultan, padişah.
21. Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudā hem pādişāh u hem vezīr
22. Bunlaruñ ḳadrini serverler bilür bilmezlenür

2. **pādişāh:**
Gazel 245
Mısra: **12**
Sultan, padişah.
11. Āb-ı rūy istersen ol destüñ gibi ḫam-geşte-kad
12. Pādişāh eyler gedāyı neşʾe-i ṣahbā budur

3. **pādişāh:**
Gazel 724
Mısra: **15**
Sultan, padişah.
15. Mālik olmaz böyle iki āṣafa her pādişāh
16. Olmaz āẕīne şeb-i ḳadre müsādif her sene

4. **pādişāh:**
Gazel 784
Mısra: **14**
Sultan, padişah.
13. Az ḳaldı tīre-himmetī-i baḫt-ı dūn ile
14. Nābī ki taḫt-ı yeʾse giçe pādişāh ola

5. **pādişāha:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **81**
Sultan, padişah.
81. Pādişāha senüñ evṣāf-ı hümāyūnuñda
82. Ḫāmenün ḥaddi degüldür kʾide ıẓhār-ı ṣarīr

6. **pādişāhum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **104**
Sultan, padişah.
103. Bā-ḫuṣūṣ ola şehenşāh-ı diyār-ı Ḥaremeyn
104. Pādişāhum gibi bir dāver-i pākīze-żamīr

7. **pādişāhum:**-*um*
Kaside 15
Mısra: **61**
Sultan, padişah.
61. Pādişāhum kerem it salṭanatuñ ḥaḳḳını vir
62. Ṣadr-ı aʿlāya getür lāyıḳın it müstaḫdem

8. **pādişāh:**
Kaside 16
Mısra: **141**
Sultan, padişah.
141. Ol pādişāh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
142. Tā saḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

9. **pādişāhuñ:**-*uñ*
Kaside 18
Mısra: **17**
Sultan, padişah.
17. Pādişāhuñ ḳafes içindeki nāmın görsün
18. Ḳafese girdügini münkir olanlar ʿanḳā

10. **pādişāhuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **443**
Sultan, padişah.
443. Pādişāhuñ vezīr-i muḫteremi
444. Vüzerānuñ şecīʿ-i pür-keremi

11. **pādişāha:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **261**
Sultan, padişah.
261. Yapsalar pādişāha ḳanda maḳām
262. Suḫanun itdi revnaḳın itmām

12. **pādişāh:**
Tarih 19
Mısra: **14**
Sultan, padişah.
13. Bu nuṭḳ-ı bī-ḳaṣd u ġaraż sādır olup şeh-zādeden
14. Gūş eyleyince pādişāh ṭoldı derūnı nūr ile

13. **pādişāhuñ:**-*uñ*
Tarih 24
Mısra: **13**
Sultan, padişah.
13. Pādişāhuñ sāye-i iḳbāl ü cāhında müdām
14. İkisin daḫı muʿammer ide luṭfiyle Ḫudā

14. **pādişāhı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **18**
Sultan, padişah.
17. Letāfet bunda bunca sāye-endāz olduġındandur
18. Cihānuñ pādişāhı dīn-i İslāmuñ nigehdārı

15. **pādişāha:**-*a*
Tarih 127
Mısra: **84**
Sultan, padişah.
83. Līk olmadı muvaffaḳ biri bir ḫıdmete kim
84. Pādişāha fuḳarādan ide taḥṣīl-i duʿā

16. **pādişāhuñ:**-*uñ*
Tarih 129
Mısra: **10**
Sultan, padişah.
9. Gūş idince Nābī-i dāʿī didi tārīḫini
10. Pādişāhuñ öpdi pāyın bu makarr-ı dil-güşā

17. **pādişāha:**-*a*
Tarih 144
Mısra: **45**
Sultan, padişah.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

18. **pādişāh:**
Kıt'a 102
Mısra: **3**
Sultan, padişah (Sultan III. Ahmed Han kastedilerek).
3. Pādişāh olmasa yek demde olur kevn ḫarāb
4. Pādişehdür beden-i mülk-i cihānuñ cānı

pādişāhā:

1. **pādişāhā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **1**
Ey ulu Padişah.
1. Pādişāhā bülend-menziletā
2. Şehriyārā sütūde-maʿdeletā

pādişāhān:

1. **pādişāhānuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **94**
Padişahlar.
93. Didiler cümlesi aḥsent zihī nūr-ı naẓar
94. Pādişāhānuñ olur ḳalb-i şerīfi mülhem

pādişāhān-ı cihānuñ:

1. **pādişāhān-ı cihānuñ:**-*uñ*
Tarih 30
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Dünyayı yöneten sultanlar.
57. Ḥüsni bu ḳaṣruñ bu kāfīdür ki teşrīf eyleye

58. Pādişāhān-ı cihānuñ server-i ser-i defteri

pādişāh-ı ʿālī-şān:
1. **pādişāh-ı ʿālī-şān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **202**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce padişah.
201. Ne zamān gördi dīde-i devrān
202. Böyle bir pādişāh-ı ʿālī-şān

pādişāh-ı baḥr ü ber:
1. **pādişāh-ı baḥr ü ber:**
Tarih 129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Denizin ve karanın padişahı. || Alemin padişahı.
1. Pādişāh-ı baḥr ü ber şāhenşeh-i ʿālī-güher
2. Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i dīn-perver-i kişver-güşā

pādişāh-ı dīn-penāh:
1. **pādişāh-ı dīn-penāh:**
Tarih 144
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Dini koruyan padişah.
35. Ġayretinden itdi īmā pādişāh-ı dīn-penāh
36. İltizāmından duʿāyı ḫayrı terk-i ḫurd u ḫᵛāb

pādişāh-ı güzīn:
1. **pādişāh-ı güzīn:**
Tarih 69
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Seçkin padişah.
5. İdüp vezīrini taʿyīn o pādişāh-ı güzīn
6. Memerr-i düşmeni itdi sipāh-ı din ile sedd

pādişāh-ı ʿilm-perver:
1. **pādişāh-ı ʿilm-perver:**
Tarih 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bilimi seven padişah.
1. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Hān-ı vālā-menzilet
2. Pādişāh-ı ʿilm-perver dāver-i fazl-āşinā

pādişāh-ı kār-dān:
1. **pādişāh-ı kār-dān:**
Kaside 21
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İş bilen sultan.
15. Ḥażret-i Devletgirāy Ḫān pādişāh-ı kār-dān
16. Kim felek çākerligine müşterīdür cān ile

pādişāh-ı kevn ü mekān:
1. **pādişāh-ı kevn ü mekān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **341**
Kelime Tipi: -
Varlığın, kainatın sultanı, Allah.
341. Didüm ey pādişāh-ı kevn ü mekān
342. Āferīnende-i zemīn ü zamān

pādişāh-ı kişver-i ḥüsn ü letāfetüm:
1. **pādişāh-ı kişver-i ḥüsn ü letāfetüm:**-*üm*
Gazel 535
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzellik ve hoşluk ülkesi hükümdarı.
9. Ol pādişāh-ı kişver-i ḥüsn ü letāfetüm
10. Kim rūz ü şeb çalınmadadur kūs-ı devletüm

pādişāh-ı maşrıḳ u maġrib:
1. **pādişāh-ı maşrıḳ u maġrib:**
Tarih 30
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Doğunun ve batının padişahı.
61. Pādişāh-ı maşrıḳ u maġrib ḫidīv-i baḥr u berr
62. Şehryār-ı ʿālem u ādem şeh-i ins ü perī

pādişāh-ı mülk ü millet:
1. **pādişāh-ı mülk ü millet:**
Tarih 144
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Milletin ve ülkenin padişahı (Sultan III. Ahmed Han).
25. ʿĀḳıbet olduḳda vākıf ṣūret-i aḥvāline
26. Pādişāh-ı mülk ü millet mālik-i evc-i rikāb

pādişāh-ı ṣāf-dil ü ṣāf-ṭabʿ:
1. **pādişāh-ı ṣāf-dil ü ṣāf-ṭabʿ:**
Kaside 16
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Tabiatı temiz, gönlü temiz padişah.
145. Ol pādişāh-ı ṣāf-dil ü ṣāf-ṭabʿ kim
146. Āyīne-i żamīri götürmez küdūreti

pādişāh-i serīr-i istiḳlāl:
1. **pādişāh-i serīr-i istiḳlāl:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **182**
Kelime Tipi: -
Bağımsızlık tahtının padişahı.
181. Nüsḫa-i bī-ʿadīl-i fenn-i kemāl
182. Pādişāh-i serīr-i istiḳlāl

pādişāh-ı taḫt-nişīn:
1. **pādişāh-ı taḫt-nişīn:**
Tarih 51
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Tahta çıkan padişah.
15. Devlet ü şevket ü şehāmetle
16. Olıcaḳ pādişāh-ı taḫt-nişīn

pādişāh-ı vaḳte:
1. **pādişāh-ı vaḳte:**-*e*
Tarih 94
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Zamanın hükümdarı.
17. Ne ism ile mes̱elā mihr ü āftāb gibi
18. Teṣadüf itse olur pādişāh-ı vaḳte müfīd

pādişāh-ı zamāne:
1. **pādişāh-ı zamāne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Çağının hükümdarı.
151. Pādişāh-ı zamāne ẓıll-ı Ḫudā
152. Ḫalledaʾllāhu mülkehū ebeda

2. **pādişāh-ı zamāne:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **233**
Kelime Tipi: -
Çağının hükümdarı.
233. Pādişāh-ı zamāne ẓıll-ı Ḫuda
234. Halledaʾllāhu mülkehū ebedā

pādişeh:
1. **pādişeh:**
Gazel 725
Mısra: **3**
Padişah, hükümdar.
3. ʿAzīz-i kişver olur pādişeh gelürse ẕelīl
4. Taḥammül eyleyemez āftāba nūr-ı nigāh

2. **pādişehüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **29**
Padişah, hükümdar.
29. Gelsün ol pādişehüñ ʿaṣr-ı şerīfi de görüñ
30. Bülbül-i köhne nice eyler imiş basṭ-ı ṣafīr

3. **pādişeh:**
Kaside 16
Mısra: **183**
Padişah, hükümdar.
183. Ol pādişeh ki ṣafḥa-i cāh u celālinüñ
184. Yoḳdur miyānda ḫāme vü evrāḳa nisbeti

4. **pādişeh:**
Kaside 16
Mısra: **189**
Padişah, hükümdar.
189. Ol pādişeh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
190. Tā sāḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

5. **pādişehüm:**-*üm*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar.
1. Kim eylemezse pādişehüm saña ser-fürū
2. Olsun vücūdı mesḫ benüm ḫilḳatüm gibi

6. **pādişehdür:**-*dür*
Kıt'a 102
Mısra: **4**
Padişah, hükümdar.
3. Pādişāh olmasa yek demde olur kevn ḫarāb
4. Pādişehdür beden-i mülk-i cihānuñ cānı

7. **pādişeh:**
Tarih 19
Mısra: **5**
Padişah, hükümdar.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

8. **pādişehde:**-*de*
Tarih 94
Mısra: **15**
Padişah, hükümdar.
15. İder meyāmin-i luṭfı o pādişehde ẓuhūr
16. İderse kanġı lisānda ẓuhūr o necm-i saʿīd

9. **pādişehüñ:**-*üñ*
Tarih 94
Mısra: **9**
Padişah, hükümdar.
9. Ki ḳanġı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

10. **pādişeh:**
Tarih 96
Mısra: **7**
Padişah, hükümdar.
7. Zihī pādişeh kim kemīn çākeri
8. Ruḫ-i mihre olmaz tenezzül-nümāy

pādişeh-i ʿāleme:
1. **pādişeh-i ʿāleme:**-*e*
Tarih 104
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Dünya padişahı.
101. Bir pādişeh-i ʿāleme olmadı müyesser
102. Bu menḳabet-i aʿẓam bu niʿmet-i kübrā

pādişeh-ı ʿālem-gīr:
1. **pādişeh-ı ʿālem-gīr:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Cihanı elde tutan padişah.
35. Liʾllāhʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-ı murād itdi cülūs
36. İntiẓār eyledügüñ pādişeh-ı ʿālem-gīr

2. **pādişeh-ı ʿālem-gīr:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Cihanı elde tutan padişah.
89. Ḫutbesin menber-i sulṭān-ı rüsülde oḳımaḳ
90. Kime maḫṣūṣdur ey pādişeh-ı ʿālem-gīr

pādişeh-i bī-hem-tā:
1. **pādişeh-i bī-hem-tā:**
Tarih 127
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Benzersiz, nazirsiz sultan.
75. Böyle şāhenşehe bir kimse olunmaz tanzīr
76. Buña beñzer nicʾolur pādişeh-i bī-hem-tā

pādişeh-i devrānuñ:
1. **pādişeh-i devrānuñ:**-*uñ*
Gazel 783
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zamanın padişahı.
9. Nābiyā ḥażret-i Ḥaḳ pādişeh-i devrānuñ
10. İde ʿömrini füzūn ʿİsī vü Meryemcesine

2. **pādişeh-i devrānuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Zamanın padişahı.
27. Ṣaḳlarum nāmına bir pādişeh-i devrānuñ
28. Ki idem müzd-i beşāret kim iderse tebşīr

3. **pādişeh-i devrānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zamanın padişahı (Sultan III. Ahmed Han kastedilerek).
1. Senüñ ey Nābī-i kem-ḳadr degüldür ḥaddüñ
2. Eylemek vaṣfın edā pādişeh-i devrānuñ

pādişeh-i dīn-perver:
1. **pādişeh-i dīn-perver:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Dini seven, dindar sultan.
25. Didiler birden eyā pādişeh-i dīn-perver
26. Ey şehenşāh-ı mülūk-ı ʿArab u Rūm u ʿAcem

pādişeh-i hind ü ʿacem:
1. **pādişeh-i hind ü ʿacem:**
Kaside 15
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Hint ve İran padişahları.
59. ʿĀrif u ʿālim u dānāyı vezīr eylerler
60. Ḫusrev-i Çīn ü Ḫaṭā pādişeh-i Hind ü ʿAcem

pādişeh-i maʿdelet-penāh:
1. **pādişeh-i maʿdelet-penāh:**
Tarih 124
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Adalet sığınağı olan sultan (Sultan III. Ahmed Han).
7. Tefvīż idince pādişeh-i maʿdelet-penāh
8. Bir fāżıl-ı yegāneye ṣadr-ı saʿādeti

pādişeh-i memleket-ārā:
1. **pādişeh-i memleket-ārā:**
Tarih 104
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İmparatorluğun süsü olan sultan.
5. Ol pādişeh-i memleket-ārā ki virilmiş
6. İkbāl-i Süleymān nefes-i Ḫıżr u Mesīḥa

pādişeh-i mülk-i sedād:
1. **pādişeh-i mülk-i sedād:**
Kaside 2
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Doğruluk diyarının hükümdarı.
57. Dāver-i taḫt-ı risālet şeh-i iḳlīm-i kemāl
58. Gevher-i baḥr-ı ḫıred pādişeh-i mülk-i sedād

pādişeh-i nāmdār:
1. **pādişeh-i nāmdār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Namı büyük, meşhur hükümdar.
65. Ġazneʾde Maḥmūd şeh-i kām-kār
66. Olmış iken pādişeh-i nāmdār

pādişeh-i rūy-ı zemīn:
1. **pādişeh-i rūy-ı zemīn:**
Kaside 8
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Yeryüzünün hükümdarı.
41. Dāver-i kişver-i dīn pādişeh-i rūy-ı zemīn
42. Ḫātmī-i dīn-i mübīn dādger-i ʿadl-semīr

pāk:
1. **pāk:**
Gazel 56
Mısra: **13**
Temiz, saf.
13. Nihādı pāk olan erbāb-ı ṭabʿun ey Nābī
14. Gelür meẕākına eşʿār-ı ābdār leẕīẕ

2. **pākdür:**-*dür*
Gazel 301
Mısra: **3**
Temiz, saf.
3. Ḳıblemüz pākdür ālūde-sülūk olsak da
4. Menbaʿı ṣāf u ayaġı bulanıḳ cūyuz biz

3. **pāk:**
Gazel 623
Mısra: **13**
Temiz, saf.

13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

4. **pāk:**
Kaside 9
Mısra: **121**
Temiz, saf.
121. Dehre pertev bıraḳan pāk żamīrüñ var iken
122. Bilemem çerḫ-i ġalaṭ-pīşe bu mihri nʾeyler

5. **pāk:**
Tarih 9
Mısra: **23**
Temiz, saf.
23. Bunda kim böyle pāk leẕẕet var
24. Şübhe yoḳ olduġında āb-ı cinān

6. **pāk:**
Tarih 57
Mısra: **13**
Temiz, saf.
13. İtdi iki pāk gevherden Muḥammed Beg bürūz
14. ʿĀleme geldi Muḥammed āfitāb-ı dil-fürūz

7. **pāk:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **461**
Güzel, mübarek, kutlu.
461. Naẓarı pāk ü himmeti ʿālī
462. ʿAṣrınuñ derd ü ġussa pā-māli

pāk eyle:
1. **pāk eyle:**
Gazel 340
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek.
5. Ṭamaʿ dendānını pāk eyle gūşun aç diyü ol şūḫ
6. Hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i dervīşāne göndermiş

pāk eyler:
1. **pāk eyler:**-*r*
Gazel 198
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek.
11. Ehl-i ʿiṣyāna virür müjde-i raḥmet ṣābūn
12. Kemterīn paresi bir pīreheni pāk eyler

2. **pāk eyler:**-*r*
Gazel 558
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek.
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

3. **pāk eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek.
181. Tīġı āteş ʿadūsıdur ḫāşāk
182. Eyler anuñla rūy-ı arżı pāk

pāk idelüm:
1. **pāk idelüm:**-*el, -üm*
Gazel 511
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek, arındırmak.
5. Ehl-i dillerle içüp meykedede bāde-i nāb
6. Gelünüz çirk-i riyādan dilümüz pāk idelüm

pāk idüp:
1. **pāk idüp:**-*üp*
Tarih 56
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek, arındırmak.
27. Pāk idüp mülk-ı ʿIrāḳʾı Dicle-i şemşīr ile
28. Ḳalmaya ol ḫāk-ı nūrānīde ās̲ār-ı ẓalām

pāk itmek:
1. **pāk itmek:**-*mek*
Gazel 771
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek, arındırmak.
9. Ġayri pāk itmek içün kendüñ olup çirk-ālūd
10. Eşküñi hem-reviş-i lūle-i ḥammām itme

pāk olurum:
1. **pāk olurum:**-*ur, -um*
Gazel 522
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Temizlenmek, arınmak.
7. Ne deñlü ḫalḳ beni ġıybet itse memnūnum
8. Bilā-tekelüf-i ṣābun u āb pāk olurum

pāk u ṣāfī:
1. **pāk u ṣāfī:**
Tarih 42
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Temizlik, paklık.
23. Ṣāḥibinüñ derūnına beñzer
24. Pāk u ṣāfī vü ẕevḳ-baḫş u cevād

pāk-bīnā:
1. **pāk-bīnānuñ:**-*nuñ*
Gazel 806
Mısra: **7**
Tertemiz vücut.
7. Pāk-bīnānuñ ider çeşm-i ümidin rūşen
8. Merdüm-i dīde ḳadar ḫāl-i benāgūş-ı nigeh

pāk-dāmān:
1. **pāk-dāmān:**
Gazel 372
Mısra: **6**
Namuslu.
5. Olmadı zāt-ı şerīfüñ gibi Şehbāʾda muḳīm
6. Bir vezīr-i pāk-ṭabʿ ü pāk-dāmān el-vedāʿ

pā-keşīde olaydı:
1. **pā-keşīde olaydı:**-*a, -y, -dı*
Kaside 1
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Ayağını çekmiş olmak, vazgeçmek.
143. Olaydı pā-keşīde āb reftār-ı dil-ārādan
144. İderdi sūz-ı sīne teşnegānuñ ṣıḥḥatin yaġmā

pāk-gevher:
1. **pāk-gevherā:**
Kaside 16
Mısra: **205**
Ey özü temiz!.
205. Şāhenşehā sütūde-dilā pāk-gevherā
206. Ey ḫalḳ-ı ʿālem üzre Ḥaḳuñ ẓıll-ı reʾfeti

pākīze:
1. **pākīze-zebāndur:**-*dur*
Gazel 208
Mısra: **18**
İnce söyleyişli.
17. Her lūlesi Nābī ḳalem-i feyz mis̲āli
18. İcrā-yı zülāl itmede pākīze-zebāndur

2. **pākīzedür:**-*dür*
Tarih 127
Mısra: **19**
Mübarek, kutlu.
19. Ḳatı pākīzedür idrāḳine bul rāh-ı şuʿūr
20. Dīde-i ʿaḳluña vir ḥüsnini teşḫīse cilā

3. **pākīze-naẓar:**
Kaside 9
Mısra: **86**
Temiz bakışlı, ileri görüşlü.
85. Az gelir ẕātı gibi kārgeh-i iḳbāle
86. Böyle pākīze-naẓar cāmiʿ-i mecmūʿ-ı hüner

pākīze ḳalur:
1. **pākīze ḳalur:**-*ur*
Gazel 361
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Saf, temiz kalmak.
5. Baṣdırsa ḳıbāb-ı feleġi gerd-i ḫarābī
6. Pākīze ḳalur dāmen-i maʿmūre-i iḫlāṣ

pākīze-edā:
1. **pākīze-edā:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **35**
Berrak söyleyişli, üslubu temiz.

35. Āṣaf-ı ʿārif ü pākīze-edā
36. Revnaḳ-ı dehr Muḥammed Pāşā

pākīze-gū:
1. **pākīze-gūterce:**
Gazel 767
Mısra: **10**
Şiir ve söyleyişi daha güzel olan.
9. Tetebbuʿ kim iderse bu zemīn-i tāzeye Nābī
10. Miyān-ı tāze-gūyānda odur pākīze-gūterce

pākīze-i çirk-āb-ı ġurūr eylemişüz:
1. **pākīze-i çirk-āb-ı ġurūr eylemişüz:**
Gazel 268
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gururlanmanın pis ve bulanık suyunu arındırmak.
11. Ġam degül dāmen-i dil olmış ise ālūde
12. Hele pākīze-i çirk-āb-ı ġurūr eylemişüz

pākīze-nihād:
1. **pākīze-nihād:**
Tarih 27
Mısra: **6**
Temiz yaradılışlı.
5. Birisi Tāvşān Aġā maḳbūl-ı Sulṭān-ı cihān
6. Biri ṣadr-ı aʿẓam-ı merḥūm pākīze-nihād

pākīze-suḫañ:
1. **pākīze-suḫañ:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Güzel söz/ şiir söyleme yeteneği.
3. Böyle pākīze-suḫañ böyle edā-yı rengīn
4. Sādır olmaz ḳatı çoḳ şāʿir-i bī-pervādan

pākīzeter:
1. **pākīzeter:**
Kıt'a 3
Mısra: **16**
Tertemiz, en güzel.
15. İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef
16. Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl

pāk-nijād:
1. **pāk-nijād:**
Kaside 2
Mısra: **192**
Soylu, asil.
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

pāk-ṭabʿ u ṣāf-dilā:
1. **pāk-ṭabʿ u ṣāf-dilā:**
Tarih 82
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Ey temiz ahlaklı ve saf gönüllü!.
97. Āṣafā pāk-ṭabʿ u ṣāf- dilā
98. Ey ṣaf-ārāy-ı zümre-i vüzerā

pāk-ṭabʿā:
1. **pāk-ṭabʿā:**
Kaside 9
Mısra: **111**
Ey temiz ahlaklı.
111. Pāk-ṭabʿā dür-i pākīze-i baḥr-ı keremā
112. Ey viren ẕātı ile çihre-i dehre zīver

pāk-tebār:
1. **pāk-tebārā:**
Kaside 13
Mısra: **173**
Ey soyu temiz.
173. Āṣaf āṣāf-dilā pāk-tebārā ṣadrā
174. Ey olan nāmı teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām

pāk-ṭıynet:
1. **pāk-ṭıynet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **446**
Yaradılışı temiz, tabiatı saf olan.
445. Muṣṭafā nām ü Murtaża-kirdār
446. Pāk-ṭıynet muṣāḥib-i ḫünkâr

pā-kūp-ı cām-ı māsivā:
1. **pā-kūp-ı cām-ı māsivā:**
Gazel 48
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Fanilik kadehinin dans edeni.
17. Olur pā-kūp-ı cām-ı māsivā mest-i ser-endāzı
18. Leb-i peymāne-i ḫūn-ı cigerdür ḥalḳa-i tevḥīd

pālheng-i ḳalenderī-i semā:
1. **pālheng-i ḳalenderī-i semā:**
Tarih 82
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sema gösterisinde dervişin kuşandığı kemer üstündeki taş.
15. Kimisi didi şübhe yoḳ ki budur
16. Pālheng-i ḳalenderī-i semā

pā-māl:
1. **pā-māle:**-*e*
Gazel 343
Mısra: **9**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
9. Sirişk-i dīdemi pā-māle teşne-lebdür o şūḫ
10. Ṭarīḳ-i pādan ider naḫl gibi defʿ-i ʿaṭaş

2. **pā-mālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 502
Mısra: **12**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
11. Var ise de bisāt-ı zemīndür zamānede
12. Luṭf-ı Ḫudāya şükr ki pā-mālümüz bizüm

3. **pā-māl:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **8**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
7. Ḫuşk olmış idi riyāz-ı āmāl
8. Āyīne-i dil ġubāra pā-māl

4. **pā-māllıġa:**-*a*
Gazel 484
Mısra: **18**
Ayaklar altında çiğnenme, hor görülme.
17. Muḥtāc iken ebnā-yı cihān luṭfına Nābī
18. Pā-māllıġa ṣabrda hem-ṭabʿ-ı zemīn ol

5. **pā-māle:**-*e*
Gazel 719
Mısra: **11**
Ayaklar altında çiğnenme, hor görülme.
11. Kemīne nemleyi pā-māle niyyet itmemişüzdür
12. Bu ʿarṣagāhda ḫayyāl idük zamān ile biz de

6. **pā-māli:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **462**
Ayaklar altında çiğnenme, hor görülme.
461. Naẓarı pāk ü himmeti ʿālī
462. ʿAṣrınuñ derd ü ġussa pā-māli

pā-māl düşince:
1. **pā-māl düşince:**-*ince*
Gazel 99
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayağa düşmek, ayaklar altına çiğnenmek.
11. Düşince fırsatı virmez emān ider pā-māl
12. Meġer ki ḫāme varaḳ gibi rū-sefīd midür

pā-māl eylerse:
1. **pā-māl eylerse:**-*r, -se*
Gazel 126
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altına almak, çiğnemek.
15. Müʾmin eylerse bile rūy-ı zemīni pā-māl
16. Günde heştād ʿaded rū-be-zemīn olmadadur

pā-māl idemez:
1. **pā-māl idemez:**-*e, -mez*
Kaside 24
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Ayak altına almak, çiğnemek.
77. Kimse pā-māl idemez kimseyi eyyāmında
78. Meġer evrāḳ-ı s̱enāyı ḳalem-i çāpük-pā

pā-māl ider:
1. **pā-māl ider:**-*er*
Gazel 6
Mısra: **9**

Kelime Tipi: -
Ayak altına almak, çiğnemek.
9. Biri birin kenāra gelmede emvāc ider pā-māl
10. Meġer Nābī şikāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

2. **pā-māl ider:**-*er*
Gazel 502
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayak altına almak, çiğnemek.
3. Pā-māl ider biri birine cūş-ı müşteri
4. Biñ ʿayb ile ṣatarsa da dellālümüz bizüm

pā-māl iderler:
1. **pā-māl iderler:**-*er, -ler*
Gazel 459
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayak altına almak, çiğnemek.
7. Sāyeyüz biz bizi ol sāʿat iderler pā-māl
8. Ṣāḥib-i ẓıll ile is̱bāt-ı müsāvāt itsek

pā-māl idüp gelmekde:
1. **pā-māl idüp gelmekde:**
Gazel 424
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında çiğneyedurmakta.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm kāşānenüñ

pā-māl itdi:
1. **pā-māl itdi:**-*di*
Gazel 732
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına almak.
9. Temekkün eylemeden itdi Nābiyā pā-māl
10. Zamānenüñ kimi gördümse iltizāmında

pā-māl itme:
1. **pā-māl itme:**-*me*
Gazel 729
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına almak.
9. Ḥall u ʿaḳd ehli ẕelīl olsa da pā-māl itme
10. Nāḫunuñ atma yire raḥm kıl üftādelere

pā-māl itmişdi:
1. **pā-māl itmişdi:**-*miş, -di*
Gazel 765
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına almak.
11. İzdiḥām-ı nigeh itmişdi cemālin pā-māl
12. Ne güzel geldi maḥallinde ḫaṭı imdāde

pā-māl ola:
1. **pā-māl ola:**-*a*
Gazel 457
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ezilmek, çiğnenmek, ayaklar altında kalmak.
9. Ġazel nā-dīde vü neʾşnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuḳdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

pā-māl olan:
1. **pā-māl olan:**-*an*
Gazel 761
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.
5. Ḫalḳ itmez idi perde olan rūyını pā-māl
6. Ġammāzlıġı olmasa naḳş-ı ḳademüñ de

pā-māl olmasa:
1. **pā-māl olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 743
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.
3. İttikāye müstaʿid olmaz kibār-ı devlete
4. Bāliş-i zer-tār eger ḫuddāma pā-māl olmasa

pā-māl olsa:
1. **pā-māl olsa:**-*sa*
Gazel 770
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.
5. ʿĀḳibet pā-zede-i miḥnet olur ehl-i nifāḳ
6. Rāhlar çünki dü-rūdur nʾola pā-māl olsa

pā-māl olur:
1. **pā-māl olur:**-*ur*
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.
3. Başında āteşi eksük degül olur pā-māl
4. Menāre gibi olan kec-derūn u rāst-nümā

pā-māl olurdı:
1. **pā-māl olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 686
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek.
9. Pā-māl olurdı gerd-i kesāda dükānları
10. Yek-kārda cemāl ü naẓar bā-hem olmasa

pā-māl-i cevr idenlerden:
1. **pā-māl-i cevr idenlerden:**-*en, -ler, -den*
Gazel 106
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sıkıntının ayakları altında ezdirmek.
5. Zebūn bulup bizi pā-māl-i cevr idenlerden
6. Berāy-ı ġayret-i Ḥaḳḳ intikam alur bulunur

pā-māl-i ġaraż:
1. **pā-māl-i ġaraż:**
Kaside 15
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Garaz ve düşmanlığın ayakları arasında ezilmiş.
77. Bilürüz eks̱erinüñ mā-ḥaṣal-ı aḥvālin
78. Kimi pā-māl-i ġaraż kimisi ġam-hᵛār-ı şikem

pā-māl-i ġubār itdi:
1. **pā-māl-i ġubār itdi:**-*di*
Gazel 605
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayağın tozu toprağı altında çiğnemek, ezmek.
5. Leşker-i ḫaṭ ebrūvānın itdi pā-māl-i ġubār
6. İndi püller pāyesine bir zaman miḥrāb iken

pā-māl-i ġubār itmek:
1. **pā-māl-i ġubār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Ayağın tozu toprağı altında çiğnemek, ezmek.
21. Mirʾāt-ı Sikender diyü vaṣf itdügi ḫalḳa
22. Nābī beni pā-māl-i ġubār itmek içünmiş

pā-māl-i ġubārı olma:
1. **pā-māl-i ġubārı olma:**-*ma*
Gazel 548
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında çiğnenen tozu toprağı olmak.
13. Olma pā-māl-i ġubārı bu kühen vīrānuñ
14. Nābiyā tāze maʿāniyle teveġġul var iken

pā-māl-i ḫaṭ-ı rū-siyeh olmaḳ:
1. **pā-māl-i ḫaṭ-ı rū-siyeh olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 139
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yüzü karartan ayva tüylerinin işgaline uğramak (Yüzün üstüne inen siyah saçlar bağlamında. Ayrıca Kabe istilası esnasında gökyüzünde beliren siyah kuşlara telmihte bulunuluyor).
7. Yād itdürür tasalluṭ-ı Aʿrābı Kaʿbeʾye
8. Pā-māl-i ḫaṭ-ı rū-siyeh olmaḳ cemāller

pā-māl-i leked-kūb-ı firaḳ olmasa:
1. **pā-māl-i leked-kūb-ı firaḳ olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 842
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın ayakları altında çiğnenen olmak.
5. Pā-māl-i leked-kūb-ı firaḳ olmasa ḫāṭır
6. Tedbīr-i viṣāl eyleyecek ḳudret olurdı

pā-māl-i lerziş itmededür:
1. **pā-māl-i lerziş itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 155
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında titreyip çiğnenmek.
15. Ḥummā-yı ṣufrevī gibi ḫalḳuñ vücūdını
16. Pā-māl-i lerziş itmededür ārzū-yı zer

pā-māl-i levm itsün:
1. **pā-māl-i levm itsün:**-*sün*
Gazel 664
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Başa kakmanın, minnetin ayakları altında çiğnenmek.
7. Oldılar taḳṣīrle merdūd-ı dergāh-ı ḳabūl
8. Birbirin pā-māl-i levm itsün duʿā teʾs̱īr ile

pā-māl-i nā-kesān itdi:
1. **pā-māl-i nā-kesān itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **495**
Kelime Tipi: -
Aşağılık kimselerin ayakları altında çiğnetmek.
495. Beni pā-māl-i nā-kesān itdi
496. Meges-i ḫᵛān-i dīgerān itdi

pā-māl-i nāz eyler:
1. **pā-māl-i nāz eyler:**-*r*
Gazel 618
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cilve ayakları altında çiğnmek.
7. Gelür bir gün beni pā-māl-i nāz eyler ümīdiyle
8. Dü çeşmüm naḳş-ı pā mānendi gitmez reh-güzārından

pā-māl-i semūm olmış:
1. **pā-māl-i semūm olmış:**-*mış*
Kaside 24
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Sam yelinin ayakları altında çiğnenmek.
23. Dil-i miḥnet-zede pā-māl-i semūm olmış iken
24. Oldı bu neşʾe ile cilvegeh-i bād-ı ṣabā

pā-māl-i seyl idinceye:
1. **pā-māl-i seyl idinceye:**-*ince, -y, -e*
Gazel 256
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sel sularının altında kalmak, sele kapılmak.
5. Eşk-i firak ḫayli tek-ā-pūlar eyledi
6. Pā-māl-i seyl idinceye dek hānumānumuz

pā-māl-i şikest eyleyecek:
1. **pā-māl-i şikest eyleyecek:**-*y, -ecek*
Gazel 749
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına alıp kırmak.
5. Iẓhār-ı fiġān itmez idüm seng-i sitemden
6. Pā-māl-i şikest eyleyecek sāġarum olsa

pā-māl-i sitem olayuz:
1. **pā-māl-i sitem olayuz:**-*a, -y, -uz*
Kaside 15
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Zulmün ayağı altında ezilmek.
29. Cümle ʿālem bize ḥasret-keş iken lāyıḳ mı
30. Olayuz pençe-i nā-ehlde pā-māl-i sitem

pā-māl-i ziḥām:
1. **pā-māl-i ziḥām:**
Gazel 278
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayağa düşmüş, herkesin ulaşabileceği.
13. Ne ḳadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābī
14. Eyleyen kūy-ı dil-ārāda iḳāmet gelmez

pā-nihāde oldı:
1. **pā-nihāde oldı:**-*dı*
Tarih 30
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Ayak basmak, gelmek.
87. Pā-nihāde oldı ḫāmem eyledüm tārīḫini
88. Mesned-i Sulṭān Muḥammed müttekā-yı dāverī

pānzdeh sāle:
1. **pānzdeh sāle:**-*e*
Tarih 41
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
On beş yıl.
5. Pānzdeh sāle bu germ-ābe ḫarāb olmışken
6. Oldı menvī aña termīm ile istiḥkâmı

pāre:
1. **pāre:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Parça, kıt'a, cüz.
11. Nābī varaḳ-ı şiʿrüne maḫṣūṣdur ancaḳ
12. Her pāre varaḳ çeşm-güşā pīrehen olmaz

2. **paresi:**-*si*
Gazel 198
Mısra: **12**
Azıcık, nebze, bir miktar.
11. Ehl-i ʿişyāna virür müjde-i raḥmet ṣābūn
12. Kemterīn paresi bir pīreheni pāk eyler

3. **pāresinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 119
Mısra: **5**
Parça, kıt'a, cüz.
5. Olınsa pāresinüñ her birisi gūş ḳadar
6. Yine felekden alınmaz tamām kīne-i ʿömr

4. **pāre:**
Gazel 866
Mısra: **6**
Para II Yıldız (Güneş doğup alem ışıklanınca gökyüzünde kaybolan yıldızlar bağlamında).
5. Ṭoldı metāʿ-ı nūrla dükkān-ı kāʾināt
6. Cīb-i felekde ḫarc idecek pāre ḳalmadı

5. **pāreden:**-*den*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **191**
Parça, kıt'a, cüz.
191. Sergidür sīm pāreden aḫter
192. Devr ider ṭās gibi cürm-i ḳamer

pāre pāre:
1. **pāre pāre:**
Gazel 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Parça parça.
1. Şevḳ-i teniyle cūdā olup pāre pāre mevc
2. Āġūşın açdı ḥasret ile ḳadd-i yāra mevc

2. **pāre pāre:**
Gazel 62
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Parça parça.
15. Degül meʾāli tecezzī-peẕīr ey Nābī
16. Egerçi ṣūret-i elfāz pāre pāre gelür

3. **pāre pāre:**
Gazel 779
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça.
5. Bilindi kim var imiş ḫārı gülşen-i ʿademüñ de
6. Bu baġa dāmen-i gül-ġonce pāre pāre gelince

4. **pāre pāre:**
Gazel 832
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Parça parça.
5. Aceb mi perde-i nāmūsı bülbül eylese çāk

6. Bu baġa dāmen-i gül pāre pāre gelmedi mi

5. **pāre pāre:**
Gazel 234
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Parça parça.
11. Degül zemīne düşen berf ḫāne-i çerḫün
12. Beyāż-ı ṣūret-i dīvārı pāre pāre düşer

pāre pāre eylerse:
1. **pāre pāre eylerse:***-r, -se*
Gazel 392
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Parça parça etmek.
5. Eylerse heft cāmesini pāre pāre çerḫ
6. Girmez gedā-yı ʿaşḳ eline bir ʿabālıcuḳ

pāre pāre olur:
1. **pāre pāre olur:***-ur*
Gazel 306
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Parça parça olmak, parçalanmak.
9. Olur fevvārelerde pāre pāre āb-ı cūy ammā
10. Dil-i deryā-nümāyiş Nābiyā maḳsem ḳabūl itmez

pāre-i ciġer:
1. **pāre-i ciġer:**
Gazel 113
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ciğer parçası.
9. Nābī ne ḳayd-ı eşk-i ter ü pāre-i ciġer
10. Şevḳ-i viṣāl reh-rev-i ümmīde tūşedür

pāre-i dil:
1. **pāre-i dil:**
Kaside 9
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Gönül parçası.
57. Ḳanı ol dem ki yirüm var idi ḫāṭırlarda
58. Āb ile dānem idi pāre-i dil ḫūn-ı ciġer

pāre-i evrāḳı:
1. **pāre-i evrāḳı:***-ı*
Gazel 714
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kağıt parçası.
15. Ehl-i ḥarf olsa da sāde ḳomaz ayaḳda felek
16. Ḳaldurur pāre-i evrāḳı gören rāh üzre

pāre-i mīnā-yı meydān:
1. **pāre-i mīnā-yı meydān:**
Gazel 303
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Meclis kadehinin parçası.
9. Olurduk bī-taʿab müşrif temāşā-yı ḫarābata
10. Dirīġā pāre-i mīnā-yı meydān dūr-bīn olmaz

pāre-i nān ol:
1. **pāre-i nān ol:**
Gazel 494
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ekmek parçası olmak.
3. İḳrāra gelū-gīrlik it güm-şüdegānı
4. İt nām-ı Ḥaḳʾı naḳş-ı cebīn pāre-i nān ol

pārsā:
1. **pārsālıcuk:**
Gazel 392
Mısra: **14**
Para ve mal toplayıcılığı II Dilencilik.
13. Esbāb-ı iʿtibāruñı āmāde bil hemān
14. Cāʾiz olursa sāḫtece pārsālıcuk

pārsālıġ:
1. **pārsālıġadur:***-a, -dur*
Gazel 196
Mısra: **6**
Para ve mal toplayıcılığı.
5. Ne ḥadd-i fażlı bilürler ne ḳadr-i ʿirfānı
6. Zamāne ḫalḳınuñ iḳbāli pārsālıġadur

pārsā-yı gül:
1. **pārsā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gülün dine bağlılığı.
17. Berg-i gül eyledi cereyān cūybārda
18. Seccādesin bıraḳdı suya pārsā-yı gül

2. **pārsā-yı gül:**
Gazel 489
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gülün dine bağlılığı.
17. Berg-i gül eyledi cereyān cūybārda
18. Seccādesin bıraḳdı suya pārsā-yı gül

pāşā:
1. **pāşā:**
Kaside 9
Mısra: **73**
İmparatorluk döneminde yüksek dereceli devlet memurlarına verilen unvan.
73. Nice pāşā ki düşer tacı başından çerḫüñ
74. Şānınuñ mertebe-i rifʿatine itse naẓar

2. **pāşā:**
Tarih 16
Mısra: **15**
İmparatorluk döneminde yüksek dereceli devlet memurlarına verilen unvan.
15. Ne Pāşā āṣaf-ı pākīze-meşreb āsmān-kevkeb
16. Vezīr-i ʿadl-maṭlab ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı bī-hemtā

3. **pāşā:**
Tarih 16
Mısra: **36**
İmparatorluk döneminde yüksek dereceli devlet memurlarına verilen unvan.
35. Gelür mi dehre böyle maʿrifet ḳadrin bilür āṣaf
36. Olur mı ehl-i ʿilm ü ṭabʿa māʾil böyle bir Pāşā

pāşā ile moñla:
1. **pāşā ile moñla:**
Tarih 104
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Paşa ile molla (Abdi Paşa ve İbni Kebir Molla Mehmed Efendi kastedilerek).
77. Bir hafta binā ḥadd-i tamāma irişince
78. ʿAzm itmediler meskene Pāşā ile Moñla

pās-bān:
1. **pās-bān:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Nöbetçi, bekçi.
9. Ṣafā-yı ʿıyşına emvālin itmeyen maṣrūf
10. Ḫızāne-i digere pās-bān degül de nedür

pāsbān:
1. **pāsbānlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 466
Mısra: **10**
Gece bekçisi.
9. Düzdüñ taḳaddüm itmededür pāyı destine
10. Ḫᵛābın rübūde eylemede pāsbānlaruñ

2. **pāsbānlardan:***-lar, -dan*
Gazel 639
Mısra: **12**
Gece bekçisi.
11. Güşāde dīdeleri şimdi yoḳ reh-i ʿaşḳuñ
12. Niyāz-ı himmete muḥtāc pāsbānlardan

3. **pāsbānların:***-lar, -ı, -n*
Gazel 649
Mısra: **8**
Gece bekçisi.
7. Ol zerd-çihre dest-i dilüñ çeşm-i şūḫıdur
8. Bī-ḫᵛāb iden sarāy-ı dilüñ pāsbānların

4. **pāsbān:**
Gazel 676
Mısra: **12**
Gece bekçisi.

11. İster ki çeşmin açmaya ḫᵛāb-ı ḥużūrdan
12. Düzdüñ ʿaceb ʿalāḳası var pāsbān ile

5. **pāsbānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 64
Mısra: **10**
Nöbetçi, bekçi.
9. Olaldan nāʾil-i gencīne-i esrār-ı insanī
10. Kevākib dīdebānumdur melekler pāsbānumdur

6. **pāsbānları:**-*lar, -ı*
Gazel 855
Mısra: **10**
Nöbetçi, bekçi.
9. Dil-besteyüz o genc-i tehī-dest-i baḫta kim
10. Ruʾyāsına muʿabbir arar pāsbānları

pāsbān-ı ḫār:
1. **pāsbān-ı ḫār:**
Gazel 283
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Diken bekçisi.
5. Olursa bu çemen bū-bürde gülzār-ı ḥaḳīḳatden
6. Olur gül pāsbān-ı ḫār ser-i dīvāra yer ḳalmaz

pāsbānlıġ:
1. **pāsbānlıġa:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **94**
Bekçilik.
93. Sürādıḳında ḳażā dīdebānlıġa meʾẕūn
94. Hazīnesinde ḳader pāsbānlıġa meʾmūr

pāşīde:
1. **pāşīde-güher:**
Kaside 1
Mısra: **54**
Saçılmış cevher.
53. Der-i ʿilminde müstaʿmel-süḫan māhiyyet-ı ʿālem
54. Reh-i fażlında pāşīde-güher ḫāṣiyyet-i eşyā

pāşīde itsün:
1. **pāşīde itsün:**-*sün*
Gazel 575
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Serpmek, saçmak.
5. Pāşīde itsün āb-ı ruḫın ḫāk-i żillete
6. Bālā-yı ṣadr-ı cāha teraḳḳī murād iden

pāy:
1. **pāyuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 239
Mısra: **6**
Ayak.
5. Raḥm eyle dād-ḫᵛāhuña ey şuḫ-ı ser-firāz
6. Her sū fütāde pāyuña ḳadd-i ḫamideler

2. **pāyuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 417
Mısra: **4**
Ayak.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baş pāyuñı rūyına türābuñ

3. **pāyın:**-*ı, -n*
Gazel 429
Mısra: **4**
Ayak.
3. Pāyında çūp-ı ʿadl-i muʿallim ẓuhūr ider
4. Pāyın gürīze-cūy-ı debistān idenlerün

4. **pāyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 429
Mısra: **3**
Ayak.
3. Pāyında çūp-ı ʿadl-i muʿallim ẓuhūr ider
4. Pāyın gürīze-cūy-ı debistān idenlerün

5. **pāya:**-*a*
Gazel 479
Mısra: **3**
Ayak.
3. Bir būs idecek pāya düçār olmaḳ içündür
4. İtmek bu leked-ḫᵛārelige cāda taḥammül

6. **pāyumuz:**-*u, -muz*
Gazel 501
Mısra: **7**
Ayak.
7. Memnūʿ-ı kūy-ı vuṣlat ise pāyumuz ne ġam
8. Pāy-ı ḫayālümüz hele vārestedür bizüm

7. **pāyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 564
Mısra: **18**
Ayak.
17. Kümeyt-i maʿnī eyler sāha-i ıṭlāḳda cilve
18. Sevād-ı lafẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun

8. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 575
Mısra: **12**
Ayak.
11. Taḫmīs şiʿre cāme vü destār giydürür
12. Pāyına līk kefş yapar müstezād iden

9. **pāya:**
Gazel 801
Mısra: **9**
Ayak.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

10. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 13
Mısra: **178**
Ayak.
177. O suḫan kim olan mażmūnı tehī medḥüñden
178. Hāmenüñ pāyına terkībi olur ḫalḳa-i dām

11. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 56
Mısra: **39**
Ayak.
39. Pāyına bu müjdenüñ fikr-i nis̱āriyle göñül
40. Tāze bir tārīḫ-i rengīne iderken ihtimām

12. **pāyumdur:**-*um, -dur*
Gazel 64
Mısra: **14**
Adım.
13. Tenezzüldür teraḳḳī ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt üzre
14. Nefes pāyumdur evḳāt-ı ḥayātum nerdübānumdur

13. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 513
Mısra: **9**
Ayak II Hisse, nasip.
9. Herkesüñ pāyına pīçīde olur aʿmāli
10. Ḳayd-ı zencīre sezā pāy-ı meṭāyā-yı ḳalem

14. **pāyını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 138
Mısra: **37**
Ayak.
37. Ṣaḥnı būs itmek ile pāyını ẓılluʾllāhun
38. Olsa carūbı sezā nāṣīye-i hürüʾl-īn

pāy be-dāmānlıġ:
1. **pāy be-dāmānlıġ:**
Gazel 731
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eteğini toplayıp beline sokma/sıkıştırma işi (Çalışkanlık, hamaratlık bağlamında).
5. Şemʿler pāy be-dāmānlıġ ile rāhatdur
6. Dūşa çıḳmaġla o rāḥat ne gezer meşʿalede

pāy ber-cā:
1. **pāy ber-cā:**
Tarih 112
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayağı yerde demek olan bu tâbir, mecaz yoluyle kaim, sabit, berkarar, daim, bâki mânâlarında da kullanılır.
11. Ola şemse-i cildveş pāy ber-cā
12. Gülistān-ı iḳbāl ü cāhında gül-ḫand

pāy ber-cā olınca:
1. **pāy ber-cā olınca:**-*ınca*
Kıt'a 69

Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ayağı yerde demek olan bu tâbir, mecaz yoluyle kaim, sabit, berkarar, daim, bâki mânâlarında da kullanılır.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca pāy ber-cā bārgāh-ı devlet-i İslām

pāy der-gil:
1. **pāy der-gil:**
Kıt'a 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağı çamurda, hareket edemeyen. II Râh bağlamında ilerleyemeyen,mecazen sıkıntı çeken.
13. Gireli vādī-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
14. Pāy der-gil nice bed-lehce ḫar-ı ḫod-rāyı

2. **pāy der-gil:**
Kıt'a 107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağı çamurda, hareket edemeyen. II Râh bağlamında ilerleyemeyen,mecazen sıkıntı çeken.
3. Gireli vādi-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
4. Pāy der-gil nice bed-lehçe ḫar-ı ḫod-rāyı

pāy uzadup:
1. **pāy uzadup:**-*up*
Kaside 12
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Ayak uzatmak(Karşısındakine saygı göstermemek bağlamında).
63. Mīmveş pāy uzadup yā gibi puşt üzre yatur
64. Eyleyen ʿizzet içüñ dāl-ṣıfat ḳaddini lām

pāyān:
1. **pāyānı:**-*ı*
Gazel 524
Mısra: **13**
Nihayet, son.
13. Yoḳ şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
14. Kanġısın vaṣl ile mecbūr ideceksin bilmem

2. **pāyāna:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **43**
Son bulma, bitme.
43. Ne ḥāl ise hele pāyāna yetdi müddet-i ġam
44. Teveccüh eyledi līmāna lücce-i şer ü şūr

pāyān buldı:
1. **pāyān buldı:**-*dı*
Tarih 77
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Sona ermak, son bulmak.
29. Çün kim tamām oldı cümle umūr-ı hüccāc
30. Buldı mehāmm-ı rāha dāʾir umūr pāyān

pāyāna irdüginden:
1. **pāyāna irdüginden:**-*dü, -gi, -n, -den*
Tarih 77
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Bitmek, nihayete ermek.
19. Eyyām-ı gadri ammā pāyāna irdüginden
20. İtdi irādet-i Ḥaḳ ṭayy-ı zamān-ı ʿudvān

pāyānı yoḳ:
1. **pāyānı yoḳ:**
Gazel 701
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sınırı, sonu olmamak.
11. Pāyānı yoḳ nikāt-ı ḫafiyyāt-ı ḥüsnünüñ
12. Tefhīm ṣaʿb biñde birin ehl-i ẓāhire

pāyānına vāṣıl olur:
1. **pāyānına vāṣıl olur:**-*ur*
Gazel 741
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sonuna kavuşmak, ulaşmak.
11. Dırāzī-i şeb-i hicrān olur pāyānına vāṣıl
12. Mülāḳāt itmeden feryādumuz feryād-reslerle

pāy-bend:
1. **pāy-bend:**
Gazel 313
Mısra: **2**
Ayak bağı, köstek, engel, mani.
1. Esīrān-ı hevāya güfte-i bīhūde pend olmaz
2. Duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa peşşegāna pāy-bend olmaz

pāy-best:
1. **pāy-pest:**
Gazel 507
Mısra: **4**
Ayağı bağlı.
3. Maʿnā ider rübūde kalemveş ḳarārımı
4. Zencīr-i ḥarf ile ne ḳadar pāy-pest isem

pāy-best itmek:
1. **pāy-best itmek:**-*mek*
Gazel 476
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayağını bağlamak, ayak bağı olmak.
5. Şikār itmiş midür bu dāmgāh-ı ḫāk-i süflīde
6. Hemāl-i pāk-bāl-i evc-i kudsī pāy-best itmek

pāy-beste olursa:
1. **pāy-beste olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 750
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayağı bağlı olmak, esir olmak.
1. Bahār olursa daḫı pāy-beste bāġumda
2. Yine ḫazān mütereṣṣid solumda saġumda

pāy-būs:
1. **pāy-būs:**
Gazel 39
Mısra: **3**
Ayak öpme.
3. Baṣṣañ kenār-ı cūya ḳadem pāy-būs içün
4. Birbirini başup gelür ey meh kenāra mevc

2. **pāy-būsile:**-*ile*
Gazel 242
Mısra: **3**
Ayak öpme.
3. Pāy-būsile şeref-yāb olduġumdan ẕevḳ ider
4. Nüktelerle şīveler eyler bilür bilmezlenür

3. **pāy-būsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 398
Mısra: **2**
Ayağını öpme (Falakaya yatırılıp sopa ile vurulması bağlamında).
1. Bilmezse her ne deñlü emān çūpı mektebüñ
2. Leb-teşne pāy-būsına ṭıfl-ı müʾeddebüñ

pāydār:
1. **pāydār:**
Tarih 19
Mısra: **5**
Kalıcı.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

pāydār olamaz:
1. **pāydār olamaz:**-*a, -maz, -*
Gazel 37
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Devamlı, kadim olmak.
7. Kemīne ṣarṣar-ı idbāra pāydār olamaz
8. Çenār-ı çerḫe çıḳarsa gedū-yı istidrāc

pāydār olmaḳ:
1. **pāydār olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 67
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Devamlı, kadim olmak.
7. Ne mümkin pençe-i bād-ı bahāre pāydār olmaḳ
8. Benüm pīrāhen-i gül perde-i nāmūs u ʿārumdur

pāydār olmaz:
1. **pāydār olmaz:**-*maz*
Gazel 319
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yıkılıp gitme.

5. Tūb-ı āh-ı inkisara pāydār olmaz yine
6. Kişver-i cāhuñ nice sengīn-hiṣārın görmişüz

pāy-dār olmaz:
1. **pāy-dār olmaz:**-*maz*
Gazel 215
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kalıcı olmak, gelip geçici olmamak.
5. Olmaz günāh kevkebe-i ʿafve pāy-dār
6. Ṣābūn-ı mehle lekke-i şeb nā-bedīd olur

pāye:
1. **pāyesi:**-*si*
Gazel 457
Mısra: **10**
Derece, mertebe.
9. Ġazel nā-dīde vü neʾşnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuḳdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

2. **pāyemüz:**-*müz*
Gazel 534
Mısra: **10**
Derece, mertebe.
9. Nābī ḥużūr-ı ḫāk-i reh olmaḳdadur yine
10. Olmış bülend neyleyelüm pāyemüz bizüm

3. **pāyesi:**-*si*
Kaside 2
Mısra: **235**
Derece, mertebe.
235. Gitdi sekban u deli pāyesi ile ilerü
236. Bir alāy ḳara ḳura nāmı Ferīdun u Ḳubād

4. **pāye:**
Kaside 23
Mısra: **24**
Derece, mertebe.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

5. **pāyesin:**-*si, -n*
Tarih 51
Mısra: **24**
Derece, mertebe.
23. Görüp ems̱ālinüñ ser-efrāzı
24. İtdi Rūm ili pāyesin taʿyīn

pāye-i būs-ı lebünledür:
1. **pāye-i būs-ı lebünledür:**-*ün, -le, -dür*
Gazel 824
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dudağı öpme derecesi erişmiş.
13. Hep iʿtibār pāye-i būs-ı lebünledür
14. Mīnā-yı ser-keşüñ ḳadehe ser-fürūları

pāye-i cāhına:
1. **pāye-i cāhına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Makamın derecesi.
131. ʿArṣa-i şānına bir ṭūb ḳıbāb-ı gerdūn
132. Pāye-i cāhına bir seng cibāl-i ehrām

pāye-i çerḫ-i berīn:
1. **pāye-i çerḫ-i berīn:**
Tarih 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Göğün en yüksek katının rütbesi.
7. Maḳdem-i pāki ile buldı maḳām-ı maḥmūd
8. Pāye-i çerḫ-i berīn şān-ı sipihr-i mīnā

pāye-i ġalṭān itsün:
1. **pāye-i ġalṭān itsün:**-*sün*
Gazel 652
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında yuvarlanmak.
5. Başı irsün feleġe saña havādār olanuñ
6. Kelle-i düşmenüñi pāye-i ġalṭān itsün

pāye-i imlā-yı ḳalem:
1. **pāye-i imlā-yı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kalemin imlasının derecesi.
17. Rūḥ u ʿaḳl u dil ü dest ü ser-i engüşt ü ḫayāl
18. Oldılar süllem-i şeş pāye-i imlā-yı ḳalem

pāye-i rüsvāyī-i ʿaşḳ oldı:
1. **pāye-i rüsvāyī-i ʿaşḳ oldı:**-*dı*
Gazel 317
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nasibine aşkın rezilliği düşen olmak.
5. Evvelīn pāye-i rüsvāyī-i ʿaşḳ oldı bize
6. Pāy-laġzīde-i gird-āb-ı melāl olduġumuz

pāye-i serīridür:
1. **pāye-i serīridür:**-*i, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
Tahtının makamı.
167. Dāʾimā luṭf-ı Ḥaḳ zahīridür
168. Āsmān pāye-i serīridür

pāyen:
1. **pāyende:**-*de*
Gazel 805
Mısra: **18**
Uydurma tanrılara tapan kimse ya da toplum; putperest II Hristiyanlığın ilk yıllarında çok tanrılı inanç sahibi olan köylülere verilen isim; payan.
17. Nābīyā kim getürür baña peyām-ı zülfin
18. Dili göndermiş idüm düşdi o da pāyende

pāyend eyleyüp:
1. **pāyend eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 814
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ebedileştirmek, süreklileştirmek.
3. Umūrı eyleyüp efvāc-ı naṣr u ʿavn ile pāyend
4. ʿAdūyı ṣadme-i ḳahr ile berbād eylesün Allāh

pāy-endāz ider:
1. **pāy-endāz ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **224**
Kelime Tipi: -
Bir hükümdârın, büyük bir kimsenin geçeceği yere halı veya çuha, kadife gibi değerli kumaş sermek.
223. İder ol demde eyleyüp iʿzāz
224. Çihre-i āftābı pāy-endāz

pāyende:
1. **pāyende:**
Gazel 696
Mısra: **2**
Duran, sürekli II Destek.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

2. **pāyendedür:**
Gazel 514
Mısra: **10**
Kalıcı, sürekli, daim.
9. Terk-i hevā ile bize pend itme Nābiyā
10. Pāyendedür hevā ile bünyādumuz bizüm

3. **pāyende:**
Gazel 680
Mısra: **6**
Kalıcı, sürekli, daim.
5. Göñlümce nizām-ı ser ü sāmānuñı yapduñ
6. Ey büʾl-heves ammā saña pāyende ḳalursa

4. **nā-pāyendedür:**-*dür*
Gazel 644
Mısra: **7**
Fani, geçici, muvakkat.
7. Zūd-res devlet lezīz ammā ki nā-pāyendedür
8. Devletin ehl-i ḫıred memnun olur teʾḫīrden

pāyende ḳalur:
1. **pāyende ḳalur:**-*ur*
Gazel 688
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kalıcı, sürekli, daim olmak.

3. Pāyende ḳalur dide-i ʿāşıḳda ruḫ-ı dost
4. Ḫurşīdüñ eger pertevi revzende ḳalursa

pāyende ḳalursa:
1. **pāyende ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 688
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kalıcı, sürekli, daim olmak.
5. Elden gelen āzāruñı hīç eyleme taḳṣīr
6. Eyyām-ı ġurūruñ saña pāyende ḳalursa

pāyende ola:
1. **pāyende ola:**-*a*
Tarih 76
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Sürekli, devamlı olmak.
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

pāyende olsun:
1. **pāyende olsun:**-*sun*
Tarih 19
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Sürekli, devamlı olmak.
33. İtsin şehenşāhı Ḫudā nice fütūḥāta ḳarīn
34. Pāyende olsun taḫt-ı şevketde dil-i mesrūr ile

pāygāhı dest-beste eyler:
1. **pāygāhı dest-beste eyler:**-*r*
Gazel 319
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kapı dibinde el bağlayıp bekleyen uşak derecesine düşmek.
11. Bir gün eyler dest-beste pāygāhı cāygāh
12. Bī-ʿaded maġrūr-ı ṣadr-ı iʿtibārın görmişüz

pāy-i bed-hūy-ı heves:
1. **pāy-i bed-hūy-ı heves:**
Gazel 191
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Heves kötü huyunun ayağı.
9. Ḳuvvet-i reftārdan vā-mānde olmışken yine
10. Pāy-i bed-hūy-ı heves bīḫude-pūluḳlardadur

pāy-ı çenārı:
1. **pāy-ı çenārı:**-*ı*
Gazel 88
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Çınar dibi, gölgesi (dünyevi nimetler bağlamında).
17. Ẓıll olsa da çekilmez bār-ı girān-ı minnet
18. Seyyāḥ-ı bī-ʿalāyıḳ pāy-ı çenārı nʾeyler

pāyı destine taḳaddüm itmededür:
1. **pāyı destine taḳaddüm itmededür:**
Gazel 466
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eli ayağı birbirine dolaşmak, telaşlanmak.
9. Düzdüñ taḳaddüm itmededür pāyı destine
10. Ḫᵛābın rübūde eylemede pāsbānlaruñ

pāy-ı dildāre:
1. **pāy-ı dildāre:**
Gazel 71
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayakları.
5. Gehī bī-iḫtiyār üftādelikler pāy-ı dildāre
6. Degül küstāḫlıḳdan līk dermānsızluġumdandur

pāy-ı endīşeyle:
1. **pāy-ı endīşeyle:**-*y, -le*
Gazel 462
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Endişe ayağı.
3. Eger bulmazsa ruḫṣat pāy-ı endīşeyle devr eyler
4. Dil-i zāre ne mümkin kūy-ı cānāndan ḳadem çekmek

pāy-ı ġavġā çekilüp:
1. **pāy-ı ġavġā çekilüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kavganın ayağı kesilmesi, savaşın sona ermesi.
43. Pāy-ı ġavġā çekilüp geldi dem-i āsāyiş
44. Ḫᵛāb içün ṣuḳḳaların çār-şeb itdi aʿlām

pāy-ı gül:
1. **pāy-ı gül:**
Gazel 489
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gülün ayağı.
1. Kim dirdi oldı ḫardan āzürde pāy-ı gül
2. Dāl olmasa bu maʿnīye ḳadd-i dü-tā-yı gül

pāy-i ḥalīlʾe:
1. **pāy-i ḥalīlʾe:**-*e*
Tarih 39
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Allah'ın dostu olan Hz. İbrahim Peygamberin ayağı.
13. Budur ol āb-ı ṣafā-baḫş-ı revān-perver kim
14. Eyledi feyż-i ezel pāy-i Ḥalīlʾe icrā

pāy-ı ḫāme:
1. **pāy-ı ḫāme:**
Gazel 338
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kalemin ayağı, kalemin ucu.
5. Yazarken vaṣf-ı çeşmin pāy-ı ḫāme saṭrdan çıḳmış
6. Meġer mestānelik teʾs̱īr idüp güm-kerde-rāh olmış

2. **pāy-ı ḫāme:**
Kıt'a 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalemin ayağı, kalemin ucu.
1. Pāy-ı ḫāme oldı bārānveş güher-pāş-ı s̱enā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

pāy-ı ḫāme-i nābī:
1. **pāy-ı ḫāme-i nābī:**
Gazel 778
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin kaleminin ayağı.
13. Gelür ḫubān-ṣıfat reftāra pāy-ı ḫāme-i Nābī
14. Bu gūne nā-güşāde ʿāşıḳāna bir zemīn olsa

pāy-ı ḫāmeye:
1. **pāy-ı ḫāmeye:**-*y, -e*
Gazel 736
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kalemin ayağı, kalemin ucu.
13. Ḫod-be-ḫod maʿnī olur pīçīde pāy-ı ḫāmeye
14. Vādī-i maʿnāda Nābī türk ü tāz itmezse de

pāy-ı ḫayālümüz:
1. **pāy-ı ḫayālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 501
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hayallerin ayağı, hayal dünyasının ayakları.
7. Memnūʿ-ı kūy-ı vuṣlat ise pāyumuz ne ġam
8. Pāy-ı ḫayālümüz hele vārestedür bizüm

pāy-ı hevāyı:
1. **pāy-ı hevāyı:**-*yı*
Gazel 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzu ve istek ayağı.
1. Dīvāne eyler ādemi zencīr-besteler
2. Dest-i uṣūl pāy-ı hevāyı gidesteler

pāy-ı heves:
1. **pāy-ı heves:**
Gazel 334
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşırı istek ayağı.
1. Ḥufre-i ẕillete laġzīde iken pāy-ı heves
2. Yine bāḳī ser-i şūrīdede sevdā-yı heves

pāy-ı ḫubāna:

1. **pāy-ı ḫubāna:**-*a*
Gazel 460
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzellerin ayağı.

9. Yidügi ṣadme-i sad-gūne telāfīleridür
10. Pāy-ı ḫubāna gehī mālisi naḳş-ı ḳademüñ

pāy-ı ḫumla:

1. **pāy-ı ḫumla:**-*la*
Gazel 448
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
(Şarap) küpünün ayağı.

13. Gelū-yı şişe ile pāy-ı ḫumla eglenüp Nābī
14. Giribān-ı hevesden dāmen-i dilberden el çektük

pāy-ı kürsī-i vaʿżun:

1. **pāy-ı kürsī-i vaʿżun:**-*un*
Gazel 884
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Üzerinde hutbe okunan, merdivenli yapı ayağı.

3. ʿAceb tehīligi var pāy-ı kürsī-i vaʿżun
4. Mürācaʿat yine pīr-i muġāna geldi gibi

pāy-ı meṭāyā-yı ḳalem:

1. **pāy-ı meṭāyā-yı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kalem gerecinin ayağı.

9. Herkesüñ pāyına pīçīde olur aʿmāli
10. Ḳayd-ı zencīre sezā pāy-ı meṭāyā-yı ḳalem

pāy-ı nefese:

1. **pāy-ı nefese:**-*e*
Gazel 143
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nefesin ayağı.

3. Pāy-ı nefese lerze virür leẕẕet-i vuṣlat
4. Eyler bedenüñ āb u hevāsın müteġayyir

pāy-ı neẓẓāreye:

1. **pāy-ı neẓẓāreye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Bakışın ayağı.

23. Ne deñlü baḳılsa alınmaz nigāh
24. Olur pāy-ı neẓẓāreye dāmgāh

pāy-ı nigāhı:

1. **pāy-ı nigāhı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Bakışın ayağı.

17. Yūsufuñ pāy-ı nigāhı bend olurdı naḳşına
18. Bulsa ger ḳaṣr-ı Züleyhā böyle zīb ü zīveri

pāy-ı nigāh-ı raġbetüm:

1. **pāy-ı nigāh-ı raġbetüm:**-*üm*
Gazel 141
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzu bakışının hissesi.

5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı raġbetüm bilmem
6. Tehī güller girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

pāy-ı nigehümdür:

1. **pāy-ı nigehümdür:**-*ü, -m, -dür*
Gazel 275
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bakışın ayağı.

13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ḫārı yine ḫuşk olmadı bostānı henūz

pāy-ı raḳam-gīr-i ḳalem:

1. **pāy-ı raḳam-gīr-i ḳalem:**
Kaside 15
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Yazıların ayak bağı olduğu kalemin ayağı.

179. Teng iken bārgeh-i vaṣfuña meydān-ı ḫayāl
180. Nice ṭayy itsün añı pāy-ı raḳam-gīr-i ḳalem

pāy-ı red urur:

1. **pāy-ı red urur:**-*ur*
Gazel 367
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Reddetme tekmesi vurmak, reddetmek.

7. Olsan da ḫāk-i rāhı urur yine pāy-ı red
8. Bed-kārdan teveḳḳuʿ-ı ḥüsn-i rıżā ġalaṭ

pāy-ı rifʿatine:

1. **pāy-ı rifʿatine:**-*i, -n, -e*
Gazel 458
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yücelten, yükselten ayak.

7. Ḫırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

pāy-ı saḫt:

1. **pāy-ı saḫt:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sağlam ayak.

1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

pāy-ı şemʿ-i bezmde:

1. **pāy-ı şemʿ-i bezmde:**
Gazel 754
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Meclis mumunun ayağı/huzuru.

7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

2. **pāy-ı şemʿ-i bezmde:**-*de*
Tarih 30
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Meclis mumunun ayağı/huzuru.

79. Devr-i ḫıfẓında miṡāl-i kīmyā nā-yābdur
80. Pāy-ı şemʿ-i bezmde pervānenüñ ḫākisteri

pāy-ı suḫan:

1. **pāy-ı suḫan:**
Gazel 539
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sözün ayağı.

1. Ḫam olur ḳadd-i ḳalem cevrini taḥrīr itsem
2. Süst olur pāy-ı suḫan nāzını ṭaḳrīr itsem

2. **pāy-ı suḫan:**
Gazel 735
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sözün ayağı.

1. Ḫam olur ḳadd-i edā nükte-i ebrūsında
2. Süst olur pāy-ı suḫan maʿnī-i gīsūsında

pāy-ı ṭabʿa:

1. **pāy-ı ṭabʿa:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **359**
Kelime Tipi: -
Mizacın kısmeti.

359. Pāy-ı ṭabʿa niṡār-ı nuḳre-i sīm
360. Himmeti altun eyleyüp kārum

pāy-ı talebe:

1. **pāy-ı talebe:**-*e*
Gazel 26
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Talep ayağı.

15. Ögretdi reh-i cennet-i āsāyiş-i cānı
16. Pāy-ı talebe gūşe-i dāmān-ı ḳanāʿat

pāy-ı teşrifimi:

1. **pāy-ı teşrifimi:**-*im, -i*
Gazel 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gelmesiyle,ayak basmasıyla bir yeri onurlandırma.

3. Pāy-ı teşrifimi ḳaṭʿ itme diyü gülşenden
4. Bergler būse-zen-i dāmen-i bād olmadadur

pāy-ı tevekkül:

1. **pāy-ı tevekkül:**
Gazel 404
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Tevekkül ayağı.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

pāy-ı yāre:
1. **pāy-ı yāre:***-e*
Kıt'a 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yarin, dostun ayağı.
1. Pāy-ı yāre bez̠l iken maḳṣūd-ı naḳd-i rāḥatı
2. Vaż'-ı ṣūḫı itdürür insāna insāniyyeti

pāy-ı yāre düşmeġe:
1. **pāy-ı yāre düşmeġe:***-meġ, -e*
Gazel 216
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayağının dibine varmak.
1. Pāy-ı yāre düşmeġe aġyārdan nevbet mi var
2. Sāyesinde naḫl-i ümmīdün meġer rāḥat mı var

pāyın öpdi:
1. **pāyın öpdi:***-di*
Tarih 129
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayağını öpmek.
9. Gūş idince Nābī-i dā'ī didi tārīḫini
10. Pādişāhuñ öpdi pāyın bu maḳarr-ı dil-güşā

pāyına dökilür:
1. **pāyına dökilür:***-ür*
Gazel 167
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayakları altına yığılmak.
9. Bī-tābliginden dökilür pāyına yoḫsa
10. Üftādelerüñ maṭlabı pā-būs degüldür

pāyına döküldi:
1. **pāyına döküldi:***-di*
Gazel 327
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayağına kapanmak.
9. Döküldi pāyına 'uşşāḳ o ser-keşün Nābī
10. Bahār var mı ki dāmānına ḫazān düşmez

pāyına düşmeġe:
1. **pāyına düşmeġe:***-meġ, -e*
Gazel 226
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayakları altına serilmek II Nasibine düşmek.
7. Her nihālüñ varaḳ-ı zerd-i ḫazān-dīde gibi
8. Pāyına düşmeġe bī-bak olacaḳ yirlerdür

pāyına fütādelügüm:
1. **pāyına fütādelügüm:***-üm*
Kıt'a 99
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağa düşme, ayaklar altında kalma.
3. Mis̠āl-i berg-i ḫazān pāyına fütādelügüm
4. O naḫl-i nev-rese bār olduġum zamānlar idi

pāyına gelmese:
1. **pāyına gelmese:***-me, -se*
Gazel 431
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına gelmek.
1. Pāyına gelmese rūzīleri bī-tāblaruñ
2. Keştiyān düşmez idi dāmına gird-āblaruñ

pāyına gelür:
1. **pāyına gelür:***-ür*
Gazel 687
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına gelmek.
5. Sebzenüñ āb gelür pāyına yirden gökden
6. Rızḳ içün olmaduġından tek u pū ḳaydında

pāyına rūy-māl eyler:
1. **pāyına rūy-māl eyler:***-ı, -n, -a-r*
Tarih 86
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına yüz sürmek.
13. Sāḥası pāyına ehl-i z̠evḳüñ eyler rūy-māl
14. 'Ābide miḥrāb olur bārū-güşā-yı merḥabā

pāyına yüz sürmeġe:
1. **pāyına yüz sürmeġe:***-me, -ġe*
Gazel 632
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına yüz sürmek, saygı ve sevgi ifadesi olarak ayaklarına kapanmak.
7. Pāyına yüz sürmeġe 'azm itmiş ol kākül velī
8. Şāne taġıtdı o miskīnüñ biraz cem'iyyetin

pāyında bulur:
1. **pāyında bulur:***-ur*
Gazel 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayağının dibinde bulmak.
5. Pāyında bulur ṣaydını 'Anḳā-yı tevekkül
6. İtmez heves-i ṣayd ile bāl ü pere minnet

pāyine rū-māle gelür:
1. **pāyine rū-māle gelür:***-ür*
Gazel 793
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına yüz sürmeye gelmek.
3. Resm-i edebin gör bu ḳadar dürr ü güherle
4. Rū-māle gelür pāyine deryā kimi görse

pāyine ser-nihāde olursa:
1. **pāyine ser-nihāde olursa:***-ur, -sa*
Gazel 172
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağına baş koymak.
11. Aldı çenār sāyesine cūyı cū daḫı
12. Pāyine ser-nihāde olursa 'aceb midür

payını çekdi:
1. **payını çekdi:***-di*
Kaside 12
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağını çekmek, gelip gitmeyi kesmek.
109. Gitdi maṣraf gibi āmed-şud-ı ḫācetmendān
110. Ḫaneden payını īrād gibi çekdi enām

pāy-kūb u dest-efşān olur:
1. **pāy-kūb u dest-efşān olur:***-ur*
Gazel 790
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dansedip alkışlayan olmak.
9. Olur 'arūs-ı suḫan pāy-kūb u dest-efşān
10. Zebān-ı ḫāme-i Nābī terennüm itdükçe

pāy-laġzīde-i gird-āb-ı melāl olduġumuz:
1. **pāy-laġzīde-i gird-āb-ı melāl olduġumuz:***-duġ, -u, -muz*
Gazel 317
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hüzün girdabına ayağı kaymış olmak.
5. Evvelīn pāye-i rüsvāyī-i 'aşḳ oldı bize
6. Pāy-laġzīde-i gird-āb-ı melāl olduġumuz

pāy-māl:
1. **pāy-māl:**
Gazel 591
Mısra: **13**
Ayak altında kalmış, ezilmiş.
13. Pāy-māl ol ġam-ı devrāna dimekdür Nābī
14. Her kim eylerse du'ā kim saña devlet gelsün

2. **pāy-māl:**
Gazel 415
Mısra: **9**
Ayak altında kalmış, ezilmiş.
9. Yoḳ inḳıṭā'ı her ne ḳadar pāy-māl ise
10. Mānend-i saye maḳdemine ser-nihādenüñ

3. **pāy-māl:**
Gazel 602
Mısra: **12**
Ayak altında kalmış, ezilmiş.
11. Olmaz ṣeḥāyifüñ yine ḳadr-i bülendi pest
12. Ṣaff-ı sipeh-keş-i ḳaleme pāy-māl iken

pāy-māl eyler:
1. **pāy-māl eyler:***-r*
Gazel 860
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına almak, hakir görmek, küçümsemek (Çınar ağacı ile kabak arassında ki hikayeye atfen).
11. Çenārı pāy-māl eyler kedū-yı tīre-baẖt ammā
12. Rehā bulmaz çenāruñ pençesinden żarf-ı dāmānı

pāy-māl eyler idi:
1. **pāy-māl eyler idi:***-r , -i, -di*
Gazel 268
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayak altında ezmek, mahvetmek.
5. Pāy-māl eyler idi şimdi bizi leşker-i ġam
6. Ḥaḳḳa minnet pül-i ümmīdi ʿubūr eylemişüz

pāy-māl eylerse:
1. **pāy-māl eylerse:***-r, -se*
Gazel 801
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına almak, hakir ve perîşan etmek.
7. Anı kim pāy-māl eylerse ʿarż-ı inkisār itmez
8. Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde

pāy-māl itmek:
1. **pāy-māl itmek:***-mek*
Gazel 469
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına almak, çiğnemek ‖ hakir düşürmek, perişan etmek.
5. Nevāzişlerle sāde būseler taʿzīmdür ḥüsne
6. Erāzil vażʿıdur ʿarż-ı visāli pāy-māl itmek

pāy-māl itmezdi:
1. **pāy-māl itmezdi:***-mez, -di*
Gazel 579
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına almak ll perişan etmek.
7. İtmezdi ẖalḳ ḳaṣd-ı s̱evāb ile pāy-māl
8. Seccāde olsa secde içün rūy-ber-zemīn

pāy-māl ola:
1. **pāy-māl ola:***-a*
Gazel 658
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında çiğnenmek.
5. Yoḳ berg ü şaẖı kim ola eşẖāṣa pāy-māl
6. Az düşdügi bu vech iledür inkisār-ı serv

pāy-māl olmaya:
1. **pāy-māl olmaya:***-ma, -ya*
Gazel 107
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında olmak, çiğnenmek; hor ve hakir görülmek.
13. Kimdür ki olmaya leked-i çerẖe pāy-māl
14. Gūyā bu kār-ẖāne nemedger dükānıdur

pay-māl olmayıcaḳ:
1. **pay-māl olmayıcaḳ:***-ma, -y, -ıcaḳ*
Kaside 7
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altında kalmak, yok olmak, ortadan kalkmak.
55. Ḫazāna olmayıcaḳ pay-māl ṣaḥn-ı çemen
56. İder mi tāze bahār-ı ḥayāt-baẖş ẓuhūr

pāy-māl-i devrānum:
1. **pāy-māl-i devrānum:***-um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **492**
Kelime Tipi: -
Feleğin ayaklarının altında ezilmiş.
491. Bir faḳīrüm saña s̱enā-ẖᵛānum
492. ʿĀcizum pāy-māl-i devrānum

pāy-māl-i fütūr itdi:
1. **pāy-māl-i fütūr itdi:***-di*
Kaside 7
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin ayakları altında çiğnetmek.
21. Egerçi bir nice dem iḳtiżā-yı ḥikmet ile
22. Mizāc-ı devleti çerẖ itdi pāy-māl-i fütūr

pāy-māl-i melāmet:
1. **pāy-māl-i melāmet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **380**
Kelime Tipi: -
Ayıplanmaın ayakları altında çiğnenmiş.
379. Ser-te-ser āh-ı ḥasret olmışsın
380. Pāy-māl-i melāmet olmışsın

pāy-māl-i mevc:
1. **pāy-māl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dalganın ayakları altında kalmış.
5. Maḥrūm olur rutūbet-i feyż-i bahārdan
6. Her ẖāk-ı tīre-dil ki degül pāy-māl-i mevc

pāy-māl-i semend-i iclāli ola:
1. **pāy-māl-i semend-i iclāli ola:***-a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **254**
Kelime Tipi: -
Yücelik atının ayakları altında çiğnenmek.
253. Ola dāʾim ʿadū-yı iḳbāli
254. Pāy-māl-i semend-i iclāli

pāy-māl-ı taḥassür olma:
1. **pāy-māl-ı taḥassür olma:***-ma*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **414**
Kelime Tipi: -
Hasretin ayakları altında çiğnenen olmak.
413. Eşk-rīz-i taḥayyür olma yiter
414. Pāy-māl-ı taḥassür olma yiter

pāy-māl-i teşvīş olmaḳ:
1. **pāy-māl-i teşvīş olmaḳ:***-maḳ*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Karışıklığın, bulanıklığın ayakları altında çiğnenmek.
39. Kʾey pīr-i füsürde-i kem-endīş
40. Olmaḳ ne bu pāy-māl-i teşvīş

pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ:
1. **pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ:***-ma, -suñ*
Gazel 481
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kibir ve ikiyüzlülüğün ayakları altında çiğnenmek.
7. Tek pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ da dil
8. Rindāna gāhi defʿ-i ġam eylerse ġam degül

pāy-māl-i yeʾs ḳoymayalar:
1. **pāy-māl-i yeʾs ḳoymayalar:***-ma, -ya, -lar-maya, -lar*
Gazel 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin ayakları altına sermek.
17. Ümmīd odur ki ḳoymayalar pāy-māl-i yeʾs
18. Nābī-i zārı feyż-i meded-kār-ı evliyā

pāy-pest olmaḳ:
1. **pāy-pest olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 368
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayağa düşmek.
3. Dūda hem-rāh olmış āsiyāb-ı nā-şāyest içün
4. Bu ribāt-ı ʿāriyetde pāy-pest olmaḳ ġalaṭ

pāyuma düşerdi:
1. **pāyuma düşerdi:***-er, -di*
Gazel 536
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayaklara kapanmak.

1. Kim düşerdi pāyuma ḫum gibi pür-cūş olmasam
2. Kim ṭutardı çeşm saġar gibi ser-cūş olmasam

pāyumı öper:
1. **pāyumı öper:**-*er*
Gazel 828
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağını öpmek, ayağına kapanmak.
1. Kim düşer dāmenüme ḳaṭre-i ḫūndan ġayrı
2. Kim öper pāyumı zencīr-i cünūndan ġayrı

pāyumuza düşdügi:
1. **pāyumuza düşdügi:**-*düg, -i-u, -muz, -a*
Gazel 411
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayağa düşmek II Elbisenin ayaklara temas edip kaplaması II Kısmetine düşmek.
3. Hep ser-i kūyına rū-māl-ı ümīdindendür
4. Bu ḳadar pāyumuza düşdügi dāmānumuzuñ

pāyuñ öpdügini:
1. **pāyuñ öpdügini:**-*düg, -i, -n, -i*
Gazel 423
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayağını öpmek II Birine aşırı derece, yalvarırcasına saygı veya sevgi göstermek.
5. Tāvān-ı saḳf reşk ile çāk olsa vechi var
6. Gördükçe pāyuñ öpdügini nerdübānlaruñ

pāyuña düşse:
1. **pāyuña düşse:**-*se*
Gazel 47
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayağına düşmek, damlamak.
9. Yine vāreste degüldür girih-i ḫāṭırdan
10. Pāyuña düşse bile perçem-i pür-ḫam küstāḫ

pāyuna zencīr yapar:
1. **pāyuna zencīr yapar:**-*ar*
Gazel 147
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayağına zincir yapmak (Elini ayağını bağlamak, özgürlüğünü elinden almak bağlamında).
5. Taḫmīn-i niṣāl itdügün āhenleri ḫaṣma
6. Āhenger-i taḳdīr yapar pāyuna zencīr

pāyüne düşdi:
1. **pāyüne düşdi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **237**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayağına düşmek II Ayağına eğilmek, alçalırcasına yalvarmak.
237. Pāyüne düşdi ʿuluvv-ı nesebinden ḫurma
238. Ḳande şayestedür ol devlete serv ü şimşād

pāyüne neşr-i leʿālī-i senādur:
1. **pāyüne neşr-i leʿālī-i s̱enādur:**-*ü, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **303**
Kelime Tipi: -
(Naat yazmaktan kastım) Ayağına övgü incilerini saçma.
303. Pāyüne neşr-i leʿālī-i s̱enādur ancaḳ
304. Bendeñe ḳuvvet-i ḳalbüm diyecek z̲ād-ı meʿād

pā-zede-i berg-rīz-i yeʾs olma:
1. **pā-zede-i berg-rīz-i yeʾs olma:**-*ma*
Gazel 164
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin dökülen yapraklarının ayaklar altında çiğneneni olmak.
7. Çoḳluḳda olma pā-zede-i berg-rīz-i yeʾs
8. Bāġ-ı ümīd gāh düşer dil-güşālanur

pā-zede-i fikr-i nā-ṣavāb itme:
1. **pā-zede-i fikr-i nā-ṣavāb itme:**-*me*
Kıt'a 89
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yanlış düşüncelerin ayağı altında ezilmek.
3. Netīce-i emelün bīm-i incirārından
4. Derūnı pā-zede-i fikr-i nā-ṣavāb itme

pā-zede-i fırḳa-i utüvv ü nüfur:
1. **pā-zede-i fırḳa-i utüvv ü nüfur:**
Kaside 7
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Utüvv ü nüfur" bölüğünün ayakları altında kalan (Utüvv ü nüfur, Mülk Suresi 21. ayetinden bir kısım olup "Azgınlıkta bulunup haddi aşanlar" anlamındadır).
199. Şükūh-ı kevkeb-i dīn şān u şevket-i İslām
200. Olur mı pā-zede-i fırḳa-i Utüvv ü nüfur

pā-zede-i gerd-i elem olasun:
1. **pā-zede-i gerd-i elem olasun:**-*a, -sun*
Kaside 15
Mısra: **200**
Kelime Tipi: -
Elem tozunun ayakları altında ezilmek.
199. Ṣadra rūʾyā-yı fütūḥat ile teşrīf itdüñ
200. Olasun ḳaṣr-ı dilüñ pā-zede-i gerd-i elem

pā-zede-i ḫāk eyler:
1. **pā-zede-i ḫāk eyler:**-*r*
Gazel 198
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altındaki toprakta çiğnenmiş olmak.
1. Bir zamān toḫmı ḳażā pā-zede-i ḫāk eyler
2. Bir zamān zīb-i serā-perde-i eflāk eyler

pā-zede-i iḫtimāl:
1. **pā-zede-i iḫtimāl:**
Gazel 602
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Akla yatkınlığın ayakları altında.
13. Çoḳdur bu nev-kumāş-ı suḫan saña Nābiyā
14. Şehr-i dimāġ pā-zede-i iḫtimāl iken

pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın:
1. **pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın:**-*a, -sın*
Gazel 622
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zulüm askerinin ayağı altında ezilmek.
7. Rüzgār eylesün eflāke ġubāruñ peyvend
8. Göreyüm pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın

pā-zede-i miḥnet olur:
1. **pā-zede-i miḥnet olur:**-*ur*
Gazel 770
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sıkıntının ayakları altında çiğnenmek.
5. ʿĀḳibet pā-zede-i miḥnet olur ehl-i nifāḳ
6. Rāhlar çünki dü-rūdur nʾola pā-māl olsa

pā-zede-i ṣāʾika-yı ḳahr olur:
1. **pā-zede-i ṣāʾika-yı ḳahr olur:**-*ur*
Gazel 147
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kahır yıldırımının ayakları altında çiğnenmek.
7. Der-sāʿat olur pā-zede-i ṣāʾika-yı ḳahr
8. Taʿmīrine saʿy eyledügüñ ḫāne-i tedbīr

peder:
1. **pedere:**-*e*
Gazel 76
Mısra: **8**
Baba.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

2. **pederle:**-*le*
Kaside 20

Mısra: **103**
Baba.
103. Allāh yine pederle mülāḳāt idüp naṣib
104. İḫvān ile müyesser ide ẕevḳ u ṣoḥbeti

3. **peder:**
Kıt'a 22
Mısra: **4**
Baba.
3. İftirāḳ eyler ise birbirisinden ammā
4. Hem peder ferd ḳalur żāyiʿ olur hem ferzend

4. **pederüñ:***-üñ*
Tarih 63
Mısra: **19**
Baba.
19. Didi Nābī pederüñ tārīḫin
20. Ola Ḫayrī bu mekānun bāḳī

5. **pederinüñ:***-i, -nüñ*
Tarih 68
Mısra: **30**
Baba.
29. İçinde kendü hem-āğūş-ı ṣıḥḥat olduḳça
30. Duʿā ile pederinüñ de ṣād ide cānın

6. **pederinden:***-i, -n, -den*
Tarih 74
Mısra: **19**
Baba.
19. Ola kendi daḫı yā Rab pederinden efzūn
20. Zīver-i memleket ārāyiş-i dīn ü dünyā

7. **pederinüñ:***-i, -nüñ*
Tarih 74
Mısra: **17**
Baba.
17. Pederinüñ daḫı olmışdı iki şehzāde
18. Merdüm-i dīde maḳāmında aña cilve-nümā

8. **pederinüñ:***-i, -nüñ*
Tarih 74
Mısra: **27**
Baba.
27. Pederinüñ daḫı tārīḫ-i hümāyunında
28. Ola mānend-i meh engüşt-nümā-yi şuʿarā

peder-i bülend-cāha:
1. **peder-i bülend-cāha:***-a*
Tarih 73
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yüce makamlı baba.
9. Oldı peder-i bülend-cāha
10. Sermāye-i neşʾe-i meserret

pederi māderi rūḥına:
1. **pederi māderi rūḥına:***-n, -a*
Tarih 102
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Babasının ve annesinin ruhu.
5. Pederi māderi rūḥına idü ḳaṣd-ı s̱evāb
6. İtdi bu bürke-i pākīze-i ʿulyāyı binā

pederle māderün:
1. **pederle māderün:***-ün*
Tarih 76
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Baba ve anne.
19. Pederle māderün saʿdi aña itmiş sirāyet kim
20. Felek terbīʿ-i saʿdeyn itdügi gün oldı zāyende

pehlevān:
1. **pehlevānın:***-ın*
Gazel 477
Mısra: **8**
Pehlivan, güreşçi, yiğit.
7. Bu meydān-ı fenāda olma ṣāhib-daʿvī-i merdī
8. Zemīne gelmemiş püşti baña bir pehlevānın bul

pehlevān aḥmedʾi:
1. **pehlevān aḥmedʾi:***-i*
Tarih 126
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ahmed Ağa; Çerkesdir. 1712'de mirahur-ı sani 1714 yılında da mirahur-ı evvel olmuştur. 1714 yılında vefat etmiştir.
5. Pehlevān Aḥmedʾi de Edreneʾde itdi güẕer
6. Otuz altı kez anuñ itdi nişānını hebā

pehlevān-ı devrān:
1. **pehlevān-ı devrān:**
Tarih 77
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Çağın pehlivanı, çağın kahramanı.
47. Bu fetḥ olmamışdur bir kimseye müyesser
48. Var ola dest-i zūrun ey pehlevān-ı devrān

pehlevānlıḳ:
1. **pehlevānlıḳdur:***-dur*
Gazel 238
Mısra: **2**
Pehlivan olma durumu, güreşçilik I Güçlü olma durumu, güçlülük.
1. Taʿalluḳ ol nigeh-i meste cān-feşānlıḳdur
2. Taḥammül ol ṣaf-ı müjgāna pehlevānlıḳdur

pehn:
1. **pehn:**
Gazel 51
Mısra: **7**
Genişlik.
7. Tengdür vādī-i yeʾs ü pehn meydān-ı ümīd
8. Nā-mürādī küçe-i tārīk ü rūşendür murād

pejmürde:
1. **pejmürdedür:***-dür*
Kaside 13
Mısra: **160**
Dağınık, pis, yırtık; solmuş, tazeliğini yitirmiş.
159. Ḳatı ḫāyīdedür āsār-ı Ferīdūn u Peşeng
160. Ḳatı pejmürdedür aḥvāl-i Ḳubād ü Behrām

pejmürde-derūn eyleme:
1. **pejmürde-derūn eyleme:***-me*
Gazel 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönlü perişan etmek.
11. Pejmürdelik oldı olacaḳ cism-i nizāre
12. Bārī hele pejmürde-derūn eyleme yā Rab

pejmürdele:
1. **pejmürdelemişdi:***-miş, -di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **5**
Perişan olmak, solmak.
5. Pejmürdelemişdi bāğ-ı ümmīd
6. İtmişdi berāt-ı yeʾs-i tecdīd

pejmürdelen:
1. **pejmürdelendi:***-di*
Gazel 820
Mısra: **9**
Perişan olmak, solmak.
9. Pejmürdelendi bād-ı ḫazān kelālden
10. Gülzār-ı rağbetinde gül-i āli ḳalmadı

pejmürdelik:
1. **pejmürdelik:**
Gazel 14
Mısra: **11**
Dağınıklık, perişanlık.
11. Pejmürdelik oldı olacaḳ cism-i nizāre
12. Bārī hele pejmürde-derūn eyleme yā Rab

pek:
1. **pek:**
Gazel 295
Mısra: **14**
Çok fazla, öyle pek.
13. Nābī gelür vücūda yā nuṭḳ u yā raḳamla
14. Düşīze-i maʿānī pek āşikāra gelmez

2. **pek:**
Gazel 485
Mısra: **11**
Çok fazla, öyle pek.
11. Pek ṣunduñ ey gürisne naẓar ḫᵛān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

3. **pek:**
Gazel 69
Mısra: **18**

Gereken, beklenen veya alışılmış olandan çok.
17. O ḳadar nazīk ü nerm iken o şūḫuñ bedeni
18. Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb pek ṭayanur

4. **pek:**
Gazel 698
Mısra: **8**
Çok sağlam, çok iyi.
7. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi ammā
8. Pek ṣakla büyük yirden emānet var içinde

pelās-ı cehle:
1. **pelās-ı cehle:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Cahillik elbisesi.
81. Ġıdāsın eylemiş şayanı üzre herkesüñ taʿyīn
82. Kimin itmiş pelās-ı cehle müstaġraḳ kimin dānā

pelās-ı cürm ü ḫaṭā:
1. **pelās-ı cürm ü ḫaṭā:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hata ve günah elbisesi.
13. Şefāʿatuñla olur zīb-i ḳāmet-i raḥmet
14. Pelās-ı cürm ü ḫaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

pelās-ı cürme:
1. **pelās-ı cürme:**-*e*
Gazel 100
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Günah keçesi.
7. Zer nāvdān ü cāme-i simīn-nitāk ile
8. Köhne pelās-ı cürme harīdār Kaʿbeʾdür

pelās-ı kühen:
1. **pelās-ı kühen:**
Kaside 7
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Yıpranmış, döküntü aba.
53. Budur ʾaṭiyye-i dīvān-ḫāne-i ḳısmet
54. Gehī pelās-ı kühen gāhi ḫilʿat-ı semmūr

peleng:
1. **pelengān:**
Gazel 181
Mısra: **4**
Kaplanlar.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

pelīd:
1. **pelīdüñ:**-*üñ*
Tarih 144
Mısra: **57**
Pis, rezil, alçak.
57. Ol pelīdüñ itdügi cürminden iġmāz itmeġi
58. Kār- dānān-ı ʿasākir görmeġin rāh-ı ṣavāb

pelīd-i bed-rege:
1. **pelīd-i bed-rege:**-*e*
Tarih 144
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Kötü huylu alçak.
29. Ol pelīd-i bed-rege bildürmek içün ḥaddini
30. Tīġ-i ġayret bāṭınından eyledi terk-i ḳırāb

pelle-i dūlāba:
1. **pelle-i dūlāba:**-*a*
Gazel 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Salıncak.
1. Ṣalındı ʿīdgehde yine nev-resīdeler
2. Ḥayretle döndi pelle-i dūlāba dīdeler

penāh:
1. **penāh:**
Tarih 69
Mısra: **9**
Sığınma, sığınacak yer.
9. Żarurī eyledi rubāhveş emānı penāh
10. O şīr-seg geçinürken bu ʿarṣagehde esed

2. **penāhı:**-*ı*
Tarih 30
Mısra: **69**
Sığınacak yer, melce.
69. Dād-ḫᵛāhānuñ penāhı sāyebān-ı devleti
70. Bī-kesānun rūzgār-ı ʿadli yār u yāveri

penāh eyledüm:
1. **penāh eyledüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **340**
Kelime Tipi: -
Sığınmak.
339. Eyledüm bā-ümīd ʿavn-ı İlāh
340. Ḫāk-ı dergāh-ı kibriyāyı penāh

penāh eylemedük:
1. **penāh eylemedük:**-*me, -dük*
Gazel 408
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sığınmak.
3. Şāhidümdür ol iki çeşm-i siyeh-mestüñ kim
4. Ḥarem-i meykededen ġayrı penāh eylemedük

penāh eyleyecek:
1. **penāh eyleyecek:**-*ye, -cek*
Gazel 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sığınmak.
3. Bir ẕerre penāh eyleyecek sāyesi yoḳdur
4. Farż eyleyelüm zerden imiş zer-ʿalem-i çerḫ

penāh eyleyemem:
1. **penāh eyleyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Gazel 512
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sığınmak.
5. Zūr-ı ser- leşker-i ġam defʿine ʿaḳlum var iken
6. Sāye-i şīşe-i ṣahbāyı penāh eyleyemem

penāh idecek:
1. **penāh idecek:**-*ecek*
Gazel 858
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sığınacak yer etmek.
7. Yine penāh idecek āsitāne-i ġamdur
8. Gezersen ey dil-i āvāre rubʿ-ı meskūnı

penāh ider:
1. **penāh ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sığınacak yer etmek.
1. Ḫoşā bārgāh-ı felek-destgāh
2. Ki nuṣret ider sāyebānın penāh

penāh itmeyelüm:
1. **penāh itmeyelüm:**-*me, -y, -elü, -m*
Gazel 500
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sığınak edinmek.
3. Gelmede būy-ı vefa ġonce-i gül-rūlardan
4. Bülbül-i şūrideveş kārı penāh itmeyelüm

penāh itmeyem:
1. **penāh itmeyem:**-*me, -y, -em*
Gazel 519
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sığınak edinmek.
13. Ġam zūr ile çeker götürür Nābiyā beni
14. Dergāh-ı pīr-i deyri penāh itmeyem disem

penāh-āveri olursa:
1. **penāh-āveri olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sığınmak.
7. Ḥamle-i tūb-ı taʿarrużdan olur āsūde
8. Her kim olursa penāh-āveri bārū-yı edeb

penāhī it:
1. **penāhī it:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **146**

Kelime Tipi: -
Sığınacak melce yapmak.
145. Ol rūḥ-ı cihānuñ it ilāhī
146. Ḥıfẓuñ sırrı üzre sır penāhī

penāh-ı maẓlūmān:
1. **penāh-ı maẓlūmān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Zulme uğramışların sığınağı.
171. Āstānı penāh-ı maẓlūmān
172. Dergehi būsegāh-ı ehl-i cihān

penbe:
1. **penbede:**-*de*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Pamuk.
3. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
4. Ola berf içre nihān penbede gūyā eyvā

2. **penbe:**
Gazel 536
Mısra: **4**
Pamuk.
3. Rāzdār-ı sīne-i ʿuşşāḳ olur mıydum eger
4. Dāġveş hem ḳan yudup hem penbe der-gūş olmasam

3. **penbeyi:**-*y, -i*
Gazel 578
Mısra: **8**
Pamuk.
7. Mürde-i renc-i ḫumāra kefen eyle ey çerḫ
8. Atılan penbeyi cemʿ eyle ser-i mīnādan

4. **penbeyi:**-*yi*
Gazel 742
Mısra: **2**
Pamuk.
1. İtdi fetīl deyr-i muġānuñ çerāġına
2. Mīnā o penbeyi ki ḳomışdı ḳulaġına

5. **penbeye:**-*y, -e*
Gazel 808
Mısra: **10**
Pamuk.
9. Hep becā tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ
10. Güllere destār şāyān kefş lāyıḳ penbeye

6. **penbe:**
Gazel 847
Mısra: **5**
Pamuk.
5. Penbe āvīhte olmazdı zih-i ḫallāca
6. ʿAşıḳuñ dest-resi olsa resenden ġayrı

7. **penbede:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **64**
Pamuk.
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
64. Ḳala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

penbe-i ebr:
1. **penbe-i ebr:**
Tarih 82
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Bulut pamuğu.
43. Kimisi didi ṣaḳlanur gāhī
44. Penbe-i ebr içinde bu ayvā

penbe-i seḥābı:
1. **penbe-i seḥābı:**-*ı*
Gazel 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Pamuk gibi bulutlar.
3. Ḥubūb-ı aḫter ile penbe-i seḥābı gören
4. Bilür sipihr ne çenberden olduġın ḫallāc

penbe-rīs:
1. **penbe-rīsümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 132
Mısra: **10**
Pamuk eğirme aracı, kirman.
9. Ḫayāl-i pīrehen itdükçe ḳadd-i şūḫ-ı maʿnāya
10. Felekde çerḫa-i māh-ı şeb-ārā penbe-rīsümdür

penc pāre āhene:
1. **penc pāre āhene:**-*e*
Gazel 724
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Beş demir parça (İğnenin parmağa batmaması için parmak ucuna takılan demir aparat bağlamında).
5. Nermi vü saḫti telāzüm itmegin vā-bestedür
6. Kārgāh-ı cāme-dūzī penc pāre āhene

pençe:
1. **pençe-i:**--*i*
Gazel 248
Mısra: **3**
Pençe.
3. Ser pençe-i .... ṣunmaḳda girībāna
4. Ḫār-ı reh-i nā-kāmī damāna ṣataşmışdur

2. **pençesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 860
Mısra: **12**
El, insanı kendini kurtaramayacağı şekilde hükmü altına alan zorlu güç, aman vermeyen hükmedici kuvvet.
11. Çenārı pāy-māl eyler kedū-yı tīre-baḫt ammā
12. Rehā bulmaz çenāruñ pençesinden żarf-ı dāmānı

3. **pençesinden:**-*si, -n, -den*
Kaside 15
Mısra: **147**
El, insanı kendini kurtaramayacağı şekilde hükmü altına alan zorlu güç, aman vermeyen hükmedici kuvvet.
147. Pençesinden olur āsūde şuʿā-ı şemsüñ
148. Bāġ-ı ʿahdinde gülüñ zīr-i perinde şebnem

4. **pençe:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **75**
Eskiden hükümdarların imza yerine ellerini kırmızı boyaya sürüp, kâğıdın üstüne basmalarıyla olan şekil, tuğra II Kuvvet, savlet, satvet.
75. İder iẓhār o pençe mihrāsā
76. Memleket ẓabṭına yed-i beyża

pençe ṭutar:
1. **pençe ṭutar:**-*ar*
Kaside 21
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yarışmak, boy ölçüşmek.
17. Şehryār-ı taḫtgāh-ı devlet-ābād-ı Ḳırım
18. Kim ṭutar rifʿatde pençe sāʿid-i keyvān ile

pençe-fermān:
1. **pençe-fermāndur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **72**
Ferman okunan meydan.
71. Ṣaḥn-ı gülşen ki ṣaḥn-ı dīvāndur
72. Cūybār anda pençe-fermāndur

pençe-gīr olamaz:
1. **pençe-gīr olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 746
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Pençesini tutan olmak (Güç yarıştırmak, dövüşmek bağlamında).
9. Ṣāfī-dilāna yoḳ żarar erbāb-ı mekrden
10. İblīs pençe-gīr olamaz Cebreʾil ile

pençe-gīr olsun:
1. **pençe-gīr olsun:**-*sun*
Gazel 841
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Pençesini tutan olmak (Güç yarıştırmak, dövüşmek bağlamında).
7. Ḫurşīd-i yekke-tāz ile olsun mı pençe-gīr
8. Māhuñ gelürse bir yire ḳavm ü ḳābilesi

pençe-i āh:
1. **pençe-i āh:**
Gazel 321
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ah pençesi.
1. Rāh-ı ʿadūyı leşker-i eşk ile urmışuz
2. Dest-i sipihri pençe-i āh ile burmışuz

pençe-i bād-ı bahāre:

1. **pençe-i bād-ı bahāre:**-*e*
Gazel 67
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bahar esintisinin pençesi.
7. Ne mümkin pençe-i bād-ı bahāre pāydār olmaḳ
8. Benüm pīrāhen-i gül perde-i nāmūs u ʿārumdur

pençe-i būy-ı semen:
1. **pençe-i būy-ı semen:**
Gazel 875
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yasemin çiçeğinin pençesi.
1. Girībān-ı meşāmum pençe-i būy-ı semen ṭutdı
2. ʿİnān-ı iḫtiyārum dest-i gül-geşt-i çemen ṭutdı

pençe-i deryūzeger:
1. **pençe-i deryūzeger:**
Tarih 52
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Dilencinin eli.
17. Olmış güşāde pençe-i deryūzeger gibi
18. Nisbetle aña ḫamse-i gencūr-ı Gencevī

pençe-i eṭfāldedür:
1. **pençe-i eṭfāldedür:**-*de, -dür*
Gazel 145
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çocukların eli, iradesi.
13. Ben de bilmem ki ne şekle girecekdür Nābī
14. Sāʿat-i ḫāṭırumuz pençe-i eṭfāldedür

pençe-i faḳrdan:
1. **pençe-i faḳrdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **399**
Kelime Tipi: -
Fakirliğin pençesi.
399. Pençe-i faḳrdan girībānum
400. Ḫār-ı iflās elinde dāmānum

pençe-i faḳrdan necāt virür:
1. **pençe-i faḳrdan necāt virür:**-*dan-ür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **238**
Kelime Tipi: **Deyim**
Fakirliğin pençesinden kurtarmak.
237. Ḳalemi ʿāleme ḥayāt virür
238. Pençe-i faḳrdan necāt virür

pençe-i fermān:
1. **pençe-i fermān:**
Kaside 15
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ferman işareti (Pençe; Sadrazamlar, eyalet valileri, sancak beyleri ve beylerbeylerinin imza yerine kullandıkları işaret).
11. Birisi pençe-i fermān birisi ṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ
12. Birisi ṣafḥa-i telḫīṣ biri nevk-i ḳalem

2. **pençe-i fermān:**
Kaside 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ferman işareti (Pençe; Sadrazamlar, eyalet valileri, sancak beyleri ve beylerbeylerinin imza yerine kullandıkları işaret).
7. Mülk-ı ʿadlüñ seyr içündür vüsʿat-ı eşrāfını
8. Ḫāme çıḳmaḳ nerdübāna pençe-i fermān ile

pençe-i fermān-beri:
1. **pençe-i fermān-beri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uyulan, gereği yerine getirilen pençe (Pençe; Sadrazamlar, eyalet valileri, sancak beyleri ve beylerbeylerinin imza yerine kullandıkları işaret).
3. ʿArżlarda saṭrlar ṣaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur
4. Ṣaḥḥ-ı āṣafdur ḫaṭībi pençe-i fermān-beri

pençe-i fermān-ı vezāret:
1. **pençe-i fermān-ı vezāret:**
Kaside 26
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Vezirlik fermanının pençesi (Pençe; Eskiden hükümdarların imza yerine ellerini kırmızı boyaya sürüp, kâğıdın üstüne basmalarıyla olan şekil, tuğra).
17. Hem-vāre ola dest-i duʿā gibi güşāde
18. İḳbālüñ içre pençe-i fermān-ı vezāret

pençe-i ġamda:
1. **pençe-i ġamda:**-*da*
Gazel 349
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kederin pençesi.
3. Dil ceybini çāk eyler iken pençe-i ġamda
4. Yāri göricek dāmen-i inkāre yapışmış

pençe-i ġamdan:
1. **pençe-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 545
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kederin pençesi.
1. Olur āzāde ḳayd-ı piç ü ḫamdan pençe-i ġamdan
2. Olan ḳādir şühūda nʾolduġın maḳṣūd ʿālemden

2. **pençe-i ġamdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **349**
Kelime Tipi: -
Kederin pençesi.
349. Pençe-i ġamdan it beni āzād
350. Ḫāṭırum ḫurrem eyle göñlüm şād

pençe-i ġayret:
1. **pençe-i ġayret:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **306**
Kelime Tipi: -
Gayret/çaba pençesi.
305. Ġālib oldı vücūduma ḥayret
306. Dāmenüm ṭutdı pençe-i ġayret

pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ:
1. **pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ:**-*maḳ*
Tarih 127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çer çöpün, çalı çırpının pençesinde olmak.
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

pençe-i ḥükmi:
1. **pençe-i ḥükmi:**-*i*
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Hüküm pençesi (Pençe; Sadrazamlar, eyalet valileri, sancak beyleri ve beylerbeylerinin imza yerine kullandıkları işaret).
19. Fermān-ı şerīfüñde olan pençe-i ḥükmi
20. Eṭfāl-i meʿālīye mihād eylesün Allāh

pençe-i ḫurşīde:
1. **pençe-i ḫurşīde:**-*e*
Gazel 232
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güneşin pençesi.
7. İdüp küstāḫlık ol pençe-i ḫurşīde el ṣunmak
8. Metāʿ-ı ārzūya germ-bāzār olduġumdandur

pençe-i ḫurşīde kapılmaḳ:
1. **pençe-i ḫurşīde kapılmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 67
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güneşin pençesine tutulmak.
1. Hevā-yı dil-berān hūy-ı dil-i bī-i ḫtiyārumdur
2. Ḳapılmaḳ pençe-i ḫurşīde şebnem gibi kārumdur

pençe-i ḫurşīd-i tābuñ:
1. **pençe-i ḫurşīd-i tābuñ:**-*uñ*
Gazel 374
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dünyanın aydınlatan güneşin pençesi, ışığı.
3. Pençe-i ḫurşīd-i tābuñ şāne-i zülf-i vücūd
4. Ṣafvet-i nūr-i ruḫuñ mirʾāt-ı Ḳurʾān el-vedāʿ

pençe-i idbār-ı ʿinān-gīr olmaḳ:
1. **pençe-i idbār-ı ʿinān-gīr olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 383
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dizgini elinde tutanın talihsiz pençesinde olmak.
3. Ẕevḳi var cilve-i yekrān-ı ġurūruñ ammā
4. Olmasa pençe-i idbār-ı ʿinān-gīr olmaḳ

pençe-i maʿṣiyet:
1. **pençe-i maʿṣiyet:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Günahların pençesi II Günahların mührü.
3. Olur elbette nişānek-zen-i meydān-ı ḳabūl
4. Pençe-i maʿṣiyet olmazsa ʿinān-gīr-i duʿā

pençe-i mercān:
1. **pençe-i mercān:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ele benzeyen mercan dalları.
7. Reg-i efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
8. Ki teb-lerzeyle anuñçün giçer her rūz u şeb deryā

pençe-i merdüm:
1. **pençe-i merdüm:**
Gazel 833
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İnsan eli.
21. Nukreden ḫālī olan pençe-i merdüm Nābī
22. Çeşm-i ḫalḳa görinür dānesi yoḳ dām gibi

pençe-i müjgānın açup:
1. **pençe-i müjgānın açup:**-*up*
Gazel 663
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kirpik pençesini açmak.
3. O perī pençe-i müjgānın açup itdi ḫalās
4. Lücce-i ḥüsnine müstaġrak iken nūr-ı nigeh

pençe-i müjgānında:
1. **pençe-i müjgānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 805
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kirpik pençesi.
9. Dil nʾola olsa zebūn pençe-i müjgānında
10. Zārdur cāme-i şeh dest-i kemin sūzende

pençe-i nā-ehlde:
1. **pençe-i nā-ehlde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Ehliyetsiz kimselerin pençesi.
29. Cümle ʿālem bize ḥasret-keş iken lāyıḳ mı
30. Olayuz pençe-i nā-ehlde pā-māl-i sitem

pençe-i raġbetde:
1. **pençe-i raġbetde:**-*de*
Kıt'a 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İlgi pençesi, rağbet eli.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca pāy ber-cā bārgāh-ı devlet-i İslām

2. **pençe-i raġbetde:**-*de*
Kıt'a 106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İlgi pençesi, rağbet eli.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca bāli ber-cā bārgāh-ı dostān İslām

pençe-i rengīn başdı:
1. **pençe-i rengīn başdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Renkli tuğrayı basmak.
77. Ṣafḥaya başdı pençe-i rengīn
78. Kūdek-ı ḫāne-zād-ı devlet ü dīn

pençe-i saḫt-ı gelū-gīr-i fenādan:
1. **pençe-i saḫt-ı gelū-gīr-i fenādan:**-*dan*
Gazel 118
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yokluğun boğaza düğümlenen sert pençesi.
9. Pençe-i saḫt-ı gelū-gīr-i fenādan ġayrı
10. Yoḳdur ol zaḫm ki nā-yāfte-i merhemdür

pençe-i şekvāya:
1. **pençe-i şekvāya:**-*ya*
Gazel 309
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şikayet pençesi.
5. Būsenüñ pençe-i şekvāya görüp taḥvīlin
6. Secde-i şükr ider āsāyişine dāmenümüz

pençe-i şīr-i ecel:
1. **pençe-i şīr-i ecel:**
Tarih 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ölüm aslanının pençesi (Şirpençe; Stafilokok türü bakterilerin yol açtığı deri altı dokusunun ve yağ bezlerinin iltihabından ileri gelen, kanlı irin içeren kan çıbanları topluluğu, kızıl yara, antraks).
1. Mā-ḥaṣal Ḳaplanʾı yıḳdı pençe-i şīr-i ecel

pençe-i tārāc:
1. **pençe-i tārāc:**
Gazel 526
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yağma, talan pençesi.
3. Gül-berge sabā urmaz idi pençe-i tārāc
4. Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

pençe-i tārāc açmadadur:
1. **pençe-i tārāc açmadadur:**-*da, -dur*
Gazel 345
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yağma, talan pençesi (ile yaralar) açmak.
15. Halḳ açmadadur birbirine pençe-i tārāc
16. Aḥkām-ı Ḫudā maʿnī-i Kurʾān unudulmış

pençeleş:
1. **pençeleşür:**-*ür*
Gazel 738
Mısra: **2**
Çok uğraşmak, mücadele etmek.
1. Yanmış derūnı maḳdemüne intiẓār ile
2. Şāh-ı çenār pençeleşür rüzgār ile

pencere:
1. **penceresi:**-*si*
Tarih 14
Mısra: **4**
Yapıları veya tren, vapur vb. ulaşım araçlarını aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam, panjur, perde gibi eklentilerle daha kullanışlı bir duruma getirilen açıklık.
3. Deri kavāfil-i iḳbāle bārgāh-ı nüzūl
4. Güşāde penceresi reh-güẕār-ı bād-ı ṣabā

pencşenbe:
1. **pencşenbe:**
Gazel 808
Mısra: **6**
Perşembe.
5. İʿtibārından Yehūdʾuñ sebte itmez iḳtizā
6. Rāciḥ olmaḳ ḥüsnde pencşenbe vü āzīneye

pend:
1. **pend:**
Gazel 313
Mısra: **1**
Nasihat, öğüt.
1. Esīrān-ı hevāya güfte-i bīhūde pend olmaz
2. Duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa peşşegāna pāy-bend olmaz

2. **pendi:**-*i*
Gazel 600
Mısra: **7**
Nasihat, öğüt.

7. Evvelīn pendi budur pīr-i muġānuñ rinde
8. Ki ṣaḳın sehv ile dil-dāde-i cāh olmayasın

3. **pend:**
Gazel 838
Mısra: **3**
Nasihat, öğüt.
3. Bu pend ʿāḳile besdür ki ḫalḳ söylerler
4. Zamān ile bu sarāy-ı kühen felānuñ idi

pend itme:
1. **pend itme:**-*me*
Gazel 514
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nasihat etmek, öğüt vermek.
9. Terk-i hevā ile bize pend itme Nābiyā
10. Pāyendedür hevā ile bünyādumuz bizüm

pend-i telḫ:
1. **pend-i telḫ:**
Gazel 804
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Acı nasihatler.
11. Ḳanda makāl-i ehl-i hevā ḳanda pend-i telḫ
12. Çirk-āb dinmez āb-ı yeme gerçi şūr ise

pendümi ṭutarsan:
1. **pendümi ṭutarsan:**-*arsan*
Gazel 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nasihat tutmak, söz dinlemek.
9. Ṭutarsan pendümi ḳalsın şikest-i ḫāṭırun ber-cā
10. Tefāhur-güne vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan geç

per:
1. **perleri:**-*ler, -i*
Kaside 2
Mısra: **146**
Kanat.
145. Ḫāk-i dergāhına āmed-şūd iden emlākūñ
146. Tār u pūd olmadadur perleri tā yevm-i tenād

2. **peri:**-*i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **24**
Kanat.
23. Devresinde o münḳḳaş pervāz
24. Şevḳden uçmaġa itmiş peri bāz

per açmadan:
1. **per açmadan:**-*madan*
Gazel 628
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kanat açmak, uçmak.
5. Murġ-ı cānı per açmadan ide ṣayd
6. Öyle bir şāhbāza ʿaşḳ olsun

per ü bāli:
1. **per ü bāli:**-*i*
Gazel 820
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kol kanat (Uçma, uçma isteği bağlamında).
7. Evvelki incizāb-ı derūn oldı ber-ṭaraf
8. Pervāz-ı iltifāta per ü bāli ḳalmadı

per ü bāl-i ḥavrā olduġını:
1. **per ü bāl-i ḥavrā olduġını:**-*du, -ġı, -n, -ı*
Tarih 92
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hurilerin kanatları olmak.
11. Seyrine kim ki gelür olduġını seyr eyler
12. Sāyebān-ı ser-i ādem per ü bāl-i ḥavrā

per ü bālin açmış:
1. **per ü bālin açmış:**-*mış*
Tarih 121
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kanat açmak, uçmak.
9. Bu bārgeh-i nev degül açmış per ü bālin
10. Ṭāvūs-ı münaḳḳaş-beden-i gülşen-i cennet

per ü bālini:
1. **per ü bālini:**-*i, -n, -i*
Tarih 92
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kol kanat.
17. Düm-i tāvus-ı cināndur yā hümā-yı devlet
18. Per ü bālini güşād itse miṡāl-i ʿAnḳā

per ü bālümüz:
1. **per ü bālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 157
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kanat.
1. Pervāze kūy-ı yāre per ü bālümüz mi var
2. Şāyeste-i viṣāl olacaḳ hālümüz mi var

per ü bālüñ:
1. **per ü bālüñ:**
Gazel 414
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kol kanat.
5. Şaded maʿnāda yoḫsa sāde naẓma kim nigāh eyler
6. Nedür bī-rūh nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

perākende:
1. **perākendesi:**
Gazel 834
Mısra: **10**
Dağınık, darmadağınık, perişan.
9. Sipeh-i şāmı şikest eyleyicek leşker-i ṣubḥ
10. Ḫᵛābgāh itdi perākendesi dīvārumuzı

perākende ḳalursa:
1. **perākende ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 680
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Toplu ve düzenli olmayan ve bir yerde bulunmayan, dağınık, saçılmış, yayılmış olmak.
13. Kimdür anı cemʿ eyleyecek bir daḫı Nābī
14. Mecmūʿa-i āṡār perākende ḳalursa

2. **perākende ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 688
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Toplu ve düzenli olmayan ve bir yerde bulunmayan, dağınık, saçılmış, yayılmış olmak.
9. Nābī nice idrāk olunur maʿnī-i maḳṣūd
10. Mecmuʿa-i ümmīd perākende ḳalursa

perākende olınmuş:
1. **perākende olınmuş:**-*muş*
Tarih 76
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dağıtılmış olmak.
12. Olınmuş derdi gūyā ġayr-i eṭfāle perākende
11. Ferāhem-kerdedür ẕātında ṣāf-ı aḥsenüʾt-takvīm

perākende olmış:
1. **perākende olmış:**-*mış*
Gazel 830
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dağılmak, darmadağın olmak.
5. Alınmış reng-i rūyı ʿişveler olmış perākende
6. Güşād irmiş muḥassal ʿuḳde-i şalvāra besbelli

perçem:
1. **perçemüñ:**-*üñ*
Gazel 860
Mısra: **9**
Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.
9. İdersin perçemüñ ḫalvet-nişīn-i kelle-pūş ammā
10. Zebān-ı şāne söyler mū-be-mū esrār-ı pinhānı

perçem-i pür-ḫam:
1. **perçem-i pür-ḫam:**
Gazel 47
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıvrılmış kâkül.
9. Yine vāreste degüldür girih-i ḫāṭırdan
10. Pāyuña düşse bile perçem-i pür-ḫam küstāḫ

perçem-i tuġuñ:
1. **perçem-i tuġuñ:**-*uñ*
Tarih 36
Mısra: **58**

Kelime Tipi: -
Tuğ püskülü.
57. Budur ümmīdümüz Allāhu teʿālādan kim
58. Perçem-i tuġuñ ola nuṣret ile nāşiye-sā

perde:
1. **perdenüñ:**-*nüñ*
Gazel 201
Mısra: **3**
Hicap, örtü.
3. Bu perdenüñ derūnına bak ıztırābı ḳo
4. Her miḥnetüñ verāsı meserret degül midür

2. **perdeyi:**-*yi*
Gazel 261
Mısra: **7**
Hicap, örtü.
7. Çāk eylesün ḳo perdeyi faṣl-ı bahārdur
8. Gül pīrehenle ḳāniʿ olur terlik istemez

3. **perdenüñ:**-*nüñ*
Gazel 721
Mısra: **4**
Hicap, örtü.
3. Tā sālik-i reh olmayıcaḳ hem-sirişt-i nūr
4. Bu perdenüñ güzāre ne ḳādir verāsına

4. **perdeleri:**-*ler, -i*
Kaside 8
Mısra: **3**
Hicap, örtü.
3. Nāgehān mekmen-i ġaybuñ açılup perdeleri
4. Oldı bir ṣaf sipeh ārāyīş-i meydān-ı żamīr

5. **perdede:**-*de*
Gazel 387
Mısra: **11**
Bir oyunun olay dizisinin ana kesimlerini oluşturan ve kendi içinde bütünlüğü olan bölümlerinden her biri.
11. Bir müddet idüp perdede bāzī-i mecāzī
12. Bu şuʿbede-i ẖūş-rübānuñ nesin alduḳ

6. **perdelerde:**-*ler, -de*
Gazel 543
Mısra: **14**
Hicap, örtü II Aşama, makam.
13. Girer mi dāmeni dest-i nigāhdan ġayre
14. O perdelerde midür Nābiyā letāfet-i ḥüsn

7. **perde:**
Tarih 150
Mısra: **2**
Yüze örtülen örtü, peçe, nikap.
1. Ḥāṣıl-ı ʿömrüm Ebuʾl-ẖayruñ idince ẖaṭṭın
2. Perde mānend keşīde ruẖına ṣāḥib-i ṣunʿ

perde çeker:
1. **perde çeker:**-*er*
Gazel 211
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Örtmek, gizlemek.
9. Āhdan perde çeker baġa hezār ey Nābī
10. Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

perde çeksem:
1. **perde çeksem:**-*se, -m*
Gazel 787
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Örtmek, perde çekmek.
1. Nʾola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberīn perde
2. Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūẖ-ı siyeh-çerde

perde olur:
1. **perde olur:**-*ur*
Tarih 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Engel olmak, örtmek.
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

perde-birūn eyleme:
1. **perde-birūn eyleme:**-*me*
Gazel 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Açığa çıkarmak.
1. Hūşum keder-āmīz-i cünūn eyleme yā Rab
2. Esrār-ı dilüm perde-birūn eyleme yā Rab

perde-birūn itdi:
1. **perde-birūn itdi:**-*di*
Gazel 835
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Açığa çıkarmak.
9. Perde-i ġaybde maʿnī gibi āsūde iken
10. Nābiyā şevḳ-i suẖan perde-birūn itdi beni

perde-birūn itme:
1. **perde-birūn itme:**-*me*
Gazel 588
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Utanmamak, açık saçık konuşmak.
5. İbrāmı sen de perde-birūn itme ey göñül
6. Mirʾāt-ı ṭabʿ-ı yāre keder ḥāṣıl olmasun

perdedār-ı cemāl:
1. **perdedār-ı cemāl:**
Gazel 218
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Perde arakasında bekleyen güzellik.
7. Nice Mecnūn-ı ḥayret olmayayum
8. Perdedār-ı cemāl rāzumdur

perdedārlık eyler:
1. **perdedārlık eyler:**
Gazel 128
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kapıcılık etmek.
13. İmsāke perdedārlık eyler teġāfüli
14. Vaże-ı ġurūrı şerm ü ḥayā ṣūretindedür

perde-i bātında:
1. **perde-i bātında:**-*da*
Gazel 646
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Görünmez perde, gizli perde.
9. Perde-i bātında itmiş Nābiyā maʿnāyı cemʿ
10. ʿĀlemüñ terkīb-i ṣūrīsin perīşān gösteren

perde-i cāme:
1. **perde-i cāme:**-*e*
Gazel 811
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kadeh örtüsü.
5. Açıḳdur yüzleri bī-perdedür ezhārı gülzāruñ
6. Bürīde perde-i cāme girer olmaḳla şermende

perde-i çeşm oldı:
1. **perde-i çeşm oldı:**-*dı*
Gazel 212
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Göze perde olmak.
3. Ḥayret o deñlü perde-i çeşm oldı kim görüp
4. Farḳ eylemem ẖayālümi ol tünd-ẖū mıdur

perde-i çeşm-i remed-dīde-i baẖt-ı islām:
1. **perde-i çeşm-i remed-dīde-i baẖt-ı islām:**
Kaside 13
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
İslamiyet talihinin gözüne perde olan göz ağrısı.
141. Oldı ẖak-i ḳadem-i sürme-siriştinden bāz
142. Perde-i çeşm-i remed-dīde-i baẖt-ı İslām

perde-i çeşmüm:
1. **perde-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 102
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Göz perdesi.
5. Kārgāh-ı ṭıynetümde işlenür kālā-yı şerm
6. Perde-i çeşmüm ḥicāb-ı şāhid-i maḳṣūd olur

perde-i dest-i duʿā:

1. **perde-i dest-i duʿā:**
Tarih 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dua etmek için ellerin kaldırılması ile oluşan perde.
7. Tā be-maḥşer şemʿa-i ḥayrātınuñ eṭrāfına
8. Perde-i dest-i duʿā olsun nigehbān-ı üfūl

perde-i fānūs olsun:
1. **perde-i fānūs olsun:***-sun*
Gazel 594
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Kandilin, mumun) Fanusu olmak.
5. Şemʿ-i ikbāline ġam-ḫᵛār-ı siyeh-rūzānuñ
6. Dest-i erbāb-ı duʿā perde-i fānūs olsun

perde-i ġaybde:
1. **perde-i ġaybde:***-de*
Gazel 835
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Görünmeyi engelleyen perde, görünmezlik perdesi.
9. Perde-i ġaybde maʿnī gibi āsūde iken
10. Nābiyā şevḳ-i suḫan perde-birūn itdi beni

perde-i ġufrāna:
1. **perde-i ġufrāna:**
Gazel 34
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Allah'ın günahları setretme örtüsü.
21. Nābī ide görsün der-i iḥsān-ı Hudaʾda
22. Erbāb-ı güneh perde-i ġufrāna teşebbüs̱

perde-i gülfām-ı ufuḳdan:
1. **perde-i gülfām-ı ufuḳdan:***-dan*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Ufukların gül renkli perdesi (Sabah vakti ufukta beliren kızıllık bağlamında).
121. Çünki ṣabāh oldı şeh-i aḫterān
122. Perde-i gülfām-ı ufuḳdan ʾiyān

perde-i ḫayāl:
1. **perde-i ḫayāl:**
Gazel 430
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayal perdesi II Kukla gösterilerinde kuklayıcıyı gizleyen perde.
7. İẓhār-ı cünbiş itmez idi perde-i ḫayāl
8. Maʿnāsı olmayaydı verāsında ṣūretüñ

perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem:
1. **perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem:**
Gazel 558
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Yokluk uykusunun örtüsü.
19. Nʾolaydı olmayaydı perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem ṣanup
20. İdeydi Nābiyā tāze maʿānī dīdesin rūşen

perde-i ḳalemkārī çeküp:
1. **perde-i ḳalemkārī çeküp:***-üp*
Gazel 544
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Nakkaşlık perdesi çekmek, bezemekle gizlemek.
11. Çeküp ʿiẕārına bir perde-i ḳalemkārī
12. Ġunūde oldı pes-i perdede ṭarāvet-i ḥüsn

perde-i lafẓda:
1. **perde-i lafẓda:***-da*
Kaside 8
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Söz perdesi, lafız örtüsü.
55. Alsa ḫurşīd cebīninde eger kim vāye
56. Perde-i lafẓda maʿnāyı görür çeşm-i ḍarīr

perde-i maḥabbet imiş:
1. **perde-i maḥabbet imiş:***-i, -miş*
Gazel 354
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aşk perdesi, muhabbet engeli.
7. Nʾolaydı düşmen olaydum o māh-pāre ile
8. Ki vaṣla māniʿ olan perde-i maḥabbet imiş

perde-i nāmūs:
1. **perde-i nāmūs:**
Gazel 724
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Namus perdesi.
1. Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine
2. Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

perde-i nāmūs u ʿārumdur:
1. **perde-i nāmūs u ʿārumdur:***-um, -dur*
Gazel 67
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İffet ve namus perdesi.
7. Ne mümkin pençe-i bād-ı bahāre pāydār olmaḳ
8. Benüm pīrāhen-i gül perde-i nāmūs u ʿārumdur

perde-i nāmūsı çāk eylese:
1. **perde-i nāmūsı çāk eylese:***-ı-se*
Gazel 832
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Haya perdesini yırtmak, iffet ve namus sınırlarını aşmak.
5. Aceb mi perde-i nāmūsı bülbül eylese çāk
6. Bu baġa dāmen-i gül pāre pāre gelmedi mi

perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber:
1. **perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber:**
Gazel 236
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçlarını örten perde.
9. Añılsın perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber ey Nābī
10. Ki anı refʿ içün minnet-keş-i bād olduġum yirdür

perde-i sāmānı:
1. **perde-i sāmānı:***-ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Huzur örtüsü.
155. Perde-i sāmānı olup çāk çāk
156. Pāyı giriftār ü teni lerzenāk

perde-i şeb:
1. **perde-i şeb:**
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gecenin perdesi (Sabah olması bağlamında).
5. Cāme-ḫᵛāb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
6. Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb nʾoldı saña

2. **perde-i şeb:**
Tarih 82
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Gecenin perdesi (Sabah olması bağlamında).
51. Kimi dir kim açıldı perde-i şeb
52. Zührenüñ levḥi oldı cilve-nümā

perde-i şebdür:
1. **perde-i şebdür:***-dür*
Gazel 204
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gece perdesi, perde gibi olan gece.
5. Egerçi rūz-ı rūşenveş degüldür ṣāf-dil ammā
6. Yine setr eyleyen aḥvāl-i ḫalḳı perde-i şebdür

perde-i şekden:
1. **perde-i şekden:***-den*
Tarih 104
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Şüphe perdesi, kuşku örtüsü, müphemlik.
57. Ammā ki daḫı çıkmamaġın perde-i şekden
58. Ḥüccet yoġ idi itmeġe taḥḳīḳini imżā

perde-keş-i ḫaclet:
1. **perde-keş-i ḫaclet:**
Gazel 329
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Utanma perdesini çeken.
7. Ṣanmañ bizi ki şerm-i şehīdān-ī ġamzeden
8. Ruhsār-ı cāna perde-keş-i ḫaclet olmışuz

perde-keş-i istifsār olıcaḳ:
1. **perde-keş-i istifsār olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 9
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Sorup soruşturmanın üstüne perde çeken olmak.
69. Sebebinden olıcaḳ perde-keş-i istifsār
70. Oldı bu naġme ile zemzeme-pīrāy-ı ḫaber

perde-keş-i rūy-ı ümīd:
1. **perde-keş-i rūy-ı ümīd:**
Gazel 275
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Umudun yüzüne perde çeken.
5. Ḥaṭṭı olmış ṭutalum perde-keş-i rūy-ı ümīd
6. Feth̤-i bāb itmededür çāk-ı giribānı henūz

perdelen:
1. **perdelendi:**-*di*
Gazel 850
Mısra: **1**
Gözün iyi göremeyecek duruma gelmesi.
1. Nūr-ı çeşmüm perdelendi Kaʿbe-i ʿulyā gibi
2. Gūşe-gīr-i ḫalvet oldı dīde-i bīnā gibi

perdelere girse:
1. **perdelere girse:**-*se*
Gazel 833
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Gizlenmek, saklanmak.
19. Ṣaf-ṭabʿānı bulur zaḫm-ı fişār-ı gerdūn
20. Girse de perdelere revġan-ı bādām gibi

perde-nişīn olmadadur:
1. **perde-nişīn olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinin gizlemek, perdelemek.
7. Kes̲ret-i rüʾyet olur mūris̲-i naḳş-ı raġbet
8. ʿİzzet-i pādişahān perde-nişīn olmadadur

perde-nişīn-i seḥāb ider:
1. **perde-nişīn-i seḥāb ider:**-*er*
Kaside 16
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Bulut perdesinin arkasına saklamak.
169. Mihr-i münīri perde-nişīn-i seḥāb ider
170. Kemter-fürūġ-ı gevher-i pāk-i aṣāleti

perdenüñ esrār-ı verāsın:
1. **perdenüñ esrār-ı verāsın:**-*n*
Gazel 566
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Perdelerin arkasındaki sır.
11. Ol şuʿbedenüñ zāhir-i ās̲arına nāẓır
12. Bu perdenüñ esrār-ı verāsın ne bilürsin

perde-serāy-ı īhām:
1. **perde-serāy-ı īhām:**
Kaside 12
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
İham şarkıcısı (İham; İki anlamı olan bir sözün akla en az gelen anlamının amaçlanarak kullanılması ve anlamı güçlendirmesi sanatı).
145. Gūşe-i çeşm-i suḫan-dānına olmaz ḥāʾil
146. Tutuḳ-ı tevriye vü perde-serāy-ı īhām

perde-şikāf-ı ḥarem-i sırrı-ı ḥikemdür:
1. **perde-şikāf-ı ḥarem-i sırrı-ı ḥikemdür:**-*dür*
Gazel 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hikmet sırlarının hareminin perde yırtanı.
1. Dil perde-şikāf-ı ḥarem-i sırrı-ı ḥikemdür
2. Hem-sāye-i dīvār-be-dīvār-ı ḳıdemdür

perdesüzlig:
1. **perdesüzliginüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 489
Mısra: **5**
Perdesi olmama durumu II Utanmazlık, hayâsızlık.
5. Hep kendi perdesüzliginüñ muḳtezāsıdur
6. Ṣad çāk olursa cīb-i hezār-āşnā-yı gül

perdeye girdi:
1. **perdeye girdi:**-*di*
Tarih 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Perdelenmek.
9. ʿAnberīn perdeye girdi ḫurşīd
10. Kaʿbe gūyā ki bürindi şāle

perend-i şiʿr-i rengīnüm:
1. **perend-i şiʿr-i rengīnüm:**-*üm*
Gazel 503
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Renkli şiir kumaşı.
9. Yine ol şeh sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi Nābī
10. Perend-i şiʿr-i rengīnüm bu gūne ḫoş-ḳumāş itdüm

perest:
1. **perest:**
Gazel 476
Mısra: **8**
Tapan, tapınan, taparcasına seven.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

perestān:
1. **pāye-perestāna:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **6**
Kul köle rütbesinde olanlar.
5. ʿUluvv-ı rütbe bize iʿtibārsızlıḳdur
6. Gelürse pāye-perestāna iʿtibār leẕīẕ

perestār:
1. **perestārlara:**-*lar, -a*
Gazel 44
Mısra: **4**
Tapanlar, tapıcılar.
3. Yoḳ vücūdı araṣañ meclis-i devrānda meġer
4. Ḳonula baʿżı perestārlara nām-ı feraḥ

2. **perestārı:**-*ı*
Tarih 122
Mısra: **11**
Hizmetçi; kul.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saḫtı yek-ser seng-i zend ü ṣaḫre-i ṣammā

perestār olamam:
1. **perestār olamam:**-, -, -
Gazel 523
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hizmetçi olmak.
5. Ḳuvvet-i menʿ ü ʾatā kabza-i Rezzāḳdadur
6. Ẓıll-ı nāçīz-i tehī-deste perestār olamam

perestār-ı ḥarīm-i ʿizzeti:
1. **perestār-ı ḥarīm-i ʿizzeti:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Haysiyetin harem dairesi kölesi.
37. Maʿnī-ı ʿiffet perestār-ı ḥarīm-i ʿizzeti
38. Pertev-i himmet ġulām-ı ḫāne-zād-ı duḫteri

perestiş:
1. **perestiş:**
Gazel 113
Mısra: **4**
Tapınma, meyl etme, gönülden bağlanma.
3. Kāfir-dilān-ı ḥırṣ ferāmuş idüp Ḥaḳʾı
4. Şimdi ṣanem-mis̲āl perestiş ġurūşadur

2. **perestiş:**
Gazel 183
Mısra: **9**
Tapınma, meyl etme, gönülden bağlanma.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

3. **perestiş:**
Gazel 576
Mısra: **9**
Tapınma, meyl etme, gönülden bağlanma.
9. Şāyāndur ol dil-dāra perestiş kʾola Nabī
10. Āb-ı şefekat-rīḫte ebr-i ġażabından

4. **perestişdür:**-*dür*
Gazel 736
Mısra: **2**
Tapınma, meyl etme, gönülden bağlanma.
1. Nāzdur şāyeste meh-rūyāna nāz itmezse de
2. ʿĀşıḳa şāyān perestişdür niyāz itmezse de

perestiş eyler:
1. **perestiş eyler:**-*r*
Gazel 703
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hüner arzetmek.
11. Nev-müslümān ʿaceb mi takvā-fürūş olsa
12. Eyler füzūn perestiş ġılmān-ı nev-ḫarīde

perestiş ider:
1. **perestiş ider:**-*er*
Gazel 37
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevmek.
5. Naẓar ḥaḳīḳatedür yoḫsa kim perestiş ider
6. Girerse cāme-i zer-tāre ṣūret-i dībāc

perestiş itmez:
1. **perestiş itmez:**-*mez*
Gazel 812
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Aşırı derecede istemek.
15. Dil rāh-ı maʿnevīde olur nāʾil-i viṣāl
16. İtmez perestiş ehl-i taḳarrüb vesāʾile

perestişkārlık:
1. **perestişkārlık:**
Gazel 71
Mısra: **7**
Sevmeklik, tapınmaklık.
7. Baña böyle perestişkārlık aṣḥāb-ı ʿünvāndan
8. Benüm peyġūle-i ʿuzletde ʿünvānsızluġumdandur

2. **perestişkārlık:**
Gazel 477
Mısra: **9**
Sevmeklik, tapınmaklık.
9. Perestişkārlık teklifi ʿuşşāḳa güzel ammā
10. Hele o ḫastegān-ı miḥnetüñ tāb ü tüvānın bul

perestişler iden:
1. **perestişler iden:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Taparcasına sevmek, saygı göstermek.
53. Ḳanı kendü ḳuluñam diyü perestişler iden
54. Eylemez yolda düçār olsa bile redd-i selām

perestū:
1. **perestūlar:**-*lar*
Gazel 776
Mısra: **12**
Kırlangıç.
11. Ḥalḳa-i çeşminde merdüm ṣanma olmış lānesāz
12. Zīr-i tāk-ı ebrūvānında perestūlar yine

pergār-ı istiḳāmet olur:
1. **pergār-ı istiḳāmet olur:**-*ur*
Gazel 701
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Doğruluk, düzgünlük pergeli olmak.
3. Pergār-ı istiḳāmet olur ṭabʿ-ı ṣāfda
4. Bir ḳaṭre düşse āba olur şekl-i dāʾire

perhīz:
1. **perhīz:**
Tarih 103
Mısra: **9**
Kulu Allah'tan uzaklaştıracak şeylerden uzak durma, mâsivâdan el çekme.
9. Ṣalāḥ u ʿiffet ü perhīz ü ʿilm ü ḥilm ü ʿafv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

perhizkārān:
1. **perhizkārānı:**-*ı*
Gazel 394
Mısra: **9**
Sofu, zahid.
9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

perī:
1. **peri:**
Gazel 272
Mısra: **13**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
13. Nābī o peri itmeyicek nāmene raġbet
14. Ruhsāre-i evrāḳı siyāh itmege deġmez

2. **perīnün:**-*nün*
Gazel 406
Mısra: **22**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
21. Dü desti şerha vü dāġ ile bir kemer-bend it
22. Miyānına o perīnün ḳuşandırıncaya dek

3. **perī:**
Gazel 777
Mısra: **5**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
5. ʿAhdüm olsun o perī meclise gelmezse eger
6. Yıḳayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile

4. **perī:**
Gazel 803
Mısra: **11**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
11. Hep itdügi cefāyı unutdurdı ol perī
12. Bir nīm-ḫande bir nigeh-i iltifāt ile

5. **perī:**
Gazel 857
Mısra: **9**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
9. Beni bilür o perī iltifāta nā-lāyıḳ
10. Meġer ki bilmeye tebdīl idem kıyāfetümi

6. **perī:**
Kıt'a 68
Mısra: **2**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
1. Olma āmāc-ı şerer sūz-ı nihānumdan benüm
2. Ey perī gel lāübāli giçme yanumdan benüm

7. **perī:**
Kıt'a 112
Mısra: **3**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
3. Aḳıtdı gerçi ki seyl-āb-ı çeşmümüz o perī
4. Şümürde eyledi ammā o da zer-i ḫalī

8. **perī:**
Gazel 502
Mısra: **7**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
7. Bilmem ne var dirīġ idecek bizden ey perī
8. Bir vaṣladur ḫulāṣa-i āmālümüz bizüm

9. **perīyi:**-*y, -i*
Gazel 591
Mısra: **1**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
1. O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün

2. Gelmesi şevḳi ile meclise zīnet gelsün

10. **perī:**
Gazel 653
Mısra: **11**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
11. Ey perī itme saḳın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Naẓar-ı pāk ile Nābīʾye devādur bu nümūn

11. **perī:**
Gazel 663
Mısra: **3**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
3. O perī pençe-i müjgānın açup itdi ḫalās
4. Lücce-i ḥüsnine müstaġrak iken nūr-ı nigeh

12. **perīnün:**-*nün*
Gazel 92
Mısra: **7**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
7. Kāküli şām-ı zemistān o perīnün ammā
8. Rūyı takvīm-i cemālinde meh-i āzerīdür

13. **perī:**
Gazel 168
Mısra: **4**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
3. Rūy-ı āteşnāki şāhiddür eger ketm itse de
4. Ol perī sūz-ı derūnumdan meġer ġāfil midür

14. **perīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 231
Mısra: **7**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
7. Geçmek daḫı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

15. **perī:**
Gazel 340
Mısra: **1**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
1. ʿAlīye ol perī mektūb-ı müştākāne göndermiş
2. Ṣaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş

16. **perī:**
Gazel 584
Mısra: **1**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
1. Olmış esīr-i ʿaşḳ o perī nev-cüvān iken
2. Yanmış firāḳa āteş-i ṣad ḫānmān iken

17. **peri:**
Gazel 627
Mısra: **7**
Peri (soylu güzel) II Sevgili.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

18. **perī:**
Kaside 17
Mısra: **28**
Cisimleri çok lâtif ve görünmez olan hoş mahluk.
27. Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ
28. Ṣūret-i inṣānda gelmiş yā melekdür yā perī

per-i hümāyı:

1. **per-i hümāyı:**-*y, -ı*
Kaside 16
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Hümâ kuşunun kanadı.
167. İtmez per-i Hümāyı megesrānlıġa ḳabūl
168. Āsūdegān-ı zīr-i cenāh-ı himāyeti

per-i hümā-yı saʿādet:

1. **per-i hümā-yı saʿādet:**
Kaside 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutluluk kuşu Hümanın kanadı.
1. Elif ki encümen-i ḥarfde ser-āmeddür
2. Per-i Hümā-yı saʿādet serindeki meddür

per-i pervāne:

1. **per-i pervāne:**
Gazel 224
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Pervanenin kanadı. Kelebek kanadı.
11. Ḥarbā ḳo ṭolaşsun serine mihr-i münīrüñ
12. Biz şemʿa-i bezmüz per-i pervāne bizümdür

per-i ṭāvūs-ı istiġna:

1. **per-i ṭāvūs-ı istiġna:**
Kaside 1
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Naz tavus kuşunun kanadı.
77. Maḳāl-i Lā-übālī hem cenāḥ-ı tāʾir-i reʾfet
78. Suʾāl-i Lemteʿudnī hem per-i ṭāvūs-ı istiġna

perī-rū:

1. **perī-rū:**
Gazel 542
Mısra: **4**
Peri yüzlü, peri gibi çok güzel yüzlü.
3. Yine çīndür cebin vażʿ-ı teġāfül-gūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

perī-rūy:

1. **perī-rūyuñ:**-*uñ*
Gazel 452
Mısra: **7**
Peri yüzlü (Sevgili).
7. Ḫayāl itdün göñül çeşm-i kebūdın ol perī-rūyuñ
8. Kenār-ı nüsḫa-i ümmīde naḳş-ı lāciverd itdüñ

perīşān:

1. **perīşān:**
Gazel 617
Mısra: **13**
Dağınık, karışık.
13. Ten bī-tüvān ḥavas perīşān gönül ḫarāb
14. Ḳalmaz cihān-ı ṭūl-ı emel intiẓāmdan

2. **perīşānlıġındadur:**-*lıġ, -ı, -n, -da, -dur*
Gazel 247
Mısra: **6**
Dağınık, karışık.
5. ʿUşşḳāḳ-ı tīre-rūz-ı perākende-ḫāṭırun
6. Mānend-i zülf-i ḥüsni perīşānlıġındadur

3. **perīşān:**
Gazel 623
Mısra: **8**
Dağınık, karışık.
7. Meġer būy-ı dil-āvīzin diriġ eyler gedālardan
8. Ki geldükçe ṣabā zülfin perīşān gösterür kendin

4. **perīşān:**
Gazel 646
Mısra: **10**
Dağınık, karışık.
9. Perde-i bātında itmiş Nābiyā maʿnāyı cemʿ
10. ʿĀlemüñ terkīb-i ṣūrīsin perīşān gösteren

5. **perīşānlar:**-*lar*
Gazel 90
Mısra: **8**
Dağınık, karışık II Kederli, üzgün, darmadağın bir halde olan.
7. İderler ol ḳadar ʿacz ile kesr-i leşker-i ẓulmet
8. Fetīl-i mūmāsā ittifāḳ itse perīşānlar

6. **perīşān:**
Kaside 16
Mısra: **200**
Acınacak bir durumda olan, zavallı.
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

7. **perīşāndur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **385**

Acınacak bir durumda olan, zavallı.

385. Ḥāl-i zārum ḳatı perīşāndur

386. Üstüme ceyş-i ġam şitābāndur

8. **perişānum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **387**
Acınacak bir durumda olan, zavallı.

387. Bī-kesüm ʿācizüm perişānum

388. Hedef-i tīr-i cevr-i devrānum

perīşān eylediler:

1. **perīşān eylediler:**-*di, -ler*
Kaside 15
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak, karmakarışık duruma getirmek, düzenini bozmak.

47. Devleti eylediler böyle perīşān cühelā

48. Nice teklīf olunur gürge mürāʿāt-ı ġanem

perīşān eyleme:

1. **perīşān eyleme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Perişan etmek, mahvetmek.

9. Baḳma mirʾāt-ı dil-i ʿālem-nümā-yı ʿāşıḳa

10. H̱āṭır-ı ʿāşıḳ gibi kendin perīşān eyleme

perīşāñ idecek:

1. **perīşāñ idecek:**-*ecek*
Gazel 80
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak, düzenini bozmak.

9. Bīmār ise de her ne ḳadar çeşm-i siyāhı

10. ʿUşşāḳı perīşāñ idecek ṭaḳati vardur

perīşān idi:

1. **perīşān idi:**- *i, -di*
Kaside 9
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Hali perişan, kederli.

45. Hep perīşān idi esbāb-ı ser ü sāmānum

46. Gāh endīşe-i cemʿi dile itdükçe güẕer

perīşān itdi:

1. **perīşān itdi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Perişan etmek, mahvetmek.

39. İtdi bir gūne perīşān leşker-i küffārı kim

40. Leşker-i deycūra eyler anı ancaḳ āftāb

perīşān itmek:

1. **perīşān itmek:**-*mek*
Gazel 533
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Perişan etmek, mahvetmek, bozmak.

9. İtmek nice olur encümen-i dehri perīşān

10. Bir kez mey-i sāmān-şikeni nūş idebilsem

perīşān olmadı:

1. **perīşān olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 231
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dağınık olmak ‖ Çok üzülmek, kederlenmek, alt üst olmak.

11. H̱at geldi yine olmadı ʿuşşāḳı perīşān

12. Cemʿ olmadadur leşkeri maʿzūl degüldür

perīşānī-i pīrī:

1. **perīşānī-i pīrī:**
Gazel 64
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyarlık perişanlığı.

15. Kuvāya geldi zaʿf u cism muẖtellüʾn-niẓām oldı

16. Perīşānī-i pīrī fitne-i āẖir zamānumdur

perīşānlıġ:

1. **perīşānlıġa:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **216**
Acınacak durum, zavallılık.

215. Ḥażret-i Ḥaḳ seni bu maṣlaḥata ṣaḳlar imiş

216. Bu perīşānlıġa tā sen viresin ḥüsn-i niẓām

2. **perīşānlıġı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **80**
Acınacak durum, zavallılık.

79. Çekmemişdi daẖı bu daġdaġayı devlet ü dīn

80. Görmemişdi bu perīşānlıġı mülk-i İslām

perīşānlık imiş:

1. **perīşānlık imiş:**- *i, -miş*
Kaside 12
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
Dağınıklık, düzensizlik, karmakarışıklık; acınacak durumda olma, zavallılık.

119. Mā-ḥaṣal ṭurfe perīşānlık imiş hālet-ı ʿazl

120. Ṭutmasun kimselerüñ dergeh-i naṣbında maḳām

perīşān-tār:

1. **perīşān-tār:**
Kaside 10
Mısra: **24**
-Sevgilinin aşığı- perişan hale getirmesi.

23. Hilāl-i ʿīd degül şāne virdi gördi felek

24. ʾArūs-ı ṭāliʿümüñ zülfüni perīşān-tār

perīşān-tebāh:

1. **perīşān-tebāh:**
Gazel 784
Mısra: **2**
Perişanlığa uğramış.

1. H̱ūbāna bir nigāh ki ʿayn-ı günāh ola

2. Aḥvāl-i ʿāşıḳān perīşān-tebāh ola

perīveş:

1. **perīveşümdendür:**-*üm, -den, -dür*
Gazel 154
Mısra: **10**
Peri gibi güzel.

9. Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi ʿitāb

10. Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür

perniyān-ı ẖulūṣ:

1. **perniyān-ı ẖulūṣ:**
Gazel 362
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İhlas, samimiyet perniyanı (ipekten dokunmuş bir cins işlemeli kumaş).

5. Olur ṭaʿalluk-ı çirk ü riyādan āzāde

6. Kabā-yı ber-zede-dāmān perniyān-ı ẖulūṣ

perr ü bāl:

1. **perr ü bāl:**
Gazel 876
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.

5. Neden tevaḳḳuf-ı pervāz şāẖ-ı maḳṣūda

6. Henüz murġ-ı dile perr ü bāl gelmedi mi

perr ü bāl-i mevc:

1. **perr ü bāl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dalgaların kolu kanadı.

1. Mādām nā-güşāde degül perr ü bāl-i mevc

2. Ḳalmaz nühüfte kevkeb-i cāh ü celāl-i mevc

perr ü bālin:

1. **perr ü bālin:**-*in*
Gazel 33
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.

5. Perr ü bālin itmeden ġayrı hevā-gīr-i fenā

6. Sūdmend olmaz iderse şemʿ ile pervane bahs̱

perr-i meges:

1. **perr-i meges:**
Tarih 77
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sinek kanadı, sinek kanadı kadar (Değersizliği ifade bağlamında).
15. Yog idi ẕerre deñlü pervası hiç kesden
16. Perr-i meges degüldi çeşminde ceyş-i sulṭan

2. **perr-i meges:**
Tarih 77
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sinek kanadı, sinek kanadı kadar (Değersizliği ifade bağlamında).
15. Yog idi ẕerre deñlü pervası hiç kesden
16. Perr-i meges degüldi çeşminde ceyş-i sulṭan

perr-i melek:
1. **perr-i melek:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Melek kanadı.
95. Süllem-i ʿazmi oldı ḥeft felek
96. Ḫāk-rūb-ı ṭārīki perr-i melek

pertāb:
1. **pertāb:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Atma; atılma, sıçrama.
23. Zebān-ı ṭaʿne açup bir gice sipihr baña
24. Ne ṭaʿne nāvek-i dil-sūz germ idüp pertāb

pertāb-ı ḥamām eyleyen:
1. **pertāb-ı ḥamām eyleyen:***-y, -en*
Kaside 12
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Hamama atlamak.
91. Ḫᵛābdan dīdesini būmveş itmez bīdār
92. Eyleyen ḫıdmet içün şevḳ ile pertāb-ı ḥamām

pertev:
1. **pertevinden:***-in, -den*
Gazel 655
Mısra: **7**
Işık, parıltı.
7. Bu ḫāküñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil
8. ʿAmādan açdı mevcūdāt çeşmi tūtiyādur bu

2. **pertevümden:***-üm, -den*
Gazel 507
Mısra: **5**
Işık, parıltı.
5. Şemʿüm ki pertevümden olur saḳf zer-nigār
6. Ṭabʿum bülenddür nʾola ẓāhirde pest isem

3. **pertevin:***-in*
Gazel 438
Mısra: **6**
Işık, parıltı.
5. Kendü āġūşına maḫṣūṣ ṣanur her revzen
6. Pertevin ʿālemi müstaġraḳ iden envāruñ

4. **pertevin:***-in*
Gazel 122
Mısra: **5**
Işık, parıltı.
5. Bātındaki mihr itmededür pertevin iẓhār
6. Pīrānda nümāyān es̱er-i şeyb degüldür

5. **pertevi:***-i*
Kaside 2
Mısra: **68**
Işık, parıltı.
67. Nūrı ārāyiş-i ḳandil-i serā-perde-i Ḥaḳḳ
68. Pertevi nāʿire-i ḥubba medār-ı īḳād

6. **pertevin:***-i, -n*
Gazel 648
Mısra: **6**
Işık saçan.
5. Āyā ki ʿözr kanġıyadur bu miyānede
6. Ẓulmetden āftāb diriġ iderse pertevin

7. **pertevi:***-i*
Gazel 431
Mısra: **4**
Işık, parıltı.
3. Satamaz kevkebe hūrşīd-i cihān-tāb gibi
4. Müsteʿār olmaġ ile pertevi mehtāblaruñ

8. **pertevidür:***-i, -dür*
Gazel 643
Mısra: **5**
Işık, parıltı.
5. Yine meşhūd olacaḳ pertevidür ḫurşīdün
6. Ne ḳadar ʿālemi devr eylese revzen revzen

pertev bıraḳan:
1. **pertev bıraḳan:***-an*
Kaside 9
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Işık salmak.
121. Dehre pertev bıraḳan pāk żamīrüñ var iken
122. Bilemem çerḫ-i ġalaṭ-pīşe bu mihri nʾeyler

pertev bıraḳmış:
1. **pertev bıraḳmış:***-mış*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Işık salmak.
9. Ṭūb-ı zerrīni bıraḳmış pertev
10. Būs ider ʿārız-ı ṭūbın meh-i nev

pertev-bār idüp:
1. **pertev-bār idüp:***-üp*
Kaside 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Işık yüklü yapmak.
11. Bahārı māye-i ārāyiş-i cihān itdi
12. Hilāl-i ʾīdi idüp bāġ-ı kevne pertev-bār

pertev-endāz-ı libās-ı māʿ ü ṭīn:
1. **pertev-endāz-ı libās-ı māʿ ü ṭīn:**
Tarih 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İnsanın maddi manevi değerler elbisesinin parıldayanı (En mükemmel insan, insanlığın yüz akı bağlamında).
5. Olduġında āftāb-ı ṭalʿati
6. Pertev-endāz-ı libās-ı māʿ ü ṭīn

pertev-endāz-ı viṣāl olma:
1. **pertev-endāz-ı viṣāl olma:***-ma*
Gazel 774
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma ışığı saçan olmak.
5. Meclis-i aġyāre olma pertev-endāz-ı viṣāl
6. Şemʿ-i ümmīd-i raḳībānı fürūzān eyleme

pertev-feşān-ı rūy-ı ḫāk:
1. **pertev-feşān-ı rūy-ı ḫāk:**
Tarih 28
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeryüzünün aydınlatan.
13. Olsun efzūnter İlāhī ʿömr-i ferzend ü peder
14. Olduġınca mihr ü meh pertev-feşān-ı rūy-ı ḫāk

pertevi:
1. **pertevi:**
Gazel 688
Mısra: **4**
Işık, parıltı.
3. Pāyende ḳalur dide-i ʿāşıḳda ruḫ-ı dost
4. Ḫurşīdüñ eger pertevi revzende ḳalursa

pertev-i ʿaḳlı:
1. **pertev-i ʿaḳlı:***-ı*
Kaside 15
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Aklın ışığı.
123. Ṣūret-i ẓāhire-i kevne tenezzül mi ider
124. Bām-ı maʿnāya ḳurar pertev-i ʿaḳlı süllem

pertev-i cebhe-i dīn:
1. **pertev-i cebhe-i dīn:**
Tarih 127
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Din yönünden gelen ışık.
37. Yaʿnī Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Ḫān Aḥmed
38. Pertev-i cebhe-i dīn ẓıll-ı ziyā-baḫş-ı Ḫudā

pertev-i cemāl:

1. **pertev-i cemāl:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzellik parlaklığı.
7. Her ḳande kim telāmmuʿ ide pertev-i cemāl
8. Terk-i perestiş eylemem mezhebüm budur

pertev-i envār-ı leṭāfet:
1. **pertev-i envār-ı leṭāfet:**
Tarih 121
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik ve incelik nurları.
5. Ḫurşīd-i cihān-tāb gibi şemselerinden
6. Eyler lemeʿān pertev-i envār-ı leṭāfet

pertev-i geh-gāhī-i luṭfuñ:
1. **pertev-i geh-gāhī-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 272
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Lütfünün ara sıra görülen güneşinin ışığı.
7. Ey çerḫ senüñ pertev-i geh-gāhī-i luṭfuñ
8. Kesr-i dil-i kārūre-i māh itmege değmez

pertev-i ḫāki:
1. **pertev-i ḫāki:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Toprağın parltısı.
23. Bu kabr-i muḳaddes ki olur pertev-i ḫāki
24. Revnaḳ-şiken-i mertebe-i sürme-i ḥavrā

pertev-i himmet:
1. **pertev-i himmet:**
Kaside 17
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
İyilik pırıltısı, gayret ışığı.
37. Maʿnī-ı ʿiffet perestār-ı ḥarīm-i ʿizzeti
38. Pertev-i himmet ġulām-ı ḫāne-zād-ı duḫteri

pertev-i maʿnā:
1. **pertev-i maʿnā:**
Kaside 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mana parıltısı.
7. Mürtebiṭ pertev-i maʿnā ile her şāḫ-ı süṭūr
8. Sāḳa-i naḫl-i tecellī-kede-i Sīnāʾya

pertev-i merdī:
1. **pertev-i merdī:**
Kaside 21
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Kahramanlık parıltısı.
21. Cebhesinde pertev-i merdī şecāʿat cevheri
22. Pertev-i mihre ḳanaʿat eylemez rüchān ile

pertev-i mihr:
1. **pertev-i mihr:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güneş ışıltısı.
7. ʿAraḳuñ ḥaddi nedür pīşgeh-i şahbāda
8. Pertev-i mihr ile meh-tāb ber-ā-ber gelemez

pertev-i mihr ü mehe:
1. **pertev-i mihr ü mehe:**-*e*
Kıt'a 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ay ve güneş ışığı.
9. Virāne iken böyle neden tār ola dirsen
10. Güncāyişe yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān

pertev-i mihre:
1. **pertev-i mihre:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Güneş ışığı.
21. Cebhesinde pertev-i merdī şecāʿat cevheri
22. Pertev-i mihre ḳanaʿat eylemez rüchān ile

pertev-i mihr-i meserretle:
1. **pertev-i mihr-i meserretle:**-*le*
Kaside 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevinç güneşinin pırıltıları.
3. Pertev-i mihr-i meserretle birūnı tābān
4. Şuʿle-i şemʿa-i şevḳ ile derūnı enver

pertev-i neyyir-i ʿirfānına:
1. **pertev-i neyyir-i ʿirfānına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 127
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
İlim ışığının parıltısı.
49. Neyyir-i şaʿşaʿa-baḫşā-yı semavāt u zemīn
50. Pertev-i neyyir-i ʿirfānına nisbetle sühā

pertev-i şāriḳa-i āyet-i ḳurʾānīdür:
1. **pertev-i şāriḳa-i āyet-i ḳurʾānīdür:**-*dür*
Kaside 5
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Kuran ayetlerinin parlayan ışığı.
31. Pertev-i şāriḳa-i āyet-i Ḳurʾānīdür
32. Meşʿal-i reh-güẕeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

pertev-i secde:
1. **pertev-i secde:**
Gazel 479
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Secdenin nuru.
9. Eflāki güẕār eyler iken pertev-i secde
10. Bilmem nice eyler aña seccāde taḥammül

pertev-i şemʿ:
1. **pertev-i şemʿ:**
Gazel 586
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Mum ışığı.
15. ʿİffet ol mertebedür ḫalvet-i cānānede kim
16. Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden

pertev-i şemʿ-i hüner:
1. **pertev-i şemʿ-i hüner:**
Kaside 13
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Maharet kandilinin ışığı.
127. Pertev-i şemʿ-i hüner ebr-i semāvāt-ı kerem
128. Aḫter-i burc-ı edeb mīve-i şāḫ-ı ikrām

pertev-i şemsdür:
1. **pertev-i şemsdür:**-*dür*
Gazel 419
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güneşin ışığı.
3. Getüren şevḳ-i semāʿa anı Mevlānāvār
4. Pertev-i şemsdür āyīne-i ḥālinde mehüñ

pertev-i ṭabʿ-ı hümāyūnı:
1. **pertev-i ṭabʿ-ı hümāyūnı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Padişahlık tabiatının parıltıları.
55. Pertev-i ṭabʿ-ı hümāyūnı olunca lāmiʿ
56. Fülke-i kurṣa-i ḫurşīdi olur dāġ-ı cebīn

perva:
1. **pervā:**
Gazel 754
Mısra: **8**
Korku, çekinme.
7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

2. **pervası:**-*sı*
Tarih 77
Mısra: **15**
Korku, çekinme.
15. Yog idi ẕerre deñlü pervası hiç kesden
16. Perr-i meges degüldi çeşminde ceyş-i sulṭan

pervāne:
1. **pervānesi:**-*si*
Gazel 100
Mısra: **3**

Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
3. Pervānesi melekdür o şemʿ-i ḥaḳīḳatün
4. Edvār-ı çerḫe noḳṭa-i pergār Kaʿbeʾdür

2. **pervāne:**
Gazel 204
Mısra: **1**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

3. **pervāne:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
3. Var mıdur sūziş-i ġam sende de pervāne gibi
4. Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı āvāze midür

4. **pervāne:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
7. Gören āyīne-i rūyında ʿaks-i penbe-i dāġum
8. Ṣanur şemʿ-i şeb-āra üstine pervāne devr eyler

5. **pervānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 247
Mısra: **2**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
1. Şemʾüñ şükūh-ı ḥüsni fürūzānlıġındadur
2. Pervānenüñ saʿādeti sūzānlıġındadur

6. **pervānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 424
Mısra: **2**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
1. Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenüñ
2. Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervānenüñ

7. **pervānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 615
Mısra: **12**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
11. Ḫāmuş-ı şerm olırdı seher ʿandelīb-i zār
12. Pervānenüñ göreydi niyāz-ı şebānesin

8. **pervāne:**
Gazel 616
Mısra: **2**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
1. Bu sūz ile dil nāle-i mestāne mi çeksün
2. Bülbül çekecek bārı da pervāne mi çeksün

9. **pervāne:**
Gazel 672
Mısra: **1**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

10. **pervānedür:**-*dür*
Gazel 675
Mısra: **6**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

11. **pervāne:**
Gazel 754
Mısra: **8**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

12. **pervāne:**
Gazel 777
Mısra: **4**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

13. **pervānesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 790
Mısra: **3**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
3. İder cefā ile pervānesini ḫākister
4. O şemʿ secde-i ṣubḥa teyemmüm itdükçe

14. **pervāne:**
Gazel 793
Mısra: **2**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
1. Bülbül ṣanur ol ġonce-i raʿnā kimi görse
2. Pervāne bilür şemʿ-i şeb-ārā kimi görse

15. **pervāne:**
Gazel 823
Mısra: **4**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhüʾl-emīn pervāne olmaz mı

16. **pervāne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **327**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
327. Ḳanda bir şemʿ aña pervāne
328. Ḳanda zencīr aña dīvāne

17. **pervānenüñ:**-*nüñ*
Tarih 30
Mısra: **80**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
79. Devr-i ḫıfẓında mis̱āl-i kīmyā nā-yābdur
80. Pāy-ı şemʿ-i bezmde pervānenüñ ḫākisteri

18. **pervāne:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.
1. Yoḳ şemʿ-i nümāyānı bu pervāne kimüñdür
2. Gencīnesi nā-būd bu virāne kimüñdür

19. **pervāneler:** -*ler*
Gazel 328
Mısra: **10**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
9. Bir şemʿdür cihāna sermāye-baḫş-ı sūziş
10. Ammā bu sūzun aslın pervāneler de bilmez

20. **pervānesi:**-*si*
Gazel 871
Mısra: **6**
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek (Pervanelerin mumun etrafında döndüğü gibi çoçuklar da delilerin etrafında toplanıp onları taşlaması bağlamında).
5. Dil çerāġ-ı encümen-pīrāy-ı bī-hūşı olup
6. Seng-i dest-i kūdekāndur her ṭaraf pervānesi

pervāne idük:

1. **pervāne idük:**-*i, -dü, -k*
Gazel 447
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.
1. Bir zamān biz daḫı hem-ṣoḥbet-i cānāne idük
2. Gülüne bülbül idük şemʿine pervāne idük

pervāne oldı:

1. **pervāne oldı:**-*dı*
Tarih 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Işığın etrafında dönen kelebek olmak. II Aşık olmak.
5. Ol şemʿe oldı cān ile pervāne bir zamān
6. Hep çār-yār-ı pāk-güher sancaḳ-ı şerīf

pervāne-i envāruñdur:

1. **pervāne-i envāruñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 2
Mısra: **225**
Kelime Tipi: -
Nurun pervanesi.
225. Enbiyā cümlesi pervāne-i envāruñdur
226. Sensin ey nūr-ı naẓargāh-ı Ḫudā şemʿ-i murād

pervāne-i ervāḥ u melek:
1. **pervāne-i ervāḥ u melek:**
Kaside 5
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Uçuşan ruhaniler ve melekler.
45. Kaʿbevār olmada pervāne-i ervāḥ u melek
46. Ṭāʾif-i gird-i seri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

pervāne-i gerdendesi:
1. **pervāne-i gerdendesi:**-*si*
Gazel 515
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Etrafında dönen pervane böceği.
9. Beñzer ol şemʿa ki pervāne-i gerdendesi yoḳ
10. O ser-efrāz kʾola dest-i duʿādan maḥrūm

pervāne-i ḥayrānı:
1. **pervāne-i ḥayrānı:**-*ı*
Gazel 759
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşık pervane.
7. Hemān bir kendü bir pervāne-i ḥayrānı kāfīdür
8. O şuḫuñ şemʿa ḥācet yoḳ şebistān-ı viṣālinde

pervāne-i per-efşāndur:
1. **pervāne-i per-efşāndur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Kanat çırpan pervane.
169. Çerāġ-ı ẕāṭuña pervāne-i per-efşāndur
170. Felekde ṣaff-ı melāʾik hevāda fevc-i ṭuyūr

pervāne-i tavaf:
1. **pervāne-i tavaf:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Durmadan dönen pervane kelebeği (Kabe'nin etrafında dönen hacılar).
5. Pervāne-i tavaf kimi çeşm-düz-ı şevḳ
6. Mirāt-ı cemʿ-i sabit u seyyar Kaʿbeʾdür

pervānelig:
1. **pervānelige:**-*e*
Gazel 679
Mısra: **4**
Pervane böceği olma, etrafında canını verircesine dönme.
3. Düşmez oldı dibine şuʿle-i şemʿ-i ḥüsni
4. Ḳalmadı kimsede şevḳ üstine pervānelige

pervānelik:
1. **pervānelik:**
Gazel 195
Mısra: **14**
Kelebek olma durumu.
13. Ḳande bulur müsāʿade-i bāli Nābīyā
14. Pervānelik o şemʿa dil-i zardan geçer

pervānelik eylerse:
1. **pervānelik eylerse:**-*r, -se*
Tarih 116
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Pervane gibi etrafında durmadan dönüp durmak.
21. O şemʿ-i dūdmān-ı ʿizz ü nāzı gird-i rūyında
22. Melekler ḥıfẓ içün pervānelik eylerse evfaḳdur

pervası yoḳ:
1. **pervası yoḳ:**
Gazel 595
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Korkusuz.
7. Hīç ʿarż-ı sūziş eyleme çūpīn-binā gibi
8. Pervası yoḳ o seng-dilün iḥtirāḳdan

pervāz:
1. **pervāze:**-*e*
Gazel 157
Mısra: **1**
Uçma, tayeran, havaya ağma.
1. Pervāze kūy-ı yāre per ü bālümüz mi var
2. Şāyeste-i viṣāl olacaḳ hālümüz mi var

2. **pervāze:**
Gazel 570
Mısra: **11**
Uçma, tayeran, havaya ağma.
11. Tāze pervāze ider ṭāʾir-i devlet āġāz
12. İtmeden dest-i ümīdümde be-hem bāl ü perin

3. **pervāzdan:**-*dan*
Gazel 677
Mısra: **13**
Uçma, tayeran, havaya ağma.
13. Pervāzdan inmezdi yire ṭāʾir-i devlet
14. Sermāye-i rifʿat şeref-i maʿrifet olsa

4. **pervāze:**-*e*
Gazel 211
Mısra: **6**
Uçma, tayeran, havaya ağma.
5. İki per gibi ẓuhūr eyledi ḫaṭ rūyında
6. Murġ-ı ḥüsnün ʿacabā niyyeti pervāze midür

5. **pervāze:**
Gazel 421
Mısra: **17**
Uçma, tayeran, havaya ağma.
17. Gelince söz bu ḳumāş üzre gelse pervāze
18. Ki lāne-zādesidür bir ferīd-i eyyāmuñ

6. **pervāz:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **23**
Yazı levhalarının kenarlarına yapılan bir tür süs.
23. Devresinde o münḳḳaş pervāz
24. Şevḳden uçmaġa itmiş peri bāz

7. **pervāzı:**-*ı*
Tarih 42
Mısra: **37**
Yazı levhalarının kenarlarına yapılan bir tür süs.
37. Naḳş-ı nev ṭarz-ı nīk pervāzı
38. Ḥayret-efzā-yı Māni vü Bihzād

pervāz eyleyemez:
1. **pervāz eyleyemez:**-*ye, -mez*
Gazel 92
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Uçmak.
5. Lafẓsız eyleyemez murġ-ı maʿānī pervāz
6. İki mıṣraʿ ṭarafeynindeki bāl ü peridür

pervāz eyleyen:
1. **pervāz eyleyen:**-*y, -en*
Kaside 17
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Uçmak.
55. Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳiyle pervāz eyleyen
56. Sürḫ olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

pervāz idenlerüñ:
1. **pervāz idenlerüñ:**-*enler, -üñ*
Gazel 426
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Uçmak.
9. Eyler şikeste bāl ü perin ġayret-i Ḫudā
10. Nābī cenāh-ı ġayrile pervāz idenlerüñ

pervāz ider:
1. **pervāz ider:**-*er*
Gazel 183
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Uçmak.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

pervāz iderse:
1. **pervāz iderse:**-*er, -se*
Gazel 809
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Uçmak.

13. Nābī kemine ehl-i dile ser-fürū ider
14. Ḫāme ne deñlü evcde pervāz iderse de

pervāza gelmez:
1. **pervāza gelmez:**-*mez*
Gazel 860
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Uçmak.
3. Fezā-yı ʿaşḳda pervāza gelmez murġ-ı bigāne
4. Bu deşt-i bī-kerānuñ reng-i rūdur murġ-ı perrānı

pervāza gelür:
1. **pervāza gelür:**-*ür*
Gazel 496
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Uçmak.
7. Olsa bir ceyşe ḳafādar nesīm-i nuṣret
8. Cünbiş-i şevḳ ile pervāza gelür bāl-i ʿalem

pervāza getürür:
1. **pervāza getürür:**-*ür*
Gazel 867
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Uçurup yükseltmek, havalandırmak.
15. Getürür şiʿri uṣūliyle naġam pervāza
16. Murġ-ı naẓmuñ olur āvāz-ı naġam bāl ü peri

pervāzgeh-i murġ-i neşāṭ:
1. **pervāzgeh-i murġ-i neşāṭ:**
Tarih 138
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Mutluluk kuşunun kanat çırptığı yer.
31. Lānenün her biri pervāzgeh-i murġ-i neşāṭ
32. Cāmlar her biri bir ṣāf- dil-i gūşe-nişīn

pervāz-ı iltifāta:
1. **pervāz-ı iltifāta:**-*a*
Gazel 820
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İltifat uçuşu, gönül alma yükselmesi.
7. Evvelki incizāb-ı derūn oldı ber-ṭaraf
8. Pervāz-ı iltifāta per ü bāli ḳalmadı

perverde:
1. **perverdesidür:**-*si, -dür*
Gazel 740
Mısra: **11**
Beslenmiş, büyütülmüş, terbiye edilmiş.
11. Yine perverdesidür dāye-i ḫāk-i siyehüñ
12. Ṭabʿ-ı envāʿ-ı maʿādin ne ḳadar rūşen ise

2. **perverde:**
Tarih 127
Mısra: **3**
Beslenmiş, büyütülmüş, terbiye edilmiş.
3. Bir nihāli kʾide feyyāż-ı ezel perverde
4. Aña itsün mi żarar tīşe-i keyd-i aʿdā

perverde ider:
1. **perverde ider:**-*er*
Gazel 787
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Besleyip büyütmek, yetiştirmek.
5. Ben āġūşum güşād itmekde ammā dāye-i gerdūn
6. İder ṭıfl-ı ümīdüm dāmen-i maḥşerde perverde

perverde idüp:
1. **perverde idüp:**-*üp*
Gazel 45
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Besleyip büyütmek, yetiştirmek.
15. Perverde idüp ṣoñra nigūn itmeden özge
16. Bir ġayrı görülmiş mi ʿaceb mültezim-i çerḫ

perverde oldı:
1. **perverde oldı:**-*dı*
Gazel 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Beslenme.
5. Raḳīb sāye-i luṭfunda oldı perverde
6. Anuñçün ey gül-i ter böyle ḫām ḳalmışdur

perverde-i dergāhı:
1. **perverde-i dergāhı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
Kapısında büyümüş, eşiğinde yetişmiş.
167. Medḥe muḥtāc mı ol āṣaf-ı dehr-ārā kim
168. Ola perverde-i dergāhı meşāhīr-i enām

perverde-i gülzār-ı ʿizzet:
1. **perverde-i gülzār-ı ʿizzet:**
Tarih 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Asalet gül bağında yetişmiş olan.
5. Ne ḫaṭ erḳām-ı ʿanber-çihre-i mecmūʿa-i devlet
6. Ne ḫaṭ perverde-i gülzār-ı ʿizzet bülbül-i nev-zād

perveriş eyler:
1. **perveriş eyler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Besleyip büyütmek.
3. Zāġ-ı şebi ṣayd itmek içün perveriş eyler
4. Bir ṭāʾir-i zerrīn-per ü bāli ḳafes-i ṣubḥ

perveriş itmek:
1. **perveriş itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Beslemek.
11. Ceybinde zer-i mihr gibi perveriş itmek
12. Āḫir ser-i aʿdāya nis̱ār itmek içünmiş

perveriş itmezdi:
1. **perveriş itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 516
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beslemek.
5. İtmezdi böyle cīb-i nevāzişde perveriş
6. Ṣarrāf-ı dehr añlamasa ḳıymetüm benüm

perveriş-i mīve-i kemāl:
1. **perveriş-i mīve-i kemāl:**
Gazel 255
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kemale ermiş, olgun meyve yetiştirme.
11. Mahṣūṣ-ı desti perveriş-i mīve-i kemāl
12. Mihr-i cihān-fürūz-ı hünerdür żamīrümüz

perveriş-yāb:
1. **perveriş-yāb:**
Gazel 228
Mısra: **9**
Beslenen, terbiye edilen, yetiştirilen.
9. Perveriş-yāb olduġiçün dūdmān-ı ʿaşḳda
10. Āh-ı Nābī yirde ḳalmaz zīnet-i eflāk olur

perveriş-yāb-ı verā-yi perde-i nisyān imiş:
1. **perveriş-yāb-ı verā-yi perde-i nisyān imiş:**-*i, -miş*
Gazel 352
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Unutulmuşlık perdesinin arakasında yetiştirilen, beslenen.
3. Şāhid-i ümmīdden nevmīd idüm gördüm meġer
4. Perveriş-yāb-ı verā-yi perde-i nisyān imiş

pervīzen:
1. **pervīzenler:**-*ler*
Gazel 105
Mısra: **2**
Elek, kalbur.
1. Pür iken erzen-i aḫterler ile maḫzenler
2. Olamaz zelzeleden reste bu pervīzenler

2. **pervīzeni:**-*i*
Gazel 161

Mısra: **8**
Elek, kalbur.
7. Añlar bulunur mı diyene lübb ile ḳışrı
8. Bir fikr-i daḳīḳ eyle de pervīzeni göster

3. **pervīzenden:***-den*
Gazel 586
Mısra: **4**
Elek, kalbur.
3. Pest ider nermi dürüşti çıḳarur bālāya
4. Farḳı yoḳdur felegüñ gerdişi pervīzenden

pervīzen-i raḥmet:

1. **pervīzen-i raḥmet:**
Gazel 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rahmet eleği.
1. Dāmānını basṭ itmededür ḫırmen-i raḥmet
2. Döndükçe ser-i ʿāleme pervīzen-i raḥmet

pes-āmedegān-ı ḫayāle:
1. **pes-āmedegān-ı ḫayāle:***-e*
Gazel 412
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayale geri gelen (Güzel nükteler).
9. Yazuḳ pes-āmedegān-ı ḫayāle ey Nābī
10. Güşāde eyleme birden dehānın enbāruñ

pesend:
1. **pesendinde:***-i, -n, -de*
Tarih 137
Mısra: **9**
Seçme, beğenme, takdir etme.
9. Tamaʿ yoḳ nīm-ẕerre ṭabʿ-ı istiġnā pesendinde
10. Görür aḥkām-ı Rabbānīye tevfīḳ üzre daʿvāyı

pesend eyleyüp:
1. **pesend eyleyüp:***-y, -üp*
Tarih 112
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Beğenmek, takdir etmek.
5. Pesend eyleyüp dāver-i dīn sülūkin
6. Terāzū-yı sıhriyyete itdi peyvend

pesend itdi:
1. **pesend itdi:***-di*
Tarih 104
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Takdir etmek.
75. Bu ḫıdmete nās eyledi bir mertebe taʿẓīm
76. Kim çarḫ-ı çihārümde pesend itdi Mesīhā

pesend-i ḥarf-ı tenük-māyenüñ:
1. **pesend-i ḥarf-ı tenük-māyenüñ:***-nüñ*
Gazel 800
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yumuşak mizacın sözünün beğenisi.
5. Sıġar derūnına maʿnā-yı āsmān ü zemīn
6. Pesend-i ḥarf-ı tenük-māyenüñ taḥammüline

pesend-i nāʾilī-i cem-cenāba:

1. **pesend-i nāʾilī-i cem-cenāba:***-a*
Gazel 320
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cem ruhlu Naili'nin takdiri, beğenisi.
11. Sezā-yı bezm-i ḳabūl olmaġa mey-i suḫenüm
12. Pesend-i Nāʾilī-i Cem-cenāba muḥtācuz

pesendīde olmış:

1. **pesendīde olmış:***-mış*
Gazel 155
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Beğenilip takdir edilmek.
7. Ḫubān-ı nerm-dil gibi bilmez muḫalefet
8. Olmış mülāyemetle pesendīde ḫūy-ı zer

pesendīde-i ʿaṣr:

1. **pesendīde-i ʿaṣr:**
Tarih 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanın/devrin beğenilmişi/seçilmişi.
1. Şöhre-i dehrü pesendīde-i ʿaṣr
2. Yaʿnī üstād-ı hüner-pīşe ʿAzīz

pes-i perdede:
1. **pes-i perdede:***-de*
Gazel 544
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Perde arkası.
11. Çeküp ʿiẕārına bir perde-i ḳalemkārī
12. Ġunūde oldı pes-i perdede ṭarāvet-i ḥüsn

peşīmān:

1. **peşīmānuz:***-uz*
Kaside 21
Mısra: **11**
Pişman.
11. Çerḫe ḥarf-endāzlıḳlardan peşīmānuz hele
12. Şimdi mahcūbuz bize itdükleri iḥsān ile

peşīmān buluruz:

1. **peşīmān buluruz:***-ur, -uz*
Gazel 323
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Pişman olmuş görmek.
9. Māʾilüz bir güle Nābī ki tebessüm itse
10. Ḫandeden ġonce-i ḫandānı peşīmān buluruz

peşīmān oldı:

1. **peşīmān oldı:***-dı*
Kaside 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Pişman olmak, yapılan bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.
11. Cefādan eyledi tevbe sipihr-i kīne-güẕār
12. Sitemden oldı peşīmān zamāne-i maġrūr

peşīmān olur:

1. **peşīmān olur:***-ur*
Gazel 609
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Pişman olma, yapılan bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.
1. ʿĀşıḳa nāzdan ol āfet-i devrān dönsün
2. Bu revişden olur elbette peşīmān dönsün

peşīmānī-i evżāʿ-ı sitem gelmez:

1. **peşīmānī-i evżāʿ-ı sitem gelmez:***-mez*
Gazel 868
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zalimce tavırlardan pişmanlık duymak.
1. Beni dil-ḫaste görüp çeşmüne nem gelmez mi
2. Ya peşīmānī-i evżāʿ-ı sitem gelmez mi

peşīmānlıġ:

1. **peşīmānlıġı:***-ı*
Gazel 586
Mısra: **10**
Pişmanlık.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlıġı var çıḳduġına maʿdenden

pesīn-pāye-ı ʿibāretüñe:

1. **pesīn-pāye-ı ʿibāretüñe:**
Kaside 3
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
(Seni tavsif edecek) İbare merdiveninin son basamağı, en mükemmeli.
57. Degül resīde pesīn-pāye-ı ʿibāretüñe
58. Medāric-i füṣeḥā yā Muḥammed-i ʿArabī

peşīz eylerse:

1. **peşīz eylerse:***-r, -se*
Gazel 723

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çok ucuza satmak (Peşiz; pul, akçe, mangır gibi değeri düşük sikkeler).
7. Gevherān-ı aḫteri dellāl-i çerḫ eyler fürūḫt
8. Çār-sūy-ı ṣubḥgehde bir peşīz eylerse de

pes-mānde:
1. **pes-mānde:**
Gazel 387
Mısra: **6**
Geri kalmış, geride bulunan, bakiye.
5. Aldanmadayuz mülk ṣanup dār-ı fenayı
6. Pes-mānde bu vīrāne binānuñ nesin alduḳ

peşşe:
1. **peşşe:**
Gazel 102
Mısra: **10**
Sinek.
9. Düşmen-i maġrurun olma satvetinden tersnāk
10. Peşşe vīrān-sāz-ı maġz-ı naḫvet-i Nemrūd olur

peşşegān:
1. **peşşegāna:**-*a*
Gazel 313
Mısra: **2**
Sivrisinekler.
1. Esīrān-ı hevāya güfte-i bīhūde pend olmaz
2. Duḫān-ı ḥalḳa ḥalḳa peşşegāna pāy-bend olmaz

pest:
1. **pesti:**-*i*
Gazel 179
Mısra: **5**
Alçak, aşağı.
5. Geh bülendi pest ider gāhī ider pesti bülend
6. Muḳteżā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ʿālem böyledür

2. **pest:**
Gazel 401
Mısra: **5**
Alçak, aşağı.
5. Pest yirlerde ider añlamayan fersūde
6. Nerdübān olduġını ḳaṣr-ı bihişte nefesüñ

3. **peste:**-*e*
Gazel 496
Mısra: **21**
Alçak, aşağı.
21. Peste muḥtācdur elbette bülendān-ı cihān
22. Teşnedür āb çeh-i zemzeme kındīl-i Ḥarem

4. **pest:**
Gazel 507
Mısra: **6**
Alçak, aşağı.
5. Şemʿüm ki pertevümden olur saḳf zer-nigār
6. Ṭabʿum bülenddür nʾola ẓāhirde pest isem

5. **pest:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **49**
Alçak, aşağı.
49. Bunuñ rifʿatine naẓar çerḫ pest
50. Dü çeşm-i meh ü mihr seyriyle mest

6. **pest:**
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Alçak, aşağı.
7. Baḫtum gibi tīre kef-i ümmīd gibi pest
8. Çeşmüm gibi pür-āb derūnum gibi vīrān

7. **pest:**
Kıt'a 72
Mısra: **3**
Alçak, aşağı.
3. Vāye-gīr-i maʿrifet pest añlamaz
4. Maġz-ı cevzi piste vü bādāmdan

8. **pestliginden:**-*i, -n, -den*
Gazel 613
Mısra: **5**
Alçak olma.
5. Memnūn olurdı pestliginden bileydi çerḫ
6. Ruḫ-şūy-ı mihr-i enver olan şebnem olduġın

pest ider:
1. **pest ider:**-*er*
Gazel 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yerle bir etme, hak ile yeksan etme.
13. Pest ider ḥüsnini güstāh-nigāhān Nābī
14. Herkese keşf-i niḳāb eylese bānū-yı edeb

2. **pest ider:**-*er*
Gazel 179
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yerle bir etme, hak ile yeksan etme.
5. Geh bülendi pest ider gāhī ider pesti bülend
6. Muḳteżā-yı gerdiş-i ṭullāb-ı ʿālem böyledür

3. **pest ider:**
Gazel 319
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yerle bir etme, hak ile yeksan etme.
7. Bir ḫurūşiyle ider biñ ḫāne-i iḳbāli pest
8. Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz

4. **pest ider:**-*er*
Gazel 488
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yerle bir etmek, hak ile yeksan etmek.
7. Nā-ehlüñ iḫtilāṭı ider ḳadr-ı ehli pest
8. Ḥayfā ki ḳadr-ı ehl-i hüner münteḫab degül

5. **pest ider:**-*er*
Gazel 586
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yerle bir etmek, hak ile yeksan etmek.
3. Pest ider nermi dürüşti çıḳarur bālāya
4. Farḳı yoḳdur felegüñ gerdişi pervīzenden

pest itdügine:
1. **pest itdügine:**-*dü, -gi, -n, -e*
Gazel 634
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aşağı, alçağa indirmek, düşürmek.
7. Çerḫden itme şikāyet seni pest itdügine
8. Ṭurma pest itmededür kendi bile bir ṭarafın

pest itmededür:
1. **pest itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 634
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Aşağı, alçağa indirmek, düşürmek.
7. Çerḫden itme şikāyet seni pest itdügine
8. Ṭurma pest itmededür kendi bile bir ṭarafın

pest itmek:
1. **pest itmek:**-*mek*
Gazel 476
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aşağı, alçağa indirmek, düşürmek.
1. Ġınā-yı ṭabʿ ile çerḫi ṭururken zīr-dest itmek
2. Ne lāyıḳ ẕüll-i ḫᵛāhiş ʿarż-ı istiğnayı pest itmek

pest itmez idüm:
1. **pest itmez idüm:**-*mez , -i, -dü, -m*
Gazel 749
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aşağı, alçağa indirmek, düşürmek.
1. Ḫᵛār olmaz idüm vażʿ-ı riyā-güsterüm olsa
2. Pest itmez idüm cevherümi cevherüm olsa

pest oldı:
1. **pest oldı:**-*dı*
Gazel 192
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Alçalmak, bayağılaşmak.

7. Pest oldı ķadrüm eyleyeli terk-i sūz-ı ʿaşķ
8. Her kim beni görürse söyünmiş fener ṣanur

pest olmaķ:
1. **pest olmaķ:**-*maķ*
Gazel 368
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Düşmek, alçalmak.
1. Maṭlab-ı dünyā içün dūnāna pest olmaķ ġalaṭ
2. Nāz-ı bālā-dest-i dūna zīr-dest olmaķ ġalaṭ

pest olmaz:
1. **pest olmaz:**-*maz*
Gazel 602
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Düşmek, alçalmak.
11. Olmaz ṣeḥāyifüñ yine ķadr-i bülendi pest
12. Ṣaff-ı sipeh-keş-i ķaleme pāy-māl iken

pest olur:
1. **pest olur:**-*ur*
Gazel 404
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Düşmek, alçalmak.
17. Ķo efkārı ṣaķın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

2. **pest olur:**-*ur*
Gazel 641
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Düşmek, alçalmak.
13. İtme ḫᵛāhiş Nābiyā ʿarż-ı tevekkül pest olur
14. Naķd-i istiġnā rehīn-i kīse-i teslīm iken

pest olursun:
1. **pest olursun:**-*ur, -sun*
Gazel 497
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alçalmak, bayağılaşmak.
11. O deñlü pest olursun her ne deñlü iʿtilā itseñ
12. Bu daʿvānuñ s̱übūtunda saña bürhān yiter süllem

pest ṭāliʿdür:
1. **pest ṭāliʿdür:**-*dür*
Gazel 714
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bahtsız, kötü talih, kötü talihli.
9. Baḫt her fırķada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

pest ü bülend:
1. **pest ü bülend:**
Gazel 88
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alçak ve yüksek.
9. Pest ü bülend birdür ṣīt ü ṣadā-yı ʿaşķa
10. Nevbet-zen-i maḥabbet evc-i ḥiṣārı nʾeyler

2. **pest ü bülend:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alçak ve yüksek.
3. Vaķt-i tāʿat yek-digerle ṣulḥ olur pest ü bülend
4. Mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye naķş-ı ḥaṣīr āġūş açar

pest ü bülende:
1. **pest ü bülende:**-*de*
Gazel 256
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Alçak ve yüksek.
9. Nābī olur leṭāfet-i laʿlinden aşikār
10. Pest ü bülende ḫaṭ gibi rāz-ı nihānumuz

pest ü bülendi:
1. **pest ü bülendi:**-*i*
Gazel 161
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alçak ve yüksek.
3. Ben cūy u ṣabāveş geçerüm pest ü bülendi
4. Sen baña hemān semt-i reh-i gülşeni göster

pest ü bülend-i ʿālem:
1. **pest ü bülend-i ʿālem:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Âlemin aşağısı ve yukarısı.
9. Pest ü bülend-i ʿālem muḥtāc-ı rızķ-ı hestī
10. Bilsem ne dest var kim dest-i gedā degüldür

pest ü bülend-i kāʾinat:
1. **pest ü bülend-i kāʾinat:**
Gazel 490
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kainatın alçak yüksek her yeri.
17. Nābiyā meşhūdıdur pest ü bülend-i kāʾinat
18. ʿAlem-i envāre müşrif ķaṣr-ı rūşendür göñül

peştemāl:
1. **peştemāliyle:**-*i, -yle*
Gazel 197
Mısra: **10**
Hamamda örtünmek ve kurulanmak için kullanılan ince dokuma.
9. Zahide germī-i ʿüryānī-i ʿaşķı sorsañ
10. Peştemāliyle faķaṭ ḫalvet-i ḥammāmı bilür

peştemāl-i mevc:
1. **peştemāl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dalga peştemali.
9. Zeḫḫār nāmı ile olunmazdı baḥr yād
10. Dūşında olmayaydı eger peştemāl-i mevc

pester:
1. **pestter:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Yorgun, bitkin.
9. Eñ pestter binā-yı bilād-ı ķanāʿatüñ
10. Bāmında nesr-i tāʾir-i gerdūn dücācedür

pest-pā itme:
1. **pest-pā itme:**-*me*
Gazel 733
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına almak, rezil etmek, alçaltmak.
9. Ẕikri uṣūl-ı naġme gibi itme pest-pā
10. İtme fikende şekker-i tevḥīdi ḫāyişe

peyām alınmaz:
1. **peyām alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 869
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Haber almak.
11. Esīr-i zülfi olan dillerüñ nedür ḥāli
12. Nesīm-i nāfe-güşādan peyām alınmaz mı

peyām virür:
1. **peyām virür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haber vermek.
37. Didi bilmez misin nedür bu maķām
38. Ki cināndan virür nesīmi peyām

peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān:
1. **peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān:**
Tarih 138
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Güzellerin yüzünden/güzelliğinden haber veren.
25. Sürḫī-i naķşı peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān
26. Siyeh-i resmi nümāyende-i zülf-i müşgīn

2. **peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān:**
Tarih 138
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Güzellerin yüzünden/güzelliğinden haber veren.
27. Dāhil-i naķşı peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān
28. Es̱er-i lutf-ı hevāsından olurlar nemgīn

peyām-āver-i vefādārī:

1. **peyām-āver-i vefādārī:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Vefadarlıktan haber veren.

11. Ki peyām-āver-i vefādārī

12. Bāʾis̱-i ruḳʿa-i ḳalemkārī

peyāmber:

1. **peyāmberlere:**-*ler, -e*
Gazel 848
Mısra: **1**
İnsanlara Allah'ın emirlerini ve yasakladıklarını bildiren, onları Allah yoluna, dine çağıran kimse, yalvaç, elçi, resul, nebi.

1. Pey-rev ol cümle peyāmberlere Cibrīl gibi

2. İḫtiṣāṣ itme faḳaṭ birine İncīl gibi

peyām-ı dürūġ:

1. **peyām-ı dürūġ:**
Gazel 378
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yalan haberler.

3. Kelām-ı ṣıdḳda taṣdīk olunmadan ḳaldı

4. Meṣāmiʿi o ḳadar itdi pür peyām-ı dürūġ

peyām-ı fetḥ:

1. **peyām-ı fetḥ:**
Tarih 69
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Fetih haberi, müjdesi.

11. Mübeşşirān didi bu fetḥe Nābīyā tārīḫ

12. Peyām-ı fetḥ ile buldı cihān (....)

peyām-ı ḳırānın virür:

1. **peyām-ı ḳırānın virür:**-*ür*
Gazel 722
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk haberini vermek.

7. Virür peyām-ı ḳırānın zuḥalle ḫūrşīdüñ

8. Ol āfetüñ ki kenār-ı ruḫında ḫāli ola

peyām-i luṭf:

1. **peyām-i luṭf:**
Gazel 882
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Lütuf haberi.

1. Peyām-i luṭf kim cāna leb-i dildārdan geldi

2. Nesīm-i cān-fezādur cānib-i gülzārdan geldi

peyām-ı müjde-i luṭfa:

1. **peyām-ı müjde-i luṭfa:**-*a*
Gazel 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Lütuf müjdesi haberi.

1. Peyām-ı müjde-i luṭfa güşāde gūş-ı ümīd

2. Libās-ı himmete āmāde puşt ü dūş-ı ümīd

peyām-ı müjde-i teşrifi:

1. **peyām-ı müjde-i teşrifi:**-*i*
Gazel 87
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gelerek onurlandıracağı müjdesi.

13. Peyām-ı müjde-i teşrifi Nābīyā o mehün

14. Ṭulūʿ-ı kevkeb-i iḳbālden ʿibāretdür

peyām-ı müjde-i vaṣl:

1. **peyām-ı müjde-i vaṣl:**
Gazel 385
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşma müjdesi haberi.

9. Bu kār-ḫānede Nābī peyām-ı müjde-i vaṣl

10. Metāʿ-ı tāzedür ammā velī nümayişi yoḳ

peyām-ı tāzeyi:

1. **peyām-ı tāzeyi:**-*y, -i*
Gazel 292
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Taze haber, yeni bilgi.

7. Ṣatma çoḳ da nāz ile böyle peyām-ı tāzeyi

8. Senden evvel biz anı pīrāye-i gūş itmişüz

peyām-ı zülfin:

1. **peyām-ı zülfin:**-*in*
Gazel 805
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Saçlarının haberi.

17. Nābīyā kim getürür baña peyām-ı zülfin

18. Dili göndermiş idüm düşdi o da pāyende

2. **peyām-ı zülfin:**-*in*
Gazel 805
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Saçlarının haberi.

17. Nābīyā kim getürür baña peyām-ı zülfin

18. Dili göndermiş idüm düşdi o da pāyende

pey-ā-pey:

1. **pey-ā-pey:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Birbiri ardınca, birbirinin ardı sıra, mütevaliyen.

5. Var iken laʿl-i lebüñ ġayrı temenna eylemem

6. Ḫıżr eger ṣunsa pey-ā-pey āb-ı ḥayvānı baña

2. **pey-ā-pey:**
Gazel 555
Mısra: **1**
Birbiri ardınca, birbirinin ardı sıra.

1. Bu añlanur dil-i zārun pey-ā-pey āhından

2. Kināyedür ġaražı ṭāliʿ-i siyahından

peydā:

1. **peydā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **130**
Aşikâr, var, mevcut.

129. Luṭf ide ʿaleʾl-ḫuṣūṣ o yek-tā

130. Kim mis̱li degül cihānda peydā

2. **peydā:**
Gazel 759
Mısra: **14**
Ortaya çıkma, doğma.

13. Semānuñ feyż-i ruḥānīsin itme arżdan ümmīd

14. Dıraḫtānuñ degül ḫāṣiyyeti peydā zilālinde

3. **peydā:**
Kaside 24
Mısra: **134**
Aşikar, ortada.

133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde

134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

peydā eyledi:

1. **peydā eyledi:**-*di*
Tarih 122
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek, ortaya çıkmak.

1. Zihī fikr-i ṣavāb u ḳaṣd-ı ḫayr u himmet-ı ʿulyā

2. Ki liʾllāh Ḥażret-i Māhir Efendi eyledi peydā

2. **peydā eyledi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yapmak, meydana getirmek.

13. Oldı nice ḫayrat ü müberrāta muvaffaḳ

14. Çoḳ beldede ās̱ār-ı cezīl eyledi peydā

peydā eyledüñ:

1. **peydā eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Tarih 16
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Yapmak, ortaya çıkarmak.

71. Mekārimle unutdurduñ fırāḳın ḥalḳa merḥumuñ

72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

peydā eylemiş:

1. **peydā eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkarmak, aşikar etmek.

1. Taʿālallāh zihī divān-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnā

2. Ki cism-i lafẓ ile rūḥ-ı meʿāli eylemiş peydā

peydā idemez:
1. **peydā idemez:**-*e, -mez*
Gazel 339
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çıkarmak, ortaya çıkarmak, edinmek.
11. Saña benzer daḫı bir āftābı idemez peydā
12. Vilādetden ʿarūs-ı çerḫ ḳalmış pire-zenlenmiş

peydā ider:
1. **peydā ider:**-*er*
Tarih 103
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Meydana getirmek, elde etmek.
39. Görüp encām-ı devrin āsiyāb-ı çerḫ-i gerdānun
40. İder bu mezraʿ-ı fānīde zād-ı āḫiret peydā

peydā itdi:
1. **peydā itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Çıkarmak, ortaya çıkarmak, edinmek.
43. İtdi emriyle bu çetri peydā
44. Ḫayme-dūzān-ı diyār-ı şehbā

2. **peydā itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Çıkarmak, ortaya çıkarmak, edinmek.
101. Mektūbı ile vezīr-i Şehbā
102. Ser-rişte-i ülfet itdi peydā

3. **peydā itdi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Çıkarmak, ortaya çıkarmak, edinmek.
37. O deñlü virmiş istiʿdād ü ḳudret ḥażret-i Bārī
38. Ki şuġl-ı devlet içre itdi ʿilm ü maʿrifet peydā

4. **peydā itdi:**-*di*
Tarih 126
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Çıkarmak, ortaya çıkarmak, edinmek.
13. Ḥalebe itdi ḥükūmetle kaçan kim teşrīf
14. İtdi menzil yoġ iken anda da menzil peydā

peydā itmedükçe:
1. **peydā itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 414
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çıkarmak, ortaya çıkarmak, edinmek.
3. Geçilmez seyl-i meyden itmedükçe ḳaldırım peydā
4. Şikest-i tevbeden rūz-ı nuḫistīninde şevvālüñ

peydā itmiş:
1. **peydā itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkarmak.
25. Zihī Ḫāliḳ ki kemter nuṭfe-i nā-çīzden itmiş
26. Ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa sıġmaz kimseler peydā

peydā kʾoldı:
1. **peydā kʾoldı:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ki ortaya çıktı, doğdu.
9. Ne kavī-baḫt imiş o şeb ẓulumāt
10. Kʾoldı peydā içinde āb-ı ḥayāt

peydā ola:
1. **peydā ola:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
97. Dūde-i fażlınuñ ednā şererin bulmışdur
98. Ḳangı ʿālemde ki peydā ola ẕihn-i veḳḳād

peydā olaydı:
1. **peydā olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 483
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
1. Ḳalmazdı böyle teşne-i ḥayretde dil ʿalīl
2. Peydā olaydı menzil-i maḳṣūdına sebīl

peydā oldı:
1. **peydā oldı:**-*dı*
Gazel 275
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
7. Ḳaynadı dīg-i fenā dūd-ı ḫaṭ oldı peydā
8. Ṭoymadı māʾide-i vaṣlına mihmānı henūz

2. **peydā oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
93. Āḫir olup ol es̱er hüveydā
94. Ās̱ār-ı kerāmet oldı peydā

3. **peydā oldı:**-*dı*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
3. Ādemʾüñ yidügi toḫm-ı gendüm
4. Oldı ḫırmānuñ içinde peydā

4. **peydā oldı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
7. Kimisi didi kurṣ-ı nāndur bu
8. Oldı tennūr-ı çerḫde peydā

5. **peydā oldı:**-*dı*
Tarih 127
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
115. Cünbiş-i şevḳe gelüp rābıta-i mihr-i ḳadīm
116. Oldı ās̱ār-ı taʿalluk dil ü cāndan peydā

peydā oldılar:
1. **peydā oldılar:**-*dı, -lar*
Kaside 1
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
93. Cihāndan aṣl-ı makṣūd enbiyā vü evliyādur hep
94. Velīkin oldılar envāʿ-ı uḫrā biʾt-tebaʿ peydā

peydā olduġı:
1. **peydā olduġı:**-*du, -ġı*
Tarih 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
7. Şuʿā-ı mihridür ol āsmān-ı iḳbālüñ
8. Miyān-ı saḳfda āvīze olduġı peydā

peydā olmadı:
1. **peydā olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 18
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
49. İder is̱bāt-ı yemīn ile bunı ehl-i naẓar
50. Ki bu ṭuġrāya daḫı olmadı peydā hem-tā

peyda olsa:
1. **peyda olsa:**-*sa*
Gazel 782
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
7. Hezārān bezmden ḳalmış nice Cemʾden cüdā düşmiş
8. Nʾola ḫūn-ābe peyda olsa çeşm-i cām-ı ṣahbāda

peydā olur:
1. **peyda olur:**
Gazel 8
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
1. Ruḫında badeden yārun ki āb u tāb olur peyda
2. Derūnumda benüm bir maʿden-i sīm-āb olur peydā

2. **peydā olur:**
Gazel 8
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluḳ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

3. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 560
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
3. İder icāb-ı ḥırmān seng-dillik saḫt-rūluḳlar
4. Olur peydā hezārān gūne mīve ḫākliklerden

4. **peyda olur:**-*ur*
Gazel 572
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

5. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 853
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
7. Zāʾil olduḳça olur ḥüsni cihānuñ peydā
8. Bu ʿarūsun ne ʿaceb Ṣāniʿ imiş māşıṭası

6. **peydā olur:**-*ur*
Kaside 1
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
65. Teḫālüf ṣūretā māniʿ degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāḫdan surḫ u sefīd ü ḫār ü gül peydā

7. **peydā olur:**-*ur*
Kaside 1
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
105. O mücmel noḳṭanun tafṣīl-i ās̱ārın temāşā it
106. Olur bir toḫm-ı kemterden dıraḫt-ı bārver peydā

8. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
1. Ruḫında badeden yārun ki āb u tāb olur peyda
2. Derūnumda benüm bir maʿden-i sīm-āb olur peydā

9. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
3. Ḫayāl-i ḫalḳa-i zülfüñle eşküm düşse deryāya
4. Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā

10. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
5. Ne dem olsa ḫayālün cilve-rīz-i āsmān-ı dil
6. Feżā-yi ʿālem-i endīşede meh-tāb olur peydā

11. **peydā olur:**-*ur*
Gazel 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
7. Serüñ sen āşinā-yı secde-i ʿaşḳ eyle de seyr it
8. Göñül ebrū-yı hubāndan saña miḥrāb olur peydā

12. **peydā olur:**-*ur*
Tarih 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.
5. Buna mānend olamaz ḳaṣr-ı zücācī-i felek
6. Ābda ʿaksi olur ancaḳ olursa peydā

peyġām virür:
1. **peyġām virür:**-*ür*
Kaside 12
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Haber vermek.
47. Līk kem-furṣatī-i bed-menişāndan feryād
48. Ki virür važʿları serdī-i deyden peyġām

peygamber:
1. **peygamberʾe:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **23**
Hz. Muhammed (SAV).
23. Ḥażret-i Ḥaḳḳʾa yā Peygamberʾe yā Ḫıżrʿa çıḳar
24. Bī-vesāʾiṭ ḫaberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

peyġamber-ı ʿālī-cāhuñ:
1. **peyġamber-ı ʿālī-cāhuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce peygamber.
51. Gör Süleymān gibi peyġamber-ı ʿālī-cāhuñ
52. Devleti olmış idi āṣaf ile müstaḥkem

peyġāmı almadı:
1. **peyġāmı almadı:**-*ma, -dı*
Gazel 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Haber almak.
7. Yūsuf-ı güm-geşteden çün almadı peyġāmı dil
8. Reh-nümā itdi dem-ā-dem çeşm-i giryānı baña

peyġūle-güzīn olmadadur:
1. **peyġūle-güzīn olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 126
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir köşeye çekilip oturmak.
5. Sāḥa-i cāh feraḥ olsa gider ẕevḳ-i ferāġ
6. Rāḥatuñ leẕẕeti peyġūle-güzīn olmadadur

peyġūle-i idbāra düşdi:
1. **peyġūle-i idbāra düşdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Değersizlik köşesine mahkum olmak.
73. Maḥv olup defter-i dilden es̱er-i ḫavf u ḫaṭar
74. Düşdi peyġūle-i idbāra ġumūm u ālām

peyġūle-i ḳanāʿat:
1. **peyġūle-i ḳanāʿat:**
Gazel 703
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kanaat köşesi.
13. Peyġūle-i ḳanāʿat Nābī güzel mahaldür
14. Ḥayfā ki yoḳdur anda efrād-ı āferīde

peyġūle-i ʿuzletde:
1. **peyġūle-i ʿuzletde:**-*de*
Gazel 71
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yalnızlık köşesi.
7. Baña böyle perestişkārlık aṣhāb-ı ʿünvāndan
8. Benüm peyġūle-i ʿuzletde ʿünvānsızluġumdandur

2. **peyġūle-i ʿuzletde:**-*de*
Gazel 383

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yalnızlık köşesi.
1. Ḳanı āvāze-i şöhretle cihān-gīr olmaḳ
2. Ḳanı peyġūle-i ʿuzletde dehān-gīr olmaḳ

peykān:
1. **peykānı:***-ı*
Gazel 614
Mısra: **3**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.
3. N᾽ola güdāhte olsa dilümde peykānı
4. Bu gülsitāna düşen şeb-nem olmasun n᾽olsun

2. **peykān:**
Gazel 54
Mısra: **4**
Ok.
3. Ne menzil alur ne olur ās̱ārı be-dīdār
4. Olursa ser-i tīrde peykān müteʿaddid

3. **peykānlar:***-lar*
Gazel 90
Mısra: **4**
Ok.
3. Ciğerden germī-i hicrānı biʾl-ḫāṣiyye defʿ eyler
4. Girüp şekl-i enāra dilde ḫūn-ālūde peykānlar

4. **peykānından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 297
Mısra: **3**
Ok.
3. Nice gerdan iderüz sīneyi peykānından
4. ʿİllet-i firḳate dārū-yı ifāḳat bilürüz

5. **peykāna:***-a*
Gazel 363
Mısra: **10**
Okun ucundaki sivri demir, ok temreni.
9. ʿAḳluñ var ise aṣl-ı kemān-gīrini fehm it
10. Ne nāvekine eyle ne peykāna taʿarruż

peykānı:
1. **peykānı:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Ok.
7. Erre-i şāh-ı ḥayāt olur aña peykānı
8. Kim ki ḫalḳı hedef-i nāvek-i bī-dād eyler

peykān-ı ḫādeng-i ġam-ı devrān:
1. **peykān-ı ḫādeng-i ġam-ı devrān:**
Kaside 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin gam okunun temreni.
11. Dilde peykān-ı ḫādeng-i ġam-ı devrān olmış
12. Gūyiyā şişeye konmış bir iki ġonce-i ter

peykān-ı tīr:
1. **peykān-ı tīr:**
Gazel 398
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Okun ucundaki sivri demir. Sevgilinin kirpiği.
9. Peykān-ı tīr gibi olur gāh zaḫm-zen
10. Nevk-i ḳalemde ḳaṭre-i saḫti mürekkebüñ

peykān-şiken-i nāvek-i endīşe-i kīn:
1. **peykān-şiken-i nāvek-i endīşe-i kīn:**
Gazel 484
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Garez düşüncecesi okunun temrenini kıran.
1. Peykān-şiken-i nāvek-i endīşe-i kīn ol
2. Var zaḫm-ı mükafātdan āsūde-nişīn ol

peykār itmege:
1. **peykār itmege:***-e*
Gazel 64
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Savaşmak.
7. Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoḫsa
8. Benüm gülşende her şāḫ-ı ḫamīde bir kemānumdur

peyk-i ahum:
1. **peyk-i ahum:***-um*
Gazel 660
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah'ın habercisi.
11. Peyk-i ahum gideli ḫayli zamāndur yâre
12. Umaruz ki getürür bir ḫaber inşāʾaʾllāh

peyk-i devān:
1. **peyk-i devān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **226**
Kelime Tipi: **-**
At uşağı.
225. Olur ise ḳaçan şikāre revān
226. ʿİzz ü devlet yanınca peyk-i devān

peyk-i ḫayāl:
1. **peyk-i ḫayāl:**
Kıt'a 59
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hayal elçisi.
3. Yoḫsa bir dem güẕer itmez ki bu bezm-i ḫāṣuñ
4. Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i ḫayāl

peyk-i ḫayālin:
1. **peyk-i ḫayālin:***-i, -n*
Tarih 127
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Hayal habercisi.
91. İtdi her çend şehinşāh-ı dil-āgāh u ḫabīr
92. ʿAlem-i tecribede peyk-i ḫayālin pūyā

peyk-i nālem:
1. **peyk-i nālem:**
Gazel 596
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yerinde duramayıp dönen inilti.
1. Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün
2. Āb-ı çeşm-i girye-i bī-iḫtiyārum söylesün

peyk-i sulṭān-ı ʿālem-i taḥḳiḳ:
1. **peyk-i sulṭān-ı ʿālem-i taḥḳīḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **364**
Kelime Tipi: **-**
Hakikat aleminin padişahının ulağı.
363. Laḳabı feyż ü şöhreti tevfīḳ
364. Peyk-i sulṭān-ı ʿālem-i taḥḳiḳ

peymān:
1. **peymāna:***-a*
Gazel 754
Mısra: **4**
Ahid, yemin.
3. İder miydi meġer rindān-ı meclis leb-be-leb hem-rāz
4. Döneydi ṭurmayaydı itdügi peymāna peymāne

peymāne:
1. **peymāne:**
Gazel 34
Mısra: **14**
Kadeh.
13. Būs-ı leb ü deste neden olurdı sezāvār
14. Dāmān-ı meye itmese peymāne teşebbüs̱

2. **peymāneler:***-ler*
Gazel 328
Mısra: **8**
Kadeh.
7. Derkinde bezm-i dehrüñ erbāb-ı bezm ḥayrān
8. Bu gerdişüñ medārın peymāneler de bilmez

3. **peymāne:**
Gazel 382
Mısra: **11**
Kadeh.
11. Peymāne olmaduḳça leb-i yāre būse-dād
12. Ṣahbāya bī-nemek dinilürse ḫaṭāsı yoḳ

4. **peymāne:**
Gazel 220
Mısra: **6**
Kadeh.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyḫāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

5. **peymāne:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Kadeh.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subẖa-i ṣad-dāne devr eyler

6. **peymānesiz:**-*siz*
Gazel 258
Mısra: **6**
Kadeh.
5. Gelür bir dem teninde dāġ-ı şerḥa gösterür ʿāşıḳ
6. Bu bāzār-ı cünūn peymānesiz endāzesüz ḳalmaz

7. **peymāneye:**-*y, -e*
Gazel 462
Mısra: **5**
Kadeh.
5. Senün zemzemleyüp de ṣunduġun peymāneye sākī
6. Ṣafā-baẖş olmada olmaz müşabih cām-ı Cem çekmek

8. **peymāne:**
Gazel 574
Mısra: **3**
Kadeh.
3. Peymāne lebin öpdügini gördi çemende
4. Hażm eylemeyüp çatladı piste ḥasedinden

9. **peymāne:**
Gazel 823
Mısra: **6**
Kadeh.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

10. **peymānenün:**-*nün*
Gazel 829
Mısra: **4**
Kadeh.
3. Cān-ı şikesteden gözine ʿaynek eyleyen
4. Peymānenün ṣu gibi oḳur mācerāsını

11. **peymānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 424
Mısra: **4**
Kadeh.
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerẖi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

12. **peymāne:**
Tarih 13
Mısra: **8**
Kadeh.
7. Devr ider ṣanma teşnedür gerdūn
8. İçmek ister bir iki peymāne

13. **peymāne:**
Gazel 754
Mısra: **4**
Kadeh.
3. İder miydi meġer rindān-ı meclis leb-be-leb hem-rāz
4. Döneydi ṭurmayaydı itdügi peymāna peymāne

14. **peymāne:**
Gazel 777
Mısra: **2**
Kadeh.
1. İtdi yek-reng ṣabā gülşeni meyẖāne ile
2. Germ-ẖūn oldı gül-i ter yine peymāne ile

15. **peymāneyi:**-*y, -i*
Tarih 43
Mısra: **2**
Kadeh.
1. Rūz-ı itmāmında bu cāy-ı meserret-güsterüñ
2. Kim temāşāsı ferāmūş itdürür peymāneyi

16. **peymāneye:**-*ye*
Gazel 599
Mısra: **6**
Kadeh.
5. Leb-i mey-keşde dest-i sāḳiyānda taḳla-bāzīler
6. Sirāyet eylemiş peymāneye ẖūn-ı kebūterden

17. **peymāne:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **48**
Kadeh.
47. Nāʾil olup kāmına ol bī-dijem
48. Eyledi peymāne ile defʿ-i ġam

peymāne çeker:
1. **peymāne çeker:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh çekmek, içki içmek.
5. Bezm-i iḳbālde ser-mest olanuñ hāli budur
6. Gāh peymāne çeker gāh ẖumār-ı ālām

peymāne çeksün:
1. **peymāne çeksün:**-*sün*
Gazel 616
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kadeh çekmek, içki içmek.
3. Ey dil koya taʿzīri o tesbīh ile zāhid
4. Varsun der-i mey-ẖānede peymāne mi çeksün

peymāne peymāne:
1. **peymāne peymāne:**
Tarih 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh kadeh, tas tas.
7. Didiler tārīẖ-i mevtin āh-ı bī-pāyān ile
8. Bāde-i kevs̱er içe peymāne peymāne ʿAlī

peymāne şümār olmaġ:
1. **peymāne şümār olmaġ:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kadehlerin adedini saymak.
7. Peymāne şümār olmaġ içün lāzım olursa
8. Senden çekerüz sübḥa-i ṣad-dāne bizümdür

peymāne-i devlet:
1. **peymāne-i devlet:**
Gazel 696
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutluluk kadehi.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

peymāne-i felekden:
1. **peymāne-i felekden:**-*den*
Gazel 567
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Feleğin kadehi.
1. Eyler ġalaṭ mülāḥaẓa-i inbisāṭ iden
2. Peymāne-i felekden ümīd-i neşāṭ iden

peymāne-i gülẖande:
1. **peymāne-i gülẖande:**-*e*
Gazel 205
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güleryüzlü kadeh.
7. İtmek lebi peymāne-i gülẖande taḥammül
8. Çāḳ-i ciġer ü cevr-i girībān-ı sitemdür

peymāne-i leb-ber-leb-i ẖūn itdi:
1. **peymāne-i leb-ber-leb-i ẖūn itdi:**-*di*
Gazel 835
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar kanla dolu bardağa çevirmek.
1. ʿAşḳ ġaret-zede-i ṣabr ü sükūn itdi beni
2. Ṣabr peymāne-i leb-ber-leb-i ẖūn itdi beni

peymāne-i merd-efkene:
1. **peymāne-i merd-efkene:**-*e*
Gazel 70
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnsanı yıkan ve rezil rüsvay eden şarap kadehi.
11. Var ise dāʾire-i meclis-i ʿālemde neşāṭ
12. Yine peymāne-i merd-efkene dāʾir bulunur

peymāne-i mīnā-yı mey:
1. **peymāne-i mīnā-yı mey:**
Kıt'a 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şarabın cam kadehi.

3. Bezmlerde devr iden peymāne-i mīnā-yı mey
4. Şemʿ-i māh-ı rūzeyi gördükde ḳındīl oldılar

peymāne-i murād:
1. **peymāne-i murād:**
Gazel 700
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gaye kadehi.
13. Nābī ko ıztırābı ki peymāne-i murād
14. Nevbetledür bu meclis-i nā-pāydārda

peymāne-i peymānı:
1. **peymāne-i peymānı:**-*ı*
Gazel 476
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yemin kadehi.
9. Var evvel ḫāṭıruñ āmāde-i seng-i mükāfāt it
10. Eger peymāne-i peymānı isterseñ şikest itmek

peymāne-i şarāb:
1. **peymāne-i şarāb:**
Gazel 107
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Şarabın kadehi.
17. Tefhīm içün zebān-ı ṣūraḥiyi mey-keşe
18. Peymāne-i şarāb arada tercümānıdur

peymāne-i sürūr itdi:
1. **peymāne-i sürūr itdi:**-*di*
Gazel 760
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mutluluk kadehine çevirmek.
7. Tāb-ı mey-i maḥabbet ile itdi ḳalbümi
8. Peymāne-i sürūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

peymāne-i ümmīd:
1. **peymāne-i ümmīd:**
Gazel 564
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümit kadehi.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Ṣunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

peymāne-keş:
1. **peymāne-keşlicilikler:**-*ler*
Gazel 174
Mısra: **2**
Şaraba düşkünlük, şarapkoliklik.
1. İtdi rübūde hūşum ol nüktedānlıcuḳlar
2. Peymāne-keşlicilikler ṣahbā-feşānlıcuḳlar

peymāne-perestān:
1. **peymāne-perestāna:**-*a*
Gazel 363
Mısra: **4**
Kadehe/şaraba tapanlar.
3. İt ʿahd ile peymāne-şikest olmaġı tecvīz
4. Tek eyleme peymāne-perestāna taʿarruż

peymāne-şikest olmaġı:
1. **peymāne-şikest olmaġı:**-*maġ, -ı*
Gazel 363
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kadehi kıran olmak (İçki içmeyi bırakmak bağlamında).
3. İt ʿahd ile peymāne-şikest olmaġı tecvīz
4. Tek eyleme peymāne-perestāna taʿarruż

peymāneye:
1. **peymāneye:**
Gazel 194
Mısra: **11**
Kadeh.
11. Peymāneye taʿẓīmde terk-i edeb itme
12. Bildüñse ḥaḳīḳātde bu meyḫane kimüñdür

peymānın baġlamada:
1. **peymānın baġlamada:**-*mada*
Gazel 569
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Söz kesmek, anlaşma yapmak.
1. Çün şikest eyler o meh baġlamada peymānın
2. Çekelüm vuṣlat-ı nā-dīdesinüñ hicrānın

peyrev:
1. **peyrevi:**-*i*
Tarih 52
Mısra: **8**
Ardı sıra giden, tâbi olan, izinden giden, uyan.
7. Ḳuṭbuʾl-medār-ı maʿnī ki olmış semāʿınuñ
8. Fānūs-ı bī-ḳarār-ı semāvāt peyrevi

pey-rev ol:
1. **pey-rev ol:**
Gazel 343
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ardından gitmek, onu tâkip etmek.
11. Maḳāl-i S̲ābit Efendiʾye pey-rev ol Nābī
12. Biżāʿa-i nefesi żāyiʿ itme borcuñ ödeş

2. **pey-rev ol:**
Gazel 848
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ardından gitmek, onu tâkip etmek.
1. Pey-rev ol cümle peyāmberlere Cibrīl gibi
2. İḫtişāş itme faḳaṭ birine İncīl gibi

3. **pey-rev ol:**
Gazel 218
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Takip etmek, örnek almak.
9. Naẓm-ı ʿAbdiʾye pey-rev ol Nābī
10. Kişiye kendi cānı lāzımdur

pey-rev olsa:
1. **pey-rev olsa:**-*sa*
Gazel 836
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Takip etmek, örnek almak.
13. Nābiyā memnun olurdum bu zemīn-i tāzeye
14. Olsa pey-rev şāʿir-i siḥr-āzmālardan biri

peyrev olsun:
1. **peyrev olsun:**-*sun*
Gazel 564
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Takip etmek, örnek almak.
19. Suḫan-gū peyrev olsun ḥażret-i Rāmī Efendiʾye
20. Ki Nābī naẓm öyle ḫoş-makāl ü pür-meʾāl olsun

pey-rev-i bāng-i ceresüz:
1. **pey-rev-i bāng-i ceresüz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çan sesinin peşinde koşan (Her kervanda da bir kervanbaşı bulunurdu. Kervanlarda yük taşımak için de deve, at, katır vb. hayvanlar kullanılırdı ve her hayvan bir urganla birbirine bağlanırdı. Ceres, kervanda en sonda bulunan hayvana takılır, kervanbaşı bu çanın sesini duymazsa arkadaki kervanın dağıldığını anlardı).
7. Ey kāfile-sālār-ı ḥaḳīḳat meded eyle
8. Güm-kerde rehüz pey-rev-i bāng-i ceresüz biz

pey-rev-i hevā-yı viṣāl olalı:
1. **pey-rev-i hevā-yı viṣāl olalı:**-*alı*
Gazel 530
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma hevesi peşinde koşan olmak.
7. Olalı pey-rev-i hevā-yı viṣāl
8. Ṭāʾir-i imtināʾa bāl ü perüm

peyrevi olma:
1. **peyrevi olma:**-*ma*
Gazel 836
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
(Birinin) izinden gitmek, yürümek. Birine içten bağlanarak onun başladığı işi aynı anlayışla sürdürmek.
15. El-ḥazer zühhād-ı nā-bīnānuñ olma peyrevi
16. Başuna ṭokunmasun zaḫm-ı ʿaṣālardan biri

pey-revlik eyle:
1. **pey-revlik eyle:**
Gazel 186
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Birinin arkası sıra gitme, ona uyma, tâbi olma.
13. Lemʿa-yı tāze-gūyā pey-revlik eyle Nābī
14. Eşʿār-ı ābdarı hep nā-şinide göster

peyrevlik idüp:
1. **peyrevlik idüp:**-*üp*
Kaside 2
Mısra: **177**
Kelime Tipi: -
Uymak, tabi olmak, taklit etmek.
177. Ḥaḳḳʾa peyrevlik idüp ḳāʿide-i medḥinde
178. Eyledüm eşk-i ḥacāletle bu yüzden inşād

peyrevlük:
1. **peyrevlük:**
Gazel 489
Mısra: **27**
Birinin arkası sıra gitme, ona uyma, tâbi olma.
27. Peyrevlük ile Sabit Efendiʾye Nābiyā
28. Kʾolmış ṣarīr-i ẖāmesi ẖāṭır-güşā-yı gül

pey-siper-i ittibāʿ olursa:
1. **pey-siper-i ittibāʿ olursa:**-*ur-ur, -sa*
Gazel 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Harfi harfine uymak, tabi olmak.
9. Her kim olursa pey-siper-i ittibāʿ olur
10. Ser-menzilinde nāʿil-i iḥsān-ı enbiyā

peyvend:
1. **peyvenddür:**-*dür*
Gazel 510
Mısra: **9**
Bağ, rabıta, ittisal, taalluk.
9. Peyvenddür dü çeşmine ser-rişte-i ẖayāl
10. Ḳalmaz tehī bu ʿarṣada fitrākümüz bizüm

2. **peyvend:**
Tarih 122
Mısra: **15**
Bağ, rabıta, ittisal, taalluk.
15. İdüp iʿmāl ḥafr u ẖarḳ ile yek-dīgere peyvend
16. Derūn-ı sengden icrāya taẖsīl eyledi mecrā

peyvend eylesün:
1. **peyvend eylesün:**-*sün*
Gazel 622
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Savurmak.
7. Rüzgār eylesün eflāke ġubāruñ peyvend
8. Göreyüm pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın

peyvend it:
1. **peyvend it:**
Kaside 1
Mısra: **169**
Kelime Tipi: -
Bağlamak.
169. İlāhī sābıḳ-ı inʿāmunı it lāḥiḳa peyvend
170. Günāh-ı bendegānı itme rūy-ı cehline ilḳā

peyvend itdi:
1. **peyvend itdi:**-*di*
Tarih 112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bağlamak.
5. Pesend eyleyüp dāver-i dīn sülūkin
6. Terāzū-yı sıhriyyete itdi peyvend

peyvend itsün:
1. **peyvend itsün:**-*sün*
Gazel 336
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bağ kurma; ulaşmak II asılmak.
7. Nefesin silsile-i dūzaẖa peyvend itsün
8. Suẖan-ı ẖayr maḳāmında iden sedd-i nefes

peyvend oldı:
1. **peyvend oldı:**-*dı*
Gazel 640
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bağlanmak, irtibat kurmak.
9. Oldı peyvend ser-i zülfine dest-i ʿuşşāḳ
10. Keştī-i cevrini ẓabṭ itdi hele lenger-i ḥüsn

peyvend olmaz:
1. **peyvend olmaz:**-*maz*
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bağlanmak, irtibat kurmak.
5. Olmasa olmaz idi ṭāk-ı ḳabūle peyvend
6. Lafẓ-ı āmīndeki nūn ẖalḳa-i zencīr-i duʿā

peyvend olmış:
1. **peyvend olmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bağlanmak, irtibat kurmak.
3. Ḳubbesi ḳubbe-i gerdūn mānend
4. Günbed-i tāreme olmış peyvend

peyvend-i irtibāṭumuza:
1. **peyvend-i irtibāṭumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 255
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bağlılık.
3. Peyvend-i irtibāṭumuza baḳma ẖāk ile
4. Mihrüz ki māverā-yı felekdür mesīrümüz

peyvend-i irtibātumuzun:
1. **peyvend-i irtibātumuzun:**-*umuz, -un*
Gazel 385
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bağlılık.
5. Bizüm o māh ile peyvend-i irtibātumuzun
6. Mis̱āl-i māh-ı felek kāhiş ü fezāyişi yoḳ

peyvend-i sedād eylesün:
1. **peyvend-i sedād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Doğruluk bağı eylemek.
23. Faẖr itdi vücūdunla senüñ mesned-i ikbāl
24. Bu revnaḳı peyvend-i sedād eylesün Allāh

peyvend-i taʿalluḳ:
1. **peyvend-i taʿalluḳ:**
Kaside 23
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Alaka bağları.
29. Buldı peyvend-i taʿalluḳ o ḳadar istiḥkām
30. Kʾitdi taḥṣīl-i tevāfuḳ kemer-i cevzāya

peyvendī-i ʿalāḳa:
1. **peyvendī-i ʿalāḳa:**
Gazel 784
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ulaştıran alaka, eriştiren bağ.
7. Baẖt-ı bedümle kim ruẖuñuñ irtibāṭı var
8. Peyvendī-i ʿalāḳa meġer dūd-ı āh ola

peyveste:
1. **peyveste:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **136**
Daima.
135. Yā Rabbi bī-ḥaḳḳ-ı faẖr-ı ʿālem
136. Peyveste derūnın eyle ẖurrem

2. **peyvestedür:**-*dür*
Gazel 501
Mısra: **2**
Bitişik.
1. Enfāsumuz egerçi ki āhestedür bizüm
2. Ammā ki çerẖe riştesi peyvestedür bizüm

3. **peyveste:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **11**
Ulaşmış, bitişik.
11. Dāmeninden yire peyveste ṭınāb
12. Āsmāndan atılan ẖāke şihāb

4. **peyveste:**
Kısa Mesnevi 8

Mısra: **22**
Ulaşmış, bitişik.
21. Ṭaḳlar tāk-ı çerḫe pā-beste
22. Ḳaṣrlar āsmāna peyveste

peyveste olduğın:
1. **peyveste olduğın:**-*du, -ġı, -n*
Tarih 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak, erişmek.
9. Görenler olduğın bu bārgāhun çerḫe peyveste
10. Sekiz ḳatdur ṣanurlar ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı

peyveste olur:
1. **peyveste olur:**-*ur*
Gazel 643
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bitişmek.
7. Yine insānuñ olur himmetine peyveste
8. Āteşüñ ṣorsañ eger aṣlını gülḫan gülḫan

peẕirüfte-i bārī:
1. **peẕirüfte-i bārī:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın kabul ettiği, Allah tarafından kabul edilen.
83. Didi mübāret ide Allāh saña
84. Oldı peẕirüfte-i Bārī duʿā

pīç pīç-i derd:
1. **pīç pīç-i derd:**
Gazel 478
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dertten kıvrım kıvrım (olmuş).
7. Ben çāk çāk-ı ḥasretüm ol pīç pīç-i derd
8. Çün zülfü şāne mūy-be-mūdur benümle dil

pīç tāba düşerler:
1. **pīç tāba düşerler:**-*er, -ler*
Gazel 406
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntılara düşmek.
7. Bulınca nev-hevesān-ı zamāne bir sāʿat
8. Ne pīç tāba düşerler ṭolandurıncaya dek

pīç ü hām:
1. **pīç ü hām:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bukle, kıvrım.
3. Tefhime miḥnet-i şeb-i hicri nümūnedür
4. Gīsū-yı mehveşānda degül pīç ü hām ʿabes̱

pīç ü hamı:
1. **pīç ü hamı:**-*ı*
Gazel 176
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrım, eğrilik II Sıkıntı ve üzüntü.
9. Nābī ḳalem-i rāst-nümānuñ daḫı baksan
10. Ḳalbinde nühüfte nice pīç ü hamı vardur

pīç ü ḫam-ı mevc-i cebhesinde:
1. **pīç ü ḫam-ı mevc-i cebhesinde:**-*si, -n, -de*
Tarih 99
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Alındaki kırışıklıkların kıvrımları.
11. Pīç ü ḫam-ı mevc-i cebhesinde
12. Ṭuġrā-yı berāt-ı ḫoş-güvārī

pīç ü ḫamın:
1. **pīç ü ḫamın:**-*ın*
Gazel 585
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bukle, kıvrım.
1. Şāneāsā kākül-i yārün ṭolaş pīç ü ḫamın
2. Kişver-i ḥüsnüñ temāşā it sevād-ı aʿẓamın

piç ü ḫamuñ:
1. **piç ü ḫamuñ:**-*uñ*
Gazel 847
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bukle, kıvrım.
3. Nʾişlesin yā göñül olduġı içün zülfüñde
4. Ḥaddi yoḳ piç ü ḫamuñ çīn ü şikenden ġayrı

pīç ü tāb:
1. **pīç ü tāb:**
Kaside 11
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.
19. Bu pīç ü tāb ile kim cūybār-ı eşkümde
20. Vücūdum olmış idi ıżṭırābdan dūlāb

pīç ü tāb olmayanuñ:
1. **pīç ü tāb olmayanuñ:**-*ma, -y, -an, -uñ*
Gazel 833
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm olmak.
7. Pīç ü tāb olmayanuñ mūy-be-mūy endāmı
8. Ṣadr-ı rifʿat olamaz menzili iḥrām gibi

pīç ü tāba:
1. **pīç ü tāba:**-*a*
Gazel 339
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

2. **piç ü tāba:**-*a*
Gazel 693
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm II Iztırap ve sıkıntı.
7. Bu piç ü tāba düşerse ʿaceb midür mektūb
8. Siyeh midād dökilmiş beyāż-ı sādesine

pīç ü tābı:
1. **pīç ü tābı:**-*ı*
Gazel 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.
1. Yāruñ ḫaṭ-āver olduġına pīç ü tābı var
2. ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı hicābı var

pīç ü tāb-ı sütūr eylemez:
1. **pīç ü tāb-ı sütūr eylemez:**-*mez*
Gazel 579
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Satır yazma endişesi taşımak, yazmakta zorlanmak.
13. Maʿnāya pīç ü tāb-ı sütūr eylemez es̱er
14. Bāzūya Nābiyā żarar-ı çīn-i āstīn

pīç ü tāb-ı yeʾsi:
1. **pīç ü tāb-ı yeʾsi:**-*i*
Gazel 799
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsizlik ıztırabı.
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

pīç ü tābsız kʾola:
1. **pīç ü tābsız kʾola:**
Gazel 299
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ki ıztırabsız, sıkıntısız olsun II Kıvrımsız, dümdüz olsun.
1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız
2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

pīç ü tābum:
1. **pīç ü tābum:**-*um*
Gazel 557
Mısra: **6**

Kelime Tipi: -
Iztırap ve sıkıntı.
5. Beni dūzaḫla taḫvīf eylemezdüñ zāhidā bilsen
6. Benüm bu pīç ü tābum dest-bürd-i serdī-i deyden

pīç ü tābumdan:
1. **pīç ü tābumdan:**-*um, -dan*
Gazel 583
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Istırap, telâş, endişe, sıkıntı.
1. Nühüfte sūzişüm añlandı pīç ü tābumdan
2. Ġamum nihān idi fāş oldı ıżṭırābumdan

pīç-i nevbet:
1. **pīç-i nevbet:**
Gazel 705
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Sıra karışıklığı.
21. Zühd ü taḳvā ṣaf-be-ṣaf tertīb idüp ālāyını
22. Pīç-i nevbet gösterür ʿünvān Āyāṣufiyyeʾde

pīç-i seyl-āb-ı ḫurūşānuñ:
1. **pīç-i seyl-āb-ı ḫurūşānuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Coşkun sel sularının kıvrımları.
29. Pīç-i seyl-āb-ı ḫurūşānuñ arasında ḳażā
30. Āştī seddine virdi ne güzel istiḥkâm

pīçīde:
1. **pīçīde:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **27**
Karışmış, bükülmüş, kıvrılmış.
27. O güller ki pīçīde şimşādına
28. Hezār āferīn olsun üstādına

2. **pīçīde:**
Gazel 736
Mısra: **13**
Kıvrılmış, karmaşık hâle getirilmiş.
13. Ḫod-be-ḫod maʿnī olur pīçīde pāy-ı ḫāmeye
14. Vādī-i maʿnāda Nābī türk ü tāz itmezse de

3. **pīçīde:**
Kaside 1
Mısra: **30**
Kıvrılmış, karmaşık hâle getirilmiş.
29. Zihī Fātiḥ ki aġṣān-ı ḫafādan itmede ibrāz
30. Niḳāb-ı berge pīçīde hezārān mīve-i eşhā

pīçīde idüp:
1. **pīçīde idüp:**-*üp*
Gazel 739
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dolanmak.
7. Hevāyīler gibi gerdūna refʿ-i ʿarż-ı ḥāl itmem
8. İdüp pīçīde ṭumār-ı ġam āh-ı āteşīnümde

pīçīde olma:
1. **pīçīde olma:**-*ma*
Gazel 748
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kıvrılmak, dolanmak.
1. Olma ey tār-ı nigeh pīçīde rūy-ı āline
2. Şerʿde yoḳdur ḥarīruñ ruḫsat-ı istiʾmāline

pīçīde olur:
1. **pīçīde olur:**-*ur*
Gazel 513
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıvrılmak, dolanmak.
9. Herkesüñ pāyına pīçīde olur aʿmāli
10. Ḳayd-ı zencīre sezā pāy-ı meṭāyā-yı ḳalem

pīçīde-i firāş:
1. **pīçīde-i firāş:**
Gazel 136
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halının kıvrımı II Yatağın kıvrımı.
1. Pā der-gil-i telāş maḳālüñle ḫāmeler
2. Pīçīde-i firāş ḫayālüñle nāmeler

pīçīde-i minvāl-i devām:
1. **pīçīde-i minvāl-i devām:**
Kaside 13
Mısra: **238**
Kelime Tipi: -
Daimilik doğrultusunda kıvrılma (Daimi olsun, hiç bitmesin bağlamında).
237. Çerḫi döndükçe ola pīre-zen-i devrānuñ
238. Rişte-i devleti pīçīde-i minvāl-i devām

pīçīde-i müsvedde-i şebdür:
1. **pīçīde-i müsvedde-i şebdür:**-*dür*
Gazel 175
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gece taslağının karalaması.
9. Zer-hāme ile mihr ider naḳl beyāża
10. Her ḥarf ki pīçīde-i müsvedde-i şebdür

pīçiş-i zülfün:
1. **pīçiş-i zülfün:**-*ü, -n*
Gazel 270
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zülfün kıvrımı, büklümü.
3. Ya būse-i dehenüñdür ya pīçiş-i zülfün
4. Dil-i hevā-zedenüñ arzūların bilürüz

piliç:
1. **piliç:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Tavuğun küçüğü, erginleşmemiş tavuk veya horoz.
13. Taʿaffünātını yād eyle beyża vü ferḫüñ
14. Piliç leẕīẕdür amma çepel bozundısıdur

pindār:
1. **pindār:**
Gazel 175
Mısra: **1**
Gurur, böbürlenme.
1. Ḥırmāna sirişümdeki pindār sebebdür
2. Maḳṣūda baña reh-zen olan ẕüll-i ṭalebdür

pinhān:
1. **pinhāndur:**-*dur*
Gazel 666
Mısra: **5**
Saklı, gizli.
5. Leb-i ḫūbān gibi şūr-ı dü-cihān pinhāndur
6. Çeşm-i nemnāküm ile şiʿr-i nemeknākümde

2. **pinhāndur:**-*dur*
Gazel 732
Mısra: **3**
Saklı, gizli.
3. S̱evābı beytde maʿnī mis̱āli pinhāndur
4. Kibāruñ ebru ile virdügi selāmında

pinhān buluruz:
1. **pinhān buluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 323
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Saklanmış görmek.
1. Ḥasret-i rūyun ile çeşmi ki giryān buluruz
2. Reng-i ruḫsāruñı her ḳaṭrede pinhān buluruz

pinhān eyleseñ:
1. **pinhān eyleseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 563
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saklamak, gizlemek.
5. Bulur her ḳande kālā-yı ḥayātı eyleseñ pinhān
6. Nigehbān-ı fenānuñ ḳurtuluş yoḳ dūr-bīninden

pinhān eyleyüp:
1. **pinhān eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 623

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saklamak, gizlemek.

9. Zeri ebnā-yı ʿālem eyleyüp pinhān seḥābāsā

10. Yine āh-ı şerernāk ile giryān gösterür kendin

pinhān ola:

1. **pinhān ola:**-*a*
Gazel 376
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gizli, saklı olmak.

13. Kem ḥabābında ola ḳubbe-i gerdūn pinhān

14. Nābiyā öyle gerek lücce-i ʿirfān vāsiʿ

pīr:

1. **pīrdür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **7**
İhtiyar, yaşlı.

7. Ḫāk-i siyeh ne ṭurfe heveskār pīrdür

8. Kim her bahār giydügi tāze alacadur

2. **pīr:**
Kaside 1
Mısra: **114**
İhtiyar, yaşlı.

113. ʿAceb vaż eylemiş bu kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi

114. Ki kemter ṣunʿını derk eyleyince pīr olur bürnā

pir ider:

1. **pir ider:**-*er*
Gazel 562
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlandırmak, ihtiyarlatmak.

13. Yine bāzī-i bī-kārāneden meyl-i ferāġ itmez

14. Benüm gibi hezārān ṭıflı Nābī pir ider gerdūn

pīr ola:

1. **pīr ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Üstad olmak II Yaşlanmak.

17. Mīvesi az ise de leẕẕeti efzūnter olur

18. O dıraḫtun ki ḫıyābān-ı suḫanda ola pīr

pīr oldı:

1. **pīr oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlanmak.

23. Ḳalmadı tāb ü tüvān ṭayy-ı reh-i efkâra

24. Oldı endīşe de terkīb-i vücūdum gibi pīr

pīrāhen:

1. **pīrāhene:**-*e*
Gazel 724
Mısra: **2**
Gömlek.

1. Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine

2. Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

2. **pīrāhenden:**-*den*
Gazel 586
Mısra: **2**
Gömlek.

1. Kesb-i sūz itmege ḳandīl dil-i rūşenden

2. Çıḳdı o şevḳ ile revġan nice pīrāhenden

3. **pīrāhenümüzden:**-*ü, -müz, -den*
Gazel 630
Mısra: **6**
Gömlek.

5. Āmāde iken māh gibi nāvek-i dil-dūz

6. Ḳādir mi felek geçmeġe pīrāhenümüzden

pirāhen olaydum:

1. **pirāhen olaydum:**-*a, -y, -du, -m*
Gazel 526
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gömlek olmak.

7. Kettān gibi fersūde olursam da olaydum

8. Tek ol meh-i sīmīn-tene pirāhen olaydum

pīrāhen-i baḳḳaldadur:

1. **pīrāhen-i baḳḳaldadur:**-*da, -dur*
Gazel 145
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bakkalların eskiden işleri gereği giydikleri gömlek (Şair; bir beyitte kişilerin hırsları sebebiyle ettikleri tövbeyi bakkalların eskiden işleri gereği giydikleri gömlekle ilişkilendirmiştir. Bu tövbe, hırs duygusunun kişilerde kalıcı olmasından dolayı bakkal gömlekleri üzerlerindeki kalıcı kirlere benzetilmiştir).

9. Düşmez ālūdelere dāʿiye-i istiġfār

10. Çıḳmaz ol çirk ki pīrāhen-i baḳḳaldadur

pīrāhen-i derūn olmaḳ:

1. **pīrāhen-i derūn olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 670
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül gömleği olmak, gönüle gömlek olmak.

9. Olmaḳ ne var o ġonceye pīrāhen-i derūn

10. Bir kerre āşinālıḳ ideydüm ṣabā ile

pīrāhen-i gül:

1. **pīrāhen-i gül:**
Gazel 67
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gülün gömleği.

7. Ne mümkin pençe-i bād-ı bahāre pāydār olmaḳ

8. Benüm pīrāhen-i gül perde-i nāmūs u ʿārumdur

pīrāhen-i īcāddan:

1. **pīrāhen-i īcāddan:**-*dan*
Gazel 375
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Varlık gömleği.

5. Maḥv olup çirk-i ʿadem pīrāhen-i īcāddan

6. Birbirin taʿḳīb ile emvāc-ı deryā-bār-ı ṣunʿ

pirāhen-i mīnā:

1. **pirāhen-i mīnā:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı şarapla dolu şişe.

1. Firūzān oldı gülşende dilā pirāhen-i mīnā

2. Gül-i ḫoş-reng ile olmış gibi pür dāmen-i mīnā

pīrāhen-i neyden:

1. **pīrāhen-i neyden:**
Gazel 557
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ney kamışının gömleği (Şekerin kamış kabuklarından elde edilmesi bağlamında).

3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim

4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

pīrahen-i ṣabrı:

1. **pīrahen-i ṣabrı:**-*ı*
Gazel 307
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sabır gömleği.

7. Erbāb-ı fenā pīrahen-i ṣabrı ider çāk

8. Mecnūn-ı melāmet-zededür cāmeye ṣıġmaz

pīrāhen-i ümmīd:

1. **pīrāhen-i ümmīd:**
Gazel 739
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ümit gömleği.

11. İder bālā-yı yeʾse dūḫte pīrāhen-i ümmīd

12. Benüm dükkānçe-i ḫayyāṭ var ḳalb-i ḫazīnümde

pīrāhen-i yūsuf-ı dil-āşūb:

1. **pīrāhen-i yūsuf-ı dil-āşūb:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Gönül çelen Hz. Yusuf Peygamberin gömleği.

33. Pīrāhen-i Yūsuf-ı dil-āşūb
34. Nūr-āver-i çeşm-i tār-ı Yaʿḳub

pīrāmen:

1. **pirāmenüñ:***-üñ*
Gazel 165
Mısra: **6**
Çevre, etraf.

5. Ḳavm-i Mūsāʾya idüp sāz-nevāzān taḳlīd
6. Ḳomış adını ḳamış pirāmenüñ mūsiḳār

2. **pīrāmenümde:**
Gazel 516
Mısra: **9**
Çevre, etraf.

9. Pīrāmenümde gerdiş iden sāyedür yine
10. Bigānemin ne ḫācetidür ḫıdmetüm benüm

3. **pīrāmenini:***-i, -ni*
Gazel 80
Mısra: **7**
Çevre, etraf.

7. Pīrāmenini eylemiş aġyār iḥāta
8. Dil-dāra niyāz itme gönül s̱ıkleti vardur

4. **pīrāmenin:***-in*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **39**
Çevre, etraf.

39. Sipihr idemez devr pīrāmenin
40. Zemīn būsa ḳādir degül dāmenin

5. **pīrāmenin:**
Tarih 20
Mısra: **5**
Çevre, etraf.

5. Pīrāmenin muḥāṣara idüp o ḳalʿanuñ
6. İtdi havāle üstine ceyş-i ser-āmedi

6. **pirāmenini:**
Tarih 121
Mısra: **23**
Çevre, etraf.

23. Pirāmenini dūr idemez leşker-i endūh
24. Reh-yāb olamaz bāṭınına gerd-i ḳasāvet

7. **pīrāmenine:**
Tarih 142
Mısra: **21**
Çevre, etraf.

21. Pīrāmenine uġrayamaz yüz sürenlerüñ
22. Dünyā vü āḫiretde keder sancaḳ-ı şerīf

pīrāmen-i çelīpāda:

1. **pīrāmen-i çelīpāda:***-da*
Gazel 702
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kakülün çevresi.

9. Sebeb tenāsüb-i çār ebrūvānıdur o bütüñ
10. Kesād-ı secdeye pīrāmen-i çelīpāda

pīrān:

1. **pīrānda:***-da*
Gazel 122
Mısra: **6**
Yaşlılar, ihtiyarlar.

5. Bātındaki mihr itmededür pertevin iẓhār
6. Pīrānda nümāyān es̱er-i şeyb degüldür

2. **pīrān:**
Gazel 663
Mısra: **5**
Yaşlılar, ihtiyarlar.

5. Tāzeler bilmez anuñ ḳadrini pīrān añlar
6. Başḳa bir keyf virür neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh

3. **pīrānuñ:***-uñ*
Kaside 16
Mısra: **32**
Yaşlılar, ihtiyarlar.

31. Esbāb-ı iḥtişāma eger var ise heves
32. Pīrānuñ aña daḫı yaḳışmaz ḳıyāfeti

pīrāne-ser:

1. **pīrāne-ser:**
Gazel 557
Mısra: **9**
Yaşlılık zamanı.

9. O ṭıfl-ı mektebi ḫavfum budur pīrāne-ser Nābī
10. Seni eyler sebāḳ-ḫᵛān-ı maḥabbet tā elif beyden

2. **pīrāne-ser:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Yaşlılık zamanı.

53. Gezmeden saçı saḳalı aġarup tuġlaruñ
54. İtdi pīrāne-ser āsāyīş içün meyl-i menām

pīrān-ı āstāne:

1. **pīrān-ı āstāne:**
Kaside 16
Mısra: **228**
Kelime Tipi: -
Eşikteki yaşlılar, ermişler.

227. Tā kim ola mülūk-ı vesīʿüʾl-memālikün
228. Pīrān-ı āstāne mürāʿāt-ı ʿādeti

pīrān-ı ṭarīḳatden:

1. **pīrān-ı ṭarīḳatden:***-den*
Gazel 754
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Taikat şeyhleri.

17. Girer Nābī murāduñ deste pīrān-ı ṭarīḳatden
18. Hemān eyle tevessül dāmen-i rindāna rindāne

pīrāste:

1. **pīrāste:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **70**
Süslenmiş, donatılmış, süslü.

69. Ṣalāḥ u diyānetle ārāste
70. Fünūn-ı fāżiletle pīrāste

pīrāye:

1. **pīrāye:**
Kaside 23
Mısra: **2**
Bezek, süs.

1. Āferīn Birrī-i ḫoş-ṭabʿ-ı suḫan-pīrāya
2. Ki virür nuṭḳı cemāl-i suḫana pīrāye

pīrāye-i destār-ı ʿirfān eyledüm:

1. **pīrāye-i destār-ı ʿirfān eyledüm:***-dü, -m*
Gazel 527
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Erdem sarığına süs yapmak.

9. Gülşen-i ṭabʿun yine bir ġonce-i nev-rüstesin
10. Nābiyā pīrāye-i destār-ı ʿirfān eyledüm

pīrāye-i dūş:

1. **pīrāye-i dūş:**
Gazel 644
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Boyun/omuz süsü.

5. Simden pīrāye-i dūş u girībān-ı ʿabā
6. Farḳı yoḳdur gerden-i dīvānede zencīrden

pīrāye-i gūş itmişüz:

1. **pīrāye-i gūş itmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 292
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kulağa küpe yapmak II Duymak, haberdar olmak.

7. Ṣatma çoḳ da nāz ile böyle peyām-ı tāzeyi
8. Senden evvel biz anı pīrāye-i gūş itmişüz

pire ʿaṣa:

1. **pire ʿaṣa:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İhtiyara asâ (olmak).

5. Mevzūn-ḳadān u sīm-tenān u şeker-lebān
6. Pire ʿaṣa faḳīre ġınā cisme cān olur

pīrehen:

1. **pīrehen:**
    Gazel 127
    Mısra: **10**
    Gömlek.
9. ʿAceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dīde baḳduḳça
10. Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pīrehen ditrer

2. **pīreheni:**-*i*
    Gazel 198
    Mısra: **12**
    Gömlek.
11. Ehl-i ʿiṣyāna virür müjde-i raḥmet ṣābūn
12. Kemterīn paresi bir pīreheni pāk eyler

3. **pīrehenle:**-*le*
    Gazel 261
    Mısra: **8**
    Gömlek.
7. Çāk eylesün ḳo perdeyi faṣl-ı bahārdur
8. Gül pīrehenle ḳāniʿ olur terlik istemez

4. **pīrehen:**
    Gazel 267
    Mısra: **12**
    Gömlek.
11. Nābī varaḳ-ı şiʿrüne maḫṣūṣdur ancaḳ
12. Her pāre varaḳ çeşm-güşā pīrehen olmaz

5. **pīrehenüñ:**-*üñ*
    Gazel 409
    Mısra: **2**
    Gömlek.
1. Olup rekābete ser-rişte lezzet-i bedenüñ
2. Girer biribirine tār ü pūdı pīrehenüñ

6. **pīrehen:**
    Gazel 564
    Mısra: **12**
    Gömlek.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

7. **pīrehenin:**-*i, -n*
    Gazel 633
    Mısra: **3**
    Gömlek.
3. İtmez düşürse pīrehenin yaḳmada ḳuṣūr
4. Şemʿa fener viḳāye iken rüzgârdan

8. **pirehenüñ:**-*üñ*
    Gazel 807
    Mısra: **4**
    Gömlek.
3. Ehl-i lübb añlar anı ḳışr-perestān ne bilür
4. Ne kumaş olduğını pirehenüñ żımnında

9. **pīrehen:**
    Gazel 141
    Mısra: **12**
    Gömlek (Hz. Yakub ile Hz. Yusuf kıssasına telmihte bulunuluyor).
11. Bu ḥüzn-ābād-ı ġamda nāme-i cānāneden ġayrı
12. Güşād-ı dīde-i ümmīde şāyān pīrehen yoḳdur

10. **pīrehenümden:**-*üm, -den*
    Gazel 631
    Mısra: **4**
    Gömlek (Hz. Yakub ile Hz. Yusuf kıssasına telmihte bulunuluyor).
3. Ol Yūsuf-ı ḥüsnüm ne ḳadar olsa da ter-dest
4. Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrehenümden

11. **pīrehen:**
    Gazel 166
    Mısra: **3**
    Gömlek II Maddi varlık.
3. Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nāʾil
4. Ḳabayı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

12. **pirehen:**
    Gazel 314
    Mısra: **7**
    Gömlek II Maddi varlık.
7. Maġz ehli olur pirehen esrārına ṭālib
8. Ḳışr ehli gibi kefş ile destāra yapışmaz

13. **pīrehenleri:**-*ler, -i*
    Gazel 844
    Mısra: **6**
    Gömlek.
5. Āzād olup şükūfe-i bādām ḥabsden
6. Aşmış hevāya şüste idüp pīrehenleri

pīrehen-i bād:

1. **pīrehen-i bād:**
    Gazel 49
    Mısra: **12**
    Kelime Tipi: -
    Rüzgarın gömleği.
11. Çak olmaz idi dāmeni nāsūn nefesinden
12. Iṭlaḳ feżāsında iken pīrehen-i bād

pīrehen-i berd ü selām:

1. **pīrehen-i berd ü selām:**
    Kaside 13
    Mısra: **6**
    Kelime Tipi: **Ayet**
    Berd ü Selam gömleği (Berd ü Selam Hz. İbrahim Peygamberin ateşe atıldığı zaman, Allah'ın ateşe emrettiği "Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve esenlik ol" manasını taşıyan Enbiya Suresi 69. ayetin parçası).
5. Giydi feyyāże-i elṭāf-ı Ḫudāvendi ile
6. Āteş-i ḥarb ü veġā pīrehen-i Berd ü Selām

pirehenlen:

1. **pirehenlenmiş:**-*miş*
    Gazel 339
    Mısra: **8**
    Giyinmek.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

pīre-zen:

1. **pīre-zen:**
    Gazel 587
    Mısra: **2**
    Kocakarı.
1. Gül-güne-i şafakla felek ġāzelenmesün
2. Düşmez o pīre-zen ḳatı ṭannazelenmesün

pīre-zen-i devrānuñ:

1. **pīre-zen-i devrānuñ:**-*uñ*
    Kaside 13
    Mısra: **237**
    Kelime Tipi: -
    Felek kocakarısı.
237. Çerḫi döndükçe ola pīre-zen-i devrānuñ
238. Rişte-i devleti pīçīde-i minvāl-i devām

pire-zenlenmiş ḳalmış:

1. **pire-zenlenmiş ḳalmış:**-*mış*
    Gazel 339
    Mısra: **12**
    Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
    Kocakarı olup kalmak.
11. Saña benzer daḫı bir āftābı idemez peydā
12. Vilādetden ʿarūs-ı çerḫ ḳalmış pire-zenlenmiş

pīr-i ʿāzīzüñ:

1. **pīr-i ʿāzīzüñ:**-*üñ*
    Tarih 125
    Mısra: **20**
    Kelime Tipi: -
    Saygın üstad.
19. Anun atduġı kemān ile atup bu tīri
20. Eyledi rūḥını ol pīr-i ʿāzīzüñ iḥyā

pīr-i bāde-fürūş:

1. **pīr-i bāde-fürūş:**
    Kıt'a 96
    Mısra: **3**
    Kelime Tipi: -
    Şarap satan ihtiyar (Meyhaneci bağlamında).
3. ʿAceb ne germ-nefes itdi pīr-i bāde-fürūş
4. İdince şīşe-i ṣahbā gül-ābdānumuzı

pīr-i çenāruñ:

1. **pīr-i çenāruñ:**-*uñ*
Gazel 133
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Koca çınar, yaşlı çınar.
9. O ḳadd ü ḳāmet u o vecāhetle Nābīyā
10. Ḥayfā derūnı pīr-i çenāruñ alācadur

pīr-i deyrden:

1. **pīr-i deyrden:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hıristiyanlık'ta manastır hayatı yaşayan rahip.
7. Olsa pīr-i deyrden yek-dem sebak-hᵛān-ı reşād
8. Buḫl-ı nādān hᵛāce-i taʿlīmgāh-ı cūd olur

pīr-i efsürde:

1. **pīr-i efsürde:**
Gazel 482
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Canlılığını kaybetmiş ihtiyar.
13. Pīr-i efsürde iken eyledi ser-germ-i ḥevā
14. Nābī-i ḫaste-dili ġamze-i cādū-yı Ḫalīl

pīr-i felek:

1. **pīr-i felek:**
Gazel 69
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Felek ihtiyarı; dünya.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uṣanur

pīr-i ferīd-i yek-tā:

1. **pīr-i ferīd-i yek-tā:**
Tarih 125
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan biricik üstad.
17. Ḥacı İsmāʿīl o üstād-ı sanādīd-i rumāt
18. Ki bu fende o idi pīr-i ferīd-i yek-tā

pīr-i füsürde-dil:

1. **pīr-i füsürde-dil:**
Kaside 16
Mısra: **215**
Kelime Tipi: -
Duyarlılığını kaybetmiş gönle sahip ihtiyar.
215. Ol himmet itmeyeydi bu pīr-i füsürde-dil
216. Ḳandan bulurdı tāze bu tāb u ṭarāveti

pīr-i füsürde-i kem-endīş:

1. **pīr-i füsürde-i kem-endīş:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Müvazenesi eksik pörsümüş ihtiyar.
39. Kʾey pīr-i füsürde-i kem-endīş
40. Olmaḳ ne bu pāy-māl-i teşvīş

pīr-i hevesnāk-ı sipihrüñ:

1. **pīr-i hevesnāk-ı sipihrüñ:**-*üñ*
Gazel 464
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çocuk gibi hevesli yaşlı felek.
3. Ḥālini pīr-i hevesnāk-ı sipihrüñ seyr it
4. Her seḥer ʿādetidür cāmeyi tecdīd itmek

pīr-i hıred:

1. **pīr-i ḫıred:**
Tarih 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zekanın piri, en zeki (Sultan III. Ahmed kastedilerek).
1. Vezīr-i melek-ḫū Silahdār Pāşā
2. Ki pīr-i ḫıred eylemiş anı ferzend

pīr-i irşād:

1. **pīr-i irşād:**
Kaside 2
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
İrşadın rehberi.
119. Cümle maḥkūm-ı şerīʿatdür odur ṣahib-i şerʿ
120. Cümle müsterşid-i ahkām o pīr-i irşād

pīr-i kühenlicüklerümüz:

1. **pīr-i kühenlicüklerümüz:**-*ler, -ü, -müz*
Gazel 310
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çok yaşlılık, çok ihtiyar olma durumu.
9. Ne ihtimāl o elif ḳaddün ola luṭfına dāl
10. Ḫamīde ḳadd ile pīr-i kühenlicüklerümüz

pīr-i muġān:

1. **pīr-i muġān:**
Gazel 233
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Meyhaneci II Sevgili.
7. İki ayaġ baña himmet itse pīr-i muġān
8. Anuñla vādī-i ġamdan güẕār mümkindür

pīr-i muġāna:

1. **pīr-i muġāna:**-*a*
Gazel 884
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Meyhaneci. II Vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit.
3. ʿAceb tehīligi var pāy-ı kürsī-i vaʿżun
4. Mürācaʿat yine pīr-i muġāna geldi gibi

2. **pīr-i muġāna:**-*a*
Gazel 185
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Meyhaneci. II Vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit.
5. İderdi cürʿa-i yek-feyż ile seni irşād
6. Velīk pīr-i muġāna mürācaʿat yoḳdur

pīr-i muġānuñ:

1. **pīr-i muġānuñ:**-*uñ*
Gazel 547
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhaneci. II Vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit.
3. Zehr-āb ise de nūş idelüm virdügi cāmı
4. Tek düşmeyelüm pīr-i muġānuñ naẓarından

2. **pīr-i muġānuñ:**-*uñ*
Gazel 624
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Meyhaneci. II Vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit.
3. Dergāhına yüz sürmeyicek pīr-i muġānuñ
4. Şāyeste-i keyfiyyet-i irşād olamazsın

3. **pīr-i muġānuñ:**-*nuñ*
Gazel 780
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Meyhaneci. II Vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit.
9. Bir nice cām virse de biñ naḳd-i ġam nis̱ār
10. Pīr-i muġānuñ itsem ayaġı türābına

4. **pīr-i muġānuñ:**
Gazel 600
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Meyhaneci. Mecazen salike, tekkede ilahi bilgi kadehini sunan mürşit.
7. Evvelīn pendi budur pīr-i muġānuñ rinde
8. Ki ṣaḳın sehv ile dil-dāde-i cāh olmayasın

5. **pīr-i muġānuñ:**-*uñ*
Gazel 632

Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Meyhaneci. II Vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit.
9. Zāhid-i sevdā dimağa ide görsün bir devā
10. İçmişüz zīrā ki biz pīr-i muġānuñ şerbetin

pīr-i nā-bāliġun:

1. **pīr-i nā-bāliġun:**-*un*
Gazel 165
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Olgunlaşmamış ihtiyar.
11. Pīr-i nā-bāliġun etvār-ı heveskārını gör
12. El çalar şāhlaruñ raḳsına gülşende çenār

pīr-i nā-tüvān:

1. **pīr-i nā-tüvān:**
Kaside 16
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Güçsüz/zayıf ihtiyar.
13. Didi ki ey füsürde-ḫıred pīr-i nā-tüvān
14. Ḥeftād sīnde bu seferüñ ney ki ḥikmeti

pīr-i nā-tüvānlardan:

1. **pīr-i nā-tüvānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 638
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güçsüz ihtityar.
1. Melāl zāʾil olur pīr-i nā-tüvānlardan
2. Olursa ʿuḳde ḫāṭır cüdā kemānlardan

pirī pāşā:

1. **pirī pāşā:**
Kaside 15
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Pîrî Mehmed Paşa (ö. 1533, Silivri), I. Selim saltanatının son yıllarında ve I. Süleyman saltanatının ilk yıllarında 25 Ocak 1518-27 Haziran 1523 tarihleri arasında sadrazamlık yapmış devlet adamı.
189. Olsa zinde Pirī Pāşā ile Maḥmūd Pāşā
190. Şān-ı fażluñda dimezlerdi meġer ḥarf-ı neʿam

pīr-i rāst-kelām:

1. **pīr-i rāst-kelām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **237**
Kelime Tipi: -
Doğru sözün üstadı.
237. Çünki virdi o pīr-i rāst-kelām
238. Silk-i güftārına bu gūne ḫıtām

pīr-i reh-i naẓm-ı süḫan:

1. **pīr-i reh-i naẓm-ı süḫan:**
Kaside 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kelimeleri dizme, şairlik yolunun üstadı.
7. Didiler birden eyā pīr-i reh-i naẓm-ı süḫan
8. Ey kühen-cevherī-i sūḳ-ı beyān u taḥrīr

pīr-i ṣad-sāle:

1. **pīr-i ṣad-sāle:**-*e*
Gazel 469
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüz yaşına basmış adam.
7. ʿArūs-ı tāzeyi tezvīce benzer pīr-i ṣad-sāle
8. Köhen mecmūʿaya taḥrīr-i şiʿr-i nev-maḳal itmek

pirinc:

1. **pirinc:**
Gazel 313
Mısra: **4**
Buğdaygillerden, kökleri bol su içinde yetişen bir bitki. Bu bitkinin besin olarak kullanılan taneleri.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem eẕiyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

piristū:

1. **piristūlar:**-*lar*
Gazel 183
Mısra: **10**
Kırlangıç.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

pīrlik:

1. **pīrlik:**
Gazel 33
Mısra: **9**
Yaşlılık, ihtiyarlık.
9. Ḫᵛāhiş-i sīmīn-berāna pīrlik maʿnī degül
10. Gencden ġayrı yakışmaz itmege virāne baḥs̱

2. **pīrlikde:**-*de*
Gazel 191
Mısra: **14**
Yaşlılık, ihtiyarlık.
13. Nev-be-nev mīve zuhūrıveş dıraḫt-ı köhneden
14. Ṭabʿ-ı Nābī pīrlikde tāze-gūluḳlardadur

3. **pīrlikden:**-*den*
Gazel 518
Mısra: **11**
Yaşlılık, ihtiyarlık.
11. Pīrlikden o ḳadar fāʾide gördüm ancaḳ
12. Kʾoldı güstāḫluġum ʿözrine bāʾis̱ ʿatehüm

4. **pīrlikde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **217**
Yaşlılık, ihtiyarlık.
217. Bu pīrlikde benüm çāre-sāzum ol tā kim
218. Senüñ de çāre-i kāruñ göre Ḫudāy-ı Ġayūr

5. **pīrlikde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **40**
Yaşlılık, ihtiyarlık.
39. Sevdā-yı kesb-i māl ile mālī ise dilüñ
40. Anuñ da pīrlikde nedür ḳadr ü ḳıymeti

pīrlik hengāmı:

1. **pīrlik hengāmı:**
Gazel 605
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İhtiyarlık vakti, dönemi.
7. Pīrlik hengāmı geldi rīşümüzde şānemüz
8. Şāne-i cūlāha döndi şāne-i mū-tāb iken

pīrlik vaḳti:

1. **pīrlik vaḳti:**
Kaside 13
Mısra: **225**
Kelime Tipi: -
İhtiyarlık zamanı.
225. Pīrlik vaḳti taʿayyüş ġamını çekmededür
226. Dest-i cūduñdan umar şānuna lāyıḳ ikrām

pīrlük mevsimi:

1. **pīrlük mevsimi:**
Gazel 863
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İhtiyarlık dönemi, yaşlılık zamanı.
7. Pīrlük mevsimi bilmem kime taḥmīl ideyüm
8. Bār-ı endūhı yine püşt-i dü-tādan ġayrı

pīş:

1. **pīşinde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **94**
Huzur.
93. Olıcaḳ mihmān Rabb-ı Celīl
94. Oldı pīşinde Cebreʾil-i delīl

pīş ü pesüñ:

1. **pīş ü pesüñ:**-*üñ*
Gazel 401
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ön ve arka.
15. Degülem zīr-i felekde o ḳadar ser-geşte

16. Ki bulam farḳını idrāke maḥal pīş ü pesüñ

pīşānī-i āftāb-ı tābān:

1. **pīşānī-i āftāb-ı tābān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Parlak güneşin alnı.
25. Bu rifʿate ḳandan oldı şāyān
26. Pīşānī-i āftāb-ı tābān

pīşānī-i bihişte:

1. **pīşānī-i bihişte:**-*e*
Gazel 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cennetin alnı.
7. Pīşānī-i bihişte urur dāġ-ı imtinān
8. Naḳş-ı ḳudūm-ı südde-i dīvān-ı enbiyā

pīşānī-i fermānda:

1. **pīşānī-i fermānda:**-*da*
Kıt'a 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Fermanın alnı, yüzü.
17. Pīşānī-i fermānda olan ṣahh-ı şerīfüñ
18. Gün-ġonca-i gülzār-ı murād eylesün Allāh

pīşānī-i ḥālinde:

1. **pīşānī-i ḥālinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Vaziyetin orta yeri.
5. Eyleyüp pīşānī-i ḥālinde feyż-i Ḥaḳ ẓuhūr
6. Oldı bir nūruñ vücūdiyle derūnı tābnāk

pīşānī-i nigīne:

1. **pīşānī-i nigīne:**-*e*
Gazel 703
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mührün alnı.
7. Her seng-dil hevā-yı ḳaddünle nāziş eyler
8. Pīşānī-i nigīne revnaḳ virür keşīde

pīşānī-i şevḳuñ:

1. **pīşānī-i şevḳuñ:**-*uñ*
Gazel 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Arzunun alnı.
1. Pīşānī-i şevḳuñ ḳadem-i rāh-ı necāt it
2. Mügānuñı cārūb-ı ġubār-ı ʿArafāt it

pīşe:

1. **pīşesin:**-*si, -n*
Gazel 592
Mısra: **4**
Sanat, meslek.
3. Cümleden āsūdeterdür ṣanʿat-ı āvāregī
4. Çār-sūy-ı ʿālemüñ itdüm tefaḥḥuş pīşesin

2. **pīşesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **455**
Sanat, meslek.
455. Meşrebi luṭf u pīşesi iḥsān
456. Ḥātim-i vaḳt ü Caʿfer-i devrān

3. **pīşemüz:**-*müz*
Gazel 500
Mısra: **2**
Huy, tabiat, âdet. II İş, amel.
1. Kimseye bir daḫı dünyāda nigāh itmeyelüm
2. Ṭuṭiveş āyinede pīşemüz āh itmeyelüm

pişgāh:

1. **pīşgāhunda:**-*un, -da*
Gazel 374
Mısra: **13**
Ön, huzur.
13. Pīşgāhunda olurken naʿre-senc-i es-selām
14. Ḳande olsun bülbül-i dil zār ü giryān el-vedāʿ

2. **pīşgāhında:**-*ın, -da*
Gazel 523
Mısra: **3**
Ön, huzur.
3. Pīşgāhında benüm gibi tehī-māyelerün
4. H̱ᵛāhiş-i maṭlab-ı nā-būde içün ḫᵛār olamam

3. **pīşgāhında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 705
Mısra: **17**
Ön, huzur.
17. Pīşgāhında nevāl-i raḥmeti hāżır bulur
18. Kim olursa ṣıdḳ ile mihmān Āyāṣufiyyeʾde

4. **pīşgāhında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 769
Mısra: **3**
Ön, huzur.
3. Benüm de sūzişüm ʿarż it emānet pīşgāhında
4. Gidersen ey göñül kūy-ı dil-ārāya saʿādetle

5. **pīşgāhuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 845
Mısra: **7**
Ön, huzur.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ḫāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

6. **pişgāhında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 2
Mısra: **173**
Ön, huzur.
173. Pişgāhında ḫiṭāb itmege ḳādir degülem
174. Līk şevḳ-i keremi virdi baña istiʿdād

7. **pīşgāhına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **121**
Ön, huzur.
121. Nāzüklük ile daʿvet idüp pīşgāhına
122. İtdi muḳābilinde kuʿūda işāreti

8. **pīşgāhında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **78**
Ön, huzur.
77. Rikābinda nuṣret şitābān ġulām
78. Ẓafer pīşgāhında eyler ḫırām

pīşgāh-ı dīde-i bidārdan geçer:

1. **pīşgāh-ı dīde-i bidārdan geçer:**
Gazel 195
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Uyanık gözlerin önünden geçmek.
11. Her gevher-i nühüfte ki var genc-i ġaybda
12. Hep pīşgāh-ı dīde-i bidārdan geçer

pīşgāh-i ḥażret-i ḥaḳʾda:

1. **pīşgāh-i ḥażret-i ḥaḳʾda:**-*da*
Gazel 373
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hazret-i Allah'ın huzuru.
9. Eyle Nābīnün edā-yı ḥaccına rūz-ı cezā
10. Pīşgāh-i ḥażret-i Ḥaḳʾda şahādet el-vedāʿ

pīşgāh-i saʿādet-endūde:

1. **pīşgāh-i saʿādet-endūde:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
?.
5. Pīşgāh-i saʿādet-endūde
6. Ḳılınup çihre-i s̱ena sūde

pīşgāh-ı yāre:

1. **pīşgāh-ı yāre:**-*e*
Gazel 296
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevgilin huzuru.
13. İtdi ḫaṭṭ şeklinde mirʾat-ı cemālinde bizdedür
14. Ḥayf kim biz pīşgāh-ı yāre muġber gelmişüz

pişgeh:

1. **pişgehüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 2
Mısra: **292**
Huzur, makam, ön.

291. Rūy-māl itmek içün ravżaña virdün ruḫsat
292. Beni kimse idemez pişgehüñden ibʿād

2. **pīşgehüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Kaside 7
Mısra: **189**
Huzur, makam, ön.
189. Keşīde pīşgehüñde livā-yı Ḫayrüʾl-enām
190. Ne mümkin olmamaḳ ol rāyet-i hüdā manṣūr

3. **pīşgehinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 11
Mısra: **44**
Huzur, makam, ön.
43. Velīk nʾeyleyeyüm dest-i ʾöẕrden feryād
44. Ki itdi pīşgehinde beni esīr-i ḥicāb

pīşgeh-i cāhında:

1. **pīşgeh-i cāhında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 2
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Makamının huzuru.
175. Dest-ber-dest ṭurup pīşgeh-i cāhında
176. Baḥrdan ḳaṭre-i evṣāfını itdüm īrād

pīşgeh-i cānānda:

1. **pīşgeh-i cānānda:**-*da*
Gazel 771
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin huzuru, makamı.
7. Bir daḫı tevbeler it pīşgeh-i cānānda
8. Lebüñ ālūde-i ḥarf-i suḫan-ı ḫām itme

pīşgeh-ı ʿizzetüñe:

1. **pīşgeh-ı ʿizzetüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 9
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
İhtişamın önü, huzuru.
143. Yadigārın getirür pīşgeh-ı ʿizzetüñe
144. Naẓm ile bender-i dilde yüriyen ḳafileler

pīşgeh-i ṣahbāda:

1. **pīşgeh-i ṣahbāda:**-*da*
Gazel 262
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarabı huzuru, makamı.
7. ʿAraḳuñ ḥaddi nedür pīşgeh-i ṣahbāda
8. Pertev-i mihr ile meh-tāb ber-ā-ber gelemez

pīşgeh-i ümmete:

1. **pīşgeh-i ümmete:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **212**
Kelime Tipi: -
Ümmetin önü.
211. Yalıñuz sen degül etbāʿuña da kāfīdür
212. Çekdügüñ pīşgeh-i ümmete bu niʿmet-iʿām

pīş-gīr-i sefīd:

1. **pīş-gīr-i sefīd:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Beyaz örtü (Ay ışığı bağlamında).
41. Pīş-gīr-i sefīd açup meh-tāb
42. Ebr-i raḥmet-feşān da itdi gül-āb

pīş-i āteşde olan:

1. **pīş-i āteşde olan:**-*an-de*
Gazel 410
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ateşin önünde, bitişiğinde olmak.
5. ʿĀşıḳuñ ʿaşḳ ile aḥvālini bilmezsen eger
6. Pīş-i āteşde olan ḥālini gör bārutuñ

pīş-i bārīde:

1. **pīş-i bārīde:**-*de*
Gazel 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah'ın huzurunda.
9. Pīş-i Bārīde olur nāʾil-i iḳbāl-i ḳuʿūd
10. Her kim olmazsa terabbuʿ-dih-i zānū-yı edeb

pīş-i cāma:

1. **pīş-i cāma:**-*a*
Gazel 350
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kadehin/şarabın önü.
9. Nābiyā telḫ-dimāġān-ı tekāsül ne bilür
10. Pīş-i cāma çekilen ḫᵛān-ı ʾināyet ne imiş

pīş-i çeşmüñde:

1. **pīş-i çeşmüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 513
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Göz önü.
5. Pīş-i çeşmüñde gerek āyīne-i ṣāf-varaḳ
6. Ḥarf-rīz olmaġa ṭūṭī-ı şeker-ḫāy-ı ḳalem

pīş-i dīde-i ʿālī-naẓarda:

1. **pīş-i dīde-i ʿālī-naẓarda:**-*da*
Gazel 385
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nazarı yüce insanların gözünde.
7. Cihān-ı köhne ʿabes̱ itmesün ḫod-ārālıḳ
8. Ki pīş-i dīde-i ʿālī-naẓarda ḫᵛāhişi yoḳ

pīş-i edānīde:

1. **pīş-i edānīde:**-*de*
Gazel 85
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Alçak, aşağılıkların eşiği, huzuru.
5. Serini secde-i Bārīʾye fürū itmeyenüñ
6. Ḳāmeti pīş-i edānīde ḫam olmaz da nʾolur

pīş-i elifde:

1. **pīş-i elifde:**-*de*
Kıt'a 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Elif harfinin önü (Elifin önüne üç tane iki koyulduğunda hicri 1222, miladi 1807 yılına tekabul eder ki bu ifade ile şair, paşaya yüzyıl daha yaşaması duasını etmektedir).
5. İresin ol senenüñ ʿīdine kim
6. Göresin pīş-i elifde se dü

pīş-i gülde:

1. **pīş-i gülde:**-*de*
Gazel 279
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gülün huzuru, makamı.
9. Nʾola küstāḫ olursa pīş-i gülde bülbül ey Nābī
10. Mürāʿāt-ı edeb dest ü dil-i mestāneden gelmez

pīş-i güle:

1. **pīş-i güle:**-*e*
Gazel 832
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gülün huzuru, makamı.
1. Ḥicāb-ı nāle-i bī-cā hezāra gelmedi mi
2. Henüz pīş-i güle iʿtiẕāra gelmedi mi

pīş-i ḥaḳīḳatde:

1. **pīş-i ḥaḳīḳatde:**-*de*
Gazel 262
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hakikat gözünde, gerçeğin indinde.
13. Vaḳʿı yoḳ pīş-i ḥaḳīḳatde mecāzuñ Nābī
14. Kevkeb-i dürrīye şeb-tāb ber-ā-ber gelemez

pīş-i ḳadeḥ- keşānda:

1. **pīş-i ḳadeḥ- keşānda:**-*da*
Gazel 656
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kadeh çekenlerin (içki içenlerin) önü.

9. Sāķī-i meclisün es̱er-i iltifātıdur

10. Pīş-i ķadeḥ- keşānda zemīn-būsī-i sebū

pīş-i lebinde:

1. **pīş-i lebinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 458
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dilinin üstü.

13. Ferāḫ-ḥavṣaladur Nābiyā ki hażm eyler

14. O şūḫ pīş-i lebinde ezildügin şekerüñ

pīş-i rehde:

1. **pīş-i rehde:**-*de*
Gazel 743
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yol üstünde, yolda.

9. Sālikān çoķdan bulurdı ķaṣr-ı ümmīde vuṣūl

10. Pīş-i rehde ḫufre-i gilnāk-i ihmāl olmasa

pīş-i ruḫında:

1. **pīş-i ruḫında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 16
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Ön, yüzüne karşı.

155. Nuṭķ-ı ḥayāt-baḫşına leb-teşne āb-ı Ḫıżr

156. Pīş-i ruḫında mihre sezā nām-ı ẓulmeti

pīş-i ṣaffı:

1. **pīş-i ṣaffı:**-*ı*
Gazel 86
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ön saf (Mecazen ön safta olanlar, ileri gelenler).

1. Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayridan şöhretlüdür

2. Saṭr-ı evvel namede ʿizzetlüdür rifʿatlüdür

pīşīn:

1. **pīşīn:**
Gazel 416
Mısra: **8**
Evvel, evvelki.

7. Ḥüsninüñ ẕevķini gör ʿārif-i ibn-i vaķt ol

8. Çekme endūhını pīşīn ḫaṭ-ı nev-āmedenüñ

2. **pīşīn:**
Gazel 423
Mısra: **9**
Evvel, evvelki.

9. Pīşīn siperde açduġı zaḫmun cezāsıdur

10. Ḫamyāzesin tehī mi ṣanursın kemānlaruñ

3. **pīşīn:**
Gazel 829
Mısra: **8**
Bir alışverişte, alışveriş yapıldığı anda, alınan şeyin tesliminden önce veya teslimiyle birlikte ödenen, veresiye karşıtı, peşin.

7. Bī-būs-ı laʿl-i yār dökülmez dehānına

8. Pīşīn alur piyāle-i mey ḫūn bahāsını

pīşīn virür:

1. **pīşīn virür:**-*ür*
Gazel 291
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Peşin vermek, ücretini peşinen ödemek.

7. ʿAẕāb-ı nāra virür naķd-ı vaķtini pīşīn

8. Esīr-i daġdaġa-i iʿtibārı biz bilürüz

pīşīn virürdi:

1. **pīşīn virürdi:**-*ür, -di*
Tarih 138
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Peşin vermek, ücretini peşinen ödemek.

33. Bulsa tevfīķ-i temāşāsına ruḫṣat Rıḍvān

34. Naķd-i gencīne-i Firdevsi virürdi pīşīn

pīşīn virürler:

1. **pīşīn virürler:**-*ür, -ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Peşin vermek, ücretini peşinen ödemek.

125. Şāḫlardur çemende mültezimīn

126. Ki virürler şükūfesin pīşīn

pīş-keş-i ʿahd u āmān eyledi:

1. **pīş-keş-i ʿahd u āmān eyledi:**-*di*
Tarih 133
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Yapılan anlaşmaya hediye olarak vermek.

19. Eyledi cümlesini pīş-keş-i ʿahd u āmān

20. …………………….. bir ķāʿide-i āsānī

pīş-rev olmaz:

1. **pīş-rev olmaz:**-*maz*
Gazel 403
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Önden giden olmak, öncü olmak. II Rehber olmak.

5. Ehl-i ṭūl-ı emelüñ pīş-rev olmaz kārı

6. Ķahķarī cünbişi şāhid buna mū-tāblaruñ

pīş-rev-i ṣoḥbet olduġındandur:

1. **pīş-rev-i ṣoḥbet olduġındandur:**-*duġ, -ı, -n, -dan, -dur*
Gazel 471
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sohbetin başı olmak.

5. Selām pīş-rev-i ṣoḥbet olduġındandur

6. Taķaddüm eyledügi niʿmete nemekdānuñ

pistān-ı mihr ü meh:

1. **pistān-ı mihr ü meh:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Güneş ile ayın memesi.

49. Şīr-i envāre oldı ġarķ cihān

50. Oldı pistān-ı mihr ü meh cūşān

piste:

1. **piste:**
Gazel 465
Mısra: **9**
Fıstık.

9. Cevzden ķıymet ü leẕẕetde füzūndur piste

10. Var tesellileri hālince tenük-ʿayşlaruñ

2. **piste:**
Gazel 574
Mısra: **4**
Fıstık.

3. Peymāne lebin öpdügini gördi çemende

4. Hażm eylemeyüp çatladı piste ḥasedinden

3. **piste:**
Kıt'a 72
Mısra: **4**
Fıstık.

3. Vāye-gīr-i maʿrifet pest añlamaz

4. Maġz-ı cevzi piste vü bādāmdan

piste-i ḫandānı:

1. **piste-i ḫandānı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ağzı açık fıstık, antep fıstığı II Sevgilinin gülen ağzı.

1. Geldi ḫaṭ şūrdadur piste-i ḫandānı henūz

2. Mūrdan olmadı zāʾil şekeristānı henūz

piste-i leb-bestesin:

1. **piste-i leb-bestesin:**-*si, -n*
Gazel 146
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin fıstığa benzeyen) suskun ağzı.

15. Rūy-ı zerdüm piste-i leb-bestesin ḫandān ider

16. Zaʿferān nevʿ-i nebātuñ Ḫᵛāce Nasrüʾd-dīnʾidür

piste-i rengīnüñ:

1. **piste-i rengīnüñ:**-*üñ*
Gazel 456

Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Parlak fıstık.
11. Gül-ḫand-i kemīninde nihān şūr-ı ḳıyāmet
12. Ol piste-i rengīnüñ o laʿl-i nemekīnüñ

pister:
1. **pister:**
Gazel 304
Mısra: **1**
Yatak, döşek.
1. Şeb-rev ki ḫᵛābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ḫākister istemez

2. **pistere:***-e*
Kıt'a 113
Mısra: **3**
Yatak, döşek.
3. Nʾolaydı pistere girdükde bī-tekellüf o māh
4. Şeb-i ḫayālde nāgāh geldi ḫᵛāb gibi

pister-i ḥayāt olduġunı:
1. **pister-i ḥayāt olduġunı:***-du, -ġu, -nı*
Gazel 602
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hayatın kaynağı olmak.
5. Bilmezdi ḫāküñ olduġunı pister-i ḥayāt
6. Mūr-ı cenāḥ-yafte bī-perr ü bāl iken

pister-i ṣafḥa-i mecmūʿada:
1. **pister-i ṣafḥa-i mecmūʿada:***-da*
Gazel 867
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kitapların sayfaları yatağı (Kitap sayfaları arasında uykuya dalmak bağlamında).
11. Pister-i ṣafḥa-i mecmūʿada ḫᵛābīde iken
12. Oldı ʿillet-zede-i renc-i sübāt-ı seherī

pişür:
1. **pişürmek:***-mek*
Kıt'a 25
Mısra: **2**
(Yiyecek maddesi için) çeşitli biçimlerde ısı etkisinde bırakarak yenecek duruma getirmek.
1. Ḥalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
2. Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür

pīşvā:
1. **pīşvāları:**
Gazel 1
Mısra: **18**
Başkan, imam.
17. Nābī egerçi her biri bir nūr-ı maḥżdur
18. Ammā ki pīşvāları sulṭān-ı enbiyā

piyāde:
1. **piyāde:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Yaya, piyon (satranç taşlarından).
9. Egerçi sufre-i şatrancdur bu kevn ü fesād
10. Baḳılsa müft saña bir piyāde virmezler

2. **piyādenüñ:***-nüñ*
Gazel 415
Mısra: **6**
Yaya, piyon (satranç taşlarından).
5. Bāziçegāh-ı ʿarṣa-i nā-üstüvārda
6. Muḥtāc olur himāyesine şeh piyādenüñ

3. **piyādedür:***-dür*
Gazel 177
Mısra: **8**
Yaya, ayağıyla yürüyerek giden.
7. Bir gün gelir ki ṣadre çıḳar ser-firāz olur
8. Ol gördüġüñ kemīne ki nāmı piyādedür

4. **piyāde:**
Gazel 633
Mısra: **12**
Yaya, ayağıyla yürüyerek giden.
11. Āsūde dest ü pāyı ʿinān ü rikābdan
12. Bī-ḳayddur baḳılsa piyāde süvārdan

5. **piyādesine:***-si, -n, -e*
Gazel 693
Mısra: **10**
Satranç oyununda ön sıraya dizilen sekiz küçük taştan her biri, paytak, piyon.
10. Bu luʿbetün şehi reşk eylesün piyādesine
9. Ne māt olur ne hücūm eyler üstine aʿdā

6. **piyāde:**
Gazel 810
Mısra: **8**
Yaya, piyon (satranç taşlarından).
7. Olmaz piyādeye şeref ü şāha naḳş-ı cāh
8. Bāzīdeki piyāde şehi māt iderse de

7. **piyāde:**
Gazel 752
Mısra: **8**
Yaya olarak savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf.
7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Mes̱el çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

8. **piyāde:**
Tarih 50
Mısra: **7**
Yaya olarak savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf.
7. Girüp atlu piyāde ḳalʿaya destūr-ı ekremle
8. Binānuñ ṭoldı ebvābı mezīdāt-ı mücerredden

9. **piyādeye:***-y, -e*
Gazel 810
Mısra: **7**
Yaya olarak savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf II Satranç oyununda ön sıraya dizilen sekiz küçük taştan her biri, paytak, piyon.
7. Olmaz piyādeye şeref ü şāha naḳş-ı cāh
8. Bāzīdeki piyāde şehi māt iderse de

10. **piyade:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **188**
Yaya, ayağıyla yürüyerek giden II Yaya olarak savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf.
187. Eylemişler muḳābele ezhār
188. Kimi olmış piyade kimi süvār

11. **piyādeleri:***-ler, -i*
Matla 49
Mısra: **2**
Yaya, piyon (satranç taşlarından).
1. Giçirür çerḫ ṣadre sādeleri
2. Ṭurmayup ferz ider piyādeleri

piyade olursa:
1. **piyade olursa:***-ur, -sa*
Gazel 172
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yaya kalmak.
9. Ol māh olınca hāle-nişīn-i serīr-i ḥüsn
10. Aḫter-ruḫān piyade olursa ʿaceb midür

piyāde-rev:
1. **piyāde-revlige:***-e*
Kıt'a 113
Mısra: **2**
Yaya yürüme.
1. Ġubār gibi süvār olmada bu gülşende
2. Piyāde-revlige virdüm karār āb gibi

piyāle:
1. **piyāle:**
Gazel 21
Mısra: **3**
Kadeh, şarap bardağı.
3. Luṭfıyla bir piyāle ṣunaydı o dil-rübā
4. Bezm-i ṭarabda eyler idüm kendümi kebāb

2. **piyāle:**
Gazel 106
Mısra: **9**
Kadeh, şarap bardağı.
9. Piyāle nāmına ḫādim gelürse meydāna
10. Ġoncenün deheninden kelām alur bulunur

3. **piyāle:**
Gazel 192

Mısra: **11**
Kadeh, şarap bardağı.
11. Nābī piyāle luṭf içün efvāhı devr ider
12. Keyfiyetini anlamayan derd-i ser ṣanur

4. **piyālenüñ:***-nüñ*
Gazel 440
Mısra: **8**
Kadeh, şarap bardağı.
7. Yoḳdur saña ḫumār-ı mükāfātdan ḫalāṣ
8. Nūş eyledükçe ḫūn-ı derūnın piyālenüñ

5. **piyālesine:***-si, -n, -e*
Gazel 489
Mısra: **19**
Kadeh, şarap bardağı.
19. Dökdi sabā piyālesine naḳd-i şebnemi
20. Kāse be-dest nergis olınca gedā-yı gül

6. **piyāle:**
Gazel 732
Mısra: **2**
Kadeh, şarap bardağı.
1. Olur mı sehv şarābuñ hisāb-ı cāmında
2. Alup virenleri varken piyāle nāmında

7. **piyālesidür:***-si, -dür*
Kaside 7
Mısra: **88**
Kadeh, şarap bardağı.
87. Veliyy-i niʿmet-i ʿālem ki künc-i maṭbaḫınuñ
88. Kemīn piyālesidür kāse-i ser-i Faġfūr

8. **piyāleyle:***-y, -le*
Tarih 82
Mısra: **60**
Kadeh, şarap bardağı.
59. Kimisi dir ki sāḳī-i gerdūn
60. Zer piyāleyle nūş ider ṣahbā

piyāle çeker:
1. **piyāle çeker:***-er*
Gazel 486
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kadeh çekmek, içki içmek.
7. Bir kerre būy-ı meykede-i ʿaşḳ alınmasın
8. Zāhid çeker piyāle güneh-kārumuz degül

piyāle-gīr:
1. **piyāle-gīrlik:**
Gazel 238
Mısra: **9**
Kadeh tutma işi.
9. Piyāle-gīrlik ey şāḫ-ı gül ḫam itdi seni
10. Bu neşʾenüñ soñı elbette ser-girānlıḳdur

piyāle-gīr-i mey-i nā-güvār-ı minnet imiş:
1. **piyāle-gīr-i mey-i nā-güvār-ı minnet imiş:**
Gazel 354
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Minnetin hazmedilemyen şarabının kadeh tutanı.
1. Bu bezmgehde o kim bī-naṣīb-i himmet imiş
2. Piyāle-gīr-i mey-i nā-güvār-ı minnet imiş

piyāle-i gül:
1. **piyāle-i gül:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Gül kadehi (Şekil itibariyle gül kadehe benzetilmiştir).
115. Bāde-i şeb-nem ü piyāle-i gül
116. Oldı vech-i maʿīşet-i bülbül

piyāle-i mey:
1. **piyāle-i mey:**
Gazel 829
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Şarabının kadehi.
7. Bī-būs-ı laʿl-i yār dökülmez dehānına
8. Pīşīn alur piyāle-i mey ḫūn bahāsını

piyāle-i mey-i ümmīdi:
1. **piyāle-i mey-i ümmīdi:***-i*
Gazel 406
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Umut şarabının kadehi.
5. Bu bezm içinde kime virdi sāḳī-i devrān
6. Piyāle-i mey-i ümmīdi ḳandurıncaya dek

piyāleler çekelüm:
1. **piyāleler çekelüm:***-elüm*
Gazel 528
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kadeh çekmek, içki içmek.
7. Piyāleler çekelüm raġm-ı çerḫe reşkinden
8. Ṣabāḥ-ı maḥşere dek mest-i ıżṭırāb idelüm

piyāz:
1. **piyāzuñ:***-uñ*
Gazel 163
Mısra: **10**
Soğan.
9. Düşmez leb-i şīrīnine yāruñ süḫan-ı telḫ
10. Helvācı dükkānında piyāzuñ yiri yoḳdur

2. **pīyazuñ:***-uñ*
Gazel 564
Mısra: **16**
Soğan.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

3. **piyāza:***-a*
Gazel 695
Mısra: **1**
Soğan.
1. Sünbül piyāza neşv ü nemāda niyāzda
2. Yoḳdur bu reng ü būy nümāyiş piyāzda

4. **piyāzda:***-da*
Gazel 695
Mısra: **2**
Soğan.
1. Sünbül piyāza neşv ü nemāda niyāzda
2. Yoḳdur bu reng ü būy nümāyiş piyāzda

pūd eylesin:
1. **pūd eylesin:***-sin*
Gazel 748
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dokumak.
7. Ḫandesin tār-ı sirişk ḥayrete pūd eylesin
8. Çeşm-i ʿibretle olan nāẓır cihānuñ ḥāline

puḫte:
1. **puḫtedür:***-dür*
Gazel 744
Mısra: **2**
Kıvama gelmiş,olgun.
1. Ḫāṣa ḫāṣ ıṭlāḳı nā-şāyestedür ʿām olmasa
2. Puḫtedür dinmek ne mümkin puḫteye ḫām olmasa

2. **puḫteye:***-ye*
Gazel 744
Mısra: **2**
Kıvama gelmiş,olgun.
1. Ḫāṣa ḫāṣ ıṭlāḳı nā-şāyestedür ʿām olmasa
2. Puḫtedür dinmek ne mümkin puḫteye ḫām olmasa

3. **puḫteyi:***-y, -i*
Kıt'a 72
Mısra: **2**
Kıvama gelmiş,olgun.
1. Çāşnī-i żevḳi idrāk eylemez
2. Puḫteyi farḳ itmeyenler ḫamdan

4. **puḫte:**
Kaside 12
Mısra: **59**
Pişmiş, kıvama gelmiş.
59. Dil-pesend olsa diyü puḫte suḫanlar arayan
60. İtmede neşter-i ser-tīz-i ḳader nükte-i ḫām

puḫte eylerse:
1. **puḫte eylerse:***-r, -se*
Gazel 856
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Olgunlaştırmak, pişirmek.
1. Puḫte eylerse de devrān-ı felek ḫāmları

2. Ehl-i derdüñ yine şīrīn olamaz kāmları

puḫte ider:

1. **puḫte ider:***-er*
Kaside 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Pişirmek, olgunlaştırmak.
11. Ṣadme-i ḥikmet ile ḫāmları puḫte ider
12. Terbiyet-ḫāne-i kevn oldı dükān-ı ḥaddād

pul:

1. **pül:**
Gazel 477
Mısra: **13**
Köprü.
13. Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḳalmışdur
14. Gelür mi bir ḫaber ṣor kūy-ı yārün kārbānın bul

2. **pül:**
Gazel 847
Mısra: **13**
Köprü.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun nʾolur āsārı suḫandan ġayrı

3. **pulıdur:***-ı, -dur*
Tarih 82
Mısra: **14**
Tavla taşı.
13. Kimisi didi şeşder-i çerḫüñ
14. Pulıdur oynamaḳda ṣubḥ u mesā

pül yapmaḳ:

1. **pül yapmaḳ:***-maḳ*
Gazel 658
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Köprü yapmak.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

pül-i ümmīdi:

1. **pül-i ümmīdi:***-i*
Gazel 268
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Umut köprüsü.
5. Pāy-māl eyler idi şimdi bizi leşker-i ġam
6. Ḥaḳḳa minnet pül-i ümmīdi ʿubūr eylemişüz

püller pāyesine indi:

1. **püller pāyesine indi:***-di-ler*
Gazel 605
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Köprü altına düşmek, eski itibar ve değerini kaybetmek.
5. Leşker-i ḫaṭ ebrūvānın itdi pā-māl-i ġubār
6. İndi püller pāyesine bir zaman miḥrāb iken

pür:

1. **pürdür:***-dür*
Gazel 518
Mısra: **10**
Dolu.
9. Āteş-i ʿaşḳ ile ser-geşteligüm ṣanma tehī
10. Dūd-ı sevdā ile micmer gibi pürdür külehüm

2. **pürdür:***-dür*
Gazel 617
Mısra: **1**
Dolu.
1. Pürdür mişāl-i şīşe derūnum ḥarāmdan
2. Bilmem ne nefʿ ola bu sücūd ü ḳıyāmdan

3. **pür:**
Gazel 105
Mısra: **1**
Dolu.
1. Pür iken erzen-i aḫterler ile maḫzenler
2. Olamaz zelzeleden reste bu pervīzenler

4. **pür:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Dolu.
11. Şehr-i gerdūnda ider ʿaks-i telāfisi ẓuhūr
12. Ṣubḥ pür şām tehī olduġiçün berzenler

5. **pürdür:***-dür*
Gazel 603
Mısra: **8**
Dolu.
7. Ġayre ṣatsun merhemin cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt
8. Zaḫm ile pürdür derūnum merhem olsun olmasun

6. **pürdür:***-dür*
Gazel 794
Mısra: **4**
Dolu.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür saġarum Cem ḳanda ben ḳanda

7. **pür:**
Tarih 16
Mısra: **4**
Dolu.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fīhā

8. **pür:**
Tarih 36
Mısra: **23**
Dolu.
23. Nūr-ı īmān ile pür Kaʿbe-i dīndür ṣadrı
24. Aña kındīldür ol ḳalb-i münevver-sīmā

9. **pür:**
Gazel 434
Mısra: **6**
Dolu.
5. Leblerüñ pür-mey yine inkār idersin ʿişreti
6. Bāde-i iḳrārdan pür cām-ı inkāruñ senüñ

10. **pür:**
Kaside 1
Mısra: **48**
Dolu.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḥtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

pür dūd itmedi:

1. **pür dūd itmedi:***-me, -di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Dumanla doldurmak.
130. İtdi tertīb-i meclise himmet
129. Şarṭ-ı iḫlāṣın eyledi itmām

pür eyledi:

1. **pür eyledi:***-di*
Tarih 63
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doldurmak, kaplamak.
1. Ḳaṣr-ı vālāsı Ebuʾl-ḫayruñ kim
2. Eyledi şöhreti pür āfāḳı

pür eylese:

1. **pür eylese:***-se*
Gazel 704
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
3. Görmez birin engüşt-i nigāhına sezāvār
4. Dāmānumı pür eylese yāḳūt-ı çekīde

pür ide:

1. **pür ide:**
Gazel 332
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
5. Ümmīddür ki pür ide ṣahbā-yı iltifat
6. Mīnā-yı köhne gibi ferāmūşlardanuz

pür iden:

1. **pür iden:***-en*
Gazel 675
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
7. Hep gūşumuz pür iden anuñ güft-gūsıdur
8. Çeksün serini ḫırḳaya bülbül ġarīb ise

pür ider:

1. **pür ider:***-er*
Kaside 7
Mısra: **135**

Kelime Tipi: -
Doldurmak.
135. Zemīni ġulġule-i āsmāniyān pür ider
136. Ki çeşm-i bed ola āyīn-i devletünden dūr

pür idi:
1. **pür idi:**- *i, -di*
Kaside 7
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Dolu.
37. Pür idi sebze-i bigānelerle gülşen-i dehr
38. Oturmış idi hümālar maḳāmına ʿuṣfūr

pür idüp:
1. **pür idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
31. Şīre-i cānı pür idüp sāġara
32. Ṣu ḳodılar dūde-i derd-i sere

pür itdi:
1. **pür itdi:**-*di*
Gazel 378
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
3. Kelām-ı ṣıdḳda taṣdīk olunmadan ḳaldı
4. Meşāmiʿi o ḳadar itdi pür peyām-ı dürūġ

2. **pür itdi:**-*di*
Gazel 876
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Doldurmak, kaplamak.
3. Pür itdi ʿālemi ʿanberle kārvān-ı ḫatı
4. Daḫı meşāmuna būy-ı viṣāl gelmedi mi

3. **pür itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Doldurmak, kaplamak.
25. İtdi pür ol şeb-i ḫuceste-es̱er
26. Ṭabla-i çerḫi sükker-i aḫter

4. **pür itdi:**-*di*
Tarih 50
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Doldurmak, kaplamak.
4. Girīd nūş eyleyince cām-ı fetḥi dest-i Aḥmedʾden
3. Zamāne Aḥmedū āvāzesiyle dehri pür itdi

pür itdüñ:
1. **pür itdün:**-*dün*
Gazel 598
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
11. Pür itdün gūş-ı cāmı ḳulḳul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

2. **pür itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 216
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
11. Nābīyā tāze metāʿ ile pür itdüñ ʿālemi
12. Çārsūy-ı ʿālem-i endīşede zīnet mi var

pür itmek:
1. **pür itmek:**-*mek*
Gazel 313
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem ez̠iyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

pür itmişdür:
1. **pür itmişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 10
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Doldurmak, kaplamak.
21. Felek cevāhir ile dāmenin pür itmişdür
22. Diler ki maḳdem-i ʾīd ü bahāra ide nis̱ār

pür nūrdur:
1. **pür nūrdur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aydınlık, nurlu, parlak bir hale gelmiş.
5. Pür nūrdur egerçi süveydā-yı ḫāne-zād
6. Ammā ki ḫāl-i yār ḳadar dil-nişīn midür

pür oldı:
1. **pür oldı:**-*dı*
Gazel 786
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dolmak.
7. Pür oldı hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ ile derūnum
8. Mānende-i ney bergümi virdüm yine bāda

2. **pür oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Dolmak.
19. İrişdi zemzeme-i müjde gūş-ı āfāḳa
20. Pür oldı gül-şeker-i şükr ile gelū-yı bilād

3. **pür oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **201**
Kelime Tipi: -
Dolmak, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.
201. Laʿl-gūn berg ile pür oldı çemen
202. Defterin açdı ḫᵛāce-i maʿden

4. **pür oldı:**
Tarih 104
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Dolmak.
97. Şāhenşāh-ı devrān ile bānisi vezīre
98. Pür oldı duʿā ile bu nüh günbed-i Ḫaḍrā

5. **pür oldı:**-*dı*
Tarih 104
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Dolmak.
71. On yirde yaḳup micmere-ı ʿanber ü ʿūdı
72. Pür oldı meşām-ı meh ü binī-i Süreyyā

pür oldu:
1. **pür oldu:**-*du*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **209**
Kelime Tipi: -
Dolmak, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.
209. Ālet-i ḫaṭṭ ile pür oldu riyāz
210. Berg-i bīd oldı āhenīn-miḳrāz

pür olduġı:
1. **pür olduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 841
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dolmak, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.
3. Elbette bir ṭarafdan olur naḳşı aşikār
4. Bedrüñ hemān pür olduġı sāʿatde kīlesi

pür olduġı dem:
1. **pür olduġı dem:**
Gazel 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dolu olduğu zaman.
5. Pür olduġı dem cāmuñ olur ṣavtı diger-gūn
6. Eṭfālüñ ider ḥilm ṣadāsın müteġayyir

pür olmış:
1. **pür olmış:**-*mış*
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dolmak.
1. Firūzān oldı gülşende dilā pirāhen-i mīnā
2. Gül-i ḫoş-reng ile olmış gibi pür dāmen-i mīnā

2. **pür olmış:**-*mış*
Tarih 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dolmak, dolu olmak.
11. Görüp z̠evḳ u ṣafāsın ālemüñ ṣordum nedendür bu

12. Ki gülbang-ı meserretle pür olmış ḳubbe-i mīnā

pür olmış idi:

1. **pür olmış idi:**-*mış , -i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Dolmak.

27. Fażl ü maʿārifden idi baḥs̱-ı fen
28. Ẕevḳ ile pür olmış idi encümen

pür olsa:

1. **pür olsa:**-*sa*
Gazel 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dolmak.

3. Ben pür olsam ol tehīdür ol pür olsa ben tehī
4. Sāġar-ı meydür bu bezm-i ġamda hem-meşreb baña

2. **pür olsa:**-*sa*
Gazel 794
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dolmak.

9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

pür olsam:

1. **pür olsam:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dolmak.

3. Ben pür olsam ol tehīdür ol pür olsa ben tehī
4. Sāġar-ı meydür bu bezm-i ġamda hem-meşreb baña

pür olup:

1. **pür olup:**-*up*
Kıt'a 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dolmak, dolu olmak.

1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

2. **pür olup:**-*up*
Tarih 104
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Dolmak, dolu olmak.

69. Her şeb pür olup ṣubḥa değin sāha-i cāmiʿ
70. Kındīl ile zeyn eylediler saḳfı ser-ā-pā

pür olur:

1. **pür olur:**-*ur*
Kıt'a 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dolmak, dolu olmak.

3. Hāven-i mis pür olur misk ile ya ʿanber ile
4. Lālenüñ hāvenine dāġ-ı derūn ḳalmışdur

pür-āb:

1. **pür-āb:**
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Gözyaşı dolu.

7. Baḫtum gibi tīre kef-i ümmīd gibi pest
8. Çeşmüm gibi pür-āb derūnum gibi vīrān

pür-āb iderek:

1. **pür-āb iderek:**-*erek*
Kıt'a 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı ile doldurmak.

1. Cevr ile çeşmümi pür-āb iderek cānānum
2. Döndi maḳsimde akan lūlelere müjgānum

pür-āvāz ide:

1. **pür-āvāz ide:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Sesle doldurmak.

117. İde āfāḳı pür-āvāz şükūh u şanı
118. Sāye-i devlet ü iḳbāli ola ʿālem-gīr

pür-çīn eyledi:

1. **pür-çīn eyledi:**-*di*
Gazel 640
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüzünü kırıştırmak, surat asmak, hoşlanmadığını göstermek.

1. Cebhesin eyledi pür-çīn o şeh-i kişver-i ḥüsn
2. Çekdi sed rāh-ı nigāha yine İskender-i ḥüsn

pür-cūş:

1. **pür-cūşlardanuz:**-*lar, -dan, -uz*
Gazel 332
Mısra: **2**
Coşku dolu, coşkun.

1. Ẓāhirde gerçi ney gibi ḫāmūşlardanuz
2. Ammā hevā-yı vaṣl ile pür-cūşlardanuz

2. **pür-cūş:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **15**
Coşku dolu, coşkun.

15. Sebzeler tāze cūylar pür-cūş
16. Sāye-güster nihāller hem-dūş

3. **pür-cūşiş:**
Tarih 72
Mısra: **7**
Coşku dolu, coşkun (akan).

7. Çeşm-i ʿāşıḳ gibi fevvāreleri pür-cūşiş
8. Tār-ı ümmīd-ṣıfat ābı kesilmez ḳatʿā

pür-cūş idüp:

1. **pür-cūş idüp:**-*üp*
Tarih 38
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Coşturmak, coşku dolu yapmak.

7. Ser-çeşme-i ümīdini pür-cūş idüp Ḫudā
8. İtsün derūn-ı ṣāfını çün selsebīl şād

pür-cūş olmasam:

1. **pür-cūş olmasam:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 536
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Coşku dolu olmak.

1. Kim düşerdi pāyuma ḫum gibi pür-cūş olmasam
2. Kim ṭutardı çeşm sağar gibi ser-cūş olmasam

pür-dīde-i güher-bāruñ:

1. **pür-dīde-i güher-bāruñ:**-*uñ*
Gazel 412
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cevher yükü ile dolup taşan göz (Gözyaşıyla dolu göz bağlamında).

5. Cihānı ġarḳa-i laʿl itdi devlet-i ġamda
6. Yine ḫazīnesi pür-dīde-i güher-bāruñ

pür-enbān-ı ümīd olsa:

1. **pür-enbān-ı ümīd olsa:**-*sa*
Gazel 52
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ümit dağarcığının ağzına kadar dolmak (dolması).

11. Yine medḫal bulur āmīziş-i gerd-i teşviş
12. Olsa da zād-ı tevekkülle pür-enbān-ı ümīd

pür-ġam:

1. **pür-ġāmdur:**-*dur*
Gazel 603
Mısra: **1**
Çok dertli.

1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

2. **pür-ġam:**
Kaside 24
Mısra: **133**
Çok dertli.

133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

pür-gevher-i tevekkül:

1. **pür-gevher-i tevekkül:**
Gazel 377
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tevekkül cevheri ile dolu.

3. Taḥrīk-i pāy-ı rāh-ı emelden girān gelür
4. Pür-gevher-i tevekkül iken dāmen-i ferāġ

pür-ġubār olsa:
1. **pür-ġubār olsa:**-*sa*
Gazel 490
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Toz toprak içinde olmak.
13. Tīre-ḥāl ü zaḫmdār ü pür-ġubār olsa nʾola
14. Girde-i naḳş-ı tecellīgāh-ı Eymendür göñül

pür-güher itmekdedür:
1. **pür-güher itmekdedür:**-*mek, -de, -dür*
Gazel 483
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cevherlerle doldurmak.
9. İtmekdedür mesāmiʿ-i eyyāmı pür-güher
10. Nābī ʿaceb mi olsa zebān-ı ḳalem ḳalīl

pür-ḫam:
1. **pür-ḫam:**
Gazel 603
Mısra: **2**
Kıvrım kıvrım.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

pür-ḫande ider:
1. **pür-ḫande ider:**-*er*
Gazel 414
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güldürmek, sevindirmek.
1. Ṣabāḥ-ı ʿīd ider efvāhını pür-ḫande eṭfālüñ
2. Dekākīnün dehānın ser-be-ser bend iṭmek aḳfālüñ

pür-ḥaşem itdi:
1. **pür-ḥaşem itdi:**-*di*
Tarih 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Askerle, orduyla doldurmak.
7. Aʿdā-yı dīn üzre sefer taṣmīm idüp ol dādger
8. İtdi cihānı pür-ḥaşem cemʿiyyet-i Manṣūr ile

pür-hışm u kīn olmaḳ:
1. **pür-hışm u kīn olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 221
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kin ve öfke ile dolup taşmak.
9. Sezādur saʿid-i sīmīnüñ itsem heykel-i gerden
10. Baña pür-hışm u kīn olmaḳ ʿadūlar hep senüñçündür

pür-ḫışm u kīn olsa:
1. **pür-ḫışm u kīn olsa:**-*sa*
Gazel 778
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kin ve öfke ile dolup taşmak.
1. Ṣafā-yābum ne deñlü gamzesi pür-ḫışm u kīn olsa
2. Dem-i sürdüm nesīm-i mevce-i çīn-i cebīn olsa

pür-ḫūn:
1. **pür-ḫūnlığın:**-*ın*
Gazel 118
Mısra: **3**
Kanlılık, kan dolu.
3. İtme pür-ḫūnlığın ey şūḫ-ı sitemger tecvīz
4. Dil mecārī-i şerāyīn-i tene maksemdür

pür-ḫūn eylemişdi:
1. **pür-ḫūn eylemişdi:**-*miş, -di*
Gazel 865
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kanla doldurmak, kanlı hâle getirmek.
3. Ruḫ-ı āli eylemişdi dil-i ʿāşıḳānı pür-ḫūn
4. İrişince ḫaṭṭı her mū reg-i şevḳe nişter oldı

pür-hüner:
1. **pür-hüner:**
Tarih 6
Mısra: **4**
Hünerli, becerikli, sanatkâr.
3. Çoḳ zamān devr ide gerdūn ki gele
4. Öyle bir pür-hüner ü kār-engīz

pür-ḫūn-ı nāb eyledi:
1. **pür-ḫūn-ı nāb eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Sade kanla doldurmak, çok kötü kanatmak.
83. Çün şikem-i esteri zaḫm-ı rikāb
84. Eyledi her çend ki pür-ḫūn-ı nāb

pür-jāle:
1. **pür-jāle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **121**
Su damlacıklarıyla dolu.
121. Oldı pür-jāle sünbül ü sūsen
122. Toldı māl-i muḳāṭaʿāt-ı çemen

pür-kerem:
1. **pür-kerem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **287**
Cömertlik dolu, lütuf dolu.
287. Şāyed ol pür-kerem idüp himmet
288. Saña bir nān-pāre-i rāḥat

pür-leʿālī:
1. **pür-leʿālīdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **233**
İnci ile dolu.
233. Ebr-i nīsān ki pür-leʿālīdür
234. Köhne-kirpās kāse-mālīdür

pür-maḫzen-i ferāġ oldı:
1. **pür-maḫzen-i ferāġ oldı:**-*dı*
Gazel 377
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vazgeçmenin dolu mahzeni olmak.
5. Ḳālā-yı kāma ḳalmadı göñülde ārzū
6. Oldı metāʿ-ı yeʾs ile pür-maḫzen-i ferāġ

pür-meʾāl:
1. **pür-meʾāl:**
Gazel 564
Mısra: **20**
Mana dolu.
19. Suḫan-gū peyrev olsun ḥażret-i Rāmī Efendiʾye
20. Ki Nābī naẓm öyle ḫoş-makāl ü pür-meʾāl olsun

pür-mevc-i māʾī:
1. **pür-mevc-i māʾī:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Coşkun mavi dalgalar.
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫᵛācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

pür-mey:
1. **pür-mey:**
Gazel 434
Mısra: **5**
Şarapla silme dolu.
5. Leblerüñ pür-mey yine inkār idersin ʿişreti
6. Bāde-i iḳrārdan pür cām-ı inkāruñ senüñ

pür-naḳş-ı sim ü zer:
1. **pür-naḳş-ı sim ü zer:**
Gazel 276
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Altın ve gümüş işemelerle süslendirilmiş.
3. Dünyā-perestün añlamışuz secdegāhını
4. Pür-naḳş-ı sim ü zer nice seccāde görmişüz

pür-nem:
1. **pür-nemdür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **2**
Yaş dolu.
1. Şevḳ-i teşrīfün ile ḳadd-i ṣūrāhi ḫamdur
2. Būse-i laʿlün içün çeşm-i ḳadeh pür-nemdür

2. **pür-nem:**
Gazel 603
Mısra: **4**
Nemli, yaşlı.
3. Ābdār olsun senüñ tek mihr-i ruḫsāruñ benüm
4. Dīde-i şeb-zindedārum pür-nem olsun olmasun

pür-nūr u ṣafā eyledi:
1. **pür-nūr u ṣafā eyledi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Nurla doldurup sevince boğmak.
129. Eyleyüp reʾy-i hümāyūnda isabet el-ḥaḳ
130. ʿĀlemüñ ḫāṭırını eyledi pür-nūr u ṣafā

pür-şehd-i ḳabūl itse:
1. **pür-şehd-i ḳabūl itse:**
Gazel 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Balın üstüne konmak (Sinekler için).
9. İtse mānend-i güvāre nʾola pür-şehd-i ḳabūl
10. Günbed-i ʿālemi feryād-ı zenābīr-i duʿā

pürsende-i ḥāl-i dilüme:
1. **pürsende-i ḥāl-i dilüme:**
Gazel 161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönlün halini soran.
1. Pürsende-i ḥāl-i dilüme gülḫanı göster
2. Cūyende-i ḫākister-i ʿaşḳa beni göster

pürsiş:
1. **pürsişe:**-*e*
Kıt'a 101
Mısra: **2**
Sorma, istifsâr, pürsîden.
1. Nābī kefümde ẓāhir olan cā-be-cā şiken
2. Der-kār iderse pürsişe ṣāhib-naẓarları

pürsiş-i ḫāṭır-ı şīrāna:
1. **pürsiş-i ḫāṭır-ı şīrāna:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Aslanların hatırını sorma.
163. Eṡer-i ḥıfẓını seyr eyle ki teb ṭutduġı dem
164. Pürsiş-i ḫāṭır-ı şīrāna giderler aġnām

pür-sūr ideceksin:
1. **pür-sūr ideceksin:**-*ecek, -sin*
Gazel 524
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevinçle doldurmak.
1. Ḳande ʿazmüñ kimi mesrūr ideceksin bilmem
2. Kangı ġam-ḫāneyi pür-sūr ideceksin bilmem

pür-sūz:
1. **pür-sūz:**
Kaside 8
Mısra: **61**
Çok yanmış/yanan.
61. Şemme-i ḫulḳına pür-sūz derūn-ı ʿanber
62. Revnāḳ-ı bezmine ṣad-çāk girībān-ı ʾabīr

pür-tāb iderdi:
1. **pür-tāb iderdi:**-*er, -di*
Gazel 744
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Işık ile doldurmak.
19. Nābiyā pür-tāb iderdi ʿilmün istiḳbāline
20. Cāhilüñ zānū-yı idrākinde iḥrām olmasa

pür-ṭarab:
1. **pür-ṭarab:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **120**
Eğlence dolu,neşeli.
119. Geldiler İstanbulʾa yine o şeb
120. Naġme-künān ḫande-zenān pür-ṭarab

pür-tef eyler:
1. **pür-tef eyler:**-*r*
Tarih 143
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hasretle doldurmak.
1. Zihī naḳş-ı ġarībüʾt-ṭarḥ-ı ṣūret-ḫāne-i ʿālem
2. Ki eyler fikri insānun żamīrin kūreveş pür-tef

pür-varaḳ oldı:
1. **pür-varaḳ oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **212**
Kelime Tipi: -
Yapraklarla dolmak.
211. İtdi zanbaḳ devātını sīmīn
212. Pür-varaḳ oldı kīse-i nesrīn

pür-zaḫm-ı nāsūr olmamuz:
1. **pür-zaḫm-ı nāsūr olmamuz:**-*ma, -muz*
Gazel 77
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nasır yaralarıyla dolup taşmak.
5. Sipihrüñ ḥoḳḳasından itmeyüp deryūze-i merhem
6. Gülāsā ser-te-ser pür-zaḫm-ı nāsūr olmamuz yegdür

pūşīde:
1. **pūşīde:**
Gazel 472
Mısra: **4**
Örtülmüş.
3. Hep oldı senüñ nusḫa-i ẕātuñla hüveydā
4. Pūşīde iken ḥüsni sükūn u ḥarekātuñ

2. **pūşīde:**
Kaside 12
Mısra: **175**
Örtülmüş.
175. Mū-be-mū cümle-i ḥālüm saña pūşīde degül
176. Ne iderseñ yine sen sāġ ol eyā faḫr-ı kirām

3. **pūşīde:**
Tarih 138
Mısra: **51**
Örtülmüş, gizli.
51. Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr
52. Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

pūşiş:
1. **pūşişi:**-*i*
Gazel 160
Mısra: **2**
Örtünecek şey, örtü.
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫᵛācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

püşt be-ḫāk:
1. **püşt be-ḫāk:**
Gazel 459
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arkası yere dayalı, arkası yerde.
5. Olacaḳ sāye-ṣıfat kendimizüz püşt be-ḫāk
6. Ne ḳadar çerḫ ile daʿvā-yı muḳāvāt itsek

puşt ü dūş-ı ümīd:
1. **puşt ü dūş-ı ümīd:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ümidin omuz ve sırtı.
1. Peyām-ı müjde-i luṭfa güşāde gūş-ı ümīd
2. Libās-ı himmete āmāde puşt ü dūş-ı ümīd

püşt ü penāh-ı fuḳarā:
1. **püşt ü penāh-ı fuḳarā:**
Tarih 36
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Fakirlerin koruyup kollayanı.
29. Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
30. Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā

puşt üzre:
1. **puşt üzre:**
Kaside 12
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Sırt üstü.
63. Mīmveş pāy uzadup yā gibi puşt üzre yatur
64. Eyleyen ʿizzet içüñ dāl-ṣıfat ḳaddini lām

püşt-i āyīne:
1. **püşt-i āyīne:**
Gazel 61
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aynanın arkası, arka yüzü.
13. Yaḫ üzre berf püşt-i āyīne göstermeden Nābī

14. Bürūdetden ider rū gerdiş-i ḫalḳa işāretler

püşt-i dest-i edeb aġzına ur:

1. **püşt-i dest-i edeb aġzına ur:**
Kaside 15
Mısra: **210**
Kelime Tipi: **Deyim**
Edep elinin tersiyle ağzına vurmak.
209. Ṭutalum ḫāme sükūt itmez imiş şevḳinden
210. Püşt-i dest-i edeb ur aġzına olsun epsem

püşt-i destin ḫāke getürdüñ:

1. **püşt-i destin ḫāke getürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinin arkasını yere getirmek (Bilek güreşinde yenmek bağlamında).
13. Yine Nābī getürdüñ püşt-i destin ḫāke yārānuñ
14. Yine meydān-ı naẓm içre güzel daʿvā-yı merd itdüñ

püşt-i dü-tādan:

1. **püşt-i dü-tādan:**-*dan*
Gazel 863
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İki büklüm olmuş bel, sırt.
7. Pīrlük mevsimi bilmem kime taḥmīl ideyüm
8. Bār-ı endūhı yine püşt-i dü-tādan ġayrı

püşt-i ḫar-ı ʿisāyı:

1. **püşt-i ḫar-ı ʿisāyı:**-*y, -ı*
Kıt'a 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
İsa'nın eşeğinin beli, sırtı.
15. Vāy eger anlara ḫar didügümi gūş itse
16. Bār-ı gayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāyı

püşt-i ḫar-ı ʿisāʾyı:

1. **püşt-i ḫar-ı ʿisāʾyı:**-*y, -ı*
Kıt'a 107
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İsa'nın eşeğinin beli, sırtı.
5. Vāy eger anlara ḫar didügi gūş itse
6. Bār-ı ġayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāʾyı

püşt-i pāyı:

1. **püşt-i pāyı:**-*y, -ı*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayak tabanı.
3. Urmayan merd midür ʿarṣa-i istiġnāda
4. Felegüñ sīne-i iḳbāline püşt-i pāyı

püşt-i tekāverinde:

1. **püşt-i tekāverinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 878
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Atın sırtında.
5. İtsün mi berg-i gül getüren bāda iltifāt
6. Püşt-i tekāverinde gören şeh-süvārumı

püşti zemīne gelmemiş:

1. **püşti zemīne gelmemiş:**-*me, -miş*
Gazel 477
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sırtı yere gelmemiş, mağlup edilmemiş.
7. Bu meydān-ı fenāda olma ṣāhib-daʿvī-i merdī
8. Zemīne gelmemiş püşti baña bir pehlevānın bul

pūstin-i gāv-ı zemīn:

1. **pūstin-i gāv-ı zemīn:**
Gazel 468
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Eski Hint inancına göre dünyayı boynuzu üstünde taşıdığı söylenen efsanevi öküzün postu.
11. Birūne zehr döker pūstin-i gāv-ı zemīn
12. Senüñ rübūde olup sīne-i çemen didigüñ

püşt-māl:

1. **püşt-māller:**-*ler*
Gazel 139
Mısra: **2**
Hamamda örtünmek için kullanılan ince dokuma.
1. Sīmīn-tenāndan itmede ẕevḳ-i viṣāller
2. Germ-ābelerde aṣılıcaḳ püşt-māller

2. **püşt-māli:**-*i*
Gazel 388
Mısra: **10**
Hamamda örtünmek için kullanılan ince dokuma.
9. Çoḳ da açılma eyle hazer rüzgârdan
10. Ḥammām-ı çerḫ köhnelemiş püşt-māli yoḳ

püşt-māl-i ebr:

1. **püşt-māl-i ebr:**
Gazel 764
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bulut peştemalı.
3. İder hep çār-sūy-ı ġaybdan erzākum āmāde
4. Sipihr-i bī-ḳarāruñ püşt-māl-i ebr dūşında

püşt-pā:

1. **püşt-pā:**
Gazel 255
Mısra: **2**
Ayak tabanı, ayağın altı.
1. Eflāke çīn-fürūş-ı cebīndür ḥaṣīrümüz
2. Ḳārūnʾa püşt-pā urur edna faḳīrümüz

püşt-rāḥat be-zemīn:

1. **püşt-rāḥat be-zemīn:**
Gazel 885
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arkası yere gelmenin rahatlığı (Güreşte güreşçinin sırtının yere gelmesi yenilmesi, tuş olması anlamına gelir).
5. Küşt-gīrān zebūn ola meġer ʿālemde
6. Püşt-rāḥat be-zemīn dest-i gedādan ġayrı

pūte:

1. **pūteye:**-*y, -e*
Gazel 367
Mısra: **37**
İçinde maden eritilen kap, pota.
37. İtmez tenezzül ehl-i nefes nār pūteye
38. ʿAnḳādur ehli yoḫsa degül kīmiyā ġalaṭ

2. **pūte:**
Gazel 448
Mısra: **7**
İçinde maden eritilen kap, pota.
7. Olup dil pūte gibi tāb-ı hicrān ile germ-ülfet
8. Temennā-yı viṣāl-i yār-ı sīmīn-berden el çekdük

3. **pūteye:**-*ye*
Gazel 786
Mısra: **3**
Ok atışlarında kullanılan nişan tahtası.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīḫtedür sīmveş ol gerden-i sāde

4. **pūtesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 820
Mısra: **14**
Kefe.
13. Ḳanṭārlarla sīm ü zer-i iltifātınuñ
14. Dil pūtesinde bir iki miṯḳāli ḳalmadı

pūyā:

1. **pūyā:**
Tarih 72
Mısra: **24**
Koşan.
23. Mest-i şevḳ olmaġ ile nükhet-i ezhārından
24. Bād-ı pīçīde-hırām olmada her sū pūyā

pūyā itdi:

1. **pūyā itdi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Koşup getirmek.
91. İtdi her çend şehinşāh-ı dil-āgāh u ḫabīr
92. ʿAlem-i tecribede peyk-i ḫayālin pūyā

pūyā olup olduġı:
1. **pūyā olup olduġı:**-*du, -ġı*
Tarih 104
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Koşuşturup duran olmak.
105. Nābī-i duʿā-gūy-ı ḳadīm-i der-i devlet
106. Hālince bu ḫidmetde olup olduġı pūyā

pūyān ol:
1. **pūyān ol:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Koşmak.
63. Gele ey hāme-i şikeste-zebān
64. Vāʿdī-i naʿta ol biraz pūyān

pūyān oldı:
1. **pūyān oldı:**-*dı*
Tarih 9
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Koşmak.
15. Sürdi bī-ḫtiyār ayaġına yüz
16. Kef-zenān oldı baḥre dek pūyān

R

rabb-ı aʿlem:
1. **rabb-ı aʿlem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alemlerin Rabbi olan Allah.
7. İtmiş ol Rabb-ı aʿlem ü aḥkem
8. Cümle eşyā içün vücūd u ʿadem

rabb-ı celīl:
1. **rabb-ı celīl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Şan ve şerefi yüce olan terbiye edici Allah.
91. Eylemiş hem anuñ cenāb-ı Ġafūr
92. Ẕātını bir ḫazīne-i memhūr

rabb-ı mecīd:
1. **rabb-ı mecīd:**
Tarih 79
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüce Allah.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

rābıṭa:
1. **rābıṭa:**
Gazel 496
Mısra: **13**
Bağ II köprü.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

2. **rabıṭasından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 803
Mısra: **4**
Bağlayan şey, bağ, ilişki.
3. Ser-rişte-i ümmīdümüz olmaḳda münʿakid
4. ʿAfvüñ nühüfte rabıṭasından ʿuşāt ile

3. **rābıṭası:**-*sı*
Gazel 853
Mısra: **4**
Bağlayan şey, bağ, ilişki.
3. Ḳatı berhem-zededür nüsḫa-i eczā-yı vücūd
4. Kābil-i derk degül güm-şūdedür rābıṭası

rabıta-i ḫisset:
1. **rabıta-i ḫisset:**
Gazel 757
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cimrilik bağı.
3. Ḫalḳuñ miyānesinde bulunmazdı ittihād
4. Meşreblerinde rabıta-i ḫisset olmasa

rabıta-i ḥüsn-i ülfeti:
1. **rabıta-i ḥüsn-i ülfeti:**-*i*
Gazel 820
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dostluk güzelliğinin bağı.
5. Oldı güsestde rabıta-i ḥüsn-i ülfeti
6. Ḳındīl-i şevḳe raġbet-i eşʿāli ḳalmadı

rabıta-i inkisāf:
1. **rabıta-i inkisāf:**
Gazel 124
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güneş tutulması vesilesi.
5. Hep ʿuḳdedür esīr-i ḥicāb eyleyen seni
6. Bir ʿuḳde mihre rabıta-i inkisāf olur

rābıta-i luṭfın:
1. **rābıta-i luṭfın:**-*ı, -n*
Gazel 276
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İyilik, lütuf bağları.
11. İtmez güsiste rābıta-i luṭfın āftāb
12. Mānend-i sāye bir nice üftāde görmişüz

rābıta-i mihr-i ḳadīm:
1. **rābıta-i mihr-i ḳadīm:**
Tarih 127
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Ezeli güneşin ışıkları.
115. Cünbiş-i şevḳe gelüp rābıta-i mihr-i ḳadīm
116. Oldı ās̱ār-ı taʿalluk dil ü cāndan peydā

rābıṭa-i nüsḫa-i takvīm-i ḥayāt:
1. **rābıṭa-i nüsḫa-i takvīm-i ḥayāt:**
Gazel 580
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hayat takviminin yaprağının bağı.
11. Eldedür rābıṭa-i nüsḫa-i takvīm-i ḥayāt
12. Feyż mādām ki ḳaṭʿ eylemeye imdādın

rabt-ı ḳalbe:
1. **rabt-ı ḳalbe:**-*e*
Gazel 883
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Gönül bağlama.
25. Mā-haṣal rabt-ı ḳalbe lāyıḳ yoḳ
26. Nābiyā bir İlāhʾdan ġayrı

rabṭ-ı ḳulūb itdügümüz:
1. **rabṭ-ı ḳulūb itdügümüz:**-*dü, -gü, -müz*
Kıt'a 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kalpleri bağlamak, gönülleri vermek.
15. Hele ḥıfẓ-ı kulübüñ daʿvi-i maʿhūdından
16. Giçmezüz rabṭ-ı ḳulūb itdügümüz sevdādan

rāciʿ olmaz:
1. **rāciʿ olmaz:**-*maz*
Gazel 73
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Münasebeti, ilgisi olmak.
5. Naḥv-ı rindī ne güzel fenn-i hasendür kʾanda
6. Rāciʿ olmaz cānib-i teʾnise żamīr

rāciʿ olur:
1. **rāciʿ olur:**-*ur*
Gazel 251
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Münasebeti, ilgisi olmak, bağlı olmak.
7. Ġayriyyet olur dāʾire-i ṣūrete rāciʿ
8. .... ḫākisteri birdür

rācih:
1. **rācihdür:**-*dür*
Gazel 119
Mısra: **3**
Daha üstün, değerli olma.
3. Bilinse ḳadri ḥayāt-ı ʿazīz rācihdür
4. Hezār salṭanata yek-dem-i kemīne-i ʿömr

2. **rāciḥdür:**-*dür*
Gazel 857
Mısra: **5**
Daha üstün, değerli olma.
5. Bürehne ḳalması ketm-i ʿademde rāciḥdür
6. Libās-pūş-ı ẓuhūr itmeden şikāyetümi

rācih gelürdi:
1. **rācih gelürdi:**-*ür, -di*
Gazel 862
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Daha üstün, değerli olmak II Ağır basmak.
13. Gelürdi keffe-i iḳbāle rācih ey Nābī
14. Gedā muvāzene eylerse bī-nevālıġını

rāciḥ görinür:
1. **rāciḥ görinür:**-*ür*
Gazel 576
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Üstün görünmek/gelmek.
7. Ġayret ḳomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rāciḥ görinür rūzı şebinden

rāciḥ olmaḳ:
1. **rāciḥ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 808
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tercih edilmek, üstün olmak.
5. İʿtibārından Yehūdʾuñ sebte itmez iḳtizā
6. Rāciḥ olmaḳ ḥüsnde pencşenbe vü āzīneye

rāciḥ olur:
1. **rāciḥ olur:**-*ur*
Gazel 458
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Üstün olmak, kıymetli, faziletli ve itibarı fazla olmak.
3. Baña leẕīẕ gelür būse ẕevḳ-i vuṣlatdan
4. Olur żiyāfete rāciḥ nevāli mā-ḥażaruñ

rācil:
1. **rācildür:**-*dür*
Gazel 694
Mısra: **10**
Yaya, piyade.
9. Ṭabʿum ne deñlü sözde süvār ise Nābiyā
10. Rācildür ol o mertebe fehm-i umūrda

raʿd-ı āvāze-i muvhişle:
1. **raʿd-ı āvāze-i muvhişle:**-*le*
Tarih 128
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dehşete düşüren gök gürültüsü sesi.
7. Raʿd-ı āvāze-i muvhişle ṭolup gūş-ı enām
8. Berk-i yeʾs itmiş idi ḫırmen-i imdādı hebā

raḍiyaʾilāhu ʿanhüm:
1. **raḍiyaʾilāhu ʿanhüm:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
"Allah onlardan razı olsun" manasına gelen ve sahabelerin isimleir anıldığında söylenen bir dua sözü.
135. Eyle ey ḫāme-i ṣabā-reftār
136. Raḍiyaʾilāhu ʿanhüm ile ḳarār

raġbet:
1. **raġbeti:**-*i*
Gazel 359
Mısra: **10**
İstek, tutku, ilgi.
9. Mangır kuşına dönmiş ahālī-i mecālis
10. Bī-çāre Hümā-yı hünerüñ raġbeti gitmiş

2. **raġbeti:**-*i*
Gazel 80
Mısra: **1**
İstek, tutku, ilgi.
1. Yārün bilürüz bezmümüze raġbeti vardur
2. Ammā ki zamānın gözedür sāʿati vardur

3. **raġbetin:**-*i*, -
Gazel 439
Mısra: **1**
İstek, tutku, ilgi.
1. ʿUluvve görmeg ile raġbetin şerārelerüñ
2. Döküldi āb-ı ruḫı yirlere nis̱ārelerüñ

4. **raġbetüm:**-*üm*
Gazel 611
Mısra: **9**
İstek, tutku, ilgi.
9. Subḥa-i lūʾlūya Nābī raġbetüm taʿyīb iden
10. Görmemiş ruḫsāre-i yārüñ ʿaraḳnāk olduġın

5. **raġbet:**
Gazel 768
Mısra: **10**
İstek, tutku, ilgi.
9. Ey çeşm açuḳ boyama kumāş-ı sirüşküñi
10. Yoḳ çār-sūy-ı ḥüsnde rağbet ḳabalıġa

6. **raġbet:**
Gazel 799
Mısra: **3**
İstek, tutku, ilgi.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

raġbet eylerse:
1. **raġbet eylerse:**-*r, -se*
Tarih 141
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
5. Raġbet eylerse cihād erbābı beyninde sezā
6. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı māʿ ü ṭīn

raġbet iderdüm:
1. **raġbet iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 706
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Meyletmek, istemek.
13. Nābiyā ben de gülistāna iderdüm raġbet
14. Bülbülüñ ṭāḳatum olsaydı eger şīvenine

raġbet itdüm:
1. **raġbet itdüm:**-*dü, -m*
Tarih 116
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
27. Żarūrī iḫtisāra raġbet itdüm kim bu vādīde
28. Lisān-ı ḳalden zīrā lisān-ı ḥāl enṭaḳdur

raġbet itme:
1. **raġbet itme:**-*me*
Gazel 88
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Rağbet etme, ilgi gösterme.
15. Merkezle āşinā ol itme muḥīte raġbet
16. Müstaġrık-ı ḥaḳīḳat meyl-i kenarı nʾeyler

raġbet itmedi:
1. **raġbet itmedi:**-*me, -di*
Gazel 203
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
3. Eşküm ḳızıl olduḳda o şūḫ itmedi raġbet
4. Ey çeşm nüḳūdun olıcaḳ kem ne virürler

raġbet itmeyicek:
1. **raġbet itmeyicek:**-*me, -yicek*
Gazel 272
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
13. Nābī o peri itmeyicek nāmene raġbet
14. Ruhsāre-i evrāḳı siyāh itmege deġmez

raġbet itmişüz:
1. **raġbet itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 269
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
9. Ġayrüñ şefāʿat itmege cürm ü günāhını
10. Tahsīl-i cürm-i tāzeye biz raġbet itmişüz

raġbet itse:
1. **raġbet itse:**-*se*
Tarih 121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rağbet etmek, ilgi göstermek.
3. Bu bārgeh-i meymenet-endūza sezādur
4. Ḥūrān-ı bihişt itse temāşāsına raġbet

raġbet kʾitdi:
1. **raġbet kʾitdi:**
Gazel 186
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ki rağbet gösterdi, ilgi duydu.
11. Kālā-yi naẓm u nes̱re kʾitdi zamāne raġbet
12. İster ġazel-fürūş ol ister ḳaṣīde göster

raġbet olaydı:
1. **raġbet olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 733
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Meyletmek.
11. Gāhī virürdi ruhṣat-ı taḳrīr-i ḥarf-i rāz
12. Ol tünd-ḫūda raġbet olaydı bināyişe

raġbet-i derūn:
1. **raġbet-i derūn:**
Kaside 16
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Gönül isteği.
33. Ḫuddām-ı sāde-rūya ise raġbet-i derūn
34. Yoḳ çeşmüñüñ müşahedeye ḳābiliyyeti

rağbet-i eşʿāli:
1. **rağbet-i eşʿāli:**-*i*
Gazel 820
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aleve duyulan ilgi.
5. Oldı güsestde rabıta-i ḥüsn-i ülfeti
6. Ḳındīl-i şevḳe rağbet-i eşʿāli ḳalmadı

rağbet-i ḫāṭır:
1. **rağbet-i ḫāṭır:**
Gazel 404
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönlün ilgisi, isteği.
13. Eger āsāyiş-i hemvāra varsa rağbet-i ḫāṭır
14. Neṣīb-i ʿuzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek

2. **rağbet-i ḫāṭır:**
Kaside 12
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Gönlün ilgisi, isteği.
37. Rağbet-i ḫāṭır ile tevsen-i manṣıbdan inüp
38. Ġayrınuñ itmiş iken destine teslīm-i zimām

rağbet-i seyr-i çemen:
1. **rağbet-i seyr-i çemen:**
Gazel 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bahçede gezme arzusu.
1. Ḫaṭṭun göñülde rağbet-i seyr-i çemen mi ḳor
2. Şevḳ-i ruḫuñ hevā-yı gül ü nesteren mi ḳor

rağbetüm olmasa:
1. **rağbetüm olmasa:**-*ma, -sa-üm*
Gazel 516
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstekli olmak.
1. Taḥṣīl-i kāma olmasa da rağbetüm benüm
2. Elbette pīş-i pāye gelür ḳısmetüm benüm

rağm:
1. **rağmına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **134**
Aksine, rağmen, zıddına, inadına.
133. Didi getür bir daḫı ol merdeküñ
134. Rağmına pā-beste Senāyī Begʾüñ

rağm-ı çerhe:
1. **rağm-ı çerḫe:**-*e*
Gazel 528
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Feleğin rağmına, inadına.
7. Piyāleler çekelüm rağm-ı çerḫe reşkinden
8. Ṣabāḥ-ı maḥşere dek mest-i ıżṭırāb idelüm

rağmına:
1. **rağmına:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **121**
Aksine, rağmen, zıddına, inadına.
121. Rağmına Maḥmūduñuñ ey ḫoş-ḫıṣāl
122. Ṭoldur a nūş eyleyelüm bir sifāl

rāh-:
1. **rāh-hemvāruz:**-*uz*
Gazel 78
Mısra: **7**
Her daim yolu.
7. Resīde-i çemen-i ʿaşḳ rāh-hemvāruz
8. Miṡāl-i cūy firāz u füzūdumuz birdür

rāh:
1. **rāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 170
Mısra: **6**
Yol, tarik.
5. Delālet itmez ise reh-nümā-yı cezbe-i ḥüsn
6. Nigāh-ı ḫaṭve-i evvelde rāhını güm ider

2. **rāh:**
Gazel 232
Mısra: **5**
Yol, tarik.
5. Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i hūn-pāşum
6. Düçār olmaḳ o mest-i nāza nāçār olduğumdandur

3. **rāha:**-*a*
Gazel 266
Mısra: **14**
Yol, tarik.
13. Nābī ḳadem-i saḫt gerek menzil-i aşḳa
14. Ol rāha reviş ʿuḳde-i zānū ile olmaz

4. **rāha:**-*a*
Gazel 475
Mısra: **3**
Yol, tarik.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūk-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

5. **rāhlar:**-*lar*
Gazel 770
Mısra: **6**
Yol, tarik.
5. ʿĀḳibet pā-zede-i miḥnet olur ehl-i nifāḳ
6. Rāhlar çünki dü-rūdur nʾola pā-māl olsa

6. **rāh:**
Kıt'a 91
Mısra: **2**
Yol, tarik.
1. Gerdūn döner miṡāl-i fener māh ʿaşḳına
2. Cībine ḫāk çāk virür rāh ʿaşḳına

7. **rāha:**-*a*
Gazel 855
Mısra: **13**
Yol, tarik.
13. Bir rāha sālikūz ki ḳumāş-ı ʿināyeti
14. Ahbabına hediyye virür kārbānları

8. **rāhına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 102
Mısra: **8**
Yol, tarik.
7. Vārid u ṣādır içün āb-ı zülāl itdi sebīl
8. Getüre teşnegī-i ḥaşrda rāhına Ḫudā

9. **rāhı:**-*ı*
Tarih 102
Mısra: **4**
Yol, tarik.
3. Niyyeti olmaġ ile cānib-i ḫayra cāri
4. İtdi bu āb-ı revān ile bu rāhı iḥyā

10. **rāha:**-*a*
Tarih 142
Mısra: **16**
Yol, tarik.
15. Ol ḫāk-ı rāhı tāc-ı ser-i rüzgār ider
16. Her kangı rāha itse güẕer sancaḳ-ı şerīf

rāh ʿaşḳına:
1. **rāh ʿaşḳına:**
Gazel 762
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yoluna, uğruna.
1. Fānūs-ı çerḫ gerdiş ider māh ʿaşḳına
2. Ṣad çāk ider zemīn yaḳasın rāh ʿaşḳına

rāh üzre:
1. **rāh üzre:**
Gazel 714
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yol üstünde.
15. Ehl-i ḥarf olsa da sāde ḳomaz ayaḳda felek
16. Ḳaldurur pāre-i evrāḳı gören rāh üzre

rāḥat:
1. **rāḥat:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
3. Erbāb-ı yeʾs gerçi tehī-kīsedür velī
4. Ehl-i ümīdden hele rāḥat degül midür

2. **rāḥatdur:**-*dur*
Gazel 87
Mısra: **4**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast ḫaber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

3. **rāḥatdan:**-*dan*
Gazel 144
Mısra: **3**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

4. **rāḥat:**
Gazel 216
Mısra: **2**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
1. Pāy-ı yāre düşmeġe aġyārdan nevbet mi var
2. Sāyesinde naḫl-i ümmīdün meġer rāḥat mı var

5. **rāḥat:**
Gazel 247
Mısra: **9**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
9. Gösterme çīn-i cebini rāḥat murād ise
10. Baḥrün ṣafā-yı ḫāṭırı līmānlıġındadur

6. **rāḥatını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 436
Mısra: **18**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
17. Āsūdelik murād ise ʿālemde Nābiyā
18. Bak ṣadre añla rāḥatını āstānenüñ

7. **rāḥat:**
Gazel 454
Mısra: **14**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
13. Niʿmet ḥuṣūle geldügi ṣūretde Nābiyā
14. Rāḥat mı var müdāfaʿasından mekeslerüñ

8. **rāḥatı:**-*ı*
Gazel 459
Mısra: **13**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
13. Rāḥatı kendümüze ʿāʾid olur ey Nābī
14. Ne ḳadar ḫāṭır-ı yārānı mürāʿāt itsek

9. **rāḥatı:**-*ı*
Gazel 465
Mısra: **7**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
7. Ḳavsveş rāḥatı yoḳ keş-me-keş-i miḥnetden
8. İki yüzlü iki aġızlu kec-endīşlerüñ

10. **rāḥat:**
Gazel 674
Mısra: **10**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
9. Gāhīce görürdük es̱erin biz daḫı Nābī
10. Rāḥat bu ekālīmde resm-i beled olsa

11. **rāḥatı:**-*ı*
Gazel 710
Mısra: **1**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
1. Olurdı rāḥatı bād-ı ḫazān-ḫīzüñ çemenlerde
2. Eger bir behremend olmış bulunsa dil-şikenlerde

12. **rāḥatından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 714
Mısra: **2**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
1. Kimi gördümse ḥükūmetkede-i cāh üzre
2. Rāḥatından görinür ol daḫı ikrāh üzre

13. **rāḥata:**-*a*
Gazel 803
Mısra: **1**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
1. Ḫᵛāhişger olma rāḥata ḳayd-ı ḥayāt ile
2. Tā ʿakd-i sulh itmeyicek kāʾināt ile

14. **rāḥat:**
Gazel 831
Mısra: **7**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
7. Olursa zımn-ı tezelzüldedür yine rāḥat
8. Bu kār-ḫāne-i ġafletde gāhvāre gibi

15. **rāḥatı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **161**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
161. Ḫalḳ rāḥatı ruʾyāda bile görmez idi
162. Başmasa reʾy-i ḥakīm-i ḫıredi sulḥa ḳadem

16. **rāḥata:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **57**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
57. Dil-ḫᵛāhuñ üzre virmiş iken rāḥata niẓām
58. Senden ümid itmez idüm bu ḳabāḥati

17. **rāḥatuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **78**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
77. Bir istirāḥatüñ ki ola merciʿi beden
78. Yoḳdur o rāḥatuñ dil ile cāna nisbeti

18. **rāḥat:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **14**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
13. İḥtiyāca bedel refāhiyyet
14. Şiddet ü miḥnete daḫı rāḥat

19. **rāḥat:**
Tarih 89
Mısra: **6**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
5. Ki ʿaceb kangısı eyler cilve
6. Ḥālet-i miḥnet ü ġam yā rāḥat

20. **rāḥat:**
Tarih 121
Mısra: **29**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
29. Hem rāḥat u hem ẕevḳ u temāşāya olur ġarḳ
30. Cān atsa nʾola sāyesine devlet ü rifʿat

21. **rāḥatuñ:**-*uñ*
Tarih 123
Mısra: **4**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
3. Sadrı teşrif eyledükde devlet ü iḳbāl ile
4. İtdi rāh-ı ʿadlden bābın güşāde rāḥatuñ

22. **rāḥat:**
Gazel 696
Mısra: **2**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

23. **rāḥat:**
Gazel 173
Mısra: **18**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
17. Buna meydān-ı mükāfat dinür ey Nābī
18. Ḫalḳı bī-rāḥat iden kimsede rāḥat mı ḳalur

24. **rāḥat:**
Gazel 392
Mısra: **19**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
19. Rāḥat murād iden ḳulına Ḥaḳḳ naṣīb ider
20. Eblehlicük ḥālīmlicük bī-riyālıcuk

25. **rāḥat:**
Gazel 592
Mısra: **1**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
1. Düşe salmak fikrine ʿālemde rāḥat rīşesin
2. İtmedin toḫm-ı tesāmüḥ ʿālemüñ endīşesin

26. **rāḥat:**
Gazel 731
Mısra: **6**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
5. Şemʿler pāy be-dāmānlıġ ile rāhatdur
6. Dūşa çıḳmaġla o rāḥat ne gezer meşʿalede

27. **rāhatdur:**-*dur*
Gazel 731
Mısra: **5**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.
5. Şemʿler pāy be-dāmānlıġ ile rāhatdur
6. Dūşa çıḳmaġla o rāḥat ne gezer meşʿalede

28. **rāḥat:**
Tarih 117
Mısra: **1**
Rahat, gönül huzûru, mutluluk.

1. Şehr-i Halebʾde Nābī sāl-i pesīn rāḥat
2. Tārīḫini ṣorarsañ eyyām-ı istirāḥat

rāḥat bula:
1. **rāḥat bula:**-*a*
Tarih 92
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Huzur bulmak.
69. Sāye-i bārgehinde ola āsūde cihān
70. Fitneden ḳurtula ʿālem bula rāḥat fuḳarā

rāḥat buldı:
1. **rāḥat buldı:**-*dı*
Tarih 77
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Huzur bulmak.
43. Saʿyiyle oldı ʿālī-nāmūsı dīn ü devlet
44. ʿAṣrında buldı rāḥat hüccāc-ı beyt-i Yezdān

rāḥat bulur:
1. **rāḥat bulur:**
Gazel 554
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur.
1. Rāḥat bulur mı ḥükm-i ḳaderle nizāʿ iden
2. Emsāli üzre dāʿiye-i irtifāʿ iden

2. **rāḥat bulur:**-*ur*
Gazel 713
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Huzur bulmak.
9. Dünyāya bu telāş nedür ey esīr-i nefs
10. Rāḥat bulur mı ʿavret alan ʿavret üstine

rāḥat göremez:
1. **rāḥat göremez:**-*e, -mez*
Gazel 887
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Huzur bulmak.
11. Her ṭabak girmeyicek ṣaḥnına rāḥat göremez
12. Sufrenün ṭurma nevāziş ider āvāresini

rāḥat görmedi:
1. **rāḥat görmedi:**-*me, -di*
Gazel 850
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Deyim**
Huzur bulmak.
19. Görmedi ẓāhirde rāḥat bātına itdi ʿubūr
20. ʿĀrif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā gibi

rāḥat itmese:
1. **rāḥat itmese:**-*me, -se*
Gazel 842
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntısız durumda olmak, ferahlanmak, dinlenmek.
1. Rāḥat hevesin itmese dil rāḥat olurdı
2. Ol āfete meyl itmese bī-āfet olurdı

rāḥat mı görür:
1. **rāḥat mı görür:**-*ür*
Gazel 636
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Rahat yüzü görmek, huzur bulmak.
7. Bu şehrde rāḥat mı görür rūz-ı siyehden
8. Iṣlāḥ iden adam ḳara gönlekle hevāsın

rāḥat mı kor:
1. **rāḥat mı kor:**
Gazel 98
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rahat bırakmamak, sürekli rahatsız etmek.
9. Rāḥat mı kor bedende ḫurūş-ı sirişk ü āh
10. Bī-iʿtidāl āb u hevā ʿāfiyet mʾolur

rāḥat mı virür:
1. **rāḥat mı virür:**
Gazel 173
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Rahatlık vermez, rahat bırakmaz.
15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fıkr-i raḳīb
16. Düzd olan ḫānede hiç ḫᵛāb-ı ferāġat mı ḳalur

2. **rāḥat mı virür:**-*ür*
Gazel 570
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rahatlık vermez, rahat bırakmaz.
7. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
8. Cām-ı vaṣlın çekerüz nūşdan evvel kederin

rāḥat oldı:
1. **rāḥat oldı:**-*dı*
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ve huzurlu olmak.
3. Cān ber-leb idi vesvese-i hicr ile enṣār
4. Oldı yirine geldi hele cānları rāḥat

2. **rāḥat oldı:**-*dı*
Tarih 103
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ve huzurlu olmak.
27. Ki ṣadr-ı devletin bir ḫayr-hᵛāha eyledi tefvīż
28. Ki oldı sāye-i ʿadlinde rāḥat ser-be-ser dünyā

rāḥat olmasa:
1. **rāḥat olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 129
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ve huzurlu olmak.
9. Sükkān-ı ḫāne yatmaz idi rāḥat olmasa
10. Āsūde-i firāş-ı teselli ġarībler

rāḥat olsa:
1. **rāḥat olsa:**-*sa*
Tarih 80
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ve huzurlu olmak.
23. Niyyeti ẕātı gibi çün maḥż-ı ḫayr u cūddur
24. Olsa rāḥat varduġı kişver degül cāy-ı ʿaceb

rāḥat olur:
1. **rāḥat olur:**-*ur*
Gazel 473
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ve huzurlu olmak.
3. Sāyeñi sen de diriġ eyleme ey seng-derūñ
4. Sıġınan sāyesine rāḥat olur dīvāruñ

2. **rāḥat olur:**-*ur*
Gazel 575
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ve huzurlu olmak.
15. Ḫalḳ-ı zamāne rāḥat olur istināddan
16. Bālinlerüñ ṣuverlerine istinād iden

rāḥat olurdı:
1. **rāḥat olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 842
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ve huzurlu olmak.
1. Rāḥat hevesin itmese dil rāḥat olurdı
2. Ol āfete meyl itmese bī-āfet olurdı

rāḥat u ferāġ:
1. **rāḥat u ferāġ:**
Kaside 16
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Rahatlık ve huzur.
71. Ez-cümle ol senüñ didügüñ rāḥat u ferāġ
72. Maṭlūb-ı cismdür yoḳ anuñ cāna nisbeti

rāḥata varur idi:
1. **rāḥata varur idi:**-*ur, - i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
İstirahate çekilmek.
75. Ṣubḥ namāzında gelüp ṣoḥbete
76. Nīm-şebān varur idi rāḥata

rāḥat-feżāy eyledi:
1. **rāḥat-feżāy eyledi:**-*di*
Tarih 96
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Huzur ve mutluluk arttırmak.

17. Yine luṭf-ı Ḥaḳ sāyesin eyledi
18. Aḳālīm-i İslāma rāḥat-feżāy

rāḥat-güzīn:
1. **rāḥat-güzīn:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Rahatı tercih eden.
9. Baḥşde ġavġa-güẕār ü terkde rāḥat-güzīn
10. Zeyd ü ʿAmr-ı naḥv-ḫᵛānān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

rāḥat-i bī-miḥnet:
1. **rāḥat-i bī-miḥnet:**
Gazel 202
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaygısız rahatlık.
7. İtme cihānda rāḥat-i bī-miḥnet ārzū
8. Dil-mürde nāy zaḥmet içinde nefeslenür

rāḥat-ı dīn ü devlet:
1. **rāḥat-ı dīn ü devlet:**
Tarih 89
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Din ve devletin huzuru, memleketin asayişi.
7. Nā-gehān hātif-i ġaybī tārīḫ
8. Didi kim rāḥat-ı dīn ü devlet

rāḥat-ı ferdāyı:
1. **rāḥat-ı ferdāyı:**-*y, -ı*
Gazel 610
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yarının, geleceğin rahatlığı.
5. Andan istidlāl mümkin rāḥat-ı ferdāyı kim
6. Kimse virmez kimseye rāh-ı ʿademde nevbetin

rāḥat-rubā-yı cāndur:
1. **rāḥat-rubā-yı cāndur:**-*dur*
Gazel 174
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Canın rahatlık elbisesi.
15. Rāḥat-rubā-yı cāndur naġme-serālıcıḳlar
16. Rengīn-süḫanlıcıḳlar eşʿār-ḫᵛānlıcuḳlar

rāḥatuñ lezzeti:
1. **rāḥatuñ lezzeti:**
Gazel 126
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rahat ve huzurun lezzeti.
5. Sāḥa-i cāh feraḥ olsa gider ẕevḳ-i ferāġ
6. Rāḥatuñ lezzeti peyġūle-güzīn olmadadur

rāḥat-yāb olur:
1. **rāḥat-yāb olur:**-*ur*
Gazel 126
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahatlık bulmak.
3. Kime el virse refāhiyyet olur rāḥat-yāb
4. Ṣıdḳ eyyām-ı zarūretde metīn olmadadur

rāh-ber:
1. **rāh-ber:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **127**
Rehber, yol gösteren.
127. Düşdi Süleymānʾa da bir rāh-ber
128. Buldı suhūletle murāda ẓafer

rāh-ber-i semt-i dāmen itsem:
1. **rāh-ber-i semt-i dāmen itsem:**-*se, -m*
Gazel 788
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Etek tarafına kılavuz yapmak, eteği bulmak üzere rehber yapmak.
7. O deñlü dīdede ḥayret ki dāmenüm bulamam
8. Sirişki rāh-ber-i semt-i dāmen itsem de

rāh-güẕer:
1. **rāh-güẕerden:**-*den*
Gazel 181
Mısra: **3**
Geçit, geçecek yol.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güẕerden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

2. **rāh-güẕer:**
Kaside 9
Mısra: **44**
Geçit, geçecek yol.
43. Ḳanı ol dem ki elin kimse dırāz itmez idi
44. Nuḳre-i eşküm ile dolmış iken rāh-güẕer

rāh-güẕer virmez oldı:
1. **rāh-güẕer virmez oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Geçit vermez olmak.
101. O deñlü devleti ʿālī ki eşk-i ḥāsidden
102. Ṣabāya rāh-güẕer virmez oldı cūş-ı ḥalāb

rāh-ı ʿadem:
1. **rāh-ı ʿadem:**
Gazel 868
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yokluk yolu.
7. Ey düşen dāʿiye-i vaṣf-ı dehān-ı yāre
8. ʿAcebā ḫāṭırana rāh-ı ʿadem gelmez mi

rāh-ı ʿademde:
1. **rāh-ı ʿademde:**-*de*
Gazel 610
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yokluk yolu.
5. Andan istidlāl mümkin rāḥat-ı ferdāyı kim
6. Kimse virmez kimseye rāh-ı ʿademde nevbetin

rāh-ı ʿadlden:
1. **rāh-ı ʿadlden:**-*den*
Tarih 123
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Adalet yolu, hakkaniyet tarafı.
3. Sadrı teşrif eyledükde devlet ü iḳbāl ile
4. İtdi rāh-ı ʿadlden bābın güşāde rāḥatuñ

rāh-ı ʿadūyı:
1. **rāh-ı ʿadūyı:**-*yı*
Gazel 321
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Düşmanın yolu.
1. Rāh-ı ʿadūyı leşker-i eşk ile urmışuz
2. Dest-i sipihri pençe-i āh ile burmışuz

rāh-ı beyāna:
1. **rāh-ı beyāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İfade, açıklama yolu.
1. Rāvī-i sencīde-zebān-ı ḳalem
2. Rāh-ı beyāna ḳodı böyle ḳadem

rāh-ı beytinde:
1. **rāh-ı beytinde:**
Tarih 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hac yolu, hac yolculuğu.
3. Ne istedümse naṣīb oldı rāh-ı beytinde
4. Ne ḥācetüm var ise eyledi keremle ʿaṭā

rāh-ı beytuʾllāhʾda:
1. **rāh-ı beytuʾllāhʾda:**-*da*
Tarih 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hac yolu, hacca giderken takip edilen güzergah.
3. İtdi iḥyā rāh-ı Beytuʾllāhʾda bu vaḳfı kim
4. Defʿ olup ḫavf ola hüccācuñ tārīk-i eslemi

rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde:
1. **rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde:**-*de*
Gazel 230
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) birliğinin duraksız yolu.
11. Cünbiş-āmūz gerek berḳden erbāb-ı sülūk
12. Rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde şitāb isterler

rāh-ı dil:
1. **rāh-ı dil:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Gönlün yolu, kalbe giden yol.
3. Kim bir dem-i ḥayret-āzmāde
4. Kim rāh-ı dil idi nā-güşāde

rāh-ı dimāġum:
1. **rāh-ı dimāġum:***-um*
Gazel 542
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Akıl yolu.
5. Güşāyiş bulmadı rāh-ı dimāġum geşt-i gülşenden
6. Gül-i gülşen-serā-yı ʿıyş nā-būyā mıdur bilmem

rāh-ı dūra:
1. **rāh-ı dūra:***-a*
Kaside 16
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Uzun yolculuk.
49. Ḥālüñ senüñ bu gūne iken ey füsürde-hūş
50. Bu rāh-ı dūra sen neden itdüñ ʿazīmeti

rāh-ı emelde:
1. **rāh-ı emelde:***-de*
Gazel 133
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümit yolu.
3. Rāh-ı emelde cürʾet olunmaz icāleye
4. Raḫş-ı ümīd ḫayli ki laġzīde-pācadur

rāh-ı emīn:
1. **rāh-ı emīn:**
Gazel 885
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Emniyetli, güvenli yol.
1. Görmedüm rāh-ı emīn terk-i recādan ġayrı
2. Bulmadum ḥışn-ı ḥaṣīn şerm ü ḥayādan ġayrı

rāh-ı ferdāya:
1. **rāh-ı ferdāya:***-y, -a*
Tarih 102
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yarınların yolu, geleceğin yolu.
15. Nūş idüp āb-ı revānın didi Nābī tārīḫ
16. Rāh-ı ferdāya sebīl eyledi Yūsuf Pāşā

rāh-ı ġam:
1. **rāh-ı ġam:**
Gazel 720
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gam yolu.
1. Rāh-ı ġam ṭayy olınur elde ayaġ olmasa da
2. Şām-ı hicrān irişür ṣubḥa çerāġ olmasa da

rāh-ı gülşende:
1. **rāh-ı gülşende:***-de*
Gazel 71
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi yolu.
3. Tekāsülden degül terk-i şitābum rāh-ı gülşende
4. Benüm reftār-ı bī-cānāne cānānsuzlıġumdandur

rāh-ı gūşa:
1. **rāh-ı gūşa:***-a*
Gazel 249
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kulak, kulak yolu.
1. Nāz ile ol ġonce kim gāhī leb-i ḫāmūş açar
2. Rāh-ı gūşa çeşme-i şīrīn-güdāz-ı nūş açar

rāh-ı gūşından:
1. **rāh-ı gūşından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 682
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kulak, kulak yolu.
9. Rāh-ı gūşından ṣalar süziş derūn-ı ʿāşıḳa
10. Şiʿri Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

2. **rāh-ı gūşından:***-ı, -n, -dan*
Tarih 139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kulak, kulak yolu.
9. Rāh-ı gūşından irer ḳalbine nār-ı ġayret
10. Ḫırmen-i düşmene der- dem ider ilḳā-yı ḳabes

rāh-ı ḥacca:
1. **rāh-ı ḥacca:***-a*
Tarih 77
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Hac yolu.
17. Az ḳalmış idi rāh-ı ḥacca ola keşīde
18. Dīvār-ı nā-ümīdī bārū-yı yeʾs u ḥırmān

rāh-ı ḥaccı kesmişdi:
1. **rāh-ı ḥaccı kesmişdi:***-miş, -di*
Tarih 77
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hac yolunu kesmek, hacca giden kafileleri soymak.
5. ʿİfrīt-i bī-amānveş kesmişdi rāh-ı ḥaccı
6. İsmi küleyb bir kelb bir zehrnāk ṣuʿbān

rāh-ı ḫafīden:
1. **rāh-ı ḫafīden:***-den*
Tarih 127
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Gizli yol(dan), gizlice.
79. İtmeyüp çeşm-ı ʿināyātını ḳaṭʿ üstinden
80. Keremin eyler idi rāh-ı ḫafīden icrā

rāh-ı ḥaḳda:
1. **rāh-ı ḥaḳda:**
Gazel 436
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hak yolu, Allah'a götüren yol.
7. Bu maʿnīye işaret ider Zemzem ü Ḥacer
8. Kim rāh-ı Ḥaḳda çekme ġamın āb u dānenüñ

rāh-ı ḥaḳʾdandur:
1. **rāh-ı ḥaḳʾdandur:***-dan, -dur*
Tarih 31
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hak yolu, Allah'a götüren yol.
11. Bu feyz ḫāme-i Nābīʾye rāh-ı Ḥaḳʾdandur
12. Ki oldı böyle ʿarūs-ı laṭīfe çihre-güşā

rāh-ı ḥaḳīḳat:
1. **rāh-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 148
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gerçekte ruhâ (Urfa'nın eski adı).
17. Egerçi Vanʾdan olur Nābīyā nevā ümmīd
18. Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdur

rāh-ı ḥaremʾde:
1. **rāh-ı ḥaremʾde:***-de*
Tarih 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kutsal toprakların yolu, hac yolu.
3. İtmişdi çoḳ zamāndan bir Ḫāricī-i bī- dīn
4. Kelb-i ʿakūr gibi rāh-ı ḥaremʾde tuġyan

rāh-ı ḥareme:
1. **rāh-ı ḥareme:***-e*
Gazel 108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kutsal toprakların yolu, hac yolu.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

rāh-ı ḫudāʾda:
1. **rāh-ı ḫudāʾda:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah yolu.
3. Sad kārvān-ı gürsine-i ʿaşḳı sīr ider
4. Rāh-ı Ḫudāʾda rīze-i esrār-ı evliyā

rāh-ı ḫudāʾya:

1. **rāh-ı ḫudāʾya:**-*ʾya*
Gazel 34
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Allah yolu.
11. Reh-yāb olamaz kūr-dilān rāh-ı Ḫudāʾya
12. Tā itmeyicek rişte-i Ḳurʾānʾa teşebbüs̱

rāh-ı ḳabūle:
1. **rāh-ı ḳabūle:**-*e*
Gazel 286
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kabul olma yolu, kabul olma ihtimali.
3. İtdükse her ne maṭlab içün niyyet-i ḥuṣūl
4. Rāh-ı ḳabūle olmadı fāʾiz nüẓūrumuz

rāh-ı keremde:
1. **rāh-ı keremde:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Cömertlik yolu.
19. Rāh-ı keremde ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan
20. Ġayretle oldı çīn be-cebīn zerd rūy-ı zer

rāh-ı maḥabbetde:
1. **rāh-ı maḥabbetde:**-*de*
Gazel 201
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk yolu.
7. Bez̠l-i ḥayāt rāh-ı maḥabbetde ʿāşıḳa
8. Teklīf olunsa cānına minnet degül midür

2. **rāh-ı maḥabbetde:**
Gazel 321
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aşk yolu.
5. Dilden dehāna çıkmaġa yoḳ şimdi ṭaḳāti
6. Rehvār-ı āhı rāh-ı maḥabbetde yormışız

3. **rāh-ı maḥabbetde:**-*de*
Gazel 116
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aşk yolu.
7. Zāhid-i rākiʿa bālā-yı dü-tā şāhiddür
8. Rindden rāh-ı maḥabbetde girān-bārcadur

rāh-ı maʿnevīde:
1. **rāh-ı maʿnevīde:**-*de*
Gazel 812
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Maneviyat yolu.
15. Dil rāh-ı maʿnevīde olur nāʾil-i viṣāl
16. İtmez perestiş ehl-i taḳarrüb vesāʾile

rāh-ı neẓāreyi:
1. **rāh-ı neẓāreyi:**-*y, -i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Seyretme yolu.
125. Liʾillāhiʾl-ḥamd bir vezīr-i şefīḳ
126. Buldı icrā-yi ḫıdmete tevfīḳ

rāh-ı nigāha:
1. **rāh-ı nigāha:**-*a*
Gazel 640
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bakış yolu.
1. Cebhesin eyledi pür-çīn o şeh-i kişver-i ḥüsn
2. Çekdi sed rāh-ı nigāha yine İskender-i ḥüsn

rāh-ı nuṭḳın sedd ider:
1. **rāh-ı nuṭḳın sedd ider:**-*er-ı, -n*
Gazel 723
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Konuşma yolunun kapanması, boğazın düğümlenmesi, kelimelerin boğazda düğümlenmesi.
3. Lerziş-i şerm-i maḥabbet rāh-ı nuṭḳın sedd ider
4. Dil merāmın ʿarża taḥṣīl-i girīz eylerse de

rāh-ı ṣavāb:
1. **rāh-ı ṣavāb:**
Tarih 144
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Doğru yol, takip edilmesi gereken yol.
57. Ol pelīdüñ itdügi cürminden iġmāz itmeġi
58. Kār- dānān-ı ʿasākir görmeġin rāh-ı ṣavāb

rāh-ı şuʿūr bul:
1. **rāh-ı şuʿūr bul:**
Tarih 127
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Anlamaya, kavramaya yol bulmak.
19. Ḳatı pākīzedür idrāḳine bul rāh-ı şuʿūr
20. Dīde-i ʿaḳluña vir ḥüsnini teşḫīse cilā

rāh-ı ṭalebde:
1. **rāh-ı talebde:**-*de*
Gazel 660
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elde etme yolu.
1. Ḳalmadı rāh-ı talebde ḫaṭar inşāʾaʾllāh
2. İderüz kūy-ı murāda sefer inşāʾaʾllāh

2. **rāh-ı ṭalebde:**-*de*
Gazel 167
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İstek yolu.
5. İfnā-yı vücūd eylememek rāh-ı ṭalebde
6. ʿUşşāḳ-ı sitem-dīdeye nāmūs degüldür

rāh-ı teslīm ü rıżā:
1. **rāh-ı teslīm ü rıżā:**
Gazel 114
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Allah'ın iradesine tevekkül etmek ve karşı çıkmama yolu.
13. Nābīyā sālik-i ser-menzil-i maḳṣūd olana
14. Rāh-ı teslīm ü rıżā yollaruñ eñ eslemidür

rāh-ı ümīde düşerse:
1. **rāh-ı ümīde düşerse:**-*er, -se*
Gazel 825
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ümit yoluna düşmek, yol almaya başlamak.
9. Nābī diyār-ı kāme bulur zūdter vüṣūl
10. Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli

rāh-ı viṣālüñ:
1. **rāh-ı viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma yolu.
7. Rāh-ı viṣālüñ eyleme ser-menzilin ṭaleb
8. Vādī-i müntehāsı biraz bed-hevācadur

rāh-ı zühdi:
1. **rāh-ı zühdi:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadet verenlerin yolu.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

rahīmī:
1. **rahīmī:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Rahîmî, Halep vâlisi Mustafa Pasa' nin oğlu olmakla Habeşî-zade nam ile maruftur. Silâhtar İbrâhim Paşanın divan kitâbetinde bulunmuş, sadrazam Şehit Alî Paşanın zamânında Mâliye tezkireciliği, Cizye muhasipliği gibi mühim hizmetleri ifâ etmiştir. Nevşehirli Damât İbrâhim Paşanın sadare- tinde baş tezkireci olup vefatına kadar bu hizmette kalmıştı.
1. Ṣāʿib ü ʿUrfī vü Nābī vü Rahīmī Ruhī
2. İttifāḳ üzre ricā eylediler Pāşādan

rāhında ḫāklük:

1. **rāhında ḫāklük:**
Gazel 382
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yolunda toprak (olmak).
13. Rāhında ḫāklük sebeb-i vuṣlat olduġı
14. Bir şarṭ-ı ḫuşkdur gider amma cezāsı yoḳ

rāhını bilmez:
1. **rāhını bilmez:**-*v*
Gazel 766
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gideceği güzergahı tanımak, bilmek II Yöntemini bilmek.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

raḥle-i ṣadef-kārīden:
1. **raḥle-i ṣadef-kārīden:**-*den*
Kıt'a 79
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sedef işlemeli rahle.
3. Mefhūm-ı kelāmı gibi müstaġnīdür
4. Taḫtındaki raḥle-i ṣadef-kārīden

raḥm:
1. **raḥmı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **77**
Merhamet, acıma.
77. O raḥmı kim fuḳarāya ider murāfaʿada
78. Ne mümkin eyleye eṭfāline eb u ecdād

raḥm eyle:
1. **raḥm eyle:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Acımak, merhamet göstermek.
5. Raḥm eyle dād-ḫᵛāhuña ey şuḫ-ı ser-firāz
6. Her sū fütāde pāyuña ḳadd-i ḫamideler

2. **raḥm eyle:**
Gazel 423
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Acımak, merhamet göstermek.
3. Ey ebr-i feyż merhem-i iḥsānuñ itme sedd
4. Raḥm eyle çāk-ı sinesine nāvdānlaruñ

raḥm idecegüm geldi:
1. **raḥm idecegüm geldi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Acıyası gelmek.
51. Çekdi bir āh ki raḥm idecegüm geldi yine
52. Nice kez ḫāṭırumı itmiş iken zīr ü zeber

raḥm kıl:
1. **raḥm kıl:**
Gazel 729
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Merhamet etmek, acımak.
9. Ḥall u ʿaḳd ehli ẕelīl olsa da pā-māl itme
10. Nāḫunuñ atma yire raḥm kıl üftādelere

raḥmet:
1. **raḥmete:**-*e*
Gazel 518
Mısra: **14**
Esirgeme, kollama, merhamet.
13. ʿAkıbet sürme naẓar buldı benüm de Nābī
14. Raḥmete belki ola vāsıṭa rūy-ı siyehüm

2. **raḥmet:**
Gazel 638
Mısra: **9**
Esirgeme, kollama, merhamet.
9. Zemīne raḥmet ise āsmāna rifʿatdür
10. Zemīnün olduġı ḫᵛāhişger āsmānlardan

3. **raḥmete:**-*e*
Gazel 790
Mısra: **5**
Esirgeme, kollama, merhamet.
5. Cefāsı raḥmete şāyān olur o fettānun
6. Esīr-i ʿaşḳına ḳaṣd-ı teraḥḥüm itdükçe

4. **raḥmetle:**-*le*
Tarih 36
Mısra: **22**
Esirgeme, kollama, merhamet.
21. Çeşm-i giryānı yem-i raḥmete mülḥaḳ iki dil
22. Ḳalbi raḥmetle temevvücde mis̱āl-i deryā

5. **raḥmetdür:**-*dür*
Gazel 398
Mısra: **6**
Lütuf, ihsan (Ümmetimin ihtilâfi rahmettir hadisine atfen. Kaynak: el-Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, 1:64; el-Munâvî, Feyzu'l-Kadîr, 1:210-212).
5. Ālāyiş-i ʿanāṣır-ı terkīb-i kāʾinat
6. Raḥmetdür iḫtilāfı gibi çār meẕhebüñ

6. **raḥmetüñ:**-*üñ*
Gazel 433
Mısra: **14**
Esirgeme, kollama, merhamet.
13. Ḫavf-ı ʿaẕāb çünki olur bāʾis̱-i ṣalāḥ
14. Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetüñ

7. **raḥmetden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **183**
Allah'ın bağışlaması, merhameti.
183. Ġarīḳ-i luṭf iken ḥāşā ki raḥmetden kala maḥrūm
184. Kemīne bī-kesüñ ʿabd-i faḳīrüñ Nābī-i şeydā

raḥmet itmeġin:
1. **raḥmet itmeġin:**-*meġ, -in*
Gazel 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Merhamet etmek.
3. ʿĀlemlere vücūdını Ḥaḳ raḥmet itmeġin
4. Vīrāne-i ḍalāl olan ābād olur gider

raḥmet ola:
1. **raḥmet ola:**-*a*
Tarih 35
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah rahmet etsin" anlamına gelen temenni sözü.
3. Her ziyāretle gelenler ḫākine idüp duʿā
4. Didiler tārīḫ ola raḥmet be-rūḥ-ı Muṣṭafā

2. **raḥmet ola:**
Tarih 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Allah rahmet etsin" anlamına gelen temenni sözü.
3. Leb-i cennet didi Nābī tārīḫ
4. Rūḥ-ı ismaʿīlʾe ola raḥmet

raḥmet u hidāyetsin:
1. **raḥmet u hidāyetsin:**-*sin*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Merhamet ve kurtuluş.
103. Dāver-i mülket-i şefāʿatsin
104. ʿĀleme raḥmet u hidāyetsin

raḥmet-ābād-ı ʿālem-i īcād:
1. **raḥmet-ābād-ı ʿālem-i īcād:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) Rahmetiyle vücuda gelmiş alem.
57. Anuñ olındı ʿaşḳına bünyād
58. Raḥmet-ābād-ı ʿālem-i īcād

raḥmet-i ʿālemiyān:
1. **raḥmet-i ʿālemiyān:**
Kaside 2
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Alemler rahmet (olan).
189. Raḥmet-i ʿālemiyān naḳş-ı nigīn-i cāhuñ
190. Şān-ı fażlun daḫı neyle olınur istişhād

raḥmet-i ʿām-ı ḫudāvend:
1. **raḥmet-i ʿām-ı ḫudāvend:**
Gazel 663
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah'ın umumi rahmeti, herkesi, herşeyi kapsayan rahmeti.
7. Raḥmet-i ʿām-ı ḫudāvend ile hem-seng olamaz

8. Ne ḳadar olsa girān keffe-i mīzān-ı güneh

raḥmet-i ḥaḳ:
1. **raḥmet-i ḥaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **297**
Kelime Tipi: -
Allah'ın merhameti.
297. Bī-güneh raḥmet-i Ḥaḳ dāver-i bī-kişverdür
298. Ḳābil-i naḳż degül ḳāʿide-i istiṭrād

raḥmet-i ḥaḳdan günāh ile ümīdi kesmem:
1. **raḥmet-i ḥaḳdan günāh ile ümīdi kesmem:***-m*
Gazel 773
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Ayet**
Hakkın rahmetinden günahlardan dolayı ümit kesmeyin (Zümer Suresi 39. ayet).
5. Kesmem ümīdi raḥmet-i Ḥaḳdan günāh ile
6. Maḥv eyledükçe tīre-şebi nūr-ı ṣubḥgāh

raḥmet-i yezdān:
1. **raḥmet-i yezdān:**
Gazel 376
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rahmeti, merhameti.
11. Baḥrde rīk ḳadarca görinür kūh-ı kenār
12. O ḳadardür bilürüz raḥmet-i Yezdān vāsiʿ

raḥm-ı dil-berān:
1. **raḥm-ı dil-berān:**
Gazel 670
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dilberlerin merhameti, acıması.
1. Yā raḥm-ı dil-berān iledür yā recā ile
2. Yoḫsa metāʿ-ı vaṣl ele girmez bahā ile

raḥm-ı māderde:
1. **raḥm-ı māderde:**
Gazel 523
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ana rahmi.
7. Raḥm-ı māderde iden rızḳumı taʿyīn Ḥaḳ iken
8. Rızḳ ümmīdiyle fürū-māyelere bār olamam

raḥm-ı maderden:
1. **raḥm-ı maderden:***-den*
Gazel 599
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ana rahmi.
13. Sevād-ı ḥarf-i evrāḳ üzre şaḳḳ-ı ḫāmeden düşmek
14. İder eşʿār-ı eṭfālüñ ṭulūʿın raḥm-ı maderden

rahne:
1. **raḫne:**
Gazel 301
Mısra: **11**
Delik, yarık.
11. Raḫne ārāyiş-i tāc-ı serümüzdür Nābī
12. Ḳulle-i memleket-i ʿaşḳda bārūyuz biz

2. **raḫne:**
Gazel 131
Mısra: **6**
Delik, yarık.
5. Evḳātumuz taʿāḳub-ı yeʾs ü ümmīdden
6. Gūyā ki raḫne raḫne-i dendān-ı erredür

3. **raḫnelerinden:***-ler, -i, -n, -den*
Gazel 401
Mısra: **4**
Delik, yarık.
3. Almasa murġ-ı esīr olmaz idi naġme-serā
4. Būy-ı ümmīd-i rehā raḫnelerinden ḳafesüñ

4. **raḫnelerinden:***-ler, -i, -n, -den*
Gazel 454
Mısra: **10**
Delik, yarık.
9. Ṣad çāk olurdı murġ-ı giriftār görmese
10. Ümmīd-i fürce raḫnelerinden ḳafeslerüñ

5. **rahneleri:***-ler, -i*
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Delik, yarık.
3. Mānend-i ḳafes rahneleri ḫāric-i taʿdād
4. Mānend-i felek saḳfı kevāḳıble dıraḫşān

6. **raḫnelerinden:***-ler, -i, -n, -den*
Kıt'a 5
Mısra: **13**
Delik, yarık.
13. Āb akmada mānend-i ḳafes raḫnelerinden
14. Ṣaḥnında göñül olmada bülbül gibi nālān

raḫne-i dendān-ı erredür:
1. **raḫne-i dendān-ı erredür:***-dür*
Gazel 131
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Testerenin dişlerinin yarası.
5. Evḳātumuz taʿāḳub-ı yeʾs ü ümmīdden
6. Gūyā ki raḫne raḫne-i dendān-ı erredür

raḫne-i dīvāra:
1. **raḫne-i dīvāra:***-a*
Gazel 314
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Duvar deliği.
11. Her söz olamaz ḫāṭır-ı nādāna müʾes̱s̱ir
12. Her ḳabża-i gül raḫne-i dīvāra yapışmaz

rāh-nümā:
1. **rāh-nümādan:***-dan*
Gazel 515
Mısra: **16**
Rehber, yol gösterici.
15. İḳtidā eylesüñ ās̱ārına erbāb-ı dilüñ
16. Teh-i ḥayretde ḳalan rāh-nümādan maḥrūm

2. **rāh-nümādur:***-dur*
Kaside 19
Mısra: **9**
Rehber, yol gösterici.
9. Ḳafesi rāh-nümādur ki ider
10. Ḥüsni bülbül gibi ḳalbi şeydā

rāh-nümā olmaz:
1. **rāh-nümā olmaz:***-maz*
Gazel 831
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Rehber olmak, yol gösterici olmak.
15. Nücūm u reml degül reh-ber-i mesīre-i ġayb
16. Murāda rāh-nümā olmaz istiḫāre gibi

rāh-nümā olur:
1. **rāh-nümā olur:***-ur*
Gazel 105
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rehber, yol gösterici.
7. Rām ider nermlere saḫt-nihādānı Ḫudā
8. Ki olur rāh-nümā riştelere sūzenler

2. **rāh-nümā olur:***-ur*
Kaside 24
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Rehber olmak, yol gösterici olmak.
107. Sende bu niyyet-i ḫālisle ki var ʿazm-ı dürüst
108. Ḳande ʿazm itseñ olur ʿavn-ı Ḫudā rāh-nümā

rāh-revān-ı ṭaleb:
1. **rāh-revān-ı ṭaleb:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İsteğin peşinde koşan.
5. Olsa ʿaceb mi rāh-revān-ı ṭaleb naḥīf
6. Esb eyledükçe ṭayy-ı menāzil zebūn düşer

raḫş:
1. **raḫşına:***-ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **116**
Gösterişli, güzel at.
115. Olur sirāyet-i ḫulḳ-ı bahār-ḫīzinden
116. Binince raḫşına gül gül nişān-ı naʿl-i sütūr

raḫşende:
1. **raḫşende:**
Kaside 20
Mısra: **50**
Parlayan, ışıklı, nurlu.
49. Memdūḥ-ı ehl-i beyt gül-i āl-i Muṣṭafā
50. Raḫşende ṣūretinde fürūġ-ı siyādeti

raḫş-ı iḳbāle:
1. **raḫş-ı iḳbāle:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **-**
Talih atı.
133. Süvār olunca saʿādetle raḫş-ı iḳbāle
134. Güẕergehinde ṭurur rūḥ-ı Behmen ü Şāpūr

raḫş-ı niyāzı:
1. **raḫş-ı niyāzı:**-*ı*
Gazel 453
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yakarış, dua atı.
17. Nābī ḥużūr-ı Ḫusrev-i ʿālī-cenābda
18. Geldi zamānı raḫş-ı niyāzı şikāra çek

raḫş-ı ümīd:
1. **raḫş-ı ümīd:**
Gazel 133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ümidin gösterişli atı.
3. Rāh-ı emelde cürʾet olunmaz icāleye
4. Raḫş-ı ümīd ḫayli ki laġzīde-pācadur

raḫt-ı iḳāmeti:
1. **raḫt-ı iḳāmeti:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yerleşme eşyası.
9. Cāy-ı ḥużūr olmaduġın bildi ʿālemüñ
10. Çekdi cihān-ı āḫere raḫt-ı iḳāmeti

rāh-zen olmazsa:
1. **rāh-zen olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 429
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yol kesmek, engel olmak.
9. Bī-ḥad s̱evābı maʿniye olmazsa rāh-zen
10. Avāzesiz tilāvet-i Kurʾān idenlerüñ

raʿiyyet:
1. **raʿiyyet:**
Gazel 35
Mısra: **11**
Bir hükümdar idaresinde olanlar, birinin idaresine bağlı olanlar. Devletin idaresindeki umum insanlar.
11. Bī-sikke zer raʿiyyet ü meskūk-ı ʿaskerī
12. Olmaz bu kār-ḫānede naḳş-ı direm ʿabes̱

2. **raʿiyyet:**
Gazel 82
Mısra: **9**
Bir hükümdar idaresinde olanlar, birinin idaresine bağlı olanlar. Devletin idaresindeki umum insanlar.
9. Raʿiyyet itmeyicek terk-i kişver-i ebdān
10. Muʿāf-nāme-i teklīf-i sāliyān mı virür

rāʿiż-i raḫş-ı zebān itdügümüz:
1. **rāʿiż-i raḫş-ı zebān itdügümüz:**-*düg, -ü, -müz*
Gazel 165
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hızlı koşan dil atının öfkesi yapmak.
3. At cānbazlığıdur kārı degül ehl-i sefer
4. Rāʿiż-i raḫş-ı zebān itdügümüz istiġfār

raḳam:
1. **raḳam:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.
1. Olmaz ruḫ-ı bütāna raḳam-keş ḳalem ʿabes̱
2. Çekmez beyāża kātib-i ḳudret raḳam ʿabes̱

2. **raḳamuñ:**-*uñ*
Gazel 402
Mısra: **4**
Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.
3. Cünbiş-i ġamze-i bī-raḥmını tahrīr idemem
4. Ḫūn-ı maʿnā dökilür faṣılasından raḳamuñ

3. **raḳamuñ:**-*uñ*
Gazel 460
Mısra: **1**
Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.
1. Çākī-i sīne-siyāhī-i libāsı raḳamuñ
2. Bīşterdür ser-i sevdā-zedesinden ḳalemüñ

4. **raḳamuñ:**-*uñ*
Gazel 761
Mısra: **1**
Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.
1. Rūyını siyah eyledüginden raḳamuñ da
2. Ḳaṭʿ eylediler ḫalḳ lisānın ḳalemüñ de

5. **raḳamda:**-*da*
Kaside 14
Mısra: **128**
Sayı, miktar, nicelik.
127. Duā-yı devletine başla Nābīyā çüñ kim
128. Raḳamda menḳabetiñ ḥaṣre yoḳdur istiʿdād

6. **raḳam:**
Gazel 775
Mısra: **18**
Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri.
17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫusūsında

7. **raḳam:**
Tarih 94
Mısra: **11**
Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri.
11. Raḳam ḥesābı ile yaʿni mihr-i rahşānuñ
12. Ḥurūf-ı ismi olunca yegān yegān taʿdīd

8. **raḳam:**
Gazel 883
Mısra: **16**
Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri.
15. Saṭḥ-ı pīşānī-i ümīdümde
16. Bir raḳam yoḳ tebāhdan ġayrı

9. **raḳama:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **151**
Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri.
151. Olur evṣāf-ı kemāli raḳama güncīde
152. Güneşüñ ẕerresi mümkin olur ise taʿdād

raḳam çekmek:
1. **raḳam çekmek:**-*mek*
Gazel 462
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kötü ve yanlış olan şeyi çizmek, üstünü karalamak.
9. Zevāl-i ḥüsni hengāmında ḫaṭ başdı ruḫ-ı yāri
10. Sahīfe çirknāk olduḳça ʿādetdür raḳam çekmek

raḳam urmadın:
1. **raḳam urmadın:**-*ma, -dı, -n*
Kaside 15
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Yazı yazmak; yazıyla işaret etmek.
135. Çeşm-i idrāki görür mā-ḥaṣal-i maḳṣūdın
136. Urmadın ʿarża eḳāṣī-i memālikde raḳam

raḳam-ı cebhesi:
1. **raḳam-ı cebhesi:**-*si*
Gazel 441
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Üstündeki yazı.

9. Nüsaḫ ü ḥüccet ü mektūb u berāt ü defter
10. Raḳam-ı cebhesi her neyse görür evrāḳuñ

raḳam-ı cebhesidür:

1. **raḳam-ı cebhesidür:**-*si, -dür*
Gazel 805
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Üstündeki yazı.

1. Mevce-i cevher-i ṣāf āyine-i āhende
2. Raḳam-ı cebhesidür sākin iken maʿdende

raḳam-ı çerḫ:

1. **raḳam-ı çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Feleğin hesabı.

7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳṭası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

raḳam-ı himmetine:

1. **raḳam-ı himmetine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Himmet yazısı.

115. Vüsʿ-ı maʿnāsını gör kim raḳam-ı himmetine
116. Ḥalḳa-i mīm olamaz dāʾire-i sebc-i şidād

raḳam-ı kātib-i ṣunʿ:

1. **raḳam-ı kātib-i ṣunʿ:**
Tarih 150
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sanat ile yazan, yaratan Allah'ın yazısı.

7. Kendü mażmūn-ı ḫaṭından oḳunur tārīḫi
8. Oldı vechinde nümāyān raḳam-ı kātib-i ṣunʿ

raḳam-ı penc:

1. **raḳam-ı penc:**
Gazel 849
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Beş rakamı (Felek halkaları şekil itibarı ile beş rakamına (٥) benzetilmiştir).

11. Ṣığışur ḥalḳa-i eflāk zamīrümde benüm
12. Görinür vüsʿati ancaḳ raḳam-ı penc gibi

raḳam-keş:

1. **raḳam-keş:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Yazı yazan II Sayan.

1. Olmaz ruḫ-ı bütāna raḳam-keş ḳalem ʿabes̱
2. Çekmez beyāża kātib-i ḳudret raḳam ʿabes̱

raḳam-keş-i iḫfā olmış:

1. **raḳam-keş-i iḫfā olmış:**-*mış*
Gazel 12
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hesaplarda hile yapmak, gelirleri gizlemek.

7. Muḳabele ḳaleminde ġarīb ḥālet var
8. Ki namı ẕātına olmış raḳam-keş-i iḫfā

raḳam-pezīr-i rıżā:

1. **raḳam-pezīr-i rıżā:**
Kaside 3
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Rızana uygunluğu ile ölçülen (Emrin kıymet ve nüfuzu Hz. Peygamberin sünnetine uygun olup olmamasına göre değerlendirilmesi bağlamında).

31. Nüfūẕı olmaz o emrüñ ki olmaya senden
32. Raḳam-pezīr-i rıżā yā Muḥammed-i ʿArabī

raḳam-zede-i ʿafv-ı ḥażret-i vehhāb ola:

1. **raḳam-zede-i ʿafv-ı ḥażret-i vehhāb ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve ihsanı sonsuz olan Allah'ın bağışlamasına uygun miktarda/ölçüde olmak.

145. Cerīde-ı günehi tā günāhkārānuñ
146. Ola raḳam-zede-i ʿafv-ı ḥażret-i Vehhāb

raḳīb:

1. **raḳībi:**-*i*
Gazel 88
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye ol meh
8. Bilmem o şūḫ-ı pür-kār ol nābe-kārı nʾeyler

2. **raḳībler:**-*ler*
Gazel 129
Mısra: **2**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

1. Biʾt-ṭabʿ bī-vefā olıcaḳ dil-firībler
2. Lāzım gelür muvafaḳat itmek raḳībler

3. **raḳīb:**
Gazel 142
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

5. Raḳīb sāye-i luṭfunda oldı perverde
6. Anuñçün ey gül-i ter böyle ḫām ḳalmışdur

4. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 169
Mısra: **13**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

13. Raḳībüñ ol gül-i ter de benüm gibi Nābī
14. Firīb-ḫorde-i ḥarf-i münāfıḳānesidür

5. **raḳīb:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

11. Ġam çekmezüz raḳīb bize dil-girān ise
12. İnṣāf olunsa biz daḫı anuñ raḳībiyüz

6. **raḳībiyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 252
Mısra: **12**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

11. Ġam çekmezüz raḳīb bize dil-girān ise
12. İnṣāf olunsa biz daḫı anuñ raḳībiyüz

7. **raḳībe:**-*e*
Gazel 284
Mısra: **8**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

7. Bizümle yek-şebe hem-bezm-i ṣoḥbet olduġuna
8. Raḳībe eyledügün iʿtiẕārı biz bilürüz

8. **raḳīb:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

11. Ferāġ-ı ḥavṣalayuz ʿaşḳda ṣafāmuz var
12. Raḳīb ile hele yoḳ bed-maʿāşlıḳlarumuz

9. **raḳībümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 293
Mısra: **4**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫusūmete şāyān raḳībümüz

10. **raḳīb:**
Gazel 326
Mısra: **1**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. Raḳīb ile beni ol lāle-ḫad nedür bilmez
2. Ne-dīde tecrībedür nīk ü bed nedür bilmez

11. **raḳīb:**
Gazel 341
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden
8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

12. **raḳīb:**
Gazel 367
Mısra: **27**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsḫadur ki vākiʿ olan cā-be-cā ġalaṭ

13. **raḳīb:**
Gazel 397
Mısra: **9**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
9. Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
10. Ḫūküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ

14. **raḳībi:**-*i*
Gazel 421
Mısra: **19**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
19. Raḳībi tūtī-i gūyā-yı bezm-i üns ideli
20. Nigāh-ı ḥasretümüzdür ḥamāme-i bāmuñ

15. **raḳībe:**-*e*
Gazel 485
Mısra: **2**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

16. **raḳībe:**-*e*
Gazel 525
Mısra: **11**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
11. Raḳībe düşdügin ister mi ʿāşıḳ ḳurʿa-i vuṣlat
12. Baña dirseñ hele bir kimseye ben öyle fāl itmem

17. **raḳībler:**-*ler*
Gazel 590
Mısra: **13**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
13. Nābī raḳībler ṣaḳın ol şūḫuñ olduğın
14. Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün

18. **raḳībe:**-*e*
Gazel 627
Mısra: **8**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

19. **raḳībler:**-*ler*
Gazel 694
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Yāre toyunca bakmaġa māniʿ raḳībler
6. ʿUşşāḳ-ı nā-tüvānı ḳomazlar ḥużūrda

20. **raḳībe:**-*e*
Gazel 711
Mısra: **9**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
9. Raḳībe itmedi īrās̱-ı ḫᵛāb ṣarf itdük
10. Ne deñlü sinede şīrīn fesānemüz var ise

21. **raḳībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **2**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. O māh-rūy-ı duhān-sūza zībdür lūle
2. Viṣāle vāsıṭadur hem raḳībdür lūle

22. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 763
Mısra: **8**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Ḫudā göstermesin yoḫsa mezāk-ı vaṣlı telḫ eyler
8. Mücerrebdür raḳībüñ meymenet yoḳdur ḳudūmında

23. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 766
Mısra: **12**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
11. Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
12. Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca

24. **raḳībe:**-*e*
Gazel 829
Mısra: **17**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
17. Ḳıymam raḳībe eylemeğe ḳaṣd-i intiḳām
18. Ol da çeker benüm gibi yārüñ cefāsını

25. **raḳībi:**-*i*
Gazel 829
Mısra: **15**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
15. Tek görmeyem raḳībi gerekmez viṣāl-i yār
16. İtdüm fedā ilḳā-yı raḳībe ʿatāsını

26. **raḳīb:**
Gazel 857
Mısra: **11**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

27. **raḳībe:**-*e*
Gazel 884
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Raḳībe merḥametüñ var göñül yine bilmez

8. Misāl-i kāfir-i Mosḳov emāne geldi gibi

28. **rakīb:**
Gazel 886
Mısra: **1**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. İder rakīb ile meclisde yād yārumuzı
2. İder fesān-zede şemşīr-i inkisārumuzı

29. **rakībi:**-*i*
Kıt'a 87
Mısra: **1**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. İtdi ġarḳ-āb rakībi seyl-āb
2. Lāşesinden götürüp gitdi yine

30. **raḳībe:**
Gazel 200
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
6. Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür

31. **raḳībe:**-*e*
Gazel 200
Mısra: **12**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
11. Meclisde cevri töhmet-i taksir ile baña
12. Cānāneden raḳībe ʿināyet degül midür

32. **raḳībün:**-*ün*
Gazel 674
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Ben germī-i vaṣluñla ışınsam da raḳībün
8. Yaḫ-ḫāne-i ümmīdi tenūr-ı ḥased olsa

33. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 80
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Tebden bulamam farḳını s̱ıkletde raḳībüñ
6. Ancaḳ o ḳadar var ki tebüñ nevbeti vardur

rakībā:

1. **raḳībā:**
Gazel 525
Mısra: **7**
Ey rakip!.
7. Raḳībā kāʾilüm ẓāhirce vir maʿnā-yı ebrūsıñ
8. O beytün yoḫsa ben senden işārātıñ sūʾal itmem

2. **raḳībā:**
Gazel 672
Mısra: **8**
Ey rakip!.
7. Olursañ zümre-i ʿuşşāḳ ile hem-çeşm hażm eyle
8. Raḳībā bed-siriştā bed-dilā divāne dirlerse

3. **rakībā:**
Kıt'a 43
Mısra: **1**
Ey rakip!.
1. Rakībā Ḥaḳdan ümmīdüm budur kim
2. Olasın lafẓ-ı nūrānīye maẓhar

raḳībāsā:

1. **raḳībāsā:**
Gazel 795
Mısra: **9**
Rakip gibi.
9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ḫāme raḳībāsā
10. Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

raḳīb-i bed-reg:

1. **raḳīb-i bed-reg:**
Gazel 849
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kötü mizaçlı rakip.
7. Bende ḫamyāze-i āġūş ü raḳīb-i bed-reg
8. Ṣarılur gerdenine ʿillet-i ḳulunc gibi

raḳīb-i dūn:

1. **raḳīb-i dūn:**
Gazel 202
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alçak rakip.
3. Zembūr deñlü nāleler eyler raḳīb-i dūn
4. Teklīf-i engübīn olunursa mekeslenür

raḳḳaṣ:

1. **raḳḳaṣ:**
Gazel 55
Mısra: **5**
Saatin içinde sağa sola hareket eden askı.
5. Sāʿatdeki raḳḳaṣ gibi dil ṭapış eyler
6. Olmaz da nʾolur ṭabʿ-ı peşīmān mütereddid

raḳḳāṣ-ı sāʿat:

1. **raḳḳāṣ-ı sāʿat:**
Gazel 281
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saatin içinde sağa sola hareket eden askı gibi.
3. Maḳṣūda nāil olduġu sāʿat rücūʿ ider
4. Raḳḳāṣ-ı sāʿat olsa sezādur mizācumuz

raḳs:

1. **raḳs:**
Kaside 11
Mısra: **106**
Dans, oyun.
105. Teġazzül eylemek ister göñül bu vādīde
106. Ki istimāʿı ile çerḫe raḳs ide īcāb

2. **raḳsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 165
Mısra: **12**
Dans, oyun.
11. Pīr-i nā-bāliġun etvār-ı heveskārını gör
12. El çalar şāhlaruñ raḳsına gülşende çenār

raḳs eyledi:

1. **raḳs eyledi:**-*di*
Kıt'a 74
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Oynamak, dans etmek.
3. Ḫırs-bāzāne ḳalem raḳs eyledi şādī-künān
4. Saña meymūn u mübārek ola bu tāze lisān

raḳs ide:

1. **raḳs ide:**-*e*
Gazel 430
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dans etmek, oynamak.
3. Gird-ābı dāʾire ṭutar emvācı raḳs ide
4. Şevḳ-i hevā-yı ʿaşḳ ile deryā-yı vaḥdetüñ

raḳṣ ider:

1. **raḳṣ ider:**-*er*
Gazel 689
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dans etmek, oynamak (Terki kayışına bağlanan avlanmış ceylanların cansız başlarının at hareket ettikçe sağa sola sallanmalarına atfen).
7. O şeh-i ḥüsne şikār olduġınun şevḳinden
8. Ser-nigūn raḳṣ ider āḫūları fitrākinde

raḳs idersün:

1. **raḳs idersün:**-*er, -sün*
Gazel 203
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dans etmek, oynamak.

7. Bin raḳs idersün de yine defʿ gibi cānā
8. Tā itmeyicek ḳāmetüñi ḫam ne virürler

raḳs idüp:
1. **raḳs idüp:**-*üp*
Tarih 76
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Dans etmek, oynamak.
31. Felekler eyledi def mihr u māhın baḥr gird-ābın
32. Zemīn ü āsmān hem raḳs idüp hem oldı ḫᵛānende

raḳs itmege turur:
1. **raḳs itmege turur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Oynamaya, dans etmeye durmak, başlamak.
9. Raḳs itmege turur nefes-i rüzgār ile
10. Her bir dıraḫtı bir ṣanem-i şivekār olur

raḳṣān:
1. **raḳṣān:**
Kaside 14
Mısra: **4**
Dans eden, oynayan.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ḫurrem ü şād

raḳṣende:
1. **raḳṣende:**
Tarih 76
Mısra: **30**
Rakseden, dans eden.
29. Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

rām:
1. **rām:**
Gazel 629
Mısra: **6**
Boyun eğen, kendini başkasının buyruğuna bırakan.
5. Besdür bu direng-i es̱er ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūḫ bize rām görünsün

2. **rām:**
Kaside 13
Mısra: **208**
Boyun eğen, kendini başkasının buyruğuna bırakan.
207. İsminüñ nisbet-i terkīb-i ḥurūfındandur
208. Kʾoldı cümle fıraḳ-ı muḫtelife reʾyine rām

3. **rām:**
Kaside 14
Mısra: **57**
Boyun eğen, kendini başkasının buyruğuna bırakan.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

rām eyledi:
1. **rām eyledi:**-*di*
Gazel 493
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İtaat ettirmek, boyun eğdirmek.
11. Destūr-ı zekī hem-dem-i sulṭān-ı cihān kim
12. Vaṣfiyle çemen mülkini rām eyledi bülbül

rām eyledüm:
1. **rām eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 878
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Boyun eğmek, itaat etmek.
1. Rām eyledüm niyāz ile ol şīve-kārumı
2. Şehbāz-ı dest-i himmetüm aldum şikārumı

rām idebilsem:
1. **rām idebilsem:**-*bil, -se, -m*
Gazel 244
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boyun eğmek, itaat etmek.
7. Bir kerre daḫı murġ-ı dili rām idebilsem
8. Baḳmazdum eger māh ise de ʿārıż-ı dil-dār

rām ider:
1. **rām ider:**-*er*
Gazel 105
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boyun eğmek, itaat etmek.
7. Rām ider nermlere saḫt-nihādānı Ḫudā
8. Ki olur rāh-nümā riştelere sūzenler

rām idüp:
1. **rām idüp:**-*üp*
Gazel 822
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hükmü altına almak, kendine bağlamak.
1. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki rām idüp yāri
2. İdem tesīde-i bezm-i emel dil-i zārı

rām ola:
1. **rām ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Uymak, boyun eğmek.
115. Rām ola emr-i hümāyūnına mülk-ı ʿālem
116. Ola ʿavn-i ezelī cümle umūrında ẓāhir

2. **rām ola:**-*a*
Tarih 56
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Uymak, boyun eğmek.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-hᵛāhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

rām olur:
1. **rām olur:**-*ur*
Gazel 726
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Uymak, boyun eğmek.
3. Ol tünd-ḫūy bir gün olur bezm-viṣāle rām
4. ʿUşşāḳınuñ duʿāsı eger müstecāb ise

ramaḳ ḳalmışdı:
1. **ramaḳ ḳalmışdı:**-*mış, -dı*
Tarih 144
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olmasına çok az bir şey kalmış olmak, az kalsın olacak durumda olmak.
13. Nev-be-nev muhiş ḫaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ḫarāb

ramażān:
1. **ramażānda:**-*da*
Gazel 145
Mısra: **5**
Ramazan ayı.
5. İtme rindāna taḳāżā ramażānda sāḳī
6. Zimmet-i defʿ-i ġamuñ vaʿdesi şevvāldedür

2. **ramażān:**
Gazel 885
Mısra: **4**
Ramazan ayı.
3. Rūzedāra kim olur tesliye-baḫş-ı ḫāṭır
4. Ramażān içre olan lafẓ-ı mażādan ġayrı

3. **ramażān:**
Tarih 78
Mısra: **2**
Ramazan ayı.
1. Maʿnā-yı teveccüh çıḳar iflāsumuza
2. Gelsüñ ramażān da ḫāne ṭolsun dimeden

4. **ramażānunuz:**-*u, -nuz*
Tarih 78
Mısra: **3**
Ramazan ayı.
3. Olsun ramażānunuz mübārek dimenüñ
4. Yoḳ farḳı sene mübārek olsun dimeden

rām-ı ġamze-i cānāne:
1. **rām-ı ġamze-i cānāne:**
Gazel 823
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yan bakışına boyun eğen.
1. Dil-i ferzāne rām-ı ġamze-i cānāne olmaz mı

2. Meh-ārāy-ı temevvün merdüm-i mestāne olmaz mı

rāmişger:
1. **rāmişger:**
Kaside 9
Mısra: **100**
Çalgıcı, sazende, mutrip.
99. Felek almış eline dāʾire-i zerrīnin
100. O hevā ile ki bezminde ola rāmişger

rāmişger-i ġam:
1. **rāmişger-i ġam:**
Gazel 733
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam çalgıcısı.
7. Def gibi dāġ-ı sīne olur latme-ḫᵛār-ı eşk
8. Rāmişger-i ġam itse teveccüh serāyişe

rāmişger-i ḥayāt:
1. **rāmişger-i ḥayāt:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hayat çalgıcısı.
5. Rāmişger-i ḥayāt ider enfāsını bülend
6. İtdükçe sāz-ı nabzı nevaziş ṭabībler

rāmişger-i ḥüsn:
1. **rāmişger-i ḥüsn:**
Gazel 640
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güzellik çalgıcısı.
11. Çıkarak gāh ḥüseynīye gehī şehnāza
12. ʿAḳibet itdi ḳarār evcde rāmişger-i ḥüsn

raʿnā:
1. **raʿnā:**
Kaside 19
Mısra: **4**
Hoş, güzel, parlak.
3. Mū-be-mū ḥüsn ü leb-ā-leb rengīn
4. Ser-be-ser şīve ser-ā-pā raʿnā

2. **raʿnā:**
Tarih 24
Mısra: **11**
Hoş, güzel, parlak.
11. İki raʿnā ġonca-i sīr-āb-ı gülzār-ı edeb
12. İki nūr-ı dīde-i şāhenşeh-i ʿālem-güşā

raʿnālıġ:
1. **raʿnālıġı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **33**
Hoşluk, güzellik, parlaklık.
33. Ḳatı raʿnālıġı var köhne ʿarūs-ı dehrüñ
34. Çeşm-i bedden umaruz eyleye āsūde Ḫudā

rānde-i bārgeh-i himmetidür:
1. **rānde-i bārgeh-i himmetidür:**-*i, -dür*
Kaside 15
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
İyilik çadırından kovulan.
151. Rānde-i bārgeh-i himmetidür māl u metāʿ
152. Sille-ḫᵛār-ı ʿadem-i raġbetidür rūy-ı direm

rān-ı ümīde:
1. **rān-ı ümīde:**-*e*
Gazel 377
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Umut binicisi/sürüsü.
13. Nābī fezā-yı tūl-ı emelden kenāra çık
14. Rān-ı ümīde girmiş iken tevsen-i ferāġ

raṣad-nişīn-i maḳām-ı ḥimāyeti:
1. **raṣad-nişīn-i maḳām-ı ḥimāyeti:**-*i*
Gazel 461
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Koruma makamında oturup koruyup gözeten.
21. Olsun raṣad-nişīn-i maḳām-ı ḥimāyeti
22. ʿAvn-ı Ḫudā vücūd-ı meʾālī-niṣābınuñ

raʿşe gelür:
1. **raʿşe gelür:**-*ür*
Kaside 11
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Titreme gelmek, vücudu titremenin sarması.
111. Görince yārı gider ṭāḳatüm gelür raʿşe
112. Ḥayāt-ı vaṣlda nā-yāb imiş zamān-ı şebāb

raʿşe ṭutsa:
1. **raʿşe ṭutsa:**
Gazel 873
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kan tutması, kanı görünce kendinden geçme şeklinde beliren bir rahatsızlık II Titreme almak, titremek.
1. Raʿşe ṭutsa nʾola endām-ı dil-i maḥzūnı
2. Şāhid-i meyde yine gördi libās-ı ḫūnı

raʿşe virür:
1. **raʿşe virür:**-*ür*
Gazel 589
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Titretmek.
9. O deñlü raʿşe virür müşge reşk-i ṭurre-i yār
10. Ki kürksüz yatamaz deşt içinde nāfe-i çīn

rāsiḫ:
1. **rāsiḫ:**
Tarih 137
Mısra: **11**
Bilgisi, bilhassa dinî bilgileri çok geniş olan.
11. Niẓām-ı nāsa ṭabʿında teveccüh öyle rāsiḫ kim
12. Terāzū-yı tesāvīde ṭutar aʿlā vü ednāyı

rāst:
1. **rāst:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Doğru, eğri olmayan, müstakim.
7. Göñüllerüñ kimi kec olduġı kimisi rāst
8. Çeker beyāna yemīn ü yesār terkeşümüz

2. **rast:**
Gazel 366
Mısra: **13**
Doğru, eğri olmayan, müstakim.
13. Ẓuḫr-ı fermānda olur Nābī düm-i imżāsı rast
14. Her cihetden istikāmet oldı defterdāre şarṭ

3. **rāst:**
Gazel 633
Mısra: **5**
Doğru, eğri olmayan, müstakim.
5. Naḳş-ı cebīni birisinüñ rāst biri kec
6. Mührüñ budur tefāvüti seng-i mezārdan

4. **rāstdur:**-*dur*
Gazel 531
Mısra: **12**
Hakka ve hakikate uygun, doğru, gerçek.
11. Ḳurṣ-ı mihr ü mehini beẕl itse
12. Rāstdur bu sözüm yalān bilmem

5. **rāst:**
Gazel 6
Mısra: **5**
Doğru, eğri olmayan, müstakim.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

6. **rast:**
Gazel 87
Mısra: **3**
Doğru, eğri olmayan, müstakim.
3. Kemān u nāveki gör kecden anla rast ḫaber
4. Ki iḳtiżāsı kecüñ müstaḳīme rāḥatdur

7. **rast:**
Gazel 271
Mısra: **14**
Mûsikîmizde rast beşlisi ve rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen, rast (sol) perdesinde karar kılan en eski ve basit makamlardan biri II Doğruluk, dürüstlük.
13. Ḥākümüz mevlididür ḥażret-i İbrāhimüñ

14. Nābiyā rast maḳāmında Rehāviyüz biz

rāst çıḳar:
1. **rāst çıḳar:**-*ar*
Gazel 456
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Doğru düzgün olmak II Doğru çıkmak, haklı çıkmak.
3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

rast eyler:
1. **rast eyler:**-*r*
Tarih 29
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Isabet ettirmek, tutturmak II Müziğin rast makamında terennüm etmek.
13. Gūyiyā rūyına ṭutmış dāʾire
14. Naġmegerdür rast eyler naġmesin

rast geldi:
1. **rast geldi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İsabet etmek. hedefini bulmak. değmek. ulaşmak.
21. Tedbīri rast geldi taḳdīr-i Kirdgārʾa
22. Devletden oldı taʿyīn bu emre merd-i şāyān

rast gelen:
1. **rast gelen:**-*en*
Kaside 2
Mısra: **257**
Kelime Tipi: -
Tasarlamadığı halde karşılaşmak, rastlamak, tesâdüf etmek.
257. Reh-zene rast gelen reh-reve döndüm āḫir
258. Eyledi nefs ü hevā naḳd-i ḥayātum ber-bād

rāst gelmedük:
1. **rāst gelmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 164
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tesadüf etmek, karşılaşmak, rastlamak.
5. Biz görmedük görenlere de rāst gelmedük
6. Kim diyeler ki ġam da gehī bī-vefālanur

rāst gelmegin:
1. **rāst gelmegin:**-*me, -gi, -n*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Tasarlamadığı halde karşılaşmak, rastlamak, tesâdüf etmek.
45. Gelmegin ol vāḳıʿa bī-kem ü kāst
46. Nāẓım-ı teʾlīf-ı ʿAṭāyīʾye rāst

rāst gelse:
1. **rāst gelse:**-*se*
Tarih 94
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tesadüf etmek, karşılaşmak, rastlamak.
13. Sinīn-i müddetine gelse bir ḫidīvüñ rāst
14. İder saʿādet ü iḳbāl birbirin teʾkīd

rāst iden:
1. **rāst iden:**-*en*
Gazel 484
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Düzeltmek.
11. Keclikleri āyīn-i tevāzuʿdan iden rāst
12. Sür rūy-ı siyāhuñ yire hem-reng-i nigīn ol

rast reviş:
1. **rast reviş:**
Gazel 833
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Düzgün yürüyüş, düz hareket etme.
1. Bilmezüz rast reviş cünbiş-i aḳlām gibi
2. Satra düşmez yolumuz noḳta vü aʿcām gibi

rast söyle:
1. **rast söyle:**
Gazel 583
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Doğru söylemek.
5. Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes rast söyle ey dem-i ṣubḥ
6. Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan

rast söyleye:
1. **rast söyleye:**-*ye*
Gazel 124
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doğru söylemek.
7. Dilber ki rast söyleye ʿuşşāḳa itdügin
8. Būs eyleyem dehānını dirsem ḫilāf olur

rāst-naẓar:
1. **rāst-naẓar:**
Kaside 8
Mısra: **33**
Doğru gören, ileri görüşlü, ferasetli.
33. Didiler müjdeler olsun saña ey rāst-naẓar
34. Ki seni istedügüñ ʿaṣra yitürdi taḳdīr

rāst-nümā:
1. **rāst-nümā:**
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Doğruyu gösteren, doğruluk.
3. Başında āteşi eksük degül olur pā-māl
4. Menāre gibi olan kec-derūn u rāst-nümā

2. **rāst-nümā:**
Kıt'a 8
Mısra: **6**
Doğruyu gösteren, doğruluk.
5. Seri şikeste siyeh-rū vü ser-nigūn olsun
6. Olan mis̱āl-i ḳalem kec-derūn ü rāst-nümā

rāst-reviş:
1. **rāst-reviş:**
Gazel 508
Mısra: **11**
Tarzı düzgün, üslubu doğru.
11. O şūḫ rāst-reviş Nābiyā ḳabūl itmez
12. Ne deñlü ʿözr ile aḳrān içinde fāʾiḳ isem

rāst-ṭab:
1. **rāst-ṭabʿān:**
Gazel 664
Mısra: **15**
Yaratılışı, mizacı düzgün olanlar.
15. Kec-nihādān rāst-ṭabʿān ile itmez imtizāç
16. İttiḥādı olmaz anuñçün kemānuñ tīr ile

rāvī:
1. **rāvīyüz:**-*y, -üz*
Gazel 271
Mısra: **12**
Hikâye anlatıcısı, rivayet eden.
11. Gördük ancaḳ mey-i gül-rengi leb-i ḫūbānda
12. Dehen-i ġayrdan o lez̠zeti rāvīyüz biz

rāvī-i sencīde-zebān-ı ḳalem:
1. **rāvī-i sencīde-zebān-ı ḳalem:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalemin ölçülü dilinin rivayet edeni.
1. Rāvī-i sencīde-zebān-ı ḳalem
2. Rāh-ı beyāna ḳodı böyle ḳadem

ravża:
1. **ravżaña:**-*ñ, -a*
Kaside 2
Mısra: **291**
Hz. Muhammed'in kabri.
291. Rūy-māl itmek içün ravżaña virdün ruḫsat
292. Beni kimse idemez pişgehüñden ibʿād

2. **ravżası:**-*sı*
Kaside 2
Mısra: **103**
Hz. Muhammed'in kabri.
103. Olmasa ravżası sermāye-dih-i feyż-i fütūḥ
104. Girih-i ġoncayı ḥall eyleyemez nāḫun-ı bād

3. **ravżasında:***-sı, -n, -da*
Kaside 2
Mısra: **136**
Hz. Muhammed'in kabri.
135. Gül virür seng-i mezārında olan şaḫ-ı ḥurūf
136. Ravżasında kimüñ eylerler ise ismini yād

4. **ravżasınuñ:***-sı, -nuñ*
Kaside 2
Mısra: **143**
Hz. Muhammed'in kabri.
143. Yazsalar ravżasınuñ nāmını āteşdāna
144. Zīr-i āteşde olur bir çemen-i sebz remād

ravża-i pākine:
1. **ravża-i pākine:***-i, -n, -e*
Gazel 538
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in mübarek türbesi.
15. Virelüm ravża-i pākine ṣalāt ile selam
16. ʿİllet-i cürme şefāʿatla devā eyleyelüm

ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet:
1. **ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet:**
Gazel 739
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Doğruluk ırmağının şeffaf, körpe yatağı.
9. Benüm ol ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet kim
10. Nihālüm bīd-i mecnūn olsa kec bitmez zemīnümde

ravżan:
1. **ravżan:**
Gazel 370
Mısra: **1**
Bahçe, cennet, Hz. Muhammed'in kabri.
1. Ey feżā-yı gülsitān-ı ʿAdn ile ravżan müşāʿ
2. Ḳopdı lafẓ-ı āsitānundan meʾāl-i irtifāʿ

rāyegān olmayı:
1. **rāyegān olmayı:***-ma, -y, -ı*
Gazel 868
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Karşılıksız, bedelsiz, bedava olmak.
9. Rāyegān olmayı mı yine metāʿ-ı maḳṣūd
10. Nābiyā kāfile-i luṭf u kerem gelmez mi

rāyet-efrāz-ı dīn-i yezdānī:
1. **rāyet-efrāz-ı dīn-i yezdānī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Allah'ın dininin bayrağını dalgalandıran.
101. Fātiḥ-i ḫiṭṭā-i müselmānī
102. Rāyet-efrāz-ı dīn-i Yezdānī

rāyet-i ġuṣṣa:
1. **rāyet-i ġuṣṣa:**
Kaside 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Keder sancağı.
5. Rāyet-i ġuṣṣa nigūn ẕevḳ u ṣafā rūz-efzūn
6. Çerḫ-i dūn mihr-nümūn devr-i felek kām-revā

rāyet-i hüdā:
1. **rāyet-i hüdā:**
Kaside 7
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Hidayete ermiş ordu.
189. Keşīde pīşgehüñde livā-yı Ḫayrüʾl-enām
190. Ne mümkin olmamaḳ ol rāyet-i hüdā manṣūr

rāyet-i ḥüsn:
1. **rāyet-i ḥüsn:**
Gazel 544
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellik sancağı.
3. Sipāh-ı şevḳini yaġmaya ʿāşıḳ-ı zāruñ
4. Siyāh şuḳḳaların açdı yine rāyet-i ḥüsn

rāyet-i ṣubḥuñ:
1. **rāyet-i ṣubḥuñ:***-uñ*
Tarih 82
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Sabah bayrağı.
33. Kimisi didi rāyet-i ṣubḥuñ
34. Oldı zer mehçesi żiyā-baḫşā

rāyet-keş-i aḥkāmuñdur:
1. **rāyet-keş-i aḥkāmuñdur:***-uñ, -dur*
Kaside 2
Mısra: **233**
Kelime Tipi: -
Hüküm bayrağını taşıyan.
233. Enbiyā her biri rāyet-keş-i aḥkāmuñdur
234. Gitdiler āḫirete itmeğe ʿarż-ı ecnād

rāyet-keş-i cihād olsañ:
1. **rāyet-keş-i cihād olsañ:***-sa, -ñ*
Kaside 7
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Cihad sancağını dalgalandıran olmak.
191. Ne kişver üstine rāyet-keş-i cihād olsañ
192. Olur taʿāvüne ervāḥ-ı evliyā meʾmūr

rāygān:
1. **rāygān:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Parasız, bedava.
1. Ḥayātı dehr meğer ḥalḳa rāygān mı virür
2. Edā-yı naḳd-ı ḥayāt itmeyince cān mı virür

2. **rāygān:**
Gazel 327
Mısra: **4**
Parasız, bedava.
3. Mülāzim olmayıcaḳ çār-sūy-ı hicrana
4. Metāʿ-ı vuṣlat-ı cānāna rāygān düşmez

rāygān olur:
1. **rāygān olur:***-ur*
Gazel 75
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Zahmetsizce, kolayca bulmak.
13. Ḥüsn-i nemek be-dūş bulunmaz kenārda
14. İstanbul içre Nābī o da rāygān olur

rāy-ı ṭurrası:
1. **rāy-ı ṭurrası:***-sı*
Kaside 28
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Turra (طره) kelimesindeki ra (ر) harfi (Turra; Alna düşen saç buklesi, kâkül).
21. İderse şedde nʾola şāne ṣūretinde ẓuhūr
22. Ki rāy-ı ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

rāyic olursa:
1. **rāyic olursa:***-ur, -sa*
Gazel 109
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Revaçta olmak, rağbet bulmak.
9. Naḳd-i süḫanum rāyic olursa nʾola Nābī
10. Hiç kāleb-i fersūdeye mesbūk degüldür

rāyiḥa:
1. **rāyiḥasından:***-sı, -n, -dan*
Gazel 461
Mısra: **12**
Koku, güzel koku.
11. Her gül ki būy-ı zülfin alur bād-ı ṣubḥdan
12. Eyler ẓuhūr rāyiḥasından gül-ābınuñ

rāyiha-i gülşen-i ferāġ:
1. **rāyiha-i gülşen-i ferāġ:**
Gazel 377
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Huzurun gülbahçesinin kokusu.
1. Oldı güşāde çeşm ü dile revzen-i ferāġ
2. Geldi dimāġa rāyiha-i gülşen-i ferāġ

rāyiha-i maʿnī-i tāze olmasa:
1. **rāyiha-i maʿnī-i tāze olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 553
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
İçinde taze mana kokusu bulunmak.
7. Olmasa rāyiha-i maʿnī-i tāze diyemem
8. Her tehī mıṣraʿ içün sünbül-i destār-ı suḫan

rāyiha-i ʾūd:
1. **rāyiha-i ʾūd:**
Gazel 289
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Öd ağacı kokusu.
11. Biz o germ-ābe-i maʿmūre-i aḫlāḳuz kim
12. Ḫaymeye rāyiha-i ʾūd virür gülḫanumuz

rāyız-i nā-ehl:
1. **rāyız-i nā-ehl:**
Gazel 406
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Acemi binici.
13. Bu ʿarṣada çalışur nice rāyız-i nā-ehl
14. Elinden esb-i murādı boşandurıncaya dek

rāz:
1. **razını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 120
Mısra: **15**
Sır, giz.
15. Olur mı razını fāş itmeyince āsūde
16. Zamānede bulunan yār-ı rāzdār o mıdur

2. **rāz:**
Gazel 130
Mısra: **13**
Sır, giz.
13. Ḥadd-i lebi tecāvüz iden rāz Nābīyā
14. Bir günde gerdiş eylemedük encümen mi ḳor

3. **rāzı:**-*ı*
Gazel 303
Mısra: **15**
Sır, giz.
15. Ḥurūf u noḳṭadur andan cebīnün añla bu rāzı
16. Ki seng-i dāġ-ı miḥnetden rehā bulmış cebīn olmaz

4. **rāzı:**-*ı*
Gazel 129
Mısra: **3**
Sır, giz.
3. Fehm eyledüm ṣarīr-i ḳalemden bu rāzı kim
4. Çoḳdur reh-i emelde firāz u nişībler

5. **rāzumdur:**-*u, -m, -dur*
Gazel 218
Mısra: **8**
Sır, giz.
7. Nice Mecnūn-ı ḥayret olmayayum
8. Perdedār-ı cemāl rāzumdur

6. **rāzı:**-*ı*
Gazel 446
Mısra: **5**
Sır, giz.
5. Derūn-nişīnüm olan rāzı eyledüm itlāf
6. Tehī ḫızāneye düşdüm suḫan suḫan diyerek

7. **rāzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 682
Mısra: **5**
Sır, giz.
5. Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
6. Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese

8. **rāzı:**-*ı*
Gazel 815
Mısra: **5**
Sır, giz.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

9. **rāz:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **128**
Sır, giz.
127. Ḫande ile didi o ser-mest-i nāz
128. Añladuġuñ gibi degüldür bu rāz

rāz-dān:
1. **rāz-dānları:**-*lar, -ı*
Kaside 4
Mısra: **37**
Sırdaş.
37. Faḫr-ı cihānuñ olmaġ ile rāz-dānları
38. Ṣoḥbet-şinās-ı Ruḥuʾl-emīndür çehār-yār

rāzdār olmaġ:
1. **rāzdār olmaġ:**-*maġ*
Gazel 496
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sır tutan olmak.
13. Rāzdār olmaġ içün rābıṭa cinsiyyetdür
14. Olmaz engüşt ḳadar ḥarf-şinās ü ebkem

rāzdārān:
1. **rāzdārān:**
Gazel 424
Mısra: **1**
Sır tutanlar.
1. Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenüñ
2. Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervānenüñ

rāzdār-ı sīne-i ʿuşşāḳ olur:
1. **rāzdār-ı sīne-i ʿuşşāḳ olur:**-*ur*
Gazel 536
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşıkların sinelerinin sır tutan olması.
3. Rāzdār-ı sīne-i ʿuşşāḳ olur mıydum eger
4. Dāġveş hem ḳan yudup hem penbe der-gūş olmasam

razı:
1. **razı:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Sır, giz.
11. Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ḫāmenün
12. Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u meẕheb baña

2. **rāżıyuz:**-*y, -uz*
Gazel 57
Mısra: **13**
Rıza gösteren, boyun eğen.
13. Rāżıyuz eger olsa da her şehrde Nābī
14. Bir kes kʾola feryād-ı gedādan müteleẕẕiẕ

3. **rāzıyuz:**-*y, -uz*
Gazel 804
Mısra: **7**
Rıza gösteren, boyun eğen.
7. Biz rāzıyuz derūnumuz olsun ḫarāb-ı ġam
8. Ol mest-i nāza māye-i ẕevḳ u sürūr ise

4. **rāżı:**
Gazel 852
Mısra: **7**
Rıza gösteren, boyun eğen.
7. Ṣad hezārında bir ancaḳ bulunurdı rāżı
8. Olsa maḫlūḳda taġyire tüvān taḳdīri

rāz-ı derūnın:
1. **rāz-ı derūnın:**-*ı, -n*
Tarih 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İçteki sır, kalpteki sır.
3. Ḥayli yirden düşmenüñ rāz-ı derūnın keşf ider
4. Dīde de elde olursa böyle olsun dūr-bīn

rāz-ı dilinden:
1. **rāz-ı dilinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 92
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül sırrı.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

rāz-ı nihānumuz:
1. **rāz-ı nihānumuz:**-*u, -muz*
Gazel 256
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gizli tutulan sır.
9. Nābī olur leṭāfet-i laʿlinden aşikār
10. Pest ü bülende ḫaṭ gibi rāz-ı nihānumuz

razı olmaz:

1. **razı olmaz:**-*maz*
Gazel 125
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Rıza göstermek, kabullenmek.
3. Kām-yāb olduġına kimsenüñ olmaz razı
4. Sebebden naẓar-ı himmete bī-himmetedür

rażı olur:
1. **rażı olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **305**
Kelime Tipi: **-**
Rıza göstermek, kabul etmek.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

rāz-ı reh-revi:
1. **rāz-ı reh-revi:**-*i*
Gazel 454
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yocunun sırrı.
7. Keşf itme rāz-ı reh-revi kim mīr-i ḳāfile
8. Çekdi zebānlarını şikemden cereslerüñ

rāz-ı şerʿ:
1. **rāz-ı şerʿ:**
Kaside 16
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **-**
Şeriat sırrı.
157. Mesṭūr nüsḫa-i dil-i pākinde rāz-ı şerʿ
158. Manẓūr cebhesinde ḫilāfet emāreti

rāzıḳ:
1. **rāzıḳ:**
Kaside 1
Mısra: **27**
Rızık veren (Allah).
27. Zihī Rāzıḳ ki enbān-ı ʿademden itmede iḥsān
28. Hezārān tūşe-i şīrīn hezārān niʿmet-i aḥlā

rāzın söylemez:
1. **rāzın söylemez:**-*mez*
Gazel 424
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sırrı ifşa etmek, söylemek.
1. Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenüñ
2. Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervānenüñ

reʾāyā:
1. **reʾāyādan:**-*dan*
Gazel 496
Mısra: **15**
Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk.
15. ʿAskerī gibi reʾāyādan olurlar mümtāz
16. Nām-ı sulṭān ile naḳş olsa cebīn-i dirhem

reʿāya:
1. **reʿāya:**
Kaside 1
Mısra: **88**
Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk.
87. Kimin hem-pister-i ʾillet kimin hem-ḫᵛābe-i ṣıḥḥat
88. Kimin itmiş reʿāya kimisin şāh-ı cihān-ārā

2. **reʿāyādur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **133**
Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk.
133. Sebzeler baġda reʿāyādur
134. Şeb-nem üstindeki baḳāyādur

recā:
1. **recā:**
Gazel 128
Mısra: **20**
Ümit, umut, yakarış.
19. İnsān olur esīr-i ser-i rāh-ı iḥtimāl
20. Ser-kūb-ı imtinānı recā ṣūretindedür

2. **recā:**
Gazel 367
Mısra: **34**
Ümit, umut, yakarış.
33. Eylese de müsāʿade vīrān ider dilüñ
34. Nev-devletān-ı ʿaṣr ḳatında recā ġalaṭ

3. **recādan:**-*dan*
Gazel 654
Mısra: **18**
Ümit, umut, yakarış.
17. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
18. Taḥrīk-i ġazabdan mı recādan mı gelürsin

4. **recā:**
Gazel 670
Mısra: **1**
Ümit, umut, yakarış.
1. Yā raḥm-ı dil-berān iledür yā recā ile
2. Yoḫsa metāʿ-ı vaṣl ele girmez bahā ile

5. **recā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **74**
Ümit, umut, yakarış.
73. Elinde keremle ʿalemdür ḳalem
74. Recā sīr-çeşm ārzū muġtenem

6. **recāmuz:**-*muz*
Tarih 56
Mısra: **25**
Ümit, umut, yakarış.
25. Budur Allāhʾdan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

7. **recāmuz:**-*muz*
Kaside 1
Mısra: **201**
Ümit, umut, yakarış.
201. Vücūd-ı pākine Nābī budur Ḥaḳʾdan recāmuz kim
202. İde ḫayyāṭ-ı ḳudret cāme-i dil-ḫᵛāhını iksā

recā eyle:
1. **recā eyle:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
(Allah'tan) yalvararak istemek.
97. Öyle murād eyle Ḫudaʾdan recā
98. Ola niyāz itmeġe bārī sezā

recā eyleñ:
1. **recā eyleñ:**-*ñ*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Arzusunu dile getirmek.
67. Şimdi güşāde der-i luṭf-ı Ḫudā
68. Fırṣatı fevt itmeyüp eyleñ recā

recā eylerler idi:
1. **recā eylerler idi:**-*r, -ler , -i, -di*
Tarih 36
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
(Allah'tan) yalvararak istemek.
49. Ṣadra teşrīfüñ idi maṭlabı nāsuñ yek-ser
50. Ḥaḳdan eylerler idi cümle bu iḥsānı recā

recā kılur:
1. **recā kılur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ummak, istemek.
17. Ḳılur seyr-i naḳşını Rıḍvān recā
18. İder sāyesinde bihişt ilticā

recā vü niyāz:
1. **recā vü niyāz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **296**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarıp yakarma.
295. Eyleyüp şedd-i raḫl-i sūz ü güdāz
296. Armaġan eyledüm recā vü niyāz

recā-yı manṣıb-ı ümmīdün:
1. **recā-yı manṣıb-ı ümmīdün:**-*ün*
Gazel 169
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgiliden) ümit verme rütbesini dileme.
5. Mülāzimetde geçen ʿömr kūy-ı dilberde
6. Recā-yı manṣıb-ı ümmīdün āsitānesidür

recā-yı mürüvvet itmekdür:
1. **recā-yı mürüvvet itmekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 235
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İyilik dileğinde bulunmak.

3. Nişān-ı eblehi gerdūn-ı kīne-perverden
4. Niyāz-ı luṭf u recā-yı mürüvvet itmekdür

recā-yı vaṣl:
1. **recā-yı vaṣl:**
Gazel 450
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma isteği.
3. Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāller itdük
4. Ne bir maḥalli didürdük ne der-kenār idebildük

recā-yı vuṣlat:
1. **recā-yı vuṣlat:**
Gazel 421
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusu.
7. Recā-yı vuṣlat içün çoḳ da eyleme s̲ıklet
8. İder neticesi īrās̲-ı vahşet ibrāmuñ

red eyleyen:
1. **red eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 812
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Reddetmek, kabul etmemek.
17. Deryūze-gerdi yeʾs ile red eyleyen ġanī
18. Eyler nüzul menzile-i pest-i sāʾile

red itme:
1. **red itme:**-*me*
Gazel 443
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Reddetmek, kabul etmemek.
7. Ey baḥr-ı nāz mevce-i āġūşum itme red
8. Dil-bend-i ārzū-yı kenārun benüm senüñ

redd eylediler:
1. **redd eylediler:**-*di, -ler*
Kaside 9
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Kovmak.
55. H̱aberüñ yoḳ beni redd eylediler ʿālemden
56. Şimdi ḳalmadı baña ẖāne-ı ʿālemde maḳar

redd itme:
1. **redd itme:**-*me*
Gazel 659
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Geri çevirmek, (huzuruna) kabul etmemek.
5. Günehkārum sefehkārum siyehkārum tebehkārum
6. Beni redd itme ferdā-yı ḳıyāmet yā Resūlaʾllāh

redd itmesidür:
1. **redd itmesidür:**-*me, -si, -dür*
Gazel 167
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geri çevirmek, (huzuruna) kabul etmemek.
3. Redd itmesidür müşkil olan ʿāşıḳa yoẖsa
4. Cevr u sītemi mūris̲-i efsūs degüldür

2. **redd itmesidür:**-*me, -si, -dür*
Gazel 167
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geri çevirmek, (huzuruna) kabul etmemek.
3. Redd itmesidür müşkil olan ʿāşıḳa yoẖsa
4. Cevr u sītemi mūris̲-i efsūs degüldür

redd olmaḳ:
1. **redd olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 397
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geri çevrilmek, kabul edilmemek.
3. Naẓre-i güstāẖ-ı āzār ile redd olmaḳ sezā
4. Sāʾil-i bed-ẖᵛāhınuñ iḥsāna istiʿdādı yoḳ

redd ü ḳabūl keş-me-keşinden:
1. **redd ü ḳabūl keş-me-keşinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 41
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ret ve kabul karmaşıklığı.
11. Āsūde ol muḥītde tā olmaġa ẖālāṣ
12. Redd ü ḳabūl keş-me-keşinden mis̲āl-i mevc

redd ü ḳabūle:
1. **redd ü ḳabūle:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yapma ve yapmama.
13. Yazup redd ü ḳabūle ḥüccet itmiş kişverin taʿdīl
14. Virüp kevn ü fesāda ṣūret itmiş ḥükmini icrā

redd ü ḳabūl-i şerʿa:
1. **redd ü ḳabūl-i şerʿa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Şeriatı kabul etmeyle reddetme.
157. Vāżıʿul-aṣl ḳomış redd ü ḳabūl-i şerʿa
158. Birine mess-i ḥarīr ü birine ẖarṭ-ı ḳatād

redd ü ḳabūlüñ:
1. **redd ü ḳabūlüñ:**-*üñ*
Gazel 484
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ret ve kabul.
13. Mānend-i kemān ḥükmini vir redd ü ḳabūlüñ
14. Aḥbābuñı āġūşa çek aʿdāya metīn ol

redd-i nefes itme:
1. **redd-i nefes itme:**-*me*
Gazel 336
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nefes almasına karşı olmak, yaşamasını istememek.
3. Mūcib-i taṣfiyedür itse de ḳalbün tekdīr
4. İtme ey āyīne-rū tā bu ḳadar redd-i nefes

redd-i selām eylemez:
1. **redd-i selām eylemez:**-*mez*
Kaside 12
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Selam almak, verilen selama mukabele etmek.
53. Ḳanı kendü ḳuluñam diyü perestişler iden
54. Eylemez yolda düçār olsa bile redd-i selām

red-kerde-i engüşt:
1. **red-kerde-i engüşt:**
Gazel 110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Parmakla reddetme.
1. Gāh nev-bāfte-i ḥüsn mezād olmadadur
2. Gāh red-kerde-i engüşt kesād olmadadur

refʿ:
1. **refʿüñ:**-*üñ*
Gazel 608
Mısra: **15**
Ortadan kaldırma.
15. Olma ol gūne ki olmaya senüñ refʿüñ içün
16. Bed-duʿā eyleyenüñ desti sütūn-ı āmīn

2. **refʿ:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Kaldırma (Perde yada örtüyü yüzden kaldırma bağlamında).
9. Añılsın perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber ey Nābī
10. Ki anı refʿ içün minnet-keş-i bād olduġum yirdür

refʿ eyle:
1. **refʿ eyle:**
Gazel 29
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kaldırmak.
11. Refʿ eyle duʿā niyyetine destüñi ammā
12. Taḳṣīr-i ʿibādetde ruẖ-ı şerme niḳāb it

2. **refʿ eyle:**
Kaside 11
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Kaldırmak,yüceltmek.
143. H̱ıyām-ı çerẖe sütūn-ı duʿāyı refʿ eyle

144. Niyāz-nāmeyi Nābī çoḳ eyledüñ ıṭnāb

refʿ eyledük:
1. **refʿ eyledük:**-*dü, -k*
Gazel 824
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kaldırmak, son vermek.
17. Gördük ki yoḳ husule gelür ḥāli Nābiyā
18. Refʿ eyledük göñülde olan arzuları

refʿ idemez:
1. **refʿ idemez:**-*e, -mez*
Gazel 329
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kaldırmak, yükseltmek.
3. Dest-i nesīm refʿ idemez ḫākdan bizi
4. Mānend-i sāye ṣūret-i bī-ṭāḳat olmışuz

refʿ iden:
1. **refʿ iden:**-*en*
Gazel 709
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kaldırmak, yükseltmek.
1. Binā-yı kāmın iden refʿ istişāre ile
2. Nühüfte vażʿ-ı esās itsün istiḫāre ile

refʿ ider:
1. **refʿ ider:**-*er*
Gazel 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kaldırmak, yükseltmek.
1. İtse sencīde kimi ḫaslet-i nīkū-yı edeb
2. Refʿ i der ḫākdan elbette terāzū-yı edeb

refʿ idüp:
1. **refʿ idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **286**
Kelime Tipi: **-**
Kaldırmak, yükseltmek.
285. Belki saña nigāh-ı himmet ide
286. Ḫākdan refʿ idüp ḥimāyet ide

2. **refʿ idüp:**-*üp*
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kaldırmak, gidermek.
1. ʿĀlemden idüp refʿ siyeh-perde-i ẓulmet
2. Ḫurşīd gibi menziline eyledi ʿavdet

refʿ itdi:
1. **refʿ itdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Yukarı kaldırmak.
77. ʿAhdinde oldı maʿreke-i ẓulm ber-ṭaraf
78. Refʿ itdi dest-ı ʿadli livā-yi şerīʿati

refʿ itmege:
1. **refʿ itmege:**-*e*
Gazel 773
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaldırmak.
11. Bārān-ı raḥmet itmege hāşāk-ı cürmi refʿ
12. Seyl-i bahār dilde ḳomaz gerd-i iştibāh

refʿ ḳıl:
1. **refʿ ḳıl:**
Kıt'a 85
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yüceltmek.
3. Refʿ ḳıl şānuña nisbetle senüñ
4. Ḫākdan refʿ-i güher ʿār ise de

refʿa gelince:
1. **refʿa gelince:**-*ince*
Gazel 589
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Bir makama, mevkiye) Yükselmek II (Güreşte) Üste gelmek, rakibi yenmek II Bir kelimenin sonunu ötre ile okumak (Makam mevki elde edilince aradaki kavganın da sona erdiği bağlamında).
7. Nizāʿ-ı ḫalḳa sebeb ārzū-yı rifʿatdür
8. Gelince refʿa ider küşt-gīrlik tenvīn

refāhiyyet:
1. **refāhiyyetle:**-*le*
Gazel 97
Mısra: **6**
Bolluk içinde yaşama.
5. Dükān-ı himmetüm der-beste-i ḳulf-i tevekküldür
6. Refāhiyyetle ʿayş ü ʿişretüm kārumdan efzūndur

2. **refāhiyyet:**
Gazel 126
Mısra: **3**
Bolluk içinde yaşama.
3. Kime el virse refāhiyyet olur rāḥat-yāb
4. Ṣıdḳ eyyām-ı zarūretde metīn olmadadur

3. **refāhiyyet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **13**
Bolluk içinde yaşama.
13. İhtiyāca bedel refāhiyyet
14. Şiddet ü miḥnete daḫı rāḥat

4. **refāhiyyetledür:**-*le, -dür*
Gazel 180
Mısra: **12**
Bolluk içinde yaşama.
11. ʿİffet-i zühhād-ı ḫālī-deste yoḳdur iʿtibār
12. Ārzū-yı ṭabʿda icrā refāhiyyetledür

reʿfet:
1. **reʿfetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **306**
Esirgeme, pek esirgeme, merhamet, şiddet-i merhamet.
306. Reʿfetüñ kim çekem ateşler elinden bī-dād
305. Çün Fe-terḍa didi Ḥaḳḳ saña nice rażı olur

refīʿ:
1. **refīʿ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **37**
Yüksek, yüce.
37. Bunuñ saḳfı saḳf-ı felekden refīʿ
38. Derūnı girībān-ı dilden vasīʿ

refʿ-i ʿarż-ı ḥāl itmem:
1. **refʿ-i ʿarż-ı ḥāl itmem:**-*me, -m*
Gazel 739
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Halini arzetmeyi yüceltmek.
7. Hevāyīler gibi gerdūna refʿ-i ʿarż-ı ḥāl itmem
8. İdüp pīçīde ṭumār-ı ġam āh-ı āteşīnümde

refʿ-i bālā-yı duʿā:
1. **refʿ-i bālā-yı duʿā:**
Tarih 54
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dua için el kaldırarak.
7. Refʿ-i bālā-yı duʿā ile didi tārīḫini
8. Muṣṭafa Beg nūr-ı çeşm-i āṣaf-ı pākīze-ı dem

refʿ-i buʿda:
1. **refʿ-i buʿda:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklıkları ortadan kaldırma.
125. Taʿālluḳ eyler ise refʿ-i buʿda fermānı
126. Olur hilāl-i şeb-ārā fetīl-i şemʿa-i hūr

refʿ-i ferş-i iḳāmet itdükde:
1. **refʿ-i ferş-i iḳāmet itdükde:**-*dükde*
Tarih 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İkamet edilen kilimi ortadan kaldırmak (Artık ikamet etmeme anlamında).
3. İtdükde refʿ-i ferş-i iḳāmet bu ʿarṣadan
4. Vardı cinānda mesned-i meʾvā-yı rāḥata

ref-i ġubār eylemese:
1. **ref-i ġubār eylemese:**-*me, -se*
Kaside 10
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Tozu toprağı bertaraf etmek.
45. Hilāl-i ʿīd görünmezdi rūzedārana
46. Cihāndan eylemese bād-ı luṭfı ref-i ġubār

refʿ-i güher:

1. **refʿ-i güher:**
Kıt'a 85
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cevheri alıp kaldırma.
3. Refʿ ḳıl şānuña nisbetle senüñ
4. Ḥāḳdan refʿ-i güher ʿār ise de

refʿ-i ḥāʾildür:
1. **refʿ-i ḥāʾildür:***-dür*
Gazel 365
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Perdenin kalkması.
9. İltizām-ı bād u āh-ı āteş-i cān-sūzdan
10. Südde-i dergāh-ı Ḥaḳdan refʿ-i ḥāʾildür ġaraż

refʿ-i küdūrāt-ı ḫışām itdi:
1. **refʿ-i küdūrāt-ı ḫışām itdi:***-di*
Kaside 13
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Düşmanlık tortularını ortadan kaldırmak.
31. Oldı yek-reng mey-i ülfet ile düşmen ü dost
32. İtdi maʿcūn-ı vefā refʿ-i küdūrāt-ı ḫışām

refʿ-i livā idüp:
1. **refʿ-i livā idüp:***-üp*
Tarih 127
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Bayrak kaldırmak, açmak (Bir makamın bayrağını yüceltmek, o makamda oturmakla makamı şereflendirmek bağlamında).
29. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle idüp bir kaç sāl
30. Bir nice manṣıb-ı ʿālīde daḫı refʿ-i livā

refʿ-i niḳāb itse:
1. **refʿ-i niḳāb itse:***-se*
Kaside 11
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
(Yüzünden) Örtüyü kaldırmak, peçeyi açmak.
107. Dil oldı bir güle bülbül ki itse refʿ-i niḳāb
108. Hezārdan gül ü gülden hezār iderdi ḥicāb

refʿ-i semt itdügin:
1. **refʿ-i semt itdügin:***-dü, -gi, -n*
Kıt'a 55
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yüceltmek.
3. Olsa bir kez de müyesser görmek
4. Refʿ-i semt itdügin istiḥsānuñ

refʿ-i ser itme:
1. **refʿ-i ser itme:***-me*
Gazel 261
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Başını kaldırmak, yüksekten görünmeye çalışmak.
5. Refʿ-i ser itme el viricek būs-ı sīnesi
6. Ol ṣadr-ı ʿizz ü nāz sebük-serlik istemez

refʿ-i ser itmezdüñ:
1. **refʿ-i ser itmezdüñ:***-mez, -dü, -ñ*
Gazel 834
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Başını kaldırmak.
5. Secdeden refʿ-i ser itmezdüñ eger fehm itsen
6. Dü-kef-i nāz ile taḥmīrde miʿmārumuzı

refʿ-i ser-i peyvend-i heves:
1. **refʿ-i ser-i peyvend-i heves:**
Gazel 45
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Arzulara ulaşma.
11. Refʿ-i ser-i peyvend-i heves çoḳça hünerdür
12. Dil-düzd iken ārāyīş-i beytüʾş-ṣanem-i çerḫ

refʿ-i serine:
1. **refʿ-i serine:***-i, -n, -e*
Gazel 49
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Başını kaldırma.
19. Ol rū-siyehüm kim yazıcaḳ ḥarf-i vücūdum
20. Şerm eyledi refʿ-i serine ḫāme-i īcād

refīḳ:
1. **refīḳum:***-um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **394**
Arkadaş, yoldaş.
393. Ne muʿīnüm ne dil-nevāzum var
394. Ne refīḳum ne çāre-sāzum var

2. **refīküñ:***-üñ*
Kaside 20
Mısra: **105**
Arkadaş, yoldaş.
105. Tevfīḳ-i Ḥaḳ refīküñ ola Ḫıżr rehberüñ
106. Maṣḥūb ide seferde ḥażerde selameti

refīḳ eylesin:
1. **refīḳ eylesin:***-sin*
Gazel 242
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Arkadaş, yoldaş edinmek.
17. Eylesin Allāh her hāline tevfīḳin refīḳ
18. Rıfḳı her ḥālinde müstaḥżar bilür bilmezlenür

refik ü yāruñdur:
1. **refik ü yāruñdur:***-uñ, -dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **490**
Kelime Tipi: -
Arkadaş ve yoldaş, yar ve yardımcı.
489. Kebk-i ʿizz ü şeref şikāruñdur
490. ʿAvn-ı bārī refik ü yāruñdur

refik-i sefer:
1. **refik-i sefer:**
Tarih 142
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sefer arkadaşı.
11. Ol leşkerün muḥāfızıdur ġayret-i Ḫudā
12. Kʾola aña refik-i sefer sancaḳ-ı şerīf

reftār:
1. **reftārı:***-ı*
Gazel 822
Mısra: **6**
Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.
5. Ne ḫoş o dem ki ola esb-i kām zīr-i ʾinān
6. Velī girān ola dil-ḫᵛāhum üzre reftārı

2. **reftārı:***-ı*
Tarih 26
Mısra: **30**
Salınarak yürüme, güzel yürüyüş.
29. Duʿā-yi ḫayr ider ḫayl-i melāʾik almış eṭrāfın
30. Rikābında gören dir şāṭırān-ı bād reftārı

reftār eylesin:
1. **reftār eylesin:***-sin*
Gazel 776
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yürümek, akmak.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

reftār itmeden:
1. **reftār itmeden:***-me, -den*
Gazel 61
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yürümek.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyḫlerden olsa da sādır kerāmetler

2. **reftār itmeden:***-me, -den*
Gazel 61
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yürümek.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyḫlerden olsa da sādır kerāmetler

reftār ol:
1. **reftār ol:**
Gazel 560
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yürümek.

9. Nesīm-i ṣubḥ u āb-ı cūyveş āheste reftār ol
10. Ne ḥāṣıl bād-ı saẖt ü seylveş çālākliklerden

reftāra gelür:
1. **reftāra gelür:**-*ür*
Gazel 778
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Salınmaya/yürümeye başlamak.
13. Gelür ẖubān-ṣıfat reftāra pāy-ı ẖāme-i Nābī
14. Bu gūne nā-güşāde ʿāşıḳāna bir zemīn olsa

reftār-ı bī-cānāne:
1. **reftār-ı bī-cānāne:**
Gazel 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ölü gibi yürüme II Olmayan sevgilinin edalı yürüyüşü.
3. Tekāsülden degül terk-i şitābum rāh-ı gülşende
4. Benüm reftār-ı bī-cānāne cānānsuzlıġumdandur

reftār-ı dil-ārādan:
1. **reftār-ı dil-ārādan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Gönlü süsleyen yürüyüş.
143. Olaydı pā-keşīde āb reftār-ı dil-ārādan
144. İderdi sūz-ı sīne teşnegānuñ ṣıḥḥatin yaġmā

reftār-ı dil-ārā-yı ḳalem:
1. **reftār-ı dil-ārā-yı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kalemin gönlü süsleyen yürüyüşü.
7. Cezb ider tār-ı siyāh-ı nigeh-i nüzzārı
8. Sāḥa-i safḥada reftār-ı dil-ārā-yı ḳalem

reg:
1. **reg:**
Gazel 299
Mısra: **1**
Damar.
1. Bir reg mi var bedende kʾola pīç ü tābsız
2. Bir dil mi var bu dāʾirede ıżṭırābsuz

reg-i ebdān-ı metānet:
1. **reg-i ebdān-ı metānet:**
Tarih 121
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Sağlam bedenlerinin kan damarı.
19. Evtādları zaẖm-zen-i sīne-i aʿdā
20. Her medd-i ṭınābı reg-i ebdān-ı metānet

reg-i efsürdedür:
1. **reg-i efsürdedür:**-*dür*
Gazel 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Donmuş, hissetmeyen, işlev görmeyen damar.
7. Reg-i efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
8. Ki teb-lerzeyle anuñçün giçer her rūz u şeb deryā

reg-i kebūd-nümā:
1. **reg-i kebūd-nümā:**
Gazel 702
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mavi görünen damar.
1. Reg-i kebūd-nümā sāʿid-i dil-ārāda
2. Şükūfe sāḳına beñzer gelū-yı mīnāda

reg-i şevḳe:
1. **reg-i şevḳe:**-*e*
Gazel 865
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şevk, heyecan damarı.
3. Ruẖ-ı āli eylemişdi dil-i ʿāşıḳānı pür-ẖūn
4. İrişince ẖaṭṭı her mū reg-i şevḳe nişter oldı

reg-i tāk-i ẖaṭādan:
1. **reg-i tāk-i ẖaṭādan:**-*dan*
Gazel 221
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hata asmasının damarı.
11. Reg-i tāk-i ẖaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥkīk
12. Ḳadehler şīşeler ẖumlar sebūlar hep senüñçündür

regin būsegeh-i nişter-i faṣṣād eyler:
1. **regin būsegeh-i nişter-i faṣṣād eyler:**-*r*
Gazel 138
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Damarını, kan alan cerrahın neşterine öptüren (kimse).
9. ʿAyn-ı luṭf olduġını ḳahruñ o añlar Nābī
10. Ki regin būsegeh-i nişter-i faṣṣād eyler

reh:
1. **rehüz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **8**
Yol.
7. Ey kāfile-sālār-ı ḥaḳīḳat meded eyle
8. Güm-kerde rehüz pey-rev-i bāng-i ceresüz biz

2. **rehin:**-*i, -n*
Tarih 143
Mısra: **18**
Yol.
17. O tūfān-ı ẖurūşānun mis̱āl-i sedd-i İskender
18. Rehin sedd eyleyip itdi ḥavāle ṣārim-i murhaf

rehā:
1. **rehāmuzı:**-*muz, -ı*
Gazel 881
Mısra: **10**
Kurtulma, kurtuluş.
9. Pā-besteyüz bu dāmgeh-i cān-feşārda
10. Mevlā müyesser eyleye Nābī rehāmuzı

2. **rehā:**
Gazel 119
Mısra: **9**
Kurtulma, kurtuluş.
9. Şikest-i seng-i ḳażādan rehā ne mümkindür
10. Ne deñlü eyler isen ḥıfẓ-ı āb-gīne-i ʿömr

rehā bulamaz:
1. **rehā bulamaz:**-*a, -maz*
Gazel 356
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
5. Göñül rehā bulamaz mevce-i taʿalluḳdan
6. Tecerrüd ehline ḳayd-i nemed ne müşkil imiş

rehā bulayduḳ:
1. **rehā bulayduḳ:**-*a, -y, -du, -ḳ*
Gazel 621
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
7. Ne deñlü ıżṭırāb itdükse ol deñlü esīr olduḳ
8. Bulayduḳ zülf-i çīn-i çīn-i dilberden rehā dirken

rehā bulmaz:
1. **rehā bulmaz:**-*maz*
Gazel 592
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
5. Māʾil-i āzār olan bulmaz rehā āzārdan
6. Tīşekār evvel urur seng-i fesāna tīşesin

2. **rehā bulmaz:**-*maz*
Gazel 860
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
11. Çenārı pāy-māl eyler kedū-yı tīre-baẖt ammā
12. Rehā bulmaz çenāruñ pençesinden żarf-ı dāmānı

rehā bulmazdı:
1. **rehā bulmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 24
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
97. Şübhe yoḳ bir o ḳadar daẖı çoḳ olsaydı bile

98. Ḳuvvet-i ḳāhiresinden yine bulmazdı rehā

rehā bulmış:
1. **rehā bulmış:**-*mış*
Gazel 303
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kurtulmak.
15. Ḥurūf u noḳṭadur andan cebīnün añla bu rāzı
16. Ki seng-i dāġ-ı miḥnetden rehā bulmış cebīn olmaz

rehām:
1. **ruhām:**
Kaside 13
Mısra: **162**
İran mitolojisinde İranlılarla Turanlar arasında yapılan savaşta Barman'ı öldüren Goderz'in oğlu.
161. Kim ola H̱usrev ü Kāvūs u Cem ü Keyūmerṡ
162. Kim ola Gīv ü Ferāmerz ü Nerīmān u Ruhām

reh-āverd:
1. **reh-āverd:**
Gazel 187
Mısra: **12**
Yolcu tarafından getirilen hediye.
11. Ḳabż u basṭ emtiʿa-i kafilede cārīdür
12. Beyʿ içündür kimisi kimi reh-āverd gider

reh-āverd-i reh-ber-i tevfīḳ:
1. **reh-āverd-i reh-ber-i tevfīḳ:**
Kaside 6
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Elçi olarak yollanan rehberin getirdiği hediye.
41. H̱oşā sütūde reh-āverd-i reh-ber-i tevfīḳ
42. Ziyāret-i ḥarem-i ʾarşsān-ı Mevlānā

rehāvi:
1. **rehāviyüz:**-*y, -üz*
Gazel 271
Mısra: **14**
Rast makamı II Urfalı.
13. Ḥākümüz mevlididür ḥażret-i İbrāhimüñ
14. Nābiyā rast maḳāmında Rehāviyüz biz

rehā-yāfte:
1. **rehā-yāfte:**
Gazel 552
Mısra: **4**
Kurtulmuş.
3. Bād-ı ġarbı dem-i ʿĪsīʾye muʿādil olmaz
4. Sebze vü şāẖı rehā-yāfte tersālıḳdan

rehā-yāfte-i dest-i dījem:
1. **rehā-yāfte-i dest-i dījem:**
Kaside 15
Mısra: **204**
Kelime Tipi: -
Öfke ve kederin elinden kurtulmuş.
203. Hīç şekk itme ki eyyām-ı şerīfüñde olur
204. Cīb-i āfāḳ rehā-yāfte-i dest-i dījem

rehā-yāfte-i ẖavf u recādur:
1. **rehā-yāfte-i ẖavf u recādur:**-*dur*
Gazel 205
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümit ve korku ikileminden kurtulmuş olan.
5. Her kim ki rehā-yāfte-i ẖavf u recādur
6. Vāreste-i ḥayretkede-i lā vü neʿamdur

reh-ber:
1. **reh-berdür:**-*dür*
Gazel 422
Mısra: **11**
Kılavuz, yol gösterici.
11. Çirkden sīneñi taṭhīre saña reh-berdür
12. Sāḥa-i ẕillete rū-mālleri cārūbuñ

2. **reh-beri:**-*i*
Kıt'a 28
Mısra: **3**
Kılavuz, yol gösterici.
3. Tevfīḳdür muʿāvini teʾyīd reh-beri
4. Her ne iderse menʿ ü ʿatā mevkiʿindedür

3. **reh-beri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **84**
Kılavuz, yol gösterici.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr
84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

rehber:
1. **rehberi:**-*i*
Gazel 218
Mısra: **2**
Kılavuz, yol gösterici.
1. Dil ser-i kūy-ı yāra ʿāzimdür
2. Rehberi şuʿle-i niyāzumdur

2. **rehberi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **68**
Kılavuz, yol gösterici.
67. Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs
68. ʿAvn-ı Iẕid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī rehberi

3. **rehberüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **105**
Kılavuz, yol gösterici.
105. Tevfīḳ-i Ḥaḳ refīküñ ola H̱ıżr rehberüñ
106. Maṣḥūb ide seferde ḥażerde selameti

reh-ber olup:
1. **reh-ber olup:**-*up*
Tarih 19
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Yol göstermek, kılavuzluk etmek.
27. ʿAvn-ı H̱udā reh-ber olup fetḥ itdi Sulṭān-ı güzīn
28. Daẖı ṭoḳuz gün dögmedin ṭūb-ı naẓirüʾṣ-ṣūr ile

2. **reh-ber olup:**-*up*
Tarih 26
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Yol göstermek, kılavuzluk etmek.
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse H̱ıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i H̱udā ola ḳafādārı

reh-ber-i mesīre-i ġayb:
1. **reh-ber-i mesīre-i ġayb:**
Gazel 831
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gayb mekanlarında rehber olma.
15. Nücūm u reml degül reh-ber-i mesīre-i ġayb
16. Murāda rāh-nümā olmaz istiẖāre gibi

rehber-i şāh-rāh-ı fevz ü felāḥ:
1. **rehber-i şāh-rāh-ı fevz ü felāḥ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Kurtuluş ve zafer caddesinin rehberi.
89. Rehber-i şāh-rāh-ı fevz ü felāḥ
90. Ḳāʾid-i kārvān-ı zühd ü ṣalaḥ

rehber-i tevfīk:
1. **rehber-i tevfīk:**
Gazel 814
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Uygun yardım, Allah'ın yardımı.
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīk
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh H̱ıżrʾı üstād eylesün Allāh

rehberlik itmese:
1. **rehberlik itmese:**-*me, -se*
Kaside 20
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Yol göstermek, kılavuzluk etmek.
79. Meşʿal-fürūz-ı ḥāmesi rehberlik itmese
80. Olmaz ḥarīm-i maʿnīye lafẓuñ delāleti

reh-bürde olan:
1. **reh-bürde olan:**-*an*
Kaside 2
Mısra: **241**
Kelime Tipi: -
Yol hırkası olmak.
241. Maṭbaḥ-ı ḳadrüñe reh-bürde olan ʿuşşāḳuñ

242. Gözlerinden dökilür ḫūn-ı kebāb-ı ekbād

reh-bürde oldı:
1. **reh-bürde oldı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Yol bulmak, çare olmak.
119. Gördügi bildügi degül iken bu bendesin
120. Reh-bürde oldı ḳadrüme nūr-ı ferāseti

reh-bürde olınca:
1. **reh-bürde olınca:**-*ınca*
Gazel 210
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yol hırkası olmak.
7. Olınca meykede-i iltifāta reh-bürde
8. Hezār kāse-i ḫūn-ı ciğer çekilmişdür

reh-bürde-i genc-i dehen:
1. **reh-bürde-i genc-i dehen:**
Gazel 267
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ağız definesinin yol hırkası.
9. Her fikr olamaz maʿnī-i der-besteye reh-yāb
10. Her bī-meze reh-bürde-i genc-i dehen olmaz

reh-bürde-i ḫayāl ü gümānum:
1. **reh-bürde-i ḫayāl ü gümānum:**-*um*
Gazel 499
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Düşünce ve hayalin yol hırkası.
7. Yārun vuṣūl-ı mertebe-i iltifātuna
8. Reh-bürde-i ḫayāl ü gümānum degül benüm

reh-gīrāy-ı çengelistān-ı ḍalāl itmem:
1. **reh-gīrāy-ı çengelistān-ı ḍalāl itmem:**-*me, -m*
Gazel 525
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sapkınlık ormanının yolunu tutan olmak.
5. Tururken sāha-i vüsʿat-serāy-ı ʿilm-i Rabbānī
6. Ḫayālüm reh-gīrāy-ı çengelistān-ı ḍalāl itmem

reh-gīr-i ʿadem olıcaḳ:
1. **reh-gīr-i ʿadem olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yokluk aleminin yolunu tutan olmak, vefat etmek.
1. Rind-i şūḫ-ı ṭurfe-meşreb Muḥterem
2. Olıcaḳ Şehbāʾda reh-gīr-i ʿadem

reh-güzār:
1. **reh-güẕārdan:**-*dan*
Gazel 633
Mısra: **10**
Geçilen yol, geçit.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

2. **reh-güzārına:**-*ı, -na*
Gazel 869
Mısra: **10**
Geçilen yol, geçit.
9. Ġurūr ḥüsn ü letāfet-i ḫiṭāba māniʿ ise
10. Yā reh-güzārına varsak selām alınmaz mı

3. **reh-güzārda:**-*da*
Gazel 388
Mısra: **5**
Geçilen yol, geçit.
5. Ey mihr-i meh-sitāre seni reh-güzārda
6. Aḫter güzeşt dirse görenler vebāli yoḳ

4. **reh-güzārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 618
Mısra: **8**
Geçilen yol, geçit.
7. Gelür bir gün beni pā-māl-i nāz eyler ümīdiyle
8. Dü çeşmüm naḳş-ı pā mānendi gitmez reh-güzārından

5. **reh-güẕārında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 9
Mısra: **78**
Geçilen yol, geçit.
77. Bermekī-mevhibe destūr-ı mükerrem ki durur
78. Reh-güẕārında niyāz ile nice Ḫātimler

6. **reh-güzārı:**-*ı*
Kıt'a 5
Mısra: **6**
Geçilen yol, geçit.
5. Hāʾil olamaz saḳfı temāşā-yı sipihre
6. Dīvārı degül reh-güzārı māniʿ-i seyrān

7. **reh-güẕārın:**-*ı, -n*
Tarih 26
Mısra: **27**
Geçilen yol, geçit.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

reh-güẕār-ı bād-ı ṣabā:
1. **reh-güẕār-ı bād-ı ṣabā:**
Tarih 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarının yol güzergahı.
3. Deri kavāfil-i iḳbāle bārgāh-ı nüzūl
4. Güşāde penceresi reh-güẕār-ı bād-ı ṣabā

reh-güẕār-ı pādişehi:
1. **reh-güẕār-ı pādişehi:**-*i*
Tarih 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Padişahın yol güzergahı.
11. Ṣuladı reh-güẕār-ı pādişehi
12. Bu ṣudan Ḫıżr olup gül-āb-efşān

rehgüẕār-ı revzenden:
1. **rehgüẕār-ı revzenden:**-*den*
Tarih 42
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Pencere geçitleri.
9. Her ṭaraf rehgüẕār-ı revzenden
10. Güẕer itmekdedür ḳavāfil-i bād

reh-güzār-i seyl-i melāmet itdün:
1. **reh-güzār-i seyl-i melāmet itdün:**-*dü, -n*
Gazel 624
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kınama seline güzergah etmek.
5. İtdün yirüni reh-güzār-i seyl-i melāmet
6. Ey ḫāne-i sāmān daḫı ābād olamazsın

reh-güẕār-ı yāra:
1. **reh-güẕār-ı yāra:**-*a*
Gazel 51
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin geçeceği yol.
3. Ārzū-yı dāġ iderse sīne-i ʿāşıḳ nʾola
4. Reh-güẕār-ı yāra fetḥ-i çeşm-i revzendür murād

reh-güzārum düşmedük:
1. **reh-güzārum düşmedük:**
Gazel 845
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yolumun geçmediği, uğramadığı.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾş-şifā ḳaldı

reh-güẕer:
1. **reh-güẕerde:**-*de*
Gazel 106
Mısra: **4**
Geçit, geçecek yol.
3. Kibar beste-zebān ġurūr imiş ṭutalum
4. Bu reh-güẕerde hezārān selām alur bulunur

reh-güẕer-i ihmāle:
1. **reh-güẕer-i ihmāle:**-*e*
Gazel 671
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Savsaklama, ihmal etme güzergahı.
7. Kūy-ı ümmīdine reh-yāb ise de nādirdür
8. Bī-dimāġāna düşen reh-güẕer-i ihmāle

reh-güẕer-i kūy-ı ʿadem olduğını:

1. **reh-güẕer-i kūy-ı ʿadem olduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 496
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yokluk diyarının yolcusu olmak.
3. Bu cihān olduġını reh-güẕer-i kūy-ı ʿadem
4. Olsa söylerdi zebānı dehen-i naḳş-ı ḳadem

reh-i āsānteri:
1. **reh-i āsānteri:**-*i*
Gazel 191
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kolay yol.
3. Ḫāṭır-ı ahbabı tesḫīrün reh-i āsānteri
4. Bī-tekellüf bī-taṣannuʿ ḫande-rūluḳlardadur

reh-i ʿaşḳuñ:
1. **reh-i ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 639
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşk yolu.
11. Güşāde dīdeleri şimdi yoḳ reh-i ʿaşḳuñ
12. Niyāz-ı himmete muḥtāc pāsbānlardan

reh-i bāġçede:
1. **reh-i bāġçede:**-*de*
Kıt'a 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bağ yolu.
3. Yaḳışur saña reh-i bāġçede tāze libās
4. Bu kühen kesme ile bād-ı ṣabāveş esme

reh-i bālā-naẓarān-ı himem:
1. **reh-i bālā-naẓarān-ı himem:**
Gazel 108
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gayret ve cömertlikte büyük olanların yolu.
9. Meslek-i sifle-nihādāndur āz u imsāk
10. Reh-i bālā-naẓarān-ı himem iḥsān yolıdur

reh-i cennet-i āsāyiş-i cānı:
1. **reh-i cennet-i āsāyiş-i cānı:**-*ı*
Gazel 26
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Canın rahat bulacağı Cennet yolu.
15. Ögretdi reh-i cennet-i āsāyiş-i cānı
16. Pāy-ı talebe gūşe-i dāmān-ı ḳanāʿat

reh-i emelde:
1. **reh-i emelde:**-*de*
Gazel 129
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Umut yolu.
3. Fehm eyledüm ṣarīr-i ḳalemden bu rāzı kim
4. Çoḳdur reh-i emelde firāz u nişībler

reh-i fażlında:
1. **reh-i fażlında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 1
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Erdem yolu.
53. Der-i ʿilminde müstaʿmel-süḫan māhiyyet-ı ʿālem
54. Reh-i fażlında pāşīde-güher ḥāṣiyyet-i eşyā

reh-i ġamda:
1. **reh-i ġamda:**-*da*
Gazel 734
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Keder yolu.
9. Reh-i ġamda taḥammül üştür-i nālāna ḫoşterdür
10. Ceres feryāda imdād eylemekden bāruñ altında

reh-i ḫıdmetde:
1. **reh-i ḫıdmetde:**-*de*
Gazel 563
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hizmet yolu.
13. Reh-i ḫıdmetde mevḳūf-ı işāret ṣaff-ı müjgânı
14. Sevād-ı çeşminüñ ʿünvānı çoḳdur ḫamr emīninden

reh-i himmetde:
1. **reh-i himmetde:**-*de*
Gazel 214
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gayret yolu.
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

reh-i ḳırṭāsdan:
1. **reh-i ḳırṭāsdan:**-*dan*
Gazel 549
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kağıdın yolu.
1. Bender-i çeşme olur ʿāzim reh-i ḳırṭāsdan
2. Kārvān-ı naẓm çıḳsa ḫıṭṭā-i enfāsdan

reh-i kūy-ı ḫudāyı:
1. **reh-i kūy-ı ḫudāyı:**-*yı*
Gazel 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hakka giden yol.
3. Ṭayy eyle cebīnüñle reh-i kūy-ı Ḫudāyı
4. Ebrūlaruñ āmāde-i feyż-i ḫaṭavāt it

reh-i kūyından:
1. **reh-i kūyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 232
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yaşadığı semtin yolu.
5. Reh-i kūyından özge rāh görmez çeşm-i hūn-pāşum
6. Düçār olmaḳ o mest-i nāza nāçār olduġumdandur

reh-i maḥabbete düşdi:
1. **reh-i maḥabbete düşdi:**-*di*
Gazel 866
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşka yoluna girmek, aşka düşmek.
7. Āvāre-gerd-i küçe-i āmāl olan göñül
8. Düşdi reh-i maḥabbete āvāre ḳalmadı

reh-i meyḫānede:
1. **reh-i meyḫānede:**
Gazel 221
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Meyhane yolu.
7. Gel ey mest-i teġāfül bir nigāh it ḥāl-i mestāne
8. Reh-i meyḫānede bu hāy u hūlar hep senüñçündür

reh-i rāst-ı ḥicāz:
1. **reh-i rāst-ı ḥicāz:**
Gazel 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hicazın dosdoğru yolu II Hicaz makamının tarzı.
5. Gūş-ı ʿuşşāḳa virür ẕevḳ reh-i rāst-ı Ḥicāz
6. Muṭribā itdügün āheng Ṣifāhan yolıdur

reh-i ṣabr:
1. **reh-i ṣabr:**
Gazel 91
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sabır, sabır yolu.
1. Şevḳ-i ruḫuñla rūy-ı heves lāle-reng olur
2. Fikr-i dehānuñ ile reh-i ṣabr teng olur

reh-i ṭāʿāt-ı rabbānīʾde:
1. **reh-i ṭāʿāt-ı rabbānīʾde:**-*de*
Gazel 801
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allaha ibadet etme yolu.
1. Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳʾa dīdesi miḥrābı āmāde
2. Döşenmişdür reh-i ṭāʿāt-ı Rabbānīʾde seccāde

reh-i teng-i ḳanāʿat:
1. **reh-i teng-i ḳanāʿat:**
Gazel 698
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kanıklığın dar yolu.
13. Düşvārcadur gerçi reh-i teng-i ḳanāʿat
14. Yoḳdur ḫaṭar ü bīmi selāmet var içinde

reh-i ümidine:
1. **reh-i ümidine:**-*i, -n, -e*
Gazel 261
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Umut, umut yolu.
9. Çekmez reh-i ümidine sed ehl-i ḥācetün
10. Şāh-ı serīr-i faḳr Sikenderlik istemez

reh-i vücūda:
1. **reh-i vücūda:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Varlık yolu.
37. Reh-i vücūda başaldan ḳadem bu idi ümmīd
38. Kʾolam cebīn-zede-i āsitān-ı Mevlānā

rehīn-i kīse-i teslīm:
1. **rehīn-i kīse-i teslīm:**
Gazel 641
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Teslimiyet kesesinin tutsağı.
13. İtme ḫᵛāhiş Nābiyā ʿarż-ı tevekkül pest olur
14. Naḳd-i istiġnā rehīn-i kīse-i teslīm iken

reh-nişīn-i kūy-ı telāş:
1. **reh-nişīn-i kūy-ı telāş:**
Gazel 886
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Endişe semtinin yol keseni II Endişe semtinin yolunda oturup bekleyen.
7. Ḳayurmaz olduġumuz reh-nişīn-i kūy-ı telāş
8. O şuḫ itmez ise żāyiʿ intiẓārumızı

reh-nümā itdi:
1. **reh-nümā itdi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rehberlik etmek.
7. Yūsuf-ı güm-geşteden çün almadı peyġāmı dil
8. Reh-nümā itdi dem-ā-dem çeşm-i giryānı baña

reh-nümā olursa:
1. **reh-nümā olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yol gösterici olmak, rehber olmak.
7. Tevfīḳ-i Iẕidi kime olursa reh-nümā
8. Baḫt-ı bülendi cez̠b ider aḥkām-ı rifʿati

reh-nümā-yı cezbe-i ḥüsn:
1. **reh-nümā-yı cezbe-i ḥüsn:**
Gazel 170
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güzellik cezbesinin rehberi.
5. Delālet itmez ise reh-nümā-yı cezbe-i ḥüsn
6. Nigāh-ı ḫaṭve-i evvelde rāhını güm ider

reh-nümā-yı zevḳdür:
1. **reh-nümā-yı z̠evḳdür:**-*dür*
Gazel 151
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zevk rehberi.
9. İtmen iblisi ḳabā ʾifrītlerden siz kıyās
10. Reh-nümā-yı z̠evḳdür ol fırkānun nārīnidür

reh-peymā oldı:
1. **reh-peymā oldı:**-*dı*
Kaside 1
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
Yol katetmek.
195. Olınca ol nefesden baḥr-ı ṭabʿum mevc-hīz-i şevḳ
196. Ḳalem tevḥīd-i Bārī lüccesinde oldı reh-peymā

reh-rev:
1. **reh-rev:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Yola giden, yolcu.
3. Ey reh-rev ol bu rāh-güz̠erden girīz-pāy
4. Cemʿ oldı kūh-ı ʿaşḳa pelengān birer birer

2. **reh-reve:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **257**
Yola giden, yolcu.
257. Reh-zene rast gelen reh-reve döndüm āḫir
258. Eyledi nefs ü hevā naḳd-i ḥayātum ber-bād

3. **reh-revi:**-*i*
Tarih 52
Mısra: **38**
Yola giden, yolcu.
37. Tecdīd-i ʿarż-hāl-ı ʿubūdiyyet itmeġe
38. Nābī olınca ḫıṭṭā-i endīşe reh-revi

reh-revān-ı hüner:
1. **reh-revān-ı hüner:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **278**
Kelime Tipi: -
Ustalık yolcuları.
277. Şimdi kimdür iden bir öyle es̠er
278. Eṣ-ṣalā işte reh-revān-ı hüner

reh-rev-i ümmīde:
1. **reh-rev-i ümmīde:**-*e*
Gazel 113
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ümit yolcusu.
9. Nābī ne ḳayd-ı eşk-i ter ü pāre-i ciġer
10. Şevḳ-i viṣāl reh-rev-i ümmīde tūşedür

reh-rev-i vādi-i şiʿr ü inşā:
1. **reh-rev-i vādi-i şiʿr ü inşā:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şiir ve inşa vadisinin yolcusu.
7. Cilve-fermāy-ı kümeyt-i maʿnā
8. Reh-rev-i vādi-i şiʿr ü inşā

rehüm düşe:
1. **rehüm düşe:**-*e*
Gazel 518
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yolum düşer.
5. Mīl-i nā-şüste-ruḫ-ı sürmeden ednā degülem
6. Belki bir gün düşe bir meykede-i nāza rehüm

rehvār-ı āhı:
1. **rehvār-ı āhı:**-*ı*
Gazel 321
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ah'ın rahvan atı.
5. Dilden dehāna çıkmaġa yoḳ şimdi ṭaḳāti
6. Rehvār-ı āhı rāh-ı maḥabbetde yormışız

rehvār-ı ḳalem:
1. **rehvār-ı ḳalem:**
Gazel 678
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sarsmadan güzel yürüyen kalem atı.
3. Yek-ḫaṭvede eyler yine ṭay şarḳ ile ġarbı
4. Rehvār-ı ḳalem her ne ḳadar pābe-gil olsa

reh-yāb:
1. **reh-yāb:**
Gazel 671
Mısra: **7**
Yolunu bulabilen, girebilen, yolcu.
7. Kūy-ı ümmīdine reh-yāb ise de nādirdür
8. Bī-dimāġāna düşen reh-güz̠er-i ihmāle

reh-yāb olamaz:
1. **reh-yāb olamaz:**-*amaz*
Gazel 612
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yol bulmak.
3. Reh-yāb olamaz vaḥdete ālāyiş-i kesret
4. Bin gūşe bir āvāzeyi taksim ne mümkin

2. **reh-yāb olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 34
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Rehber olmak.
11. Reh-yāb olamaz kūr-dilān rāh-ı Ḫudāʾya

12. Tā itmeyicek rişte-i Ḳurʾānʾa teşebbüs̱

3. **reh-yāb olamaz:***-a, -maz*
Gazel 167
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
13. Bī-vāsıta-i ḥarf olamaz çeşm aña reh-yāb
14. Gūyā dehen-i nāziki maḥsūs degüldür

4. **reh-yāb olamaz:***-a, -maz*
Gazel 267
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
9. Her fikr olamaz maʿnī-i der-besteye reh-yāb
10. Her bī-meze reh-bürde-i genc-i dehen olmaz

5. **reh-yāb olamaz:***-a, -maz*
Gazel 361
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
11. Reh-yāb olamaz rifʿatine zelzele Nābī
12. Her kim ki anuñ virdi ola sūre-i iḫlāṣ

6. **reh-yāb olamaz:***-a, -maz*
Gazel 687
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
7. Dāmen-i bergine reh-yāb olamaz dest-i ẕübūl
8. Gül-i naḳş olmayıcaḳ reng ile bū ḳaydında

7. **reh-yāb olamaz:***-a, -maz*
Gazel 731
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
9. Nābiyā menzil-i maḳṣūdına reh-yāb olamaz
10. Ḥāṣıl-ı menzili naḳd eylemeyen merḥalede

8. **reh-yāb olamaz:***-a, -maz*
Tarih 121
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
23. Pirāmenini dūr idemez leşker-i endūh
24. Reh-yāb olamaz bāṭınına gerd-i ḳasāvet

9. **reh-yāb olamaz:***-a, -maz*
Tarih 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
1. Bu sāl-i ḫuceste-fāla Nābī
2. Reh-yāb olamaz melāl u hestī

reh-yāb olan:
1. **reh-yāb olan:***-an*
Gazel 104
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
7. Olan nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa reh-yāb
8. Emīr rütbesi bulmazsa bāri kāşif olur

2. **reh-yāb olan:***-an*
Kaside 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḫtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

reh-yāb olmaz:
1. **reh-yāb olmaz:***-maz*
Gazel 432
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
11. Hevā-yı sim ü zer olmaz derūnına reh-yāb
12. Gubārdan dili āzādedür ḫızānemüzüñ

reh-yāb olursa:
1. **reh-yāb olursa:***-ur, -sa*
Gazel 200
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yol bulmak.
15. Ḳaṣd-ı sitemle ḳalbüñe reh-yāb olursa da
16. Nābī-i nā-murāda saʿādet degül midür

2. **reh-yāb olursa:***-ur, -sa*
Gazel 313
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yol bulucu olmak, rehber olmak.
11. Degüldür ḥüsn-i māder-zād muḥtāc-ı zer u zīver
12. Tekellüf-i ḥüsne de reh-yāb olursa dil-pesend olmaz

reh-yāb-ı der-i gülşen-i lā-reyb:
1. **reh-yāb-ı der-i gülşen-i lā-reyb:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şüphesizlik (Kur'an) bahçesinin kapısına varan, yolunu bulan.
9. Nābī olan āvāre-i ṣaḥrā-yı vesāvis
10. Reh-yāb-ı der-i gülşen-i lā-reyb degüldür

reh-yāb-ı nemek-ḫāne-i ihmāl olsa:
1. **reh-yāb-ı nemek-ḫāne-i ihmāl olsa:***-sa*
Gazel 770
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İhmal tuzhanesine yol bulucu olmak.
7. Bir daḫı meyl-i şeker-hāne-i aʿmāl idemez
8. Nefs reh-yāb-ı nemek-ḫāne-i ihmāl olsa

reh-yāb-ı vaṣl olıncaya dek:
1. **reh-yāb-ı vaṣl olıncaya dek:**
Gazel 428
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Vuslata erinceye kadar.
11. Eyler hezār seyr ü seyāḥat fakīr-i şemʿ
12. Reh-yāb-ı vaṣl olıncaya dek şemʿadāna dek

reh-zen:
1. **reh-zenler:***-ler*
Gazel 105
Mısra: **6**
Haydut, eşkiya.
5. Ḥiṣṣe-yāb olmayıcaḳ şeyḫlerüñ feyżinden
6. Terk-i ḫᵛāb itdüremez kafileye reh-zenler

2. **reh-zene:***-e*
Gazel 401
Mısra: **2**
Haydut, eşkıya.
1. Ṣanma kim zāyiʾ olur ḫıdmeti feryād-resüñ
2. Reh-zene ḳāfileden luṭfı füzūndur ceresüñ

3. **reh-zenden:***-den*
Gazel 586
Mısra: **18**
Haydut, eşkıya.
17. Düzd-i maʿnā kara ḫırsuz gibidür ey Nābī
18. El-ḥazer ḳāfile-i naẓma ṣunan reh-zenden

4. **reh-zenlerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 676
Mısra: **4**
Haydut, eşkıya.
3. Dendānlaruñ nevāle ile vażʿı gösterür
4. Reh-zenlerüñ müṣādemesin kārbān ile

5. **reh-zene:***-e*
Gazel 838
Mısra: **6**
Haydut, eşkıya.
5. Göñül ki nāfe-i āhū-yı çīn-i ḥikmet idi
6. Diriġ reh-zene aldurdum armaġanuñ idi

6. **reh-zene:***-e*
Kaside 2
Mısra: **257**
Haydut, eşkıya.
257. Reh-zene rast gelen reh-reve döndüm āḫir
258. Eyledi nefs ü hevā naḳd-i ḥayātum ber-bād

reh-zen olan:
1. **reh-zen olan:***-an*
Gazel 132
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yol kesen olmak, eşkiya olmak.

5. Gülistān-ı cinān leb-teşne-i teşrīf-i insāndur
6. Olan reh-zen baña bī-rāhi-i nefs-i ḫasīsümdür

2. **reh-zen olan:***-an*
Gazel 175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yol kesen olmak, engel olmak.
1. Ḥırmāna sirişümdeki pindār sebebdür
2. Maḳṣūda baña reh-zen olan ẕüll-i ṭalebdür

reh-zenānuñ idi:
1. **reh-zenānuñ idi:***-uñ , -i, -di*
Gazel 838
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çapulcular, eşkiyalar.
11. Bu ʿaṣrda adı mahrūsalarda gümrükdür
12. O ġāretün ki beyābānda reh-zenānuñ idi

reh-zen-i dār-ı beḳā:
1. **reh-zen-i dār-ı beḳā:**
Gazel 710
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Beka aleminin haydutu.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

reh-zen-i diyānet:
1. **reh-zen-i diyānet:**
Tarih 77
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dindarların yolunu kesen eşkiya.
11. Ol ḫaṣm-ı dīn ü devlet ol reh-zen-i diyānet
12. Cüzʿi bahāne ile eylerdi ḥaccı tālān

reh-zen-i ġam:
1. **reh-zen-i ġam:**
Gazel 85
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gam haydutu.
15. Naḳd-ı asayişini reh-zen-i ġam ġārret ide
16. Çihre-sāy-ı der-i dīvān-ı Cem olmaz da nʾolur

reh-zen-i idbār:
1. **reh-zen-i idbār:**
Kaside 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Talihsizlik, bahtsızlık haydutları.
9. Teveccüh eyledi her gūşeden kavāfil-i feth
10. Ṭağıldı reh-zen-i idbār ḳalmadı maḥẕūr

reh-zen-i mīnā olmaz:
1. **reh-zen-i mīnā olmaz:***-maz*
Gazel 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Şarabın içilmesine engel olmak.
5. O deñlü neşʾe-yāb-ı bezm-i sahbā oldı ʿālem kim
6. Ki olmaz şimdi zühhād-ı cefā-cū reh-zen-i mīnā

reh-zen-i naḳd-i tevekkül:
1. **reh-zen-i naḳd-i tevekkül:**
Gazel 435
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tevekkül parasının yol keseni (Tevekkülü ortadan kaldıran bağlamında).
9. Reh-zen-i naḳd-i tevekkül degül ıẓhār-ı ṭaleb
10. Dāmeninden yedüñi eyleme ḳaṭʿ esbābuñ

reʾis:
1. **reʾisümdür:***-üm, -dür*
Gazel 132
Mısra: **4**
Başta bulunan zat, amir, nazır II Bir heyetin bir cemaatin başı.
3. Bu ṭufānzār-ı hestīde ben ol keştī-i Nuḥʾum ki
4. Nefes bālā-yı serde bād-bān rūḥum reʾisümdür

rekābet:
1. **rekābete:***-e*
Gazel 409
Mısra: **1**
Aynı amacı güden kimseler arasındaki çekişme, yarışma, yarış.
1. Olup rekābete ser-rişte leẕẕet-i bedenüñ
2. Girer biribirine tār ü pūdı pīrehenüñ

remād:
1. **remād:**
Gazel 110
Mısra: **8**
Ateş külü, hâkister.
7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā
8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

2. **remād:**
Kaside 14
Mısra: **44**
Kül.
43. O Kaḥramān ki ider āb u āteş-i tīġi
44. ʿAdū-yı devleti evvel ġarīk ṣoñra remād

remād eylesün:
1. **remād eylesün:***-sün*
Kıt'a 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Küle çevirmek, yakıp kül eylemek.
29. İḳbālüñe bed-ḫᵛāh olanuñ berk-i vücūdın
30. Āteşkede-i ġamda remād eylesün Allāh

remād olur:
1. **remād olur:***-ur*
Kaside 2
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Kül olmak.
143. Yazsalar ravżasınuñ nāmını āteşdāna
144. Zīr-i āteşde olur bir çemen-i sebz remād

remed:
1. **remed:**
Gazel 356
Mısra: **4**
Göz ağrısı (Sevgiliyi görme, bakış).
3. Olur müşāhede-i rūyına sirişk-i niḳāb
4. Ṭulūʿ-ı mihr deminde remed ne müşkil imiş

remīde-:
1. **remīde-dillerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 56
Mısra: **9**
Ürkmüş gönül.
9. Remīde-dillerüñ el gölgesiyle ḳāniʿdür
10. Müsāfirāne gelür sāye-i çenār leẕīẕ

remīde:
1. **remīde:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Ürkmüş, korkmuş.
3. Naḳş eyle ey muṣavvir ḥüsn-i cemāl-i yāri
4. Āhū-yi çeşm-i şūḫın amma remīde göster

remīde eylemeden:
1. **remīde eylemeden:***-me, -den*
Gazel 53
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ürkütmek.
9. Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i evḳātum
10. Remīde eylemeden Nābīyā vuhūş-ı ümīd

remīde ider:
1. **remīde ider:***-er*
Tarih 68
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ürkütmek, korkutmak.
3. Ḫoşā serāy-ı dil-ārā ki ṭarḥ-ı merġūbı
4. İder remīde cinānden nigāh-ı Rıḍvānın

remīde itdi:
1. **remīde itdi:***-di*
Gazel 843
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Korkutmak, ürkütmek.
5. Remīde itdi benden yāri seng-i taʿn-ı bed-gūyān
6. Şikest-i dil teraḳḳī buldı elden mūmiyā gitdi

remide itmez:
1. **remide itmez:**-*mez*
Gazel 809
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Korkutmak, ürkütmek.
11. İtmez remide ṭabʿ-ı harīdārı defʿaten
12. Ḫūbān-ı ḫod-fürūş-ı zamān nāz iderse de

remīde olduḳ:
1. **remīde olduḳ:**-*duḳ*
Gazel 824
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sıkılmak.
3. Olduḳ remīde bī-nemekān-ı kenārda
4. İstānbul'un gözümde uçar māh-rūları

remīde olur:
1. **remīde olur:**-*ur*
Gazel 599
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ürkmek, korkmak.
3. Olan ḫᵛān-ı ḥayāta çāşnī-dih rūḥdur yoḫsa
4. Olur gürbe remīde üstüḫᵛān-ı ḫuşk-i şeş-derden

2. **remīde olur:**-*ur*
Gazel 792
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ürkmek, korkmak.
11. Kemīne naʿre-i gülşen-fürūzdur dile Nābī
12. Olur remīde hezārān hezār bir yire gelse

remmāl:
1. **remmāl-ṣıfat:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Falcı sıfatlı.
7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳṭası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

2. **remmālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 157
Mısra: **8**
Remil döken, remilci, falcı.
7. Ey tünd-ḫū neden bilelüm sırr-ı laʿlüni
8. Aḥkām-ı ġayb sormaġa remmālümüz mi var

3. **remmāl:**
Gazel 167
Mısra: **20**
Remil döken, remilci, falcı.
19. Sazende daḫı rütbe-i ẓilletdedür ammā
20. Remmāl ü müneccim gibi menḫūs degüldür

4. **remmālüñ:**-*üñ*
Gazel 414
Mısra: **10**
Remil döken, remilci, falcı.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur vażʿı remmālüñ

5. **remmālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 502
Mısra: **2**
Remil döken, remilci, falcı.
1. Çıḳdı beyāż ü ḥamra ile fālumuz bizüm
2. Ḥükm itdi rūy-ı ālüñe remmālümüz bizüm

remy:
1. **remyde:**-*de*
Tarih 125
Mısra: **15**
Atma, fırlatma.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

remz:
1. **remzi:**-*i*
Kıt'a 68
Mısra: **4**
Gizlice işaret, ima.
3. Güşe-gīr ol ʿālemi ṭutsun ṣadā-yı şöhretüñ
4. Añla bu remzi dehānumdan zebānumdan benüm

2. **remzi:**-*i*
Gazel 240
Mısra: **7**
Gizlice işaret, ima.
7. Bu remzi keşfe bir müşkil-şināṣ-ı cūd gelmez mi
8. Kerem bir lafẓ-ı bī-maʿnī gibi dillerde ḳalmışdur

remz ider:
1. **remz ider:**-*er*
Gazel 89
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İşaret etmek.
7. Vardukça rūy-ı yāre nigeh remz ider bunı
8. Kim devlet irtikāb-ı seferden ẓuhūr ider

remz-i ḥikmet-āmīzün:
1. **remz-i ḥikmet-āmīzün:**-*ün*
Gazel 31
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hikmetli sözün ima ettiği mana.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerḫ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

renc:
1. **renc:**
Gazel 26
Mısra: **5**
Eziyet, ağırlık.
5. Ol būse-i lebden ki ola renc ile ḥāṣıl
6. Şīrīnter imiş būs-ı leb-i nān-ı ḳanāʿat

2. **rence:**-*e*
Gazel 411
Mısra: **11**
Eziyet, ağırlık.
11. Bizüz ol rence giriftār ki ʿaṭṭār-ı sipihr
12. Nām-ı eczāsını bilmez daḫı dermānumuzuñ

3. **renc:**
Kaside 16
Mısra: **52**
Eziyet, ağırlık.
51. Ḥālī ise bu dāʿiyelerden eger dilüñ
52. Bāʿis̱ ne irtikāba bu renc ü bu miḥneti

renc u ʿanādur:
1. **renc u ʿanādur:**-*dur*
Gazel 63
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dert ve sıkıntı.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

renc u endūh:
1. **renc u endūh:**
Gazel 358
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eziyet ve sıkıntı.
9. Renc u endūh ḳomaz dillerde
10. Bād-ı zehr-i ġam-ı devrāndur berş

renc ü küdūret çekmeye:
1. **renc ü küdūret çekmeye:**-*me, -y, -e*
Kaside 19
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı ve keder çekmek.
31. Ḥaḳ muʿammer ide ẕāt-ı pākin
32. Çekmeye renc ü küdūret aṣlā

renc ü rāḥat:
1. **renc ü rāḥat:**
Gazel 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı ve rahat.
1. Yek-nesebdür renc ü rāḥat ḥüzn ü şādī böyledür
2. Ḫāk-i āteş-hīz-i ʿaşḳuñ āb u bādı böyledür

renc ü rāḥatı:

1. **renc ü rāḥatı:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı ve rahat.
61. Didüm egerçi cümlesi vārid bu sözlerüñ
62. Ben daḫı añlamaz degülem renc ü rāḥatı

renc-i ʿaşḳuñ:
1. **renc-i ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 397
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aşk acısı.
7. Ṣabrdur suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ çāresi
8. Renc-i ʿaşḳuñ ġayri bir dermāna istiʿdādı yoḳ

renc-i cürme:
1. **renc-i cürme:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Günah sızısı.
121. Anda ṣarf olunan nebāt u şeker
122. Renc-i cürme olur şifā-āver

renc-i firāḳa:
1. **renc-i firāḳa:**-*a*
Gazel 826
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayrılık acısı.
9. Āsāyişüñ leẕāʾiẕi geldükçe ḫāṭıra
10. Renc-i firāḳa ḳuvvet-i taḳrīr ḳalmadı

renc-i ḫumārı:
1. **renc-i ḫumārı:**-*ı*
Gazel 822
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Içkiden sonraki baş ağrısının eziyeti, ağırlığı.
9. Ne ḫoş o dem ki alam deste sāġarı Nābī
10. ʿAkib-zed olmaya ammā ki renc-i ḫumārı

renc-i imtilā:
1. **renc-i imtilā:**
Gazel 843
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aşırı yemeden gelen sıkıntı.
7. Tehī ḳaldı nevāl-i vaṣldan ḫᵛān-ı ümīd ammā
8. Velīkin maʿde-i dilden de renc-i imtilā gitdi

renc-i nişīb ü firāzdan:
1. **renc-i nişīb ü firāzdan:**-*dan*
Gazel 575
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
İniş çıkışın eziyeti.
7. Olmaz güsiste renc-i nişīb ü firāzdan
8. Mānend-i sāye ṣāḥibine inḳiyād iden

renc-i taḥṣīl:
1. **renc-i taḥṣīl:**
Gazel 422
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Elde etme zahmeti, sıkıntısı.
13. Renc-i taḥṣīl ü ġam-ı fevtini çekme Nābī
14. Vaṣldan ġayrı bu ġam-ḫānede bir maṭlūbuñ

renc-i tāze:
1. **renc-i tāze:**
Kıt'a 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeni sıkıntı, taze sızı.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

rencīde iden:
1. **rencīde iden:**-*en*
Gazel 582
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İncitmek.
7. Olsun göreyüm gūşe-i hicrāna giriftar
8. Rencīde iden ol gül-i meh-peykeri benden

renciş:
1. **renciş:**
Gazel 505
Mısra: **3**
Sızlanış.
3. Kemīne renciş ile dūstān ḳanda ḳalur
4. ʿAdūya ḳādir isem ḳaṣd-i intikam idemem

renciş virme:
1. **renciş virme:**-*me*
Gazel 103
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Eziyet ve sıkıntı verme.
13. Bārī ümmīde düşüp kendüne renciş virme
14. Nābīyā çün ṭaleb-i vaṣldan ihmālün var

renciş-i dest-i cān-sitān:
1. **renciş-i dest-i cān-sitān:**
Gazel 531
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Can alıcı güzellerin elinden sızlanma.
13. Ben şehīd-i nigāh-ı cānānum
14. Renciş-i dest-i cān-sitān bilmem

renciş-i mūrı:
1. **renciş-i mūrı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Karıncayı incitme.
161. O ḳadar ehl-i ʿiffet ü perhīz
162. Renciş-i mūrı eylemez tecvīz

rencūr:
1. **rencūr:**
Kaside 7
Mısra: **62**
Hasta, dertli.
61. Meġer muḳaddime-i ṣıḥḥat ü selāmet imiş
62. Zamān teṭāvül-i ʾilletle ḳalduġı rencūr

reng:
1. **reng:**
Gazel 353
Mısra: **1**
Renk.
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
2. Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış

2. **reng:**
Gazel 227
Mısra: **2**
Renk.
1. Ol ġonceden ki bülbül-i ḳudsī figān ider
2. Bu reng ile ḳalursa ruḫ-ı āli ḳān ider

3. **reng:**
Gazel 158
Mısra: **5**
Oyun, hile.
5. Olsalar reng ile bu ḳaṣr-ı havāsa mihmān
6. Birisi kuşe sorar biri hevādārın arar

4. **reng:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Renk.
5. Ne reng ne bū birbirinüñ ġayrı degüldür
6. Ṣad şāḫ-ı gülüñ būy-ı hevā-perveri birdür

5. **reng:**
Gazel 710
Mısra: **14**
Renk.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

6. **rengin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **144**
Renk.
143. Çıḳdı eflāke dūd-ı ʿanber-bār
144. Zuḫalin rengin itdi dīgergūn

7. **rengden:**-*den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **25**
Renk.
25. Rengden ʿārī idügin Yezdān
26. Ṭurma iẓhār ider bahār u ḫazān

8. **rengi:**-*i*
Tarih 26

Mısra: **6**
Renk.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

9. **rengler:**-*ler*
Gazel 128
Mısra: **9**
Boya, renk II Hile, oyun.
9. Nīrenglerle geçmededür ṭurma rengler
10. Destinde ẖūn-ı fitne ḥınā ṣūretindedür

reng ile bū:
1. **reng ile bū:**
Gazel 687
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Renk ile koku.
7. Dāmen-i bergine reh-yāb olamaz dest-i ẕübūl
8. Gül-i naḳş olmayıcaḳ reng ile bū ḳaydında

reng reng:
1. **reng reng:**
Gazel 716
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rengarenk, çok renkli.
3. Şevketin görmiş zemīnüñ reng reng ezhārla
4. Dāmen-i ṣaḥrāya yüzler sürdi deryālar yine

reng ü bū:
1. **reng ü bū:**
Gazel 564
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Renk ve koku II Şan ve şöhret.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

reng ü būy:
1. **reng ü būy:**
Gazel 695
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Renk ve koku, süs ve bezek.
1. Sünbül piyāza neşv ü nemāda niyāzda
2. Yoḳdur bu reng ü būy nümāyiş piyāzda

2. **reng ü būy:**
Gazel 695
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Renk ve koku, süs ve bezek.
3. Sünbülde müsteʿārdur ammā bu reng ü būy
4. Faḳr-ı piyāz sünbüledür imtiyāzda

reng ü būy-ı bāṭınīdür:
1. **reng ü būy-ı bāṭınīdür:**-*dür*
Gazel 303
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İçten, özden gelen renk ve koku.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ḳışrı her sāde dıraẖtuñ dārçīn olmaz

reng ü būyın:
1. **reng ü būyın:**
Gazel 747
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Renk ve koku II Şan ve şöhret.
11. Reng ü būyın gāret itdün besdür ey bād-ı ṣabā
12. Olma bādī gül gibi bir ẖāndenüñ ber-bādına

rengī:
1. **rengīn:**-*n*
Gazel 242
Mısra: **6**
Renk.
5. Yalıñuz çeşmüm degül ṣahbā vü sāḳī laʿl-i cām
6. Leblerüñ rengīn mey-i ahmer bilür bilmezlenür

reng-i ʿadem:
1. **reng-i ʿadem:**
Gazel 398
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk rengi.
13. Reng-i ʿadem vücūdla Nābī be-hem yürür
14. Mümkin degül müfāreḳatı rūzdan şebüñ

2. **reng-i ʿadem:**
Gazel 854
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yokluk rengi.
7. Nāmını cāme-i hestī ḳomamun farḳı nedür
8. O metāʿuñ ki ola reng-i ʿadem encāmı

rengi alur:
1. **rengi alur:**-*ur*
Gazel 337
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yeni bir renk almak.
9. Mīveye benzer ki alur rengi ḳamerden
10. Nābī dil-i ẖūn-geşte ki mehveşlere düşmiş

reng-i ʿamā:
1. **reng-i ʿamā:**
Gazel 644
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Körlük rengi (Kıymetsizlik ve kudretsizliğini ifade bağlamında).
17. Behresi dest-i muṣavvirden olur reng-i ʿamā
18. Nābiyā her kim ki istimdād ide taṣvīrden

reng-i ayva:
1. **reng-i ayva:**
Gazel 754
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ayva rengi, sarı renk.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

reng-i bekā:
1. **reng-i bekā:**
Gazel 643
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sonsuzluk rengi, sonsuzluktan eser.
3. Hiç birinde bulamaz reng-i bekā būy-ı s̱ebāt
4. İtse gül-geşt-i ṣabā ʿālemi gülşen gülşen

reng-i digerle:
1. **reng-i digerle:**-*le*
Gazel 457
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Farklı renkli.
7. Gelür her ḥalḳası reng-i digerle ġayrı maʿdenden
8. Degül mümkin zer itmek cümlesin zencīr-i evḳātuñ

reng-i edā:
1. **reng-i edā:**
Kaside 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Farklı bir üslup.
3. Biñ cihān mesʿele-i rāza virür reng-i edā
4. Maʿni-i muḫtaṣarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

reng-i enesinde:
1. **reng-i enesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 405
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Benliğin özü, rengi.
15. Bildiler ẓāhir ile bāṭınuñ āmīzişini
16. Rengīni reng-i enesinde görenler mānuñ

reng-i günāhı:
1. **reng-i günāhı:**-*ı*
Gazel 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Günahın her türlüsü.
1. Reng-i günāhı eyleyen ebrū-yı maġfiret
2. İtmiş ẖaṭāyı şāne-i gīsū-yı maġfiret

reng-i ẖacālet:
1. **reng-i ẖacālet:**
Tarih 121
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mahcubiyet rengi.
7. Her şemse-i gül-i dūẖtenün berg-i kemīni

8. Şūretkede-i çīne geçer reng-i ḫacālet

reng-i ḫālün:
1. **reng-i ḫālün:**-*ün*
Gazel 102
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ben rengi.
11. Reng-i ḫālün virdi germiyyet dil-i sūzānuma
12. Micmer-i endīşeme kâfur döksem ʾūd olur

reng-i ḥayāt:
1. **reng-i ḥayāt:**
Gazel 697
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaşamın rengi, tadı.
1. Reng-i ḥayāt kim görinür laʿl-i yārda
2. Meʾmūldur nümāyişi ancaḳ bahārda

reng-i ḥayret:
1. **reng-i ḥayret:**
Tarih 92
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hayret rengi.
7. Ey ḫoşā çetr-i gül-āgende ki naḳşından alur
8. Reng-i ḥayret ḳalem-i naḳşger-i Çin ü Ḫıtā

reng-i hestīden:
1. **reng-i hestīden:**-*den*
Gazel 403
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Varlığın belirtisi, kokusu.
7. Reng-i hestīden es̱er yoḳ ʿadem-i ṣarfa şebih
8. Göremem lez̠z̠etini vāḳıʿasuz ḫᵛāblaruñ

reng-i ḥicābum:
1. **reng-i ḥicābum:**-*um*
Gazel 782
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Utanma rengi, utanma.
3. ʿArak-rīz-i ḥicāb olmaz o şūḫ ancaḳ letāfetde
4. Düşer reng-i ḥicābum rūyına vaḳt-i temennāda

reng-i ḥınā:
1. **reng-i ḥınā:**
Gazel 149
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kına rengi.
5. Bārī deġerdi ḫᵛāhişe zer eylese ḳarār
6. Dest-i güşāde-destde reng-i ḥınā ḳadar

reng-i istiḳlāline:
1. **reng-i istiḳlāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 748
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bağımsızlık karakteri.
3. Cevher-i aṣlīye taḳlīd itse de nev-i ḫazef
4. Cevherüñ gelmez taġayyür reng-i istiḳlāline

reng-i ittihād:
1. **reng-i ittihād:**
Gazel 375
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Birlik rengi, birmiş aynıymış gibi gösterme.
13. Nābiyā virmekdedür ezdāda reng-i ittihād
14. Gerdiş-i ḥikmet-nümāy-ı günbed-i devvār-ı ṣunʿ

reng-i kemālüñ:
1. **reng-i kemālüñ:**-*üñ*
Gazel 601
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Olgunluk hilesi.
7. Ālūdelikde reng-i kemālüñ birisidür
8. Cūy-ı vücūduñ añlayana ṣāf-ı maḳsemin

reng-i lebinden:
1. **reng-i lebinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 576
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dudağının rengi.
1. Maʿnā-yı sitem ẓāhir iken reng-i lebinden
2. Ḳādir miyüz ammā ki sūʾale sebebinden

reng-i peride:
1. **reng-i peride:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Soluk renk.
5. Gördükçe yāri eyler pervāz reng-i rūlar
6. Saʿy eyle sen de ey dil reng-i peride göster

reng-i rıżāsın:
1. **reng-i rıżāsın:**-*sı, -n*
Gazel 143
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rıza hilesi, razı gibi görünme.
7. Eyler nefes-i bī-maḥal-i ḫᵛāhiş-i vuṣlat
8. Meh-pārelerün reng-i rıżāsın müteġayyir

reng-i rūdur:
1. **reng-i rūdur:**-*dur*
Gazel 860
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yüzün rengi.
3. Fezā-yı ʿaşḳda pervāza gelmez murġ-ı bigāne
4. Bu deşt-i bī-kerānuñ reng-i rūdur murġ-ı perrānı

reng-i ruḫsārın:
1. **reng-i ruḫsārın:**-*ı, -n*
Gazel 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Yanağının rengi.
1. Serv-ḳaddüm sāye ṣalsa baġa ʿarʿar ḫāk olur
2. Reng-i ruḫsārın görüp güller girībān-çāk olur

reng-i ruḫsāruñı:
1. **reng-i ruḫsāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 323
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Yanağının rengi.
1. Ḥasret-i rūyun ile çeşmi ki giryān buluruz
2. Reng-i ruḫsāruñı her ḳaṭrede pinhān buluruz

reng-i rūlar pervāz eyler:
1. **reng-i rūlar pervāz eyler:**-*r*
Gazel 186
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir sebepten ötürü ansızın yüzünün rengi sararmak, solmak, beti benzi atmak.
5. Gördükçe yāri eyler pervāz reng-i rūlar
6. Saʿy eyle sen de ey dil reng-i peride göster

reng-i rūyı alınmış:
1. **reng-i rūyı alınmış:**-*mış*
Gazel 830
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünde renk kalmamak, beti benzi atmak.
5. Alınmış reng-i rūyı ʿişveler olmış perākende
6. Güşād irmiş muḥassal ʿuḳde-i şalvāra besbelli

reng-i rūyın:
1. **reng-i rūyın:**-*y, -ı, -n*
Gazel 756
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yüzünün rengi.
9. İder gūş eyleyen ḥussād-ı naẓmun reng-i rūyın zerd
10. Benüm ḫāṣiyyet-i iksīr var ḥüsn-i beyānumda

reng-i rūyından:
1. **reng-i rūyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 572
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüzünün rengi.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

reng-i rūyını:
1. **reng-i rūyını:**-*y, -ı, -n, -ı*
Gazel 215
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yüzünün rengi.

11. Gül-būse reng-i rūyını yārüñ füzūn ider
12. Meşhūrdur ki bezl ile niʿmet mezīd olur

reng-i rūyum:
1. **reng-i rūyum:**
Kaside 2
Mısra: **250**
Kelime Tipi: -
Yüzün rengi.
249. Yā Rasūlaʾllāh o ʾāṣī-i siyeh-rūyem kim
250. Reng-i rūyum virür āyine-i gufrāna sevād

reng-i ṣafā bulursa:
1. **reng-i ṣafā bulursa:***-ur, -sa*
Gazel 148
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Neşelenmek, sevinmek.
7. ʿAceb mi fetḥ ile āṣaf bulursa reng-i ṣafā
8. Ki zāġ-ı tīġ-i şecāʿat ġazā bozundısıdur

reng-i şarāb:
1. **reng-i şarāb:**
Gazel 679
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarabın rengi.
7. Zāʾil oldı leb-i ālinde olan reng-i şarāb
8. Ḳalmadı ġamzesinüñ ḳudreti mestānelige

reng-i sitem:
1. **reng-i sitem:**
Gazel 684
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zulüm rengi.
1. Reng-i sitem esīr ruḫ-ı ḫoş-kumāşına
2. Ḥarf-i ġurūr beste leb-i nükte-pāşına

reng-i taʿalluḳ:
1. **reng-i taʿalluḳ:**
Gazel 710
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünyaya bağlanma rengi.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

reng-i tāze:
1. **reng-i tāze:**
Kıt'a 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Canlı, yeni renk.
3. Cāme-i reng reng-i tāze ile
4. Ḳāmet-i nāzenīn tūlānī

reng-i tefāvüt:
1. **reng-i tefāvüt:**
Gazel 756
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Farklılıktan eser, farklılık rengi.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ḫazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

reng-i telāş:
1. **reng-i telāş:**
Gazel 700
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Telaş ifadesi.
5. Āyīnelerde jeng nefesveş bedīd olur
6. Reng-i telāş çihre-i ümmīdvārda

reng-i ẓalām:
1. **reng-i ẓalām:**
Kaside 12
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Karanlık rengi, siyah.
21. Ne ḳadar encümen-efrūz ise şemʿ-i iḳbāl
22. Bestedür tār-ı fetīlinde yine reng-i ẓalām

reng-i żıddīde:
1. **reng-i żıddīde:***-de*
Kaside 1
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Zıt özellikler, muhalif durumlar.
61. ʿAnāṣırla ṭabāyiʿ reng-i żıddīde olup ḳāʿim
62. Biribiriyle olmışlar vaḥīdüʾl-aṣl iken aʿdā

rengīn:
1. **rengīn:**
Gazel 46
Mısra: **1**
Renkli, hoş, güzel.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

2. **rengīni:***-i*
Gazel 405
Mısra: **16**
Renkli, hoş, güzel.
15. Bildiler ẓāhir ile bāṭınuñ āmīzişini
16. Rengīni reng-i enesinde görenler mānuñ

3. **rengīn:**
Gazel 836
Mısra: **6**
Renkli, hoş, güzel.
5. Ġonce-i rengīni itmez nīm-ḫand-i iltifāt
6. Bülbülüñ bezl itdügi rengīn şaḳālardan biri

4. **rengīn:**
Kaside 16
Mısra: **99**
Renkli, hoş, güzel.
99. Ol nāzenin ḳıyāfet o rengīn edā ile
100. Çeşmümle gūşum itmiş iken ḥüsn-i ülfeti

5. **rengīn:**
Kaside 19
Mısra: **3**
Renkli, hoş, güzel.
3. Mū-be-mū ḥüsn ü leb-ā-leb rengīn
4. Ser-be-ser şīve ser-ā-pā raʿnā

6. **rengīndür:***-dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **515**
Renkli, hoş, güzel.
515. Diyemem naẓmumı ki rengīndür
516. Lāyıḳ-ı āferīn ü taḥsīndür

7. **rengīn:**
Tarih 8
Mısra: **3**
Renkli, hoş, güzel.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

8. **rengīn:**
Tarih 8
Mısra: **11**
Renkli, hoş, güzel.
11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

9. **rengīn:**
Tarih 51
Mısra: **50**
Renkli, hoş, güzel.
49. Birbirinden maṣīf ü meṣtāsı
50. Oldı ḫāṭır-güşāde vü rengīn

10. **rengīn:**
Tarih 107
Mısra: **7**
Renkli, hoş, güzel.
7. Dem-i tāvūsveş eṭrāfı rengīn
8. Güşāde revzeni saḳfı muʿallā

11. **rengīn:**
Gazel 571
Mısra: **5**
Renkli, hoş, güzel.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

rengīn-güher virürdi:
1. **rengīn-güher virürdi:***-ür, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Elmas rengi vermek, (Renk katmak, değer kazandırmak bağlamında).

59. Ḫamseʾye virürdi bu rengīn-güher
60. Ḫātem-i elmās ḳadar zīb ü fer

rengīn-süḫan:
1. **rengīn-süḫanlıcıḳlar:**-*lıcıḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **16**
Süslü sözler.
15. Rāḥat-rubā-yı cāndur naġme-serālıcıḳlar
16. Rengīn-süḫanlıcıḳlar eşʿār-ḫᵛānlıcuḳlar

resā:
1. **resā:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Yetişen, erişen II Uygun.
5. Olmış ṭutalım çerḫe resā kūh-ı meʿāşī
6. Sahrā-yı bihişt eyler anı zūr-ı ʿināyet

2. **resā:**
Gazel 458
Mısra: **8**
Yetişen, erişen II Uygun.
7. Ḫırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

3. **resā:**
Gazel 510
Mısra: **6**
Yetişen, erişen.
5. İtdük tehī ṣadefle ḳanāʿat kenārda
6. Ḳaʿr-ı yeme resā degül idrākümüz bizüm

4. **resā:**
Tarih 127
Mısra: **6**
Yetişen, erişen.
5. Būsegāh eylese bir dāmeni Ḥaḳ efvāha
6. Pençe-i ḫār u ḫas olmaḳ aña ḳābil mi resā

resā ola:
1. **resā ola:**-*a*
Tarih 86
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Erişmek, ulaşmak.
5. Cānibeyni böyle müstecmiʿ bulınmaz bir maḥal
6. Kim ola dil-ḫᵛāhına herkes meşaḳḳatsüz resā

resā olamaz:
1. **resā olamaz:**-*a, -maz*
Tarih 92
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Erişmek, ulaşmak.
41. Kevkeb-i şān ü şükūhı o ḳadar ʿālī kim
42. Olamaz dāʾire-i rifʿatine fikr resā

resā oldı:
1. **resā oldı:**-*dı*
Kaside 22
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Erişmek, ulaşmak.
15. Bilāda itdi tefevvuḳ o lālezār-ı laṭīf
16. Bihişte oldı resā iştihār-ı Maġnīsā

resā olmaz:
1. **resā olmaz:**-*maz*
Kaside 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Erişmek, ulaşmak.
11. Anuñ maḳāmına olmaz resā ṭuyūr-ı ḫıred
12. Kenār-ı ʾarşdadur āşiyān-ı Mevlānā

resān:
1. **resāndur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **142**
Yetişen, ulaşan.
141. Ol pādişāh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
142. Tā saḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

2. **resāndur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **190**
Yetişen, ulaşan.
189. Ol pādişeh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
190. Tā sāḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

resān olınca:
1. **resān olınca:**-*ınca*
Gazel 315
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yetişmiş, elde etmiş olmak.
9. Ḥuṣūl-ı maʿnīye dekdür sütūra ṣarf-ı naẓar
10. Olınca ḳaṣra resān nerdübāna yir ḳalmaz

resen:
1. **reseni:**-*i*
Gazel 839
Mısra: **8**
İp, urgan, halat.
7. Cism-i nāzikterine dāʿiye-i pūşiş ile
8. Fūta āvīḫtedür boynına taḳmış reseni

2. **resenden:**-*den*
Gazel 847
Mısra: **6**
İp.
5. Penbe āvīhte olmazdı zih-i ḥallāca
6. ʿAşıḳuñ dest-resi olsa resenden ġayrı

3. **resenümden:**-*üm, -den*
Gazel 631
Mısra: **10**
İp II Saç teli.
9. Mümkin mi ḫam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
10. Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden

resen resen diyerek:
1. **resen resen diyerek:**
Gazel 446
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zülüf zülüf diyerek.
7. Ne ḥāle ṣaldı dili ṭavr-ı küştegī-ḫᵛāhı
8. Ṣalındı zülf-i nigāre resen resen diyerek

resenden resene:
1. **resenden resene:**
Gazel 758
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İpten ipe.
9. Rīsmān-bāzlıḳ eyler gibi Nābī mıżrāb
10. Ṣıçrar āvāze-i sāz ile resenden resene

reşḥa-gedā-yı der-i meyḫāne-i feyż olalum:
1. **reşḥa-gedā-yı der-i meyḫāne-i feyż olalum:**-*alum*
Gazel 517
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Feyiz meyhanesi kapısında hiç hükmündeki bir damla olmak.
3. Olalum reşḥa-gedā-yı der-i meyḫāne-i feyż
4. Destümüz kāse-i deryūze-i ḥācāt idelüm

reşḥa-i bārān-ı ḥażret-i bārī:
1. **reşḥa-i bārān-ı ḥażret-i bārī:**
Kaside 7
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rahmet yağmurunun damlası.
19. Ṭokundı reşḥa-i bārān-ı ḥażret-i Bārī
20. Çekildi lānesine oldı ser be-ḫᵛāb-ı ḥuzūr

reşḥa-i feyyāza-i iḥsānuñdan:
1. **reşḥa-i feyyāza-i iḥsānuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İhsanının bereketinin damlaları.
7. Hep senüñ reşḥa-i feyyāza-i iḥsānuñdan
8. Ḥiṣṣe-yāb āteş ü āb u gül ü ḫār bed ü nīk

reşḥ-i āb:
1. **reşḥ-i āb:**
Gazel 303
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Su sızıntısı.
5. Sirişk-i çeşmine ehl-i nifāḳuñ iʿtimād itme
6. Esāsında binānuñ reşḥ-i āb olsa metīn olmaz

reşḥ-i ġamām:

1. **reşḥ-i ġamām:**
Kaside 12
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bulutun terlemesi.
19. Güẕer itmekdedür iḳbāl u ruṭūbet didügüñ
20. Biri ḫurşīd-i zemistān birisi reşḥ-i ġamām

reʾs-i şerīfi:

1. **reʾs-i şerīfi:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Azizliğin başı.
53. Oldı o girāmī güherüñ reʾs-i şerīfi
54. Ṣanduḳa-i ser-best-i ruḫām içre hüveydā

2. **reʾs-i şerīfi:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Şereflilerin, mübareklerin başı.
89. Ṣandūḳ ile ihrāc idüp ol reʾs-i şerīfi
90. Ṣandūḳ-ı ruḫām-ı digere itdiler īvā

resīd:

1. **resīd:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Resmi bir yazının yerine ulaştığını gösteren "geldi" işareti.
1. Ḳafā-yı yāre düşen gīsū-yı medīd midür
2. Berāt-ı ḥüsn verāsındaki resīd midür

2. **resīdi:**-*i*
Gazel 564
Mısra: **24**
Resmi yazının yerine ulaştığını bildiren "geldi" işareti.
23. ʿUṭārid resm-i aḥkām eyledükçe ṣafha-i çerḫe
24. Resīdi dūş-ı fermāna nişān-ı imtis̱āl olsun

resīd oldı:

1. **resīd oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Ulaşmak, erişmek.
97. O resīd oldı murġ-ı müşgīn-bāl
98. Zīr-i bālinde nāme-i iḳbāl

resīd olmaġa:

1. **resīd olmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 640
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Erişmek, ulaşmak.
13. Cā-be-cā eyledi ḫaṭ naḫvet ü nāzın taḫfīf
14. Nābiyā ṭutdı resīd olmaġa yüz defter-i ḥüsn

resīd olmaz:

1. **resīd olmaz:**-*maz*
Gazel 89
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ulaşmak, erişmek.
11. Olmaz resīd gerdine nevʿ-i melāʾike
12. Çendīn hüner ki nevʿ-i beşerden ẓuhūr ider

resīde:

1. **resīde:**
Kaside 3
Mısra: **57**
Erişmiş, yetişmiş, ulaşmış, olgunlaşmış.
57. Degül resīde pesīn-pāye-ı ʿibāretüñe
58. Medāric-i füṣeḥā yā Muḥammed-i ʿArabī

resīde olamaz:

1. **resīde olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 704
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Erişmek, yetişmek, ulaşmak.
13. Darbüʾl-mes̱elī irādına bu ʿaṣrda Nābī
14. Kimse olamaz S̱ābit Efendiʾye resīde

reşīde oldı:

1. **reşīde oldı:**-*dı*
Tarih 56
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Erişmek, yetişmek, ulaşmak.
15. Ḥaḳ budur kim ḳalbümüz bu müjde ḫandān eyledi
16. Cümleye oldı reşīde ḥiṣṣe-i mālā-kelām

resīde olmaz:

1. **resīde olmaz:**-*maz*
Gazel 195
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Erişmek, yetişmek, ulaşmak.
5. Olmaz resīde kimse ṣadā-yı derāsına
6. Sad-kārvān-ı nāle şeb-i tārdan geçer

resīde olur:

1. **resīde olur:**-*ur*
Kaside 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Erişmek, yetişmek, ulaşmak.
5. Bir nā-murādı eylemek isterse ber-murād
6. Olur resīde ḫod-be-ḫod eczā-yı devleti

resīde olurdı:

1. **resīde olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 607
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Erişmek, yetişmek, ulaşmak.
7. Gören süṭūrın olurdı resīde mefhūma
8. Çıḳılsa ṭārem-i maʿnāya nerdübānından

resīde-i çemen-i ʿaşḳ:

1. **resīde-i çemen-i ʿaşḳ:**
Gazel 78
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşk çimeninin yetişmişi.
7. Resīde-i çemen-i ʿaşḳ rāh-hemvāruz
8. Mis̱āl-i cūy firāz u füzūdumuz birdür

resīde-i gūş oldı:

1. **resīde-i gūş oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Kulağına gitmek, haberi olmak.
37. Dil olmış iken bu ḥāle medḥūş
38. Oldı bu ṣadā resīde-i gūş

resīde-i kām ola:

1. **resīde-i kām ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **349**
Kelime Tipi: -
Muradına ermiş olmak.
349. Devletinde ola resīde-i kām
350. Ṣad hezārān benüm gibi nā-kām

reşk:

1. **reşkden:**-*den*
Gazel 39
Mısra: **5**
Kıskançlık.
5. Āġūşa çekdi cū seni ammā ki reşkden
6. Cūy-ı sirişk-i dīdede gelmez şümāra mevc

2. **reşki:**-*i*
Gazel 125
Mısra: **1**
Kıskançlık.
1. Reşki sanman felegün vüsʿate yā rifʿatedür
2. Reşk-i dīrīnesi ʿirfān ile ehliyyetedür

3. **reşk:**
Gazel 139
Mısra: **3**
Kıskançlık.
3. Mānend-i tār reşk ile cismüm olur nizār
4. Gördükçe destin öpdügini destmāller

4. **reşk:**
Gazel 423
Mısra: **5**
Kıskançlık.

5. Tāvān-ı saḳf reşk ile çāk olsa vechi var
6. Gördükçe pāyuñ öpdügini nerdübānlaruñ

5. **reşkindendür:**-*i, -n, -den, -dür*
Gazel 431
Mısra: **15**
Kıskançlık.
15. Ten-i pür-cünbiş-i sīmīnüne reşkindendür
16. Bu ḳadar lerziş-i pey-der-peyi sīm-āblarun

6. **reşkden:**-*den*
Gazel 611
Mısra: **2**
Kıskançlık.
1. İstemezdük ḳāmetin cünbişde bī-bāk olduġın
2. Reşkden servüñ libāsı çāk-ber-çāk olduġın

7. **reşke:**-*e*
Gazel 651
Mısra: **13**
Kıskançlık.
13. Reşke ne deñlü yoġ ise de şerʿde mesāġ
14. Nābī hezār reşk ü ḥased ʿayb-pūş içün

8. **reşkden:**-*den*
Gazel 794
Mısra: **7**
Kıskançlık.
7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

9. **reşkümden:**-*üm, -den*
Gazel 795
Mısra: **5**
Kıskançlık.
5. Midādāsā sevād-ı dīde reşkümden olur carī
6. Mürekkeb noḳṭasın gördükde laʿl-i dil-sitānında

10. **reşk:**
Gazel 808
Mısra: **3**
Kıskançlık.
3. Bir marażdur reşk kim mahsūd-ı ẕevḳ-i ʿayş ile
4. Dūzaḫ eyler cāme-ḫᵛābın ḥāsid-i pür-kīneye

11. **reşkden:**-*den*
Tarih 30
Mısra: **33**
Kıskançlık.
33. Şemse-i ṭāḳ-ı zer-endūdın görince reşkden
34. Oldı dāġ-ı dil sipihre āftāb-ı enveri

12. **reşkden:**-*den*
Tarih 55
Mısra: **24**
Kıskançlık.
23. Revnaḳı ḳaṣr-ı bihiştüñ ḳalmadı gitdi diyü
24. Reşkden Rıḍvān der-i Cennetde feryād eyledi

13. **reşkinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 138
Mısra: **3**
Kıskançlık.
3. Mihr tāvān-ı zer-endūdesinün reşkinden
4. Rūy-ı zerd ile ider sāḥasına vażʿ-ı cebīn

14. **reşk:**
Gazel 101
Mısra: **15**
Gıpta, imrenme.
15. Dil-beste-i mücāverete ṣad hezār reşk
16. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾa ḫāne-i hicret Medīneʾdür

15. **reşkinden:**-*in, -den*
Gazel 528
Mısra: **7**
Gıpta ile bakma, kıskanma.
7. Piyāleler çekelüm raġm-ı çerḫe reşkinden
8. Ṣabāḥ-ı maḥşere dek mest-i ıżṭırāb idelüm

reşk eyledüginden:
1. **reşk eyledüginden:**-*dü, -gi, -n, -den*
Gazel 772
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
15. Lālenün daġına reşk eyledüginden gönlüm
16. Dāġdār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

reşk eyledüm:
1. **reşk eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 789
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
5. Bulmış dehān-ı dil-bere mānend-i noḳṭayı
6. Reşk eyledüm dilüñ naẓar-ı ḫurde-bīnine

reşk eylemenüñ:
1. **reşk eylemenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 114
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
5. Senden ednāyı görüp şükr ile dem-sāz olmaḳ
6. Senden aʿlālara reşk eylemenüñ merhemidür

reşk eylemesün mi:
1. **reşk eylemesün mi:**-*me, -sün , -mi*
Gazel 435
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
3. Baḫt-ı bīdārına reşk eylemesün mi ʿanber
4. Çeşm-i ḫūbāna ḳonan gerd-i sipāh-ı ḫᵛābuñ

reşk eyler:
1. **reşk eyler:**-*r*
Gazel 704
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
1. Ol şuḫ olıcaḳ cilvegeh-i tāze-resīde
2. Birbirine reşk eyler iki merdüm-i dīde

reşk eylesüñ:
1. **reşk eylesün:**-*sün*
Gazel 693
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
10. Bu luʿbetün şehi reşk eylesün piyādesine
9. Ne māt olur ne hücūm eyler üstine aʿdā

2. **reşk eylesüñ:**-*süñ*
Kaside 14
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
125. Ḫidīv-i ʿāleme reşk eylesüñ mülūk-ı cihān
126. Kʾola vezīri senüñ gibi bir ḫuceste-nihād

reşk eyleyen:
1. **reşk eyleyen:**-*yen*
Gazel 178
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
7. Devlet erbābına reşk eyleyen erbāb-ı ḥased
8. Añlamaz maṣrafınuñ kes̱retin īrāda baḳar

reşk ider:
1. **reşk ider:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
9. Saña Nābī reşk ider ise nʾola yārān-ı Rūm
10. Şiʿrümüz ṭarz-ı ʿAcemdür Muḥteşem vādīsidür

2. **reşk ider:**
Tarih 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
21. Ol serā-perde-i hümāyūn kim
22. Reşk ider aña günbed-i devrān

3. **reşk ider:**-*er*
Gazel 798
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
1. Teşnedür bāġ-ı İrem sāḥa-i gülzārumuza
2. Reşk ider bāl-i Hümā sāye-i dīvārumuza

4. **reşk ider:**-*er*
Kaside 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
5. Reşk ider beyżasına beyża-ı ṭāvūs-ı bihişt
6. Bend olur zülfesine ʿuḳde-i zülf-i ḥavrā

reşk iderse:
1. **reşk iderse:**-*er, -se*
Tarih 42
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Kıskanmak.
21. Ḥalebʾe reşk iderse lāyıḳdur
22. Bu binā ḥasretiyle cümle bilād

reşk itmek:
1. **reşk itmek:**
Gazel 235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Haset etmek, kıskanmak.
5. Zamānede hüner-i dīgerāne reşk itmek
6. Metāʿ-ı dānişe is̱bāt-ı rağbet itmekdür

reşk ü ḥased:
1. **reşk ü ḥased:**
Gazel 651
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık ve çekememezlik.
13. Reşke ne deñlü yoġ ise de şerʿde mesāġ
14. Nābī hezār reşk ü ḥased ʿayb-pūş içün

reşk-āver:
1. **reşk-āverden:**-*den*
Kıt'a 6
Mısra: **9**
Haset getiren, hasede düşüren, kıskançlık uyandıran.
9. Āṣafā şekve saña bir nice reşk-āverden
10. Ki ḥicāb itmez ider ṭabʿum ile daʿvāyı

reşk-baḫş-ı sebʿ-i şidād:
1. **reşk-baḫş-ı sebʿ-i şidād:**
Tarih 42
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yedi kat gökleri kıskandıran.
5. Teknesidür ḫamīr-i māye-i ʿayş
6. Ṭāḳıdur reşk-baḫş-ı sebʿ-i şidād

reşk-dād-ı māni vü bihzād:
1. **reşk-dād-ı māni vü bihzād:**
Tarih 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mani ve Behzad'ın imrenme çığlıkları (Mani; Meşhur Çinli bir nakkaş ve ressamın adıdır. Sasanîler zamanında, Şapur devrinde İran'a gelmiştir Behzad; Büyük bir Türk minyatür ressamıdır. Herat'ta yaşamış, Hüseyin Baykara ve Ali Şir Nevaî'den teşvik görmüştür. Eserleri hala müzeleri süslemektedir).
7. Ne ḫaṭ sevdāger-i Hind ü libās-ı taḫtgāh-ı çīn
8. Ne ḫaṭ ḥüsn-i zemīni reşk- dād-ı Māni vü Bihzād

reşk-fermā-yı nigah-iʾser-tīz:
1. **reşk-fermā-yı nigah-iʾser-tīz:**
Tarih 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Keskin bakışları kıskandıran.
5. Yapduġı ḫāme tırāş olmış idi
6. Reşk-fermā-yı nigah-iʾser-tīz

reşk-i cennet:
1. **reşk-i cennet:**
Tarih 137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cenneti kıskandırma.
3. Ḥaleb bir gūne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

reşk-i cennet eyledi:
1. **reşk-i cennet eyledi:**-*di*
Tarih 72
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Cenneti kıskandırmak.
25. Şehr-i Şehbāʾyı hele eyledi reşk-i cennet
26. Şām bir ẕevḳ-i ṣabūhīsine erzende-behā

reşk-i dīrīnesi:
1. **reşk-i dīrīnesi:**-*si*
Gazel 125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hep varolagelen kıskançlık.
1. Reşki sanman felegün vüsʿate yā rifʿatedür
2. Reşk-i dīrīnesi ʿirfān ile ehliyyetedür

reşk-i eslāf:
1. **reşk-i eslāf:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Seleflerin kıskandığı.
61. Faḫr-ı ḳudemā vü reşk-i eslāf
62. Āvāze-fürūz-ı ḥüsn-i evṣāf

reşk-i ġayrete:
1. **reşk-i ġayrete:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık krizleri.
79. Vücūd-ı ḫalḳda gördükçe cāme-i rengīn
80. Vücūdı ġarḳ iderüm reşk-i ġayrete nā-çār

reşk-i ḳāmetünden:
1. **reşk-i ḳāmetünden:**-*ün, -den*
Gazel 127
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Endamı kıskanmak.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

reşk-i ḳuvvet-i bāzū-yı ferhād olduġum:
1. **reşk-i ḳuvvet-i bāzū-yı ferhād olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 236
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ferhat'ın kol kuvvetini kıskanmak/kıskandırmak.
7. Añılsın kūh-ı derdi meyle nā-būd itdügüm demler
8. Ki reşk-i ḳuvvet-i bāzū-yı Ferhād olduġum yirdür

reşk-i maḥabbetüñle:
1. **reşk-i maḥabbetüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 478
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşk kıskançlığı.
1. Reşk-i maḥabbetüñle ʿadūdur benümle dil
2. Gavġā-yı ġamda ʿarbede-cūdur benümle dil

reşk-i mihr-i enver:
1. **reşk-i mihr-i enver:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Parlayan güneşin kıskandığı.
51. Ammā ne hümā hümā-yi gül-per
52. Her beyżası reşk-i mihr-i enver

reşk-i ruḫ-ı ālünle:
1. **reşk-i ruḫ-ı ālünle:**-*ün, -le*
Gazel 337
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kırmızı yanağın kıskançlığı.
1. Reşk-i ruḫ-ı ālünle gül āteşlere düşmiş
2. Mey ḥasret-i laʿlünle keş-ā-keşlere düşmiş

reşk-i ṣūreti:
1. **reşk-i ṣūreti:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kıskanma şekli.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

reşk-i ṭāḳ-ı deri:
1. **reşk-i ṭāḳ-ı deri:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Kapı kemerine duyulan kıskançlık.
65. Hilāl-i ʿīdi hilāl itdi reşk-i ṭāḳ-ı deri
66. Ki dergehi gibi olmadı maṭmaḥ-ı enẓār

reşk-i ṭurre-i yār:
1. **reşk-i ṭurre-i yār:**
Gazel 589
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin alnına düşen saç lülesinin verdiği kıskançlık.
9. O deñlü raʿşe virür müşge reşk-i ṭurre-i yār
10. Ki kürksüz yatamaz deşt içinde nāfe-i çīn

resm:
1. **resminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 464
Mısra: **11**
Görüntü, şekil, fiziksel yapı.
11. Bulamam farḳını naḳḳaşlaruñ resminden
12. İbtidā ma-ḥaṣal-ı nāmeyi tesvīd itmek

2. **resminde:**-*i, -n, -de*
Tarih 62
Mısra: **5**
Usul, erkan, merasim.
5. Ḳudsiyān tehniye resminde didi tārīḫin
6. Nābīyā ola müʾey yed bu mekānuñ ḫayrı

3. **resmi:**-*i*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **21**
Görüntü, şekil, fiziksel yapı.
21. Vażʿı meʾnūs ü resmi bigāne
22. ʿAḳlı vāfir bir özge dīvāne

4. **resm:**
Tarih 30
Mısra: **44**
Görüntü, şekil, fiziksel yapı.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

5. **resmini:**-*i, -n, -i*
Kaside 18
Mısra: **20**
Şekil, suret II Yazı.
19. Görmedi ṭarzını ṭuġrākeş-i eyvān-ı felek
20. Çekmedi resmini tevḳīʿī-i dīvān-ı ḳażā

6. **resmi:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **109**
Şekil, suret II Yazı.
109. Ḥaşre dek resmi boẓulmaz unudulmaz oḳunur
110. Ser-i şemşīrüñ ile nāmuñı itdün ibḳā

7. **resminde:**-*i, -n, -de*
Tarih 76
Mısra: **39**
Şekil, tarz, suret.
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

8. **resmi:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **52**
Suret, şekil, tarz.
51. Cümle ṭuġrāsı görülsüñ vüzerā-yı selefüñ
52. Kimüñ olur görelüm resmi bunuñla hem-pā

resm itmeden:
1. **resm itmeden:**-*me, -den*
Gazel 66
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Resmetmek, işlemek, nakşetmek.
5. Dile resm itmeden naḳş-ı ḫayālin gördügi şuḫuñ
6. Derūn-ı pür-heves mecmūʿa-i ḥakkāke dönmişdür

resm oldı:
1. **resm oldı:**-*dı*
Gazel 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Resmi yapılmak, çizilmek.
7. Aġūşı yakdı āteş-i nāz ile rīşümi
8. Resm oldı sūz-ı kūşe-i cārūb şeb-be-şeb

resm olınan:
1. **resm olınan:**-*an*
Gazel 849
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Resmedilmek, çizilmek.
9. Kad-i yār ile bile gerdiş ider çeşm-i raḳīb
10. Deyrde resm olınan ṣūret-i Efrenc gibi

resm olunmış:
1. **resm olunmış:**-*mış*
Tarih 30
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Resmedilmek, nakşolunmak, çizilmek.
47. Metnine dīvārınuñ taḥrīr olunmış Būstān
48. Resm olunmış saḳfına naḳş-ı ḫayāl-i Āẕerī

resm u ʿādet:
1. **resm u ʿādet:**
Tarih 77
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Adet ve alışkanlık (olma).
9. Hüccācı ḳatl u ġāret olmışdı resm u ʿādet
10. Māl u menāl-i nāsı ḳabż eylemişdi ʿurbān

resm ü āyīni:
1. **resm ü āyīni:**-*i*
Gazel 492
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Usul erkan.
9. Zīver-i kālā-yı ʿayş ü naḳş-i tamġā-yı kesād
10. Resm ü āyīni diger-gūn başḳa ʿālemdür göñül

resmdür:
1. **resmdür:**
Gazel 69
Mısra: **16**
Adettendir.
15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaṣanur

2. **resmdür:**
Kaside 2
Mısra: **170**
Resmidir, şeklidir, göstergesidir.
169. Ṭabaḳāt-ı dü cihān ʿabd-ı kerem-didesidür
170. Resmdür birr ile aḥrār olınur istiʿbād

resm-i aḥkām eyledükçe:
1. **resm-i aḥkām eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 564
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Hükmü resmetmek, çizmek II Hükmetmek, emretmek.
23. ʿUtārid resm-i aḥkām eyledükçe ṣafha-i çerḫe
24. Resīdi dūş-ı fermāna nişān-ı imtis̱āl olsun

resm-i aḥkām-ı vezāret:
1. **resm-i aḥkām-ı vezāret:**
Tarih 55
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Vezirlik makamının hüküm verme tarzı.
9. Resm-i aḥkām-ı vezāret ṭarz-ı ādāb-ı umūr
10. Ẕātına maḫṣūṣ gūyā kendü īcād eyledi

resm-i bedīʿin:
1. **resm-i bedīʿin:**-*in*
Kaside 18
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Emsalsiz şekil.
43. Görmedi nām u nişānuñ vüzerā-yı eslāf
44. Bulmadı resm-i bedīʿin ḳudemā-yı ʿuḳalā

resm-i beled:
1. **resm-i beled:**
Gazel 674
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Beled (ülke, şehir) yazısının şekli.
9. Gāhīce görürdük es̱erin biz daḫı Nābī
10. Rāḥat bu ekālīmde resm-i beled olsa

resm-i cefā:

1. **resm-i cefā:**
Gazel 109
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eziyet ve sıkıntı tarzı.
5. Maḫṣūṣ degül resm-i cefā yāre ezelden
6. Ayīn-i vefā vādī-i meslūk degüldür

resm-i dest-āvīze:
1. **resm-i dest-āvīze:**
Tarih 80
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Küçüklerin büyüklere hediye verme adeti.
29. Resm-i dest-āvīze bu tārīḫ ile itdi şürūʿ
30. Şān-ı meʾvā buldı İbrāhīm Pāşāʾdan Ḥaleb

resm-i duʿā:
1. **resm-i duʿā:**
Tarih 127
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Dua etme şeklinde.
135. Bu beşāretle ṭolup gūş-ı felek ey Nābī
136. İtdiler tehniyesin resm-i duʿā ile edā

resm-i edebe:
1. **resm-i edebe:**-*e*
Gazel 698
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Edebin adabı.
5. Her mesʾelesin kim okudum nüsḫa-i ḥüsnüñ
6. Resm-i edebe şarṭ-ı riʿāyet var içinde

resm-i edebin:
1. **resm-i edebin:**-*in*
Gazel 793
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Edebin adabı.
3. Resm-i edebin gör bu ḳadar dürr ü güherle
4. Rū-māle gelür pāyine deryā kimi görse

resm-i ekālīm:
1. **resm-i ekālīm:**
Gazel 837
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şehirlerin resmi.
7. Feyż-i bāṭından olur ḥiṣṣe-i ṣūret ancaḳ
8. Ṣafḥaya naḳş olunan resm-i ekālīm gibi

resm-i enāʾiyyeti:
1. **resm-i enāʾiyyeti:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Benliğin varlığı.
167. Resm-i enāʾiyyeti olup hebā
168. Buldı o bī-çāre beḳā der-fenā

resm-i fesād:
1. **resm-i fesād:**
Kaside 14
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Kargaşalık, fenalık sureti.
49. Seḥāb-ı cūdı ile tāzelendi bāġ-ı emel
50. Ṣadā-yı ʿadli köhnelendi resm-i fesād

resm-i ġam:
1. **resm-i ġam:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **209**
Kelime Tipi: -
Kederin şekli, görüntüsü.
209. Oldı ʿaṣrında resm-i ġam ber-bād
210. Oldı kem-yāb ḫāṭır-ı nā-şād

resm-i ḫamūşī:
1. **resm-i ḫamūşī:**
Gazel 799
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Suskunluğun sureti.
7. Nʾola resm-i ḫamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
8. Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra

resm-i iḫtişam:
1. **resm-i iḫtişam:**
Tarih 56
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
İhtişamın, görkemin şekli.
35. Ḥamdü liʾllāh ḳalmadı ʿālemde ās̱ār-ı cedel
36. Ḳaldı ancaḳ ol ḥavalilerde resm-i iḫtişam

resm-i inḳıbāż-ı derūn:
1. **resm-i inḳıbāż-ı derūn:**
Kaside 14
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Gönül darlığı sureti.
17. Cihāndan oldı birūn resm-i inḳıbāż-ı derūn
18. Kemālin eyledi iẓhār inşirāḥ-ı fuʿād

resm-i ʿizz ü ʾalā:
1. **resm-i ʿizz ü ʾalā:**
Kıt'a 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İzzet ve yücelik sureti.
1. Temkīn resm-i ʿizz ü ʾalā mevḳiʿindedür
2. Ādāb vażʿ-ı ḥilm ü ḥayā mevḳiʿindedür

resm-i ḳaddüñ:
1. **resm-i ḳaddüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Boyunun şekli.
179. Ey vücūd-ı güherüñ ḳımme-i tāc-ı īcād
180. Resm-i ḳaddüñ elif-i Fātiḥa-i istiʿdād

resm-i ḳānun:
1. **resm-i ḳānun:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -
Kanunun sureti.
225. Şīve-i dār u gīr ü dād ü sited
226. Resm-i ḳānun şerīʿat-ı sermed

resm-i keremkārī:
1. **resm-i keremkārī:**
Tarih 26
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin şekli, sureti.
21. O şāhenşāh-ı ʿālī-bārgeh kim dest-i iḥsānı
22. Sehāb-ı nuḳre-pāşa ögredür resm-i keremkārī

resm-i kūzeyi:
1. **resm-i kūzeyi:**-*y, -i*
Gazel 611
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şarap testisinin şekli.
5. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i kūzeyi
6. İki māruñ zīb-i dūş u gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduġın

resm-i metīn:
1. **resm-i metīn:**
Kaside 18
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Sağlam yazı.
23. Ḳāleb-i rūḥa dökilmiş gibi bir resm-i metīn
24. Ṣafḥa-i cāna çekilmiş gibi maḥbūb-likā

resm-i mürüvvet:
1. **resm-i mürüvvet:**
Gazel 559
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İnsanlığın esamesi, kırıntısı.
5. ʿAṣrda olmaġ ile resm-i mürüvvet nā-yāb
6. Zaḫm-ı çeşm-i ṭamaʿın yummadadur merhemden

resm-i müşāherātı:
1. **resm-i müşāherātı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Müşahereler opsiyonu (Müşahere; Bir kimseyi, her ay belirli bir aylık vermek şartıyla işinde çalıştırmak için kiralama, aylıkla tutma).
143. İtdi resm-i müşāherātı ḥisāb
144. Aşağı vardı mihr-i ʿālem-tāb

resm-i muvāfıḳ:
1. **resm-i muvāfıḳ:**
Tarih 144
Mısra: **48**

Kelime Tipi: -
Muvaffakiyet şekli, başarı tablosu.
47. Kimsenüñ levḥ-i ḫayālinde degüldür mürtesem
48. Böyle bir resm-i muvāfıḳ böyle naḳş-ı intiḫāb

resm-i şecāʿati:
1. **resm-i şecāʿati:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yiğitlik nişanı.
3. Ḥācı Ḥüseyn ḥażret-i pāşā-yı nāmdār
4. İcrā iderdi ʿāleme resm-i şecāʿati

resm-i şemşīr idi:
1. **resm-i şemşīr idi:**- *i, -di*
Gazel 452
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kılıç resmi.
9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ḫūnīn şerḥalar bitdi
10. Yine baḫtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

resm-i tebrīk:
1. **resm-i tebrīk:**
Kaside 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kutlama, tebrik etme merasimi.
5. Cāhuñ ol vaḳt bülend oldı ki senden ġayrı
6. Yoġ idi kimse edā itmeġe resm-i tebrīk

resm-i vezāret:
1. **resm-i vezāret:**
Tarih 56
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamının (soğuk) resmiyeti.
7. Bir vezīr-i kār-fermā itdiler Baġdādʾa kim
8. Buldı ẕātında anuñ resm-i vezāret iḫtitām

resmin yazup:
1. **resmin yazup:**-*up*
Gazel 340
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Resmetmek, resmini çizmek.
1. ʿAlīye ol perī mektūb-ı müştākāne göndermiş
2. Ṣaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş

ressām:
1. **ressām:**
Kaside 12
Mısra: **172**
Resim yapan kimse.
171. Ġonce-i ḫāṭıruñ açmaḳ hevesiyle ḳalemüñ
172. Oldı taṣvīr-i dem-i ʿazle bu yüzden ressām

ressām-ı ezel:
1. **ressām-ı ezel:**
Tarih 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Suretler (şekiller, görüntüler) çizen/yaratan Allah.
5. Levḥa-i ḥüsnine cedvel çekdi ressām-ı ezel
6. Ḥüsn-i ḫaṭṭın eyleyüp taʿlīk her bir mūyına

reste:
1. **reste:**
Gazel 631
Mısra: **10**
Kurtulmuş.
9. Mümkin mi ḫam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
10. Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden

reste olamaz:
1. **reste olamaz:**-*a, -maz, -*
Gazel 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kurtulmuş olmak.
1. Pür iken erzen-i aḫterler ile maḫzenler
2. Olamaz zelzeleden reste bu pervīzenler

reste olan:
1. **reste olan:**-*an*
Gazel 443
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kurtulmuş olmak.
5. Mābeyn-i gülde reste olan berg-i sebzveş
6. Sen şāh-ı ḥüsn ġāşiyedāruñ benüm senüñ

reste-i ḳayd-ı zemīn:
1. **reste-i ḳayd-ı zemīn:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **159**
Kelime Tipi: -
(Ayaklarını bağlayan) Zemin bağlarından kurtulmuş.
159. Nā-geh olup reste-i ḳayd-ı zemīn
160. Geldi ḥużūra ḳodı ḫāke cebīn

resūl-i ekrem:
1. **resūl-i ekrem:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Resûl-i Ekrem Hazretleri (Hz. Muhammed).
13. Ne Füṣūṣ eyledi biʿẕ-ẕāt Resūl-i Ekrem
14. Añı ḫaṣṣ-ı güheri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

2. **resūl-i ekrem:**
Kaside 15
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Resûl-i Ekrem Hazretleri (Hz. Muhammed).
37. ʿİlm ile ʿaḳl iledür maṣlaḥat-ı devlet ü dīn
38. Gör ne buyurdı ḥadīs̠inde Resūl-i Ekrem

retḳ itmededür:
1. **retḳ itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yırtığı onarmak, yarığı düzeltmek, bitiştirmek.
3. Retḳ itmededür fetḳ-i girībān-ı günāhı
4. Envārdan ibrīşim ile sūzen-i raḥmet

revā:
1. **revā:**
Gazel 135
Mısra: **3**
Layık, uygun, yaraşır.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemāñ o luṭfa sezāvārlıḳdadur

2. **revādur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **36**
Layık, uygun, yaraşır.
35. O şeh-süvār ki binse semend-i iḳbāle
36. Revādur Aṣaf olursa yanınca ġāşiyedār

3. **revādur:**-*dur*
Kaside 23
Mısra: **5**
Layık, uygun, yaraşır.
5. Lafẓ seccāde-ṣıfat itse revādur rū-māl
6. Ḫāmesinden dökilen sāye-i ʿanber-sāya

revā mıdur:
1. **revā mıdur:**
Kaside 10
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Uygun mudur, yerinde midir, hiç olur mu.
71. Revā mıdur ki ḳalam nā-ümīd olmış iken
72. Şikestegān-ı ümīde teveccühüñ miʿmār

revābıṭ-ı eczā-yı āferīnişdür:
1. **revābıṭ-ı eczā-yı āferīnişdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yaratılma ilacına bağlanma.
17. Cihān teneffüs içün āferīdedür Nābī
18. Nefes revābıṭ-ı eczā-yı āferīnişdür

revāc:
1. **revāca:**-*a*
Gazel 189
Mısra: **2**
İtibar , değer, kıymet.

1. Egerçi köhne metāʿuz revācumuz yoḳdur
2. Revāca da o ḳadar ihtiyācumuz yoḳdur

2. **revācumuz:**-*u, -muz*
Gazel 189
Mısra: **1**
İtibar , değer, kıymet.
1. Egerçi köhne metāʿuz revācumuz yoḳdur
2. Revāca da o ḳadar ihtiyācumuz yoḳdur

3. **revācın:**-*ı, -n*
Gazel 710
Mısra: **5**
İtibar, değer, kıymet.
5. Revācın ḳaṣd-ı teʾbīd ile dārüʾl-ḍarb-ı ʿālemde
6. Urulmış sikkedür tamġā-yı pistān sīm-tenlerde

4. **revācın:**-*ı, -n*
Gazel 882
Mısra: **3**
İtibar, değer, kıymet.
3. Şikest itdi revācın nāfe-i āhū-yı Tātārʾuñ
4. O būy-ı dil-güşā kim zülf-i ʿanber-bārdan geldi

revāc bulamaz:
1. **revāc bulamaz:**-*a, -maz*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
Değer kazanmak, aranır, istenir olmak, sürümü, değeri artmak.
167. Teng-i gül bād-ı ṣubḥa virmese bāc
168. Bulamaz āl-gūn metāʿı revāc

revāc virürsin:
1. **revāc virürsin:**-*ür, -sin*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **346**
Kelime Tipi: -
İtibar, değer, kıymet vermek.
345. Senden olur şikestegāna ʿilāc
346. Sen virürsin metāʿ-ı ʿacze revāc

revāc-engīz olsa:
1. **revāc-engīz olsa:**-*sa*
Gazel 283
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Arabuluculuk yapmak.
11. Miyāncī-i maḥabbet Nābiyā olsa revāc-engīz
12. Çıḳar iḥsāna kālā-yı kerem bāzāra yer ḳalmaz

revācgāh:
1. **revācgāhı:**-*ı*
Gazel 225
Mısra: **10**
Değer ve itibar yeri.
9. Hakir görme metāʿı günāhı ey Nābī
10. Revācgāhı anun Kaʿbe-i mükerremedür

2. **revācgāhın:**-*ı, -n*
Gazel 725
Mısra: **9**
Değer ve itibar yeri.
9. Revācgāhın arar her metāʿ ey Nābī
10. Mesāmiʿ olmasa mesdūd olur dükān-ı şifāh

revācgāh-ı metāʿ-ı nifāḳdur:
1. **revācgāh-ı metāʿ-ı nifāḳdur:**-*dur*
Gazel 797
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bozgunculuk malının rağbet gördüğü yer.
11. Şimdi revācgāh-ı metāʿ-ı nifāḳdur
12. Yoḳ faʾide muʿāmele-i muḫlisānede

revāc-ı küḥl-i cevāhir:
1. **revāc-ı küḥl-i cevāhir:**
Kaside 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mücevherli sürmelere olan ilgi, arzu.
5. Revāc-ı küḥl-i cevāhir mi ḳor naẓarlarda
6. Ṣafā-yı ḫak-i cevāhir-feşān-ı Mevlānā

revāc-ı zühdi:
1. **revāc-ı zühdi:**-*i*
Gazel 66
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaba sofuluğa duyulan rağbet.
7. Revāc-ı zühdi gör taṣvīr iderken meclis-i ʿişret
8. Muṣavvirler elinde kıl ḳalem misvāke dönmişdür

revacın buldı:
1. **revacın buldı:**-*dı*
Gazel 443
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Geçerli hale glmek, herkesçe aranır, istenir olmak.
11. ʿAks-i ruḫuñla buldı revacın metāʿ-ı dil
12. Tamġa-peẕīr-i naḳş-ı ʿizāruñ benüm senüñ

revāfıż-ı ʿarab:
1. **revāfıż-ı ʿarab:**
Kaside 14
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Arap Rafizileri (Rafizilik; eygamber öldükten sonra yerine halifenin Hz. Ali olması gerektiğini, Hz. Ali ve evlatlarını ilahlaştıran, Kur'an-ı Kerim'in biri dış, diğeri iç (batın) olmak üzere iki anlamı olduğunu, bunlardan dış anlama bağlanmanın doğru olmadığını, Hz. Muhammed'in ölmediğini, Hz. İsa gibi göğe çekildiğini, bir gün tekrar döneceğini, Hz. Ali'nin ölmediğini, tekrar dünyaya dönerek adalet dağıtacağını, Hz. Muhammed ve Ali'yi candan sevenin namaz kılmış, zekât vermiş gibi olacağını savunan batıl mezhep).
89. Revāfıż-ı ʿArab itmekde iken İslāmuñ
90. Nice ʿasākirin evvel hücūmda ber-bād

revāḥ:
1. **revāḥ:**
Tarih 83
Mısra: **4**
Akşam.
3. Gelmez nazīri encümen-i kevne bir daḫı
4. Amed-şūd itse nice ṣabāh u nice revāḥ

revāḳ-ı çeşm:
1. **revāḳ-ı çeşm:**
Gazel 707
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Göz revakı.
9. Fersūde olmamaḳ nice mümkin revāḳ-ı çeşm
10. Çūp-ı müje bu deñlü çeker nem nem üstine

revān:
1. **revān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **225**
Giden.
225. Olur ise ḳaçan şikāre revān
226. ʿİzz ü devlet yanınca peyk-i devān

2. **revān:**
Gazel 727
Mısra: **19**
Süzülen, yükselen, giden.
19. Başında āteş-i sūzān duhānı çerḫe revān
20. Yine şikāyete gelmez edībdür lūle

revān eylemezdi:
1. **revān eylemezdi:**-*mez, -di*
Gazel 444
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Akıtmak.
7. Eşk ü āhı eylemezdi zīr ü bālāya revān
8. Ḳalsa ʿuşşāḳuñda ṭāḳat cüst-cūyuñdan senüñ

revān ider:
1. **revān ider:**-*er*
Gazel 766
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gitmek.
5. Hezārıyuz o gülüñ kim çemende görmese de
6. İder ṣabāyı revān ʿandelībüñ ardınca

2. **revān ider:**-*er*
Gazel 227
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Akıtmak, akıp dökmek, akmak.
3. Seng-i ʿitāb-ı yārdan Allāh ṣaḳlasın
4. Cāmum şikeste bāde-i şevḳüm revān ider

revān itdi:
1. **revān itdi:**-*di*
Tarih 9

Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Akmak.
9. Gūyiyā eşk-i şevḳdür ki zemīn
10. Ḳadem-i pādişāha itdi revān

revān oldı:
1. **revān oldı:**-*dı*
Tarih 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Gitmek, akmak.
29. Lūlesi dir gelenlere tārīḫ
30. İçünüz āb-ı kevs̱er oldı revān

2. **revān oldı:**-*dı*
Tarih 37
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gitmek, akmak.
5. Tārīḫini zebān-ı zamān didi Nābīyā
6. Seyyīd ʿAlī Efendi revān oldı cennete

3. **revān oldı:**-*dı*
Gazel 387
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gitmek, akmak.
13. Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī
14. Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduḳ

4. **revān oldı:**-*dı*
Gazel 766
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gitmek, akmak.
1. Revān oldı dil ol dil-fırībüñ ardınca
2. Çekildi cān da ardınca dil-i bī-şekībüñ

revān olur:
1. **revān olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **464**
Kelime Tipi: -
Akıp gitmek.
463. Kūh temkīnin eylese seyrān
464. Ġayret ile olur şu gibi revān

rev-ā-rev:
1. **rev-ā-revin:**-*i, -n*
Gazel 648
Mısra: **8**
Koşuşturma.
7. Tefhīm ider ṣaḥīfede ṭurmaz ḳalem baña
8. Baḥr-ı sepīde baḥr-ı siyāhuñ rev-ā-revin

revġan:
1. **revġanı:**-*ı*
Gazel 161
Mısra: **10**
Yağ.
9. Nābī eger isterler ise cemʿini farḳuñ
10. Bādām-ı dü-maġz içre olan revġanı göster

2. **revġanumuz:**-*u, -muz*
Gazel 289
Mısra: **2**
Yağ.
1. Zīr ü bālādan alur feyżi dil-i rūşenümüz
2. Zūr ile ābdan āteş çıḳarur revġanumuz

3. **revġānumuz:**-*u, -muz*
Gazel 309
Mısra: **12**
Yağ.
11. Nūr- ı ḳındīl-i meh ü mihri fürūzān olamaz
12. Almasa maʿṣara-gerdān-ı ḳader revġānumuz

4. **revġanuñ:**-*uñ*
Gazel 442
Mısra: **14**
Yağ.
13. Eyler tefevvuḳ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ḳadar yansa revġanuñ

5. **revġan:**
Gazel 572
Mısra: **6**
Yağ.
5. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

6. **revġan:**
Gazel 586
Mısra: **2**
Yağ.
1. Kesb-i sūz itmege ḳandīl dil-i rūşenden
2. Çıḳdı o şevḳ ile revġan nice pīrāhenden

7. **revġana:**-*a*
Gazel 740
Mısra: **7**
Yağ.
7. Ābdur revġana sermāye-dih-i feyż-i ḥayāt
8. Ne żarar şānına zīr-i ḳadem-i revġan ise

8. **revġandur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **6**
Yağ.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşḳ
6. Kim alur zeytūn-ı ḫāmı deste revġandur murād

revġan-ı bādām:
1. **revġan-ı bādām:**
Gazel 833
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Badem yağı.
19. Ṣaf-ṭabʿānı bulur zaḫm-ı fişār-ı gerdūn
20. Girse de perdelere revġan-ı bādām gibi

revġan-ı cān:
1. **revġan-ı cān:**
Gazel 147
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Can yağı.
17. Şaḫṣuñ birisi revġan-ı cān ile döker şemʿ
18. Bir ġayrüñ ider meclis-i iḳbālini tenvīr

revġan-ı ferāġ:
1. **revġan-ı ferāġ:**
Gazel 377
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Vazgeçme, el çekme yağı.
11. Min- baʿd sūz-ı sīne vü mecrā-yı eşk-i çeşm
12. Ḳındil-i cāna virdi żiyā revġan-ı ferāġ

revġan-ı ḳındīl:
1. **revġan-ı ḳındīl:**
Gazel 494
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kandil yağı.
7. Yārān-ı ṣafā-ṭıynete ol revġan-ı ḳındīl
8. Nā-dān-ı girān-ḫilḳate dehen be-lisān ol

2. **revġan-ı ḳındīl:**
Gazel 848
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kandil yağı.
3. Ḳalmışuz āteş u ābun arasında ḥayrān
4. Kalbümüz rūşen iken revġan-ı ḳındīl gibi

revġan-ı ḳındīl-i şuʿūr:
1. **revġan-ı ḳındīl-i şuʿūr:**
Gazel 268
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İdrak kandilinin yağı.
9. Şuʿle-i ʿārıżınuñ ʿaḳsi düşelden cāma
10. Eşkümüz revġan-ı ḳındīl-i şuʿūr eylemişüz

revġan-ı ṣabr:
1. **revġan-ı ṣabr:**
Gazel 585
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sabır yağı.
5. Revġan-ı ṣabr ile yapmışlar fetīl-i intiẓār
6. Zaḫm-ı hicrüñ vaṣldan ġayri bulanlar merhemin

revḥ:
1. **revḥdür:**-*dür*
Gazel 850
Mısra: **25**
Gönüle ferahlık veren, gönlü açan.

25. Revḥdür rūḥuñ olur ḫaṣiyyet-i ẕātı ḫafā
26. Būy-ı gül ṭabʿ-ı maʿādin neşʾe-i ṣahbā gibi

reviş:
1. **reviş:**
Gazel 266
Mısra: **14**
Gidiş, tarz, tavır, üslûp.
13. Nābī ḳadem-i saḫt gerek menzil-i aşḳa
14. Ol rāha reviş ʿuḳde-i zānū ile olmaz

2. **revişi:***-i*
Gazel 125
Mısra: **7**
Gidiş, tarz, tavır, üslûp.
7. Galiba keştīye bī-lenger-i vaṣlun revişi
8. Baḥr-ı bī-ḳaʿr-ı felāketkede-i fırḳatedür

3. **revişden:***-den*
Gazel 609
Mısra: **2**
Tarz, üslup.
1. ʿĀşıḳa nāzdan ol āfet-i devrān dönsün
2. Bu revişden olur elbette peşīmān dönsün

4. **revişi:***-i*
Kaside 13
Mısra: **59**
Gidiş, tarz (gelenek, adet bağlamında).
59. Ḳan yalaşmaḳ revişi olmadı żāyiʿ āḫir
60. Tīğle eylediler ʿakd-ı uḫuvvet ecsām

reviş-i bī-hem-tā:
1. **reviş-i bī-hem-tā:**
Kaside 18
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan üslup.
25. Ḥayret-efzādur o kürsīde olan ḳāʿideler
26. Dīdeye nūr virür ol reviş-i bī-hem-tā

reviş-i hūş-rübāsın:
1. **reviş-i hūş-rübāsın:***-sın*
Gazel 566
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklı baştan alan tavır.
1. Yārūñ reviş-i hūş-rübāsın ne bilürsin
2. Ser tābe-ser-i ʿişve-nümāsın ne bilürsin

reviş-i nāzikānesin:
1. **reviş-i nāzikānesin:***-si, -n*
Gazel 263
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nazlı nazlı yürüyüş.
1. Ol āfetün reviş-i nāzikānesin bilürüz
2. Cefāya niyyet idince bahānesin bilürüz

revnaḳ:
1. **revnaḳdur:**
Tarih 116
Mısra: **6**
Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.
5. Yegāne āṣaf-ı ṣāfī-tabiʿat ṣāḥib-i devlet
6. Ki ẕātı ṣadr-ı dīvān-ı bülend-erkāna revnaḳdur

2. **revnaḳın:***-ın*
Gazel 134
Mısra: **5**
Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.
5. Eyler zuhūr-ı ḫaṭ lebimin revnaḳın şikest
6. Zīrā kenār-ı kāse-i laʿline mū gelür

3. **revnaḳıdur:***-ı, -dur*
Gazel 433
Mısra: **2**
Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.
1. Çeşminde ḳadrin añlayanuñ ʿizz ü rifʿatüñ
2. Çeşm-i ḥasūd revnaḳıdur rūy-ı devletüñ

4. **revnaḳım:***-ım*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **20**
Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.
19. Oldı saḳfında kitābe güyā
20. Seyr içün revnaḳım dīde-güşā

5. **revnaḳın:***-ın*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **262**
Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.
261. Yapsalar pādişāha ḳanda maḳām
262. Suḫanun itdi revnaḳın itmām

6. **revnaḳı:***-ı*
Kıt'a 1
Mısra: **24**
Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.
23. Faḫr itdi vücūdunla senüñ mesned-i ikbāl
24. Bu revnaḳı peyvend-i sedād eylesün Allāh

7. **revnaḳı:***-ı*
Tarih 55
Mısra: **23**
Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.
23. Revnaḳı ḳaṣr-ı bihiştüñ ḳalmadı gitdi diyü
24. Reşkden Rıḍvān der-i Cennetde feryād eyledi

8. **revnaḳ:**
Gazel 239
Mısra: **4**
Güzellik, çekicilik, tazelik, letafet.
3. Çar-ebrūvānı eylemiş ārāyiş-i füzūn
4. Virmiş nigīn-i ḥüsnine revnaḳ keşīdeler

9. **yek-revnaḳla:***-la*
Tarih 92
Mısra: **35**
Tek güzellik.
35. Oldı yek-ṣūret ü yek-maʿnī vü yek-revnaḳla
36. Metnine bārgehün ḥaşiye-i pür-maʿnā

revnāḳ buldı:
1. **revnāḳ buldı:***-dı*
Kaside 14
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Parlaklık, güzellik ve tazelik kazanmak.
47. Ḳudūm-ı ẕātı ile buldı salṭanat revnāḳ
48. ʿUluvv-ı baḫtı ile şān-ı devlet oldı ziyād

revnaḳ u fer:
1. **revnaḳ u fer:**
Kaside 14
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Parlaklık ve aydınlık.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya ẕātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

revnaḳ virür:
1. **revnaḳ virür:***-ür*
Gazel 703
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzelleştirmek.
7. Her seng-dil hevā-yı ḳaddünle nāziş eyler
8. Pīşānī-i nigīne revnaḳ virür keşīde

2. **revnaḳ virür:***-ür*
Gazel 243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Parlaklık, canlılık vermek.
3. Muṣḥaf-ı ruhsāre-i cānāneye revnaḳ virür
4. Ḫaṭṭ-ı rūyi mehveş-i zerrīn-ḳalem vādīsidür

revnaḳ-efzā-yı sadāret:
1. **revnaḳ-efzā-yı sadāret:**
Kaside 13
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Saltanatın parlaklığını/güzelliğini arttıran.
125. Mesned-ārā-yı vezāret küleh-efrāz-ı şeref
126. Revnaḳ-efzā-yı sadāret edeb-āmūz-ı kirām

revnaḳ-fežāy-ı kevkeb-i şān-ı hilāfet:
1. **revnaḳ-fežāy-ı kevkeb-i şān-ı ḫilāfet:**
Tarih 103

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Halifelik şöhret yıldızının ışık saçanı.
5. Zihī revnaḳ-fežāy-ı kevkeb-i şān-ı ẖilāfet kim
6. Döker bāl ü perin nāmın işitse Ḳāfʾda ʿAnḳā

revnaḳ-ı ʿarż-ı muḳaddes:
1. **revnaḳ-ı ʿarż-ı muḳaddes:**
Tarih 80
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal toprakların parıltısı.
19. Faẖr-ı devletdür vücūdı manṣıbı olsa sezā
20. Revnaḳ-ı ʿarż-ı muḳaddes mefẖar-i mülk-i ʿArab

revnāḳ-ı bezmine:
1. **revnāḳ-ı bezmine:***-i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Meclisin güzelliği, çekiciliği.
61. Şemme-i ẖulḳına pür-sūz derūn-ı ʿanber
62. Revnāḳ-ı bezmine ṣad-çāk girībān-ı ʾabīr

revnaḳ-ı dehr:
1. **revnaḳ-ı dehr:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Döneminin güzelliği, göz alıcılığı.
35. Āṣaf-ı ʿārif ü pākīze-edā
36. Revnaḳ-ı dehr Muḥammed Pāşā

2. **revnaḳ-ı dehr:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Döneminin güzelliği, göz alıcılığı.
35. Āṣaf-ı ʿārif ü pākīze-edā
36. Revnaḳ-ı dehr Muḥammed Pāşā

revnaḳ-ı evreng-i iskender:
1. **revnaḳ-ı evreng-i iskender:**
Tarih 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İskender şöhretinin tazeliği (İskender; İskender-i Zül-karneyn (iki boynuz sahibi İskender). M.Ö. 3000 yıllarında yaşamış olan peygamber. Sedd-i İskender denilen şeddi yapan; Yec'üc Mec'üc kavmini engelleyen ve Kur'an'da peygamber olduğu bildirilen ulu kişi. Hızır ve İlyas'la yola çıkıp âb-ı hayat (ölümsüzlük suyunu) arayan kimse. Hızır ve İlyas, bu suyu bulup içmişler, fakat İskender yolunu kaybedip ülkesine dönmüştür).
1. Ḫidīv-i ḥeft-kişver revnaḳ-ı evreng-i İskender
2. Ki oldı şimdi evc-i salṭanatda mihr-i tābende

revnaḳı gelür:
1. **revnaḳı gelür:***-ür*
Gazel 420
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Parlaklığı, güzelliği gelmek.
3. Ḥüsn-i hemvāre senüñ ẖāṣṣa-i ruẖsāruñdur
4. Yılda bir kerre gelür revnaḳı gülzārlaruñ

revnāk-ı ḥalvet-serā-yı ḳurb-ı yezdān:
1. **revnāk-ı ḥalvet-serā-yı ḳurb-ı yezdān:**
Gazel 374
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a yakın/yaklaştıran saray(Kabe)'ın güzelliği.
5. Gevher-i yektā-yı beyżā-yı vücūduñ tā-ezel
6. Revnāk-ı ḥalvet-serā-yı ḳurb-ı Yezdān el-vedāʿ

revnaḳ-ı ḥüsnini:
1. **revnaḳ-ı ḥüsnini:***-i, -n, -i*
Gazel 559
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin zerafeti.
3. Her şeyüñ mevḳiʿi ẖāṣında ider ḥüsni zuhūr
4. Revnaḳ-ı ḥüsnini gör ebrū-yı yārüñ ẖamdan

revnaḳ-ı ṭabʿ-ı hümāyūn:
1. **revnaḳ-ı ṭabʿ-ı hümāyūn:**
Tarih 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın mübarek mizacının parlaklığı.
3. Buldı ol tāze nihāl-i gülsitān-ı devletüñ
4. Maḳdeminden revnaḳ-ı ṭabʿ-ı hümāyūn izdiyād

revnaḳ-ı tāze virdi:
1. **revnaḳ-ı tāze virdi:***-di*
Kaside 24
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Tazelik, canlılık vermek.
35. Virdi bir revnaḳ-ı tāze aña meşşāte-i ṣunʿ
36. Ki nigāh eyleyenüñ hūşını eyler yaġmā

revnaḳ-pezīr-i luṭf:
1. **revnaḳ-pezīr-i luṭf:**
Gazel 375
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Lütfun göz alıcılığı.
1. Nev-be-nev revnaḳ-pezīr-i luṭf iken gülzār-ı ṣunʿ
2. Ġaflet itmek ʿaybdür ẖᵛāhişger-i esrār-ı ṣunʿ

revnaḳ-şiken-i mertebe-i sürme-i ḥavrā:
1. **revnaḳ-şiken-i mertebe-i sürme-i ḥavrā:**
Tarih 104
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Hurilerin gözlerine sürdükleri sürmenin parlaklık mertebesini kıran, hiçe düşüren.
23. Bu kabr-i muḳaddes ki olur pertev-i ẖāki
24. Revnaḳ-şiken-i mertebe-i sürme-i ḥavrā

revnaḳ-yāb olsa:
1. **revnaḳ-yāb olsa:***-sa*
Gazel 262
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzelleşmek.
9. Ne ḳadar olsa da seccāde ile revnaḳ-yāb
10. Rifʿat-i menbere mihrāb ber-ā-ber gelemez

revzen:
1. **revzenler:***-ler*
Gazel 105
Mısra: **4**
Pencere.
3. Mürde eyler dili āmīziş-i leẕẕāt-ı hevā
4. Şemʿ olur mürde güşād olduġı dem revzenler

2. **revzenleri:***-ler, -i*
Gazel 202
Mısra: **6**
Pencere.
5. Müjgān-ı nāzın açmasa cānān ʿaceb midür
6. Revzenleri ḥarīm-i cemālün ḳafes lenür

3. **revzenümüz:***-ü, -müz*
Gazel 289
Mısra: **4**
Pencere.
3. Çengelistān-ı ḳuyūdı nice tercīḥ idelüm
4. Bāz iken ʿālem-i ıṭlāḳa bizüm revzenümüz

4. **revzeniyüz:***-i, -y, -üz*
Gazel 311
Mısra: **4**
Pencere.
3. Nesīm-i feyże taʿarrużdayuz nefes-be-nefes
4. Safāy-ı hestī-i dehrüñ güşāde revzeniyüz

5. **revzen:**
Gazel 438
Mısra: **5**
Pencere.
5. Kendü āġūşına maẖṣūṣ ṣanur her revzen
6. Pertevin ʿālemi müstaġraḳ iden envāruñ

6. **revzenden:***-den*
Gazel 586
Mısra: **16**
Pencere.
15. ʿİffet ol mertebedür ẖalvet-i cānānede kim
16. Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden

7. **revzende:***-de*
Gazel 621
Mısra: **3**
Pencere.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

8. **revzene:***-e*
Gazel 724
Mısra: **10**
Pencere.
9. Feyże istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīrede
10. Nūrı hūrşīdün taʿalluḳ eylemez her revzene

9. **revzeninüñ:***-i, -nüñ*
Kaside 9
Mısra: **5**
Pencere.
5. ʿĀleme ḫande ider revzeninüñ cāmları
6. Şemse-i ṭāḳı virür ḫāṭır-ı hūrşīde keder

10. **revzenleri:***-ler, -i*
Kaside 9
Mısra: **7**
Pencere.
7. Tīr-i ġam açduġı revzenleri yir yir olmış
8. Bād-ı nāzük-ḫaber-i gülşen-i ümmīde memer

11. **revzenüñ:***-üñ*
Gazel 442
Mısra: **10**
Pencere.
9. Taḫtında nice maʿnī-i rūşen nühüftedür
10. Mıṣraʿlarını çoḳ da tehī ṣanma revzenüñ

12. **revzen:**
Gazel 526
Mısra: **2**
Pencere.
1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
2. Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum

13. **revzende:***-de*
Gazel 688
Mısra: **4**
Pencere.
3. Pāyende ḳalur dide-i ʿāşıḳda ruḫ-ı dost
4. Ḫurşīdüñ eger pertevi revzende ḳalursa

14. **revzeni:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **468**
Pencere.
467. Dergehi mültecā-yı ehl-i niyāz
468. Revzeni mihr gibi dāʾim bāz

15. **revzenleri:***-ler, -i*
Tarih 38
Mısra: **5**
Pencere.
5. Revzenleri memerr-i nesīm-i ümīd olup
6. Olsun devām-ı devlet ü ṣıḥḥatle ber-murād

16. **revzenden:***-den*
Tarih 42
Mısra: **11**
Pencere.
11. Görinür cānibeyn revzenden
12. Kişver-i Rūm u ḫıṭṭā-i Baġdād

17. **revzenler:***-ler*
Tarih 42
Mısra: **7**
Pencere.
7. Çeşm-i bīnā-mis̱āl revzenler
8. Virmede nūr-ı āftāba kesād

18. **revzeni:***-i*
Tarih 107
Mısra: **8**
Pencere.
7. Dem-i tāvūsveş eṭrāfı rengīn
8. Güşāde revzeni saḳfı muʿallā

19. **revzen:**
Tarih 138
Mısra: **21**
Pencere.
21. Dīde-i ʿaḳlı gibi ṣaḥibinüñ her revzen
22. ʿĀlem-i nūra baḳar her biri bir çeşm-i yaḳīn

20. **revzenümüzden:***-ü, -müz, -den*
Gazel 630
Mısra: **4**
Pencere (göz bağlamında).
3. Teşrīfüñ ümidiyle senüñ ey gül-i nev-ḫīz
4. Ḫamyāze-i ḥasret dökilür revzenümüzden

revzen revzen:
1. **revzen revzen:**
Gazel 643
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Pencere pencere.
5. Yine meşhūd olacaḳ pertevidür ḫurşīdün
6. Ne ḳadar ʿālemi devr eylese revzen revzen

revzen-be-revzen:
1. **revzen-be-revzendür:***-dür*
Gazel 490
Mısra: **2**
Karşı karşıya oturan komşu.
1. Gerçi zindān-gīr-i teng-i meclis-i tendür göñül
2. Şeh-nişīn-i ʿarş ile revzen-be-revzendür göñül

revzene-i cām:
1. **revzene-i cām:**
Gazel 833
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pencere camı.
3. Germ ü serdine bu miḥnetkede-i devrānuñ
4. Görmedüm ḳarşı durur revzene-i cām gibi

revzene-i dāġ-ı hevādan:
1. **revzene-i dāġ-ı hevādan:***-dan*
Gazel 515
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Maddi arzu yarasının gözü, penceresi.
1. Dil kʾola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

revzene-i gūşı:
1. **revzene-i gūşı:***-ı*
Gazel 821
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kulak kepçesi, kulak penceresi.
13. Mismār-ı ḫᵛāb revzene-i gūşı itdi bend
14. Çāy-ı duḫūl-i naġme-i temcīd ḳalmadı

revzene-i pertev-i tūr:
1. **revzene-i pertev-i tūr:**
Gazel 268
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tur Dağına bakan pencere (Beyitte geçen Pertev-i Tur, dide, revzene, nur Hz. Musa peygamberin Sina Dağındaki Kıssasına bakmaktadır).
1. Şevḳ-i ḥüsnünle dili mahzen-i nūr eylemişüz
2. Dīdemüz revzene-i pertev-i Tūr eylemişüz

revzen-i ferāġ:
1. **revzen-i ferāġ:**
Gazel 377
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Rahatlık, huzur penceresi.
1. Oldı güşāde çeşm ü dile revzen-i ferāġ
2. Geldi dimāġa rāyiha-i gülşen-i ferāġ

revzen-i maḳsūre-i ihlāṣ:
1. **revzen-i maḳsūre-i iḫlāṣ:**
Gazel 361
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İhlas (Sırf Allah rızası için yapılan dua ve ibadet) mahfilinin penceresi.
4. Nā-beste gerek revzen-i maḳsūre-i iḫlāṣ
3. Şeb tābe-seher çeşm-i hevā-ḫᵛāh-ı ümīde

revzen-i raḥmet:
1. **revzen-i raḥmet:**
Gazel 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rahmet penceresi.

5. Ne ġāyeti var ne ḳapanur ne ider imsaḳ
6. Ḳaṣr-ı kerem-i Ḥaḳ'da olan revzen-i raḥmet

revzen-i raʿnā:
1. **revzen-i raʿnā:**
Tarih 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hoş, güzel pencere.
11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

reʾy:
1. **reʾyine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **79**
Görüş, düşünce, mütalaa.
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf
80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

2. **reʾyine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **208**
Görüş, düşünce, mütalaa.
207. İsminüñ nisbet-i terkīb-i ḥurūfındandur
208. Kʾoldı cümle fıraḳ-ı muḫtelife reʾyine rām

3. **reʾyleri:**-*ler, -i*
Kaside 15
Mısra: **50**
Görüş, düşünce, mütalaa.
49. Müstaʿiddīni ararlardı mülūk-ı eslāf
50. Ki ide reʾyleri bāġ-ı cihānı ḫurrem

4. **reʾyün:**-*ün*
Tarih 82
Mısra: **115**
Görüş, düşünce, mütalaa.
115. Eger imdād iderse reʾyün olur
116. Nūr-baḫş-ı çerāġ-ı mihr aʿmā

5. **reʾyi:**-*i*
Tarih 16
Mısra: **29**
Görüş, düşünce, mütalaa.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ reʾyi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

6. **reʾyine:**-*i, -n, -e*
Gazel 241
Mısra: **11**
Görüş, düşünce, mütalaa.
11. Cihānı reʾyine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī
12. Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür

7. **reʾyine:**-*i, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **57**
Görüş, düşünce, mütalaa.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

reyb itdi:
1. **reyb itdi:**-*di*
Tarih 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şüphe etmek, kuşkuya kapılmak.
5. Olduġında nūr-baḫşāy-ı vücūd
6. Mihrdür yā meh diyü ḫalḳ itdi reyb

reʾy-i cihān-gīrüñ:
1. **reʾy-i cihān-gīrüñ:**-*üñ*
Tarih 56
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Cihanı fetheden bakış açısı.
21. İşte virürse senüñ reʾy-i cihān-gīrüñ virür
22. İḫtilāl-i Baṣra vü Baġdādʾa āyīn-i niẓām

reʾy-i fāsiddür:
1. **reʾy-i fāsiddür:**-*dür*
Gazel 74
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yanlış düşünce.
7. Bu mevsimlerde ümmīd-i ṭamaʿ luṭf-ı edānīden
8. Nis̱ār-ı āb-rūy itmekden aḳdem reʾy-i fāsiddür

reʾy-i ḥakīm-i ḫıredi:
1. **reʾy-i ḥakīm-i ḫıredi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Aklın hikmet sahibi olan görüşü.
161. Ḫalḳ rāḥatı ruʾyāda bile görmez idi
162. Başmasa reʾy-i ḥakīm-i ḫıredi sulḥa ḳadem

reʾy-i hümāyūnda:
1. **reʾy-i hümāyūnda:**-*da*
Tarih 127
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Padişahın kararı, görüşü.
129. Eyleyüp reʾy-i hümāyūnda isabet el-ḥaḳ
130. ʿĀlemüñ ḫāṭırını eyledi pür-nūr u ṣafā

reʾy-i rezīn:
1. **reʾy-i rezīn:**
Tarih 138
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Tedbirli ve ölçülü görüş.
65. Ḫāne-zād-ı ḥarem-i ṭıynetidür nūr-ı ḫıred
66. Rīze-ḫᵛār-ı niʿam-i fikretidür reʾy-i rezīn

reʾy-i sikender:
1. **reʾy-i sikender:**
Kaside 8
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
İskenderin aklı, görüşü (İskender; Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter. Tanıkta kastedilen İskender-i Zülkarneyn'dir. İskender-i Zülkarneyn, karanlıklar ülkesinde Hızır ve İlyas ile bu ölümsüzlük bahşeden suyu ararlar. İlyas ve Hızır sudan içerek ölümsüzlüğe ererler. Hikâyenin farklı rivayetleri bulunmaktadır).
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf
80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

reʾyine virildi:
1. **reʾyine virildi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
İdaresine verilmek, hükmüne bırakılmak.
29. Şunuldı destine mühr-i ṣadāret-i ʿuẓmā
30. Virildi reʾyine ḳānun u şerʿ ü best ü güşād

rezmgāh-ı feleġe:
1. **rezmgāh-ı feleġe:**-*e*
Gazel 187
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Savaş yeri oln dünya.
5. Kim ki mekr-i zen-i dünyāya zebūn olmaz ise
6. Rezmgāh-ı feleġe merd gelür merd gider

rezm-i ġam:
1. **rezm-i ġam:**
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam ve kederin savaş meydanı.
5. ʿĀrif-i ʿākibet-endiş o ki rezm-i ġam içün
6. Bezmde tīr ü siper eyleye def ü nāyı

riʿāyet:
1. **riʿāyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **224**
Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme; uyma, boyun eğme.
223. Dāʿī-i dīr-sāle-i nevrūs̱-ı köhneyem
224. Eyle ʿuluvv-ı şānuña lāyıḳ riʿāyeti

riʿāyet gelmez:
1. **riʿāyet gelmez:**-*mez*
Gazel 278
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gözetmek, önemsemek.
7. Toġrısı yār ile hem-dest-i mey-i ülfet iken
8. Ḫāṭıra ḫātır-ı aġyārı riʿāyet gelmez

riʿāyet-i cühela mezhebinde:
1. **riʿāyet-i cühela mezhebinde:**-*n, -de*
Gazel 99
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Cahillerin tabi olduğu mezhep.
9. Riʿāyet-i cühela mezhebinde vācib iken
10. Nevāziş-i ʿurefā çerẖde baʿīd midür

riʿāyet-i ẖāṭır:
1. **riʿāyet-i ẖāṭır:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hal hatır sorma.
5. Ey dil gehī cefā ile de yoḳlamak seni
6. Cānāneden riʿāyet-i ẖāṭır degül midür

ribāṭ-gūne:
1. **ribāṭ-gūne:**
Gazel 82
Mısra: **11**
Han gibi.
11. Ribāṭ-gūne ḳonan kārvān-ı imkāna
12. İçinde seng nihān itmedükçe nān mı virür

ribāṭ-ı arābātı:
1. **ribāṭ-ı arābātı:**
Gazel 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Daha çok Kırım'ın doğu kıyısına, gelip geçenlerin konaklamaları için yapılan vakıf binası, kalesi.
5. Ḳanda ḳonardı ẖāne be-dūşān-ı kūy-ı ġam
6. Vaḳf itmemiş ribāṭ-ı arābātı Cem ʿabes̱

ribāt-ı ʿāriyetde:
1. **ribāt-ı ʿāriyetde:**-*de*
Gazel 368
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Fani dünya.
3. Dūda hem-rāh olmış āsiyāb-ı nā-şāyest içün
4. Bu ribāt-ı ʿāriyetde pāy-pest olmaḳ ġalaṭ

ribāt-ı çerẖde:
1. **ribāt-ı çerẖde:**-*de*
Gazel 650
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünya konağı.
7. Bu ribāt-ı çerẖde mümkin midür ẖᵛāb-ı ferāġ
8. Birbirin eczā-yı kevn āmāde-i ifsād iken

ricā:
1. **ricāmuñ:**-*m, -uñ*
Tarih 116
Mısra: **30**
İstek, dilek, ümit.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿṭiḳādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

ricā eylediler:
1. **ricā eylediler:**-*di, -ler*
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek.
1. Ṣāʿib ü ʿUrfī vü Nābī vü Rahīmī Ruhī
2. İttifāḳ üzre ricā eylediler Pāşādan

ricā eylerüz:
1. **ricā eylerüz:**-*r, -üz*
Tarih 86
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek.
19. Çünki bu bī-çāreden tārīẖ olmış iltimās
20. Eylerüz biz de ricā her kim oḳursa bir duʿā

ricāl:
1. **ricālin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **104**
Büyük mevkilerde bulunanlar, ileri gelen devlet adamları.
103. Bu luṭfa cenāb-ı Rabbüʾl-erbāb
104. Ol rütbe ricālin itdi esbāb

ricāl-i cāh:
1. **ricāl-i cāh:**
Gazel 719
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Makam, mevki adamı, makam, mevki peşinde koşan adam.
1. Ricāl-i cāh ile hem-ḥāl idük zamān ile biz de
2. Mekīn-i mesned-i iḳbāl idük zamān ile biz de

ricāl-i maʿrifet:
1. **ricāl-i maʿrifet:**
Tarih 94
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Marifet ehli, ârifler.
7. Velīk bundan ıraḳ bir ġarīb ẖāṣiyetüñ
8. Ricāl-i maʿrifet itmiş kavāʿidin temhīd

ricāl-i tūl-ı emel:
1. **ricāl-i tūl-ı emel:**
Gazel 206
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hırs, tamah, tükenmez arzu sahipleri.
9. Ne var bilinmeyecek kār-ı mevt-yāb-ı felek
10. Ricāl-i tūl-ı emel ḳıṣṣayı uzatmasalar

ricālüʾl-ġayb:
1. **ricālüʾl-ġaybi:**-*i*
Gazel 814
Mısra: **6**
Gayb erenleri, evliya veya ermiş insanlar, ricalullah.
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīk
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh Ḫıżrʾı üstād eylesün Allāh

ridā:
1. **ridā:**
Gazel 670
Mısra: **12**
Belden yukarıya örtülen havlu ve benzeri örtü, erkekler için iki parçadan oluşan ihramın üst kısmı.
11. Tes̱īr-i zühd-i ẖuşk irişdi o ḥadde kim
12. Gelmekde bezme gerden-i mīnā ridā ile

rıḍvān:
1. **rıḍvān:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **17**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
17. Ḳılur seyr-i naḳşını Rıḍvān recā
18. İder sāyesinde bihişt ilticā

2. **rıḍvān:**
Tarih 26
Mısra: **13**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
13. Cinānuñ güllerin Rıḍvān ferāmūş eylemiş gelmiş
14. Gül-i taṣvīrinüñ bin cān ile olmış ẖarīdārı

3. **rıḍvan:**
Tarih 26
Mısra: **35**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīẖ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

4. **rıḍvān:**
Tarih 55
Mısra: **24**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
23. Revnaḳı ḳaṣr-ı bihiştüñ ḳalmadı gitdi diyü
24. Reşkden Rıḍvān der-i Cennetde feryād eyledi

5. **rıḍvān:**
Tarih 74
Mısra: **7**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
7. Anı Rıḍvān daẖı evvelden iderdi itẖāf
8. Olsa şāyeste-i gehvāresi şāẖ-ı Tūbā

6. **rıḍvān:**
Tarih 138
Mısra: **33**

Cennetin kapısını bekleyen melek.
33. Bulsa tevfīḳ-i temāşāsına ruḫṣat Rıḍvān
34. Naḳd-i gencīne-i Firdevsi virürdi pīşīn

rifʿat:
1. **rifʿatedür:**-*e, -dür*
Gazel 125
Mısra: **1**
Yükseklik.
1. Reşki sanman felegün vüsʿate yā rifʿatedür
2. Reşk-i dīrīnesi ʿirfān ile ehliyyetedür

2. **rifʿati:**-*i*
Gazel 420
Mısra: **12**
Yükseklik.
11. Ḳuvvet-i ṭabʿ iledür maʿnī-i ʿāli Nābī
12. Rifʿati olur esāsa göre dīvārlaruñ

3. **rifʿatüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **209**
Yücelik.
209. Ne disem rifʿatüñ ol mertebeden ber-terdür
210. ʿArşa nisbetle ḥabāba dinilür mi bünyād

4. **rifʿati:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **51**
Yücelik.
51. Rifʿati dergeh-i iḳbālini seyr itmek içün
52. Mihr destinde ṭutar şaʿşaʿa-i dūr-nümā

5. **rifʿate:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **25**
Yücelik.
25. Bu rifʿate ḳandan oldı şāyān
26. Pīşānī-i āftāb-ı tābān

6. **rifʿatlüdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **2**
Yüksek makamlı, rütbe sahibi.
1. Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayridan şöhretlüdür
2. Saṭr-ı evvel namede ʿizzetlüdür rifʿatlüdür

7. **rifʿat:**
Gazel 384
Mısra: **10**
Yüksek makamlı, rütbe sahibi.
9. Ẕātuñda fürū-māyeligün ḫalḳ bilürken
10. Bī-fāʾidedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ

8. **rifʿati:**-*i*
Gazel 110
Mısra: **5**
Makam ve mertebe yüksekliği || Sevgiliye yakınlık.
5. Herkesüñ rifʿati bir yüzden olur ṣūret-yāb
6. Ḫaymenün baḫtı nigūnluḳla güşād olmadadur

9. **rifʿat:**
Gazel 318
Mısra: **8**
Makam ve mertebe yüksekliği || Sevgiliye yakınlık.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

10. **rifʿatine:**-*i, -n, -e*
Gazel 361
Mısra: **11**
Makam ve mertebe yüksekliği || Sevgiliye yakınlık.
11. Reh-yāb olamaz rifʿatine zelzele Nābī
12. Her kim ki anuñ virdi ola sūre-i iḫlāṣ

11. **rifʿatdür:**-*dür*
Gazel 638
Mısra: **9**
Yükseklik, yücelik.
9. Zemīne raḥmet ise āsmāna rifʿatdür
10. Zemīnün olduġı ḫᵛāhişger āsmānlardan

12. **rifʿatidür:**-*i, -dür*
Gazel 662
Mısra: **9**
Yükseklik, yücelik.
9. Ṭablda cilvesi çermīnelerüñ rifʿatidür
10. Dest-i ḫᵛānende-i müflīsde def olmaḳdan ise

13. **rifʿatde:**-*de*
Kaside 21
Mısra: **18**
Yükseklik, yücelik.
17. Şehryār-ı taḫtgāh-ı devlet-ābād-ı Ḳırım
18. Kim ṭutar rifʿatde pençe sāʿid-i keyvān ile

14. **rifʿati:**-*i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **47**
Yükseklik, yücelik.
47. Ḫam itdi sipihrün ḳādin rifʿati
48. Cinānı nihān eyledi zīneti

15. **rifʿatine:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **49**
Yükseklik, yücelik.
49. Bunuñ rifʿatine naẓar çerḫ pest
50. Dü çeşm-i meh ü mihr seyriyle mest

16. **rifʿati:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **4**
Makam ve mertebe yüksekliği.
3. Ne deñlü ṣadr-nişīn-i ḥurūf olursa yine
4. Ḥurūf-ı dīger ile rifʿati mümehheddür

17. **rifʿatde:**-*de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **318**
Makam ve mertebe yüksekliği.
317. Görüp aḳrānumı saʿādetde
318. Nice ebnā-yı cinsi rifʿatde

rifʿatgeh-i ezān u iḳāmet:
1. **rifʿatgeh-i ezān u iḳāmet:**
Gazel 101
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ezan ve kametin semalara yükseldiği mekan.
13. Ḥadd-i ḳıyāma anda irişdi livā-yı Hak
14. Rifʿatgeh-i ezān u iḳāmet Medīneʾdür

rifʿat-i cāhına:
1. **rifʿat-i cāhına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **222**
Kelime Tipi: -
Makamının yüceliği, yüksekliği.
221. Āsmān ḳāmetin dü-tā eyler
222. Rifʿat-i cāhına duʿā eyler

rifʿat-ı debdebesi:
1. **rifʿat-ı debdebesi:**-*si*
Kıt'a 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Makamının yüceliği.
5. Şöhret-i kevkebesi ḫat-keş-i ās̱ār-ı selef
6. Rifʿat-ı debdebesi māḥī-i vaṣf-ı ḳudemā

rifʿat-i menbere:
1. **rifʿat-i menbere:**-*e*
Gazel 262
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Minber makamının yüksekliği (Minber, camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli, yüksekçe yer).
9. Ne ḳadar olsa da seccāde ile revnaḳ-yāb
10. Rifʿat-i menbere mihrāb ber-ā-ber gelemez

rifʿat-i naʿline:
1. **rifʿat-i naʿline:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **480**
Kelime Tipi: -
Nalının yüceliği, yüksekliği.
479. Sürʿat-ı pāyine ḫayāl irmez
480. Rifʿat-i naʿline hilāl irmez

rifʿat-i şānından:
1. **rifʿat-i şānından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 74
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şöhretinin yüceliği.
5. Mehd cünbānluġına zühre iner eylemese
6. Dāyenüñ rifʿat-i şānından eġer istihyā

rifʿat-i vāʿiẓ:
1. **rifʿat-i vāʿiẓ:**
Gazel 369
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vaizin büyüklüğü.
5. Söz yoḳdur eger destine mahşerde girerse
6. Bālā-yı maḥafilde olan rifʿat-i vāʿiẓ

rıfḳ:
1. **rıfḳı:**-*ı*
Gazel 242
Mısra: **18**
Yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık, nezaket.
17. Eylesin Allāh her hāline tevfīḳin refīḳ
18. Rıfḳı her ḥālinde müstaḥżar bilür bilmezlenür

rıfḳ u suhūlet:
1. **rıfḳ u suhūlet:**
Tarih 77
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Nezaket ve kolaylık.
27. Rıfḳ u suhūlet üzre itdi edā-yı ẖidmet
28. Āmed-şūd itdi hüccāc maḳṣūda şād u ẖandān

rıẖlet:
1. **rıẖlet:**
Kaside 13
Mısra: **64**
Göç, göçme.
63. Döşenüp bezme bisāṭ-ı ṭarab-endūz-ı neşāṭ
64. İtdi aḥmāl-i veġā rıẖlet içün şedd-i ẖırām

rıẖlet idicek:
1. **rıẖlet idicek:**
Tarih 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Göç etmek, ölmek.
1. Mührdār İsmaʿīl ol tāze nihāl
2. İdicek dār-ı fenādan rıẖlet

rıẖlet itdükde:
1. **rıẖlet itdükde:**-*dükde*
Tarih 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ölmek, göç etmek.
1. İtdükde müftī-i ʿaṣr Seyyīd ʿAlī Efendi
2. Bu menzil-i fenādan dār-ı beḳāya rıẖlet

rīhte:
1. **rīẖte:**
Gazel 737
Mısra: **15**
Dökülmüş, saçılmış.
15. Bu rīẖte ḳafes-i köhneye nice yaḳışur
16. Hümā-yı evc-i saʿādet şikār olınsa bile

2. **rīẖtedür:**-*dür*
Gazel 786
Mısra: **4**
Dökülmüş, saçılmış.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīẖtedür sīmveş ol gerden-i sāde

3. **rīhte:**
Tarih 41
Mısra: **10**
Dökülmüş, saçılmış.
9. Çeşm-ı ʿuşşāḳ gibi germ-revān lūleleri
10. Nūrdan rīhte endūde-i saḳf u bāmı

rīhte ola:
1. **rīhte ola:**
Kıt'a 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dökülmüş, saçılmış olmak.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

riẖte olur:
1. **riẖte olur:**-*ur*
Gazel 831
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dökülmüş, saçılmış olmak.
1. Degül felekde dıraẖşān olan sitāre gibi
2. Olur ġubār-ı fenā riẖte şerāre gibi

rıẖte-i ẖākisteridür:
1. **rıẖte-i ẖākisteridür:**-*i, -dür*
Gazel 92
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Etrafa saçılan küller.
15. Şevḳ-i cismüñle yanup çerẖde āh-ı serdüm
16. Berf şeklinde olan rıẖte-i ẖākisteridür

rīhte-i sufre-i fenā:
1. **rīhte-i sufre-i fenā:**
Gazel 617
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fanilik sofrasının dökülmüşü.
7. Dendānlār oldı rīhte-i sufre-i fenā
8. Tennūr-ı maʿde pür yine şevḳ-i taʿāmdan

rīhte-i sufre-i inʿāmundur:
1. **rīhte-i sufre-i inʿāmundur:**-*un, -dur*
Kaside 2
Mısra: **207**
Kelime Tipi: -
Nimetler bağışlayan sofranın kırıntıları.
207. Hep senüñ rīhte-i sufre-i inʿāmundur
208. ʿĀleme cūd-ı vücūd eylesün Allāh ziyād

rīk:
1. **rīk:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Kum, kum tanesi.
11. Baḥrde rīk ḳadarca görinür kūh-ı kenār
12. O ḳadardür bilürüz raḥmet-i Yezdān vāsiʿ

2. **rīk:**
Gazel 461
Mısra: **19**
Kum, kum tanesi.
19. Lāyıḳ ẖaṭ-ı ʿutārid-i çerẖe olursa rīk
20. Kemter ġubārı südde-i devlet-meʾābınuñ

3. **rīki:**-*i*
Gazel 607
Mısra: **6**
Kum, kum tanesi.
5. Ṣaḥīfe-i felek üzre nücūma dönmişdür
6. ʿUṭāridüñ dökilen rīki rikdānından

4. **rīkdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **102**
Kum, kum tanesi.
101. Sebzeāsā ẖaṭ-ı celīdür hem
102. Ol ẖaṭ üstinde rīkdür şebnem

rikāb:
1. **rikābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **18**
Üzengi. Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAlī Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim māhdur ẖamīde-i reşki rikābınuñ

2. **rikābına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **142**
Üzengi. Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.
141. Maḥal ʾinānına Şeb-dīz-i Ḥusrev i Pervīz
142. Sezā rikābına Gül-gūn-ı Rüstem-i pür-zūr

3. **rikābundan:**-*un, -dan*
Kaside 11
Mısra: **29**
Üzengi. Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.
29. Ne ḥālet oldı ki kalduñ cüdā rikābundan
30. O āṣafuñ ki ider baẖt-ı ẖıdmetinde şitāb

4. **rikābinda:**-*i, -n, -da*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **77**
Üzengi. Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.
77. Rikābinda nuṣret ṣitābān ġulām
78. Ẓafer pīşgāhında eyler ḫırām

5. **rikābını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 14
Mısra: **142**
Üzengi, eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.
141. Saʿādet ile semend-i murāda bindükçe
142. Ṭuta rikābını dest-i duʿā ile zühhād

6. **rikāb:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **195**
Üzengi, eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.
195. Lāzım olsa rikāb içün ibrīz
196. Çerḫ ider āftābı dest-āvīz

7. **rikābında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 26
Mısra: **30**
Üzengi, eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz demir halka.
29. Duʿā-yi ḫayr ider ḫayl-i melāʾik almış eṭrāfın
30. Rikābında gören dir ṣāṭırān-ı bād reftārı

rikāba aṣılan:

1. **rikāba aṣılan:**-*an*
Kaside 12
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Üzengiye sarılmak, bineğe kolay binilebilmesi için üzengiyi tutmak.
67. Ḳanı bindükçe rikāba aṣılan çāpükler
68. Dest-i şekvāsın ider ṣoñra miyān-gīr-i licām

rikāb-ı ʿazīmeti:

1. **rikāb-ı ʿazīmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yola koyulma üzengisi.
3. Yaʿnī olup diyār-ı Ḥalebʾden keşīde-pā
4. Taḥrīk idince Rūmʾa rikāb-ı ʿazīmeti

2. **rikāb-ı ʿazīmeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Yola koyulma üzengisi.
23. Taḳdīr-i Kirdgār idüp ḳāḍī-i ḥarem
24. Taḥrīk idüp o ṣavba rikāb-ı ʿazīmeti

rikāb-ı meh:

1. **rikāb-ı meh:**
Kaside 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ay üzengisi.
9. Zīn-i ḫurşīd ü rikāb-ı meh olur çīde yine
10. Zīr-i rān olsa eger tevsen-i çarḫ-ı bed-rām

rīkdān:

1. **rīkdān:**
Gazel 75
Mısra: **2**
Kum kutusu.
1. Hat gird-i ʿārızında ki gāhī ʿıyān olur
2. Diller ġubār-ı ḥayret ile rīkdān olur

2. **rikdānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 607
Mısra: **6**
Kum kutusu.
5. Ṣaḥīfe-i felek üzre nücūma dönmişdür
6. ʿUṭāridüñ dökilen rīki rikdānından

3. **rīkdān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **214**
Kum kutusu.
213. Şāḫ-ı gül aldı deste ḫāme-i cūd
214. Rīkdān ṣundı destine emrūd

riḳḳat:

1. **riḳḳat:**
Gazel 811
Mısra: **8**
İncelik, naziklik.
7. Ḥużūrında zemīn-būs eylese her rūz lāyıḳdur
8. Bu riḳḳat bu leṭāfet var mıdur ezhār-ı gülşende

rind:

1. **rindlerüz:**-*ler, -üz*
Gazel 224
Mısra: **4**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
3. Sūfī senün olsun yüri var gerdīş-i teşbih
4. Biz rindlerüz gerdiş-i peymāne bizümdür

2. **rind:**
Gazel 453
Mısra: **10**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
9. Tā key nühüfte nūş idesün cām-ı ʿişreti
10. Rind ol mey-i maḥabbeti gel āşkāra çek

3. **rinde:**
Gazel 600
Mısra: **7**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
7. Evvelīn pendi budur pīr-i muġānuñ rinde
8. Ki ṣaḳın sehv ile dil-dāde-i cāh olmayasın

4. **rindüñ:**-*üñ*
Gazel 694
Mısra: **1**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
1. Rindüñ nigāhı gerdiş-i cām-ı bilūrda
2. Şeyḫüñ naẓāresi ṣadaḳat u nüẓūrda

5. **rindüñ:**-*üñ*
Gazel 699
Mısra: **2**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
1. Zāhid heves-i cennet ile ḥüsn-i ʿamelde
2. Rindüñ naẓarı sābıka-i rūz-ı ezelde

6. **rinde:**-*e*
Gazel 775
Mısra: **3**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫᵛāhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

7. **rind:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **4**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
3. Edreneʾde çār ḥarīf-i laṭīf
4. Zübde-i ḫoş-meşreb u rind ü ẓarīf

8. **rindden:**-*den*
Gazel 116
Mısra: **8**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
7. Zāhid-i rākiʿa bālā-yı dü-tā şāhiddür
8. Rindden rāh-ı maḥabbetde girān-bārcadur

9. **rindi:**-*i*
Gazel 160
Mısra: **5**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
5. Tercīḥ sanma rindi saña zāhidā ġarāẓ
6. Senden odur tefāvüti kim bī-riyācadur

10. **rindi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **17**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi

18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

11. **rindin:**-*i, -n*
Gazel 220
Mısra: **9**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subḫa-i ṣad-dāne devr eyler

12. **rinde:**-*e*
Gazel 561
Mısra: **1**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
1. Taṣaddur itse ne ġam rinde cāhil-i ḫod-bīn
2. Gehī tefevvuḳ ider baḥre keştī-i sergīn

13. **rindün:**-*ün*
Gazel 563
Mısra: **10**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
9. Hüner sālūsı cezb itmekdedür meyḫāneye yoḫsa
10. İder rindün taḳaddüm desti çeksen āstīninden

14. **rindler:**-*ler*
Gazel 657
Mısra: **9**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
9. Rindler marḥameten ābı gelūsına döker
10. Beste ber-püşt idügin görmek ile dest-i sebū

15. **rindi:**-*i*
Gazel 489
Mısra: **13**
Kalender, dünya işlerini boş gören.
13. Rindi vü zühde meylinün ās̱ārıdur k᾿olur
14. Geh şişe gāh gūşe-i destār cāy-ı gül

16. **rindiyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 632
Mısra: **3**
Kalender, dünya işlerini boş gören.
3. Gerçi bu ḫum-ḫāne-i dehrüñ sebū-keş rindiyüz
4. Bilmedük ammā ki ṣahbā-yı ṣafā keyfiyyetin

17. **rinde:**-*e*
Gazel 854
Mısra: **6**
Dünya işleriyle uğraşan, eğlenceye düşkün, kalender (kimse).
5. İtmeden farḳı nedür āb-ı ḥayāt içre şinā
6. Ḥased āġūşa çeken rinde o sīm-endāmı

__rind ü ḳalenderligle:__
1. **rind ü ḳalenderligle:**-*le*
Gazel 294
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Rintlik ve kalenderlik, dünya işlerini hoş karşılama, önem vermeme.
1. Gerçi biz rind ü ḳalenderligle şöhret virmişüz
2. Ḥalḳa der-gūşuz ʿubūdiyyetle ḥüccet virmişüz

__rind ü zen:__
1. **rind ü zen:**
Gazel 460
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Erkek ve kadın.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

2. **rind ü zen:**
Gazel 460
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Erkek ve kadın.
3. Rind ü zen eyler ise farḳını çoḳluk bulamaz
4. Çekdügi bāde ile çekdügi endūh ü ġamuñ

__rindān:__
1. **rindāna:**-*a*
Gazel 145
Mısra: **5**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini hoş görenler.
5. İtme rindāna taḳāżā ramażānda sāḳī
6. Zimmet-i defʿ -i ġamuñ vaʿdesi şevvāldedür

2. **rindāna:**-*a*
Gazel 199
Mısra: **10**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini hoş görenler.
9. Şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden meclisde ey Nābī
10. Yine rindāna baḳsañ kesr-i ʿarż-ı tevbe ehvendür

3. **rindāna:**-*a*
Gazel 481
Mısra: **8**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini hoş görenler.
7. Tek pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ da dil
8. Rindāna gāhi defʿ-i ġam eylerse ġam degül

4. **rindān:**
Gazel 705
Mısra: **1**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini hoş görenler.
1. Rūz-ı rūze cemʿ olur rindān Āyāṣufiyye᾿de
2. Ḥalḳa-bend-i üns olur yārān Āyāṣufiyye᾿de

5. **rindān:**
Gazel 181
Mısra: **2**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
1. Cemʿ oldı bezm-i ṣoḥbete yārān birer birer
2. Cām aldı dest-i ʿişrete rindān birer birer

6. **rindānı:**-*ı*
Gazel 206
Mısra: **7**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
7. Lisāna almasa erbāb-ı zühd rindānı
8. Mis̱āl-i sāġar-ı ṣahbā günāha batmasalar

7. **rindāna:**-*a*
Gazel 340
Mısra: **2**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
1. ʿAlīye ol perī mektūb-ı müştākāne göndermiş
2. Ṣaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş

8. **rindāna:**-*a*
Gazel 363
Mısra: **1**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
1. Zāhid dir idüm it yüri rindāna taʿarruż
2. Bilseydün eger itmeġi rindāna taʿarruż

9. **rindāna:**-*a*
Gazel 363
Mısra: **2**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
1. Zāhid dir idüm it yüri rindāna taʿarruż
2. Bilseydün eger itmeġi rindāna taʿarruż

10. **rindānı:**-*ı*
Gazel 476
Mısra: **14**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
13. Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoḫsa
14. Degül vüsʿında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek

11. **rindān:**
Gazel 485
Mısra: **8**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
7. İnṣāf olunsa zāhid-i ḫuşküñ riyāları
8. Rindān ile muʿāmelesinden fenā degül

12. **rindānı:**-*ı*
Gazel 699
Mısra: **5**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
5. Rindānı gürisne komaġa şübhe mi vardur

6. Ol lez̠z̠et-i ihmāl ki var żımn-ı keselde

13. **rindāna:**-*a*
Gazel 761
Mısra: **10**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
9. Memdūh idi iḥsānı eger bī-ḥadd olaydı
10. Çoḳdur bu ḳadar minneti rindāna Cemʾüñ de

14. **rindān:**
Gazel 810
Mısra: **10**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
9. Bārī ṣafā ile geçirür rüzgārını
10. Rindān eger iżāʿat-ı evḳāt iderse de

15. **rindānda:**-*da*
Gazel 821
Mısra: **8**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
7. Herkes teveccüh eyledi ṭabʿ-ı ḳadīmine
8. Rindānda zühde niyyet-i taklīd ḳalmadı

16. **rindān:**
Gazel 888
Mısra: **7**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
7. Rindān tekellüme ẖaylī girāncadur
8. Kem-pāyenün ġurūrı fakīrüñ taʿazzümi

17. **rindān:**
Tarih 88
Mısra: **5**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenler.
5. Nābīyā rindān didi tārīẖini
6. Maḥfil-ı ʿulyāda olsun muḥterem

rindāne:
1. **rindāne:**
Gazel 754
Mısra: **18**
Rintlere yakışır tarzda.
17. Girer Nābī murāduñ deste pīrān-ı ṭarīḳatden
18. Hemān eyle tevessül dāmen-i rindāna rindāne

rindān-ı ẖāne ber-dūş:
1. **rindān-ı ẖāne ber-dūş:**
Gazel 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varını yoğunu elinde, omzunda taşıyan rintler.
3. Yāruñ güz̠ergehidür ʿuşşāḳa cāy-ı rāḥat
4. Rindān-ı ẖāne ber-dūş dār u diyarı nʾeyler

rindān-ı ẖārābat:
1. **rindān-ı ẖārābat:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Meyhanenin rindleri.
11. Çoḳ mı süẖan-ı Nābīye bu neşve-i teʾs̱īr
12. Rindān-ı ẖārābat ile çoḳ ṣoḥbeti vardur

rindān-ı ḳadeh-keş:
1. **rindān-ı ḳadeh-keş:**
Gazel 390
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Elinden şarap kadehi düşürmeyen rindler.
9. İstemez cenneti rindān-ı ḳadeh-keş Nābī
10. Cilve-i keştī ile seyr-i ḥiṣār olmayıcaḳ

rindān-ı meclis:
1. **rindān-ı meclis:**
Gazel 754
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Meclisteki rintler.
3. İder miydi meġer rindān-ı meclis leb-be-leb hem-rāz
4. Döneydi ṭurmayaydı itdügi peymāna peymāne

rind-i bī-ḳayduñ:
1. **rind-i bī-ḳayduñ:**-*uñ*
Gazel 397
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kayıtsız, hür rind.
1. Ḫāṭıruñ ālāyiş-i ekvāna istiʿdādı yoḳ
2. Rind-i bī-ḳayduñ ser ü sāmāna istiʿdādı yoḳ

rind-i cihāndur:
1. **rind-i cihāndur:**-*dur*
Gazel 208
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Alemin arifi, gönül adamı.
11. Meh-rūylara lif sürer rīş-i sepīdi
12. Ṣabūnculuḳ itmekde ʿaceb rind-i cihāndur

rind-i dil-suẖteye:
1. **rind-i dil-suẖteye:**-*ye*
Gazel 532
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüreği yanmış rind.
5. Rind-i dil-suẖteye āb-ı revāndur amma
6. Āteş-i ẖırmen-i erbāb-ı riyādur suẖanum

rind-i dil-zinde-i şeyẖ ḥayderʾdür:
1. **rind-i dil-zinde-i şeyẖ ḥayderʾdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönlü uyanık bir rint olan Şeyh Haydar (Şeyh Haydar; Şair Nabi'nin yakın bir dostu olduğu tahmin edilmektedir).
13. Rind-i dil-zinde-i Şeyẖ Ḥayderʾdür
14. Ḥayder ammā ʿaceb ḳalenderdür

rind-i fenā-meşreb-i cānāne-perestüz:
1. **rind-i fenā-meşreb-i cānāne-perestüz:**-*üz*
Gazel 333
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye tapan kötü huylu rint.
1. Biz rind-i fenā-meşreb-i cānāne-perestüz
2. Ḳālu Belā’ dan cürʿa-keş-i cām-ı elestüz

rind-i germ-ülfet:
1. **rind-i germ-ülfet:**
Tarih 139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sıcakkanlı gönül ehli.
3. Ṣāḥib-i cevher ü ehl-i nefes ü dūr-endiş
4. Rind-i germ-ülfet ü dil-sūz u şefīk-i heme-kes

rind-i ḳabāḥat:
1. **rind-i ḳabāḥat:**
Gazel 836
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Suçlu, günahkar rint II Günah rindi.
11. İtmesün rind-i ḳabāḥat fehme dūzaẖ meclisi
12. Gelmesün bezme Ḫudāʾya ẖod-nümālardan biri

rind-i mey-nūşem:
1. **rind-i mey-nūşem:**-*em*
Gazel 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İçki içen rind.
1. Rind-i mey-nūşem ki sāġar sāġar-ı güldür baña
2. Fenn-i mey-ẖᵛārīde de ġam üstād-ı kāmildür baña

rind-i süẖan-dān idi:
1. **rind-i süẖan-dān idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen rint.
25. Birisi de kātib-i dīvān idi
26. ʿĀrif idi rind-i süẖan-dān idi

rind-i şūẖ-ı ṭurfe-meşreb:
1. **rind-i şūẖ-ı ṭurfe-meşreb:**
Tarih 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sıradışı yaradılışlı neşeli rint.
1. Rind-i şūẖ-ı ṭurfe-meşreb Muḥterem
2. Olıcaḳ Şehbāʾda reh-gīr-i ʿadem

rind-i ʿuşāre-ẖᵛāre:

1. **rind-i ʿuşāre-ḫᵛāre:**-*e*
Gazel 802
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Üzümün özü olan şaraba alışmış rind.
21. Nābi ṣafāsı yoḳdur elfāz-ı ʿuḳde-dāruñ
22. Engūr neşʾe virmez rind-i ʿuşāre-ḫᵛāre

rīş:

1. **rīşümi:**-*ü, -m, -i*
Gazel 17
Mısra: **7**
Sakal, tüy.
7. Aġūşı yakdı āteş-i nāz ile rīşümi
8. Resm oldı sūz-ı kūşe-i cārūb şeb-be-şeb

2. **rīşümüzde:**-*ü, -müz, -de*
Gazel 605
Mısra: **7**
Sakal, tüy.
7. Pīrlik hengāmı geldi rīşümüzde şānemüz
8. Şāne-i cūlāha döndi şāne-i mū-tāb iken

3. **rīşin:**-*i, -n*
Gazel 775
Mısra: **5**
Saç, sakal.
5. Egerçi ʿaybdur teslīm-i dest-i digere rīşin
6. Bu maʿnā nā-müsellemdür velī berber ḫuṣūṣında

risāle-i ḥüsnüñ:

1. **risāle-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 647
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik risalesi.
5. Ṣad bār baña ḫᵛāce-i ʿaşḳ itdi gūş-māl
6. Tefhīm içün risāle-i ḥüsnüñ ʿibāretin

risālet:

1. **risāletle:**-*le*
Kaside 1
Mısra: **91**
İnsanları dine davet etme işi, peygamberlik, resullük; elçilik.
91. Kimin itmiş risāletle şefīʿ-i varṭa-i mahşer
92. Kimin itmiş velāyetle nedīm-i ḥalvet-i maʿnā

rīşesin salmak:

1. **rīşesin salmak:**-*mak*
Gazel 592
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kök salmak.
1. Düşe salmak fikrine ʿālemde rāḥat rīşesin
2. İtmedin toḫm-ı tesāmüḥ ʿālemüñ endīşesin

rīş-i sefīd-fām:

1. **rīş-i sefīd-fām:**
Gazel 302
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ak sakal.
7. İtdükçe rūy-māl zemīn-i nedāmete
8. Rīş-i sefīd-fām ile cārūb-ı tevbeyüz

rīş-i sepīd:

1. **rīş-i sepīd:**
Gazel 43
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ağarmış sakallar.
7. Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
8. Bir beyża uçurmakdan usanmaz heves-i ṣubḥ

rīş-i sepīdi:

1. **rīş-i sepīdi:**-*i*
Gazel 208
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ağarmış sakallar.
11. Meh-rūylara lif sürer rīş-i sepīdi
12. Ṣabūnculuḳ itmekde ʿaceb rind-i cihāndur

rīsmān:

1. **rīsmānuñ:**-*uñ*
Gazel 419
Mısra: **8**
İp, halat.
7. İtdürür devr-i felek ṣāf-dilün cībini çāk
8. Rīsmānuñ es̱eri gibi dehānında çehüñ

2. **rīsmān:**
Gazel 676
Mısra: **10**
İp, halat.
9. İnsān odur ki bir söz ola aña bend-i pā
10. Ḥayvān odur ki bağlayalar rīsmān ile

3. **rīsmān:**
Gazel 531
Mısra: **4**
İp (Saç bağlamında).
3. Dili āvīze eylesem her çend
4. Zülfden ġayrı rīsmān bilmem

4. **rīsmān:**
Gazel 82
Mısra: **6**
İp (Üzüm asmasının yayılıp büyümesi için kullandığı ipe benzer kısmı).
5. Bu köhne bağdan ümmid-i şīre eylemese
6. Meġer aşılmaġa engūre rīsmān mı virür

rīsmān-bāz:

1. **rīsmān-bāz:**
Gazel 885
Mısra: **8**
Cambaz.
7. Lez̠z̠et-i ʿömr o mıdur kʾolmaya ḫāli bāli
8. Rīsmān-bāz gibi ḫavf u recādan ġayrı

rīsmān-bāzlıḳ eyler:

1. **rīsmān-bāzlıḳ eyler:**-*r*
Gazel 758
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cambazlık yapmak.
9. Rīsmān-bāzlıḳ eyler gibi Nābī mıżrāb
10. Ṣıçrar āvāze-i sāz ile resenden resene

rişte:

1. **riştelere:**-*ler, -e*
Gazel 105
Mısra: **8**
İp, bağ.
7. Rām ider nermlere saḫt-nihādānı Ḫudā
8. Ki olur rāh-nümā riştelere sūzenler

2. **riştedür:**-*dür*
Gazel 89
Mısra: **14**
İp, bağ.
13. Eşʿār içinde maʿnī-i bārīk Nābīyā
14. Bir riştedür ki zīr-i güherden ẓuhūr ider

3. **riştesi:**
Gazel 523
Mısra: **13**
İp, bağ.
13. Riştesi dest-i müsebbibde iken esbābuñ
14. Nābiyā ʾālem-i esbāba heveskār olamam

4. **riştesi:**-*si*
Gazel 501
Mısra: **2**
İp, bağ.
1. Enfāsumuz egerçi ki āhestedür bizüm
2. Ammā ki çerḫe riştesi peyvestedür bizüm

5. **rişte:**
Gazel 586
Mısra: **8**
İp, bağ.
7. Saḫt-rūyāna olur nerm-nihādān muḥtāc
8. Düşmesün rişte çalışsun naẓar-ı sūzenden

6. **riştesin:**-*si, -n*
Kaside 15
Mısra: **138**
İp, bağ.
137. Hall ider nāḫun-ı endāḫtesi ol girihi
138. Kʾidemez riştesin idrāk cemāhīr-i ümem

7. **riştesin:**-*si, -n*
Tarih 144
Mısra: **19**
İp, bağ.
19. Çeşm-i dilden āşinālıḳ riştesin itmişdi kaṭʿ
20. İḥtimāl-i istirāḥat ārzū-yı cāme-ḫᵛāb

8. **riştedür:**-*dür*
Gazel 210
Mısra: **10**
İp, bağ.
9. Ṣahīfede es̱er-i tār-ı mıṣṭar ey Nābī
10. O riştedür ki ser-ā-pā güher çekilmişdür

9. **riştesi:**-*si*
Gazel 409
Mısra: **8**
İp, bağ.
7. Yine rüfūyı dil-i çākden dirīġ eyler
8. Olursa riştesi sad-pāre çerḫ-i pīre-zenüñ

10. **riştesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 403
Mısra: **1**
Yağmur damlalarının oluşturduğu ip gibi şekil.
1. Kesme ey ebr-i kerem riştesini āblaruñ
2. Belki ratḳ eyleyesin fatḳını mīz-āblaruñ

rişte ber-rişte:
1. **rişte ber-rişte:**
Gazel 706
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İp üstüne ip, urgan üstüne urgan.
5. O ten-i penbe-mis̱āle ṣarılur bī-teklīf
6. Rişte ber-rişte ḥased devlet-i pīrāhenine

rişte-güẕār-ı zebān eyleyicek:
1. **rişte-güẕār-ı zebān eyleyicek:**-*y, -icek*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Dili bağlayan ip yapmak.
51. Birisini bende idüp der-miyān
52. Eyleyicek rişte-güẕār-ı zebān

rişte-i bīnişi:
1. **rişte-i bīnişi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
İleri görüşlülüğünün ipi.
113. Gevher-i dānişi sencīde-i mīzān-ı ḫıred
114. Rişte-i bīnişi şāḳūl-i binā-yı ʿālem

rişte-i cān:
1. **rişte-i cān:**
Gazel 446
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Can ipliği.
1. Üzüldü rişte-i cān zülf-i pür-şiken diyerek
2. Bozuldı çihre-i dil berg-i yāsemen diyerek

rişte-i dām-ı meges-gīr-i ʿanākib:
1. **rişte-i dām-ı meges-gīr-i ʿanākib:**
Kaside 2
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
Sinek avlayan örümceklerin ağı.
163. Rişte-i dām-ı meges-gīr-i ʿanākib gibidür
164. Bünye-i şerʿine nisbetle binā-yı Şeddād

rişte-i devleti:
1. **rişte-i devleti:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **238**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun ipi.
237. Çerḫi döndükçe ola pīre-zen-i devrānuñ
238. Rişte-i devleti pīçīde-i minvāl-i devām

rişte-i ḥayātın:
1. **rişte-i ḥayātın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Ömür ipi, ömür.
85. Allāh muʿammer ide ẕātın
86. Medd eyleye rişte-i ḥayātın

rişte-i hem-vārdan:
1. **rişte-i hem-vārdan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Düzgün ip.
7. Mıstar-keşīde safhadaki naẓm-ı ābdār
8. Lūʿlū-mis̱āl rişte-i hem-vārdan geçer

rişte-i hemvāre:
1. **rişte-i hemvāre:**-*e*
Gazel 314
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Düzgün ip.
9. Fikr-i kec ider vaḳf-ı tereddüd seni yoḫsa
10. Hīç dāne-i dür rişte-i hemvāre yapışmaz

rişte-i keremin:
1. **rişte-i keremin:**-*i, -n*
Gazel 866
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kerem ipi (Sicim gibi yağan rahmet yağmuru bağlamında).
15. Ebr itdi rişte-i keremin öyle ʿām kim
16. Medd-i zebāna ḳudret-i fevvāre ḳalmadı

rişte-i ḳurʾānʾa:
1. **rişte-i ḳurʾānʾa:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kur'an ipi.
11. Reh-yāb olamaz kūr-dilān rāh-ı Ḫudāʾya
12. Tā itmeyicek rişte-i Ḳurʾānʾa teşebbüs̱

rişte-i penbe-i mīnādan:
1. **rişte-i penbe-i mīnādan:**-*dan*
Gazel 854
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şarap şişesinin ağzındaki pamuktan yapılma ip (Penbe-i mînâ; mantar keşfedilmeden önce şişelerin ağzına takılan pamuk).
11. Gitse erbāb-ı ḫarābāt-ı ḥaḳīḳat ḥacca
12. Rişte-i penbe-i mīnādan olur iḥrāmı

rişte-i peymāndan:
1. **rişte-i peymāndan:**-*dan*
Gazel 144
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yemin ipi (Ezelden verilen yemin bağlamında).
5. ʿUḳde-ber-ʿuḳde ile döndügini sübḥalaruñ
6. Yār ile bend olunan rişte-i peymāndan ṣor

rişte-i ṣoḥbet:
1. **rişte-i ṣoḥbet:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Sohbetin ipi.
37. Rişte-i ṣoḥbet bulıcaḳ imtidād
38. Ḫamsesinüñ leẕẕeti olındı yād

rişte-i suḫan:
1. **rişte-i suḫan:**
Gazel 567
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Söz ipi.
7. Güncāyişe maḥal bulamaz rişte-i suḫan
8. Vaṣf-ı dehān-ı tengini semmüʾl-ḫayāṭ iden

rişte-i ṭūl-ı emelin:
1. **rişte-i ṭūl-ı emelin:**-*in*
Gazel 551
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Olmayacak uzun isteklerin ipi.
3. Ḳısmetüñ rūz-ı ezelden müteʾayyindür hep
4. ʿĀlemüñ ḳaṭʿa çalış rişte-i ṭūl-ı emelin

rişte-i ümīd:
1. **rişte-i ümīd:**
Gazel 697
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümit ipi.

3. Birden güsiste olmaz idi rişte-i ümīd
4. İncāz olınsa vaʿde-i ferdā kibārda

rişte-i zülfüñle:
1. **rişte-i zülfüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Gazel 258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçının teli.
3. Bulur elbette bir gün rişte-i zülfüñle cemʿiyyet
4. Göñül bir nüsḫa-i kem-yābdur şīrāzesüz ḳalmaz

rişvet:
1. **rişvet:**
Gazel 696
Mısra: **10**
Rüşvet.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

2. **rişvet:**
Gazel 757
Mısra: **2**
Rüşvet.
1. Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
2. Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa

ritʿat-ı bārū:
1. **ritʿat-ı bārū:**
Gazel 266
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kalenin yüksekliği.
9. Maʿmūrluġı ʿadl iledür şehr-i vücūduñ
10. Burc-ı beden u ritʿat-ı bārū ile olmaz

rivayeti itmişler:
1. **rivayeti itmişler:**-*miş, -ler*
Kaside 16
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Nakletmek, aktarmak.
135. Elbette evliyā olur aṣḥāb-ı salṭanat
136. İtmişler evliyā kütübinden rivayeti

riyā:
1. **riyā:**
Gazel 148
Mısra: **16**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

2. **riyādan:**-*dan*
Gazel 338
Mısra: **1**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
1. Riyādan rūy-ı ṭāʿat şimdi bir güne siyah olmış
2. Ki ʿişyān ü ʿamel hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış

3. **riyā:**
Gazel 485
Mısra: **14**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
13. Ol mehveşüñ ümīd-i viṣāl ile Nābiyā
14. Ḥarf-ı niyāz her ne dinürse riyā degül

4. **riyāları:**-*lar, -ı*
Gazel 485
Mısra: **7**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
7. İnṣāf olunsa zāhid-i ḫuşküñ riyāları
8. Rindān ile muʿāmelesinden fenā degül

5. **riyā:**
Gazel 367
Mısra: **36**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
35. Gāhī olur meʿālī müʾeddā ḫuṣūmete
36. Maʿnā-yı rīş-ḫande müşābih riyā ġalaṭ

6. **riyā:**
Gazel 515
Mısra: **17**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
17. Ne belādur bu riyā başına ḫalḳuñ ki ider
18. Mübtelāsı iki ʿālemde ṣafādan maḥrūm

7. **riyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 326
Mısra: **3**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
3. Bilür lebāçe-i zer-tār bu riyāyı bilen
4. Bürehne-cism-i melāmet nemed nedür bilmez

8. **riyādan:**-dan
Gazel 38
Mısra: **4**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.
3. Degüldür kār u bār-ı cāh māniʿ ḳurb-ı Yezdāna
4. Ḥasīri ālet-i ḳurb itme zāhid bu riyādan geç

riyā-fürūş:
1. **riyā-fürūşluġa:**-*a*
Gazel 468
Mısra: **7**
İki yüzlülük, riyakarlık.
7. Añuñ tecerrüdi māniʿ riyā-fürūşluġa
8. Senüñ hezār ʿalāyıḳla berhemen didigüñ

2. **riyā-fürūşānuñ:**-*uñ*
Gazel 838
Mısra: **7**
İkiyüzlüler, riya satanlar.
7. Alınmaz oldı elinden riyā-fürūşānuñ
8. Ḫurūş-ı vecd ezelden sebū-keşānuñ idi

3. **riyā-fürūş:**
Gazel 858
Mısra: **4**
İkiyüzlüler, riya satanlar.
3. Bu çār-sūda ʿaceb farḳ olunmadı ḳaldı
4. Riyā-fürūş ile ḥalvā-fürūş-ı ṣābūnī

riyākārān-ı ʿālem:
1. **riyākārān-ı ʿālem:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Alemin ikiyüzlüleri.
9. Eger ṭard-ı ġama zūr-ı mey-i gül-fāmdan ġayrı
10. Riyākārān-ı ʿālem iʿtirāż eylerse vāriddür

riyā-yı nā-rāst:
1. **riyā-yı nā-rāst:**
Gazel 422
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doğru olmayan riya.
7. Olmaġın ekṡer-i taʿbīri riyā-yı nā-rāst
8. Saṭrına mısṭar urulmaz varaḳ-ı mektūbuñ

riyāz:
1. **riyāz:**
Gazel 430
Mısra: **17**
Güzel bahçeler.
17. Sāz ü riyāz ü bāde daḫı gerçi şarṭdur
18. Dilberdür eñ mühimteri esbāb-ı ʿişretüñ

2. **riyāz:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **209**
Güzel bahçeler.
209. Ālet-i ḫaṭṭ ile pür oldu riyāz
210. Berg-i bīd oldı āhenīn-miḳrāz

3. **riyāżi:**-*i*
Tarih 122
Mısra: **20**
Güzel bahçeler.
19. Tamām-ı şehri sīr-āb itdüginden fażla efzāli
20. Ṣaḥārī vü besātīn ü riyāżi eyledi irvā

riyāzāt:
1. **riyāzāt:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Dünya nimetlerinden elini eteğini çekerek ölmeyecek kadar yiyip içme.
1. Ne riyāzāt u ne ezkār u ne evrāda baḳar
2. Der-i gencīne-i dil feth-i Ḫudā-dāda baḳar

2. **riyāżātuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 457
Mısra: **6**
Dünya nimetlerinden elini eteğini çekerek ölmeyecek kadar yiyip içme.
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid

6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

riyāz-ı āmāl:
1. **riyāz-ı āmāl:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Amellerin bahçesi.
7. Ḫuşk olmış idi riyāz-ı āmāl
8. Āyīne-i dil ġubāra pā-māl

riyāż-ı ʿamelin:
1. **riyāż-ı ʿamelin:**-*in*
Gazel 551
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Amellerin bahçesi.
5. Lez̲z̲et-i mīve-i cennetden olur şīrīn-kām
6. Ṣuvaran eşk-i nedāmetle riyāż-ı ʿamelin

riyāz-ı cāh u celāl:
1. **riyāz-ı cāh u celāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Makam ve yücelik bahçesi.
39. Buna dirler riyāz-ı cāh u celāl
40. Çemen-ı ʿizz ü gülşen-i iḳbāl

riyāz-ı cennete:
1. **riyāz-ı cennete:**-*e*
Gazel 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
1. Cennet bahçeleri.
1. Sipihr-i himmete devr-i ḳamerdür ḥalḳa-i tevḥīd
2. Riyāz-ı cennete ḥavż-ı şekerdür ḥalḳa-i tevḥīd

riyāż-ı ḥayātın:
1. **riyāż-ı ḥayātın:**-*ı, -n*
Kaside 20
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Ömür bahçesi.
93. Ser-sebz idüp riyāż-ı ḥayātın hemīşe Ḥaḳ
94. Ebrū-yı ʾıyşı görmeye çīn-i melāleti

riyāż-ı iḥtiyāc-ı mümkinātı:
1. **riyāż-ı iḥtiyāc-ı mümkinātı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Mahlukatın ihtiyaç bahçeleri.
17. İdüp dūlāb-ı istiġnāyı gerdan cūy-ı cūd üzre
18. Riyāż-ı iḥtiyāc-ı mümkinātı eylemiş irvā

riyāż-ı memleketi:
1. **riyāż-ı memleketi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Ülke bahçesi.
35. Ḫarābe ṭutmış idi yüz mezāriʿ-i iḳbāl
36. Riyāż-ı memleketi ḳaplamışdı mār ile mūr

riyāż-ı ülfete:
1. **riyāż-ı ülfete:**-*e*
Gazel 386
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dost /dostluk bahçesi.
11. Hünerdür Nābiyā ebnā-yı ʿaṣrun iʿtiḳādında
12. Riyāż-ı ülfete çirk-ābe-efşān-ı nifāḳ olmaḳ

rıżā:
1. **rızāsını:**-*sı, -nı*
Gazel 269
Mısra: **13**
Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.
13. Nābī bize rızāsını taḥṣīl farż iken
14. Bī-cā vüḳūʿ-ı rencişine sürʿat itmişüz

2. **rıżāsı:**-*sı*
Gazel 382
Mısra: **1**
Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.
1. Ol lez̲z̲et-i viṣāle ki yārüñ rıżāsı yoḳ
2. Bīhūde ḫᵛāhiş eylemenüñ iktiżāsı yoḳ

3. **rıżādan:**-*dan*
Gazel 57
Mısra: **2**
Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.
1. Ḫūbān-ı sitemkār cefādan mütelez̲z̲iz̲
2. ʿUşşāḳ-ı dil-figār rıżādan mütelez̲z̲iz̲

4. **rıżā:**
Gazel 148
Mısra: **14**
Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.
13. Nemā nümūde-i emn oldugı dıraḫta sezā
14. Ki arż-ı perveriş itmek rıżā bozundısıdur

5. **rıżāsıyla:**-*sı, -y, -la*
Gazel 525
Mısra: **3**
Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.
3. Rıżāsıyla felek erbāb-ı ṭabʿa eylemez iḥsān
4. Müsādif düşse gāhī anı da andan ḫayāl itmem

6. **rızāsını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 829
Mısra: **2**
Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.
1. İtdük ḳabūl şarṭ-ı edeble cefāsını
2. Cānānenüñ gözetmemek olmaz rızāsını

7. **rıżāsına:**-*sı, -n, -a*
Kaside 14
Mısra: **58**
Razı olma, razılık, istek, hoşnutluk.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

rıżā virse:
1. **rıżā virse:**-*se*
Gazel 371
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Rıza göstermek, izin vermek.
1. ʿĀşıḳ ki olur būse-i ruḫsār ile ḳāniʿ
2. Dilber daḫı ol veche rıżā virse ne māniʿ

rīzān ider:
1. **rīzān ider:**-*er*
Gazel 753
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dökmek, akıtmak.
9. Ṣürāhī geh düşe āb-ı ruḫ-ı rindi ider rīzān
10. Gehī güstāḫlıḳ eyler ẓuhūr ādāb şeklinde

rīzān iderek:
1. **rīzān iderek:**-*erek*
Tarih 104
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Dökmek, akıtmak.
107. Rīzān iderek āb-ı dü-çeşmin didi tārīḫ
108. Maḳbūl ola tecdīd-i mezār-ı Zekeriyyā

rīżān olan:
1. **rīżān olan:**-*an*
Gazel 184
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Dökülmek.
17. Rīżān olan tegerg degüldür seḥābdan
18. Nābī ḫidīv-i ʿāleme gevher nis̲ār olur

rīżān olur:
1. **rīżān olur:**-*ur*
Tarih 112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dökülmek.
3. ʿAlī-nām ol āṣaf-ı pāk- dil kim
4. S̲enāsıyla rīżān olur ḫāmeden ḳand

rıżā-yı ḥaḳ:
1. **rıżā-yı ḥaḳ:**
Tarih 122
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rızası.
5. İdüp ol şehri iḥyāya rıżā-yı Ḥaḳ içün himmet
6. Hulūṣ-ı tāmm ile ās̲ār-ı ḫayrın eyledi ibḳā

rıżā-yı hümāyūnını:

1. **rıżā-yı hümāyūnını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 16
Mısra: **185**
Kelime Tipi: -
Padişahın kutlu rızası.
185. Taḥṣīl içün rıżā-yı hümāyūnını felek
186. Gerdān olup gözetmededür vaḳt-i fırṣatı

rıżā-yı server-i ʿālem:

1. **rıżā-yı server-i ʿālem:**
Kıt'a 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alemlerin sultanının (Hz. Muhammed Peygamber) hoşnutluğu.
3. Tek-ā-pūy-ı siperden ārzū-yı ḳalb-i maḥzūnum
4. Rıżā-yı server-i ʿālem ḳabūl-ı ḥażret-i Ḥaḳʾdur

rīze-ẖor-ı lez̠z̠et-i mūsā:

1. **rīze-ẖor-ı lez̠z̠et-i mūsā:**
Gazel 25
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hz. Musa'nın aldığı lezzetin küçücük kırıntıları.
7. Çoḳ müflis olur rīze-ẖor-ı lez̠z̠et-i Mūsā
8. Basṭ-ı niʿam-ı nūr idicek Ṭūr-ı ʿināyet

rīze-ẖᵛār-ı niʿamı:

1. **rīze-ẖᵛār-ı niʿamı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Lütfunun kırıntılarıyla beslenen.
63. Būsegāh-ı ḳademi küngüre-i ʾarş-ı ʾazīm
64. Rīze-ẖᵛār-ı niʿamı dāʿire-i sebʿ-i şidād

rīze-hᵛār-ı niʿam-i fikretidür:

1. **rīze-hᵛār-ı niʿam-i fikretidür:**-*i, -dür*
Tarih 138
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Akıl nimetinin kırıntılarını yiyen.
65. H̱āne-zād-ı ḥarem-i ṭıynetidür nūr-ı ẖıred
66. Rīze-hᵛār-ı niʿam-i fikretidür reʾy-i rezīn

rīze-i enbān-ı ḳanāʿat:

1. **rīze-i enbān-ı ḳanāʿat:**
Gazel 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kanaat heybesinin kırıntıları.
13. Teng-i şekeristāna urur taʿne-i telẖī
14. Z̠evḳin alana rīze-i enbān-ı ḳanāʿat

rīze-i esrār-ı evliyā:

1. **rīze-i esrār-ı evliyā:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Velilerin sırlarının kırıntıları.
3. Sad kārvān-ı gürsine-i ʿaşḳı sīr ider
4. Rāh-ı H̱udāʾda rīze-i esrār-ı evliyā

rīziş-i eşk:

1. **rīziş-i eşk:**
Gazel 325
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözyaşının dökülmesi.
1. Göñülden rīziş-i eşk ile dāġ-ı ārzū çıḳmaz
2. Ne deñlü eylesen tamġā-yı ʿaşḳı şüst ü şū çıḳmaz

rīziş-i eşk-i dīde-i fuḳarā:

1. **rīziş-i eşk-i dīde-i fuḳarā:**
Tarih 82
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Fakirlerin gözlerinden sicim gibi akan gözyaşları.
111. Seni bu merkeze getürmişdür
112. Rīziş-i eşk-i dīde-i fuḳarā

rīziş-i eşk-i ḳalem:

1. **rīziş-i eşk-i ḳalem:**
Gazel 864
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kalemin gözyaşlarının dökülüşü (Kalemin yazdığı yazı bağlamında).
11. Olmasa fikr-ṭırāzende-i gīsū-yı bütān
12. Rīziş-i eşk-i ḳalem ġāliye-gūn olmaz idi

rızḳ:

1. **rızḳ:**
Gazel 523
Mısra: **8**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
7. Raḥm-ı māderde iden rızḳumı taʿyīn Ḥaḳ iken
8. Rızḳ ümmīdiyle fürū-māyelere bār olamam

2. **rızḳumı:**
Gazel 523
Mısra: **7**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
7. Raḥm-ı māderde iden rızḳumı taʿyīn Ḥaḳ iken
8. Rızḳ ümmīdiyle fürū-māyelere bār olamam

3. **rızḳuñ:**-*uñ*
Gazel 252
Mısra: **13**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
13. Rızḳuñ teveccühi bize bizden füzūn iken
14. Bīhūde Nābīyā biz anuñ bī-şekībiyüz

4. **rızḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 422
Mısra: **2**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
1. Baḳamaz rūyına dil-ẖᵛāhı ḳadar maḥbūbuñ
2. Rızḳınuñ vāsıṭa-i naḳşı budur maḥcūbuñ

5. **rızḳ:**
Gazel 441
Mısra: **6**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
5. Çalışur ol seni bulmaġa sen ol āsūde
6. Yoḳdur ey nefs senüñ rızḳ ḳadar müştāḳuñ

6. **rızḳı:**-*ı*
Gazel 644
Mısra: **1**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
1. Olsa ḥalḳuñ rızḳı hāsıl verziş-i tedbīrden
2. Kūdekān-ı bī-zebān maḥrūm olurdı şīrden

7. **rızḳ:**
Gazel 687
Mısra: **6**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
5. Sebzenüñ āb gelür pāyına yirden gökden
6. Rızḳ içün olmaduġından tek u pū ḳaydında

8. **rızḳdan:**-*dan*
Gazel 693
Mısra: **14**
Allah'ın, mahlukatına hayatını devam ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek.
13. Bilür taʿab daẖı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Şunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

rızk-ı nā-nihādesine:

1. **rızk-ı nā-nihādesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 693
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sonsuz nimetler, hadsiz yiyecekler.
1. Cenāb-ı Ḥaḳḳʾun ider iʿtirāz dādesine
2. Açan dehān-ı ṭamaʿ rızk-ı nā-nihādesine

ru:

1. **ruyuñda:**-*y, -u, -ñ, -da, -*
Gazel 18
Mısra: **3**
Yüz, çehre, satıh.
3. Nedür o silsile-i ḥalḳadār ruyuñda
4. Bihişt içinde olur ālet-i ʿazāb ġarīb

2. **rū:**
Gazel 85
Mısra: **18**
Yüz, çehre, satıh.
17. ʿAks-i daʿvā-yı vücūd eyler ise ey Nābī
18. Maḥfil-i āyinede rū be-hem olmaz da nʾolur

3. **rūyunda:**-*y, -u, -n, -da*
Gazel 211
Mısra: **5**
Yüz, çehre, satıh.
5. İki per gibi ẓuhūr eyledi ḫaṭ rūyunda
6. Murġ-ı ḥüsnün ʿacabā niyyeti pervāze midür

4. **rūyın:**-*y, -ın*
Gazel 355
Mısra: **8**
Yüz, çehre, satıh.
7. Arūsāsā çemende gūşvārıdur kulaġında
8. Şikāf-ı perdeden rūyın gül-i sīr-āb göstermiş

5. **rūyındaki:**-*y, -ı, -n, -da, -ki*
Gazel 754
Mısra: **12**
Yüz, çehre, satıh.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

6. **rū:**
Gazel 763
Mısra: **3**
Yüz, çehre, satıh.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şamʾında ne Rūmʾında

7. **rū:**
Gazel 833
Mısra: **6**
Yüz, çehre, satıh.
5. Çirk-i dünyāyı sühūletle ne mümkin taḥṣīl
6. Rū dürüst olmayıcaḳ kīse-i ḥammām gibi

8. **rūyını:**-*y, -ı, -nı*
Gazel 83
Mısra: **10**
Yüz, çehre, satıh.
9. Der-māndesüz ne leẕẕeti var şān u şevketüñ
10. Rūyını baḳlavanuñ aġardur nişesteler

rū ʿarż idince:
1. **rū ʿarż idince:**-*ince*
Tarih 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzünü göstermek.
1. Salṭanat taḫtına Sulṭān Aḥmed
2. ʿArż idince dem-i teşrifde rū

rū be-niṣīb olduġına:
1. **rū be-niṣīb olduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 289
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yüzü aşağıya doğru bakmak.
13. Nābiyā çāk-ı girībānı görüp bālāda
14. Şükr ider rū be-niṣīb olduġına dāmenümüz

rū be-rāh idelüm:
1. **rū be-rāh idelüm:**-*elüm*
Gazel 762
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yolcu etmek, göndermek.
9. Teʾs̱īr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

rū be-reh-i deyr-i berhemen olursa:
1. **rū be-reh-i deyr-i berhemen olursa:**-, -
Gazel 446
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mecûsî papazının manastırının yolcusu olmak.
9. Hevā-yi zülf-i ṣanemdür ʿinān-keş ey Nābī
10. Olursa rū be-reh-i deyr-i berhemen diyerek

rū ber-zemīn eyledi:
1. **rū ber-zemīn eyledi:**-*di*
Tarih 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yere kapandırmak, secde ettirmek.
3. Destine alup kemānın eyledi
4. Cümle tīr-endāzı hep rū ber-zemīn

rū be-seferdür:
1. **rū be-seferdür:**-*dür*
Gazel 737
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzü seferde, yolculukta olmak.
1. Vücūd rū be-seferdür ḳarār olınsa bile
2. S̱ebāt ṣanma s̱ebāt iḫtiyar olınsa bile

rū gerdiş-i halka:
1. **rū gerdiş-i ḫalḳa:**-*a*
Gazel 61
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Halkın yüz çevirmesi.
13. Yaḫ üzre berf püşt-i āyīne göstermeden Nābī
14. Bürūdetden ider rū gerdiş-i ḫalḳa işāretler

rū sürdükde:
1. **rū sürdükde:**-*dükde*
Gazel 742
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek II Aşırı sevgi göstermek.
3. Sürdükde yār ṣūret-i bāline rū didüm
4. ʿĀcizlerüñ nasibi gelürmiş ayaġına

rū zerd:
1. **rū zerd:**
Gazel 617
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarı yüz, soluk beniz.
3. Rū zerd ü mū sefid ü beden ḫaste cān zaʿīf
4. Geçmez dil-i siyāh yine iḥtişāmdan

rubʿ meskūndur:
1. **rubʿ meskūndur:**-*dur*
Gazel 577
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünyanın insan bulunan dörtte birlik kısmının hükümdarı.
3. ʿĀleme taḳsīm olınsa şeş cihāt-ı kāʾināt
4. Ḥiṣṣe-i insāna ancaḳ rubʿ meskūndur düşen

rubāhveş:
1. **rubāhveş:**
Tarih 69
Mısra: **9**
Tilki gibi.
9. Żarurī eyledi rubāhveş emānı penāh
10. O şīr-seg geçinürken bu ʿarşagehde esed

rubāʿi:
1. **rubāʿi:**
Kaside 28
Mısra: **8**
Kökünde dört tane harf bulunan Arapça mastar.
7. Suṭūr-ı nüsḫa-i taṣrīf-ı ʿālemüñ seyr it
8. ʿAnāsırı da rubāʿi vü hem mücerreddür

rū-be-rū:
1. **rū-be-rū:**
Gazel 154
Mısra: **9**
Yüz yüze, karşı karşıya.
9. Olaydı ādem eger rū-be-rū iderdi ʿitāb
10. Bu nā-nümūde cefā ol perīveşümdendür

2. **rū-be-rū:**
Gazel 325
Mısra: **6**
Yüz yüze, karşı karşıya.
5. Çıkar bir gün ẓuhūra inkisār-ı ḫāṭırum ammā
6. Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rū-be-rū çıḳmaz

3. **rū-be-rū:**
Gazel 482

Mısra: **2**
Yüz yüze, karşı karşıya.
1. Mū-be-mū ḥüsn ile āmīḫtedür rūy-ı Ḫalīl
2. Rū-be-rū luṭf ile engīḫtedür ḫūy-ı Ḫalīl

4. **rū-be-rū:**
Gazel 656
Mısra: **12**
Yüz yüze, karşı karşıya.
11. Olsun esīr-i tāb ü teb-i şūre-zār-ı yeʾs
12. Sīr-āb iden ḥadīḳa-i āmāli rū-be-rū

rū-be-rū eylemiş:
1. **rū-be-rū eylemiş:**-*miş*
Gazel 646
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Karşı karşıya gelmek.
7. Eylemiş baḥr-ı siyāh ile sepīdi rū-be-rū
8. Ṣubḥ u şāmı keffe-i mīzān-ı devrān gösteren

rū-be-rū olmaḳ:
1. **rū-be-rū olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 656
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz yüze olmak.
1. Olmaḳ müyesser olmadı dilberle rū-be-rū
2. Yollarda ḳaldı āyineveş çeşm-i ārzū

rū-be-zemīn olmadadur:
1. **rū-be-zemīn olmadadur:**-*ma, -da, -dur*
Gazel 126
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü yere sürmek, secdeye gitmek (Namaz kılan her gün seksen defa secde eder).
15. Müʾmin eylerse bile rūy-ı zemīni pā-māl
16. Günde heştād ʿaded rū-be-zemīn olmadadur

rubʿ-ı meskūnı:
1. **rubʿ-ı meskūnı:**-*ı*
Gazel 858
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İçinde oturanları olan yerin büyüsü.
7. Yine penāh idecek āsitāne-i ġamdur
8. Gezersen ey dil-i āvāre rubʿ-ı meskūnı

rübūde:
1. **rübūdeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 277
Mısra: **2**
Kapılan, kapılmış olan.
1. Huşyārlıkla her ne ḳadar kim sütūdeyüz
2. Ol deñlü çeşm-i mest-i bütāna rübūdeyüz

2. **rübūdesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 543
Mısra: **11**
Kapılan, kapılmış olan.
11. Rübūdesini ider miydi ġayriden dil-serd
12. Eger ki ġayret-i nāz olmayaydı ʿādet-i ḥüsn

rübūde eylemede:
1. **rübūde eylemede:**-*mede*
Gazel 466
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kaplamak (Huzur ve güven içinde uyumak bağlamında).
9. Düzdüñ taḳaddüm itmededür pāyı destine
10. Ḫᵛābın rübūde eylemede pāsbānlaruñ

rübūde ider:
1. **rübūde ider:**-*er*
Gazel 507
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kayıtlamak, bağlamak.
3. Maʿnā ider rübūde kalemveş ḳarārımı
4. Zencīr-i ḥarf ile ne ḳadar pāy-pest isem

rübūde itdi:
1. **rübūde itdi:**-*di*
Gazel 174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kapılmak, kapılmış olmak.
1. İtdi rübūde hūşum ol nüktedānlıcuḳlar
2. Peymāne-keşlicilikler ṣahbā-feşānlıcuḳlar

rübūde itdüm:
1. **rübūde itdüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kapılmak, kapılmış olmak.
9. İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ
10. Kʾitmiş Ḫudā vücūdını mecmūʿa-i kemāl

rübūde olup:
1. **rübūde olup:**-*up*
Gazel 468
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kapılmak.
11. Birūne zehr döker pūstin-i gāv-ı zemīn
12. Senüñ rübūde olup sīne-i çemen didigüñ

rüchān:
1. **rüchān:**
Gazel 556
Mısra: **3**
Üstünde, üzerinde II Üstün olma, üstünlük.
3. Haṣīr-i ʿām rüchān üzredür seccāde-i ḫāṣa
4. Ṭururken ṣaḥn-ı mescid gūşe-i miḥrābı neylersin

2. **rüchānı:**-*ı*
Gazel 755
Mısra: **6**
Üstünde, üzerinde II Üstün olma, üstünlük.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

3. **rüchḥān:**
Kaside 21
Mısra: **22**
Üstünde, üzerinde II Üstün olma, üstünlük.
21. Cebhesinde pertev-i merdī şecāʿat cevheri
22. Pertev-i mihre ḳanaʿat eylemez rüchḥān ile

rücūʿ eyler:
1. **rücūʿ eyler:**-*r*
Gazel 433
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Geri dönmek.
7. Eyler rücūʿ naḳd-i müzevver gibi saña
8. Ey şeyḫ ṣatma çoḳ da metāʿ-ı kerāmetüñ

rücūʿ ider:
1. **rücūʿ ider:**-*er*
Gazel 281
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Geri dönmek.
3. Maḳṣūda nāil olduġu sāʿat rücūʿ ider
4. Raḳḳāṣ-ı sāʿat olsa sezādur mizācumuz

rücūʿ itdükde:
1. **rücūʿ itdükde:**-*dükde*
Kaside 8
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Aslına dönmek, geldiği yere gitmek.
93. Her biri kendi bilādına rücūʿ itdükde
94. Varup elḳāb-ı hümāyūnuñ iderler taḳrīr

rücūʿ-ı mīlden:
1. **rücūʿ-ı mīlden:**-*den*
Gazel 756
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Milin dönmesi (Mil; Göze sürme çekmekte kullanılan, kemik ya da fildişinden yapılma ince uzun çubuk).
1. İder cūş-ı sirişküm dīde-i deryā-feşānumda
2. Rücūʿ-ı mīlden kuḥl-ı mürekkeb sürmedānumda

rūd-ı nīlʾüñ:

1. **rūd-ı nīlʾüñ:**-*üñ*
Gazel 549
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nil Nehri.

5. Cūşiş-i girye ʿalāmetdür ḫurūş-ı raḥmete

6. Rūd-ı Nīlʾüñ geldügi gibi füzūn miḳyāsdan

rüft ü rūba:

1. **rüft ü rūba:**-*a*
Gazel 707
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Silip süpürme II Gezip tozma.

5. Mihmān-sarāy-ı sīnemi yoḳ rüft ü rūba vaḳt

6. Eyler nüzul ḳāfile-i ġam ġam üstine

rüfū:

1. **rüfūyı:**-*y, -ı*
Gazel 409
Mısra: **7**
Yama.

7. Yine rüfūyı dil-i çākden dirīġ eyler

8. Olursa riştesi sad-pāre çerḫ-i pīrezenüñ

2. **rüfūya:**-*y, -a*
Gazel 860
Mısra: **6**
Yama.

5. Ḫurūc-ı Ādeme ben bāʿis̱ oldum diyü cennetden

6. Rüfūya nā-sezādur gendümün çāk-i girībānı

rüfū-yı ʿāfiyet:

1. **rüfū-yı ʿāfiyet:**
Gazel 84
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Esenlik yaması.

3. Gidelden sūzen-i müjgān u tār-ı kākülüñ elden

4. Rüfū-yı ʿāfiyet çāk-i girībānumla düşmendür

rū-gerdānlıḳ:

1. **rū-gerdānlıḳ:**
Gazel 608
Mısra: **3**
Yüz çeviren, arkasını dönen.

3. Olma ol gūne ki senden ola rū-gerdānlıḳ

4. Nīk-ḫᵛāhānuna sermāye-i naḳd-i taḥsīn

rū-güşād:

1. **rū-güşāde:**-*e*
Gazel 209
Mısra: **2**
Güler yüzlü.

1. ʿArūs-ı kāmı niçün nā-murāda virmezler

2. Müyesser olsa bile rū-güşāde virmezler

rū-güşāde idüm:

1. **rū-güşāde idüm:**- *i, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güler yüzlü.

9. Girifte oldı lebüm kīse-i ḫasīs gibi

10. Mis̱āl-i ḫᵛān-ı cevān-merd rū-güşāde idüm

rūḥ:

1. **ruḫun:**-*un*
Gazel 15
Mısra: **7**
Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

7. Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḫun ʿaksiyle sen

8. Dīde-i aġyārı mīnā-yı gül-āb itdün bu şeb

2. **ruḫuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 237
Mısra: **1**
Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur

2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

3. **ruḫın:**-*ın*
Gazel 394
Mısra: **5**
Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).

5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa

6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

4. **rūh:**
Gazel 50
Mısra: **17**
Can,nefes.

17. Cismden rūh u ṣadefden dür şecerden mīvedür

18. Ṣanmañ ey zāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

5. **rūḥuñ:**-*uñ*
Gazel 160
Mısra: **11**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

11. Rūḥuñ zekāt-ḫᵛāre-i iḥsānıdur beden

12. Luṭf-ı şarāb çihre-fürūz-ı zücācedür

6. **rūḥa:**-*a*
Gazel 549
Mısra: **13**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

13. Faḳr olur nezdīkter rūḥa ġınādan Nābiyā

14. Dürterdür cāme-i aṭlas tene kirpāsdan

7. **rūḥdur:**-*dur*
Gazel 599
Mısra: **3**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

3. Olan ḫᵛān-ı ḥayāta çāşnī-dih rūḥdur yoḫsa

4. Olur gürbe remīde üstüḫᵛān-ı ḫuşk-i şeş-derden

8. **rūḥdur:**-*dur*
Gazel 717
Mısra: **13**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā

14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

9. **rūḥ:**
Gazel 807
Mısra: **12**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

11. Mihri de māh gibi kāse-i deryūze ider

12. Olmasa rūḥ nühüfte bedenün żımnında

10. **rūḥı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **91**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

91. Evvelīn noḳṭası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ

92. Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

11. **rūḥına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 2
Mısra: **92**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

91. Evvelīn noḳṭası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ

92. Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

12. **rūḥı:**-*ı*
Tarih 16
Mısra: **28**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

27. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe

28. İder rūḥı Niẓāmüʾl-mülkʾi dest-i ʿadl ile iḥyā

13. **rūḥı:**-*ı*
Tarih 17
Mısra: **5**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.

5. Gitdi rūḥı ʿālem-ı ʿulvīye mānend-i duʿā

6. Jāleveş terk eyledi bu ḫānedān-ı esfeli

14. **rūḥı:**-*ı*
Tarih 18
Mısra: **14**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.
13. Zihī bī-ḳayd dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred kim
14. Nidā-yı İrciʿi gūş eyleyüp rūḥı semāʿ itdi

15. **rūḥa:**-*a*
Tarih 39
Mısra: **2**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.
1. Habbezā ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev tāze edā
2. Ki temāşāsı virür rūḥa ġıdā çeşme żiyā

16. **rūḥına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 84
Mısra: **4**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.
3. İtdi beḳāya ʿazm bu köhne ḥarābeden
4. Kim rūḥına beḳā sebeb-i irtiyāḥ ola

17. **rūḥdan:**-*dan*
Tarih 127
Mısra: **55**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.
55. Nūr ile rūḥdan āmīhte olmış ṣūret
56. Ṣūret-i aḥsen-i taḳvīme ḳonılmış maʿnā

18. **rūḥların:**-*lar, -ı, -n*
Kaside 15
Mısra: **191**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.
191. Anlaruñ rūḥların Ḥażret-i Ḥaḳ şād itdi
192. K'oldı ẕātuñla senüñ ṣadr-ı vezāret ḫurrem

19. **rūḥ:**
Gazel 170
Mısra: **9**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nuṭḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

20. **rūḥ:**
Gazel 559
Mısra: **10**
Can, hayat özü,mâdde-i hayât olan vedîa-yı ilâhiye. Mesih/ İsa ismi geçen yerlerde "Rûh'ül- Kudüs" e de gönderme yapılır.
9. Her ṭabīʿatdan ümīd eyleme maʿnā-yı laṭīf
10. Rūḥ ḳābil mi tevellüd ide her Meryemʾden

21. **ruḫında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 250
Mısra: **8**
Yanak, yüz.
7. Görindi suḫte-i yār neẓāre-i ʿuşşaḳ
8. Ruḫında ḫaṭṭ .... budur

22. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 287
Mısra: **5**
Yanak, yüz.
5. Ruḫlaruñ ābın bilürüz muttaṣıl
6. Hile ile āl nedür bilmezüz

23. **ruḫlaruña:**-*lar, -u, -ñ, -a*
Gazel 653
Mısra: **5**
Yanak, yüz.
5. Ṭamladursa nʾola ḳan ġamzelerüñ ruḫlaruña
6. Olmada her dil-i ʿuşşāḳdan āġişte-i ḫūn

24. **ruḫuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 670
Mısra: **7**
Yanak, yüz.
7. Taḥrīk-i şevḳ idi ruḫuña cürʾet-i nigāh
8. Bir kerre bakmış oldum o da iḳtiżā ile

25. **ruḫı:**-*ı*
Gazel 680
Mısra: **4**
Yanak, yüz.
3. Tefṣīr-i es̱er yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḫı şermende ḳalursa

26. **ruḫuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 774
Mısra: **13**
Yanak, yüz.
13. Zülfüne ḳıyma ruḫuñ ʿarż eyleme şeydālara
14. Çoḳ da tahrīk-i cünūn-ı derdmendān eyleme

27. **ruḫuñuñ:**-*u, -ñuñ*
Gazel 784
Mısra: **7**
Yanak, yüz.
7. Baḫt-ı bedümle kim ruḫuñuñ irtibāṭı var
8. Peyvendī-i ʿalāḳa meġer dūd-ı āh ola

28. **rūḥı:**-*ı*
Gazel 811
Mısra: **14**
Yanak, yüz.
13. Nezāketde nazīrin görmedük gūş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūḥı Faḫrī ʾnün ser-efkende

29. **ruḫları:**-*lar, -ı*
Gazel 830
Mısra: **7**
Yanak, yüz.
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi aġyāre besbelli

30. **ruḫuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 875
Mısra: **5**
Yanak, yüz.
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

31. **ruḫı:**-*ı*
Kıt'a 112
Mısra: **2**
Yanak, yüz.
1. Ḫayāl-i dest-keş-i vaṣl olur rūy-ı cānāndan
2. Ruḫ-ı ḫayālden olsa eger ruḫı ḫālī

32. **ruḫına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 150
Mısra: **2**
Yanak, yüz.
1. Ḥāṣıl-ı ʿömrüm Ebuʾl-ḫayruñ idince ḫaṭṭın
2. Perde mānend keşīde ruḫına ṣāḥib-i ṣunʿ

33. **rūḥ:**
Gazel 92
Mısra: **14**
Ruh, can.
13. Ḳalur olduḳça tehī mürde-ṣıfat cünbīşden
14. Sāġara rūḥ ḥulūl-i mey-i cān-perveridür

34. **rūḥuñ:**-*uñ*
Gazel 850
Mısra: **25**
Ruh, can.
25. Revḥdür rūḥuñ olur ḫaṣiyyet-i ẕātı ḫafā
26. Būy-ı gül ṭabʿ-ı maʿādin neşʾe-i ṣahbā gibi

35. **ruḥuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 2
Mısra: **326**
Ruh, can.
325. Bende Nābīʾden ola elf ṣalāt elf selām
326. Ruḥuña ālüñe aṣḥābuna tā rūz-ı mecād

36. **rūḥum:**-*um*
Gazel 132
Mısra: **4**
Can, nefes.
3. Bu ṭufānzār-ı hestīde ben ol keştī-i Nuḥʾum ki
4. Nefes bālā-yı serde bād-bān rūḥum reʾisümdür

37. **ruḫından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 639
Mısra: **3**
Yanak.

3. Olur ruḫından o şuḫuñ nigāh būse-rübā
4. Görürse çeşm-i teġāfül nigāhbānlardan

38. **ruḫından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 605
Mısra: **4**
Yanak, yüz.
3. Bī-icāzet ṣunmadur ḫᵛān-ı veliyüʾn-niʿmete
4. Būse-çīn olmaḳ ruḫından yār mest-i ḫᵛāb iken

39. **ruḫına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 842
Mısra: **10**
Yüz, surat, çehre.
9. ʿĀlemde eger olmasa āyīne-i nā-çīz
10. Kendü ruḫına ehl-i naẓar ḥasret olurdı

40. **rūḥdur:**-*dur*
Tarih 59
Mısra: **3**
İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can.
4. Ve mineʾl-māʾi küllü şeyʾin ḥayy
3. İçene rūḥdur bu āb-ı zülāl

rūḥ u ʿaḳl u dil ü dest ü ser-i engüşt ü ḫayāl:
1. **rūḥ u ʿaḳl u dil ü dest ü ser-i engüşt ü ḫayāl:**
Gazel 513
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ruh, akıl, gönül, el, parmak uçları ve hayal.
17. Rūḥ u ʿaḳl u dil ü dest ü ser-i engüşt ü ḫayāl
18. Oldılar süllem-i şeş pāye-i imlā-yı ḳalem

ruḫ ü pāyına:
1. **ruḫ ü pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 867
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüz ve ayak.
7. Ruḫ ü pāyına ṭabanceyle tereng urmakdan
8. Şiʿrüñ üşdi başına dāʾirenüñ şūr ü şeri

ruhā:
1. **ruhā:**
Gazel 148
Mısra: **18**
Şanlıurfa şehri.
17. Egerçi Vanʾdan olur Nābīyā nevā ümmīd
18. Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdur

2. **ruhāʾdan:**-*dan*
Gazel 654
Mısra: **20**
Şanlıurfa şehri.
19. Nābi ġazeli gibi ḫoş-āyendeligün var
20. Ey bād-ı revān-baḫş Ruhāʾdan mı gelürsin

3. **ruhā:**
Tarih 39
Mısra: **20**
Şanlıurfa şehri.
19. İdicek himmet ile Nābī bu ḳaṣrı ibdāʿ
20. Çeşmeden dāʾire-i ʿayn-i rehā buldı Ruhā

4. **ruhā:**
Tarih 55
Mısra: **2**
Şanlıurfa şehri.
1. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān vezīr-i bī-nazīr
2. Kim Ruhā şehrin ḳudūmı Cennet-ābād eyledi

5. **ruhāʾnuñ:**-*nuñ*
Tarih 55
Mısra: **7**
Şanlıurfa şehri.
7. Baḫtı ʿālīdür Ruhāʾnuñ kim gelüp böyle vezīr
8. Gıbṭagāh-ı Rūm u Şām u Mıṣr u Baġdād eyledi

6. **ruhāʾda:**-*da*
Tarih 57
Mısra: **3**
Şanlıurfa şehri.
3. Şehr-i ceddüʾl-enbiyā yaʿnī Ruhāʾda virdi
4. Ḥaḳ maḥż-ı luṭfından aña bir ġonce-i gülşen-fürūz

7. **ruhāʾda:**-*da*
Tarih 97
Mısra: **15**
Şanlıurfa şehri.
15. Daḫı böyle eṡer-i ḫayrı Ruhāʾda çoḳdur
16. Eyledi cümlesini yirlü yirinde icrā

ruḫām:
1. **ruḫām:**
Kaside 13
Mısra: **66**
Mermer (Savaş ve silah gözden düşüp sevinç ve mutluluk değer kazandı bağlamında).
65. Cānib-i sūḳ-ı silāḥa dökilüp gerd-i kesād
66. Sāḥa-i kūçe-i ʾıyş u ṭaraba düşdi ruḫām

ruḫām-ı sāḥa-i āyīnesānı:
1. **ruḫām-ı sāḥa-i āyīnesānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ayna gibi parlayan mermerin yüzeyi.
17. Nuḳūş-ı perr ü bāl-i ḳudsiyānuñ gösterür ʿaksin
18. Ruḫām-ı sāḥa-i āyīnesānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

rūḥāniyān:
1. **rūḥāniyān:**
Tarih 146
Mısra: **3**
Ruhtan meydana gelmiş melekler.
3. Rūḥāniyān bu ʿazmüñ hep āsmānda
4. Nābī tārīḫini didiler tūġuñ ola müʾeyyed

ruh-baḫş olmadan:
1. **ruh-baḫş olmadan:**-*ma, -dan*
Tarih 42
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Ruh vermek II Can katmak.
29. Ruh-baḫş olmadan nesīm-i ṣabā
30. Hep nevāsından eyler istimdād

ruhī:
1. **ruhī:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Rûhî (?-1014/1605-1606). XVI. yüzyıl şairi. Eldeki tek eseri divanıdır.
1. Ṣāʿib ü ʿUrfī vü Nābī vü Rahīmī Ruhī
2. İttifāḳ üzre ricā eylediler Pāşādan

ruḫ-ı āli:
1. **ruḫ-ı āli:**
Gazel 227
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kırmızı yanak.
1. Ol ġonceden ki bülbül-i ḳudsī figān ider
2. Bu reng ile ḳalursa ruḫ-ı āli ḳān ider

2. **ruḫ-ı āli:**-*i*
Gazel 865
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kırmızı yanak.
3. Ruḫ-ı āli eylemişdi dil-i ʿāşıḳānı pür-ḫūn
4. İrişince ḫaṭṭı her mū reg-i şevḳe nişter oldı

rūḥ-ı ʿazīz-i ḥażret-i zer-kūb-ı ḳonevī:
1. **rūḥ-ı ʿazīz-i ḥażret-i zer-kūb-ı ḳonevī:**
Tarih 52
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Konyalı Salahaddin Zerkubi hazretlerinin aziz ruhu (Salâhuddîn-i Zerkûb Ferîdûn el-Konevî (ö. 657/1258), Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin ilk halifesi).
33. Ārāyiş-i kitābesinüñ ḫᵛāstkārıdur
34. Rūḥ-ı ʿazīz-i ḥażret-i Zer-kūb-ı ḳonevī

rūḥ-ı behmen ü şāpūr:
1. **rūḥ-ı behmen ü şāpūr:**
Kaside 7
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -

Şapur ve Behmen'in ruhları (Sasani hükümdarları).
133. Süvār olunca saʿādetle raḫş-ı iḳbāle
134. Güẕergehinde ṭurur rūḥ-ı Behmen ü Şāpūr

ruḫ-ı bütāna:
1. **ruḫ-ı bütāna:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Put gibi güzellerin yanakları.
1. Olmaz ruḫ-ı bütāna raḳam-keş ḳalem ʿabes̱
2. Çekmez beyāża kātib-i ḳudret raḳam ʿabes̱

rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb:
1. **rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb:**
Tarih 123
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Baba, amca ve ecdadının ruhu.
5. Müsterih oldı beḳāda rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb
6. Cilvesin gördükde ṣadr üzre o ʿalī-himmetüñ

rūḥ-ı cihānuñ:
1. **rūḥ-ı cihānuñ:**-*uñ*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Alemin canı, ruhu.
145. Ol rūḥ-ı cihānuñ it ilāhī
146. Ḥıfẓuñ sırrı üzre sır penāhī

ruḫ-ı dost:
1. **ruḫ-ı dost:**
Gazel 688
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı/yüzü.
3. Pāyende ḳalur dide-i ʿāşıḳda ruḫ-ı dost
4. Ḫurşīdüñ eger pertevi revzende ḳalursa

rūḥ-ı ecdād-i kirāmı:
1. **rūḥ-ı ecdād-i kirāmı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Ulu ecdadının ruhları.
27. Rūḥ-ı ecdād-i kirāmı olsalar bir yirde cemʿ
28. Cümle leb-rīz-i s̱enā olurdı istiḥsān ile

rūḥ-ı ecdādını:
1. **rūḥ-ı ecdādını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 102
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ulu ecdadının ruhları.
17. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
18. Rūḥ-ı ecdādını şad eyledi Yūsuf Pāşā

rūḥ-ı ervāḥ-ı ʾalā:
1. **rūḥ-ı ervāḥ-ı ʾalā:**
Kaside 2
Mısra: **182**
Kelime Tipi: -
Yüce ruhların ruhu.
181. Sensin ey merkez-i nüh-dāʾire-i kevn ü mekān
182. Rūḥ-ı ervāḥ-ı ʾalā ḳuṭb-ı medār-ı irşād

ruḫ-ı erzīz:
1. **ruḫ-ı erzīz:**
Tarih 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kalay maddesinin yüzü.
7. İstese āheni sīm eyler idi
8. Görinürdi ruḫ-ı erzīz ibrīz

rūḥ-ı ezel:
1. **rūḥ-ı ezel:**
Kaside 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
En başta var olan ruh (Herşeyden önce Allah'ın Hz. Muhammed Peygamberin ruhunu/nurunu yarattığı hakikatına atfen).
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

ruḫ-ı ḫāke:
1. **ruḫ-ı ḫāke:**-*e*
Gazel 796
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Toprağın yanağı, toprağın üstü.
7. Serüñde neşʾe-i ṣahbā ʿatāsıdur ḫāküñ
8. Teʾeddüb eyle ruḫ-ı ḫāke cürʿa-pāş olma

ruḫ-ı ḫalḳa naẓar ide:
1. **ruḫ-ı ḫalḳa naẓar ide:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Deyim**
Utanç, yüreksizlik gibi nedenlerle hiç kimsenin karşısına çıkamamak.
21. Cismini gerdiş-i eyyām-ı ṣafā nāl itmiş
22. Yüzi yoḳ kim ide bir daḫı ruḫ-ı ḫalḳa naẓar

rūḥ-ı ḫātemdür:
1. **rūḥ-ı ḫātemdür:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin özü II Hatemin ruhu (Hatem; Arap kabileleri arasında tanınmış "Tayy" kabilesine mensup ve cömertliğiyle meşhur İbnü'l-Abdullah bin Sa'd'ın lakabı. Hicretin sekizinci yılında vefat etmiştir. Oğulları ve ona tâbi olanlar Hâtem'in ölümünden sonra müslümanlarla savaşmış ve hazreti Ali tarafından esir edilmişlerdir. Ancak hazreti Muhammet, onları Hâtem'in varisi oldukları için bağışlamıştır. Cömertlik timsali olarak anılmıştır).
197. Eylese luṭfı ḳaṣd-ı dil-cūyı
198. Rūḥ-ı ḫātemdür āferīn-gūyı

ruḫ-ı ḫayālden:
1. **ruḫ-ı ḫayālden:**-*den*
Kıt'a 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yanağın hayali, düşüncesi.
1. Ḫayāl-i dest-keş-i vaṣl olur rūy-ı cānāndan
2. Ruḫ-ı ḫayālden olsa eger ruḫı ḫālī

ruḫ-ı ḫayālin:
1. **ruḫ-ı ḫayālin:**-*i, -n*
Gazel 709
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yanağın hayali, düşüncesi.
5. Ruḫ-ı ḫayālin ider ḫaṭ-nümā dilümde o şūḫ
6. Gubār-ı ḫātır-ı vīrānı istişāre ile

ruḫ-ı ḫoş-kumāşına:
1. **ruḫ-ı ḫoş-kumāşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 684
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hoş kumaşın yüzü (Güzel şiir bağlamında).
1. Reng-i sitem esīr ruḫ-ı ḫoş-kumāşına
2. Ḥarf-i ġurūr beste leb-i nükte-pāşına

ruḫ-ı hücūmına:
1. **ruḫ-ı hücūmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 69
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hücum edilen taraf.
7. Ruḫ-ı hücūmına ol āteş-i cihān-sūzuñ
8. Tāb-ı tīġ ile darb itdiler tabança-i red

rūḥ-ı ḥüseyn'i:
1. **rūḥ-ı ḥüseyn'i:**-*i*
Tarih 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hüseyin Ağanın ruhu.
7. Nābīyā ābın içenler didiler tārīḫini
8. Fīʾsebīliʾllāh bu māʿ rūḥ-ı Ḥüseyn'i ḳıldı şād

rūḥ-ı ismaʿīlʾe:
1. **rūḥ-ı ismaʿīlʾe:**
Tarih 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mühürdar Hacı İsmail Ağanın ruhu.
3. Leb-i cennet didi Nābī tārīḫ
4. Rūḥ-ı ismaʿīlʾe ola raḥmet

rūḥ-ı meʿāli:
1. **rūḥ-ı meʿāli:**
Kaside 1
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Anlamın özü.
1. Taʿālallāh zihī divān-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnā
2. Ki cism-i lafẓ ile rūḥ-ı meʿāli eylemiş peydā

rūh-ı mecnūn:
1. **rūh-ı mecnūn:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mecnun'un ruhu.
7. Daʿvā-yı üstādī-i ʿaşḳ u maḥabbet itdügüm
8. Gūş iderse rūh-ı Mecnūn ol da ḳāʾildür baña

ruḫ-i mihre:
1. **ruḫ-i mihre:**-*e*
Tarih 96
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güneşin yanağı.
7. Zihī pādişeh kim kemīn çākeri
8. Ruḫ-i mihre olmaz tenezzül-nümāy

ruḫ-ı mihr-i münīr:
1. **ruḫ-ı mihr-i münīr:**
Gazel 306
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parlayan güneşin yanağı.
7. Ruḫ-ı mihr-i münīr olmaz mükedder ṣubḥ-ı kāẕibden
8. O bir āyīne-i ʿālemnümādur nem ḳabūl itmez

rūḥ-ı muṣavver:
1. **rūḥ-ı muṣavver:**
Gazel 244
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cisimleşmiş ruh.
1. Ey serv-i ser-āmed nedür ol şīve-i reftār
2. Ey rūḥ-ı muṣavver nedür ol nāz ile güftār

rūḥ-ı mütecessid:
1. **rūḥ-ı mütecessid:**
Tarih 74
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Cisimden sıyrılmış, bedenden ayrılmış.
35. Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ
36. Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿİsā

rūḥ-ı nefes:
1. **rūḥ-ı nefes:**
Gazel 351
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varlıktan eser.
3. Enfās-ı nās itmededür mürde zindeyi
4. Rūḥ-ı nefes meşīme-i Meryemʾde ḳalmamış

ruḫ-ı nīgū:
1. **ruḫ-ı nīgū:**
Gazel 266
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güleryüzlü.
1. Bīdārī-i tāliʿ ruḫ-ı nīgū ile olmaz
2. İḳbāl-i cihān çeşm ile ebrū ile olmaz

rūḥ-ı niẓāmüʾl-mülki:
1. **rūḥ-ı niẓāmüʾl-mülki:**-*i*
Tarih 155
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nizâmü'l-mülk'ün ruhu (Nizâmü'l-mülk; Kıvâmü'd-dîn Ebû Ali Hasan bin Ali. İran Selçukluları'ndan Alparslan ve oğlu Melikşah'ın veziri. Âlim, şair ve kadirbilir bir kimse idi. Tanıklarda "Asaf" gibi, örnek bir vezir olarak ele alınıp işlenmiştir).
7. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
8. İder rūḥ-ı Niẓāmüʾl-mülki dest-i ʿadl ile iḥyā

rūḥ-ı pāk-ı çehār yāra:
1. **rūḥ-ı pāk-ı çehār yāra:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Beğenilmiş, seçilmiş, seçkin, mümtaz dört sevgilinin (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali olan dört büyük halife) ruhu.
117. Daḫı ey ḫāme eyle medḥ ü s̱enā
118. Rūḥ-ı pāk-ı çehār yāra sezā

rūḥ-ı pāk-ı resūl-i kevneyne:
1. **rūḥ-ı pāk-ı resūl-i kevneyne:**-*e*
Tarih 75
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İki cihan elçisinin pak ruhu.
19. Rūḥ-ı pāk-ı resūl-i kevneyne
20. Ṣalavāt-ı şerīf kāfīdür

rūḥ-ı pākine:
1. **rūḥ-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Mübarek ruh.
133. Eyle bizden nice ṣalāt ü s̱enā
134. Cümlenün rūḥ-ı pākine ihdā

rūḥ-ı pāküñ:
1. **rūḥ-ı pāküñ:**-*üñ*
Kaside 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mübarek ruh, saf can.
9. Rūḥ-ı pāküñ çāh-ı cism-i tīrede çekdükleri
10. Mācerā-yı Yūsuf-ı ṣıddīḳdür iḫvān ile

ruḫ-ı pür-tāb-ı yāri:
1. **ruḫ-ı pür-tāb-ı yāri:**-*i*
Gazel 618
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin parlayan yanağı.
9. Ruḫ-ı pür-tāb-ı yāri gördi mihr ü māh Nābīʾnün
10. Bir iki ḳaṭreāsā düşdi çeşm-i iʿtibārından

ruh-ı rengīni:
1. **ruh-ı rengīni:**-*i*
Gazel 127
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Renkli yanak.
1. Ruh-ı rengīni gūş itmeden berg-i semen ditrer
2. Nesīm-i zülfini yād itmeden ṣaḥn-ı çemen ditrer

rūḥ-ı revānın:
1. **rūḥ-ı revānın:**-*ın*
Kaside 14
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Hayat, yaşam kaynağı.
99. Memerr-i nehr-i Diyāb üzre çekdi sedd-i sedīd
100. Sikenderʾüñ daḫı rūḥ-ı revānın eyledi şād

rūḥ-ı revende:
1. **rūḥ-ı revende:**
Tarih 76
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Giden, gidici olan ruh.
33. Duʿā-yı devleti bir gūne vācib ehl-i İslāma
34. Kʾaña āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

ruḫ-ı sākī:
1. **ruḫ-ı sākī:**
Gazel 787
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mecliste içki dağıtan güzelin yanağı.
9. Bu deñlü Nābiyā itmezdi vażʿ-ı ḫod-pesendāne
10. Ruḫ-ı sākī nümāyān olmasa mirʾāt-ı sāġarda

ruḫ-ı şerme:
1. **ruḫ-ı şerme:**-*e*
Gazel 29
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Utanan yüz, utançtan kızaran yanak.
11. Refʿ eyle duʿā niyyetine destüñi ammā
12. Taḳṣīr-i ʿibādetde ruḫ-ı şerme niḳāb it

rūḥ-ı sikender:
1. **rūḥ-ı sikender:**
Tarih 26
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
İskender'in ruhu (Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter).

25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir s̲enākārı

ruḫ-ı tābānunuñ:

1. **ruḫ-ı tābānunuñ:**-*u, -nuñ*
Tarih 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Parlak yanak.
7. Oldı şerminden ruḫ-ı tābānunuñ
8. Āftāb-ı ʿālem-ārā ser be-ceyb

ruḫ-ı ümīd siyah oldı:

1. **ruḫ-ı ümīd siyah oldı:**-*dı*
Gazel 504
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ümidin yüzünün kararması (Yüzü kararmak deyimi bağlamında).
13. Ruḫ-ı ümīd siyah oldı Nābiyā yoḫsa
14. Mis̲āl-i ḫātem-i iḳbāl nām-dāde idüm

2. **ruḫ-ı ümīd siyah oldı:**-*dı*
Gazel 504
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ümidin yüzünün kararması (Yüzü kararmak deyimi bağlamında).
13. Ruḫ-ı ümīd siyah oldı Nābiyā yoḫsa
14. Mis̲āl-i ḫātem-i iḳbāl nām-dāde idüm

ruḫ-ı yāri:

1. **ruḫ-ı yāri:**-*i*
Gazel 351
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı.
7. Bilmem ne dīde ile ruḫ-ı yāri seyr idem
8. Tāb-ı nezāre dīde-i pür-nemde ḳalmamış

2. **ruḫ-ı yāri:**-*i*
Gazel 462
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı.
9. Zevāl-i ḥüsni hengāmında ḫaṭ başdı ruḫ-ı yāri
10. Sahīfe çirknāk olduḳça ʿādetdür raḳam çekmek

ruḫ-ı zibāsını:

1. **ruḫ-ı zibāsını:**-*sı, -nı*
Gazel 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Süslü, güzel yüz.
1. Ruḫ-ı zibāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur
2. Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanır

rūḥını iḥyā eyledi:

1. **rūḥını iḥyā eyledi:**-*di*
Tarih 125
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruhunu şad etmek, ölmüş bir kimsenin adını anarak onun memnun olacağını düşündüğü bir şeyi yapmak, hayırla anmak.
19. Anun atduğı kemān ile atup bu tīri
20. Eyledi rūḥını ol pīr-i ʿāzīzüñ iḥyā

rūḥını şād eyledi:

1. **rūḥını şād eyledi:**-*di*
Tarih 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
"Ruhunu şad eylesin." ölen kimseyi hayırla yad etme ifadesidir.
3. Ḫayr içün bu cāmiʿ ile çeşmeyi ḳıldı binā
4. Eyledi iki veliyyüʾn-niʿmetün rūḥını şād

rūḥını şād eyleseler:

1. **rūḥını şād eyleseler:**-*se, -ler*
Kaside 2
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Ruhunu şad eylesin." ölen kimseyi hayırla yad etme ifadesidir.
137. Zāʾir-i ḳabre ne söz nār ḳaçar nūrından
138. Ṣalavātıyla kimüñ eyleseler rūḥını şād

ruḫsār:

1. **ruhsārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 69
Mısra: **14**
Yanak, ruh, yüz, çehre.
13. Ḫᵛābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
14. Būsenüñ sāyesi ruhsārına düşse uyanur

2. **ruḫsārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 612
Mısra: **7**
Yanak, ruh, yüz, çehre.
7. Ruḫsārınuñ ālāyişidür kākül-i müşgīn
8. Rūz u şebi birbirine taḳdīm ne mümkin

3. **ruḫsārı:**-*ı*
Gazel 424
Mısra: **7**
Yanak, ruh, yüz, çehre.
7. Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḫsārı meġer
8. Lez̲z̲etinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ

4. **ruḫsārın:**-*ı, -n*
Gazel 513
Mısra: **19**
Yanak, ruh, yüz, çehre.
19. Yūsuf-ı çāh-ı devātuñ göricek ruḫsārın
20. ʿAybdur ḳaṭʿ-ı yed itmezse Züleyḫā-yı ḳalem

5. **ruḫsārın:**-*ı, -n*
Gazel 836
Mısra: **3**
Yanak, ruh, yüz, çehre.
3. Ṭursa dil-ḫᵛāh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

6. **ruḫsārını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 39
Mısra: **17**
Yanak, ruh, yüz, çehre.
17. Kendü ruḫsārını āyīnede seyr itmek içün
18. Virdi rūşenger-i bād āyīne-i āba cilā

7. **ruḫsārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 275
Mısra: **9**
Yanak, ruh, yüz, çehre.
9. Ḫaṭ şikest itmedi ruḫsārınuñ āb u tābın
10. Ḥüsnden ʿazli içün çıḳmadı fermānı henūz

8. **ruḫsārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 619
Mısra: **8**
Yanak, ruh, yüz, çehre.
7. Şeb-nem gibi ḫoy-kerde-i şerm oldı ʿizārı
8. Ruḫsārını gül-berge misāl eyledügümden

9. **ruḫsārı:**-*ı*
Gazel 338
Mısra: **4**
Yanak, ruh, yüz, çehre.
3. Olup dest-i nigehden çirk-beste nusḫa-i ḥüsni
4. Ṣanur farḳ itmeyen ruḫsārı ḫaṭṭ-ı cilvegāh olmış

ruḫsāre- pīrāy-ı ʿadem:

1. **ruḫsāre- pīrāy-ı ʿadem:**-*ur*
Gazel 370
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yokluğun yanağını, yüzünü süsleyen.
11. Ẓulmet-i ās̲ām olur ruḫsāre-pīrāy-ı ʿadem
12. Eylese dūşīze-i ʿafvün eger keşf-i ḳınāʿ

ruḫsāre-i evraka:

1. **ruḫsāre-i evraka:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
(Beyaz) kağıtların yanağı.
15. Ruḫsāre-i evraka düşen sāye-i destüñ
16. Āyīne-i ʿadl efser-i dād eylesün Allāh

ruhsāre-i evrāḳı:

1. **ruhsāre-i evrāḳı:**-*ı*
Gazel 272
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
(Beyaz) kağıtların yanağı.
13. Nābī o peri itmeyicek nāmene raġbet

14. Ruhsāre-i evrāḳı siyāh itmege değmez

ruhsāre-i ḫūbāna:
1. **ruhsāre-i ḫūbāna:**-*a*
Gazel 677
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellerin yanağı.
3. Tevbe bulamazdı araya girmeġe fırṣat
4. Ruhsāre-i ḫūbāna naẓar maʿṣiyet olsa

ruḫsāre-i ḫūbānda:
1. **ruḫsāre-i ḫūbānda:**-*da*
Gazel 175
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzellerin yanağı.
7. Tahrīk-i nigāha yoġ iken dīdede ḳudret
8. Ruḫsāre-i ḫūbānda tek-ā-pūsı ʿacebdür

ruḫsāre-i ḥurūfı:
1. **ruḫsāre-i ḥurūfı:**-*ı*
Gazel 519
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Harflerin yüzü.
7. Çıḳmaz beyāża maʿnī-i ḫalvet-nişīn-i ġayb
8. Ruḫsāre-i ḥurūfı siyah itmeyem disem

ruḫsāre-i māh:
1. **ruḫsāre-i māh:**
Tarih 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ay yanağı.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

ruḫsāre-i yārüñ:
1. **ruḫsāre-i yārüñ:**-*üñ*
Gazel 611
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı.
9. Subḥa-i lūʾlūya Nābī raġbetüm taʿyīb iden
10. Görmemiş ruḫsāre-i yārüñ ʿaraḳnāk olduġın

ruḫsāre-nümā olduġı:
1. **ruḫsāre-nümā olduġı:**
Gazel 361
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüzüne yansıyan, yüzünde görünen olmak.
9. Nā-maḥrem-i kec-bīnişe maʿhūd degüldür
10. Ruḫsāre-nümā olduġı mestūre-i iḫlāṣ

ruhsāre-sāy-ı sāye-i dīvārumuz:
1. **ruhsāre-sāy-ı sāye-i dīvārumuz:**-*u, -muz*
Gazel 486
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Duvar gölgesinin parlak yanağı.
9. Bir şām-ı tīre var mı ki hengām-ı bāmdād
10. Ruhsāre-sāy-ı sāye-i dīvārumuz degül

ruhsār-ı āteşnākine:
1. **ruhsār-ı āteşnākine:**-*i, -n, -e*
Kaside 17
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ateşli yanak/yüz.
13. Ol gülüñ ruhsār-ı āteşnākine dil-bend olan
14. Yansa da dūzaḫda farżā sürḫ olur ḫākisteri

ruḫsār-ı bī-tekellüfine:
1. **ruḫsār-ı bī-tekellüfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 841
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Doğal yüz, yanak.
9. Ruḫsār-ı bī-tekellüfine sāde-rūlaruñ
10. Zen kısmınun ʿadīl olamaz eñ cemīlesi

ruhsār-ı cāna:
1. **ruhsār-ı cāna:**-*a*
Gazel 329
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı.
7. Ṣanmañ bizi ki şerm-i şehīdān-ī ġamzeden
8. Ruhsār-ı cāna perde-keş-i ḫaclet olmışuz

ruhsār-ı devletde:
1. **ruhsār-ı devletde:**-*de*
Gazel 724
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Devletin yönetimi II Mutluluğun yüzü.
13. Birinüñ ismi Muḥammed birinün ismi ʿAlī
14. Döndiler ruhsār-ı devletde dü çeşm-i rūşene

ruḫsār-ı dīne:
1. **ruḫsār-ı dīne:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Dinin yüzü.
29. Tertīb-i kārgāh-ı ḫilāfetde her biri
30. Ruḫsār-ı dīne saṭr-ı cebīndür çehār-yār

ruḫsār-ı ḫat-ber-āveri:
1. **ruḫsār-ı ḫat-ber-āveri:**-*i*
Gazel 153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) yanağındaki ayva tüyleri.
3. Ruḫsār-ı ḫat-ber-āveri gördükde lāl olur
4. Ṭūṭī-i ṭabʿuñ āyine-i jengdārıdur

ruḫsār-ı ḫūbān:
1. **ruḫsār-ı ḫūbān:**
Gazel 646
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellerin yanakları.
1. Çeşm ḫalḳ itmiş saña ruḫsār-ı ḫūbān gösteren
2. Gūş tertīb eylemiş āvāz ü elḥān gösteren

ruḫsār-ı lāle-reng:
1. **ruḫsār-ı lāle-reng:**
Gazel 700
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Lale renkli yüz/yanak.
7. Ruḫsār-ı lāle-reng ile ḥayfā degül şarāb
8. Rūy-ı siyāh ḳahve ḳadar iştiharda

ruḫsār-ı raḥmete ḥāl-i siyah zülf-i siyah ebrū-yı siyah ola:
1. **ruḫsār-ı raḥmete ḥāl-i siyah zülf-i siyah ebrū-yı siyah ola:**
Gazel 773
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Rahmetin yüzüne siyah bir ben, siyah bir zülüf ve siyah bir kaş olsun.
9. Ümmīddür günāh ola ruḫsār-ı raḥmete
10. Ḥāl-i siyah zülf-i siyah ebrū-yı siyah

ruḫsār-ı suḫan:
1. **ruḫsār-ı suḫan:**
Gazel 680
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sözün/şiirin yanağı.
11. Dil-dāde ider nükte-şināsān-ı zamānı
12. Ruḫsār-ı suḫan böyle ḫoş-āyende ḳalursa

ruḫsār-ı tār-ı ẓulmet:
1. **ruḫsār-ı tār-ı ẓulmet:**
Gazel 694
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Karanlığın siyah yüzü.
7. Bir şeyde olmaz āyinesüz fırṣat-ı ẓuhūr
8. Ruḫsār-ı tār-ı ẓulmet uçar çeşm-i nūrda

ruḫsār-ı yāra:
1. **ruḫsār-ı yāra:**-*a*
Gazel 599
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzü, yanağı.
7. Heveskārān iden ruḫsār-ı yāra naẓra-i şehvet
8. Cenābet şüst ü şūyiçün döker ṣu dīde-i terden

ruḫsār-ı yāre:
1. **ruḫsār-ı yāre:**-*e*
Gazel 295

Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzü, yanağı.
3. Her ṣafḥada bulunmaz muṣḥafda şemse-i ḥizb
4. Çeşm-i ümīd her dem ruḫsār-ı yāre gelmez

ruḫsār-ı yāri:
1. **ruḫsār-ı yāri:**-*i*
Gazel 615
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzü, yanağı.
9. Ruḫsār-ı yāri ḥāl-i ḫırāmında seyr idüp
10. Bālāya çekdi āteş-i āhum zebānesin

ruḫsat:
1. **ruḫsaṭ:**
Gazel 742
Mısra: **15**
İzin, müsaade.
15. Olmaz çemende nāleye ruḫsaṭ zamānenüñ
16. Bülbülleri mürācaʿat itmezse zaġına

2. **ruḫsatum:**-*um*
Kıt'a 35
Mısra: **4**
İzin, müsaade.
3. O şehüñ giçmez idüm ḥalḳa-i dergāhından
4. Güẕere ruḫsatum olsaydı eger tir ḳadar

ruḫṣat bulmazsa:
1. **ruḫṣat bulmazsa:**
Gazel 462
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İzin almak.
3. Eger bulmazsa ruḫṣat pāy-ı endīşeyle devr eyler
4. Dil-i zāre ne mümkin kūy-ı cānāndan ḳadem çekmek

ruḫṣat bulsa:
1. **ruḫṣat bulsa:**-*sa*
Tarih 138
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
İzin almak, fırsat bulmak.
33. Bulsa tevfīḳ-i temāşāsına ruḫṣat Rıḍvān
34. Naḳd-i gencīne-i Firdevsi virürdi pīşīn

ruḫṣat vir:
1. **ruḫṣat vir:**
Gazel 629
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İzin vermek, müsaade etmek.
1. Vir ḫandeye ruḫṣat leb-i gül-fām görünsün
2. Kām-ı dil-i rindān-ı mey-āşām görünsün

2. **ruḫṣat vir:**
Gazel 629
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İzin vermek, müsaade etmek.
3. Surḫ eyleyelüm rūyuñı vir būseye ruḫṣat
4. Ol mīve-i nāzük nice bir ḫām görünsün

ruḫsat virdün:
1. **ruḫsat virdün:**-*dü, -n*
Kaside 2
Mısra: **291**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzin vermek, müsaade etmek.
291. Rūy-māl itmek içün ravżaña virdün ruḫsat
292. Beni kimse idemez pişgehüñden ibʿād

ruḫṣat virme:
1. **ruḫṣat virme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İzin vermek, müsaade etmek.
3. Virme ruḫṣat āh-ı āteş-bār-ı ʿālem-sūzuma
4. Kūyuñı hem-reng-i kuhsār-ı Sıfāhān eyleme

ruḫṣat virmez:
1. **ruḫṣat virmez:**-*mez*
Tarih 121
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
İzin vermek, müsaade etmek.
41. Taʿcīzini hīç kimsenüñ itmez dili tecvīz
42. Virmez keremi kimsenüñ āzārına ruḫṣat

ruḫṣat virmişüz:
1. **ruḫṣat virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İzin vermek, müsaade etmek.
3. Ḳoymadı ʾarż itmege dildāra bir ḥarf-i niyāz
4. Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḫṣat virmişüz

ruḫṣat virse:
1. **ruḫṣat virse:**-*se*
Gazel 701
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İzin vermek, müsaade etmek.
17. Nābī teżāyüf üzre bulunmaḳ baʿīddür
18. Bu şiʿr-i tāze virse de ruḫṣat nezāʾire

ruhṣat-ı āġūş-ı viṣāl:
1. **ruhṣat-ı āġūş-ı viṣāl:**
Gazel 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kucağına alma izni.
3. Virmemişsin ṭutalum ruhṣat-ı āġūş-ı viṣāl
4. Varmaġa meclis-i aġyāra sebeb nʾoldı saña

ruḫṣat-ı feryād:
1. **ruḫṣat-ı feryād:**
Gazel 489
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İnleme izni.
11. Virmez ḥicāb ruḫṣat-ı feryād herkese
12. Yoḫsa hemān hezār mıdur mübtelā-yı gül

2. **ruḫṣat-ı feryād:**
Kaside 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnleme izni.
7. Bulur mı bülbül-i bīgāne ruḫṣat-ı feryād
8. Naʿīm-i ḳurbdedür gülsitān-ı Mevlānā

ruḫṣat-ı gül-geşt:
1. **ruḫṣat-ı gül-geşt:**
Gazel 639
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinde gezme izni.
13. Olurdı her kişi gül-çīn-i maʿnī ey Nābī
14. Olaydı ruḫṣat-ı gül-geşt bāġbānlardan

ruḫṣat-ı hicret:
1. **ruḫṣat-ı hicret:**
Tarih 19
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Göçme izni, göç etme müsaadesi.
31. Ḫaṣmāne virdi çün āmān ruḫṣat-ı hicret ol ḫidīv
32. Çıḳdı derūn-ı ḳalʿadan bir fırḳa-i maḳhūr ile

ruḫsat-ı istiʾmāline:
1. **ruḫsat-ı istiʾmāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 748
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kullanma izni.
1. Olma ey tār-ı nigeh pīçīde rūy-ı āline
2. Şerʿde yoḳdur ḥarīruñ ruḫsat-ı istiʾmāline

ruḫṣat-ı ıṭlāḳ:
1. **ruḫṣat-ı ıṭlāḳ:**
Gazel 577
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Serbest kalma/bırakılma izni.
5. Kimseye yoḳ ruḫṣat-ı ıṭlāḳ bī-teslīm-i cān
6. Cümle bu zindān-ı pīç ü tāba medyūndur düşen

ruhṣat-ı taḳrīr-i ḥarf-i rāz virürdi:
1. **ruhṣat-ı taḳrīr-i ḥarf-i rāz virürdi:**-*ür, -di*
Gazel 733
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -

Sır sözlerini açıklamasına izin vermek.
11. Gāhī virürdi ruhṣat-ı taḳrīr-i ḥarf-i rāz
12. Ol tünd-ḫūda raġbet olaydı bināyişe

ruḫ-sāy-ı bezm-i iltifāt olıcak:
1. **ruḫ-sāy-ı bezm-i iltifāt olıcak:**-*ıcak*
Tarih 80
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Övgü meclisine yüz süren olmak (Övgüsünde bulunmak bağlamında).
27. Nābī-i pīr olıcak ruḫ-sāy-ı bezm-i iltifāt
28. Oldı mest-i şevḳine ser-mest-i ṣahbā-yı ʿineb

ruḫ-şūy-ı mihr-i enver olan:
1. **ruḫ-şūy-ı mihr-i enver olan:**-*an*
Gazel 613
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aydınlatan güneşin yüzünü yıkayan, parlatan olmak.
5. Memnūn olurdı pestliginden bileydi çerḫ
6. Ruḫ-şūy-ı mihr-i enver olan şeb-nem olduġın

rūḥüʾl-emīn:
1. **rūḥüʾl-emīn:**
Gazel 823
Mısra: **4**
Dört büyük melekten biri olan Cebrail.
3. ʿAceb bir bezm kim sāḳī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūḥüʾl-emīn pervāne olmaz mı

2. **rūḥüʾl-emīn:**
Tarih 138
Mısra: **70**
Dört büyük melekten biri olan Cebrail.
69. Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola
70. Sidreden Rūḥüʾl-emīn zemzeme-senc-i āmīn

rūḥ-zād:
1. **rūḥ-zād:**
Tarih 48
Mısra: **6**
Candan gelen, can bağışlayan.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü ṣāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

rukabā:
1. **rukabā:**
Gazel 706
Mısra: **7**
Rakipler.
7. Rukabā ġāʾilesinden olamaz āsūde
8. Yañılur māʾil olan dil-berüñ eñ aḥsenine

rükʿa-nüvīs-i tebrik:
1. **rükʿa-nüvīs-i tebrik:**
Tarih 138
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Tebrik etme kartı, kutlama belgesi.
19. Ṭarḥına ṣubḥ ü mesā rükʿa-nüvīs-i tebrik
20. Naḳşına mihr ile meh çeşme-güşāy-ı taḥsīn

rükn-i dīni:
1. **rükn-i dīni:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Dinin direği.
187. ʿAlel-ḫuṣūṣ Ḥaremgāh-ı īzidi ki ḳalur
188. Ziyāret itmeyenüñ rükn-i dīni nā-maʿmūr

rükni olup:
1. **rükni olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **139**
Kelime Tipi: -
Bir topluluğun en önemli kişilerinden biri olmak.
139. Rükni olup devlet-i Ḫān Aḥmedʾüñ
140. Mültefitiydi o şeh-i emcedüñ

rükn-i rekīndür:
1. **rükn-i rekīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yüksek, sağlam, temel direk.
15. Dīn Kaʿbedür ḳavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

rūm:
1. **rūmʾa:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **4**
Anadolu.
3. Yaʿnī olup diyār-ı Ḥalebʾden keşīde-pā
4. Taḥrīk idince Rūmʾa rikāb-ı ʿazīmeti

2. **rūmʾı:**-*ı*
Tarih 60
Mısra: **6**
Anadolu.
5. Gelince bu ʿarż-ı muḳaddesde dehre
6. Ḥaleb şehrine ġıbta itdürdi Rūmʾı

3. **rūmʾını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 697
Mısra: **11**
Anadolu; Osmanlı.
11. Mıṣr u ʿIrāḳ u Rūmʾını gördüm bu ʿālemüñ
12. Hiç görmedüm esās-ı beḳā bir diyārda

4. **rūmʾında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 763
Mısra: **4**
Anadolu.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şāmʾında ne Rūmʾında

5. **rūmʾa:**-*a*
Gazel 826
Mısra: **3**
Anadolu II İstanbul.
3. Naḳl itdi Rūmʾa ḳısmetümüz dāye-i kadīr
4. Şehbāʿda şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı

rūm ili:
1. **rūm ili:**
Tarih 51
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Anadolu.
23. Görüp emsālinüñ ser-efrāzı
24. İtdi Rūm ili pāyesin taʿyīn

rūm ilinüñ:
1. **rūm ilinüñ:**-*nüñ*
Gazel 827
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rumeli.
5. Dil-ber-i ḥarf ne-dān-ı ʿArabistān göreli
6. Çeşm-i şevḳümde uçar Rūm ilinüñ ḫūbları

rū-māl:
1. **rū-mālleri:**-*ler, -i*
Gazel 422
Mısra: **12**
Yüz sürme.
11. Çirkden sīneñi taṭhīre saña reh-berdür
12. Sāḥa-i ẕillete rū-mālleri cārūbuñ

2. **rū-māle:**-*e*
Gazel 483
Mısra: **7**
Yüz sürme.
7. Rū-māle ḫāk-pāyine yoḳ çünki dest-res
8. İtdüm edā-yı ḫıdmet içün sāyemi vekīl

3. **rū-māle:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **207**
Yüz sürme.
207. Rū-māle geldi ʿabd-i ḳadīm āsitānuña
208. Ṭayy eyledi menāzil-i hicrān u firḳāti

4. **rū-māle:**-*e*
Kıt'a 7
Mısra: **13**
Yüz sürme.
13. Rū-māle līk dergeh-i devlet-penāhuna
14. Bir kesde yoḳ bu baḫt-ı ḳavī himmetüm gibi

5. **rū-māle:**-*e*
Tarih 104
Mısra: **85**
Yüz sürme.
85. Rū-māle eli irmeyenüñ dest-i nigāhı
86. Yümn-i es̱erin dūrdan eylerdi temennā

rū-māl idenlerüñ:
1. **rū-māl idenlerüñ:**-*en, -ler, -üñ*
Gazel 768
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüzüne sürmek.
5. Ey māh ḫāk-i rāhuñda rū-māl idenlerüñ
6. Mānend-i sāye ṭāḳati yoḳdur cüdālıġa

rū-māl idüp:
1. **rū-māl idüp:**-*üp*
Tarih 55
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Yüzüne sürmek.
29. Ābveş rū-māl idüp Nābī didi tārīḫini
30. Muṣṭafa Pāşā ne zībā ḳaṣr bünyād eyledi

rū-māl itmedük sāḥil:
1. **rū-māl itmedük sāḥil:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yüz sürmedik bir kıyı.
7. Necāt ümmīdi yoḳdur çāresi girdāba ricʿatdür
8. Mis̱āl-i mevc rū-māl itmedük sāḥil mi ḳalmışdur

rū-māl itse:
1. **rū-māl itse:**-*se*
Gazel 90
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüz sürmek.
9. Serinde olmayınca sāyesi kim iʿtibār eyler
10. ʿAceb mi dāmen-i ṭuġrāya rū-māl itse fermānlar

2. **rū-māl itse:**-*se*
Kaside 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüz sürmek.
5. Lafẓ seccāde-ṣıfat itse revādur rū-māl
6. Ḫāmesinden dökilen sāye-i ʿanber-sāya

rū-māle gider:
1. **rū-māle gider:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmeye gitmek.
115. Āb-ı ṣāfī gibi endīşemi ẓabṭ eyleyemem
116. Çemen-i medḥüñe yüz şevḳ ile rū-māle gider

rū-māl-i ḫayāl eyleyerek:
1. **rū-māl-i ḫayāl eyleyerek:**-*y, -erek*
Gazel 337
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüz sürmeyi hayal etmek.
5. Rū-māl-i ḫayāl eyleyerek ḫaste-i çeşmün
6. Taṣvīrli bālīn-i münaḳḳaşlara düşmiş

rū-māl-ı ümīdindendür:
1. **rū-māl-ı ümīdindendür:**-*i, -n, -den, -dür*
Gazel 411
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüz sürme ümidinde olma.
3. Hep ser-i kūyına rū-māl-ı ümīdindendür
4. Bu ḳadar pāyumuza düşdügi dāmānumuzuñ

rūmī:
1. **rūmīler:**-*ler*
Gazel 811
Mısra: **9**
Hayvanların kanat, bacak ve bedenlerinin stilize edilmis sekillerinden olusan çok yaygın bir Türk süsleme biçimi.
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

rū-nihāde yatur:
1. **rū-nihāde yatur:**-*ur*
Gazel 707
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yüzünü koyup yatmak.
15. Gördüm şarāb-ḫāne-i eyyāmı Nābiyā
16. Ferşinde rū-nihāde yatur Cem Cem üstine

rū-nümā:
1. **rū-nümādur:**-*dur*
Gazel 470
Mısra: **9**
Yüz gösterici zahir olucu.
9. Rū-nümādur Nābiyā mirʾat-ı rūy-ı yārda
10. ʿAks-i ḫaṭṭ-ı cebhe-i baḫt-ı siyāhı ʿāşıḳuñ

rū-nümā olmadıysa:
1. **rū-nümā olmadıysa:**-*ma, -dı, -y, -sa*
Kıt'a 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Görünmek, yüzünü göstermek.
1. Rū-nümā olmadıysa saña eger
2. Cem ü farḳ-ı meẓāhir-i ʿālem

rū-nümā olmaz:
1. **rū-nümā olmaz:**-*maz*
Gazel 74
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüz görünüp meydana çıkarmak.
5. Ḳalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz
6. Maḳar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāġıddur

rū-nümā olmış:
1. **rū-nümā olmış:**-*mış*
Tarih 86
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Görünmek, yüzünü göstermek (Ru, aynı zamanda satrançta kale anlamını ifade eder).
15. Sufra-i şaṭrancveş atlu piyade ʿarṣada
16. Ḳaʾim ü ḳāʿid muṣallāsında olmış rū-nümā

rū-pūş olur:
1. **rū-pūş olur:**-*ur*
Gazel 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüzü örtmek, peçe olmak.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden füzūn feryād-resdür şeb baña

rū-sefīd:
1. **rū-sefīd:**
Gazel 99
Mısra: **12**
Yüzü ak II Namuslu, şerefli.
11. Düşince fırsatı virmez emān ider pā-māl
12. Meġer ki ḫāme varaḳ gibi rū-sefīd midür

rū-sefid eyledi:
1. **rū-sefid eyledi:**-*di*
Gazel 866
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yüzünü ağartmak, beyazlatmak.
13. Her rūz eyledi nice kirpāsı rū-sefid
14. Ammā sepīdi-i ruḫı ḳaṣṣāre ḳalmadı

rūşen:
1. **rūşendür:**-*dür*
Gazel 51
Mısra: **8**
Aydınlık.
7. Tengdür vādī-i yeʾs ü pehn meydān-ı ümīd
8. Nā-mūrādī kūçe-i tārīk ü rūşendür murād

2. **rūşen:**
Gazel 562
Mısra: **9**
Aydın, parlak.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

3. **rūşen:**
Gazel 740

Mısra: **12**
Aydın, parlak.
11. Yine perverdesidür dāye-i ḫāk-i siyehüñ
12. Ṭabʿ-ı envāʿ-ı maʿādin ne ḳadar rūşen ise

4. **rūşen:**
Gazel 848
Mısra: **4**
Aydın, parlak.
3. Ḳalmışuz āteş u ābun arasında ḥayrān
4. Kalbümüz rūşen iken revġan-ı ḳındīl gibi

5. **rūşen:**
Kaside 12
Mısra: **23**
Aydın, parlak.
23. Meclis-i ʿālemi geh rūşen u geh tār eyler
24. Budur āyīn-i niẓām-ı felek-i nā-fercām

6. **rūşen:**
Tarih 8
Mısra: **12**
Aydın, parlak.
11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

7. **rūşendür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **8**
Aydın, parlak.
7. Ne lāyıḳdur ki çeşm-i yār ola minnet-keş-i sürme
8. O şuḫuñ ḫıdmet-i çeşminde çeşm-i sürme rūşendür

rūşen eyledi:
1. **rūşen eyledi:**-*di*
Tarih 116
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
19. Ḫudā bir şemʿ ile çeşm-i ümidin eyledi rūşen
20. Ki mihr-i rūyına nisbet hilāl-ı ʿīd alçakdur

rūşen iden:
1. **rūşen iden:**-*en*
Gazel 861
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
17. Feneri rūşen iden şemʿ-i żiyā-güsteridür
18. Nūr-ı bāṭınla virür ṣūrete ṣayḳal maʿnā

rūşen ider:
1. **ruşen ider:**-*er*
Gazel 579
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
5. Bī-rāh-ı teng ü tār ele girmez fezā-yı nūr
6. Ruşen ider bu maʿnīyi nuẓẓāra dūr-bīn

2. **rūşen ider:**-*er*
Gazel 806
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
7. Pāk-bīnānuñ ider çeşm-i ümidin rūşen
8. Merdüm-i dīde ḳadar ḫāl-i benāgūş-ı nigeh

3. **rūşen ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
27. Didüm āyā nedür bu ṭurfe çemen
28. Ki ider seyr-i dīdeyi rūşen

4. **rūşen ider:**-*er*
Gazel 149
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aydınlatan II Mutlu ve mesrûr eden.
3. Ṣaḥrā-yı dilde gerd-i sipāh-ı ḫayāl-i yār
4. Çeşm-i ümidi rūşen ider ṭūṭīyā ḳadar

rūşen ideydi:
1. **rūşen ideydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 558
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak II Mutlu ve mesrûr etmek.
19. Nʾolaydı olmayaydı perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem ṣanup
20. İdeydi Nābiyā tāze maʿānī dīdesin rūşen

rūşen itdi:
1. **rūşen itdi:**-*di*
Tarih 113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
1. İtdi bir şeh-zāde iḥsānı ile
2. Çeşm-i şāhenşāhı rūşen çün Ḫudā

2. **rūşen itdi:**-*di*
Tarih 81
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gülümsetmek II Aydınlatmak.
11. Kendü ḥüsnin mürtefiʿ yirden o da seyr eylesün
12. İtdi rūşen çeşm-i Şehbāʾyı bu ḳaṣr-ı büʾl-ʿaceb

3. **rūşen itdi:**-*di*
Tarih 128
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gülümsetmek II Aydınlatmak.
13. Müʾminüñ dīde-i ümmīdini itdi rūşen
14. Ḥāsidün bağrını hūn itdi bu feth-i ġarrā

rūşen itmek:
1. **rūşen itmek:**-*mek*
Gazel 848
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
15. Gayrinüñ itmek içün çeşmini rūşen Nābī
16. Rū-siyāh olmadayuz sürme ile mīl gibi

rūşen ola:
1. **rūşen ola:**-*a*
Gazel 788
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aydınlanmak.
5. O tīre ḫāne degüldür göñül ki rūşen ola
6. Meh ābgīnesini cām-ı revzen itsem de

rūşen olup:
1. **rūşen olup:**-*up*
Gazel 821
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Aydınlanmak II Aşikar olmak, açığa çıkmak.
15. Çeşm-i menāre rūşen olup oldı sine-bāz
16. Leylī nehāre döndügi cāvīd ḳalmadı

rūşen olurdı:
1. **rūşen olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 432
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aydınlanmak, parlamak.
1. Olurdı dīdeleri rūşen āşiyānemüzüñ
2. Olaydı ger es̱eri āh-ı ʿāşıḳānemüzüñ

rūşenā:
1. **rūşenā:**
Tarih 45
Mısra: **2**
Aydınlatan II Sevgili.
1. Eyledükde çeşm-i ẓılluʾllāh Sulṭān Aḥmedi
2. Rūşenā şeh-zāde-i ḫurşīd-rū Sulṭān Murād

rūşen-dil:
1. **rūşen-dil:**
Gazel 466
Mısra: **3**
Parlak, aydınlık gönül.
3. Rūşen-dil olsa da ne ḳadar merdüm-i naẓar
4. Muḥtācdur ʿināyetine sürmedānlaruñ

rūşenger-i āyīne-i dildür:
1. **rūşenger-i āyīne-i dildür:**-*dür*
Gazel 166
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül aynasının cilası.

5. Münāsib hem-zebān rūşenger-i āyīne-i dildür

6. Ġubār-ı çihre-i ḫāṭır karīn-i nā-muvāfıḳdur

2. **rūşenger-i āyīne-i dildür:**-*dür*
Gazel 166
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül aynasının cilası.

5. Münāsib hem-zebān rūşenger-i āyīne-i dildür

6. Ġubār-ı çihre-i ḫāṭır karīn-i nā-muvāfıḳdur

3. **rūşenger-i āyīne-i dildür:**-*dür*
Gazel 166
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül aynasının cilası.

5. Münāsib hem-zebān rūşenger-i āyīne-i dildür

6. Ġubār-ı çihre-i ḫāṭır karīn-i nā-muvāfıḳdur

rūşenger-i āyīne-i ḫurşīd olur:

1. **rūşenger-i āyīne-i ḫurşīd olur:**-*ur*
Gazel 506
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güneş aynasının cilası olmak.

3. Olur hakisterüm rūşenger-i āyīne-i ḫurşīd

4. Çerāġ-efrūz-ı sūziş bir ʿizār-ı āteşīn buldum

rūşenger-i bād:
1. **rūşenger-i bād:**
Tarih 39
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Parlatan rüzgar.

17. Kendü ruḫsārını āyīnede seyr itmek içün

18. Virdi rūşenger-i bād āyīne-i āba cilā

rūşenger-i mihrüñle:
1. **rūşenger-i mihrüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Kaside 2
Mısra: **245**
Kelime Tipi: -
Parlatan, aydınlatan güneş.

245. Kim ki rūşenger-i mihrüñle degül ṣāf-derūn

246. Başar āyīne-i āsāyişini jeng-i nikād

rūşenger-i taḳdīr-i ḫudā:

1. **rūşenger-i taḳdīr-i ḫudā:**
Tarih 36
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Allah'ın kaderinin parlatıcısı.

9. Jeng virmişdi yine āyine-i iḳbāle

10. Virdi rūşenger-i taḳdīr-i Ḫudā tāze cilā

rū-sepid:

1. **rū-sepid:**
Gazel 149
Mısra: **13**
Alnı ak, namuslu, şerefli.

13. Saymaz bu kārgehde seni kimse rū-sepid

14. Cebr eylesen de kesrleri mūmiyā ḳadar

rū-sepīd olmaḳ:

1. **rū-sepīd olmaḳ:**
Gazel 110
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yüzü ak olmak, yüzü ağarmak.

7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā

8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

rū-siyāh:
1. **rū-siyāh:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Yüzü kara.

9. Ol rū-siyāh maʿsiyetüz Nābiyā kʾider

10. Āb-ı ḥayāt āyīneyi rūy-ı ziştümüz

2. **rū-siyāh:**
Gazel 848
Mısra: **16**
Yüzü kara.

15. Gayrinüñ itmek içün çeşmini rūşen Nābī

16. Rū-siyāh olmadayuz sürme ile mīl gibi

rū-siyāhlık:
1. **rū-siyāhlıkla:**-*la*
Gazel 308
Mısra: **7**
Yüzünün karalığı.

7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim

8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

rū-siyeh:
1. **rū-siyehüm:**-*üm*
Gazel 49
Mısra: **19**
Karayüz, karayüzlü.

19. Ol rū-siyehüm kim yazıcaḳ ḥarf-i vücūdum

20. Şerm eyledi refʿ-i serine ḫāme-i īcād

2. **rū-siyeh:**
Gazel 497
Mısra: **1**
Karayüz, karayüzlü.

1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem

2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

3. **rū-siyehüñ:**-*üñ*
Gazel 419
Mısra: **14**
Yüzü kara, ayıplı.

13. Ẓulmet āyīne-i nūr olmaġıla ey Nābī

14. Çekerüz minnetini sürme gibi rū-siyehüñ

rüste olur:
1. **rüste olur:**-*ur*
Gazel 824
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
(Bitkiler için) yetişmek, bitmek.

15. Dökdükleri zemīnden olur rüste şāh-ı gül

16. Çirk-āb-ı cāmesin o gülüñ cāme-şūları

rüste olurdı:
1. **rüste olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 11
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
(Bitkiler için) yetişmek, bitmek.

85. Nesīm-i ḫulḳ-ı çemen-hīzi olsa kevne vezān

86. Olurdı rüste tenūr içre ġonce-i sīr-āb

rüstem:
1. **rüstemʾi:**-*i*
Gazel 547
Mısra: **7**
Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

7. Çoḳ Rüstemʾi gördük ki ḳapup urdı zemīne

8. Kuhsār-ı girān-seng-i sipihrüñ kemerinden

2. **rüstem:**
Gazel 274
Mısra: **14**
Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

13. Oḳusun bu heft beyti dāstān-ḫᵛān-ı hüner

14. Ḥeft-ḫᵛānı Nābiyā fetḥ itmeden Rüstem henüz

3. **rüstem:**
Kaside 11
Mısra: **73**
Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

73. Göreydi Rüstem eger ḳuvvet u şecāʿatini

74. Olurdı sīne-i Rüstem çü sīne-i Sührāb

4. **rüstem:**
Kaside 14
Mısra: **72**
Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik

edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.
71. Şecīʿdür o ḳadar kim ṣunar hizebr-ṣıfat
72. Olursa ṣaff-ı ʿadū cümle Rüstem ü Gişvād

5. **rüstem:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.
45. Añlayan ḳāʿide-i cengi bile ʿālimdür
46. Añı cāhil ne bilür olsa da farżā Rüstem

6. **rüstemler:**-*ler*
Tarih 77
Mısra: **33**
Şehname'de adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Neriman'ın torunu Zal'ın oğludur. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak sıkça kullanılmaktadır.
33. Bu ṣaʿb-ı maṣlahatdan Rüstemler idi ʿāciz
34. Yümn-i ṣadāḳat ile Ḥaḳḳ aña itdi āsān

rüstem ü sām:
1. **rüstem ü sām:**
Kaside 13
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Rüstem ve Sam (Şehname'de adı geçen İranlı efsanevi kahramanlardan baba-oğul).
155. Degül aḫlāḳına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül iḳdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

rüstemāne:
1. **rüstemāne:**
Kaside 7
Mısra: **113**
Rüstem gibi II ünlü İran şairi Firdevsî'nin Şehnâme'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı.
113. Görüp mehābet ile Rüstemāne eṭvārın
114. Olur ṭabīʿat-ı tevfīḳ neşve-yāb-ı ḫubūr

rüstem-ı ʿaṣr:
1. **rüstem-ı ʿaṣr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **428**
Kelime Tipi: -
Çağının Rüstemi (Rüstem; ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak kullanılmaktadır).
427. Ṣāḥibi bir vezīr-ı ʿālī-şān
428. Rüstem-ı ʿaṣr u Kaḥramān-ı cihān

rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān:
1. **rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān:**
Kaside 14
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Feleğin daima başarı kazanan Rüstem'i (Rüstem; Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır).
41. Yegāne Rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān kim
42. Süm-i semendi ider kūha itdügin Ferhād

rüstem-i zamāne:
1. **rüstem-i zamāne:**
Tarih 77
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Zamanın/devrin Rüstem'i.
37. ʿUrbān içinde bī-ḫavf ol Rüstem-i zamāne
38. İtdi ten-i ḫabīs̱in tīğiyle hāke yeksān

rüsūḫ buldı:
1. **rüsūḫ buldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **203**
Kelime Tipi: -
Muhkem, sabit ve payidar olmak.
203. Ḳalem-i nev-nişānda buldı rüsūḫ
204. İtdi eşcār-ı köhneyi mensūḫ

rüsül:
1. **rüsülüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **21**
Peygamber.
21. Rüsülüñ nükte-i faṣṣ-ı ḥikemin şāmildür
22. Cevher-i ser-be-seri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

rüsūm:
1. **rüsūmı:**-*ı*
Tarih 60
Mısra: **8**
Adet II usul.
7. Ḫoşā ṭıfl-ı meh-rūy ḫurşīd-talʿatʾ
8. Cebīninde lāmiʿ necābet rüsūmı

2. **rüsumın:**-*ı, -n*
Tarih 127
Mısra: **118**
Tören.
117. Gönderüp mühr-i hümāyūnı silāhdārı ile
118. Eyledi ġāyet-i taʿẓīm rüsumın icrā

rüsüm-ı āmed ü reft:
1. **rüsüm-ı āmed ü reft:**
Gazel 159
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gelip gitme adeti.
7. Rüsüm-ı āmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān
8. Siyāk-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur

rüsūm-ı ʿaẕāb:
1. **rüsūm-ı ʿaẕāb:**
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Buhranın şekli, sureti.
1. Maḥv olup kevnden rüsūm-ı ʿaẕāb
2. Saçdı tīg-i ġuzāt āteşe āb

rüsūm-ı iḫtilāf:
1. **rüsūm-ı iḫtilāf:**
Gazel 736
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aykırılık metodu, muhalefet usülü.
9. Mevce-i elfāẓa ʿārıżdur rüsūm-ı iḫtilāf
10. Lücce-i maʿnī ḳabūl-ı imtiyāz itmezse de

rüsūm-ı kaʾināt:
1. **rüsūm-ı kaʾināt:**
Kaside 1
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Alem II Herkes, bütün varlıkların adetleri, işleri, meşgaleleri.
199. Rüsūm-ı kaʾināt olduḳça carī ḥażret-i Bārī
200. İde ol āṣaf-ı ʾālī-cenābuñ ẕātını ibḳā

rüsūm-ı luṭf u kerem:
1. **rüsūm-ı luṭf u kerem:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Lütûf ve keremin usul ve âdâbı.
3. Rüsūm-ı luṭf u kerem ḫalḳ içinde mensīdür
4. Faḳaṭ alup virilür bir selām ḳalmışdur

rüsūm-ı mecazdan:
1. **rüsūm-ı mecazdan:**-*dan*
Gazel 290
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yalan söyleme adeti, alışkanlığı.
3. Ṣāf itmişüz derūnı rüsūm-ı mecazdan
4. Ṣūret-pezīr-i ġayr degüldür küniştümüz

rüsūm-ı şīve-i nāzı:
1. **rüsūm-ı şīve-i nāzı:**-*ı*
Gazel 303
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İşve ve naz adetleri.
20. Kenāruñ dilberi nāzik de olsa nāzenīn olmaz
19. Bilen ḫāk-i Sitanbuldur rüsūm-ı şīve-i nāzı

rüsūm-ı teġayyür-pezīr-i ʿālemdür:

1. **rüsūm-ı teġayyür-pezīr-i ʿālemdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Alemin sürekli değişen adeti.
13. Fenā rüsūm-ı teġayyür-pezīr-i ʿālemdür
14. Beḳā hülāṣa-yı maʿnā-yı āferīnişdür

rüsvā:

1. **rüsvā:**
Gazel 741
Mısra: **10**
Rezil.
9. Mülāyimter dökilsün duḫter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

rüsvā itmiş:

1. **rüsvā itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Rezil etmek.
85. Kimin itmiş diyanet şöhretiyle ʿumde-i eyyām
86. Kimin itmiş günāh u maʿṣiyetle ʿāleme rüsvā

rüsvā olmaġı:

1. **rüsvā olmaġı:**-*ma, -ġı*
Kaside 1
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **-**
Rezil olmak.
167. Eger kim ism-i Settāruñ mededkār olmasa luṭfı
168. İderdük iḳtiżā evvel ḳademde olmaġı rüsvā

rüsvālıġ:

1. **rüsvālıġa:**-*a*
Gazel 619
Mısra: **9**
Rezillik.
9. Nābī beni rüsvālıġa āmāde ṣanurlar
10. Yārün ser-i kūyını suʾāl eyledügümden

rüsvāy ider:

1. **rüsvāy ider:**-*er*
Gazel 601
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplanacak, utanacak bir duruma getirilmek, rezil edilmek.
5. Bih-būdī-i ümīdüme saʿy itme ey felek
6. Rüsvāy ider cerāḥat-ı nāsūr merhemin

rüsvā-yı cihān eyleme:

1. **rüsvā-yı cihān eyleme:**-*me*
Gazel 761
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dünyaya rezil etmek.
7. Ey mest-i heves şöhret içün eyleyüp isrāf
8. Rüsvā-yı cihān eyleme nāmın keremüñ de

rüsvāylık:

1. **rüsvāylık:**
Gazel 88
Mısra: **6**
Rezillik, rezil olmak.
5. Düşmez gürūh-ı meste olmaḳ ḥicāba beste
6. Rüsvāylık tururken nāmūs u ʿārı nʾeyler

rütbe:

1. **rütbesi:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Makam, paye, mevki, aşama.
7. Olan nevāhī-i mıṣr-ı ḥaḳāyıḳa reh-yāb
8. Emīr rütbesi bulmazsa bāri kāşif olur

2. **rütbenüñ:**-*nüñ*
Gazel 370
Mısra: **3**
Makam, paye, mevki, aşama.
3. Maʿnī-i imkān muʿayyen rütbenüñ mā-dūnına
4. Meslegüñ ḥaḳḳındadur mevżūʿ-ı ḥarf-ı imtinaʿ

3. **rütbe:**
Kaside 2
Mısra: **307**
Makam, paye, mevki, aşama.
307. Ben kimüm yā benüm ol rütbe ne ḥaddümdür kim
308. Olunam medḥ-serāyān-ı derūñden taʿdād

4. **rütbeni:**-*n, -i*
Kaside 2
Mısra: **200**
Makam, paye, mevki, aşama.
199. Saña iḳrār iledür ṣıḥḥat-i īmān-ı enām
200. Rütbeni añlamaġa kimsede yoḳ istiʿdād

5. **rütbeñi:**-*ñ, -i*
Kaside 2
Mısra: **295**
Makam, paye, mevki, aşama.
295. Rütbeñi bilmek ile ṭabʿ-ı cehennemde bile
296. Ümmet-i müẕnib içün yoḳ heves-i istīḳād

6. **rütbedür:**-*dür*
Kaside 6
Mısra: **20**
Makam, paye, mevki, aşama.
19. Ḫalife-zāde vüşeh-zāde vü Nebī-zāde
20. Se rütbedür şeref-i dūdmān-ı Mevlānā

7. **rütbe:**
Kaside 15
Mısra: **188**
Makam, paye, mevki, aşama.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

8. **rütbe:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **14**
Makam, paye, mevki, aşama.
13. Aḥmed Aġā cümlesinüñ eşheri
14. Rütbe ile şānʿ ile bālāteri

9. **rütbe:**
Kıt'a 42
Mısra: **2**
Makam, paye, mevki, aşama.
1. Lebrīzdür ḥikemle bu tertīb-i kāʾināt
2. Ẕātuñ şuʿūnı rütbe ile āşikār olur

10. **rütbeyle:**-*y, -le*
Kıt'a 42
Mısra: **4**
Makam, paye, mevki, aşama.
3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

11. **rütbesine:**-*si, -n, -e*
Tarih 82
Mısra: **4**
Makam, paye, mevki, aşama.
3. Her biri ḫalḳun itdi bir teşbīh
4. Ṭābıḳuʾn-naʿl rütbesine sezā

12. **rütbeden:**-*den*
Gazel 504
Mısra: **2**
Makam, paye, mevki, aşama.
1. Ḳanı ol dem ki leb-i yāre leb-nihāde idüm
2. Sezā-yı reşk olacaḳ rütbeden ziyāde idüm

13. **rütbeden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **92**
Makam, paye, mevki, aşama.
91. Evvelīn noḳṭası rūḥı ḳalem-i aʿlānuñ
92. Kümmelüñ rūḥına ol rütbeden eyler imdād

14. **rütbeye:**-*y, -e*
Kaside 11
Mısra: **139**
Makam, paye, mevki, aşama.
139. Senüñ mürüvvetüñ ol rütbeye yetişmiş kim
140. Tecessüs eylemede ʿafv-ı cürm içün esbāb

15. **rütbe:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **104**
Makam, paye, mevki, aşama.
103. Bu luṭfa cenāb-ı Rabbüʾl-erbāb
104. Ol rütbe ricālin itdi esbāb

16. **rütbeye:**-*y, -e*
Kaside 29
Mısra: **4**
Makam, paye, mevki, aşama.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim

4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

rütbe-i cāhını:
1. **rütbe-i cāhını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 92
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Makamın derecesi.
43. Āsmān-ḳadr ü felek-pāye ʿAlī Pāşā kim
44. Rütbe-i cāhını taḥrīr idemez istīfā

rütbe-i ḥadd-i kabūl-ı ḥażret-i rabbüʾl-ʿibād:
1. **rütbe-i ḥadd-i kabūl-ı ḥażret-i rabbüʾl-ʿibād:**
Tarih 27
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bütün yaratılmışların Rabbinin makbulu olan rütbe.
7. Saʿyini meşkūr u ḫayrātını maḳbūl eylesüñ
8. Rütbe-i ḥadd-i kabūl-ı ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

rütbe-i ḫāṣiyyet-i gülzārumuzı:
1. **rütbe-i ḫāṣiyyet-i gülzārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 834
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gülbahçesi etkisinin derecesi.
1. Fehm iden rütbe-i ḫāṣiyyet-i gülzārumuzı
2. Eylemez gülşen-i Firdevsʾe fedā ḫārumuzı

rütbe-i himmetini:
1. **rütbe-i himmetini:**-*i, -n, -i*
Kaside 24
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Yardımseverliğinin, gayretinin rütbesi.
91. Rütbe-i himmetini añla hemān andan kim
92. Ḳaldı asarı felekde nice fetḥ-i küberā

rütbe-i nefy-i endād:
1. **rütbe-i nefy-i endād:**
Kaside 2
Mısra: **244**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri bulunmazlık payesi.
243. Kim ki var misl ü şebīhi bulunur ʿālemde
244. Münḥaṣır saña faḳaṭ rütbe-i nefy-i endād

rütbe-i neşʾesin:
1. **rütbe-i neşʾesin:**-*si, -n*
Gazel 358
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Verdiği keyfin derecesi.
7. Rütbe-i neşʾesin idrāk idene
8. Āb-ı ḥayvān ile yeksāndur berş

rütbe-i rifʿat-meāb-ı arż-ı rūm:
1. **rütbe-i rifʿat-meāb-ı arż-ı rūm:**
Gazel 540
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Erzurumun sığınılacak yücelikteki mertebesi.
1. Çıḳdı çerḫe rütbe-i rifʿat-meāb-ı Arż-ı Rūm
2. Oldı ʿālī āsmānāsā cenāb-ı Arż-ı Rūm

rütbe-i ṭabiʿatuñı bil:
1. **rütbe-i ṭabiʿatuñı bil:**
Gazel 453
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Haddini bilmek, kim olduğunun farkında olmak.
15. Şāyeste-i kabūl-ı hümāyūn degül sözüñ
16. Bil rütbe-i ṭabiʿatuñı iʿtiẕāra çek

rütbe-i ʿulyāda:
1. **rütbe-i ʿulyāda:**-*da*
Gazel 96
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
En yüksek derece.
7. Cemʿ-i sipehe nevʿ-i nebātāt ne ḳādir
8. Ancaḳ ḳalem ol rütbe-i ʿulyāda ʿalemdür

2. **rütbe-i ʿulyāda:**-*da*
Tarih 108
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
En yüksek derece.
7. Rütbe-i ʿulyāda ḫurşīd-i cihān-ārā gibi
8. Dest-gīr olmaḳ ṣıfāt-ı ẕātıdur üftādeye

rütbe-ı ʿulyā-yı cāhına:
1. **rütbe-ı ʿulyā-yı cāhına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 17
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Makamının yüceliğinin rütbesi.
33. Rütbe-ı ʿulyā-yı cāhına ʾilāve ʿilm ü fażl
34. Şānınuñ idrāk-ı esrār-ı ḥaḳāyıḳ ser-beri

rütbe-i ẓılletdedür:
1. **rütbe-i ẓılletdedür:**
Gazel 167
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Hakir, aşağı makam.
19. Sazende daḫı rütbe-i ẓılletdedür ammā
20. Remmāl ü müneccim gibi menḫūs degüldür

rütbe-şinās-ı fużalā:
1. **rütbe-şinās-ı fużalā:**
Kaside 24
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Erdem sahiplerinin makamının kıymetini takdir eden.
45. Çāre-sāz-ı fuḳarā luṭf-nümā-yı żuʿafā
46. Ḳadr-dān-ı ʿulemā rütbe-şinās-ı fużalā

rutūbet-i feyż-i bahārdan:
1. **rutūbet-i feyż-i bahārdan:**-*dan*
Gazel 41
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Baharla gelen feyiz ve bereket.
5. Maḥrūm olur rutūbet-i feyż-i bahārdan
6. Her ḫāk-ı tīre-dil ki degül pāy-māl-i mevc

rūy:
1. **rūyı:**-*ı*
Gazel 92
Mısra: **8**
Yüz.
7. Kāküli şām-ı zemistān o perīnün ammā
8. Rūyı takvīm-i cemālinde meh-i āzerīdür

2. **rūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 136
Mısra: **6**
Yüz.
5. Urdı cebīn-i ṣafḥa-i remmāle dāg-ı reşk
6. İẓhār-ı ḥükm-i ḥüsnle rūyında şāmeler

3. **rūyuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 323
Mısra: **3**
Yüz.
3. ʿAnberīn ḫaṭṭun ile rūyuñı añduḳça velī
4. Bezm-i endīşede bir micmer-i sūzān buluruz

4. **rūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 331
Mısra: **5**
Yüz.
5. Çekerdi ḫalḳ-ı cihān kendü rūyına ḥasret
6. Eger bulunmasa āyīne-pāre-i nā-çīz

5. **rūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 417
Mısra: **4**
Yüz.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baṣ pāyuñı rūyına türābuñ

6. **rūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 421
Mısra: **12**
Yüz.
11. Ne imtiyāzı var āyā lika-yı düşmenden
12. İlāhī kimseye gösterme rūyını vāmuñ

7. **rūyına:**-*ı, -na*
Gazel 509
Mısra: **3**
Yüz.
3. Ḫaṭ ber-āverdelerüñ rūyına döndi günehüm
4. Sāde-rū ḳaldı faḳaṭ defter-i ḥüsn-i ʿamelüm

8. **rūyından:**-*ın, -dan*
Gazel 547
Mısra: **9**
Yüz.
9. Rūyından olur sīnesinüñ ṣafveti ẓāhir
10. Maʿlūm olur ahvāl-i nehān seḥerinden

9. **rūyuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 629
Mısra: **3**
Yüz.
3. Surḫ eyleyelüm rūyuñı vir būseye ruḫṣat
4. Ol mīve-i nāzük nice bir ḫām görünsün

10. **rūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 639
Mısra: **9**
Yüz.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāh olınca uçar murġ āşiyānlardan

11. **rūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 717
Mısra: **6**
Yüz.
5. Cismi nāzik ol ḳadar kim sāye-i leb düşmeden
6. Cāy-ı gül-būse döner rūyında derrākīlere

12. **rūyuñ:**-*uñ*
Gazel 717
Mısra: **7**
Yüz.
7. Zīr-i ḫāk-i ḫaṭda rūyuñ çeşm ü ebrū ber-ḳarār
8. ʿÖmrler virsün Ḫudā-yı lem-yezel bākīlere

13. **rūyı:**-*ı*
Gazel 725
Mısra: **2**
Yüz.
1. Siyāh nāmelerüñ şermine yiter bu güvāh
2. Ki faṣ sürer yire yüz olduġınca rūyı siyāh

14. **rūyı:**-*ı*
Gazel 791
Mısra: **5**
Yüz.
5. Āyīne-i sāġarda seyr eyledügüm rūyı
6. Seyr itmedüm ey sāḳī mirʾāt-ı muṣaffāda

15. **rūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 794
Mısra: **7**
Yüz.
7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

16. **rūyına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 29
Mısra: **13**
Yüz.
13. Gūyiyā rūyına ṭutmış dāʾire
14. Naġmegerdür rast eyler naġmesin

17. **rūyına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 46
Mısra: **8**
Yüz.
7. Ḫaṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīḫini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

rūy ile mūyi:
1. **rūy ile mūyi:**-*i*
Gazel 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüz ve saç (Vahdet u kesret paralelliğinde).
1. Ẓāhir ü bāṭına bak hāy ile hūyı seyr it
2. Vaḥdet ü keṡreti gör rūy ile mūyi seyr it

rūy u mūyında:
1. **rūy u mūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 818
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yüz ve saç.
11. Ḥüsnünüñ naḳşına şāhid yetişür nisvānun
12. Rūy u mūyında olan ġāliye vü ġāzeleri

rüʾyā:
1. **rūʾyā:**
Gazel 245
Mısra: **6**
Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.
5. Yā leb-i peymāne yā būs-ı leb-i cānānedür
6. Şām-ı hicran ʿāşıḳa meşhūd olan rūʾyā budur

2. **rüʾyāda:**-*da*
Gazel 702
Mısra: **6**
Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.
5. Ṣafā-yı bāṭını bundan kıyās mümkindür
6. Leẕīẕ olur ne nümāyān olursa rüʾyāda

3. **ruʾyā:**
Gazel 850
Mısra: **30**
Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.
29. Gāh olur bārī hele ẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
30. Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi

4. **ruʾyāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 855
Mısra: **10**
Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.
9. Dil-besteyüz o genc-i tehī-dest-i baḫta kim
10. Ruʾyāsına muʿabbir arar pāsbānları

5. **rüʾyāda:**-*da*
Kaside 9
Mısra: **131**
Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.
131. Der-hevā gördüm idi kendümi rüʾyāda bu şeb
132. Umaram ki anı bir esb ile taʿbīr ideler

6. **rūʾyāya:**-*y, -a*
Kaside 15
Mısra: **202**
Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.
201. Maḥż-ı teʾyīd-i İlāhī saña şāhid bes kim
202. Geldi tārīḫi de rūʾyāya fütūḥāt-ı etem

ruʾyāda bile görmez idi:
1. **ruʾyāda bile görmez idi:**-*mez , -i, -di*
Kaside 15
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **Deyim**
Olacağına, gerçekleşeceğine hiç ihtimal vermemek.
161. Ḫalḳ rāḥatı ruʾyāda bile görmez idi
162. Başmasa reʾy-i ḥakīm-i ḫıredi sulḥa ḳadem

ruʾyāda ḫayāl eylemez idi:
1. **ruʾyāda ḫayāl eylemez idi:**- *i, -di*
Kaside 13
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Rüyasında bile görememek, gerçekleşmesi neredeyse imkansız olan.
75. Allāh Allāh ne bu şādī bu meserret bu neşāṭ
76. Bunı ruʾyāda ḫayāl eylemez idi evhām

rūʾyā-yı fütūḥat:
1. **rūʾyā-yı fütūḥat:**
Kaside 15
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Fütuhat rüyası (Anlaşılan Nabi yada Rami Paşa Muhyiddin-i Arabi'nin Fütuhat-ı Mekkiye adlı eseri ile ilgili rüya görmüş ve bu rüya Rami Paşanın sadrazam olmasıyla yorumlanmıştır).
199. Ṣadra rūʾyā-yı fütūḥat ile teşrīf itdüñ
200. Olasun ḳaṣr-ı dilüñ pā-zede-i gerd-i elem

rüʾyā-yı istirāḥate:
1. **rüʾyā-yı istirāḥate:**-*e*
Gazel 826
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Huzur ve sükûn bulma rüyası.

5. Cünbiş göründi āyinezār-ı menāmda

6. Rüʾyā-yı istirāḥate taʿbīr ḳalmadı

rūy-ber:

1. **rūy-ber-zemīn:**
   Gazel 579
   Mısra: **8**
   Zemin ile yüz yüze, yere serilme.

7. İtmezdi ḫalḳ ḳaṣd-ı s̱evāb ile pāy-māl

8. Seccāde olsa secde içün rūy-ber-zemīn

rūy-be-rū:

1. **rūy-be-rūdur:***-dur*
   Gazel 478
   Mısra: **6**
   Yüz yüze.

5. Benden o jeng-yāb ü ben andan ṣafā-pezīr

6. Āyīne gibi rūy-be-rūdur benümle dil

rūy-be-rūy ol:

1. **rūy-be-rūy ol:**
   Gazel 508
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: -
   Yüz yüze olmak.

1. Benümle rūy-be-rūy ol sözümde ṣādıḳ isem

2. Dem-i viṣalde döndür yüzün münāfıḳ isem

rūyen:

1. **rūyen:**
   Kısa Mesnevi 8
   Mısra: **14**
   Sulanmış.

13. Çeşmüme ẓāhir oldı bir gülşen

14. Sāḥası nūr-ı feyż ile rūyen

rūy-gerdān:

1. **rūy-gerdānlık:**
   Gazel 168
   Mısra: **8**
   Gösterdiği ilgiyi kesme durumu.

7. Ṣāf-dildür itse de taḳlīd-i ḥüsnüñ mū-be-mū

8. Rūy-gerdānlık yine āyīneden ḳabil midür

2. **rūy-gerdān:**
   Kıt'a 83
   Mısra: **2**
   Gösterdiği ilgiyi kesen.

1. Böyledür şart-ı vifāk-ı dūstān-ı yek-cihet

2. Germ ü serd ü ḫār ü gülden rūy-gerdān olmaya

rūy-ı āba:

1. **rūy-ı āba:***-a*
   Gazel 839
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: -
   Parlak yüz II Su yüzeyi.

5. Gösterür çerḫde seyyāre-i gīsū-dārı

6. Rūy-ı āba döşenüp kākül-i ʿanber-şikeni

rūy-ı āline:

1. **rūy-ı āline:***-i, -n, -e*
   Gazel 748
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: -
   Kırmızı yüz, yanak.

1. Olma ey tār-ı nigeh pīçīde rūy-ı āline

2. Şerʿde yoḳdur ḥarīruñ ruḫsat-ı istiʿmāline

rūy-ı ālüñe:

1. **rūy-ı ālüñe:***-üñ, -e*
   Gazel 502
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: -
   Kırmızı yanak (Remmâl, remilde çıkan kırmızı ve beyaz işaretleri, yanakta hem beyazlığın hem de yer yer kırmızılığın olması sebebiyle, sevgilinin kırmızı yanaklarına yormuştur).

1. Çıḳdı beyāż ü ḥamra ile fālumuz bizüm

2. Ḥükm itdi rūy-ı ālüñe remmālümüz bizüm

rūy-ı ʿarūs-ı himmetüme:

1. **rūy-ı ʿarūs-ı himmetüme:***-üm, -e*
   Gazel 529
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: -
   Gayret gelinin yüzü.

9. Şevḳ-i ṣadefle ḳaṭre-i nīsān olur nücūm

10. Rūy-ı ʿarūs-ı himmetüme gevher istesem

rūy-ı arżı:

1. **rūy-ı arżı:***-ı*
   Kısa Mesnevi 7
   Mısra: **182**
   Kelime Tipi: -
   Yeryüzü.

181. Tīġı āteş ʿadūsıdur ḥāşāk

182. Eyler anuñla rūy-ı arżı pāk

rūy-ı arżuñ:

1. **rūy-ı arżuñ:***-uñ*
   Kısa Mesnevi 7
   Mısra: **149**
   Kelime Tipi: -
   Yeryüzü.

149. Rūy-ı arżuñ ḫidīv-i mümtāzı

150. Yaʿnī sulṭān Muḥammed-i ġāzī

rūy-ı āteşnāk:

1. **rūy-ı āteşnāk:**
   Gazel 558
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: -
   Yüzün ateşi/parlaklığı.

9. İdüp ol rūy-ı āteşnāk ile secde dimezsin kim

10. Yanar seccādenüñ naḳşındaki ḳındīl-i bī-revġan

rūy-ı āteşnāki:

1. **rūy-ı āteşnāki:***-i*
   Gazel 168
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: -
   (Sevgilinin) yüzünün ateşi/parlaklığı.

3. Rūy-ı āteşnāki şāhiddür eger ketm itse de

4. Ol perī sūz-ı derūnumdan meġer ġāfil midür

rūy-ı bed-fercāma:

1. **rūy-ı bed-fercāma:***-a*
   Gazel 341
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: -
   Sonu kötü olanın yüzü.

1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış

2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

rūy-ı bī-ḫat:

1. **rūy-ı bī-ḫat:**
   Kıt'a 45
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: -
   Ayva tüylerinin olmadığı yüz.

3. Buna maʿşūḳdur saña şāhid

4. Rūy-ı bī-ḫat sezā-yı ʿaşḳ olmaz

rūy-ı cānāndan:

1. **rūy-ı cānāndan:***-dan*
   Kıt'a 112
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: -
   Sevgilinin yüzü.

1. Ḫayāl-i dest-keş-i vaṣl olur rūy-ı cānāndan

2. Ruḫ-ı ḫayālden olsa eger ruḫı ḫālī

rūy-ı cānuma:

1. **rūy-ı cānuma:***-um, -a*
   Kaside 16
   Mısra: **214**
   Kelime Tipi: -
   Can yüzü, can.

213. Allāh muʿammer ide seni hem vezīrüñi

214. Kim açdı rūy-ı cānuma bāb-ı ʿināyeti

rūy-ı cehline:

1. **rūy-ı cehline:***-i, -n, -e*
   Kaside 1
   Mısra: **170**
   Kelime Tipi: -
   Cahilliğinin yüzü.

169. İlāhī sābıḳ-ı inʿāmunı it lāḥiḳa peyvend

170. Günāh-ı bendegānı itme rūy-ı cehline ilḳā

rūy-ı devlete:

1. **rūy-ı devlete:***-e*
   Kaside 16
   Mısra: **105**
   Kelime Tipi: -
   Mutluluk yüzü.

105. Şāyān mıdur ki ḥasret olup rūy-ı devlete

106. Çeşm-i ümīd görmeye dārüʾl-ḫilāfeti

rūy-ı devletüñ:

1. **rūy-ı devletüñ:***-üñ*
   Gazel 433
   Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Mutluluk yüzü.
1. Çeşminde ḳadrin añlayanuñ ʿizz ü rifʿatüñ
2. Çeşm-i ḥasūd revnaḳıdur rūy-ı devletüñ

rūy-ı dil:
1. **rūy-ı dil:**
Gazel 204
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlün yumuşak, merhamet dolu yüzü.
3. Baña rūy-ı eziyyet gösterür aġyāra rūy-ı dil
4. Cemāl-i yār gūyā iki ṣūretden mürekkebdür

2. **rūy-ı dil:**
Gazel 228
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönlün yumuşak, merhamet dolu yüzü.
5. Hanümān-ı ṭaḳāti vīrān iderken rūy-ı dil
6. Bülbül-i nāçize gül bīhūde āteşnāk olur

3. **rūy-ı dil:**
Gazel 816
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlün yumuşak, merhamet dolu yüzü.
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ẖᵛāre maḥrem yāre bigāne

4. **rūy-ı dil:**
Kıt'a 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlün yumuşak, merhamet dolu yüzü.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaẖmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

rūy-ı dil-cū:
1. **rūy-ı dil-cū:**
Tarih 90
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlü cezbeden yüz.
1. Yüz on ṭoḳuzıncı sāl-i nīgū
2. ʿArż eyledüginde rūy-ı dil-cū

rūy-ı dil-dār:
1. **rūy-ı dil-dār:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzü.
9. Nābī-i ẖam-geşte-ḳadveş geşt-i ṣaḥn-ı baġdan
10. Rūy-ı dil-dār olmasa bilmem ne hāṣıldur baña

rūy-ı dilinden:
1. **rūy-ı dilinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 627
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönlü süsleyen, sevgilinin yüzü.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

rūy-ı dilüm:
1. **rūy-ı dilüm:**-*üm*
Kıt'a 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlün yüzü.
1. Ey veliyyüʾn-niʿam ey āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat
2. Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ẖaclet

rūy-ı direm:
1. **rūy-ı direm:**
Kaside 15
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Gümüş paranın yüzü, para.
151. Rānde-i bārgeh-i himmetidür māl u metāʿ
152. Sille-ẖᵛār-ı ʿadem-i raġbetidür rūy-ı direm

rūy-ı duʿāyı:
1. **rūy-ı duʿāyı:**-*y, -ı*
Tarih 115
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dua yüzü, dua eden çehre.
13. Važʿ idüp rūy-ı duʿāyı ẖāk-i pāyine didüm
14. Ṣadr-ı ʿālī Nābīyā itmām-ı iḥsān eyledi

rūy-ı emelüm āyīne-gūn eyleme:
1. **rūy-ı emelüm āyīne-gūn eyleme:**-*me-üm*
Gazel 14
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Emellerimin yüzünü ayine gibi yapmak(Aynanın yüzü kararsızdır, sürekli değişir. Şair arzusunu hep aynı kalmasını ve değişmemesinin diler).
9. Maḳṣūd temāşā-yı ruẖ u çeşm u dehendür
10. Rūy-ı emelüm āyīne-gūn eyleme yā Rab

rūy-ı eziyyet gösterür:
1. **rūy-ı eziyyet gösterür:**-*ür*
Gazel 204
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İnciten, eziyet çektiren yönüyle muamele etmek.
3. Baña rūy-ı eziyyet gösterür aġyāra rūy-ı dil
4. Cemāl-i yār gūyā iki ṣūretden mürekkebdür

rūy-ı ẖalīl:
1. **rūy-ı ẖalīl:**
Gazel 482
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yüzü.
1. Mū-be-mū ḥüsn ile āmīẖtedür rūy-ı Ḫalīl
2. Rū-be-rū luṭf ile engīẖtedür ẖūy-ı Ḫalīl

rūy-ı ẖaṭ-āverdesi:
1. **rūy-ı ẖaṭ-āverdesi:**-*si*
Gazel 674
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayva tüyü gelen yanağı.
5. Girse elüme rūy-ı ẖaṭ-āverdesi yārüñ
6. Daʿvā-yı viṣāl itmege elde sened olsa

rūy-ı ẖaṭ-āvere:
1. **rūy-ı ẖaṭ-āvere:**-*e*
Gazel 609
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayva tüyü biten yanağı.
11. Nābiyā tāze naẓīre disün erbāb-ı suẖan
12. Rūy-ı ẖaṭ-āvere mecmūʿa-i ʿirfān dönsün

rūy-ı heves:
1. **rūy-ı heves:**
Gazel 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü.
1. Şevḳ-i ruẖuñla rūy-ı heves lāle-reng olur
2. Fikr-i dehānuñ ile reh-i ṣabr teng olur

rūy-ı ẖubāna:
1. **rūy-ı ẖubāna:**-*a*
Gazel 663
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dilberlerin, güzellerin yüzü.
1. Rūy-ı ẖubāna teşebbühe heves itse de meh
2. Bulamaz bedr-i tamām olmayıcaḳ vech-i şebeh

rūy-ı ẖūbānda:
1. **rūy-ı ẖūbānda:**-*da*
Gazel 743
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dilberlerin, güzellerin yüzü.
7. Rūy-ı ẖūbānda olurdı iddiʿāsı bī-delīl
8. Ḫāl-i noḳṭa ziver-i ruẖsāre-i ẖāl olmasa

rūy-ı ẖūbuñ:
1. **rūy-ı ẖūbuñ:**-*uñ*
Gazel 422
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzel yüz.

5. Es̱er-i ḫāme-i taṣvīr-i ḫudāvendīdür
6. Añla ey teng-naẓar ḥüsnini rūy-ı ḫūbuñ

rūy-ı ḫurşīdi:
1. **rūy-ı ḫurşīdi:**-*i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin yüzü.
35. Öper rūy-ı ḫurşīdi tūb-ı zeri
36. Olur itse erzān felek mihteri

rūy-ı ḥużūr:
1. **rūy-ı ḥużūr:**
Tarih 92
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Huzur yüzü, rahat yüzü.
73. Zīr-i destinde göre ḫalḳ-ı cihān rūy-ı ḥużūr
74. Ḳubbe-i ḫaymesine ola sütūn dest-i duʿā

rūy-ı iltifāt görmezse:
1. **rūy-ı iltifāt görmezse:**-*mez, -se*
Gazel 692
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İltifat yüzü göstermek, hoş karşılamak, iltifatta bulunmak.
3. Görmezse mey-keşāndan eger rūy-ı iltifāt
4. Ṣahbā teʾahhüd eyleyemez dil-güşālıġa

rūy-ı iltifāt göstere:
1. **rūy-ı iltifāt göstere:**-*e*
Gazel 31
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Saygı ve itibar göstermek.
5. Tā ide ḫāṣṣiyeti teʾs̱īr ṭabʿ-ı ādeme
6. Göstere cümle mevālīd aña rūy-ı iltifāt

rūy-ı imtinān:
1. **rūy-ı imtinān:**
Gazel 448
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Başa kakma suratı.
3. Bu bezmüñ tālib olduḳ biz daḫı ṣahbāsına ammā
4. Görüp sāḳīde rūy-ı imtinān sāġardan el çekdük

rūy-ı inṣāfı:
1. **rūy-ı inṣāfı:**-*ı*
Tarih 50
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İnsaf yüzü.
9. Ḳoyup Nābī zemīne rūy-ı inṣāfı didi tārīḫ
10. Giridʾi ḳıldı Aḥmed behrever dīn-i Muḥammedden

rūy-ı kāġıddur:
1. **rūy-ı kāġıddur:**-*dur*
Gazel 74
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kağıdın yüzü.
5. Ḳalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz
6. Maḳar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāġıddur

rūy-ı kārın gösterüp:
1. **rūy-ı kārın gösterüp:**-*üp*
Gazel 342
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kazancın yüzünü göstermek (Kalitesini, güzelliğini göstermek bağlamında).
5. Setīr eyle ʿizārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

rūy-ı meh-i rahşānı:
1. **rūy-ı meh-i rahşānı:**-*ı*
Tarih 133
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Parlayan ay yüzü.
23. Geldi bu şevḳ ile Nābī niʿam-ı taḥdīs̱e
24. Ki yudı mevceleri rūy-ı meh-i rahşānı

rūy-ı mihri:
1. **rūy-ı mihri:**-*i*
Gazel 305
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin yüzü II sevgilinin yüzü.
3. İder ʿizārumuza rūy-ı mihri mālīde
4. Bizüm sipihr ile çoḳdandır āşinālıġumuz

rūy-ı mihrin:
1. **rūy-ı mihrin:**-*i, -n*
Tarih 144
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin yüzü.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ḫāke çekdi gūşın māh-tāb

rūy-ı nigīn:
1. **rūy-ı nigīn:**
Gazel 589
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hatemin, damganın yüzü, izi.
13. ʿİlāc-ı çirk-i güneh secde-i darāʿatdur
14. Sepīd olur gör e bir secde ile rūy-ı nigīn

rūy-ı pür-nūrında:
1. **rūy-ı pür-nūrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Nurla dolu çehre.
5. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşve-i feyż-i şeref
6. Rūy-ı pür-nūrında lāmiʿ ʿizz ü cāh-ı sermedī

rūy-ı reʾy-i rūşeni:
1. **rūy-ı reʾy-i rūşeni:**-*i*
Tarih 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Parlak aklın yüzü.
3. Āṣaf-ı s̱ānī Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā kʾider
4. Rūy-ı reʾy-i rūşeni ḫurşīd-i çerḫi şermnāk

rūy-ı ṣafā:
1. **rūy-ı ṣafā:**
Gazel 135
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönle huzur veren yüz.
5. Süḫanveş olma āyīneveş ṣāf-meşreb ol
6. Rūy-ı ṣafā her-āyīne hemvārlıḳdadur

rūy-ı şāhid-i makṣūdını:
1. **rūy-ı şāhid-i makṣūdını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 30
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
İstenilen güzelin yüzü.
49. Kim nigāh eylerse rūy-ı şāhid-i makṣūdını
50. Gösterür āyīne-i kāşīsi ṣūret-güsteri

rūy-ı ṣıḥḥati görmez:
1. **rūy-ı ṣıḥḥati görmez:**-*mez*
Kaside 16
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sağlıklı geçirmek, sağlıklı olmak.
25. Cismüñ ʿalīl ü tāb ü tüvānuñ ʿadīm iken
26. Her meh dü rūze görmez iken rūy-ı ṣıḥḥati

rūy-ı siyāh:
1. **rūy-ı siyāh:**
Gazel 773
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kara yüz (yüz karası mecazen işlenen günahları ifade eder).
7. Rūy-ı siyāh vāsıta-i raḥmet olmağa
8. Mūy-ı siyāh-fām sefīd olduġı güvāh

2. **rūy-ı siyāh:**
Gazel 700
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Siyah yüz.
7. Ruḫsār-ı lāle-reng ile ḥayfā degül şarāb
8. Rūy-ı siyāh ḳahve ḳadar iştiharda

rūyı siyāh oldı:
1. **rūyı siyāh oldı:**-*dı*
Gazel 876
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzü kararmak II Utanmak, mahcup olmak (Ayva tüylerinin

çıkması ile sevgilinin utanması bağlamında).

9. Küsūf-ı ḫaṭla siyāh oldı rūyı dildāruñ

10. Henüz dildeki mihre zevāl gelmedi mi

rūy-ı siyāhuñ:

1. **rūy-ı siyāhuñ:**-*u, -ñ*

  Gazel 484

  Mısra: **12**

  Kelime Tipi: -

  Kara yüz (yüz karası mecazen işlenen günahları ifade eder).

11. Keclikleri āyīn-i tevāzuʿdan iden rāst

12. Sür rūy-ı siyāhuñ yire hem-reng-i nigīn ol

rūy-ı siyeh ü çirk-i yedidür:

1. **rūy-ı siyeh ü çirk-i yedidür:**-*dür*

  Gazel 34

  Mısra: **3**

  Kelime Tipi: -

  Karalık görüntüsü ve ellerin kiri (Saçlar tarandıktan sonra tarakta kalan siyah saç telleri ve elin tarakta bıraktığı kir bağlamında).

3. Rūy-ı siyeh ü çirk-i yedidür ḳalan ancaḳ

4. Gīsūsına itmiş ṭutalum şāne teşebbüs̱

rūy-ı siyehüm:

1. **rūy-ı siyehüm:**-*üm*

  Gazel 518

  Mısra: **14**

  Kelime Tipi: -

  Kara yüz.

13. ʿAḳıbet sürme naẓar buldı benüm de Nābī

14. Raḥmete belki ola vāsıṭa rūy-ı siyehüm

rūy-ı ṭāʿat:

1. **rūy-ı ṭāʿat:**

  Gazel 338

  Mısra: **1**

  Kelime Tipi: -

  İbadet etme yüzü.

1. Riyādan rūy-ı ṭāʿat şimdi bir güne siyah olmış

2. Ki ʿiṣyān ü ʿamel hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış

rūy-ı temennāyı siyāh eyleyemem:

1. **rūy-ı temennāyı siyāh eyleyemem:**-*y, -e, -me, -m*

  Gazel 512

  Mısra: **2**

  Kelime Tipi: **Deyim**

  Temenni yüzünü kara çıkarmak, utandırmak.

1. Dili ḫᵛāhişger-i cāh-ı der-i şāh eyleyemem

2. Yoḳ yire rūy-ı temennāyı siyāh eyleyemem

rūy-ı ümīd:

1. **rūy-ı ümīd:**

  Kısa Mesnevi 7

  Mısra: **335**

  Kelime Tipi: -

  Yüzünde umuttan eser.

335. Görmedüm hiç birinde rūy-ı ümīd

336. Cümleden oldum āḫiri nevmīd

rūy-ı yāre:

1. **rūy-ı yāre:**-*e*

  Gazel 89

  Mısra: **7**

  Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

  Sevgilinin yüzü.

7. Varduḳça rūy-ı yāre nigeh remz ider bunı

8. Kim devlet irtikāb-ı seferden ẓuhūr ider

2. **rūy-ı yāre:**-*e*

  Gazel 341

  Mısra: **6**

  Kelime Tipi: -

  Sevgilinin yüzü.

5. İdüp taṣvīr-i rūy-i ābdārın ḫāller ḳoymış

6. Muṣavver naḳş virmiş rūy-ı yāre şāme uydurmış

3. **rūy-ı yāre:**-*e*

  Gazel 519

  Mısra: **1**

  Kelime Tipi: -

  Sevgilinin yüzü.

1. Mümkin mi rūy-ı yāre nigāh itmeyem disem

2. Her bir nigehde derd ile āh itmeyem disem

rūy-ı yāri:

1. **rūy-ı yāri:**-*i*

  Gazel 424

  Mısra: **9**

  Kelime Tipi: -

  Sevgilinin yüzü.

9. Rūy-ı yāri gördi dil çıḳdı derūn-ı sineden

10. Faṣl-ı güldür ẕevḳi çendān ḳalmadı kāşānenüñ

rūy-ı zemīne:

1. **rūy-ı zemīne:**-*e*

  Gazel 219

  Mısra: **6**

  Kelime Tipi: -

  Yeryüzü.

5. Olmaz yine marīż-i maḥabbet şifā-pezīr

6. Rūy-ı zemīne bir daḫı ʿİsā gelür gider

rūy-ı zemīni:

1. **rūy-ı zemīni:**-*i*

  Gazel 126

  Mısra: **15**

  Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

  Yeryüzü.

15. Müʾmin eylerse bile rūy-ı zemīni pā-māl

16. Günde heştād ʿaded rū-be-zemīn olmadadur

rūy-ı zemīn-sāy-ı ḳalem:

1. **rūy-ı zemīn-sāy-ı ḳalem:**

  Gazel 513

  Mısra: **22**

  Kelime Tipi: -

  Zemine yüz süren kalem.

21. İḳtiżā eyler el üstinde götürmek Nābī

22. Çün tevāżuʿlar ider rūy-ı zemīn-sāy-ı ḳalem

rūy-ı zer:

1. **rūy-ı zer:**

  Gazel 155

  Mısra: **20**

  Kelime Tipi: -

  Altın yüzü II Sararmış yüz.

19. Rāh-ı keremde ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan

20. Ġayretle oldı çīn be-cebīn zerd rūy-ı zer

rūy-ı zerd:

1. **rūy-ı zerd:**

  Tarih 138

  Mısra: **4**

  Kelime Tipi: -

  Sararmış yüz.

3. Mihr tāvān-ı zer-endūdesinün reşkinden

4. Rūy-ı zerd ile ider sāḥasına vażʿ-ı cebīn

rūy-ı zerde:

1. **rūy-ı zerde:**-*de*

  Gazel 737

  Mısra: **13**

  Kelime Tipi: -

  Sararmış yüz.

13. Ne vech ile yaraşur rūy-ı zerde ḫᵛāhiş-i cāh

14. Ḫazānda ḫᵛāhiş-i köhne-bahār olınsa bile

rūy-ı zerdini:

1. **rūy-ı zerdini:**-*i, -n, -i*

  Gazel 637

  Mısra: **5**

  Kelime Tipi: -

  Sararmış yüz.

5. ʿUşşāḳ rūy-ı zerdini itsün güdāḫte

6. Teẕhīb içün kitābe-i bāb-ı tevekkülin

rūy-ı zerdüm:

1. **rūy-ı zerdüm:**-*üm*

  Gazel 146

  Mısra: **15**

  Kelime Tipi: -

  Sararmış yüz.

15. Rūy-ı zerdüm piste-i leb-bestesin ḫandān ider

16. Zaʿferān nevʿ-i nebātuñ Ḫᵛāce Nasrüʾd-dīnʾidür

rūy-ı ziştümüz:

1. **rūy-ı ziştümüz:**-*ü, -müz*

  Gazel 290

  Mısra: **10**

  Kelime Tipi: -

  Çirkin yüz.

9. Ol rū-siyāh maʿsiyetüz Nābiyā kʾider

10. Āb-ı ḥayāt āyīneyi rūy-ı ziştümüz

rūyına baḳamaz:

1. **rūyına baḳamaz:**
Gazel 422
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önem vermemek, ilgilenmemek.
1. Baḳamaz rūyına dil-ḫᵛāhı ḳadar maḥbūbuñ
2. Rızḳınuñ vāsıṭa-i naḳşı budur maḥcūbuñ

rūyına baḳmaġa şerm iderüm:
1. **rūyına baḳmaġa şerm iderüm:**-*er, -üm*
Gazel 405
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzüne bakmağa utanmak, yüzüne bakamaz olmak.
9. Rūyına şerm iderüm baḳmaġa yād itdükçe
10. Kimlere cilvegeh olduġını bu meydānuñ

rūyına düşer:
1. **rūyına düşer:**-*er*
Gazel 782
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünde belirmek, yüzüne yansımak.
3. ʿArak-rīz-i ḥicāb olmaz o şūḫ ancaḳ leṭāfetde
4. Düşer reng-i ḥicābum rūyına vaḳt-i temennāda

rūyını perde itmez idi:
1. **rūyını perde itmez idi:**-*mez , -i, -di-mez, - i, -di*
Gazel 761
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünü kapatmak, örtmek, utanmak.
5. Ḫalḳ itmez idi perde olan rūyını pā-māl
6. Ġammāzlıġı olmasa naḳş-ı ḳademüñ de

rūyını siyah eyledüginden:
1. **rūyını siyah eyledüginden:**-*dü, -gi, -n, -den*
Gazel 761
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünü karartmak II Yüzünü kara çıkarmak.
1. Rūyını siyah eyledüginden raḳamuñ da
2. Ḳaṭʿ eylediler ḫalḳ lisānın ḳalemüñ de

rūy-māl:
1. **rūy-māline:**-*i, -n, -e*
Gazel 101
Mısra: **7**
Yüz süren (Peygamberin kabri bağlamında).
7. İns ü melek akarsa nʾola rūy-māline
8. Devlet-serāy-ı şāh-ı risālet Medīneʾdür

2. **rūy-māline:**-*i, -n, -e*
Tarih 142
Mısra: **3**
Yüz sürme.
3. Devlet anuñ ki nāʾil ola rūy-māline
4. Maḥṣūṣ-ı dest-i ḫayr-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

rūymāl:
1. **rūymāl:**
Gazel 183
Mısra: **10**
Yüz sürme.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

rūy-māl itdükçe:
1. **rūy-māl itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 302
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüz sürmek.
7. İtdükçe rūy-māl zemīn-i nedāmete
8. Rīş-i sefīd-fām ile cārūb-ı tevbeyüz

rūy-māl itmeġe:
1. **rūy-māl itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 12
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Yüz sürmek.
69. Rūy-māl itmeġe dāmānuña furṣat gözeden
70. Yapışup dāmenüñe cevr içün eyler ibrām

rūy-māl itmek:
1. **rūy-māl itmek:**-*mek*
Kaside 2
Mısra: **291**
Kelime Tipi: -
Yüz sürmek.
291. Rūy-māl itmek içün ravżaña virdün ruḫsat
292. Beni kimse idemez pişgehüñden ibʿād

rūy-māl olunmaz:
1. **rūy-māl olunmaz:**-*un, -maz*
Kaside 16
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Yüz sürmek.
129. Dergāh-ı devletine olunmaz mı rūy-māl
130. Ol dāverüñ ki sebḳ ide böyle kerāmeti

rūy-māl-i nigīn:
1. **rūy-māl-i nigīn:**
Gazel 561
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yüz süren yüzük.
3. Siyāh-rūyluġa meylinüñ şeʿāmetidür
4. Bu güne dāmen-i evrāḳa rūy-māl-i nigīn

rūy-siyāh olsa:
1. **rūy-siyāh olsa:**-*sa*
Gazel 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kara yüzlü olmak.
3. ʿAceb mi āyine-i raḥmet olsa rūy-siyāh
4. Kemīne-seng-i siyāh ile zer ʾıyār olunur

rūyumuz sefid ider:
1. **rūyumuz sefid ider:**-*er*
Gazel 486
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünü ağartmak.
11. Luṭfından ebr-i raḥmet ider rūyumuz sefid
12. Yoḫsa bizüm icāreli ḳaṣṣārumuz degül

rūz:
1. **rūz:**
Gazel 866
Mısra: **13**
Gün.
13. Her rūz eyledi nice kirpāsı rū-sefid
14. Ammā sepīdi-i ruḫı ḳaṣṣāre ḳalmadı

2. **rūzlarda:**-*lar, -da*
Gazel 17
Mısra: **3**
Gündüz.
3. ʿUşşāḳa rūzlarda olan nāzlar olur
4. Būs u kenar ẕevḳine maḥsūb şeb-be-şeb

3. **rūzda:**-*da*
Gazel 198
Mısra: **10**
Gündüz.
9. Rūzenüñ vaḳt-ı şebāngāhı olunmaz inkār
10. Gerçi dest ü deheni rūzda imsak eyler

4. **rūzı:**-*ı*
Gazel 208
Mısra: **15**
Gündüz.
15. Bāḫūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
16. Fevt ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

5. **rūzdan:**-*dan*
Gazel 398
Mısra: **14**
Gündüz.
13. Reng-i ʿadem vücūdla Nābī be-hem yürür
14. Mümkin degül müfāreḳatı rūzdan şebüñ

6. **rūzde:**-*de*
Gazel 403
Mısra: **3**
Gündüz.
3. Vaṣl şebde yaḳışur rūzde yoḳdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaḳ bāblaruñ

7. **rūzı:**-*ı*
Gazel 576

Mısra: **8**
Gündüz.
7. Ġayret ḳomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rāciḥ görinür rūzı şebinden

8. **rūz:**
Gazel 801
Mısra: **6**
Gündüz.
5. Teveccüh idene āġūş-ı miḥrābın güşād eyler
6. Şebān rūz olduġı yoḳ bāzū-yı ṭāḳına ḫam-dāde

9. **rūz:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **68**
Gündüz.
67. O şeb-i nūr-zāye olsa sezā
68. Ṣad hezārān hezār rūz fedā

10. **rūz:**
Tarih 81
Mısra: **7**
Gündüz.
7. Vesme-yāb-ı faḫr olur taḥrīr-i nīlīsiyle rūz
8. Cāme-pūş-ı rūz olur tāvān-ı zerrīn ile şeb

rūz tā-şeb:
1. **rūz tā-şeb:**
Kaside 12
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabahtan akşama kadar.
85. Naẓaruñ şevḳine şeb tābe-seher ḳāʿim olan
86. Rūz tā-şeb nigeh-i nāzın ider mest-i menām

rūz u şeb:
1. **rūz u şeb:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece.
7. Reg-i efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
8. Ki teb-lerzeyle anuñçün giçer her rūz u şeb deryā

2. **rūz ü şeb:**
Gazel 535
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece.
9. Ol pādişāh-ı kişver-i ḥüsn ü letāfetüm
10. Kim rūz ü şeb çalınmadadur kūs-ı devletüm

3. **rūz u şeb:**
Kaside 24
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Gündüz ve gece.
135. Mihr ü mehden bir iki delv ile dūlāb-ı sipihr
136. Rūz u şeb mezraʿa-i devletin itsüñ ıskā

4. **rūz u şeb:**
Gazel 622
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gündüz ve gece.
3. Künc-i hicrāna olup sen de benüm gibi esīr
4. Rūz u şeb dest-zen-i dāmen-i feryād olasın

5. **rūz u şeb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gündüz ve gece ll daima.
113. Rūz u şeb ol mest-i melāmet-zede
114. İtmiş idi gülḫanı ʿişretkede

6. **rūz u şeb:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece gündüz, daima.
27. Gördiler āmāde bisāṭ-ı ṭarab
28. Başladılar ʿişrete her rūz u şeb

7. **rūz u şeb:**
Tarih 80
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Gece gündüz, daima.
25. Her umūrında muvaffaḳ eyleye Bārī Ḫudā
26. Ola evḳātı ḳarīn-i ẕevḳ u rāḥat rūz u şeb

rūz u şebi:
1. **rūz u şebi:**-*i*
Gazel 612
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gündüz ve gece.
7. Ruḫsārınuñ ālāyişidür kākül-i müşgīn
8. Rūz u şebi birbirine taḳdīm ne mümkin

rūz u şebüm:
1. **rūz u şebüm:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gündüz ve gece.
9. Geh luṭf u geh ʿiṭābuñ ile eglenür göñül
10. Nābī gibi benüm daḫı rūz u şebüm budur

rūze:
1. **rūzenüñ:**-*nüñ*
Gazel 198
Mısra: **9**
Oruç.
9. Rūzenüñ vaḳt-ı şebāngāhı olunmaz inkār
10. Gerçi dest ü deheni rūzda imsak eyler

2. **rūze:**
Kaside 16
Mısra: **26**
Gün, gündüz.
25. Cismüñ ʿalīl ü tāb ü tüvānuñ ʿadīm iken
26. Her meh dü rūze görmez iken rūy-ı ṣıḥḥati

3. **rūzenüñ:**-*nüñ*
Tarih 18
Mısra: **7**
Ramazan, oruç.
7. Faḳīr āmāde idüm rūzenüñ rūz-ı nuḫustında
8. Ki bu vażʿı o meczūb-ı İlāhī iḫtirāʿ itdi

rūzedār:
1. **rūzedāra:**-*a*
Gazel 885
Mısra: **3**
Oruçlu.
3. Rūzedāra kim olur tesliye-baḫş-ı ḫāṭır
4. Ramażān içre olan lafẓ-ı mażādan ġayrı

rūzedāran:
1. **rūzedārana:**-*a*
Kaside 10
Mısra: **45**
Oruçlular, oruç tutanlar.
45. Hilāl-i ʿīd görünmezdi rūzedārana
46. Cihāndan eylemese bād-ı luṭfı ref-i ġubār

rūzedār-ı taḥḳīḳa:
1. **rūzedār-ı taḥḳīḳa:**-*a*
Gazel 378
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Araştırma oruçlusu (Herşeyi araştırıp doğruluğunu ortaya koyan bağlamında).
11. O deñlü teşne iken rūzedār-ı taḥḳīḳa
12. Virür mi şu dem-i iftārda ṣıyām-ı dürūġ

rūz-efzūn:
1. **rūz-efzūn:**
Kaside 24
Mısra: **5**
Uzun ömürlü.
5. Rāyet-i ġuṣṣa nigūn ẕevḳ u ṣafā rūz-efzūn
6. Çerḫ-i dūn mihr-nümūn devr-i felek kām-revā

rūz-efzūn eyle:
1. **rūz-efzūn eyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **534**
Kelime Tipi: -
Uzun ömürlü eylemek.
533. Ẕāt-i pākin ḫaṭādan eyle maṣūn
534. ʿİzz ü iḳbālin eyle rūz-efzūn

rüzgâr:
1. **rüzgārın:**-*ın*
Gazel 319
Mısra: **2**
Devir,zaman, felek.
1. Bāġ-ı dehrüñ hem ḫazānın hem bahārın görrmişüz

2. Biz neşāṭuñ da ġamuñ da rüzgārın görmişüz

2. **rüzgār:**
Gazel 622
Mısra: **7**
Devir,zaman, felek.
7. Rüzgār eylesün eflāke ġubāruñ peyvend
8. Göreyüm pā-zede-i leşker-i bī-dād olasın

3. **rüzgār:**
Gazel 184
Mısra: **4**
Devir,zaman, felek.
3. Virmez bu inşirahı dile ġayrı kūhsār
4. Bu kūh-ı Despoto añılur rüzgār olur

4. **rüzgārı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **2**
Devir,zaman, felek.
1. Senüñçün itdügümüz āh u zārı biz bilürüz
2. Firak içinde geçen rüzgārı biz bilürüz

5. **rüzgârdan:**-*dan*
Gazel 388
Mısra: **9**
Devir,zaman, felek.
9. Çoḳ da açılma eyle hazer rüzgârdan
10. Ḥammām-ı çerḫ köhnelemiş püşt-māli yoḳ

6. **rüzgār:**
Gazel 846
Mısra: **12**
Devir,zaman, felek.
11. Nābī hümā-yı evc-i ferāġ olduġum görüp
12. Ḳaldurdı rüzgār semavāta lānemi

7. **rüzgārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 810
Mısra: **9**
Devir,zaman, felek.
9. Bārī ṣafā ile geçirür rüzgārını
10. Rindān eger iżāʿat-ı evḳāt iderse de

8. **rūzgārumuz:**-*u, -muz*
Tarih 58
Mısra: **2**
Devir,zaman, felek.
1. Gitdi dār-ı beḳāya hem-şīre
2. Eyledi rūzgārumuz tīre

9. **rūzgārumuzdandur:**-*umuz, -dan, -dur*
Gazel 79
Mısra: **2**
Devir,zaman, felek.
1. Şikestelik dile gīsū-yı yārumuzdandur
2. Bize bu şīve yine rūzgārumuzdandur

10. **rüzgārdan:**-*dan*
Gazel 182
Mısra: **6**
Devir,zaman, felek.
5. Şemīm-i zülfine āmādedür meşām-ı ümīd
6. Ne gūne cünbişi var rüzgārdan ne ḫaber

11. **rüzgār:**
Gazel 234
Mısra: **13**
Devir,zaman, felek.
13. Serīr-i çerḫe çıḳar rüzgār ile Nābī
14. O dil ki ḫāk-ṣıfat cāy-ı reh-güẕāre düşer

12. **rūzgāruñ:**-*uñ*
Gazel 527
Mısra: **6**
Devir,zaman, felek.
5. Ḳaṭl-i ʿāma ārzū-yı ġamzesin taḳrīr ile
6. Rūzgāruñ tīġ-ı kinin pā be-dāmān eyledüm

13. **rūzgāruñ:**-*uñ*
Gazel 585
Mısra: **14**
Devir,zaman, felek.
13. Şibhidür ḥamlinden agāh olmayan ābistenüñ
14. Rūzgāruñ bilmeyen sūriyle tevʾem mātemin

14. **rüzgār:**
Gazel 738
Mısra: **2**
Devir,zaman, felek.
1. Yanmış derūnı maḳdemüne intiẓār ile
2. Şāh-ı çenār pençeleşür rüzgār ile

15. **rüzgârda:**-*da*
Gazel 738
Mısra: **7**
Devir,zaman, felek.
7. Gül-çīn-i kām odur var ise rüzgârda
8. Gül-geşt-i bāġ ide bir iki gül-ʿizār ile

16. **rüzgār:**
Gazel 772
Mısra: **6**
Devir,zaman, felek.
5. Saña bāziçe-i çerḫi nice tefhīm ideyüm
6. Rüzgār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

17. **rüzgâr:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **42**
Devir,zaman, felek.
41. Budur heykel-i gerden-i iftiḫār
42. Müşemmaʿla ṣaḳlar anı rüzgâr

18. **rüzgār:**
Kıt'a 49
Mısra: **1**
Devir,zaman, felek.
1. Üç s̠üls̠e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

19. **rūzgāruñ:**-*uñ*
Gazel 104
Mısra: **9**
Yel, esinti II Zaman.
9. Ḳarār-dāde degül rūzgāruñ etvārı
10. Gehī muvāfıḳ olursa gehī muḫālif olur

20. **rüzgāruñ:**-*uñ*
Gazel 192
Mısra: **9**
Yel, esinti II Zaman.
9. Bu rüzgāruñ añlamayan germ ü serdini
10. Āh-ı şerāre-pāşı nesīm-i seher ṣanur

21. **rüzgāra:**-*a*
Gazel 334
Mısra: **5**
Yel, esinti II Zaman.
5. Rüzgāra eger is̠bāt-ı sükūn mümkin ise
6. O zamān sākin olur mevce-i deryā-yı heves

22. **rūzgāruñ:**-*uñ*
Gazel 610
Mısra: **10**
Yel, esinti II Zaman.
9. Nābiyā ḫoşter gelür bī-berg-i ʿayş olmaḳ baña
10. Rūzgāruñ çekmeden bār-ı girān-ı minnetin

23. **rüzgār:**
Kaside 12
Mısra: **39**
Yel, esinti II Zaman.
39. Rüzgār āyīne-i ḳalbe virüp yine keder
40. Dili pür-ḫūn ider evzā-ı ciger-sūz-ı ʿavām

24. **rüzgâr:**
Tarih 30
Mısra: **13**
Yel, esinti II Zaman.
13. Būyi taʿṭīr eyledi deḫrüñ meşāmın rüzgâr
14. Bezm-i iḳbāle getürdi bir muṣannaʿ micmeri

25. **rüzgār:**
Tarih 52
Mısra: **22**
Yel, esinti II Zaman.
21. Bālā-yı meşhedinde olan ḳubbe-i bülend
22. Olmışdı rüzgār ile erkānı nā-ḳavī

26. **rüzgār:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Esinti, yel.
1. Ḫāk-i Ḥarem ki ʿizzet ile kīmyālanur
2. Ammā ki rüzgār gelür kim hevālanur

27. **rüzgâr:**
Gazel 780

Mısra: **13**
Esinti, yel.
13. Nābī ne ḫoş zamīr-şinās o idi rūzgâr
14. Yārün nezāket ile toḳundı niḳābına

28. **rūzgārum:**-*um*
Gazel 877
Mısra: **8**
Esinti, yel.
7. Bu baḥr-ı ġamda ḳalur mıydı böyle keştī-i ḫāṭır
8. Kenāra çıkmaġa gönlümce rūzgārum olaydı

29. **rūzgārun:**-*un*
Gazel 850
Mısra: **13**
Esinti, yel.
13. Rūzgārun şiddetinden oldı āsāyiş-güzīn
14. Zīr-i dāmān-ı ḫafāda şemʿ-i bezm-ārā gibi

30. **rüzgârdan:**-*dan*
Gazel 633
Mısra: **4**
Devir, zaman II esinti,yel.
3. İtmez düşürse pīrehenin yaḳmada ḳuṣūr
4. Şemʿa fener viḳāye iken rüzgârdan

31. **rūzgārum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **395**
Devir; felek.
395. Rūzgārum siyāh u baḫtum dūn
396. Ṭāliʿüm tire ḫāṭırum maḥzūn

rūzgār-ı ʿadli:
1. **rūzgār-ı ʿadli:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Adalet devri, zamanı.
69. Dād-ḫᵛāhānuñ penāhı sāyebān-ı devleti
70. Bī-kesānun rūzgār-ı ʿadli yār u yāveri

rūzgār-ı keremüñle:
1. **rūzgār-ı keremüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 9
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Cömertlik yeli.
123. Rūzgār-ı keremüñle senüñ ey Ḫatim-i vaḳt
124. Kimdür āyā diye āyīne-i ṭabʿum muġber

rūzgār-ı serv:
1. **rūzgār-ı serv:**
Gazel 658
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Servi ağacının rüzgarı, havası.
1. Olmaḳla istiḳāmet ile iştihār-ı serv
2. Hep ser-firāzlıḳla giçer rūzgār-ı serv

rūzgār-ı ṭarab-engīzi:
1. **rūzgār-ı ṭarab-engīzi:**-*i*
Tarih 63
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mutluluk veren rüzgar.
7. Rūzgār-ı ṭarab-engīzi ḳomaz
8. Bağlamış bād-ı ṣabā mīsāḳı

rūzgār-ı ümīdüñ:
1. **rūzgār-ı ümīdüñ:**-*üñ*
Gazel 888
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Umut rüzgarı.
9. Eyler güşāde ġonce-i āmāli Nābiyā
10. Nāgāh rūzgār-ı ümīdüñ tenessümi

rūzī:
1. **rūzī:**
Gazel 431
Mısra: **9**
Rızık, nasip.
9. İçdügi āb degül kendüye çün kim rūzī
10. Aġzınuñ kes̱retinün nefʿi ne dullāblaruñ

2. **rūzīleri:**-*ler, -i*
Gazel 431
Mısra: **1**
Rızık, nasip.
1. Pāyına gelmese rūzīleri bī-tāblaruñ
2. Keştiyān düşmez idi dāmına gird-āblaruñ

3. **rūzī:**
Gazel 752
Mısra: **3**
Nasip.
3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

rūz-ı ceng:
1. **rūz-ı ceng:**
Tarih 128
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Savaş günü.
9. Rūz-ı ceng olduġı dem havl-nümā-yı maḥşer
10. Çerḫ-sāy olduġı dem şuʿle-i āşūb-ı veġā

rūz-ı cezā:
1. **rūz-ı cezā:**
Gazel 373
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıyamet günü.
9. Eyle Nābīnün edā-yı ḥaccına rūz-ı cezā
10. Pīşgāh-i ḥażret-i Ḥaḳʾda şahādet el-vedāʿ

rūz-ı ecel:
1. **rūz-ı ecel:**
Kaside 3
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ölüm günü.
19. Ḳılındı rūz-ı ecel cilve-i cemālüñe ḫāṣ
20. Ḳalem-rev-i dü serā yā Muḥammed-i ʿArabī

rūz-ı ezelden:
1. **rūz-ı ezelden:**-*den*
Gazel 675
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ezelden beri.
3. Ey māh-pāre kimdür olan sedd-i rāh-ı vaṣl
4. Ṣoḥbet senüñle rūz-ı ezelden nasīb ise

2. **rūz-ı ezelden:**-*den*
Gazel 551
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkesin kısmetinin tayin edildiği ezel günü.
3. Ḳısmetüñ rūz-ı ezelden müteʾayyindür hep
4. ʿĀlemüñ ḳaṭʿa çalış rişte-i ṭūl-ı emelin

3. **rūz-ı ezelden:**-*den*
Gazel 565
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ezel günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.
13. Sen isteme isterseñ o ister seni Nābī
14. Taʿyin olunan her ne ise rūz-ı ezelden

4. **rūz-ı ezelden:**-*den*
Tarih 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ezel günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.
3. Hātif didi hīç çekme emek rūz-ı ezelden
4. Tārīḫi dinilmişdür anuñ terceme-i ʿaşḳ

rūz-ı ḫaşrda:
1. **rūz-ı ḫaşrda:**-*da*
Kaside 3
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Mahşer günü.
39. Himāyetüñle çıḳar rūz-ı ḫaşrda ġālib
40. Sipāh-ı ḫavfe recā yā Muḥammed-i ʿArabī

rūz-ı hicr:
1. **rūz-ı hicr:**
Gazel 850
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hicran günü.
11. Dīdelerden çeşme-i āb-ı ḥayāt oldı nihān
12. Oldı rūz-ı hicr tūlāni şeb-i yeldā gibi

rūz-ı hicre:

1. **rūz-ı hicre:**-*e*
Gazel 380
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hicran günü.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

rūz-ı ʿīdde:

1. **rūz-ı ʿīdde:**-*de*
Gazel 415
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bayram günü.
11. Yoḳ farḳı rūz-ı ʿīdde ṭıfl-ı bürehneden
12. Hengām-ı gülde şāẖ-ı gül-i gül ne-dādenüñ

rūz-ı itmāmında:

1. **rūz-ı itmāmında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tamamlandığı gün.
1. Rūz-ı itmāmında bu cāy-ı meserret-güsterüñ
2. Kim temāşāsı ferāmūş itdürür peymāneyi

rūz-ı ḳıyāmetle:

1. **rūz-ı ḳıyāmetle:**-*le*
Gazel 769
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kıyamet günü.
5. Yanup yakılmadan leb-teşneligden āh-ı ḥasretden
6. Şeb-i hicrānım aṣlā farḳı yoḳ rūz-ı ḳıyāmetle

rūz-ı maḫşer:

1. **rūz-ı maḫşer:**
Gazel 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kıyamet günü.
1. Rūz-ı maḥşer olur āzāde-i züll-i zencīr
2. Bāzū-yı ṭavʿın iden beste-i ḳayd-ı tekbir

rūz-ı meʿād:

1. **rūz-ı meʿād:**
Kaside 2
Mısra: **286**
Kelime Tipi: -
Mahşer Günü.
285. Sāyebān-ı keremün basṭ-ı cenāḥ itmiş iken
286. İtmem ümmīd ki açuḳda ḳalam rūz-ı meʿād

rūz-ı mecād:

1. **rūz-ı mecād:**
Kaside 2
Mısra: **326**
Kelime Tipi: -
Kıyamet, mahşer günü.
325. Bende Nābīʾden ola elf ṣalāt elf selām
326. Ruḥuña ālüñe aṣḥābuna tā rūz-ı mecād

rūz-ı nuḫistīninde:

1. **rūz-ı nuḫistīninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 414
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Birinci gün.
3. Geçilmez seyl-i meyden itmedükçe ḳaldırım peydā
4. Şikest-i tevbeden rūz-ı nuḫistīninde şevvālüñ

rūz-ı nuḫustında:

1. **rūz-ı nuḫustında:**
Tarih 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İlk gün, birinci gün.
7. Faḳīr āmāde idüm rūzenüñ rūz-ı nuḫustında
8. Ki bu vażʿı o meczūb-ı İlāhī iḫtirāʿ itdi

rūzī olmaz:

1. **rūzī olmaz:**-*maz*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Nasip olmak, kısmet olmak.
21. Ḥaḳ budur herkese olmaz rūzī
22. Olmasa ṭāliʿinüñ fīrūzı

rūz-ı rūşenden:

1. **rūz-ı rūşenden:**-*den*
Gazel 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aydınlık gün, parlak gün.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden füzūn feryād-resdür şeb baña

rūz-ı rūşenveş:

1. **rūz-ı rūşenveş:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gündüzün aydınlığın gibi.
5. Egerçi rūz-ı rūşenveş degüldür ṣāf-dil ammā
6. Yine setr eyleyen aḥvāl-i ḫalḳı perde-i şebdür

rūz-ı rūze:

1. **rūz-ı rūze:**
Gazel 705
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ramazan günü.
1. Rūz-ı rūze cemʿ olur rindān Āyāṣufiyyeʾde
2. Ḥalḳa-bend-i üns olur yārān Āyāṣufiyyeʾde

rūz-ı rūzede:

1. **rūz-ı rūzede:**-*de*
Gazel 315
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ramazan günü.
3. Ziḥām o gūne cevāmiʿde rūz-ı rūzede kim
4. Mülāzimān-ı ḳadīmüʾz-zamāna yir ḳalmaz

rūz-ı siyehden:

1. **rūz-ı siyehden:**-*den*
Gazel 636
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kara gün II Gece.
7. Bu şehrde rāḥat mı görür rūz-ı siyehden
8. Iṣlāḥ iden adam ḳara gönlekle hevāsın

rūz-ı şümāra:

1. **rūz-ı şümāra:**-*a*
Gazel 453
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hesap günü, kıyamet günü.
11. Zāhid elünde dām-ı emel itme sübḥayı
12. Tesbīḥi bāri bir daḫı rūz-ı şümāra çek

rūz-ı tenād:

1. **rūz-ı tenād:**
Kaside 2
Mısra: **288**
Kelime Tipi: -
Mahşer Günü.
287. Ümmetüñden çü senüñ eyledi Allāh beni
288. Hāşe līʾllāh ki maḥrūm ḳalam rūz-ı tenād

rūz-ı vaṣl:

1. **rūz-ı vaṣl:**
Kaside 28
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Vuslat günü.
35. Zemīn-i şiʿrde itmiş taḫallüṣ-i hicrī
36. Ki rūz-ı vaṣl şeb-i hecr ile müşeyyeddür

rūz-merre:

1. **rūz-merredür:**-*dür*
Gazel 131
Mısra: **8**
Her günkü, her günlük.
7. Gerçi ḳumāş-ı tevbeye yoḳ ḳābiliyyetüm
8. Ammā ʿināyet-i ezelī rūz-merredür

rūznāme-i nev-rūz:

1. **rūznāme-i nev-rūz:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Nevruz günlüğü, bahar defteri.
107. Açılup rūznāme-i nev-rūz
108. Geldi taḥvīle mihr-i ʿālem-sūz

rūz-nāme-i vaṣfuñ:

1. **rūz-nāme-i vaṣfuñ:**-*uñ*
Kaside 14
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Övgü defteri, şiiri.

123. Nice ḫıtāma irer rūz-nāme-i vaṣfuñ

124. Siyāhī-i şeb-i yeldāyı itseler de midād

rūzveş:

1. **rūzveş:**

    Gazel 413

    Mısra: **9**

    Gün gibi.

9. Rūzveş keşf-i ʿuyūb itmedüginden ġayrı

10. Çoḳdur erbābına imdadı şeb-i deycūruñ

S

saʿādet:

1. **saʿādet:**
Gazel 200
Mısra: **16**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
15. Ḳaṣd-ı sitemle ḳalbüñe reh-yāb olursa da
16. Nābī-i nā-murāda saʿādet degül midür

2. **saʿādeti:**-*i*
Gazel 247
Mısra: **2**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
1. Şemʾüñ şükūh-ı ḥüsni fīrūzānlıġındadur
2. Pervānenüñ saʿādeti sūzānlıġındadur

3. **saʿādet:**
Gazel 659
Mısra: **1**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
1. Bi-ḥamdiʾllāh naṣīb oldı saʿādet yā Resūlaʾllāh
2. Ki itdüm ḫāk-i dergāhuñ ziyāret yā Resūlaʾllāh

4. **saʿādetle:**-*le*
Kaside 7
Mısra: **133**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
133. Süvār olunca saʿādetle raḫş-ı iḳbāle
134. Güẕergehinde ṭurur rūḥ-ı Behmen ü Şāpūr

5. **saʿādetle:**-*le*
Gazel 769
Mısra: **4**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
3. Benüm de sūzişüm ʿarż it emānet pīşgāhında
4. Gidersen ey göñül kūy-ı dil-ārāya saʿādetle

6. **saʿādet:**
Kaside 8
Mısra: **97**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

7. **saʿādet:**
Kaside 14
Mısra: **9**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
9. Cihāna itdi sirāyet saʿādet ās̱ārı
10. İrişdi ʿāleme ṣaḥrā-yı ġaybdan imdād

8. **saʿādet:**
Kaside 14
Mısra: **141**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
141. Saʿādet ile semend-i murāda bindükçe
142. Ṭuta rikābını dest-i duʿā ile zühhād

9. **saʿādetde:**-*de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **317**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
317. Görüp aḳrānumı saʿādetde
318. Nice ebnā-yı cinsi rifʿatde

10. **saʿādetle:**-*le*
Tarih 26
Mısra: **31**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse Ḫıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i Ḫudā ola ḳafādārı

11. **saʿādet:**
Tarih 82
Mısra: **109**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
109. Nāʾil oldı saña saʿādet ile
110. İrdi maḳṣūda oldı kām-revā

12. **saʿādet:**
Tarih 139
Mısra: **8**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
7. Būs ider destini Ḫān Aḥmed-i ʿāli-şānuñ
8. Zer-nişān olmadan efzūn bu saʿādet aña bes

saʿādet ü iḳbāl:

1. **saʿādet ü iḳbāl:**
Tarih 94
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve güzel talih.
13. Sinīn-i müddetine gelse bir ḫidīvüñ rāst
14. İder saʿādet ü iḳbāl birbirin teʾkīd

saʿādet-i dü-cihān:

1. **saʿādet-i dü-cihān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **332**
Kelime Tipi: -
İki cihanın (dünya ve ahiretin) mutluluğu.
331. Bir daḫı eyle ḫvāce-i dīvān
332. Ḥāṣıl olsun saʿādet-i dü-cihān

saʿādet-i dü-cihānuñ:

1. **saʿādet-i dü-cihānuñ:**
Gazel 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İki cihanın (dünya ve ahiretin) mutluluğu.
11. Çekmek saʿādet-i dü-cihānuñ esāsıdur
12. Behr-i rizā-yı Bārī Ḫudā bār-ı evliyā

sāʿat:

1. **sāʿatüm:**-*üm*
Gazel 516
Mısra: **14**
Saat, vakit, zaman.
13. Nābī ʿaceb mi cünbiş-i raḳḳāş-ı naṭıḳa
14. Üstād-ı ṣunʿ bestesidür sāʿatüm benüm

2. **sāʿatler:**-*ler*
Gazel 60
Mısra: **8**
Saat, vakit, zaman.
7. Ele evḳāt-ı ʿömrüñ girdügiyle çıkduġı birdür
8. Degül zencīrlerle ẓabṭa ḳādir vaḳti sāʿatler

3. **sāʿatdeki:**-*de, -ki*
Gazel 55
Mısra: **5**
Günün hangi anı olduğunu gösteren alet.
5. Sāʿatdeki raḳḳaṣ gibi dil ṭapış eyler
6. Olmaz da nʾolur ṭabʿ-ı peşīmān mütereddid

4. **sāʿatüñ:**-*üñ*
Gazel 400
Mısra: **6**
Günün hangi anı olduğunu gösteren alet.
5. Bir ẕerre yoḳ bu kārgeh-i ṣunʿda ʿabes̱
6. Vābestedür biribirine çerḫi sāʿatüñ

5. **sāʿati:**-*i*
Gazel 80
Mısra: **2**
Doğru zaman, uygun vakit.
1. Yārün bilürüz bezmümüze raġbeti vardur
2. Ammā ki zamānın gözedür sāʿati vardur

6. **sāʿat:**
Gazel 713
Mısra: **6**
Günün hangi anı olduğunu gösteren alet.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

7. **sāʿatledür:**-*le, -dür*
Gazel 180
Mısra: **6**
Saat, vakit, zaman.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

8. **sāʿat:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Saat, vakit, zaman.
3. Maḳṣūda nāil olduġu sāʿat rücūʿ ider
4. Raḳḳāṣ-ı sāʿat olsa sezādur mizācumuz

9. **sāʿat:**
Gazel 475
Mısra: **9**
Saat, vakit, zaman.
9. Biñ sāʿat olur derd-i ser-i renc-i ḫumārı
10. Bu bezmde bir sāʿat eger ʿālem iderseñ

10. **sāʿat:**
Gazel 475
Mısra: **10**
Saat, vakit, zaman.
9. Biñ sāʿat olur derd-i ser-i renc-i ḫumārı

10. Bu bezmde bir sāʿat eger ʿālem iderseñ

11. **sāʿatde:**-*de*
Gazel 841
Mısra: **4**
Saat, vakit, zaman.
3. Elbette bir ṭarafdan olur naḳşı aşikār
4. Bedrüñ hemān pür olduġı sāʿatde kīlesi

12. **sāʿat:**
Kaside 13
Mısra: **143**
Saat, vakit, zaman.
143. Mihr-i iḳbāli ṭulūʿ itdügi sāʿat oldı
144. Dest-ber-dest-i teṣālüḥ sipeh-i nūr u ẓalām

13. **sāʿati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **232**
Saat, vakit, zaman.
231. Yol bulmayup mizāc-ı hümāyūnına
232. Ola ṣafā ile güẕerān cümle sāʿati

14. **sāʿat:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **114**
Saat, vakit, zaman.
113. İtdi lebinden bu suḫan iltimāʿ
114. Eyledi yārana o sāʿat vedāʿ

15. **sāʿat:**
Gazel 329
Mısra: **6**
Zamanı gösteren araç (Cepte taşınan köstekli saat bağlamında).
5. Vā-beste çerḫe cünbişümüz devr ü seyrümüz
6. Güyā ki dest-i ʿāleme bir sāʿat olmışuz

16. **sāʿatidür:**-*i, -dür*
Gazel 456
Mısra: **2**
Zamanı gösteren araç (Cepte taşınan köstekli saat bağlamında).
1. Gerdişde ise çerḫleri ṭarf-ı berīnüñ
2. Dullāb daḫı sāʿatidür ceyb-i zemīnüñ

17. **sāʿat:**
Gazel 459
Mısra: **7**
An, zaman.
7. Sāyeyüz biz bizi ol sāʿat iderler pā -māl
8. Ṣāḥib-i ẓıll ile iṡbāt-ı müsāvāt itsek

18. **sāʿatde:**-*de*
Gazel 642
Mısra: **6**
An, zaman.
5. ʿAcaba var mı ola her ne ise maṭlabına
6. Ārzu itdügi sāʿatde hemān nāʾil olan

19. **sāʿat:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **132**
An, zaman.
131. Tā aña dek kim zer-i kāmil-ʿıyār
132. Bulduġı sāʿat ʿaded-i çil hezār

sāʿat-ı evkāt-ı ʿömr:
1. **sāʿat-ı evkāt-ı ʿömr:**
Gazel 664
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ömür zamanının saatleri.
17. Sāʿat-ı evkāt-ı ʿömr nāzenīn durmaz geçer
18. Nābiyā baġlansa ḳat ḳat ahenīn zencīr ile

sāʿati geldükde:
1. **sāʿati geldükde:**
Kaside 20
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Vakti gelmek.
15. Esbāb-ı inḥilāline bir emr-i müşkilüñ
16. Taḳdīr olur müsāʿidi geldükde sāʿati

sāʿati gelmeden:
1. **sāʿati gelmeden:**-*meden*
Gazel 573
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vakti gelmek.
5. Gūş-māle olur elbette münebbih şāyān
6. Gelmeden sāʿati bāz itse leb-i ḫāmuşın

sāʿat-i ḫāṭırumuz:
1. **sāʿat-i ḫāṭırumuz:**-*um, -uz*
Gazel 145
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ömür saati, hayatın devam edip etmemesi.
13. Ben de bilmem ki ne şekle girecekdür Nābī
14. Sāʿat-i ḫāṭırumuz pençe-i eṭfāldedür

sāʿat-ı mīnā:
1. **sāʿat-ı mīnā:**
Gazel 678
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saatin camı.
5. Elbette olur sāʿat-ı mīnā gibi muġber
6. Bu dār-ı mükāfātda her kim dü-dil olsa

saʿat-i mīnā-yı cihānda:
1. **saʿat-i mīnā-yı cihānda:**-*da*
Gazel 69
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Alem semasının saati.
21. Her ne bu saʿat-i mīnā-yı cihānda var ise
22. Diḳḳat itsen bir ucı gerdiş-i çerḫe ṭayanur

sāʿat-i zerdür:
1. **sāʿat-i zerdür:**-*dür*
Tarih 82
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Altın işlemeli saat.
39. Kimisi didi sāʿat-i zerdür
40. Cīb-i Sulṭān-ı āsmāna sezā

sāʿat-ı zerrīnüz:
1. **sāʿat-ı zerrīnüz:**-*üz*
Gazel 798
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Altın işlemeli saat.
5. Cīb-i ʿālemde biz ol sāʿat-ı zerrīnüz kim
6. Māh taḳlīd idemez gerdiş-i hemvārumuza

ṣaʿb:
1. **ṣaʿb:**-*dur*
Gazel 204
Mısra: **14**
Çetin, güç, zor.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ ḳāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eşʿabdur

2. **ṣaʿb:**
Gazel 701
Mısra: **12**
Çetin, güç, zor.
11. Pāyānı yoḳ nikāt-ı ḫafiyyāt-ı ḥüsnünüñ
12. Tefhīm ṣaʿb biñde birin ehl-i ẓāhire

3. **ṣaʿb:**
Kaside 13
Mısra: **210**
Çetin, güç, zor.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḥsen-i ḥāl ile tamām

4. **ṣaʿb:**
Tarih 122
Mısra: **17**
Çetin, zor, güç, sarp.
17. Nice yıllarda ḳatʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

ṣabā:
1. **ṣabādan:**-*dan*
Gazel 6
Mısra: **10**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
9. Biri birin kenāra gelmede emvāc ider pā-māl
10. Meġer Nābī şikāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

2. **ṣabāya:**-*ya*
Gazel 6
Mısra: **6**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

3. **ṣabādan:**-*dan*
Gazel 74
Mısra: **13**

Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
13. Muʿammā-gūne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

4. **ṣabā:**
Gazel 128
Mısra: **8**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
7. Ey sāde-levh açılma ṣanup mūriṯ-i ḥayāt
8. Bu ṣāḥanuñ semūmı ṣabā ṣūretindedür

5. **sabā:**
Gazel 489
Mısra: **19**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
19. Dökdi sabā piyālesine naḳd-i şebnemi
20. Kāse be-dest nergis olınca gedā-yı gül

6. **ṣabā:**
Gazel 493
Mısra: **9**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
9. Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemenden didi Nābī
10. H̱āk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül

7. **sabāda:**-*da*
Gazel 495
Mısra: **8**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
7. Fiġān ü zārın işitdüm esīr-i ṭurresinüñ
8. Egerçi bestedür ammā velī sabāda degül

8. **ṣabādan:**-*dan*
Gazel 515
Mısra: **22**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
21. Luṭf ile ġonce-güşāyān-ı ḳulūbüñ Nābī
22. Olmasuñ gülşene iḳbāli ṣabādan maḥrūm

9. **sabā:**
Gazel 526
Mısra: **3**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
3. Gül-berge sabā urmaz idi pençe-i tārāc
4. Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

10. **ṣabādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **12**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
11. İşidince yiñemez dāġ-ı nihānı açılur
12. Gülsitān-ı dil-i ʿuşşāḳa ṣabādur suḫanum

11. **ṣabāyı:**-*y, -ı*
Gazel 556
Mısra: **6**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
5. İdersin kākülin bāziçegāh-ı ārzū ammā
6. Ṣabāyı ḳande ḳorsun ẖāṭır-ı aḥbābın neylersin

12. **ṣabā:**
Gazel 557
Mısra: **3**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

13. **ṣabā:**
Gazel 670
Mısra: **10**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
9. Olmaḳ ne var o ġonceye pīrāhen-i derūn
10. Bir kerre āşinālıḳ ideydüm ṣabā ile

14. **ṣabā:**
Gazel 742
Mısra: **17**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
17. Āvāredür şemīm-i ser-i zülfi ey ṣabā
18. Ṣayd it çemen götürmeden evvel konaġına

15. **ṣabāyı:**-*y, -ı*
Gazel 766
Mısra: **6**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
5. Hezārıyuz o gülüñ kim çemende görmese de
6. İder ṣabāyı revān ʿandelībüñ ardınca

16. **ṣabā:**
Gazel 777
Mısra: **1**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
1. İtdi yek-reng ṣabā gülşeni meyẖāne ile
2. Germ-ẖūn oldı gül-i ter yine peymāne ile

17. **ṣabāya:**-*y, -a*
Gazel 785
Mısra: **8**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
7. Gönder dil-i ḥazīne bir kez nesīm-i vaṣluñ
8. Gülzār-ı derd ü ġamdur muḥtācdur ṣabāya

18. **ṣabādan:**-*dan*
Gazel 863
Mısra: **2**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
1. Ne bilür derdümi bir kimse H̱ūdaʾdan ġayrı
2. Ne bilür menzil-i cānānı ṣabādan ġayrı

19. **ṣabā:**
Kaside 2
Mısra: **149**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
149. Ey ṣabā ṣaḥn-ı ḥaremgāh-ı risāletdür bu
150. H̱āṭır-ı nāzük-i ẖākin gözet āzürde me-bād

20. **ṣabā:**
Kaside 9
Mısra: **102**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
101. Gülbin ıẓhār-ı tevāżuʿla sürer ẖāke yüzin
102. Dergehinden ki ṣabā eyleye gülzāre güẕer

21. **ṣabāya:**-*y, -a*
Kaside 11
Mısra: **102**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
101. O deñlü devleti ʿālī ki eşk-i ḥāsidden
102. Ṣabāya rāh-güẕer virmez oldı cūş-ı ẖalāb

22. **ṣabā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **30**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
29. Bu nişīmen kimüñ nişīmenidür
30. Ki ṣabā vaḳf-ı çeşm-i revzenidür

23. **ṣabā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **145**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
145. Gülsitāna vazife virdi ṣabā
146. Oldı ẓahriyyesi gül-i raʿnā

24. **ṣabā:**
Tarih 26
Mısra: **16**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
15. H̱azānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ẖaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

25. **ṣabā:**
Tarih 72
Mısra: **16**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
15. H̱ākine vārını ṣarf itmededür berg-i bahār
16. Dem-be- dem nāʾil-i seyrānı ṣabā bād-ı hevā

26. **ṣabāyı:**-*yı*
Gazel 452
Mısra: **1**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.

1. Ṣabāyı şīt-i ruḫsāruñla kim ʿālem-neverd itdüñ
2. Ḫazānveş bülbülān-ı ʿaşḳı ḫaṣm-ı berg-i verd itdüñ

27. **ṣabā:**
Gazel 623
Mısra: **8**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
7. Meġer būy-ı dil-āvīzin diriġ eyler gedālardan
8. Ki geldükçe ṣabā zülfin perīşān gösterür kendin

ṣabā vü debūr:
1. **ṣabā vü debūr:**
Kaside 7
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Doğu ve batı rüzgarları.
123. Taḥakküm eyler ise ittiḥād-ı eżdāda
124. İder muʿānaḳa-i dostī ṣabā vü debūr

ṣabāḥ:
1. **ṣabāḥ:**
Gazel 15
Mısra: **9**
Sabah.
9. Ben ḫayālinle ṣabāḥ olınca itdüm güft-gū
10. Sen kimi şāyeste-i luṭf-ı ḫiṭāb itdüñ bu şeb

2. **ṣabāḥuñ:***-uñ*
Gazel 166
Mısra: **14**
Sabah.
13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕīb nıṣfı ṣādıḳdur

3. **ṣabāḥ:**
Gazel 239
Mısra: **10**
Sabah.
9. Nābī ʿarūs-i mihr olamaz lāyıḳ-ı nigāh
10. İsterse her ṣabāḥ sürinsün sepīdeler

4. **ṣabāḥ:**
Gazel 639
Mısra: **10**
Sabah.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāḥ olınca uçar murġ āşiyānlardan

5. **ṣabāḥ:**
Gazel 852
Mısra: **3**
Sabah.
3. Her ṣabāḥ olur idi naḳd-i murād āmāde
4. Çıksa her gördüġümüz vāḳıʿanuñ taʿbīri

6. **ṣabāḥ:**
Tarih 83
Mısra: **4**
Sabah.
3. Gelmez nażīri encümen-i kevne bir daḫı
4. Amed-şüd itse nice ṣabāḥ u nice revāḥ

7. **ṣabāḥı:***-ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **23**
Sabah.
23. Her mesānuñ ṣabāḥı şāhiddür
24. Ki dü kevnüñ ilāhı vāḥiddür

8. **ṣabāḥ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **121**
Sabah.
121. Çünki ṣabāḥ oldı şeh-i aḫterān
122. Perde-i gülfām-ı ufuḳdan ʾiyān

9. **ṣabāḥ:**
Tarih 55
Mısra: **17**
Sabah.
17. Öyle nāzikdür binā-yı dil-keşi kim her ṣabāḥ
18. Seyrine mihr-i cihān-ārāyı muʿtād eyledi

ṣabāḥ olınca:
1. **ṣabāḥ olınca:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güneş doğup ortalık aydınlanmak.
5. Ṣabāḥ olınca ferāmūş olındı şemʿ gibi
6. Giceyle tāb-dih-i encümenlicüklerümüz

ṣabāḥ u revāḥ ola:
1. **ṣabāḥ u revāḥ ola:***-a*
Tarih 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sabah ve akşamın gelip gitmesi, zamanın akıp gitmesi.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmaya miẟli nice ṣabāḥ u revāḥ ola

ṣabāḥa çıkarsam:
1. **ṣabāḥa çıkarsam:***-ar, -sa, -m*
Gazel 505
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ölmeden sabaha kavuşmak, sabahlamak.
9. Hezār şāmı çıkarsam ṣabāḥa ey Nābī
10. Şikāyet-i şeb-i hicrüñ birinde tamām idemem

ṣabāḥa kalduġı:
1. **ṣabāḥa kalduġı:***-duġ, -ı*
Gazel 468
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sabahlamak.
3. Sipāh-ı tefriḳa āmādedür ḳafāsında
4. Ṣabāḥa kalduġı nādirdür encümen didigüñ

ṣabāḥāsā:
1. **ṣabāḥāsā:**
Gazel 623
Mısra: **13**
Sabah gibi.
13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

ṣabāḥ-ı ḥaşrda:
1. **ṣabāḥ-ı ḥaşrda:***-da*
Kaside 7
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Kıyamet sabahı.
81. O kīne-ḫᵛāh ki şerbet-çeşān-ı tīġı olur
82. Ṣabāḥ-ı ḥaşrda tīz-āb der-dehen maḥşūr

ṣabāḥ-ı ʿīd:
1. **ṣabāḥ-ı ʿīd:**
Gazel 414
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bayram sabahı vakti.
1. Ṣabāḥ-ı ʿīd ider efvāhını pür-ḫande eṭfālüñ
2. Dekākīnün dehānın ser-be-ser bend iṭmek aḳfālüñ

2. **ṣabāḥ-ı ʿīd:**
Kaside 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Bayram sabahı vakti.
19. Ṣabāḥ-ı ʿīd gelüp gülşene meserret ile
20. İder muṣāfaḥa ezhār ile nesīm-i bahār

ṣabāḥ-ı maḥşere:
1. **ṣabāḥ-ı maḥşere:***-e*
Gazel 528
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mahşer sabahı.
7. Piyāleler çekelüm raġm-ı çerḫe reşkinden
8. Ṣabāḥ-ı maḥşere dek mest-i ıżṭırāb idelüm

ṣabā-yı feyż:
1. **ṣabā-yı feyż:**
Kaside 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bereket rüzgarı.
1. Ṣabā-yı feyż ki bāġ-ı derūn ḳıldı güẕār
2. Bir iki müjde-i ferḫunde eyledi işʿār

ṣaʿb-ı maṣlahatdan:
1. **ṣaʿb-ı maṣlahatdan:***-dan*
Tarih 77
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Faydalı işin zorluğu.
33. Bu ṣaʿb-ı maṣlahatdan Rüstemler idi ʿāciz
34. Yümn-i ṣadāḳat ile Ḥaḳḳ aña itdi āsān

sābıḳ:

1. **sābıḳa:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **97**
Bundan önce, evvelce.
97. Bu dāʿī-i kemīne vü kem-ḳadr sābıḳa
98. İtmişken āstānede bisyār iḳāmeti

2. **sābıḳda:**-*da*
Tarih 133
Mısra: **10**
Bundan önce, evvelce.
9. Düşmen-i dīni şikest eyledi bir mertebe kim
10. Görmedi mis̱lini sābıḳda cihān-ı fâni

sābıḳ u lāḥıḳ:
1. **sābıḳ u lāḥıḳ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Eskisi ve yenisi (Mecliste bulunanlar bağlamında).
17. Sābıḳ u lāḥıḳ iki mollā idi
18. İkisi de fāżıl ü dānā idi

sābıḳā:
1. **sābıḳā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **49**
Bundan önce, evvelce.
49. Bende daḫı olmaġ ile sābıḳā
50. Böyle nice vaḳʿa-i ʿibret-nümā

2. **sābıḳā:**
Tarih 127
Mısra: **27**
Bundan önce, evvelce.
27. Sābıḳā yümn ile bir defʿa daḫı olmış iken
28. Zīb-i dīvān-ı şeref ṣadr-nişīn-i vüzerā

sābıka-i rūz-ı ezelde:
1. **sābıka-i rūz-ı ezelde:**-*de*
Gazel 699
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Geçmişteki ezel günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.
1. Zāhid heves-i cennet ile ḥüsn-i ʿamelde
2. Rindüñ naẓarı sābıka-i rūz-ı ezelde

sābıḳa-i şöhret-i şeytān:
1. **sābıḳa-i şöhret-i şeytān:**
Gazel 345
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şeytanın (bu konudaki) şöhretinin geçmişi.
13. O lmış o ḳadar ḫalḳ-ı cihān mekrde üstād
14. Kim sābıḳa-i şöhret-i şeytān unudulmış

sābıḳan:
1. **sābıḳan:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **33**
Bundan önce, evvelce.
33. Sābıḳan ṣadr-ı ṣudūr-ı ekrem
34. Ḥükm-fermāy-ı umūr-ı ʿālem

2. **sābıḳan:**
Tarih 103
Mısra: **16**
Bundan önce, evvelce.
15. Kitāb-ı āsmānī cümle mülkinde ola nāzil
16. Cemīʿ-i enbiyāya olmış ola sābıḳan meʾvā

3. **sābıḳān:**
Tarih 128
Mısra: **3**
Bundan önce, evvelce.
3. Sābıḳān itdügi yoḳ kişver-i İslāma hücum
4. Bu tezāhüm bu tedārükle ʿadū-yı bed-rā

sābıḳ-ı inʿāmunı:
1. **sābıḳ-ı inʿāmunı:**-*u, -n, -ı*
Kaside 1
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **-**
Bahsi geçen nimetler II Geçmişte verdiğin nimetler.
169. İlāhī sābıḳ-ı inʿāmunı it lāḥiḳa peyvend
170. Günāh-ı bendegānı itme rūy-ı cehline ilḳā

sābit:
1. **s̱ābit:**
Gazel 112
Mısra: **7**
Gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan.
7. Sipāh u memlekete ihtiyacı s̱ābit iken
8. Mülūk-ı ʿālem-i ṣūret gedā degül de nedür

2. **ṣābit:**
Gazel 262
Mısra: **5**
Gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan.
5. Nisbet-i şirket-i nevʿi arada ṣābit iken
6. ʿUlemā kısmına küttāb ber-ā-ber gelemez

3. **s̱ābit:**
Gazel 405
Mısra: **3**
Gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan.
3. Gerden-i lebde ḥuḳūḳ-ı nemeki s̱ābit iken
4. Niʿmet-i vuṣlatın inkār idemem ḫūbānuñ

4. **s̱ābite:**-*e*
Tarih 29
Mısra: **17**
Gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan II XVII. yüzyıl divan şairlerinden Bosnalı Sâbit.
17. S̱ābite çoḳdan durur gelsüñ disüñ
18. Kimde gördi böyle bāzū-yı metīn

sābit efendi:
1. **s̱ābit efendi:**
Gazel 699
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sabit Efendi (Sabit Efendi, XVII. yy. sonlarının Nabî'den sonra en çok şöhret kazanan şairidir).
13. Nābī olamaz S̱ābit Efendi gibi herkes
14. Ḍarbüʾl-mes̱el-i nükteverān ḍarb-ı mes̱elde

sabit efendiʾye:
1. **sabit efendiʾye:**-*y, -e*
Gazel 489
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Sabit Efendi (Sabit Efendi, XVII. yy. sonlarının Nabî'den sonra en çok şöhret kazanan şairidir).
27. Peyrevlük ile Sabit Efendiʾye Nābiyā
28. Kʾolmış ṣarīr-i ḫāmesi ḫāṭır-güşā-yı gül

2. **s̱ābit efendiʾye:**-*y, -e*
Gazel 704
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sabit Efendi (Sabit Efendi, XVII. yy. sonlarının Nabî'den sonra en çok şöhret kazanan şairidir).
13. Darbüʾl-mes̱elī irādına bu ʿaṣrda Nābī
14. Kimse olamaz S̱ābit Efendiʾye resīde

sābit olursa:
1. **s̱ābit olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 381
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yerinde durmak, kımıldamamak.
3. Merkezde eger bir ḳademi s̱ābit olursa
4. İtmez ḳadem-i dīger-i pergār taḫallüf

sābit ü ẓāhir olınca:
1. **s̱ābit ü ẓāhir olınca:**-*ınca*
Tarih 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Açık ve kesin olmak.
7. S̱ābit ü ẓāhir olınca es̱er-i baġy ü ʿinād
8. Züʾl-feḳār-ı dü-zebāna ḳalem-i muʿcize-fen

sābit-ḳadem:
1. **s̱ābit-ḳadem:**
Gazel 481
Mısra: **2**
Kararlı, sebat eden.
1. Teşrīfe cāme-ḫ∨ābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede s̱ābit-ḳadem degül

sābit-ḳadem olmaḳ:
1. **s̱ābit-ḳadem olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 384
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kararlı olmak, sabit durmak.
11. Hamyāze-keşān ġurre-i şevvāli görince
12. Ümmīd idemem tevbede s̱ābit-ḳadem olmaḳ

ṣabr:

1. **ṣabrdur:***-dur*
Gazel 397
Mısra: **7**
Sabır, dayanma, katlanma.
7. Ṣabrdur suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ çāresi
8. Renc-i ʿaşḳuñ ġayri bir dermāna istiʿdādı yoḳ

2. **ṣabrda:***-da*
Gazel 484
Mısra: **18**
Sabır, dayanma, katlanma.
17. Muḥtāc iken ebnā-yı cihān luṭfına Nābī
18. Pā-māllıġa ṣabrda hem-ṭabʿ-ı zemīn ol

3. **ṣabr:**
Gazel 835
Mısra: **2**
Sabır, dayanma, katlanma.
1. ʿAşḳ ġaret-zede-i ṣabr ü sükūn itdi beni
2. Ṣabr peymāne-i leb-ber-leb-i ḫūn itdi beni

4. **ṣabra:***-a*
Gazel 856
Mısra: **9**
Sabır, dayanma, katlanma.
9. Ṣabra ṣarf eyleseñ āsānter ide ey Nābī
10. Vaṣla ṣarf eyledügüñ kūşiş ü iḳdāmları

5. **ṣabr:**
Gazel 231
Mısra: **7**
Sabır, dayanma, katlanma.
7. Geçmek daḫı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

6. **ṣabr:**
Gazel 150
Mısra: **11**
Sabır, dayanma, katlanma (Es sabru miftahul ferec: Sabır, başarının anahtarıdır hadisi bağlamında. Kaynak: Aclûni, Keşfü'l-Hafa,2:21).
11. Miftāḥ-ı müşkilāt-ı cihānda egerçi ṣabr
12. Ammā girāncadur ʿacabā āhenīn midür

ṣabr eyle:
1. **ṣabr eyle:**
Gazel 547
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabretmek, dayanmak.
5. Ṣabr eyle de gör niʿmetini maṭbaḫ-ı ṣunʿuñ
6. Sīr olma bu mihmānkedenüñ mā-ḥażarından

2. **ṣabr eyle:**
Gazel 591
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sabretmek, dayanmak.
5. Āsyāb-ı ḳadeḥüñ kāʿide-i devri budur
6. Sen de ṣabr eyle biraz saña da nevbet gelsün

ṣabr eylemez:
1. **ṣabr eylemez:***-mez*
Gazel 675
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sabretmek, dayanmak.
1. Cān teşne mey be-kef nigeh dil-firīb ise
2. Ṣabr eylemez ḫumāra dil-i bī-şekīb ise

ṣabr eyleyerek:
1. **ṣabr eyleyerek:***-yerek*
Gazel 660
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabretmek, dayanmak.
7. Germine serdine ṣabr eyleyerek dünyānuñ
8. Aluruz naḫl-i emelden s̱emer inşāʾaʾllāh

ṣabr it:
1. **ṣabr it:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sabır göstermek, tahammül etmek.
11. Cefā-yı ʿāleme ṣabr it ṣafā murāduñ ise
12. Ki lesʿ-i ḥayye-i şöhret ʿasel bozundısıdur

ṣabr-āzmūn:
1. **ṣabr-āzmūnlıcıkdur:***-lıcık, -dur*
Gazel 174
Mısra: **17**
Sabredilmiş.
17. Ṣabr-āzmūnlıcıkdur Nābī o fitne-cūdan
18. Ol taʿne-zenlicikler ol bed-gümānlıcuḳlar

ṣabr-güdāz:
1. **ṣabr-güdāz:**
Gazel 726
Mısra: **1**
Sabır tüketen, dayanılmaz.
1. Dildār şūḫ u ṣabr-güdāz āb u tāb ise
2. Māniʿ niyāz-ı vuṣlata şerm ü ḥicāb ise

ṣābūn:
1. **ṣābūn:**
Gazel 198
Mısra: **11**
Kirli ve yağlı şeyleri temizlemekte kullanılan, türlü yağlarla alkaliler birleştirilerek yapılan madde .
11. Ehl-i ʿiṣyāna virür müjde-i raḥmet ṣābūn
12. Kemterīn paresi bir pīreheni pāk eyler

ṣabūnculuḳ itmekde:
1. **ṣabūnculuḳ itmekde:***-mek, -de*
Gazel 208
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yıkamak, sabunla lifle yıkayıp temizlemek.
11. Meh-rūylara lif sürer rīş-i sepīdi
12. Ṣabūnculuḳ itmekde ʿaceb rind-i cihāndur

ṣābūn-ı çirk-i ġamdur:
1. **ṣābūn-ı çirk-i ġamdur:***-dur*
Gazel 174
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gam kirini temizleyen sabun.
11. Ṣābūn-ı çirk-i ġamdur ol şīvenāklikler
12. Maʿcūn-ı renc-i dildür ol ḫande-rānlıcuḳlar

ṣābūn-ı iʿtizār:
1. **ṣābūn-ı iʿtizār:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Af dileme sabunu.
7. Ḳalur mı çirk ile ālūde cāme-i aʿmāl
8. Sirişk-i germ ile ṣābūn-ı iʿtizār o mıdur

ṣābūn-ı maʿẕeret:
1. **ṣābūn-ı maʿẕeret:**
Gazel 185
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mazeret sabunu.
7. Bu gūne çirk-i günāh ile oldun ālūde
8. Elünde ḥayf ki ṣābūn-ı maʿẕeret yoḳdur

ṣābūn-ı mehle:
1. **ṣābūn-ı mehle:***-le*
Gazel 215
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ay sabunu (Aydınlatmak, ağartmak yönünden ay sabuna benzetilmiştir).
5. Olmaz günāh kevkebe-i ʿafve pāy-dār
6. Ṣābūn-ı mehle lekke-i şeb nā-bedīd olur

ṣābūn-ı pend:
1. **ṣābūn-ı pend:**
Gazel 427
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nasihat sabunu.
5. Ṣābūn-ı pend itmez es̱er hubs̱-ı ṭabʿına
6. Aslı denī cibilleti murdar olanlaruñ

ṣābūn-ı tesellī:
1. **ṣābūn-ı tesellī:**
Gazel 173
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Avutma sabunu.
9. Dile ṣābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
10. Dāmen-i dilde meġer çirk-i nedāmet mi ḳalur

ṣābūñ-ı tevbeden:
1. **ṣābūñ-ı tevbeden:***-den*
Gazel 681

Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tövbe etme sabunu.
13. Ṣābūñ-ı tevbeden olur imdād Nābiyā
14. Çirk-i pelās-ı maʿṣiyetün şüst ü şūsına

ṣābun-ı tevekkül:
1. **ṣābun-ı tevekkül:**
Gazel 548
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Allah'a tevekkül etme sabunu.
7. ʿArife ʿaybdur ālāyiş-i çirk-i esbāb
8. Legen-i sīnede ṣābun-ı tevekkül var iken

saç:
1. **ṣaç:**
Gazel 135
Mısra: **7**
Dağıtmak, saçmak.
7. Ṣaç toḫm-ı iʿtiẕārı zemīn-i nedāmete
8. Neşv ü nemā-yı tevbe günehkārlıḳdadur

2. **ṣaçdum:**-*du, -m*
Gazel 791
Mısra: **7**
Dağıtmak, saçmak.
7. Ṣaçdum güher-i eşki şebnem gibi dīdemden
8. Açılmadı bir ġonce gülzār-ı temennāda

3. **ṣaçdı:**-*dı*
Kıt'a 19
Mısra: **2**
Dağıtmak, saçmak.
1. Maḥv olup kevnden rüsūm-ı ʿaẕāb
2. Saçdı tīġ-i ġuzāt āteşe āb

saçı saḳalı aġarup:
1. **saçı saḳalı aġarup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzun zaman çalışmış, emek vermiş olmak, yaşlanmış olmak.
53. Gezmeden saçı saḳalı aġarup tuġlaruñ
54. İtdi pīrāne-ser āsāyīş içün meyl-i menām

sācidīn:
1. **sācidīnüñ:**-*üñ*
Tarih 103
Mısra: **51**
Secde edenler, namaz kılanlar.
51. Ne maʿbed kim s̱evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melāʾik naḳl içün ġavġā

sācūr:
1. **sācūr:**
Tarih 122
Mısra: **7**
Sacur Nehri, Güneydoğu Anadolu'da akarsu, 95 km. Gaziantep'in kuzeybatısındaki yaylalardan çıkarak şehrin bahçelerini sular ve güneydoğuya doğru akar; Oğuzeli ilçe merkezi yakınından geçer. Akçakoyunlu bucak merkezinin güneyinde Suriye topraklarına girer, doğuya dönerek Kırkmağara yakınında Fırat'a karışır.
7. İderdi āferīnişden berü Sācūr nāmında
8. Verā-yı kūhsārından güẕer bir āb-ı cān-baḫşā

saʿd:
1. **saʿd:**
Tarih 79
Mısra: **2**
Sevinçli, mutlu.
1. Āṣafā itsün Ḫudā-yı lem-yezel ʿömrüñ medīd
2. Olsun eyyām-ı şerīfüñ saʿd u iḳbālüñ mezīd

2. **saʿdi:**-*i*
Tarih 76
Mısra: **19**
Mutluluk.
19. Pederle māderün saʿdi aña itmiş sirāyet kim
20. Felek terbīʿ-i saʿdeyn itdügi gün oldı zāyende

sad:
1. **şād:**
Tarih 42
Mısra: **14**
Mutluluk.
13. Var bināsında ṭurfe ḫāṣṣiyyet
14. Ġamlu girse olur derūnına şād

2. **sad:**
Gazel 2
Mısra: **3**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
3. Sad kārvān-ı gürsine-i ʿaşḳı sīr ider
4. Rāh-ı Ḫudāʾda rīze-i esrār-ı evliyā

3. **ṣad:**
Gazel 19
Mısra: **5**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
5. Ṣad zebān-ı dehen-i şāne güşāyiş viremez
6. Öyle muḥkemter olur ʿuḳde-i gīsū-yı edeb

4. **ṣad:**
Gazel 74
Mısra: **12**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
11. ʿAṭāya biʾż-żarūre münceẕibdür meyl-i dil ammā
12. Kerīm ammā ki nīme ṣad fedā itmezse kāsiddür

5. **ṣad:**
Gazel 116
Mısra: **6**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
5. Dil-siyehdür siteminden kim olurdı āzād
6. Nergis-i ẓālimi ṣad şükr ki bīmārcadur

6. **ṣad:**
Gazel 539
Mısra: **10**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
9. Olamaz seddine mecrāsına seyl-i kederüñ
10. Seng-i tedbīr ile ṣad mertebe taʿmīr itsem

7. **ṣad:**
Kıt'a 42
Mısra: **4**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

8. **sad:**
Gazel 762
Mısra: **10**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
9. Teʾs̱īr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

9. **ṣad:**
Gazel 432
Mısra: **9**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
9. Bizümle ʿahdine ṣad āb u āteş içre iken
10. Taḫallüf eyledügi yoḳdur āb u dānemüzüñ

10. **ṣad:**
Gazel 251
Mısra: **6**
Yüz, 100 sayısı, pek çok..
5. Ne reng ne bū birbirinüñ ġayrı degüldür
6. Ṣad şāḫ-ı gülüñ būy-ı hevā-perveri birdür

11. **ṣad:**
Gazel 620
Mısra: **11**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
11. Günde ṣad ḫāne-i ḳalbi ide tārāc hele
12. Nigehi çeşmine sermāye-dih-i zūr olsun

12. **ṣad:**
Gazel 628
Mısra: **7**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
7. İde ṣad cānı bir girişmede ṣayd
8. Gamze-i siḥr-sāza ʿaşḳ olsun

13. **ṣad:**
Gazel 786
Mısra: **9**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāʾda mezāda

14. **ṣad:**
Tarih 79
Mısra: **4**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
3. Saña aḥbāb eyledükde tūl-ı ʿömr ile duʿā
4. Kʾolasın ṣad ʿīdle bezm-i cihāndan müstefīd

ṣad āferīn:

1. **ṣad āferīn:**
Tarih 29
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aferin yüzlerce aferin!.
19. Seyr idüp Nābī didi tārīḫini
20. Ḳuvvet-i bāzūsına ṣad āferīn

saʿd bād:
1. **saʿd bād:**
Tarih 38
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu ola! Mübarek ola!.
9. Nābī oḳur bu mıṣraʿ-ı tārīḫi selsebīl
10. Ḥacı ʿAlī Efendiʾye bu ḫāne saʿd bād

ṣad bār:
1. **ṣad bār:**
Gazel 647
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüz defa, yüzlerce kez.
5. Ṣad bār baña ḫvāce-i ʿaşḳ itdi gūş-māl
6. Tefhīm içün risāle-i ḥüsnüñ ʿibāretin

2. **ṣad bār:**
Gazel 661
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yüz defa, yüzlerce kez.
5. Alet-i bezm-i ṭarab mahbūba çoḳ ṣarf itmemiş
6. Eyledüm ṣad bār laʿnet gence de Ḳarūnʾa da

ṣad çāk idelüm:
1. **ṣad çāk idelüm:***-el, -üm*
Gazel 511
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüz parça etmek, paramparça etmek.
1. Ḫardan ġonce-ṣıfat niceye dek bāk idelüm
2. Cāmemüz bāde içün gül gibi ṣad çāk idelüm

ṣad çāk ider:
1. **ṣad çāk ider:***-er*
Gazel 762
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz parça etmek, paramparça etmek.
1. Fānūs-ı çerḫ gerdiş ider māh ʿaşḳına
2. Ṣad çāk ider zemīn yaḳasın rāh ʿaşḳına

ṣad çāk olurdı:
1. **ṣad çāk olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 454
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yüz parça olmak, paramparça olmak.
9. Ṣad çāk olurdı murġ-ı giriftār görmese
10. Ümmīd-i fürce raḫnelerinden ḳafeslerüñ

ṣad çāk olursa:
1. **ṣad çāk olursa:***-ur, -sa*
Gazel 489
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz parça olmak, paramparça olmak.
5. Hep kendi perdesüzliginüñ muḳtezāsıdur
6. Ṣad çāk olursa cīb-i hezār-āşnā-yı gül

ṣad çendān:
1. **ṣad çendān:**
Gazel 705
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, bunca.
9. Her ne deñlü ġayri cāmiʿde ʿibādāt olsa da
10. Olur efzūn yine ṣad çendān Āyāṣufiyyeʾde

saʿd eyleye:
1. **saʿd eyleye:***-y, -e*
Tarih 43
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu etmek, sevindirmek.
3. Ḳudsiyān tāk-ı sipihre yazdılar tārīḫini
4. Saña Mevlā Nābīyā saʿd eyleye bu ḫaneyi

ṣad gūne:
1. **ṣad gūne:**
Tarih 77
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Yüzlerce çeşit.
39. Ṣad gūne āferīn kim kendü eliyle itdi
40. Ol günbed-i żülāli ḫāk ü hevāya ġalṭān

ṣad gūni:
1. **ṣad gūni:**
Gazel 294
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüzlerce çeşit.
7. Mūcib-i luṭf olmadı ṣad gūni taʿbīr-i niyāz
8. Ḥayf ḥarf-ı ḫvāhişe bīhūde zaḥmet virmişüz

ṣād hezār:
1. **ṣad hezār:**
Gazel 101
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz bin.
15. Dil-beste-i mücāverete ṣad hezār reşk
16. Maḥbūb-ı Ḥaḳḳʾa ḫāne-i hicret Medīneʾdür

2. **ṣād hezār:**
Kaside 8
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bin.
85. Ṣād hezār olmaz ise çoḳ da degüldür nāḳış
86. Ḫuṭebā nāmuñ ile dehri iderler taʿṭīr

3. **ṣad hezār:**
Gazel 666
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bin, yüz binlerce.
7. Sırra dāʾir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

ṣad hezārān:
1. **ṣad hezārān:**
Gazel 568
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüz binlerce, pek çok.
5. Ḫazīneñde ṭururken ṣad hezārān dārū-yı ṣıḥḥat
6. Gözüm vaḳf eyleme dükkānçe-i ʿattāre luṭfuñdan

2. **ṣad hezārān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz binlerce, pek çok.
67. O şeb-i nūr-zāye olsa sezā
68. Ṣad hezārān hezār rūz fedā

3. **ṣad hezārān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **350**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce, pek çok.
349. Devletinde ola resīde-i kām
350. Ṣad hezārān benüm gibi nā-kām

ṣad hezārānın:
1. **ṣad hezārānın:***-ın*
Kaside 5
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz binlerce.
33. Ṣad hezārānın ider vāṣıl-ı ser-menzil-i kām
34. Sālik-i pey-siperi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ṣad hezārında bir:
1. **ṣad hezārında bir:**
Gazel 852
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz binde bir, nadirattan, pek seyrek olarak.
7. Ṣad hezārında bir ancaḳ bulunurdı rāżı
8. Olsa maḫlūḳda taġyire tüvān taḳdīri

saʿd ide:
1. **saʿd ide:***-e*
Tarih 110
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu kılmak, bahtiyar etmek.
13. Didi Nābī dü leb-i ḫāme ile tārīḫin
14. Ḥaḳ ide saʿd bu kāşāne-i ʿālī-şānı

saʿd ḳıla:
1. **saʿd ḳıla:***-a*
Tarih 119

Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek, mutlu etmek.
13. Nābī bī-ġāye duʿā ile didi tārīḫin
14. Ḥalebi Vaḥdī Efendiʾye ḳıla saʿd Ḫudā

saʿd ola:
1. **saʿd ola:**-*a*
Tarih 121
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu olsun! Uğurlu olsun!.
45. Fikr eyler iken Nābī-i dāʿī didi hātif
46. Tārīḫini saʿd ola serā-perde-ı ʿizzet

2. **saʿd ola:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu olsun! Uğurlu olsun!.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Ki naẓīrin görmemiş çerḫ-i berīn

3. **saʿd ola:**-*a*
Tarih 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu olsun! Uğurlu olsun!.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Kim nazīrin görmemiş çerḫ-i berīn

ṣad şemʿanuñ:
1. **ṣad şemʿanuñ:**-*nuñ*
Gazel 251
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzlerce mum, pek çok mum.
3. Kes̱ret ne żarar vaḥdete çün masṭarı birdür
4. Ṣad şemʿanuñ envār-ı ziyā-güsteri birdür

ṣad şükr:
1. **ṣad şükr:**
Kaside 16
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a yüzlerce kez şükürler olsun.
217. Ṣad şükr ölmeden irişüp ḫāk-i pāyuña
218. Ser-māye-i ḫulūs ile itdüm ticāreti

ṣad taḥsīn:
1. **ṣad taḥsīn:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok takdir.
15. Ḥüsn-i taʿbīrleri siḥr-i mübīn
16. Naẓmına nāẓımına ṣad taḥsīn

saʿd ü yümnde:
1. **saʿd ü yümnde:**-*de*
Tarih 142
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Uğur ve bereket.
23. Olmaz ḫasāyis-i es̱eri saʿd ü yümnde
24. Güncīde-i lisān-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

ṣadā:
1. **ṣadāsın:**-*sı, -n*
Gazel 143
Mısra: **6**
Ses, avaz, yankı.
5. Pür olduġı dem cāmuñ olur ṣavtı diger-gūn
6. Eṭfālüñ ider ḥilm ṣadāsın müteġayyir

2. **ṣadā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **38**
Ses, avaz, yankı.
37. Dil olmış iken bu ḥāle medḥūş
38. Oldı bu ṣadā resīde-i gūş

3. **ṣadā:**
Tarih 9
Mısra: **26**
Ses, avaz, yankı.
25. Fikr iderken bu çeşmeye tārīḫ
26. Bir ṣadā geldi gūşuma ol ān

4. **ṣadā:**
Tarih 10
Mısra: **8**
Ses, avaz, yankı.
7. Nābī-i zār daḫı düşmiş iken bu ḳayda
8. Geldi hātiften o dem gūşına bir böyle ṣadā

5. **ṣadā:**
Tarih 90
Mısra: **6**
Ses, avaz, yankı.
5. Nā-geh açılup derīçe-i ġayb
6. Çıḳdı bu ṣadā ki lā-teḫāfū

ṣadā geldi:
1. **ṣadā geldi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **-**
Ses gelmek.
139. Geldi nā-gāh çerḫ-i ḥeftümden
140. Gūş-ı idrākine bu gūne ṣadā

ṣadad:
1. **ṣadad:**
Gazel 326
Mısra: **8**
Yakın, yakınlık, civar.
7. Ne hāl iderse ider basṭ-ı mācerā-yı niyāz
8. Ḥarīṣ-i ʿarż-ı maḥabbet ṣadad nedür bilmez

ṣadāḳat:
1. **ṣadāḳat:**
Gazel 378
Mısra: **9**
Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.
9. Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
10. Cihānı kevkebe başdurdı ihtişām-ı dürūġ

2. **ṣadāḳati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **8**
Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.
7. Basṭ-ı muḳaddemāt-ı suʾāle idüp şürūʿ
8. ʿArż itdi ḫayr-ḫᵛāhlıḳ üzre ṣadāḳati

3. **sadākatle:**-*le*
Tarih 103
Mısra: **31**
Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.
31. Sadākatle ʾadāletle diyānetle metānetle
32. Sadāret ḥükmini şāyānı üzre eyledi icrā

4. **ṣadāḳati:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **36**
Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.
35. Gör ḥikmet-i Ḫudāyı ki bu ʿabd-i kemterüñ
36. Ol ḫānedāna olmadı żāyiʿ ṣadāḳati

5. **ṣadāḳatle:**-*le*
Kaside 25
Mısra: **6**
Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.
5. Olurlar ḫilʾat-i envār-ı ruḥanīye müstaġraḳ
6. Ṣadāḳatle olanlar bendegânı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

ṣadaḳat u nüzūrda:
1. **ṣadaḳat u nüẕūrda:**-*da*
Gazel 694
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sadaka ve adaklar.
1. Rindüñ nigāhı gerdiş-i cām-ı bilūrda
2. Şeyḫüñ naẓāresi ṣadaḳat u nüẕūrda

ṣadāret:
1. **ṣadāretüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Tarih 82
Mısra: **137**
Sadrazamlık.
137. Fikr-i tārīḫ içün ṣadāretüñe
138. Olıcaḳ ġarḳ-ı lücce-i maʿnā

2. **sadāret:**
Tarih 103
Mısra: **32**
Sadrazamlık.
31. Sadākatle ʾadāletle diyānetle metānetle
32. Sadāret ḥükmini şāyānı üzre eyledi icrā

3. **ṣadāretde:**-*de*
Tarih 104
Mısra: **7**
Sadrazamlık.
7. Çün ḥikmet ile oldı ṣadāretde vekīl
8. Bir ẕāt-ı ḫıredmend-i vezīr-i hüner-ārā

ṣadāret-i ʿuẓmā:
1. **ṣadāret-i ʿuẓmā:**
Tarih 82
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Yüce sadrazamlık makamı.

79. O vezīr-i güzīn ki faḫr eyler
80. Kevkeb ile ṣadāret-i ʿuẓmā

ṣadāret-ı ʿuzmāya:
1. **ṣadāret-ı ʿuzmāya:**-*y, -a*
Kaside 14
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Yüce sadrazamlık makamı.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya ẕātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

ṣadāsı çıḳmaz olur:
1. **ṣadāsı çıḳmaz olur:**-*ur*
Gazel 877
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sesi çıkmaz olmak.
11. Ṣadāsı çıḳmaz olur ol ḳadeḥ ki ola şikeste
12. Şikāyet itmez idüm senden inkisārum olaydı

ṣadā-yı ʿadli:
1. **ṣadā-yı ʿadli:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Adaletin sesi.
49. Seḥāb-ı cūdı ile tāzelendi bāġ-ı emel
50. Ṣadā-yı ʿadli köhnelendi resm-i fesād

ṣadā-yı āferīn:
1. **ṣadā-yı āferīn:**
Tarih 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tebrik sesleri.
9. Öyle urdı ṭablaya bī-iḫtiyār
10. Geldi gerdūndan ṣadā-yı āferīn

ṣadā-yı bād:
1. **ṣadā-yı bād:**
Gazel 690
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Rüzgar sesi.
7. Ṣadā-yı bād çıḳar maḥbes-i ney-enbāndan
8. Ki bir zamān ne ḳadar bī-ḳarār idüm ben de

ṣadā-yı ceresden:
1. **ṣadā-yı ceresden:**-*den*
Gazel 829
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çan sesi.
9. Farḳ eylemez ṣadā-yı ceresden tefāvütin
10. Maġrūr-ı devletüñ işiden ḳahḳahasını

ṣadā-yı derāsına:
1. **ṣadā-yı derāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 195
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çan sesi.
5. Olmaz resīde kimse ṣadā-yı derāsına
6. Sad-kārvān-ı nāle şeb-i tārdan geçer

ṣadā-yı ḫande-i bī-iḫtiyārı:
1. **ṣadā-yı ḫande-i bī-iḫtiyārı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yapmacık olmayan gülüşün sesi.
15. Tebessüm-i ʿameliye inanmazuz Nābī
16. Ṣadā-yı ḫande-i bī-iḫtiyārı biz bilürüz

ṣadā-yı ḫande-i iḫlāṣ:
1. **ṣadā-yı ḫande-i iḫlāṣ:**
Gazel 62
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Samimi gülüşün sesi.
11. Münāfıkāne yürür nīm-ḫand-i istihzā
12. Ṣadā-yı ḫande-i iḫlāṣ aşikāre gelür

ṣadā-yı havlnāk-ı saṭveti:
1. **ṣadā-yı havlnāk-ı saṭveti:**-*i*
Tarih 144
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sindirici gücün korku saçan sesi.
11. Heybet-i şīt ü ṣadā-yı havlnāk-ı saṭveti
12. Kārgāh-ı rāḥatı itmişdi vaḳf-ı ıztırāb

ṣadā-yı kevkebe-i şaṭvetinden:
1. **ṣadā-yı kevkebe-i şaṭvetinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 7
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Ezici ve sindirici güçlü ordusunun gürültüsü.
171. Ṣadā-yı kevkebe-i ṣaṭvetinden olmışdur
172. Esīr-i zelzele fermān-revā-yı Nīşābūr

ṣadā-yı ḳulḳul-ı meydür:
1. **ṣadā-yı ḳulḳul-ı meydür:**-*dür*
Gazel 750
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şarabın ihtişamlı sesi II Şarap dökülürken çıkan ses.
11. Hezār naġme-i rengīn işitdüm ey Nābī
12. Ṣadā-yı ḳulḳul-ı meydür ḳalan ḳulaġumda

ṣadā-yı naġme-i ʿıyş u ṭarab:
1. **ṣadā-yı naġme-i ʿıyş u ṭarab:**
Gazel 279
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zevk ve safa sesleri.
7. Miṣāl-i ḥalḳa ṭutdum gūşumı ebvāb-ı āfāḳa
8. Ṣadā-yı naġme-i ʿıyş u ṭarab her haneden gelmez

ṣadā-yı nevbeti:
1. **ṣadā-yı nevbeti:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **232**
Kelime Tipi: -
Nevbet sedası (Nevbet; İmparatorluk döneminde belirli zamanlarda, saray ve bazı özel yerlerde mehter takımı tarafından icra edilen askerî musiki).
231. Zamān-ı devleti olsun medīd o deñlü kʿola
232. Ṣadā-yı nevbeti āheng-gīr-i naġme-i ṣūr

ṣadā-yi pā:
1. **ṣadā-yi pā:**
Gazel 284
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayak sesi.
5. Metāʿ-ı sabrın ider her ṣadā-yi pā ġārret
6. Telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz bilürüz

ṣadā-yı şöhretüñ:
1. **ṣadā-yı şöhretüñ:**-*üñ*
Kıt'a 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şöhretin sesi.
3. Güşe-gīr ol ʿālemi ṭutsun ṣadā-yı şöhretüñ
4. Añla bu remzi dehānumdan zebānumdan benüm

ṣadā-yı ṭabl-ı saḥur:
1. **ṣadā-yı ṭabl-ı saḥur:**
Kıt'a 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sahur davulunun sesi.
1. Büʾl-ʿacebdür ṣadā-yı ṭabl-ı saḥur
2. Ṭabʿa īrāṯ ider melūl olmaḳ

ṣad-çāk:
1. **ṣad-çāk:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Yüz parça, paramparça.
61. Şemme-i ḫulḳına pür-sūz derūn-ı ʿanber
62. Revnāḳ-ı bezmine ṣad-çāk girībān-ı ʾabīr

ṣad-çāk eyler:
1. **ṣad-çāk eyler:**-*r*
Gazel 198
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yüz parça etmek.
13. ʿĀşıḳ āyīneye baḳmaḳ nice mümkin Nābī
14. ʿAks-i çāk-ı dili āyīneyi ṣad-çāk eyler

ṣad-çāk olacaḳ:
1. **ṣad-çāk olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 226
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yüz parça olmak, paramparça olmak.
3. Bezm-i aġyārda görmek o gül-i ḫod-kāmı
4. Şişe-i mey gibi ṣad-çāk olacaḳ yirlerdür

sāde:

1. **sāde:**
Gazel 469
Mısra: **5**
Süsten arınmış, ziynetsiz.
5. Nevāzişlerle sāde būseler taʿzīmdür ḥüsne
6. Erāzil vażʿıdur ʿarż-ı visāli pāy-māl itmek

2. **sāde:**
Gazel 481
Mısra: **12**
Süsten arınmış, ziynetsiz.
11. Eyle żamīme üstine yek-ḥarf-i iltifāt
12. Sāde nigāh Nābī-i zāre kerem degül

3. **sādedür:***-dür*
Gazel 698
Mısra: **17**
Süsten arınmış, ziynetsiz.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

4. **sāde:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Saf, basit.
9. Şehr-i Sitānbulun ne güzel merdümānı kim
10. En sāde levḥi nāzik olur nükte-dān olur

5. **sāde:**
Gazel 178
Mısra: **14**
Saf, basit.
13. Bu cihān nʾolduġını anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

6. **sāde:**
Gazel 303
Mısra: **14**
Saf, basit.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ḳışrı her sāde dıraḫtuñ dārçīn olmaz

7. **sāde:**
Gazel 713
Mısra: **18**
Saf, basit.
17. Şiʿrünle şiʿr-i dīgeri Nābī ne añlasun
18. Sāde şu içmeyen şekerī şerbet üstine

8. **sāde:**
Gazel 65
Mısra: **8**
Sadece, yalnızca.
7. Bāzūlarunda ḳalmadı āġūşa iḳtidār
8. Sāde müşahedeyle ḳanāʿat zamānıdur

9. **sāde:**
Gazel 420
Mısra: **9**
Sadece, yalnızca.
9. Sāde engüşt ü büzāḳ ile biter kārları
10. Ḳalem olmazsa devātında mühürdārlaruñ

10. **sāde:**
Gazel 642
Mısra: **8**
Sadece, yalnızca.
7. Hiç ḳāniʿ mi olur eks̱eri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳāʾil olan

11. **sāde:**
Kaside 12
Mısra: **118**
Sadece, yalnızca.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine vażʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

12. **sāde:**
Gazel 172
Mısra: **14**
Yalın, anlaşılır.
13. Çün sāde-rūlar āyinedür ṭūṭī-i dile
14. Nābī ġazel de sāde olursa ʿaceb midür

13. **sāde:**
Gazel 621
Mısra: **10**
Yalın, anlaşılır.
9. Ne lāzımdur düşürmek şiʿri Nābī ḳayd-ı iġlāḳa
10. Bu deñlü bī-tekellüf sāde şiʿr-i dil-güşā dirken

14. **sādeleri:***-ler, -i*
Matla 49
Mısra: **1**
Saf, süsten arınmış, basit.
1. Giçirür çerḫ ṣadre sādeleri
2. Ṭurmayup ferz ider piyādeleri

15. **sāde:**
Gazel 714
Mısra: **15**
Yalnızca, yalnız, ancak, sadece.
15. Ehl-i ḥarf olsa da sāde ḳomaz ayaḳda felek
16. Ḳaldurur pāre-i evrāḳı gören rāh üzre

16. **sādeler:***-ler*
Gazel 729
Mısra: **2**
İlkbaharda giyilen bir giysi.
1. Gül gülüp girdi nihālān-ı çemen sādelere
2. Faṣl-ı güldür yaḳışur sādeler āzādelere

17. **sādeler:***-ler*
Gazel 729
Mısra: **4**
İlkbaharda giyilen bir giysi.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

18. **sādelere:***-ler, -e*
Gazel 729
Mısra: **1**
İlkbaharda giyilen bir giysi.
1. Gül gülüp girdi nihālān-ı çemen sādelere
2. Faṣl-ı güldür yaḳışur sādeler āzādelere

19. **sāde:**
Tarih 16
Mısra: **5**
Saf, süsten arınmış, basit.
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

sāde görmişüz:
1. **sāde görmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 276
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Basit görmek, hafife almak.
9. Yārüñ havāşī-i ḫaṭına diḳḳat itmedük
10. Fenn-i uṣūl-ı ḥüsni ʿaceb sāde görmişüz

sāde idüm:
1. **sāde idüm:***- i, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Saf, temiz.
7. Felek firāḳ ile itdi derūnumı ḫum-ı nīl
8. Kederden āyine-i āb gibi sāde idüm

sāde naẓma:
1. **sāde naẓma:***-a*
Gazel 414
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yalın, sanatsız şiir.
5. Ṣaded maʿnāda yoḫsa sāde naẓma kim nigāh eyler
6. Nedür bī-rūh nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

sāde sözi:
1. **sāde sözi:***-i*
Kaside 9
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Anlam derinliği olmayan sözcük, basit ifade.
141. Çekemem sāde sözi silsile-i taʿbīre
142. Neyleyüm ḳuvvet-i ṭabʿum benüm ancaḳ bu ḳadar

sāde-bīn:
1. **sāde-bīn:**
Tarih 23
Mısra: **14**
Yalın gören.
13. Fikr iderken Nābīyā tārīḫini
14. Hātif-i gaybī didi ey sāde-bīn

ṣaded:
1. **ṣaded:**
Gazel 414
Mısra: **5**
Konuşulan madde, asıl mevzu.
5. Ṣaded maʿnāda yoḫsa sāde naẓma kim nigāh eyler

6. Nedür bī-rūh nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

2. **şadedinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 574
Mısra: **2**
Teşebbüs, niyet, kasd.
1. Ol āfetün āzürde iken vażʿ-ı bedinden
2. Ḳādir miyüz ayrılmaġa taḥsīn ṣadedinden

sāde-derūn:
1. **sāde-derūnān:**
Gazel 576
Mısra: **4**
Temiz gönül sahibi, iyi kalpliler II Safdil, bön.
3. Ol ġırre-i ḥüsn itdügin imsāk-ı tekellüm
4. Ẓann eylemesüñ sāde-derūnān edebinden

sāde-dil:
1. **sāde-dil:**
Gazel 50
Mısra: **6**
Temiz kalpli, hîle bilmeyenler.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken
6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

sāde-dilān:
1. **sāde-dilān:**
Gazel 731
Mısra: **7**
Temiz kalpli, hîle bilmeyenler.
7. Ḫat-ı yārün ne bilür sāde-dilān mażmūnın
8. Ḳatı çoḳ nükte-i bārīk var ol mesʾelede

şadef:
1. **şadefden:**-*den*
Gazel 50
Mısra: **17**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
17. Cismden rūh u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey zāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

2. **şadefden:**-*den*
Gazel 365
Mısra: **2**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
1. Āferīnişden ne deryādur ne sāḥildür ġaraż
2. Ne ṣadefden lüʾlü-i insān-ı kāmildür ġaraż

3. **şadef:**
Gazel 409
Mısra: **3**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
3. Ṣadef maḥal gözedür gevheri bulur ḳıymet
4. Miṯāl-i piste güşād itme muttaṣıl dehenüñ

4. **şadef:**
Gazel 662
Mısra: **8**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
7. Kaʿr-ı deryāda tehī-havṣala kalmak ḫoşdur
8. Sāḥil-i baḥrde ḫālī ṣadef olmaḳdan ise

5. **şadefde:**-*de*
Gazel 850
Mısra: **16**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
16. Muḫtefī oldı ṣadefde lūʾlu-yı lālā gibi
15. Mesned-i ʿulyādan itdi āb-ı nīsānveş nüzūl

6. **şadefle:**-*le*
Gazel 510
Mısra: **5**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
5. İtdük tehī ṣadefle ḳanāʿat kenārda
6. Ḳaʿr-ı yeme resā degül idrākümüz bizüm

7. **şadefin:**-*i, -n*
Gazel 634
Mısra: **6**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
5. Lübb ile ḳışruñ ider farḳını işʿāra Ḥakīm
6. Dürri sübḥa def-i ḫᵛānendeye zīnet ṣadefin

8. **şadef:**
Tarih 23
Mısra: **9**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
9. Sāḥil-i ʿālemde çeşm-i meh ṣadef
10. Aña beñzer görmedi dürr-i semīn

9. **şadef:**
Tarih 57
Mısra: **7**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret baġladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

10. **şadefümdür:**-*ü, -m, -dür*
Gazel 217
Mısra: **1**
Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde.
1. Yekta güherüm meclis-i rindān ṣadefümdür
2. Mihr-i ṭarabum meykede beytüʾş-şerefümdür

şadef-i ġaybda:
1. **şadef-i ġaybda:**-*da*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **252**
Kelime Tipi: **-**
Bilinmezlik sedefi.
251. Ḳomasa hiç şināverān-ı kemāl
252. Ṣadef-i ġaybda leʿāl-i maḳāl

sādegān:
1. **sādegān:**
Gazel 550
Mısra: **7**
Çok derin düşünmeyen saf insanlar.
7. Sādegān itdüremez ḳırṭa-i gūş-ı raġbet
8. Gevherāsā eṯer-i ḫāme-i bī-miḳdārın

sāde-levh:
1. **sāde-levh:**
Gazel 128
Mısra: **7**
Yüreği temiz, saf derun. sâdegî sadelik.
7. Ey sāde-levh açılma ṣanup mūriṯ-i ḥayāt
8. Bu ṣāḥanuñ semūmı ṣabā ṣūretindedür

2. **sāde-levḥüñ:**
Gazel 153
Mısra: **8**
Saf, temiz görünüşlü.
7. Naḳş-ı firībi Zāl-i sipihrüñ zamānede
8. Her sāde-levḥüñ āyineveş inkisārıdur

sāde-levḥ-i mirʾāt:
1. **sāde-levḥ-i mirʾāt:**
Gazel 865
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü saf ayna.

5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

sādelik:
1. **sādelikden:**-*den*
    Gazel 710
    Mısra: **14**
    Yalınlık, beyaz.
13. Olur reng-i taʿalluḳ reh-zen-i dār-ı beḳā Nābī
14. Anuñçün sādelikden ġayri reng olmaz kefenlerde

sāde-rū:
1. **sāde-rūlaruñ:**-*lar, -uñ*
    Gazel 841
    Mısra: **9**
    Sade yüzlü güzel
9. Ruḫsār-ı bī-tekellüfine sāde-rūlaruñ
10. Zen kısmınun ʿadīl olamaz eñ cemīlesi

2. **sāde-rūlar:**
    Gazel 172
    Mısra: **13**
    Sade yüzlü sevgililer.
13. Çün sāde-rūlar āyinedür ṭūṭī-i dile
14. Nābī ġazel de sāde olursa ʿaceb midür

sāde-rū ḳaldı:
1. **sāde-rū ḳaldı:**-*dı*
    Gazel 509
    Mısra: **4**
    Kelime Tipi: -
    Saf bir yüz gibi (bembeyaz) kalmak.
3. Ḫaṭ ber-āverdelerüñ rūyına döndi günehüm
4. Sāde-rū ḳaldı faḳaṭ defter-i ḥüsn-i ʿamelüm

sāde-rūluḳ vaḳtinüñ:
1. **sāde-rūluḳ vaḳtinüñ:**-*nüñ*
    Gazel 434
    Mısra: **11**
    Kelime Tipi: -
    Yüzde ayva tüyleri bitmeden önceki dönem.
11. Sāde-rūluḳ vaḳtinüñ vir ḥükmin ey şūḫ-ı cihān
12. Ḫārzār olmazdan evvel ṣaḥn-ı gülzāruñ senüñ

ṣad-gūne taḥsīn:
1. **ṣad-gūne taḥsīn:**
    Gazel 811
    Mısra: **11**
    Kelime Tipi: **Deyim**
    Yüzlerce defa helal olsun!.
11. Hezārūn āferīn ṣad-gūne taḥsīn desti var olsun
12. Ne gelmişdür ne gelmek muḥtemeldür miṡli bu fende

ṣad-hezār:
1. **ṣad-hezār:**
    Gazel 421
    Mısra: **10**
    Yüz bin, yüz binlerce.
9. İder ḳaża giderek kām-ı ġayre ḫıdmetkār
10. ʿAvākibin bilürüz ṣad-hezār ḫod-kāmuñ

sad-hezārān:
1. **sad-hezārān:**
    Gazel 292
    Mısra: **12**
    Yüzbinlerce.
11. Gülşen-i ṭabʿun kemīne bergini izhār ile
12. Sad-hezārān bülbül-i gūyāyı ḫāmuş itmişüz

saʿd-ı feraḥ:
1. **saʿd-ı feraḥ:**
    Tarih 127
    Mısra: **122**
    Kelime Tipi: -
    Ferahlık sevinci.
121. Mihr bürcüʾ ş-şeref-i aslīye itdi taḥvīl
122. ʿĀlemi saʿd-ı feraḥ eyledi lebrīz-i ṣafā

ṣādıḳ:
1. **ṣādıḳdur:**-*dur*
    Gazel 166
    Mısra: **14**
    İçten bağlılığı olan, sadakatli (Fecr-i sadık yada sabah-ı sadık (gerçek/ikinci fecir) ve fecr-i kazib (yalancı/birinci fecir) iki fıkhi ve astronomik terim olup gece ve gündüzün özel vakitleridir).
13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕib nıṣfı ṣādıḳdur

2. **ṣādıḳ:**
    Gazel 508
    Mısra: **1**
    Doğru, hakikatli, sadakatlı, dürüst.
1. Benümle rūy-be-rūy ol sözümde ṣādıḳ isem
2. Dem-i viṣalde döndür yüzün münāfıḳ isem

3. **ṣadīḳ:**
    Gazel 883
    Mısra: **17**
    Doğru, hakikatli, sadakatlı, dürüst.
17. Baña bildüm ki bir ṣadīḳ olmaz
18. Yeʾs-i ḥasret-penāhdan ġayrı

ṣadīḳ-i fāżıl:
1. **ṣadīḳ-i fāżıl:**
    Kısa Mesnevi 2
    Mısra: **57**
    Kelime Tipi: -
    Erdem sahibi sadık dost.
57. Hem-nām-ı ʿAlī ṣadīḳ-i fāżıl
58. Bālāter-i rütbe-i efāżıl

ṣadīḳ-i ḫoş-nihād:
1. **ṣadīḳ-i ḫoş-nihād:**
    Tarih 48
    Mısra: **2**
    Kelime Tipi: -
    Güzel huylu dost.
1. Bu sebīli mevḳiʿinde eyledi Allāh binā
2. Ṣıdḳ ile Ḥācī Ḥüseyn Aġa ṣadīḳ-i ḫoş-nihād

ṣādık-ı perhīz-sirişt:
1. **ṣādık-ı perhīz-sirişt:**
    Tarih 119
    Mısra: **5**
    Kelime Tipi: -
    Günahlardan sakınmayı huy edinmiş kimse.
5. Ṣāhib-i zühd ü verāʿ ṣādık-ı perhīz-sirişt
6. Vāḳıf-ı ḳadr-ı tevekkülkede-i istiġnā

ṣādır:
1. **ṣādır:**
    Kaside 2
    Mısra: **301**
    Çıkan, meydana gelen.
302. Biñ cihān müznibi it bend-i belādan āzād
301. Ve leʿamrük ḳasemi ṣādır iken şānuñda

ṣādır olmaġın:
1. **ṣādır olmaġın:**-*maġ, -ın*
    Gazel 31
    Mısra: **1**
    Kelime Tipi: -
    Ortaya çıkmak, meydana gelmek, zuhur etmek.
1. Emr-i künden olmaġın ṣādır cemīʿ-i kāʾināt
2. Kāf u nūnı eylemiş Ḥaḳ nefs-i ṣunʿa beyyināt

ṣādır olmaz:
1. **ṣādır olmaz:**-*maz*
    Kıt'a 2
    Mısra: **4**
    Kelime Tipi: -
    Ortaya çıkmak, meydana gelmek, zuhur etmek.
3. Böyle pākīze-suḫañ böyle edā-yı rengīn
4. Ṣādır olmaz ḳatı çoḳ şāʿir-i bī-pervādan

ṣādır olsa:
1. **ṣādır olsa:**-*sa*
    Gazel 61
    Mısra: **12**
    Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
    Ortaya çıkmak.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyḫlerden olsa da ṣādır kerāmetler

ṣādır olup:
1. **ṣādır olup:**-*up*
    Tarih 19
    Mısra: **13**
    Kelime Tipi: -
    Ortaya çıkmak, meydana gelmek, zuhur etmek.
13. Bu nuṭḳ-ı bī-ḳaṣd u ġaraż ṣādır olup şeh-zādeden
14. Güş eyleyince pādişāh ṭoldı derūnı nūr ile

sad-kārvān-ı nāle:
1. **sad-kārvān-ı nāle:**
    Gazel 195
    Mısra: **6**
    Kelime Tipi: -
    Yüz kervanın iniltisi.

5. Olmaz resīde kimse ṣadā-yı derāsına
6. Sad-kārvān-ı nāle şeb-i tārdan geçer

ṣadme-ḫor-ı çerḫ-i dūn olup:
1. **ṣadme-ḫor-ı çerḫ-i dūn olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Alçak feleğin sillesini yiyen olmak.
133. Nā-geh olup ṣadme-ḫor-ı çerḫ-i dūn
134. Oldı çeh-ı ʿazlde zār u zebūn

ṣadme-i bād:
1. **ṣadme-i bād:**
Kaside 2
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın çarpması.
41. Gör ḫumūlün şerefin kim żarar itmez çemene
42. Şāḫ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

ṣadme-i ḥikmet:
1. **ṣadme-i ḥikmet:**
Kaside 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hikmet vuruşları.
11. Ṣadme-i ḥikmet ile ḫāmları puḫte ider
12. Terbiyet-ḫāne-i kevn oldı dükān-ı ḥaddād

ṣadme-i ḳahr:
1. **ṣadme-i ḳahr:**
Gazel 814
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kahretme felaketi.
3. Umūrı eyleyüp efvāc-ı naṣr u ʿavn ile pāyend
4. ʿAdūyı ṣadme-i ḳahr ile berbād eylesün Allāh

ṣadme-i kūh-endāzı:
1. **ṣadme-i kūh-endāzı:**-*ı*
Gazel 257
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dağları uçuran çarpıntı.
5. Tünd-bād-ı sitemüñ ṣadme-i kūh-endāzı
6. Şāḫsār-ı hevese mūriṡ-i āsīb olmaz

ṣadme-i sad-gūne:
1. **ṣadme-i sad-gūne:**
Gazel 460
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yüz türlü bela.
9. Yidügi ṣadme-i sad-gūne telāfīleridür
10. Pāy-ı ḫubāna gehī mālisi naḳş-ı ḳademüñ

ṣadme-i sitemünden:
1. **ṣadme-i sitemünden:**-*ün, -den*
Gazel 201
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zulüm.
9. Yoḳ gerçi ṣadme-i sitemünden gūrīzümüz
10. Ammā ki dest-i nāzuna zaḥmet degül midür

ṣad-pāre:
1. **ṣad-pāre:**
Kaside 24
Mısra: **65**
Yüz parça.
65. Seng ṣad-pāre olur ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ gibi
66. Fiʾl-meṡel seng-i cefāya hedef olsa mīnā

2. **ṣad-pāre:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **184**
Yüz parça.
183. Güle bād-ı ḫazāndan irdi ẕübūl
184. Oldı ṣad-pāre ḳaryesi maḥlūl

sad-pāre olursa:
1. **sad-pāre olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 409
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yüz parça olmak II Paramparça olmak.
7. Yine rüfūyı dil-i çākden dirīġ eyler
8. Olursa riştesi sad-pāre çerḫ-i pīre-zenüñ

ṣadr:
1. **ṣadre:**-*e*
Gazel 177
Mısra: **7**
Bir şeyin başı, baş tarafı, en yüksek yeri.
7. Bir gün gelir ki ṣadre çıḳar ser-firāz olur
8. Ol gördüġüñ kemīne ki nāmı piyādedür

2. **ṣadrında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 9
Mısra: **152**
Gönül.
151. Tā ola ḫāne-i pür-zīnet-i ʿālem maʿmūr
152. Her zamān tā ki ḳarār eyleye ṣadrında beşer

3. **ṣadrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 38
Mısra: **3**
Makam.
3. Ṣadrında ẕātı encümen-efrūz-ı kām olup
4. Bulsun deri teveccüh-i iḳbāl ile güşād

4. **ṣadrı:**-*ı*
Tarih 36
Mısra: **23**
Gönül.
23. Nūr-ı īmān ile pür Kaʿbe-i dīndür ṣadrı
24. Aña kındīldür ol ḳalb-i münevver-sīmā

5. **ṣadre:**-*e*
Gazel 436
Mısra: **18**
Oturulacak en iyi yer, baş köşe.
17. Āsūdelik murād ise ʿālemde Nābiyā
18. Bak ṣadre añla rāḥatını āstānenüñ

6. **ṣadr:**
Kaside 13
Mısra: **98**
Sadrazamlık makamı.
97. Ṣāhib-i devlet ü hāmī-i ḫilāfet sensin
98. Ṣadr ıtlākı dururken sen olur ġayre ḥarām

7. **ṣadre:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **193**
Sadrazamlık makamı.
193. Ṣadre teşrīfüñe vā-beste imiş devletle
194. Bu kühen-ḫāne-i vīrānede āṡār-ı niẓām

8. **ṣadre:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **220**
Sadrazamlık makamı.
219. Ṣāḥibā Nābī-i dāʿī-i ḳadīm olmışdur
220. Ṣadre teşrīfüñ ile gūş-nih-i pāy-ı peyām

9. **ṣadre:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **113**
Sadrazamlık makamı.
113. Bu ṣadre müjde-i teşrīfüñ istimāʿ idicek
114. Zemīn-i Ḥılle vü Baġdādʾdan güm oldı fesād

10. **ṣadre:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **121**
Sadrazamlık makamı.
121. Bu ṣadre geldügüñ el-ḥaḳ kerāmet olmışdur
122. Ki eşḳiyāyı memālikden eyledüñ ibʿād

11. **ṣadr:**
Kaside 15
Mısra: **81**
Sadrazamlık makamı.
81. Dūş-ber-dūş yürür ṣadr ile istiʿdādı
82. Ṣadr maġdūr olur ol itmez ise vażʿ-ı ḳadem

12. **ṣadr:**
Kaside 15
Mısra: **82**
Sadrazamlık makamı.
81. Dūş-ber-dūş yürür ṣadr ile istiʿdādı
82. Ṣadr maġdūr olur ol itmez ise vażʿ-ı ḳadem

13. **ṣadr:**
Kaside 15
Mısra: **84**
Sadrazamlık makamı.
83. O virür ṣadra şifa yoḫsa ne ḳādir ġayri
84. Ṣadr içün itmeġe tedbīr-i müdāvā-yı seḳam

14. **ṣadra:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **83**
Sadrazamlık makamı.
83. O virür ṣadra şifa yoḫsa ne ḳādir ġayri
84. Ṣadr içün itmeġe tedbīr-i müdāvā-yı seḳam

15. **ṣadra:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **199**
Sadrazamlık makamı.
199. Ṣadra rūʾyā-yı fütūḥat ile teşrīf itdüñ
200. Olasun ḳaṣr-ı dilüñ pā-zede-i gerd-i elem

16. **ṣadrında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 16
Mısra: **171**
Sadrazamlık makamı.
171. Ṣadrında öyle nūr-ı firāset muḳīm kim
172. Mihr-i münīr olmasa ṭāliʿ ne ḥāceti

17. **ṣadra:**-*a*
Tarih 36
Mısra: **48**
Sadrazamlık makamı.
47. Senden olur yine olursa bu derde çāre
48. Ṣadra teşrīfüñe çoḳdan müteraḳḳıb dünyā

18. **ṣadra:**-*a*
Tarih 36
Mısra: **49**
Sadrazamlık makamı.
49. Ṣadra teşrīfüñ idi maṭlabı nāsuñ yek-ser
50. Ḥaḳdan eylerler idi cümle bu iḥsānı recā

19. **ṣadrı:**-*ı*
Tarih 36
Mısra: **64**
Sadrazamlık makamı.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ʿAli Pāşāʾya mübārek ide ṣadrı Mevlā

20. **ṣadre:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **51**
Sadrazamlık makamı.
51. Ṣadre teşrīf ideli sāye-i inṣāfında
52. Zālimīn buldı cezā oldı sitem nā-peydā

21. **ṣadre:**-*e*
Tarih 116
Mısra: **4**
Sadrazamlık makamı.
3. O māh-ı sīne-zīb-i dāye-ı ʿizz ü saʿādet kim
4. Vücūdı ṣadre iḥsān-kerde-i Feyyāz-ı muṭlaḳdur

22. **ṣadr:**
Tarih 123
Mısra: **6**
Sadrazamlık makamı.
5. Müsterih oldı beḳāda rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb
6. Cilvesin gördükde ṣadr üzre o ʿalī-himmetüñ

23. **sadrı:**-*ı*
Tarih 123
Mısra: **3**
Sadrazamlık makamı.
3. Sadrı teşrif eyledükde devlet ü iḳbāl ile
4. İtdi rāh-ı ʿadlden bābın güşāde rāḥatuñ

24. **ṣadrdan:**-*dan*
Tarih 125
Mısra: **7**
Sadrazamlık makamı.
7. Ṣadrdan münfaṣıl olduḳda be-ḥükm-i taḳdīr
8. Olıcaḳ ḥāfız-ı tedbīr-i umūr-ı Şehbā

25. **ṣadra:**-*a*
Tarih 127
Mısra: **98**
Sadrazamlık makamı.
97. Vüzerā zümresi beyninde eger varsa odur
98. Kʾola hem-ṭabʿ-ı hümāyūna vü hem ṣadra sezā

26. **ṣadrdan:**-*dan*
Tarih 127
Mısra: **78**
Sadrazamlık makamı.
77. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle vezīr-i merḳūm
78. Ṣadrdan olmış iken tecribe veçhiyle cüdā

27. **ṣadrı:**-*ı*
Tarih 127
Mısra: **128**
Sadrazamlık makamı.
127. Cezbe-i luṭf-ı şehinşeh naẓar-ı vāḥid ile
128. Ṣadrı da āṣafı da eyledi birden iḥyā

28. **ṣadrı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **35**
Oturulacak en iyi yer, baş köşe.
35. Ṣadrı şāhenşeh-i devrāna maḳarr olmadadur
36. Gayre şāyeste degül tesmiye-i şāh-nişīn

ṣadrā:
1. **ṣadrā:**
Kaside 13
Mısra: **173**
Ey Sadrazam.
173. Āṣaf āṣāf-dilā pāk-tebārā ṣadrā
174. Ey olan nāmı teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām

2. **ṣadrā:**
Tarih 16
Mısra: **45**
Ey Sadrazam!.
45. Veliyyüʾn-niʿmetā ṣadrā ʿadālet-pīşe düstūrā
46. Eyā ḥikmet-şinās-ı muḳteżā-yı ṣūret ü maʿnā

ṣadr-ārā:
1. **ṣadr-ārāyı:**-*y, -ı*
Kaside 13
Mısra: **163**
Sadrazamlık makamını süsleyen.
163. Ki idüp anlara teşbīh o ṣadr-ārāyı
164. Eyleyem bīhude tażyīʿ-i midād u erḳām

ṣadr-ārāy-ı dīvān-ı ḥaleb:
1. **ṣadr-ārāy-ı dīvān-ı ḥaleb:**
Tarih 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halep Meclisinin makamını süsleye.
1. Āṣaf-ı ṣāḥib- dil İbrahīm Pāşā-yı kerīm
2. Olıcaḳ devletle ṣadr-ārāy-ı dīvān-ı Ḥaleb

sadr-ārā-yı ḫāne-i levlāk:
1. **sadr-ārā-yı ḫāne-i levlāk:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Hadis**
Levlake evinin eşiğinin süsü (Levlake;"Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım" mealinde olan "levlâke levlake lemâ halaktü'l-eflâk" hadîs-i kudsîsine işarettir. "Sen olmasaydın" anlamındadır. Muhatabı olan Hazret-i fahr-i âlem sallallahü aleyhi vesselâm efendimiz hazretleri hakkında kullanılır; "sultan-ı levlak" gibi).
75. Sadr-ārā-yı ḫāne-i Levlāk
76. Mest-i cām-i ḫiṭāb-ı Erselnāke

ṣadr-āṣaf-ı ṣaf-ārā:
1. **ṣadr-āṣaf-ı ṣaf-ārā:**
Tarih 82
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Sadrazam saflarının süsleyeni.
71. Nice ṣadr-āṣaf-ı ṣaf-ārā kim
72. Vakf-ı iḳbālidür bilād-ı duʿā

ṣadre çıḳdı:
1. **ṣadre çıḳdı:**-*dı*
Tarih 127
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık makamına çıkmak.
137. Didi tārīḫini erkān gidüp istiḳbāle
138. Çıḳdı ṣadre yine ṣıdḳ ile Muḥammed Pāşā

ṣadre giçirür:
1. **ṣadre giçirür:**-*ür*
Matla 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Baş köşeye oturtmak.
1. Giçirür çerḫ ṣadre sādeleri
2. Ṭurmayup ferz ider piyādeleri

ṣadr-ı aʿlāya:
1. **ṣadr-ı aʿlāya:**-*y, -a*
Kaside 15
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık.

61. Pādişāhum kerem it salṭanatuñ ḥaḳḳını vir
62. Ṣadr-ı aʿlāya getür lāyıḳın it müstaḫdem

ṣadr-ı ʿālī:
1. **ṣadr-ı ʿālī:**
Tarih 115
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sadrazam, yüce makam.
13. Vażʿ idüp rūy-ı duʿāyı ḫāk-i pāyine didüm
14. Ṣadr-ı ʿālī Nābīyā itmām-ı iḥsān eyledi

ṣadr-ı ʿālīde:
1. **ṣadr-ı ʿālīde:***-de*
Kaside 24
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Sadrazam, yüce makam.
137. Dāʾimā vefḳ-i murād üzre giçüp eyyāmı
138. Ṣadr-ı ʿālīde muʿammer ide ẕātın Mevlā

ṣadr-ı ʿālī-i selef:
1. **ṣadr-ı ʿālī-i selef:**
Tarih 125
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Önceki yüce vali.
5. İdicek ʿizz ü saʿādetle bu şehri teşrīf
6. Ṣadr-ı ʿālī-i selef yaʿnī Muḥammed Pāşā

ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı bī-hemtā:
1. **ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı bī-hemtā:**
Tarih 16
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan değeri yüce makam/eşik.
15. Ne Pāşā āṣaf-ı pākīze-meşreb āsmān-kevkeb
16. Vezīr-i ʿadl-maṭlab ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı bī-hemtā

ṣadr-ı aʿẓam:
1. **ṣadr-ı aʿẓam:**
Kaside 13
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Sadrazam.
121. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i ḳān-ı kerem kim nāmın
122. Bulsa ḫurşīdine eylerdi felek naḳş-ı ḫitām

2. **ṣadr-ı aʿẓam:**
Tarih 16
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Sadrazam, Osmanlı devletinde hükümet başbakanına verilen ad, vekil ve vezirlerin en büyüğü, padişahın mutlak vekili, vezir-i azam, başbakan.
21. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ekrem
22. ʿAlī Şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdelet-pīrā

3. **ṣadr-ı aʿẓam:**
Tarih 92
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Sadrazam, Osmanlı devletinde hükümet başbakanına verilen ad, vekil ve vezirlerin en büyüğü, padişahın mutlak vekili, vezir-i azam, başbakan.
49. Ḳāyid-i leşker-i İslām ü niẓāmüʾl-ʿālem
50. Ṣadr-ı aʿẓam güher-i kān-ı kerem baḥr-ı ʿaṭā

4. **ṣadr-ı aʿẓam:**
Tarih 103
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Sadrazam, Osmanlı devletinde hükümet başbakanına verilen ad, vekil ve vezirlerin en büyüğü, padişahın mutlak vekili, vezir-i azam, başbakan.
29. Yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ṣāfī-i dil-i ekrem
30. Muʿīn-i mülk ü millet ḥāmī-i devlet ʿAlī Pāşā

5. **ṣadr-ı aʿẓam:**
Tarih 115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sadrazam, Osmanlı devletinde hükümet başbakanına verilen ad, vekil ve vezirlerin en büyüğü, padişahın mutlak vekili, vezir-i azam, başbakan.
3. Ṣadr-ı aʿẓam olduğında devlet ü iḳbāl ile
4. Nābī-i dāʿīye çoḳ luṭf fırāvān eyledi

6. **ṣadr-ı aʿẓam:**
Tarih 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sadrazam, Osmanlı devletinde hükümet başbakanına verilen ad, vekil ve vezirlerin en büyüğü, padişahın mutlak vekili, vezir-i azam, başbakan.
1. Hünermend-i yegāne ṣadr-ı aʿẓam aṣaf-ı ekrem
2. ʿAlī şīr-i zamāne kār- dān-ı maʿdilet-pīrā

ṣadr-ı aʿẓama:
1. **ṣadr-ı aʿẓama:***-a*
Tarih 82
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Sadrazam, Osmanlı devletinde hükümet başbakanına verilen ad, vekil ve vezirlerin en büyüğü, padişahın mutlak vekili, vezir-i azam, başbakan.
69. Budur ol ḫātem-i hümāyūn kim
70. İtdiler ṣadr-ı aʿẓama iʿṭā

ṣadr-ı aʿẓam-ı efḫam:
1. **ṣadr-ı aʿẓam-ı efḫam:**
Kaside 14
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
En yüce sadrazam.
39. O ṣadr-ı aʿẓam-ı efḫam niẓām-ı ʿālem-gīr
40. İder felek şeref-i kevkebinden istimdād

ṣadr-ı aʿẓam-ı merḥūm:
1. **ṣadr-ı aʿẓam-ı merḥūm:**
Tarih 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rahmetine kavuşmuş sadrazam.
5. Birisi Tāvşān Aġā maḳbūl-ı Sulṭān-ı cihān
6. Biri ṣadr-ı aʿẓam-ı merḥūm pākīze-nihād

ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ:
1. **ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ:**
Tarih 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Evvelki sadrazam.
1. Āṣaf-ı devrān Muḥammed nām destūr-ı kerīm
2. Yaʿnī ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ vezīr-i muḥterem

ṣadr-ı aʿẓamuñ:
1. **ṣadr-ı aʿẓamuñ:***-uñ*
Kaside 16
Mısra: **211**
Kelime Tipi: -
Sadrazam, Osmanlı devletinde hükümet başbakanına verilen ad, vekil ve vezirlerin en büyüğü, padişahın mutlak vekili, vezir-i azam, başbakan.
211. Olmaġla dest-gīr baña ṣadr-ı aʿẓamuñ
212. Kesb eyledüm o himmet ile tāze ḳuvveti

ṣadr-ı bülend-iḳtidār-ı iḥsānkār:
1. **ṣadr-ı bülend-iḳtidār-ı iḥsānkār:**
Kaside 10
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Lütufta bulunmayı alışkanlık yapmış yüce gücün yüreği.
29. Ne āṣaf āṣaf-ı ʾālī-naẓar bülend-maḳām
30. Yegāne ṣadr-ı bülend-iḳtidār-ı iḥsānkār

ṣadr-ı dānā-yı kerīme:
1. **ṣadr-ı dānā-yı kerīme:***-e*
Tarih 116
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Cömert ve bilge sadrazam.
33. Beşāretgūne taḥrīr itdiler tārīḫin eflāke
34. Ḥasan Beg ṣadr-ı dānā-yı kerīme dāde-i Ḥaḳdur

ṣadr-ı devlet:
1. **ṣadr-ı devlet:**
Tarih 82
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Devletn sadrazamı.
143. Didiler ittifāḳ ile tārīḫ
144. Ṣadr-ı devlet mübarek ola saña

ṣadr-ı devletin:

1. **ṣadr-ı devletin:**-*i, -n*
Tarih 103
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Devletin sadrazamlığı.
27. Ki ṣadr-ı devletin bir ḫayr-h∨āha eyledi tefvīż
28. Ki oldı sāye-i ʿadlinde rāḥat ser-be-ser dünyā

ṣadr-ı devletüñ:
1. **ṣadr-ı devletüñ:**-*üñ*
Tarih 123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Devletin sadrazamlığı.
1. Ḥażret-i Nuʿmān Pāşā-yı kirāmiyyüʾn-neseb
2. Vāris̱-i sāhib-yed-i ʿulyāsı ṣadr-ı devletüñ

ṣadr-ı dīvān:
1. **ṣadr-ı dīvān:**
Tarih 82
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Divanın başı (Sadrazamlık makamı bağlamında).
107. Arżūmend idi saña çoḳdan
108. Ṣadr-ı dīvān minaṣṣa-i ʿulyā

ṣadr-ı dīvān-ı bülend-erkāna:
1. **ṣadr-ı dīvān-ı bülend-erkāna:**-*a*
Tarih 116
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yüce makamlıların meclisinin eşiği.
5. Yegāne āṣaf-ı ṣāfī-tabiʿat ṣāḥib-i devlet
6. Ki ẕātı ṣadr-ı dīvān-ı bülend-erkāna revnaḳdur

ṣadr-ı evāmir:
1. **ṣadr-ı evāmir:**
Kaside 26
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık işleri, buyrukları.
15. Elḳābun ile zeyn olalı ṣadr-ı evāmir
16. Bālāya suʿūd eyledi ʿünvān-ı vezāret

ṣadr-ı evvelde:
1. **ṣadr-ı evvelde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Daha önce, geçmişte.
75. Bir anun gibi güşāyende-i işkāl-i umūr
76. Ṣadr-ı evvelde bile gelmedi Allāh aʿlem

ṣadr-ı fetvāya:
1. **ṣadr-ı fetvāya:**-*y, -a*
Tarih 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Fetva makamı (Şeyhülislamlık makamı).
1. Virdüginde ṣadr-ı fetvāya şeref-yāb-ı rüsūm
2. Ẕāt-ı ʿAbduʾllāh Efendi fāżıl-ı ʿālī-cenāb

ṣadr-ı ḫāniyyete:
1. **ṣadr-ı ḫāniyyete:**-*e*
Tarih 96
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarlık, hanlık eşiği.
11. Başınca ḳadem ṣadr-ı ḫāniyyete
12. Felekde melek oldı midḥat-serāy

ṣadr-ı ḫıredmend ü lebīb:
1. **ṣadr-ı ḫıredmend ü lebīb:**
Tarih 103
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Akıl ve zeka eşiği (Akıl ve zeka sahibi sadrazam bağlamında).
33. Nāẓīrin görmedük gūş itmedük ṣadr-ı saʿādetde
34. Zihī ṣadr-ı ḫıredmend ü lebīb ü ʿārif ü dānā

ṣadr-ı ḥükme:
1. **ṣadr-ı ḥükme:**-*e*
Tarih 82
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **-**
Sadrazamalık makamı.
127. Ki gelüp ṣadr-ı ḥükme vaḳti ile
128. İdesin dīn ü devleti iḥyā

ṣadr-ı iḳbālde:
1. **ṣadr-ı iḳbālde:**-*de*
Tarih 130
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk makamı (sadrazamlık).
9. Köhne Nābī-i s̱enākār didi tārīḫin
10. Ṣadr-ı iḳbālde maḳām eyledi Yūsuf Pāşā

ṣadr-ı ʿizz ü nāz:
1. **ṣadr-ı ʿizz ü nāz:**
Gazel 261
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İzzet ve naz sinesi.
5. Refʿ-i ser itme el viricek būs-ı sīnesi
6. Ol ṣadr-ı ʿizz ü nāz sebük-serlik istemez

ṣadr-ı kām-baḫş:
1. **ṣadr-ı kām-baḫş:**
Tarih 142
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
(İnsanları) Muratlarına eriştiren sadrazam.
27. Nābī-i nā-tüvāna da ey ṣadr-ı kām-baḫş
28. Olsun medār-ı ḥüsn-i naẓar sancaḳ-ı şerīf

ṣadr-ı kerīm-i ekrem:
1. **ṣadr-ı kerīm-i ekrem:**
Tarih 146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlerin en cömerdi olan sadrazam.
1. Naṣb eyledükde tūġın ḳaṣd-ı cihāda Allāh
2. Ṣadr-ı kerīm-i ekrem hem niyyet-i Muḥammed

ṣadr-ı kerimüʾş-şāndur:
1. **ṣadr-ı kerimüʾş-şāndur:**-*dur*
Tarih 127
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Saygınlığı ulu olan sadrazamlık makamı.
95. Ṣāhib-i evvel olan ṣadr-ı kerimüʾş-şāndur
96. Zaḫm-ı mülke olacaḳ ʿiffet ile merhem-sā

ṣadr-ı muʿallā-ḳadre:
1. **ṣadr-ı muʿallā-ḳadre:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Ey yüksek itibarlı/değerli olan sadrazamlık makamı.
89. Kimi naṣb itdi ise ṣadr-ı muʿallā-ḳadre
90. Bulmadı būy-ı liyāḳat birisinden ḳaṭʿā

ṣadr-ı nişīn-i heme-cā:
1. **ṣadr-ı nişīn-i heme-cā:**
Tarih 92
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Aynı mevkide bulunanların baş köşede oturanı.
47. Kār- dān-ı vükelā ṣadr-ı nişīn-i heme-cā
48. Ḫayr-ḫ∨āh-ı vüzerā māye- dih-i ʿizz ü ʿalā

ṣadr-ı refīʿ-i meşīhte:
1. **ṣadr-ı refīʿ-i meşīhte:**-*te*
Tarih 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şeyhülislamlığın yüce makamı.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Zeyn itdi ẕātı ṣadr-ı refīʿ-i meşīhte

ṣadr-ı refīʿinde:
1. **ṣadr-ı refīʿinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 92
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Yüce sadrazamlık makamı.
71. Naẓm içün kişver-i İslāmı vire istiḳrār
72. Kendü dil-ḫ∨āhı ḳadar ṣadr-ı refīʿinde Ḫudā

ṣadr-ı refʿini:
1. **ṣadr-ı refʿini:**-*i, -n, -i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Yüksek eşik, yüce makam.
31. Kʾeyledi ṣadr-ı refʿini maḳarr
32. Bir vezīr-i sipeh-ārāy-ı hüner

ṣadr-ı refīʿüʾl-ḳadre:
1. **ṣadr-ı refīʿüʾl-ḳadre:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **-**
Kıymet çok yüce olan sadrazamlık makamı.
145. Buldı teşrīfi ile ṣadr-ı refīʿüʾl-ḳadre

146. Şeref-i tāze maḳām-ı eb u cedd ü aʿmām

ṣadr-ı rifʿat olamaz:
1. **ṣadr-ı rifʿat olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 833
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Makamı yüksek olmak, yüce makamda olmak.
7. Pīç ü tāb olmayanuñ mūy-be-mūy endāmı
8. Ṣadr-ı rifʿat olamaz menzili iḥrām gibi

ṣadr-ı rifʿatde:
1. **ṣadr-ı rifʿatde:**-*de*
Tarih 82
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Yüce sadrazamlık makamı.
113. Ṣadr-ı rifʿatde āṣafān-ı cihān
114. Saña nisbetle ḳaṭre sen deryā

ṣadr-ı saʿādetde:
1. **ṣadr-ı saʿādetde:**-*de*
Tarih 103
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Mutluluk makamı (sadrazamlık).
33. Nāẓīrin görmedük güş itmedük ṣadr-ı saʿādetde
34. Zihī ṣadr-ı ḫıredmend ü lebīb ü ʿārif ü dānā

2. **ṣadr-ı saʿādetde:**-*de*
Tarih 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluk makamı (sadrazamlık).
3. İdicek devlet ile ṣadr-ı saʿādetde ḳarār
4. Ḫalḳ-ı ʿālem didiler cümle mübārek bādā

3. **ṣadr-ı saʿādetde:**-*de*
Tarih 130
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mutluluk makamı (sadrazamlık).
7. Eyleyüp ḥażret-i Ḥaḳ cümle umūrın teshīl
8. Eyleye ṣadr-ı saʿādetde vücūdın ibḳā

ṣadr-ı saʿādeti:
1. **ṣadr-ı saʿādeti:**-*i*
Tarih 124
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mutluluk makamı (sadrazamlık).
7. Tefvīż idince pādişeh-i maʿdelet-penāh
8. Bir fāżıl-ı yegāneye ṣadr-ı saʿādeti

ṣadr-ı saʾid:
1. **ṣadr-ı saʾid:**
Tarih 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mutlu yürek.
3. Oldı yümn-i ḳadem-i meymenet-endūzı ile
4. Neşʾe-baḫşā-yı żamīridür ṣadr-ı saʾid

ṣadr-ı semāvāt-res-i iclāli:
1. **ṣadr-ı semāvāt-res-i iclāli:**
Kaside 13
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Yüceliği arşa değen sadrazamlık makamı.
95. Ṭonadup ṣadr-ı semāvāt-res-i iclāli
96. Didiler ḥükm-i verasetle senündür bu maḳām

ṣadr-ı sevādında:
1. **ṣadr-ı sevādında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 97
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir şehrin etrafındaki bağ bahçe gibi ağaç kalabalığından doğan karartı şeklinde görünen yer.
11. Görinür ṣadr-ı sevādında binā-yı şehrüñ
12. Saṭr-ı fermān ü berāt üzre mis̱āl-i ṭuġrā

ṣadr-ı ṣudūr-ı ekrem:
1. **ṣadr-ı ṣudūr-ı ekrem:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Cömertliğin ortaya çıktığı eşik.
33. Sābıḳan ṣadr-ı ṣudūr-ı ekrem
34. Ḥükm-fermāy-ı umūr-ı ʿālem

ṣadr-ı ṣudūr-ı vüzerā:
1. **ṣadr-ı ṣudūr-ı vüzerā:**
Tarih 92
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlar sadrazamı.
45. Ḥāmī-i devlet ü dīn āṣaf-ı ṣāḥib-temkīn
46. Ṣāḥīb-i ḥükm ü nigīn ṣadr-ı ṣudūr-ı vüzerā

ṣadr-ı taḫt-ı salṭanatda:
1. **ṣadr-ı taḫt-ı salṭanatda:**-*da*
Kaside 21
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık tahtının üstü.
29. Ḥaḳ taʿālā eylesün ẕāt-ı şerīfin ber-devām
30. Ṣadr-ı taḫt-ı salṭanatda şevket ile şān ile

ṣadr-ı vezāret:
1. **ṣadr-ı vezāret:**
Kaside 15
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin, vekillerin başı, sadrazam.
191. Anlaruñ rūḥların Ḥażret-i Ḥaḳ ṣād itdi
192. Kʾoldı ẕātuñla senüñ ṣadr-ı vezāret ḫurrem

2. **ṣadr-ı vezāret:**
Kaside 15
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin, vekillerin başı, sadrazam.
63. Eyle bir āṣaf-ı yektāyı vekīl-i devlet
64. Ki diye ṣadr-ı vezāret daḫı niʿmel-maḳdem

ṣadr-ı vezāretün:
1. **ṣadr-ı vezāretün:**-*ün*
Tarih 52
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin, vekillerin başı, sadrazam.
25. Nāmı Ḥüseyn ḫulḳı ḥasen āṣaf-ı kerīm
26. Ṣadr-ı vezāretün güher-i mihr-i pertevi

ṣadr-nişīn:
1. **ṣadr-nişīn:**
Gazel 487
Mısra: **4**
En başta, en yukarıda oturan. (Ezberlenebilir olan bağlamında kullanılmıştır).
3. İtse teʾs̱īr dil-i sāmiʿa ḫvāh ü nā-ḫvāh
4. Dil-nişīn sīne-nişīn ṣadr-nişīn olsa ġazel

2. **ṣadr-nişīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **24**
Baş köşede oturan.
23. Anlardadur taḳaddüm-i ḥüsn-i ḳabūl-i feyż
24. Dīvān-ı dīnde ṣadr-nişīndür çehār-yār

ṣadr-nişīn-i ḥurūf olursa:
1. **ṣadr-nişīn-i ḥurūf olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Harfler arasında baş köşede oturan olmak.
3. Ne deñlü ṣadr-nişīn-i ḥurūf olursa yine
4. Ḥurūf-ı dīger ile rifʿati mümehheddür

ṣadr-nişīn-i vüzerā:
1. **ṣadr-nişīn-i vüzerā:**
Tarih 127
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin baş köşede oturanı.
27. Sābıḳā yümn ile bir defʿa daḫı olmış iken
28. Zīb-i dīvān-ı şeref ṣadr-nişīn-i vüzerā

ṣadrüʾl-vüzerā:
1. **ṣadrüʾl-vüzerā:**
Tarih 36
Mısra: **12**
Vezirlerin sadrazamı.
11. Çekilen derde ḳażā ḳaṣd-ı mükāfat itdi
12. İtdi bir müʿtemen-i ʿādili ṣadrüʾl-vüzerā

2. **ṣadrüʾl-vüzerā:**
Tarih 104
Mısra: **10**
Vezirlerin sadrazamı.

9. Destūr-ı kerem-güster u dādār-ı melik-fer
10. Ṣadrüʾl-vüzerā āṣaf-ı aʿẓam ʿAlī Pāşā

3. **ṣadrüʾl-vüzerā:**
Tarih 130
Mısra: **2**
Vezirlerin sadrazamı.
1. Āṣaf-ı ṣāf-ı derūn ṣāḥib-i pākīze-likā
2. Yaʿnī ṣadrüʾl-vüzerā ḥażret-i Yūsuf Pāşā

ṣadrüʾş-şeref-i merḳadine:
1. **ṣadrüʾş-şeref-i merḳadine:***-i, -n, -e*
Tarih 104
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Aziz mezarın koynu.
91. Aġzın ḳapadup üsrüp ile eyleyüp iḥkām
92. Ṣadrüʾş-şeref-i merḳadine itdiler ilḳā

ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿālem:
1. **ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿālem:**
Tarih 16
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Cihan sadrazamlarının en yücesi.
55. Murād itmiş hemān āsāyişin ḫalḳ-ı cihānuñ kim
56. Seni ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿālem itdi ḳādir ü yek-tā

ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿilm ü maʿārif:
1. **ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿilm ü maʿārif:**
Kaside 20
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
İlim ve irfanın taştığı göğüs.
61. Ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿilm ü maʿārif ferīd-i dehr
62. Feyżullah ismi ḳaddine şāyeste ḫilʿati

ṣad-sāle pīri:
1. **ṣad-sāle pīri:***-i*
Gazel 184
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Asırlık ihtiyar, yüz yaşını geçmiş ihtiyar.
13. Ṣad-sāle pīri āb u hevāsı cüvān ider
14. Ādem bu kūha gelmede bī-iḫtiyār olur

ṣad-ṣūret:
1. **ṣad-ṣūret:**
Gazel 167
Mısra: **21**
Pek çok sima, şekil.
21. Ṣad-ṣūret olur nūr-ı şuʿūrında nümāyān
22. Nābī nice dirsin dile fānūs degüldür

ṣāf:
1. **ṣāfını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 73
Mısra: **3**
Temiz, saf.
3. Dürdden ṣāfını tefrīḳa veli-niʿmet-i ṣunʿ
4. Eylemiş maṭbaḫ-ı ḳudretde sipihri kef-gīr

2. **ṣāf:**
Gazel 92
Mısra: **10**
Temiz, saf.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

3. **ṣaf:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Temiz, saf.
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫ^vācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

4. **ṣāf:**
Gazel 301
Mısra: **4**
Temiz, saf.
3. Ḳıblemüz pākdür ālūde-sülūk olsak da
4. Menbaʿı ṣāf u ayaġı bulanıḳ cūyuz biz

5. **ṣāf:**
Gazel 713
Mısra: **5**
Temiz, saf.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

6. **ṣāf:**
Tarih 48
Mısra: **3**
Temiz, saf.
3. Niyyeti ābı gibi ṣāf olduġından eyledi
4. Böyle bir ḫayra muvaffaḳ ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

7. **ṣaf:**
Kaside 8
Mısra: **4**
Sıra, dizi.
3. Nāgehān mekmen-i ġaybuñ açılup perdeleri
4. Oldı bir ṣaf sipeh ārāyīş-i meydān-ı żamīr

8. **ṣāf:**
Kaside 5
Mısra: **5**
Temiz, saf.
5. Ṣāf envār-ı ḥaḳāyıḳdur olan ās̱ārı
6. Ẕerre yoḳdur kederi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

9. **ṣāfdur:***-dur*
Gazel 837
Mısra: **5**
Temiz, saf.
5. Ṣāfdur ẓāhiri erbāb-ı nifākuñ ammā
6. Tīredür sīneleri maḫbere-i sīm gibi

ṣāf eyle:
1. **ṣāf eyle:**
Gazel 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Saflaştırmak, saf hâle getirmek, arındırmak.
7. Ayīne-i idrāküñi ṣāf eyle sivādan
8. Mihmān mı gelür ḫāne-i nā-pāke ḥicāb it

ṣāf itmişüz:
1. **ṣāf itmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 290
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Arındırmak, temizlemek.
3. Ṣāf itmişüz derūnı rüsūm-ı mecazdan
4. Ṣūret-pezīr-i ġayr degüldür künişṭümüz

ṣāf olmaz:
1. **ṣāf olmaz:***-maz*
Gazel 810
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Halis, katışıksız olmak.
1. Nā-rāstdür sipihr mümāşāt iderse de
2. Ṣāf olmaz iddiʿā-yı müṣāfāt iderse de

ṣāf olur:
1. **ṣāf olur:***-ur*
Gazel 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Durulmak, berraklaşmak.
1. Naḳş-ı ẓuhūr ṣanma ki bī-ihtilāf olur
2. Cūy-ı vücūd geh bulanur gāh ṣāf olur

2. **ṣāf olur:***-ur*
Gazel 561
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Saf olmak, temiz olmak.
15. Sezā-yı dil-siyehān mevc-i çīn-i ebrūdur
16. Derūni ṣāf olur āyīneveş güşāde-cebīn

3. **ṣāf olur:***-ur*
Gazel 705
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Tertemiz, pırıl pırıl olmak II Yan yana dizilmek, namaz için saf olmak.
15. Ferş-i berrāḳ-ı ruḫāmın eyledükçe secdegāh
16. Ṣāf olur āyīne-i imān Āyāṣufiyyeʾde

ṣaf ṣaf:
1. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 735
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yan yana, sıra sıra.
9. Tāzyāne-ṣıfat āvīḫte olmış ṣaf ṣaf
10. Müjeler dāʾire-i ġamze-i cādūsında

2. **ṣaf ṣaf:**
Tarih 143

Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıra sıra, dizi dizi.
23. Olup maġlūb u ʿāciz dest-bürd-i ṣadr-ı ġāzīden
24. Niyāz ü maʿẕeretlerle āmāna geldiler ṣaf ṣaf

ṣafā:
1. **ṣafādan:**-*dan*
Gazel 57
Mısra: **4**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
3. Esbāb-ı teḫālüfle bulur ḫalḳ tesellī
4. Her birisi bir gūne ṣafādan mütelezẕiẕ

2. **ṣafāsı:**-*sı*
Gazel 135
Mısra: **16**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
15. Bī-hicr ẕevḳ-i vaṣl ne maʿlūm Nābīyā
16. Āzādelik ṣafāsı giriftārlıḳdadur

3. **ṣafasına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 276
Mısra: **7**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
7. Güm-nāmlıḳ ṣafasına leb-teşne cān virür
8. Bu ʿarṣada hezār fülān-zāde görmişüz

4. **ṣafādan:**-*dan*
Gazel 493
Mısra: **3**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
3. Her nālede bir naḫl-i güle ḳondı ṣafādan
4. Her naġmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül

5. **ṣafādan:**-*dan*
Gazel 515
Mısra: **18**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
17. Ne belādur bu riyā başına ḫalḳuñ ki ider
18. Mübtelāsı iki ʿālemde ṣafādan maḥrūm

6. **ṣafādan:**-*dan*
Gazel 532
Mısra: **17**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
17. Ḥasedinden mi ṣafādan mı hele ey Nābī
18. Bāʿiṡ-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur suḫanum

7. **ṣafā:**
Tarih 9
Mısra: **17**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
17. Bu ṣafā meşreb-i laṭīfinde
18. Bu leṭāfet ki anda oldı ʿıyān

8. **ṣafādan:**-*dan*
Tarih 10
Mısra: **9**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
9. Ḫıżr bir cāmın içüp didi ṣafādan tārīḫ
10. Ne güzel çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā

9. **ṣafāsı:**-*sı*
Tarih 122
Mısra: **23**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
23. Ṣafāsı ṭabʿ-ı Nābīʾye olup sārī didi tārīḫ
24. Diyār-ı ʿAyntābı cūy-ı Sācūr eyledi iḥyā

10. **ṣafā:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
11. Cefā-yı ʿāleme ṣabr it ṣafā murāduñ ise
12. Ki lesʿ-i ḥayye-i şöhret ʿasel bozundısıdur

11. **ṣafā:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

12. **ṣafāmuz:**-*muz*
Gazel 288
Mısra: **11**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
11. Ferāġ-ı ḥavṣalayuz ʿaşḳda ṣafāmuz var
12. Raḳīb ile hele yoḳ bed-maʿāşlıḳlarumuz

13. **ṣafāsını:**-*sı, -nı*
Gazel 399
Mısra: **3**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
3. Künc-i ferāġuñ anlamayañlar ṣafāsını
4. Devlet ḳomışlar adını ġavġa-yı ʿālemüñ

14. **ṣafā:**
Gazel 402
Mısra: **7**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
7. Ḳandan olurdı ṣafā nāʾil-i şān olmasa ġam
8. Gerden-i ẕevḳ ü ṣafāda ḳatı çoḳ ḥaḳḳı ġamuñ

15. **ṣafādur:**-*dur*
Gazel 404
Mısra: **1**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Ṣafādur sīneye bir dil-ber-ı mevzūn ü raʿna çek
2. O girmezse ele āġūş-ı beyte tāze maʿnā çek

16. **ṣafā:**
Gazel 421
Mısra: **5**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
5. Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
6. Gelür dimāġa güşād āḫirinde zükāmuñ

17. **ṣafā:**
Gazel 763
Mısra: **4**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şamʾında ne Rūmʾında

18. **ṣafādan:**-*dan*
Gazel 763
Mısra: **2**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Ziyā yoḳ çerḫ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ eṡer ʿaṣruñ ḫuṣūṣında ʿumūmında

19. **ṣafā:**
Kaside 9
Mısra: **37**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
37. Ey ḫoş ol dem ki ṣafā ḳalmaz idi ḫaṭırda
38. Baḫtdan müjde-i teşrīfüñi alduḳça ḫaber

20. **ṣafā:**
Kaside 9
Mısra: **66**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
65. Kendü ẕevḳümde ḥuẕūrumda dil-ı ʿālemde
66. Dem sürüp eyler iken ʿömr ṣafā ile güẕer

21. **ṣafāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 821
Mısra: **6**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
5. Geydürdi ḫalḳa cāme-i sad-reng-i ġafleti
6. Ḫuşyārlıḳ ṣafāsına ümmīd ḳalmadı

22. **ṣafādan:**-*dan*
Tarih 76
Mısra: **28**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

23. **ṣafādan:**-*dan*
Tarih 76

Mısra: **29**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
29. Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

24. **ṣafā:**
Tarih 92
Mısra: **14**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
13. Her ḫazīne güher-i naḳş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaṣiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

25. **ṣafāsı:**-*sı*
Tarih 94
Mısra: **34**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
33. Aña duʿāsı budur Nābī-i kühen-sālüñ
34. Ola ṣafāsı füzūn ʿömr ü devleti cāvīd

26. **ṣafālar:**-*lar*
Tarih 110
Mısra: **11**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
11. Ḥaḳ taʿāla ide ṣaḥnında ṣafālar teysīr
12. İde dil-ḫᵛāhını iḥsān kerem-i Rabbanī

27. **ṣafāsı:**-*sı*
Gazel 802
Mısra: **21**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
21. Nābi ṣafāsı yoḳdur elfāz-ı ʿuḳde-dāruñ
22. Engūr neşʾe virmez rind-i ʿuṣāre-ḫᵛāre

28. **ṣafā:**
Kaside 16
Mısra: **232**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
231. Yol bulmayup mizāc-ı hümāyūnına
232. Ola ṣafā ile güẕerān cümle sāʿati

ṣafā eyledi:
1. **ṣafā eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Eğlenmek, vaktini neşe ve zevk içinde geçirmek.
55. Bir nice gün mā-ḥaṣal-ı bī-nevā
56. Eyledi çün sāyelerinde ṣafā

ṣafā eylemenüñ:
1. **ṣafā eylemenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 569
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlü şenlendirmek.
3. Farḳı yoḳ vaṣl-ı ḫayāl ile ṣafā eylemenüñ
4. Öpmeden cāme-i nā-dūḫtenün dāmānın

ṣafā ider:
1. **ṣafā ider:**-*er*
Tarih 127
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve huzura ermek.
103. İder eyyām-ı şerīfinde ṣafā ḫalḳ-ı cihān
104. Olur āsūde zamānında gürūh-ı fuḳarā

ṣafā ile geçirür:
1. **ṣafā ile geçirür:**-*ür*
Gazel 810
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ile geçirmek.
9. Bārī ṣafā ile geçirür rüzgārını
10. Rindān eger iżāʿat-ı evḳāt iderse de

ṣafā virdi:
1. **ṣafā virdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Rahatlatmak, mutlu etmek.
31. O şeb içre o şemʿ-i bezm-i hüdā
32. Virdi fānūs-ı kāʾināta ṣafā

ṣafā virür:
1. **ṣafā virür:**-*ür*
Tarih 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rahatlatmak, mutlu etmek.
1. Zihī sütūde feraḥ-cāy-ı nā-şinīde-mis̱āl
2. Ki ḥüsn-i ṭarḥı virür ḫāṭır-ı ġamīne ṣafā

ṣafā-baḫş olmada:
1. **ṣafā-baḫş olmada:**-*ma, -da*
Gazel 462
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mutluluk vermek.
5. Senün zemzemleyüp de ṣunduġun peymāneye sākī
6. Ṣafā-baḫş olmada olmaz müşabih cām-ı Cem çekmek

ṣafā-baḫş-ı derundur:
1. **ṣafā-baḫş-ı derundur:**-*dur*
Gazel 696
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönle huzur verme.
11. Hicrān aña nisbetle ṣafā-baḫş-ı derundur
12. Ol meclis-i vuṣlat ki meşaḳḳat var içinde

ṣafāgāh-ı saʿādet-perver:
1. **ṣafāgāh-ı saʿādet-perver:**
Tarih 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutluluk veren dinlenme yeri.
1. Yā İlāhī bu ṣafāgāh-ı saʿādet-perver
2. Ki virür ḫāṭır-ı insāna meserret seyri

ṣafākede-i ʾāfiyet-medār:
1. **ṣafākede-i ʾāfiyet-medār:**
Tarih 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutluluk bahşeden huzurlu yer.
1. Bu dil-nişīn ṣafākede-i ʾāfiyet-medār
2. Kim oldı dest-sāz-ı ʾAliyy-i ʾÖmer-nijād

ṣafā-pezīr:
1. **ṣafā-peẕīr:**
Gazel 478
Mısra: **5**
Huzur veren.
5. Benden o jeng-yāb ü ben andan ṣafā-peẕīr
6. Āyīne gibi rūy-be-rūdur benümle dil

ṣaf-ārā-yı ḫuṣūmet olsa:
1. **ṣaf-ārā-yı ḫuṣūmet olsa:**-*sa*
Gazel 224
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Düşmanlık safları dizmek.
13. ʿAḳl olsa ṣaf-ārā-yı ḫuṣūmet bize Nābī
14. Ġam çekmezüz andan dil-i dīvāne bizümdür

ṣaf-ārāy-ı zümre-i vüzerā:
1. **ṣaf-ārāy-ı zümre-i vüzerā:**
Tarih 82
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Vezirler zümresi safının süsü.
97. Āṣafā pāk-ṭabʿ u ṣāf- dilā
98. Ey ṣaf-ārāy-ı zümre-i vüzerā

ṣafā-resān-ı dil ü dīde:
1. **ṣafā-resān-ı dil ü dīde:**
Gazel 877
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Göze ve gönle safa, neşe veren.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

ṣafā-yāb:
1. **ṣafā-yābum:**-*um*
Gazel 778
Mısra: **1**
Neşe, eğlence ve zevk bulmuş.
1. Ṣafā-yābum ne deñlü gamzesi pür-ḫışm u kīn olsa
2. Dem-i sürdüm nesīm-i mevce-i çīn-i cebīn olsa

ṣafā-yı bāṭın:
1. **safā-yı bāṭın:**
Kaside 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İç sefası.
5. Zülāle çīn-i cebīn gösterür temevvücden
6. Safā-yı bāṭın ile cūybār-ı Maġnīsā

ṣafā-yı bāṭını:
1. **ṣafā-yı bāṭını:**-*ı*
Gazel 702

Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
5. Ṣafā-yı bāṭını bundan ḳıyās mümkindür
6. Leẕīẕ olur ne nümāyān olursa rüʾyāda

ṣafā-yı cām-ı muṣaffāyı virmez:
1. **ṣafā-yı cām-ı muṣaffāyı virmez:**-*mez*
Gazel 670
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Arıtılmış saf şarabın tadını vermek.
3. Virmez ṣafā-yı cām-ı muṣaffāyı lāy-ı ḫum
4. Olmaz güşāde dīde-i dil tūtiyā ile

ṣafā-yı çār:
1. **ṣafā-yı çār:**
Gazel 132
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dört (denizin/okyanusun) verdiği gönül huzuru.
13. Ḫurūṣ-ı çār cūy-ı ṭabʿımuñ ās̱ārı ey Nābī
14. Ṣafā-yı çār mevc-i baḥr-ı eşʿār-ı selīsümdür

ṣafā-yı cevheri:
1. **ṣafā-yı cevheri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Özün neşesi, huzuru.
29. Eylemiş terkīb-i cism-i pākine āmīḫte
30. Lemʿa-i dāniş fürūġ-ı dil ṣafā-yı cevheri

ṣafā-yı dil:
1. **ṣafā-yı dil:**
Gazel 788
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.
1. Ṣafā-yı dil göremem geşt-i gülsen itsem de
2. Neşāt kesb idemem cāmı gülden itsem de

ṣafā-yı ḫak-i cevāhir-feşān-ı mevlānā:
1. **ṣafā-yı ḫak-i cevāhir-feşān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hz. Mevlana'nın cevher saçan toprağının huzuru.
5. Revāc-ı küḥl-i cevāhir mi ḳor naẓarlarda
6. Ṣafā-yı ḫak-i cevāhir-feşān-ı Mevlānā

ṣafā-yı ḥaleb:
1. **ṣafā-yı ḥaleb:**
Gazel 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Halep'in sefası.
13. Nesīm-i ʿāfiyetüñ desti şell olur Nābī
14. Meded-res olmasa tedbīrine ṣafā-yı Ḥaleb

ṣafā-yı ḫāṭır:
1. **ṣafā-yı ḫāṭır:**
Gazel 240
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül hoşluğu.
5. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
6. Ṣafā-yı ḫāṭır ancaḳ bādede sāġarda ḳalmışdur

2. **ṣafā-yı ḫāṭır:**
Gazel 104
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül hoşluğu.
11. O bezmde nice mümkin ṣafā-yı ḫāṭır kim
12. Niẓāmı fırṭına-i ḳulzum-ı meşārif olur

3. **ṣafā-yı ḫāṭır:**
Gazel 448
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül hoşluğu.
9. Ṣafā-yı ḫāṭır üzre olmayan iḥsānı neylerler
10. Görüp sūz-ı derūnın micmerüñ ʿanberden el çekdük

4. **ṣafā-yı ḫāṭır:**
Tarih 68
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Gönül hoşluğu.
27. Ḫudā mübārek ide ʿāfiyetle devletle
28. Ṣafā-yı ḫāṭır ile ide ẕevḳ ü seyrānın

ṣafā-yı ḫāṭıra nāʾil:
1. **ṣafā-yı ḫāṭıra nāʾil:**
Gazel 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül safasına kavuşan bir kimse.
1. Bu devrānda ṣafā-yı ḫāṭıra nāʾil mi ḳalmışdur
2. Felekden dāġ-ber-dāġ olmaduḳ bir dil mi ḳalmışdur

ṣafā-yı ḫāṭırı:
1. **ṣafā-yı ḫāṭırı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönül saflığı, duruluk.
9. Gösterme çīn-i cebini rāḥat murād ise
10. Baḥrün ṣafā-yı ḫāṭırı līmānlıġındadur

safāy-ı hestī-i dehrüñ:
1. **safāy-ı hestī-i dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 311
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Feleğin varlık sefası.
3. Nesīm-i feyże taʿarrużdayuz nefes-be-nefes
4. Safāy-ı hestī-i dehrüñ güşāde revzeniyüz

ṣafā-yı ʿıyşına:
1. **ṣafā-yı ʿıyşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 241
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Eğlence sefası.
9. Ṣafā-yı ʿıyşına emvālin itmeyen maṣrūf
10. Ḫızāne-i digere pās-bān degül de nedür

ṣafā-yı meykede:
1. **ṣafā-yı meykede:**
Gazel 234
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Meyhane eğlencesi.
9. Ṣafā-yı meykede bir görmek ile añlanmaz
10. O ẕevḳ ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa vara vara düşer

ṣafā-yı meykededen:
1. **ṣafā-yı meykededen:**
Gazel 260
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Meyhane eğlencesi, şarap içmekle neşelenen.
1. Biz gerçi luṭf-ı ṭabʿ ile meşhūrlardanuz
2. Ammā ṣafā-yı meykededen dūrlardanuz

ṣafā-yı perestişden:
1. **ṣafā-yı perestişden:**-*den*
Gazel 730
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tapınma huzuru.
5. Hırmānını ṣafā-yı perestişden añlayan
6. Meyl eylemez menārelerüñ irtifāʿına

ṣafā-yı ṣoḥbetin:
1. **ṣafā-yı ṣoḥbetin:**-*i, -n*
Gazel 610
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sohbetin hoşluğu, tatlılığı.
1. İstimāʿ itdük görenlerden ṣafā-yı ṣoḥbetin
2. Biz hele bezm-i cihānuñ görmedük keyfiyyetin

ṣafā-yı ṣūret-i bāda:
1. **ṣafā-yı ṣūret-i bāda:**-*a*
Gazel 782
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın yüzündeki sevinç.
1. Ḳoma çeşm ü dilüñ tīre ṭururken bezm-i dünyāda
2. Şuʿā-ı çihre-i sāḳī ṣafā-yı ṣūret-i bāda

ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ham:
1. **ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam:**
Gazel 794

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bukle ve kıvrımlarla dolu saçın neşesi.
7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

ṣafā-yı vuṣlata:
1. **ṣafā-yı vuṣlata:**-*a*
Gazel 690
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşmanın verdiği zevk.
9. Meġer ki ġayre imiş çeşm-i luṭfı ey Nābī
10. Ṣafā-yı vuṣlata ümmīdvār idüm ben de

2. **ṣafā-yi vuṣlata:**-*a*
Gazel 878
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmanın mutluluğu.
7. Dilden kesilmeze hele ser-rişte-i ümīd
8. Virmem ṣafā-yi vuṣlata ben intiẓārumı

ṣafā-yı zihn:
1. **ṣafā-yı ẕihn:**
Kaside 17
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Zekanın neşesi.
47. Diḳḳat-i ṭabʿ u ṣafā-yı ẕihn ü nūr-ı dānişi
48. Eylemiş aḫlāḳınuñ Bārī taʿāla zīveri

ṣaf-be-ṣaf:
1. **ṣaf-be-ṣaf:**
Gazel 705
Mısra: **21**
Saf saf, sıra sıra.
21. Zühd ü taḳvā ṣaf-be-ṣaf tertīb idüp ālāyını
22. Pīç-i nevbet gösterür ʿünvān Āyāṣufiyyeʾde

ṣaf-der-i yegāne:
1. **ṣaf-der-i yegāne:**
Tarih 77
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Eşsiz cengâver.
35. Ol ṣaf- der-i yegāne üç dört ʿadet ḫıdemle
36. Bī-bāk oldı şemʿ-i cemʿ-i miyān-ı ʿurbān

ṣāf-derūn:
1. **ṣāf-derūn:**
Kaside 2
Mısra: **245**
Kalbi temiz, içi saf olan II Şeffaf.
245. Kim ki rūşenger-i mihrüñle degül ṣāf-derūn
246. Başar āyīne-i āsāyişini jeng-i nikād

ṣāf-dil:
1. **ṣāf-dildür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **7**
Saf, ahmak, bön.
7. Ṣāf-dildür itse de taḳlīd-i ḥüsnüñ mū-be-mū
8. Rūy-gerdānlık yine āyīneden ḳabil midür

2. **ṣāf-dil:**
Gazel 70
Mısra: **13**
Gönlü saf.
13. Ṣāf-dil bir faḳaṭ āyīne iken ʿālemde
14. Naẓar itseñ aña da ʿuḳde-i ḫāṭır bulunur

3. **ṣāf-dil:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Gönlü saf.
5. Egerçi rūz-ı rūşenveş degüldür ṣāf-dil ammā
6. Yine setr eyleyen aḥvāl-i ḫalḳı perde-i şebdür

4. **ṣāf-dili:**-*i*
Gazel 870
Mısra: **1**
Gönlü saf.
1. Bulsa her ḳande ki bir ṣāf-dili āb gibi
2. Dil-i ser-geşte döner üstine dullāb gibi

5. **ṣāf-dil:**
Kaside 7
Mısra: **83**
Gönlü saf.
83. O ṣāf-dil ki iderse tevāzuʿından ider
84. Ṣıṭabl-ı ḥaṣṣına Efrāsyābı mīr-āḫūr

6. **ṣāf-dilün:**-*ün*
Gazel 419
Mısra: **7**
Gönlü saf II Ahmak, saf.
7. İtdürür devr-i felek ṣāf-dilün cībini çāk
8. Rīsmānuñ es̱eri gibi dehānında çehüñ

ṣāf-dil-i gūşe-nişīn:
1. **ṣāf-dil-i gūşe-nişīn:**
Tarih 138
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Kendi köşesinde duran saf gönüllü.
31. Lānenün her biri pervāzgeh-i murġ-i neşāṭ
32. Cāmlar her biri bir ṣāf- dil-i gūşe-nişīn

ṣafed-kār:
1. **ṣafed-kārın:**-*ın*
Gazel 158
Mısra: **2**
İnci kabuğu kaplı, sadef kakmalı.
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

ṣaff:
1. **ṣaff:**
Gazel 541
Mısra: **8**
Saf, sıra.
7. Şecāʿat ile bulur mıydı iştihār-ı tamam
8. Ḳarār ideydi efer ṣaff içinde sulṭānum

ṣaff-ı ʿadū:
1. **ṣaff-ı ʿadū:**
Kaside 14
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Düşman safları.
71. Şecīʿdür o ḳadar kim ṣunar hizebr-ṣıfat
72. Olursa ṣaff-ı ʿadū cümle Rüstem ü Gişvād

ṣaff-ı dendān:
1. **ṣaff-ı dendān:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sıra sıra dişler.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bāʿis̱dür kʾider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

ṣaff-ı dendānını:
1. **ṣaff-ı dendānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 410
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sıra sıra dişler.
9. Ṣaff-ı dendānını vaṣf eyleyemezsin Nābī
10. Tā süfūf-ı dür-i nāb eylemedükçe ḳutuñ

ṣaff-ı engüşṭān ḳadar:
1. **ṣaff-ı engüşṭān ḳadar:**
Kıt'a 83
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir elin parmakları kadar.
3. Zehr ü kand ü telḫ ü şīrīne ber-ā-berce ṣuna
4. Ṣaff-ı engüşṭān ḳadar ʿālemde bürhān olmaya

ṣaff-ı ḫ˅ācegānda:
1. **ṣaff-ı ḫ˅ācegānda:**-*da*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **324**
Kelime Tipi: **-**
Hocalar safı, zümresi.
323. Ḫatm-ı efvāh-ı nās iken hünerüm
324. Olmadı ṣaff-ı ḫ˅ācegānda yirüm

ṣaff-ı melāʾik:
1. **ṣaff-ı melāʾik:**
Kaside 7
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **-**
Meleklerin safı, melekler dizisi.
169. Çerāġ-ı ẕāṭuña pervāne-i per-efşāndur
170. Felekde ṣaff-ı melāʾik hevāda fevc-i ṭuyūr

ṣaff-ı müjem:

1. **şaff-ı müjem:**-*m*
Kaside 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saf saf dizilmiş kirpikler.
7. Ġamuñla birbirine düşmen oldı şaff-ı müjem
8. Tavassuṭ eylemedi ṣulh içün miyāneye ḫ˅āb

şaff-ı müjgān:
1. **şaff-ı müjgān:**
Gazel 366
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sıraya dizilmiş kirpikler.
3. Bağlamaḳdur şaff-ı müjgān birbiriyle dest-i ʿahd
4. Āsitān-ı dīdede ḫ˅āhişger-i dīdāre şarṭ

şaff-ı müjgânı:
1. **şaff-ı müjgânı:**-*ı*
Gazel 563
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sıraya dizilmiş kirpikler.
13. Reh-i ḫıdmetde mevḳūf-ı işāret şaff-ı müjgânı
14. Sevād-ı çeşminüñ ʿünvānı çoḳdur ḫamr emīninden

şaff-ı raḳībe:
1. **şaff-ı raḳībe:**-*e*
Gazel 396
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Düşman, rakip sırası.
3. Şaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
4. Kūyına yārüñ ḫançerle varsaḳ

şaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur:
1. **şaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur:**-*dur*
Kaside 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cuma namazı safları.
3. ʿArżlarda saṭrlar şaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur
4. Şaḥḥ-ı āṣafdur ḫaṭībi pençe-i fermān-beri

şaff-ı sipeh-keş-i ḳaleme:
1. **şaff-ı sipeh-keş-i ḳaleme:**-*e*
Gazel 602
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Başkumandan olan kalemin safı.
11. Olmaz şeḥāyifüñ yine ḳadr-i bülendi pest
12. Şaff-ı sipeh-keş-i ḳaleme pāy-māl iken

şaff-ı süṭūrın:
1. **şaff-ı süṭūrın:**-*ı, -n*
Gazel 657
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Satırlar dizisi.
18. Mürtefiʿ kūşeye çıḳmış gözedür dīde-i hū
17. Ḥıfẓ içün nāmelerün şaff-ı süṭūrın Nābī

şaffüʾn-niʿal meclisinde:
1. **şaffüʾn-niʿal meclisinde:**-*n, -de*
Gazel 77
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
En aşağıların, en alt tabakadakilerin meclisi.
11. Bize şaffüʾn-niʿal meclisinde yer bulunmazsa
12. Varup ser-defter-i hicrāna mastūr olmamuz yegdür

şafḥa:
1. **safha:**
Gazel 64
Mısra: **2**
Sayfa, levha.
1. Benüm ṣarrāf-ı şehr-i rāz dükkānum dehānumdur
2. Devātum kīse taḫtam safha engüştüm zebānumdur

2. **safhadaki:**-*da, -ki*
Gazel 195
Mısra: **7**
Sayfa, levha.
7. Mıstar-keşīde safhadaki naẓm-ı ābdār
8. Lūʿlū-mis̱āl rişte-i hem-vārdan geçer

3. **şafḥaya:**-*ya*
Gazel 837
Mısra: **8**
Sayfa, levha.
7. Feyż-i bāṭından olur ḥiṣṣe-i ṣūret ancaḳ
8. Şafḥaya naḳş olunan resm-i ekālīm gibi

4. **şafḥasındadur:**-*sı, -n, -da, -dur*
Kaside 7
Mısra: **148**
Sayfa, levha.
147. O ḫalḳa cevher ile bir cerīdedür tīġi
148. Ki şafḥasındadur aʿmār-ı düşmenān mesṭur

5. **şafḥaya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **111**
Sayfa, levha.
111. Eylesin şafḥaya naḳş ü nigār
112. Bu nefesüm oldı saña yadigâr

6. **şafḥadur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **9**
Sayfa, levha.
9. Naẓm-ı evṣāfuñ yazılmış şafḥadur levḥ-i żamīr
10. Fikr-i ḳadd-i dil-pez̲īrüñ mıṣraʿ-ı tażmīnidür

7. **şafḥada:**-*da*
Gazel 295
Mısra: **3**
Sayfa, levha.
3. Her şafḥada bulunmaz muṣḥafda şemse-i ḥizb
4. Çeşm-i ümīd her dem ruḫsār-ı yāre gelmez

8. **şafḥaya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **77**
Sayfa, levha.
77. Şafḥaya başdı pençe-i rengīn
78. Kūdek-ı ḫāne-zād-ı devlet ü dīn

9. **şafḥaya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **245**
Bir cismin görünen dış yüzlerinden her biri, taraf; yüz, yön.
245. Dökeyüm şafḥaya o deñlü güher
246. Kʾola şermende gevher-i ḫāver

şafha-i āfāka:
1. **şafha-i āfāka:**
Tarih 154
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sema sayfası, gökler.
3. Şafha-i āfāka taḥrīr itdiler tārīḫini
4. Ḳudsiyān-ı ʿarş Nābī müftī-i ʿiffet-meʾāb

şafḥa-i cāh u celālinüñ:
1. **şafḥa-i cāh u celālinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 16
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Makam ve yücelik sayfası.
183. Ol pādişeh ki şafḥa-i cāh u celālinüñ
184. Yoḳdur miyānda ḫāme vü evrāḳa nisbeti

şafḥa-i cāna:
1. **şafḥa-i cāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Can sayfası.
23. Ḳāleb-i rūḥa dökilmiş gibi bir resm-i metīn
24. Şafḥa-i cāna çekilmiş gibi maḥbūb-likā

safha-i cennāt:
1. **safha-i cennāt:**
Tarih 83
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçeleri.
7. Tārīḫ-i intikāline bu geldi Nābīyā
8. Seyyīd ʿAlīʿye safha-i cennāt ola tarāḥ

şafḥa-i çerḫ:
1. **şafḥa-i çerḫ:**
Gazel 837
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Feleğin yüzü.
9. Bī-dimāġāne başar nāmeye mührin cānān
10. Nābiyā şafḥa-i çerḫ üzre meh-i nīm gibi

şafha-i çerḫe:
1. **şafha-i çerḫe:**-*e*
Gazel 564
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Feleğin yüzü.
23. ʿUtārid resm-i aḥkām eyledükçe şafha-i çerḫe
24. Resīdi dūş-ı fermāna nişān-ı imtis̱āl olsun

ṣafḥa-i deryāya:
1. **ṣafḥa-i deryāya:**-*y, -a*
Tarih 30
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Deniz sayfası.
77. Nusḫa-i elṭāfını taḥrīr içün dest-i ṣabā
78. Ṣafḥa-i deryāya çekmiş mevcelerden maṣdarı

ṣafḥa-i dilden:
1. **ṣafḥa-i dilden:**-*den*
Gazel 64
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül yüzü.
5. Süveydā gibi çıḳmaḳ ṣafḥa-i dilden ne mümkindür
6. Benüm ol ḥāl-i müşgīn ḫayliden ḫāṭır-nişānumdur

ṣafha-i ḫāṭırda:
1. **ṣafha-i ḫāṭırda:**-*da*
Kıt'a 58
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül sayfası.
3. Sil ṣafha-i ḫāṭırda olan ʿilm-i rüsūmı
4. Azāde-i teşvīş-i sükūn u ḥarekāt ol

ṣafḥa-i ḫilḳatümde:
1. **ṣafḥa-i ḫilḳatümde:**-*üm, -de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **265**
Kelime Tipi: -
Yaradılış evresi.
265. Ṣafḥa-i ḫilḳatümde oldı celī
266. Muḳteżā-yı nüvişte-i ezelī

ṣafha-i ḥüsnin:
1. **ṣafha-i ḥüsnin:**-*in*
Gazel 275
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin evreleri; Sevgilinin güzel yüzündeki unsurlardan herhangi biri II Güzellik sayfası.
3. Gerçi ḫaṭ ḳaraladı ṣafha-i ḥüsnin ammā
4. Meşḳ-i nāz itmededür ḫāme-i müjgānı henūz

ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi:
1. **ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Nazik gönlünün levhası.
41. Lücce-i ʿilm ü hüner baḥr-i muḥīṭ-i maʿrifet
42. Cümle fennüñ ṣafḥa-i ḳalb-i laṭīfi defteri

ṣafḥa-i kevni:
1. **ṣafḥa-i kevni:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varlık sayfası, yaratılanların bulunduğu sayfa.
3. Naẓar it eylemiş o zī-ḳudret
4. Ṣafḥa-i kevni nusḫa-i ḥikmet

ṣafḥa-i mecmūʿalara:
1. **ṣafḥa-i mecmūʿalara:**-*lar, -a*
Gazel 487
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mecmua sahifesi.
5. Yalıñuz ṣafḥa-i mecmūʿalara olmasa ḳayd
6. Levḥa-i mihr ü mehe naḳş-ı cebīn olsa ġazel

ṣafḥa-i meydānı:
1. **ṣafḥa-i meydānı:**-*ı*
Tarih 86
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Meydanın ortası.
11. Güşe-i mihrabı kūşīş-ḫāne-i ʿilm ü ʿamel
12. Ṣafḥa-i meydānı cāy-ı meşḳ-i erbāb-ı ġazā

ṣafḥa-i remmāldedür:
1. **ṣafḥa-i remmāldedür:**-*de, -dür*
Gazel 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Falcının tahtası.
1. Dīde-i ʿāşıḳ-ı müflis ki ḫaṭ u ḫāldedür
2. Çeşm-i nekbet-zededür ṣafḥa-i remmāldedür

ṣafḥa-i ruḫsārede yazıldı:
1. **ṣafḥa-i ruḫsārede yazıldı:**-*dı*
Gazel 544
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yüz sayfasında yazılmak.
7. Ḫaṭ-ı siyeh yüze çıḳdı bozuldı naẓm-ı cemāl
8. Yazıldı ṣafḥa-i ruḫsārede şikāyet-i ḥüsn

ṣafḥa-i rūyı:
1. **ṣafḥa-i rūyı:**
Gazel 339
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüz sayfası.
1. Açılmış gül gül olmış ṣafha-i rūyı semenlenmiş
2. Leṭāfet kat kat olmış ʿārıżında nesterenlenmiş

ṣafḥa-i sāde-rūy:
1. **ṣafḥa-i sāde-rūy:**
Kıt'a 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sade, temiz yüz.
1. Māye-i ʿaşḳ ḫaṭṭ-ı dil-berdür
2. Ṣafḥa-i sāde-rūy meşḳ olmaz

ṣafḥa-i telḫīṣ:
1. **ṣafḥa-i telḫīṣ:**
Kaside 15
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Telhis sayfası (Telhis; İmparatorluk döneminde, sadrazamın bir sorun hakkında padişaha bilgi vermek ve o konu ile ilgili talimat almak üzere yazdığı kısa yazı).
11. Birisi pençe-i fermān birisi ṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ
12. Birisi ṣafḥa-i telḫīṣ biri nevk-i ḳalem

ṣafḥa-i ūlāsına:
1. **ṣafḥa-i ūlāsına:**-*sı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Birinci sayfa.
43. Ṣafḥa-i ūlāsına urduḳda dest
44. Çıḳdı hemān vaḳʿa-i meczūb-ı mest

ṣāf-ı aḥsenüʾt-takvīm:
1. **ṣāf-ı aḥsenüʾt-takvīm:**
Tarih 76
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Ayet**
"En güzel kıvam" saflığı ("Biz insanı en güzel kıvamda yarattık" Tin Suresi 4. ayet).
12. Olınmuş derdi gūyā ġayr-i eṭfāle perākende
11. Ferāhem-kerdedür ẕātında ṣāf-ı aḥsenüʾt-takvīm

ṣaf-ı dendānından:
1. **ṣaf-ı dendānından:**-*ın, -dan*
Gazel 635
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dişin saflığı, beyazlığı.
11. Loḳma sermāye-i ġavġā vü fesād olduġına
12. Añlar ehl-i dil olanlar ṣaf-ı dendānından

ṣāf-ı maḳsemin:
1. **ṣāf-ı maḳsemin:**-*i, -n*
Gazel 601
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Su dağıtma sandığı ve lüleler yardımıyla suyun çevredeki çeşmelere ve diğer yapılara dağıtımının yapıldığı yerin düzlüğü.
7. Ālūdelikde reng-i kemālüñ birisidür
8. Cūy-ı vücūduñ añlayana ṣāf-ı maḳsemin

ṣaf-ı müjgān:
1. **ṣaf-ı müjgān:**
Gazel 543
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kirpiklerden oluşan saf, sıra.
9. Olur dü-ṭāḳa-i mihrāb-ı ebrūvānında
10. O merdümüñ ṣaf-ı müjgān ile cemāʿat-ı ḥüsn

ṣaf-ı müjgāna:
1. **ṣaf-ı müjgāna:**-*a*
Gazel 238
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kirpiklerin sırası.
1. Taʿalluḳ ol nigeh-i meste cān-feşānlıḳdur
2. Taḥammül ol ṣaf-ı müjgāna pehlevānlıḳdur

ṣaf-ı müjgānınuñ:

1. **ṣaf-ı müjgānınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 340
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kirpiklerden oluşan saf, sıra.
1. ʿAlīye ol perī mektūb-ı müştākāne göndermiş
2. Ṣaf-ı müjgānınuñ resmin yazup rindāna göndermiş

ṣaf-ı müjgānumuñ:
1. **ṣaf-ı müjgānumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 312
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kirpiklerden oluşan saf, sıra.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġna
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

ṣaf-ı şücʿān:
1. **ṣaf-ı şücʿān:**
Gazel 262
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cesur olan insanlar.
11. Ṭavr-ı efʿal ü tüvānında teşābüh var iken
12. Ṣaf-ı şücʿān ile ḳaṣṣāb ber-ā-ber gelemez

ṣāfī-i dil:
1. **ṣāfī-i dil:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Gönül saflığı.
63. Ṣāfī-i dil ü ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet
64. Dānā-yı mesāʾil-i ḥaḳīḳat

ṣāf-meşreb:
1. **ṣāf-meşreb:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Saf, temiz meşrepli.
5. Süḫanveş olma āyīneveş ṣāf-meşreb ol
6. Rūy-ı ṣafā her-āyīne hemvārlıḳdadur

ṣāf-rūḥ:
1. **ṣāf-rūḥ:**
Gazel 562
Mısra: **7**
Ruhun saflığı, temizliği.
7. Temīz-i yek-digerden ṣāf-rūḥ u dürd-i ecsāmı
8. Vücūdın derd ile surāḫ ile kef-gīr ider gerdūn

ṣaf-şiken:
1. **ṣaf-şikenliciklerümüz:**-*ler, -ü, -müz*
Gazel 310
Mısra: **2**
(Düşman) Saflarını dağıtan.
1. Sütürreveş yoġ ise kūh-kenlicüklerümüz
2. Mis̱āl-i şāne yiter ṣaf-şikenliciklerümüz

ṣaf-şiken-i ẓulmetdür:
1. **ṣaf-şiken-i ẓulmetdür:**-*dür*
Gazel 570
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Karanlığı yaran, zulmeti yararak aşan.
3. Şām ser-ʿaskeridür ṣaf-şiken-i ẓulmetdür
4. Fener āhenden iderse nʾola ḳat ḳat kemerin

ṣāf-siriştā:
1. **ṣāf-siriştā:**
Kaside 15
Mısra: **167**
Ey saf yaradılışlı.
167. Āṣafā ṣāf-siriştā güher-i nā-yābā
168. Ey ser-i ṣadr-nişīnān-ı pesendīde-şiyem

ṣaf-ṭabʿān:
1. **ṣaf-ṭabʿānı:**-*ı*
Gazel 833
Mısra: **19**
Temiz yaradılışlı olanlar.
19. Ṣaf-ṭabʿānı bulur zaḫm-ı fişār-ı gerdūn
20. Girse de perdelere revġan-ı bādām gibi

ṣāf-ṭabʿ-ı vükelā:
1. **ṣāf-ṭabʿ-ı vükelā:**
Tarih 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Vekillerin/vezirlerin en temiz yaradılışlısı.
1. Ṣāf-ṭabʿ-ı vükelā ḳadr-şinās-ı ʿulemā
2. Ehl-i ḫayr-ı vüzerā ḥażret-i Yūsuf Pāşā

ṣāfter:
1. **ṣāfter:**
Kıt'a 3
Mısra: **8**
Çok berrak.
7. Nābī veli bu maʿnī-i rengīn benüm degül
8. Benden tereşşüh itmedi bu ṣāfter zülāl

ṣafvet:
1. **ṣafveti:**-*i*
Gazel 547
Mısra: **9**
Saflık, arılık.
9. Rūyından olur sīnesinüñ ṣafveti ẓāhir
10. Maʿlūm olur ahvāl-i nehān seḥerinden

2. **ṣafveti:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **109**
Saflık, arılık.
109. Ṣafveti meşreb-i pākiden alur āb-ı ḥayāt
110. O temennā ile ẓulmetde gezer İskender

3. **ṣafvet:**
Tarih 122
Mısra: **21**
Saflık, arılık.
21. Bu ābuñ ṣafvet ü şīrīnterinden olsa cāʾizdür
22. Garīk-i mevc-i şerm āb-ı ḥayāt-ı ʿāfiyet-baḫşā

ṣafvet-i cūy-ı cemālüñe:
1. **ṣafvet-i cūy-ı cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 202
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzellik ırmağının berraklığı.
11. İtme ġurūr ṣafvet-i cūy-ı cemālüñe
12. Geldükde nev-bahār ḫāṭuñ ḫār u ḫaslanur

ṣafvet-i dil:
1. **ṣafvet-i dil:**
Tarih 41
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönlün saflığı.
11. Suffesinde görür erbāb-ı ṣafā ṣafvet-i dil
12. Ḫalvetinde bulur eṣḥāb-ı tecerrüd kāmı

ṣafvet-i nūr-i ruḫuñ:
1. **ṣafvet-i nūr-i ruḫuñ:**
Gazel 374
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yanağındaki parıldamanın saflığı.
3. Pençe-i ḫurşīd-i tābuñ şāne-i zülf-i vücūd
4. Ṣafvet-i nūr-i ruḫuñ mirʾāt-ı Ḳurʾān el-vedāʿ

ṣafvet-i sīne-i sīmīnin:
1. **ṣafvet-i sīne-i sīmīnin:**
Gazel 69
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gümüş gibi beyaz olan göğsün saflığı.
3. Ṣafvet-i sīne-i sīmīnin idersem taḳrīr
4. Maʿdesi āb-ı ḥayātuñ ḥasedinden bulanur

ṣafvet-i ṭıyneti:
1. **ṣafvet-i ṭıyneti:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Mizacının saflığı.
111. Ḫulḳ-ı pākīzesi maʿlūm-ı hümāyūn çoḳdan
112. Ṣafvet-i ṭıyneti meşhūd-ı ḫidīv-i dānā

ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i erkān-ı ʾanāṣırdan:
1. **ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i erkān-ı ʾanāṣırdan:**-*dan*
Kaside 8
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Alemi oluşturan unsurların arındırılmış özü.
53. Ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i erkān-ı ʾanāṣırdan anuñ
54. Eylemiş dest-i ḳader ṭıynet-i pākin taḫmīr

ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i ervāḥ-ı laṭīf-i ecdād:
1. **ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i ervāḥ-ı laṭīf-i ecdād:**

Tarih 127
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Ecdadının zarif ruhlarının arındırılmış özü.
39. Ṣafvetü᾽ṣ-ṣafve-i ervāḥ-ı laṭīf-i ecdād
40. Nuḫbetü᾽n-nuḫbe-i ecsām-ı şerīf-i ābā

sāġ ol:
1. **sāġ ol:**
Kaside 12
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.
175. Mū-be-mū cümle-i ḥālüm saña pūşīde degül
176. Ne iderseñ yine sen sāġ ol eyā faḫr-ı kirām

saġ olursa:
1. **saġ olursa:***-ur, -sa*
Gazel 427
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yaşamak.
3. Ẕilletdedür ḳarārı eger saġ olursa da
4. Kütāh olur ḥayātı sitemkār olanlaruñ

ṣāġ u esen:
1. **ṣāġ u esen:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sağ salim, canlı.
7. ʿĀkil ider mi çerḫden ümmīd-i merḥamet
8. Kem-fırṣatān ʿadūsını ṣāġ u esen mi ḳor

ṣāġ u esenlicüklerümüz:
1. **ṣāġ u esenlicüklerümüz:***-ler, -ü, -müz*
Gazel 310
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sağ salim olma durumu (Sağlıcakla uzun bir ömür sürme bağlamında).
7. Cihānda devlet-i ser-şār-ı ʿömr-i kūtehden
8. Müfīddür bize ṣāġ u esenlicüklerümüz

sāġar:
1. **sāġar:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Kadeh.
1. Rind-i mey-nūşem ki sāġar sāġar-ı güldür baña
2. Fenn-i mey-ḫ^vārīde de ġam üstād-ı kāmildür baña

2. **sāġarı:***-ı*
Gazel 582
Mısra: **2**
Kadeh, şarap.
1. Defʿ eyle meded sākī bu derd-i seri benden
2. Geh gāh dirīġ eyleme bir sāġarı benden

3. **sāġarda:***-da*
Gazel 240
Mısra: **6**
Kadeh, şarap.
5. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
6. Ṣafā-yı ḫāṭır ancaḳ bādede sāġarda ḳalmışdur

4. **sāġaruñ:***-uñ*
Gazel 405
Mısra: **14**
Kadeh, şarap.
13. Niyyeti ḫāne-i endūhı meger ġāret imiş
14. Sāġaruñ gūşına serrā didügi mīnānuñ

5. **sāġardan:***-dan*
Gazel 448
Mısra: **4**
Kadeh, şarap.
3. Bu bezmüñ tālib olduḳ biz daḫı ṣahbāsına ammā
4. Görüp sāḳīde rūy-ı imtinān sāġardan el çekdük

6. **sāġarda:***-da*
Gazel 667
Mısra: **5**
Kadeh, şarap.
5. Tertīb ider ṣufūfını sāġarda mevc-i mey
6. Ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ meṣāfına

7. **sāġarum:***-um*
Gazel 749
Mısra: **6**
Kadeh, şarap.
5. Iẓhār-ı fiġān itmez idüm seng-i sitemden
6. Pā-māl-i şikest eyleyecek sāġarum olsa

8. **sāġarı:***-ı*
Gazel 781
Mısra: **3**
Kadeh, şarap.
3. Gāh sāḳīsi gehī sāġarı geh bādesi yoḳ
4. Görmedüm meclis-i maḳṣūdı tamām āmāde

9. **saġarum:***-um*
Gazel 794
Mısra: **4**
Kadeh, şarap.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür saġarum Cem ḳanda ben ḳanda

10. **saġar:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Kadeh, şarap.
13. İtdi bir saġar ile ʿālemi ser-mest-i sürūr
14. Sāḳi-i feyż-i ezel eyledi ḥükmin icrā

11. **sāġara:***-a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **31**
Kadeh, şarap.
31. Şīre-i cānı pür idüp sāġara
32. Ṣu ḳodılar dūde-i derd-i sere

12. **sāġarla:***-la*
Gazel 77
Mısra: **1**
Kadeh, şarap.
1. İdüp defʿ-i keder sāġarla mesrūr olmamuz yegdür
2. Ḫarābāt içre lāy-ı meyle maʿmūr olmamuz yegdür

13. **sāġara:***-a*
Gazel 92
Mısra: **14**
Kadeh, şarap.
13. Ḳalur olduḳça tehī mürde-ṣıfat cünbīşden
14. Sāġara rūḥ ḥulūl-i mey-i cān-perveridür

14. **sāġarı:***-ı*
Gazel 390
Mısra: **1**
Kadeh, şarap.
1. Neyleyüm sāġarı zīb-i kef-i yār olmayıcaḳ
2. Kim baḳar āyīneye āyīnedār olmayıcaḳ

15. **sāġarı:***-ı*
Gazel 416
Mısra: **5**
Kadeh, şarap.
5. Sāġarı sunma tamām içmeyene ey sāḳī
6. Dökme ḫāk-ı siyehe āb-ı ruḫın meykedenüñ

16. **saġar:**
Gazel 529
Mısra: **1**
Kadeh, şarap.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme saġar istesem
2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

17. **saġar:**
Gazel 536
Mısra: **2**
Kadeh, şarap.
1. Kim düşerdi pāyuma ḫum gibi pür-cūş olmasam
2. Kim ṭutardı çeşm saġar gibi ser-cūş olmasam

18. **saġar:**
Gazel 626
Mısra: **2**
Kadeh, şarap.
1. Sūz-ı ġamla içmeġe dil āteş-i seyyāleden
2. Āteşīn saġar gerekdür şuʿle-i cevvāleden

19. **saġar:**
Gazel 775
Mısra: **22**
Kadeh, şarap.
21. Tenezzül itmezdi kāse-i zer-kārdan ġayre
22. Meyüñ Nābī olaydı medḫali saġar husūsında

20. **sāġarı:**-*ı*
Gazel 822
Mısra: **9**
Kadeh, şarap.
9. Ne ḫoş o dem ki alam deste sāġarı Nābī
10. ʿAkib-zed olmaya ammā ki renc-i ḫumārı

sāġar-ı bāde-i leb-rīz çeker:
1. **sāġar-ı bāde-i leb-rīz çeker:**-*er*
Gazel 330
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağzına kadar dolu kadehi çekmek/içmek.
1. Devlet-i meyde gönül ġuṣṣa-i ʿālem çekmez
2. Sāġar-ı bāde-i leb-rīz çeker ġam çekmez

sāġar-ı bī-ġış olursa:
1. **sāġar-ı bī-ġış olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 348
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Saf, katıksız şarap olmak.
7. Kedersiz neşve-i ümmīd yoḳdur bezm-i ʿālemde
8. Meġer kim dāġ-ı yeʾs ola olursa sāġar-ı bī-ġış

sāġar-ı bī-reng-i ṣaḫbā-yı ḥaḳāyıḳdur:
1. **sāġar-ı bī-reng-i ṣaḫbā-yı ḥaḳāyıḳdur:**-*dur*
Gazel 166
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hakikatler şarabının renksiz kadehi.
1. O dil kim sāgar-ı bī-reng-i ṣaḫbā-yı ḥaḳāyıḳdur
2. Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıḳdur

sāġar-ı cemşīd:
1. **sāġar-ı cemşīd:**
Gazel 627
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cem'in kadehi.
1. Bize sākī ne ḫurşīd ü ne māh-ı ʿīd göstersün
2. Esīrān-ı neşātuz sāġar-ı Cemşīd göstersün

sāġar-ı dāġum:
1. **sāġar-ı dāġum:**-*um*
Gazel 877
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yara kadehi.
5. Şikeste olmasa gönlümde bile sāġar-ı dāġum
6. Bu bezm-iʿ āleme Cem gibi yādgārum olaydı

sāġar-ı ġam:
1. **sāġar-ı ġam:**
Gazel 451
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gam kedehi.
7. Ey sāġar-ı ġam ḳısmet-i dīvān-ı ezelde
8. Sen ḫiṣṣe-i rindān-ı mey-āşāma mı düşdüñ

sāġar-ı güldür:
1. **sāġar-ı güldür:**-*dür*
Gazel 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül kadehi (Şekil olarak kadeh güle benzetilmiştir).
1. Rind-i mey-nūşem ki sāġar sāġar-ı güldür baña
2. Fenn-i mey-ḫvārīde de ġam üstād-ı kāmildür baña

sāġar-ı ḫurşīdi:
1. **sāġar-ı ḫurşīdi:**-*i*
Gazel 871
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güneş kadehi.
3. Kāse nūş ider gönül o bezmgāhuñ kʾeylemiş
4. Sāġar-ı ḫurşīdi gerdān ġayret-i peymānesi

sāġar-ı ḫurşīdini:
1. **sāġar-ı ḫurşīdini:**-*i, -n, -i*
Kaside 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güneş kadehi.
1. Eylesün sāġar-ı ḫurşīdini gerdūn ihdā
2. Ṣaḥn-ı ʿālemlere ḳuruldı yine bezm-i ṣafā

sāġar-ı meyden:
1. **sāġar-ı meyden:**-*den*
Gazel 557
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehi.
1. Olurdum zāhidā çoḳdan dehen-şū sāġar-ı meyden
2. Ḫumāra olsa ümmīd-i müdāvā ġayrı bir şeyden

sāġar-ı meydür:
1. **sāġar-ı meydür:**-*dür*
Gazel 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehi.
3. Ben pür olsam ol tehīdür ol pür olsa ben tehī
4. Sāġar-ı meydür bu bezm-i ġamda hem-meşreb baña

sāġar-ı mīnā:
1. **sāġar-ı mīnā:**
Gazel 744
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kristal kadeh.
11. Sāġar-ı mīnā şefāʿatden olurdı nā-ümīd
12. Kendi cinsinden ḳıbāb-ı cāmiʿe cām olmasa

sāġar-ı mīnā-yı āferīnişdür:
1. **sāġar-ı mīnā-yı āferīnişdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yaratılma nimetinin billur kadehi.
9. Şarāb-ı ʿaşḳ leb-ā-leb ḫumār dūş-be-dūş
10. Sipihr sāġar-ı mīnā-yı āferīnişdür

sāġar-ı neşāt:
1. **sāġar-ı neşāt:**
Gazel 615
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Neşe ve sevinç veren şarap.
7. Bir kerre baña gelmedüñ ey sāġar-ı neşāt
8. Bildüm ki sen de tābiʿ-i devr-i zamānesin

sāġar-ı ṣahbā:
1. **sāġar-ı ṣahbā:**
Gazel 219
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehi.
1. Bezm-i ṣafāya sāġar-ı ṣahbā gelür gider
2. Gūyā ki cezr ü medd ile deryā gelür gider

sāġar-ı ṣahbā-yı münācāt idelüm:
1. **sāġar-ı ṣahbā-yı münācāt idelüm:**-*elüm*
Gazel 517
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yakarış şarabının kadehi yapmak.
5. Tā ki maḫmūri-i hicrāna ola çāre-resān
6. Lebümüz sāġar-ı ṣahbā-yı münācāt idelüm

sāġar-ı ṣahbā-yı ülfete:
1. **sāġar-ı ṣahbā-yı ülfete:**-*e*
Gazel 708
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dostluk şarabının kadehi.
3. Ednā bahane ile idüp ḳaṭʿ-ı iltifāt
4. Virdi şikest sāġar-ı ṣahbā-yı ülfete

sāġar-ı zerrīni:
1. **sāġar-ı zerrīni:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Altın kadeh.
7. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle
8. Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

ṣaḫ çeküp:
1. **ṣaḫ çeküp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **315**
Kelime Tipi: -
Bir yazının doğruluğunu "sad" ve "ha" harflerini yazarak işaretlemek.
315. Ḫvāceler ṣaḫ çeküp basınca nigīn
316. Cigerüm daġ ü şerha-i ḫunīn

ṣāḫa:
1. **ṣāḫanuñ:**-*nuñ*
Gazel 128

Mısra: **8**
Meydan, alan, açık yer, ortalık.
7. Ey sāde-levh açılma ṣanup mūriṡ-i ḥayāt
8. Bu ṣāḥanuñ semūmı ṣabā ṣūretindedür

2. **sāḥası:**-*sı*
Tarih 86
Mısra: **13**
Meydan, alan, açık yer, ortalık.
13. Sāḥası pāyına ehl-i ẕevḳüñ eyler rūy-māl
14. ʿĀbide miḥrāb olur bārū-güşā-yı merḥabā

3. **sāḥasına:**-*sı, -na*
Gazel 138
Mısra: **2**
Meydan, alan, açık yer, ortalık.
1. Her ki bu nīk ü bu bed ḳaydını muʿtād eyler
2. Ḳalbinüñ sāḥasına maḥkeme bünyād eyler

4. **sāḥası:**-*sı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **14**
Meydan, alan, açık yer, ortalık.
13. Çeşmüme ẓāhir oldı bir gülşen
14. Sāḥası nūr-ı feyż ile rūyen

5. **sāḥasına:**-*sı, -n, -a*
Tarih 138
Mısra: **4**
Meydan, alan, açık yer, ortalık.
3. Mihr tāvān-ı zer-endūdesinün reşkinden
4. Rūy-ı zerd ile ider sāḥasına vażʿ-ı cebīn

sāḥa-i ʿāfiyet-ābād-ı tecāhül:
1. **sāḥa-i ʿāfiyet-ābād-ı tecāhül:**
Gazel 548
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cahilliğin imar edilmiş esenli meydanı.
11. ʿArṣa-i daʿvī-i dānişde yanup yaḳılma
12. Sāḥa-i ʿāfiyet-ābād-ı tecāhül var iken

sāḥa-i cāh:
1. **sāḥa-i cāh:**
Gazel 126
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dünyaya ait makam, mevki.
5. Sāḥa-i cāh feraḥ olsa gider ẕevḳ-i ferāġ
6. Rāḥatuñ leẕẕeti peyġūle-güzīn olmadadur

ṣāḥa-i cāhında:
1. **ṣāḥa-i cāhında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 17
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Makamın yeri.
35. Ṣāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
36. Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

sāha-i cāmiʿ:
1. **sāha-i cāmiʿ:**
Tarih 104
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Caminin içi, avlusu.
69. Her şeb pür olup ṣubḥa değin sāha-i cāmiʿ
70. Kındīl ile zeyn eylediler saḳfı ser-ā-pā

sāha-i cāmiʿ-i pür-feyż-i veliyy-i muṭlaḳ:
1. **sāha-i cāmiʿ-i pür-feyż-i veliyy-i muṭlaḳ:**
Tarih 100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Allah feyiz dolu uçsuz bucaksız çölü (olan).
3. Sāha-i cāmiʿ-i pür-feyż-i veliyy-i muṭlaḳ
4. Yaʿnī Ḥikmet Dede ser-i defter-i erbāb-ı füzūl

sāha-i devrde:
1. **sāha-i devrde:**-*de*
Gazel 63
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Akıp giden zaman.
5. Birbirin ṭurma teʿākubda celāl ile cemāl
6. Sāha-i devrde bir ṣubḥ u mesādur ki gider

sāḥa-i endīşedür:
1. **sāḥa-i endīşedür:**-*dür*
Gazel 102
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Telaşe yeri.
15. Sāḥa-i endīşedür sūk-ı teṣāvīr-i bihişt
16. Her ne giçse ḫāṭırumdan Nābīyā mevcūd olur

sāḥa-i gülzārumuza:
1. **sāḥa-i gülzārumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 798
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin avlusu.
1. Teşnedür bāġ-ı İrem sāḥa-i gülzārumuza
2. Reşk ider bāl-i Hümā sāye-i dīvārumuza

sāḥa-i ḥaşr:
1. **sāḥa-i ḥaşr:**
Kaside 2
Mısra: **231**
Kelime Tipi: -
Mahşer Meydanı.
231. Sāḥa-i ḥaşr senüñ maʿraż-ı ʾünvānuñdur
232. O zamānda bilinür şānuñ eyā ṣāḥib-i dād

sāḥa-i īcādda:
1. **sāḥa-i īcādda:**-*da*
Gazel 179
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlık ve yaratılma sahası, kainat.
7. Cezbine āmādedür ḫurşīd ḫāke düşse de
8. Sāḥa-i īcādda aḥvāl-i şebnem böyledür

sāha-i imkānda:
1. **sāha-i imkānda:**-*da*
Gazel 370
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kainat, imkan alemi.
9. Ḫayme-i ikbāli ḍarb it lā-mekān ṣaḥrasına
10. Bir ṭınāba sāha-i imkānda yoḳdur ittisāʿ

sāha-i ıṭlāḳda:
1. **sāha-i ıṭlāḳda:**-*da*
Gazel 564
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Âlem-i lahut da denilen İlahî âlem.
17. Kümeyt-i maʿnī eyler sāha-i ıṭlāḳda cilve
18. Sevād-ı lafẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun

sāḥa-i kūçe-i ʾıyş u ṭaraba:
1. **sāḥa-i kūçe-i ʾıyş u ṭaraba:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Yiyip içip eğlenme çarşısı meydanı.
65. Cānib-i sūḳ-ı silāḥa dökilüp gerd-i kesād
66. Sāḥa-i kūçe-i ʾıyş u ṭaraba düşdi ruḫām

sāḥa-i memleketüñ:
1. **sāḥa-i memleketüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **204**
Kelime Tipi: -
Memleketin her tarafı.
203. Yitmeyeydi sipeh-i meymenetüñ imdāda
204. Sāḥa-i memleketüñ olmış idi ḥāli tamām

sāḥa-i mescide:
1. **sāḥa-i mescide:**-*e*
Gazel 539
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mescid alanı.
7. Sāḥa-i mescide germ-ābeden evvel varamam
8. Gördüġüm vāḳıʿa-i vuṣlatı taʿbīr itsem

sāha-i mıṣra:
1. **sāha-i mıṣra:**-*a*
Gazel 557
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mısır memleketi (Şeker kamışının yetiştiği yer bağlamında).
3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

sāḥa-i safḥada:

1. **sāḥa-i safḥada:**-*da*
Gazel 513
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sayfanın meydanı.
7. Cezb ider tār-ı siyāh-ı nigeh-i nüzzārı
8. Sāḥa-i safḥada reftār-ı dil-ārā-yı ḳalem

sāha-i şehr-i vücūd:
1. **sāha-i şehr-i vücūd:**
Gazel 553
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Beden memleketinin meydanı.
13. Sāha-i şehr-i vücūd içre bulunmaz Nābī
14. Ḳuvvet-i sāmiʿadan ġayrı ḫarīdār-ı suḫan

sāha-i sīne:
1. **sāha-i sīne:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İnsanın sinesi.
5. Sāha-i sīne bir endīşeden olmaz ḫālī
6. Tekyedür tekyede elbette müsāfir bulunur

sāha-i taḳrīr:
1. **sāha-i taḳrīr:**
Gazel 94
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İfade etme meydanı.
13. Nābī ḫilāf-ı vüsʿat-ı meydān-ı iltifat
14. Vaḳt-i ʿitāb sāha-i taḳrīr teng olur

saḥa-i vücūda:
1. **sāha-i vücūda:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Varlık alemi.
97. İdicek sāha-i vücūda ḫırām
98. Nüsha-i ṣunʿuñ oldı ḥüsni tamām

2. **saḥa-i vücūda:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Varlık alemi.
77. İdicek saḥa-i vücūda ḫırām
78. Nüsḫa-i ṣunʿın oldı ḥüsni tamām

sāha-i vüsʿat-serāy-ı ʿilm-i rabbānī:
1. **sāha-i vüsʿat-serāy-ı ʿilm-i rabbānī:**
Gazel 525
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'a ait ilim sarayının geniş meydanı.
5. Tururken sāha-i vüsʿat-serāy-ı ʿilm-i Rabbānī
6. Ḫayālüm reh-gīrāy-ı çengelistān-ı ḍalāl itmem

sāḥa-i ẕillete:
1. **sāḥa-i ẕillete:**-*e*
Gazel 422
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Alçalma meydanı.
11. Çirkden sīneñi taṭhīre saña rehberdür
12. Sāḥa-i ẕillete rū-mālleri cārūbuñ

ṣahāʾif-i afāka:
1. **ṣahāʾif-i afāka:**-*a*
Gazel 367
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ufukların sayfaları.
5. Mebsūt iken ṣahāʾif-i afāka ḫ˅ān-ı rızḳ
6. Deryā-yı ḥırṣda zeniş-i dest ü pā ġalaṭ

ṣahārī:
1. **ṣahārī:**
Tarih 122
Mısra: **20**
Sahralar, çöller.
19. Tamām-ı şehri sīr-āb itdüginden fażla efzāli
20. Ṣahārī vü besātīn ü riyāżi eyledi irvā

saḫavet:
1. **saḫavet:**
Tarih 16
Mısra: **24**
Cömertlik.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

2. **saḫāvetde:**-*de*
Tarih 16
Mısra: **32**
Cömertlik.
31. İki destine iki ḫāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saḫāvetde yed-i ʿulyā

3. **saḥavet:**
Tarih 155
Mısra: **4**
Cömertlik.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḥavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

ṣahāyif-i āfāka:
1. **ṣahāyif-i āfāka:**-*a*
Gazel 521
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ufkun sayfaları, her taraf.
5. Ās̱ārumı ṣahāyif-i āfāka neşr içün
6. Ḫāmem vekīlidür leb-i ḫāmūşumuñ benüm

ṣahbā:
1. **ṣahbā:**
Gazel 242
Mısra: **5**
Şarap.
5. Yalıñuz çeşmüm degül ṣahbā vü sāḳī laʿl-i cām
6. Leblerüñ rengīn mey-i ahmer bilür bilmezlenür

2. **ṣahbā:**
Gazel 312
Mısra: **13**
Şarap.
13. Ne ġam sākī eġer ṣahbā dükense āb hāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

3. **ṣahbāya:**
Gazel 382
Mısra: **12**
Şarap.
11. Peymāne olmaduḳça leb-i yāre būse-dād
12. Ṣahbāya bī-nemek dinilürse ḫaṭāsı yoḳ

4. **ṣahbāyı:**-*y, -ı*
Gazel 396
Mısra: **13**
Şarap.
13. Yārüñ elinden ṣahbāyı Nābī
14. Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

5. **ṣahbāsına:**-*sı, -na*
Gazel 448
Mısra: **3**
Şarap.
3. Bu bezmüñ tālib olduḳ biz daḫı ṣahbāsına ammā
4. Görüp sāḳīde rūy-ı imtinān sāġardan el çekdük

6. **ṣahbā:**
Gazel 671
Mısra: **10**
Şarap.
9. Uġrama meclis-i zühhāda ṣaḳın mestāne
10. Çekmesünler seni ṣahbā gibi istisḳāle

7. **ṣahbā:**
Gazel 692
Mısra: **4**
Şarap.
3. Görmezse mey-keşāndan eger rūy-ı iltifāt
4. Ṣahbā teʾahhüd eyleyemez dil-güşālıġa

8. **ṣahbānuñ:**-*nuñ*
Gazel 871
Mısra: **7**
Şarap.
7. Dil o ṣahbānuñ ḫarāb-ı ser-girānıdur kʾolur
8. Mihr-i ʿālem-gīr ser-pūş-ı ḫum-ı meyḫānesi

9. **ṣahbā:**
Tarih 82
Mısra: **60**
Şarap.
59. Kimisi dir ki sāḳī-i gerdūn
60. Zer piyāleyle nūş ider ṣahbā

10. **ṣahbānuñ:**-*nuñ*
Gazel 591
Mısra: **7**
Şarap.
7. Leb-i sāḳī iledür leẕẕeti ṣahbānuñ da
8. Bāde kim anda nemek olmaya laʿnet gelsün

11. **ṣahbā:**
Gazel 598
Mısra: **12**
Şarap.
11. Pür itdün gūş-ı cāmı ḳulḳul-ı şīşeñle meclisde
12. Cihāna ṣalduñ āteş bilmem ey ṣahbā ne söylersin

12. **ṣahbāya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **12**
Şarap.
11. Ḳadr-dān-ı eṡeri çeşm ḳıpar ḫūbāna
12. Neş᾿e-yāb-ı suḫanı tevbe ider ṣahbāya

ṣahbāda:
1. **ṣahbāda:**
Gazel 328
Mısra: **2**
Şarap.
1. Bu āb u tāb ḳandan meyḫāneler de bilmez
2. Ṣahbāda neş᾿e kimden mestāneler de bilmez

ṣahbā-feşān:
1. **ṣahbā-feşānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **2**
İçki dağıtan, saki.
1. İtdi rübūde hūşum ol nüktedānlıcuḳlar
2. Peymāne-keşlicilikler ṣahbā-feşānlıcuḳlar

ṣahbā-yı āl-reng-i cem-ābād:
1. **ṣahbā-yı āl-reng-i cem-ābād:**
Gazel 367
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Cemşidi şad eden kırmızı renkli şarap.
13. Ṣahbā-yı āl-reng-i Cem-ābād var iken
14. Efyūn u berşe dağdaġa-i ibtilā ġalaṭ

ṣahbā-yı iltifat:
1. **ṣahbā-yı iltifat:**
Gazel 332
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İltifat şarabı.
5. Ümmīddür ki pür ide ṣahbā-yı iltifat
6. Mīnā-yı köhne gibi ferāmūşlardanuz

ṣahbā-yı nā-keşīde:
1. **ṣahbā-yı nā-keşīde:**
Gazel 703
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İçilmeyen kadeh.
9. Maḥv ol ki ẓāhir olsun ḫāṣiyyet-i vücūduñ
10. Virmez neşāṭ-ı ḫāṭır ṣahbā-yı nā-keşīde

ṣahbā-yı nāz ü naḫvet:
1. **ṣahbā-yı nāz ü naḫvet:**
Gazel 584
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kibir ve naz şarabı.
17. Olmış zamān-ı ḥüsnde ser der-hevā-yı ʿaşḳ
18. Ṣahbā-yı nāz ü naḫvet ile ser-girān iken

ṣahbā-yı nevaziş:
1. **ṣahbā-yı nevaziş:**
Gazel 346
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İltifat etme, gönül alma şarabı.
7. Zīb-i keff-i luṭf itdügi ṣahbā-yı nevaziş
8. Ālūde-i endūh ḫumār itmek içünmiş

ṣahbā-yı ṣafā:
1. **ṣahbā-yı ṣafā:**
Gazel 632
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Keyif şarabı.
3. Gerçi bu ḫum-ḫāne-i dehrüñ sebū-keş rindiyüz
4. Bilmedük ammā ki ṣahbā-yı ṣafā keyfiyyetin

ṣahbā-yı suḫenden:
1. **ṣahbā-yı suḫenden:**-*den*
Gazel 880
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Söz şarabı.
9. Mest eylemeġe ʿālemi ṣahbā-yı suḫenden
10. Ey ḫāme-i Nābī yine himmet saña ḳaldı

ṣahh:
1. **ṣahh:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **83**
Eskiden tuğra çekilmek üzere nişancıya gönderilecek ferman, berat vb. resmî evrakın defterdar, reisülküttap ve sadrazam tarafından görülüp incelendikten sonra üzerine doğruluğunu belirtmek için üzerine konulan sad ve ha harflerinden ibaret işaret.
83. İder ol ṣahh mizāc-ı mülki ṣahīh
84. ʾİllet-i ṭabʿ-ı devleti taṣḥīh

ṣaḥḥ-ı ʿanberīn-sīmā:
1. **ṣaḥḥ-ı ʿanberīn-sīmā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Anber kokulu sahh (Sahh; eskiden tuğra çekilmek üzere nişancıya gönderilecek ferman, berat vb. resmî evrakın defterdar, reisülküttap ve sadrazam tarafından görülüp incelendikten sonra üzerine doğruluğunu belirtmek için üzerine konulan sad ve ha harflerinden ibaret işaret).
85. Olmış ol ṣaḥḥ-ı ʿanberīn-sīmā
86. Dīn ü devlet metāʿına tamġā

ṣaḥḥ-ı āṣaf:
1. **ṣaḥḥ-ı āṣaf:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Eskiden tuğra çekilmek üzere nişancıya gönderilecek ferman, berat vb. resmî evrakın defterdar, reisülküttap ve sadrazam tarafından görülüp incelendikten sonra üzerine doğruluğunu belirtmek için üzerine konulan sad ve ha harflerinden ibaret işaret.
81. Ṣaḥḥ-ı āṣaf benefşe-i terdür
82. Ki dimāġ-ı cihān muʿaṭṭardur

ṣaḥḥ-ı āṣafdur:
1. **ṣaḥḥ-ı āṣafdur:**-*dur*
Kaside 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eskiden tuğra çekilmek üzere nişancıya gönderilecek ferman, berat vb. resmî evrakın defterdar, reisülküttap ve sadrazam tarafından görülüp incelendikten sonra üzerine doğruluğunu belirtmek için üzerine konulan sad ve ha harflerinden ibaret işaret.
3. ʿArżlarda saṭrlar ṣaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur
4. Ṣaḥḥ-ı āṣafdur ḫaṭībi pençe-i fermān-beri

ṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ:
1. **ṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ:**
Kaside 15
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Doğruluk tuğrası (Sahh; Eskiden tuğra çekilmek üzere nişancıya gönderilecek ferman, berat vb. resmî evrakın defterdar, reisülküttap ve sadrazam tarafından görülüp incelendikten sonra üzerine doğruluğunu belirtmek için üzerine konulan sad ve ha harflerinden ibaret işaret).
11. Birisi pençe-i fermān birisi ṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ
12. Birisi ṣafḥa-i telḫīṣ biri nevk-i ḳalem

ṣahh-ı şerīfüñ:
1. **ṣahh-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Kıt'a 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kutlu tuğra, sahh (Sahh; Eskiden tuğra çekilmek üzere nişancıya gönderilecek ferman, berat vb. resmî evrakın defterdar, reisülküttap ve sadrazam tarafından görülüp incelendikten sonra üzerine doğruluğunu belirtmek için üzerine konulan sad ve ha harflerinden ibaret işaret).
17. Pīşānī-i fermānda olan ṣahh-ı şerīfüñ
18. Gün-ġonca-i gülzār-ı murād eylesün Allāh

saḫī:
1. **saḫī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **203**
Cömert, eliaçık.
203. Hem saḫī hem şecīʿ ü fāżıl hem
204. Hem maʿārif-şinās ü hem ʿādil

2. **saḫī:**
Tarih 16
Mısra: **19**
Cömert, eliaçık.
19. Saḫī vü ʿādil ü kāmil halīm ü ʿāḳil ü fāżıl
20. Kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baḫşā

3. **saḫī:**
Gazel 85
Mısra: **11**
Cömert, eliaçık.
11. Kesb-i nām-ı kerem itmekde saḫī sāʾilden
12. Çeşm-dārende-i luṭf u kerem olmaz da nʾolur

ṣāḥib:
1. **ṣāḥibi:**-*i*
Gazel 100
Mısra: **17**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
17. Fehm-i bülend ṣāḥibi idrāk ider yine
18. Beyt-i bülend maʿ nī-i esrār Kaʿbeʾdür

2. **ṣahibi:**-*i*
Gazel 360
Mısra: **9**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
9. Ṣahibi ḫatmüʾl-vilāye olduġında Nābiyā
10. İki şāhid iki bürhāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

3. **ṣaḥibin:**-*i, -n*
Gazel 441
Mısra: **4**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
3. Añlayan ġam mı çeker mezraʿ-i ḳudretde
4. Ṣaḥibin bulmaġa meʾmūr idügin erzāḳuñ

4. **ṣāḥibine:**-*i, -n, -e*
Gazel 575
Mısra: **8**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
7. Olmaz güsiste renc-i nişīb ü firāzdan
8. Mānend-i sāye ṣāḥibine inḳiyād iden

5. **ṣāḥibi:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **128**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

6. **ṣāḥibi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **398**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
397. Dilde esbāb-ı ārzū ḳatı çoḳ
398. Bir kerem ṣāḥibi efendüm yoḳ

7. **ṣāḥibi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **427**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
427. Ṣāḥibi bir vezīr-ı ʿālī-şān
428. Rüstem-ı ʿaṣr u Kaḥramān-ı cihān

8. **ṣaḥibin:**-*i, -n*
Tarih 8
Mısra: **22**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
21. Mis̱āl-i gülsitān-ı ḫuld maʿmūr eyleyüp dāʾim
22. İçinde ṣaḥibin çoḳ yıl muʿammer eyleye Mevlā

9. **saḥibin:**-*i, -n*
Tarih 14
Mısra: **13**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
13. İlāhī saḥibin eyle muʿammer ü mesrur
14. Ola binā-yı felek tā ki böyle pā ber-cā

10. **ṣaḥibine:**-*i, -n, -e*
Tarih 62
Mısra: **3**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
3. Ṣaḥibine ola sermāye-ı ʿömrü devlet
4. Bulmaya ṣaḥnına yol ʿıyş u ṣafādan ġayrı

11. **ṣāḥibinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 68
Mısra: **10**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
9. Bu ḥüsni ḳanda bulurdı bu ḫāne-i raʾnā
10. Eger ki ṣāḥibinüñ görmeyeydi iḥsānın

12. **ṣāḥibi:**-*i*
Tarih 92
Mısra: **39**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
39. Bāḫuṣūṣ ola bunun ṣāḥibi bir āṣaf kim
40. Felek ādāb u vekārından ider istiḥyā

13. **ṣāḥibi:**-*i*
Tarih 121
Mısra: **32**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
31. Her kim ki gelür seyrine dir dīde-i bedden
32. Hem ḫaymesi hem ṣāḥibi Allāhʾa emānet

14. **ṣaḥibinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 138
Mısra: **21**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
21. Dīde-i ʿaḳlı gibi ṣaḥibinüñ her revzen
22. ʿĀlem-i nūra baḳar her biri bir çeşm-i yaḳīn

15. **saḥibinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 139
Mısra: **5**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
5. Yek işāret gözedür saḥibinüñ çeşminden
6. Düşmenün cānına itdürmege tahrīb-i ḳafes

16. **ṣāḥibinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 42
Mısra: **23**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
23. Ṣāḥibinüñ derūnına beñzer
24. Pāk u ṣāfī vü ẕevḳ-baḫş u cevād

ṣāḥibā:
1. **ṣāḥibā:**
Kaside 13
Mısra: **219**
Ey sahip, ey iyilik ve ihsan sahibi!.
219. Ṣāḥibā Nābī-i dāʿī-i ḳadīm olmışdur
220. Ṣadre teşrīfüñ ile gūş-nih-i pāy-ı peyām

ṣāhib-ʿaḳl:
1. **ṣāhib-ʿaḳl:**
Gazel 682
Mısra: **6**
Akıl sahibi.
5. Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
6. Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese

ṣāhib-daʿvī-i merdī olma:
1. **ṣāhib-daʿvī-i merdī olma:**-*ma*
Gazel 477
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mertlik, kahramanlık davasında bulunmak.
7. Bu meydān-ı fenāda olma ṣāhib-daʿvī-i merdī
8. Zemīne gelmemiş püşti baña bir pehlevānın bul

ṣāḥib-dil:
1. **ṣāḥib-dil:**
Kaside 13

Mısra: **166**
Gönül sahibi (Aşık).
165. Sürmeğe vādi-i meslūke kümeyt-i ḳalemi
166. ʿĀr ider ʿārif ü ṣāḥib-dil ü sencīde kelām

ṣāḥib-dilüñ:
1. **ṣāḥib-dilüñ:***-üñ*
Tarih 80
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül sahibi (Aşık).
13. Ḥüsn-i evṣāfın beyāna meşḳ iden ṣāḥib- dilüñ
14. Ney-şeker ḥükmin virür gird-i feminde mūy-ı leb

ṣāhib-güher-i genc-i denī:
1. **ṣāhib-güher-i genc-i denī:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alçaklık hazinesinin cevherinin sahibi.
9. Ṣāhib-güher-i genc-i denī düzd-i tehī-dest
10. Ġafletde teyaḳḳuẓda nigehbān mütereddid

ṣāḥib-hüner:
1. **ṣāḥib-hüner:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **282**
Hüner sahibi, maharetli.
281. Nice ḳıymet-şinās ʿirfān var
282. Nice ṣāḥib-hüner suḫan-dān var

ṣaḥib-ı ʿabbād:
1. **ṣaḥib-ı ʿabbād:**
Kaside 15
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Sahib İbn-i Abbad, Büveyh Oğullarına vezirlik yapmış Arapça bir çok eser yazmış büyük alim.
57. Görseñe Ṣaḥib-ı ʿAbbād u Niẓāmüʾl-mülki
58. Olmaġın ʿālim u ʿāḳil daḫı söyler ʿālem

ṣāhib-i ʿarṣa:
1. **ṣāhib-i ʿarṣa:***-a*
Gazel 490
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arş'ın sahibi (Allah).
3. Teng-nā-yı sineye güncīdelikden teng iken
4. Vüsʿatından ṣāhib-i ʿarṣa nişīmendür göñül

ṣāḥib-i aʿẓam:
1. **ṣāḥib-i aʿẓam:**
Tarih 143
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ve yücelik sahibi.
13. Cenāb-ı āṣaf-ı ekrem Muḥammed ṣāḥib-i aʿẓam
14. Muʿayyen ḫıṭṭā-i īmān semiyy-i rākib-i Refref

ṣāḥib-i aʿẓam u ekrem:
1. **ṣāḥib-i aʿẓam u ekrem:**
Tarih 127
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ve yücelik sahibi.
23. Ṣāḥib-i aʿẓam u ekrem ḳamer-i çerḫ-i şeref
24. Āṣaf-ı aḳdem u aʿlem şeref-i bürc-i ʿalā

ṣāḥib-i cevher:
1. **ṣāḥib-i cevher:**
Tarih 139
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cevher gibi öze sahip.
3. Ṣāḥib-i cevher ü ehl-i nefes ü dūr-endiş
4. Rind-i germ-ülfet ü dil-sūz u şefīḳ-i heme-kes

ṣāḥibi çıḳup:
1. **ṣāḥibi çıḳup:***-i-up*
Kaside 7
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Tesahup etmek, sahiplenmek.
63. Meġer maḥalli imiş ṣāḥibi çıḳup mülküñ
64. Ṭılısm-ı mülkden efʿāleri hep ey leye dūr

ṣāḥib-i dād:
1. **ṣāḥib-i dād:**
Kaside 2
Mısra: **232**
Kelime Tipi: -
Lütuf sahibi.
231. Sāḥa-i ḥaşr senüñ maʿraż-ı ʾünvānuñdur
232. O zamānda bilinür şānuñ eyā ṣāḥib-i dād

ṣāhib-i devlet:
1. **ṣāhib-i devlet:**
Kaside 13
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Devlet (İktidar/mutluluk) sahibi olan kişi.
97. Ṣāhib-i devlet ü hāmī-i ḫilāfet sensin
98. Ṣadr ıtlākı dururken sen olur ġayre ḥarām

2. **ṣāḥib-i devlet:**
Tarih 116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Devlet (İktidar/mutluluk) sahibi olan kişi.
5. Yegāne āṣaf-ı ṣāfi-tabiʿat ṣāḥib-i devlet
6. Ki ẕātı ṣadr-ı dīvān-ı bülend-erkāna revnaḳdur

ṣāḥib-i dīvān:
1. **ṣāḥib-i dīvān:**
Gazel 34
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yüce makam sahibi.
15. Terḫīṣ-i duḫūl itmeyicek ṣāḥib-i dīvān
16. Bī-fāʾidedür vaʿde-i derbāna teşebbüs̱

ṣāḥib-i dīvān-ı ehliyyet:
1. **ṣāḥib-i dīvān-ı ehliyyet:**
Tarih 116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeterlilik ve kabiliyet meclisinin sahibi.
9. Niẓāmüʾl-mülk-i devlet ṣāḥib-i dīvān-ı ehliyyet
10. Ki tedbīrinde teʾyīd-i İlāhiye muvaffaḳdur

ṣāhib-i ekrem:
1. **ṣāhib-i ekrem:**
Tarih 144
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Cömertlik, asalet sahibi.
31. Ṣāhib-i ekrem Muḥammed nām ṣadr-ı aʿzamın
32. İtdi taʿyīn defʿine ol dāver-i şevket-meʾāb

ṣāhib-i evvel:
1. **ṣāhib-i evvel:**
Tarih 127
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Önceki sahip, makamın eski sahibi.
95. Ṣāhib-i evvel olan ṣadr-ı kerimüʾş-şāndur
96. Zaḫm-ı mülke olacaḳ ʿiffet ile merhem-sā

ṣāhīb-i ḥükm ü nigīn:
1. **ṣāhīb-i ḥükm ü nigīn:**
Tarih 92
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Yüzük ve hüküm sahibi.
45. Hāmī-i devlet ü dīn āṣaf-ı ṣāḥib-temkīn
46. Ṣāhīb-i ḥükm ü nigīn ṣadr-ı ṣudūr-ı vüzerā

ṣāḥib-i imtiyāza:
1. **ṣāḥib-i imtiyāza:***-a*
Gazel 628
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İmtiyaz sahibi, ayrıcalıklı.
9. Nükte fehm-i kelām-ı ehl-i suḫan
10. Ṣāḥib-i imtiyāza ʿaşḳ olsun

ṣāḥib-i ʿırż idi:
1. **ṣāḥib-i ʿırż idi:***- i, -di*
Gazel 867
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Namus, iffet ehli.
3. Ṣāḥib-i ʿırż idi evvel ġazel-i sāde iken
4. Uydurup ehl-i hevā eylediler der-be-derī

ṣāḥib-i maḫlaṣ:
1. **ṣāḥib-i maḫlaṣ:**
Gazel 559
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mahlas sahibi (Şiirde belli bir ağırlığı olan bağlamında).
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduğı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

ṣāḥib-i pākīze-likā:
1. **ṣāḥib-i pākīze-likā:**
Tarih 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzel yüz sahibi.
1. Āṣaf-ı ṣāf-ı derūn ṣāḥib-i pākīze-likā
2. Yaʿnī ṣadrüʾl-vüzerā ḥażret-i Yūsuf Pāşā

ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem:
1. **ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem:**
Kaside 15
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Temiz huylu gönül sahibi koruyucu.
89. Kimse yoḳdur ki bu taʿrīfüñ ola mā-ṣadaḳı
90. Meġer ol ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem

ṣāḥib-i ṣāḥib-tedbir:
1. **ṣāḥib-i ṣāḥib-tedbir:**
Kaside 24
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
İşleri çekip çevirme, idare etme yeteneğine sahip olan.
99. Barekaʾllāh zihī ṣāḥib-i ṣāḥib-tedbir
100. Ṣānekaʾllāh zihī āṣaf-ı Ḳandiye-güşā

ṣāḥib-i sāye:
1. **ṣāḥib-i sāye:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Gölgenin sahibi.
145. İtmeyicek ṣāḥib-i sāye meded
146. Sāye ne ḳadar ki ide nīk ü bed

ṣahib-i şerʿ:
1. **ṣahib-i şerʿ:**
Kaside 2
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
İslam dininin sahibi.
119. Cümle maḥkūm-ı şerīʿatdür odur ṣahib-i şerʿ
120. Cümle müsterşid-i ahkām o pīr-i irşād

ṣāḥib-i sermāye-i temkīn:
1. **ṣāḥib-i sermāye-i temkīn:**
Kaside 1
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlılık sermayesi sahibi.
187. Silāḥdār-ı şeh-i dīn ṣāḥib-i sermāye-i temkīn
188. Vezīr-i ʿārif u ʿālim müşīr-i ʾāḳil u yektā

ṣāḥib-i ṣunʿ:
1. **ṣāḥib-i ṣunʿ:**
Tarih 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaratıcı, Allah.
1. Ḥāṣıl-ı ʿömrüm Ebuʾl-ḫayruñ idince ḫaṭṭın
2. Perde mānend keşīde ruḫına ṣāḥib-i ṣunʿ

2. **ṣāḥib-i ṣunʿ:**
Tarih 150
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaratıcı, Allah.
5. Fikr-i tārīḫin iderken didi hātif Nābī
6. Arama anda nihān itmiş anı ṣāḥib-i ṣunʿ

ṣāhib-i ṭabʿ-ı pāk ü ḳalb-i selīm:
1. **ṣāhib-i ṭabʿ-ı pāk ü ḳalb-i selīm:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **448**
Kelime Tipi: -
Temiz yürek ve nezih ahlak sahibi.
447. Maḥrem-i pādişāh-ı ḥeft-iḳlīm
448. Ṣāhib-i ṭabʿ-ı pāk ü ḳalb-i selīm

ṣāḥib-i terfīʿ-baḫş-ı rāyet-i aḥkām:
1. **ṣāḥib-i terfīʿ-baḫş-ı rāyet-i aḥkām:**
Kaside 1
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Kanunlar sancağına yücelik lütfeden kimse.
99. Nübüvvet ṣāḥib-i terfīʿ-baḫş-ı rāyet-i aḥkām
100. Velāyet ḥācib-i ḥalvet-serāy-ı ʿizzet-i aḥmā

ṣāḥib-i ẓıldan:
1. **ṣāḥib-i ẓıldan:***-dan*
Gazel 34
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kudret sahipleri II Makam sahipleri.
17. Luṭfı ʿukalā ṣāḥib-i ẓıldan ider ümmīd
18. Nā-dandur iden sāye-i bī-cāna teşebbüs̱

ṣāḥib-i ẓıll:
1. **ṣāḥib-i ẓıll:**
Gazel 459
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gölge sahibi.
7. Sāyeyüz biz bizi ol sāʿat iderler pā-māl
8. Ṣāḥib-i ẓıll ile is̱bāt-ı müsāvāt itsek

ṣāhib-i zühd ü verāʿ:
1. **ṣāhib-i zühd ü verāʿ:**
Tarih 119
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İbadet etme ve Allah'tan korkma şahsiyetine sahip kimse.
5. Ṣāhib-i zühd ü verāʿ ṣādık-ı perhīz-sirişt
6. Vāḳıf-ı ḳadr-ı tevekkülkede-i istiġnā

ṣāḥib-kemāl:
1. **ṣāḥib-kemāller:***-ler*
Gazel 140
Mısra: **6**
Fazilet, olgunluk sahibi kişi.
5. Nāçīzden ṣiyānet-i ṣunʿ-ı Ḥakīmʾdür
6. Dest-i tehiyle ḳalduġı ṣāḥib-kemāller

ṣāḥib-ketebe:
1. **ṣāḥib-ketebe:**
Kaside 18
Mısra: **45**
Hat sahibi, hattat.
45. Vüzerāda nice ṣāḥib-ketebe gelmiş iken
46. Birisi olmadı bu ṭarza muvaffaḳ ḥaḳḳā

ṣāḥib-ḳırān:
1. **ṣāḥib-ḳırān:**
Gazel 584
Mısra: **8**
Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan, talihli, mesut, parlak.
7. Olmış zebūn-ı ġamze-i ʿayyārı bir bütüñ
8. Meydān-ı ḥüsn ü ānda ṣāḥib-ḳırān iken

2. **ṣāḥib-ḳırānıdur:***-ı, -dur*
Tarih 30
Mısra: **29**
Her zaman başarı, üstünlük kazanana hükümdar.
29. Baḥr u berrüñ gūyiyā ṣāḥib-ḳırānıdur bu ḳaṣr
30. Başına tesḫīr içün āfāḳı giymiş miġferi

ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālemdür:
1. **ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālemdür:***-dür*
Kaside 7
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Alemin her zaman başarı, üstünlük kazanan hükümdarı.
131. Mülūk içinde bu ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālemdür
132. Verā-yi ṭavḳ-ı beşerdür bu gūne ḳuvvet u zūr

ṣāḥib-ḳırān-ı emcedi:
1. **ṣāḥib-ḳırān-ı emcedi:***-i*
Tarih 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan hükümdarların en şereflisi.
1. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ʿāli-menḳabet
2. Salṭanat meydānınuñ ṣāḥib-ḳırān-ı emcedi

ṣāḥib-ḳırān-ı māʿ ü ṭīn:
1. **ṣāḥib-ḳırān-ı māʿ ü ṭīn:**
Tarih 141
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Su ve çamurdan yaratılmış daima muzaffer hükümdar.
5. Raġbet eylerse cihād erbābı beyninde sezā
6. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı māʿ ü ṭīn

ṣāḥib-ḳırān-ı şarḳ ü ġarb:

1. **ṣāḥib-ḳırān-ı şarḳ ü ġarb:**
Tarih 144
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Doğunun ve batının muzaffer hükümdarı.
27. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı şarḳ ü ġarb
28. Dāver-i İslām Sulṭān Aḥmed-ı ʿālī cenāb

ṣāhib-naẓar:
1. **ṣāhib-naẓarları:**-*lar, -ı*
Kıt'a 101
Mısra: **2**
Görüş ve düşünceleri yerinde ve geçerli kişi.
1. Nābī kefümde ẓāhir olan cā-be-cā şiken
2. Der-kār iderse pürsişe ṣāhib-naẓarları

ṣāḥib-naẓar-ı pīş ü pesüz:
1. **ṣāḥib-naẓar-ı pīş ü pesüz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Önünü arkasını görebilen.
9. Nābī iderüz ṣāniʿ ü maṣnūʿı temāşā
10. Ḫāme gibi ṣāḥib-naẓar-ı pīş ü pesüz biz

ṣāḥib-nefes:
1. **ṣāḥib-nefes:**
Tarih 141
Mısra: **1**
Nefes sahibi, nefesi kuvvetli (Şair, tüfeğin attığı mermilerin hız ve etkinliğini nefesinin kuvvetiyle ifade etmektedir).
1. Gāziyān beyninde yoḳ ṣāḥib-nefes merd-i güzīn
2. Düşmeni ber-bād ider illā tüfeng-i āteşīn

2. **sāḥib-nefeslerle:**-*ler, -le*
Gazel 741
Mısra: **1**
Nefes söyleyen, türkü okuyan II Gönül ehli.
1. Gül olmaz germ-dil bülbül gibi sāḥib-nefeslerle
2. Olur hem-kāse-i zānū-be-zānū ḫār u ḫaslerle

ṣāḥib-sedād:
1. **ṣāḥib-sedād:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **136**
Doğruluk sahibi.
135. Didi yine gülḫanī ol ḫoş-nihād
136. ʿĀlim ü fāżıldur o ṣāḥib-sedād

ṣāḥib-serīr:
1. **ṣāḥib-serīri:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **166**
Tahtın, makamın sahibi.
165. İtmeġe dergehinde eyler ʿār
166. Nice ṣāḥib-serīri ḫıdmetkār

ṣāhib-serīr-i belḫ:
1. **ṣāḥib-serīr-i belḫ:**
Tarih 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Belh şehrinin manevi sultanı.
3. Ṣāhib-serīr-i Belḫ ü ḫüdāvendgār-ı Rūm
4. Mesned-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnī-i ḫusrevī

ṣāḥib-tecribe:
1. **ṣāḥib-tecribe:**
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Tecrübe sahibi.
5. Didi bir dānā-yı kār-āgāh ü ṣāḥib-tecribe
6. Terbiyet nā-ehl-rā çün kirdgān ber-günbedest

ṣāḥibüʾl-ḫayrāt:
1. **ṣāḥibüʾl-ḫayrāt:**
Tarih 27
Mısra: **1**
Hayır ve iyilik sahibi.
1. Ṣāḥibüʾl-ḫayrāt hem-nām-ı Süleymān kim odur
2. Evvelī mīr-āhūr-ı şāhenşeh-i ʿālī-nijād

ṣāhibüʾl-ḥükm:
1. **ṣāhibüʾl-ḥükm:**
Tarih 123
Mısra: **10**
Hüküm sahibi, sadrazamlık makamına oturan.
9. Nābīyā tebşīr ile hātif didi tārīḫini
10. Ṣāhibüʾl-ḥükm oldı hem-nāmı sirāc-ı ümmetüñ

ṣāḥibüʾl-ʿilm:
1. **ṣāḥibüʾl-ʿilm:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **124**
İlim sahibi.
123. Hem üçincisi ḥażret-i ʿOs̱mān
124. Ṣāḥibüʾl-ʿilm cāmʿüʾl-Kurʾān

ṣāḥib-ẓuhūr:
1. **ṣāḥib-ẓuhūrsın:**-*sın*
Kaside 7
Mısra: **163**
Başa geçen, hükümdar.
163. Şehenşehā sen o ṣāḥib-ẓuhūrsın ki saña
164. Virildi fetḥ-i ṭılısmāt-ı müşkilāt-ı umūr

2. **ṣāḥib-zuhūr:**
Tarih 144
Mısra: **5**
Başa geçen, hükümdar.
5. Zābıt-ı Mosḳov olup zuʿmınca bir ṣāḥib-zuhūr
6. Dūzaḫ-ı iḳbāline virmişdi ḫayli iltihāb

ṣahīfe:
1. **ṣahīfede:**-*de*
Gazel 210
Mısra: **9**
Sayfa.
9. Ṣahīfede es̱er-i tār-ı mıṣṭar ey Nābī
10. O riştedür ki ser-ā-pā güher çekilmişdür

2. **ṣaḥīfede:**-*de*
Gazel 648
Mısra: **7**
Sayfa.
7. Tefhīm ider ṣaḥīfede ṭurmaz ḳalem baña
8. Baḥr-ı sepīde baḥr-ı siyāhuñ rev-ā-revin

3. **sahīfe:**
Gazel 462
Mısra: **10**
Sayfa, yanak sayfası, yüz.
9. Zevāl-i ḥüsni hengāmında ḫaṭ baṣdı ruḫ-ı yāri
10. Sahīfe çirknāk olduḳça ʿādetdür raḳam çekmek

ṣaḥīfe-i felek:
1. **ṣaḥīfe-i felek:**
Gazel 607
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Felek sayfası, gökyüzü.
5. Ṣaḥīfe-i felek üzre nücūma dönmişdür
6. ʿUṭāridüñ dökilen rīki rikdānından

ṣaḥīfe-i ruḫsār-ı yārdan:
1. **ṣaḥīfe-i ruḫsār-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 633
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanak/yüz sayfası.
1. Meh ders oḳur ṣaḥīfe-i ruḫsār-ı yārdan
2. Yem meşḳ alur debīr-i dil-i bī-ḳarārdan

ṣaḥīḥ:
1. **ṣaḥīḥ:**
Gazel 367
Mısra: **3**
Doğru, doğrusu.
3. Maḳdūrı deñlü cevr ü cefā eylemek ṣaḥīḥ
4. Miḳdār-ı ẕerre vaʿde-i mihr ü vefā ġalaṭ

ṣahīh ider:
1. **ṣahīh ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Tescil etmek, doğruluğunu onaylamak.
83. İder ol ṣahh mizāc-ı mülki ṣahīh
84. ʾİllet-i ṭabʿ-ı devleti taṣhīh

sahil:
1. **sahilde:**-*de*
Gazel 55
Mısra: **7**
Deniz, nehir, göl kenarı.
7. Ne lüccede var emn ne sahilde ʿaceb mi
8. Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid

2. **sāḥili:**-*i*
Gazel 246
Mısra: **7**
Deniz, nehir, göl kenarı.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḥrīye biner oldı kemīneler

3. **sāḥildür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **1**
Deniz, nehir, göl kenarı.
1. Āferīnişden ne deryādur ne sāḥildür ġaraż
2. Ne ṣadefden lüʾlü-i insān-ı kāmildür ġaraż

4. **sāḥil:**
Gazel 664
Mısra: **3**
Deniz, nehir, göl kenarı.
3. Nem-keşīde sāḥil olmaz kaʿr-ı deryādan ḫabīr
4. Çıḳmaz āyātuñ büṭūnı ẓāhir-i tefsīr ile

5. **sahilde:**-*de*
Tarih 30
Mısra: **27**
Deniz, nehir, göl kenarı.
27. Keşti-i iḳbāldür sahilde olmış cilveger
28. ʿAks-i küngürden bıraḳmış ḳaʿr-ı baḥre lengeri

6. **sahillerinde:**-*ler, -i, -n, -de*
Tarih 144
Mısra: **22**
Deniz, nehir, göl kenarı.
21. Mā-ḥaṣal cūş-ı ġurūr leşker-i pindār ile
22. Tā Ṭuna sahillerinde eyledi medd-i ṭınāb

saḥil-i ʿafve çeker:
1. **saḥil-i ʿafve çeker:**-*er*
Gazel 566
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Affetme kıyısına çekmek.
7. Çoḳ keşti-i ʿiṣyānı çeker saḥil-i ʿafve
8. Baḥr-ı keremüñ mevc-i ʿaṭāsın ne bilürsin

sāḥil-i ʿālemde:
1. **sāḥil-i ʿālemde:**-*de*
Tarih 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Cihanın kıyısı.
9. Sāḥil-i ʿālemde çeşm-i meh ṣadef
10. Aña beñzer görmedi dürr-i semīn

sāḥil-i baḥrde:
1. **sāḥil-i baḥrde:**-*de*
Gazel 662
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Denizin sahili.
7. Kaʿr-ı deryāda tehī-havṣala kalmak ḫoşdur
8. Sāḥil-i baḥrde ḫālī ṣadef olmaḳdan ise

sāhil-i hicrānda:
1. **sāhil-i hicrānda:**-*da*
Gazel 374
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık sahili.
19. Keştī-i cism-i nizārum mevc-i ṭūfān-ı ḳader
20. İtmek ister sāhil-i hicrānda vīrān el-vedāʿ

sāḥil-i iḳbāle atmadı:
1. **sāḥil-i iḳbāle atmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 9
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **Deyim**
Talih kıyısına atmak.
119. Çoḳ zamāndan beri deryā-yı ḳader ey dür-i pāk
120. Atmadı sāḥil-i iḳbāle senüñ gibi güher

saḥil-i sipihre:
1. **sāḥil-i sipihre:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **190**
Kelime Tipi: **-**
Göğün kıyısı.
189. Ol pādişeh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
190. Tā sāḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

2. **saḥil-i sipihre:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **-**
Göğün kıyısı.
141. Ol pādişāh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
142. Tā saḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

sāḥil-i yeʾse urur:
1. **sāḥil-i yeʾse urur:**-*ur*
Gazel 53
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsizlik sahiline vurmak.
3. Urur sefīne-i ārāmı sāḥil-i yeʾse
4. Bir iki gün daḫı limanlamazsa cūş-ı ümīd

2. **sāḥil-i yeʾse urur:**-*ur*
Gazel 53
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsizlik sahiline vurmak.
3. Urur sefīne-i ārāmı sāḥil-i yeʾse
4. Bir iki gün daḫı limanlamazsa cūş-ı ümīd

saḥḳ iderse:
1. **saḥḳ iderse:**-*er, -se*
Gazel 881
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dövmek, ezmek.
5. Olmaz şifā-pezīr göñül saḥḳ iderse de
6. Zer-hāven-i felekde Mesīḥā devāmuzı

ṣaḥlı beyāż:
1. **ṣaḥlı beyāż:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Üstünde doğrulunu gösteren işaretli beyaz kağıt (Sevgilinin beyaz boynu üstüne saçları düşmesini şair, doğruluğu onaylanmış işaretli kağıda benzetiyor).
5. Girih-i mū dil alur gerden-i kāfur üzre
6. Baḳalum ṣaḥlı beyāż üstine fermānı mı var

ṣaḥn:
1. **ṣaḥnında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 110
Mısra: **11**
Mekânın ortası, orta yer.
11. Ḥaḳ taʿāla ide ṣaḥnında ṣafālar teysīr
12. İde dil-ḫ∨āhını iḥsān kerem-i Rabbanī

2. **ṣaḥnı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **37**
Mekânın ortası, orta yer.
37. Ṣaḥnı būs itmek ile pāyını ẓılluʾllāhun
38. Olsa carūbı sezā nāṣīye-i hūrüʾl-īn

3. **saḥnı:**-*ı*
Gazel 101
Mısra: **5**
Avlu, orta, merkez.
5. Olmaḳla saḥnı ḫ∨ābgeh-i hātemüʾr-rüsūl
6. Faṣṣ-ı nigīn-i ravża-i cennet Medīneʾdür

4. **ṣaḥnında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **23**
Avlu, orta, merkez.
23. Oldı ṣaḥnında ol şebün ber-pā
24. Bārgāh-ı risālet-i ʿuzmā

5. **ṣaḥnında:**-*ı, -n, -da*
Kıt'a 5
Mısra: **14**
Avlu, orta, merkez.
13. Āb akmada mānend-i ḳafes raḫnelerinden
14. Ṣaḥnında göñül olmada bülbül gibi nālān

6. **ṣaḥnıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 42
Mısra: **36**
Avlu, orta, merkez.
35. Babı meʾlūf-ı maḳdem-i aḥbāb
36. Ṣaḥnıdur ḫ∨ān-ı niʿmete muʿtād

7. **ṣaḥnına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 62
Mısra: **4**
Avlu, orta, merkez.
3. Ṣaḥibine ola sermāye-ı ʿömrü devlet
4. Bulmaya ṣaḥnına yol ʿıyş u ṣafādan ġayrı

8. **ṣaḥnına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 887
Mısra: **11**
Mekânın ortası, orta yer (Sofra bağlamında).
11. Her ṭabak girmeyicek ṣaḥnına rāḥat göremez
12. Sufrenün ṭurma nevāziş ider āvāresini

ṣaḥn-ı akṣā:

1. **şaḥn-ı akṣā:**
Tarih 127
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Mescid-i Aksa avlusu (Mescid-i Aksa; Kudüs'te çok eskiden gelen peygamberlerin (A.S.) yaptırdıkları mâbed).
69. Taḫt-ı ḥükmine ʿaceb ḳangı şehüñ daḫildür
70. Kūh-ı Ṭūr u Ḥarem-i Kaʿbe vü ṣaḥn-ı Akṣā

şaḥn-ı ʿālemi:
1. **şaḥn-ı ʿālemi:***-i*
Tarih 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dünya meydanı.
3. Eylemek ṣaḥn-ı ʿālemi teşrīf
4. Yümn ile ʿaṣrun ittiṣāfıdur

şaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden:
1. **şaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden:***-n, -den*
Gazel 563
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Mana aleminin meydanının zemini.
17. Binā-yı şiʿr Nābī öyle ʿālīter gerekdür kim
18. Nümāyān ola ṣaḥn-ı ʿālem-i maʿnī zemīninden

şaḥn-ı ʿālemlere:
1. **şaḥn-ı ʿālemlere:***-ler, -e*
Kaside 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünya meydanı.
1. Eylesün sāġar-ı ḫurşīdini gerdūn ihdā
2. Ṣaḥn-ı ʿālemlere ḳuruldı yine bezm-i ṣafā

şaḥn-ı bāġ:
1. **şaḥn-ı bāġ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Bahçe meydanı.
175. Ṣaḥn-ı bāġ oldı nāʿil-i tīmār
176. Ḳaṣr-ı yed eyleyince şāḫ-ı çenār

şaḥn-ı bihişt:
1. **şaḥn-ı bihişt:**
Gazel 200
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçesinin ortası.
1. Ḳaṣr-ı sürūr künc-i ḳanāʿat degül midür
2. Ṣaḥn-ı bihişt kūy-ı ferāġat degül midür

şaḥn-ı çemen:
1. **şaḥn-ı çemen:**
Gazel 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çimenlik, bahçe.
1. Ruh-ı rengīni gūş itmeden berg-i semen ditrer
2. Nesīm-i zülfini yād itmeden ṣaḥn-ı çemen ditrer

2. **şaḥn-ı çemen:**
Kaside 7
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Çimenlik, bahçe.
55. Ḫazāna olmayıcaḳ pay-māl ṣaḥn-ı çemen
56. İder mi tāze bahār-ı ḥayāt-baḫş ẓuhūr

şaḥn-ı çemende:
1. **şaḥn-ı çemende:***-de*
Gazel 657
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çimenlik, bahçe.
5. Ḫaṭ-ı sebz olduġını ḥüsn-fizāy-ı ḫūbān
6. Gösterür ṣaḥn-ı çemende ḫaṭ-ı sebz-i leb-i cū

şaḥn-ı çemenden:
1. **şaḥn-ı çemenden:***-den*
Gazel 493
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çimenlik, bahçe.
9. Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemenden didi Nābī
10. Ḫāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül

2. **şaḥn-ı çemenden:***-den*
Gazel 847
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çimenlik, bahçe.
11. Bī-vefā olduġı yoḳdur baña ġam bir yirde
12. Künc-i meyḫāne ile ṣaḥn-ı çemenden ġayrı

saḥn-ı dehre:
1. **saḥn-ı dehre:***-e*
Kaside 12
Mısra: **161**
Kelime Tipi: -
Felek sahnesi.
161. Saḥn-ı dehre ḳonalı kāfile-i inṣāfı
162. Birbirine uçurur bāz ile şāhīn ḥamām

şaḥn-ı dil:
1. **şaḥn-ı dil:**
Gazel 440
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül avlusu, meydanı.
11. Benzer şeb-i temennī-i vuṣlatda ṣaḥn-ı dil
12. Hengām-ı ṣubḥgāhına dārü'l-vekālenüñ

şaḥn-ı dile:
1. **şaḥn-ı dile:***-e*
Gazel 187
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül avlusu, meydanı.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

şaḥn-ı dil-keş:
1. **şaḥn-ı dil-keş:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönlü cezbeden manzara.
3. Bu ṣaḥn-ı dil-keş ile bu hevā-yı nāzük ile
4. Ne mümkin olmaya ḫāṭır şikār-ı Maġnīsā

şaḥn-ı dil-pezīrin:
1. **şaḥn-ı dil-pezīrin:**
Tarih 42
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gönüle hoş gelen sofa, gönlün beğendiği avlu.
15. Her gören ṣaḥn-ı dil-pezīrin olur
16. Murġ-ı ʿişret şikār ider ṣayyād

şaḥn-ı dīvān:
1. **şaḥn-ı dīvān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Meclisin ortası II birinin huzuru, makamı.
103. Ṣaḥn-ı dīvān dāver-ı ʿālem
104. Bāġ-ı dil-keş nişīmen-i ḫurrem

şaḥn-ı dīvāndur:
1. **şaḥn-ı dīvāndur:***-dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Meclisin ortası II birinin huzuru, makamı.
71. Ṣaḥn-ı gülşen ki ṣaḥn-ı dīvāndur
72. Cūybār anda pençe-fermāndur

saḥn-ı dīvān-ı ḳıyāmetde:
1. **saḥn-ı dīvān-ı ḳıyāmetde:***-de*
Gazel 230
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıyamet meydanının ortası.
9. Şerha vü dāġ gerek sīne-i ehl-i ġamda
10. Saḥn-ı dīvān-ı ḳıyāmetde ḥisāb isterler

şaḥn-ı dükkânın:
1. **şaḥn-ı dükkânın:***-ı, -n*
Tarih 68
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Dükkanın avlusu.
17. Ḳurup neşāṭ ile bu ḫāne ṭarḫ-ı şehr-āyīn
18. Muraṣṣaʿāt ile zeyn itdi ṣaḥn-ı dükkânın

şaḥn-ı ferdāda:
1. **şaḥn-ı ferdāda:***-da*
Gazel 585
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yarınlar, gelecek günler, gelecek.
11. Ṣaḥn-ı ferdāda degüldür teşneter ḳalmaḳ baʿīd
12. Cūybār-ı mümkinātuñ bilmeyenler maḳsemin

şaḥn-ı firdevs idelüm:
1. **şaḥn-ı firdevs idelüm:**-*elüm*
Gazel 783
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçesi gibi yapmak.
3. Girelüm bāġ-ı visāline o serv-i nāzuñ
4. Ṣaḥn-ı firdevs idelüm meskeni ādemcesine

şaḥn-ı gülistānı:
1. **şaḥn-ı gülistānı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin ortası; güzellerin ve aşıkların bulunduğu yer.
1. Olalı mesken dilā cāh-ı zenaḫdānı baña
2. Künc-i zindān eyledi ṣaḥn-ı gülistānı baña

şaḥn-ı gülşen:
1. **şaḥn-ı gülşen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Gülbahçesinin avlusu.
71. Ṣaḥn-ı gülşen ki ṣaḥn-ı dīvāndur
72. Cūybār anda pençe-fermāndur

şaḥn-ı gülzārı:
1. **şaḥn-ı gülzārı:**-*ı*
Tarih 72
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi meydanı/alanı.
9. Ṣaḥn-ı gülzārı güẕergāh-ı nesīm-i cennet
10. Berg-i ezhārı ġazab-baḫş-ı cebīn-i ḥavrā

şaḥn-ı gülzāruñ:
1. **şaḥn-ı gülzāruñ:**-*uñ*
Gazel 434
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi.
11. Sāde-rūluḳ vaḳtinüñ vir ḥükmin ey şūḫ-ı cihān
12. Ḫārzār olmazdan evvel ṣaḥn-ı gülzāruñ senüñ

şaḥn-ı hammāma:
1. **şaḥn-ı hammāma:**
Gazel 805
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hamamın meydanı, ortası.
5. Ṣaḥn-ı hammāma giren sīm-tenān şevḳinedür
6. Leb-i .... gülḫand tīh-i gülḫande

şaḥn-ı ḥammāmda:
1. **şaḥn-ı ḥammāmda:**-*da*
Gazel 226
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hamam avlusu, hamam.
11. Ṣaḥn-ı ḥammāmda ol şūḫ-ı dil-ārāmı görüp
12. Ṣarılup şevḳ ile dellāḳ olacaḳ yirlerdür

şaḥn-ı ḥaremgāh-ı risāletdür:
1. **şaḥn-ı ḥaremgāh-ı risāletdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Peygamberliğin hareminin avlusu.
149. Ey ṣabā ṣaḥn-ı ḥaremgāh-ı risāletdür bu
150. Ḫāṭır-ı nāzük-i ḫākin gözet āzürde me-bād

şaḥn-ı ḫayāle gelür:
1. **şaḥn-ı ḫayāle gelür:**-*ür*
Gazel 599
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayal meydanına gelmek, hayalinde canlanmak.
9. Gelür ṣaḥn-ı ḫayāle birbirine beñzemez ṣūret
10. Dil-i endīşenāküñ farḳı yoḳ mirʾāt-ı berberden

şaḥn-ı ḳaṣrındaki:
1. **saḥn-ı ḳaṣrındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Kaside 12
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
Sarayın avlusu.
159. Māhda hāle degül ʿaks bıraḳmış çerḫe
160. Saḥn-ı ḳaṣrındaki fevvāre ile ḥavż-ı ruḫām

şaḥn-ı meclisi:
1. **şaḥn-ı meclisi:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Meclisinin ortası, meydanı.
121. Anda ṣarf olunan nebāt u şeker
122. Renc-i cürme olur şifā-āver

şaḥn-ı medḥi:
1. **şaḥn-ı medḥi:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **256**
Kelime Tipi: -
Övgü sahnesi.
255. İtseler tā sipihre dek mālī
256. Ṣaḥn-ı medḥi yine ḳalur ḫālī

şaḥn-ı mescid:
1. **şaḥn-ı mescid:**
Gazel 556
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mescidin avlusu.
3. Haşīr-i ʿām rüchān üzredür seccāde-i ḫāṣa
4. Ṭururken ṣaḥn-ı mescid gūşe-i miḥrābı neylersin

şaḥn-ı meyḫāne:
1. **şaḥn-ı meyḫāne:**
Gazel 226
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Meyhanenin ortası.
5. Girye-i mesti görürken diyen āyā kimdür
6. Ṣaḥn-ı meyḫāne tarabnāk olacaḳ yirlerdür

şaḥn-ı mülke:
1. **şaḥn-ı mülke:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Varlık alemi.
33. Basdı ol şebde ṣaḥn-ı mülke ḳadem
34. Sebeb-i āferīniş-i ʿālem

şaḥn-ı pākinde:
1. **şaḥn-ı pākinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 103
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Tertemiz avlu, merkez.
51. Ne maʿbed kim s̱evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melāʾik naḳl içün ġavġā

şaḥn-ı ribāt-ı gūş:
1. **şaḥn-ı ribāt-ı gūş:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kulak konağının sofası.
5. Yek-dem degül kavāfil-i āvāzdan tehī
6. Ṣaḥn-ı ribāt-ı gūş ʿaceb vaḳf-ı gūşedür

şaḥn-ı ṣāfında:
1. **şaḥn-ı ṣāfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 705
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Safın (Namaz için halka olmuş müminler) ortasında.
19. Ṣaḥn-ı ṣāfında metāʿ-ı bī-dirīġ-i mağfiret
20. Būriyā-yı mıṣr ile yeksān Āyāṣufiyyeʾde

saḥn-ı vaḥdetde:
1. **saḥn-ı vaḥdetde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Vahdet meydanı.
105. Sīr olur mı naẓar-ı āzı tehī-ṭabʿānuñ
106. Saḥn-ı vaḥdetde ider cilve-i nā-puḫte ṭaʿām

şaḥn-ı ẓaferde:
1. **şaḥn-ı ẓaferde:**-*de*
Gazel 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Zafer meydanı.
13. Nābīyā ṣaḥn-ı ẓaferde ider inşāʾllāh
14. Küleh-i düşmeni endāhte şemşīr-i duʿā

şaḥn-ı zemīn:
1. **şaḥn-ı zemīn:**
Tarih 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü meydanı.
7. Ne ālī bārgāh-ı ḫusrevīdür kim kuruldukda

8. Ḳalur ṣaḥn-ı zemīn altında bir kālīçe miḳdārı

2. **ṣaḥn-ı zemīn:**
Tarih 121
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü meydanı.
21. Eylerse nʾola sāye-i luṭfında tefāḫḫur
22. Yoḳ ṣaḥn-ı zemīn giydügi bunuñ gibi ḫilʿat

ṣaḥnına girseler:
1. **ṣaḥnına girseler:***-se, -ler*
Tarih 42
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Avlusuna girmek.
25. Girseler ṣaḥnına maḥabbetden
26. Birbirine şefīḳ olur ḥussād

ṣaḥra:
1. **ṣaḥrālar:***-lar*
Gazel 716
Mısra: **1**
Çöl.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

2. **ṣaḥrasına:***-sı, -n, -a*
Gazel 370
Mısra: **9**
Çöl.
9. Ḫayme-i ikbāli ḍarb it lā-mekān ṣaḥrasına
10. Bir ṭınāba sāha-i imkānda yoḳdur ittisāʿ

3. **ṣaḥra:**
Kıt'a 8
Mısra: **8**
Çöl.
7. Hevāya çıḳmadan itse ġubārı menʿ eger
8. Olur miyāne-i ʿarż ü semāda bir ṣaḥra

4. **ṣaḥrāya:***-y, -a*
Tarih 56
Mısra: **30**
Çöl.
29. Ḳaçsun ejderden ḳaçar gibi ser-ā-pāy ʿArab
30. Kangı ṣaḥrāya ṣalarsa sāye tūġ-ı ḫoş-ḫırām

ṣaḥrā-yı ʿademdür:
1. **ṣaḥrā-yı ʿademdür:***-dür*
Gazel 205
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk çölü.
3. İmkān ki serā-perdesidür nūr-ı vücūduñ
4. Baḳsañ yine bir cānibi ṣaḥrā-yı ʿademdür

2. **ṣaḥrā-yı ʿademdür:***-dür*
Gazel 205
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk çölü.
3. İmkān ki serā-perdesidür nūr-ı vücūduñ
4. Baḳsañ yine bir cānibi ṣaḥrā-yı ʿademdür

sahrā-yı bihişt:
1. **sahrā-yı bihişt:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cennetten bir ova.
5. Olmış ṭutalım çerḫe resā kūh-ı meʿāṣī
6. Sahrā-yı bihişt eyler anı zūr-ı ʿināyet

ṣaḥrā-yı dilde:
1. **ṣaḥrā-yı dilde:***-de*
Gazel 149
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sahrası.
3. Ṣaḥrā-yı dilde gerd-i sipāh-ı ḫayāl-i yār
4. Çeşm-i ümidi rūşen ider ṭūṭīyā ḳadar

2. **ṣaḥrā-yı dilde:***-de*
Gazel 824
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sahrası.
11. İtdi ḥarām çeşmüme ḫᵛāb-ı ferāġati
12. Ṣaḥrā-yı dilde ceyş-i ġamuñ hāy u hūları

ṣaḥrā-yı ġaybdan:
1. **ṣaḥrā-yı ġaybdan:***-dan*
Kaside 14
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bilinmezlik alemi.
9. Cihāna itdi sirāyet saʿādet āṣārı
10. İrişdi ʿāleme ṣaḥrā-yı ġaybdan imdād

ṣaḥrā-yı ḳalbe:
1. **ṣaḥrā-yı ḳalbe:***-e*
Gazel 219
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sahrası.
7. Sulṭān-ı ġam nişīmen idelden derūnumı
8. Ṣaḥrā-yı ḳalbe leşker-i sevdā gelür gider

ṣaḥrā-yı temennāda:
1. **ṣaḥrā-yı temennāda:***-da*
Gazel 526
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dilek, istek çölü.
3. Gül-berge sabā urmaz idi pençe-i tārāc
4. Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

ṣahre-i ṣammā:
1. **ṣaḫre-i ṣammā:**
Tarih 122
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Katı ve som kaya.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saḫtı yek-ser seng-i zend ü ṣaḫre-i ṣammā

saḫt:
1. **saḫtlar:***-lar*
Gazel 73
Mısra: **9**
Katı, sert.
9. Saḫtlar nermlere vāsıṭa-i rāḥat olur
10. Olmasa sūzen eger menzilin almazdı ḥarīr

2. **saḫt:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **96**
Pek çok, aşırı, haddinden fazla.
95. ʿAynı ile oldı nişān-dih dıraḫt
96. Oldı dü-pāyı güẕerān ḫāke saḫt

3. **saḫt:**
Gazel 503
Mısra: **2**
Katı, sert.
1. Görince yāri bir güne fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm
2. Ki ḳalbi āhenāsā saḫt iken vaḳf-ı telāş itdüm

4. **saḫtdür:***-dür*
Gazel 513
Mısra: **14**
Zor, güç II Hışım, hiddet, kızgınlık, gadap.
13. Bir siyeh müzeli sūdāger-i baḥr ü berdür
14. Saḫtdür ḳādime-i sāhire-peymāy-ı ḳalem

saḫt-dillik:
1. **saḫt-dillik:**
Gazel 432
Mısra: **13**
Katı yüreklilik.
13. O saḫt-dillik ile Nābiyā dü-gūş-ı kemān
14. Taḥammül eyleyemez zaḫmına nişānemüzüñ

saḫte:
1. **saḫte:**
Gazel 740
Mısra: **13**
Yapmacık, düzmece.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

sāḫtece:
1. **sāḫtece:**
Gazel 392
Mısra: **14**
Yapmacık, düzmece.
13. Esbāb-ı iʿtibāruñı āmāde bil hemān
14. Cāʾiz olursa sāḫtece pārsālıcuk

saḫt-nihādānı:
1. **saḫt-nihādānı:**
Gazel 105
Mısra: **7**
Mizacı sert olanlar.

7. Rām ider nermlere saḫt-nihādānı Ḫudā
8. Ki olur rāh-nümā riştelere sūzenler

saḫt-rū:
1. **saḫt-rūluḳlar:**-*lar*
Gazel 560
Mısra: **3**
Sert yüzlü olma, asık suratlılık.
3. İder icāb-ı ḥırmān seng-dillik saḫt-rūluḳlar
4. Olur peydā hezārān gūne mīve ḫākliklerden

2. **saḫt-rūyāna:**-*a*
Gazel 586
Mısra: **7**
Sert yüzlü, asık suratlılar.
7. Saḫt-rūyāna olur nerm-nihādān muḥtāc
8. Düşmesün rişte çalışsun naẓar-ı sūzenden

ṣaḥve-i rūzeye:
1. **ṣaḥve-i rūzeye:**-*ye*
Gazel 52
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Uyanıklık orucu.
5. Bir gün olur ki olur çāşnigeh-i çeşn-i neşāṭ
6. Ṣaḥve-i rūzeye hem-reng ise de ḫ∨ān-ı ümīd

ṣāʿib:
1. **ṣāʿib:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
İran ve Azeri Türk edebiyatının ünlü simalarından olan ve Sa'ib mahlasıyla tanınan Mirza Muhammed Ali.
1. Ṣāʿib ü ʿUrfī vü Nābī vü Rahīmī Ruhī
2. İttifāḳ üzre ricā eylediler Pāşādan

saʿīd eylesün:
1. **saʿīd eylesün:**-*sün*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Saadetli, mutlu kılmak.
3. Eylesün ʿīdüni Allāh saʿīd
4. Olasın devlet ile hem-zānū

saʿīd ola:
1. **saʿīd ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak II Uğurlu olmak.
83. Ola bargâhı İlāhī saʿīd
84. Füzūn devleti ʿizzeti ber-mezīd

saʿīd olur:
1. **saʿīd olur:**-*ur*
Gazel 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Uğurlu olmak.
1. Her kimsenüñ ki kevkeb-i şemʿi saʿīd olur
2. Deycūr-ı yeʾsi çihre-fürūz-ı ümīd olur

saʿīd-ender-saʿīd eyleye:
1. **saʿīd-ender-saʿīd eyleye:**
Tarih 79
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu içinde mutlu kılmak, musmutlu eylemek.
13. İtdi bu tārīḫ ile Nābī edā-yı tehniyet
14. Eyleye ʿīd-āferīn ʿīdi saʿīd-ender-saʿīd

sāʿid-i dil-ārāda:
1. **sāʿid-i dil-ārāda:**-*da*
Gazel 702
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü süsleyen sevgilinin kolu.
1. Reg-i kebūd-nümā sāʿid-i dil-ārāda
2. Şükūfe sāḳına beñzer gelū-yı mīnāda

sāʿid-i keffüʾl-ḫadībe:
1. **sāʿid-i keffüʾl-ḫadībe:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Kolun kınalı avucu.
67. Sipihrden ḥarekātı ideydi menʿ eger
68. Olurdı sāʿid-i keffüʾl-ḫadībe bend şihāb

sāʿid-i keyvān:
1. **sāʿid-i keyvān:**
Kaside 21
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin en üst katı olan Zühalin yüksekliği.
17. Şehryār-ı taḫtgāh-ı devlet-ābād-ı Ḳırım
18. Kim ṭutar rifʿatde pençe sāʿid-i keyvān ile

sāʿid-i sīmīnini:
1. **sāʿid-i sīmīnini:**
Gazel 214
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş (gibi) kol II Kolun dirsekle bilek arasındaki kıtası.
9. Umar boynında yārüñ sāʿid-i sīmīnini Nābī
10. Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm-raḫt ister

saʿid-i sīmīnüñ:
1. **saʿid-i sīmīnüñ:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kolun dirsekle bilek arasındaki kıtası: sâ'id-i sîmîn.
9. Sezādur saʿid-i sīmīnüñ itsem heykel-i gerden
10. Baña pür-hışm u kīn olmaḳ ʿadūlar hep senüñçündür

sāʾiḳ-i niʿmet-i cezīl olayum:
1. **sāʾiḳ-i niʿmet-i cezīl olayum:**-*a, -y, -um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **424**
Kelime Tipi: **-**
Büyük nimetlere ulaşmaya vesile olmak.
423. Saña bir dergehe delīl olayum
424. Sāʾiḳ-i niʿmet-i cezīl olayum

sāʾil:
1. **sāʾilden:**-*den*
Gazel 85
Mısra: **11**
Dilenci.
11. Kesb-i nām-ı kerem itmekde saḫī sāʾilden
12. Çeşm-dārende-i luṭf u kerem olmaz da nʾolur

sāʾil-i bed-ḫ∨āhınuñ:
1. **sāʾil-i bed-ḫ∨āhınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 397
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kötü isteklerde bulunan dilenci.
3. Naẓre-i güstāḫ-ı āzār ile redd olmaḳ sezā
4. Sāʾil-i bed-ḫ∨āhınuñ iḥsāna istiʿdādı yoḳ

sāʾil-i keçkūl:
1. **sāʾil-i keçkūl:**
Gazel 465
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dilenci çanağı.
3. Ẕerresin çekdügi yoḳ sāʾil-i keçkūl be-kef
4. Sükkerī-ḫ∨ārlarun çekdügi teşvīşlerüñ

ṣāʾim:
1. **ṣāʾime:**-*e*
Gazel 799
Mısra: **2**
Oruçlu.
1. Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
2. Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime ifṭārdan ṣoñra

sāʾir:
1. **sāʾir:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Başka, gayrı.
9. Āvāre dil seni ṣakınur sāyeden bile
10. Ey mihr-i ḥüsn sāye de sāʾir degül midür

2. **sāʾirlere:**-*ler, -e*
Gazel 122
Mısra: **2**
Başka, gayrı.
1. Her dil ki esīr-i girih-i reyb degüldür
2. Sāʾirlere ġayb olan aña ġayb degüldür

3. **sāʾir:**
Gazel 133
Mısra: **6**
Başka, gayrı.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

4. **sāʾir:**
Gazel 658
Mısra: **4**
Başka, gayrı.

3. Āzāde itdi seng-i sitemden vücūdını
4. Sāʾir dıraḫta nisbet ile iḫtişār-ı serv

sāḳ:
1. **sāḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 702
Mısra: **2**
Sap.
1. Reg-i kebūd-nümā sāʿid-i dil-ārāda
2. Şükūfe sāḳına beñzer gelū-yı mīnāda

şaḳ şaḳ:
1. **şaḳ şaḳ:**
Gazel 396
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kuşun kanadını çırparak öttürüp uçması.
1. Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
2. Murʿaş gibi ten ditrerdi şaḳ şaḳ

sāḳa-i nahl-i tecellī-kede-i sīnāʾya:
1. **sāḳa-i naḫl-i tecellī-kede-i sīnāʾya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sina Çölünde tecelli eden ağacın kökü (Hz. Musa Peygamberin Sina Dağındaki ağaç kıssasına telmihen).
7. Mürtebiṭ pertev-i maʿnā ile her şāḫ-ı sütūr
8. Sāḳa-i naḫl-i tecellī-kede-i Sīnāʾya

s̱aḳbe:
1. **s̱aḳbesine:**-*si, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **61**
Delik.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek s̱aḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

saḳf:
1. **saḳf:**
Gazel 507
Mısra: **5**
Dam, çatı, tavan. Asuman, gökyüzü.
5. Şemʿüm ki pertevümden olur saḳf zer-nigār
6. Ṭabʿum bülenddür nʾola ẓāhirde pest isem

2. **saḳfı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **37**
Dam, çatı.
37. Bunuñ saḳfı saḳf-ı felekden refīʿ
38. Derūnı girībān-ı dilden vasīʿ

3. **saḳfında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **19**
Kapı üstü, çatı.
19. Oldı saḳfında kitābe gūyā
20. Seyr içün revnaḳım dīde-güşā

4. **saḳfı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **27**
Dam, çatı, tavan, kubbe.
27. Gösterür āyineveş saḳfı ʾıyān
28. Naḳş-ı ḳālīçesin olsan nigerān

5. **saḳfı:**-*ı*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Dam, çatı, tavan, kubbe.
3. Mānend-i ḳafes rahneleri ḫāric-i taʿdād
4. Mānend-i felek saḳfı kevāḳıble dıraḫşān

6. **saḳfı:**-*ı*
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Dam, çatı, tavan, kubbe.
5. Hāʾil olamaz saḳfı temāşā-yı sipihre
6. Dīvārı degül reh-güzārı māniʿ-i seyrān

7. **saḳfda:**-*da*
Tarih 30
Mısra: **19**
Dam, çatı, tavan, kubbe.
19. Olmamaḳ mümkin mi bülbül seyr idüp bu saḳfda
20. Böyle evrāḳ-ı bahārı bunca verd-i aḥmeri

8. **saḳfına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 30
Mısra: **48**
Dam, çatı, tavan, kubbe.
47. Metnine dīvārınuñ taḥrīr olunmış Būstān
48. Resm olunmış saḳfına naḳş-ı ḫayāl-i Āẕerī

9. **saḳf:**
Tarih 42
Mısra: **39**
Dam, çatı, tavan, kubbe.
39. Saḳf u dīvārıdur dem-i ṭāvūs
40. Ṭarḥıdur ʿaynı ile ẕāt-ı ʿimād

10. **saḳfı:**-*ı*
Tarih 104
Mısra: **70**
Dam, çatı, tavan, kubbe.
69. Her şeb pür olup ṣubḥa değin sāha-i cāmiʿ
70. Kındīl ile zeyn eylediler saḳfı ser-ā-pā

11. **saḳfı:**-*ı*
Tarih 107
Mısra: **8**
Dam, çatı, tavan, kubbe.
7. Dem-i tāvūsveş eṭrāfı rengīn
8. Güşāde revzeni saḳfı muʿallā

saḳf ü dīvārdan:
1. **saḳf ü dīvārdan:**-*dan*
Tarih 51
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Tavan ve duvar.
43. Saḳf ü dīvārdan es̱er yoġ idi
44. Dil-i vīrāna dönmiş idi hemīn

saḳf ü erkânı:
1. **saḳf ü erkânı:**-*ı*
Tarih 61
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çatı ve sütunlar.
5. Gördi kim olmış bu ʿālī cāmiʿüñ
6. Saḳf ü erkânı ḳarīn-i inhidām

saḳf-ı āsmān:
1. **saḳf-ı āsmān:**
Kaside 17
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Göğün çatısı, gök kubbe.
35. Ṣāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
36. Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

2. **saḳf-ı āsmān:**
Kaside 17
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Göğün çatısı, gök kubbe.
35. Ṣāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
36. Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

saḳf-ı bām:
1. **saḳf-ı bām:**
Tarih 61
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kubbenin tavanı/çatısı.
7. Eylemiş dīvārları meyl-i rükūʿ
8. Secdeye itmiş teveccüh saḳf-ı bām

saḳf-ı felekden:
1. **saḳf-ı felekden:**-*den*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Göğün tavanı.
37. Bunuñ saḳfı saḳf-ı felekden refīʿ
38. Derūnı girībān-ı dilden vasīʿ

saḳf-ı zer-ender-zerinüñ:
1. **saḳf-ı zer-ender-zerinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 138
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Her tarafı altın kaplamalı olan çatı, tavan.
5. Görüp ārāyişini saḳf-ı zer-ender-zerinüñ
6. Zīnetin itdi ferāmūş sipihr-i ḫod-bīn

saḳf-ı zerrīni:
1. **saḳf-ı zerrīni:**-*i*
Tarih 81
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Altından kubbe.
5. Saḳf-ı zerrīni siler āyīne-i mehden ġubār
6. Berg berg-i naḳş-ı ezhārı virür būy-ı ṭarab

sāḳī:
1. **sāḳī:**
Gazel 242
Mısra: **5**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
5. Yalıñuz çeşmüm degül ṣahbā vü sāḳī laʿl-i cām

6. Leblerüñ rengīn mey-i ahmer bilür bilmezlenür

2. **sāḳīde:**-*de*
Gazel 448
Mısra: **4**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
3. Bu bezmüñ tālib olduḳ biz daḫı ṣahbāsına ammā
4. Görüp sāḳīde rūy-ı imtinān sāġardan el çekdük

3. **sākī:**
Gazel 582
Mısra: **1**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Defʿ eyle meded sākī bu derd-i seri benden
2. Geh gāh dirīġ eyleme bir sāġarı benden

4. **sāḳī:**
Gazel 416
Mısra: **5**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
5. Sāġarı sunma tamām içmeyene ey sāḳī
6. Dökme ḫāk-ı siyehe āb-ı ruḫın meykedenüñ

5. **sākī:**
Gazel 449
Mısra: **7**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
7. İtme bu ḫākdan iḥsānuñı ey sākī dirīġ
8. Derd-i nāçīz benüm cām-ı mey-i nāb senüñ

6. **sākī:**
Gazel 462
Mısra: **5**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
5. Senün zemzemleyüp de ṣunduġun peymāneye sākī
6. Ṣafā-baḫş olmada olmaz müşabih cām-ı Cem çekmek

7. **sākī:**
Gazel 627
Mısra: **1**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Bize sākī ne ḫurşīd ü ne māh-ı ʿīd göstersün
2. Esīrān-ı neşātuz sāġar-ı Cemşīd göstersün

8. **sākī:**
Gazel 721
Mısra: **10**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
9. Vīrān idince ḫāne-i endūhı sīneden
10. Sākī gice ne ṣular aḳıtdı esāsına

9. **sāḳiyi:**-*y, -i*
Gazel 741
Mısra: **9**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
9. Mülāyimter dökilsün duḫter-i rez sāḳiyi cāma
10. Ḥabāb olup hüveydā olmasın rüsvā cereslerle

10. **sāḳī:**
Tarih 63
Mısra: **18**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
17. Neşʾe-i seyri yiter yoḳ bunda
18. Devr-i peymāneye ḥācet sāḳī

11. **sākī:**
Gazel 312
Mısra: **13**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
13. Ne ġam sākī eġer ṣahbā dükense āb hāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

12. **sāḳīlere:**-*ler, -e*
Gazel 717
Mısra: **2**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Nev-bahār oldı cünūn el virdi şellāḳīlere
2. Düşdi mānend-i ṣurāḫi ser-fürū sāḳīlere

13. **sākī:**
Gazel 742
Mısra: **5**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
5. Sākī eger ben anladuġum dil-firīb ise
6. Yoḳdur nis̱āre tevbeden aʿlā ayaġına

14. **sākī:**
Gazel 754
Mısra: **6**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
5. Ḳarār itsün mi esbāb-ı ferāhim-kerde-i endūh
6. Ḳoyup sākī götürdi bāde(y)i meydāna meydāne

15. **sākī:**
Gazel 772
Mısra: **13**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
13. Cām-ı zehr-āb-ı gelū-sūz-ı firāḳuñ sākī
14. Nā-güvār öyle degüldir ki dimek mümkin ola

16. **sāḳīsi:**-*si*
Gazel 781
Mısra: **3**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
3. Gāh sāḳīsi gehī sāġarı geh bādesi yoḳ
4. Görmedüm meclis-i maḳṣūdı tamām āmāde

17. **sāḳī:**
Gazel 791
Mısra: **6**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
5. Āyīne-i sāġarda seyr eyledügüm rūyı
6. Seyr itmedüm ey sāḳī mirʾāt-ı muṣaffāda

18. **sākī:**
Gazel 823
Mısra: **3**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhüʾl-emīn pervāne olmaz mı

19. **sākī:**
Gazel 823
Mısra: **5**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
5. Müje nuḳlger .... ġamze sākī bezm ise ḥüsnüñ
6. Mey-i fikr-i lebüñle anda dil peymāne olmaz mı

20. **sāḳī:**
Gazel 145
Mısra: **5**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse. II Sevgili.
5. İtme rindāna taḳāżā ramażānda sāḳī
6. Zimmet-i defʿ -i ġamuñ vaʿdesi şevvāldedür

21. **sāḳī:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse. II Sevgili.
5. Tīz-āb-ı ġam şarāb-ı sitem bir gelür baña
6. Sāḳī tereddüt eyleme ṣun meşrebüm budur

22. **sāḳī:**
Gazel 206
Mısra: **17**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
17. Ayaġı meykededen kim çekerdi ey sāḳī
18. Ṭufeyl-ı müft-ḫorān mey-keşāna çatmasalar

23. **sākī:**
Gazel 408
Mısra: **7**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
7. Bādeyi āb ile āmīḫte ṣun ey Sākī
8. Ḫayli demdur ki ḥakīmāne günāh eylemedük

24. **sāḳī:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīgā gerden-i mīnā

sāḳ-ı zümürridi:
1. **sāḳ-ı zümürridi:**-*i*
Kıt'a 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zümrütün sapı.
1. İtdi sāḳ-ı zümürridi üzre
2. Cilve-i tāze laʿl-i demmānı

sāḳ-i zümürüdle:
1. **sāḳ-i zümürüdle:**-*le*
Kaside 22
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Zümrüt sakisi (Renginden dolayı yeşil lale bitkisi, elinde kırmızı şarap dolu kadeh sunan sakiye benzetilmiştir).
21. O laʿl sāḳ-i zümürüdle cilve itdükçe
22. Olur güher-keş-i cīb ü kenār-ı Maġnīsā

sāḳī-i bezm:
1. **sāḳī-i bezm:**
Gazel 604
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Meclisinin içki dağıtanı.
3. Tākden ḫumdan sebūdan kāseden sāḳī-i bezm
4. Ṣarf ider ḫāk-i reh-i rindāna taḥṣīl itdügin

sāḳī-i bezmüñ:
1. **sāḳī-i bezmüñ:**-*üñ*
Gazel 97
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Meclisin içki sunanı.
11. İder bālā-yı hūşum ġarḳa-i pey-der-pey-i saġar
12. Baña sāḳī-i bezmüñ luṭfı miḳdārumdan efzūndur

sāki-i çerḫ:
1. **sāki-i çerḫ:**
Gazel 447
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Felek sakisi.
9. Nābiyā sāki-i çerḫ eyledi kām-ı dili telḫ
10. Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

sākī-i devrān:
1. **sākī-i devrān:**
Gazel 406
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Felek sakisi.
5. Bu bezm içinde kime virdi sākī-i devrān
6. Piyāle-i mey-i ümmīdi ḳandurıncaya dek

sākī-i devrānun:
1. **sākī-i devrānun:**-*un*
Gazel 330
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Felek sakisi. II Ecel, ölüm.
9. Dem mi var sākī-i devrānun elinden Nābī
10. Gāh ḫūn-ābe gehī kāse-i pür-sem çekmez

sāḳi-i feyż-i ezel:
1. **sāḳi-i feyż-i ezel:**
Kaside 24
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Başlangıcı olmayan bolluk/bereketin sakisi.
13. İtdi bir saġar ile ʿālemi ser-mest-i sürūr
14. Sāḳi-i feyż-i ezel eyledi ḥükmin icrā

sāḳī-i feyż-iltifāt:
1. **sāḳī-i feyż-iltifāt:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **161**
Kelime Tipi: -
İltifat etme huzurunu veren saki.
161. Eyleyüp ol sāḳī-i feyż-iltifāt
162. Ṣundı hemān destine cām-ı ḥayāt

sāḳī-i gerdūn:
1. **sāḳī-i gerdūn:**
Tarih 82
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Feleğin sakisi.
59. Kimisi dir ki sāḳī-i gerdūn
60. Zer piyāleyle nūş ider ṣahbā

sāḳī-i gül-çihrenüñ:
1. **sāḳī-i gül-çihrenüñ:**
Gazel 197
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gül yüzlü sâkî.
3. Tevbe-i meyde s̱ebāt-ı ḳademümden ṣorma
4. Orasın sāḳī-i gül-çihrenüñ ibrāmı bilür

sākī-i gül-rū:
1. **sākī-i gül-rū:**
Gazel 266
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gül yüzlü saki.
11. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmāde gerekdür
12. Yoḫsa yalıñuz sākī-i gül-rū ile olmaz

sākī-i ḥaḳīḳat:
1. **sākī-i ḥaḳīḳat:**
Gazel 283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hakikatları dağıtan kimse.
3. Alursa deste sākī-i ḥaḳīḳat cām-ı iḥsānın
4. Ḫarābāt-ı mecāzistānda bir huşyāra yer ḳalmaz

sāki-i ḳader:
1. **sāki-i ḳader:**
Gazel 709
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kader sakisi, suvarıcısı.
9. Cihāna teşne virür sāki-i ḳader Nābī
10. Bu nüh-piyāle-i mīnayı istiʿāre ile

sāḳī-i kevser:
1. **sāḳī-i kevs̱er:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Kevser suyu sunan (Genel olarak Hz. Ali için kullanılan bir tabir).
125. Çārümīn yārı sāḳī-i kevs̱er
126. Ḳāmiʾüʾl-küfr ḥażret-i Ḥayder

sākī-i meclisün:
1. **sākī-i meclisün:**-*ün*
Gazel 656
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meclisin sakisi.
9. Sākī-i meclisün es̱er-i iltifātıdur
10. Pīş-i ḳadeḥ- keşānda zemīn-būsī-i sebū

sākī-i rüzgār:
1. **sākī-i rüzgār:**
Gazel 707
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zamanın sakisi.
1. Ben eyledükçe ārzū-yı dem dem üstine
2. Sākī-i rüzgār ṣunar sem sem üstine

sākī-i şīvekār:
1. **sākī-i şīvekār:**
Gazel 304
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cilveli saki.
3. Düşsün mizāc-ı zühde muvaffıḳ yā düşmesüñ
4. Sākī-i şīvekār içürür ister istemez

sāḳīl:
1. **s̱āḳīl:**
Gazel 820
Mısra: **15**
Ağır; ağır olan II İç sıkan; sıkıntı veren; sıkıcı II Çirkin; uygunsuz; kaba.
15. Şimdi s̱āḳīl ʿadd ider oldı maḳālümüz
16. Bizden teveḳḳuʿ idecek āmāli ḳalmadı

ṣaḳın:
1. **ṣaḳın:**
Gazel 600
Mısra: **6**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Naẓarun düşmede bālālara bedr olduḳda
6. Ṣaḳın ey meh hedef-i nāvek-i āh olmayasın

2. **ṣaḳın:**
Gazel 600
Mısra: **8**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

7. Evvelīn pendi budur pīr-i muġānuñ rinde
8. Ki ṣaḳın sehv ile dil-dāde-i cāh olmayasın

3. **şaḳın:**
Gazel 38
Mısra: **13**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
13. Ṣaḳın dārū-yı teslīm u rıżādan geçme ey Nābī
14. Geçersen bāde-i ġavġā be-dūş-ı iddiʿādan geç

4. **sākin:**
Gazel 805
Mısra: **2**
İkamet etmek, oturmak.
1. Mevce-i cevher-i ṣāf āyine-i āhende
2. Raḳam-ı cebhesidür sākin iken maʿdende

5. **şaḳın:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

6. **şaḳın:**
Gazel 460
Mısra: **16**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
15. Ṣūret-i yek-digere āyīnedür naḳş ü kemāl
16. Eyleme ḥüsnini inkār ṣaḳın biş ü kemüñ

7. **şaḳın:**
Gazel 549
Mısra: **11**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
11. Var ise ʿaḳlun ṣaḳın kūy-ı cünūndan çekme pā
12. Sehlterdür seng-i ṭıflān seng-i ṭaʾn-ı nāsdan

8. **şaḳın:**
Gazel 587
Mısra: **8**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
7. Açma dehān-ı tengüñi ḥarf-i cefā ile
8. Sırr-ı nühüftedür ṣaḳın āvāzelenmesün

9. **şaḳın:**
Gazel 671
Mısra: **9**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
9. Uğrama meclis-i zühhāda ṣaḳın mestāne
10. Çekmesünler seni ṣahbā gibi istisḳāle

10. **saḳın:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **95**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
95. Aḥmed Aġā olma saḳın dūn-himem
96. Sen daḫı bunlar gibi ey muḥterem

11. **şaḳın:**
Tarih 2
Mısra: **15**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

12. **şaḳın:**
Tarih 2
Mısra: **15**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

13. **şaḳın:**
Gazel 704
Mısra: **10**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
9. Ol meh saña vaʿd eylemiş emdürmege laʿlin
10. Ammā ara aġzın ṣaḳın olmaya mekīde

14. **şaḳın:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
9. Dilün düşürme ṣaḳın meh-ruhān-ı ḳem-sāle
10. Ki cāhilān arasında ḳalur kitāb ġarīb

15. **saḳın:**
Gazel 261
Mısra: **3**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
3. Terk-i edebdür itme saḳın dest ü pāy-ı ḫırs
4. Deryā-yı cūd çoḳ da şināverlik istemez

16. **şaḳın:**
Gazel 363
Mısra: **13**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
13. Ol ḥiṣṣegeh-i ḫursend ṣaḳın eyleme Nābī
14. Taḳsīm-i ḥekīmāne-i Yezdāna taʿarruż

17. **şaḳın:**
Gazel 404
Mısra: **17**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

18. **şaḳın:**
Gazel 590
Mısra: **13**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
13. Nābī raḳībler ṣaḳın ol şūḫuñ olduġın
14. Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün

19. **saḳın:**
Gazel 653
Mısra: **11**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
11. Ey perī itme saḳın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Naẓar-ı pāk ile Nābīʾye devādur bu nümūn

20. **şaḳın:**
Gazel 253
Mısra: **3**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II

Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
3. Şaḳın görüp bizi ālūde düşme inkāra
4. Bizüm ḫarābī-i ẓāhirdedür ʿimāretümüz

21. **şaḳın:**
Gazel 655
Mısra: **1**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
1. Şaḳın terk-i edebden kūy-ı mahbūb-ı Ḫudāʾdur bu
2. Naẓargāh-ı İlāhīdür maḳām-ı Mustafāʾdur bu

22. **şaḳın:**
Gazel 176
Mısra: **7**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü. II Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
7. Her gördüğüne açma ṣaḳın dīde-i efkār
8. Her mertebede maṣlaḥatuñ ādemi vardur

23. **şakınur:**-*ur*
Gazel 115
Mısra: **9**
Herhangi bir korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak durmak, esirgemek, çekinmek.
9. Āvāre dil seni ṣakınur sāyeden bile
10. Ey mihr-i ḥüsn sāye de sāʾir degül midür

24. **sakīn:**
Kaside 5
Mısra: **35**
Hareketsiz olan, hâli üzre duran II Kendi hâlinde olan, uslu, halîm.
35. Öyle ʿanḳādur o kim çerḫde olmaz sakīn
36. Cünbiş-i bāl ü peri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

sākin ol:
1. **sākin ol:**
Gazel 691
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yatışmak, durulmak.
7. Yāre dem-i neẓẓārede ey eşk sākin ol
8. Ḳoyma beni o şūh yanında ḥicābda

sākin olur:
1. **sākin olur:**-*ur*
Gazel 334
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yatışmak, durulmak.
5. Rüzgāra eger iṡbāt-ı sükūn mümkin ise
6. O zamān sākin olur mevce-i deryā-yı heves

sākinān-ı ḥarem-i ʿaşḳ:
1. **sākinān-ı ḥarem-i ʿaşḳ:**
Gazel 222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşk hareminin sakinleri.
1. Dildeki leşker-i endūh güẕer bilmezler
2. Sākinān-ı Ḥarem-i ʿaşḳ sefer bilmezler

sākin-i cennet:
1. **sākin-i cennet:**
Gazel 513
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cennet sakinleri, cennet ehli.
3. Hüner ü maʿrifetün ḳadrini andan bil kim
4. Sīm olur sākin-i cennet gibi meʾvā-yı ḳalem

sākin-i çīn ü ḫıṭā vü ḫoten u hind ü ʿacem:
1. **sākin-i çīn ü ḫıṭā vü ḫoten u hind ü ʿacem:**
Tarih 127
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Çin, Kuzey Çin, Doğu Türkistan, Hindistan ve İran sakinleri.
67. Sākin-i Çīn ü Ḫıṭā vü Ḫoten u Hind ü ʿAcem
68. Cümle elḳāb-ı hümāyūnın iderler ıṣġā

sākin-i sitānbul:
1. **sākin-i sitānbul:**
Gazel 295
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İstanbul halkı.
9. Leẕẕet-perest-i sīne ḥüsn-i gelūyı bilmez
10. Hep sākin-i Sitānbul seyr-i ḥiṣāra gelmez

sāḳıṭası olmasa:
1. **sāḳıṭası olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 853
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Düşmek, hükmü kalmamak.
1. Olmasa sufre-i āṡārumuzun sāḳıṭası
2. Bulamaz leẕẕet-i maʿnāya ẓafer lāḳıṭası

sāḳīyā:
1. **sāḳīyā:**
Gazel 21
Mısra: **5**
Esy saki.
5. Çün şām irişdi meclis-i rindāna sāḳīyā
6. Göster maḳām-ı ḫıdmet içün nice āftāb

sākiye-i çeşm-i elṭāf:
1. **sākiye-i çeşm-i elṭāf:**
Kaside 26
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Lütufkar bakışların kadeh sunanı.
5. Dest-i keremüñ sākiye-i çeşm-i elṭāf
6. Cevlāngeh-i iḳbālüñe meydān-ı vezāret

saḳız fetḫinden:
1. **saḳız fetḫinden:**-*n, -den*
Kaside 13
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Sekiz Adası fethi.
187. Añlamışdı naẓar aṣḥābı Saḳız fetḫinden
188. Yine sensin idecek çāre-i mülke iḳdam

ṣaḳla:
1. **ṣaḳlasun:**-*sun*
Gazel 554
Mısra: **3**
Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
3. Emvālini müdāfaʿa-i ḫaṣma ṣaklasun
4. Aḫbābına müsāʿadeden imtināʿ iden

2. **ṣaḳlar:**-*r*
Gazel 193
Mısra: **1**
Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
1. İṡbāt-ı meh-i ṣavma olan ḥücceti ṣaḳlar
2. Kāğıd uçurur menzil ile yolda ulaklar

3. **ṣaḳladuk:**-*du, -k*
Gazel 450
Mısra: **6**
Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
5. Bizi miyāne-i ḫavf ü recāya atdı maḥabbet
6. Ne saḳladuk ġam-ı ʿaşḳı ne aşikār idebildük

4. **ṣaḳlar:**-*r*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **42**
Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
41. Budur heykel-i gerden-i iftiḫār
42. Müşemmaʿla ṣaḳlar anı rüzgâr

5. **ṣaḳlasun:**-*sun*
Gazel 671
Mısra: **6**
Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
5. Bergler şuʿle-i şevḳ olduğını hep bilürüz
6. Ṣaḳlasun ister ise dāġ-ı derūnın lāle

6. **ṣakla:**
Gazel 698
Mısra: **8**
Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
7. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi ammā
8. Pek ṣakla büyük yirden emānet var içinde

7. **ṣaḳlanan:**-*nan*
Gazel 850
Mısra: **28**

Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
27. Eyledi taḳdīr ṣandūk-ı taḥarrüzde nihān
28. Mevsim-i eyyām-ı ʿīde ṣaḳlanan kālā gibi

8. **ṣaḳlarum:**-*r, -um*
Kaside 8
Mısra: **27**
Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
27. Ṣaḳlarum nāmına bir pādişeh-i devrānuñ
28. Ki idem müzd-i beşāret kim iderse tebşīr

ṣaḳlan:
1. **ṣaḳlanur:**-*ur*
Tarih 82
Mısra: **43**
Gizlenmek, saklı olmak.
43. Kimisi didi ṣaḳlanur gāhī
44. Penbe-i ebr içinde bu ayvā

ṣaḳlar imiş:
1. **ṣaḳlar imiş:**-*r, - i, -miş*
Kaside 13
Mısra: **215**
Kelime Tipi: **-**
Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
215. Ḥażret-i Ḥaḳ seni bu maṣlaḥata ṣaḳlar imiş
216. Bu perīşānlıġa tā sen viresin ḥüsn-i niẓām

2. **ṣaḳlar imiş:**-*r , -i, -miş*
Kaside 13
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **-**
Muhafaza etmek, korumak, sakınmak, esirgemek.
217. Beni de ṣaḳlar imiş Ḥaḳ ki idem menḳabetüñ
218. Böyle bir naẓm ile ārāyiş-i ṭāḳ-ı eyyām

3. **ṣaḳlar imiş:**-*r , -i, -miş*
Tarih 82
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **-**
Gizlemek; korumak, muhafaza etmek.
125. Seni bir böyle vaḳte ṣaḳlar imiş
126. Mālikü᾿l-mülk Ḥażret-i Mevlā

ṣal:
1. **ṣalsa:**-*sa*
Gazel 21
Mısra: **1**
Bırakmak, yaymak.
1. Zülf-i siyāhı ṣalsa ʿiẕār üzre bī-niḳāb
2. Eylerdi ʿālemi dil-i ʿāşıḳ gibi ḫarāb

2. **ṣaldı:**-*dı*
Gazel 61
Mısra: **3**
Bırakmak, yaymak.
3. O deñlü ṣaldı berf-i bī-emān kevne bürūdet kim
4. Miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka yol bulmaz maḥabbetler

3. **ṣāl:**
Gazel 111
Mısra: **17**
Bırakmak, yaymak.
17. Yem-i tevekküle ṣāl şaṣt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

4. **ṣalalı:**-*alı*
Kaside 18
Mısra: **59**
Bırakmak, yaymak.
59. Ḥalebe nām-ı şerīfüñ ṣalalı sāye-i ʿadl
60. Oldı āsūde-i gehvāre-i rāḥat fuḳarā

5. **ṣalsun:**-*sun*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **143**
Bırakmak, yaymak.
143. Ṣalsun şafaḳ olduġınca gül-gūn
144. ʿĀlemlere sāye-i hümāyūn

6. **ṣaldı:**-*dı*
Tarih 51
Mısra: **34**
Bırakmak, yaymak.
33. Biñ yüz on sālinüñ hilālinde
34. Ḥaleb᾿e ṣaldı sāye-i temkīn

7. **sāldedür:**-*de, -dür*
Gazel 145
Mısra: **12**
Yıl.
11. O meh-i çārde-sālüñ baḳar ebrūsuna dil
12. Çeşm-i erbāb-ı vezā᾿if meh ile sāldedür

8. **sāl:**
Gazel 165
Mısra: **1**
Yıl.
1. Geldi bu sāl esircilik ile ḫ∨āce bahār
2. Nāmı ḫurrem kölenüñ cāriyenüñ hep gülzār

9. **ṣalduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **11**
Bırakmak, salmak.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ḫazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

10. **ṣalmış:**-*mış*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **21**
Bırakmak, salmak.
21. Ṣalmış mı cebīn-i mihre sāye
22. Ṭuġrāyı ḫidīv-i ʿarş-pāye

11. **ṣaldı:**-*dı*
Tarih 28
Mısra: **8**
Bırakmak, salmak.
7. İtdi bir ḫayrü᾿l-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

12. **şāle:**-*e*
Tarih 3
Mısra: **10**
Omza atılan veya boyna sarılan yün kumaş, örtü, atkı.
9. ʿAnberīn perdeye girdi ḫurşīd
10. Kaʿbe gūyā ki bürindi şāle

13. **ṣalarsa:**-*ar, -sa*
Kaside 10
Mısra: **38**
Yollamak, göndermek, salmak.
37. ʿAdūsı şevḳ ile cānlar virür baş üzre ṭutar
38. Ṣalarsa ḫasmına ceng içre tīġ-i ṣāʿiḳa-bār

14. **ṣalmışdur:**-*mış, -dur*
Tarih 82
Mısra: **83**
Yayılmak.
83. Āṣaf-ı ṣāf-ı dil ki ṣalmışdur
84. Merḥametle cihāna ṣīt u ṣadā

15. **ṣaldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **266**
Salmak, yaymak.
265. Naẓm-ı tārīḫün ile sūr-ı sürūr
266. Mihrveş ṣaldı dehre lemaʿa-i nūr

16. **sāl:**
Gazel 287
Mısra: **4**
Sene, yıl.
3. Ḳaşı ile zülfi hevāsındayuz
4. Māh nedür sāl nedür bilmezüz

17. **salden:**-*den*
Kaside 16
Mısra: **111**
Sene, yıl.
111. Sī vü se salden baña itmişdi bā-ḫuṣūṣ
112. Hengām-ı çār sāle iken bir kerāmeti

18. **sālde:**-*de*
Kıt'a 111
Mısra: **1**
Sene, yıl.
1. Bu sālde Nābiyā nümāyān
2. Bir vech ile ʿāfiyet nişānı

19. **sāl:**
Tarih 51
Mısra: **25**
Sene, yıl.
25. Manṣıb u pāye ile oldı se sāl
26. Maḥrem-i pādīşāh-ı ʿadl-āyīn

20. **sālün:**-*ün*
Tarih 94
Mısra: **26**
Sene, yıl.
25. Delīl-i ḫayr ü saʿādet budur ki ʿaṣrında
26. Tamām geldi bu sālün ḥisābına ḫurşīd

21. **sālün:**-*ün*
Tarih 105
Mısra: **3**
Sene, yıl.
3. Bu ʿacebdür ki bu sālün Nābī
4. Düşdi tārīḫine ʿarż-ı kālā

22. **sālde:**-*de*
Tarih 111
Mısra: **5**
Sene, yıl.
5. Düşdi bu sālde maḳdemlerine
6. İki tārīḫ ki yoḳ aḳrānı

23. **sāl:**
Tarih 127
Mısra: **29**
Sene, yıl.
29. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle idüp bir kaç sāl
30. Bir nice manṣıb-ı ʿālīde daḫı refʿ-i livā

24. **sāl:**
Tarih 127
Mısra: **81**
Sene, yıl.
81. Bir iki kimseyi līk itmiş idi bir nice sāl
82. Nāʾil-i mertebe-i rifʿat-ı ṣadr-ı ʿulyā

ṣalāḥ:
1. **ṣalāḥ:**
Gazel 378
Mısra: **9**
Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dînin yasakladığı şeylerden kaçınma.
9. Ḥaḳīr ḳaldı ṣadāḳat faḳīr düşdi ṣalāḥ
10. Cihānı kevkebe baṣdurdı ihtişām-ı dürūġ

2. **ṣalāḥa:**-*a*
Tarih 42
Mısra: **28**
Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dînin yasakladığı şeylerden kaçınma.
27. Bād-ı gül-bīz-i cān-feżāsından
28. İnḳılāb üzredür ṣalāḥa fesād

3. **ṣalāḥ:**
Tarih 103
Mısra: **9**
Doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dînin yasakladığı şeylerden kaçınma.
9. Ṣalāḥ u ʿiffet ü perhīz ü ʿilm ü ḥilm ü ʿafv ü fażl
10. Müretteb nüsḫa-i ẕātında ebvāb ü füṣūlāsā

ṣalāḥ u diyānetle:
1. **ṣalāḥ u diyānetle:**-*le*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Dinin emirlerine uyma ve yasaklarından çekinme.
69. Ṣalāḥ u diyānetle ārāste
70. Fünūn-ı fāżiletle pīrāste

salāh ü fesāduñ:
1. **salāh ü fesāduñ:**-*uñ*
Gazel 768
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi ile kötü, doğrulukla bozgunculuk.
7. Farḳ eylemez salāh ü fesāduñ meʾālini
8. Ālüfteligle nām ḳoyan bī-riyālıġa

ṣalāḥ u ṣıdḳ u sedādun:
1. **ṣalāḥ u ṣıdḳ u sedādun:**-*un*
Gazel 378
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doğruluk, dürüstlük, doğru olanı yapma.
7. Ṣalāḥ u ṣıdḳ u sedādun elinden aldı yirin
8. Şühūd-ı zūr u maḳāl-i ḥiyel kelām-ı dürūġ

ṣalāḥ ü taḳvā:
1. **ṣalāḥ ü taḳvā:**
Tarih 36
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Günahlardan çekinme ve salih ameller işleme.
45. Senden ümmīd idinür fetḥi cihān kʾolmışdur
46. Nuṣretüñ aʿẓam-ı esbābı ṣalāḥ ü taḳvā

sālār-ı aṣfiyā:
1. **sālār-ı aṣfiyā:**
Tarih 52
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Asfiyaların başı, önderi (Asfiya; Sâfiyet, takvâ ve kemâlât sâhibi ve Peygambere (A.S.M.) vâris olup, onun meslek ve gayelerini ihyaya ve tatbike çalışan muhakkik zatlar).
5. Mihr-i sipihr-i keşf ü kerāmet veliyy-i Ḥaḳ
6. Sālār-ı aṣfiyā sipeh-engīz-i uḫrevī

sālār-ı ḥurūf:
1. **sālār-ı ḥurūf:**
Tarih 118
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Harflerin kumandanı.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

ṣalāt:
1. **ṣalātın:**-*ı, -n*
Tarih 120
Mısra: **6**
Namaz.
5. Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa
6. Dīde cāʾiz ki ṣalātın ide ḳaṣr

ṣalāt ile selam virelüm:
1. **ṣalāt ile selam virelüm:**-*elüm*
Gazel 538
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Salat ve selam vermek (Hz. Peygambere ve onun soyundan gelenlere saygı bildirmek için okunan dua).
15. Virelüm ravża-i pākine ṣalāt ile selam
16. ʿİllet-i cürme şefāʿatla devā eyleyelüm

ṣalāt ü s̱enā eyle:
1. **ṣalāt ü s̱enā eyle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Hayırla yadedip sena etmek.
133. Eyle bizden nice ṣalāt ü s̱enā
134. Cümlenün rūḥ-ı pākine ihdā

ṣalavāt:
1. **ṣalavātıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 2
Mısra: **138**
"Allahım, (Efendimiz) Hz. Muhammed'e ve (Efendimiz) Hz. Muhammed'in soyundan gelenlere salât eyle, onların şeref ve kadrini yücelt" anlamına gelen "Allâhümme salli alâ (seyyidinâ) Muhammedin ve alâ âli (seyyidinâ) Muhammed" cümlesine işaret eden söz.
137. Zāʾir-i ḳabre ne söz nār ḳaçar nūrından
138. Ṣalavātıyla kimüñ eyleseler rūḥını şād

ṣalavāt-ı şerīf:
1. **ṣalavāt-ı şerīf:**
Tarih 75
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'e ve Onun soyundan gelenlere okunan dua.
19. Rūḥ-ı pāk-ı resūl-i kevneyne
20. Ṣalavāt-ı şerīf kāfīdür

sāl-i ʿaşḳun:
1. **sāl-i ʿaşḳun:**-*un*
Gazel 146
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk yılı, aşk mevsimi.
5. Sāl-i ʿaşḳun iʿtidāl-i nev-bahārıdur viṣāl
6. Serdī-i eyyām-ı hicrān mevsim-i teşrīnidür

sāl-i būstān-ı ʿuzletüm:
1. **sāl-i būstān-ı ʿuzletüm:**-*üm*
Gazel 97
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bahçeden ayrılıp bir kenara çekilme yılı/zamanı.
13. Dıraḫt-ı köhne sāl-i būstān-ı ʿuzletüm Nābī
14. Benüm sāyemle berg-i rāḥatum bārumdan efzūndur

sāl-i ḫayr:
1. **sāl-i ḫayr:**
Tarih 80
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Hayırlı sene.
21. Çoḳ zamāndur böyle sāl-i ḫayr meşhūr olmadı
22. İʿtidāle şübhe yoḳ feyż-i ḳudūmıdur sebeb

sāl-i ḫuceste-fāla:
1. **sāl-i ḫuceste-fāla:**-*a*
Tarih 149
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Falı uğurlu sene.

1. Bu sāl-i ḫuceste-fāla Nābī
2. Reh-yāb olamaz melāl u hestī

sāl-i nīgū:
1. **sāl-i nīgū:**
Tarih 90
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzel yıl.
1. Yüz on ṭoḳuzıncı sāl-i nīgū
2. ʿArż eyledüginde rūy-ı dil-cū

sāl-i nüzūl-ı ʿisāʾya:
1. **sāl-i nüzūl-ı ʿisāʾya:**-*y, -a*
Tarih 153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hz. İsa Peygamberin yeryüzüne ineceği yıl (Hz. Îsâ'nın kıyamet alâmetlerinden biri olarak âhir zamanda dünyaya geleceği, bazı icraatlarda bulunduktan sonra herkesle birlikte öleceği şeklindeki telakki).
3. Ḫurūc-ı Mehdi vü sāl-i nüzūl-ı ʿİsāʾya
4. İder nümāyiş-i tārīḫ Mesnevī-i şerīf

sāl-i pesīn:
1. **sāl-i pesīn:**
Tarih 117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Önceki yıl.
1. Şehr-i Halebʾde Nābī sāl-i pesīn rāḥat
2. Tārīḫini ṣorarsañ eyyām-ı istirāḥat

sāl-i saʿādet-iştimālüñ:
1. **sāl-i saʿādet-iştimālüñ:**-*üñ*
Tarih 132
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutluluğu kuşatan sene.
1. Bu sāl-i saʿādet-iştimālüñ
2. Kim naḳş-ı cebīnidür selāmet

sāl-i saʿdüñ:
1. **sāl-i saʿdüñ:**-*üñ*
Tarih 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluk yılı.
3. Fikr eyler iken bu sāl-i saʿdüñ
4. Tārīḫini Nābī-i suḫan-gū

sāl-i tārīḫ:
1. **sāl-i tārīḫ:**
Kaside 12
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Düşülen tarih (Tarih düşürme şiirlerindeki tarih yılı bağlamında).
113. Defter-i dād ü sited nüsḫa-i eşʿār oldı
114. Sāl-i tārīḫ ḥisāb itmeġe ḳaldı erḳām

sāl-i tārīḫin:
1. **sāl-i tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 54
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Düşülen tarih (Tarih düşürme şiirlerindeki tarih yılı bağlamında).
5. Nābī-i dāʿī iderken sāl-i tārīḫin ḥisāb
6. Geldi bir hātif olup şekl-i beşerde mürtesem

sāl-i tārīḫini:
1. **sāl-i tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Düşülen tarih (Tarih düşürme şiirlerindeki tarih yılı bağlamında).
3. Sāl-i tārīḫini erbāb-ı suḫan
4. Didiler gitdi başı surh-serüñ

2. **sāl-i tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 75
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Düşülen tarih (Tarih düşürme şiirlerindeki tarih yılı bağlamında).
15. Sāl-i tārīḫini suʾāl idene
16. Nābīyā bu cevāb-ı şāfīdür

3. **sāl-i tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 138
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Düşülen tarih (Tarih düşürme şiirlerindeki tarih yılı bağlamında).
75. Sāl-i tārīḫini i̱sbāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aḫ-ı şīn

ṣāliḥ:
1. **ṣāliḥ:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Dinin buyruklarına uygun harekette bulunan.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ḫākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

ṣālih aġayı:
1. **ṣālih aġayı:**-*y, -ı*
Tarih 126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şamlı Salih Ağa, Maanoğlu Hüseyin Beyin mensuplarındandır. Hazinedarlık ve sipahi ağalığı görevlerinde bulunmuştur.
7. Ṣālih Aġayı güẕer eyledi yitmiş dört kez
8. Eyledi anda daḫı seng-i nişānı ber-cā

sālik:
1. **sālik:**
Gazel 283
Mısra: **7**
Bir tarikata girmiş, bir mürşide bağlanarak manevî yolculuğa çıkmış olan kimse.
7. Kemer-bend-i ṭarīḳat olsa sālik dest-i mürşidden
8. Berehmen-ḫāne-i taklīdde zünnāra yer ḳalmaz

2. **sālik:**
Gazel 559
Mısra: **12**
Bir tarikata girmiş, bir mürşide bağlanarak manevî yolculuğa çıkmış olan kimse.
11. Bī-tenezzül bulamaz kimse teraḳḳīye ẓafer
12. Oḳı bu mesʾeleyi sālik isen Süllemden

3. **sāliküz:**-*üz*
Gazel 855
Mısra: **13**
Bir tarikata girmiş, bir mürşide bağlanarak manevî yolculuğa çıkmış olan kimse.
13. Bir rāha sāliküz ki ḳumāş-ı ʿināyeti
14. Ahbabına hediyye virür kārbānları

4. **sāliküñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **149**
Bir tarikata girmiş, bir mürşide bağlanarak manevî yolculuğa çıkmış olan kimse.
149. Dirdi hep ol sāliküñ āsārıdur
150. Mā-haṣal-ı gevher-i güftārıdur

sālikān:
1. **sālikān:**
Gazel 743
Mısra: **9**
Müridler.
9. Sālikān çoḳdan bulurdı ḳaṣr-ı ümmīde vuṣūl
10. Pīş-i rehde ḫufre-i gilnāk-i ihmāl olmasa

sālik-i meslek-ı ʿirfān olmaḳ:
1. **sālik-i meslek-ı ʿirfān olmaḳ:**-*maḳ*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Erdemlik mesleğinin mensubu olmak.
19. Sālik-i meslek-ı ʿirfān olmaḳ
20. Daḫı nev-sāl iken insān olmaḳ

sālik-i pey-siperi:
1. **sālik-i pey-siperi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Korumasız, ayaklar atında kalmış mürit.
33. Ṣad hezārānın ider vāṣıl-ı ser-menzil-i kām
34. Sālik-i pey-siperi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

sālik-i reh olmayıcaḳ:
1. **sālik-i reh olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 721
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yolun yolcusu olmak.
3. Tā sālik-i reh olmayıcaḳ hem-sirişt-i nūr
4. Bu perdenüñ güzāre ne ḳādir verāsına

sālik-i reh-i iḳlīm-i uhrevī:
1. **sālik-i reh-i iḳlīm-i uhrevī:**
Tarih 136
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Ahiret diyarının yolunun yolcusu.
5. Oldukda sālik-i reh-i iḳlīm-i uhrevī
6. ʿÖmr-i ʿazīzi defteri buldukda ihtitām

sālik-i ser-menzil-i maḳṣūd olana:
1. **sālik-i ser-menzil-i maḳṣūd olana:***-an, -a*
Gazel 114
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Muradın durak yerinin yolcuları.
13. Nābīyā sālik-i ser-menzil-i maḳṣūd olana
14. Rāh-ı teslīm ü rıżā yollaruñ eñ eslemidür

sālim:
1. **sālim:**
Kaside 28
Mısra: **15**
(Kelime için) Arapçada kökünde illetli harf denilen ye, vav ve eliften biri bulunmayan.
15. ʿAceb ki sālim iken ʿaşḳ ḥarf-i ʾilletden
16. Hevā-yı ʿillet-i ʾāşıḳ anuñla müşeddeddür

sālim olamaz:
1. **sālim olamaz:***-a, -maz*
Gazel 513
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Beri olmak, emin olmak.
11. Ter-zebānlar olamaz laġziş-i pādan sālim
12. Ḥarfdür vāsıṭa-i mazlaḳa-i pāy-ı ḳalem

ṣalın:
1. **ṣalınmış:***-mış*
Tarih 76
Mısra: **13**
Salınmak, sallanmak.
13. Gelelden cünbişe gehvāre-i gerdān ṣalınmış mı
14. Aña mānend bir şehzāde-i meh-rūy-ı nāzende

2. **ṣalındı:***-dı, -*
Gazel 239
Mısra: **1**
Naz ve eda ile yürümek.
1. Ṣalındı ʿīdgehde yine nev-resīdeler
2. Ḥayretle döndi pelle-i dūlāba dīdeler

3. **ṣalındı:***-dı*
Gazel 446
Mısra: **8**
Sallanmak, sarkmak, uzanmak.
7. Ne ḥāle ṣaldı dili ṭavr-ı küştegī-ḫ∨āhı
8. Ṣalındı zülf-i nigāre resen resen diyerek

salṭanat:
1. **salṭanat:**
Gazel 98
Mısra: **14**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
13. Nābī uçurduḳ āh-ı Hümā-yı ḳanāʿati
14. Ḫursendlik ġınāsı ḳadar salṭanat mʾolur

2. **salṭanata:***-a*
Gazel 119
Mısra: **4**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
3. Bilinse ḳadri ḥayāt-ı ʿazīz rācihdür
4. Hezār salṭanata yek-dem-i kemīne-i ʿömr

3. **salṭanat:**
Kaside 14
Mısra: **47**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
47. Ḳudūm-ı ẕātı ile buldı salṭanat revnāḳ
48. ʿUluvv-ı baḫtı ile şān-ı devlet oldı ziyād

4. **salṭanat:**
Kaside 15
Mısra: **107**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
107. Salṭanat salṭanat oldı şeref-i ẕātı ile
108. Memleket memleket oldı açılup ẓulmet-i ġam

5. **salṭanatuñ:***-u, -ñ*
Kaside 15
Mısra: **61**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
61. Pādişāhum kerem it salṭanatuñ ḥaḳḳını vir
62. Ṣadr-ı aʿlāya getür lāyıḳın it müstaḫdem

6. **salṭanatla:***-la*
Kaside 21
Mısra: **20**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
19. Mürtebiṭdür nesl-i pāki devr-i Yāfesʾden berü
20. Salṭanatla mekremetle şān ile ʾünvān ile

7. **salṭanat:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **162**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
161. Eylemiş anı Ḳādir-i müteʿāl
162. Salṭanat gülsitānına gül-i āl

8. **salṭanat:**
Tarih 21
Mısra: **2**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
1. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ʿāli-menḳabet
2. Salṭanat meydānınuñ ṣāḥib-ḳırān-ı emcedi

9. **salṭanata:***-a*
Tarih 127
Mısra: **85**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
85. Birisi salṭanata eylemedi ġam-ḫ∨ārī
86. Eyledi her birisi kendü murādın icra

10. **salṭanata:***-a*
Tarih 127
Mısra: **87**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
87. Kimden ümmīd-i niẓām itdi ise salṭanata
88. Oldılar ġaflet ile bādiye-peymā-yi ḫaṭā

11. **salṭanatuñ:***-uñ*
Tarih 127
Mısra: **99**
Sultanlık, padişahlık, hükümranlık.
99. O ider salṭanatuñ ʿırżın iderse tekmīl
100. İder memleketüñ derdine eylerse devā

salṭanat oldı:
1. **salṭanat oldı:***-dı*
Kaside 15
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Devlet olmak.
107. Salṭanat salṭanat oldı şeref-i ẕātı ile
108. Memleket memleket oldı açılup ẓulmet-i ġam

salṭanat taḫtına:
1. **salṭanat taḫtına:***-ı, -n, -a*
Tarih 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık makamı.
1. Salṭanat taḫtına Sulṭān Aḥmed
2. ʿArż idince dem-i teşrifde rū

salṭanat u mülkine:
1. **salṭanat u mülkine:***-i, -n, -e*
Kaside 15
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Ülke ve saltanat.
27. Bizüm aḥvāl-i perīşānumuza merḥamet it
28. Kendüñüñ salṭanat u mülkine bizden aḳdem

ṣālūs:
1. **ṣālūs:**
Gazel 167
Mısra: **18**
İkiyüzlü, riyakār.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

2. **sālūsı:**
Gazel 563
Mısra: **9**
İkiyüzlü, riyakār.
9. Hüner sālūsı cezb itmekdedür meyḫāneye yoḫsa
10. İder rindün taḳaddüm desti çeksen āstīninden

3. **sālūs:**
Gazel 594
Mısra: **8**
İkiyüzlü, riyakār.
7. Her kim isterse ola ser-sipeh-i şerr ü fesād
8. Varsun İblīs gibi evveli sālūs olsun

samadāniyyet-i ḥaḳʾda:
1. **samadāniyyet-i ḥaḳʾda:***-da*
Tarih 49
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın birliği.
5. Olasın Samadāniyyet-i Ḥaḳʾda maḥfūẓ
6. Her umurında ide ʿavn-ı ilāhī teʾyīd

sāmān:
1. **sāmānı:***-ı*
Gazel 651
Mısra: **9**
Servet, zenginlik.
9. Sāmānı naḳd-i ḫande-i müstehziyānedür
10. Lāzım gelürse almaḳ eger ḫod-fürūş içün

2. **sāmānumdur:***-um, -dur*
Kaside 12
Mısra: **33**
Servet, zenginlik.
33. Kendü aḥvāl-i dil-i ber-zede sāmānumdur
34. İtdügüm maʿraż-ı vālā-yı kirāma iʿlām

sāmiʿ:
1. **sāmiʿa:***-a*
Kaside 16
Mısra: **101**
Duyma yetisi.
101. Lāyıḳ mıdur bu sāmiʿa bu bāṣıra faḳīr
102. Maḥrūmī-i ġıdā ile çekmek eẕiyyeti

sāmiʿa-i çerhe:
1. **sāmiʿa-i çerḫe:***-e*
Gazel 324
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Feleğin kulağı.
7. Ötme yabāna sen ey bülbül-i bī-hūde-nevā
8. Yetişür sāmiʿa-i çerḫe bizüm ġulġulemüz

sāmiʿa-i dehri:
1. **sāmiʿa-i dehri:***-i*
Kaside 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünyanın işitme kuvveti.
1. Zihī beşāret-i āvāze-i mübārek-bād
2. Ki itdi sāmiʿa-i dehri şīşe-i ḳannād

şān:
1. **şanmañ:***-mañ*
Gazel 50
Mısra: **18**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
17. Cismden rūḥ u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey zāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

2. **sanman:***-ma, -n*
Gazel 125
Mısra: **1**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Reşki sanman felegün vüsʿate yā rifʿatedür
2. Reşk-i dīrīnesi ʿirfān ile ehliyyetedür

3. **sanma:***-ma*
Gazel 126
Mısra: **1**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Sanma āsāyiş-i dil zār u ḥazīn olmadadur
2. ʿĀfiyet künc-i tevekkülde mekīn olmadadur

4. **şanup:***-up*
Gazel 128
Mısra: **7**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
7. Ey sāde-levḥ açılma ṣanup mūriṡ-i ḥayāt
8. Bu ṣāḫanuñ semūmı ṣabā ṣūretindedür

5. **sanma:***-ma*
Gazel 160
Mısra: **5**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
5. Tercīḥ sanma rindi saña zāhidā ġaraż
6. Senden odur tefāvüti kim bī-riyācadur

6. **şanur:***-ur*
Gazel 192
Mısra: **1**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Ol mest-i ḥüsn vażʿ-ı cefāyı hüner ṣanur
2. ʿUşşāḳa kec-nigehlügi ḥüsn-i naẓar ṣanur

7. **şanur:***-ur*
Gazel 192
Mısra: **2**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Ol mest-i ḥüsn vażʿ-ı cefāyı hüner ṣanur
2. ʿUşşāḳa kec-nigehlügi ḥüsn-i naẓar ṣanur

8. **şanur:***-ur*
Gazel 192
Mısra: **4**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
3. Bīmārlıḳdan olduġı yoḳ gözleri ḫalāṣ
4. Ol māh-pāre nālelerüm bī-eṡer ṣanur

9. **şanur:***-ur*
Gazel 192
Mısra: **6**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
5. Şevḳ-i miyān-ı yār ile āġūşum açmadan
6. ʿĀlemde kim görürse beni kefşger ṣanur

10. **şanur:***-ur*
Gazel 192
Mısra: **8**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
7. Pest oldı ḳadrüm eyleyeli terk-i sūz-ı ʿaşḳ
8. Her kim beni görürse söyünmiş fener ṣanur

11. **şanur:***-ur*
Gazel 192
Mısra: **10**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
9. Bu rüzgāruñ añlamayan germ ü serdini
10. Āh-ı şerāre-pāşı nesīm-i seher ṣanur

12. **şanur:***-ur*
Gazel 192
Mısra: **12**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
11. Nābī piyāle luṭf içün efvāhı devr ider
12. Keyfiyetini anlamayan derd-i ser ṣanur

13. **şanma:***-ma*
Gazel 196
Mısra: **1**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Derūñde gerdişümüz ṣanma kim gedālıġadur
2. Ümīdümüz bu bahāneyle āşīnālıġadur

14. **şanur:***-ur*
Gazel 220
Mısra: **8**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
7. Gören āyīne-i rūyında ʿaks-i penbe-i dāġum
8. Ṣanur şemʿ-i şeb-āra üstine pervāne devr eyler

15. **sanma:***-ma*
Gazel 271
Mısra: **1**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Sanma erbāb-ı mesāvīye müsāvīyüz biz
2. Sūzen-i fikr ile leb-dūz-ı mesāvīyüz biz

16. **şanmañ:***-ma, -ñ*
Gazel 329
Mısra: **7**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
7. Ṣanmañ bizi ki şerm-i şehīdān-ī ġamzeden
8. Ruhsār-ı cāna perde-keş-i ḫaclet olmışuz

17. **şanur:***-ur*
Gazel 338
Mısra: **4**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
3. Olup dest-i nigehden çirk-beste nusḫa-i ḥüsni
4. Ṣanur farḳ itmeyen ruḫsārı ḫaṭṭ-ı cilvegāh olmış

18. **şanup:***-up*
Gazel 387
Mısra: **5**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.

5. Aldanmadayuz mülk ṣanup dār-ı fenayı
6. Pes-mānde bu vīrāne binānuñ nesin alduḳ

19. **sanma:**-*ma*
Gazel 394
Mısra: **9**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

20. **ṣanursuñ:**-*ur, -suñ*
Gazel 417
Mısra: **5**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
5. Esrār-ı ʿulūma seni maḥrem mi ṣanursuñ
6. Ey bī-naẓar açılduġı yoḳ saña kitābuñ

21. **ṣanursın:**-*ur, -sın*
Gazel 423
Mısra: **10**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
9. Pīşīn siperde açduġı zaḫmun cezāsıdur
10. Ḫamyāzesin tehī mi ṣanursın kemānlaruñ

22. **ṣanur:**-*ur*
Gazel 430
Mısra: **11**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
11. Çirk-i günāhı lekke-i nā-şüstenī ṣanur
12. Cūş u ḫurūşın añlamayan baḥr-ı raḥmetüñ

23. **ṣanur:**-*ur*
Gazel 438
Mısra: **5**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
5. Kendü āġūşına maḫṣūṣ ṣanur her revzen
6. Pertevin ʿālemi müstaġraḳ iden envāruñ

24. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 442
Mısra: **10**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
9. Taḫtında nice maʿnī-i rūşen nühüftedür
10. Mıṣraʿlarını çoḳ da tehī ṣanma revzenüñ

25. **sanduġuñ:**-*duġ, -uñ*
Gazel 456
Mısra: **3**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

26. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 737
Mısra: **2**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Vücūd rū be-seferdür ḳarār olınsa bile
2. S̱ebāt ṣanma s̱ebāt iḫtiyar olınsa bile

27. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 365
Mısra: **6**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
5. Cevher-i zātī-i aṣlīdür ḥaḳīḳatden murād
6. Ṣanma insāndan faḳaṭ şekl ü şemāʾildür ġaraż

28. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 562
Mısra: **5**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i ṣubḥı tehī ṣanma
6. Ṣanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

29. **ṣanurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 619
Mısra: **9**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
9. Nābī beni rüsvālıġa āmāde ṣanurlar
10. Yārün ser-i kūyını suʾāl eyledügümden

30. **sanduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 775
Mısra: **15**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ
16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫuṣūsında

31. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 776
Mısra: **11**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
11. Ḥalḳa-i çeşminde merdüm ṣanma olmış lānesāz
12. Zīr-i tāk-ı ebrūvānında perestūlar yine

32. **ṣanur:**-*ur*
Gazel 793
Mısra: **1**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Bülbül ṣanur ol ġonce-i raʿnā kimi görse
2. Pervāne bilür şemʿ-i şeb-ārā kimi görse

33. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 795
Mısra: **7**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
7. Ṣarīr-i ḫāme ṣanma ḥarf-rīz olduḳça evrāḳa
8. Olur nālān u giryān ḫāme dest-i bī-emānında

34. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 810
Mısra: **5**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
5. Liʾilāh ṣanma cennet ümīdiyledür yine
6. Nefs-i ḫabīs̱ Ḥaḳkʾa münācāt iderse de

35. **ṣanur:**-*ur*
Gazel 839
Mısra: **2**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

36. **ṣanma:**-*ma*
Kaside 16
Mısra: **177**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
177. Ās̱ārı ḳaldı ṣanma kevākib sipihrde
178. Ẕaḫm urduġınca küngür-i eyvān-ı rifʿati

37. **ṣanma:**-*ma*
Kaside 16
Mısra: **179**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
179. Gerdūn zamān-ı şevḳine çalmada ṣanma mihr
180. Her ṣubḥ-ı bām-ı çerḫde kūs-ı beşāreti

38. **ṣanma:**-*ma*
Kaside 17
Mısra: **12**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
11. Lemʿa-i envārına dil-bestedür sırr-ı ḥayāt
12. Gerdiş-i ḫurşīd-i ʿālem-tābı ṣanma serseri

39. **ṣanur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **10**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
9. Ḫoşā bārgāh-ı Mesīhā-nişīn
10. Görenler ṣanur ṭārem-i çārümīn

40. **ṣandum:**-*du, -m*
Tarih 2
Mısra: **9**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
9. ʿİzārında görince sāye-i perr-i Hümā ṣandum
10. Seḥāb-ı mihr-pūş-ı dür-nis̱ārı eyledüm der-yād

41. **ṣanma:**-*ma*
Tarih 13
Mısra: **7**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
7. Devr ider ṣanma teşnedür gerdūn
8. İçmek ister bir iki peymāne

42. **ṣanurlar:**-*ur, -lar*
Tarih 26
Mısra: **10**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
9. Görenler olduġın bu bārgāhun çerḫe peyveste
10. Sekiz ḳatdur ṣanurlar ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı

43. **ṣān:**
Tarih 30
Mısra: **52**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
51. Berḳ urur mānend-i encüm ol muraṣṣaʿ cāmlar
52. Ṣān kitāb-ı aḫterīdür yā Ṣıḥāḥ-ı Cevherī

44. **ṣanup:***-up*
Gazel 558
Mısra: **19**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
19. Nʾolaydı olmayaydı perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem ṣanup
20. İdeydi Nābiyā tāze maʿānī dīdesin rūşen

45. **ṣandı:***-dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **308**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
307. Oldum ol deñlü vālih ü ḥayrān
308. Ki gören ṣandı ṣūret-i bī-cān

46. **ṣandı:***-dı*
Kıt'a 47
Mısra: **2**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Ḫān-ı ʿasele idüp muḳaddemce sefer
2. Bī-çāre muḥaṣṣıl alayum ṣandı nefes

47. **ṣanur:***-ur*
Kıt'a 100
Mısra: **2**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
1. Ey besā kes ki bu bāzīçegeh-i ʿālemde
2. Cid ṣanur şīve-i luʿbetkede-i eyyāmı

48. **ṣan:**
Gazel 632
Mısra: **6**
Sanki, güya.
5. Sūz-ı dil nerm eylemez oldı dil-i sengīnin
6. Aldı çeşmi siḥr idüp ṣan āteşüñ hāṣiyyetin

49. **ṣanur:***-ur*
Gazel 69
Mısra: **34**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
33. Beytler yapmada miʿmār-ı ḳalem ey Nābī
34. Bu fena ṣafḥasını cāy-ı iḳāmet mi ṣanur

50. **sanma:***-ma*
Gazel 71
Mısra: **10**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
9. Zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür nā-yābdur Nābī
10. Sükūtum sanma ʿaczümden zebān-dānsuzlıġumdandur

51. **ṣanur:***-ur*
Gazel 766
Mısra: **11**
Sanmak, düşünmek, zannetmek.
11. Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
12. Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca

saña benzer:
1. **saña benzer:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sana benzeyen, senin gibi.
1. Saña benzer felegüñ mihr-i dıraḫşānı mı var
2. Mihrün anılmaġa yanuñda meġer cānı mı var

saña düşen:
1. **saña düşen:**
Gazel 93
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sana düşen, senden beklenen.
5. Düşen saña teġāfüldür baña āh-ı teġāfül-sūz
6. Degül senden şikāyet şekve āh-ı bī-es̱erdendür

saña düşmez:
1. **saña düşmez:**
Gazel 49
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Deyim**
Senin işin değil, sana yaraşmaz, uygun olmaz.
21. Simden girü düşmez saña vaṣf-ı mey ü maḥbūb
22. Nābī dehen-i hāmeñi kıl ḥikmete muʿtād

2. **saña düşmez:**
Gazel 469
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Senin işin değil, sana yaraşmaz, uygun olmaz.
13. Dil-i cānān taʿalluḳ-kerde-i hicrān ise Nābi
14. Saña düşmez muḫālif-gūne ümmīd-i viṣāl itmek

3. **saña düşmez:**
Gazel 563
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Senin işin değil, sana yaraşmaz, uygun olmaz.
15. Felek menʿ eylemek düşmez saña erbāb-ı ḥācātı
16. ʿUluvv-ı şān bulur ḫırmen ziḥām-ı ḫūşe-çīninden

saña ḳaldı:
1. **saña ḳaldı:**
Gazel 845
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sana düştü, senin sorumluluğuna girdi.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ḫāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

saña ḳarīn ola:
1. **saña ḳarīn ola:**
Gazel 608
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sana yakın olanlar.
1. Olma ol gūne ki her kim ki ola saña ḳarīn
2. Ola düşmenlerinüñ fevti ile zār ü ḫazīn

saña ne:
1. **saña ne:**
Kaside 2
Mısra: **309**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yapacaksın, sana ne gerek var!.
309. Saña ne medḥ ü s̱enādan müteʿālīsin sen
310. İder ancaḳ bu ḳasīdem melekūt ehlini şād

ṣanʿat:
1. **ṣanʿatüm:***-üm*
Gazel 535
Mısra: **12**
Sanat, yapılan iş, ustalık, hüner.
11. Dilber dilinden açdı yine tāze bir zemīn
12. Nābī bu şiʿr ile ḳılam ṭurfe ṣanʿatüm

2. **ṣanʿatı:***-ı*
Gazel 431
Mısra: **14**
Sanat, yapılan iş, ustalık, hüner.
13. Gizlice ṭūl-ı emel olduġın istiġnāda
14. Gösterür ʿaynı ile ṣanʿatı mū-tāblaruñ

3. **ṣanʿat:**
Gazel 734
Mısra: **3**
Sanat, yapılan iş, ustalık, hüner.
3. Görenler fehm iderler zīr-i mūda olduġın ṣanʿat
4. Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

ṣanʿat-ı āvāregī:
1. **ṣanʿat-ı āvāregī:**
Gazel 592
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Serserilik işi.
3. Cümleden āsūdeterdür ṣanʿat-ı āvāregī
4. Çār-sūy-ı ʿālemüñ itdüm tefaḥḥuş pīşesin

ṣanʿat-ı bāzīçesi:
1. **ṣanʿat-ı bāzīçesi:***-si*
Gazel 432
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Oyun hilesi, oyun hüneri.
5. Fiġān ü nāle daḫı ālet-i firīb olamaz
6. Ṭuyuldı ṣanʿat-ı bāzīçesi bahānemüzüñ

ṣanʿat-ı kereme:
1. **ṣanʿat-ı kereme:***-e*
Kaside 14
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik sanatı.
31. Yegāne-i vüzerā yaʿnī Muṣṭafā Pāşā
32. Ki ṣanʿat-ı kereme dest-i cūdıdur üstād

şanʿat-kede-i maʿdilet-ābād-ı ḳaderde:
1. **şanʿat-kede-i maʿdilet-ābād-ı ḳaderde:**-*de*
Gazel 176
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kaderin sonsuz bir adaletle sanatını icra ettiği yer.
5. Şanʿat-kede-i maʿdilet-ābād-ı ḳaderde
6. Her zaḫm ki var lā-büd anuñ merhemi vardur

şanavber-i nāzüḳ-ḫırāmenün:
1. **şanavber-i nāzüḳ-ḫırāmenün:**
Gazel 184
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Salına salına yürüyen nazlı fıstık ağacı (Sevgili bağlamında).
11. Simāsı her şanavber-i nāzüḳ-ḫırāmenün
12. Sermāye-i tereddüd-i serv ü çenār olur

şanāyiʿ:
1. **şanāyiʿ:**
Gazel 562
Mısra: **6**
Sana'atlar, zanaatlar.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i şubḥı tehī şanma
6. Şanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

2. **şanāyiʿ:**
Gazel 644
Mısra: **3**
Sana'atlar, zanaatlar.
3. Añlanur tāze şanāyiʿ ʿarżına niyyetleri
4. Şaḫlar vaḳt-i ḫazān bāzūların teşmīrden

şanāyiʿ kede-i şehr-i ḥalebdür:
1. **şanāyiʿ kede-i şehr-i ḥalebdür:**
Gazel 175
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Halep'in kumaş üretimi yapan atölyeleri.
13. Nābī dil ider emtiʿa-i nev-be-nev īcād
14. Gūyā ki şanāyiʿ kede-i şehr-i Ḥalebdür

sancaḳ-ı şerīf:
1. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
3. Devlet anuñ ki nāʾil ola rūy-māline
4. Mahşūş-ı dest-i ḫayr-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

2. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
5. Ol şemʿe oldı cān ile pervāne bir zamān
6. Hep çār-yār-ı pāk-güher sancaḳ-ı şerīf

3. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
7. Şıdḳ ile aldılar anı āġūş-ı raġbete
8. Şıddīḳ ile Alī vü ʿÖmer sancaḳ-ı şerīf

4. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
9. Virür lisān-ı ḥāl ile ʿaṣr-ı Resūlʾden
10. Bu ʿaṣrda ġuzāta ḫaber sancaḳ-ı şerīf

5. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
11. Ol leşkerün muhāfızıdur ġayret-i Ḫudā
12. Kʾola aña refik-i sefer sancaḳ-ı şerīf

6. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
13. Her ḳanda kim ḳıyām ide ol naḫl-i ser-firāz
14. Olur semer-feşān-ı ẓafer sancaḳ-ı şerīf

7. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
15. Ol ḫāk-ı rāhı tāc-ı ser-i rüzgār ider
16. Her kanġı rāha itse güẕer sancaḳ-ı şerīf

8. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
17. Eyler taʿalluḳ itdüginüñ dest ü dūşını
18. Vā-reste-i ḫaṭā vü ḫaṭār sancaḳ-ı şerīf

9. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
19. Eyler anuñ ki çeşmi taʿalluḳ ide aña
20. Sermāyedār-ı nūr-ı başar sancaḳ-ı şerīf

10. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
21. Pīrāmenine uġrayamaz yüz sürenlerüñ
22. Dünyā vü āḫiretde keder sancaḳ-ı şerīf

11. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
23. Olmaz ḫasāyis-i eṯeri saʿd ü yümnde
24. Güncīde-i lisān-ı beşer sancaḳ-ı şerīf

12. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam

ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
25. Ey āṣaf-ı yegāne Ḥaḳʾa eyle şükrler
26. Kim dūş-ı ṣıdḳun itdi maḳar sancaḳ-ı şerīf

13. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
27. Nābī-i nā-tüvāna da ey ṣadr-ı kām-baḫş
28. Olsun medār-ı ḥüsn-i naẓar sancaḳ-ı şerīf

14. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
29. Tārīḫini lisān se tūġ ile didi fetḥ
30. Açdı cihāda bāl ile per sancaḳ-ı şerīf

15. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
1. Ḫıżr-ı delīl-i rāh-ı sefer sancaḳ-ı şerīf
2. Naḫl-ı riyāż-ı fetḥ ü ẓafer sancaḳ-ı şerīf

16. **sancaḳ-ı şerīf:**
Tarih 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in seferlerde kullandığı ve daha sonra İslam ordularına devredilen, bugün Topkapı Sarayında Mukaddes Emanetler arasında korunan sancaklara verilen ad.
1. Ḫıżr-ı delīl-i rāh-ı sefer sancaḳ-ı şerīf
2. Naḫl-ı riyāż-ı fetḥ ü ẓafer sancaḳ-ı şerīf

ṣandūḳ:
1. **ṣandūḳ:**
Tarih 104
Mısra: **89**
Sandık, tabut.
89. Ṣandūḳ ile ihrāc idüp ol reʾs-i şerīfi
90. Ṣandūḳ-ı ruḫām-ı digere itdiler īvā

ṣandūḳa-i cevāhir-i esrar:
1. **ṣandūḳa-i cevāhir-i esrar:**
Gazel 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sır cevherleri sandığı.
1. Ṣandūḳa-i cevāhir-i esrar Kaʿbe dür
2. Gencīne-i defīne-i ās̱ār Kaʿbeʾdür

ṣandūḳa-i ihmāldedür:
1. **ṣandūḳa-i ihmāldedür:***-de, -dür*
Gazel 145
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dikkatsizlik sandığı.
7. Ne olur naḳş-pezīr ü ne çeker gerd-i kesād
8. Niʿmet-i ẕevḳ ki ṣandūḳa-i ihmāldedür

ṣanduḳa-i ser-best-i ruḫām:
1. **ṣanduḳa-i ser-best-i ruḫām:**
Tarih 104
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Mermerle örtülmüş tabut.
53. Oldı o girāmī güherüñ reʾs-i şerīfi
54. Ṣanduḳa-i ser-best-i ruḫām içre hüveydā

ṣandūḳ-ı ruḫām-ı digere:
1. **ṣandūḳ-ı ruḫām-ı digere:***-e*
Tarih 104
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Mermerden yapılmış diğer bir tabut.
89. Ṣandūḳ ile ihrāc idüp ol reʾs-i şerīfi
90. Ṣandūḳ-ı ruḫām-ı digere itdiler īvā

ṣandūk-ı taḥarrüzde:
1. **ṣandūk-ı taḥarrüzde:***-de*
Gazel 850
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Saklama sandığı.
27. Eyledi taḳdīr ṣandūk-ı taḥarrüzde nihān
28. Mevsim-i eyyām-ı ʿīde ṣaḳlanan kālā gibi

ṣānekaʾllāh:
1. **ṣānekaʾllāh:**
Kaside 24
Mısra: **100**
Allah muhafaza etsin.
99. Barekaʾllāh zihī ṣāḥib-i ṣāḥib-tedbir
100. Ṣānekaʾllāh zihī āṣaf-ı Ḳandiye-güşā

2. **ṣānekaʾllāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **208**
Allah muhafaza etsin.
207. Allāh Allāh nedür bu şevket ü şān
208. Ṣānekaʾllāh nedür bu emn ü emān

ṣanem:
1. **ṣanem:**
Gazel 21
Mısra: **7**
Güzel, sevgili.
7. Kim teşne-i zülāl-i lebüñ oldi ey ṣanem
8. Ṭufān-ı Nūhʾı görse olur çeşmine serāb

ṣanem-i şivekār:
1. **ṣanem-i şivekār:**
Gazel 184
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İşveli güzel.
9. Raḳs itmege turur nefes-i rüzgār ile
10. Her bir dıraḫtı bir ṣanem-i şivekār olur

ṣanem-misāl:
1. **ṣanem-mis̱āl:**
Gazel 113
Mısra: **4**
Put gibi.
3. Kāfir-dilān-ı ḥırṣ ferāmuş idüp Ḥaḳʾı
4. Şimdi ṣanem-mis̱āl perestiş ġurūşadur

s̱ānī:
1. **s̱ānī:**
Kıt'a 102
Mısra: **2**
İkinci.
1. Nice mümkin mülūküñ buluna akrānı
2. Ferd olur dāver-i ʿālem aña olmaz s̱ānī

2. **s̱ānī:**
Tarih 110
Mısra: **2**
İkinci.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-mis̱l Muḥammed Pāşā
2. Ki bulınmaz aña silk-i vüzerāda s̱ānī

3. **s̱ānī:**
Tarih 133
Mısra: **26**
İkinci.
25. Bī-ḥāʾil iki tārīḫ-i ġarīb itdi ẓuhūr
26. Ki olur birbirine ancaḳ olursa s̱ānī

ṣāniʿ:
1. **ṣāniʿüñ:***-üñ*
Gazel 146
Mısra: **14**
Sanatla yaratan Allah.
13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

2. **ṣāniʿ:**
Gazel 375
Mısra: **11**
Sanatla yaratan Allah.
11. Ṣāniʿ istiġnā-fürūş-ı çār-sūy-ı nāz iken
12. Eyler inʿām-ı ḫarīdārān içün ıẓhār-ı ṣunʿ

3. **ṣāniʿüñ:**-*üñ*
Gazel 570
Mısra: **14**
Sanatla yaratan Allah.
13. Ser-be-ser menfaʿat-ı maḥżdur evzāʿ-ı Ḥakīm
14. Ṣāniʿüñ derke çalış sırr-ı ḳazā vü ḳaderin

4. **ṣāniʿ:**
Kaside 16
Mısra: **152**
Yaratıcı, Allah.
151. Ḫāṣṣiyyetini aḥsen-i taḳvīmüñ aḫẕ idüp
152. Ḥaşr eylemiş vücūduna Ṣāniʿ leṭāfeti

5. **ṣāniʿün:**-*ün*
Gazel 367
Mısra: **25**
Sanatla yaratan, Allah.
25. Saʿy eyle naḳş-ı ḥikmetinde idrāke Ṣāniʿün
26. Bī-ṣunʿ-ı Ḥaḳ müşāhede-i mā-sivā ġalat

6. **ṣāniʿ:**
Kaside 1
Mısra: **33**
Her şeyi sanatla yaratan Allah.
33. Zihī Ṣāniʿ ki eyler berg-i tut u kirm-i bed-būdan
34. Libās-ı iftiḫār-ı şehriyārān aṭlas u dībā

7. **ṣānīʿ:**
Kaside 1
Mısra: **132**
Her şeyi sanatla yaratan Allah.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

ṣāniʿ imiş:
1. **ṣāniʿ imiş:**- *i, -miş*
Gazel 853
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Her şeyi sanatla yaratan Allah.
7. Zāʾil olduḳça olur ḥüsni cihānuñ peydā
8. Bu ʿarūsun ne ʿaceb Ṣāniʿ imiş māşıṭası

ṣāniʿ ü maṣnūʿı:
1. **ṣāniʿ ü maṣnūʿı:**
Gazel 300
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sanatkar ve sanatla yapılmış şey.
9. Nābī iderüz ṣāniʿ ü maṣnūʿı temāşā
10. Ḫāme gibi ṣāḥib-naẓar-ı pīş ü pesüz biz

ṣanīʿa:
1. **ṣanīʿamdandur:**-*m, -dan, -dur*
Kaside 2
Mısra: **259**
Uydurma II Hileli iş, düzen.
259. Kimsenüñ medḫali yoḳ kendi ṣanīʿamdandur
260. İtdügüm cürm ü ḫaṭā kendü elümden feryād

sāni-i āṣafiyyetle:
1. **s̱āni-i āṣafiyyetle:**-*le*
Tarih 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İkinci vezirlik rütbesi.
7. Silāḥdārlıkdan çerāġ eyledükde
8. Olup s̱āni-i āṣafiyyetle ḫursend

ṣāniʿ-i dād u sited:
1. **ṣāniʿ-i dād u sited:**
Kaside 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Alışverişi yaratan Allah.
19. Ṣāniʿ-i dād u sited çār-sūy-ı imkāna
20. Eylemiş ḥikmet ile vāżʿ-ı terāzū-yı teżād

ṣāniʿ-i ḳudret:
1. **ṣāniʿ-i ḳudret:**
Tarih 16
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sanatla iş gören kudreti.
31. İki destine iki ḫāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saḫāvetde yed-i ʿulyā

ṣāniʿ-i yek-tā:
1. **ṣāniʿ-i yek-tā:**
Tarih 103
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Eşsiz bir sanatla yaratan Allah.
21. Ḫuṣūṣān gevher-i pākīze-i ẕāt-ı hümāyūnuñ
22. Ser-ā-pā nūrdan itmiş sirişte Ṣāniʿ-i yek-tā

sanki:
1. **sanki:**
Gazel 107
Mısra: **2**
Sanki, güya, adeta.
1. Sīmīn-kemer ki zīver-i mūy-ı miyānıdur
2. Çengelli belde sanki gümüş kārbānıdur

2. **sanki:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **142**
Sanki, güya, adeta.
141. Cūda ʿaksi ile gül-i rengīn
142. Geldi taṭbīḳa sanki naḳş-ı nigīn

ṣanma:
1. **ṣanma:**
Gazel 138
Mısra: **5**
Sanmak, zannetmek.
5. Āsyāb içre olan gerdişi sengüñ ṣanma
6. Ḳuvvet-i āb u hevā ġaybdan imdād eyler

2. **ṣanma:**
Gazel 573
Mısra: **10**
Sanmak, zannetmek.
9. Ey nevāl itmek içündür seni ḫarc-ı dendān
10. Ṣanma ḥammāllerüñ mesned-i rifʿat dūşın

3. **sanmañ:**-*ñ*
Gazel 780
Mısra: **7**
Sanmak, zannetmek.
7. Sanmañ şafaḳ ṭutuşdı ser-i dāmen-i felek
8. Bezm-i belānuñ āteş ururken kebābına

sanma ki:
1. **sanma ki:**
Gazel 92
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zannetme ki.
1. Felegün sanma ki ḫurşīd ziyā-güsteridür
2. ʿĀlemüñ çirk-i şebin silmek içün süngeridür

2. **ṣanma ki:**
Gazel 124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zannetme ki.
1. Naḳş-ı ẓuhūr ṣanma ki bī-ihtilāf olur
2. Cūy-ı vücūd geh bulanur gāh ṣāf olur

ṣanma kim:
1. **ṣanma kim:**
Gazel 145
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zannetme ki.
3. Ṣanma kim ʿıyş ü ṣafā kes̱ret-i emvāldedür
4. Ḫırmen-i derd ü elem muntaẓamüʾl-ḥāldedür

2. **ṣanma kim:**
Gazel 401
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zannetme ki.
1. Ṣanma kim zāyiʾ olur ḫıdmeti feryād-resüñ
2. Reh-zene ḳāfileden luṭfı füzūndur ceresüñ

3. **sanma kim:**
Gazel 751
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zannetme ki.
11. Sanma kim kābil-i taġyir ola tertīb-i ḥikem
12. Düşme bīhūde yire daġdaġa-i tedbīre

ṣanmañ:
1. **sanmañ:**
Gazel 827
Mısra: **3**
Sanmamak.
3. Serv sanmañ süpürüp gülşeni ferrāş-ı ṣabā
4. Ṭayamış bāġçe dīvārına cārūbları

2. **ṣanmañ:**
Gazel 35

Mısra: **14**
Zannetmemek.
13. Ehl-i hevesle ẓāhir olur farḳı ʿāşıḳuñ
14. Ṣanmañ o şūḫı ʿāşıḳa eyler sitem ʿabeS̱

sāpāş-ḫ∨ānlıḳ eyledi:
1. **sāpāş-ḫ∨ānlıḳ eyledi:***-di*
Gazel 489
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir kimseyi çeşitli amaçlarla yüzüne karşı aşırı derecede övmek, dalkavukluk etmek, koltuklamak. şakşakçılık yapmak, pohpohlamak.
7. Sāpāş-ḫ∨ānlıḳ eyledi ʿayyār-ı ʿandelīb
8. Meydāna çıḳdı ḳāsım-ı laʿlin-ḳabā-yı gül

sar:
1. **sarmasın:***-ma, -sın*
Gazel 486
Mısra: **15**
Çepeçevre çevirmek, dolamak.
15. Dülbend-i ebri barmağına sarmasın hilāl
16. Mıṣṭar-keş-i ṣaḥīfe-i āS̱ārumuz degül

2. **ṣaralum:***-alum*
Gazel 783
Mısra: **6**
Sarmak II Sürmek.
5. Zaḫm-ı hicrānını çoḳ çekdük o şuḫuñ bārī
6. Bir zamān da ṣaralum sīneye merhemcesine

sarāy:
1. **sarāyuñ:***-uñ*
Gazel 69
Mısra: **26**
Saray.
25. Lebi bī-ḫande ḳalur ḫaṭṭı gelen ḫubānuñ
26. Bir sarāyuñ gidicek devleti bābı ḳapanur

2. **sarāyını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 649
Mısra: **5**
Saray.
5. Bāzū-yı şāḫa bād-ı ḫazānuñ sarāyını
6. Bülbüllerüñ felāhān ider āşiyānların

3. **sarāyına:***-ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **80**
Saray.
79. Esterine şevḳ ile olup süvār
80. Şāh sarāyına iderken güẕār

sarāy-ı cihān:
1. **sarāy-ı cihān:**
Kıt'a 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya sarayı.
1. Egerçi ḫāne-i pür-naḳşdur sarāy-ı cihān
2. Velī kitabeleri Küllü men ʿaleyhā fān

sarāy-ı cihānuñ:
1. **sarāy-ı cihānuñ:***-uñ*
Gazel 94
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dünya evi, dünyevi, geçici şeyler.
11. Dilden çıḳar sarāy-ı cihānuñ ḫayālini
12. Bisyār olursa ḫānede taʿmīr teng olur

sarāy-ı dehre geldi:
1. **sarāy-ı dehre geldi:***-di*
Tarih 57
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dünya sarayına gelmek, doğmak.
9. Bir mübārek şehrde geldi sarāy-ı dehre kim
10. Feyż-i İbrāhīm Hallīluʾllāh bāḳīdür henūz

sarāy-ı devletin:
1. **sarāy-ı devletin:***-in*
Gazel 429
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mutluluk sarayı, talih köşkü.
5. Yā Rab sarāy-ı devletin it āşiyān-ı būm
6. Ehl-i dilüñ derūnını vīrān idenlerüñ

sarāy-ı dilüñ:
1. **sarāy-ı dilüñ:***-üñ*
Gazel 649
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül sarayı.
7. Ol zerd-çihre dest-i dilüñ çeşm-i şūḫıdur
8. Bī-ḫ∨āb iden sarāy-ı dilüñ pāsbānların

sarāy-ı dü-reng-i ḥikmetde:
1. **sarāy-ı dü-reng-i ḥikmetde:***-de*
Kıt'a 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İki renkli hikmet sarayı, dünya.
1. Bu sarāy-ı dü-reng-i ḥikmetde
2. Kimi maḥzūn kimi mūnaʿʿamdur

sarāy-ı köhnedür:
1. **sarāy-ı köhnedür:***-dür*
Gazel 747
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Eskimiş saray.
19. Ḳalmış ādemden sarāy-ı köhnedür mülk-i cihān
20. Kim değişmiş cennete vaḳf eylemiş evlādına

sarāy-ı kühen:
1. **sarāy-ı kühen:**
Gazel 838
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eskimiş, yıpranmış saray.
3. Bu pend ʿāḳile besdür ki ḫalḳ söylerler
4. Zamān ile bu sarāy-ı kühen felānuñ idi

sarāy-ı ser:
1. **sarāy-ı ser:**
Gazel 362
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kafa sarayı.
8. Sarāy-ı ser be-S̱üreyyā-yı ḫānedān-ı ḫulūṣ
7. Esās-ı ṣıdḳ u maḥabbetle oldı müstaḥkem

sarāy-ı sīnede:
1. **sarāy-ı sīnede:***-de*
Gazel 227
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sine sarayı.
9. Nābī sarāy-ı sīnede mihmān-ı derd ü ġam
10. Dāġumla biribirine teklīf-i nān ider

sarāy-ı sūziş:
1. **sarāy-ı sūziş:**
Kıt'a 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dert sarayı.
1. Sarāy-ı sūziş olur çūp-ı ḳamer ey Nābī
2. Tefavvuḳ eyledüginden veliyy-i niʿmetine

ṣarf:
1. **ṣarf:**
Gazel 367
Mısra: **23**
Harcama.
23. Nā-būde būdı ṣarf degül muḳteżā-yı ʿaḳl
24. Ehl-i şuʿūra meşġale-i kimyā ġalaṭ

ṣarf eyle:
1. **ṣarf eyle:**
Kıt'a 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Harcamak, kullanmak.
1. Dirhemi ṣarf eyle girdükçe ele
2. Olmaya tā cemʿ ġayr-i munṣarif

ṣarf eyledügüñ:
1. **ṣarf eyledügüñ:***-dü, -gü, -ñ*
Gazel 856
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Harcamak, tüketmek.
9. Ṣabra ṣarf eyleseñ āsānter ide ey Nābī
10. Vaṣla ṣarf eyledügüñ kūşiş ü iḳdāmları

ṣarf eyledüñ:
1. **ṣarf eyledüñ:***-dü, -ñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **258**
Kelime Tipi: -
Harcamak, kullanmak.
257. Sen bu deñlü zamāndur ey Nābī
258. Medḥe ṣarf eyledüñ dür-i nābı

2. **ṣarf eyledüñ:***-dü, -ñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **291**

Kelime Tipi: -
Harcamak, kullanmak.
291. Medḥe ṣarf eyledüñ bu deñlü edā
292. İtmedün yine medḥin istīfā

ṣarf eylemek:
1. **ṣarf eylemek:**-*mek*
Gazel 570
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Harcamak.
9. Var iken āyine-i ḥüsn-i melek-tāb-ı beşer
10. Ḥayfdur ġayriye ṣarf eylemek insān naẓarın

ṣarf eylesen:
1. **ṣarf eylesen:**-*se, -n*
Gazel 149
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Harcamak, tüketmek.
15. Mevkūfdur müsāʿade-i rüzgāra kār
16. Ṣarf eylesen de aḳluñı sen nāḫudā ḳadar

2. **ṣarf eyleseñ:**-*señ*
Gazel 856
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Harcamak, tüketmek.
9. Ṣabra ṣarf eyleseñ āsānter ide ey Nābī
10. Vaṣla ṣarf eyledügüñ kūşiş ü iḳdāmları

ṣarf eyleyüp:
1. **ṣarf eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 28
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Harcamak, kullanmak.
33. İşitdüm eyleyüp evḳātını maʿārife ṣarf
34. Hemīşe meşġale-i naẓm ile muḳayyeddür

ṣarf ide:
1. **ṣarf ide:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Harcamak, kullanmak, tüketmek.
177. Senüñledür bu cihānuñ niẓāmı vācibdür
178. Ki emr-i ḫıdmetüñe ḫalḳ ṣarf ide maḳdūr

ṣarf idelüm:
1. **ṣarf idelüm:**-*elüm*
Gazel 711
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Harcamak, kullanmak, tüketmek.
3. O āfetün ḳadd-i nāzikterine ṣarf idelüm
4. Ne mertebe suḫen-i nāzikānemüz var ise

ṣarf iden:
1. **ṣarf iden:**-*en*
Matla 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Harcamak, kullanmak, tüketmek.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

ṣarf ider:
1. **ṣarf ider:**-*er*
Gazel 604
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Harcamak, kullanmak, tüketmek.
3. Tākden ḫumdan sebūdan kāseden sāḳī-i bezm
4. Ṣarf ider ḫāk-i reh-i rindāna taḥṣīl itdügin

ṣarf ider gider:
1. **ṣarf ider gider:**
Gazel 738
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Harcayıp gitmek.
3. Geldükçe naḳd-i hūşumızı ṣarf ider gider
4. Çoḳdur bizüm muḥāsebemüz nev-bahār ile

ṣarf idesin:
1. **ṣarf idesin:**-*e, -sin*
Gazel 413
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Harcamak, kullanmak, tüketmek.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̱īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

ṣarf it:
1. **ṣarf it:**
Gazel 662
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tüketmek, harcamak.
3. Merd iseñ māluñı taʿmīr-i ḳulūba ṣarf it
4. Şöhret ü şān ü şükūha telef olmaḳdan ise

2. **ṣarf it:**
Gazel 680
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tüketmek, harcamak.
7. Ḫaṭṭuñ gelicek ʿāşıḳ-ı giryānuna ṣarf it
8. Dürc-i dehenüñde güher-i ḫande ḳalursa

ṣarf itdük:
1. **ṣarf itdük:**-*dü, -k*
Gazel 711
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kullanmak, sarfetmek, anlatmak.
9. Raḳībe itmedi īrās̱-ı ḫᵛāb ṣarf itdük
10. Ne deñlü sinede şīrīn fesānemüz var ise

ṣarf itme:
1. **ṣarf itme:**-*me*
Gazel 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tüketmek, harcamak.
13. Kelāmı nā-şinevāyān-ı ḥarfe ṣarf itme
14. Kerān içinde olur Nābīyā ḫitāb ġarīb

ṣarf itmededür:
1. **ṣarf itmededür:**-*mede, -dür*
Tarih 72
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kullanmak, tüketmek, (para) harcamak.
15. Ḫākine vārını ṣarf itmededür berg-i bahār
16. Dem-be- dem nāʾil-i seyrānı ṣabā bād-ı hevā

2. **ṣarf itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 580
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tüketmek, harcamak.
13. Nābiyā yāveye ṣarf itmededür enfāsın
14. İḥtişāma çüriden mā-ḥaṣal-ı irādın

3. **ṣarf itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 641
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tüketmek, harcamak.
5. Ġayre ṣarf itmededür ẕevḳ-i zamān-ı ḫaṭṭını
6. Meşḳ-i nāz-ı yāre sīnem taḫta-i taʿlīm iken

ṣarf itmek:
1. **ṣarf itmek:**-*mek*
Kıt'a 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kullanmak, sarfetmek, anlatmak.
5. Evṣāfuña ṣarf itmek içün olmasa elfāz
6. Maḥrūm ḳalurdı şuʿarā ḥüsn-i edādan

ṣarf itmemiş:
1. **ṣarf itmemiş:**-*me, -miş*
Gazel 661
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tüketmek, harcamak.
5. Alet-i bezm-i ṭarab mahbūba çoḳ ṣarf itmemiş
6. Eyledüm ṣad bār laʿnet gence de Ḳarūnʾa da

ṣarf itmeyenün:
1. **ṣarf itmeyenün:**-*me, -y, -en, -ün*
Gazel 515
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tüketmek, harcamak.
7. Cūybār-ı keremin teşneye ṣarf itmeyenün
8. Kişt-i ümmīdi ḳalur neşv ü nemādan maḥrūm

ṣarf itmez idüm:
1. **ṣarf itmez idüm:**-*mez, - i, -dü, -m*
Gazel 417
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Kullanmak.
1. Ṣarf itmez idüm vaṣfına cām-ı mey-i ābuñ
2. Ḥaşiyyetin inkāra mecāl olsa şarābuñ

ṣarf itsün:
1. **ṣarf itsün:**-*sün*
Gazel 374
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tüketmek, harcamak.
9. Küḥl gerd-i āsitānuñdan olurken vāye-gīr
10. Ḳande ṣarf itsün nigāhın çeşm-i ḥayrān el-vedāʿ

ṣarf olunan:
1. **ṣarf olunan:**-*an*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Harcanmak, kullanılmak.
121. Anda ṣarf olunan nebāt u şeker
122. Renc-i cürme olur şifā-āver

ṣarf u īrādına:
1. **ṣarf u īrādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 92
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gelir gider.
11. ʿÖmr şāhenşehinüñ naḳd-ı ʿazīz-enfāsı
12. Ṣarf u īrādına gencīne-i bād-āveridür

ṣarf-endāz-ı şekve olma:
1. **ṣarf-endāz-ı şekve olma:**-*ma*
Gazel 245
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şikayet edip durmak.
3. Olma ṣarf-endāz-ı şekve gerdiş-i eflākden
4. Meẕheb-i rindānda kesr-i ḫāṭır-ı mīnā budur

2. **ṣarf-endāz-ı şekve olma:**-*ma*
Gazel 245
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şikayet edip durmak.
3. Olma ṣarf-endāz-ı şekve gerdiş-i eflākden
4. Meẕheb-i rindānda kesr-i ḫāṭır-ı mīnā budur

ṣarf-ı ʿaşḳuñ:
1. **ṣarf-ı ʿaşḳuñ:**-*uñ*
Gazel 146
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşkın yapı bilgisi.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

ṣarf-ı cefā eylemeğe:
1. **ṣarf-ı cefā eylemeğe:**-*meġ, -e*
Gazel 459
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cefa sarfetmek.
3. ʿÖmrimüz ṣarf-ı cefā eylemeğe muḥtācuz
4. Her cefā eyleyene ḳaṣd-ı mücāzāt itsek

ṣarf-ı himmet itmekdür:
1. **ṣarf-ı himmet itmekdür:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Lütuf,kerem,yardım etmek.
9. Felekde kāmver olmaḳ hüner degül Nābī
10. Hüner bir ehl-i dile ṣarf-ı himmet itmekdür

ṣarf-ı ḥuṣūl-ı ʿulūm idüp:
1. **ṣarf-ı ḥuṣūl-ı ʿulūm idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
İlim öğrenmek için tüketmek.
71. ʿÖmrin idüp ṣarf-ı ḥuṣūl-ı ʿulūm
72. Olmış idi ḫᵛāce-i ʿilm-i rüsūm

ṣarf-ı ihtimām itdi:
1. **ṣarf-ı ihtimām itdi:**-*di*
Tarih 61
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Samimiyetle gayret sarfetmek.
11. Niyyet-i ḫayre muvaffaḳ oldı çün
12. İtdi taʿmīrine ṣarf-ı ihtimām

ṣarf-ı loḳma-i nāzikter-i ḥelāl:
1. **ṣarf-ı loḳma-i nāzikter-i ḥelāl:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çok nazik olan helal lokmanın tüketimi.
1. Güm-pāydur bu ḫᵛān-ı vasīʿüʾn-nevālde
2. Bī-şübhe ṣarf-ı loḳma-i nāzikter-i ḥelāl

ṣarf-ı naḳdīne-i eşk itdügümüz ḳaldı:
1. **ṣarf-ı naḳdīne-i eşk itdügümüz ḳaldı:**-*dı*
Gazel 317
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sarfettiği gözyaşı sermayesi ile kalakalmak.
3. Ṣarf-ı naḳdīne-i eşk itdügümüz ḳaldı bize
4. Virmedi sūd harīdār-ı viṣāl olduğumuz

ṣarf-ı naẓar:
1. **ṣarf-ı naẓar:**
Gazel 315
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Okuma.
9. Ḥuṣūl-ı maʿnīye dekdür sütūra ṣarf-ı naẓar
10. Olınca ḳaṣra resān nerdübāna yir ḳalmaz

ṣarf-ı nefes:
1. **ṣarf-ı nefes:**
Kaside 28
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Nefesini harcama, vaktini geçirme.
37. Müdām naʿt-ı şerīfe tevaġġul üzre imiş
38. Ki naʿte ṣarf-ı nefes devlet-i muḫalleddür

ṣarf-ı nefes eyle:
1. **ṣarf-ı nefes eyle:**
Gazel 406
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Üflemek.
1. Çerāġa ṣarf-ı nefes eyle yandurıncaya dek
2. Viṣāle eyleme ibrām utandurıncaya dek

ṣarf-ı nigāh-ı düzdīde ider:
1. **ṣarf-ı nigāh-ı düzdīde ider:**-*er*
Gazel 463
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çalınmış bakışlar sarfetmek.
5. İder ʿizāruna ṣarf-ı nigāh-ı düzdīde
6. Biraz uzuncadur ey māh desti dīdemüzüñ

ṣarf-ı toḫm-ı şehvet itme:
1. **ṣarf-ı toḫm-ı şehvet itme:**
Kıt'a 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şehvet tohumlarını, dölünü sarf etmek, livata yapmak.
1. Ġulāma itme ṣarf-ı toḫm-ı şehvet
2. Ṭururken mezraʿ-ı ecsām-ı nisvān

ṣarf-ı vaḳt itmemiş:
1. **ṣarf-ı vaḳt itmemiş:**-*me, -miş*
Kıt'a 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vakit harcamak.
3. İtmemiş naḥv-ı hevāya ṣarf-ı vaḳt
4. Ġāmizāt-ı ʿāleme olmış naḳş-bend

sārī:
1. **sārīdür:**-*dür*
Gazel 371
Mısra: **4**
Sirayet eden.
3. Çeşm olmasa dil düşmez idi miḥnet-i ʿaşḳa
4. Sārīdür efendisine ġavġā-yı tevābiʿ

sārī ola:
1. **sārī ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **348**
Kelime Tipi: -
Sirayet etmek, yayılmak.
347. Çeşmesār-ı mürüvvet āṣārı
348. Ola gülzār-ı ʿāleme sārī

sārī oldı:
1. **sārī oldı:**-*dı*
Tarih 36
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Bulaşıcı olmak, yayılmak.
35. Devletüñ ṭabʿına oldı bu ʿilel kim sārī
36. Seni bu ʿillet içün eyledi Ḥaḳ mahz-ı şifā

sārī olduġın:
1. **sārī olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 850
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sirayet etmek, yayılmak.
7. ʿİllet-i āşūb sārī olduġın dehre görüp
8. Ḫum-nişīn oldı Felātūn-ı ḥikem-fermā gibi

sārī olduġınca:
1. **sārī olduġınca:**-*du, -ġı, -nca*
Tarih 99
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sirayet etmek, yayılmak.
13. Ḥaḳ ide ḳabūl olduġınca
14. Feyżi dil-i teşnegāna sārī

sārī olup:
1. **sārī olup:**-*up*
Tarih 122
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Sirayet etmek, yayılmak.
23. Ṣafāsı ṭabʿ-ı Nābīʾye olup sārī didi tārīḫ
24. Diyār-ı ʿAyntābı cūy-ı Sācūr eyledi iḥyā

ṣarīḥ oldı:
1. **ṣarīḥ oldı:**-*dı*
Gazel 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Açık, kolay anlaşılır, belli belirgin olmak.
5. Birisi ebr-i perākendede ḳamerde bedīd
6. Biri ḳamerde ṣarīḥ oldı ḳābil-i īmā

ṣarıl:
1. **ṣarılup:**-*up*
Gazel 226
Mısra: **12**
Kucaklaşmak, samimi olmak, güvenmek, bağlanmak.
11. Ṣaḥn-ı ḥammāmda ol şūḫ-ı dil-ārāmı görüp
12. Ṣarılup şevḳ ile dellāḳ olacaḳ yirlerdür

2. **ṣarılsa:**-*sa*
Gazel 412
Mısra: **1**
Kucaklaşmak, samimi olmak, güvenmek, bağlanmak.
1. Ṣarılsa ḥayret ile nʾola zülfine yāruñ
2. Nigāhı ġarḳa-i ḥüsn oldı ʿāşıḳ-ı zāruñ

3. **ṣarılsam:**-*sa, -m*
Gazel 210
Mısra: **5**
Kollarını dolamak, kucaklamak II Yarayı sarmak, iyileştirmek.
5. Mis̱āl-i ḫaste ṣarılsam sürāḥiye ne ʿaceb
6. Ḫumārda ḳatı çoḳ derd-i ser çekilmişdür

4. **ṣarılurduk:**-*ur, -du, -k*
Gazel 699
Mısra: **3**
Kollarını dolamak, kucaklamak.
3. Hep biz daḫı dullāb-ı ümide ṣarılurduk
4. Āb olsa eger kaʿr-ı çeh-i ṭūl-ı emelde

5. **ṣarılur:**-*ur*
Gazel 706
Mısra: **5**
Kollarını dolamak, kucaklamak.
5. O ten-i penbe-mis̱āle ṣarılur bī-teklīf
6. Rişte ber-rişte ḥased devlet-i pīrāhenine

ṣārim-i murhaf:
1. **ṣārim-i murhaf:**
Tarih 143
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İnce/keskin kılıç.
17. O tūfān-ı ḫurūşānun mis̱āl-i sedd-i İskender
18. Rehin sedd eyleyip itdi ḥavāle ṣārim-i murhaf

ṣārim-i sefīdine:
1. **ṣārim-i sefīdine:**-*i, -n, -e*
Gazel 684
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Beyazlığın keskinliği.
5. Meh Ḳahramān-ı çerḫüñ elinde ne ḫoş döner
6. Geh ṣārim-i sefīdine geh dūr-bāşına

ṣarīr:
1. **ṣarīrinden:**-, -
Gazel 3
Mısra: **11**
Cızırtı, gıcırtı.
11. Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ḫāmenün
12. Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u meẕheb baña

ṣarīre gelür:
1. **ṣarīre gelür:**-*ür*
Gazel 752
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gıcırtı çıkarmak, gıcırdamak (Yazı yazmaya başlamak bağlamında).
7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Mes̱el çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

ṣarīr-i ḫāme:
1. **ṣarīr-i ḫāme:**
Gazel 795
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kalem gıcırtısı.
7. Ṣarīr-i ḫāme ṣanma ḥarf-rīz olduḳça evrāḳa
8. Olur nālān u giryān ḫāme dest-i bī-emānında

ṣarīr-i ḫāmesi:
1. **ṣarīr-i ḫāmesi:**-*si*
Gazel 489
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Kalem gıcırtısı.
27. Peyrevlük ile Sabit Efendiʾye Nābiyā
28. Kʾolmış ṣarīr-i ḫāmesi ḫāṭır-güşā-yı gül

ṣarīr-i ḳalemden:
1. **ṣarīr-i ḳalemden:**-*den*
Gazel 129
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yazma anında kalemin çıkardığı ses.
3. Fehm eyledüm ṣarīr-i ḳalemden bu rāzı kim
4. Çoḳdur reh-i emelde firāz u nişībler

ṣarrāf-ı dehr:
1. **ṣarrāf-ı dehr:**
Gazel 516
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zaman sarrafı.
5. İtmezdi böyle cīb-i nevāzişde perveriş
6. Ṣarrāf-ı dehr añlamasa ḳıymetüm benüm

2. **ṣarrāf-ı dehr:**
Kıt'a 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zaman sarrafı.
3. Ṣarrāf-ı dehr didi görince bu ḥāleti
4. Üç s̱üls̱-i kem-ʿıyārına laʿnet ġurūşa yūf

ṣarrāf-ı şehr-i rāz:
1. **ṣarrāf-ı şehr-i rāz:**
Gazel 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sır şehrinin sarrafı.
1. Benüm ṣarrāf-ı şehr-i rāz dükkānum dehānumdur
2. Devātum kīse taḫtam safha engüştüm zebānumdur

ṣarraflıḳ itmek:
1. **ṣarraflıḳ itmek:**-*mek*
Gazel 49
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kuyumculuk yapmak.
17. Ṣarraflıḳ itmek gibidür ceng yanında
18. Bāzīçe-i şaṭranca göre bāzī-i nerrād

ṣarṣar-ı ʿazl:
1. **ṣarṣar-ı ʿazl:**
Kaside 12
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Azletme fırtınası.
99. Ṣarṣar-ı ʿazl ṣalup tefriḳa bāġ-ı ʾıyşa
100. Ḫaneden manṣıbuñ ardınca bile gitdi niẓām

ṣarṣar-ı ġam:
1. **ṣarṣar-ı ġam:**
Gazel 620
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Gam rüzgarı.
3. Şarṣar-ı ġam götürür vādī-i ḫırmāna atar
4. Dil girān-bārī-i ġamdan ḳoma mehcūr olsun

şarṣar-ı idbāra:
1. **şarṣar-ı idbāra:**-*a*
Gazel 37
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Perişanlık, talihsizlik fırtınası.
7. Kemīne ṣarṣar-ı idbāra pāydār olamaz
8. Çenār-ı çerḫe çıḳarsa gedū-yı istidrāc

ṣat:
1. **satılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 270
Mısra: **11**
Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.
11. Satılmaz anda metāʿ-ı günāhdan ġayrı
12. Diyār-ı maġrifetüñ çārsūların bilürüz

2. **ṣatmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 392
Mısra: **12**
Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.
11. Ḫamyāze-rīz-i ḥasret iken ḫoş gelür baña
12. Ṣatmaḳ nevāl-i vuṣlata bī-iştihālıcuḳ

3. **ṣatarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 502
Mısra: **4**
Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.
3. Pā-māl ider biri birine cūş-ı müşteri
4. Biñ ʿayb ile ṣatarsa da dellālümüz bizüm

4. **ṣatmak:**-*mak*
Gazel 749
Mısra: **9**
Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.
9. Ṣatmak semen-i mis̱le degül çerḫe değişmez
10. Mizān-ı fürūşande de Nābī yerüm olsa

5. **ṣatar:**-*ar*
Kaside 8
Mısra: **68**
Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.
67. Eylese şān u şukūhı żuʿafāya imdād
68. Kūh-ı Elbürzʾe ṣatar kevkebe toḫm-ı encīr

6. **ṣatar:**-*ar*
Kıt'a 39
Mısra: **4**
Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.
3. Ġaybden manṣıb virüp ṭāliblere
4. Aldayup ḫalḳı velāyetler ṣatar

7. **ṣatmasalar:**-*ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **6**
Satmak. II ... gibi göstermek.
5. Metāʿ-ı zühd ṣığışmazdı mahzen-i dehre
6. ʿAmel-künān-ı riyā işledükçe ṣatmasalar

8. **ṣatma:**-*ma*
Gazel 292
Mısra: **7**
Satmak, sunmak.
7. Ṣatma çoḳ da nāz ile böyle peyām-ı tāzeyi
8. Senden evvel biz anı pīrāye-i gūş itmişüz

9. **ṣatmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 534
Mısra: **7**
Satmak, sunmak.
7. Kālā-yı nāz ü şiveyi çoḳluḳ da ṣatmasun
8. Ḳalmadı cīb-i dīdede sermāyemüz bizüm

10. **ṣatan:**
Gazel 167
Mısra: **15**
Satmak.
15. Ey şiʿr miyānında ṣatan lafẓ-ı ġarībi
16. Dīvān-ı ġazel nüsḫa-i kāmūs degüldür

11. **ṣatsun:**-*sun*
Gazel 603
Mısra: **7**
Satmak.
7. Ġayre ṣatsun merhemin cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt
8. Zaḫm ile pürdür derūnum merhem olsun olmasun

12. **ṣatmaḳdayuz:**-*maḳ, -da, -y, -uz*
Gazel 332
Mısra: **3**
Göstermek, yansıtmak.
3. Deryā-mis̱āl ḥavṣala ṣatmaḳdayuz velī
4. Bī-lengerüz hevā ile hem-dūşlardanuz

13. **satılmış:**-*ıl, -mış*
Gazel 430
Mısra: **10**
Göstermek, yansıtmak.
9. Bilmem ne gūne feyżi olur müşterisine
10. Dükkān-ı ṣanʿat içre satılmış kerāmetüñ

14. **satamaz:**-*a, -maz*
Gazel 431
Mısra: **3**
Göstermek, yansıtmak.
3. Satamaz kevkebe hūrşīd-i cihān-tāb gibi
4. Müsteʿār olmaġ ile pertevi meh-tāblaruñ

15. **ṣatma:**-*ma*
Gazel 433
Mısra: **8**
Bir kimse, kendini veya başkasını olduğundan daha önemli, yetkili ve değerli göstermek.
7. Eyler rücūʿ naḳd-i müzevver gibi saña
8. Ey şeyḫ ṣatma çoḳ da metāʿ-ı kerāmetüñ

ṣataş:
1. **ṣataşmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 248
Mısra: **1**
Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak, musallat olmak, bulaşmak.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

2. **ṣataşmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 248
Mısra: **2**
Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak, musallat olmak, bulaşmak.
1. Geh ḳalbe gehī cisme geh cāna ṣataşmışdur
2. İllā bu ġam-ı ʿālem ayā ne ṣataşmışdur

3. **ṣataşmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 248
Mısra: **4**
Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak, musallat olmak, bulaşmak.
3. Ser pençe-i .... ṣunmaḳda girībāna
4. Ḫār-ı reh-i nā-kāmī damāna ṣataşmışdur

4. **ṣataşmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 248
Mısra: **10**
Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak, musallat olmak, bulaşmak.
9. Tahsinüñ olur ṭabʿı ʿillet-zede-i līnet
10. Ancak maraż-ı imsāk iḥsāna ṣataşmışdur

5. **ṣataşmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 248
Mısra: **12**
Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak, musallat olmak, bulaşmak.
11. Ġam merdüm-i dünyānuñ meʾlūf-ı ṭıbāʿıdur
12. Bu ṭurfe nigāha eks̱er bigāne ṣataşmışdur

6. **ṣataşmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 248
Mısra: **6**
Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak, musallat olmak, bulaşmak II Karışmak.
5. Ḥarf-ı leb-i nevmīdi āzārına leb-teşne
6. Tīz-āb-ı sitem çeşm-i giryāna ṣataşmışdur

ṣataşmışdur:

1. **şataşmışdur:**
Gazel 248
Mısra: **8**
Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak, musallat olmak, bulaşmak.
7. Biñ gūne mi var kim ḫalḳ olmasa ālūde
8. Vāʿiẓ mey ile ancaḳ fincāna şataşmışdur

saṭḥ-ı pīşānī-i ümīdümde:
1. **saṭḥ-ı pīşānī-i ümīdümde:**-*üm, -de*
Gazel 883
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ümidin alnının ortası.
15. Saṭḥ-ı pīşānī-i ümīdümde
16. Bir raḳam yoḳ tebāhdan ġayrı

şatıl:
1. **şatılur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **3**
Satılmak.
3. Nā-mükerrer şatılur çār-sūy-ı ʿālemde
4. Nev-be-nev emtiʿa-i kārgeh-i ṣunʿ-ābād

saṭr:
1. **saṭr:**
Gazel 50
Mısra: **9**
Satır, yazı sırası.
9. Mevcler saṭr ü şikenler lafẓ ü ḳaṭre noḳṭadur
10. Lūʾlu-yı mefhūmdur teʾlīf-i deryādan murād

2. **saṭrdan:**-*dan*
Gazel 338
Mısra: **5**
Satır, yazı sırası.
5. Yazarken vaṣf-ı çeşmin pāy-ı ḫāme saṭrdan çıḳmış
6. Meġer mestānelik teʾs̱īr idüp güm-kerde-rāh olmış

3. **saṭrına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 422
Mısra: **8**
Satır, yazı sırası.
7. Olmaġın eks̱er-i taʿbīri riyā-yı nā-rāst
8. Saṭrına mıṣṭar urulmaz varaḳ-ı mektūbuñ

4. **satra:**-*a*
Gazel 833
Mısra: **2**
Satır, yazı sırası.
1. Bilmezüz rast reviş cünbiş-i aḳlām gibi
2. Satra düşmez yolumuz noḳṭa vü aʿcām gibi

5. **saṭr:**
Gazel 861
Mısra: **22**
Satır, yazı sırası.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

6. **saṭrlar:**-*lar*
Kaside 17
Mısra: **3**
Satır, yazı sırası.
3. ʿArżlarda saṭrlar ṣaff-ı ṣalāt-ı cumʿadur
4. Ṣaḥḥ-ı āṣafdur ḫaṭībi pençe-i fermān-beri

7. **saṭra:**-*a*
Tarih 118
Mısra: **7**
Satır, yazı sırası.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

saṭr emvācında:
1. **saṭr emvācında:**-*nda*
Gazel 249
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Satır araları II Satır dalgalanmaları.
5. Saṭr emvācında mużmer maʿnī-i ḫubbuʾl-vaṭan
6. Ol sebebden maḳdem-i seyl-āba deryā gūş açar

satranç:
1. **satranç:**
Gazel 514
Mısra: **3**
Satranç oyunu.
3. Satranç gibi añlamazuz nʾolduğın ḥayāt
4. İtmezse iltifāt eger üstādumuz bizüm

2. **saṭranç:**
Gazel 849
Mısra: **4**
Satranç oyunu.
3. Yüri yek-rengüñi vāsıta-i rāḥat bil
4. Olma āzürde dü reng olmada saṭranç gibi

saṭr-ı cebīndür:
1. **saṭr-ı cebīndür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Alın yazısı.
29. Tertīb-i kārgāh-ı ḫilāfetde her biri
30. Ruḫsār-ı dīne saṭr-ı cebīndür çehār-yār

saṭr-ı cebīnüñ:
1. **saṭr-ı cebīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 456
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Alın.
7. Dendānları imālar ider sīn-i sücūda
8. Maʿnāsını fehm eyleyene saṭr-ı cebīnüñ

saṭr-ı der-kenār:
1. **saṭr-ı der-kenār:**
Gazel 752
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kenara yazılan yazı (Camilerde mihrabın kenarında çoğunlukla ayetlerin yer aldığı bir satır yer alır).
9. Düşüp cüzʾice kec-ṣaff-ı Ayāṣūfiyye şeklinde
10. İmām olmış maḥalli lafẓı saṭr-ı der-kenār üzre

saṭr-ı evvel:
1. **saṭr-ı evvel:**
Gazel 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Baştaki satır, birinci satır.
1. Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayridan şöhretlüdür
2. Saṭr-ı evvel namede ʿizzetlüdür rifʿatlüdür

saṭr-ı evvelde:
1. **saṭr-ı evvelde:**-*de*
Gazel 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İlk satır.
3. Saṭr-ı evvelde ẓuhūr eyledi lafẓ-ı āmid
4. Olıcaḳ fāl-güşāyende-i dīvān-ı ümīd

saṭr-ı fermān:
1. **saṭr-ı fermān:**
Kaside 19
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Fermanın satırları.
15. Üç sütūn ile budur keştī-i Nūḥ
16. Saṭr-ı fermān aña mevc-i deryā

saṭr-ı fermān ü berāt:
1. **saṭr-ı fermān ü berāt:**
Tarih 97
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ferman ve buyruğun yazıları, satırları.
11. Görinür ṣadr-ı sevādında binā-yı şehrüñ
12. Saṭr-ı fermān ü berāt üzre mis̱āl-i ṭuġrā

saṭr-ı nüḫüst-nāme-i şevḳ:
1. **saṭr-ı nüḫüst-nāme-i şevḳ:**
Gazel 595
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Duygu coşkunluğu mektubunun ilk satırı.
5. Saṭr-ı nüḫüst-nāme-i şevḳ olmadan tamām
6. Dāmāna indi şaḳḳ-ı ḳalem iştiyāḳdan

satvet:
1. **satvetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 102
Mısra: **9**
Güç, kuvvet.
9. Düşmen-i maġrurun olma satvetinden tersnāk
10. Peşşe vīrān-sāz-ı maġz-ı naḫvet-i Nemrūd olur

ṣavb:
1. **ṣavba:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Taraf, yön.

23. Taḳdīr-i Kirdgār idüp ḳāḍī-i ḥarem
24. Taḥrīk idüp o ṣavba rikāb-ı ʿazīmeti

ṣavfet-i billūr:
1. **ṣavfet-i billūr:**
Kaside 7
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Kristalin duruluğu.
117. ʿUrūḳ-ı ḫāke düşerse furūġ-ı reʾyi olur
118. Nümūde maʿden-i āhende ṣavfet-i billūr

ṣavlecān-ı ḳażā:
1. **ṣavlecān-ı ḳażā:**
Tarih 82
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Kader savlecanı (Savlecan; Cirit oyununda kullanılan eğri sopa, çevgân).
53. Kimi dir kim bu tūp-ı zerrīni
54. Atdı meydāna ṣavlecān-ı ḳażā

ṣavmaʿa:
1. **ṣavmaʿa:**
Gazel 224
Mısra: **5**
İbadet yeri, tekke.
5. Ḥüccetle senüñdür bilürüz ṣavmaʿa zāhid
6. Fermān-ı şeh-i ʿaşḳ ile mey-ḫāne bizümdür

2. **ṣavmaʿada:***-da*
Gazel 566
Mısra: **5**
İbadet yeri, tekke.
5. Zāhid yüri var ṣavmaʿada çille-nişīn ol
6. Sen meykedenüñ ẕevḳ ü ṣafāsın ne bilürsin

ṣavrul:
1. **ṣavrulmadadur:***-mada, -dur*
Gazel 309
Mısra: **4**
Savrulmak, yayılmak, saçılmak, dağılmak.
3. Olur enfāsla gencīne-i hestī ber-bād
4. Kemterīn bād ile ṣavrulmadadur ḫırmenümüz

ṣavt:
1. **ṣavtı:***-ı*
Gazel 143
Mısra: **5**
Ses, seda.
5. Pür olduġı dem cāmuñ olur ṣavtı diger-gūn
6. Eṭfālüñ ider ḥilm ṣadāsın müteġayyir

ṣavt u maḳāmāt:
1. **ṣavt u maḳāmāt:**
Gazel 867
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Makam ile sesli okuma.
13. Ġazeli ṣavt u maḳāmāt ile teşhir itmek
14. Çengiler şekline ṣoḳmaḳ gibidür tāzeleri

ṣavur:
1. **ṣavursun:***-sun*
Gazel 706
Mısra: **1**
(Rüzgar) Önüne gelen bir şeyi havaya kaldırıp sağa sola uçurmak.
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

saʿy:
1. **saʿyini:***-i, -n, -i*
Tarih 27
Mısra: **7**
Çaba, gayret.
7. Saʿyini meşkūr u ḫayrātını maḳbūl eylesüñ
8. Rütbe-i ḥadd-i kabūl-ı ḥażret-i Rabbüʾl-ʿibād

2. **saʿyiyle:***-i, -y, -le*
Tarih 77
Mısra: **43**
Çaba, gayret.
43. Saʿyiyle oldı ʿālī-nāmūsı dīn ü devlet
44. ʿAṣrında buldı rāḥat hüccāc-ı beyt-i Yezdān

3. **saʿyini:***-i, -n, -i*
Tarih 86
Mısra: **17**
Çaba, gayret.
17. Saʿyini meşkūr idüp bānīsinüñ dāreynde
18. Her ne ise maṭlabı iḥsān ide Bārī Ḫudā

ṣay:
1. **ṣaymaz:***-maz*
Gazel 289
Mısra: **7**
(Şöyle veya böyle olduğunu) Kabul etmek, addetmek.
7. Ṣaymaz āhenger-i bāzār-ı hüner cevherdār
8. Çıḳmasa ābdan āteş saçarak āhenümüz

2. **saymaz:***-maz*
Gazel 149
Mısra: **13**
(Şöyle veya böyle olduğunu) Kabul etmek, addetmek.
13. Saymaz bu kārgehde seni kimse rū-sepid
14. Cebr eylesen de kesrleri mūmiyā ḳadar

saʿy eyle:
1. **saʿy eyle:**
Gazel 367
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Çalışmak, çabalamak.
25. Saʿy eyle naḳş-ı ḥikmetinde idrāke Ṣāniʿün
26. Bī-ṣunʿ-ı Ḥaḳ müşāhede-i mā-sivā ġalat

2. **saʿy eyle:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çalışmak, çabalamak.
5. Gördükçe yāri eyler pervāz reng-i rūlar
6. Saʿy eyle sen de ey dil reng-i peride göster

saʿy eyledügüñ:
1. **saʿy eyledügüñ:***-düg, -ü, -ñ*
Gazel 147
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çalışmak, çabalamak.
7. Der-sāʿat olur pā-zede-i ṣāʾika-yı ḳahr
8. Taʿmīrine saʿy eyledügüñ ḫāne-i tedbīr

saʿy idüp:
1. **saʿy idüp:***-üp*
Gazel 538
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Koşmak, yürümek (Bu mânâ ile yalnız hac sırasında Safâ ile Merve arasındaki koşma hakkında kullanılır).
1. Gel gönül ʿazm-i reh-i beyt-i Ḫudā eyleyelüm
2. Saʿy idüp Merveʾye taḥṣīl-i ṣafā eyleyelüm

saʿy itdi:
1. **saʿy itdi:***-di*
Tarih 104
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Çalışmak, çabalamak, gayret etmek.
47. Bu ḫıdmet-i marziyyeye saʿy itdi muhaṣṣal
48. Aʿyān u ahālī-i Ḥaleb cümle ser-ā-pā

saʿy itme:
1. **saʿy itme:***-me*
Gazel 601
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çalışmak, çabalamak, gayret etmek.
5. Bih-būdī-i ümīdüme saʿy itme ey felek
6. Rüsvāy ider cerāḥat-ı nāsūr merhemin

saʿy itmese:
1. **saʿy itmese:***-me, -se*
Gazel 642
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çalışmak, çabalamak, gayret etmek.
3. Miḥnet-i saʿy daḫı baʿżılaruñ ḳısmetidür
4. Yoḫsa saʿy itmese de vāsıl olur ḥāṣıl olan

saʿy ü kūşişle:
1. **saʿy ü kūşişle:***-le*
Tarih 16
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Çalışıp çabalama.
81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü kūşişle

82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

ṣayd:
1. **ṣayda:**-*a*
Gazel 136
Mısra: **12**
Avlama.
11. Taʿẓīm ile ser üzre getürsek ʿaceb midür
12. Murġ-ı ümīdi ṣayda ḳafesdür ʿimāmeler

2. **ṣāydını:**-*ını*
Gazel 30
Mısra: **5**
Av.
5. Pāyında bulur ṣāydını ʿAnḳā-yı tevekkül
6. İtmez heves-i ṣayd ile bāl ü pere minnet

3. **ṣaydı:**-*ı*
Gazel 321
Mısra: **8**
Avlamak.
7. Cism-i nizārum üzre urup ḥalḳa ḥalḳa dāġ
8. Bir şāh-bāz ṣaydı içün dām ḳurmışuz

4. **ṣayduñ:**-*uñ*
Gazel 193
Mısra: **6**
Av.
5. Cisminde ṭamarlar sayılur ʿāşıḳ-ı zāruñ
6. Hep ṣayduñ içündür bu ḳadar dām u ṭuzaklar

5. **ṣayd:**
Gazel 580
Mısra: **8**
Av.
7. Ṣaydı ṣayyād şikār itmede söz yoḳ ammā
8. Ḳayd-ı ṣayda düşürür ṣayd daḫı ṣayyādın

6. **ṣayd:**
Kaside 2
Mısra: **34**
Av.
33. Bu fenā ṣaydgehinde ʿacabā var mı ola
34. Ṣayd içün kendisi ṣayd oldıġın añlar ṣayyād

7. **ṣaydı:**-*ı*
Gazel 580
Mısra: **7**
Av.
7. Ṣaydı ṣayyād şikār itmede söz yoḳ ammā
8. Ḳayd-ı ṣayda düşürür ṣayd daḫı ṣayyādın

8. **ṣayda:**-*a*
Gazel 341
Mısra: **10**
Av, avlama.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

ṣayd eyler:
1. **ṣayd eyler:**-*r*
Gazel 704
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
5. Ṣayd eyler o āhūları şāhīn-i nigāhı
6. Kim olmış ola nergis-i cennetde çeride

ṣayd ide:
1. **ṣayd ide:**-*e*
Gazel 628
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
5. Murġ-ı cānı per açmadan ide ṣayd
6. Öyle bir şāhbāza ʿaşḳ olsun

2. **ṣayd ide:**-*e*
Gazel 628
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
7. İde ṣad cānı bir girişmede ṣayd
8. Gamze-i siḥr-sāza ʿaşḳ olsun

ṣayd idüp:
1. **ṣayd idüp:**-*üp*
Gazel 835
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
3. Gūş u hūşumdan idüp ṣayd o engüşt-i laṭīf
4. Götürüp ṭıfl-ı debistān cünūn itdi beni

ṣayd it:
1. **ṣayd it:**
Gazel 742
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Avlamak, av etmek.
17. Āvāredür şemīm-i ser-i zülfi ey ṣabā
18. Ṣayd it çemen götürmeden evvel konaġına

ṣayd itmek:
1. **ṣayd itmek:**-*mek*
Gazel 43
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
3. Zāġ-ı şebi ṣayd itmek içün perveriş eyler
4. Bir ṭāʾir-i zerrīn-per ü bāli ḳafes-i ṣubḥ

2. **ṣayd itmek:**-*mek*
Gazel 627
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Avlamak, av etmek.
9. O vaḥşi āfeti ṣayd itmek isterse dil-i Nābī
10. Niyāz itdükçe tekrār eylesün teʾkīd göstersün

ṣayd oldıġın:
1. **ṣayd oldıġın:**-*dı, -ġı, -n*
Kaside 2
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Av olmak.
33. Bu fenā ṣaydgehinde ʿacabā var mı ola
34. Ṣayd içün kendisi ṣayd oldıġın añlar ṣayyād

ṣayd olurdı:
1. **ṣayd olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 11
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Av olmak.
69. Ḳarīn-i taḳviye-i baḫtı olsa ger zuʿafā
70. Kemīne beççe-ı ʿuṣfūra ṣayd olurdı ʿuḳāb

ṣayd u şikârı:
1. **ṣayd u şikârı:**-*ı*
Gazel 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Avlanma.
1. Ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnün ẕevḳ-i bahārı nʾeyler
2. Ahū-perest-i çeşmüñ ṣayd u şikârı nʾeyler

ṣayd-efken-i nāz:
1. **ṣayd-efken-i nāz:**
Gazel 198
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cilve avcısı.
7. Kimi terkīye aṣar bilsem o ṣayd-efken-i nāz
8. Kʾahū-yı çeşmini ḥasret-keş-i fitrāk eyler

ṣaydgāh:
1. **ṣaydgāhda:**-*da*
Gazel 407
Mısra: **4**
Avlanma yeri, avlak.
3. Maḥallesin ṭolaşur dil o āfetüñ ammā
4. O ṣaydgāhda bir gün şikar olur giderek

ṣaydgeh:
1. **ṣaydgehinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 2
Mısra: **33**
Av yeri.
33. Bu fenā ṣaydgehinde ʿacabā var mı ola
34. Ṣayd içün kendisi ṣayd oldıġın añlar ṣayyād

ṣayd-ı hümā-yı maʿrifet itmek:
1. **ṣayd-ı hümā-yı maʿrifet itmek:**-*mek*
Gazel 746
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İlim kuşunu avlamak.
1. Ṣayd-ı hümā-yı maʿrifet itmek delīl ile
2. Ḥabs-ı meʾāldür ḳafes-i ḳāl ü ḳıyl ile

ṣayd-ı maʿnā:
1. **ṣayd-ı maʿnā:**
Gazel 28
Mısra: **12**

Kelime Tipi: -
Mana avı.
11. Bād-pāy-i nefes üzre sipeh-i ṣavt-ı ḥurūf
12. Ṣayd-ı maʿnā içün eyler tek u pūyı seyr it

ṣayd-ı zebūnı:
1. **ṣayd-ı zebūnı:**-*ı*
Gazel 514
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aciz veya zayıf kalınmış av.
7. Ṣayd-ı zebūnı eylemeden ġayrı der-kemend
8. Āyā görür mi fāʾide ṣayyādumuz bizüm

sāye:
1. **sāyedür:**-*dür*
Gazel 516
Mısra: **9**
Gölge.
9. Pīrāmenümde gerdiş iden sāyedür yine
10. Bigānemin ne ḥācetidür ḫıdmetüm benüm

2. **sāyesi:**-*si*
Gazel 45
Mısra: **3**
Gölge.
3. Bir ẕerre penāh eyleyecek sāyesi yoḳdur
4. Farż eyleyelüm zerden imiş zer-ʿalem-i çerḫ

3. **sāyeden:**-*den*
Gazel 115
Mısra: **9**
Gölge.
9. Āvāre dil seni ṣakınur sāyeden bile
10. Ey mihr-i ḥüsn sāye de sāʾir degül midür

4. **sāyesin:**-*si, -n*
Gazel 57
Mısra: **9**
Gölge II himaye, gözetme.
9. Dūr eylemesüñ sāyesin erbāb-ı recādan
10. Her naḫl kʾola neşv ü nemādan müteleẕẕiẕ

5. **sāyemle:**-*m, -le*
Gazel 97
Mısra: **14**
Gölge II himaye, gözetme.
13. Dıraḫt-ı köhne sāl-i būstān-ı ʿuzletüm Nābī
14. Benüm sāyemle berg-i rāḥatum bārumdan efzūndur

6. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 216
Mısra: **2**
Gölge II himaye, gözetme.
1. Pāy-ı yāre düşmeġe aġyārdan nevbet mi var
2. Sāyesinde naḫl-i ümmīdün meġer rāḥat mı var

7. **sāyeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 473
Mısra: **3**
Gölge II himaye, gözetme.
3. Sāyeñi sen de diriġ eyleme ey seng-derūñ
4. Sıġınan sāyesine rāḥat olur dīvāruñ

8. **sāyesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 473
Mısra: **4**
Gölge II himaye, gözetme.
3. Sāyeñi sen de diriġ eyleme ey seng-derūñ
4. Sıġınan sāyesine rāḥat olur dīvāruñ

9. **sāye:**
Gazel 658
Mısra: **12**
Gölge II himaye, gözetme.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

10. **sāyeñi:**-*ñ, -i*
Kaside 11
Mısra: **124**
Gölge II himaye, gözetme.
123. Sen ol nihāl-i ser-efrāz-ı bāġ-ı devletsin
124. Ki Ḫıżra nāziş ider sāyeñi memerr iden āb

11. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Kaside 16
Mısra: **140**
Gölge II himaye, gözetme.
139. Şāh-ı cihān ḫidīv-i ḫidīvān fer-i felek
140. Kim sāyesinde ḫalḳ bulur istirāḥati

12. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **16**
Gölge II himaye, gözetme.
15. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-i berīn
16. Olur sāyesinde kederden emīn

13. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **18**
Gölge II himaye, gözetme.
17. Ḳılur seyr-i naḳşını Rıḍvān recā
18. İder sāyesinde bihişt ilticā

14. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **48**
Gölge II himaye, gözetme.
47. İde mesʿūd ü mübārek Mevlā
48. Sāyesinde ide envāʿ-ı ṣafā

15. **sāyesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **62**
Gölge II himaye, gözetme.
61. Her elif bir nihāl-i müsteṡna
62. Sāyesi ilticāgeh-i fuḳarā

16. **sāyesi:**-*si*
Tarih 55
Mısra: **5**
Gölge II himaye, gözetme.
5. Oldı ḫalḳa sāyesi sermāye-i emn ü emān
6. Fetḥ-i bāb-ı ʿadl u ṣarf-ı cevher-i dād eyledi

17. **sāyesini:**-*si, -n, -i*
Tarih 94
Mısra: **32**
Gölge II himaye, gözetme.
31. İlāhī eyle o mihr-i sipihr-i salṭanatuñ
32. Ser-i memālik-i İslāma sāyesini medīd

18. **sāye:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Gölge.
9. Āvāre dil seni ṣakınur sāyeden bile
10. Ey mihr-i ḥüsn sāye de sāʾir degül midür

19. **sāye:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Gölge.
7. Biz sāyeyüz sücūd ile meʾmūr isek nʾola
8. Sāye ne dem ki ḫāke düşer ser-nigūn düşer

20. **sāyeyüz:**-*yüz*
Gazel 188
Mısra: **7**
Gölge.
7. Biz sāyeyüz sücūd ile meʾmūr isek nʾola
8. Sāye ne dem ki ḫāke düşer ser-nigūn düşer

21. **sāyesi:**-*si*
Gazel 215
Mısra: **4**
Gölge.
3. Ekṡer olur kemāl zevāle ḳarībter
4. Vaḳt-i ġurūb sāyesi şaḫṣuñ mezīd olur

22. **sāyesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 380
Mısra: **7**
Gölge.
7. Ḥamldan sāyesini ʿāciz olur gāv-ı zemīn
8. Olunursa ne ḳadar kār-ı günāhum taḫfīf

23. **sāye:**
Gazel 401
Mısra: **18**
Gölge.
17. Luṭf uman ʿaṣr fürū-māyelerinden Nābī
18. Sāye ümmīdin ider bāl ü perinden mekesüñ

24. **sāyeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 459
Mısra: **7**
Gölge.
7. Sāyeyüz biz bizi ol sāʿat iderler pā-māl
8. Ṣāḥib-i ẓıll ile iṡbāt-ı müsāvāt itsek

25. **sāyemi:**-*m, -i*
Gazel 483
Mısra: **8**
Gölge.
7. Rū-māle ḫāk-pāyine yoḳ çünki dest-res

8. İtdüm edā-yı ḫıdmet içün sāyemi vekīl

26. **sāyemüz:**-*müz*
Gazel 534
Mısra: **4**
Gölge.
3. Āyā bu ḫāke başdı mı ol māh-rū diyü
4. Her ḫāke rūy-māldedür sāyemüz bizüm

27. **sāye:**
Gazel 577
Mısra: **7**
Gölge.
7. Düşde görmez sāye serv ü güli Ferhād ü Ḳays
8. Olsa da sāye-i müyesser bīd-i mecnūndur düşen

28. **sāyemde:**-*m, -de*
Gazel 677
Mısra: **11**
Gölge.
11. Sāyemde bile ẓāhir olur neşʾe-i vuṣlat
12. Maʿcūn-ı vefā vāsıṭa-i taḳviyet olsa

29. **sāyeñe:**-*ñ, -e*
Kaside 10
Mısra: **95**
Gölge.
95. İlāhi her dem idüp kendü sāyeñe maḥrem
96. İlāhi ḫāk-i derin eyle būsegāh-ı kibār

30. **sāye:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **21**
Gölge.
21. Ṣalmış mı cebīn-i mihre sāye
22. Ṭuġrāyı ḫidīv-i ʿarş-pāye

31. **sāyesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **2**
Gölge.
1. Ey ḫoşā bārgeh-i tāze-zemīn
2. Sāyesi ḫāki ider müşg-āgīn

32. **sāyesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **98**
Gölge.
97. Ẕāt-ı pāki vücūda virdi nūr
98. ʿAdemi itdi sāyesi maʿmūr

33. **sāye:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **146**
Gölge.
145. İtmeyicek ṣāḥib-i sāye meded
146. Sāye ne ḳadar ki ide nīk ü bed

34. **sāyesini:**-*si, -n, -i*
Kıt'a 2
Mısra: **14**
Gölge.
13. Līk şimdi budur ümmīd-i mukīmān-ı Ḥaleb
14. İtmeye refʿ-i Ḫudā sāyesini şehbādan

35. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Gölge.
3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi
4. Olsun İbrāhīm Pāşā ḫoş-nişīn

36. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Tarih 5
Mısra: **3**
Gölge.
3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi
4. Olsun İbrāhīm Pāşā ḫoş-nişīn

37. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Tarih 55
Mısra: **25**
Gölge.
25. Sāyesinde feyż alup āb-ı revān-baḫş-ı ḫalīl
26. Çeşme-i māʾüʾl-ḥayātı vardı irşād eyledi

38. **sāyesine:**-*si, -n, -e*
Tarih 121
Mısra: **30**
Gölge.
29. Hem rāḥat u hem ẕevḳ u temāşāya olur ġarḳ
30. Cān atsa nʾola sāyesine devlet ü rifʾat

39. **sāyesini:**-*si, -n, -i*
Tarih 138
Mısra: **54**
Gölge.
53. Āfitāb-ı felek-efrūz-ı ḫıred kʾitmişdür
54. Mülk-i İslāma Ḫudā sāyesini ḥıṣn-ı ḥaṣīn

40. **sāyesi:**-*si*
Gazel 69
Mısra: **14**
Gölge.
13. Ḫ∨ābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
14. Būsenüñ sāyesi ruhsārına düşse uyanur

41. **sāyenüñ:**-*nüñ*
Gazel 673
Mısra: **10**
Gölge.
9. Nābiyā itmez idi dāmen-i dīvāra girīz
10. Sāyenüñ ḥavṣalası olsa eger dīvāra

42. **sāyesi:**
Gazel 90
Mısra: **9**
Gölge II himaye, gözetme (sultân bağlamında).
9. Serinde olmayınca sāyesi kim iʿtibār eyler
10. ʿAceb mi dāmen-i ṭuġrāya rū-māl itse fermānlar

43. **sāyelerinde:**-*ler, -i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **56**
Yardım, himaye.
55. Bir nice gün mā-ḥaṣal-ı bī-nevā
56. Eyledi çün sāyelerinde ṣafā

44. **sāyesin:**-*si, -n*
Tarih 96
Mısra: **17**
Yardım, himaye.
17. Yine luṭf-ı Ḥaḳ sāyesin eyledi
18. Aḳālīm-i İslāma rāḥat-fežāy

sāye ṣalarsa:
1. **sāye ṣalarsa:**-*ar, -sa*
Tarih 56
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Koruyup gözetmek, himâyesi altına almak.
29. Ḳaçsun ejderden ḳaçar gibi ser-ā-pāy ʿArab
30. Kangı ṣaḥrāya ṣalarsa sāye tūġ-ı ḫoş-ḫırām

saye ṣaldı:
1. **saye ṣaldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **354**
Kelime Tipi: -
Koruyup gözetmek, himâyesi altına almak.
353. Aġlar iken bu sūz ile nā-gāh
354. Üstüme saye ṣaldı feyż-i İlāh

sāye ṣalduġındandur:
1. **sāye ṣalduġındandur:**-*du, -ġı, -n, -dan, -dur*
Tarih 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Üzerine gölge etmek.
19. Üstine sāye ṣalduġındandur
20. Bārgāh-ı şehinşeh-i devrān

sāye ṣalsa:
1. **sāye ṣalsa:**-*sa*
Gazel 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Üzerine gölge etmek II Uğurlu, şanslı gelmek; üst makam veya kişinin himayesine girmek.
1. Serv-ḳaddüm sāye ṣalsa baġa ʿarʿar ḫāk olur
2. Reng-i ruḫsārın görüp güller girībān-çāk olur

sāyeāsā:
1. **sāyeāsā:**
Gazel 397
Mısra: **12**
Gölge gibi.
11. Nūr-ı ḥüsnün ʿāşıḳı bir gūne bī-tāb itdi kim
12. Sāyeāsā baʿd -ez-īn hicrāna istiʿdādı yoḳ

sāyebān:
1. **sāyebānından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 92
Mısra: **20**
Gölgelik, otağ.
19. Dü sütūn ile urur dāġ-ı derūn-ı çerḫe
20. Sāyebānından ider ebr-i bahār istiʿṭā

2. **sāyebān:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **55**
Gölgelik, otağ.

55. Olur mı bunuñ gibi bir sāyebān
56. Kʾola müsteẓil sāye-i Müsteʿān

3. **sāyebānın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **2**
Gölgelik, otağ.
1. Ḫoşā bārgāh-ı felek-destgāh
2. Ki nuṣret ider sāyebānın penāh

sāyebān-ı devleti:
1. **sāyebān-ı devleti:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Saltanatının gölgesi, devletinin çadırı.
69. Dād-ḫ∨āhānuñ penāhı sāyebān-ı devleti
70. Bī-kesānun rūzgār-ı ʿadli yār u yāveri

sāyebān-ı keremün:
1. **sāyebān-ı keremün:**-*ün*
Kaside 2
Mısra: **285**
Kelime Tipi: -
Cömertlik otağı.
285. Sāyebān-ı keremün basṭ-ı cenāḥ itmiş iken
286. İtmem ümmīd ki açuḳda ḳalam rūz-ı meʿād

sāyebān-ı nāzenīn:
1. **sāyebān-ı nāzenīn:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Narin çadır.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Ki naẓīrin görmemiş çerḫ-i berīn

2. **sāyebān-ı nāzenīn:**
Tarih 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Narin çadır.
1. Saʿd ola bu sāyebān-ı nāzenīn
2. Kim nazīrin görmemiş çerḫ-i berīn

sāyebān-ı ser-i ādem:
1. **sāyebān-ı ser-i ādem:**
Tarih 92
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnsanın başı üstündeki gölgelik.
11. Seyrine kim ki gelür olduġını seyr eyler
12. Sāyebān-ı ser-i ādem per ü bāl-i ḥavrā

sāye-endāz:
1. **sāye-endāz:**
Tarih 26
Mısra: **17**
Gölge salan.
17. Letāfet bunda bunca sāye-endāz olduġındandur
18. Cihānuñ pādişāhı dīn-i İslāmuñ nigehdārı

sāye-endāz-ı kerem:
1. **sāye-endāz-ı kerem:**
Gazel 353
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnsana kerem gölgesi salan.
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
2. Sāye-endāz-ı kerem bir naḫl-i dil-cū ḳalmamış

sāye-endāz-ı selānik:
1. **sāye-endāz-ı selānik:**
Tarih 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Selanik şehrini gölgesine alan.
3. Sāye-endāz-ı Selānik olıcaḳ devletle
4. Eyledi ḫāne-i Maḥmūd Aġayı meʾvā

sāye-figen:
1. **sāye-figen:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **42**
Gölge salan, gölge düşüren.
41. Devlet ile o vezīr-i aḥsen
42. ʿArż-ı Rūmʾa olıcaḳ sāye-figen

sāye-fiken olıcaḳ:
1. **sāye-fiken olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Tarih 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gölge düşüren/gölgeleyen olmak.
9. Dest-fermā-yı uluʾl-emr şerīʾatle çıḳup
10. Farḳ-ı bī- devletiyāna olıcaḳ sāye-fiken

sāye-gīr-i serv ü çenār olmadan:
1. **sāye-gīr-i serv ü çenār olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 137
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Servi ve çınar ağacının gölgesini tutan olmak.
7. Yād eyledükçe ġayret-i naḫl-i bülendüñi
8. Dil sāye-gīr-i serv ü çenār olmadan ḳaçar

sāye-güster:
1. **sāye-güster:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **16**
Gölge salan, gölge eden II iltifat eden; koruyan.
15. Sebzeler tāze cūylar pür-cūş
16. Sāye-güster nihāller hem-dūş

2. **sāye-güster:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Gölge eden.
7. Kenār-ı dīdeden dūr olmasın ʿaks-i ḳad-i cānān
8. Leb-i ser-çeşme-i ġam sāye-güster bir dıraḫt ister

sāye-i ʿadl:
1. **sāye-i ʿadl:**
Kaside 18
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Adaletin gölgesi.
59. Ḥalebe nām-ı şerīfüñ ṣalalı sāye-i ʿadl
60. Oldı āsūde-i gehvāre-i rāḥat fuḳarā

sāye-i ʿadlinde:
1. **sāye-i ʿadlinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 103
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Adaletin gölgesi.
27. Ki ṣadr-ı devletin bir ḫayr-h∨āha eyledi tefvīż
28. Ki oldı sāye-i ʿadlinde rāḥat ser-be-ser dünyā

sāye-ı ʿālemi:
1. **sāye-ı ʿālemi:**
Kaside 11
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Sancağının gölgesi.
61. O āṣaf-ı sipeh-ārā ki sāye-ı ʿālemi
62. Olur seḥāb-ı ser-i āfitāb-ı ʿālem-tāb

sāye-i ʿanber-sāya:
1. **sāye-i ʿanber-sāya:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Anber gibi güzel kokulu gölge.
5. Lafẓ seccāde-ṣıfat itse revādur rūmāl
6. Ḫāmesinden dökilen sāye-i ʿanber-sāya

sāye-ı ʿāṭıfetün:
1. **sāye-ı ʿāṭıfetün:**-*ü, -n*
Kaside 9
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
İyilik saçan gölge.
129. Germi-i tāb-ı ḥavādiṣden eyā evc-i kerem
130. Sāye-ı ʿāṭıfetün üstüme bir ḫayme yiter

sāye-i bād ider:
1. **sāye-i bād ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın gölgesi yapmak.
113. Nefes-i ḥāsid-i bed-ḫ∨āhı dokunsa bāda
114. Gülşeni hem şeb ü hem gülḫan ider sāye-i bād

sāye-i bārgehinde:
1. **sāye-i bārgehinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 92
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Otağın gölgesi.
69. Sāye-i bārgehinde ola āsūde cihān
70. Fitneden ḳurtula ʿālem bula rāḥat fuḳarā

sāye-i bārī:
1. **sāye-i bārī:**
Tarih 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gölgesi, halife.

1. Taʿālallah zihī çetr-i hümāyūn-ı cihāndārī
2. Ki eyler cilvegeh gāhī derūnın sāye-i Bārī

sāye-i bī-cāna:
1. **sāye-i bī-cāna:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Cansız gölge.
17. Luṭfı ʿukalā ṣāḥib-i ẓıldan ider ümmīd
18. Nā-dandur iden sāye-i bī-cāna teşebbüs̱

sāye-i çenār:
1. **sāye-i çenār:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çınar ağacı gölgesi.
9. Remīde-dillerüñ el gölgesiyle ḳāniʿdür
10. Müsāfirāne gelür sāye-i çenār lez̠īz̠

sāye-i destüñ:
1. **sāye-i destüñ:**-*ü, -ñ*
Kıt'a 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Elin gölgesi.
15. Ruḫsāre-i evraka düşen sāye-i destüñ
16. Āyīne-i ʿadl efser-i dād eylesün Allāh

sāye-i devlet ü iḳbāli:
1. **sāye-i devlet ü iḳbāli:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve iyi talihin gölgesi II Saltanatın gölgesi.
117. İde āfāḳı pür-āvāz şüküh u şanı
118. Sāye-i devlet ü iḳbāli ola ʿālem-gīr

sāye-i dīvār:
1. **sāye-i dīvār:**
Kaside 10
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Duvar gölgesi, dilencilerin sığındıkları yerler.
47. Zamān-ı luṭfı ġınā-baḫş-ı ehl-i faḳr olalı
48. Gedāya āh çeker şimdi sāye-i dīvār

sāye-i dīvārdan:
1. **sāye-i dīvārdan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Duvar gölgesi.
3. Bir mihre z̠erreyüz ki fürūġ-ı cemālden
4. Kūyında mihr sāye-i dīvārdan geçer

sāye-i dīvārumuza:
1. **sāye-i dīvārumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 798
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Duvar gölgesi.
1. Teşnedür bāġ-ı İrem sāḥa-i gülzārumuza
2. Reşk ider bāl-i Hümā sāye-i dīvārumuza

sāye-i elṭāfuñda:
1. **sāye-i elṭāfuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 12
Mısra: **173**
Kelime Tipi: -
Lütuf gölgesi, iyilik himayesi.
173. Yoḫsa Allāh bilür sāye-i elṭāfuñda
174. Kimseden z̠erre ḳadar görmedi ṭabʿum ālām

sāye-i eyvān-ı ḳanāʿat:
1. **sāye-i eyvān-ı ḳanāʿat:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kanaatın geniş salonu.
9. İtme heves-i sāye-i bāl ü per-i ʿAnḳā
10. Güsterde iken sāye-i eyvān-ı ḳanāʿat

sāye-i eyyām-ı ṣafā-baḫşında:
1. **sāye-i eyyām-ı ṣafā-baḫşında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 97
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönle huzur ve neşe veren devrin gölgesi/himayesi.
3. Olıcaḳ sāye-i eyyām-ı ṣafā-baḫşında
4. Gıbṭa-fermāy-ı cinān şehr-i dil-ārāy-ı Ruḥā

2. **sāye-i eyyām-ı ṣafā-baḫşında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 97
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönle huzur ve neşe veren devrin gölgesi/himayesi.
3. Olıcaḳ sāye-i eyyām-ı ṣafā-baḫşında
4. Gıbṭa-fermāy-ı cinān şehr-i dil-ārāy-ı Ruḥā

sāye-i gül:
1. **sāye-i gül:**
Gazel 879
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gül fidanının gölgesi.
5. Yanub bülbül olurdı sāye-i gül cāy-ı pervāne
6. Ḥuṣūl-ı z̠evḳ-i rāḥat olsa mevḳūf-ı edeb şimdi

sāye-i ḥaḳ:
1. **sāye-i ḥaḳ:**
Kaside 13
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Hakk'ın yeryüzündeki gölgesi, halife, padişah.
101. Ehline şimdi olunmaḳla emānet teslīm
102. Eyledi sāye-i ḥaḳ mühr-i şerīfe ikrām

sāye-i ḥıfẓuñda:
1. **sāye-i ḥıfẓuñda:**-*u, -ñ, -da*
Kıt'a 64
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Korumasında, gölgesinde olmak (Allah'ın koruması altında olmak).
1. Vir İlāhī ʿAlī Pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ
2. ʿÖmrine devletine sāye-i ḥıfẓuñda maḳām

sāye-i ḫudāy-ı ġayūr:
1. **sāye-i ḫudāy-ı ġayūr:**
Kaside 7
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gölgesi.
67. Ne gūne neyyir-i aʿẓam ḫulāṣa-ı ʿālem
68. Niẓām-baḫş-ı ümem sāye-i Ḫudāy-ı Ġayūr

sāye-i hümāyūn:
1. **sāye-i hümāyūn:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Mübarek, kutlu, uğurlu gölge.
143. Ṣalsun ṣafaḳ olduġınca gül-gūn
144. ʿĀlemlere sāye-i hümāyūn

sāye-i iḳbāl ü cāhında:
1. **sāye-i iḳbāl ü cāhında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 24
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Makam ve güzel talihin gölgesi/himayesi.
13. Pādişāhuñ sāye-i iḳbāl ü cāhında müdām
14. İkisin daḫı muʿammer ide luṭfiyle Ḫudā

sāye-i iḳbālin:
1. **sāye-i iḳbālin:**-*i, -n*
Tarih 121
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Makam ve güzel talihin gölgesi/himayesi.
13. Mānend-i Hümā sāye-i iḳbālin idüp basṭ
14. Girmiş ḳanadı altına erbāb-ı saʿādet

sāye-i ikbālünde:
1. **sāye-i ikbālünde:**-*ün, -de*
Gazel 652
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun gölgesi.
9. Ḫalḳı āsūde idüp sāye-i ikbālünde
10. Saña Nābī gibi dünyāyı duʿā-ḫ∨ān itsün

sāye-i ilāhī:
1. **sāye-i ilāhī:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gölgesi. Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi.
81. Şāyeste-i taḫt-ı pādişāhı
82. Nūr-ı ḥaḳ u sāye-i İlāhī

sāye-i ʿināyetümüzden:
1. **sāye-i ʿināyetümüzden:***-ü, -müz, -den*
Gazel 719
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yardım etme gölgesi, lütufta bulunma gölgesi.
3. Fütādegān-ı ġama sāye-i ʿināyetümüzden
4. Zekāt-baḫş-ı per ü bāl idük zamān ile biz de

sāye-i inṣāfında:
1. **sāye-i inṣāfında:***-ı, -n, -da*
Tarih 92
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Adalet gölgesi.
51. Ṣadre teşrīf ideli sāye-i inṣāfında
52. Ẓālimīn buldı cezā oldı sitem nā-peydā

sāye-i ḳalemüñ:
1. **sāye-i ḳalemüñ:***-üñ*
Gazel 588
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kalemin gölgesi.
13. Sedd itme cūy-ı feyżi ser-i şiʿr-i tāzeden
14. Nābī ḳo sāye-i ḳalemüñ zāʾil olmasun

sāye-i keremlerine:
1. **sāye-i keremlerine:***-ler, -i, -n, -e*
Kaside 4
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Cömertlik gölgesi.
39. İt sāye-i keremlerine Nābī iltica
40. Aṣḥāb-ı ʿacze ḥıṣn-ı ḥaṣīndür çehār-yār

sāye-i leb:
1. **sāye-i leb:**
Gazel 717
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dudağının gölgesi.
5. Cismi nāzik ol ḳadar kim sāye-i leb düşmeden
6. Cāy-ı gül-būse döner rūyında derrākīlere

sāye-i luṭfında:
1. **sāye-i luṭfında:***-ı, -n, -da*
Tarih 121
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Lütfun gölgesi. II Himaye.
21. Eylerse nʾola sāye-i luṭfında tefāḫḫur
22. Yoḳ ṣaḥn-ı zemīn giydügi bunuñ gibi ḫilʿat

sāye-i luṭfunda:
1. **sāye-i luṭfunda:***-un, -da*
Gazel 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Lütfun gölgesi.
5. Raḳīb sāye-i luṭfunda oldı perverde
6. Anuñçün ey gül-i ter böyle ḫām ḳalmışdur

2. **sāye-i luṭfunda:***-un, -da*
Gazel 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Lutfunun gölgesi.
5. Raḳīb sāye-i luṭfunda oldı perverde
6. Anuñçün ey gül-i ter böyle ḫām ḳalmışdur

sāye-i menḥusuñda:
1. **sāye-i menḥusuñda:***-uñ, -da*
Kaside 9
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Uğursuz gölge.
41. Ḥālüm āsūde idi sāye-i menḥusuñda
42. Üstüme şāh-ı meserret çekemezdi ʿasker

sāye-i müsteʿān:
1. **sāye-i müsteʿān:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Kendisinden yardım istenen, yardımı dilenen Allah'ın himayesi.
55. Olur mı bunuñ gibi bir sāyebān
56. Kʾola müsteẓil sāye-i Müsteʿān

sāye-i müyesser olsa:
1. **sāye-i müyesser olsa:***-sa*
Gazel 577
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gölgesi gibi olmak.
7. Düşde görmez sāye serv ü güli Ferhād ü Ḳays
8. Olsa da sāye-i müyesser bīd-i mecnūndur düşen

sāye-i pādişāh-ı deryā-dil:
1. **sāye-i pādişāh-ı deryā-dil:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Gönlü geniş, cömert padişahın gölgesi, himayesi.
173. Seri üstinden olmaya zāʾil
174. Sāye-i pādişāh-ı deryā-dil

sāye-i perr-i hümā:
1. **sāye-i perr-i hümā:**
Tarih 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Devlet kuşunun kanadının gölgesi.
9. ʿİẕārında görince sāye-i perr-i Hümā ṣandum
10. Seḥāb-ı mihr-pūş-ı dür-nis̠ārı eyledüm der-yād

sāye-i rāyāt-ı ʿizz ü iḳbāli:
1. **sāye-i rāyāt-ı ʿizz ü iḳbāli:***-i*
Kaside 14
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Şan ve şeref sancağının gölgesi.
85. Düşince sāye-i rāyāt-ı ʿizz ü iḳbāli
86. Niẓām buldı ḳudūmiyle Baṣra vü Baġdād

sāye-i şefāʿata çek:
1. **sāye-i şefāʿata çek:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Şefaat gölgesine almak, şefaat edeceği kimseler zümresine dahil etmek.
113. Şefḳatüñ defterinden eyleme ḥaḳḳ
114. Al elin sāye-i şefāʿata çek

sāye-i ser-ʿalem-i devletidür:
1. **sāye-i ser-ʿalem-i devletidür:**
Kaside 8
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Saltanatının en tepesinde duran nişanın gölgesi.
39. Ẓıll-ı memdūd-ı Ḫudā Ḥażret-i Ḫān Aḥmed kim
40. Sāye-i ser-ʿalem-i devletidür mihr-i münīr

sāye-i şīşe-i ṣahbāyı:
1. **sāye-i şīşe-i ṣahbāyı:***-y, -ı*
Gazel 512
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şarap şişesinin gölgesi.
5. Zūr-ı ser- leşker-i ġam defʿine ʿaḳlum var iken
6. Sāye-i şīşe-i ṣahbāyı penāh eyleyemem

2. **sāye-i şīşe-i ṣahbāyı:***-y, -ı*
Gazel 512
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şarap şişesinin gölgesi, himayesi.
5. Zūr-ı ser- leşker-i ġam defʿine ʿaḳlum var iken
6. Sāye-i şīşe-i ṣahbāyı penāh eyleyemem

sāye-i südde-i saʿādetden:
1. **sāye-i südde-i saʿādetden:***-den*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Devlet kapısının himayesi.
23. Sāye-i südde-i saʿādetden
24. Ḫırmen-i pür-nevāl-i devletden

sāye-i taḫtuñda:
1. **sāye-i taḫtuñda:**
Gazel 540
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gölgesinde, himayesinde.
9. Sāye-i taḫtuñda feyż-i Ḥaḳḳ ile olsun naṣīb
10. Her diyāra devlet-i ḥüsnüʾl-meʾāb-ı Arż-ı Rūm

sāye-i temkīn:
1. **sāye-i temkīn:**
Tarih 51
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlılık gölgesi.
33. Biñ yüz on sālinüñ hilālinde
34. Ḥalebʾe ṣaldı sāye-i temkīn

sāye-i ẕāt-ı ḫudā:

1. **sāye-i ẕāt-ı ḫudā:**
Tarih 138
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Allh'ın yeryüzündeki gölgesi.
43. Sāye-i ẕāt-ı Ḫudā ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
44. Ki vücūdındadur esrār-ı tılısm-ı tekvīn

sāye-i zīr-i cenāḥında:
1. **sāye-i zīr-i cenāḥında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 135
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kanadının gölgesinin altı (Himayesi bağlamında).
3. Cihān āsūde iken sāye-i zīr-i cenāḥında
4. Ḳażā bir ġayrı gūne naḳşa tertīb-i sevād itdi

sayesi üstine düşdükde:
1. **sayesi üstine düşdükde:**-*dükde*
Kıt'a 104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Himaye etmek, kol kanat germek.
3. ʿĀdet budur ekābir ider dest-gīrlik
4. Bir derdmendüñ üstine düşdükde sayesi

sāye-ṣıfat:
1. **sāye-ṣıfat:**
Gazel 163
Mısra: **13**
Gölge gibi.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-ṣıfat hicri ḳafādār
14. Nābī bu ḳadar sūz ü güdāzuñ yiri yoḳdur

2. **sāye-ṣıfat:**
Gazel 459
Mısra: **5**
Gölge sıfatlı, gölge gibi, gölge.
5. Olacaḳ sāye-ṣıfat kendimizüz püşt be-ḫāk
6. Ne ḳadar çerḫ ile daʿvā-yı muḳāvāt itsek

sāyesine aldı:
1. **sāyesine aldı:**-*dı*
Gazel 172
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gölgesi altına almak (Mecazen himaye etmek).
11. Aldı çenār sāyesine cūyı cū daḫı
12. Pāyine ser-nihāde olursa ʿaceb midür

sāyeveş:
1. **sāyeveş:**
Gazel 342
Mısra: **2**
Gölge gibi.
1. Ser-i kūyına yārūñ ʿāşıḳ-ı bī-çāre yüz ṭutmuş
2. Zemīne sāyeveş taṣvīrveş dīvāre yüz ṭutmış

saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden:
1. **saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden:**-*den*
Tarih 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İleri gelenlerin çabası.
1. Girīdʾüñ ʿuḳde-i düşvār olan ḥısn-ı felek-resmin
2. Olınca fetḥe maẓhar saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden

sāyīde olsa:
1. **sāyīde olsa:**-*sa*
Gazel 713
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Aşındırılmış, sürtülerek parlatılmış olmak.
13. Sāyīde olsa çerḫe ser-i tūde-i günāh
14. Düşmez ġubār-ı naḳş yem-i raḥmet üstine

ṣayıl:
1. **ṣayılur:**-*ur*
Tarih 92
Mısra: **61**
Hesaplanmak, sayılmak.
61. Ṣayılur ẕāt-ı kerīminde olan ḥüsn-i ṣıfāt
62. Baḥruñ emvācın eger mümkin olursa iḥṣā

ṣayḳal urmış:
1. **ṣayḳal urmış:**-*mış*
Kıt'a 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cila vurmak, parlatmak.
1. Didiler kel köpegüñ yārānı
2. Başına gördiler urmış ṣayḳal

ṣayḳal urur:
1. **ṣayḳal urur:**-*ur*
Gazel 204
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cila vurmak, parlatmak.
9. Urur ṣayḳal olınca mū-sepīd āyīne-i cāna
10. Hevā bulmaḳ güşāyiş berfden ṣoñra mücerrebdür

ṣayḳal virür:
1. **ṣayḳal virür:**-*ür*
Gazel 861
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Parlaklık vermek.
17. Feneri rūşen iden şemʿ-i żiyā-güsteridür
18. Nūr-ı bāṭınla virür ṣūrete ṣayḳal maʿnā

ṣayḳal-zede oldı:
1. **ṣayḳal-zede oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cila vurulmuş olmak (Parlak bir surette yaratılmak bağlamında).
1. Naḳş göstermek içün ḫāme-i ṣunʿ-ı üstād
2. Oldı ṣayḳal-zede bu nüh varaḳ-ı kevn ü fesād

ṣayyād:
1. **ṣayyād:**
Gazel 580
Mısra: **7**
Avcı.
7. Ṣaydı ṣayyād şikār itmede söz yoḳ ammā
8. Ḳayd-ı ṣayda düşürür ṣayd daḫı ṣayyādın

2. **ṣayyād:**
Kaside 2
Mısra: **34**
Avcı.
33. Bu fenā ṣaydgehinde ʿacabā var mı ola
34. Ṣayd içün kendisi ṣayd oldıġın añlar ṣayyād

3. **ṣayyād:**
Tarih 42
Mısra: **16**
Avcı.
15. Her gören ṣaḥn-ı dil-pezīrin olur
16. Murġ-ı ʿişret şikār ider ṣayyād

4. **ṣayyādumuz:**-*u, -muz*
Gazel 514
Mısra: **8**
Avcı.
7. Ṣayd-ı zebūnı eylemeden ġayrı der-kemend
8. Āyā görür mi fāʾide ṣayyādumuz bizüm

5. **ṣayyādın:**-*ı, -n*
Gazel 580
Mısra: **8**
Avcı.
7. Ṣaydı ṣayyād şikār itmede söz yoḳ ammā
8. Ḳayd-ı ṣayda düşürür ṣayd daḫı ṣayyādın

6. **ṣayyādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **16**
Avcı.
15. Ġafil olma emr ber- ʿaks olmadan kʾahūlaruñ
16. Merdümekle çeşmi dām u dānedür ṣayyādına

sāz:
1. **sāz:**
Gazel 430
Mısra: **17**
Çalgı aleti.
17. Sāz ü riyāż ü bāde daḫı gerçi şarṭdur
18. Dilberdür eñ mühimteri esbāb-ı ʿişretüñ

2. **sāzı:**-*ı*
Gazel 400
Mısra: **2**
Her çeşit mûsikî âletine verilen isim, çalgı.
1. Çoḳdan şikeste eyler idük tār-ı niʿmetüñ
2. Olsa taṣarrufunda eger sāzı devletüñ

3. **sāzlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 69
Mısra: **19**
Her tür müzik aracı, çalgı II Kamış.

19. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ ile ṭabʿları sāzlaruñ
20. Biri āvāz idicek cümlesi birden boşanur

sazende:
1. **sazende:**
Gazel 167
Mısra: **19**
Saz çalan, mutrip yerine kullanılan tabir.
19. Sazende daḫı rütbe-i ẓılletdedür ammā
20. Remmāl ü müneccim gibi menḫūs degüldür

2. **sāzende:**
Gazel 730
Mısra: **9**
Saz çalan, mutrip yerine kullanılan tabir.
9. Sāzende tāb-dādelügi gūş-ı sāzına
10. Gūyā mesāġ yoḳ dimedür istimāʿına

sāzende-i mizāc-ı devādur:
1. **sāzende-i mizāc-ı devādur:***-dur*
Gazel 293
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dermanın yapısını düzenleyen.
5. Ṭutduḳça nabżumuz gelür efġāna tār-ı rek
6. Sāzende-i mizāc-ı devādur tabībümüz

sāz-ı binā-yı devlet:
1. **sāz-ı binā-yı devlet:**
Kaside 24
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Saltanat düzeni, devlet işleri düzeni.
39. Nice āṣaf o ḳodı sāz-ı binā-yı devlet
40. Nice āṣaf o şikest-āver-i fevc-i ḫuşemā

sāz-ı nabzı:
1. **sāz-ı nabzı:***-ı*
Gazel 129
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Nabzın atış sesi.
5. Rāmişger-i ḥayāt ider enfāsını bülend
6. İtdükçe sāz-ı nabzı nevaziş ṭabībler

sāz-ı vefā:
1. **sāz-ı vefā:**
Gazel 494
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Vefa sazı.
1. Ser-cūş-ı nifāḳ olsa ʾayān mevc-i girān ol
2. Añılsa eger sāz-ı vefā mūy-ı miyān ol

sāz-nevāzān:
1. **sāz-nevāzān:**
Gazel 165
Mısra: **5**
Saz çalanlar.
5. Ḳavm-i Mūsāʾya idüp sāz-nevāzān taḳlīd
6. Ḳomış adını ḳamış pirāmenüñ mūsiḳār

se:
1. **se:**
Kaside 6
Mısra: **20**
Üç.
19. Ḫalife-zāde vüşeh-zāde vü Nebī-zāde
20. Se rütbedür şeref-i dūdmān-ı Mevlānā

2. **se:**
Kaside 27
Mısra: **14**
Üç.
13. Cemʿ-i ḳuṭbiyyet ü ferdiyyet ü ġavs̱iyyet ile
14. Se sütūn üzre ṭurur bārgeh-i rifʿat-ı Şeyḫ

3. **se:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **13**
Üç.
13. Se sütūn üzre müzeyyen endām
14. Şāṭır-ı zer kemeri tābe-ḳıyām

4. **se:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **52**
Üç.
51. Ki odur Kaʿbe-i ḥācetmendān
52. Se sütūn üzre nʾolsa olsa ʿıyān

5. **se:**
Kıt'a 12
Mısra: **6**
Üç.
5. İresin ol senenüñ ʿīdine kim
6. Göresin pīş-i elifde se dü

6. **se:**
Tarih 51
Mısra: **25**
Üç.
25. Manṣıb u pāye ile oldı se sāl
26. Maḥrem-i pādīşāh-ı ʿadl-āyīn

7. **se:**
Tarih 121
Mısra: **16**
Üç.
15. Ḫūbān-ı sehī-ḳad gibi zerrīn kemer ile
16. İtmiş se sütūn merkez-i ḫıdmetde iḳāmet

8. **se:**
Tarih 121
Mısra: **18**
Üç.
17. Üç ḳubbesi urmış felegüñ sinesine daġ
18. Üç tūġ ile itmiş se sütūn ʿakd-ı uḫuvvet

9. **se:**
Tarih 122
Mısra: **18**
Üç.
17. Nice yıllarda ḳaṭʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

10. **se:**
Tarih 138
Mısra: **76**
Üç.
75. Sāl-i tārīḫini is̱bāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aḫ-ı şīn

11. **se:**
Tarih 142
Mısra: **29**
Üç.
29. Tārīḫini lisān se tūġ ile didi feth
30. Açdı cihāda bāl ile per sancaḳ-ı şerīf

se hezāruñ biri:
1. **se hezāruñ biri:**
Tarih 147
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Üç binden biri.
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

sebā:
1. **sebādan:***-dan*
Gazel 654
Mısra: **2**
Ar. Belkıs'ın Yemen'de vaktiyle pek mamur olan şehri. (Bâ'nın sükûnuyla sebe dahi denilir).
1. Ey nāme sen ol māh-likādan mı gelürsin
2. Ey hüdhüd-i ümmīd Sebādan mı gelürsin

sebʿa-i seyyār:
1. **sebʿa-i seyyār:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Yedi seyyar yıldız.
127. Ṣıdḳ u iḫlāṣ ile idüp niyyet
128. İtdi bu ḫıdmet-ı şerīfe ḳıyām

sebʿa-i seyyāresin:
1. **sebʿa-i seyyāresin:***-si, -n*
Tarih 30
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Yedi seyyar yıldız.
31. Tāc-ı zerrīnin iderdi āsmān endāḫte
32. Sebʿa-i seyyāresin eylerse gül-mīḫ-i deri

sebāk:
1. **sebaḳ:**
Gazel 683
Mısra: **12**
Ders, öğüt vermek.
11. Ṭıfllar bilmez idi itdi o da şimdi ẓuhūr
12. Sebaḳ ile okumak şiveyi mekteblerde

2. **nā-sebākdur:***-dur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **126**
Görülmemiş, duyulmamış.
125. Bu da baña bir ʿaṭā-yı Ḥaḳdur
126. Eslāfda mis̱li nā-sebākdur

sebāḳ-ḫ∨ān-ı maḥabbet eyler:
1. **sebāḳ-ḫ∨ān-ı maḥabbet eyler:**
Gazel 557
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Muhabbet öğrencisi yapmak.
9. O ṭıfl-ı mektebi ḫavfum budur pīrāne-ser Nābī
10. Seni eyler sebāḳ-ḫ∨ān-ı maḥabbet tā elif beyden

sebak-h∨ān-ı reşād olsa:
1. **sebak-h∨ān-ı reşād olsa:**-*sa*
Gazel 102
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Doğru yolda giden talebe olmak.
7. Olsa pīr-i deyrden yek-dem sebak-h∨ān-ı reşād
8. Buḫl-ı nādān h∨āce-i taʿlīmgāh-ı cūd olur

sebaḳ-ḫ∨ān-ı ümīd olasın:
1. **sebaḳ-ḫ∨ān-ı ümīd olasın:**-*a, -sın*
Gazel 52
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ümit dersini okuyan öğrenci olmak.
9. Evvelā vesvese-i yeʾsden ol müstaʿviż
10. Besmeleyle olasın ṣoñra sebaḳ-ḫ∨ān-ı ümīd

sebāt:
1. **s̱ebāt:**
Gazel 737
Mısra: **2**
Sabit olma, bir hâlde, bir mahalde ber-karâr olma.
1. Vücūd rū be-seferdür ḳarār olınsa bile
2. S̱ebāt ṣanma s̱ebāt iḫtiyar olınsa bile

2. **s̱ebāt:**
Gazel 737
Mısra: **2**
Sabit olma, bir hâlde, bir mahalde ber-karâr olma.
1. Vücūd rū be-seferdür ḳarār olınsa bile
2. S̱ebāt ṣanma s̱ebāt iḫtiyar olınsa bile

3. **s̱ebāt:**
Gazel 737
Mısra: **5**
Sabit olma, bir hâlde, bir mahalde ber-karâr olma.
5. S̱ebāt olur mı esās-ı ʿināyet olmayıcaḳ
6. Binā-yı ṭūl-ı emel üstüvār olınsa bile

sebāt buldı:
1. **s̱ebāt buldı:**-*dı*
Kaside 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Sebat (sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme, direşme) bulmak.
25. Anlarla buldı bünye-i dīn-i mübīn s̱ebāt
26. Dīvār-ı ser be-çerḫ-i metīndür çehār-yār

sebāt-ı ḳademümden:
1. **s̱ebāt-ı ḳademümden:**-*ümden*
Gazel 197
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dayanabilme.
3. Tevbe-i meyde s̱ebāt-ı ḳademümden ṣorma
4. Orasın sāḳī-i gül-çihrenüñ ibrāmı bilür

sebāt-ı sāye:
1. **sebāt-ı sāye:**-*e*
Gazel 862
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çalışma kararlılığı.
3. Sebāt-ı sāye tenezzüldedür ʿuluvde degül
4. Ḳalem Hümāʾya degişmez şikeste-pālığını

sebeb:
1. **sebeb:**
Gazel 89
Mısra: **9**
Neden, gerekçe.
9. Bu sūz-ı ʿaşḳa merdümek-i dīdedür sebeb
10. Her āteş ibtidāda şererden ẓuhūr ider

2. **sebeb:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Neden, gerekçe.
3. Virmemişsin ṭutalum ruhṣat-ı āġūş-ı viṣāl
4. Varmaġa meclis-i aġyāra sebeb nʾoldı saña

3. **sebebin:**-*in*
Gazel 28
Mısra: **5**
Neden, gerekçe.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. Ḫāke baḳ dīde-i ʿibretle sebūyı seyr it

4. **sebebdür:**-*dür*
Gazel 45
Mısra: **13**
Neden, gerekçe.
13. Bir daġdaġa-i miḥneti tertībe sebebdür
14. Mesmūʿ degül bī-ġarazāna niʿam-ı çerḫ

5. **sebebin:**-*in*
Gazel 76
Mısra: **5**
Neden, gerekçe.
5. Mestāneliklerün sebebin çeşm-i yāre ṣor
6. Anuñ da belki ʿaḳla muvāfıḳ cevābı var

6. **sebebden:**-*den*
Gazel 125
Mısra: **4**
Neden, gerekçe.
3. Kām-yāb olduġına kimsenüñ olmaz razı
4. Sebebden naẓar-ı himmete bī-himmetedür

7. **sebeb:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Neden, gerekçe.
3. Devrinde hep ʿalāḳasına sīnedür sebeb
4. Deryālara neẓāret ider āb-gīneler

8. **sebebden:**-*den*
Gazel 249
Mısra: **6**
Neden, gerekçe.
5. Saṭr emvācında mużmer maʿnī-i ḥubbuʾl-vaṭan
6. Ol sebebden maḳdem-i seyl-āba deryā gūş açar

9. **sebeb:**
Gazel 394
Mısra: **3**
Neden, gerekçe.
3. Sebeb hep bendeki bu vażʿ-ı bī-ṣabrānedür yoḫsa
4. O şuḫuñ ḳaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında ḳabāḥat yoḳ

10. **sebeb:**
Gazel 466
Mısra: **1**
Neden, gerekçe.
1. Seyrinden inḥirāfa sebeb gülsitānlaruñ
2. Çīn-i cebīn-i minnetidür bāġbānlaruñ

11. **sebebinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 576
Mısra: **2**
Neden, gerekçe.
1. Maʿnā-yı sitem ẓāhir iken reng-i lebinden
2. Ḳādir miyüz ammā ki sūʾale sebebinden

12. **sebeb:**
Gazel 589
Mısra: **7**
Neden, gerekçe.
7. Nizāʿ-ı ḫalḳa sebeb ārzū-yı rifʿatdür
8. Gelince refʿa ider küşt-gīrlik tenvīn

13. **sebeb:**
Gazel 702
Mısra: **4**
Neden, gerekçe.
3. Turunc-ı ġabġabıdur āftāb-ı Kenʿānʾuñ
4. Ḫırāş-ı deste sebeb meclis-i Züleyḫāʾda

14. **sebeb:**
Gazel 702
Mısra: **9**
Neden, gerekçe.
9. Sebeb tenāsüb-i çār ebrūvānıdur o bütüñ
10. Kesād-ı secdeye pīrāmen-i çelīpāda

15. **sebebin:**-*i, -n*
Gazel 714
Mısra: **13**
Neden, gerekçe.
13. ʿĀlem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ʿamelin çāh üzre

16. **sebeb:**
Gazel 800
Mısra: **4**
Neden, gerekçe.
3. Olaydı ḳudreti itmezdi ḫāṭırına güẕer
4. Sebeb cebābirenüñ ʿaczdür tevekküline

17. **sebeb:**
Gazel 888
Mısra: **5**
Neden, gerekçe.
5. Tercihine şemātet-i aʿdānuñ sebeb bu kim
6. Aḥbābuñ imtināna yaḳīndür teraḥḥümi

18. **sebebdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **16**
Neden, gerekçe.
15. Luṭf ile ḳahrı biribirinüñ āyīnesidür
16. ʿĀlemüñ naẓm-ı ḳıyāmına sebebdür eżdād

19. **sebebinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 9
Mısra: **69**
Neden, gerekçe.
69. Sebebinden olıcaḳ perde-keş-i istifsār
70. Oldı bu naġme ile zemzeme-pīrāy-ı ḫaber

20. **sebeb:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Neden, gerekçe.
15. Hengām-ı nā-tüvānī vü ʿacz u ḳuṣūrda
16. Āyā ne irtikāba sebeb bu meşaḳḳati

21. **sebeb:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **125**
Neden, gerekçe.
125. Ẓāhir olup Mīrimʾe ednā sebeb
126. Maṭlabına buldı ẓafer bī-taʿab

22. **sebebdür:**-*dür*
Tarih 46
Mısra: **4**
Neden, gerekçe.
3. Gūyiyā mecmūʿa-i eşʿār-ı ehl-i ʿaşḳdur
4. Mū-şikāfānun sebebdür nice güft ü gūyına

23. **sebebdür:**-*dür*
Gazel 154
Mısra: **7**
Neden, gerekçe.
7. Şifā-yı ṣadre sebebdür iderse de düşnām
8. Bu mīve telḫ ise de naḫl-i dil-keşümdendür

24. **sebebdür:**-*dür*
Gazel 175
Mısra: **1**
Neden, gerekçe.
1. Ḥırmāna sirişümdeki pindār sebebdür
2. Maḳṣūda baña reh-zen olan ẕüll-i ṭalebdür

25. **sebebdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **4**
Neden, gerekçe.
3. Erbāb-ı hārābatı ḳomaḳ hāline yegdür
4. Taḥrīṣe sebebdür mey-i gül-fāma yasaḳlar

26. **sebeb:**
Gazel 438
Mısra: **7**
Neden, gerekçe.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẓılletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

27. **sebeb:**
Tarih 80
Mısra: **22**
Neden, gerekçe.
21. Çoḳ zamāndur böyle sāl-i ḫayr meşhūr olmadı
22. İʿtidāle şübhe yoḳ feyż-i ḳudūmıdur sebeb

sebeb oldı:
1. **sebeb oldı:**-*dı*
Gazel 780
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vesile olmak, yol açmak.
5. Devrān aḳıtdı cevr ile seyl-āb-ı çeşmümi
6. Bu köhne ḫānenüñ sebeb oldı ḫarābına

2. **sebeb oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Vesile olmak, yol açmak.
109. Olmaġa bu ʾātıfet bedīdār
110. Hep oldı sebeb birer silāhdār

3. **sebeb oldı:**-*dı*
Kıt'a 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vesile olmak, yol açmak.
1. Ṣohbetüñden senüñ ey āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl
2. Oldı ḥırmāna sebeb vāhime-i istis̱ḳāl

4. **sebeb oldı:**-*dı*
Tarih 81
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Vesile olmak, yol açmak.
3. Himmet-i miʿmārī-i ṭabʿ-ı letāfet-güsteri
4. Böyle ḳaṣr-ı dil-keşün īcādına oldı sebeb

sebeb oldunsa:
1. **sebeb oldunsa:**-*du, -n, -sa*
Kaside 15
Mısra: **193**
Kelime Tipi: -
Vesile olmak, neden olmak.
193. Nice āsāyiş-i İslāma sen oldunsa sebeb
194. Yine taʿmīri yüzüñden olur Allāh aʿlem

sebeb olduysa:
1. **sebeb olduysa:**-*du, -y, -sa*
Kıt'a 64
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vesile olmak, yol açmak.
3. Nice tekmīline olduysa sebeb bu es̱erün
4. Eyle nokṣānlarını sen daḫı luṭfuñla tamām

sebeb olur:
1. **sebeb olur:**-*ur*
Gazel 642
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak, yol açmak.
9. Senden iʿrāżı olur ġayriye iḳbāle sebeb
10. Nābiyā meẕheb-i ġayretde budur müşkil olan

2. **sebeb olur:**-*ur*
Gazel 850
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Vesile olmak, neden olmak.
29. Gāh olur bārī hele ẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
30. Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi

sebeb-i āferīniş-i ʿālem:
1. **sebeb-i āferīniş-i ʿālem:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Kainatın yaratılış sebebi.
33. Başdı ol şebde ṣaḥn-ı mülke ḳadem
34. Sebeb-i āferīniş-i ʿālem

sebeb-i güft-gūy-ı rāz:
1. **sebeb-i güft-gūy-ı rāz:**
Gazel 502
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sırların dedikodusunu yapma nedeni.
9. Hep şevḳ-i ḥüsndür sebeb-i güft-gūy-ı rāz
10. Ḥüsn olmasa nʾolurdı ʿaceb ḥalümüz bizüm

sebeb-i ḫande-i dost:
1. **sebeb-i ḫande-i dost:**
Kaside 24
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Dostların gülmesine sebep.

41. Māye-i girye-i düşmen sebeb-i ẖande-i dost
42. Feraẖ-ı ẖāṭır-ı dīn ḳuvvet-i ḳalb-i dünyā

sebeb-i ẖilḳatidür:
1. **sebeb-i ẖilḳatidür:**-*i, -dür*
Kaside 2
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Yaratılış sebebi.
171. Ẕātı çün kevn ü mekānuñ sebeb-i ẖilḳatidür
172. Ḫalḳuñ üstinde olan ḥaḳḳı olunmaz taʿdād

sebeb-i ḥubb u vidād eylesün:
1. **sebeb-i ḥubb u vidād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Sevgisine vesile eylemek.
37. Cezb itmek içün ḳalbini merdān-ı Ḫudāʾnuñ
38. Luṭfuñ sebeb-i ḥubb u vidād eylesün Allāh

sebeb-i inkisār-ı dil:
1. **sebeb-i inkisār-ı dil:**
Gazel 367
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gönlün kırılmasının nedeni.
15. Ḫāl-i siyāhıdur sebeb-i inkisār-ı dil
16. Teʾs̱īrin ehl-i derde ider mūmyā ġalaṭ

sebeb-i irtiyāḥ ola:
1. **sebeb-i irtiyāḥ ola:**-*a*
Tarih 84
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Huzur bulma vesilesi olmak.
3. İtdi beḳāya ʿazm bu köhne ḫarābeden
4. Kim rūḥına beḳā sebeb-i irtiyāḥ ola

sebeb-i iʿtibār-ı serv:
1. **sebeb-i iʿtibār-ı serv:**
Gazel 658
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Servi ağacının itibarlı olmasının nedeni.
9. İtmez ḫazān-pezīr olacaḳ berge ser-fürū
10. Dāmān-ı çīdedür sebeb-i iʿtibār-ı serv

sebeb-i maġfiret:
1. **sebeb-i maġfiret:**
Gazel 677
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Affedilme vesilesi.
17. Nābī ne ṭurur mevc-i yem-i fażl-ı İlāhī
18. Aʿmāl-i ḫalayıḳ sebeb-i maġfiret olsa

sebeb-i rāḥat olur:
1. **sebeb-i rāḥat olur:**-*ur*
Gazel 105
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Rahatlık vesilesi olmak.
13. Sebeb-i rāḥat olur naḳş-ı ḫıred ey Nābī
14. Merdlerden göre āsūde-i terkīb zenler

sebeb-i terk-i edeb:
1. **sebeb-i terk-i edeb:**
Gazel 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Edebi terketmenin nedeni.
5. Neşʾe-i sāġar-ı Cemdür sebeb-i terk-i edeb
6. Ḫalḳı böyle niçün ögretdi ʿaceb Cem küstāḫ

sebeb-i vuṣlat olduġı:
1. **sebeb-i vuṣlat olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 382
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kavuşma vesilesi olmak.
13. Rāhında ḫāklük sebeb-i vuṣlat olduġı
14. Bir şarṭ-ı ḫuşkdur gider amma cezāsı yoḳ

sebeb-i ẓuhūr-ı ās̱ār oldı:
1. **sebeb-i ẓuhūr-ı ās̱ār oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Eserlerinin ortaya çıkmasına/ulaştırılmasına vasıta olmak.
97. Gör ḥikmeti yine bir Silāhdār
98. Oldı sebeb-i ẓuhūr-ı ās̱ār

sebep:
1. **sebeplerle:**-*ler, -le*
Gazel 669
Mısra: **6**
Sebep, neden, vesile.
5. Müyesser olmadı āmīziş-i esbābdan sūdum
6. Müsebbibden ḥicāba düşmeden ġayrī sebeplerle

sebʿ-i semāvāta:
1. **sebʿ-i semāvāta:**-*a*
Tarih 52
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Yedi kat gök.
29. Buldı kemāl-i ḥüsn-i metanetle zīb ü fer
30. Oldı külāhı sebʿ-i semāvāta müstevī

sebʿ-i şidād:
1. **sebʿ-i şidād:**
Kaside 14
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Yedi kat gök.
21. Bu ārzū-yı beşāretle çoḳdan itmiş idi
22. Dü gūş-ı mihr ile māhuñ güşāde sebʿ-i şidād

sebīke-i sīmīn:
1. **sebīke-i sīmīn:**
Gazel 561
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eritilmiş gümüş.
7. Dü gūş-ı ṭarf-ı benāgūş-ı yāre zīverdür
8. Olur zenişgeh-i ṭamġā sebīke-i sīmīn

sebīl:
1. **sebīl:**
Gazel 483
Mısra: **2**
Hayrat olarak bir cami yanında ve bir külliyeye bağlı veya bağımsız olarak yapılmış su dağıtım yeri; sebilhane.
1. Ḳalmazdı böyle teşne-i ḥayretde dil ʿalīl
2. Peydā olaydı menzil-i maḳṣūdına sebīl

2. **sebīli:**-*i*
Tarih 48
Mısra: **1**
Hayrat olarak bir cami yanında ve bir külliyeye bağlı veya bağımsız olarak yapılmış su dağıtım yeri; sebilhane.
1. Bu sebīli mevḳiʿinde eyledi Allāh binā
2. Ṣıdḳ ile Ḥācī Ḥüseyn Aġa ṣadīḳ-i ḫoş-nihād

sebīl eyledi:
1. **sebīl eyledi:**-*di*
Tarih 102
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bol bol vermek, dağıtmak.
15. Nūş idüp āb-ı revānın didi Nābī tārīḫ
16. Rāh-ı ferdāya sebīl eyledi Yūsuf Pāşā

sebīl itdi:
1. **sebīl itdi:**-*di*
Tarih 102
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dağıtmak, saçmak.
7. Vārid u ṣādır içün āb-ı zülāl itdi sebīl
8. Getüre teşnegī-i ḥaşrda rāhına Ḫudā

sebīl olan:
1. **sebīl olan:**-*an*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Bol bol akmak.
119. O şeb içre sebīl olan şerbet
120. İder işrāb kevs̱er-i Cennet

sebīl-i ʿallāmuñ:
1. **sebīl-i ʿallāmuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Doğum kontrol taşı.
15. Sözün merātibi zāhirdür ehline Nābī
16. Dinür mi sengine cevher sebīl-i ʿallāmuñ

sebḳ ide:

1. **sebḳ ide:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **-**
Önceden geçmiş olmak.
129. Dergāh-ı devletine olunmaz mı rūy-māl
130. Ol dāverüñ ki sebḳ ide böyle kerāmeti

sebḳ itdi:
1. **sebḳ itdi:**-*di*
Tarih 125
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
İleri geçmek, üstünlük sağlamak, takaddüm etmek.
25. Basarak birbirini müjdeciyān tārīḫin
26. Didiler menzili sebḳ itdi Muḥammed Pāşā

sebḳat:
1. **sebḳate:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **72**
Geçme, ilerleme.
71. Nerdübānlarda baġal-gīrlige sürʿat iden
72. Nerdübān üzre ider sebḳate şimdi iḳdām

sebḳat iden:
1. **sebḳat iden:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Geçmek, üstün olmak.
83. Ḳanı birbirisine ḫıdmet içün sebḳat iden
84. Şimdi ikrāh ile birbirine eyler ibrām

sebḳat itdügi:
1. **sebḳat itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 888
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Geçmek, geride bırakmak.
3. Ās̱ār-ı rahmetüñ ġażaba sebḳat itdügi
4. I̱mā ider buḫura gül-ābuñ teḳaddümi

sebḳat itmiş:
1. **sebḳat itmiş:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Geçmiş olan, mazide kalan.
5. Teber hīzümden alur intiḳāmın āteşüñ ammā
6. Sen āhen-dillük itme sebḳat itmiş mā-cerādan geç

sebt:
1. **sebte:**-*e*
Gazel 808
Mısra: **5**
Cumartesi.
5. İʿtibārından Yehūdʾuñ sebte itmez iḳtizā
6. Rācıḥ olmaḳ ḥüsnde pencşenbe vü āzīneye

sebʿ-ṭıbāḳ-ı sipihr-i maʿnāya:
1. **sebʿ-ṭıbāḳ-ı sipihr-i maʿnāya:**-*y, -a*
Kaside 6
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Mana semasının yedi tabakası.
31. ʿUrūca sebʿ-ṭıbāḳ-ı sipihr-i maʿnāya
32. Süṭūr-ı ṣafḥasıdur nerdübān-ı Mevlānā

sebū:
1. **sebū:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Şarap kabı, testi.
9. Mestāne cünbiş itmededür çerḫ Nābīyā
10. Dūşında mihr ü māh bilinmez sebū mıdur

2. **sebūlar:**-*lar*
Gazel 221
Mısra: **12**
Şarap kabı, testi.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥkīk
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

3. **sebū:**
Gazel 325
Mısra: **4**
Şarap kabı, testi.
3. Ümīd-i nūş-ı meyle ḫāksār olmak güzel ammā
4. Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz

4. **sebūdan:**-*dan*
Gazel 604
Mısra: **3**
Şarap kabı, testi.
3. Tākden ḫumdan sebūdan kāseden sāḳī-i bezm
4. Ṣarf ider ḫāk-i reh-i rindāna taḥṣīl itdügin

5. **sebūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 681
Mısra: **6**
Şarap kabı, testi.
5. Ol mey ki neşʾesinde ola būy-ı imtinān
6. Seng-i ḳażā ṭoḳunması ḫoşdur sebūsına

6. **sebūyı:**-*yı*
Gazel 28
Mısra: **6**
Şarap kabı, testi.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. Ḫāke baḳ dīde-i ʿibretle sebūyı seyr it

sebük-bār:
1. **sebük-bārlıḳdadur:**-*da, -dur*
Gazel 135
Mısra: **2**
Dert yükü taşımayan, düşünce ve gamdan uzak olma.
1. Efzūnī-i ḥayāt kem-āzārlıḳdadur
2. Sermāye-i necāt sebük-bārlıḳdadur

sebük-bār olamam:
1. **sebük-bār olamam:**
Gazel 523
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yükü hafif olmak.
9. Bende temkīn-i keder ṭıynet-i ḫāḳidendür
10. Neyleyüm āb-ı hevā gibi sebük-bār olamam

sebük-desti-i üstāde:
1. **sebük-desti-i üstāde:**-*e*
Gazel 178
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Üstadın kıvrak eli.
11. Dūr-bīnān ki ider naḳşa nigāh-ı diḳḳat
12. Żımn-ı ṣanʿatde sebük-desti-i üstāde baḳar

sebū-keş:
1. **sebū-keş:**
Gazel 632
Mısra: **3**
Testi çeken.
3. Gerçi bu ḫum-ḫāne-i dehrüñ sebū-keş rindiyüz
4. Bilmedük ammā ki ṣahbā-yı ṣafā keyfiyyetin

sebū-keşānuñ idi:
1. **sebū-keşānuñ idi:**-*uñ , -i, -di*
Gazel 838
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Testi çekenler, şarap içenler.
7. Alınmaz oldı elinden riyā-fürūşānuñ
8. Ḫurūş-ı vecd ezelden sebū-keşānuñ idi

sebük-maġz:
1. **sebük-maġzān:**
Gazel 525
Mısra: **14**
Hafif meşrepliler, çenesi düşükler, düşüncesizler.
13. Ben esrār-ı ḳaderle āşinālıḳ itmişüm Nābī
14. Sebük-maġzān gibi taḳdīrle ceng ü cidāl itmem

sebük-naẓar:
1. **sebük-naẓarān:**
Tarih 82
Mısra: **65**
(Meseleye) Sathi bakanlar, üstünkörü ve yüzeysel bakanlar.
65. Birisi didi ey sebük-naẓarān
66. Ey ġalaṭ-naġmegān-ı sehv-serā

sebük-revān-ı ṭaleb:
1. **sebük-revān-ı ṭaleb:**
Gazel 169
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İsteğin çok çabuk gideni.
11. ʿAceb mi menzile irse sebük-revān-ı ṭaleb
12. Ḫayāl-i zülf-i ümīd elde tāziyānesidür

sebük-ser:
1. **sebük-serlügümüñdür:**-*üm, -üñ, -dür*

Gazel 749
Mısra: **3**
Böbürlenme, hafif meşreplik.
3. Hep çekdügüm endūh sebük-serlügümüñdür
4. Bu keş-me-keşe düşmez idüm lengerüm olsa

2. **sebük-ser:**
Kıt'a 30
Mısra: **1**
Böbürlenme, hafif meşreplik.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

sebük-serī-i cüdā:
1. **sebük-serī-i cüdā:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Uzak düşmüşlüğün düşüncesizliği.
7. Olur sebük-serī-i cüdā farḳ-ı naḳş u ziyād
8. Ferāẖ ḥavṣaladur baḥr bir ḳarāra gelür

sebük-serlik:
1. **sebük-serlik:**
Gazel 261
Mısra: **6**
Böbürlenme, hafif meşreplik.
5. Refʿ-i ser itme el viricek būs-ı sīnesi
6. Ol ṣadr-ı ʿizz ü nāz sebük-serlik istemez

sebük-tāz iderse:
1. **sebük-tāz iderse:**-*er, -se*
Gazel 809
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hızlı bir şekilde koşturmak.
9. Kimdür olan bu ʿarṣada menzil-res-i murād
10. Yekrān-ı ihtimāmı sebük-tāz iderse de

sebük-ṭıynet:
1. **sebük-ṭıynet:**
Gazel 278
Mısra: **5**
Ağırbaşlı.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāẖ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

sebūyı dūşına almaz:
1. **sebūyı dūşına almaz:**-*maz*
Gazel 308
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Testiyi omzuna almak, omuzunda taşımak.
3. Almaz sebūyı gürz-ṣıfat dūşına o kim
4. Cevelānger-i mesāf-ı ẖumār olmaḳ istemez

sebū-yı meyi:
1. **sebū-yı meyi:**-*i*
Gazel 533
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Şarap testisi.
7. Ṭıfl-ı ẖıredün bārını çekmek ne belādur
8. Gāhīce sebū-yı meyi ber-dūş idebilsem

sebū-yı meyle:
1. **sebū-yı meyle:**-*le*
Gazel 166
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şarap testisi.
9. Sebū-yı meyle ibrīk-i vużū bir ẖākdür ammā
10. Ne ḥikmetdür bilinmez biri ṣāliḥ biri fāsıḳdur

sebū-yu kemteridür:
1. **sebū-yu kemteridür:**-*i, -dür*
Gazel 521
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Değersiz, küçük testi.
1. Ṭūfān kemīne ḳaṭresidür cūşumuñ benüm
2. Gerdūn sebū-yu kemteridür dūşumuñ benüm

sebz:
1. **sebz:**
Gazel 187
Mısra: **8**
Yeşil.
7. Ḫalḳa nīreng geçer maṣbaġa-i çerẖ-i kebūd
8. Kimi sebz ü kimi sürẖ u kimisi zer gider

2. **sebz:**
Kaside 17
Mısra: **56**
Yeşil.
55. Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳiyle pervāz eyleyen
56. Sürẖ olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

3. **sebz:**
Gazel 464
Mısra: **5**
Yeşillik ot, çayır; sevgilinin ayva tüyleri.
5. Şām-ı gülşende çıḳup sebz menār-ı şāẖa
6. Ḫıdmet-i lāzımedür bülbüle temcīd itmek

sebz ü surẖin:
1. **sebz ü surẖin:**
Kaside 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil ve kırmızı.
35. Zihī Ḳādir ki ẖāk-i tīre-ṭıynetden ider īcād
36. Sefīd ü zerd maʿden sebz ü surẖin cevher-i ġarrā

sebz u ter iderdi:
1. **sebz u ter iderdi:**-*er, -di*
Gazel 824
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Canlanmak, yeşermek.
7. Döksek iderdi micmere de ʿūdı sebz u ter
8. Naẖl-i ümide dökdügümüz ābrūları

sebze:
1. **sebzeler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **15**
Çimen, yeşillik.
15. Sebzeler tāze cūylar pür-cūş
16. Sāye-güster nihāller hem-dūş

2. **sebzeler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **133**
Çimen, yeşillik.
133. Sebzeler baġda reʿāyādur
134. Şeb-nem üstindeki baḳāyādur

3. **sebze:**
Kaside 10
Mısra: **16**
Çimen, yeşillik.
15. ʿAceb ki almaya ebdāl-ı bülbüli ḥayret
16. Ki gösterür aña her sebze ṣūret-i esrār

4. **sebzenüñ:**-*nüñ*
Gazel 687
Mısra: **5**
Çimen, yeşillik.
5. Sebzenüñ āb gelür pāyına yirden gökden
6. Rızḳ içün olmaduġından tek u pū ḳaydında

5. **sebzeyi:**-*y, -i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **112**
Çimen, yeşillik.
111. Şāẖlar itdi ʿarż-ı hāle şitāb
112. Eyledi der-kenārı sebzeyi āb

sebze vü şāẖı:
1. **sebze vü şāẖı:**-*ı*
Gazel 552
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yeşillik ve dal (İklimi, havası bağlamında).
3. Bād-ı ġarbı dem-i ʿĪsīʾye muʿādil olmaz
4. Sebze vü şāẖı rehā-yāfte tersālıḳdan

sebzeāsā:
1. **sebzeāsā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **101**
Yeşil otlar gibi II Ayva tüyleri gibi.
101. Sebzeāsā ẖaṭ-ı celīdür hem
102. Ol ẖaṭ üstinde rīkdür şebnem

sebze-i bigānelerle:
1. **sebze-i bigānelerle:**-*ler, -le*
Kaside 7
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Yaban otları, tarladaki mahsule zarar veren otlar.
37. Pür idi sebze-i bigānelerle gülşen-i dehr

38. Oturmış idi hümālar maḳāmına ʿuṣfūr

sebze-i ḫod-rū:
1. **sebze-i ḫod-rū:**
Kıt'a 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yabani ot.
3. Mazrūʿ-ı daʿvet ile gelür bāġ-ı ʿāleme
4. Gūyā yanınca sebze-i ḫod-rū tufeyl olur

sebze-i ḫod-rūyuz:
1. **sebze-i ḫod-rūyuz:**-*y, -uz*
Gazel 301
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yabani ot.
9. Bize kim āb virür ebr-i keremden ġayri
10. Deşt-i bī-fāʾidede sebze-i ḫod-rūyuz biz

sebze-i nev-hīz-i maʿānī:
1. **sebze-i nev-hīz-i maʿānī:**
Gazel 685
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Manaların taze yeşillikleri.
7. Çoḳdur bu ḳadar sebze-i nev-hīz-i maʿānī
8. Sevdā-zedelenmiş çemen-i yābisümüzde

sebze-i ter:
1. **sebze-i ter:**
Gazel 591
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Taze çimen, yeşillik.
9. Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūḫ ancaḳ
10. Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün

sebzezār-ı gülsitān-ı niyyeti:
1. **sebzezār-ı gülsitān-ı niyyeti:**-*i*
Tarih 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzel niyet gül bahçesinin yeşilliği.
3. Ḥażret-i ḫayrüʾn-nisāʾ-i ʿaṣr kim ḫayr itmeden
4. Sebzezār-ı gülsitān-ı niyyeti görmez ẕübūl

sebz-gūn:
1. **sebz-gūn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **219**
Yeşil renkli.
219. Sebz-gūn ẓarf ile gül-i ṣad-berg
220. Çuḳadur nice ḳat ḳalem silecek

seccāde:
1. **seccāde:**
Gazel 276
Mısra: **4**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.
3. Dünyā-perestün añlamışuz secdegāhını
4. Pür-naḳş-ı sim ü zer nice seccāde görmişüz

2. **seccāde:**
Gazel 262
Mısra: **9**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.
9. Ne ḳadar olsa da seccāde ile revnaḳ-yāb
10. Rifʿat-i menbere mihrāb ber-ā-ber gelemez

3. **seccāde:**
Gazel 479
Mısra: **10**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.
9. Eflāki güẕār eyler iken pertev-i secde
10. Bilmem nice eyler aña seccāde taḥammül

4. **seccādesin:**-*si, -n*
Gazel 489
Mısra: **18**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.
17. Berg-i gül eyledi cereyān cūybārda
18. Seccādesin bıraḳdı suya pārsā-yı gül

5. **seccādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 558
Mısra: **10**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.
9. İdüp ol rūy-ı āteşnāk ile secde dimezsin kim
10. Yanar seccādenüñ naḳşındaki ḳındīl-i bī-revġan

6. **seccāde:**
Gazel 579
Mısra: **8**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.
7. İtmezdi ḫalḳ ḳaṣd-ı s̱evāb ile pāy-māl
8. Seccāde olsa secde içün rūy-ber-zemīn

7. **seccāde:**
Gazel 801
Mısra: **2**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.
1. Güşāde bāb-ı Ḥaḳḳʾa dīdesi miḥrābı āmāde
2. Döşenmişdür reh-i ṭāʿāt-ı Rabbānīʾde seccāde

8. **seccādeye:**-*y, -e*
Tarih 108
Mısra: **6**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.
5. Cevher-i nūr-ı aṣālet berḳ urur ol mertebe
6. Kim olur ḳandīl nūr-ı cebhesi seccādeye

seccāde-i ʿamelde:
1. **seccāde-i ʿamelde:**-*de*
Gazel 65
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Amel seccadesi, ibadete kapanma seccadesi.
13. Tā key sefer mesāliḳ-i ʿiṣyāna Nābīyā
14. Seccāde-i ʿamelde iḳāmet zamānıdur

seccāde-i ḫāṣa:
1. **seccāde-i ḫāṣa:**
Gazel 556
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Patiskadan yapılmış seccade, namazlık.
3. Haṣīr-i ʿām rüchān üzredür seccāde-i ḫāṣa
4. Ṭururken ṣaḥn-ı mescid gūşe-i miḥrābı neylersin

seccāde-i naẓm:
1. **seccāde-i naẓm:**
Kaside 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şiir seccadesi (Şairlik kabiliyeti bağlamında).
13. Elli yıldur ki müsellem saña seccāde-i naẓm
14. Şimdi sensin şuʿarā zümresine şeyḫ-i kebīr

seccāde-i peşmīneye:
1. **seccāde-i peşmīneye:**-*y, -e*
Gazel 808
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yünden yapılmış seccade (Dervişlerin hırkalarının yapıldığı kumaş bağlamında).
7. Oldı bu eyyāmda ṭāʿat bile zīnet-perest
8. Secde itmez servler seccāde-i peşmīneye

seccāde-ṣıfat:
1. **seccāde-ṣıfat:**
Kaside 23
Mısra: **5**
Seccade gibi.
5. Lafẓ seccāde-ṣıfat itse revādur rū-māl

6. Ḫāmesinden dökilen sāye-i ʿanber-sāya

secde:

1. **secdelerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 496
Mısra: **19**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah’ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O’nu ululamak maksadıyle vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
19. Ḳudsiyānuñ göreli büʾl-beşere secdelerin
20. Bār-ı ḥayret felegüñ ḳāmetini eyledi ḫam

2. **secdeye:**-*y, -e*
Tarih 61
Mısra: **8**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah’ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O’nu ululamak maksadıyle vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
7. Eylemiş dīvārları meyl-i rükūʿ
8. Secdeye itmiş teveccüh saḳf-ı bām

3. **secdesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 191
Mısra: **7**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah’ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O’nu ululamak maksadıyle vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
7. Cānib-i maʿnāya fehm it secdesinden ḫāmenüñ
8. Māye-i sāmān-ı rifʿat ser-fürūluḳlardadur

4. **secde:**
Gazel 579
Mısra: **8**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah’ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O’nu ululamak maksadıyle vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
7. İtmezdi ḫalḳ ḳaṣd-ı s̱evāb ile pāy-māl
8. Seccāde olsa secde içün rūy-ber-zemīn

5. **secde:**
Gazel 589
Mısra: **14**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah’ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O’nu ululamak maksadıyle vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
13. ʿİlāc-ı çirk-i güneh secde-i darāʿatdur
14. Sepīd olur gör e bir secde ile rūy-ı nigīn

6. **secdeden:**-*den*
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah’ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O’nu ululamak maksadıyle vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
1. Bu şehr içinde o kim secdeden olur ser-keş
2. Olur menāre-ṣıfat bend-i āteşine sezā

7. **secdeden:**-*den*
Gazel 834
Mısra: **5**
Secde etme, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere getirerek alınan durum.
5. Secdeden refʿ-i ser itmezdüñ eger fehm itsen
6. Dü-kef-i nāz ile taḫmīrde miʿmārumuzı

secde idelden:

1. **secde idelden:**-*el, -den*
Gazel 739
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah’ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O’nu ululamak maksadıyle vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
3. Ḳomaz mihmān kār-ı dīgere imkān-ı güncāyiş
4. İdelden secde basṭ-ı būriyā ḳaṣr-ı cebīnümde

secde idüp:

1. **secde idüp:**-*üp*
Gazel 558
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah’ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O’nu ululamak maksadıyle vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
9. İdüp ol rūy-ı āteşnāk ile secde dimezsin kim
10. Yanar seccādenüñ naḳşındaki ḳındīl-i bī-revġan

secde itmez:

1. **secde itmez:**-*mez*
Gazel 808
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah’ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O’nu ululamak maksadıyle vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
7. Oldı bu eyyāmda ṭāʿat bile zīnet-perest
8. Secde itmez servler seccāde-i peşmīneye

secdegāh:

1. **secdegāhını:**-*ı, -nı*
Gazel 276
Mısra: **3**
Secde edilen yer, ibadethane.
3. Dünyā-perestün añlamışuz secdegāhını
4. Pür-naḳş-ı sim ü zer nice seccāde görmişüz

secdegāh eyledükçe:

1. **secdegāh eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 705
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Secde edilen yer yapmak, namaz kılma yeri yapmak.
15. Ferş-i berrāḳ-ı ruḫāmın eyledükçe secdegāh
16. Ṣāf olur āyīne-i imān Āyāṣufiyyeʾde

secdegeh-i rāz:

1. **secdegeh-i rāz:**
Gazel 380
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sırrın secde ettiği yada gizlendiği yer.
9. Būsegāh-ı ḳalem ü secdegeh-i rāz olamaz
10. Nābiyā olmayıcaḳ dāmen-i eşʿār laṭīf

secde-i bārīʾye fürū itmeyenüñ:

1. **secde-i bārīʾye fürū itmeyenüñ:**-*me, -yen, -üñ-y, -e*
Gazel 85
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yaratan için secdeye kapanmak.
5. Serini secde-i Bārīʾye fürū itmeyenüñ
6. Ḳāmeti pīş-i edānīde ḫam olmaz da nʾolur

secde-i bīhūde:

1. **secde-i bīhūde:**
Gazel 654
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nafile yere kapanma.
9. Bu secde-i bīhūde nedür her ḳademüñde
10. Ey ḫāme-i bī-maġz liḳādan mı gelürsin

secde-i dāʿimenün:

1. **secde-i dāʿimenün:**-*nün*
Gazel 578
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Devamlı secdeye kapanma (Beş vakit namaz kılma bağlamında).

1. Ḥiṣṣe-yāb olduñ ise ẕāʿiḳa-i maʿnādan
2. Secde-i dāʿimenün leẕẕetin al Ṭūbāʾdan

secde-i darāʿatdur:
1. **secde-i darāʿatdur:**-*dur*
Gazel 589
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tevazu secdesi.
13. ʿİlāc-ı çirk-i güneh secde-i darāʿatdur
14. Sepīd olur gör e bir secde ile rūy-ı nigīn

secde-i niyaz eylerse:
1. **secde-i niyaz eylerse:**-*r, -se*
Gazel 656
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarmak için secdeye kapanmak.
5. Eylerse ẖᵛāstkār-ı lebüñ secde-i niyaz
6. İtmek gerek çekīde-i yākūtdan vüżū

secde-i ṣubḥa:
1. **secde-i ṣubḥa:**
Gazel 790
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sabah secdesi, sabah namazı II Gece secdesi, teheccüd namazı.
3. İder cefā ile pervānesini ẖākister
4. O şemʿ secde-i ṣubḥa teyemmüm itdükçe

secde-i şükr ider:
1. **secde-i şükr ider:**-*er*
Gazel 309
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şükür secdesi etmek(Şükür secdesi, kendisini sevindirip mutlu edicek bir haber alan ya da arzu ettiği nimete kavuşan bir insanın, Allah'a şükür için secde etmesi demektir).
5. Būsenüñ pençe-i şekvāya görüp taḥvīlin
6. Secde-i şükr ider āsāyişine dāmenümüz

secde-i şükre varup:
1. **secde-i şükre varup:**-*up*
Tarih 104
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Şükür secdesine kapanmak.
63. Ḥāżır bulunan cümle varup secde-i şükre
64. Hep eylediler ḥamd-i Ḫudā celle taʿālā

sed:
1. **sed:**
Gazel 356
Mısra: **14**
Engel.
13. Güşād buldı hele çīn-i cebhesi Nābī
14. Ṭarīḳ-i reh-rev-i vuṣlatda sed ne müşkil imiş

2. **sed:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **69**
Engel.
69. Ḳalmadı dergāh-ı İlāhīʾde sed
70. Şimdi urılmaz ṭalebe dest-i red

3. **sed:**
Tarih 56
Mısra: **31**
Engel.
31. Önlerüñden düşmenüñ dīvār ābād ide sed
32. Ola eṭrāf-ı ḳafasından musallaṭ inhizām

sed çekdi:
1. **sed çekdi:**-*di*
Gazel 640
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Set çekmek, kapatmak, engel olmak.
1. Cebhesin eyledi pür-çīn o şeh-i kişver-i ḥüsn
2. Çekdi sed rāh-ı nigāha yine İskender-i ḥüsn

sed çekmez:
1. **sed çekmez:**-*mez*
Gazel 261
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kapamak.
9. Çekmez reh-i ümidine sed ehl-i ḥācetün
10. Şāh-ı serīr-i faḳr Sikenderlik istemez

sedd:
1. **seddine:**-*i, -n, -e*
Gazel 1
Mısra: **15**
Kapamak, tıkamak, kapanmak, tıkanmak.
15. İtmez ḳabūl seddine dād u siteddedür
16. Bāzār-ı rüsteẖīzde dükkān-ı enbiyā

2. **sedd:**
Gazel 474
Mısra: **14**
Kapamak, tıkamak, kapanmak, tıkanmak.
13. Nābi güşāde dār olaydı sezā idi
14. Sedd ile iftiẖārı ġamıdur Sikenderüñ

3. **seddine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **30**
Set, perde.
29. Pīç-i seyl-āb-ı ẖurūşānuñ arasında ḳażā
30. Āştī seddine virdi ne güzel istiḥkâm

sedd eyleyen:
1. **sedd eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 649
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Set çekmek, kapamak.
9. Ne kendi yirine ġayrı daẖı ḥissedār ider
10. Sedd eyleyen .... gūş u dehānların

sedd eyleyip:
1. **sedd eyleyip:**-*y, -ip*
Tarih 143
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Set çekmek, kapamak.
17. O tūfān-ı ẖurūşānun misāl-i sedd-i İskender
18. Rehin sedd eyleyip itdi ḥavāle ṣārim-i murhaf

sedd itdi:
1. **sedd itdi:**-*di*
Tarih 69
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Set çekmek, engellemek, bir şeyden alıkoymak.
5. İdüp vezīrini taʿyīn o pādişāh-ı güzīn
6. Memerr-i düşmeni itdi sipāh-ı din ile sedd

sedd itme:
1. **sedd itme:**-*me*
Gazel 423
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Set çekmek, engellemek, bir şeyden alıkoymak.
3. Ey ebr-i feyż merhem-i iḥsānuñ itme sedd
4. Raḥm eyle çāk-ı sinesine nāvdānlaruñ

2. **sedd itme:**-*me*
Gazel 588
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Set çekmek, engellemek, bir şeyden alıkoymak.
13. Sedd itme cūy-ı feyżi ser-i şiʿr-i tāzeden
14. Nābī ḳo sāye-i ḳalemüñ zāʾil olmasun

sedd olmaġla:
1. **sedd olmaġla:**-*maġ, -la*
Tarih 122
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Önüne durmak, engel olmak.
9. Muḥāl idi velākin kūh sedd olmaġla mabeyne
10. Sevād-ı şehre ol āb-ı zülāli eylemek icrā

sedd-i dükān-ı sūz u tāb oldı:
1. **sedd-i dükān-ı sūz u tāb oldı:**-*dı*
Gazel 843
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yanıp kavrulma dükkanına engel olmak.
11. Nigāh-ı kemterīn sedd-i dükān-ı sūz u tāb oldı
12. Metāʿ-ı ḳıymet-engīz-i niyāzum bī-bahā gitdi

sedd-i nefes iden:
1. **sedd-i nefes iden:**-*en*
Gazel 336
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Nefes almayı engellemek II Şarkı söylemyi engellemek.
7. Nefesin silsile-i dūzaḫa peyvend itsün
8. Suḫan-ı ḫayr maḳāmında iden sedd-i nefes

sedd-i rāhı:
1. **sedd-i rāhı:**-*ı*
Tarih 77
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Yolu kapama, yola set çekme.
31. Ol ʿuḳde-i ḍalālüñ ḥalline eyleyüp ḳaṣd
32. Ol sedd-i rāhı itdi taḫrībe fikr-i pinhān

sedd-i rāh-ı vaṣl olan:
1. **sedd-i rāh-ı vaṣl olan:**-*an*
Gazel 675
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma yolunda engel olmak, vuslat yolunu kapatan olmak.
3. Ey māh-pāre kimdür olan sedd-i rāh-ı vaṣl
4. Ṣoḥbet senüñle rūz-ı ezelden nasīb ise

sedd-i reh-i bād-ı ṣabā olur:
1. **sedd-i reh-i bād-ı ṣabā olur:**-*ur*
Kaside 24
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarının yolunu kapatan, tıkayan olmak.
59. Ḥıfẓı bir mertebe kim itse es̱er deryāya
60. Baḥruñ emvācı olur sedd-i reh-i bād-ı ṣabā

sedd-i sedīd çekdi:
1. **sedd-i sedīd çekdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Çok sağlam set çekmek.
99. Memerr-i nehr-i Diyāb üzre çekdi sedd-i sedīd
100. Sikenderʾüñ daḫı rūḥ-ı revānın eyledi şād

sedd-i ümīd:
1. **sedd-i ümīd:**
Gazel 733
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ümit seddi.
13. Yeʾcūc-i yeʾs itmeyicek Nābiyā ẓuhūr
14. Sedd-i ümīd degmede gelmez güşāyişe

seddine olamaz:
1. **seddine olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 539
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Engel olmak, mani olmak.
9. Olamaz seddine mecrāsına seyl-i kederüñ
10. Seng-i tedbīr ile ṣad mertebe taʿmīr itsem

sefāhat:
1. **sefāhat:**
Kıt'a 35
Mısra: **1**
Müsriflik, malını delicesine sarf etme.
1. Ne ḥased var ne sefāhat ne nifāḳ ü ne cedel
2. Görmedüm bezm-i ṣafā meclis-i taṣvīr ḳadar

sefehkārum:
1. **sefehkārum:**
Gazel 659
Mısra: **5**
Yanlış yola sapan, israf eden.
5. Günehkārum sefehkārum siyehkārum tebehkārum
6. Beni redd itme ferdā-yı ḳıyāmet yā Resūlaʾllāh

sefer:
1. **seferinde:**-*i, -nde*
Gazel 30
Mısra: **13**
Yolculuk, seyahat.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

2. **sefer:**
Gazel 65
Mısra: **13**
Yolculuk, seyahat.
13. Tā key sefer mesāliḳ-i ʿiṣyāna Nābīyā
14. Seccāde-i ʿamelde iḳāmet zamānıdur

3. **sefer:**
Gazel 222
Mısra: **2**
Yolculuk, seyahat.
1. Dildeki leşker-i endūh güẕer bilmezler
2. Sākinān-ı Ḥarem-i ʿaşḳ sefer bilmezler

4. **seferdür:**-*dür*
Gazel 366
Mısra: **6**
Yolculuk, seyahat.
5. Deste girmez meżraʿ-ı ümmīd bī-terk-i ḫodī
6. ʿĀlem-i ġaybe seferdür ibtidā tīmāre şarṭ

5. **seferi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **38**
Yolculuk, seyahat.
37. İstese nūr-ı nigāhından olur çāpükter
38. Lā-mekāna seferi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

6. **sefer:**
Kaside 9
Mısra: **72**
Yolculuk, seyahat.
71. Geldi devrān-ı ṣafā-baḫş-ı Muṣāḥib Pāşā
72. Lāzım oldı saña ey ġam ʿadem-ābāda sefer

7. **sefere:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **46**
Yolculuk, seyahat.
45. Ketm itme ṭoğrı söyle nedür maḳṣad u murād
46. Böyle değişmeden sefere ẕevḳ-i ʿuzleti

8. **seferüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **14**
Yolculuk, seyahat.
13. Didi ki ey füsürde-ḫıred pīr-i nā-tüvān
14. Ḥeftād sīnde bu seferüñ ney ki ḥikmeti

9. **seferde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **106**
Yolculuk, seyahat.
105. Tevfīḳ-i Ḥaḳ refīküñ ola Ḫıżr rehberüñ
106. Maṣḥūb ide seferde ḥażerde selameti

10. **seferde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **79**
Askerin düşman karşısına gitmek üzere hareketi.
79. Bir seferde saña sermāye-i fetḥ olmadı mı
80. Leşkerüñ çekmiş iken vādi-i idbāra ʿalem

11. **sefer:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **86**
Askerin düşman karşısına gitmek üzere hareketi.
85. Hemīşe ola baḫt ü devlet ḳarīn
86. Sefer ḫayre makrūn ẓafer hem-nişīn

12. **sefer:**
Tarih 19
Mısra: **7**
Askerin düşman karşısına gitmek üzere hareketi.
7. Aʿdā-yı dīn üzre sefer taṣmīm idüp ol dādger
8. İtdi cihānı pür-ḥaşem cemʿiyyet-i Manṣūr ile

13. **sefere:**-*e*
Tarih 133
Mısra: **18**
Askerin düşman karşısına gitmek üzere hareketi.
17. Bir nice maṣlahat-ı müşkil ü çend emr-i ḫāṭır
18. Ki henüz her birisi bir sefere erzānī

sefer iderüz:
1. **sefer iderüz:**-*erüz*
Gazel 660
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yolculuk etmek, sefere çıkmak.
1. Ḳalmadı rāh-ı talebde ḫaṭar inşāʾaʾllāh

2. İderüz kūy-ı murāda sefer inşāʾaʾllāh

sefer idüp:
1. **sefer idüp:**-*üp*
Kıt'a 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yolculuk etmek, sefere çıkmak.
1. Ḫān-ı ʿasele idüp muḳaddemce sefer
2. Bī-çāre muḥaṣṣıl alayum ṣandı nefes

sefer itdi:
1. **sefer itdi:**-*di*
Gazel 819
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yolculuk, seyahat etmek.
3. Ol dem ki itdi ḳāfile-i mā-sivā sefer
4. Ġam bār-bend-i nām ü nişān oldı gelmedi

sefer itdiler:
1. **sefer itdiler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yolculuk, seyahat etmek.
17. Olmaġ ile hem-dem-i şām ü seher
18. İtdiler İstanbulʾa birden sefer

sefer itdürür:
1. **sefer itdürür:**-*ür*
Gazel 867
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yurdışına savaşa göndermek.
1. İtdürür kişver-i efvāha sefer güfteleri
2. Giydürür besteler eşʿāra libās-ı seferi

sefīd:
1. **sefīd:**
Gazel 309
Mısra: **9**
Beyaz, ak.
9. Tār-ı mūyı çıḳarur gāh siyeh gāh sefīd
10. Mühre-bāz-ı felegün melʿabesidür tenümüz

2. **sefīd:**
Kıt'a 94
Mısra: **1**
Beyaz saçlar, ağarmış kıllar.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

sefīd oldı:
1. **sefīd oldı:**-*dı*
Gazel 65
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ağarmak.
11. Oldı beyāż-ı ṣubḥ gibi mūy-ı ser sefīd
12. Ey ḫurfe-çeşm uyan ki ʿibādet zamānıdur

sefīd olduğı:
1. **sefīd olduğı:**-*du, -ġı*
Gazel 773
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyazlamak, ağarmak.
7. Rūy-ı siyāh vāsıta-i raḥmet olmağa
8. Mūy-ı siyāh-fām sefīd olduğı güvāh

sefīd olur:
1. **sefīd olur:**-*ur*
Gazel 215
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Beyazlamak, ağarmak.
13. Nābī cemīʿ-i ḥālde baḫtum siyāh iken
14. Gör ṭāliʿi ki kürke gelince sefīd olur

sefīd ü zerd:
1. **sefīd ü zerd:**
Kaside 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Beyaz ve sarı (Gümüş ve altın bağlamında).
35. Zihī Ḳādir ki ḫāk-i tīre-ṭıynetden ider īcād
36. Sefīd ü zerd maʿden sebz ü surḫin cevher-i ġarrā

sefīne:
1. **sefīneler:**-*ler*
Gazel 246
Mısra: **6**
Gemi, keştî.
5. Sünbül ṭakar ferāġat-ı ḫāṭırla başına
6. Limānladuḳça lengerin alup sefīneler

2. **sefīnelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 855
Mısra: **4**
Gemi, keştî.
3. İstanbulʾa akarsa göñül cūyveş nʾola
4. El ṣalmada sefīnelerüñ bādbānları

3. **sefīneler:**-*ler*
Gazel 246
Mısra: **2**
Gemi II Aşık.
1. Geldi bahār itdi zemīn ʿarż-ı sīneler
2. Enfās-ı ʿİseviyle açıldı sefīneler

sefine sefine:
1. **sefine sefine:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gemiler dolusu.
7. Leẕẕetden olma telḫī-i żāhirle nā-ümīd
8. Deryā ile sefine sefine şeker gelür

sefīne-i ārāmı:
1. **sefīne-i ārāmı:**-*ı*
Gazel 53
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Huzur gemisi.
3. Urur sefīne-i ārāmı sāḥil-i yeʾse
4. Bir iki gün daḫı limanlamazsa cūş-ı ümīd

sefīne-i dil:
1. **sefīne-i dil:**
Gazel 88
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Gönül gemisi.
19. Yek nefḫa-i ʿināyet eyler kenāre vāṣıl
20. Nābī sefīne-i dil çoḳ rüzgârı nʾeyler

sefīne-i emele:
1. **sefīne-i emele:**-*e*
Gazel 670
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Emel gemisi.
13. Olduḳ kenār-ı şevḳe yine bādbān-güşā
14. Girdük sefīne-i emele biz hevā ile

sefīne-i ḫᵛāhiş:
1. **sefīne-i ḫᵛāhiş:**
Gazel 832
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönül arzusu gemisi.
9. Henüz virmedesin bādbān-ı āha güşād
10. Daḫı sefīne-i ḫᵛāhiş kenāra gelmedi mi

sefīne-i naẓarı:
1. **sefīne-i naẓarı:**-*ı*
Gazel 589
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bakış gemisi.
1. İder bu gūne ḳalursa ġarīk-i lücce-i çīn
2. Sefīne-i naẓarı çār-mevc-i çīn-i cebīn

sefīne-i ʿömr:
1. **sefīne-i ʿömr:**
Gazel 119
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ömür gemisi.
11. Biz āremīde-i keştī-i ġafletüz ammā
12. Nefes nefes cereyan üzredür sefīne-i ʿömr

sefīne-i ümmīde:
1. **sefīne-i ümmīde:**-*e*
Gazel 305
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ümit gemisi.
5. Ḫurūş-ı yeʾs ile çaldurdı ʿākibet ḳaraya
6. Bizüm sefīne-i ümmīde nāḫudālıġumuz

sefīne-nişīn-i tevekkül ü teslīm olan:
1. **sefīne-nişīn-i tevekkül ü teslīm olan:**
Gazel 104
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -

İşleri Allah'ın iradesine terk ederek kadere razı olma, her hâlükârda Allah'a güvenme ve Ona teslim olma.
3. Olan sefīne-nişīn-i tevekkül ü teslīm
4. Ġarīḳ-i mevc-be-mevc-i yem-i ʿavāṭıf olur

sefīr u peyġām:
1. **sefīr u peyġām:**
Kaside 13
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Elçiler ve haberler.
67. Çıḳdı üsrüb aradan ṭop u tüfeng itdi sükūt
68. Oldı āmed-şüde āmāde sefīr u peyġām

sefīrān-ı bihişt:
1. **sefīrān-ı bihişt:**
Kaside 13
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Cennet elçileri, Cennet bekçileri.
179. Öyle ḫıdmetde bulunduñ ki sefīrān-ı bihişt
180. Müjdesiz birbirine nāmuñı itmez iʿlām

seg:
1. **segden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **11**
Köpek.
11. Bilmede ḳadr-ı ḥayātı şīr segden dūn olur
12. Iżṭırābuñ ḥikmetin fehm itmeyen naḫcīrden

segāh itmeyelüm:
1. **segāh itmeyelüm:**
Gazel 500
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Segah makamında terennüm etmek (Segah; Klasik Türk müziğinde si perdesi ve bu perdedeki makam).
5. Naġme-i nāleyi gāhīce ḥüseynī idelüm
6. Girye-engīzümizi ġāyri segāh itmeyelüm

segān-ı kūyına:
1. **segān-ı kūyına:**-*ın, -a*
Gazel 320
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bulunduğu semtin köpekleri II Sevgilinin kapısında bekleyen rakipler.
9. Segān-ı kūyına hem-ṣoḥbet olmaġa Nābī
10. Ġubār-ı dergehine intisāba muḥtācuz

seg-i dūn:
1. **seg-i dūn:**
Tarih 77
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Densiz köpek.
13. Bulmaġla ol seg-i dūn meydān-ı cengi ḫālī
14. Cām-ı ġurūr ile mest itmişdi anı şeyṭān

seg-i kem-ḳadr-i derüñden:
1. **seg-i kem-ḳadr-i derüñden:**-*ü, -ñ, -den*
Kaside 2
Mısra: **323**
Kelime Tipi: -
Kapındaki değersiz köpek.
323. Seg-i kem-ḳadr-i derüñden daḫı kem-ḳadrterem
324. Üstüḫ∨ān-pāre-i iḥsānuñ ile it beni yād

seg-i şikārım:
1. **seg-i şikārım:**-*ım*
Gazel 561
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Av köpeği.
13. Girān gelür saña teklīf-i şerʿ ey seg-nefs
14. Seg-i şikārım ider ṭavḳ gerdenin tezyīn

seg-nefs:
1. **seg-nefs:**
Gazel 561
Mısra: **13**
Köpek olan nefis.
13. Girān gelür saña teklīf-i şerʿ ey seg-nefs
14. Seg-i şikārım ider ṭavḳ gerdenin tezyīn

seḫā:
1. **seḫā:**
Kaside 24
Mısra: **90**
El açıklığı, cömertlik.
89. Cümle ṭursun hele maḫṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

2. **şehā:**
Gazel 243
Mısra: **2**
Ey padişah, ey sevgili, ey şah.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ḫubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

seḫā vü cūd:
1. **seḫā vü cūd:**
Kaside 7
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Cömertlik.
105. Seḫā vü cūd ile taḫmīr-i ṭıyneti mecbūl
106. ʾAṭā vü luṭf ile terkīb-i ḫilkati meftūr

seḥāb:
1. **seḥābdan:**-*dan*
Gazel 184
Mısra: **17**
Bulut.
17. Rīżān olan tegerg degüldür seḥābdan
18. Nābī ḫidīv-i ʿāleme gevher niṡār olur

2. **seḥābumdan:**-*um, -dan*
Gazel 583
Mısra: **8**
Bulut.
7. Sipihr gibi tevāżūʿ ḳadüm ḫam itmişdür
8. Yaġan mekārim-i aḫlāḳdur seḥābumdan

seḥābāsā:
1. **seḥābāsā:**
Gazel 141
Mısra: **3**
Bulut gibi.
3. Seḥābāsā niṡār-ı mā-melek āsānter ammā kim
4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

2. **seḥābāsā:**
Gazel 221
Mısra: **4**
Bulut gibi.
3. Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
4. Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür

3. **seḥābāsā:**
Gazel 623
Mısra: **9**
Bulut gibi.
9. Zeri ebnā-yı ʿālem eyleyüp pinhān seḥābāsā
10. Yine āh-ı şerernāk ile giryān gösterür kendin

seḥāb-ı cān-feżādur:
1. **seḥāb-ı cān-feżādur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Hayat veren bulut.
31. Kim bu ne seḥāb-ı cān-feżādur
32. Kim ḳaṭreleri naẓar-rubādur

seḥāb-ı cūdı:
1. **seḥāb-ı cūdı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Erdem ve cömertlik bulutu.
49. Seḥāb-ı cūdı ile tāzelendi bāġ-ı emel
50. Ṣadā-yı ʿadli köhnelendi resm-i fesād

seḥāb-ı dūdīde:
1. **seḥāb-ı dūdīde:**
Kaside 11
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bulutun iki gözü.
13. O deñlü oldı seḥāb-ı dūdīde bārān-rīz
14. Ki oldı her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb

seḥāb-ı feyżündür:
1. **seḥāb-ı feyżündür:**-*ün, -dür*
Kaside 3
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Bereketli bulutlar.
25. Çemenistān-ı bihişte seḥāb-ı feyżündür

26. Medār-ı neşv ü nemā yā Muḥammed-i ʿArabī

seḥāb-ı gevher-bār:
1. **seḥāb-ı gevher-bār:**
Kaside 10
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
İnci yüklü bulut.
61. Ne baḥr gördi ne kān ne tabīʿat-ı şuʿarā
62. Kef-i nis̱ārı gibi bir seḥāb-ı gevher-bār

seḥāb-ı kerem:
1. **seḥāb-ı kerem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
İkram, cömertlik bulutu.
127. Zeyn olup ṭarf-ı baġa tāze ḳalem
128. Ḳalemiyye virür seḥāb-ı kerem

seḥāb-ı luṭfa:
1. **seḥāb-ı luṭfa:***-a*
Kaside 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Lutf, ihsan bulutu.
57. Seḥāb-ı luṭfa nā-ḳābil temānüʿ eylemek imsāk
58. Ḥudūd-ı menʿi nā-mümkin tecāvüz eylemek iʿṭā

seḥāb-ı mihr-pūş-ı dür-nisārı:
1. **seḥāb-ı mihr-pūş-ı dür-nis̱ārı:***-ı*
Tarih 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İnci saçan güneşi perdeleyen bulut.
9. ʿİżārında görince sāye-i perr-i Hümā ṣandum
10. Seḥāb-ı mihr-pūş-ı dür-nis̱ārı eyledüm der-yād

sehāb-ı nuḳre-pāşa:
1. **sehāb-ı nuḳre-pāşa:***-a*
Tarih 26
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gümüş para saçan bulut.
21. O şāhenşāh-ı ʿālī-bārgeh kim dest-i iḥsānı
22. Sehāb-ı nuḳre-pāşa ögredür resm-i keremkārī

ṣehāb-ı raḥmete:
1. **ṣehāb-ı raḥmete:***-e*
Gazel 638
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Rahmet bulutları.
7. Ṣehāb-ı raḥmete dil-dādelikden olmışdur
8. Sorulsa sīnesinüñ çāki nāvdānlardan

seḥāb-ı reşha-i ifżāl idük:
1. **seḥāb-ı reşha-i ifżāl idük:**- *i, -dü, -k*
Gazel 719
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bağışlama yağmurunun bulutu.
13. Niyāzmendlerün mezraʿ-ı ümīdine Nābī
14. Seḥāb-ı reşha-i ifżāl idük zamān ile biz de

seḥāb-ı ser-i āfitāb-ı ʿālem-tāb:
1. **seḥāb-ı ser-i āfitāb-ı ʿālem-tāb:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Dünyayı aydınlatan güneşin başındaki bulut.
61. O āṣaf-ı sipeh-ārā ki sāye-ı ʿālemi
62. Olur seḥāb-ı ser-i āfitāb-ı ʿālem-tāb

seḥāb-ı sürūr:
1. **seḥāb-ı sürūr:**
Kaside 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sevinç bulutu.
15. Cihānda ḳalmadı bir berg-i ḫuşk nā-sīr-āb
16. Tereşşüḥ eylemege başladı seḥāb-ı sürūr

seḥab-ı tīre:
1. **seḥab-ı tīre:**
Gazel 766
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Karanlık bulut.
11. Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
12. Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca

seḥāb-ı zer-bār:
1. **seḥāb-ı zer-bār:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Altın yüklü bulut.
35. Devr eyleyeli sipihr-i devvār
36. Meşhūr degül seḥāb-ı zer-bār

ṣeḥāyif:
1. **ṣeḥāyifüñ:***-üñ*
Gazel 602
Mısra: **11**
Sayfalar.
11. Olmaz ṣeḥāyifüñ yine ḳadr-i bülendi pest
12. Ṣaff-ı sipeh-keş-i ḳaleme pāy-māl iken

seḥer:
1. **seḥerinden:***-in, -den*
Gazel 547
Mısra: **10**
S Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
9. Rūyından olur sīnesinüñ ṣafveti ẓāhir
10. Maʿlūm olur ahvāl-i nehān seḥerinden

2. **seḥer:**
Gazel 464
Mısra: **4**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
3. Ḥālini pīr-i hevesnāk-ı sipihrüñ seyr it
4. Her seḥer ʿādetidür cāmeyi tecdīd itmek

3. **seher:**
Gazel 615
Mısra: **11**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
11. Ḫāmuş-ı şerm olırdı seher ʿandelīb-i zār
12. Pervānenüñ göreydi niyāz-ı şebānesin

sehergāh:
1. **sehergāhum:***-um*
Gazel 97
Mısra: **2**
Seher vakti.
1. Feżā-yı gülşenüm berg-i gülüm ḫārumdan efzūndur
2. Sehergāhum ki nūrāniyyetüm tārumdan efzūndur

seḥergeh:
1. **seḥergehidür:***-i, -dür*
Kaside 7
Mısra: **161**
Seher vakti.
161. Daḫı seḥergehidür ṣubḥgāh-ı nuṣretinüñ
162. Neler ider hele itsün nehār-ı fetḥi ẓuhūr

2. **seḥergehde:***-de*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **27**
Seher vakti.
27. Ol seḥergehde oldı çihre-nümā
28. Āftāb-ı nübüvvet-i kübrā

3. **seḥergeh:**
Tarih 82
Mısra: **1**
Seher vakti.
1. Bir seḥergeh ki beyzā-i beyzā
2. Ḫalḳa ʿarż itdi ṣūret-i ġarrā

seḥḥāre:
1. **seḥḥāresini:***-si, -n, -i*
Gazel 887
Mısra: **4**
Çok güzel ve büyüleyici kadın (Sofra bağlamında).
3. Niʿmetuʾllāh ki sūdāger-i sūḳ-ı cāndur
4. İtdi kālā ile ārāste seḥḥāresini

sehl:
1. **sehl:**
Gazel 479
Mısra: **2**
Kolay.
1. Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
2. Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül

2. **sehl:**
Kaside 16
Mısra: **103**
Kolay.
103. Ṭursun bu cümle bunları sehl idelüm şümār

104. Hażm eylesüñ mi semʿ ü baṣar bu cesāreti

sehl olurdı:
1. **sehl olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 697
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kolay olmak, kolaylaşmak.
5. Ṣūfīye sehl olurdı nigehbānī-i nefes
6. Noḳṣanı ẓāhir olmasa her bir şümārda

sehlter:
1. **sehlterdür:**-*dür*
Gazel 462
Mısra: **2**
Çok daha kolay.
1. Egerçi ẕevḳdür meyḫānelerde cām-ı Cem çekmek
2. Cemʾe menmūnlukdan sehlterdür bār-ı ġam çekmek

2. **sehlterdür:**-*dür*
Gazel 549
Mısra: **12**
Çok daha kolay.
11. Var ise ʿaḳlun ṣaḳın kūy-ı cünūndan çekme pā
12. Sehlterdür seng-i ṭıflān seng-i ṭaʾn-ı nāsdan

sehmine ḳaldı:
1. **sehmine ḳaldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **276**
Kelime Tipi: -
Kısmetine düşmek, payına düşmek.
275. Seyyiʾātum ṣıyaġ-ı cemʿi idüp istīʿāb
276. Ḥasenem ṣīġasınuñ sehmine ḳaldı efrād

sehv:
1. **sehv:**
Gazel 463
Mısra: **3**
Yanılma, yanlış.
3. Çıḳarma sehv ile destüñden ey şikār-efken
4. Şikārı ḳābil iken ḫāṭır-ı remīdemüzüñ

2. **sehv:**
Gazel 732
Mısra: **1**
Yanılma, yanlış.
1. Olur mı sehv şarābuñ hisāb-ı cāmında
2. Alup virenleri varken piyāle nāmında

sehv ile:
1. **sehv ile:**
Gazel 125
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Unutarak, yanlışlıkla.
13. Nābīyā māye-i evḳātı telefden ġayrī
14. Giryemüz sehv ile fevt itdügümüz fırṣatadur

2. **sehv ile:**
Gazel 600
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Unutarak, yanlışlıkla.
7. Evvelīn pendi budur pīr-i muġānuñ rinde
8. Ki ṣaḳın sehv ile dil-dāde-i cāh olmayasın

3. **sehv ile:**
Gazel 692
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Unutarak, yanlışlıkla.
5. Fehm eylesem metāʿ-ı ḫulūṣuñ kesādını
6. Sehv ile böyle düşmez idüm bī-riyālıġa

4. **sehv ile:**
Gazel 716
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Unutarak, yanlışlıkla.
9. Nāʾil oldı bir nigāh-ı iltifāta sehv ile
10. Nābī-i sāde-derūnuñ oldı dünyālar yine

sehv imiş:
1. **sehv imiş:**-*i, -miş*
Gazel 383
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yanılma, yanlış.
5. Ücrete gitmede kesb itdügümüz naḳd-i nefīs
6. Sehv imiş sūḳ-ı taʿayyünde dükān-gīr olmaḳ

sehv itmişüz:
1. **sehv itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hata etmek, yanılmak.
3. Ḳoymadı ʾarż itmege dildāra bir ḥarf-i niyāz
4. Bülbüle sehv itmişüz feryāda ruḫṣat virmişüz

sehv ü nisyāndur:
1. **sehv ü nisyāndur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hata, yanılma ve unutma.
109. İşi hep cümle cürm ü ʿiṣyāndur
110. Her zamān kārı sehv ü nisyāndur

sekban u deli:
1. **sekban u deli:**
Kaside 2
Mısra: **235**
Kelime Tipi: -
Yiğitlik ve çılgınlık.
235. Gitdi sekban u deli pāyesi ile ilerü
236. Bir alāy ḳara ḳura nāmı Ferīdun u Ḳubād

sekiz:
1. **sekiz:**
Tarih 26
Mısra: **10**
Sekiz.
9. Görenler olduġın bu bārgāhun çerḫe peyveste
10. Sekiz ḳatdur ṣanurlar ḳubbe-i çerḫ-i güher-bārı

sekte-i şevḳin:
1. **sekte-i şevḳin:**-*in*
Gazel 415
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şevkin sekteye uğraması, duraksaması.
1. I̮cāb iden teṣāmümidür istifādenüñ
2. Hengām-ı nutḳ sekte-i şevḳin ifādenüñ

selām:
1. **selām:**
Gazel 471
Mısra: **5**
Esenlik dileme sözü.
5. Selām pīş-rev-i ṣoḥbet olduġındandur
6. Taḳaddüm eyledügi niʿmete nemekdānuñ

2. **selāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 732
Mısra: **4**
Esenlik dileme sözü.
3. S̱evābı beytde maʿnī mis̱āli pinhāndur
4. Kibāruñ ebru ile virdügi selāmında

3. **selāma:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **34**
Esenlik dileme sözü.
33. Girih-i cebhe leb-i ḫandeye oldı tebdīl
34. Bezmden çıḳdı yirin virdi selāma düşnām

4. **selām:**
Gazel 700
Mısra: **2**
Esenlik dileme sözü (Geçmişte namelerin kenarına selam ifadesi yazılırdı ki, şair, sevgilinin yanağında çıkan ayva tüylerini yazılan bu selama benzetmiştir).
1. Ḫaṭṭ-ı zenaḫ kenāre-i ḫaṭṭ-ı ʿiẕārda
2. Gūyā ki bir selām yazılmış kenārda

selām alınmaz:
1. **selām alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 869
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinin selamına karşılık vermek, "ve aleyküm selâm" diyerek, cevap vermek.
9. Ġurūr ḥüsn ü letāfet-i ḫiṭāba māniʿ ise
10. Yā reh-güzārına varsak selām alınmaz mı

selām alup virilür:
1. **selām alup virilür:**
Gazel 142
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Selam alıp verme.

3. Rüsūm-ı luṭf u kerem ḫalḳ içinde mensīdür
4. Faḳaṭ alup virilür bir selām ḳalmışdur

selām alur:
1. **selām alur:**
Gazel 106
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Selam alan, selam alacak.
3. Kibar beste-zebān ġurūr imiş ṭutalum
4. Bu reh-güẕerde hezārān selām alur bulunur

selām eyledi:
1. **selām eyledi:***-di*
Gazel 493
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Uzakta olan birine bir kimse ya da mektup aracılığıyla esenlik dilemek.
9. Dün geldi ṣabā ṣaḥn-ı çemenden didi Nābī
10. Ḫāk-i reh-i destūra selām eyledi bülbül

selām eyler:
1. **selām eyler:***-r*
Gazel 755
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Uzakta olan birine bir kimse ya da mektup aracılığıyla esenlik dilemek.
7. Ġubār-ı vaḥşet olmaz dāmen-i ṣaḥrā-yı vaḥdetde
8. Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

selām ile ʿaleyküñ:
1. **selām ile ʿaleyküñ:***-üñ*
Gazel 748
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Selam alıp verme, selamünaleyküm ile aleykümselam.
9. Al selām ile ʿaleyküñ iltikāsından ḫaber
10. Çıkduġın hem-cins hem-cinsinüñ istiḳbāline

selām ü ṣalavātuñ:
1. **selām ü ṣalavātuñ:***-uñ*
Gazel 472
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Selam ve salat.
11. Nābī-i kemīneñden ola saña hediyye
12. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

2. **selām ü ṣalavātuñ:***-uñ*
Gazel 475
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Selam ve salat.
15. Nābī-i kemīnenden ola saña hediyye
16. Ezkā vü eʿālīsi selām ü ṣalavātuñ

selām virilür:
1. **selām virilür:***-il, -ür*
Kaside 12
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Selam vermek, selamlamak.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine vażʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

selamet:
1. **selāmetdür:***-dür*
Gazel 68
Mısra: **6**
Esenliğe kavuşma, huzura erme.
5. Ne ḥāl ise çekilür vażʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb
6. Ol ārzū ile kim ʿakıbet selāmetdür

2. **selāmetümüz:***-ü, -müz*
Gazel 264
Mısra: **8**
Esenliğe kavuşma, huzura erme.
7. Bu kārgehde tehī-destlik ile ḫoş-hālüz
8. ʿUluvv-ı rifʿate mahsūbdur selāmetümüz

3. **selāmet:**
Gazel 698
Mısra: **14**
Esenliğe kavuşma, huzura erme.
13. Düşvārcadur gerçi reh-i teng-i ḳanāʿat
14. Yoḳdur ḫaṭar ü bīmi selāmet var içinde

4. **selāmet:**
Gazel 779
Mısra: **7**
Esenliğe kavuşma, huzura erme.
7. Selāmet ister isen çıkma baḥr-ı ʿaşḳdan ey dil
8. Ki mevc-i sille-ḫor-ı redd olur kenāre gelince

5. **selameti:***-i*
Kaside 20
Mısra: **106**
Esenliğe kavuşma, huzura erme.
105. Tevfīḳ-i Ḥaḳ refīküñ ola Ḫıżr rehberüñ
106. Maṣḥūb ide seferde ḥażerde selameti

6. **selāmet:**
Tarih 132
Mısra: **2**
Esenliğe kavuşma, huzura erme.
1. Bu sāl-i saʿādet-iştimālüñ
2. Kim naḳş-ı cebīnidür selāmet

selāmet-ḫ^vāh:
1. **selāmet-ḫ^vāhında:***-ı, -n, -da*
Gazel 734
Mısra: **5**
Emniyet, huzur isteyen.
5. Selāmet-ḫ^vāhında āsyādan dāne-i gendüm
6. Ümīd-i āfiyet gerdūn-ı kec-reftāruñ altında

selāmet-i künc-i ḳanāʿatüñ:
1. **selāmet-i künc-i ḳanāʿatüñ:***-üñ*
Gazel 430
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kanaat köşesinin huzuru.
1. Olmaz firīb-ḫorde-i ikbāli devletüñ
2. Ḳadrin bilen selāmet-i künc-i ḳanāʿatüñ

selāsil-i enfāsa:
1. **selāsil-i enfāsa:***-a*
Gazel 400
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nefeslerin silsilesi, nefeslerin kesilmeden birbirini izlemesi.
7. Dervāze-i gelūna dökerler keşān keşān
8. Merbūṭdur selāsil-i enfāsa ḳısmetüñ

selāṭīn:
1. **selāṭīne:***-e*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **68**
Sultanlar.
67. Anuñ ẕātını eylemiş Kirdgār
68. Selāṭīne sermāye-i iftiḫār

2. **selātine:***-e*
Tarih 103
Mısra: **11**
Sultanlar.
11. Selātine sezā gerçi medāyīh bī-nihāyetdür
12. Berī olmaz ve līkin lafẓ-ı ẓıllullāh ile hem-pā

selef:
1. **selefümdür:***-ü, -m, -dür*
Gazel 217
Mısra: **4**
Bir görevde, bir makamda kendinden önce bulunmuş olan kimse, öncel, halef karşıtı.
3. Hāṣ itdi cünūnı baña sulṭān-ı maḥabbet
4. Bu manṣıb-ı maʿḳūlde Mecnūn selefümdür

2. **selefin:***-i, -n*
Gazel 634
Mısra: **1**
Bir görevde, bir makamda kendinden önce bulunmuş olan kimse, öncel, halef karşıtı.
1. Gendümüñ ẕillet ile ḫākde görme selefin
2. Sükkeriyyāt ile āmīḫte sīr it ḫalefin

3. **selefi:***-i*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **100**
Bir görevde, bir makamda kendinden önce bulunmuş olan kimse, öncel, halef karşıtı.
99. Anuñla da ḥubba ġāʾibāne
100. Oldı selefi yine bahāne

4. **selefüñ:***-üñ*
Tarih 125
Mısra: **13**
Bir görevde, bir makamda kendinden önce bulunmuş olan kimse, öncel, halef karşıtı.
13. Ḥarf-endāzluḳ idüp selefüñ menziline
14. Geçdi yigirmi sekiz kez o kemān-gīr-i veġā

sel-i ferah:

1. **sel-i feraḥ:**
Kaside 24
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Ferahlık seli.
25. Bī-tekellüf yüridi şehr-i dile sel-i feraḥ
26. Bulduġı yirde ġubār-ı ġamı itdi yaġmā

selīm:
1. **selīm:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **157**
Bir kusuru ve eksiği olmayan, doğru, kusursuz, eksiksiz.
157. Fāżıl u kāmil ü ḥalīm ü selīm
158. ʿĀlim ü ʿāmil ü ġayūr u kerīm

selsebīl:
1. **selsebīle:**-*e*
Gazel 373
Mısra: **6**
Cennette bir çeşme.
5. El-vedāʿ ey ḳaṭre-i āb-ı zülāl-i zemzemüñ
6. Selsebīle mevc-baḫşā-yı ḫacālet el-vedāʿ

2. **selsebīl:**
Gazel 746
Mısra: **6**
Cennette bir çeşme.
5. Biri tevażuʿ üzre biri iʿtilādadur
6. Fevvārenüñ tefāvüti çoḳ selsebīl ile

3. **selsebīl:**
Tarih 38
Mısra: **8**
Cennette bir çeşme.
7. Ser-çeşme-i ümīdini pür-cūş idüp Ḫudā
8. İtsün derūn-ı ṣāfını çün selsebīl şād

4. **selsebīl:**
Tarih 38
Mısra: **9**
Cennette bir çeşme.
9. Nābī oḳur bu mıṣraʿ-ı tārīḫi selsebīl
10. Ḥacı ʿAlī Efendiʾye bu ḫāne saʿd bād

sem sem üstine ṣunar:
1. **sem sem üstine ṣunar:**
Gazel 707
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zehir üstüne zehir sunmak.
1. Ben eyledükçe ārzū-yı dem dem üstine
2. Sāķī-i rüzgār ṣunar sem sem üstine

semʿ ü başar:
1. **semʿ ü başar:**
Kaside 16
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
İşitme ve görme, kulak ve göz.
75. Cismüñ ġıdāsı gerçi müheyyā kenārda
76. Semʿ ü başar velīk çekerler żarūreti

2. **semʿ ü başar:**
Kaside 16
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
İşitme ve görme, kulak ve göz.
103. Ṭursun bu cümle bunları sehl idelüm şümār
104. Hażm eylesüñ mi semʿ ü başar bu cesāreti

semā:
1. **semādan:**
Gazel 148
Mısra: **11**
Gök, âsmân.
11. Nüzūl-i ism semādan delīldür buña kim
12. Māh-ı evc-i leṭāfet hümā bozundısıdur

2. **semānuñ:**-*nuñ*
Gazel 759
Mısra: **13**
Gök, âsmân.
13. Semānuñ feyż-i ruḥānīsin itme arżdan ümmīd
14. Dıraḫtānuñ degül ḫāṣiyyeti peydā zilālinde

3. **semādan:**-*dan*
Tarih 66
Mısra: **3**
Gök, âsmân.
3. Hātif-i ġayb semādan Nābī
4. Didi tārīḫini ġālib be-ʿadū

semāʿ:
1. **semāʿından:**-*ın, -dan*
Gazel 554
Mısra: **7**
Mevlevi dervişlerinin ney ve kudûm eşliğinde zikir ve ayin yapmaları. Ḥalḳa-i ẕikre girüp ʿāşıḳlar itdiler semāʿ Ḥalḳa-i ẕikre girüp ʿāşıḳlar itdiler semāʿ.
7. Bilmem nice Ḫudāyı semāʿından yād ider
8. Āvāze vü uṣūl-ı neye ittibāʿ iden

2. **semāʿınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 52
Mısra: **7**
Mevlevilerin zikir esnasındaki dönüşleri.
7. Ḳuṭbuʾl-medār-ı maʿnī ki olmış semāʿınuñ
8. Fānūs-ı bī-ḳarār-ı semāvāt peyrevi

semāʿ itdi:
1. **semāʿ itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Semâ etmek, dönmek.
13. Zihī bī-ḳayd dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred kim
14. Nidā-yı İrciʿi gūş eyleyüp rūḥı semāʿ itdi

semāʿa girdi:
1. **semāʿa girdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Semâ etmek, dönmek.
47. Girdi ol şevḳ ile semāʿa felek
48. Cebhe-sāy oldı ḫāk-ı şükre melek

semāʿa girdükçe:
1. **semāʿa girdükçe:**-*dükçe*
Gazel 416
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Mevlevinin) Semaya kalkması.
9. Bir ḥabāb-ı yem-i vaḥdet külehi birisi de
10. Devr-i tennūresi girdükçe semāʿa dedenüñ

semāʿ-ı vaḥdet-i devr-i zamān-ı mevlānā:
1. **semāʿ-ı vaḥdet-i devr-i zamān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hz. Mevlana'nın yaşadığı zamandaki vahdet semaı devri.
15. Bu devre beñzemez ayīn devr-i dīgerdür
16. Semāʿ-ı vaḥdet-i devr-i zamān-ı Mevlānā

semāvāt:
1. **semāvātı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **135**
Gökler.
135. İsm-i sāmisi semāvātı güẕār itmişdür
136. Ki tevāżuʿla ide cevher-i evvel ikrām

semāvāta bülend olmış:
1. **semāvāta bülend olmış:**-*mış*
Kaside 25
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göklere yükselmek, arşa çıkmak.
19. Ḳıbāb-ı zer-ʿalem beyninde serv-i bī-ḥisābından
20. Bülend olmış semāvāta zebānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

semavāta kaldurdı:
1. **semavāta kaldurdı:**-*dı*
Gazel 846
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uçurmak, göklere savurmak.
11. Nābī hümā-yı evc-i ferāġ olduġum görüp
12. Ḳaldurdı rüzgār semavāta lānemi

semend:
1. **semendüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Kaside 11
Mısra: **126**
At.
125. Virür ṭabiʿat-ı iksīre jeng-i istihzā
126. Semendüñüñ ḳademin būs iden kemīne türāb

semenden semene:
1. **semenden semene:**
Gazel 758
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaseminden yasemine.
1. Faṣl-ı güldür idelüm geşt çemenden çemene

2. Açalum çeşm-i temāşāyı semenden semene

semender:
1. **semenderden:**-*den*
Gazel 599
Mısra: **12**
Ateşte yaşadığına inanılan hayali bir kuş.
11. Degüldür lūle leẕẕet-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

semend-ı ʿazmini:
1. **semend-ı ʿazmini:**-*i, -n, -i*
Kaside 7
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Kararlılıkla giden at.
157. Semend-ı ʿazmini ẓabṭ itmese ʾinān-ı ẓafer
158. Olurdı kişver-i aʿdā ḥayātdan mehcūr

semend-i enāmilde:
1. **semend-i enāmilde:**-*de*
Gazel 546
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parmak uçlarındaki at (Kalem bağlamında).
7. Olur semend-i enāmilde cilveden maḥrūm
8. Ḳalem ne dem ki ider ḳaṭʿ-ı eşk-i çeşm-i terin

semend-i güftāruñ:
1. **semend-i güftāruñ:**-*uñ*
Gazel 412
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Söz atı.
7. Bu deñlü eylemesün ṭayy-ı ʿarṣa-i maʿnā
8. ʿİnānını çekerek ṭut semend-i güftāruñ

semend-i iḳbāle:
1. **semend-i iḳbāle:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Talih atı.
35. O şeh-süvār ki binse semend-i iḳbāle
36. Revādur Aṣaf olursa yanınca ġāşiyedār

semend-i meşreb-i rehvārına:
1. **semend-i meşreb-i rehvārına:**-*ı, -na*
Gazel 214
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Rahvar (saramadan yürüyen) huylu at.
9. Umar boynında yārüñ sāʿid-i sīmīnini Nābī
10. Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm-raẖt ister

semend-i murāda:
1. **semend-i murāda:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Gaye atı.
141. Saʿādet ile semend-i murāda bindükçe
142. Ṭuta rikābını dest-i duʿā ile zühhād

semend-i müsteʿār:
1. **semend-i müsteʿār:**
Gazel 752
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Emanet at.
1. ʿAceb mi ḳaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

semend-i nāza:
1. **semend-i nāza:**-*a*
Gazel 376
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Naz atı.
5. Cilve vir istedügün deñlü semend-i nāza
6. Muntaẓır necmden efzūnter ü meydān vāsiʿ

semend-i raḥmet-i ʾāmuñ:
1. **semend-i raḥmet-i ʾāmuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Herkesi kapsayan rahmet atı.
89. Buraḳ-ı ʿizzet u cāhı idüp pā-beste-i taẖṣīṣ
90. Semend-i raḥmet-i ʾāmuñ ʾinānın eylemiş irẖā

semend-i ṭabʿa:
1. **semend-i ṭabʿa:**-*a*
Gazel 561
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şairlik tabiatı atı.
9. Ḫayāl-i maʿni-i bārike zülfi bādīdür
10. Semend-i ṭabʿa urur tāzyāne-i taḥsīn

semen-i kevkebi:
1. **semen-i kevkebi:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Yıldızın parası, ücreti.
151. Semen-i kevkebi virür eyyām
152. Māh-ı bedrün ġurūşı olmasa tām

semen-i misle:
1. **semen-i mis̱le:**-*e*
Gazel 749
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mislinin, aynısının parası.
9. Ṣatmak semen-i mis̱le degül çerẖe değişmez
10. Mizān-ı fürūşande de Nābī yerüm olsa

semenlen:
1. **semenlenmiş:**-*miş*
Gazel 339
Mısra: **1**
(Yasemin çiçeği için) Çiçeklenmek.
1. Açılmış gül gül olmış ṣafha-i rūyı semenlenmiş
2. Leṭāfet kat kat olmış ʿārıżında nesterenlenmiş

semer:
1. **semer:**
Gazel 158
Mısra: **8**
Hamalların yük taşırken kullandığı deriden sırt yastığı, arkalık.
7. Hüner ol mertebe kāsid ki gezüp kūy-be-kūy
8. Der-be-der köhne semer gibi ẖarīdārın arar

2. **s̱emer:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **121**
Meyve, sonuç.
121. Yār-ı sānīsi bāġ-ı ʿadle s̱emer
122. Serv-i bustān-ı şerʿ yaʿnī ʿÖmer

semer aluruz:
1. **s̱emer aluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 660
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyve almak, sonuç almak.
7. Germine serdine ṣabr eyleyerek dünyānuñ
8. Aluruz naẖl-i emelden s̱emer inşāʾaʾllāh

semer virdi:
1. **semer virdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mahsul, netice vermek.
19. Behremend oldı cihan ḥiṣṣe-i ümmīdinden
20. Bāġ-ı ʿālemde semer virdi yine naẖl-i duʿā

semer vire:
1. **s̱emer vire:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Mahsul, netice vermek.
153. Bāġbān-ı ezelīden elüm açup dilerüm
154. Bāġ-ı ʿālemde vire naẖl-ı temennāsı s̱emer

semerāt-ı rāḥat:
1. **s̱emerāt-ı rāḥat:**
Kaside 13
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Huzur meyveleri.
37. Eyledi ẖalḳa ifāże s̱emerāt-ı rāḥat
38. Mezraʿ-ı ʿālemi ġarḳ-ı gil iden ebr-i ẓalām

semer-feşān-ı ẓafer:
1. **semer-feşān-ı ẓafer:**
Tarih 142
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Zafer meyveleri saçan.

13. Her ḳanda kim ḳıyām ide ol naḫl-i ser-firāz
14. Olur semer-feşān-ı ẓafer sancaḳ-ı şerīf

semer-i nīm-resüz:
1. **s̱emer-i nīm-resüz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ham, olgunlaşmamış meyve.
5. Ṣāyān degülüz zāʾika-i ḥüsn-i ḳabūle
6. Üftāde-i ḫāküz s̱emer-i nīm-resüz biz

semīʿ eyler:
1. **semīʿ eyler:**-*r*
Kaside 17
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Duyan, işiten kılmak.
57. Leẕẕet-i nuṭḳ-ı revān-baḫşı cemāl-i ṣūreti
58. Bahş ider aʿmālara bīniş semīʿ eyler keri

semīn:
1. **semīn:**
Gazel 487
Mısra: **14**
Şişman.
13. Meh-ruhān-ı mütenāsib-bedenāsā Nābī
14. Olsa hem-vāre ne ġas̱s̱ ü ne semīn olsa ġazel

semiyy-i cedd-i pāk-i enbiya:
1. **semiyy-i cedd-i pāk-i enbiya:**
Tarih 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Peygamberlik yüce ocağı atası ile adaş ("İbrahim" kastedilerek).
13. Semiyy-i cedd-i pāk-i enbiya mīr-āḫur-ı evvel
14. Kerīmüʾt-ṭabʿ ü İbrahīm-meşreb ʿāḳil ü dānā

semiyy-i eseduʾullāh-ı ʾalī şīr-i ḫudā:
1. **semiyy-i eseduʾullāh-ı ʾalī şīr-i ḫudā:**
Tarih 36
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Allah'ın aslanı Hz. Ali ile adaş ("Ali Şir" demekle Ali Şir Nevayi'ye de telmihte bulunuluyor).
55. Devlete vāsıṭa-i fetḥdür inşāʾllāh
56. Ey semiyy-i eseduʾullāh-ı ʾAlī Şīr-i Ḫudā

semiyy-i faḫr-ı rüsūl:
1. **semiyy-i faḫr-ı rüsūl:**
Tarih 75
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Peygamberlerin övüncü olan Hz. Muhammet'in adaşı.
7. Aña olmaḳ semiyy-i faḫr-ı rüsūl
8. Şeref ü meymenetde vāfīdür

semiyy-i rākib-i refref:
1. **semiyy-i rākib-i refref:**
Tarih 143
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Refref binicisinin (Hz. Muhammed Peygamber) adaşı (Refref; Hz. Muhammed'in Miraç gecesi bindiği dört binekten sonuncusunun adı).
13. Cenāb-ı āṣaf-ı ekrem Muḥammed ṣāḥib-i aʿẓam
14. Muʿayyen ḫıṭṭā-i īmān semiyy-i rākib-i Refref

semmüʾl-ḫayāṭ iden:
1. **semmüʾl-ḫayāṭ iden:**-*en*
Gazel 567
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İğne deliği yapmak.
7. Güncāyişe maḥal bulamaz rişte-i suḫan
8. Vaṣf-ı dehān-ı tengini semmüʾl-ḫayāṭ iden

semmūr-ı ʿināyet:
1. **semmūr-ı ʿināyet:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İnayet (Cenab-ı Hakk'ın kulunu yardım ederek koruması) samuru.
3. Elbette murāʿāt olunur şarṭ-ı liyāḳat
4. Mebzūl degül herkese semmūr-ı ʿināyet

semt:
1. **semte:**-*e*
Gazel 504
Mısra: **3**
Taraf, yön, yol.
3. Ne semte çekse giderdüm tereddüd itmez idüm
4. Elinde cāẕibe vuṣlatuñ kebāde idüm

2. **semte:**-*e*
Gazel 751
Mısra: **15**
Taraf, yön, yol.
15. Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳażā
16. Benüm ol ḥarf-i ʾalāmet ki yazarlar tīre

3. **semte:**-*e*
Gazel 814
Mısra: **5**
Taraf, yön, yol.
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīk
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh Ḫıżrʾı üstād eylesün Allāh

4. **semte:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **118**
Taraf, yön, yol.
117. Āmed-şüd-ı ziḥām arasında bu nā-tüvān
118. Bir semte ṭoġrı ġafīl iderken ʿazīmeti

5. **semte:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **75**
Taraf, yön, yol.
75. Bir semte inḥirāfa ḳomaz iʿtidālden
76. Żabṭ itdi dest-i şerʿ ile mīzān-ı devleti

6. **semte:**-*e*
Gazel 508
Mısra: **6**
Yer.
5. Bihişt ü nār miyānında ıżtırāb itmem
6. Bilür Ḥakīm işini her ne semte lāyıḳ isem

7. **semte:**-*e*
Tarih 26
Mısra: **31**
Taraf.
31. Saʿādetle ne semte ʿazm iderse Ḫıżr olup reh-ber
32. Cemīʿ-i ḥālde ʿavn-i Ḫudā ola ḳafādārı

8. **semti:**-*i*
Kıt'a 5
Mısra: **16**
Taraf, yön, yol.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

semt-i gülistāna:
1. **semt-i gülistāna:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Gül bahçeleri.
69. Tābe-key ʿazm-i veġā faṣl-ı bahār irdükçe
70. İtsüñ aṣḥāb-ı ṣafā semt-i gülistāna ḫırām

semt-i reh-i gülşeni:
1. **semt-i reh-i gülşeni:**-*i*
Gazel 161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin bulunduğu semtin yolu (Sevgilinin bulunduğu semt bağlamında).
3. Ben cūy u ṣabāveş geçerüm pest ü bülendi
4. Sen baña hemān semt-i reh-i gülşeni göster

2. **semt-i reh-i gülşeni:**-*i*
Gazel 161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin bulunduğu semtin yolu (Sevgilinin bulunduğu semt bağlamında).
3. Ben cūy u ṣabāveş geçerüm pest ü bülendi
4. Sen baña hemān semt-i reh-i gülşeni göster

semt-i şehbāʾda:
1. **semt-i şehbāʾda:**-*da*
Tarih 80
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Halep kenti.
17. Nām-ı pākine taʿalluḳ itdügi günden hemān

18. Semt-i Şehbāʾda hüveydā oldı ās̲ār-ı ṭarab

semūm:
1. **semūmı:**-*ı*
Gazel 128
Mısra: **8**
Sam yeli. Gündüz vakti çölde esip bitki ve hayvanları yok eden rüzgar.
7. Ey sāde-levh açılma ṣanup mūris̲-i ḥayāt
8. Bu ṣāḥanuñ semūmı ṣabā ṣūretindedür

semūm-ı ḳahr-ı cihān-sūzı:
1. **semūm-ı ḳahr-ı cihān-sūzı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Cihanı yakıp kavuran öfke samyeli.
99. Semūm-ı ḳahr-ı cihān-sūzı esse gülzāra
100. Olur ʿuṣāre-i ḫanżal żamīr-i gülde gül-āb

semūm-ı ṣāʿiḳa-i ḍarbına:
1. **semūm-ı ṣāʿiḳa-i ḍarbına:**
Kaside 7
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Yıldırım gibi darbesinin ateşten rüzgarı.
145. Semūm-ı ṣāʿiḳa-i ḍarbına düçār olanuñ
146. Olur siper seri üstinde bāz-gūne tenūr

sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür:
1. **sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür:**
Kaside 2
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
"Sen benim içinsin diğer bütün yaratılmışlar da senin içindir".
187. Sen benüm ḫalḳ senüñ eclüñ içündür didi Ḥaḳ
188. Bundan aʿlā daḫı bir mertebe olmaz müzdād

senā:
1. **ṣenā:**
Gazel 128
Mısra: **12**
Övme, övgü, medh.
11. Ḥelvā-yı zehrnākdür āyīn-i ülfeti
12. Müstehziyāne lafẓı ṣenā ṣūretindedür

2. **s̲enā:**
Kaside 15
Mısra: **206**
Övme, övgü, medh.
205. Yitişür saña düşen ḫayr duʿādur Nābī
206. Saña bigāne gelür medḥ ü s̲enā nā-maḥrem

3. **s̲enāsıyla:**-*sı, -y, -la*
Tarih 112
Mısra: **4**
Övme, övgü, medh.
3. ʿAlī-nām ol āṣaf-ı pāk- dil kim
4. S̲enāsıyla rīżān olur ḫāmeden ḳand

4. **s̲enā:**
Tarih 144
Mısra: **63**
Övme, övgü, medh.
63. Didi bī-ġāye s̲enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

senā eylemeye:
1. **s̲enā eylemeye:**-*me, -y, -e*
Kaside 24
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Medhetmek, övmek.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña s̲enā

senā-ḫ∨ān:
1. **s̲enā-ḫ∨ānum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **491**
Öven, medheden.
491. Bir faḳīrüm saña s̲enā-ḫ∨ānum
492. ʿĀcizum pāy-māl-i devrānum

senākār:
1. **s̲enākārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **26**
Övgüde bulunan, daima öven, övücü, methedici.
25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir s̲enākārı

senāverī-i senā:
1. **senāverī-i s̲enā:**
Kaside 3
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Övgünün övücülüğü (Gerçek manada Hz. Peygamberi layık olduğu vecihle övmenin imkansız olduğu anlamında).
35. Bu kārgehde degül senden özgeye maḫṣūṣ
36. Senāverī-i s̲enā yā Muḥammed-i ʿArabī

senāyī:
1. **s̲enāyī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **68**
Meşhûr velîlerden. İsmi Mecdûd bin Âdem, künyesi Ebü'l-Mecd Hakîm Senâî'dir. 1071 (H.464) senesi Gazne'de doğmuştur. Başka târihlerde doğduğunu söyleyenler de vardır. 1140 (H.535) senesi Gazne'de vefât etmiştir.
67. Var idi bezminde anuñ bir nedīm
68. Nāmı S̲enāyī vü mizācı Ḥakīm

2. **senāyī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **117**
Meşhûr velîlerden. İsmi Mecdûd bin Âdem, künyesi Ebü'l-Mecd Hakîm Senâî'dir. 1071 (H.464) senesi Gazne'de doğmuştur. Başka târihlerde doğduğunu söyleyenler de vardır. 1140 (H.535) senesi Gazne'de vefât etmiştir.
117. Oldı Senāyī göricek deng ü lāl
118. Kendü de ester gibi āşüfte-ḥāl

3. **senāyī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **163**
Meşhûr velîlerden. İsmi Mecdûd bin Âdem, künyesi Ebü'l-Mecd Hakîm Senâî'dir. 1071 (H.464) senesi Gazne'de doğmuştur. Başka târihlerde doğduğunu söyleyenler de vardır. 1140 (H.535) senesi Gazne'de vefât etmiştir.
163. Aldı Senāyī anı çün itdi nūş
164. Ḳaṭre iken baḥr olup itdi ḫurūş

ṣenā-yı āṣafa:
1. **ṣenā-yı āṣafa:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Vezir övgüsü II Asaf'ın övgüsü (Asaf; Hz. Süleyman Peygamberin veziri İbn Berhıyâ'nın ismi).
53. O nev-ʿarūsun ola cebhe-i niẓāmında
54. Ṣenā-yı āṣafa ammā bu vech ile elḳab

senāyī begʾüñ:
1. **senāyī begʾüñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Meşhûr velîlerden. İsmi Mecdûd bin Âdem, künyesi Ebü'l-Mecd Hakîm Senâî'dir. 1071 (H.464) senesi Gazne'de doğmuştur. Başka târihlerde doğduğunu söyleyenler de vardır. 1140 (H.535) senesi Gazne'de vefât etmiştir.
133. Didi getür bir daḫı ol merdeküñ
134. Raġmına pā-beste Senāyī Begʾüñ

senay-i ha:
1. **ḥakīm:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **68**
Akıllı, derin düşünceli, hükümleri sağlam, basiret ve sağ duyu sahibi kimse.
67. Var idi bezminde anuñ bir nedīm
68. Nāmı S̲enāyī vü mizācı Ḥakīm

senā-yı ḳudretinde:
1. **senā-yı ḳudretinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 1
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Kudretini övme, sena etme.
155. Şümār-ı niʿmetinde bī-vefādur leşker-i aʿdād
156. Senā-yı ḳudretinde nā-resādur süllem-i iḥṣā

senāyī-i füsürde-teni:
1. **senāyī-i füsürde-teni:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Duyularını kaybetmiş Senayi.

153. Bābın açup çıkduġı dem gülḫanī
154. Gördi Senāyī-i füsürde-teni

sencīde itse:
1. **sencīde itse:**-*se*
Gazel 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ölçmek, tartmak.
1. İtse sencīde kimi ḫaslet-i nīkū-yı edeb
2. Refʿ i der ḫākdan elbette terāzū-yı edeb

sencīde kelām:
1. **sencīde kelām:**
Kaside 13
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
Ölçülü söz, tartılı söz.
165. Sürmeġe vādi-i meslūke kümeyt-i ḳalemi
166. ʿĀr ider ʿārif ü ṣāḥib-dil ü sencīde kelām

sencīde olmazdı:
1. **sencīde olmazdı:**-*maz, -dı*
Kıt'a 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tartılmak, ölçülmek.
3. ʿAḳl ile olmazdı sencīde umūr-ı kāʾināt
4. İtmese mīzān-ı ʿaḳl is̱bāt-ı mizāniyyeti

sencīde-i mīzān-ı ʿadl eylemiş:
1. **sencīde-i mīzān-ı ʿadl eylemiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Adalet terazisinde tartmak.
7. Mümkinātı eylemiş sencīde-i mīzān-ı ʿadl
8. Lāyıkınca her birin tażʿīf ü taḫfīf eylemiş

sencīde-i mīzān-ı ḫıred:
1. **sencīde-i mīzān-ı ḫıred:**
Kaside 15
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Akıl terazisinde tartılmış olan.
113. Gevher-i dānişi sencīde-i mīzān-ı ḫıred
114. Rişte-i bīnişi şākūl-i binā-yı ʿālem

senden çekerüz:
1. **senden çekerüz:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Senden çeker alırız.
7. Peymāne şümār olmaġ içün lāzım olursa
8. Senden çekerüz sübḥa-i ṣad-dāne bizümdür

sene:
1. **senenüñ:**-*nüñ*
Gazel 683
Mısra: **5**
Yıl, sene.
5. Eylemiş her senenüñ çār füṣūlında ẓuhūr
6. İḫtilāfuñ es̱er-i raḥmeti mezheblerde

2. **sene:**
Gazel 724
Mısra: **16**
Yıl, sene.
15. Mālik olmaz böyle iki āṣafa her pādişāh
16. Olmaz āẕīne şeb-i ḳadre müsādif her sene

3. **senenüñ:**-*nüñ*
Kıt'a 12
Mısra: **5**
Yıl, sene.
5. İresin ol senenüñ ʿīdine kim
6. Göresin pīş-i elifde se dü

4. **sene:**
Tarih 78
Mısra: **4**
Yıl, sene.
3. Olsun ramażānunuz mübārek dimenüñ
4. Yoḳ farḳı sene mübārek olsun dimeden

5. **senenüñ:**-*nüñ*
Tarih 87
Mısra: **1**
Yıl, sene.
1. Nābīyā bu senenüñ ʿīdine düşdi tārīḫ
2. Ehl-i İslāma mübārek ola eyyām-ı şerīf

6. **senenüñ:**-*nüñ*
Tarih 138
Mısra: **14**
Yıl, sene.
13. Feyż-i teʾs̱īri hevā-yı çemen-efrūzı ider
14. Çār-faṣlın senenüñ hem-nefes-i ferverdin

sened:
1. **sened:**
Gazel 674
Mısra: **6**
Dayanak, dayanılacak şey II Delil.
5. Girse elüme rūy-ı ḫaṭ-āverdesi yārüñ
6. Daʿvā-yı viṣāl itmege elde sened olsa

sene-i ātiye-i nūzdehüm:
1. **sene-i ātiye-i nūzdehüm:**-*üm*
Tarih 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
On dokuzun hediye yılı (1119 yılının gelişi bağlamında).
1. Sene-i ātiye-i nūzdehüm
2. İdicek ʿāleme ʿarż-ı ṣūret

sene-i ġazā:
1. **sene-i ġazā:**
Tarih 132
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Cihat yılı, Allah yolunda savaşma senesi.
3. Tārīḫini kim sorarsa Nābī
4. Eyler sene-i ġazā kifāyet

sene-i sermediyyedür:
1. **sene-i sermediyyedür:**
Kaside 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bitmez yıl, kalıcı sene.
11. Dīn-i Muḥammedī sene-i sermediyyedür
12. Anda füṣūl-i çār-güzīndür çehār-yār

seng:
1. **seng:**
Gazel 82
Mısra: **12**
Taş.
11. Ribāṭ-gūne ḳonan kārvān-ı imkāna
12. İçinde seng nihān itmedükçe nān mı virür

2. **seng:**
Gazel 91
Mısra: **4**
Taş.
3. Böyle ḳalursa serdī-i evżaʿ-ı rüzgār
4. Naḳd-ı şerār-ı gūy-ı girībān seng olur

3. **sengün:**-*ün*
Gazel 125
Mısra: **10**
Taş.
9. Seng-i ġamdan olur āsūde sifāl-i iflas
10. Sengün iḳbāli de mīnā-yı refāhiyyetedür

4. **sengüñ:**-*üñ*
Gazel 138
Mısra: **5**
Taş.
5. Āsyāb içre olan gerdişi sengüñ ṣanma
6. Ḳuvvet-i āb u hevā ġaybdan imdād eyler

5. **sengdür:**-*dür*
Gazel 759
Mısra: **12**
Taş.
11. Bu bāġuñ mīvesinden ḳaṭʿ-ı dendān-ı ümīd it kim
12. Degül mīve nühüfte sengdür cīb-i nihālinde

6. **sengi:**-*i*
Gazel 848
Mısra: **14**
Taş.
13. Olmadan Ebreheveş seng-zen-i Kaʿbe-i dil
14. Düşmen-i Kaʿbeʾye ur sengi ebabīl gibi

7. **seng:**
Kaside 12
Mısra: **132**
Taş.
131. ʿArṣa-i şānına bir ṭūb ḳıbāb-ı gerdūn
132. Pāye-i cāhına bir seng cibāl-i ehrām

8. **seng:**
Kaside 24
Mısra: **65**
Taş.
65. Seng ṣad-pāre olur ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ gibi
66. Fiʾl-mes̱el seng-i cefāya hedef olsa mīnā

9. **sengi:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **187**
Taş.
187. Feyżi ider sengi ʿaḳīḳ-i Yemen
188. Ḳaṭre-i kem-pāyeyi dürr-i ʿAden

10. **sengler:**-*ler*
Kıt'a 34
Mısra: **2**
Taş.
1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

11. **sengine:**-*i, -n, -e*
Gazel 421
Mısra: **16**
Taş.
15. Sözün merātibi ẓāhirdür ehline Nābī
16. Dinür mi sengine cevher sebīl-i ʿallāmuñ

12. **sengden:**-*den*
Gazel 514
Mısra: **5**
Taş, çakmak taşı.
5. Bāruta suziş āhen ile sengden degül
6. İklim-i ġaybdan gelür imdādumuz bizüm

seng dikince:
1. **seng dikince:**-*ince*
Tarih 126
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Okçulukta rekor kırmak.
15. Oḳ atup seng dikince didi Nābī tārīḫ
16. Dikdi taş belde-i Şehbāʾda Muḥammed Pāşā

seng olur:
1. **seng olur:**-*ur*
Gazel 164
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Taş olmak.
3. Hep sözledür şikest-i dil ü merhem-i derūn
4. Geh seng olur maḳāl gehī mūmiyālanur

seng-āsyā:
1. **seng-āsyā:**
Gazel 86
Mısra: **11**
Değirmen taşı.
11. Defʿ ider seng-āsyā gibi girānuñ s̱iḳletin
12. Āb nāzik-ṭabʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür

seng-bār-ı ġam:
1. **seng-bār-ı ġam:**
Gazel 286
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kederin taş yükü.
9. Zūr ile ḳāmetin ham ider seng-bār-ı ġam
10. İtmezse irtikāb-ı tevażūʿ ġurūrumuz

seng-derūñ:
1. **seng-derūñ:**
Gazel 473
Mısra: **3**
Taş kalpli.
3. Sāyeñi sen de diriġ eyleme ey seng-derūñ
4. Sıġınan sāyesine rāḥat olur dīvāruñ

seng-dil:
1. **seng-dile:**-*e*
Gazel 178
Mısra: **9**
Taş kalp, katı kalp, acımasız.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

2. **seng-dil:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Taş kalp, katı kalp, acımasız.
7. Her sīneye şāyān degül esrār-ı maḥabbet
8. Her seng-dil āyīne-i vech-i ḥasen olmaz

3. **seng-dil:**
Gazel 292
Mısra: **6**
Taş kalp, katı kalp, acımasız.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger
6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

4. **seng-dil:**
Gazel 416
Mısra: **1**
Taş kalp, katı kalp, acımasız.
1. Eşkin ol seng-dil alduḳça bu miḥnet-zedenüñ
2. Ẓāhir oldı baña ḫāṣiyyeti seng-i yadanuñ

5. **seng-dil:**
Gazel 703
Mısra: **7**
Taş kalp, katı kalp, acımasız.
7. Her seng-dil hevā-yı ḳaddünle nāziş eyler
8. Pīşānī-i nigīne revnaḳ virür keşīde

6. **seng-dil:**
Tarih 30
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Taş kalp, katı kalp, acımasız.
53. Ter-mizāc u seng- dil bir şūḫ-ı ḥarf-endāzdur
54. Tās-ı çerḫe dil döker fevvāre-i şirīnteri

7. **seng-dilün:**-*ün*
Gazel 595
Mısra: **8**
Taş kalp, katı kalp, acımasız (sevgili bağlamında).
7. Hīç ʿarż-ı sūziş eyleme çūpīn-binā gibi
8. Pervası yoḳ o seng-dilün iḥtirāḳdan

seng-dil olursa:
1. **seng-dil olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 487
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Taş yürekli olmak.
7. Gūş iden seng-dil olursa bile itse eser
8. Māʾil-i merteb-i naḳş-ı nigīn olsa ġazel

seng-dillik:
1. **seng-dillik:**
Gazel 560
Mısra: **3**
Taş kalpli olma, acımasızlık.
3. İder icāb-ı ḥırmān seng-dillik saḫt-rūluḳlar
4. Olur peydā hezārān gūne mīve ḫākliklerden

2. **seng-dillik:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Taş kalpli olma, acımasızlık (Yüzüğün merkez yerine taşın konulması bağlamında).
5. Ḫācetverāna feyżi olur cümleden fūzūn
6. Ḫātem ki seng-dillik ile nām-dādedür

sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz:
1. **sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz:**-*maḳ, -da, -y, -uz*
Gazel 476
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayıplama, yerme taşı atmak.
11. ʿAceb bīhūde sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz çerḫe
12. Elinden gelse bir şişeyle bu çerḫi şikest itmek

seng-i bī-ḳıymet:
1. **seng-i bī-ḳıymet:**
Gazel 303
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Değersiz taş.
17. Sezā-yı nām-ı sulṭānī ḳulūb-ı pāk-gevherdür
18. Beyābānda yatan her seng-i bī-ḳıymet nigīn olmaz

seng-i binānuñ rifʿatine ne suḫan:
1. **seng-i binānuñ rifʿatine ne suḫan:**-*i, -ne*
Gazel 126
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bina taşının yüksekliğine söz söylemek yakışık almaz.
9. Ne suḫan rifʿatine seng-i binānuñ ammā
10. Suḫan engüşter-i iḳbāle nigīn olmadadur

seng-i cefāya:
1. **seng-i cefāya:**-*y, -a*
Kaside 24
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Eziyet taşı.
65. Seng ṣad-pāre olur ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ gibi
66. Fiʾl-mes̱el seng-i cefāya hedef olsa mīnā

seng-i dāġ-ı miḥnetden:
1. **seng-i dāġ-ı miḥnetden:**-*den*
Gazel 303
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Eziyetin ateşten yarasının taşı.
15. Ḥurūf u noḳṭadur andan cebīnün añla bu rāzı
16. Ki seng-i dāġ-ı miḥnetden rehā bulmış cebīn olmaz

seng-i dest-i farḳ:
1. **seng-i dest-i farḳ:**
Gazel 368
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayrılık, ayrı olma elinin taşı.
9. Cām-ı dil āsūde-i zīr-i cenāh-ı cemʿ iken
10. Seng-i dest-i farḳ ile Nābī şikest olmaḳ ġalaṭ

seng-i dest-i kūdekāndur:
1. **seng-i dest-i kūdekāndur:**-*dur*
Gazel 871
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çocukların ellerindeki taş.
5. Dil çerāġ-ı encümen-pīrāy-ı bī-hūşı olup
6. Seng-i dest-i kūdekāndur her ṭaraf pervānesi

seng-i felāḫan:
1. **seng-i felāḫan:**
Gazel 435
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sapan taşı.
7. Keştiyān seng-i felāḫan gibi gerdişler ider
8. Bāzu-yı mevc ile gird-i serine gird-ābuñ

seng-i fesāna:
1. **seng-i fesāna:**-*a*
Gazel 592
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bileme taşı.
5. Māʾil-i āzār olan bulmaz rehā āzārdan
6. Tīşekār evvel urur seng-i fesāna tīşesin

seng-i ġamdan:
1. **seng-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 125
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Üzüntü taşı.
9. Seng-i ġamdan olur āsūde sifāl-i iflas
10. Sengün iḳbāli de mīnā-yı refāhiyyetedür

seng-i ḫārāda:
1. **seng-i ḫārāda:**-*da*
Kaside 24
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Çok sert, kara taş. II Rakibin gönlü.
67. Āteş-i ḳahrı ẓuhūr eylese ammā ki olur
68. Seng-i ḫārāda nümāyān es̱er-i pāy-ı hevā

seng-i ḫāremüz:
1. **seng-i ḫāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Pek sert kaya veya taş. II Sevgilinin gönlü.
7. Ḥarf-i nermīden ʿibāretdür bizüm terkībümüz
8. Eyler is̱bāt-ı huşūnet muma seng-i ḫāremüz

seng-i ḥasedden:
1. **seng-i ḥasedden:**-*den*
Gazel 592
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kıskanma taşı.
7. Bāde-i kām olsa da āmāde ẕevḳe vaḳt yoḳ
8. Ḥıfẓdan şām ü seḥer seng-i ḥasedden şīşesin

seng-i ʿitāb-ı yārdan:
1. **seng-i ʿitāb-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 227
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin azarlama taşı.
3. Seng-i ʿitāb-ı yārdan Allāh ṣaḳlasın
4. Cāmum şikeste bāde-i şevḳüm revān ider

seng-i ḳażā:
1. **seng-i ḳażā:**
Gazel 681
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kader taşları (Musibetler, hastalıklar bağlamında).
5. Ol mey ki neşʾesinde ola būy-ı imtinān
6. Seng-i ḳażā ṭoḳunması ḫoşdur sebūsına

seng-i kūyuñ:
1. **seng-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 374
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Semtindeki taş.
1. El-vedāʿ ey ḫāk-i rāhuñ küḥl-i īmān el-vedāʿ
2. Seng-i kūyuñ gevher-i tāc-ı Süleymān el-vedāʿ

seng-i mezār:
1. **seng-i mezār:**
Gazel 833
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mezar taşı (Mezar taşıyla mühür'ün karşılaştırıldığı bir beyitte de basıldığında düz çıkması için mühür üzerindeki hat ters, mezar taşı üzerindeki hat ise düz yazılmaktadır).
17. Meġer āḫirde telāfisin ide seng-i mezār
18. Mührlerde yiri maḥkūk olanuñ nām gibi

seng-i mezārdan:
1. **seng-i mezārdan:**-*dan*
Gazel 633
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mezar taşı (Mezar taşıyla mühür'ün karşılaştırıldığı bir beyitte de basıldığında düz çıkması için mühür üzerindeki hat ters, mezar taşı üzerindeki hat ise düz yazılmaktadır).
5. Naḳş-ı cebīni birisinüñ rāst biri kec
6. Mührüñ budur tefāvüti seng-i mezārdan

seng-i mezārında:
1. **seng-i mezārında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 2
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Mezar taşı.
135. Gül virür seng-i mezārında olan şaḫ-ı ḥurūf
136. Ravżasında kimüñ eylerler ise ismini yād

seng-i mihr:
1. **seng-i mihr:**
Kaside 2
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Güneş taşı, ender taşlar arasında olan turuncu ışıltılara sahip bir taş.
117. Maṭbaḫ-ı cūd-ı niʿam-baḫşınuñ āletleridür
118. Seng-i mihr āhen-i māh itmege īrā-i zinād

seng-i nişānı:
1. **seng-i nişānı:**-*ı*
Tarih 126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hedef olarak kullanılan taş.
7. Ṣāliḥ Aġayı güẕer eyledi yitmiş dört kez
8. Eyledi anda daḫı seng-i nişānı ber-cā

seng-i rāh:
1. **seng-i rāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **232**
Kelime Tipi: -
Yoldaki taş.
231. Gökde aḫter midür sipāh mıdur
232. Ser-i aʿdā mı seng-i rāh mıdur

seng-i raḥīḳi:
1. **seng-i raḥīḳi:**-*i*
Tarih 126
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şarap taşı.
11. Aġalarda da giçüp seng-i raḥīḳi üzre

12. Tā otuz beş kez anuñ eyledi keyfin yaġmā

seng-i reşk:
1. **seng-i reşk:**
Tarih 30
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık taşı.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

seng-i sitemden:
1. **seng-i sitemden:**-*den*
Gazel 658
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sitem/eziyet taşı.
3. Āzāde itdi seng-i sitemden vücūdını
4. Sāʾir dıraḫta nisbet ile iḫtiṣār-ı serv

2. **seng-i sitemden:**-*den*
Gazel 749
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sitem/eziyet taşı.
5. Iẓhār-ı fiġān itmez idüm seng-i sitemden
6. Pā-māl-i şikest eyleyecek sāġarum olsa

seng-i ṭaʿn:
1. **seng-i ṭaʿn:**
Gazel 404
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayıplama taşı.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

2. **seng-i ṭaʿn:**
Gazel 460
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayıplama taşı.
5. Seng-i ṭaʿn ile şikest itme dil-i imsāki
6. Ki odur āyine-i ḥüsni ʿarūs-ı keremüñ

seng-i taʿn atmaġa:
1. **seng-i taʿn atmaġa:**-*ma, -ġa*
Kaside 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yerme, kınama taşı atmak.
9. Cām-ı naẓmında olan neşʾe-i ṣahbā-yı ḫayāl
10. Seng-i taʿn atmaġa şāyeste dil-i maʿnāya

seng-i taʿn-ı bed-gūyān:
1. **seng-i taʿn-ı bed-gūyān:**
Gazel 843
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yerme, ayıplama taşı olan kötü sözler.
5. Remīde itdi benden yāri seng-i taʿn-ı bed-gūyān
6. Şikest-i dil teraḳḳī buldı elden mūmiyā gitdi

seng-i ṭaʾn-ı nāsdan:
1. **seng-i ṭaʾn-ı nāsdan:**-*dan*
Gazel 549
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İnsanların ayıplama taşları.
11. Var ise ʿaḳlun ṣaḳın kūy-ı cünūndan çekme pā
12. Sehlterdür seng-i ṭıflān seng-i ṭaʾn-ı nāsdan

seng-i tedbīr:
1. **seng-i tedbīr:**
Gazel 539
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İhtiyat taşı.
9. Olamaz seddine mecrāsına seyl-i kederüñ
10. Seng-i tedbīr ile ṣad mertebe taʿmīr itsem

seng-i tıflān:
1. **seng-i ṭıflān:**
Gazel 549
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çocukların attıkları taşlar (Delilerin çocuklar tarafından taşlanması bağlamında).
11. Var ise ʿaḳlun ṣaḳın kūy-ı cünūndan çekme pā
12. Sehlterdür seng-i ṭıflān seng-i ṭaʾn-ı nāsdan

seng-i yadanuñ:
1. **seng-i yadanuñ:**-*nuñ*
Gazel 416
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Eski Türk budunlarının, yağmur ve kar yağdırdığına, yel estirdiğine inandıkları kutsal ve büyüsel taş, yeşim taşı, galebe taşı.
1. Eşkin ol seng-dil alduḳça bu miḥnet-zedenüñ
2. Ẓāhir oldı baña ḫāṣiyyeti seng-i yadanuñ

seng-i zend:
1. **seng-i zend:**
Tarih 122
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çakmak taşı.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saḫtı yek-ser seng-i zend ü ṣaḫre-i ṣammā

seng-i zümürrüd:
1. **seng-i zümürrüd:**
Kaside 10
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Zümrüt taşı.
41. İdeydi ʿaks umūra ṣudūr-ı fermānı
42. Olurdı seng-i zümürrüd żiyā-i dīde-i mār

sengīn:
1. **sengīndür:**-*dür*
Gazel 569
Mısra: **7**
Taştan, taş gibi, katı, pek.
7. Kūh-ı cürmüm benüm ol mertebe sengīndür kim
8. Ḳorḳarum kesr ide vażʿ eylemeden mīzānın

2. **sengīn:**
Tarih 103
Mısra: **56**
Taştan, taş gibi, katı, pek.
55. Olup makbūl-ı dergāh-ı ilāhī cümle āṣārı
56. Ola mīzānına mevżūʿ o sengīn bünye-i ʿulyā

sengīn-dil:
1. **sengīn-dil:**
Gazel 341
Mısra: **8**
Taş kalpli, acımasız, merhametsiz.
7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden
8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

2. **sengīn-dil:**
Gazel 644
Mısra: **9**
Taş kalpli, acımasız, merhametsiz.
9. Sengīn-dil kemān-ı ṣabr süst olsa ḳalur
10. Nāvek-i fersūde-peykānveş fiġān teʾsirden

3. **sengīn-dil:**
Gazel 717
Mısra: **9**
Taş kalpli, acımasız, merhametsiz.
9. İtse de imdād ider sengīn-dil āhen-dillere
10. Yā fesāna yüz sürer āhen ya sümmāḳīlere

sengīn-dilān-ı nāz-perverden:
1. **sengīn-dilān-ı nāz-perverden:**-*den*
Gazel 599
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cilve ile büyümüş taş yürekli dilberler.
1. Ümid-i merḥamet sengīn-dilān-ı nāz-perverden
2. Tereşşuḥ-cūyluḳdan farḳı yoḳdur āb-ı gevherden

sengīn-hiṣār:
1. **sengīn-hiṣārın:**-*ın*
Gazel 319
Mısra: **6**
Taştan kaleler.
5. Tūb-ı āh-ı inkisara pāydār olmaz yine
6. Kişver-i cāhuñ nice sengīn-hiṣārın görmişüz

seng-zen-i kaʿbe-i dil:
1. **seng-zen-i kaʿbe-i dil:**
Gazel 848
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül Kabesinin taşlayanı.

13. Olmadan Ebreheveş seng-zen-i Kaʿbe-i dil
14. Düşmen-i Kaʿbeʾye ur sengi ebabīl gibi

sensin:
1. **sensin:**
Kaside 15
Mısra: **188**
Sen, ikinci tekil şahıs zamiri.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

sensüz:
1. **sensüz:**
Tarih 82
Mısra: **102**
Sensiz, sen olmadan.
101. Sensin ol ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet kim
102. Sensüz olmaz niẓām-ı mülke beḳā

senüñ gibi:
1. **senüñ gibi:**
Gazel 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Senin gibi.
1. Ne çerḫ-i ḥüsne senüñ gibi māh-pāre gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa benüm gibi nābe-çāre gelür

senün olsun:
1. **senün olsun:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Senin olsun.
3. Sūfī senün olsun yüri var gerdīş-i teşbih
4. Biz rindlerüz gerdiş-i peymāne bizümdür

senüñ yanuñda:
1. **senüñ yanuñda:**
Gazel 393
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Senin gözünde, senin indinde.
7. Etvārumuz müsellem-i erbāb-ı ṭabʿ iken
8. Cānā senüñ yanuñda hemān ādem olmaduḳ

senüñçün:
1. **senüñçün:**
Gazel 284
Mısra: **1**
Senin için.
1. Senüñçün itdügümüz āh u zārı biz bilürüz
2. Firak içinde geçen rüzgārı biz bilürüz

2. **senüñçün:**
Gazel 608
Mısra: **24**
Senin için.
23. Olma ol güne ki her ḳande felāket var ise
24. Ḫalḳ anı eyleyeler cümle senüñçün taḫmīn

3. **senüñçün:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Senin yüzünden (Sevgili uğruna).
1. Senüñçün ḫᵛāb u rāḥat çeşm-i giryānumla düşmendür
2. Bisāt-ı istirāḥat cism-i sūzānumla düşmendür

senüñçündür:
1. **senüñçündür:**
Gazel 221
Mısra: **1**
Senin içindir.
1. Çemende cüyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
2. Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür

2. **senüñçündür:**
Gazel 221
Mısra: **2**
Senin içindir.
1. Çemende cüyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür
2. Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar hep senüñçündür

3. **senüñçündür:**
Gazel 221
Mısra: **4**
Senin içindir.
3. Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
4. Seḥābāsā dökülmeḳ āb-rūlar hep senüñçündür

4. **senüñçündür:**
Gazel 221
Mısra: **6**
Senin içindir.
5. Ne var bir kerre meyl itsen kenāra ey dür-i yektā
6. Ḫurūş-ı mevc mevc-i ārzūlar hep senüñçündür

5. **senüñçündür:**
Gazel 221
Mısra: **8**
Senin içindir.
7. Gel ey mest-i teğāfül bir nigāh it ḥāl-i mestāne
8. Reh-i meyḫānede bu hāy u hūlar hep senüñçündür

6. **senüñçündür:**
Gazel 221
Mısra: **10**
Senin içindir.
9. Sezādur saʿid-i sīmīnüñ itsem heykel-i gerden
10. Baña pür-hışm u kīn olmaḳ ʿadūlar hep senüñçündür

7. **senüñçündür:**
Gazel 221
Mısra: **12**
Senin içindir.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥkīk
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

sepīd mūylara:
1. **sepīd mūylara:***-y, -lar, -a*
Gazel 310
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ağarmış saç.
13. Sepīd mūylara girye lāzım ey Nābī
14. Yazık ki ḫuşk ḳala nesterenlicüklerümüz

sepīd olur:
1. **sepīd olur:***-ur*
Gazel 589
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ağarmak.
13. ʿİlāc-ı çirk-i güneh secde-i darāʿatdur
14. Sepīd olur gör e bir secde ile rūy-ı nigīn

sepīde:
1. **sepīdeler:***-ler*
Gazel 239
Mısra: **10**
Sabah vakti, sabahleyin.
9. Nābī ʿarūs-i mihr olamaz lāyıḳ-ı nigāh
10. İsterse her ṣabāḥ sürinsün sepīdeler

sepīde-i seher-i inkisārı:
1. **sepīde-i seher-i inkisārı:***-ı*
Gazel 284
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tan vakti edilen beddua.
9. ʿAdū-yı tīre-dili bir nefesde maḥv eyler
10. Sepīde-i seher-i inkisārı biz bilürüz

sepīd-gūn:
1. **sepīd-gūn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **215**
Ağarmış, beyaz renkli.
215. Virdi nergis sepīd-gūn ḳırṭās
216. Ḳırmızı bal mumı getürdi kirās

sepīdi-i ruhı:
1. **sepīdi-i ruḫı:***-ı*
Gazel 866
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünün aklığı, yanağının beyazlığı.
13. Her rūz eyledi nice kirpāsı rū-sefid
14. Ammā sepīdi-i ruḫı ḳaṣṣāre ḳalmadı

ser:
1. **serüñ sen:***-sen*
Gazel 8
Mısra: **7**
Baş, kafa.
7. Serüñ sen āşinā-yı secde-i ʿaşḳ eyle de seyr it
8. Göñül ebrū-yı hubāndan saña miḥrāb olur peydā

2. **serine:***-ine*
Gazel 224
Mısra: **11**
Baş, kafa.

11. Ḥarbā ḳo ṭolaşsun serine mihr-i münīrüñ
12. Biz şemʿa-i bezmüz per-i pervāne bizümdür

3. **sere:**-*e*
Gazel 30
Mısra: **14**
Baş, kafa.
13. Ol bī-ser ü bī-pāya hased kim seferinde
14. Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

4. **ser:**
Gazel 566
Mısra: **2**
Baş, kafa.
1. Yārüñ reviş-i hūş-rübāsın ne bilürsin
2. Ser tābe-ser-i ʿişve-nümāsın ne bilürsin

5. **ser:**
Gazel 568
Mısra: **3**
Baş, kafa.
3. Ser ü dūşum esīr-i pister ü bālin-i ʿilletdür
4. Bu süflīlerden āzād it beni yek-pāre luṭfuñdan

6. **ser:**
Gazel 248
Mısra: **3**
Baş, kafa.
3. Ser pençe-i .... ṣunmaḳda girībāna
4. Ḫār-ı reh-i nā-kāmī damāna ṣataşmışdur

7. **ser:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Baş, kafa.
1. Kes̱ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

8. **seri:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **2**
Baş, kafa.
1. Kes̱ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

9. **ser:**
Gazel 437
Mısra: **4**
Baş, kafa.
3. Daḫme-i genc-i vuṣlat üstinde
4. Ser be-hem-dāde mārdur kemerüñ

10. **seri:**-*i*
Gazel 786
Mısra: **3**
Baş, kafa.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīḫtedür sīmveş ol gerden-i sāde

11. **ser:**
Gazel 334
Mısra: **7**
Baş, kafa, insan.
7. Ḳanı bir ser ki bu ḥayretkede-i ʿālemde
8. Ola āsūde-i hengāme-i ġavġā-yı heves

12. **ser:**
Gazel 85
Mısra: **9**
Baş, kafa.
9. Ser tereffuʿ ṣatar gelince seyre ammā ki
10. Yine muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ḳadem olmaz da nʾolur

13. **serini:**-*i, -n, -i*
Gazel 85
Mısra: **5**
Baş, kafa.
5. Serini secde-i Bārīʾye fürū itmeyenüñ
6. Ḳāmeti pīş-i edānīde ḫam olmaz da nʾolur

14. **serinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 90
Mısra: **9**
Baş, kafa.
9. Serinde olmayınca sāyesi kim iʿtibār eyler
10. ʿAceb mi dāmen-i ṭuġrāya rū-māl itse fermānlar

15. **serine:**-*i, -n, -e*
Gazel 129
Mısra: **7**
Baş, kafa.
7. Dürler nis̱ār ider serine ebr-i nev-bahār
8. Olduḳça naʿṭ-ḫᵛān-ı çemen ʿandelībler

16. **serinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 136
Mısra: **4**
Baş, kafa.
3. Döndürdi Mevlevīlere tesbīḥ dānesin
4. Mānende-i külah serinde imāmeler

17. **serde:**-*de*
Gazel 230
Mısra: **14**
Baş, kafa.
13. Eks̱er ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

18. **serinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 283
Mısra: **10**
Baş, kafa.
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

19. **serüñ:**-*üñ*
Gazel 458
Mısra: **7**
Baş, kafa.
7. Ḫırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

20. **serüñ:**-*üñ*
Gazel 458
Mısra: **8**
Baş, kafa.
7. Ḫırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

21. **serde:**-*de*
Gazel 673
Mısra: **5**
Baş, kafa.
5. Şuʿle-i āh-ı nedāmet bilen añlar serde
6. Lāleden fāʾidemend olduġını destāra

22. **ser:**
Gazel 739
Mısra: **6**
Baş, kafa.
5. Gülüp açılmaġa ḫāṭırda yoḳdur ḫᵛāhişüm yoḫsa
6. Benüm neşv ü nemā ser der-kemīndür āstīnümde

23. **seri:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **146**
Baş, kafa.
145. Semūm-ı ṣāʿiḳa-i ḍarbına düçār olanuñ
146. Olur siper seri üstinde bāz-gūne tenūr

24. **serinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 7
Mısra: **140**
Baş, kafa.
139. Elinde nīze-i cān-sūz hem-ʿayār-ı ʾaṣā
140. Serinde nūr-ı ḫıred hem-libās-ı lemʿa-i Ṭūr

25. **serde:**-*de*
Gazel 716
Mısra: **2**
Baş II Düşünce, fikir.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

26. **serde:**-*de*
Gazel 787
Mısra: **4**
Baş II Düşünce, fikir.
3. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
4. O şuḫuñ zülf-i ʿanber-sāyınun sevdāsı var serde

27. **serüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 796
Mısra: **7**
Baş II Düşünce, fikir.
7. Serüñde neşʾe-i ṣahbā ʿatāsıdur ḫāküñ
8. Teʾeddüb eyle ruḫ-ı ḫāke cürʿa-pāş olma

28. **serinde:***-i, -n, -de*
Gazel 141
Mısra: **4**
Baş uç, nihayet, zirve, tepe.
3. Seḥābāsā nis̱ār-ı mā-melek āsānter ammā kim
4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

29. **serindeki:***-i, -n, -de, -ki*
Kaside 28
Mısra: **2**
Baş, kafa; tepe, bir şeyin üzeri.
1. Elif ki encümen-i ḥarfde ser-āmeddür
2. Per-i Hümā-yı saʿādet serindeki meddür

ser be-ceyb oldı:
1. **ser be-ceyb oldı:***-dı*
Tarih 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Başını öne eğmek, boyun bükmek.
7. Oldı şerminden ruḫ-ı tābānunuñ
8. Āftāb-ı ʿālem-ārā ser be-ceyb

ser be-ḫ∨āb-ı ḥuzūr oldı:
1. **ser be-ḫ∨āb-ı ḥuzūr oldı:***-dı*
Kaside 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İstirahat uykusuna dalmak.
19. Ṭokundı reşḥa-i bārān-ı ḥażret-i Bārī
20. Çekildi lānesine oldı ser be-ḫ∨āb-ı ḥuzūr

ser be-pīş olsa:
1. **ser be-pīş olsa:***-sa*
Gazel 366
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Baş için yastık olmak.
11. Ḫāme hengām-ı suḫan olsa ʿaceb mi ser be-pīş
12. Olduġın anlar mürāʿāt-ı edeb güftāre şarṭ

ser ber-efrāḫte:
1. **ser ber-efrāḫte:**
Kaside 12
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Yüceltmenin başı, lideri.
187. Şuḳḳa-i rāyet-i iḳbāli ola ʿālem-gīr
188. Ser ber-efrāḫte olduḳça livā-yl İslām

ser be-ser:
1. **ser be-ser:**
Gazel 43
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Baştan başa.
9. Olmazdı aña zīr-i nigīn ser be-ser āfāk
10. Ṣıdḳ olmasa Nābī nefes-i bāz-pes-i ṣubḥ

ser der-hevā-yı ʿaşḳ olmış:
1. **ser der-hevā-yı ʿaşḳ olmış:***-mış*
Gazel 584
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
-Sevgilinin-düşüncesinde,hevesinde olmak.
17. Olmış zamān-ı ḥüsnde ser der-hevā-yı ʿaşḳ
18. Ṣahbā-yı nāz ü naḫvet ile ser-girān iken

ser fürū-bürde-i sūrāḫ-ı siyeh fām-ı niyām:
1. **ser fürū-bürde-i sūrāḫ-ı siyeh fām-ı niyām:**
Kaside 13
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Kılıçların yılanın kara deliğine benzeyen kınlarına baş aşağı sokulması.
45. Oldı efsūn-ı muṣāfāt ile ḥayyāt-ı süyūf
46. Ser fürū-bürde-i sūrāḫ-ı siyeh fām-ı niyām

ser tābe-ḳadem:
1. **ser tābe-ḳadem:**
Gazel 384
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Baştan ayağa kadar.
5. Ser tābe-ḳadem ḳatʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

ser tābe-pāy dīde olsun:
1. **ser tābe-pāy dīde olsun:**
Gazel 703
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baştan ayağa göz olsun (da sevgiliyi seyretsin bağlamında).
1. Tāze ḫırāma gelmiş o şūḫ-ı nev-resīde
2. Ṭāvūs-ı cennet olsun ser tābe-pāy dīde

ser tā-pā:
1. **ser tā-pā:**
Kaside 1
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Baştan aşağı ll Tamamen.
45. Bu ʿulviyyāt u süfliyyāt tedbīrāt-ı Rabbānī
46. Kitāb-ı maʿrifetdür noḳṭa-i zerrāt ser tā-pā

2. **ser tā-pā:**
Kaside 24
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Baştan aşağıya, baştan ayağa kadar.
103. Olmamış böyle fütuḥāta muvaffaḳ kimse
104. Cümle mażbūt-ı tevārīḫ-i cihān ser tā-pā

3. **ser tā-pā:**
Tarih 16
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Baştan aşağıya, baştan ayağa kadar.
59. Cihāna ḳarżdur itmek duʿā-yı devletüñ zīrā
60. Bi-ḥamdiʾllāh zamānunda cihān āsūde ser tā-pā

4. **ser tā-pā:**
Tarih 82
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Baştan aşağıya, baştan ayağa kadar.
81. Şarḳdan ġarba āftāb gibi
82. Ṭutdı nāmı cihānı ser tā-pā

ser ü kārum düşdi:
1. **ser ü kārum düşdi:***-di*
Gazel 178
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Birinin yardımına ihtiyaç duymak, işi düşmek.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

ser ü sāmāna:
1. **ser ü sāmāna:***-a*
Gazel 397
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Varlık, zenginlik.
1. Ḫāṭıruñ ālāyiş-i ekvāna istiʿdādı yoḳ
2. Rind-i bī-ḳayduñ ser ü sāmāna istiʿdādı yoḳ

ser u sāmānı:
1. **ser u sāmānı:***-ı*
Tarih 133
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varlık, zenginlik.
15. İtdi ʿunf ü ʾazimet şekl-i tazriʿde ḳarār
16. Oldı sermāye-i idbār ser u sāmānı

ser ü sāmān-ı ümīd:
1. **ser ü sāmān-ı ümīd:**
Gazel 52
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ümidin zenginliği.
15. Nüsḫa-i yeʾs ü ümīd olduġın anla ʿālem
16. Yā ser-i yeʾs ü elifdür ser ü sāmān-ı ümīd

ser ü sāmānından:
1. **ser ü sāmānından:***-ın, -dan*
Gazel 635
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlık, zenginlik.
7. Zīver-i ḫ∨ān-ı şehān olmaġa şāyān olamaz
8. Gendüm itmezse tecerrüd ser ü sāmānından

ser üzre getürsek:
1. **ser üzre getürsek:***-se, -k*
Gazel 136
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Baş üzerinde taşımak.

11. Taʿẓīm ile ser üzre getürsek ʿaceb midür
12. Murġ-ı ümīdi ṣayda ḳafesdür ʿimāmeler

serāb:
1. **serāb:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Çölde güneşin ışığın parlamasıyla su gibi görünen hayal.
1. Ġam-ı firāḳun aḳıtdı o deñlü dīdeden āb
2. Ki oldı eşküme nisbetle ḥeft baḥr serāb

serāb olur:
1. **serāb olur:***-ur*
Gazel 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Şaşkın hale gelmek, hayal görmek.
7. Kim teşne-i zülāl-i lebüñ oldi ey ṣanem
8. Ṭufān-ı Nūḥʾı görse olur çeşmine serāb

ser-āmed:
1. **ser-āmeddür:***-dür*
Kaside 28
Mısra: **1**
Başta bulunan, başta gelen.
1. Elif ki encümen-i ḥarfde ser-āmeddür
2. Per-i Hümā-yı saʿādet serindeki meddür

ser-āmed-ı ʿuḳalā:
1. **ser-āmed-ı ʿuḳalā:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Akıllıların önde geleni.
31. Bülend-kevkebe ḥallāl-i müşkilāt-ı umūr
32. Ser-āmed-ı ʿuḳalā nāmdār-ı Maġnīsā

ser-ā-pā:
1. **ser-ā-pā:**
Gazel 210
Mısra: **10**
Baştan ayağa, tamamen.
9. Ṣaḥīfede eṯer-i tār-ı mıṣṭar ey Nābī
10. O riştedür ki ser-ā-pā güher çekilmişdür

2. **ser-ā-pā:**
Gazel 324
Mısra: **2**
Baştan ayağa, tamamen.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

3. **ser-ā-pā:**
Gazel 394
Mısra: **15**
Baştan ayağa, tamamen.
15. Ser-ā-pā çeşm-i ʿibretden geçürdüm nüsḫa-i dehri
16. İçinde maʿnī-i ārāma dāʾir bir ʿibāret yoḳ

4. **ser-ā-pā:**
Gazel 712
Mısra: **4**
Baştan ayağa, tamamen.
3. Olur tāze esīrān-ı dile taʿẓīm içün ammā
4. Ser-ā-pā gīsū-yı dildārda her mūy-ı ḫam beste

5. **ser-ā-pā:**
Tarih 92
Mısra: **55**
Baştan ayağa, tamamen.
55. İrtişā bābları oldı ser-ā-pā mesdūd
56. Ḥükm-i ḳānūn u şerīʿatdür olan hep icrā

6. **ser-ā-pā:**
Tarih 103
Mısra: **22**
Baştan ayağa, tamamen.
21. Ḫuṣūṣān gevher-i pākīze-i ẕāt-ı hümāyūnuñ
22. Ser-ā-pā nūrdan itmiş sirişte Ṣāniʿ-i yek-tā

7. **ser-ā-pā:**
Tarih 104
Mısra: **48**
Baştan ayağa, tamamen.
47. Bu ḫıdmet-i marziyyeye saʿy itdi muhaṣṣal
48. Aʿyān u ahālī-i Ḥaleb cümle ser-ā-pā

8. **ser-ā-pā:**
Tarih 104
Mısra: **70**
Baştan ayağa, tamamen.
69. Her şeb pür olup ṣubḥa değin sāha-i cāmiʿ
70. Kındīl ile zeyn eylediler saḳfı ser-ā-pā

9. **ser-ā-pā:**
Kaside 19
Mısra: **4**
Baştan ayağa, tamamen.
3. Mū-be-mū ḥüsn ü leb-ā-leb rengīn
4. Ser-be-ser şīve ser-ā-pā raʿnā

ser-ā-pāy:
1. **ser-ā-pāy:**
Gazel 631
Mısra: **6**
Baştan ayağa kadar.
5. Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
6. Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

2. **ser-ā-pāy:**
Kaside 2
Mısra: **13**
Baştan ayağa kadar.
13. Hep ser-ā-pāy cihān mezraʿa-i ʿibretdür
14. Cereyān itmededür ḳāʿide-i zerʿ u haṣād

3. **ser-ā-pāy:**
Kaside 12
Mısra: **166**
Baştan ayağa kadar.
165. Āṣafā midḥat-ı evṣāfuñ olunmaz taḳrīr
166. Cism-i nāẓımda dehān olsa ser-ā-pāy mesām

4. **ser-ā-pāy:**
Kaside 15
Mısra: **103**
Baştan ayağa kadar.
103. Geldi tebrīke ser-ā-pāy ḳıbāb-ı eflāk
104. Oldı dāmen be-miyān tehniyete levḥ ü ḳalem

5. **ser-ā-pāy:**
Tarih 56
Mısra: **29**
Baştan ayağa kadar.
29. Ḳaçsun ejderden ḳaçar gibi ser-ā-pāy ʿArab
30. Kangı ṣaḥrāya ṣalarsa sāye tūġ-ı ḫoş-ḫırām

6. **ser-ā-pāy:**
Tarih 96
Mısra: **3**
Baştan ayağa kadar.
3. Ser-ā-pāy envārdan eylemiş
4. Vücūd-ı şerīfin sirişte Ḫudāy

ser-ā-pāy-ı cihān:
1. **ser-ā-pāy-ı cihān:**
Gazel 755
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Alemin tamamı, her tarafı, baştan ayağa dünya.
3. Ser-ā-pāy-ı cihān bāzīçe-i dest-i teḳābüldür
4. Ḳarār itmek ne mümkin ḥāl-i ʾālem bir siyāḳ üzre

ser-ā-pāy-ı ḳalem:
1. **ser-ā-pāy-ı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin tamamı, her tarafı, baştan ayağa kalem.
1. Menbaʿ-ı maʿrifet olmaḳla ser-ā-pāy-ı ḳalem
2. Olur engüşt-i mülūk ü vüzerā cāy-ı ḳalem

serā-perde:
1. **serā-perdesidür:***-si, -dür*
Gazel 205
Mısra: **3**
Saray perdesi, bir büyük konağın kapısında ya da harem ile selamlığı arasındaki büyük perde; çadırlarda tozluk tabir olunan perde; otağ, padişah çadırı II padişah huzuru, katı.
3. İmkān ki serā-perdesidür nūr-ı vücūduñ
4. Baḳsañ yine bir cānibi ṣaḥrā-yı ʿademdür

2. **serā-perdeye:***-y, -e*
Tarih 92
Mısra: **32**
Çadır, otağ.
31. Bu leṭāfet bu nezāket ki var endāmında
32. Çoḳ degüldür bu serā-perdeye bu ḥüsn ü bahā

serā-perde-i ʿālī-bünyād:
1. **serā-perde-i ʿālī-bünyād:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Yüksek yapılı padişah sarayı.
29. Çoḳ degül olsa bu gūne dil-şād
30. Bu serā-perde-i ʿālī-bünyād

serā-perde-i devlet:
1. **serā-perde-i devlet:**
Tarih 121
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Saltanat otağı.
1. Şāyestedür olsa bu serā-perde-i devlet
2. Hem-sāye-i bāl ü per-i ʿAnḳā-yı ʿināyet

serā-perde-i ḫūb:
1. **serā-perde-i ḫūb:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Güzel çadır II Güzel saray.
45. Oldı ḥaḳḳā bu serā-perde-i ḫūb
46. Ġāyetüʾl-ġāye laṭīf ü merġūb

serā-perde-i hümāyūn:
1. **serā-perde-i hümāyūn:**
Tarih 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Saray perdesi, bir büyük konağın kapısında ya da harem ile selamlığı arasındaki büyük perde; çadırlarda tozluk tabir olunan perde; otağ, padişah çadırı II padişah huzuru, katı.
21. Ol serā-perde-i hümāyūn kim
22. Reşk ider aña günbed-i devrān

serā-perde-i iḳbāli:
1. **serā-perde-i iḳbāli:***-i*
Tarih 92
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Talih otağı.
67. Bula meftūḥ serā-perde-i iḳbāli müdām
68. Ola tā-ḥaşr der-i luṭfı melāẕ-ı żuʿafā

serā-perde-ı ʿizzet:
1. **serā-perde-ı ʿizzet:**
Tarih 121
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Şeref otağı.
45. Fikr eyler iken Nābī-i dāʿī didi hātif
46. Tārīḫini saʿd ola serā-perde-ı ʿizzet

serā-perde-i rengīn:
1. **serā-perde-i rengīn:**
Tarih 92
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Parlak, renkli çadır.
29. Ḫayme- dūzān-ı Ḥaleb yapduġı yoḳ ʿömrinde
30. Buña mānend serā-perde-i rengīn sīmā

serā-perde-i ʿulyā:
1. **serā-perde-i ʿulyā:**
Tarih 92
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saray perdesi, bir büyük konağın kapısında ya da harem ile selamlığı arasındaki büyük perde; çadırlarda tozluk tabir olunan perde.
5. Ey ḫoşā tāze serā-perde-i ʿulyā ki ider
6. Ḫāṭır-ı nāẓırın āyīne-i ruḫsār-ı ṣafā

serā-perde-i yek-tā:
1. **serā-perde-i yek-tā:**
Tarih 92
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Benzersiz otağ.
27. Faḫr iderse yiridür kimsede yoḳ zehre-i red
28. Bu serā-perde-i yek-tā ile şehr-i Şehbā

ser-ā-ser:
1. **ser-ā-ser:**
Gazel 240
Mısra: **5**
Baştanbaşa.
5. Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ʿālem hep
6. Ṣafā-yı ḫāṭır ancaḳ bādede sāġarda ḳalmışdur

2. **ser-ā-ser:**
Gazel 11
Mısra: **10**
Baştanbaşa.
9. Nābī dünyā devletinden herkes aldı hissesin
10. Devr-i gerdūnun ser-ā-ser ḳaldı devranı baña

3. **ser-ā-ser:**
Gazel 625
Mısra: **8**
Baştanbaşa.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daḫı sen ṣūra ṣunmazsın

4. **ser-ā-ser:**
Kaside 1
Mısra: **72**
Baştanbaşa.
71. Olanlar ẕevḳ-yāb-ı meşhed-i Mūsā ider idrāk
72. Ser-ā-ser oldığın ʿālem tecellī-ḫāne-i Sīnā

5. **ser-ā-ser:**
Tarih 56
Mısra: **2**
Baştanbaşa.
1. Merḥabā ey müjde-i cān-baḫş-ı maṣḥūbüʾl-merām
2. Kʾistimāʿundan ser-ā-ser ʿālem oldı şād-kām

6. **ser-ā-ser:**
Tarih 36
Mısra: **40**
Baştanbaşa.
39. Sendedür merhemi bu zaḫm-ı cigergāh-ı ġamuñ
40. Müttefiḳdür bu kelām üzre ser-ā-ser dünyā

serāsīm:
1. **serāsīme:***-e*
Gazel 471
Mısra: **3**
Sersem, şaşkın, hayret-zede.
3. Mecālis içre serāsīme gerdiş itse nʾola
4. Ḳarardı çeşmi dem-i serdiyile fincānuñ

serāsīme vü sersām itme:
1. **serāsīme vü sersām itme:***-me*
Gazel 771
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşkın ve sersem etmek.
11. İltifātından olup dūr o meh-ruḫsāruñ
12. Ṭabʿuñı böyle serāsīme vü sersām itme

serāsīmelig:
1. **serāsīmeliginden:***-i, -n, -den*
Gazel 851
Mısra: **11**
Sersemlik, baş dönmesi.
11. Olamaz çerḫ serāsīmeliginden āzād
12. Cüda dullāb tamām içdügini itmese ḳay

ser-ʿasker:
1. **ser-ʿaskeridür:***-i, -dür*
Gazel 570
Mısra: **3**
Ordunun başı, ordu kumandanı.
3. Şām ser-ʿaskeridür ṣaf-şiken-i ẓulmetdür
4. Fener āhenden iderse nʾola ḳat ḳat kemerin

serāy-ı ʿālem-i maʿnāya:
1. **serāy-ı ʿālem-i maʿnāya:***-ya*
Gazel 48
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Mana aleminin sarayı.
23. Girilmez girmeyince mesned-i vālā-yı ʿirfāna
24. Serāy-ı ʿālem-i maʿnāya derdür ḥalḳa-i tevḥīd

serāy-ı dil-ārā:
1. **serāy-ı dil-ārā:**
Tarih 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönülleri süsleyen saray.
3. Ḫoşā serāy-ı dil-ārā ki ṭarḥ-ı merġūbı
4. İder remīde cināndan nigāh-ı Rıḍvānın

serāy-ı dīn-i pākin:
1. **serāy-ı dīn-i pākin:***-i, -n*
Tarih 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kutlu İslam sarayı.
3. Ḳoyup izn-i hümāyūn ile ḫaṭṭ-ı ʿālem-ārāsın

4. Serāy-ı dīn-i pākin sünnet üzre eyledi bünyād

serāy-ı refīʿ:
1. **serāy-ı refīʿ:**
Tarih 51
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Yücelerin sarayı.
39. Mesned-i āṣafān serāy-ı refīʿ
40. Dār-ı ḥükm-i umūr-ı devlet ü dīn

serāyiş:
1. **serāyişe:**-*e*
Gazel 733
Mısra: **8**
Şarkı sözleri.
7. Def gibi dāġ-ı sīne olur latme-ḫ∨ār-ı eşk
8. Rāmişger-i ġam itse teveccüh serāyişe

ser-ber:
1. **ser-beri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **34**
Baş vermiş, uç göstermiş.
33. Rütbe-ı ʿulyā-yı cāhına ʾilāve ʿilm ü fażl
34. Şānınuñ idrāk-ı esrār-ı ḥaḳāyıḳ ser-beri

2. **ser-ber:**
Kaside 20
Mısra: **70**
Üstünde, üzerinde.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

ser-be-ser:
1. **ser-be-ser:**
Gazel 123
Mısra: **6**
Baştan başa, büsbütün.
5. Hem-libās-ı Kaʿbe dāġ-ı sīnemi kim görse dir
6. Ser-be-ser maʿmūre-i ʿaşḳuñ sevādı böyledür

2. **ser-be-ser:**
Gazel 201
Mısra: **5**
Baştan başa, büsbütün.
5. Muḥtāc-ı rızḳ-ı Hāliḳ iken ser-be-ser cihān
6. Mahlūkdan niyāz meẕellet degül midür

3. **ser-be-ser:**
Gazel 24
Mısra: **5**
Baştan başa, büsbütün.
5. İtmez tenezzül olsa cihan ser-be-ser günāh
6. Vezne ʿuluvv-ı ṭabʿ-ı terāzū-yı maġfiret

4. **ser-be-ser:**
Gazel 114
Mısra: **8**
Baştan başa, büsbütün.
7. ʿİlm-i esmā ile teşrif olunan cedd-i kerīm
8. Ser-be-ser ḥikmet-i Ḥaḳḳʾdur ki tamām ādemīdür

5. **ser-be-ser:**
Gazel 305
Mısra: **7**
Baştan başa, büsbütün.
7. Vücūd ser-be-ser iḥsān-ı dest-i cūdı iken
8. Degül mi terk-i edeb zuʿm-ı bī-recālıġumuz

6. **ser-be-ser:**
Gazel 312
Mısra: **5**
Baştan başa, büsbütün.
5. Egerçi ser-be-ser bīdārlıkdur şām-ı hicrānuñ
6. Nümūdār-ı ḫayāl olmaḳda amma ḫ∨ābdan ḳalmaz

7. **ser-be-ser:**
Gazel 414
Mısra: **2**
Baştan başa, büsbütün.
1. Ṣabāḥ-ı ʿīd ider efvāhını pür-ḫande eṭfāluñ
2. Dekākīnün dehānın ser-be-ser bend iṭmek aḳfāluñ

8. **ser-be-ser:**
Gazel 532
Mısra: **3**
Baştan başa, büsbütün.
3. Ser-be-ser āyine-i rāz-ı ḳaderdür gönlüm
4. Nev-be-nev terceme-i sırr-ı ḳażādur suḫanum

9. **ser-be-ser:**
Gazel 570
Mısra: **13**
Baştan başa, büsbütün.
13. Ser-be-ser menfaʿat-ı maḥżdur evzāʿ-ı Ḥakīm
14. Ṣāniʿüñ derke çalış sırr-ı ḳazā vü ḳaderin

10. **ser-be-ser:**
Gazel 605
Mısra: **10**
Baştan başa, büsbütün.
9. Nābiyā bī-lafẓ itme maʿnī-i tāze ümīd
10. Kār-ı ʿālem ser-be-ser vābeste-i esbāb iken

11. **ser-be-ser:**
Kaside 2
Mısra: **206**
Baştan başa, büsbütün.
205. Harc ider cümle senüñ kīse-i iḥsānuñdan
206. Ser-be-ser şāh u gedā cümle ʾibād u āzād

12. **ser-be-ser:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **13**
Baştan başa, büsbütün.
13. Ser-be-ser şūḫ u laṭīf ü ġarrā
14. Naẓm-ı rengīn eṡer-i müstesnā

13. **ser-be-ser:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **206**
Baştan başa, büsbütün.
205. Ẕātı mecmūʿa-i mürüvvetdür
206. Ser-be-ser nüsḫa-i saḫāvetdür

14. **ser-be-ser:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **146**
Baştan başa, büsbütün.
145. Kendinüñ ismiyle çü ism-i peder
146. Düşmiş idi dāver ile ser-be-ser

15. **ser-be-ser:**
Gazel 59
Mısra: **10**
Başbaşa.
9. Bu kārgāh-ı ʿadl-ı İlāhīde Nābīyā
10. ʿIyş ü keder muḥasebede ser-be-ser gelür

16. **ser-be-ser:**
Gazel 626
Mısra: **4**
Başbaşa.
3. Ol gülün dil bülbül-i gūyāsıdur kim gösteren
4. Ser-be-ser çīn-i cebīn bār-ı girān-ı jāleden

17. **ser-be-ser:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Baştan başa, büsbütün.
3. Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki taḳrīr eylesem
4. Şevḳden eczā-yı ʿālem ser-be-ser ḫāşāk olur

18. **ser-be-ser:**
Gazel 650
Mısra: **9**
Baştan başa, büsbütün.
9. İddiʿā-yı ʿaşḳ ile gelmez ḫamūşa ser-be-ser
10. Nābiyā şarṭ-ı maḥabbet nāle vü feryād iken

19. **ser-be-ser:**
Kaside 11
Mısra: **98**
Baştan başa, büsbütün.
97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı
98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

20. **ser-be-ser:**
Kaside 17
Mısra: **52**
Baştan başa, büsbütün.
51. Mū-be-mū aḫlāḳ-ı maḥmūde vücūd-ı nāziki
52. Ser-be-ser evṣāf-ı memdūḥa żamīr-i enveri

21. **ser-be-ser:**
Kaside 19
Mısra: **4**
Baştan başa, büsbütün.
3. Mū-be-mū ḥüsn ü leb-ā-leb rengīn
4. Ser-be-ser şīve ser-ā-pā raʿnā

22. **ser-be-ser:**
Tarih 16
Mısra: **25**
Baştan başa, büsbütün.

25. ʿAdāletle müsellem ġarḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
26. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

23. **ser-be-ser:**
Tarih 76
Mısra: **8**
Baştan başa, büsbütün.
7. Zihī āyīne kim ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret
8. Vücūd-ı pākin itmiş ser-be-ser nūriyle āgende

24. **ser-be-ser:**
Tarih 155
Mısra: **5**
Baştan başa, büsbütün.
5. ʿAdāletde müsellem ʿırḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
6. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

25. **ser-be-ser:**
Tarih 103
Mısra: **28**
Baştan başa, büsbütün.
27. Ki ṣadr-ı devletin bir ḫayr-h∨āha eyledi tefvīż
28. Ki oldı sāye-i ʿadlinde rāḥat ser-be-ser dünyā

ser-be-ser-i çerḫdür:
1. **ser-be-ser-i çerḫdür:***-dür*
Gazel 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünü baştanbaşa sarmış.
7. Esāsı kāv-ı zemīnüñ şikest ider şāḫın
8. O deñlü ser-be-ser-i çerḫdür binā-yı Ḥaleb

ser-bülend olmaz:
1. **ser-bülend olmaz:***-maz*
Gazel 313
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Başı yüksekte olmak.
13. Ser-efrāzān olur muḥtāc Nābī zīr-destāna
14. Tenezzül itmedükçe toḫm ḫāke ser-bülend olmaz

ser-bürehne kāse tehī olam:
1. **ser-bürehne kāse tehī olam:**
Kaside 10
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başı açık elindeki kasesi boş olmak (Dilenci tasviri yapılmıştır).
75. Yazıḳ degül mi olam ser-bürehne kāse tehī
76. Tamām müflis-i bī-ḫānmān ġarīb-i diyār

ser-çeşme-i ḥayāt:
1. **ser-çeşme-i ḥayāt:**
Gazel 184
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hayat pınarı.
7. Ābındaki leṭāfeti mümkin mi söylemek
8. Ser-çeşme-i ḥayāt işidür sermsār olur

ser-çeşme-i ṣaḥrā-yı zekâ:
1. **ser-çeşme-i ṣaḥrā-yı ẓekâ:**
Kaside 24
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Zeka çölünün pınarı.
47. Dil-i rūşenteri āyīne-i dest-i idrāk
48. Ṭabʿ-ı feyż-āveri ser-çeşme-i ṣaḥrā-yı ẓekâ

ser-çeşme-i ümīdini:
1. **ser-çeşme-i ümīdini:***-i, -n, -i*
Tarih 38
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Umut pınarı.
7. Ser-çeşme-i ümīdini pür-cūş idüp Ḫudā
8. İtsün derūn-ı ṣāfını çün selsebīl şād

ser-cümle:
1. **ser-cümle:**
Gazel 784
Mısra: **3**
Hepsi, tamamı, bütün.
3. Ser-ḥadd-i tīre-rūzeyi ser-cümle fetḥ ider
4. Ṭāliʿ gibi ki baḫt-ı nuḥūset sipāh ola

2. **ser-cümle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **497**
Hepsi, tamamı, bütün.
497. Oldı ser-cümle cāme vü destār
498. İḳtiżā ile zīnet-i bāzār

3. **ser-cümle:**
Tarih 16
Mısra: **10**
Hepsi, tamamı, bütün.
9. Zamāne muġtenem müstaġraḳ-ı elṭāf-ı Ḥaḳ ʿālem
10. Cihān ser-cümle ḫurrem şükr-i Bārī āsmān-peymā

ser-cūş olmasam:
1. **ser-cūş olmasam:***-ma, -sa, -m*
Gazel 536
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Coşup kendinden geçmek.
1. Kim düşerdi pāyuma ḫum gibi pür-cūş olmasam
2. Kim ṭutardı çeşm saġar gibi ser-cūş olmasam

ser-cūş-ı nifāḳ:
1. **ser-cūş-ı nifāḳ:**
Gazel 494
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ara bozuculuğun, nifakın coşması.
1. Ser-cūş-ı nifāḳ olsa ʾayān mevc-i girān ol
2. Añılsa eger sāz-ı vefā mūy-ı miyān ol

serd:
1. **serd:**
Gazel 187
Mısra: **4**
Soğuk II Sert, haşin.
3. Andan it fehm ṣafā olmaduġın dehrde kim
4. Meclis-i ʿāleme dil-germ gelen serd gider

serd ü sāf:
1. **serd ü sāf:**
Tarih 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Temiz ve soğuk.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü sāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

serdār:
1. **serdārı:***-ı*
Gazel 474
Mısra: **4**
Kumandan, başkumandan.
3. Olmış imame dāne-i tesbīḥden dırāz
4. Serdārı ser-firāz olur elbette leşkerüñ

2. **serdār:**
Tarih 144
Mısra: **46**
Kumandan, başkumandan.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

serdār-ı mükerrem:
1. **serdār-ı mükerrem:**
Tarih 143
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ve asalet sahibi kumandan.
15. O serdār-ı mükerrem olduġından ḥāfıẓ-ı Kurʾān
16. O leşkergāhda olmış idi gūyā ẕātı bir muṣḥaf

serdār-ı rāh-ı dīn-i mübīn:
1. **serdār-ı rāh-ı dīn-i mübīn:**
Tarih 51
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Hak din olan İslam yolunun komutanı II Padişahın dini bilgiler hocası.
31. Özi cāniblerinde bir müddet
32. Oldı serdār-ı rāh-ı dīn-i mübīn

serdār-ı ser-āmeddür:
1. **serdār-ı ser-āmeddür:***-dür*
Gazel 402
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Baş kumandan II Sultan.
9. Gül-i pür-ḫār o serdār-ı ser-āmeddür kim
10. Kendü ḫoş-ḫuter iken vażʿı çekilmez ḫıdemüñ

serde:
1. **serde:**
Gazel 240
Mısra: **2**
Baş, düşünce.
1. Ḫayāl-i laʿl-i nābuñ cām-ı çeşm-i terde ḳalmışdur

2. Ḫumār-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaṣluñ serde ḳalmışdur

2. **serde:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **319**
Baş, düşünce.
319. Ārzū-yı mücevveze serde
320. Ḥalḳaveş ḳaldı dīde defterde

ser-defter-i ʿālī-vakār:
1. **ser-defter-i ʿālī-vakār:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Onuru yüce baş nişancı.
143. Buldı o ser-defter-i ʿālī-vakār
144. Zāde-i Etmekçi ile iştihar

ser-defter-i hicrāna:
1. **ser-defter-i hicrāna:**-*a*
Gazel 77
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık defterinin en başı.
11. Bize ṣaffüʾn-niʿal meclisinde yer bulunmazsa
12. Varup ser-defter-i hicrāna mastūr olmamuz yegdür

serden geçdi:
1. **serden geçdi:**
Tarih 147
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir ideal, bir amaç uğrunda) Ölümü göze almak, ölmeye râzı ve hazır olmak.
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

serdī-i dey:
1. **serdī-i dey:**
Gazel 851
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kış soğuğu.
9. Zer-i mihr olmasa germiyyete tebdīl olamaz
10. Meclis-i kevne bürūdet düşüren serdī-i dey

serdī-i deyden:
1. **serdī-i deyden:**-*den*
Kaside 12
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Kış soğuğu.
47. Līk kem-furṣatī-i bed-menişāndan feryād
48. Ki virür vażʿları serdī-i deyden peyġām

serdī-i evżaʿ-ı rüzgār:
1. **serdī-i evżaʿ-ı rüzgār:**
Gazel 91
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarın sert vaziyeti, esmesi.
3. Böyle ḳalursa serdī-i evżaʿ-ı rüzgār
4. Naḳd-ı şerār-ı gūy-ı girībān seng olur

serdī-i eyyām-ı hicrān:
1. **serdī-i eyyām-ı hicrān:**
Gazel 146
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık günlerinin soğukluğu.
5. Sāl-i ʿaşḳun iʿtidāl-i nev-bahārıdur viṣāl
6. Serdī-i eyyām-ı hicrān mevsim-i teşrīnidür

ser-efgende:
1. **ser-efgende:**
Gazel 213
Mısra: **10**
Başı önde, mahçup.
9. O tevāżūʿ anı mümtāz-ı cihān itmişdür
10. Naḫl-i gül bağda bīhūde ser-efgende midür

ser-efgendelik itse:
1. **ser-efgendelik itse:**
Gazel 371
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Baş eğme.
7. Her ḥarfe ser-efgendelik itse nʾola ḫāme
8. Erbāb-ı suḫan eks̱er olurlar mütevāżıʿ

ser-efkende:
1. **ser-efkende:**
Gazel 811
Mısra: **14**
Boyun eğmiş.
13. Nezāketde nazīrin görmedük gūş itmedük Nābī
14. Benefşe gibi olmış rūḥı Faḫrī ʾnün ser-efkende

ser-efrāz:
1. **ser-efrāz:**
Gazel 515
Mısra: **10**
Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.
9. Beñzer ol şemʿa ki pervāne-i gerdendesi yoḳ
10. O ser-efrāz kʾola dest-i duʿādan maḥrūm

2. **ser-efrāzı:**-*ı*
Tarih 51
Mısra: **23**
Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.
23. Görüp ems̱ālinüñ ser-efrāzı
24. İtdi Rūm ili pāyesin taʿyīn

ser-efrāz olduġın:
1. **ser-efrāz olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 645
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yücelmek, yükselmek II Başı göge ermek.
1. Ṭabʿumuñ bilmek ne lāzım evc-perdāz olduġın
2. Var o naḫl-i ʿişvenüñ seyr it ser-efrāz olduġın

ser-efrāzān:
1. **ser-efrāzān:**
Gazel 313
Mısra: **13**
Eşraf, ileri gelenler.
13. Ser-efrāzān olur muḥtāc Nābī zīr-destāna
14. Tenezzül itmedükçe toḫm ḫāke ser-bülend olmaz

ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ:
1. **ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 477
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzellerin önde geleni.
3. O şūḫa töhmet-i nā-mihrbānī gerçi vāriddür
4. Ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ sen baña bir mihrbānın bul

ser-efrāz-ı cihāndārān:
1. **ser-efrāz-ı cihāndārān:**
Tarih 103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Akıllı ve tedbirli hükümdarların medar-ı iftiharı.
1. Zihī ḫurşīd-i evc-i salṭanat ḫākān-ı bī-hem-tā
2. Ser-efrāz-ı cihāndārān şehinşāh-ı cihān-ārā

ser-efrāz-ı kirām:
1. **ser-efrāz-ı kirām:**
Tarih 56
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlerin başta geleni.
9. Āṣaf-ı vālā-himem ʿālī cenāb-ı muḥterem
10. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān ser-efrāz-ı kirām

ser-encām:
1. **ser-encāmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 394
Mısra: **8**
Başa gelen bir durum veya olay.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-gūş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

2. **ser-encāmın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **262**
Başa gelen bir durum veya olay.
261. ʿArż idüp ḥāl-i ḳalb-i nā-kāmın
262. Böyle taḥrīr ider ser-encāmın

ser-engüşt:
1. **ser-engüştümdeki:**-*üm, -de, -ki*
Gazel 66
Mısra: **9**
Parmağın ucu.
9. Ser-engüştümdeki nāḫundan özge nuḳre girmez hīç
10. Benüm cīb-i ümīdüm kīse-i dellāke dönmişdür

2. **ser-engüştümle:**-*üm, -le*
Gazel 756
Mısra: **12**
Parmağın ucu.
11. Baḳiyye ḳaldı Nābī köhne şāhid-bāzlıḳlardan
12. Benüm ancaḳ ser-engüştümle çeşmümle dehānumda

3. **ser-engüştinde:***-i, -n, -de*
Tarih 30
Mısra: **56**
Parmağın ucu.
55. Bir ḫazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

ser-engüşt-i işāretle:
1. **ser-engüşt-i işāretle:***-le*
Tarih 45
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İşaret parmağının ucu.
13. Nāgehān hātif ser-engüşt-i işāretle didi
14. Luṭf-ı Rabbāniyle Sulṭān Aḥmed oldı ber-murād

ser-firāz:
1. **ser-firāzlıḳla:***-la*
Gazel 658
Mısra: **2**
Başını dik tutma.
1. Olmaḳla istiḳāmet ile iştihār-ı serv
2. Hep ser-firāzlıḳla giçer rūzgār-ı serv

ser-firāz eyle:
1. **ser-firāz eyle:**
Tarih 28
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yüceltmek.
15. Yā İlāhī ʿömrü devletlerle eyle ser-firāz
16. Dergehüñden budur ümmīd-i derūn-ı derdnāk

ser-firāz itdi:
1. **ser-firāz itdi:***-di*
Tarih 115
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Benzerlerinden üstün, seçkin, mümtaz hâle getirmek.
5. Cümleden bir manṣıb-ı ʿāliyle itdi ser-firāz
6. Kim yirin hem-sāye-i ḫurşīd-i raḫşān eyledi

ser-firāz olmadum:
1. **ser-firāz olmadum:***-ma, -du, -m*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **304**
Kelime Tipi: -
Başı dik olmak deyimine benzer bir şekilde "onurlu, gururlu olmak.
303. Geçdi ʿömrüm firāḳ u ḥasret ile
304. Olmadum ser-firāz ḫilʿat ile

ser-firāz olmaḳ:
1. **ser-firāz olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 391
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Başı dik olmak deyimine benzer bir şekilde "onurlu, gururlu olmak.
9. Olur feyż-i tevāżuʿla dıraḫt-ı pest bār-āver
10. Komışdur mīveden maḥrūm servi ser-firāz olmaḳ

ser-firāz olur:
1. **ser-firāz olur:***-ur*
Gazel 177
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Seçkin olmak, ayrıcalıklı kılmak.
7. Bir gün gelir ki ṣadre çıḳar ser-firāz olur
8. Ol gördüġüñ kemīne ki nāmı piyādedür

2. **ser-firāz olur:***-ur*
Gazel 474
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Seçkin olmak, ayrıcalıklı kılmak.
3. Olmış imame dāne-i tesbīḥden dırāz
4. Serdārı ser-firāz olur elbette leşkerüñ

ser-fürū:
1. **ser-fürūları:***-lar, -ı*
Gazel 824
Mısra: **14**
Baş eğme, itaat etme, minnet etme.
13. Hep iʿtibār pāye-i būs-ı lebünledür
14. Mīnā-yı ser-keşüñ ḳadehe ser-fürūları

2. **ser-fürūların:***-lar, -ı, -n*
Gazel 270
Mısra: **2**
Baş eğme, itaat etme, minnet etme.
1. Bu ʿālemüñ ḳatı çoḳ tünd-ḫūların bilürüz
2. Ki ehl-i dil göricek ser-fürūların bilürüz

3. **ser-fürū:**
Gazel 717
Mısra: **2**
Baş eğme, itaat etme, minnet etme.
1. Nev-bahār oldı cünūn el virdi şellāḳīlere
2. Düşdi mānend-i ṣurāḫi ser-fürū sāḳīlere

4. **ser-fürūluḳlardadur:***-lar, -da, -dur*
Gazel 191
Mısra: **8**
Baş eğme, itaat etme.
7. Cānib-i maʿnāya fehm it secdesinden ḫāmenüñ
8. Māye-i sāmān-ı rifʿat ser-fürūluḳlardadur

5. **ser-fürū:**
Gazel 801
Mısra: **4**
Baş eğme, itaat etme.
3. Tevāżuʿ eylemiş taḥṣīl teʾhīr-i ʿibādetden
4. Olur kimden görürse ser-fürū pāyına üftāde

ser-fürū eylemez:
1. **ser-fürū eylemez:***-mez*
Gazel 367
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Baş eğmek, itaat etmek, minnet etmek.
9. Eşk-i niyāza eylemez ol serv ser-fürū
10. Ümmīd-i vaṣl-ı dilber-i ser der-hevā ġalaṭ

ser-fürū eylemezse:
1. **ser-fürū eylemezse:***-mez, -se*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Baş eğmek, itaat etmek, minnet etmek.
1. Kim eylemezse pādişehüm saña ser-fürū
2. Olsun vücūdı mesḫ benüm ḫilḳatüm gibi

ser-fürū ider:
1. **ser-fürū ider:***-er*
Gazel 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Baş eğmek, itaat etmek II minnet etmek.
9. İder mi ser-fürū her dūn-meşreb tıfla ey Nābī
10. Kenār-ı dāye-i rifʿat olupdur mesken-i mīnā

2. **ser-fürū ider:***-er*
Gazel 140
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Baş eğmek, itaat etmek II minnet etmek.
9. Nābī ider sücūd-ı İlāhīʾye ser-fürū
10. Tāze ber-āver olduġı sāʿat nihāller

3. **ser-fürū ider:***-er*
Gazel 809
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Baş eğmek, itaat etmek II minnet etmek.
13. Nābī kemine ehl-i dile ser-fürū ider
14. Ḫāme ne deñlü evcde pervāz iderse de

ser-fürū itdi:
1. **ser-fürū itdi:***-di*
Tarih 82
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Baş eğmek II Pes edip güçlü birinin buyruğu altına girmek, teslim olmak.
99. Sensin ol āṣaf-ı muʿaẓẓam kim
100. Ser-fürū itdi saña çerḫ-i dü-tā

ser-fürū itmez:
1. **ser-fürū itmez:***-mez*
Gazel 658
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Direnmekten vazgeçirip buyruk altına girdirmek ll baş eğdirmek.
9. İtmez ḫazān-pezīr olacaḳ berge ser-fürū
10. Dāmān-ı çīdedür sebeb-i iʿtibār-ı serv

ser-fürū-bürde-i āyīne-i zānūyuz:

1. **ser-fürū-bürde-i āyīne-i zānūyuz:**
Gazel 301
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Diz kapakları üzerine çökmüş (Namazın bir rüknü olan oturuşa atfen).
1. Ne esīr-i ruḫ u ne beste-i gīsūyuz biz
2. Ser-fürū-bürde-i āyīne-i zānūyuz biz

ser-gerdān:
1. **ser-gerdān:**
Tarih 26
Mısra: **3**
Şaşkın, perişan.
3. Ne çetr-i pāk kʾeyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni bağışlar mihre envārı

ser-gerdān itdi:
1. **ser-gerdān itdi:**-*di*
Gazel 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Başını döndürmek II Sersem, şaşkın, perişan etmek.
3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ḫāşāke dönmişdür

ser-gerdān-ı ḥüsni:
1. **ser-gerdān-ı ḥüsni:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Baş döndüren güzellik.
3. Ḥabbezā ḳaṣr-ı cihān-tāb-ı felek-pīrāye kim
4. Oldı ser-gerdān-ı ḥüsni günbed-i nīlüferi

ser-gerdān-ı ṣaḥrā-yı helāk:
1. **ser-gerdān-ı ṣaḥrā-yı helāk:**
Tarih 28
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mahvolma meydanının başı boş gezeni.
11. Yā İlāhī ola teʾs̱īr-i ḳudūmiyle anuñ
12. Düşmen-i bed-ḫᵛāhı ser-gerdān-ı ṣaḥrā-yı helāk

ser-germ olup:
1. **ser-germ olup:**-*up*
Gazel 450
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İçip sarhoş olmak.
7. Bir āfet ile ne ser-germ olup ne būsesin alduḳ
8. Ne bir nihāl bitürdük ne mīvedār idebildük

ser-germ-i ḫevā eyledi:
1. **ser-germ-i ḫevā eyledi:**-*di*
Gazel 482
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Arzu ve istek ile sarhoş etmek.
13. Pīr-i efsürde iken eyledi ser-germ-i ḫevā
14. Nābī-i ḫaste-dili ġamze-i cādū-yı Ḫalīl

ser-germ-i inḳıyād eyledi:
1. **ser-germ-i inḳıyād eyledi:**
Gazel 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kızgın, öfkeliyi dizginlemek.
5. Bir āftābı eyledi ser-germ-i inḳıyād
6. Ey vaḳt-ı ṣubḥ bir nefes-i āteşīn saña

ser-germī-i fikr-i nigāhuñla:
1. **ser-germī-i fikr-i nigāhuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 240
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bakışın düşüncesiyle eğlenen (vakit geçiren) gönül.
3. Degüldür bende dil ser-germī-i fikr-i nigāhuñla
4. O bī-hūş-ı maḥabbetdür düşüp bir yirde ḳalmışdur

ser-germī-i hevādan:
1. **ser-germī-i hevādan:**-*dan*
Gazel 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Maddi (dünya) unsurlara bağlılık sarhoşluğu.
1. Sittīn irişdi ey dil inābet zamānıdur
2. Ser-germī-i hevādan ifākat zamānıdur

ser-geşte:
1. **ser-geştelükden:**-*den*
Gazel 149
Mısra: **11**
Sersem, başı dönmüş, avare ve mütehayyir olan.
11. Ser-geştelükden eylemez āzāde çerḫ-i dūn
12. Bezl eylesen de mā-meleküñ āsyā ḳadar

2. **ser-geşte:**
Gazel 72
Mısra: **12**
Sersem, başı dönmüş, avare ve mütehayyir olan.
11. Çāre-ḫᵛāhāne kime derdümi açsam Nābī
12. Benden efzūn o da ser-geşte vü bī-çāre çıḳar

3. **ser-geşte:**
Gazel 401
Mısra: **15**
Sersem, başı dönmüş, avare ve mütehayyir olan.
15. Degülem zīr-i felekde o ḳadar ser-geşte
16. Ki bulam farḳını idrāke maḥal pīş ü pesüñ

4. **ser-geştelikden:**-*den*
Gazel 414
Mısra: **13**
Serserilik, avarelik.
13. Gubār-ı ḫāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

ser-geşte itdi:
1. **ser-geşte itdi:**-*di*
Gazel 786
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Başını döndürmek, sarhoş etmek.
1. İtdi dili ser-geşte felekden de ziyāde
2. Döndürdi beni kendüye āḫir Dede-zāde

ser-geşte-i cām-ı mecazī olan:
1. **ser-geşte-i cām-ı mecazī olan:**-*an*
Gazel 312
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mecazi şaraptan sarhoş olup başı dönmek.
7. Olan ser-geşte-i cām-ı mecazī ḍīḳ-meşrebler
8. Ne nūş eylerse istifrāġda dūlābdan ḳalmaz

ser-geşte-i ḥayret iden:
1. **ser-geşte-i ḥayret iden:**-*en*
Gazel 355
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hayretten sarhoş eden, kendinden geçiren (Allah).
5. İden eczā-yi kevni ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
6. Feżāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş

ser-geştelig:
1. **ser-geşteligüm:**-*üm*
Gazel 518
Mısra: **9**
Başı dönmüşlük.
9. Āteş-i ʿaşḳ ile ser-geşteligüm ṣanma tehī
10. Dūd-ı sevdā ile micmer gibi pürdür külehüm

ser-geştelik:
1. **ser-geştelikden:**-*den*
Gazel 534
Mısra: **5**
Serserilik, avarelik.
5. Ser-geştelikden olmayıcaḳ mihrveş ḫalāṣ
6. ʿİsī imiş ne fāʾide hem-sāyemüz bizüm

sergi:
1. **sergidür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **191**
Gezilip görülmek üzere sunulan sanat eserlerinin tümü, bu tür bir serginin yapıldığı yer.
191. Sergidür sīm pāreden aḫter
192. Devr ider ṭās gibi cürm-i ḳamer

ser-girān:
1. **ser-girān:**
Gazel 584
Mısra: **18**
Çok sarhoş.
17. Olmış zamān-ı ḥüsnde ser der-hevā-yı ʿaşḳ

18. Ṣahbā-yı nāz ü naḫvet ile ser-girān iken

2. **ser-girānlıḳdur:**
Gazel 238
Mısra: **10**
Zil zurna sarhoşluk.
9. Piyāle-gīrlik ey şāḫ-ı gül ḫam itdi seni
10. Bu neşʾenüñ soñı elbette ser-girānlıḳdur

ser-güdaḫt:
1. **ser-güdaḫt:**
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Başından geçme, yaşanmışlık.
3. Ben didüm uṣlandı zīrā çerḫ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ḳılmaḳ gerekdür anı bunca ser-güdaḫt

ser-güzeşt-i mihrini:
1. **ser-güzeşt-i mihrini:***-i, -ni*
Gazel 242
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Güneş gibi güzel olan sevgiliye duyulan) sevginin macerası.
1. Mübtelāsı olduġum dilber bilür bilmezlenür
2. Ser-güzeşt-i mihrini ezber bilür bilmezlenür

serḥad:
1. **serḥadde:***-de*
Tarih 144
Mısra: **23**
Hudut, sınır.
23. İtdi serḥadde hücum üç kerre yüz bin ḫūk ile
24. Ateşīn ālāt ile mānend-i ās̱ār-ı ʿazāb

ser-ḥadd-i cedel-hīz-i fecādan:
1. **ser-ḥadd-i cedel-hīz-i fecādan:***-dan*
Gazel 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İsteklerin çekişme meydana getiren sınırı.
7. Olursun dāver-i fermān-revā-yı mülk-i āsāyiş
8. Hele bir kerre ser-ḥadd-i cedel-hīz-i fecādan geç

ser-ḥadd-i islāmı:
1. **ser-ḥadd-i islāmı:***-ı*
Tarih 144
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İslam sınırları, Osmanlı Devleti sınırları.
7. Bulduġından bir zamān ser-ḥadd-i İslāmı tehī
8. Bir iki maḥrūsaya açmışdı dest-i intihāb

ser-ḥadd-i tīre-rūzeyi:
1. **ser-ḥadd-i tīre-rūzeyi:***-y, -i*
Gazel 784
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Karanlık günün sınırı.
3. Ser-ḥadd-i tīre-rūzeyi ser-cümle fetḥ ider
4. Ṭāliʿ gibi ki baḫt-ı nuḥūset sipāh ola

ser-i aʿdā:
1. **ser-i aʿdā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **232**
Kelime Tipi: -
Düşmanların başı.
231. Gökde aḫter midür sipāh mıdur
232. Ser-i aʿdā mı seng-i rāh mıdur

ser-i aʿdāya nisār itmek:
1. **ser-i aʿdāya nis̱ār itmek:***-mek*
Gazel 346
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Düşmanın başına saçmak, dökmek.
11. Ceybinde zer-i mihr gibi perveriş itmek
12. Āḫir ser-i aʿdāya nis̱ār itmek içünmiş

ser-i aʿdā-yı devlet:
1. **ser-i aʿdā-yı devlet:**
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saltanatının/mutluluğunun düşmanlarının başı.
3. Bulup bāzū-yı baḫt u devleti her yirde bālāter
4. Ser-i aʿdā-yı devlet zīr-i tīġinde zebūn olsun

ser-i ʿāleme:
1. **ser-i ʿāleme:***-e*
Gazel 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünyanın başı.
1. Dāmānını basṭ itmededür ḫırmen-i raḥmet
2. Döndükçe ser-i ʿāleme pervīzen-i raḥmet

ser-i bāmında:
1. **ser-i bāmında:***-ı, -n, -da*
Kaside 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dam üstü, çatı.
1. Ser-i bāmında sipihrüñ çalınur nevbet-i Şeyḫ
2. Çerḫe güncīde degül dāʾire-i devlet-i Şeyḫ

ser-i bāzār-ı melāmet:
1. **ser-i bāzār-ı melāmet:**
Gazel 880
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Melamet (başkalarının ayıplamasını ve kınamasını umursamama) pazarının başı.
3. Ferhād ile Kays eyledi ber-çīde metāʿın
4. Ey dil ser-i bāzār-ı melāmet saña ḳaldı

ser-i bevvāb-ı zāt-ı muḫterem:
1. **ser-i bevvāb-ı ẕāt-ı muḫterem:**
Tarih 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Muhterem şahsiyetin kapıcıbaşısı.
1. Muṣṭafā Aġā ser-i bevvāb-ı ẕāt-ı muḫterem
2. Olıcaḳ şehr-i Ḥalebʾde āşiyān-gīr-i fenā

ser-i dāmen-i felek:
1. **ser-i dāmen-i felek:**
Gazel 780
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Feleğin eteğinin ucu.
7. Sanmañ şafaḳ ṭutuşdı ser-i dāmen-i felek
8. Bezm-i belānuñ āteş ururken kebābına

ser-i defter-i erbāb-ı füzūl:
1. **ser-i defter-i erbāb-ı füzūl:**
Tarih 100
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Erdem sahipleri zümresi defterinin başlığı.
3. Sāha-i cāmiʿ-i pür-feyż-i veliyy-i muṭlaḳ
4. Yaʿnī Ḥikmet Dede ser-i defter-i erbāb-ı füzūl

ser-i dīvāra:
1. **ser-i dīvāra:***-a*
Gazel 283
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Duvarın üstü, duvarın üstündeki gök parçası.
5. Olursa bu çemen bū-bürde gülzār-ı ḥaḳīḳatden
6. Olur gül pāsbān-ı ḫār ser-i dīvāra yer ḳalmaz

ser-i dīvārı:
1. **ser-i dīvārı:***-ı*
Gazel 552
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Duvarın üstü, duvarın üstündeki gök parçası.
5. Ne ḳadar ṭabʿ-ı esāsında tenezzül var ise
6. Yine geçmez ser-i dīvārı felek-sālıḳdan

ser-i endīşem:
1. **ser-i endīşem:***-m*
Kaside 11
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Zihnin düşünceyle dolu olması. Çok düşünmek.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Nis̱ār ider ser-i endīşem üzre dürr-i ḫoş-āb

ser-i erbāb-ı ḳabūl:
1. **ser-i erbāb-ı ḳabūl:**
Tarih 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Makbul insanların önde geleni.
1. Kātib-i ḫıdmet-i dīvān vezīr-i ekrem

2. ʿĀrifī Aḥmed Efendi ser-i erbāb-ı ḳabūl

ser-i erbāb-ı ʿuḳūl:
1. **ser-i erbāb-ı ʿuḳūl:**
Tarih 72
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Akıl erbabının lideri.
13. Şehr-i Şehbāʾda muḥaṣṣıl ser-i erbāb-ı ʿuḳūl
14. ʿAbduraḥmān Aġāʾnuñ himmet-i ṭabʿına sezā

ser-i fahrüm āsmāna irdi:
1. **ser-i faḫrüm āsmāna irdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başı göğe ermek, layık olmadığı bir şeye ulaşmaktan dolayı böbürlenmek.
115. Bu şevḳ ile sığmayup cihāna
116. İrdi ser-i faḫrüm āsmāna

ser-i hakīrüme:
1. **ser-i ḥaḳīrüme:**-*üm, -e*
Kaside 16
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Değersiz baş (Baştaki sarık kastedilerek).
125. Dest-i mübārekiyle idüp çīde ḫākden
126. İtdi ser-i ḥaḳīrüme vażʿ-ı ʿalāmeti

ser-i haymesidür:
1. **ser-i ḫaymesidür:**-*si, -dür*
Tarih 127
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Çadırın/Sarayın başı, başında duran.
59. Ṭūp-ı zerrīni ser-i ḫaymesidür fülke-i mihr
60. Naḳş-ı dāmān-ı serā-perdesidür bāl-i Hümā

ser-i hum:
1. **ser-i ḫum:**
Gazel 742
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şarap küpünün başındaki farkı/çıkıntı/kapak.
11. Bir kez açılmasuñ ser-i ḫum yoḫsa kim baḳar
12. Fermān-ı ʿaşḳa şıḫne-i ṣabruñ yasaġına

ser-i kāra:
1. **ser-i kāra:**-*a*
Gazel 314
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İş başı.
1. Ser-rişte-i zülf-i siyeh-i yāre yapışmaz
2. Ṭıfl-ı dil-i āvāre ser-i kāra yapışmaz

ser-i kāruñ:
1. **ser-i kāruñ:**-*uñ*
Gazel 434
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İş başı.
13. Nābiyā yansañ yaḳılsañ şuʿle-pūş olsañ nʾola
14. Düşdi bir destārı āl ile ser-i kāruñ senüñ

ser-i kīse-i ifādesine:
1. **ser-i kīse-i ifādesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 693
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İfade torbasının ağzı.
5. Baḳılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle istifādedür
6. Viren güşād ser-i kīse-i ifādesine

ser-i kūy-ı dil-ārāda:
1. **ser-i kūy-ı dil-ārāda:**-*da*
Gazel 875
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönlü süsleyen Sevgilinin semtinin yanıbaşı.
11. Göñül nāmında bir ġam-ḫᵛārumuz ḳalmışdı ʿālemde
12. O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı

ser-i kūy-ı yāra:
1. **ser-i kūy-ı yāra:**-*a*
Gazel 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin semtinin başı.
1. Dil ser-i kūy-ı yāra ʿazimdür
2. Rehberi şuʿle-i niyāzumdur

ser-i kūyına:
1. **ser-i kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 411
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kapısının eşiği.
3. Hep ser-i kūyına rū-māl-ı ümīdindendür
4. Bu ḳadar pāyumuza düşdügi dāmānumuzuñ

ser-i kūyını:
1. **ser-i kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 619
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kapısının eşiği.
9. Nābī beni rüsvālıġa āmāde ṣanurlar
10. Yārün ser-i kūyını suʾāl eyledügümden

ser-i memālik-i islāma:
1. **ser-i memālik-i islāma:**-*a*
Tarih 94
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
İslam coğrafyasının başı/üstü.
31. İlāhī eyle o mihr-i sipihr-i salṭanatuñ
32. Ser-i memālik-i İslāma sāyesini medīd

ser-i mevʿidlere:
1. **ser-i mevʿidlere:**-*ler, -e*
Gazel 405
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Vaadin başı.
11. Ser-i mevʿidlere tecvīz-i ʿudūl itmez iken
12. Yine hürmetlüdür iʿṭā ṭarafı mīzānuñ

ser-i meydān-ı maḥabbet:
1. **ser-i meydān-ı maḥabbet:**
Gazel 345
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgi meydanının başı.
7. Ḳalmış ser-i meydān-ı maḥabbet tek ü tenha
8. Zen-ṭabʿlar almış yiri merdān unudulmış

ser-i meymenet-efrūza:
1. **ser-i meymenet-efrūza:**-*a*
Matla 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bereket dağıtan baş.
1. O ser-i meymenet-efrūza degül erzānī
2. Olsa gencīne-i āfāḳ belā-gerdānı

ser-i mīnādan:
1. **ser-i mīnādan:**-*dan*
Gazel 578
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şarap şişesinin başı.
7. Mürde-i renc-i ḫumāra kefen eyle ey çerḫ
8. Atılan penbeyi cemʿ eyle ser-i mīnādan

ser-i misvākinde:
1. **ser-i misvākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 689
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Misvağın (Misvak ağacının dallarından kesilip ucu dövülerek fırça durumuna getirilen ve diş temizliğinde kullanılan çubuk) ucu.
3. Zāhid idrāk idemez yoḫsa hüveydā görinür
4. Ṣūret-i vaḥdet ü kes̱ret ser-i misvākinde

ser-i mū:
1. **ser-i mū:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kıl başı, kıl ucu.
13. O deñlü oldı seḥāb-ı düdīde bārān-rīz
14. Ki oldı her ser-i mū bām-ı tende bir mīzāb

2. **ser-i mū:**
Tarih 72
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kıl ucu, saç kılı (Çok az bağlamında).
19. Ebrū-yı dil-ber ile farḳı meġer bir ser-i mū
20. Ṭāḳ-ı eyvānına diḳḳatle olunsa imā

ser-i mū farkı yokdur:
1. **ser-i mū farḳı yoḳdur:**-*dur*
Gazel 560

Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kıl kadar farkı yok, iğne ucu kadar farkı yok.
13. Es̱er itdürmenüñ ḥarf-i niyāzı ḳalb-i sengīne
14. Ser-i mū farḳı yoḳdur Nābiyā ḥaḳḳākliklerden

ser-i nerdübāna geldi:
1. **ser-i nerdübāna geldi:***-di*
Gazel 884
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Merdiven başına gelmek, kapıda karşılamak.
9. Hilālüñ itmege Nābī ḳudūmın istikbāl
10. ʿAzīz-i mihr ser-i nerdübāna geldi gibī

ser-i perçem:
1. **ser-i perçem:**
Gazel 274
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sarkan perçem, kakül.
5. ʿĀşıḳuñ ṣubḥın ider şām-ı ġarībāndan siyeh
6. İtmedin ṭarf-ı bināgūşa ser-i perçem henüz

2. **ser-i perçem:**
Gazel 274
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sarkan perçem, kakül.
5. ʿĀşıḳuñ ṣubḥın ider şām-ı ġarībāndan siyeh
6. İtmedin ṭarf-ı bināgūşa ser-i perçem henüz

ser-i rāhında:
1. **ser-i rāhında:**
Gazel 600
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yolun başı.
3. Āh idersin ser-i rāhında o māhun ammā
4. Ḳorḳarum ol güle derd-i ser-i rāh olmayasın

ser-i rehde:
1. **ser-i rehde:***-de*
Gazel 621
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yol, sokak.
5. Bizümle hep zebān-ı ḫançer ile söyleşür şimdi
6. Ser-i rehde düçār olduḳça evvel merḥabā dirken

ser-i ṣadr-nişīnān-ı pesendīde-şiyem:
1. **ser-i ṣadr-nişīnān-ı pesendīde-şiyem:**
Kaside 15
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık makamında oturup da huyu beğenilmişlerin başı.
167. Āṣafā ṣāf-siriştā güher-i nā-yābā
168. Ey ser-i ṣadr-nişīnān-ı pesendīde-şiyem

ser-i sāl:
1. **ser-i sāl:**
Kaside 7
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Yılbaşı, yıl dönümü.
183. Zekāt-ı salṭanatuñ var mı idi her ser-i sāl
184. Mücāvirān-ı Ḥarem ḳandan eyler idi fütūr

ser-i sālindedür:
1. **ser-i sālindedür:***-i, -n, -de, -dür*
Gazel 545
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yılbaşı.
5. Ser-i sālindedür çün iltizāmāt-ı iʿtibārātı
6. Ṭutarlar ḫıdmet-i dünyāyı ʿārifler muḥarremden

ser-i şemşīrüñ:
1. **ser-i şemşīrüñ:***-üñ*
Kaside 24
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Kılıcın ucu.
109. Ḥaşre dek resmi boẓulmaz unudulmaz oḳunur
110. Ser-i şemşīrüñ ile nāmuñı itdün ibḳā

ser-i sevdā-zedesinden:
1. **ser-i sevdā-zedesinden:***-si, -n, -den*
Gazel 460
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevdaya tutulmuş olanın başı.
1. Çākī-i sīne-siyāhī-i libāsı raḳamuñ
2. Bīşterdür ser-i sevdā-zedesinden ḳalemüñ

seri şikeste:
1. **seri şikeste:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kırık kafa.
5. Seri şikeste siyeh-rū vü ser-nigūn olsun
6. Olan mis̱āl-i ḳalem kec-derūn ü rāst-nümā

ser-i şiʿr-i tāzeden:
1. **ser-i şiʿr-i tāzeden:***-den*
Gazel 588
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Taze, orijinal şiirin başı.
13. Sedd itme cūy-ı feyżi ser-i şiʿr-i tāzeden
14. Nābī ḳo sāye-i ḳalemüñ zāʾil olmasun

ser-i sükkān-ı sümuvvāta:
1. **ser-i sükkān-ı sümuvvāta:***-a*
Gazel 806
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gökler sakinlerinin başı, meleklerin başı.
13. Ser-i sükkān-ı sümuvvāta olurdı nāʾil
14. Nābiyā olsa eger çeşmi ḳadar gūş-ı nigeh

ser-i sünnīdeki destār:
1. **ser-i sünnīdeki destār:***-de, -ki*
Gazel 848
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sünni müslümanların başına taktığı beyaz sarık.
7. Ser-i sünnīdeki destār gibi yek-reng ol
8. Yüri terk eyle dü-reng olmaġı mendil gibi

ser-i şūrīdede:
1. **ser-i şūrīdede:***-de*
Gazel 334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Perişan aşıkların başı.
1. Ḥufre-i ẕillete laġzīde iken pāy-ı heves
2. Yine bāḳī ser-i şūrīdede sevdā-yı heves

ser-i şūrīdemüzi:
1. **ser-i şūrīdemüzi:***-müz, -i*
Gazel 482
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Perişan aşıkların başı.
11. Ser-i şūrīdemüzi eyledi vaḳf-ı miḥrāb
12. Heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū-yı Ḫalīl

ser-i tīrde:
1. **ser-i tīrde:***-de*
Gazel 54
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yayın ucu.
3. Ne menzil alur ne olur ās̱ārı be-dīdār
4. Olursa ser-i tīrde peykān müteʿaddid

ser-i tūde-i günāh:
1. **ser-i tūde-i günāh:**
Gazel 713
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Günah yığının başı.
13. Sāyīde olsa çerḫe ser-i tūde-i günāh
14. Düşmez ġubār-ı naḳş yem-i raḥmet üstine

ser-i unbūbe-i mīzāb-ı engüştān:
1. **ser-i unbūbe-i mīzāb-ı engüştān:**
Kaside 1
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Parmaklardaki oluk kanalının ucu, parmaklardaki sinir uçları.
129. Ḫaṭ u naḳş u ḳumaş u kārı itmiş cūy-ı ṣunʿından
130. Ser-i unbūbe-i mīzāb-ı engüştān ile iskā

seri üstinde:
1. **seri üstinde:**
Kıt'a 15
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Başının üstünde.
3. ʿAynıdur .... mū-tāb-ı siyah laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

2. **seri üstinde:**
Kıt'a 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Başının üstünde.
3. ʿAynıdur …… mū-tāb-ı siyāh laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

seri üstinden zāʾil olmaya:
1. **seri üstinden zāʾil olmaya:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başının üstünden gitmesin, üstünden eksik olmasın.
173. Seri üstinden olmaya zāʾil
174. Sāye-i pādişāh-ı deryā-dil

seri üzre:
1. **seri üzre:**
Kaside 8
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Başı üstünde.
73. Şīr dümiyle seri üzre meges-rānlıḳ ider
74. Devr-ı ʿadlinde eger ḫ∨ābe varursa nahcīr

ser-i vaḥşiyān-ı aʿrābı:
1. **ser-i vaḥşiyān-ı aʿrābı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Arap vahşilerinin kafası.
95. O deñlü kesdi ser-i vaḥşiyān-ı Aʿrābı
96. Ki ḳaldı dest be-dendān zamāne-i ṣayyād

ser-i yeʾs ü elifdür:
1. **ser-i yeʾs ü elifdür:**-*dür*
Gazel 52
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin zirvesi.
15. Nüsḫa-i yeʾs ü ümīd olduğın anla ʿālem
16. Yā ser-i yeʾs ü elifdür ser ü sāmān-ı ümīd

ser-i zülfi:
1. **ser-i zülfi:**-*i*
Gazel 614
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zülfün ucu.
1. O āfetüñ ser-i zülfi ḫam olmasun nʾolsun
2. Görüp o ḥāleti dil derhem olmasun nʾolsun

2. **ser-i zülfi:**-*i*
Kıt'a 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zülfün ucu.
3. Ser-i zülfi gibi düşdi zenaḫından gördüm
4. Ber-ṭaraf dāʾireye bir ʿarak-ı şerm-nümūn

ser-i zülfine:
1. **ser-i zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 640
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zülfün ucu.
9. Oldı peyvend ser-i zülfine dest-i ʿuşşāḳ
10. Keştī-i cevrini ẓabṭ itdi hele lenger-i ḥüsn

serin fırāz idemez:
1. **serin fırāz idemez:**-*e, -mez-in*
Gazel 150
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Başını kaldırmak II Yükseltmek, benzerlerinden üstün olmak.
13. Ḳatʿā serin fırāz idemez Nābīyā ḳalem
14. Āyā ki kec-derūnluğına şerm-gīn midür

serin göstermeyüp:
1. **serin göstermeyüp:**-*me, -y, -üp*
Tarih 19
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş göstermek, ortaya çıkmak, belirmek,zuhur etmek, vuku bulmak.
21. Ḫavf-ı serin şemşīr ile aṣlā serin göstermeyüp
22. Genc-i ḫafādan çıkmadı ceng itmedi tābūr ile

serini ḫırḳaya çeksün:
1. **serini ḫırḳaya çeksün:**-*sün*
Gazel 675
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dalmak, uyumak.
7. Hep gūşumuz pür iden anuñ güft-gūsıdur
8. Çeksün serini ḫırḳaya bülbül ġarīb ise

serīr idelüm:
1. **serīr idelüm:**-*elüm*
Gazel 520
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Taht yapmak.
3. Sirişkle ten-i zerrīni eyleyüp terṣīʿ
4. Ḫidīv-i memleket-i ʿaşḳa bir serīr idelüm

serīr-i çerḫe:
1. **serīr-i çerḫe:**-*e*
Gazel 234
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Feleğin tahtı.
13. Serīr-i çerḫe çıḳar rüzgār ile Nābī
14. O dil ki ḫāk-ṣıfat cāy-ı reh-güẕāre düşer

serīr-i devletde:
1. **serīr-i devletde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Devlet tahtı, devletin yönetildiği makam II Mutluluk makamı.
51. İlāhi eyle muʿammer serīr-i devletde
52. Ki ḫalḳa ʿāfiyeti müntehā-yı maḳṣaddur

serīr-i devletidür:
1. **serīr-i devletidür:**-*i, -dür*
Gazel 638
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Devlet tahtı, devletin yönetildiği makam II Mutluluk makamı.
5. Serīr-i devletidür cilvegāh-ı rifʿatidür
6. Zebān-ı şekve neden şemʿa şemʿadānlardan

serīr-i ʿizz ü istiġna:
1. **serīr-i ʿizz ü istiġna:**
Tarih 103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İzzet ve yücelik tahtı/makamı.
3. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı deryā-ı dil
4. Ki faḫr eyler vücūdiyle serīr-i ʿizz ü istiġna

serīr-i salṭanat:
1. **serīr-i salṭanat:**
Tarih 103
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlık makamı, saltanat tahtı.
23. Müretteb olduğınca naẓm-ı dīvān-ḫāne-i ʿālem
24. Serīr-i salṭanat üzre muʿammer eylesün Mevlā

serīr-i sipihr:
1. **serīr-i sipihr:**
Kaside 7
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Göğün tepesi.
65. Meġer zamānı irişmiş ki neyyir-i aʿẓam
66. Çıḳup serīr-i sipihr üzre dehre basṭ ide nūr

serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baḫşā:
1. **serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baḫşā:**
Tarih 16
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Cömertlikte altın bahşetmekte çok hızlı.
19. Saḫī vü ʿādil ü kāmil halīm ü ʿāḳil ü fāżıl
20. Kerīmüʾt-ṭabʿ-ı deryā-ı dil serīʿüʾl-luṭf-ı zer-baḫşā

ser-keş:
1. **ser-keşi:**-*i*
Gazel 233
Mısra: **9**
Dik kafalı, inatçı (güzel).
9. Sirişk o ser-keşi dil-nerm iderse ey Nābī
10. Deminde girye-i bī-iḫtiyār mümkindür

2. **ser-keşün:**-*ün*
Gazel 327
Mısra: **9**
Dik kafalı, inatçı (güzel).
9. Döküldi pāyına ʿuşşāḳ o ser-keşün Nābī
10. Bahār var mı ki dāmānına ḫazān düşmez

3. **ser-keş:**
Gazel 348
Mısra: **1**
Dik kafalı, inatçı (güzel).
1. Ne deñlü eylese tertīb-i nāz u naḫvet ol ser-keş
2. Degüldür çoḳ ḫidīv-i mesned-i ḥüsne o keş u feş

4. **ser-keş:**
Matla 19
Mısra: **1**
İnatçı, isyan eden.
1. İtāʿatinden o bī-devletān ki ser-keş olur
2. İki cihānda daḫı ḫānümān āteş olur

ser-keş olmada:
1. **ser-keş olmada:**-*ma, -da*
Gazel 153
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dik başlı ve itaatsiz olmak.
5. Gitdükçe ser-keş olmada ol serv-i bāġ-ı nāz
6. Gūyā sirişk-i dīde-i ter cūy-bārıdur

ser-keş olur:
1. **ser-keş olur:**-*ur*
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dik başlı ve itaatsiz olmak.
1. Bu şehr içinde o kim secdeden olur ser-keş
2. Olur menāre-ṣıfat bend-i āteşine sezā

ser-kūb-ı imtinānı:
1. **ser-kūb-ı imtinānı:**-*ı*
Gazel 128
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Başa kakma, birisine yaptığı ihsan ve iyiliği başına kakma.
19. İnsān olur esīr-i ser-i rāh-ı iḥtimāl
20. Ser-kūb-ı imtinānı recā ṣūretindedür

ser-levḥa:
1. **ser-levḥasın:**-*sı, -n*
Gazel 741
Mısra: **13**
Bir yere asılmak üzere yazılmış veya yapılmış yazının veya resmin başı.
13. Ne gūne şiʿrle tezyīn ider ser-levḥasın Nābī
14. Bu şiʿri görmeyen mecmūʿa yapdursa heveslerle

ser-levḥa-i muṣāhif:
1. **ser-levḥa-i muṣāhif:**
Gazel 155
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kitapların başlıkları.
5. Gāhī düşer ki ḳıymet-i şey-i hasīs olur
6. Ser-levḥa-i muṣāhif iken āb-ı rūy-ı zer

sermā ile germā eyler:
1. **sermā ile germā eyler:**-*r*
Kaside 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Soğukluk ve sıcaklık yapmak.
37. Zihī ʾĀdil ki eyler çār-sūy-ı çār faṣlında
38. Terāzū-yı dü-keffe ḫidmetin sermā ile germā

sermā-dīde:
1. **sermā-dīde:**
Gazel 618
Mısra: **2**
Soğuk göz.
1. Hirās-ı āh-ı serdüm zülfin ayırmaz ʿizārından
2. O sermā-dīde gitmez muttaṣıl āteş kenārından

sermāye:
1. **sermāyesi:**-*si*
Gazel 319
Mısra: **9**
Varlık, servet.
9. Bir ḫadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
10. Biz bu meydānuñ nice çāpük-süvārın görmişüz

2. **sermāyesi:**-*si*
Gazel 34
Mısra: **19**
Varlık, servet.
19. Bāzār-ı emel nā-sere sermāyesi nā-yāb
20. İtsek ne ʿaceb dāmen-i ḥırmāna teşebbüs̱

3. **sermāyesin:**-*si, -n*
Gazel 428
Mısra: **5**
Varlık, servet.
5. Sermāyesin görüp naẓar-ı ḫalḳ eritdügin
6. Ḥayretle mīl-i sürme ḳaçar sürmedāna dek

4. **sermāyemüz:**-*müz*
Gazel 534
Mısra: **8**
Varlık, servet.
7. Kālā-yı nāz ü şiveyi çoḳluḳ da ṣatmasun
8. Ḳalmadı cīb-i dīdede sermāyemüz bizüm

5. **sermāye:**
Gazel 187
Mısra: **13**
Varlık, servet.
13. ʿAşḳ iklīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

ser-māye eylemeġe:
1. **ser-māye eylemeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 23
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sermaye yapmak.
13. Suḫanından görinen sūz ü güdāz-ı iḫlāṣ
14. Yitişür ḫalḳ-ı cihān eylemeġe ser-māye

sermāye-baḫş-ı rūşenī-i çeşm:
1. **sermāye-baḫş-ı rūşenī-i çeşm:**
Gazel 423
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Göze parlaklık sermayesi bağışlayan.
13. Sermāye-baḫş-ı rūşenī-i çeşm Nābiyā
14. Feyż-i ġubār-ı ḫāṭırıdur sürmedānlaruñ

sermāye-baḫş-ı sūziş:
1. **sermāye-baḫş-ı sūziş:**
Gazel 328
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yanış (ışık) sermayesini bağışlayan.
9. Bir şemʿdür cihāna sermāye-baḫş-ı sūziş
10. Ammā bu sūzun aslın pervāneler de bilmez

sermāyedār-ı nūr-ı başar eyler:
1. **sermāyedār-ı nūr-ı başar eyler:**-*r*
Tarih 142
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Göz nuru sermayesine sahip kılmak.
19. Eyler anuñ ki çeşmi taʿalluḳ ide aña
20. Sermāyedār-ı nūr-ı başar sancaḳ-ı şerīf

sermāye-dih-i feyż-i fütūḥ:
1. **sermāye-dih-i feyż-i fütūḥ:**
Kaside 2
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Fethetme şevki sermayesi veren.
103. Olmasa ravżası sermāye-dih-i feyż-i fütūḥ
104. Girih-i ġoncayı ḥall eyleyemez nāḫun-ı bād

sermāye-dih-i feyż-i ḥayāt:
1. **sermāye-dih-i feyż-i ḥayāt:**
Gazel 740
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yaşam bereketi sermayesi olan.
7. Ābdur revġana sermāye-dih-i feyż-i ḥayāt
8. Ne żarar şānına zīr-i ḳadem-i revġan ise

sermāye-dih-i zūr olsun:
1. **sermāye-dih-i zūr olsun:**
Gazel 620
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güç, kuvvet sermayesi veren olmak.
11. Günde ṣad ḫāne-i ḳalbi ide tārāc hele
12. Nigehi çeşmine sermāye-dih-i zūr olsun

sermāye-fersā-yi şuʿūr olduḳ:
1. **sermāye-fersā-yi şuʿūr olduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 292
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şuur sermayesini tüketen olmak, bilincini kaybetmek.
3. Olduḳ evvel cāmdan sermāye-fersā-yi şuʿūr
4. Ey tenük-dil biz anun deryāların nūş itmişüz

sermāye-i āsāyiş-i ʿālem:
1. **sermāye-i āsāyiş-i ʿālem:**
Gazel 767
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alemin huzur, güven sermayesi.
3. Ġınā-yı ṭabʿdur sermāye-i āsāyiş-i ʿālem
4. Olur āsūdeter her kim olur bī-ārzūterce

sermāye-i āşūb u ġavġādur:
1. **sermāye-i āşūb u ġavġādur:**-*dur*
Gazel 712
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Karışıklık ve kargaşa, kavga sermayesi.
5. Dırāzī-i zebān sermāye-i āşūb u ġavġādur
6. Ḳurulmaz ʿarbede mādām olduḳça ʿalem beste

ser-māye-i cān:
1. **ser-māye-i cān:**
Gazel 387
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Can sermayesi.
13. Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī
14. Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduḳ

sermāye-i emn ü emān:
1. **sermāye-i emn ü emān:**
Tarih 55
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Emniyet ve korkusuzluk sermayesi (Huzur, asayiş sebebi bağlamında).
5. Oldı ḫalḳa sāyesi sermāye-i emn ü emān
6. Fetḥ-i bāb-ı ʿadl u ṣarf-ı cevher-i dād eyledi

sermāye-i fetḥ:
1. **sermāye-i fetḥ:**
Kaside 15
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Fetih sermayesi, fetih kazandıran.
79. Bir seferde saña sermāye-i fetḥ olmadı mı
80. Leşkerüñ çekmiş iken vādi-i idbāra ʿalem

sermāye-i fısḳ u fesād:
1. **sermāye-i fısḳ u fesād:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Bozgunculuk ve hak yolundan sapma metaı.
25. Zāhide esbāb-ı ṣalāḥ u sedād
26. Fāsıḳa sermāye-i fısḳ u fesād

sermāye-i ġavġā vü fesād olduġına:
1. **sermāye-i ġavġā vü fesād olduġına:**-*du, -ġı, -n, -a*
Gazel 635
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Dünyada) kavga ve bozgunculuğun, savaşların sermayesi olmak.
11. Loḳma sermāye-i ġavġā vü fesād olduġına
12. Añlar ehl-i dil olanlar ṣaf-ı dendānından

sermāye-i günāhla:
1. **sermāye-i günāhla:**-*la*
Gazel 302
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Günahlar, günah sermayesi.
5. Cürm olmayınca ḳande bulur furṣat-ı ẓuhūr
6. Sermāye-i günāhla matlūb-ı tevbeyüz

sermāye-i ġurūr:
1. **sermāye-i ġurūr:**
Gazel 124
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gurur sermayesi.
9. Mānend-i zühd olmaza sermāye-i ġurūr
10. Bārī günāh vāsıṭa-i iʿtirāf olur

sermāye-i ḥayret oldı:
1. **sermāye-i ḥayret oldı:**-*dı*
Gazel 213
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayretten hayrete düşme k.
3. Oldı sermāye-i ḥayret baña bīm ü ümmīd
4. Bilemem eyleyecek girye midür ḫande midür

ser-māye-i ḫulūs:
1. **ser-māye-i ḫulūs:**
Kaside 16
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
İhlas, samimiyet sermayesi.
217. Ṣad şükr ölmeden irişüp ḫāk-i pāyuña
218. Ser-māye-i ḫulūs ile itdüm ticāreti

sermāye-i īcāddur:
1. **sermāye-i īcāddur:**-*dur*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaratılış sermayesi.
1. Ey maʿnī-i hestī ki senüñ ḫalḳa vücūdun
2. Sermāye-i īcāddur iḥsān-ı Hudaʾdan

sermāye-i idbār:
1. **sermāye-i idbār:**
Tarih 133
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Talihsizlik, bahtsızlık sermayesi.
15. İtdi ʿunf ü ʾazimet şekl-i tazriʿde ḳarār
16. Oldı sermāye-i idbār ser u sāmānı

sermāye-i ifrāṭ-ı ṣafā:
1. **sermāye-i ifrāṭ-ı ṣafā:**
Tarih 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sınırları aşan gönül şenliği sermayesi.
5. Oturup şāh-nişīninde baḳup deryāya
6. Oldı baḥr u bere sermāye-i ifrāṭ-ı ṣafā

sermāye-i iftiḫār eylemiş:
1. **sermāye-i iftiḫār eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Kıvanç vesilesi yapmak.
67. Anuñ ẕātını eylemiş Kirdgār
68. Selāṭīne sermāye-i iftiḫār

sermāye-i iftiḫār-ı aḳrān olmaġa:
1. **sermāye-i iftiḫār-ı aḳrān olmaġa:**-*ma, -ġa*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Akranları arasında kıvanç vesilesi olmak.
111. Şāyestedür olmaġa bu iḥsān
112. Sermāye-i iftiḫār-ı aḳrān

sermāye-i naḳd-i taḥsīn:
1. **sermāye-i naḳd-i taḥsīn:**
Gazel 608
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Beğenilme parası sermayesi.
3. Olma ol gūne ki senden ola rū-gerdānlıḳ
4. Nīk-ḫᵛāhānuna sermāye-i naḳd-i taḥsīn

sermāye-i necāt:
1. **sermāye-i necāt:**
Gazel 135
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kurtuluşun varlığı.
1. Efzūnī-i ḥayāt kem-āzārlıḳdadur
2. Sermāye-i necāt sebük-bārlıḳdadur

sermāye-i neşʾe-i meserret:
1. **sermāye-i neşʾe-i meserret:**
Tarih 73
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve neşe sermayesi.
9. Oldı peder-i bülend-cāha
10. Sermāye-i neşʾe-i meserret

sermāye-i niẓām idügin:
1. **sermāye-i niẓām idügin:**-*ü, -gi, -n*
Kaside 14
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Düzene, nizama sermaye olmak.

81. Ḳudūmı devlete sermāye-i niẓām idügin
82. Bu mübdeʿā ile mümkindür itmek istişhād

sermāye-ı ʿömrü:
1. **sermāye-ı ʿömrü:**-*ü*
Tarih 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ömür sermayesi.
3. Ṣaḥibine ola sermāye-ı ʿömrü devlet
4. Bulmaya ṣaḥnına yol ʿıyş u ṣafādan ġayrı

sermāye-i rifʿat:
1. **sermāye-i rifʿat:**
Gazel 677
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yükseklik, uçabilme sermayesi.
13. Pervāzdan inmezdi yire ṭāʾir-i devlet
14. Sermāye-i rifʿat şeref-i maʿrifet olsa

sermāye-i şān:
1. **sermāye-i şān:**
Gazel 775
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şöhret sermayesi.
7. Olur sermāye-i şān dil-berāna kes̱ret-i enzār
8. Olur mihrün ziḥāmı muʿteber maḥżar ḫuṣūṣında

sermāye-i selāmet:
1. **sermāye-i selāmet:**
Gazel 392
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Esenlik sermayesi.
7. Esbāb-ı ʿizz ü cāh ile tebdīl cehldür
8. Sermāye-i selāmet iken bī-nevālıcuḳ

ser-māye-i şuhūddur:
1. **ser-māye-i şuhūddur:**-*dur*
Gazel 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İlahi görüşlerin sermayesi.
1. Maşrık-fürūz-ı feyżdür envār-ı evliyā
2. Ser-māye-i şuhūddur ās̱ār-ı evliyā

sermāye-i tafṣīli:
1. **sermāye-i tafṣīli:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Detaylandırma sermayesi.
103. Virüp sermāye-i tafṣīli dest-i teng-i icmāle
104. İder bir noḳṭadan çendīn kitāb-ı ʿanberīn imlā

sermāye-i tefāhür:
1. **sermāye-i tefāhür:**
Gazel 260
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İftihar etme, gurur duyma vesilesi.
5. Sermāye-i tefāhür iken dehre ẕātumuz
6. Şimdi lisān-ı ẕemm ile meẕkūrlardanuz

sermāye-i temkīn olur:
1. **sermāye-i temkīn olur:**-*ur*
Gazel 815
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlılık sermayesi olmak.
7. Olur ikbāle nevʿā zelzele sermāye-i temkīn
8. Binā yerleşmeyince üstüvār olmaz bu yirlerde

sermāye-i tereddüd-i serv ü çenār:
1. **sermāye-i tereddüd-i serv ü çenār:**
Gazel 184
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çınar ve servi ağaçlarının sahip oldukları sermaye.
11. Simāsı her ṣanavber-i nāzüḳ-ḫırāmenün
12. Sermāye-i tereddüd-i serv ü çenār olur

sermāye-i terfīh-i bilād eylesün:
1. **sermāye-i terfīh-i bilād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Memleketin huzur ve refah içinde yaşaması için sermaye/güvence yapmak.
9. Zāt-ı kerem-ālūduñı dīvān-ı cihānda
10. Sermāye-i terfīh-i bilād eylesün Allāh

sermāye-i vaṣla:
1. **sermāye-i vaṣla:**-*a*
Gazel 565
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma sermayesi.
7. Sermāye-i vaṣla var iken furṣat-ı taḥṣīl
8. Bu dāġ-ı teʾessüf ne sezā fevt-i maḥalden

sermāye-i ẓafer:
1. **sermāye-i ẓafer:**
Gazel 261
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zaferi, başarıyı getiren şey.
11. Teslīm ü ʿaczdür yine sermāye-i ẓafer
12. Meydān-ı inkisār dilāverlik istemez

sermāye-res-i nūr ideceksin:
1. **sermāye-res-i nūr ideceksin:**-*ecek, -sin*
Gazel 524
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aydınlık sermayesine sahip kılmak.
7. Tābiş-i ḥüsn ile bu şuʿle-i ruḫsāre ile
8. Kimi sermāye-res-i nūr ideceksin bilmem

sermāye-sūz-ı ṣabr ü sükūndur:
1. **sermāye-sūz-ı ṣabr ü sükūndur:**-*dur*
Gazel 535
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sabır ve rahatı yakma sermayesi.
1. Gāretger-i şekībdür ümmīd-i vuṣlatum
2. Sermāye-sūz-ı ṣabr ü sükūndur maḥabbetüm

sermā-yı hicrüñ:
1. **sermā-yı hicrüñ:**-*üñ*
Gazel 753
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın soğukluğu.
1. Şuʿūrum ġāret eyler yād-ı vaṣluñ ḫ∨āb şeklinde
2. İder sermā-yı hicrüñ vaḳf-ı sūziş tāb şeklinde

sermā-yı rūzgār-ı firāḳ:
1. **sermā-yı rūzgār-ı firāḳ:**
Kaside 11
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayrılık rüzgarının soğukluğu.
11. İdüp es̱er dile sermā-yı rūzgār-ı firāḳ
12. Kemāl-i raʿşe ile giydi cāme-i sīm-āb

sermā-yı sitem:
1. **sermā-yı sitem:**
Kaside 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eziyet soğuğu, zahmet kışı.
3. Geçdi sermā-yı sitem geldi bahār-ı rāḥat
4. İʿtidāl itdi çemen-ṣuffa-i eyyāma ḫırām

ser-menzil:
1. **ser-menzilinde:**
Gazel 1
Mısra: **10**
Varılacak nokta,durak II toprak, âhiret.
9. Her kim olursa pey-siper-i ittibāʿ olur
10. Ser-menzilinde nāʿil-i iḥsān-ı enbiyā

2. **ser-menzilin:**-*in*
Gazel 133
Mısra: **7**
Durak yeri.
7. Rāh-ı viṣālüñ eyleme ser-menzilin ṭaleb
8. Vādī-i müntehāsı biraz bed-hevācadur

ser-menzil-i maḳṣūdı:
1. **ser-menzil-i maḳṣūdı:**-*ı*
Gazel 384
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Arzu edilen şey, ulaşılmak istenen yer II Sevgili, Sevgili makâmı.

3. Ser-menzil-i maḳṣūdı bulur tīr-i murādun
4. Cāʾizse eger dest-i edānīde ḫam olmaḳ

ser-mest:
1. **ser-mesti:**-*i*
Gazel 81
Mısra: **7**
Sarhoş.
7. Ceng-cūyāne o ser-mesti gören yollarda
8. Siper-endāz-ı niyāz olmadan āsānı mı var

ser-mest olanuñ:
1. **ser-mest olanuñ:**-*an, -uñ*
Kaside 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş olmak.
5. Bezm-i iḳbālde ser-mest olanuñ hāli budur
6. Gāh peymāne çeker gāh ḫumār-ı ālām

ser-mest-i gurūruñ:
1. **ser-mest-i gurūruñ:**-*uñ*
Gazel 563
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gurur sarhoşu.
11. Mücerred ḥiṣṣe-i ʿāşıḳ kebāb-ı ḥasret olmaḳdur
12. O ser-mest-i gurūruñ luṭf-ı rūy-ı āteşīnīnden

ser-mest-i nāz:
1. **ser-mest-i nāz:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **-**
Kibir ve naz sarhoşu.
127. Ḫande ile didi o ser-mest-i nāz
128. Añladuġuñ gibi degüldür bu rāz

ser-mest-i ṣahbā-yı ʿineb:
1. **ser-mest-i ṣahbā-yı ʿineb:**
Tarih 80
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Üzüm şarabının sarhoşu.
27. Nābī-i pīr olıcak ruḫ-sāy-ı bezm-i iltifāt
28. Oldı mest-i şevḳine ser-mest-i ṣahbā-yı ʿineb

ser-mest-i sürūr itdi:
1. **ser-mest-i sürūr itdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevinç sarhoşu etmek.
13. İtdi bir saġar ile ʿālemi ser-mest-i sürūr
14. Sāḳi-i feyż-i ezel eyledi ḥükmin icrā

sermsār:
1. **şermsāruz:**-*uz*
Gazel 294
Mısra: **9**
Utanan, utanmış, mahcup olmuş.
9. Şermsāruz naḳd-ı cān ile ḫarīdār olmadan
10. Biz metāʿ-ı vaṣla nā-dāniste ḳıymet virmişüz

2. **sermsār:**
Gazel 184
Mısra: **8**
Utanan, utanmış, mahcup olmuş.
7. Ābındaki leṭāfeti mümkin mi söylemek
8. Ser-çeşme-i ḥayāt işidür sermsār olur

3. **şermsārum:**-*um*
Gazel 374
Mısra: **17**
Utanan, utanmış, mahcup olmuş.
17. Şermsārum yā Resulaʾllah vedāʿundan senüñ
18. Böyle olmış neyleyüm taḳdīr-i Yezdān el-vedāʿ

4. **şermsār:**
Gazel 772
Mısra: **18**
Utanan, utanmış, mahcup olmuş.
17. Dil harīdār-ı viṣāl olduġına ey Nābī
18. Şermsār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

ser-nāme-i tevḥīd:
1. **ser-nāme-i tevḥīd:**
Kaside 1
Mısra: **193**
Kelime Tipi: **-**
Tevhid şiiri (Tevhid; Divan edebiyatında, Allah'ın zat ve sıfatlarını konu edinen şiire verilen ad).
193. Didi dibācesinde olsa bir ser-nāme-i tevḥīd
194. Olurdı naḳşdan ʾārī mükemmel nüsḫa-i ġarrā

ser-nigūn:
1. **ser-nigūn:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Ters dönmüş, baş aşağı, tepetaklak. II Talihsiz, bahtsız.
7. Biz sāyeyüz sücūd ile meʾmūr isek nʾola
8. Sāye ne dem ki ḫāke düşer ser-nigūn düşer

2. **ser-nigūn:**
Gazel 689
Mısra: **8**
Ters dönmüş, baş aşağı, tepetaklak. II Talihsiz, bahtsız.
7. O şeh-i ḥüsne şikār olduġınun şevḳinden
8. Ser-nigūn raḳṣ ider āḫūları fitrākinde

3. **ser-nigūn:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Ters dönmüş, baş aşağı, tepetaklak. II Talihsiz, bahtsız.
5. Seri şikeste siyeh-rū vü ser-nigūn olsun
6. Olan mis̱āl-i ḳalem kec-derūn ü rāst-nümā

ser-nihāde:
1. **ser-nihādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 415
Mısra: **10**
Baş koyma, başını koyma.
9. Yoḳ inḳıtāʿı her ne ḳadar pāy-māl ise
10. Mānend-i saye maḳdemine ser-nihādenüñ

ser-noḳṭa-i devr-i ḥayāt-ı aṣldur:
1. **ser-noḳṭa-i devr-i ḥayāt-ı aṣldur:**-*dur*
Kaside 1
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Yaşamın özünün belirdiği başlangıç noktası.
69. Ezel ser-noḳṭa-i devr-i ḥayāt-ı aṣldur kʾeyler
70. Ebedden imtinaʿ-i infıkāk-i ʿaynına īlmā

ser-nüvişt:
1. **ser-nüviştüm:**-*üm*
Gazel 10
Mısra: **5**
Alın yazısı.
5. Oldı dīvān-ı ezelde ser-nüviştüm derd-i ʿaşḳ
6. Terk-i sevdā-yı maḥabbet ġayr-ı ḳābildür baña

2. **ser-nüviştümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 290
Mısra: **2**
Alın yazısı.
1. Āb-ı niyāz u ḫāk-i rıżādur siriştümüz
2. Naḳş-ı ḥaṣīrdür ezelī ser-nüviştümüz

3. **ser-nüviştüm:**-*üm*
Gazel 509
Mısra: **11**
Alın yazısı.
11. Ser-nüviştüm ne siyah olduġın andan fehm it
12. Nāmedür ḥāl-i perīşānumı ʿarża bedelüm

4. **ser-nüvişt:**
Gazel 780
Mısra: **11**
Alın yazısı.
11. Döndüm ḫamīde-ḳadd ü siyeh ser-nüvişt ile
12. Mecmūʿā-i ġamuñ varaḳ-ı intiḫābını

ser-nüvişt-i düşmendür:
1. **ser-nüvişt-i düşmendür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **482**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanın kaderi, alın yazısı.
481. Cevher-i tīġı ḫaṭṭ-ı rūşendür
482. Gūyiyā ser-nüvişt-i düşmendür

ser-penāh:
1. **ser-penāhın:**-*ı, -n*
Kaside 13
Mısra: **40**
Miğfer.
39. Mestī-i ceng tamām oldı yiter ehl-i neşāṭ

40. Ser-penāhın virüp alsun yirine cām-ı müdām

ser-pençe:
1. **ser-pençesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 190
Mısra: **11**
Pençe ucu.
11. Ser-pençesinde nāzun ser-rişte-i tasarruf
12. Keştī-i nā-mūrādī bī-nāhüdā degüldür

ser-pençe-i ġam:
1. **ser-pençe-i ġam:**
Gazel 794
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kederin parçalayıcı pençesi.
1. Ġamunla aġlamakdan çeşm-i pür-nem ḳanda ben ḳanda
2. Ḫırāş-ı sinede ser-pençe-i ġam ḳanda ben ḳanda

ser-pençe-i ġamdan:
1. **ser-pençe-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 560
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kederin parçalayıcı pençesi.
5. Girībān-ı edeb āsūdedür ser-pençe-i ġamdan
6. Āmān bī-şermliklerden fiġān bī-bākliklerden

ser-pençe-i miḥnetde:
1. **ser-pençe-i miḥnetde:**-*de*
Gazel 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güç ve kudret sahibi sahiplerinin minneti altında.
13. Nābīʾye çün itdün dil-i pākīzeter iḥsān
14. Ser-pençe-i miḥnetde zebūn eyleme yā Rab

ser-pençe-i şāhīn-i ḳażā:
1. **ser-pençe-i şāhīn-i ḳażā:**
Gazel 147
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kazâ (Allah'ın takdirinin gerçekleşmesi) şahinin pençesi.
19. Murġ-āb-ı emel düşmiş iken ḥufre-i dāme
20. Ser-pençe-i şāhīn-i ḳażā eyledi naḫcīr

ser-pūş idebilsem:
1. **ser-pūş idebilsem:**-*ebil, -se, -m*
Gazel 533
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Başına giydirmek, başına geçirmek.
5. Göstermez idüm kimseye hiç leẕẕet-i laʿlin
6. Mühr-i lebüm ol niʿmete ser-pūş idebilsem

serpūş-ı ʿālemden:
1. **serpūş-ı ʿālemden:**-*den*
Gazel 562
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dünyanın başlığı, gökyüzü.
11. Degül gökde tereşşuḥ eyleyen serpūş-ı ʿālemden
12. Cihānun cüzʾ ü terkībātını taḳṭīr ider gerdūn

ser-pūş-ı ḫum-ı meyḫānesi:
1. **ser-pūş-ı ḫum-ı meyḫānesi:**-*si*
Gazel 871
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Meyhanedeki şarap küpünün örtüsü.
7. Dil o ṣahbānuñ ḫarāb-ı ser-girānıdur kʾolur
8. Mihr-i ʿālem-gīr ser-pūş-ı ḫum-ı meyḫānesi

ser-pūşın atmasın:
1. **ser-pūşın atmasın:**-*ma, -sın*
Gazel 573
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Başlığı atmak II Kapağı açmak.
17. Böyle cūş itmeyicek maʿnī-i ṣāf ey Nābī
18. Atmasın ḫum-ı devāt-ı şuʿarā ser-pūşın

serrā:
1. **serrā:**
Gazel 405
Mısra: **14**
Kolay, kolaylık.
13. Niyyeti ḫāne-i endūhı meger ġāret imiş
14. Sāġaruñ gūşına serrā didügi mīnānuñ

serrā ile ḍarrā:
1. **serrā ile ḍarrā:**
Kaside 1
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Genişlik ve darlık.
73. Maraż hem-çeşm-i ṣıḥḥat nīstī mirʾāt-ı hestīdür
74. Dü mirʾāt-ı muḳābil-gūnedür serrā ile ḍarrā

ser-rişte olup:
1. **ser-rişte olup:**-*up*
Gazel 409
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tutamak olmak.
1. Olup rekābete ser-rişte leẕẕet-i bedenüñ
2. Girer biribirine tār ü pūdı pīrehenüñ

ser-rişte-i devlet:
1. **ser-rişte-i devlet:**
Gazel 699
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun ip ucu.
11. Şāne ne bilür ḳadrin o berhem-zede zülfüñ
12. Ser-rişte-i devlet gibidür dest-i eşelde

ser-rişte-i emel:
1. **ser-rişte-i emel:**
Gazel 152
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Umutların ip ucu.
7. Yazuḳdur eyleme teşbīhi ālet-i efkār
8. Elünde bāzīye ser-rişte-i emel yetişür

ser-rişte-i ġavġāya:
1. **ser-rişte-i ġavġāya:**-*ya*
Gazel 448
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kavga sebebi.
11. Virüp ser-rişte-i ġavġāya fayṣal baḫt ü tāliʿle
12. Feragat eyledük şemşīrden ḫançerden el çekdük

ser-rişte-i ḫayāl:
1. **ser-rişte-i ḫayāl:**
Gazel 510
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayal ipinin, bağının ucu.
9. Peyvenddür dü çeşmine ser-rişte-i ḫayāl
10. Ḳalmaz tehī bu ʿarṣada fitrākümüz bizüm

ser-rişte-i heves:
1. **ser-rişte-i heves:**
Gazel 708
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzu ipinin ucu.
5. Buldı teġāfül itmege ser-rişte-i heves
6. Meydān bulunca virdi ʿinān esb-i fırṣāta

ser-rişte-i münāzaʿa:
1. **ser-rişte-i münāzaʿa:**
Gazel 686
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kavga vesilesi.
5. Olmazdı ittiḥād nihād-ı vücūdda
6. Ser-rişte-i münāzaʿa müstaḥkem olmasa

ser-rişte-i ʿömrin:
1. **ser-rişte-i ʿömrin:**-*i, -n*
Tarih 113
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ömür ipi (Ömrün uzunluğu bağlamında).
9. Eylesün ser-rişte-i ʿömrin ziyād
10. ʿÖmr-baḫşāy-ı neciyy-i enbiyā

ser-rişte-i tasarruf:
1. **ser-rişte-i tasarruf:**
Gazel 190
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dilediği biçimde kullanma yetkisi.
11. Ser-pençesinde nāzun ser-rişte-i tasarruf
12. Keştī-i nā-mūrādī bī-nāhüdā degüldür

ser-rişte-i ülfet:
1. **ser-rişte-i ülfet:**
Kısa Mesnevi 2

Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Alışma işareti, alışmaya başlama.
101. Mektūbı ile vezīr-i Şehbā
102. Ser-rişte-i ülfet itdi peydā

ser-rişte-i ümīd:
1. **ser-rişte-i ümīd:**
Gazel 878
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümit ipinin ucu.
7. Dilden kesilmeze hele ser-rişte-i ümīd
8. Virmem ṣafā-yi vuṣlata ben intiẓārumı

ser-rişte-i ümmīdi:
1. **ser-rişte-i ümmīdi:***-i*
Kıt'a 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Umudun ipucu olmak (Bir şeyin gerçekleşmesi için umut vadetmek bağlamında).
3. Ser-rişte-i ümmīdi çıḳardukça destden
4. Engüştlerle destde ḳaldı e̱serleri

ser-rişte-i ümmīdümüz:
1. **ser-rişte-i ümmīdümüz:***-ü, -müz*
Gazel 803
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Umudun ipucu olmak (Bir şeyin gerçekleşmesi için umut vadetmek bağlamında).
3. Ser-rişte-i ümmīdümüz olmaḳda münʿakid
4. ʿAfvüñ nühüfte rabıṭasından ʿuṣāt ile

ser-rişte-i zülf-i siyeh-i yāre:
1. **ser-rişte-i zülf-i siyeh-i yāre:**
Gazel 314
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kara saçlarının ucu.
1. Ser-rişte-i zülf-i siyeh-i yāre yapışmaz
2. Ṭıfl-ı dil-i āvāre ser-i kāra yapışmaz

ser-rişte-nümā-yı gevher-i rāz:
1. **ser-rişte-nümā-yı gevher-i rāz:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sır cevherinin ipucunu gösteren, ifşa edilmesini sağlayan.
1. Ser-rişte-nümā-yı gevher-i rāz
2. Maḳṣūda bu yüzden eyler aġāz

sersām ider:
1. **sersām ider:***-er*
Kaside 12
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Sersem etmek.
51. Līk mümkin mi bu evżaʿa taḥammül ki ider
52. Ādemi her birinüñ bād-ı burūtı sersām

sersām itmedin:
1. **sersām itmedin:***-me, -din*
Kaside 12
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Şaşkın ve sersem etmek.
177. Ḳoma ḥasretle tehī-dest dil-i maḥzūnı
178. İtmedin ebẖire-i ʿazl dimāġum sersām

ser-şār:
1. **ser-şār:**
Gazel 501
Mısra: **5**
Ağzına kadar dolu.
5. Ser-şār ise ne deñlü gülistān-ı kāʾināt
6. Andan naṣībümüz yine bir destedür bizüm

ser-şār oldı:
1. **ser-şār oldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Dolup taşmak (Kalbin güzel manalar ile dolu olması).
147. Olunup ʿakd-i bezm-i rūhānī
148. Oldı ser-şār ẕevḳ-i vaḥdānī

ser-sebz idüp:
1. **ser-sebz idüp:***-üp*
Kaside 20
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Yeşertmek, yemyeşil etmek.
93. Ser-sebz idüp riyāż-ı ḥayātın hemīşe Ḥaḳ
94. Ebrū-yı ʾıyşı görmeye çīn-i melāleti

sersemāne:
1. **sersemāne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **322**
Sarhoşçasına.
321. Başladum çün nesīm-ī faṣl-ı bahār
322. İtmeġe sersemāne geşt ü güẕār

serseri:
1. **serseri:**
Kaside 17
Mısra: **12**
Ötede beride gezen, başı boş, işi gücü olmayıp boşta dolaşan.
11. Lemʿa-i envārına dil-bestedür sırr-ı ḥayāt
12. Gerdiş-i ẖurşīd-i ʿālem-tābı ṣanma serseri

2. **serserī:**
Tarih 30
Mısra: **38**
Ötede beride gezen, başı boş, işi gücü olmayıp boşta dolaşan.
37. Lāciverdī ḳubbelerde gūş idüp āvāzeler
38. Cāmdan cāme giyer mihr ü meh olmış serserī

ser-sipeh-i şerr ü fesād ola:
1. **ser-sipeh-i şerr ü fesād ola:**
Gazel 594
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kötülük ve bozgunculuğun baş askeri olmak.
7. Her kim isterse ola ser-sipeh-i şerr ü fesād
8. Varsun İblīs gibi evveli sālūs olsun

ser-süẖan:
1. **ser-süẖanları:***-lar, -ı*
Gazel 844
Mısra: **8**
Sözün en önemlisi.
7. Cedvelli bir kitāb-ı Gülistān olup çemen
8. Olmış nüvişte laʿli ile ser-süẖanları

ser-sūre-i muṣḥaf-ı cebīni:
1. **ser-sūre-i muṣḥaf-ı cebīni:***-i*
Tarih 73
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Alın sayfasının baş suresi.
5. Ser-sūre-i muṣḥaf-ı cebīni
6. Maṣdūḳa-i āyet-i saʿādet

ser-t:
1. **ser-tābe-ser:**
Gazel 41
Mısra: **7**
Baştan başa, büsbütün.
7. Ser-tābe-ser süṭūr-ı kitāb-ı ḥayātdur
8. Maʿnā-yı ṣāf-ı luṭf u keremdür meʾāl-i mevc

ser-tābe-pāy:
1. **ser-tābe-pāy:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Baştan ayağa.
3. Ser-tābe-pāy nüsẖa-i endāmı dil-nişīn
4. Aʿzāsı muʿtedil leb-i şekker-feşānı şūẖ

ser-tāc-ı şehān:
1. **ser-tāc-ı şehān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Padişahların baş tacı.
71. Yaʿnī melikü'l-mülūk-ı ʿālem
72. Ser-tāc-ı şehān ẖidīv-i aʿẓam

ser-tā-pā:
1. **ser-tā-pā:**
Kaside 1
Mısra: **192**
Baştan ayağa.
191. Teveccüh itdi dīvān-ı faḳīri itmeġe tertīb
192. Kühen müsveddelerden bir yire cemʿ itdi ser-tā-pā

ser-ṭavīle:
1. **ser-ṭavīlesi:***-si*
Gazel 841
Mısra: **6**
Uzun kafalı.
5. Cāhillerüñ tefevvuḳı cāh ile ʿārife
6. Olmaḳ gibi ẖar esblerüñ ser-ṭavīlesi

ser-te-ser:
1. **ser-te-ser:**
Gazel 77

Mısra: **6**
Baştan başa, büsbütün.
5. Sipihrüñ ḥoḳḳasından itmeyüp deryūze-i merhem
6. Gülāsā ser-te-ser pür-zaḫm-ı nāsūr olmamuz yegdür

2. **ser-te-ser:**
Gazel 355
Mısra: **5**
Baştan başa, büsbütün.
5. İden eczā-yi kevni ser-te-ser ser-geşte-i ḥayret
6. Feżāda gird-bād ü baḥrda gird-āb göstermiş

3. **ser-te-ser:**
Gazel 797
Mısra: **5**
Baştan başa, büsbütün.
5. Baḳdum sütūr-ı nüsḫa-i āfāka ser-te-ser
6. Yek ḥarf-i nā-be-ḳāʿide yoḳdur miyānede

4. **ser-te-ser:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **379**
Baştan başa, büsbütün.
379. Ser-te-ser āh-ı ḥasret olmışşın
380. Pāy-māl-i melāmet olmışşın

5. **ser-te-ser:**
Kıt'a 108
Mısra: **6**
Baştan başa, büsbütün.
5. Şevk-i teşrīf-i pādişāhī ile
6. Ser-te-ser çākdur girībānı

6. **ser-te-ser:**
Tarih 8
Mısra: **4**
Baştan başa, büsbütün.
3. Kenār-ı baḥrda bir böyle rengīn cāygāh olmaz
4. Nice yıl Ḫıżr ile dünyāyı gezse ser-te-ser Mūsā

7. **ser-te-ser:**
Tarih 127
Mısra: **53**
Baştan başa, büsbütün.
53. Ser-te-ser nūrdan āġişte vücūd-ı pāki
54. Mū-be-mū kālbüd-i ruḥa dökilmiş aʿzā

ser-tırāş:
1. **ser-tırāşe:**
Gazel 394
Mısra: **5**
Berber.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

ser-tīşe-i talebden:
1. **ser-tīşe-i talebden:**-*den*
Gazel 328
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İstemenin kocaman kazması.
11. Ser-tīşe-i talebden diller ḫarāb-ı kāviş
12. Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

serum üstinde:
1. **serum üstinde:**
Gazel 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başım üstünde.
1. Serum üstinde ḳat ḳat dūd-ı āh eflāke dönmişdür
2. Ġubār-ı ġam göñülde tūde tūde ḫāke dönmişdür

serv:
1. **serv:**
Gazel 389
Mısra: **11**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
11. Ḫuddām-ı sāde-rūy-ı ḫoş-endām gibi serv
12. Şevḳ-i ḳıyām ḫıdmete beste ḳuʿūdı yoḳ

2. **servi:**-*i*
Gazel 391
Mısra: **10**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
9. Olur feyż-i tevāżuʿla dıraḫt-ı pest bār-āver
10. Komışdur mīveden maḥrūm servi ser-firāz olmaḳ

3. **serv:**
Gazel 626
Mısra: **6**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
5. Baġa gel ḳadd ü ruḫ ü ḫalüñ görüp olsun ḫacīl
6. Serv gülden gül ḳaranfülden ḳaranfül lāleden

4. **serv:**
Gazel 827
Mısra: **3**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
3. Serv sanmañ süpürüp gülşeni ferrāş-ı ṣabā
4. Ṭayamış bāġçe dīvārına cārūbları

5. **serv:**
Kaside 20
Mısra: **85**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif
86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

6. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 247
Mısra: **4**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
3. Tārāc ider nihāl-i güli ḫāksārlıḳ
4. Servüñ ferāġı ber-zede dāmānlıġındadur

7. **serv:**
Gazel 367
Mısra: **9**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
9. Eşk-i niyāza eylemez ol serv ser-fürū
10. Ümmīd-i vaṣl-ı dilber-i ser der-hevā ġalaṭ

8. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 611
Mısra: **2**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
1. İstemezdük ḳāmetin cünbişde bī-bāk olduġın
2. Reşkden servüñ libāsı çāk-ber-çāk olduġın

9. **serve:**-*e*
Gazel 856
Mısra: **5**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
5. Serve teklīf-i ḫırām itmez idük görsek eger
6. Kāmet-i yārim aña kesdügi endāmları

10. **servi:**-*i*
Gazel 873
Mısra: **9**
Servi ağacı.
9. Nice teşbih ideyüm servi ḳad-i dildāra
10. Nice mevzun ideyüm mıṣraʿ-ı nā-mevzūnı

11. **servi:**-*i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **31**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
31. İder servi şermende vü ser-nigūn
32. Derūnına ber-pā o mevzūn sütūn

12. **serv:**
Tarih 111
Mısra: **8**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
7. Biri żımnen birisi taṣrīḥen
8. Dü gülistāna dü serv erzānī

13. **servi:**-*i*
Gazel 254
Mısra: **1**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
1. İtdi şikeste servi gül-i nev-ḫırāmumuz
2. Ḫurşīde urdı daġ meh-i nā-tamāmumuz

14. **servler:**-*ler*
Gazel 808
Mısra: **8**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
7. Oldı bu eyyāmda ṭāʿat bile zīnet-perest
8. Secde itmez servler seccāde-i peşmīneye

serv ü çenār:
1. **serv ü çenār:**
Gazel 433
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
3. Lāzım gelürdi serv ü çenār ola mīvedār
4. Fażl ü hünerde medḫali olsa ḳıyāfetüñ

serv ü güli:
1. **serv ü güli:**-*i*
Gazel 577
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi ağacı ve gül. (Sevgilinin boyu ve yüzü bağlamında).
7. Düşde görmez sāye serv ü güli Ferhād ü Ḳays
8. Olsa da sāye-i müyesser bīd-i mecnūndur düşen

serv ü ṣanavberden olmasa:
1. **serv ü ṣanavberden olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 282
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Servi ve fıstık ağacından olmak/yapılmak.
5. Ṭıfl iken gelmezdi fikr-i kāmetiyle çeşme ḫ͡vāb
6. Olmasa serv ü ṣanavberden eger gehvāremüz

serv ü şimşād:
1. **serv ü şimşād:**
Kaside 2
Mısra: **238**
Kelime Tipi: -
Serv ve şimşad ağacı.
237. Pāyūne düşdi ʿuluvv-ı nesebinden ḫurma
238. Ḳande şayestedür ol devlete serv ü şimşād

servāsā:
1. **servāsā:**
Gazel 756
Mısra: **7**
Servi gibi.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ḫazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

2. **servāsā:**
Kaside 18
Mısra: **4**
Servi gibi.
3. İstiḳāmetde ʿalem her elif-i mümtāzı
4. Bāġ-ı fermānda nişān-dīh görinür servāsā

server:
1. **server:**
Kaside 9
Mısra: **128**
Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis.
127. Dehrden ġam mı çeker ol ki ola memdūḥı
128. Bir senüñ gibi kerem ṣāḥibi kāmil server

2. **serverler:***-ler*
Gazel 242
Mısra: **22**
Baş, başkan, reis, ulu.
21. Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudā hem pādişāh u hem vezīr
22. Bunlaruñ ḳadrini serverler bilür bilmezlenür

3. **server:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **278**
Baş, ulu, sultan.
277. Ehl-perver nice keremver var
278. Nice himmet-şiʿār server var

server-i evlād-ı ādem:
1. **server-i evlād-ı ādem:**
Gazel 537
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnsan oğlunun reisi, başı (Hz. Muhammed Peygamber).
1. Eʾs-selām ey server-i evlād-ı ādem eʾs-selām
2. Eʾs-selām ey bādī-i īcād-ı ʿālem eʾs-selām

server-i ser-i defteri:
1. **server-i ser-i defteri:***-i*
Tarih 30
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Defterin ilk sayfası, liste başı.
57. Ḥüsni bu ḳaṣruñ bu kāfīdür ki teşrīf eyleye
58. Pādişāhān-ı cihānuñ server-i ser-i defteri

serv-i āzāda:
1. **serv-i āzāda:***-a*
Kaside 12
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Salınarak yürüyen servi. II Sevgili.
87. Dāmenin ḫıdmet-i bezmüñden ider ber-çīde
88. Serv-i āzāda iden şevḳ ile taʿlīm-i ḫırām

serv-i āzāde:
1. **serv-i āzāde:**
Gazel 782
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Düzgün ve uzun servi (Servi ağacının hiç yaprak dökmemesi bağlamında).
5. Murād āzādelikse ey gönül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

serv-i bāġ-ı nāz:
1. **serv-i bāġ-ı nāz:**
Gazel 153
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Naz bağının selvisi.
5. Gitdükçe ser-keş olmada ol serv-i bāġ-ı nāz
6. Gūyā sirişk-i dīde-i ter cūy-bārıdur

serv-i bī-ḥisābından:
1. **serv-i bī-ḥisābından:***-ı, -n, -dan*
Kaside 25
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Hadsiz hesapsız serviler.
19. Ḳıbāb-ı zer-ʿalem beyninde serv-i bī-ḥisābından
20. Bülend olmış semāvāta zebānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

serv-i bihişte:
1. **serv-i bihişte:***-e*
Kaside 16
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Cennet servisi.
149. Ḫurşīd-i çerḫe ḫande ider nūr-ı cebhesi
150. Serv-i bihişte nāziş ider ḳadd ü ḳāmeti

serv-i bustān-ı şerʿ:
1. **serv-i bustān-ı şerʿ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Şeriat bağının servisi.
121. Yār-ı sānīsi bāġ-ı ʿadle s̱emer
122. Serv-i bustān-ı şerʿ yaʿnī ʿÖmer

serv-i hırāmānı:
1. **serv-i hırāmānı:***-ı*
Gazel 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Salınarak yürüyen servi.
3. Ḳumrīveş çoḳ āh u efġan eyledi murġ-ı dilüm
4. Tā hem-āġūş itdi ol serv-i hırāmānı baña

serv-i hoş-āyende hırām:
1. **serv-i ḫoş-āyende ḫırām:**
Gazel 226
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hoş edalı, hoşa giden selvi boylu sevgilinin salınışı.
9. Ṭurma gül-geşt ider ol serv-i ḫoş-āyende ḫırām
10. Ṣarılup gerdenine tāk olacaḳ yirlerdür

serv-i hoş-sāye-i bustān-ı mekārimdür:
1. **serv-i ḫoş-sāye-i bustān-ı mekārimdür:***-dür*
Kaside 9
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Cömertlik bahçesinin hoş gölgeli servi ağacı.
93. Serv-i ḫoş-sāye-i bustān-ı mekārimdür kim
94. Devr iderler başına ḳumri gibi şems ü ḳamer

serv-i nāzuñ:
1. **serv-i nāzuñ:***-uñ*
Gazel 783
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).
3. Girelüm bāġ-ı visāline o serv-i nāzuñ
4. Ṣaḥn-ı firdevs idelüm meskeni ādemcesine

serv-i revān:
1. **serv-i revān:**
Gazel 333
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Uzun boylu endamlı güzel (salına salına yürüme yönüyle).
5. Ol serv-i revān ayağına sürmek içün yüz
6. Alçaḳlara yüzler sürerüz māʾil-i pestüz

serv-i revānı:

1. **serv-i revānı:**-*ı*
Kıt'a 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
3. Benden ol serv-i revānı böyle dāmen-çīn iden
4. Nābiyā seyl-āb-ı eşk-i rū be-rāhumdur benüm

serv-i revānumdur:
1. **serv-i revānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 64
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.
17. Cihānı ben gülistān-ı ḥaḳīḳat bilmişüm Nābī
18. Benüm her gird-bād-ı deşt bir serv-i revānumdur

serv-i ṣanavber-ḳadd:
1. **serv-i ṣanavber-ḳadd:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Fıstık ağacı boylu servi.
3. Nesin bilsem sen ey serv-i ṣanavber-ḳadd ü gül-ṭıynet
4. Ki reşk-i ḳāmetünden ʿarʿar inler nārven ditrer

serv-i ser-āmed:
1. **serv-i ser-āmed:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İleri giden, başta bulunan servi.
1. Ey serv-i ser-āmed nedür ol şīve-i reftār
2. Ey rūḥ-ı muṣavver nedür ol nāz ile güftār

serv-i ser-efrāz:
1. **serv-i ser-efrāz:**
Kaside 2
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Benzerlerinden üstün olan servi.
123. Nābit ü cāmidüñ engüşt-i şehādetleridür
124. Bāġda serv-i ser-efrāz u menārāt-ı bilād

serv-i ser-sebz-i ravża-i ḥikmet:
1. **serv-i ser-sebz-i ravża-i ḥikmet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Hikmet bağının taze yetişen servisi.
79. Gül-i ḫoş-būy-ı gülşen-i raḥmet
80. Serv-i ser-sebz-i ravża-i ḥikmet

serv-ḳad:
1. **serv-ḳad:**
Gazel 392
Mısra: **9**
Servi boylu güzeller.
9. Ol mūmiyān ü serv-ḳad ü ḫaṭ nerüsteye
10. İnkār olınmaz ince uzun mübtelālıcuḳ

serv-ḳadd:
1. **serv-ḳaddüm:**-*üm*
Gazel 228
Mısra: **1**
Servi boylu (sevgili).
1. Serv-ḳaddüm sāye ṣalsa baġa ʿarʿar ḫāk olur
2. Reng-i ruḫsārın görüp güller girībān-çāk olur

serv-ḳāmet:
1. **serv-ḳāmeti:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **8**
Servi boylu.
7. Bād-ı ecel zemīne nihāl-i vücūdını
8. Ṣaldı şikest eyledi ol serv-ḳāmeti

serv-ṣıfat:
1. **serv-ṣıfat:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Servi gibi.
9. Āzāde iken serv-ṣıfat dehrde Nābī
10. Ḫam itdi kadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet

ser-zede olurdı:
1. **ser-zede olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 778
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Baş göstermek, uç vermek.
11. Metāʿ-ı ṣabrı tārāca olurdı ser-zede çoḳdan
12. O şūḫuñ ġayrı ḫūbān gibi ḫaṭṭı der-kemīn olsa

serzeniş itdüm:
1. **serzeniş itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 661
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sitem ve şikayet etmek.
8. Gördüġümde ḫ˅ābda Ferhādʾa da Mecnūnʾa da
7. Siz esīr-i ʿaşḳ-ı zensüz diyü itdüm serzeniş

serzeniş itmezse:
1. **serzeniş itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 765
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sitem ve şikayet etmek.
3. Bī-sütūnı bir işaretle ḳoparmaḳ ḳābil
4. Tīşesi serzeniş itmezse eger Ferhādʾa

ses virmez:
1. **ses virmez:**-*mez*
Gazel 335
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ses çıkarmak II Bir ağrıya yada meydan okumaya karşılık vermek.
5. Çalındı kūs-ı hüsrev-i nev-rūz-ı nev-cülūs
6. Tā kavs-i deyr-i mülk-i şitā virmez oldı ses

setīreyle:
1. **setīreyle:**-*y, -le*
Gazel 342
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Örtü.
5. Setīr eyle ʿizārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

setr eyleyen:
1. **setr eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 204
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Örtmek; saklamak.
5. Egerçi rūz-ı rūşenveş degüldür ṣāf-dil ammā
6. Yine setr eyleyen aḥvāl-i ḫalḳı perde-i şebdür

sev:
1. **sever:**-*er*
Gazel 829
Mısra: **12**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
11. İmʿān olunsa ʾiṣmete nevʿan ḳarībdür
12. Meh-rūlaruñ göñül sever eñ bī-vefāsını

2. **sever:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **65**
(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek.
65. O deñlü luṭfı sever kim kitāb-ı ṭabʿında
66. Yazılmamış kelimāt-ı keremden özge sevād

sevāb:
1. **s̱evābı:**-*ı*
Gazel 76
Mısra: **4**
Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.
3. Ḫūbānı cāme-ḫ˅āb-ı ḫayālüñde eyle būs
4. Mihmānlara nevāziş idersen s̱evābı var

2. **s̱evābuñ:**-*uñ*
Gazel 417
Mısra: **10**
Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̱evābuñ

3. **s̱evābı:**-*ı*
Gazel 429
Mısra: **9**
Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını

kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.
9. Bī-ḥad s̱evābı maʿniye olmazsa rāh-zen
10. Avāzesiz tilāvet-i Kurʾān idenlerüñ

4. **s̱evābı:**-*ı*
Gazel 732
Mısra: **3**
Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.
3. S̱evābı beytde maʿnī mis̱āli pinhāndur
4. Kibāruñ ebru ile virdügi selāmında

5. **s̱evāb:**
Kaside 29
Mısra: **9**
Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.
9. Yād-ı nāmuñla nʾola keffe-i cürm olsa s̱evāb
10. Feyż-i naʿtuñla girer vezne ʿibārāt-ı rekīk

6. **s̱evābın:**-*ı, -n*
Tarih 103
Mısra: **51**
Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.
51. Ne maʿbed kim s̱evābın sācidīnüñ ṣaḥn-ı pākinde
52. Biri biriyle eylerler melāʾik naḳl içün ġavġā

7. **s̱evāb:**
Gazel 726
Mısra: **12**
Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.
11. Eyle gehī nigāh-ı mürüvvet gedālara
12. Ey şūḫ-ı ḫayr-ḫᵛāh murāduñ s̱evāb ise

sevābıḳ-ı aḥvāle:
1. **sevābıḳ-ı aḥvāle:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **195**
Kelime Tipi: -
Günahlı vaziyetler.
195. Eger sevābıḳ-ı aḥvāle söz nedür dirseñ
196. Müdebbirān-ı ʾasākirden idi cümle ḳuṣūr

sevābit:
1. **s̱evābitdür:**-*dür*
Gazel 282
Mısra: **18**
Sabit yıldız.
17. Mezheb-i ġayretde Nābī giryeye yoḳdur mesāġ
18. Çerḫ-i temkīnüz s̱evābitdür bizüm seyyāremüz

2. **sevābitdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **19**
Sabit yıldız.
19. Sevābitdür evlādı kendü felek
20. Nüḳūş-ı sitāre içinde melek

sevād:
1. **sevād:**
Kaside 14
Mısra: **66**
Siyahlık, karalık, yazı, karalama.
65. O deñlü luṭfı sever kim kitāb-ı ṭabʿında
66. Yazılmamış kelimāt-ı keremden özge sevād

sevād virür:
1. **sevād virür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **250**
Kelime Tipi: **Deyim**
Karartmak.
249. Yā Rasūlaʾllāh o ʾāṣī-i siyeh-rūyem kim
250. Reng-i rūyum virür āyine-i gufrāna sevād

sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem:
1. **sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem:**
Gazel 712
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yokluk yolunun büyük şehirleri.
7. Ne cānibden gelür tāze kumāş-ı maʿnī-i rengīn
8. Eger olsa sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem beste

sevād-ı aʿẓamın:
1. **sevād-ı aʿẓamın:**-*ın*
Gazel 585
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ulu şehir (Sevgilinin yüzü bağlamında).
1. Şāneāsā kākül-i yārün ṭolaş pīç ü ḫamın
2. Kişver-i ḥüsnüñ temāşā it sevād-ı aʿẓamın

2. **sevād-ı aʿẓamın:**-*ın*
Gazel 585
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ulu şehir (Sevgilinin yüzü bağlamında).
1. Şāneāsā kākül-i yārün ṭolaş pīç ü ḫamın
2. Kişver-i ḥüsnüñ temāşā it sevād-ı aʿẓamın

sevād-ı çār-sū-yı cān-fürūşān-ı maḥabbetdür:
1. **sevād-ı çār-sū-yı cān-fürūşān-ı maḥabbetdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Sevgiye canını satanların çarşısının karartısı.
21. Sevād-ı çār-sū-yı cān-fürūşān-ı maḥabbetdür
22. Anuñçün dest ber-dest-i digerdür ḥalḳa-i tevḥīd

sevād-ı çeşm:
1. **sevād-ı çeşm:**
Gazel 563
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gözün karalığı, gözdeki siyah kısım.
1. Sevād-ı çeşm alur ḫurşīd ḫāl-i ʿanberīnīnden
2. Duʿā-yı nūr oḳur meh nüsḫa-i saṭr-ı cebīninden

sevād-ı çeşminüñ:
1. **sevād-ı çeşminüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 563
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gözün karalığı, gözdeki siyah kısım.
13. Reh-i ḫıdmetde mevḳūf-ı işāret ṣaff-ı müjgânı
14. Sevād-ı çeşminüñ ʿünvānı çoḳdur ḫamr emīninden

sevād-ı cevher-i tīġüñ:
1. **sevād-ı cevher-i tīġüñ:**-*üñ*
Kaside 14
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Kılıcının cevherinin karalaması.
111. Ḫuṭūṭ-ı çīn-i cebīnüñ sütūr-ı nusḫa-i luṭf
112. Sevād-ı cevher-i tīġüñ ḥurūf-ı fenn-i cihād

sevād-ı cürm:
1. **sevād-ı cürm:**
Gazel 558
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Günahın karalığı.
17. Sevād-ı cürm ile feyż-i Ḫudāʾdan nā-ümīd olma
18. Żiyā-yı āftāba māni ʿolmaz āhen-i revzen

sevād-ı dīde:
1. **sevād-ı dīde:**
Gazel 795
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözün karası.
5. Midādāsā sevād-ı dīde reşkümden olur carī
6. Mürekkeb noḳṭasın gördükde laʿl-i dil-sitānında

sevād-ı dīde-i āhū-yi maʿnā:
1. **sevād-ı dīde-i āhū-yi maʿnā:**
Gazel 64
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mana ceylanının gözünün karası.
3. Ben ol meşşāte-i dūşīze-i ḥüsn-i beyānum ki
4. Sevād-ı dīde-i āhū-yi maʿnā sürmedānumdur

sevād-ı dīdesinün:
1. **sevād-ı dīdesinün:**-*si, -nün*
Gazel 263
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Gözün karası.
3. Gören hep anda görür fenn-i ḥikmetüʾl-ʿaynı
4. Sevād-ı dīdesinün dersḫānesin bilürüz

sevād-ı dil:
1. **sevād-ı dil:**
Gazel 256
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül karalığı.
3. ʿAyniyle döndi noḳṭa-i şekke sevād-ı dil
4. Ḫāl-i siyāhuñ olalı ḫāṭır-nişānumuz

sevād-ı gīsū-yı cānānede:
1. **sevād-ı gīsū-yı cānānede:**-*de*
Gazel 468
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçlarının karalığı.
9. Girer mi dest-i dil-i ḫāne-gerd-i ʿuşşāḳa
10. Sevād-ı gīsū-yı cānānede şiken didigüñ

sevād-ı ḥarf-i evrāḳ:
1. **sevād-ı ḥarf-i evrāḳ:**
Gazel 599
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sayfalardaki harflerin karalığı.
13. Sevād-ı ḥarf-i evrāḳ üzre şaḳḳ-ı ḫāmeden düşmek
14. İder eşʿār-ı eṭfālüñ ṭulūʿın raḥm-ı maderden

sevād-ı ḫuşksār-ı ʿayntābʾun:
1. **sevād-ı ḫuşksār-ı ʿayntābʾun:**-*un*
Tarih 122
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çorak ve susuz Antep şehri.
3. Sevād-ı ḫuşksār-ı ʿAyntābʾun ḳıllet-i māʾdan
4. Yübūset sīne-i sükkānına itmişken istīlā

sevād-ı ifhām:
1. **sevād-ı ifhām:**
Kaside 12
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Anlama, kavrama karalığı.
141. Zülf-i ʾirfānına dil-beste ʿarūsān-ı ḫayāl
142. Çeşm-i idrākine cān-dāde sevād-ı ifhām

sevād-ı kāʾinātuñ:
1. **sevād-ı kāʾinātuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kainattaki karalamalar.
5. Maḥv ile i̱sbāt ile yoḳ farḳı mevc-i baḥrdan
6. Dest-i ḳudretde sevād-ı kāʾinātuñ defteri

sevād-ı kevn:
1. **sevād-ı kevn:**
Gazel 95
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Varlık şehri.
15. Sevād-ı kevn süṭūr-ı berāt-ı ḳudretdür
16. Sipihr beyża-yi ṭuġrāyı āferīnişdür

sevād-ı lafẓdan:
1. **sevād-ı lafẓdan:**-*dan*
Gazel 564
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Söz yazısı.
17. Kümeyt-i maʿnī eyler sāha-i ıṭlāḳda cilve
18. Sevād-ı lafẓdan isterse pāyında ʿiḳāl olsun

sevād-ı maʿnīye:
1. **sevād-ı maʿnīye:**-*y, -e*
Kaside 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mananın karalığı.
1. Çekmesün mi dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri
2. Yoḳ siyeh ferrāceli dūşīze-i nāzikteri

sevād-ı meykede:
1. **sevād-ı meykede:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Meyhane bahçesi.
3. Hücūm-ı leşker-i tārāc-pīşe-i ġamdan
4. Sevād-ı meykede dārüʾl-emān degül de nedür

sevād-ı mümkināt:
1. **sevād-ı mümkināt:**
Gazel 121
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Varlık alemindeki herşey.
1. Sevād-ı mümkināt ā̱sār-ı ṣunʿı bī-süḫan söyler
2. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı Ḥaḳḳʾı bī-dehen söyler

sevād-ı nāmeden:
1. **sevād-ı nāmeden:**-*den*
Gazel 571
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mektubun kara sayfası (Siyah mürekkeple yazılmasına atfen).
1. Oldı cārī dildeki sevdā dehān-ı ḫāmeden
2. Añlanur ḥāl-i perīşānum sevād-ı nāmeden

sevād-ı nüsḫa-i aḫlāḳa:
1. **sevād-ı nüsḫa-i aḫlāḳa:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Ahlak defterinin karalaması.
133. Göreydi ḫulḳ-ı Ḫudā-dāduñı çekerdi ḳalem
134. Sevād-ı nüsḫa-i aḫlāḳa fāżıl-ı Fārāb

sevād-ı şāmı:
1. **sevād-ı şāmı:**-*ı*
Gazel 528
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gecenin karanlığı.
3. Şuʿā-ı meyle çerāġ-ı ʿizār-ı dil-ber ile
4. Sevād-ı şāmı ziyā-baḫş-ı āftāb idelüm

sevād-ı şeb:
1. **sevād-ı şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gecenin karanlığı, karanlık gece.
13. O sevād-ı şeb içre buldı vücūd
14. Levḥ-i ḫilḳatde maʿnī-i maḳṣūd

sevād-ı şehre:
1. **sevād-ı şehre:**-*e*
Tarih 122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Büyük şehir, şehir merkezi.
9. Muḥāl idi velākin kūh sedd olmaġla mabeyne
10. Sevād-ı şehre ol āb-ı zülāli eylemek icrā

sevadkār:
1. **sevadkār:**
Gazel 869
Mısra: **6**
Karalayan, karalanmış.
5. Ḫaṭ-āver olmaġıla dil geçer mi dil-berden
6. Sevadkār ise de sīm-i ḫām alınmaz mı

sevāḥil:
1. **sevāḥil:**
Gazel 41
Mısra: **16**
Sahiller, kıyılar.
15. Āmed-şudı netice virür nefʿ-i bī-şümār
16. Olmaz ʿabe̱s sevāḥil ile ittiṣāl-i mevc

ṣevāʿiḳ:
1. **ṣevāʿiḳ:**
Gazel 850
Mısra: **9**
Yıldırımlar.
9. Ḫırmen-i devrānı itdi çün ṣevāʿiḳ tārümār
10. İtdi ebr içre tevārī beyża-i beyżā gibi

sevdā:
1. **sevdālar:**-*lar*
Gazel 716
Mısra: **2**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

2. **sevdāsına:**-*sı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **98**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.

97. İnfiṣāl itmeġe āmāde gürūh-ı etbāʿ
98. ʿItḳ sevdāsına dil-beste cevārī vü ġulām

3. **sevdā:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
7. Ḥarf-i ḫaṭṭ u noḳṭa-i ḫālün ḫayālin meşḳ ider
8. Ḫāme-i āvārenüñ başındaki sevdā budur

4. **sevdān:***-n*
Gazel 483
Mısra: **4**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
3. Şevḳ-i ruḫuñla devrdedür māh şehr şehr
4. Sevdān ile çekilmededür sürme mil mīl

5. **sevdā:**
Gazel 571
Mısra: **1**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
1. Oldı cārī dildeki sevdā dehān-ı ḫāmeden
2. Añlanur ḥāl-i perīşānum sevād-ı nāmeden

6. **sevdālarla:***-lar, -la*
Gazel 776
Mısra: **2**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
1. Müşg-sāy itdi dimāġ-ı cānı gīsūlar yine
2. Nāfe-rīz oldı bu sevdālarla āhūlar yine

7. **sevdānuñ:***-nuñ*
Kıt'a 56
Mısra: **4**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
3. Bu ʿacebdür ki olunsa tedḳīḳ
4. ʿAynıdur naḳd-i heves sevdānuñ

8. **sevdādan:***-dan*
Tarih 23
Mısra: **16**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
15. Yoḳ senüñ tārīḫüñe ḥācet faḳīr
16. Ol bu sevdādan biraz fārig-nişīn

9. **sevdādan:***-dan*
Tarih 30
Mısra: **42**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

10. **sevdā:**
Tarih 72
Mısra: **22**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
21. Gūyiyā māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur
22. Ṭarḥ olur ḫākini seyrān ile dilden sevdā

11. **sevdāsı:***-sı*
Gazel 787
Mısra: **4**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
3. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
4. O şuḫuñ zülf-i ʿanber-sāyınun sevdāsı var serde

12. **sevdādan:***-dan*
Kıt'a 2
Mısra: **16**
Şiddetli sevgi duygusu, aşk.
15. Hele ḥıfẓ-ı kulūbüñ daʿvi-i maʿhūdından
16. Giçmezüz rabṭ-ı ḳulūb itdügümüz sevdādan

sevdā vü ġamuñ ehli:
1. **sevdā vü ġamuñ ehli:**
Gazel 333
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevda ile keder çekenler.
3. Mecnūnlaruz meskenümüz bādiyelerdür
4. Sevdā vü ġamuñ ehli ile dest-be-destüz

sevdāger-i gerdūn:
1. **sevdāger-i gerdūn:**
Gazel 845
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dünya tüccarı.
13. Nesīc-i ġayre virdi ḳıymetin sevdāger-i gerdūn
14. Benüm Nābī ḳumāş-ı nev-zuhūrum bī-bahā ḳaldı

sevdāger-i hind:
1. **sevdāger-i hind:**
Tarih 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hint sevdalısı II Hint tüccarı.
7. Ne ḫaṭ sevdāger-i Hind ü libās-ı taḫtgāh-ı çīn
8. Ne ḫaṭ ḥüsn-i zemīni reşk- dād-ı Māni vü Bihzād

sevdāya düşüp:
1. **sevdāya düşüp:***-üp*
Tarih 128
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Siyah bir şeyin içine düşmek II âşık olmak.
6. Başḳa sevdāya düşüp itmiş idi istīlā
5. Zabıt-ı Mosḳov olan kāfir-i bī-dīn ü ʾanūd

sevdā-yi ḫamdan geçmedi:
1. **sevdā-yi ḫamdan geçmedi:***-me, -di*
Gazel 617
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ham sevdadan (dünya sevgisi) vazgeçmek.
11. Āteş bırakdı bīm-i fenā küre-i dile
12. Nefs-i haris geçmedi sevdā-yi ḫamdan

sevdā-yı heves:
1. **sevdā-yı heves:**
Gazel 334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşırı istek sevdası.
1. Ḥufre-i ẕillete laġzīde iken pāy-ı heves
2. Yine bāḳī ser-i şūrīdede sevdā-yı heves

sevdā-yı ʿizz ü cāha:
1. **sevdā-yı ʿizz ü cāha:***-a*
Kaside 16
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Makam mevki sevdası.
41. Sevdā-yı ʿizz ü cāha ḫayālāt-ı sevdāvī
42. Fikr-i teraḳḳīyāt merāḳī ʿalāmeti

sevdā-yı kār-zāra:
1. **sevdā-yı kār-zāra:***-a*
Kaside 7
Mısra: **204**
Kelime Tipi: -
Savaşma, cenk etme aşkı (Şair olma, şiir yazma bağlamında).
203. Tezāyüd üzre iken himmetüñ bī-ḥamdiʾllāh
204. Ne cānı var kʾola sevdā-yı kār-zāra cesūr

sevdā-yı kesb-i māl:
1. **sevdā-yı kesb-i māl:**
Kaside 16
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Mal mülk edinme sevdası.
39. Sevdā-yı kesb-i māl ile mālī ise dilüñ
40. Anuñ da pīrlikde nedür ḳadr ü ḳıymeti

sevdā-yı ḳudūmiyle:
1. **sevdā-yı ḳudūmiyle:***-i, -y, -le*
Gazel 786
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Makam, mevki sevdası.
5. Sevdā-yı ḳudūmiyle nʾola sīne dögersem
6. Çoḳ zaḫma karīn oldı derūnum bu hevāda

sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş:
1. **sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş:***-miş*
Gazel 713
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şairlik sevdasına düşmek.
15. Sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş gibi felek
16. Var ḥeft beyti bir meh-i ḫoş-ṭalʿat üstine

sevdā-yı şiʿre düşdi:
1. **sevdā-yı şiʿre düşdi:***-di*
Gazel 784
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şiir sevdasına düşmek.
5. Sevdā-yı şiʿre düşdi heves līk şāʿirüñ
6. Ben bilmedüm ki baḫtı bu deñlü siyāh ola

sevdā-yı süveydādan:

1. **sevdā-yı süveydādan:**-*dan*
Gazel 840
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Süveyda aşkı (Süveyda; kalbin ortasında bulunduğu sanılan küçük kara benek).
3. Ol ḥāl-i siyeh kim görinür gird-i lebinde
4. Sevdā-yı süveydādan ider dilleri ẖāli

sevdā-zede:
1. **sevdā-zedelenmiş:**-*miş*
Gazel 685
Mısra: **8**
Aşka tutulmuş.
7. Çoḳdur bu ḳadar sebze-i nev-hīz-i maʿānī
8. Sevdā-zedelenmiş çemen-i yābisümüzde

sevgen:
1. **sevgendi:**-*di*
Gazel 427
Mısra: **9**
Yemin, ant.
9. Sevgendi hep tahallüf-i vaʿdüñ güvāhıdur
10. I̱mānı hīn-i vaʿdede bīsyār olanlaruñ

sevgend:
1. **sevgendi:**-*i*
Gazel 673
Mısra: **8**
Yemin, ant.
7. Gice ārāyiş-i āġūş-ı raḳīb olduġuna
8. İtme sevgendi girih mınṭaḳa-i güftāra

sevgendgāh-ı rüstemʾdür:
1. **sevgendgāh-ı rüstemʾdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Rüstemin yemin yeri (Rüstem; ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır).
191. Tīġı sevgendgāh-ı Rüstemʾdür
192. Cevher-i rūyı ḳaṭre-i demdür

sevin:
1. **sevin:**
Gazel 648
Mısra: **4**
Sevinç duymak; memnun, hoşnut olmak.
3. Sensin dehānını öpe gel ey ḳadeh yine
4. Meyl-i şarāb iderse de cānāne sen sevin

seyāḥat:
1. **seyāḥat:**
Gazel 104
Mısra: **14**
Şehirden şehire, ülkeden ülkeye yapılan yolculuk, uzak yerlere yapılan gezi.
13. Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
14. Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur

seyf ü ḳalemi:
1. **seyf ü ḳalemi:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kalem ve kılıç (Hem devlet adamı, hem de şair olan insanlar için kullanılan bir tabirdir. Özellikle Osmanlı devleti'nde hükümdarlık yapmakla beraber şair olan, divanı bulunan padişahlar için kullanılmıştır).
55. Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver
56. Destinde dü żıdd olur ber-ā-ber

seyf-i ġāziyāndan:
1. **seyf-i ġāziyāndan:**-*dan*
Tarih 144
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Gazilerin kılıncı.
37. Eyleyüp āẖir duʿā-yı ẓıll-ı Yezdānī es̱er
38. Oldı seyf-i ġāziyāndan düşmenüñ ḥāli ẖarāb

seyl-āb:
1. **seyl-āb:**
Kaside 11
Mısra: **84**
Sel.
83. Añılsa menbaʿ-ı seyl üzre kūh-ı temkīni
84. Dönerdi çıḳduġı suya şitāb ile seyl-āb

2. **seyl-āb:**
Kıt'a 87
Mısra: **1**
Sel.
1. İtdi ġarḳ-āb rakībi seyl-āb
2. Lāşesinden götürüp gitdi yine

seyl-āb-ı çeşmümi:
1. **seyl-āb-ı çeşmümi:**-*üm, -i*
Gazel 780
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı seli.
5. Devrān aḳıtdı cevr ile seyl-āb-ı çeşmümi
6. Bu köhne ẖānenüñ sebeb oldı ẖarābına

seyl-āb-ı çeşmümüz:
1. **seyl-āb-ı çeşmümüz:**-*ü, -müz*
Kıt'a 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı seli.
3. Aḳıtdı gerçi ki seyl-āb-ı çeşmümüz o perī
4. Şümürde eyledi ammā o da zer-i ẖalī

seyl-āb-ı eşk-i rū be-rāhumdur:
1. **seyl-āb-ı eşk-i rū be-rāhumdur:**
Kıt'a 66
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yanaklardan süzülmeye hazır gözyaşı seli.
3. Benden ol serv-i revānı böyle dāmen-çīn iden
4. Nābiyā seyl-āb-ı eşk-i rū be-rāhumdur benüm

seyl-āb-ı istiṣnā:
1. **seyl-āb-ı istiṣnā:**
Gazel 669
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cilve seli.
1. Esās urduḳça bünyād-ı murādāta ṭaʿablarla
2. Gelür vīrān ider seyl-āb-ı istiṣnā ġazablarla

seyl-āb-ı ḳażā:
1. **seyl-āb-ı ḳażā:**
Gazel 147
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kazâ (Allah'ın takdirinin gerçekleşmesi) seli.
9. Seyl-āb-ı ḳażā üştür-i emvācına yükler
10. Sen eylemedin ẖırmen-i ümmīdüni taʿşīr

seylāb-ı murād:
1. **seylāb-ı murād:**
Tarih 36
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İstek seli.
5. Cereyān eylemeġe başladı seylāb-ı murād
6. ʿAlemüñ mezraʿa-i ẖ∨āhişin itdi iḥyā

seylāsā:
1. **seylāsā:**
Gazel 716
Mısra: **2**
Sel gibi.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

seyl-i bahār:
1. **seyl-i bahār:**
Gazel 773
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlkbahar seli.
11. Bārān-ı raḥmet itmege hāşāk-ı cürmi refʿ
12. Seyl-i bahār dilde ḳomaz gerd-i iştibāh

seyl-i eşk-i inkisārın:
1. **seyl-i eşk-i inkisārın:**-*ın*
Gazel 319
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kırgınlıkla dökülen gözyaşı seli.
7. Bir ẖurūşiyle ider biñ ẖāne-i iḳbāli pest
8. Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz

seyl-i eşküm:
1. **seyl-i eşküm:**-*üm*
Gazel 661
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Gözyaşı seli.
3. Seyl-i eşküm gibi hergiz nehr-i cārī görmedüm
4. Vardum ey Yūsuf-cemālüm Nīlʾe de Ceyḫūnʾa da

seyl-i kederüñ mecrāsına:
1. **seyl-i kederüñ mecrāsına:***-n, -a*
Gazel 539
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gam selinin yatağı.
9. Olamaz seddine mecrāsına seyl-i kederüñ
10. Seng-i tedbīr ile ṣad mertebe taʿmīr itsem

seyl-i meyden:
1. **seyl-i meyden:***-den*
Gazel 414
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şarap seli.
3. Geçilmez seyl-i meyden itmedükçe ḳaldırım peydā
4. Şikest-i tevbeden rūz-ı nuḫistīninde şevvālüñ

seyl-i revān olmış aḳar:
1. **seyl-i revān olmış aḳar:***-ar*
Gazel 243
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Selip olup coşkun akmak.
5. Eşk-i ter seyl-i revān olmış aḳar andan müdām
6. Sīne-i bī-kīnemüz derd ü elem vādīsidür

seylveş:
1. **seylveş:**
Gazel 296
Mısra: **5**
Sel gibi.
5. Seylveş bizde küdūret ḫākdandur yoḫsa biz
6. Sūy-ı bālādan bu ḫāke nā-mükedder gelmişüz

2. **seylveş:**
Gazel 560
Mısra: **10**
Sel gibi.
9. Nesīm-i ṣubḥ u āb-ı cūyveş āheste reftār ol
10. Ne ḥāṣıl bād-ı saḫt ü seylveş çālākliklerden

seyr:
1. **seyrinden:***-i, -n, -den*
Gazel 466
Mısra: **1**
Gezinti, gezme II temaşa, manzara.
1. Seyrinden inḥirāfa sebeb gülsitānlaruñ
2. Çīn-i cebīn-i minnetidür bāġbānlaruñ

2. **seyr:**
Kaside 21
Mısra: **7**
Gezinti, gezme II temaşa, manzara.
7. Mülk-ı ʿadlüñ seyr içündür vüsʿat-ı eşrāfını
8. Ḫāme çıḳmaḳ nerdübāna pençe-i fermān ile

3. **seyrine:***-i, -n, -e*
Tarih 55
Mısra: **18**
Gezinti, gezme II temaşa, manzara.
17. Öyle nāzikdür binā-yı dil-keşi kim her ṣabāḥ
18. Seyrine mihr-i cihān-ārāyı muʿtād eyledi

4. **seyrine:***-i, -n, -e*
Kaside 16
Mısra: **116**
Seyretme, temaşa.
115. Çıḳmış meġer ki seyre o şehzāde-i cihān
116. Açmış şükūfe seyrine çeşm-i baṣīreti

5. **seyre:***-e*
Gazel 85
Mısra: **9**
Yürümek, dolaşmak.
9. Ser tereffuʿ ṣatar gelince seyre ammā ki
10. Yine muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ḳadem olmaz da nʾolur

6. **seyri:***-i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **22**
Seyretme, temaşa.
21. Nedür bu nüḳūş-ı zamān ü zemīn
22. Virür seyri ẕevḳ-i bihişt-i berīn

7. **seyriyle:***-i, -y, -le*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **50**
Seyretme, temaşa.
49. Bunuñ rifʿatine naẓar çerḫ pest
50. Dü çeşm-i meh ü mihr seyriyle mest

8. **seyr:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **20**
Seyretme, temaşa.
19. Oldı saḳfında kitābe gūyā
20. Seyr içün revnaḳım dīde-güşā

9. **seyrine:***-i, -n, -e*
Tarih 26
Mısra: **35**
Seyretme, temaşa.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

10. **seyr:**
Tarih 30
Mısra: **85**
Seyretme, temaşa.
85. Eyleyince seyr içün āġūş-ı çeşmümde mekīn
86. Nābīyā bu ḳaṣr-ı vālā-yı hümāyūn-peykeri

11. **seyri:***-i*
Tarih 62
Mısra: **2**
Seyretme, temaşa.
1. Yā İlāhī bu ṣafāgāh-ı saʿādet-perver
2. Ki virür ḫāṭır-ı insāna meserret seyri

12. **seyrine:***-i, -n, -e*
Tarih 92
Mısra: **11**
Seyretme, temaşa.
11. Seyrine kim ki gelür olduġını seyr eyler
12. Sāyebān-ı ser-i ādem per ü bāl-i ḥavrā

13. **seyrine:***-i, -n, -e*
Tarih 97
Mısra: **10**
Seyretme, temaşa.
9. Böyle bir cāmiʿ-i pākīze binā eyledi kim
10. İndiler seyrine sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā

seyr eyle:
1. **seyr eyle:**
Kaside 28
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
45. Hemān ele ḳalem al cūş-ı feyżi seyr eyle
46. Ḳıyās itme ki mecrā-yı feyż mesneddür

2. **seyr eyle:**
Gazel 161
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
5. Seyr eyle güẕāriş nicʾolur āteş-i ʿaşḳa
6. Bir dilber-i nāzişger-i sīmīn-teni göster

3. **seyr eyle:**
Gazel 430
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
5. Fehm itmedünse vaḥdet ü kes̱ret meʾālini
6. Seyr eyle iktidāsın imāma cemāʿatüñ

4. **seyr eyle:**
Kaside 12
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
163. Es̱er-i ḥıfżını seyr eyle ki teb ṭutduġı dem
164. Pürsiş-i ḫāṭır-ı şīrāna giderler aġnām

5. **seyr eyle:**
Kaside 20
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
101. Ceżb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
102. Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti

seyr eyledügüm:
1. **seyr eyledügüm:**-*dü, -gü, -m*
Gazel 791
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
5. Āyīne-i sāġarda seyr eyledügüm rūyı
6. Seyr itmedüm ey sāḳī mirʾāt-ı muṣaffāda

seyr eylemedür:
1. **seyr eylemedür:**-*me, -dür*
Gazel 550
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzlemek, bakmak, seyretmek.
13. Şiʿr ü inşāyı hüner yapma degüldür Nābī
14. Hüner āfāḳda seyr eylemedür envārın

seyr eyler:
1. **seyr eyler:**-*r*
Tarih 92
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
11. Seyrine kim ki gelür olduğını seyr eyler
12. Sāyebān-ı ser-i ādem per ü bāl-i ḥavrā

seyr eylese:
1. **seyr eylese:**-*se*
Tarih 138
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
9. Bābveş cībini çāk eyler idi şerminden
10. Ṭarḥ-ı mevzūnını seyr eylese ḳaṣr-ı şīrīn

seyr eylesün:
1. **seyr eylesün:**-*sün*
Tarih 81
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
11. Kendü ḥüsnin mürtefiʿ yirden o da seyr eylesün
12. İtdi rūşen çeşm-i Şehbāʾyı bu ḳaṣr-ı büʾl-ʿaceb

seyr eyleyenler:
1. **seyr eyleyenler:**-*y, -en, -ler*
Tarih 29
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
11. Nāvekin seyr eyleyenler ṭablada
12. Didiler cümle ḳażā bulmış yirin

seyr idelüm:
1. **seyr idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 135
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
11. Ol meh gelür mi seyr idelüm meclise bu şeb
12. Bed-ʿahdüñ imtiḥānı vefādārlıḳdadur

seyr idem:
1. **seyr idem:**-*em*
Gazel 351
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
7. Bilmem ne dīde ile ruḫ-ı yāri seyr idem
8. Tāb-ı nezāre dīde-i pür-nemde ḳalmamış

seyr iden:
1. **seyr iden:**-*en*
Gazel 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
3. Seyr iden lerziş-i pālūde-nümūn-ı bedenin
4. Sīr-çeşm olsa ne deñlü yine ṭāḳat mi ḳalur

2. **seyr iden:**-*en*
Gazel 411
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
7. Āb u tāb-ı ruḫ-ı dildārı ider istidlāl
8. Seyr iden cuşişini dīde-i giryānumuzuñ

3. **seyr iden:**-*en*
Gazel 419
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
9. ʿAlemüñ kārgeh-i ʿaşḳ idügin fehm eyler
10. Seyr iden sīnesinüñ çākini her bir giyehüñ

4. **seyr iden:**-*en*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
25. Nüḳūşın görenlerde ḳalmaz şekīb
26. Olur güllerin seyr iden ʿandelīb

5. **seyr iden:**-*en*
Tarih 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
7. Nuḳūşin seyr iden gitmez temāşā-yı gülistāna
8. Giren çıḳmaz derūnından mis̱āl-i cennetüʾl-meʾvā

6. **seyr iden:**
Tarih 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
2. Añmasun ḳaṣr-ı kenār-ı cūybār-ı kevs̱eri
1. Seyr iden bu ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı vālā-manzarı

7. **seyr iden:**-*en*
Tarih 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
2. Añmasun ḳaṣr-ı kenār-ı cūybār-ı kevs̱eri
1. Seyr iden bu ḳaṣr-ı ʿālī-ṭarḥ-ı vālā-manzarı

8. **seyr iden:**-*en*
Tarih 30
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Guṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

seyr idicek:
1. **seyr idicek:**-*icek*
Kıt'a 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
3. Tütüni gerçi güzel lūlecigi müstaʿmel
4. Çakmağın seyr idicek āhını alçak didiler

seyr idün:
1. **seyr idün:**-*ün*
Kaside 9
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
23. Göricek menzil-i vīrānum olan dilde didüm
24. Seyr idün çāhı kişi kendi ḳazar kendi düşer

2. **seyr idüñ:**-*üñ*
Gazel 344
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bakmak, temaşa etmek.
7. Seyr idüñ kevkebe-i nīm-güzeşt-i ḥüsnin
8. Devlet-i ḥüsni kemālinde iken bu ne imiş

seyr idüp:
1. **seyr idüp:**-*üp*
Gazel 166
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
11. İnanma imtizācın seyr idüp bu çār-erkāna
12. Dem-ā-dem biri birün fırṣatın gözler münāfıḳdur

2. **seyr idüp:**-*üp*
Gazel 611
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
5. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i küzeyi
6. İki māruñ zīb-i dūş u gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduġın

3. **seyr idüp:**-*üp*
Gazel 615
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
9. Ruḫsār-ı yāri ḥāl-i ḫırāmında seyr idüp

10. Bālāya çekdi āteş-i āhum zebānesin

4. **seyr idüp:**-*üp*
Tarih 29
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
19. Seyr idüp Nābī didi tārīḫini
20. Ḳuvvet-i bāzūsına ṣad āferīn

5. **seyr idüp:**-*üp*
Tarih 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
7. İntiẓām-ı heyʾet-i ḫāṣṣ-ı ḳıbābın seyr idüp
8. Mübtelā-yı lerze-i reşk oldı çerḫ-i çenberī

6. **seyr idüp:**-*üp*
Tarih 30
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İzlemek, bakmak, seyretmek.
19. Olmamaḳ mümkin mi bülbül seyr idüp bu saḳfda
20. Böyle evrāḳ-ı bahārı bunca verd-i aḥmeri

7. **seyr idüp:**-*üp*
Gazel 448
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İzlemek. Temaşa etmek.
1. Sipihrün gerdişin yād eyleyüp aḫterden el çekdük
2. Yemüñ çīn-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük

8. **seyr idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **303**
Kelime Tipi: -
Bakmak, temaşa etmek.
303. Seyr idüp kārgāh-ı iḳbāli
304. Ṭavr-ı erbāb-ı ʿizz ü iclāli

seyr it:
1. **seyr it:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezinmek II temaşa etmek.
1. Ẓāhir ü bāṭına bak hāy ile hūyı seyr it
2. Vaḥdet ü kes̱reti gör rūy ile mūyi seyr it

2. **seyr it:**
Gazel 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezinmek II temaşa etmek.
1. Ẓāhir ü bāṭına bak hāy ile hūyı seyr it
2. Vaḥdet ü kes̱reti gör rūy ile mūyi seyr it

3. **seyr it:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezinmek II temaşa etmek.
5. İmtiyāzuñ sebebin aṣldan istersen eger
6. Ḫāke baḳ dīde-i ʿibretle sebūyı seyr it

4. **seyr it:**
Gazel 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezinmek II temaşa etmek.
7. Bilmek istersen eger ḫalḳ-ı cedīdüñ sırrın
8. Gülşenün nāmiyesin gör leb-i cūyı seyr it

5. **seyr it:**
Gazel 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezinmek II temaşa etmek.
9. Noḳṭadan dāʾirenün gerdişin it istişhād
10. Toḫmınuñ żaʿfını gör cirm-i gedūyı seyr it

6. **seyr it:**
Gazel 28
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezinmek II temaşa etmek.
13. Māverā-yı feleġe eyle güẕer ey Nābī
14. Ḫam-ı çevgān-ı irādetdeki gūyı seyr it

7. **seyr it:**
Gazel 645
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezinmek II temaşa etmek.
1. Ṭabʿumuñ bilmek ne lāzım evc-perdāz olduġın
2. Var o naḫl-i ʿişvenüñ seyr it ser-efrāz olduġın

8. **seyr it:**
Gazel 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İzlemek. Temaşa etmek.
7. Serüñ sen āşinā-yı secde-i ʿaşḳ eyle de seyr it
8. Göñül ebrū-yı hubāndan saña miḥrāb olur peydā

9. **seyr it:**
Gazel 28
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İzlemek. Temaşa etmek.
11. Bād-pāy-i nefes üzre sipeh-i ṣavt-ı ḥurūf
12. Ṣayd-ı maʿnā içün eyler tek u pūyı seyr it

10. **seyr it:**
Gazel 89
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
5. Āḫir kilīd-i güm-şüde-i maḫzen-i ümīd
6. Seyr it ki cīb-i āh-ı seḥerden ẓuhūr ider

11. **seyr it:**
Gazel 433
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
13. Ḫavf-ı ʿaẕāb çünki olur bāʾis̱-i ṣalāḥ
14. Seyr it celāl içinde cemālini raḥmetüñ

12. **seyr it:**
Gazel 464
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
3. Ḥālini pīr-i hevesnāk-ı sipihrüñ seyr it
4. Her seḥer ʿādetidür cāmeyi tecdīd itmek

13. **seyr it:**
Gazel 676
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
7. Teʿs̱īrün añla cānib-i bālādan olduġın
8. Seyr it cemāʿatüñ harekātın eẕān ile

14. **seyr it:**
Gazel 780
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
1. Ṭaʿn itme zāhid ehl-i ġamuñ sūz u tābına
2. Seyr it ʿiẕār-ı dil-beri baḳ āb u tābına

15. **seyr it:**
Kaside 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
7. Suṭūr-ı nüsḫa-i taṣrīf-ı ʿālemüñ seyr it
8. ʿAnāsırı da rubāʿi vü hem mücerreddür

16. **seyr it:**
Gazel 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezinmek, temaşa etmek.
3. Mülk içinde melekūtı göreyüm dirseñ eger
4. Lafẓda maʿnīye bak nāfede būyı seyr it

seyr itdügüñ:
1. **seyr itdügüñ:**-*düg, -üñ*
Gazel 394
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Görmek.
9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

seyr itdükçe:
1. **seyr itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 105
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İzlemek. Temaşa etmek.
9. Nağmemin ḳadrini bilmezleri seyr itdükçe
10. Kec-nigāh itmemeġe çāre mi var neyzenler

seyr itmedüm:
1. **seyr itmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 791
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
5. Āyīne-i sāġarda seyr eyledügüm rūyı
6. Seyr itmedüm ey sāḳī mirʾāt-ı muṣaffāda

seyr itmek:
1. **seyr itmek:**-*mek*
Gazel 524
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
11. Ten-i sīmīñüni seyr itmek ümīdiyle beni
12. Kangı germ-ābeye nāṭūr ideceksin bilmem

2. **seyr itmek:**-*mek*
Kaside 24
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
51. Rifʿati dergeh-i iḳbālini seyr itmek içün
52. Mihr destinde ṭutar şaʿşaʿa-i dūr-nümā

3. **seyr itmek:**-*mek*
Tarih 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
17. Ne raʿnā gūşe-i cennet-nümāy-ı dil-güşādur kim
18. Anı seyr itmek içün çerḫe girmiş ḳubbe-i mīnā

4. **seyr itmek:**-*mek*
Tarih 39
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
17. Kendü ruḫsārını āyīnede seyr itmek içün
18. Virdi rūşenger-i bād āyīne-i āba cilā

5. **seyr itmek:**-*mek*
Tarih 92
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
25. Zīnet-i naḳş-ı dil-āvīzini seyr itmek içün
26. Dīde-i mihr ü mehin itmede ḫāke ilḳā

seyr ittügüm:
1. **seyr ittügüm:**-*tüg, -üm*
Gazel 184
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gezmek, gezinmek II temaşa etmek.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

seyr ḳılsañ:
1. **seyr ḳılsañ:**-*sa, -ñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, bakmak.
33. Her giyāhī ki ez-zemīn rūyed
34. Vahdehū lā-şerīke leh gūyed

seyr ü seyāḥat eyler:
1. **seyr ü seyāḥat eyler:**-*r*
Gazel 428
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
11. Eyler hezār seyr ü seyāḥat fakīr-i şemʿ
12. Reh-yāb-ı vaṣl olıncaya dek şemʿadāna dek

seyrān:
1. **seyrān:**
Tarih 72
Mısra: **22**
Gezip dolaşma, gezme, gezinti; bakıp seyretme, temâşâ.
21. Gūyiyā māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur
22. Ṭarḥ olur ḫākini seyrān ile dilden sevdā

2. **seyrānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 275
Mısra: **13**
Gezme, seyir ve temaşa etme.
13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ḫārı yine ḫuşk olmadı bostānı henūz

seyrān eyledüm:
1. **seyrān eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 527
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gezmek, dolaşmak.
1. Bülbülāsā bāġ-ı kūy-ı yāri seyrān eyledüm
2. Görmeden ol ġonceyi çāk-ı girībān eyledüm

seyrān eylese:
1. **seyrān eylese:**-*se*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **463**
Kelime Tipi: -
Bakıp görmek.
463. Kūh temkīnin eylese seyrān
464. Ġayret ile olur ṣu gibi revān

seyrān idemez:
1. **seyrān idemez:**-*e, -mez*
Gazel 735
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, temâşâ etmek.
11. ʿĀrif āyīne-i āfākda seyrān idemez
12. Gördügi ʿālemi āyīne-i zānūsında

seyrān itdügüñ:
1. **seyrān itdügüñ:**-*dü, -gü, -ñ*
Gazel 872
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gezinti yapmak, gezmek.
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

seyre çıḳmazdı:
1. **seyre çıḳmazdı:**-*maz, -dı*
Tarih 76
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gezintiye çıkmak, dolaşmak.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

seyre çıḳmış:
1. **seyre çıḳmış:**-*mış*
Kaside 16
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Gezintiye çıkmak, dolaşmak.
115. Çıḳmış meġer ki seyre o şehzāde-i cihān
116. Açmış şükūfe seyrine çeşm-i baṣīreti

seyre çıḳsa:
1. **seyre çıḳsa:**-*sa*
Tarih 120
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gezintiye çıkmak, alay, merâsim vb. görülecek şeyleri görmeye gitmek.
5. Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa
6. Dīde cāʾiz ki ṣalātın ide ḳaṣr

seyre gelelden:
1. **seyre gelelden:**-*el, -den*
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dolaşmak, gezmek.
1. Eyledüm seyre gelelden çemen-i dünyāyı
2. Zīb-i destār-ı emel ġonce-i istiġnāyı

seyre gelür:
1. **seyre gelür:**-*ür*
Gazel 839
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İzlemeye gelmek.
9. Nice cān-dāde-i ḥasret ṭolaşur fūte be-dūş
10. Mürdeler seyre gelür dūşına almış kefeni

seyr-i çemenüñ:
1. **seyr-i çemenüñ:**-*üñ*
Gazel 807
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -

Çimenlikte dolaşmak II bağı bahçeyi seyretmek.
9. Bāġbānuñ ḫarı ile ʿacebā farḳı nedür
10. Seyr-i ṣunʿ olmasa seyr-i çemenüñ żımnında

seyr-i dāġum:
1. **seyr-i dāġum:**-*um*
Gazel 113
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül yarasını görme, seyretme.
7. Meyl itdi seyr-i dāġum içün sīneme o şūḫ
8. Faṣl-ı bahār olınca heves taḫta-pūşadur

seyr-i dīdeyi:
1. **seyr-i dīdeyi:**-*y, -i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Seyreden gözler.
27. Didüm āyā nedür bu ṭurfe çemen
28. Ki ider seyr-i dīdeyi rūşen

seyr-i ḥiṣār:
1. **seyr-i ḥiṣār:**
Gazel 390
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İstanbul Boğazını hisara gidip seyretme.
9. İstemez cenneti rindān-ı ḳadeh-keş Nābī
10. Cilve-i keştī ile seyr-i ḥiṣār olmayıcaḳ

seyr-i hiṣāra:
1. **seyr-i hiṣāra:**-*a*
Gazel 295
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İstanbul Boğazını hisara gidip seyretme.
9. Lez̠zet-perest-i sīne ḥüsn-i gelūyı bilmez
10. Hep sākin-i Sitānbul seyr-i hiṣāra gelmez

seyr-i māhı:
1. **seyr-i māhı:**-*ı*
Tarih 55
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Ay'ı seyretme.
21. Seyr-i māhı ābda māhī ile hem-çeşm idüp
22. ʿAlemi bu ḳaṣr yirden göġe dek şād eyledi

seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ:
1. **seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ:**
Gazel 766
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşkın makamlarını temaşa etmek.
9. Murād seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ ise ey dil
10. Çemen çemen yüri gez ʿandelībüñ ardınca

seyr-i naḳşını:
1. **seyr-i naḳşını:**-*ı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Güzelliğini seyretme.
17. Ḳılur seyr-i naḳşını Rıḍvān recā
18. İder sāyesinde bihişt ilticā

seyr-i ṣafvet-baḫş-ı idrāk:
1. **seyr-i ṣafvet-baḫş-ı idrāk:**
Tarih 71
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zekalara saflık vermesini seyretme.
1. Ḫoşā ḥammām-ı nüh-ṭāḳ-ı ṭarabnāk
2. Ki olur seyr-i ṣafvet-baḫş-ı idrāk

seyr-i ṣunʿ:
1. **seyr-i ṣunʿ:**
Gazel 807
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sanatı seyretme, sanatla yapılanı temaşa etme.
9. Bāġbānuñ ḫarı ile ʿacebā farḳı nedür
10. Seyr-i ṣunʿ olmasa seyr-i çemenüñ żımnında

seyr-i ṭarḥı:
1. **seyr-i ṭarḥı:**-*ı*
Tarih 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çiçekli bahçenin gezintisi.
1. Ḫoşā kāşāne-i şāḫāne menzilgāh-ı bī-hemtā
2. Ki eyler seyr-i ṭarḥı ḳalb-i inşāndan ġamı yaġmā

seyrine gelen:
1. **seyrine gelen:**-*en*
Tarih 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Seyretmeye gelmek.
1. Ey ḫoşā bārgeh-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki gelen seyrine gülşenden ider istiġna

seyrine gelür:
1. **seyrine gelür:**-*ür*
Tarih 121
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Seyretmeye gelmek.
31. Her kim ki gelür seyrine dir dīde-i bedden
32. Hem ḫaymesi hem ṣāḥibi Allāhʾa emānet

seyyāḥ-ı bī-ʿalāyıḳ:
1. **seyyāḥ-ı bī-ʿalāyıḳ:**
Gazel 88
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyayla her türlü bağını koparmış gezgin.
17. Ẓıll olsa da çekilmez bār-ı girān-ı minnet
18. Seyyāḥ-ı bī-ʿalāyıḳ pāy-ı çenārı nʾeyler

seyyāleler oldı:
1. **seyyāleler:**
Gazel 123
Mısra: **9**
Akıcı olma.
9. Ḳat ḳat oldı dūd-ı ahum şuʿleler seyyāleler
10. ʿĀlem-i endīşenün sebʿ-i şidādı böyledür

seyyāre:
1. **seyyāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **18**
Gezegen.
17. Mezheb-i ġayretde Nābī giryeye yoḳdur mesāġ
18. Çerḫ-i temkīnüz s̠evābitdür bizüm seyyāremüz

seyyāre-i baḫtuñla:
1. **seyyāre-i baḫtuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 26
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Talih yıldızı.
13. Seyyāre-i baḫtuñla ḳıran eyledüginden
14. Kesb eyledi bir şān-ı diger şān-ı vezāret

seyyāre-i gīsū-dārı:
1. **seyyāre-i gīsū-dārı:**-*ı*
Gazel 839
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kuyruklu yıldız.
5. Gösterür çerḫde seyyāre-i gīsū-dārı
6. Rūy-ı aba döşenüp kākül-i ʿanber-şikeni

seyyiʾāt:
1. **seyyiʾāt:**
Gazel 803
Mısra: **6**
Din bakımından yapılan kötülükler, günahlar.
5. Cürʾet gelür tabīʿate gördükçe oldugın
6. Bāzārı germ maġfiretün seyyiʾāt ile

2. **seyyiʾātum:**-*um*
Kaside 2
Mısra: **275**
Din bakımından yapılan kötülükler, günahlar.
275. Seyyiʾātum ṣıyaġ-ı cemʿi idüp istīʿāb
276. Ḥasenem ṣīġasınuñ sehmine ḳaldı efrād

3. **seyyiʾātın:**-*ı, -n*
Tarih 7
Mısra: **2**
Din bakımından yapılan kötülükler, günahlar.
1. Ḳaldırup el didi Nābī tārīḫ
2. Seyyiʾātın ide Allāh ḥasenāt

seyyiʿāt:
1. **seyyiʿātum:**-*um*
Kaside 2
Mısra: **300**
Din bakımından yapılan kötülükler, günahlar.
299. Āfitābuñ işidür gūreyi engūr itmek

300. Seyyiʿātum ḥasenāt olur iderseñ imdād

seyyīd ʿalī efendi:

1. **seyyīd ʿalī efendi:**
Tarih 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eski Üsküdar kadılarından Paşmakçızade Mehmed Efendi’nin oğludur.1638 de İstanbul da doğmuştur. Seyyid Ali Efendi ; uzun yıllar medreselerde ilim tahsil etmiş ve en büyük fetva makamı olan Şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Seyyid Haşim Efendiye intisap ederek Melami yoluna girmiş ve onun yegane müridi olmuştur. Vefatından sonra da Melami kutupluğuna geçen Seyyid Ali Efendi ; Haşim Efendi’nin prensiblerine sıkı sıkıya bağlı kalarak gizliliğe çok önem vermiştir. Lalizade Abdulbaki Efendi‘nin naklettiğine göre ; şeyhin kendisiyle tarikata dair meseleleri konuşabilen ihvanı dört, beş kişiyi geçmemiştir.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Zeyn itdi ẕātı ṣadr-ı refīʿ-i meşīhte

2. **seyyīd ʿalī efendi:**
Tarih 37
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eski Üsküdar kadılarından Paşmakçızade Mehmed Efendi’nin oğludur.1638 de İstanbul da doğmuştur. Seyyid Ali Efendi ; uzun yıllar medreselerde ilim tahsil etmiş ve en büyük fetva makamı olan Şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Seyyid Haşim Efendiye intisap ederek Melami yoluna girmiş ve onun yegane müridi olmuştur. Vefatından sonra da Melami kutupluğuna geçen Seyyid Ali Efendi ; Haşim Efendi’nin prensiblerine sıkı sıkıya bağlı kalarak gizliliğe çok önem vermiştir. Lalizade Abdulbaki Efendi‘nin naklettiğine göre ; şeyhin kendisiyle tarikata dair meseleleri konuşabilen ihvanı dört, beş kişiyi geçmemiştir.
5. Tārīḫini zebān-ı zamān didi Nābīyā
6. Seyyīd ʿAlī Efendi revān oldı cennete

3. **seyyīd ʿalī efendi:**
Tarih 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eski Üsküdar kadılarından Paşmakçızade Mehmed Efendi’nin oğludur.1638 de İstanbul da doğmuştur. Seyyid Ali Efendi ; uzun yıllar medreselerde ilim tahsil etmiş ve en büyük fetva makamı olan Şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Seyyid Haşim Efendiye intisap ederek Melami yoluna girmiş ve onun yegane müridi olmuştur. Vefatından sonra da Melami kutupluğuna geçen Seyyid Ali Efendi ; Haşim Efendi’nin prensiblerine sıkı sıkıya bağlı kalarak gizliliğe çok önem vermiştir. Lalizade Abdulbaki Efendi‘nin naklettiğine göre ; şeyhin kendisiyle tarikata dair meseleleri konuşabilen ihvanı dört, beş kişiyi geçmemiştir.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmışdı mecmaʿ-ı kerem u ʿiffet u ṣalāḥ

4. **seyyīd ʿalī efendi:**
Tarih 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eski Üsküdar kadılarından Paşmakçızade Mehmed Efendi’nin oğludur.1638 de İstanbul da doğmuştur. Seyyid Ali Efendi ; uzun yıllar medreselerde ilim tahsil etmiş ve en büyük fetva makamı olan Şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Seyyid Haşim Efendiye intisap ederek Melami yoluna girmiş ve onun yegane müridi olmuştur. Vefatından sonra da Melami kutupluğuna geçen Seyyid Ali Efendi ; Haşim Efendi’nin prensiblerine sıkı sıkıya bağlı kalarak gizliliğe çok önem vermiştir. Lalizade Abdulbaki Efendi‘nin naklettiğine göre ; şeyhin kendisiyle tarikata dair meseleleri konuşabilen ihvanı dört, beş kişiyi geçmemiştir.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Olmaya mis̱li nice ṣabāḥ u revāḥ ola

5. **seyyīd ʿalī efendi:**
Tarih 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eski Üsküdar kadılarından Paşmakçızade Mehmed Efendi’nin oğludur.1638 de İstanbul da doğmuştur. Seyyid Ali Efendi ; uzun yıllar medreselerde ilim tahsil etmiş ve en büyük fetva makamı olan Şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Seyyid Haşim Efendiye intisap ederek Melami yoluna girmiş ve onun yegane müridi olmuştur. Vefatından sonra da Melami kutupluğuna geçen Seyyid Ali Efendi ; Haşim Efendi’nin prensiblerine sıkı sıkıya bağlı kalarak gizliliğe çok önem vermiştir. Lalizade Abdulbaki Efendi‘nin naklettiğine göre ; şeyhin kendisiyle tarikata dair meseleleri konuşabilen ihvanı dört, beş kişiyi geçmemiştir.
1. İtdükde müftī-i ʿaṣr Seyyīd ʿAlī Efendi
2. Bu menzil-i fenādan dār-ı beḳāya rıḥlet

6. **seyyīd ʿalī efendi:**
Tarih 85
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eski Üsküdar kadılarından Paşmakçızade Mehmed Efendi’nin oğludur.1638 de İstanbul da doğmuştur. Seyyid Ali Efendi ; uzun yıllar medreselerde ilim tahsil etmiş ve en büyük fetva makamı olan Şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Seyyid Haşim Efendiye intisap ederek Melami yoluna girmiş ve onun yegane müridi olmuştur. Vefatından sonra da Melami kutupluğuna geçen Seyyid Ali Efendi ; Haşim Efendi’nin prensiblerine sıkı sıkıya bağlı kalarak gizliliğe çok önem vermiştir. Lalizade Abdulbaki Efendi‘nin naklettiğine göre ; şeyhin kendisiyle tarikata dair meseleleri konuşabilen ihvanı dört, beş kişiyi geçmemiştir.
3. Hem-pāye-i duʿādur Nābī tamām-ı tārīḫ
4. Seyyīd ʿAlī Efendi olsun muḳīm-i cennet

seyyīd ʿalī efendiʾye:

1. **seyyīd ʿalī efendiʾye:**-*y, -e*
Tarih 84
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eski Üsküdar kadılarından Paşmakçızade Mehmed Efendi’nin oğludur.1638 de İstanbul da doğmuştur. Seyyid Ali Efendi ; uzun yıllar medreselerde ilim tahsil etmiş ve en büyük fetva makamı olan Şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Seyyid Haşim Efendiye intisap ederek Melami yoluna girmiş ve onun yegane müridi olmuştur. Vefatından sonra da Melami kutupluğuna geçen Seyyid Ali Efendi ; Haşim Efendi’nin prensiblerine sıkı sıkıya bağlı kalarak gizliliğe çok önem vermiştir. Lalizade Abdulbaki Efendi‘nin naklettiğine göre ; şeyhin kendisiyle tarikata dair meseleleri konuşabilen ihvanı dört, beş kişiyi geçmemiştir.
7. Dil-bestegānınuñ biri tārīḫini didi
8. Seyyīd ʿAlī Efendiʾye cennet ferāḥ ola

seyyīd ʿalīʿye:

1. **seyyīd ʿalīʿye:**-*y, -e*
Tarih 83
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eski Üsküdar kadılarından Paşmakçızade Mehmed Efendi’nin oğludur.1638 de İstanbul da doğmuştur. Seyyid Ali Efendi ; uzun yıllar medreselerde ilim tahsil etmiş ve en büyük fetva makamı olan Şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Seyyid Haşim Efendiye intisap ederek Melami yoluna girmiş ve onun yegane müridi olmuştur. Vefatından sonra da Melami kutupluğuna geçen Seyyid Ali Efendi ; Haşim Efendi’nin prensiblerine sıkı sıkıya bağlı kalarak gizliliğe çok önem vermiştir. Lalizade Abdulbaki Efendi‘nin naklettiğine göre ; şeyhin kendisiyle tarikata dair meseleleri konuşabilen ihvanı dört, beş kişiyi geçmemiştir.
7. Tārīḫ-i intikāline bu geldi Nābīyā
8. Seyyīd ʿAlīʿye safha-i cennāt ola tarāḥ

seyyīd muḥammed-nām aġā:

1. **seyyīd muḥammed-nām aġā:**
Tarih 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Seyyid Muhammed namında bir ağa.
1. Ḥabbeẕā bu cāygāh-ı dil-pezīr-i ġam-zidā

2. Kʾeyledi Seyyīd Muḥammed-nām Aġā bunda binā

2. **seyyīd muḥammed-nām aġā:**
Tarih 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Seyyid Muhammed namında bir ağa.
1. Ḥabbeẓā bu cāygāh-ı dil-pezīr-i ġam-zidā
2. Kʾeyledi Seyyīd Muḥammed-nām Aġā bunda binā

seyyīd-i ʿālī-maḳām:
1. **seyyīd-i ʿālī-maḳām:**
Tarih 61
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Peygamber soyundan gelen yüce makamlı şahsiyet.
1. İbni Ṭāhā seyyīd-i ʿālī-maḳām
2. Ḥażret-i Tāhā Efendi-i be-nām

seyyīdüʾl-enbiyā:
1. **seyyīdüʾl-enbiyā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **107**
Peygamberlerin efendisi.
107. Seyyīdüʾl-enbiyā ḥabīb-i Vedūd
108. Bihterīn naḳş-ı kārgāh-ı vücūd

seyyīdüʾl-eyyām:
1. **seyyīdüʾl-eyyām:**
Tarih 104
Mısra: **79**
Günlerin efendisi, Berat Kandili.
79. Şaʿbān ayınuñ on yidisi Seyyīdüʾl-eyyām
80. Cumʿa güninün ʿaṣrı idi vaḳt-ı müveffā

sezā:
1. **sezā:**
Gazel 148
Mısra: **3**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Bulunsa tāzece taʿbīr-i nerm-sāze sezā
4. Lisān-ı köhnede āteş şitā bozundısıdur

2. **sezādur:**-*dur*
Gazel 252
Mısra: **7**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
7. Ḥamdi sezādur eyler isen ḫuṭbe-i maḳāl
8. Çün menber-i sutūr-ı ḫayālün ḫatībiyüz

3. **sezā:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
9. Zerrin ḳalemle yazsa sezā mihre Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumuz

4. **sezā:**
Gazel 509
Mısra: **13**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
13. Nābiyā yazsa sezā zer-varaḳ-ı ḫūrşīde
14. Kātib-i bārgeh-i çerḫ bu zībā ġazelüm

5. **sezā:**
Gazel 811
Mısra: **10**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

6. **sezā:**
Gazel 148
Mısra: **13**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
13. Nemā nümūde-i emn oldugı dıraḫta sezā
14. Ki arż-ı perveriş itmek rıżā bozundısıdur

7. **sezādur:**-*dur*
Gazel 281
Mısra: **4**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Maḳṣūda nāil olduġu sāʿat rücūʿ ider
4. Raḳḳāṣ-ı sāʿat olsa sezādur mizācumuz

8. **sezā:**
Gazel 513
Mısra: **10**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
9. Herkesüñ pāyına pīçīde olur aʿmāli
10. Ḳayd-ı zencīre sezā pāy-ı meṭāyā-yı ḳalem

9. **sezādur:**
Gazel 20
Mısra: **11**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
11. Sezādur olmaġa zeyn-i mevālī-i ʿulemā
12. Naṣīb olursa kime manṣıb-ı ḳażā-yı Ḥaleb

10. **sezā:**
Gazel 46
Mısra: **5**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyāñı şūḫ

11. **seza:**
Gazel 141
Mısra: **8**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
7. Leb-ā-lebdür zemīn ü āsmān esrār-ı ḥikmetden
8. Velīkin keşf ü taḥḳīka seza çeşm ü dehen yoḳdur

12. **sezā:**
Gazel 303
Mısra: **23**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

13. **sezā:**
Gazel 364
Mısra: **10**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
9. Hem-rengī-i pīrāhen içün dīde-i Yaʿkūb
10. Oldıysa sezā dest-i Züleyḫāʾya muʿārıż

14. **sezā:**
Gazel 367
Mısra: **21**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
21. Destine kiminüñ kiminüñ pāyına sezā
22. Destinde şeyḫ-i nā-şude-pīrüñ ʿaṣā ġalaṭ

15. **sezā:**
Gazel 367
Mısra: **29**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
29. Ḫalḳ-ı zamān hep anda muḳīm olmaġa sezā
30. Teng olduġı mebānī-i dārüʾş-şifā ġalaṭ

16. **sezā:**
Gazel 380
Mısra: **4**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

17. **sezā:**
Gazel 389
Mısra: **5**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
5. Tedkīk olunsa ġıbṭa vü reşke de gül sezā
6. Ol devletüñ ki dāʾiresinde ḥasūdī yoḳ

18. **sezā:**
Gazel 393
Mısra: **6**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
5. Ḥarf-i vefā nüvişte-i levḥ-i cebīn iken
6. Engüşt-i iʿtibāra sezā ḫatem olmaduḳ

19. **sezā:**
Gazel 397
Mısra: **3**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Naẓre-i güstāḫ-ı āzār ile redd olmaḳ sezā
4. Sāʾil-i bed-ḫ∨āhınuñ iḥsāna istiʿdādı yoḳ

20. **sezā:**
Gazel 519
Mısra: **3**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Olmaḳ sezā ṭabanca-ḫor-ı keh-rübāy-ı ʿaşḳ
4. Taḥṣīl-i reng-i çihre-i kāh itmeyem disem

21. **sezā:**
Gazel 529
Mısra: **4**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Taḫt-ı nikāḥa zühreyi alurdı müşteri

4. Ben ṭabʿ-ı ser-bülende sezā dil-ber istesem

22. **sezādur:**-*dur*
Gazel 543
Mısra: **3**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Egerçi ḥüsne sezādur maḳarr-ı istiġnā
4. Nühüfte var naẓar-ı ʿāşıḳāna hācet-i ḥüsn

23. **sezā:**
Gazel 567
Mısra: **9**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
9. Nābī sezā ki kendi zebānından ide şerm
10. Ḥarf-i niyāza vāsıṭa-i irtibāṭ iden

24. **sezādur:**-*dur*
Gazel 667
Mısra: **18**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAli Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim mihr yüz sürerse sezādur liḥāfına

25. **sezā:**
Gazel 730
Mısra: **13**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
13. Nābī murād-ı ʿālem-i fānī degül sezā
14. Ḫalḳuñ niyāzına felegün imtināʿına

26. **sezā:**
Gazel 878
Mısra: **9**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
9. Zerrīn ḳalemle yazsa sezā mihr Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumı

27. **sezā:**
Kaside 7
Mısra: **142**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
141. Maḥal ʾinānına Şeb-dīz-i Ḫusrev i Pervīz
142. Sezā rikābına Gül-gūn-ı Rüstem-i pür-zūr

28. **sezā:**
Kaside 12
Mısra: **127**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
127. Bihterīn-i vüzerā āṣaf-ı ṡānī ki sezā
128. Nāmına eyler ise cevher-i evvel ikrām

29. **sezā:**
Kaside 13
Mısra: **156**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
155. Degül aḫlāḳına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül iḳdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

30. **sezā:**
Kaside 16
Mısra: **156**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
155. Nuṭḳ-ı ḥayāt-baḫşına leb-teşne āb-ı Ḫıżr
156. Pīş-i ruḫında mihre sezā nām-ı ẓulmeti

31. **sezā:**
Kaside 20
Mısra: **71**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
71. Fetvāsını temīme-i ḥūr itseler sezā
72. Zirā ki muḥtevīdür o mażmūna āyeti

32. **sezā:**
Kaside 22
Mısra: **18**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
17. O āb u tāb ile ol lālezārı gördükçe
18. Bihişt olursa sezā şermsār-ı Maġnīsā

33. **sezādur:**-*dur*
Kaside 22
Mısra: **14**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
13. Cihānı kevkebe başdurdı lālezārı ile
14. Tefāḫur itse sezādur diyār-ı Maġnīsā

34. **sezā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **118**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
117. Daḫı ey ḫāme eyle medḥ ü ṡenā
118. Rūḥ-ı pāk-ı çehār yāra sezā

35. **sezā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **174**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
173. Urdı mīs-i nefsine bir kīmiyā
174. İtdi zerin sikke-i şāha sezā

36. **sezā:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
1. Bu şehr içinde o kim secdeden olur ser-keş
2. Olur menāre-ṣıfat bend-i āteşine sezā

37. **sezādur:**-*dur*
Tarih 30
Mısra: **60**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
59. Ḥażret-i Sulṭān Muḥammed Ḫān-ı ʿālem-gīr kim
60. Efser-i mihre sezādur her kemīne çākeri

38. **sezā:**
Tarih 36
Mısra: **44**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara fetḥ ü ẓafer saña sezā

39. **sezā:**
Tarih 72
Mısra: **14**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
13. Şehr-i Şehbāʾda muḥaṣṣıl ser-i erbāb-ı ʿuḳūl
14. ʿAbduraḥmān Aġāʾnuñ himmet-i ṭabʿına sezā

40. **sezā:**
Tarih 74
Mısra: **32**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
31. Nābī-i pīr-i kühen-sāldür olursa eger
32. Zümre-i ehl-i maḳāl içre bu taʿrīfe sezā

41. **sezā:**
Tarih 80
Mısra: **19**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
19. Faḫr-ı devletdür vücūdı manṣıbı olsa sezā
20. Revnaḳ-ı ʿarż-ı muḳaddes mefḫar-i mülk-i ʿArab

42. **sezā:**
Tarih 82
Mısra: **4**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Her biri ḫalḳun itdi bir teşbīh
4. Ṭābıḳuʾn-naʿl rütbesine sezā

43. **sezā:**
Tarih 82
Mısra: **40**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
39. Kimisi didi sāʿat-i zerdür
40. Cīb-i Sulṭān-ı āsmāna sezā

44. **sezā:**
Tarih 103
Mısra: **11**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
11. Selātine sezā gerçi medāyīḥ bī-nihāyetdür
12. Berī olmaz ve līkin lafẓ-ı ẓıllullāh ile hem-pā

45. **sezādur:**-*dur*
Tarih 103
Mısra: **8**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
7. Şehinşāh-ı bülend-i iḳbāl fermān-rān-ı ʿālem kim
8. Sezādur beyża-i ṭuġrāsı olsa beyża-i beyża

46. **sezā:**
Tarih 104
Mısra: **30**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
29. Cārūb-keşi olmaġa müjgān-ı melāʾik
30. Daʿvā-yı tesābuḳla sezā itmeġe ġavġā

47. **sezādur:**-*dur*
Tarih 104
Mısra: **99**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
99. Ḥamd itse sezādur buna şāhenşāh-ı ʿālem
100. Kim ʿaṣr-ı şerīfinde ẓuhūr itdi bu maʿnā

48. **sezādur:**-*dur*
Tarih 118
Mısra: **4**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Düşdi tārīḫi daḫı nüsḫa gibi nā-dīde
4. Böyle tārīḫ ile olmaġa sezādur maʿrūf

49. **sezādur:**-*dur*
Tarih 121
Mısra: **3**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
3. Bu bārgeh-i meymenet-endūza sezādur
4. Ḥūrān-ı bihişt itse temāşāsına raġbet

50. **sezā:**
Tarih 127
Mısra: **98**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
97. Vüzerā zümresi beyninde eger varsa odur
98. Kʾola hem-ṭabʿ-ı hümāyūna vü hem ṣadra sezā

51. **sezā:**
Tarih 138
Mısra: **38**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
37. Ṣaḥnı būs itmek ile pāyını ẓılluʾllāhun
38. Olsa carūbı sezā nāṣīye-i hūrüʾl-īn

52. **sezā:**
Tarih 138
Mısra: **60**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
59. Gevher-i lücce-i aḫlāḳ ʿAlī Pāşā kim
60. Eylese faḫr sezā ẕātı ile devlet ü dīn

53. **sezā:**
Tarih 141
Mısra: **5**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
5. Raġbet eylerse cihād erbābı beyninde sezā
6. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı māʿ ü ṭīn

54. **sezādur:**-*dur*
Gazel 886
Mısra: **5**
Münasip, uygun, yaraşır.
5. Ne deñlü nāziş iderse sezādur eflāke
6. Bisāt-ı ḫāk çeker çün hemīşe bārumuzı

55. **sezādur:**-*dur*
Gazel 886
Mısra: **13**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
13. Sezādur eyler ise ġarḳ-ı raḥmet ey Nābī
14. Bizüm şefāʿat-ı ʿaşḳ en günāhkārumuzı

56. **sezā:**
Kaside 18
Mısra: **54**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
53. Ḳalem-i müşk-feşānuña muʿādil yoḳdur
54. Ḥażret-i pādişehüñ nāmını taḥrīre sezā

57. **sezā:**
Tarih 82
Mısra: **58**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
57. Kimisi dir bu tügme-i zerrīn
58. Cāme-i atlas-ı sipihre sezā

sezā gördi:
1. **sezā gördi:**-*di*
Tarih 129
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Münasip, uygun, yaraşır görmek.
3. Luṭf ile bir gün cebe-ḫānesini teşrif idüp
4. Bu ocaġı gördi çeşm-i iltifātına sezā

sezā görme:
1. **sezā görme:**-*me*
Gazel 641
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Münasip, uygun, yaraşır görmek.
1. Yıḳma göñlüm taḫtgāh-ı mülk-i heft-iklīm iken
2. Görme taḫrībe sezā şāyeste-i termīm iken

sezā ide:
1. **sezā ide:**-*e*
Tarih 97
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Layık görmek.
17. E̱ser-i ḫayrın ide ḥażret-i Allāh ḳabūl
18. Ḥaşrda maġfiret ü raḥmetine ide sezā

sezā idi:
1. **sezā idi:**- *i, -di*
Gazel 474
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
13. Nābi güşāde dār olaydı sezā idi
14. Sedd ile iftiḫārı ġamıdur Sikenderüñ

sezā mıdur:
1. **sezā mıdur:**
Kaside 16
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Uygun mudur, yerinde midir, hiç olur mu.
109. Maḥrūmluk sezā mıdur ol vech-i pākden
110. Kim āftāba ḫande ider ḥüsn-i ṭalʿati

2. **sezā mıdur:**
Kaside 10
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Hiç uygun mudur/reva mıdır.
83. Sezā mıdur kim olup derd-i yeʾs ile ḫaste
84. Vücūdum eyleye zerrīn taḥassür-i dīnār

sezā ola:
1. **sezā ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
97. Öyle murād eyle Ḫudaʾdan recā
98. Ola niyāz itmeġe bārī sezā

sezā olamaz:
1. **sezā olamaz:**-*a, -maz*
Kaside 2
Mısra: **222**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
221. Muḥtevī cümle kemālātı kitāb-ı ẕātuñ
222. Olamaz ġayre sezā sende olan istibdād

sezā oldı:
1. **sezā oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
123. īmʿān olunursa kāʾināta
124. Kim oldı sezā bu iltifāta

sezā olduġı:
1. **sezā olduġı:**-*du, -ġı*
Kaside 19
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
29. Ḥaḳ budur olduġı dem böyle gerek
30. Nām-ı şāhenşeh-i devrāna sezā

sezā olsa:
1. **sezā olsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
67. O şeb-i nūr-zāye olsa sezā
68. Ṣad hezārān hezār rūz fedā

2. **sezā olsa:**-*sa*
Tarih 57
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
5. Öyle ṭıfl-ı nāz-perver kim sezā olsa aña
6. Māh-ı nev gehvāre dāye āftāb-ı nīm-rūz

sezā olur:
1. **sezā olur:**-*ur*
Gazel 831
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
13. Olur şeb-i ramażān bend-i āteşine sezā
14. Sücūda eylemeyen sür-fürū menāre gibi

2. **sezā olur:**-*ur*
Tarih 127
Mısra: **64**

Kelime Tipi: -
Layık olmak.
63. Ḳıble-i ins u melek kişverine dāhildür
64. Kim olur bu şeref u şevket-i iclāle sezā

sezādur:
1. **sezādur:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.
9. Sezādur saʿid-i sīmīnüñ itsem heykel-i gerden
10. Baña pür-hışm u kīn olmaḳ ʿadūlar hep senüñçündür

sezāvār:
1. **sezāvār:**
Gazel 34
Mısra: **13**
Münasib, uygun, layık, şayan.
13. Būs-ı leb ü deste neden olurdı sezāvār
14. Dāmān-ı meye itmese peymāne teşebbüs̱

2. **sezāvārlıḳdadur:**-*da, -dur*
Gazel 135
Mısra: **4**
Uygunluk, layıklık, şayanlık.
3. Feyyāża buḫl nisbeti ḥāşā revā degül
4. Ḥikmet hemāñ o luṭfa sezāvārlıḳdadur

sezāvār görmez:
1. **sezāvār görmez:**-*mez*
Gazel 704
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Layık, yakışır, yaraşır bulmak.
3. Görmez birin engüşt-i nigāhına sezāvār
4. Dāmānumı pür eylese yāḳūt-ı çekīde

sezāvār-ı bihişt olmaġa:
1. **sezāvār-ı bihişt olmaġa:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cennete girmeye layık olmak.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

sezāvār-ı ḳabūl olsa:
1. **sezāvār-ı ḳabūl olsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Kabul görülmek, kabul etmeye layık olmak.
25. Ne ʿaceb olsa sezāvār-ı ḳabūl
26. Kʾoldı makbūl-ı ḫudāvend ü Resūl

sezā-yı ʿaşḳ:
1. **sezā-yı ʿaşḳ:**
Kıt'a 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşka layık.
3. Buna maʿşūḳdur saña şāhid
4. Rūy-ı bī-ḫat sezā-yı ʿaşḳ olmaz

sezā-yı bezm-i ḳabūl olmaġa:
1. **sezā-yı bezm-i ḳabūl olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 320
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meclise kabul edilmeye liyakatı olmak.
11. Sezā-yı bezm-i ḳabūl olmaġa mey-i suḫenüm
12. Pesend-i Nāʾilī-i Cem-cenāba muḥtācuz

sezā-yı bezm-i ḳabūl olmaz:
1. **sezā-yı bezm-i ḳabūl olmaz:**-*maz*
Gazel 727
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Meclise kabul edilmeye liyakatı olmak.
25. Yanup yaḳılmayan olmaz sezā-yı bezm-i ḳabūl
26. Baḳılsa aṣlına Nābī muṣībdür lūle

sezā-yı bezm-i yār olmaġa:
1. **sezā-yı bezm-i yār olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 214
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin meclisine layık olmak.
3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʾdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

sezā-yı dil-siyehān:
1. **sezā-yı dil-siyehān:**
Gazel 561
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gönlü kara olanlara yaraşır, yakışır.
15. Sezā-yı dil-siyehān mevc-i çīn-i ebrūdur
16. Derūni ṣāf olur āyīneveş güşāde-cebīn

sezā-yı gülşeniyüz:
1. **sezā-yı gülşeniyüz:**-*y, -üz*
Gazel 311
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gül bahesine yaraşır, uygun.
5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

sezā-yı ḥüsn:
1. **sezā-yı ḥüsn:**
Gazel 250
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzelliğe yaraşan, yakışan.
1. İderse meyl-i nevāziş sezā-yı ḥüsn budur
2. Olursa māʾil-i cevr iḳtiżā-yı ḥüsn budur

sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi:
1. **sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi:**-*me, -di*
Gazel 503
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Layık olduğu, hakettiği değeri görmek.
9. Yine ol şeh sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi Nābī
10. Perend-i şiʿr-i rengīnüm bu güne ḫoş-ḳumāş itdüm

sezā-yı nām-ı sulṭānī:
1. **sezā-yı nām-ı sulṭānī:**
Gazel 303
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Sultanlığın adına yakışır, yaraşır.
17. Sezā-yı nām-ı sulṭānī ḳulūb-ı pāk-gevherdür
18. Beyābānda yatan her seng-i bī-ḳıymet nigīn olmaz

sezā-yı reşk olacaḳ:
1. **sezā-yı reşk olacaḳ:**
Gazel 504
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kıskanılacak derecede.
1. Ḳanı ol dem ki leb-i yāre leb-nihāde idüm
2. Sezā-yı reşk olacaḳ rütbeden ziyāde idüm

sezā-yi serzeniş:
1. **sezā-yi serzeniş:**
Gazel 415
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Sitem etmeye müstahak.
17. Nābī sezā-yi serzeniş ebvāb-ı bestedür
18. Yoḳ ihtiyāç daḳḳına bāb-ı güşādenüñ

sī sālden:
1. **sī sālden:**-*den*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Otuz yıl.
89. Sī sālden ol şehenşeh-i dīn
90. İtmişdi bir iltifāt-ı zerrīn

2. **sī sālden:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Otuz yıl önce.
31. Bir kerāmet baña sī sālden iẓhār itdi
32. İntiẓār üzreyüm ās̱ārına çoḳdan bu faḳīr

sī vü se:
1. **sī vü se:**
Kaside 16
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Otuz üç.
111. Sī vü se salden baña itmişdi bā-ḫuṣūṣ
112. Hengām-ı çār sāle iken bir kerāmeti

sīb-i zeḳanumdan:

1. **sīb-i ẕeḳanumdan:***-um, -dan*
Gazel 631
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin elmaya benzeyen çenesi.
7. Bir tāze nihālüm ki dehānum gibi yoḳdur
8. Ālūde-leb-i dāʿiye sīb-i ẕeḳanumdan

sicāl-i ʿaşḳ:
1. **sicāl-i ʿaşḳ:**
Gazel 206
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Su dolu aşk kovası.
19. Sicāl-i ʿaşḳ ile ʿāşıḳ ölürdi ey Nābī
20. Eger luʿāb-ı lebin dilberān yalatmasalar

şıçra:
1. **sıçrama:***-ma*
Gazel 831
Mısra: **6**
(Nesneler için) Yerinden koparak parçalar halinde savrulmak.
5. Misāl-i hīme yanarsañ da ehl-i temkīn ol
6. Kemīne sūziş ile sıçrama şerāre gibi

2. **şıçrar:***-r*
Gazel 758
Mısra: **10**
Sıçramak. II Çıkmak.
9. Rīsmān-bāzlıḳ eyler gibi Nābī mıżrāb
10. Şıçrar āvāze-i sāz ile resenden resene

3. **sıçramayan:***-ma, -y, -an*
Gazel 805
Mısra: **11**
Bulunduğu yerden veya şeyden başka bir yere veya şeye geçmek; orayı da etkisi altına almak, yayılmak.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

ṣıddīḳ:
1. **ṣıddīḳ:**
Tarih 142
Mısra: **8**
Hz. Muhammed'i ve onun Allah'tan getirdiği her şeyi tasdikte kemâle erişen, söylediği her sözü bizzat yaşayıp hal ederek peygamberlikten sonraki en yüce makāma erişen kimse, Allah'ın ermiş kulu, sıddıkiyet makāmı ehli. II İlk halîfe Hz. Ebû Bekir'in lakabı.
7. Ṣıdḳ ile aldılar anı āġūş-ı raġbete
8. Ṣıddīḳ ile Alī vü ʿÖmer sancaḳ-ı şerīf

ṣıdḳ:
1. **ṣıdḳ:**
Gazel 126
Mısra: **4**
İçten bağlılık, sadakat.
3. Kime el virse refāhiyyet olur rāḥat-yāb
4. Ṣıdḳ eyyām-ı zarūretde metīn olmadadur

2. **ṣıdḳını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 810
Mısra: **4**
İçten bağlılık, sadakat.
3. Ālāyiş-i dürūġdan olmaz yine tehī
4. Hengām-ı ṣubḥ ṣıdḳını iṡbāt iderse de

3. **ṣıdḳ:**
Gazel 705
Mısra: **18**
İçten bağlılık, sadakat.
17. Pīşgāhında nevāl-i raḥmeti ḥāżır bulur
18. Kim olursa ṣıdḳ ile mihmān Āyāṣufiyyeʾde

4. **ṣıdḳ:**
Kaside 23
Mısra: **15**
İçten bağlılık, sadakat.
15. Şevḳ ile ṣıdḳ ile naẓm itdügi terkīb-i ġarīb
16. Keffe-i vezinde ġālib görinür şuʿarāya

5. **ṣıdḳ:**
Tarih 48
Mısra: **2**
İçten bağlılık, sadakat.
1. Bu sebīli mevḳiʿinde eyledi Allāh binā
2. Ṣıdḳ ile Ḥācī Ḥüseyn Aġa ṣadīḳ-i ḫoş-nihād

6. **ṣıdḳ:**
Tarih 127
Mısra: **138**
İçten bağlılık, sadakat.
137. Didi tārīḫini erkān gidüp istiḳbāle
138. Çıḳdı ṣadre yine ṣıdḳ ile Muḥammed Pāşā

7. **ṣıdḳ:**
Gazel 43
Mısra: **10**
İçten bağlılık, doğruluk, sadakat.
9. Olmazdı aña zīr-i nigīn ser be-ser āfāḳ
10. Ṣıdḳ olmasa Nābī nefes-i bāz-pes-i ṣubḥ

8. **ṣıdḳdur:***-dur*
Gazel 257
Mısra: **3**
İçten bağlılık, doğruluk, sadakat.
3. Ṣıdḳdur māyesi esrār-fürūş-ı ʿaşḳuñ
4. Sūḳ-ı vaḥdetde erācīf ü ekāẕīb olmaz

9. **ṣıdḳ:**
Kıt'a 1
Mısra: **35**
İçten bağlılık, doğruluk, sadakat.
35. Ṣıdḳ ile teveccühleri erbāb-ı ḳulūbuñ
36. Etrāfuna bārū-yı sedād eylesün Allāh

10. **ṣıdḳ:**
Tarih 138
Mısra: **67**
İçten bağlılık, doğruluk, sadakat.
67. Nābīyā öyle duʿā eyleyelüm ṣıdḳ ile kim
68. Ḥażret-i Ḥaḳḳuñ ola ḥüsn-i kabūline ḳarīn

11. **ṣıdḳ:**
Tarih 142
Mısra: **7**
İçten bağlılık, doğruluk, sadakat.
7. Ṣıdḳ ile aldılar anı āġūş-ı raġbete
8. Ṣıddīḳ ile Alī vü ʿÖmer sancaḳ-ı şerīf

ṣıdḳ ile:
1. **ṣıdḳ ile:**
Tarih 127
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Doğrulukla, samimi bir şekilde; temiz bir kalple.
15. Kim ki ṣıdḳ ile olur künc-i tevekkülde mekīn
16. Getürür ayaġına devlet u iḳbāli Ḫudā

ṣıdḳ u iḫlāṣ:
1. **ṣıdḳ u iḫlāṣ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Doğruluk ve samimiyet.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

ṣıdḳā-ı maḥabbetüñ:
1. **ṣıdḳā-ı maḥabbetüñ:***-üñ*
Gazel 433
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevginin doğruluğu.
5. Gāhī dürūġ-ı maṣlaḥat-āmīz-i vaṣl-ı yār
6. Bādī olur zevaline ṣıdḳā-ı maḥabbetüñ

ṣıdḳ-ḥāl ü maḳālinde:
1. **ṣıdḳ-ḥāl ü maḳālinde:***-i, -n, -de*
Tarih 52
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Doğruluk hal ve sözleri.
9. Maḫdūm-ı ḫānedān-ı ḫilāfet-penāh-ı ṣıdḳ
10. Mirāṡ ṣıdḳ-ḥāl ü maḳālinde munṭavī

ṣıdḳ-ı daʿvāmı:
1. **ṣıdḳ-ı daʿvāmı:***-m, -ı*
Kıt'a 62
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İddianın doğruluğu.
7. Nābiyā lafẓ ile maʿnādan olanlar āgāh
8. Ṣıdḳ-ı daʿvāmı benüm eylemesün istiṡḳāl

şıdḳ-ı derūnum:
1. **şıdḳ-ı derūnum:**-*um*
Gazel 406
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kalbin doğruluğu.
15. Öpüp kitāb-ı ruḫun eyledüm hezār ḳasem
16. O şūha ṣıdḳ-ı derūnum inandurıncaya dek

şıdḳ-ı niyyet:
1. **şıdḳ-ı niyyet:**
Tarih 128
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Niyet doğruluğu.
17. Böyle fetḥ ü ẓafere itdi muvaffaḳ bī-şekk
18. Ṣıdḳ-ı niyyet dil-i ṣāfī-berekātında Ḫudā

sidre:
1. **sidreden:**-*den*
Tarih 138
Mısra: **70**
Sidre ağacı (Cebrail'in gidebildiği son uçtaki ağaç/makam).
69. Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola
70. Sidreden Rūhü᾿l-emīn zemzeme-senc-i āmīn

şifāhan:
1. **şifāhan:**
Gazel 108
Mısra: **6**
İsfehan şehri II Türk musikisinde bir makam.
5. Gūş-ı ʿuşşāḳa virür ẕevḳ reh-i rāst-ı Ḥicāz
6. Muṭribā itdügün āheng Ṣifāhan yolıdur

sifāl:
1. **sifāl:**
Gazel 210
Mısra: **1**
Topraktan yapılmış kap, kadeh.
1. Gehī sifāl ü gehī cām-ı zer çekilmişdür
2. Bu bezmgāha gelelden neler çekilmişdür

2. **sifāl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **116**
Topraktan yapılmış kap, kadeh.
115. Gülḫana ḳanda yaḳışur nuḳl u cām
116. Köhne sifāl ile çekerdi müdām

3. **sifāl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **122**
Topraktan yapılmış kap, kadeh.
121. Raġmına Maḥmūduñuñ ey ḫoş-ḫışāl
122. Ṭoldur a nūş eyleyelüm bir sifāl

sifāl-i iflas:
1. **sifāl-i iflas:**
Gazel 125
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İflas çanağı.
9. Seng-i ġamdan olur āsūde sifāl-i iflas
10. Sengün iḳbāli de mīnā-yı refāhiyyetedür

sifāl-i meykede:
1. **sifāl-i meykede:**
Gazel 83
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meyhane testisi.
11. Ḳande sifāl-i meykede vü ḳande cām-ı şeh
12. Var bādelerde de nice baḫtı-ḫucesteler

şıfat:
1. **şıfatuñ:**-*uñ*
Gazel 472
Mısra: **6**
Vasıf, özellik.
5. O zāt-ı ġanī itmez idi ḳaṣd-ı tenezzül
6. Bulsaydı tahaḳḳuḳ biri sensiz bu ṣıfatuñ

şıfāt-ı faḳra:
1. **şıfāt-ı faḳra:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Fakirlik sıfatı.
65. Tefevvuḳ eyleyemez intisāb-ı bābuñla
66. Ṣıfāt-ı faḳra ġınā yā Muḥammed-i ʿArabī

şıfāt-ı zātıdur:
1. **şıfāt-ı ẕātıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kendine mahsus sıfatı, niteliği.
7. Rütbe-i ʿulyāda ḫurşīd-i cihān-ārā gibi
8. Dest-gīr olmaḳ ṣıfāt-ı ẕātıdur üftādeye

sifle:
1. **sifle:**
Gazel 267
Mısra: **2**
Terbiyesiz, alçak.
1. Her tīre-meniş ḳadr-şinās-ı suḫan olmaz
2. Her sifle ḫarīdār-ı le᾿āl-i ʿAden olmaz

şıfr urmada:
1. **şıfr urmada:**-*mada*
Gazel 496
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bol olmak, çok bulunmak.
17. Oldı her fırḳada erbāb-ı teraḳḳī nā-yāb
18. Ġālibā ʿaksine ṣıfr urmada erbāb-ı raḳam

şıfr-ı erḳām:
1. **şıfr-ı erḳām:**
Kaside 13
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Rakamların sıfırı, yokluğu (Rakamlara sığmaz, onlarla ölçülemez bağlamında).
119. O güzīde ḫalef-i dūde-i ʿizzet kim olur
120. Nā-resā nīm-reh-i cāhına ṣıfr-ı erḳām

sıġ:
1. **şıġmaz:**-*maz*
Gazel 307
Mısra: **2**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
1. Evṣāf-ı maḥabbet dehen-i ḫāmeye ṣıġmaz
2. Taʿbīr-i mezāyā-yı nihān nāmeye ṣıġmaz

2. **şıġmaz:**-*maz*
Gazel 307
Mısra: **4**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
3. Ol āfetün evżāʿı degül ḳābil-i taḥrīr
4. Taṣvīr-i ġam-ı ʿaşḳ bu şeh-nāmeye ṣıġmaz

3. **şıġmaz:**-*maz*
Gazel 307
Mısra: **6**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
5. Ẕevḳ ile temāşāsına aç çeşm-i tevekkül
6. Bāzīçe-i endīşe bu hengāmeye ṣıġmaz

4. **şıġmaz:**-*maz*
Gazel 307
Mısra: **8**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
7. Erbāb-ı fenā pīrahen-i ṣabrı ider çāk
8. Mecnūn-ı melāmet-zededür cāmeye ṣıġmaz

5. **şıġmaz:**-*maz*
Gazel 307
Mısra: **10**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
9. Bir ġayri murāda ṭolanur himmet-i Nābī
10. Her kām derūn-ı dil-i ḫod-kāmeye ṣıġmaz

6. **şıġmaz:**-*maz*
Gazel 568
Mısra: **7**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
7. O maʿcūn-ı ʿināyetden ki ṣıġmaz ismi kānuna
8. Şifābaḫş eylesin gönder baña bir pāre luṭfuñdan

7. **şıġmaz:**-*maz*
Gazel 179
Mısra: **9**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
9. Eks̱eri nüh-ḳubbe-i eflāke ṣıġmaz Nābīyā

10. Dil-büzürgān-ı ṣaġīrü᾽l-ḥacm ādem böyledür

8. **sıġmaz:**-*maz*
Kaside 1
Mısra: **26**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
25. Zihī Ḫāliḳ ki kemter nuṭfe-i nā-çīzden itmiş
26. Ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa sıġmaz kimseler peydā

9. **sıġar:**-*ar*
Tarih 16
Mısra: **30**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ re᾽yi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

10. **sıġmayup:**-*ma, -y, -up*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **115**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
115. Bu şevḳ ile sıġmayup cihāna
116. İrdi ser-i faḫrüm āsmāna

11. **ṣıġmaz:**-*maz*
Gazel 517
Mısra: **9**
Bir şeyin sınırları içine girebilmek.
9. Şevḳumuz ḥavṣala-i ḫāmeye ṣıġmaz Nābī
10. Anı vābeste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

sıġar:
1. **sıġar:**
Gazel 800
Mısra: **5**
Küçük II Sığmak.
5. Sıġar derūnına maʿnā-yı āsmān ü zemīn
6. Pesend-i ḥarf-ı tenük-māyenüñ taḥammüline

sıġın:
1. **sıġınan:**-*an*
Gazel 473
Mısra: **4**
(Birinin veya bir makāmın) Himâyesine, kolu kanadı altına girmek.
3. Sāyeñi sen de diriġ eyleme ey seng-derūñ
4. Sıġınan sāyesine rāḥat olur dīvāruñ

sıġınmaz idi:
1. **sıġınmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 331
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek.
7. Ḫarābezār-ı dile düzd-i ġam sıġınmaz idi
8. Ziḥāmgāh-ı ʿimāretde bulsa cāy-ı gürīz

ṣıġış:
1. **ṣıġışmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 206
Mısra: **5**
Sığmak.
5. Metāʿ-ı zühd ṣıġışmazdı mahzen-i dehre
6. ʿAmel-künān-ı riyā işledükçe ṣatmasalar

2. **sıġışmaz:**-*maz*
Gazel 407
Mısra: **9**
Sığmak.
9. Sutūr-ı metne sıġışmaz ġazellerün Nābī
10. Mis̱āl-i ḫaṭṭ-ı bütān der-kenār olur giderek

3. **ṣıġışmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 643
Mısra: **9**
Güçlükle sığmak.
9. Dil-i Nābīye ṣıġışmazdı nevāl-i maʿnā
10. Bezl-i deryūzegerān itmese ḫırmen ḫırmen

4. **ṣıġışur:**-*ur*
Gazel 849
Mısra: **11**
Ancak sığmak, güçlükle sığmak.
11. Ṣıġışur ḥalka-i eflāk zamīrümde benüm
12. Görinür vüsʿati ancaḳ raḳam-ı penc gibi

5. **ṣıġışmazken:**-*maz, -ken*
Kaside 16
Mısra: **191**
Ancak sığmak, güçlükle sığmak.
191. Nüh ṣafḥa-i sipihre ṣıġışmazken ol şükūh
192. Evrāḳuñ ol maḳāleye ḳandan liyāḳati

ṣıḥāḥ-ı cevherī:
1. **ṣıḥāḥ-ı cevherī:**
Tarih 30
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
İsmail Cevheri'nin (ö. 1010) "Sıhah" adlı Arapçadan Arapçaya olan lügatı (Kitapların burada zikredilmesinin sebebi adlarında "parlaklık" manası olmasıdır).
51. Berḳ urur mānend-i encüm ol muraṣṣaʿ cāmlar
52. Ṣān kitāb-ı aḫterīdür yā Ṣıḥāḥ-ı Cevherī

sihām:
1. **sihām:**
Kaside 13
Mısra: **52**
Oklar.
51. Çilleden çıḳdı kemān itdi duʿā-yı te᾽s̱īr
52. Āşinā-yı hedef-i ḥüsn-i ḳabūl oldı sihām

ṣıḥḥat:
1. **ṣıḥḥatden:**-*den*
Gazel 195
Mısra: **10**
Sağlık, afiyet.
9. Dil-teşnegān-ı vuṣlata taʿn itme var mıdur
10. Ṣıḥḥatden özge ḫāṭır-ı bīmārdan geçer

2. **ṣıḥḥatin:**-*in*
Kaside 1
Mısra: **144**
Sağlık, afiyet.
143. Olaydı pā-keşīde āb reftār-ı dil-ārādan
144. İderdi sūz-ı sīne teşnegānuñ ṣıḥḥatin yaġmā

3. **ṣıḥḥat:**
Tarih 30
Mısra: **84**
Sağlık, afiyet.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr
84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

ṣıḥḥat buldı:
1. **ṣıḥḥat buldı:**-*dı*
Kıt'a 92
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şifa bulmak, iyileşmek.
1. Meyde ṣıḥḥat buldı dil tā düşdi cām-ı ....
2. Bāḫuṣūṣ mihr ....

ṣıḥḥat gelsün:
1. **ṣıḥḥat gelsün:**-*sün*
Gazel 591
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlıklı olmak.
9. Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūḫ ancaḳ
10. Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün

ṣıḥḥat ü selāmet:
1. **ṣıḥḥat ü selāmet:**
Gazel 668
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sağlık ve iyilik.
9. Dimaġa ṣohbet-i sevdā-fizāy-ı Nābī᾽den
10. Kelāl geldi ise ṣıḥḥat ü selāmet ile

ṣıḥḥat-ı āşıḳ:
1. **ṣıḥḥat-ı āşıḳ:**
Matla 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşığın sağlığı.
1. Ṣıḥḥat-ı āşıḳ nigāh-ı çeşm-i bīmārındadur
2. Bī-ḫıreddür kim ki anuñ ḳayd-ı tīmārındadur

ṣıḥḥat-i īmān-ı enām:
1. **ṣıḥḥat-i īmān-ı enām:**
Kaside 2
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Hakiki imanın sağlamlığı.
199. Saña iḳrār iledür ṣıḥḥat-i īmān-ı enām
200. Rütbeni añlamaġa kimsede yoḳ istiʿdād

şıḥḥat-ı tām bula:
1. **şıḥḥat-ı tām bula:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Tam anlamıyla şifa bulmak, iyileşmek.
83. Kimüñ eylerdi güẕer dāʾire-i ḫāṭırına
84. Ki cihān-ı maraż-ālūde bula şıḥḥat-ı tām

sīḫ-i ḥayret:
1. **sīḫ-i ḥayret:**
Tarih 144
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ne yapacağını bilmemezlik şişi.
15. Şuʿle-i aḫbār-ı havl-engīzi bulmaġla şüyūʿ
16. Sīḫ-i ḥayret eylemişdi ḳalb-i İslāmı kebāb

sīḫ-i ṣadāḳatde:
1. **sīḫ-i ṣadāḳatde:**-*de*
Gazel 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sadakat şişi.
1. Evvel dilüñi sīḫ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

siḥr:
1. **siḥre:**-*e*
Gazel 136
Mısra: **7**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

siḥr idüp aldı:
1. **siḥr idüp aldı:**-*dı*
Gazel 632
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Büyüleyip kendinden geçirmek.
5. Sūz-ı dil nerm eylemez oldı dil-i sengīnin
6. Aldı çeşmi siḥr idüp ṣan āteşüñ ḫāṣiyyetin

siḥr itdügin:
1. **siḥr itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 691
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sihir yapmak, büyülemek; kendine aşık etmek, cezbelemek.
9. ʿUşşāḳ-i sāde-levḥ ne ḳādir ki fehm ide
10. Siḥr itdügin dü-çeşmi suʾāl ü cevābda

siḥr ü füsūniyle:
1. **siḥr ü füsūniyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 344
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sihir ve büyü.
3. ʿĀşıḳuñ siḥr ü füsūniyle idermiş Mecnūn
4. Vādī-i mekrde ol ġamze-i cādū ne imiş

siḥr-i mübīn:
1. **siḥr-i mübīn:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Apaçık sihir.
15. Ḥüsn-i taʿbīrleri siḥr-i mübīn
16. Naẓmına nāẓımına ṣad taḥsīn

sikender:
1. **sikenderüñ:**-*üñ*
Gazel 474
Mısra: **14**
Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter. Tanıkta kastedilen İskender-i Zülkarneyn'dir. İskender-i Zülkarneyn, karanlıklar ülkesinde Hızır ve İlyas ile bu ölümsüzlük bahşeden suyu ararlar. İlyas ve Hızır sudan içerek ölümsüzlüğe ererler. Hikâyenin farklı rivayetleri bulunmaktadır.
13. Nābi güşāde dār olaydı sezā idi
14. Sedd ile iftiḫārı ġamıdur Sikenderüñ

2. **sikender:**
Tarih 19
Mısra: **6**
Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter. Tanıkta kastedilen İskender-i Zülkarneyn'dir. İskender-i Zülkarneyn, karanlıklar ülkesinde Hızır ve İlyas ile bu ölümsüzlük bahşeden suyu ararlar. İlyas ve Hızır sudan içerek ölümsüzlüğe ererler. Hikâyenin farklı rivayetleri bulunmaktadır.
5. Ol pādişeh kim fetḥ ü ʿazminde olmaz pāydār
6. Gelse Sikender bir yire Dārā ile Faġfūr ile

3. **sikenderlik:**
Gazel 261
Mısra: **10**
İskenderlik (Sikender,Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter).
9. Çekmez reh-i ümidine sed ehl-i ḥācetün
10. Şāh-ı serīr-i faḳr Sikenderlik istemez

4. **sikenderle:**-*le*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **66**
1. Padişah.2. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.
65. Ferīdūn u Dārā kemīn çākeri
66. Sikenderle Cem bende-i kemteri

5. **sikenderʾüñ:**-*üñ*
Kaside 14
Mısra: **100**
Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter. Tanıkta kastedilen İskender-i Zülkarneyn'dir. İskender-i Zülkarneyn, karanlıklar ülkesinde Hızır ve İlyas ile bu ölümsüzlük bahşeden suyu ararlar. İlyas ve Hızır sudan içerek ölümsüzlüğe ererler. Hikâyenin farklı rivayetleri bulunmaktadır.
99. Memerr-i nehr-i Diyāb üzre çekdi sedd-i sedīd
100. Sikenderʾüñ daḫı rūḥ-ı revānın eyledi şād

şıḳıl:
1. **şıḳılmamışdı:**-*ma, -mış, -dı*
Gazel 718
Mısra: **5**
Sıkma eylemine maruz kalmak.
5. Şıḳılmamışdı daḫı dest-bürd-i merdümden
6. Nühüfte-i reg-i bārīk-i tāk iken ḫūşe

2. **şıḳılmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 831
Mısra: **4**
Sıkma eylemine maruz kalmak II Daralmak, sıkılmak, bunalmak.
3. Ne ḳādir itmege baḫş-ı neşāt ehl-i ġama
4. Şıḳılmayan bu ḫarābatda ʿuṣāre gibi

şıḳılma:
1. **şıḳılmaġuñ:**-*ġu, -ñ*
Gazel 800
Mısra: **2**
Sıkılma, daralma.
1. Dimāġum olmayıcaḳ devletüñ tevaġġuline
2. Şıḳılmaġuñ yirī yoḳ ṭāliʿüñ taʿallüline

sikke:
1. **sikkesi:**-*si*
Gazel 109
Mısra: **2**
Sikke; madenî para; akçe vb. mâdenî paralar üzerine vurulan resmî damga.
1. Ẓann itme zer-i ḳalbümi meşkūk degüldür
2. Ṭuġrā-zededür sikkesi meşkūk degüldür

2. **sikke(y)i:**-*y, -i*
Gazel 687
Mısra: **9**
Sikke; madenî para; akçe vb. mâdenî paralar üzerine vurulan resmî damga.
9. Laʿl ü yāḳūta ḳazar sikke(y)i mermerde degül
10. Nābiyā her kim olur nām-ı nikū ḳaydında

3. **sikkedür:**-*dür*
Gazel 710
Mısra: **6**
Sikke; madenî para; akçe vb. mâdenî paralar üzerine vurulan resmî damga.

5. Revācın ḳaṣd-ı teʾbīd ile dārüʾl-ḍarb-ı ʿālemde
6. Urulmış sikkedür tamġā-yı pistān sīm-tenlerde

sikke-dār:
1. **sikke-dār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **361**
Darbhane muhasebecisi.
361. Sikke-dār oldı naḳd-ı ās̱ārum
362. Kendü ẕātı gibi ḫidīv-i kerīm

sikke-i ḥāliyle:
1. **sikke-i ḥāliyle:***-i, -y, -le*
Gazel 743
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Hal damgası (Hal; Mevlevilerin giydikleri özel külah).
15. Sikke-i ḥāliyle devr itmezdi sūḳ-ı şevḳde
16. Mevlevīler küre-i tennūrede ḳāl olmasa

sikke-i luṭf u kerem:
1. **sikke-i luṭf u kerem:**
Gazel 118
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İhsan ve cömertlik damgası, mührü.
7. Nice erbāb-ı kerem gelmiş iken dehre henüz
8. Sikke-i luṭf u kerem nām-zed-i Ḥātimʾdür

sikke-i naḳd-i ḫızānemi:
1. **sikke-i naḳd-i ḫızānemi:***-m, -i*
Gazel 846
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hazine parasının üstündeki damga.
7. İtdi sitāregān ile hem taḫta-i şümār
8. Evc-i hevāda sikke-i naḳd-i ḫızānemi

sikke-i şāha:
1. **sikke-i şāha:***-a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **-**
Padişaha ait mühür/para.
173. Urdı mīs-i nefsine bir kīmiyā
174. İtdi zerin sikke-i şāha sezā

sikke-i sulṭān:
1. **sikke-i sulṭān:**
Gazel 685
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın, mührü, damgası.
9. Ḳande urılan sikke-i sulṭān idi Nābī
10. İksīre liyākat bulunaydı misümüzde

sikke-i taḥsīne:
1. **sikke-i taḥsīne:***-e*
Gazel 452
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Geçer para.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

sikke-pez̠īrende-i ḳabūl olurdı:
1. **sikke-pez̠īrende-i ḳabūl olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 686
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Paranın) Üzerinde hakiki ve makbul damganın olması.
13. Çoḳdan olurdı sikke-pez̠īrende-i ḳabūl
14. Nābī ʿıyār-ı naḳd-i żamīrüñ kem olmasa

s̱ıḳlet:
1. **s̱ıḳletdür:***-dür*
Gazel 68
Mısra: **4**
Ağırlık II Sıkıntı.
3. Ġurūr-ı cünbiş-i Buḳrātiyānesi ṭursun
4. Faḳaṭ likası ḥakīmüñ marīże s̱ıḳletdür

2. **s̱ıkletde:***-de*
Gazel 80
Mısra: **5**
Ağırlık II Sıkıntı.
5. Tebden bulamam farḳını s̱ıkletde raḳībüñ
6. Ancaḳ o ḳadar var ki tebüñ nevbeti vardur

3. **s̱ıkleti:***-i*
Gazel 80
Mısra: **8**
Ağırlık II Sıkıntı.
7. Pīrāmenini eylemiş aġyār iḥāta
8. Dil-dāra niyāz itme gönül s̱ıkleti vardur

4. **s̱ıḳletin:***-in*
Gazel 86
Mısra: **11**
Ağırlık II Sıkıntı.
11. Defʿ ider seng-āsyā gibi girānuñ s̱ıḳletin
12. Āb nāzik-ṭabʿdur ammā ki çoḳ ġayretlüdür

s̱ıklet eyleme:
1. **s̱ıklet eyleme:***-me*
Gazel 421
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Usandırmak, sıkmak.
7. Recā-yı vuṣlat içün çoḳ da eyleme s̱ıklet
8. İder neticesi īrās̱-ı vahşet ibrāmuñ

s̱ıḳlet itmişüz:
1. **s̱ıḳlet itmişüz:***-miş, -üz*
Gazel 269
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntı vermek.
3. Nādānlıġ ile añlamayup ḳadr-ı ṣoḥbeti
4. Ol nāzenīn-i ḥüsne ʿaceb s̱ıḳlet itmişüz

s̱ıḳlet-i vīrāne:
1. **s̱ıḳlet-i vīrāne:**
Gazel 616
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Harabenin ağırlığı II Meyhanenin yükü (Sahoşluk humarı).
5. ʿĀşıḳ ṭaleb-i meyle ḫārābata mı düşsün
6. Bir gevher içün s̱ıḳlet-i vīrāne mi çeksün

şıḳlet-keş-i müsāfir-i bī-gāh olan:
1. **şıḳlet-keş-i müsāfir-i bī-gāh olan:***-an*
Gazel 117
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Vakitsiz gelen misafirin sıkıntısını çeken olmak.
5. Çāpükter olduġın ġam-ı nā-geh-res-i heves
6. Ṣıḳlet-keş-i müsāfir-i bī-gāh olan bilür

sil:
1. **silmek:***-mek*
Gazel 92
Mısra: **2**
Ortadan kaldırmak, yok etmek veya gidermek.
1. Felegün sanma ki ḫurşīd ziyā-güsteridür
2. ʿĀlemüñ çirk-i şebin silmek içün süngeridür

2. **sile:***-e*
Gazel 870
Mısra: **8**
Bir şeyin üzerinde bulunan ıslaklığı kuru bir bez ve benzer bir şey ile emdirmek için hafifçe sürterek almak, kurulamak.
7. Dil-rübā öyle gerekdür ki şarāb içdügi dem
8. Dehenin mihr sile ġonce-i sīr-āb gibi

3. **siler:***-er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **235**
Sürterek bir şeyin üzerindeki tozu, kiri almak, temizlemek.
235. Ṭurmayup kāse-i sipihri siler
236. Maṭbaḫından meġer nevāle diler

4. **silecek:***-ecek*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **220**
Sürterek bir şeyin üzerindeki tozu, kiri almak, temizlemek.
219. Sebz-gūn ẓarf ile gül-i ṣad-berg
220. Çuḳadur nice ḳat ḳalem silecek

5. **siler:***-er*
Tarih 81
Mısra: **5**
Sürterek bir şeyin üzerindeki tozu, kiri almak, temizlemek.
5. Saḳf-ı zerrīni siler āyīne-i mehden ġubār
6. Berg berg-i naḳş-ı ezhārı virür būy-ı ṭarab

6. **sil:**
Kıt'a 58
Mısra: **3**
Sürterek bir şeyin üzerindeki tozu, kiri almak, temizlemek.

3. Sil ṣafha-i ḫāṭırda olan ʿilm-i rüsūmı
4. Azāde-i teşvīş-i sükūn u ḥarekāt ol

sıla:
1. **sılaya:**
Tarih 100
Mısra: **6**
Gurbetteki bir kimse için doğup büyüdüğü ve özlediği yer.
5. Āba ol mertebe leb-teşneter-i ḥasret idi
6. Sılaya teşne ne deñlü ise māʾ-ı mevṣūl

silāḥdār:
1. **silāḥdār:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **54**
Pâdişâhı veya sadrâzam, vezir, beylerbeyi gibi bir devlet büyüğünü korumakla, silâhlarını muhâfaza etmek ve bakımını yapmakla görevli kimse.
53. Şāhenşehe aḳreb u ḳafādār
54. Hem kātib-i sırr u hem silāḥdār

2. **silāḥdār:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **95**
Pâdişâhı veya sadrâzam, vezir, beylerbeyi gibi bir devlet büyüğünü korumakla, silâhlarını muhâfaza etmek ve bakımını yapmakla görevli kimse.
95. ʿAṣr-ı pederindeki silāḥdār
96. Olmışdı delīl-i luṭf-güftār

3. **silāhdār:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **110**
Osmanlılar döneminde padişah, sadrazam, vezir vb. devlet büyüklerinin silahlarına bakan ve koruyan kimse.
109. Olmaġa bu ʾātıfet bedīdār
110. Hep oldı sebeb birer silāhdār

4. **silāhdārı:**-*ı*
Tarih 127
Mısra: **117**
Pâdişâhı veya sadrâzam, vezir, beylerbeyi gibi bir devlet büyüğünü korumakla, silâhlarını muhâfaza etmek ve bakımını yapmakla görevli kimse.
117. Gönderüp mühr-i hümāyūnı silāhdārı ile
118. Eyledi ġāyet-i taʿẓīm rüsumın icrā

5. **silāhdār:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **97**
Osmanlılar döneminde padişah, sadrazam, vezir vb. devlet büyüklerinin silahlarına bakan ve koruyan kimse (Silahdar Damat Ali Paşa, bu mesnevide şairin bu zattan sıkça bahsetmesinin sebebi, Sultan III. Ahmed'in Nabi'ye Silahdar Ali Paşa vasıtası ile bahsi geçen hediyeleri göndermesidir).
97. Gör ḥikmeti yine bir Silāhdār
98. Oldı sebeb-i ẓuhūr-ı ās̱ār

6. **silāḥdārlıkdan:**-*dan*
Tarih 112
Mısra: **7**
Pâdişâhı veya sadrâzam, vezir, beylerbeyi gibi bir devlet büyüğünü korumakla, silâhlarını muhâfaza etmek ve bakımını yapmakla görevli kimse.
7. Silāḥdārlıkdan çerāġ eyledükde
8. Olup s̱āni-i āṣafiyyetle ḫursend

silāhdār idi:
1. **silāhdār idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Pâdişâhı veya sadrâzam, vezir, beylerbeyi gibi bir devlet büyüğünü korumakla, silâhlarını muhâfaza etmek ve bakımını yapmakla görevli kimse.
5. Her birisi bende-i dergāh-ı şāh
6. Kimi silāhdār idi kimi sipāh

silahdār pāşā:
1. **silahdār pāşā:**
Tarih 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Silahdar Damat Ali Paşa veya Şehit Ali Paşa III. Ahmed saltanatında, 27 Nisan 1713 - 5 Ağustos 1716 tarihleri arasında üç yıl üç ay sekiz gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
1. Vezīr-i melek-ḫū Silahdār Pāşā
2. Ki pīr-i ḫıred eylemiş anı ferzend

silāḥdār-ı şeh-i dīn:
1. **silāḥdār-ı şeh-i dīn:**
Kaside 1
Mısra: **187**
Kelime Tipi: **-**
İslam şahı Silahdar (Silahdar İbrahim Paşa, Osmanlı devlet adamı. Aslen Ahıskalı olup Enderûn'dan yetişmiştir. Ekim 1767'de Erzurum valisi oldu. Kırım tarihinin en sorunlu döneminde Kırım seraskeri tayin edildi. Daha sonra 1769'da Anadolu Beylerbeyi oldu. Şubat 1771'de ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1771'de Ruslarla olan mücadelede Kefe'de esir düştü ve üç yıl kadar Petersburg'da kaldı. 1775'de Osmanlı topraklarına döndü. Döndükten sonra Mora, Hanya, Kavala ve Selanik valiliklerinde bulundu).
187. Silāḥdār-ı şeh-i dīn ṣāḥib-i sermāye-i temkīn
188. Vezīr-i ʿārif u ʿālim müşīr-i ʾāḳil u yektā

sildi süpürdi:
1. **sildi süpürdi:**-*di*
Gazel 335
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Silip süpürmek.
3. Ferrāş-ı ṣubḥ sildi süpürdi çemenleri
4. Gülşende istirāḥatin itdi hevā heves

silk-i füṣūluñ:
1. **silk-i füṣūluñ:**
Gazel 526
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mevsimler dizisi, döngüsü.
9. Nīşānı bedīd olmaz idi silk-i füṣūluñ
10. Nābī heves-i gevher ile maḫzen olaydum

silk-i güftārına:
1. **silk-i güftārına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **238**
Kelime Tipi: **-**
Safa/keyif veren söz.
237. Çünki virdi o pīr-i rāst-kelām
238. Silk-i güftārına bu gūne ḫıtām

silk-i naẓma:
1. **silk-i naẓma:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **-**
Şiir ipliği; manzumeler dizisi.
147. Silk-i naẓma çekilen vaṣf-ı cihān-ārāsı
148. Derd-i efvāh-ı ḫavaṣṣ u güher-i gūş-ı ʿavām

2. **silk-i naẓma:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **253**
Kelime Tipi: **-**
Şiir ipliği; manzumeler dizisi.
253. Çekseler silk-i naẓma laʿl-i teri
254. Ṭāġlar gibi yıġsalar güheri

silk-i sübḥa-i pervīn:
1. **silk-i sübḥa-i pervīn:**
Gazel 589
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ülker yıldızı tespihinin ipi.
15. Fedā-yı sāġar-ı mihr oldı ʿāḳibet Nābī
16. Kef-i felekde olan silk-i sübḥa-i pervīn

silk-i ümmīde:
1. **silk-i ümmīde:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Ümit tespihi.
107. Nābī-i ḫaste bir faḳīrüñdür
108. Silk-i ümmīde bir ḥaḳīründür

silk-i viṣāle:
1. **silk-i viṣāle:**-*e*
Gazel 567
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma ipliği.
5. Virsüñ ḳarār dür gibi sūrāḫ-ı sīneye
6. Silk-i viṣāle dāʿiye-i inḫirāṭ iden

silk-i vüzerāda:
1. **silk-i vüzerāda:**-*da*
Tarih 110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Vezirler silsilesi, vezirler zümresi.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-mis̱l Muḥammed Pāşā

2. Ki bulınmaz aña silk-i vüzerāda
s̱ānī

sille:
1. **sillesin:**-*si, -n*
Tarih 50
Mısra: **6**
Tokat, şamar.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire gūyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

sille-ḫᵛār-ı ʿadem-i raġbetidür:
1. **sille-ḫᵛār-ı ʿadem-i raġbetidür:**-*i, -dür*
Kaside 15
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Raġbet görmeme sillesini yiyen.
151. Rānde-i bārgeh-i himmetidür māl u metāʿ
152. Sille-ḫᵛār-ı ʿadem-i raġbetidür rūy-ı direm

sille-i üstād:
1. **sille-i üstād:**
Gazel 49
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Usta yada hocanın tokatı.
9. Bulmaz ẓafer eṭfāl-i nev-āmūza tekāsül
10. İtdükçe ḳafadarlıġın sille-i üstād

sille-i üstāda:
1. **sille-i üstāda:**-*a*
Gazel 479
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Usta yada hocanın tokatı.
13. Nābī ne bilür sırrını evkāt-ı ṣalatun
14. Her kim kʾidemez sille-i üstāda taḥammül

silsile-i cūd u kerem:
1. **silsile-i cūd u kerem:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ve ihsân dizisi.
3. Müntehī himmetine silsile-i cūd u kerem
4. Münḥaṣır devletine ḳāʿide-i ʿizz ü ʿalā

silsile-i dūzaha:
1. **silsile-i dūzaḫa:**-*a*
Gazel 336
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cehennem silsilesi.
7. Nefesin silsile-i dūzaḫa peyvend itsün
8. Suḫan-ı ḫayr maḳāmında iden sedd-i nefes

silsile-i ḥalḳadār:
1. **silsile-i ḥalḳadār:**
Gazel 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Halka halka (zülf).
3. Nedür o silsile-i ḥalḳadār ruyuñda
4. Bihişt içinde olur ālet-i ʿazāb ġarīb

silsile-i nesl-i kerīm:
1. **silsile-i nesl-i kerīm:**
Kıt'a 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Asil neslin soy ağacı (Osmanlı Hanedanı bağlamında).
1. Sübḥa-i gevher ise silsile-i nesl-i kerīm
2. Bu nişāngāhıdur ol subḥa-i ʿālī-ḳadrüñ

silsile-i sābıka-i neslinden:
1. **silsile-i sābıka-i neslinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 138
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Neslinin bilinen soy ağacı.
47. Gelmedi silsile-i sābıka-i neslinden
48. Böyle bir kāmil ü ġayret-keş ü dindār ü metīn

silsile-i taʿbīre çekemem:
1. **silsile-i taʿbīre çekemem:**-*e, -me, -m*
Kaside 9
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
İfade dizesine çekmek, dizelerde kullanmak.
141. Çekemem sāde sözi silsile-i taʿbīre
142. Neyleyüm ḳuvvet-i ṭabʿum benüm ancaḳ bu ḳadar

silsile-i ṭūl-ı emelden:
1. **silsile-i ṭūl-ı emelden:**-*den*
Gazel 565
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hırs, tamah, tükenmez arzu zinciri.
9. Nāʾil olamaz varmayicak mahrec-i yeʾse
10. Manṣıb gözeden silsile-i ṭūl-ı emelden

silsile-i zülf-i müşk-bīz:
1. **silsile-i zülf-i müşk-bīz:**
Gazel 94
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Misk üreten saçların kıvrımı.
3. Böyle ḳalursa silsile-i zülf-i müşk-bīz
4. Dīvāneler ziḥāmına zencīr teng olur

sīm:
1. **sīm:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Gümüş.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

2. **sīmden:**-*den*
Gazel 437
Mısra: **1**
Gümüş.
1. Sīmden cūy-bārdur kemerüñ
2. Ehl-i ʿaşḳa medārdur kemerüñ

3. **sīm:**
Gazel 513
Mısra: **4**
Gümüş.
3. Hüner ü maʿrifetün ḳadrini andan bil kim
4. Sīm olur sākin-i cennet gibi meʾvā-yı ḳalem

4. **simden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **5**
Gümüş.
5. Simden pīrāye-i dūş u girībān-ı ʿabā
6. Farḳı yoḳdur gerden-i dīvānede zencīrden

5. **sīmden:**-*den*
Gazel 795
Mısra: **4**
Gümüş.
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

6. **sīm:**
Kaside 9
Mısra: **92**
Gümüş.
91. Çerḫ ıẓhār-ı ʿubūdiyyet içün dergehine
92. Keh-keşāndan biline baġladı bir sīm kemer

7. **sīme:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **55**
Gümüş.
55. Bir ḫazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

8. **sīm:**
Tarih 6
Mısra: **7**
Gümüş.
7. İstese āheni sīm eyler idi
8. Görinürdi ruḫ-ı erzīz ibrīz

9. **sīm:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **191**
Gümüş.
191. Sergidür sīm pāreden aḫter
192. Devr ider ṭās gibi cürm-i ḳamer

sīm ile zer:
1. **sīm ile zer:**
Gazel 207
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gümüş ve altın.
5. Taşları laʿl ü güher dāʾiresi sīm ile zer
6. Yapdılar āb-ı ḥayāt üstine şāhāne kemer

sīm ü zerden:
1. **sīm ü zerden:**-*den*
Gazel 852

Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gümüş ve altın.
1. Luṭfdur ehl-i dilün vāsıṭa-i tesḫīri
2. Sīm ü zerden olur āzādelerüñ zencīri

sim ü zere:
1. **sim ü zere:**-*e*
Gazel 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gümüş ve altın.
1. Ne dāde-i mahlūka ne sim ü zere minnet
2. Dīvān-ı ezelde yazılan deftere minnet

sīm ü zer-i iltifātınuñ:
1. **sīm ü zer-i iltifātınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 820
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Altın ve gümüş gibi olan iltifat.
13. Ḳanṭārlarla sīm ü zer-i iltifātınuñ
14. Dil pūtesinde bir iki mis̱ḳāli ḳalmadı

sīmā:
1. **simāsı:**-*sı*
Gazel 184
Mısra: **11**
Yüz, çehre, beniz.
11. Simāsı her ṣanavber-i nāzüḳ-ḫırāmenün
12. Sermāye-i tereddüd-i serv ü çenār olur

2. **sīmāsı:**-*sı*
Gazel 231
Mısra: **8**
Yüz, çehre, beniz.
7. Geçmek daḫı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

3. **sīmā:**
Tarih 92
Mısra: **30**
Yüz, çehre, beniz.
29. Ḫayme- dūzān-ı Ḥaleb yapduġı yoḳ ʿömrinde
30. Buña mānend serā-perde-i rengīn sīmā

sīm-āb:
1. **sīm-ābdan:**-*dan*
Gazel 312
Mısra: **20**
Gümüş renkli su.
19. O şuḫun lerziş-i endāmunı tahrīre ḳaṣd itsem
20. Devātumda mürekkeb Nābiyā sīm-ābdan ḳalmaz

2. **sīm-āblarun:**-*lar, -un*
Gazel 431
Mısra: **16**
Gümüş suyu II Cıva.
15. Ten-i pür-cünbiş-i sīmīnüne reşkindendür
16. Bu ḳadar lerziş-i pey-der-peyi sīm-āblarun

sīmā-yı ḥilmi:
1. **sīmā-yı ḥilmi:**-*i*
Gazel 471
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yumuşaklığın yüzü, yumuşak yüz.
7. Ḫurūş-ı fırṭınadan cebr-i kesre der-peydür
8. Lisān-ı hāl ile sīmā-yı ḥilmi līmānuñ

sīm-beden:
1. **sīm-beden:**
Gazel 805
Mısra: **16**
Gümüş bedenli (gümüş gibi beyaz ve parlak).
15. Naḳş-ı tamġā gibi āyīne-i sīmin üzre
16. Ḳaldı ey sīm-beden çeşm-i ümīdüm sende

simden girü:
1. **simden girü:**
Gazel 49
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Bundan sonra, Bundan böyle.
21. Simden girü düşmez saña vaṣf-ı mey ü maḥbūb
22. Nābī dehen-i hāmeñi kıl ḥikmete muʿtād

sīm-endām:
1. **sīm-endāmı:**-*ı*
Gazel 854
Mısra: **6**
Gümüşten boya posa sahip put kadar güzel sevgili.
5. İtmeden farḳı nedür āb-ı ḥayāt içre şinā
6. Ḥased āġūşa çeken rinde o sīm-endāmı

sīm-i eşkden:
1. **sīm-i eşkden:**-*den*
Gazel 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gümüşten gözyaşı.
5. Ten-i zerrīn ü sīm-i eşkden yapmış yed-i ḳudret
6. Miyān-ı şāhid-i feyże kemerdür ḥalḳa-i tevḥīd

sīm-i ḫām:
1. **sīm-i ḫām:**
Gazel 869
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ham,işlenmemiş gümüş.
5. Ḫaṭ-āver olmaġıla dil geçer mi dil-berden
6. Sevadkār ise de sīm-i ḫām alınmaz mı

sīm-i zer-endūd:
1. **sīm-i zer-endūd:**
Gazel 887
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gümüş ve altın kaplı.
7. Naḳş-ı ṣad-reng ile bir ḫāteme beñzer kʾüstād
8. Eylemiş sīm-i zer-endūd ile dīvāresini

sīmīn:
1. **sīmīn:**
Gazel 486
Mısra: **14**
Gümüş.
13. Bilmem dem-i viṣāl niçün çıḳmaz aradan
14. Sīmīn kemer miyāncī-i bāzārumuz degül

sīmīn bedeni:
1. **sīmīn bedeni:**-*i*
Gazel 278
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gümüş ten, gümüş tenli.
3. O ṭarāvetle o sīmīn bedeni gördükçe
4. Ḫāṭıra būs u kenār ile ḳanāʿat gelmez

sīmīn itdi:
1. **sīmīn itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **211**
Kelime Tipi: -
Gümüş yapmak.
211. İtdi zanbaḳ devātını sīmīn
212. Pür-varaḳ oldı kīse-i nesrīn

sīmīn-berānuñ:
1. **sīmīn-berānuñ:**
Gazel 106
Mısra: **11**
Gümüş gibi beyaz göğüslü güzeller.
11. ʿIyār-ı ḥüsnini sīmīn-berānuñ añlar yoḳ
12. Ḥarīr-i vuṣlat-ı ḫubānı ḫām alur bulunur

sīmīn-kemer:
1. **sīmīn-kemer:**
Gazel 107
Mısra: **1**
Gümüş kemer.
1. Sīmīn-kemer ki zīver-i müy-ı miyānıdur
2. Çengelli belde sanki gümüş kārbānıdur

sīmīn-ten:
1. **sīmīn-teni:**-*i*
Gazel 445
Mısra: **6**
Gümüş tenli sevgili.
5. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
6. Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

sīmīn-tenān:
1. **sīmīn-tenāndan:**-*dan*
Gazel 139
Mısra: **1**
Gümüş tenliler.
1. Sīmīn-tenāndan itmede ẓevḳ-i viṣāller
2. Germ-ābelerde aṣılıcaḳ püşt-māller

2. **sīmīn-tenānun:**-*un*
Gazel 775
Mısra: **15**
Gümüş tenliler.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ

16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫuṣūsında

sīm-pāş oldı:
1. **sīm-pāş oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Para saçan, gümüş sikke dağıtan olmak.
85. Sīm-pāş oldı zemīne kef-i luṭfı o ḳadar
86. Ki zemīn çerḫ-i direm-dāra ider ʿarż-ı ġınā

sīm-raḫt:
1. **sīm-raḫt:**
Gazel 214
Mısra: **10**
Gümüş at takımı.
9. Umar boynında yārüñ sāʿid-i sīmīnini Nābī
10. Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm-raḫt ister

sīm-ten:
1. **sīm-tenlerde:**-*ler, -de*
Gazel 710
Mısra: **6**
Gümüş tenli II Sevgili.
5. Revācın ḳaṣd-ı teʾbīd ile dārüʾl-ḍarb-ı ʿālemde
6. Urulmış sikkedür tamġā-yı pistān sīm-tenlerde

2. **sīm-teni:**-*i*
Gazel 839
Mısra: **1**
Gümüş tenli II Sevgili.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

3. **sīm-tenüñ:**-*üñ*
Gazel 854
Mısra: **9**
Gümüş tenli II Sevgili.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle
10. Ḳuralar aña meġer sürme telinden dāmı

sīm-tenān:
1. **sīm-tenān:**
Gazel 75
Mısra: **5**
Gümüş tenli.
5. Mevzūn-kadān u sīm-tenān u şeker-lebān
6. Pire ʿaṣa faḳīre ġınā cisme cān olur

2. **sīm-tenān:**
Gazel 805
Mısra: **5**
Gümüş tenliler.
5. Ṣaḥn-ı hammāma giren sīm-tenān şevḳinedür
6. Leb-i .... gülḫand tīh-i gülḫande

sīmveş:
1. **sīmveş:**
Gazel 786
Mısra: **4**
Gümüş gibi.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīḫtedür sīmveş ol gerden-i sāde

sīmyā:
1. **sīmyāya:**-*ya*
Gazel 286
Mısra: **2**
Simya ilmi.
1. Terk itmiş āşiyānını murġ-ı ḥużūrumuz
2. ʿAnḳā vü sīmyāya siyümdür sürūrümüz

ṣındur:
1. **ṣındurdı:**-*dı*
Tarih 20
Mısra: **11**
Kırmak, parçalamak.
11. Ṣındurdı bütlerin o Ḫalīl-i ṣanem-şiken
12. Küfr içre ḳoymadı o ḥiṣār-ı mümehhedi

sīne:
1. **sīnemdeki:**-*m, -de, -ki*
Gazel 32
Mısra: **4**
Gönül, yürek, derun, bağır.
3. Ey bülbül-i şeydā nʾideyüm gülşen-i dehri
4. Besdür baña sīnemdeki gülzār-ı melāmet

2. **sineye:**-*ye*
Gazel 181
Mısra: **9**
Gönül, yürek, derun, bağır.
9. Nābī ḫayāl-i māh-ruḫān toldı sineye
10. Gūyā ki geldi mektebe ḫūbān birer birer

3. **sīnedür:**-*dür*
Gazel 246
Mısra: **3**
Gönül, yürek, derun, bağır.
3. Devrinde hep ʿalāḳasına sīnedür sebeb
4. Deryālara neẓāret ider āb-gīneler

4. **sīneye:**-*ye*
Gazel 267
Mısra: **7**
Gönül, yürek, derun, bağır.
7. Her sīneye şāyān degül esrār-ı maḥabbet
8. Her seng-dil āyīne-i vech-i ḥasen olmaz

5. **sīnen:**-*n*
Gazel 312
Mısra: **3**
Gönül, yürek, derun, bağır.
3. O deryā-yı leṭāfet-hīz-i mevc-engīzdür sīnen
4. Ki anda gerdiş-i pistānlaruñ gird-ābdan ḳalmaz

6. **sīneye:**-*ye*
Gazel 404
Mısra: **1**
Gönül, yürek, derun, bağır.
1. Ṣafādur sīneye bir dil-ber-ı mevzūn ü raʿna çek
2. O girmezse ele āġūş-ı beyte tāze maʿnā çek

7. **sīnedeki:**-*de, -ki*
Gazel 496
Mısra: **11**
Gönül, yürek, derun, bağır.
11. Kim ṭutar sīnedeki mużmer olan sözlerini
12. Çeşm-i ḫātemde mürekkebden eger olmasa nem

8. **sīnededür:**-*de, -dür*
Gazel 587
Mısra: **6**
Gönül, yürek, derun, bağır.
5. Āġūşumı tehī ḳoma ey merhem-i ümīd
6. Ol zaḫmlar ki sīnededür tāzelenmesün

9. **sinede:**-*de*
Gazel 711
Mısra: **10**
Gönül, yürek, derun, bağır.
9. Raḳībe itmedi īrāṡ-ı ḫᵛāb ṣarf itdük
10. Ne deñlü sinede şīrīn fesānemüz var ise

10. **sīneden:**-*den*
Gazel 805
Mısra: **11**
Gönül, yürek, derun, bağır.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

11. **sīneye:**-*y, -e*
Gazel 808
Mısra: **1**
Gönül, yürek, derun, bağır.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

12. **sīneleri:**-*ler, -i*
Gazel 837
Mısra: **6**
Gönül, yürek, derun, bağır.
5. Ṣāfdur ẓāhiri erbāb-ı nifākuñ ammā
6. Tīredür sīneleri maḫbere-i sīm gibi

13. **sīnede:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **138**
Gönül, yürek, derun, bağır.
137. Şāhid-i naẓmumuñ andan bilürem ḥüsnüñi kim
138. Kendüsi sīnede maʿnāsı göñüllerde gezer

14. **sīnesi:**-*si*
Kaside 20
Mısra: **55**
Gönül, yürek, derun, bağır.
55. Gencīne-i maʿārif-i esrār sīnesi
56. Mecmūʿa-i meḥāsin-i aḫlāḳ ḫilḳati

15. **sīnesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 547
Mısra: **9**
Gönül, yürek, derun, bağır.

9. Rūyından olur sīnesinüñ ṣafveti ẓāhir
10. Maʿlūm olur ahvāl-i nehān seḥerinden

16. **sīneme:**-*m, -e*
Gazel 113
Mısra: **7**
Gönül, yürek, derun, bağır.
7. Meyl itdi seyr-i dāġum içün sīneme o şūḫ
8. Faṣl-ı bahār olınca heves taḫta-pūşadur

17. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 144
Mısra: **11**
Gönül, yürek, derun, bağır.
11. Sīnemi taḫta-i reml eyledügin noḳṭa-i zaḫm
12. Eṡer-i çāpükī-i ġamze-i cānāndan ṣor

18. **sīne:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Gönül, yürek, derun, bağır.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

19. **sīnemüz:**-*müz*
Gazel 254
Mısra: **5**
Gönül, yürek, derun, bağır.
5. Muʿtād oldı sīnemüz ol deñlü çāke kim
6. Çāk itdürür nigīne girībānı nāmumuz

20. **sīnemdeki:**-*m, -de, -ki*
Gazel 349
Mısra: **7**
Gönül, yürek, derun, bağır.
7. Sīnemdeki dāġum ki nümūdār-ı ġamumdur
8. Bir yāftedür ḥoḳḳa-i ʿaṭṭāre yapışmış

21. **sīnesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 419
Mısra: **10**
Gönül, yürek, derun, bağır.
9. ʿAlemüñ kārgeh-i ʿaşḳ idügin fehm eyler
10. Seyr iden sīnesinüñ çākini her bir giyehüñ

22. **sinelerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 439
Mısra: **14**
Gönül, yürek, derun, bağır.
13. Hezār mīr-i ʿalemden cüdādur ey Nābī
14. ʿAceb mi sinelerin dögdügi neḳārelerüñ

23. **sīne:**
Gazel 444
Mısra: **1**
Gönül, yürek, derun, bağır.
1. Dāġsız bir sīne var mı şemʿ-i rūyuñdan senüñ
2. Dil-perīşān olmaduḳ kim ḳaldı mūyuñdan senüñ

24. **sīne:**
Gazel 713
Mısra: **5**
Gönül, yürek, derun, bağır.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

25. **sīneden:**-*den*
Gazel 721
Mısra: **9**
Gönül, yürek, derun, bağır.
9. Vīrān idince ḫāne-i endūhı sīneden
10. Sāḳī gice ne ṣular aḳıtdı esāsına

26. **sinesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 753
Mısra: **6**
Gönül, yürek, derun, bağır.
5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür
6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

27. **sinede:**-*de*
Gazel 781
Mısra: **10**
Gönül, yürek, derun, bağır.
9. Düşmez āġūşına Nābīʾnün o vaḥşī itse
10. Daġdan sinede biñ ḥalḳa-i dām āmāde

28. **sīnesini:**-*si, -n, -i*
Kaside 13
Mısra: **49**
Gönül, yürek, derun, bağır.
49. Ṭabl-bāz itdi elin sīnesini dögmekden
50. Eyledi dest-i ḳader kūfte ṭabl-ı ārām

29. **sīnesin:**-*si, -n*
Tarih 30
Mısra: **43**
Gönül, yürek, derun, bağır.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

30. **sīnede:**-*de*
Gazel 492
Mısra: **8**
Göğüs, bağır.
7. Naḳş-ı nām-ı yārdan hālī ger elmās olsa da
8. Sīnede bī-ḳıymet ü bī-ḳadr ḫātemdür göñül

31. **sineden:**-*den*
Gazel 168
Mısra: **10**
Göğüs. II gönül yürek.
9. Hep çıkan tār-ı şuʿāʿıdur degül mūy-ı sefīd
10. Nābīyā nūr-ı maḥabbet sineden zāʾil midür

32. **sīneyi:**-*y, -i*
Gazel 297
Mısra: **3**
Göğüs. II gönül yürek.
3. Nice gerdan iderüz sīneyi peykānından
4. ʿİllet-i firḳate dārū-yı ifāḳat bilürüz

33. **sinede:**-*de*
Gazel 167
Mısra: **7**
Gönül, yürek, derun, bağır.
7. Pā-bend-i taʿalluḳ görinür sinede ammā
8. Āzāde-dil ol ḳaydda maḥbūs degüldür

34. **sīneñi:**-*ñ, -i*
Gazel 422
Mısra: **11**
Gönül, yürek, derun, bağır.
11. Çirkden sīneñi taṭhīre saña rehberdür
12. Sāḥa-i ẕillete rū-mālleri cārūbuñ

35. **sinede:**-*de*
Gazel 431
Mısra: **8**
Gönül, yürek, derun, bağır.
7. Menşeʾ-i feyż-i sevī ʿālem-i bālādañdur
8. Cezbe-i çāki degül sinede mīzāblaruñ

36. **sinemde:**-*m, -de*
Gazel 438
Mısra: **1**
Gönül, yürek, derun, bağır.
1. Oldı sinemde nümāyān eṡeri dildāruñ
2. Çeşmi ebrūlarına itdügi istiẓhāruñ

37. **sīnemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 528
Mısra: **9**
Gönül, yürek, derun, bağır.
9. Elemle sīnemüzi şerḥazār idüp Nābī
10. Kitāb-ı miḥneti sürḫ ile bāb bāb idelüm

38. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 529
Mısra: **11**
Gönül, yürek, derun, bağır.
11. Sīnemde şerḥalar yetişür baña Nābīyā
12. Taḥrīre mācerā-yı dili mısṭar istesem

39. **sīnemüz:**-*müz*
Gazel 609
Mısra: **9**
Gönül, yürek, derun, bağır.
9. Sīnemüz çāk ile mihrāb idelüm tā ki bize
10. Ahen-i ḳıble-nümāveş dil-i cānān dönsün

40. **sīnedeki:**-*de, -ki*
Gazel 620
Mısra: **6**
Gönül, yürek, derun, bağır.
5. Āmed ü reft-i ḫayāl-i leb-i yārüñ yiridür
6. Her zamān sīnedeki zaḫm ḳo nāsūr olsun

41. **sīnemdür:**-*m, -dür*
Gazel 620

Mısra: **9**
Gönül, yürek, derun, bağır.
9. Lāyıḳ-ı devlet-i zaḫm-ı sipehi sīnemdür
10. Nā-maḥaller naẓarından o şehüñ dūr olsun

42. **sīnedeki:**-*de, -ki*
Gazel 634
Mısra: **3**
Gönül, yürek, derun, bağır.
3. Ḥüsn-i maʿşūḳa olur sīnedeki daġ delīl
4. Şemse-i cild ider işʿār kitābuñ şerefin

43. **sīnesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 638
Mısra: **8**
Gönül, yürek, derun, bağır.
7. Şehāb-ı raḥmete dil-dādelikden olmışdur
8. Sorulsa sīnesinüñ çāki nāvdānlardan

44. **sīnem:**-*m*
Gazel 641
Mısra: **6**
Gönül, yürek, derun, bağır.
5. Ġayre ṣarf itmededür ẕevḳ-i zamān-ı ḫaṭṭını
6. Meşḳ-i nāz-ı yāre sīnem taḫta-i taʿlīm iken

45. **sinesi:**-*si*
Gazel 798
Mısra: **14**
Gönül, yürek, derun, bağır.
13. Mezraʿ-ı ʿaşḳda mānende-i gendüm Nābi
14. Giremez sinesi çāk olmayan anbarumuza

46. **sinesinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 815
Mısra: **5**
Gönül, yürek, derun, bağır.
5. ʿIyāndur ehl-i ʿaşḳuñ sinesinden rāzı cühhālüñ
6. Delīl-i nām-ı yār olmaz ġubār olmaz bu yirlerde

47. **sīne:**
Müfret 68
Mısra: **1**
Gönül, yürek, derun, bağır.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

48. **sīnesine:**-*si, -ne*
Gazel 290
Mısra: **6**
Gönül, kalp, derun II göğüs.
5. Ol bünyeyüz ki çekmiş iderken daḫı ḫamīr
6. Üstād eliyle sīnesine şerha hiştümüz

49. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 298
Mısra: **7**
Gönül, kalp, derun II göğüs.
7. Nāvek-i şūḫı nʾola olsa ʿayān sīnemde
8. Siper-i ġamze-i cellād ki dirler o bizüz

50. **sīne:**
Gazel 603
Mısra: **1**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

51. **sīneye:**-*y, -e*
Gazel 783
Mısra: **6**
Gönül, yürek, derun, bağır.
5. Zaḫm-ı hicrānını çoḳ çekdük o şuḫuñ bārī
6. Bir zamān da ṣaralum sīneye merhemcesine

sīne dögersem:
1. **sīne dögersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 786
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sinesini, bağrını dövmek II yas tutmak.
5. Sevdā-yı ḳudūmiyle nʾola sīne dögersem
6. Çoḳ zaḫma karīn oldı derūnum bu hevāda

sīne dögmekdür:
1. **sīne dögmekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 831
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sinesini, bağrını dövmek II yas tutmak.
9. Nasibi ʿarṣa-i ʿālemde sīne dögmekdür
10. Uṣūl ile geçinen kimsenüñ neḳāre gibi

sīne germek:
1. **sīne germek:**-*mek*
Gazel 609
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşığın sevgiliden gelen eziyetlere karşı kendini sakınmaması, gövdesini ondan gelen cefa oklarına tutması.
3. Sīne germek nigeh-i yāre ḳatı müşkildür
4. Dönsün ol dāʿiyeden ʿāşıḳ-ı ḥayrān dönsün

sine-bāz oldı:
1. **sine-bāz oldı:**-*dı*
Gazel 821
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gönülle oynayan olmak.
15. Çeşm-i menāre rūşen olup oldı sine-bāz
16. Leylī nehāre döndügi cāvīd ḳalmadı

sīne-çāk:
1. **sīne-çāk:**
Gazel 870
Mısra: **4**
Yaralı, paramparça olmuş gönül.
3. Ḳıblegāh-ı ṣaf-ı maḳṣūd olamazsın ey dil
4. Sīne-çāk olmayıcaḳ ṣūret-i mihrāb gibi

sīne-çāk-ı mıṣraʿ-ı mühr olmadan:
1. **sīne-çāk-ı mıṣraʿ-ı mühr olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 274
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mısranın/şiirnin yaralı gönlüne vurulan mühür/kilit (Şiirde mananın müphem olduğuna atfen).
9. Kīse-i maʿnāya mühr urmışdı gencūr-ı dilüm
10. Sīne-çāk-ı mıṣraʿ-ı mühr olmadan ḫātem henüz

sīnedār:
1. **sīnedārum:**-*um*
Gazel 530
Mısra: **3**
Göğsünü siper etme.
3. Sīnedārum nigāh-ı cānāna
4. Āteşīn tīre āteşīn sīperüm

sīne-i ʿadū:
1. **sīne-i ʿadū:**
Gazel 436
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Düşmanın gönlü II Rakibin gönlü.
13. Ḥāşā birini görmiş ola sīne-i ʿadū
14. Gördügi zaḫmı dost yedinden nişanenüñ

sīne-i ārāmını:
1. **sīne-i ārāmını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Huzurun göğsü.
11. Çāk ider sīne-i ārāmını ehl-i naẓaruñ
12. Her biri ḫançerenüñ ḫançer-i ser-tīzāsā

sīne-i ʿāşıḳ:
1. **sīne-i ʿāşıḳ:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşığın sinesi.
3. Ārzū-yı dāġ iderse sīne-i ʿāşıḳ nʾola
4. Reh-güẕār-ı yāra fetḥ-i çeşm-i revzendür murād

sīne-i āyine-tābuñ açma:
1. **sīne-i āyine-tābuñ açma:**-*ma*
Gazel 774
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayna gibi parlayan göğsünü açmak.
7. Sīne-i āyine-tābuñ açma bezm-i bādede
8. Ehl-i bezmi çeşm-i saġar gibi ḥayrān eyleme

sīne-i bī-kīneden:
1. **sīne-i bī-kīneden:**-*den*
Muamma 150
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
İçinde kötülük bulunmayan temiz, saf yürek, gönül.
1. Dāġ-ı ḫūn-āşām gitdi sīne-i bī-kīneden
2. İtdi kevkebler tesāḳuṭ dāmen-i āyīneden

sīne-i bī-kīnemüz:
1. **sīne-i bī-kīnemüz:**-*müz*
Gazel 243
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kin taşımayan güzel gönül - Aşığın gönlü-.
5. Eşk-i ter seyl-i revān olmış aḳar andan müdām
6. Sīne-i bī-kīnemüz derd ü elem vādīsidür

sīne-i bī-kīnesin:
1. **sīne-i bī-kīnesin:**-*si, -n*
Tarih 54
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İçinde kötülük bulunmayan temiz, saf yürek, gönül.
3. Eyledi bir ḫayr-ı mevlūduñ ḳudūmiyle Ḫudā
4. Sīne-i bī-kīnesin mesrur u çeşmin muġtenem

sīne-i cāmiʿ:
1. **sīne-i cāmiʿ:**
Gazel 371
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Caminin göğsü.
5. ʿĀlemde eger gūşe-i āsāyiş olaydı
6. Mihrāb ile çāk olmaz idi sīne-i cāmiʿ

sīne-i cānāna:
1. **sīne-i cānāna:**-*a*
Gazel 605
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin göğsü.
1. Sīne-i cānāna bak mest-i şarāb-ı nāb iken
2. Fevt-i seyr-i gülşenistān eyleme meh-tāb iken

sīne-i çemen:
1. **sīne-i çemen:**
Gazel 468
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yeşilliğin kalbi.
11. Birūne zehr döker pūstin-i gāv-ı zemīn
12. Senüñ rübūde olup sīne-i çemen didigüñ

sīne-i çerḫ:
1. **sīne-i çerḫ:**
Kaside 15
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Feleğin göğsü.
99. Getürüp mühr-i hümāyūn ile itdi teşrīf
100. Mihrveş mühr ḳodı sīne-i çerḫ üzre ḳadem

sīne-i dervīşe:
1. **sīne-i dervīşe:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Dervişin gönlü.
75. Sīne-i dervīşe virüp mey ḫurūş
76. Başladı olmaġa kerāmet-fürūş

sīne-i ehl-i ġamda:
1. **sīne-i ehl-i ġamda:**-*da*
Gazel 230
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Keder ehlinin bağrı.
9. Şerha vü dāġ gerek sīne-i ehl-i ġamda
10. Saḥn-ı dīvān-ı ḳıyāmetde ḥisāb isterler

sīne-i ḥarf üzre:
1. **sīne-i ḥarf üzre:**
Gazel 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Harfin (hı harfi) üstü.
3. Eylesem dāġ-ı derūnum şerhine važʿ-ı ḳalem
4. Sīne-i ḥarf üzre dāġ-ı noḳṭa ḫūn-ālūd olur

sine-i ḫuşkterümde:
1. **sine-i ḫuşkterümde:**-*üm, -de*
Kıt'a 94
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kurumuş, sertleşmiş bağır.
3. Sine-i ḫuşkterümde görinür çāklerüm
4. Naḳş-ı engüşti gibi ḫişt üzre

sīne-i iḳbāline:
1. **sīne-i iḳbāline:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Talihin göğsü.
3. Urmayan merd midür ʿarṣa-i istiġnāda
4. Felegüñ sīne-i iḳbāline püşt-i pāyı

sīne-i mehde:
1. **sīne-i mehde:**-*de*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayın bağrı, göğsü.
7. Sūy-ı pür-reng-i zümürrüdvārī
8. Sīne-i mehde olan jengārī

sīne-i merḳad:
1. **sīne-i merḳad:**
Tarih 104
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Mezarın sinesi.
81. Ol gevheri važʿ eyleyicek sīne-i merḳad
82. Āġūş-ı ümidin açup olmaġla müheyyā

sīne-i nābī:
1. **sīne-i nābī:**
Gazel 614
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin gönlü.
9. O dil ki cāygehi ola sīne-i Nābī
10. Ḫarāb-kerde-i dest-i ġam olmasun nʾolsun

sīne-i ʿömr:
1. **sīne-i ʿömr:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ömür sinesi, göğsü.
1. Dögünse müşt-i teʾessüfle nʾola sīne-i ʿömr
2. Ki zāyiʿ olmadadur yoḳ yire ḫazīne-i ʿömr

sīne-i pür-şūra:
1. **sīne-i pür-şūra:**-*a*
Gazel 625
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tuz dolu yaralı bağır.
9. Tehī ḳalmış nemekdān-ı ümīdün Nābiyā bilmem
10. Niçün dest-i niyāzun sīne-i pür-şūra ṣunmazsın

sīne-i rüstem:
1. **sīne-i rüstem:**
Kaside 11
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Rüstem'in gönlü (Rüstem; Şehname'de adı çok geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Neriman'ın torunu Zal'ın oğludur. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır).
73. Göreydi Rüstem eger ḳuvvet u şecāʿatini
74. Olurdı sīne-i Rüstem çü sīne-i Sührāb

sīne-i şad-çākümde:
1. **sīne-i şad-çākümde:**-*üm, -de*
Gazel 666
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yüzlerce yarası olan bağır.
3. Hir şikāfı dile bir fürce-i āzādīdür
4. Luṭfı çoḳ ġamzesinüñ sīne-i şad-çākümde

sīne-i sad-pāre:
1. **sīne-i sad-pāre:**
Gazel 682
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüz parça olan gönül.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

sīne-i ṣāfuñı:
1. **sīne-i ṣāfuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 652
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel, berrak göğüs, gönül.
1. Āṣafā ḳalbüñi Ḥaḳ ḫurrem ü ḫandān itsün
2. Sīne-i ṣāfuñı hem-reng-i gülistān itsün

sīne-i ṣaḥrā-yı āferīnişdür:

1. **sīne-i ṣaḥrā-yı āferīnişdür:***-dür*
Gazel 95
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yaratılma meydanının kalbi, merkezi.
3. ʿAdem derīçe-i iflās-ı teng-destīdür
4. Vücūd sīne-i ṣaḥrā-yı āferīnişdür

sīne-i saṭrında:
1. **sīne-i saṭrında:***-ı, -n, -da*
Gazel 812
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Satırın bağrı, dizenin ortası.
19. Takrīb-i būy-ı ʿaşḳ ile dīvān-ı şiʿr olur
20. Mānend-i şerḥa sīne-i saṭrında fāṣıle

sīne-i senge teʾsīr eyleyüp:
1. **sīne-i senge teʾsīr eyleyüp:***-e-y, -üp*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **271**
Kelime Tipi: -
Taş gibi gönülleri etkilemek, onlara işlemek II Taşlara yazılmak.
271. Sīne-i senge eyleyüp teʾsīr
272. İtdi ler bāb-ı ḳalʿaya taḥrīr

sīne-i sīmīni:
1. **sīne-i sīmīni:***-n, -i*
Gazel 297
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yârin gümüşten, gümüşe benzeyen sinesi.
1. Gūşe-i çeşmini biz gūşe-i miḥnet bilürüz
2. Sīne-i sīmīni meydān-ı maḥabbet bilürüz

sīne-i sührāb:
1. **sīne-i sührāb:**
Kaside 11
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Sührab'ın sinesi/gönlü (Sührab; Şehnâme kahramanı, Rüstem'in kendi oğlu olduğunu bilmeden öldürdüğü yiğit bir karakter).
73. Göreydi Rüstem eger ḳuvvet u şecāʿatini
74. Olurdı sīne-i Rüstem çü sīne-i Sührāb

sīne-i sükkānına:
1. **sīne-i sükkānına:***-ı, -n, -a*
Tarih 122
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Antep) Sakinlerinin sinesi.
3. Sevād-ı ḫuşksār-ı ʿAyntābʾun ḳıllet-i māʾdan
4. Yübüset sīne-i sükkānına itmişken istīlā

sīne-i ʿummān:
1. **sīne-i ʿummān:**
Gazel 376
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Okyanusun göğsü, gönlü.
3. Sūz-ı dil-teng-i güherden güẕer eyler yoḫsa
4. Oldı farż eyleyelüm sīne-i ʿummān vāsiʿ

sīne-i ʿuşşāḳa:
1. **sīne-i ʿuşşāḳa:***-a*
Gazel 866
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Âşıkların gönlü II âşıkların bağrı.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

sīne-i yemde:
1. **sīne-i yemde:***-de*
Gazel 870
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Denizin bağrı.
5. Çıkmadı dāʾire-i dāġ-ı maḥabbet dilden
6. Sīne-i yemde olan ḥalḳa-i gird-āb gibi

sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün:
1. **sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün:**
Gazel 814
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Feryat ve figanla gönlü yaralamak/parçalamak.
9. Budur Nābī duʿāmuz kim idüp İslāma Ḥaḳḳ nuṣret
10. ʿAdūyı sīne-kūb-ı āh u feryād eylesün Allāh

sīne-nişīn:
1. **sīne-nişīn:**
Gazel 487
Mısra: **4**
Gönülde yer alan.
3. İtse teʾsīr dil-i sāmiʿa ḫvāh ü nā-ḫvāh
4. Dil-nişīn sīne-nişīn ṣadr-nişīn olsa ġazel

sīne-rīş:
1. **sīne-rīş:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **49**
Gönlü yaralı.
49. Ḫātime-i bezme dek ol sīne-rīş
50. Anlaruñ iḥsānı ile itdi ʿıyş

sīne-şikāfende-i meh olup:
1. **sīne-şikāfende-i meh olup:***-up*
Kaside 2
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Ayın göğsünü parçalayan olmak (Peygamberimizin ayı eliyle ikiye bölmesi mucizesine atfen).
133. Dest-i iʿcāzı olup sīne-şikāfende-i meh
134. Eyledi vāḳıʿa-i Bedrʾde icrā-yı cihād

sīnesin güşāde itmişdi:
1. **sīnesin güşāde itmişdi:***-miş, -di*
Kaside 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kucağını açıp beklemek.
3. Yollar gözedüp sīnesin itmişdi güşāde
4. Nūr-ı ḫıredüñ şemʿ-i nigehbān-ı vezāret

sinesine daġ urmış:
1. **sinesine daġ urmış:***-mış*
Tarih 121
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Bağrına yaralar açmak.
17. Üç ḳubbesi urmış felegüñ sinesine daġ
18. Üç tūġ ile itmiş se sütūn ʿakd-ı uḫuvvet

sinesine düşicek:
1. **sinesine düşicek:***-icek*
Gazel 211
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Göğsüne, kalbine isabet etmek.
7. Tīrveş sen düşicek sinesine aġyāruñ
8. ʿAşıḳuñ ḳavs-ṣıfat çekdügi ḫamyāze midür

sīnesine korsa:
1. **sīnesine korsa:***-sa*
Gazel 75
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Göğsüne koymak.
7. Lāzım degül kitāb-ı Gülistān o āfete
8. Ne nüsḫa korsa sīnesine Gülsitān olur

sīne-sūzān:
1. **sīne-sūzān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **316**
Bağrı yanan.
315. Eşk-rīzān ü vālih ü ġamgīn
316. Sīne-sūzān ü dil-figār ü ḫazīn

sīneye çeksem:
1. **sīneye çeksem:**
Gazel 445
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bağrına basmak, kucaklamak.
5. Āh bir kerre miyānını alup āġūşa
6. Sīneye çeksem o sīmīn-teni cānum diyerek

sīn-i sücūda:
1. **sīn-i sücūda:***-a*
Gazel 456
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Secdedeki sin harfi.
7. Dendānları imālar ider sīn-i sücūda
8. Maʿnāsını fehm eyleyene saṭr-ı cebīnüñ

sinīn-i ātiye:
1. **sinīn-i ātiye:***-y, -e*
Tarih 153
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gelecek yıl.
1. Kitāb-ı cifrden itmiş birisi istiḫrāç
2. Sinīn-i ātiye aḥvāline makāl-i laṭīf

sinīn-i müddetine:

1. **sinīn-i müddetine:***-i, -n, -e*
Tarih 94
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hayatın seneleri.
13. Sinīn-i müddetine gelse bir ḫidīvüñ rāst
14. İder saʿādet ü iḳbāl birbirin teʾkīd

sinn-i ṣıbādan:
1. **sinn-i ṣıbādan:***-dan*
Tarih 136
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çocukluk yaşı.
3. Sinn-i ṣıbādan olmış idi şeyḫ-i Ḳādirī
4. Olmışdı ḥüsn-ı ḥāl ile maʿrūf-ı ḫāṣṣ u ʿāmm

sipāh:
1. **sipāh:**
Gazel 112
Mısra: **7**
Asker, ordu.
7. Sipāh u memlekete ihtiyacı s̱ābit iken
8. Mülūk-ı ʿālem-i ṣūret gedā degül de nedür

2. **sipāh:**
Gazel 784
Mısra: **4**
Asker, ordu.
3. Ser-ḥadd-i tīre-rūzeyi ser-cümle fetḥ ider
4. Ṭāliʿ gibi ki baḫt-ı nuḥūset sipāh ola

3. **sipāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **231**
Asker, ordu.
231. Gökde aḫter midür sipāh mıdur
232. Ser-i aʿdā mı seng-i rāh mıdur

4. **sipāh:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **6**
Asker, ordu.
5. Her birisi bende-i dergāh-ı şāh
6. Kimi silāhdār idi kimi sipāh

sipāh çeker:
1. **sipāh çeker:***-er*
Gazel 707
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Asker çekmek.
11. Gelmiş hevā-yı ʿaşḳ ile cūş u ḫurūşa kim
12. Emvācdan sipāh çeker yem yem üstine

sipāhī:
1. **sipāhīdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **193**
Tımarlı süvari.
193. Surḫ-bayrak sipāhīdür güller
194. Veledeşdür yanınca ġonce-i ter

sipāh-ı din:
1. **sipāh-ı din:**
Tarih 69
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İslam ordusu.
5. İdüp vezīrini taʿyīn o pādişāh-ı güzīn
6. Memerr-i düşmeni itdi sipāh-ı din ile sedd

sipāh-ı firḳatüñüñ:
1. **sipāh-ı firḳatüñüñ:***-üñ, -üñ*
Kaside 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayrılık askeri.
9. Sipāh-ı firḳatüñüñ dest-bürd-i tārācı
10. Ḳomadı maḫzen-i çeşmümde gevher-i sīrāb

sipāh-ı ġamla:
1. **sipāh-ı ġamla:***-la*
Gazel 64
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gam, keder ordusu; gam, keder askeri.
7. Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoḫsa
8. Benüm gülşende her şāḫ-ı ḫamīde bir kemānumdur

sipāh-ı ḫaṭṭ-ı nev-hīze:
1. **sipāh-ı ḫaṭṭ-ı nev-hīze:***-e*
Gazel 183
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yeni bitmeye başlayan ayva tüyleri askerleri.
3. ʿAceb mi şāneāsā çāk çāk olsa dil-i ʿuşşāḳ
4. Sipāh-ı ḫaṭṭ-ı nev-hīze ḳafādār oldı gīsūlar

sipāh-ı ḫavfe recā:
1. **sipāh-ı ḫavfe recā:**
Kaside 3
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Korku askerine ümit II Korku ve ümit askeri.
39. Himāyetüñle çıḳar rūz-ı ḫaşrda ġālib
40. Sipāh-ı ḫavfe recā yā Muḥammed-i ʿArabī

sipāh-ı nefrīn:
1. **sipāh-ı nefrīn:**
Gazel 608
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lanet okuma askeri.
9. Olma ol gūne ki ġavġā-yı duḫūl eyleyeler
10. Guşuña leşker-i düşnām ü sipāh-ı nefrīn

sipāh-ı şevḳini:
1. **sipāh-ı şevḳini:***-i, -n, -i*
Gazel 544
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şevk askeri.
3. Sipāh-ı şevḳini yaġmaya ʿāşıḳ-ı zāruñ
4. Siyāh şuḳḳaların açdı yine rāyet-i ḥüsn

sipāh-ı tefriḳa:
1. **sipāh-ı tefriḳa:**
Gazel 468
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılık askeri.
3. Sipāh-ı tefriḳa āmādedür ḳafāsında
4. Ṣabāḥa kalduġı nādirdür encümen didigüñ

sipāh-ı tīz-hücūm-ı haṭ:
1. **sipāh-ı tīz-hücūm-ı haṭ:**
Gazel 544
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayva tüylerinin hareket kabiliyeti çok yüksek ordusu.
5. ʿArab misāl kemīn-i zeḳandan itdi ẓuhūr
6. Sipāh-ı tīz-hücūm-ı haṭ itdi ġāret-i ḥüsn

sipeh:
1. **sipeh:**
Kaside 8
Mısra: **4**
Asker, ordu.
3. Nāgehān mekmen-i ġaybuñ açılup perdeleri
4. Oldı bir ṣaf sipeh ārāyīş-i meydān-ı żamīr

sipeh-ārāy-ı ḫazān eyleme:
1. **sipeh-ārāy-ı ḫazān eyleme:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hazan askeriyle süslemek.
1. Dāġum nemek-ālāy-ı ḫasān eyleme yā Rab
2. Bāġum sipeh-ārāy-ı ḫazān eyleme yā Rab

sipeh-engīz-i uḫrevī:
1. **sipeh-engīz-i uḫrevī:**
Tarih 52
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ahiret aleminin ordusunu harekete geçiren.
5. Mihr-i sipihr-i keşf ü kerāmet veliyy-i Ḥaḳ
6. Sālār-ı aṣfiyā sipeh-engīz-i uḫrevī

sipeh-i ʿaşḳ:
1. **sipeh-i ʿaşḳ:**
Gazel 574
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşk askeri/ordusu.
9. Nābī sipeh-i ʿaşḳ idicek ġāret-i ʿuşşāḳ
10. Bīçārelerün başlar en evvel ḫıredinden

2. **sipeh-i ʿaşḳ:**
Gazel 584
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşk askeri/ordusu.
5. Ārāmın eylemiş sipeh-i ʿaşḳ tār ü mār
6. ʿUşşāḳ-ı zāre kendüsi ārām-ı cān iken

sipeh-i meymenetüñ:
1. **sipeh-i meymenetüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **203**
Kelime Tipi: -
Kutlu ordu.
203. Yitmeyeydi sipeh-i meymenetüñ imdāda
204. Sāḥa-i memleketüñ olmış idi ḥāli tamām

sipeh-i naġme-i ney:
1. **sipeh-i naġme-i ney:**
Gazel 851
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ney melodisinin lağımcıları (Lağımcı;Osmanlılar zamanında kaleleri düşürmek ve düşman ordugahına zarar vermek amacıyla lağım yapanlar ve bu maksatla düşman tarafından yapılan şeyleri etkisiz kılmak maksadıyla görevli askerler).
7. Ḫıṭṭā-i sinede tesḫīr-i ḥiṣār-ı dil içün
8. Dökilür laġm yolından sipeh-i naġme-i ney

sipeh-i naḫvet ü nāz:
1. **sipeh-i naḫvet ü nāz:**
Gazel 162
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kibir ve işve askeri.
3. Ḥüsn her ḳande bulunsa sipeh-i naḫvet ü nāz
4. Zīr-i ḥükminde bulunmaḳ eser-i kevkebidür

sipeh-i nūr u ẓalām:
1. **sipeh-i nūr u ẓalām:**
Kaside 13
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Aydınlık ve karanlık ordusu.
143. Mihr-i iḳbāli ṭulūʿ itdügi sāʿat oldı
144. Dest-ber-dest-i teṣālüḥ sipeh-i nūr u ẓalām

sipeh-i ṣaf-be-ṣaf-ı nāzdur:
1. **sipeh-i ṣaf-be-ṣaf-ı nāzdur:**-*dur*
Gazel 715
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cilvenin sıra sıra dizilmiş ordusu.
3. Sipeh-i ṣaf-be-ṣaf-ı nāzdur emvāc-ı cebīn
4. Devr-i girdāb-ı belādur ḫam-ı gīsū degül a

sipeh-i ṣaf-be-ṣafumdur:
1. **sipeh-i ṣaf-be-ṣafumdur:**-*u, -m, -dur*
Gazel 217
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Öz be öz asker.
5. Ben bir ʿalem-efrāz-ı cihān-gīrī-i ʿaşḳum
6. Emvāc-ı yem-i ġam sipeh-i ṣaf-be-ṣafumdur

sipeh-i şāmı:
1. **sipeh-i şāmı:**-*ı*
Gazel 834
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gece askeri/ordusu.
9. Sipeh-i şāmı şikest eyleyicek leşker-i ṣubḥ
10. Ḫ∨ābgāh itdi perākendesi dīvārumuzı

sipeh-i ṣavt-ı ḥurūf:
1. **sipeh-i ṣavt-ı ḥurūf:**
Gazel 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Harflerin sesi askeri.
11. Bād-pāy-i nefes üzre sipeh-i ṣavt-ı ḥurūf
12. Ṣayd-ı maʿnā içün eyler tek u pūyı seyr it

sipeh-i şevḳ-āmūz:
1. **sipeh-i şevḳ-āmūz:**
Kaside 12
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Coşkuyu öğrenmiş asker.
35. Ki çıḳup kalʿa-i dilden sipeh-i şevḳ-āmūz
36. Dikdi bürc-i emele ceyş-i ferāġat aʿlām

sipeh-i tedbīri:
1. **sipeh-i tedbīri:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **217**
Kelime Tipi: -
İşleri çekip çevirme, idare etme ordusu.
217. İde tesḫīr-i memālik sipeh-i tedbīri
218. Olmadın cilve-nümā tūġ-ı muʿanber-perçem

sipend:
1. **sipendüñ:**-*üñ*
Gazel 747
Mısra: **6**
Üzerlik tohumu (Eskiden nazar değmemesi istenilen yerlere veya nazar deymiş kişi ya da çocukların üzerlerinde bir kap içinde üzerlik yakarlardı. Tohumlar ateşte çıtırdadıkça da nazarın dağıldığına inanılırdı).
5. Meşrebümde irtikāb-ı çeşm-i zaḫm āsān iken
6. Bāʿis̱ olmaḳdan sipendüñ sūzına feryādına

sipende:
1. **sipende:**
Gazel 280
Mısra: **4**
Üzerlik tohumu (Eskiden nazar değmemesi istenilen yerlere veya nazar deymiş kişi ya da çocukların üzerlerinde bir kap içinde üzerlik yakarlardı. Tohumlar ateşte çıtırdadıkça da nazarın dağıldığına inanılırdı).
3. Bizüm taʿaşşuḳumuz hālin itdi şöhret-yāb
4. Sipende māye-i bāl ü per oldı āteşümüz

sipend-i pervīn olmadadur:
1. **sipend-i pervīn olmadadur:**-*mada, -dur*
Tarih 138
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ülker yıldızının tütsü olarak kullanılan üzerlik tohumu olmak.
11. Ḥıfẓ içün olmadadur çeşm-i bedinden ḫalḳuñ
12. Micmer-i çerḫ ile gerdīde sipend-i pervīn

siper:
1. **siperdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **8**
Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.
7. Nʾola maḥfūẓ olursa āteş-i ʿālemden eṣḥābı
8. Cihād-ı ekber-i nefse siperdür ḥalḳa-i tevḥīd

2. **sīperüm:**-*üm*
Gazel 530
Mısra: **4**
Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.
3. Sīnedārum nigāh-ı cānāna
4. Āteşīn tīre āteşīn sīperüm

3. **sipere:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **47**
Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.
47. Sipere oldı bedel dāʾire-i bezm-i sürūr
48. Nīzeler nāylara eyledi teslīm-i maḳām

4. **siperde:**-*de*
Gazel 423
Mısra: **9**
Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.
9. Pīşīn siperde açduġı zaḫmun cezāsıdur
10. Ḫamyāzesin tehī mi ṣanursın kemānlaruñ

5. **siperin:**-*i, -n*
Tarih 82
Mısra: **22**
Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.
21. Kimisi didi Kaḥramān-ı felek
22. Siperin aldı itdi ʿazm-ı veġā

6. **siperinden:**-*in, -den*
Gazel 547
Mısra: **2**
Kalkan.
1. Dünyāyı ḫalās eyler idüm şūr u şerinden
2. Geçse felegüñ nāvek-i āhum siperinden

7. **siper:**
Gazel 16
Mısra: **1**

Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.
1. Siper düşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

siper idüp:
1. **siper idüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
(Korunmak veya gizlenmek için bir şeyi) Siper gibi kullanmak; korumak.
27. Eyleyüp ḥāline bir ḳahḳaha-i istihzā
28. Nāvek-i ṭaʿne-i düşnāma idüp anı siper

siper olmaḳdan:
1. **siper olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 572
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Siper olmak, korumak, muhafaza etmek.
5. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

siper olur:
1. **siper olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Önüne geçmek, engel olmak.
145. Semūm-ı ṣāʿiḳa-i ḍarbına düçār olanuñ
146. Olur siper seri üstinde bāz-gūne tenūr

siper-endāz-ı niyāz olmadan:
1. **siper-endāz-ı niyāz olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 81
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yalvarış, yakarışa sığınmak.
7. Ceng-cūyāne o ser-mesti gören yollarda
8. Siper-endāz-ı niyāz olmadan āsānı mı var

siper-i ġamze-i cellād:
1. **siper-i ġamze-i cellād:**
Gazel 298
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Acımasız, cellada benzer yan bakışın kalkanı.
7. Nāvek-i şūḫı nʾola olsa ʿayān sīnemde
8. Siper-i ġamze-i cellād ki dirler o bizüz

siper-i sīneyi germiş ṭurmış:
1. **siper-i sīneyi germiş ṭurmış:**-*mış-y, -i*
Gazel 887
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gövdesini, bağrını ortaya atıp durmak II Hep gövdesini siper etmek.
9. Germ ü serde siper-i sīneyi germiş ṭurmış
10. Sufrenüñ çekmek içün ʿārıż olan yāresini

siperveş:
1. **siperveş:**
Gazel 796
Mısra: **3**
Siper gibi.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫ∨ār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

sipihr:
1. **sipihre:**
Gazel 159
Mısra: **4**
Felek II gök II talih.
3. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳıbāb
4. Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

2. **sipihrden:**-*den*
Gazel 869
Mısra: **4**
Felek II gök II talih.
3. Ḳalur gider mi bize itdügi bu cevr ü sitem
4. Sipihrden ʿacebā intiḳām alınmaz mı

3. **sipihri:**-*i*
Gazel 73
Mısra: **4**
Gök, sema.
3. Dürdden ṣāfını tefrīḳa veli-niʿmet-i ṣunʿ
4. Eylemiş maṭbaḫ-ı ḳudretde sipihri kef-gīr

4. **sipihr:**
Gazel 95
Mısra: **10**
Gök, sema.
9. Şarāb-ı ʿaşḳ leb-ā-leb ḫumār düş-be-düş
10. Sipihr sāġar-ı mīnā-yı āferīnişdür

5. **sipihr:**
Gazel 95
Mısra: **16**
Gök, sema.
15. Sevād-ı kevn süṭūr-ı berāt-ı ḳudretdür
16. Sipihr beyża-yi ṭuġrāyı āferīnişdür

6. **sipihr:**
Gazel 305
Mısra: **4**
Gök, sema.
3. İder ʿizārumuza rūy-ı mihri mālīde
4. Bizüm sipihr ile çoḳdandır āşinālıġumuz

7. **sipihre:**-*e*
Gazel 463
Mısra: **7**
Gök, sema.
7. Sipihre olmamadan ġayri çeşm-bāz-ı niyāz
8. Ne nefʿi var bize bu ḳāmet-i ḫamidemüzüñ

8. **sipihr:**
Gazel 583
Mısra: **7**
Gök, sema.
7. Sipihr gibi tevāżūʿ ḳadüm ḫam itmişdür
8. Yaġan mekārim-i aḫlāḳdur seḥābumdan

9. **sipihre:**-*e*
Gazel 682
Mısra: **4**
Gök, sema.
3. ʿAḳlına Mecnūnlaruñ taḥsīn ki ketm-i rāz idüp
4. Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese

10. **sipihre:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **52**
Gök, sema.
51. Zihī zamān-ı saʿādet ki devr-i iḳbāli
52. Sipihre virdi kesād-ı sirāyet-i idbār

11. **sipihri:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **68**
Gök, sema.
67. Bu deñlü çiḫre be-ḫāk-i tażarruʿ olmışdur
68. Sipihri itse ne var bir kemīne ḫıdmetkār

12. **sipihr:**
Kaside 11
Mısra: **23**
Gök, sema.
23. Zebān-ı ṭaʿne açup bir gice sipihr baña
24. Ne ṭaʿne nāvek-i dil-sūz germ idüp pertāb

13. **sipihr:**
Kaside 11
Mısra: **65**
Gök, sema.
65. Sipihr gūş-ı meh ü mihrin açmadan şeb u rūz
66. Ümīdi itmedür iḥrāz-ı iltifāt-ı ḫitāb

14. **sipihr:**
Kaside 11
Mısra: **132**
Gök, sema.
131. Bu deñlü devri ḳarār itmez idi eylemese
132. Sipihr heykel-i nām-ı şerīfüñ istişḥāb

15. **sipihrden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **67**
Gök, sema.
67. Sipihrden ḥarekātı ideydi menʿ eger
68. Olurdı sāʿid-i keffüʾl-ḫadībe bend şihāb

16. **sipihre:**-*e*
Kaside 11

Mısra: **33**
Gök, sema.
33. Didüm sipihre bunı sen de fehm idersin kim
34. Ben iḫtiyārum ile itmedüm ferāġ-ı ẕehāb

17. **sipihr:**
Kaside 14
Mısra: **57**
Gök, sema.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

18. **sipihre:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **14**
Gök, sema.
13. Cihān-ı köhneye oldı bu neşʾe māye-i nāz
14. Sipihre oldı bu müjde medār-ı istisʿād

19. **sipihrde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **177**
Gök, sema.
177. Ās̱ārı ḳaldı ṣanma kevākib sipihrde
178. Ẕaḫm urduġınca küngür-i eyvān-ı rifʿati

20. **sipihr:**
Kaside 22
Mısra: **12**
Gök, sema.
11. Görüp leṭāfetin ol lālezār-ı dil-keşinüñ
12. Sipihr şebnemin eyler nis̱ār-ı Maġnīsā

21. **sipihrüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **1**
Gök, sema.
1. Ser-i bāmında sipihrüñ çalınur nevbet-i Şeyḫ
2. Çerḫe güncīde degül dāʾire-i devlet-i Şeyḫ

22. **sipihr:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **39**
Gök, sema.
39. Sipihr idemez devr pīrāmenin
40. Zemīn būsa ḳādir degül dāmenin

23. **sipihrün:**-*ün*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **47**
Gök, sema.
47. Ḫam itdi sipihrün ḳādin rifʿati
48. Cinānı nihān eyledi zīneti

24. **sipihre:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **255**
Gök, sema.
255. İtseler tā sipihre dek mālī
256. Ṣaḥn-ı medḥi yine ḳalur ḫālī

25. **sipihr:**
Matla 20
Mısra: **2**
Gök, sema.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

26. **sipihre:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **34**
Gök, sema.
33. Şemse-i ṭāḳ-ı zer-endūdın görince reşkden
34. Oldı dāġ-ı dil sipihre āftāb-ı enveri

27. **sipihr:**
Gazel 263
Mısra: **8**
Gök, sema.
7. Ṭayanmaz eylese de şīr māhī-i mehden
8. Sipihr zülf-i şeb-i tāra şānesin bilürüz

28. **sipihr:**
Gazel 727
Mısra: **17**
gök, sema.
17. Sipihr meclis-i rindāna bürc-i nārīdür
18. Anuñçün āteş ile hem-naṣībdür lūle

29. **sipihr:**
Gazel 37
Mısra: **4**
Felek II Gök II Talih.
3. Ḥubūb-ı aḫter ile penbe-i seḥābı gören
4. Bilür sipihr ne çenberden olduġın ḫallāc

30. **sipihrüñ:**-*üñ*
Gazel 125
Mısra: **5**
Felek II Gök II Talih.
5. Devr uṣūlinde sipihrüñ ne ṭabance var ise
6. Yine ḍarb idecegi dāʾire-i devletedür

31. **sīpihrüñ:**-*üñ*
Gazel 232
Mısra: **2**
Felek II Gök II Talih.
1. Baña gerdūnuñ āzārı kem-āzār olduġumdandur
2. Sīpihrüñ vażʿ-ı nā-hem-vārı hem-vār olduġumdandur

32. **sipihrüñ:**-*üñ*
Gazel 77
Mısra: **5**
Felek II Gök II Talih.
5. Sipihrüñ ḥoḳḳasından itmeyüp deryūze-i merhem
6. Gülāsā ser-te-ser pür-zaḫm-ı nāsūr olmamuz yegdür

33. **sipihrün:**-*ün*
Gazel 282
Mısra: **3**
Tâlih, baht, kader, felek.
3. Olsa da dest-i ʿinādında sipihrün çāremüz
4. Eylemez bīh-būddan ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ yāremüz

34. **sipihrüñ:**-*üñ*
Gazel 721
Mısra: **2**
Tâlih, baht, kader, felek.
1. Niʿmet de virse bāver olınmaz beḳāsına
2. Olma firīb-ḫorde sipihrüñ ʿaṭāsına

35. **sipihrün:**-*ün*
Gazel 342
Mısra: **8**
Gök, sema II Felek.
7. Benüm cūş-ı sirişküm ġayretinden dād-ḫ∨āhāna
8. Sipihrün ṭāsına feryād ile fevvāre yüz ṭutmış

36. **sipihrüñ:**-*üñ*
Gazel 581
Mısra: **8**
Felek, talih, gökyüzü.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

37. **sipihr:**
Gazel 800
Mısra: **9**
Gök, sema. II Felek.
9. Sipihr ṭurmayıcaḳ bir ḳarāra ey Nābī
10. Ne iʿtibār teraḳḳīsine tenezzüline

38. **sipihr:**
Gazel 810
Mısra: **1**
Gök, sema. II Felek.
1. Nā-rāstdür sipihr mümāşāt iderse de
2. Ṣāf olmaz iddiʿā-yı müṣāfāt iderse de

39. **sipihr:**
Kaside 7
Mısra: **42**
Gök, sema. II Felek.
41. Netīce her ne ḳadar cevr ü tefriḳa var ise
42. Sipihr cümlesin icrāda itmemişdi ḳuṣūr

sipihre çıḳdı:
1. **sipihre çıḳdı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **Deyim**
Arşa çıkmak, göğe yükselmak.
63. ʿAllāme-i cihān o vaḥīd-i zamāne kim
64. ʿİlmüñ sipihre çıḳdı zamānında şöhreti

sipihre peyveste:
1. **sipihre peyveste:**
Tarih 14
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Arşa çıkmış, göğe yetişmiş.
9. Dilinde āteş u āhı sipihre peyveste
10. Bu ḫānedāna meġer oldı dūdmān şeydā

sipihr-i bī-ḳarār:
1. **sipihr-i bī-ḳarār:**
Tarih 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kararsız, yerinde durmayan felek.
7. Başına döndi sipihr-i bī-ḳarār
8. Ḫāk-i pāyına yüzin sürdi zemīn

sipihr-i bī-ḳarāruñ:
1. **sipihr-i bī-ḳarāruñ:**-*uñ*
Gazel 764
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kararsız, yerinde durmayan felek.
3. İder hep çār-sūy-ı ġaybdan erzākum āmāde
4. Sipihr-i bī-ḳarāruñ püşt-māl-i ebr dūşında

sipihr-i çārümīn:
1. **sipihr-i çārümīn:**
Tarih 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Göğün dördüncü katı.
7. Ṭutdı şevḳ-i nāvekiyle mihrden
8. Ṭabla-i zerrīn sipihr-i çārümīn

sipihr-i devvār:
1. **sipihr-i devvār:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Dönen felek, baht.
35. Devr eyleyeli sipihr-i devvār
36. Meşhūr degül seḥāb-ı zer-bār

sipihr-i dūn:
1. **sipihr-i dūn:**
Gazel 857
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alçak felek, hain felek.
7. Sipihr-i dūn ġamı da benden eyler idi diriġ
8. Bileydi ger ġam içün olduġın şeṭāretümi

sipihr-i himmete:
1. **sipihr-i himmete:**-*e*
Gazel 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yardım askeri.
1. Sipihr-i himmete devr-i ḳamerdür ḥalḳa-i tevḥīd
2. Riyāż-ı cennete ḥavż-ı şekerdür ḥalḳa-i tevḥīd

sipihr-i ḫod-bīn:
1. **sipihr-i ḫod-bīn:**
Tarih 138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bencil felek.
5. Görüp ārāyişini saḳf-ı zer-ender-zerinüñ
6. Zīnetin itdi ferāmūş sipihr-i ḫod-bīn

sipihr-i ḳalenderī:
1. **sipihr-i ḳalenderī:**
Gazel 718
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dünyaya meyletmeyen genellikle yalnız yaşayan fakir ve derviş kimseler talihi, rintlerin bahtı.
7. Mis̱āl-i seng-i girān olmayınca güftāruñ
8. Alur mı anı sipihr-i ḳalenderī gūşa

sipihr-i kīne-güẕār:
1. **sipihr-i kīne-güẕār:**
Kaside 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönlünde kin taşıyan felek.
11. Cefādan eyledi tevbe sipihr-i kīne-güẕār
12. Sitemden oldı peşīmān zamāne-i maġrūr

sipihr-i mīnā:
1. **sipihr-i mīnā:**
Tarih 97
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Parlak renkli gökyüzü kubbesi.
7. Urdı bir cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże esās
8. Ki temāşāsına çeşni açdı sipihr-i mīnā

sipihr-i nühüm:
1. **sipihr-i nühüm:**-*üm*
Kaside 7
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Dokuz kat gökyüzü.
79. O şehryār ki taḫt-ı bülend-ḳadri ile
80. İder sipihr-i nühüm daʿvī-i ḥudūd u sınūr

sipihr-i pīr:
1. **sipihr-i pīr:**
Gazel 406
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kocakarı felek.
17. Sipihr-i pīr çürütdi hezār kefş-i hilāl
18. O māhı hāle-i bezme dadandurıncaya dek

sipihr-i ser-keşün:
1. **sipihr-i ser-keşün:**-*ün*
Gazel 862
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Asi felek.
9. Basıldı maḥżar-ı ḫāk üzre mühr-i seng-i mezār
10. Sipihr-i ser-keşün is̱bāta bī-vefālıġını

sipihr-i sifle:
1. **sipihr-i sifle:**
Gazel 718
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alçak felek.
1. Mis̱āl-i kūdek alur kem-ḫıredleri dūşa
2. Sipihr-i sifle çeker ibni vaḳti āġūşa

sipihrün gerdişin:
1. **sipihrün gerdişin:**-*n*
Gazel 448
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Feleği dönüşü.
1. Sipihrün gerdişin yād eyleyüp aḫterden el çekdük
2. Yemüñ çīn-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük

sīr eyleye:
1. **sīr eyleye:**-*y, -e*
Kaside 8
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Doyurmak.
111. Tā ki Sulṭān-ı serā-perde-i dīvān-ı ezel
112. Mihrden ẕerreye dek bendelerin eyleye sīr

sīr idelüm:
1. **sīr idelüm:**-*elüm*
Gazel 520
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Doyurmak.
5. Nevālemend olalum ḫᵛānçe-i maḥabbetden
6. Gürisne-ḥavṣala-i ārzūyı sīr idelüm

sīr ider:
1. **sīr ider:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Doyurmak.
3. Sad kārvān-ı gürsine-i ʿaşḳı sīr ider
4. Rāh-ı Ḫudāʾda rīze-i esrār-ı evliyā

sīr it:
1. **sīr it:**
Gazel 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Doyurmak.
11. Yek-lokma-i rūhānī ile nefsümi sīr it
12. Ḥasret-keş-i būs-ı leb-i nān eyleme yā Rab

2. **sīr it:**
Gazel 634
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doyurmak.
1. Gendümüñ ẕillet ile ḫākde görme selefin
2. Sükkeriyyāt ile āmīḫte sīr it ḫalefin

sīr itdi:
1. **sīr itdi:**-*di*
Tarih 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doyurmak.
1. Bu āb-ı ḥayāt-baḫş-ı carī
2. Sīr itdi bu ḫāk-ı ḫuşksārı

sīr oldı:
1. **sīr oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **503**

Kelime Tipi: -
Doymak.
503. Keremüñden zamāne sīr oldı
504. Faḳr devrüñde bir faḳīr oldı

sīr olma:
1. **sīr olma:**
Gazel 547
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karın doyurmak.
5. Ṣabr eyle de gör niʿmetini maṭbaḫ-ı ṣunʿuñ
6. Sīr olma bu mihmānkedenüñ māḥażarından

sīr olmadasın:
1. **sīr olmadasın:***-mada, -sın*
Gazel 607
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Doymak.
1. Cihānuñ olmadasın sīr āb ü nānından
2. Nedür bu şekve zemīninden āsmānından

sīr olur:
1. **sīr olur:***-ur*
Kaside 12
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Doymak.
105. Sīr olur mı naẓar-ı āzı tehī-ṭabʿānuñ
106. Saḥn-ı vaḥdetde ider cilve-i nā-puḫte ṭaʿām

sīr-āb ide:
1. **sīr-āb ide:***-e*
Gazel 574
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Susuzluğu gidermek, suya kandırmak.
7. Ḳādir mi ide mezraʿa-i safḥayı sīr-āb
8. Feyż almayıcaḳ ḫāme midāduñ mededinden

sīr-āb iden:
1. **sīr-āb iden:***-en*
Gazel 656
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Susuzluğu gidermek, suya kandırmak.
11. Olsun esīr-i tāb ü teb-i şūre-zār-ı yeʾs
12. Sīr-āb iden ḥadīḳa-i āmāli rū-be-rū

sīr-āb ider:
1. **sīr-āb ider:***-er*
Gazel 123
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suya kandırmak.
11. Nīm cuşişle cihānı Nābīyā sīr-āb ider
12. Nīl-i rūz-efrūz-ı ṭabʿuñ izdiyādı böyledür

2. **sīr-āb ider:***-er*
Gazel 432
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Suya kandırmak, doyurmak.
8. Kemīne ḳaṭresi deryā-yı bī-kerānemüzüñ
7. Hezār teşneyi sīr-āb ider zekātından

sīr-āb itdi:
1. **sīr-āb itdi:***-di*
Tarih 100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Suya kandırmak, doyurmak.
7. Māʾ-ı carī getürüp ḫayr ile sīr-āb itdi
8. Oldı hem-reng-i bihişt eyledi kevs̱er çü duḫūl

sīr-āb itdüginden:
1. **sīr-āb itdüginden:***-dü, -gi, -n, -den*
Tarih 122
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Suya kandırmak, doyurmak.
19. Tamām-ı şehri sīr-āb itdüginden fażla efżāli
20. Ṣaḥārī vü besātīn ü riyāżi eyledi irvā

sīr-āb itmedür:
1. **sīr-āb itmedür:***-me, -dür*
Gazel 50
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Suya kanmak.
7. Ḥaddi deñlü itmedür sīr-āb ber-vefḳ-i murād
8. Herkesüñ cūy-ı murādın böyle icrādan murād

2. **sīr-āb itmedür:***-dür*
Gazel 282
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Suya kandırmak, doyurmak.
13. Mest-i ṣahbā-yı vefāyuz eylesek farżā ferāġ
14. Bir nice maḫmūrı sīr-āb itmedür keffāremüz

sīr-āb-ı güher eyledi:
1. **sīr-āb-ı güher eyledi:***-di*
Kaside 5
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Cevhere kanmış, doymuş eylemek.
25. Eyledi mezraʿa-i ʿālemi sīr-āb-ı güher
26. Āsmān-ı hüneri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

sīr-ābī-i nihāl-i nedāmet zamānıdur:
1. **sīr-ābī-i nihāl-i nedāmet zamānıdur:***-dur*
Gazel 65
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Pişmanlık fidanının suya kanma zamanı.
5. Dök cūy-bār-ı eşküni ḫāk-i ḍarāʿate
6. Sīr-ābī-i nihāl-i nedāmet zamānıdur

şırāç:
1. **şırāçedür:***-dür*
Gazel 160
Mısra: **14**
Kandil, mum, meş’ale gibi aydınlatma aracı, ışık.
13. Nābī ḳadeḥde ẓāhir olan cā-be-cā ḥabāb
14. Gül-gūn-ı bādenüñ ayaġında şırāçedür

sirāc-ı ümmetüñ:
1. **sirāc-ı ümmetüñ:***-üñ*
Tarih 123
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ümmet kandili (İslam dininin dört fıkıh mezhebinden birisi olan Hanefi mezhebinin kurucusu ve Sünni fıkhının en büyük üstâdı sayılan İslam fıkıh ve hadis bilgini Ebû Hanîfe veya tam adıyla Ebu Hanîfe Numân bin Sabit bin Zûtâ bin Mâh'ın lakabı).
9. Nābīyā tebşīr ile hātif didi tārīḫini
10. Ṣāḥibüʾl-ḥükm oldı hem-nāmı sirāc-ı ümmetüñ

2. **sirāc-ı ümmetüñ:***-üñ*
Tarih 124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ümmet kandili (İslam dininin dört fıkıh mezhebinden birisi olan Hanefi mezhebinin kurucusu ve Sünni fıkhının en büyük üstâdı sayılan İslam fıkıh ve hadis bilgini Ebû Hanîfe veya tam adıyla Ebu Hanîfe Numân bin Sabit bin Zûtâ bin Mâh'ın lakabı).
1. Nābī sirāc-ı ümmetüñ itdükde yümn ile
2. Hem-nāmı zīb-i ṣadr-ı bisāt-ı saʿādeti

sirāyet:
1. **sirāyetler:***-ler*
Gazel 61
Mısra: **6**
Yayılmak, bulaşmak, geçmek.
5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ḫavfum andandur
6. Kʾide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

sirāyet eyledi:
1. **sirāyet eyledi:***-di*
Gazel 821
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
9. Ḫalḳa sirāyet eyledi ās̱ār-ı inbisāṭ
10. İmsāke hiç ʾalāmet-i teʿkīd ḳalmadı

sirāyet eylemiş:
1. **sirāyet eylemiş:***-miş*
Gazel 599
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
5. Leb-i mey-keşde dest-i sāḳiyānda taḳla-bāzīler
6. Sirāyet eylemiş peymāneye ḫūn-ı kebūterden

2. **sirāyet eylemiş:**-*miş*
Gazel 860
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
7. Sirāyet eylemiş mektūba laʿlinden ḥalāvet kim
8. Virür şehd-i muṣaffā kīsenüñ mūm-ı girībānı

sirayet idüp:
1. **sirayet idüp:**-*üp*
Gazel 57
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
11. Dünyāya idüp dāʿiye-i aḫẕ sirayet
12. Kem-yāftedür ẕevk-i ʿaṭādan müteleẕẕiẕ

2. **sirayet idüp:**-*üp*
Gazel 359
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
5. Ahlāt-ı redīʾe idüp afāḳa sirayet
6. Bīmārlamış ṭabʿ-ı ṭarab ḳuvveti gitmiş

sirāyet itdi:
1. **sirāyet itdi:**-*di*
Gazel 198
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
5. İtdi zühd ile sirāyet ki ṣuver naḳḳāşuñ
6. Eldeki ḫāme-i mūyīnini misvāk eyler

2. **sirāyet itdi:**-*di*
Gazel 378
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
1. Cihāna itdi sirāyet o gūne dām-ı dürūġ
2. Ki eyledi ġalebe ṣubḥ-ı şām-ı dürūġ

3. **sirayet itdi:**-*di*
Gazel 518
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
3. Nā-tüvānlık o ḳadar itdi sirayet tene kim
4. Ḳalḳamaz ʿārıż-ı ḫubāna düşince nigehüm

4. **sirāyet itdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
9. Cihāna itdi sirāyet saʿādet ās̱ārı
10. İrişdi ʿāleme ṣaḫrā-yı ġaybdan imdād

sirāyet itmez:
1. **sirāyet itmez:**-*mez*
Gazel 861
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
7. İtmez ervāḥa sirāyet ʿileli ecsāmuñ
8. Ḥarf-i ʿilletle degüldür yine muʿtel maʿnā

sirāyet itmiş:
1. **sirāyet itmiş:**-*miş*
Gazel 664
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yayılmak.
9. Ol ḳadar mekr ü nifāḳ itmiş sirāyet ḫalka kim
10. Ḳorḳaram āmīziş itsün meclis-i tas̱vīr ile

2. **sirāyet itmiş:**-*miş*
Tarih 76
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
19. Pederle māderün saʿdi aña itmiş sirāyet kim
20. Felek terbīʿ-i saʿdeyn itdügi gün oldı zāyende

sirāyet itsüñ:
1. **sirāyet itsüñ:**-*süñ*
Tarih 123
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tesir etmek, yaygın duruma gelip etkisi altına almak.
7. Her umūrında muvaffaḳ eyleyüp Bārī Ḫudā
8. İtsüñ ās̱ārı sirāyet nāsa ḥüsn-i sīretüñ

sirāyet-i ḫulḳ-ı bahār-ḫīzinden:
1. **sirāyet-i ḫulḳ-ı bahār-ḫīzinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 7
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Bahar getiren güzel ahlakın sarması, kaplaması.
115. Olur sirāyet-i ḫulḳ-ı bahār-ḫīzinden
116. Binince raḫşına gül gül nişān-ı naʿl-i sütūr

sīr-çeşm:
1. **sīr-çeşm:**
Kaside 24
Mısra: **87**
Gözü, gönlü tok.
87. Sīr-çeşm oldılar ol mertebe kim itmezler
88. Beẕl-i gencīne-i Ḳārūnʾa tenezzül fuḳarā

2. **sīr-çeşm:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **74**
Gözü, gönlü tok.
73. Elinde keremle ʿalemdür ḳalem
74. Recā sīr-çeşm ārzū muġtenem

sīr-çeşm olsa:
1. **sīr-çeşm olsa:**-*sa*
Gazel 173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gözü, gönlü tok olmak.
3. Seyr iden lerziş-i pālūde-nümūn-ı bedenin
4. Sīr-çeşm olsa ne deñlü yine ṭāḳat mi ḳalur

sīr-çeşm-i niʿmet-i vaḥdet eyler:
1. **sīr-çeşm-i niʿmet-i vaḥdet eyler:**-*r*
Gazel 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) Birlik nimetlerine gözünü doyurmak.
3. Gelen mihmānın eyler sīr-çeşm-i niʿmet-i vaḥdet
4. Fenā ṣaḥnında ḫᵛān-ı mā-ḥażardur ḥalḳa-i tevḥīd

sīret:
1. **sīretedür:**-*e, -*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **198**
Bir kimsenin ahlâkı, seciyesi, karakteri, dışa akseden davranışı.
197. Ḳışrda yoḳ maġzdadur sırr-ı kār
198. Sīretedür ṣūrete yoḳ iʿtibār

sīr-i ḫᵛānı:
1. **sīr-i ḫᵛānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Doyuran sofra.
21. Şebān-rūz olmada imdād iḥsān-ı İlāhīʾden
22. Ekābirle aṣāġir sīr-i ḫᵛānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

sır-ı nigāha:
1. **sır-ı nigāha:**-*a*
Gazel 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bakışın gizemi.
1. Ne dem ki geşt-i gülistān kūy-ı yār olunur
2. Sır-ı nigāha gül-i ārzū nis̱ār olunur

siriş:
1. **sirişümdeki:**-*üm, -de, -ki*
Gazel 175
Mısra: **1**
Gözyaşı.
1. Ḥırmāna sirişümdeki pindār sebebdür
2. Maḳṣūda baña reh-zen olan ẕüll-i ṭalebdür

sirişk:
1. **sirişk:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Gözyaşı.
9. Sirişk o ser-keşi dil-nerm iderse ey Nābī
10. Deminde girye-i bī-iḫtiyār mümkindür

2. **sirişkümüzle:**-*ü, -müz, -le*
Gazel 253
Mısra: **6**
Gözyaşı.
5. Çerāġa māye-i gül-ḫand sūziş-i dildür
6. Sirişkümüzle hem-āġūşdur şetāretümüz

3. **sirişkle:**-*le*
Gazel 520
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Sirişkle ten-i zerrīni eyleyüp terṣīʿ
4. Ḫidīv-i memleket-i ʿaşḳa bir serīr idelüm

4. **sirişki:**-*i*
Gazel 788
Mısra: **8**
Gözyaşı.
7. O deñlü dīdede ḥayret ki dāmenüm bulamam
8. Sirişki rāh-ber-i semt-i dāmen itsem de

5. **sirişkden:**-*den*
Gazel 589
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Sirişkden müje-i ehl-i resm olur maḥrūm
6. Nüķūd gördügi yoḳdur ḳanāre-i taʿyīn

6. **sirişküñ:**-*üñ*
Gazel 322
Mısra: **11**
Gözyaşı.
11. Dāġ olmayıcaḳ dilde nedür ḥüsni sirişküñ
12. Cām olmayıcaḳ elde leb-i rūd gerekmez

sirişk-i ʿandelīb:
1. **sirişk-i ʿandelīb:**
Gazel 571
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bülbülün gözyaşları.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

sirişk-i ʿaşḳ:
1. **sirişk-i ʿaşḳ:**
Gazel 66
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aşkın gözyaşları.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

sirişk-i çeşmine:
1. **sirişk-i çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 303
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı.
5. Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ iʿtimād itme
6. Esāsında binānuñ reşḥ-i āb olsa metīn olmaz

sirişk-i dīde-i tāk:
1. **sirişk-i dīde-i tāk:**
Kaside 7
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Gök kubbeden akan gözyaşları.
51. Teḳāṭur eylemedükçe sirişk-i dīde-i tāk
52. Olur mı baġ-ı temennāda ḫūşe-i engūr

sirişk-i dīde-i taḳlīd:
1. **sirişk-i dīde-i taḳlīd:**
Gazel 817
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yalandan akan gözyaşları.
5. Sirişk-i dīde-i taḳlīd cūy-ı Nīl ise de
6. Olur gehī hedef-i tīr-i tīz-i istiġnā

sirişk-i dīde-i ter:
1. **sirişk-i dīde-i ter:**
Gazel 153
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaşlı gözlerden akan gözyaşları.
5. Gitdükçe ser-keş olmada ol serv-i bāġ-ı nāz
6. Gūyā sirişk-i dīde-i ter cūy-bārıdur

sirişk-i dīdemi:
1. **sirişk-i dīdemi:**-*m, -i*
Gazel 343
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı.
9. Sirişk-i dīdemi pā-māle teşne-lebdür o şūḫ
10. Ṭarīḳ-i pādan ider naḫl gibi defʿ-i ʿaṭaş

sirişk-i dil-nişīn:
1. **sirişk-i dil-nişīn:**
Gazel 84
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönülde yer tutan göyaşları.
5. Ten-i sīmīnüne ḫamyāze-rīz olmaġla āġūşum
6. Sirişk-i dil-nişīn āġūş-ı müjgānumla düşmendür

sirişk-i fürḳat-ı cānāna:
1. **sirişk-i fürḳat-ı cānāna:**-*a*
Gazel 584
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Sevgiliden ayrılığın gözyaşları.
19. Olmış sirişk-i fürḳat-ı cānāna nāvdān
20. Müjgān-ı nāzı nīze-zen-i ḳalb-i cān iken

sirişk-i germ:
1. **sirişk-i germ:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sıcak gözyaşları.
7. Ḳalur mı çirk ile ālūde cāme-i aʿmāl
8. Sirişk-i germ ile ṣābūn-ı iʿtizār o mıdur

sirişk-i ḥasreti:
1. **sirişk-i ḥasreti:**-*i*
Gazel 312
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Özlem gözyaşları.
15. Murād-ı dünyevī fevt itdüginden ehl-i dünyānuñ
16. Sirişk-i ḥasreti bed-reng u bū çirk-ābdan ḳalmaz

sirişk-i neyl-i reviş:
1. **sirişk-i neyl-i reviş:**
Gazel 832
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Murada erdiren akan gözyaşları.
13. Nemā-pezīr degül toḫm-ı ārzū Nābī
14. Sirişk-i neyl-i reviş bir ḳarāre gelmedi mi

sirişk-i niḳāb olur:
1. **sirişk-i niḳāb olur:**-*ur*
Gazel 356
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gözyaşının perde olması.
3. Olur müşāhede-i rūyına sirişk-i niḳāb
4. Ṭulūʿ-ı mihr deminde remed ne müşkil imiş

sirişk-i şuʿle-feşān:
1. **sirişk-i şuʿle-feşān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **312**
Kelime Tipi: -
Alev saçan gözyaşları.
311. Ḫ∨āceler giyse cāme-i dīvān
312. Beni ḳaplar sirişk-i şuʿle-feşān

sirişk-i tāk:
1. **sirişk-i tāk:**
Gazel 879
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Asmanın gözyaşları (Üzüm bağlamında).
3. Sirişk-i tāk ile giryāni-i mest iki şāhiddür
4. Şarāb-ı telḫ eger eylerse is̱bāt-ı neseb şimdi

sirişkümüz dökelüm:
1. **sirişkümüz dökelüm:**-*elüm*
Gazel 528
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı dökmek, ağlamak.
5. Sirişkümüz dökelüm aġladınca dildārı
6. Şarābı ġıbṭa-keş-i dīde-i pür-āb idelüm

sirişt:
1. **siriştümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 290
Mısra: **1**
Yaratılış, huy, mizaç.
1. Āb-ı niyāz u ḫāk-i rıżādur siriştümüz
2. Naḳş-ı ḥaṣīrdür ezelī ser-nüviştümüz

2. **siriştinde:**
Gazel 303
Mısra: **1**
Yaratılış, huy, mizaç.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

sirişte:
1. **sirişte:**
Gazel 282
Mısra: **15**
Yoğrulmuş, karıştırılmış.
15. Āb-ı şerm ile sirişte ḫāk-ı ḳaṣr-ı zātumuz
16. Cānib-i ʿevce teveccüh eylemez fevvāremüz

sirişte eylemiş:
1. **sirişte eylemiş:**-*miş*
Tarih 96
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Karıştırmak, yoğurmak.
3. Ser-ā-pāy envārdan eylemiş
4. Vücūd-ı şerīfin sirişte Ḫudāy

sirişte itmiş:
1. **sirişte itmiş:**-*miş*
Tarih 103
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Karıştırmak, yoğurmak.
21. Ḫuşūşān gevher-i pākīze-i ẕāt-ı hümāyūnuñ
22. Ser-ā-pā nūrdan itmiş sirişte Ṣāniʿ-i yek-tā

sirişte itseler:
1. **sirişte itseler:**-*se, -ler*
Gazel 325
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Karıştırmak, yoğurmak.
3. Ümīd-i nūş-ı meyle ḫāksār olmak güzel ammā
4. Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz

sirişte olmış:
1. **sirişte olmış:**-*mış*
Gazel 155
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yoğrulmak.
3. Her kim ʿazīz ṭutmaz ise tiz ẕelīl olur
4. Olmış sirişte ʿizzet ile mū-be-mūy-ı zer

sirişt-i laṭīfinde:
1. **sirişt-i laṭīfinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 16
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Hoş mizaç.
153. Cemʿ eylemiş sirişt-i laṭīfinde dest-i ṣunʿ
154. Ḥüsn-i ḫiṣāl ü ḥüsn-i edā ḥüsn-i ṣūreti

sirke vü mey:
1. **sirke vü mey:**
Gazel 695
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sirke ve şarap.
7. Yek bīḫden demīde olurken nihāl-i kerm
8. Düşāb ü ġūre sirke vü mey imtiyāzda

sirke-fürūş:
1. **sirke-fürūşa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **18**
Sirkeci, sirke satan.
17. Telḫ olur ẕāʾiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem
18. Olmasa sirke-fürūşa müteḳābil ḳannād

şırma:
1. **şırmadan:**-*dan*
Kıt'a 63
Mısra: **4**
Altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel.
3. Ṭurma yapmaḳda zerger-i taḳdīr
4. Ḫurde-i sīm şırmadan ḫātem

şırmalı:
1. **şırmalı:**
Kaside 21
Mısra: **6**
Üzerinde sırma bulunan, sırma ile süslenmiş, sırma ile işlenmiş.
5. Luṭf-ı żımnında sitem tertībinüñ hem-rengidür
6. Āteşe yaḳmaḳ duhānı şırmalı hemyān ile

sīr-nemek olur mıydı:
1. **sīr-nemek olur mıydı:**-*ur , -mı, -y, -dı*
Gazel 206
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Lezzetli ve kıvamında olmak.
15. Kebāb-ı vasl olur mıydı böyle sīr-nemek
16. Anı yapup pişürenler arada ṭatmasalar

sırr:
1. **sırra:**-*a*
Gazel 666
Mısra: **7**
Sır, gizli husus.
7. Sırra dāʾir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

2. **sırrın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **37**
Sır, gizli husus.
37. O şeb olduḳda sırrın itdi ʿıyān
38. Cünbiş-i gāhvāre-i imkān

3. **sırrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 479
Mısra: **13**
Sır, gizli husus.
13. Nābī ne bilür sırrını evkāt-ı ṣalatun
14. Her kim kʾidemez sille-i üstāda taḥammül

sırr u ḥikmeti:
1. **sırr u ḥikmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilinmeyen gizli sebepler.
67. Maʿlūmdur bu herkese vażıḥ ṭarīkdür
68. Lākin nühüfte vār daḫı çoḳ sırr u ḥikmeti

sırr-ı dili:
1. **sırr-ı dili:**-*i*
Gazel 612
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sırrı.
5. Sırr-ı dili eczā-yı beden derke ne ḳādir
6. Taḫṣīṣ-i mezāyāsını taʿmīm ne mümkin

sırr-ı ḥayāt:
1. **sırr-ı ḥayāt:**
Kaside 17
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yaşamın gizemi.
11. Lemʿa-i envārına dil-bestedür sırr-ı ḥayāt
12. Gerdiş-i ḫurşīd-i ʿālem-tābı ṣanma serseri

sırr-ı hestī:
1. **sırr-ı hestī:**
Kaside 5
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Varlığın sırrı.
19. Sırr-ı hestī gibi her bir eṡeri cāmiʿdür
20. Maʿnī-i ḫuşk u teri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

sırr-ı ḫudā:
1. **sırr-ı ḫudā:**
Tarih 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Allah'ın hikmeti II ilahî sır.
1. Sırr-ı Ḫudā muġīṡ-i verā ḳuṭb-ı evliyā
2. Sulṭān-ı sikkedār ü küleh-baḫş-ı maʿnevī

sırr-ı kār:
1. **sırr-ı kār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
İşin sırrı.
197. Ḳışrda yoḳ maġzdadur sırr-ı kār
198. Sīretedür ṣūrete yoḳ iʿtibār

sırr-ı ḳażā vü ḳaderin:
1. **sırr-ı ḳażā vü ḳaderin:**-*in*
Gazel 570
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Alınyazısı sırları.
13. Ser-be-ser menfaʿat-ı maḥżdur evzāʿ-ı Ḥakīm
14. Ṣāniʿüñ derke çalış sırr-ı ḳażā vü ḳaderin

sırr-ı kitāb-ı kevne:
1. **sırr-ı kitāb-ı kevne:***-e*
Gazel 190
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kainat kitabının sırrı.
13. Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan
14. Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür

sırr-ı laʿlüni:
1. **sırr-ı laʿlüni:***-ü, -n, -i*
Gazel 157
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) dudağının sırrı.
7. Ey tünd-ḫū neden bilelüm sırr-ı laʿlüni
8. Aḥkām-ı ġayb sormaġa remmālümüz mi var

sırr-ı mektūm:
1. **sırr-ı mektūm:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gizli sır.
11. Bir ebr-i sefīd līk merḳūm
12. Bir ḳaṭre-i feyż sırr-ı mektūm

sırr-ı mescūdī-i ādem:
1. **sırr-ı mescūdī-i ādem:**
Gazel 370
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
(Meleklerin) Hz. Ademe secde etmelerinin sırrı.
15. Sırr-ı mescūdī-i ādem nʾolduġın iẓhār ider
16. Cebhe-i paküñdeki nūr eyledükçe iltimāʿ

sırr-ı mestūr-i maʿnī-i levlāk:
1. **sırr-ı mestūr-i maʿnī-i levlāk:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
"Levlak" Manasının gizli sırrı ("Levlâke levlâke Lema halaktül-eflâk" Sen olmasaydın, sen olmasaydın, Ben âlemleri yaratmazdım hadisine atfen. Kaynak; Keşfü'l-Hafâ, 2/164, H. No: 2123).
15. Oldı ol şeb fürūġ-güster-i ḫāk
16. Sırr-ı mestūr-i maʿnī-i Levlāk

sırr-ı nühüftedür:
1. **sırr-ı nühüftedür:***-dür*
Gazel 587
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gizli sır.
7. Açma dehān-ı tengüñi ḥarf-i cefā ile
8. Sırr-ı nühüftedür ṣaḳın āvāzelenmesün

sırr-ı süveydādan:
1. **sırr-ı süveydādan:***-dan*
Gazel 50
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönüldeki siyah noktanın sırrı.
11. Noḳṭa her ṣūretde ḥarfe olduġın mebdeʾ bilen
12. Nʾolduġın idrāk ider sırr-ı süveydādan murād

sırr-ı umūr:
1. **sırr-ı umūr:**
Tarih 138
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
İşlerin püf noktası, vazifelerin sırrı.
51. Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr
52. Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

sırrı üzre sır:
1. **sırrı üzre sır:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
?.
145. Ol rūḥ-ı cihānuñ it ilāhī
146. Ḥıfẓuñ sırrı üzre sır penāhī

sırr-ı vaḥdetden:
1. **sırr-ı vaḥdetden:***-den*
Gazel 360
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın birlik sırrı.
5. Sırr-ı vaḥdetden ḫaberdār eyler ehl-i ḫᵛāhişi
6. Maʿnī-i tevḥīd-i Yezdāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

ṣīt:
1. **ṣīt:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çatırtı, patırtı; ün, şöhret.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

ṣīt u ṣadā:
1. **ṣīt u ṣadā:**
Tarih 82
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Ses ve seda; şöhret.
83. Āṣaf-ı ṣāf-ı dil ki ṣalmışdur
84. Merḥametle cihāna ṣīt u ṣadā

ṣīt ü ṣadā ṣaldı:
1. **ṣīt ü ṣadā ṣaldı:***-dı*
Tarih 82
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şöhreti ve avazı yayılmak.
129. Liʾllāhiʾl-ḥamd gördük ol demi kim
130. Şevketüñ ṣaldı dehre ṣīt ü ṣadā

ṣīt ü ṣadā-yı ʿaşḳa:
1. **ṣīt ü ṣadā-yı ʿaşḳa:**
Gazel 88
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşkın ses ve şöhreti.
9. Pest ü bülend birdür ṣīt ü ṣadā-yı ʿaşḳa
10. Nevbet-zen-i maḥabbet evc-i ḥiṣārı nʾeyler

ṣıṭabl-ı ḫaṣṣına:
1. **ṣıṭabl-ı ḫaṣṣına:***-ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Özel, hususi ahır.
83. O ṣāf-dil ki iderse tevāzuʿından ider
84. Ṣıṭabl-ı ḫaṣṣına Efrāsyābı mīr-āḫūr

sitānbul:
1. **sitānbul:**
Kaside 22
Mısra: **30**
İstanbul şehri.
29. ʿAceb ki lālesinüñ dağı yoḳ derūnında
30. Sitānbul olsa nʾola dāġdār-ı Maġnīsā

2. **sitanbulʾda:***-da*
Tarih 126
Mısra: **9**
İstanbul şehri.
9. Hem Sitanbulʾda Emīn menzilin otuz beş kez
10. Giçüp itdi ṭaşını zīver-i rūy-ı ṣaḥrā

sitāre:
1. **sitāreyi:***-yi*
Gazel 37
Mısra: **9**
Yıldız, necm.
9. Ḳosun sitāreyi Nābī müneccim ādem ise
10. Meʾāl-i aḥsen-i taḳvīmi itsün istiḫrāc

2. **sitārelerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 439
Mısra: **12**
Yıldız, necm.
11. Mülūk öniñde olur maḥv-ı ser-keşān-ı cihān
12. Ḥużūr-ı mihrde gör ḥālini sitārelerüñ

3. **sitāre:**
Gazel 831
Mısra: **1**
Yıldız, necm.
1. Degül felekde dıraḫşān olan sitāre gibi
2. Olur ġubār-ı fenā riḫte şerāre gibi

4. **sitāre:**
Kaside 11
Mısra: **115**
Yıldız, necm.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Nisār ider ser-i endīşem üzre dürr-i ḫoş-āb

5. **sitāre:**
Gazel 709
Mısra: **4**
Yıldız (Kötü şans bağlamında).
3. Ḥuṣūl-i kāma irādet taʿalluḳ itmeyicek
4. Cidāldan ne çıḳar baḫt ile sitāre ile

sitāregān:

1. **sitāregān:**
Gazel 846
Mısra: **7**
Yıldızlar.
7. İtdi sitāregān ile hem taḫta-i şümār
8. Evc-i hevāda sikke-i naḳd-i ḫızānemi

sitāre-sūhte:
1. **sitāre-sūhteyüm:**-*yüm*
Gazel 237
Mısra: **2**
Yıldızı sönmüş, şanssız.
1. Göster ruḫuñda ḫālüñi kim maṭlabum budur
2. Ben bir sitāre-sūhteyüm kevkebüm budur

sitāre-şumār olurum:
1. **sitāre-şumār olurum:**-*ur, -um*
Kaside 10
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Yıldız sayan olmak (Geceleri yatamamak bağlmaında).
81. Görüp elinde ilüñ nuḳreler taḥassür ile
82. Gözümden eşk aḳıdup olurum sitāre-şumār

sitāyiş:
1. **sitāyişi:**-*i*
Gazel 385
Mısra: **1**
Övme veya övgü.
1. O kimse kim ṣuver-i ʿāleme sitāyişi yoḳ
2. Muṣavvirüñ hünerin derke çeşm-i dānişi yoḳ

2. **sitāyişe:**-*e*
Gazel 733
Mısra: **2**
Övme veya övgü.
1. Meftūn iken bu deñlü tabīʿat nümāyişe
2. Dil-dāde olmamak nice mümkin sitāyişe

sitem:
1. **sitem:**
Gazel 279
Mısra: **2**
Zulüm, eza, cefa.
1. Ḫayālinden gelür ġam ḫāṭıra cānāneden gelmez
2. Sitem hep āşinālardan gelür bigāneden gelmez

2. **siteminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 116
Mısra: **5**
Zulüm, eza, cefa.
5. Dil-siyehdür siteminden kim olurdı āzād
6. Nergis-i ẓālimi ṣad şükr ki bīmārcadur

3. **sitem:**
Gazel 162
Mısra: **2**
Zulüm, eza, cefa.
1. Ġażab-ālūde kerem ḫublaruñ meşrebidür
2. Ḫande-āmīz sitem tāzelerün meẕhebidür

4. **sitemüñ:**-*üñ*
Gazel 324
Mısra: **1**
Zulüm, eza, cefa.
1. Ey cefā-cū sitemüñ deñlü degüldür gilemüz
2. Gile-rīz olsa ser-ā-pā dehen-i silsilemüz

5. **sitem:**
Gazel 444
Mısra: **3**
Zulüm, eza, cefa.
3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaḫmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

6. **sitem:**
Gazel 481
Mısra: **10**
Zulüm, eza, cefa.
9. Müşkil teġāfül itmesidür ol sitemgerüñ
10. Yoḫsa ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle sitem degül

7. **sitemüñ:**-*üñ*
Gazel 505
Mısra: **2**
Zulüm, eza, cefa.
2. Vefā ile sitemüñ farḳın iltizām idemem
1. Temīz-i reng-i gül ü ḫāra ihtimām idemem

8. **sitemle:**-*le*
Gazel 722
Mısra: **6**
Zulüm, eza, cefa.
5. İder mi gūş-zed-i raġbet-i ārzūmendān
6. O nāmeyi ki sitemle meʾāli mālī ola

9. **siteminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 772
Mısra: **7**
Zulüm, eza, cefa.
7. Şekve itsem siteminden daḫı efzūn eyler
8. Yadigār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

10. **siteminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 777
Mısra: **7**
Zulüm, eza, cefa.
7. Siteminden gilemend olmaz idüm neyleyüm āh
8. Āşnā olmasa her gördügi bigāne ile

11. **sitem:**
Gazel 807
Mısra: **14**
Zulüm, eza, cefa.
13. Ne nevāzişlerüni gördi ne ḥüsn-i naẓaruñ
14. Bu sitem Nābīʾye ey şūḫ nenüñ żımnında

12. **sitemi:**-*i*
Gazel 865
Mısra: **2**
Zulüm, eza, cefa.
1. O meh-i nevüñ ki ḥüsni bu ḳadar füzūnter oldı
2. Sitemi ḫilāf-ı meʾmūl kereminden eks̱er oldı

13. **sitemden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **12**
Zulüm, eza, cefa.
11. Cefādan eyledi tevbe sipihr-i kīne-güẕār
12. Sitemden oldı peşīmān zamāne-i maġrūr

14. **siteminden:**-*i, -n, -den*
Kaside 12
Mısra: **27**
Zulüm, eza, cefa.
27. Kimse āzāde degüldür siteminden çerḫüñ
28. Hālesin māh-ı şeb-ārāya ider ḥalḳa-i dām

15. **sitem:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Zulüm, eza, cefa.
5. Luṭf-ı żımnında sitem tertībinüñ hem-rengidür
6. Āteşe yaḳmaḳ duhānı ṣırmalı hemyān ile

16. **sitem:**
Tarih 6
Mısra: **10**
Zulüm, eza, cefa.
9. Bu hünerlerle yine çerḫ-i denī
10. İtmiş idi sitem ile taʿcīz

17. **sitemdür:**-*dür*
Tarih 16
Mısra: **58**
Zulüm, eza, cefa.
57. Saña ḳalmışdur el-ḥaḳ ʿadl ü dāde şīme-i inṣāf
58. Sitemdür saña bu ʿālemde itmek himmetüñ icrā

18. **sitem:**
Tarih 92
Mısra: **52**
Zulüm, eza, cefa.
51. Ṣadre teşrīf ideli sāye-i inṣāfında
52. Zālimīn buldı cezā oldı sitem nā-peydā

19. **sitem:**
Gazel 243
Mısra: **1**
Zulüm, eza, cefa.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ḫubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

20. **sitemüñ:**-*üñ*
Gazel 460
Mısra: **18**
Zulüm, eza, cefa.
17. Kisve-i zehrde tiryāḳı ider çihre-nümā
18. Nābiyā ʿöẕre gelen ʿākibetinde sitemüñ

sitem eyler:

1. **sitem eyler:**-*r*
Gazel 35
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Zulmetmek, eziyet çektirmek.
13. Ehl-i hevesle ẓāhir olur farḳı ʿāşıḳuñ
14. Ṣanmañ o şūḫı ʿāşıḳa eyler sitem ʿabes̱

sitem görinse:
1. **sitem görinse:**-*in, -se*
Gazel 149
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zulme maruz kalmak.
9. Bigāne āşināya teḳadüm muḥāl idi
10. Bigāneden görinse sitem āşinā ḳadar

sitem iderdi:
1. **sitem iderdi:**-*er, -di*
Gazel 293
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etmek, zulmetmek.
9. Nabī iderdi o da hezārān sitem bize
10. Bulsa teḫallüf itmege ḳudret naṣībümüz

sitem itmekde:
1. **sitem itmekde:**-*mek, -de*
Gazel 231
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet ve zulüm etmek.
5. İtmekde o bed-kīş sitem ʿāşıḳ-ı zāre
6. Zuʿmınca ḳıyāmetde de mesʾūl degüldür

sitem ü cevri:
1. **sitem ü cevri:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet ve cefâ.
79. Mez̠hebinde saña eyler sitem ü cevri ḥelāl
80. Şevḳ-i ḫıdmetle iden dīdesine ḫ˅ābı ḥarām

sitemger:
1. **sitemger:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Zalim, haksızlık eden.
3. Dūşīne neydi bilmem meclisde ey sitemger
4. Aġyār-ı nā-sezāya ol mihribānlıcuḳlar

2. **sitemgerüñ:**-*üñ*
Gazel 474
Mısra: **8**
Zalim, haksızlık eden.
7. Feryād-ı ṭubı dūd-ı derūnından añla kim
8. Encām-ı ḥāli āh u fiġāndur sitemgerüñ

3. **sitemgerüñ:**-*üñ*
Gazel 481
Mısra: **9**
Zalim, haksızlık eden.
9. Müşkil teġāfül itmesidür ol sitemgerüñ
10. Yoḫsa ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle sitem degül

sitemgerlig:
1. **sitemgerlige:**-*e*
Gazel 456
Mısra: **13**
Zulümkarlık.
13. Ol şūḫ yine itdi sitemgerlige āġāz
14. Allāh ola ey Nābī-i bī-çāre muʿīnüñ

sitemgerlik:
1. **sitemgerlik:**
Gazel 261
Mısra: **16**
Sitem etme, zulmetme.
15. Gālib gelür mülāyemet-i ṭabʿ-ı baʿżınuñ
16. Yoḫsa güzel mi var ki sitemgerlik istemez

sitem-i pençe-i nāzın:
1. **sitem-i pençe-i nāzın:**-*ın*
Gazel 411
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İşve pençesinin zulmü.
1. Sitem-i pençe-i nāzın bize ʿānānemüzüñ
2. Dehen-i çāki ider fāş girībānumuzuñ

sitem-i rüzgārdan:
1. **sitem-i rüzgārdan:**-*dan*
Gazel 855
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Devrin zulmü.
11. Bir bir sayılmada sitem-i rüzgārdan
12. Mānend-i mirvaḥa tenümüñ üstüḫ˅ānları

2. **sitem-i rüzgārdan:**-*dan*
Gazel 855
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Devrin zulmü.
11. Bir bir sayılmada sitem-i rüzgārdan
12. Mānend-i mirvaḥa tenümüñ üstüḫ˅ānları

sitem-i şuḫ-ı ser-keşümdendür:
1. **sitem-i şuḫ-ı ser-keşümdendür:**-*üm, -den, -dür, -*
Gazel 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İnatçı sevgilinin zulmü.
1. Şikāyetüm sitem-i şuḫ-ı ser-keşümdendür
2. Zuhūr-ı dūd-ı derūnum hep āteşümdendür

sitem-i tāze:
1. **sitem-i tāze:**
Gazel 211
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yeni bir zulüm.
1. Niyyetüñ eyledügüñ vaʿde-i incāza mıdur
2. Yoḫsa ḳaṣdun dil-i zāre sitem-i tāze midür

2. **sitem-i tāze:**
Gazel 211
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yeni bir zulüm.
1. Niyyetüñ eyledügüñ vaʿde-i incāza mıdur
2. Yoḫsa ḳaṣdun dil-i zāre sitem-i tāze midür

sitem-i yārdan:
1. **sitem-i yārdan:**-*dan*
Gazel 624
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin zulmü, cevri.
1. Ey dil sitem-i yārdan āzād olamazsın
2. Mādām ki saña dil dinilür şād olamazsın

sitemin iderler:
1. **sitemin iderler:**-*er, -ler*
Gazel 775
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etmek, zulmetmek.
13. İderler sitemin hubāna darb-ı sikke-i teslīm
14. Görenler ḳīl ü ḳālin kes̱retin esmer ḫusūsında

sitemkār:
1. **sitemkār:**
Gazel 72
Mısra: **2**
Eziyet, cefa ve zulüm eden.
1. Ḥiṣṣeme ḳanda ki bir dilber-i meh-pāre çıḳar
2. Ṭāliʿümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıḳar

2. **sitemkārlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 420
Mısra: **1**
Eziyet, cefa ve zulüm eden.
1. Olma dil-dāde-i gülḫandi sitemkārlaruñ
2. Zūdter zāʾil olur şevḳi heveskārlaruñ

3. **sitemkāra:** -*a*
Gazel 622
Mısra: **6**
Eziyet, cefa ve zulüm eden.
5. Vire naḫl-i emelüñ mīve-i eşk-i ḥırmān
6. Bir sitemkāra niyāz itmege muʿtād olasın

4. **sitemkārcadur:**-*dur*
Gazel 116
Mısra: **10**
Zalimce, insafsızca.
9. Yine gerdan olacaḳ gerd-i ser-i ḫalḳa odur
10. Nābīyā ṭabʿ-ı felek gerçi sitemkārcadur

sitemkār olanlaruñ:

1. **sitemkār olanlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 427
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zalim olan.
3. Ẓilletdedür ḳarārı eger saġ olursa da
4. Kütāh olur ḥayātı sitemkār olanlaruñ

sitem-keş:
1. **sitem-keşānuñ:***-uñ*
Gazel 865
Mısra: **15**
Eziyet çekenler.
15. Bu ḳadar sitem-keşānuñ es̱er itmez inkisārı
16. ʿAcebā o ġırra-i nāz ne duʿāya maẓhār oldı

sitem-keşīde:
1. **sitem-keşīdelere:***-ler, -e*
Gazel 99
Mısra: **16**
Cevr ü cefa çeken.
15. Muẓaffer olmayıcaḳ intiḳāma ey Nābī
16. Sitem-keşīdelere tesliyet müfīd midür

ṣīt-i cemāli:
1. **ṣīt-i cemāli:***-i*
Gazel 840
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin namı, şöhreti.
1. İtdi o meh-i kefşgerün ṣīt-i cemāli
2. Endāḫte bām-ı feleġe kefş-i hilāli

ṣīt-i iḳbāli:
1. **ṣīt-i iḳbāli:***-i*
Kaside 13
Mısra: **240**
Kelime Tipi: -
Talihinin şöhreti.
239. Naġme-i ṣūr ẓuhūr eyleyecek demlere dek
240. Ṣīt-i iḳbāli ola zīver-i gūş-ı eyyām

sitīz eylerse:
1. **sitīz eylerse:***-r, -se*
Gazel 723
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tartışmak, kavga etmek, dövüşmek.
2. Cephesin çīn-i sitemle mevc-ḫīz eylerse de
1. Nā-ümīd olmam viṣālinden sitīz eylerse de

sittīn:
1. **sittīne:***-e*
Tarih 79
Mısra: **9**
Altmış.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḫükmi anuñ
10. Her teraḳḳī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

sittīn irişdi:
1. **sittīn irişdi:***-di*
Gazel 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ömrün seneleri altmışa varmak II Yaşamın sonuna yaklaşmak.
1. Sittīn irişdi ey dil inābet zamānıdur
2. Ser-germī-i hevādan ifākat zamānıdur

sivā:
1. **sivādan:***-dan*
Gazel 29
Mısra: **7**
Özge, başka, gayri anlamında olup daha çok mâ-sivâ (Allah'tan başka bütün varlıklar) şeklinde kullanılır.
7. Ayīne-i idrāküñi ṣāf eyle sivādan
8. Mihmān mı gelür ḫāne-i nā-pāke ḥicāb it

s̱iyāb-ı seferin:
1. **s̱iyāb-ı seferin:***-in*
Gazel 570
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sefer elbisesi.
1. Nāme müştāḳlaruñ virmede çün kim ḫaberin
2. Değer aṭlāsdan iderlerse s̱iyāb-ı seferin

ṣıyaġ-ı cemʿi:
1. **ṣıyaġ-ı cemʿi:***-i*
Kaside 2
Mısra: **275**
Kelime Tipi: -
Çoğul kipleri.
275. Seyyiʾātum ṣıyaġ-ı cemʿi idüp istīʿāb
276. Ḥasenem ṣīġasınuñ sehmine ḳaldı efrād

siyāh:
1. **siyāh:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **395**
Kötü, iyi olmayan.
395. Rūzgārum siyāh u baḫtum dūn
396. Ṭāliʿüm tire ḫāṭırum maḥzūn

2. **siyāh:**
Gazel 784
Mısra: **6**
Kara, siyah II Kötü.
5. Sevdā-yı şiʿre düşdi heves līk şāʿirüñ
6. Ben bilmedüm ki baḫtı bu deñlü siyāh ola

siyāh eylemedük:
1. **siyāh eylemedük:***-me, -dük*
Gazel 408
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Karalamak, yazmak.
9. Zīr-i taʿbīrdedür āb-ı bayāt-ı maʿnā
10. Nābiyā yoḳ yire evrāḳı siyāh eylemedük

siyāh iderek:
1. **siyāh iderek:***-erek*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **320**
Kelime Tipi: -
Karartmak (Ah feryadının kara dumanlar gibi semaya yükselmesi bağlamında).
319. Dem-be-dem ḥasret ile āh iderek
320. Ḳubbe-i ʿālemi siyāh iderek

siyāh itmege:
1. **siyāh itmege:***-e*
Gazel 272
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Karalamak, yazmak.
13. Nābī o peri itmeyicek nāmene raġbet
14. Ruhsāre-i evrāḳı siyāh itmege deġmez

siyah itmeyem:
1. **siyah itmeyem:***-me, -y, -em*
Gazel 519
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Karalamak, yazmak.
7. Çıḳmaz beyāẓa maʿnī-i ḫalvet-nişīn-i ġayb
8. Ruḫsāre-i ḥurūfı siyah itmeyem disem

siyāh nāmelerüñ:
1. **siyāh nāmelerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 725
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Günahkâr, bîçare, zavallı.
1. Siyāh nāmelerüñ şermine yiter bu güvāh
2. Ki faṣ sürer yire yüz olduġınca rūyı siyāh

siyāh olduġınca:
1. **siyāh olduġınca:***-du, -ġı, -nca*
Gazel 725
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Siyahlaşmak, kararmak.
1. Siyāh nāmelerüñ şermine yiter bu güvāh
2. Ki faṣ sürer yire yüz olduġınca rūyı siyāh

siyah olmış:
1. **siyah olmış:***-mış*
Gazel 338
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kararmak.
1. Riyādan rūy-ı ṭāʿat şimdi bir gūne siyah olmış
2. Ki ʿiṣyān ü ʿamel hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış

siyāh olur:
1. **siyāh olur:***-ur*
Gazel 546
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kararmak.
5. ʿUluvv-ı mertebe-i ḫāki gör ki ḫātır-ı çerḫ
6. Siyāh olur ne zamān kesse ḫākdan naẓarın

siyāh şuḳḳaların açdı:
1. **siyāh şuḳḳaların açdı:***-dı*
Gazel 544
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Siyah bayraklarını açmak

(Yağmacı, korsan bayrağı bağlamında).
3. Sipāh-ı şevḳini yaġmaya ʿāşıḳ-ı zāruñ
4. Siyāh şuḳḳaların açdı yine rāyet-i ḥüsn

siyāh ü sefid:
1. **siyāh ü sefid:**
Gazel 428
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Siyah ve beyaz.
7. Bī-ṣubḥgeh siyāh ü sefid olmaz aşikār
8. Naḳş ü hüner nühüfte ḳalur imtiḥāna dek

siyāhdil:
1. **siyāhdillere:***-ler, -e*
Gazel 718
Mısra: **3**
Gönlü kara, kötü kalpli.
3. Siyāhdillere mānend-i şeb virür gerdūn
4. Tırāşe-i meh-i ʿālem-fürūzdan tūşe

siyāh-ı mihre:
1. **siyāh-ı mihre:***-e*
Gazel 773
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güneş karası, gölgesi.
3. Eyler beyāż nāme-i ʿiṣyānı nūr-ı ʿafv
4. Ḳalmaz siyāh-ı mihre muḳābil cebīn-i māh

siyāhī-i şeb-i yeldāyı:
1. **siyāhī-i şeb-i yeldāyı:***-y, -ı*
Kaside 14
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
En uzun gecenin siyahlığı, karalığı.
123. Nice ḫıtāma irer rūz-nāme-i vaṣfuñ
124. Siyāhī-i şeb-i yeldāyı itseler de midād

siyāhkāri-i hicrānı:
1. **siyāhkāri-i hicrānı:***-ı*
Gazel 656
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılığın kötü işleri, günahı.
3. Ey mīl-i sürme gözlerin öp benden ol mehüñ
4. ʿArż it siyāhkāri-i hicrānı mū-be-mū

siyāh-rū:
1. **siyāh-rūyluġa:***-a*
Gazel 561
Mısra: **3**
Kara yüzlülük, utanmazlık.
3. Siyāh-rūyluġa meylinüñ şeʿāmetidür
4. Bu gūne dāmen-i evrāḳa rūy-māl-i nigīn

siyāh-rūy:
1. **siyāh-rūy:**
Kaside 3
Mısra: **67**
Yüzü kara.
67. Siyāh-rūy güneh-kār Nābī-i bed-kār
68. İder ümīd-i ʾaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

siyāh-rūylıġ:
1. **siyāh-rūylıġa:***-a*
Gazel 694
Mısra: **3**
Kara yüzlülük (Kağıdı karalamak, yazmak bağlamında).
3. Ṭurmaz siyāh-rūylıġa yine meşḳ ider
4. Bī-çāre ḫāmenüñ bir ayaġı çuḳurda

siyāḳ:
1. **siyāḳ:**
Gazel 755
Mısra: **4**
Şekil, biçim.
3. Ser-ā-pāy-ı cihān bāzīçe-i dest-i teḳābüldür
4. Ḳarār itmek ne mümkin ḥāl-i ʾālem bir siyāḳ üzre

siyāḳ ü sibāḳdan:
1. **siyāḳ ü sibāḳdan:***-dan*
Gazel 595
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sözdeki uygunluk ve tutarlılık.
3. Taṣrīḥ eylemezse de maḳṣūdın ehl-i derd
4. Maʿlūmdur meʾāli siyāḳ ü sibāḳdan

siyākat-ı defter:
1. **siyākat-ı defter:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Defterdeki siyakat yazısı (Siyakat; çoğunlukla malî konulardaki yazışmalarda kullanılan ince bir yazı türü).
161. Lālede naḳş-ı ebrū-yi ḫoşter
162. Oldı gūyā siyākat-ı defter

siyāk-ı resm-i beled:
1. **siyāk-ı resm-i beled:**
Gazel 159
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Beled (ülke, şehir) yazısının şekli.
7. Rüsüm-ı āmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān
8. Siyāk-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur

ṣıyām-ı dürūġ:
1. **ṣıyām-ı dürūġ:**
Gazel 378
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yalan orucu.
11. O deñlü teşne iken rūzedār-ı taḥḳīḳa
12. Virür mi şu dem-i iftārda ṣıyām-ı dürūġ

ṣıyānet:
1. **ṣıyānet:**
Kaside 7
Mısra: **179**
Koruma, himaye veya muhafaza.
179. Vücūd-ı pāküñi ekdārdan ṣıyānet içün
180. İder felekde melekler taṣadduḳāt-ı nüẕūr

ṣiyānet-i ṣunʿ-ı ḥakīmʾdür:
1. **ṣiyānet-i ṣunʿ-ı ḥakīmʾdür:***-dür*
Gazel 140
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hikmetle yaratan Allah'ın sanatının koruması.
5. Nāçīzden ṣiyānet-i ṣunʿ-ı Ḥakīmʾdür
6. Dest-i tehiyle ḳalduġı ṣāḥib-kemāller

siyāset-kede-i hāvende:
1. **siyāset-kede-i hāvende:***-de*
Gazel 805
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İçinde siyaset yapılan havan.
3. Leẕẕet-i būse-i çeşmüñle ferāmūş itmiş
4. Yidügin sürme siyāset-kede-i hāvende

siyeh:
1. **siyeh:**
Gazel 309
Mısra: **9**
Siyah.
9. Tār-ı mūyı çıḳarur gāh siyeh gāh sefīd
10. Mühre-bāz-ı felegün melʿabesidür tenümüz

2. **siyeh:**
Gazel 513
Mısra: **13**
Siyah, kara.
13. Bir siyeh mūzeli sūdāger-i baḥr ü berdür
14. Saḫtdür ḳādime-i sāhire-peymāy-ı ḳalem

3. **siyeh:**
Gazel 693
Mısra: **8**
Siyah, kara.
7. Bu piç ü tāba düşerse ʿaceb midür mektūb
8. Siyeh midād dökilmiş beyāż-ı sādesine

4. **siyeh:**
Gazel 780
Mısra: **11**
Siyah, kara.
11. Döndüm ḫamīde-ḳadd ü siyeh ser-nüvişt ile
12. Mecmūʿā-i ġamuñ varaḳ-ı intiḫābını

5. **siyeh:**
Kaside 17
Mısra: **2**
Siyah, kara.
1. Çekmesün mi dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri
2. Yoḳ siyeh ferrāceli dūşīze-i nāzikteri

6. **siyeh:**
Kıt'a 15

Mısra: **4**
Siyah, kara.
3. ʿAynıdur .... mū-tāb-ı siyah laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

7. **siyeh:**
Kıt'a 105
Mısra: **4**
Siyah, kara.
3. ʿAynıdur …… mū-tāb-ı siyāh laʿli
4. Seri üstinde siyeh dāʾire-i perçeminüñ

siyeh ider:
1. **siyeh ider:***-er*
Gazel 274
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Karartmak.
5. ʿĀşıḳuñ ṣubḥın ider şām-ı ġarībāndan siyeh
6. İtmedin ṭarf-ı bināgūşa ser-i perçem henüz

siyeh-baht:
1. **siyeh-baẖt:**
Gazel 683
Mısra: **4**
Kara bahtlı.
3. Niceler kesb-i günāh eyleyecek lafẓ sorar
4. Bulunur nice siyeh-baẖt mürekkeblerde

siyeh-çāl-i belā:
1. **siyeh-çāl-i belā:**
Kaside 2
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **-**
Karanlık bela kuyusu.
155. Düşmen-i dīnine āfāḳ siyeh-çāl-i belā
156. Tābiʿ-i şerʿine nüh-ṭaḳ mutīʿ u münḳād

siyeh-cāme-i mātem:
1. **siyeh-cāme-i mātem:**
Kaside 2
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **-**
Matemin kara elbisesi.
159. Hicretinden berü gözden döküp eşk-i zemzem
160. Kaʿbeye oldı siyeh-cāme-i mātem muʿtād

siyeh-dil:
1. **siyeh-dil:**
Gazel 397
Mısra: **6**
Kötü kalpli, günahkar.
5. Eyleme ṭāliʿden evzāʿ-ı mülāyete ümīd
6. Ol siyeh-dil kāfirüñ īmāna istiʿdādı yoḳ

siyeh-dillik:
1. **siyeh-dillik:**
Gazel 90
Mısra: **11**
Kötü kalplilik.
11. Siyeh-dillik müʾeddī-i ġurūr olmaġla devr eyler

12. Miyān-ı dest-i lebde kefş-i sīmīn üzre fincānlar

siyeh-ı dil:
1. **siyeh-ı dil:**
Tarih 135
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kara kalpli.
13. Budur nāmūs u ʿırż-ı salṭanat kim bildüre ḥaddin
14. Bed-hūy u siyeh-ı dil naḳż-ı ʿahd üzre ʾinād itdi

siyeh-i resmi:
1. **siyeh-i resmi:***-i*
Tarih 138
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Görünümün siyahlığı.
25. Sürẖī-i naḳşı peyām-āver-i rūy-ı ẖūbān
26. Siyeh-i resmi nümāyende-i zülf-i müşgīn

siyeh-i sūde-i çeşmin:
1. **siyeh-i sūde-i çeşmin:***-i, -n*
Kıt'a 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Göze sürülmüş karalık, sürme.
11. Erbāb-ı niyāzun siyeh-i sūde-i çeşmin
12. Aġūş-ı devātunda midād eylesün Allāh

siyehkār:
1. **siyehkārum:***-um*
Gazel 659
Mısra: **5**
Günah işlemiş, suçlu.
5. Günehkārum sefehkārum siyehkārum tebehkārum
6. Beni redd itme ferdā-yı ḳıyāmet yā Resūlaʾllāh

siyeh-mest:
1. **siyeh-mestüñ:***-üñ*
Gazel 639
Mısra: **5**
Körkütük sarhoş.
5. Ḫayāl-i çeşm-i siyāh ile ol siyeh-mestüñ
6. Nedür derūnumuzun farḳı sürmedānlardan

siyeh-mest ü ser-girān olsa:
1. **siyeh-mest ü ser-girān olsa:***-sa*
Gazel 647
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Körkütük sarhoş olmak.
9. Nābī ne deñlü olsa siyeh-mest ü ser-girān
10. Elden ḳomaz ḳalem yine şevḳ ü şeṭāretin

siyeh-perde-i ẓulmet:
1. **siyeh-perde-i ẓulmet:**
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Siyah karanlık perdesi.
1. ʿĀlemden idüp refʿ siyeh-perde-i ẓulmet
2. Ḫurşīd gibi menziline eyledi ʿavdet

siyeh-rū:
1. **siyeh-rū:**
Gazel 795
Mısra: **9**
Yüzü kara, günahkar.
9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ẖāme raḳībāsā
10. Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

2. **siyeh-rū:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Yüzü kara; günahkar, suçlu.
5. Seri şikeste siyeh-rū vü ser-nigūn olsun
6. Olan miṡāl-i ḳalem kec-derūn ü rāst-nümā

ṣıyt u ṣada ḳalmadı:
1. **ṣıyt u ṣada ḳalmadı:**
Gazel 617
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ses seda kesildi.
15. Şehr-i bedende ṣıyt u ṣada ḳalmadı henüz
16. Bāzār-ı ārzūda geçilmez ziḥāmdan

ṣıyt u ṣadādur:
1. **ṣıyt u ṣadādur:***-dur*
Gazel 63
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ses seda.
9. Cümle eczā-yi cihan ʿāşıḳ-ı yek-dīger iken
10. Gül ü bülbül diyü bir ṣıyt u ṣadādur ki gider

siyü:
1. **siyümdür:***-m, -dür*
Gazel 286
Mısra: **2**
Etek.
1. Terk itmiş āşiyānını murġ-ı ḥużūrumuz
2. ʿAnḳā vü sīmyāya siyümdür sürūrümüz

siyüm:
1. **siyüm:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Üçüncü.
29. Nesẖ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyẖ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

siyyemā:
1. **siyyemā:**
Tarih 42
Mısra: **41**
Özellikle, husûsiyle, bâhusus.
41. Siyyemā ṭarḥın eylemiş taḥrīr
42. Ḳalem-i siḥrkār ile üstād

ṣohbet:
1. **ṣoḥbetümüz:***-ü, -müz*
Gazel 260
Mısra: **9**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça,

arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
9. Bezm-i bihişte ṣoḥbetümüz neşʾe-baḫş iken
10. Āvāre bülbülān gibi mehcūrlardanuz

2. **ṣoḥbet:**
Gazel 675
Mısra: **4**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
3. Ey māh-pāre kimdür olan sedd-i rāh-ı vaṣl
4. Ṣoḥbet senüñle rūz-ı ezelden nasīb ise

3. **ṣohbetüñ:***-üñ*
Gazel 868
Mısra: **4**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
3. Sen de inṣāf id e ey āfet-i bīgāne-nevāz
4. Ġayr ile ṣohbetüñ insāna elem gelmez mi

4. **ṣohbetüñden:***-üñ, -den*
Kıt'a 59
Mısra: **1**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
1. Ṣohbetüñden senüñ ey āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl
2. Oldı ḥırmāna sebeb vāhime-i istis̱ḳāl

5. **ṣoḥbeti:***-i*
Gazel 80
Mısra: **12**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
11. Çoḳ mı süḫan-ı Nābīye bu neşve-i teʾs̱īr
12. Rindān-ı ḫārābat ile çoḳ ṣoḥbeti vardur

6. **ṣoḥbet:**
Gazel 180
Mısra: **2**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevḳi ʾāfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

7. **ṣohbetüne:***-ü, -n, -e*
Gazel 393
Mısra: **2**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
1. Bir kerre iltifatuñ ile ḫurrem olmaduḳ
2. Bigāne deñlü ṣohbetüne maḥrem olmaduḳ

8. **ṣoḥbetinden:***-i, -n, -den*
Gazel 506
Mısra: **9**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
9. Beni ebnā-yı dehrüñ ṣoḥbetinden itdi müstaġnī
10. Dil-i ġam-ḫ∨ār dirler Nābiyā bir hem-nişīn buldum

9. **ṣoḥbet:**
Gazel 759
Mısra: **10**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
9. Mizāc-ı ülfeti ifsād ider hem-vāre germiyyet
10. Bürūdet gāh gāhī şarṭ durur ṣoḥbet ḫilālinde

10. **ṣoḥbet:**
Gazel 880
Mısra: **1**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
2. Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı

ṣoḥbete gelüp:
1. **ṣoḥbete gelüp:***-üp*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Sohbete gelmek.
75. Ṣubḥ namāzında gelüp ṣoḥbete
76. Nīm-şebān varur idi rāḥata

ṣoḥbeti eylerken:
1. **ṣoḥbeti eylerken:***-r, -ken*
Kaside 16
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Karşılıklı konuşmak.
43. Gāhī ocaḳ başında gehī bāġzārda
44. Eylerken ehl-i dāniş ü ʿilm ile ṣoḥbeti

ṣoḥbet-i resmī:
1. **ṣoḥbet-i resmī:**
Gazel 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Samimiyetten uzak sohbet.
3. İder īrās̱-ı vaḥşet ḥubb-ı ʿalī ṣoḥbet-i resmī
4. Nemek-sāy-ı kebāb-ı üns ü ülfetler ẓarāfetler

ṣohbet-i sevdā-fizāy-ı nābīʾden:
1. **ṣohbet-i sevdā-fizāy-ı nābīʾden:***-den*
Gazel 668
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Nabi'nin sevgi saçan sohbeti.
9. Dimaġa ṣohbet-i sevdā-fizāy-ı Nābīʾden
10. Kelāl geldi ise ṣıḥḥat ü selāmet ile

ṣohbet-i yārān:
1. **ṣohbet-i yārān:**
Gazel 706
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgililerin, dostların sohbeti.
9. Dilberüñ ẕevḳi daḫı ṣohbet-i yārān iledür
10. Ne yapar dil-beri tenhā götüren meskenine

ṣoḥbet-şinās-ı ruḥuʾl-emīndür:
1. **ṣoḥbet-şinās-ı ruḥuʾl-emīndür:***-dür*
Kaside 4
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Hz, Muhammed Peygamberin sohbetini bilenler.
37. Faḫr-ı cihānuñ olmaġ ile rāz-dānları
38. Ṣoḥbet-şinās-ı Ruḥuʾl-emīndür çehār-yār

ṣoḳ:
1. **ṣoḳmışdr:**
Gazel 729
Mısra: **3**
İçine veya arasına girmesini sağlamak.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

solumda saġumda:
1. **solumda saġumda:**
Gazel 750
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Her yerde, her tarafta.
1. Bahār olursa daḫı pāy-beste bāġumda
2. Yine ḫazān mütereṣṣid solumda saġumda

somaki:
1. **sümmāḳīlere:***-ler, -e*
Gazel 717
Mısra: **10**
Yeşil ve kızıl renkli, çok sert damarlı, iyi cila tutan bir mermer çeşidi, porfir.
9. İtse de imdād ider sengīn-dil āhen-dillere
10. Yā fesāna yüz sürer āhen ya sümmāḳīlere

ṣon:
1. **ṣonı:***-ı*
Gazel 72
Mısra: **6**
En sonu, nihayeti.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

2. **soñı:***-ı*
Gazel 238
Mısra: **10**
Bitiş, nihayet.

9. Piyāle-gīrlik ey şāḫ-ı gül ḫam itdi seni
10. Bu neşʾenüñ soñı elbette ser-girānlıḳdur

ṣonı olmasa:
1. **ṣonı olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 384
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Tükenmek, yok olmak.
13. Nābī ṭoyamam leẕẕetine ḫ∨ān-ı ḥayātuñ
14. Olmasa ṣonı telḫ -dimāġ-ı ʿadem olmaḳ

ṣoñra:
1. **ṣoñra:**
Gazel 45
Mısra: **15**
Sonra.
15. Perverde idüp ṣoñra nigūn itmeden özge
16. Bir ġayrı görülmiş mi ʿaceb mültezim-i çerḫ

2. **ṣoñra:**
Gazel 52
Mısra: **10**
Sonra.
9. Evvelā vesvese-i yeʾsden ol müstaʿviż
10. Besmeleyle olasın ṣoñra sebaḳ-ḫ∨ān-ı ümīd

3. **ṣoñra:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Sonra.
9. Urur ṣayḳal olınca mū-sepīd āyīne-i cāna
10. Hevā bulmaḳ güşāyiş berfden ṣoñra mücerrebdür

4. **ṣoñra:**
Gazel 346
Mısra: **4**
Sonra.
3. Evvel naẓar-ı ʿizzet ile muḥterem itmek
4. Ṣoñra naẓar-ı ḫalḳda ḫ∨ār itmek içünmiş

5. **ṣoñra:**
Gazel 346
Mısra: **18**
Sonra.
17. Virmek girih-i ṭabʿuma gül gibi güşāyiş
18. Ṣoñra hedef-i nāvek-i ḫār itmek içünmiş

6. **ṣoñra:**
Gazel 593
Mısra: **5**
Sonra.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

7. **ṣoñra:**
Gazel 594
Mısra: **4**
Sonra.
3. Şüste itsün dehenin çirk-i ṭamaʿdan evvel
4. Ṣoñra cünbīde-leb-i ruhṣat-ı pābūs olsun

8. **ṣoñra:**
Gazel 728
Mısra: **1**
Sonra.
1. Cevr-i gerdūn ne belā ṭāliʿ-i dūndan ṣoñra
2. Ḫaṣmī-i çerḫ ne güç baḫt-ı zebūndan ṣoñra

9. **ṣoñra:**
Gazel 728
Mısra: **2**
Sonra.
1. Cevr-i gerdūn ne belā ṭāliʿ-i dūndan ṣoñra
2. Ḫaṣmī-i çerḫ ne güç baḫt-ı zebūndan ṣoñra

10. **ṣoñra:**
Gazel 728
Mısra: **4**
Sonra.
3. Müjdeler ey dil-i dīvāne giriftār olıcaḳ
4. Ḳayd yoḳdur saña zencīr-i cünūndan ṣoñra

11. **ṣoñra:**
Gazel 728
Mısra: **6**
Sonra.
5. Leẕẕeti żāyiʿ olur nāz u niyāzuñ cānā
6. İltizām-ı sitem-i perde-birūndan ṣoñra

12. **ṣoñra:**
Gazel 728
Mısra: **10**
Sonra.
9. Ḥaḳ-ı maʿnāyı daḫı ḫāme nice itsün edā
10. Nābiyā bu ġazel-i siḥr-nümūndan ṣoñra

13. **ṣoñra:**
Gazel 754
Mısra: **8**
Sonra.
7. Nedür bu ıztırābun pāy-ı şemʿ-i bezmde bilmem
8. Fedā-yı bāl ü perden ṣoñra ey pervāne pervā ne

14. **ṣoñra:**
Gazel 799
Mısra: **1**
Sonra.
1. Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
2. Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime ifṭārdan ṣoñra

15. **ṣoñra:**
Gazel 799
Mısra: **2**
Sonra.
1. Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
2. Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime ifṭārdan ṣoñra

16. **ṣoñra:**
Gazel 799
Mısra: **4**
Sonra.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

17. **ṣoñra:**
Gazel 799
Mısra: **6**
Sonra.
5. Kināt itseñ daḫı ʿayb-ı şikāf-ı kāse bāḳīdür
6. Olur ḳaṣd-i nevāziş bī-nemek āzārdan ṣoñra

18. **ṣoñra:**
Gazel 799
Mısra: **8**
Sonra.
7. Nʾola resm-i ḫamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa
8. Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra

19. **ṣoñra:**
Gazel 799
Mısra: **10**
Sonra.
9. Görüp nūr-ı siyeh envār içinde nʾolduġın fehm it
10. Benāgūşında kākül gūşesin destārdan ṣoñra

20. **ṣoñra:**
Gazel 799
Mısra: **12**
Sonra.
11. Ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ ḳadri żāyiʿdür
12. Bilür ḳadrin bulanlar gūşiş-i bisyārdan ṣoñra

21. **ṣoñra:**
Gazel 799
Mısra: **14**
Sonra.
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

22. **ṣoñra:**
Gazel 819
Mısra: **5**
Sonra.
5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur
6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

23. **ṣoñra:**
Kaside 1
Mısra: **159**
Sonra.
159. Bu deñlü niʿmet-i maʿlūme vü mechūleden ṣoñra
160. İder taḳdīrden basṭ-ı şikāyet itmez istiḥyā

24. **ṣoñra:**
Kaside 8

Mısra: **97**
Sonra.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

25. **ṣoñra:**
Kaside 12
Mısra: **66**
Sonra.
65. Niʿmet-i cāha iden destini ser-pūş-ı duʿā
66. Ṣoñra eyler dehenin kāse-i zehr-i düşnām

26. **ṣoñra:**
Kaside 12
Mısra: **68**
Sonra.
67. Ḳanı bindükçe rikāba aṣılan çāpükler
68. Dest-i şekvāsın ider ṣoñra miyān-gīr-i licām

27. **ṣoñra:**
Kaside 14
Mısra: **44**
Sonra.
43. O Kaḥramān ki ider āb u āteş-i tīġi
44. ʿAdū-yı devleti evvel ġarīḳ ṣoñra remād

28. **ṣoñra:**
Kaside 15
Mısra: **43**
Sonra.
43. Neye mevżūʿ idügin añlamaduḳdan ṣoñra
44. Çekdi farż eyleyelüm bir nice yıl ṭabl u ʿalem

29. **ṣoñra:**
Kıt'a 25
Mısra: **1**
Sonra.
1. Ḫalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
2. Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür

30. **ṣoñra:**
Kıt'a 25
Mısra: **4**
Sonra.
3. Gusfendānun idüp ḳaṭʿ-ı ṭarīḳ-i nefesin
4. Bacaġından üfürüp ṣoñra şişürmek gibidür

31. **ṣoñra:**
Tarih 56
Mısra: **34**
Sonra.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-h∨āhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

32. **ṣoñra:**
Tarih 103
Mısra: **19**
Sonra.
19. Bu faḫr-ı maʿnevīden bu şerefden ṣoñra ʿālemde
20. Mülūk-ı sāʿire olsun mı nām-ı salṭanat icrā

33. **ṣoñra:**
Tarih 135
Mısra: **15**
Sonra.
15. Teġāfül ġayrı ḫüsrān olduġın bu rütbeden ṣoñra
16. Gelüp bir yire aṣḥāb-ı feżāʾil ittihād itdi

34. **ṣoñra:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Sonra.
1. Evvel dilüñi sīḫ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

35. **ṣoñra:**
Gazel 407
Mısra: **6**
Sonra.
5. Ḫaṭ-āver olmadan evvel bu şiveyi ṣatagör
6. Saña da ʿāşıḳa da ṣoñra bār olur giderek

36. **ṣoñra:**
Gazel 578
Mısra: **15**
Sonra.
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

ṣor:
1. **sordukça:**-*dukça,* -
Gazel 75
Mısra: **3**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
3. Sordukça çeşmi hāl-i esīrān-ı ġamzesin
4. Bīm ü ümīd araya girer tercemān olur

2. **ṣorarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 197
Mısra: **13**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

3. **sorsañ:**-*sañ*
Gazel 197
Mısra: **9**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
9. Zahide germī-i ʿüryānī-i ʿaşḳı sorsañ
10. Peştemāliyle faḳaṭ ḫalvet-i ḥammāmı bilür

4. **sorar:**-*ar*
Gazel 158
Mısra: **6**
Sormak, araştırmak.
5. Olsalar reng ile bu ḳaṣr-ı havāsa mihmān
6. Birisi kuşe sorar biri hevādārın arar

5. **ṣoruñ:**
Gazel 237
Mısra: **3**
Sormak, araştırmak.
3. Tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı ṣoruñ zaḫm-i sīneden
4. Leb-beste itdi ġam beni şimdi şebüm budur

6. **sorma:**-*ma*
Gazel 388
Mısra: **11**
Sormak, araştırmak.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

7. **ṣor:**
Gazel 477
Mısra: **14**
Sormak, araştırmak.
13. Dü-çeşm-i āb-şārum pül gibi yollarda ḳalmışdur
14. Gelür mi bir ḫaber ṣor kūy-ı yārün kārbānın bul

8. **ṣorma:**-*ma*
Gazel 582
Mısra: **6**
Sormak, araştırmak.
5. Ben añladuġum ʿafv iseñ ey ʿafv-i İlāhī
6. Ṣorma günehüm ġayriden al defteri benden

9. **sorulsa:**-*ul, -sa*
Gazel 638
Mısra: **8**
Sormak, araştırmak.
7. Ṣehāb-ı raḥmete dil-dādelikden olmışdur
8. Sorulsa sīnesinüñ çāki nāvdānlardan

10. **ṣorsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 643
Mısra: **8**
Sormak, araştırmak.
7. Yine insānuñ olur himmetine peyveste
8. Āteşüñ ṣorsañ eger aṣlını gülḫan gülḫan

11. **sorar:**-*ar*
Gazel 683
Mısra: **3**
Sormak, araştırmak.
3. Niceler kesb-i günāh eyleyecek lafẓ sorar
4. Bulunur nice siyeh-baḫt mürekkeblerde

12. **sormaz:**-*maz*
Gazel 743
Mısra: **13**
Sormak, araştırmak.
13. Kimse sormaz kendü bulmaz ḳudret-i ḥarf-ı fürūḫt
14. Dūş-ı dellālüñ metāʿı beyʿine dāl olmasa

13. **ṣoruñ:**-*uñ*
Gazel 58
Mısra: **5**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
5. Benden ṣoruñ hakāyık-ı esrār-ı ʿālemi
6. Telīf-i rāz-nāme-i dehr ezberümdedür

14. **ṣor:**
Gazel 144
Mısra: **1**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
1. Sūzişüm āteş-i ruḫsāre-i cānāndan ṣor
2. Dil-perākendeligüm zülf-i perīşāndan ṣor

15. **ṣor:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
1. Sūzişüm āteş-i ruḫsāre-i cānāndan ṣor
2. Dil-perākendeligüm zülf-i perīşāndan ṣor

16. **ṣor:**
Gazel 144
Mısra: **4**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

17. **ṣor:**
Gazel 144
Mısra: **6**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
5. ʿUḳde-ber-ʿuḳde ile döndügini sübḥalaruñ
6. Yār ile bend olunan rişte-i peymāndan ṣor

18. **ṣor:**
Gazel 144
Mısra: **8**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
7. Yine hem-çeşmi bilür birbirinün miḳdārın
8. Yūsufʾuñ ḥüsn-i peder-sūzını iḫvāndan ṣor

19. **ṣor:**
Gazel 144
Mısra: **10**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
9. Deşt-i heyhāt ise de çoḳdan olurdı sūzān
10. Vüsʿat-ı ḥavṣalamı tündī-i ḫubāndan ṣor

20. **ṣor:**
Gazel 144
Mısra: **12**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
11. Sīnemi taḫta-i reml eyledügin noḳṭa-i zaḫm
12. Eṡer-i çāpükī-i ġamze-i cānāndan ṣor

21. **ṣor:**
Gazel 144
Mısra: **14**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
13. Yoḳdur ey Nābī beyān eylemeġe bende şuʿūr
14. Iżṭırāb-ı dil-i zārum şeb-i hicrāndan ṣor

22. **sormaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 157
Mısra: **8**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
7. Ey tünd-ḫū neden bilelüm sırr-ı laʿlüni
8. Aḥkām-ı ġayb sormaġa remmālümüz mi var

23. **ṣorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 238
Mısra: **11**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
11. Dil-i belā-zedenüñ kārını ṣorarsañ eġer
12. Miyān-ı gamze vü çeşminde tercemānlıḳdur

24. **ṣorsalar:**-*sa, -lar*
Gazel 424
Mısra: **6**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
5. Ḥüsn ile ḫaṭṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
6. Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḥālin söylerüz cānānenüñ

25. **ṣorunca:**-*unca*
Gazel 882
Mısra: **6**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
5. Dehān-ı yāre gūş itdüm dehānın eylemiş teşbih
6. Ṣorunca ġonce aġzın bāz idüp inkārdan geldi

26. **sorarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 886
Mısra: **4**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
3. Temīze ḳudretümüz yoḳ viṣāl ü hicrānı
4. Eger sorarlar ise ḥadd-i iḳtidārumuzı

27. **ṣor:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **147**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
147. Didi ki var kendüye ṣor bī-güẕāf
148. Fażlına eyler mi o da iʿtirāf

28. **ṣor:**
Gazel 76
Mısra: **5**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
5. Mestāneliklerün sebebin çeşm-i yāre ṣor
6. Anuñ da belki ʿaḳla muvāfıḳ cevābı var

29. **ṣorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 76
Mısra: **7**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

30. **ṣordum:**-*du, -m*
Tarih 16
Mısra: **11**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
11. Görüp ẕevḳ u ṣafāsın ālemüñ ṣordum nedendür bu
12. Ki gülbang-ı meserretle pür olmış ḳubbe-i mīnā

31. **ṣorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Tarih 117
Mısra: **2**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
1. Şehr-i Halebʾde Nābī sāl-i pesīn rāḥat
2. Tārīḫini ṣorarsañ eyyām-ı istirāḥat

32. **sorarsa:**-*ar, -sa*
Tarih 132
Mısra: **3**
Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
3. Tārīḫini kim sorarsa Nābī
4. Eyler sene-i ġazā kifāyet

ṣora ṣora:
1. **ṣora ṣora:**
Gazel 206
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Emerek, içine çekerek.
13. Bu gūne kāse-i mey olmaz idi leb-gerdān
14. Ṣora ṣora leb-i peymāneyi ḳanatmasalar

ṣorma:
1. **ṣorma:**
Gazel 197
Mısra: **3**
Sormak.
3. Tevbe-i meyde s̲ebāt-ı ḳademümden ṣorma
4. Orasın sāḳī-i gül-çihrenüñ ibrāmı bilür

sorul:
1. **sorulsa:**-*sa*
Gazel 281
Mısra: **7**
Sual edilmek.
7. Her zümreden sorulsa bizi kendüdeñ bilür
8. Her nīk ü bedle var o ḳadar imtizācumuz

ṣoy:

1. **şoyup:**-*up*
Kıt'a 25
Mısra: **2**
Bir şeyin üzerinde bulunan kabuk, deri, zar gibi şeyleri etli kısmından ayırarak çıkarmak.
1. Ḫalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
2. Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür

söyin:
1. **söyinmesün:**-*me, -sün*
Gazel 804
Mısra: **2**
Sönmek, bitmek.
1. Dil bī-tüvān ġunūde ġam-ı tāze zūr ise
2. Nʾitsün söyinmesün de çerāġ-ı şuʿūr ise

söyle:
1. **şöyle:**
Gazel 755
Mısra: **5**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

2. **söyler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **1**
Dile getirmek, söylemek.
1. Sevād-ı mümkināt ās̱ār-ı ṣunʿı bī-süḫan söyler
2. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı Ḥaḳḳʾı bī-dehen söyler

3. **söyler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **2**
Dile getirmek, söylemek.
1. Sevād-ı mümkināt ās̱ār-ı ṣunʿı bī-süḫan söyler
2. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı Ḥaḳḳʾı bī-dehen söyler

4. **söyler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **4**
Dile getirmek, söylemek.
3. Senüñ gūşunda istiʿdād yoḳ idrākine yoḫsa
4. Leb-i cūda kemāl-i ṣunʿı her berg-i çemen söyler

5. **söyler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **6**
Dile getirmek, söylemek.
5. Şuhūd-ı nüsḫa-i ṣunʿa nev-ā-nev bulmayan ḳudret
6. İdüp tażyīʿ-i evḳātın ḥiḳāyāt-ı kühen söyler

6. **söyler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **8**
Dile getirmek, söylemek.
7. Kibāre sūʿ-ı ḳaṣdüñ olduġın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

7. **söyler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **10**
Dile getirmek, söylemek.
9. O şūḫ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

8. **söyler:**-*r*
Gazel 121
Mısra: **10**
Dile getirmek, söylemek.
9. O şūḫ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

9. **söylemek:**-*mek*
Gazel 184
Mısra: **7**
Dile getirmek, söylemek.
7. Ābındaki leṭāfeti mümkin mi söylemek
8. Ser-çeşme-i ḥayāt işidür sermsār olur

10. **söylesek:**-*se, -k*
Gazel 277
Mısra: **9**
Dile getirmek, söylemek.
9. Nābī olur günāh-ı diger söylesek ʿaceb
10. Müstevcib-i cezā-yı günāh-ı ne-būdeyüz

11. **söyler:**-*r*
Gazel 424
Mısra: **11**
Dile getirmek, söylemek.
11. Söyler aḥvāl-i zevāl-i genc-i cemşīdʾi saña
12. Söyledürsen ḫāk-i dürd-ālūdesin meyhānenüñ

12. **söylerüz:**-*r, -üz*
Gazel 424
Mısra: **6**
Dile getirmek, söylemek.
5. Ḥüsn ile ḫaṭṭ ile bulduk bilmezüz evvellerin
6. Ṣorsalar biz ḥüsn-i ḥālin söylerüz cānānenüñ

13. **söyletdi:**-*t, -di*
Gazel 445
Mısra: **9**
Dile getirmek, söylemek.
9. Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī
10. Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek

14. **söylerdi:**-*r, -di*
Gazel 496
Mısra: **4**
Dile getirmek, söylemek.
3. Bu cihān olduġını reh-güẕer-i kūy-ı ʿadem
4. Olsa söylerdi zebānı dehen-i naḳş-ı ḳadem

15. **söylesün:**
Gazel 596
Mısra: **1**
Dile getirmek, söylemek.
1. Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün
2. Āb-ı çeşm-i girye-i bī-iḫtiyārum söylesün

16. **söylesün:**-*sün*
Gazel 596
Mısra: **2**
Dile getirmek, söylemek.
1. Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün
2. Āb-ı çeşm-i girye-i bī-iḫtiyārum söylesün

17. **söylesün:**
Gazel 596
Mısra: **4**
Dile getirmek, söylemek.
3. Çāk çāk-i sīne virsün mevce-i ġamdan ḫaber
4. Zaḫm-ı ḫūn-pāş-ı derūnum inkisārum söylesün

18. **söylesün:**-*sün*
Gazel 596
Mısra: **6**
Dile getirmek, söylemek.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

19. **söylesün:**-*sün*
Gazel 596
Mısra: **8**
Dile getirmek, söylemek.
7. Ārzū-yı vaṣl ile şeb-zindedār olduḳlarum
8. Girye-i ḥasretle çeşm-i intizārum söylesün

20. **söylesün:**-*sün*
Gazel 596
Mısra: **10**
Dile getirmek, söylemek.
9. Bende yoḳ ḳudret edāya ḥarf-i şevḳi Nābīyā
10. Ḫāme-i rengīn-ṣarīr-i bī-ḳarārum söylesün

21. **söylemez:**-*mez*
Gazel 598
Mısra: **2**
Dile getirmek, söylemek.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

22. **söylemez:**-*mez*
Gazel 682
Mısra: **1**
Dile getirmek, söylemek.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

23. **söyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 769
Mısra: **9**
Dile getirmek, söylemek.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

24. **söylerler:**-*r, -ler*
Gazel 838
Mısra: **3**
Dile getirmek, söylemek.
3. Bu pend ʿāḳile besdür ki ḫalḳ söylerler
4. Zamān ile bu sarāy-ı kühen felānuñ idi

25. **söyle:**
Gazel 876
Mısra: **11**
Dile getirmek, söylemek.
11. Bu şiʿr-i nādireden toġru söyle ey Nābī
12. Dehāna lez̲z̲et-i āb-ı zülāl gelmedi mi

26. **söyler:**-*r*
Kaside 9
Mısra: **114**
Dile getirmek, söylemek.
113. Beni leb-rīz-i suḫan eyleyen evṣāfuñdur
114. Dil-i mecbūr bu dem farṭ-ı ṣafādan söyler

27. **söyler:**-*r*
Kaside 15
Mısra: **58**
Dile getirmek, söylemek.
57. Görseñe Ṣaḥib-ı ʿAbbād u Niẓāmüʾl-mülki
58. Olmaġın ʿālim u ʿāḳil daḫı söyler ʿālem

28. **söyle:**
Kaside 16
Mısra: **45**
Dile getirmek, söylemek.
45. Ketm itme ṭoġrı söyle nedür maḳṣad u murād
46. Böyle değişmeden sefere z̲evḳ-i ʿuzleti

29. **söylemeyüp:**-*me, -y, -üp*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **51**
Dile getirmek, söylemek.
51. Söylemeyüp kimseye ḳatʿā kelām
52. Bādeyi ḫāmūş çekerdi müdām

30. **söyledüm:**-*dü, -m*
Tarih 46
Mısra: **7**
Dile getirmek, söylemek.
7. Ḫaṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīḫini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

31. **söyler:**-*r*
Gazel 860
Mısra: **10**
Dile getirmek, söylemek.
9. İdersin perçemüñ ḥalvet-nişīn-i kelle-pūş ammā
10. Zebān-ı şāne söyler mū-be-mū esrār-ı pinhānı

32. **söyle:**
Gazel 620
Mısra: **14**
Dile getirmek, söylemek.
13. Nev-nüvişte ġazelün Nābī idüp dest-āvīz
14. Şuʿarā-yı Ḥalebe söyle ki maʿzūr olsun

33. **söylesün:**-*sün*
Gazel 859
Mısra: **10**
Dile getirmek, söylemek.
9. Biz iktisāb-ı kemāl idelüm de ey Nābī
10. Ḳo söylesün bir alay jājhā fesānemüzi

söyled:

1. **söyledürsen:**-*ür, -se, -n*
Gazel 424
Mısra: **12**
Konuşturmak, söyletmek.
11. Söyler aḥvāl-i zevāl-i genc-i cemşīdʾi saña
12. Söyledürsen ḫāk-i dürd-ālūdesin meyhānenüñ

2. **söyleden:**-*en*
Gazel 778
Mısra: **5**
Söyletmek,konuşturmak.
5. Miyāniyle sürini fikridür hep söyleden yārüñ
6. Taʿaccüb eyleme ger sözlerüm gas̲s̲ ü s̲emīn olsa

söylen:

1. **söylenür:**-*ür*
Gazel 851
Mısra: **5**
Söylenmek, konuşulmak, bahsedilmek.
5. Söylenür lafz-ı kerem līk vücūdı nā-yāb
6. Gālibā Ḥātim o maʿnāyı bile itmiş ṭay

2. **söylenür:**-*ür*
Tarih 103
Mısra: **35**
Söylemek, söylenilmek.
35. Niẓāmüʾl-ʿālem ismi söylenür bir lafẓ idi ancaḳ
36. O ism-i bī-müsemmānuñ vücūdın eyledi iḥyā

söylenmedük:

1. **söylenmedük:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Söylenmemiş, dile getirilmemiş.
5. Bir kerre girse destine dāmān-ı yār dil
6. Söylenmedük şikāyete dāʾir süḫan mı ḳor

söyler söylese:

1. **söyler söylese:**
Gazel 682
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Söylemek için istenilen koşul durumunun varlığını dile getirmek.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

2. **söyler söylese:**
Gazel 682
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Söylemek için istenilen koşul durumunun varlığını dile getirmek.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

3. **söyler söylese:**
Gazel 682
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Söylemek için istenilen koşul durumunun varlığını dile getirmek.
5. Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
6. Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese

4. **söyler söylese:**
Gazel 682
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Söylemek için istenilen koşul durumunun varlığını dile getirmek.
7. Olmaz eşʿārında lez̲z̲et dil-rübāsız ʿāşıḳuñ
8. Ṭūṭiyān āyīne-i ruḫsāre söyler söylese

5. **söyler söylese:**
Gazel 682
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şayet söyleyecekse, söylese söylese.
3. ʿAḳlına Mecnūnlaruñ taḥsīn ki ketm-i rāz idüp
4. Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese

6. **söyler söylese:**
Gazel 682
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şayet söyleyecekse, söylese söylese.
9. Rāh-ı gūşından ṣalar sūziş derūn-ı ʿāşıḳa
10. Şiʿri Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

söyleş:

1. **söyleşür:**-*ür*
Gazel 621
Mısra: **5**
Konuşmak, karşılıklı sohbet etmek.
5. Bizümle hep zebān-ı ḫançer ile söyleşür şimdi
6. Ser-i rehde düçār olduḳça evvel merḥabā dirken

söyleşür oldı:

1. **söyleşür oldı:**-*dı*
Gazel 846
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Söyler, konuşur olmak.
5. Dīvān-ı şiʿr ʿālem-i bālāya ʿazm idüp
6. Murġān hevāda söyleşür oldı fesānemi

söylet:
1. **söyletmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 222
Mısra: **11**
Konuşturmak, içindekileri dökmek, feryat ettirmek.
11. Dili söyletmeġe besdür süḫan-ı şīrīnün
12. Ṭuṭīyān-ı ḳafes-i ʿaşḳ şeker bilmezler

söyün:
1. **ṣoyunup:**-*up*
Gazel 377
Mısra: **7**
Üstteki giysileri çıkarmak.
7. Ḥammām-ı ʿuzlete ṣoyunup girse dil nʾola
8. Germ oldı sūz-ı sīne ile gülḫan-ı ferāġ

2. **söyünüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **61**
Söndürmek.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek s̱aḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

söyünmiş:
1. **söyünmiş:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Sönmüş.
7. Pest oldı ḳadrüm eyleyeli terk-i sūz-ı ʿaşḳ
8. Her kim beni görürse söyünmiş fener ṣanur

söz:
1. **söz:**
Gazel 69
Mısra: **2**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
1. Ruḫ-ı zibāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur
2. Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanır

2. **sözledür:**-*le, -dür*
Gazel 164
Mısra: **3**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
3. Hep sözledür şikest-i dil ü merhem-i derūn
4. Geh seng olur maḳāl gehī mūmiyālanur

3. **söz:**
Gazel 195
Mısra: **2**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
1. Ne laʿlden ne ġonce ne gül-nārdan geçer
2. Söz bunda tengī-i leb-i dil-dārdan geçer

4. **sözüñ:**-*üñ*
Gazel 196
Mısra: **7**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
7. Burun ucıyla virür her sözüñ cevābını kūh
8. Anuñ ṭayanduġı gūyā ki ol ḳayalıġadur

5. **söz:**
Gazel 314
Mısra: **11**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
11. Her söz olamaz ḫāṭır-ı nādāna müʾes̱s̱ir
12. Her ḳabża-i gül raḫne-i dīvāra yapışmaz

6. **sözdür:**-*dür*
Gazel 409
Mısra: **9**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
9. Metāʿ-ı kārgeh-i ṣunʿ sözdür ey Nābī
10. Ne naḳş ḳadri bilinmezse gevher-i suḫenüñ

7. **söz:**
Gazel 413
Mısra: **11**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̱īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

8. **söz:**
Gazel 421
Mısra: **17**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
17. Gelince söz bu ḳumāş üzre gelse pervāze
18. Ki lāne-zādesidür bir ferīd-i eyyāmuñ

9. **sözün:**-*ün*
Gazel 421
Mısra: **15**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
15. Sözün merātibi zāhirdür ehline Nābī
16. Dinür mi sengine cevher sebīl-i ʿallāmuñ

10. **sözüñ:**-*üñ*
Gazel 453
Mısra: **15**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
15. Şāyeste-i kabūl-ı hümāyūn degül sözüñ
16. Bil rütbe-i ṭabiʿatuñı iʿtiẕāra çek

11. **söz:**
Gazel 485
Mısra: **2**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

12. **sözüm:**-*üm*
Gazel 531
Mısra: **12**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
11. Ḳurṣ-ı mihr ü mehini beẕl itse
12. Rāstdur bu sözüm yalān bilmem

13. **söz:**
Gazel 590
Mısra: **11**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
11. Hīç şübhe yoḳ ki söz ḥāsed ile ḳurur ḳalur
12. Vaṣf-ı sirişkümi şaṭ-ı Baġdād işitmesün

14. **sözden:**-*den*
Gazel 773
Mısra: **14**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
13. Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
14. Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh

15. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 778
Mısra: **6**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
5. Miyāniyle sürini fikridür hep söyleden yārüñ
6. Taʿaccüb eyleme ger sözlerüm gas̱s̱ ü s̱emīn olsa

16. **sözden:**-*den*
Gazel 869
Mısra: **14**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
13. Nakīşedür saña şeb-gerdlük disem
14. Nābī ʿaceb bu sözden o māh-ı tamām alınmaz mı

17. **söz:**
Kaside 15
Mısra: **141**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
141. Ġayrı şuġl içre iken bir söz ile eyler edā
142. ʿUḳalā kangı meṣāliḥde olursa ebkem

18. **sözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 16

Mısra: **61**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
61. Didüm egerçi cümlesi vārid bu sözlerüñ
62. Ben daḫı añlamaz degülem renc ü rāḥatı

19. **söz:**
Kaside 24
Mısra: **128**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
127. Neylüsüñ ʿarżaya cürʾet idemez olmayıcaḳ
128. Ṭabʿ-ı düşvār-pesendüñ gibi söz müsteṣnā

20. **sözleri:**-*ler, -i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **360**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
359. Deheni müjde-āver-i devlet
360. Sözleri dāfiʿ-i ġam ü ḥayret

21. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **298**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
297. Cānda ḫᵛāhiş derūn-ı dilde heves
298. Sözlerüm ārzū nefes-be-nefes

22. **sözlerüñle:**-*ler, -üñ, -le*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **264**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
263. Bārgehler binā-yı ʿālīler
264. Buldı hep sözlerüñle zīnet ü fer

23. **sözinde:**-*i, -n, -de*
Kıt'a 90
Mısra: **1**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
1. Şevḳet sözinde gerdiş-i çeşm-i ġazāl ḥayf
2. Düşmiş o deñlü nev-hevesānuñ zebānına

24. **söz:**
Tarih 18
Mısra: **12**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

25. **sözün:**-*ün*
Gazel 493
Mısra: **7**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
8. Mest olmaġ ile ḫalt-ı kelām eyledi bülbül

26. **sözinde:**-*in, -de*
Gazel 550
Mısra: **12**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam.
11. Bir nice ẓarfdan almak gibidür dürlü taʿām
12. Eylemek ḫalṭ sözinde digerüñ eşʿārın

27. **sözden:**-*den*
Gazel 633
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

28. **söze:**-*e*
Gazel 657
Mısra: **2**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
1. Ehl-i sāz itdi uṣūluyle seni hem-pehlū
2. Beste olmış söze döndürdi seni çār ebrū

29. **söz:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

30. **söz:**
Kaside 7
Mısra: **195**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
195. Eger sevābıḳ-ı aḥvāle söz nedür dirseñ
196. Müdebbirān-ı ʿasākirden idi cümle ḳuṣūr

31. **sözüñi:**
Gazel 453
Mısra: **14**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
13. Fırṣat düşerse ḥālüni ʿarż itmege göñül
14. Tafṣīlden ṣaḳın sözüñi iḫtiṣara çek

32. **sözi:**-*i*
Gazel 699
Mısra: **15**
Söz, söylem II Şiir.
15. Ol gūne zebān-zed sözi kim bulmaġa ḳādir
16. Mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan cümlesi elde

33. **söz:**
Gazel 865
Mısra: **18**
Söz, söylem II Şiir.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

34. **sözle:**-*le*
Gazel 865
Mısra: **17**
Söz, söylem II Şiir.
17. Güherüñ ne ḥaddi var kim ola sözle hem-terāzū
18. Bu ʿaceb ki Nābiyā söz ne ʿaraż ne cevher oldı

35. **sözlerüñe:**-*ler, -ü, -ñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **16**
Söz, söylem II Şiir.
15. O zamānlar saña teslīm idi meydān-ı süḫan
16. Ki senüñ sözlerüñe Nāʾilī olmışdı esīr

36. **sözümi:**-*üm, -i*
Kaside 9
Mısra: **135**
Söz, söylem II Şiir.
135. Umaram olmaġıla medḥüni şāmil sözümi
136. Halḳ ārāyīş-i mecmūʿa-i cān eyleyeler

37. **sözümüñ:**-*üm, -üñ*
Kaside 9
Mısra: **147**
Söz, söylem II Şiir.
147. Var mı ey kāmil-i devrān sözümüñ noḳṣānı
148. İşte bāzār-ı suḫan işte terāzū-yı naẓar

38. **sözüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **149**
Söz, söylem II Şiir.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

39. **sözlerüme:**-*ler, -üm, -e*
Kaside 11
Mısra: **117**
Söz, söylem II Şiir.
117. ʿAceb mi sözlerüme eylese felek taʿẓīm
118. ʿAceb mi nāmumı añduḳça gözlese ādāb

40. **sözine:**-*i, -n, -e*
Kaside 16
Mısra: **12**
Söz, söylem II Şiir.
11. Yanup yıkılup acıyup aġlayarak biraz
12. Āmāde idicek sözine gūş-ı raġbeti

41. **sözümde:**-*üm, -de*
Gazel 508

Mısra: **1**
Bir işi yapacağını kesin olarak vadetme.
1. Benümle rūy-be-rūy ol sözümde ṣādıḳ isem
2. Dem-i viṣalde döndür yüzün münāfıḳ isem

42. **sözlerümüz:***-ler, -ü, -müz*
Gazel 697
Mısra: **13**
Söz, söylem II Şiir.
13. Nābī ʿaceb mi sözlerümüz olsa bī-neʾmek
14. İstanbulʾuñ lisānın unutduḳ kenārda

söz bunda ḳalsun:
1. **söz bunda ḳalsun:***-sun*
Gazel 590
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söylenenlerin söylendiği yerde kalması, dışarıya sızdırılmaması, gizli kalması.
1. Ḥarf-i niyāzum ol şeh-i bī-dād işitmesün
2. Söz bunda ḳalsun ey dil-i nā-şād işitmesün

söz götürür:
1. **söz götürür:***-ür*
Tarih 128
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Doğruluğu ve gerçekliği tartışılabilir olmak (Hadisenin önem ve büyüklüğünü hakkıyla yerine getirme noktasında).
21. Bu ḳasīde daḫı çoḳ söz götürür ammā kim
22. Komadı tengī-i vaḳt itmeġe maḳṣūdı edā

söz ḥażırlasaḳ:
1. **söz ḥażırlasaḳ:***-sa, -ḳ*
Gazel 879
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Kendini savunmak için) Diyecek bir şeyler tasarlamak.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

söz yaparlar:
1. **söz yaparlar:***-ar, -lar*
Gazel 590
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Konuşmak, sözünü etmek.
7. Bir söz yaparlar itdügümüz ẕevḳ-i vuṣlatı
8. Allāh ṣaḳlasun bunı ḥussād işitmesün

söz yoḳ:
1. **söz yoḳ:**
Gazel 580
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz yok, diyecek bir şey yok.
5. Āb-ı engūrı ider terbiye-i rind şarāb
6. Neşʾe-baḫş olmada şākird idinür üstādın

2. **söz yoḳ:**
Kaside 12
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz yok, diyecek bir şey yok.
73. Hele bigāneye söz yoḳ odur andan meʾmūl
74. ʿAyb olunmaz ne ḳadar eylese terk-i ikrām

3. **söz yoḳ:**
Kaside 24
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz yok, diyecek bir şey yok.
89. Cümle ṭursun hele mahṣūṣıdur anuñ söz yoḳ
90. Kerem ü hem hüner ü merḥamet ü fażl u seḫā

söz yoḳdur:
1. **söz yoḳdur:***-dur*
Gazel 775
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kusur yok!, laf yok.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫᵛāhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

2. **söz yoḳdur:***-dur*
Gazel 369
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Söz yok, diyecek bir şey yok.
5. Söz yoḳdur eger destine mahşerde girerse
6. Bālā-yı maḥafilde olan rifʿat-i vāʿiẓ

3. **söz yoḳdur:***-dur*
Gazel 628
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Söz yok, diyecek bir şey yok.
3. Leẕẕet-i nāza gerçi söz yoḳdur
4. Līk ẕevḳ-i niyāza ʿaşḳ olsun

sözde:
1. **sözde:**
Gazel 694
Mısra: **9**
Şiirde II Sözde, güya.
9. Ṭabʿum ne deñlü sözde süvār ise Nābiyā
10. Rācildür ol o mertebe fehm-i umūrda

sözlerini ṭutar:
1. **sözlerini ṭutar:***-ar*
Gazel 496
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünde durmak.
11. Kim ṭutar sīnedeki mużmer olan sözlerini
12. Çeşm-i ḫātemde mürekkebden eger olmasa nem

sözüm diñle:
1. **sözüm diñle:**
Gazel 758
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söz dinlemek, tabi olmak.
3. Olma aġyār ile hem-rāz sözüm diñle benüm
4. Çoḳdur ey şūḫ-ı cihān farḳ suḫenden suḫene

sözüm yoḳ:
1. **sözüm yoḳ:**
Gazel 628
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Söz yok, diyecek bir şey yok.
11. Gerçi bu ḥüsne yoḳ sözüm Nābī
12. Ḥüsn-i ṭākaṭ-güdāza ʿaşḳ olsun

stānbul:
1. **stānbulʾa:***-a*
Gazel 711
Mısra: **13**
İstanbul.
13. Bizi Stānbulʾa taḳdīr ceẕb ider Nābī
14. Tenāvül eyleyecek āb u dānemüz var ise

şu:
1. **şular:***-lar*
Gazel 61
Mısra: **11**
Su.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyḫlerden olsa da sādır kerāmetler

2. **ṣu:**
Gazel 134
Mısra: **4**
Su.
3. Bālīn-i penbenāk-i sürīn-i semīninüñ
4. Gördükçe lerzişin leb-i emvāta ṣu gelür

3. **ṣu:**
Gazel 555
Mısra: **8**
Su.
7. Zihī cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı Kenʿan kim
8. Bulur şifā ṣu içenler henüz çāhından

4. **ṣu:**
Gazel 599
Mısra: **8**
Su.
7. Heveskārān iden ruḫsār-ı yāra naẓra-i şehvet
8. Cenābet şüst ü şūyiçün döker ṣu dīde-i terden

5. **ṣu:**
Gazel 713
Mısra: **18**
Su.
17. Şiʿrünle şiʿr-i dīgeri Nābī ne añlasun
18. Sāde ṣu içmeyen şekerī şerbet üstine

6. **ṣular:***-lar*
Gazel 721

Mısra: **10**
Su.
9. Vīrān idince ḫāne-i endūhı sīneden
10. Sākī gice ne ṣular aḳıtdı esāsına

7. **ṣuları:**-*lar, -ı*
Gazel 783
Mısra: **8**
Su.
7. ʿAzmümüz Kaʿbeʾyedür devlet-i şāhenşehde
8. Şimdiden nūş idelüm ṣuları zemzemcesine

8. **ṣuyı:**-*y, -ı*
Kaside 15
Mısra: **178**
Su.
177. Medḥ içün saña ḳaṣīde dimenüñ farḳı mı var
178. Eylemekden bir içim ṣuyı niṡār-ı ser-i yemm

9. **ṣu:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **464**
Su.
463. Kūh temkīnin eylese seyrān
464. Ġayret ile olur ṣu gibi revān

10. **ṣudan:**-*dan*
Tarih 9
Mısra: **12**
Su.
11. Ṣuladı reh-güẕār-ı pādişehi
12. Bu ṣudan Ḫıżr olup gül-āb-efşān

11. **şu:**
Gazel 378
Mısra: **12**
İşaret sıfatı, şu.
11. O deñlü teşne iken rūzedār-ı taḥḳīḳa
12. Virür mi şu dem-i iftārda ṣıyām-ı dürūġ

12. **şu:**
Tarih 13
Mısra: **6**
Şu, işaret sıfatı.
5. Bunda bu çeşmeyi idüp iḥyā
6. Virdi şu bāġzār-ı Rıḍvāna

13. **ṣu:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Su; gözyaşı.
11. Āhı āteş getürür dīdesi ṣu bağrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

14. **sū:**
Gazel 183
Mısra: **5**
Su II Güç, kudret.
5. Degüldür mevceler her sū ʿinān-ı iḫtiyārıdur
6. Bıraḳmış ārzū-yı vuṣlat-ı deryā ile cūlar

15. **ṣūyumuza:**-*y, -u, -muz, -a*
Gazel 820
Mısra: **3**
Tarz; yol II Durum, hâl.
3. Āb-ı żamīri ṣūyumuza ḳaldı aḳmadan
4. Cūy-ı hevesde mevce-i seyyāli ḳalmadı

16. **ṣu:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **32**
Asker, ordu.
31. Şīre-i cānı pür idüp sāġara
32. Ṣu ḳodılar dūde-i derd-i sere

17. **suya:**-*y, -a*
Kaside 11
Mısra: **84**
Su, su kaynağı.
83. Añılsa menbaʿ-ı seyl üzre kūh-ı temkīni
84. Dönerdi çıḳduġı suya şitāb ile seyl-āb

18. **sū:**
Tarih 72
Mısra: **24**
Ordu, askerî birlikler, asker.
23. Mest-i şevḳ olmaġ ile nükhet-i ezhārından
24. Bād-ı pīçīde-hırām olmada her sū pūyā

ṣu çeker:
1. **ṣu çeker:**-*er*
Gazel 635
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(Kuyudan) Su çekmek.
1. Olur endīşe nemek-līs nemekdānından
2. Ṣu çeker tār-ı nigeh çāh-ı zeneḫdānından

ṣu gibi aḳsaḳ:
1. **ṣu gibi aḳsaḳ:**-*sa, -ḳ*
Gazel 396
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ömrünü huzur içinde geçirmek.
11. Faṣl-ı bahāruñ ẕevḳini sürsek
12. Gülzāra fāʾiḳ ṣu gibi aḳsaḳ

ṣu gibi oḳur:
1. **ṣu gibi oḳur:**-*ur*
Gazel 829
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yanlışsız bilmek veya okumak.
3. Cān-ı şikesteden gözine ʿaynek eyleyen
4. Peymānenün ṣu gibi oḳur mācerāsını

ṣu virildi:
1. **ṣu virildi:**-*il, -di*
Kaside 24
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Bitkileri sulamak II hayat vermek, canlılık kazandırmak.
31. Yine şemşīr-i ġazā tāzeledi dünyāyı
32. Bāġ-ı pejmürde-i dehre ṣu virildi gūyā

suʾāl:
1. **suʾāl:**
Gazel 33
Mısra: **13**
Soru.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister göñül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs̱

2. **suʾāller:**-*ler*
Gazel 140
Mısra: **2**
Soru.
1. Gūyā zemīn-i mezraʿadur ʿarż-ı ḥāller
2. Eyler cevāba toḫm-feşānlık suʾāller

3. **sūʾale:**-*e*
Gazel 576
Mısra: **2**
Sorma, soru.
1. Maʿnā-yı sitem ẓāhir iken reng-i lebinden
2. Ḳādir miyüz ammā ki sūʾale sebebinden

suʾāl eyledügümden:
1. **suʾāl eyledügümden:**-*dü, -gü, -m, -den*
Gazel 619
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sormak, araştırmak.
9. Nābī beni rüsvālıġa āmāde ṣanurlar
10. Yārün ser-i kūyını suʾāl eyledügümden

suʾāl eyler:
1. **suʾāl eyler:**-*r*
Tarih 125
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Sormak, araştırmak.
23. Nabiyā hātif-i ġaybīye suʾāl eyler iken
24. Ki ne vech ile bulur ṣūret ayā bu maʿnā

suʾāl idene:
1. **suʾāl idene:**-*en, -e*
Tarih 75
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sormak.
15. Sāl-i tārīḫini suʾāl idene
16. Nābīyā bu cevāb-ı ṣāfīdür

suʾāl iderlerdi:
1. **suʾāl iderlerdi:**-*er, -ler, -di*
Kaside 15
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Sormak.
157. Müşkil-i devleti hep andan iderlerdi suʾāl
158. Gerek eslāf-ı kiram u gerek eṣnāf-ı ümem

suʾāl itdükde:
1. **suʾāl itdükde:**-*dükde*
Tarih 19
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sormak.
9. Bir gün o mevsimde görüp şehzādesin muṣḥaf be-kef
10. Dersini itdükde suʾāl ikrām-ı nā-maḥṣūr ile

suʾāl itdüm:
1. **suʾāl itdüm:**-*düm*
Gazel 351
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sormak.
9. İtdüm ne deñlü kīseye girdün diyü suʾāl
10. Binde birisi ḫātır-ı dirhemde ḳalmamış

2. **suʾāl itdüm:**-*dü, -m*
Tarih 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sormak.
11. Laṭīfeyle faḳīr inkār idüp aṣlın suʾāl itdüm
12. Aña perde olur bir söz diyüp ḳaṭʿ-ı nizāʿ itdi

suʾāl itmek:
1. **suʾāl itmek:**-*mek*
Gazel 469
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sormak.
1. Ṭururken ḳuvvet-i ṭabʿ īle taḥṣīl-i meʾāl itmek
2. Lisān-ı ġayrdan deryūzegerlikdür suʾāl itmek

sūʾal itmem:
1. **sūʾal itmem:**-*me, -m*
Gazel 525
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sormak.
7. Raḳībā kāʾilüm ẓāhirce vir maʿnā-yı ebrūsıñ
8. O beytün yoḫsa ben senden işārātıñ sūʾal itmem

suʾāl ü cevābda:
1. **suʾāl ü cevābda:**-*da*
Gazel 691
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Soru ve cevap.
9. ʿUşşāḳ-i sāde-levḥ ne ḳādir ki fehm ide
10. Siḥr itdügin dü-çeşmi suʾāl ü cevābda

ṣuāl-ı devletle:
1. **ṣuāl-ı devletle:**-*le*
Tarih 103
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Devlet işlerinin problemleri, aksaklıkları.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zāʾil degül endīşe-i ʿukbā

suʾāl-i lemteʿudnī:
1. **suʾāl-i lemteʿudnī:**
Kaside 1
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **Hadis**
"Lemteudni" sorusu (Lemteudni; "beni ziyaret etmedin" manasında hadisin bir kısmı Kaynak: Riyazu's-Salihin ve TercemesiK. Burslan, H. Hüsnü Erdem, Ankara, 1973-76, C. 2/260-261).
77. Maḳāl-i Lā-übālī hem cenāḥ-ı tāʾir-i reʾfet
78. Suʾāl-i Lemteʿudnī hem per-i ṭāvūs-ı istiġna

suʿbān:
1. **s̱uʿbān:**
Tarih 77
Mısra: **6**
Büyük yılan II Ejderha.
5. ʿİfrīt-i bī-amānveş kesmişdi rāh-ı ḥaccı
6. İsmi küleyb bir kelb bir zehrnāk s̱uʿbān

sū-be-sū:
1. **sū-be-sū:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **44**
Taraf taraf, her taraf, her yan.
43. Budur ejder-i sīne-sūz-ı ʿadū
44. Ki zencir ile bestedür sū-be-sū

ṣubḥ:
1. **ṣubḥ:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Sabah.
11. Şehr-i gerdūnda ider ʿaks-i telāfisi ẓuhūr
12. Ṣubḥ pür şām tehī olduġiçün berzenler

2. **ṣubḥın:**-*ı, -n*
Gazel 274
Mısra: **5**
Sabah.
5. ʿĀşıḳuñ ṣubḥın ider şām-ı ġarībāndan siyeh
6. İtmedin ṭarf-ı bināgūşa ser-i perçem henüz

3. **ṣubḥ:**
Gazel 355
Mısra: **10**
Sabah.
9. Felekde ḫaste-i hicrāna taklīd eyleyüp Nābī
10. Gice tā ṣubḥ olınca dīde-i bī-ḫ∨āb göstermiş

4. **ṣubḥa:**-*a*
Gazel 720
Mısra: **2**
Sabah.
1. Rāh-ı ġam ṭayy olınur elde ayaġ olmasa da
2. Şām-ı hicrān irişür ṣubḥa çerāġ olmasa da

5. **ṣubḥ:**
Kaside 12
Mısra: **157**
Sabah.
157. ʿAṭsesinden gül-i ḫurşīd döker ṣubḥ gibi
158. Bāġ-ı reʾyinüñ iden güllerini istişmām

6. **ṣubḥa:**-*a*
Tarih 104
Mısra: **69**
Sabah.
69. Her şeb pür olup ṣubḥa deġin sāha-i cāmiʿ
70. Kındīl ile zeyn eylediler saḳfı ser-ā-pā

7. **ṣubḥuñ:**-*uñ*
Gazel 155
Mısra: **1**
Sabah.
1. Ṣubḥuñ olınca zīb-i girībānı gūy-ı zer
2. Kimdür ki itmeye heves-i cüst-cūy-ı zer

8. **ṣubḥa:**-*a*
Gazel 304
Mısra: **2**
Sabah.
1. Şeb-rev ki ḫ∨ābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ḫākister istemez

9. **ṣubḥ:**
Gazel 833
Mısra: **12**
Sabah.
11. Kimsenüñ hāline hiç olmayalı ḥarf-endāz
12. Leb-i mihr ile öper ṣubḥ leb-i bām gibi

10. **ṣubḥ:**
Kaside 16
Mısra: **20**
Sabah.
19. Bāʿis̱ ne irtikābuñ ile itmeġe fedā
20. Tā ṣubḥ olınca leẕẕet-i ḫ∨āb-ı ferāġati

ṣubḥ namāzında:
1. **ṣubḥ namāzında:**-*n, -da*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Sabah Namazı.
75. Ṣubḥ namāzında gelüp ṣoḥbete
76. Nīm-şebān varur idi rāḥata

ṣubḥ u mesā:
1. **ṣubḥ u mesā:**
Tarih 82
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sabah ve akşam.
13. Kimisi didi şeşder-i çerḫüñ
14. Pulıdur oynamaḳda ṣubḥ u mesā

2. **ṣubḥ ü mesā:**
Tarih 138
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sabah ve akşam.
19. Ṭarḥına ṣubḥ ü mesā rükʿa-nüvīs-i tebrik
20. Naḳşına mihr ile meh çeşme-güşāy-ı taḥsīn

ṣubḥ u mesādur:
1. **ṣubḥ u mesādur:**-*dur*
Gazel 63
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gündüz ve gece.
5. Birbirin ṭurma teʿākubda celāl ile cemāl

6. Sāha-i devrde bir ṣubḥ u mesādur ki gider

ṣubḥ u şām:
1. **ṣubḥ u şām:**
Gazel 813
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah ve akşam (gece gündüz).
3. Ġamze-i tātārı ol şuḫuñ ʿaceb mi ṣubḥ u şām
4. Ḫayl-i ʿuşşāḳa doḳunsa ġāret-i hūş eylese

ṣubḥ u şāmı:
1. **ṣubḥ u şāmı:**-*ı*
Gazel 646
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sabah ve akşam (gece gündüz).
7. Eylemiş baḥr-ı siyāh ile sepīdi rū-be-rū
8. Ṣubḥ u şāmı keffe-i mīzān-ı devrān gösteren

sübḥa:
1. **sübḥalaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 144
Mısra: **5**
Tespih.
5. ʿUḳde-ber-ʿuḳde ile döndügini sübḥalaruñ
6. Yār ile bend olunan rişte-i peymāndan ṣor

2. **sübḥa:**
Gazel 634
Mısra: **6**
Tespih.
5. Lübb ile ḳışruñ ider farḳını işʿāra Ḥakīm
6. Dürri sübḥa def-i ḫ∨ānendeye zīnet ṣadefin

ṣubḥa çıḳmış:
1. **ṣubḥa çıḳmış:**-*mış*
Tarih 82
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Sabaha çıkmak, sabahı görmek.
25. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
26. Ṣubḥa çıḳmış çeraġıdur gūyā

sübḥa vü seccāde:
1. **sübḥa vü seccāde:**
Gazel 650
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tesbih ve seccade.
5. Ehl-i dünyā aña da ṣalmakdadur dest-i tamaʿ
6. Sübḥa vü seccāde vaḳf-ı zümre-i zühhād iken

sübha-gerdān-ı senā:
1. **sübha-gerdān-ı s̱enā:**
Kaside 12
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Övgü tespihini devr eden/çeken.
181. Sübha-gerdān-ı s̱enā ol yiter ey Nābī-i zār
182. Ne ḳadar naẓmda maḳbūl ise de ṭūl-ı kelām

subḥa-i ʿālī-ḳadrüñ:
1. **subḥa-i ʿālī-ḳadrüñ:**
Kıt'a 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Değeri yüce olan tespih.
1. Sübḥa-i gevher ise silsile-i nesl-i kerīm
2. Bu nişāngāhıdur ol subḥa-i ʿālī-ḳadrüñ

sübḥa-i gevher:
1. **sübḥa-i gevher:**
Kıt'a 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnci tespih.
1. Sübḥa-i gevher ise silsile-i nesl-i kerīm
2. Bu nişāngāhıdur ol subḥa-i ʿālī-ḳadrüñ

subḥa-i lūʾlūya:
1. **subḥa-i lūʾlūya:**-*y, -a*
Gazel 611
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnci tesbih.
9. Subḥa-i lūʾlūya Nābī raġbetüm taʿyīb iden
10. Görmemiş ruḫsāre-i yārüñ ʿaraḳnāk olduġın

ṣubḥa-i mercān:
1. **ṣubḥa-i mercān:**
Gazel 55
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mercan tespih.
3. Leb ẕikrde ammā ki göñül fikr-i cihānda
4. Ḳaldı arada ṣubḥa-i mercān mütereddid

ṣubḥa-i rengīn-medār:
1. **ṣubḥa-i rengīn-medār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Renkli yuvarlak tespih.
35. Devr iderek ṣubḥa-i rengīn-medār
36. İtdi ʿAṭāyī es̱erinde ḳarār

ṣubḥa-i ṣad dāne:
1. **ṣubḥa-i ṣad dāne:**
Gazel 823
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İçinde yüz tane boncuk olan tespih.
7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu ṣubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

subḥa-i ṣad-dāne:
1. **sübḥa-i ṣad-dāne:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yüzlük tespih.
7. Peymāne şümār olmaġ içün lāzım olursa
8. Senden çekerüz sübḥa-i ṣad-dāne bizümdür

2. **subḫa-i ṣad-dāne:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüzlük tespih.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subḫa-i ṣad-dāne devr eyler

subhasınuñ neseb-i riştesi:
1. **subhasınuñ neseb-i riştesi:**-*si-sı, -nuñ*
Gazel 72
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tespihinin ipinin aslı, soyu.
9. Olma meftūn-ı riyākārī-i ehl-i tezvīr
10. Subhasınuñ neseb-i riştesi zünnāre çıḳar

sübḥayı itme:
1. **sübḥayı itme:**-*me*
Gazel 453
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tespih çekmek.
11. Zāhid elünde dām-ı emel itme sübḥayı
12. Tesbīḥi bāri bir daḫı rūz-ı şümāra çek

ṣubḥgāh-ı ʿīd ü sürūr:
1. **ṣubḥgāh-ı ʿīd ü sürūr:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bayram ve sevinç sabahı.
3. Nice şeb ṣubḥgāh-ı ʿīd ü sürūr
4. Feverān-ı tenūr-ı nūr-ı ẓuhūr

ṣubḥgāh-ı nuṣretinüñ:
1. **ṣubḥgāh-ı nuṣretinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 7
Mısra: **161**
Kelime Tipi: -
Zafer sabahı.
161. Daḫı seḥergehidür ṣubḥgāh-ı nuṣretinüñ
162. Neler ider hele itsün nehār-ı fetḥi ẓuhūr

ṣubḥgeh:
1. **ṣubḥgeh:**
Gazel 554
Mısra: **9**
Sabahleyin.
9. Nābī bulur ṣudāʿını āmāde ṣubḥgeh
10. Hengām-ı şeb şarāb ile defʿ-i ṣudāʿ iden

2. **bī-ṣubḥgeh:**
Gazel 428
Mısra: **7**
Sabah olmadan, gün ağarmadan.
7. Bī-ṣubḥgeh siyāh ü sefid olmaz aşikār
8. Naḳş ü hüner nühüfte ḳalur imtiḥāna dek

ṣubḥ-ı āferīnişle:
1. **ṣubḥ-ı āferīnişle:**-*le*
Gazel 296
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Yaradılış sabahı.
1. Ṣūretā biz gerçi bu bezme muʿaḫḫar gelmişüz
2. Līk ṣubḥ-ı āferīnişle berāber gelmişüz

ṣubḥ-ı bām-ı çerḫde:
1. **ṣubḥ-ı bām-ı çerḫde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Feleğin kubbesinin sabahı.
179. Gerdūn zamān-ı şevḳine çalmada ṣanma mihr
180. Her ṣubḥ-ı bām-ı çerḫde kūs-ı beşāreti

ṣubḥ-ı dem:
1. **ṣubḥ-ı dem:**
Tarih 82
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Sabh vakti.
49. Kimisi didi ṣubḥ-ı dem nāhīd
50. Yine āyīnesine virdi cilā

ṣubḥ-ı ḥaşrde:
1. **ṣubḥ-ı ḥaşrde:**-*de*
Gazel 575
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Toplanma sabahı (mahşer günü).
13. Āyā ne gūne cāme giyer ṣubḥ-ı ḥaşrde
14. Kālā-yı zühdi sūḳ-ı riyāda mezād iden

ṣubḥ-ı kāẕibden:
1. **ṣubḥ-ı kāẕibden:**-*den*
Gazel 306
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tan yeri ağarmadan biraz önce görülen ve bir süre sonra gözden kaybolan aydınlık.
7. Ruḫ-ı mihr-i münīr olmaz mükedder ṣubḥ-ı kāẕibden
8. O bir āyīne-i ʿālemnümādur nem ḳabūl itmez

ṣubḥ-ı maḥşer:
1. **ṣubḥ-ı maḥşer:**
Gazel 870
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mahşer sabahı.
11. Ṣubḥ-ı maḥşer çıḳar ancaḳ ġam-ı dil ey Nābī
12. Dīde-i baḫta ḳonan ḳāfile-i ḫ˅āb gibi

ṣubḥ-ı ramażān ol:
1. **ṣubḥ-ı ramażān ol:**
Gazel 494
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ramazan bayramı sabahı olmak (Bayram günü oruç tutmanın haramlığına atfen).
5. Ol māʾide-cūyān-ı ġama çāştgeh-i ʿīd
6. Bī-derd-i şikem-pervere ṣubḥ-ı ramażān ol

ṣubḥ-ı şām-ı dürūġ:
1. **ṣubḥ-ı şām-ı dürūġ:**
Gazel 378
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yalan gecesinin sabahı.
1. Cihāna itdi sirāyet o gūne dām-ı dürūġ
2. Ki eyledi ġalebe ṣubḥ-ı şām-ı dürūġ

subḥ-ı viṣāl:
1. **subḥ-ı viṣāl:**
Gazel 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vuslat, kavuşma sabahı.
9. Subḥ-ı viṣāl oldı damen-mest bī-ḫaber
10. Nābī olur mı dide-i ʿāşıkda bunca ḫ˅āb

sübūt:
1. **s̲übūtunda:**-*u, -nda*
Gazel 497
Mısra: **12**
İspat.
11. O deñlü pest olursun her ne deñlü iʿtilā itseñ
12. Bu daʿvānuñ s̲übūtunda saña bürhān yiter süllem

sücūd:
1. **sücūda:**-*a*
Gazel 831
Mısra: **14**
Secde.
13. Olur şeb-i ramażān bend-i āteşine sezā
14. Sücūda eylemeyen sür-fürū menāre gibi

2. **sücūd:**
Gazel 188
Mısra: **7**
Secde etme, yere eğilme.
7. Biz sāyeyüz sücūd ile meʾmūr isek nʾola
8. Sāye ne dem ki ḫāke düşer ser-nigūn düşer

sücūd ü ḳıyāmdan:
1. **sücūd ü ḳıyāmdan:**-*dan*
Gazel 617
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Secde ve kıyam (namaz).
1. Pürdür mişāl-i şīşe derūnum ḥarāmdan
2. Bilmem ne nefʿ ola bu sücūd ü ḳıyāmdan

sücūd-ı ilāhīʾye:
1. **sücūd-ı ilāhīʾye:**-*ye*
Gazel 140
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah'ın secdesi, Allah için secde(ye başını koymak).
9. Nābī ider sücūd-ı İlāhīʾye ser-fürū
10. Tāze ber-āver olduġı sāʿat nihāller

sücūd-ı şükre:
1. **sücūd-ı şükre:**-*e*
Gazel 844
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şükür secdesi.
1. İtmiş bahār ḥamdele-gūyā çemenleri
2. Olmış sücūd-ı şükre fürū nārvenleri

sūd:
1. **sūdı:**-*ı*
Gazel 426
Mısra: **7**
Yarar, fayda.
7. Sūdı nedür muʿamele-i kibrden ʿaceb
8. Şeytānı kār ü bārına enbāz idenlerüñ

2. **sūdından:**-*ın, -dan*
Gazel 581
Mısra: **10**
Yarar, fayda.
9. Ticāret-ḫāne-i dānā firīb-i dehrüñ ey Nābī
10. Gerekdür iḥtirāz itmek ziyānı deñlü sūdından

3. **sūdı:**-*ı*
Gazel 572
Mısra: **6**
Yarar, fayda.
5. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

4. **sūdum:**-*um*
Gazel 669
Mısra: **5**
Yarar, fayda.
5. Müyesser olmadı āmīziş-i esbābdan sūdum
6. Müsebbibden ḥicāba düşmeden ġayrī sebeplerle

5. **sūdı:**-*ı*
Gazel 688
Mısra: **7**
Yarar, fayda.
7. Kālā-yı vücūduñ olamaz sūdı nümāyān
8. Bī-dād ü sited gūşe-i maḫzende ḳalursa

sūd itdi:
1. **sūd itdi:**-*di*
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Fayda, kazanç sağlamak.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyḫāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

sūd itmez:
1. **sūd itmez:**-*mez*
Gazel 240
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Fayda, kazanç sağlamak.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī

10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

sūd u ziyānuñ:
1. **sūd u ziyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 387
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kar ve zarar.
13. Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī
14. Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduḳ

2. **sūd u ziyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 387
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kar ve zarar.
13. Ser-māye-i cān oldı revān küncine Nābī
14. Bilmem arada sūd u ziyānuñ nesin alduḳ

sūd virmedi:
1. **sūd virmedi:**-*me, -di*
Gazel 317
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Fayda etmek.
3. Ṣarf-ı naḳdīne-i eşk itdügümüz ḳaldı bize
4. Virmedi sūd harīdār-ı viṣāl olduġumuz

ṣudāʿ:
1. **ṣudāʿını:**-*ı, -nı*
Gazel 554
Mısra: **9**
Baş ağrısı.
9. Nābī bulur ṣudāʿını āmāde ṣubḥgeh
10. Hengām-ı şeb şarāb ile defʿ-i şudāʿ iden

sūdāgerān-ı şehr-i sitānbulʾa:
1. **sūdāgerān-ı şehr-i sitānbulʾa:**-*a*
Gazel 153
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İstanbul tüccarları.
9. Sūdāgerān-ı şehr-i Sitānbulʾa ʿarż ider
10. Nābī bu nev-ḳumāş Ḥaleb yādigārıdur

sūdāger-i ʿaşḳa:
1. **sūdāger-i ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 322
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aşk tüccarı.
7. Dil-beste-i zülfi koṣun ümmīd-i ḫalāṣı
8. Sūdāger-i ʿaşḳa heves-i sūd gerekmez

sūdāger-i baḥr ü berdür:
1. **sūdāger-i baḥr ü berdür:**-*dür*
Gazel 513
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeryüzünü dolaşan tacir.
13. Bir siyeh mūzeli sūdāger-i baḥr ü berdür
14. Saḫtdür ḳādime-i sāhire-peymāy-ı ḳalem

sūdāger-i bāzār-ı minā eyleyelüm:
1. **sūdāger-i bāzār-ı minā eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mina(Mekke ile Arafat arasında ikisini birbirine bağlayan mahal) pazarında tüccar yapmak.
11. Alalum gevher-i raḥmet virelüm naḳd-i günāh
12. Dili sūdāger-i bāzār-ı Minā eyleyelüm

sūdāger-i ḫurşīd:
1. **sūdāger-i ḫurşīd:**
Gazel 627
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güneş tüccarı.
5. Dirīġ itmez ne kālā istese sūdāger-i ḫurşīd
6. Göñül sūḳ-ı ṭalebde ṣūret-i ümmīd göstersün

sūdāger-i sūḳ-ı cāndur:
1. **sūdāger-i sūḳ-ı cāndur:**-*dur*
Gazel 887
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Can pazarı tüccarı (Hayatın devamlılığını sağlaması bağlamında).
3. Niʿmetuʾllāh ki sūdāger-i sūḳ-ı cāndur
4. İtdi kālā ile ārāste seḥḥāresini

sudāger-i tevfīḳ:
1. **sudāger-i tevfīḳ:**
Kaside 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Başarı tüccarı.
9. Açdı sudāger-i tevfīḳ yine dükkānın
10. İtdi her ferd murād itdügi kālā-yı ḳabā

sūdāgeri-i sūk-ı mināʾdan:
1. **sūdāgeri-i sūk-ı mināʾdan:**-*dan*
Gazel 654
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mina çarşısı tüccarı.
7. Şevḳuñ var alup satmaġa erbāb-ı niyāzı
8. Sūdāgeri-i sūk-ı Mināʾdan mı gelürsin

südde-i dergāh-ı ḥaḳdan:
1. **südde-i dergāh-ı ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 365
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dergah-ı İlahi'nin kapısı, eşiği.
9. İltizām-ı bād u āh-ı āteş-i cān-sūzdan
10. Südde-i dergāh-ı Ḥaḳdan refʿ-i ḥāʾildür ġaraż

südde-i devlet-meʾāb-ı āṣaf-ı s̱ānī:
1. **südde-i devlet-meʾāb-ı āṣaf-ı s̱ānī:**
Kaside 17
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İkinci hükümdar konumundaki vezirin/sadrazamın eşiği.
21. Südde-i devlet-meʾāb-ı āṣaf-ı s̱ānī kʾodur
22. İltifāt-ı pādişāh-ı ḳadr-dānuñ maẓharı

südde-i devlet-meʾābınuñ:
1. **südde-i devlet-meʾābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Padişah eşiği/kapısı.
19. Lāyıḳ ḫaṭ-ı ʿutārid-i çerḫe olursa rīk
20. Kemter ġubārı südde-i devlet-meʾābınuñ

südde-i meykededen:
1. **südde-i meykededen:**-*den*
Gazel 578
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Meyhanenin eşiği.
5. Südde-i meykededen ġayriye vażʿ itmez idük
6. Alabilsek başumuz ġāʾile-i sevdādan

südde-i ʿulyāyı:
1. **südde-i ʿulyāyı:**-*y, -ı*
Kaside 17
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Yüce eşik.
19. Şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı kim
20. Müşterīdür müşteri olmaġla kemter çākeri

sūdmend:
1. **sūdmend:**
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Yararlı, kârlı, kazançlı, nasiplenmiş.
1. Ẕihn-i pāki cümle fenden sūdmend
2. Kimde vardır böyle ṭabʿ-ı ser-bülend

sūdmend olmaz:
1. **sūdmend olmaz:**-*maz*
Gazel 33
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Faydası, yararı olmak.
5. Perr ü bālin itmeden ġayrı hevā-gīr-i fenā
6. Sūdmend olmaz iderse şemʿ ile pervane baḥs̱

2. **sūdmend olmaz:**-*maz*
Gazel 313
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Faydası, yararı olmak.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem eẕiyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

südūr iden:
1. **südūr iden:**-*en*
Kaside 14
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, hâsıl olmak, ortaya çıkmak, sâdır olmak.
109. Bu mülk ü millete senden südūr iden ḫıdmet
110. Degül müsāʿid-i taḥrīr u ḳābil-i taʿdād

ṣudur itdükde:
1. **ṣudur itdükde:**
Gazel 127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ağızdan çıkınca.
5. Dem-i vuṣlatda olan lerzeyi andan ḳıyās it kim
6. Ṣudur itdükde ḥarf-i ḫvāhiş-i vuṣlat dehen ditrer

ṣudur itmeyince:
1. **ṣudur itmeyince:**-*me, -y, -ince*
Kaside 7
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak II Ağız açmak.
107. O deñlü ẓabṭ-ı memālikde ḥükmi nafīẕ kim
108. Zemāne devr idemez itmeyince iẕni ṣudur

ṣudūr itse:
1. **ṣudūr itse:**-*se*
Kaside 12
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Ağızdan çıkmak.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ḫam iden ḳāmetini
58. Zaḫm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

ṣudūr-ı devleti:
1. **ṣudūr-ı devleti:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Saltanatının kazaskerleri.
101. Niẓām-ı ḥükmi terāzū-yı ʿadl ile mevzūn
102. Ṣudūr-ı devleti icrā-yı şerʿ ile meşkūr

ṣudūr-ı fermānı:
1. **ṣudūr-ı fermānı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Fermanda bulunma, emretme.
41. İdeydi ʿaks umūra ṣudūr-ı fermānı
42. Olurdı seng-i zümürrüd żiyā-i dīde-i mār

ṣudūr-ı luṭf:
1. **ṣudūr-ı luṭf:**
Gazel 406
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Lütufta bulunmak.
9. Ṣudūr-ı luṭf ne mümkin zamāne ḫalḳından
10. Meġer ki idesin ibrām uṣandunncaya dek

ṣudūr-ı vefā:
1. **ṣudūr-ı vefā:**
Gazel 367
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vefa gösterme, vefa umma.
1. Gerdūn iderse niyyet-i terk-i cefā ġalaṭ
2. Bed-ḫ∨āhdan ṣudūr-ı vefā muṭlaḳā ġalaṭ

süfehā:
1. **süfehā:**
Gazel 459
Mısra: **12**
Sefihler, içkici, müsrif ve günahkar kimseler.
11. Zuʿm-ı pindār-ı cibillīsini teʾkīd iderüz
12. Süfehā ḳısmına iẓhār-ı müdārāt itsek

2. **süfehā:**
Gazel 732
Mısra: **8**
Sefihler, içkici, müsrif ve günahkar kimseler.
7. Ḫırāma noḳṭa-i ṭaʿn urduġı hüveydādur
8. Gurūrla süfehā ḳısmınuñ ḫırāmında

ʿṣuffe:
1. **ʿṣuffeler:**-*ler*
Tarih 8
Mısra: **11**
Sofa.
11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

suffe:
1. **suffesinde:**-*si, -n, -de*
Tarih 41
Mısra: **11**
Oda kapılarının açıldığı genişçe iç boşluk, hol, sofa.
11. Suffesinde görür erbāb-ı ṣafā ṣafvet-i dil
12. Ḫalvetinde bulur eṣḥāb-ı tecerrüd kāmı

ṣūfī:
1. **ṣūfī:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
5. Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduġın neylersin
6. Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var

2. **ṣufıye:**-*ye*
Gazel 173
Mısra: **8**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
7. Olsa tevḥīdde bir dilber ile dest-be-dest
8. Ṣufıye daġdaġa-i ḳayd-ı inābet mi ḳalur

3. **sūfī:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
3. Sūfī senün olsun yüri var gerdīş-i teşbih
4. Biz rindlerüz gerdiş-i peymāne bizümdür

4. **ṣūfī:**
Gazel 341
Mısra: **2**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış
2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

5. **ṣūfi:**
Gazel 449
Mısra: **5**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
5. Gel senüñle idelüm ʿālemi ṣūfi taḳsīm
6. Künc-i meyḫāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ

6. **ṣūfīye:**-*y, -e*
Gazel 697
Mısra: **5**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
5. Ṣūfīye sehl olurdı nigehbānī-i nefes
6. Noḳṣanı ẓāhir olmasa her bir şümārda

7. **ṣūfī:**
Gazel 754
Mısra: **16**
Tasavvufa inanan, tasavvufu bir hayat görüşü olarak benimseyen, tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf.
15. Egerçi farḳ ider nān-ı cevini nān-ı gendümden
16. Dimez ṣūfī bulursa dest-res büryāne büryāne

süflī:
1. **süflīlerden:**-*ler, -den*
Gazel 568
Mısra: **4**
Dünya ile ilgili bayağı işler, hususlar, şeyler.
3. Ser ü dūşum esīr-i pister ü bālin-i ʿilletdür
4. Bu süflīlerden āzād it beni yek-pāre luṭfuñdan

2. **süflīdür:**-*dür*
Gazel 132
Mısra: **2**
Alçak, pek aşağı olan.
1. Ben ol ḫāküm ki ḫurşīd-i cihān-ārā celīsümdür
2. Tenüm süflīdür amma maʿnī-i ʿulvī enīsümdür

3. **şüflīnün:**-*nün*
Gazel 262
Mısra: **3**
Alçak, pek aşağı olan.
3. Farḳı yerden göġe dek ʿulvī ile şüflīnün
4. Ḥalḳa-i hāleye gird-āb ber-ā-ber gelemez

süflī-naẓar:

1. **süflī-naẓardur:**-*dur*
Gazel 227
Mısra: **7**
Aşağılık bakış.
7. Süflī-naẓardur ol ki ḫadeng-i niyāzına
8. Bir düşmen-i mürüvveti ṭurmaz nişan ider

sufra-i şaṭrancveş:
1. **sufra-i şaṭrancveş:**
Tarih 86
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Satranç tahtası gibi.
15. Sufra-i şaṭrancveş atlu piyade ʿarṣada
16. Ḳaʾim ü ḳāʿid muṣallāsında olmış rū-nümā

sufre:
1. **sufreden:**-*den*
Gazel 833
Mısra: **16**
Sofra.
15. Miḥnetin añlamayan maṣraf ile īrāduñ
16. Sufreden leẕẕet alur zümre-i ḫuddām gibi

2. **sufreler:**-*ler*
Gazel 887
Mısra: **14**
Sofra.
13. Nābiyā maḳsem-i erzāk-ı Ḫudā olmaġ ile
14. Sufreler niʿmete vaḳf eyledi neẓẓāresini

3. **sufrenüñ:**-*nüñ*
Gazel 887
Mısra: **10**
Sofra.
9. Germ ü serde siper-i sīneyi germiş ṭurmış
10. Sufrenüñ çekmek içün ʿārıż olan yāresini

4. **sufrenün:**-*nün*
Gazel 887
Mısra: **12**
Sofra.
11. Her ṭabak girmeyicek ṣaḥnına rāḥat göremez
12. Sufrenün ṭurma nevāziş ider āvāresini

sufre-i āsārumuzun:
1. **sufre-i āṣārumuzun:**-*u, -muz, -un*
Gazel 853
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Eserlerin sofrası.
1. Olmasa sufre-i āṣārumuzun sāḳıṭası
2. Bulamaz leẕẕet-i maʿnāya ẓafer lāḳıṭası

sufre-i eflākden:
1. **sufre-i eflākden:**-*den*
Kıt'a 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Feleklerin sofrası.
1. Olmışuz bir hile perdāzuñ esīr-i mekri kim
2. Sufre-i eflākden nān-ı nücūmı çaldurur

sufre-i gerdūn:
1. **sufre-i gerdūn:**
Kaside 12
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Felek sofrası.
107. Ḫᵛānumuz sufre-i gerdūn gibi yek kāse iken
108. Nice dursun bir alāy gürsine-çeşmān-ı hevām

sufre-i gerdūna:
1. **sufre-i gerdūna:**-*a*
Gazel 625
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Felek sofrası.
3. Düşelden jāleveş bu ḫākdāna āferīn ey dil
4. Diküp göz sufre-i gerdūna nān-ı hora ṣunmazsın

sufre-i maṭlaʿa:
1. **sufre-i maṭlaʿa:**-*a*
Gazel 887
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Doğuş sofrası (Kainatın kahvaltı sofrası bağlamında).
1. Māh-ı nev gürsinegānuñ arayup çāresini
2. Sufre-i maṭlaʿa vażʿ eyledi nān-pāresini

sufre-i naʿmā çekmiş:
1. **sufre-i naʿmā çekmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Nimetler sofrası açmak.
39. Zihī Ḳābıż ki ʿālem ḳabża-i ḥükminde mużṭardur
40. Zihī Bāsıṭ ki çekmiş kāʿināta sufre-i naʿmā

sufre-i şatrancdur:
1. **sufre-i şatrancdur:**-*dur*
Gazel 209
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Satranç tahtası.
9. Egerçi sufre-i şatrancdur bu kevn ü fesād
10. Baḳılsa müft saña bir piyāde virmezler

2. **sufre-i şatrancdur:**-*dur*
Gazel 209
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Satranç tahtası.
9. Egerçi sufre-i şatrancdur bu kevn ü fesād
10. Baḳılsa müft saña bir piyāde virmezler

şufūf:
1. **şufūfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 667
Mısra: **5**
Sıralar.
5. Tertīb ider şufūfını sāġarda mevc-i mey
6. Ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ meṣāfına

süfūf-ı dür-i nāb eylemedükçe:
1. **süfūf-ı dür-i nāb eylemedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 410
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saf incilerin (başta buğday olmak üzere tahıllar) toz haline getirmek, öğütmek.
9. Ṣaff-ı dendānını vaṣf eyleyemezsin Nābī
10. Tā süfūf-ı dür-i nāb eylemedükçe ḳutuñ

şuġl-ı ḫatīre:
1. **şuġl-ı ḫatīre:**-*e*
Tarih 104
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Hatır işi.
41. Bel baġladı iḫlāṣ ile bu şuġl-ı ḫatīre
42. Taʿẓīm ile tekrīm ile ol āṣaf-ı dānā

suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ:
1. **suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ:**-*üñ*
Gazel 397
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılığın dayanma sınırlarını aşan kısmı.
7. Ṣabrdur suġrā-yı cān-fersā-yı hicrüñ çāresi
8. Renc-i ʿaşḳuñ ġayri bir dermāna istiʿdādı yoḳ

sühā:
1. **sühādur:**-*dur*
Tarih 73
Mısra: **4**
Büyükayı yıldız kümesindeki en küçük yıldız.
3. Baḫş eyledi kāʾināta bir nūr
4. Kim mihr sühādur aña nisbet

2. **sühā:**
Tarih 127
Mısra: **50**
Büyükayı yıldız kümesindeki en küçük yıldız.
49. Neyyir-i şaʿşaʿa-baḫşā-yı semavāt u zemīn
50. Pertev-i neyyir-i ʿirfānına nisbetle sühā

süḫan:
1. **suḫan:**
Gazel 70
Mısra: **18**
Söz, kelâm.
17. Dest-res maʿnī-i nā-güfteye müşkil yoḫsa
18. Nābīyā köhne suḫan bizde de vāfir bulunur

2. **süḫan:**
Gazel 127
Mısra: **12**
Söz, kelâm.
11. O şūḫuñ saña dem-serdāne vażʿın eylesem taḥrīr

12. Dehān-ı āteşīn-i ḫāmede Nābī süḫan ditrer

3. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **1**
Söz, kelâm.
1. ʿĀşıḳum ehl-i ġama şevḳ-fezādur suḫanum
2. Bād-ı dāmençe-i ḳānūn-ı ṣafādur suḫanum

4. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **2**
Söz, kelâm.
1. ʿĀşıḳum ehl-i ġama şevḳ-fezādur suḫanum
2. Bād-ı dāmençe-i ḳānūn-ı ṣafādur suḫanum

5. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **4**
Söz, kelâm.
3. Ser-be-ser āyine-i rāz-ı ḳaderdür gönlüm
4. Nev-be-nev terceme-i sırr-ı ḳażādur suḫanum

6. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **6**
Söz, kelâm.
5. Rind-i dil-suḫteye āb-ı revāndur amma
6. Āteş-i ḫırmen-i erbāb-ı riyādur suḫanum

7. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **8**
Söz, kelâm.
7. Gūş iden kimse olur vāṣıl-ı bezm-i maḳṣūd
8. ʿĀşıḳa bedreḳa-i rāh-ı hüdādur suḫanum

8. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **10**
Söz, kelâm.
9. Ādeme neşve virür ġamdan ider āzāde
10. Bāde-i meykede-i ḥüsn-i edādur suḫanum

9. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **12**
Söz, kelâm.
11. İşidince yiñemez dāġ-ı nihānı açılur
12. Gülsitān-ı dil-i ʿuşşāḳa ṣabādur suḫanum

10. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **14**
Söz, kelâm.
13. Ḫ∨āh ü nā-ḫ∨āh olur āvīze-i gūş-ı gerdūn
14. Hem-reh-i nāvek-i āh-ı fuḳarādur suḫanum

11. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **16**
Söz, kelâm.
15. Gūş idenler olur elbette kulakdan ʿāşıḳ
16. Dilber-i tāze-res-i şīve-nümādur suḫanum

12. **suḫanum:**-*um*
Gazel 532
Mısra: **18**
Söz, kelâm.
17. Ḥasedinden mi ṣafādan mı hele ey Nābī
18. Bāʿis̱-i rīziş-i eşk-i şuʿarādur suḫanum

13. **süḫan:**
Gazel 35
Mısra: **15**
Söz, kelâm.
15. Gör çıḳduġın süḫan dehen-i teng-i yārdan
16. Ẓann itme kʾola ḥarf-i vücūd ü ʿadem ʿabes̱

14. **süḫan:**
Gazel 141
Mısra: **2**
Söz, kelâm.
1. Bu gülşende güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen yoḳdur
2. Dehān-ı ġoncede ḫande leb-i cūda süḫan yoḳdur

15. **süḫanlar:**-*lar*
Gazel 348
Mısra: **6**
Söz, kelâm.
5. ʿAceb ḫıdmet-güzār-ı zūd-ḫīz-i maṣlaḥat-bīndür
6. Zebānlar şekl-i terkeşdür süḫanlar nāvek-i terkeş

16. **suḫanda:**-*da*
Gazel 386
Mısra: **4**
Söz, kelâm.
3. İderler kūhveş keştīleri bir lafẓ ile taḥrīk
4. Ne ḫoşdur bir suḫanda yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ

17. **suḫan:**
Gazel 468
Mısra: **2**
Söz, kelâm.
1. Şikāf-ı revzene-i nāzdur dehen didigüñ
2. Nesīm-i mirveḥe-i rāzdur suḫan didigüñ

18. **suḫan:**
Gazel 477
Mısra: **2**
Söz, kelâm.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

19. **süḫanuñ:**-*uñ*
Gazel 807
Mısra: **2**
Söz, kelâm.
1. Suḫen āzāde es̱erden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süḫanuñ żımnında

20. **suḫanları:**-*lar, -ı*
Gazel 844
Mısra: **18**
Söz, kelâm.
17. Nābī bu niʿmet olmaz idi nev-be-nev ziyād
18. Maʿnā-yı şükre olmasa dāʾir suḫanları

21. **süḫanı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **66**
Söz, kelâm.
65. ʿĀrıżı āyet-i ūlā-yı kelām-ı ezelī
66. Süḫanı ġāyet-i maʿnā-yı kitāb-ı irşād

22. **suḫanından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 23
Mısra: **13**
Söz, kelâm.
13. Suḫanından görinen sūz ü güdāz-ı iḫlāṣ
14. Yitişür ḫalḳ-ı cihān eylemeġe sermāye

23. **süḫan:**
Kaside 24
Mısra: **129**
Söz, kelâm.
129. Naẓar-ı pākine şāyeste süḫan lazımdur
130. Yoḫsa gencīne-i ḫāṭırda süḫan müstevfā

24. **süḫan:**
Kaside 24
Mısra: **130**
Söz, kelâm.
129. Naẓar-ı pākine şāyeste süḫan lazımdur
130. Yoḫsa gencīne-i ḫāṭırda süḫan müstevfā

25. **suḫandan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **382**
Söz, kelâm.
381. Eyledi bu ḫaber beni ḫandān
382. Tāzelik buldı bu suḫandan cān

26. **süḫanuñdan:**-*uñ, -dan*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **240**
Söz, kelâm.
239. Didüm ey mürşid-i sütūde-nefes
240. Süḫanuñdan derūna düşdi heves

27. **suḫan:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **113**
Söz, kelâm.
113. İtdi lebinden bu suḫan iltimāʿ
114. Eyledi yārana o sāʿat vedāʿ

28. **suḫan:**
Gazel 126
Mısra: **10**
Söz, kelâm. (Asıl maharet bağlamında).

9. Ne suḫan rifʿatine seng-i binānuñ ammā
10. Suḫan engüşter-i iḳbāle nigīn olmadadur

29. **süḫan:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Söz, kelâm.
5. Bir kerre girse destine dāmān-ı yār dil
6. Söylenmedük şikāyete dāʾir süḫan mı ḳor

30. **suḫanun:***-un*
Kaside 12
Mısra: **61**
Söz, kelâm.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suḫanun
62. Şimdi eyler suḫan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

31. **süḫanı:***-ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **24**
Söz, kelâm.
23. Biri daḫı nāʾib-i şehrī-nijād
24. Ṭabʿı iderdi süḫanı intiḳād

32. **süḫanveş:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Söz gibi, şiir gibi.
5. Süḫanveş olma āyīneveş ṣāf-meşreb ol
6. Rūy-ı ṣafā her-āyīne hemvārlıḳdadur

33. **suḫan:**
Gazel 334
Mısra: **10**
Söz, kelam II Şiir.
9. Nābiyā ḥamd-i Ḫudā naʿt-ı Nebī ola meġer
10. O suḫan kʾolmaya mażmūnı mezāyā-yı heves

34. **suḫanumdan:***-um, -dan*
Gazel 597
Mısra: **10**
Söz, kelam II Şiir.
9. Her kim götürürse teb-i endūha şifādur
10. Bu maṭlaʿ-ı cān-perveri Nābī suḫanumdan

35. **suḫanumdan:***-um, -dan*
Gazel 631
Mısra: **14**
Söz, kelam II Şiir.
13. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
14. Nābī yine yārana hediyye suḫanumdan

36. **suḫandan:***-dan*
Gazel 847
Mısra: **14**
Söz, kelam II Şiir.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun nʾolur āsārı suḫandan ġayrı

37. **suḫan:**
Kaside 9
Mısra: **139**
Söz, kelam II Şiir.
139. Suḫan ol deñlü ḫoş-āyende gerekdür ki añı
140. İdine nevʿ-i beşer belki melāʾik ezber

38. **suḫanlar:***-lar*
Kaside 12
Mısra: **59**
Söz, kelam II Şiir.
59. Dil-pesend olsa diyü puḫte suḫanlar arayan
60. İtmede neşter-i ser-tīz-i ḳader nükte-i ḫām

39. **suḫan:**
Kaside 13
Mısra: **177**
Söz, kelam II Şiir.
177. O suḫan kim olan mażmūnı tehī medḥüñden
178. Ḫāmenüñ pāyına terkībi olur ḥalḳa-i dām

40. **suḫanlaruñ:***-lar, -uñ*
Kaside 16
Mısra: **91**
Söz, kelam II Şiir.
91. Ol cān-feżā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

41. **suḫani:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **407**
Söz, kelam II Şiir.
407. Gūş idüp ol ʿazīz bu suḫani
408. Oldı leb-rīz-i merḥamet deheni

42. **suḫanun:***-un*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **262**
Söz, kelam II Şiir.
261. Yapsalar pādişāha ḳanda maḳām
262. Suḫanun itdi revnaḳın itmām

43. **süḫanuñ:***-uñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **283**
Söz, kelam II Şiir.
283. ʿĀleme dāġ-ı reşkdür süḫanuñ
284. Yoḳ nazīrün bu ʿaṣr içinde senüñ

44. **suḫanuñ:***-uñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **290**
Söz, kelam II Şiir.
289. Naẓmuñ ārāyiş-i zaman ü zemīn
290. Suḫanuñ gūşvār-ı çerḫ-i berīn

45. **süḫana:***-a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **138**
Söz, kelam II Şiir.
137. Aña ne lāyıḳ bu maḳūle-edā
138. Eyleme böyle süḫana ictirā

46. **süḫanın:***-ı, -n*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **179**
Söz, kelam II Şiir.
179. Çoḳ süḫanın itdi şeh-i Mevlevī
180. Ziver-i tesbīḥ-i dür-i Meṡnevī

47. **süḫan:**
Tarih 74
Mısra: **23**
Söz, kelam II Şiir.
23. Aña tārīḫ içün ol güne süḫan lāyıḳdur
24. Ki mürāʿāt oluna ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

suḫan suḫan diyerek:
1. **suḫan suḫan diyerek:**
Gazel 446
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Söz söz diyerek.
5. Derūn-nişīnüm olan rāzı eyledüm iṭlāf
6. Tehī ḫızāneye düşdüm suḫan suḫan diyerek

suḫan-ārā:
1. **suḫan-ārālıġa:***-a*
Gazel 533
Mısra: **11**
Süslü konuşma, söz bezeme işi.
11. Virmez suḫan-ārālıġa hiç kimseye nevbet
12. Nābī dehen-i ḫāmeyi ḫāmuş idebilsem

suḫanda:
1. **suḫanda:**
Gazel 254
Mısra: **10**
Sözde.
9. Ārāyiş-i cemāline benzer ol āfetüñ
10. Nābī bizüm suḫanda olan intiẓāmumuz

suḫan-dān:
1. **suḫan-dān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **282**
Söz etmesini bilen, söz bilir.
281. Nice ḳıymet-şinās ʿirfān var
282. Nice ṣāḥib-hüner suḫan-dān var

suḫan-gū:
1. **suḫan-gū:**
Gazel 564
Mısra: **19**
Güzel söz söyleyen.
19. Suḫan-gū peyrev olsun ḥażret-i Rāmī Efendiʾye
20. Ki Nābī naẓm öyle ḫoş-makāl ü pür-meʾāl olsun

süḫan-ı bīhudeden:
1. **süḫan-ı bīhudeden:***-den*
Gazel 197
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Manasız söz.
11. Süḫan-ı bīhudeden ḫoş gelür āvāz-ı ḫorūs
12. Bārī maʿnāsını bilmez ise hengāmı bilür

suḫan-i derd-engīz:
1. **suḫan-i derd-engīz:**
Tarih 6
Mısra: **20**

Kelime Tipi: -
Derdi arttıran söz.
19. Līk gūş eyledi Nābī ol dem
20. Kendüden bir suḫan-i derd-engīz

suḫan-ı ḫayr:
1. **suḫan-ı ḫayr:**
Gazel 336
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hayırlı söz, kelam.
7. Nefesin silsile-i dūzaḫa peyvend itsün
8. Suḫan-ı ḫayr maḳāmında iden sedd-i nefes

süḫan-ı nābīye:
1. **süḫan-ı nābīye:**-*ye*
Gazel 80
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin sözü (şiiri bağlamında).
11. Çoḳ mı süḫan-ı Nābīye bu neşve-i teʾs̱īr
12. Rindān-ı ḫārābat ile çoḳ ṣoḥbeti vardur

süḫan-ı nādire-sencān:
1. **süḫan-ı nādire-sencān:**
Gazel 55
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Benzeri az bulunan sözden anlayanlar, sözün kıymetini bilenler.
13. Fikr eylemede keşme-keş-i redd ü ḳabūlı
14. Nābī süḫan-ı nādire-sencān mütereddid

suḫan-ı pür-berekāt:
1. **suḫan-ı pür-berekāt:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Bereketle dolu sözler.
29. Ola böyle suḫan-ı pür-berekāt
30. Nāẓıma vāsıṭa-i ṭūl-ı ḥayāt

suḫan-ı serd:
1. **suḫan-ı serd:**
Kaside 12
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Sert sözler, kaba ifadeler.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suḫanun
62. Şimdi eyler suḫan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

2. **suḫan-ı serd:**
Kaside 12
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Sert sözler, kaba ifadeler.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suḫanun
62. Şimdi eyler suḫan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

3. **suḫan-ı serd:**
Kaside 12
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Sert sözler, kaba ifadeler.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suḫanun
62. Şimdi eyler suḫan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

4. **suḫan-ı serd:**
Kaside 12
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Sert sözler, kaba ifadeler.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suḫanun
62. Şimdi eyler suḫan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

5. **suḫan-ı serd:**
Kaside 12
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Sert sözler, kaba ifadeler.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suḫanun
62. Şimdi eyler suḫan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

süḫan-ı şīrīnün:
1. **süḫan-ı şīrīnün:**-*ün*
Gazel 222
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tatlı söz.
11. Dili söyletmeġe besdür süḫan-ı şīrīnün
12. Ṭuṭīyān-ı ḳafes-i ʿaşḳ şeker bilmezler

süḫan-ı telḫ:
1. **süḫan-ı telḫ:**
Gazel 163
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Acı sözler.
9. Düşmez leb-i şīrīnine yāruñ süḫan-ı telḫ
10. Helvācı dükkānında piyāzuñ yiri yoḳdur

suḫan-şinās:
1. **suḫan-şinās:**
Tarih 109
Mısra: **4**
Söz anlayan, söz bilen.
3. Tārīḫ fikrin eyler iken geldi ġaybdan
4. Nābī ne ḥācet oldugı besdür suḫan-şinās

suḫen:
1. **suḫenlerde:**-*ler, -de*
Gazel 710
Mısra: **8**
Söz, kelâm.
7. Hezārından biri şāyeste-i gūş-ı ḳabūl olmaz
8. Nice bī-tāliʿ ü bī-baḫtlar vardur suḫenlerde

2. **suḫen:**
Gazel 807
Mısra: **1**
Söz, kelâm.
1. Suḫen āzāde es̱erden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süḫanuñ żımnında

3. **suḫen:**
Gazel 855
Mısra: **15**
Söz, kelâm.
15. Nābī ḳalurdı zāviye-gīr-i ʿadem suḫen
16. Erbāb-ı naẓmuñ olmasa ḥüsn-i beyābānları

suḫenden suḫene:
1. **suḫenden suḫene:**
Gazel 758
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sözden söze.
3. Olma aġyār ile hem-rāz sözüm diñle benüm
4. Çoḳdur ey şūḫ-ı cihān farḳ suḫenden suḫene

suḫen-i nāzikānemüz:
1. **suḫen-i nāzikānemüz:**-*müz*
Gazel 711
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Okşayan, iltifat eden, gönül alan ince sözler.
3. O āfetün ḳadd-i nāzikterine ṣarf idelüm
4. Ne mertebe suḫen-i nāzikānemüz var ise

sūhte-i nār-ı ḥüsndür:
1. **sūhte-i nār-ı ḥüsndür:**-*dür*
Gazel 789
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzellik ateşinin yanığı.
3. Zātında gül ki sūhte-i nār-ı ḥüsndür
4. Ḥācet ne bülbülüñ nefes-i ateşīnine

suḫte-i yār:
1. **suḫte-i yār:**
Gazel 250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin tutkunu, yanığı.
7. Görindi suḫte-i yār neẓāre-i ʿuşşaḳ
8. Ruḫında ḫaṭṭ .... budur

sühūlet:
1. **sühūletle:**-*le*
Gazel 833
Mısra: **5**
Kolaylıkla, kolayca.
5. Çirk-i dünyāyı sühūletle ne mümkin taḥṣīl
6. Rū dürüst olmayıcaḳ kīse-i ḥammām gibi

suhūletle:
1. **sühūletle:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Kolaylıkla, kolayca.
5. Gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat ey tehī-dest-i ümīd
6. Çoḳ daḫı girmez sühūletle ele ḳıymetlüdür

2. **suhūletle:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **128**
Kolaylıkla, kolayca.
127. Düşdi Süleymānʾa da bir rāh-ber
128. Buldı suhūletle murāda ẓafer

sū-i edeb:
1. **sū-i edeb:**
Gazel 590
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Edep harici, edepsizlik.
3. Sū-i edeb vesīle-i red olmasun saña
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād işitmesün

suʾ-i ḳaṣd eylemişdi:
1. **suʾ-i ḳaṣd eylemişdi:***-miş, -di*
Tarih 144
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kötü niyetle hareket etmek.
9. Eylemişdi kişver-i İslāma suʾ-i ḳaṣd ile
10. Çoḳ fesād īcād ü gūn-ā-gūn ḫıyānet irtikāb

sūʿ-ı ḳaṣdüñ:
1. **sūʿ-ı ḳaṣdüñ:***-üñ*
Gazel 121
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü niyet, cana kıymaya hazırlanma.
7. Kibāre sūʿ-ı ḳaṣdüñ olduğın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

sūʾ-ı ẓann ider:
1. **sūʾ-ı ẓann ider:***-er*
Gazel 433
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Fena algılamak, olumsuz şüphelenmek, kuşku duymak.
11. ʿAfv-ı kerīme ẓannum odur sūʾ-ı ẓann ider
12. Tersān olan muḥāsebesinden ḳıyāmetüñ

sükalā:
1. **s̱ükalādan:***-dan*
Gazel 260
Mısra: **7**
Kaba, sakil ve çirkin olanlar.
7. Gerdūn-ı dūn bizi s̱ükalādan şümār ider
8. Taḳvīm-i iʿtibārda maḥẕūrlardanuz

sükārāya namāzuñ yiri yoḳdur:
1. **sükārāya namāzuñ yiri yoḳdur:***-uñ-ya*
Gazel 163
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Ayet**
Sarhoşlar için namaz uygun değildir ("Sarhoş iken namaza yaklaşmayın" ayetine atfen Nisa Suresi 43. ayet).
3. Miḥrāb-ı dü-ebrūya neden girdi dü çeşmi
4. Bilmez mi sükārāya namāzuñ yiri yoḳdur

suḳāta-çīnī-i enfās:
1. **suḳāta-çīnī-i enfās:**
Gazel 508
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sevgili kullarının dualarının kırıntılarını toplayan.
9. Suḳāta-çīnī-i enfās ʿārifīndendur
10. Ne deñlü nāʾil-i sermāye-i ḥaḳāyiḳ isem

suḳāṭa-i niʿam-ı sufre-ı ʿulūmuñdur:
1. **suḳāṭa-i niʿam-ı sufre-ı ʿulūmuñdur:***-uñ, -dur*
Kaside 3
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
İlim sofrasındaki nimetlerin kırıntıları.
55. Suḳāṭa-i niʿam-ı sufre-ı ʿulūmuñdur
56. Merāḳi-i ḥükemā yā Muḥammed-i ʿArabī

sūk:
1. **sūkda:***-da*
Gazel 82
Mısra: **7**
Çarşı, dünya çarşısı.
7. Bu sūkda kime virdiyse māye-i enfās
8. Gelince vaʿdesi ḳabża emān zamān mı virür

sūk-ı devrānda:
1. **sūk-ı devrānda:***-da*
Gazel 798
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Felek çarşısı, dünya pazarı.
9. Sūk-ı devrānda biz ol deyn temessükleriyüz
10. Hep bizüm ḫātemümüzdür başan iḳrārumuza

sūk-ı fenāda:
1. **sūk-ı fenāda:***-da*
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Yokluk pazarı.
31. Ḥāsid olanuñ devletüñe sūk-ı fenāda
32. Kālā-yı ḥayātını mezād eylesün Allāh

sūk-ı hicrānda:
1. **sūk-ı hicrānda:***-da*
Gazel 836
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ayrılık pazarı, ayrılık acısı çarşısı.
19. Sūk-ı hicrānda mezād olmaḳda beytüʾl-māl-i ġam
20. Var ise vāreste olmış mübtelālardan biri

sūḳ-ı ḥüsne:
1. **sūḳ-ı ḥüsne:***-e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Güzellik çarşısı.
89. İtdi ol mühr ile anı Ġaffār
90. Sūḳ-ı ḥüsne metāʿ-ı tamġādār

sūḳ-ı riyāda:
1. **sūḳ-ı riyāda:***-da*
Gazel 575
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Riyakarlık çarşısı.
13. Āyā ne gūne cāme giyer ṣubḥ-ı ḥaşrde
14. Kālā-yı zühdi sūḳ-ı riyāda mezād iden

sūḳ-ı şevḳde:
1. **sūḳ-ı şevḳde:***-de*
Gazel 743
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Aşk çarşısı.
15. Sikke-i ḥāliyle devr itmezdi sūḳ-ı şevḳde
16. Mevlevīler kūre-i tennūrede ḳāl olmasa

sūḳ-ı taʿayyünde:
1. **sūḳ-ı taʿayyünde:***-de*
Gazel 383
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kendini gösterme, ortaya çıkma, saygın duruma gelme çarşısı.
5. Ücrete gitmede kesb itdügümüz naḳd-i nefīs
6. Sehv imiş sūḳ-ı taʿayyünde dükān-gīr olmaḳ

sūḳ-ı ṭalebde:
1. **sūḳ-ı ṭalebde:***-de*
Gazel 627
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzu çarşısı.
5. Dirīġ itmez ne kālā istese sūdāger-i ḫurşīd
6. Göñül sūḳ-ı ṭalebde ṣūret-i ümmīd göstersün

sūk-ı teṣāvīr-i bihişt:
1. **sūk-ı teṣāvīr-i bihişt:**
Gazel 102
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Cenneti betimleme çarşısı.
15. Sāḥa-i endīşedür sūk-ı teṣāvīr-i bihişt
16. Her ne giçse ḫāṭırumdan Nābīyā mevcūd olur

sūk-ı vaḥdetde:
1. **sūk-ı vaḥdetde:***-de*
Gazel 257
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Birlik pazarı, teklik çarşısı.
3. Ṣıdḳdur māyesi esrār-fürūş-ı ʿaşḳuñ
4. Sūk-ı vaḥdetde erācīf ü ekāẕīb olmaz

sükkān:
1. **sükkānı:**
Gazel 548
Mısra: **9**
Bir yerde oturanlar, ikâmet edenler.
9. Çekmez endīşe-i tārāc-ı keder sükkānı
10. Ḳalʿa-i ṣabrda bārū-yı taḥammül var iken

sükkān-ı ʿālem-i bālā:

1. **sükkān-ı ʿālem-i bālā:**
Tarih 82
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Yüce alemlerin sakinleri, melekler.
141. Ki yorulma sen itdiler tārīḫ
142. Aña sükkān-ı ʿālem-i bālā

sükkān-ı felek:
1. **sükkān-ı felek:**
Kaside 13
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Felek sakinleri, felekte sabit görünüp hareket etmeyen yıldızlar.
181. Yümn-i evṣāfuñ ile olmada sükkān-ı felek
182. Ḥalḳa-ber-ḥalḳa dehen-ber-dehen-i ẕikr-i müdām

sükkān-ı ḥaleb:
1. **sükkān-ı ḥaleb:**
Tarih 80
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Halep şehri sakinleri.
15. Ḫıṭṭa-i Şehbāʾya oldukda şeref-baḫş-ı nüzūl
16. Oldı sükkān-ı Ḥaleb müstaġraḳ-ı şevḳ ü şeġab

sükkān-ı ḫāne:
1. **sükkān-ı ḫāne:**
Gazel 129
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Evin sakinleri.
9. Sükkān-ı ḫāne yatmaz idi rāḥat olmasa
10. Āsūde-i firāş-ı teselli ġarībler

sükkān-ı heft kişver-i islāmʾa:
1. **sükkān-ı heft kişver-i islāmʾa:***-a*
Gazel 101
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yedi iklimde yaşayan bütün müslümanlar (Yeryüzünde yaşayan bütün müslümanlar bağlamında).
17. Sükkān-ı heft kişver-i İslāmʾa Nābīyā
18. Ümmīdgāh-ı baḫş-ı şefāʿat Medīneʾdür

sükkān-ı memālik:
1. **sükkān-ı memālik:**
Tarih 128
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Memleket sakinleri, Osmanlı halkı.
15. Luṭf-ı Ḥaḳ eyledi bir fetḥ ü ẓafer iḥsān kim
16. Oldı sükkān-ı memālik yeni başdan iḥyā

sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā:
1. **sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā:**
Tarih 97
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüce semaların sakinleri, melekler.
9. Böyle bir cāmiʿ-i pākīze binā eyledi kim
10. İndiler seyrine sükkān-ı semāvāt-ı ʿalā

sükker:
1. **sükker:**
Gazel 256
Mısra: **2**
Şeker.
1. Vaṣf-ı lebüñle ülfet idelden dehānumuz
2. Sükker ezer dimāġ-ı beyāna zebānumuz

2. **sükkerle:***-le*
Gazel 278
Mısra: **2**
Şeker.
1. Luṭf ile hāsed-i bed-ḫ∨āha nedāmet gelmez
2. Telḫ olan mīveye sükkerle halāvet gelmez

3. **sükkerle:***-le*
Gazel 557
Mısra: **4**
Şeker.
3. Ṣabā laʿlün hevāsın sāha-i mıṣra götürmiş kim
4. Nemek baş gösterür sükkerle bir pīrāhen-i neyden

4. **sükkerde:***-de*
Gazel 856
Mısra: **7**
Şeker.
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde kʾola mūr-ālūd
8. Nʾeyleyüm vaṣlı ḫaṭ-āverlügi hengāmları

sükker-i aḫter:
1. **sükker-i aḫter:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Yıldız şekeri.
25. İtdi pür ol şeb-i ḫuceste-eṯer
26. Ṭabla-i çerḫi sükker-i aḫter

sükkerī-ḫ∨ār:
1. **sükkerī-ḫ∨ārlarun:***-lar, -un*
Gazel 465
Mısra: **4**
Şeker yiyen, şekerli yiyen.
3. Ẕerresin çekdügi yoḳ sāʾil-i keçkūl be-kef
4. Sükkerī-ḫ∨ārlarun çekdügi teşvīşlerüñ

sükkeriyyāt:
1. **sükkeriyyāt:**
Gazel 634
Mısra: **2**
Şeker, şekerle ilgili.
1. Gendümüñ ẕillet ile ḫākde görme selefin
2. Sükkeriyyāt ile āmīḫte sīr it ḫalefin

sükūn:
1. **sükūn:**
Gazel 472
Mısra: **4**
Hareketsizlik.
3. Hep oldı senüñ nusḫa-i ẕātuñla hüveydā
4. Pūşīde iken ḥüsni sükūn u ḥarekātuñ

2. **sükūn:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Sakinlik, huzur.
1. Göñülde ḳor mı sükūn faṣl-ı nev-bahār o mıdur
2. İder mi dilde sükūn ṭabʿ-ı bī-ḳarār o mıdur

sükūn buldı:
1. **sükūn buldı:***-dı*
Kaside 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sakinlik bulmak.
7. Şurta-i luṭf ile ṭūfān-ı fiten buldı sükūn
8. Keşti-i emn ü emān buldı muvāfıḳ eyyām

sükūn ider:
1. **sükūn ider:***-er*
Gazel 120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mesken edinmek, oturmak.
1. Göñülde ḳor mı sükūn faṣl-ı nev-bahār o mıdur
2. İder mi dilde sükūn ṭabʿ-ı bī-ḳarār o mıdur

sükūt:
1. **sükūtum:***-um*
Gazel 71
Mısra: **10**
Susma, suskunluk.
9. Zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür nā-yābdur Nābī
10. Sükūtum sanma ʿaczümden zebān-dānsuzlıġumdandur

2. **sükūti:***-i*
Gazel 454
Mısra: **1**
Susma, suskunluk.
1. Īrāş ider sükūti ṭarab bed-nefeslerüñ
2. Gūş-ı dile ḥuṣūlı ḳadar mültemeslerüñ

sükūt itdi:
1. **sükūt itdi:***-di*
Kaside 13
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Sükût etmek, susmak.
67. Çıḳdı üsrüb aradan ṭop u tüfeng itdi sükūt
68. Oldı āmed-şüde āmāde sefīr u peyġām

sükūt itmez imiş:
1. **sükūt itmez imiş:***-mez , -i, -miş*
Kaside 15
Mısra: **209**
Kelime Tipi: -
Sükût etmek, susmak.
209. Ṭutalum ḫāme sükūt itmez imiş şevḳinden
210. Püşt-i dest-i edeb ur aġzına olsun epsem

şula:

1. **şuladı:**-*dı*
Tarih 9
Mısra: **11**
Sulamak, su vermek.
11. Şuladı reh-güẕār-ı pādişehi
12. Bu ṣudan Ḫıżr olup gül-āb-efşān

sülāle-i şeref-i ḫānvāde-i ṣıddīḳ:
1. **sülāle-i şeref-i ḫānvāde-i ṣıddīḳ:**
Kaside 6
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Sıddik-i Ekber Hz. Ebubekir'in şerefli soyu.
17. Sülāle-i şeref-i ḫānvāde-i ṣıddīḳ
18. Vücūd-ı pāk-i kerāmet-feşān-ı Mevlānā

ṣulandırıncaya dek:
1. **ṣulandırıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Sulandırıncaya kadar.
32. Dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki ṣulandırıncaya dek
31. Çalışdı bu ġazel-i ābdār ey Nābī

2. **ṣulandırıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Sulandırıncaya kadar.
32. Dehān-ı ḫāme-i ḫuş ki ṣulandırıncaya dek
31. Çalışdı bu ġazel-i ābdār ey Nābī

süleymān:
1. **süleymān:**
Kaside 15
Mısra: **51**
Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu . On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır.
51. Gör Süleymān gibi peyġamber-ı ʿālī-cāhuñ
52. Devleti olmış idi āṣaf ile müstaḥkem

2. **süleymān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **133**
Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu . On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır.
133. Ben mūr-ı naḥif ü ol Süleymān
134. Ben ḫāk-ı ḥaḳīr o ẓıll-ı Yezdān

3. **süleymān:**
Tarih 26
Mısra: **27**
Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu . On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

4. **süleymān:**
Tarih 36
Mısra: **28**
Hz. Süleyman. Hz. Davut peygamberin oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgara ve hayvanlara hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir padişah ve peygamberdir.
27. Zīr-i pāyında daḫı mürde degül mūr-ı żaʿīf
28. Başalı ʿarṣa-i iḳbāle Süleymān gibi pā

5. **süleymānʾa:**-*a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **127**
Süleymān, (Özel isim).
127. Düşdi Süleymānʾa da bir rāh-ber
128. Buldı suhūletle murāda ẓafer

6. **süleymān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **11**
Özel isim.
11. Biri Süleymān biri Aḥmed Aġā
12. Her birisi nāzik ü şīrīn-edā

7. **süleymān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **81**
Özel isim.
81. Didi Süleymān dilerem ey nedīm
82. Tevliyet-i cāmiʿ-i Sulṭān Selīm

8. **süleymān:**
Tarih 27
Mısra: **10**
Sarı Süleyman Paşa (ö. 14 Ekim 1687, İstanbul), IV. Mehmed'in saltanatında, 18 Aralık 1685-23 Eylül 1687 tarihleri arasında bir yıl dokuz ay altı gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
9. Teşneler nūş eyleyince ābını tārīḫ içün
10. Didiler iç bu Süleymān çeşmesinden nūş bād

süleymān ḫān:
1. **süleymān ḫān:**
Tarih 51
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
II. Süleyman (Osmanlı Türkçesi: سليمان ثانى Süleymān-i sānī, d. 15 Nisan 1642, İstanbul – ö. 22 Haziran 1691, Edirne), 20. Osmanlı padişahı ve 99. İslam halifesi.
5. Baʿdehu eyleyüp Süleymān Ḫān
6. Ḥüsn-i ḫulḳ u sülūkına taḥsīn

süleymān pāşā:
1. **süleymān pāşā:**
Tarih 39
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Ermeni Süleyman Paşa veya Damat Süleyman Paşa (d.1607 - ö. 28 Şubat 1687) IV. Mehmed saltanatında 19 Ağustos 1655 - 28 Şubat 1656 tarihleri arasında altı ay on gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamı.
21. Cereyān-ı leb-i āb ile didüm tārīḫin
22. Yapdı bu ṭarḥ-ı dil-āşūbı Süleymān Pāşā

ṣulh:
1. **ṣulḥ:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

2. **ṣulḥ:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
1. Bestedür dil gāh ḫandān gāh ceng ü gāh ṣulḥ
2. Böyledür aḥvāl-i devrān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

3. **ṣulḥ:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
3. Dehr bāzigāh-ı nerd ü sufre-i ṣatrancdur
4. Gāh cünbān geh ten-āsān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

4. **ṣulḥ:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
5. Şāhid-i ṣunʿuñ temāşāsında her leyl ü nehār
6. Dīdede aḥvāl-i müşgān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

5. **ṣulḥ:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
7. Fitneye būd u ne-būd-ı lokma bāʿiṯdür kʾider
8. Bir dehende ṣaff-ı dendān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

6. **ṣulḥ:**
Gazel 42
Mısra: **10**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
9. Bahşde ġavġa-güẕār ü terkde rāḥat-güzīn
10. Zeyd ü ʿAmr-ı naḥv-ḫ∨ānān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

7. **ṣulḥ:**
Gazel 42
Mısra: **12**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
11. Ḫalḳ Nābī gizli k-i ḫāme gibi geh ḫaṣm olur
12. Gāh hem-ḫvāb-ı ḳalemdān gah ceng ü gāh ṣulḥ

8. **ṣulḥ:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.

3. Vaḳt-i tāʿat yek-digerle ṣulḥ olur pest ü bülend
4. Mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye naḳş-ı ḥaṣīr āġūş açar

9. **sulḥ:**
Gazel 489
Mısra: **9**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
9. Mihr-i münīr girmese mābeyne sulḥ içün
10. Faṣl olmaz idi şebnem ile mācerā-yı gül

10. **ṣulḥa:**-*a*
Gazel 789
Mısra: **9**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
9. Nābī senüñle itdi ḳasem ṣulḥa çerḫ līk
10. Bir āştī-ʿadūdur inanma yemīnine

11. **ṣulh:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
7. Ġamuñla birbirine düşmen oldı ṣaff-ı müjem
8. Tavassuṭ eylemedi ṣulh içün miyāneye ḫ∨āb

12. **sulḥa:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **162**
Barışma, barışıklık, uzlaşma.
161. Ḫalḳ rāḥatı ruʾyāda bile görmez idi
162. Başmasa reʾy-i ḥakīm-i ḫıredi sulḥa ḳadem

ṣulḥ itdi:
1. **ṣulḥ itdi:**-*di*
Tarih 143
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Barış anlaşması yapmak.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥak aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

ṣulḥ olmadılar:
1. **ṣulḥ olmadılar:**-*ma, -dı, -lar*
Gazel 665
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Barışmak, uyuşmak, uzlaşmak.
5. Ḥırs u kanāʿat olmadılar yek-dīgerle ṣulḥ
6. Bāz itmedükçe bāb-ı rıżā bīş ile keme

ṣulḥ u ṣalāḥ:
1. **ṣulḥ u ṣalāḥ:**
Kaside 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Barış ve düzelme.
1. Liʾllāhiʾl-ḥamd olup maʿreke-i ceng tamām
2. Buldı ʿālem yeniden ṣulḥ u ṣalāḥ ile nizām

süllem:
1. **süllem:**
Gazel 497
Mısra: **12**
Merdiven.
11. O deñlü pest olursun her ne deñlü iʿtilā itseñ
12. Bu daʿvānuñ s̲übūtunda saña bürhān yiter süllem

2. **süllemden:**-*den*
Gazel 559
Mısra: **12**
Ebû Zeyd Abdurrahman el-Ahdarî'nin (ö. 983/1575-76) mantığa dair eseri II Merdiven.
11. Bī-tenezzül bulamaz kimse teraḳḳīye ẓafer
12. Oḳı bu mesʾeleyi sālik isen Süllemden

süllem ḳurar:
1. **süllem ḳurar:**-*ar*
Kaside 15
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Merdiven dayamak, kurmak.
123. Ṣūret-i ẓāhire-i kevne tenezzül mi ider
124. Bām-ı maʿnāya ḳurar pertev-i ʿaḳlı süllem

süllem-i aʿdād:
1. **süllem-i aʿdād:**
Gazel 49
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hesap merdiveni.
13. Vaḳf itmiş anı Bānī-i nüh-bām-ı semāvāt
14. Bir kimseye mülk olduğı yoḳ süllem-i aʿdād

süllem-i ʿazmi:
1. **süllem-i ʿazmi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Yol merdiveni.
93. Olıcaḳ mihmān Rabb-ı Celīl
94. Oldı pīşinde Cebreʾil-i delīl

süllem-i iḥṣā:
1. **süllem-i iḥṣā:**
Kaside 1
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Sayma merdiveni.
155. Şümār-ı niʿmetinde bī-vefādur leşker-i aʿdād
156. Senā-yı ḳudretinde nā-resādur süllem-i iḥṣā

süllem-i ḳaṣr-ı celāli:
1. **süllem-i ḳaṣr-ı celāli:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Yüce sarayın merdiveni.
117. Heykel-i bāzū-yı iḳbāl Ḥüseyn Pāşā kim
118. Süllem-i ḳaṣr-ı celāli olamaz ḥeft-ecrām

süllem-i nūrdur:
1. **süllem-i nūrdur:**-*dur*
Kaside 2
Mısra: **312**
Kelime Tipi: -
Nurdan merdiven.
311. Ḫak-i dergāhuña şāyeste degüldür ammā
312. Süllem-i nūrdur itdüm ceberūta iʿdād

süllem-i şeş:
1. **süllem-i şeş:**
Gazel 513
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Altı basamaklı merdiven.
17. Rūḥ u ʿaḳl u dil ü dest ü ser-i engüşt ü ḫayāl
18. Oldılar süllem-i şeş pāye-i imlā-yı ḳalem

süls:
1. **s̲üls̲e:**-*e*
Kıt'a 49
Mısra: **1**
Sülüs, sikkenin üçte bir değerindeki madeni para.
1. Üç s̲üls̲e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

süls-i aḫ-ı şīn:
1. **süls-i aḫ-ı şīn:**
Tarih 138
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Şin harfinin ahının üçte biri.
75. Sāl-i tārīḫini is̲bāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aḫ-ı şīn

süls-i kem-ʿıyārına laʿnet:
1. **s̲üls̲-i kem-ʿıyārına laʿnet:**
Kıt'a 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayarı bozuk sülüse lanet olsun.
3. Ṣarrāf-ı dehr didi görince bu ḥāleti
4. Üç s̲üls̲-i kem-ʿıyārına laʿnet ġurūşa yūf

sulṭān:
1. **sulṭānuma:**-*um, -a*
Tarih 16
Mısra: **81**
Osmanlı padişahları hakkında, diğer İslâm hükümdarları gibi, kullanılan bir unvan, padişah, hükümdar.
81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü kūşişle
82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

2. **sulṭān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **150**
Osmanlı padişahları hakkında, diğer İslâm hükümdarları gibi, kullanılan bir unvan, padişah, hükümdar.
149. Rūy-ı arżuñ ḫidīv-i mümtāzı
150. Yaʿnī sulṭān Muḥammed-i ġāzī

3. **sulṭān:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Osmanlı padişahları hakkında, diğer İslâm hükümdarları gibi,

kullanılan bir unvan, padişah, hükümdar.
1. Maʿmūre-i dilde olamaz cān müteʿaddid
2. Bir taḫtda ne mümkin ola sulṭān müteʿaddid

4. **sulṭānı:***-ı*
Tarih 67
Mısra: **2**
Osmanlı padişahları hakkında, diğer İslâm hükümdarları gibi, kullanılan bir unvan, padişah, hükümdar.
1. ʿĀlemün ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
2. Olıcaḳ devlet ile sulṭānı

5. **sulṭānuma:***-um, -a*
Gazel 391
Mısra: **3**
Sevgili, yar.
3. Yine sulṭānuma şāyestedür ebnā-yı nevʿ üzre
4. Taḳaddüm eyleyüp ʿünvān-ṭırāz-ı imtiyāz olmaḳ

6. **sulṭānum:***-um*
Gazel 541
Mısra: **2**
Sevgili, yar.
1. Beyāża çıḳduġı dem mācerā-yı hicrānum
2. Kemāl-i şevḳ ile sıçrar havāya sulṭānum

7. **sulṭānum:***-um*
Gazel 541
Mısra: **4**
Sevgili, yar.
3. Saña beyān ideyüm naġme-i niyāzumdan
4. Şikāf-ı ṣaff-ı kemāl olduġını sulṭānum

8. **sulṭānum:***-um*
Gazel 541
Mısra: **6**
Sevgili, yar.
5. İderdüm ism-i şerīfüni nāmede tasṭīr
6. Egerçi ḥavṣala-i saṭra ṣıġsa sulṭānum

9. **sulṭānum:***-um*
Gazel 541
Mısra: **8**
Sevgili, yar.
7. Şecāʿat ile bulur mıydı iştihār-ı tamam
8. Ḳarār ideydi efer ṣaff içinde sulṭānum

sulṭān aḥmed:
1. **sulṭān aḥmed:**
Tarih 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sultan Ahmed ll Osmanlı Padişahlarından lll. Ahmed.
7. İtdi Sulṭān Aḥmed ile tesmiye tā dehrde
8. Ola bāḳī ceddinüñ ism-i şerīf-i esʿadı

2. **sulṭān aḥmed:**
Tarih 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sultan Ahmed ll Osmanlı Padişahlarından lll. Ahmed.
7. Eyleyüp sünnet iki şeh-zāde-i āzādesin
8. Birisi Sulṭān Aḥmed biri Sulṭān Muṣṭafa

3. **sulṭān aḥmed:**
Tarih 45
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Padişah 3. Ahmed.
13. Nāgehān hātif ser-engüşt-i işāretle didi
14. Luṭf-ı Rabbāniyle Sulṭān Aḥmed oldı ber-murād

4. **sulṭān aḥmed:**
Tarih 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Padişah 3. Ahmed.
1. Salṭanat taḫtına Sulṭān Aḥmed
2. ʿArż idince dem-i teşrifde rū

sulṭān aḥmedi:
1. **sulṭān aḥmedi:***-i*
Tarih 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Padişah 3. Ahmed.
1. Eyledükde çeşm-i ẓılluʾllāh Sulṭān Aḥmedi
2. Rūşenā şeh-zāde-i ḫurşīd-rū Sulṭān Murād

sulṭān aḥmed-ı ʿālī cenāb:
1. **sulṭān aḥmed-ı ʿālī cenāb:**
Tarih 144
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Şerefi yüce Sultan III. Ahmed Han.
27. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı şarḳ ü ġarb
28. Dāver-i İslām Sulṭān Aḥmed-ı ʿālī cenāb

sulṭān aḥmed-ı ʿālī-cenāb:
1. **sulṭān aḥmed-ı ʿālī-cenāb:**
Tarih 113
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüce makamlı Sultan III. Ahmed Han.
3. Yaʿni Sulṭān Aḥmed-ı ʿālī-cenāb
4. Şehryār-ı kişver-i ḥilm ü ḥayā

sulṭān aḥmed-i dīn-perver-i kişver-güşā:
1. **sulṭān aḥmed-i dīn-perver-i kişver-güşā:**
Tarih 129
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ülkeler fetheden dindar Sultan III. Ahmed Han hazretleri.
1. Pādişāh-ı baḥr ü ber şāhenşeh-i ʿālī-güher
2. Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i dīn-perver-i kişver-güşā

sulṭān aḥmed-i vālā-tebār:
1. **sulṭān aḥmed-i vālā-tebār:**
Tarih 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüce soylu Sultan III. Ahmed hazretleri.
3. Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i vālā-tebār
4. Nūr-ı çeşm-i şehryār-ı kām-bīn

sulṭān aḥmed-i yek-tā:
1. **sulṭān aḥmed-i yek-tā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **175**
Kelime Tipi: -
Eşsiz sultan Ahmed (Sultan III. Ahmed).
175. Yaʿni sulṭān Aḥmed-i yek-tā
176. Ḫalledaʾlāhu mülkehū ebedā

sulṭān aḥmedʾün:
1. **sulṭān aḥmedʾün:***-ün*
Tarih 144
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Sultan Ahmed ll Osmanlı Padişahlarından lll. Ahmed.
65. Ḳıldı Sulṭān Aḥmedʾün Allāh duʿāsın müstecāb
66. Düşmenüñ ṭābūrını yıkdı vezīr-i kām-yāb

sulṭān ʿisā:
1. **sulṭān ʿisā:**
Tarih 74
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Sultan III. Ahmed'in 1706 yılında doğan oğlu Şehzade İsa.
35. Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ
36. Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿİsā

sulṭān muḥammed:
1. **sulṭān muḥammed:**
Tarih 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Osmanlı Padişahlarından Sultan III. Mehmed.
1. Ḥażret-i şāh-ı cihān vāriṡ-i mülk-i ʿOṡmān
2. Yaʿnī Sulṭān Muḥammed eṡer-i luṭf-ı Ḫudā

2. **sulṭān muḥammed:**
Tarih 19
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
IV. Mehmed ya da Avcı Mehmed adıyla da bilinir (d. 2 Ocak 1642, İstanbul – ö. 6 Ocak 1693, Edirne), 19. Osmanlı padişahı ve 98. İslam halifesidir. Padişah İbrahim'in Turhan Sultan'dan olan oğludur. Babasının tahttan indirilmesinin ardından 1648'de 7 yaşında tahta çıkan en genç padişah oldu. Ava düşkünlüğünden dolayı avcı lakabıyla anılmıştır. 39 yıllık saltanatıyla I. Süleyman'dan sonra en uzun süre hükümdarlık yapan Osmanlı padişahıdır.
35. Bu fetḥ-i zībāyı görüp Nābī didi tārīḫini

36. Aldı Ḳamançe bikrini Sulṭān Muḥammed zūr ile

3. **sulṭān muḥammed:**
Tarih 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
IV. Mehmed ya da Avcı Mehmed adıyla da bilinir (d. 2 Ocak 1642, İstanbul – ö. 6 Ocak 1693, Edirne), 19. Osmanlı padişahı ve 98. İslam halifesidir. Padişah İbrahim'in Turhan Sultan'dan olan oğludur. Babasının tahttan indirilmesinin ardından 1648'de 7 yaşında tahta çıkan en genç padişah oldu. Ava düşkünlüğünden dolayı avcı lakabıyla anılmıştır. 39 yıllık saltanatıyla I. Süleyman'dan sonra en uzun süre hükümdarlık yapan Osmanlı padişahıdır.
1. Sulṭān-ı dīn şehenşeh-i dünya ḫidīv-i dehr
2. Sulṭān Muḥammed āb-ı ruḫ-ı baḫt-ı sermedī

4. **sulṭān muḥammed:**
Tarih 51
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
IV. Mehmed ya da Avcı Mehmed adıyla da bilinir (d. 2 Ocak 1642, İstanbul – ö. 6 Ocak 1693, Edirne), 19. Osmanlı padişahı ve 98. İslam halifesidir. Padişah İbrahim'in Turhan Sultan'dan olan oğludur. Babasının tahttan indirilmesinin ardından 1648'de 7 yaşında tahta çıkan en genç padişah oldu. Ava düşkünlüğünden dolayı avcı lakabıyla anılmıştır. 39 yıllık saltanatıyla I. Süleyman'dan sonra en uzun süre hükümdarlık yapan Osmanlı padişahıdır.
3. Oldı Sulṭān Muḥammed eyyāmı
4. Ḫāṣ oda maḳdemiyle çerḫ-i berrīn

5. **sulṭān muḥammed:**
Tarih 76
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Şehzade Sultan Mehmed (Sultan III. Ahmed'in oğlu).
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

sulṭān muḥammed ḫān:
1. **sulṭān muḥammed ḫān:**
Tarih 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
IV. Mehmed ya da Avcı Mehmed adıyla da bilinir (d. 2 Ocak 1642, İstanbul – ö. 6 Ocak 1693, Edirne), 19. Osmanlı padişahı ve 98. İslam halifesidir. Padişah İbrahim'in Turhan Sultan'dan olan oğludur. Babasının tahttan indirilmesinin ardından 1648'de 7 yaşında tahta çıkan en genç padişah oldu. Ava düşkünlüğünden dolayı avcı lakabıyla anılmıştır. 39 yıllık saltanatıyla I. Süleyman'dan sonra en uzun süre hükümdarlık yapan Osmanlı padişahıdır.
3. Kişver-güşāy-ı maʿdelet Sulṭān Muḥammed Ḫān kim
4. Fetḥ-i cihāndur niyyeti tīġ-i ẓafer-mevfūr ile

sulṭān muḥammed-i ġazī:
1. **sulṭān muḥammed-i ġazī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **232**
Kelime Tipi: -
IV. Mehmed ya da Avcı Mehmed adıyla da bilinir, 19. Osmanlı padişahı ve 98. İslam halifesidir. Padişah İbrahim'in Turhan Sultan'dan olan oğludur. Babasının tahttan indirilmesinin ardından 1648'de 7 yaşında tahta çıkan en genç padişah oldu.
231. Bāġ-ı ʿadlüñ nihāl-i mümtāzı
232. Yaʿni sulṭān Muḥammed-i Ġazī

sulṭān murād:
1. **sulṭān murād:**
Tarih 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sultan III. Ahmed'in onbirinci erkek çocuğu Şehzade Sultan Murad.
1. Eyledükde çeşm-i ẓıllu'llāh Sulṭān Aḥmedi
2. Rūşenā şeh-zāde-i ḫurşīd-rū Sulṭān Murād

sulṭān muṣṭafa:
1. **sulṭān muṣṭafa:**
Tarih 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Muṣṭafā-yi sānī; d. 6 Şubat 1664, İstanbul – ö. 29 Aralık 1703), lâkabı Gazi, Divan Edebiyatı'ndaki adıyla İkbâlî; 22. Osmanlı padişahı ve 101. İslam halifesidir. Babası Sultan IV. Mehmed, annesi Emetullah Râbi'a Gülnûş Sultan'dır. Kuvvetli bir ilim tahsili yaptı. Osmanlı padişahları arasında sefere çıkan son padişahtır.
7. Eyleyüp sünnet iki şeh-zāde-i āzādesin
8. Birisi Sulṭān Aḥmed biri Sulṭān Muṣṭafa

2. **sulṭān muṣṭafa:**
Tarih 24
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Muṣṭafā-yi sānī; d. 6 Şubat 1664, İstanbul – ö. 29 Aralık 1703), lâkabı Gazi, Divan Edebiyatı'ndaki adıyla İkbâlî; 22. Osmanlı padişahı ve 101. İslam halifesidir. Babası Sultan IV. Mehmed, annesi Emetullah Râbi'a Gülnûş Sultan'dır. Kuvvetli bir ilim tahsili yaptı. Osmanlı padişahları arasında sefere çıkan son padişahtır.
15. Bende Nābī didi tārīḫin bu sūr-ı dil-keşüñ
16. Sünnet-i Aḥmedle oldı zeyn Sulṭān Muṣṭafa

sulṭān-ı ʿālem-ārānuñ:
1. **sulṭān-ı ʿālem-ārānuñ:***-nuñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **241**
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen padişah.
241. Ki o sulṭān-ı ʿālem-ārānuñ
242. O mihim-sāz-ı şerʿ-i ġarrānuñ

şulṭān-ı cihān:
1. **şulṭān-ı cihān:**
Kaside 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Cihanın sultanı.
29. Bu niʿam-ḫāne-i ḥikmetde ʿaceb ḥāletdür
30. Biri şulṭān-ı cihān biri gedā-yı bī-zād

sulṭān-ı dīn:
1. **sulṭān-ı dīn:**
Tarih 19
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
İslamiyetin halifesi.
23. ʿAczin görüp Sulṭān-ı dīn ol kāfir-i bed-ṭıynetüñ
24. Ḳondı Ḳamançe üstine çetr-i felek-manẓūr ile

2. **sulṭān-ı dīn:**
Tarih 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İslamiyetin halifesi.
1. Sulṭān-ı dīn şehenşeh-i dünya ḫidīv-i dehr
2. Sulṭān Muḥammed āb-ı ruḫ-ı baḫt-ı sermedī

sulṭān-ı enbiyā:
1. **sulṭān-ı enbiyā:**
Gazel 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Nebilerin sultanı Hz. Muhammed (ASM).
17. Nābī egerçi her biri bir nūr-ı maḥżdur
18. Ammā ki pīşvāları sulṭān-ı enbiyā

sulṭān-ı ġam:
1. **sulṭān-ı ġam:**
Gazel 219
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gam sultanı.
7. Sulṭān-ı ġam nişīmen idelden derūnumı
8. Ṣaḥrā-yı ḳalbe leşker-i sevdā gelür gider

sulṭān-ı güzīn:
1. **sulṭān-ı güzīn:**
Tarih 19
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Seçkin padişah.
27. ʿAvn-ı Ḫudā reh-ber olup fetḥ itdi Sulṭān-ı güzīn
28. Daḫı ṭoḳuz gün dögmedin ṭūb-ı naẓirü'ş-şūr ile

sulṭān-ı maḥabbet:
1. **sulṭān-ı maḥabbet:**
Gazel 217

Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşk sultanı II sevgili.
3. Hāṣ itdi cünūnı baña sulṭān-ı maḥabbet
4. Bu manṣıb-ı maʿkūlde Mecnūn selefümdür

sulṭān-ı muʿanvendür:
1. **sulṭān-ı muʿanvendür:**-*dür*
Gazel 490
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Unvan sahibi Padişah.
11. Mülki vāsiʿ leşkeri bī-had hazāin bī-kıyās
12. ʿAlem-i maʿnāda sulṭān-ı muʿanvendür göñül

sulṭān-ı mürselīn:
1. **sulṭān-ı mürselīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Peygamberlerin sultanı.
69. Yaʿni sulṭān-ı mürselīn Aḥmed
70. Bende-i muḳbil-i Ḫudā-yı ṣamed

sulṭān-ı nev-bahār:
1. **sulṭān-ı nev-bahār:**
Gazel 428
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İlkbahar sultanı.
9. Cemʿ-i ḫazāin itse de sulṭān-ı nev-bahār
10. Ancaḳ ḳalur ḫızānesi bāḳī ḫazāna dek

sulṭān-ı refīʿüʾl-cenāb:
1. **sulṭān-ı refīʿüʾl-cenāb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Yüce makamlı sultan.
157. Nā-geh o sulṭān-ı refīʿüʾl-cenāb
158. Gel içerü gir diyü itdi ḫiṭāb

sulṭān-ı rüstem-zūr:
1. **sulṭān-ı rüstem-zūr:**
Tarih 19
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Rüstem gibi güçlü sultan (Rüstem; Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır).
19. Aṣlā ḳırāl-ı bed-fiʿal ol mest-i ṣahbā-yı żalāl
20. Olmadı ber-pāy-ı cidāl Sulṭān-ı Rüstem-zūr ile

sulṭān-ı selāṭīn-i cihān:
1. **sulṭān-ı selāṭīn-i cihān:**
Tarih 26
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Dünya sultanlarının sultanı.
23. O Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān kim bīm-i ḳahrından
24. İder āhūlara şīr-i jiyān ʿarż-ı vefādārī

2. **sulṭān-ı selāṭīn-i cihān:**
Tarih 127
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Dünya sultanlarının sultanı.
37. Yaʿnī Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Ḫān Aḥmed
38. Pertev-i cebhe-i dīn ẓıll-ı ziyā-baḫş-ı Ḫudā

sulṭān-ı selāṭīn-i zamān:
1. **sulṭān-ı selāṭīn-i zamān:**
Tarih 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çağın sultanlarının sultanı.
1. Eyyām-ı şerīfinde şehenşāh-ı zamānun
2. Sulṭān-ı selāṭīn-i zamān dāver-i yek-tā

sulṭān-ı serā-perde-i dīvān-ı ezel:
1. **sulṭān-ı serā-perde-i dīvān-ı ezel:**
Kaside 8
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Kader otağının sultanı.
111. Tā ki Sulṭān-ı serā-perde-i dīvān-ı ezel
112. Mihrden ẕerreye dek bendelerin eyleye sīr

sulṭān-ı serīr-i istiḳāmet:
1. **sulṭān-ı serīr-i istiḳāmet:**
Tarih 73
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Doğruluk tahtında oturan padişah.
13. Şāhenşeh-i mülk-i ḥeft-iklīm
14. Sulṭān-ı serīr-i istiḳāmet

sulṭān-ı sikkedār:
1. **sulṭān-ı sikkedār:**
Tarih 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sikke sahibi sultan (Manevi alemlerin tescilli padişahı bağlamında).
1. Sırr-ı Ḫudā muġīs̱-i verā ḳuṭb-ı evliyā
2. Sulṭān-ı sikkedār ü küleh-baḫş-ı maʿnevī

sulṭān-ı vālā-ḥaseb:
1. **sulṭān-ı vālā-ḥaseb:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Soyu yüce padişah.
59. Cihān-gīr ḫāḳān-ı ʿālī-neseb
60. Dil-āgāh sulṭān-ı vālā-ḥaseb

sulṭān-ı yegāne-i zamāne:
1. **sulṭān-ı yegāne-i zamāne:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Çağının tek padişahı.
83. Ḫān Aḥmed-i ʾādil-i yegāne
84. Sulṭān-ı yegāne-i zamāne

sulṭānüʾl-emākin:
1. **sulṭānüʾl-emākin:**
Gazel 370
Mısra: **8**
Mekanların sultanı.
7. Iṣṭılāḥ-ı ḳudsiyān-ı ḳurbda dergāhınuñ
8. Nāmı sulṭānüʾl-emākin şöhreti ḫayrüʾl-biḳāʿ

sülūk:
1. **sülūkin:**-*i, -n*
Tarih 112
Mısra: **5**
(Maddî,, manevî) Bir yola girme, bir yol tutup o yolda yürüme.
5. Pesend eyleyüp dāver-i dīn sülūkin
6. Terāzū-yı sıhriyyete itdi peyvend

sülūk-ı ehl-i küfr:
1. **sülūk-ı ehl-i küfr:**
Tarih 135
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Küfür yolunu takip edenler, kafirler.
17. Vücūb-ı fetḥ-i ebvāb-ı cihādı ictihād itdi
18. Sülūk-ı ehl-i küfr īcāb-ı icrā-yı cihād itdi

süm-i esbüñ:
1. **süm-i esbüñ:**-*üñ*
Tarih 16
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Atın tırnağı.
47. Sen ol yektā-süvār-ı ʿarṣagāh-ı maʿdiletsin kim
48. Süm-i esbüñ olur dāġ-ı dil-i mihr-i cihān-ārā

süm-i semendi:
1. **süm-i semendi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Atın toynakları.
41. Yegāne Rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān kim
42. Süm-i semendi ider kūha itdügin Ferhād

sümm-i esbine:
1. **sümm-i esbine:**-*i, -n, -e*
Kaside 16
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
At tırnağı.
165. Naʿl eyler idi mihr ü mehin sümm-i esbine
166. Çerḫe tenezzül itse bülendī-i himmeti

sūmnāt:
1. **sūmnāt:**
Gazel 803
Mısra: **10**
Hint tapınağı, Hintlilerin güneş ve ayın tutulduğu günlerde mabutları sivâ'ya adanmış putlar önünde ayin yaptıkları tapınak.
9. Her dil ki ola cilvegeh-i ṣūret-i sivā
10. İmʿān olunsa farḳı nedür sūmnāt ile

sümüvvüʾl-cenāb-ı ekārim-fiʿāl:
1. **sümüvvüʾl-cenāb-ı ekārim-fiʿāl:**
Kısa Mesnevi 3

Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Her fiilinde cömertliğini gösteren asaletin makamı.
79. Sümüvvüʾl-cenāb-ı ekārim-fiʿāl
80. ʿUluvv-ı meʾāb-ı eʿālī-ḫıṣāl

ṣunʿ:

1. **ṣunʿ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **5**
Sanatla yaratılış.
5. Eyleyüp bir ġarīb ṣunʿ īcād
6. Ḳoymış adın cihān-ı kevn ü fesād

2. **ṣunʿını:**
Kaside 1
Mısra: **114**
Sanatla yaratılış.
113. ʿAceb vaż eylemiş bu kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi
114. Ki kemter ṣunʿını derk eyleyince pīr olur bürnā

3. **ṣunʿınuñ:***-ı, -nuñ*
Kaside 1
Mısra: **131**
Sanatla yaratılış.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

4. **ṣunʿ:**
Tarih 36
Mısra: **34**
Sanatla yaratılış.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Ṣunʿ ile eyledi her ʿillete bir gūne devā

ṣun:

1. **ṣunaydı:***-a, -y, -dı, -*
Gazel 21
Mısra: **3**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
3. Luṭfıyla bir piyāle ṣunaydı o dil-rübā
4. Bezm-i ṭarabda eyler idüm kendümi kebāb

2. **ṣun:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
5. Tīz-āb-ı ġam şarāb-ı sitem bir gelür baña
6. Sāḳī tereddüt eyleme ṣun meşrebüm budur

3. **ṣunmaḳda:***-maḳ, -da*
Gazel 248
Mısra: **3**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
3. Ser pençe-i .... ṣunmaḳda girībāna
4. Ḫār-ı reh-i nā-kāmī damāna ṣataşmışdur

4. **sunduġuñ:***-duġuñ*
Gazel 312
Mısra: **14**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
13. Ne ġam sākī eġer ṣahbā dükense āb hāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

5. **sunma:***-ma*
Gazel 416
Mısra: **5**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
5. Sāġarı sunma tamām içmeyene ey sāḳī
6. Dökme ḫāk-ı siyehe āb-ı ruḫın meykedenüñ

6. **ṣunduġun:***-duġ, -un*
Gazel 462
Mısra: **5**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
5. Senün zemzemleyüp de ṣunduġun peymāneye sākī
6. Ṣafā-baḫş olmada olmaz müşabih cām-ı Cem çekmek

7. **ṣunmaḳ:***-maḳ*
Gazel 464
Mısra: **9**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
9. Şāne ṣunmaḳ gibidür destine nev-ḫaṭṭānun
10. Ḫāme ḫaṭ yazduġı dem üstine teşdīd itmek

8. **ṣunar:***-ar*
Gazel 475
Mısra: **13**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
13. Bī-şübhe ṣunar mīve-i miḥneteye destin
14. Ālemde kime himmet idüp ādem iderseñ

9. **ṣunduñ:***-du, -ñ*
Gazel 485
Mısra: **11**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
11. Pek ṣunduñ ey gürisne naẓar ḫᵛān-ı devlete
12. Ferdāda gör ḥisābını bād-ı hevā degül

10. **ṣunar:***-ar*
Gazel 564
Mısra: **4**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Ṣunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

11. **ṣunan:**
Gazel 586
Mısra: **18**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
17. Düzd-i maʿnā kara ḫırsuz gibidür ey Nābī
18. El-ḥazer ḳāfile-i naẓma ṣunan reh-zenden

12. **ṣunmadur:***-ma, -dur*
Gazel 605
Mısra: **3**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
3. Bī-icāzet ṣunmadur ḫᵛān-ı veliyüʾn-niʿmete
4. Būse-çīn olmaḳ ruḫından yār mest-i ḫᵛāb iken

13. **ṣunmazsın:***-maz, -sın*
Gazel 625
Mısra: **1**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
1. Göñül teklifsiz ol mest-i nā-mestūra ṣunmazsın
2. Ezelden meşrebündür ḫᵛān-ı bī-destūra ṣunmazsın

14. **ṣunmazsın:***-maz, -sın*
Gazel 625
Mısra: **4**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
3. Düşelden jāleveş bu ḫākdāna āferīn ey dil
4. Diküp göz sufre-i gerdūna nān-ı hora ṣunmazsın

15. **ṣunmazsın:***-maz, -sın*
Gazel 625
Mısra: **6**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
5. Göñül bilmem niçün bī-zülf olan ruḫsāra baḳmazsın
6. Bu fermāngehde ṭuġrādan tehī menşūra ṣunmazsın

16. **ṣunmazsın:***-maz, -sın*
Gazel 625
Mısra: **8**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daḫı sen ṣūra ṣunmazsın

17. **ṣunmazsın:***-maz, -sın*
Gazel 625
Mısra: **10**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
9. Tehī ḳalmış nemekdān-ı ümīdün Nābiyā bilmem
10. Niçün dest-i niyāzun sīne-i pür-şūra ṣunmazsın

18. **ṣunan:***-an*
Gazel 693
Mısra: **14**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
13. Bilür taʿab daḫı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Ṣunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

19. **ṣunmaġa:***-ma, -ġa*
Gazel 729
Mısra: **8**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
7. Giremez ceyş-i güneh leşker-i istiġfāre
8. Düzd fırṣat bulamaz ṣunmaġa āmādelere

20. **ṣunar:***-ar*
Kaside 14
Mısra: **71**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
71. Şecīʿdür o ḳadar kim ṣunar hizebr-ṣıfat
72. Olursa ṣaff-ı ʿadū cümle Rüstem ü Gişvād

21. **ṣuna:***-a*
Kıt'a 83
Mısra: **3**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.

3. Zehr ü kand ü telḫ ü şīrīne ber-ā-berce ṣuna
4. Ṣaff-ı engüştān ḳadar ʿālemde bürhān olmaya

22. **ṣunma:**-*ma*
Gazel 854
Mısra: **1**
Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.
1. Lebüñüñ teşnesiyem ṣunma mey-i gül-fāmı
2. Āb-ı yāḳut ile tā yıkamadukça cāmı

23. **ṣunmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 396
Mısra: **3**
Saplamak.
3. Ṣaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
4. Kūyına yārüñ ḫançerle varsaḳ

sünbül:
1. **sünbül:**
Gazel 246
Mısra: **5**
Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.
5. Sünbül ṭakar ferāġat-ı ḫāṭırla başına
6. Limānladuḳça lengerin alup sefīneler

2. **sünbülün:**-*ün*
Gazel 391
Mısra: **15**
Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.
15. Deger mi çend rūze sünbülün iḳbāline Nābī
16. Esīr-i gūşe-i zindānda būy-ı piyāz olmaḳ

3. **sünbüller:**-*ler*
Kaside 17
Mısra: **9**
Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.
9. Eyleyen sünbüller ile gülleri ehl-i bihişt
10. Eylemiş ḥikmetle ehl-i nār ʿūd u ʿanberi

4. **sünbüli:**-*i*
Tarih 138
Mısra: **24**
Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.
23. Cūş-ı envār-ı żamīrinden alur mālikinüñ
24. Naḳşınun sünbüli hem-reng-i libās-ı rengīn

5. **sünbül:**
Gazel 695
Mısra: **1**
Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.
1. Sünbül piyāza neşv ü nemāda niyāzda
2. Yoḳdur bu reng ü būy nümāyiş piyāzda

6. **sünbülde:**-*de*
Gazel 695
Mısra: **3**
Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.
3. Sünbülde müsteʿārdur ammā bu reng ü būy
4. Faḳr-ı piyāz sünbüledür imtiyāzda

7. **sünbüledür:**-*e, -dür*
Gazel 695
Mısra: **4**
Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.
3. Sünbülde müsteʿārdur ammā bu reng ü būy
4. Faḳr-ı piyāz sünbüledür imtiyāzda

8. **sünbüller:**-*ler*
Gazel 811
Mısra: **9**
Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

9. **sünbüle:**-*e*
Tarih 3
Mısra: **6**
Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.
5. Ḳodı bā- iẕn-i hümāyūn ḫaṭṭın
6. Sünbüle cilvegeh oldı lāle

sünbül ü sūsen:
1. **sünbül ü sūsen:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Sümbül ve susam çiçekleri.
121. Oldı pür-jāle sünbül ü sūsen
122. Toldı māl-i muḳāṭaʿāt-ı çemen

sünbüle-i ṣulḥ:
1. **sünbüle-i ṣulḥ:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Barış başağı.
35. Ḫāk-i cenge ekilen toḫmdan itdi giderek
36. Feyż-i Rabbānī ile sünbüle-i ṣulḥ ḳıyām

sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat:
1. **sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat:**
Gazel 373
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hakikat bahçesinin sünbülü.
1. El-vedāʿ ey merdüm-i çeşm-i baṣīret el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey sünbül-i bāġ-ı ḥaḳīḳat el-vedāʿ

sünbül-i bāġ-ı ʿizārıdur:
1. **sünbül-i bāġ-ı ʿizārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanak bağının sünbülü.
1. Ḫaṭ nev-demīde sünbül-i bāġ-ı ʿizārıdur
2. Āḫir zamān-ı ḥüsniñüñ evvel-bahārıdur

sünbül-i çeşme-sār-ı ḫuld-ı berīn:
1. **sünbül-i çeşme-sār-ı ḫuld-ı berīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal cennet çeşmelerinin başındaki sümbül.
49. Anda ḫaṭṭ-ı şerīf-i dāver-i dīn
50. Sünbül-i çeşme-sār-ı ḫuld-ı berīn

sünbül-i destār-ı suḫan:
1. **sünbül-i destār-ı suḫan:**
Gazel 553
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söz sarığının sümbülü.
7. Olmasa rāyiha-i maʿnī-i tāze diyemem
8. Her tehī mıṣraʿ içün sünbül-i destār-ı suḫan

sünbül-i sīr-āb:
1. **sünbül-i sīr-āb:**
Kaside 11
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Suya kanmış sünbül, taze/körpe sünbül.
93. İden taṣavvur-ı ḫulḳın cahīme itse nigāh
94. Olur şerāresi gül dūdı sünbül-i sīr-āb

sünbül-i ter:
1. **sünbül-i ter:**
Gazel 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Taze sümbül.
3. Mesnedi ẕirve-i destār-ı ser-i raġbet olur
4. Sünbül-i ter gibi her kimde ki var būy-ı edeb

2. **sünbül-i ter:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Taze sümbül.
11. Beytinüñ her biri bir sünbül-i ter
12. Mıṣraʾuñ her birisi bir gevher

sünbül-ṣıfat:
1. **sünbül-ṣıfat:**
Gazel 618
Mısra: **4**
Sünbül vasıflı, sünbül gibi.

3. Beḳā-yı sūziş-i ʿuşşāḳı işʿār itdi Mecnūnʾun
4. Çıḳan sünbül-ṣıfat dūd-ı dili ḫāk-i mezārından

sünger:
1. **süngeridür:**-*i, -dür*
Gazel 92
Mısra: **2**
Silme, süpürme gereci.
1. Felegün sanma ki ḫurşīd ziyā-güsteridür
2. ʿĀlemüñ çirk-i şebin silmek içün süngeridür

ṣunʿ-ı dü-bālā:
1. **ṣunʿ-ı dü-bālā:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İki kat yaratma.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʾīd u bahār

ṣunʿ-ı hudā:
1. **ṣunʿ-ı ḫudā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sanatı, sanatla yaratması.
27. Gülḫan ü gülşen ü zemīn ü semā
28. Cilveger her birinde ṣunʿ-ı Ḫudā

ṣunʿ-ı kārgāh-ı ezel:
1. **ṣunʿ-ı kārgāh-ı ezel:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
(Allah'ın) Başlangıcı olmayan atölyesinin sanatı.
83. Evvelīn ṣunʿ-ı kārgāh-ı ezel
84. Maṭlab-ı Kirdgār-ı ʾazze ve cel

ṣunʿ-ı yezdān:
1. **ṣunʿ-ı yezdān:**
Tarih 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın sanatla yarattığı.
1. Ey nusḫa-ḫ∨ān-ı ḥikmet ol çeşm-bāz-ı seyrān
2. Ne naḳş-ı tāze itdi iẓhār ṣunʿ-ı Yezdān

sünnet:
1. **sünnet:**
Tarih 2
Mısra: **4**
Hz. Muhammed'in ehl-i İslam için örnek olan veya ders alınan sözleri ve davranışları.
3. Ḳoyup izn-i hümāyūn ile ḫaṭṭ-ı ʿālem-ārāsın
4. Serāy-ı dīn-i pākin sünnet üzre eyledi bünyād

sünnet eyleyüp:
1. **sünnet eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Erkeklik organının başını çevreleyen deri kıvrımını çepeçevre kesmek.
7. Eyleyüp sünnet iki şeh-zāde-i āzādesin
8. Birisi Sulṭān Aḥmed biri Sulṭān Muṣṭafa

sünnet-i aḥmedle:
1. **sünnet-i aḥmedle:**-*le*
Tarih 24
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sultan III. Ahmed'in sünnet olması II. Hz. Muhammed Peygamberin sünneti.
15. Bende Nābī didi tārīḫin bu sūr-ı dil-keşüñ
16. Sünnet-i Aḥmedle oldı zeyn Sulṭān Muṣṭafa

süpür:
1. **süpürüp:**-*üp*
Gazel 827
Mısra: **3**
Süpürmek, temizlemek.
3. Serv sanmañ süpürüp gülşeni ferrāş-ı ṣabā
4. Ṭayamış bāġçe dīvārına cārūbları

sür:
1. **sürer:**-*er*
Gazel 311
Mısra: **5**
Sürmek.
5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

2. **sür:**
Gazel 406
Mısra: **23**
Sürmek.
23. Kümeyt-i saġarı sür ʿarṣa-i ḫarābata
24. ʿArak-çekānlıġ ile kān ḳaşandırıncaya dek

3. **şūra:**-*a*
Gazel 625
Mısra: **8**
Düğün, ziyafet, şenlik.
7. Beni öldürdi ġam muṭrib kerem ḳıl al ele nāyı
8. Ser-ā-ser mürdedür ʿālem daḫı sen ṣūra ṣunmazsın

4. **sürsün:**-*sün*
Gazel 791
Mısra: **11**
İleri doğru götürmek; binmek (ata binmek bağlamında).
11. Nābī feres-i ṭabʿın sürsün bu yola yārān
12. Bir tāze zemīn buldum maʿmūre-i maʿnāda

5. **sürmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 13
Mısra: **165**
İleri doğru götürmek; binmek (ata binmek bağlamında).
165. Sürmeġe vādi-i meslūke kümeyt-i ḳalemi
166. ʿĀr ider ʿārif ü ṣāḥib-dil ü sencīde kelām

6. **sūriyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 585
Mısra: **14**
Düğün , eğlence .
13. Şibhidür ḥamlinden agāh olmayan ābistenüñ
14. Rūzgāruñ bilmeyen sūriyle tevʾem mātemin

7. **şūr:**
Gazel 804
Mısra: **12**
Tuzlu, kekremsi, acı.
11. Ḳanda makāl-i ehl-i hevā ḳanda pend-i telḫ
12. Çirk-āb dinmez āb-ı yeme gerçi şūr ise

8. **sürerek:**-*erek*
Gazel 173
Mısra: **9**
Sürmek, dokundurmak, değdirmek.
9. Dile ṣābūn-ı tesellī sürerek ehl-i nifaḳ
10. Dāmen-i dilde meġer çirk-i nedāmet mi ḳalur

9. **sürer:**-*er*
Gazel 545
Mısra: **7**
Sürmek, devam etmek.
7. Sürer dīvān-ı ḥaşre faṣl olunmaz bunda daʿvāsı
8. Bu köhne ḫāne kim evlādına ḳalmışdur ādemden

10. **şūrdadur:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Tuzlu II Kavga, şamata.
1. Geldi ḫaṭ şūrdadur piste-i ḫandānı henūz
2. Mūrdan olmadı zāʾil şekeristānı henūz

11. **şūruz:**-*uz*
Gazel 316
Mısra: **8**
Boynuzdan yapılmış uzunca boru, nefir II Kıyamet günü Hz. İsrafil'in üfürmesi ile ölülerin canlanacağı boru.
7. Tende sūrāh-ı sitem lebde nevā-yı iʿcāz
8. Mürde-i cehle meded-reslik içün şūruz biz

12. **sürer:**-*er*
Gazel 428
Mısra: **4**
Sürmek, devam etmek II At sürmek.
3. Yoḳ zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan ḫalāṣ
4. Ancaḳ sürer o minneti de nerdübāna dek

13. **sūrı:**-*ı*
Tarih 50
Mısra: **5**
Eskiden düşman saldırılarına karşı korunmak amacıyla yapılan, bir şehrin, şatonun vb. yerin etrafını

çeviren kalın ve yüksek duvarlara verilen ad, kale duvarı.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire gūyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

sūr u māteme:
1. **sūr u māteme:**-*e*
Gazel 665
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Düğün ve yas, eğlence ve hüzün.
7. Maḥrūm-ı çeşm-i rāḥatı ḫ∨āb-ı ferāġdan
8. ʿAḳd-i uḫuvvet eylemeyen sūr u māteme

sürādıḳ:
1. **sürādıḳında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 7
Mısra: **93**
Büyük pâdişâh çadırı.
93. Sürādıḳında ḳażā dīdebānlıġa meʾẕūn
94. Hazīnesinde ḳader pāsbānlıġa meʾmūr

sürādiḳāt-ı semā:
1. **sürādiḳāt-ı semā:**
Kaside 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Semadaki düzen ve perdeler.
3. Hevā-yı gerdiş-i mihrüñle çerḫe girmişdür
4. Sürādiḳāt-ı semā yā Muḥammed-i ʿArabī

sūrāḫ:
1. **sūrāḫ:**
Gazel 258
Mısra: **7**
Delik, gedik.
7. Olan mānend-i ney sūrāḫ sūrāḫ-ı hevā āḫir
8. Der-i dārüʾs-semāʿ-ı çerḫde āvāzesüz ḳalmaz

2. **surāḫ:**
Gazel 562
Mısra: **8**
Delik, gedik.
7. Temīz-i yek-digerden ṣāf-rūḥ u dürd-i ecsāmı
8. Vücūdın derd ile surāḫ ile kef-gīr ider gerdūn

surāḫ be-dil:
1. **surāḫ be-dil:**
Gazel 309
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kalbi delik.
14. Nābiyā lūle-ṣıfat her kim ise düşmenümüz
13. Ola surāḫ be-dil dūd be-leb sūz be-ser

sürāḥi:
1. **sürāḥiye:**-*ye*
Gazel 210
Mısra: **5**
İçine şarap konan uzun boyunlu kap.
5. Mis̱āl-i ḫaste ṣarılsam sürāḥiye ne ʿaceb
6. Ḫumārda ḳatı çoḳ derd-i ser çekilmişdür

2. **ṣürāhī:**
Gazel 753
Mısra: **9**
İçine şarap konan uzun boyunlu kap.
9. Ṣürāhī geh düşe āb-ı ruḫ-ı rindi ider rīzān
10. Gehī güstāḫlıḳ eyler ẓuhūr ādāb şeklinde

sūrāḫ-ı hevā:
1. **sūrāḫ-ı hevā:**
Gazel 258
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzu deliği.
7. Olan mānend-i ney sūrāḫ sūrāḫ-ı hevā āḫir
8. Der-i dārüʾs-semāʿ-ı çerḫde āvāzesüz ḳalmaz

sūrāḫ-ı sīneye:
1. **sūrāḫ-ı sīneye:**-*y, -e*
Gazel 567
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Delik delik olan gönül.
5. Virsüñ ḳarār dür gibi sūrāḫ-ı sīneye
6. Silk-i viṣāle dāʿiye-i inḫirāṭ iden

sūrāh-ı sitem:
1. **sūrāh-ı sitem:**
Gazel 316
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sitem feryadı.
7. Tende sūrāh-ı sitem lebde nevā-yı iʿcāz
8. Mürde-i cehle meded-reslik içün ṣūruz biz

sürʿat iden:
1. **sürʿat iden:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Acele etmek, hızlanmak.
71. Nerdübānlarda baġal-gīrlige sürʿat iden
72. Nerdübān üzre ider sebḳate şimdi iḳdām

sürʿat itmişüz:
1. **sürʿat itmişüz:**-*mi, -*
Gazel 269
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Acele etmek.
13. Nābī bize rızāsını taḥṣīl farż iken
14. Bī-cā vüḳūʿ-ı rencişine sürʿat itmişüz

sürʿat-ı pāyine:
1. **sürʿat-ı pāyine:**-*y, -i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **479**
Kelime Tipi: -
Ayağının sürati, hız.
479. Sürʿat-ı pāyine ḫayāl irmez
480. Rifʿat-i naʿline hilāl irmez

sürʿat-ı teslīm-i fevt eyler:
1. **sürʿat-ı teslīm-i fevt eyler:**-*r*
Gazel 744
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Aniden sonlandırmak, bir anda bitirmek.
17. Çāşnī-i nāzı eyler sürʿat-ı teslīm-i fevt
18. Leẕẕet olmaz vaṣlda muḥtāc-ı ibram olmasa

sūre-i fetḥi:
1. **sūre-i fetḥi:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Fetih suresi.
117. Ṭutma dünyāya ider sūre-i fetḥi tefsīr
118. Vāʿiż-i encümen-ārā-yı ġazādur gūyā

sūre-i iḫlāṣ:
1. **sūre-i iḫlāṣ:**
Gazel 361
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İhlas Suresi Kur'an-ı Kerim de bir sure.
11. Reh-yāb olamaz rifʿatine zelzele Nābī
12. Her kim ki anuñ virdi ola sūre-i iḫlāṣ

sūre-i yūsuf:
1. **sūre-i yūsuf:**
Tarih 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yūsuf Suresi, Kur'an-ı Kerimin 53. suresi, 111 ayettir.
7. Ḫaṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīḫini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

ṣūret:
1. **ṣūretüñ:**
Gazel 433
Mısra: **16**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
15. Bī-yek-diger meʾāl ü maḳal eylemez ẓuhūr
16. Mümkin midür ki olmaya maʿnāsı ṣūretüñ

2. **ṣūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 128
Mısra: **6**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
5. Çoḳluḳda iltifātına olma firīfte
6. Ġayż-ı nihanı ḥüsn-i rıżā ṣūretindedür

3. **ṣūrete:**
Gazel 861
Mısra: **21**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī

22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

4. **şūretüñ:**-*üñ*
Gazel 861
Mısra: **14**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
13. Lüb eʿazzdur ne ḳadar olsa bile ḳışr ʾazīz
14. Ṣūretüñ mertebesinden olur efḍal maʿnā

5. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 128
Mısra: **1**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
1. Vażʿ-ı felek mi mihr ü vefa ṣūretindedür
2. Hep cevrdür ki luṭf u ʿaṭā ṣūretindedür

6. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 128
Mısra: **2**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
1. Vażʿ-ı felek mi mihr ü vefa ṣūretindedür
2. Hep cevrdür ki luṭf u ʿaṭā ṣūretindedür

7. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 128
Mısra: **4**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
3. Terkīb-i ṭıynetinde yoḳ eczā-yı merḥamet
4. Zehr-i maraz-feżāsı deva ṣūretindedür

8. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür, -*
Gazel 128
Mısra: **8**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
7. Ey sāde-levh açılma ṣanup mūriṡ-i ḥayāt
8. Bu ṣāḥanuñ semūmı ṣabā ṣūretindedür

9. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür, -*
Gazel 128
Mısra: **10**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
9. Nīrenglerle geçmededür ṭurma rengler
10. Destinde ḫūn-ı fitne ḥınā ṣūretindedür

10. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür, -*
Gazel 128
Mısra: **12**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
11. Ḥelvā-yı zehrnākdür āyīn-i ülfeti
12. Müstehziyāne lafẓı ṣenā ṣūretindedür

11. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür, -*
Gazel 128
Mısra: **14**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
13. İmsāke perdedārlık eyler teġāfüli
14. Važe-ı ġurūrı şerm ü ḥayā ṣūretindedür

12. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür, -*
Gazel 128
Mısra: **16**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
15. Eyler ḥavāle tīşe-i ġadri esāsına
16. Taḥrīb-i ṭabʿa ḳasdı bina ṣūretindedür

13. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 128
Mısra: **18**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
17. Bilmez göñül ne cānibini iḫtiyār ide
18. Düşnām-ı dil-hırāşı duʿā ṣūretindedür

14. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 128
Mısra: **20**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
19. İnsān olur esīr-i ser-i rāh-ı iḥtimāl
20. Ser-kūb-ı imtinānı recā ṣūretindedür

15. **şūretindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 128
Mısra: **22**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
21. Mużmer hezār neşter-i āzārı Nābīyā
22. Taʿbīri cümle ḥüsn-i edā ṣūretindedür

16. **şūretüñ:**-*üñ*
Gazel 430
Mısra: **8**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
7. İẓhār-ı cünbiş itmez idi perde-i ḫayāl
8. Maʿnāsı olmayaydı verāsında ṣūretüñ

17. **şūret:**
Gazel 599
Mısra: **9**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
9. Gelür ṣaḥn-ı ḫayāle birbirine beñzemez ṣūret
10. Dil-i endīşenāküñ farḳı yoḳ mirʾāt-ı berberden

18. **şūreti:**-*i*
Gazel 679
Mısra: **10**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
9. Oldı ʿāşıḳ birine kendü gibi ey Nābī
10. ʿĀkibet urdı o da ṣūreti divāneliġe

19. **şūreti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **74**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
73. Fetvānuñ itdi ḳadrin o deñlü bülend kim
74. İmżāsınuñ görüldi Ṣürreyyāda ṣūreti

20. **şūretini:**-*i, -n, -i*
Kaside 24
Mısra: **114**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
113. Şīve-i fetḥde tīrüñ o ḳadar māhir kim
114. Gösterür ṣūretini biri birinden aʿlā

21. **şūret:**
Tarih 127
Mısra: **55**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
55. Nūr ile rūḥdan āmīhte olmış ṣūret
56. Ṣūret-i aḥsen-i taḳvīme ḳonılmış maʿnā

22. **şūret:**
Gazel 717
Mısra: **13**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā
14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

23. **şūretüñ:**-*üñ*
Gazel 861
Mısra: **9**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
9. Ṣūretüñ tefriḳası itmez eṡer maʿnāya
10. Olmaz eşkāl-i ʿibāretle müşekkel maʿnā

24. **şūretinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 28
Mısra: **21**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
21. İderse şedde nʾola şāne ṣūretinde ẓuhūr
22. Ki rāy-ı ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

25. **şūretüm:**-*üm*
Kıt'a 7
Mısra: **10**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
9. Olsun esīr-i perde-i bāzīçe-i ḳażā
10. Ḥussād-ı ḳuḳla-çihre benüm ṣūretüm gibi

26. **şūret:**
Gazel 313
Mısra: **5**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

27. **ṣūret:**
Gazel 364
Mısra: **4**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
4. Ḳābil mi ki ṣūret ola maʿnāya muʿārıż
3. Ne cānı var āyīnedeki ʿaks ola ber-ʿaks

28. **ṣūretle:**-*le*
Gazel 775
Mısra: **17**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫuṣūsında

29. **ṣūretinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 838
Mısra: **13**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
13. ʿİẕār-ı yārda ḫaṭ ṣūretinde itdi ẓuhūr
14. O dūd-ı āh ki Nābī nā-tüvānuñ idi

30. **ṣūret:**
Tarih 125
Mısra: **24**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
23. Nabiyā hātif-i ġaybīye suʾāl eyler iken
24. Ki ne vech ile bulur ṣūret ayā bu maʿnā

31. **ṣūrete:**-*e*
Gazel 861
Mısra: **18**
Şekil, görünüş.
17. Feneri rūşen iden şemʿ-i żiyā-güsteridür
18. Nūr-ı bāṭınla virür ṣūrete ṣayḳal maʿnā

32. **ṣūret:**
Gazel 12
Mısra: **9**
Şekil, biçim II Hal, vaziyet.
9. Yine muḳabeleye hāṣdur bu ṣūret kim
10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

33. **ṣūretden:**-*den*
Gazel 204
Mısra: **4**
Şekil, biçim II Hal, vaziyet.
3. Baña rūy-ı eziyyet gösterür aġyāra rūy-ı dil
4. Cemāl-i yār gūyā iki ṣūretden mürekkebdür

34. **ṣuretüñ:**-*üñ*
Gazel 343
Mısra: **6**
Şekil, biçim II Hal, vaziyet.
5. Seni kenāra çeken zinde-dil ne şekle girer
6. Alınca ṣuretüñ āġūşa aldı āyīne ġışş

35. **ṣūretin:**-*in*
Gazel 327
Mısra: **7**
Şekil, biçim II Hal, vaziyet.
7. İder şikārına ḫamyāze ṣūretin taʿlīm
8. Elinden ol büt-i ṣayd-efkenüñ kemān düşmez

36. **ṣūret:**
Gazel 86
Mısra: **7**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
7. Ṣūret ister ḥarf-i maʿnīdāre yoḳdur ḳudreti
8. Hāme-i mūyīn-ḳalemden gerçi cemʿiyyetlüdür

37. **ṣūretüñ:**-*üñ*
Gazel 808
Mısra: **2**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
1. Māniʿ-i ṣafvet degüldür gelse de ġam sīneye
2. Ḥüsn ü ḳubḥından ne ʿārıż ṣūretüñ āyīneye

38. **ṣūretin:**-*i, -n*
Kaside 10
Mısra: **60**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

39. **ṣūrete:**-*e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **198**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
197. Ḳışrda yoḳ maġzdadur sırr-ı kār
198. Sīretedür ṣūrete yoḳ iʿtibār

40. **ṣūreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **90**
Kopya, nüsha, aynısı.
89. Ol dil-güşā maḳāller ol ḫurde nükteler
90. Mümkin midür bula ʿArabistānʾda ṣūreti

41. **ṣūretinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 20
Mısra: **50**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
49. Memdūḥ-ı ehl-i beyt gül-i āl-i Muṣṭafā
50. Raḫşende ṣūretinde fürūġ-ı siyādeti

ṣūret baġladı:
1. **ṣūret baġladı:**-*dı*
Kıt'a 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şekle bürünmek, şekillenmek.
1. İntiḫabat-ı ḫayālāt-ı ʿAcemle Nābiyā
2. Şāhid-i eşʿār bir uḍḥūke ṣūret baġladı

2. **ṣūret baġladı:**-*dı*
Tarih 57
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şekle bürünmek, şekillenmek.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret baġladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

ṣūret ü maʿnī:
1. **ṣūret ü maʿnī:**
Kıt'a 60
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Görünüş ve mana.
3. Līk binde birisi ẓāhir ü bāṭın bilmez
4. Ṣūret ü maʿnī ile olduġın Allāh vekīl

ṣūret viren:
1. **ṣūret viren:**-*en*
Gazel 199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Suret, şekil vermek.
3. Esāfil olmasa olmaz ahālī nāʾil-i sāmān
4. Viren zīrā ki ṣūret cāme-i zer-tāre sūzendür

ṣūret virmese:
1. **ṣūret virmese:**-*me, -se*
Gazel 497
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şekillendirmek.
9. Ḳalurdı lafẓ ü maʿnā tengnāy-ı lā-taʿayyünde
10. Ḥaḳīḳat üzre bu maʿnāya ṣūret virmese ādem

ṣūret virüp:
1. **ṣūret virüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Suret, şekil vermek.
13. Yazup redd ü ḳabūle ḥüccet itmiş kişverin taʿdīl
14. Virüp kevn ü fesāda ṣūret itmiş ḥükmini icrā

ṣūretā:
1. **ṣūretā:**
Gazel 204
Mısra: **1**
Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.
1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

2. **ṣūretā:**
Gazel 296
Mısra: **1**
Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.
1. Ṣūretā biz gerçi bu bezme muʿaḫḫar gelmişüz
2. Līk ṣubḥ-ı āferīnişle berāber gelmişüz

3. **şūretā:**
Gazel 374
Mısra: **21**
Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.
21. Dūr düşdüm āsitān-ı devletüñden ṣūretā
22. Līk maʿnāda mücāvirdür dil ü cān el-vedāʿ

4. **şūretā:**
Kaside 1
Mısra: **65**
Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.
65. Teẖālüf ṣūretā māniʿ degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāẖdan surẖ u sefīd ü ẖār ü gül peydā

şūretde:
1. **şūretde:**
Gazel 454
Mısra: **13**
Anda, dakikasında.
13. Niʿmet ḥuṣūle geldügi ṣūretde Nābiyā
14. Rāḥat mı var müdāfaʿasından mekeslerüñ

şūret-dih-i naẓm olmaz idi:
1. **şūret-dih-i naẓm olmaz idi:***-maz , -i, -di*
Kaside 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Düzene girmesine yardımcı olmak.
21. Dīne vü devlete ṣūret-dih-i naẓm olmaz idi
22. Yimese hāven-i ẕilletde let eczā-yı midād

şūrete:
1. **şūrete:**
Gazel 138
Mısra: **4**
Şekil (fanus-ı hayal, camları üzerindeki resim ve şekilleri büyüterek yansıtan fenere denirdi).
3. Devr ider şuʿle ile ṣūret-i fānūs-ı ẖayāl
4. Anı kūteh-naẓarān ṣūrete isnād eyler

şūrete giremez:
1. **şūrete giremez:***-e, -mez*
Kaside 15
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Bir şekle, kılığa bürünmek.
143. Andan aḥsen giremez ṣūrete ʿaḳl-ı derrāk
144. Olsa ger muktesī-i ṣūret-i İbni Ādem

şūrete ḳomışduḳ:
1. **şūrete ḳomışduḳ:***-mış, -du, -ḳ*
Gazel 865
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şeklini, görüntüsünü değiştirmek, farklı bir biçime sokmak.
7. Eyü ṣūrete ḳomışduḳ arada niyāz ü nāzı
8. Araya girince ẖaṭṭuñ o da şekl-i aẖer oldı

şūrete ḳoymış:
1. **şūrete ḳoymış:***-mış*
Kıt'a 67
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şeklini, görüntüsünü değiştirmek, farklı bir biçime sokmak.
3. Seni eşkūñ gör e ne ṣūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

şūrete yāver:
1. **şūrete yāver:**
Gazel 487
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şekle imdat edici.
1. Ẓāhir ü bāṭını maʿmūr ü metin olsa ġazel
2. Ṣūrete yāver ü maʿnāya muʿīn olsa ġazel

şūret-fürūş:
1. **şūret-fürūşdan:***-dan*
Gazel 382
Mısra: **7**
Görüntüsü ile ön planda olmaya çalışan.
7. Çeşm-i ʿināyet umma o ṣūret-fürūşdan
8. Kim kendi çeşmine çekecek tūtyası yoḳ

şūretger-i çīn:
1. **şūretger-i çīn:**
Tarih 138
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çin'in ressamı; Mani (Mani; Meşhur Çinli nakkaş ve ressamın adıdır. Sasanîler devrinde, Şâpûr zamanında Îran'a gelip Zerdüşt ve Îsâ dinlerinin halitası olan Mânî dini/Maniheizm adlı batıl mezhebi kurmuştur. Mânî dini en çok Çin'de yayılmış olup kutsal saydıkları kitapları resimlerle süslü imiş. Mânî, yaptığı resimler çok güzel olduğu için bu özelliğini müritlerine gökten inen bir mucize olarak göster-miştir. Koyu bir Zerdüşt olan Hürmüz'ün oğlu Behram tarafından derisi yüzdürülerek öldürtülmüş olan Mânî, Nigâristan, Erteng veya Erjeng adlı resim mecmuası ile şöhret bulmuştur).
7. Naḳş-ı rengīnine nisbetle kemīn maʿnādur
8. İdemez naḳş dimek mis̱lini ṣūretger-i Çīn

şūretger-i ḥikmet:
1. **şūretger-i ḥikmet:**
Gazel 48
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Hikmet ressamı.
15. Teṣāvīr ile tezyīn eylemiş ṣūretger-i ḥikmet
16. Döner şemʿ-i maḥabbetle fenerdür ḥalḳa-i tevḥīd

şūret-güster:
1. **şūret-güsteri:***-i*
Tarih 30
Mısra: **50**
Aynalık yapan, yüzleri gösteren.
49. Kim nigāh eylerse rūy-ı şāhid-i maḳṣūdını
50. Gösterür āyīne-i ḳāşīsi ṣūret-güsteri

şūret-i ʿadlde:
1. **şūret-i ʿadlde:***-de*
Kaside 8
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Adalet adına, adaletli görünme namına.
71. Ṣūret-i ʿadlde taḳṣīri içün ʿahdinde
72. Bağlamış āyineye cevheri bend-i zencīr

şūret-i aḥsen-i taḳvīme:
1. **şūret-i aḥsen-i taḳvīme:***-e*
Tarih 127
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **Ayet**
En güzel kıvamın görünümü (Tin Suresi dördüncü ayete atfen).
55. Nūr ile rūḥdan āmīhte olmış ṣūret
56. Ṣūret-i aḥsen-i taḳvīme ḳonılmış maʿnā

şūret-i aḥvāline:
1. **şūret-i aḥvāline:***-i, -n, -e*
Tarih 144
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Vaziyetin iç yüzü.
25. ʿĀḳıbet olduḳda vākıf ṣūret-i aḥvāline
26. Pādişāh-ı mülk ü millet mālik-i evc-i rikāb

şūret-i āzādegī:
1. **şūret-i āzādegī:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Özgürlüğün resmi, özgürlük.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

şūret-i bāline:
1. **şūret-i bāline:***-e*
Gazel 742
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yastığın yüzü.
3. Sürdükde yār ṣūret-i bāline rū didüm
4. ʿĀcizlerüñ nasibi gelürmiş ayağına

şūret-i bī-cān:
1. **şūret-i bī-cān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **308**
Kelime Tipi: **-**
Cansız bir suret.
307. Oldum ol deñlü vālih ü ḥayrān
308. Ki gören ṣandı ṣūret-i bī-cān

şūret-i bī-ṭāḳat olmışuz:

1. **ṣūret-i bī-ṭaḳat olmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 329
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güçten, halden düşmüş bir şekilde olmak.
3. Dest-i nesīm ref῾ idemez ḫākdan bizi
4. Mānend-i sāye ṣūret-i bī-ṭaḳat olmışuz

ṣūret-i bülbülden:
1. **ṣūret-i bülbülden:**-*den*
Gazel 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bülbülün sureti.
1. Āyīne-i rūyına olup ῾āşıḳ-ı nā-şād
2. Gül ṣūret-i bülbülden ider nāle vü feryād

ṣūret-i çīn:
1. **ṣūret-i çīn:**
Tarih 138
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Çini motifi.
17. Naḳşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıtā naḳş-ı ḫatā
18. Güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn

2. **ṣūret-i çīn:**
Tarih 138
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Eğri büğrü şekiller.
17. Naḳşına nisbet ile naḳş-ı Ḫıtā naḳş-ı ḫatā
18. Güline nisbet ile ṣūret-i Çīn ṣūret-i çīn

ṣūret-i defter:
1. **ṣūret-i defter:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Defterin yüzü, kapağı.
137. Cūybār üzre ῾aks-ı sünbül-i ter
138. Oldı ṭuġrālı ṣūret-i defter

ṣūret-i dendānevār:
1. **ṣūret-i dendānevār:**
Gazel 710
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Diş şekinde, diş gibi II Testere dişleri gibi, tarağın dişleri gibi.
9. Dehān-ı müflisāsā loḳma görmez tūl-ı ῾ömrinde
10. Egerçi ṣūret-i dendānevār bürc-i bedenlerde

ṣūret-i dībāc cāme-i zer-tāre girerse:
1. **ṣūret-i dībāc cāme-i zer-tāre girerse:**-*er, -se*
Gazel 37
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kıymetli kumaştan üzeri altın iplikle işlenmiş câme bile giymek.
5. Naẓar ḥaḳīḳatedür yoḫsa kim perestiş ider
6. Girerse cāme-i zer-tāre ṣūret-i dībāc

ṣūret-i efrenc:
1. **ṣūret-i efrenc:**
Gazel 849
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Avrupalı suratı (Kilisede bulunan resim ve heykeller bağlamında).
9. Kad-i yār ile bile gerdiş ider çeşm-i raḳīb
10. Deyrde resm olınan ṣūret-i Efrenc gibi

ṣūret-i elfāẓ:
1. **ṣūret-i elfāẓ:**
Gazel 62
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kelimelerin şekli.
15. Degül me᾿āli tecezzī-peẕīr ey Nābī
16. Egerçi ṣūret-i elfāẓ pāre pāre gelür

ṣūret-i esbin:
1. **ṣūret-i esbin:**-*i, -n*
Kaside 8
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Atın resmi.
57. Eylesün bāl-i Hümādan ḳalem-i mūyīnin
58. Ṣūret-i esbin eger itse muṣavvir taṣvir

ṣūret-i eserin:
1. **ṣūret-i eṯerin:**-*i, -n*
Gazel 546
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eserlerinin yüzü, şekli.
9. Mukārin olmasa Nābī vücūd-ı insāna
10. Cihān müşāhede itmezdi ṣūret-i eṯerin

ṣūret-i esrār:
1. **ṣūret-i esrār:**
Kaside 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sır küpü II Esrar bitkisi.
15. ῾Aceb ki almaya ebdāl-ı bülbüli ḥayret
16. Ki gösterür aña her sebze ṣūret-i esrār

ṣūret-i fānūs-ı ḫayāl:
1. **ṣūret-i fānūs-ı ḫayāl:**
Gazel 138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hayal fenerinin resimleri,şekilleri.
3. Devr ider şu῾le ile ṣūret-i fānūs-ı ḫayāl
4. Anı kūteh-naẓarān ṣūrete isnād eyler

ṣūret-i ġarrā:
1. **ṣūret-i ġarrā:**
Tarih 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Beyazlığın görünüşü.
1. Bir seḥergeh ki beyzā-i beyzā
2. Ḫalḳa ῾arż itdi ṣūret-i ġarrā

ṣuret-i ḫākisterīde:
1. **ṣuret-i ḫākisterīde:**-*de*
Gazel 750
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kül rengi surat, yüz.
7. Görüp bu ṣuret-i ḫākisterīde bilmezsin
8. Ne āteş olduġunu ben de kendü çāġumda

ṣūret-i ḥāline:
1. **ṣūret-i ḥāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 751
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Görünüş, görünüşündeki vaziyet.
5. Ehl-i dünyā viremez ṣūret-i ḥāline niẓām
6. İlticā eylemese māşıṭa-i tezvīre

ṣūret-i ḥarf-i sa῾ādet:
1. **ṣūret-i ḥarf-i sa῾ādet:**
Gazel 763
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Saadet sözünün/yazısının şekli.
5. Ḫarābāt-ı maḥabbet ῾āşıḳa ῾ayn-ı ῾imāretdür
6. Celīdür ṣūret-i ḥarf-i sa῾ādet bālmūmında

ṣūret-i hüve᾿l-bāḳī:
1. **ṣūret-i hüve᾿l-bāḳī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
"Ebedi olan O'dur" şekli.
35. Seyr ḳılsañ nukūş-ı evrāḳı
36. Görinür ṣūret-i hüve᾿l-bāḳī

ṣūret-i ikbāline:
1. **ṣūret-i ikbāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 338
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dünyanın saadet yüzü.
9. İnanma çend rūze ṣūret-i ikbāline Nābī
10. Kimi gördün ki çerḫ-i kīne-perver ḫayr-ḫ˅āh olmış

ṣūret-i inṣānda:
1. **ṣūret-i inṣānda:**-*da*
Kaside 17
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
İnsan şeklinde, biçiminde.
27. Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣun῾
28. Ṣūret-i inṣānda gelmiş yā melekdür yā perī

ṣūret-i isti῾dāda:
1. **ṣūret-i isti῾dāda:**-*a*
Gazel 765
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yeteneğin varlığı.
5. Ḥüsn olur bī-naẓar-ı raġbet-i ῾uşşāḳ ῾abeṯ
6. İltifāt āyinedür ṣūret-i isti῾dāda

ṣūret-i istiġnānuñ:
1. **ṣūret-i istiġnānuñ:**-*nuñ*
Gazel 405
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Tokgözlülüğün, başkasına el açmamanın şekli.
17. Eyleme faḳre ḥaḳaretle naẓar ey Nābī
18. Faḳr āyīnesidür ṣūret-i istiġnānuñ

ṣūret-i lafẓında:
1. **ṣūret-i lafẓında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 460
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yazılış, yazılışının görüntüsü.
7. Bereket ṣūret-i lafẓında bile ẓāhirdür
8. Lā-yı bī-maʿnīye nisbetle cevāb-ı neʿamuñ

ṣūret-i maḥrūsa-i ʿaşḳ:
1. **ṣūret-i maḥrūsa-i ʿaşḳ:**
Gazel 689
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşk ülkesinin görüntüsü.
11. Küçe küçe görinür ṣūret-i maḥrūsa-i ʿaşḳ
12. Āşıḳun āyine-i sīne-i ṣad-çākinde

ṣūret-i maʿnī-i hüveʾl-ḳāhir:
1. **ṣūret-i maʿnī-i hüveʾl-ḳāhir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
"O, yarattıkları üzerinde mutlak hakimiyet sahibidir(Enam Suresi 18. Ayet)" manasının somutlaşmış hali.
37. Her varaḳdan saña olur ẓāhir
38. Ṣūret-i maʿnī-i hüveʾl-ḳāhir

ṣūret-i mevlūd:
1. **ṣūret-i mevlūd:**
Kıt'a 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doğum, çocuk doğumu.
1. İçtimā ʿeylemese merd ile zen ʿālemde
2. İdemez ṣūret-i mevlūd ḳabūl-ı peyvend

ṣūret-i mihrāb:
1. **ṣūret-i mihrāb:**
Gazel 870
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mihrabın görüntüsü (Mihrap; Cami, mescitlerin kıble tarafında bulunan imamın namaz kıldırdığı girintili yer, şekil olarak duvar yarılmış ve yarık yer mihrap yapılmış gibi durur).
3. Ḳıblegāh-ı ṣaf-ı maḳṣūd olamazsın ey dil
4. Sīne-çāk olmayıcaḳ ṣūret-i mihrāb gibi

ṣūret-i muḫtārda:
1. **ṣūret-i muḫtārda:**-*da*
Gazel 316
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Görünüşte irade sahibi, zahiren kendi fiil ve tavırlarını yapma/yaratma.
9. Ne bizümdür ne degüldür görinen cünbişler
10. Nābiyā ṣūret-i muḫtārda mecbūruz biz

ṣūret-i rāḥat:
1. **ṣūret-i rāḥat:**
Gazel 120
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Rahat yüzü.
13. Görür mi ṭabʿ-ı giriftārı ṣūret-i rāḥat
14. Belā-yi dağdaġa-i ḳayd-ı iʿtibār o mıdur

ṣūret-i ṣıdḳa girdi:
1. **ṣūret-i ṣıdḳa girdi:**-*di*
Gazel 378
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Doğruluk görünümüne girmek, doğru gibi görünmek.
15. Dürūġ iken o ḳadar buldı şöhret ey Nābi
16. Ki girdi ṣūret-i ṣıdḳa güm oldı nām-ı dürūġ

ṣuret-i sırr-ı ḥaḳḳ-ı āyine-i zemzemden:
1. **ṣuret-i sırr-ı ḥaḳḳ-ı āyine-i zemzemden:**-*den*
Gazel 559
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Zemzem suyu yüzeyinde yansıyan ilahi sırlar.
13. Ḥayf nūş itdügine görmeyicek kec-naẓarān
14. Ṣuret-i sırr-ı Ḥaḳḳ-ı āyine-i zemzemden

ṣūret-i ṭarḫına:
1. **ṣūret-i ṭarḫına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 72
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Çiçek bahçesinin şekli.
17. Kār-ı naḳşına olur çeşm-i ḫıred dil-beste
18. Ṣūret-i ṭarḫına cān- dāde büt-ı ʿişve-nümā

ṣūret-i tehdīd göstersün:
1. **ṣūret-i tehdīd göstersün:**-*sün*
Gazel 627
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yalandan da olsa tehditkar bakmak, tehdit etmek.
7. Bize rūy-ı dilinden geçdük ancaḳ ol peri bāri
8. Raḳībe ḳāʾilüz bir ṣūret-i tehdīd göstersün

ṣūret-i ṭuġrāyı:
1. **ṣūret-i ṭuġrāyı:**-*y, -ı*
Kaside 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tuğranın görünüş şekli.
1. Habbeẕā ṣūret-i ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā
2. Ṭarz-ı ġarrā-eṡer-i ḥażret-i Caʿfer Pāşā

ṣūret-i ümmīd:
1. **ṣūret-i ümmīd:**
Gazel 627
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Umudun yüzü.
5. Dirīġ itmez ne kālā istese sūdāger-i ḫurşīd
6. Göñül sūḳ-ı ṭalebde ṣūret-i ümmīd göstersün

2. **ṣūret-i ümmīd:**
Gazel 631
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Umudun yüzü.
5. Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
6. Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

ṣūret-i vaḥdet ü kesret:
1. **ṣūret-i vaḥdet ü keṡret:**
Gazel 689
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Teklik ve çokluk görüntüsü (Misvağın ucu tek olmakla tekliği, birliği çağrıştırmakla beraber ucundaki yüzlerce lif nazara alındığında kesreti, çokluğu tedai ettirmektedir).
3. Zāhid idrāk idemez yoḫsa hüveydā görinür
4. Ṣūret-i vaḥdet ü keṡret ser-i misvākinde

ṣūret-i yek-digere:
1. **ṣūret-i yek-digere:**-*e*
Gazel 460
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ötekisinin şekli, sureti.
15. Ṣūret-i yek-digere āyīnedür naḳş ü kemāl
16. Eyleme ḥüsnini inkār ṣaḳın biş ü kemüñ

ṣūret-i ẓāhire-i kevne:
1. **ṣūret-i ẓāhire-i kevne:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Maddi alemin dış yüzü.
123. Ṣūret-i ẓāhire-i kevne tenezzül mi ider
124. Bām-ı maʿnāya ḳurar pertev-i ʿaḳlı süllem

ṣūret-i zencīr:
1. **ṣūret-i zencīr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Zincirin şekli, görüntüsü.
189. Gerden-i ḫaṣma itmede taḥrīr
190. Ḫāme-i ḳahrı ṣūret-i zencīr

ṣūretkede-i çīne:
1. **ṣūretkede-i çīne:**-*e*
Tarih 121
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -

(Halı dokumada) Şekilleri dokuyan gevşek ip.
7. Her şemse-i gül-i dūḫtenün berg-i kemīni
8. Ṣūretkede-i çīne geçer reng-i ḫacālet

ṣūret-mis̱āl:
1. **ṣūret-mis̱āl:**
Gazel 726
Mısra: **7**
Put gibi (Kusursuz güzellik bağlamında).
7. Ṣūret-mis̱āl yāri görince ḫamūş olur
8. Tenhāda dil ne mertebe ḥāżır cevāb ise

ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret:
1. **ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret:**
Tarih 76
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Allah'ın) Kudret sayfası olan sevgilinini yüzü.
7. Zihī āyīne kim ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret
8. Vücūd-ı pākin itmiş ser-be-ser nūriyle āgende

ṣūret-nümā-yı ʿadldür:
1. **ṣūret-nümā-yı ʿadldür:***-dür*
Gazel 497
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Adalet gösterme.
5. Mücāzātında ḫūb u ziştüñ itmez ẕerrece taḳṣīr
6. ʿAceb ṣūret-nümā-yı ʿadldür āyīne-i ʿālem

ṣūret-perest olmaḳ:
1. **ṣūret-perest olmaḳ:**
Gazel 368
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dış görünüşe değer verip görüntünün ardındaki gerçekliğe değer vermemek.
7. Beytden maḳṣūd halvet-hāne-i maʿnā iken
8. Bāṭını inkārla ṣūret-perest olmaḳ ġalaṭ

ṣūret-pezīr-i ġayr:
1. **ṣūret-pezīr-i ġayr:**
Gazel 290
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Başka şekillerde görünen.
3. Ṣāf itmişüz derūnı rüsūm-ı mecazdan
4. Ṣūret-pezīr-i ġayr degüldür küniştümüz

ṣūret-ṣıfat:
1. **ṣūret-ṣıfat:**
Gazel 389
Mısra: **4**
Görüntü olarak, şekilsel olarak.
3. Ayīne-i ʿademde nuḳūş-ı mükevvenāt
4. Ṣūret-ṣıfat nümūdı var ammā ki būdı yoḳ

ṣūret-yāb olur:
1. **ṣūret-yāb olur:***-ur*
Gazel 110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Oluşmak, meydana gelmek.
5. Herkesüñ rifʿati bir yüzden olur ṣūret-yāb
6. Ḫaymenün baḫtı nigūnluḳla güşād olmadadur

süreyyā:
1. **süreyyāda:***-da*
Gazel 479
Mısra: **6**
Ülker denilen top yıldızlar, Pervîn. ıkd-ı Süreyyâ gerdanlığa şebih olan Ülker.
5. Yāri göricek zāʾil olur şebnem-i eşküm
6. Yoḳ cilve-i ḫurşīde Süreyyāda taḥammül

sür-fürū eylemeyen:
1. **sür-fürū eylemeyen:***-me, -y, -en*
Gazel 831
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Baş eğmek.
13. Olur şeb-i ramażān bend-i āteşine sezā
14. Sücūda eylemeyen sür-fürū menāre gibi

sürḫ:
1. **sürḫ:**
Gazel 187
Mısra: **8**
Kırmızı, kızıl.
7. Ḫalḳa nīreng geçer maṣbaġa-i çerḫ-i kebūd
8. Kimi sebz ü kimi sürḫ u kimisi zer gider

2. **sürḫ:**
Gazel 528
Mısra: **10**
Kırmızı, kızıl.
9. Elemle sīnemüzi şerḥazār idüp Nābī
10. Kitāb-ı miḥneti sürḫ ile bāb bāb idelüm

3. **sürḫ:**
Kaside 17
Mısra: **56**
Kırmızı, kızıl.
55. Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳiyle pervāz eyleyen
56. Sürḫ olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

surḫ eyleyelüm:
1. **surḫ eyleyelüm:***-y, -elüm*
Gazel 629
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızılaştırmak, kızartmak.
3. Surḫ eyleyelüm rūyuñı vir būseye ruḫṣat
4. Ol mīve-i nāzük nice bir ḫām görünsün

sürḫ olur:
1. **sürḫ olur:***-ur*
Kaside 17
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kırmızılaşmak II Hayat bulmak.
13. Ol gülüñ ruhsār-ı āteşnākine dil-bend olan
14. Yansa da dūzaḫda farżā sürḫ olur ḫākisteri

surḫ u sefīd:
1. **surḫ u sefīd:**
Kaside 1
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı ve beyaz.
65. Teḫālüf ṣūretā māniʿ degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāḫdan surḫ u sefīd ü ḫār ü gül peydā

surḫ-bayrak:
1. **surḫ-bayrak:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **193**
Kızıl bayrak, kızıl bayraklı.
193. Surḫ-bayrak sipāhīdür güller
194. Veledeşdür yanınca ġonce-i ter

sürḫī-i naḳşı:
1. **sürḫī-i naḳşı:***-ı*
Tarih 138
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Süslemedeki kırmızılık.
25. Sürḫī-i naḳşı peyām-āver-i rūy-ı ḫūbān
26. Siyeh-i resmi nümāyende-i zülf-i müşgīn

surḫ-rūy olmaġa:
1. **surḫ-rūy olmaġa:***-maġ, -a*
Gazel 538
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü kızarmış olmak.
5. ʿArafātuñ sürelüm ḫākine yüzler gözler
6. Surḫ-rūy olmaġa iksīr-i recā eyleyelüm

surh-ser:
1. **surh-serüñ:***-üñ*
Tarih 65
Mısra: **4**
Kızılbaş.
3. Sāl-i tārīḫini erbāb-ı suḫan
4. Didiler gitdi başı surh-serüñ

ṣūrī:
1. **ṣūrīdür:***-dür*
Gazel 454
Mısra: **3**
Surete ait, görünüşe ait ve müteallik II Hakiki, ciddi ve samimi olmayan, zâhiri, yapmacık.
3. Ṣūrīdür iʿtilāsı ḳıyās itme maʿnevī
4. Āb üstine tefevvuḳ iden ḫār ü ḫaslaruñ

2. **ṣūrī:**
Kıt'a 44
Mısra: **3**
Görünüşle ilgili, görünürde olan, biçimsel.
3. Ṣūrī vü maʿnevī eger eylersen iʿtibār
4. Nefʿüñ görürsin olduġını intihā-yı żarr

sūr-ı cenge:
1. **sūr-ı cenge:**
Tarih 50
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Savaş düğünü.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire gūyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

sūr-ı dil-keşüñ:
1. **sūr-ı dil-keşüñ:***-üñ*
Tarih 24
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gönlü kendinden geçiren sünnet düğünü.
15. Bende Nābī didi tārīḫin bu sūr-ı dil-keşüñ
16. Sünnet-i Aḥmedle oldı zeyn Sulṭān Muṣṭafa

sūr-ı maḳdemüñ:
1. **sūr-ı maḳdemüñ:***-üñ*
Tarih 28
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Doğum düğünü, dünyaya geliş şenliği.
17. Eyler iken fikr-i tārīḫin bu sūr-ı maḳdemüñ
18. Nābī-i dāʿī-i kemter bende-i hem-ḳadr-ı ḫāk

sūr-ı sürūr:
1. **sūr-ı sürūr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **265**
Kelime Tipi: -
Sevinç şöleni.
265. Naẓm-ı tārīḫün ile sūr-ı sürūr
266. Mihrveş ṣaldı dehre lemaʿa-i nūr

sürid:
1. **süridürler:***-ür, -ler*
Kıt'a 87
Mısra: **4**
Sürümek.
3. Kim ki gördüyse taʿaccüble didi
4. Süridürler köpeği öldürene

sürin:
1. **sürinsün:***-sün*
Gazel 239
Mısra: **10**
Eziyet çekme.
9. Nābī ʿarūs-i mihr olamaz lāyıḳ-ı nigāh
10. İsterse her ṣabāḥ sürinsün sepīdeler

2. **sürini:***-i*
Gazel 46
Mısra: **6**
Göbek.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyānı şūḫ

3. **sürinür:***-ür*
Gazel 714
Mısra: **12**
Sürünmek, yere değmek II Eziyet çekmek, yoksul ve perişan olmak.
11. Bār olur baḫt güzār eylese istiʿdādı
12. Sürinür cāme gibi ḳāmet-i kūtāh üzre

sürme:
1. **sürme:**
Gazel 419
Mısra: **14**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
13. Ẓulmet āyīne-i nūr olmağıla ey Nābī
14. Çekerüz minnetini sürme gibi rū-siyehüñ

2. **sürme:**
Gazel 607
Mısra: **10**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
9. O mest-i dil-siyehüñ bīm-i çeşm-i mestinden
10. Hezār mīl ḳaçar sürme sürmedānından

3. **sürme:**
Gazel 848
Mısra: **16**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
15. Gayrinüñ itmek içün çeşmini rūşen Nābī
16. Rū-siyāh olmadayuz sürme ile mīl gibi

4. **sürme:**
Gazel 854
Mısra: **10**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle
10. Ḳuralar aña meğer sürme telinden dāmı

5. **sürmedür:***-dür*
Kaside 5
Mısra: **1**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
1. Sürmedür ḫāk-i deri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ
2. Kīmiyādur naẓarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

6. **sürmedür:***-dür*
Tarih 30
Mısra: **74**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
73. Ḳalmadı āvāze-i şöhret mülūk-ı ʿaṣrda
74. Sürmedür gūyā gelū-yı ʿāleme ḫāk-ı deri

7. **sürme:**
Gazel 805
Mısra: **4**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya, is.
3. Leẕẕet-i būse-i çeşmüñle ferāmūş itmiş
4. Yidügin sürme siyāset-kede-i hāvende

sürme çekilmededür:
1. **sürme çekilmededür:***-il, -mede, -dür*
Gazel 483
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kirpik diplerini sürme ile boyamak.
3. Şevḳ-i ruḫuñla devrdedür māh şehr şehr
4. Sevdān ile çekilmededür sürme mil mīl

sürme ider:
1. **sürme ider:***-er*
Gazel 649
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sürme edinmek, sürme olarak kullanmak.
3. Ol çeşm-i dil-siyāh gice itse bir nigāh
4. Çeşmüme sürme ider üstüḫᵛānların

sürme naẓar buldı:
1. **sürme naẓar buldı:**
Gazel 518
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sürme (kirpik diplerine sürülen siyah boya) nazar buldu (göze çekildi).
13. ʿAkıbet sürme naẓar buldı benüm de Nābī
14. Raḥmete belki ola vāsıṭa rūy-ı siyehüm

sürme oldı:
1. **sürme oldı:***-dı*
Gazel 540
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sürme olmak.
11. Öyle bir ʿanḳā-yı ʿālī-şāna oldı āşiyān
12. Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Arż-ı Rūm

sürmedān:
1. **sürmedānumdur:**
Gazel 64
Mısra: **4**
Sürme kabı, sürme hokkası.
3. Ben ol meşşāte-i düşīze-i ḥüsn-i beyānum ki
4. Sevād-ı dīde-i āhū-yi maʿnā sürmedānumdur

2. **sürmedānlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 423
Mısra: **14**
Sürme kabı, sürme hokkası.
13. Sermāye-baḫş-ı rūşenī-i çeşm Nābiyā
14. Feyż-i ġubār-ı ḫāṭırıdur sürmedānlaruñ

3. **sürmedāna:***-a*
Gazel 428
Mısra: **6**
Sürme kabı, sürme hokkası.
5. Sermāyesin görüp naẓar-ı ḫalḳ eritdügin

6. Ḥayretle mīl-i sürme ḳaçar sürmedāna dek

4. **sürmedānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 466
Mısra: **4**
Sürme kabı, sürme hokkası.
3. Rūşen-dil olsa da ne ḳadar merdüm-i naẓar
4. Muḥtācdur ʿināyetine sürmedānlaruñ

5. **sürmedānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 639
Mısra: **6**
Sürme kabı, sürme hokkası.
5. H̱ayāl-i çeşm-i siyāh ile ol siyeh-mestüñ
6. Nedür derūnumuzun farḳı sürmedānlardan

6. **sürmedānumda:**-*um, -da*
Gazel 756
Mısra: **2**
Sürme kabı, sürme hokkası.
1. İder cūş-ı sirişküm dīde-i deryā-feşānumda
2. Rücūʿ-ı mīlden kuḥl-ı mürekkeb sürmedānumda

7. **sürmedānından:**-*ın, -dan*
Gazel 607
Mısra: **10**
Sürme kabı, sürme hokkası.
9. O mest-i dil-siyehüñ bīm-i çeşm-i mestinden
10. Hezār mīl ḳaçar sürme sürmedānından

sürme-i nūr-baẖş-ı çeşm-i enām:
1. **sürme-i nūr-baẖş-ı çeşm-i enām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
İnsanın gözüne nur veren sürme.
17. Oldı ol tīre şām-ı kuḥlīfām
18. Sürme-i nūr-baẖş-ı çeşm-i enām

sürme-keş-i istiġnā:
1. **sürme-keş-i istiġnā:**
Tarih 127
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tok gözlülüğe sürme çeken.
13. Bī-taʿab şāhid-i āmāli görür āmāde
14. Çeşm-i ümmīde olan sürme-keş-i istiġnā

sürme-rīz-i nūr ider:
1. **sürme-rīz-i nūr ider:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Nurdan sürme çekmek.
7. Çeşm-i ʿamā-yı cehli ider sürme-rīz-i nūr
8. Keyfiyyet-i taʿalluk-ı dīdār-ı evliyā

şürre-i süreyyāda:
1. **ṣürre-i s̱üreyyāda:**-*da*
Gazel 702
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ülker yıldızının para kesesi, cüzdanı (Gümüşe benzer renkleri dolayısıyla, Süreyyâ (Ülker yıldızı) yıldızının etrafındaki daha küçük yıldızlar, akçeye benzetilmişlerdir).
15. Felek ḳıyāmete dek ẖarca ḳıymaz ey Nābī
16. Beş on çil aḳçesi var ṣürre-i S̱üreyyāda

şürreyyā:
1. **şürreyyāda:**-*da*
Kaside 20
Mısra: **74**
Ülker yıldızı.
73. Fetvānuñ itdi ḳadrin o deñlü bülend kim
74. İmżāsınuñ görüldi Ṣürreyyāda ṣūreti

sürūr:
1. **sürūr:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Sevinç, mutluluk.
3. Miḥnet-ābād-ı dile gelse sürūr itmez ḳarār
4. Bir nefes gūyā meserret ḍayf-ı rāhildür baña

2. **sürūrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 286
Mısra: **2**
Sevinç, mutluluk.
1. Terk itmiş āşiyānını murġ-ı ḥużūrumuz
2. ʿAnḳā vü sīmyāya siyümdür sürūrümüz

3. **sürūr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **56**
Sevinç, mutluluk.
55. Eylese bir dili biri mesrūr
56. Aña ilḳā ider hezār sürūr

4. **sürūr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **57**
Sevinç, mutluluk.
57. Eylemek bir dile sürūr idẖāl
58. Çün buyurmışlar efḍalüʾl-aʿmāl

5. **sürūr:**
Tarih 16
Mısra: **4**
Sevinç, mutluluk.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ẖāne-i dünyā vü mā-fihā

6. **sürūrdur:**-*dur*
Tarih 42
Mısra: **20**
Sevinç, mutluluk.
19. Büʾl-ʿaceb kārgāh-ı ʿişret kim
20. Ġuṣṣa maṣraf sürūrdur īrād

sürūr u ṣafā:
1. **sürūr u ṣafā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **289**
Kelime Tipi: -
Neşe ve mutluluk.
289. Saña ḥāṣıl olup sürūr u ṣafā
290. İdesin ʿömrüñ olduġınca duʿā

şürūṭ-ı ḥüsndendür:
1. **şürūṭ-ı ḥüsndendür:**-*den, -dür*
Gazel 767
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin şartları, kriterleri.
1. Şürūṭ-ı ḥüsndendür gerçi olmaḳ şüste-rūterce
2. Velīkin şarṭ-ı aʿẓamdur bulunmaḳ nerm-ẖūterce

sūsen:
1. **sūsenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 289
Mısra: **10**
Susam denilen çiçek II Muhafız, sevgiliyi koruyan.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

2. **sūseni:**-*i*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **180**
Yaprakları kılıcı andıran sûsen çiçeği.
179. Ḥiṣṣelerden birikdürüp gülzār
180. Sūseni eyledi ḳılıç tīmār

süst:
1. **süst:**
Gazel 809
Mısra: **8**
Gevşek, zayıf, güçsüz.
7. Hengāmını geçirmeden itmek ne ihtimāl
8. Ol süst ʿahd ü vaʿdini incāz iderse de

süst olsa:
1. **süst olsa:**-*sa*
Gazel 644
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gevşemek.
9. Sengīn-dil kemān-ı ṣabr süst olsa ḳalur
10. Nāvek-i fersūde-peykānveş fiġān teʾs̱irden

süst olur:
1. **süst olur:**-*ur*
Gazel 539
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gevşemek, zayıflamak.
1. H̱am olur ḳadd-i ḳalem cevrini taḥrīr itsem
2. Süst olur pāy-ı suẖan nāzını ṭaḳrīr itsem

2. **süst olur:**-*ur*
Gazel 735
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gevşemek, zayıflamak.
1. H̱am olur ḳadd-i edā nükte-i ebrūsında
2. Süst olur pāy-ı suẖan maʿnī-i gīsūsında

süst-ʿahd:
1. **süst-ʿahd:**
Gazel 200

Mısra: **6**
Verdiği sözde durmayan/durmakta zorlanan.
5. Ben itdügüm niyāzı idersin raḳībe fāş
6. Ey süst-ʿahd meclis emānet degül midür

sütūde:
1. **sütūdeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 277
Mısra: **1**
Övülmüş, övülmeye layık.
1. Huşyārlıkla her ne ḳadar kim sütūdeyüz
2. Ol deñlü çeşm-i mest-i bütāna rübūdeyüz

2. **sütūde:**
Kaside 6
Mısra: **41**
Övülmüş, övülmeye layık.
41. Ḫoşā sütūde reh-āverd-i reh-ber-i tevfīḳ
42. Ziyāret-i ḥarem-i ʾarşsān-ı Mevlānā

3. **sütūde:**
Tarih 14
Mısra: **1**
Övülmüş, övülmeye layık.
1. Zihī sütūde feraḥ-cāy-ı nā-şinīde-mis̱āl
2. Ki ḥüsn-i ṭarḥı virür ḫāṭır-ı ġamīne ṣafā

4. **sütūde-ḫaṣāʾil:**
Kaside 10
Mısra: **70**
Huyları övülmüş kimse.
69. Vezīr-i pāk-dilā fāżıl-ı hüner-mendā
70. Eyā sütūde-ḫaṣāʾil müsellemüʾl-eṭvār

5. **sütūde-dilā:**
Kaside 16
Mısra: **205**
Ey gönüllerin övdüğü!.
205. Şāhenşehā sütūde-dilā pāk-gevherā
206. Ey ḫalḳ-ı ʿālem üzre Ḥaḳuñ ẓıll-ı reʾfeti

sütūde-:
1. **sütūde-güher:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **453**
Övülmüş, övülmeye layık cevher.
453. Ḳadr-dān-ı hüner sütūde-güher
454. Naḫl-i bāġ-ı seḫā mürüvvet-ber

sütūde-fażl ü hüner-pīşe:
1. **sütūde-fażl ü hüner-pīşe:**
Kaside 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Kabiliyet ve erdemiyle övgüye mazhar olan.
33. Sütūde-fażl ü hüner-pīşe Muṣṭafa Pāşā
34. Ki evc-i rütbesine eyler āsmān iḳrār

sütūde-i mevā:
1. **sütūde-i mevā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Övülmüş yer, sena edilmiş makam.
85. İntiḫāb-ı cerīde-i maʿnā
86. Nūr-ı yek-tā sütūde-i Mevā

sütūde-i nām-āverān-ı pāk-nijād:
1. **sütūde-i nām-āverān-ı pāk-nijād:**
Kaside 14
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Meşhur olmuş asil soyluların övülmeye layık olanı.
103. Vezīr-i ṣāf-żamīrā vekīl-i pādişehā
104. Eyā sütūde-i nām-āverān-ı pāk-nijād

sütūn:
1. **sütūn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **32**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
31. İder servi şermende vü ser-nigūn
32. Derūnına ber-pā o mevzūn sütūn

2. **sütūnı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **8**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
7. Zihī bārgāh-ı muraṣṣaʿ-sütūn
8. Sütūnı urur çerḫe dāġ-ı derūn

3. **sütūn:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **13**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
13. Se sütūn üzre müzeyyen endām
14. Ṣāṭır-ı zer kemeri tābe-ḳıyām

4. **sütūn:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **52**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
51. Ki odur Kaʿbe-i ḥācetmendān
52. Se sütūn üzre nʾolsa olsa ʿıyān

5. **sütūn:**
Tarih 121
Mısra: **16**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
15. Ḫūbān-ı sehī-ḳad gibi zerrīn kemer ile
16. İtmiş se sütūn merkez-i ḫıdmetde iḳāmet

6. **sütūn:**
Tarih 121
Mısra: **18**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
17. Üç ḳubbesi urmış felegüñ sinesine daġ
18. Üç tūġ ile itmiş se sütūn ʿakd-ı uḫuvvet

7. **sütūn:**
Kaside 27
Mısra: **14**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
13. Cemʿ-i ḳuṭbiyyet ü ferdiyyet ü ġavs̱iyyet ile
14. Se sütūn üzre ṭurur bārgeh-i rifʿat-ı Şeyḫ

8. **sütūn:**
Tarih 61
Mısra: **9**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
9. Eylemiş niyyet tahiyyāta sütūn
10. Ḳalmamış ṭarḥında ās̱ār-ı enām

9. **sütūn:**
Tarih 92
Mısra: **19**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
19. Dü sütūn ile urur dāġ-ı derūn-ı çerḫe
20. Sāyebānından ider ebr-i bahār istiʿṭā

10. **sütūn:**
Tarih 92
Mısra: **74**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
73. Zīr-i destinde göre ḫalḳ-ı cihān rūy-ı ḥużūr
74. Ḳubbe-i ḫaymesine ola sütūn dest-i duʿā

11. **sütūnı:**-*ı*
Tarih 92
Mısra: **22**
Tek parça mermerden ya da harç dökülerek yapılan direk.
21. Her ṭınābı nigeh-i çeşm gibi nūrānī
22. Her sütūnı kemer-i sīm ile bir müstes̱nā

sütūn eyleme:
1. **sütūn eyleme:**-*me*
Gazel 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Direk yapmak, dayanak yapmak.
3. Engüşti kimüñ degdi diyü ġabġab-ı yāre
4. Destüm zenāh-i fikre sütūn eyleme yā Rab

sütūn-ı āmīn olmaya:
1. **sütūn-ı āmīn olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 608
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
"Amin" (Allah'ım kabul et) sütûnu haline gelmek.
15. Olma ol gūne ki olmaya senüñ refʿüñ içün
16. Bed-duʿā eyleyenüñ desti sütūn-ı āmīn

sütūn-ı duʿāyı:
1. **sütūn-ı duʿāyı:**-*y, -ı*
Kaside 11
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Dua direği, sütunu.

143. Ḫıyām-ı çerḫe sütūn-ı duʿāyı refʿ eyle
144. Niyāz-nāmeyi Nābī çoḳ eyledüñ ıṭnāb

sütūn-ı ḫayme-i istiġfāra itmeyen:
1. **sütūn-ı ḫayme-i istiġfāra itmeyen:***-me, -y, -en*
Gazel 673
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tövbe çadırına direk yapmak.
3. Tāb-ı ḫurşīd cezādan nice āsūde olur
4. İtmeyen āhı sütūn-ı ḫayme-i istiġfāra

sütūr:
1. **sütūra:***-a*
Gazel 315
Mısra: **9**
Satırlar, yazı sıraları.
9. Ḥuṣūl-ı maʿnīye dekdür sütūra ṣarf-ı naẓar
10. Olınca ḳaṣra resān nerdübāna yir ḳalmaz

2. **süṭūrın:***-ın*
Gazel 607
Mısra: **7**
Satırlar, yazı sıraları.
7. Gören süṭūrın olurdı resīde mefhūma
8. Çıḳılsa ṭārem-i maʿnāya nerdübānından

süṭūr-ı berāt-ı ḳudretdür:
1. **süṭūr-ı berāt-ı ḳudretdür:***-dür*
Gazel 95
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kudret fermanının satırları.
15. Sevād-ı kevn süṭūr-ı berāt-ı ḳudretdür
16. Sipihr beyżā-yi ṭuġrāyı āferīnişdür

sütūr-ı fermāndur:
1. **sütūr-ı fermāndur:***-dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Fermanın satırları.
65. Mevc-i deryā sütūr-ı fermāndur
66. Ḳafes üstinde ḳaṣr-ı sulṭāndur

süṭūr-ı kitāb-ı ḥayātdur:
1. **süṭūr-ı kitāb-ı ḥayātdur:***-dur*
Gazel 41
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayat kitabının satırları.
7. Ser-tābe-ser süṭūr-ı kitāb-ı ḥayātdur
8. Maʿnā-yı ṣāf-ı luṭf u keremdür meʾāl-i mevc

sutūr-ı metne:
1. **sutūr-ı metne:***-e*
Gazel 407
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Metnin satırları. II Metnin perdesi, örtüsü.
9. Sutūr-ı metne sıġışmaz ġazellerün Nābī
10. Mis̱āl-i ḫaṭṭ-ı bütān der-kenār olur giderek

sütūr-ı muʿarrebüñ:
1. **sütūr-ı muʿarrebüñ:***-üñ*
Gazel 398
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Arapçalaştırılmış yazı satırları.
3. Nevʿ-i beşerde ẓāhir olur ḥüsn-i ḫaṭṭ u ḥāl
4. Muṣḥafdadur cemāli sütūr-ı muʿarrebüñ

sütūr-ı nüsḫa-i āfāḳa:
1. **sütūr-ı nüsḫa-i āfāḳa:***-a*
Gazel 797
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ufuklar kitabının satırları (Kainatın eczası bağlamında).
5. Baḳdum sütūr-ı nüsḫa-i āfāḳa ser-te-ser
6. Yek ḥarf-i nā-be-ḳāʿide yoḳdur miyānede

sütūr-ı nusḫa-i luṭf:
1. **sütūr-ı nusḫa-i luṭf:**
Kaside 14
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
İyilik etme sayfasının satırları.
111. Ḫuṭūṭ-ı çīn-i cebīnüñ sütūr-ı nusḫa-i luṭf
112. Sevād-ı cevher-i tīġüñ ḥurūf-ı fenn-i cihād

suṭūr-ı nüsḫa-i taṣrīf-ı ʿālemüñ:
1. **suṭūr-ı nüsḫa-i taṣrīf-ı ʿālemüñ:***-üñ*
Kaside 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alemin tasrif kitabının satırları (Tasrif; Bir kelimenin veya fiilin çeşitli zamanlara göre sıra ile söylenişi).
7. Suṭūr-ı nüsḫa-i taṣrīf-ı ʿālemüñ seyr it
8. ʿAnāṣırı da rubāʿi vü hem mücerreddür

süṭūr-ı ṣafḥasıdur:
1. **süṭūr-ı ṣafḥasıdur:***-sı, -dur*
Kaside 6
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Sayfanın satırları (Fih-i ma-Fih kitabının).
31. ʿUrūca sebʿ-ṭıbāḳ-ı sipihr-i maʿnāya
32. Süṭūr-ı ṣafḥasıdur nerdübān-ı Mevlānā

sütūr-ı taḥrīr:
1. **sütūr-ı taḥrīr:**
Tarih 39
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yazı satırları.
15. Ḥüsninüñ vaṣfına emvācı sütūr-ı taḥrīr
16. Ṭarḥınuñ medḥine māhīsi zebān-ı gūyā

sütürre:
1. **sütürreveş:**
Gazel 310
Mısra: **1**
Ustura gibi.
1. Sütürreveş yoġ ise kūh-kenlicüklerümüz
2. Mis̱āl-i şāne yiter ṣaf-şikenliciklerümüz

ṣuʿūd:
1. **ṣuʿūdından:***-ın, -dan*
Gazel 581
Mısra: **6**
Yukarı çıkma, yükselme.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

suʿūd eyledi:
1. **suʿūd eyledi:***-di*
Kaside 26
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yükselmek.
15. Elḳābun ile zeyn olalı ṣadr-ı evāmir
16. Bālāya suʿūd eyledi ʿünvān-ı vezāret

ṣuʿūd ider:
1. **ṣuʿūd ider:***-er*
Gazel 705
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yükselmek.
7. Mevce-i aʿmāl ider enfās ile çerḫe ṣuʿūd
8. Lücce-i tāʿat ider ṭufan Āyāṣufiyyeʾde

ṣuʿūn:
1. **ṣuʿūnı:***-ı*
Kıt'a 42
Mısra: **2**
Haller, keyfiyetler.
1. Lebrīzdür ḥikemle bu tertīb-i kāʾināt
2. Ẕātuñ ṣuʿūnı rütbe ile āşikār olur

süvār:
1. **şuvaran:***-an*
Gazel 551
Mısra: **6**
Su vermek, sulamak.
5. Leẕẕet-i mīve-i cennetden olur şīrīn-kām
6. Şuvaran eşk-i nedāmetle riyāż-ı ʿamelin

2. **süvārdan:***-dan*
Gazel 633
Mısra: **12**
Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse.
11. Āsūde dest ü pāyı ʿinān ü rikābdan
12. Bī-ḳayddur baḳılsa piyāde süvārdan

3. **süvār:**
Gazel 752
Mısra: **8**
Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse.

7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Meṡel çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

4. **süvār:**
Gazel 694
Mısra: **9**
Ata binmiş, binici.
9. Ṭabʿum ne deñlü sözde süvār ise Nābiyā
10. Rācildür ol o mertebe fehm-i umūrda

5. **süvār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **188**
Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse II Süvari, atlı asker.
187. Eylemişler muḳābele ezhār
188. Kimi olmış piyade kimi süvār

süvār olmada:
1. **süvār olmada:**
Kıt'a 113
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Binici olmak.
1. Ġubār gibi süvār olmada bu gülşende
2. Piyāde-revlige virdüm karār āb gibi

süvār olmaḳ:
1. **süvār olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 308
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Binici olmak.
9. Meydān-ı bī-ḳanāʿat-i ʿālemde Nābiyā
10. Kimdür ki esb-i kāma süvār olmaḳ istemez

süvār olsa:
1. **süvār olsa:**-*sa*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
Binici olmak.
217. Her kaçan itse ārzu-yı şikâr
218. Eblāḳ-ı bād-pāya olsa süvār

süvār olunca:
1. **süvār olunca:**-*unca*
Kaside 7
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Binmek, ata binmek.
133. Süvār olunca saʿādetle raḫş-ı iḳbāle
134. Güẕergehinde ṭurur rūḥ-ı Behmen ü Şāpūr

süvār olup:
1. **süvār olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
At vb. bir binek hayvanına veya bir taşıta binmek.
79. Esterine şevḳ ile olup süvār
80. Şāh sarāyına iderken güẕār

ṣuvarıl:
1. **ṣuvarılmış:**
Gazel 854
Mısra: **14**
Sulanmak, su verilmek.
13. Zaḫm-ı tīri o ṣuḫuñ bāde ḳadar neşʾe virür
14. Nābiyā cürʿa-i meyden ṣuvarılmış cāmı

ṣuver:
1. **ṣuverlerine:**-, -
Gazel 575
Mısra: **16**
Suretler.
15. Ḫalḳ-ı zamāne rāḥat olur istināddan
16. Bālinlerüñ ṣuverlerine istinād iden

2. **ṣuverüñ:**-*üñ*
Kıt'a 2
Mısra: **18**
Suretler.
17. Ṭāleb-i ṣūret olunsa ne ʿaceb Nābī-i pīr
18. İnfikākı nice mümkin ṣuverüñ maʿnādan

ṣuver naḳḳāşuñ:
1. **ṣuver naḳḳāşuñ:**-*uñ*
Gazel 198
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sûretler nakşeden.
5. İtdi zühd ile sirāyet ki ṣuver naḳḳāşuñ
6. Eldeki ḫāme-i mūyīnini misvāk eyler

ṣuver u aʿmāle:
1. **ṣuver u aʿmāle:**-*e*
Gazel 125
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şekil ve eylemler.
11. Ḥāl düşvār idi olsa ṣuver u aʿmāle
12. Lillāhiʾl-ḥamd ki Ḥaḳḳʾuñ naẓarı niyyetedür

ṣuver-i ʿāleme:
1. **ṣuver-i ʿāleme:**-*e*
Gazel 385
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeryüzünün görünen durumları, canlı ve cansız mahlukatın görünüşleri.
1. O kimse kim ṣuver-i ʿāleme sitāyişi yoḳ
2. Muṣavvirüñ hünerin derke çeşm-i dānişi yoḳ

ṣuver-i sīmyā:
1. **ṣuver-i sīmyā:**
Gazel 670
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bakırı altına çevirme hüneri, ilmi.
15. Basṭ eyledük maḳāl-i mübāhātı Nābiyā
16. ʿArż-ı sipāhdur ṣuver-i sīmyā ile

süveydā:
1. **süveydā:**
Gazel 64
Mısra: **5**
Ar. 1.Yürekte olan siyah nokta, habbetü'l-kalb, dâne-i dil. (Ekseriya kalpten kinaye olarak kullanılır).
5. Süveydā gibi çıḳmaḳ ṣafḥa-i dilden ne mümkindür
6. Benüm ol hāl-i müşgīn ḫayliden ḫāṭır-nişānumdur

süveydā-yı ḫāne-zād:
1. **süveydā-yı ḫāne-zād:**
Gazel 150
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Efendisinin evinde dünyaya gelmiş olan köle veya cariye çocuğunun karalığı.
5. Pür nūrdur egerçi süveydā-yı ḫāne-zād
6. Ammā ki ḫāl-i yār ḳadar dil-nişīn midür

ṣuya:
1. **ṣuya:**
Gazel 489
Mısra: **18**
Su, ırmak, nehir.
17. Berg-i gül eyledi cereyān cūybārda
18. Seccādesin bıraḳdı ṣuya pārsā-yı gül

sūy-ı bālādan:
1. **sūy-ı bālādan:**-*dan*
Gazel 296
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüce, yüksek taraf.
5. Seylveş bizde küdūret ḫākdandur yoḫsa biz
6. Sūy-ı bālādan bu ḫāke nā-mükedder gelmişüz

2. **sūy-ı bālādan:**-*dan*
Tarih 76
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Yüce, yüksek taraf.
29. Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

sūy-ı felekden:
1. **sūy-ı felekden:**-*den*
Tarih 26
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Sema tarafı.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir güzel tārīḫ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş bu güftārı

sūy-ı ġaybdan:
1. **sūy-ı ġaybdan:**-*dan*
Gazel 886
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gayb alemi, gayb tarafı.
9. Teʿākub üzre iken sūy-ı ġaybdan imdād
10. Ḫazān şikest idemez leşker-i bahārumuzı

sūy-ı humdan:

1. **sūy-ı humdan:**-*dan*
Gazel 497
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarap küpü.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoḫsa
8. Ḫarāb olur mis̱āl-i ḳalb-i rindān ḫān-mān-ı ġam

sūy-ı maṭlaʿa:
1. **sūy-ı maṭlaʿa:**-*a*
Gazel 562
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Doğu, doğu yönü.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i ṣubḥı tehī ṣanma
6. Ṣanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

sūy-ı mizāc:
1. **sūy-ı mizāc:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kötü karakter, huy kötülüğü.
1. ʿAceb mi şerbet-i dinar ile iderse ʿilāc
2. Ṭabiʿat-ı emele ʾārıż oldı sūy-ı mizāc

sūy-ı pür-reng-i zümürrüdvārī:
1. **sūy-ı pür-reng-i zümürrüdvārī:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zümrüt gibi her tarafı yemyeşil.
7. Sūy-ı pür-reng-i zümürrüdvārī
8. Sīne-i mehde olan jengārī

ṣuyın buldurmış:
1. **ṣuyın buldurmış:**-*mış*
Gazel 146
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yolunu bulmak, düzene girmek, sonuca ulaşmak.
13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

sūz:
1. **sūz:**
Gazel 616
Mısra: **1**
Yanma, ıztırap, acı.
1. Bu sūz ile dil nāle-i mestāne mi çeksün
2. Bülbül çekecek bārı da pervāne mi çeksün

2. **sūzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **6**
Yanma, ıztırap, acı.
5. Meşrebümde irtikāb-ı çeşm-i zaḫm āsān iken
6. Bāʿis̱ olmaḳdan sipendüñ sūzına feryādına

3. **sūz:**
Gazel 798
Mısra: **7**
Yanma, ıztırap, acı.
7. Sūz ile olmadadur şemʿ zebān-rīz-i s̱enā
8. Cilve-i şevket ümidiyle şeb-i tārumuza

4. **sūz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **353**
Yanma, ıztırap, acı.
353. Aġlar iken bu sūz ile nā-gāh
354. Üstüme saye ṣaldı feyż-i İlāh

5. **sūz:**
Gazel 536
Mısra: **6**
Yanma, ıztırap, acı.
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

sūz be-ser:
1. **sūz be-ser:**
Gazel 309
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Başında ateş (olmak).
14. Nābiyā lūle-ṣıfat her kim ise düşmenümüz
13. Ola surāḫ be-dil dūd be-leb sūz be-ser

sūz u güdāzdan:
1. **sūz u güdāzdan:**-*dan*
Gazel 329
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yanıp yakılma, ağlayıp sızlama.
9. İfnā-yı ẕāt ü girye vü sūz u güdāzdan
10. Biz şimdi şemʿ-i bezm ile hem-ḥālet olmışuz

sūz ü güdāz-ı iḫlāṣ:
1. **sūz ü güdāz-ı iḫlāṣ:**
Kaside 23
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Samimiyetten yanıp erime.
13. Suḫanından görinen sūz ü güdāz-ı iḫlāṣ
14. Yitişür ḫalḳ-ı cihān eylemeġe sermāye

sūz u güdāzına:
1. **sūz u güdāzına:**-*ına*
Gazel 269
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yanıp yakılma, ağlayıp sızlama.
11. Gayrüñ olup firifte sūz u güdāzına
12. Biz cebhemüz ʿaraḳ-zede-i ḫaclet itmişüz

sūz ü güdāzuñ:
1. **sūz ü güdāzuñ:**-*uñ*
Gazel 163
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yanıp yakılma, ağlayıp sızlama.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-ṣıfat hicri ḳafādār
14. Nābī bu ḳadar sūz ü güdāzuñ yiri yoḳdur

sūz u niyāza:
1. **sūz u niyāza:**-*a*
Gazel 69
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanıp yakılma.
17. O ḳadar nazīk ü nerm iken o şūḫuñ bedeni
18. Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb pek ṭayanur

sūz u tāb:
1. **sūz u tāb:**
Gazel 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yanmak, kıvranmak.
1. Vaʿde-i ḫāṭır-firībün düzd-i ḫ∨āb itdün bu şeb
2. Ṭār u pūd-ı cāme-ḫ∨ābum sūz u tāb itdün bu şeb

sūz u tāb-ı reşk:
1. **sūz u tāb-ı reşk:**
Gazel 726
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kıskanma ateşi ve sıcaklığı.
15. ʿÛduñ da düşdi ḥiṣṣesine sūz u tāb-ı reşk
16. Būs-ı ʿiẕār ḥiṣṣe-i baḫt-ı kilāb ise

sūz u tābına:
1. **sūz u tābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 780
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zavallıca yanıp kıvranma.
1. Ṭaʿn itme zāhid ehl-i ġamuñ sūz u tābına
2. Seyr it ʿiẕār-ı dil-beri baḳ āb u tābına

sūz u tābuñ:
1. **sūz u tābuñ:**-*uñ*
Gazel 744
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Elem ve takat.
5. Dinse cāʾiz zīb-i rızḳa sūz u tābuñ daḫli var
6. Māʾ-ı müstaʿmel naṣīb-i ferş-i ḥammām olmasa

sūzān:
1. **sūzān:**
Gazel 623
Mısra: **12**
Yakıcı, yakan.
11. Ne ʿāşıḳ-dūstdur gör şemʿ-i şām-efrūzı kim dāʾim
12. Berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne sūzān gösterür kendin

2. **sūzānlıġındadur:**-*lıġ, -ı, -n, -da, -dur*
Gazel 247
Mısra: **2**
Yanan, yanıcı.
1. Şemʾüñ şükūh-ı ḥüsni fürūzānlıġındadur
2. Pervānenüñ saʿādeti sūzānlıġındadur

sūzān ider:
1. **sūzān ider:**-*er*
Gazel 425

Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yakmak.
7. Şuʿā-ı ḥüsni ider tār-ı didesin sūzān
8. O şūḫ-ı bī-medede dūr-bīn nigāh idenüñ

2. **sūzān ider:**-*er*
Gazel 877
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yakmak.
3. İder mi idi göñül her çerāġa kendüyi sūzān
4. Miyān-ı bezmde bir āteşīn ʿizārum olaydı

sūzān itmeye:
1. **sūzān itmeye:**-*me, -ye*
Gazel 827
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yakmak.
9. Yār oḳursa lebini itmeye Nābī sūzān
10. Şevḳ ile yazduġumuz sūzlı mektūbları

sūzān olmaḳ:
1. **sūzān olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 268
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanmak.
3. Ne idi encümen-i ḳurbde sūzān olmaḳ
4. Düşeli gūşe-i hicrāna ḥużūr eylemişüz

sūzān olmasa:
1. **sūzān olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 444
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yanmak.
11. ʿArż-ı ḥāl eylerdi Nābī mācerā-yı ḥasretin
12. Ḫāme sūzān olmasa teʾs̱īr-i ḫuyuñdan senüñ

sūzān olurdı:
1. **sūzān olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 144
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yanmak.
9. Deşt-i heyhāt ise de çoḳdan olurdı sūzān
10. Vüsʿat-ı ḥavṣalamı tündī-i ḫubāndan ṣor

sūzen:
1. **sūzenler:**-*ler, -*
Gazel 105
Mısra: **8**
İğne.
7. Rām ider nermlere saḫt-nihādānı Ḫudā
8. Ki olur rāh-nümā riştelere sūzenler

2. **sūzenüñ:**-*üñ*
Gazel 442
Mısra: **8**
İğne.
7. Ṭūl-ı emel ʿalākasınun muktezāsıdur
8. Gitdükçe çeşmi ḳalduġı ardında sūzenüñ

3. **sūzen:**
Gazel 73
Mısra: **10**
İğne.
9. Saḫtlar nermlere vāsıṭa-i rāḥat olur
10. Olmasa sūzen eger menzilin almazdı ḥarīr

4. **sūzendür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **4**
İğne.
3. Esāfil olmasa olmaz ahālī nāʾil-i sāmān
4. Viren zīrā ki ṣūret cāme-i zer-tāre sūzendür

5. **süzen:**
Gazel 496
Mısra: **6**
İğne.
5. Yine hem-cinsi çeker birbirinün ġayretini
6. Zaḫm-i miḳrāża urur süzen anuñçün merhem

6. **sūzene:**-*e*
Gazel 724
Mısra: **8**
İğne.
7. Merhem urmak zaḫm-ı miḳrāża degül cāy-ı ʿaceb
8. Ḥükm-i cinsiyyet ider īcāb-ı ġayret sūzene

7. **sūzende:**-*de*
Gazel 805
Mısra: **10**
İğne.
9. Dil nʾola olsa zebūn pençe-i müjgānında
10. Zārdur cāme-i şeh dest-i kemin sūzende

sūzen-i fikr:
1. **sūzen-i fikr:**
Gazel 271
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Düşünce iğnesi.
1. Sanma erbāb-ı mesāvīye müsāvīyüz biz
2. Sūzen-i fikr ile leb-dūz-ı mesāvīyüz biz

sūzen-i müjgān:
1. **sūzen-i müjgān:**
Gazel 84
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kirpiklerin iğnesi, iğneye benzeyen kirpikler.
3. Gidelden sūzen-i müjgān u tār-ı kākülüñ elden
4. Rüfū-yı ʿāfiyet çāk-i girībānumla düşmendür

sūzen-i raḥmet:
1. **sūzen-i raḥmet:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rahmet iğnesi.
3. Retḳ itmededür fetḳ-i girībān-ı günāhı
4. Envārdan ibrīşim ile sūzen-i raḥmet

sūzen-i ṣulḥ:
1. **sūzen-i ṣulḥ:**
Kaside 13
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Barış iğnesi.
23. Geldi eczā-yı be-hem ber-zede-i devrānuñ
24. Sūzen-i ṣulḥ ile şīrāzesine ḳuvvet-i tām

sūz-ı ʿaşḳa:
1. **sūz-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 89
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşk ateşi, aşk acısı.
9. Bu sūz-ı ʿaşḳa merdümek-i dīdedür sebeb
10. Her āteş ibtidāda şererden ẓuhūr ider

sūz-ı derūnı:
1. **sūz-ı derūnı:**-*ı*
Gazel 512
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül yangını.
9. Nice defʿ eyleyeyüm sūz-ı derūnı Nābī
10. Yāri görsem daḫı şerm eylerüm āh eyleyemem

2. **sūz-ı derūnı:**-*ı*
Gazel 675
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül yangını.
5. Ey ġonce bakma ḫandeme sūz-ı derūnı gör
6. Pervānedür dilüm dehenüm ʿandelīb ise

3. **sūz-ı derūnı:**
Gazel 746
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül yangını.
14. Mümkin mi ʿarż-ı şevḳ zebān-ı vekīl ile
13. Nābī ider mi sūz-ı derūnı edā ḳalem

sūz-ı derūnın:
1. **sūz-ı derūnın:**-*ı, -n*
Gazel 710
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül yangını.
3. Görüp sūz-ı derūnın çūp-ı tenbākū ḳıyās itme
4. Fenā-yı ʿāleme engüşt-i ḥayretdür dehenlerde

sūz-ı derūnını:
1. **sūz-ı derūnını:**-*ı, -nı*
Gazel 427
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül yangını.

11. Yā Rabbi ẓālime koma sūz-ı derūnını
12. Nā-çār ilticāda aña zār olanlaruñ

sūz-ı derūnumdan:
1. **sūz-ı derūnumdan:**-*um, -dan*
Gazel 168
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül yangını.
3. Rūy-ı āteşnāki şāhiddür eger ketm itse de
4. Ol perī sūz-ı derūnumdan meġer ġāfil midür

sūz-ı derūnuñdur:
1. **sūz-ı derūnuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 318
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül yangını.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

sūz-ı dil:
1. **sūz-ı dil:**
Gazel 632
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yanan gönül.
5. Sūz-ı dil nerm eylemez oldı dil-i sengīnin
6. Aldı çeşmi siḥr idüp ṣan āteşüñ hāṣiyyetin

sūz-ı dil-teng-i güherden:
1. **sūz-ı dil-teng-i güherden:**-*den*
Gazel 376
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cevherin daralan gönlünün ateşi.
3. Sūz-ı dil-teng-i güherden güẕer eyler yoḫsa
4. Oldı farż eyleyelüm sīne-i ʿummān vāsiʿ

sūz-ı dilüñ:
1. **sūz-ı dilüñ:**-*üñ*
Gazel 107
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yanan gönül.
7. Āhum ki ḥalḳa ḥalḳa olur çerḫe muttaṣıl
8. Sūz-ı dilüñ şikāyet içün nerdübānıdur

2. **sūz-ı dilün:**-*ün*
Gazel 598
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yanan gönül.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

sūz-ı ġamla:
1. **sūz-ı ġamla:**-*la*
Gazel 626
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gam ateşi.
1. Sūz-ı ġamla içmeġe dil āteş-i seyyāleden
2. Āteşīn saġar gerekdür şuʿle-i cevvāleden

sūz-ı kūşe-i cārūb:
1. **sūz-ı kūşe-i cārūb:**
Gazel 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Köşesi yada ucu yanık süpürge (Eskiden evleri ısıtmak ve yemek pişirmek için kullanılan ocakbaşı, kurutulmuş ottan yapılan süpürge ile temizlenirken, süpürgenin sakala benzeyen ince telleri yanardı. Şair sevgilinin kucağını ocakbaşına benzetmiş).
7. Aġūşı yakdı āteş-i nāz ile rīşümi
8. Resm oldı sūz-ı kūşe-i cārūb şeb-be-şeb

sūz-ı maḥabbet:
1. **sūz-ı maḥabbet:**
Gazel 228
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevginin sıcaklığı, muhabbet ateşi.
3. Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki taḳrīr eylesem
4. Şevḳden eczā-yı ʿālem ser-be-ser ḫāşāk olur

sūz-ı nāle:
1. **sūz-ı nāle:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İnilti ateşi/yanığı.
13. Dildār bī-mürüvvet ü aġyār kīne-h˅āh
14. Ey sūz-ı nāle vaḳt-i sirāyet degül midür

sūz-ı nihānumdan:
1. **sūz-ı nihānumdan:**-*um, -dan*
Kıt'a 68
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gizli ateş II Yürek yangını.
1. Olma āmāc-ı şerer sūz-ı nihānumdan benüm
2. Ey perī gel lāübāli giçme yanumdan benüm

sūz-ı pinhānın:
1. **sūz-ı pinhānın:**-*ı, -n*
Gazel 754
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gizli gönül ateşi, aşk.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

sūz-ı sīne:
1. **sūz-ı sīne:**
Gazel 377
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül ateşi.
11. Min- baʿd sūz-ı sīne vü mecrā-yı eşk-i çeşm
12. Ḳındil-i cāna virdi żiyā revġan-ı ferāġ

2. **sūz-ı sīne:**
Gazel 377
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönül ateşi.
7. Ḥammām-ı ʿuzlete ṣoyunup girse dil nʾola
8. Germ oldı sūz-ı sīne ile gülḫan-ı ferāġ

3. **sūz-ı sīne:**
Kaside 1
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Gönül ateşi.
143. Olaydı pā-keşīde āb reftār-ı dil-ārādan
144. İderdi sūz-ı sīne teşnegānuñ ṣıḥḥatin yaġmā

sūziş:
1. **sūzişüm:**-*üm*
Gazel 144
Mısra: **1**
Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
1. Sūzişüm āteş-i ruḫsāre-i cānāndan ṣor
2. Dil-perākendeligüm zülf-i perīşāndan ṣor

2. **sūzişle:**-*le*
Gazel 474
Mısra: **2**
Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
1. Bī-cā degüldür ehl-i dile cevri dilberüñ
2. Sūzişle ẓāhir olur .... ʿanberüñ

3. **sūzişüm:**-*üm*
Gazel 583
Mısra: **1**
Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
1. Nühüfte sūzişüm añlandı pīç ü tābumdan
2. Ġamum nihān idi fāş oldı ıżṭırābumdan

4. **sūzişüm:**-*üm*
Gazel 769
Mısra: **3**
Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
3. Benüm de sūzişüm ʿarż it emānet pīşgāhında
4. Gidersen ey göñül kūy-ı dil-ārāya saʿādetle

5. **sūziş:**
Kaside 2
Mısra: **282**
Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
282. Ne bu sūziş bu güdāziş ne bu āh u feryād
281. Şāh-ı Levlāk gibi ḥıṣn-ı ḥaṣīnüm var iken

6. **sūzişümi:**-*üm, -i*
Kaside 11
Mısra: **5**

Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
5. Görüp firāḳun ile nār-ı ġamda sūzişümi
6. Baña teraḥḥum idüp ḫūn-ı eşk dökdi kebāb

7. **sūzişümi:**-*üm, -i*
Kaside 11
Mısra: **17**
Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
17. Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümi
18. Gören ḳıyās ider ol kirmdür kʾola şeb-tāb

8. **sūziş:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **377**
Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ıztırap.
377. Ne bu sūziş bu nāl gibi vücūd
378. Ne bu ẓārī bu eşk-i ḫūn-ālūd

9. **suziş:**
Gazel 514
Mısra: **5**
Yanış, yanma.
5. Bāruta suziş āhen ile sengden degül
6. İklim-i ġaybdan gelür imdādumuz bizüm

10. **sūzişi:**-*i*
Gazel 801
Mısra: **8**
Yanış, yanma.
7. Anı kim pāy-māl eylerse ʿarż-ı inkisār itmez
8. Dili ḳındīl-i rūşen sūzişi ammā ki nā-zāde

11. **sūziş:**
Gazel 831
Mısra: **6**
Yanış, yanma.
5. Misāl-i hīme yanarsañ da ehl-i temkīn ol
6. Kemīne sūziş ile sıçrama şerāre gibi

sūziş ṣalar:
1. **sūziş ṣalar:**-*ar*
Gazel 682
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ateş salmak.
9. Rāh-ı gūşından ṣalar sūziş derūn-ı ʿāşıḳa
10. Şiʿri Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

sūziş-i ʿaşḳa:
1. **sūziş-i ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 168
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşk ateşi.
1. Sūziş-i ʿaşḳa giriftār olmayan dil dil midür
2. Olmayan āvāre-i kūy-ı cünun ʿāḳil midür

sūziş-i dildür:
1. **sūziş-i dildür:**-*dür*
Gazel 253
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yürek yanması.
5. Çerāġa māye-i gül-ḫand sūziş-i dildür
6. Sirişkümüzle hem-āġūşdur şetāretümüz

sūziş-i endūh:
1. **sūziş-i endūh:**
Gazel 40
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Izdırabın yakıcılığı.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

sūziş-i ġam:
1. **sūziş-i ġam:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Üzüntüden dolayı yanma.
3. Var mıdur sūziş-i ġam sende de pervāne gibi
4. Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı āvāze midür

sūziş-i sīnemi:
1. **sūziş-i sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 586
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönül yanışı.
11. Sūziş-i sīnemi teskīne medār olmayıcaḳ
12. Gülşenüñ farḳı ne bī-dil-ber ü mey gülḫandan

sūziş-i ṭūfān-ı eşküñ:
1. **sūziş-i ṭūfān-ı eşküñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı tufanının acısı.
17. İncilā-yı mihr-i ʿālem-tāb-ı vuṣlat Nābīyā
18. Sūziş-i ṭūfān-ı eşküñ māye-i teskīnidür

sūzlı:
1. **sūzlı:**
Gazel 827
Mısra: **10**
Yakıcı.
9. Yār oḳursa lebini itmeye Nābī sūzān
10. Şevḳ ile yazduġumuz sūzlı mektūbları

sūzun aslın:
1. **sūzun aslın:**
Gazel 328
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yanmanın aslını.
9. Bir şemʿdür cihāna sermāye-baḫş-ı sūziş
10. Ammā bu sūzun aslın pervāneler de bilmez

Ş

şaʿbān ayınuñ:

1. **şaʿbān ayınuñ:**-*nuñ*
Tarih 104
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Ay takvimine göre yılın sekizinci, kutsal ayların ikinci ayı.

79. Şaʿbān ayınuñ on yidisi Seyyīdüʾl-eyyām
80. Cumʿa gününün ʿaṣrı idi vaḳt-ı müveffā

şabā-yı ḥaleb:

1. **şabā-yı ḥaleb:**
Gazel 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Halep'in sabası (sabah vakti esen hafif güzel rüzgârı).

5. Buña hevāda ʿIrāk u ʾAcem muḫālifdür
6. Ki çār faṣlı da nev-rūz ider şabā-yı Ḥaleb

şād:

1. **şād:**
Gazel 575
Mısra: **1**
Sevinçli, mutlu.

1. İtmiş ḫazīn beni seni naḫvetle şād iken
2. Tertīb-i kār-ḫāne-i kevn ü fesād iden

2. **şād:**
Gazel 874
Mısra: **2**
Sevinçli, mutlu.

1. Bir kimse ḫāne-i dili ābād görmedi
2. Kim gördi ise ḫāṭırumı şād görmedi

3. **şād:**
Kaside 2
Mısra: **26**
Sevinçli, mutlu.

25. Ḫoş nigāh it bu ḫazāngāh-ı bahār-ālūda
26. Kimi bülbül gibi maḥzūn kimisi gül gibi şād

4. **şād:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **71**
Sevinçli, mutlu.

71. Zamāne zamān-ı şerīfinde şād
72. Cihāna güşāde der-i ʿadl ü dād

5. **şād:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **350**
Sevinçli, mutlu.

349. Pençe-i ġamdan it beni āzād
350. Ḫāṭırum ḫurrem eyle göñlüm şād

6. **şād:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **92**
Sevinçli, mutlu.

91. Didi aña oldı müyesser murād
92. Var yüri ol ẕevḳ şümārıyla şād

şād eyle:

1. **şād eyle:**
Kaside 2
Mısra: **316**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

315. Çünki Kāʿb İbni Züheyrʾüñ günehin afv itdüñ
316. Müjde-i ʿafv ile eyle bu günehkārı da şād

şād eyledi:

1. **şād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

3. Olduġında devletiyle ḫıṭṭā-pīrāy-ı Ruhā
4. Merḥametle ḫāṭır-ı sükkānını şād eyledi

2. **şād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

21. Seyr-i māhı ābda māhī ile hem-çeşm idüp
22. ʿAlemi bu ḳaṣr yirden göġe dek şād eyledi

3. **şād eyledi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Ölen kişinin ruhunun huzur, neşe bulmasını temenni etmek; memnun etmek.

99. Memerr-i nehr-i Diyāb üzre çekdi sedd-i sedīd
100. Sikenderʾüñ daḫı rūḥ-ı revānın eyledi şād

4. **şad eyledi:**-*di*
Tarih 102
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ölen kişinin ruhunun huzur, neşe bulmasını temenni etmek; memnun etmek.

17. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
18. Rūḥ-ı ecdādını şad eyledi Yūsuf Pāşā

şād eyledün:

1. **şād eyledün:**-*dü, -n*
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

1. Çün kim beni şād eyledün ey āṣaf-ı devrān
2. Dil-ḫᵛāhuñ ile ḳalbüni şād eylesün AIlāh

şād eylemedüñ:

1. **şād eylemedüñ:**
Gazel 622
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

1. Beni şād eylemedüñ sen daḫı nā-şād olasın
2. Şuʿle-i āh-ı ġarībān gibi ber-bād olasın

şād eylesün:

1. **şād eylesün:**-*sün*
Gazel 814
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

1. Saña ey āṣaf-ı ṣāfī-dil imdād eylesün AIlāh
2. Fütūḥ-ı nev-be-nevle ḫāṭırım şād eylesün AIlāh

2. **şād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

1. Çün kim beni şād eyledün ey āṣaf-ı devrān
2. Dil-ḫᵛāhuñ ile ḳalbüni şād eylesün AIlāh

3. **şād eylesün:**-*sün*
Kıt'a 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

39. Nābī-i fürū-māndeye kim merḥamet itdüñ
40. ʿÖmrün ola efzūn seni şād eylesün AIlāh

şād ider:

1. **şād ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **310**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

309. Saña ne medḥ ü s̱enādan müteʿālīsin sen
310. İder ancaḳ bu ḳasīdem melekūt ehlini şād

şād ideyüm:

1. **şād ideyüm:**-*e, -y, -üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **410**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

409. Didi ey ġāfil-i ṭarīḳ-ı murād
410. İdeyüm gel seni bu ġamdan şād

şād itdi:

1. **şād itdi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.

191. Anlaruñ rūḥların Ḥaẓret-i Ḥaḳ şād itdi

192. Kʾoldı ẕātuñla senüñ ṣadr-ı vezāret ḫurrem

2. **şad itdi:**-*di*
Tarih 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

şād itmek:
1. **şād itmek:**-*mek*
Gazel 455
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.
1. Cevr ile ol meh umulmazdı bizi yād itmek
2. Düşmese ḫāṭırına ḫāṭırumuz şād itmek

şād itmesün:
1. **şād itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 593
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

şād itsün:
1. **şād itsün:**-*sün*
Tarih 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.
7. Ser-çeşme-i ümīdini pür-cūş idüp Ḫudā
8. İtsün derūn-ı ṣāfını çün selsebīl şād

şād ḳıldı:
1. **şād ḳıldı:**-*dı*
Tarih 48
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevindirmek.
7. Nābīyā ābın içenler didiler tārīḫini
8. Fīʾsebīliʾllāh bu māʿ rūḥ-ı Ḥüseyn'i ḳıldı şād

şād olamazsın:
1. **şād olamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Gazel 624
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve huzurlu olmak.
1. Ey dil sitem-i yārdan āzād olamazsın
2. Mādām ki saña dil dinilür şād olamazsın

şād olduġum:
1. **şād olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 236
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve huzurlu olmak.
1. Añılsın gūşe-i meyḫāne kim şād olduġum yirdür
2. Nevāzişkārī-i sāḳīye muʿtād olduġum yirdür

şād olmaduḳ gitdük:
1. **şād olmaduḳ gitdük:**-*dü, -k*
Matla 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir türlü mutlu olamamak.
1. Ḥaṭuñ devrinde dest-i ġamdan āzād olmaduḳ gitdük
2. Bahār eyyāmı geldi biz daḫı şād olmaduḳ gitdük

şād olmaḳ:
1. **şād olmaḳ:**-*maḳ*
Tarih 26
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve huzurlu olmak.
15. Ḫazānsuz gül görüp şād olmaḳ isterse eger ʿömri
16. Ṣabā luṭf it ḫaber vir bunda gönder bülbül-i zārı

şād olsun:
1. **şād olsun:**-*sun*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve huzurlu olmak.
137. Olsun dil-i feyż-güsteri şād
138. Mirʾāt-ı żamīri ġamdan āzād

şād oluñ:
1. **şād oluñ:**-*uñ*
Tarih 56
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve huzurlu olmak.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Şād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

şād oluruz:
1. **şād oluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 226
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve huzurlu olmak.
13. Hele biz şād oluruz nāʾil-i vaṣl olmaḳdan
14. Gerçi aġyāra o ġamnāk olacaḳ yirlerdür

şād u ḫandān:
1. **şād u ḫandān:**
Tarih 77
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve mesrur (sevinçli).
27. Rıfḳ u suhūlet üzre itdi edā-yı ḫidmet
28. Āmed-şūd itdi hüccāc maḳṣūda şād u ḫandān

şādān:
1. **şādān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **16**
Sevinçli, mutlu, bahtiyâr.
15. Kimisi ehl-i nāz ü kimi niyāz
16. Kimi şādān ü kimi ġam-enbāz

şādān it:
1. **şādān it:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Sevinçle doldurmak.
187. Yā İlāhī bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı cihān
188. ʿAvn-ı naṣruñla ḳalbin it şādān

şādān itmek:
1. **şādān itmek:**-*mek*
Gazel 569
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevinçle doldurmak.
11. Ṭıfl-ı nā-zāde içün ḫāṭırı şādān itmek
12. Yapmadan ücrete virmek gibidür dükkânın

şādī:
1. **şādī:**
Kaside 13
Mısra: **75**
Sevinç, mutluluk.
75. AIlāh AIlāh ne bu şādī bu meserret bu neşāṭ
76. Bunı ruʾyāda ḫayāl eylemez idi evhām

şādī-künān:
1. **şādī-künān:**
Kıt'a 74
Mısra: **3**
Eğlendirerek.
3. Ḫırs-bāzāne ḳalem raḳs eyledi şādī-künān
4. Saña meymūn u mübārek ola bu tāze lisān

şād-kām:
1. **şād-kām:**
Gazel 106
Mısra: **8**
İstediğine kavuşup sevinmiş, merâmına erip çok memnun olmuş, sevinçli, mesrur.
7. Degül mi luṭf-ı Ḥaḳa ʿayb-cūluḳlar
8. Kemīne loḳmasını şād-kām alur bulunur

şād-kām eyle:
1. **şād-kām eyle:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Mutlu etmek, sevinçli hale getirmek.
27. Vaḳt-ı furṣatda şād-kām eyle
28. Al duʿāsını iġtinām eyle

şād-kām oldı:
1. **şād-kām oldı:**-*dı*
Tarih 56
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Çok sevinçli ve mutlu olmak.
1. Merḥabā ey müjde-i cān-baḫş-ı maṣḥūbüʾl-merām
2. Kʾistimāʿundan ser-ā-ser ʿālem oldı şād-kām

şādmān:
1. **şādmān:**
Gazel 531
Mısra: **16**
Sevinç, mutluluk.
15. Nābī-i külfet-ülfetüm ki dili
16. Cevrden ġayre şādmān bilmem

şafaḳ:
1. **şafaḳ:**
Gazel 780
Mısra: **7**
Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.
7. Sanmañ şafaḳ ṭutuşdı ser-i dāmen-i felek
8. Bezm-i belānuñ āteş ururken kebābına

2. **şafaḳ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **34**
Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.
33. Bu elvān-ı ḫoş-naḳş-ı pervāza baḳ
34. Budur dāmen-i āsmāna şafaḳ

3. **şafaḳdan:**-*dan*
Kaside 13
Mısra: **133**
Gündoğumundan önceki ve günbatımından sonraki alaca karanlık ve kızıIIık.
133. Neyyir-i reʾyine ikrāma şafaḳdan gerdūn
134. Döşedür cānib-i bālāsına mihrün iḥrām

şafaḳ olduġınca:
1. **şafaḳ olduġınca:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Şafak söktüğünde.
143. Ṣalsun şafaḳ olduġınca gül-gūn
144. ʿĀlemlere sāye-i hümāyūn

şāfī:
1. **şāfī:**
Tarih 99
Mısra: **6**
Şifa verici, veren.
5. Mānende-i şerbet-i ḥekīmān
6. Şāfī ne maraż olursa ṭārī

şāfī-dil:
1. **şāfī-dilāna:**-*a*
Gazel 746
Mısra: **9**
Saf, temiz gönüIIü (kimseler).
9. Şāfī-dilāna yoḳ żarar erbāb-ı mekrden
10. İblīs pençe-gīr olamaz Cebreʾil ile

şāfiʿ-i müznibīn:
1. **şāfiʿ-i müznibīn:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Günahların bağışlanması için şefaat eden.
109. Şāfiʿ-i müznibīn ḫazīne-i cūd
110. Yaʿnī Aḥmed Muḥammed ü Maḥmūd

şāḫ:
1. **şāhlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 165
Mısra: **12**
Güzel, sevgili.
11. Pīr-i nā-bāliġun etvār-ı heveskārını gör
12. El çalar şāhlaruñ raḳsına gülşende çenār

2. **şāhuñ:**-*uñ*
Gazel 204
Mısra: **13**
Güzel, sevgili.
13. Ne ḥāl ise o şāhuñ kāʾil olduḳ cevrine Nābī
14. Egerçi cevr ṣaʿb ammā ki hicrān andan eṣʿabdur

3. **şāha:**-*a*
Gazel 497
Mısra: **2**
Güzel, sevgili.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

4. **şāh:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **80**
Padişah.
79. Esterine şevḳ ile olup süvār
80. Şāh sarāyına iderken güẕār

5. **şaḫları:**-*lar, -ı*
Gazel 456
Mısra: **6**
Dal, budak.
5. Aʿmāle viren neşv ü nemā āb-ı vüżūdur
6. Bī-āb olamaz şaḫları gülşen-i dīnüñ

6. **şaḫlar:**-*lar*
Gazel 644
Mısra: **4**
Dal, budak.
3. Añlanur tāze ṣanāyiʿ ʿarżına niyyetleri
4. Şaḫlar vaḳt-i ḫazān bāzūların teşmīrden

7. **şāḫ:**
Gazel 695
Mısra: **10**
Dal, budak.
9. Bir ġonce-i ḥaḳīḳatün ārām gāhıdur
10. Nābī kemīne şāḫ nihāl-i mecāzda

8. **şāḫlardur:**-*lar, -dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **125**
Dal, budak.
125. Şāḫlardur çemende mültezimīn
126. Ki virürler şükūfesin pīşīn

9. **şāḫı:**-*ı*
Gazel 361
Mısra: **8**
Sultan, sevgili.
7. Āzāde ḳalur züII-i varaḳ-rīz-i ḫazāndan
8. Her şāḫı ki zeyn eyleye bāgūre-i iḫlāṣ

10. **şāha:**-*a*
Gazel 450
Mısra: **3**
Sultan, sevgili.
3. Recā-yı vaṣl ile ol şāha ʿarż-ı ḥāIIer itdük
4. Ne bir maḥaIIi didürdük ne der-kenār idebildük

11. **şāh:**
Gazel 600
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar II Dal, budak.
1. Gonce gördüm seni ey gül sen o şāh olmayasın
2. Gösterürlerdi hilāl iken o māh olmayasın

12. **şāḫın:**-*ın*
Gazel 20
Mısra: **7**
Boynuz.
7. Esāsı kāv-ı zemīnüñ şikest ider şāḫın
8. O deñlü ser-be-ser-i çerḫdür binā-yı Ḥaleb

13. **şāh:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **73**
Padişah, hükümdar.
73. Bir nefes itmezdi anı şāh dūr
74. Aralıġa girmese ḫᵛāb ü ḥużūr

14. **şāha:**-*a*
Gazel 810
Mısra: **7**
Satranç oyununda her yönde tek hane gidebilen en önemli taş II Padişah, hükümdar.
7. Olmaz piyādeye şeref ü şāha naḳş-ı cāh
8. Bāzīdeki piyāde şehi māt iderse de

15. **şāha:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **426**
Sultan, şah.
425. İntisāb eyleyen o dergāha
426. Ḫande-i taʿn ider nice şāha

16. **şāḫdan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **66**
Dal, filiz.
65. Teḫālüf ṣūretā māniʿ degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāḫdan surḫ u sefīd ü ḫār ü gül peydā

17. **şāḫlar:**-*lar*
Kısa Mesnevi 8

Mısra: **111**
Dal, filiz.
111. Şāẖlar itdi ʿarż-ı hāle şitāb
112. Eyledi der-kenārı sebzeyi āb

şāh ekberʾe:
1. **şāh ekberʾe:**
Kaside 15
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Ekber Şah, tam adıyla Ebü'l-Feth Celâlüddîn Muhammed Ekber Şâh, babası Hümayun Şah'ın ardından 1556-1605 arası Babür İmparatorluğu tahtına geçmiştir. Sind'de bulunan Ömerküt Kalesi'nde doğdu. Babası Hümayun Şah, annesi İran asıIlı Hamide Banu'dur (Burada bir bilgi yanlışığı vardır. Ebu'l Feth Ekber Şah'ın ismidir. Vezirinin adı Ebu'l Fazl'dır).
181. Mīr Ebuʾl-Fetḥ ki Şāh Ekberʾe olmışdı vezīr
182. Var yine saña şebīh olacağında şübhem

şāh u gedā:
1. **şāh u gedā:**
Kaside 2
Mısra: **206**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sultan ve kul.
205. Harc ider cümle senüñ kīse-i iḥsānuñdan
206. Ser-be-ser şāh u gedā cümle ʾibād u āzād

şahādet eyle:
1. **şahādet eyle:**
Gazel 373
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tanıklık etmek.
9. Eyle Nābīnün edā-yı ḥaccına rūz-ı cezā
10. Pīşgāh-i ḥażret-i Ḥaḳʾda şahādet el-vedāʿ

şāhān:
1. **şāhāna:**-*a*
Gazel 754
Mısra: **1**
Şahlar, padişahlar.
1. Şükūh-ı salṭanatdur şevket-i şāhāne şāhāna
2. ʿUluvv-ı menḳabetdür himmet-i merdāne merdāna

2. **şāhān:**
Gazel 808
Mısra: **12**
Şahlar, padişahlar.
11. Açmaz erbāb-ı tecerrüd çerḫe çeşm-i iʿtibār
12. Eylemez şāhān tenezzül ḫayme-i dīrīneye

3. **şāhān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **153**
Şahlar, padişahlar.
153. Ol ki şāhān derinde bendesidir
154. Mihr ü meh şāṭır-ı devendesidür

şāhāne:
1. **şāhāne:**
Gazel 207
Mısra: **6**
Harika, çok güzel.
5. Taşları laʿl ü güher dāʾiresi sīm ile zer
6. Yapdılar āb-ı ḥayāt üstine şāhāne kemer

şāhān-ı ġayr:
1. **şāhān-ı ġayr:**
Kaside 16
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Başka şahlar, sultanlar.
197. Baġdād u Mıṣrʾda vükelā-yı kirāmınuñ
198. Şāhān-ı ġayr deñlü olur şān u şöhreti

şāhbāz:
1. **şāhbāza:**-*a*
Gazel 628
Mısra: **6**
Doğan kuşu. II Aşık.
5. Murġ-ı cānı per açmadan ide ṣayd
6. Öyle bir şāhbāza ʿaşḳ olsun

şāh-bāz:
1. **şāh-bāz:**
Gazel 321
Mısra: **8**
Şahin.
7. Cism-i nizārum üzre urup ḥalḳa ḥalḳa dāġ
8. Bir şāh-bāz ṣaydı içün dām ḳurmışuz

şāh-bāz-ı bārū-yı tefvīk:
1. **şāh-bāz-ı bārū-yı tefvīk:**
Tarih 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tefvik kale duvarına konan şahin (Tefvik; Okçulukta yayın sol el ile yukarı kaldırılmasını ifade eden bir terim).
3. Ol şāh-bāz-ı bārū-yı tefvīk ʿazm idüp
4. Açdı Ḳamānçe üzre cenāḥ-ı müʾeyyedi

şāhbāz-ı ġamun:
1. **şāhbāz-ı ġamun:**-*un*
Gazel 615
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Keder şahini.
1. Dest-i sitemle yıḳma dilüñ tīre-ḫānesin
2. Dağıtma şāhbāz-ı ġamun āşīyānesin

şāh-bāz-ı himmetüñ:
1. **şāh-bāz-ı himmetüñ:**-*üñ*
Gazel 404
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gayret şahini. II Gayreti çok olma.
11. Ġıdāsın ẓann iderler şāh-bāz-ı himmetüñ cīfe
12. Diyenler var saña tahsīl-i dünyā içün esmā çek

şāh-bāz-ı ḥüsn:
1. **şāh-bāz-ı ḥüsn:**
Gazel 443
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
GüzeIlik şahini.
1. Ey māh-pāre ʿāşıḳ-ı zārun benüm senüñ
2. Ey şāh-bāz-ı ḥüsn şikārun benüm senüñ

şāh-beyt:
1. **şāh-beytde:**-*de*
Gazel 185
Mısra: **2**
Br gazelin en güzel beyti (Sevgilyi gazele benzetip şahbeytinin de dudakları olduğunu kastederek).
1. Ḥaṭ-ı lebinde hurūf-ı mülāyemet yoḳdur
2. O şāh-beytde maʿnā-yı merḥamet yoḳdur

şāh-beyt-i ebrūvānından:
1. **şāh-beyt-i ebrūvānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 245
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kaşların en güzel beyti.
13. Ḥarf-i bermūnda Nābī münderic ihām-ı nāz
14. Şāh-beyt-i ebrūvānından çıkan maʿnā budur

şāhenşāh:
1. **şāhenşāha:**-*a*
Tarih 103
Mısra: **13**
Padişahlar padişahı || Sultan 3. Ahmed.
13. Ḥaḳiḳat üzre ẓıIluʾIlāh o şāhenşāha dirler kim
14. Ola ḥükminde Mekkeʾyle Medīne Mescid-i Aḳṣā

şāhenşāh-ı ʿālem:
1. **şāhenşāh-ı ʿālem:**
Tarih 104
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Alemin padişahlar padişahı.
99. Ḥamd itse sezādur buna şāhenşāh-ı ʿālem
100. Kim ʿaṣr-ı şerīfinde ẓuhūr itdi bu maʿnā

şāhenşāh-ı ʿālī-bārgeh:
1. **şāhenşāh-ı ʿālī-bārgeh:**
Tarih 26
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Yüce makamlı şahlar şahı.
21. O şāhenşāh-ı ʿālī-bārgeh kim dest-i iḥsānı
22. Sehāb-ı nuḳre-pāşa ögredür resm-i keremkārī

şāhenşāh-ı devrān:

1. **şāhenşāh-ı devrān:**
Tarih 104
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Devrinin padişahlar padişahı.
97. Şāhenşāh-ı devrān ile bānisi vezīre
98. Pür oldı duʿā ile bu nüh günbed-i Ḫaḍrā

şāhenşāh-i devrānuñ:
1. **şāhenşāh-i devrānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Devrinin padişahlar padişahı.
1. İlāhi ʿömri şāhenşāh-i devrānuñ füzūn olsun
2. Hemīşe düşmen-i bed-ḫᵛāhı zār u ser-nigūn olsun

şāhenşeh:
1. **şāhenşehinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 92
Mısra: **11**
En büyük padişah, şahlar şahı, padişahlar padişahı.
11. ʿÖmr şāhenşehinüñ naḳd-ı ʿazīz-enfāsı
12. Ṣarf u īrādına gencīne-i bād-āveridür

2. **şāhenşehe:**-*e*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **53**
En büyük padişah, şahlar şahı, padişahlar padişahı.
53. Şāhenşehe aḳreb u ḳafādār
54. Hem kātib-i sırr u hem silāḥdār

3. **şāhenşehe:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **75**
En büyük padişah, şahlar şahı, padişahlar padişahı.
75. Böyle şāhenşehe bir kimse olunmaz tanzīr
76. Buña beñzer nicʾolur pādişeh-i bī-hem-tā

4. **şāhenşehe:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **133**
En büyük padişah, şahlar şahı, padişahlar padişahı (3. Ahmed).
133. Ḥaḳ taʿāla vire şāhenşehe ömr-i cāvid
134. Eyleye taḫt-ı saʿādetde vücūdın ibkā

şāhenşehā:
1. **şāhenşehā:**
Kaside 16
Mısra: **205**
Ey şahlar şahı!.
205. Şāhenşehā sütūde-dilā pāk-gevherā
206. Ey ḫalḳ-ı ʿālem üzre Ḥaḳuñ ẓıll-ı reʾfeti

şāhenşeh-i ʿālī-güher:
1. **şāhenşeh-i ʿālī-güher:**
Tarih 129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Özü yüce sultanlar sultanı.
1. Pādişāh-ı baḥr ü ber şāhenşeh-i ʿālī-güher
2. Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i dīn-perver-i kişver-güşā

şāhenşeh-i dehrüñ:
1. **şāhenşeh-i dehrüñ:**-*üñ*
Tarih 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Devranın şahlar şahı (Sultan III. Ahmed bağlamında).
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Paşā-yı ʿālī-menzilet
2. Kim odur şāhenşeh-i dehrüñ vezīr-i ekremi

şāhenşeh-i devrāna:
1. **şāhenşeh-i devrāna:**-*a*
Tarih 138
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın en yüce sultanı.
35. Ṣadrı şāhenşeh-i devrāna maḳarr olmadadur
36. Gayre şāyeste degül tesmiye-i şāh-nişīn

2. **şāhenşeh-i devrāna:**-*a*
Tarih 127
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın en yüce sultanı || Sultan 3. Ahmed.
131. Oldı şāhenşeh-i devrāna bu iḥsāna bedel
132. Cümle erbāb-ı dilüñ dest ü lebi vaḳf-ı duʿā

şāhenşeh-i ekrem ü muʿaẓẓam:
1. **şāhenşeh-i ekrem ü muʿaẓẓam:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Çok yüce ve cömert olan sultanlar sultanı.
77. Şūyende-i nām-ı Ḫusrev ü Cem
78. Şāhenşeh-i ekrem ü muʿaẓẓam

şāhenşeh-i muʿaẓẓamdur:
1. **şāhenşeh-i muʿaẓẓamdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **164**
Kelime Tipi: **-**
Yüce şahlar şahı.
163. Bāʿiṡ-i intizām-ı ʿālemdür
164. Nāmı şāhenşeh-i muʿaẓẓamdur

şāhenşeh-i mülk-i ḥeft-iklīm:
1. **şāhenşeh-i mülk-i ḥeft-iklīm:**
Tarih 73
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yedi cihan memleketinin hükümdarı.
13. Şāhenşeh-i mülk-i ḥeft-iklīm
14. Sulṭān-ı serīr-i istiḳāmet

şāhenşeh-i taḫtgāh-ı islām:
1. **şāhenşeh-i taḫtgāh-ı islām:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
İslamiyet ülkesinin en büyük padişahı.
73. Ḫurşīd-i vücūd-ı rūḥ-ı eyyām
74. Şāhenşeh-i taḫtgāh-ı İslām

şāh-ı ʿacem:
1. **şāh-ı ʿacem:**
Kaside 15
Mısra: **186**
Kelime Tipi: **-**
İran sultanı.
185. Gūş idüp fażluñı ʿirfānuñı bundan ṣoñra
186. Mīrzā Ṭāhir ile faḫr idemez şāh-ı ʿAcem

şāh-ı āhū-yı ḥaremdür:
1. **şāh-ı āhū-yı ḥaremdür:**-*dür*
Gazel 715
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Harem ceylanların şahı.
1. Şāh-ı āhū-yı ḥaremdür iki ebrū degül a
2. İki āhūdur iki nergis-i cādū degül a

şāh-ı büldāndur:
1. **şāh-ı büldāndur:**-*dur*
Kaside 2
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **-**
Şehirlerin sultanı.
161. Ṭaybeʾnüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
162. Şāh-ı büldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bilād

şāḫ-ı çenār:
1. **şāh-ı çenār:**
Gazel 738
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çınar dalı.
1. Yanmış derūnı maḳdemüne intiẓār ile
2. Şāh-ı çenār pençeleşür rüzgār ile

2. **şāḫ-ı çenār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **-**
Çınar dalı.
175. Ṣaḥn-ı bāġ oldı nāʿil-i tīmār
176. Ḳaṣr-ı yed eyleyince şāḫ-ı çenār

şāh-ı cihān:
1. **şāh-ı cihān:**
Kaside 16
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **-**
Cihan hükümdarı.
139. Şāh-ı cihān ḫidīv-i ḫidīvān fer-i felek
140. Kim sāyesinde ḫalḳ bulur istirāḥati

şāh-ı cihān-ārā:
1. **şāh-ı cihān-ārā:**
Kaside 1
Mısra: **88**

Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen hükümdar.
87. Kimin hem-pister-i ʾiIIet kimin hem-ḫᵛābe-i ṣıḥḥat
88. Kimin itmiş reʿāya kimisin şāh-ı cihān-ārā

şāh-ı cihān-perverüñ:
1. **şāh-ı cihān-perverüñ:**-*üñ*
Gazel 311
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dünyayı besleyip yetiştiren sultan (AIIah).
11. Olursa laʿl-i lebe şeh-nişīn dil-i Nābī
12. ʿAceb mi şāh-ı cihān-perverüñ nişīmeniyüz

şāh-ı cihānuñ:
1. **şāh-ı cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 240
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dünya hükümdarı.
9. Mücevher tāc-ı devlet kimseye sūd itmez ey Nābī
10. Nice şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde ḳalmışdur

şāh-ı elfāza:
1. **şāh-ı elfāza:**-*a*
Gazel 263
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Söz sultanı.
9. Giriftedür gül-i maʿnā vü şāh-ı elfāza
10. Kebūter-i kalemüñ dām u dānesin bilürüz

şāḫ-ı eşcārı:
1. **şāḫ-ı eşcārı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Ağaç dalı.
41. Gör ḫumūlün şerefin kim żarar itmez çemene
42. Şāḫ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

şāh-ı ġam:
1. **şāh-ı ġam:**
Kaside 9
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Acının, kederin padişahı.
47. Tesliyet-dād idi baḫtum baña kim ḫavf itme
48. Şāh-ı ġam milketidür bunda meserret ne gezer

şāḫ-ı gül:
1. **şāḫ-ı gül:**
Gazel 238
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
GüIIerin şahı.
9. Piyāle-gīrlik ey şāḫ-ı gül ḫam itdi seni
10. Bu neşʾenüñ soñı elbette ser-girānlıḳdur

2. **şāh-ı gül:**
Gazel 824
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
GüIIerin şahı.
15. Dökdükleri zemīnden olur rüste şāh-ı gül
16. Çirk-āb-ı cāmesin o gülüñ cāme-şūları

3. **şāḫ-ı gül:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Gül dalı.
177. Ġoncalardur zeʿāmet-i ser-best
178. Eylemiş şāḫ-ı gül anı der-dest

4. **şāḫ-ı gül:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **213**
Kelime Tipi: -
Gül dalı.
213. Şāḫ-ı gül aldı deste ḫāme-i cūd
214. Rīkdān ṣundı destine emrūd

şah-ı gülbin:
1. **şah-ı gülbin:**
Gazel 114
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gül fidanı şahı.
11. Şems Ḥavvāsına Ādem giçinürse gerdūn
12. Şah-ı gülbin de Mesīḥā-yı gülüñ Meryemʾidür

şāḫ-ı gül-i gül ne-dādenüñ:
1. **şāḫ-ı gül-i gül ne-dādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 415
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gül vermeyen gül fidanı.
11. Yoḳ farḳı rūz-ı ʿīdde ṭıfl-ı bürehneden
12. Hengām-ı gülde şāḫ-ı gül-i gül ne-dādenüñ

şāḫ-ı gülüñ:
1. **şāḫ-ı gülüñ:**-*üñ*
Gazel 251
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gül dalı.
5. Ne reng ne bū birbirinüñ ġayrı degüldür
6. Ṣad şāḫ-ı gülüñ būy-ı hevā-perveri birdür

şāḫ-ı ḫamīde:
1. **şāḫ-ı ḫamīde:**
Gazel 64
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eğik dal.
7. Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoḫsa
8. Benüm gülşende her şāḫ-ı ḫamīde bir kemānumdur

şāh-ı ḫāver:
1. **şāh-ı ḫāver:**
Kaside 9
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Doğu hükümdarı (güneş bağlamında).
79. Ḫāk-i dergāhına yüz sürmek ile ḫurşīdüñ
80. Didiler ehl-i cihān nāmına şāh-ı ḫāver

şāh-ı ḫayāli:
1. **şāh-ı ḫayāli:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Hayal hükümdarı.
119. Dimāġı eyleyüp ḫalvet-serāy-ı ḳuvvet-i taṣvīr
120. O ʾālī ḳaṣrda şāh-ı ḫayāli eylemiş īvā

şaḫ-ı ḥurūf:
1. **şaḫ-ı ḥurūf:**
Kaside 2
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Harflerin dalı, filizi.
135. Gül virür seng-i mezārında olan şaḫ-ı ḥurūf
136. Ravżasında kimüñ eylerler ise ismini yād

şāh-ı ḥüsn:
1. **şāh-ı ḥüsn:**
Gazel 389
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
GüzeIIik ve iyilik padişahı.
13. Ḥasret-keş-i dehānı iken ḫalḳ-ı kāʾināt
14. Ammā o şāh-ı ḥüsn yanında vücūdı yoḳ

2. **şāh-ı ḥüsn:**
Gazel 443
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
GüzeIIik ve iyilik padişahı.
5. Mābeyn-i gülde reste olan berg-i sebzveş
6. Sen şāh-ı ḥüsn ġāşiyedāruñ benüm senüñ

3. **şāh-ı ḥüsn:**
Gazel 252
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
GüzeIIik sultanı. II Sevgili.
3. İtse ne var ġarīb nevāzı o şāh-ı ḥüsn
4. Maʿmūre-i ʿināyetinüñ bir ġarībiyüz

4. **şāh-ı ḥüsn:**
Gazel 726
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
GüzeIIik sultanı. II Sevgili.
9. İtsün cihānı ġarḳa-i iḥsān o şāh-ı ḥüsn
10. Şarṭ-ı zekāt ḥüsn ü letāfet-niṣāb ise

şāh-ı ḥüsn ü melāhat:
1. **şāh-ı ḥüsn ü melāhat:**
Gazel 347

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
GüzeIIik padişahı, sevgili.
7. O şāh-ı ḥüsn ü melāhat ʿulūfemüz virmez
8. Olınca ʿāriyeti ibtidā ne müşkil imiş

şāh-ı kāmil:
1. **şāh-ı kāmil:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Mükemmel padişah.
143. Şāh-ı kāmil şehinşeh-i fāżıl
144. Baḥr-ı iḥsān ḫidīv-i deryā-dil

şāh-ı kerem:
1. **şāh-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cömert sultan.
5. Cümle āzürdeyüz evżāʿ-ı felekden ammā
6. Bizden efzūn sañadur ġadri eyā şāh-ı kerem

şāh-ı kişver-sitān-ı sütūde-cenāb:
1. **şāh-ı kişver-sitān-ı sütūde-cenāb:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **-**
Vasıfları övülmüş memleketleri fetheden padişah.
141. Dāver-i Cem-ġulām u gerdūn-bāb
142. Şāh-ı kişver-sitān-ı sütūde-cenāb

şāh-ı levlāk:
1. **şāh-ı levlāk:**
Kaside 2
Mısra: **281**
Kelime Tipi: **Hadis**
Levlâke padişahı "Levlâke levlak lema halaktül eflak: Sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." hadis olduğu söylenen ifadeden iktibastır.
282. Ne bu sūziş bu güdāziş ne bu āh u feryād
281. Şāh-ı Levlāk gibi ḥıṣn-ı ḥaṣīnüm var iken

şāẖ-ı maḳṣūda:
1. **şāẖ-ı maḳṣūda:**-*a*
Gazel 876
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Niyet eli.
5. Neden tevaḳḳuf-ı pervāz şāẖ-ı maḳṣūda
6. Henüz murġ-ı dile perr ü bāl gelmedi mi

şāh-ı maʿnī:
1. **şāh-ı maʿnī:**
Gazel 73
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Mana padişahı.
11. İder erbāb-ı naẓar gördügi sāʿat teşḫīş
12. Şāh-ı maʿnī ne ḳadar itse libāsın taġyīr

şāh-ı meserret:
1. **şāh-ı meserret:**
Kaside 9
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Sevinç hükümdarı.
41. Hālüm āsūde idi sāye-i menḫusuñda
42. Üstüme şāh-ı meserret çekemezdi ʿasker

şāh-ı mülk-i maʿmūrī:
1. **şāh-ı mülk-i maʿmūrī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **383**
Kelime Tipi: **-**
İmar edilmiş, güzel memleketin padişahı.
383. Didüm ey şāh-ı mülk-i maʿmūrī
384. Baḫtum āyīnesi gözüm nūrı

şāh-ı nev-resīdem:
1. **şāh-ı nev-resīdem:**-*m*
Gazel 787
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yeni yetme güzel.
7. O şāh-ı nev-resīdem bendegānından şümār itmez
8. Anuñçün ḥalḳa veş çeşm-i ümīdüm ḳaldı defterde

şāh-ı nücūma:
1. **şāh-ı nücūma:**-*a*
Tarih 82
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yıldızların sultanı.
11. Kimisi didi ẓarf-ı muṣḥafdur
12. Oldı şāh-ı nücūma zīb-i livā

şāh-ı ser-efrāz-ı naḫvetüñ:
1. **şāh-ı ser-efrāz-ı naḫvetüñ:**-*üñ*
Gazel 276
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gururun, kibrin baş kaldıran, kendini yüksekte gören padişahı.
13. Nābī hezār şāh-ı ser-efrāz-ı naḫvetüñ
14. Ḳaddin mis̱āl-i dāʾire ḫam-dāde görmişüz

şāh-ı serīr-i faḳr:
1. **şāh-ı serīr-i faḳr:**
Gazel 261
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Fakirlik tahtının padişahı.
9. Çekmez reh-i ümidine sed ehl-i ḥācetün
10. Şāh-ı serīr-i faḳr Sikenderlik istemez

şāh-ı ṣıddīḳ-naẓar:
1. **şāh-ı ṣıddīḳ-naẓar:**
Kaside 8
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Ebubekir bakışlı sultan.
43. Şehryār-ı ʿalem-efrāḫte-ı ʿilm ü ḥayā
44. Şāh-ı ṣıddīḳ-naẓar dāver-i Fārūḳ-naẓīr

şāẖ-ı süṭūr:
1. **şāẖ-ı süṭūr:**
Kaside 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Satırların budağı.
7. Mürtebiṭ pertev-i maʿnā ile her şāẖ-ı süṭūr
8. Sāḳa-i naḫl-i teceIlī-kede-i Sīnāʾya

2. **şāẖ-ı süṭūr:**
Kaside 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Satırların budağı.
7. Mürtebiṭ pertev-i maʿnā ile her şāẖ-ı süṭūr
8. Sāḳa-i naḫl-i teceIlī-kede-i Sīnāʾya

şāẖ-ı tūbā:
1. **şāẖ-ı tūbā:**
Tarih 74
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tuba ağacının dalı.
7. Anı Rıḍvān daḫı evvelden iderdi itḥāf
8. Olsa şāyeste-i gehvāresi şāẖ-ı Tūbā

şāhid:
1. **şāhidümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 507
Mısra: **9**
Şahit, tanık.
9. Ḥaḳ şāhidümdür eylemem inkār Nābiyā
10. Ben iʿtikād-ı ḫalḳda şāhid-perest isem

2. **şāhid:**
Kaside 20
Mısra: **48**
Şahit, tanık.
47. Mahdūm-ı kül veliyy-i niʿam zāde-i cihān
48. Kʾābāsınuñ ʿuluvvüne şāhid necābeti

3. **şāhiddür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **23**
Şahit, tanık.
23. Her mesānuñ ṣabāḥı şāhiddür
24. Ki dü kevnüñ ilāhı vāḥiddür

4. **şāhiddür:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Şahit, tanık.
1. Bu maʿnā ittiḥād-ı ʿāşıḳ u maʿşūka şāhiddür
2. Maḥabbetle meveddet lafẓ u maʿnā ʿayn-ı vāḥiddür

5. **şāhid:**
Gazel 818
Mısra: **11**
Şahit, tanık.
11. Ḥüsnünüñ naḳşına şāhid yetişür nisvānun

12. Rūy u mūyında olan ġāliye vü ġāzeleri

6. **şāhiddür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **3**
Güzel, sevgili II şahit, tanık.
3. Rūy-ı āteşnāki şāhiddür eger ketm itse de
4. Ol perī sūz-ı derūnumdan meġer ġāfil midür

7. **şāhidümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 408
Mısra: **3**
Güzel, sevgili II şahit, tanık.
3. Şāhidümdür ol iki çeşm-i siyeh-mestüñ kim
4. Ḥarem-i meykededen ġayrı penāh eylemedük

8. **şāhid:**
Kıt'a 45
Mısra: **3**
Güzel, sevgili II şahit, tanık.
3. Buna maʿşūḳdur saña şāhid
4. Rūy-ı bī-ẖat sezā-yı ʿaşḳ olmaz

9. **şāhid:**
Gazel 360
Mısra: **10**
Şahit, tanık.
9. Ṣahibi ẖatmüʾl-vilāye olduġında Nābiyā
10. İki şāhid iki bürhāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

10. **şāhid:**
Gazel 403
Mısra: **6**
Şahit, tanık.
5. Ehl-i ṭūl-ı emelüñ pīş-rev olmaz kārı
6. Ḳahḳarī cünbişi şāhid buna mū-tāblaruñ

11. **şāhiddür:**-*dür*
Gazel 879
Mısra: **3**
Şahit, tanık.
3. Sirişk-i tāk ile giryāni-i mest iki şāhiddür
4. Şarāb-ı telẖ eger eylerse is̱bāt-ı neseb şimdi

12. **şāhid:**
Kaside 15
Mısra: **201**
Şahit, tanık.
201. Maḥż-ı teʾyīd-i İlāhī saña şāhid bes kim
202. Geldi tārīẖi de rūʾyāya fütūḥāt-ı etem

13. **şāhiddür:**-*dür*
Kaside 18
Mısra: **39**
Şahit, tanık.
39. Līk AIIāh bu daʿvāma benüm şāhiddür
40. Yoḳ bu medḥümde benüm ẕerre ḳadar būy-ı riyā

14. **şāhiddür:**-*dür*
Kıt'a 41
Mısra: **2**
Şahit, tanık.
1. İtse āmīziş iki cins olur ḳuvvet-yāb
2. İddiʿā itdügüme beyt-i düvüm şāhiddür

15. **şāhid:**
Kıt'a 62
Mısra: **5**
Şahit, tanık.
5. Maʿnevī şāhid eger ister isen daʿvāya
6. ʿAdl u inṣāf ile münḥal olur eşkāl-i maḳāl

16. **şāhid:**
Kıt'a 71
Mısra: **3**
Şahit, tanık.
3. Saña şāhid gerekse kāfīdür
4. Nābiyā cünbiş-i dehān ü zebān

17. **şāhid:**
Tarih 138
Mısra: **75**
Şahit, tanık.
75. Sāl-i tārīẖini is̱bāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aẖ-ı şīn

18. **şāhiddür:**-*dür*
Gazel 116
Mısra: **7**
Şahit, tanık II Sevgili.
7. Zāhid-i rākiʿa bālā-yı dü-tā şāhiddür
8. Rindden rāh-ı maḥabbetde girān-bārcadur

19. **şāhid:**
Gazel 165
Mısra: **9**
Şahit, tanık II Sevgili.
9. Ḳuvvet-i ṭabʿına şāhid yetişür eyler ise
10. Çīn-i ebrūyı etibbāya taḥammül bīmār

20. **şāhid:**
Gazel 294
Mısra: **13**
Şahit, tanık II Sevgili.
13. Şāhid midür merdüm-i ʿālem ki dest-i ẖālüñe
14. Dildeki naḳş-ı süveydāyı emānet virmişüz

21. **şāhidle:**-*le*
Tarih 140
Mısra: **1**
Şahit, tanık. (İslam hukukunda bir meseleyi ispet edebilmek için minimum iki şahit göstermek gerekir).
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīẖin felek
2. Keff-i Sulṭān Aḥmedʾe lāyıḳ ne nāzende tüfek

şāhid olur:
1. **şāhid olur:**-*ur*
Gazel 54
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tanık olmak, görmek.
5. H̱ubānun olur merḥamet-i ṭabʿına şāhid
6. Olmazsa eger çāk-ı girībān müteʿaddid

şāhid-bāz:
1. **şāhid-bāzlıḳlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 756
Mısra: **11**
Oğlancılık, kulamparalık.
11. Baḳiyye ḳaldı Nābī köhne şāhid-bāzlıḳlardan
12. Benüm ancaḳ ser-engüştümle çeşmümle dehānumda

şāhideyn-i rūz:
1. **şāhideyn-i rūz:**
Gazel 454
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Günün iki şahidi, tanığı.
11. Dü-mıṣraʿı kifāyet ider şāhideyn-i rūz
12. Daʿvā-yı şāʿiriyyet iden nev-heveslerüñ

şāhid-i aḳvā:
1. **şāhid-i aḳvā:**
Tarih 103
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetli delil.
25. Nigehbān olduġın her ḥāline tevfīḳ-i Rābbānī
26. Lisān-ı ḥāl ile kāfi buña bir şāhid-i aḳvā

şāhid-i āmāli:
1. **şāhid-i āmāli:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
AmeIlerin en güzeli.
13. Bī-taʿab şāhid-i āmāli görür āmāde
14. Çeşm-i ümmīde olan sürme-keş-i istiġnā

şāhid-i bī-pervāyı:
1. **şāhid-i bī-pervāyı:**-*y, -ı*
Kıt'a 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Pervasız güzel.
7. Kim alursa eline cībine girmekde hemān
8. Görmedüm luṭfı gibi şāhid-i bī-pervāyı

şāhid-i devleti:
1. **şāhid-i devleti:**-*i*
Gazel 226
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Saadet güzeli. || Sevgili.
15. Şāhid-i devleti hem-meclis-i nādān görmek
16. Nābīyā düşmen-i idrāk olacaḳ yirlerdir

şāhid-i eşʿār:

1. **şāhid-i eşʿār:**
Kıt'a 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şiir güzeli.
1. İntiḫabat-ı ḫayālāt-ı ʿAcemle Nābiyā
2. Şāhid-i eşʿār bir udḥūke ṣūret baġladı

şahid-i gülzārı:
1. **şahid-i gülzārı:**-*ı*
Gazel 448
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi denen güzel.
5. Ṭuyup meylin ḫazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

şāhid-i islāmı:
1. **şāhid-i islāmı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Müslümanlık güzeli.
79. Olaydı şāhid-i İslāmı deyre cilve-nümā
80. Olurdı cīb-i ṣanem çāk-çākden miḥrāb

şāhid-i kavī:
1. **şāhid-i kavī:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kuvvetli delil, güçlü tanık.
3. Bu müddeʿāya ister isen şāhid-i kavī
4. ḤaII içre lā-yı nefy yiter şāhid-i maḳāl

şāhid-i maḳāl:
1. **şāhid-i maḳāl:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sözün şahidi.
3. Bu müddeʿāya ister isen şāhid-i kavī
4. ḤaII içre lā-yı nefy yiter şāhid-i maḳāl

şāhid-i maḳṣūd:
1. **şāhid-i maḳṣūd:**
Kaside 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzu edilen sevgili.
7. Āşinā şāhid-i maḳṣūd ile āġūş-ı ṭaleb
8. Ḥarf-i ümmīd ile bīgāne leb-i istiġnā

şāhid-i maḳṣūda:
1. **şāhid-i maḳṣūda:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Arzu edilen sevgili.
9. Künc-i tārīki ki ārāmgeh-i ḥasret idi
10. Eylemiş kendüsini şāhid-i maḳṣūda maḳar

şāhid-i maʿnā:
1. **şāhid-i maʿnā:**
Kaside 1
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Ma'na güzeli.
121. Dehān u leb ʿaceb germ-ābe-i ʿibret-nümādur kim
122. Ki ḫalʿ u lebs ider anda hezārān şāhid-i maʿnā

şāhid-i meyde:
1. **şāhid-i meyde:**-*de*
Gazel 873
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şarabı tanıyan, bilen.
1. Raʿşe ṭutsa nʾola endām-ı dil-i maḥzūnı
2. Şāhid-i meyde yine gördi libās-ı ḫūnı

şāhid-i naẓmumuñ:
1. **şāhid-i naẓmumuñ:**-*um, -uñ*
Kaside 9
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Şiirin güzeIIiği.
137. Şāhid-i naẓmumuñ andan bilürem ḥüsnüñi kim
138. Kendüsi sīnede maʿnāsı göñüIIerde gezer

şāhid-i nev-āmedenüñ:
1. **şāhid-i nev-āmedenüñ:**-*nüñ*
Tarih 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yeni yetme güzel.
5. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bu şāhid-i nev-āmedenüñ
6. Ki ḥüsn-i lafẓı virür cāna neşve-i ṣahbā

şāhid-i ṣunʿuñ:
1. **şāhid-i ṣunʿuñ:**-*uñ*
Gazel 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sanatın güzeIIiği.
5. Şāhid-i ṣunʿuñ temāşāsında her leyl ü nehār
6. Dīdede aḥvāl-i müşgān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

şāhid-i ümmīdden:
1. **şāhid-i ümmīdden:**-*den*
Gazel 352
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümit güzeli.
3. Şāhid-i ümmīdden nevmīd idüm gördüm meġer
4. Perveriş-yāb-ı verā-yi perde-i nisyān imiş

şāhid-perest:
1. **şāhid-perest:**
Gazel 507
Mısra: **10**
GüzeIIere düşkün.
9. Ḥaḳ şāhidümdür eylemem inkār Nābiyā
10. Ben iʿtikād-ı ḫalḳda şāhid-perest isem

şahīfe-i ʿālemde:
1. **şahīfe-i ʿālemde:**-*de*
Gazel 351
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü sayfası.
1. Naḳş-ı ṣafā şahīfe-i ʿālemde ḳalmamış
2. Būy-ı vefā hamīre-i ādemʾde ḳalmamış

şāhin-i bāzū-yı iḳbāl eylemişdür:
1. **şāhin-i bāzū-yı iḳbāl eylemişdür:**-*miş, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **488**
Kelime Tipi: -
Talihin omuzundaki doğan kuşu eylemek.
487. Eylemişdür ol īzid-i müteʿāl
488. Seni şāhin-i bāzū-yı iḳbāl

şāhin-i dil-şikār:
1. **şāhin-i dil-şikār:**
Gazel 261
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gönül avcısı olan şahin.
13. Bir kerre vir cenāh-ı dü-müjgānuña güşād
14. Şāhin-i dil-şikār girān-perlik istemez

şāhīn-i nigāhı:
1. **şāhīn-i nigāhı:**-*ı*
Gazel 704
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bakışın doğan kuşu.
5. Ṣayd eyler o āhūları şāhīn-i nigāhı
6. Kim olmış ola nergis-i cennetde çeride

şāhīn-i şikārī:
1. **şāhīn-i şikārī:**
Gazel 162
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Av şahini.
5. Nice vāreste olur kebk-i çenginden
6. Çeşmi şāhīn-i şikārī müjeler mıḫlebidür

şaḫne-i ʿadli:
1. **şaḫne-i ʿadli:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Adalet subaşısı, zabıta memuru.
75. Şaḫne-i ʿadli girelden çārsūy-ı ʿāleme
76. İtdi berçīde felek hengāme-i şūr u şeri

şaḫne-i sitemger-i ʿaşḳ:
1. **şaḫne-i sitemger-i ʿaşḳ:**
Gazel 169

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zalim memur olan aşk.
3. Taṣarruf itse nʾola şaḥne-i sitemger-i ʿaşḳ
4. Muḳāṭaʿāt-ı dil-i zār mālikānesidür

__şāh-nişīn:__

1. **şāh-nişin:**
Gazel 589
Mısra: **4**
Eski Türk mimarisinde odanın karşı ön cephesinde yer alan üç yanı pencereli çıkma, cumba.
3. Ten-i bürehne-i ʿāşıḳda ʿaks-i naḳş-ı ḥaṣīr
4. Olur şehenşeh-i ʿaşḳa ḳafesli şāh-nişin

2. **şāh-nişīn:**
Tarih 13
Mısra: **10**
Eski Türk mimarisinde odanın karşı ön cephesinde yer alan üç yanı pencereli çıkma, cumba.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳıʿā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı aʿlā

3. **şāh-nişīninde:**-*i, -n, -de*
Tarih 13
Mısra: **5**
Eski Türk mimarisinde odanın karşı ön cephesinde yer alan üç yanı pencereli çıkma, cumba.
5. Oturup şāh-nişīninde baḳup deryāya
6. Oldı baḥr u bere sermāye-i ifrāṭ-ı ṣafā

__şāh-rāh-ı ʿarṣa-i tasrīh tururken:__

1. **şāh-rāh-ı ʿarṣa-i tasrīh tururken:**
Gazel 469
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Apaçık ortada olmak, herkes tarafından kolayca anlaşılır olmak.
9. Ṭururken şāh-rāh-ı ʿarṣa-i tasrīh maʿnāyı
10. Degül lāyıḳ esīr-i kūçe-bend-i iḥtimāl itmek

__şahṣ:__

1. **şahṣuñ:**-*uñ*
Gazel 147
Mısra: **11**
Şahıs, kimse.
11. Ẓann itmedügüñ şahṣuñ olur zīver-i ḫᵛānı
12. Ol nānı kʾidersin dü-kef-i ḥırṣ ile taḫmīr

2. **şaḫṣuñ:**-*uñ*
Gazel 147
Mısra: **17**
Şahıs, kimse.
17. Şaḫṣuñ birisi revġan-ı cān ile döker şemʿ
18. Bir ġayrüñ ider meclis-i iḳbālini tenvīr

3. **şahṣuñ:**-*uñ*
Gazel 215
Mısra: **4**
Şahıs, kimse.
3. Ekṯer olur kemāl zevāle ḳarībter
4. Vaḳt-i ġurūb sāyesi şahṣuñ mezīd olur

4. **şaḫṣı:**-*ı*
Gazel 475
Mısra: **12**
Şahıs, kimse.
11. Elbette düşer fāʾide ümmīdine senden
12. Bir şaḫṣı eger nīm-nefes hem-dem iderseñ

5. **şaḫṣa:**-*a*
Gazel 608
Mısra: **20**
Şahıs, kimse.
19. Olma ol gūne ki medḥüñle ola şöhret-yāb
20. Bulduğı şaḫṣa ide terk-i s̱enānı telḳīn

6. **şahsa:**-*a*
Gazel 653
Mısra: **11**
Şahıs, kimse.
11. Ey perī itme saḳın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Naẓar-ı pāk ile Nābīʾye devādur bu nümūn

7. **şaḫṣdan:**-*dan*
Gazel 681
Mısra: **9**
Şahıs, kimse.
9. Ümmīd-i luṭf maḥż-ı ḫaṭādur o şaḫṣdan
10. Kim himmetini ḥaşr ide girü gelūsına

8. **şaḫṣa:**-*a*
Gazel 809
Mısra: **4**
Şahıs, kimse.
3. Taḥṣīl-i ḳabiliyyet içündür meẕeIlete
4. Bir şaḫṣa iltifāt ile iʿzāz iderse de

__şāhsār:__

1. **şāhsār:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **199**
DaIlık, ağaçlık, koruluk.
199. Şāhsār üzre nālesi ḫoşdur
200. Murġ-ı gülşen gedikli çāvuşdur

__şāḫsār-ı āmāle:__

1. **şāḫsār-ı āmāle:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **302**
Kelime Tipi: **-**
EmeIler koruluğu.
301. irmedüm gülsitān-ı iḳbāle
302. Ḳonmadum şāḫsār-ı āmāle

__şāḫsār-ı hevese:__

1. **şāḫsār-ı hevese:**-*e*
Gazel 257
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Arzu ağacı.
5. Tünd-bād-ı sitemüñ ṣadme-i kūh-endāzı
6. Şāḫsār-ı hevese mūris̱-i āsīb olmaz

__şahṣ-ı ḫod-rā:__

1. **şahṣ-ı ḫod-rā:**
Tarih 106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kendi görüşüne göre hareket eden, bildiğini okuyan kimse.
1. Kemāl-i zuʿm ile bir şahṣ-ı ḫod-rā
2. İdince iddiʿā-yı şiʿr ü inşā

__şāʿir:__

1. **şāʿir:**
Gazel 46
Mısra: **9**
Şiir söyleyen.
9. Şāʿir olursa ola senüñ gibi Nābīyā
10. Taʿbīri ḫoş nikātı muḫayyel beyanı şūḫ

2. **şāʿirüñ:**-*üñ*
Gazel 784
Mısra: **5**
Şair.
5. Sevdā-yı şiʿre düşdi heves līk şāʿirüñ
6. Ben bilmedüm ki baḫtı bu deñlü siyāh ola

3. **şāʿir:**
Kaside 24
Mısra: **72**
Şair.
71. Şuʿleden cāme gibi ḫamesi mānend-i fetīl
72. İtse bir şāʿir eger ḥālet-i ḳahrın imlā

4. **şāʿire:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **124**
Şair.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña s̱enā

__şāʿirān:__

1. **şāʿirān:**
Kıt'a 74
Mısra: **2**
Şairler.
1. Āferīn ḳuIlanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān
2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

__şāʿir-i bī-pervādan:__

1. **şāʿir-i bī-pervādan:**-*dan*
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sözünü sakınmayan, pervasız şair.
3. Böyle pākīze-suḫañ böyle edā-yı rengīn

4. Sādır olmaz ḳatı çoḳ şāʿir-i bī-pervādan

şāʿir-i siḥr-āzmālardan:

1. **şāʿir-i siḥr-āzmālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Büyülemeyi bilen şair.
13. Nābiyā memnun olurdum bu zemīn-i tāzeye
14. Olsa pey-rev şāʿir-i siḥr-āzmālardan biri

şaḳā:

1. **şaḳālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **6**
Şaka, latife.
5. Ġonce-i rengīni itmez nīm-ḫand-i iltifāt
6. Bülbülüñ bezl itdügi rengīn şaḳālardan biri

şāḳā-gūne:

1. **şāḳā-gūne:**
Gazel 165
Mısra: **13**
Şakavari, şakayla karışık.
13. Bu da bir böyle şāḳā-gūne ġazeldür Nābī
14. Şiʿrüñ āluftesidür istemez üslūb-ı vaḳar

şākir:

1. **şākirüz:**-*üz*
Gazel 595
Mısra: **2**
Şükür ve hamd edici, eden.
1. Gördükçe derdin ehl-i nifākun nifāḳdan
2. Biz şākirüz bulunduğumuz ittifāḳdan

şākird idinür:

1. **şākird idinür:**-*ür*
Gazel 580
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Talebe, öğrenci edinmek.
5. Āb-ı engūrı ider terbiye-i rind şarāb
6. Neşʾe-baḫş olmada şākird idinür üstādın

şākird-i aḥmakdur:

1. **şākird-i aḥmakdur:**-*dur*
Tarih 116
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aptal öğrenci.
11. O dānā-yı ḫiredmend aʿlem-i esḥāb-ı devlet kim
12. Aristo mekteb-i fażlında bir şākird-i aḥmakdur

şaḳḳ-ı ḫāmeden:

1. **şaḳḳ-ı ḫāmeden:**-*den*
Gazel 599
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kalemin yarığı.
13. Sevād-ı ḥarf-i evrāḳ üzre şaḳḳ-ı ḫāmeden düşmek
14. İder eşʿār-ı eṭfālüñ ṭulūʿın raḥm-ı maderden

şaḳḳ-ı ḳalem:

1. **şaḳḳ-ı ḳalem:**
Gazel 496
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hattatların kullandığı kamış kalemlerin mürekkebi akıtmaması için ucuna açtıkları yarık.
23. Ṭıfldan münkatiʿ olmış zene benzer gūyā
24. Maʿnī-i tāze ṭoġurmazsa eger şaḳḳ-ı ḳalem

2. **şaḳḳ-ı ḳalem:**
Gazel 595
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hattatların kullandığı kamış kalemlerin mürekkebi akıtmaması için ucuna açtıkları yarık.
5. Saṭr-ı nüḫüst-nāme-i şevḳ olmadan tamām
6. Dāmāna indi şaḳḳ-ı ḳalem iştiyāḳdan

3. **şaḳḳ-ı ḳalem:**
Tarih 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hattatların kullandığı kamış kalemlerin mürekkebi akıtmaması için ucuna açtıkları yarık.
9. Vażʿ idüp şaḳḳ-ı ḳalem Nābī didi tārīḫini
10. Eylesüñ Allāh ḳabūl evkāf-ı ṣadr-ı ekremi

şaḳḳ-ı ḳalemüñ:

1. **şaḳḳ-ı ḳalemüñ:**-*üñ*
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hattatların kullandığı kamış kalemlerin mürekkebi akıtmaması için ucuna açtıkları yarık.
5. İtdün ḳalem-i cūduñ ile ḳalbümi mesrūr
6. Şaḳḳ-ı ḳalemüñ cūy-ı murād eylesün Allāh

şāḳūl-i binā-yı ʿālem:

1. **şāḳūl-i binā-yı ʿālem:**
Kaside 15
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Dünya binasının şakulu (Şakul; Yerçekimi doğrultusu veya düşeyliği bulmak için kullanılan bir ucuna ağırlık bağlanmış uzunca bir ipten ibaret alet).
113. Gevher-i dānişi sencīde-i mīzān-ı ḫıred
114. Rişte-i bīnişi şāḳūl-i binā-yı ʿālem

şāl-i keşmīr:

1. **şāl-i keşmīr:**
Kaside 8
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Keşmir (kaşmir, ince ve sık yünden yapılmış) şalı.
75. ʿİlmüñ ol mertebedür diḳḳati kim ʿaṣrunda
76. Az olur ḥāşiyesüz çıḳduġı şāl-i Keşmīr

şām:

1. **şamʾında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 763
Mısra: **4**
Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şamʾında ne Rūmʾında

2. **şām:**
Gazel 21
Mısra: **5**
Akşam, gecenin başlangıcı.
5. Çün şām irişdi meclis-i rindāna sāḳīyā
6. Göster maḳām-ı ḫıdmet içün nice āftāb

3. **şām:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Akşam, gecenin başlangıcı.
11. Şehr-i gerdūnda ider ʿaks-i telāfisi ẓuhūr
12. Ṣubḥ pür şām tehī olduġıçün berzenler

4. **şāma:**-*a*
Gazel 491
Mısra: **2**
Şam şehri, Şam şehri, Suriye’nin başkenti.
1. Herkesüñ vefḳ-i murādınca Ḫudā-yı müteʿāl
2. Şāma ḥüsn eylemiş iḥsān Ḥalebʾe māl ü menāl

5. **şamʾa:**-*a*
Gazel 491
Mısra: **8**
Şam şehri, Suriye’nin başkenti.
7. Ḥaleb içre arayub bulduğını māh-ruhān
8. Şamʾa var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

6. **şamʾda:**-*da*
Gazel 491
Mısra: **3**
Şam şehri, Suriye’nin başkenti.
3. Şamʾda her ne ḳadar ḳaḥṭ-ı mekāsib var ise
4. Bulunur şehr-i Ḥalebʾde o ḳadar ḳaḥṭ-ı cemāl

7. **şāmʾı:**-*ı*
Gazel 491
Mısra: **6**
Şam şehri, Suriye’nin başkenti.
5. Eyleyen māl ü menāl ile leb-ā-leb Ḥalebʾi
6. Eylemiş Şāmʾı daḫı dil-ber ile māl-ā-māl

8. **şām᾿da:**-*da*
Kıt'a 97
Mısra: **4**
Şam şehri, Suriye’nin başkenti.
3. Līk men῾ eyledi teveccühden
4. Şām᾿da ḫalḳuñ i῾tibārı beni

9. **şām:**
Tarih 72
Mısra: **26**
Şam şehri, Suriye’nin başkenti.
25. Şehr-i Şehbā᾿yı hele eyledi reşk-i cennet
26. Şām bir ẕevḳ-i ṣabūhīsine erzende-behā

10. **şām:**
Gazel 16
Mısra: **2**
Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu coğrafyasını ifade etmek için kuIIanılır. II Gece.
1. Siper dūşında hāle şu῾lesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

11. **şām:**
Gazel 570
Mısra: **3**
Akşam II karanlık.
3. Şām ser-῾askeridür ṣaf-şiken-i ẓulmetdür
4. Fener āhenden iderse n᾿ola ḳat ḳat kemerin

12. **şāmdan:**-*dan*
Gazel 206
Mısra: **12**
Akşam II Ben.
11. Ḫaṭ eylemezdi leb-i dil-berānı beste-i şerm
12. Şeker ḫazīnesini şāmdan ḳapatmasalar

13. **şāmı:**-*ı*
Gazel 505
Mısra: **9**
Akşam, gece.
9. Hezār şāmı çıkarsam ṣabāha ey Nābī
10. Şikāyet-i şeb-i hicrüñ birinde tamām idemem

14. **şām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **19**
Akşam, gece.
19. Oldı ol şām içinde cilve-nümā
20. Kevni tertībden murād-ı Ḫudā

15. **şām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **21**
Akşam, gece.
21. Virdi ol şām içinde ῾āleme zīb
22. Ma῾nī-i aṣl-ı ῾ālem-i terkīb

şām ile seḥerüñ:
1. **şām ile seḥerüñ:**-*üñ*
Gazel 458
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Akşam ile sabah.
5. Biri netīce virür nūr ü birisi ẓulmet
6. Tefāvutin yüri fehm eyle şām ile seḥerüñ

şām u seher:
1. **şām u seher:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Akşam ve sabah.
5. Gice gündüz ᾿arak u mey yürisün meclisde
6. Mestler şām u seher mihr ü ḳamer bilmezler

2. **şām u seher:**
Gazel 390
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Akşam ve sabah.
7. Ne çıḳar kūyınu geşt eylemeden şām u seher
8. O ḳamer-ṭal῾at ile yolda düçār olmayıcaḳ

3. **şām ü seḥer:**
Gazel 592
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Akşam ve sabah.
7. Bāde-i kām olsa da āmāde ẕevḳe vaḳt yoḳ
8. Ḥıfẓdan şām ü seḥer seng-i ḥasedden şīşesin

şāme:
1. **şāmeler:**-*ler*
Gazel 136
Mısra: **6**
Ar. Ben denilen leke, hâl.
5. Urdı cebīn-i ṣafḥa-i remmāle dāg-ı reşk
6. İẓhār-ı ḥükm-i ḥüsnle rūyında şāmeler

şāme uydurmış:
1. **şāme uydurmış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yüze ben yapmak (Eskiden bir güzeIIik unsuru olarak yüze siyah suni benler nakşedilirdi).
5. İdüp taṣvīr-i rūy-i ābdārın ḫāIIer ḳoymış
6. Muṣavver naḳş virmiş rūy-ı yāre şāme uydurmış

şām-ı bī-῾aded-berekāt:
1. **şām-ı bī-῾aded-berekāt:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sayısız/sonsuz hayırlara mazhar gece.
11. İtdi ol şām-ı bī-῾aded-berekāt
12. Şeb-i ḳadr ü berāta baḫş-ı zekât

şām-ı firḳatde:
1. **şām-ı firḳatde:**-*de*
Gazel 469
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ayrılık akşamı, gecesi.
3. Egerçi leẕẕeti inkār olunmaz ni῾met-i vaṣluñ
4. ῾Āceb ῾ālemdür ammā şām-ı firḳatde ḫayāl itmek

2. **şām-ı firḳatde:**-*de*
Gazel 883
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılık akşamı, gecesi.
5. Şām-ı firḳatde dil-nevāzum yoḳ
6. Nāle-i gāh gāhdan ġayrı

şām-ı ġarībāndan:
1. **şām-ı ġarībāndan:**-*dan*
Gazel 274
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Garipler akşamı, yoksuIIar gecesi.
5. ῾Āşıḳuñ ṣubḥın ider şām-ı ġarībāndan siyeh
6. İtmedin ṭarf-ı bināgūşa ser-i perçem henüz

şām-ı gülşende:
1. **şām-ı gülşende:**
Gazel 464
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi gecesi (Gülşen camiye benzetilmiştir).
5. Şām-ı gülşende çıḳup sebz menār-ı şāḫa
6. Ḫıdmet-i lāzımedür bülbüle temcīd itmek

şām-ı hicran:
1. **şām-ı hicran:**
Gazel 245
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayrılık akşamı.
5. Yā leb-i peymāne yā būs-ı leb-i cānānedür
6. Şām-ı hicran ῾āşıḳa meşhūd olan rū᾿yā budur

2. **şām-ı hicrān:**
Gazel 720
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi II Ayrılık mumu.
1. Rāh-ı ġam ṭayy olınur elde ayaġ olmasa da
2. Şām-ı hicrān irişür ṣubḥa çerāġ olmasa da

şām-ı hicrānuñ:
1. **şām-ı hicrānuñ:**-*uñ*
Gazel 312
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılık akşamı.
5. Egerçi ser-be-ser bīdārlıkdur şām-ı hicrānuñ
6. Nümūdār-ı ḫayāl olmaḳda amma ḫᵛābdan ḳalmaz

şām-ı kuḥlīfām:

1. **şām-ı kuḥlīfām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Sürme gibi kara gece.
17. Oldı ol tīre şām-ı kuḥlīfām
18. Sürme-i nūr-baḫş-ı çeşm-i enām

şām-ı mevhibet-encām:
1. **şām-ı mevhibet-encām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Sonu AIIah'ın büyük lütfu olan gece.
69. Oldı ol şām-ı mevhibet-encām
70. Matlaʿ-ı ẕāt-ı pāk-i ḫayr-ı enām

şām-ī şerīf:
1. **şām-ī şerīf:**
Gazel 380
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şerefli gece II Şerefli Şam şehri.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

şām-ı tīre:
1. **şām-ı tīre:**
Gazel 486
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Karanlık gece.
9. Bir şām-ı tīre var mı ki hengām-ı bāmdād
10. Ruhsāre-sāy-ı sāye-i dīvārumuz degül

şām-ı vaṣla:
1. **şām-ı vaṣla:**-*a*
Gazel 380
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kavuşma gecesi.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

şām-ı zemistān:
1. **şām-ı zemistān:**
Gazel 92
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kış gecesi (Karanlığın koyuluğu bağlamında).
7. Kāküli şām-ı zemistān o perīnün ammā
8. Rūyı takvīm-i cemālinde meh-i āzerīdür

şāmil:
1. **şāmildür:**-*dür*
Kaside 5
Mısra: **21**
İçine alan, kaplayan.
21. Rüsülüñ nükte-i faṣṣ-ı ḥikemin şāmildür
22. Cevher-i ser-be-seri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

2. **şāmil:**
Kaside 20
Mısra: **81**
İçine alan, kaplayan.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

şāmil olmaġıla:
1. **şāmil olmaġıla:**-*maġ, -ıla*
Kaside 9
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
İçine almak, kaplamak, kapsamak.
135. Umaram olmaġıla medḥüni şāmil sözümi
136. Halḳ ārāyīş-i mecmūʿa-i cān eyleyeler

şānʿ:
1. **şānʿ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **14**
Büyüklük, şanlılık.
13. Aḥmed Aġā cümlesinüñ eşheri
14. Rütbe ile şānʿ ile bālāteri

şān:
1. **şān:**
Gazel 651
Mısra: **12**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
11. Āġūş-ı mevc açar ḳadem-i rüzgârı
12. Şān u şekve vü leẕẕet-i cūş u ḫurūş içün

2. **şānuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **232**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
231. Sāḥa-i ḥaşr senüñ maʿraż-ı ʾünvānuñdur
232. O zamānda bilinür şānuñ eyā ṣāḥib-i dād

3. **şān:**
Kaside 13
Mısra: **196**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
195. Bulmadı kimse bu tensīḳ-i umūra tevfīḳ
196. Daḫı bir ferde naṣīb olmadı bu şān u bu nām

4. **şānuna:**-*un, -a*
Kaside 13
Mısra: **226**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
225. Pīrlik vaḳti taʿayyüş ġamını çekmededür
226. Dest-i cūduñdan umar şānuna lāyıḳ ikrām

5. **şān:**
Kaside 21
Mısra: **20**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
19. Mürtebiṭdür nesl-i pāki devr-i Yāfesʾden berü
20. Salṭanatla mekremetle şān ile ʾünvān ile

6. **şān:**
Kaside 21
Mısra: **30**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
29. Ḥaḳ taʿālā eylesün ẕāt-ı şerīfin ber-devām
30. Ṣadr-ı taḫt-ı salṭanatda şevket ile şān ile

7. **şānuñı:**-*uñ, -ı*
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
3. Maḳṣūd senüñ şānuñı āfāḳa beyāndur
4. Ārāyiş-i tertīb-i nizām-ı dü-serādan

8. **şanuña:**-*uñ, -a*
Tarih 16
Mısra: **76**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾhīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīḫ eylemek gūyā

9. **şānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 740
Mısra: **8**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
7. Ābdur revġana sermāye-dih-i feyż-i ḥayāt
8. Ne żarar şānına zīr-i ḳadem-i revġan ise

10. **şānuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 2
Mısra: **277**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
277. Līk ammā ki senüñ şānuñı fikr itdükçe
278. ʿUḳde-i yeʾse gelür dest-i teselIiyle güşād

11. **şānuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 2
Mısra: **293**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
293. Ehl-ı ʿuḳbāya senüñ şānuñı bildürmekdür
294. Ḫaṭıruñçün bu ḳadar müznibi itmek āzād

12. **şānınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 9
Mısra: **74**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
73. Nice pāşā ki düşer tacı başından çerḫüñ

74. Şānınuñ mertebe-i rifʿatine itse naẓar

13. **şānınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 17
Mısra: **34**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
33. Rütbe-ı ʿulyā-yı cāhına ʾilāve ʿilm ü fażl
34. Şānınuñ idrāk-ı esrār-ı ḥaḳāyıḳ ser-beri

14. **şānuña:**-*uñ, -a*
Kıt'a 85
Mısra: **3**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
3. Refʿ ḳıl şānuña nisbetle senüñ
4. H̱ākdan refʿ-i güher ʿār ise de

15. **şānuñda:**-*u, -ñ, -da*
Kaside 2
Mısra: **301**
İtibar,nam, şöhret, şan, ün.
302. Biñ cihān müznibi it bend-i belādan āzād
301. Ve leʿamrük ḳasemi ṣādır iken şānuñda

16. **şān:**
Kıt'a 1
Mısra: **21**
İtibar,nam, şöhret, şan, ün.
21. Şān buldı senüñ dest-i şerīf ünle vezāret
22. ʿİzz ü şeref-i sadrı ziyād eylesün AIlāh

17. **şānına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 138
Mısra: **63**
İtibar,nam, şöhret, şan, ün.
63. Bī-vefā şānına mīzān-ı kıyās ü taʿdād
64. Nā-resā cāhına endāze-i fikr ü taẖmīn

18. **şānına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 141
Mısra: **11**
İtibar,nam, şöhret, şan, ün.
11. Bu tüfeng-i ẖoş-nümānun şānına şāyestedür
12. İki tārīẖ-i dil-ārā olmaġa naḳş-ı cebīn

19. **şānuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 1
Mısra: **172**
Ululuk, azamet, mertebe, şanlılık, büyüklük.
171. ʿUṣāt-ı bendegānun olsa da şāyeste-i taʿẕīb
172. Yine eyle ilāhī şānuña şāyānını icrā

şān u şeref u şevket-i şeyẖ:
1. **şān u şeref u şevket-i şeyẖ:**
Kaside 27
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Abdulkadir-i Geylani hazretlerinin yüceliği, şan ve şerefi.
15. Yād-ı ismiyle bulur mūy-ı beden tāze ḥayāt
16. Beñzemez āẖare şān u şeref u şevket-i Şeyẖ

şān u şerefle:
1. **şān u şerefle:**-*le*
Gazel 809
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şan ve şeref, onurlandırıp yüceltme.
5. Miẖnetde de o deñlü virür aña imtiyāz
6. Şān u şerefle her kimi mümtāz iderse de

şan u şevket:
1. **şan u şevket:**
Tarih 82
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Ululuk ve heybet.
105. Sende var öyle şan u şevket kim
106. H̱avf ider kūh-ı Ḳāfʾda ʿAnḳā

şān u şevket baġladı:
1. **şān u şevket baġladı:**-*dı*
Kıt'a 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şan ve şeref kazanmak.
3. İstirāḳ-ı istiʿārāt ile şiʿr-i Şevketüñ
4. Şimdi düzdān-ı maʿānī şān u şevket baġladı

şān u şevket-i islām:
1. **şān u şevket-i islām:**
Kaside 7
Mısra: **199**
Kelime Tipi: **-**
İslam Dininin şanı ve heybeti.
199. Şükūh-ı kevkeb-i dīn şān u şevket-i İslām
200. Olur mı pā-zede-i fırḳa-i Utüvv ü nüfur

şān ü şevketüm:
1. **şān ü şevketüm:**-*üm*
Gazel 535
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Şan ve şevket, şöhret ve heybet.
7. Nev-şehryār-ı kişver-i nāzum ki arturur
8. Dil-dādeler müzāhemesi şān ü şevketüm

şān u şevketüñ:
1. **şān u şevketüñ:**-*üñ*
Gazel 83
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şan ve şevket, şöhret ve heybet.
9. Der-māndesüz ne leẕẕeti var şān u şevketüñ
10. Rūyını baḳlavanuñ aġardur nişesteler

şān u şöhreti:
1. **şān u şöhreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meşhur olma, ünlülük.
197. Baġdād u Mıṣrʾda vükelā-yı kirāmınuñ
198. Şāhān-ı ġayr deñlü olur şān u şöhreti

2. **şān u şöhreti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meşhur olma, ünlülük.
197. Baġdād u Mıṣrʾda vükelā-yı kirāmınuñ
198. Şāhān-ı ġayr deñlü olur şān u şöhreti

şān u şukūhı:
1. **şān u şükūhı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şan ve şerefi.
11. Nābī gedā-yı kūçe-neverd-i melāmetüñ
12. Şān u şükūhı bī-ser ü sāmānlıġındadur

2. **şān u şukūhı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şan ve şeref.
67. Eylese şān u şukūhı żuʿafāya imdād
68. Kūh-ı Elbürzʾe ṣatar kevkebe toẖm-ı encīr

şāne:
1. **şāne:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Tarak.
3. ḤaII-i işkālinde andan ġayrı yoḳdur mū-şikāf
4. Gīsū-yı yār ile şāyānterdür itmek şāne baḥs̱

2. **şāne:**
Gazel 34
Mısra: **4**
Tarak.
3. Rūy-ı siyeh ü çirk-i yedidür ḳalan ancaḳ
4. Gīsūsına itmiş ṭutalum şāne teşebbüs̱

3. **şāne:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Tarak.
7. Ṭurmaz meh-i yek-ḥefte ṭarar ṭurra-i şāmı
8. Meşşāṭası kimdür ʿacabā şāne kimüñdür

4. **şānesin:**-*si, -n*
Gazel 263
Mısra: **8**
Tarak.
7. Ṭayanmaz eylese de şīr māhī-i mehden
8. Sipihr zülf-i şeb-i tāra şānesin bilürüz

5. **şāne:**
Gazel 337
Mısra: **4**
Tarak.
3. Ḥal ḳaydı ile mesʾele-i müşkil-i zülfüñ
4. Şāne ʿaceb efkār-ı müşevveşlere düşmiş

6. **şāne:**
Gazel 340
Mısra: **4**
Tarak.
3. ʿAceb mi mū-be-mū-yi cismüm olsa çāk çāk-ı ġam
4. Ḫaṭ-āverliklerin itmiş işāret şāne göndermiş

7. **şāne:**
Gazel 364
Mısra: **1**
Tarak.
1. Şāne nice olur zülf-i semen-sāya muʿārıż
2. Keştī olamaz mevce-i deryāya muʿārıż

8. **şānenüñ:***-nüñ*
Gazel 424
Mısra: **8**
Tarak.
7. Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḫsārı meġer
8. Leẕẕetinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ

9. **şānenüñ:***-nüñ*
Gazel 436
Mısra: **16**
Tarak.
15. İtse hezār nāḫun-ı engüşt-i ittifāḳ
16. Olmaz naẓīri ʿuḳde-güşālıḳda şānenüñ

10. **şāne:**
Gazel 464
Mısra: **9**
Tarak.
9. Şāne ṣunmaḳ gibidür destine nev-ḫaṭṭānun
10. Ḫāme ḫaṭ yazduġı dem üstine teşdīd itmek

11. **şāne:**
Gazel 478
Mısra: **8**
Tarak.
7. Ben çāk çāk-ı ḥasretüm ol pīç pīç-i derd
8. Çün zülfü şāne mūy-be-mūdur benümle dil

12. **şāne:**
Gazel 548
Mısra: **6**
Tarak.
5. Naḳd-i dil ḫavfum odur kim arada ola telef
6. Zülf ile şāne miyānında tedāḫül var iken

13. **şānemüz:**
Gazel 605
Mısra: **7**
Tarak.
7. Pīrlik hengāmı geldi rīşümüzde şānemüz
8. Şāne-i cūlāha döndi şāne-i mū-tāb iken

14. **şāne:**
Gazel 632
Mısra: **8**
Tarak.
7. Pāyına yüz sürmeğe ʿazm itmiş ol kākül velī
8. Şāne taġıtdı o miskīnüñ biraz cemʿiyyetin

15. **şāne:**
Gazel 699
Mısra: **11**
Tarak.
11. Şāne ne bilür ḳadrin o berhem-zede zülfüñ
12. Ser-rişte-i devlet gibidür dest-i eşelde

16. **şāne:**
Kaside 10
Mısra: **23**
Tarak.
23. Hilāl-i ʿīd degül şāne virdi gördi felek
24. ʾArūs-ı ṭāliʿümüñ zülfüni perīşān-tār

17. **şāne:**
Kaside 28
Mısra: **21**
Tarak.
21. İderse şedde nʾola şāne ṣūretinde ẓuhūr
22. Ki rāy-ı ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

18. **şāne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **523**
Tarak.
523. Tā ki zülf-i saḫāya şāne ola
524. Yaʿnī iḥsāna bir bahane ola

19. **şāne:**
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Tarak.
1. Ber-ṭaraf olmadı girmişken araya şāne
2. ʿUkde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

20. **şāne:**
Kıt'a 105
Mısra: **1**
Tarak.
1. Ber-taraf oldı girmişken araya şāne
2. ʿUḳde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

21. **şānesidür:***-si, -dür*
Tarih 127
Mısra: **109**
Tarak.
109. Ṭurre-i himmetinüñ şānesidür dest-i niyāz
110. ʿĀrıż-ı vaʿdesinüñ ʿāşıḳıdur çeşm-i vefā

22. **şāneāsā:**
Gazel 183
Mısra: **3**
Tarak gibi, tarağın dişleri gibi.
3. ʿAceb mi şāneāsā çāk çāk olsa dil-i ʿuşşāḳ
4. Sipāh-ı ḫaṭṭ-ı nev-hīze ḳafādār oldı gīsūlar

şāneāsā:
1. **şāneāsā:**
Gazel 585
Mısra: **1**
Tarak gibi, tarağın dişleri gibi.
1. Şāneāsā kākül-i yārün ṭolaş pīç ü ḫamın
2. Kişver-i ḥüsnüñ temāşā it sevād-ı aʿẓamın

şāne-i bād-ı ṣabāyı:
1. **şāne-i bād-ı ṣabāyı:***-y, -ı*
Tarih 30
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarının tarağı.
25. Şāne-i bād-ı ṣabāyı zülf-i mevc üzre görüp
26. Ṭurrasın açmış leb-i deryāda mānend-i perī

şāne-i cūlāha:
1. **şāne-i cūlāha:**
Gazel 605
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dişleri sık olan dokumacı tarağı.
7. Pīrlik hengāmı geldi rīşümüzde şānemüz
8. Şāne-i cūlāha döndi şāne-i mū-tāb iken

şāne-i gīsū-yı maġfiret itmiş:
1. **şāne-i gīsū-yı maġfiret itmiş:***-miş*
Gazel 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma saçlarının tarağı yapmak (Affetmek, bağışlamak).
1. Reng-i günāhı eyleyen ebrū-yı maġfiret
2. İtmiş ḫaṭāyı şāne-i gīsū-yı maġfiret

şāne-i ḫāṭır-şiken:
1. **şāne-i ḫāṭır-şiken:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönül inciten tarak.
11. Maʿnā-yı beyt-i şiʿr gibi zülf-i yārde
12. Ḥal itmedükçe şāne-i ḫāṭır-şiken mi ḳor

şāne-i mū-tāb:
1. **şāne-i mū-tāb:**
Gazel 605
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sakal tarağı.
7. Pīrlik hengāmı geldi rīşümüzde şānemüz

8. Şāne-i cūlāha döndi şāne-i mū-tāb iken

şāne-i zülf-i vücūd:
1. **şāne-i zülf-i vücūd:**
Gazel 374
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varlığın saç tarağı.
3. Pençe-i ḫurşīd-i tābuñ şāne-i zülf-i vücūd
4. Ṣafvet-i nūr-i ruḫuñ mirʾāt-ı Ḳurʾān el-vedāʿ

şāne-zen-i maʿzeret:
1. **şāne-zen-i maʿzeret:**
Gazel 677
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mazeret tarayıcısı, tarağı.
9. Olmazdı girih-beste ḫam-ı gīsū-yı ḫūbān
10. Meşşāṭe-i leb şāne-zen-i maʿzeret olsa

şāne-zen-i zülf-i ʿāfiyet:
1. **şāne-zen-i zülf-i ʿāfiyet:**
Gazel 184
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Esenlik saçlarını tarayan.
15. Dest-i ṣabāsı şāne-zen-i zülf-i ʿāfiyet
16. Ābı cemāl-i ṣıḥḥate āyīnedār olur

şān-ı bülend-zirve-i dīvār-ı evliyā:
1. **şān-ı bülend-zirve-i dīvār-ı evliyā:**
Gazel 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Velilerin duvarının en yüksek noktasındaki hal.
9. İdrāk-ı çeşm mertebesinden ziyādedür
10. Şān-ı bülend-zirve-i dīvār-ı evliyā

şān-ı cemāle:
1. **şān-ı cemāle:***-e*
Gazel 391
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin namı.
11. Geçürdük devlet-i eyyām-ı ḥüsni bilmedük gitdi
12. Ki ārāyiş virür şān-ı cemāle dil-nevāz olmaḳ

şān-ı devlet:
1. **şān-ı devlet:**
Kaside 14
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Devletin şerefi.
47. Ḳudūm-ı ẕātı ile buldı salṭanat revnāḳ
48. ʿUluvv-ı baḫtı ile şān-ı devlet oldı ziyād

şān-ı diger:
1. **şān-ı diger:**
Kaside 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Başka bir şeref, şöhret.
13. Seyyāre-i baḫtuñla ḳıran eyledüginden
14. Kesb eyledi bir şān-ı diger şān-ı vezāret

şān-ı fakīrān:
1. **şān-ı fakīrān:**
Gazel 313
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yoksulların namı, şöhreti.
9. Olur şān-ı fakīrān aġniyādan gāh bālāter
10. Düşer gāh ʿūd u ʿanber nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz

şān-ı fażlun:
1. **şān-ı fażlun:***-un*
Kaside 2
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Üstünlüğünün şanı.
189. Raḥmet-i ʿālemiyān naḳş-ı nigīn-i cāhuñ
190. Şān-ı fażlun daḫı neyle olınur istişhād

şān-ı fażluñda:
1. **şān-ı fażluñda:***-uñ, -da*
Kaside 15
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Üstünlüğünün şanı.
189. Olsa zinde Pirī Pāşā ile Maḥmūd Pāşā
190. Şān-ı fażluñda dimezlerdi meġer ḥarf-ı neʿam

şān-ı ḫāniyyeti:
1. **şān-ı ḫāniyyeti:***-i*
Tarih 96
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hanlığın şanı.
13. Vücūd-ı kerīmiyle Ḥaḳḳ eyledi
14. Yine şān-ı ḫāniyyeti çerḫ-sāy

şān-ı ʿisā:
1. **şān-ı ʿisā:**
Gazel 817
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hz. İsa Peygamberin namı.
7. Fedā-yı yār-ı ciger-pāre-i Ḫalīl ise de
8. Bülenddür o ḳadar şān-ı ʿİsā ey Nābī

şān-ı meʾvā:
1. **şān-ı meʾvā:**
Tarih 80
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Cennet şöhreti.
29. Resm-i dest-āvīze bu tārīḫ ile itdi şürūʿ
30. Şān-ı meʾvā buldı İbrāhīm Pāşāʾdan Ḥaleb

şān-ı şehbā:
1. **şān-ı şehbā:**
Tarih 119
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Halep'in şöhreti.
7. Olıcaḳ ʿizzet ile maḥkeme-pīrā-yı Ḥaleb
8. Yeñiden kesb-ı ʿuluv eyledi şān-ı Şehbā

şān-ı sipihr-i mīnā:
1. **şān-ı sipihr-i mīnā:**
Tarih 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Parlak renkli gökyüzünün kubbesi namı.
7. Maḳdem-i päki ile buldı maḳām-ı maḥmūd
8. Pāye-i çerḫ-i berīn şān-ı sipihr-i mīnā

şān-ı vezāret:
1. **şān-ı vezāret:**
Kaside 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamının şeref ve şanı.
13. Seyyāre-i baḫtuñla ḳıran eyledüginden
14. Kesb eyledi bir şān-ı diger şān-ı vezāret

şarāb:
1. **şarāb:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Şarap.
1. Evvel dilüñi sīḫ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

2. **şarāb:**
Gazel 554
Mısra: **10**
Şarap.
9. Nābī bulur ṣudāʿını āmāde ṣubḥgeh
10. Hengām-ı şeb şarāb ile defʿ-i ṣudāʿ iden

3. **şarāba:***-a*
Gazel 20
Mısra: **1**
Şarap.
1. Şarāba şerm virür āb-ı cān-feżā-yı Ḥaleb
2. Şemīm-i Cenneti maḥcūb ider hevā-yı Ḥaleb

4. **şarāba:***-a*
Gazel 320
Mısra: **1**
Şarap.
1. İzāle-i ġam içün biz şarāba muḥtācuz
2. Derūnı tīrelerüz āfitāba muḥtācuz

5. **şarābı:***-ı*
Gazel 341
Mısra: **2**
Şarap.

1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış
2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

6. **şarābuñ:**-*uñ*
Gazel 417
Mısra: **2**
Şarap.
1. Ṣarf itmez idüm vaṣfına cām-ı mey-i ābuñ
2. Ḫaṣiyyetin inkāra mecāl olsa şarābuñ

7. **şarāb:**
Gazel 700
Mısra: **7**
Şarap.
7. Ruḫsār-ı lāle-reng ile ḥayfā degül şarāb
8. Rūy-ı siyāh ḳahve ḳadar iştiharda

8. **şarābuñ:**-*uñ*
Gazel 732
Mısra: **1**
Şarap.
1. Olur mı sehv şarābuñ hisāb-ı cāmında
2. Alup virenleri varken piyāle nāmında

9. **şarāb:**
Gazel 791
Mısra: **2**
Şarap.
1. Ḫūn olmaz idi diIler endīşe-i ṣahbāda
2. Bir ḳaṭre şarāb olsa nüh-kāse-i mīnāda

10. **şarāb:**
Gazel 864
Mısra: **4**
Şarap.
3. İtme ümmīd-i ṣafā meykede-i devrāndan
4. Cām-ı gerdūnda şarāb olsa nigūn olmaz idi

11. **şarāb:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **46**
Şarap.
45. Bāde-fürūşa daḫı idüp ḫiṭāb
46. İçdügi deñlü didiler vir şarāb

12. **şarāba:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **2**
Şarap.
1. Ḫum-ı şarābı ne var ʿaṣrdan ḳapatmasalar
2. Ḫumāriyān ḫum-ı meyveş şarāba batmasalar

13. **şarābı:**-*ı*
Gazel 528
Mısra: **6**
Şarap.
5. Sirişkümüz dökelüm aġladınca dildārı
6. Şarābı ġıbṭa-keş-i dīde-i pür-āb idelüm

14. **şarāb:**
Gazel 230
Mısra: **1**
Şarap.
1. Dest-i nāzuñdan o mestān ki şarāb isterler
2. Gūyiyā çeşme-i ḫurşīdden āb isterler

şarāb içdügi:
1. **şarāb içdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 870
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şarap içmek.
7. Dil-rübā öyle gerekdür ki şarāb içdügi dem
8. Dehenin mihr sile ġonce-i sīr-āb gibi

şarāb içdügin:
1. **şarāb içdügin:**-*düg, -in*
Gazel 72
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şarap içmek.
5. Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ġurūr
6. Evvel inkār ider amma ṣonı ikrāre çıḳar

şarāb ider:
1. **şarāb ider:**-*er*
Gazel 580
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şarap yapmak.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

şarāb-ḫāne-i eyyāmı:
1. **şarāb-ḫāne-i eyyāmı:**-*ı*
Gazel 707
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Dünya meyhanesi.
15. Gördüm şarāb-ḫāne-i eyyāmı Nābiyā
16. Ferşinde rū-nihāde yatur Cem Cem üstine

şarāb-ı ʿaşḳ:
1. **şarāb-ı ʿaşḳ:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşk, sevgi şarabı.
9. Şarāb-ı ʿaşḳ leb-ā-leb ḫumār dūş-be-dūş
10. Sipihr sāġar-ı mīnā-yı āferīnişdür

şarāb-ı sitem:
1. **şarāb-ı sitem:**
Gazel 237
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet şarabı.
5. Tīz-āb-ı ġam şarāb-ı sitem bir gelür baña
6. Sāḳī tereddüt eyleme ṣun meşrebüm budur

şarāb-ı telḫ:
1. **şarāb-ı telḫ:**
Gazel 879
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Acı şarap.
3. Sirişk-i tāk ile giryāni-i mest iki şāhiddür
4. Şarāb-ı telḫ eger eylerse is̱bāt-ı neseb şimdi

ṣarf-ı ʿömr itdügüm:
1. **ṣarf-ı ʿömr itdügüm:**-*dügü, -m*
Gazel 509
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ömür harcamak.
9. Ṣarf-ı ʿömr itdügüm esbāb-ı fenā bunda ḳalur
10. Naḳd-i efsūsdur ancaḳ görinen mā-ḥaṣalum

şārıḳ-ı çerḫ-i hüdā:
1. **şārıḳ-ı çerḫ-i hüdā:**
Kaside 2
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Hidayet semasının parlak yıldızı.
53. Ḥażret-i şāh-ı rüsül hādī-i esrār-ı sübül
54. Şārıḳ-ı çerḫ-i hüdā ḫāzin-i genc-i isʿād

şarḳ:
1. **şarḳ:**
Gazel 748
Mısra: **5**
Doğu.
5. Şarḳ u ġarb u istivā-yı şemsden eyle ḳıyās
6. Yoḳ beḳā bu ʿālemüñ idbārına iḳbāline

şarḳ ile ġarbı:
1. **şarḳ ile ġarbı:**-*ı*
Gazel 678
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Doğu ile batı.
3. Yek-ḫaṭvede eyler yine ṭay şarḳ ile ġarbı
4. Rehvār-ı ḳalem her ne ḳadar pābe-gil olsa

şarḳ u ġarb-ı kevnde:
1. **şarḳ u ġarb-ı kevnde:**-*de*
Kaside 25
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kainatın doğusu ve batısı.
13. Naẓīri şarḳ u ġarb-ı kevnde nā-yābdur el-ḥaḳ
14. MuʿaIlā tekye-i Cennet-nişānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

şarḳdan ġarba:
1. **şarḳdan ġarba:**
Kaside 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Doğudan batıya kadar.
9. Şarḳdan ġarba ṭolup ʿarbede-i ceng ü cidāl

10. Kimse bilmezdi ne yüzden bulacağın encām

2. **şarḳdan ġarba:**
Tarih 82
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğudan batıya kadar.
81. Şarḳdan ġarba āftāb gibi
82. Ṭutdı nāmı cihānı ser tā-pā

şarṭ:
1. **şarṭiyle:**-*i, -yle*
Gazel 655
Mısra: **9**
Şart, kural, koşul.
9. Mürāʿāt-ı edeb şarṭiyle gir Nābī bu dergâha
10. Meṭāf-ı ḳudsiyāndur būsegāh-ı enbiyādur bu

2. **şarṭ:**
Gazel 366
Mısra: **8**
Şart, kural, koşul.
7. Virmedin naḳd-i dili girmez ele kālā-yı vaṣl
8. Çünki teslīm-i mebīʿ itmekledür bāzāre şarṭ

3. **şarṭ:**
Gazel 366
Mısra: **10**
Şart, kural, koşul.
9. Kanġısınuñ irtikābında gönül ḥayretdedür
10. Hem güneh hem girye-i ḫacletdür istiġfāre şarṭ

4. **şarṭ:**
Gazel 366
Mısra: **1**
Şart, kural, koşul.
1. Terk-i ḫᵛāb-ı ʿāfiyetdür ʿāşıḳ-ı bīmāre şarṭ
2. Ġayrīden ḳaṭʿ-ı naẓardur dīde-i bīdāre şarṭ

5. **şarṭ:**
Gazel 366
Mısra: **2**
Şart, kural, koşul.
1. Terk-i ḫᵛāb-ı ʿāfiyetdür ʿāşıḳ-ı bīmāre şarṭ
2. Ġayrīden ḳaṭʿ-ı naẓardur dīde-i bīdāre şarṭ

6. **şarṭ:**
Gazel 366
Mısra: **4**
Şart, kural, koşul.
3. Bağlamaḳdur ṣaff-ı müjgān birbiriyle dest-i ʿahd
4. Āsitān-ı dīdede ḫᵛāhişger-i dīdāre şarṭ

7. **şarṭ:**
Gazel 366
Mısra: **6**
Şart, kural, koşul.
5. Deste girmez meżraʿ-ı ümmīd bī-terk-i ḫodī
6. ʿĀlem-i ġaybe seferdür ibtidā tīmāre şarṭ

8. **şarṭ:**
Gazel 564
Mısra: **10**
Şart, kural, koşul.
9. Gel ey gül vir icāzet fetḥ-i dīvān-ı girībāna
10. Baña ol şarṭ ile her ne gelürse ḥasbiḥāl olsun

9. **şarṭdur:**-*dur*
Gazel 430
Mısra: **17**
Şart, kural, koşul.
17. Sāz ü riyāz ü bāde daḫı gerçi şarṭdur
18. Dilberdür eñ mühimteri esbāb-ı ʿişretüñ

10. **şarṭiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 144
Mısra: **59**
Şart, kural, koşul.
59. Virdi maḳbūzātın istirdād şarṭiyle emān
60. Ol vekīl-i cürm-baḫş ol āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb

11. **şarṭiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 143
Mısra: **25**
Şart, kural, koşul.
25. Mühimmāt ü ḳılāʿ ü kāhlar teslīmi şarṭiyle
26. Ḳalemden nāme-i ṣulḥ üzre vākiʿ oldı ḥarf be-ḥarf

şarṭ durur:
1. **şarṭ durur:**
Gazel 759
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
KoşuIlu durmak.
9. Mizāc-ı ülfeti ifsād ider hem-vāre germiyyet
10. Bürūdet gāh gāhī şarṭ durur ṣoḥbet ḫilālinde

şarṭ oldı:
1. **şarṭ oldı:**-*dı*
Gazel 366
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Mutlaka olması/bulunması gerek.
13. Ẓuhr-ı fermānda olur Nābī düm-i imżāsı rast
14. Her cihetden istikāmet oldı defterdāre şarṭ

şarṭ olduġın:
1. **şarṭ olduġın:**-*duġ, -ı, -n*
Gazel 366
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mutlaka olması/bulunması gerek.
11. Ḫāme hengām-ı suḫan olsa ʿaceb mi ser be-pīş
12. Olduġın anlar mürāʿāt-ı edeb güftāre şarṭ

şarṭ-ı aʿẓamdur:
1. **şarṭ-ı aʿẓamdur:**-*dur*
Gazel 767
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
En büyük/önemli şart.
1. Şürūṭ-ı ḥüsndendür gerçi olmaḳ şüste-rūterce
2. Velīkin şarṭ-ı aʿẓamdur bulunmaḳ nerm-ḫūterce

şarṭ-ı edeble:
1. **şarṭ-ı edeble:**-*le*
Gazel 829
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Edep ile, adabına uygun.
1. İtdük ḳabūl şarṭ-ı edeble cefāsını
2. Cānānenüñ gözetmemek olmaz rızāsını

şarṭ-ı fenn-i güft-gū-yı ʿaşḳdur:
1. **şarṭ-ı fenn-i güft-gū-yı ʿaşḳdur:**-*dur*
Gazel 33
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Aşk dedikodusu ilminin şartı.
11. Āşinālık şarṭ-ı fenn-i güft-gū-yı ʿaşḳdur
12. Āşinālıḳsız getürmez maʿnī-i bigāne baḥs̱

şarṭ-ı ḫafā ile:
1. **şarṭ-ı ḫafā ile:**
Gazel 321
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gizli tutmak şartı ile.
11. Vaʿd eylemişdi vaṣlını şarṭ-ı ḫafā ile
12. Ḥayfā göñül didükleri meste ṭuyurmışuz

şarṭ-ı ḫuşkdur:
1. **şarṭ-ı ḫuşkdur:**-*dur*
Gazel 382
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Katı kural.
13. Rāhında ḫāklük sebeb-i vuṣlat olduġı
14. Bir şarṭ-ı ḫuşkdur gider amma cezāsı yoḳ

şarṭ-ı iḫlāṣın:
1. **şarṭ-ı iḫlāṣın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Yaptığı şeyde sırf AIlah rızasını gözetme şartları.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

şarṭ-ı istiġna:
1. **şarṭ-ı istiġna:**
Gazel 245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Muhtaç olmamanın şartı.
1. Nerm-hūy ol māye-i āsāyiş-i dünyā budur

2. Olma leb-cünbān-ı hᵛāhiş şarṭ-ı istiġna budur

şarṭ-ı liyāḳat:
1. **şarṭ-ı liyāḳat:**
Gazel 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Layık olma, uygun olma şartı.
3. Elbette murāʿāt olunur şarṭ-ı liyāḳat
4. Mebzūl degül herkese semmūr-ı ʿināyet

şarṭ-ı maḥabbet:
1. **şarṭ-ı maḥabbet:**
Gazel 650
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevginin, aşkın kuralı, gereği.
9. İddiʿā-yı ʿaşḳ ile gelmez ḫamūşa ser-be-ser
10. Nābiyā şarṭ-ı maḥabbet nāle vü feryād iken

şarṭ-ı riʿāyet:
1. **şarṭ-ı riʿāyet:**
Gazel 698
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Uyma, tabi olma şartı.
5. Her mesʾelesin kim okudum nüsḫa-i ḥüsnüñ
6. Resm-i edebe şarṭ-ı riʿāyet var içinde

şarṭ-ı umūr-ı nezāretin:
1. **şarṭ-ı umūr-ı nezāretin:***-i, -n*
Gazel 647
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gerekli izin şartları.
7. Vaḳf eyledükçe kūy-ı ḫarābatı ḫalḳa
8. Cem itmiş ḥabāba şarṭ-ı umūr-ı nezāretin

şarṭ-ı vezāret:
1. **şarṭ-ı vezāret:**
Kaside 15
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Vezaretin/sadrazamlığın şartı.
41. ʿİlm ile ʿaḳl iledür şarṭ-ı vezāret yoḫsa
42. Şerʿ ü ḳānūnı ne bilsüñ bir alāy lā-yefhem

şarṭ-ı vifāk-ı dūstān-ı yek-cihet:
1. **şarṭ-ı vifāk-ı dūstān-ı yek-cihet:**
Kıt'a 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönülden dost olmanın şartı.
1. Böyledür şarṭ-ı vifāk-ı dūstān-ı yek-cihet
2. Germ ü serd ü ḫār ü gülden rūy-gerdān olmaya

şarṭ-ı zekāt:
1. **şarṭ-ı zekāt:**
Gazel 726
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zekat verme şartı.
9. İtsün cihānı ġarḳa-i iḥsān o şāh-ı ḥüsn
10. Şarṭ-ı zekāt ḥüsn ü letāfet-niṣāb ise

şaʿşaʿa-i dūr-nümā:
1. **şaʿşaʿa-i dūr-nümā:**
Kaside 24
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Elmasın güzeIliğinin parıltısı.
51. Rifʿati dergeh-i iḳbālini seyr itmek içün
52. Mihr destinde ṭutar şaʿşaʿa-i dūr-nümā

şaşkın:
1. **şaşkın:**
Kıt'a 32
Mısra: **6**
Sersemlemiş, aklı başında olmayan.
5. İtse bād-ı mekr ile taḥrīk-i deryā-yı fiten
6. Şaşkın ördek gibi şeyṭānı götinden ṭaldurur

şaṣt:
1. **şaṣt:**
Gazel 111
Mısra: **17**
Balık oltası.
17. Yem-i tevekküle ṣāl şaṣt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

şaṭ-ı baġdād:
1. **şaṭ-ı baġdād:**
Gazel 590
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bağdat nehri.
11. Hīç şübhe yoḳ ki söz ḥāsed ile ḳurur ḳalur
12. Vaṣf-ı sirişkümi şaṭ-ı Baġdād işitmesün

şāṭırān-ı bād:
1. **şāṭırān-ı bād:**
Tarih 26
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Rüzgar şatırları (Şatır; İmparatorluk döneminde, alay ve törenler sırasında padişahların yanında, solakların önünde yürüyen kapıkulu askerlerine verilen ad).
29. Duʿā-yi ḫayr ider ḫayl-i melāʾik almış eṭrāfın
30. Rikābında gören dir şāṭırān-ı bād reftārı

şāṭır-ı devendesidür:
1. **şāṭır-ı devendesidür:***-si, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Yüksek mevkide bulunan bir kimsenin atının yanında koşturan görevli.
153. Ol ki şāhān derinde bendesidir
154. Mihr ü meh şāṭır-ı devendesidür

şāṭır-ı zer:
1. **şāṭır-ı zer:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Altın süsleme.
13. Se sütūn üzre müzeyyen endām
14. Şāṭır-ı zer kemeri tābe-ḳıyām

şaṭṭ:
1. **şaṭṭ:**
Kıt'a 32
Mısra: **4**
Şattü'-larab adı verilen Dicle ve Fırat'ın birleştiği büyük nehir.
3. Tīşe-i mekri havale itse ḫāk-i ḫīleye
4. Mıṣr ile Baġdādʾdan Şaṭṭ ile Nīli ḳaldurur

şāyān:
1. **şāyān:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Layık, yaraşır, uygun.
7. Bāzūlarum miyānuna şāyān degülse de
8. Esb-i ḫayāl-i vaṣla hele zīr teng olur

2. **şāyān:**
Gazel 141
Mısra: **12**
Layık, yaraşır, uygun.
11. Bu ḥüzn-ābād-ı ġamda nāme-i cānāneden ġayrı
12. Güşād-ı dīde-i ümmīde şāyān pīrehen yoḳdur

3. **şāyān:**
Gazel 176
Mısra: **1**
Layık, yaraşır, uygun.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

4. **şāyān:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Layık, yaraşır, uygun.
7. Her sīneye şāyān degül esrār-ı maḥabbet
8. Her seng-dil āyīne-i vech-i ḥasen olmaz

5. **şāyān:**
Gazel 293
Mısra: **4**
Layık, yaraşır, uygun.
3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫuṣūmete şāyān raḳībümüz

6. **şāyān:**
Gazel 300
Mısra: **5**
Layık, yaraşır, uygun.
5. Şāyān degülüz zāʾika-i ḥüsn-i ḳabūle

6. Üftāde-i ḫāküz s̱emer-i nīm-resüz biz

7. **şāyān:**
Gazel 573
Mısra: **5**
Layık, yaraşır, uygun.
5. Gūş-māle olur elbette münebbih şāyān
6. Gelmeden sāʿati bāz itse leb-i ḫāmuşın

8. **şāyāndur:**-*dur*
Gazel 576
Mısra: **9**
Layık, yaraşır, uygun.
9. Şāyāndur ol dil-dāra perestiş kʾola Nabī
10. Āb-ı şefekat-rīḫte ebr-i ġażabından

9. **şāyān:**
Gazel 672
Mısra: **3**
Layık, yaraşır, uygun.
3. Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
4. İtāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse

10. **şāyān:**
Gazel 721
Mısra: **6**
Layık, yaraşır, uygun.
5. ʿĀşıḳ ki senden iden temennā-yı iltifāt
6. Şāyān olan müsāʿadedür iltimāsına

11. **şāyān:**
Gazel 736
Mısra: **2**
Layık, yaraşır, uygun.
1. Nāzdur şāyeste meh-rūyāna nāz itmezse de
2. ʿĀşıḳa şāyān perestişdür niyāz itmezse de

12. **şāyān:**
Gazel 808
Mısra: **10**
Layık, yaraşır, uygun.
9. Hep becā tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ
10. GüIlere destār şāyān kefş lāyıḳ penbeye

13. **şāyāndan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **163**
Layık, yaraşır, uygun.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

14. **şāyānını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 1
Mısra: **172**
Layık, yaraşır, uygun.
171. ʿUṣāt-ı bendegānun olsa da şāyeste-i taʿẕīb
172. Yine eyle ilāhī şānuña şāyānını icrā

15. **şāyān:**
Kaside 15
Mısra: **176**
Layık, yaraşır, uygun.
175. Medḥüñ itdükçe çıḳar cümle beyān-ı vākiʿ
176. Bulamaz medḥüñe şāyān diyecek söz ādem

16. **şāyāndur:**-*dur*
Kaside 23
Mısra: **19**
Layık, yaraşır, uygun.
19. Dest-i inṣāf ile şāyāndur o menşūr-ı hulūṣ
20. Zīr ü bālāda bir imżā ile bir ṭuġrāya

17. **şāyāndur:**-*dur*
Kıt'a 65
Mısra: **1**
Layık, yaraşır, uygun.
1. Nābiyā āmede şāyāndur ezelden dinmek
2. Nüsḫa-i nādire-zāy-ı çemenistān-ı naʿīm

18. **şāyānı:**-*ı*
Kıt'a 103
Mısra: **6**
Layık, yaraşır, uygun.
5. Şimdi sensün elinde avcunda
6. Felegün iʿtibāra şāyānı

19. **şāyāndur:**-*dur*
Tarih 34
Mısra: **1**
Layık, yaraşır, uygun.
1. Dinse şāyāndur bu meʾvāya mükerrer gülsitān

20. **şāyān:**
Tarih 107
Mısra: **11**
Layık, yaraşır, uygun.
11. Bedestān olsa şāyān ḳaṣr-ı şīrīn
12. Nigehbān olsa lāyıḳ ḳaṣr-ı ḥavrā

21. **şāyān:**
Tarih 74
Mısra: **9**
En uygun olma, yaraşır olma.
9. İsm-i Sulṭān aña şāyān ki ʿadedde birdür
10. Lafẓ-ı Sulṭān ile ʿaynī ile lafẓ-ı ʿİsā

şāyān eyledi:
1. **şāyān eyledi:**-*di*
Tarih 115
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Layık, yakışır eylemek.
1. Baḥr-ı ʿirfān kān-ı iḥsān ḥażret-i ṣadr-ı zamān
2. Kim Muḥammed nāmını Ḥaḳḳ aña şāyān eyledi

şāyān mıdur:
1. **şāyān mıdur:**
Kaside 16
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Hak mıdır? Reva mı?.
105. Şāyān mıdur ki ḥasret olup rūy-ı devlete
106. Çeşm-i ümīd görmeye dārüʾl-ḫilāfeti

şāyān olamaz:
1. **şāyān olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 635
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
7. Zīver-i ḫᵛān-ı şehān olmaġa şāyān olamaz
8. Gendüm itmezse tecerrüd ser ü sāmānından

şāyān olaydı:
1. **şāyān olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 730
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
1. Şāyān olaydı kişver-i fānī nizāʿına
2. Tolmazdı ḫak şerm ile çeşm-i ferāʿine

şāyān oldı:
1. **şāyān oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Yakışır, yaraşır olmak.
25. Bu rifʿate ḳandan oldı şāyān
26. Pīşānī-i āftāb-ı tābān

şāyān olur:
1. **şāyān olur:**-*ur*
Gazel 790
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yakışır, yaraşır olmak.
5. Cefāsı raḥmete şāyān olur o fettānun
6. Esīr-i ʿaşḳına ḳaṣd-ı teraḥḥüm itdükçe

şāyān-ı nigāh-ı iltifāt eyleye:
1. **şāyān-ı nigāh-ı iltifāt eyleye:**-*y, -e*
Kaside 17
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
İltifat bakışına yaraşır eylemek.
31. Eyleye keyvānı şāyān-ı nigāh-ı iltifāt
32. Cānına minnetdür olmaḳ ol ʿAlīʾnün Ḳanberʾi

şāyān-ı şān-ı cāh:
1. **şāyān-ı şān-ı cāh:**
Gazel 667
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Makamının şanına yaraşır, yakaşır.
11. Müẕnib ki iʿtirāf ide şāyān-ı şān-ı cāh
12. İḥsān ile muḳābeledür iʿtirāfına

şayanı üzre:
1. **şayanı üzre:**
Kaside 1
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Liyakatının üstünde.

81. Ġıdāsın eylemiş şayanı üzre herkesüñ taʿyīn
82. Kimin itmiş pelās-ı cehle müstaġraḳ kimin dānā

2. **şāyānı üzre:**
Tarih 103
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Layıkı ile, hakkıyla.
31. Sadākatle ʾadāletle diyānetle metānetle
32. Sadāret ḥükmini şāyānı üzre eyledi icrā

şāyān-ı vaḥy:
1. **şāyān-ı vaḥy:**
Gazel 579
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Vahye yaraşır, yakışır (وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ Ayetine atfen Nahl suresi 68. ayet).
11. Gayrīde var mı öyle şifā-baḫş muʿcize
12. Şāyān-ı vaḥy ise nʾola zenbūr ü engebīn

şāyānter:
1. **şāyānterdür:**-*dür*
Gazel 33
Mısra: **4**
En uygun olma, yaraşır olma.
3. ḤaIl-i işkālinde andan ġayrı yoḳdur mū-şikāf
4. Gīsū-yı yār ile şāyānterdür itmek şāne baḥs̱

şāyānter olmaz:
1. **şāyānter olmaz:**-*maz*
Gazel 802
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Layık olmak.
1. Şāyānter olmaz inşā destār-ı iʿtibāre
2. Bī-reng ü būy teşbih bī-naḳş istiʿāre

şāyed:
1. **şāyed:**
Gazel 244
Mısra: **10**
Belki, ola ki, olabilir ki.
9. Nābī ḳuluñ āh itmege de ḫavf ider oldı
10. Şāyed ola mirʾāt-ı ruḫuñ āh ile jengār

2. **şāyed:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **287**
Belki, ola ki, olur da.
287. Şāyed ol pür-kerem idüp himmet
288. Saña bir nān-pāre-i rāḥat

3. **şāyed:**
Kıt'a 88
Mısra: **3**
Belki, ola ki, olur da.
3. Şāyed götüre baḫt-ı siyeh-kārumı yāda
4. Gīsū-yı girih-gīri şiken ber-şiken olsa

şayeste:
1. **şāyeste:**
Gazel 15
Mısra: **5**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
5. Belki eylerdüm saña şāyeste ḫıdmetde ḳuṣūr
6. Ben günāh eylerdüm ammā sen şevāb itdün bu şeb

2. **şāyeste:**
Gazel 61
Mısra: **1**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

3. **şāyeste:**
Gazel 81
Mısra: **10**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
9. ʿĀzim olmış gileye ʿāşıḳ-ı giryān ṭutalum
10. Çāk çāk itmege şāyeste girībānı mı var

4. **şayeste:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
3. Seḥābāsā nis̱ār-ı mā-melek āsānter ammā kim
4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

5. **şāyestedür:**-*dür*
Gazel 391
Mısra: **3**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
3. Yine sulṭānuma şāyestedür ebnā-yı nevʿ üzre
4. Taḳaddüm eyleyüp ʿünvān-ṭırāz-ı imtiyāz olmaḳ

6. **şāyeste:**
Gazel 736
Mısra: **1**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
1. Nāzdur şāyeste meh-rūyāna nāz itmezse de
2. ʿĀşıḳa şāyān perestişdür niyāz itmezse de

7. **şāyeste:**
Kaside 2
Mısra: **311**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
311. Ḫak-i dergāhuña şāyeste degüldür ammā
312. SüIlem-i nūrdur itdüm ceberūta iʿdād

8. **şayestedür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **238**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
237. Pāyüne düşdi ʿuluvv-ı nesebinden ḫurma
238. Ḳande şayestedür ol devlete serv ü şimşād

9. **şāyeste:**
Kaside 20
Mısra: **62**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
61. Ṣadrüʾṣ-ṣüdūr-ı ʿilm ü maʿārif ferīd-i dehr
62. FeyżuIlah ismi ḳaddine şāyeste ḫilʿati

10. **şāyeste:**
Kaside 23
Mısra: **10**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
9. Cām-ı naẓmında olan neşʾe-i ṣahbā-yı ḫayāl
10. Seng-i taʿn atmaġa şāyeste dil-i maʿnāya

11. **şāyestedür:**-*dür*
Kaside 23
Mısra: **24**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

12. **şāyeste:**
Kaside 24
Mısra: **129**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
129. Naẓar-ı pākine şāyeste süḫan lazımdur
130. Yoḫsa gencīne-i ḫāṭırda süḫan müstevfā

13. **şāyestedür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **111**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
111. Şāyestedür olmaġa bu iḥsān
112. Sermāye-i iftiḫār-ı aḳrān

14. **şāyeste:**
Tarih 16
Mısra: **23**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

15. **şāyeste:**
Tarih 16
Mısra: **76**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾhīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīḫ eylemek gūyā

16. **şāyestedür:**-*dür*
Tarih 99
Mısra: **9**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
9. Şāyestedür itse ḫacletden
10. Dīvāre-i ẓulmete tevārī

17. **şāyestedür:**-*dür*
Tarih 108
Mısra: **9**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
9. Āb-ı sāf-ı ṭabʿ-ı ṣafvet-güsteri şāyestedür

10. Tāʿne-i noḳṣānını tefrīḥ urursa bādeye

18. **şāyestedür:**-*dür*
Tarih 121
Mısra: **1**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
1. Şāyestedür olsa bu serā-perde-i devlet
2. Hem-sāye-i bāl ü per-i ʿAnḳā-yı ʿināyet

19. **şāyeste:**
Tarih 138
Mısra: **36**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
35. Ṣadrı şāhenşeh-i devrāna maḳarr olmadadur
36. Gayre şāyeste degül tesmiye-i şāh-nişīn

20. **şāyestedür:**-*dür*
Tarih 141
Mısra: **11**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
11. Bu tüfeng-i ḫoş-nümānun şānına şāyestedür
12. İki tārīḫ-i dil-ārā olmaġa naḳş-ı cebīn

21. **şāyeste:**
Tarih 155
Mısra: **3**
Layık, yaraşır, uygun, şayan.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḥavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

şāyeste görmedi:
1. **şāyeste görmedi:**-*me, -di*
Kaside 13
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Uygun/layık görmek.
103. Vāḳıʿā görmedi şāyeste ḥakīm-i muṭlaḳ
104. Nā-sezā maʿrifetiyle bu umūr ola tamām

şāyeste-i dehlīzi olsa:
1. **şāyeste-i dehlīzi olsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Kapı önüne layık olmak.
65. Ferş iderdi yüzüni ḫāke felekler çoḳdan
66. Olsa şāyeste-i dehlīzi eger köhne ḥaṣīr

şāyeste-i destūr ideceksin:
1. **şāyeste-i destūr ideceksin:**
Gazel 524
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Kavuşma) İznine layık kılmak.
9. Gerçi ḫᵛāhişger-i vaṣlun ḳatı çoḳdur ammā
10. Kimi şāyeste-i destūr ideceksin bilmem

şāyeste-i gehvāresi:
1. **şāyeste-i gehvāresi:**-*si*
Tarih 74
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Beşiği olmaya layık.
7. Anı Rıḍvān daḫı evvelden iderdi itḥāf
8. Olsa şāyeste-i gehvāresi şāḫ-ı Tūbā

şāyeste-i gūş-ı ḳabūl olmaz:
1. **şāyeste-i gūş-ı ḳabūl olmaz:**-*maz*
Gazel 710
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kabul kulağına layık olmak, kulağın dinlemesine değer olmak.
7. Hezārından biri şāyeste-i gūş-ı ḳabūl olmaz
8. Nice bī-tāliʿ ü bī-baḫtlar vardur suḫenlerde

şāyeste-i itmām-ı mehām:
1. **şāyeste-i itmām-ı mehām:**
Kaside 13
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Mühim işleri tamamlamaya liyakati olan.
91. Evvelīn cilve-i tevfīḳ-i İlāhī bu idi
92. Ki bulup ehlini şāyeste-i itmām-ı mehām

şāyeste-i ḳabūl olacaḳ:
1. **şāyeste-i ḳabūl olacaḳ:**
Gazel 388
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kabule yaraşır olma.
13. Zühhādüñ itdügi daʿavāt-ı tamaʿ-meʾāl
14. Şāyeste-i ḳabūl olacaḳ ihtimāli yoḳ

şāyeste-i kabūl-ı hümāyūn:
1. **şāyeste-i kabūl-ı hümāyūn:**
Gazel 453
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kutsal, mübarek olarak kabul edilmeye uygun, yaraşır.
15. Şāyeste-i kabūl-ı hümāyūn degül sözüñ
16. Bil rütbe-i ṭabiʿatuñı iʿtiẕāra çek

şāyeste-i keyfiyyet-i irşād olamazsın:
1. **şāyeste-i keyfiyyet-i irşād olamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Gazel 624
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İrşad edilme niteliğine uygun olmak.
3. Dergāhına yüz sürmeyicek pīr-i muġānuñ
4. Şāyeste-i keyfiyyet-i irşād olamazsın

şāyeste-i luṭf-ı ḥiṭāb itdüñ:
1. **şāyeste-i luṭf-ı ḫiṭāb itdüñ:**-*düñ*
Gazel 15
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hitabının lûtfüne layık görmek.
9. Ben ḫayālinle ṣabāh olınca itdüm güft-gū
10. Sen kimi şāyeste-i luṭf-ı ḫiṭāb itdüñ bu şeb

şāyeste-i taḫt-ı pādişāhı:
1. **şāyeste-i taḫt-ı pādişāhı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Padişah makamına layık.
81. Şāyeste-i taḫt-ı pādişāhı
82. Nūr-ı ḥaḳ u sāye-i İlāhī

şāyeste-i taʿẕīb olsa:
1. **şāyeste-i taʿẕīb olsa:**-*sa*
Kaside 1
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Azaba müstahak olmak.
171. ʿUṣāt-ı bendegānun olsa da şāyeste-i taʿẕīb
172. Yine eyle ilāhī şānuña şāyānını icrā

şāyeste-i termīm:
1. **şāyeste-i termīm:**
Gazel 641
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Onarmaya yaraşır.
1. Yıḳma göñlüm taḫtgāh-ı mülk-i heft-iklīm iken
2. Görme taḫrībe sezā şāyeste-i termīm iken

şāyeste-i viṣāl olacaḳ hālümüz:
1. **şāyeste-i viṣāl olacaḳ hālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşmaya yaraşır hal.
1. Pervāze kūy-ı yāre per ü bālümüz mi var
2. Şāyeste-i viṣāl olacaḳ hālümüz mi var

2. **şāyeste-i viṣāl olacaḳ hālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 157
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşmaya yaraşır hal.
1. Pervāze kūy-ı yāre per ü bālümüz mi var
2. Şāyeste-i viṣāl olacaḳ hālümüz mi var

şeʿāmet:
1. **şeʿāmetidür:**-*i, -dür*
Gazel 461
Mısra: **8**
Uğursuzluk.
7. Bī-çāre maḳṭaʿ-ı ḳalemüñ zaḫm-ı sīnesi
8. Ehl-i dile şeʿāmetidür intisābınuñ

2. **şeʿāmetidür:**-*i, -dür*
Gazel 561
Mısra: **3**
Uğursuzluk.

3. Siyāh-rūyluġa meylinüñ şeʿāmetidür
4. Bu gūne dāmen-i evrāḳa rūy-māl-i nigīn

şeb:
1. **şeb:**
Gazel 3
Mısra: **8**
Gece.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden füzūn feryād-resdür şeb baña

2. **şeb:**
Gazel 15
Mısra: **1**
Gece.
1. Vaʿde-i ḫāṭır-firībün düzd-i ḫᵛāb itdün bu şeb
2. Ṭār u pūd-ı cāme-ḫᵛābum sūz u tāb itdün bu şeb

3. **şeb:**
Gazel 15
Mısra: **2**
Gece.
1. Vaʿde-i ḫāṭır-firībün düzd-i ḫᵛāb itdün bu şeb
2. Ṭār u pūd-ı cāme-ḫᵛābum sūz u tāb itdün bu şeb

4. **şeb:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Gece.
3. Oldı tārīkī-i şeb ahumla kat kat līk sen
4. Ṭalʿatünle kangı bezmi māh-tāb itdün bu şeb

5. **şeb:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Gece.
5. Belki eylerdüm saña şāyeste ḫıdmetde ḳuṣūr
6. Ben günāh eylerdüm ammā sen şevāb itdün bu şeb

6. **şeb:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Gece.
7. Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḫun ʿaksiyle sen
8. Dīde-i aġyārı mīnā-yı gül-āb itdün bu şeb

7. **şeb:**
Gazel 15
Mısra: **10**
Gece.
9. Ben ḫayālinle ṣabāh olınca itdüm güft-gū
10. Sen kimi şāyeste-i luṭf-ı ḫiṭāb itdüñ bu şeb

8. **şeb:**
Gazel 15
Mısra: **12**
Gece.
11. Nāz u istiġna degüldür māniʿ-i teşrīf-i bezm
12. Ġālibā ey māh-rū bizden ḥicāb itdüñ bu şeb

9. **şeb:**
Gazel 15
Mısra: **14**
Gece.
13. Tā be-gerden ġarḳa-i eşk oldı tāb-ı hicr ile
14. Nābīʾyi hem-hālet-i rūz-ı ḥisāb itdün bu şeb

10. **şeb:**
Gazel 17
Mısra: **9**
Gece.
9. Nābī ḫayāl-i şiʿr daḫı şeb bulur niẓām
10. Her bezm-i rāz çün bulur üslūb şeb-be-şeb

11. **şebüm:**-*üm*
Gazel 237
Mısra: **4**
Gece.
3. Tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı ṣoruñ zaḫm-i sīneden
4. Leb-beste itdi ġam beni şimdi şebüm budur

12. **şebde:**-*de*
Gazel 299
Mısra: **10**
Gece.
9. Oldı ümīd-i vaʿde-i teşrīf ber-ṭaraf
10. Ancaḳ bu şebde kalduġumuz ḳaldı ḫᵛābsuz

13. **şeb:**
Gazel 135
Mısra: **11**
Gece.
11. Ol meh gelür mi seyr idelüm meclise bu şeb
12. Bed-ʿahdüñ imtiḥānı vefādārlıḳdadur

14. **şebinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 208
Mısra: **15**
Gece.
15. Bāḫūr gibi rūzı şebinden olur efzūn
16. Fevt ile beden maʿnī-i maʿhūde nişāndur

15. **şebde:**-*de*
Gazel 308
Mısra: **7**
Gece.
7. Meh rū-siyāhlıkla ḳalur ol dü şebde kim
8. Mihr-i münīre ġāşiye-dār olmaḳ istemez

16. **şeb:**
Gazel 361
Mısra: **3**
Gece.
4. Nā-beste gerek revzen-i maḳṣūre-i iḫlāṣ
3. Şeb tābe-seher çeşm-i hevā-ḫᵛāh-ı ümīde

17. **şebüñ:**-*üñ*
Gazel 398
Mısra: **14**
Gece.
13. Reng-i ʿadem vücūdla Nābī be-hem yürür
14. Mümkin degül müfāreḳatı rūzdan şebüñ

18. **şebde:**-*de*
Gazel 403
Mısra: **3**
Gece.
3. Vaṣl şebde yaḳışur rūzde yoḳdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaḳ bāblaruñ

19. **şeb:**
Gazel 524
Mısra: **3**
Gece.
3. Dil-firibāna nigehlerle bu şeb meclisde
4. Kangı āvāreyi maġrūr ideceksin bilmem

20. **şebinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 576
Mısra: **8**
Gece.
7. Ġayret ḳomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rāciḥ görinür rūzı şebinden

21. **şeblerde:**-*ler, -de*
Gazel 683
Mısra: **1**
Gece.
1. Naẓar āyīneye nā-cāʾiz iken şeblerde
2. ʿAḳsidür līk bunuñ cām-ı leb-ā-leblerde

22. **şeb:**
Gazel 750
Mısra: **3**
Gece.
3. O şeb ki çeşmün olur nūr-baḫş-ı bezm-i ḫayāl
4. Yanan ʿuşāre-i bādām olur çerāġumda

23. **şebler:**-*ler*
Gazel 756
Mısra: **5**
Gece.
5. Lebüñ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

24. **şeb:**
Gazel 818
Mısra: **6**
Gece.
5. Feyż-i ṣubḥ itdi müʾeddā vü telāfī-i güşād
6. Heme şeb ġoncelerun çekdügi ḫamyāzeleri

25. **şebdür:**-*dür*
Gazel 825
Mısra: **5**
Gece.
5. Şebdür maḥaIl-i cilve-i düzdān-ı tīz-dest
6. Miḳrāż-ı şemʿ-i meclisüñ altun keser eli

26. **şeb:**
Kaside 2
Mısra: **114**
Gece.
113. Nefes-i ḥāsid-i bed-ḫᵛāhı dokunsa bāda
114. Gülşeni hem şeb ü hem gülḫan ider sāye-i bād

27. **şeb:**
Kaside 9
Mısra: **131**
Gece.
131. Der-hevā gördüm idi kendümi rüʾyāda bu şeb
132. Umaram ki anı bir esb ile taʿbīr ideler

28. **şebin:**-*in*
Kaside 10
Mısra: **93**
Gece.
93. İlāhi her günini ʿīd ü her şebin ḳadr it
94. Nihāl-i tāzedür eyle İlāhi ber-ḫordār

29. **şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gece.
3. Nice şeb ṣubḥgāh-ı ʿīd ü sürūr
4. Feverān-ı tenūr-ı nūr-ı ẓuhūr

30. **şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **5**
Gece.
5. Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
6. Kʾoldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

31. **şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **5**
Gece.
5. Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
6. Kʾoldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

32. **şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **9**
Gece.
9. Ne kavī-baḫt imiş o şeb ẓulumāt
10. Kʾoldı peydā içinde āb-ı ḥayāt

33. **şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **15**
Gece.
15. Oldı ol şeb fürūġ-güster-i ḥāk
16. Sırr-ı mestūr-i maʿnī-i Levlāk

34. **şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **31**
Gece.
31. O şeb içre o şemʿ-i bezm-i hüdā
32. Virdi fānūs-ı kāʾināta ṣafā

35. **şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **35**
Gece.
35. O mübārek şeb içre oldı bedīd
36. Nāvdān-i siḳāye-i ümmīd

36. **şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **37**
Gece.
37. O şeb olduḳda sırrın itdi ʿıyān
38. Cünbiş-i gāhvāre-i imkān

37. **şeb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **119**
Gece.
119. O şeb içre sebīl olan şerbet
120. İder işrāb kevs̱er-i Cennet

38. **şebde:**-*de*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **30**
Gece.
29. Oldı zīb-i ḳılāde-i tekrīm
30. Nüh ṣadefden o şebde dürr-i yetīm

39. **şebde:**-*de*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **33**
Gece.
33. Başdı ol şebde ṣaḥn-ı mülke ḳadem
34. Sebeb-i āferīniş-i ʿālem

40. **şebün:**-*ün*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **23**
Gece.
23. Oldı ṣaḥnında ol şebün ber-pā
24. Bārgāh-ı risālet-i ʿuzmā

41. **şebün:**-*ün*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **112**
Gece.
111. Kim ki makbūl-ı ḥażret-i Ḥaḳ olur
112. O şebün ḳadrine muvaffaḳ olur

42. **şeb:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **119**
Gece.
119. Geldiler İstanbulʾa yine o şeb
120. Naġme-künān ḫande-zenān pür-ṭarab

43. **şebi:**-*i*
Tarih 57
Mısra: **2**
Gece.
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Pāşā-yı ʿālī-şān kim
2. Nūr-ı iḳbāl ile ola her şebi mānend-i rūz

44. **şeb:**
Tarih 76
Mısra: **15**
Gece.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

45. **şeb:**
Tarih 81
Mısra: **8**
Gece.
7. Vesme-yāb-ı faḫr olur taḥrīr-i nīlīsiyle rūz
8. Cāme-pūş-ı rūz olur tāvān-ı zerrīn ile şeb

46. **şeb:**
Tarih 104
Mısra: **69**
Gece.
69. Her şeb pür olup ṣubḥa değin sāha-i cāmiʿ
70. Kındīl ile zeyn eylediler saḳfı ser-ā-pā

47. **şeb:**
Tarih 104
Mısra: **73**
Gece.
73. On ḫatm olunup niyyet-i bānisine her şeb
74. Çil ḥāfıẓ-ı Kurʾān giceyi eyledi iḥyā

şeb tābe-seher:
1. **şeb tābe-seher:**
Kaside 12
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akşamdan sabaha kadar.
85. Naẓaruñ şevḳine şeb tābe-seher ḳāʿim olan
86. Rūz tā-şeb nigeh-i nāzın ider mest-i menām

şeb u rūz:
1. **şeb u rūz:**
Kaside 11
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gece ve gündüz.
65. Sipihr gūş-ı meh ü mihrin açmadan şeb u rūz
66. Ümīdi itmedür iḥrāz-ı iltifāt-ı ḫitāb

2. **şeb u rūz:**
Gazel 500
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gece gündüz, sürekli, durmadan.
7. Tābe-key nāleden olmış dili yārüñ muġber
8. Dem-i hicrin şeb u rūz āh ile vāh itmeyelüm

şeb-ā:
1. **şeb-ā-şeb:**
Gazel 521
Mısra: **3**

Akşamdan akşama, geceden geceye.
3. Taḳṣīr bende yoḫsa şeb-ā-şeb miyān-ı yār
4. Ḫamyāze-rīz-i şevḳidür āġūşumuñ benüm

şebān:
1. **şebān:**
Gazel 801
Mısra: **6**
Geceler.
5. Teveccüh idene āġūş-ı miḥrābın güşād eyler
6. Şebān rūz olduġı yoḳ bāzū-yı ṭāḳına ḫam-dāde

şebāngāh-ı şehr-i ḥüsnüñdür:
1. **şebāngāh-ı şehr-i ḥüsnüñdür:***-üñ, -dür*
Gazel 480
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
GüzeIlik diyarının akşam karanlığı.
7. Ḫaṭ-ı siyāh şebāngāh-ı şehr-i ḥüsnüñdür
8. Dükān-ı fitneyi bāz itmenüñ zamānı degül

şebāngeh:
1. **şebāngeh:**
Gazel 489
Mısra: **15**
Gece vakti.
15. Bir ḳaṭre girmemişdi şebāngeh gelūsına
16. Hengām-ı ṣubḥ açıldı hele iştihā-yı gül

2. **şebāngeh:**
Gazel 562
Mısra: **2**
Gece vakti.
1. Meġer erbāb-ı ʿıyşa niyyet-i şeb-gīr ider gerdūn
2. Añunçün her şebāngeh cāmesin taġyīr ider gerdūn

3. **şebāngeh:**
Kaside 8
Mısra: **1**
Gece vakti.
1. Bir şebāngeh ki çerāġ-ı ḫired-ı ʿabd-i faḳīr
2. Eylemişdi ḥarem-i ḳaṣr-ı dimāġum tenvīr

şebān-rūz:
1. **şebān-rūz:**
Gazel 712
Mısra: **10**
Gece gündüz, her zaman.
9. Degüldür yek-nefes endīşeden ḫālī dil-i Nābī
10. Degül ʿādet şebān-rūz olmaḳ ebvāb-ı ḥarām beste

2. **şebān-rūz:**
Kaside 25
Mısra: **21**
Gece gündüz, her zaman.
21. Şebān-rūz olmada imdād iḥsān-ı İlāhīʾden
22. Ekābirle aṣāġir sīr-i ḫᵛānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

3. **şebān-rūz:**
Tarih 104
Mısra: **45**
Gece gündüz, her zaman.
45. Tedḳīḳ u taḥarri vü teʾeddüble şebān-rūz
46. Makdūrı olan himmetini eyledi icrā

şeb-be-şeb:
1. **şeb-be-şeb:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Her gece.
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

2. **şeb-be-şeb:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Her gece.
1. Ḫubān olurlar encümen-āşūb şeb-be-şeb
2. Tertīb-i bezm-i vuṣlat olur ḫūb şeb-be-şeb

3. **şeb-be-şeb:**
Gazel 17
Mısra: **2**
Her gece.
1. Ḫubān olurlar encümen-āşūb şeb-be-şeb
2. Tertīb-i bezm-i vuṣlat olur ḫūb şeb-be-şeb

4. **şeb-be-şeb:**
Gazel 17
Mısra: **4**
Her gece.
3. ʿUşşāḳa rūzlarda olan nāzlar olur
4. Būs u kenar ẕevḳine maḥsūb şeb-be-şeb

5. **şeb-be-şeb:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Her gece.
5. Derhem olursa kākül-i cānān ʿaceb degül
6. Olur tekeIlüfāt çü meslūb şeb-be-şeb

6. **şeb-be-şeb:**
Gazel 17
Mısra: **8**
Her gece.
7. Aġūşı yakdı āteş-i nāz ile rīşümi
8. Resm oldı sūz-ı kūşe-i cārūb şeb-be-şeb

7. **şeb-be-şeb:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Her gece.
9. Nābī ḫayāl-i şiʿr daḫı şeb bulur niẓām
10. Her bezm-i rāz çün bulur üslūb şeb-be-şeb

8. **şeb-be-şeb:**
Gazel 705
Mısra: **23**
Her gece.
23. Şeb-be-şeb mānend-i ḳındīl-i fürūzān Nābiyā
24. İnşirāḥ-ı dil bulur insān Āyāṣufiyyeʾde

şeb-çerāġ-ı serīr-i ev ednā:
1. **şeb-çerāġ-ı serīr-i ev ednā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Ev edna" tahtındaki gece lambası (Ev edna; Necm Suresinin "Böylece iki yay mesafesi kadar, (hatta) daha yakın oldu" mealindeki 9. Ayetten bir kısım).
91. Şemʿ -i meclis-fürūz-ı Mā evha
92. Şeb-çerāġ-ı serīr-i Ev ednā

şeb-dīz-i ḥusrev-i pervīz:
1. **şeb-dīz-i ḥusrev-i pervīz:**
Kaside 7
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **-**
Husrev-i Pervizin yağız atı (İran'ın Sasaniyan tabakasından meşhur bir hükümdardır. Meşhur Nuşirevan-ı Adil'in torunu).
141. Maḥal ʾinānına Şeb-dīz-i Ḥusrev i Pervīz
142. Sezā rikābına Gül-gūn-ı Rüstem-i pür-zūr

şebek-misāl:
1. **şebek-mis̱āl:**
Kıt'a 7
Mısra: **8**
Maymun gibi.
7. Meydān-ı ḫıdmetünde uran taḳla-i nifāḳ
8. Olsun şebek-mis̱āl benüm heyʾetüm gibi

şeb-gerdlük:
1. **şeb-gerdlük:**
Gazel 869
Mısra: **13**
Gece dolaşan, bekçi.
13. Nakīṣedür saña şeb-gerdlük disem
14. Nābī ʿaceb bu sözden o māh-ı tamām alınmaz mı

şeb-ḫūn-ı ḫᵛāb-ı ġaflete:
1. **şeb-ḫūn-ı ḫᵛāb-ı ġaflete:***-e*
Gazel 821
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gaflet uykusuna gece baskını yapma.
3. Bīdārlıḳ leẕāʾiẕi ṭutdı zevāle yüz
4. Şeb-ḫūn-ı ḫᵛāb-ı ġaflete teʿkīd ḳalmadı

şeb-i deycūruñ:
1. **şeb-i deycūruñ:***-uñ*
Gazel 413

Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Karanlık gece.
9. Rūzveş keşf-i ʿuyūb itmedüginden ġayrı
10. Çoḳdur erbābına imdadı şeb-i deycūruñ

şeb-i dür u dırāz:
1. **şeb-i dür u dırāz:**
Gazel 67
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çok uzun gece, uzayan gece.
5. Şeb-i dür u dırāz u teng ü tār-ı yeʾs ü hicrāndan
6. Baña viren teseIIi ḫāṭır-ı ümmīdvārumdur

şeb-i firākda:
1. **şeb-i firākda:**-*da*
Gazel 56
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi.
7. Şeb-i firākda feryād telḫdür yoḫsa
8. Olur mecālis-i vuṣlatda āh u zār leẕīẕ

şeb-i firāḳuñ:
1. **şeb-i firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 546
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi.
1. Şeb-i firāḳuñ iden ārzū dem-i seḥerin
2. Tevekḳuʿ itmededür kendü ʿömrinüñ güẕerin

şeb-i ḫayālde:
1. **şeb-i ḫayālde:**-*de*
Kıt'a 113
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hayal gecesi.
3. Nʾolaydı pistere girdükde bī-tekeIIüf o māh
4. Şeb-i ḫayālde nāgāh geldi ḫᵛāb gibi

şeb-i hecr:
1. **şeb-i hecr:**
Kaside 28
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi.
35. Zemīn-i şiʿrde itmiş taḫaIIüṣ-i hicrī
36. Ki rūz-ı vaṣl şeb-i hecr ile müşeyyeddür

şeb-i hicrān:
1. **şeb-i hicrān:**
Gazel 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi.
11. Mis̱āl-i gülbin-i gül-rīhte şeb-i hicrān
12. Ḳalur lihāf-ı ḫacāletde cāme-ḫᵛāb ġarīb

2. **şeb-i hicrān:**
Gazel 503
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi.
7. Şeb-i hicrān kenār-ı cāme-ḫᵛābum cūş-ı eşkümden
8. Nümūdār-ı ruḫam-ı devre-i ḥavż-ı fırāş itdüm

şeb-i hicrānda:
1. **şeb-i hicrānda:**-*da*
Gazel 312
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi.
1. Temāşā-yı cemālün mihr-i ʿālem-tābdan ḳalmaz
2. Şeb-i hicrānda fikr-i ṭalʿatuñ meh-tābdan ḳalmaz

şeb-i hicrāndan:
1. **şeb-i hicrāndan:**
Gazel 144
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi.
13. Yoḳdur ey Nābī beyān eylemeġe bende şuʿūr
14. Iżṭırāb-ı dil-i zārum şeb-i hicrāndan ṣor

şeb-i hicrānım:
1. **şeb-i hicrānım:**-*ım*
Gazel 769
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi.
5. Yanup yakılmadan leb-teşneligden āh-ı ḥasretden
6. Şeb-i hicrānım aṣlā farḳı yoḳ rūz-ı ḳıyāmetle

şeb-i ḫuceste-eser:
1. **şeb-i ḫuceste-es̱er:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Kutlu gece.
25. İtdi pür ol şeb-i ḫuceste-es̱er
26. Ṭabla-i çerḫi sükker-i aḫter

şeb-i ḳadr ü berāta:
1. **şeb-i ḳadr ü berāta:**-*a*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Berat ve Kadir Gecesi.
11. İtdi ol şām-ı bī-ʿaded-berekāt
12. Şeb-i ḳadr ü berāta baḫş-ı zekât

şeb-i ḳadre:
1. **şeb-i ḳadre:**-*e*
Gazel 724
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kadir gecesi.
15. Mālik olmaz böyle iki āṣafa her pādişāh
16. Olmaz āẕīne şeb-i ḳadre müsādif her sene

şeb-i miʿrācdaki:
1. **şeb-i miʿrācdaki:**-*da, -ki*
Kaside 2
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Hz. Peygamber'in Miraç'ının gecesi. II4.Huzur-u İlâhî. Peygamberimiz Hz. Muhammed Efendimizin, Recep ayının 27. gecesinde Cenab-ı Hakk'ın huzuruna ruhen, cismen, hâlen çıkması mucizesi ki; en büyük mucizelerinden birisidir.
193. Kimlerüñ gūşına lāyıḳ yine senden ġayrı
194. Şeb-i miʿrācdaki cevher-i esrār-ı müfād

şeb-i nūr-zāye:
1. **şeb-i nūr-zāye:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Nur doğuran gece.
67. O şeb-i nūr-zāye olsa sezā
68. Ṣad hezārān hezār rūz fedā

şeb-i ramażān:
1. **şeb-i ramażān:**
Gazel 831
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ramazan gecesi.
13. Olur şeb-i ramażān bend-i āteşine sezā
14. Sücūda eylemeyen sür-fürū menāre gibi

şeb-i tārdan:
1. **şeb-i tārdan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Karanlık gece.
5. Olmaz resīde kimse ṣadā-yı derāsına
6. Sad-kārvān-ı nāle şeb-i tārdan geçer

şeb-i tārīk:
1. **şeb-i tārīk:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Karanlık gece.
7. Ne mübārekdür ol şeb-i tārīk
8. Kʾoldı āfāḳa mūcib-i tebrīk

şeb-i tārında:
1. **şeb-i tārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 552
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Karanlık gece.
7. Ṭıyneti ol ḳadar āġişte-i nūr olmış kim
8. Naḳş görmez şeb-i tārında da şehbālıḳdan

şeb-i tārumuza:
1. **şeb-i tārumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 798
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Karanlık gece.
7. Sūz ile olmadadur şemʿ zebān-rīz-i s̱enā

8. Cilve-i şevket ümidiyle şeb-i tārumuza

şeb-i tārumuzı:
1. **şeb-i tārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 834
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Karanlık gece.
7. Ẓulmet-i yeʾsi ider nūr-ı ümide taḥvīl
8. İden ābisten-i ḫūrşīd şeb-i tārumuzı

şeb-i temennī-i vuṣlatda:
1. **şeb-i temennī-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 440
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kavuşma temenni edilen gece.
11. Benzer şeb-i temennī-i vuṣlatda ṣaḥn-ı dil
12. Hengām-ı ṣubḥgāhına dārü'l-vekālenüñ

şeb-i viṣāl:
1. **şeb-i viṣāl:**
Gazel 219
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşma gecesi.
9. Āgūş-ı vaṣla almış o ṭıflı şeb-i viṣāl
10. Gehvāre gibi ʿāşıḳ-ı rüsvā gelür gider

şeb-i yeldā:
1. **şeb-i yeldā:**
Gazel 850
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yılın en uzun gecesi.
11. Dīdelerden çeşme-i āb-ı ḥayāt oldı nihān
12. Oldı rūz-ı hicr tūlāni şeb-i yeldā gibi

şebīh:
1. **şebih:**
Gazel 403
Mısra: **7**
Benzeyici, benzeyen.
7. Reng-i hestīden es̱er yoḳ ʿadem-i ṣarfa şebih
8. Göremem lez̠z̠etini vāḳıʿasuz ḫᵛāblaruñ

2. **şebīh:**
Kaside 6
Mısra: **13**
Benzeyici, benzeyen.
13. Degül bu ʿizzet ü şān-ı cihāniyāna şebīh
14. Ḥużūr-ı Ḥaḳʾda olan ʿizz ü şān-ı Mevlānā

3. **şebīh:**
Kaside 15
Mısra: **182**
Benzer, denk.
181. Mīr Ebuʾl-Fetḥ ki Şāh Ekberʾe olmışdı vezīr
182. Var yine saña şebīh olacağında şübhem

şebīh olur:
1. **şebīh olur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Benzemek.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

şebih-i ḳalb-i edā:
1. **şebih-i ḳalb-i edā:**
Gazel 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cilvenin kalbi misali.
1. Muḥāsebe ḳalemi itmedi o gūne vefā
2. Ki bī-elif ide cilve şebih-i ḳalb-i edā

şebistān-ı ḫayāl:
1. **şebistān-ı ḫayāl:**
Gazel 564
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hayalin harem odası, yatak odası.
7. Ḫayāl-i zülfün olsun münʿakis āyīne-i ḳalbe
8. Mis̱āl-i şiʿr-i rengīnüm şebistān-ı ḫayāl olsun

şebistān-ı viṣālinde:
1. **şebistān-ı viṣālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 759
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma gecesi.
7. Hemān bir kendü bir pervāne-i ḥayrānı kāfīdür
8. O şuḫuñ şemʿa ḥācet yoḳ şebistān-ı viṣālinde

şeb-nem:
1. **şeb-nemden:**-*den*
Gazel 559
Mısra: **8**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
7. Sen gülün ḳadrini ḫurşīd ḳadar bilmezsin
8. Cez̠b ider būyını şemm itmek içün şeb-nemden

2. **şeb-nem:**
Gazel 571
Mısra: **5**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
5. Bozdı rengīn gāh şeb-nem geh sirişk-i ʿandelīb
6. ʿĀkibet çıḳdı çemende ġonce gülgūn-cāmeden

3. **şeb-nemin:**-*in*
Gazel 585
Mısra: **18**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
17. Lāʾübālī-resmdür iḳlīm-i ḥüsn ol gūne kim
18. Āftābı eylemez cez̠be tenezzül şeb-nemin

4. **şeb-nemi:**-*i*
Gazel 597
Mısra: **4**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
3. Taʿẓīm ile mihr itdi dür-i gūş-ı mübāhāt
4. Ol şeb-nemi kim eyledi çīde çemenümden

5. **şeb-nem:**
Gazel 613
Mısra: **6**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
5. Memnūn olurdı pestliginden bileydi çerḫ
6. Ruḫ-şūy-ı mihr-i enver olan şeb-nem olduğın

6. **şeb-nem:**
Gazel 619
Mısra: **7**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
7. Şeb-nem gibi ḫoy-kerde-i şerm oldı ʿizārı
8. Ruḫsārını gül-berge misāl eyledügümden

7. **şeb-nem:**
Gazel 747
Mısra: **3**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
3. Ten be-ḫāk-i ʿacz olan şeb-nem gibi üftādenüñ
4. Cümleden evvel yiten ḫurşīd olur imdādına

8. **şeb-nemdür:**-*dür*
Gazel 765
Mısra: **9**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
9. Bāʿis̱-i ḫande leb-i ġonceye hep şeb-nemdür
10. Bī-tekeIlüf açılur dil-ber-i ṣahbā-dāde

9. **şeb-nem:**
Gazel 794
Mısra: **6**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
5. Çemende güIlere şebnem fütāde ben gül-i cāme
6. Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda

10. **şeb-nem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **134**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
133. Sebzeler bağda reʿāyādur
134. Şeb-nem üstindeki baḳāyādur

şebnem:
1. **şebnem:**
Gazel 393
Mısra: **4**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
3. Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
4. Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduḳ

2. **şebnemüñ:***-üñ*
Gazel 399
Mısra: **10**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
9. ʿİsī-mişāl olurdı hem-āġūş-ı āftāb
10. Nābī nazīri olsa lelāfetde şebnemüñ

3. **şebnem:**
Gazel 497
Mısra: **4**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
3. Ḳazır ḫurşid taṣḥīḥ eyledükçe nüsḫa-i bāġı
4. Görüp ḥarf-i gül üzre noḳṭa-i sehv olduġın şebnem

4. **şebnem:**
Gazel 714
Mısra: **10**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
9. Baḫt her fırḳada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

5. **şebnem:**
Gazel 735
Mısra: **3**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
3. Güller üstinde beraber bulunurdı şebnem
4. Gülşenüñ olsa müsāvat terāzūsında

6. **şebnem:**
Gazel 791
Mısra: **7**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
7. Ṣaçdum güher-i eşki şebnem gibi dīdemden
8. Açılmadı bir ġonce gülzār-ı temennāda

7. **şebnem:**
Gazel 794
Mısra: **5**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
5. Çemende güllere şebnem fütāde ben gül-i cāme
6. Baḳılsa çeşm-i inṣāf ile şeb-nem ḳanda ben ḳanda

8. **şebnem:**
Kaside 15
Mısra: **148**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
147. Pençesinden olur āsūde şuʿā-ı şemsüñ
148. Bāġ-ı ʿahdinde gülüñ zīr-i perinde şebnem

9. **şebnemin:***-i, -n*
Kaside 22
Mısra: **12**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
11. Görüp leṭāfetin ol lālezār-ı dil-keşinüñ
12. Sipihr şebnemin eyler nis̲ār-ı Maġnīsā

10. **şebnem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **102**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
101. Sebzeāsā ḫaṭ-ı celīdür hem
102. Ol ḫaṭ üstinde rīkdür şebnem

11. **şebnem:**
Matla 20
Mısra: **2**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

12. **şebnem:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
13. Nābīyā olmasa maġrur ḳafādārī-i mihr
14. Güllerüñ düşmez idi üstine şebnem küstāḫ

13. **şebnem:**
Gazel 489
Mısra: **10**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
9. Mihr-i münīr girmese mābeyne sulḥ içün
10. Faṣl olmaz idi şebnem ile mā-cerā-yı gül

14. **şebnem:**
Gazel 67
Mısra: **2**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
1. Hevā-yı dil-berān hūy-ı dil-i bī-i ḫtiyārumdur
2. Ḳapılmaḳ pençe-i ḫurşīde şebnem gibi kārumdur

şeb-nem düşen:
1. **şeb-nem düşen:***-en*
Gazel 614
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çiğ tanesi düşmek.
3. N᾿ola güdāhte olsa dilümde peykānı
4. Bu gülsitāna düşen şeb-nem olmasun n᾿olsun

şebnem gibi:
1. **şebnem gibi:**
Gazel 285
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Çiğ tanesi gibi.
3. Şebnem gibi fütāde-i hāk-ı muḥabbetüz
4. Ḳalmaz bir āfitābı görince ḳarārumuz

şeb-nemcesine:
1. **şeb-nemcesine:**
Gazel 783
Mısra: **1**
Çiğ gibi.
1. Dökelüm biz gözümüz yaşını şeb-nemcesine
2. Ḫandeler itsün o āfet gül-i ḫurremcesine

şebnem-i eşküm:
1. **şebnem-i eşküm:***-üm*
Gazel 479
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı çiği.
5. Yāri göricek zā᾿il olur şebnem-i eşküm
6. Yoḳ cilve-i ḫurşīde Süreyyāda taḥammül

şebnemveş:
1. **şebnemveş:**
Gazel 40
Mısra: **6**
Çiğ tanesi gibi.
5. Gösterse o gül-ġonca eger nīm-tebessüm
6. Şebnemveş ider çeşm-i harīdār temevvüç

şeb-pere:
1. **şeb-pere:**
Gazel 441
Mısra: **13**
Yarasa, huffaş.
13. Şeb-pere ḳadrini mihrün ne bilür ey Nābī
14. Olma dil-gīri ḫilāfuñdaki bed-aḫlāḳuñ

şeb-rev:
1. **şeb-rev:**
Gazel 741
Mısra: **8**
Hırsız, gece yürüyen.
7. Dilin çāk eylesün mānend-i şāne mā᾿il-i zülfi
8. Olan şeb-rev gerekdür hem-libās olmaḳ ʿaseslerle

2. **şeb-rev:**
Gazel 304
Mısra: **1**
Gece yolcusu.
1. Şeb-rev ki ḫᵛābı ġālib ola pister istemez
2. Āteş ki ṣubḥa ḳalmaya ḫākister istemez

şeb-tāb:
1. **şeb-tāb:**
Gazel 262
Mısra: **14**
Ateşböceği.
13. Vaḳʿı yoḳ pīş-i ḥaḳīḳatde mecāzuñ Nābī
14. Kevkeb-i dürrīye şeb-tāb ber-ā-ber gelemez

2. **şeb-tāb:**
Kaside 11
Mısra: **18**
Ateşböceği.
17. Bu dūd-ı āh-ı siyeh-fām içinde sūzişümi
18. Gören ḳıyās ider ol kirmdür k᾿ola şeb-tāb

şeb-zindedār olduḳlarum:
1. **şeb-zindedār olduḳlarum:***-duḳ, -lar, -um*
Gazel 596
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Geceyi uykusuz geçirmek.

7. Ārzū-yı vaṣl ile şeb-zindedār olduḳlarum
8. Girye-i ḥasretle çeşm-i intizārum söylesün

2. **şeb-zindedār olduḳlarum:**-*duḳ, -lar, -um*
Gazel 596
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Geceyi uykusuz geçirmek.
7. Ārzū-yı vaṣl ile şeb-zindedār olduḳlarum
8. Girye-i ḥasretle çeşm-i intizārum söylesün

şecāʿat:
1. **şecāʿat:**
Gazel 541
Mısra: **7**
Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.
7. Şecāʿat ile bulur mıydı iştihār-ı tamam
8. Ḳarār ideydi efer ṣaff içinde sulṭānum

2. **şecāʿat:**
Kaside 21
Mısra: **21**
Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.
21. Cebhesinde pertev-i merdī şecāʿat cevheri
22. Pertev-i mihre ḳanaʿat eylemez rüchḥān ile

3. **şecāʿatde:**-*de*
Tarih 16
Mısra: **32**
Yiğitlik, yüreklilik, cesâret.
31. İki destine iki ẖāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saẖāvetde yed-i ʿulyā

şecer:
1. **şecerden:**-*den*
Gazel 50
Mısra: **17**
Ağaç.
17. Cismden rūh u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey zāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

şecer-i ṣaḥn-ı çemen-ṣuffe-i devlet:
1. **şecer-i ṣaḥn-ı çemen-ṣuffe-i devlet:**
Kaside 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Saltanatın çimenle kaplı bahçesinin ortasındaki ağaç.
9. ʿAhdüñ şecer-i ṣaḥn-ı çemen-ṣuffe-i devlet
10. Baẖşuñ gül-i şād-āb-ı gülistān-ı vezāret

şecīʿ:
1. **şecīʿdür:**-*dür*
Kaside 14
Mısra: **71**
Yiğit, cesur.
71. Şecīʿdür o ḳadar kim ṣunar hizebr-ṣıfat
72. Olursa ṣaff-ı ʿadū cümle Rüstem ü Gişvād

2. **şecīʿ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **203**
Yiğit, cesur.
203. Hem saẖī hem şecīʿ ü fāżıl hem
204. Hem maʿārif-şinās ü hem ʿādil

3. **şeciʿ:**
Tarih 80
Mısra: **12**
Yiğit, cesur.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde mis̱lini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿākīl ü vālā-neseb

şecīʿ-i pür-keremi:
1. **şecīʿ-i pür-keremi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **444**
Kelime Tipi: -
Çok cömert yiğit.
443. Pādişāhuñ vezīr-i muḥteremi
444. Vüzerānuñ şecīʿ-i pür-keremi

şedde:
1. **şedde:**
Kaside 28
Mısra: **21**
Arapça ve Farsça kelimelerde bir harfin çift okunacağını gösteren işaret.
21. İderse şedde nʾola şāne ṣūretinde ẓuhūr
22. Ki rāy-ı ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

şedd-i ẖırām itdi:
1. **şedd-i ẖırām itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Yüklenmek, yüklerini bağlamak.
63. Döşenüp bezme bisāṭ-ı ṭarab-endūz-ı neşāṭ
64. İtdi aḥmāl-i veġā rıḥlet içün şedd-i ẖırām

şedd-i nefes:
1. **şedd-i nefes:**
Gazel 336
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir makamda, perdede şarkı söyleme.
5. Gerdiş-i ṭūr-ı maḳāmāt içūn āheng eyler
6. Cünbiş-i perde-i nā-sāz degül şedd-i nefes

şedd-i niṭāḳ iden:
1. **şedd-i niṭāḳ iden:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Bir işi yapmak üzere kuşanmak, bir işe sıkı girişmek.
81. Ḫıdmete çāpük ü çālāk iden şedd-i niṭāḳ
82. Kāmına eylemez āmīhte yek ẕerre ẖırām

şedd-i raḥl-i sūz ü güdāz eyleyüp:
1. **şedd-i raḥl-i sūz ü güdāz eyleyüp:**-*y, -üp*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **295**
Kelime Tipi: -
Yanıp yakılma yoluna (aşk yolu) çıkmak için hayvanı semerlemek.
295. Eyleyüp şedd-i raḥl-i sūz ü güdāz
296. Armaġan eyledüm recā vü niyāz

şefāat:
1. **şefāʿtuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 3
Mısra: **13**
Peygamberlerin ve AIIah'ın izin vereceği kimselerin, kuIIarın suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
13. Şefāʿtuñla olur zīb-i ḳāmet-i raḥmet
14. Pelās-ı cürm ü ẖaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

şefāʿat:
1. **şefāʿatla:**-*la*
Gazel 538
Mısra: **16**
Peygamberlerin ve AIIah'ın izin vereceği kimselerin, kuIIarın suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.
15. Virelüm ravża-i pākine ṣalāt ile selam
16. ʿİIIet-i cürme şefāʿatla devā eyleyelüm

2. **şefāʿatden:**-*den*
Gazel 744
Mısra: **11**
Suçlu veya muhtaç olan için af veya ihsan ricası.
11. Sāġar-ı mīnā şefāʿatden olurdı nā-ümīd
12. Kendi cinsinden ḳıbāb-ı cāmiʿe cām olmasa

3. **şefāʿat:**
Gazel 659
Mısra: **12**
Peygamberlerin ve AIIah'ın izin vereceği kimselerin, kuIIarın suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.
11. Kemīnen Yūsuf-ı Nābīʾyi aḥbāb ü eḳārible
12. Şefāʿat yā HabībaʾIIāh şefāʿat yā ResūlaʾIIāh

4. **şefāʿat:**
Gazel 659
Mısra: **12**
Peygamberlerin ve AIIah'ın izin vereceği kimselerin, kuIIarın suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.
11. Kemīnen Yūsuf-ı Nābīʾyi aḥbāb ü eḳārible

12. Şefāʿat yā Habībaʾllāh şefāʿat yā Resūlaʾllāh

şefāʿat-ı ʿaşḳ:
1. **şefāʿat-ı ʿaşḳ:**
Gazel 886
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Aşkın şefaati (Şefaat; Birinin suçunun bağışlanması için aracılık eden).
13. Sezādur eyler ise ġarḳ-ı raḥmet ey Nābī
14. Bizüm şefāʿat-ı ʿaşḳ en günāhkārumuzı

şefāʿat-ı şüfeʿā:
1. **şefāʿat-ı şüfeʿā:**
Kaside 3
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Şefaat edenlerin en şefaatlisi.
29. Niyāz-ı ruḫṣatı bāb-ı siyādetüñden ider
30. Şefāʿat-ı şüfeʿā yā Muḥammed-i ʿArabī

şefīʿ-i rūz-ı cezā:
1. **şefīʿ-i rūz-ı cezā:**
Kaside 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kıyamet günü günahlıların şefaatçisi: Hz. Muhammed.
1. Eyā Ḥabīb-i Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī
2. Şefīʿ-i rūz-ı cezā yā Muḥammed-i ʿArabī

şefīʿ-i varṭa-i mahşer itmiş:
1. **şefīʿ-i varṭa-i mahşer itmiş:***-miş*
Kaside 1
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Kıyamet uçurumundan kurtarmak için şefaat etmek.
91. Kimin itmiş risāletle şefīʿ-i varṭa-i mahşer
92. Kimin itmiş velāyetle nedīm-i ḫalvet-i maʿnā

şefīḳ olur:
1. **şefīḳ olur:***-ur*
Tarih 42
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Merhamet eden olmak, seven olmak.
25. Girseler ṣaḥnına maḥabbetden
26. Birbirine şefīḳ olur ḥussād

şefīḳaterīn:
1. **şefīḳaterīn:**
Gazel 468
Mısra: **13**
Çok merhametli olanlar.
13. Odur şefīḳaterīn saña ġayriden Nābī
14. Zebān-ı ṭaʿne ile çerḫ-i pīre-zen didigüñ

şefīk-i heme-kes:
1. **şefīk-i heme-kes:**
Tarih 139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Herkese şefkat gösteren.
3. Ṣāḥib-i cevher ü ehl-i nefes ü dūr-endiş
4. Rind-i germ-ülfet ü dil-sūz u şefīk-i heme-kes

şefḳatüñ defterinden:
1. **şefḳatüñ defterinden:***-n, -den-ü, -ñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Merhamet edilip koIlanacakların yazılı olduğu defter.
111. Kendü taḳṣīr ü cürm mūy-be-mū
112. Defteri ḫod günāh ile memlū

şeftālū:
1. **şeftālu:**
Gazel 830
Mısra: **7**
Şeftali II dudak; öpücük.
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi aġyāre besbeIIi

2. **şeftālū:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **218**
Şeftali.
217. Mühre-ı ābgīnedür ālū
218. Oldı laʿlī devātı şeftālū

şeġab:
1. **şeġabdur:***-dur*
Gazel 175
Mısra: **4**
Açgözlülük.
3. Murġ-ı dil-i āzāde-per-i evc-i ferāġı
4. Üftāde-i dām-ı ġam iden ḥırṣ u şeġabdur

2. **şeġab:**
Gazel 230
Mısra: **14**
İsyan.
13. Ekṣer ol bezmgeh-i ʿaşḳda erbāb-ı derūn
14. Dilde ġam serde şeġab dīdede āb isterler

şeh:
1. **şeh:**
Gazel 503
Mısra: **9**
Sultan, padişah II Sevgili.
9. Yine ol şeh sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi Nābī
10. Perend-i şiʿr-i rengīnüm bu güne ḫoş-ḳumāş itdüm

2. **şehi:***-i*
Gazel 539
Mısra: **6**
Sultan, padişah II Sevgili.
5. Zaḫm-ı bed-ḫᵛāhuma olmış olurum merhem-sāy
6. Vażʿ-ı güstāḫı ile ol şehi dil-gīr itsem

3. **şehüñ:***-üñ*
Gazel 620
Mısra: **10**
Sultan, padişah II Sevgili.
9. Lāyıḳ-ı devlet-i zaḫm-ı sipehi sīnemdür
10. Nā-maḥaIler naẓarından o şehüñ dūr olsun

4. **şeh:**
Gazel 49
Mısra: **7**
Sultan, padişah.
7. Şeh leşker ile itmez idi fetḥ-i memālik
8. Ednādan eger olmasa aʿlālara imdād

5. **şeh:**
Kaside 7
Mısra: **85**
Sultan, padişah.
85. O şeh ki mā-ḥaṣal-i naḳd-ı baḥr ü kān olmaz
86. Binā-yı cāhına yek-rūze ücret-i müzdūr

6. **şehine:***-i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **95**
Sultan, padişah.
95. Bu şeref ḳangı diyāruñ şehine oldı naṣīb
96. Kʾideler ismine mecmūʿ-ı selāṭīn tevḳīr

7. **şeh:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **69**
Sultan, padişah.
69. Ammā nice şeh ḫalīfe-i dīn
70. Āb-ı ruḫ-ı gülşen-i selāṭīn

8. **şehüñ:***-üñ*
Kıt'a 35
Mısra: **3**
Sultan, padişah.
3. O şehüñ giçmez idüm ḥalḳa-i dergāhından
4. Güẕere ruḫsatum olsaydı eger tir ḳadar

9. **şehe:***-e*
Tarih 94
Mısra: **19**
Sultan, padişah.
19. Velīk her şehe olmaz naṣīb bu kevkeb
20. Ki müddetinde gelüp ide devletin tesdīd

10. **şehüñ:***-üñ*
Tarih 127
Mısra: **69**
Sultan, padişah.
69. Taḫt-ı ḥükmine ʿaceb ḳangı şehüñ daḫildür

70. Kūh-ı Ṭūr u Ḥarem-i Kaʿbe vü ṣaḥn-ı Akṣā

11. **şehün:**-*ün*
Tarih 127
Mısra: **71**
Sultan, padişah.
71. Ḫāk-i mülkinde ne gūne şehün olmış medfūn
72. Beden-i aḳdes-i cān-perver-i maḥbūb-ı Ḫudā

12. **şehüñ:**-*üñ*
Tarih 138
Mısra: **57**
Sultan, padişah.
57. Ol şehüñ cümle kerāmāt-ı vücūdındandur
58. Kʾitdi bu āṣafı dāmādlıġında temkīn

13. **şehüñ:**-*üñ*
Gazel 231
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Herkes o şehüñ bezmine mevṣūl degüldür
2. Ḥalvetgeh-i vaṣlı ḳatı medḫūl degüldür

14. **şeh:**
Gazel 415
Mısra: **6**
Satrançta şah.
5. Bāziçegāh-ı ʿarṣa-i nā-üstüvārda
6. Muḥtāc olur himāyesine şeh piyādenüñ

15. **şehi:**-*i*
Gazel 693
Mısra: **10**
Satrançta şah.
10. Bu luʿbetün şehi reşk eylesün piyādesine
9. Ne māt olur ne hücūm eyler üstine aʿdā

16. **şehi:**-*i*
Gazel 810
Mısra: **8**
Satrançta şah.
7. Olmaz piyādeye şeref ü şāha naḳş-ı cāh
8. Bāzīdeki piyāde şehi māt iderse de

17. **şehinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 15
Mısra: **184**
Şâh, sultan, padişâh, hükümdar (Hüseyin Baykara kastedilerek).
183. Saña tanzīr-i ʿAlī Şīr ne lāyıḳdur kim
184. Sen şehinden bile aʿẓamsın anuñ hem aʿlem

şehbā:
1. **şehbā:**
Gazel 341
Mısra: **10**
Doğan kuşu II Avcı II Halep şehri.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

2. **şehbāʾda:**-*ʾda*
Gazel 372
Mısra: **5**
Halep şehri.
5. Olmadı zāt-ı şerīfüñ gibi Şehbāʾda muḳīm
6. Bir vezīr-i pāk-ṭabʿ ü pāk-dāmān el-vedāʿ

3. **şehbāʾda:**-*da*
Gazel 786
Mısra: **10**
Halep şehri.
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāʾda mezāda

4. **şehbāʿda:**-*da*
Gazel 826
Mısra: **4**
Halep şehri.
3. Naḳl itdi Rūmʾa ḳısmetümüz dāye-i kadīr
4. Şehbāʿda şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı

5. **şehbāʾya:**-*y, -a*
Kaside 18
Mısra: **61**
Halep şehri.
61. Mīr Yūsuf aḫ-ı ekrem geleli Şehbāʾya
62. Size aldırmada maḥṣūle bedel ḫayr duʿā

6. **şehbādan:**-*dan*
Kıt'a 2
Mısra: **14**
Halep şehri.
13. Līk şimdi budur ümmīd-i mukīmān-ı Ḥaleb
14. İtmeye refʿ-i Ḫudā sāyesini şehbādan

7. **şehbāʾnuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 33
Mısra: **1**
Halep şehri.
1. Bu gūne dadı ṭuzı ḳalmaduġı Şehbāʾnuñ
2. Emīn-i memleḥanuñ bī-nemekligündendür

8. **şehbāʾyı:**-*y, -ı*
Tarih 41
Mısra: **18**
Halep şehri.
17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ
18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

9. **şehbāʾda:**-*da*
Tarih 88
Mısra: **2**
Halep şehri.
1. Rind-i şūḫ-ı ṭurfe-meşreb Muḥterem
2. Olıcaḳ Şehbāʾda reh-gīr-i ʿadem

10. **şehbāʾda:**-*da*
Tarih 104
Mısra: **38**
Halep şehri.
37. Cān u dil ile eyledi bu ḫıdmete himmet
38. Şehbāʾda muḥafıż bulunan āṣaf-ı yek-tā

11. **şehbāʾyı:**-*y, -ı*
Tarih 137
Mısra: **2**
Halep şehri.
1. Kebīrī-zāde maḫdum-ı mükerrem efżal-ı eyyām
2. İdince mevleviyyetle naẓīr-i ḫuld Şehbāʾyı

12. **şehbāʾyı:**-*y, -ı*
Tarih 137
Mısra: **14**
Halep şehri.
13. Leb-i āmīn ile Nābī didi tārīḫ-i teşrifin
14. Kebīrī-zādeʾye yā Rāb mübārek eyle Şehbāʾyı

13. **şehbālıḳdan:**-*dan*
Gazel 552
Mısra: **8**
Ağarmışlık.
7. Ṭıyneti ol ḳadar āġişte-i nūr olmış kim
8. Naḳş görmez şeb-i tārında da şehbālıḳdan

şehbāz-ı dest-i himmetüm:
1. **şehbāz-ı dest-i himmetüm:**-*üm*
Gazel 878
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gayret elinin doğanı.
1. Rām eyledüm niyāz ile ol şīve-kārumı
2. Şehbāz-ı dest-i himmetüm aldum şikārumı

şehbāz-ı naḳş-ı dīdeye:
1. **şehbāz-ı naḳş-ı dīdeye:**-*ye*
Gazel 239
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) gözlerinin süsünün alıcı kuşu.
7. Döndi görince naḳş-ı hat-ı nev-demīdeñi
8. Şehbāz-ı naḳş-ı dīdeye ḳalb-i remīdeler

şehd-i lebin:
1. **şehd-i lebin:**-*i, -n*
Gazel 287
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudağının balı.
11. Şehd-i lebin nūş ideli Nābiyā
12. Zehr nedür bāl nedür bilmezüz

şehd-i muṣaffā:
1. **şehd-i muṣaffā:**
Gazel 860
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Saf bal, katıksız bal.
7. Sirāyet eylemiş mektūba laʿlinden ḥalāvet kim
8. Virür şehd-i muṣaffā kīsenüñ mūm-ı girībānı

şehenşāhı:
1. **şehenşāhı:**
Tarih 19
Mısra: **33**
En büyük padişah, padişahlar padişahı.
33. İtsin şehenşāhı Ḫudā nice fütūḥāta ḳarīn
34. Pāyende olsun taḫt-ı şevketde dil-i mesrūr ile

şehenşāh-ı ʿaṣr:
1. **şehenşāh-ı ʿaṣr:**
Kaside 16
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Asrın sultanlar sultanı.
137. Ḫān Aḥmed-i yegāne şehenşāh-ı ʿaṣr kim
138. Eyyām-ı ʿīd-i rūzedür eyyām-ı devleti

şehenşāh-ı celī-ḳadr:
1. **şehenşāh-ı celī-ḳadr:**
Kaside 8
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Kıymeti yüce şahlar şahı.
45. O şehenşāh-ı celī-ḳadr felek-kevkebe kim
46. İder evṣāfına aʿyān-ı melāʾik tevḳīr

şehenşāh-ı diyār-ı ḥaremeyn:
1. **şehenşāh-ı diyār-ı ḥaremeyn:**
Kaside 8
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Mekke ve Medine beldelerinin sultanlar sultanı.
103. Bā-ḫuṣūṣ ola şehenşāh-ı diyār-ı Ḥaremeyn
104. Pādişāhum gibi bir dāver-i pākīze-żamīr

şehenşāh-ı hümāyūn-ḳadem ü mesned-i cem:
1. **şehenşāh-ı hümāyūn-ḳadem ü mesned-i cem:**
Kaside 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cem makamının ayağı uğurlu şahlar şahı.
1. ʿArż-ı ḥāl itdi şeh-ı ʿāleme erkān-ı ḥaşem
2. Kʾey şehenşāh-ı hümāyūn-ḳadem ü mesned-i Cem

şehenşāh-ı mülūk-ı ʿarab u rūm u ʿacem:
1. **şehenşāh-ı mülūk-ı ʿarab u rūm u ʿacem:**
Kaside 15
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Arap, Türk ve İran hükümdarlarının şahlar şahı.
25. Didiler birden eyā pādişeh-i dīn-perver
26. Ey şehenşāh-ı mülūk-ı ʿArab u Rūm u ʿAcem

şehenşāh-ı zamānun:
1. **şehenşāh-ı zamānun:***-un*
Tarih 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Devrin padişahlar padişahı.
1. Eyyām-ı şerīfinde şehenşāh-ı zamānun
2. Sulṭān-ı selāṭīn-i zamān dāver-i yek-tā

şehenşehā:
1. **şehenşehā:**
Kaside 7
Mısra: **163**
Ey şahların şahı!.
163. Şehenşehā sen o ṣāḥib-ẓuhūrsın ki saña
164. Virildi fetḥ-i ṭılısmāt-ı müşkilāt-ı umūr

şehenşeh-i ʿālem:
1. **şehenşeh-i ʿālem:**
Kaside 7
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Alemin padişahlarının padişahı.
69. Ḫudāygān-ı muʿaẓẓam şehenşeh-i ʿālem
70. Muḥīṭ-i cūd u kerem āsmān-ı ʿaḳl u şuʿūr

şehenşeh-i ʿaşḳa:
1. **şehenşeh-i ʿaşḳa:***-a*
Gazel 589
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşk sultanlarının sultanı.
3. Ten-i bürehne-i ʿāşıḳda ʿaks-i naḳş-ı ḥaṣīr
4. Olur şehenşeh-i ʿaşḳa ḳafesli şāh-nişin

şehenşeh-i dīn:
1. **şehenşeh-i dīn:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
İslam padişahlarının padişahı.
89. Sī sālden ol şehenşeh-i dīn
90. İtmişdi bir iltifāt-ı zerrīn

şehenşeh-i dünya:
1. **şehenşeh-i dünya:**
Tarih 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünya sultanlarının sultanı.
1. Sulṭān-ı dīn şehenşeh-i dünya ḫidīv-i dehr
2. Sulṭān Muḥammed āb-ı ruḫ-ı baḫt-ı sermedī

şehenşeh-iʿālem:
1. **şehenşeh-iʿālem:**
Kaside 11
Mısra: **60**
Alemin sultanlar sultanı.
59. O ẓat-ı mekremet-ārā ki eyledi dāmād
60. Görüp şehenşeh-iʿālem nazīrini kem-yāb

şeh-i aḫterān:
1. **şeh-i aḫterān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Yıldızların sultanı, güneş.
121. Çünki ṣabāh oldı şeh-i aḫterān
122. Perde-i gülfām-ı ufuḳdan ʾiyān

şeh-ı ʿāleme:
1. **şeh-ı ʿāleme:***-e*
Kaside 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Âlemin/dünyanın padişahı.
1. ʿArż-ı ḥāl itdi şeh-ı ʿāleme erkān-ı ḥaşem
2. Kʾey şehenşāh-ı hümāyūn-ḳadem ü mesned-i Cem

şeh-i ʿālī-cenāb:
1. **şeh-i ʿālī-cenāb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Hürmet edilen yüce pâdişah.
119. Gördi hemān ol şeh-i ʿālī-cenāb
120. Eyledi gülḫancıya böyle ḫiṭāb

şeh-i bī-bākümüz:
1. **şeh-i bī-bākümüz:***-ü, -müz*
Gazel 510
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Korkusuz sultan, sevgili.
1. Bizden uṣandı yār-ı hevesnākümüz bizüm
2. Eyler teġāfül ol şeh-i bī-bākümüz bizüm

şeh-i bī-bedel:
1. **şeh-i bī-bedel:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Eşsiz sultan.
125. ʿĀrif ü ġāzī o şeh-i bī-bedel
126. Bu didügüñ lafẓa degüldür maḥal

şeh-i bī-dād:
1. **şeh-i bī-dād:**
Gazel 590
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Acımasız padişah II Sevgili.
1. Ḥarf-i niyāzum ol şeh-i bī-dād işitmesün
2. Söz bunda ḳalsun ey dil-i nā-şād işitmesün

şeh-i devrānun:

1. **şeh-i devrānun:**-*un*
Kıt'a 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dönemin, zamanın padişahı (Sultan III. Ahmed kastedilerek).
1. Nābiyā eyle duʿāsın o şeh-i devrānun
2. ʿÖmrini devletini eylesün Allāh ziyād

şeh-i dīn:

1. **şeh-i dīn:**
Tarih 133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dinin padişahı, halife.
3. Mosḳov az ḳalmış iken itmeğe mülki ber-bād
4. İtdi taʿyīn şeh-i dīn Āṣaf-ı ṣāḥib-ṣānı

şeh-i emcedüñ:

1. **şeh-i emcedüñ:**-*üñ*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Şeref ve haysiyet sahibi olanların sultanı.
139. Rükni olup devlet-i Ḫān Aḥmedʾüñ
140. Mültefitiydi o şeh-i emcedüñ

şeh-i ġamuñ:

1. **şeh-i ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Keder padişahı.
1. Şeh-i ġamuñ dil-i vīrān kühen hızānesidür
2. Beden ʿavārız-ı endūha bağlu ḫānesidür

şeh-i hıtta-i nāz:

1. **şeh-i ḫıṭṭa-i nāz:**
Kaside 2
Mısra: **322**
Kelime Tipi: -
Rica ülkesinin sultanı.
321. Anlaruñ birisiyem ben de baña merḥamet it
322. Ey şeh-i ḫıṭṭa-i nāz ey gül-i destār-ı murād

şeh-i hüsne:

1. **şeh-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 689
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzellik sultanı, sevgili.
7. O şeh-i ḥüsne şikār olduğınun şevḳinden
8. Ser-nigūn raḳṣ ider āḫūları fitrākinde

şeh-i hüsnüñ:

1. **şeh-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 299
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzellik sultanı, sevgili.
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

şeh-i iḳlīm-i fenā:

1. **şeh-i iḳlīm-i fenā:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Fanilik diyarının padişahı.
7. Maḳṣūdları fetḥ-i der-i ḳalʿa-i dildür
8. İtmez şeh-i iḳlīm-i fenā leşkere minnet

şeh-i iḳlīm-i kemāl:

1. **şeh-i iḳlīm-i kemāl:**
Kaside 2
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Mükemmellik ülkesinin şahı.
55. Nūr-ı pīşānī-i Ādem güher-i kān-ı kerem
56. Aṣl-ı iḥsān-ı niʿam ʿārife baḫş-ı emcād

şeh-i iḳlīm-i reşād:

1. **şeh-i iḳlīm-i reşād:**
Kaside 2
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Doğru yola irşad ülkesinin şahı.
49. Fātiḥ-i daḫme-i derbeste-i ġayb-ı mutlaḳ
50. Ḫātim-i şāḥ-ı risālet şeh-i iḳlīm-i reşād

şeh-i ins ü perī:

1. **şeh-i ins ü perī:**
Tarih 30
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
İnsanların ve perilerin şahı.
61. Pādişāh-ı maşrıḳ u maġrib ḫidīv-i baḥr u berr
62. Şehryār-ı ʿālem u ādem şeh-i ins ü perī

şeh-i kām-kār:

1. **şeh-i kām-kār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Muradına ermiş, talihli hükümdar.
65. Ġazneʾde Maḥmūd şeh-i kām-kār
66. Olmış iken pādişeh-i nāmdār

şeh-i kevneyn:

1. **şeh-i kevneyn:**
Kıt'a 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünya ve ahiretin sultanı (Hz. Muhammed).
7. Nābī ḳulunuñ añladuġı ey şeh-i kevneyn
8. Bu nüktedir īcād-ı vücūd-ı üdebādan

şeh-i kişver-i ḥüsn:

1. **şeh-i kişver-i ḥüsn:**
Gazel 640
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzellik memleketinin sultanı.
1. Cebhesin eyledi pür-çīn o şeh-i kişver-i ḥüsn
2. Çekdi sed rāḥ-ı nigāha yine İskender-i ḥüsn

şeh-i kişver-i ḥüsn-ābāda:

1. **şeh-i kişver-i ḥüsn-ābāda:**-*a*
Gazel 765
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Naziklik ülkesinin sultanı.
1. Baḳılur mı o şeh-i kişver-i ḥüsn-ābāda
2. İtse mirʾāte naẓar ʿaksi gelür feryāda

şeh-i mevlevī itdi:

1. **şeh-i mevlevī itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Mevlevi şeyhi yapmak (Sözleriyle, öğretileriyle insanları Mevlevi şeyhi olmaları bağlamında).
179. Çoḳ süḫanın itdi şeh-i Mevlevī
180. Ziver-i tesbīḥ-i dür-i Meṡnevī

şeh-i ruḥa:

1. **şeh-i ruḥa:**-*a*
Gazel 865
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ruh padişahı, hükümdar olan can.
11. Yiridür ne nāz iderse beden-i niyāzmende
12. Bu ḳadar kuvā vü ʿażā şeh-i ruḥa çāker oldı

şehīd-i ġamze-i mestānesi:

1. **şehīd-i ġamze-i mestānesi:**-*si*
Gazel 871
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçmiş yan bakışın tanığı II Kendinden geçmiş yan bakışın şehidi, kurbanı.
1. Oldı bir naḫvet-perestün dil yine dīvānesi
2. Kim niyāz olmış şehīd-i ġamze-i mestānesi

şehīd-i nigāh-ı cānānum:

1. **şehīd-i nigāh-ı cānānum:**-*um*
Gazel 531
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin bakışın şehidi.
13. Ben şehīd-i nigāh-ı cānānum
14. Renciş-i dest-i cān-sitān bilmem

şehinşāh-ı bülend-i iḳbal:

1. **şehinşāh-ı bülend-i iḳbāl:**
Tarih 103
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Talih yüceliğinin sultanlar sultanı.

7. Şehinşāh-ı bülend-i iḳbāl fermān-rān-ı ʿālem kim
8. Sezādur beyża-i ṭuġrāsı olsa beyża-i beyża

şehinşāh-ı cihān:
1. **şehinşāh-ı cihān:**
Tarih 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cihanın şahlar şahı.
1. Büʾl-fetḥ-i s̱ānī dāver-i ġāzī şehinşāh-ı cihān
2. Kim nām-ı tīġin yazdılar tāk-i sipihre nūr ile

şehinşāh-ı cihān-ārā:
1. **şehinşāh-ı cihān-ārā:**
Tarih 103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Alemi süsleyen şahlar şahı sultan.
1. Zihī ḫurşīd-i evc-i salṭanat ḫāḳān-ı bī-hem-tā
2. Ser-efrāz-ı cihāndārān şehinşāh-ı cihān-ārā

şehinşāh-ı dervīş-ṭabʿ u ḥalīm:
1. **şehinşāh-ı dervīş-ṭabʿ u ḥalīm:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Yumuşak huylu ve alçak gönüllü sultanlar sultanı.
75. Şehinşāh-ı dervīş-ṭabʿ u ḥalīm
76. Ḫudāvend-i ʿālī-nijād u kerīm

şehinşāh-ı dil-āgāh u ḫabīr:
1. **şehinşāh-ı dil-āgāh u ḫabīr:**
Tarih 127
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Gönülden geçeni anlayan bilge şahlar şahı.
91. İtdi her çend şehinşāh-ı dil-āgāh u ḫabīr
92. ʿAlem-i tecribede peyk-i ḫayālin pūyā

şehinşāh-ı enbiyā-ʿasker:
1. **şehinşāh-ı enbiyā-ʿasker:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Peygamberler ordusunun en büyük şahı.
99. Yaʿnī ẕāt-ı Muḥammedīden hem
100. Behre-yāb oldılar vücūd u ʿadem

şehinşāh-ı kerem-güster:
1. **şehinşāh-ı kerem-güster:**
Tarih 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eli açık sultanlar sultanı.
3. Ol şehinşāh-ı kerem-güster ki devr-i ʿadlidür
4. Mevsim-i ʿıyş ü zamān-ı şevḳ u eyyām-ı ṣafā

şehinşāh-ı merḥamet-güster:
1. **şehinşāh-ı merḥamet-güster:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **295**
Kelime Tipi: -
Merhametli olan sultanlar sultanı.
295. Ey şehinşāh-ı merḥamet-güster
296. Vʾey cihān-bān-i maʿrifet-perver

şehinşāh-ı muʿaẓẓam:
1. **şehinşāh-ı muʿaẓẓam:**
Tarih 135
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce padişahlar padişahı.
1. Şehinşāh-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān
2. Ki ẕātın dest-i ḳudret māye-i rüşd u sedād itdi

şehinşāh-i sulṭān:
1. **şehinşāh-i sulṭān:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Padişahların padişahı olan padişah.
63. Şehinşāh-i sulṭān Muḥammed-nihād
64. Ḫidīv-i ġazā-cūy-ı pāk- iʿtiḳād

şehinşeh-i fāżıl:
1. **şehinşeh-i fāżıl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
En yüce erdem padişahı.
143. Şāh-ı kāmil şehinşeh-i fāżıl
144. Baḥr-ı iḥsān ḫidīv-i deryā-dil

şeh-levendāne:
1. **şeh-levendāne:**
Gazel 769
Mısra: **8**
Boylu poslu yakışıklı gence yakışır şekilde.
7. Ne lāzım zaḥmet-i teklīf-i cünbiş leşker-i nāza
8. İderken ġāret-i dil şeh-levendāne ḳıyāfetle

şeh-nāme:
1. **şeh-nāme:**
Gazel 477
Mısra: **5**
İran Şairi Firdevsî'nin destan şeklindeki eseri. Büyük hükümdarların kahramanlık mâcerâlarını anlatan büyük manzum eser.
5. Ne ẕevḳ alsun esīr-i ʿaşḳ olan şeh-nāme cenginden
6. Baña eğlenmeğe Ferhād ü Şīrīn dāstānın bul

2. **şeh-nāme:**
Gazel 698
Mısra: **3**
İran Şairi Firdevsî'nin destan şeklindeki eseri. Büyük hükümdarların kahramanlık mâcerâlarını anlatan büyük manzum eser.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

3. **şeh-nāmeye:***-ye*
Gazel 307
Mısra: **4**
İran Şairi Firdevsî'nin destan şeklindeki eseri. Büyük hükümdarların kahramanlık mâcerâlarını anlatan büyük manzum eser.
3. Ol āfetün evżāʿı degül ḳābil-i taḥrīr
4. Taṣvīr-i ġam-ı ʿaşḳ bu şeh-nāmeye sıġmaz

şehnāz:
1. **şehnāza:***-a*
Gazel 640
Mısra: **11**
Musikimizin en eski birleşik makamlarından biri, eğlence.
11. Çıkarak gāh ḥüseynīye gehī şehnāza
12. ʿAḳibet itdi ḳarār evcde rāmişger-i ḥüsn

şeh-nişīn:
1. **şeh-nişīnler:***-ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **20**
Cumbaya benzer çıkma, şehniş.
19. Ḫāneler çerḫlerle hem-pāye
20. Şeh-nişīnler buruca hem-sāye

şeh-nişīn olursa:
1. **şeh-nişīn olursa:***-ur, -sa*
Gazel 311
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cumbada oturan olmak.
11. Olursa laʿl-i lebe şeh-nişīn dil-i Nābī
12. ʿAceb mi şāh-ı cihān-perverüñ nişīmeniyüz

şeh-nişīn-i ʿarş:
1. **şeh-nişīn-i ʿarş:**
Gazel 490
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arşın sahibi yüce Padişah (Allah).
1. Gerçi zindān-gīr-i teng-i meclis-i tendür gönül
2. Şeh-nişīn-i ʿarş ile revzen-be-revzendür gönül

şeh-nişīn-i cāmdan:
1. **şeh-nişīn-i cāmdan:***-dan*
Gazel 811
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kadehin cumbası.
3. Ḫazān itdükçe ġāret leşker-i ezhār-ı gülzārı
4. İder naḳş-ı bürīde şeh-nişīn-i cāmdan ḫande

şeh-nişīn-i reh-güzār-ı gūşı:

1. **şeh-nişīn-i reh-güzār-ı gūşı:**-*ı*
Gazel 549
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İşitme yolunun cumbalı odası.
9. Şeh-nişīn-i reh-güzār-ı gūşı tezyīndür ġaraż
10. Cāme-i taʿbīri ḳadd-ı maʿnīye ilbāsdan

şeh-per-i ʿanḳā:

1. **şeh-per-i ʿanḳā:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Anka kuşun kanadındaki en uzun tüy.
3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi
4. Olsun İbrāhīm Pāşā ḫoş-nişīn

2. **şeh-per-i ʿanḳā:**
Tarih 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Anka kuşun kanadındaki en uzun tüy.
3. Sāyesinde şeh-per-i ʿAnḳā gibi
4. Olsun İbrahīm Pāşā ḫoş-nişīn

şeh-perr-i melekden:

1. **şeh-perr-i melekden:**
Kaside 2
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **-**
Meleklerin kanatlarının tüyü.
147. Ġaṣbdan nevbet-i cārūb-keşān-ı ḫaremin
148. İtmede miknese şeh-perr-i melekden feryād

şehr:

1. **şehrüz:**-*üz*
Gazel 78
Mısra: **5**
Kent, şehir.
5. Bu ʿarṣada iki şehrüz ḥaḳīḳat ile mecāz
6. Muvāfıḳ āb u hevāmuz ḥudūdumuz birdür

2. **şehrde:**-*de*
Gazel 70
Mısra: **3**
Şehir.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

3. **şehrüñ:**-*üñ*
Gazel 491
Mısra: **9**
Şehir.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

4. **şehr:**
Gazel 561
Mısra: **6**
Şehir.
5. Ḫayāl-i yārdan olmaz tehī medīne-i dil
6. Bu şehr içinde boẓulmaz ḳumaş-ı şehr-āyīn

5. **şehrde:**-*de*
Gazel 636
Mısra: **7**
Şehir.
7. Bu şehrde rāḥat mı görür rūz-ı siyehden
8. Iṣlāḥ iden adam ḳara gönlekle hevāsın

6. **şehr:**
Gazel 812
Mısra: **22**
Şehir.
21. Evvel müsevvedātda eyler ẓuhūr şiʿr
22. Gūyā ki şehr öñünde olur cemʿ kafile

7. **şehri:**-*i*
Gazel 867
Mısra: **17**
Şehir.
17. Gūş-ı efvāhda şehri ṭolaşup ey Nābi
18. Devr ider ʿālemi mānend-i nesīm-i seḥerī

8. **şehr:**
Kaside 2
Mısra: **40**
Şehir.
39. Gerdiş-ı ʿāleme mevḳūf beḳā-yı ādem
40. Şehr vīrān olur olmazsa ḳurādan imdād

9. **şehre:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **58**
Şehir.
57. Kef-i ʾaṭāsı o maʿmūre-i keremdür kim
58. Mühendis-i ezelī yapmamış o şehre ḥiṣār

10. **şehre:**-*e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **12**
Şehir.
11. Olmaġın İbrāhīm aña nām ü kām
12. Oldı o şehre berekāt-ı tamām

11. **şehrine:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **4**
Şehir.
3. Eyledi bir ẕāt-ı şerīfi Ḫudā
4. Çünki Ḥaleb şehrine fermān-revā

12. **şehrinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 18
Mısra: **9**
Şehir.
9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣriḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

13. **şehrin:**-*i, -n*
Tarih 55
Mısra: **2**
Şehir.
1. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān vezīr-i bī-nazīr
2. Kim Ruhā şehrin ḳudūmı Cennet-ābād eyledi

14. **şehrde:**-*de*
Tarih 57
Mısra: **9**
Şehir.
9. Bir mübārek şehrde geldi sarāy-ı dehre kim
10. Feyż-i İbrāhīm HaIIīluʾIIāh bāḳīdür henūz

15. **şehri:**-*i*
Tarih 125
Mısra: **5**
Şehir.
5. İdicek ʿizz ü saʿādetle bu şehri teşrīf
6. Ṣadr-ı ʿālī-i selef yaʿnī Muḥammed Pāşā

16. **şehri:**-*i*
Tarih 122
Mısra: **5**
Şehir.
5. İdüp ol şehri iḥyāya rıżā-yı Ḥaḳ içün himmet
6. Hulūṣ-ı tāmm ile ās̱ār-ı ḫayrın eyledi ibḳā

17. **şehrde:**-*de*
Gazel 57
Mısra: **13**
Şehir II. Gönül.
13. Rāżıyuz eger olsa da her şehrde Nābī
14. Bir kes kʾola feryād-ı gedādan mütelez̠z̠iz̠

18. **şehre:**-*e*
Tarih 102
Mısra: **9**
Şehir.
9. Şehre bünyād-ı hiṣār olunalı gördügi yoḳ
10. Çeşm-i ebvāb-ı Ruhā böyle binā-yı ġarrā

19. **şehre:**-*e*
Gazel 578
Mısra: **16**
Şehir, kent II Kara.
15. Gerçi maḳhūr olur ammā ki bulur ṣoñra kemāl
16. Nābiyā şehre gelen her ne ise deryādan

20. **şehr:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Otuz günlük zaman dilimi, ay (Ramazan ayı bağlamında).
1. Bu şehr içinde o kim secdeden olur ser-keş

2. Olur menāre-ṣıfat bend-i āteşine sezā

şehr içinde:
1. **şehr içinde:**
Gazel 81
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kentte, yaşanılan yerde.
13. Aña göñlüm gibi āyīne gerekdür Nābī
14. Şehr içinde meğer ol āfetüñ aḳrānı mı var

şehr şehr:
1. **şehr şehr:**
Gazel 483
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şehir şehir, diyar diyar.
3. Şevḳ-i ruḫuñla devrdedür māh şehr şehr
4. Sevdān ile çekilmededür sürme mil mīl

şehr ü diyār:
1. **şehr ü diyār:**
Kaside 10
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şehir ve memleket.
55. Cihān be-geştem ü derdā ki hīç şehr ü diyār
56. "Ne-dīdeem ki fürūşend baḫt der-bāzār"

şehr-āyīn eyleyeler:
1. **şehr-āyīn eyleyeler:***-ye, -ler*
Gazel 608
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlama yapmak.
21. Olma ol gūne ki āzār-keşān-ı vażʿuñ
22. Ḫaber-i fevtüñ içün eyleyeler şehr-āyīn

şehr-āyīn itdiler:
1. **şehr-āyīn itdiler:***-di, -ler*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Kutlama yapmak.
45. Olınup zeyn mülk-ı ʿiIliyyīn
46. İtdiler nüh felekde şehr-āyīn

şehr-bend-i ʿālemde:
1. **şehr-bend-i ʿālemde:***-de*
Kaside 11
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Dünya kalesi.
147. Yed-i ʿināyet ile şehr-bend-i ʿālemde
148. Der-i murādını açsun Müfettiḥüʾl-ebvāb

şehr-bend-i ḳaderden:
1. **şehr-bend-i ḳaderden:***-den*
Gazel 792
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kader kalesi.
3. Döner metāʿ-ı hezīmetle şehr-bend-i ḳaderden
4. Hezār kāfile-i iḫtiyār bir yire gelse

şehr-i aṣla:
1. **şehr-i aṣla:***-a*
Gazel 365
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Asıl memleket, ahiret, cennet.
13. Gelmeden Nābī bu mihmān-ḫāne-i bī-rāḥata
14. Şehr-i aṣla vaṣl içün ṭayy-ı menāzildür ġaraż

şehr-i bāġ-ı irem:
1. **şehr-i bāġ-ı irem:**
Gazel 437
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçeleri ülkesi.
5. Şehr-i bāġ-ı İrem miyānında
6. Bağlanılmış ḥiṣārdur kemerüñ

şehr-i bedende:
1. **şehr-i bedende:***-de*
Gazel 617
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beden şehri. || Beden.
15. Şehr-i bedende ṣıyt u ṣada ḳalmadı henüz
16. Bāzār-ı ārzūda geçilmez ziḥāmdan

şehr-i bī-bedelde:
1. **şehr-i bī-bedelde:***-de*
Kaside 16
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Paha biçilemez şehir, İstanbul.
87. Ḥüsn-i edā vü ḥüsn-i vefāsın her umūr
88. Ol şehr-i bī-bedelde bulur ḥüsn-i ġāyeti

şehr-i burġāsʾda:
1. **şehr-i burġāsʾda:***-da*
Tarih 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bulgaristan'ın Karadeniz kıyı şeridinin güneyinde yer alan ve Türkiye sınırında Kırklareli ile komşu olan Burgaz ilinin idari merkezi olan şehir.
3. Eyleyüp ḥāfıż-ı gencīnesinüñ desti ile
4. Şehr-i Burġāsʾda bu çeşme-i pāki icrā

şehr-i ceddüʾl-enbiyā:
1. **şehr-i ceddüʾl-enbiyā:**
Tarih 57
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Peygamberlerin atası (Hz. İbrahim Peygamber)' nın şehri, Urfa.
3. Şehr-i ceddüʾl-enbiyā yaʿnī Ruhāʾda virdi
4. Ḥaḳ maḥż-ı luṭfından aña bir ġonce-i gülşen-fürūz

şehr-i digerde:
1. **şehr-i digerde:***-de*
Gazel 550
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Başka şehirler.
5. Nāfiẕ olmaḳ gibidür ḥükmi o kişverde daḫı
6. Şiʿrinüñ şehr-i digerde işiden aḫbārın

şehr-i dil-ārāy-ı ruḥā:
1. **şehr-i dil-ārāy-ı ruḥā:**
Tarih 97
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
GönüIIerin süsü olan Urfa şehri.
3. Olıcaḳ sāye-i eyyām-ı ṣafā-baḫşında
4. Gıbṭa-fermāy-ı cinān şehr-i dil-ārāy-ı Ruḥā

şehr-i dile:
1. **şehr-i dile:***-e*
Kaside 24
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Gönül şehri.
25. Bī-tekeIIüf yüridi şehr-i dile sel-i feraḥ
26. Bulduġı yirde ġubār-ı ġamı itdi yaġmā

şehr-i dimāġ:
1. **şehr-i dimāġ:**
Gazel 602
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Akıl ülkesi.
13. Çoḳdur bu nev-kumāş-ı suḫan saña Nābiyā
14. Şehr-i dimāġ pā-zede-i iḫtimāl iken

şehr-i ġaybuñ:
1. **şehr-i ġaybuñ:**
Gazel 818
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gayb alemi.
7. Şehr-i ġaybuñ ʿacebā yoḳ mı metāʿ-ı dīgeri
8. Her gelen tāze metāʿın getürür tāzeleri

şehr-i gerdūnda:
1. **şehr-i gerdūnda:***-da*
Gazel 105
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Feleğin şehri.
11. Şehr-i gerdūnda ider ʿaks-i telāfīsi ẓuhūr
12. Ṣubḥ pür şām tehī olduġıçün berzenler

şehr-i ḥalebʾde:
1. **şehr-i ḥalebʾde:***-de*
Gazel 491
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.

3. Şamʾda her ne ḳadar ḳaḥṭ-ı mekāsib var ise
4. Bulunur şehr-i Ḥalebʾde o ḳadar ḳaḥṭ-ı cemāl

2. **şehr-i ḥalebʾde:**-*de*
Gazel 826
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.
1. Murġ-ı dil uçdı żabṭına tedbīr ḳalmadı
2. Şehr-i Ḥalebʾde müddet-i teʾhīr ḳalmadı

3. **şehr-i ḥalebʾde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.
27. Şehr-i Ḥalebʾde dācī-i dīrīnesin görüp
28. Cünbīde oldı ʿırḳ-ı ʿarīḳ-i maḥabbeti

4. **şehr-i ḥalebʾde:**-*de*
Tarih 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.
1. Muṣṭafā Aġā ser-i bevvāb-ı ẕāt-ı muḥterem
2. Olıcaḳ şehr-i Ḥalebʾde āşiyān-gīr-i fenā

5. **şehr-i halebʾde:**-*de*
Tarih 117
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.
1. Şehr-i Halebʾde Nābī sāl-i pesīn rāḥat
2. Tārīḫini ṣorarsañ eyyām-ı istirāḥat

şehr-i ḥalebʾün:
1. **şehr-i ḥalebʾün:**-*ün*
Tarih 104
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.
17. Şehr-i Ḥalebʾün cāmiʿ-i maʿrūf-ı kebīri
18. Olmış ḥarem-i ḫāmis ile şöhre-i dünyā

şehr-i ḥüsn:
1. **şehr-i ḥüsn:**
Gazel 443
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
GüzeIlik şehri, diyarı.
9. Alsam ʿaceb midür seni āġuş-ı vuṣlata
10. Sen şehr-i ḥüsn ü köhne ḥiṣāruñ benüm senüñ

2. **şehr-i ḥüsn:**
Gazel 879
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
GüzeIlik şehri, diyarı.
7. Görüp cībümde naḳd-i eşki oldı şehr-i ḥüsn içre
8. Metāʿ-ı ḫande zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb şimdi

şehr-i ḳanāʿat:
1. **şehr-i ḳanāʿat:**
Gazel 741
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kanaat şehri, eldeki ile yetinme memleketi.
5. Gören şehr-i ḳanāʿat çār-sūsın naḳl iderler kim
6. Hümāya kimse bakmaz mākiyānāsā ḳafeslerle

şehr-i muḥarrem:
1. **şehr-i muḥarrem:**
Tarih 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ay takviminde birinci ay, muharrem ayı.
13. Menḳūṭa-i ḥurūf ile tārīḫ idüp didi
14. Şehr-i muḥarrem oldı zamān-ı şehādeti

şehr-i raḥmet:
1. **şehr-i raḥmet:**
Tarih 16
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Rahmet ayı, ramazan.
63. Saña mühr ile geldi şehr-i raḥmet ikisi birden
64. Açıldı ʿāleme birden żiyāfet-ḫāne-i Mevlā

şehr-i şehbā:
1. **şehr-i şehbā:**
Tarih 92
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.
27. Faḫr iderse yiridür kimsede yoḳ zehre-i red
28. Bu serā-perde-i yek-tā ile şehr-i Şehbā

şehr-i şehbāʾda:
1. **şehr-i şehbāʾda:**-*da*
Tarih 72
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.
13. Şehr-i Şehbāʾda muḥaṣṣıl ser-i erbāb-ı ʿukūl
14. ʿAbduraḥmān Aġāʾnuñ himmet-i ṭabʿına sezā

şehr-i şehbāʾyı:
1. **şehr-i şehbāʾyı:**-*y, -ı*
Tarih 72
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Halep şehri.
25. Şehr-i Şehbāʾyı hele eyledi reşk-i cennet
26. Şām bir ẕevḳ-i ṣabūhīsine erzende-behā

şehr-i ṣıḥaḥ u ḳāmūs:
1. **şehr-i ṣıḥaḥ u ḳāmūs:**
Gazel 802
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sıhah-ı Cevheri ve Kamus şehirleri.
9. Cins-i luġātle memlū şehr-i Ṣıḥaḥ u Ḳāmūs
10. Olmaz metāʿ-ı maʿnī üftāde her diyāra

şehr-i sitanbul:
1. **şehr-i sitanbul:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İstanbul şehri.
21. Şehr-i Sitanbul ise maʿrūf-ı ʾām
22. Her ne murād eylesen anda tamām

şehr-i sitānbulun:
1. **şehr-i sitānbulun:**-*un*
Gazel 75
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İstanbul şehri.
9. Şehr-i Sitānbulun ne güzel merdümānı kim
10. En sāde levḥi nāzik olur nükte-dān olur

şehr-i vücūduñ:
1. **şehr-i vücūduñ:**-*u, -ñ*
Gazel 266
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Beden şehri.
9. Maʿmūrluġı ʿadl iledür şehr-i vücūduñ
10. Burc-ı beden u ritʿat-ı bārū ile olmaz

şehristān-ı ṣunʿında:
1. **şehristān-ı ṣunʿında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Sanatını icra ettiği memleket, kainat.
19. Zihī ẕāt-ı ulūhiyyet mühim-sāz-ı rubūbiyyet
20. Ki şehristān-ı ṣunʿında degül bir ẕerre nā-ber-cā

şehriyārā:
1. **şehriyārā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **2**
Ey sevgili, ey padişah.
1. Pādişāhā bülend-menziletā
2. Şehriyārā sütūde-maʿdeletā

şehriyār-ı şehri:
1. **şehriyār-ı şehri:**
Gazel 242
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Şehrin sultanı II Şehirlerin sultanı.
19. Şehriyār-ı şehri Ḥaḳ maʿmūr ḳılsun dāʾima
20. Ḳadrini bu cevherüñ añlar bilür bilmezlenür

şehryār:
1. **şehryār:**
Kaside 7

Mısra: **79**
Büyük padişâh, hükümdar.
79. O şehryār ki taht̲-ı bülend-ḳadri ile
80. İder sipihr-i nühüm daʿvī-i ḥudūd u sınūr

şehryār-ı ʿālem u ādem:
1. **şehryār-ı ʿālem u ādem:**
Tarih 30
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Dünaynın ve insanların imparatoru.
61. Pādişāh-ı maşrıḳ u maġrib h̲idīv-i baḥr u berr
62. Şehryār-ı ʿālem u ādem şeh-i ins ü perī

şehryār-ı ʿalem-efrāh̲te-ı ʿilm ü ḥayā:
1. **şehryār-ı ʿalem-efrāh̲te-ı ʿilm ü ḥayā:**
Kaside 8
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Haya ve ilim sancağını yücelten padişah (Haya, halifelerden Hz. Osman'ın, ilim Hz. Ali'nin vasfıdır).
43. Şehryār-ı ʿalem-efrāh̲te-ı ʿilm ü ḥayā
44. Şāh-ı ṣıddīḳ-naẓar dāver-i Fārūḳ-naẓīr

şehryār-ı baḥr ü ber:
1. **şehryār-ı baḥr ü ber:**
Tarih 141
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Karaların ve denizlerin hükümdarı.
5. Raġbet eylerse cihād erbābı beyninde sezā
6. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı māʿ ü ṭīn

2. **şehryār-ı baḥr ü ber:**
Tarih 144
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Karaların ve denizlerin hükümdarı.
27. Şehryār-ı baḥr ü ber ṣāḥib-ḳırān-ı şarḳ ü ġarb
28. Dāver-i İslām Sulṭān Aḥmed-ı ʿālī cenāb

şehr-yār-ı be-nām:
1. **şehr-yār-ı be-nām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **352**
Kelime Tipi: -
Namı büyük yüce padişah.
351. Z̲EYL
352. LiIlahiʾl-ḥamd o şehr-yār-ı be-nām

şehryār-ı ferd:
1. **şehryār-ı ferd:**
Kaside 16
Mısra: **193**
Kelime Tipi: -
Eşsiz padişah.
193. Ol şehryār-ı ferd ü h̲idīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

şehryār-ı kişver-i ḥilm ü ḥayā:
1. **şehryār-ı kişver-i ḥilm ü ḥayā:**
Tarih 113
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yumuşak huy ve edep ülkesinin hükümdarı.
3. Yaʿni Sulṭān Aḥmed-ı ʿālī-cenāb
4. Şehryār-ı kişver-i ḥilm ü ḥayā

şehryār-ı tah̲tgāh-ı devlet-ābād-ı ḳırım:
1. **şehryār-ı tah̲tgāh-ı devlet-ābād-ı ḳırım:**
Kaside 21
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kutlu devlet olan Kırımın ulu hükümdarı.
17. Şehryār-ı tah̲tgāh-ı devlet-ābād-ı Ḳırım
18. Kim ṭutar rifʿatde pençe sāʿid-i keyvān ile

şehryār-ı yegāne-i islām:
1. **şehryār-ı yegāne-i islām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **177**
Kelime Tipi: -
İslamiyetin biricik saltanatı.
177. Şehryār-ı yegāne-i İslām
178. ŻıIl-ı Yezdān-ı niẓām-bah̲ş-ı enām

şeh-süvār:
1. **şeh-süvārumı:***-um, -ı*
Gazel 878
Mısra: **6**
Çok usta binici.
5. İtsün mi berg-i gül getüren bāda iltifāt
6. Püşt-i tekāverinde gören şeh-süvārumı

2. **şeh-süvār:**
Kaside 10
Mısra: **35**
Çok usta binici.
35. O şeh-süvār ki binse semend-i iḳbāle
36. Revādur Aṣaf olursa yanınca ġāşiyedār

3. **şeh-süvār:**
Gazel 223
Mısra: **8**
Usta binici II Sevgili.
7. H̲amīde ḳāmet u zerdī-i rūyum ile beni
8. O şeh-süvār ele alursa bir kemān idinür

şeh-süvār-ı feżā-yı istiḳlāl:
1. **şeh-süvār-ı feżā-yı istiḳlāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **458**
Kelime Tipi: -
Bağımsız olma sahasının usta binicisi.
457. Merd-i çālāk-i ʿarsa-i iclāl
458. Şeh-süvār-ı feżā-yı istiḳlāl

şeh-süvār-ı feżā-yı pehn-i hüner:
1. **şeh-süvār-ı feżā-yı pehn-i hüner:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **475**
Kelime Tipi: -
Yetenek geniş sahasının usta binicisi.
475. Şeh-süvār-ı feżā-yı pehn-i hüner
476. Yaʿni çāpük-süvār-ı ṣaḥn-ı hüner

şeh-süvār-ı hünersin:
1. **şeh-süvār-ı hünersin:***-sin*
Kaside 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hünerin iyi/usta binicisi.
5. O şeh-süvār-ı hünersin ki cilvegāhuñdur
6. Feżā-yı nūr u ziyā yā Muḥammed-i ʿArabī

şeh-süvār-ı ḥüsnün:
1. **şeh-süvār-ı ḥüsnün:***-ün*
Gazel 294
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
GüzeIliğin çok usta binicisi.
11. Dilberānı hırsumuzdur eyleyen cevre dilīr
12. Destine çoḳ şeh-süvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz

şeh-zāde:
1. **şeh-zādeden:***-den*
Tarih 19
Mısra: **13**
Padişah, hükümdar oğlu, saltanat varisi.
13. Bu nuṭḳ-ı bī-ḳaṣd u ġaraż sādır olup şeh-zādeden
14. Gūş eyleyince pādişāh ṭoldı derūnı nūr ile

2. **şeh-zādesin:***-si, -n*
Tarih 19
Mısra: **9**
Padişah, hükümdar oğlu, saltanat varisi.
9. Bir gün o mevsimde görüp şeh-zādesin muṣḥaf be-kef
10. Dersini itdükde suʾāl ikrām-ı nā-maḥṣūr ile

3. **şeh-zāde:**
Tarih 74
Mısra: **17**
Padişah, hükümdar oğlu, saltanat varisi.
17. Pederinüñ dah̲ı olmışdı iki şeh-zāde
18. Merdüm-i dīde maḳāmında aña cilve-nümā

4. **şeh-zādesini:***-si, -n, -i*
Tarih 73
Mısra: **21**
Padişah, hükümdar oğlu, saltanat varisi (Şehzade Abdülmelik kastedilerek).
21. Şeh-zādesini dah̲ı Ḥaḳḳ itsüñ
22. Maḥfūz-ı vikāye-i ʿināyet

5. **şeh-zāde:**
Tarih 74
Mısra: **14**
Padişah, hükümdar oğlu, saltanat varisi (Şehzade İsa ve Şehzade Ali kastedilerek).
13. ʿAvn-ı Ḥaḳḳuñ müteʿāḳibligin eyler işʿār
14. İki şeh-zāde ile olduġı çeşmi bīnā

6. **şeh-zāde:**
Tarih 113
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar oğlu, saltanat varisi (Sultan III. Ahmed Han' ın erkek evlatlarından Şehzade İsa yahut Şehzade Abdülmelik).
1. İtdi bir şeh-zāde iḥsānı ile
2. Çeşm-i şāhenşāhı rūşen çün Ḫudā

şehzāde:
1. **şehzāde:**
Tarih 21
Mısra: **3**
Padişah, hükümdar oğlu, saltanat varisi.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraḫşān āb u tāb-ı erşedi

şeh-zāde-i āfītāb-ṭalʿat:
1. **şeh-zāde-i āfītāb-ṭalʿat:**
Tarih 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güneş yüzlü şehzade (Şehzade Abdülmelik; Sultan III. Ahmed'in oğlu olan şehzade).
1. Devletle vücūda geldüginde
2. Şeh-zāde-i āfītāb-ṭalʿat

şeh-zāde-i āzāde:
1. **şeh-zāde-i āzāde:**
Tarih 113
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kayıtlarından kurtulmuş şehzade.
5. Öyle bir şeh-zāde-i āzāde kim
6. Ḥüsnine ḥüsn-i edā itmez vefā

şeh-zāde-i āzādesin:
1. **şeh-zāde-i āzādesin:**
Tarih 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kayıtlarından kurtulmuş şehzadeler.
7. Eyleyüp sünnet iki şeh-zāde-i āzādesin
8. Birisi Sulṭān Aḥmed biri Sulṭān Muṣṭafa

şehzāde-i cihān:
1. **şehzāde-i cihān:**
Kaside 16
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Cihan şehzadesi.
115. Çıḳmış meġer ki seyre o şehzāde-i cihān
116. Açmış şükūfe seyrine çeşm-i başīreti

şeh-zāde-i ḫurşīd-rū:
1. **şeh-zāde-i ḫurşīd-rū:**
Tarih 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güneş yüzlü şehzade.
1. Eyledükde çeşm-i ẓıllu'llāh Sulṭān Aḥmedi
2. Rūşenā şeh-zāde-i ḫurşīd-rū Sulṭān Murād

şehzāde-i meh-rūy-ı nāzende:
1. **şehzāde-i meh-rūy-ı nāzende:**
Tarih 76
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nazlı ay yüzlü şehzade (Şehzade Mehmed; Sultan III. Ahmed'in oğlu olan şehzade).
13. Gelelden cünbişe gehvāre-i gerdān ṣalınmış mı
14. Aña mānend bir şehzāde-i meh-rūy-ı nāzende

şeh-zāde-i pākīze-sirişte:
1. **şeh-zāde-i pākīze-sirişte:***-e*
Tarih 74
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tertemiz mizaçlı şehzade.
3. Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur
4. Nāmını çerḫden eylerse Mesīḥā ihdā

şek:
1. **şek:**
Gazel 150
Mısra: **1**
Şüphe.
1. Şek hem-cenāḥ-ı tā'ir-i ʿayne'l-yaḳīn midür
2. Aḥvel-resa-yı mertebe-i rāst-bīn midür

şeker:
1. **şeker:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Şeker.
7. Leẕẕetden olma telḫī-i ẓāhirle nā-ümīd
8. Deryā ile sefine sefine şeker gelür

2. **şekerüñ:***-üñ*
Gazel 159
Mısra: **9**
Şeker.
9. Gören bilür şekerüñ gilden olduġun ḥāṣıl
10. Ki ḥulv-i sufre-i ʿālem vaḥal bozundısıdur

3. **şeker:**
Gazel 206
Mısra: **12**
Şeker.
11. Ḫaṭ eylemezdi leb-i dil-berānı beste-i şerm
12. Şeker ḫazīnesini şāmdan ḳapatmasalar

4. **şeker:**
Gazel 222
Mısra: **12**
Şeker.
11. Dili söyletmeġe besdür süḫan-ı şīrīnün
12. Ṭuṭīyān-ı ḳafes-i ʿaşḳ şeker bilmezler

5. **şekerüñ:***-üñ*
Gazel 458
Mısra: **14**
Şeker.
13. Ferāḫ-ḥavṣaladur Nābiyā ki haẓm eyler
14. O ṣūḫ pīş-i lebinde ezildügin şekerüñ

6. **şekerin:***-in*
Gazel 570
Mısra: **18**
Şeker.
17. Leb-i ḫūbān gibi Nābī saña maḫṣūṣ itmek
18. Ṭarf-ı yek beytde güncīde cihānuñ şekerin

7. **şeker:**
Gazel 750
Mısra: **9**
Şeker.
9. Şeker bulaşıġıveş kāse içre ḳalmışdur
10. Henüz būsesinün leẕẕeti dimāġumda

8. **şekerden:***-den*
Tarih 147
Mısra: **8**
Şeker.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

şeker-āb:
1. **şeker-ābuñ:***-uñ*
Gazel 417
Mısra: **8**
Tatlı içecek, şerbet (Eskiden sofra adabında yemeğin sonunda misafirlere şerbet ikram edilmesine atfen).
7. Çün şerbet olur ḫatime-i bezme işāret
8. Hicrāna çıḳar ʿākībeti bu şeker-ābuñ

şeker-hand:
1. **şeker-ḫand:**
Gazel 844
Mısra: **9**
Tatlı gülüş.
9. Bulmış ḥayāt-ı tāze şeker-ḫand şükrden
10. Olmış nebāt-rīz nebātuñ dehenleri

şekerī şerbet:
1. **şekerī şerbet:**
Gazel 713
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -

Şeker şerbeti (Şair, sekerli olmasından dolayı şerbetin arkasından su içildiğinden bahsediyor ve kendi şiirini şerbete, diğerlerini de suya benzetmektedir).

17. Şiʿrünle şiʿr-i dīgeri Nābī ne añlasun

18. Sāde ṣu içmeyen şekerī şerbet üstine

şekeristān:

1. **şekeristānı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **2**
Şeker/şeker kamışı tarlası.

1. Geldi ḫaṭ şūrdadur piste-i ḫandānı henūz

2. Mūrdan olmadı zāʾil şekeristānı henūz

şekeristān-ı mıṣrı:

1. **şekeristān-ı mıṣrı:**
Gazel 310
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Mısır'ın şeker tarlaları.

3. Ġarīk ider şekeristān-ı Mıṣrı gerd-i kesād

4. Añılsa lez̠z̠et-i şīrīn-suḫenlicüklerümüz

şeker-leb:

1. **şeker-lebān:**-*ān*
Gazel 75
Mısra: **5**
Şeker dudaklı.

5. Mevzūn-kadān u sīm-tenān u şeker-lebān

6. Pire ʿaṣa faḳīre ġınā cisme cān olur

şekīb:

1. **şekīb:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **25**
Sabır, tahammül.

25. Nüḳūşın görenlerde ḳalmaz şekīb

26. Olur güIlerin seyr iden ʿandelīb

şekīb itsem:

1. **şekīb itsem:**-*se, -m*
Gazel 499
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sabretmek, tahammül etmek, katlanmak.

1. Düşsem hevā-yı ʿaşḳa zamānum degül benüm

2. İtsem şekīb ḥadd-i tüvānum degül benüm

şekk itme:

1. **şekk itme:**-*me*
Kaside 15
Mısra: **203**
Kelime Tipi: **-**
Şüphelenmek, kuşku duymak.

203. Hīç şekk itme ki eyyām-ı şerīfüñde olur

204. Cīb-i āfāḳ rehā-yāfte-i dest-i dījem

şekker:

1. **şekkerle:**-*le*
Gazel 752
Mısra: **5**
Şeker.

5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḥbetin gendüm

6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

şekker-ḫāne:

1. **şekker-ḫāne:**
Gazel 672
Mısra: **10**
Şekerin üretildiği yer.

9. ʿIyār-ı lez̠z̠et-i eşʿāra noḳṣān gelmez ey Nābī

10. Zebān-ı ḫāmeye olduḳça şekker-ḫāne dirlerse

şekker-i tevḥīdi:

1. **şekker-i tevḥīdi:**-*i*
Gazel 733
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tevhit şekeri (Tevhit; AIlah'ın birliğine inanma ve "La ilahe iIlaIlah (AIlah'tan başka tanrı yoktur)" sözünü tekrar etme).

9. Z̠ikri uṣūl-ı naġme gibi itme pest-pā

10. İtme fikende şekker-i tevḥīdi ḫāyişe

şekl:

1. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 92
Mısra: **16**
Şekil, biçim, görünüş.

15. Şevḳ-i cismüñle yanup çerḫde āh-ı serdüm

16. Berf şeklinde olan rıḫte-i ḫākisteridür

2. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 296
Mısra: **13**
Şekil, biçim, görünüş.

13. İtdi ḫaṭṭ şeklinde mirʾat-ı cemālinde bizdedür

14. Ḥayf kim biz pīşgāh-ı yāre muġber gelmişüz

3. **şeklin:**-*i, -n*
Gazel 370
Mısra: **5**
Şekil, biçim, görünüş.

5. Kāse-i deryūze şeklin gösterür mihr-i münīr

6. Āftāb-ı ʿizz ü şānuñ eylese basṭ-ı şuʿāʿ

4. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 752
Mısra: **9**
Şekil, biçim, görünüş.

9. Düşüp cüzʾice kec-ṣaff-ı Ayāṣūfiyye şeklinde

10. İmām olmış maḥaIli lafẓı saṭr-ı der-kenār üzre

5. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 753
Mısra: **2**
Şekil, biçim, görünüş.

1. Şuʿūrum ġāret eyler yād-ı vaṣluñ ḫᵛāb şeklinde

2. İder sermā-yı hicrüñ vaḳf-ı sūziş tāb şeklinde

6. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 753
Mısra: **4**
Şekil, biçim, görünüş.

4. İder āteş tereşşuḥ dīdelerden āb şeklinde

3. O şūḫ-ı āteşīn-ruḫsāruñ āb u tabı şevḳinden

7. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 753
Mısra: **6**
Şekil, biçim, görünüş.

5. Görüp māhı der-āġūş itdügin hāle ḥaseddendür

6. Muḥīṭüñ sinesinde ḥalḳalar gird-āb şeklinde

8. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 753
Mısra: **8**
Şekil, biçim, görünüş.

7. İmāmuñ bīm-i destār-ı büzürginden mesācidde

8. Şikem-derd oldılar dīvārlar miḥrāb şeklinde

9. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 753
Mısra: **10**
Şekil, biçim, görünüş.

9. Ṣūrāhī geh düşe āb-ı ruḫ-ı rindi ider rīzān

10. Gehī güstāḫlıḳ eyler ẓuhūr ādāb şeklinde

10. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 753
Mısra: **14**
Şekil, biçim, görünüş.

13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī

14. Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

11. **şeklin:**-*i, -n*
Gazel 799
Mısra: **8**
Şekil, biçim, görünüş.

7. Nʾola resm-i ḫamūşī ālet-i ḳaṭʿ-ı kelām olsa

8. Ki leb miḳrāż şeklin gösterür güftārdan ṣoñra

12. **şekli:**-*i*
Gazel 819
Mısra: **5**
Şekil, biçim, görünüş.

5. Evvel hilāl şekli gelür ṣoñra bedr olur

6. Mektūb-ı yār ḫayli zamān oldı gelmedi

13. **şekli:**-*i*
Kısa Mesnevi 6

Mısra: **19**
Şekil, biçim, görünüş.
19. Şekli uʿcūbe vü nihādı ḫafīf
20. Naḳşı utrūfe vü meẕāḳı laṭīf

14. **şekl:**
Kıt'a 42
Mısra: **3**
Şekil, biçim, görünüş.
3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

15. **şekle:**-*e*
Gazel 145
Mısra: **13**
Şekil, biçim, görünüş.
13. Ben de bilmem ki ne şekle girecekdür Nābī
14. Sāʿat-i ḫāṭırumuz pençe-i eṭfāldedür

16. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 753
Mısra: **1**
Şekil, biçim, görünüş.
1. Şuʿūrum ġāret eyler yād-ı vaṣluñ ḫᵛāb şeklinde
2. İder sermā-yı hicrüñ vaḳf-ı sūziş tāb şeklinde

17. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 753
Mısra: **12**
Şekil, biçim, görünüş (Kabe'nin çatısından başlayıp etrafını saran altın olukları şair AIlah'ın rahmet eli ile; Kabe'yi de örtüsünün renginden dolayı kara yüzlü mücrim ile ilişkilendirmiştir).
11. Uzatmış gerden-i aṣḥāb-ı cürme bāzū-yı raḥmet
12. Kenār-ı bāmdan beyt-i Ḫudā mīzāb şeklinde

18. **şeklinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 147
Mısra: **7**
Şekil, biçim, görünüş.
7. Biri Nābī didi ammā ki lüġaz şeklinde
8. Ki leṭāfetde halāvetde şekerden geçdi

şekl ü resme:
1. **şekl ü resme:**-*e*
Kıt'a 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Biçim, kılık, şekil ve suret.
1. Senüñ ey esb-i nev-āyende kim olmaz māʾil
2. Ḥüsn-i reftāruña bu ḳıṭʿa vü şekl ü resme

şekl ü şemāʾildür:
1. **şekl ü şemāʾildür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dış görünüş ve mizaç, dış görünüş ve huy.
5. Cevher-i zātī-i aṣlīdür ḥaḳīḳatden murād
6. Ṣanma insāndan faḳaṭ şekl ü şemāʾildür ġaraż

şekle girdi:
1. **şekle girdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Farklı haIlerde bulunmak.
61. Bulmak içün vücūd o gevher-i pāk
62. Ḳatı çoḳ şekle girdi maʿden-i ḫāk

şeḳle girmedi:
1. **şeḳle girmedi:**-*me, -di*
Gazel 290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Durumunda kalmak, istenmeyen biçime girmek.
7. Efsūs kim bu mezraʿ -ı fānīde girmedi
8. Deryūze-i nem eyleyecek şeḳle kiştümüz

şekl-i aḫer:
1. **şekl-i aḫer:**
Gazel 865
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Başka bir şekil.
7. Eyü ṣūrete ḳomışduḳ arada niyāz ü nāzı
8. Araya girince ḫaṭṭuñ o da şekl-i aḫer oldı

şekl-i beşerde mürtesem olup:
1. **şekl-i beşerde mürtesem olup:**-*up*
Tarih 54
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İnsan şeklinde görünmek, insan suretinde ortaya çıkmak.
5. Nābī-i dāʿī iderken sāl-i tārīḫin ḥisāb
6. Geldi bir hātif olup şekl-i beşerde mürtesem

şekl-i çelīpā ider:
1. **şekl-i çelīpā ider:**-*er*
Gazel 793
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Haç şeklini yapmak (EIleri yana açınca haç işareti olur bağlamında) II Hristiyanlığa davet etmek.
9. Mümkin mi miyānını görüp açmaya āġūş
10. Ol kāfir ider şekl-i çelīpā kimi görse

şekl-i dāʾire:
1. **şekl-i dāʾire:**
Gazel 701
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çember şekli (Suya düşen damlaların oluşturduğu halkalar bağlamında).
3. Pergār-ı istiḳāmet olur ṭabʿ-ı ṣāfda
4. Bir ḳaṭre düşse āba olur şekl-i dāʾire

şekl-i enāra girüp:
1. **şekl-i enāra girüp:**-*üp*
Gazel 90
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nar meyvesi şekline girmek (Şekil ve renk itibariyle nar ile ciğer arasında bağlantı kurulmuş).
3. Ciġerden germī-i hicrānı biʾl-ḫāsiyye defʿ eyler
4. Girüp şekl-i enāra dilde ḫūn-ālūde peykānlar

şekl-i tazriʿde:
1. **şekl-i tazriʿde:**-*de*
Tarih 133
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma sureti.
15. İtdi ʿunf ü ʾazimet şekl-i tazriʿde ḳarār
16. Oldı sermāye-i idbār ser u sāmānı

şekl-i terkeşdür:
1. **şekl-i terkeşdür:**-*dür*
Gazel 348
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şekilce ok çantası (gibi).
5. ʿAceb ḫıdmet-güzār-ı zūd-ḫīz-i maṣlaḥat-bīndür
6. Zebānlar şekl-i terkeşdür süḫanlar nāvek-i terkeş

şekline girdi:
1. **şekline girdi:**-*di*
Gazel 850
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kılığına bürünmek II dönüşmek.
5. Gördi yoḳdur merdüm-i ʿālemde ās̱ār-ı vefā
6. Girdi ism-i bī-müsemmā şekline ʿAnḳā gibi

şekline ṣoḳmaḳ:
1. **şekline ṣoḳmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 867
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
...haline getirmek, ... biçimine getirmek, ... benzetmek.
13. Ġazeli ṣavt u maḳāmāt ile teşhir itmek
14. Çengiler şekline ṣoḳmaḳ gibidür tāzeleri

şekvā eyleyüp:
1. **şekvā eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 10
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Şikâyet etmek, sızlanmak.
53. Zamāne baḫt-ı nigūnından eyleyüp şekvā
54. Nevā-yı bülbül-i Şirāzʾı itmede tekrār

şekve:
1. **şekveye:**-*ye*
Gazel 61
Mısra: **1**
Şikâyet.

1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

2. **şekve:**
Gazel 222
Mısra: **3**
Şikâyet.
3. Şekve ḫurşīd-ruhān-ı felek-i naḫvetden
4. Der-i ġam-ḫānemüzi ẕerre ḳadar bilmezler

3. **şekveye:**-*y, -e*
Gazel 510
Mısra: **11**
Şikâyet.
11. Yoḳ şekveye tenezzülümüz baḫt-ı tīreden
12. Cīb-i ḳalemde ẓāhir olur çākümüz bizüm

4. **şekve:**
Gazel 639
Mısra: **1**
Şikâyet.
1. Ḳalıblu sözler ile şekve ḳıṣṣa-ḫᵛānlardan
2. Kelāl geldi dile köhne dāstānlardan

5. **şekve:**
Gazel 651
Mısra: **12**
Şikâyet.
11. Āġūş-ı mevc açar ḳadem-i rüzgârı
12. Şān u şekve vü leẕẕet-i cūş u ḫurūş içün

6. **şekve:**
Gazel 607
Mısra: **2**
Şikayet.
1. Cihānuñ olmadasın sīr āb ü nānından
2. Nedür bu şekve zemīninden āsmānından

7. **şekvemüz:**-*müz*
Kaside 15
Mısra: **3**
Şikayet.
3. Şekvemüz var felegüñ vażʿ-ı ġalaṭ-kārından
4. İstimāʿ it ki budur żābıṭa-i mülke ehem

8. **şekve:**
Kıt'a 6
Mısra: **9**
Şikayet.
9. Āṣafā şekve saña bir nice reşk-āverden
10. Ki ḥicāb itmez ider ṭabʿum ile daʿvāyı

şekve āh-ı bī-eserdendür:

1. **şekve āh-ı bī-e̱serdendür:**-*den, -dür*
Gazel 93
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tesiri olmayan ah'tan şikayet ediyorum.
5. Düşen saña teġāfüldür baña āh-ı teġāfül-sūz
6. Degül senden şikāyet şekve āh-ı bī-e̱serdendür

şekve itsem:
1. **şekve itsem:**-*se, -m*
Gazel 772
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şikayet etmek, sızlanmak.
7. Şekve itsem siteminden daḫı efzūn eyler
8. Yadigār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

şekvegerān-ı ʿadem-i neyl-i murād:
1. **şekvegerān-ı ʿadem-i neyl-i murād:**
Gazel 222
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Muradına erememekten şikayet edenler.
13. Nābīyā şekvegerān-ı ʿadem-i neyl-i murād
14. Gālibā girye-i şeb āh-ı seḥer bilmezler

şekve-i derdüm:
1. **şekve-i derdüm:**-*üm*
Gazel 879
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dertten yana şikayet, sızlanma.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

şekve-i ġam-ı hicrān idenlerüñ:
1. **şekve-i ġam-ı hicrān idenlerüñ:**-*en, -ler, -üñ*
Gazel 429
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gamından şikayet etmek.
1. Yoḳ ḥüsni şekve-i ġam-ı hicrān idenlerüñ
2. Ḥüsn-i mecāz şevḳine efġān idenlerüñ

şekve-pāşlıḳ:
1. **şekve-pāşlıḳlarumuz:**-*lar, -u, -muz*
Gazel 288
Mısra: **2**
Şikayet edip durma hali.
1. Ne çekdi kimse bizüm dil-ḫırāşlıḳlarumuz
2. Ne virdi ḫalḳa keder şekve-pāşlıḳlarumuz

şeIIāḳī:

1. **şeIIāḳīlere:**-*ler, -e*
Gazel 717
Mısra: **1**
Kendi kendine yürüyemeyecek derecede sarhoş kimse.
1. Nev-bahār oldı cünūn el virdi şeIIāḳīlere
2. Düşdi mānend-i ṣurāḫi ser-fürū sāḳīlere

şemʿ:
1. **şemʿdür:**-*dür*
Gazel 328
Mısra: **9**
Mum, çerağ.
9. Bir şemʿdür cihāna sermāye-baḫş-ı sūziş
10. Ammā bu sūzun aslın pervāneler de bilmez

2. **şemʿa:**-*a*
Gazel 195
Mısra: **14**
Mum II Sevgili.
13. Ḳande bulur müsāʿade-i bāli Nābīyā
14. Pervānelik o şemʿa dil-i zardan geçer

3. **şemʿüm:**-*ü, -m*
Gazel 218
Mısra: **5**
Mum II Sevgili.
5. Şemʿüm olmam nesīm-i cūy-ı viṣāl
6. Bāʾis-i sürʿat-i güdāzumdur

4. **şemʿa:**-*a*
Gazel 598
Mısra: **1**
Mum II Sevgili.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

5. **şemʿ:**
Gazel 69
Mısra: **1**
Mum.
1. Ruḫ-ı zibāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur
2. Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanır

6. **şemʿa:**-*a*
Gazel 633
Mısra: **4**
Mum.
3. İtmez düşürse pīrehenin yaḳmada ḳuṣūr
4. Şemʿa fener viḳāye iken rüzgârdan

7. **şemʿa:**-*a*
Gazel 759
Mısra: **8**
Mum.
7. Hemān bir kendü bir pervāne-i ḥayrānı kāfīdür
8. O şuḫuñ şemʿa ḥācet yoḳ şebistān-ı viṣālinde

8. **şemʿ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **327**
Mum.
327. Ḳanda bir şemʿ aña pervāne
328. Ḳanda zencīr aña dīvāne

9. **şemʿ:**
Gazel 105

Mısra: **4**
Mum.
3. Mürde eyler dili āmīziş-i leẕẕāt-ı hevā
4. Şemʿ olur mürde güşād olduġı dem revzenler

10. **şemʿ:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Mum.
5. Ṣabāḥ olınca ferāmūş olındı şemʿ gibi
6. Giceyle tāb-dih-i encümenlicüklerümüz

11. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 447
Mısra: **2**
Mum.
1. Bir zamān biz daḫı hem-ṣoḥbet-i cānāne idük
2. Gülüne bülbül idük şemʿine pervāne idük

12. **şemʿüm:**-*üm*
Gazel 507
Mısra: **5**
Mum.
5. Şemʿüm ki pertevümden olur saḳf zer-nigār
6. Ṭabʿum bülenddür nʾola ẓāhirde pest isem

13. **şemʿ:**
Gazel 610
Mısra: **4**
Mum.
3. Dest-i rindānda degüldür ẕevḳ içün şemʿ-i ḳadeh
4. Ġāʾib itmişler ararlar şemʿ ile germiyyetin

14. **şemʿler:**-*ler*
Gazel 731
Mısra: **5**
Mum.
5. Şemʿler pāy be-dāmānlıġ ile rāhatdur
6. Dūşa çıḳmaġla o rāḥat ne gezer meşʿalede

15. **şemʿ:**
Gazel 790
Mısra: **4**
Mum.
3. İder cefā ile pervānesini ḫākister
4. O şemʿ secde-i ṣubḥa teyemmüm itdükçe

16. **şemʿ:**
Gazel 798
Mısra: **7**
Mum.
7. Sūz ile olmadadur şemʿ zebān-rīz-i s̱enā
8. Cilve-i şevket ümidiyle şeb-i tārumuza

17. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 823
Mısra: **4**
Mum.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhüʾl-emīn pervāne olmaz mı

18. **şemʿ:**
Kaside 7
Mısra: **27**
Mum.
27. Olup nümūne-i pervānegān-ı güm-şüde şemʿ
28. Nücūm-ı bī-mehe dönmişdi ʾasker-i manṣūr

19. **şemʿ:**
Kaside 20
Mısra: **38**
Mum.
37. Bu ḫānedān o luṭf u kerem ḫānedānıdur
38. Kim şemʿ ile tefaḥḥuṣ ider ehl-i ḥāceti

20. **şemʿ:**
Kaside 24
Mısra: **17**
Mum.
17. Her biri meclis-i maḳṣudda bir şemʿ oldı
18. Olmadı ġuṣṣa-keşānuñ çekilen āhı hebā

21. **şemʿ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **123**
Mum.
124. Ẓulmet-i naḳżdan ider āzād
123. Şemʿ olunsa o leylede īḳād

22. **şemʿ:**
Kıt'a 43
Mısra: **3**
Mum.
3. Ne lafẓuñ var ise żımnında bir şemʿ
4. Ḫudā itsün saña cümle müyesser

23. **şemʿ:**
Tarih 116
Mısra: **19**
Mum.
19. Ḫudā bir şemʿ ile çeşm-i ümidin eyledi rūşen
20. Ki mihr-i rūyına nisbet hilāl-ı ʿīd alçakdur

24. **şemʿe:**-*e*
Tarih 142
Mısra: **5**
Mum.
5. Ol şemʿe oldı cān ile pervāne bir zamān
6. Hep çār-yār-ı pāk-güher sancaḳ-ı şerīf

25. **semʿüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **79**
İşitme, duyma.
79. Semʿüñ ġıdāsı maʿnī-i pākīze-nuṭḳdur
80. Çeşmüñ ġıdāsı ḥüsndür añla ḥikāyeti

26. **semʿüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **82**
İşitme, duyma.
81. Elfāẓ-ı sükkerīn-i Sitanbuliyāndan
82. Semʿüñ kenārlarda ḳalur dilde ḥasreti

şemʾ:
1. **şemʾüñ:**-*üñ*
Gazel 247
Mısra: **1**
Mum II sevgili.
1. Şemʾüñ şükūh-ı ḥüsni fürūzānlıġındadur
2. Pervānenüñ saʿādeti sūzānlıġındadur

şemʿ döker:
1. **şemʿ döker:**-*er*
Gazel 147
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mum dökmek.
17. Şaḫṣuñ birisi revġan-ı cān ile döker şemʿ
18. Bir ġayrüñ ider meclis-i iḳbālini tenvīr

şemʿ idi:
1. **şemʿ idi:**- *i, -di*
Tarih 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mum.
3. Melāmet bezmine burnı alınmış şemʿ idi gūyā
4. Dem-i fevti ḳarīb olduḳda efzūn iltimāʿ itdi

şemʿ ile pervane:
1. **şemʿ ile pervane:**
Gazel 33
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mum ile ışığın etrafında dönen kelebek. || Sevgili ile aşık.
5. Perr ü bālin itmeden ġayrı hevā-gīr-i fenā
6. Sūdmend olmaz iderse şemʿ ile pervane baḥs̱

şemʿa:
1. **şemʿası:**-*sı*
Gazel 98
Mısra: **2**
Mum.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

2. **şemʿa:**
Gazel 515
Mısra: **9**
Mum, şem'.
9. Beñzer ol şemʿa ki pervāne-i gerdendesi yoḳ
10. O ser-efrāz kʾola dest-i duʿādan maḥrūm

3. **şemʿa:**
Gazel 638
Mısra: **6**
Mum, şem'.

5. Serīr-i devletidür cilvegāh-ı rifʿatidür
6. Zebān-ı şekve neden şemʿa şemʿadānlardan

şemʿadān:
1. **şemʿadāna:**-*a*
Gazel 428
Mısra: **12**
Şamdan.
11. Eyler hezār seyr ü seyāḥat fakīr-i şemʿ
12. Reh-yāb-ı vaṣl olıncaya dek şemʿadāna dek

2. **şemʿadānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 638
Mısra: **6**
Şamdan.
5. Serīr-i devletidür cilvegāh-ı rifʿatidür
6. Zebān-ı şekve neden şemʿa şemʿadānlardan

şemʿa-i bezmüz:
1. **şemʿa-i bezmüz:**-*üz*
Gazel 224
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Meclis mumu.
11. Ḥarbā ḳo ṭolaşsun serine mihr-i münīrüñ
12. Biz şemʿa-i bezmüz per-i pervāne bizümdür

şemʿa-i ḫayrātınuñ:
1. **şemʿa-i ḫayrātınuñ:**-*ı, -nuñ*
Tarih 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hayırlı işlerin kandili.
7. Tā be-maḥşer şemʿa-i ḫayrātınuñ eṭrāfına
8. Perde-i dest-i duʿā olsun nigehbān-ı üfūl

şemāme:
1. **şemāmeler:**-*ler*
Gazel 136
Mısra: **8**
Anber çeşitlerinden biri II Kelek kavun, karpuz.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

2. **şemāmesidür:**-*si, -dür*
Tarih 82
Mısra: **29**
Güzel kokan fakat yenmeyen, üzeri benekli ufak bir kavun biçimindeki meyve II Anber çeşitlerinden biri.
29. Kimisi didi zer şemāmesidür
30. ʿAnber-i şeb içinde nā-peydā

şemātet-i aʿdānuñ:
1. **şemātet-i aʿdānuñ:**-*nuñ*
Gazel 888
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Düşmanın sevinmesi.
5. Tercihine şemātet-i aʿdānuñ sebeb bu kim
6. Aḥbābuñ imtināna yaḳīndür teraḥḥümi

şemʿdān:
1. **şemʿdānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 423
Mısra: **8**
Mumluk, şamdan.
7. Ümmīd-i maḳdemünle senüñ ey çerāġ-ı ḥüsn
8. Āteş yanar başında gice şemʿdānlaruñ

2. **şemʿdānumda:**-*um, -da*
Gazel 756
Mısra: **6**
Mumluk, şamdan.
5. Lebüñ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

şemʿ-i āftāb-ı ruḫ-ı dūdmān-ı feyż:
1. **şemʿ-i āftāb-ı ruḫ-ı dūdmān-ı feyż:**
Kaside 20
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Bereket ocağının çehresinin güneşinin kandili.
99. Ey şemʿ-i āftāb-ı ruḫ-ı dūdmān-ı feyż
100. Ey zümre-i meḫādimüñ ezkā tabīʿatı

şemʿ-i ʿasel:
1. **şemʿ-i ʿasel:**
Gazel 756
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bal mumu.
5. Lebüñ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

şemʿ-i bezm:
1. **şemʿ-i bezm:**
Gazel 329
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Meclisi süsleyen mum.
9. İfnā-yı ẕāt ü girye vü sūz u güdāzdan
10. Biz şimdi şemʿ-i bezm ile hem-ḥālet olmışuz

2. **şemʿ-i bezm:**
Gazel 746
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Meckisi aydınlatan mum.
3. Zencīrlerle ẓabṭı muḥāl iken āteşüñ
4. Ẓabṭ itdi şemʿ-i bezm anı tār-ı fetīl ile

şemʿ-i bezm-ārā:
1. **şemʿ-i bezm-ārā:**
Gazel 850
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Meclisi süsleyen mum.
13. Rūzgārun şiddetinden oldı āsāyiş-güzīn
14. Zīr-i dāmān-ı ḫafāda şemʿ-i bezm-ārā gibi

şemʿ-i bezm-i hüdā:
1. **şemʿ-i bezm-i hüdā:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Hidayet meclisinin gecesi.
31. O şeb içre o şemʿ-i bezm-i hüdā
32. Virdi fānūs-ı kāʾināta ṣafā

şemʿ-i bezm-i serāçe-i devlet:
1. **şemʿ-i bezm-i serāçe-i devlet:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **460**
Kelime Tipi: -
Mutluluk sarayının meclisinin mumu.
459. Kaḥramān-heybet ü ʿalī-ṣavlet
460. Şemʿ-i bezm-i serāçe-i devlet

şemʿ-i bezm-tāb:
1. **şemʿ-i bezm-tāb:**
Gazel 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Meclisi aydınlatan mum.
1. Derūn-ı ġamzede de neşʾe-i şarāb ġarīb
2. Ḫarābede görinür şemʿ-i bezm-tāb ġarīb

şemʿ-i cem-ārā:
1. **şemʿ-i cem-ārā:**
Gazel 823
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Meclisi süsleyen mum.
3. ʿAceb bir bezm kim sākī ola ol şemʿ-i Cem-ārā
4. Bezmüñ şemʿine Rūhüʾl-emīn pervāne olmaz mı

şemʿ-i cemʿ-i miyān-ı ʿurbān:
1. **şemʿ-i cemʿ-i miyān-ı ʿurbān:**
Tarih 77
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Bedevi Arapların arasında yanan mum.
35. Ol ṣaf- der-i yegāne üç dört ʿadet ḫıdemle
36. Bī-bāk oldı şemʿ-i cemʿ-i miyān-ı ʿurbān

şemʿ-i dūdmān-ı ʿizz ü nāzı:
1. **şemʿ-i dūdmān-ı ʿizz ü nāzı:**-*ı*
Tarih 116
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
İzzet ve şeref ocağının kandili.
21. O şemʿ-i dūdmān-ı ʿizz ü nāzı gird-i rūyında
22. Melekler ḥıfẓ içün pervānelik eylerse evfaḳdur

şemʿ-i engüşt-i ḫıredle mānende-i fānūs-ı ḫayāl çevirür:
1. **şemʿ-i engüşt-i ḫıredle mānende-i fānūs-ı ḫayāl çevirür:**-*ür*
Kaside 15
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **Deyim**

Akıl parmağının mumuyla hayal feneri gibi çevirmek (Zekasının keskinliğini ifade bağlamında).
85. Çevirür devleti mānende-i fānūs-ı ḫayāl
86. Şemʿ-i engüşt-i ḫıredle aña lāyıḳ ḫātem

şemʿ-i fānūs-ı āsmān u zemīn:
1. **şemʿ-i fānūs-ı āsmān u zemīn:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü ve gökyüzü fanusunun mumu.
81. Faṣṣ-ı rengīn ḫātem-i tekvīn
82. Şemʿ-i fānūs-ı āsmān u zemīn

şemʿ-i ḥaḳīḳat:
1. **şemʿ-i ḥaḳīḳat:**
Gazel 40
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hakikat mumu (Hakikat ışığı, güneşi bağlamında).
3. Bir şemʿ-i ḥaḳīḳat ki fürūzān ola dilde
4. Ṭūr üzre ider lemʿa-i dīdār temevvüç

şemʿ-i ḥaḳīḳatün:
1. **şemʿ-i ḥaḳīḳatün:**-*ün*
Gazel 100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hakikat mumu (Hakikat ışığı, güneşi bağlamında).
3. Pervānesi melekdür o şemʿ-i ḥaḳīḳatün
4. Edvār-ı çerḫe noḳṭa-i pergār Kaʿbeʾdür

şemʿ-i iḳbāl:
1. **şemʿ-i iḳbāl:**
Kaside 12
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Talih mumu II mutluluk, baht ışığı.
21. Ne ḳadar encümen-efrūz ise şemʿ-i iḳbāl
22. Bestedür tār-ı fetīlinde yine reng-i ẓalām

şemʿ-i ikbāline:
1. **şemʿ-i ikbāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 594
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Saadet mumu.
5. Şemʿ-i ikbāline ġam-ḫᵛār-ı siyeh-rūzānuñ
6. Dest-i erbāb-ı duʿā perde-i fānūs olsun

şemʿ-i ḳadeh:
1. **şemʿ-i ḳadeh:**
Gazel 610
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kadeh mumu.
3. Dest-i rindānda degüldür ẕevḳ içün şemʿ-i ḳadeh
4. Ġāʾib itmişler ararlar şemʿ ile germiyyetin

şemʿ-i kāfūrī:
1. **şemʿ-i kāfūrī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Beyaz renkli, güzel kokulu mum.
124. Ẓulmet-i naḳżdan ider āzād
123. Şemʿ olunsa o leylede īḳād

şemʿ-i maḥabbetle:
1. **şemʿ-i maḥabbetle:**-*le*
Gazel 48
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sevgi ışığı, mumu.
15. Teṣāvīr ile tezyīn eylemiş ṣūretger-i ḥikmet
16. Döner şemʿ-i maḥabbetle fenerdür ḥalḳa-i tevḥīd

şemʿ-i māh-ı rūzeyi:
1. **şemʿ-i māh-ı rūzeyi:**-*y, -i*
Kıt'a 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Oruç ayının geceleri.
3. Bezmlerde devr iden peymāne-i mīnā-yı mey
4. Şemʿ-i māh-ı rūzeyi gördükde ḳındīl oldılar

şemʿ-i meclis-fürūz-ı mā evha:
1. **şemʿ-i meclis-fürūz-ı mā evha:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Ma evha" meclisini aydınlatan mum (Ma evha; Necm Suresinin "AIlah'ın kulu olan Peygamber Efendimiz (S.A.V)'e Cebrail (a.s) vahyedeceği şeyleri vahyetti" mealindeki 10. Ayetten bir kısım).
91. Şemʿ -i meclis-fürūz-ı Mā evha
92. Şeb-çerāġ-ı serīr-i Ev ednā

şemʿ-i murād:
1. **şemʿ-i murād:**
Kaside 9
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Murat mumu.
155. Eylesün ḫāne-i iḳbālini Bārī muḥkem
156. Eyleyüp şemʿ-i murād ile derūnın enver

2. **şemʿ-i murād:**
Kaside 2
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -
Murat edilen ışık.
225. Enbiyā cümlesi pervāne-i envāruñdur
226. Sensin ey nūr-ı naẓargāh-ı Ḫudā şemʿ-i murād

şemʿ-i nigehbān-ı vezāret:
1. **şemʿ-i nigehbān-ı vezāret:**
Kaside 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamının bekçisinin kandili.
3. YoIlar gözedüp sīnesin itmişdi güşāde
4. Nūr-ı ḫıredüñ şemʿ-i nigehbān-ı vezāret

şemʿ-i nümāyānı yoḳ:
1. **şemʿ-i nümāyānı yoḳ:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ortada mumu olmayan.
1. Yoḳ şemʿ-i nümāyānı bu pervāne kimüñdür
2. Gencīnesi nā-būd bu virāne kimüñdür

şemʿ-i nūr-baḫş-ı meclis-i ḥüsn ü bahā:
1. **şemʿ-i nūr-baḫş-ı meclis-i ḥüsn ü bahā:**
Tarih 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
GüzeIlik ve zarafet meclisinin ışık saçan mumları.
9. İki naḫl-ı ser-firāz-ı bāġzār-ı salṭanat
10. İki şemʿ-i nūr-baḫş-ı meclis-i ḥüsn ü bahā

şemʿ-i pür-nūr-ı ümīdi:
1. **şemʿ-i pür-nūr-ı ümīdi:**-*i*
Gazel 871
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Umudun ışıkla dolu mumu.
9. Devlet-i tārīkī-i ḥırmānda Nābī eylemez
10. Şemʿ-i pür-nūr-ı ümīdi zīnet-i kāşanesi

şemʿ-i rūyuñdan:
1. **şemʿ-i rūyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 444
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Yüzünün mumu.
1. Dāġsız bir sīne var mı şemʿ-i rūyuñdan senüñ
2. Dil-perīşān olmaduḳ kim ḳaldı mūyuñdan senüñ

şemʿ-i şām-efrūzı:
1. **şemʿ-i şām-efrūzı:**-*ı*
Gazel 623
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Geceyi aydınlatan mum.
11. Ne ʿāşıḳ-dūstdur gör şemʿ-i şām-efrūzı kim dāʾim
12. Berāy-ı ḫāṭır-ı pervāne sūzān gösterür kendin

şemʿ-i şeb-āra:
1. **şemʿ-i şeb-āra:**
Gazel 220
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Geceyi süsleyen mum.
7. Gören āyīne-i rūyında ʿaks-i penbe-i dāġum
8. Ṣanur şemʿ-i şeb-āra üstine pervāne devr eyler

2. **şemʿ-i şeb-ārā:**
Gazel 777
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Geceyi süsleyen mum.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

3. **şemʿ-i şeb-ārā:**
Gazel 793
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Geceyi süsleyen mum.
1. Bülbül ṣanur ol ġonce-i raʿnā kimi görse
2. Pervāne bilür şemʿ-i şeb-ārā kimi görse

şemʿ-i ümīdüñ:
1. **şemʿ-i ümīdüñ:**-*üñ*
Gazel 654
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Umut mumu.
5. Teşrife bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
6. Ey ḫᵛāb-ı siyeh-baḫt ʿişādan mı gelürsin

şemʿ-i ümmīd-i raḳībānı:
1. **şemʿ-i ümmīd-i raḳībānı:**-*ı*
Gazel 774
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Rakiplerin ümit kandili.
5. Meclis-i aġyāre olma pertev-endāz-ı viṣāl
6. Şemʿ-i ümmīd-i raḳībānı fürūzān eyleme

şemʿ-i żiyādāra:
1. **şemʿ-i żiyādāra:**-*a*
Gazel 349
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Etrafına ışık saçan mum.
1. Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāre yapışmış
2. Miḳrāżdur ol şemʿ-i żiyādāra yapışmış

şemʿ-i żiyā-güsteridür:
1. **şemʿ-i żiyā-güsteridür:**-*i, -dür*
Gazel 861
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Işık saçan mum.
17. Feneri rūşen iden şemʿ-i żiyā-güsteridür
18. Nūr-ı bāṭınla virür ṣūrete ṣayḳal maʿnā

şemīm-i bihişt:
1. **şemīm-i bihişt:**
Kaside 7
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Cennet kokusu.
109. O gūne kişveri mażbuṭ kim şemīm-i bihişt
110. Güẕāre yol bulamaz virmeyince bāc-ı ʿubūr

şemīm-i cenneti:
1. **şemīm-i cenneti:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cennet kokusu.
1. Şarāba şerm virür āb-ı cān-feżā-yı Ḥaleb
2. Şemīm-i Cenneti maḥcūb ider hevā-yı Ḥaleb

şemīm-i ḫāne-zāduñ:
1. **şemīm-i ḫāne-zāduñ:**-*uñ*
Gazel 645
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Efendisinin evinde dünyaya gelmiş olan köle veya cariye çocuğunun kokusu.
5. Açılup da eylemezdi maḥrem-i rāz-ı derun
6. Gül şemīm-i ḫāne-zāduñ bilse ġammāz olduġın

şemīm-i ḫulḳıdur:
1. **şemīm-i ḫulḳıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 7
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Ahlak ve kişiliğin güzel kokusu.
95. Şemīm-i ḫulḳıdur ümmīdgāh-ı bāġ-ı bihişt
96. Ġubār-ı dāmenidür maṭlab-ı gülāle-i ḥūr

şemīm-i kakülüñ:
1. **şemīm-i kakülüñ:**-*üñ*
Gazel 845
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kakülün insanı baştan çıkaran kokusu.
3. Virüp naḳd-i sirişk aldum ten-i sīmīnin āġūşa
4. Ara yirde şemīm-i kakülüñ bād-ı hevā ḳaldı

şemīm-i pīrehen-i yūsufun:
1. **şemīm-i pīrehen-i yūsufun:**-*un*
Gazel 546
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hz. Yusuf Peygamberin gömleğinin kokusu.
3. Baḳılsa yoḳ yine gül-berg-i tāzeden ġayrı
4. Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf un viren ḫaberin

şemīm-i ser-i zülfi:
1. **şemīm-i ser-i zülfi:**-*i*
Gazel 742
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Saçlarının kokusu.
17. Āvāredür şemīm-i ser-i zülfi ey ṣabā
18. Ṣayd it çemen götürmeden evvel konaġına

şemīm-i zülfine:
1. **şemīm-i zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 182
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçlarının kokusu.
5. Şemīm-i zülfine āmādedür meşām-ı ümīd
6. Ne gūne cünbişi var rüzgārdan ne ḫaber

şemm eyleyemem:
1. **şemm eyleyemem:**-*ye, -me, -m*
Gazel 696
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Koklamak.
7. Ol gül ki gire naḫvet-i gül-çīn ile deste
8. Şemm eyleyemem būy-ı meẕelIet var içinde

şemm iden:
1. **şemm iden:**-*en*
Tarih 30
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Koklamak.
41. Şemm iden būy-ı nesīmin seyr iden naḳşın olur
42. Ġuṣṣadan mehcūr u ġamdan dūr u sevdādan berī

şemm itmek:
1. **şemm itmek:**-*mek*
Gazel 559
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Koklamak.
7. Sen gülün ḳadrini ḫurşīd ḳadar bilmezsin
8. Ceẕb ider būyını şemm itmek içün şeb-nemden

şemme:
1. **şemme:**
Gazel 490
Mısra: **5**
Koklamak.
5. Şemme her bīnide yoḳ ḳudret gül-i esrārını
6. Dīde-i bigāneden der-beste gülşendür göñül

şemme-i ḫulḳına:
1. **şemme-i ḫulḳına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Güzel ahlakının kokusu.
61. Şemme-i ḫulḳına pür-sūz derūn-ı ʿanber

62. Revnāḳ-ı bezmine ṣad-çāk girībān-ı ʾabīr

şemme-i ḫulḳını:
1. **şemme-i ḫulḳını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Güzel ahlakının kokusu.
106. Gürbe-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād
105. Şemme-i ḫulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm

şemm-i būy-ı vefā itmedük:
1. **şemm-i būy-ı vefā itmedük:**-*me, -dü, -k*
Gazel 139
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Vefanın kokusunu dahi almadık.
5. ʿĀlemde şemm-i būy-ı vefā itmedük diyü
6. Eyler nesīm zülfe yemīnler şimālIer

şemm-i nāfe-i çīne:
1. **şemm-i nāfe-i çīne:**-*e*
Gazel 444
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çin miskinin kokusu.
9. Kimsede ḳalmadı şemm-i nāfe-i çīne dimāġ
10. Ārzū-yı çīn-i zülf-i müşk-būyuñdan senüñ

şems:
1. **şems:**
Gazel 114
Mısra: **11**
Güneş.
11. Şems Ḥavvāsına Ādem giçinürse gerdūn
12. Şah-ı gülbin de Mesīḥā-yı gülüñ Meryemʾidür

2. **şems:**
Tarih 94
Mısra: **9**
Güneş.
9. Ki ḳangı pādişehüñ ʿaṣrına bir ism ile şems
10. Müsadif olsa olur baḫtı ʿālī ʿömri mezīd

şems ü ḳamer:
1. **şems ü ḳamer:**
Kaside 9
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay.
93. Serv-i ḫoş-sāye-i bustān-ı mekārimdür kim
94. Devr iderler başına ḳumri gibi şems ü ḳamer

şemse:
1. **şemseler:**-*ler*
Tarih 92
Mısra: **15**
Güneş şeklinde yapılan işleme resim.
15. Şemseler nūr-fežāyende-i çeşm-i ḫurşīd
16. Ḳubbeler zelzele-fermāy-ı sipihr-i mīnā

2. **şemseler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **17**
Yazma kitapların kaplarına, iç kapaklarına, yapıların kapı ve pencere üstlerine, kumaşlara işlenen güneş biçimindeki bezeme motifi.
17. Şemseler bāl ü per-i ḥūr-sirişt
18. Naḳş-ı rengīni hem-āġūş-ı bihişt

3. **şemselerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Tarih 121
Mısra: **5**
Yazma kitapların kaplarına, iç kapaklarına, yapıların kapı ve pencere üstlerine, kumaşlara işlenen güneş biçimindeki bezeme motifi.
5. Ḫurşīd-i cihān-tāb gibi şemselerinden
6. Eyler lemeʿān pertev-i envār-ı leṭāfet

4. **şemsesidür:**-*si, -dür*
Tarih 82
Mısra: **24**
Yazma kitapların kaplarına, iç kapaklarına, yapıların kapı ve pencere üstlerine, kumaşlara işlenen güneş biçimindeki bezeme motifi.
23. Kimisi didi tāk-ı gerdūnun
24. Şemsesidür ki ṣaldı ḫāke ziyā

şemse-i cild:
1. **şemse-i cild:**
Gazel 634
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Elyazması kitapların ciltlerinin üzerine altın yaldızla yapılan süsleme.
3. Ḥüsn-i maʿşūḳa olur sīnedeki daġ delīl
4. Şemse-i cild ider işʿār kitābuñ şerefin

şemse-i cildveş:
1. **şemse-i cildveş:**
Tarih 112
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Elyazması kitapların ciltlerinin üzerine altın yaldızla yapılan süsleme misali.
11. Ola şemse-i cildveş pāy ber-cā
12. Gülistān-ı iḳbāl ü cāhında gül-ḫand

şemse-i dıraḫşānın:
1. **şemse-i dıraḫşānın:**-*ın*
Tarih 68
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Parlak motifler.
23. Ne cānı var felegüñ gelmeġe temāşāya
24. Görüp gözi kamaşur şemse-i dıraḫşānın

şemse-i gül-i dūḫtenün:
1. **şemse-i gül-i dūḫtenün:**
Tarih 121
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dikilmiş gül motifi.
7. Her şemse-i gül-i dūḫtenün berg-i kemīni
8. Ṣūretkede-i çīne geçer reng-i ḫacālet

şemse-i ḥizb:
1. **şemse-i ḥizb:**
Gazel 295
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hizb (Kur'an'ın cüzlerinin dörtte biri) şemsesi (Şemse; elyazması kitapların ciltlerinin üzerine altın yaldızla yapılan süslemeye denir).
3. Her ṣafḥada bulunmaz muṣḥafda şemse-i ḥizb
4. Çeşm-i ümīd her dem ruḫsār-ı yāre gelmez

şemse-i ṭāḳı:
1. **şemse-i ṭāḳı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kubbenin/kemerin güneş şeklinde süsü/işlemesi.
5. ʿĀleme ḫande ider revzeninüñ cāmları
6. Şemse-i ṭāḳı virür ḫātır-ı hūrşīde keder

şemse-i ṭāḳ-ı zer-endūdın:
1. **şemse-i ṭāḳ-ı zer-endūdın:**-*ı, -n*
Tarih 30
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Altınla kaplanmış kemerin bir parçası.
33. Şemse-i ṭāḳ-ı zer-endūdın görince reşkden
34. Oldı dāġ-ı dil sipihre āftāb-ı enveri

şems-i ḫāverī:
1. **şems-i ḫāverī:**
Kaside 17
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Doğudan doğan güneş.
35. Ṣāḥa-i cāhında köhne ḫayme saḳf-ı āsmān
36. Maṭbaḫ-ı rāhında kemter kāse şems-i ḫāverī

şems-i iḳbāl:
1. **şems-i iḳbāl:**
Tarih 75
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Saadet güneşi.
1. Ẕāt-ı Sulṭān Muḥammed-i şeh-zād
2. Şems-i iḳbāl u nūr-ı ṣāfīdür

şems-i münīr-i ḫātem:
1. **şems-i münīr-i ḫātem:**
Kaside 15
Mısra: **102**

Kelime Tipi: -
Mührün parlak güneşi.
101. Iżṭırāb üzre iken ḫāṭır-ı sevdā-zedeveş
102. Buldı burcüʾş-şerefin şems-i münīr-i ḫātem

şems-i münīr-i ufuḳ-ı devlet:

1. **şems-i münīr-i ufuḳ-ı devlet:**
Kaside 15
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Saltanat/mutluluk ufkunun parlak güneşi.
95. Odur ol şems-i münīr-i ufuḳ-ı devlet kim
96. Görmedi mis̱lini çerḫ eyleyeli naṣb-ı ḫıyam

şemşīr:

1. **şemşīrden:**-*den*
Gazel 448
Mısra: **12**
Kılıç.
11. Virüp ser-rişte-i ġavġāya fayṣal baḫt ü tāliʿle
12. Feragat eyledük şemşīrden ḫançerden el çekdük

2. **şemşīr:**
Gazel 16
Mısra: **1**
Kılıç.
1. Siper dūşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

3. **şemşīre:**-*e*
Kıt'a 92
Mısra: **3**
Kılıç.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

4. **şemşīr:**
Tarih 19
Mısra: **21**
Kılıç.
21. Ḫavf-ı serin şemşīr ile aṣlā serin göstermeyüp
22. Genc-i ḫafādan çıkmadı ceng itmedi tābūr ile

5. **şemşīri:**-*i*
Tarih 56
Mısra: **34**
Kılıç.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-hᵛāhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

şemşīr-i duʿā:

1. **şemşīr-i duʿā:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dua kılıcı.
13. Nābīyā ṣaḥn-ı ẓaferde ider inşāaʾIlāh
14. Küleh-i düşmeni endāhte şemşīr-i duʿā

şemşīr-i ġazā:

1. **şemşīr-i ġazā:**
Kaside 24
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Savaş kılıcı.
31. Yine şemşīr-i ġazā tāzeledi dünyāyı
32. Bāġ-ı pejmürde-i dehre ṣu virildi gūyā

şemşīr-i inkisārumuzı:

1. **şemşīr-i inkisārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 886
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kırılma, incinme kılıcı.
1. İder rakīb ile meclisde yād yārumuzı
2. İder fesān-zede şemşīr-i inkisārumuzı

şemşīr-i saṭvetinden:

1. **şemşīr-i saṭvetinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 77
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Sindiren gücün kılıcı.
41. Ol şīr-i ḫaṣm-gīrün şemşīr-i saṭvetinden
42. Oldı kilāb-ı aʿrāb deşt ü hevāya rīzān

şemşīr-i sitem:

1. **şemşīr-i sitem:**
Gazel 657
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cefa kılıcı.
11. Gāh şemşīr-i sitem gāhi ʿazāb-ı āteş
12. Küşte-i ḳavm-i naṣārā gibidür tenbākū

şemşīr-i teġafül:

1. **şemşīr-i teġafül:**
Gazel 548
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bilmezlikten gelme, bilmiyor görünme, kendini gafil gösterme kılıcı.
3. Zaḫm-ı ʿuşşāḳ içün iʿmāle ne ḥācet ālet
4. Ḳabża-i ġamzede şemşīr-i teġafül var iken

şemʿveş:

1. **şemʿveş:**
Gazel 536
Mısra: **9**
Mum misali.
9. Şemʿveş āteş-zebānam Nābiyā ammā beni
10. Maḥrem-i rāz eylemezdi kimse ḫāmuş olmasam

şerʿ:

1. **şerʿde:**-*de*
Gazel 651
Mısra: **13**
AIIah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kuraIIar, şeriat.
13. Reşke ne deñlü yoġ ise de şerʿde mesāġ
14. Nābī hezār reşk ü ḥased ʿayb-pūş içün

2. **şerʿa:**-*a*
Gazel 661
Mısra: **10**
AIIah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kuraIIar, şeriat.
9. Yazdugında dest-i ḳudretle berāt-ı şiʿrümi
10. Nābiyā itmiş muvaffaḳ şerʿa da ḳānūna da

3. **şerʿde:**-*de*
Gazel 748
Mısra: **2**
AIIah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kuraIIar, şeriat.
1. Olma ey tār-ı nigeh pīçīde rūy-ı āline
2. Şerʿde yoḳdur ḥarīruñ ruḫsat-ı istiʾmāline

4. **şerʿi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **122**
AIIah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kuraIIar, şeriat.
121. Dīni bir cāmiʿ-i hikmetdür imāmı Ḳurʾān
122. Şerʿi bir ḳaṣr-ı muʿaIIādur aña adl ʾimād

5. **şerʿ:**
Kaside 15
Mısra: **14**
AIIah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kuraIIar, şeriat.
13. Biri ṭuġrā-yı dil-ārā biri fermān-ı münīf
14. Biri şerʿ ü biri kānun biri naẓm-ı ʿālem

şerʿ ü ḳānūndur:

1. **şerʿ ü ḳānūndur:**-*dur*
Gazel 577
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şeriat ve kanunlar, dini yasalar.
13. Iṣṭılāḥāt-ı lisān-ı ʿaşḳdur nāz ü niyāz
14. İntizām-ı mülk-i dīne şerʿ ü ḳānūndur düşen

şerʿ ü ḳānūnı:

1. **şerʿ u ḳānūnı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Şeriat ve kanunlar, dini yasalar.
71. Öyle bir kimseye aḥkāmuñı tefvīż it kim
72. Şerʿ u ḳānūnı ḳıyās eylemeye ẓulm u sitem

2. **şerʿ ü ḳānūnı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Şeriat ve kanunlar, dini yasalar.
41. ʿİlm ile ʿaḳl iledür şarṭ-ı vezāret yoḫsa
42. Şerʿ ü ḳānūnı ne bilsüñ bir alāy lā-yefhem

şerār:
1. **şerār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **326**
Kıvılcım.
325. Ḳanda bir gülşen olsa aña hezār
326. Ḳanda bir āteş olsa aña şerār

şerāre:
1. **şerārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 439
Mısra: **1**
Kıvılcım.
1. ʿUluvve görmeg ile raġbetin şerārelerüñ
2. Döküldi āb-ı ruḫı yirlere nis̱ārelerüñ

2. **şerāre:**
Gazel 831
Mısra: **2**
Kıvılcım.
1. Degül felekde dıraḫşān olan sitāre gibi
2. Olur ġubār-ı fenā riḫte şerāre gibi

3. **şerāre:**
Gazel 831
Mısra: **6**
Kıvılcım.
5. Misāl-i hīme yanarsañ da ehl-i temkīn ol
6. Kemīne sūziş ile sıçrama şerāre gibi

4. **şerāresi:**-*si*
Kaside 11
Mısra: **94**
Kıvılcım.
93. İden taṣavvur-ı ḫulḳın cahīme itse nigāh
94. Olur şerāresi gül dūdı sünbül-i sīr-āb

şerāyiʿ-i ḳudemā:
1. **şerāyiʿ-i ḳudemā:**
Kaside 3
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Geçmiş peygamberlerin şeriatları.
53. Dıraḫt-ı şerʿüñüñ esmār-ı pīş-reftesidür
54. Şerāyiʿ-i ḳudemā yā Muḥammed-i ʿArabī

şerbet:
1. **şerbet:**
Gazel 173
Mısra: **2**
Tatlı içecek.
1. Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi ḳalur
2. Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalur

2. **şerbet:**
Gazel 417
Mısra: **7**
Tatlı içecek.
7. Çün şerbet olur ḫatime-i bezme işāret
8. Hicrāna çıḳar ʿākībeti bu şeker-ābuñ

3. **şerbet:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **119**
Tatlı içecek.
119. O şeb içre sebīl olan şerbet
120. İder işrāb kevs̱er-i Cennet

4. **şerbetin:**-*i, -n*
Gazel 632
Mısra: **10**
Tatlı içecek. Tasavvufi manada ise ilahi aşk, aşk şarabı, feyz demektir.
9. Zāhid-i sevdā dimağa ide görsün bir devā
10. İçmişüz zīrā ki biz pīr-i muġānuñ şerbetin

şerbet-çeşān-ı tīġı:
1. **şerbet-çeşān-ı tīġı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Kılıcının tadına bakan.
81. O kīne-ḫᵛāh ki şerbet-çeşān-ı tīġı olur
82. Ṣabāḥ-ı ḥaşrda tīz-āb der-dehen maḥşūr

şerbet-i cān-baḫş:
1. **şerbet-i cān-baḫş:**
Gazel 577
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Can veren içecek.
15. Ḫastegān-ı laʿlüne mey şerbet-i cān-baḫş ise
16. Ṭabʿ-ı bīmārān-ı ḥāle ḥabb-ı efyūndur düşen

şerbet-i dinar:
1. **şerbet-i dinar:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mervanîler zamanında yaşayan İbn Dinâr tarafından yapılan bir ilaç.
1. ʿAceb mi şerbet-i dinar ile iderse ʿilāc
2. Ṭabiʿat-ı emele ʾārıż oldı sūy-ı mizāc

şerbet-i istiġfāruñ:
1. **şerbet-i istiġfāruñ:**-*uñ*
Gazel 438
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Tevbe etme şurubu, ilacı.
13. Bu şifā-ḫānede çoḳ nefʿini gördük Nābī
14. Ḫasta-i maʿṣiyete şerbet-i istiġfāruñ

şerbet-i nā-ḫoş-güvārın:
1. **şerbet-i nā-ḫoş-güvārın:**-*ın*
Gazel 404
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Tadı acı olan şurup.
15. Gelū-gir-i selāmetdür tereddüd ḥükm-i taḳdīre
16. Ḥakīmüñ şerbet-i nā-ḫoş-güvārın bī-müḥābā çek

şerbet-i reng reng:
1. **şerbet-i reng reng:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Renk renk şerbetler, her renkten tatlı içecekler.
145. Şerbet-i reng reng ü nuḳl-ı nebāt
146. Virdi ez̠vāḳa çāşnī-i ḥayāt

şeref:
1. **şerefin:**-*i, -n*
Gazel 634
Mısra: **4**
Manevî yükseklik, ululuk.
3. Ḥüsn-i maʿşūḳa olur sīnedeki daġ delīl
4. Şemse-i cild ider işʿār kitābuñ şerefin

2. **şeref:**
Gazel 810
Mısra: **7**
Manevî yükseklik, ululuk.
7. Olmaz piyādeye şeref ü şāha naḳş-ı cāh
8. Bāzīdeki piyāde şehi māt iderse de

3. **şeref:**
Kaside 8
Mısra: **95**
Manevî yükseklik, ululuk.
95. Bu şeref ḳanġı diyāruñ şehine oldı naṣīb
96. Kʾideler ismine mecmūʿ-ı selāṭīn tevḳīr

4. **şerefden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **97**
Manevî yükseklik, ululuk.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

5. **şerefdür:**-*dür*
Kaside 15

Mısra: **156**
Manevî yükseklik, ululuk.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

6. **şerefdür:**-*dür*
Kaside 23
Mısra: **18**
Manevî yükseklik, ululuk.
17. Gāʾibāne o ḳadar ḳadr-şināsāna duʿā
18. Bir şerefdür ki naṣīb olmaz o her ḫod-rāya

7. **şerefden:**-*den*
Kaside 26
Mısra: **11**
Manevî yükseklik, ululuk.
11. Maʿmūre-i cāhunla mümāss oldı şerefden
12. Tāk-ı feleġe ẕirve-i erkān-ı vezāret

8. **şerefdür:**-*dür*
Tarih 13
Mısra: **2**
Manevî yükseklik, ululuk.
1. Menbaʿüʾl-ḫayr Muṣṭafā Pāşā
2. Ki şerefdür vücūdı insāna

9. **şerefden:**-*den*
Tarih 103
Mısra: **19**
Manevî yükseklik, ululuk.
19. Bu faḫr-ı maʿnevīden bu şerefden ṣoñra ʿālemde
20. Mülūk-ı sāʿire olsun mı nām-ı salṭanat icrā

10. **şeref:**
Tarih 125
Mısra: **16**
Manevî yükseklik, ululuk.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

11. **şeref:**
Tarih 127
Mısra: **65**
Manevî yükseklik, ululuk.
65. Kime maḫṣūs bu ʿizzet bu şeref kim oḳuya
66. Ḫuṭbesinde menber-i Sulṭān-ı rüsülde ḫuṭebā

12. **şeref:**
Tarih 138
Mısra: **39**
Manevî yükseklik, ululuk.
39. Bu şeref çoḳ mıdur ol āṣaf-ı bī-mis̱le kʾola
40. Ḥażret-i pādişeh-i ʿāleme dāmād-ı güzīn

13. **şerefin:**-*i, -n*
Kaside 2
Mısra: **41**
Manevî yükseklik, ululuk.
41. Gör ḫumūlün şerefin kim żarar itmez çemene
42. Şāḫ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

şeref buldı:
1. **şeref buldı:**-*dı*
Tarih 121
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Şeref bulmak, şereflenmek.
35. Ol āṣaf-ı memdūḥ ki buldı nice müddet
36. Ẕātiyle şeref mesned-ı ʿulyā-yı ṣadāret

şeref ü meymenetde:
1. **şeref ü meymenetde:**-*de*
Tarih 75
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Onur ve uğur.
7. Aña olmaḳ semiyy-i faḫr-ı rüsūl
8. Şeref ü meymenetde vāfīdür

şeref ü şānını:
1. **şeref ü şānını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 133
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Şan ve şeref.
21. Şeref ü şānını bu fetḥ-i celīlüʾl-ḳadre
22. Ḥaḳḳ-ı taʿbīre ne ḳādir ḳalem-i insānī

şeref u şevket-i iclāle:
1. **şeref u şevket-i iclāle:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Ululuğunun şan ve şerefi.
63. Ḳıble-i ins u melek kişverine dāhildür
64. Kim olur bu şeref u şevket-i iclāle sezā

2. **şeref u şevket-i iclāle:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Ululuğunun şan ve şerefi.
63. Ḳıble-i ins u melek kişverine dāhildür
64. Kim olur bu şeref u şevket-i iclāle sezā

şeref-bahş olur:
1. **şeref-baḫş olur:**-*ur*
Gazel 147
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Şeref vermek, onurlandırmak.
15. Nā-gāh görürsin ki olur ġayre şeref-baḫş
16. Göñlünce iderken görilen düşleri taʿbīr

şeref-bahş-ı cümle-i vüzerā:
1. **şeref-baḫş-ı cümle-i vüzerā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **484**
Kelime Tipi: -
Vezirler kafilesine şeref ve itibar kazandıran.
483. Kāmkārā vezīr-i pāk-dilā
484. Ey şeref-baḫş-ı cümle-i vüzerā

şeref-bahş-ı nüzūl oldukda:
1. **şeref-baḫş-ı nüzūl oldukda:**-*dukda*
Tarih 80
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Tenezzül edip gelme şerefini bahşeden olmak.
15. Ḫıṭṭa-i Şehbāʾya oldukda şeref-baḫş-ı nüzūl
16. Oldı sükkān-ı Ḥaleb müstaġraḳ-ı şevḳ ü şeġab

şeref-efzāy-ı vezāret:
1. **şeref-efzāy-ı vezāret:**
Tarih 121
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamının şerefinin arttıran.
33. Faḫrüʾl-vüzerā ḥażret-i Pāşā-yı keremkār
34. Hem-nām-ı Muḥammed şeref-efzāy-ı vezāret

şeref-i bürc-i ʿalā:
1. **şeref-i bürc-i ʿalā:**
Tarih 127
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Yüce kalelerin kıvancı.
23. Ṣāḥib-i aʿẓam u ekrem ḳamer-i çerḫ-i şeref
24. Āṣaf-ı aḳdem u aʿlem şeref-i bürc-i ʿalā

şeref-i dūdmān-ı mevlānā:
1. **şeref-i dūdmān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin soyunun şerefi.
19. Ḫalife-zāde vüşeh-zāde vü Nebī-zāde
20. Se rütbedür şeref-i dūdmān-ı Mevlānā

şeref-i iḳbāli:
1. **şeref-i iḳbāli:**-*i*
Gazel 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Saadet makamı, mutluluk payesi.
11. Her kime olsa mülāki şeref-i iḳbāli
12. Cezb ider cānibine ḳuvvet-i bāzū-yı edeb

şeref-i kevkebinden:
1. **şeref-i kevkebinden:**-*in, -den*
Kaside 14
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Yıldızın erdemi, şöhreti.
39. O ṣadr-ı aʿẓam-ı efḫam niẓām-ı ʿālem-gīr
40. İder felek şeref-i kevkebinden istimdād

şeref-i kevkebiyle:

1. **şeref-i kevkebiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 11
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Yıldızın erdemi, şöhreti.
57. Muṣāḥib-i melikü'l-ʿaṣr Muṣṭafa Pāşā
58. Ki faḫr ider şeref-i kevkebiyle ḥeft-ḳıbāb

şeref-i māder-zād:
1. **şeref-i māder-zād:**
Kaside 2
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Doğuştan sahip olunan şeref.
85. ʿİlm-i resmīyi tenezzül mi ider taḥṣīle
86. Kisbe mevḳūf degüldür şeref-i māder-zād

şeref-i maḳdem-i ḫidīv-i cihān:
1. **şeref-i maḳdem-i ḫidīv-i cihān:**
Tarih 9
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarının gelip şereflendirmeleri.
7. Oldı ammā ki bāʿiṡ-i bünyād
8. Şeref-i maḳdem-i ḫidīv-i cihān

şeref-i maʿrifet:
1. **şeref-i maʿrifet:**
Gazel 677
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Hünerli olma gururu.
13. Pervāzdan inmezdi yire ṭāʾir-i devlet
14. Sermāye-i rifʿat şeref-i maʿrifet olsa

şeref-i naʿt-ı seyyīd-ı ʿālem:
1. **şeref-i naʿt-ı seyyīd-ı ʿālem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Alemlerin efendisinin-Hz. Muhammed Peygamber- naatinin şerefi.
61. Olmasa dilden uramazsın dem
62. Şeref-i naʿt-ı Seyyīd-ı ʿālem

şeref-i tāze buldı:
1. **şeref-i tāze buldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Yeni bir şerefe erişmek.
145. Buldı teşrīfi ile ṣadr-ı refīʿü'l-ḳadre
146. Şeref-i tāze maḳām-ı eb u cedd ü aʿmām

şeref-i ṭıynet:
1. **şeref-i ṭıynet:**
Tarih 127
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Mizacının asaleti.
51. Olmış āraste-i terkīb-i hümāyūnında
52. Luṭf-ı ṭabʿ u şeref-i ṭıynet ü ḥüsn-i sīmā

şeref-i vaḥyiledür:
1. **şeref-i vaḥyiledür:**-*ile, -dür*
Gazel 413
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Vahiy yada ilham ile müşerref olma (Nahl Suresi 68. ayete atfen: Rabbin, bal arısına şöyle ilham etti...).
1. Ḥikmeti hep şeref-i vaḥyiledür zenbūruñ
2. Lezzet-i şehd ile mūmında dıraḫşān nuruñ

şeref-i ẕāt:
1. **şeref-i ẕāt:**
Tarih 127
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Kişinin şahsının ululuğu, şerefi.
57. Şeref-i ẕāt ile şöhret- dih-i eslāf-ı kirām
58. Şevket u şān ile iḥyā-kün-i nām-ı ḳudemā

şeref-i ẕātı:
1. **şeref-i ẕātı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Kişinin şahsının ululuğu, şerefi.
107. Salṭanat salṭanat oldı şeref-i ẕātı ile
108. Memleket memleket oldı açılup ẓulmet-i ġam

şerefmend:
1. **şerefmendüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **3**
Şerefli, şeref duyan.
3. Mekremet-perverüm şerefmendüm
4. Nūr-ı çeşm-i ʿazīz-i ferzendüm

şeref-yāb olduġumdan:
1. **şeref-yāb olduġumdan:**-*duġ, -u, -m, -dan*
Gazel 242
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şerefine ulaşmak.
3. Pāy-būsile şeref-yāb olduġumdan ẕevḳ ider
4. Nüktelerle şīveler eyler bilür bilmezlenür

şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ḫīz olmaḳ:
1. **şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ḫīz olmaḳ:**
Gazel 64
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Acı veren, ağlatan azarlamaya müşerref olmak.
11. Taḥammül ẕillet-i hicrāna güçdür yoḫsa cānāndan
12. Şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ḫīz olmaḳ ne cānumdur

şeref-yāb-ı rüsūm:
1. **şeref-yāb-ı rüsūm:**
Tarih 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Usulüyle, zatıyla müşerref olma.
1. Virdüginde ṣadr-ı fetvāya şeref-yāb-ı rüsūm
2. Ẕāt-ı ʿAbduʾllāh Efendi fāżıl-ı ʿālī-cenāb

şerer:
1. **şererden:**-*den*
Gazel 89
Mısra: **10**
Kıvılcım.
9. Bu sūz-ı ʿaşḳa merdümek-i dīdedür sebeb
10. Her āteş ibtidāda şererden ẓuhūr ider

2. **şererin:**-*i, -n*
Kaside 2
Mısra: **97**
Kıvılcım.
97. Dūde-i fażlınuñ ednā şererin bulmışdur
98. Ḳangı ʿālemde ki peydā ola ẕihn-i veḳḳād

şerh:
1. **şerhine:**-*i, -ne*
Gazel 102
Mısra: **3**
Açıklama, etraflıca anlatma.
3. Eylesem dāġ-ı derūnum şerhine vażʿ-ı ḳalem
4. Sīne-i ḥarf üzre dāġ-ı noḳṭa ḫūn-ālūd olur

2. **şerḥi:**-*i*
Gazel 742
Mısra: **9**
Açıklama, etraflıca anlatma.
9. Virdiyye şerḥi dersin oḳurlar hezārdan
10. Etfāl-i ġonce nüsḫasın aṣmış ḳucaġına

3. **şerḥidür:**-*i, -dür*
Gazel 435
Mısra: **6**
Açıklama, etraflıca anlatma.
5. Nüsḫa-i ʿaşḳ u maḥabbetdeki ebvāb ü füṣūl
6. Şerḥidür dīde-i ʿāşıḳdan aḳan ḫūn-ābuñ

şerḥa:
1. **şerḥa:**
Gazel 146
Mısra: **3**
Dilim, dilinmiş parça.
3. Şarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

2. **şerḥalar:**-*lar*
Gazel 452
Mısra: **9**
Yarık II yara.
9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ḫūnīn şerḥalar bitdi

10. Yine baḫtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

3. **şerḥalar:**-*lar*
Gazel 529
Mısra: **11**
Yarık II yara.
11. Sīnemde şerḥalar yetişür baña Nābīyā
12. Taḥrīre mācerā-yı dili mısṭar istesem

4. **şerḥa:**
Gazel 745
Mısra: **10**
Yarık II yara.
9. Lafẓ-ı kün maẓhar-ı ʿaşḳ olduġı andan bil kim
10. Dāġ-ı nūnında ʿıyān şerḥa celī kāfında

5. **sīne-şerḥaların:**-*lar, -ın*
Gazel 733
Mısra: **5**
Sinedeki yara, yarık.
5. Miḳyās sīne-şerḥaların eylesüñ şümār
6. Yüz ṭutdı yine Nīl-i maḥabbet fizāyişe

şerha çekmiş:
1. **şerha çekmiş:**-*miş*
Gazel 290
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yaralamak, kesik izi bırakmak.
5. Ol bünyeyüz ki çekmiş iderken daḫı ḫamīr
6. Üstād eliyle sīnesine şerha hiştümüz

şerha vü dāġ:
1. **şerha vü dāġ:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yarıp dağlamak.
9. Şerha vü dāġ gerek sīne-i ehl-i ġamda
10. Saḥn-ı dīvān-ı ḳıyāmetde ḥisāb isterler

2. **şerha vü dāġ:**
Gazel 406
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Yarıp dağlamak.
21. Dü desti şerha vü dāġ ile bir kemer-bend it
22. Miyānına o perīnün ḳuşandırıncaya dek

şerha-i ḫunīn:
1. **şerha-i ḫunīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **316**
Kelime Tipi: -
Kanlı yara.
315. Ḫᵛāceler şaḥ çeküp basınca nigīn
316. Cigerüm daġ ü şerha-i ḫunīn

şerḥazār idüp:
1. **şerḥazār idüp:**-*üp*
Gazel 528
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yara çekmek, şerha çekmek.
9. Elemle sīnemüzi şerḥazār idüp Nābī
10. Kitāb-ı miḥneti sürḫ ile bāb bāb idelüm

şerʿ-i ġarrāya:
1. **şerʿ-i ġarrāya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Parlak ve nurlu şeriat, İslâmiyet.
59. Anda ṭuġrā-yı dāver-ı ʿālem
60. Şerʿ-i ġarrāya ḳaṣr-ı müstaḥkem

şerʿ-i şerīf-i sāye-i ʾarş-ı mecīddür:
1. **şerʿ-i şerīf-i sāye-i ʾarş-ı mecīddür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
AIIah semasının gölgesinin kutsal şeriatı.
9. Şerʿ-i şerīf-i sāye-i ʾarş-ı mecīddür
10. Hem-dest-i rükn-i ʾarş-ı berīndür çehār-yār

şerīʾat:
1. **şerīʾatle:**-*le*
Tarih 1
Mısra: **9**
Peygamberler aracılığıyla AIIah tarafindan konulan kanunlar.
9. Dest-fermā-yı uluʾl-emr şerīʾatle çıḳup
10. Farḳ-ı bī- devletiyāna olıcaḳ sāye-fiken

şerīʿat-ı sermed:
1. **şerīʿat-ı sermed:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **226**
Kelime Tipi: -
Ölümsüz şeriat (Şeriat; Kur'an-ı Kerim'e dayanan İslam hukuku).
225. Şīve-i dār u gīr ü dād ü sited
226. Resm-i ḳānun şerīʿat-ı sermed

şerīf efendiʾye:
1. **şerīf efendiʾye:**-*y, -e*
Tarih 136
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şerif Efendi; Abdulkadir-i Geylani silsilesinden olup Yenişehirli Şeyh Mahmud Efendinin oğludur. Müderris olup Yenişehir ve Bursa'da moIIalık yaptı. Güleryüzlü ve erdem sahibi idi. Oğlu Şeyhü'l-islam Mehmed Efendidir.
7. Tārīḫin itdi hātif-i ġaybī duʿā ile
8. Ola Şerīf Efendiʾye kūy-i ʾadn maḳām

şerīf-i ḫilḳatdür:
1. **şerīf-i ḫilḳatdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Yaratılışın kutsalı.
49. Murġ-ı ʿarş-āşiyāndur ādem
50. Ḳālib-i kevn-i cāndur ādem

şerīf-i mekke:
1. **şerīf-i mekke:**
Kaside 16
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
İmparatorluk döneminde Mekke valisinin unvanı.
195. Tātār Ḫān kemine ḳulı naṣb-kerdesi
196. Olmış şerīf-i Mekke vekīl-i ferāşeti

şerīk oldı:
1. **şerīk oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **269**
Kelime Tipi: -
Ortak olmak.
269. Oldı himmet baña hevesde şerīk
270. Ṭurmayup itmede beni taḥrīk

şerīr-i nābe-kār:
1. **şerīr-i nābe-kār:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İşe yaramaz fesatçı.
11. ʿAceb kim eyler elinden rehā girībānı
12. Felek didükleri şerīr-i nābe-kār o mıdur

şerm:
1. **şerminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 9
Mısra: **7**
Utanma, mahcubiyet; haya, âr.
7. Vechi var eyleseler ehl-i duʿā şerminden
8. Rūyına destlerin perde-i taḳṣīr-i duʿā

2. **şerm:**
Gazel 69
Mısra: **12**
Utanma, mahcubiyet; haya, âr.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

3. **şermi:**-*i*
Gazel 292
Mısra: **5**
Utanma, mahcubiyet; haya, âr.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger
6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

4. **şerm:**
Gazel 705

Mısra: **13**
Utanma, mahcubiyet; haya, âr.
13. ʿAnbelībān-ı bihişti şerm ile ḫāmuş ider
14. Her ṭaraf āvāze-i Ḳurʾān Āyāṣufiyyeʾde

5. **şermine:**-*i, -n, -e*
Gazel 725
Mısra: **1**
Utanma, mahcubiyet; haya, âr.
1. Siyāh nāmelerüñ şermine yiter bu güvāh
2. Ki faş sürer yire yüz olduġınca rūyı siyāh

6. **şerm:**
Kaside 9
Mısra: **98**
Utanma, mahcubiyet; haya, âr.
97. Ḫāk-ı dergâhını ʿanber diyü taʿbīr ideli
98. Şerm ile micmer-i ḳalbümde yanar ateşler

7. **şerm:**
Kaside 17
Mısra: **19**
Utanma, mahcubiyet; haya, âr.
19. Şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı kim
20. Müşterīdür müşteri olmaġla kemter çākeri

8. **şerm:**
Gazel 730
Mısra: **2**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
1. Şāyān olaydı kişver-i fānī nizāʿına
2. Tolmazdı ḫak şerm ile çeşm-i ferāʿine

9. **şerminden:**-*i, -n, -den*
Tarih 22
Mısra: **7**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
7. Oldı şerminden ruḫ-ı tābānunuñ
8. Āftāb-ı ʿālem-ārā ser be-ceyb

10. **şerminden:**-*i, -n, -den*
Tarih 138
Mısra: **9**
Utanma, utanç, mahcubiyet.
9. Bābveş cībini çāk eyler idi şerminden
10. Ṭarḥ-ı mevzūnını seyr eylese ḳaṣr-ı şīrīn

şerm eyledi:
1. **şerm eyledi:**-*di*
Gazel 49
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
19. Ol rū-siyehüm kim yazıcaḳ ḥarf-i vücūdum
20. Şerm eyledi refʿ-i serine ḫāme-i īcād

2. **şerm eyledi:**-*di*
Gazel 49
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
19. Ol rū-siyehüm kim yazıcaḳ ḥarf-i vücūdum
20. Şerm eyledi refʿ-i serine ḫāme-i īcād

şerm eyledüm:
1. **şerm eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 392
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
1. İtdüm egerçi ol gül ile āşinālıcuḳ
2. Şerm eyledüm velīk biraz bī-vefālıcuḳ

şerm eylemeyüp:
1. **şerm eylemeyüp:**-*me, -yüp*
Gazel 43
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
7. Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
8. Bir beyża uçurmakdan usanmaz heves-i ṣubḥ

şerm eylerüm:
1. **şerm eylerüm:**-*r, -üm*
Gazel 512
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
9. Nice defʿ eyleyeyüm sūz-ı derūnı Nābī
10. Yāri görsem daḫı şerm eylerüm āh eyleyemem

şerm ide:
1. **şerm ide:**-*e*
Gazel 567
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
9. Nābī sezā ki kendi zebānından ide şerm
10. Ḥarf-i niyāza vāsıṭa-i irtibāṭ iden

şerm ider:
1. **şerm ider:**-*er*
Gazel 513
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
15. Şerm ider ney gibi maġlūb-ı hevā olmaḳdan
16. Zīr-i pāyında ṭutar naġmelerin nāy-ı ḳalem

şerm ü ḥayā:
1. **şerm ü ḥayā:**
Gazel 128
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Utanma ve çekinme duyguları.
13. İmsāke perdedārlık eyler teġāfüli
14. Važe-ı ġurūrı şerm ü ḥayā ṣūretindedür

şerm ü ḥayādan:
1. **şerm ü ḥayādan:**-*dan*
Gazel 885
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Utanma ve çekinme duyguları, edep.
1. Görmedüm rāh-ı emīn terk-i recādan ġayrı
2. Bulmadum ḥıṣn-ı ḥaṣīn şerm ü ḥayādan ġayrı

şerm ü ḥicāb:
1. **şerm ü ḥicāb:**
Gazel 726
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Utanma ve sıkılma.
1. Dildār ṣūḫ u ṣabr-güdāz āb u tāb ise
2. Māniʿ niyāz-ı vuṣlata şerm ü ḥicāb ise

2. **şerm ü ḥicāb:**
Kaside 11
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanma ve sıkılma.
141. Benüm de cürmümi ʿafv it kemāl-i luṭfuñdan
142. Baña ʾitāb yiter çekdügüm bu şerm ü ḥicāb

şerm ü ḥicāb eyledüm:
1. **şerm ü ḥicāb eyledüm:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **337**
Kelime Tipi: -
Utanıp sıkılmak.
337. Eyledüm bā-vücūd şerm ü ḥicāb
338. Ḫāk-ı dergâha ʿarż-ı ḥāle şitāb

şerm virür:
1. **şerm virür:**-*ür*
Gazel 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Utandırmak.
1. Şarāba şerm virür āb-ı cān-feżā-yı Ḥaleb
2. Şemīm-i Cenneti maḥcūb ider hevā-yı Ḥaleb

şermende:
1. **şermendesiyüz:**-*si, -y, -üz*
Gazel 416
Mısra: **3**
Utanan, utangaç, mahcup.
3. Yār şermende-i ḫaṭ biz daḫı şermendesiyüz
4. Ḫalḳ ile kendü içün itdügümüz ʿarbedenüñ

2. **şermende:**
Gazel 680
Mısra: **4**
Utanan, utangaç, mahcup.
3. Tefṣīr-i e̱ser yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḫı şermende ḳalursa

3. **şermende:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **246**
Utanan, utangaç, mahcup.
245. Dökeyüm ṣafḥaya o deñlü güher
246. Kʾola şermende gevher-i ḫāver

şermende itme:

1. **şermende itme:**-*me*
Gazel 773
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utandırmak.
13. Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
14. Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh

2. **şermende itme:**-*me*
Gazel 773
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utandırmak.
13. Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
14. Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh

şermende olmaḳla:
1. **şermende olmaḳla:**-*maḳ, -la*
Gazel 811
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Utanmak.
5. Açıḳdur yüzleri bī-perdedür ezhārı gülzāruñ
6. Bürīde perde-i cāme girer olmaḳla şermende

şermende olmasaydı:
1. **şermende olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Tarih 76
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Utanmak, mahcup olmak.
15. Gece çıḳmazdı seyre bir daḫı ol şeb murād üzre
16. Görüp ḥüsnin meh-i bedr olmasaydı böyle şermende

şermende vü ser-nigūn ider:
1. **şermende vü ser-nigūn ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Utandırıp alaşağı etmek.
31. İder servi şermende vü ser-nigūn
32. Derūnına ber-pā o mevzūn sütūn

şermende-i ḫaṭ:
1. **şermende-i ḫaṭ:**
Gazel 416
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri çıktığından dolayı utanma.
3. Yār şermende-i ḫaṭ biz daḫı şermendesiyüz
4. Ḥalḳ ile kendü içün itdügümüz ʿarbedenüñ

şermende-i nedamet:
1. **şermende-i nedamet:**
Gazel 302
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Pişmanlık utancı.
3. Bulmaz derūna yol der-i dilden döner gider
4. Şermende-i nedamet ü mahcūb-ı tevbeyüz

şerm-gīn:
1. **şerm-gīn:**-, -, -
Gazel 150
Mısra: **14**
Utangaç.
13. Ḳatʿā serin fırāz idemez Nābīyā ḳalem
14. Āyā ki kec-derūnluġına şerm-gīn midür

şermgīn olun:
1. **şermgīn olun:**-*un*
Tarih 141
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mahçup olmak.
9. Bu tüfengün küştesi itdükçe ʿarż-ı iftiḫār
10. Ehl-i dūzaḫ āteş-i reşk ile olun şermgīn

şerm-i günāh:
1. **şerm-i günāh:**
Gazel 471
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Günahın mahcubiyeti.
9. Meġer ki şerm-i günāh ile ḥaşrde Nābī
10. Olam nühüfte verāsında kūh-ı ʿiṣyānuñ

şerm-i nādānī:
1. **şerm-i nādānī:**
Gazel 743
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bilmeme utancı, cahil olma ezikliği.
5. Şerm-i nādānī olurdı mūriṡ-i naḳd-i helāk
6. Ḫod-pesendī tesliyet-baḫşā-yı cühhāl olmasa

şerm-i şehīdān-ī ġamzeden:
1. **şerm-i şehīdān-ī ġamzeden:**-*den*
Gazel 329
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Göz göze gelmekten duyulan utanma, bakışma utancı.
7. Ṣanmañ bizi ki şerm-i şehīdān-ī ġamzeden
8. Ruhsār-ı cāna perde-keş-i ḫaclet olmışuz

şerm-i żamīr-i ṣāfından:
1. **şerm-i żamīr-i ṣāfından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 11
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Temiz vicdanının utangaçlığı.
63. O Ḫıżr-ı vaḳt ki şerm-i żamīr-i ṣāfından
64. Yüzinden eyleyemez āb-ı Ḫıżr refʿi- niḳāb

şermnāk:
1. **şermnāk:**
Tarih 28
Mısra: **4**
Utanmış, mahcup olmuş.
3. Āṣaf-ı s̱ānī Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā kʾider
4. Rūy-ı reʾy-i rūşeni ḫurşīd-i çerḫi şermnāk

şermsār itdi:
1. **şermsār itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Utandırmak, mahçup etmek.
63. Oldı aramuzda ḥuḳūḳ üstüvār
64. İtdi bizi niʿmetünüz şermsār

şermsār-ı maġnīsā:
1. **şermsār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Manisa'nın utandırdığı, mahcup ettiği.
17. O āb u tāb ile ol lālezārı gördükçe
18. Bihişt olursa sezā şermsār-ı Maġnīsā

şeş:
1. **şeş:**
Gazel 343
Mısra: **14**
Altı.
13. Ḳumāş-ı penc-gezi nev-ẓuhūr ne anlar
14. Dem-i müzāyedede beş didiyse benden şeş

şeş cihāt-ı kāʾināt:
1. **şeş cihāt-ı kāʾināt:**
Gazel 577
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Alemin altı tarafı (Alt, üst, sağ, sol, ön ve arka).
3. ʿĀleme taḳsīm olınsa şeş cihāt-ı kāʾināt
4. Ḥiṣṣe-i insāna ancaḳ rubʿ meskūndur düşen

şeş pāy-ı baḫrīye:
1. **şeş pāy-ı baḫrīye:**
Gazel 246
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Altı kürekli kayık.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḫrīye biner oldı kemīneler

şeşder-i çerḫüñ:
1. **şeşder-i çerḫüñ:**-*üñ*
Tarih 82
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Feleğin tavla oyunu.
13. Kimisi didi şeşder-i çerḫüñ
14. Pulıdur oynamaḳda ṣubḥ u mesā

şetāret:
1. **şetāretümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 253

Mısra: **6**
Sevinç, şenlik, neşe.
5. Çerāġa māye-i gül-ḫand sūziş-i dildür
6. Sirişkümüzle hem-āġūşdur şetāretümüz

2. **şeṭāretümi:***-üm, -i*
Gazel 857
Mısra: **8**
Sevinç, şenlik, neşe.
7. Sipihr-i dūn ġamı da benden eyler idi diriġ
8. Bileydi ger ġam içün olduġın şeṭāretümi

şevāb itdün:
1. **şevāb itdün:***-dün*
Gazel 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevap işlemek.
5. Belki eylerdüm saña şāyeste ḫıdmetde ḳuṣūr
6. Ben günāh eylerdüm ammā sen şevāb itdün bu şeb

şevāʾiḳ-i cān-kāh:
1. **şevāʾiḳ-i cān-kāh:**
Kaside 7
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Can alan yıldırımlar.
23. Niẓām-ı ʿālemi bozdı şevāʾiḳ-i cān-kāh
24. Binā-yı rāḥatı yıḳdı zelāzil-i pür-zūr

şevḳ:
1. **şevḳ:**
Gazel 827
Mısra: **10**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
9. Yār oḳursa lebini itmeye Nābī sūzān
10. Şevḳ ile yazduġumuz sūzlı mektūbları

2. **şevḳ:**
Gazel 226
Mısra: **12**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
11. Ṣaḥn-ı ḥammāmda ol şūḫ-ı dil-ārāmı görüp
12. Ṣarılup şevḳ ile deIlāḳ olacaḳ yirlerdür

3. **şevḳden:***-den*
Gazel 228
Mısra: **4**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
3. Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki taḳrīr eylesem
4. Şevḳden eczā-yı ʿālem ser-be-ser ḫāşāk olur

4. **şevḳi:***-i*
Gazel 420
Mısra: **2**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
1. Olma dil-dāde-i gülḫandi sitemkārlaruñ
2. Zūdter zāʾil olur şevḳi heveskārlaruñ

5. **şevḳinüñ:***-i, -nüñ*
Gazel 467
Mısra: **9**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
9. Göñül hep tāze-rūyān şevḳinüñ ās̱ārıdur Nābī
10. Bu gūne tāze tāze maʿnī-i rengīn ḫayāl itmek

6. **şevḳiyle:***-i, -y, -le*
Gazel 556
Mısra: **7**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
7. ʿAceb bu taḳviyet şevḳiyle maʿcūn-ḫᵛārlıḳ tā key
8. Binā-yı ten ḫarāb olmaḳdadur miz-ābı neylersin

7. **şevḳi:***-i*
Gazel 569
Mısra: **13**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
13. Ḫāmenüñ şevḳi devāta o ḳadar kim Nābī
14. Görmeden ābı daḫı çīde ider dāmānın

8. **şevḳine:***-i, -n, -e*
Gazel 429
Mısra: **2**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
1. Yoḳ ḥüsni şekve-i ġam-ı hicrān idenlerüñ
2. Ḥüsn-i mecāz şevḳine efġān idenlerüñ

9. **şevḳi:***-i*
Gazel 591
Mısra: **2**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
1. O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün
2. Gelmesi şevḳi ile meclise zīnet gelsün

10. **şevḳi:***-i*
Gazel 637
Mısra: **11**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
11. Maḥṣūḫı şevḳi itdürür īcāb-ı irtikāb
12. Ḫāküñ bu deñlü zīr-i ḳademde tez̲eIlülin

11. **şevḳinden:***-i, -n, -den*
Gazel 689
Mısra: **7**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
7. O şeh-i ḥüsne şikār olduġınun şevḳinden
8. Ser-nigūn raḳṣ ider āḫūları fitrākinde

12. **şevḳinden:***-i, -n, -den*
Gazel 753
Mısra: **3**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
4. İder āteş tereşşuḥ dīdelerden āb şeklinde
3. O şūḫ-ı āteşīn-ruḫsāruñ āb u tabı şevḳinden

13. **şevḳinedür:***-i, -ne, -dür*
Gazel 805
Mısra: **5**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
5. Ṣaḥn-ı hammāma giren sīm-tenān şevḳinedür
6. Leb-i .... gülḫand tīh-i gülḫande

14. **şevḳiyle:***-i, -y, -le*
Gazel 854
Mısra: **9**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle
10. Ḳuralar aña meġer sürme telinden dāmı

15. **şevḳ:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **115**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
115. Bu şevḳ ile sıġmayup cihāna
116. İrdi ser-i faḫrüm āsmāna

16. **şevḳi:***-i*
Gazel 3
Mısra: **9**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele
10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

17. **şevḳumı:***-u, -m, -ı*
Gazel 32
Mısra: **8**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
7. Feryāduma māniʿ mi olur taʿne-i aġyār
8. Efzūnter ider şevḳumı güftār-ı melāmet

18. **şevḳine:***-i, -n, -e*
Gazel 90
Mısra: **2**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
1. Lebüñ endīşesiyle maḫzen-i laʿl oldı dāmānlar
2. Nigāhuñ şevḳine bāzār-çāk oldı girībānlar

19. **şevḳi:***-i*
Gazel 155

Mısra: **22**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
21. Maʿdende olsa naʿl der-āteş ʿaceb midür
22. Meydān-ı cūd şevḳi ile bād-pūy-ı zer

20. **şevḳumuz:**-*u, -muz*
Gazel 517
Mısra: **9**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
9. Şevḳumuz ḥavṣala-i ḫāmeye ṣıġmaz Nābī
10. Anı vābeste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

21. **şevḳ:**
Gazel 586
Mısra: **2**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
1. Kesb-i sūz itmege ḳandīl dil-i rūşenden
2. Çıḳdı o şevḳ ile revġan nice pīrāhenden

22. **şevḳine:**-*i, -n, -e*
Gazel 593
Mısra: **9**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
9. Senüñ nā-dīde vü nā-kerde nāzün şevḳine Nābī
10. Bu gūne maʿnī-i nā-güfte īcād itmesün nʾitsün

23. **şevḳ:**
Gazel 882
Mısra: **9**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
9. Nʾola bāġ-ı süḫanda bülbül olsa şevḳ ile Nābī
10. Ki teklīf-i gazel Aġā-yı nikū-kārdan geldi

24. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 2
Mısra: **165**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
165. Dīni şevḳiyle ġuzāta ne söz itmek cāiz
166. ʿAḳs-i āyīne-i şemşīrleri meşḳ-i cihād

25. **şevḳinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 6
Mısra: **3**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
3. Libās-ı ḫaṭve giyer ebrūvānı şevḳinden
4. Olınca nāṣiye-sā ʾāşıḳān-ı Mevlānā

26. **şevḳ:**
Kaside 9
Mısra: **116**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
115. Āb-ı ṣāfī gibi endīşemi żabṭ eyleyemem
116. Çemen-i medḥüñe yüz şevḳ ile rū-māle gider

27. **şevḳ:**
Kaside 10
Mısra: **37**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
37. ʿAdūsı şevḳ ile cānlar virür baş üzre ṭutar
38. Ṣalarsa ḫasmına ceng içre tīġ-i ṣāʿiḳa-bār

28. **şevḳine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **85**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
85. Naẓaruñ şevḳine şeb tābe-seher ḳāʿim olan
86. Rūz tā-şeb nigeh-i nāzın ider mest-i menām

29. **şevḳinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 15
Mısra: **209**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
209. Ṭutalum ḫāme sükūt itmez imiş şevḳinden
210. Püşt-i dest-i edeb ur aġzına olsun epsem

30. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 17
Mısra: **55**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
55. Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳiyle pervāz eyleyen
56. Sürḫ olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

31. **şevḳ:**
Kaside 23
Mısra: **15**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
15. Şevḳ ile ṣıdḳ ile naẓm itdügi terkīb-i ġarīb
16. Keffe-i veznde ġālib görinür şuʿarāya

32. **şevḳ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **47**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
47. Girdi ol şevḳ ile semāʿa felek
48. Cebhe-sāy oldı ḫāk-ı şükre melek

33. **şevḳden:**-*den*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **24**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
23. Devresinde o münḳḳaş pervāz
24. Şevḳden uçmaġa itmiş peri bāz

34. **şevḳinden:**-*i, -n, -den*
Kıt'a 69
Mısra: **3**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
3. Gelürler ẕerreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġıñda āftāb-ı şevḳet-i İslām

35. **şevḳinden:**-*i, -n, -den*
Kıt'a 106
Mısra: **3**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
3. Gelürler ẕerreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġında āftāb-ı şevket-i İslām

36. **şevḳ:**
Tarih 21
Mısra: **13**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
13. Nābī-i dāʿī bu şevḳ ile didi tārīḫini
14. Ḳıldı leb-rīz-i ṣafā āfākı nūr-ı Aḥmedī

37. **şevḳden:**-*den*
Tarih 30
Mısra: **12**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
11. Kondı bir ʿanḳā miṯāli āşiyān-ı devlete
12. Şevḳden deryāya taḥrīk eyledi bāl ü peri

38. **şevḳ:**
Tarih 36
Mısra: **62**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
61. Āṣafā eski ḳuluñ köhne duʿācuñ Nābī
62. Şevḳ ile mıṣraʿ-ı tārīḫüñ iderken imlā

39. **şevḳinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 76
Mısra: **27**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

40. **şevḳ:**
Tarih 81
Mısra: **13**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
13. Hāme-i Nābī didi bu şevḳ ile tārīḫini
14. Oldı zībā ḳaṣr-ı İbrahīm Pāşāʾdan Ḥaleb

41. **şevḳinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 103
Mısra: **43**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

43. Nice āṡār-ı ḫayrat eylemişken ḫayra şevḳinden
44. Müceded ḫayrla İstanbulı itdi yine iḥyā

42. **şevḳine:**-*i, -n, -e*
Tarih 103
Mısra: **48**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
47. Zihī maʿbed ki anda ḥaṣıl olan ʿilm ü aʿmālüñ
48. İder şevḳine āğūşın güşāde günbed-i ḫażrā

43. **şevḳine:**-*i, -n, -e*
Tarih 110
Mısra: **10**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
9. MüteseIIimleri İsmaʿīl Aġā ʿabd-i ṣadīḳ
10. Maḳdemi şevḳine vażʿ eyledi bu erkânı

44. **şevḳ:**
Tarih 133
Mısra: **23**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
23. Geldi bu şevḳ ile Nābī niʿam-ı taḥdīṡe
24. Ki yudı mevceleri rūy-ı meh-i rahşānı

45. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 138
Mısra: **69**
Gönül meyli, duygu coşkunluğu, şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
69. Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola
70. Sidreden Rūhüʾl-emīn zemzeme-senc-i āmīn

46. **şevḳi:**-*i*
Gazel 69
Mısra: **31**
Heves, arzu.
31. Ney nefes şevḳi ile dāʾire-i ʿālemde
32. Ḳuşağın künc-i ʿademde nice yirden kuşanur

47. **şevḳ:**
Gazel 679
Mısra: **4**
Işık II aşk ateşi II arzu II güzeIIik.
3. Düşmez oldı dibine şuʿle-i şemʿ-i ḥüsni
4. Ḳalmadı kimsede şevḳ üstine pervānelige

şevḳ gösterme:
1. **şevḳ gösterme:**-*me*
Gazel 598
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şevke gelmek, coşmak.
9. Gel e hem-rāzlık daʿvāsı ile şevḳ gösterme
10. Açılmaz gül saña ey bülbül-i şeydā ne söylersin

şevḳ ile:
1. **şevḳ ile:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşk ile, canıgönülden, büyük bir arzuyla.
9. Şevḳ ile gūşlerın açduğı deryā-yı muḥīṭ
10. Teşnedür baḥr-ı dilüñ dinmeġe kemter nemidür

2. **şevḳ ile:**
Gazel 527
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aşk ile, canıgönülden, büyük bir arzuyla.
7. Müjde-i teşrīfin aldum ʿaşḳda derd ü ġamun
8. Şevḳ ile ārāyiş-i kāşāne-i cān eyledüm

3. **şevḳ ile:**
Kaside 12
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Aşk ile, canıgönülden, büyük bir arzuyla.
87. Dāmenin ḫıdmet-i bezmüñden ider ber-çīde
88. Serv-i āzāda iden şevḳ ile taʿlīm-i ḫırām

4. **şevḳ ile:**
Kaside 12
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Aşk ile, canıgönülden, büyük bir arzuyla.
91. Ḫᵛābdan dīdesini būmveş itmez bīdār
92. Eyleyen ḫıdmet içün şevḳ ile pertāb-ı ḥamām

5. **şevḳ ile:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Aşk ile, canıgönülden, büyük bir arzuyla.
79. Esterine şevḳ ile olup süvār
80. Şāh sarāyına iderken güẕār

şevḳ ü şeṭāretin:
1. **şevḳ ü şeṭāretin:**-*i, -n*
Gazel 647
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevinç ve coşkunluk.
9. Nābī ne deñlü olsa siyeh-mest ü ser-girān
10. Elden ḳomaz ḳalem yine şevḳ ü şeṭāretin

şevḳ ü ṭarabdan:
1. **şevḳ ü ṭarabdan:**-*dan*
Tarih 102
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sevinç ve neşe.
13. Māye-i cūşiş olup ṭabʿuma mānende-i āb
14. Eyledüm şevḳ ü ṭarabdan iki tārīḫ ihdā

şevḳ virdi:
1. **şevḳ virdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İstek ve coşkunluk vermek, şevklendirmek.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ḫurrem ü şād

şevḳe gelür:
1. **şevḳe gelür:**-*ür*
Gazel 799
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şevke gelmek, coşkuya kapılmak.
1. Gelür şevḳe kesel neyl-i viṣāl-i yārdan ṣoñra
2. Olur ʿārıż girānlıḳ ṣāʾime ifṭārdan ṣoñra

şevket:
1. **şevketin:**-*i, -n*
Gazel 716
Mısra: **3**
Heybet, büyüklük, azamet; saltanat.
3. Şevketin görmiş zemīnüñ reng reng ezhārla
4. Dāmen-i ṣaḥrāya yüzler sürdi deryālar yine

2. **şevket:**
Kaside 21
Mısra: **30**
Heybet, büyüklük, azamet; saltanat.
29. Ḥaḳ taʿālā eylesün ẕāt-ı şerīfin ber-devām
30. Ṣadr-ı taḫt-ı salṭanatda şevket ile şān ile

3. **şevḳet:**
Kıt'a 90
Mısra: **1**
Heybet, büyüklük, azamet; saltanat.
1. Şevḳet sözinde gerdiş-i çeşm-i ġazāl ḥayf
2. Düşmiş o deñlü nev-hevesānuñ zebānına

4. **şevketle:**-*le*
Tarih 26
Mısra: **25**
Heybet, büyüklük, azamet; saltanat.
25. Kaçan şevketle gelse bārgāhına nüzūl itse
26. Olur çāvuş-ṣıfat rūḥ-ı Sikender bir ṡenākārı

5. **şevketinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 30
Mısra: **84**
Heybet, büyüklük, azamet; saltanat.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr

84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

6. **şevketüñ:**-*üñ*
Tarih 82
Mısra: **130**
Heybet, büyüklük, azamet; saltanat.
129. Liʾllāhiʾl-ḥamd gördük ol demi kim
130. Şevketüñ ṣaldı dehre ṣīt ü ṣadā

şevket ü şān:
1. **şevket ü şān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **-**
Büyüklük ve şöhret.
207. AIIāh AIIāh nedür bu şevket ü şān
208. Ṣānekaʾllāh nedür bu emn ü emān

2. **şevket u şān:**
Tarih 127
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Büyüklük ve şöhret.
57. Şeref-i ẕāt ile şöhret- dih-i eslāf-ı kirām
58. Şevket u şān ile iḥyā-kün-i nām-ı ḳudemā

şevket ü şānuñı:
1. **şevket ü şānuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 8
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Büyüklük ve şöhret.
83. Şevket ü şānuñı ḥācet ne beyān eylemeġe
84. Mihr muḥtāc degül kim dine ḥaḳḳında münīr

şevket-i gülşen:
1. **şevket-i gülşen:**
Gazel 558
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesinin ihtişamı.
15. Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoḫsa
16. Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

şevket-i ḥüsne:
1. **şevket-i ḥüsne:**
Gazel 422
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
GüzeIIiğin ihtişamı, saltanatı.
3. Ḥüsn-i taʿbīr virür maʿnīye ḥüsn-i dīger
4. Şevket-i ḥüsne çoḳ imdādı olur üslūbuñ

şevket-i şāhāne:
1. **şevket-i şāhāne:**
Gazel 754
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şahlara yakışır heybet, azamet.
1. Şükūh-ı salṭanatdur şevket-i şāhāne şāhāna
2. ʿUluvv-ı menḳabetdür himmet-i merdāne merdāna

şevḳ-fezā:
1. **şevḳ-fezādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **1**
Şevklendiren, neşe artıran.
1. ʿĀşıḳum ehl-i ġama şevḳ-fezādur suḫanum
2. Bād-ı dāmençe-i kānūn-ı ṣafādur suḫanum

şevḳ-i cennetde:
1. **şevḳ-i cennetde:**-*de*
Gazel 687
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cennete girme, cennet ehli olma şevki.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

şevḳ-i cismüñle:
1. **şevḳ-i cismüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 92
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Varlığının verdiği heyecan.
15. Şevḳ-i cismüñle yanup çerḫde āh-ı serdüm
16. Berf şeklinde olan rıḫte-i ḫākisteridür

şevḳ-i gīsū:
1. **şevḳ-i gīsū:**
Gazel 847
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının arzusu.
9. Şevḳ-i gīsū ile āhum nʾola çıḳsa çerḫe
10. ʿAlemüñ menzili yoḳ bürc-i bedenden ġayrı

şevḳ-i gül-i ruḫsāruñ:
1. **şevḳ-i gül-i ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 791
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi yanağın arzusu.
9. Şevḳ-i gül-i ruḫsāruñ göñlümde nümāyāndur
10. Kim eyleyemez ʿaksin mirʾāt-ı cilā-dāde

şevḳ-i hevā-yı ʿaşḳ:
1. **şevḳ-i hevā-yı ʿaşḳ:**
Gazel 430
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aşk coşkunluğunun taşkınlığı.
3. Gird-ābı dāʾire ṭutar emvācı raḳṣ ide
4. Şevḳ-i hevā-yı ʿaşḳ ile deryā-yı vaḥdetüñ

şevḳ-i ḫıdmetle:
1. **şevḳ-i ḫıdmetle:**-*le*
Kaside 12
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Hizmet etme şevki.
79. Meẕhebinde saña eyler sitem ü cevri ḥelāl
80. Şevḳ-i ḫıdmetle iden dīdesine ḫᵛābı ḥarām

şevḳ-i ḥüsndür:
1. **şevḳ-i ḥüsndür:**-*dür*
Gazel 502
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
GüzeIIik arzusu (sevgilinin güzeIIiğine duyulan arzu).
9. Hep şevḳ-i ḥüsndür sebeb-i güft-gūy-ı rāz
10. Ḥüsn olmasa nʾolurdı ʿaceb ḥalümüz bizüm

şevḳ-i ḥüsnünle:
1. **şevḳ-i ḥüsnünle:**-*ü, -n, -le*
Gazel 268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
GüzeIIik arzusu (sevgilinin güzeIIiğine duyulan arzu).
1. Şevḳ-i ḥüsnünle dili mahzen-i nūr eylemişüz
2. Dīdemüz revzene-i pertev-i Tūr eylemişüz

şevḳ-i iḫlāṣ:
1. **şevḳ-i iḫlāṣ:**
Tarih 103
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Samimiyetin coşkunluğu.
57. Uzakdan gūş idüp evṣāf-ı ḫayrin Nābī-i dāʿī
58. Duʿā-yı devletinde şevḳ-i iḫlāṣ itdi bī-pervā

şevḳ-i keremi:
1. **şevḳ-i keremi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğinin şevki.
173. Pişgāhında ḫiṭāb itmege ḳādir degülem
174. Līk şevḳ-i keremi virdi baña istiʿdād

şevḳ-i ḳıyām:
1. **şevḳ-i ḳıyām:**
Gazel 389
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şevkle kalkma.
11. Ḫuddām-ı sāde-rūy-ı ḫoş-endām gibi serv
12. Şevḳ-i ḳıyām ḫıdmete beste ḳuʿūdı yoḳ

şevḳ-i ḳudūm-ı yār:
1. **şevḳ-i ḳudūm-ı yār:**
Gazel 584
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin gelişinin şevki, heyecanı.
13. Şevḳ-i ḳudūm-ı yār ile olmaḳda çār çeşm
14. Ġayre nigāh-ı nāzı yine der-miyān iken

şevḳ-i küleh-gūşe-i ḫūbān:
1. **şevḳ-i küleh-gūşe-i ḫūbān:**
Gazel 685
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dilberlerin başa giydikleri başlığın arzusu.
5. Bāz eylemese şevḳ-i küleh-gūşe-i ḫūbān
6. Olmazdı güşāyiş naẓar-ı nergisümüzde

şevḳ-i merhemden:
1. **şevḳ-i merhemden:***-den*
Gazel 545
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dermannı şiddetle arzu etme.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

şevḳ-i miyān:
1. **şevḳ-i miyān:**
Gazel 380
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin belinin şevki.
5. Eyledi şevḳ-i miyān ü beden-i sīmīni
6. Āb-ı fevvāre-ṣıfat eşkümi bārīk ü naḥīf

2. **şevḳ-i miyān:**
Gazel 795
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin belinin şevki.
15. Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile devāt oldı
16. İderdüm aña Nābī ʿarż maḳbūl olsa yanında

şevḳ-i miyān-ı yār:
1. **şevḳ-i miyān-ı yār:**
Gazel 192
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin belinin şevki.
5. Şevḳ-i miyān-ı yār ile āġūşum açmadan
6. ʿĀlemde kim görürse beni kefşger ṣanur

şevḳ-i muṭlaḳdur:
1. **şevḳ-i muṭlaḳdur:***-dur*
Kıt'a 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sonsuz azim.
1. Ümīdüm ḫalḳdan Nābī ne iḥsān ü ne tahsīndür
2. Mücerred ḫıdmeti-i peyġamberīde şevḳ-i muṭlaḳdur

şevḳ-i naʿtuñla:
1. **şevḳ-i naʿtuñla:***-u, -ñ, -la*
Kaside 29
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'i övmek için yazılan manzumenin verdiği şevk.
13. Şevḳ-i naʿtuñla ider ḫāṭır-ı Nābīye vürūd
14. Bu maʿānī-i raḳīḳ u bu ḫayāl-i bārīk

şevḳ-i nāvekiyle:
1. **şevḳ-i nāvekiyle:***-i, -y, -le*
Tarih 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Okun coşkunluğu.
7. Ṭutdı şevḳ-i nāvekiyle mihrden
8. Ṭabla-i zerrīn sipihr-i çārümīn

2. **şevḳ-i nāvekiyle:***-i, -y, -le*
Tarih 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Okun coşkunluğu.
7. Ṭutdı şevḳ-i nāvekiyle mihrden
8. Ṭabla-i zerrīn sipihr-i çārümīn

şevḳ-i nehr-i ḳızıldeliʾyi:
1. **şevḳ-i nehr-i ḳızıldeliʾyi:***-y, -i*
Tarih 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kızılırmak'ın çılgın coşkusu.
13. Çekdi zencīre eyledi bende
14. Şevḳ-i nehr-i Ḳızıldeliʾyi hemān

şevḳ-i nigāh-ı raġbetidür:
1. **şevḳ-i nigāh-ı raġbetidür:***-i, -dür*
Gazel 461
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İlgi bakışının heyecanı.
15. Şevḳ-i nigāh-ı raġbetidür Nābīye bu şiʿr
16. Memdūḥ-ı nāz-perver-i ʿālī-cenābınuñ

şevḳ-i nigāh-ı tīzüñ:
1. **şevḳ-i nigāh-ı tīzüñ:***-üñ*
Gazel 707
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Keskin bakışın keyfi.
13. Şevḳ-i nigāh-ı tīzüñ ile ḳahramān-ı dil
14. İmzā-keş-i temeIlük olur ġam ġam üstine

şevḳ-i ruḫsāre-i ḫubān:
1. **şevḳ-i ruḫsāre-i ḫubān:**
Gazel 729
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dilberlerin yanaklarına olan arzu.
13. Şevḳ-i ruḫsāre-i ḫubān iledür ey Nābī
14. Ḫāme yüz sürdügi evrāḳ-ı cilā-dādelere

şevḳ-i ruḫuñ:
1. **şevḳ-i ruḫuñ:***-uñ*
Gazel 130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağının parlaklığı.
1. Ḫaṭṭun göñülde raġbet-i seyr-i çemen mi ḳor
2. Şevḳ-i ruḫuñ hevā-yı gül ü nesteren mi ḳor

şevḳ-i ruḫuñla:
1. **şevḳ-i ruḫuñla:***-uñ, -la*
Gazel 443
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yanağın parlaklığı.
13. Şevḳ-i ruḫuñla naġme-serālıklar itmede
14. Nābī-ṣıfat hezār-ı bahāruñ benüm senüñ

2. **şevḳ-i ruḫuñla:***-uñ, -la*
Gazel 483
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanağın hevesi.
3. Şevḳ-i ruḫuñla devrdedür māh şehr şehr
4. Sevdān ile çekilmededür sürme mil mīl

3. **şevḳ-i ruḫuñla:***-uñ, -la*
Gazel 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağının parlaklığı.
1. Şevḳ-i ruḫuñla rūy-ı heves lāle-reng olur
2. Fikr-i dehānuñ ile reh-i ṣabr teng olur

4. **şevḳ-i ruḫuñla:***-uñ, -la*
Gazel 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Yüzünün arzusu.
1. Şevḳ-i ruḫuñla dīdeye feyż-i seher gelür
2. Fikr-i ḫaṭuñla murġ-ı dile bāl ü per gelür

şevḳ-i ṣadefle:
1. **şevḳ-i ṣadefle:***-le*
Gazel 529
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnci olma şevki.
9. Şevḳ-i ṣadefle ḳaṭre-i nīsān olur nücūm
10. Rūy-ı ʿarūs-ı himmetüme gevher istesem

şevḳ-i semāʿa getüren:
1. **şevḳ-i semāʿa getüren:**
Gazel 419
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyük bir istekle sema yapmaya kaldırmak.
3. Getüren şevḳ-i semāʿa anı Mevlānāvār
4. Pertev-i şemsdür āyīne-i ḥālinde mehüñ

şevḳ-i şīrīn:
1. **şevḳ-i şīrīn:**
Gazel 298

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı arzu, heyecan II Şirin'e kavuşma arzusu.
5. Şevḳ-i şīrīn ile biñ kūhken olmaz hem-pā
6. Kūh-ı ġam kesmede Ferhād ki dirler o bizüz

şevḳ-i suḫan:
1. **şevḳ-i suḫan:**
Gazel 835
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Söz arzusu, şiir yazma şevki.
9. Perde-i ġaybde maʿnī gibi āsūde iken
10. Nābiyā şevḳ-i suḫan perde-birūn itdi beni

şevḳ-i taʿāmdan pür:
1. **şevḳ-i taʿāmdan pür:**
Gazel 617
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yemek arzusu ile dolu.
7. Dendānlār oldı rīhte-i sufre-i fenā
8. Tennūr-ı maʿde pür yine şevḳ-i taʿāmdan

şevḳ-i taḥrīr-i sevād-ı ḫaṭ-ı cānāne:
1. **şevḳ-i taḥrīr-i sevād-ı ḫaṭ-ı cānāne:**
Gazel 110
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayva tüylerinin karalığını yazma sevinci.
9. Şevḳ-i taḥrīr-i sevād-ı ḫaṭ-ı cānāne ile
10. Nābīyā ḫāme meded-ḫᵛāh-ı midād olmadadur

şevḳ-i ṭavāf:
1. **şevḳ-i ṭavāf:**
Kıt'a 97
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tavaf etme coşkusu (Tavaf; Hac sırasında Kâbe'nin etrafını hızlı adımlarla dolaşma).
1. Bir zaman itmiş idi şevḳ-i ṭavāf
2. Kaʿbeʾnüñ zār ü bī-karārı beni

şevḳ-i teniyle:
1. **şevḳ-i teniyle:**-*iyle*
Gazel 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Vücudunu kucaklama iştiyakı bağlamında.
1. Şevḳ-i teniyle cūdā olup pāre pāre mevc
2. Āġūşın açdı ḥasret ile ḳadd-i yāra mevc

şevk-i teşrīf-i pādişāhī:
1. **şevk-i teşrīf-i pādişāhī:**
Kıt'a 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın teşrif etmesinin verdiği sevinç ve heyecan.
5. Şevk-i teşrīf-i pādişāhī ile
6. Ser-te-ser çākdur girībānı

şevḳ-i teşrīfün:
1. **şevḳ-i teşrīfün:**-*ün*
Gazel 118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gelmekle onurlandırmanın verdiği sevinç.
1. Şevḳ-i teşrīfün ile ḳadd-i ṣūrāhi ḫamdur
2. Būse-i laʿlün içün çeşm-i ḳadeh pür-nemdür

2. **şevḳ-i teşrifüñ:**-*üñ*
Gazel 772
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gelmekle onurlandırmanın verdiği sevinç.
3. Şevḳ-i teşrifüñ ile gūşe-i ḫum-ḫānemüze
4. İntiẓār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

şevḳ-i ümīd-i ʿafv ḳomaz:
1. **şevḳ-i ümīd-i ʿafv ḳomaz:**-*maz*
Gazel 519
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlanma ümidi arzusu bırakmak.
5. Şevḳ-i ümīd-i ʿafv ḳomaz kendü ḥālüme
6. Ben her ne deñlü meyl-i günāh itmeyem disem

şevḳ-i vaṣl:
1. **şevḳ-i vaṣl:**
Gazel 584
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmanın arzusu, isteği.
9. İtmekde şevḳ-i vaṣl ile āh ü fiġānları
10. Gūşı memerr-i leşker-i āh ü fiġān iken

şevḳ-i viṣāl:
1. **şevḳ-i viṣāl:**
Gazel 113
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmanın şevki, şiddetli arzusu.
9. Nābī ne ḳayd-ı eşk-i ter ü pāre-i ciġer
10. Şevḳ-i viṣāl reh-rev-i ümmīde tūşedür

şevḳuñ var:
1. **şevḳuñ var:**
Gazel 654
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir iş yapmak için istekli olmak.
7. Şevḳuñ var alup satmaġa erbāb-ı niyāzı
8. Sūdāgeri-i sūk-ı Mināʾdan mı gelürsin

şevvāl:

1. **şevvāldedür:**-*de, -dür*
Gazel 145
Mısra: **6**
Hicri takvime göre ramazandan sonra gelen ay, bayram ayı.
5. İtme rindāna taḳāzā ramażānda sāḳī
6. Zimmet-i defʿ -i ġamuñ vaʿdesi şevvāldedür

2. **şevvālüñ:**-*üñ*
Gazel 414
Mısra: **4**
Hicri takvime göre ramazandan sonra gelen ay, bayram ayı.
3. Geçilmez seyl-i meyden itmedükçe ḳaldırım peydā
4. Şikest-i tevbeden rūz-ı nuḫistīninde şevvālüñ

3. **şevvāle:**-*e*
Gazel 671
Mısra: **2**
Hicri takvime göre ramazandan sonra gelen ay, bayram ayı.
1. Merḥabā gelmez idi ey meh-i rūze ḳāle
2. Var duʿā eyle kafādāruñ olan şevvāle

4. **şevval:**
Gazel 821
Mısra: **1**
Hicri takvime göre ramazandan sonra gelen ay, bayram ayı.
1. Şevval irişdi ārzū-yi ʾīd ḳalmadı
2. Esbāb-ı şevḳe niyyet-i tecdīd ḳalmadı

şeyāṭīn:
1. **şeyāṭīn:**
Kaside 1
Mısra: **84**
Şeytanlar.
83. Melāʿik ḫādimān-ı Yeʾmüru bil-ʿadli veʾl-iḥsān
84. Şeyāṭīn dīdebān-ı furṣat-ı Yenhā ʾaniʾl-faḥşā

şeydā:
1. **şeydālara:**-*lar, -a*
Gazel 774
Mısra: **13**
Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.
13. Zülfüne ḳıyma ruḫuñ ʿarż eyleme şeydālara
14. Çoḳ da tahrīk-i cünūn-ı derdmendān eyleme

2. **şeydā:**
Tarih 14
Mısra: **10**
Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.
9. Dilinde āteş u āhı sipihre peyveste
10. Bu ḫānedāna meġer oldı dūdmān şeydā

şeydā ider:

1. **şeydā ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Delirtmek, çıldırtmak.
9. Ḳafesi rāh-nümādur ki ider
10. Ḥüsni bülbül gibi ḳalbi şeydā

şeydā oldı:

1. **şeydā oldı:**-*dı*
Kaside 18
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Deli divane olmak.
31. Āṣafā dāʿī-i mahṣūṣ-ı ḳadīmüñ Nābī
32. Oldı ṭuġrāyı dil-ārāñı görince şeydā

şeyḫ:

1. **şeyḫlerden:**-*ler, -den*
Gazel 61
Mısra: **12**
Tarikatta müridlerin reisi.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyḫlerden olsa da sādır kerāmetler

2. **şeyḫ:**
Gazel 433
Mısra: **8**
Tarikatta müridlerin reisi.
7. Eyler rücūʿ naḳd-i müzevver gibi saña
8. Ey şeyḫ ṣatma çoḳ da metāʿ-ı kerāmetüñ

3. **şeyḫler:**-*ler*
Gazel 455
Mısra: **7**
Tarikatta müridlerin reisi.
7. Şeyḫler itmez idi cerde mürīdin hem-rāh
8. Olmasa ḳaṣdı mürīdānını irşād itmek

4. **şeyḫ:**
Gazel 457
Mısra: **5**
Tarikatta müridlerin reisi.
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid
6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

5. **şeyḫüñ:**-*üñ*
Gazel 694
Mısra: **2**
Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse II zâhit.
1. Rindüñ nigāhı gerdiş-i cām-ı bilūrda
2. Şeyḫüñ naẓāresi ṣadaḳat u nüẕūrda

6. **şeyḫlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 105
Mısra: **5**
Tarikatta müridlerin reisi.
5. Ḥiṣṣe-yāb olmayıcaḳ şeyḫlerüñ feyżinden
6. Terk-i ḫᵛāb itdüremez kafileye rehzenler

7. **şeyḫler:**-*ler*
Kıt'a 39
Mısra: **1**
Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse II zâhit, kaba sofu.
1. ʿAṣrda zındīḳ-sīmā şeyḫler
2. Müstecābüʾd-daʿvelikle lāf atar

8. **şeyḫ:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Osmanlı Hat Ekolü'nün kurucusu olan Şeyh HamdulIah (1429 yılında Amasya'da dünyaya geldi. Babası, Buhara Türklerinden olan ve Amasya'ya göç eden Mustafa Dede'dir. Babası aynı zamanda Sühreverdiyye tarikatının şeyhidir. Şeyh HamdulIah, imzalarında daima babasına izafeten "ibnu'ş-şeyh" sıfatını kuIlanmıştır. Şeyh HamduIlah'ın isminin başında bulunan şeyh sıfatı, Okçuluk Tekkesi Şeyhi olduğundan verilmiştir. Osmanlı yazı ekolündeki öncülüğünden dolayı kendisine "kıblettü'l-küttâb, hattatların öncüsü"; "kıdvetü ehli'l-hatt, hattatların başı" gibi sıfatlar verilmiştir).
29. Nesḫ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyḫ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

şeyḫ ebū-bekrüñ:

1. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.
1. Mübārek āsitāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ
2. İmām-ı rāstāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

2. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.
1. Mübārek āsitāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ
2. İmām-ı rāstāndur āsitānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

3. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.
3. Aḥibbānuñ lisānında mis̱āl-i vird dāʾirdür
4. Kerāmetle müʿekked dāstānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

4. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.
5. Olurlar ḫilʾat-i envār-ı ruḥanīye müstaġraḳ
6. Ṣadāḳatle olanlar bendegânı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

5. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.
7. Aña çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn gerek kim eyleye idrāk
8. Verā-yı çeşm-i tendür ʿizz ü şānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

6. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.
9. Olurlar ʿiIlet ü renc ü ġam u miḥnetden āzāde
10. Olanlar dāhil-i darüʾl-emānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

7. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.
11. Ziyāretgāh-ı cinn ü ins ü ervāḥ ü melāʾikdür
12. Mezār-ı feyż-baḫş-ı cāvidānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

8. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu

tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

13. Naẓīri şarḳ u ġarb-ı kevnde nā-yābdur el-ḥaḳ

14. Muʿallā tekye-i Cennet-nişānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

9. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

15. Niẓām-i ravża-i firdevs-i simāsı getürmişdür

16. Temāşā gül-i baġ-ı cinānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

10. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

17. Nuḳūş-ı perr ü bāl-i ḳudsiyānuñ gösterür ʿaksin

18. Ruḫām-ı sāḥa-i āyīnesānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

11. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

19. Ḳıbāb-ı zer-ʿalem beyninde serv-i bī-ḥisābından

20. Bülend olmış semāvāta zebānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

12. **şeyḫ ebū-bekrüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

21. Şebān-rūz olmada imdād iḥsān-ı İlāhīʾden

22. Ekābirle aṣāġir sīr-i ḫᵛānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

13. **şeyḫ ebū-bekrün:**-*ün*
Kaside 25
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Halepte tekkesi bulunan ve bu tekkede şair Nabi'yi de bir süre misafir eden bir şeyh. Hayatı ve kişiliği hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

23. ʿAceb mi Nābīyā feyżinden itmezse bizi maḥrūm

24. Çüñ olduḳ tekyesinde mihmanı Şeyḫ Ebū-Bekrün

şeyḫ ibnüʾl-ʿarabī:

1. **şeyḫ ibnüʾl-ʿarabī:**
Kaside 27
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Muhyiddin İbnü'l-Arabî, ünlü İslam düşünürü, mutasavvıf, yazar ve şair Şeyhü'l Ekber unvanı ile de bilinir.

5. Şeyḫ İbnüʾl-ʿArabī yazdı Fütūḥatında

6. Muṣḥaf içre hüveʾl-ḳādir imiş āyet-i Şeyḫ

şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur:

1. **şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur:**-*dur*
Gazel 385
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin şiir gibi olan dudaklarının en güzel beyti.

3. Luġaz didükleri şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur

4. Ki zīr-i perdede maʿnāsı çoḳ güşāyişi yoḳ

şeyḫ-i ḳādirī:

1. **şeyḫ-i ḳādirī:**
Tarih 136
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kadiri Tarikatının şeyhi.

3. Sinn-i ṣıbādan olmış idi şeyḫ-i Ḳādirī

4. Olmışdı ḥüsn-ı ḥāl ile maʿrūf-ı ḫāṣṣ u ʿāmm

şeyḫ-i kebīr:

1. **şeyḫ-i kebīr:**
Kaside 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Büyük sultan (sultanüş-şuara bağlamında).

13. Elli yıldur ki müsellem saña seccāde-i naẓm

14. Şimdi sensin şuʿarā zümresine şeyḫ-i kebīr

şeyḫ-i nā-şude-pīrüñ:

1. **şeyḫ-i nā-şude-pīrüñ:**-*üñ*
Gazel 367
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Elden ayaktan düşmemiş ihtiyar.

21. Destine kiminüñ kiminüñ pāyına sezā

22. Destinde şeyḫ-i nā-şude-pīrüñ ʿaṣā ġalaṭ

şeyṭān:

1. **şeyṭān:**
Tarih 77
Mısra: **14**
Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

13. Bulmaġla ol seg-i dūn meydān-ı cengi ḫālī

14. Cām-ı ġurūr ile mest itmişdi anı şeyṭān

2. **şeytānı:**-*ı*
Gazel 426
Mısra: **8**
Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

7. Sūdı nedür muʿamele-i kibrden ʿaceb

8. Şeytānı kār ü bārına enbāz idenlerüñ

3. **şeytān:**
Kaside 2
Mısra: **261**
Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

261. ʿAybdur ʿāḳile şeytān beni aldatdı dimek

262. Kendü nefsümdür iden nefsüme ilḳā-yı fesād

4. **şeyṭānı:**-*ı*
Kıt'a 32
Mısra: **6**
Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis.

5. İtse bād-ı mekr ile taḥrīk-i deryā-yı fiten

6. Şaşkın ördek gibi şeyṭānı götinden ṭaldurur

5. **şeytān:**
Kaside 9
Mısra: **108**
Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

107. Şimdi āsūdedür ol deñlü cihān kim mes̱elā

108. İdemez ḫavf ile şeytān daḫı endīşe-i şer

şiʿār:

1. **şiʿār:**
Gazel 78
Mısra: **3**
İz, belirti, işaret, nişan, ayırt edici iyi adet II İlke.

3. Mis̱āl-i māh televvün degül şiʿār bize

4. Felekde mihr-i kemālüz nümūdumuz birdür

şiʿār-ı dil-i zārumuz:

1. **şiʿār-ı dil-i zārumuz:**-*um, -uz*
Gazel 486

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanıp yakılan gönlün belirtisi.
1. İẓhār-ı kīn şiʿār-ı dil-i zārumuz degül
2. Aġyār ile cidāl bizüm kārumuz degül

şiʿār-ı himem:
1. **şiʿār-ı himem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **451**
Kelime Tipi: **-**
Yardımseverliğin sembolü.
451. İftihār-ı kerem şiʿār-ı himem
452. Bendesi Muḥteşem kemīnesi Cem

şiʿār-ı ṭabʿıdur:
1. **şiʿār-ı ṭabʿıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Karakterinin göstergesi.
5. Ol ḫidīv-ı ʿālem-ārā kim şiʿār-ı ṭabʿıdur
6. İttibāʿ-ı sünnet-i peyġam-ber ü farż-ı Ḫudā

şibāk-ı münevver:
1. **şibāk-ı münevver:**
Tarih 104
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Nurlu kafes.
21. Maḳṣūre-i ṭāḳında o şibāk-ı münevver
22. Ol ṭūṭī-i vaḥye ḳafes-i rāz idi gūyā

şibh:
1. **şibhidür:**-*i, -dür*
Gazel 585
Mısra: **13**
Benzeyen şey, benzer, nazir.
13. Şibhidür ḥamlinden agāh olmayan ābistenüñ
14. Rūzgāruñ bilmeyen sūriyle tevʾem mātemin

şiddet:
1. **şiddet:**
Kaside 12
Mısra: **89**
Bir hareketin, bir gücün derecesi, sertlik.
89. Dest berhem-zen olursañ ne ḳadar şiddet ile
90. Ḳāmet-i nāzma itmez yine teklīf-i ḳıyām

2. **şiddetle:**-*le*
Gazel 581
Mısra: **6**
Bir hareketin, bir gücün derecesi, sertlik.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

3. **şiddetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 850
Mısra: **13**
Bir hareketin, bir gücün derecesi, sertlik.
13. Rūzgārun şiddetinden oldı āsāyiş-güzīn
14. Zīr-i dāmān-ı ḫafāda şemʿ-i bezm-ārā gibi

4. **şiddet:**
Kaside 24
Mısra: **27**
Bir hareketin, bir gücün derecesi, sertlik.
27. Esdi bir şiddet ile bād-ı ferāḥ kim ḳomadı
28. Devḥa-i sīnede bir naḫl-i ġamı pā ber-cā

şiddet ü miḥnete:
1. **şiddet ü miḥnete:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Zorluk ve keder.
13. İhtiyāca bedel refāhiyyet
14. Şiddet ü miḥnete daḫı rāḥat

şiddet-i rüzgārdan:
1. **şiddet-i rüzgārdan:**-*dan*
Tarih 42
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Havalandırma şiddeti (Havalandırması çok iyi bağlamında).
17. Her giren enderūnına eyler
18. Şiddet-i rüzgārdan feryād

şifā:
1. **şifādur:**-*dur*
Gazel 597
Mısra: **9**
Hastalıktan kurtulma, sağalma.
9. Her kim götürürse teb-i endūha şifādur
10. Bu maṭlaʿ-ı cān-perveri Nābī suḫanumdan

şifā bulur:
1. **şifā bulur:**-*ur*
Gazel 555
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İyi olmak, onmak.
7. Zihī cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı Kenʿan kim
8. Bulur şifā ṣu içenler henüz çāhından

şifā virecek:
1. **şifā virecek:**-*ecek*
Tarih 127
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Eski sağlığına kavuşturmak, iyi etmek, sağlıklı duruma getirmek II İlaç gibi gelmek.
93. Añladı nūr-ı firāsetle bunı āḫir-i kār
94. Ki olursa virecek dağdaġa-i ṣadre şifā

şifā virür:
1. **şifā virür:**-*ür*
Kaside 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Hastayı) Eski sağlığına kavuşturmak, iyi etmek, sağlıklı duruma getirmek.
7. Sen ol ṭabīb-i şifā-baḫşsın ki her nefesüñ
8. Virür ʿuṣāta şifā yā Muḥammed-i ʿ Arabi

2. **şifa virür:**-*ür*
Kaside 15
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Eski sağlığına kavuşturmak, iyi etmek, sağlıklı duruma getirmek II İlaç gibi gelmek.
83. O virür ṣadra şifa yoḫsa ne ḳādir ġayri
84. Ṣadr içün itmeġe tedbīr-i müdāvā-yı seḳam

şifā-āver olur:
1. **şifā-āver olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Şifa bulmasına vesile olmak.
121. Anda ṣarf olunan nebāt u şeker
122. Renc-i cürme olur şifā-āver

şifā-baḫş:
1. **şifā-baḫş:**
Gazel 579
Mısra: **11**
Şifa verici, veren, iyilik veren, iyileştiren.
11. Gayrīde var mı öyle şifā-baḫş muʿcize
12. Ṣāyān-ı vaḥy ise nʾola zenbūr ü engebīn

şifābaḫş eylesin:
1. **şifābaḫş eylesin:**-*sin*
Gazel 568
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Derde derman olmak.
7. O maʿcūn-ı ʿināyetden ki ṣıġmaz ismi kānuna
8. Şifābaḫş eylesin gönder baña bir pāre luṭfuñdan

şifā-baḫş-ı ʿalīlān:
1. **şifā-baḫş-ı ʿalīlān:**
Kaside 15
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Hastalara deva bahşeden.
31. Biz şifā-baḫş-ı ʿalīlān iken inṣāf mıdur
32. Bizi nādānlar ide böyle giriftār-ı seḳam

şifā-baḫş-ı tabīʿat:
1. **şifā-baḫş-ı tabīʿat:**
Gazel 849
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Rahatlatan, şifa veren mizaç.
1. Ne olur bār-ı belā ʿaşḳ-ı girān-renc gibi

2. Ne şifā-baḫş-ı tabīʿat bulunur genc gibi

şifāf-ı cīb-i pīrāhen:

1. **şifāf-ı cīb-i pīrāhen:**
Gazel 312
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gömlek cebinin içini gösterecek kadar ince olması.
9. Teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ olmada ebru degül ancaḳ
10. Şifāf-ı cīb-i pīrāhen daḫı mihrābdan ḳalmaz

şifā-ḫāne:

1. **şifā-ḫānede:**-*de*
Gazel 277
Mısra: **7**
Hastane.
7. Kim iʿtibār ider bu şifā-ḫānede bize
8. Maʿcūn-ı nev-sirişte-i nā-ʿāzmūdeyüz

2. **şifā-ḫānede:**-*de*
Gazel 438
Mısra: **13**
Hastane.
13. Bu şifā-ḫānede çoḳ nefʿini gördük Nābī
14. Ḫasta-i maʿṣiyete şerbet-i istiġfāruñ

şifā-ḫāne-i feyż-i bārī:

1. **şifā-ḫāne-i feyż-i bārī:**
Kaside 24
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
AIlah'ın feyiz şifahanesi, eczanesi.
21. Yine açıldı şifā-ḫāne-i feyż-i Bārī
22. Buldı her bir maraż-ālūde murādınca devā

şifā-ḫāne-i hidāyetde:

1. **şifā-ḫāne-i hidāyetde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Hidayet şifahanesi.
25. Ne Mes̱nevī ki şifā-ḫāne-i hidāyetde
26. Keşīde niʿmet-i bī-imtinān-ı Mevlānā

şifāḫ-ı aʿlām:

1. **şifāḫ-ı aʿlām:**
Kaside 13
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
İleri gelenlerin dudakları.
153. Öpmemiş kimdür anuñ dāmen-ı ʿalī-cāhın
154. İşte efvāh-ı havāṣ işte şifāḫ-ı aʿlām

şifā-pezīr:

1. **şifā-pezīr:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Şifa bulmak.
5. Olmaz yine marīz-i maḥabbet şifā-pezīr
6. Rūy-ı zemīne bir daḫı ʿİsā gelür gider

şifā-pezīr olmaz:

1. **şifā-pezīr olmaz:**-*maz*
Gazel 881
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şifa bulan olmak.
5. Olmaz şifā-pezīr göñül saḫḳ iderse de
6. Zer-hāven-i felekde Mesīḥā devāmuzı

şifā-yı ṣadr virdi:

1. **şifā-yı ṣadr virdi:**-*di*
Gazel 803
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnsanın içini ferahlatıp rahatlatacak şekilde şifa vermek.
7. Virdi şifā-yı ṣadr dile nāme-i ḥabīb
8. Timāre itdi ḫaste taṣarruf berāt ile

şifā-yı ṣadre:

1. **şifā-yı ṣadre:**-*e*
Gazel 154
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnsanın içinin ferahlaması, rahatlaması.
7. Şifā-yı ṣadre sebebdür iderse de düşnām
8. Bu mīve telḫ ise de naḫl-i dil-keşümdendür

şifte-i rüzgār:

1. **şifte-i rüzgār:**
Gazel 792
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Rüzgara tutulmuş.
1. Dil-i şikeste ile zülf-i yār bir yire gelse
2. Bir iki şifte-i rüzgār bir yire gelse

şihāb:

1. **şihāb:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.
67. Sipihrden ḥarekātı ideydi menʿ eger
68. Olurdı sāʿid-i keffüʾl-ḫadībe bend şihāb

2. **şihāb:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **14**
Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.
13. Ḫoşā bārgāh-ı birīşim-ṭınāb
14. Ki her bir tınābı ʿadūya şihāb

3. **şihāb:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **12**
Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.
11. Dāmeninden yire peyveste ṭınāb
12. Āsmāndan atılan ḫāke şihāb

4. **şihābe:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **40**
Kayan yıldız, gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.
39. İderse ḳuvvet-i bāzū-yı himmeti imdād
40. Şihābe ḫande ider bir ḫadeng-i bī-miḳdār

şıḥne-i ṣabruñ:

1. **şıḥne-i ṣabruñ:**-*uñ*
Gazel 742
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sabır şahnesi (Şahne;içki yasaklarının kontrolüyle görevli inzibat memuru).
11. Bir kez açılmasuñ ser-i ḫum yoḫsa kim baḳar
12. Fermān-ı ʿaşḳa şıḥne-i ṣabruñ yasaġına

şikāf:

1. **şikāf:**
Gazel 124
Mısra: **12**
El yazması eserlerde yaldız ve boya ile yapılan süs (Mu-şikaf: İnceden inceye araştıran).
11. Nābī es̱er ẓuhūrı olur mūris̱-i kemāl
12. Āḫir kenār-ı kāsedeki mū şikāf olur

2. **şikāfından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 577
Mısra: **10**
Yarık, delik.
9. Ḫāmesi erbāb-ı ṭabʿuñ çāk-ḫorde kīsedür
10. Kim şikāfından dem-ā-dem naḳd-i mevzūndur düşen

3. **şikāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **10**
Yarık, delik.
9. İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı firīfte
10. Bābuñ varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

şikāf-ı perdeden:

1. **şikāf-ı perdeden:**-*den*
Gazel 355
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Perdenin aralığı.
7. Arūsāsā çemende gūşvārıdur kulaġında
8. Şikāf-ı perdeden rūyın gül-i sīr-āb göstermiş

şikāf-ı revzene-i nāzdur:

1. **şikāf-ı revzene-i nāzdur:**-*dur*
Gazel 468
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cilve pencersinin aralığı.
1. Şikāf-ı revzene-i nāzdur dehen didigüñ

2. Nesīm-i mirveḥe-i rāzdur suḫan didigüñ

şikāf-ı ṣaff-ı kemāl olduġını:
1. **şikāf-ı ṣaff-ı kemāl olduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 541
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Olgunluk sırasının aralığı.
3. Saña beyān ideyüm naġme-i niyāzumdan
4. Şikāf-ı ṣaff-ı kemāl olduġını sulṭānum

şikār:
1. **şikār:**
Gazel 44
Mısra: **5**
Av.
5. Öyle ṭāʾir midür ol kim ola āsānca şikār
6. Ḳurmışuz biz ṭutalum dāne döküp dām-ı feraḥ

2. **şikārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 67
Mısra: **4**
Av.
3. Kemān-ı ḳısmet olursa müsāʿid bāzū-yi baḫta
4. Ne deñlü ḳaçsa da ol āhū-yı vahşī şikārumdur

3. **şikār:**
Gazel 111
Mısra: **18**
Av.
17. Yem-i tevekküle ṣāl ṣaṣt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

4. **şikār:**
Gazel 136
Mısra: **14**
Av.
13. Ẓann itme Nābī tügme ilik dām u dānedür
14. Ḳurmış şikār içün ten-i ḫūbānı cāmeler

5. **şikārı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **10**
Av.
9. O āhuvāna nigehler müşīr-i vahşetdür
10. Kemend-i vuṣlata çesbān şikārı biz bilürüz

6. **şikāra:**-*a*
Gazel 327
Mısra: **5**
Av.
5. Ne deñlü dām ḳurarsam şikāra dildārı
6. Miyān-ı ḥalḳa-i bezme o bed-gümān düşmez

7. **şikārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 327
Mısra: **7**
Av.
7. İder şikārına ḫamyāze ṣūretin taʿlīm
8. Elinden ol büt-i ṣayd-efkenüñ kemān düşmez

8. **şikārun:**-*un*
Gazel 443
Mısra: **2**
Av.
1. Ey māh-pāre ʿāşıḳ-ı zārun benüm senüñ
2. Ey şāh-bāz-ı ḥüsn şikārun benüm senüñ

9. **şikārı:**-*ı*
Gazel 463
Mısra: **4**
Av.
3. Çıḳarma sehv ile destüñden ey şikār-efken
4. Şikārı ḳābil iken ḫāṭır-ı remīdemüzüñ

10. **şikārumı:**-*um, -ı*
Gazel 878
Mısra: **2**
Av.
1. Rām eyledüm niyāz ile ol şīve-kārumı
2. Şehbāz-ı dest-i himmetüm aldum şikārumı

11. **şikārı:**-*ı*
Gazel 592
Mısra: **9**
Av II avlanma.
9. Āhū-yı maʿnā şikārı ḥācetüñse Nābīyā
10. Geştden dūr olma müsveddāt-ı şiʿrüñ bīşesin

12. **şikāre:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **225**
Av,avlama.
225. Olur ise ḳaçan şikāre revān
226. ʿİzz ü devlet yanınca peyk-i devān

13. **şikāruñdur:**-*uñ, -dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **489**
Av.
489. Kebk-i ʿizz ü şeref şikāruñdur
490. ʿAvn-ı bārī refik ü yāruñdur

şikār eyler:
1. **şikār eyler:**-*r*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **228**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
227. İstese ḥükmin aşikār eyler
228. Şīri āhū ile şikār eyler

şikār ider:
1. **şikār ider:**-*er*
Tarih 42
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
15. Her gören ṣaḥn-ı dil-pezīrin olur
16. Murġ-ı ʿişret şikār ider ṣayyād

şikār itmede:
1. **şikār itmede:**-*mede*
Gazel 580
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
5. Āb-ı engūrı ider terbiye-i rind şarāb
6. Nešʾe-baḫş olmada şākird idinür üstādın

şikār itmek:
1. **şikār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
5. Mānend-i hümā itdügi dest-āver-i raġbet
6. Zāġān-ı siyeh-bāli şikār itmek içünmiş

şikār itmiş:
1. **şikār itmiş:**-*miş*
Gazel 476
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Avlamak.
5. Şikār itmiş midür bu dāmgāh-ı ḫāk-i süflīde
6. Hemāl-i pāk-bāl-i evc-i kudsī pāy-best itmek

şikār olduġınun:
1. **şikār olduġınun:**-*du, -ġı, -nun*
Gazel 689
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Av olmak, avlanmak.
7. O şeh-i ḥüsne şikār olduġınun şevḳinden
8. Ser-nigūn raḳṣ ider āḫūları fitrākinde

şikār olınsa:
1. **şikār olınsa:**-*sa*
Gazel 737
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Avlanmak.
15. Bu rīḫte ḳafes-i köhneye nice yaḳışur
16. Hümā-yı evc-i saʿādet şikār olınsa bile

şikār olmadan:
1. **şikār olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Av olmak, avlanmak.
1. Dilber esīr-i ʿaşḳına yār olmadan ḳaçar
2. Ol āhū-yı remīde şikār olmadan ḳaçar

şikār olmaḳ:
1. **şikār olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 308
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Av olmak, avlanmak.

5. Çeşmi ʿaceb mi ʿāşıḳa itmezse yek nigāh
6. Āhū-yı dest-i nāz şikār olmaḳ istemez

şikar olur:
1. **şikar olur:**-*ur*
Gazel 407
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Av olmak, avlanmak.
3. MaḥaIlesin ṭolaşur dil o āfetüñ ammā
4. O ṣaydgāhda bir gün şikar olur giderek

şikāra çek:
1. **şikāra çek:**
Gazel 453
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Avlanmaya çıkarmak.
17. Nābī ḥużūr-ı Ḫusrev-i ʿālī-cenābda
18. Geldi zamānı raḫş-ı niyāzı şikāra çek

şikāre düşmek:
1. **şikāre düşmek:**
Gazel 802
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sözün) tuzağına düşmek.
5. Bī-tāze istiʿāre olmaz luġātde leẕẕet
6. Āhū-yı ġayb-ı maʿnī düşmek gerek şikāre

şikāre gelmez:
1. **şikāre gelmez:**-*mez*
Gazel 396
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Avlamaya, avlanmaya gelmek.
7. Dest-i ṭaleble gelmez şikāre
8. Ol murġ-ı vaḥşı biñ kez oḳursaḳ

şikār-efken:
1. **şikār-efken:**
Gazel 463
Mısra: **3**
Avcı.
3. Çıḳarma sehv ile destüñden ey şikār-efken
4. Şikārı ḳābil iken ḫāṭır-ı remīdemüzüñ

şikār-ı ʿālem-i ḳudse:
1. **şikār-ı ʿālem-i ḳudse:**-*e*
Gazel 406
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal alemin avı.
19. Gürisne kalmaġa muḥtāc bāz-ı nefs-i habīs̱
20. Şikār-ı ʿālem-i ḳudse yarandıncaya dek

şikār-ı cāna:
1. **şikār-ı cāna:**-*a*
Gazel 832
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül avcısı, can avlayan.
7. Nühüftedür didügüñ düzd-i ġamze-i çālāk
8. Şikār-ı cāna meġer aşikāre gelmedi mi

şikār-ı maġnīsā:
1. **şikār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Manisa avı.
3. Bu ṣaḥn-ı dil-keş ile bu hevā-yı nāzük ile
4. Ne mümkin olmaya ḫāṭır şikār-ı Maġnīsā

şikār-ı rızḳ:
1. **şikār-ı rızḳ:**
Gazel 331
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Rızık avı, insanın hissesine düşen yiyecek ve içecek.
3. Şikār-ı rızḳ muḳadder tesāḳuṭ üzre iken
4. Ne ḥācet olmaġa murġān-ı ḫırs̱-ı bāl-engīz

şikāyet:
1. **şikāyetdür:**-*dür*
Gazel 6
Mısra: **10**
Sızlanma, yakınma.
9. Biri birin kenāra gelmede emvāc ider pā-māl
10. Meġer Nābī şikāyetdür ṣabādan maṭlab-ı deryā

2. **şikāyetdür:**-*dür*
Gazel 87
Mısra: **6**
Sızlanma, yakınma.
5. Bir āferīdeden itme leb-i şikāyeti bāz
6. Ki naḳşdan gile naḳḳāşdan şikāyetdür

3. **şikāyet:**
Gazel 107
Mısra: **8**
Sızlanma, yakınma.
7. Āhum ki ḥalḳa ḥalḳa olur çerḫe muttaṣıl
8. Sūz-ı dilüñ şikāyet içün nerdübānıdur

4. **şikāyete:**-*e*
Gazel 130
Mısra: **6**
Sızlanma, yakınma.
5. Bir kerre girse destine dāmān-ı yār dil
6. Söylenmedük şikāyete dāʾir süḫan mı ḳor

5. **şikāyetüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **1**
Sızlanma, yakınma.
1. Şikāyetüm sitem-i şuḫ-ı ser-keşümdendür
2. Zuhūr-ı dūd-ı derūnum hep āteşümdendür

6. **şikāyet:**
Gazel 462
Mısra: **15**
Sızlanma, yakınma.
15. Şikāyet dāstānında varaḳ-gerdānlıġum Nābī
16. Telāş ü fikrüm oldur eşkden evrāḳı nem çekmek

7. **şikāyete:**-*e*
Gazel 498
Mısra: **2**
Sızlanma, yakınma.
1. Takrīr-i rāz-ı ʿaşḳa zebānum mı var benüm
2. Cānāneden şikāyete cānum mı var benüm

8. **şikāyet:**
Gazel 560
Mısra: **8**
Sızlanma, yakınma.
7. Kitāb-ı kāʾināt esrār-ı ḥikmetle leb-ā-lebdür
8. Şikāyet cehlden feryād bī-idrākliklerden

9. **şikāyetdeyüz:**-*de, -y, -üz*
Gazel 828
Mısra: **3**
Sızlanma, yakınma.
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerḫ-i nigūndan ġayrı

10. **şikāyetümi:**-*üm, -i*
Gazel 857
Mısra: **6**
Sızlanma, yakınma.
5. Bürehne ḳalması ketm-i ʿademde rāciḥdür
6. Libās-pūş-ı ẓuhūr itmeden şikāyetümi

11. **şikāyeti:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **85**
Sızlanma, yakınma.
85. Yiter şikāyeti terk it niyāz idüp elüñ aç
86. Duʿā-yı devletine ey şikeste-Nābī-i zār

şikāyet eylemekde:
1. **şikāyet eylemekde:**-*mekde*
Gazel 584
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.
15. Cevrinden eylemekde şikāyet bir āfetüñ
16. DiIlerde kendi cevrleri dāstān iken

şikāyet eylemenüñ:
1. **şikāyet eylemenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 607
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sızlanmak, yakınmak.
3. İderse pāyüñi āzürde zaḫm-ı ḫārı nedür

4. Şikāyet eylemenüñ vechi bāġbānından

şikāyet itme:
1. **şikāyet itme:**-*me*
Gazel 634
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sızlanmak, yakınmak.
7. Çerḫden itme şikāyet seni pest itdügine
8. Ṭurma pest itmededür kendi bile bir ṭarafın

şikāyet itmededür:
1. **şikāyet itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 129
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sızlanmak, yakınmak.
13. Nābī şikāyet itmededür naẓm-ı çerḫden
14. Mefhūmını müṭālaʿadan bī-naṣībler

şikāyet itmesün:
1. **şikāyet itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 645
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sızlanmak, yakınmak.
9. İtmesün cūş-ı raḳībāndan şikāyet Nābiyā
10. İsteyen dildārınuñ ʿālemde mümtāz olduġın

şikāyet itmez idüm:
1. **şikāyet itmez idüm:**-*mez , -i, -dü, -m*
Gazel 877
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şikayet etmek, yakınmak.
11. Ṣadāsı çıḳmaz olur ol ḳadeḥ ki ola şikeste
12. Şikāyet itmez idüm senden inkisārum olaydı

şikāyet itsünler:
1. **şikāyet itsünler:**-*sün, -ler*
Gazel 151
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sızlanmak, yakınmak.
3. Andan itsünler şikāyet tāze ʿaybı var ise
4. Yoḫsa feryād ehl-i derdün ʾādet-i dīrīnidür

şikāyet senden degül:
1. **şikāyet senden degül:**-*den*
Gazel 93
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Senden şikayet etmiyorum.
5. Düşen saña teġāfüldür baña āh-ı teġāfül-sūz
6. Degül senden şikāyet şekve āh-ı bī-es̱erdendür

şikāyete gelmez:
1. **şikāyete gelmez:**
Gazel 727
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Şikayet etmez, yakınmaz.
19. Başında āteş-i sūzān duhānı çerḫe revān
20. Yine şikāyete gelmez edībdür lūle

şikāyetger-i dīvān-ı cem:
1. **şikāyetger-i dīvān-ı cem:**
Gazel 384
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cem meclisinin şikayetçisi.
1. Āsān idi vā-reste-i āzār-ı ġam olmaḳ
2. El virse şikāyetger-i dīvān-ı Cem olmaḳ

şikāyet-i baḫt-ı siyāhdur:
1. **şikāyet-i baḫt-ı siyāhdur:**-*dur*
Gazel 615
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kara bahttan şikayet, kötü talihten yakınma.
3. Ḳaṣdum hemān şikāyet-i baḫt-ı siyāhdur
4. Ey dūd-ı āh sen arada bir bahānesin

şikāyet-i ḥüsn:
1. **şikāyet-i ḥüsn:**
Gazel 544
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
GüzeIliğin şikayeti.
7. Ḫaṭ-ı siyeh yüze çıḳdı bozuldı naẓm-ı cemāl
8. Yazıldı ṣafḥa-i ruḫsārede şikāyet-i ḥüsn

şikāyeti iderdüm:
1. **şikāyeti iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 878
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yakınmak, sızlanmak.
3. Evvel ġubār-ı dilden iderdüm şikāyeti
4. Görsem eger müsāʿade-i rūzgārumı

şikāyet-i şeb-i hicrüñ:
1. **şikāyet-i şeb-i hicrüñ:**-*üñ*
Gazel 505
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gecesi şikayeti, sızlanması.
9. Hezār şāmı çıkarsam ṣabāha ey Nābī
10. Şikāyet-i şeb-i hicrüñ birinde tamām idemem

şikâyetler iderler:
1. **şikâyetler iderler:**-*erler*
Gazel 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şikayet etmek.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

2. **şikâyetler iderler:**-*erler*
Gazel 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şikayet etmek.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

3. **şikâyetler iderler:**-*erler*
Gazel 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şikayet etmek.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

4. **şikâyetler iderler:**-*erler*
Gazel 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şikayet etmek.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

5. **şikâyetler iderler:**-*erler*
Gazel 61
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şikayet etmek.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

şikem:
1. **şikemden:**-*den*
Gazel 454
Mısra: **8**
Karın, batın, mide.
7. Keşf itme rāz-ı reh-revi kim mīr-i ḳāfile
8. Çekdi zebānlarını şikemden cereslerüñ

şikem-derd oldılar:
1. **şikem-derd oldılar:**-*dı, -lar*
Gazel 753
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Karın ağrısı çekmek.
7. İmāmuñ bīm-i destār-ı büzürginden mesācidde
8. Şikem-derd oldılar dīvārlar miḥrāb şeklinde

şikem-ḫᵛārelig:
1. **şikem-ḫᵛārelige:**-*e*
Gazel 848
Mısra: **12**
Boğazına düşkünlük.
11. Üstüḫᵛān ile Hümā gibi yüri ḫursend ol
12. Ne virürler bu şikem-ḫᵛārelige fīl gibi

şikem-i esteri:

1. **şikem-i esteri:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Katırın karnı.
83. Çün şikem-i esteri zaẖm-ı rikāb
84. Eyledi her çend ki pür-ẖūn-ı nāb

şiken:
1. **şiken:**
Gazel 127
Mısra: **8**
Kıvrım II kırmak.
7. Benüm āhumdan olmış mużṭarib ol nev-ġurūr-ı nāz
8. Bu gūne dil-siyehken dām-ı zülfinde şiken ditrer

2. **şikenler:***-ler*
Gazel 50
Mısra: **9**
Kıvrım, büklüm.
9. Mevcler saṭr ü şikenler lafẓ ü ḳaṭre noḳṭadur
10. Lūʾlu-yı mefhūmdur teʾlīf-i deryādan murād

3. **şiken:**
Gazel 141
Mısra: **6**
Kıvrım, büklüm.
5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı raġbetüm bilmem
6. Tehī gülIer girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

4. **şiken:**
Gazel 468
Mısra: **10**
Kıvrım, büklüm.
9. Girer mi dest-i dil-i ẖāne-gerd-i ʿuşşāḳa
10. Sevād-ı gīsū-yı cānānede şiken didigüñ

5. **şikenleri:***-ler, -i*
Kıt'a 52
Mısra: **4**
Kıvrım, büklüm.
3. Bisāṭ-ı zer-keş-i şāhāne künc-i rāḥatda
4. Şikenleri leb-i pür-ẖandedür ḥaṣīrümüzün

6. **şiken:**
Kıt'a 101
Mısra: **1**
Kıvrım, büklüm.
1. Nābī kefümde ẓāhir olan cā-be-cā şiken
2. Der-kār iderse pürsişe ṣāhib-naẓarları

7. **şikenlenmiş:***-miş*
Gazel 339
Mısra: **10**
Kıvrım, büklüm.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

şiken ber-şiken olsa:
1. **şiken ber-şiken olsa:***-sa*
Kıt'a 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Saç için) Kıvrım kıvrım olmak.
3. Şāyed götüre baẖt-ı siyeh-kārumı yāda
4. Gīsū-yı girih-gīri şiken ber-şiken olsa

şikenc-i ẖam-ı gīsū-yı ẖalīl:
1. **şikenc-i ẖam-ı gīsū-yı ẖalīl:**
Gazel 482
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçının kıvrımının işkencesi.
9. ʿAḳsidür āb-ı ḥayātun görinür ẓulmetde
10. Teşne-i vaṣla şikenc-i ẖam-ı gīsū-yı Ḫalīl

şikenc-i zülf-i dildāra:
1. **şikenc-i zülf-i dildāra:**
Gazel 232
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin zülfünün kıvrımı.
9. Benüm āsūde-bāl-i ḳayd-ı pervāz olduġum Nābī
10. Şikenc-i zülf-i dildāra giriftar olduġumdandur

şikenden şikene:
1. **şikenden şikene:**
Gazel 758
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Büklümden büklüme.
7. Keşti-i şāne olup ġarḳ-ı yem-i zülf-i siyah
8. Ṭolaşur mevce-i yem gibi şikenden şikene

şikest:
1. **şikestüz:***-üz*
Gazel 333
Mısra: **8**
Kırık, kırılmış.
7. Ṭarf-ı küleh-i yāre şikeste didiler ẖalḳ
8. Andan berü biz ………………. şikestüz

2. **şikest:**
Gazel 708
Mısra: **4**
Kırık, kırılmış.
3. Ednā bahane ile idüp ḳaṭʿ-ı iltifāt
4. Virdi şikest sāgar-ı ṣahbā-yı ülfete

şikest eyledi:
1. **şikest eyledi:***-di*
Tarih 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kırmak, parçalamak.
7. Bād-ı ecel zemīne nihāl-i vücūdını
8. Ṣaldı şikest eyledi ol serv-ḳāmeti

2. **şikest eyledi:***-di*
Tarih 133
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bozguna uğratmak, yok etmek.
9. Düşmen-i dīni şikest eyledi bir mertebe kim
10. Görmedi mis̱lini sābıḳda cihān-ı fâni

şikest eyler:
1. **şikest eyler:***-r*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kırmak, parçalamak.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

2. **şikest eyler:***-r*
Gazel 134
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kırmak, parçalamak.
5. Eyler zuhūr-ı ẖaṭ lebimin revnaḳın şikest
6. Zīrā kenār-ı kāse-i laʿline mū gelür

3. **şikest eyler:***-r*
Kaside 2
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Kırmak, parçalamak.
41. Gör ẖumūlün şerefin kim żarar itmez çemene
42. Şāẖ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

4. **şikest eyler:***-r*
Gazel 569
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bozmak.
1. Çün şikest eyler o meh bağlamada peymānın
2. Çekelüm vuṣlat-ı nā-dīdesinüñ hicrānın

şikest eyleyicek:
1. **şikest eyleyicek:***-y, -icek*
Gazel 834
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bozguna uğratmak, yok etmek.
9. Sipeh-i şāmı şikest eyleyicek leşker-i ṣubḥ
10. Ḫᵛābgāh itdi perākendesi dīvārumuzı

şikest idemez:
1. **şikest idemez:***-e, -mez*
Gazel 886
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kırmak, mahvetmek.
9. Teʿākub üzre iken sūy-ı ġaybdan imdād
10. Ḫazān şikest idemez leşker-i bahārumuzı

şikest ider:
1. **şikest ider:***-er*
Gazel 20
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Kırmak.
7. Esāsı kāv-ı zemīnüñ şikest ider şāẖın
8. O deñlü ser-be-ser-i çerẖdür binā-yı Ḥaleb

şikest idüp:
1. **şikest idüp:**-*üp*
Gazel 321
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kırmak.
13. Biz beyża-i ṣafāyı idüp Nābiyā şikest
14. Murġ-ı ḥużūrı ẖayl-i zamāndur uçurmışuz

şikest it:
1. **şikest it:**
Gazel 484
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kırmak.
7. Ḫod-kāmlarun mā-ḥaṣalı naḳd-i kederdür
8. Āyīne-i ẖod-bīni şikest it heme-bīn ol

şikest itdi:
1. **şikest itdi:**-*di*
Gazel 882
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kırmak, gölgede bırakmak.
3. Şikest itdi revācın nāfe-i āhū-yı Tātārʾuñ
4. O būy-ı dil-güşā kim zülf-i ʿanber-bārdan geldi

şikest itme:
1. **şikest itme:**-*me*
Gazel 460
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kırmak, incitmek, yaralamak.
5. Seng-i ṭaʿn ile şikest itme dil-i imsāki
6. Ki odur āyine-i ḥüsni ʿarūs-ı keremüñ

şikest itmedi:
1. **şikest itmedi:**
Gazel 275
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kırmak, gölgede bırakmak.
9. Ḫaṭ şikest itmedi ruẖsārınuñ āb u tābın
10. Ḥüsnden ʿazli içün çıḳmadı fermānı henūz

şikest itmek:
1. **şikest itmek:**-*mek*
Gazel 476
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kırmak.
9. Var evvel ẖāṭıruñ āmāde-i seng-i mükāfāt it
10. Eger peymāne-i peymānı isterseñ şikest itmek

2. **şikest itmek:**-*mek*
Gazel 476
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kırmak.
11. ʿAceb bīhūde sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz çerẖe
12. Elinden gelse bir şişeyle bu çerẖi şikest itmek

şikest olmaḳ:
1. **şikest olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 368
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kırılmak.
9. Cām-ı dil āsūde-i zīr-i cenāh-ı cemʿ iken
10. Seng-i dest-i farḳ ile Nābī şikest olmaḳ ġalaṭ

şikest olması:
1. **şikest olması:**-*ma, -sı*
Gazel 696
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kırılmak, parçalanmak.
5. Cāmı kef-i sākīde şikest olması yegdür
6. Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

şikest-āver-i fevc-i ẖuşemā:
1. **şikest-āver-i fevc-i ẖuşemā:**
Kaside 24
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Düşman dalgasını kıran, dalga dalga saldıran düşmanın direncini kıran.
39. Nice āṣaf o ḳodı sāz-ı binā-yı devlet
40. Nice āṣaf o şikest-āver-i fevc-i ẖuşemā

şikeste:
1. **şikeste:**
Gazel 227
Mısra: **4**
Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.
3. Seng-i ʿitāb-ı yārdan AIlāh ṣaḳlasın
4. Cāmum şikeste bāde-i şevḳüm revān ider

2. **şikeste:**
Gazel 333
Mısra: **7**
Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.
7. Ṭarf-ı küleh-i yāre şikeste didiler ẖalḳ
8. Andan berü biz ………………. şikestüz

3. **şikeste:**
Gazel 524
Mısra: **13**
Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.
13. Yoḳ şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
14. Kanġısın vaṣl ile mecbūr ideceksin bilmem

4. **şikeste:**
Kaside 7
Mısra: **34**
Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.
33. Ġubār-ı ġuṣṣa vü germā-yı ġamdan olmış idi
34. Şikeste ṭabʿ-ı sefer dīde-i ẓafer maʿẕūr

5. **şikeste:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **521**
Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.
521. Basṭ idüp bir nice şikeste kelām
522. Eyledüm ḥāl-i zārumı iʿlām

şikeste eylemeden:
1. **şikeste eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 364
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kırmak.
5. Kendi elini eylemeden ġayri şikeste
6. Ne sūd ider olmaḳ yed-i beyżāya muʿārıż

şikeste eyler:
1. **şikeste eyler:**-*r*
Gazel 426
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kırmak.
9. Eyler şikeste bāl ü perin ġayret-i Ḫudā
10. Nābī cenāh-ı ġayrile pervāz idenlerüñ

şikeste eyler idük:
1. **şikeste eyler idük:**-*r, -i, -dü, -k*
Gazel 400
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kırmak.
1. Çoḳdan şikeste eyler idük tār-ı niʿmetüñ
2. Olsa taṣarrufunda eger sāzı devletüñ

şikeste idüp:
1. **şikeste idüp:**-*üp*
Tarih 143
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Kırmak, parçalamak.
21. İdüp berhem-zede tābūr-ı nā-maḥṣūr-ı menḥūsa
22. İdüp ḳalbin şikeste itdiler muʿteII iken ecvef

şikeste itdi:
1. **şikeste itdi:**-*di*
Gazel 254
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kırmak.
1. İtdi şikeste servi gül-i nev-ẖırāmumuz
2. Ḫurşīde urdı daġ meh-i nā-tamāmumuz

şikeste ola:

1. **şikeste ola:**-*a*
Gazel 877
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kırılmak.
11. Ṣadāsı çıķmaz olur ol ķadeḥ ki ola şikeste
12. Şikāyet itmez idüm senden inkisārum olaydı

şikeste oldı:
1. **şikeste oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **375**
Kelime Tipi: -
Kırılgan, incinmiş, kederli olmak.
375. Neden oldı şikeste endāmuñ
376. Saña n᾽oldı ki yoķdur ārāmuñ

şikeste olmasa:
1. **şikeste olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 877
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kırılmak.
5. Şikeste olmasa gönlümde bile sāġar-ı dāġum
6. Bu bezm-iʿ āleme Cem gibi yādgārum olaydı

şikeste olmaz:
1. **şikeste olmaz:**-*maz*
Gazel 824
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kırılmak.
5. Vā-restedür dehānın öpen inkisārdan
6. Olmaz şikeste cūy-ı bihiştüñ sebūları

şikeste olsa:
1. **şikeste olsa:**-*sa*
Gazel 779
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kırılmak.
3. Ne deñlü olsa şikeste kemān-ı ṭāķat-ı ʿāşıķ
4. Yine taḥammül ider dest-i cevr-i yāre gelince

şikestegān:
1. **şikestegāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **345**
Gönlü kırık olanlar.
345. Senden olur şikestegāna ʿilāc
346. Sen virürsin metāʿ-ı ʿacze revāc

şikestegān-ı ümīde:
1. **şikestegān-ı ümīde:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Ümidini kaybedenler.
71. Revā mıdur ki ķalam nā-ümīd olmış iken
72. Şikestegān-ı ümīde teveccühüñ miʿmār

şikeste-ḥāṭır:
1. **şikeste-ḥāṭıruñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 10
Mısra: **88**
Gönlü kırık.
87. Ümīddür ķomaya ol ṭabīb-i muḥtācān
88. Şikeste-ḥāṭıruñı ihtiyāç ile bīmār

şikestelik:
1. **şikestelik:**
Gazel 79
Mısra: **1**
(Gönül için) Kırıklık, kırgınlık.
1. Şikestelik dile gīsū-yı yārumuzdandur
2. Bize bu şīve yine rūzgārumuzdandur

şikeste-nābī-i zār:
1. **şikeste-nābī-i zār:**
Kaside 10
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Ağlayıp inleyen kalbi kırık Nabi.
85. Yiter şikāyeti terk it niyāz idüp elüñ aç
86. Duʿā-yı devletine ey şikeste-Nābī-i zār

şikeste-nevāz:
1. **şikeste-nevāz:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **509**
Kalbi kırıkları okşayan, teseIli eden.
509. Dāmenün tutdum ey şikeste-nevāz
510. Eyleme çihre-i niyāzumı bāz

şikeste-pālıġ:
1. **şikeste-pālıġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 862
Mısra: **4**
Ayağı kırık olma durumu.
3. Sebāt-ı sāye tenezzüldedür ʿuluvde degül
4. Ķalem Hümā᾽ya degişmez şikeste-pālıġını

şikest-i dil:
1. **şikest-i dil:**
Gazel 164
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül kırmak.
3. Hep sözledür şikest-i dil ü merhem-i derūn
4. Geh seng olur maķāl gehī mūmiyālanur

2. **şikest-i dil:**
Gazel 843
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kırık gönül, incinmiş gönül.
5. Remīde itdi benden yāri seng-i taʿn-ı bed-gūyān
6. Şikest-i dil teraķķī buldı elden mūmiyā gitdi

şikest-i ehl-i derde:
1. **şikest-i ehl-i derde:**
Gazel 845
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kalbi kırık gönül ehli.
11. Geçerdi ol da haṣṣiyyetden elde iḫtiyār olsa
12. Şikest-i ehl-i derde çāreger bir mūmiyā ķaldı

şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden:
1. **şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden:**-*den*
Gazel 199
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kadehin kırık gönlü.
9. Şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden meclisde ey Nābī
10. Yine rindāna baķsañ kesr-i ʿarż-ı tevbe ehvendür

şikest-i ḫāṭırın:
1. **şikest-i ḫāṭırın:**-*ın*
Gazel 331
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kırılmış hatır (kırık gönül).
1. Ne deñlü eylese aʿdā benümle lecc ü sitīz
2. Şikest-i ḫāṭırın itmez mürüvvetüm tecviz

şikest-i ḫāṭırun:
1. **şikest-i ḫāṭırun:**
Gazel 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kırılmış hatır (kırık gönül).
9. Ṭutarsan pendümi ķalsın şikest-i ḫāṭırun ber-cā
10. Tefāhur-gūne vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan geç

şikest-i kāse-i dildür:
1. **şikest-i kāse-i dildür:**-*dür*
Gazel 79
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönül kasesinin kırıklığı.
5. Şikest-i kāse-i dildür figāna māniʿ olan
6. Bu deñlü ketm-i nefes inkisārumuzdandur

şikest-i seng-i ķażādan:
1. **şikest-i seng-i ķażādan:**-*dan*
Gazel 119
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kader taşlarının kırıcılığı (Kaderden, ölümden kaçılamaz bağlamında).
9. Şikest-i seng-i ķażādan rehā ne mümkindür
10. Ne deñlü eyler isen ḥıfẓ-ı āb-gīne-i ʿömr

şikest-i şīşe-i dil:
1. **şikest-i şīşe-i dil:**
Gazel 169
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gönül kadehinin kırılması, kırığı.
9. O mest-i ḥüsn ile hem-kāselik ne cā᾽iz kim

10. Şikest-i şīşe-i dil vażʿ-ı dūstānesidür

2. **şikest-i şīşe-i dil:**
Gazel 670
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kadehinin kırılması, kırığı.
5. Lāzım gelürdi ʿuhdesine mūmiyānunun
6. Bitse şikest-i şīşe-i dil mūmiyā ile

şikest-i tevbeden:
1. **şikest-i tevbeden:***-den*
Gazel 414
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tövbeyi bozma.
3. Geçilmez seyl-i meyden itmedükçe ḳaldırım peydā
4. Şikest-i tevbeden rūz-ı nuḫistīninde şevvālüñ

şimāl:
1. **şimālIer:***-ler*
Gazel 139
Mısra: **6**
Kuzey II Kuzey rüzgarı (Yemin ve şimal, aynı zamanda sağ ve sol anlamına gelmektedir).
5. ʿĀlemde şemm-i būy-ı vefā itmedük diyü
6. Eyler nesīm zülfe yemīnler şimālIer

şimdi:
1. **şimdi:***-er*
Gazel 61
Mısra: **2**
Şimdi.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

2. **şimdi:**
Gazel 61
Mısra: **8**
Şimdi.
7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾs̱īr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

3. **şimdi:**
Gazel 321
Mısra: **5**
Şimdi.
5. Dilden dehāna çıkmaġa yoḳ şimdi ṭaḳāti
6. Rehvār-ı āhı rāh-ı maḥabbetde yormışız

4. **şimdi:**
Gazel 621
Mısra: **5**
Şimdi.
5. Bizümle hep zebān-ı ḫançer ile söyleşür şimdi
6. Ser-i rehde düçār olduḳça evvel merḥabā dirken

5. **şimdi:**
Gazel 61
Mısra: **10**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
9. Binā-yı ʿahd-ı ḫūbān gibi teʾs̱īr-i bürūdetden
10. Buz üstinde ṭurur hep şimdi bünyān-ı ṣadāḳatler

6. **şimdi:**
Gazel 66
Mısra: **12**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

7. **şimdi:**
Gazel 158
Mısra: **2**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
1. Kim ṣorar ḫāṭırı hep cāme vü destārın arar
2. Ḫalḳ āyīnelerüñ şimdi ṣafed-kārın arar

8. **şimdi:**
Gazel 218
Mısra: **3**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
3. Geleli ʿaşḳ gitdi dil şimdi
4. Dergeh-i yārda mülāzımdur

9. **şimdi:**
Gazel 345
Mısra: **11**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
11. Ḥikmet taleb-i mālda Ḳārūn gibi şimdi
12. Ḫᵛāhişgerī-i loḳmada Loḳmān unudulmış

10. **şimdi:**
Gazel 413
Mısra: **6**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
5. Mefsaḳa olmaza olmazsa da meʾvā-yı ṣalāḥ
6. Şimdi vīrānelere ġıbtası var maʿmūruñ

11. **şimdi:**
Gazel 431
Mısra: **17**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
17. Nābiyā şimdi ʿatāyāsı kibār-ı ʿaṣruñ
18. Deġmez ebrūlarınuñ çīnine bevvāblaruñ

12. **şimdi:**
Gazel 797
Mısra: **11**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
11. Şimdi revācgāh-ı metāʿ-ı nifāḳdur
12. Yoḳ faʾide muʿāmele-i muḫlisānede

13. **şimdi:**
Kaside 8
Mısra: **14**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
13. EIIi yıldur ki müseIIem saña seccāde-i naẓm
14. Şimdi sensin şuʿarā zümresine şeyḫ-i kebīr

14. **şimdi:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **67**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
67. Şimdi güşāde der-i luṭf-ı Ḫudā
68. Fırṣatı fevt itmeyüp eyleñ recā

15. **şimdi:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **70**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
69. Ḳalmadı dergāh-ı İlāhīʾde sed
70. Şimdi urılmaz ṭalebe dest-i red

16. **şimdi:**
Gazel 178
Mısra: **9**
Şimdi.
9. Düşdi bir seng-dile şimdi ser ü kārum kim
10. Ne olur nāleden āzürde ne feryada baḳar

17. **şimdi:**
Gazel 268
Mısra: **5**
Şimdi.
5. Pāy-māl eyler idi şimdi bizi leşker-i ġam
6. Ḥaḳḳa minnet pül-i ümmīdi ʿubūr eylemişüz

18. **şimdi:**
Gazel 268
Mısra: **8**
Şimdi.
7. Biz o ḫāküz ki bün-i tākda āsūde idük
8. Şimdi dürd-i teh-i sāġarda ẓuhūr eylemişüz

19. **şimdi:**
Gazel 329
Mısra: **10**
Şimdi.
9. İfnā-yı ẕāt ü girye vü sūz u güdāzdan
10. Biz şimdi şemʿ-i bezm ile hem-ḥālet olmışuz

20. **şimdi:**
Gazel 332
Mısra: **8**
Şimdi.
7. Kesdük ümīd-i vaṣlı ʿarūs-ı neşātdan
8. Şimdi ʿacūz-ı ġamla hem-āġūşlardanuz

21. **şimdi:**
Gazel 338
Mısra: **1**
Şimdi.
1. Riyādan rūy-ı ṭāʿat şimdi bir gūne siyah olmış
2. Ki ʿiṣyān ü ʿamel hem-reng-i naḳş-ı iştibāh olmış

22. **şimdi:**
Gazel 632
Mısra: **11**
Şimdi.
11. Nābiyā bu şiʿr-i pür-sūzuñla şimdi ḥaḳ bu kim
12. Arturursın dāʾimā derd ehlinüñ germiyyetin

23. **şimdi:**
Kaside 9
Mısra: **49**
Şimdi.
49. Şimdi nʾoldı ki bizi böyle ferāmūş itdüñ
50. Hiç umulmazdı ki bizden geçesin tā bu ḳadar

24. **şimdi:**
Kaside 9
Mısra: **54**
Şimdi.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

25. **şimdi:**
Gazel 260
Mısra: **4**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
3. Mesdūddur ḳudūmumuza bāb-ı iltifat
4. Biz şimdi bezm-i yārda menfūrlardanuz

26. **şimdi:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Şu anda, Hâl-i hazırda.
5. Sermāye-i tefāhür iken dehre ẕātumuz
6. Şimdi lisān-ı ẕemm ile meẕkūrlardanuz

27. **şimdi:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Şimdi, şu anda.
9. Benüm Nābī ḳanı hū-kerde-i vaṣl olduġum demler
10. O vuṣlat şimdi firḳatdür dil ü cānumla düşmendür

28. **şimdi:**
Gazel 447
Mısra: **3**
Şimdi, şu anda.
4. Vaṣlına maḥrem idük hicrine bigāne idük
3. Şimdi ber-ʿaksdür aḥvāl-i viṣāl ü hicrān

29. **şimdi:**
Gazel 447
Mısra: **5**
Şimdi, şu anda.
5. Şimdi hamyāze-i hicrāna giriftār olduḳ
6. Bir zamān meykede-i ḳurbda mestāne idük

30. **şimdi:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **91**
Şimdi, şu anda.
91. Şimdi e̱seri gelüp ẓuhūra
92. Ġarḳ itdi beni yem-i sürūra

31. **şimdi:**
Tarih 36
Mısra: **29**
Şimdi, şu anda.
29. Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
30. Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā

32. **şimdi:**
Gazel 113
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.
3. Kāfir-dilān-ı ḥırṣ ferāmuş idüp Ḥaḳʾı
4. Şimdi ṣanem-mi̱sāl perestiş ġurūşadur

33. **şimdi:**
Gazel 879
Mısra: **1**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.
1. Olur dil zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb şimdi
2. Girerse dest-i āha gūşe-i dāmān-ı şeb şimdi

34. **şimdi:**
Gazel 879
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.
1. Olur dil zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb şimdi
2. Girerse dest-i āha gūşe-i dāmān-ı şeb şimdi

35. **şimdi:**
Gazel 879
Mısra: **4**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.
3. Sirişk-i tāk ile giryāni-i mest iki şāhiddür
4. Şarāb-ı telḫ eger eylerse i̱sbāt-ı neseb şimdi

36. **şimdi:**
Gazel 879
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.
5. Yanub bülbül olurdı sāye-i gül cāy-ı pervāne
6. Ḥuṣūl-ı ẕevḳ-i rāḥat olsa mevḳūf-ı edeb şimdi

37. **şimdi:**
Gazel 879
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.
7. Görüp cībümde naḳd-i eşki oldı şehr-i ḥüsn içre
8. Metāʿ-ı ḫande zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb şimdi

38. **şimdi:**
Gazel 879
Mısra: **10**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"anlamlarında zaman zarfı.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

39. **şimdi:**
Gazel 7
Mısra: **6**
Şimdi, artık.
5. O deñlü neşʾe-yāb-ı bezm-i sahbā oldı ʿālem kim
6. Ki olmaz şimdi zühhād-ı cefā-cū reh-zen-i mīnā

40. **şimdi:**
Gazel 577
Mısra: **18**
Şimdi, artık.
17. Ḳalmadı Nābī viṣāl-i tāze-rūyāna heves
18. Şimdi āġūş-ı ḫayāle tāze maẓmūndur düşen

41. **şimdi:**
Gazel 611
Mısra: **7**
Şimdi, artık.
7. Ḳadr-i iḥsānı bilür yoḳ şimdi taʿyīb eylemem
8. Ḫalḳ-ı ʿaṣruñ mübtelā-yı renc-i imsāk olduġın

42. **şimdi:**
Gazel 639
Mısra: **11**
Şimdi, artık.
11. Güşāde dīdeleri şimdi yoḳ reh-i ʿaşḳuñ
12. Niyāz-ı himmete muḥtāc pāsbānlardan

43. **şimdi:**
Gazel 683
Mısra: **11**
Şimdi, artık.
11. ṬıflIar bilmez idi itdi o da şimdi ẓuhūr
12. Sebaḳ ile okumak şiveyi mekteblerde

44. **şimdi:**
Gazel 745
Mısra: **5**
Şimdi, artık.
5. Ḫᵛān-ı imkānda şimdi meges olduñ ey nefs
6. Murġ iken ʿālem-i ḳudsuñ cebel-i ḳāfında

45. **şimdi:**
Gazel 820
Mısra: **15**
Şimdi, artık.
15. Şimdi s̱āḳīl ʿadd ider oldı maḳālümüz
16. Bizden teveḳḳuʿ idecek āmāli ḳalmadı

46. **şimdi:**
Gazel 826
Mısra: **4**
Şimdi, artık.
3. Naḳl itdi Rūmʾa ḳısmetümüz dāye-i kadīr
4. Şehbāʿda şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı

47. **şimdi:**
Gazel 867
Mısra: **6**
Şimdi, artık.
5. Zīr ü bālāyı idüp nāliş ile gerdīde
6. Şimdi fevvāreveş inceltdiler şiʿr-i teri

48. **şimdi:**
Kaside 6
Mısra: **43**
Şimdi, artık.
43. Ümīdi şimdi budur Nābī-i siyeh-kārun
44. Kʾanuñçün eyleyeler dūstān-ı Mevlānā

49. **şimdi:**
Kaside 9
Mısra: **56**
Şimdi, artık.
55. H̱aberüñ yoḳ beni redd eylediler ʿālemden
56. Şimdi ḳalmadı baña ẖāne-ı ʿālemde maḳar

50. **şimdi:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Şimdi, artık.
59. Ḳomadı baẖt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
60. Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aẖter

51. **şimdi:**
Kaside 9
Mısra: **81**
Şimdi, artık.
81. Şimdi anuñla baḳar ehl-i cihān dünyāya
82. Ẕātıdur dīde-i devrān bu gün nūr-ı baṣar

52. **şimdi:**
Kaside 9
Mısra: **107**
Şimdi, artık.
107. Şimdi āsūdedür ol deñlü cihān kim mes̱elā
108. İdemez ẖavf ile şeytān daẖı endīşe-i şer

53. **şimdi:**
Kaside 9
Mısra: **118**
Şimdi, artık.
117. Behremend olsa nʾola ẕerreler iḥsānuñdan
118. Şimdi sensin felek-i dānişe mihr-i enver

54. **şimdi:**
Kaside 9
Mısra: **134**
Şimdi, artık.
133. Mey-i vaṣfuñla ṭolaldan berü cām-ı ṭabʿum
134. Beni mestān-ı suẖan şimdi eli üzre ṭutar

55. **şimdi:**
Kaside 10
Mısra: **25**
Şimdi, artık.
25. Murādum üzre yürür şimdi keştī-i ümmīd
26. H̱ilāf-ı ḳāʿide-i rūzgār-ı nā-hemvār

56. **şimdi:**
Kaside 10
Mısra: **48**
Şimdi, artık.
47. Zamān-ı luṭfı ġınā-baẖş-ı ehl-i faḳr olalı
48. Gedāya āh çeker şimdi sāye-i dīvār

57. **şimdi:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Şimdi, artık.
47. Velīk itmek içün iʿtiẕār luṭfından
48. Budur ben añladuġum şimdi saña fikr-i ṣavāb

58. **şimdi:**
Kaside 12
Mısra: **56**
Şimdi, artık.
55. Ḳanı ol terk-i edeb diyü ḳuʿūd eylemeyen
56. Eylemez şimdi mecālisde bulunduḳça ḳıyām

59. **şimdi:**
Kaside 12
Mısra: **58**
Şimdi, artık.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ẖam iden ḳāmetini
58. Zaẖm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

60. **şimdi:**
Kaside 12
Mısra: **62**
Şimdi, artık.
61. Gevher-i gūş-ı ḳabūl eyleyen edna suẖanun
62. Şimdi eyler suẖan-ı serd ile ḳaṣd-ı ilzām

61. **şimdi:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Şimdi, artık.
71. Nerdübānlarda baġal-gīrlige sürʿat iden
72. Nerdübān üzre ider sebḳate şimdi iḳdām

62. **şimdi:**
Kaside 12
Mısra: **84**
Şimdi, artık.
83. Ḳanı birbirisine ẖıdmet içün sebḳat iden
84. Şimdi ikrāh ile birbirine eyler ibrām

63. **şimdi:**
Kaside 12
Mısra: **94**
Şimdi, artık.
93. İntisāb itmeġe her gün biri āmāde iken
94. Şimdi her şeb biri itmekde firāra iḳdām

64. **şimdi:**
Kaside 12
Mısra: **117**
Şimdi, artık.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine vażʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

65. **şimdi:**
Kaside 12
Mısra: **118**
Şimdi, artık.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine vażʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

66. **şimdi:**
Kaside 13
Mısra: **101**
Şimdi, artık.
101. Ehline şimdi olunmaḳla emānet teslīm
102. Eyledi sāye-i ḥaḳ mühr-i şerīfe ikrām

67. **şimdi:**
Kaside 14
Mısra: **108**
Şimdi, artık.
107. Sen ol vezīr-i cihān-gīrsin ki medḥüñdür
108. Zamāne ẖalḳına şimdi ẖulāṣa-i evrād

68. **şimdi:**
Kaside 15
Mısra: **7**
Şimdi, artık.
7. Şimdi buyrulmaz ise fikrine tevcīh-i żamīr
8. H̱alel-i salṭanat u devlet olur müstaḥkem

69. **şimdi:**
Kaside 15
Mısra: **22**
Şimdi, artık.
21. Biri ervāḥ-ı vezīrān-ı selef kʾolmışdur

22. Şimdi mesnedeleri ārāyiş-i dīvān-ı ʿadem

70. **şimdi:**
Kaside 21
Mısra: **12**
Şimdi, artık.
11. Çerḫe ḥarf-endāzlıḳlardan peşīmānuz hele
12. Şimdi mahcūbuz bize itdükleri iḥsān ile

71. **şimdi:**
Kaside 24
Mısra: **37**
Şimdi, artık.
37. Oldı gül-gūne-i ruḫsārı ḫuṣūṣā şimdi
38. Āṣaf-ı muḥteremüñ dökdügi ḫūn-ı aʿdā

72. **şimdi:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **439**
Şimdi, artık.
439. Andadur şimdi diñle icmālā
440. Nefes-i pāk-i ḥażret-i ʿĪsā

73. **şimdi:**
Kıt'a 2
Mısra: **13**
Şimdi, artık.
13. Līk şimdi budur ümmīd-i mukīmān-ı Ḥaleb
14. İtmeye refʿ-i Ḫudā sāyesini şehbādan

74. **şimdi:**
Kıt'a 98
Mısra: **4**
Şimdi, artık.
3. İstirāḳ-ı istiʿārāt ile şiʿr-i Şevketüñ
4. Şimdi düzdān-ı maʿānī şān u şevket bağladı

75. **şimdi:**
Kıt'a 103
Mısra: **5**
Şimdi, artık.
5. Şimdi sensün elinde avcunda
6. Felegün iʿtibāra şāyānı

76. **şimdi:**
Tarih 76
Mısra: **2**
Şimdi, artık.
1. Ḫidīv-i heft-kişver revnaḳ-ı evreng-i İskender
2. Ki oldı şimdi evc-i salṭanatda mihr-i tābende

77. **şimdi:**
Tarih 125
Mısra: **21**
Şimdi, artık.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse tahrīk idemez diyü iderler daʿvā

78. **şimdi:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **277**
İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an.
277. Şimdi kimdür iden bir öyle es̱er
278. Eṣ-ṣalā işte reh-revān-ı hüner

79. **şimdi:**
Gazel 237
Mısra: **4**
Şimdi, artık.
3. Tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı ṣoruñ zaḫm-i sīneden
4. Leb-beste itdi ġam beni şimdi şebüm budur

şimdiden:
1. **şimdiden:**
Gazel 783
Mısra: **8**
İçinde bulunduğumuz zamandan başlayarak.
7. ʿAzmümüz Kaʿbeʾyedür devlet-i şāhenşehde
8. Şimdiden nūş idelüm ṣuları zemzemcesine

şimdilik:
1. **şimdilik:**
Gazel 394
Mısra: **6**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

şimdiye dek:
1. **şimdiye dek:**
Kıt'a 65
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bugüne kadar/bu ana kadar.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

şīme:
1. **şīmesi:***-si*
Gazel 231
Mısra: **8**
Huy, tabiat, yaratılış.
7. Geçmek daḫı güç ṣabr da müşkil o perīnüñ
8. Sīmāsı güzel şīmesi maḳbūl degüldür

şīme-i inṣāf:
1. **şīme-i inṣāf:**
Tarih 16
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
İnsaf damgası, adalet sembolü.
57. Saña ḳalmışdur el-ḥaḳ ʿadl ü dāde şīme-i inṣāf
58. Sitemdür saña bu ʿālemde itmek himmetüñ icrā

şimşād:
1. **şimşādına:***-ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **27**
Şimşir ağacı.
27. O güller ki pīçīde şimşādına
28. Hezār āferīn olsun üstādına

şīn:
1. **şīne:***-e*
Tarih 138
Mısra: **76**
Elifbâ-yı Osmânînin on beşinci harfi. (Ebced hesabında 60 adet itibar olunur).
75. Sāl-i tārīḫini is̱bāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aḫ-ı şīn

şinā:
1. **şinādan:***-dan*
Gazel 654
Mısra: **12**
Yüzme.
11. Her bir bün-i mūyından akar āb-ı leṭāfet
12. Deryā-yı melāhatde şinādan mı gelürsin

şinā itmeden:
1. **şinā itmeden:***-me, -den-meden*
Gazel 854
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüzmek.
5. İtmeden farḳı nedür āb-ı ḥayāt içre şinā
6. Ḥased āğūşa çeken rinde o sīm-endāmı

şināverān-ı kemāl:
1. **şināverān-ı kemāl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **251**
Kelime Tipi: -
Kemalat denizinde yüzenler.
251. Ḳomasa hiç şināverān-ı kemāl
252. Ṣadef-i ġaybda leʿāl-i maḳāl

şināverlik:
1. **şināverlik:**
Gazel 261
Mısra: **4**
Yüzücülük.
3. Terk-i edebdür itme saḳın dest ü pāy-ı ḥırs
4. Deryā-yı cūd çoḳ da şināverlik istemez

şiʿr:
1. **şiʿrüñ:***-üñ*
Gazel 165
Mısra: **14**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
13. Bu da bir böyle şāḳā-gūne ġazeldür Nābī
14. Şiʿrüñ āluftesidür istemez üslūb-ı vaḳar

2. **şiʿrümüz:***-ümüz*
Gazel 243
Mısra: **10**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
9. Saña Nābī reşk ider ise nʾola yārān-ı Rūm

10. Şiʿrümüz ṭarz-ı ʿAcemdür Muḫteşem vādīsidür

3. **şiʿr:**
Gazel 461
Mısra: **15**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
15. Şevḳ-i nigāh-ı raġbetidür Nābīye bu şiʿr
16. Memdūh-ı nāz-perver-i ʿālī-cenābınuñ

4. **şiʿri:**
Gazel 621
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
9. Ne lāzımdur düşürmek şiʿri Nābī ḳayd-ı iġlāka
10. Bu deñlü bī-tekeIIüf sāde şiʿr-i dil-güşā dirken

5. **şiʿrünle:***-ün, -le*
Gazel 713
Mısra: **17**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
17. Şiʿrünle şiʿr-i dīgeri Nābī ne añlasun
18. Sāde ṣu içmeyen şekerī şerbet üstine

6. **şiʿrinüñ:***-i, -nüñ*
Gazel 723
Mısra: **10**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
9. Taḫt-ı emvācında deryā-yı maʿānī müstetir
10. Şiʿrinüñ taʿbīrini Nābī veciz eylerse de

7. **şiʿri:***-i*
Gazel 741
Mısra: **14**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
13. Ne gūne şiʿrle tezyīn ider ser-levḥasın Nābī
14. Bu şiʿri görmeyen mecmūʿa yapdursa heveslerle

8. **şiʿrle:***-le*
Gazel 741
Mısra: **13**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
13. Ne gūne şiʿrle tezyīn ider ser-levḥasın Nābī
14. Bu şiʿri görmeyen mecmūʿa yapdursa heveslerle

9. **şiʿr:**
Gazel 812
Mısra: **21**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
21. Evvel müsevvedātda eyler ẓuhūr şiʿr
22. Gūyā ki şehr öñünde olur cemʿ kafile

10. **şiʿr:**
Gazel 535
Mısra: **12**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
11. Dilber dilinden açdı yine tāze bir zemīn
12. Nābī bu şiʿr ile ḳılam ṭurfe ṣanʿatüm

11. **şiʿrinüñ:***-i, -nüñ*
Gazel 550
Mısra: **6**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
5. Nāfiẕ olmaḳ gibidür ḥükmi o kişverde daḫı
6. Şiʿrinüñ şehr-i digerde işiden aḫbārın

12. **şiʿr:**
Gazel 146
Mısra: **1**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
1. Şiʿr kim ṭabʿ-ı bülendüñ hāmeye telkīnidür
2. Tāziyāne nükte-fehmānuñ aña taḥsīnidür

13. **şiʿr:**
Gazel 167
Mısra: **15**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
15. Ey şiʿr miyānında ṣatan lafẓ-ı ġarībi
16. Dīvān-ı ġazel nüsḫa-i kāmūs degüldür

14. **şiʿri:***-i*
Gazel 682
Mısra: **10**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
9. Rāh-ı gūşından ṣalar sūziş derūn-ı ʿāşıḳa
10. Şiʿri Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

15. **şiʿre:***-e*
Gazel 744
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
9. Tāze maʿnādan tehī şiʿre olurdum leb-güşā
10. Terk-i mā-lā-yaʿnī zīb-i ḥüsni İslām olmasa

16. **şiʿre:***-e*
Gazel 858
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
9. Teveccüh itmez idüm şiʿre Nābiyā bu ḳadar
10. Beyān-ı sırr-ı ḥikem olmayaydı mażmūnı

17. **şiʿri:***-i*
Gazel 867
Mısra: **15**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
15. Getürür şiʿri uṣūliyle naġam pervāza
16. Murġ-ı naẓmuñ olur āvāz-ı naġam bāl ü peri

18. **şiʿrüñ:***-üñ*
Gazel 867
Mısra: **8**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
7. Ruḫ ü pāyına ṭabanceyle tereng urmakdan
8. Şiʿrüñ üşdi başına dāʾirenüñ şūr ü şeri

19. **şiʿrde:***-de*
Kıt'a 37
Mısra: **1**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
1. Nʾola şiʿrde itseler ittihād
2. Hevāyī Kıyāmī şīr ü şeker

20. **şiʿre:***-e*
Gazel 575
Mısra: **11**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
11. Taḫmīs şiʿre cāme vü destār giydürür
12. Pāyına līk kefş yapar müstezād iden

21. **şiʿre:***-e*
Gazel 638
Mısra: **17**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.
17. Bu şiʿre eylesün imrār-ı dīde ey Nābī
18. Çıḳan ʿavālim-i maʿnāya nerdübānlardan

22. **şiʿrden:***-den*
Kaside 18
Mısra: **33**
Şiir, şiir yazma.
33. Şiʿrden ḫayli zamān farıġ idüm līk beni
34. Bī-ḳarār itdi bu ṭuġrādaki ḥüsn-i sīmā

şīr:

1. **şīr:**
Gazel 644
Mısra: **11**
Aslan.
11. Bilmede ḳadr-ı ḥayātı şīr segden dūn olur
12. Iżṭırābuñ ḥikmetin fehm itmeyen naḫcīrden

2. **şīr:**
Kaside 8
Mısra: **73**
Aslan.
73. Şīr dümiyle seri üzre megesrānlıḳ ider

74. Devr-ı ʿadlinde eger ḫᵛābe varursa nahcīr

3. **şīri:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **228**
Aslan.
227. İstese ḥükmin aşikār eyler
228. Şīri āhū ile şikār eyler

4. **şīrler:**-*ler*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **175**
Aslan.
175. Şīrler lerzenāk-i pençesidür
176. Kahramān ʿāşık-ı ṭabancasıdur

5. **şīr:**
Gazel 263
Mısra: **7**
Süt.
7. Ṭayanmaz eylese de şīr māhī-i mehden
8. Sipihr zülf-i şeb-i tāra şānesin bilürüz

6. **şīr:**
Gazel 826
Mısra: **4**
Süt.
3. Naḳl itdi Rūmʾa ḳısmetümüz dāye-i kadīr
4. Şehbāʿda şimdi nūş idecek şīr ḳalmadı

7. **şīrden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **2**
Süt.
1. Olsa ḫalḳuñ rızḳı hāsıl verziş-i tedbīrden
2. Kūdekān-ı bī-zebān maḥrūm olurdı şīrden

şiʿr ü inşā:

1. **şiʿr ü inşā:**
Gazel 802
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiir ve kompozisyon.
11. Dinsün mi şiʿr ü inşā öyle muʿaḳḳadāne
12. Kim ola ḥalI ü ʿaḳdi muḥtāc-ı istişāre

2. **şiʿr ü inşā:**
Gazel 802
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Şiir ve kompozisyon.
17. Müşkil luġātle olmaz ḫoş-reng şiʿr ü inşā
18. İtmez çerāġ-ı maġşuş çeşm-i şebi ināre

şiʿr ü inşāyı yapma:

1. **şiʿr ü inşāyı yapma:**
Gazel 550
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Manzum ve mensur eser yazma.
13. Şiʿr ü inşāyı hüner yapma degüldür Nābī
14. Hüner āfāḳda seyr eylemedür envārın

şīr ü şeker:

1. **şīr ü şeker:**
Kıt'a 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Süt ve şeker.
1. Nʾola şiʿrde itseler ittihād
2. Hevāyī Kıyāmī şīr ü şeker

şirār-ı nār:

1. **şirār-ı nār:**
Gazel 846
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıvılcım.
9. Bī-şekve idi meşrebüm ammā şirār-ı nār
10. Bī-iḫtiyār göklere çekdi zebānemi

şīrāze:

1. **şīrāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 818
Mısra: **10**
Kitap cildini tutan ibrişim.
9. Genc-i maʿnā kütüb ü ḍarbeleri naḳş-ı ṭılısm
10. Mārlardur iki cānibindeki şīrāzeleri

2. **şīrāzesine:**-*si, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **24**
Kitap cildini tutan ibrişim.
23. Geldi eczā-yı be-hem ber-zede-i devrānuñ
24. Sūzen-i ṣulḥ ile şīrāzesine ḳuvvet-i tām

şīrāze-i ibḳā:

1. **şīrāze-i ibḳā:**
Kaside 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sürekli kılma şirazesi (Şiraze; Ciltcilikte, kitap yapraklarını düzgün tutmaya yarayan ince örülmüş şerit).
9. Virüp tertīb eczā-yı muḫālif-güne-i kevne
10. Dü-renge tārdan dikmiş aña şīrāze-i ibḳā

şīrāze-i niẓām:

1. **şīrāze-i niẓām:**
Gazel 691
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Düzenin temeli, esası.
5. Gerdūn virür mi kimseye şīrāze-i niẓām
6. Tā şıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda

şīrāzelen:

1. **şīrāzelenmesün:**-*me, -sün*
Gazel 587
Mısra: **4**
Bir arada tutmak (Ümit kitabının yapraklarını bir arada tutmak bağlamında).
3. Evrāḳın en ṣoñ eyleyecek çerḫ tār ü mār
4. Mecmūʿa-i ümīd ḳo şīrāzelenmesün

şīrāzesüz ḳalmaz:

1. **şīrāzesüz ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 258
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kitap cildini tutan ibrişimsiz kalmak (Gönül kitabının yapraklarını bir arada tutmak bağlamında).
3. Bulur elbette bir gün rişte-i zülfüñle cemʿiyyet
4. Göñül bir nüsḫa-i kem-yābdur şīrāzesüz ḳalmaz

şīre-i cānı:

1. **şīre-i cānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Can şarabı.
31. Şīre-i cānı pür idüp sāġara
32. Şu ḳodılar dūde-i derd-i sere

şīr-ḫᵛāre:

1. **şīr-ḫᵛārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 439
Mısra: **8**
Süt ile beslenen bebek.
7. Telāş-ı niʿmeti ḳorḳudur ʿaczi derk eyler
8. Gören naṣībi dehānında şīr-ḫᵛārelerüñ

şiʿri dāʿiye-i taḥrīre düşmeden ġaraż:

1. **şiʿri dāʿiye-i taḥrīre düşmeden ġaraż:**
Gazel 751
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şiiri yazmaktan maksat.
1. Düşmeden şiʿri ġaraż dāʿiye-i taḥrīre
2. Maʿnī-i vahşiyi bend eylemedür zencīre

şiʿr-i dīgeri:

1. **şiʿr-i dīgeri:**-*i*
Gazel 713
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Diğer şiirler, şairin yazdığının dışında kalan şiirler.
17. Şiʿrünle şiʿr-i dīgeri Nābī ne añlasun
18. Sāde şu içmeyen şekerī şerbet üstine

şiʿr-i dil-güşā:

1. **şiʿr-i dil-güşā:**
Gazel 621
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Gönül açan şiir.
9. Ne lāzımdur düşürmek şiʿri Nābī ḳayd-ı iġlāka
10. Bu deñlü bī-tekeIlüf sāde şiʿr-i dil-güşā dirken

şīr-i envāre:
1. **şīr-i envāre:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Nurlar sütü, ışık sütü.
49. Şīr-i envāre oldı ġarḳ cihān
50. Oldı pistān-ı mihr ü meh cūşān

2. **şīr-i envāre:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Nurlar sütü, ışık sütü.
49. Şīr-i envāre oldı ġarḳ cihān
50. Oldı pistān-ı mihr ü meh cūşān

şiʿr-i ḫāṣ:
1. **şiʿr-i ḫāṣ:**
Gazel 760
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Özel, seçkin şiir.
9. Nābī irişdi Bakīʾye bu şiʿr-i ḫāṣ ile
10. Virdi dile şuʿūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

şīr-i ḫaṣm-gīrün:
1. **şīr-i ḫaṣm-gīrün:**-*ün*
Tarih 77
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Düşmanı tutan aslan.
41. Ol şīr-i ḫaṣm-gīrün şemşīr-i saṭvetinden
42. Oldı kilāb-ı aʿrāb deşt ü hevāya rīzān

şīr-i jiyān:
1. **şīr-i jiyān:**
Tarih 26
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Kükremiş aslan.
23. O Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān kim bīm-i ḳahrından
24. İder āhūlara şīr-i jiyān ʿarż-ı vefādārī

şīr-i māder:
1. **şīr-i māder:**
Gazel 462
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ana sütü.
13. Görürken şīr-i māder oldugın eṭfāl ile hem-zād
14. Ḫariyyetdür bu niʿmet-hānede fikr-i şikem çekmek

şiʿr-i nādireden:
1. **şiʿr-i nādireden:**-*den*
Gazel 876
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Nadir şiir, güzide gazel.
11. Bu şiʿr-i nādireden toġru söyle ey Nābī
12. Dehāna leẕẕet-i āb-ı zülāl gelmedi mi

şiʿr-i nemeknākümde:
1. **şiʿr-i nemeknākümde:**-*üm, -de*
Gazel 666
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tuzlu şiir, lezzetli şiir.
5. Leb-i ḫūbān gibi şūr-ı dü-cihān pinhāndur
6. Çeşm-i nemnāküm ile şiʿr-i nemeknākümde

şiʿr-i pür-sūzuñla:
1. **şiʿr-i pür-sūzuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 632
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
GönüIIleri yakıp kavuran şiir.
11. Nābiyā bu şiʿr-i pür-sūzuñla şimdi ḥaḳ bu kim
12. Arturursın dāʾimā derd ehlinüñ germiyyetin

şiʿr-i şevketüñ:
1. **şiʿr-i şevketüñ:**-*üñ*
Kıt'a 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şevket'in şiiri (Şevket; İran'lı şair Şevket-i Buharî).
3. İstirāḳ-ı istiʿārāt ile şiʿr-i Şevketüñ
4. Şimdi düzdān-ı maʿānī şān u şevket baġladı

şiʿr-i tāze:
1. **şiʿr-i tāze:**
Gazel 701
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Taze şiir; yeni şiir II orijinal şiir.
17. Nābī teżāyüf üzre bulunmaḳ baʿīddür
18. Bu şiʿr-i tāze virse de ruḫṣat nezāʾire

şiʿr-i tāzeterāsā:
1. **şiʿr-i tāzeterāsā:**
Gazel 719
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
En yeni, en orijinal şiir gibi.
5. Mis̱āl-i maʿnī-i rengīn ü şiʿr-i tāzeterāsā
6. Tāmām-ı muntaẓamüʾl-ḥāl idük zamān ile biz de

şiʿr-i tāze-zemīn:
1. **şiʿr-i tāze-zemīn:**
Kaside 28
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Yeni bir vadide terennüm edilen şiir.
25. Bu ıṣṭılaḥ-ı ʿulūm üzre şiʿr-i tāze-zemīn
26. Ki nev-libās ile bir māh-rūy-ı gül-ḫaddür

şiʿr-i ter:
1. **şiʿr-i ter:**
Gazel 298
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Taze şiir.
9. Nābiyā meclis-i aḥbābda şiʿr-i ter ile
10. Āteş-i ḫırmen-i ḥussād ki dirler o bizüz

şiʿr-i teri:
1. **şiʿr-i teri:**-*i*
Gazel 340
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Taze şiir.
9. Hedāyānun vüṣūlın eylemiş iʿlām ey Nābī
10. ʿAliyy-i ḫaste bu şiʿr-i teri cānāne göndermiş

2. **şiʿr-i teri:**-*i*
Gazel 867
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yeni şiir. II Özgün şiir.
5. Zīr ü bālāyı idüp nāliş ile gerdīde
6. Şimdi fevvāreveş inceltdiler şiʿr-i teri

şīrīn:
1. **şīrīn:**
Gazel 853
Mısra: **10**
Tatlı.
9. Cennete vāsıṭa dünyādur egerçi Nābī
10. Dil-berinden daḫı şīrīn görinür vāsıṭası

2. **şīrīn:**
Kaside 20
Mısra: **20**
Tatlı.
19. Temhīd olunmadan ġarazum bu muḳaddemāt
20. Basṭ itmeden murād bu şīrīn ḥikāyeti

3. **şīrīn:**
Tarih 8
Mısra: **11**
Tatlı.
11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

4. **şīrīn:**
Gazel 711
Mısra: **10**
Tatlı, hoş.
9. Raḳībe itmedi īrās̱-ı ḫᵛāb ṣarf itdük
10. Ne deñlü sinede şīrīn fesānemüz var ise

şīrīn olamaz:

1. **şīrīn olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 856
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı olmak.
1. Puḫte eylerse de devrān-ı felek ḫāmları
2. Ehl-i derdüñ yine şīrīn olamaz kāmları

şīrīn ü şīvekār:

1. **şīrīn ü şīvekār:**
Tarih 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı ve edalı.
1. Eyyūb olınca Ḫayri Efendiʾye bergüẕār
2. Tārīḫini melek didi şīrīn ü şīvekār

şīrīn-edā:

1. **şīrīn-edā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **12**
Tatlı diIIi, güzel sözlü.
11. Biri Süleymān biri Aḥmed Aġā
12. Her birisi nāzik ü şīrīn-edā

şīrīn-i viṣālüñi:

1. **şīrīn-i viṣālüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 590
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmanın tatlılığı II Şirin'e kavuşma.
9. Yine o nā-murāduñ olur başına belā
10. Şīrīn-i viṣālüñi Ferhād işitmesün

şīrīnī-i ferāġ:

1. **şīrīnī-i ferāġ:**
Gazel 742
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Hür olmanın tatlılığı.
19. Nābī baḳar mı türş-cebīnān-ı ʿāleme
20. Şīrīnī-i ferāġ çalınmış dimaġına

şīrīn-kām:

1. **şīrīn-kām:**
Kaside 13
Mısra: **176**
Tadı damağında kalma.
175. Sensin ol münteḫab-ı nüsḫa-i himmet kim olur
176. Ḥarf-ı vaṣfuñla varaḳ mest ü ḳalem şīrīn-kām

şīrīn-kām itdi:

1. **şīrīn-kām itdi:**-*di*
Tarih 116
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Tadını damağında bırakmak.
15. O naḫlı itdi bir nev-bāve iḥsāniyle şīrīn-kām
16. Ki lezẕāt-ı cihān ol mīve-i ümmīde mülḥaḳdur

şīrīn-kām olup:

1. **şīrīn-kām olup:**-*up*
Kaside 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tadı damağında kalmak (Daha tatlı gelir bağlamında).
1. Kimdür ol kim mey-i manṣıbla olup şīrīn-kām
2. Aña ḫamyāze-ı ʿazl olmaya āḫir encām

şīrīn-kām olur:

1. **şīrīn-kām olur:**-*ur*
Gazel 551
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tadı damağında kalmak (Daha tatlı gelir bağlamında).
5. Leẕẕet-i mīve-i cennetden olur şīrīn-kām
6. Ṣuvaran eşk-i nedāmetle riyāż-ı ʿamelin

şīrīnter:

1. **şīrīnter:**
Gazel 26
Mısra: **6**
Daha şirin, daha tatlı.
5. Ol būse-i lebden ki ola renc ile ḥāsıl
6. Şīrīnter imiş būs-ı leb-i nān-ı ḳanāʿat

2. **şīrīnterinden:**-*i, -n, -den*
Tarih 122
Mısra: **21**
Daha şirin, daha tatlı.
21. Bu ābuñ ṣafvet ü şīrīnterinden olsa cāʾizdür
22. Garīk-i mevc-i şerm āb-ı ḥayāt-ı ʿāfiyet-baḫşā

şīrīn-zebān:

1. **şīrīn-zebān:**
Gazel 75
Mısra: **12**
Tatlı diIIi.
11. Bī-ḥarf-i telḫ kim var ise ḫāk-i şehrdür
12. Ebnā-yı şehr cümlesi şīrīn-zebān olur

2. **şīrīn-zebānlıcuḳlar:**-*lıcuḳ, -lar*
Gazel 174
Mısra: **6**
Tatlı diIIi.
5. ʿĀşıkda kor mı takat ol ḫande-rūlıcıḳlar
6. Ol beẕle-gūlıcıḳlar şīrīn-zebānlıcuḳlar

şīr-seg:

1. **şīr-seg:**
Tarih 69
Mısra: **10**
Aslan bozması köpek.
9. Żarurī eyledi rubāhveş emānı penāh
10. O şīr-seg geçinürken bu ʿarṣagehde esed

şīrveş:

1. **şīrveş:**
Gazel 511
Mısra: **4**
Aslan gibi.
3. Bīşe-zār-ı ġam ü miḥnetde adūyı göricek
4. Şīrveş cāme-i cismini çeküp çāk idelüm

şiş:

1. **şişsek:**-*se, -k*
Gazel 396
Mısra: **14**
Vücudun bir yeri içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka bir etkiyle gerilmek, kabarmak; hacmi büyümek,genişlemek.
13. Yārüñ elinden ṣahbāyı Nābī
14. Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

şīşe:

1. **şīşeler:**-*ler*
Gazel 221
Mısra: **12**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.
11. Reg-i tāk-i ḫaṭādan cūşa gel ey bāde-i taḥkīk
12. Ḳadehler şīşeler ḫumlar sebūlar hep senüñçündür

2. **şişeyle:**-*y, -le*
Gazel 476
Mısra: **12**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.
11. ʿAceb bīhūde sengendāz-ı taʿn olmaḳdayuz çerḫe
12. Elinden gelse bir şişeyle bu çerḫi şikest itmek

3. **şişe:**
Gazel 489
Mısra: **14**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.
13. Rindi vü zühde meylinün ās̱ārıdur kʾolur
14. Geh şişe gāh gūşe-i destār cāy-ı gül

4. **şişeden:**-*den*
Gazel 729
Mısra: **4**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

5. **şīşesin:**-*si, -n*
Gazel 592
Mısra: **8**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.
7. Bāde-i kām olsa da āmāde ẕevḳe vaḳt yoḳ

8. Ḥıfẓdan şām ü seḥer seng-i ḥasedden şīşesin

6. **şīşe:**
Kaside 2
Mısra: **90**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.
89. Nūrı āyīne-i vech-i ezelī olmış idi
90. Olmadın çihre-nümā şīşe vü levḥ-i fūlād

7. **şişeye:**-*y, -*
Kaside 9
Mısra: **12**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.
11. Dilde peykān-ı hādeng-i ġam-ı devrān olmış
12. Gūyiyā şişeye konmış bir iki ġonce-i ter

şişe-i dīdeye:
1. **şişe-i dīdeye:**-*y, -e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Göz, gözün parlak kısmı.
33. Bir zamān oldı māye-i zīnet
34. Şişe-i dīdeye gül-i ḥayret

şīşe-i ḥaccām:
1. **şīşe-i ḥaccām:**
Gazel 833
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hacamat şişesi.
13. Dem gelür kim dübüründen çıḳarurlar nefesüñ
14. Olma leb-teşne-i ḫūn şīşe-i ḥaccām gibi

şīşe-i ḳannād itdi:
1. **şīşe-i ḳannād itdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şekercinin şişesi yapmak.
1. Zihī beşāret-i āvāze-i mübārek-bād
2. Ki itdi sāmiʿa-i dehri şīşe-i ḳannād

şişe-i mey:
1. **şişe-i mey:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şarap kadehi.
3. Bezm-i aġyārda görmek o gül-i ḫod-kāmı
4. Şişe-i mey gibi ṣad-çāk olacaḳ yirlerdür

şīşe-i ṣahbā:
1. **şīşe-i ṣahbā:**
Kıt'a 96
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şarap şişesi.
3. ʿAceb ne germ-nefes itdi pīr-i bāde-fürūş
4. İdince şīşe-i ṣahbā gül-ābdānumuzı

şişür:
1. **şişürmek:**-*mek*
Kıt'a 25
Mısra: **4**
İçine gaz, hava vb. akışkan doldurarak hacmini genişletmek, şişkin hâle getirmek.
3. Gusfendānun idüp ḳaṭʿ-ı ṭarīḳ-i nefesin
4. Bacaġından üfürüp ṣoñra şişürmek gibidür

şitā:
1. **şitā:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Kış: mevsim-i şitâ.
3. Bulunsa tāzece taʿbīr-i nerm-sāze sezā
4. Lisān-ı köhnede āteş şitā bozundısıdur

şitāb:
1. **şitāb:**
Gazel 230
Mısra: **12**
Çabukluk, acele.
11. Cünbiş-āmūz gerek berḳden erbāb-ı sülūk
12. Rāh-ı bī-menzil-i vaḥdetde şitāb isterler

2. **şitāb:**
Kaside 11
Mısra: **84**
Çabukluk, acele.
83. Añılsa menbaʿ-ı seyl üzre kūh-ı temkīni
84. Dönerdi çıḳduġı suya şitāb ile seyl-āb

3. **şitāb:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **338**
Çabukluk, acele.
337. Eyledüm bā-vücūd şerm ü ḥicāb
338. Ḫāk-ı dergâha ʿarż-ı ḥāle şitāb

şitāb idelüm:
1. **şitāb idelüm:**-*elüm*
Gazel 528
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Acele etmek.
1. Ne ʿazm-ı gūşe-i rāḥat ne meyl-i ḫᵛāb idelüm
2. Girince dāmen-i maḳṣūd ele şitāb idelüm

şitāb ider:
1. **şitāb ider:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Acele etmek.
29. Ne ḥālet oldı ki kalduñ cüdā rikābundan
30. O āṣafuñ ki ider baḫt-ı ḫıdmetinde şitāb

2. **şitāb ider:**-*er*
Tarih 82
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Acele etmek.
95. Çākerāsā ider yanınca şitāb
96. Bir iki bende nāmı luṭf u ʿaṭā

şitāb iderdi:
1. **şitāb iderdi:**-*er, -di*
Kaside 11
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Acele etmek.
87. Eger leṭāfet-i ṭabʿından olsa vāye-pezīr
88. İderdi bād-ı vezān ile kūh-ı baḫt şitāb

şitāb ile:
1. **şitāb ile:**
Gazel 779
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aceleyle, ivedi olarak.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince
2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

şitāb it:
1. **şitāb it:**
Gazel 229
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Acele etmek, elini çabuk tutmak.
7. Laḫt-ı ciġer ü nāleni iẓhāra şitāb it
8. Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler

şitāb itdi:
1. **şitāb itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Acele etmek, elini çabuk tutmak.
111. Şāḫlar itdi ʿarż-ı hāle şitāb
112. Eyledi der-kenārı sebzeyi āb

2. **şitāb itdi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Acele etmek, elini çabuk tutmak.
33. Leşker-i İslām ile ol āṣaf-ı ṣāfī-żamīr
34. Gürūh-ı bī-şümārun cengine itdi şitāb

şitābān:
1. **şitābān:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **77**
Acele ile giden, acele eden, çabuk giden, seğirten.
77. Rikābinda nuṣret şitābān ġulām
78. Ẓafer pīşgāhında eyler ḫırām

2. **şitābāndur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **386**
Acele ile giden, acele eden, çabuk giden, seğirten.

385. Ḥāl-i zārum ḳatı perīşāndur
386. Üstüme ceyş-i ġam şitābāndur

şitābān olduḳ:
1. **şitābān olduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 868
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Acele etmek, çabuk gitmek, seğirtmek.
5. Taleb-i kām ile biz bunca şitābān olduḳ
6. O da āyā bize bir iki ḳadem gelmez mi

şīt-ı ʿadl:
1. **şīt-ı ʿadl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **215**
Kelime Tipi: -
Adaletinin ünü, şöhreti.
215. Ṭolalı şīt-ı ʿadl ile āfāḳ
216. Mār aġzında gezdürür tiryāḳ

şīt-i ruḫsāruñla:
1. **şīt-i ruḫsāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yanağın şöhreti.
1. Ṣabāyı şīt-i ruḫsāruñla kim ʿālem-neverd itdüñ
2. Ḫazānveş bülbülān-ı ʿaşḳı ḫaṣm-ı berg-i verd itdüñ

2. **şīt-i ruḫsāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 452
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yanağın şöhreti.
1. Ṣabāyı şīt-i ruḫsāruñla kim ʿālem-neverd itdüñ
2. Ḫazānveş bülbülān-ı ʿaşḳı ḫaṣm-ı berg-i verd itdüñ

şīt-ı ṣalābeti:
1. **şīt-ı ṣalābeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Katılığın sesi.
163. ʿAnḳānun aldı Ḳāf-ı ḳanāʿatde ḫᵛābını
164. Āvāze-i maḥābet u şīt-ı ṣalābeti

şīve:
1. **şive:**
Gazel 482
Mısra: **6**
Naz, işve.
5. Keffe-i çeşmine cünbiş virüp ebrū-yı Ḫalīl
6. Dil alup şive ṣatar ṭurma terāzū-yı Ḫalīl

2. **şiveyi:**-*y, -i*
Gazel 683
Mısra: **12**
Naz, işve.
11. ṬıfIlar bilmez idi itdi o da şimdi ẓuhūr
12. Sebaḳ ile okumak şiveyi mekteblerde

3. **şīvesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 463
Mısra: **9**
Naz, cilve II Üslup, tarz.
9. Meġer o şuḫuñ ola şīvesinde ey Nābī
10. Naẓīri ṭāze maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ

4. **şīve:**
Kaside 19
Mısra: **4**
Naz, cilve II Üslup, tarz.
3. Mū-be-mū ḥüsn ü leb-ā-leb rengīn
4. Ser-be-ser şīve ser-ā-pā raʿnā

5. **şīve:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **64**
Naz, cilve II Üslup, tarz.
63. Ḳıssa-güzār-ı ḳalem-i ḫoş-edā
64. Eyledi bu şīve ile ibtidā

6. **şīve:**
Gazel 79
Mısra: **2**
Naz, cilve II Üslup, tarz II Saç örgüsü.
1. Şikestelik dile gīsū-yı yārumuzdandur
2. Bize bu şīve yine rūzgārumuzdandur

şīve-i dār u gīr:
1. **şīve-i dār u gīr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **225**
Kelime Tipi: -
Savaşma edası.
225. Şīve-i dār u gīr ü dād ü sited
226. Resm-i ḳānun şerīʿat-ı sermed

şīve-i fetḥde:
1. **şīve-i fetḥde:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Fetih cazibesi, arzusu.
113. Şīve-i fetḥde tīrüñ o ḳadar māhir kim
114. Gösterür ṣūretini biri birinden aʿlā

şīve-i luʿbetkede-i eyyāmı:
1. **şīve-i luʿbetkede-i eyyāmı:**-*ı*
Kıt'a 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zamanın oyun yerindeki cilveleri.
1. Ey besā kes ki bu bāzīçegeh-i ʿālemde
2. Cid ṣanur şīve-i luʿbetkede-i eyyāmı

şīve-i reftār:
1. **şīve-i reftār:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yürüyüş tarzı, yürüyüşteki eda.
1. Ey serv-i ser-āmed nedür ol şīve-i reftār
2. Ey rūḥ-ı muṣavver nedür ol nāz ile güftār

şīve-i taḳdīr:
1. **şīve-i taḳdīr:**
Gazel 664
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Takdir etme tarzı.
1. İtmez evkātın telef bāzīçe-i tedbīr ile
2. Āşinālıḳ eyleyenler şīve-i taḳdīr ile

şīve-kār:
1. **şīve-kārumı:**-*um, -ı*
Gazel 878
Mısra: **1**
İşveli, cilveli.
1. Rām eyledüm niyāz ile ol şīve-kārumı
2. Şehbāz-ı dest-i himmetüm aldum şikārumı

şiven:
1. **şivende:**-*de*
Gazel 213
Mısra: **8**
Feryat, figan, yas.
7. Gül hem açıldı hem ārāyiş-i destār oldı
8. Bülbül-i bī-ḫaber āyā daḫı şivende midür

2. **şīvenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 706
Mısra: **14**
Feryat, figan, yas.
13. Nābiyā ben de gülistāna iderdüm raġbet
14. Bülbülüñ ṭāḳatum olsaydı eger şīvenine

şīvenāk:
1. **şīvenāklikler:**-*lik, -ler*
Gazel 174
Mısra: **11**
İşveli, cilveli.
11. Ṣābūn-ı çirk-i ġamdur ol şīvenāklikler
12. Maʿcūn-ı renc-i dildür ol ḫande-rānlıcuḳlar

şiveyi ṣatagör:
1. **şiveyi ṣatagör:**
Gazel 407
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cilve satıp görmek, yaptığı işvenin akıbetini görmek.
5. Ḫaṭ-āver olmadan evvel bu şiveyi ṣatagör
6. Saña da ʿāşıḳa da ṣoñra bār olur giderek

şöhre-i dehrü:

1. **şöhre-i dehrü:**-*ü*
Tarih 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zamanın, devrin şöhreti, ünlüsü.
1. Şöhre-i dehrü pesendīde-i ʿaṣr
2. Yaʿnī üstād-ı hüner-pīşe ʿAzīz

şöhre-i dünyā olmış:
1. **şöhre-i dünyā olmış:**-*mış*
Tarih 104
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Dünyaca şöhreti olmak, bilinmek, meşhur olmak.
17. Şehr-i Ḥalebʾün cāmiʿ-i maʿrūf-ı kebīri
18. Olmış ḥarem-i ḫāmis ile şöhre-i dünyā

şöhre-i enām:
1. **şöhre-i enām:**
Tarih 136
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Halk arasında meşhur olmuş.
1. Ẕāt-ı Şerīf Efendi ki ẕāt-ı şerīf idi
2. Ḥüsn-i sülūki olmış idi şöhre-i enām

şöhret:
1. **şöhreti:**-*i*
Gazel 49
Mısra: **15**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
15. Bir āhen iken şöhreti ġālib zer ü sīme
16. ʿAşk ehline yār olmaġ ile tīşe-i Ferhād

2. **şöhreti:**-*i*
Gazel 359
Mısra: **4**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
3. Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun
4. Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş

3. **şöhreti:**-*i*
Gazel 278
Mısra: **11**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
11. Şöhreti māl iledür maʿbed-i īslāmuñ da
12. Camiʿ-i köhne-i bī-vaḳfa cemāʿat gelmez

4. **şöhreti:**-*i*
Gazel 370
Mısra: **8**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
7. Iṣṭılāḥ-ı ḳudsiyān-ı ḳurbda dergāhınuñ
8. Nāmı sulṭānüʾl-emākin şöhreti ḫayrüʾl-biḳāʿ

5. **şöhret:**
Gazel 429
Mısra: **12**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
11. İmsāk-ı bārı ehline bir kat günāh olur
12. Şöhret olursa maḳṣadı iḥsān idenlerüñ

6. **şöhretüñ:**-*üñ*
Gazel 589
Mısra: **11**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
11. O nām-keşlük ile şöhretüñ cezālarıdur
12. ʿAceb mi ḳalʿa-i zerrīne ḥabs olınsa nigīn

7. **şöhret:**
Gazel 761
Mısra: **7**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
7. Ey mest-i heves şöhret içün eyleyüp isrāf
8. Rüsvā-yı cihān eyleme nāmın keremüñ de

8. **şöhretiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 1
Mısra: **85**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
85. Kimin itmiş diyanet şöhretiyle ʿumde-i eyyām
86. Kimin itmiş günāh u maʿṣiyetle ʿāleme rüsvā

9. **şöhreti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **64**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
63. ʿAllāme-i cihān o vaḥīd-i zamāne kim
64. ʿİlmüñ sipihre çıḳdı zamānında şöhreti

10. **şöhreti:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **363**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
363. Laḳabı feyż ü şöhreti tevfīḳ
364. Peyk-i sulṭān-ı ʿālem-i taḥḳīḳ

11. **şöhreti:**-*i*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **141**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
141. Zāʾid olup şöhreti eslāfdan
142. Nice es̱erler ḳodı evkāfdan

12. **şöhreti:**-*i*
Tarih 63
Mısra: **2**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
1. Ḳaṣr-ı vālāsı Ebuʾl-ḫayruñ kim
2. Eyledi şöhreti pür āfāḳı

şöhret buldı:
1. **şöhret buldı:**-*dı*
Gazel 378
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ünü yayılmak, meşhur olmak.
15. Dürūġ iken o ḳadar buldı şöhret ey Nābi
16. Ki girdi ṣūret-i ṣıdḳa güm oldı nām-ı dürūġ

şöhret ü şān ü şükūha:
1. **şöhret ü şān ü şükūha:**-*a*
Gazel 662
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şan şöhret kazanma, meşhur olma.
3. Merd iseñ māluñı taʿmīr-i ḳulūba ṣarf it
4. Şöhret ü şān ü şükūha telef olmaḳdan ise

şöhret virmişüz:
1. **şöhret virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Meşhur etmek, ün kazandırmak, şöhrete ulaştırmak.
1. Gerçi biz rind ü ḳalenderligle şöhret virmişüz
2. Ḫalḳa der-gūşuz ʿubūdiyyetle ḥüccet virmişüz

şöhret-dih-i eslāf-ı kirām:
1. **şöhret-dih-i eslāf-ı kirām:**
Tarih 127
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Evvelce yaşamış şerefli mevkidaşlara şöhret kazandıran.
57. Şeref-i ẕāt ile şöhret- dih-i eslāf-ı kirām
58. Şevket u şān ile iḥyā-kün-i nām-ı ḳudemā

şöhret-i ʿaşḳum:
1. **şöhret-i ʿaşḳum:**-*um*
Gazel 875
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşkın şöhreti.
9. Benüm ṭutdı zemīn ü āsmānı şöhret-i ʿaşḳum
10. Egerçi deşti Mecnūn Bīsütūnʾı kūh-ken ṭutdı

şöhret-i eb u cedd:
1. **şöhret-i eb u cedd:**
Tarih 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Atalarının şöhreti.
1. Ḫoşā zamān-ı fütūḥāt-baḫş-ı ḫān Aḥmed
2. Ki oldı zinde zamānında şöhret-i eb u cedd

şöhret-i ḫāṣṣiyyet-i şeyḫ:
1. **şöhret-i ḫāṣṣiyyet-i şeyḫ:**
Kaside 27
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Abdulkadir-i Geylani hazretlerinin şöhretinin özelliği.

11. İstiġāse idicek lā-büd irer imdāda
12. Kümmelīn içre budur şöhret-i ḫaṣṣiyyet-i Şeyḫ

şöhret-i iżāfīdür:

1. **şöhret-i iżāfīdür:**-*dür*
Tarih 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Atfedilen şöhret, sadece ismi olan nam.
9. Fiʾl-ḥaḳīḳa o nām-ı ʿarş-efrūz
10. Ġayr içün şöhret-i iżāfīdür

şöhret-i kevkebesi:

1. **şöhret-i kevkebesi:**-*si*
Kıt'a 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şöhret yıldızı.
5. Şöhret-i kevkebesi ḫat-keş-i ās̱ār-ı selef
6. Rifʿat-ı debdebesi māḥī-i vaṣf-ı ḳudemā

şöhret-i şerīfi:

1. **şöhret-i şerīfi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Yüce isim (Şerif, aynı zamanda peygamberimizin torunu olup da Hz. Hüseyin'in soyundan gelenlere verilen isim).
131. Birinüñ şöhret-i şerīfi Ḥüseyn
132. Ḥażret-i Muṣṭafāʾya ḳurratüʾl-ʿayn

şöhret-i vāʿiẓ:

1. **şöhret-i vāʿiẓ:**
Gazel 369
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vaizin şöhreti, ünü.
1. Liʾīlāh ise vaʿẓında eger niyyet-i vāʿiẓ
2. Kürsī-i semāvāta çıḳar şöhret-i vāʿiẓ

şöhretlü:

1. **şöhretlüdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **1**
Tanınmış, meşhur, ünlü.
1. Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayridan şöhretlüdür
2. Saṭr-ı evvel namede ʿizzetlüdür rifʿatlüdür

şöhret-yāb itdi:

1. **şöhret-yāb itdi:**-*di*
Gazel 280
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şöhret sahibi yapmak, meşhur etmek.
3. Bizüm taʿaşşuḳumuz hālin itdi şöhret-yāb
4. Sipende māye-i bāl ü per oldı āteşümüz

şöhret-yāb ola:

1. **şöhret-yāb ola:**
Gazel 608
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ünlü olmak.
19. Olma ol gūne ki medḥüñle ola şöhret-yāb
20. Bulduġı şaḫṣa ide terk-i s̱enānı telḳīn

şöhret-yāb olur:

1. **şöhret-yāb olur:**-*ur*
Gazel 422
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ünlü olmak, bilinen olmak.
9. Zūdter maʿnī-i nāzükter olur şöhret-yāb
10. Mübtelāsı çoḳ olur dil-ber-i şehr-āşūbuñ

şuʿāʿāt-ı kanādīl-i şeb-i rūze:

1. **şuʿāʿāt-ı kanādīl-i şeb-i rūze:**
Gazel 752
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ramazan gecesinin kandiIIerinin alevleri.
11. Kef-i āzādegānda nuḳreveş imsāke eġlenmez
12. Şuʿāʿāt-ı kanādīl-i şeb-i rūze menār üzre

şuʿā-ı çihre-i sāḳī:

1. **şuʿā-ı çihre-i sāḳī:**
Gazel 782
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sakinin yüzünün ışığı.
1. Ḳoma çeşm ü dilüñ tīre ṭururken bezm-i dünyāda
2. Şuʿā-ı çihre-i sāḳī ṣafā-yı ṣūret-i bāda

şuʿā-ı ḥüsni:

1. **şuʿā-ı ḥüsni:**
Gazel 425
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
GüzeIIiğin parıltısı, ışını.
7. Şuʿā-ı ḥüsni ider tār-ı didesin sūzān
8. O şūḫ-ı bī-medede dūr-bīn nigāh idenüñ

şuʿā-ı meyle:

1. **şuʿā-ı meyle:**-*e*
Gazel 528
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Meyletme, yönelme ışığı.
3. Şuʿā-ı meyle çerāġ-ı ʿizār-ı dil-ber ile
4. Sevād-ı şāmı ziyā-baḫş-ı āftāb idelüm

şuʿā-ı mihridür:

1. **şuʿā-ı mihridür:**-*i, -dür*
Tarih 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güneş ışınları, güneşten uzanan tel tel ışıklar.
7. Şuʿā-ı mihridür ol āsmān-ı iḳbālüñ
8. Miyān-ı saḳfda āvīze olduġı peydā

şuʿā-ı şemsüñ:

1. **şuʿā-ı şemsüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Güneşin ışığı.
147. Pençesinden olur āsūde şuʿā-ı şemsüñ
148. Bāġ-ı ʿahdinde gülüñ zīr-i perinde şebnem

şuʿarā:

1. **şuʿarā:**
Gazel 559
Mısra: **17**
Şairler.
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduġı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

2. **şuʿarā:**
Gazel 663
Mısra: **9**
Şairler.
9. Şuʿarā olmasalar vālih ü ḥayrān Nābī
10. Evvel-i şiʿrine yazmazlar idi lafẓ-ı veleh

3. **şuʿarā:**
Gazel 709
Mısra: **7**
Şairler.
7. ʿAceb ki mālik-i genc-i ḫayāl iken şuʿarā
8. Yine güzārdadur ʿömri istiʿāre ile

4. **şuʿārānun:**-*nun*
Gazel 847
Mısra: **14**
Şairler.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun nʾolur āsārı suḫandan ġayrı

5. **şuʿarāya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **16**
Şairler.
15. Şevḳ ile ṣıdḳ ile naẓm itdügi terkīb-i ġarīb
16. Keffe-i veznde ġālib görinür şuʿarāya

6. **şuʿarā:**
Kıt'a 13
Mısra: **6**
Şairler.
5. Evṣāfuña ṣarf itmek içün olmasa elfāz
6. Maḥrūm ḳalurdı şuʿarā ḥüsn-i edādan

7. **şuʿarā:**
Gazel 674
Mısra: **3**
Şairler.
3. Deryūzegerāndan şuʿarā eks̱er olurdı

4. Düzdān-ı maʿānīde eger ḳaṭʿ-ı yed olsa

şuʿarā zümresine:
1. **şuʿarā zümresine:**-*n, -e*
Kaside 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şairler topluluğu.
13. Elli yıldur ki müsellem saña seccāde-i naẓm
14. Şimdi sensin şuʿarā zümresine şeyḫ-i kebīr

şuʿarā-yı ḥalebe:
1. **şuʿarā-yı ḥalebe:**-*e*
Gazel 620
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Halep şairleri.
13. Nev-nüvişte ġazelün Nābī idüp dest-āvīz
14. Şuʿarā-yı Ḥalebe söyle ki maʿẕūr olsun

şuʿbede:
1. **şuʿbedenüñ:**
Gazel 566
Mısra: **11**
El çabukluğu, hokkabazlık.
11. Ol şuʿbedenüñ ẓāhir-i ās̱ārına nāẓır
12. Bu perdenüñ esrār-ı verāsın ne bilürsin

2. **şuʿbedenüñ:**-*nüñ*
Gazel 416
Mısra: **12**
El çanukluğu, hokkabazlık, göz bağcılığı.
11. Bozma tedkīk-i füżūlāna ile üstāduñ
12. Nābiyā leẕẕeti aldanmadadur şuʿbedenüñ

şuʿbede-i ḥūş-rübānuñ:
1. **şuʿbede-i ḥūş-rübānuñ:**-*uñ*
Gazel 387
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aklı baştan alan hokkabazlar.
11. Bir müddet idüp perdede bāzī-i mecāzī
12. Bu şuʿbede-i ḥūş-rübānuñ nesin alduḳ

şübhe:
1. **şübhe:**
Gazel 519
Mısra: **11**
Şüphe, kuşku.
11. Ġalṭīdelikde şübhe mi var çāh-ı ġaflete
12. Nūr-ı şuʿūrı meşʿal-i rāh itmeyem disem

2. **şübhem:**-*m*
Kaside 15
Mısra: **182**
Şüphe, kuşku.
181. Mīr Ebuʾl-Fetḥ ki Şāh Ekberʾe olmışdı vezīr
182. Var yine saña şebīh olacağında şübhem

3. **şübhe:**
Kaside 1
Mısra: **175**
Şüphe, kuşku.
175. Bizüm küfrānumuz laġv oldıġında şübhe yoḳ ancaḳ
176. Anı sen cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla ḳıl ilġā

4. **şübhe:**
Kaside 24
Mısra: **97**
Şüphe, kuşku.
97. Şübhe yoḳ bir o ḳadar daḫı çoḳ olsaydı bile
98. Ḳuvvet-i ḳāhiresinden yine bulmazdı rehā

5. **şübhe:**
Kıt'a 17
Mısra: **1**
Şüphe, kuşku.
1. Şübhe yoḳ olduġına hemşīre
2. Tıynet-i Ādemʾe naḫl-i ḫurma

6. **şübhe:**
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Şüphe, kuşku.
1. Ḥarf u ṣavt u nefes ü ʿilm ü ḥayāt ü ḳudret
2. Şübhe yoḳ olduġına cümle ʿatiyyāt-ı Ḫudā

7. **şübhe:**
Tarih 9
Mısra: **24**
Şüphe, kuşku.
23. Bunda kim böyle pāk leẕẕet var
24. Şübhe yoḳ olduġında āb-ı cinān

8. **şübhe:**
Tarih 79
Mısra: **6**
Şüphe, kuşku.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

9. **şübhe:**
Tarih 80
Mısra: **22**
Şüphe, kuşku.
21. Çoḳ zamāndur böyle sāl-i ḫayr meşhūr olmadı
22. İʿtidāle şübhe yoḳ feyż-i ḳudūmıdur sebeb

10. **şübhe:**
Tarih 82
Mısra: **15**
Şüphe, kuşku.
15. Kimisi didi şübhe yoḳ ki budur
16. Pālheng-i ḳalenderī-i semā

şübhe itmez:
1. **şübhe itmez:**-*mez*
Gazel 79
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kuşkulanmak, tereddütte kalmak.
9. Gören bu naẓm-ı teri şübhe itmez ey Nābī
10. Ki āb-ı Ḫıżr bizüm çeşmesārumuzdandır

şübhe mi vardur:
1. **şübhe mi vardur:**-*dur*
Gazel 699
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şüphesiz, muhakkak.
5. Rindānı gürisne komaġa şübhe mi vardur
6. Ol leẕẕet-i ihmāl ki var żımn-ı keselde

şübhe yoḳ:
1. **şübhe yoḳ:**
Gazel 137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şüphesiz.
5. Yoḳdur dimiş miyān u dehānını şübhe yoḳ
6. Āmācgāh-ı būs u kenār olmadan ḳaçar

şübhesiz:
1. **şübhesiz:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Kuşkusuz.
27. Çekmedi mis̱l ü nazīrin eslāf
28. Şübhesiz görmedi çeşm-i ḳudemā

şuġl içre iken:
1. **şuġl içre iken:**
Kaside 15
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Meşgulken.
141. Ġayrı şuġl içre iken bir söz ile eyler edā
142. ʿUḳalā kangı meṣāliḥde olursa ebkem

şuġl-ı devlet:
1. **şuġl-ı devlet:**
Tarih 16
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Devlet işleri.
37. O deñlü virmiş istiʿdād ü ḳudret ḥażret-i Bārī
38. Ki şuġl-ı devlet içre itdi ʿilm ü maʿrifet peydā

şūḫ:
1. **şūḫ:**
Gazel 5
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Nedür ey şūḫ bu bīhūde ġazab nʾoldı saña
2. Meşrebün düşmen-i nāz idi ʿaceb nʾoldı saña

2. **şūḫı:**-*ı*
Gazel 35
Mısra: **14**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
13. Ehl-i hevesle ẓāhir olur farḳı ʿāşıḳuñ

14. Ṣanmañ o şūḫı ʿāşıḳa eyler sitem ʿabes̱

3. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 40
Mısra: **11**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
11. Vaṣf-ı dehen-i būd u ne-būdında o şūḫuñ
12. İḳrāra müşabih ider inkār temevvüç

4. **şūḫı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

5. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 66
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
5. Dile resm itmeden naḳş-ı ḫayālin gördügi şuḫuñ
6. Derūn-ı pür-heves mecmūʿa-i ḥakkāke dönmişdür

6. **şūḫ:**
Gazel 69
Mısra: **29**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıḳını tīz ḳazanur

7. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 69
Mısra: **17**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
17. O ḳadar nazīk ü nerm iken o şūḫuñ bedeni
18. Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb pek ṭayanur

8. **şūḫun:**-*un*
Gazel 91
Mısra: **9**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. Ol şūḫun āb-ı tāb-ı cemāliyle Nābīyā
10. Āyīne ġarḳ-ı sebze-i ḫod-rūy-ı jeng olur

9. **şūḫ:**
Gazel 113
Mısra: **7**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
7. Meyl itdi seyr-i dāġum içün sīneme o şūḫ
8. Faṣl-ı bahār olınca heves taḫta-pūşadur

10. **şūḫdan:**-*dan*
Gazel 120
Mısra: **9**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. O şūḫdan nice ḳābil teḫalüf-i teşrīf
10. Meġer teveccüh-i ḳalb-i ümīdvār o mıdur

11. **şūḫ:**
Gazel 121
Mısra: **9**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. O şūḫ āyīnede ʿaksiyle eyler güft ü gū Nābī
10. Bilen söyler nikāt-ı rāz-ı ḥüsni bilmeyen söyler

12. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 127
Mısra: **11**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
11. O şūḫuñ saña dem-serdāne vażʿın eylesem taḥrīr
12. Dehān-ı āteşīn-i ḫāmede Nābī süḫan ditrer

13. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 199
Mısra: **8**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
7. Ne lāyıḳdur ki çeşm-i yār ola minnet-keş-i sürme
8. O şuḫuñ ḫıdmet-i çeşminde çeşm-i sürme rūşendür

14. **şūḫ:**
Gazel 203
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Eşküm ḳızıl olduḳda o şūḫ itmedi raġbet
4. Ey çeşm nüḳūdun olıcaḳ kem ne virürler

15. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 204
Mısra: **11**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
11. O şuḫuñ hāme-i müjgānı levḥ-i cism-i zārumda
12. ʿAceb mi meşḳ-i istiġnā iderse ṭıfl-ı mektebdür

16. **şūh:**
Gazel 219
Mısra: **11**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
11. Bir gün dimez o şūh ki āyā murādı ne
12. Çoḳdan bu kūya Nābī-i şeydā gelür gider

17. **şūḫa:**-*a*
Gazel 238
Mısra: **16**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
15. Ne zer ne zūr gerekdür ne ḳuvvet-i bāzū
16. O şūḫa cāʾize-i vaṣl nā-tüvānlıḳdur

18. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 238
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. O şūḫuñ anlamaḳ evżāʿ-ı çeşm-i pürkārın
4. Tamām ʿuḳde-güşālık daḳīḳadānlıḳdur

19. **şuḫun:**-*un*
Gazel 312
Mısra: **19**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
19. O şuḫun lerziş-i endāmunı tahrīre ḳaṣd itsem
20. Devātumda mürekkeb Nābiyā sīm-ābdan ḳalmaz

20. **şūḫ:**
Gazel 321
Mısra: **9**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. Bizden o şūḫ gūşe-i çeşm itmesün dirīġ
10. Zaḫm-ı ḫadeng-i çevre hedef gibi ṭurmışuz

21. **şūḫı:**-*ı*
Gazel 322
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Her şūḫı görüp olma talebkār-ı viṣāli
4. Merdān-ı maḥabbet heves-ālūd gerekmez

22. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 325
Mısra: **10**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. Benüm var ise Nābī ʿaks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür
10. ʿİẕārına o şuḫuñ yoḫsa ḫaṭṭ-ı müşk-bū çıḳmaz

23. **şūḫ:**
Gazel 340
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
5. Ṭamaʿ dendānını pāk eyle gūşun aç diyü ol şūḫ
6. Hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i dervīşāne göndermiş

24. **şūḫ:**
Gazel 343
Mısra: **9**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. Sirişk-i dīdemi pā-māle teşne-lebdür o şūḫ
10. Ṭarīḳ-i pādan ider naḫl gibi defʿ-i ʿaṭaş

25. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 347
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. O şuḫuñ itdügi ṭarz-ı cefā ne müşkil imiş
2. Taḥammül eylemeden māʿada ne müşkil imiş

26. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 391
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. O şūḫuñ gösterür leb-teşne-i ḥarf-i niyaz olmaḳ
2. Dü-çeşm-i mest-i ḫᵛāb-ālūdı müjgān-pūş-ı nāz olmaḳ

27. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 394

Mısra: **4**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Sebeb hep bendeki bu vażʿ-ı bī-ṣabrānedür yoḫsa
4. O şuḫuñ ḳaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında ḳabāḥat yoḳ

28. **şūḫı:**-*ı*
Gazel 399
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
5. Her şūḫı gördügince olan dāġ-ı sūz-ı şevḳ
6. Hīç girmesüñ günāhına bī-çāre merhemüñ

29. **şūha:**-*a*
Gazel 406
Mısra: **16**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
15. Öpüp kitāb-ı ruḫun eyledüm hezār ḳasem
16. O şūha ṣıdḳ-ı derūnum inandurıncaya dek

30. **şūha:**-*a*
Gazel 406
Mısra: **30**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
29. Hezār kīse nüḳūd-ı sirişk oldı telef
30. O şūha māye-i naḫvet ḳazandırıncaya dek

31. **şūḫ:**
Gazel 456
Mısra: **13**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
13. Ol şūḫ yine itdi sitemgerlige āġāz
14. AIlāh ola ey Nābī-i bī-çāre muʿīnüñ

32. **şūḫ:**
Gazel 458
Mısra: **14**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
13. Ferāḫ-ḥavṣaladur Nābiyā ki hażm eyler
14. O şūḫ pīş-i lebinde ezildügin şekerüñ

33. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 463
Mısra: **9**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. Meġer o şuḫuñ ola şīvesinde ey Nābī
10. Naẓīri ṭāze maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ

34. **şūḫa:**-*a*
Gazel 477
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. O şūḫa töhmet-i nā-mihrbānī gerçi vāriddür
4. Ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ sen baña bir mihrbānın bul

35. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 477
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

36. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 478
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Aġūşı ḥasretiyle o şūḫuñ miyānını
4. Deryā-yı ġamda iki kedūdur benümle dil

37. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 485
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe göñül söz saña degül

38. **şūḫdan:**-*dan*
Gazel 498
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Ol şūḫdan niyāz-ı kelām eyledüm didi
4. İmā ile bu ḥarfe dehānum mı var benüm

39. **şūḫı:**-*ı*
Gazel 506
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Ne dem o şūḫı āġūş-ı ḫayālümde mekīn buldum
2. Ḫayālüm benden evvel leblerinden būse-çīn buldum

40. **şūḫ:**
Gazel 508
Mısra: **11**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
11. O şūḫ rāst-reviş Nābiyā ḳabūl itmez
12. Ne deñlü ʿözr ile aḳrān içinde fāʾiḳ isem

41. **şūḫ:**
Gazel 526
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
5. Ol şūḫ dirīg itmez idi naḳd-i viṣālin
6. Ḫᵛāhişger-i iḥsānı hemān bir ben olaydum

42. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 560
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. O şuḫuñ tābiş-i ruḫsārı āteşnākliklerden
2. ʿIyāndur ʿāşıḳānında giribān-çākliklerden

43. **şūḫ:**
Gazel 569
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
5. Çünki nā-kerde nigāha ider ol şūḫ ʿitāb
6. Biz de nā-āmede derdüñ görelüm dermānın

44. **şūḫa:**-*a*
Gazel 576
Mısra: **7**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
7. Ġayret ḳomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rāciḥ görinür rūzı şebinden

45. **şūḫ:**
Gazel 583
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Egerçi bir yire geldüm o şūḫ ile ammā
4. Niyāzmend-i viṣāl olmadum ḥicābumdan

46. **şūḫı:**-*ı*
Gazel 588
Mısra: **7**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
7. İtmiş o şūḫı daʿvete aġyār ittifāḳ
8. Zinhār o naḳş-ı ṣūret-i çīn ḳāʾil olmasun

47. **şūḫ:**
Gazel 590
Mısra: **4**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Sū-i edeb vesīle-i red olmasun saña
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād işitmesün

48. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 590
Mısra: **13**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
13. Nābī raḳībler ṣaḳın ol şūḫuñ olduġın
14. Maḫfīce iltifātına muʿtād işitmesün

49. **şūḫ:**
Gazel 591
Mısra: **9**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. Bed-duʿa itmege ḳıymam saña ey şūḫ ancaḳ
10. Bāġuña sebze-i ter çeşmüne ṣıḥḥat gelsün

50. **şūḫ:**
Gazel 623
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Ne dem o şūḫ idüp geşt-i gülistān gösterür kendin
2. Çemende gül de bülbül gibi nālān gösterür kendin

51. **şūḫ:**
Gazel 629
Mısra: **6**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
5. Besdür bu direng-i e̱ser ey āh-ı sebük-rev
6. Bir kez ne var ol şūḫ bize rām görünsün

52. **şūḫ:**
Gazel 637

Mısra: **9**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. Ḫaṭ ḥüccet-i ḳavī yitişür ʿāşıḳa o şūḫ
10. İnkār iderse naḳd-i viṣāle tekeffülin

53. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 639
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Olur ruḫından o şuḫuñ nigāh būse-rūbā
4. Görürse çeşm-i teġāfül nigāhbānlardan

54. **şūḫ:**
Gazel 653
Mısra: **2**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūḫ nʾola olsa zebūn

55. **şūḫ:**
Gazel 668
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Ḥuḳūḳ-ı ḫᵛān-ı vefāyı o şūḫ bilmedi ḥayf
4. Zihī nemek be-ḥarām ol ḳadar melāhat ile

56. **şūhuñ:**-*uñ*
Gazel 669
Mısra: **8**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
7. Ne tāliʿdür ki girdi dest-i şevḳe dāmen-i çīde
8. O şūhuñ dāmenin būs itmek isterken edeblerle

57. **şūḫ:**
Gazel 674
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Her şūḫ ki dil-dādesine važʿı bed olsa
2. İkbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

58. **şūḫ:**
Gazel 677
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Dildār olıcaḳ şūḫ u mülāyim-ṣıfat olsa
2. Nāzı nemek-i māʿide-i teseIIiyet olsa

59. **şūh:**
Gazel 691
Mısra: **8**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
7. Yāre dem-i neẓẓārede ey eşk sākin ol
8. Ḳoyma beni o şūh yanında ḥicābda

60. **şuḫ:**
Gazel 704
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Ol şuḫ olıcaḳ cilvegeh-i tāze-resīde
2. Birbirine reşk eyler iki merdüm-i dīde

61. **şūḫ:**
Gazel 709
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
5. Ruḫ-ı ḫayālin ider ḫaṭ-nümā dilümde o şūḫ
6. Gubār-ı ḫāṭır-ı vīrānı istişāre ile

62. **şūḫ:**
Gazel 726
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Dildār şūḫ u ṣabr-güdāz āb u tāb ise
2. Māniʿ niyāz-ı vuṣlata şerm ü ḥicāb ise

63. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 759
Mısra: **8**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
7. Hemān bir kendü bir pervāne-i ḥayrānı kāfīdür
8. O şuḫuñ şemʿa ḥācet yoḳ şebistān-ı viṣālinde

64. **şūḫuñ:**-*uñ*
Gazel 778
Mısra: **12**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
11. Metāʿ-ı ṣabrı tārāca olurdı ser-zede çoḳdan
12. O şūḫuñ ġayrı ḫūbān gibi ḫaṭṭı der-kemīn olsa

65. **şūḫ:**
Gazel 782
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. ʿArak-rīz-i ḥicāb olmaz o şūḫ ancaḳ letāfetde
4. Düşer reng-i ḥicābum rūyına vaḳt-i temennāda

66. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 783
Mısra: **5**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
5. Zaḫm-ı hicrānını çoḳ çekdük o şuḫuñ bārī
6. Bir zamān da ṣaralum sīneye merhemcesine

67. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 787
Mısra: **4**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
4. O şuḫuñ zülf-i ʿanber-sāyınun sevdāsı var serde

68. **şūḫ:**
Gazel 792
Mısra: **10**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. Olurdı naʿre-i ġavġā-yı ḥaşr naġme-i muṭrib
10. O şūḫ içün çekilen āh u zār bir yire gelse

69. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 795
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Devāt-ı sīmīni gördükde ol şuḫuñ miyānında
2. Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet üstüḫᵛānında

70. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 795
Mısra: **4**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

71. **şūḫ:**
Gazel 804
Mısra: **16**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
15. Her ʿukde-i murād ḥużūrında ḥaII olur
16. Nābī o şūḫ bizden eger bī-ḥużūr ise

72. **şūḫ:**
Gazel 807
Mısra: **14**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
13. Ne nevāzişlerüni gördi ne ḥüsn-i naẓaruñ
14. Bu sitem Nābīʾye ey şūḫ nenüñ żımnında

73. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 813
Mısra: **3**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Ġamze-i tātārı ol şuḫuñ ʿaceb mi ṣubḥ u şām
4. Ḫayl-i ʿuşşāḳa doḳunsa ġāret-i hūş eylese

74. **şuḫuñ:**-*uñ*
Gazel 854
Mısra: **13**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
13. Zaḫm-ı tīri o şuḫuñ bāde ḳadar neşʾe virür
14. Nābiyā cürʿa-i meyden ṣuvarılmış cāmı

75. **şūhı:**-*ı*
Gazel 885
Mısra: **12**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
11. Emn gelmez ṭamaʿından baña hengām-ı vedā
12. Kime ışmarlasam ol şūhı Ḫudaʾdan ġayrı

76. **şuḫ:**
Gazel 886
Mısra: **8**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
7. Ḳayurmaz olduġumuz reh-nişīn-i kūy-ı telāş
8. O şuḫ itmez ise żāyiʿ intiẓārumızı

77. **şūḫ:**
Tarih 152
Mısra: **2**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ görmek içün tārīḫin
2. Meġer ol şūḫ ḳıyāmetde baḳa āyineye

78. **şūḫ:**
Gazel 46
Mısra: **1**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

79. **şūḫ:**
Gazel 46
Mısra: **2**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

80. **şūḫ:**
Gazel 46
Mısra: **2**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

81. **şūḫ:**
Gazel 46
Mısra: **4**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Ser-tābe-pāy nüsḫa-i endāmı dil-nişīn
4. Aʿzāsı muʿtedil leb-i şekker-feşānı şūḫ

82. **şūḫ:**
Gazel 46
Mısra: **6**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyānı şūḫ

83. **şūḫ:**
Gazel 46
Mısra: **8**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
7. Aḥbāb meclisinde ḥużūr-ı raḳībde
8. Taʿrīz-i aşikāresi nāz-ı nihanı şūḫ

84. **şūḫ:**
Gazel 46
Mısra: **10**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
9. Şāʿir olursa ola senüñ gibi Nābīyā
10. Taʿbīri ḫoş nikātı muḫayyel beyanı şūḫ

85. **şuḫ:**
Kaside 16
Mısra: **91**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
91. Ol cān-fežā suḫanlaruñ ol şuḫ edālarun
92. ʿAkkāmlar lisānına olsun mı nisbeti

86. **şūḫ:**
Gazel 874
Mısra: **4**
İşveli, cilveli dilber/güzel.
3. Vaṣluñ nice mürüvvet ider bilmem ey gönül
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād görmedi

__şūḫ u laṭīf ü ġarrā:__
1. **şūḫ u laṭīf ü ġarrā:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İşveli, hoş ve güzel.
13. Ser-be-ser şūḫ u laṭīf ü ġarrā
14. Naẓm-ı rengīn es̱er-i müstesnā

__şūḫ-ı āteşīn-ruḫsāruñ:__
1. **şūḫ-ı āteşīn-ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 753
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanağı ateş kırmızısı olan sevgili.
4. İder āteş tereşşuḥ dīdelerden āb şeklinde
3. O şūḫ-ı āteşīn-ruḫsāruñ āb u tabı şevḳinden

__şūḫ-ı bī-medede:__
1. **şūḫ-ı bī-medede:**-*e*
Gazel 425
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Amansız afet, acımasız güzel.
7. Şuʿā-ı ḥüsni ider tār-ı didesin sūzān
8. O şūḫ-ı bī-medede dūr-bīn nigāh idenüñ

__şūḫ-ı bī-pervā:__
1. **şūḫ-ı bī-pervā:**
Gazel 672
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Korkusuz işveli güzel.
1. Çerāġ-ı ḥüsnüne ey meh beni pervāne dirlerse
2. Ḳabūl it sen daḫı ey şūḫ-ı bī-pervā ne dirlerse

__şūḫ-ı bī-vefāya:__
1. **şūḫ-ı bī-vefāya:**-*y, -a*
Gazel 785
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Vefasız güzel.
1. Dil oldı tāze meftūn bir şūḫ-ı bī-vefāya
2. Kim ḳaṣd-i luṭf iderken der-kār olur cefāya

__şūḫ-ı çeşm-bāz olmaḳ:__
1. **şūḫ-ı çeşm-bāz olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 391
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Göz oynatan güzel olmak.
7. Niçün dil-gīr olursun kes̱ret-i çeşm-i temāşādan
8. Saña lāzım mıdur tā böyle şūḫ-ı çeşm-bāz olmaḳ

__şūḫ-ı cihān:__
1. **şūḫ-ı cihāñ:**
Gazel 509
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünyalar güzeli.
1. Ne ḳadar olsa da bī-tābī-i ġamdan keselüm
2. Dāmenüñden senüñ ey şūḫ-ı cihāñ kesmem elüm

2. **şūḫ-ı cihān:**
Gazel 758
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dünyalar güzeli.
3. Olma aġyār ile hem-rāz sözüm diñle benüm
4. Çoḳdur ey şūḫ-ı cihān farḳ suḫenden suḫene

3. **şūḫ-ı cihān:**
Gazel 434
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dünyalar güzeli.
11. Sāde-rūluḳ vaḳtinüñ vir ḥükmin ey şūḫ-ı cihān
12. Ḫārzār olmazdan evvel ṣaḥn-ı gülzāruñ senüñ

__şūḫ-ı cihānum:__
1. **şūḫ-ı cihānum:**-*um*
Gazel 445
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dünyalar güzeli.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

__şūḫ-ı dil-ārāmı:__
1. **şūḫ-ı dil-ārāmı:**-*ı*
Gazel 226
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gönülleri süsleyen, sevgili.
11. Ṣaḥn-ı ḥammāmda ol şūḫ-ı dil-ārāmı görüp
12. Ṣarılup şevḳ ile dellāḳ olacaḳ yirlerdür

__şūḫ-ı dil-şikenüñ:__
1. **şūḫ-ı dil-şikenüñ:**-*üñ*
Gazel 415
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönül kıran, inciten sevgili.
13. Yā Rab o şūḫ-ı dil-şikenüñ vażʿ-ı bāridin
14. Muḥtāc eyle……… ʿUşşāḳī-zādenüñ

__şūḫ-ı dūstı:__
1. **şūḫ-ı dūstı:**-*ı*
Gazel 525
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dost olan sultan, sevgili.

1. O şūḫ-ı dūstı düşmenden ümmīd-i viṣāl itmem
2. Dil-i bī-tābumı bāzīçe-i fikr-i muhāl itmem

şūḫ-ı fettānum:
1. **şūḫ-ı fettānum:**-*um*
Gazel 525
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Fitneci şuh güzel -sevgili-.
9. Ḥarām olsun dimişsüñ ben gedāya niʿmet-i vaṣluñ
10. Bu vażʿı ṭoġrısı ey şūḫ-ı fettānum ḥelāl itmem

şūḫ-ı gül-çihre-i pejmürde ḳabādur:
1. **şūḫ-ı gül-çihre-i pejmürde ḳabādur:**-*dur*
Gazel 751
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gül çehreli ama pejmürde elbiseler giymiş güzel.
7. Şūḫ-ı gül-çihre-i pejmürde ḳabādur maʿnī
8. Eger olmazsa karin nāzikī-i taʿbīre

şūḫ-ı ḥarf-endāzdur:
1. **şūḫ-ı ḥarf-endāzdur:**-*dur*
Tarih 30
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Laf atan cilveli dilber.
53. Ter-mizāc u seng- dil bir şūḫ-ı ḥarf-endāzdur
54. Tās-ı çerḫe dil döker fevvāre-i şirīnteri

şūḫ-ı ḫayr-ḫᵛāh:
1. **şūḫ-ı ḫayr-ḫᵛāh:**
Gazel 726
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İyiliksever güzel.
11. Eyle gehī nigāh-ı mürüvvet gedālara
12. Ey şūḫ-ı ḫayr-ḫᵛāh murāduñ s̱evāb ise

şūḫ-ı ḫoş-endām:
1. **şūḫ-ı ḫoş-endām:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Endamı hoş bir güzel.
3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūḫ-ı ḫoş-endām
4. Ādem daḫı bir ġayrı günāh itmeġe deġmez

şūḫ-ı kem-nigeh:
1. **şūḫ-ı kem-nigeh:**
Gazel 135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kötü gözle bakan dilber.
9. Yād it zamān-ı ḫaṭṭuñı ey şūḫ-ı kem-nigeh
10. Mestānenüñ ḫacāleti ḫuşyārlıḳdadur

şūḫ-ı lāübāli:
1. **şūḫ-ı lāübāli:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kaytsız, umursamaz dilber.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

2. **şūḫ-ı lāübāli:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kaytsız, umursamaz dilber.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

3. **şūḫ-ı lāübāli:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kaytsız, umursamaz dilber.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

4. **şūḫ-ı lāübāli:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kaytsız, umursamaz dilber.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

5. **şūḫ-ı lāübāli:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kaytsız, umursamaz dilber.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

6. **şūḫ-ı lāübāli:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kaytsız, umursamaz dilber.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

7. **şūḫ-ı lāübāli:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kaytsız, umursamaz dilber.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

8. **şūḫ-ı lāübāli:**
Gazel 722
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kaytsız, umursamaz dilber.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı lāübāli ola

şūḫ-ı māh-rūyı:
1. **şūḫ-ı māh-rūyı:**-*ı*
Gazel 453
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü dilber.
1. O şūḫ-ı māh-rūyı ten-i dāġdāra çek
2. Gelsün mis̱āl-i gül ṭaraf-ı lālezāra çek

şūḫ-ı nāzenīn:
1. **şūḫ-ı nāzenīn:**
Gazel 579
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cilveli güzel.
1. Olmaz zamān-ı ʿaşḳ mükāfātdan emīn
2. ʿUşşāḳuñ inkisārın alan şūḫ-ı nāzenīn

şūḫ-ı nev-resīde:
1. **şūḫ-ı nev-resīde:**
Gazel 703
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni yetme (Sevgili).
1. Tāze ḫırāma gelmiş o şūḫ-ı nev-resīde
2. Ṭāvūs-ı cennet olsun ser tābe-pāy dīde

şūḫ-ı nev-resīdemüzüñ:
1. **şūḫ-ı nev-resīdemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 463
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeni yetme (Sevgili).
1. Baḳardı cuşişine çeşm-i nem-keşīdemüzüñ
2. Olaydı ḥavṣalası şūḫ-ı nev-resīdemüzüñ

şūḫ-ı pür-kār:
1. **şūḫ-ı pür-kār:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İş güç sahibi güzel.
7. İtmez cüdā raḳībi mānend-i sāye ol meh
8. Bilmem o şūḫ-ı pür-kār ol nābe-kārı nʾeyler

şūḫ-ı raḳḳāsa:
1. **şūḫ-ı raḳḳāsa:**-*a*
Gazel 563
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Raksı meslek edinmiş, cilveli güzel.
7. Giriftār olmasun keştī-i dil ol şūḫ-ı raḳḳāsa
8. Ki meşḳ-i lerziş eyler mevc gird-āb-ı sürīninden

şuḫ-ı ser-firāz:
1. **şuḫ-ı ser-firāz:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüksekten, küçümseyerek bakan güzel.

5. Raḥm eyle dād-ḫᵛāhuña ey şūḫ-ı ser-firāz
6. Her sū fütāde pāyuña ḳadd-i ḫamideler

şūḫ-ı sitemger:
1. **şūḫ-ı sitemger:**
Gazel 118
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zalim güzel, sevgili.
3. İtme pür-ḫūnlıġın ey şūḫ-ı sitemger tecvīz
4. Dil mecārī-i şerāyīn-i tene maksemdür

şūḫ-ı sitemkāra:
1. **şūḫ-ı sitemkāra:***-a*
Gazel 866
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zulmeden sevgili.
1. Eyyām-ı ḥüsn o şūḫ-ı sitemkāra ḳalmadı
2. ʿUşşāḳuñ inkisārı o ġaddāra ḳalmadı

şūḫ-ı şivekār:
1. **şūḫ-ı şivekār:**
Matla 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İşveli, cilveli dilber.
1. Cām-ı lebünde bāde gibi yoḳ diyü ḫumār
2. And içsem aġrımaz başum ey şūḫ-ı şivekār

şūḫ-ı siyeh-çerde:
1. **şūḫ-ı siyeh-çerde:**
Gazel 787
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Esmer yüzlü uçarı güzel.
1. N᾽ola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberīn perde
2. Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūḫ-ı siyeh-çerde

şūḫ-ı sūdāgerde:
1. **şūḫ-ı sūdāgerde:***-de*
Gazel 477
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Güzellik tüccarı.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūḫ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ḫarīdār ol dükānın bul

şūḫ-ı vefā-düşmen:
1. **şūḫ-ı vefā-düşmen:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vefa düşmanı dilber.
1. Nevāzişkārī-i bigāne cevr-i āşinādan geç
2. Gel ey şūḫ-ı vefā-düşmen bu vażʿ-ı nā-revādan geç

şūḫ-ı vefā-düşmenden:
1. **şūḫ-ı vefā-düşmenden:***-den*
Gazel 843
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vefa düşmanı dilber.
1. Ne dilden ārzū-yı ẕevḳ-i vaṣl-ı dilrübā gitdi
2. Ne o şūḫ-ı vefā-düşmenden āyīn-i cefā gitdi

şühūd:
1. **şühūdından:***-ın, -dan*
Gazel 581
Mısra: **1**
Müşahede etme, görme, şahit olma.
1. Olur ḳāṣir verā-yı perde-i ṣunʿun şühūdından
2. Naẓar-bend olmayanlar ʿālemüñ būd ü ne-būdından

2. **şühūda:***-a*
Gazel 545
Mısra: **2**
Müşahede etme, görme, şahit olma.
1. Olur āzāde ḳayd-ı piç ü ḫamdan pençe-i ġamdan
2. Olan ḳādir şühūda n᾽olduġın maḳṣūd ʿālemden

3. **şühūda:***-a*
Gazel 648
Mısra: **2**
Müşahede etme, görme, şahit olma.
1. Tahrībedür teveccühi maʿmūr olan evin
2. Çerḫün şühūda ḳādir olursañ tek ü pūyın

4. **şühūdına:***-ı, -n, -a*
Gazel 812
Mısra: **5**
Müşahede etme, görme, şahit olma.
5. Nūr-ı ḥarem şühūdına nā-müstaʿid olan
6. Vaḳf eylesün dimaġını dūd-ı meşāʿile

şühūd-ı lezzet-i peymāne-i bezm-i elest itmek:
1. **şühūd-ı lezzet-i peymāne-i bezm-i elest itmek:***-mek*
Gazel 476
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Elest meclisinin kadehinin lezzetini tadan, gören olmak.
15. Degül bir tīre-ṭabʿ-ı teng-çeşmüñ ḥaddi ey Nābī
16. Şühūd-ı lezzet-i peymāne-i bezm-i elest itmek

şuhūd-ı nüsḫa-i ṣunʿa:
1. **şuhūd-ı nüsḫa-i ṣunʿa:***-a*
Gazel 121
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İlahi eserlerin delilleri.
5. Şuhūd-ı nüsḫa-i ṣunʿa nev-ā-nev bulmayan ḳudret
6. İdüp tażyīʿ-i evḳātın ḥikāyāt-ı kühen söyler

şühūdı yoḳ:
1. **şühūdı yoḳ:**
Gazel 389
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnancı yok, şahitliği, görmüşlüğü yok.
1. Ol kimsenüñ ki nüsḫa-i ṣunʿa şühūdı yoḳ
2. Pā-bestedür meʿāric-i aṣla ṣuʿūdı yoḳ

şuhūd-i ẓāhir:
1. **şuhūd-i ẓāhir:**
Gazel 120
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Gözle görünen, açıktan görünen.
17. Şuhūd-i ẓāhir ile olma Nābīyā ḫursend
18. Faḳaṭ ḫülāṣa-i iḥsān-ı Kirdgār o mıdur

şühūd-ı zūr:
1. **şühūd-ı zūr:**
Gazel 378
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yalancı tanıklar; uydurma (asılsız) deliller.
7. Ṣalāḥ u ṣıdḳ u sedādun elinden aldı yirin
8. Şühūd-ı zūr u maḳāl-i ḥiyel kelām-ı dürūġ

şuḳḳa:
1. **şuḳḳaların:***-lar, -ın*
Kaside 13
Mısra: **44**
Bayrak kumaşı.
43. Pāy-ı ġavġā çekilüp geldi dem-i āsāyiş
44. Ḫᵛāb içün şuḳḳaların çār-şeb itdi aʿlām

şuḳḳa-i rāyet-i iḳbāli:
1. **şuḳḳa-i rāyet-i iḳbāli:***-i*
Kaside 12
Mısra: **187**
Kelime Tipi: -
Talih sancağı.
187. Şuḳḳa-i rāyet-i iḳbāli ola ʿālem-gīr
188. Ser ber-efrāḫte olduḳça livā-yl İslām

şükr:
1. **şükr:**
Gazel 114
Mısra: **5**
Allah'a duyulan minneti dile getirme.
5. Senden ednāyı görüp şükr ile dem-sāz olmaḳ
6. Senden aʿlālara reşk eylemenüñ merhemidür

2. **şükr:**
Gazel 116
Mısra: **6**
Allah'a duyulan minneti dile getirme.
5. Dil-siyehdür siteminden kim olurdı āzād

6. Nergis-i ẓālimi ṣad şükr ki bīmārcadur

3. **şükrden:**-*den*
Gazel 844
Mısra: **9**
AIlah'a duyulan minneti dile getirme.
9. Bulmış ḥayāt-ı tāze şeker-ḫand şükrden
10. Olmış nebāt-rīz nebātuñ dehenleri

4. **şükrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 8
Mısra: **105**
AIlah'a duyulan minneti dile getirme.
105. Sen daḫı şükrini bu mevhibe-ı ʿuzmānuñ
106. Ḥadd-i imkānda olan mertebe eyle tevḳīr

5. **şükr:**
Tarih 94
Mısra: **21**
AIlah'a duyulan minneti dile getirme.
21. Ḫudāya şükr ki Ḫān Aḥmedʾüñ zamānında
22. Bu kevkeb eşher-i esmāsı ile oldı bedīd

şükr eyle:
1. **şükr eyle:**
Gazel 400
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
AIlah'a duyulan minneti dile getirmek.
3. Evvelki günde eyler idük ḫırmenüñ hebā
4. Şükr eyle kim elüñde degüldür irādetüñ

şükr eyledi:
1. **şükr eyledi:**-*di*
Tarih 19
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
AIlah'a duyulan minneti dile getirmek.
15. Bu başḳa ḥāletdür bize Ḥaḳʾdan ʿināyetdür didi
16. Fetḥe beşāretdür didi şükr eyledi maḳdūr ile

şükr ider:
1. **şükr ider:**-*er*
Gazel 289
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şükretmek.
13. Nābiyā çāk-ı girībānı görüp bālāda
14. Şükr ider rū be-nişīb olduġına dāmenümüz

şükr itmemekdür:
1. **şükr itmemekdür:**-*me, -mek, -dür*
Gazel 585
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Şükretmek; eriştiği nîmetin, gördüğü iyiliğin değerini bilip memnûniyet duymak, minnettar olmak, teşekkür etmek.
21. İtmemekdür şükr iḥsān-ı veliyüʾn-niʿmete
22. Nābiyā ġayrüñ tecessüs eylemek bīş ü kemin

şükr-i bārī:
1. **şükr-i bārī:**
Tarih 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
AIlah'a şükür.
9. Zamāne muġtenem müstaġraḳ-ı elṭāf-ı Ḥaḳ ʿālem
10. Cihān ser-cümle ḫurrem şükr-i Bārī āsmān-peymā

şükrler eyle:
1. **şükrler eyle:**
Tarih 142
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Binlerce teşekkür etmek.
25. Ey āṣaf-ı yegāne Ḥaḳʾa eyle şükrler
26. Kim dūş-ı ṣıdḳun itdi maḳar sancaḳ-ı şerīf

şükūfe:
1. **şükūfe:**
Gazel 487
Mısra: **9**
Çiçek.
9. Tohmdan hāṣıl olan tāze şükūfe mānend
10. Nāzenīn-şekl ü ḫoş-āyende-zemīn olsa ġazel

2. **şükūfeleri:**-*ler, -i*
Gazel 58
Mısra: **9**
Çiçek.
9. Nābī ider şükūfeleri dehri ʿıtrnāk
10. Bāġ-ı bihişt ḫāṭır-ı nazik terümdedür

3. **şükūfe:**
Gazel 702
Mısra: **2**
Çiçek, tomurcuk.
1. Reg-i kebūd-nümā sāʿid-i dil-ārāda
2. Şükūfe sāḳına beñzer gelū-yı mīnāda

4. **şükūfedür:**-*dür*
Gazel 825
Mısra: **8**
Çiçek, tomurcuk.
7. Cānānenüñ tebessümi destūr-ı būsedür
8. Her mīvenüñ şükūfedür elbette evveli

5. **şukūfe:**
Kaside 10
Mısra: **10**
Çiçek, tomurcuk.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʾīd u bahār

6. **şükūfe:**
Kaside 16
Mısra: **116**
Çiçek, tomurcuk.
115. Çıḳmış meġer ki seyre o şehzāde-i cihān
116. Açmış şükūfe seyrine çeşm-i baṣīreti

7. **şükūfesin:**-*si, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **126**
Çiçek, tomurcuk.
125. Şāḫlardur çemende mültezimīn
126. Ki virürler şükūfesin pīşīn

şükūfe-i bādām:
1. **şükūfe-i bādām:**
Gazel 844
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Badem ağacı çiçekleri.
5. Āzād olup şükūfe-i bādām ḥabsden
6. Aṣmış hevāya şüste idüp pīrehenleri

2. **şükūfe-i bādām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **190**
Kelime Tipi: -
Badem ağacı çiçekleri.
189. Virmek içün mevācib-i ḫuddām
190. Nuḳre dönmiş şükūfe-i bādām

şükūfe-i maḳṣūd u mültemes:
1. **şükūfe-i maḳṣūd u mültemes:**
Gazel 335
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Arzu ve murat çiçeği.
9. Minnet cenāb-ı Ḥaḳḳa ki ey Nābī-i ḥazīn
10. Açıldı hep şükūfe-i maḳṣūd u mültemes

şükufte:
1. **şükufte:**
Tarih 36
Mısra: **8**
(Çiçek için) Açılmış.
7. Ḫarlar oldı dürūde çemen-i devletde
8. Yirine oldı şükufte yine verd-i būyā

şükūh:
1. **şükūhına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **124**
Ululuk, görkem.
123. Zīb-i silk-i vüzerā yaʿni Muṣāḥib Pāşā
124. Ki şükūhına göre teng gelür ḥeft ecrām

2. **şükūh:**
Kaside 16
Mısra: **191**
Ululuk, görkem.
191. Nüh ṣafḥa-i sipihre ṣıġışmazken ol şükūh
192. Evrāḳuñ ol maḳāleye ḳandan liyāḳati

şüküh u şanı:
1. **şüküh u şanı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Haşmet ve şöhret.
117. İde āfāḳı pür-āvāz şüküh u şanı
118. Sāye-i devlet ü iḳbāli ola ʿālem-gīr

şükūh u şevketdür:
1. **şükūh u şevketdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haşmet ve heybet.
43. Bu çemen gülsitān-ı devletdür
44. Berg ü şāḫı şükūh u şevketdür

şükūh-ı ḥüsni:
1. **şükūh-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
GüzeIliğin ululuğu, görkemi.
1. Şemʾüñ şükūh-ı ḥüsni fürūzānlıġındadur
2. Pervānenüñ saʿādeti sūzānlıġındadur

2. **şükūh-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 247
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
GüzeIliğin ululuğu, görkemi.
1. Şemʾüñ şükūh-ı ḥüsni fürūzānlıġındadur
2. Pervānenüñ saʿādeti sūzānlıġındadur

şükūh-ı kevkeb-i dīn:
1. **şükūh-ı kevkeb-i dīn:**
Kaside 7
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Din yıldızının görkemi.
199. Şükūh-ı kevkeb-i dīn şān u şevket-i İslām
200. Olur mı pā-zede-i fırḳa-i Utüvv ü nüfur

şükūh-ı ḳudreti:
1. **şükūh-ı ḳudreti:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Kudretinin büyüklüğü.
55. Şükūh-ı ḳudreti bālā-yı idrākāt-ı insanī
56. Vücūh-ı ḥikmeti bīrūn-ı ḥadd-i fehm ü istīfā

şükūh-ı salṭanatdur:
1. **şükūh-ı salṭanatdur:**-*dur*
Gazel 754
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hükümdarlığın görkemi.
1. Şükūh-ı salṭanatdur şevket-i şāhāne şāhāna
2. ʿUluvv-ı menḳabetdür himmet-i merdāne merdāna

şuʿle:
1. **şuʿleler:**-*ler*
Gazel 123
Mısra: **9**
Alev, ateş alevi.
9. Ḳat ḳat oldı dūd-ı ahum şuʿleler seyyāleler
10. ʿĀlem-i endīşenün sebʿ-i şidādı böyledür

2. **şuʿle:**
Gazel 449
Mısra: **2**
Alev, ateş alevi.
1. ʿAşḳ-ı cān-sūz benüm ḥüsn-i cihān-tāb senüñ
2. Gülḫanum şuʿle benüm gülşen-i şād-āb senüñ

3. **şuʿle:**
Gazel 536
Mısra: **6**
Alev, ateş alevi.
5. Āstān-ı ʿaşḳa itmezdi beni kimse çerāġ
6. Nem be-dīde sūz der-dil şuʿle ber-dūş olmasam

4. **şuʿleden:**-*den*
Kaside 24
Mısra: **71**
Alev, ateş alevi.
71. Şuʿleden cāme gibi ḫamesi mānend-i fetīl
72. İtse bir şāʿir eger ḥālet-i ḳahrın imlā

5. **şuʿlesin:**-*si, -n*
Gazel 16
Mısra: **1**
Işık, hüzme, parıltı.
1. Siper dūşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

6. **şuʿlesi:**-*si*
Gazel 653
Mısra: **1**
Işık, hüzme, parıltı.
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūḫ nʾola olsa zebūn

şuʿle ile:
1. **şuʿle ile:**
Gazel 138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(İçindeki) yanan alev ile.
3. Devr ider şuʿle ile ṣūret-i fānūs-ı ḫayāl
4. Anı kūteh-naẓarān ṣūrete isnād eyler

şuʿle virür:
1. **şuʿle virür:**-*ür*
Gazel 256
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Işık, parıltı vermek; aydınlatmak.
7. İtdi fetil-i maġza es̠er-i tābiş-i cemāl
8. Fānūsvār şuʿle virür üstüḫᵛānumuz

şuʿle-i aḫbār-ı havl-engīzi:
1. **şuʿle-i aḫbār-ı havl-engīzi:**-*i*
Tarih 144
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Korku salan haberlerin ateşi.
15. Şuʿle-i aḫbār-ı havl-engīzi bulmaġla şüyūʿ
16. Sīḫ-i ḥayret eylemişdi ḳalb-i İslāmı kebāb

şuʿle-i āh-ı ġarībān:
1. **şuʿle-i āh-ı ġarībān:**
Gazel 622
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gariplerin ahının alevi.
1. Beni şād eylemedüñ sen daḫı nā-şād olasın
2. Şuʿle-i āh-ı ġarībān gibi ber-bād olasın

şuʿle-i āh-ı nedāmet:
1. **şuʿle-i āh-ı nedāmet:**
Gazel 673
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Pişmanlık feryadının alevi.
5. Şuʿle-i āh-ı nedāmet bilen añlar serde
6. Lāleden fāʾidemend olduġını destāra

şuʿle-i ʿārıżınuñ ʿaḳsi:
1. **şuʿle-i ʿārıżınuñ ʿaḳsi:**
Gazel 268
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yanağının alevinin yansıması.
9. Şuʿle-i ʿārıżınuñ ʿaḳsi düşelden cāma
10. Eşkümüz revġan-ı ḳındīl-i şuʿūr eylemişüz

şuʿle-i āşūb-ı veġā:
1. **şuʿle-i āşūb-ı veġā:**
Tarih 128
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Savaş kargaşasında çarpışan kılıçların kıvılcımları.
9. Rūz-ı ceng olduġı dem havl-nümā-yı maḥşer
10. Çerḫ-sāy olduġı dem şuʿle-i āşūb-ı veġā

şuʿle-i cevvāleden:
1. **şuʿle-i cevvāleden:**-*den*
Gazel 626
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hareketli, canlı parıltılar.
1. Sūz-ı ġamla içmeġe dil āteş-i seyyāleden
2. Āteşīn saġar gerekdür şuʿle-i cevvāleden

şuʿle-i miṣbāḥ-ı dil:

1. **şuʿle-i mişbāh-ı dil:**
Gazel 747
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül kandilinin alevi.
9. Ḳande eyler cilve bilmem şuʿle-i mişbāh-ı dil
10. Tengdür ṭaḳ-ı felek ḳındīl-i istiʿdādına

şuʿle-i mişbāh-ı īmāndur:
1. **şuʿle-i mişbāh-ı īmāndur:**-*dur*
Gazel 360
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İman kandilinin alevi, parıltısı.
3. Ḫāne-i tārīk-i ḳalb-i ġāfili tenvīr ider
4. Şuʿle-i mişbāh-ı īmāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

şuʿle-i niyāzumdur:
1. **şuʿle-i niyāzumdur:**-*u, -m, -dur*
Gazel 218
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, dua ışığı.
1. Dil ser-i kūy-ı yāra ʿāzimdür
2. Rehberi şuʿle-i niyāzumdur

şuʿle-i ruḫsāre:
1. **şuʿle-i ruḫsāre:**
Gazel 524
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parlak yanak.
7. Tābiş-i ḥüsn ile bu şuʿle-i ruḫsāre ile
8. Kimi sermāye-res-i nūr ideceksin bilmem

şuʿle-i şemʿa-i şevḳ:
1. **şuʿle-i şemʿa-i şevḳ:**
Kaside 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şevk kandilinin ışığı.
3. Pertev-i mihr-i meserretle birūnı tābān
4. Şuʿle-i şemʿa-i şevḳ ile derūnı enver

şuʿle-i şemʿ-i ḥüsni:
1. **şuʿle-i şemʿ-i ḥüsni:**-*i*
Gazel 679
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
GüzeIlik mumunun ışıltısı.
3. Düşmez oldı dibine şuʿle-i şemʿ-i ḥüsni
4. Ḳalmadı kimsede şevḳ üstine pervānelige

şuʿle-i şemşīrini:
1. **şuʿle-i şemşīrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 7
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Kılıcın alevi, parıltısı.
143. Ġazāda şuʿle-i şemşīrini taṣavvur iden
144. Bulur nigāhını ḫıyre ḫayālini maḥrūr

şuʿle-i şevḳ:
1. **şuʿle-i şevḳ:**
Gazel 671
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Arzu alevi.
5. Bergler şuʿle-i şevḳ olduġını hep bilürüz
6. Ṣaḳlasun ister ise dāġ-ı derūnın lāle

şuʿle-pūş olsañ:
1. **şuʿle-pūş olsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 434
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ateş örtmek.
13. Nābiyā yansañ yaḳılsañ şuʿle-pūş olsañ nʾola
14. Düşdi bir destārı āl ile ser-i kāruñ senüñ

şümār:
1. **şümār:**
Gazel 111
Mısra: **10**
Hesap.
9. Mecālis-i cühelāda güẕār iden eyyām
10. Nice cerīde-i evḳātdan şümār olunur

2. **şümārda:**-*da*
Gazel 697
Mısra: **6**
Hesap.
5. Ṣūfīye sehl olurdı nigehbānī-i nefes
6. Noḳṣanı ẓāhir olmasa her bir şümārda

3. **şümārıyla:**-*ı, -y, -la*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **92**
Hesap.
91. Didi aña oldı müyesser murād
92. Var yüri ol ẕevḳ şümārıyla şād

4. **şümārı:**-*ı*
Gazel 498
Mısra: **5**
Çokluk.
5. Müjgānlarun şümārı mıdur fitne-i nigāh
6. Çeşmüñden olduġına gümānum mı var benüm

şümār eylesüñ:
1. **şümār eylesüñ:**-*süñ*
Gazel 733
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hesap eylemek, saymak.
5. Miḳyās sīne-şerḥaların eylesüñ şümār
6. Yüz ṭutdı yine Nīl-i maḥabbet fizāyişe

şümār idelüm:
1. **şümār idelüm:**-*elüm*
Kaside 16
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Saymak, hesap etmek.
103. Ṭursun bu cümle bunları sehl idelüm şümār
104. Hażm eylesüñ mi semʿ ü başar bu cesāreti

şümār ider:
1. **şümār ider:**-*er*
Gazel 260
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saymak, hesap etmek.
7. Gerdūn-ı dūn bizi s̱ükalādan şümār ider
8. Taḳvīm-i iʿtibārda maḥẕūrlardanuz

şümār itdükçe:
1. **şümār itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 775
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Bir kimsenin bir şey yapmaya) Hakkı, yetkisi veya yeterliği olmamak, (o iş) ona düşmemek.
3. Ḥased ol rinde kim ʿaybın şümār itdükçe bed-ḫᵛāhı
4. Diye söz yoḳdur istidrācına dil-ber ḫuṣūṣında

şümār itmez:
1. **şümār itmez:**-*mez*
Gazel 787
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hesabını yapmak.
7. O şāh-ı nev-resīdem bendegānından şümār itmez
8. Anuñçün ḥalḳa veş çeşm-i ümīdüm ḳaldı defterde

şümāra gelmez:
1. **şümāra gelmez:**
Gazel 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sayılamaz.
5. Āġūşa çekdi cū seni ammā ki reşkden
6. Cūy-ı sirişk-i dīdede gelmez şümāra mevc

şumār-ı naḳd-i rıżādur:
1. **şumār-ı naḳd-i rıżādur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rıza akçesinin sayısı.
9. Nābī şumār-ı naḳd-i rıżādur behā-yı vaṣl
10. Zīrā ki her muʿamelenüñ bir ḥisābı var

şümār-ı niʿmetinde:
1. **şümār-ı niʿmetinde:**
Kaside 1
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Verdiği nimetlerin hesabı, sayısı.
155. Şümār-ı niʿmetinde bī-vefādur leşker-i aʿdād
156. Senā-yı ḳudretinde nā-resādur süIIem-i iḥṣā

şümār-ı raḥmet-i ḥaḳḳ:

1. **şümār-ı raḥmet-i ḥaḳḳ:**
Kaside 1
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
AIlah'ın rahmet hesabı II AIlah'ın rahmetinin çokluğu.
153. Şümār-ı raḥmet-i Ḥaḳḳ gevher-efşān olmasa yek-çend
154. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem kāse-gerd-i dest-i istiṣḳā

şūmī-i baḫt:
1. **şūmī-i baḫt:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kara baht, uğursuz talih.
5. Nīk-baḫtān ki bulur cevf-i ṣadefde dür-i nāb
6. Şūmī-i baḫt ile biz ḳaṭre-i bārān buluruz

şümürde eyledi:
1. **şümürde eyledi:**-*di*
Kıt'a 112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saymak, hesaplamak.
3. Aḳıtdı gerçi ki seyl-āb-ı çeşmümüz o perī
4. Şümürde eyledi ammā o da zer-i ḫalī

şunsa:
1. **şunsa:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Şu ise.
5. Var iken laʿl-i lebüñ ġayrı temenna eylemem
6. Ḫıżr eger şunsa pey-ā-pey āb-ı ḥayvānı baña

şūr itdi:
1. **şūr itdi:**-*di*
Gazel 760
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kılıç yapmak, kılıca çevirmek.
1. İtdi nigāhı şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile
2. Virdi dü-çeşme nār ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

şūr saldı:
1. **şūr saldı:**-*dı*
Gazel 760
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Duyurmak, haber salmak.
3. Zūr-ı nigāh ile leb-i Ḫayber-güşā ile
4. Ṣaldı cihāna şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

şūr ü şeri:
1. **şūr ü şeri:**-*i*
Gazel 867
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Şamata, gürültü ve kötülük.
7. Ruḫ ü pāyına ṭabanceyle tereng urmakdan
8. Şiʿrüñ üşdi başına dāʾirenüñ şūr ü şeri

şūr u şerinden:
1. **şūr u şerinden:**-*in, -den*
Gazel 547
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kargaşalık, karışıklık.
1. Dünyāyı ḫalās eyler idüm şūr u şerinden
2. Geçse felegüñ nāvek-i āhum siperinden

şūr-ābe-i çeşmüm:
1. **şūr-ābe-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 434
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gözden akan tuzlu gözyaşları.
7. Olsa cūşān derd ile şūr-ābe-i çeşmüm nʾola
8. Dig-i fitne ḳaynadur çeşm-i siyeh kāruñ senüñ

şūre-zemīn:
1. **şūre-zemīn:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Çorak yer.
3. Her ṭabʿdan itmez lemeʿān cevher-i maʿnī
4. Her şūre-zemīn çihre-fürūz-ı çemen olmaz

şūr-ı deryā-yı maḥabbet:
1. **şūr-ı deryā-yı maḥabbet:**
Gazel 118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgi denizinin tuzluluğu.
5. ʿĀleme hubb-ı İlāhīʾdür esās-ı īcād
6. Şūr-ı deryā-yı maḥabbet nemek-i ʿālemdür

şūr-ı dü-cihān:
1. **şūr-ı dü-cihān:**
Gazel 666
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İki cihan kavgası, dünya ve ahiret kavgası.
5. Leb-i ḫūbān gibi şūr-ı dü-cihān pinhāndur
6. Çeşm-i nemnāküm ile şiʿr-i nemeknākümde

şūr-ı dü-tā:
1. **şūr-ı dü-tā:**
Gazel 818
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Katlanmış düdük, bükülmüş kaval.
1. Viremez şūr-ı dü-tā neylerün āvāzeleri
2. Leb-i ḫūbāna ḳarīn olmasa āġāzeleri

şūr-ı ḳıyāmet:
1. **şūr-ı ḳıyāmet:**
Gazel 456
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kıyamet şamatası II Kıyamet tuzu.
11. Gül-ḫand-i kemīninde nihān şūr-ı ḳıyāmet
12. Ol piste-i rengīnüñ o laʿl-i nemekīnüñ

şūr-ı nifāḳ:
1. **şūr-ı nifāḳ:**
Gazel 751
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nifak tohumu, münafıklık gürültüsü.
13. Nice insān ṭayanur ġamze-i fettānına kim
14. Bıraġur şūr-ı nifāḳ encümen-i taṣvīre

şurta-i luṭf:
1. **şurta-i luṭf:**
Kaside 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve ihsan askeri.
7. Şurta-i luṭf ile ṭūfān-ı fiten buldı sükūn
8. Keşti-i emn ü emān buldı muvāfıḳ eyyām

şürūʿ eyledi:
1. **şurūʿ eyledi:**-*di*
Gazel 821
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Başlamak.
11. Ālüftelik bināsına ṭabʿ eyledi şurūʿ
12. Dīvār-ı zühde ḥācet-i temhid ḳalmadı

2. **şürūʿ eyledi:**-*di*
Tarih 97
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Başlamak.
5. Eyledi niyyet-i ḫayrāt ü müberrāta şürūʿ
6. Eyledi āḫiretin kendü eliyle iḥyā

şürūʿ eylerse:
1. **şürūʿ eylerse:**-*r, -se*
Gazel 312
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Başlamak.
11. Ne maḳṣūda şürūʿ eylerse ber-ʿaḳs olmadur kārı
12. Esīr-i miḥnet-i tūl-ı emel mū-tābdan ḳalmaz

şürūʿ idüp:
1. **şürūʿ idüp:**-*üp*
Kaside 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Başlamak, girişmek.
7. Basṭ-ı muḳaddemāt-ı suʾāle idüp şürūʿ
8. ʿArż itdi ḫayr-ḫᵛāhlıḳ üzre ṣadāḳati

şürūʿ itdi:
1. **şürūʿ itdi:**-*di*
Tarih 80
Mısra: **29**

Kelime Tipi: -
Başlamak.
29. Resm-i dest-āvīze bu tārīḫ ile itdi şürūʿ
30. Şān-ı meʾvā buldı İbrāhīm Pāşāʾdan Ḥaleb

şürūʿ-ı ḫᵛāhiş-i dil:
1. **şürūʿ-ı ḫᵛāhiş-i dil:**
Gazel 356
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gönlün isteğine başlama.
11. Hele yetişdi ḫaṭṭ oldı muḳaddemāt-ı murād
12. Şürūʿ-ı ḫᵛāhiş-i dil bī-ṣaded ne müşkil imiş

şūrvā kāsesi:
1. **şūrvā kāsesi:**-*si*
Gazel 887
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çorba kasesi.
5. Yapılup bāġçe-i sufreye ḥavż-ı sīmīn
6. Şūrvā kāsesi naṣb eyledi fevvāresini

şüst ü şū eylesen:
1. **şüst ü şū eylesen:**-*se, -n*
Gazel 325
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yıkamak.
1. Göñülden rīziş-i eşk ile dāġ-ı ārzū çıḳmaz
2. Ne deñlü eylesen tamġā-yı ʿaşḳı şüst ü şū çıḳmaz

şüst ü şū ide:
1. **şüst ü şū ide:**-*e*
Gazel 656
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkayıp temizlemek.
7. Gül-büse-i dehānuñ içün eyleyen duʿā
8. Aġzın ide meġer ki gül-āb ile şüst ü şū

şüst ü şūsına:
1. **şüst ü şūsına:**-*sı, -na*
Gazel 681
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yıkayıp temizlemek.
13. Ṣābūñ-ı tevbeden olur imdād Nābiyā
14. Çirk-i pelās-ı maʿṣiyetün şüst ü şūsına

şüst ü şūy-ı cāme-i cürm:
1. **şüst ü şūy-ı cāme-i cürm:**
Kıt'a 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Günah elbisesinden yıkanıp temizlenme.
1. Feyż-i şehr-i ṣavmdan ālūdegān-ı maʿṣiyet
2. Şüst ü şūy-ı cāme-i cürm ile tebdīl oldılar

şüst ü şūyiçün:
1. **şüst ü şūyiçün:**
Gazel 599
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yıkayıp temizlemek için.
7. Heveskārān iden ruḫsār-ı yāra naẓra-i şehvet
8. Cenābet şüst ü şūyiçün döker ṣu dīde-i terden

şüste idüp:
1. **şüste idüp:**-*üp*
Gazel 844
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yıkamak.
5. Āzād olup şükūfe-i bādām ḥabsden
6. Aṣmış hevāya şüste idüp pīrehenleri

şüste itsün:
1. **şüste itsün:**-*sün*
Gazel 594
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yıkamak, temizlemek.
3. Şüste itsün dehenin çirk-i ṭamaʿdan evvel
4. Ṣoñra cünbīde-leb-i ruhṣat-ı pābūs olsun

şüste-i çeşme-i ʿafv olmadan:
1. **şüste-i çeşme-i ʿafv olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 600
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Af çeşmesinde yıkanmak.
9. Şüste-i çeşme-i ʿafv olmadan olma nevmīd
10. Ḫum-ı ṣahbā gibi leb-rīz-i günāh olmayasın

şüste-rūterce olmaḳ:
1. **şüste-rūterce olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 767
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüzü daha iyi yıkanmış olmak, yüzü daha temiz olmak.
1. Şürūṭ-ı ḥüsndendür gerçi olmaḳ şüste-rūterce
2. Velīkin şarṭ-ı aʿẓamdur bulunmaḳ nerm-ḫūterce

şuʿūr:
1. **şuʿūr:**
Gazel 144
Mısra: **13**
Akıl, bilinç, anlayış, idrak.
13. Yoḳdur ey Nābī beyān eylemeġe bende şuʿūr
14. Iżṭırāb-ı dil-i zārum şeb-i hicrāndan ṣor

2. **şuʿūrumuz:**-*u, -muz*
Gazel 286
Mısra: **12**
Akıl, bilinç, anlayış, idrak.
11. Bilmem ne fāʾide bu ḳıyām ü sücūddan
12. Farḳ-ı bülend ü peste yiterken şuʿūrumuz

3. **şuʿūrum:**-*um*
Gazel 753
Mısra: **1**
Akıl, bilinç, anlayış, idrak.
1. Şuʿūrum ġāret eyler yād-ı vaṣluñ ḫᵛāb şeklinde
2. İder sermā-yı hicrüñ vaḳf-ı sūziş tāb şeklinde

şuʿūr virdi:
1. **şuʿūr virdi:**-*di*
Gazel 760
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bilinçlendirmek, anlayışını açmak.
9. Nābī irişdi Bakīʾye bu şiʿr-i ḫāṣ ile
10. Virdi dile şuʿūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

şūyende-i nām-ı ḫusrev ü cem:
1. **şūyende-i nām-ı ḫusrev ü cem:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Husrev ve Cem'in namlarını temizleyen, temize çıkaran (Husrev ve Cem; Hüsrev ile Şirin mesnevisinin erkek kahramanı "Hüsrev" ile İran hükümdarlarından "Cemşid" diye bilinen "Cem" Sultan).
77. Şūyende-i nām-ı Ḫusrev ü Cem
78. Şāhenşeh-i ekrem ü muʿaẓẓam

şüyūʿ bulmaġla:
1. **şüyūʿ bulmaġla:**-*maġ, -la*
Tarih 144
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Duyulmak, yayılmak.
15. Şuʿle-i aḫbār-ı havl-engīzi bulmaġla şüyūʿ
16. Sīḫ-i ḥayret eylemişdi ḳalb-i İslāmı kebāb

T

tā:

1. **tā:**
Gazel 11
Mısra: **4**
Değin, dek, kadar.
3. Kumrīveş çoḳ āh u efġan eyledi murġ-ı dilüm
4. Tā hem-āġūş itdi ol serv-i hırāmānı baña

2. **tā:**
Gazel 18
Mısra: **7**
Değin, dek, kadar.
7. Olur mı nevʿ müfīd olmayınca tā yek-reng
8. Ḳalur miyāne-i ṣahbā-keşānda āb ġarīb

3. **tā:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Değin, dek, kadar.
11. Āsūde ol muḥīṭde tā olmaġa ḫalāṣ
12. Redd ü ḳabūl keş-me-keşinden mis̱āl-i mevc

4. **tā:**
Gazel 110
Mısra: **7**
Değin, dek, kadar.
7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā
8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

5. **tā:**
Gazel 314
Mısra: **3**
Değin, dek, kadar.
3. Tā eşk-i tażarruʿla vüżū eylemedükçe
4. Dest-i nigeh ol muṣḥaf-ı ruḫsāra yapışmaz

6. **tā:**
Gazel 335
Mısra: **6**
Değin, dek, kadar.
5. Çalındı kūs-ı hüsrev-i nev-rūz-ı nev-cülūs
6. Tā kavs-i deyr-i mülk-i şitā virmez oldı ses

7. **tā:**
Gazel 355
Mısra: **10**
Değin, dek, kadar.
9. Felekde ḫaste-i hicrāna taklīd eyleyüp Nābī
10. Gice tā ṣubḥ olınca dīde-i bī-ḫᵛāb göstermiş

8. **tā:**-, -, -
Gazel 381
Mısra: **11**
Değin, dek, kadar.
11. Tā bār-güşā olmayıcaḳ ḥaşrda itmez
12. Birbirine bu ḳāfile-i çār taḥallüf

9. **tā:**
Gazel 391
Mısra: **8**
Değin, dek, kadar.
7. Niçün dil-gīr olursun kes̱ret-i çeşm-i temāşādan
8. Saña lāzım mıdur tā böyle şūḫ-ı çeşm-bāz olmaḳ

10. **tā:**
Gazel 410
Mısra: **10**
Değin, dek, kadar.
9. Ṣaff-ı dendānını vaṣf eyleyemezsin Nābī
10. Tā süfūf-ı dür-i nāb eylemedükçe ḳutuñ

11. **tā:**
Gazel 430
Mısra: **13**
Değin, dek, kadar.
13. Tā geçmeyince medrese-i ḳıyl ü ḳālden
14. Anlanmaz ıṣṭılāḥı kitāb-ı ḥaḳīḳatüñ

12. **tā:**
Gazel 467
Mısra: **7**
Değin, dek, kadar.
7. Zamānuñ dil-berānı tā o deñlü bī-dirīġ olmış
8. Ki çeşminde uçar ʿāşıḳdan ümmīd-i viṣāl itmek

13. **tā:**
Gazel 491
Mısra: **8**
Değin, dek, kadar.
7. Ḫaleb içre arayub bulduġını māh-ruhān
8. Şamʾa var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

14. **tā:**
Gazel 577
Mısra: **1**
Değin, dek, kadar.
1. Dīde-i ümmīde tā ol laʿl-i mey-gūndur düşen
2. Çeşm-i dilden dāmen-i endīşeye ḫūndur düşen

15. **tā:**
Gazel 691
Mısra: **6**
Değin, dek, kadar.
5. Gerdūn virür mi kimseye şirāze-i niẓām
6. Tā şıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda

16. **tā:**
Gazel 721
Mısra: **3**
Değin, dek, kadar.
3. Tā sālik-i reh olmayıcaḳ hem-sirişt-i nūr
4. Bu perdenüñ güzāre ne ḳādir verāsına

17. **tā:**
Gazel 780
Mısra: **4**
Değin, dek, kadar.
3. Bülbül fiġānı kesme ki ne-şʾ küfte ġoncenüñ
4. Düzd-i nesīm girmeye tā cāme-ḫᵛābına

18. **tā:**
Gazel 803
Mısra: **2**
Değin, dek, kadar.
1. Ḫᵛāhişger olma rāḥata ḳayd-ı ḥayāt ile
2. Tā ʿakd-i sulh itmeyicek kāʾināt ile

19. **tā:**
Gazel 854
Mısra: **2**
Değin, dek, kadar.
1. Lebüñüñ teşnesiyem ṣunma mey-i gül-fāmı
2. Āb-ı yāḳut ile tā yıkamadukça cāmı

20. **tā:**
Kaside 2
Mısra: **146**
Değin, dek, kadar.
145. Ḫāk-i dergāhına āmed-şūd iden emlāküñ
146. Tār u pūd olmadadur perleri tā yevm-i tenād

21. **tā:**
Kaside 2
Mısra: **326**
Değin, dek, kadar.
325. Bende Nābīʾden ola elf ṣalāt elf selām
326. Ruḥuña ālüñe aṣḥābuna tā rūz-ı mecād

22. **tā:**
Kaside 4
Mısra: **19**
Değin, dek, kadar.
19. Tā ḥaşr vārid olmadadur kārvān-ı feyż
20. Ebvāb-ı şehr-bend-i yaḳīndür çehār-yār

23. **tā:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Değin, dek, kadar.
49. Şimdi nʾoldı ki bizi böyle ferāmūş itdüñ
50. Hiç umulmazdı ki bizden geçesin tā bu ḳadar

24. **tā:**
Kaside 9
Mısra: **151**
Değin, dek, kadar.
151. Tā ola ḫāne-i pür-zīnet-i ʿālem maʿmūr
152. Her zamān tā ki ḳarār eyleye ṣadrında beşer

25. **tā:**
Kaside 11

Mısra: **145**
Değin, dek, kadar.
145. Cerīde-ı günehi tā günāhkārānuñ
146. Ola raḳam-zede-i ʿafv-ı ḥażret-i Vehhāb

26. **tā:**
Kaside 12
Mısra: **183**
Değin, dek, kadar.
183. Tā bu devletkede-i munḳalib-ı ʿālemde
184. Gāh ʿazl ü gehi naṣb eyleye tebdīl-i maḳām

27. **tā:**
Kaside 16
Mısra: **20**
Değin, dek, kadar.
19. Bāʿis̱ ne irtikābuñ ile itmeġe fedā
20. Tā ṣubḥ olınca lez̠z̠et-i ḫᵛāb-ı ferāġati

28. **tā:**
Kaside 16
Mısra: **128**
Değin, dek, kadar.
127. Yaʿnī duʿā-yı cāhuma vaḳf eyledüm seni
128. Var eyle tā zamānı gelince bu ḫıdmeti

29. **tā:**
Kaside 16
Mısra: **142**
Değin, dek, kadar.
141. Ol pādişāh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
142. Tā saḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

30. **tā:**
Kaside 16
Mısra: **190**
Değin, dek, kadar.
189. Ol pādişeh ki lücce-i şān u şükūhınuñ
190. Tā sāḥil-i sipihre resāndur nihāyeti

31. **tā:**
Kaside 18
Mısra: **35**
Değin, dek, kadar.
35. Māye-i şevḳ-i cedīd oldı baña tā o ḳadar
36. Oldı bülbül gibi vaṣfında zebānum gūyā

32. **tā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **60**
Değin, dek, kadar.
59. Nābīyā dilden iste maḳṣūdun
60. Bulasın tā anuñla maʿbūdun

33. **tā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **255**
Değin, dek, kadar.
255. İtseler tā sipihre dek mālī
256. Ṣaḥn-ı medḥi yine ḳalur ḫālī

34. **tā:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
Değin, dek, kadar.
5. ʿArabī nüsḫaları kalsın anun destinde
6. Tā ʿArabla ʿAcem āsūde ola ġavġādan

35. **tā:**
Kıt'a 92
Mısra: **1**
Değin, dek, kadar.
1. Meyde ṣıḥḥat buldı dil tā düşdi cām-ı ....
2. Bāḫuṣūṣ mihr ....

36. **tā:**
Kıt'a 109
Mısra: **1**
Değin, dek, kadar.
1. Bāṭınuñ zāhirīdür tā ezelī ʿünvānı
2. İtmez inkār bu maʿnāyı olan ʿirfānı

37. **tā:**
Tarih 11
Mısra: **7**
Değin, dek, kadar.
7. Tā be-maḥşer şemʿa-i ḫayrātınuñ eṭrāfına
8. Perde-i dest-i duʿā olsun nigehbān-ı üfūl

38. **tā:**
Tarih 21
Mısra: **7**
Değin, dek, kadar.
7. İtdi Sulṭān Aḥmed ile tesmiye tā dehrde
8. Ola bāḳī ceddinüñ ism-i şerīf-i esʿadı

39. **tā:**
Tarih 79
Mısra: **9**
Değin, dek, kadar.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḥükmi anuñ
10. Her teraḳḳī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

40. **tā:**
Tarih 126
Mısra: **12**
Değin, dek, kadar.
11. Aġalarda da giçüp seng-i raḥīḳi üzre
12. Tā otuz beş kez anuñ eyledi keyfin yaġmā

41. **tā:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Olsun diye, ... ıncaya kadar.
5. Ḳalem tā olmaya der-kār maʿnā rū-nümā olmaz
6. Maḳar ḫaṭṭ-ı siyāha anuñ içün rūy-ı kāġıddur

42. **tā:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Olsun diye, ... ıncaya kadar.
7. Bin raḳs idersün de yine defʿ gibi cānā
8. Tā itmeyicek ḳāmetüñi ḫam ne virürler

43. **tā:**
Gazel 31
Mısra: **5**
Ta ki.
5. Tā ide ḫāṣṣiyeti teʾs̱īr ṭabʿ-ı ādeme
6. Göstere cümle mevālīd aña rūy-ı iltifāt

44. **tā:**
Gazel 229
Mısra: **10**
Ta ki.
9. ʿAbdī gibi āşüfte-i ḫubān-ı cihān ol
10. Nābī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

45. **tā:**
Kaside 13
Mısra: **216**
Ta ki.
215. Ḥażret-i Ḥaḳ seni bu maṣlaḥata ṣaḳlar imiş
216. Bu perīşānlıġa tā sen viresin ḥüsn-i niẓām

46. **tā:**
Kaside 14
Mısra: **135**
Ta ki.
135. Hemīşe tā ola dīvān-ḫāne-ı ʿālem
136. Uṣūl-ı şerʿ ile maʿmūr u ʿadl ile ābād

47. **tā:**
Kaside 24
Mısra: **134**
Ta ki.
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

48. **tā:**
Kıt'a 48
Mısra: **2**
Ta ki.
1. Dirhemi ṣarf eyle girdükçe ele
2. Olmaya tā cemʿ ġayr-i munṣarif

49. **tā:**
Kıt'a 76
Mısra: **2**
Ta ki.
1. Destine dāʾire almış o gül-i perde birūñ
2. Tā ide naġme ile ḥüsnini ……… efzūn

50. **tā:**
Gazel 34
Mısra: **12**
Değin, dek.
11. Reh-yāb olamaz kūr-dilān rāh-ı Ḫudāʾya
12. Tā itmeyicek rişte-i Ḳurʾānʾa teşebbüs̱

51. **tā:**
Gazel 229
Mısra: **6**
Değin, dek.
5. Dök naḳd-ı sirişkün ser-i kūyında nigārun
6. Tā müdde ʿiyān saña gedādur dimesünler

52. **tā:**
Gazel 557
Mısra: **10**
Değin, dek.
9. O ṭıfl-ı mektebi ẖavfum budur pīrāne-ser Nābī
10. Seni eyler sebāḳ-ẖᵛān-ı maḥabbet tā elif beyden

53. **tā:**
Gazel 713
Mısra: **3**
Değin, dek.
3. Tā vaḳti gelmeyince umūr eylemez ẓuhūr
4. Devr eyler āsiyāb-ı felek nevbet üstine

54. **tā:**
Gazel 742
Mısra: **8**
Değin, dek.
7. Olmaz ʿıyārun ey zer-i naḳış senüñ tamam
8. Tā düşmeyince zerger-i ʿaṣluñ ocaġına

55. **tā:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **131**
Değin, dek.
131. Tā aña dek kim zer-i kāmil-ʿıyār
132. Bulduġı sāʿat ʿaded-i çil hezār

56. **tā:**
Kıt'a 27
Mısra: **1**
Değin, dek.
1. Erzān meṭāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

57. **tā:**
Gazel 597
Mısra: **5**
Değin, dek.
5. Tā maẓhar olaldan nefes-i pīr-i muġāna
6. Devr olmadı bir gerdiş-i cām encümenümden

58. **tā:**
Gazel 606
Mısra: **5**
Değin, dek.
5. Tā olmayınca yār ile hem-meclis-i şarāb
6. Ben bilmedüm bu mertebe yārāndan olduġın

59. **tā:**
Tarih 144
Mısra: **22**
Değin, dek.
21. Mā-ḥaṣal cūş-ı ġurūr leşker-i pindār ile
22. Tā Ṭuna sahillerinde eyledi medd-i ṭınāb

60. **tā:**
Gazel 336
Mısra: **4**
Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yâhut zamânı anlatırken söze mübâlağa katar.
3. Mūcib-i taṣfiyedür itse de ḳalbün tekdīr
4. İtme ey āyīne-rū tā bu ḳadar redd-i nefes

61. **tā:**
Gazel 375
Mısra: **3**
Çoktan beri.
3. Naḳd-i bīniş kīse-i merdümde tā āmādedür
4. Kāsid olmaz germī-i ārāyiş-i bāzar-ı ṣunʿ

tā be-gerden:
1. **tā be-gerden:**
Gazel 15
Mısra: **13**
Boğazına kadar.
13. Tā be-gerden ġarḳa-i eşk oldı tāb-ı hicr ile
14. Nābīʾyi hem-hālet-i rūz-ı ḥisāb itdün bu şeb

tā ḥaşr:
1. **tā ḥaşr:**
Kıt'a 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamet gününe kadar.
13. Engüşt-i gedā-perver-i iḥsānuñı tā ḥaşr
14. Fevvāre-i erzāk-ı ʿibād eylesün Allāh

tā key:
1. **tā key:**
Gazel 98
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne zamana kadar.
11. Tā key bu būs-ı dāmen u dest ey harīṣ-i cāh
12. Takdirden müsāʿadesüz maṣlaḥat mʾolur

2. **tā key:**
Gazel 453
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ne zamana kadar.
9. Tā key nühüfte nūş idesün cām-ı ʿişreti
10. Rind ol mey-i maḥabbeti gel āşkāra çek

3. **tā key:**
Gazel 556
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ne zamana kadar.
7. ʿAceb bu taḳviyet şevḳiyle maʿcūn-ẖᵛārlıḳ tā key
8. Binā-yı ten ẖarāb olmaḳdadur mizābı neylersin

4. **tā key:**
Gazel 564
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ne zamana kadar.
13. Felek tā key bu efʿāl-i ġarībe zīr-destāna
14. Sen inṣāf eyle bāri sende de bir infiʿāl olsun

5. **tā key:**
Gazel 65
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ne zamana kadar.
13. Tā key sefer mesāliḳ-i ʿiṣyāna Nābīyā
14. Seccāde-i ʿamelde iḳāmet zamānıdur

6. **tā key:**
Gazel 399
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ne zamana kadar.
7. ʿAlemde ġayrı muẖteriʿ-i ẕevḳ yoḳ mıdur
8. Tā key çekerler adını bir cām içün Cemʾüñ

tā ki:
1. **tā ki:**
Gazel 517
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ne zaman ki.
5. Tā ki maẖmūri-i hicrāna ola çāre-resān
6. Lebümüz sāġar-ı ṣahbā-yı münācāt idelüm

2. **tā ki:**
Gazel 540
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ne zaman ki.
7. Naḳd-ı nāḳıs gibi düşdi çeşm-i gerdūndan ḳamer
8. Tā ki naʿlinden nişān-gīr oldı bāb-ı Arż-ı Rūm

3. **tā ki:**
Kaside 9
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Ne zaman ki.
151. Tā ola ẖāne-i pür-zīnet-i ʿālem maʿmūr
152. Her zamān tā ki ḳarār eyleye ṣadrında beşer

4. **tā ki:**
Kaside 9
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Ne zaman ki.
145. Tā ki maḳbūlüñ olup eyleyeler kesb-i revāc
146. Eylemiş çünki Ḫudā ṭabʿunı miʿyār-ı hüner

5. **tā ki:**
Gazel 609
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bu şekilde, böylece.
9. Sīnemüz çāk ile mihrāb idelüm tā ki bize
10. Ahen-i ḳıble-nümāveş dil-i cānān dönsün

6. **tā ki:**
Kaside 7
Mısra: **223**
Kelime Tipi: **-**
Bu şekilde, böylece.
223. Hemīşe tā ki bu mihmān-sarāy-ı ʿālemde
224. Ḳavāfil-i şeb u rūz eyleye mürūr u ʿubūr

7. **tā ki:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Bu şekilde, böylece.
51. Veliyy-i niʿmetüñe tuḥfe-i ḳudūm idesin
52. Ki tā ḳusūruñı ʿafv ide ol bülend-cenāb

8. **tā ki:**
Kaside 15
Mısra: **211**
Kelime Tipi: **-**
Bu şekilde, böylece.
211. Tā ki dūlāb-ı vücūda ola carī gerdīş
212. Ḥikmet-i ṣāniʿ ile çeşme-i bī-āb-ı ʿadem

9. **tā ki:**
Kaside 24
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **-**
Bu şekilde, böylece.
133. Tā ki ʿālem ola geh pür-ġam u gāh āsūde
134. Tā ola mihr-i felek gāh nihān geh peydā

10. **tā ki:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu şekilde, böylece.
89. ʿĀciz olup ʿāḳibet indi yire
90. Tā ki nedür aṣl-ı tevaḳḳuf göre

11. **tā ki:**
Tarih 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bu şekilde, böylece.
13. İlāhī saḥibin eyle muʿammer ü mesrur
14. Ola binā-yı felek tā ki böyle pā ber-cā

12. **tā ki:**
Kaside 13
Mısra: **233**
Kelime Tipi: **-**
Öyle ki, böylece.
233. Tā ki bu bārgeh-i çār sütün-ı ʿālem
234. Żabṭ-ı evtād-ı ricāl ile bula istiḥkâm

13. **tā ki:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **523**
Kelime Tipi: **-**
İçin, diye, böylece.
523. Tā ki zülf-i saḫāya şāne ola
524. Yaʿnī iḥsāna bir bahane ola

14. **tā ki:**
Kaside 8
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Ta ki.
111. Tā ki Sulṭān-ı serā-perde-i dīvān-ı ezel
112. Mihrden ẕerreye dek bendelerin eyleye sīr

tā kim:
1. **tā kim:**
Gazel 229
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ta ki, sonunda.
7. Laḫt-ı ciğer ü nāleni iẓhāra şitāb it
8. Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler

2. **tā kim:**
Kaside 7
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **-**
Ta ki, sonunda.
217. Bu pīrlikde benüm çāre-sāzum ol tā kim
218. Senüñ de çāre-i kāruñ göre Ḫudāy-ı Ġayūr

3. **tā kim:**
Kaside 16
Mısra: **227**
Kelime Tipi: **-**
Ta ki, sonunda.
227. Tā kim ola mülūk-ı vesīʿü'l-memālikün̄
228. Pīrān-ı āstāne mürāʿāt-ı ʿādeti

taʿab:
1. **bilā-taʿab:**
Gazel 104
Mısra: **5**
Yorulmadan, zahmetsiz.
5. Bilā-taʿab olur efrūhte çerāġ-ı ümīd
6. Gehī düşer ki nefes vaḳtine müṣādif olur

2. **ṭaʿablarla:**-*lar, -la*
Gazel 669
Mısra: **1**
Zahmet, meşakkat.
1. Esās urduḳça bünyād-ı murādāta ṭaʿablarla
2. Gelür vīrān ider seyl-āb-ı istiṣnā ġazablarla

3. **taʿab:**
Gazel 693
Mısra: **13**
Zahmet, meşakkat.
13. Bilür taʿab daḫı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Şunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

taʿaccüb:
1. **taʿaccüble:**-*le*
Kıt'a 87
Mısra: **3**
Şaşma, şaşa kalma.
3. Kim ki gördüyse taʿaccüble didi
4. Süridürler köpeği öldürene

taʿaccüb eyleme:
1. **taʿaccüb eyleme:**-*me*
Gazel 778
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırmak.
5. Miyāniyle sürini fikridür hep söyleden yārüñ
6. Taʿaccüb eyleme ger sözlerüm gas̱s̱ ü s̱emīn olsa

taʿaccüb iderek:
1. **taʿaccüb iderek:**-*erek*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Şaşmak, hayret etmek.
117. Gāh taʿaccüb iderek ḥāline
118. Geh gülerek vażʿına aḳvāline

taʿaccüb-āver-i dest-i kerīm-i tāk olurum:
1. **taʿaccüb-āver-i dest-i kerīm-i tāk olurum:**-*ur, -um*
Gazel 522
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Üzüm asmasının ikram edn elinin hayrete düşüreni olmak.
5. Ne deñlü olsa bürīde olur ziyāde dırāz
6. Taʿaccüb-āver-i dest-i kerīm-i tāk olurum

2. **taʿaccüb-āver-i dest-i kerīm-i tāk olurum:**-*ur, -um*
Gazel 522
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Üzüm asmasının ikram edn elinin hayrete düşüreni olmak.
5. Ne deñlü olsa bürīde olur ziyāde dırāz
6. Taʿaccüb-āver-i dest-i kerīm-i tāk olurum

taʿaddī iderek:
1. **taʿaddī iderek:**-*erek*
Gazel 865
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Zulmetmek, hak ve insaf sınırını aşmak.
9. Biri birini taʿaddī iderek leyāl ü eyyām
10. Göricek bahār-ı ʿadli ikisi ber-ā-ber oldı

taʿaffün eyler:
1. **taʿaffün eyler:**-*r*
Gazel 703
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kokuşmak.
3. Bī-mevc-i şūriş olmaz asayişi cihānun
4. Deryā taʿaffün eyler oldukça āremīde

taʿaffünāt:
1. **taʿaffünātını:**
Gazel 159
Mısra: **13**
Kötü kokular.
13. Taʿaffünātını yād eyle beyża vü ferḫüñ
14. Piliç leẕīẕdür amma çepel bozundısıdur

taʿāḳub-ı yeʾs ü ümmīdden:
1. **taʿāḳub-ı yeʾs ü ümmīdden:**-*den*
Gazel 131
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümitle ümitsizliğin birbirini takip etmesi.
5. Evḳātumuz taʿāḳub-ı yeʾs ü ümmīdden
6. Gūyā ki raḫne raḫne-i dendān-ı erredür

taʿālallāh:
1. **taʿālallāh:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Allah yüceltsin.
1. Taʿālallāh zihī divān-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnā
2. Ki cism-i lafẓ ile rūḥ-ı meʿāli eylemiş peydā

2. **taʿālallāh:**
Kaside 1
Mısra: **132**
Allah yüceltsin.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

3. **taʿālallāh:**
Kaside 1
Mısra: **132**
Allah yüceltsin.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

4. **taʿālallah:**
Tarih 26
Mısra: **1**
Allah yüceltsin.
1. Taʿālallah zihī çetr-i hümāyūn-ı cihāndārī
2. Ki eyler cilvegeh gāhī derūnın sāye-i Bārī

taʿālaʾllah:
1. **taʿālaʾllah:**
Gazel 623
Mısra: **3**
Allah yüceltsin.
3. Taʿālaʾllah ne ḥüsn-i hūş-berdür kim gören ʿāşıḳ
4. Miṡāl-i ṣūret-i dīvār ḥayrān gösterür kendin

taʿalluḳ:
1. **taʿalluḳ:**
Gazel 8
Mısra: **9**
İlişiği olma.
9. İrāde itse bir emrüñ taʿalluḳ fetḥine Nābī
10. Aña eṭrāf-ı nā-meʾmūldan esbāb olur peydā

2. **taʿalluḳ:**
Gazel 238
Mısra: **1**
İlgisi olma, ilişkisi olma.
1. Taʿalluḳ ol nigeh-i meste cān-feşānlıḳdur
2. Taḥammül ol ṣaf-ı müjgāna pehlevānlıḳdur

taʿalluk eylemez:
1. **taʿalluḳ eylemez:**-*mez*
Gazel 724
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
9. Feyże istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīrede
10. Nūrı hūrşīdün taʿalluḳ eylemez her revzene

taʿālluk eyler:
1. **taʿālluḳ eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
125. Taʿālluḳ eyler ise refʿ-i buʿda fermānı
126. Olur hilāl-i şeb-ārā fetīl-i şemʿa-i hūr

taʿalluk ide:
1. **taʿalluḳ ide:**-*e*
Gazel 689
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İlişmek, ilgisi bulunmak.
13. Yoḳ tenezzül ki taʿalluḳ ide dāmānumuza
14. Nābiyā bāġ-ı ümīdüñ ḫas ü ḫāşākinde

2. **taʿalluḳ ide:**-*e*
Tarih 142
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
İlişmek, ilgisi bulunmak.
19. Eyler anuñ ki çeşmi taʿalluḳ ide aña
20. Sermāyedār-ı nūr-ı başar sancaḳ-ı şerīf

taʿalluk itdügi:
1. **taʿalluḳ itdügi:**-*dü, -gi*
Tarih 80
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
17. Nām-ı pākine taʿalluḳ itdügi günden hemān
18. Semt-i Şehbāʾda hüveydā oldı āṡār-ı ṭarab

2. **taʿalluḳ itdügi:**-*dü, -gi*
Tarih 94
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
5. Aña muʿayyene hāṣṣiyetüñ birisi bu kim
6. Taʿalluḳ itdügi imdād ile ider teʾyīd

taʿalluḳ itdüginüñ:
1. **taʿalluḳ itdüginüñ:**-*dü, -gi, -nüñ*
Tarih 142
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
17. Eyler taʿalluḳ itdüginüñ dest ü düşını
18. Vā-reste-i ḫaṭā vü ḫaṭār sancaḳ-ı şerīf

taʿalluḳ itdükde:
1. **taʿalluḳ itdükde:**-*dükde*
Gazel 747
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
1. İtmiş imżā ḫam-kārān-ı hevānuñ ādına
2. Ḳudret itdükde taʿalluḳ dūzaḫuñ īcādına

taʿalluk itmege:
1. **taʿalluk itmege:**
Gazel 265
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
7. Zamān ile biri bir lafẓ söylemiş yoḫsa
8. Taʿalluk itmege ḫūbāna ibtilā dinmez

2. **taʿalluḳ itmege:**-*me, -ge*
Gazel 693
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
11. Ḥased o bezm-i sivā-sūza kim ḥicāb eyler
12. Taʿalluḳ itmege çeşm-i ḥabābı bādesine

taʿalluḳ itmeyicek:
1. **taʿalluḳ itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 709
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -

İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
3. Ḥuṣūl-i kāma irādet taʿalluḳ itmeyicek
4. Cidāldan ne çıḳar baẖt ile sitāre ile

taʿalluḳ itse:
1. **taʿalluḳ itse:**-*se*
Kaside 7
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
121. Fuṣūle itse taʿalluḳ nesīm-i maʿdeleti
122. İder muṣālaḥa berdüʾl-acūz ile bāḥūr

2. **taʿalluḳ itse:**-*se*
Kaside 24
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
İlgili bulunmak, ilgili olmak, ilgilendirmek.
53. İtse temkīni taʿalluḳ varaḳ-ı ezhāra
54. İdemez bergi gül-i naḳş gibi meyl-i hevā

ṭaʿalluk-ı çirk ü riyādan:
1. **ṭaʿalluk-ı çirk ü riyādan:**-*dan*
Gazel 362
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Riya ve kirliliğe bağlılık.
5. Olur ṭaʿalluk-ı çirk ü riyādan āzāde
6. Kabā-yı ber-zede-dāmān perniyān-ı ẖulūṣ

taʿalluk-ı ḳudret:
1. **taʿalluk-ı ḳudret:**
Gazel 812
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gücün nispeti.
7. Bī-kābiliyyet olma heveskār-ı iʿtibār
8. Vā-bestedür taʿalluk-ı ḳudret ḳavābile

taʿalluḳ-kerde-i hicrān:
1. **taʿalluḳ-kerde-i hicrān:**
Gazel 469
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayrılığa ilgi duyma.
13. Dil-i cānān taʿalluḳ-kerde-i hicrān ise Nābi
14. Saña düşmez muẖālif-gūne ümmīd-i viṣāl itmek

taʿallül:
1. **taʿallüline:**-*i, -n, -e*
Gazel 800
Mısra: **2**
Yalandan bahâneler bularak bir işten kaçınma.
1. Dimāġum olmayıcaḳ devletüñ tevaġġuline
2. Şıḳılmaġuñ yirī yoḳ ṭāliʿüñ taʿallüline

taʿallüm ider:
1. **taʿallüm ider:**-*er*
Gazel 170
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İlim edinmek, öğrenmek, ders okuyarak öğrenmek.
1. Göñül ki naġme-i derd-āzma taʿallüm ider
2. Verā-yı dāʾire-i dāġdan terennüm ider

taʿallüm-i ādāb-ı devr:
1. **taʿallüm-i ādāb-ı devr:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şarap içme adabını öğrenme.
3. Üstāddan taʿallüm-i ādāb-ı devr içün
4. Çeşm-i piyāle cānib-i çerẖe güşādedür

ṭaʿām ider:
1. **ṭaʿām ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Yemek yapmak, aş yamak.
105. Sīr olur mı naẓar-ı āzı tehī-ṭabʿānuñ
106. Saḥn-ı vaḥdetde ider cilve-i nā-puẖte ṭaʿām

taʿarruż:
1. **taʿarrużdayuz:**-*da, -y, -uz*
Gazel 311
Mısra: **3**
Saldırı.
3. Nesīm-i feyże taʿarrużdayuz nefes-be-nefes
4. Safāy-ı hestī-i dehrüñ güşāde revzeniyüz

2. **taʿarrużdan:**-*dan*
Gazel 363
Mısra: **7**
Saldırı.
7. Taḳdīre taʿarrużdan anuñ farḳı mı vardur
8. Kim eyler ise gerdiş-i devrāna taʿarruż

3. **taʿarruż:**
Gazel 651
Mısra: **5**
Saldırı.
5. Gālibdür .... taʿarruż tekellüme
6. Nādirdür iʿtirāz-ı dehān-ı ẖamūş içün

taʿarruż eyle:
1. **taʿarruż eyle:**
Gazel 363
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, hücum etmek.
9. ʿAḳluñ var ise aṣl-ı kemān-gīrini fehm it
10. Ne nāvekine eyle ne peykāna taʿarruż

taʿarruż eyleme:
1. **taʿarruż eyleme:**-*me*
Gazel 363
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, hücum etmek.
3. İt ʿahd ile peymāne-şikest olmaġı tecvīz
4. Tek eyleme peymāne-perestāna taʿarruż

2. **taʿarruż eyleme:**-*me*
Gazel 363
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İtiraz etmek.
13. Ol ḥiṣṣegeh-i ẖursend ṣaḳın eyleme Nābī
14. Taḳsīm-i ḥekīmāne-i Yezdāna taʿarruż

taʿarruż eyler:
1. **taʿarruż eyler:**-*r*
Gazel 363
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, hücum etmek.
7. Taḳdīre taʿarrużdan anuñ farḳı mı vardur
8. Kim eyler ise gerdiş-i devrāna taʿarruż

taʿarruż eyleyemem:
1. **taʿarruż eyleyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Gazel 800
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İtiraz etmek II Saldırmak, hücum etmek.
7. Taʿarruż eyleyemem jāj-hāyī-i meste
8. Dehān-ı şīşenüñ açduḳça gūş ḳulḳuline

taʿarruż ider:
1. **taʿarruż ider:**-*er*
Gazel 363
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, hücum etmek.
5. ʿAḳluñ ne ḳadar yār idügin añlamamışdur
6. Her kim ki ider zümre-i mestāna taʿarruż

taʿarruż it:
1. **taʿarruż it:**
Gazel 363
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, hücum etmek.
1. Zāhid dir idüm it yüri rindāna taʿarruż
2. Bilseydün eger itmeġi rindāna taʿarruż

taʿarruż itmege:
1. **taʿarruż itmege:**-*meg, -e*
Gazel 363
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, hücum etmek.
11. Eczā-yı cihānbeste-i aḥkām-ı ḳażādur
12. Kim ḳādir olur itmege fermāna taʿarruż

taʿarruż itmeği:

1. **taʿarruż itmeği:**-*meġ, -i*
Gazel 363
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Saldırmak, hücum etmek.
1. Zāhid dir idüm it yüri rindāna taʿarruż
2. Bilseydün eger itmeği rindāna taʿarruż

taʿaşşuḳ:

1. **taʿaşşuḳumuz:**-*u, -muz*
Gazel 280
Mısra: **3**
Karşılıklı âşık olma.
3. Bizüm taʿaşşuḳumuz hālin itdi şöhret-yāb
4. Sipende māye-i bāl ü per oldı āteşümüz

ṭāʿat:

1. **ṭāʿat:**
Gazel 808
Mısra: **7**
İbadet.
7. Oldı bu eyyāmda ṭāʿat bile zīnet-perest
8. Secde itmez servler seccāde-i peşmīneye

tāʿatver-i seccāde-i āb it:

1. **tāʿatver-i seccāde-i āb it:**
Gazel 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Akarsu seccadesinde ibadet eden olmak.
5. Ādāb-ı ʿubūdiyyeti eşcārdan öğreñ
6. ʿAksüñ bile tāʿatver-i seccāde-i āb it

taʿāvün:

1. **taʿāvüne:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **192**
Karşılıklı olarak birbirine yardım etme, yardımlaşma.
191. Ne kişver üstine rāyet-keş-i cihād olsañ
192. Olur taʿāvüne ervāḥ-ı evliyā meʾmūr

taʿayyüş:

1. **taʿayyüş:**
Gazel 288
Mısra: **3**
Yaşama, geçinme.
3. Yine taʿayyüş içün ıżṭırābdan ḫoşdur
4. Tevekkül olmasa da bī-telāşlıḳlarumuz

2. **taʿayyüş:**
Kaside 13
Mısra: **225**
Yaşama, geçinme.
225. Pīrlik vaḳti taʿayyüş ġamını çekmededür
226. Dest-i cūduñdan umar şānuna lāyıḳ ikrām

3. **taʿayyüş:**
Kıt'a 89
Mısra: **1**
Yaşama, geçinme.
1. Dilün taʿayyüş içün vaḳf-ı piç ü tāb itme
2. Ḫudā mühimmüne kāfidür ıżṭırāb itme

taʿazzüm:

1. **taʿazzümi:**-*i*
Gazel 888
Mısra: **8**
Büyüklük taslama.
7. Rindān tekellüme ḫaylī girāncadur
8. Kem-pāyenün ġurūrı fakīrüñ taʿazzümi

ṭabʿ:

1. **ṭabʿına:**-*ı, -na*
Gazel 269
Mısra: **7**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
7. Bārid niyāzlarla virüp ṭabʿına keder
8. Ḳalbin remīde eylemişüz ḫiffet itmişüz

2. **ṭabʿa:**-*a*
Gazel 802
Mısra: **7**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
7. İrās-ı ḳuvvet eyler ṭabʿa kebāb-ı murġān
8. İtme ḫayāli vaḳf-ı pīrāmen-i ḳınnāre

3. **ṭabʿı:**-*ı*
Gazel 248
Mısra: **9**
Güç, kuvvet, takat.
9. Tahsinüñ olur ṭabʿı ʿillet-zede-i līnet
10. Ancak maraż-ı imsāk iḥsāna şataşmışdur

4. **ṭabʿınun:**-*ı, -nun*
Kaside 16
Mısra: **64**
Güç, kuvvet, takat.
63. Ammā ki ḳışr-ı zāhiridür bildügüñ senüñ
64. Yoḳ ṭabʿınun ḥaḳāyıḳın idrāke ḳudreti

5. **ṭabʿında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 74
Mısra: **26**
Işık, parlaklık; tazelik.
25. Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim
26. İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

6. **ṭabʿları:**-*lar, -ı*
Gazel 69
Mısra: **19**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
19. Ehl-i ʿaşḳ olmaġ ile ṭabʿları sāzlaruñ
20. Biri āvāz idicek cümlesi birden boşanur

7. **ṭabʿı:**-*ı*
Gazel 401
Mısra: **8**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
7. Gösterür cilve-i nev-der-nev-i gūn-ā-gūnı
8. Ṭabʿı hem-reng-i bahār olduġını nev-hevesüñ

8. **ṭabʿum:**-*um*
Gazel 507
Mısra: **6**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
5. Şemʿüm ki pertevümden olur saḳf zer-nigār
6. Ṭabʿum bülenddür nʾola ẓāhirde pest isem

9. **ṭabʿum:**-*um*
Gazel 694
Mısra: **9**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
9. Ṭabʿum ne deñlü sözde süvār ise Nābiyā
10. Rācildür ol o mertebe fehm-i umūrda

10. **ṭabʿı:**-*ı*
Gazel 751
Mısra: **18**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
17. Nābiyā kim ki bulur genc-i maʿānīye vuṣūl
18. Ṭabʿı bilmem ki nice raġbet ider iksīre

11. **ṭabʿuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 771
Mısra: **12**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
11. İltifātından olup dūr o meh-ruḫsāruñ
12. Ṭabʿuñı böyle serāsīme vü sersām itme

12. **ṭabʿ:**
Gazel 821
Mısra: **11**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
11. Ālüftelik bināsına ṭabʿ eyledi şurūʿ
12. Dīvār-ı zühde ḥācet-i temhid ḳalmadı

13. **ṭabʿumuz:**-*u, -muz*
Gazel 859
Mısra: **5**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
5. Bilür tehī idügin ṭabʿumuz tekellüfden
6. Gören muʿāmele-i lāʾübāliyānemüzi

14. **ṭabʿumla:**-*um, -la*
Gazel 877
Mısra: **14**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
13. Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn
14. Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiḫārum olaydı

15. **ṭabʿunı:**-*u, -n, -ı*
Kaside 9
Mısra: **146**
Tabiat, yaratılış, mizaç.

145. Tā ki maḳbūlüñ olup eyleyeler kesb-i revāc
146. Eylemiş çünki Ḫudā ṭabʿunı miʿyār-ı hüner

16. **ṭabʿı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **78**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
77. Feżā-yı ʿātıfete luṭfı cūy-ı hᵛāhiş-şūy
78. Cihān-ı mekremete ṭabʿı gülşen-i şād-āb

17. **ṭabʿum:**-*um*
Kaside 12
Mısra: **174**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
173. Yoḫsa Allāh bilür sāye-i elṭāfuñda
174. Kimseden ẕerre ḳadar görmedi ṭabʿum ālām

18. **ṭabʿı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **155**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

19. **ṭabʿı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **43**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

20. **ṭabʿı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **24**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
23. Biri daḫı nāʾib-i şehrī-nijād
24. Ṭabʿı iderdi süḫanı intiḳād

21. **ṭabʿum:**-*um*
Kıt'a 6
Mısra: **10**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
9. Āṣafā şekve saña bir nice reşk-āverden
10. Ki ḥicāb itmez ider ṭabʿum ile daʿvāyı

22. **ṭabʿumuñ:**-*um, -uñ*
Kıt'a 6
Mısra: **12**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
11. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
12. Ṭabʿumuñ ʿarṣa-i maʿnāda çekilmez yayı

23. **ṭabʿı:**-*ı*
Kıt'a 30
Mısra: **1**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

24. **ṭabʿa:**-*a*
Kıt'a 51
Mısra: **2**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
1. Büʾl-ʿacebdür ṣadā-yı ṭabl-ı saḥur
2. Ṭabʿa īrāṯ ider melūl olmaḳ

25. **ṭabʿumuñ:**-*um, -uñ*
Kıt'a 107
Mısra: **2**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
1. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
2. Ṭabʿumuñ ʿarsa-i maʿnāda çekilmez yāyı

26. **ṭabʿına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 36
Mısra: **35**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
35. Devletüñ ṭabʿına oldı bu ʿilel kim sārī
36. Seni bu ʿillet içün eyledi Ḥaḳ mahz-ı şifā

27. **ṭabʿına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 74
Mısra: **34**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
33. Ḳırḳ yıldan berü iḳlīm-i hüner-hīz-i süḫan
34. Hāṣdur ṭabʿına bī-müşterek ü bī-daʿvā

28. **ṭabʿuma:**-*um, -a*
Tarih 102
Mısra: **13**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
13. Māye-i cūşiş olup ṭabʿuma mānende-i āb
14. Eyledüm şevḳ ü ṭarabdan iki tārīḫ ihdā

29. **ṭabʿı:**-*ı*
Tarih 115
Mısra: **12**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
11. Bu ʿaceb tārīḫ olur mı diyü itdükde ḥisāb
12. Geldi leb-ber-leb tamāmen ṭabʿı ḥayrān eyledi

30. **ṭabʿında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 137
Mısra: **11**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
11. Niẓām-ı nāsa ṭabʿında teveccüh öyle rāsiḫ kim
12. Terāzū-yı tesāvīde ṭutar aʿlā vü ednāyı

31. **ṭabʿı:**-*ı*
Tarih 139
Mısra: **1**
Tabiat, yaratılış, mizaç.
1. Her kimüñ itse cihād āletine ṭabʿı heves
2. Ele girmez tüfekāsā meded-i çāpük-res

32. **ṭabʿdan:**-*dan*
Gazel 267
Mısra: **3**
Yaratılış, huy, mizaç.
3. Her ṭabʿdan itmez lemeʿān cevher-i maʿnī
4. Her şūre-zemīn çihre-fürūz-ı çemen olmaz

33. **ṭabʿum:**-*um*
Gazel 97
Mısra: **7**
Tabiat, mizaç (Şairlik tabiatı bağlamında).
7. Degül bādāmveş ṭabʿum bir iki maġz ile hursend
8. Enārum maġz-ı fikrüm ḳışr-ı güftārumdan efzūndur

34. **ṭabʿa:**-*a*
Gazel 216
Mısra: **6**
Huy, mizaç, karakter, yaratılış.
5. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile yeʾs ü ümīd
6. Ṭabʿa istīlā-yı ḥayret gibi bir niʿmet mi var

35. **ṭabʿumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 146
Mısra: **12**
Şairlik tabbiatı.
11. Almayınca eylemez ārām künc-i ġaybdan
12. Günde bir ḳaç tāze maʿnā ṭabʿumuñ taʿyīnidür

36. **ṭabʿumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 645
Mısra: **1**
Tabiat, huy, yaradılış.
1. Ṭabʿumuñ bilmek ne lāzım evc-perdāz olduġın
2. Var o naḫl-i ʿişvenüñ seyr it ser-efrāz olduġın

tāb:

1. **tāb:**
Gazel 779
Mısra: **9**
Güç, kuvvet, takat.
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

2. **tāb:**
Kaside 11
Mısra: **36**
Güç, kuvvet, takat.
35. Velīk bir maraż-ı bī-amān ẓuhūrından
36. ʾAzimete yoġ idi ḳāleb-i şikestede tāb

3. **tāb:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **374**
Güç, kuvvet, takat.
373. Saña nʾoldı ḥużūr yoḳ sende
374. Żaʿfile tāb ḳalmamış tende

4. **tāb:**
Gazel 753
Mısra: **2**
Sıcaklık, hararet.

1. Şuʿūrum ġāret eyler yād-ı vaṣluñ ḫᵛāb şeklinde
2. İder sermā-yı hicrüñ vaḳf-ı sūziş tāb şeklinde

5. **tābı:**-*ı*
Müfret 68
Mısra: **2**
Sıcaklık, hararet.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

6. **tāb-efken:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Güç veren II Işık saçan.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīgā gerden-i mīnā

taʿb:
1. **taʿb:**
Gazel 265
Mısra: **6**
Eziyet, sıkıntı.
5. Ġınā odur gire bī-ḫūn-ı dil ele yoḫsa
6. Taʿb ile ḥāṣıl olan devlete ġınā dinmez

tāb kalmayup:
1. **tāb kalmayup:**-*y, -up*
Tarih 144
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Takati kalmamak, mecali kalmamak.
49. Dest-bürdinden ġuzātun teng olup meydān-ı ceng
50. Ḳalmayup kāfirlerüñ gencīne-i vusʿında tāb

tāb u ṭarāveti:
1. **tāb u ṭarāveti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **216**
Kelime Tipi: **-**
Parlaklık ve tazelik.
215. Ol himmet itmeyeydi bu pīr-i füsürde-dil
216. Ḳandan bulurdı tāze bu tāb u ṭarāveti

tāb ü tüvān bulsa:
1. **tāb ü tüvān bulsa:**-*sa*
Gazel 834
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kendinde güç kuvvet bulmak.
13. Āsmān başumuza dönmez idi ey Nābī
14. Çekmeġe tāb ü tüvān bulsa eger bārumuzı

tāb ü tüvān kalmadı:
1. **tāb ü tüvān kalmadı:**
Kaside 8
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dayanacak, ayakta duracak mecalim kalmadı.
23. Ḳalmadı tāb ü tüvān ṭayy-ı reh-i efkâra
24. Oldı endīşe de terkīb-i vücūdum gibi pīr

tāb ü tüvānın:
1. **tāb ü tüvānın:**-*ın*
Gazel 477
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güç ve kuvvet, tahammül.
9. Perestişkārlık teklifi ʿuşşāḳa güzel ammā
10. Hele o ḫastegān-ı miḥnetüñ tāb ü tüvānın bul

tāb ü tüvānum:
1. **tāb ü tüvānum:**-*um*
Gazel 498
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güç ve kuvvet, tahammül.
7. Neylersen eyle eyleme maḥrūm-ı iltifāt
8. Bār-ı firāḳa tāb ü tüvānum mı var benüm

tāb ü tüvānum ḳalmadı:
1. **tāb ü tüvānum ḳalmadı:**
Gazel 445
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ayakta duracak halim kalmadı.
3. Pāyine bāri bu takrīb ile düşsem yārün
4. Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek

tāb ü tüvānuñ:
1. **tāb ü tüvānuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Güç ve kuvvet, tahammül.
25. Cismüñ ʿalīl ü tāb ü tüvānuñ ʿadīm iken
26. Her meh dü rūze görmez iken rūy-ı ṣıḥḥati

tāb virüp:
1. **tāb virüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Hararet, parlaklık vermek.
49. Ki bir ʾarūs-ı dil-ārāy-ı ḥacle-i ṭabʿuñ
50. Virüp cemāline taʿbīr-i tāze-ṭarz ile tāb

ṭabʿā:
1. **tehī-ṭabʿānuñ:**-*nuñ*
Kaside 12
Mısra: **105**
İşe yaramaz mizaçta olan.
105. Sīr olur mı naẓar-ı āzı tehī-ṭabʿānuñ
106. Saḥn-ı vaḥdetde ider cilve-i nā-puḫte ṭaʿām

ṭabak:
1. **ṭabak:**
Gazel 887
Mısra: **11**
Tabak; yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap.
11. Her ṭabak girmeyicek ṣaḥnına rāḥat göremez
12. Sufrenün ṭurma nevāziş ider āvāresini

ṭabaḳāt-ı dü cihān:
1. **ṭabaḳāt-ı dü cihān:**
Kaside 2
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **-**
İki cihanın, dünya ahiretin sakinleri, bütün mahlukat.
169. Ṭabaḳāt-ı dü cihān ʿabd-ı kerem-didesidür
170. Resmdür birr ile aḥrār olınur istiʿbād

tābān:
1. **tābān:**
Kaside 9
Mısra: **3**
Ziyalı, parlak.
3. Pertev-i mihr-i meserretle birūnı tābān
4. Şuʿle-i şemʿa-i şevḳ ile derūnı enver

tābān ola:
1. **tābān ola:**-*a*
Kıt'a 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Parlamak.
3. Āfıtābāsā olup bī-had ....
4. Nūr-ı mührüñ devletüñ tābān ola andan cihān

ṭabanca-ḫor-ı keh-rübāy-ı ʿaşḳ olmaḳ:
1. **ṭabanca-ḫor-ı keh-rübāy-ı ʿaşḳ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 519
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşk kehribarı tokadını yiyen olmak.
3. Olmaḳ sezā ṭabanca-ḫor-ı keh-rübāy-ı ʿaşḳ
4. Taḥṣīl-i reng-i çihre-i kāh itmeyem disem

tabança-i red:
1. **tabança-i red:**
Tarih 69
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Reddetme tokadı, elinin tersiyle reddetme.
7. Ruḫ-ı hücūmına ol āteş-i cihān-sūzuñ
8. Tāb-ı tīġ ile darb itdiler tabança-i red

ṭabance:
1. **ṭabance:**
Gazel 125
Mısra: **5**
Avuç içi, el ayası (Tokat bağlamında).

5. Devr uṣūlinde sipihrüñ ne ṭabance var ise
6. Yine ḍarb idecegi dāʾire-i devletedür

2. **ṭabanceyle:**-*y, -le*
Gazel 867
Mısra: **7**
Avuç içi, el ayası (Tokat bağlamında).
7. Ruḫ ü pāyına ṭabanceyle tereng urmakdan
8. Şiʿrüñ üşdi başına dāʾirenüñ şūr ü şeri

ṭabānçe-hᵛār-i dest-i ġāziyān oldı:
1. **ṭabānçe-hᵛār-i dest-i ġāziyān oldı:**-*dı*
Tarih 143
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Gazilerin elinden tokat yiyene dönmek.
19. Gelürken dūrdan mānend-i tabl āvāzı bālāter
20. Ṭabānçe-hᵛār-i dest-i ġāziyān oldı mis̱āl-i def

tāb-āver-i müşāhede-i rū-be-rū:
1. **tāb-āver-i müşāhede-i rū-be-rū:**
Gazel 212
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yüzyüze görüşmeye dayanabilen, takat getirebilen (Hz. Musa peygamberin "taleb-i rü'yet" hadisesine telmihte bulunuluyor).
5. Bir kere eylesem dili vuṣlatla imtihan
6. Tāb-āver-i müşāhede-i rū-be-rū mıdur

ṭabāyiʿ:
1. **ṭabāyiʿ:**
Kaside 1
Mısra: **61**
Mizaçlar, huylar, tabiatler, karakterler, yaratılışlar.
61. ʿAnāṣırla ṭabāyiʿ reng-i żıddīde olup ḳāʾim
62. Biribiriyle olmışlar vaḥīdüʾl-aṣl iken aʿdā

tāb-dāde:
1. **tāb-dādelügi:**-*i*
Gazel 730
Mısra: **9**
Güç verme, kuvvetlendirme işi.
9. Sāzende tāb-dādelügi gūş-ı sāzına
10. Gūyā mesāġ yoḳ dimedür istimāʿına

tāb-dih-i encümenlicüklerümüz:
1. **tāb-dih-i encümenlicüklerümüz:**-*ler, -ü, -müz*
Gazel 310
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Meclisi aydınlatmacılık.
5. Ṣabāḥ olınca ferāmūş olındı şemʿ gibi
6. Giceyle tāb-dih-i encümenlicüklerümüz

tāb-efgen eyler:
1. **tāb-efgen eyler:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Işık saçmak.
17. Olsa kimüñ güşāyiş-i çeşmi murād-ı Ḥaḳḳ
18. Tāb-efgen eyler üstine bir nūr-ı raḥmeti

tābe-gelū:
1. **tābe-gelū:**
Kaside 13
Mısra: **90**
Boğazına kadar.
89. Nā-gehān cūşa gelüp lücce-ı ʿavn-i ezelī
90. Eyledi bendelerin tābe-gelū ġarḳa-i kām

tābe-gerden:
1. **tābe-gerden:**
Kaside 12
Mısra: **167**
Boynuna kadar.
167. Tābe-gerden dil ü cān ġarḳa-i iḥsānuñdur
168. Olayum vādi-i inkāra düşersem nā-kām

tābe-ḥaşr:
1. **tābe-ḥaşr:**
Tarih 30
Mısra: **82**
Haşre dek, kıyamete kadar.
81. Ġālib olsun ʿömrinüñ müstaḳbeli mażīsine
82. Tābe-ḥaşr olsun dehānı emr u nehyüñ maṣdarı

tābe-key:
1. **tābe-key:**
Gazel 500
Mısra: **7**
Ne zamana kadar.
7. Tābe-key nāleden olmış dili yārüñ muġber
8. Dem-i hicrin şeb u rūz āh ile vāh itmeyelüm

2. **tābe-key:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Ne zamana kadar.
11. Saña nʾoldı ne ṭurursın ne güne ṣaḳlarsın
12. Tābe-key nes̱r-i cevāhirde bu deñlü teʾḫīr

3. **tābe-key:**
Kaside 13
Mısra: **69**
Ne zamana kadar, niceye dek.
69. Tābe-key ʿazm-i veġā faṣl-ı bahār irdükçe
70. İtsüñ aṣḥāb-ı ṣafā semt-i gülistāna ḫırām

tābe-ḳıyām:
1. **tābe-ḳıyām:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **14**
Kıyamete kadar.
13. Se sütūn üzre müzeyyen endām
14. Şāṭır-ı zer kemeri tābe-ḳıyām

tābe-rūz-ı meʾād:
1. **tābe-rūz-ı meʾād:**
Kaside 14
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamet gününe kadar.
101. Bu dīn ü devlete yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı ḫıdmetinüñ
102. Yazılsa defter-i āfāḳa tābe-rūz-ı meʾād

tābe-seher:
1. **tābe-seher:**
Gazel 361
Mısra: **3**
Sabaha kadar.
4. Nā-beste gerek revzen-i maḳsūre-i iḫlāṣ
3. Şeb tābe-seher çeşm-i hevā-ḫᵛāh-ı ümīde

tābe-ser-i ʿişve-nümāsın:
1. **tābe-ser-i ʿişve-nümāsın:**-*sın*
Gazel 566
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baştanbaşa işve sergileyen.
1. Yārüñ reviş-i hūş-rübāsın ne bilürsin
2. Ser tābe-ser-i ʿişve-nümāsın ne bilürsin

tabiʿ:
1. **tābiʿ:**
Kaside 14
Mısra: **59**
Bağlı.
59. Lisān-ı emrine tābiʿ teʿānuḳ-ı ḫuṣemā
60. Nigāh-ı ḥükmine nāẓır tevāfuḳ-ı aẓdād

2. **tabiʿ:**
Kaside 14
Mısra: **57**
Bir topluluğun, bir yönetimin ya da kimsenin yönetimi, denetimi veya egemenliği altında bulunan, bağımlı.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

ṭabʿ-ı ādeme:
1. **ṭabʿ-ı ādeme:**-*e*
Gazel 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İnsanoğlunun tabiatı.
5. Tā ide ḫāṣṣiyeti teʾs̱īr ṭabʿ-ı ādeme
6. Göstere cümle mevālīd aña rūy-ı iltifāt

tāb-ı āh:
1. **tāb-ı āh:**
Gazel 876
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Âhın harareti, ateşi.
7. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āh ile ey dil

8. Hevā-yı vaṣla daḫı iʿtidāl gelmedi mi

ṭabʿ-ı bī-ḳarār:

1. **ṭabʿ-ı bī-ḳarār:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kararsız, tereddütlü mizaç.

1. Göñülde ḳor mı sükūn faṣl-ı nev-bahār o mıdur

2. İder mi dilde sükūn ṭabʿ-ı bī-ḳarār o mıdur

ṭabʿ-ı bīmārān-ı ḥāle:

1. **ṭabʿ-ı bīmārān-ı ḥāle:**-*e*
Gazel 577
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Vaziyetin hastalarının mizacı.

15. Ḫastegān-ı laʿlüne mey şerbet-i cān-baḫş ise

16. Ṭabʿ-ı bīmārān-ı ḥāle ḥabb-ı efyūndur düşen

ṭabʿ-ı bülendüñ:

1. **ṭabʿ-ı bülendüñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce yaradılış, yüksek karakter.

1. Şiʿr kim ṭabʿ-ı bülendüñ hāmeye telkīnidür

2. Tāziyāne nükte-fehmānuñ aña taḥsīnidür

ṭabʿ-ı cānāna:

1. **ṭabʿ-ı cānāna:**-*a*
Gazel 771
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin tabiatı, mizacı.

3. Ḥācetünse yüri çek ġāʾile-i hicrānı

4. Ṭabʿ-ı cānāna girān bir daḫı iḳdām itme

ṭabʿ-ı cehennemde:

1. **ṭabʿ-ı cehennemde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **295**
Kelime Tipi: -
Cehennemin mizacı, karakteri.

295. Rütbeñi bilmek ile ṭabʿ-ı cehennemde bile

296. Ümmet-i müẕnib içün yoḳ heves-i istīḳād

ṭabʿ-ı derrākine:

1. **ṭabʿ-ı derrākine:**-*i, -n, -e*
Tarih 138
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Çabuk anlayan yaradılış, anlayışlı tabiat.

51. Ḳalb-i āgāhına pūşīde degül sırr-ı umūr

52. Ṭabʿ-ı derrākine mestūr degül maʿnī-i dīn

ṭabʿ-ı derrākini:

1. **ṭabʿ-ı derrākini:**-*i, -n, -i*
Kaside 23
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Çabuk anlayan yaradılış, anlayışlı tabiat.

33. Ṭabʿ-ı derrākini ḥıfẓ eyleye Ḥaḳ āfetden

34. Ala dil-ḫᵛāhı ḳadar feyż-i Ḫudādan vāye

tāb-ı dīde-i ġażabı:

1. **tāb-ı dīde-i ġażabı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Hiddetle bakan gözlerin parlaklığı.

97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı

98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

ṭabʿ-ı düşvār-pesendüñ:

1. **ṭabʿ-ı düşvār-pesendüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Zor beğenen mizaç.

127. Neylüsüñ ʿarżaya cürʾet idemez olmayıcaḳ

128. Ṭabʿ-ı düşvār-pesendüñ gibi söz müstes̱nā

ṭabʿ-ı dūzaḫiyān:

1. **ṭabʿ-ı dūzaḫiyān:**
Gazel 638
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Zebanilerin tabiatı, cehennemdeki azap meleklerinin mizacı.

15. Degül bihişt-i ṣafā-baḫş ṭabʿ-ı dūzaḫiyān

16. Ne ẕevḳ alur dil-i pervāne gülsitānlardan

ṭabʿ-ı envāʿ-ı maʿādin:

1. **ṭabʿ-ı envāʿ-ı maʿādin:**
Gazel 740
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Madenlerin çeşitliliğinin doğası, fıtratı.

11. Yine perverdesidür dāye-i ḫāk-i siyehüñ

12. Ṭabʿ-ı envāʿ-ı maʿādin ne ḳadar rūşen ise

ṭabʿ-ı esāsında:

1. **ṭabʿ-ı esāsında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 552
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mizacının temeli, tabiatının esası.

5. Ne ḳadar ṭabʿ-ı esāsında tenezzül var ise

6. Yine geçmez ser-i dīvārı felek-sālıḳdan

ṭabʿ-ı felek:

1. **ṭabʿ-ı felek:**
Gazel 116
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Feleğin karakteri,huyu.

9. Yine gerdan olacaḳ gerd-i ser-i ḫalḳa odur

10. Nābīyā ṭabʿ-ı felek gerçi sitemkārcadur

ṭabʿ-ı feyż-āveri:

1. **ṭabʿ-ı feyż-āveri:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Feyiz saçan ahlak.

47. Dil-i rūşenteri āyīne-i dest-i idrāk

48. Ṭabʿ-ı feyż-āveri ser-çeşme-i ṣaḥrā-yı ẕekâ

tāb-ı ġam:

1. **tāb-ı ġam:**
Gazel 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gam ateşi.

3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān

4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ḫāşāke dönmişdür

ṭabʿ-ı giriftārı:

1. **ṭabʿ-ı giriftārı:**-*ı*
Gazel 120
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Düşkün, tutuk mizaçlı.

13. Görür mi ṭabʿ-ı giriftārı ṣūret-i rāḥat

14. Belā-yi daġdaġa-i ḳayd-ı iʿtibār o mıdur

ṭabʿ-ı günāhkāre:

1. **ṭabʿ-ı günāhkāre:**-*e*
Gazel 62
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Günah işleyen karakter.

13. Atar kenāreye baḥr-ı muḥīt-i raḥmetden

14. O mevc-i yeʾs ki ṭabʿ-ı günāhkāre gelür

ṭabʿ-ı harīdārı:

1. **ṭabʿ-ı harīdārı:**-*ı*
Gazel 809
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Müşterinin mizacı.

11. İtmez remide ṭabʿ-ı harīdārı defʿaten

12. Ḫūbān-ı ḫod-fürūş-ı zamān nāz iderse de

ṭabʿ-ı ḥarīs:

1. **ṭabʿ-ı ḥarīs:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aç gözlü yaradılışlı.

3. Olma ey ṭabʿ-ı ḥarīs enbān-güşā-yı ıżṭırāb

4. Kār u bārı āsiyāb-ı ʿālemün nevbetledür

tāb-ı hevāsı:

1. **tāb-ı hevāsı:**-*sı*
Tarih 71

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Havanın aşırı sıcaklığı.

3. Virür tāb-ı hevāsı neşve-i mey

4. Yakılmış gülḫānında hīme-i tāk

tāb-ı hicr:

1. **tāb-ı hicr:**

Gazel 15

Mısra: **13**

Kelime Tipi: -

Ayrılık harareti.

13. Tā be-gerden ġarḳa-i eşk oldı tāb-ı hicr ile

14. Nābīʾyi hem-hālet-i rūz-ı ḥisāb itdün bu şeb

tāb-ı hicrān:

1. **tāb-ı hicrān:**

Gazel 448

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşi.

7. Olup dil pūte gibi tāb-ı hicrān ile germ-ülfet

8. Temennā-yı viṣāl-i yār-ı sīmīn-berden el çekdük

ṭabʿ-ı hümāyūnı:

1. **ṭabʿ-ı hümāyūnı:**-*ı*

Kıt'a 23

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Mübarek yaradılış sahibi.

5. Bī-taʿab eylesün āmāde mühim-sāz-ı cevād

6. Her neyi eyler ise ṭabʿ-ı hümāyūnı murād

tāb-ı ḫurşīd:

1. **tāb-ı ḫurşīd:**

Gazel 673

Mısra: **3**

Kelime Tipi: -

Güneşin parlaklığı.

3. Tāb-ı ḫurşīd cezādan nice āsūde olur

4. İtmeyen āhı sütūn-ı ḫayme-i istiġfāra

tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden:

1. **tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden:**-*den*

Gazel 734

Mısra: **11**

Kelime Tipi: -

Kıyamet güneşinin parlaklığı/sıcaklığı.

11. Ne ġam erbāb-ı cürme tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden

12. Ṭururken ʿafv-ı bārī çetr-i istiġfāruñ altında

ṭabʿ-ı istiġnā:

1. **ṭabʿ-ı istiġnā:**

Tarih 137

Mısra: **9**

Kelime Tipi: -

Tok gözlülük mizacı.

9. Tamaʿ yoḳ nīm-ẕerre ṭabʿ-ı istiġnā pesendinde

10. Görür aḥkām-ı Rabbānīye tevfīḳ üzre daʿvāyı

ṭabʿ-ı ḳadīmine:

1. **ṭabʿ-ı ḳadīmine:**-*i, -n, -e*

Gazel 821

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Eski ahlak, var olagelen mizaç.

7. Herkes teveccüh eyledi ṭabʿ-ı ḳadīmine

8. Rindānda zühde niyyet-i taklīd ḳalmadı

ṭabʿ-ı laṭīfi:

1. **ṭabʿ-ı laṭīfi:**-*i*

Kaside 16

Mısra: **147**

Kelime Tipi: -

Güzel mizaç.

147. Ṭabʿ-ı laṭīfi maʿnī-i mecmūʿa-i ḫıred

148. Naḳş-ı cemāli nüsḫa-i ḥüsnüñ bir āyeti

2. **ṭabʿ-ı laṭīfi:**-*i*

Kaside 20

Mısra: **53**

Kelime Tipi: -

Güzel mizaç.

53. Ṭabʿ-ı laṭīfi āyīne-i ṣūret-i kemāl

54. Cāmiʿ kitāb-ı ḫulḳı fünūn u firāseti

ṭabʿ-ı maʿādin:

1. **ṭabʿ-ı maʿādin:**

Gazel 850

Mısra: **26**

Kelime Tipi: -

Madenlerin mizacı.

25. Revḥdür rūḥuñ olur ḫaṣiyyet-i ẕātı ḫafā

26. Būy-ı gül ṭabʿ-ı maʿādin neşʾe-i ṣahbā gibi

tāb-ı mey-i maḥabbet:

1. **tāb-ı mey-i maḥabbet:**

Gazel 760

Mısra: **7**

Kelime Tipi: -

Sevgi şarabının parlaklığı.

7. Tāb-ı mey-i maḥabbet ile itdi ḳalbümi

8. Peymāne-i sürūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

ṭabʿ-ı miʿmārī-i taḳdīre:

1. **ṭabʿ-ı miʿmārī-i taḳdīre:**-*e*

Kaside 13

Mısra: **25**

Kelime Tipi: -

Kader mimarının mizacı.

25. Ṭabʿ-ı miʿmārī-i taḳdīre hezārān taḥsīn

26. Ki idüp hedm-i mebānī-i feleksā-yı ḫışām

ṭabʿ-ı nābī:

1. **ṭabʿ-ı nābī:**

Gazel 191

Mısra: **14**

Kelime Tipi: -

Nabi'nin şairlik tabiatı.

13. Nev-be-nev mīve zuhūrıveş dıraḫt-ı köhneden

14. Ṭabʿ-ı Nābī pīrlikde tāze-gūluḳlardadur

ṭabʿ-ı nābīʾye:

1. **ṭabʿ-ı nābīʾye:**-*y, -e*

Tarih 122

Mısra: **23**

Kelime Tipi: -

Nabi'nin şairlik tabiatı.

23. Ṣafāsı ṭabʿ-ı Nābīʾye olup sārī didi tārīḫ

24. Diyār-ı ʿAyntābı cūy-ı Sācūr eyledi iḥyā

ṭabʿ-ı naḳḳād:

1. **ṭabʿ-ı naḳḳād:**

Kaside 2

Mısra: **100**

Kelime Tipi: -

Değerli ile değersizi sorgulayıp ayıran yaradılış.

99. Ḳışrını maġz-ı eḥādisinüñ itmiş çīde

100. Ḳangı fāżılda hüveydā ise ṭabʿ-ı naḳḳād

ṭabʿ-ı nāzikterīn:

1. **ṭabʿ-ı nāzikterīn:**

Gazel 539

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Aşırı nazik mizaç.

3. Ḫavfum oldur kʾolam endāḫte-i künc-i firāḳ

4. Ṭabʿ-ı nāzikterīn ibrām ile tekdīr itsem

ṭabʿ-ı nāzükinden:

1. **ṭabʿ-ı nāzükinden:**-*i, -n, -den*

Kaside 20

Mısra: **86**

Kelime Tipi: -

Zarif, hoş yaratılışlı.

85. Gülşende serv cüdā ḳalem ḥarfde elif

86. Hep ṭabʿ-ı nāzükinden alur istiḳāmeti

tāb-ı nezāre:

1. **tāb-ı nezāre:**

Gazel 351

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Bakma gücü.

7. Bilmem ne dīde ile ruḫ-ı yāri seyr idem

8. Tāb-ı nezāre dīde-i pür-nemde ḳalmamış

tāb-ı nigāh:

1. **tāb-ı nigāh:**

Gazel 36

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Bakma gücü.

1. Nigāh-ı ḫışmına efġan u āh olur bāʿis̱

2. Fiġān-ı vaha da tāb-ı nigāh olur bāʿis̱

tāb-ı nigāh-ı celāli:

1. **tāb-ı nigāh-ı celāli:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Öfkeli bakışın parlaklığı.

95. Ṭoḳunsa tāb-ı nigāh-ı celāli eşcāra
96. Olurdı aḫker-i sūzende dāne-ı ʿunnāb

ṭabʿ-ı pākin:

1. **ṭabʿ-ı pākin:**-*in*
Tarih 80
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Temiz yaratılış, huy.

9. Ṭabʿ-ı pākin eylemiş teʾlīf-baḫş-ı kāʾināt
10. Bir muḥaşşī vü muṣaḥḥiḥ nusḫa-i fenn-i edeb

ṭabʿ-ı peşīmān:

1. **ṭabʿ-ı peşīmān:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Pişman olmuş mizaç.

5. Sāʿatdeki raḳḳaṣ gibi dil ṭapış eyler
6. Olmaz da nʾolur ṭabʿ-ı peşīmān mütereddid

ṭabʿ-ı revān-perver:

1. **ṭabʿ-ı revān-perver:**
Kaside 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Su gibi akıp giden mizaç.

3. Bārekalʾlāh zihī ṭabʿ-ı revān-perver kim
4. Es̱eri āb virür mezraʿa-i maʿnāya

ṭabʿ-ı rüzgār:

1. **ṭabʿ-ı rüzgār:**
Gazel 120
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın mizacı, tabiatı.

3. Bu köhne bāġ-ı emelde be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh
4. Kime müsāʿid olur ṭabʿ-ı rüzgār o mıdur

ṭabʿ-ı rüzgāra:

1. **ṭabʿ-ı rüzgāra:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın mizacı, tabiatı.

7. Ne dil ümīd idinür būy-ı zülf-i dildārı
8. Ne neşr-i būy-ı kerem ṭabʿ-ı rüzgāra düşer

ṭabʿ-ı ṣāfda:

1. **ṭabʿ-ı ṣāfda:**-*da*
Gazel 701
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Temiz yaradılışlı.

3. Pergār-ı istiḳāmet olur ṭabʿ-ı ṣāfda
4. Bir ḳaṭre düşse āba olur şekl-i dāʾire

ṭabʿ-ı ṣāfdur:

1. **ṭabʿ-ı ṣāfdur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Temiz yaradılışlı.

17. Nābī küdūret-i āyine ṭabʿ-ı ṣāfdur
18. Ḥāk iledür müdām cevāb ü suʾāl-i mevc

ṭabʿ-ı ṣāfı:

1. **ṭabʿ-ı ṣāfı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Temiz yaradılışlı.

171. Görmeye ṭabʿ-ı ṣāfı gird-i keder
172. Olmaya dāmen-i dili muġber

ṭabʿ-ı ṣāfına:

1. **ṭabʿ-ı ṣāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Temiz yaradılışlı.

19. Allāh muʿammer ide vücūd-ı şerīfini
20. Yol bulmaya ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına

ṭabʿ-ı sefer:

1. **ṭabʿ-ı sefer:**
Kaside 7
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Sefere çıkma alışkanlığı, mizacı.

33. Ġubār-ı ġuṣṣa vü germā-yı ġamdan olmış idi
34. Şikeste ṭabʿ-ı sefer dīde-i ẓafer maʿẕūr

ṭabʿ-ı ser-bülend:

1. **ṭabʿ-ı ser-bülend:**
Kıt'a 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Başı yüksek,yüce karakter.

1. Ẕihn-i pāki cümle fenden sūdmend
2. Kimde vardır böyle ṭabʿ-ı ser-bülend

ṭabʿ-ı ser-bülende:

1. **ṭabʿ-ı ser-bülende:**-*e*
Gazel 529
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Başı yüksek,yüce karakter.

3. Taḫt-ı nikāḥa zühreyi alurdı müşteri
4. Ben ṭabʿ-ı ser-bülende sezā dil-ber istesem

ṭabʿ-ı şerīfi:

1. **ṭabʿ-ı şerīfi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Mübarek karakter.

115. ʿİffet ü ʾiṣmet ile ṭabʿ-ı şerīfi hem-zād
116. Himmem ü ġayret ile ḳalb-i laṭīfi tevʾem

ṭabʿ-ı şerīfinden:

1. **ṭabʿ-ı şerīfinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 24
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Mübarek karakter.

49. Ne ḳadar fażl ile meşhūr-ı zamāne var ise
50. Müşkilin ṭabʿ-ı şerīfinden ider istiftā

ṭabʿ-ı şerīfüñ:

1. **ṭabʿ-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **198**
Kelime Tipi: -
Mübarek karakter.

197. Naṣr u tevfīḳ saña ʿālem-i maʿnādandur
198. Olsun āyīne gibi ṭabʿ-ı şerīfüñ ḫurrem

ṭabʿ-ı suḫan:

1. **ṭabʿ-ı suḫan:**
Gazel 479
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzel söz söyleyebilen mizaçlı.

11. Nāzikter olur ṭabʿ-ı suḫan kim dem-i taḥrīr
12. İtmez ḳalemüñ itdügi feryāda taḥammül

ṭabʿ-ı ṭarab:

1. **ṭabʿ-ı ṭarab:**
Gazel 359
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şenlik ve eğlencenin bünyesi, yapısı.

5. Ahlāṭ-ı redīʾe idüp afāḳa sirayet
6. Bīmārlamış ṭabʿ-ı ṭarab ḳuvveti gitmiş

tāb-ı tīġ:

1. **tāb-ı tīġ:**
Tarih 69
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kılıcın kuvveti (parlaklığı).

7. Ruḫ-ı hücūmına ol āteş-i cihān-sūzuñ
8. Tāb-ı tīġ ile darb itdiler tabança-i red

2. **tāb-ı tīġ:**
Tarih 69
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kılıcın kuvveti (parlaklığı).

7. Ruḫ-ı hücūmına ol āteş-i cihān-sūzuñ
8. Tāb-ı tīġ ile darb itdiler tabança-i red

ṭabʿ-ı zenbūrān-ı aḫterde:

1. **ṭabʿ-ı zenbūrān-ı aḫterde:**-*de*
Gazel 303

Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yıldız bal arılarının tabiatı.
3. Ḥalāvet müstekīndür ṭabʿ-ı zenbūrān-ı aḫterde
4. Müseddes-ḫāne-i kevn ü mekān bī-engebīn olmaz

ṭabiʿat:

1. **ṭabiʿati:**-*i*
Gazel 304
Mısra: **8**
Mizaç, yaratılış.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

2. **tabīʿate:**-*e*
Gazel 803
Mısra: **5**
Mizaç, yaratılış.
5. Cürʾet gelür tabīʿate gördükçe oldugın
6. Bāzārı germ maġfiretün seyyiʾāt ile

3. **ṭabiʿat:**
Gazel 808
Mısra: **13**
Mizaç, yaratılış.
13. Her ṭabiʿat Nābiyā bulmaz maʿānīye vüṣūl
14. Herkese olmaz müyesser dest-res gencīneye

4. **tabīʿatı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **100**
Mizaç, yaratılış.
99. Ey şemʿ-i āftāb-ı ruḫ-ı dūdmān-ı feyż
100. Ey zümre-i meḫādimüñ ezkā tabīʿatı

5. **tabīʿat:**
Kaside 28
Mısra: **44**
Mizaç, yaratılış.
43. Olur mı herkese ḥüsn-i tabīʿat erzānī
44. Tabīʿat āyine-i rūḥ-ı feyż-i sermeddür

6. **ṭabiʿat:**
Tarih 16
Mısra: **41**
Mizaç, yaratılış.
41. Aña Allāh bir ʿālī ṭabiʿat eylemiş iḥsān
42. Ki beyt-i Ṣāʾib ü ʿUrfīʾye bī-pervā virür maʿnā

7. **tabīʿatdan:**-*dan*
Tarih 79
Mısra: **12**
Mizaç, yaratılış.
11. Ḥaḳ taʿālā eyleyüp imdād-ı baḫtuñda senüñ
12. Oldı bir tārīḫ-i nā- dīde tabīʿatdan bedīd

8. **ṭabīʿatdan:**-*dan*
Gazel 559
Mısra: **9**
(Şair için) Mizaç, yaratılış.
9. Her ṭabīʿatdan ümīd eyleme maʿnā-yı laṭīf
10. Rūḥ ḳābil mi tevellüd ide her Meryemʾden

9. **tabiʿatüñ:**-*üñ*
Gazel 288
Mısra: **13**
Doğa, tabiat.
13. Tabiʿatüñ bu da köhne bahārıdur Nābī
14. Bugüne maʿnī-i tāze-terāşlıḳlarumuz

10. **tabīʿat:**
Gazel 733
Mısra: **1**
Doğa, tabiat.
1. Meftūn iken bu deñlü tabīʿat nümāyişe
2. Dil-dāde olmamak nice mümkin sitāyişe

ṭabiʿat-ı emele:

1. **ṭabiʿat-ı emele:**-*e*
Gazel 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzunun doğası.
1. ʿAceb mi şerbet-i dinar ile iderse ʿilāc
2. Ṭabiʿat-ı emele ʾārıż oldı sūy-ı mizāc

tabiʿat-ı felek-i nābe-kārı:

1. **tabiʿat-ı felek-i nābe-kārı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Avare feleğin yaradılışı.
11. Dü rūze gerdişi yoḳdur be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh
12. Tabiʿat-ı felek-i nābe-kārı biz bilürüz

ṭabiʿat-ı iksīre:

1. **ṭabiʿat-ı iksīre:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Sihirli karışımın bileşimi.
125. Virür ṭabiʿat-ı iksīre jeng-i istihzā
126. Semendüñüñ ḳademin būs iden kemīne türāb

ṭabiʿat-ı kec-bīnüñe:

1. **ṭabiʿat-ı kec-bīnüñe:**
Kaside 16
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Olaylara yanlış bakan/değerlendiren mizaç.
65. Mechūldür ṭabiʿat-ı kec-bīnüñe senüñ
66. Tedbīre ġālib olduġı Ḥaḳḳuñ irādeti

tabīʿat-ı şuʿarā:

1. **tabīʿat-ı şuʿarā:**
Kaside 10
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Şairlerin mizacı.
61. Ne baḥr gördi ne kān ne tabīʿat-ı şuʿarā
62. Kef-i niṣārı gibi bir seḥāb-ı gevher-bār

ṭabīʿat-ı tevfīḳ:

1. **ṭabīʿat-ı tevfīḳ:**
Kaside 7
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Yardımcı olma huyu.
113. Görüp mehābet ile Rüstemāne eṭvārın
114. Olur ṭabīʿat-ı tevfīḳ neşve-yāb-ı ḥubūr

ṭabīb:

1. **ṭabībiyüz:**-*i, -y, -üz*
Gazel 252
Mısra: **6**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim, doktor.
5. Olsun mı nabż-ı ḫāmeden engüştümüz cüdā
6. Biz kim mizāc-ı ḥüsn-i edānuñ ṭabībiyüz

2. **ṭabīb:**
Gazel 281
Mısra: **5**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim, doktor.
5. Bih-būdī-i mizācumuza düşme ey ṭabīb
6. Dükkān-ı ḳāʾinātda yoḳdur ʿilācumuz

3. **tabībümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 293
Mısra: **6**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim, doktor.
5. Ṭutduḳça nabżumuz gelür efġāna tār-ı rek
6. Sāzende-i mizāc-ı devādur tabībümüz

4. **ṭabīb:**
Gazel 675
Mısra: **10**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim, doktor.
9. Maʿcūn ḳırmızı lebüñi itmesüñ dirīġ
10. Nābī o māh-rūy Frengī ṭabīb ise

5. **tabībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **22**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim, doktor.

21. Gürūh-ı ṣafreviyāna maraż-fizā ammā
22. Mizāc-ı balġamiyāna tabībdür lūle

6. **ṭabībe:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **37**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim, doktor.
37. Bir maraż kim ola bir başḳa ṭabībe mevḳūf
38. Müteḥayyirdür o ʿilletde kibār-ı ḥükemā

7. **tabibüñ:**-*üñ*
Gazel 388
Mısra: **11**
Doktor, sevgili.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

8. **ṭabībler:**-*ler*
Gazel 129
Mısra: **6**
Hekim, doktor II Sevgili.
5. Rāmişger-i ḥayāt ider enfāsını bülend
6. İtdükçe sāz-ı nabzı nevaziş ṭabībler

tabīb-i cāna:
1. **tabīb-i cāna:**-*a*
Gazel 598
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül doktoru, sevgili.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

ṭabīb-i dilüm:
1. **ṭabīb-i dilüm:**-*üm*
Gazel 197
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gönül hekimi, sevgili.
5. Gösterür yār devā-ḫᵛāh olana çeşm-i ġazab
6. O ṭabīb-i dilüm ancaḳ acı bādāmı bilür

ṭabīb-i ġam-hᵛārı:
1. **ṭabīb-i ġam-hᵛārı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Derdine derman olacak hekim.
31. Bu devletüñ yoġ idi bir ṭabīb-i ġam-hᵛārı
32. Mizāc-ı memleket olmışdı ʾāfīyetden dūr

ṭabīb-i ḥazıḳ:
1. **ṭabīb-i ḥaẕıḳ:**
Tarih 36
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
İşinin ehli olan doktor.
41. Seni de bu maraża itdi ṭabīb-i ḥaẕıḳ
42. Ḫālik-i ʿarż u semāvāt ʿalā celle ʿalā

tabīb-i luṭf-ı ḥaḳḳʾı:
1. **tabīb-i luṭf-ı ḥaḳḳʾı:**-*ı*
Gazel 610
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah'ın lütuf hekimi.
7. Derdine bulur tabīb-i luṭf-ı Ḥaḳḳʾı çāre-sāz
8. Vaḳf-ı bīmārān iden dārüʾş-şifā-yı devletin

ṭabīb-i muḥtācān:
1. **ṭabīb-i muḥtācān:**
Kaside 10
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Muhtaçların hekimi.
87. Ümīddür ḳomaya ol ṭabīb-i muḥtācān
88. Şikeste-hāṭıruñı ihtiyāç ile bīmār

tabīb-i rüzgâr:
1. **tabīb-i rüzgâr:**
Gazel 353
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zamanın hekimi.
3. Eylemiş der-beste dükkānın tabīb-i rüzgâr
4. Ḥoḳḳa-i pīrūze-i gerdūnda dārū ḳalmamış

ṭabīb-i şifā-baḫşsın:
1. **ṭabīb-i şifā-baḫşsın:**-*sın*
Kaside 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şifa bahşeden hekim.
7. Sen ol ṭabīb-i şifā-baḫşsın ki her nefesüñ
8. Virür ʿuşāta şifā yā Muḥammed-i ʿ Arabi

tābiʿ-i devr-i zamānesin:
1. **tābiʿ-i devr-i zamānesin:**-*sin*
Gazel 615
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zamane, yaşanılan kötü döneme boyun eğmiş.
7. Bir kerre baña gelmedüñ ey sāġar-ı neşāt
8. Bildüm ki sen de tābiʿ-i devr-i zamānesin

tābiʿ-i fermān-ı kemīn-sūzen:
1. **tābiʿ-i fermān-ı kemīn-sūzen:**
Gazel 740
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Değersiz, küçük iğnenin boyunduruğuna girme.
5. Ḳıymet ü ḳadr-i birişīm yine olmaz kemter
6. Ne ḳadar tābiʿ-i fermān-ı kemīn-sūzen ise

tābiʿ-i şeriʿat:
1. **tābiʿ-i şeriʿat:**
Tarih 82
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Şeriatın buyruklarına göre hareket eden (Şeriat; Allah'ın, insanların eylemlerine ilişkin hükümlerinin tümü, Kur'an-ı Kerim'e dayanan İslam hukuku).
103. Sensin ol tābiʿ-i şeriʿat kim
104. Saña dil-beste fırḳa-ı ʿulemā

tābiʿ-i şerʿine:
1. **tābiʿ-i şerʿine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed'in kutsal şeriatına bağlı olan.
155. Düşmen-i dīnine āfāḳ siyeh-çāl-i belā
156. Tābiʿ-i şerʿine nüh-ṭaḳ mutīʿ u münḳād

ṭābıḳuʾn-naʿl:
1. **ṭābıḳuʾn-naʿl:**
Tarih 82
Mısra: **4**
Oturulacak yerlerin en aşağı katı.
3. Her biri ḫalḳun itdi bir teşbīh
4. Ṭābıḳuʾn-naʿl rütbesine sezā

taʿbīr:
1. **taʿbīri:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **10**
Lâfiz ile, ibare ile beyân.
9. Şāʿir olursa ola senüñ gibi Nābīyā
10. Taʿbīri ḫoş nikātı muḫayyel beyanı şūḫ

2. **taʿbīrdür:**-*dür*
Gazel 50
Mısra: **21**
Lâfiz ile, ibare ile beyân.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

3. **taʿbīr:**
Gazel 826
Mısra: **6**
Lafiz ile beyan, rüya yorumu.
5. Cünbiş görindi āyinezār-ı menāmda
6. Rüʾyā-yı istirāḥate taʿbīr ḳalmadı

4. **taʿbīri:**-*i*
Gazel 128
Mısra: **22**
Deyiş, anlatım, ifade.
21. Mużmer hezār neşter-i āzārı Nābīyā

22. Taʿbīri cümle ḥüsn-i edā ṣūretindedür

5. **taʿbīrden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **14**
Deyiş, anlatım, ifade.
13. Hayrdur bī-dārlıkdan ḫᵛāb o bī-idrāke kim
14. ʿAczi vardur vāḳıʿāt-ı ʿālemi taʿbīrden

6. **taʿbīrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 723
Mısra: **10**
Deyiş, anlatım, ifade.
9. Taḫt-ı emvācında deryā-yı maʿānī müstetir
10. Şiʿrinüñ taʿbīrini Nābī veciz eylerse de

7. **taʿbīr:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Deyiş, anlatım, ifade.
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf
80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

8. **taʿbīre:**-*e*
Tarih 92
Mısra: **10**
Deyiş, anlatım, ifade.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

taʿbīr eyledüm:

1. **taʿbīr eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 506
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İfade etmek, tabir etmek.
5. Nevāzişle leb-i yākūt-fāmın eyledüm taʿbīr
6. Bu şeb gencīne-i rüʾyada bir laʿlīn nigīn buldum

taʿbīr ideler:

1. **taʿbīr ideler:**-*e, -ler*
Kaside 9
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Açıklamak, yorumlamak.
131. Der-hevā gördüm idi kendümi rüʾyāda bu şeb
132. Umaram ki anı bir esb ile taʿbīr ideler

taʿbīr ideli:

1. **taʿbīr ideli:**-*eli*
Kaside 9
Mısra: **97**
Kelime Tipi: -
Açıklamak, yorumlamak.
97. Ḫāk-ı dergâhını ʿanber diyü taʿbīr ideli
98. Şerm ile micmer-i ḳalbümde yanar ateşler

taʿbīr idemez:

1. **taʿbīr idemez:**-*e, -mez*
Gazel 873
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Açıklamak, yorumlamak.
13. Ten-i ʿuryānumı taʿbīr idemez kimse benüm
14. Nābiyā kimse libāsa ḳoyamaz Mecnūnʾı

taʿbīr iderken:

1. **taʿbīr iderken:**-*er, -ken*
Gazel 147
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Açıklamak, yorumlamak.
15. Nā-gāh görürsin ki olur ġayre şeref-baḫş
16. Göñlünce iderken görilen düşleri taʿbīr

taʿbīr itsem:

1. **taʿbīr itsem:**-*se, -m*
Gazel 539
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Açıklamak, anlatmak.
7. Sāḥa-i mescide germ-ābeden evvel varamam
8. Gördüğüm vāḳıʿa-i vuṣlatı taʿbīr itsem

taʿbīrāt:

1. **taʿbīrātuñ:**-*uñ*
Tarih 127
Mısra: **17**
Tabirler, ifadeler.
17. Mā-ḥaṣal cümle-i mefhūmı bu taʿbīrātuñ
18. Naḳş-ı tafṣīli bu icmāl-i ḫafīnün meselā

taʿbīr-i aşikāre gerek:

1. **taʿbīr-i aşikāre gerek:**
Gazel 802
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İfadenin açık olması gerekir.
19. Olmaz ġarīb elfāz ārāyiş-i maʿānī
20. Maʿnī gerek nühüfte taʿbīr-i aşikāre

taʿbīri çıksa:

1. **taʿbīri çıksa:**-*sa*
Gazel 431
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Rüyalara dayanarak yapılan yorumların gerçekleşmesi.
11. Devlet-i vuṣlata her rūz olurduk nāʾil
12. Çıksa taʿbīri eger gördüğümüz ḫᵛāblaruñ

2. **taʿbīri çıksa:**-*sa*
Gazel 852
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Rüyalara dayanarak yapılan yorumların gerçekleşmesi.
3. Her ṣabāh olur idi naḳd-i murād āmāde
4. Çıksa her gördüğümüz vākıʿanuñ taʿbīri

taʿbīr-i dil-pezīr:

1. **taʿbīr-i dil-pezīr:**
Gazel 149
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gönlün hoşuna giden deyiş.
17. Yoḳdur meẕāḳ-ı ehl-i mürüvvetde Nābīyā
18. Taʿbīr-i dil-pezīr mezā mā mezā ḳadar

taʿbīr-i mezāyā-yı nihān:

1. **taʿbīr-i mezāyā-yı nihān:**
Gazel 307
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gizli meziyetleri güzelce ifade etmek.
1. Evṣāf-ı maḥabbet dehen-i ḫāmeye ṣığmaz
2. Taʿbīr-i mezāyā-yı nihān nāmeye ṣığmaz

taʿbīr-i nerm-sāze:

1. **taʿbīr-i nerm-sāze:**-*e*
Gazel 148
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yavaş huyluluk ifadesi.
3. Bulunsa tāzece taʿbīr-i nerm-sāze sezā
4. Lisān-ı köhnede āteş şitā bozundısıdur

taʿbīr-i niyāz:

1. **taʿbīr-i niyāz:**
Gazel 294
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yalvarma, yakarma ifadesi.
7. Mūcib-i luṭf olmadı ṣad gūni taʿbīr-i niyāz
8. Ḥayf ḥarf-ı ḫᵛāhişe bīhūde zaḥmet virmişüz

taʿbīr-i riyā-gūne:

1. **taʿbīr-i riyā-gūne:**
Kaside 18
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Yalanla karışık tabirler, yalaka ifadeler.
37. Vādī-i medḥde taʿbīr-i riyā-gūne ile
38. Müttehemdür bilürüz gerçi gürüh-ı şuʿarā

taʿbīr-i şīve-āmīzi:

1. **taʿbīr-i şīve-āmīzi:**-*i*
Tarih 31
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Cilveyle karışık ifade, nazlı tabir.
7. Edā-yı dil-keşi taʿbīr-i şīve-āmīzi
8. Olur muḥayyir-i ṭabʿ-ı ahālī-i inşā

taʿbīr-i tāze-ṭarz:
1. **taʿbīr-i tāze-ṭarz:**
Kaside 11
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Yeni bir üslup.
49. Ki bir ʾarūs-ı dil-ārāy-ı ḥacle-i ṭabʿuñ
50. Virüp cemāline taʿbīr-i tāze-ṭarz ile tāb

tābiş-i ḥüsn:
1. **tābiş-i ḥüsn:**
Gazel 524
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin parıldaması.
7. Tābiş-i ḥüsn ile bu şuʿle-i ruḫsāre ile
8. Kimi sermāye-res-i nūr ideceksin bilmem

tābiş-i ruḫin:
1. **tābiş-i ruḫin:**-*in*
Gazel 320
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanağın parlayışı.
3. Ümīd-i āb-ı lebin tābiş-i ruḫin iderüz
4. Ḥadīḳa-i hevesüz āb u tāba muḥtācuz

tābiş-i ruḫsārı:
1. **tābiş-i ruḫsārı:**-*ı*
Gazel 560
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yanağın parlaklığı.
1. O şuḫuñ tābiş-i ruḫsārı āteşnākliklerden
2. ʿIyāndur ʿāşıḳānında giribān-çākliklerden

tabl:
1. **ṭablda:**-*da*
Gazel 662
Mısra: **9**
Davul.
9. Ṭablda cilvesi çermīnelerüñ rifʿatidür
10. Dest-i ḫᵛānende-i müflīsde def olmaḳdan ise

tabl u ʿalem:
1. **ṭabl u ʿalem:**
Kaside 15
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
İmparatorluk döneminde padişahların mehterhanesine verilen ad.
43. Neye mevżūʿ idügin añlamaduḳdan ṣoñra
44. Çekdi farż eyleyelüm bir nice yıl ṭabl u ʿalem

ṭabla:
1. **ṭablada:**-*da*
Tarih 29
Mısra: **11**
Nişan yeri.
11. Nāvekin seyr eyleyenler ṭablada
12. Didiler cümle ḳażā bulmış yirin

2. **ṭablaya:**-*y, -a*
Tarih 29
Mısra: **9**
Nişan yeri.
9. Öyle urdı ṭablaya bī-iḫtiyār
10. Geldi gerdūndan ṣadā-yı āferīn

ṭabla-i çerhi:
1. **ṭabla-i çerḫi:**-*i*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Felek çarkı.
25. İtdi pür ol şeb-i ḫuceste-es̱er
26. Ṭabla-i çerḫi sükker-i aḫter

ṭabla-i nāvek-i cevr ü sitem:
1. **ṭabla-i nāvek-i cevr ü sitem:**
Gazel 85
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Eziyet ve zulüm oklarının hedefi.
7. Zīr-i kefş olmaġa nāz eylese cirm-i maġrūr
8. Ṭabla-i nāvek-i cevr ü sitem olmaz da nʾolur

ṭabla-i zerrīn:
1. **ṭabla-i zerrīn:**
Tarih 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güneşin kursu, Güneşin altın gibi görüntüsü.
7. Ṭutdı şevḳ-i nāvekiyle mihrden
8. Ṭabla-i zerrīn sipihr-i çārümīn

ṭabl-bāz itdi:
1. **ṭabl-bāz itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Davulcu yapmak, davulcuya çevirmek.
49. Ṭabl-bāz itdi elin sīnesini dögmekden
50. Eyledi dest-i ḳader kūfte ṭabl-ı ārām

ṭabl-ı ārām:
1. **ṭabl-ı ārām:**
Kaside 13
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
İstirahat davulu.
49. Ṭabl-bāz itdi elin sīnesini dögmekden
50. Eyledi dest-i ḳader kūfte ṭabl-ı ārām

ṭabl-ı cihād-ı ekberdür:
1. **ṭabl-ı cihād-ı ekberdür:**-*dür*
Kıt'a 51
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
En büyük cihadın, Allah için savaşmanın davulu.
3. Çünki ṭabl-ı cihād-ı ekberdür
4. Ne revā böyle bī-uṣūl olmaḳ

tābnāk:
1. **tābnāk:**
Tarih 28
Mısra: **6**
Parlak, parıltılı, ışıklı.
5. Eyleyüp pīşānī-i ḥālinde feyż-i Ḥaḳ ẓuhūr
6. Oldı bir nūruñ vücūdiyle derūnı tābnāk

tābūr:
1. **tābūr:**
Tarih 19
Mısra: **22**
Düzgün sıralar hâlinde dizilmiş asker topluluğu.
21. Ḫavf-ı serin şemşīr ile aṣlā serin göstermeyüp
22. Genc-i ḫafādan çıkmadı ceng itmedi tābūr ile

2. **ṭābūrını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 144
Mısra: **66**
Düzgün sıralar hâlinde dizilmiş asker topluluğu.
65. Ḳıldı Sulṭān Aḥmedʾün Allāh duʿāsın müstecāb
66. Düşmenüñ ṭābūrını yıkdı vezīr-i kām-yāb

tābūr-ı nā-maḥṣūr-ı menḥūsa:
1. **tābūr-ı nā-maḥṣūr-ı menḥūsa:**
Tarih 143
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Kuşatılmamış uğursuz ordu.
21. İdüp berhem-zede tābūr-ı nā-maḥṣūr-ı menḥūsa
22. İdüp ḳalbin şikeste itdiler muʿtell iken ecvef

tābut:
1. **tābutuñ:**-*uñ*
Gazel 410
Mısra: **8**
Ölünün içine konulduğu sandık biçiminde araç, sal.
7. ʿĀşıḳ ifnā-yı vücūd eylemeden derdi budur
8. İstemez kimseye bār olduġını tābutuñ

tāc:
1. **tāc:**
Gazel 88
Mısra: **13**
Tarikat şeyhlerinin külahı.
13. Ḳayd-ı rüsūmdur hep teşbīh ü tāc ü ḫırḳa
14. Dervīş-i bī-ser ü pā vażʿ u vekārı nʾeyler

tāc u taḫt:
1. **tāc u taḫt:**
Gazel 214
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Deyim**
Taç ve taht II Mal mülk.
1. Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḫt ister
2. Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḫt ister

tāc-ı āftāb:
1. **tāc-ı āftāb:**
Gazel 664
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güneş tacı.
5. Bī-ezān-ı ṣubḥ tāc-ı āftāb olmaz bedīd
6. Mevlevī eyler külāhın zīb-i ser tekbīr ile

tacı başından düşer:
1. **tacı başından düşer:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başını yukarı kaldırıp bakmaktan dolayı başındaki tacın yere düşmesiBulunduğu makamı kaybetmek II Değerini kaybetmek.
73. Nice pāşā ki düşer tacı başından çerḫüñ
74. Şānınuñ mertebe-i rifʿatine itse naẓar

tāc-ı farḳ-ı vükelā:
1. **tāc-ı farḳ-ı vükelā:**
Kaside 13
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Vekillerin başındaki taç.
123. Nūr-ı çeşm-i vüzerā ḳuvvet-i ḳalb-i ʿulemā
124. Tāc-ı farḳ-ı vükelā ḳurra-ı ʿayn-ı ḥükkām

tāc-ı ser-i rüzgār ider:
1. **tāc-ı ser-i rüzgār ider:**-*er*
Tarih 142
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Rüzgarın başındaki taç eylemek.
15. Ol ḫāk-ı rāhı tāc-ı ser-i rüzgār ider
16. Her kangı rāha itse güẕer sancaḳ-ı şerīf

tāc-ı zerrīnin:
1. **tāc-ı zerrīnin:**-*in*
Tarih 30
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Altından taç, altın taç.
31. Tāc-ı zerrīnin iderdi āsmān endāḫte
32. Sebʿa-i seyyāresin eylerse gül-mīḫ-i deri

tācir:
1. **tācire:**-*e*
Gazel 389
Mısra: **7**
Alım satım işleriyle uğraşan, tüccar.
7. Benzer dıraḫt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

2. **tācirüñ:**-*üñ*
Gazel 635
Mısra: **10**
Alım satım işleriyle uğraşan, tüccar.
9. Ḳıymet ü ḳadrin o demlerde bilür nevʿ-i ḥarīr
10. Ki giçe tācirüñ endāze vü mīzānından

taʿcīz:
1. **taʿcīzini:**-*i, -n, -i*
Tarih 121
Mısra: **41**
Sıkıntı vermek, verilmek, canını sıkmak, canı sıkılmak, rahatsız etmek, edilmek.
41. Taʿcīzini hīç kimsenüñ itmez dili tecvīz
42. Virmez keremi kimsenüñ āzārına ruḫṣat

taʿcīz itmiş idi:
1. **taʿcīz itmiş idi:**-*miş , -i, -di*
Tarih 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Canını sıkmak, tedirgin etmek.
9. Bu hünerlerle yine çerḫ-i denī
10. İtmiş idi sitem ile taʿcīz

taʿdād:
1. **taʿdād:**
Gazel 25
Mısra: **12**
Sayma, sayı sayma.
11. Aʿmāl olamaz baḥre göre ḳaṭre-i nā-çiz
12. Taʿdād ḳabūl eylese maġfūr-ı ʿināyet

2. **taʿdādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 273
Mısra: **2**
Sayma, sayı sayma.
1. Çerḫün keremi itdügi bī-dādına değmez
2. Naḳdine-i mihr ü mehi taʿdādına değmez

3. **taʿdād:**
Kaside 2
Mısra: **152**
Sayma, sayı sayma.
151. Olur evṣāf-ı kemāli raḳama güncīde
152. Güneşüñ ẓerresi mümkin olur ise taʿdād

taʿdād eylemeden ḳaldı:
1. **taʿdād eylemeden ḳaldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
Sayamadan/yazamadan öylece kalakalmak.
91. O deñlü urdı melāʾīne tīġi kim ḳaldı
92. Ḳalemler eylemeden küştegānını taʿdād

taʿdād idenler:
1. **taʿdād idenler:**-*en, -ler*
Kaside 2
Mısra: **214**
Kelime Tipi: -
Saymak.
213. Ẓāhirinden ṭolaşur dāʾire-i rifʿatinüñ
214. Medḥde muʿcizeñüñ vaṣfın idenler taʿdād

taʿdād itmez:
1. **taʿdād itmez:**-*mez*
Tarih 42
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Saymak, hesaplamak.
43. Kalemüñ kıl ḳadar çoḳ olsa dili
44. Yine itmez meḥāsinin taʿdād

taʿdād olunam:
1. **taʿdād olunam:**-*am*
Kaside 2
Mısra: **308**
Kelime Tipi: -
Sayılmak, addedilmek.
307. Ben kimüm yā benüm ol rütbe ne ḥaddümdür kim
308. Olunam medḥ-serāyān-ı derūñden taʿdād

taʿdīd olunca:
1. **taʿdīd olunca:**-*unca*
Tarih 94
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Saymak, hesap etmek.
11. Raḳam ḥesābı ile yaʿni mihr-i rahşānuñ
12. Ḥurūf-ı ismi olunca yegān yegān taʿdīd

taʿdīl itmiş:
1. **taʿdīl itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek, düzeltmek.
13. Yazup redd ü ḳabūle ḥüccet itmiş kişverin taʿdīl
14. Virüp kevn ü fesāda ṣūret itmiş ḥükmini icrā

tā-ezel:
1. **tā-ezel:**
Gazel 374
Mısra: **5**
Sonsuza kadar.
5. Gevher-i yektā-yı beyżā-yı vücūduñ tā-ezel
6. Revnāk-ı ḫalvet-serā-yı ḳurb-ı Yezdān el-vedāʿ

2. **tā-ezel:**
Gazel 537
Mısra: **5**
Sonsuza kadar.
5. Eʾs-selām ey ḳufl-ı genc-i raḥmet-i Ḥaḳ tā-ezel
6. Dest-i istiʿdāduña olmış müsellem eʾs-selām

tafṣīl:
1. **tafṣīli:**-*i*
Tarih 135
Mısra: **5**
Ayrıntılı ve geniş açıklama.
5. Budur tafṣīli icmālün ki Çār-ı hāʾin-i Mosḳov
6. Mukaddem Çār-ı İsvecle veġā babın güşād itdi

tafṣīl itdügin:
1. **tafṣīl itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 604
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ayrıntılı olarak açıklamak, izah etmek.
1. Noḳṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
2. Kātib-i ṣunʿun bilen icmāli tafṣīl itdügin

tafṣīlden ṣaḳın:
1. **tafṣīlden ṣaḳın:**
Gazel 453
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrıntılara dalarak tafsilatta boğulma!.
13. Fırṣat düşerse ḥālüni ʿarż itmege göñül
14. Tafṣīlden ṣaḳın sözüñi iḫtiṣara çek

tafṣīl-i āsārın:
1. **tafṣīl-i āṣārın:**-*ı, -n*
Kaside 1
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Eserlerinin detayları II Etkisinin ayrıntıları.
105. O mücmel noḳṭanun tafṣīl-i āṣārın temāşā it
106. Olur bir toḫm-ı kemterden dıraḫt-ı bārver peydā

tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı:
1. **tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı:**-*ı*
Gazel 237
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşk derdinin açıklaması.
3. Tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı ṣoruñ zaḫm-i sīneden
4. Leb-beste itdi ġam beni şimdi şebüm budur

tafṣīl-i maḳal eyledügümden:
1. **tafṣīl-i maḳal eyledügümden:**-*dü, -gü, -m, -den*
Gazel 619
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dallı budaklı anlatmak, sözü uzatmak.
3. Ol ġonce-i ter cebhesini eyledi pür-çīn
4. Bülbül gibi tafṣīl-i maḳal eyledügümden

taġayyür gelmez:
1. **taġayyür gelmez:**-*mez*
Gazel 748
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bozulmamak.
3. Cevher-i aṣlīye taḳlīd itse de nev-i ḫazef
4. Cevherüñ gelmez taġayyür reng-i istiḳlāline

taġayyürgāh-ı ʿālem:
1. **taġayyürgāh-ı ʿālem:**
Gazel 752
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sürekli değişen, değişim yeri olan dünya.
5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḥbetin gendüm
6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

ṭaġıl:
1. **ṭaġıldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **10**
Dağılmak, yitip gitmek.
9. Teveccüh eyledi her gūşeden kavāfil-i fetḥ
10. Ṭaġıldı reh-zen-i idbār ḳalmadı maḫẕūr

2. **taġılur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **17**
Dağılmak, yitip gitmek.
17. Ceyş-i aḫter taġılur bir gün olur kāse tehī
18. Māhveş zīr-i nigīn olsa eger ḫıṭṭa-i Şām

taġıt:
1. **taġıtdı:**-*dı*
Gazel 632
Mısra: **8**
Savurmak (saç bağlamında).
7. Pāyına yüz sürmeġe ʿazm itmiş ol kākül velī
8. Şāne taġıtdı o miskīnüñ biraz cemʿiyyetin

2. **taġıtdı:**-*dı*
Kaside 22
Mısra: **19**
Dağıtmak, saçmak, yaymak.
19. Taġıtdı her ṭarafa kākül-i perīşānın
20. Miṡāl-i māh-ı ruḫ-ı şīvekār-ı Maġnīsā

ṭāġlar delisi ferhādʾuñ:
1. **ṭāġlar delisi ferhādʾuñ:**-*uñ*
Gazel 715
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dağ delisi, zır deli Ferhat (Ferhadın dağı delme gayretine atfen).
7. Ne bu iḳdāmı o ṭāġlar delisi Ferhādʾuñ
8. ʿAczdür ʿaşḳa düşen ḳuvvet-i bāzū degül a

ṭāġlar gibi:
1. **ṭāġlar gibi:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **254**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok kalabalık, göründüğünden daha çok.
253. Çekseler silk-i naẓma laʿl-i teri
254. Ṭāġlar gibi yıġsalar güheri

taġyir:
1. **taġyir:**
Gazel 664
Mısra: **12**
Değiştirme, başkalaştırma.
11. ʿĀşıkuñ zāhirdür etvārından āṣār-ı melāl
12. Varsa da kūyına yārün heyʾetin taġyir ile

2. **taġyire:**-*e*
Gazel 852
Mısra: **8**
Değiştirme, başkalaştırma.
7. Ṣad hezārında bir ancaḳ bulunurdı rāżı
8. Olsa maḫlūḳda taġyire tüvān taḳdīri

taġyīr ider:
1. **taġyīr ider:**-*er*
Gazel 562
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Değiştirmek.
1. Meġer erbāb-ı ʿıyşa niyyet-i şeb-gīr ider gerdūn
2. Añunçün her şebāngeh cāmesin taġyīr ider gerdūn

tahaḳḳuḳ:
1. **tahaḳḳuḳ:**
Gazel 472
Mısra: **6**
Bir şey hakikat olarak zahir olmak.
5. O zāt-ı ġanī itmez idi ḳaṣd-ı tenezzül
6. Bulsaydı tahaḳḳuḳ biri sensiz bu ṣıfatuñ

taḥakküm eyler:
1. **taḥakküm eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **-**
Baskı altında tutarak egemenliğini sürdürmek.
123. Taḥakküm eyler ise ittiḥād-ı eżdāda
124. İder muʿānaḳa-i dostī ṣabā vü debūr

taḫallüf:
1. **taḫallüf:**
Gazel 381
Mısra: **10**
Değişme, değişim.
9. Āmīhtedür birbirine nīk ü bed-i kevn

10. Gül eylemese eyleyemez ḫār taḫallüf

2. **taḫallüf:**
Gazel 381
Mısra: **14**
Değişme, değişim.
13. Bu ʿaṣr-ı kec-āyīn ü kec-āmūzda
14. Nābī inkār teṡebbüt ider iḳrār taḫallüf

taḫallüf eyledügi:
1. **taḫallüf eyledügi:**-*düg, -i*
Gazel 432
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değişmek.
9. Bizümle ʿahdine ṣad āb u āteş içre iken
10. Taḫallüf eyledügi yoḳdur āb u dānemüzüñ

taḫallüf eylemez:
1. **taḫallüf eylemez:**-*mez*
Gazel 381
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Geri kalmak, gecikmek.
5. Urdukça beḳā naḳşını teʾsīr ü teʾeṡṡür
6. Bu mezraʿadan eylemez āṡār taḫallüf

taḫallüf eylerse:
1. **taḫallüf eylerse:**-*r, -se*
Gazel 381
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Geri kalmak, gecikmek.
1. Teşrīfden eylerse eger yār taḫallüf
2. Feryāddan itmez dil-i bīmār taḫallüf

taḫallüf ide:
1. **taḫallüf ide:**-*e*
Gazel 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Geri kalmak, gecikmek.
1. Nice mümkin ki taḫallüf ide teʾsīr-i duʿā
2. Ḥalḳa -i ṣıdḳdan olduḳça cehān tīr-i duʿā

taḫallüf iderse:
1. **taḫallüf iderse:**-*er, -se*
Gazel 286
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Geri kalmak, gecikmek.
5. Ġam çekmezüz vesīle-i ṭūl-ı ḥayātdur
6. Taḥṣilden taḫallüf iderse umūrumuz

taḫallüf it:
1. **taḫallüf it:**
Gazel 379
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Geri kalmak, gecikmek.
7. Dil-beste-i iḥsān-ı Ḥaḳ ol terk-i telāş it
8. Ḳalbümi ʿatāyā-yı İlāhīde taḫallüf

taḫallüf itdügi:
1. **taḫallüf itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 253
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Geri kalmak, gecikmek.
1. Zebān-ı maʿnī-i maḳṣūddur işāretümüz
2. Taḫallüf itdügi yoḳdur bizüm beşāretümüz

taḫallüf itmeden:
1. **taḫallüf itmeden:**-*me, -den*
Gazel 414
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur vażʿı remmālüñ

taḫallüf itmez:
1. **taḫallüf itmez:**-*mez*
Gazel 381
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Geri kalmak, gecikmek.
1. Teşrīfden eylerse eger yār taḫallüf
2. Feryāddan itmez dil-i bīmār taḫallüf

2. **taḫallüf itmez:**-*mez*
Gazel 381
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Değişmek, uymamak II şekilden şekile girmek.
3. Merkezde eger bir ḳademi ṡābit olursa
4. İtmez ḳadem-i dīger-i pergār taḫallüf

3. **taḫallüf itmez:**-*mez*
Gazel 381
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek.
7. Mādām bu bāġ içre virür mīve-i tāze
8. İtmez nasaḳ-ı gerdiş-i edvār taḫallüf

4. **taḫallüf itmez:**-*mez*
Gazel 381
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Değişmek.
11. Tā bār-güşā olmayıcaḳ ḥaşrda itmez
12. Birbirine bu ḳāfile-i çār taḫallüf

tahallüf-i vaʿdüñ:
1. **tahallüf-i vaʿdüñ:**-*üñ*
Gazel 427
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sözünde durmamak.
9. Sevgendi hep tahallüf-i vaʿdüñ güvāhıdur
10. Ḭmānı hīn-i vaʿdede bīsyār olanlaruñ

taḫalluḳ:
1. **taḫalluḳdan:**-*dan*
Gazel 572
Mısra: **12**
Ahlaklanma, iyi huy edinme.
11. Cihānuñ Nābiyā müstaġnī ol būd u ne-būdından
12. Girīzān olma aḫlāḳ-ı İlāhiyle taḫalluḳdan

taḫallül:
1. **taḫallüli:**-*i*
Gazel 702
Mısra: **12**
Araya girme.
11. Miyān-ı nām verānda olur ḥicāba müşīr
12. Varaḳ taḫallüli mā-beyn-i mühr ü imżāda

taḫallül eyleyemez:
1. **taḫallül eyleyemez:**-*ye, -mez*
Gazel 250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayırmak.
5. Miyān-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳa eşkden ġayrı
6. Taḫallül eyleyemez mācerā-yı ḥüsn budur

taḫallüṣ-i hicrī itmiş:
1. **taḫallüṣ-i hicrī itmiş:**-*miş*
Kaside 28
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
"Hicri" mahlasını kullanmak.
35. Zemīn-i şiʿrde itmiş taḫallüṣ-i hicrī
36. Ki rūz-ı vaṣl şeb-i hecr ile müşeyyeddür

taḥammül:
1. **taḥammül:**
Gazel 64
Mısra: **11**
Dayanma, katlanma, sabır.
11. Taḥammül ẕillet-i hicrāna güçdür yoḫsa cānāndan
12. Şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ḫīz olmaḳ ne cānumdur

2. **taḥammüle:**-*e*
Gazel 567
Mısra: **3**
Dayanma, katlanma, sabır.
3. Ḫār ü gülün taḥammüle muḥtāc vażʿını
4. Mānend-i āb esāfil ile iḫtilāṭ iden

3. **taḥammül:**
Gazel 238
Mısra: **2**
Dayanma, katlanma, sabır.
1. Taʿalluḳ ol nigeh-i meste cān-feşānlıḳdur
2. Taḥammül ol ṣaf-ı müjgāna pehlevānlıḳdur

4. **taḥammüli:**-*i*
Gazel 442
Mısra: **4**
Dayanma, katlanma, sabır.
3. Ey dil senüñle nevbet ile idelüm fiġān
4. Çoḳ bülbüle taḥammüli yoḳdur bu gülşenüñ

5. **taḥammül:**
Gazel 479
Mısra: **1**
Dayanma, katlanma, sabır.
1. Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
2. Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül

6. **taḥammül:**
Gazel 479
Mısra: **2**
Dayanma, katlanma, sabır.
1. Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
2. Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül

7. **taḥammül:**
Gazel 479
Mısra: **6**
Dayanma, katlanma, sabır.
5. Yāri göricek zāʾil olur şebnem-i eşküm
6. Yoḳ cilve-i ḫurşīde Süreyyāda taḥammül

8. **taḥammül:**
Gazel 479
Mısra: **8**
Dayanma, katlanma, sabır.
7. İtmişdi nigeh leşker-i ārāmumı tārāc
8. Ġayret be-kafā irmese imdāda taḥammül

9. **taḥammül:**
Gazel 479
Mısra: **10**
Dayanma, katlanma, sabır.
9. Eflāki güẕār eyler iken pertev-i secde
10. Bilmem nice eyler aña seccāde taḥammül

10. **taḥammül:**
Gazel 479
Mısra: **14**
Dayanma, katlanma, sabır.
13. Nābī ne bilür sırrını evkāt-ı ṣalatun
14. Her kim kʾidemez sille-i üstāda taḥammül

11. **taḥammüldür:**-*dür*
Gazel 672
Mısra: **5**
Dayanma, katlanma, sabır.
5. Hücūm-ı seng-i taʿne meşreb-i rindī taḥammüldür
6. Ḳadeh-keşliklere ey çeşm-i nem-peymā ne dirlerse

12. **taḥammül:**
Gazel 734
Mısra: **9**
Dayanma, katlanma, sabır.
9. Reh-i ġamda taḥammül üştür-i nālāna ḫoşterdür
10. Ceres feryāda imdād eylemekden bāruñ altında

13. **taḥammül:**
Kaside 12
Mısra: **51**
Dayanma, katlanma, sabır.
51. Līk mümkin mi bu evżaʿa taḥammül ki ider
52. Ādemi her birinüñ bād-ı burūtı sersām

14. **taḥammüline:**-*i, -n, -e*
Gazel 800
Mısra: **6**
Taşıma, tahammül etme.
5. Sıġar derūnına maʿnā-yı āsmān ü zemīn
6. Pesend-i ḥarf-ı tenük-māyenüñ taḥammüline

taḥammül eyle:
1. **taḥammül eyle:**
Gazel 665
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüklenmek, bir yükü üstüne almak; dayanmak, katlanmak.
1. Yā gelme meclis-i keder-āmīz-i ʿāleme
2. Yā ḫod taḥammül eyle ẓuhūr eyleyen ġama

2. **taḥammül eyle:**
Gazel 796
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüklenmek, bir yükü üstüne almak; dayanmak, katlanmak.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫʷār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

taḥammül eylemeden:
1. **taḥammül eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 189
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, sabretmek.
5. Taḥammül eylemeden ġayrı vażʿ-ı nādāna
6. Kitāb-ı fenn-i ḫıredde ʿilācumuz yoḳdur

2. **taḥammül eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 347
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, sabretmek.
1. O şuḫuñ itdügi ṭarz-ı cefā ne müşkil imiş
2. Taḥammül eylemeden māʿada ne müşkil imiş

taḥammül eylemeyen:
1. **taḥammül eylemeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 428
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, sabretmek.
13. Olmaz bu terbiyetkedede kimse feyż-yāb
14. Nābī taḥammül eylemeyen bir zamāna dek

taḥammül eyler:
1. **taḥammül eyler:**-*r*
Gazel 165
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yüklenmek, bir yükü üstüne almak; dayanmak, katlanmak.
9. Ḳuvvet-i ṭabʿına şāhid yetişür eyler ise
10. Çīn-i ebrūyı etibbāya taḥammül bīmār

taḥammül eyleyemez:
1. **taḥammül eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Gazel 432
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, katlanmak, kaldırmak.
13. O saḫt-dillik ile Nābiyā dü-gūş-ı kemān
14. Taḥammül eyleyemez zaḫmına nişānemüzüñ

2. **taḥammül eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Gazel 725
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, katlanmak, kaldırmak.
3. ʿAzīz-i kişver olur pādişeh gelürse ẕelīl
4. Taḥammül eyleyemez āftāba nūr-ı nigāh

3. **taḥammül eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Kaside 14
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, katlanmak, sabretmek.
73. Ġayūrdur o ḳadar kim taḥammül eyleyemez
74. İşitse ḳāf verāsında ḥarf-i lecc ü ʿinād

taḥammül ider:
1. **taḥammül ider:**-*er*
Gazel 779
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sabretmek, dayanmak.
3. Ne deñlü olsa şikeste kemān-ı ṭāḳat-ı ʿāşıḳ
4. Yine taḥammül ider dest-i cevr-i yāre gelince

taḥammül itmede:
1. **taḥammül itmede:**-*me, -de*
Gazel 727
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, katlanmak.
9. Gehī ayāga çalarlar metāʿ-ı rāyic iken
10. Taḥammül itmede ammā ʿacībdür lūle

taḥammül itmedügüm:
1. **taḥammül itmedügüm:**-*me, -düg, -üm*
Gazel 238
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Dayanmak, katlanmak.
17. Taḥammül itmedügüm iltifata ṭuymışdur
18. Tegāfüli o mehüñ baña mihribānlıkdur

taḥammül itmedükçe:
1. **taḥammül itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 768
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dayanmak, katlanmak.
1. Kūyında itmedükçe taḥammül gedālıġa
2. Kimdür ʿaceb vesile bulan aşinalıġa

taḥammül itmedür:
1. **taḥammül itmedür:**-*me, -dür*
Gazel 386
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dayanmak, katlanmak.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoḫsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

taḥammül itmek:
1. **taḥammül itmek:**-*mek*
Gazel 205
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dayanmak, katlanmak.
7. İtmek lebi peymāne-i gülḫande taḥammül
8. Çāk-i ciġer ü cevr-i girībān-ı sitemdür

2. **taḥammül itmek:**-*mek*
Gazel 479
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dayanmak, katlanmak.
3. Bir būs idecek pāya düçār olmaḳ içündür
4. İtmek bu leked-ḫᵛārelige cāda taḥammül

taḥammül itmez:
1. **taḥammül itmez:**-*mez*
Gazel 479
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dayanmak, katlanmak.
11. Nāzikter olur ṭabʿ-ı suḫan kim dem-i taḥrīr
12. İtmez ḳalemüñ itdügi feryāda taḥammül

taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār:
1. **taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār:**
Gazel 111
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarın her haline dayanma.
11. Gülinde ḫār u meyinde ḫumār der-pey iken
12. Nice taḥammül-i evżāʿ-ı rüzgār olunur

ṭahāret virmede:
1. **ṭahāret virmede:**-*mede*
Gazel 558
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Temizleme, yıkama (Bedensel bağlamda).
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

2. **ṭahāret virmede:**-*mede*
Gazel 558
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Temizleme, yıkama (Bedensel bağlamda).
13. Biri āb ü biri āteşle her nā-pāki pāk eyler
14. Ṭahāret virmede ednā degül germ-ābeden gülḫan

tā-ḥaşr:
1. **tā-ḥaşr:**
Tarih 92
Mısra: **68**
Haşre kadar, kıyamete dek.
67. Bula meftūḥ serā-perde-i iḳbāli müdām
68. Ola tā-ḥaşr der-i luṭfı melāẕ-ı żuʿafā

taḥaṣṣun eyle:
1. **taḥaṣṣun eyle:**
Gazel 24
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak.
13. Nābī taḥaṣṣun eyle ki olmaz halel-pezīr
14. Çirk-ābe-i zünūb ile bārū-yı maġfiret

taḥassür:
1. **taḥassür:**
Kaside 10
Mısra: **81**
Hasret çekme.
81. Görüp elinde ilüñ nuḳreler taḥassür ile
82. Gözümden eşk aḳıdup olurum sitāre-şumār

taḥassür-i dīnār:
1. **taḥassür-i dīnār:**
Kaside 10
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Para hasreti.
83. Sezā mıdur kim olup derd-i yeʾs ile ḫaste
84. Vücūdum eyleye zerrīn taḥassür-i dīnār

taḫayyül:
1. **taḫayyülin:**-*i, -n*
Gazel 637
Mısra: **1**
Daha önce duyu organları ile idrak edilmiş bir şeyi, o şey karşımızda mevcut olmadığı bir an veya mekânda zihinde şekillendirme, hayalde canlandırma.
1. Cāsūs iden mekāmin-i ġayba taḫayyülin
2. Taṣḥīḥ ider ʿināyet-i Ḥaḳḳa tevessülin

2. **taḫayyül:**
Gazel 817
Mısra: **3**
Daha önce duyu organları ile idrak edilmiş bir şeyi, o şey karşımızda mevcut olmadığı bir an veya mekânda zihinde şekillendirme, hayalde canlandırma.
3. Dehānı zarf-ı...................... taḥayyül ise de
4. Mis̱āl-i eşk-i nedāmet çemen-ṭırāz olamaz

taḫayyür:
1. **taḫayyür:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **101**
Hayrete düşme, şaşırma, şaşma.
101. Gālib olup līk taḥayyür aña
102. Ḫāṭırına gelmedi bir müddeʿā

taḫfīf eyledi:
1. **taḫfīf eyledi:**-*di*
Gazel 640
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Azaltmak, hafifletmek.
13. Cā-be-cā eyledi ḫaṭ naḫvet ü nāzın taḫfīf
14. Nābiyā ṭutdı resīd olmaġa yüz defter-i ḥüsn

taḫfīf olunursa:
1. **taḫfīf olunursa:**-*ur, -sa*
Gazel 380
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hafifleme, hafiflenmek.
7. Ḥamldan sāyesini ʿāciz olur gāv-ı zemīn
8. Olunursa ne ḳadar kār-ı günāhum taḫfīf

tahiyyāta:
1. **tahiyyāta:**
Tarih 61
Mısra: **9**
Oturma, namazda oturup dua okuma.
9. Eylemiş niyyet tahiyyāta sütūn
10. Ḳalmamış ṭarḥında ās̱ār-ı enām

taḥḳiḳ:
1. **taḥḳiḳini:**-*i, -n, -i*
Tarih 104
Mısra: **58**
Hakikatını arayıp meydana çıkarmak, hakikat aranılıp meydana çıkarılmak.
57. Ammā ki daḫı çıkmamaġın perde-i şekden
58. Ḥüccet yoġ idi itmeġe taḥḳiḳini imżā

taḥḳīḳ-i mesāʾildür:

1. **taḥḳīḳ-i mesāʾildür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Meselelerin analiz edilmesi.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

taḫlīṣ idüp:

1. **taḫlīṣ idüp:**-*üp*
Tarih 68
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kurtarmak.
13. Libās-ı köhne-i ṣad-pāreden idüp taḫlīṣ
14. Ṭonatdı ḫilʿat-ı tāzeyle cism-ı ʿüryānın

taḫliye-i çend:

1. **taḫliye-i çend:**
Tarih 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cevizin içini kabuğundan çıkarma.
1. Ḫāme bu nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ
2. İtdi itmāmına dek taḫliye-i çend ẓurūf

tahliye-i kīse-i yem itse:

1. **tahliye-i kīse-i yem itse:**-*se*
Kaside 15
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Denizini kesesini arama-tarama suretiyle boşaltmak.
169. Sensin ol gevher-i nā-yāb ki mis̱lüñ bulamaz
170. İtse ġavvās-ı ḳader tahliye-i kīse-i yem

taḥmīl ideyüm:

1. **taḥmīl ideyüm:**-*e, -y, -üm*
Gazel 863
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüklemek.
7. Pīrlük mevsimi bilmem kime taḥmīl ideyüm
8. Bār-ı endūhı yine püşt-i dü-tādan ġayrı

taḥmīl itdügin:

1. **taḥmīl itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 604
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüklemek.
1. Noḳṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
2. Kātib-i ṣunʿun bilen icmāli tafṣīl itdügin

taḫmīn eyleyeler:

1. **taḫmīn eyleyeler:**-*ye, -ler*
Gazel 608
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tahmin etmek.
23. Olma ol gūne ki her ḳande felāket var ise
24. Ḫalḳ anı eyleyeler cümle senüñçün taḫmīn

taḫmīn itdüm:

1. **taḫmīn itdüm:**-*düm*
Gazel 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyas etmek, aşağı yukarı bir fikir söyleme.
7. İtdüm ḳatı çoḳ ʿarṣa-i iḳbāl ile taḫmīn
8. Geldi baña vāsiʿ yine meydān-ı ḳanāʿat

taḫmīn-i niṣāl itdügün:

1. **taḫmīn-i niṣāl itdügün:**-, -
Gazel 147
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Temren olarak tahmin etmek.
5. Taḫmīn-i niṣāl itdügün āhenleri ḫaṣma
6. Āhenger-i taḳdīr yapar pāyuna zencīr

taḫmīr:

1. **taḫmīr:**
Gazel 147
Mısra: **12**
Yoğurma, hamur durumuna getirme.
11. Ẓann itmedügüñ şahṣuñ olur zīver-i ḫᵛānı
12. Ol nānı kʾidersin dü-kef-i ḥırṣ ile taḫmīr

2. **taḫmīrde:**-*de*
Gazel 834
Mısra: **6**
Yoğurma, hamur durumuna getirme.
5. Secdeden refʿ-i ser itmezdüñ eger fehm itsen
6. Dü-kef-i nāz ile taḫmīrde miʿmārumuzı

taḫmīr eylemiş:

1. **taḫmīr eylemiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Yoğurmak.
53. Ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i erkān-ı ʾanāṣırdan anuñ
54. Eylemiş dest-i ḳader ṭıynet-i pākin taḫmīr

2. **taḫmīr eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Yoğurmak.
184. Ṭıynetin dest-i luṭf ile taḫmīr
183. Eylemiş ʿālem-āferīn-i Ḳadīr

taḫmīr olunmış:

1. **taḫmīr olunmış:**-*mış*
Kaside 20
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Yoğrulmak.
51. Taḫmīr olunmış āb u gili ʿilm ü fażldan
52. Terkīb-i ḳābiliyyet ü eczā-yı ṭıyneti

taḫmīr-i ṭıyneti:

1. **taḫmīr-i ṭıyneti:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Mizacının özü, mayası.
105. Seḫā vü cūd ile taḫmīr-i ṭıyneti mecbūl
106. ʾAṭā vü luṭf ile terkīb-i ḫilkati mefṭūr

taḫmīs:

1. **taḫmīs:**
Gazel 575
Mısra: **11**
Bir gazelin beyitlerinin birinci ve ikinci mısraları arasına üçer mısra ilave edilmek suretiyle yapılan tahmis.
11. Taḫmīs şiʿre cāme vü destār giydürür
12. Pāyına līk kefş yapar müstezād iden

taḫrīb:

1. **taḫrībe:**-*e*
Gazel 641
Mısra: **2**
Yıkma, kırıp dökme, harap etme, bozma.
1. Yıḳma göñlüm taḫtgāh-ı mülk-i heft-iklīm iken
2. Görme taḫrībe sezā şāyeste-i termīm iken

2. **tahrībedür:**-*e, -dür*
Gazel 648
Mısra: **1**
Yıkma, kırıp dökme, harap etme, bozma.
1. Tahrībedür teveccühi maʿmūr olan evin
2. Çerḫün şühūda ḳādir olursañ tek ü pūyın

3. **taḫrībe:**-*e*
Tarih 77
Mısra: **32**
Yıkma, kırıp dökme, harap etme, bozma.
31. Ol ʿuḳde-i ḍalālüñ ḥalline eyleyüp ḳaṣd
32. Ol sedd-i rāhı itdi taḫrībe fikr-i pinhān

4. **taḫrībe:**-*e*
Tarih 143
Mısra: **3**

Yıkma, kırıp dökme, harap etme, bozma.
3. ʿAdū ḳasd eylemişken kişver-i İslāmı taḫrībe
4. Hirās olmış iken kulūb-ı nāsda mużʿaf

tahrīb eyleme:

1. **taḫrīb eyleme:**-*me*
Gazel 612
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkmak.
11. Dil ʿarş-ı İlāhīʾdür anı eyleme taḫrīb
12. Dest-i beşer ol ḫāneyi termīm ne mümkin

tahrīb-i ḳafes itdürmege:

1. **tahrīb-i ḳafes itdürmege:**-*me, -ge*
Tarih 139
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Beden kafesini tahrip etmek, öldürmek.
5. Yek işāret gözedür saḥibinüñ çeşminden
6. Düşmenün cānına itdürmege tahrīb-i ḳafes

taḫrīb-i ṭabʿa:

1. **taḫrīb-i ṭabʿa:**-*a*
Gazel 128
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Tabiatını yıkma, tahrip etme.
15. Eyler ḥavāle tīşe-i ġadri esāsına
16. Taḫrīb-i ṭabʿa ḳasdı bina ṣūretindedür

taḥrīf eylemiş:

1. **taḥrīf eylemiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Değiştirmek, bozmak.
3. Ḥarf ḥarf-i kāʾināta itmiş ibdā-ı ṣuver
4. Baʿża virmiş istiḳāmet baʿżı taḥrīf eylemiş

taḥrīk eyledi:

1. **taḥrīk eyledi:**
Gazel 493
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hareket ettirmek, sallamak.
5. Gehvāresini gerçi nesīm eyledi taḥrīk
6. Ammā ki gele ḫᵛābı ḥırām eyledi bülbül

tahrīk idemez:

1. **tahrīk idemez:**-*e, -mez*
Tarih 125
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Harekete getirmek, hareket ettirmek.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse tahrīk idemez diyü iderler daʿvā

2. **tahrīk idemez:**-*e, -mez*
Tarih 125
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Harekete getirmek, hareket ettirmek.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse tahrīk idemez diyü iderler daʿvā

3. **tahrīk idemez:**-*e, -mez*
Tarih 125
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Harekete getirmek, hareket ettirmek.
21. Bulınan atıcılar şimdi anuñ cüllesini
22. Kimse tahrīk idemez diyü iderler daʿvā

taḥrīk iderler:

1. **taḥrīk iderler:**-*er, -ler*
Gazel 386
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Harekete geçirmek.
3. İderler kūhveş keştīleri bir lafẓ ile taḥrīk
4. Ne ḫoşdur bir suḫanda yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ

taḥrīk idince:

1. **taḥrīk idince:**-*ince*
Kaside 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Harekete geçirmek.
3. Yaʿnī olup diyār-ı Ḥalebʾden keşīde-pā
4. Taḥrīk idince Rūmʾa rikāb-ı ʿazīmeti

taḥrīk idüp:

1. **taḥrīk idüp:**-*üp*
Kaside 20
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Harekete geçirmek.
23. Taḳdīr-i Kirdgār idüp ḳāḍī-i ḥarem
24. Taḥrīk idüp o ṣavba rikāb-ı ʿazīmeti

taḥrīk itdi:

1. **taḥrīk itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
Kımıldatmak, hareket ettirmek.
124. Ẓulmet-i naḳżdan ider āzād
123. Şemʿ olunsa o leylede īḳād

taḥrīk itmede:

1. **taḥrīk itmede:**-*mede*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **270**
Kelime Tipi: **-**
Kımıldatmak, hareket ettirmek.
269. Oldı himmet baña hevesde şerīk
270. Ṭurmayup itmede beni taḥrīk

taḥrīk itmese:

1. **taḥrīk itmese:**-*me, -se*
Kaside 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kımıldatmak, hareket ettirmek.
1. İtmese lemʿa-i rūḥuñ dem-i ḳudret taḥrīk
2. Mündefiʿ olmaz idi çeşm-i ʿamādan tārīk

tahrīk-i cünūn-ı derdmendān eyleme:

1. **tahrīk-i cünūn-ı derdmendān eyleme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dertli aşıkların deliliklerini tahrik etmek.
13. Zülfüne ḳıyma ruḫuñ ʿarż eyleme şeydālara
14. Çoḳ da tahrīk-i cünūn-ı derdmendān eyleme

taḥrīk-i deryā-yı fiten itse:

1. **taḥrīk-i deryā-yı fiten itse:**-*se*
Kıt'a 32
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Fitneler denizini coşturmak.
5. İtse bād-ı mekr ile taḥrīk-i deryā-yı fiten
6. Şaşkın ördek gibi şeyṭānı götinden ṭaldurur

taḥrīk-i ġazabdan:

1. **taḥrīk-i ġazabdan:**-*dan*
Gazel 654
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öfkelendirmek için tahrik etme.
17. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
18. Taḥrīk-i ġazabdan mı recādan mı gelürsin

taḥrīk-i leb:

1. **taḥrīk-i leb:**
Gazel 488
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dudağı kımıldatma.
11. Dilden degül güzārişe ḳādir ḫayālini
12. ʿĀşık niyāz-ı vaṣl ile taḥrīk-i leb degül

tahrīk-i nigāha:

1. **tahrīk-i nigāha:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bakma hareketi.
7. Tahrīk-i nigāha yoġ iken dīdede ḳudret
8. Ruḫsāre-i ḫūbānda tek-ā-pūsı ʿacebdür

taḥrīk-i pāy-ı rāh-ı emelden:

1. **taḥrīk-i pāy-ı rāh-ı emelden:**-*den*
Gazel 377
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Emel yolundaki ayağın hareketlenişi (Dünya istekleri peşinde koşan bağlamında).
3. Taḥrīk-i pāy-ı rāh-ı emelden girān gelür
4. Pür-gevher-i tevekkül iken dāmen-i ferāġ

taḥrīk-i şevḳ idi:

1. **taḥrīk-i şevḳ idi:**- *i, -di*
Gazel 670
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Heyecan ve şevke getiren.
7. Taḥrīk-i şevḳ idi ruḫuña cürʾet-i nigāh
8. Bir kerre bakmış oldum o da iḳtiżā ile

taḥrīr:

1. **tahrīre:**-*e*
Gazel 312
Mısra: **19**
Yazma, kaleme alma.
19. O şuḫun lerziş-i endāmunı tahrīre ḳaṣd itsem
20. Devātumda mürekkeb Nābiyā sīm-ābdan ḳalmaz

2. **taḥrīre:**-*e*
Gazel 529
Mısra: **12**
Yazma, kaleme alma.
11. Sīnemde şerḥalar yetişür baña Nābīyā
12. Taḥrīre mācerā-yı dili mısṭar istesem

3. **taḥrīre:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **155**
Yazma, kaleme alma.
155. Degül aḫlāḳına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül iḳdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

4. **taḥrīre:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **54**
Yazma, kaleme alma.
53. Ḳalem-i müşk-feşānuña muʿādil yoḳdur
54. Ḥażret-i pādişehüñ nāmını taḥrīre sezā

5. **taḥrīre:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **42**
Yazma, kaleme alma.
41. Bir gūne eyledi beni memnūn-ı luṭfı kim
42. Yoḳ ḫāmenüñ aḳalline taḥrīre ṭāḳati

6. **taḥrīre:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **30**
Yazma, kaleme alma.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ reʾyi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

7. **taḥrīr:**
Tarih 30
Mısra: **77**
Yazma, kaleme alma.
77. Nusḫa-i elṭāfını taḥrīr içün dest-i ṣabā
78. Ṣafḥa-i deryāya çekmiş mevcelerden maṣdarı

taḥrīr eyledi:

1. **taḥrīr eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Yazmak. Kaleme almak.
101. Olur elbete velī dāver-i mülk-i İslām
102. Eyledi ḫatm-i velāyet kütübinde taḥrīr

taḥrīr eylemiş:

1. **taḥrīr eylemiş:**-*miş*
Tarih 42
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Yazmak.
41. Siyyemā ṭarḫın eylemiş taḥrīr
42. Ḳalem-i siḥrkār ile üstād

taḥrīr eylesem:

1. **taḥrīr eylesem:**-*sem*
Gazel 127
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yazmak. Kaleme almak.
11. O şūḫuñ saña dem-serdāne vażʿın eylesem taḥrīr
12. Dehān-ı āteşīn-i ḫāmede Nābī süḫan ditrer

tahrīr idemem:

1. **tahrīr idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 402
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yazmak, çizmek.
3. Cünbiş-i ġamze-i bī-raḥmını tahrīr idemem
4. Ḫūn-ı maʿnā dökilür faṣılasından raḳamuñ

taḥrīr idemez:

1. **taḥrīr idemez:**-*e, -mez*
Tarih 92
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Yazmak, kaleme almak.
43. Āsmān-ḳadr ü felek-pāye ʿAlī Pāşā kim
44. Rütbe-i cāhını taḥrīr idemez istīfā

taḥrīr ider:

1. **taḥrīr ider:**-*er*
Gazel 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Yazmak, kaleme almak.
9. Eşiʾʿa zer-ḳalem Nābī devāt-ı sīmdür hāle
10. Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb

2. **taḥrīr ider:**-*er*
Gazel 258
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yazmak, kaleme almak.
9. İder eşʿārı Nābī eşk-i ḫūn-ālūd ile taḥrīr
10. Cemāl-i nev-ʿarūsān-ı maḥabbet ġāzesüz ḳalmaz

3. **taḥrīr ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **262**
Kelime Tipi: -
Yazmak, kaleme almak.
261. ʿArż idüp ḥāl-i ḳalb-i nā-kāmın
262. Böyle taḥrīr ider ser-encāmın

taḥrīr itdiler:

1. **taḥrīr itdiler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **272**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
271. Sīne-i senge eyleyüp teʾsīr
272. İtdi ler bāb-ı ḳalʿaya taḥrīr

2. **taḥrīr itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 116
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
33. Beşāretgūne taḥrīr itdiler tārīḫin eflāke
34. Ḥasan Beg ṣadr-ı dānā-yı kerīme dāde-i Ḥaḳdur

3. **taḥrīr itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 154
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
3. Ṣafha-i āfāka taḥrīr itdiler tārīḫini
4. Ḳudsiyān-ı ʿarş Nābī müftī-i ʿiffet-meʾāb

taḥrīr itmede:

1. **taḥrīr itmede:**-*mede*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
189. Gerden-i ẖaṣma itmede taḥrīr
190. Ḫāme-i ḳahrı ṣūret-i zencīr

taḥrīr itseler:

1. **taḥrīr itseler:**-*se, -ler*
Kaside 11
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
81. Żamīr-i enverinüñ vaṣfın itseler taḥrīr
82. Olurdı yek-şebe meh gibi müstenīr Aʿrāb

2. **taḥrīr itseler:**-*se, -ler*
Kaside 21
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
25. İsm ḳalḳup merkezinden fevḳine taṣdīr ider
26. Nāmını bir yirde taḥrīr itseler Ḥāḳān ile

taḥrīr itsem:

1. **taḥrīr itsem:**-*se, -m*
Gazel 69
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
7. Gird-i lebde ḫaṭ-ı nev-ẖīzini taḥrīr itsem
8. Hamenüñ leẕẕet-i taḥrīrden ağzı ṣulanur

2. **taḥrīr itsem:**-*se, -m*
Gazel 539
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
1. Ḫam olur ḳadd-i ḳalem cevrini taḥrīr itsem
2. Süst olur pāy-ı suẖan nāzını ṭaḳrīr itsem

taḥrīr olunmış:

1. **taḥrīr olunmış:**-*mış*
Tarih 30
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Yazılmak.
47. Metnine dīvārınuñ taḥrīr olunmış Būstān
48. Resm olunmış saḳfına naḳş-ı ẖayāl-i Āẕerī

taḥrīre getürme:

1. **taḥrīre getürme:**-*me*
Kıt'a 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yazıya dökmek.
1. Taḥrīre getürme küleh-i cevr-i sipihri
2. Ḫātır-şiken-i ẖāme ciger-sūz-ı devāt ol

taḥrīr-i bilād itmedin:

1. **taḥrīr-i bilād itmedin:**-*me, -di, -n*
Kaside 2
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Şehirleri yazmak/yaratmak.
73. Ẕātına ẖāṣ idi maʿmūre-i būd u nā-būd
74. İtmedin ẖāme-i ḳudret daẖı taḥrīr-i bilād

taḥrīr-i nīlīsiyle:

1. **taḥrīr-i nīlīsiyle:**-*si, -y, -le*
Tarih 81
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mavi yazı, mavi hat.
7. Vesme-yāb-ı faẖr olur taḥrīr-i nīlīsiyle rūz
8. Cāme-pūş-ı rūz olur tāvān-ı zerrīn ile şeb

taḥrīş:

1. **taḥrīşe:**-*e*
Gazel 193
Mısra: **4**
Hırslandırmak.
3. Erbāb-ı hārābatı ḳomaḳ hāline yegdür
4. Taḥrīşe sebebdür mey-i gül-fāma yasaḳlar

taḥṣīl:

1. **taḥṣīl:**
Gazel 269
Mısra: **13**
Elde etme, kazanma.
13. Nābī bize rızāsını taḥṣīl farż iken
14. Bī-cā vüḳūʿ-ı rencişine sürʿat itmişüz

2. **taḥṣīline:**-*i, -n, -e*
Gazel 400
Mısra: **10**
Elde etme, kazanma.
9. Bī-çāre destmāllere çār-mīẖ-i cevr
10. Taḥṣīline muḳaddemedür cīb-i raġbetüñ

3. **taḥṣīli:**-*i*
Gazel 680
Mısra: **10**
Elde etme, kazanma.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoẖsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ẖod pende ḳalursa

4. **taḥṣīl:**
Gazel 833
Mısra: **5**
Elde etme, kazanma.
5. Çirk-i dünyāyı sühūletle ne mümkin taḥṣīl
6. Rū dürüst olmayıcaḳ kīse-i ḥammām gibi

5. **taḥṣīl:**
Kaside 16
Mısra: **185**
Elde etme, kazanma.
185. Taḥṣīl içün rıżā-yı hümāyūnını felek
186. Gerdān olup gözetmededür vaḳt-i fırṣatı

6. **taḥṣilden:**-*den*
Gazel 286
Mısra: **6**
Elde edilen şey, kazanç.
5. Ġam çekmezüz vesīle-i ṭūl-ı ḥayātdur
6. Taḥṣilden taẖallüf iderse umūrumuz

7. **taḥṣīli:**-*i*
Gazel 414
Mısra: **14**
Elde edilen şey, kazanç.
13. Gubār-ı ẖāṭırı ser-geştelikden ġayrı ey Nābī
14. Nedür taḥṣīli bisyār olduġından çeşmi ġırbālüñ

8. **taḥṣīlinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 476
Mısra: **7**
Elde edilen şey, kazanç.
7. Bu bezmün mey-keşinden neşʾe taḥṣīlinden aḳdemdür
8. Görüp hem-cinsini iẓhār ü .... perest itmek

9. **taḥṣīlüm:**-*üm*
Gazel 843
Mısra: **15**
Elde edilen şey, kazanç.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

10. **taḥṣīle:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **85**
Eğitim görmek, bilgi edinmek.
85. ʿİlm-i resmīyi tenezzül mi ider taḥṣīle
86. Kisbe mevḳūf degüldür şeref-i māder-zād

taḥsīl eyledi:

1. **taḥsīl eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Elde etmek II kazanmak.
109. Alıcak mihr destine taḥvīl
110. Eyledi māl-i şeb-nemi taḥsīl

2. **taẖsīl eyledi:**-*di*
Tarih 122
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Elde etmek.

15. İdüp iʿmāl ḥafr u ḫarḳ ile yekdīgere peyvend
16. Derūn-ı sengden icrāya taḫsīl eyledi mecrā

taḥṣīl eylemiş:
1. **taḥṣīl eylemiş:**-*miş*
Gazel 801
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kazanmak, elde etmek.
3. Tevāżuʿ eylemiş taḥṣīl teʾhīr-i ʿibādetden
4. Olur kimden görürse ser-fürū pāyına üftāde

taḥṣīl ider:
1. **taḥṣīl ider:**-*er*
Gazel 457
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kazanmak.
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid
6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

taḥṣīl idüp:
1. **taḥṣīl idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Elde etmek, yaratmak.
43. Çenār-ı raṭbdan tedrīc ile taḥṣīl idüp āteş
44. Nihād-ı ġūreden tedbīr ile terkīb ider ḥalvā

taḥṣīl itdügin:
1. **taḥṣīl itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 604
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Toplamak II İlim öğrenmek.
3. Tākden ḫumdan sebūdan kāseden sāḳī-i bezm
4. Ṣarf ider ḫāk-i reh-i rindāna taḥṣīl itdügin

tahṣīl itmedükçe:
1. **tahṣīl itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 754
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Elde etmek II Öğrenim yapmak.
9. Meʾālin fehme tahṣīl itmedükçe ḳuvvet-i idrak
10. Baḳup nʾitsek gerekdür bilsem ey dīvāne dīvāna

taḥṣīl olmadı:
1. **taḥṣīl olmadı:**-*ma, -dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
(Borç, para, vergi vb. için) Almak, toplamak.
147. Olmadı naḳd-i berg-i gül taḥṣīl
148. Eyledi bād-ı ṣubḥ-dem tenzīl

taḥṣīl olunan:
1. **taḥṣīl olunan:**
Gazel 26
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Okunan, tahsil edilen, gaye edilen.
11. Hep mesʾele-i mebḥas̱-ı āsāyiş-i dildür
12. Taḥṣīl olunan fenn-i debistān-ı ḳanāʿat

taḥṣīlgāh-ı mesʾele-i fenn-i rāzdur:
1. **taḥṣīlgāh-ı mesʾele-i fenn-i rāzdur:**-*dur*
Gazel 100
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hakka kavuşturan gizli ilimlerin tahsil edildiği mektep.
13. Taḥṣīlgāh-ı mesʾele-i fenn-i rāzdur
14. Mecmūʿa-i menāsık-ı züvvār Kaʿbeʾdür

tahsīl-i cürm-i tāzeye:
1. **tahsīl-i cürm-i tāzeye:**
Gazel 269
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yeni günah işleme.
9. Ġayrüñ şefāʿat itmege cürm ü günāhını
10. Tahsīl-i cürm-i tāzeye biz raġbet itmişüz

taḥṣīl-i duʿā ide:
1. **taḥṣīl-i duʿā ide:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Dua kazandırmak.
83. Līk olmadı muvaffaḳ biri bir ḫıdmete kim
84. Pādişāha fuḳarādan ide taḥṣīl-i duʿā

tahsīl-i dünyā:
1. **tahsīl-i dünyā:**
Gazel 404
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dünyayı/ dünya malını elde etme.
11. Ġıdāsın ẓann iderler şāh-bāz-ı himmetüñ cīfe
12. Diyenler var saña tahsīl-i dünyā içün esmā çek

taḥṣīl-i ġınā:
1. **taḥṣīl-i ġınā:**
Gazel 266
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varlıklı olma, zengin olma.
3. Tevfīk-i ʿināyetdür olan kārger ancaḳ
4. Taḥṣīl-i ġınā ḳuvvet-i bāzū ile olmaz

taḥṣīl-i girīz eylerse:
1. **taḥṣīl-i girīz eylerse:**-*r, -se*
Gazel 723
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayakların geri geri gitmesi, bir yere gönülsüz, istemeye istemeye gitmek.
3. Lerziş-i şerm-i maḥabbet rāh-ı nuṭḳın sedd ider
4. Dil merāmın ʿarża taḥṣīl-i girīz eylerse de

taḥṣīl-i ḫiffet eylemeden:
1. **taḥṣīl-i ḫiffet eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 746
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hafiflik kazandırmak, hafifletmek.
11. Taḥṣīl-i ḫiffet eylemeden ġayri nefʿi yoḳ
12. ʿAṣī muʿārıż olsa bile cūy-ı Nīl ile

taḥṣīl-i ʿilmün:
1. **taḥṣīl-i ʿilmün:**-*ün*
Gazel 757
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İlim tahsili.
9. Taḥṣīl-i ʿilmün üstine tercīḥ ider mi nās
10. Taḥṣīl-i māl vāsıta-i rifʿat olmasa

taḥsīl-i ıżṭırāb:
1. **taḥsīl-i ıżṭırāb:**
Gazel 129
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Istırap çekme.
11. Taḥsīl-i ıżṭırāb daḫı bir naṣībdür
12. Ḥāşā ki fevt-i maṭlab ide bī-şekībler

taḥṣīl-i ḳabiliyyet:
1. **taḥṣīl-i ḳabiliyyet:**
Gazel 809
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yetenek kazanma/edinme.
3. Taḥṣīl-i ḳabiliyyet içündür mez̠ellete
4. Bir şaḫṣa iltifāt ile iʿzāz iderse de

taḥṣīl-i kāma:
1. **taḥṣīl-i kāma:**-*a*
Gazel 516
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Murada erme.
1. Taḥṣīl-i kāma olmasa da raġbetüm benüm
2. Elbette pīş-i pāye gelür ḳısmetüm benüm

taḥṣīl-i māl:

1. **taḥṣīl-i māl:**
Gazel 757
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kazanılan mal.

9. Taḥṣīl-i ʿilmün üstine tercīḥ ider mi nās

10. Taḥṣīl-i māl vāsıta-i rifʿat olmasa

tahsīl-i maṭlab:

1. **tahsīl-i maṭlab:**
Gazel 492
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İstediğini elde etme, amacına ulaşma.

5. Terk ile tahsīl-i maṭlab bir hüner midür diyü

6. Ṭaʿne-dād-ı resm-i İbrāhīm Edhemʾdür göñül

taḥṣīl-i meʾāl itmek:

1. **taḥṣīl-i meʾāl itmek:***-mek*
Gazel 469
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anlamak, anlam çıkarmak.

1. Ṭururken ḳuvvet-i ṭabʿ īle taḥṣīl-i meʾāl itmek

2. Lisān-ı ġayrdan deryūzegerlikdür suʾāl itmek

taḥṣīl-i menāṣıb itmeġe:

1. **taḥṣīl-i menāṣıb itmeġe:***-meġ, -e*
Gazel 364
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Makam, mevki elde etmek.

7. Kim ḳādir idi itmeġe taḥṣīl-i menāṣıb

8. Emvāt olaydı eger iḥyāya muʿārıż

taḥṣīl-i reng-i çihre-i kāh itmeyem:

1. **taḥṣīl-i reng-i çihre-i kāh itmeyem:***-me, -y, -em*
Gazel 519
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saman gibi sapsarı yüz rengi elde etmek (Yüzü aşırı hüzün ve kederden saratmak, soldurmak bağlamında).

3. Olmaḳ sezā ṭabanca-ḫor-ı keh-rübāy-ı ʿaşḳ

4. Taḥṣīl-i reng-i çihre-i kāh itmeyem disem

taḥṣil-i rıżā-yı ḥażret-i ḥaḳḳ u resūl ide:

1. **taḥṣil-i rıżā-yı ḥażret-i ḥaḳḳ u resūl ide:***-e*
Tarih 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Allah ve resulu (Hz. Muhammed Peygamber)'nun rızalarını tahsil etmek.

5. Bunda hem bir cāmiʿ-i bī-mis̱l bünyād itdi kim

6. İde taḥṣil-i rıżā-yı ḥażret-i Ḥaḳḳ u Resūl

taḥṣīl-i ṣafā eyleyelüm:

1. **taḥṣīl-i ṣafā eyleyelüm:***-y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlü şenlendirmek (Merve ve Safa tevriyeli kullanılmıştır).

1. Gel göñül ʿazm-i reh-i beyt-i Ḫudā eyleyelüm

2. Saʿy idüp Merveʾye taḥṣīl-i ṣafā eyleyelüm

taḥṣīl-i ṣafādur:

1. **taḥṣīl-i ṣafādur:***-dur*
Gazel 50
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Zevk ve eğlence elde etme.

21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ

22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

taḥṣīl-i tevāfuḳ:

1. **taḥṣīl-i tevāfuḳ:**
Kaside 23
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Uygunluk elde etme.

29. Buldı peyvend-i taʿalluḳ o ḳadar istiḥkām

30. Kʾitdi taḥṣīl-i tevāfuḳ kemer-i cevzāya

taḥṣīl-i vaṣla:

1. **taḥṣīl-i vaṣla:***-a*
Gazel 824
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Sevgiliye) kavuşma gayreti.

9. Çoḳdan gelürdi meclise ḫurşīde eylesek

10. Taḥṣīl-i vaṣla itdügümüz cüst-cūları

tahsīl-i vesāʾildür:

1. **tahsīl-i vesāʾildür:***-dür*
Gazel 365
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aracı olma, vesile olma.

11. İrtikābāt-ı perestiş-kārī-i ṭavr-ı rüsum

12. İntisāb-ı Ḥaḳḳa tahsīl-i vesāʾildür ġaraż

taḥsīl-i yaḳīn eylese:

1. **taḥṣīl-i yaḳīn eylese:***-se*
Gazel 438
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Teorik olarak bilmek, inanmak.

11. Ne ḳadar eylese de mevtine taḥṣīl-i yaḳīn

12. Nabżı ġammāzlığından geçemez bīmāruñ

tahsīn:

1. **taḫsīnidür:***-i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **2**
Beğenme, güzel bulma, takdir etme.

1. Şiʿr kim ṭabʿ-ı bülendüñ hāmeye telkīnidür

2. Tāziyāne nükte-fehmānuñ aña taḥsīnidür

2. **tahsinüñ:***-üñ*
Gazel 248
Mısra: **9**
Beğenme, güzel bulma, takdir etme.

9. Tahsinüñ olur ṭabʿı ʿillet-zede-i līnet

10. Ancak maraż-ı imsāk iḥsāna ṣataşmışdur

3. **tahsīndür:***-dür*
Kıt'a 29
Mısra: **1**
Beğenme, güzel bulma, takdir etme.

1. Ümīdüm ḫalḳdan Nābī ne iḥsān ü ne tahsīndür

2. Mücerred ḫıdmeti-i peyġamberīde şevḳ-i muṭlaḳdur

4. **taḫsīn:**
Gazel 682
Mısra: **3**
Övme, takdir, beğenme vb. duyguları belirtmek için söylenen söz. Aferin!.

3. ʿAḳlına Mecnūnlaruñ taḥsīn ki ketm-i rāz idüp

4. Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese

5. **taḫsin:**
Gazel 475
Mısra: **1**
Övme, takdir, beğenme vb. duyguları belirtmek için söylenen söz. Aferin!.

1. Taḥsin saña ey bāde beni ḫurrem iderseñ

2. Cīb-i dili vāreste-i dest-i ġam iderseñ

6. **taḫsīn:**
Gazel 565
Mısra: **11**
Övme, takdir, beğenme vb. duyguları belirtmek için söylenen söz. Aferin!.

11. Bu lücce-i bī-kaʿr-ı pür-āşūbda taḥsīn

12. İmkān-ı teneffüs bulana mevc-i keselden

7. **taḫsīn:**
Gazel 574
Mısra: **2**
Övme, takdir, beğenme vb. duyguları belirtmek için söylenen söz. Aferin!.

1. Ol āfetün āzürde iken vażʿ-ı bedinden

2. Ḳādir miyüz ayrılmaġa taḥsīn ṣadedinden

8. **taḥsīn:**
Tarih 138
Mısra: **42**
Övme, takdir, beğenme vb. duyguları belirtmek için söylenen söz. Aferin!.
41. Eylemiş luṭfına ol gevher-i pāki taḫṣīṣ
42. Naẓar-ı dāver-i devrāna hezārān taḥsīn

taḥsīn eyleyüp:
1. **taḥsīn eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 51
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Beğenmek, takdir etmek.
5. Baʿdehu eyleyüp Süleymān Ḫān
6. Ḥüsn-i ḫulḳ u sülūkına taḥsīn

taḥsīn idüp:
1. **taḥsīn idüp:**-*üp*
Tarih 144
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Beğenmek, takdir etmek.
43. Oldı bir fetḥe muvaffaḳ kim idüp taḥsīn felek
44. Rūy-ı mihrin sürdi ḫāke çekdi gūşın māh-tāb

taḥsīn olunsa:
1. **taḥsīn olunsa:**-*sa*
Gazel 718
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Beğenilmek, övülmek.
9. Olunsa her ne ḳadar nuṭḳa Nābiyā taḥsīn
10. Hezār o deñlü gerekdür zebān-ı ḫāmūşa

taḫṣīṣ eylemiş:
1. **taḫṣīṣ eylemiş:**-*miş*
Tarih 138
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi bir kimse ya da bir iş için ayırmak.
41. Eylemiş luṭfına ol gevher-i pāki taḫṣīṣ
42. Naẓar-ı dāver-i devrāna hezārān taḥsīn

taḫṣīṣ ide:
1. **taḫṣīṣ ide:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi bir kimse ya da bir iş için ayırmak.
107. Yā kimüñ kevkeb-i baḫtında liyāḳat vardur
108. Ki bu emre ide taḫṣīṣ Ḫudā-yı ʿallām

taḫṣīṣ-i mezāyāsını taʿmīm:
1. **taḫṣīṣ-i mezāyāsını taʿmīm:**-*sı, -nı*
Gazel 612
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İş bölümündeki farklılıkları, üstünlükleri umumileştirmek (herkesten beklemek).
5. Sırr-ı dili eczā-yı beden derke ne ḳādir
6. Taḫṣīṣ-i mezāyāsını taʿmīm ne mümkin

taḫt:
1. **taḫtda:**-*da*
Gazel 54
Mısra: **2**
Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.
1. Maʿmūre-i dilde olamaz cān müteʿaddid
2. Bir taḫtda ne mümkin ola sulṭān müteʿaddid

2. **taḫta:**-*a*
Tarih 51
Mısra: **9**
Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.
9. Cālis olduḳda taḫta Aḥmed Ḫān
10. Eyledi manṣıbında yine mekīn

3. **taḫtında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 442
Mısra: **9**
Alt, aşağı taraf.
9. Taḫtında nice maʿnī-i rūşen nühüftedür
10. Mıṣraʿlarını çoḳ da tehī ṣanma revzenüñ

4. **taḫtında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 1
Mısra: **48**
Alt, aşağı taraf.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḫtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

5. **taḫtındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Kıt'a 79
Mısra: **4**
Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.
3. Mefhūm-ı kelāmı gibi müstaġnīdür
4. Taḫtındaki raḥle-i ṣadef-kārīden

taḫta:
1. **taḫtam:**-*m*
Gazel 64
Mısra: **2**
Osmanlı devrinde sarrafların gümüş ve altın sayarken kullandıkları "akçe tahtası" denen özel bir çeşit tahta.
1. Benüm ṣarrāf-ı şehr-i rāz dükkānum dehānumdur
2. Devātum kīse taḫtam safha engüştüm zebānumdur

taḫta-i meşḳi:
1. **taḫta-i meşḳi:**-*i*
Tarih 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hedef tahtası.
1. Çār ferzendi ile müftī-i şūm
2. Olıcak taḫta-i meşḳi ḳaderüñ

taḫta-i reml:
1. **taḫta-i reml:**
Gazel 144
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Remil tahtası.
11. Sīnemi taḫta-i reml eyledügin noḳṭa-i zaḫm
12. Es̱er-i çāpükī-i ġamze-i cānāndan ṣor

taḫta-i şümār itdi:
1. **taḫta-i şümār itdi:**-*di*
Gazel 846
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Akçe tahtası yapmak (Akçe tahtası; Sarraf ve veznedarların üzerinde para saydıkları tabla).
7. İtdi sitāregān ile hem taḫta-i şümār
8. Evc-i hevāda sikke-i naḳd-i ḫızānemi

taḫta-i taʿlīm:
1. **taḫta-i taʿlīm:**
Gazel 641
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Deneme tahtası, yazı tahtası.
5. Ġayre ṣarf itmededür ẕevḳ-i zamān-ı ḫaṭṭını
6. Meşḳ-i nāz-ı yāre sīnem taḫta-i taʿlīm iken

taḫta-i taʿlīm ider:
1. **taḫta-i taʿlīm ider:**-*er*
Gazel 519
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Deneme tahtası yapmak.
9. Bedr ü hilāli taḫta-i taʿlīm ider felek
10. Meşḳ-i kemāli māh-be-māh itmeyem disem

taḫta-pūş:
1. **taḫta-pūşadur:**-*a, -dur*
Gazel 113
Mısra: **8**
Taraça.
7. Meyl itdi seyr-i dāġum içün sīneme o şūḫ
8. Faṣl-ı bahār olınca heves taḫta-pūşadur

taḫtgāh-ı ḫidīv-i devrāna:
1. **taḫtgāh-ı ḫidīv-i devrāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **302**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın hükümdarının başkenti.

301. İrdüm ārāmgāh-i sulṭāna
302. Taẖtgāh-ı ẖidīv-i devrāna

taẖtgāh-ı ẖulefā:
1. **taẖtgāh-ı ẖulefā:**
Tarih 127
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Halifelerin tahtının bulunduğu yer.
73. Kemterīn ḳullarınun cilvegeh-i rifʿatidür
74. Taẖtgāh-ı ẖulefā ẖıṭṭā-i ümmüʾd-dünyā

taẖtgāh-ı mülk-i heft-iklīm:
1. **taẖtgāh-ı mülk-i heft-iklīm:**
Gazel 641
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yedi cihan memleketinin başkenti.
1. Yıḳma göñlüm taẖtgāh-ı mülk-i heft-iklīm iken
2. Görme taẖrībe sezā şāyeste-i termīm iken

taẖtgāh-ı mülūk-ı ʿosmānī:
1. **taẖtgāh-ı mülūk-ı ʿos̱mānī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Osmanlı padişahlarının tahtgahı, başkenti (İstanbul bağlamında).
41. Budur ārāmgāh-i sulṭānī
42. Taẖtgāh-ı mülūk-ı ʿOs̱mānī

taẖtgāh-ı salṭanata:
1. **taẖtgāh-ı salṭanata:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Saltanatın hükmü, hükümyeri.
165. Senüñ cülusuñ ile taẖtgāh-ı salṭanata
166. Ḫudā ḳulūb-ı ʾibādın hep eyledi mecbūr

taẖt-ı bülend-ḳadri:
1. **taẖt-ı bülend-ḳadri:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Kıymeti yüce olan taht.
79. O şehryār ki taẖt-ı bülend-ḳadri ile
80. İder sipihr-i nühüm daʿvī-i ḥudūd u sınūr

taẖt-ı emvācında:
1. **taẖt-ı emvācında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 723
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dalgaların altında.
9. Taẖt-ı emvācında deryā-yı maʿānī müstetir
10. Şiʿrinüñ taʿbīrini Nābī veciz eylerse de

taẖt-ı gülbinde:
1. **taḥt-ı gülbinde:**-*de*
Gazel 151
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gül fidanı dalı tahtı.
7. Taḥt-ı gülbinde yatup mestāne diñler bülbüli
8. Güllerün zīr-i baġalde ġonceler bālīnidür

taẖt-ı ḥükmine:
1. **taẖt-ı ḥükmine:**-*i, -n, -e*
Tarih 127
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Hüküm makamı.
69. Taẖt-ı ḥükmine ʿaceb ḳangı şehüñ daẖildür
70. Kūh-ı Ṭūr u Ḥarem-i Kaʿbe vü ṣaḥn-ı Akṣā

taẖt-ı ḳıbābında:
1. **taẖt-ı ḳıbābında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 52
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Kubbenin altı.
31. Gerdūn naẓīr olur mı o dergāha kim ola
32. Aḳṭāb-ı dehr taẖt-ı ḳıbābında münzevī

taẖt-ı nikāḥa alurdı:
1. **taẖt-ı nikāḥa alurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 529
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nikahına almak.
3. Taẖt-ı nikāḥa zühreyi alurdı müşteri
4. Ben ṭabʿ-ı ser-bülende sezā dil-ber istesem

taẖt-ı saʿādetde:
1. **taẖt-ı saʿādetde:**-*de*
Tarih 127
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Mutluluk tahtı; kut, saltanat makamı.
133. Ḥaḳ taʿāla vire şāhenşehe ömr-i cāvid
134. Eyleye taẖt-ı saʿādetde vücūdın ibkā

taẖt-ı salṭanat:
1. **taẖt-ı salṭanat:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Sultanlık tahtı/makamı.
29. Mis̱āl-i hāle-i bī-āfitāb ḳalmış idi
30. Derūn-ı mülk ẖazīn taẖt-ı salṭanat maġdūr

2. **taẖt-ı salṭanat:**
Kaside 7
Mısra: **214**
Kelime Tipi: -
Sultanlık tahtı/makamı.
213. Mukīm-i zāviye-i intiẓār idüm çoḳdan
214. Ki maḳdemüñle ola taẖt-ı salṭanat maʿmūr

taẖt-ı şevketde:
1. **taẖt-ı şevketde:**-*de*
Tarih 19
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Haşmetli ve şöhretli taht (hükümdarlık).
33. İtsin şehenşāhı Ḫudā nice fütūḥāta ḳarīn
34. Pāyende olsun taẖt-ı şevketde dil-i mesrūr ile

taẖt-ı süleymānʾı:
1. **taẖt-ı süleymānʾı:**-*ı*
Gazel 552
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hz. Süleyman tahtı.
9. Ḥaḳ budur kim bu hevā ile binā ey Nābī
10. Döndürür taẖt-ı Süleymānʾı temāşālıḳdan

taẖt-ı yeʾse giçe:
1. **taẖt-ı yeʾse giçe:**-*e*
Gazel 784
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümitsizlik tahtına geçmek.
13. Az ḳaldı tīre-himmetī-i baẖt-ı dūn ile
14. Nābī ki taẖt-ı yeʾse giçe pādişāh ola

taẖt-ı zerde:
1. **taẖt-ı zerde:**-*de*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **363**
Kelime Tipi: -
Altın taht.
363. Nāmı da ola taẖt-ı zerde muḳīm
364. Ola meftūḥ luṭf ile bābı

taẖtından olur:
1. **taẖtından olur:**-*ur*
Gazel 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Makamından düşmek, değerini kaybetmek.
9. Taẖtından olur çehre-nümā maʿnī-i iẖlāṣ
10. Aʿmālüne bak ḥaḳḳ-i emānī-i s̱evāb it

tahvīf:
1. **tahvīf:**
Gazel 654
Mısra: **15**
Korkutmak, ürkütmek.
15. Vāʿiẓ bizi tahvīf ile teşvişe düşürme
16. Sen maḥkeme-i rūz-ı cezādan mı gelürsin

taẖvīf eylemezdüñ:
1. **taẖvīf eylemezdüñ:**-*mez, -dü, -ñ*
Gazel 557
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Korkutmak, ürkütmek.

5. Beni dūzaḫla taḥvīf eylemezdüñ zāhidā bilsen

6. Benüm bu pīç ü tābum dest-bürd-i serdī-i deyden

taḥvīl:

1. **taḥvīl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **109**
Değiştirme, değişim, dönüştürme.

109. Alıcak mihr destine taḥvīl

110. Eyledi māl-i şeb-nemi taḥṣīl

2. **taḥvīle:***-e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **108**
Değiştirme, değişim, dönüştürme.

107. Açılup rūznāme-i nev-rūz

108. Geldi taḥvīle mihr-i ʿālem-sūz

taḥvīl eyledi:

1. **taḥvīl eyledi:***-di*
Kaside 12
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek, dönüştürmek, çevirmek.

103. Zīver-i ḫᵛān iken evvel niʿam-ı gūn-ā-gūn

104. Eyledi kes̠retini vaḥdete taḥvīl eyyām

taḥvīl eyledük:

1. **taḥvīl eyledük:***-dü, -k*
Gazel 372
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek, dönüştürmek, çevirmek.

15. Arż-ı Rūma bürc-i Şehbāʾdan çü taḥvīl eyledük

16. Ḥaḳ mübārek itsün ey ḫurşīd-i rahşān el-vedāʿ

taḥvīl eyleye:

1. **taḥvīl eyleye:***-ye*
Gazel 196
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek, dönüştürmek, çevirmek.

3. Bizüm teveccühümüz belki eyleye taḥvīl

4. Egerçi niyyet-i cānāne bī-vefālıġadur

taḥvīl ider:

1. **taḥvīl ider:***-er*
Gazel 834
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek.

7. Ẓulmet-i yeʾsi ider nūr-ı ümīde taḥvīl

8. İden ābisten-i ḫūrşīd şeb-i tārumuzı

taḥvīl itdi:

1. **taḥvīl itdi:***-di*
Tarih 127
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Dönüştürmek, çevirmek.

121. Mihr burcüʾş-şeref-i aslīye itdi taḥvīl

122. ʿĀlemi saʿd-ı feraḥ eyledi lebrīz-i ṣafā

taḥvīl itdügin:

1. **taḥvīl itdügin:***-dü, -gi, -n*
Gazel 604
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dönüştürmek, çevirmek.

5. Āfitāb-ı ḥüsn dirlerse ʿaceb mi Yūsufʾa

6. Gūş idenler delvden mīzāna taḥvīl itdügin

taḥvīlin görüp:

1. **taḥvīlin görüp:***-üp*
Gazel 309
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Değiştiğini görmek, gözlemlemek.

5. Būsenüñ pençe-i şekvāya görüp taḥvīlin

6. Secde-i şükr ider āsāyişine dāmenümüz

taḥẕīr:

1. **taḥẕīre:***-e*
Gazel 558
Mısra: **7**
Sakınma, çekinme.

7. Olur taḥẕīre bāʿis̠ düşmen ammā dost taʾẕīre

8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

ṭāʾib:

1. **ṭāʾib:**
Kıt'a 74
Mısra: **1**
Gerçek adı Ahmed olan Osmanzâde Tâib'in doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, İstanbul'da doğmuştur. Babası Osman Efendi Süleymaniye Vakfı'nın ruznamecisidir. Şair özellikle hicivleri ve kasideleri ile ünlüdür.

1. Āferīn ḳullanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān

2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

tāʾife:

1. **tāʾife:**
Gazel 230
Mısra: **3**
Tayfa, grup.

3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim

4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

ṭāʾife-i bī-ḫıredān-ı ʿālem:

1. **ṭāʾife-i bī-ḫıredān-ı ʿālem:**
Tarih 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünyanın akılsızlar topluluğu.

1. Bir bölük ṭāʾife-i bī-ḫıredān-ı ʿālem

2. Milket-i fevz ü iṭāʿatdan idüp terk-i vaṭan

ṭāʾif-i gird-i seri:

1. **ṭāʾif-i gird-i seri:***-i*
Kaside 5
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Başının etrafında tavaf eden.

45. Kaʿbevār olmada pervāne-i ervāḥ u melek

46. Ṭāʾif-i gird-i seri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ṭāʾir:

1. **ṭāʾir:**
Gazel 44
Mısra: **5**
Uçan, uçucu, kuş.

5. Öyle ṭāʾir midür ol kim ola āsānca şikār

6. Ḳurmışuz biz ṭutalum dāne döküp dām-ı feraḥ

2. **ṭāʾir:**
Gazel 770
Mısra: **4**
Uçan, uçucu, kuş.

3. Yek-nefesde ṭolaşur dāʾire-i imkânı

4. Ne ḳadar ṭāʾir endīşe girān-bāl olsa

ṭāʾir-i devlet:

1. **ṭāʾir-i devlet:**
Gazel 570
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Devlet kuşu.

11. Tāze pervāze ider ṭāʾir-i devlet āġāz

12. İtmeden dest-i ümīdümde be-hem bāl ü perin

2. **ṭāʾir-i devlet:**
Gazel 677
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Devlet kuşu.

13. Pervāzdan inmezdi yire ṭāʾir-i devlet

14. Sermāye-i rifʿat şeref-i maʿrifet olsa

tāʾir-i dilüñ:

1. **tāʾir-i dilüñ:***-üñ*
Gazel 223
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül kuşu.

9. Zamāne dāmgehin tāʾir-i dilüñ Nābī

10. Garībdür ki varup gūşe-i āmān idinür

ṭāʾir-i eşʿār-ı nā-puḫte:

1. **ṭāʿir-i eşʿār-ı nā-puḫte:**
Gazel 743
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Olmamış, ham şiir kuşu.
11. Aşiyān-i gerd-i dehān u gūş olurdı zūdter
12. Ṭāʿir-i eşʿār-ı nā-puḫte girān-bāl olmasa

ṭāʿir-i ḫāne-zād-ı künc-i ḳafes:
1. **ṭāʿir-i ḫāne-zād-ı künc-i ḳafes:**
Kıt'a 46
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kafesin köşesinde yemle beslenen kuş.
3. Ṭāʿir-i ḫāne-zād-ı künc-i ḳafes
4. Ẕevḳ-i pervāz nʾolduğın bilmez

ṭāʾir-i imtināʾa:
1. **ṭāʾir-i imtināʾa:***-a*
Gazel 530
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İmkansızlık kuşu.
7. Olalı pey-rev-i hevā-yı viṣāl
8. Ṭāʾir-i imtināʾa bāl ü perüm

ṭāʾir-i lāne-i ıṭlāḳ:
1. **ṭāʾir-i lāne-i ıṭlāḳ:**
Gazel 861
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Terkedilmiş yuvanın kuşu.
5. Ṭāʾ ir-i lāne-i ıṭlāḳ ḳafes-gīr olmaz
6. Ḳayd-ı taḥrīr ile olsun mı müselsel maʿnā

ṭāʾir-i nām-ı dāver-i islām:
1. **ṭāʾir-i nām-ı dāver-i islām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
İslam hükümdarı -halife- namındaki kuş.
63. Ḳāfes-i dil-pezīrin itdi maḳām
64. Ṭāʾir-i nām-ı dāver-i İslām

ṭāʾir-i viṣāl:
1. **ṭāʾir-i viṣāl:**
Gazel 304
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma kuşu.
5. Hicrān-keşüñ gözinde uçar ṭāʾir-i viṣāl
6. Bīmār-ı derd-i ʿāfiyyetī neşter istemez

ṭāʾir-i zerrīn-per ü bāli:
1. **ṭāʾir-i zerrīn-per ü bāli:***-i*
Gazel 43
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Parlak altın kanatlı kuş.
3. Zāġ-ı şebi ṣayd itmek içün perveriş eyler
4. Bir ṭāʾir-i zerrīn-per ü bāli ḳafes-i ṣubḥ

ṭaḳ:
1. **ṭakar:***-ar*
Gazel 246
Mısra: **5**
Asmak, iliştirmek.
5. Sünbül ṭakar ferāġat-ı ḫāṭırla başına
6. Limānladuḳça lengerin alup sefīneler

2. **ṭāḳlar:***-lar*
Tarih 8
Mısra: **11**
Kubbe.
11. Muṣannaʿ ʿṣuffeler şīrīn muḳarnes ṭāḳlar rengīn
12. Münaḳḳaş cāmlar rūşen müzeyyen revzen-i raʿnā

3. **ṭāḳıdur:***-ı, -dur*
Tarih 42
Mısra: **6**
Kubbe.
5. Teknesidür ḫamīr-i māye-i ʿayş
6. Ṭāḳıdur reşk-baḫş-ı sebʿ-i şidād

4. **tāk:**
Gazel 226
Mısra: **10**
Üzüm ağacı, asma.
9. Ṭurma gül-geşt ider ol serv-i ḫoş-āyende ḫırām
10. Ṣarılup gerdenine tāk olacaḳ yirlerdür

5. **tākden:***-den*
Gazel 604
Mısra: **3**
Üzüm ağacı, asma.
3. Tākden ḫumdan sebūdan kāseden sāḳī-i bezm
4. Ṣarf ider ḫāk-i reh-i rindāna taḥṣīl itdügin

6. **tākümüz:***-ü, -müz*
Gazel 510
Mısra: **4**
Üzüm ağacı, asma.
3. Ol bāde-i neşāt-fezāyuz ki bāġbān
4. İtmiş nişānde ḫum yirine tākümüz bizüm

7. **ṭāḳ:**
Gazel 755
Mısra: **12**
Milli bayram ve şenliklerde caddelere geçici olarak kurulan süsülü kemer II Kemer veye yarım daire şeklindeki kapı ve pencere üstü II Kubbe, kümbet.
11. Gören ol ġonceyi āgūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

8. **ṭaḳlar:***-lar*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **21**
Milli bayram ve şenliklerde caddelere geçici olarak kurulan süsülü kemer II Kemer veye yarım daire şeklindeki kapı ve pencere üstü II Kubbe, kümbet.
21. Ṭaḳlar tāk-ı çerḫe pā-beste
22. Ḳaṣrlar āsmāna peyveste

9. **ṭaḳında:***-ı, -n, -da*
Tarih 103
Mısra: **49**
Kubbe, tavan.
49. Zihī maʿbed ki ṭaḳında yanan ḳındīlinüñ dūdı
50. Olur mānend-i sürme nūr-baḫş-ı dīde-i ḫavra

tāk olmaḳ:
1. **tāk olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 386
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Süs kemeri olmak.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoḫsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

taḳaddüm:
1. **taḳaddüm:**
Gazel 296
Mısra: **15**
Öncelik.
15. ʿİllet-i gāʾiyyeyüz maʿnen taḳaddüm bizdedür
16. Ādemüz ʿālemden ey Nābī muʾaḫḫar gelmişüz

taḳaddüm eyledügi:
1. **taḳaddüm eyledügi:***-düg, -i*
Gazel 471
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Öncesinde gelmek.
5. Selām pīş-rev-i ṣoḥbet olduġındandur
6. Taḳaddüm eyledügi niʿmete nemekdānuñ

taḳaddüm eyleyüp:
1. **taḳaddüm eyleyüp:***-y, -üp*
Gazel 391
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Önce gelmek, önce davranmak.
3. Yine sulṭānuma şāyestedür ebnā-yı nevʿ üzre
4. Taḳaddüm eyleyüp ʿünvān-ṭırāz-ı imtiyāz olmaḳ

taḳaddüm ider:
1. **taḳaddüm ider:***-er*
Gazel 563
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyin önüne geçmek.
9. Hüner sālūsı cezb itmekdedür meyḫāneye yoḫsa
10. İder rindün taḳaddüm desti çeksen āstīninden

taḳaddüm-i ḥüsn-i ḳabūl-i feyż:
1. **taḳaddüm-i ḥüsn-i ḳabūl-i feyż:**
Kaside 4
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Berekete mazhar olma önceliği.
23. Anlardadur taḳaddüm-i ḥüsn-i ḳabūl-i feyż
24. Dīvān-ı dīnde ṣadr-nişīndür çehār-yār

taḳarrüb:

1. **taḳarrüb:**
Gazel 668
Mısra: **7**
Yaklaşma, yakın olma, yanaşma.
7. Kemān-mis̱āl kec ol maḳṣaduñ taḳarrüb ise
8. Atılma oḳ gibi yābāna istikāmet ile

ṭāḳat:

1. **ṭaḳat:**
Gazel 394
Mısra: **2**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyākat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

2. **ṭāḳati:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **42**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
41. Bir gūne eyledi beni memnūn-ı luṭfı kim
42. Yoḳ ẖāmenüñ aḳalline taḥrīre ṭāḳati

3. **ṭāḳat:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
3. Seyr iden lerziş-i pālūde-nümūn-ı bedenin
4. Sīr-çeşm olsa ne deñlü yine ṭāḳat mi ḳalur

4. **takat:**
Gazel 174
Mısra: **5**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
5. ʿĀşıkda kor mı takat ol ẖande-rūlıcıḳlar
6. Ol bez̠le-gūlıcıḳlar şīrīn-zebānlıcuḳlar

5. **ṭaḳati:**-*i*
Gazel 80
Mısra: **10**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
9. Bīmār ise de her ne ḳadar çeşm-i siyāhı
10. ʿUşşāḳı perīşāñ idecek ṭaḳati vardur

6. **ṭāḳatum:**-*um*
Gazel 706
Mısra: **14**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
13. Nābiyā ben de gülistāna iderdüm raġbet
14. Bülbülüñ ṭāḳatum olsaydı eger şīvenine

7. **ṭāḳati:**-*i*
Gazel 768
Mısra: **6**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.
5. Ey māh ẖāk-i rāhuñda rū-māl idenlerüñ
6. Mānend-i sāye ṭāḳati yoḳdur cüdālıġa

ṭāḳat getürülmez:

1. **ṭāḳat getürülmez:**-*ül, -mez*
Gazel 765
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dayanmak, katlanmak.
13. Leşker-i maṣrafa ṭāḳat getürülmez Nābī
14. Ḳuvvet iḥsān ide Allāh meġer īrāda

ṭāḳat kalsa:

1. **ṭāḳat kalsa:**
Gazel 444
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Takatı yetmek, güç yetirmek.
7. Eşk ü āhı eylemezdi zīr ü bālāya revān
8. Ḳalsa ʿuşşāḳuñda ṭāḳat cüst-cūyuñdan senüñ

ṭaḳat-ı taʿmīr ḳalmadı:

1. **ṭaḳat-ı taʿmīr ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 826
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Onarmaya mecali olmamak.
13. Nābī binā-yı rāhatumuz eyledük ẖarāb
14. Ḳaṣr-ı ḥużūra ṭaḳat-ı taʿmīr ḳalmadı

ṭāḳatüm gider:

1. **ṭāḳatüm gider:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Takattan düşmek, mecali kalmamak.
111. Görince yārı gider ṭāḳatüm gelür raʿşe
112. Ḥayāt-ı vaṣlda nā-yāb imiş zamān-ı şebāb

taḳāżā itme:

1. **taḳāżā itme:**-*me*
Gazel 145
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sıkıştırmak, sataşmak.
5. İtme rindāna taḳāżā ramażānda sāḳī
6. Zimmet-i defʿ -i ġamuñ vaʿdesi şevvāldedür

taḳdīm:

1. **taḳdīmini:**-*i, -n, -i*
Gazel 441
Mısra: **2**
Bir şeyi karşılıksız olarak birine verme, sunma.
1. Añla merzūk idügin enfüs ile āfāḳuñ
2. Ḥilḳat-i rızḳda taḳdīmini gör Ḫallāḳuñ

taḳdīr:

1. **taḳdīr:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Kader, yazgı.
1. Sen it ne ḳadar eyler isen hīle vü tezvīr
2. Hengām-ı ʿamel bildügin işler yine taḳdīr

2. **taḳdīrle:**-*le*
Gazel 525
Mısra: **14**
Kader, yazgı.
13. Ben esrār-ı ḳaderle āşinālıḳ itmişüm Nābī
14. Sebük-maġzān gibi taḳdīrle ceng ü cidāl itmem

3. **taḳdīr:**
Gazel 711
Mısra: **13**
Kader, yazgı.
13. Bizi Stānbulʾa taḳdīr cez̠b ider Nābī
14. Tenāvül eyleyecek āb u dānemüz var ise

4. **taḳdīr:**
Gazel 850
Mısra: **27**
Kader, yazgı.
27. Eyledi taḳdīr ṣandūk-ı taḥarrüzde nihān
28. Mevsim-i eyyām-ı ʿīde ṣaḳlanan kālā gibi

5. **taḳdīri:**-*i*
Gazel 852
Mısra: **8**
Kader, yazgı.
7. Ṣad hezārında bir ancaḳ bulunurdı rāżı
8. Olsa maẖlūḳda taġyire tüvān taḳdīri

6. **taḳdīrden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **160**
Kader, yazgı.
159. Bu deñlü niʿmet-i maʿlūme vü mechūleden ṣoñra
160. İder taḳdīrden basṭ-ı şikāyet itmez istiḥyā

7. **takdirden:**-*den*
Gazel 98
Mısra: **12**
Kader, yazgı.
11. Tā key bu būs-ı dāmen u dest ey harīṣ-i cāh
12. Takdirden müsāʿadesüz maṣlaḥat mʾolur

8. **taḳdīrden:**-*den*
Gazel 134
Mısra: **9**
Kader, yazgı.

9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ḫāṭıra çoḳ ārzū gelür

9. **taḳdīr:**
Kaside 8
Mısra: **34**
Kader, yazgı.
33. Didiler müjdeler olsun saña ey rāst-naẓar
34. Ki seni istedügüñ ʿaṣra yitürdi taḳdīr

10. **taḳdīre:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **29**
Beğenme, beğenip belirtme, değer verme.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ reʾyi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

11. **taḳdīre:**-*e*
Gazel 363
Mısra: **7**
Beğenme, beğenip belirtme, değer verme.
7. Taḳdīre taʿarrużdan anuñ farḳı mı vardur
8. Kim eyler ise gerdiş-i devrāna taʿarruż

12. **taḳdīrle:**-*le*
Gazel 367
Mısra: **40**
Beğenme, beğenip belirtme, değer verme.
39. Nābī bakılsa çeşm-i ḥaḳīḳatle ʿāleme
40. Taḳdīrle müṣālahadan māʿadā ġalaṭ

13. **taḳdīre:**-*e*
Gazel 676
Mısra: **5**
Beğenme, beğenip belirtme, değer verme.
5. Taḳdīre iʿtirazdan āyā ne farḳı var
6. Mihmānlarun muʿārażası mīzbān ile

14. **taḳdīre:**-*e*
Gazel 751
Mısra: **4**
Beğenme, beğenip belirtme, değer verme.
3. Ḥāl-i ʿālemden olan ḥarf-ṭırāz-ı şekve
4. İʿtirāż eylemeden farḳı nedür taḳdīre

taḳdīr itdi:

1. **taḳdīr itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **358**
Kelime Tipi: -
Allah'ın uygun görüp belirlemesi.
357. Ḍarb-ḫāne nezāretin iḥsān
358. İtdi taḳdīr Kirdgār-ı kerīm

taḳdīr olur:

1. **taḳdīr olur:**-*ur*
Kaside 20
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ezelde Cenâb-ı Hakk'ın olmasını dilediği şeyler, her şey hakkında vermiş olduğu ezelî karar, alın yazısı, kader.
15. Esbāb-ı inḥilāline bir emr-i müşkilüñ
16. Taḳdīr olur müsāʿidi geldükde sāʿati

taḳdīr-i kirdgār:

1. **taḳdīr-i kirdgār:**
Kaside 20
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Allah'ın tayin ettiği kader.
23. Taḳdīr-i Kirdgār idüp ḳāḍī-i ḥarem
24. Taḥrīk idüp o ṣavba rikāb-ı ʿazīmeti

taḳdīr-i kirdgārʾa:

1. **taḳdīr-i kirdgārʾa:**-*a*
Tarih 77
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Allah'ın tayin ettiği kader.
21. Tedbīri rast geldi taḳdīr-i Kirdgārʾa
22. Devletden oldı taʿyīn bu emre merd-i şāyān

taḳdīr-i yezdān:

1. **taḳdīr-i yezdān:**
Gazel 374
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Allah'ın takdiri.
17. Şermsārum yā Resulaʾllah vedāʿundan senüñ
18. Böyle olmış neyleyüm taḳdīr-i Yezdān el-vedāʿ

ṭāḳ-ı ʿarşa:

1. **ṭāḳ-ı ʿarşa:**-*a*
Gazel 787
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.
1. Nʾola āhumla çeksem ṭāḳ-ı ʿarşa ʿanberīn perde
2. Beni leb-rīz-i sevdā itdi bir şūḫ-ı siyeh-çerde

ṭāḳ-ı āsmān hem-dūş:

1. **ṭāḳ-ı āsmān hem-dūş:**
Kaside 14
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe ile omuz omuza (Denklik, eşitlik noktasında yarışır bağlamında).
51. ʿUluvv-ı cāhı ile ṭāḳ-ı āsmān hem-dūş
52. Kef-i kerīmi ile ebr-i pür-ʿaṭā hem-zād

tāḳ-ı āsmāna:

1. **tāḳ-ı āsmāna:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.
63. Fürūġ-ı devletidür tāḳ-ı āsmāna çerāġ
64. ʿUluvv-ı himmetidür bārgāh-ı çerḫe ʿimād

tāḳ-ı çerhe:

1. **tāḳ-ı çerḫe:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.
21. Ṭaḳlar tāḳ-ı çerḫe pā-beste
22. Ḳaṣrlar āsmāna peyveste

2. **tāḳ-ı çerḫe:**-*e*
Tarih 28
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.
19. Gördi tāḳ-ı çerḫe hātif yazdı tārīḫin anuñ
20. Yādigār-ı Muṣṭafa Pāşā Muḥammed dürr-i pāk

tāḳ-ı derinde:

1. **tāḳ-ı derinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 103
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Dergahın kubbesi.
53. Bu güne bünyenün tāḳ-ı derinde mıṣraʿ-ı tārīḫ
54. Olur bānīlerinün nāme-i aʿmāline imżā

tāḳ-ı eyvānın:

1. **tāḳ-ı eyvānın:**-*ı, -n*
Tarih 68
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Sarayın kubbesi, kemeri.
31. Didüm görince bu eyvānı Nābīyā tārīḫ
32. ʿAlī Beg eyledi termīm tāḳ-ı eyvānın

tāḳ-ı eyvānına:

1. **tāḳ-ı eyvānına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 72
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Sarayın kubbesi, kemeri.
19. Ebrū-yı dil-ber ile farḳı meġer bir ser-i mū
20. Tāḳ-ı eyvānına diḳḳatle olunsa imā

tāḳ-ı feleġe:

1. **tāḳ-ı feleġe:**-*e*
Kaside 26
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gökkubbe.
11. Maʿmūre-i cāhunla mümāss oldı şerefden

12. Tāk-ı feleġe ẕirve-i erkān-ı vezāret

ṭaḳ-ı felek:
1. **ṭaḳ-ı felek:**
Gazel 747
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gökkubbe.
9. Ḳande eyler cilve bilmem şuʿle-i miṣbāh-ı dil
10. Tengdür ṭaḳ-ı felek ḳındīl-i istiʿdādına

ṭāḳ-ı felek turduġınca:
1. **ṭāḳ-ı felek turduġınca:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gök kubbe durdukça, dünya varoldukça.
45. Ümīd odur ki ola turduġınca ṭāḳ-ı felek
46. Bu gevherān-ı s̱emīn yādigār-ı Maġnīsā

tāk-ı gerdūnun:
1. **tāk-ı gerdūnun:**-*un*
Tarih 82
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Felek kubbesi (gökyüzü).
23. Kimisi didi tāk-ı gerdūnun
24. Şemsesidür ki ṣaldı ḫāke ziyā

tāk-i ḥaḳīrde:
1. **tāk-i ḥaḳīrde:**-*de*
Gazel 700
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hor görülen üzüm asması (Küçüklüğü ve yere yakınlığı bağlamında).
11. Tāk-i ḥaḳīrde bulman mīve-i leẕīẕ
12. Ol ḳāmet-i bülende bedeldür çenārda

ṭāk-ı ḳabūle:
1. **ṭāk-ı ḳabūle:**
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Duanın) kabul edilme kemeri (makamı bağlamında).
5. Olmasa olmaz idi ṭāk-ı ḳabūle peyvend
6. Lafẓ-ı āmīndeki nūn ḫalḳa-i zencīr-i duʿā

tāk-ı maḳṭūʿ-ı mülk-i gülşendür:
1. **tāk-ı maḳṭūʿ-ı mülk-i gülşendür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **135**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi mülkünde kesilmiş asma ağacı.
135. Tāk-ı maḳṭūʿ-ı mülk-i gülşendür
136. Ḫūşeler güne güne ḫırmendür

ṭāḳ-ı muraṣṣaʿ-revāḳdan:
1. **ṭāḳ-ı muraṣṣaʿ-revāḳdan:**-*dan*
Gazel 595
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Süslü sundurmaları olan kemer, kubbe.
9. Āyā kim itdi çīde güher-rīze-i murād
10. Nābī bu köhne ṭāḳ-ı muraṣṣaʿ-revāḳdan

tāk-i sipihre:
1. **ṭāḳ-ı sipihre:**-*e*
Gazel 285
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün kemeri.
9. Zerrin ḳalemle yazsa sezā mihre Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumuz

2. **ṭāḳ-ı sipihre:**-*e*
Gazel 878
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü kubbesi. II Gökyüzü.
9. Zerrīn ḳalemle yazsa sezā mihr Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumı

3. **tāk-i sipihre:**-*e*
Tarih 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü kubbesi II Gökyüzü.
1. Büʾl-fetḥ-i s̱ānī dāver-i ġāzī şehinşāh-ı cihān
2. Kim nām-ı tīġin yazdılar tāk-i sipihre nūr ile

4. **tāk-ı sipihre:**-*e*
Tarih 43
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü kubbesi II Gökyüzü.
3. Ḳudsiyān tāk-ı sipihre yazdılar tārīḫini
4. Saña Mevlā Nābīyā saʿd eyleye bu ḫaneyi

taʿḳīb:
1. **taʿḳīb:**
Gazel 375
Mısra: **6**
Ardınca gitme veya gelme.
5. Maḥv olup çirk-i ʿadem pīrāhen-i īcāddan
6. Birbirin taʿḳīb ile emvāc-ı deryā-bār-ı ṣunʿ

taʿḳīb ider:
1. **taʿḳīb ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Takip etmek, birbiri ardınca devam etmek.
173. İder olduḳça ḫāk-būsi naṣīb
174. ʿİzz ü devlet biribirin taʿḳīb

taḳla urduḳça:
1. **taḳla urduḳça:**-*duḳça*
Gazel 136
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Takla atmak.
9. Ṭullāb-ı bādüñ olduġına eyle iʿtimād
10. Urduḳça taḳla evc-i hevāda ḥamāmeler

taḳla-bāzīler:
1. **taḳla-bāzīler:**
Gazel 599
Mısra: **5**
Dengesiz hareket eden sarhoş II Taklacı, takla oyunu oynayan (Güvercin için).
5. Leb-i mey-keşde dest-i sāḳiyānda taḳla-bāzīler
6. Sirāyet eylemiş peymāneye ḫūn-ı kebūterden

taḳla-i nifāḳ uran:
1. **taḳla-i nifāḳ uran:**-*an*
Kıt'a 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Münafıklık taklaları atmak.
7. Meydān-ı ḫıdmetünde uran taḳla-i nifāḳ
8. Olsun şebek-mis̱āl benüm heyʾetüm gibi

taḳlīd:
1. **taḳlīd:**
Gazel 318
Mısra: **7**
Öykünmek. benzemeye çalışmak.
7. Hemān taḳlīd ile saña ḳalan sūz-ı derūnuñdur
8. Çenārāsā her ehl-i sūze ey dil rifʿat el virmez

taḳlīd eyleyüp:
1. **taklīd eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 355
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Taklit etmek.
9. Felekde ḫaste-i hicrāna taklīd eyleyüp Nābī
10. Gice tā ṣubḥ olınca dīde-i bī-ḫᵛāb göstermiş

2. **taḳlīd eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Taklit etmek.
5. Aldı taḳlīd eyleyüp vādīsine
6. Destine ḳavs-i ḳuzaḫ çerḫ-i berīn

taḳlīd idemez:
1. **taḳlīd idemez:**-*e, -mez*
Gazel 798
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Taklit etmek, öykünmek.
5. Cīb-i ʿālemde biz ol sāʿat-ı zerrīnüz kim

6. Māh taḳlīd idemez gerdiş-i hemvārumuza

taḳlīd idüp:

1. **taḳlīd idüp:**-*üp*
Gazel 165
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir kimseye veya bir şeye benzemeye çalışmak.
5. Ḳavm-i Mūsā᾽ya idüp sāz-nevāzān taḳlīd
6. Ḳomış adını ḳamış pirāmenüñ mūsiḳār

2. **taklīd idüp:**-*üp*
Gazel 341
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Taklit etmek, öykünmek.
3. İdüp taklīd ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere düşmen
4. Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ḫāme uydurmış

taḳlīd itmek:

1. **taḳlīd itmek:**-*mek*
Gazel 464
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Öykünmek. benzemeye çalışmak.
1. Gülşenüñ ḥaddi degül kūyuña taḳlīd itmek
2. Cünd-i evrāḳ ile daʿvāsını temhīd itmek

taklīd itmese:

1. **taklīd itmese:**-*me, -se*
Gazel 864
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Birinin yaptığı gibi yapmak, birine veya bir şeye benzemeye çalışmak.
7. ʿĀşıḳuñ ḫāṭırına itmese taklīd ḥabāb
8. Ḫod-be-ḫod ḫāne ber-endāz-ı sükūn olmaz idi

taḳlīd itse:

1. **taḳlīd itse:**-*se*
Gazel 748
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Birinin yaptığı gibi yapmak, birine veya bir şeye benzemeye çalışmak.
3. Cevher-i aṣlīye taḳlīd itse de nev-i ḫazef
4. Cevherüñ gelmez taġayyür reng-i istiḳlāline

2. **taḳlīd itse:**-*se*
Kaside 11
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Birinin yaptığı gibi yapmak, birine veya bir şeye benzemeye çalışmak.
129. Sen ol keremle ʿalemsin ki itse ebr-i maṭīr
130. Kef-i kerīmüñe taḳlīd iderler istiġrāb

taḳlīd-i bī-ḳarārī-i māh-i münīrdür:

1. **taḳlīd-i bī-ḳarārī-i māh-i münīrdür:**-*dür*
Gazel 768
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Parlak ayın kararsızlığının taklidi.
3. Taḳlīd-i bī-ḳarārī-i māh-i münīrdür
4. Gūyā ki meyl-i māh-ruḫān bī-vefālıġa

taḳlīd-i ḥüsnüñ itse:

1. **taḳlīd-i ḥüsnüñ itse:**-*se*
Gazel 168
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzelliğini taklit etmek.
7. Ṣāf-dildür itse de taḳlīd-i ḥüsnüñ mū-be-mū
8. Rūy-gerdānlık yine āyīneden ḳabil midür

taḳlīl itdügin:

1. **taḳlīl itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 604
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Azaltmak, tenkis etmek.
9. Bir nevādan bir dıraḫt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḫāk ider teksīr devr-i çerḫ taḳlīl itdügin

takrīb:

1. **takrīb:**
Gazel 445
Mısra: **3**
Fırsat, bahane.
3. Pāyine bāri bu takrīb ile düşsem yārün
4. Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek

2. **takrīb:**
Tarih 135
Mısra: **7**
Fırsat, bahane.
7. Bulup ol ḳavm-i bī-tedbīre bir takrīb ile fırsat
8. Biribirisinin me᾽vāların Bi᾽se᾽l-mihād itdi

3. **takrīb:**
Gazel 795
Mısra: **10**
Bahâne, vesîle.
9. İki dillü siyeh-rū kec-derūn ḫāme raḳībāsā
10. Ne takrīb ile bilmem cāy-gīr olmış benānında

4. **taḳrībidür:**-*i, -dür*
Gazel 183
Mısra: **9**
Yakın anlamlı II Tahmin, oranlama.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

5. **takrīb:**
Gazel 257
Mısra: **12**
Gerek, ihtiyaç.
11. Olsa ḫūbānda da bir mehveşe dil-dādecilik
12. O ḳadar ʿarż-ı merām itmege takrīb olmaz

taḳrīb bulmadum:

1. **taḳrīb bulmadum:**-*ma, -du, -m*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **306**
Kelime Tipi: -
Yakınlaşmak, elde etmek.
305. Ne zeʿāmet ne manṣıb oldı naṣīb
306. Neyl-i maḳṣūda bulmadum taḳrīb

takrīb-i būy-ı ʿaşḳ:

1. **takrīb-i būy-ı ʿaşḳ:**
Gazel 812
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Aşk kokusuna yaklaşma/yakınlaşma.
19. Takrīb-i būy-ı ʿaşḳ ile dīvān-ı şiʿr olur
20. Mānend-i şerḥa sīne-i saṭrında fāṣile

taḳrīr:

1. **taḳrīr:**
Gazel 527
Mısra: **5**
Anlatma, anlatış, ders verme.
5. Ḳatl-i ʿāma ārzū-yı ġamzesin taḳrīr ile
6. Rūzgāruñ tīg-ı kinin pā be-dāmān eyledüm

2. **taḳrīrden:**-*den*
Gazel 829
Mısra: **14**
Anlatma, anlatış, ders verme.
13. Her bir müje zebān-ı suḫen-senc-i rāz iken
14. Taḳrīrden naẓar duyamaz müddeʿāsını

taḳrīr eylesem:

1. **taḳrīr eylesem:**-*se, -m*
Gazel 228
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anlatmak.
3. Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki taḳrīr eylesem
4. Şevḳden eczā-yı ʿālem ser-be-ser ḫāşāk olur

taḳrīr iderler:

1. **taḳrīr iderler:**-*er, -ler*
Kaside 8
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
İfade etmek, açıklamak.
93. Her biri kendi bilādına rücūʿ itdükde
94. Varup elḳāb-ı hümāyūnuñ iderler taḳrīr

taḳrīr idersem:

1. **taḳrīr idersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 69
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İfade etmek.
3. Ṣafvet-i sīne-i sīmīnin idersem taḳrīr
4. Maʿdesi āb-ı ḥayātuñ ḥasedinden bulanur

ṭaḳrīr itsem:

1. **ṭaḳrīr itsem:**-*se, -m*
Gazel 539
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anlatmak, açıklamak, ifade etmek.
1. Ḫam olur ḳadd-i ḳalem cevrini taḥrīr itsem
2. Süst olur pāy-ı suḫan nāzını ṭaḳrīr itsem

taḳrīr olunmaz:

1. **taḳrīr olunmaz:**-*maz*
Kaside 12
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Anlatılmak.
165. Āṣafā midḥat-ı evṣāfuñ olunmaz taḳrīr
166. Cism-i nāẓımda dehān olsa ser-ā-pāy mesām

taḳrīr-i nīk-ḫᵛāhuña:

1. **taḳrīr-i nīk-ḫᵛāhuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 202
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayırseverliğini anlatma.
9. Taḳrīr-i nīk-ḫᵛāhuña hep urma dest-i red
10. Gāhī olur naṣihat-ı ʿāşıḳ da eslenür

takrīr-i rāz-ı ʿaşḳa:

1. **takrīr-i rāz-ı ʿaşḳa:**-*a*
Gazel 498
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşkın sırrını açığa vurma.
1. Takrīr-i rāz-ı ʿaşḳa zebānum mı var benüm
2. Cānāneden şikāyete cānum mı var benüm

taḳsīm idelüm:

1. **taḳsīm idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 449
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bölmek, bölüştürmek, pay etmek.
5. Gel senüñle idelüm ʿālemi ṣūfī taḳsīm
6. Künc-i meyḫāne benüm gūşe-i miḥrāb senüñ

taḳsīm olınsa:

1. **taḳsīm olınsa:**-*sa*
Gazel 577
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Pay edilmek, üleştirilmek.
3. ʿĀleme taḳsīm olınsa şeş cihāt-ı kāʾināt
4. Ḥiṣṣe-i insāna ancaḳ rubʿ meskūndur düşen

taḳsīm-i ḥekīmāne-i yezdāna:

1. **taḳsīm-i ḥekīmāne-i yezdāna:**-*a*
Gazel 363
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Allah'ın hikmetli bölüştürmesi.
13. Ol ḥiṣṣegeh-i ḫursend ṣaḳın eyleme Nābī
14. Taḳsīm-i ḥekīmāne-i Yezdāna taʿarruż

taḳsīm-i teḳābül-i rubāʿiyyeyi:

1. **taḳsīm-i teḳābül-i rubāʿiyyeyi:**-*y, -i*
Kıt'a 57
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rubaiye karşılık gelen bölüşme, rubainin demek istediği şey.
5. Taḳsīm-i teḳābül-i rubāʿiyyeyi gör
6. Fehm eyle daḳīḳ-i ḥikmetin Mevlāʾnuñ

taḳṣīr:

1. **taḳṣīr:**
Gazel 521
Mısra: **3**
Kusur, suç, günah.
3. Taḳṣīr bende yoḫsa şeb-ā-şeb miyān-ı yār
4. Ḫamyāze-rīz-i şevḳidür āġūşumuñ benüm

2. **taḳṣīrdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **177**
Kusur, suç, günah.
177. ʿAfüvvā bendegānuñ lāyıḳı taḳṣīrdür ʿafv it
178. İdersek de bile taḳṣīr-i basṭ-ı ḥarf-ı istiʿfā

3. **taḳṣīri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **71**
Kusur, suç, günah.
71. Ṣūret-i ʿadlde taḳṣīri içün ʿahdinde
72. Bağlamış āyineye cevheri bend-i zencīr

4. **taḳsīrle:**-*le*
Gazel 664
Mısra: **7**
Günah, suç II Yanlışlıkla.
7. Oldılar taḳsīrle merdūd-ı dergāh-ı ḳabūl
8. Birbirin pā-māl-i levm itsün duʿā teʾs̱īr ile

taḳṣīr eyleme:

1. **taḳṣīr eyleme:**-*me*
Gazel 688
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi yapabilirken çekinip yapmamak.
5. Elden gelen āzāruñı hīç eyleme taḳṣīr
6. Eyyām-ı ġurūruñ saña pāyende ḳalursa

taḳṣīr eylemez:

1. **taḳṣīr eylemez:**-*mez*
Kaside 8
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Bir şeyi yapabilirken çekinip yapmamak.
109. Müʾmine ẕātı içün ḫayr duʿa vācibdür
110. Eylemez dīni olan ḫayr duʿāda taḳṣīr

taḳṣīr itmez:

1. **taḳṣīr itmez:**-*mez*
Gazel 497
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kusur işlemek.
5. Mücāzātında ḫūb u ziştüñ itmez ẕerrece taḳṣīr
6. ʿAceb ṣūret-nümā-yı ʿadldür āyīne-i ʿālem

taḳṣīr itsem:

1. **taḳṣīr itsem:**-*se, -m*
Gazel 539
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kusur işlemek.
11. Bī-taleb dest ü dehānumda müheyya bulurum
12. Ne ḳadar ḫᵛāhiş-i erzāḳda taḳṣīr itsem

taḳṣīr ü cürm:

1. **taḳṣīr ü cürm:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **110**
Kelime Tipi: -
Kusurlar ve günahlar.
109. İşi hep cümle cürm ü ʿiṣyāndur
110. Her zamān kārı sehv ü nisyāndur

taḳṣīr-i basṭ-ı ḥarf-ı istiʿfā idersek:

1. **taḳṣīr-i basṭ-ı ḥarf-ı istiʿfā idersek:**-*er, -se, -k*
Kaside 1
Mısra: **178**

Kelime Tipi: -
Af dileme sözünün rehaveti ile günaha girmek, bağışlanma rahatlığıyla günah işlemekten çekinmemek.
177. ʿAfüvvā bendegānuñ lāyıḳı taḳṣīrdür ʿafv it
178. İdersek de bile taḳṣīr-i basṭ-ı ḥarf-ı istiʿfā

taḳṣīr-i eser:
1. **taḳṣīr-i es̱er:**
Gazel 93
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İşin kabahati.
7. Saña iṣbāt-ı taḳṣīr eylemek bī-vechdür ey dil
8. Bu taḳṣīr-i es̱er senden degüldür çeşm-i terdendür

taḳṣīr-i ʿibādetde:
1. **taḳṣīr-i ʿibādetde:***-de*
Gazel 29
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İbadetteki kusur, noksanlık.
11. Refʿ eyle duʿā niyyetine destüñi ammā
12. Taḳṣīr-i ʿibādetde ruḫ-ı şerme niḳāb it

taḳsīṭ:
1. **taḳsīṭ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **124**
Belli aralıklarda ödenmek üzere düzenlenmiş borcun ödenecek olan bölümlerinden her bir.
123. Bitmeğe naḳd-ı ʿömrden maḥṣūl
124. Çār taḳsīṭ olındı çār füṣūl

taḳṭīr ider:
1. **taḳṭīr ider:***-er*
Gazel 562
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Katre katre dökmek, imbikten çekmek.
11. Degül gökde tereşşuḥ eyleyen serpūş-ı ʿālemden
12. Cihānun cüzʾ ü terkībātını taḳṭīr ider gerdūn

taḳvā:
1. **taḳvāya:***-y, -a*
Kaside 23
Mısra: **36**
Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahtan, günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma (Maide Suresi 2. ayetinde birri ve takva kelimeleri yan yana geçmektedir. Şair bu duruma atıfta bulunmaktadır).
35. Naṣṣ-ı Kurʾānda ḳıran eyledügi vech üzre
36. İde hem-sāye Ḫudā Birrī yine taḳvāya

taḳvā-fürūş olsa:
1. **taḳvā-fürūş olsa:***-sa*
Gazel 703
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gösteriş için Allah'tan sakınmak.
11. Nev-müslümān ʿaceb mi taḳvā-fürūş olsa
12. Eyler füzūn perestiş ġılmān-ı nev-ḫarīde

taḳvīm-i cemālinde:
1. **taḳvīm-i cemālinde:***-i, -n, -de*
Gazel 92
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzellik takvimi II Güzelliğin kıvamı.
7. Kākül-i şām-ı zemistān o perīnün ammā
8. Rūyı taḳvīm-i cemālinde meh-i āzerīdür

taḳvīm-i iʿtibārda:
1. **taḳvīm-i iʿtibārda:***-da*
Gazel 260
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Prestij takvimi, itibar açısı.
7. Gerdūn-ı dūn bizi s̱ükalādan s̱ümār ider
8. Taḳvīm-i iʿtibārda maḥẓūrlardanuz

2. **taḳvīm-i iʿtibārda:***-da*
Gazel 260
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Prestij takvimi, itibar açısı.
7. Gerdūn-ı dūn bizi s̱ükalādan s̱ümār ider
8. Taḳvīm-i iʿtibārda maḥẓūrlardanuz

taḳviye-i rabbānī:
1. **taḳviye-i rabbānī:**
Tarih 133
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
İlahi yardım.
27. Ḳıldı İslāma meded taḳviye-i Rabbānī
28. Din ü devlet yeñiden buldı ʿuluvv-ı şānı

taḳviyet:
1. **taḳviyet:**
Gazel 556
Mısra: **7**
Kuvvetlendirme.
7. ʿAceb bu taḳviyet şevḳiyle maʿcūn-ḫᵛārlıḳ tā key
8. Binā-yı ten ḫarāb olmaḳdadur miz-ābı neylersin

tālān eylerdi:
1. **tālān eylerdi:***-r, -di*
Tarih 77
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak, soymak.
11. Ol ḫaṣm-ı dīn ü devlet ol reh-zen-i diyānet
12. Cüzʿi bahāne ile eylerdi ḥaccı tālān

ṭalʿat:
1. **ṭalʿatünle:***-ünle*
Gazel 15
Mısra: **4**
Yüz, çehre. Güzellik.
3. Oldı tārīkī-i şeb ahumla kat kat līk sen
4. Ṭalʿatünle kangı bezmi māh-tāb itdün bu şeb

ṭaldur:
1. **ṭaldurur:***-ur*
Kıt'a 32
Mısra: **6**
Daldırmak.
5. İtse bād-ı mekr ile taḥrīk-i deryā-yı fiten
6. Şaşkın ördek gibi şeyṭānı götinden ṭaldurur

ṭaleb:
1. **ṭaleb:**
Gazel 214
Mısra: **3**
İsteme, istek, dileme.
3. Ne himmet kārgerdür ne taleb ne ḥüsn-i istiʿdād
4. Sezā-yı bezm-i yār olmaġa da ādemde baḫt ister

2. **ṭalebden:***-den*
Gazel 545
Mısra: **9**
İsteme, istek, dileme.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

3. **ṭalebinden:***-i, -n, -den*
Gazel 576
Mısra: **6**
İsteme, istek, dileme.
5. Geh yeʾs deler kīse-i ümmīdümi yoḫsa
6. Fariġ miyüz ol naḳd-i ümīdüñ ṭalebinden

4. **ṭalebe:***-e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **104**
İsteme, istek, dileme.
103. Didi ki ey zinde-dil ü zinde cān
104. Bende temeyyüz ṭalebe yoḳ tüvān

ṭaleb eyle:
1. **ṭaleb eyle:**
Gazel 559
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İstemek.
1. Arayıp bulmaduğın dāʾire-i ʿālemden
2. Biʾt-tamām eyle ṭaleb naḳş-ı benī ādemden

ṭaleb eyleme:

1. **ṭaleb eyleme:**-*me*
Gazel 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İstemek.
7. Rāh-ı viṣālüñ eyleme ser-menzilin ṭaleb
8. Vādī-i müntehāsı biraz bed-hevācadur

ṭaleb eyler:
1. **ṭaleb eyler:**-*r*
Gazel 793
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İstemek.
5. Bīhūde degül būy-ı ḥaḳīḳat ṭaleb eyler
6. Bir kez ṭokunur bād-ı sebük-pā kimi görse

ṭalebān:
1. **ṭalebān:**
Kaside 9
Mısra: **105**
Talebeler, öğrenciler.
105. Naẓar-ı taḳviye-fermā-yı maʿārif ṭalebān
106. ʿAṣrıdur māye-i āsāyiş-i erbāb-ı hüner

ṭalebe dest-i red urılmaz:
1. **ṭalebe dest-i red urılmaz:**-*ıl, -maz*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **Deyim**
İstenileni reddetmek, talebi geri çevirmek.
69. Ḳalmadı dergāh-ı İlāhī'de sed
70. Şimdi urılmaz ṭalebe dest-i red

ṭaleb-i ittibāʿ iden:
1. **ṭaleb-i ittibāʿ iden:**-*en*
Gazel 554
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tabi olmayı istemek.
5. İtsün vücūdı nüsḫasın evvel mütālaʿa
6. Esrār-ı ḥikmete ṭaleb-i ittibāʿ iden

taleb-i kām:
1. **taleb-i kām:**
Gazel 868
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Muradına erme isteğinde bulunmak.
5. Taleb-i kām ile biz bunca şitābān olduḳ
6. O da āyā bize bir iki ḳadem gelmez mi

ṭaleb-i kām itme:
1. **ṭaleb-i kām itme:**-*me*
Gazel 771
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Muradına erme isteğinde bulunmak.
1. Ey dil-i sāde maḥalsiz ṭaleb-i kām itme
2. Yāri āzürde idüp kendüñi nā-kām itme

taleb-i mālda:
1. **taleb-i mālda:**
Gazel 345
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mal biriktirme isteği.
11. Ḥikmet taleb-i mālda Ḳārūn gibi şimdi
12. Ḫᵛāhişgerī-i loḳmada Loḳmān unudulmış

ṭaleb-i meyle:
1. **ṭaleb-i meyle:**-*le*
Gazel 616
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İçki içme isteği.
5. ʿĀşıḳ ṭaleb-i meyle ḫarābata mı düşsün
6. Bir gevher içün ṡıḳlet-i vīrāne mi çeksün

tāleb-i ṣūret olunsa:
1. **tāleb-i ṣūret olunsa:**-*sa*
Kıt'a 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yüzünü görülmesi istenmek.
17. Tāleb-i ṣūret olunsa ne ʿaceb Nābī-i pīr
18. İnfikākı nice mümkin ṣuverüñ maʿnādan

ṭaleb-i vaṣldan:
1. **ṭaleb-i vaṣldan:**-*dan*
Gazel 103
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kavuşma isteği.
13. Bārī ümmīde düşüp kendüne renciş virme
14. Nābīyā çün ṭaleb-i vaṣldan ihmālün var

ṭalebkār olamam:
1. **ṭalebkār olamam:**-*a, -ma, -m*
Gazel 523
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Talep etmek, istemek.
1. Luṭf-ı maḫlūḳ-ı talebkāra ṭalebkār olamam
2. Dāde-i ʿāciz-i nā-çīze ḫarīdār olamam

talebkār olmaḳ:
1. **talebkār olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 108
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Talep etmek, istemek.
7. ʿİzzet-i salṭanat-ı Mısra talebkār olmaḳ
8. Keyd-i iḫve bün-i çeh küşe-i zindān yolıdur

talebkār-ı müdāvā olsun:
1. **talebkār-ı müdāvā olsun:**-*sun*
Gazel 568
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'tan deva talebinde bulunmak.
1. İlāhī āfiyet vir bu dil-i bīmāre luṭfuñdan
2. Talebkār-ı müdāvā olsun eyle çāre luṭfuñdan

ṭalebkār-ı rıżā-yı ḥażret-i mevlā:
1. **ṭalebkār-ı rıżā-yı ḥażret-i mevlā:**
Tarih 16
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Allah'ın rızasını tahsil etme isteklisi.
33. Ḥużūrında maʿārif ḫırmen-i gevherden aʿlādur
34. Umūrında ṭalebkār-ı rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

ṭalebkār-ı viṣāl olduġumuz:
1. **ṭalebkār-ı viṣāl olduġumuz:**-*duġ, -u, -muz*
Gazel 317
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşma talebinde bulunmak.
1. Bir zamān neydi hem-āġūş-ı ḫayāl olduġumuz
2. Yār bilmezdi ṭalebkār-ı viṣāl olduġumuz

talebkār-ı viṣāli olma:
1. **talebkār-ı viṣāli olma:**
Gazel 322
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma talebinde olmak.
3. Her şūḫı görüp olma talebkār-ı viṣāli
4. Merdān-ı maḥabbet heves-ālūd gerekmez

talebkārī-i esbāb-ı ġazā:
1. **talebkārī-i esbāb-ı ġazā:**
Tarih 125
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cihat aletlerini kullanma istekliliği.
9. Anlaruñ da ezelī olmaġ ile muʿtadı
10. ʿĀdet-i remy ü talebkārī-i esbāb-ı ġazā

ṭāliʿ:
1. **ṭāliʿ:**
Gazel 784
Mısra: **4**
Kısmet, baht.
3. Ser-ḥadd-i tīre-rūzeyi ser-cümle feth ider
4. Ṭāliʿ gibi ki baḫt-ı nuḥūset sipāh ola

2. **ṭāliʿümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 72
Mısra: **2**
Kısmet, baht.
1. Ḥiṣṣeme ḳanda ki bir dilber-i meh-pāre çıḳar
2. Ṭāliʿümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıḳar

3. **ṭāliʿi:**-*i*
Gazel 215
Mısra: **14**
Kısmet, baht.

13. Nābī cemīʿ-i ḥālde baḫtum siyāh iken
14. Gör ṭāliʿi ki kürke gelince sefīd olur

4. **ṭāliʿ:**
Gazel 318
Mısra: **4**
Kısmet, baht.
3. Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
4. Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez

5. **ṭāliʿden:**-*den*
Gazel 397
Mısra: **5**
Kısmet, baht.
5. Eyleme ṭāliʿden evzāʿ-ı mülāyete ümīd
6. Ol siyeh-dil kāfirüñ īmāna istiʿdādı yoḳ

6. **ṭāliʿ:**
Gazel 565
Mısra: **1**
Kısmet, baht.
1. Geh çerḫ ile geh ṭāliʿ ile ceng ü cedelden
2. Ḥüsn-i ʿamele el mi değer gelse de elden

7. **tāliʿdür:**-*dür*
Gazel 669
Mısra: **7**
Kısmet, baht.
7. Ne tāliʿdür ki girdi dest-i şevḳe dāmen-i çīde
8. O şūhuñ dāmenin būs itmek isterken edeblerle

8. **ṭāliʿüñ:**-*üñ*
Gazel 800
Mısra: **2**
Kısmet, baht.
1. Dimāġum olmayıcaḳ devletüñ tevaġġuline
2. Ṣıḳılmaġuñ yirī yoḳ ṭāliʿüñ taʿallüline

9. **ṭāliʿinüñ:**-*i, -nüñ*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **22**
Kısmet, baht.
21. Ḥaḳ budur herkese olmaz rūzī
22. Olmasa ṭāliʿinüñ fīrūzı

10. **ṭāliʿüm:**-*üm*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **396**
Kısmet, baht.
395. Rūzgārum siyāh u baḫtum dūn
396. Ṭāliʿüm tire ḫāṭırum maḥzūn

11. **ṭāliʿinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 56
Mısra: **23**
Kısmet, baht.
23. Bağlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

12. **ṭāliʿ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **6**
Kısmet, baht.
5. Nice şeb nūr-baḫş oldı o şeb
6. Kʾoldı ṭāliʿ içinde ol kevkeb

ṭāliʿ oldı:
1. **ṭāliʿ oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Doğmak, ortaya çıkmak.
129. Merkez-i ʿālem olan Mekkeʾden oldı ṭāliʿ
130. Ḫayr-ı maḫlūḳuñ olur mevlidi de ḫayr-ı bilād

2. **tāliʿ oldı:**-*dı*
Tarih 73
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Doğmak, ortaya çıkmak.
25. Oldı ufuḳ-ı dilinde tāliʿ
26. ʿAbdüʾl-melik āftāb-ı devlet

ṭāliʿ olmasa:
1. **ṭāliʿ olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 16
Mısra: **172**
Kelime Tipi: -
Doğmak.
171. Ṣadrında öyle nūr-ı firāset muḳīm kim
172. Mihr-i münīr olmasa ṭāliʿ ne ḥāceti

ṭāliʿ u hābiṭ-i hestī vü bülend ü pestī:
1. **ṭāliʿ u hābiṭ-i hestī vü bülend ü pestī:**
Kaside 2
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Varlığın çıkışı ve inişi, yücelmesi ve alçalması.
45. Ṭāliʿ u hābiṭ-i hestī vü bülend ü pestī
46. Dergeh-i ḥażret-i Ṭā Hā dan ider istimdād

ṭalīʿa-i envār-ı ṣubḥ-ı devlet imiş:
1. **ṭalīʿa-i envār-ı ṣubḥ-ı devlet imiş:**- *i, -miş*
Kaside 7
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Mutluluk sabahının ışıklarının doğması.
59. Meğer ṭalīʿa-i envār-ı ṣubḥ-ı devlet imiş
60. Cihān terāküm-i ẓulmetden olduġı deycūr

ṭālib:
1. **talibi:**-*i*
Gazel 116
Mısra: **4**
Talep eden, bekleyen, isteyen.
3. Ey bihişt itmedesin dūzaḫa nāziş ammā
4. Gālibā senden anuñ talibi bisyārcadur

2. **ṭālibi:**-*i*
Gazel 681
Mısra: **3**
Talep eden, bekleyen, isteyen.
3. Ol maṭlabun ḥuṣūluna laʿnet ki ṭālibi
4. Lāzım gele mürācaʿat itmek ʿadūsına

3. **ṭāliblere:**-*ler, -e*
Kıt'a 39
Mısra: **3**
İsteyen, arayan, talep ve arzu eden; mürit.
3. Ġaybden manṣıb virüp ṭāliblere
4. Aldayup ḫalḳı velāyetler ṣatar

4. **ṭālibi:**-*i*
Gazel 553
Mısra: **5**
Talep eden, müşteri olan.
5. Her vilāyetde güher ṭālibi nādir bulunur
6. Gūşdur gūşe-i dükkān-ı hevādār-ı suḫan

ṭālib olduḳ:
1. **tālib olduḳ:**-*duḳ*
Gazel 448
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İstemek, talep etmek.
3. Bu bezmüñ tālib olduḳ biz daḫı ṣahbāsına ammā
4. Görüp sāḳīde rūy-ı imtinān sāġardan el çekdük

ṭālib olur:
1. **ṭālib olur:**-*ur*
Gazel 314
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İstemek, talep etmek.
7. Maġz ehli olur pirehen esrārına ṭālib
8. Ḳışr ehli gibi kefş ile destāra yapışmaz

ṭālib-i ʿizzet:
1. **ṭālib-i ʿizzet:**
Kıt'a 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şan ve şeref isteyen.
1. Ṭālib-i ʿizzet olan ʿārif ider istiġna
2. Cām-ı bī-neşve-i bezm-i felegün nūşında

ṭālib-i rütbe-i ʿizz ü şeref olmaḳdan:
1. **ṭālib-i rütbe-i ʿizz ü şeref olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 662
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İtibar gören şerefli ve izzetli makamlara talip olmak.
5. Bu tehī-destlük āsāyişe çesbānterdür
6. Ṭālib-i rütbe-i ʿizz ü şeref olmaḳdan ise

ṭālib-i ʿuluvv ü sümüvv:

1. **tālib-i ʿuluvv ü sümüvv:**
Kıt'a 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yücelik ve yükseklik talibi.
1. Vażʿ iderseñ terāzu-yı naẓara
2. Ey olan tālib-i ʿuluvv ü sümüvv

ṭālib-i vaṣlum:

1. **ṭālib-i vaṣlum:**-*um*
Gazel 631
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın isteklisi.
5. Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
6. Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

ṭāliʿi:

1. **ṭāliʿiümün:**-*üm, -ün*
Gazel 99
Mısra: **14**
Kısmet, kader, baht.
13. Ne çeşmin itdi güşāde ne buldı mīve-i kām
14. ʿAceb ki ṭāliʿiümün ḫᵛābgāhı bīd midür

ṭāliʿ-i ʿālemde:

1. **ṭāliʿ-i ʿālemde:**-*de*
Kaside 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünyanın talihi.
7. Görindi ṭāliʿ-i ʿālemde iʿtilā-yı suʿūd
8. Bulundı baḫt-ı memālikde irtiḳā-yı güşād

ṭāliʿ-i dūndan:

1. **ṭāliʿ-i dūndan:**-*dan*
Gazel 728
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşağılık talih.
1. Cevr-i gerdūn ne belā ṭāliʿ-i dūndan ṣoñra
2. Ḫaṣmī-i çerḫ ne güç baḫt-ı zebūndan ṣoñra

ṭāliʿ-i nīk-ḫᵛāhdan:

1. **ṭāliʿ-i nīk-ḫᵛāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İyilik isteyen talih.
19. Görmedüm māniʿ-i murādātum
20. Ṭāliʿ-i nīk-ḫᵛāhdan ġayrı

ṭāliʿ-i siyahından:

1. **ṭāliʿ-i siyahından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 555
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kara baht, kötü talih.
1. Bu añlanur dil-i zārun pey-ā-pey āhından
2. Kināyedür ġarażı ṭāliʿ-i siyahından

ṭāliʿi-i saʿd-aḫteridür:

1. **ṭāliʿi-i saʿd-aḫteridür:**-*i, -dür*
Tarih 74
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yıldızı kutlu talihi.
11. Ḥażret-i pādişehün ṭāliʿi-i saʿd-aḫteridür
12. Ki mükerrer keremin eyledi ıẓhār-ı Ḫudā

tālīḳ:

1. **tālīḳde:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **29**
İranlı hattatlarca bulunmuş bir tür divan yazısı.
29. Nesḫ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyḫ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

taʿlīk eyleyüp:

1. **taʿlīk eyleyüp:**
Tarih 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Asılmak II Talik yazısı gibi asılı görünmek.
5. Levḥa-i ḥüsnine cedvel çekdi ressām-ı ezel
6. Ḥüsn-i ḫaṭṭın eyleyüp taʿlīk her bir mūyına

taʿlīḳ-i naẓar ide:

1. **taʿlīḳ-i naẓar ide:**-*e*
Gazel 559
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Bakışı askıda bırakmak, bakışı belli bir zamana bırakmak.
15. Ne revā bedr ü hilāle ide taʿlīḳ-i naẓar
16. Bilmeyen nʾolduġını ḳaṣd bu bīş ü kemden

taʿlīm:

1. **taʿlīm:**
Gazel 612
Mısra: **2**
Öğretme.
1. Derd-i dili ol bī-ġama tefhīm ne mümkin
2. Nā-dīdeye nā-būdeyi taʿlīm ne mümkin

taʿlīm ider:

1. **taʿlīm ider:**-*er*
Gazel 327
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öğrenmek, alıştırma yapmak.
7. İder şikārına ḫamyāze ṣūretin taʿlīm
8. Elinden ol büt-i ṣayd-efkenüñ kemān düşmez

taʿlīmgāh:

1. **taʿlīmgāh:**
Gazel 6
Mısra: **6**
Talim ve öğrenme yeri.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

taʿlīm-i edeb:

1. **taʿlīm-i edeb:**
Gazel 793
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Terbiye, edep öğretme.
7. Mey-keşlere taʿlīm-i edeb olmasa ḳaṣdi
8. Baş eġmez idi bezmde mīnā kimi görse

taʿlīm-i ḫırām iden:

1. **taʿlīm-i ḫırām iden:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Salınarak cilveli yürümeyi öğretmek.
87. Dāmenin ḫıdmet-i bezmüñden ider ber-çīde
88. Serv-i āzāda iden şevḳ ile taʿlīm-i ḫırām

taʿlīm-i ḫūn-rīzi iderseñ:

1. **taʿlīm-i ḫūn-rīzi iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 477
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kan dökmeyi, öldürmeyi öğretmek.
11. İderseñ ġamze-i ser-tīzüne taʿlīm-i ḫūn-rīzi
12. Seni gördükde amma ʿāşıḳun beñzinde ḳanın bul

taʿlīm-i inḳiyāddur:

1. **taʿlīm-i inḳiyāddur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Boyun eğme, itaat etme eğitimi.
3. Taʿlīm-i inḳiyāddur emr-i itāʿate
4. Fermān-ı rüzgāra olan imtis̱āl-i mevc

taʿlīm-i nuʿūmet ider:

1. **taʿlīm-i nuʿūmet ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **111**
Kelime Tipi: -
Yumuşaklık dersi vermek.
111. Maʿden āb içse eger çeşme-i aḫlāḳından
112. İder ibrīşime taʿlīm-i nuʿūmet fūlād

taʿlīm-i perestişkārī itmeġe:

1. **taʿlīm-i perestişkārī itmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 344
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşırı sevme, tapınma eğitimini vermek.

5. İtmeġe ʿāşıḳa taʿlīm-i perestişkārī
6. Heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū ne imiş

tām olmasa:
1. **tām olmasa:**-*ma, -sa*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz olmak, tam olmak, yetmek.
151. Semen-i kevkebi virür eyyām
152. Māh-ı bedrün ġurūşı olmasa tām

tamaʿ:
1. **tamaʿ:**
Tarih 137
Mısra: **9**
Açgözlülük, hırs.
9. Tamaʿ yoḳ nīm-ẕerre ṭabʿ-ı istiġnā pesendinde
10. Görür aḥkām-ı Rabbānīye tevfīḳ üzre daʿvāyı

2. **ṭamaʿından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 885
Mısra: **11**
Açgözlülük, hırs.
11. Emn gelmez ṭamaʿından baña hengām-ı vedā
12. Kime ışmarlasam ol şūḫı Ḫudaʾdan ġayrı

tamaʿ dendānını:
1. **ṭamaʿ dendānını:**-*n, -ı*
Gazel 340
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aç gözlülük dişi.
5. Ṭamaʿ dendānını pāk eyle gūşun aç diyü ol şūḫ
6. Hilāl-i üstüḫvānkārī(y)i dervīşāne göndermiş

tamaʿ u buġz u nifaḳ u ḥased ü ġadr u sitem:
1. **ṭamaʿ u buġz u nifaḳ u ḥased ü ġadr u sitem:**
Kaside 15
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
Aç gözlülük, düşmanlık, ara bozuculuk, kıskançlık, haksızlık ve zulüm.
159. Dehrde añlamayup bilmedügi ola meġer
160. Ṭamaʿ u buġz u nifaḳ u ḥased ü ġadr u sitem

tamaʿ-ı ḫāme:
1. **tamaʿ-ı ḫāme:**-*e*
Gazel 451
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Olmayacak istekler.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ḫāme mi düşdüñ

tamām:
1. **tamām:**
Gazel 781
Mısra: **4**
Tam olarak, noksansız olarak.
3. Gāh sāḳīsi gehī sāġarı geh bādesi yoḳ
4. Görmedüm meclis-i maḳṣūdı tamām āmāde

2. **tamām:**
Tarih 124
Mısra: **5**
Tam olarak, noksansız olarak.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz leṭāfeti

3. **tamām:**
Gazel 114
Mısra: **8**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
7. ʿİlm-i esmā ile teşrif olunan cedd-i kerīm
8. Ser-be-ser ḥikmet-i Ḥaḳḳʾdur ki tamām ādemīdür

4. **tamām:**
Gazel 149
Mısra: **7**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
7. Baḳdum tamām nüsḫa-i āfāka görmedüm
8. Maʿnā-yı irtikāb-ı meẕellet recā ḳadar

5. **tamām:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
5. Olınsa pāresinüñ her birisi gūş ḳadar
6. Yine felekden alınmaz tamām kīne-i ʿömr

6. **tamām:**
Gazel 238
Mısra: **4**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
3. O şūḫuñ anlamaḳ evżāʿ-ı çeşm-i pürkārın
4. Tamām ʿuḳde-güşālık daḳīḳadānlıḳdur

7. **tamām:**
Kaside 10
Mısra: **7**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
7. Tamām zīnet idüp bāġ-ı ʿālemi itdi
8. Kemāl-i ḳudretini bāġbān-ı ṣunʿ iẓhār

8. **tamām:**
Kaside 10
Mısra: **76**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
75. Yazıḳ degül mi olam ser-bürehne kāse tehī
76. Tamām müflis-i bī-ḫānmān ġarīb-i diyār

9. **tamām:**
Gazel 851
Mısra: **12**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
11. Olamaz çerḫ serāsīmeliginden āzād
12. Cüda dullāb tamām içdügini itmese ḳay

10. **tamām:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

11. **tamām:**
Kaside 16
Mısra: **9**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
9. Ebvāb-ı iʿtirāża güşāyiş virüp tamām
10. İtdi edille ile müʾekked ʿibāreti

12. **tamām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **75**
Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
75. Ḳanda neşv-nemā bulurdı tamām
76. Kişt-i īmān ü mezraʿ-ı İslām

13. **tamām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **53**
Bütün, tüm.
53. Görmedi āferiniş içre tamām
54. Öyle mevlūdı māder-i eyyām

14. **tamām:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **110**
Tam olarak, eksiksiz. II Bitmiş, tamamlanmş.
109. Nāmuñı nām-ı pederüñle müdām
110. Nām-ı ḫidīv ü peder ile tamām

15. **tamām:**
Gazel 691
Mısra: **11**
Bütünüyle, tümüyle.
11. İtdük tamām muṣḥaf-ı ruḫsārına naẓar
12. Her nüktenüñ maḥallini gördük kitābda

16. **tamāmdur:**-*dur*
Gazel 507
Mısra: **1**
Tastamam, noksansız.
1. ʿAḳlum tamāmdur ne ḳadar nīm-mest isem
2. ʿAhdüm dürüstdür ne ḳadar ten-şikest isem

17. **tamām:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **22**
Tamamlanmış, bitmiş, tamam olmuş.
21. Şehr-i Sitanbul ise maʿrūf-ı ʾām
22. Her ne murād eylesen anda tamām

18. **tamāmına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 31
Mısra: **13**
Tamamlanmış, bitmiş, tamam olmuş.
13. Didüm tamāmına Nābī bu nüsḫanuñ tārīḫ
14. Bu Tuḥfe-i Ḥarāmeynüm ḳabūl ide Mevlā

tamām eyle:
1. **tamām eyle:**
Kıt'a 64
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eksiklerini gidermek, tamamlamak.
3. Nice tekmīline olduysa sebeb bu es̱erün
4. Eyle nokṣānlarını sen daḫı luṭfuñla tamām

tamām eyledi:
1. **tamām eyledi:**-*di*
Gazel 493
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eksiklerini gidermek, tamamlamak.
1. Ḫūn-ı dilümi ġonce-i cām eyledi bülbül
2. Bezm-i güli nāleyle tamām eyledi bülbül

2. **tamām eyledi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
95. İtmām-ı bīnā ḥadd-i ḫitāma irişince
96. Bir ḫatme-i Kurʾān'ı tamām eyledi ḳurrā

tamām eylemeden:
1. **tamām eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 106
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Eksiklerini gidermek, tamamlamak.
13. Metāʿ-ı şiʿrüni Nābī kemāl-i ḥüsninden
14. Tamām eylemeden nā-tamām alur bulunur

tamām geldi:
1. **tamām geldi:**-*di*
Tarih 94
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Uygun gelmek, uygun düşmek, tam gelmek.
25. Delīl-i ḫayr ü saʿādet budur ki ʿaṣrında
26. Tamām geldi bu sālün ḥisābına ḫurşīd

tamām gelmeġe:
1. **tamām gelmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 400
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Boyuna bedenine tam uymak, oturmak.
13. Yārün tamām gelmeġe ḳadd-ı ḳabūlına
14. Endāzesidür āh metāʿ-ı maḥabbetüñ

tamām içmeyene:
1. **tamām içmeyene:**-*me, -y, -en, -e*
Gazel 416
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kadehtekinin tamamını, hepsini içmek.
5. Sāġarı sunma tamām içmeyene ey sāḳī
6. Dökme ḫāk-ı siyehe āb-ı ruḫın meykedenüñ

tamām idemem:
1. **tamām idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 505
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
9. Hezār şāmı çıkarsam ṣabāha ey Nābī
10. Şikāyet-i şeb-i hicrüñ birinde tamām idemem

tamām ider:
1. **tamām ider:**-*er*
Kaside 13
Mısra: **210**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
209. İşte Allāh murād eyleyicek böyle olur
210. Ṣaʿb olan emri ider aḥsen-i hāl ile tamām

tamām itsek:
1. **tamām itsek:**-*se, -k*
Gazel 859
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak.
7. Ümīd idi bize de ṭayy-ı rütbe-i ems̱āl
8. Eger ki biz de tamām itsek āsitānemüzi

tamām ola:
1. **tamām ola:**-*a*
Tarih 56
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
37. Ḥażret-i Ḥaḳdan budur ümmīdümüz kim ol daḫı
38. Ola ās̱ār-ı ḳudūmuñla murād üzre tamām

2. **tamām ola:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **104**
Kelime Tipi: -
Tamam oldu, sona ermek, tamamlanmak.
103. Vāḳıʿā görmedi şāyeste ḥakīm-i muṭlaḳ
104. Nā-sezā maʿrifetiyle bu umūr ola tamām

tamām oldı:
1. **tamām oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Sona ermek, bitmek.
39. Mestī-i ceng tamām oldı yiter ehl-i neşāṭ
40. Ser-penāhın virüp alsun yirine cām-ı müdām

2. **tamām oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
153. Oldı bünyān-ı risālāt vücūdıyla tamām
154. Güherüñ aʿẓamın aʿlāya ḳor elbet üstād

3. **tamām oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
97. İdicek sāha-i vücūda ḫırām
98. Nüsha-i ṣunʿuñ oldı ḥüsni tamām

4. **tamām oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
77. İdicek saḥa-i vücūda ḫırām
78. Nüsḫa-i ṣunʿın oldı ḥüsni tamām

5. **tamām oldı:**-*dı*
Tarih 77
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
29. Çün kim tamām oldı cümle umūr-ı hüccāc
30. Buldı mehāmm-ı rāha dāʾir umūr pāyān

6. **tamām oldı:**-*dı*
Tarih 145
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
1. Nābīyā ṭarz-ı cedīd üzre bilā-māye-i ḥarf
2. Tāze tarīḫ tamām oldı zihī fetḥ-i mübīn

7. **tamām oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **149**

Kelime Tipi: -
Bitmek, tamamlanmak.
149. Çün tamām oldı sözüñ başla duʿāya Nābī
150. Bir duʿā kim işidüp diye icābet ber-ser

8. **tamām oldı:**-*dı*
Tarih 61
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bitmek, tamamlanmak.
19. Nābīyā hātif didi tārīḫini
20. Ḥasbeten liʾllāh binā oldı tamām

tamām olmadan:
1. **tamām olmadan:**-*madan, -*
Gazel 595
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bitmek, tamamlanmak.
5. Saṭr-ı nüḫüst-nāme-i şevḳ olmadan tamām
6. Dāmāna indi şaḳḳ-ı ḳalem iştiyāḳdan

tamam olmaz:
1. **tamam olmaz:**-*maz*
Gazel 742
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
7. Olmaz ʿıyārun ey zer-i naḳış senüñ tamam
8. Tā düşmeyince zerger-i ʿaşḳuñ ocağına

tamām olmış idi:
1. **tamām olmış idi:**-*mış , -i, -di*
Kaside 13
Mısra: **204**
Kelime Tipi: -
Sona ermek, bitmek.
203. Yitmeyeydi sipeh-i meymenetüñ imdāda
204. Sāḥa-i memleketüñ olmış idi ḥāli tamām

tamām olup:
1. **tamām olup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tamam oldu, sona ermek, tamamlanmak.
1. Liʾllāhiʾl-ḥamd olup maʿreke-i ceng tamām
2. Buldı ʿālem yeniden ṣulḥ u ṣalāḥ ile nizām

tamām olur:
1. **tamām olur:**-*ur*
Gazel 676
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
13. Noḳṣānı ġayrılarla olur Nābiyā tamām
14. Her kimse kim tekellüm ider tercemān ile

2. **tamām olur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

tamāma irüp:
1. **tamāma irüp:**-*üp*
Gazel 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sona ermek.
1. Cemʾüñ tamāma irüp devri cām ḳalmışdur
2. O cāmdan da bu meclisde nām ḳalmışdur

tamāmen:
1. **tamāmen:**
Tarih 115
Mısra: **12**
Bütünüyle, tümüyle.
11. Bu ʿaceb tārīḫ olur mı diyü itdükde ḥisāb
12. Geldi leb-ber-leb tamāmen ṭabʿı ḥayrān eyledi

tamām-ı gūşe-i zeyl-i ʾarūs-ı memlekete:
1. **tamām-ı gūşe-i zeyl-i ʾarūs-ı memlekete:**-*e*
Tarih 69
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İmparatorluk gelininin eteğinin her bir köşesi.
3. Tamām-ı gūşe-i zeyl-i ʾarūs-ı memlekete
4. Kırāl-ı Mosḳov iderken itāle-i müddet

tamām-ı kitāb-ı letafetüm:
1. **tamām-ı kitāb-ı letafetüm:**-*üm*
Gazel 535
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güzellik kitabının tamamı.
5. Ol nüsḫa-i mufaṣṣal-ı ḥüsnüm ki ḥarf ḥarf
6. Nā-ḫᵛāndedür tamām-ı kitāb-ı letafetüm

tamām-ı memleket:
1. **tamām-ı memleket:**
Gazel 372
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bütün şehir, memleketin her tarafı.
11. Oldı āsūde zamānuñda tamām-ı memleket
12. Oldı mensī ġāret ü tārāc-ı ʿurbān el-vedāʿ

tāmām-ı muntaẓamüʾl-ḥāl idük:
1. **tāmām-ı muntaẓamüʾl-ḥāl idük:**-*i, -dü, -k*
Gazel 719
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Herşeyi ile mükemmel, düzenli, tertipli durum (da olma).
5. Miṡāl-i maʿnī-i rengīn ü şiʿr-i tāzeterāsā
6. Tāmām-ı muntaẓamüʾl-ḥāl idük zamān ile biz de

tamām-ı ʿömre:
1. **tamām-ı ʿömre:**-*e*
Gazel 782
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ömrün sonu II Ömrün tamamı.
5. Murād āzādelikse ey göñül geç cāme ḳaydından
6. Tamām-ı ʿömre dek bir cāme besdür serv-i āzāde

tamām-ı sāḥa-i ʿālem:
1. **tamām-ı sāḥa-i ʿālem:**
Gazel 737
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bütün alem, dünyanın bütünü.
7. Tamām-ı sāḥa-i ʿālem diyār-ı vāḥiddür
8. Lisān-ı ʿörfde terk-i diyār olınsa bile

tamām-ı şeb:
1. **tamām-ı şeb:**
Gazel 238
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bütün gece, gece boyunca.
7. O māhı çekmemeğe hāle gibi āġūşa
8. Tamām-ı şeb felegüñ kârı dīde-bānlıḳdur

tamām-ı şehri:
1. **tamām-ı şehri:**-*i*
Tarih 122
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Şehrin tamamı.
19. Tamām-ı şehri sīr-āb itdüginden fażla efzāli
20. Ṣaḥārī vü besātīn ü riyāżi eyledi irvā

tamām-ı tārīḫ:
1. **tamām-ı tārīḫ:**
Tarih 85
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tam tarih (Vefat etme tarihi bağlamında).
3. Hem-pāye-i duʿādur Nābī tamām-ı tārīḫ
4. Seyyīd ʿAlī Efendi olsun muḳīm-i cennet

tamġā:
1. **tamġā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **86**
Bir nesnenin üzerine bir nişan bir alamet basmak üzere boya veya kızgın demir olarak kullanılan mühür.
85. Olmış ol ṣaḥḥ-ı ʿanberīn-sīmā
86. Dīn ü devlet metāʿına tamġā

tamġā urdı:

1. **tamġā urdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Damga vurmak.
169. Bācgāh-ı çemende urdı nemā
170. Āl-i vālā-yı lāleye tamġā

tamġā urdılar:
1. **tamġā urdılar:**-*dı, -lar*
Tarih 82
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Damga vurmak.
35. Kimisi didi atlas-ı çerḫe
36. Zer-i ṣūdeyle urdılar tamġā

tamġā-kerde:
1. **tamġā-kerdedür:**-*dür*
Gazel 775
Mısra: **15**
Tescillenmiş, damgalanmış.
15. Hele sīmīn-tenānun ḥüsni tamġā-kerdedür sanduḳ
16. Olunsa her ne deñlü iḫtilāf esmer ḫusūsında

tamġa-pez̲īr-i naḳş-ı ʿizāruñ:
1. **tamġa-pez̲īr-i naḳş-ı ʿizāruñ:**
Gazel 443
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yanağın aksiyle damgalanmış.
11. ʿAks-i ruḫuñla buldı revacın metāʿ-ı dil
12. Tamġa-pez̲īr-i naḳş-ı ʿizāruñ benüm senüñ

tamġā-yı ʿaşḳı:
1. **tamġā-yı ʿaşḳı:**-*ı*
Gazel 325
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aşk damgası.
1. Göñülden rīziş-i eşk ile dāġ-ı ārzū çıḳmaz
2. Ne deñlü eylesen tamġā-yı ʿaşḳı şüst ü şū çıḳmaz

tamġā-yı lā-sebāt urmada:
1. **tamġā-yı lā-s̲ebāt urmada:**-*ma, -da*
Gazel 730
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Fanilik damgası vurmak.
3. Bu destgāhuñ urmada gümrükçī-i ḳażā
4. Tamġā-yı lā-s̲ebāt eñ aʿlā metāʿına

tamġā-yı pistān:
1. **tamġā-yı pistān:**
Gazel 710
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Memeler damgası.
5. Revācın ḳaṣd-ı teʾbīd ile dārüʾl-ḍarb-ı ʿālemde
6. Urulmış sikkedür tamġā-yı pistān sīm-tenlerde

tamġā-zede-i emtiʿa-i çin ü ḫıtā:
1. **tamġā-zede-i emtiʿa-i çin ü ḫıtā:**
Tarih 72
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çin ve güzel koku timsali olarak düşünülen Hıta ülkesinin mallarının tescil edilmişi.
3. Ḳaṣrı nüzhetkede-i ḳāfile-i bāġ-ı bihişt
4. Bagı tamġā-zede-i emtiʿa-i Çin ü ḫıtā

ṭaʿm-ı şeker:
1. **ṭaʿm-ı şeker:**
Gazel 739
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şeker tadı.
13. Ben ol naḫl-i vefā-bār-ı riyāż-ı himmetüm Nābī
14. Kʾolur ṭaʿm-ı şeker hanẓal mez̲āḳ-ı mīve-çīnümde

taʿmīm-i ṣalā-yı raḥmet eyledi:
1. **taʿmīm-i ṣalā-yı raḥmet eyledi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Rahmet sofralarına davet etmeyi genelleştirmek (Allah'ın rahmetini herkese göstermekle istifade ettirmek bağlamında).
15. Ne Füṣūṣ eyledi taʿmīm-i ṣalā-yı raḥmet
16. Niʿmet-i mā-ḥażari ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

taʿmīr:
1. **taʿmīr:**
Gazel 94
Mısra: **12**
Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.
11. Dilden çıḳar sarāy-ı cihānuñ ḫayālini
12. Bisyār olursa ḫānede taʿmīr teng olur

2. **taʿmīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 147
Mısra: **8**
Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.
7. Der-sāʿat olur pā-zede-i ṣāʾika-yı ḳahr
8. Taʿmīrine saʿy eyledügüñ ḫāne-i tedbīr

3. **taʿmīrden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **16**
Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.
15. Şüste it destün bu āb u gilden ey ġāfil ne sūd
16. Yine viran olacaḳ vīrāneyi taʿmīrden

4. **taʿmīri:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **194**
Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.
193. Nice āsāyiş-i İslāma sen oldunsa sebeb
194. Yine taʿmīri yüzüñden olur Allāh aʿlem

5. **taʿmīre:**-*e*
Tarih 51
Mısra: **46**
Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.
45. Eyleyüp ʿırk-ı ġayreti ḥareket
46. İtdi taʿmīre himmetin taʿyīn

6. **taʿmīrine:**-*i, -n, -e*
Tarih 52
Mısra: **27**
Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.
27. Taʿmīrine teveccüh idüp bez̲l-i māl ile
28. Gösterdi luṭfda yed-i beyzā-yı Mūsevī

7. **taʿmīrine:**-*i, -n, -e*
Tarih 61
Mısra: **12**
Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.
11. Niyyet-i ḫayre muvaffaḳ oldı çün
12. İtdi taʿmīrine ṣarf-ı ihtimām

8. **taʿmīre:**-*e*
Tarih 68
Mısra: **12**
Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.
11. Muhaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ḥażret-i ʿAlī Beg
12. Teveccüh eyledi taʿmīre ḳalb-i virānın

9. **taʿmīre:**-*e*
Gazel 751
Mısra: **10**
Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.
9. Ṭurfadur meşrebi miʿmār-ı binā-yı suḫanun
10. Terk ider ḫāneyi beytin çalışur taʿmīre

taʿmīr itmedügi:
1. **taʿmīr itmedügi:**-*me, -düg, -i*
Gazel 147
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Eski şeyi düzeltip yeni hâline getirmek, onarmak.
21. Müzdūr-ı tedābīr ne ḳādir kʾide Nābī
22. Bennā-yı ḳader itmedügi ḫaneyi taʿmīr

taʿmīr itmedür:
1. **taʿmīr itmedür:**-*dür*
Gazel 386
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Eski şeyi düzeltip yeni hâline getirmek, onarmak.
5. Hüner bir ḫātır-ı virānı taʿmīr itmedür yoḫsa
6. Degüldür ādemiyyet naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ

taʿmīr itsem:

1. **taʿmīr itsem:**-*se, -m*
Gazel 539
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Eski şeyi düzeltip yeni hâline getirmek, onarmak.
9. Olamaz seddine mecrāsına seyl-i kederüñ
10. Seng-i tedbīr ile ṣad mertebe taʿmīr itsem

taʿmīr olındı:

1. **taʿmīr olındı:**-*dı*
Tarih 52
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Onarılmak.
39. İtdi nüzūl mıṣraʿ-ı tārīḫi ġaybdan
40. Taʿmīr olındı günbed-ı ʿulyā-yı Mevlevī

taʿmīr-i bilād:

1. **taʿmīr-i bilād:**
Kaside 15
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ülkeyi tamir etme.
19. Biri tedbīr-i hazāʾin biri taʿmīr-i bilād
20. Birisi ḥıfẓ-ı memālik biri tertīb-i ḥikem

taʿmīr-i bilād olmaġla:

1. **taʿmīr-i bilād olmaġla:**-*maġ, -la*
Tarih 110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şehri tamir etmek, şehri onarmak.
5. Niyyet-i ḫālisi taʿmīr-i bilād olmaġla
6. Oldı teʾs̱īr-i ḳudūmı bu bināya bānī

taʿmīr-i devlete:

1. **taʿmīr-i devlete:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Devlet işlerini onarma, düzeltme.
53. Esās-ı ṭıyneti taʿmīr-i devlete meşġūl
54. Nihād-ı niyyeti tekmīl-i himmete muʿtād

2. **taʿmīr-i devlete:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Devlet işlerini onarma, düzeltme.
53. Esās-ı ṭıyneti taʿmīr-i devlete meşġūl
54. Nihād-ı niyyeti tekmīl-i himmete muʿtād

taʿmīr-i ḳulūba:

1. **taʿmīr-i ḳulūba:**-*a*
Gazel 662
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönülleri tamir, onarma.
3. Merd iseñ māluñı taʿmīr-i ḳulūba ṣarf it
4. Şöhret ü şān ü şükūha telef olmaḳdan ise

2. **taʿmīr-i ḳulūba:**-*a*
Gazel 662
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönülleri tamir, onarma.
3. Merd iseñ māluñı taʿmīr-i ḳulūba ṣarf it
4. Şöhret ü şān ü şükūha telef olmaḳdan ise

taʿmiye:

1. **taʿmiye:**
Tarih 76
Mısra: **39**
Ebcet hesâbıyle düşürülen târihlerde hesâbı doldurmak için çıkarılacak veya eklenecek sayıları işâret etme.
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

ṭamla:

1. **ṭamlar:**-*r*
Gazel 263
Mısra: **13**
Damlamak.
13. Egerçi fāʾizi aḳmazsa da ṭamlar Nābī
14. Devātdur ḳalemün malikānesin bilürüz

ṭamlad:

1. **ṭamladursa:**
Gazel 653
Mısra: **5**
Tırkazlatmak, kapı yada pencerenin sürülmesini sağlamak.
5. Ṭamladursa nʾola ḳan ġamzelerüñ ruḫlaruña
6. Olmada her dil-i ʿuşşāḳdan āġişte-i ḫūn

taʿn itme:

1. **taʿn itme:**-*me*
Gazel 195
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yermek, ayıplamak.
9. Dil-teşnegān-ı vuṣlata taʿn itme var mıdur
10. Ṣıḥḥatden özge ḫāṭır-ı bīmārdan geçer

2. **ṭaʿn itme:**-*me*
Gazel 780
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.
1. Ṭaʿn itme zāhid ehl-i ġamuñ sūz u tābına
2. Seyr it ʿiẕār-ı dil-beri baḳ āb u tābına

ṭanbūr:

1. **ṭanbūruz:**-*uz*
Gazel 316
Mısra: **4**
Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.
3. Gūşmāl itmese üstād bed-āheng oluruz
4. Meclis-i ʿālem-i nā-sāzde ṭanbūruz biz

2. **ṭanbūruñ:**-*uñ*
Gazel 413
Mısra: **4**
Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.
3. Olsa ẕātī hüner ādemde neyāsā yoḫsa
4. Gūş-māl itmeyicek leẕẕeti yoḳ ṭanbūruñ

ṭaʿne:

1. **ṭaʿne:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Sövme.
23. Zebān-ı ṭaʿne açup bir gice sipihr baña
24. Ne ṭaʿne nāvek-i dil-sūz germ idüp pertāb

ṭaʿne-dād-ı resm-i ibrāhīm edhemʾdür:

1. **ṭaʿne-dād-ı resm-i ibrāhīm edhemʾdür:**-*dür*
Gazel 492
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İbrahim Edhemin (İbrahim Edhem, Belh hükümdarı iken tacını ve tahtını terk ederek derviş olan evliyâdan bir zattır) sembolize ettiğini yeren, ayıplayan.
5. Terk ile tahsīl-i maṭlab bir hüner midür diyü
6. Ṭaʿne-dād-ı resm-i İbrāhīm Edhemʾdür göñül

taʿne-i aġyār:

1. **taʿne-i aġyār:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Başkalarının hor görmeleri, azarlamaları.
7. Feryāduma māniʿ mi olur taʿne-i aġyār
8. Efzūnter ider şevḳumı güftār-ı melāmet

ṭaʿne-i ḥussāda:
1. **ṭaʿne-i ḥussāda:**-*da*
Gazel 479
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hasetçilerin yermesi, ayıplaması.
1. Cānāneden āsān idi bī-dāda taḥammül
2. Sehl olsa eger ṭaʿne-i ḥussāda taḥammül

tāʿne-i noḳṣānını:
1. **tāʿne-i noḳṣānını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 108
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kusur yergisi, eksiklik yermesi.
9. Āb-ı sāf-ı ṭabʿ-ı ṣafvet-güsteri şāyestedür
10. Tāʿne-i noḳṣānını tefrīḥ urursa bādeye

taʿne-i telḫī urur:
1. **taʿne-i telḫī urur:**-*ur*
Gazel 26
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Acı bir şekilde yermek.
13. Teng-i şekeristāna urur taʿne-i telḫī
14. Ẓevḳin alana rīze-i enbān-ı ḳanāʿat

taʿne-zen:
1. **taʿne-zenlicikler:**-*licik, -ler*
Gazel 174
Mısra: **18**
Ayıplayan.
17. Ṣabr-āzmūnlıcıkdur Nābī o fitne-cūdan
18. Ol taʿne-zenlicikler ol bed-gümānlıcuḳlar

ṭaʿne-zenlicük:
1. **ṭaʿne-zenlicüklerümüz:**-*ler, -ü, -müz*
Gazel 310
Mısra: **12**
Ayıplama işi.
11. Ḳalem-miṡāl girībānumuzda itdi ẓuhūr
12. Derīde cāmelere ṭaʿne-zenlicüklerümüz

tanı:
1. **tanırken:**-*r, -ken*
Gazel 480
Mısra: **9**
Bilip ayırmak, seçmek, ayırt etmek.
9. Ṭarīḳ-i şehr-i ḥaḳīḳat tanırken ey Nābī
10. Hevā-yı kūy-ı mecāz itmenüñ zamānı degül

ṭanış:
1. **ṭanışdum:**-*du, -m*
Tarih 8
Mısra: **23**
Danışmak, bir hususta akıl almak, istişare etmek.
23. Ṭanışdum hātife tārīḫini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-feżā gūyā

ṭannaze:
1. **ṭannazelenmesün:**-*me, -sün*
Gazel 587
Mısra: **2**
Alay etmek, eğlenmek.
1. Gül-gūne-i şafakla felek ġāzelenmesün
2. Düşmez o pīre-zen ḳatı ṭannazelenmesün

tanu:
1. **tanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **28**
Tanımak, bilmek.
27. Cismden her biri ʿārī vü ne-dāniste iken
28. ʿİlm-i maʿnāyı hemān gördügi sāʿatde tanur

tanẓīm ider:
1. **tanẓīm ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Düzeltmek.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

tanẓīr eylemiş:
1. **tanẓīr eylemiş:**-*miş*
Gazel 859
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Benzetmek.
3. Nizām-ı baḫtumuza eylemiş ḳażā tanẓīr
4. Nizām-ı ḳısmet-i evkāt-ı pençgānemüzi

tanzīr olunmaz:
1. **tanzīr olunmaz:**-*maz*
Tarih 127
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Nazire edilmek, benzetilmek, kıyas edilmek.
75. Böyle şāhenşehe bir kimse olunmaz tanzīr
76. Buña beñzer nicʾolur pādişeh-i bī-hem-tā

tanẓīr olunsa:
1. **tanẓīr olunsa:**-*sa*
Kaside 16
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Nazire edilmek, benzetilmek, kıyas edilmek.
199. Tanẓīr olunsa aña Feridūn u Keykubād
200. Kim diñler öyle köhne perīşān ḥikāyeti

tanzīr-i ʿalī şīr:
1. **tanzīr-i ʿalī şīr:**
Kaside 15
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Ali Şir Nevayi'nin benzeri, naziri.
183. Saña tanzīr-i ʿAlī Şīr ne lāyıḳdur kim
184. Sen şehinden bile aʿẓamsın anuñ hem aʿlem

ṭapış eyler:
1. **ṭapış eyler:**-*r*
Gazel 55
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hafif hafif, okşar gibi vurmak (Saat yayının vurması bağlamında).
5. Sāʿatdeki raḳḳaṣ gibi dil ṭapış eyler
6. Olmaz da nʾolur ṭabʿ-ı peşīmān mütereddid

tār:
1. **ṭār:**
Gazel 870
Mısra: **10**
Dar.
9. Ḳoma mecrā-yı ferāḫı heves-i rifʿat ile
10. Düşme ṭār yirlere fevvāredeki āb gibi

2. **tārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 97
Mısra: **2**
Karanlık.
1. Feżā-yı gülşenüm berg-i gülüm ḫārumdan efzūndur
2. Sehergāhum ki nūrāniyyetüm tārumdan efzūndur

3. **tār:**
Kıt'a 5
Mısra: **9**
Karanlık.
9. Virāne iken böyle neden tār ola dirsen
10. Güncāyişe yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān

4. **tārı:**-*ı*
Gazel 312
Mısra: **18**
Tel, saç teli.
17. Eger böyle ḳalursa ebr-i nāz u berḳ-i istiġna
18. Ṣaf-ı müjgānumuñ her tārı bir mīz-ābdan ḳalmaz

5. **tārdan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **10**
İp, iplik.
9. Virüp tertīb eczā-yı muḫālif-gūne-i kevne
10. Dü-renge tārdan dikmiş aña şīrāze-i ibḳā

6. **tār:**
Kaside 12
Mısra: **23**
Karanlık.
23. Meclis-i ʿālemi geh rūşen u geh tār eyler

24. Budur āyīn-i niẓām-ı felek-i nā-fercām

tār ola:
1. **tār ola:**-*a*
Gazel 265
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Karanlık olmak.
1. O dil ki tār ola mirʾāt-ı rū-nümā dinmez
2. Her āb-ı gīneye āyīne-i Ḫudā dinmez

tār ü mār eylemiş:
1. **tār ü mār eylemiş:**-*miş*
Gazel 584
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Karmakarışık etmek, perişan eylemek.
5. Ārāmın eylemiş sipeh-i ʿaşḳ tār ü mār
6. ʿUşşāḳ-ı zāre kendüsi ārām-ı cān iken

tār ü mār eyleyecek:
1. **tār ü mār eyleyecek:**-*y, -ecek*
Gazel 587
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Karmakarışık etmek, perişan eylemek.
3. Evrāḳın en ṣoñ eyleyecek çerḫ tār ü mār
4. Mecmūʿa-i ümīd ḳo şīrāzelenmesün

tār u pūd olmadadur:
1. **tār u pūd olmadadur:**-*mada, -dur*
Kaside 2
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Atkı ve çözgü olmak.
145. Ḫāk-i dergāhına āmed-şūd iden emlākün̄
146. Tār u pūd olmadadur perleri tā yevm-i tenād

tār ü pūdı:
1. **tār ü pūdı:**-*ı*
Gazel 409
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Enine ve boyuna dokuma; atkı ve çözgü, kalın ve ince iplikler II Her yanı, baştan ayağa.
1. Olup rekābete ser-rişte leẕẕet-i bedenüñ
2. Girer biribirine tār ü pūdı pīrehenüñ

ṭār u pūd-ı cāme-ḫᵛābum cāme-ḫᵛābum:
1. **ṭār u pūd-ı cāme-ḫᵛābum cāme-ḫᵛābum:**-*um*
Gazel 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yatağın ateşten dokunmuş kumaşı.
1. Vaʿde-i ḫāṭır-firībün düzd-i ḫᵛāb itdün bu şeb
2. Ṭār u pūd-ı cāme-ḫᵛābum sūz u tāb itdün bu şeb

tār ü pūdın:
1. **tār ü pūdın:**-*ı, -n*
Gazel 457
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Enine ve boyuna dokuma II her yanı, her tarafı.
1. İderdük vaḳf-ı nīki mākū-yı enfās ü ānātuñ
2. İdeydük tār ü pūdın derk kālā-yı mükāfātuñ

ṭara:
1. **ṭararken:**-*r, -ken*
Gazel 424
Mısra: **7**
Taramak (saç için).
7. Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḫsārı meġer
8. Leẕẕetinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ

2. **ṭarar:**-*r*
Gazel 194
Mısra: **7**
Taramak.
7. Ṭurmaz meh-i yek-ḥefte ṭarar ṭurra-i şāmı
8. Meşşāṭası kimdür ʿacabā şāne kimüñdür

ṭarab:
1. **ṭarab:**
Gazel 454
Mısra: **1**
Şenlik, sevinçlilik, ferah.
1. I̱rās̱ ider sükūti ṭarab bed-nefeslerüñ
2. Gūş-ı dile ḥuṣūlı ḳadar mültemeslerüñ

2. **ṭarab:**
Gazel 842
Mısra: **8**
Şenlik, sevinçlilik, ferah.
7. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmādedür ancaḳ
8. Yār eylese teşrif ṭarab ḳat ḳat olurdı

3. **ṭaraba:**-*a*
Gazel 683
Mısra: **7**
Şenlik, sevinçlilik, ferah.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

ṭarab-ı gerdiş-i cām:
1. **ṭarab-ı gerdiş-i cām:**
Kaside 12
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kadehin dönme neşesi.
7. Olsa ārāste bir dem yine ber-çīde olur
8. Bir ḳarār üzre degüldür ṭarab-ı gerdiş-i cām

ṭarabistān-ı gülistān-ı beşāʾir itdi:
1. **ṭarabistān-ı gülistān-ı beşāʾir itdi:**-*di*
Tarih 91
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Müjdeler gül bahçesinin şenlik yeri.
5. Teʾs̱īr-i ḳudūmı dil ü çeşm-i eb ü ceddin
6. İtdi ṭarabistān-ı gülistān-ı beşāʾir

tarabnāk olacaḳ:
1. **tarabnāk olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 226
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Neşe vermek.
5. Girye-i mesti görürken diyen āyā kimdür
6. Ṣaḥn-ı meyḫāne tarabnāk olacaḳ yirlerdür

tārāc:
1. **tārāca:**-*a*
Gazel 778
Mısra: **11**
Yağma, talan.
11. Metāʿ-ı ṣabrı tārāca olurdı ser-zede çoḳdan
12. O şūḫuñ ġayrı ḫūbān gibi ḫaṭṭı der-kemīn olsa

tārāc ide:
1. **tārāc ide:**-*e*
Gazel 620
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak, talan etmek.
11. Günde ṣad ḫāne-i ḳalbi ide tārāc hele
12. Nigehi çeşmine sermāye-dih-i zūr olsun

tārāc ider:
1. **tārāc ider:**-*er*
Gazel 247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak, talan etmek.
3. Tārāc ider nihāl-i güli ḫāksārlıḳ
4. Servüñ ferāġı ber-zede dāmānlıġındadur

tārāc itdi:
1. **tārāc itdi:**-*di*
Gazel 174
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak.
9. Ārāmum itdi tārāc lerziş-sürīnlicikler
10. Gerden-şikenlicikler bāzī-künānlıcuḳlar

tārāc itmişdi:
1. **tārāc itmişdi:**-*miş, -di*
Gazel 479
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak.
7. İtmişdi nigeh leşker-i ārāmumı tārāc
8. Ġayret be-kafā irmese imdāda taḥammül

tārāc-ı nigāh eyledüñ:
1. **tārāc-ı nigāh eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 728
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bakışı ile yağmalamak.
7. Eyledüñ ʿaḳl ü dil ü cānumı tārāc-ı nigāh
8. Daḫı bilmem nʾideceksin baña bundan ṣoñra

ṭaraf:
1. **ṭarafın:**-*ı, -n*
Gazel 634
Mısra: **8**
Cihet, canip, semt, yan.
7. Çerḫden itme şikāyet seni pest itdügine
8. Ṭurma pest itmededür kendi bile bir ṭarafın

2. **ṭarafında:**-*ı, -n, -da*
Kıt'a 5
Mısra: **15**
Cihet, canip, semt, yan.
15. Bir gürbe güẕer eyler ise bir ṭarafında
16. Ol semti iner alçaġa mānende-i mīzān

3. **ṭarafı:**-*ı*
Gazel 405
Mısra: **12**
Cihet, canip, semt, yan.
11. Ser-i mevʿidlere tecvīz-i ʿudūl itmez iken
12. Yine hürmetlüdür iʿṭā ṭarafı mīzānuñ

ṭarafeyn:
1. **ṭarafeynindeki:**
Gazel 92
Mısra: **6**
İki taraf, iki yan.
5. Lafẓsız eyleyemez murġ-ı maʿānī pervāz
6. İki mıṣraʿ ṭarafeynindeki bāl ü peridür

ṭaraf-ı ʿāşıḳānesin:
1. **ṭaraf-ı ʿāşıḳānesin:**-*si, -n*
Gazel 615
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Aşk, aşka dair tarafı (tutmak).
13. Yārān-ı naẓm hep ṭaraf-ı tāze ṭutdı līk
14. Nābī-i ḫaste-dil ṭaraf-ı ʿāşıḳānesin

ṭaraf-ı ġamkede-i ḳalbe:
1. **ṭaraf-ı ġamkede-i ḳalbe:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül evinin hüzünlü tarafı.
1. Dün ki itdüm ṭaraf-ı ġamkede-i ḳalbe naẓar
2. Görmedüm ẕerre ḳadar gerd-i küdūretden es̱er

ṭaraf-ı ḳādir-i bī-çūndandur:
1. **ṭaraf-ı ḳādir-i bī-çūndandur:**
Tarih 127
Mısra: **125**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan kudret sahibi Allah tarafı(ndan).
125. Bu ʾatiyye ṭaraf-ı ḳādir-i bī-çūndandur
126. Kimse iḥsān-ı Ḫudaʾya diyemez çün ü çerā

ṭaraf-ı kāmdan:
1. **ṭaraf-ı kāmdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **412**
Kelime Tipi: -
Arzu yanı, emel yönü.
411. Saña maḳṣūddan ḫaber vireyüm
412. Ṭaraf-ı kāmdan es̱er vireyüm

ṭaraf-ı lālezāra:
1. **ṭaraf-ı lālezāra:**-*a*
Gazel 453
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesi yönü, tarafı.
1. O şūḫ-ı māh-rūyı ten-i dāġdāra çek
2. Gelsün mis̱āl-i gül ṭaraf-ı lālezāra çek

ṭaraf-ı māh-ruḫāndan:
1. **ṭaraf-ı māh-ruḫāndan:**-*dan*
Gazel 419
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü güzeller tarafından.
1. Çihresin görmeden ey dīde ḳaçarsın günehüñ
2. İtme gerdān ṭaraf-ı māh-ruḫāndan nigehüñ

ṭaraf-ı şarḳī-i miḥrābda:
1. **ṭaraf-ı şarḳī-i miḥrābda:**-*da*
Tarih 104
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Mihrabın doğu tarafı.
19. Dīvāre-i ḳıblīdeki bir zāviye içre
20. İtmiş ṭaraf-ı şarḳī-i miḥrābda meʾvā

ṭaraf-ı tāze ṭutdı:
1. **ṭaraf-ı tāze ṭutdı:**-*dı*
Gazel 615
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canlı, orijinal tarafı yutmak.
13. Yārān-ı naẓm hep ṭaraf-ı tāze ṭutdı līk
14. Nābī-i ḫaste-dil ṭaraf-ı ʿāşıḳānesin

tarāḥ:
1. **tarāḥ:**
Tarih 83
Mısra: **8**
Süslemeli desen çizen sanatkâr.
7. Tārīḫ-i intikāline bu geldi Nābīyā
8. Seyyīd ʿAlīʿye safha-i cennāt ola tarāḥ

ṭaravet:
1. **ṭaravet:**
Gazel 198
Mısra: **3**
Tazelik, körpelik.
3. Var ṭaravet o ḳadar ʿārız-ı cānānede kim
4. Ateş-i sīne-i endīşeyi nemnāk eyler

2. **ṭarāvetle:**-*le*
Gazel 278
Mısra: **3**
Tazelik, körpelik.
3. O ṭarāvetle o sīmīn bedeni gördükçe
4. Ḫāṭıra būs u kenār ile ḳanāʿat gelmez

ṭarāvet-i beden:
1. **ṭarāvet-i beden:**
Gazel 461
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tenin tazeliği.
9. Āb-ı ḥayāt dāmen-i ẓulmetde ʿaynıdur
10. Yārüñ ṭarāvet-i beden ü cāme-ḫᵛābınuñ

ṭarāvet-i faṣl-ı bahār-ı maġnīsā:
1. **ṭarāvet-i faṣl-ı bahār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Manisa baharının tazeliği, güzelliği.
2. Zihī mülāyemet-i rūzgār-ı Maġnīsā
1. Zihī ṭarāvet-i faṣl-ı bahār-ı Maġnīsā

ṭarāvet-i ḥüsn:
1. **ṭarāvet-i ḥüsn:**
Gazel 544
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin tazeliği.
11. Çeküp ʿiẕārına bir perde-i ḳalemkārī
12. Ġunūde oldı pes-i perdede ṭarāvet-i ḥüsn

ṭard-ı ġama:
1. **ṭard-ı ġama:**
Gazel 74
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kederden kurtulma, üzüntüyü kovma.
9. Eger ṭard-ı ġama zūr-ı mey-i gül-fāmdan ġayrı
10. Riyākārān-ı ʿālem iʿtirāż eylerse vāriddür

ṭārem-i çārümīn:
1. **ṭārem-i çārümīn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Göğün dördüncü katı (Hz. İsa Peygamberin göğün katında olduğu bağlamında).
9. Ḫoşā bārgāh-ı Mesīhā-nişīn
10. Görenler ṣanur ṭārem-i çārümīn

ṭārem-i maʿnāya:

1. **ṭārem-i maʿnāya:***-y, -a*
Gazel 607
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Anlam, mana kubbesi.
7. Gören süṭūrın olurdı resīde mefhūma
8. Çıḳılsa ṭārem-i maʿnāya nerdübānından

ṭārem-i melāḥatüñüñ:
1. **ṭārem-i melāḥatüñüñ:***-ü, -ñüñ*
Kaside 3
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Güzellik arşı.
61. Nühüfte kevkebidür ṭārem-i melāḥatüñüñ
62. ʾAzīz-i Mıṣr-ı behā yā Muḥammed-i ʿArabī

ṭārem-i mīnā:
1. **ṭārem-i mīnā:**
Kaside 1
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Mavi renkli kubbe, gökyüzü.
51. Kitāb-ı ḥikmetinde noḳṭa-i zer ḳurṣa-i ḫurşīd
52. Ḳıbāb-ı ʿizzetinde cām-ı revzen ṭārem-i mīnā

ṭārem-i vālā:
1. **ṭārem-i vālā:**
Tarih 82
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü baş örtüsü.
5. Kimisi didi bir gül-i terdür
6. Başına takdı ṭārem-i vālā

ṭarf-ı baġa:
1. **ṭarf-ı baġa:***-a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Bağ ve bahçelerin etrafı, civarı.
127. Zeyn olup ṭarf-ı baġa tāze ḳalem
128. Ḳalemiyye virür seḥāb-ı kerem

ṭarf-ı berīnüñ:
1. **ṭarf-ı berīnüñ:***-üñ*
Gazel 456
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüce bakış.
1. Gerdişde ise çerḫleri ṭarf-ı berīnüñ
2. Dullāb daḫı sāʿatidür ceyb-i zemīnüñ

ṭarf-ı bināgūşa itmedin:
1. **ṭarf-ı bināgūşa itmedin:***-me, -di, -n*
Gazel 274
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kulağın arkasına atmak.
5. ʿĀşıḳuñ ṣubḥın ider şām-ı ġarībāndan siyeh
6. İtmedin ṭarf-ı bināgūşa ser-i perçem henüz

ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz:
1. **ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz:***-sı, -n, -da*
Gazel 303
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bakarken kaşlarında çatıklık olmak.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

ṭarf-ı küleh-i yāre:
1. **ṭarf-ı küleh-i yāre:***-e*
Gazel 333
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin tacının kenarı.
7. Ṭarf-ı küleh-i yāre şikeste didiler ḫalḳ
8. Andan berü biz ………………. şikestüz

ṭarf-ı yek:
1. **ṭarf-ı yek:**
Gazel 570
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Tek gözlü.
17. Leb-i ḫūbān gibi Nābī saña maḫṣūṣ itmek
18. Ṭarf-ı yek beytde güncīde cihānuñ şekerin

ṭarḥ:
1. **ṭarḥı:***-ı*
Gazel 190
Mısra: **2**
Düzen, tertip, tanzim.
1. Gülşen-sarāy-ı ʿālem kem dil-güşā degüldür
2. Ammā ki ṭarḥı ḥayfā ṭarḥ-ı beḳā degüldür

2. **ṭarḥuñ:**
Gazel 823
Mısra: **10**
Düzen, tertip, tanzim.
9. Nʾola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḥuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

3. **ṭarḥı:***-ı*
Tarih 48
Mısra: **6**
Düzen, tertip, tanzim.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü sāf
6. Ṭarḥı ḫoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

4. **ṭarḥında:***-ı, -n, -da*
Tarih 61
Mısra: **10**
Düzen, tertip, tanzim.
9. Eylemiş niyyet tahiyyāta sütūn
10. Ḳalmamış ṭarḥında ās̱ār-ı enām

5. **ṭarḥ:**
Tarih 124
Mısra: **3**
Düzen, tertip, tanzim.
3. Tārīḫ-i tāze ṭarḥ ẓuhūr itdi ġaybdan
4. Mekşūf ehl-i ḥāle cemāl-i melāḥati

6. **ṭarḥına:***-ı, -n, -a*
Tarih 138
Mısra: **19**
Düzen, tertip, tanzim.
19. Ṭarḥına ṣubḥ ü mesā rükʿa-nüvīs-i tebrik
20. Naḳşına mihr ile meh çeşme-güşāy-ı taḥsīn

7. **ṭarḥı:***-ı*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **16**
Süslemeli desen.
15. Naḳş-ı nev-ṭarzı virür dīdeye nūr
16. Ṭarḥı eyler dili leb-rīz-i sürūr

8. **ṭarḥı:***-ı*
Tarih 14
Mısra: **16**
Bahçelerde çiçek dikmek için ayrılmış yer.
15. Didüm bu ḫāne-i vālāya Nābīyā tārīḫ
16. Bu tāze ṭarḥı Muḥammed Efendi ḳıldı binā

9. **ṭarḥınuñ:***-ı, -nuñ*
Tarih 39
Mısra: **16**
Bahçelerde çiçek dikmek için ayrılmış yer.
15. Ḥüsninüñ vaṣfına emvācı sütūr-ı taḥrīr
16. Ṭarḥınuñ medḥine māhīsi zebān-ı gūyā

10. **ṭarḥı:***-ı*
Tarih 42
Mısra: **3**
Bahçelerde çiçek dikmek için ayrılmış yer.
3. Ṭarḥı nāzik zemīni nāzikter
4. Heyʾeti ḫoş bināsı nev-īcād

11. **ṭarḥıdur:***-ı, -dur*
Tarih 42
Mısra: **40**
Bahçelerde çiçek dikmek için ayrılmış yer.
39. Saḳf u dīvārıdur dem-i ṭāvūs
40. Ṭarḥıdur ʿaynı ile ẕāt-ı ʿimād

12. **ṭarḥın:***-ı, -n*
Tarih 42
Mısra: **41**
Bahçelerde çiçek dikmek için ayrılmış yer.
41. Siyyemā ṭarḥın eylemiş taḥrīr
42. Ḳalem-i siḥrkār ile üstād

13. **ṭarḥ:**
Tarih 72
Mısra: **22**
Bahçelerde çiçek dikmek için ayrılmış yer.
21. Gūyiyā māye-i iksīr-i neşāṭ-efzādur

22. Ṭarḥ olur ḫākini seyrān ile dilden sevdā

ṭarḥ-ı beḳā:
1. **ṭarḥ-ı beḳā:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sonsuzluk düzeni, sistemi (Sonsuzluğa göre düzenlenmiş bağlamında).
1. Gülşen-sarāy-ı ʿālem kem dil-güşā degüldür
2. Ammā ki ṭarḥı ḥayfā ṭarḥ-ı beḳā degüldür

ṭarḥ-ı dil-āşūbı:
1. **ṭarḥ-ı dil-āşūbı:**-*ı*
Tarih 39
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Gönlü cezbeden bahçe.
21. Cereyān-ı leb-i āb ile didüm tārīḫin
22. Yapdı bu ṭarḥ-ı dil-āşūbı Süleymān Pāşā

ṭarḥ-ı laṭīf-i ṭāḳı:
1. **ṭarḥ-ı laṭīf-i ṭāḳı:**-*ı*
Tarih 63
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Kapı ve pencere üzerindeki) Kemerin zerafetinin süslü deseni.
5. Ebrū-yı dil-keş-i ḫubāna ḳomaz
6. Baḳmaġa ṭarḥ-ı laṭīf-i ṭāḳı

ṭarḥ-ı levḥ-i zer ü sīm:
1. **ṭarḥ-ı levḥ-i zer ü sīm:**
Tarih 68
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Gümüş ve altın levhaların dizaynı.
19. Bu ṭarḥ-ı levḥ-i zer ü sīm çerḫ-i pīre-zenüñ
20. Getürdi yādına Belḳīs ile Süleymānʾın

ṭarḥ-ı merġūbı:
1. **ṭarḥ-ı merġūbı:**-*ı*
Tarih 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevilen, revaç gören çiçek bahçesi.
3. Ḫoşā serāy-ı dil-ārā ki ṭarḥ-ı merġūbı
4. İder remīde cināndan nigāh-ı Rıḍvānın

ṭarḥ-ı mevzūnını:
1. **ṭarḥ-ı mevzūnını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 138
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Düzenli çiçek bahçesi.
9. Bābveş cībini çāk eyler idi şerminden
10. Ṭarḥ-ı mevzūnını seyr eylese ḳaṣr-ı şīrīn

ṭarḥ-ı şehr-āyīn:
1. **ṭarḥ-ı şehr-āyīn:**
Tarih 68
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Süslü donanma bahçesi, şenlik bahçesi.
17. Ḳurup neşāṭ ile bu ḫāne ṭarḥ-ı şehr-āyīn
18. Muraṣṣaʿāt ile zeyn itdi ṣaḥn-ı dükkânın

ṭarḥ-ı şūḫı:
1. **ṭarḥ-ı şūḫı:**-*ı*
Tarih 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cazip tasarım.
3. İder ḥüsn-i binası ṭarḥ-ı şūḫı
4. Nigāh-ı nāzın vaḳf-ı temāşā

ṭārī:
1. **ṭārī:**
Gazel 767
Mısra: **5**
Saç teli.
5. Ne mümkin iʿtibār-ı zātına olmaḳ ḫalel ṭārī
6. ʿUluvv-ı saṭra nisbet ḳalsa da imżā-fürūterce

tār-ı çeng:
1. **tār-ı çeng:**
Gazel 91
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Çengin teli (Çeng; Türk musikisinde dik tutularak çalınan, kanuna benzeyen bir çalgı aleti).
5. Her kirm kʾola berg-ḫor-ı şāhsār-ı ʿaşḳ
6. İbrīşimi figāna gelür tār-ı çeng olur

tār-ı didesin:
1. **tār-ı didesin:**-*si, -n*
Gazel 425
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gözün karalığı.
7. Şuʿā-ı ḥüsni ider tār-ı didesin sūzān
8. O şūḫ-ı bī-medede dūr-bīn nigāh idenüñ

tār-ı fetīl:
1. **tār-ı fetīl:**
Gazel 746
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kandil ve muma konulan, emdiği yağ ile yanarak çevreyi aydınlatan pamuktan bükülmüş ipin ucundaki lifler.
3. Zencīrlerle żabṭı muḥāl iken āteşüñ
4. Ẓabṭ itdi şemʿ-i bezm anı tār-ı fetīl ile

tār-ı fetīlinde:
1. **tār-ı fetīlinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 12
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Kandil ve muma konulan, emdiği yağ ile yanarak çevreyi aydınlatan pamuktan bükülmüş ipin ucundaki lifler.
21. Ne ḳadar encümen-efrūz ise şemʿ-i iḳbāl
22. Bestedür tār-ı fetīlinde yine reng-i ẓalām

tār-ı kākülüñ:
1. **tār-ı kākülüñ:**-*üñ*
Gazel 84
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Perçemin teli.
3. Gidelden sūzen-i müjgān u tār-ı kākülüñ elden
4. Rüfū-yı ʿāfiyet çāk-i girībānumla düşmendür

tār-ı mūyı:
1. **tār-ı mūyı:**-*ı*
Gazel 309
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kıl teli.
9. Tār-ı mūyı çıḳarur gāh siyeh gāh sefīd
10. Mühre-bāz-ı felegün melʿabesidür tenümüz

tār-ı nigāhın:
1. **tār-ı nigāhın:**-*ın*
Gazel 473
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bakış karanlığı.
5. Gird-i ḥālinde bulun tār-ı nigāhın gerdān
6. Ṭolaşur ḥikmetin idrāke bu nüh-pergāruñ

tār-ı nigāhum:
1. **tār-ı nigāhum:**-*um*
Gazel 564
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bakış ipliği.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

tār-ı nigeh:
1. **tār-ı nigeh:**
Gazel 635
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bakış, nazar ipi.
1. Olur endīşe nemek-līs nemekdānından
2. Şu çeker tār-ı nigeh çāh-ı zeneḫdānından

2. **tār-ı nigeh:**
Gazel 748
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bakış, nazar ipi.
1. Olma ey tār-ı nigeh pīçīde rūy-ı āline
2. Şerʿde yoḳdur ḥarīruñ ruḫsat-ı istiʾmāline

tār-ı niʿmetüñ:

1. **tār-ı niʿmetüñ:**-*üñ*
Gazel 400
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Nimetin teli.
1. Çoḳdan şikeste eyler idük tār-ı niʿmetüñ
2. Olsa taṣarrufunda eger sāzı devletüñ

ṭārī olursa:

1. **ṭārī olursa:**-*ur, -sa*
Tarih 99
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek, ârız olmak.
5. Mānende-i şerbet-i ḥekīmān
6. Şāfī ne maraż olursa ṭārī

tār-ı rek:

1. **tār-ı rek:**
Gazel 293
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Damar.
5. Ṭutduḳça nabżumuz gelür efġāna tār-ı rek
6. Sāzende-i mizāc-ı devādur tabībümüz

tār-ı sirişk:

1. **tār-ı sirişk:**
Gazel 748
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sicim gibi akan gözyaşı.
7. Ḫandesin tār-ı sirişk ḥayrete pūd eylesin
8. Çeşm-i ʿibretle olan nāẓır cihānuñ ḥāline

tār-ı siyāh-ı nigeh-i nüzzārı:

1. **tār-ı siyāh-ı nigeh-i nüzzārı:**-*ı*
Gazel 513
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bakanların karanlık bakışlarının karalığı.
7. Cezb ider tār-ı siyāh-ı nigeh-i nüzzārı
8. Sāḥa-i safḥada reftār-ı dil-ārā-yı ḳalem

tār-ı şuʿāʿı:

1. **tār-ı şuʿāʿı:**-*ı*
Gazel 207
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Işık teli (ışık huzmesi).
9. Lemeʿān eyler ise tār-ı şuʿāʿı ne ʿaceb
10. Hāledür dāʾire-i mihr-i dıraḫşāna kemer

tār-ı şuʿāʿıdur:

1. **tār-ı şuʿāʿıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 168
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Işık teli (ışık huzmesi).
9. Hep çıkan tār-ı şuʿāʿıdur degül mūy-ı sefīd
10. Nābīyā nūr-ı maḥabbet sineden zāʾil midür

tār-ı ümmīd-şıfat:

1. **tār-ı ümmīd-şıfat:**
Tarih 72
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Umut vasıflı ip, tel.
7. Çeşm-i ʿāşıḳ gibi fevvāreleri pür-cūşiş
8. Tār-ı ümmīd-ṣıfat ābı kesilmez ḳatʿā

ṭār-ı zülfinde:

1. **ṭār-ı zülfinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 342
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçının karanlığı, teli.
3. Göñül mākū-ṣıfat āmed-şud eyler ṭār-ı zülfinde
4. Hele āvārelikden fariġ olmış kāre yüz ṭutmış

taʿrīf:

1. **taʿrīf:**
Kaside 8
Mısra: **79**
Tarif, açıklama, tanımlama.
79. Reʾyine reʾy-i Sikender dimek endek taʿrīf
80. ʿAḳlına ʿaḳl-ı Felātūn dimek edna taʿbīr

2. **taʿrīfüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **89**
Tarif, açıklama, tanımlama.
89. Kimse yoḳdur ki bu taʿrīfüñ ola mā-ṣadaḳı
90. Meġer ol ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem

3. **taʿrīfe:**-*e*
Tarih 74
Mısra: **32**
Tarif, açıklama, tanımlama.
31. Nābī-i pīr-i kühen-sāldür olursa eger
32. Zümre-i ehl-i maḳāl içre bu taʿrīfe sezā

taʿrīf eylemiş:

1. **taʿrīf eylemiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayrıntılı olarak açıklamak.
9. Enbiyāyı eylemiş ḥükkāma Nābī vasıta
10. Luṭf u ḳahr u ḫayr ü şerri cümle taʿrīf eylemiş

2. **taʿrīf eylemiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayrıntılı olarak açıklamak.
9. Enbiyāyı eylemiş ḥükkāma Nābī vasıta
10. Luṭf u ḳahr u ḫayr ü şerri cümle taʿrīf eylemiş

tārīḫ:

1. **tārīḫi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **202**
Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.
201. Maḥż-ı teʾyīd-i İlāhī saña şāhid bes kim
202. Geldi tārīḫi de rūʾyāya fütūḥāt-ı etem

2. **tārīḫ:**
Tarih 1
Mısra: **11**
Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.
11. Göçdiler dār-ı bedenden didi Nābī tārīḫ
12. ʿAskerin çekdi diyār-ı ʿademe kondı Ḥasan

3. **tārīḫde:**-*de*
Tarih 44
Mısra: **3**
Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.
3. Kanġı tārīḫde iderse ẓuhūr
4. Mes̱nevī-i şerīf ider imā

4. **tārīḫde:**-*de*
Tarih 104
Mısra: **56**
Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.
55. Bu ḫākde medfūn idügi cism-i şerīfi
56. Olınmış idi bir nice tārīḫde īmā

5. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 2
Mısra: **17**
Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar II tarih düşürme sanatı.
17. Didüm āyā ne gūne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

6. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 3
Mısra: **13**
Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar II tarih düşürme sanatı.
13. Nābī-i bende didi tārīḫin
14. Ḫaṭṭ-ı nevdür meh-i ḥüsne hāle

7. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 8
Mısra: **23**
Bir olayın meydana geldiği

tarihi belirten manzumlar II tarih düşürme sanatı.
23. Ṭanışdum hātife tārīḫini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-feżā gūyā

8. **tārīḫ:**
Tarih 9
Mısra: **25**
Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar II tarih düşürme sanatı.
25. Fikr iderken bu çeşmeye tārīḫ
26. Bir ṣadā geldi gūşuma ol ān

9. **tārīḫ:**
Tarih 9
Mısra: **27**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
27. Düşme tārīḫ ḳaydına Nābī
28. Aña virmiş Ḫudā zebān-ı beyān

10. **tārīḫ:**
Tarih 9
Mısra: **29**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
29. Lūlesi dir gelenlere tārīḫ
30. İçünüz āb-ı kevs̱er oldı revān

11. **tārīḫ:**
Tarih 10
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Ḫıżr bir cāmın içüp didi ṣafādan tārīḫ
10. Ne güzel çeşme-i ṣāf-āb-ı ḥayāt-ı zībā

12. **tārīḫ:**
Tarih 11
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Nābīyā tārīḫ odur her oḳuyan ide duʿā
10. Valide Sulṭānun itsün cāmiʿin Allāh ḳabūl

13. **tārīḫ:**
Tarih 13
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳıʿā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı aʿlā

14. **tārīḫ:**
Tarih 14
Mısra: **15**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
15. Didüm bu ḫāne-i vālāya Nābīyā tārīḫ
16. Bu tāze ṭarḥı Muḥammed Efendi ḳıldı binā

15. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 15
Mısra: **1**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Çıḳup bir gün ḳurulduḳda didi tārīḫini Nābī
2. Hümāyūn bārgāh-ı dāver-i devrān mübārek-bād

16. **tārīḫ:**
Tarih 16
Mısra: **87**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muṣṭafa Pāşā

17. **tārīḫ:**
Tarih 18
Mısra: **15**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
15. Didi bir muʿteḳid fevtinden āgāh olıcaḳ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

18. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 19
Mısra: **35**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
35. Bu fetḥ-i zībāyı görüp Nābī didi tārīḫini
36. Aldı Ḳamançe bikrini Sulṭān Muḥammed zūr ile

19. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 20
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
14. Düşdi Ḳamançe ḥıṣnına nūr-ı Muḥammedī

20. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 21
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. Nābī-i dāʿī bu şevḳ ile didi tārīḫini
14. Ḳıldı leb-rīz-i ṣafā āfāḳı nūr-ı Aḥmedī

21. **tārīḫi:***-i*
Tarih 22
Mısra: **10**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Ẕāt-ı vālā-gevherinüñ Nābīyā
10. Oldı tārīḫi nümāyān genc-i ġayb

22. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 23
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. Fikr iderken Nābīyā tārīḫini
14. Hātif-i gaybī didi ey sāde-bīn

23. **tārīḫüñe:***-ü, -ñ, -e*
Tarih 23
Mısra: **15**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
15. Yoḳ senüñ tārīḫüñe ḥācet faḳīr
16. Ol bu sevdādan biraz fārig-nişīn

24. **tārīḫin:***-i, -n*
Tarih 24
Mısra: **15**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
15. Bende Nābī didi tārīḫin bu sūr-ı dil-keşüñ
16. Sünnet-i Aḥmedle oldı zeyn Sulṭān Muṣṭafa

25. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 25
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Važʿ idüp şaḳḳ-ı ḳalem Nābī didi tārīḫini
10. Eylesüñ Allāh ḳabūl evkāf-ı ṣadr-ı ekremi

26. **tārīḫ:**
Tarih 26
Mısra: **33**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
33. Bu ʿālī-bārgāha fikr iderken bir güzel tārīḫ
34. İşitdüm Nābīyā sūy-ı felekden iş bu güftārı

27. **tārīḫ:**
Tarih 26
Mısra: **35**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
35. Gelüp senden muḳaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

28. **tārīḫ:**
Tarih 27
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Teşneler nūş eyleyince ābını tārīḫ içün
10. Didiler iç bu Süleymān çeşmesinden nūş bād

29. **tārīḫin:***-i, -n*
Tarih 28
Mısra: **19**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
19. Gördi tāk-ı çerḫe hātif yazdı tārīḫin anuñ
20. Yādigār-ı Muṣṭafa Pāşā Muḥammed dürr-i pāk

30. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 29
Mısra: **19**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
19. Seyr idüp Nābī didi tārīḫini
20. Ḳuvvet-i bāzūsına ṣad āferīn

31. **tārīḫ:**
Tarih 31
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.

13. Didüm tamāmına Nābī bu nüsḫanuñ tārīḫ
14. Bu Tuḥfe-i Ḥarāmeynüm ḳabūl ide Mevlā

32. **tārīḫ:**
Tarih 32
Mısra: **1**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
2. Yapdı Ḥaḳ rāhına bu bürkeyi Yūsuf Pāşā

33. **tārīḫ:**
Tarih 35
Mısra: **4**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Her ziyāretle gelenler ḫākine idüp duʿā
4. Didiler tārīḫ ola raḥmet be-rūḥ-ı Muṣṭafā

34. **tārīḫin:***-i, -n*
Tarih 36
Mısra: **63**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
63. Bir beşīr irdi beşāretle didi tārīḫin
64. ʿAli Pāşāʾya mübārek ide ṣadrı Mevlā

35. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 37
Mısra: **5**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
5. Tārīḫini zebān-ı zamān didi Nābīyā
6. Seyyīd ʿAlī Efendi revān oldı cennete

36. **tārīḫin:***-i, -n*
Tarih 39
Mısra: **21**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
21. Cereyān-ı leb-i āb ile didüm tārīḫin
22. Yapdı bu ṭarḥ-ı dil-āşūbı Süleymān Pāşā

37. **tārīḫ:**
Tarih 41
Mısra: **17**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
17. Germ ü serd āb gelince didi Nābī tārīḫ
18. İtdi Şehbāʾyı müzeyyen ʾAli Beg ḥammāmı

38. **tārīḫ:**
Tarih 42
Mısra: **47**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
47. Her gören Nābīyā didi tārīḫ
48. Nāzenīn ḫāne bu mübārek bād

39. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 43
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Ḳudsiyān tāk-ı sipihre yazdılar tārīḫini
4. Saña Mevlā Nābīyā saʿd eyleye bu ḫaneyi

40. **tārīḫ:**
Tarih 45
Mısra: **12**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
11. Köhne-vaṣṣāf-ı eb ü cedd Nābī-i āşüfte-ḥāl
12. İdicek tārīḫ içün bālīn-i fikre istinād

41. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 46
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Ḫaṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīḫini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

42. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 47
Mısra: **2**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Eyyūb olınca Ḫayri Efendiʾye ber-güẕār
2. Tārīḫini melek didi şīrīn ü şīvekār

43. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 48
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Nābīyā ābın içenler didiler tārīḫini
8. Fīʾsebīliʾllāh bu māʿ rūḥ-ı Ḥüseyn'i ḳıldı şād

44. **tārīḫin:***-i, -n*
Tarih 49
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
8. Muṣṭafa Begün ola ḳadri ʾalā ʿömri mezīd

45. **tārīḫ:**
Tarih 50
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Ḳoyup Nābī zemīne rūy-ı inṣāfı didi tārīḫ
10. Giridʾi ḳıldı Aḥmed behrever dīn-i Muḥammedden

46. **tārīḫ:**
Tarih 51
Mısra: **57**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
57. Leb-i bülbül gelüp didi tārīḫ
58. Oldı dīvān-ḫāne-i rengīn

47. **tārīḫ:**
Tarih 53
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Leb-i cennet didi Nābī tārīḫ
4. Rūḥ-ı ismaʿīlʾe ola raḥmet

48. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 54
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Refʿ-i bālā-yı duʿā ile didi tārīḫini
8. Muṣṭafa Beg nūr-ı çeşm-i āṣaf-ı pākīze-ı dem

49. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 55
Mısra: **29**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
29. Ābveş rū-māl idüp Nābī didi tārīḫini
30. Muṣṭafa Pāşā ne zībā ḳaṣr bünyād eyledi

50. **tārīḫi:***-i*
Tarih 56
Mısra: **41**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
41. Didi hātif Nābīyā tārīḫi kāfīdür anuñ
42. Ḳıldı bürc-i evliyāda Muṣṭafa Pāşā maḳām

51. **tārīḫe:***-e*
Tarih 57
Mısra: **12**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
11. Çün iki aṣl-ı kerīmüʾṣ-şāndan buldı vücūd
12. Nābīyā oldı iki tārīḫe ḫāme cāme-i dūz

52. **tārīḫi:***-i*
Tarih 58
Mısra: **5**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
5. Nābī-i zār didi tārīḫi
6. Gitdi vā-ḥayf Ḥacı hem-şīre

53. **tārīḫ:**
Tarih 59
Mısra: **1**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Oldı yek-pāre Nābīyā tārīḫ
2. Bu iki mıṣrāʿ-ı pey-ender-pey

54. **tārīḫini:***-i, -n, -i*
Tarih 61
Mısra: **19**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
19. Nābīyā hātif didi tārīḫini
20. Ḥasbeten liʾllāh binā oldı tamām

55. **tārīḫin:***-i, -n*
Tarih 62
Mısra: **5**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
5. Ḳudsiyān tehniye resminde didi tārīḫin
6. Nābīyā ola müʾey yed bu mekānuñ ḫayrı

56. **tārīḫin:***-i, -n*
Tarih 63
Mısra: **19**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.

19. Didi Nābī pederüñ tārīḫin
20. Ola Ḫayrī bu mekānun bāḳī

57. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 64
Mısra: **5**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
5. Didi tārīḫini Nābī-i dāʿī
6. Mükerrer mesned-i fetvā edeb bād

58. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 66
Mısra: **4**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Hātif-i ġayb semādan Nābī
4. Didi tārīḫini ġālib be-ʿadū

59. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 67
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Didi tārīḫini hātif Nābī
4. Tāze naḳş-ı ḳalem-i Yezdānī

60. **tārīḫ:**
Tarih 68
Mısra: **31**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
31. Didüm görince bu eyvānı Nābīyā tārīḫ
32. ʿAlī Beg eyledi termīm tāk-ı eyvānın

61. **tārīḫ:**
Tarih 69
Mısra: **11**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
11. Mübeşşirān didi bu fetḥe Nābīyā tārīḫ
12. Peyām-ı fetḥ ile buldı cihān (....)

62. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 70
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Hātif-i ġayb didi ḫande-künān tārīḫin
4. Geldi aldı gediġin Ḳarakulak Arslānuñ

63. **tārīḫ:**
Tarih 71
Mısra: **5**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
5. Görüp ḥüsnini Nābī didi tārīḫ
6. Güzel ʾibret-nümā germ-ābe-i pāk

64. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 72
Mısra: **28**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
27. Ḳalb-i Nābīʾye olup vāsıṭa-i feyż-i neşāṭ
28. Didi tārīḫin anun ḳaṣr-ı bihişt-i zībā

65. **tārīḫ:**
Tarih 74
Mısra: **22**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
21. Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū ne ḳadar nāzük ise
22. Aña tārīḫ daḫı öyle gerek müstesnā

66. **tārīḫ:**
Tarih 74
Mısra: **23**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
23. Aña tārīḫ içün ol gūne süḫan lāyıḳdur
24. Ki mürāʿāt oluna ḥüsn-i edā ḥaḳḳ-ı edā

67. **tārīḫ:**
Tarih 74
Mısra: **35**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
35. Eskiden ḫıdmetidür didi anuñçün tārīḫ
36. Geldi rūḥ-ı mütecessid gibi Sulṭān ʿİsā

68. **tārīḫe:**-*e*
Tarih 74
Mısra: **25**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
25. Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim
26. İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

69. **tārīḫ:**
Tarih 75
Mısra: **17**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
17. Aña tārīḫ bu kifāyet ider
18. Cümle tārīḫe bu telāfīdür

70. **tārīḫe:**-*e*
Tarih 75
Mısra: **18**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
17. Aña tārīḫ bu kifāyet ider
18. Cümle tārīḫe bu telāfīdür

71. **tārīḫden:**-*den*
Tarih 76
Mısra: **39**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

72. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 76
Mısra: **39**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
39. Didi tārīḫden ḫoş taʿmiye resminde tārīḫin
40. Ola Sulṭān Muḥammed ʿizz ü devlet birle pāyende

73. **tārīḫ:**
Tarih 77
Mısra: **49**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
49. Nābī olup mübeşşir bu fetḥe didi tārīḫ
50. Köpek gibi Küleybʾi öldürdi İbni ʿOs̱mān

74. **tārīḫ:**
Tarih 79
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Ḫāṭıra geldi bu maʿnī ola bir tārīḫ kim
8. İtse her onda teraḳḳī olsa tārīḫ-i cedīd

75. **tārīḫ:**
Tarih 79
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. İtdi bu tārīḫ ile Nābī edā-yı tehniyet
14. Eyleye ʿīd-āferīn ʿīdi saʿīd-ender-saʿīd

76. **tārīḫ:**
Tarih 80
Mısra: **29**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
29. Resm-i dest-āvīze bu tārīḫ ile itdi şürūʿ
30. Şān-ı meʾvā buldı İbrāhīm Pāşāʾdan Ḥaleb

77. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 81
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. Hāme-i Nābī didi bu şevḳ ile tārīḫini
14. Oldı zībā ḳaṣr-ı İbrahīm Pāşāʾdan Ḥaleb

78. **tārīḫ:**
Tarih 82
Mısra: **143**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
143. Didiler ittifāḳ ile tārīḫ
144. Ṣadr-ı devlet mübarek ola saña

79. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 84
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Dil-bestegānınuñ biri tārīḫini didi
8. Seyyīd ʿAlī Efendiʾye cennet ferāḥ ola

80. **tārīḫ:**
Tarih 86
Mısra: **19**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
19. Çünki bu bī-çāreden tārīḫ olmış iltimās
20. Eylerüz biz de ricā her kim oḳursa bir duʿā

81. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 86
Mısra: **21**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.

21. Güş idüp evṣāfını Nābī didi tārīḫini
22. Hem mesīre hem muṣallā bu maḳām-ı dil-güşā

82. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 88
Mısra: **5**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
5. Nābīyā rindān didi tārīḫini
6. Maḥfil-ı ʿulyāda olsun muḥterem

83. **tārīḫ:**
Tarih 89
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Nā-gehān hātif-i ġaybī tārīḫ
8. Didi kim rāḥat-ı dīn ü devlet

84. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 90
Mısra: **4**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Fikr eyler iken bu sāl-i saʿdüñ
4. Tārīḫini Nābī-i suḫan-gū

85. **tārīḫ:**
Tarih 91
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. İmdāda gelüp kāfiye Nābī didi tārīḫ
8. Bīş ü kem-i erzāḳa Muḥammed ola Ṣābir

86. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 92
Mısra: **75**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
75. Nābī-i dāʿī duʿā ile didi tārīḫin
76. İde bu çetr-i gül-engīzi mübārek Mevlā

87. **tārīḫ:**
Tarih 95
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Ādāb-ı teşekkürle Büʾl-ḫayr didi tārīḫ
4. Men ʿallemeni ḥarfen ḳad ṣayereni ʿabdā

88. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 96
Mısra: **23**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
23. Duʿā ile tārīḫin itdi edā
24. Didi bād devlet be- devlet Girāy

89. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 97
Mısra: **19**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
19. Nābī-i dāʿī ḫulūs ile didi tārīḫin
20. Cennete mūcib ola cāmī-i Yūsuf Pāşā

90. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 98
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
4. Bālā binā maḳām-ı ezān-ı Muḥammedī

91. **tārīḫ:**
Tarih 99
Mısra: **17**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
17. Nābī işidince didi tārīḫ
18. Zībā bu zülāl-i ḫayr cārī

92. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 100
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Dil-i Nābī gibi āb aḳdı didi tārīḫin
10. Eṡer-i Aḥmed Efendi ide Allāh ḳabūl

93. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 101
Mısra: **4**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Güş eyledüginde didi Nābī
4. Tārīḫini āb-ı rūh-baḫşā

94. **tārīḫ:**
Tarih 102
Mısra: **14**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. Māye-i cūşiş olup ṭabʿuma mānende-i āb
14. Eyledüm şevḳ ü ṭarabdan iki tārīḫ ihdā

95. **tārīḫ:**
Tarih 102
Mısra: **15**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
15. Nūş idüp āb-ı revānın didi Nābī tārīḫ
16. Rāh-ı ferdāya sebīl eyledi Yūsuf Pāşā

96. **tārīḫ:**
Tarih 102
Mısra: **17**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
17. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
18. Rūḥ-ı ecdādını şad eyledi Yūsuf Pāşā

97. **tārīḫ:**
Tarih 103
Mısra: **59**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
59. Elif imdād idüp liʾllāh lafẓında didi tārīḫ
60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten liʾllāh ʿAli Pāşā

98. **tārīḫ:**
Tarih 104
Mısra: **107**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
107. Rīzān iderek āb-ı dü-çeşmin didi tārīḫ
108. Maḳbūl ola tecdīd-i mezār-ı Zekeriyyā

99. **tārīḫ:**
Tarih 106
Mısra: **4**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. İşitdüm hātifān-ı ġayb Nābī
4. Didi tārīḫ ḫaltiyyāt-ı sevdā

100. **tārīḫ:**
Tarih 107
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. Didüm tārīḫ Nābī ġāʾibāne
14. Mübārek ola ḳaṣr-ı rūḥ-pīrā

101. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 108
Mısra: **11**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
11. Levḥa-i iḫlāṣ ile Nābī didi tārīḫini
12. Yeñişehr ola maḳarr-ı emn Mollāzādeye

102. **tārīḫ:**
Tarih 109
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Tārīḫ fikrin eyler iken geldi ġaybdan
4. Nābī ne ḥācet oldugı besdür suḫan-şinās

103. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 110
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. Didi Nābī dü leb-i ḫāme ile tārīḫin
14. Ḥaḳ ide saʿd bu kāşāne-i ʿālī-şānı

104. **tārīḫ:**
Tarih 112
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. Zebān-ı dehān-ı zamān didi tārīḫ
14. Duʿā ile Nābī vezīr-i ḫıredmend

105. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 113
Mısra: **12**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
11. Güş-ı Nābīʾye beşāret-gūy-ı ġayb
12. Didi tārīḫini ẕāt-ı bī-bahā

106. **tārīḫ:**
Tarih 115
Mısra: **11**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
11. Bu ʿaceb tārīḫ olur mı diyü itdükde ḥisāb
12. Geldi leb-ber-leb tamāmen ṭabʿı ḥayrān eyledi

107. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 116
Mısra: **33**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
33. Beşāretgūne taḥrīr itdiler tārīḫin eflāke
34. Ḥasan Beg ṣadr-ı dānā-yı kerīme dāde-i Ḥaḳdur

108. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 117
Mısra: **2**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Şehr-i Haleb᾿de Nābī sāl-i pesīn rāḥat
2. Tārīḫini ṣorarsañ eyyām-ı istirāḥat

109. **tārīḫ:**
Tarih 118
Mısra: **4**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Düşdi tārīḫi daḫı nüsḫa gibi nā-dīde
4. Böyle tārīḫ ile olmaġa sezādur maʿrūf

110. **tārīḫ:**
Tarih 118
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Āḫirin saṭra irince didi Nābī tārīḫ
8. Bürce deh bāre hücūm eyledi sālār-ı ḥurūf

111. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 119
Mısra: **13**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
13. Nābī bī-ġāye duʿā ile didi tārīḫin
14. Ḥalebi Vaḥdī Efendi᾿ye ḳıla saʿd Ḫudā

112. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 121
Mısra: **46**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
45. Fikr eyler iken Nābī-i dāʿī didi hātif
46. Tārīḫini saʿd ola serā-perde-ı ʿizzet

113. **tārīḫ:**
Tarih 122
Mısra: **23**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
23. Ṣafāsı ṭabʿ-ı Nābī᾿ye olup sārī didi tārīḫ
24. Diyār-ı ʿAyntābı cūy-ı Sācūr eyledi iḥyā

114. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 123
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Nābīyā tebşīr ile hātif didi tārīḫini
10. Ṣāḥibü᾿l-ḥükm oldı hem-nāmı sirāc-ı ümmetüñ

115. **tārīḫ:**
Tarih 124
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Tārīḫ geldi ṭarz-ı cedīd üzre Nābīyā
10. Allāh mükerrem eyleye yevm-i ʿadāleti

116. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 125
Mısra: **25**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
25. Basarak birbirini müjdeciyān tārīḫin
26. Didiler menzili sebḳ itdi Muḥammed Pāşā

117. **tārīḫ:**
Tarih 126
Mısra: **15**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
15. Oḳ atup seng dikince didi Nābī tārīḫ
16. Dikdi taş belde-i Şehbā᾿da Muḥammed Pāşā

118. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 127
Mısra: **137**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
137. Didi tārīḫini erkān gidüp istiḳbāle
138. Çıḳdı ṣadre yine ṣıdḳ ile Muḥammed Pāşā

119. **tārīḫi:**-*i*
Tarih 128
Mısra: **25**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
25. Nābīyā yazdı bu tārīḫi melekler feleġe
26. Mālik-i nām-ı fütūḥ oldı Muḥammed Pāşā

120. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 129
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Gūş idince Nābī-i dāʿī didi tārīḫini
10. Pādişāhuñ öpdi pāyın bu maḳarr-ı dil-güşā

121. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 130
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Köhne Nābī-i s̱enākār didi tārīḫin
10. Ṣadr-ı iḳbālde maḳām eyledi Yūsuf Pāşā

122. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 132
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Tārīḫini kim sorarsa Nābī
4. Eyler sene-i ġazā kifāyet

123. **tārīḫ:**
Tarih 134
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Binā-yı ḫoş-nümāsın gūş idüp Nābī didi tārīḫ
4. Mübārek eyleye Vehhāb ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı

124. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 136
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Tārīḫin itdi hātif-i ġaybī duʿā ile
8. Ola Şerīf Efendi᾿ye kūy-i ᾿adn maḳām

125. **tārīḫine:**-*i, -n, -e*
Tarih 139
Mısra: **11**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
11. Sen de tārīḫine tevcīh-i żamīr it Nābī
12. Bu tüfengüñ demine hū didi erbāb-ı nefes

126. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 140
Mısra: **1**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīḫin felek
2. Keff-i Sulṭān Aḥmed᾿e lāyıḳ ne nāzende tüfek

127. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 142
Mısra: **29**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
29. Tārīḫini lisān se tūġ ile didi fetḥ
30. Açdı cihāda bāl ile per sancaḳ-ı şerīf

128. **tārīḫ:**
Tarih 143
Mısra: **27**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
27. Bu müjdeyle mübeşşirler getürdi Nābīyā tārīḫ
28. ʿAdūyı bozdı hem ḥaḳ aldı hem ṣulḥ itdi hem āṣaf

129. **tārīḫ:**
Tarih 144
Mısra: **64**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
63. Didi bī-ġāye s̱enā ile mebeşşir Nābīyā
64. İki tārīḫ iki mısraʿ her biri dürr-i ḫoş-āb

130. **tarīḫ:**
Tarih 145
Mısra: **2**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Nābīyā ṭarz-ı cedīd üzre bilā-māye-i ḥarf
2. Tāze tarīḫ tamām oldı zihī fetḥ-i mübīn

131. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 146

Mısra: **4**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Rūḥāniyān bu ʿazmüñ hep āsmānda
4. Nābī tārīḫini didiler tūġuñ ola müʾeyyed

132. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 147
Mısra: **9**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

133. **tārīḫi:**-*i*
Tarih 150
Mısra: **7**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
7. Kendü mażmūn-ı ḫaṭından oḳunur tārīḫi
8. Oldı vechinde nümāyān raḳam-ı kātib-i ṣunʿ

134. **tārīḫ:**
Tarih 151
Mısra: **2**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Üç gūne lübb-i beyyine ile didi Nābī
2. Tārīḫ ḳabūl eyleye Allāhu taʿāla

135. **tārīḫin:**-*i, -n*
Tarih 152
Mısra: **1**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Ḫaṭṭ-ı nev-āmedenüñ görmek içün tārīḫin
2. Meġer ol şūḫ ḳıyāmetde baḳa āyineye

136. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 154
Mısra: **3**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Ṣafha-i āfāka taḥrīr itdiler tārīḫini
4. Ḳudsiyān-ı ʿarş Nābī müftī-i ʿiffet-meʾāb

137. **tārīḫi:**-*i*
Tarih 156
Mısra: **4**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
3. Hātif didi hīç çekme emek rūz-ı ezelden
4. Tārīḫi dinilmişdür anuñ terceme-i ʿaşḳ

138. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Tarih 156
Mısra: **1**
Ebced hesabı ile tarih düşürme.
1. Dīvānımın itmāmına tārīḫini Nābī
2. İtmekde iken ḫāme-i endīşe ile meşḳ

tārīḫ didi:
1. **tārīḫ didi:**-*di*
Tarih 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tarih (şiiri) demek, söylemek.
1. Ḳaldırup el didi Nābī tārīḫ
2. Seyyiʾātın ide Allāh ḥasenāt

tārīḫ düşdi:
1. **tārīḫ düşdi:**-*di*
Tarih 87
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürme, önemli târih olaylarını, doğum, ölüm, inşâ târihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesâbındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısrâ, beyit veya manzûme.
1. Nābīyā bu senenüñ ʿīdine düşdi tārīḫ
2. Ehl-i İslāma mübārek ola eyyām-ı şerīf

2. **tārīḫ düşdi:**-*di*
Tarih 111
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürme, önemli târih olaylarını, doğum, ölüm, inşâ târihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesâbındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısrâ, beyit veya manzûme.
5. Düşdi bu sālde maḳdemlerine
6. İki tārīḫ ki yoḳ aḳrānı

tārīḫ eylemek:
1. **tārīḫ eylemek:**-*mek*
Tarih 16
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürmek (tarih düşürme sanatı).
75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾḫīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīḫ eylemek gūyā

tārīḫ eyleyüp:
1. **tārīḫ eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 16
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürmek (tarih düşürme sanatı).
79. Bi-ḥamdiʾllāh hele dil-ḫᵛāhum üzre eyleyüp tārīḫ
80. Getürdüm ḫāk-pāya eylerüm cürmümden istīfā

tārīḫ idüp:
1. **tārīḫ idüp:**-*üp*
Tarih 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürmek (tarih düşürme sanatı).
13. Menḳūṭa-i ḥurūf ile tārīḫ idüp didi
14. Şehr-i muḥarrem oldı zamān-ı şehādeti

tārīḫ imla ideler:
1. **tārīḫ imla ideler:**-*e, -ler*
Tarih 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tarih düşürmek.
5. Tāze-gūyān-ı zamān her biri der-kār oldı
6. Ki bu ḫayra ideler her biri tārīḫ imla

tārīḫ itdiler:
1. **tārīḫ itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 82
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürmek.
141. Ki yorulma sen itdiler tārīḫ
142. Aña sükkān-ı ʿālem-i bālā

tārīḫ itmeġe:
1. **tārīḫ itmeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 16
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Tarih (şiiri) demek, söylemek.
83. Ne ḳādir böyle tārīḫ itmeġe Nābī ḳuluñ ancaḳ
84. Dehānın eyledi teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ gūyā

tārīḫ olmaḳ:
1. **tārīḫ olmaḳ:**-*maḳ*
Tarih 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürmek.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

tārīḫī:
1. **tārīḫīne:**
Tarih 149
Mısra: **4**
Bir olayın meydana geldiği gün, ay ve yıl.
3. Bī-naḳṣ u ziyāde geldi zīrā
4. Tārīḫīne lafẓ-ı ten- dürüstī

tārīḫ-i cedīd:
1. **tārīḫ-i cedīd:**
Tarih 79
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yeni bir tarih II Yenilik tarihi.
7. Ḫāṭıra geldi bu maʿnī ola bir tārīḫ kim
8. İtse her onda teraḳḳī olsa tārīḫ-i cedīd

tārīḫ-i cihān-ārā:

1. **tārīḫ-i cihān-ārā:**
Tarih 16
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı süsleyen tarih düşürme şiiri.
81. Hele sulṭānuma lāyıḳ düşürdüm saʿy ü kūşişle
82. Ḳatı nādir düşer bir böyle tārīḫ-i cihān-ārā

tārīḫ-i dil-ārā:

1. **tārīḫ-i dil-ārā:**
Tarih 141
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gönülleri süsleyen tarih.
11. Bu tüfeng-i ḫoş-nümānun şānına şāyestedür
12. İki tārīḫ-i dil-ārā olmaġa naḳş-ı cebīn

tārīḫi düşdi:

1. **tārīḫi düşdi:**-*di*
Tarih 51
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir yere) İçinde bulunulan günün târihini yazmak.
21. Bu ʿacebdür ki düşdi tārīḫi
22. Naṣbına kethüdā-yı bevvābīn

2. **tārīḫi düşdi:**-*di*
Tarih 118
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürme, önemli târih olaylarını, doğum, ölüm, inşâ târihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesâbındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısrâ, beyit veya manzûme.
3. Düşdi tārīḫi daḫı nüsḫa gibi nā-dīde
4. Böyle tārīḫ ile olmaġa sezādur maʿrūf

tārīḫ-i ġarīb:

1. **tārīḫ-i ġarīb:**
Tarih 118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Benzeri olmayan tarih (düşürme).
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīḫ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

2. **tārīḫ-i ġarīb:**
Tarih 133
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Benzeri olmayan tarih (düşürme).
25. Bī-ḥāʾil iki tārīḫ-i ġarīb itdi ẓuhūr
26. Ki olur birbirine ancaḳ olursa s̱ānī

tārīḫ-i hümāyununda:

1. **tārīḫ-i hümāyununda:**-*ı, -n, -da*
Tarih 74
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Saltanat tarihi, tahta çıkış tarihi.
27. Pederinüñ daḫı tārīḫ-i hümāyununda
28. Ola mānend-i meh engüşt-nümā-yi şuʿarā

tārīḫ-i intikāline:

1. **tārīḫ-i intikāline:**-*i, -n, -e*
Tarih 83
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ahirete intikal etme tarihi.
7. Tārīḫ-i intikāline bu geldi Nābīyā
8. Seyyīd ʿAlīʿye safha-i cennāt ola tarāḥ

tārīḫ-i melālet-āmīz söyleyeler:

1. **tārīḫ-i melālet-āmīz söyleyeler:**-*y, -e, -ler*
Tarih 6
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Üzüntü veren olaya tarih düşürmek.
17. Her biri istedi kim söyleyeler
18. Aña tārīḫ-i melālet-āmīz

tārīḫ-i mevtin:

1. **tārīḫ-i mevtin:**-*i, -n*
Tarih 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ölümüne tarih düşme.
7. Didiler tārīḫ-i mevtin āh-ı bī-pāyān ile
8. Bāde-i kevs̱er içe peymāne peymāne ʿAlī

tārīḫ-i müfīd:

1. **tārīḫ-i müfīd:**
Tarih 79
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Fayda veren, faydalı tarih.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḥükmi anuñ
10. Her teraḳḳī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

tārīḫ-i münāsib-i vilādet:

1. **tārīḫ-i münāsib-i vilādet:**
Tarih 73
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Doğumuna en uygun tarih düşürme.
23. Nābī-i kemīne fikr iderken
24. Tārīḫ-i münāsib-i vilādet

tārīḫ-i nā-dīde:

1. **tārīḫ-i nā-dīde:**
Tarih 79
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Görülmemiş, duyulmamış tarih.
11. Ḥaḳ taʿālā eyleyüp imdād-ı baḫtuñda senüñ
12. Oldı bir tārīḫ-i nā- dīde tabīʿatdan bedīd

tārīḫ-i nā-şinīde-edā:

1. **tārīḫ-i nā-şinīde-edā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **269**
Kelime Tipi: -
Duyulmamış, işitilmemiş anlatım tarzına sahip tarh manzumesi (Şair, Kamaniçe fethine dair yazdığı manzumeyi kastetmektedir).
269. Yā o tārīḫ-i nā-şinīde-edā
270. Geldi maġbūt-ı fırḳa-i şuʿarā

tārīḫ-i rengīne:

1. **tārīḫ-i rengīne:**-*e*
Tarih 56
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Parlak bir tarih (düşürme).
39. Pāyına bu müjdenüñ fikr-i nis̱āriyle göñül
40. Tāze bir tārīḫ-i rengīne iderken ihtimām

tārīḫ-i sāl-i fevtini:

1. **tārīḫ-i sāl-i fevtini:**-*i, -n, -i*
Tarih 40
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vefat ettiği tarih.
3. Geldi bir hātif didi tārīḫ-i sāl-i fevtini
4. Ḥacı İbrāhīmʾe firdevs-i berīn ola maḳām

tārīḫ-i tāze:

1. **tārīḫ-i tāze:**
Tarih 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yeni tarih.
3. Tārīḫ-i tāze ṭarḥ ẓuhūr itdi ġaybdan
4. Mekşūf ehl-i ḥāle cemāl-i melāḥati

tārīḫ-i teşrifin:

1. **tārīḫ-i teşrifin:**-*i, -n*
Tarih 137
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
-Kişinin- gelişinin tarihi (Ve buna tarih düşürme).
13. Leb-i āmīn ile Nābī didi tārīḫ-i teşrifin
14. Kebīrī-zādeʾye yā Rāb mübārek eyle Şehbāʾyı

tārīḫine düşdi:

1. **tārīḫine düşdi:**-*di*
Tarih 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürme, önemli târih olaylarını, doğum, ölüm, inşâ târihlerini göstermek üzere eski alfabemizdeki harflerin ebcet hesâbındaki değerlerinden

faydalanılarak yazılan mısrâ, beyit veya manzûme.
3. Bu ʿacebdür ki bu sālün Nābī
4. Düşdi tārīḫine ʿarż-ı ḳālā

tārīḫini eyledüm:
1. **tārīḫini eyledüm:**-*dü, -m*
Tarih 30
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Tarih düşürmek.
87. Pā-nihāde oldı ḫāmem eyledüm tārīḫini
88. Mesned-i Sulṭān Muḥammed müttekā-yı dāverī

tārīḫ-nüvīs-i eyyām:
1. **tārīḫ-nüvīs-i eyyām:**
Kaside 13
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Zamanın/devrin tarih yazıcıları.
113. Bu celī menḳabete ḥayf degül mi ki yaza
114. Ġayrınuñ nāmına tārīḫ-nüvīs-i eyyām

tārīk:
1. **tārīk:**
Kaside 29
Mısra: **2**
Karanlık.
1. İtmese lemʿa-i rūḥuñ dem-i ḳudret taḥrīk
2. Mündefiʿ olmaz idi çeşm-i ʿamādan tārīk

2. **ṭarīkdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **67**
Yol, yöntem.
67. Maʿlūmdur bu herkese vażıḥ ṭarīkdür
68. Lākin nühüfte vār daḫı çoḳ sırr u ḥikmeti

3. **ṭārīḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **260**
Yol, yöntem.
259. Ḫāk-ı dergāha rūy-māl eyler
260. Bu ṭārīḳ ile ʿarż-ı ḥāl eyler

tārīk-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳatde:
1. **tārīk-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳatde:**-*de*
Gazel 115
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hakikat aşkının yolu.
13. ʿĀşık tārīk-i ʿaşḳ-ı ḥaḳīḳatde Nābīyā
14. Bezl-i vücūd iderse de ḳāṣir degül midür

tārīk-i eslemi:
1. **tārīk-i eslemi:**-*i*
Tarih 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
En emin yol.
3. İtdi iḥyā rāh-ı Beytuʾllāhʾda bu vaḳfı kim
4. Defʿ olup ḫavf ola hüccācuñ tārīk-i eslemi

ṭarīk-i eşlemin:
1. **ṭarīḳ-i eşlemin:**-*in*
Gazel 585
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
En emin yol.
7. Çoḳ tek-ā-pū eyledüm pest ü bülendin ʿālemüñ
8. Bulmadum teslīmden ġayri ṭarīḳ-i eşlemin

ṭārīk-i merdüm-i dīvāna:
1. **ṭārīk-i merdüm-i dīvāna:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Meclis ehlinin tuttuğu yol.
13. Ne suʾāl ü ne cevāb ü ne delīl ister gönül
14. Hiç degül Nābī ṭārīk-i merdüm-i dīvāna baḥs

ṭarīḳ-i pādan:
1. **ṭarīḳ-i pādan:**-*dan*
Gazel 343
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayak yolu.
9. Sirişk-i dīdemi pā-māle teşne-lebdür o şūḫ
10. Ṭarīḳ-i pādan ider naḫl gibi defʿ-i ʿaṭaş

ṭarīḳ-i reh-rev-i vuṣlatda:
1. **ṭarīḳ-i reh-rev-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 356
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kavuşma için yolan çıkan yolcunun yolu.
13. Güşād buldı hele çīn-i cebhesi Nābī
14. Ṭarīḳ-i reh-rev-i vuṣlatda sed ne müşkil imiş

ṭarīḳ-i şehr-i ḥaḳīḳat:
1. **ṭarīḳ-i şehr-i ḥaḳīḳat:**
Gazel 480
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hakikat diyarının yolu.
9. Ṭarīḳ-i şehr-i ḥaḳīḳat tanırken ey Nābī
10. Hevā-yı kūy-ı mecāz itmenüñ zamānı degül

tārīkī-i hicrāna:
1. **tārīkī-i hicrāna:**-*a*
Gazel 880
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayrılık yolu II Ayrılığın zifiri karanlığı.
7. Tārīkī-i hicrāna esīrüz bize çāre
8. Ey āh-ı sehergāh nedāmet saña ḳaldı

tārīkī-i şeb:
1. **tārīkī-i şeb:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gece karanlığı.
3. Oldı tārīkī-i şeb ahumla kat kat līk sen
4. Ṭalʿatünle kangı bezmi māh-tāb itdün bu şeb

taʿriż:
1. **taʿriżdür:**-*dür*
Gazel 485
Mısra: **2**
Kapalı bir biçimde, dolaylı olarak söz söyleme, taşlama.
1. Düşman iderse ḳaṣdı o şūḫuñ cefā degül
2. Taʿriżdür raḳībe gönül söz saña degül

taʿrīz-i aşikāresi:
1. **taʿrīz-i aşikāresi:**-*si*
Gazel 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Açıktan iğneleme.
7. Aḥbāb meclisinde ḥużūr-ı raḳībde
8. Taʿrīz-i aşikāresi nāz-ı nihanı şūḫ

tarsif ider:
1. **tarsif ider:**-*er*
Gazel 888
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kenetlemek.
1. Tarsif ider nitāḳ-ı edāyı tekellümi
2. Gül-būs ider nesīm-i ṣabāyı tebessümi

tārümār itdi:
1. **tārümār itdi:**-*di*
Gazel 850
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dağıtmak, perişan etmek.
9. Ḫırmen-i devrānı itdi çün şevāʿiḳ tārümār
10. İtdi ebr içre tevārī beyża-i beyżā gibi

ṭarz:
1. **ṭarza:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **46**
Biçim, şekil, sûret, üslûp.
45. Vüzerāda nice ṣāḥib-ketebe gelmiş iken
46. Birisi olmadı bu ṭarza muvaffaḳ ḥaḳḳā

2. **ṭarzını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 18
Mısra: **19**
Eda, suret, üslup.

19. Görmedi ṭarzını ṭuġrākeş-i eyvān-ı felek
20. Çekmedi resmini tevḳīʿī-i dīvān-ı ḳażā

3. **ṭarzı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **51**
Eda, suret, üslup.
51. ʿAceb ḳıtʿası ẖūb ṭarzı ḥasen
52. Mübārek ide ḥażret-i züʾl-minen

4. **ṭarz:**
Tarih 26
Mısra: **28**
Yöntem, şekil.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

5. **ṭarzı:**
Tarih 48
Mısra: **6**
Yöntem, şekil.
5. Ḳubbesi ʿālī bināsı hūb ābı serd ü sāf
6. Ṭarḥı ẖoşter ṭarzı nāzikter hevāsı rūḥ-zād

ṭarz-ı ʿacemdür:
1. **ṭarz-ı ʿacemdür:**-*dür*
Gazel 243
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İran üslubu, Fars tarzı.
9. Saña Nābī reşk ider ise nʾola yārān-ı Rūm
10. Şiʿrümüz ṭarz-ı ʿAcemdür Muḥteşem vādīsidür

ṭarz-ı ādāb-ı umūr:
1. **ṭarz-ı ādāb-ı umūr:**
Tarih 55
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İşleri ele alış tarzı.
9. Resm-i aḥkām-ı vezāret ṭarz-ı ādāb-ı umūr
10. Ẕātına maẖṣūṣ gūyā kendü īcād eyledi

ṭarz-ı cān-feżā:
1. **ṭarz-ı cān-feżā:**
Tarih 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Can can katan anlayış.
23. Ṭanışdum hātife tārīẖini gördüm didi Nābī
24. Leb-i deryāda bir beñdür bu ṭarz-ı cān-feżā gūyā

ṭarz-ı cedīd:
1. **ṭarz-ı cedīd:**
Tarih 124
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni tarz.
9. Tārīẖ geldi ṭarz-ı cedīd üzre Nābīyā
10. Allāh mükerrem eyleye yevm-i ʿadāleti

2. **ṭarz-ı cedīd:**
Tarih 145
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeni tarz.
1. Nābīyā ṭarz-ı cedīd üzre bilā-māye-i ḥarf
2. Tāze tarīẖ tamām oldı zihī fetḥ-i mübīn

ṭarz-ı cefā:
1. **ṭarz-ı cefā:**
Gazel 347
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eziyet tarzı, şekli.
1. O şuẖuñ itdügi ṭarz-ı cefā ne müşkil imiş
2. Taḥammül eylemeden māʿada ne müşkil imiş

ṭarz-ı edeb gösterüp:
1. **ṭarz-ı edeb gösterüp:**-*üp*
Tarih 92
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Edepli olma adabını göstermek.
23. Ḳıtʿa-i şūẖına dil-beste olup çerẖ-i berīn
24. Gösterüp ṭarz-ı edeb ḳāmetin itmekde dü-tā

ṭarz-ı ġarrā-eser-i ḥażret-i caʿfer pāşā:
1. **ṭarz-ı ġarrā-eṯer-i ḥażret-i caʿfer pāşā:**
Kaside 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cafer Paşa hazretlerinin gösterişli imzasının ifadesi (Cafer Paşa;17. Yüzyil Osmanli donemi Diyarbekir valilerinden. (D. ? - Ö. 1697). Büyük Cafer Paşa Enderun (Saray Okulu)'dan yetişmiş olup Topal Yusuf Paşanın ağabeyi, Küçük Cafer Paşanın ile Genç Ahmet Paşanın babalarıdır. Kars Mutasarrıfı, sonra Erzurum ve Van valilikleri yapmış olup, 1685'te kendisine vezirlik sanı verilerek Sivas valisi, 1686'da Canik Mutasarrıfı, sonra Anadolu Müfettişi yapıldı. Ardından Diyarbekir, 1688'de Temeşvar valisi ve ordu seraskeri, 1690/ 91'de Bosna Valisi, 1691 /92'de Adana Valisi, sonra Belgrad Muhafızı ve 1695/96'da Halep Valisi oldu. Cafer Pap sekiz-on yil savaşlarda bulunup valilikleri, mütesellimleri yönetiyordu. Hatta bu sırada Temeşvar muhafazasına gönderildi. 1696/ 97'de Halep'ten ayrılmakla ağır hasar verilerek muhafazada kaldı. Temmuz-Agustos 1697'de meşhur Sentine savaşında vurularak şehit oldu. Cafer Paşa; zamanın en cesaretli, tedbirli, gayretli ve kadirbilir veziriydi).
1. Habbeẕā ṣūret-i ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā
2. Ṭarz-ı ġarrā-eṯer-i ḥażret-i Caʿfer Pāşā

ṭarz-ı ḳadīm:
1. **ṭarz-ı ḳadīm:**
Tarih 147
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eski usül.
3. Oldı ṭūfān-ı tevārīhe cihān müstaġraḳ
4. Līk hep ṭarz-ı ḳadīm üzre naẓardan geçdi

ṭarz-ı nevīn:
1. **ṭarz-ı nevīn:**-*n*
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şiir üslubu.
13. Muʿammā-gūne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

ṭarz-ı nīk:
1. **ṭarz-ı nīk:**
Tarih 42
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Güzel ve hoş tarz.
37. Naḳş-ı nev ṭarz-ı nīk pervāzı
38. Ḥayret-efzā-yı Māni vü Bihzād

ṭās:
1. **taşları:**-*lar, -ı*
Gazel 207
Mısra: **5**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
5. Taşları laʿl ü güher dāʾiresi sīm ile zer
6. Yapdılar āb-ı ḥayāt üstine şāhāne kemer

2. **ṭāsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 342
Mısra: **8**
Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap.
7. Benüm cūş-ı sirişküm ġayretinden dād-ẖᵛāhāna
8. Sipihrün ṭāsına feryād ile fevvāre yüz ṭutmış

3. **ṭaşlarınuñ:**-*lar, -ı, -nuñ*
Gazel 208
Mısra: **8**
Taş (Hamamlarda, terlemek için üzerine uzanılan ve alttan ısıtılan geniş mermer seki).
7. ʿÜryānī Dede tekyesidür feyż-i müselsel
8. Aġzı köpürür ṭaşlarınuñ vecdi ʿıyāndur

4. **taş:**
Gazel 301
Mısra: **7**

Terazide ölçüm yapmak için kullanılan gereç.
7. Kalduġun ḳadr-şināsun eli taş altında
8. Āzmūn-kerde-i aḥvāl-i terāzūyuz biz

5. **ṭās:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **192**
Kase, tas.
191. Sergidür sīm pāreden aḫter
192. Devr ider ṭās gibi cürm-i ḳamer

6. **ṭaşını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 126
Mısra: **10**
Hedef taşı.
9. Hem Sitanbulʾda Emīn menzilin otuz beş kez
10. Giçüp itdi ṭaşını zīver-i rūy-ı saḥrā

taş dikdi:
1. **taş dikdi:**-*di*
Tarih 126
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Eskiden rekor sayılan bir ok atışında okun düştüğü yere nişan olmak üzere bir taş koymak.
15. Oḳ atup seng dikince didi Nābī tārīḫ
16. Dikdi taş belde-i Şehbāʾda Muḥammed Pāşā

taṣadduḳ defʿ-i belāya vesīledür:
1. **taṣadduḳ defʿ-i belāya vesīledür:**-*ya*
Gazel 164
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Hadis**
Sadaka belaların defedilmesine vesiledir (Heysemi, Mecmaü'z-Zevaid, III/63).
9. Defʿ-i belāya çünki taṣadduḳ vesīledür
10. Muḥtāc Nābīyā gehī ḥācet-revālanur

taṣadduḳāt-ı nüẕūr ider:
1. **taṣadduḳāt-ı nüẕūr ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Sadaka adağı kesmek.
179. Vücūd-ı pāküñi ekdārdan ṣıyānet içün
180. İder felekde melekler taṣadduḳāt-ı nüẕūr

taṣaddur eyleye:
1. **taṣaddur eyleye:**-*y, -e*
Gazel 698
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İleriye, öne geçip oturmak.
9. Alūdelige eyleye ḥāşā ki taṣaddur
10. Ol zühd ki daʿvā-yı kerāmet var içinde

taṣaddur ider:
1. **taṣaddur ider:**-*er*
Gazel 713
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İleriye, öne geçip oturmak.
7. Bundan ḳużātuñ añla ʿuluvv-ı cenābını
8. İmżāları taṣaddur ider ḥüccet üstine

taṣaddur itse:
1. **taṣaddur itse:**-*se*
Gazel 561
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İleriye, öne geçip oturmak.
1. Taṣaddur itse ne ġam rinde cāhil-i ḫod-bīn
2. Gehī tefevvuḳ ider baḥre keştī-i sergīn

tasalluṭ eyleme:
1. **tasalluṭ eyleme:**-*me*
Gazel 796
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Musallat olmak, sarkıntılık etmek.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫᵛār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

tasalluṭ-ı aʿrābı:
1. **tasalluṭ-ı aʿrābı:**-*ı*
Gazel 139
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arapların istilası (Ebrehe ve ordusunun Kabe'yi işgal etme girişimine telmihen).
7. Yād itdürür tasalluṭ-ı Aʿrābı Kaʿbeʾye
8. Pā-māl-i ḫaṭ-ı rū-siyeh olmaḳ cemāller

tasarruf:
1. **tasarruf:**
Gazel 114
Mısra: **3**
Dilediği biçimde kullanma yetkisi, kullanım.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduġına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

2. **taṣarruf:**
Gazel 803
Mısra: **8**
Dilediği biçimde kullanma yetkisi, kullanım.
7. Virdi şifā-yı ṣadr dile nāme-i ḥabīb
8. Timāre itdi ḫaste taṣarruf berāt ile

taṣarruf eyleye:
1. **taṣarruf eyleye:**-*y, -e*
Gazel 379
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir malın iyesi olmak, onu istediği gibi kullanmak.
3. Ḥāşā ki ḫayālüñ var iken eyleye ġayrī
4. Fermānkede-i ḫıṭṭā-i ḫāṭırda taṣarruf

taṣarruf itse:
1. **taṣarruf itse:**-*se*
Gazel 169
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir malın iyesi olmak, onu istediği gibi kullanmak.
3. Taṣarruf itse nʾola şaḥne-i sitemger-i ʿaşḳ
4. Muḳāṭaʿāt-ı dil-i zār mālikānesidür

taṣarrufāt-ı ilāhiyyeden:
1. **taṣarrufāt-ı ilāhiyyeden:**-*den*
Gazel 99
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah'ın kainattaki faaliyeti, icraati.
3. Dıraḫt-ı yeʾsden ızhār-ı berg ü bār-ı ümīd
4. Taṣarrufāt-ı İlāhiyyeden baʿīd midür

taṣarrufunda olsa:
1. **taṣarrufunda olsa:**-*sa*
Gazel 400
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kontrolünde olmak.
1. Çoḳdan şikeste eyler idük tār-ı niʿmetüñ
2. Olsa taṣarrufunda eger sāzı devletüñ

taṣavvur:
1. **taṣavvurumuzdan:**-*u, -muz, -dan*
Kaside 6
Mısra: **10**
Düşünce, hayal.
9. Hezār mertebe berter ḥużūr-ı ʿizzetde
10. Bizüm taṣavvurumuzdan nişān-ı Mevlānā

taṣavvur iden:
1. **taṣavvur iden:**-*en*
Kaside 7
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Zihinde canlandırmak, şekillendirmek.
143. Ġazāda şuʿle-i şemşīrini taṣavvur iden
144. Bulur nigāhını ḫıyre ḫayālini maḥrūr

taṣavvur itmez:
1. **taṣavvur itmez:**-*mez*
Gazel 829
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Düşünmek.
19. İçsün ḳo ḫūn-ı māl-i ḥarāmı ʿalaḳ gibi
20. Zālim taṣavvur itmez ise imtilāsını

taṣavvur-ı ḫulḳın iden:
1. **taṣavvur-ı ḫulḳın iden:**-*en*
Kaside 11
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -

Tabiatını hayal etmek, tasavvur etmek.
93. İden taṣavvur-ı ḫulḳın cahīme itse nigāh
94. Olur şerāresi gül dūdı sünbül-i sīr-āb

taṣdiʿ:
1. **taṣdiʿi:**-*i*
Gazel 231
Mısra: **14**
Rahatsız etmek, baş ağrıtmak.
13. Nābī mey-i iḳbāli ḫarābāt-ı fenānun
14. Taṣdiʿi ḳadar neşvesi meʾmūl degüldür

taṣdīʿ itme:
1. **taṣdīʿ itme:**-*me*
Kaside 8
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Baş ağrıtmak can sıkmak,rahatsız etmek.
107. Nābīyā saña düşen ḫayr duʿādur ancaḳ
108. İtme taṣdīʿ yiter eyle duʿāyı tasṭīr

taṣdīk olunmadan:
1. **taṣdīk olunmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 378
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Teyit edilmek, onaylanmak, kabul görmek.
3. Kelām-ı ṣıdḳda taṣdīk olunmadan ḳaldı
4. Meṣāmiʿi o ḳadar itdi pür peyām-ı dürūġ

taṣdīr ider:
1. **taṣdīr ider:**-*er*
Kaside 21
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Başa geçirmek; öne geçirmek.
25. İsm ḳalḳup merkezinden fevḳine taṣdīr ider
26. Nāmını bir yirde taḥrīr itseler Ḥāḳān ile

taṣhīh:
1. **taṣḥīḥine:**-*i, -n, -e*
Kaside 20
Mısra: **12**
Sahih kılma, iyileştirme.
11. Bir ḫastanuñ ʿilācını ʿĪsā nüzūl ider
12. Taṣḥīḥine olursa Ḫudāʾnuñ ʾirādeti

2. **taṣhīh:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **84**
Sahih kılma, iyileştirme.
83. İder ol ṣahh mizāc-ı mülki ṣahīh
84. ʾİllet-i ṭabʿ-ı devleti taṣhīh

taṣḥīḥ eyledükçe:
1. **taṣḥīḥ eyledükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 497
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Düzeltmek için gözden geçirmek.
3. Ḳazır ḫurşid taṣḥīḥ eyledükçe nüsḫa-i bāġı
4. Görüp ḥarf-i gül üzre noḳṭa-i sehv olduġın şebnem

taṣḥīḥ ider:
1. **taṣḥīḥ ider:**-*er*
Gazel 637
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Düzeltmek için gözden geçirmek.
1. Cāsūs iden mekāmin-i ġayba taḫayyülin
2. Taṣḥīḥ ider ʿināyet-i Ḥaḳḳa tevessülin

tās-ı çerḫe:
1. **tās-ı çerḫe:**-*e*
Tarih 30
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Tas görünümlü gök kubbe.
53. Ter-mizāc u seng- dil bir şūḫ-ı ḥarf-endāzdur
54. Tās-ı çerḫe dil döker fevvāre-i şirīnteri

taʿşīr eylemedin:
1. **taʿşīr eylemedin:**-*me, -di, -n*
Gazel 147
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Öşrünü, zekatını yani onda birini vermek.
9. Seyl-āb-ı ḳażā üştür-i emvācına yükler
10. Sen eylemedin ḫırmen-i ümmīdüni taʿşīr

taʿşīr ider:
1. **taʿşīr ider:**-*er*
Gazel 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Argo**
Öşür ödemek.
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

taṣmīm idüp:
1. **taṣmīm idüp:**-*üp*
Tarih 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kararlaştırmak, karar vermek II Tasarlamak.
7. Aʿdā-yı dīn üzre sefer taṣmīm idüp ol dādger
8. İtdi cihānı pür-ḥaşem cemʿiyyet-i Manṣūr ile

taṣnīf eylemiş:
1. **taṣnīf eylemiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sınıflandırmak.
1. Naḳş-ı ṣunʿın ol ki itḳān üzre taṣnīf eylemiş
2. Cüzʾü cüzʾin ʿālemi terkīb ü teʾlīf eylemiş

ṭaşra:
1. **ṭaşra:**
Gazel 586
Mısra: **16**
Dışarı.
15. ʿİffet ol mertebedür ḫalvet-i cānānede kim
16. Pertev-i şemʿ idemez ṭaşra güẕer revzenden

taṣrīḥ eylemezse:
1. **taṣrīḥ eylemezse:**-*mez, -se*
Gazel 595
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Açıkça belirtmek.
3. Taṣrīḥ eylemezse de maḳṣūdın ehl-i derd
4. Maʿlūmdur meʾāli siyāḳ ü sibāḳdan

taṣriḥ idüp:
1. **taṣriḥ idüp:**-*üp*
Tarih 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Açıkça söylemek.
9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣriḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

taṣrīḥen:
1. **taṣrīḥen:**
Tarih 111
Mısra: **7**
Açıkça belirterek, açıklığa kavuşturarak.
7. Biri żımnen birisi taṣrīḥen
8. Dü gülistāna dü serv erzānī

tasṭīr eyle:
1. **tasṭīr eyle:**
Kaside 8
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak.
107. Nābīyā saña düşen ḫayr duʿādur ancaḳ
108. İtme taṣdīʿ yiter eyle duʿāyı tasṭīr

tasṭīr iderdüm:
1. **tasṭīr iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 541
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak.
5. İderdüm ism-i şerīfüni nāmede tasṭīr
6. Egerçi ḥavṣala-i saṭra ṣıġsa sulṭānum

taṣvīr:

1. **taṣvīrden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **18**
Görüntü II suret II şekil.
17. Behresi dest-i muṣavvirden olur reng-i ʿamā
18. Nābiyā her kim ki istimdād ide taṣvīrden

tasvīr eylemiş:

1. **tasvīr eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Yaratmak.
21. Zihī mübdiʿ ki bī-reng-i ʿamādan eylemiş tasvīr
22. Hezārān çihre-i rengīn hezārān dīde-i bīnā

taṣvīr ider:

1. **taṣvīr ider:**-*er*
Gazel 403
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Betimlemek, yorumlamak.
9. Zīr ü bālādan ider nüsẖa-i kevni taṣvīr
10. Mevkiʿin sanma ʿabes̱ noḳṭa vü iʿrāblaruñ

2. **taṣvīr ider:**-*er*
Gazel 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Çizmek II Betimlemek, yorumlamak II Yapmak, kurmak.
7. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle
8. Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

taṣvīr iderken:

1. **taṣvīr iderken:**-*er, -ken*
Gazel 66
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çizmek, resmini yapmak.
7. Revāc-ı zühdi gör taṣvīr iderken meclis-i ʿişret
8. Muṣavvirler elinde kıl ḳalem misvāke dönmişdür

taṣvir itse:

1. **taṣvir itse:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Betimlemek, anlatmak; resmini yapmak II yaratmak.
57. Eylesün bāl-i Hümādan ḳalem-i mūyīnin
58. Ṣūret-i esbin eger itse muṣavvir taṣvir

taṣvīr-i dem-i ʿazle:

1. **taṣvīr-i dem-i ʿazle:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **-**
Azledilme sürecini betimleme.
171. Ġonce-i ẖāṭıruñ açmaḳ hevesiyle ḳalemüñ
172. Oldı taṣvīr-i dem-i ʿazle bu yüzden ressām

taṣvīr-i ġam-ı ʿaşḳ:

1. **taṣvīr-i ġam-ı ʿaşḳ:**
Gazel 307
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın gamını tasvir etmek.
3. Ol āfetün evżāʿı degül ḳābil-i taḥrīr
4. Taṣvīr-i ġam-ı ʿaşḳ bu şeh-nāmeye ṣıġmaz

taṣvīr-i rūy-i ābdārın idüp:

1. **taṣvīr-i rūy-i ābdārın idüp:**-*üp*
Gazel 341
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Parlak yüzünü betimlemek, çizmek.
5. İdüp taṣvīr-i rūy-i ābdārın ẖāller ḳoymış
6. Muṣavver naḳş virmiş rūy-ı yāre şāme uydurmış

taṣvīrli:

1. **taṣvīrli:**
Gazel 337
Mısra: **6**
Resimli, nakışlı.
5. Rū-māl-i ẖayāl eyleyerek ẖaste-i çeşmün
6. Taṣvīrli bālīn-i münaḳḳaşlara düşmiş

taṣvīrveş:

1. **taṣvīrveş:**
Gazel 342
Mısra: **2**
Resim gibi, nakış gibi.
1. Ser-i kūyına yārüñ ʿāşıḳ-ı bī-çāre yüz ṭutmuş
2. Zemīne sāyeveş taṣvīrveş dīvāre yüz ṭutmış

tat:

1. **ṭatmasalar:**-*ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **16**
Dil yardımıyla bir şeyin tadının nasıl olduğunu anlamak.
15. Kebāb-ı vasl olur mıydı böyle sīr-nemek
16. Anı yapup pişürenler arada ṭatmasalar

2. **tatdı:**-*dı*
Tarih 50
Mısra: **6**
Tatmak.
5. Girīdʾün sūrı sūr-ı cenge oldı dāʾire gūyā
6. Ki tatdı ḍarb-ı fetḥüñ sillesin ceyş-i müʾeyyedden

tātār ẖān:

1. **tātār ẖān:**
Kaside 16
Mısra: **195**
Kelime Tipi: **-**
Bulca Han'ın Türklerin atası olan oğlu.
195. Tātār Ḫān kemine ḳulı naṣb-kerdesi
196. Olmış şerīf-i Mekke vekīl-i ferāşeti

tātār-ı naġme:

1. **tātār-ı naġme:**
Gazel 752
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yağmacı, çapulcu ezgi.
13. Ġam-ı kāfir-nihāda ḳaṣd-ı tārāc eylese Nābī
14. Urur tātār-ı naġme tāzyāne esb-i tāz üzre

taṭbīḳ:

1. **taṭbīḳa:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **142**
Yakıştırma, uydurma, benzetme.
141. Cūda ʿaksi ile gül-i rengīn
142. Geldi taṭbīḳa sanki naḳş-ı nigīn

taṭbīḳ olunursa:

1. **taṭbīḳ olunursa:**-*ur, -sa*
Kaside 18
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Uygulanmak, tatbik edilmek.
47. İşte köhne berevāt işte ferāmīn-i ḳadīm
48. Ḥaḳḳ-ı inṣāf ile taṭbīḳ olunursa daʿvā

tathīr:

1. **tathīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 208
Mısra: **3**
Temizlemek,yıkayıp pak etmek, tahir kılmak.
3. Tathīrine nā-pāklaruñ dīde-i terle
4. Mānende-i pīrān-ı ṭarīḳat nigerāndur

2. **taṭhīre:**-*e*
Gazel 422
Mısra: **11**
Temizlemek,yıkayıp pak etmek, tahir kılmak.
11. Çirkden sīneñi taṭhīre saña reh-berdür
12. Sāḥa-i ẕillete rū-mālleri cārūbuñ

taʿṭīr eyledi:

1. **taʿṭīr eyledi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzel koku ile kokulandırmak.
7. Meşām-ı ʿālemi būy-ı beşāret eyledi taʿṭīr
8. Ġubār-ı ġam ʿadem oldı açıldı dīde-i dünyā

2. **taʿṭīr eyledi:**-*di*
Tarih 30
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Güzel koku ile kokulandırmak.
13. Būyi taʿṭīr eyledi deẖrüñ meşāmın rüzgâr
14. Bezm-i iḳbāle getürdi bir muṣannaʿ micmeri

3. **taʿtīr eyledi:**-*di*
Tarih 74
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Güzel koku ile kokulandırmak.
15. ʿĀlemün eyledi taʿtīr meşām-ı ẕevḳin
16. Ol iki ġonce-i nev-rüste-i gülzār-ı behā

taʿtīr ider:

1. **taʿtīr ider:**-*er*
Gazel 147
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güzel bir koku ile kokulandırmak.
13. Sen āteşe vażʿ eyledügüñ ʿanber-i ẖoş-bū
14. Gayrīnüñ ider bīnī-i ümmīdini taʿtīr

taʿtīr iderler:

1. **taʿtīr iderler:**-*er, -ler*
Kaside 8
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Güzel bir koku ile kokulandırmak.
85. Ṣād hezār olmaz ise çoḳ da degüldür nāḳıṣ
86. Ḫuṭebā nāmuñ ile dehri iderler taʿtīr

taʿṭīr itdi:

1. **taʿṭīr itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Güzel bir koku ile kokulandırmak.
43. Devr idüp micmer-i sipihr-i es̱īr
44. İtdi ẖalḳuñ dimaġını taʿṭīr

taʿṭir itmege:

1. **taʿṭir itmege:**-*meg, -e*
Gazel 48
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Güzel kokmasını sağlamak.
13. Dimaġ āşufte-i ʿaşḳun meşāmın itmege taʿṭir
14. Medār-ı micmer-i ʿud-ı es̱erdür ḥalḳa-i tevḥīd

taʿṭīr-i meşām-ı mülk-i millet itdi:

1. **taʿṭīr-i meşām-ı mülk-i millet itdi:**-*di*
Tarih 73
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Memleket ahalisinin burnuna güzel kokular yaymak.
7. İtdi gül-i nev-güşād-ı ẕātı
8. Taʿṭīr-i meşām-ı mülk-i millet

taṭvīl-i kelām eyleme:

1. **taṭvīl-i kelām eyleme:**-*me*
Kaside 13
Mısra: **232**
Kelime Tipi: -
Sözü uzatmak.
231. Muntaẓır ḥüsn-i icābet müteraḳḳıb tevfīḳ
232. Geldi hengām-ı duʿā eyleme taṭvīl-i kelām

ṭavāf:

1. **ṭavāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 667
Mısra: **16**
Kutsal bir yeri ziyaret etme, etrafında dönme.
15. Ol āṣaf-ı yegāne ki bāb-ı refiʿinüñ
16. Tevfīk ü yümn-i nevbet ararlar ṭavāfına

tavāʾif-i insānuñ:

1. **tavāʾif-i insānuñ:**-*uñ*
Kıt'a 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnsan toplulukları.
1. Yoḳ ümm ü ebi ẖalīfe-i Raḥmānʾuñ
2. Var ümm ü ebi tavāʾif-i insānuñ

tāvān-ı saḳf:

1. **tāvān-ı saḳf:**
Gazel 423
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü.
5. Tāvān-ı saḳf reşk ile çāk olsa vechi var
6. Gördükçe pāyuñ öpdügini nerdübānlaruñ

tāvān-ı zer-endūdesinün:

1. **tāvān-ı zer-endūdesinün:**-*si, -nün*
Tarih 138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Altın yaldızlı tavan, kubbe.
3. Mihr tāvān-ı zer-endūdesinün reşkinden
4. Rūy-ı zerd ile ider sāḥasına vażʿ-ı cebīn

tāvān-ı zerrīn:

1. **tāvān-ı zerrīn:**
Tarih 81
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Altın kaplamalı tavan.
7. Vesme-yāb-ı faẖr olur taḥrīr-i nīlīsiyle rūz
8. Cāme-pūş-ı rūz olur tāvān-ı zerrīn ile şeb

tavassuṭ eylemedi:

1. **tavassuṭ eylemedi:**-*me, -di*
Kaside 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Araya girmek, aracılık etmek.
7. Ġamuñla birbirine düşmen oldı ṣaff-ı müjem
8. Tavassuṭ eylemedi ṣulh içün miyāneye ẖᵛāb

ṭavf:

1. **ṭavfdan:**-*dan*
Kıt'a 59
Mısra: **4**
Tavaf, etrafını dolaşma.
3. Yoẖsa bir dem güẕer itmez ki bu bezm-i ẖāṣuñ
4. Ṭavfdan ẖālī ola dāʾiresin peyk-i ẖayāl

taʿvīz:

1. **taʿvīzüm:**-*üm*
Kıt'a 65
Mısra: **8**
Nazar veya kötü şeylerden muhafaza için takılan dualı kâğıt, nüsha; muska.
8. Bāzu-yı vaṣlda taʿvīzüm olaydı ḥā mim
7. Ben daẖı ġam mı çekerdüm naẓar-ı aʿdādan

taʿviẕ-i çār ḳol:

1. **taʿviẕ-i çār ḳol:**
Kaside 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Dört köşeli muska.
21. Taʿviẕ-i çār ḳol gibi bāzū-yı dehrde
22. Ḥıfẓ-ı vücūd-ı dīne muʿīndür çehār-yār

taʿvīz-i selāmet:

1. **taʿvīz-i selāmet:**
Gazel 297
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hastalıktan kurtulmak için takılan muska.
9. Naẖvet u nāz ile düşnāmını yārüñ Nābī
10. Ḫaste-i miḥnete taʿvīz-i selāmet bilürüz

ṭavḳ:

1. **ṭavḳ:**
Gazel 298
Mısra: **3**
Boyna takılan takı, gerdanlık II Kuşların boyunndaki tüy halka.
3. Ḳumrīveş ṭavḳ ṭutar gerden-i dil āhumdan
4. Bende-i ḳāmet-i şimşād ki dirler o bizüz

2. **ṭavḳ:**
Gazel 561
Mısra: **14**
Tasma, hayvanların boynuna takılan halka.

13. Girān gelür saña teklīf-i şerʿ ey seg-nefs
14. Seg-i şikārım ider ṭavḳ gerdenin tezyīn

ṭavr:
1. **ṭavrında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 604
Mısra: **13**
Eda, hareket, suret, tarz.
13. Kendü ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
14. Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Kurʾānʾda tems̱īl itdügin

2. **tavrında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 634
Mısra: **12**
Eda, hareket, suret, tarz.
11. Cevherüñ āyine-i ḥüsnidür inkār itme
12. Kendü tavrında bu bāzār-ı cihānuñ ḫazefin

ṭavr-ı efʿal:
1. **ṭavr-ı efʿal:**
Gazel 262
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Fiilerindeki tavır.
11. Ṭavr-ı efʿal ü tüvānında teşābüh var iken
12. Ṣaf-ı şücʿān ile ḳaṣṣāb ber-ā-ber gelemez

ṭavr-ı erbāb-ı ʿizz ü iclāli:
1. **ṭavr-ı erbāb-ı ʿizz ü iclāli:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **304**
Kelime Tipi: -
Kudret ve izzet sahiplerinin tavırları.
303. Seyr idüp kārgāh-ı iḳbāli
304. Ṭavr-ı erbāb-ı ʿizz ü iclāli

ṭavr-ı küştegī-ḫᵛāhı:
1. **ṭavr-ı küştegī-ḫᵛāhı:**-*ı*
Gazel 446
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Cinayet işlemek isteyen bir tavır.
7. Ne ḥāle ṣaldı dili ṭavr-ı küştegī-ḫᵛāhı
8. Ṣalındı zülf-i nigāre resen resen diyerek

tāvşān aġā:
1. **tāvşān aġā:**
Tarih 27
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Üsküplü Kıllı Dilsiz Tavşan Ağa, Sultan IV. Mehmed'in musahipliğni yapmış Osmanlı devlet adamı.
5. Birisi Tāvşān Aġā maḳbūl-ı Sulṭān-ı cihān
6. Biri ṣadr-ı aʿẓam-ı merḥūm pākīze-nihād

tavṣīf idüp:
1. **tavṣīf idüp:**-*üp*
Kaside 22
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Vasıflandırmak, nitelemek II Övmek.
37. O lālezār-ı ṣafā-baḫşını idüp tavṣīf
38. Ḳulaḳdan itdi beni bī-ḳarār-ı Maġnīsā

ṭāvūs:
1. **ṭāvūs:**
Gazel 154
Mısra: **11**
Tavus kuşu.
11. Görince zāġı hevāda ḳafesde bir ṭāvūs
12. Bu ḳaydlar baña bāl-i münaḳḳaşumdandur

2. **ṭāvūsdan:**-*dan*
Gazel 604
Mısra: **13**
Tavus kuşu.
13. Kendü ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
14. Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Kurʾānʾda tems̱īl itdügin

ṭāvūs-ı cennet:
1. **ṭāvūs-ı cennet:**
Gazel 703
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Cennetteki tavus (kuşu).
1. Tāze ḫırāma gelmiş o şūḫ-ı nev-resīde
2. Ṭāvūs-ı cennet olsun ser tābe-pāy dīde

ṭāvūs-ı münaḳḳaş-beden-i gülşen-i cennet:
1. **ṭāvūs-ı münaḳḳaş-beden-i gülşen-i cennet:**
Tarih 121
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cennet bağındaki kanatları nakışlı tavus kuşu.
9. Bu bārgeh-i nev degül açmış per ü bālin
10. Ṭāvūs-ı münaḳḳaş-beden-i gülşen-i cennet

ṭay eyler:
1. **ṭay eyler:**-*r*
Gazel 678
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşmak, geçmek.
3. Yek-ḫaṭvede eyler yine ṭay şarḳ ile ġarbı
4. Rehvār-ı ḳalem her ne ḳadar pābe-gil olsa

tay ider:
1. **tay ider:**-*er*
Gazel 263
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Geçmek, atlamak.
11. İder menāzil-i eflāki nīm-hatvede tay
12. Kümeyt-i bāṣirenüñ tāziyānesin bilürüz

ṭay itmiş:
1. **ṭay itmiş:**-*miş*
Gazel 851
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kaldırmak, çıkartmak, atlamak.
5. Söylenür lafz-ı kerem līk vücūdı nā-yāb
6. Gālibā Ḥātim o maʿnāyı bile itmiş ṭay

ṭaya:
1. **ṭayamış:**-*mış*
Gazel 827
Mısra: **4**
Dayamak, yaslamak.
3. Serv sanmañ süpürüp gülşeni ferrāş-ı ṣabā
4. Ṭayamış bāġçe dīvārına cārūbları

ṭayan:
1. **ṭayansun:**-*sun*
Gazel 90
Mısra: **5**
Dayanmak, sabretmek.
5. Ṭayansun ḳalbgāh-ı inkisār-ālūde-i ʿuşşāḳ
6. Nigāh-ı tīġ-ı der-deste kafadar oldı müjgânlar

2. **ṭayanur:**-*ur*
Gazel 751
Mısra: **13**
Dayanmak, sabretmek.
13. Nice insān ṭayanur ġamze-i fettānına kim
14. Bıraġur şūr-ı nifāḳ encümen-i taṣvīre

3. **ṭayanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **18**
Dayanmak, sabretmek.
17. O ḳadar nazīk ü nerm iken o şūḫuñ bedeni
18. Bu ḳadar sūz u niyāza ne ʿaceb pek ṭayanur

4. **ṭayanmaz:**-*maz*
Gazel 263
Mısra: **7**
Dayanmak, sabretmek.
7. Ṭayanmaz eylese de şīr māhī-i mehden
8. Sipihr zülf-i şeb-i tāra şānesin bilürüz

5. **ṭayanmaz:**-*maz*
Gazel 693
Mısra: **3**
Dayanmak, sabretmek.
3. İki nefesde ṭayanmaz ḫazāʾin-i encüm
4. Nis̱āre Ḫüsrev-i mihrüñ kef-i güşādesine

6. **ṭayanduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 196
Mısra: **8**
Dayanmak, güvenmek, güç kazanmak.
7. Burun ucıyla virür her sözüñ cevābını kūh

8. Anuñ ṭayanduġı gūyā ki ol ḳayalıġadur

7. **ṭayanduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 721
Mısra: **7**
Dayanmak, güvenmek, güç kazanmak.
7. ʿĀṣīlerün ṭayanduġı luṭf-ı Ḫudāyadur
8. Zāhid ġurūr ile ṭaylanursa ʿaṣāsına

8. **ṭayanmaz:**-*maz*
Gazel 187
Mısra: **13**
Yetmek, yeterli gelmek, yetişmek.
13. ʿAşḳ iklīmine sermāye ṭayanmaz Nābī.
14. Bār u büngāh ile her kim ki gelür cerd gider

9. **ṭayanmaz:**-*maz*
Gazel 558
Mısra: **16**
Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.
15. Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoḫsa
16. Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

ṭayandınncaya dek:
1. **ṭayandınncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Dayandırıncaya kadar.
27. Ne çār-mīhe çekerler o nā-tüvān hedefi
28. Zebān-i nāvek-i tīre ṭayandınncaya dek

ṭaybe:
1. **ṭaybeʾnüñ:**-*nüñ*
Kaside 2
Mısra: **161**
Medîne-i Münevvere.
161. Ṭaybeʾnüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
162. Şāh-ı büldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bilād

ṭayerān ider:
1. **ṭayerān ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Uçmak, süzülmek.
69. O ḳafesle o beyżadan her ān
70. Murġ-ı aḥkām-ı şerʿ ider ṭayerān

taʿyīb eylemem:
1. **taʿyīb eylemem:**-*me, -m*
Gazel 611
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayıplamak.
7. Ḳadr-i iḥsānı bilür yoḳ şimdi taʿyīb eylemem
8. Ḫalḳ-ı ʿaṣruñ mübtelā-yı renc-i imsāk olduġın

taʿyīb iden:
1. **taʿyīb iden:**-*en*
Gazel 611
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayıplamak.
9. Subḥa-i lūʾlūya Nābī raġbetüm taʿyīb iden
10. Görmemiş ruḫsāre-i yārüñ ʿaraḳnāk olduġın

taʿyīn:
1. **taʿyīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **12**
Erzak II geçim kaynağı.
11. Almayınca eylemez ārām künc-i ġaybdan
12. Günde bir ḳaç tāze maʿnā ṭabʿumuñ taʿyīnidür

taʿyīn eylemiş:
1. **taʿyīn eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
İrade etmek, göndermek, belirlemek.
81. Ġıdāsın eylemiş şayanı üzre herkesüñ taʿyīn
82. Kimin itmiş pelās-ı cehle müstaġraḳ kimin dānā

taʿyīn iden:
1. **taʿyīn iden:**-*en*
Gazel 523
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayırmak, belirlemek.
7. Raḥm-ı māderde iden rızḳumı taʿyīn Ḥaḳ iken
8. Rızḳ ümmīdiyle fürū-māyelere bār olamam

taʿyīn idüp:
1. **taʿyīn idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Yardımcı yapmak.
127. İdüp nerm u dürüşti lāmise bī-çāreye taʿyīn
128. Meşām būya vaḳf itmiş meẕāḳa leẕẕeti ihdā

2. **taʿyīn idüp:**-*üp*
Tarih 69
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Atamak.
5. İdüp vezīrini taʿyīn o pādişāh-ı güzīn
6. Memerr-i düşmeni itdi sipāh-ı din ile sedd

taʿyīn itdi:
1. **taʿyīn itdi:**-*di*
Tarih 51
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Bir göreve yerleştirmek, atamak, görevlendirmek.
23. Görüp ems̱ālinüñ ser-efrāzı
24. İtdi Rūm ili pāyesin taʿyīn

2. **taʿyīn itdi:**-*di*
Tarih 51
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Bir göreve yerleştirmek, atamak, görevlendirmek.
45. Eyleyüp ʿırk-ı ġayreti ḥareket
46. İtdi taʿmīre himmetin taʿyīn

3. **taʿyīn itdi:**-*di*
Tarih 133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir göreve yerleştirmek, atamak, görevlendirmek.
3. Mosḳov az ḳalmış iken itmeġe mülki ber-bād
4. İtdi taʿyīn şeh-i dīn Āṣaf-ı ṣāḥib-şānı

4. **taʿyīn itdi:**-*di*
Tarih 143
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bir göreve yerleştirmek, atamak, görevlendirmek.
11. O baḥr-ı ġayret itdi leşker-i enbūh ile taʿyīn
12. Vezīr-i aʿẓamın mānende-i emvāc-ı kef- der-kef

5. **taʿyīn itdi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Bir göreve yerleştirmek, atamak, görevlendirmek.
31. Ṣāḥib-i ekrem Muḥammed nām ṣadr-ı aʿzamın
32. İtdi taʿyīn defʿine ol dāver-i şevket-meʾāb

taʿyīn oldı:
1. **taʿyīn oldı:**-*dı*
Tarih 77
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Atanmak.
21. Tedbīri rast geldi taḳdīr-i Kirdgārʾa
22. Devletden oldı taʿyīn bu emre merd-i şāyān

taʿyin olunan:
1. **taʿyin olunan:**-*an*
Gazel 565
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Belirlenmmek, kısmet edilmek, nasip olunmak.
13. Sen isteme isterseñ o ister seni Nābī
14. Taʿyin olunan her ne ise rūz-ı ezelden

taʿyīn-i āb u dānemüzi:

1. **taʿyīn-i āb u dānemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 859
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Rızkın tayini, verilecek erzak.
1. Tefaḫḫuş itmege taʿyīn-i āb u dānemüzi
2. Diyār-ı ġaybda terk itdük āşiyānemüzi

tāʿyīn-i ḥikmet-i ezelīden:
1. **tāʿyīn-i ḥikmet-i ezelīden:**-*den*
Gazel 762
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ezelden hikmetle tayin edilmiş rızık.
5. Tāʿyīn-i ḥikmet-i ezelīden degül ḫabīr
6. Tażyīʿ ider ḥayātını dil-ḫᵛāh ʿaşḳına

taʿyīn-i kārgāh-ı ḳadrdan:
1. **taʿyīn-i kārgāh-ı ḳadrdan:**
Gazel 415
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dünyanın biçtiği kıymet.
7. Zinhār olma ḫᵛāhişine vaḳf-ı ıżṭırāb
8. Taʿyīn-i kārgāh-ı ḳadrdan ziyādenüñ

taʿyīn-i rabbānī:
1. **taʿyīn-i rabbānī:**
Gazel 259
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yarattıklarına tayin ettiği rızık.
5. Eylemez taʿyīn-i Rabbānī kabūl-ı inkitāʿ
6. Ġayre memnūn olmamaḳ iḥsānunuñ memnūnuyuz

taʿyīn-i sipāh eyleyicek:
1. **taʿyīn-i sipāh eyleyicek:**
Gazel 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ordu atamak II Ordunun ortaya çıkması.
9. Ḳādir midür is̱bāt-ı sevād itmeġe ʿiṣyān
10. Taʿyīn-i sipāh eyleyicek nūr-ı ʿināyet

ṭaylan:
1. **ṭaylanursa:**-*ur, -sa*
Gazel 721
Mısra: **8**
Kibirlenmek, böbürlenmek II Çocuksu davranışlarda bulunmak.
7. ʿĀṣīlerün ṭayanduġı luṭf-ı Ḫudāyadur
8. Zāhid ġurūr ile ṭaylanursa ʿaṣāsına

ṭay-şude oldı:
1. **ṭay-şude oldı:**-*dı*
Gazel 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Geçip gitmek.
1. Dehrden oldı meġer ṭay-şude eyyām-ı feraḥ
2. Gerdişe geldügi yoḳ ḫaylī zamān cām-ı feraḥ

ṭayy eyledi:
1. **ṭayy eyledi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **208**
Kelime Tipi: -
Aşmak, katetmek.
207. Rū-māle geldi ʿabd-i ḳadīm āsitānuña
208. Ṭayy eyledi menāzil-i hicrān u firḳāti

ṭayy itdüm:
1. **ṭayy itdüm:**-*düm*
Gazel 845
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Atlayıp geçmek, uçarak geçmek.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾş-şifā ḳaldı

ṭayy itmededür:
1. **ṭayy itmededür:**-*de, -dür*
Gazel 193
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Aşmak, geçmek.
9. Nābī ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil
10. Her ḫaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar

ṭayy itsün:
1. **ṭayy itsün:**-*sün*
Kaside 15
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Aşmak, geçmek.
179. Teng iken bārgeh-i vaṣfuña meydān-ı ḫayāl
180. Nice ṭayy itsün añı pāy-ı raḳam-gīr-i ḳalem

ṭayy olınur:
1. **ṭayy olınur:**-*ur*
Gazel 720
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Atlanmak, aşılmak.
1. Rāh-ı ġam ṭayy olınur elde ayaġ olmasa da
2. Şām-ı hicrān irişür ṣubḥa çerāġ olmasa da

ṭayy-ı ʿarṣa-i maʿnā eylemesün:
1. **ṭayy-ı ʿarṣa-i maʿnā eylemesün:**-*me, -sün*
Gazel 412
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Mana vadisinde dolanıp durmak.
7. Bu deñlü eylemesün ṭayy-ı ʿarṣa-i maʿnā
8. ʿİnānını çekerek ṭut semend-i güftāruñ

ṭayy-ı menāzil eyledükçe:
1. **ṭayy-ı menāzil eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 188
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yolları, konakları aşmak.
5. Olsa ʿaceb mi rāh-revān-ı ṭaleb naḫīf
6. Esb eyledükçe ṭayy-ı menāzil zebūn düşer

ṭayy-ı menāzildür:
1. **ṭayy-ı menāzildür:**-*dür*
Gazel 365
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yolları, konakları aşmak.
13. Gelmeden Nābī bu mihmān-ḫāne-i bī-rāḥata
14. Şehr-i aṣla vaṣl içün ṭayy-ı menāzildür ġarażʾ

ṭayy-ı meydān-ı ümīd itmeġe:
1. **ṭayy-ı meydān-ı ümīd itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 13
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Ümit meydanını geçip gitmek, aşmak.
85. Ṭayy-ı meydān-ı ümīd itmeġe az ḳalmış idi
86. Tevsen-i yeʾs o ḳadar itmiş idi basṭ-ı licām

ṭayy-ı rāh eyleyerek:
1. **ṭayy-ı rāh eyleyerek:**-*y, -erek*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Yol katetmek, yol almak.
19. ʿİşret ile eyleyerek ṭayy-ı rāh
20. Oldılar āsūde-i dergāh-ı şāh

ṭayy-ı reh-i efkâra:
1. **ṭayy-ı reh-i efkâra:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Düşünce yolunu aşma.
23. Ḳalmadı tāb ü tüvān ṭayy-ı reh-i efkâra
24. Oldı endīşe de terkīb-i vücūdum gibi pīr

ṭayy-ı rütbe-i emsāl:
1. **ṭayy-ı rütbe-i ems̱āl:**
Gazel 859
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Emsallerinin rütbesinin aşmak, geçmek.
7. Ümīd idi bize de ṭayy-ı rütbe-i ems̱āl
8. Eger ki biz de tamām itsek āsitānemüzi

ṭayy-ı zamān-ı ʿudvān itdi:
1. **ṭayy-ı zamān-ı ʿudvān itdi:**-*di*
Tarih 77
Mısra: **20**

Kelime Tipi: -
Zulüm devrini sona erdirmek.
19. Eyyām-ı gadri ammā pāyāna irdüginden
20. İtdi irādet-i Ḥaḳ ṭayy-ı zamān-ı ʿudvān

ṭayyib ü ṭāhīr ider:

1. **ṭayyib ü ṭāhīr ider:***-er*
Tarih 41
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Temizleyip paklamak.
13. Ṭayyib ü ṭāhīr ider lūleleri insānı
14. Gösterür ferş-i ruḫām āyīneveş ecsāmı

taẓallüm itdükçe:

1. **taẓallüm itdükçe:***-dükçe*
Gazel 790
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sızlanmak II yanıp yakılmak.
7. O ġoncenüñ lebi gencīne-i tebessüm olur
8. Çemende bülbül-i şeydā taẓallüm itdükçe

taẓarruf:

1. **taẓarruf:**
Gazel 379
Mısra: **6**
İncelik gösterme.
5. Hem bülbüle hem baña dü-rūluḳlar idersin
6. Bilem nice bir ey gül-i raʿnā bu taẓarruf

tāze:

1. **tāze:**
Gazel 160
Mısra: **8**
Canlı, yeni, körpe.
7. Ḫāk-i siyeh ne ṭurfe heveskār pīrdür
8. Kim her bahār giydügi tāze alacadur

2. **tāze:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Canlı, yeni, körpe.
7. Münşeʿāt-ı dehrde her lafẓ bir maʿnāyadur
8. Biz de bu inşā-yı kevnüñ tāze bir mażmūnuyuz

3. **tāze:**
Gazel 394
Mısra: **8**
Canlı, yeni, körpe.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-gūş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

4. **tāze:**
Gazel 402
Mısra: **13**
Canlı, yeni, körpe.
13. Tāze bir maʿnī-i nā-güfte ẓuhūr itmeyicek
14. Ḳıyamam āb-ı ruhin dökmeġe Nābī ḳalemüñ

5. **ṭāze:**
Gazel 463
Mısra: **10**
Canlı, yeni, körpe.
9. Meġer o şuḫuñ ola şīvesinde ey Nābī
10. Naẓīri ṭāze maʿānī-i nā-şinīdemüzüñ

6. **tāze:**
Gazel 487
Mısra: **9**
Canlı, yeni, körpe.
9. Tohmdan hāṣıl olan tāze şükūfe mānend
10. Nāzenīn-şekl ü ḫoş-āyende-zemīn olsa ġazel

7. **tāze:**
Gazel 555
Mısra: **3**
Canlı, yeni, körpe.
3. O düzd-i dil yine bir tāze genc-i ḥüsn açmış
4. Girişmeler dökilür dāmen-i nigāhından

8. **tāze:**
Gazel 609
Mısra: **11**
Canlı, yeni, körpe.
11. Nābiyā tāze naẓīre disün erbāb-ı suḫan
12. Rūy-ı ḫaṭ-āvere mecmūʿa-i ʿirfān dönsün

9. **tāze:**
Gazel 631
Mısra: **7**
Canlı, yeni, körpe.
7. Bir tāze nihālüm ki dehānum gibi yoḳdur
8. Ālūde-leb-i dāʿiye sīb-i ẕeḳanumdan

10. **tāze:**
Gazel 712
Mısra: **3**
Canlı, yeni, körpe.
3. Olur tāze esīrān-ı dile taʿẓīm içün ammā
4. Ser-ā-pā gīsū-yı dildārda her mūy-ı ḫam beste

11. **tāze:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Canlı, yeni, körpe.
55. Ḫazāna olmayıcaḳ pay-māl ṣaḥn-ı çemen
56. İder mi tāze bahār-ı ḥayāt-baḫş ẓuhūr

12. **tāze:**
Kaside 12
Mısra: **170**
Canlı, yeni, körpe.
169. Līk lā-büd ḳalem-i şīve-perest-i şuʿarā
170. Tāze bir vādi-i nā-refte bulur itse ḫırām

13. **tāze:**
Kaside 23
Mısra: **25**
Canlı, yeni, körpe.
25. Naḳş-ı iḫlāṣ ile ol tāze metāʿ-ı maʿnā
26. Vāṣıl olduḳda diyār-ı Ḥalebüʾş-şehbāʾya

14. **tāze:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **17**
Canlı, yeni, körpe.
17. Tāze vü mīr ü ḥarem-perver iken
18. Ẕevḳ hengāmı hevā der-ser iken

15. **tāze:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **15**
Canlı, yeni, körpe.
15. Sebzeler tāze cūylar pür-cūş
16. Sāye-güster nihāller hem-dūş

16. **tāze:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **127**
Canlı, yeni, körpe.
127. Zeyn olup ṭarf-ı baġa tāze ḳalem
128. Ḳalemiyye virür seḥāb-ı kerem

17. **tāze:**
Kıt'a 82
Mısra: **3**
Canlı, yeni, körpe.
3. Yaḳışur saña reh-i bāġçede tāze libās
4. Bu kühen kesme ile bād-ı ṣabāveş esme

18. **tāze:**
Tarih 14
Mısra: **16**
Canlı, yeni, körpe.
15. Didüm bu ḫāne-i vālāya Nābīyā tārīḫ
16. Bu tāze ṭarḥı Muḥammed Efendi ḳıldı binā

19. **tāze:**
Tarih 36
Mısra: **10**
Canlı, yeni, körpe.
9. Jeng virmişdi yine āyine-i iḳbāle
10. Virdi rūşenger-i taḳdīr-i Ḫudā tāze cilā

20. **tāze:**
Tarih 45
Mısra: **3**
Canlı, yeni, körpe.
3. Buldı ol tāze nihāl-i gülsitān-ı devletüñ
4. Maḳdeminden revnaḳ-ı ṭabʿ-ı hümāyūn izdiyād

21. **tāze:**
Tarih 53
Mısra: **1**
Canlı, yeni, körpe.
1. Mührdār İsmaʿīl ol tāze nihāl
2. İdicek dār-ı fenādan rıḥlet

22. **tâze:**
Tarih 67
Mısra: **4**
Canlı, yeni, körpe.
3. Didi tārīḫini hātif Nābī
4. Tāze naḳş-ı ḳalem-i Yezdānī

23. **tâze:**
Gazel 69
Mısra: **24**
Yeni.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uṣanur

24. **tâze:**
Gazel 202
Mısra: **13**
Yeni.
13. Maʿnā-yı tāze tāze libās ile Nābīyā
14. Ḫūbān-ı tāze-rūy gibi böyle beslenür

25. **tâze:**
Gazel 315
Mısra: **14**
Yeni.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

26. **tâze:**
Gazel 570
Mısra: **11**
Yeni.
11. Tāze pervāze ider ṭāʾir-i devlet āġāz
12. İtmeden dest-i ümīdümde be-hem bāl ü perin

27. **tâze:**
Kaside 16
Mısra: **212**
Yeni.
211. Olmaġla dest-gīr baña ṣadr-ı aʿẓamuñ
212. Kesb eyledüm o himmet ile tāze ḳuvveti

28. **tâze:**
Kaside 19
Mısra: **1**
Yeni.
1. Ḥabbezā tāze nişān-ı ġarrā
2. Es̱er-i ḥażret-i ʿAbdī Pāşā

29. **tâze:**
Kıt'a 65
Mısra: **3**
Yeni.
3. Tāze ḥāmisi ẓuhūr eyledügin gūş itdük
4. Eylemiş ḥüsn-i ḥimāyede ḫarābın termīm

30. **tâze:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Canlı, yeni, körpe.
9. Ol tāze nihāl-i ufuḳ-efrūz-ı cemāle
10. Ḥasretle uzakdan nigerān eyleme yā Rab

31. **tâze:**
Kaside 7
Mısra: **229**
Canlı, yeni, körpe.
229. Ola ḥadīḳa-i iḳbāli tāze döndükçe
230. Bu kiştzārda nāʿūre-i sinīn ü şuhūr

32. **tâze:**
Kaside 10
Mısra: **13**
Canlı, yeni, körpe.
13. Giyindi tāze nihālān libās-ı ʾīdāne
14. Ṣarındı başına her ġonce āteşīn destār

33. **tâze:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **248**
Canlı, yeni, körpe.
247. Gülşen-ı ʿömrinüñ ide Yezdān
248. Bergini tāze güllerin ḫandān

34. **tâze:**
Tarih 92
Mısra: **5**
Canlı, yeni, körpe.
5. Ey ḫoşā tāze serā-perde-i ʿulyā ki ider
6. Ḫāṭır-ı nāẓırın āyīne-i ruḫsār-ı ṣafā

35. **tâze:**
Tarih 144
Mısra: **62**
Canlı, yeni, körpe.
61. Buldı ʿālem müjde-i fetḥ ü ẓaferden tāze cān
62. Gülistān-ı mülk ü dīne geldi tāze āb u tāb

36. **tâze:**
Kaside 16
Mısra: **216**
Canlı, yeni, körpe.
215. Ol himmet itmeyeydi bu pīr-i füsürde-dil
216. Ḳandan bulurdı tāze bu tāb u ṭarāveti

37. **tâzeler:***-ler*
Gazel 663
Mısra: **5**
Yeni, körpe; genç.
5. Tāzeler bilmez anuñ ḳadrini pīrān añlar
6. Başḳa bir keyf virür neşʾe-i maʿcūn-ı ʿateh

38. **tâze:**
Gazel 151
Mısra: **3**
Yeni.
3. Andan itsünler şikāyet tāze ʿaybı var ise
4. Yoḫsa feryād ehl-i derdün ʾādet-i dīrīnidür

39. **tâze:**
Gazel 303
Mısra: **23**
Yeni.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

40. **tâze:**
Gazel 636
Mısra: **3**
Yeni.
3. Ḫubān-ı maʿānīyi ḳoyan tāze libāsa
4. Ḳudret bulamaz ʿīdde tecdīde libāsın

41. **tâze:**
Gazel 644
Mısra: **3**
Yeni.
3. Añlanur tāze ṣanāyiʿ ʿarżına niyyetleri
4. Şaḫlar vaḳt-i ḫazān bāzūların teşmīrden

42. **tâze:**
Tarih 39
Mısra: **1**
Yeni.
1. Habbezā ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev tāze edā
2. Ki temāşāsı virür rūḥa ġıdā çeşme żiyā

43. **tâze:**
Tarih 56
Mısra: **40**
Yeni.
39. Pāyına bu müjdenüñ fikr-i nis̱āriyle göñül
40. Tāze bir tārīḫ-i rengīne iderken ihtimām

44. **tâze:**
Tarih 105
Mısra: **2**
Yeni.
1. ʿArż için ḫalḳ-ı cihān birbirine
2. ʿİdde giyse nʾola tāze ḳabā

45. **tâze:**
Tarih 145
Mısra: **2**
Yeni.
1. Nābīyā ṭarz-ı cedīd üzre bilā-māye-i ḥarf
2. Tāze tarīḫ tamām oldı zihī fetḥ-i mübīn

46. **tâze:**
Gazel 230
Mısra: **16**
Yeni (Şiir bağlamında).
15. Naẓm-i üstāda nazīre nice mümkin Nābī
16. Tāze-gū tāze-zebān tāze cevāb isterler

47. **tâze:**
Gazel 712
Mısra: **7**
Yeni (Şiir bağlamında).

7. Ne cānibden gelür tāze kumāş-ı maʿnī-i rengīn
8. Eger olsa sevād-ı aʿẓam-ı rāh-ı ʿadem beste

48. **tāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 818
Mısra: **8**
Yeni (Şiir bağlamında).
7. Şehr-i ġaybuñ ʿacebā yoḳ mı metāʿ-ı dīgeri
8. Her gelen tāze metāʿın getürür tāzeleri

49. **tāze:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **4**
Yeni (Şiir bağlamında).
3. Merd-i dānişver-i pākīze-nihād
4. Tāze naḳḳāş-ı ḳumāş-ı üstād

50. **tāze:**
Gazel 785
Mısra: **1**
Taze, körpe; genç II yeni.
1. Dil oldı tāze meftūn bir şūḫ-ı bī-vefāya
2. Kim ḳaṣd-i luṭf iderken der-kār olur cefāya

51. **tāze:**
Gazel 703
Mısra: **1**
Henüz.
1. Tāze ḫırāma gelmiş o şūḫ-ı nev-resīde
2. Ṭāvūs-ı cennet olsun ser tābe-pāy dīde

52. **tāzelerün:**-*ler, -ün*
Gazel 162
Mısra: **2**
Dilber, güzel.
1. Ġażab-ālūde kerem ḫublaruñ meşrebidür
2. Ḫande-āmīz sitem tāzelerün meẕhebidür

53. **tāze:**
Kaside 16
Mısra: **35**
Canlı, körpe.
35. Tāze kenīzekān ise incizāb-ı dil
36. Bī-tāblıkda fevt olur anuñ da leẕẕeti

54. **tāzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 867
Mısra: **14**
Genç güzel.
13. Ġazeli ṣavt u maḳāmāt ile teşhir itmek
14. Çengiler şekline ṣoḳmaḳ gibidür tāzeleri

tāze bahār eyle:
1. **tāze bahār eyle:**
Kaside 10
Mısra: **92**
Kelime Tipi: -
İlkbahar eylemek.
91. İlāhi ʿömrini eyle devāma peyveste
92. İlāhi devletin eyle hemīşe tāze bahār

tāze ber-āver olduġı sāʿat:
1. **tāze ber-āver olduġı sāʿat:**
Gazel 140
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayva tüylerinin yeni yeni bittiği zaman.
9. Nābī ider sücūd-ı İlāhī'ye ser-fürū
10. Tāze ber-āver olduġı sāʿat nihāller

tāze bir zemīn açdı:
1. **tāze bir zemīn açdı:**-*dı*
Gazel 535
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Şiirde) yeni bir yol açmak, yeni bir tarz getirmek.
11. Dilber dilinden açdı yine tāze bir zemīn
12. Nābī bu şiʿr ile ḳılam ṭurfe ṣanʿatüm

tāze cān buldı:
1. **tāze cān buldı:**-*dı*
Tarih 144
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeniden hayat bulmak; dirilmek.
61. Buldı ʿālem müjde-i fetḥ ü ẓaferden tāze cān
62. Gülistān-ı mülk ü dīne geldi tāze āb u tāb

tāze haberler:
1. **tāze ḫaberler:**-*ler*
Gazel 882
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yeni haber, taze bilgi.
7. İşitdüm ḫārlar ol ġoncenüñ dāmānın almışlar
8. Baña tāze ḫaberler ʿandelīb-i zārdan geldi

tāze ḥayāt bulur:
1. **tāze ḥayāt bulur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yeniden canlanmak, hayat bulmak.
15. Yād-ı ismiyle bulur mūy-ı beden tāze ḥayāt
16. Beñzemez āḫare şān u şeref u şevket-i Şeyḫ

tāze- īcād-ı ḥasendür:
1. **tāze- īcād-ı ḥasendür:**-*dür*
Gazel 207
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Faydalı, güzel yeni icat.
13. Tāze- īcād-ı ḥasendür n'ola eylerse ḳabūl
14. Tuḥfe-i şehr-i Ḥaleb ḥażret-i Sulṭān'a kemer

tāze idi:
1. **tāze idi:**- *i, -di*
Gazel 468
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Canlı, yeni, körpe.
5. Senüñ gibi o daḫı bir zamān ne tāze idi
6. Nigāh-ı kecle ḫaṭ-āverde-i köhen didigüñ

tāze lisān:
1. **tāze lisān:**
Kıt'a 74
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yeni üslup, yeni ifade tarzı.
3. Ḥırs-bāzāne ḳalem raḳs eyledi şādī-künān
4. Saña meymūn u mübārek ola bu tāze lisān

tāze maʿānī:
1. **tāze maʿānī:**
Gazel 558
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yeni, orijinal manalar.
19. N'olaydı olmayaydı perde-i ḫᵛāb-ı ʿadem ṣanup
20. İdeydi Nābiyā tāze maʿānī dīdesin rūşen

tāze maʿāniyle:
1. **tāze maʿāniyle:**-*y, -le*
Gazel 548
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeni, orijinal manalar.
13. Olma pā-māl-i ġubārı bu kühen vīrānuñ
14. Nābiyā tāze maʿāniyle teveġġul var iken

tāze maʿnā:
1. **tāze maʿnā:**
Gazel 146
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Daha önce söylenmemiş orijinal mana.
11. Almayınca eylemez ārām künc-i ġaybdan
12. Günde bir ḳaç tāze maʿnā ṭabʿumuñ taʿyīnidür

2. **tāze maʿnā:**
Gazel 404
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Daha önce söylenmemiş orijinal mana.
1. Ṣafādur sīneye bir dil-ber-ı mevzūn ü raʿna çek
2. O girmezse ele āġūş-ı beyte tāze maʿnā çek

tāze maʿnādan:
1. **tāze maʿnādan:**-*dan*
Gazel 775
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha önce söylenmemiş orijinal mana.

19. Daḫı bir rāyiha şemm itmemişler tāze maʿnādan
20. Yananlar micmer-i endīşede ʿanber ḫusūsında

tāze maʿnādan tehī:

1. **tāze maʿnādan tehī:**
Gazel 744
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Faydası olmayan.

9. Tāze maʿnādan tehī şiʿre olurdum leb-güşā
10. Terk-i mā-lā-yaʿnī zīb-i ḥüsni İslām olmasa

tāze mażmūn:

1. **tāze mażmūn:**
Gazel 515
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Orijinal hayal, söyleyiş, mana.

19. O ġazel meclis-i bī-dilbere benzer ki ola
20. Tāze mażmūn ü ḫoş-āyende edādan maḥrūm

tāze maẓmūndur:

1. **tāze maẓmūndur:**-*dur*
Gazel 577
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Orijinal hayal, söyleyiş, mana.

17. Ḳalmadı Nābī viṣāl-i tāze-rūyāna heves
18. Şimdi āġūş-ı ḫayāle tāze maẓmūndur düşen

tāze metāʿ:

1. **tāze metāʿ:**
Gazel 216
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Daha önce dokunmamış orijinal kumaş (Şiir bağlamında).

11. Nābīyā tāze metāʿ ile pür itdüñ ʿālemi
12. Çārsūy-ı ʿālem-i endīşede zīnet mi var

tāze metāʿın:

1. **tāze metāʿın:**-*ın*
Gazel 818
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Daha önce dokunmamış orijinal kumaş (Şiir bağlamında).

7. Şehr-i ġaybuñ ʿacebā yoḳ mı metāʿ-ı dīgeri
8. Her gelen tāze metāʿın getürür tāzeleri

tāze peyām-ı maʿnā:

1. **tāze peyām-ı maʿnā:**
Gazel 594
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni, orijinal manalar.

9. Nābīyā ister isen tāze peyām-ı maʿnā
10. Ḳalemüñ ʿālem-i endīşede cāsūs olsun

tāze şiʿrden:

1. **tāze şiʿrden:**-*den*
Gazel 598
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeni, orijinal şiir.

13. Hüner ārāyiş-i güş-ı ḳabūl itmekdür ey Nābī
14. Bu vādide bu tāze şiʿrden aʿlā ne söylersin

tāze suḫen:

1. **tāze suḫen:**
Gazel 758
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yeni şiir.

5. Būse bāzīçesidür lebleri meh-rūyānuñ
6. Devr ider tāze suḫen gibi dehenden dehene

tāze taʿbīrden:

1. **tāze taʿbīrden:**-*den*
Gazel 666
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni ifade, orijinal deyiş.

9. Tāze taʿbīrden aʿlāsı bulunmaz Nābī
10. İʿtinā eyleyecek cümle-i emlākümde

tāze tāze:

1. **tāze tāze:**
Gazel 467
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel güzel. II Eski değil, yeni, körpe.

9. Göñül hep tāze-rūyān şevḳinüñ āşārıdur Nābī
10. Bu güne tāze tāze maʿnī-i rengīn ḫayāl itmek

tāze vü ter ide:

1. **tāze vü ter ide:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **244**
Kelime Tipi: -
Yenilemek ve canlandırmak.

243. Dilerüz ide bāġbān-ı ḳader
244. Gül-ı ʿömrin hemīşe tāze vü ter

tāze zemīn:

1. **tāze zemīn:**
Gazel 791
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiirde yenilik, orijinallik II yeni tarz.

11. Nābī feres-i ṭabʿın sürsün bu yola yārān
12. Bir tāze zemīn buldum maʿmūre-i maʿnāda

2. **tāze zemīn:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiirde yenilik, orijinallik II yeni tarz.

7. Lāyıḳ oldur ola bu tāze zemīn
8. Güşe-i çeşm-i iltifāta ḳarīn

tāze zemīn ḳopara:

1. **tāze zemīn ḳopara:**-*a*
Gazel 608
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni bir tarz icat etmek.

25. Olma ol güne ki ḥaḳḳuñda lisān-ı şuʿarā
26. Ḳopara ḫāme-i Nābī gibi bir tāze zemīn

tāzece:

1. **tāzece:**
Gazel 148
Mısra: **3**
Yeni.

3. Bulunsa tāzece taʿbīr-i nerm-sāze sezā
4. Lisān-ı köhnede āteş şitā bozundısıdur

tāze-cevlān-ı meyādīn-i ḫayāl:

1. **tāze-cevlān-ı meyādīn-i ḫayāl:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayal meydanlarında yeni gezinmeler.

9. Tāze-cevlān-ı meyādīn-i ḫayāl
10. Nev-şikārī-i ṣaḥārī-i maḳāl

tāze-edā:

1. **tāze-edā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **9**
Yeni ifade/üslup.

9. Böyle bir nev-zemīn ü tāze-edā
10. Olmamışdur ḳalem-rev-i ḳudemā

tāze-gū:

1. **tāze-gū:**
Gazel 134
Mısra: **2**
Yeni ve orijinal söz söyleyen.

1. Ne bāġ-ı ḥüsne saña bedel tāze-rū gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa baña bedel tāze-gū gelür

2. **tāze-gū:**
Gazel 230
Mısra: **16**
Yeni ve orijinal söz söyleyen.

15. Naẓm-i üstāda nazīre nice mümkin Nābī
16. Tāze-gū tāze-zebān tāze cevāb isterler

tāze-gūluḳlardadur:

1. **tāze-gūluḳlardadur:**
Gazel 191
Mısra: **14**
Yeni ve orijinal söz söyleme işi.

13. Nev-be-nev mīve zuhūrıveş dıraḫt-ı köhneden

14. Ṭabʿ-ı Nābī pīrlikde tāze-gūluḳlardadur

tāze-gūyān-ı zamān:

1. **tāze-gūyān-ı zamān:**
Tarih 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zamanın yeni ve orijinal söz söyleyenleri, şairleri.
5. Tāze-gūyān-ı zamān her biri der-kār oldı
6. Ki bu ḫayra ideler her biri tārīḫ imla

tāzele:

1. **tāzeledi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **31**
Tazelemek, yenilemek.
31. Yine şemşīr-i ġazā tāzeledi dünyāyı
32. Bāġ-ı pejmürde-i dehre ṣu virildi gūyā

tāzelen:

1. **tāzelenmesün:**-*me, -sün*
Gazel 587
Mısra: **6**
Tazelenmek, yenilenmek.
5. Āġūşumı tehī ḳoma ey merhem-i ümīd
6. Ol zaḫmlar ki sīnededür tāzelenmesün

2. **tāzelendi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **3**
Tazelenmek, yenilenmek.
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fihā

3. **tāzelendi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **49**
Yeşillendirmek, çiçeklendirmek, canlandırmak.
49. Seḥāb-ı cūdı ile tāzelendi bāġ-ı emel
50. Ṣadā-yı ʿadli köhnelendi resm-i fesād

tāzelik buldı:

1. **tāzelik buldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **382**
Kelime Tipi: -
Canlanmak, ferah bulmak.
381. Eyledi bu ḫaber beni ḫandān
382. Tāzelik buldı bu suḫandan cān

tāzelük:

1. **tāzelükdedür:**-*de, -dür*
Kaside 16
Mısra: **30**
Körpelik, gençlik.
29. Var ise ārzū-yı menāṣıb żamīrde
30. Anuñ da tāzelükdedür āyīn-i şevketi

tāze-nümāy-ı dem-i ibni meryem:

1. **tāze-nümāy-ı dem-i ibni meryem:**
Kaside 15
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Meryem'in oğlu Hz. İsa Peygamberin nefesinin yeniden görünüşü.
129. Ḳalemi vaḳʿa-serāyende-i ās̱ār-ı Kelīm
130. Nefesi tāze-nümāy-ı dem-i İbni Meryem

tāze-rū:

1. **tāze-rū:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Güzel ve parlak yüz.
1. Ne bāġ-ı ḥüsne saña bedel tāze-rū gelür
2. Ne kūy-ı ʿaşḳa baña bedel tāze-gū gelür

2. **tāze-rūyān:**
Gazel 467
Mısra: **9**
Güzel ve parlak yüzlüler.
9. Göñül hep tāze-rūyān şevḳinüñ ās̱ārıdur Nābī
10. Bu gūne tāze tāze maʿnī-i rengīn ḫayāl itmek

tāzeter:

1. **tāzeter:**
Tarih 141
Mısra: **13**
Daha taze, daha güzel, daha orijinal.
13. Birbirinden tāzeter biri birinden hūbter
14. Nābīyā naḫl-ı tecellī āşiyān-ı āteşīn

tāze-zebān:

1. **tāze-zebān:**
Gazel 230
Mısra: **16**
Taze dil, yeni dil.
15. Naẓm-i üstāda nazīre nice mümkin Nābī
16. Tāze-gū tāze-zebān tāze cevāb isterler

tāze-ẓuhūr:

1. **tāze-ẓuhūr:**
Kaside 13
Mısra: **169**
Yeni meydana çıkmış, yeni yeni tanınmaya başlanmış.
169. Medḥe muḥtāc olan oldur ki olup tāze-ẓuhūr
170. Nām u sānı ola minnet-keş-i taʿrif-i enām

taʿẕīb:

1. **taʿẕīb:**
Gazel 257
Mısra: **8**
Azap, cezalandırma.
8. Nāra ḥācet ḳomaz ol mertebe taʿẕīb olmaz
7. İltifāt itmedügi bendesine mālikinüñ

tażʿīf ü taḫfīf eylemiş:

1. **tażʿīf ü taḫfīf eylemiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Artırmak veya azaltmak.
7. Mümkinātı eylemiş sencīde-i mīzān-ı ʿadl
8. Lāyıkınca her birin tażʿīf ü taḫfīf eylemiş

taʿẓīm:

1. **taʿẓīm:**
Gazel 612
Mısra: **10**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
9. Maḳṣūre-i dīdemde kemīn itmeden aʿlā
10. Ḫāk-i der-i cānāneyi taʿẓīm ne mümkin

2. **taʿẓīm:**
Gazel 136
Mısra: **11**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
11. Taʿẓīm ile ser üzre getürsek ʿaceb midür
12. Murġ-ı ümīdi ṣayda ḳafesdür ʿimāmeler

3. **taʿẓīmde:**-*de*
Gazel 194
Mısra: **11**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
11. Peymāneye taʿẓīmde terk-i edeb itme
12. Bildüñse ḥaḳīḳātde bu meyḫane kimüñdür

4. **taʿẓīm:**
Tarih 129
Mısra: **7**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
7. Ḳulları tez̠hīb u tezyin itdiler taʿẓīm içün
8. Bu maḳāmı itmeġin ẕāt-ı kerīmi müttekā

5. **taʿzīmdür:**-*dür*
Gazel 469
Mısra: **5**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
5. Nevāzişlerle sāde būseler taʿzīmdür ḥüsne
6. Erāzil vażʿıdur ʿarż-ı visāli pāy-māl itmek

6. **taʿẓīm:**
Gazel 597
Mısra: **3**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.

3. Taʿẓīm ile mihr itdi dür-i gūş-ı mübāhāt
4. Ol şeb-nemi kim eyledi çīde çemenümden

7. **taʿẓīm:**
Gazel 712
Mısra: **3**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
3. Olur tāze esīrān-ı dile taʿẓīm içün ammā
4. Ser-ā-pā gīsū-yı dildārda her mūy-ı ḫam beste

8. **taʿziminden:**-*i, -n, -den*
Kaside 19
Mısra: **21**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
21. Nām-ı şāhenşehe taʿziminden
22. Olmağın levḥa-nüvīs-i ṭuġrā

9. **taʿẓīm:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **117**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
117. Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber
118. Micmer-i māhı nār-ı reşke yaḳar

10. **taʿẓīm:**
Tarih 56
Mısra: **11**
Saygı gösterme, yüceltme.
11. Ol vezīr-i ʿālem-ārā kim ḳażā taʿẓīm içün
12. Asmānda kevkeb-i baḫtına eyler iḥtirām

11. **taʿẓīm:**
Tarih 104
Mısra: **42**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
41. Bel bağladı iḫlāṣ ile bu şuġl-ı ḫatīre
42. Taʿẓīm ile tekrīm ile ol āṣaf-ı dānā

12. **taʿẓīm:**
Tarih 104
Mısra: **87**
Saygı gösterme, hürmet, yüceltme.
87. Tekbīr ile tehlīl taʿẓīm ile yek-ser
88. Hem- dest olup eşrāfla Moñla ile Pāşā

taʿẓīm eyledi:
1. **taʿẓīm eyledi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Saymak, saygı göstermek.
75. Bu ḫıdmete nās eyledi bir mertebe taʿẓīm
76. Kim çarḫ-ı çihārümde pesend itdi Mesīḥā

taʿẓīm eylese:
1. **taʿẓīm eylese:**-*se*
Kaside 11
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Saymak,saygı göstermek.
117. ʿAceb mi sözlerüme eylese felek taʿẓīm
118. ʿAceb mi nāmumı añduḳça gözlese ādāb

taʿẓīm ider:
1. **taʿẓīm ider:**-*er*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Saygı ve hürmette bulunmak.
115. Kim ki o leyleye ider taʿẓīm
116. İder esbāb-ı rifʿatin tanẓīm

taʿẓīm idüp:
1. **taʿẓīm idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Saygı ve hürmette bulunmak.
119. O şeb içre sebīl olan şerbet
120. İder işrāb kevs̱er-i Cennet

taʿẓīm olınur:
1. **taʿẓīm olınur:**-*ur*
Gazel 704
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüceltilmek, saygı gösterilmek.
7. Taʿẓīm olınur her kim olursa mütevāżıʿ
8. Müşʿir bunı miḥrābdaki ḳadd-i ḫamīde

taʿẓīmen:
1. **taʿẓīmen:**
Gazel 31
Mısra: **10**
Hürmet ve ikram ederek.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerḫ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

taʿzīr:
1. **taʿzīri:**-*i*
Gazel 616
Mısra: **3**
Yapmacıktan tövbe ve istiğfar etme.
3. Ey dil koya taʿzīri o tesbīh ile zāhid
4. Varsun der-i mey-ḫānede peymāne mi çeksün

2. **taʿzīre:**-*e*
Gazel 680
Mısra: **10**
Yapmacıktan özür dileme, sunilik.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

taʾẕīr:
1. **taʾẕīre:**-*e*
Gazel 558
Mısra: **7**
Yapmacıktan özür dileme II Yaptığına bahane arama.
7. Olur taḥẕīre bāʿis̱ düşmen ammā dost taʾẕīre
8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

taʿzīri itmek:
1. **taʿzīri itmek:**-*mek*
Gazel 852
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Azarlamak.
9. Eylesün ḫalḳdan ümmīd-i ʿatā ey Nābī
10. Çeşmine gūşına itmek dileyen taʿzīri

tāziyāne:
1. **tāziyāne:**
Gazel 146
Mısra: **2**
Kamçı, kırbaç.
1. Şiʿr kim ṭabʿ-ı bülendüñ hāmeye telkīnidür
2. Tāziyāne nükte-fehmānuñ aña taḥsīnidür

2. **tāziyānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 169
Mısra: **12**
Kamçı, kırbaç.
11. ʿAceb mi menzile irse sebük-revān-ı ṭaleb
12. Ḫayāl-i zülf-i ümīd elde tāziyānesidür

3. **tāziyānesin:**-*si, -n*
Gazel 263
Mısra: **12**
Kamçı, kırbaç.
11. İder menāzil-i eflāki nīm-hatvede tay
12. Kümeyt-i bāṣirenüñ tāziyānesin bilürüz

4. **tāziyāne:**
Gazel 884
Mısra: **2**
Kamçı, kırbaç.
1. Hilāl-i ʿīd neşāṭa nişāne geldi gibi
2. Kümeyt-i şevḳe gümüş tāziyāne geldi gibi

tażmīn:
1. **tażmīn:**
Tarih 138
Mısra: **46**
Katmak.
45. Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür kʾitmiş
46. Münşī-i kevn ʿibārāt arasında tażmīn

tazmīn ideler:

1. **tazmīn ideler:**-*e, -ler-eler*
Gazel 608
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katmak.
13. Olma ol gūne ki her ḳande kʾola yād-ı fesād
14. İdeler menḳabetüñ anuñ içinde tazmīn

tāzyāne urur:

1. **tāzyāne urur:**-*ur*
Gazel 752
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kırbaç vurmak.
13. Ġam-ı kāfir-nihāda ḳaṣd-ı tārāc eylese Nābī
14. Urur tātār-ı naġme tāzyāne esb-i tāz üzre

tāzyāne-i taḥsīn urur:

1. **tāzyāne-i taḥsīn urur:**-*ur*
Gazel 561
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Güzelleştirme, beğenme kırbacı vurmak.
9. Ḫayāl-i maʿni-i bārike zülfi bādīdür
10. Semend-i ṭabʿa urur tāzyāne-i taḥsīn

tāzyāne-ṣıfat:

1. **tāzyāne-ṣıfat:**
Gazel 735
Mısra: **9**
Kırbaç vasıflı, kırbaç gibi.
9. Tāzyāne-ṣıfat āvīḫte olmış ṣaf ṣaf
10. Müjeler dāʾire-i ġamze-i cādūsında

tażyīʿ ider:

1. **tażyīʿ ider:**-*er*
Gazel 762
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kaybetmek, yok etmek.
5. Tāʿyīn-i ḥikmet-i ezelīden degül ḫabīr
6. Tażyīʿ ider ḥayātını dil-ḫᵛāh ʿaşḳına

tażyīʿ-i evḳātın idüp:

1. **tażyīʿ-i evḳātın idüp:**-*üp*
Gazel 121
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Vaktini boşa geçirmek.
5. Şuhūd-ı nüsḫa-i ṣunʿa nev-ā-nev bulmayan ḳudret
6. İdüp tażyīʿ-i evḳātın ḥiḳāyāt-ı kühen söyler

tażyiʿ-i heves-kārī-i cāh itmege:

1. **tażyiʿ-i heves-kārī-i cāh itmege:**-*e*
Gazel 272
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Makam ve mevki hastalığı ile ziyan etmek.
5. Maʿlūm iken encām-ı cihān ʿömr-i ʿazīzi
6. Tażyiʿ-i heves-kārī-i cāh itmege değmez

tażyīʿ-i midād u erḳām eyleyem:

1. **tażyīʿ-i midād u erḳām eyleyem:**-*y, -e, -m*
Kaside 13
Mısra: **164**
Kelime Tipi: -
Mürekkebi ve rakamları zayi etmek.
163. Ki idüp anlara teşbīh o ṣadr-ārāyı
164. Eyleyem bīhude tażyīʿ-i midād u erḳām

teʿaddī:

1. **teʿaddīsin:**-*si, -n*
Gazel 641
Mısra: **12**
Saldırma.
11. İtdi ḥarf-i şevḳ-sīmā-yı şikāyetde ẓuhūr
12. Yāre hicrānuñ teʿaddīsin ġaraż tefhim iken

teʾahhüd eyleyemez:

1. **teʾahhüd eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Gazel 692
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Üstlenmek.
3. Görmezse mey-keşāndan eger rūy-ı iltifāt
4. Ṣahbā teʾahhüd eyleyemez dil-güşālıġa

teʿākub:

1. **teʿākubda:**-*da*
Gazel 63
Mısra: **5**
Birbirinin ardısıra yürümek.
5. Birbirin ṭurma teʿākubda celāl ile cemāl
6. Sāha-i devrde bir ṣubḥ u mesādur ki gider

2. **teʿākub:**
Gazel 886
Mısra: **9**
Birbirinin ardısıra yürümek.
9. Teʿākub üzre iken sūy-ı ġaybdan imdād
10. Ḫazān şikest idemez leşker-i bahārumuzı

teʿāḳub eyler:

1. **teʿāḳub eyler:**-*r*
Gazel 613
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Birbirinin ardınca gelmek, birbirini takip etmek.
3. Eyler ḫazān bahāra teʿāḳub ḫazān ḫazān
4. Hemvāre istemez çemenüñ ḫurrem olduġın

teʿāḳub itmededür:

1. **teʿāḳub itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 421
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Birbirinin ardınca gelmek, birbirini takip etmek.
5. Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
6. Gelür dimāġa güşād āḫirinde zükāmuñ

teʿāḳub itsün:

1. **teʿāḳub itsün:**-*sün*
Kaside 15
Mısra: **219**
Kelime Tipi: -
Birbirinin ardınca gelmek, birbirini takip etmek.
219. İtsün esbāb-ı murādātı teʿāḳub olsun
220. Ḫātır-ı nāziki ḫoş ḳalb-i laṭīfi ḫurrem

teʿānuḳ-ı ḫuṣemā:

1. **teʿānuḳ-ı ḫuṣemā:**
Kaside 14
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Düşmanların kucaklaşması, barışması.
59. Lisān-ı emrine tābiʿ teʿānuḳ-ı ḫuṣemā
60. Nigāh-ı ḥükmine nāẓır tevāfuḳ-ı aẓdād

teʿarruḳ:

1. **teʿarruḳdan:**-*dan*
Gazel 572
Mısra: **10**
Ter atma, terleme.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

teb:

1. **tebden:**-*den*
Gazel 80
Mısra: **5**
Sıtma hastalığı.
5. Tebden bulamam farḳını s̱ıkletde raḳībüñ
6. Ancaḳ o ḳadar var ki tebüñ nevbeti vardur

2. **tebüñ:**-*üñ*
Gazel 80
Mısra: **6**
Sıtma hastalığı.
5. Tebden bulamam farḳını s̱ıkletde raḳībüñ
6. Ancaḳ o ḳadar var ki tebüñ nevbeti vardur

teb ṭutduġı:

1. **teb ṭutduġı:**-*du, -ġı*
Kaside 12
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sıtma tutmak, ateş ve terle birlikte titremeye başlamak; sıkıntı ve cefa çekmek.

163. Eser-i ḥıfżını seyr eyle ki teb ṭutduğı dem
164. Pürsiş-i ḫāṭır-ı şīrāna giderler aġnām

tebāh:
1. **tebāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **16**
Bozuk, mahvolmuş.
15. Saṭḥ-ı pīşānī-i ümīdümde
16. Bir raḳam yoḳ tebāhdan ġayrı

tebāh idenüñ:
1. **tebāh idenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 425
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mahvetmek.
1. Ne ʿaḳlı var ʿacabā ārzū-yı cāh idenüñ
2. O ārzū ile evḳātını tebāh idenüñ

tebāh itdi:
1. **tebāh itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Bozmak, yıkmak.
99. Dest-i luṭfıyle itdi küfri tebāh
100. Ḫançer-i Lā ilahe illāʾllah

tebdīl:
1. **tebdīl:**
Gazel 392
Mısra: **7**
Değiştirme, değişme.
7. Esbāb-ı ʿizz ü cāh ile tebdīl cehldür
8. Sermāye-i selāmet iken bī-nevālıcuḳ

2. **tebdīlden:**-*den*
Kaside 16
Mısra: **21**
Değiştirme, değişme.
21. Tebdīlden meşaḳḳate bilsem nedür murād
22. Dil-ḫᵛāhuñ üzre bulmış iken żevḳ u rāḥatı

tebdīl eyledi:
1. **tebdīl eyledi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **102**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek.
101. İrişüp ḳāfile-ı ʿazl olıcaḳ teng-güşā
102. Cāmesin eyledi tenhālıġa tebdīl ziḥām

tebdīl idem:
1. **tebdīl idem:**-*em*
Gazel 857
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek.
9. Beni bilür o perī iltifāta nā-lāyıḳ
10. Meġer ki bilmeye tebdīl idem ḳıyāfetümi

tebdīl olamaz:
1. **tebdīl olamaz:**-*a, -maz*
Gazel 851
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek.
9. Zer-i mihr olmasa germiyyete tebdīl olamaz
10. Meclis-i kevne bürūdet düşüren serdī-i dey

tebdīl oldı:
1. **tebdīl oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Değişmek, dönmek.
33. Girih-i cebhe leb-i ḫandeye oldı tebdīl
34. Bezmden çıḳdı yirin virdi selāma düşnām

tebdīl oldılar:
1. **tebdīl oldılar:**-*dı, -lar*
Kıt'a 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Değiştirmek.
1. Feyż-i şehr-i ṣavmdan ālūdegān-ı maʿṣiyet
2. Şüst ü şūy-ı cāme-i cürm ile tebdīl oldılar

tebdīl olundı:
1. **tebdīl olundı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Değiştirilmek.
55. Ḥalḳa-ı zırh-ı girān ile olundı tebdīl
56. Ḥalḳa-i gīsū-yı ḫūbān-ı mülāyim-endām

tebdīl olur:
1. **tebdīl olur:**
Gazel 319
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Değişmek, dönmek.
13. Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
14. Biz bu bezmün Nābiyā çoḳ bāde-ḫvārın görmişüz

tebdīl-i cāme itmege:
1. **tebdīl-i cāme itmege:**-*me, -ge*
Gazel 658
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tebdil-i kıyafet etmek, kılık değiştirmek (Ağaçlar için yapraklarını dökmek).
13. Tebdīl-i cāme itmege yoḳ meyli Nābiyā
14. Yek-rengdür libās-ı ḫazān ü bahār-ı serv

tebdīl-i maḳām eyledi:
1. **tebdīl-i maḳām eyledi:**-*di*
Gazel 493
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Makam değiştirmek (Makam; Klasik Türk musikisinde bir müzik parçası veya şarkının işleniş biçimi).
3. Her nālede bir naḫl-i güle ḳondı ṣafādan
4. Her naġmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül

tebdīl-i maḳām eyleye:
1. **tebdīl-i maḳām eyleye:**-*y, -e*
Kaside 12
Mısra: **184**
Kelime Tipi: -
Makam değiştirmek, yer değişmek.
183. Tā bu devletkede-i munḳalib-ı ʿālemde
184. Gāh ʿazl ü gehi naṣb eyleye tebdīl-i maḳām

tebehkār:
1. **tebehkārum:**-*um*
Gazel 659
Mısra: **5**
Mahveden, harab eden.
5. Günehkārum sefehkārum siyehkārum tebehkārum
6. Beni redd itme ferdā-yı ḳıyāmet yā Resūlaʾllāh

teber:
1. **teber:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Balta.
5. Teber hīzümden alur intiḳāmın āteşüñ ammā
6. Sen āhen-dillük itme sebḳat itmiş mā-cerādan geç

tebessüm:
1. **tebessümde:**-*de*
Gazel 246
Mısra: **9**
Gülümseme.
9. Cānāneden nühüfte tebessümde var ümīd
10. Eyler ẓuhūr-ı vuṣlata dāʾir ḳarīneler

2. **tebessümi:**-*i*
Gazel 825
Mısra: **7**
Gülümseme.
7. Cānānenüñ tebessümi destūr-ı būsedür
8. Her mīvenüñ şükūfedür elbette evveli

3. **tebessümi:**-*i*
Gazel 888
Mısra: **2**
Gülümseme.
1. Tarsif ider nitāk-ı edāyı tekellümi
2. Gül-būs ider nesīm-i ṣabāyı tebessümi

tebessüm ider:

1. **tebessüm ider:**-*er*
Gazel 170
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gülmek, gülümsemek.
7. Eger ki bāzī-i raḳḳāṣ-ı çerḫ böyle ise
8. Dehān-ı sāzda dendān-ı sīn tebessüm ider

tebessüm itdükçe:
1. **tebessüm itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 790
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gülümsemek.
1. İder cihānı nemekdān tekellüm itdükçe
2. Olur zamāne gül-efşān tebessüm itdükçe

tebessüm itse:
1. **tebessüm itse:**-*se*
Gazel 323
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gülümsemek.
9. Māʾilüz bir güle Nābī ki tebessüm itse
10. Ḫandeden ġonce-i ḫandānı peşīmān buluruz

tebessüm-fürūş-ı naḫvet ü nāz:
1. **tebessüm-fürūş-ı naḫvet ü nāz:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Cilve ve kibir tebessümü satanı.
17. Gül tebessüm-fürūş-ı naḫvet ü nāz
18. ʿAndelībān esīr-i sūz ü güdāz

tebessüm-i ʿameliye:
1. **tebessüm-i ʿameliye:**
Gazel 291
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yapmacık gülümseme.
15. Tebessüm-i ʿameliye inanmazuz Nābī
16. Ṣadā-yı ḫande-i bī-iḫtiyārı biz bilürüz

teb-i endūha:
1. **teb-i endūha:**-*a*
Gazel 597
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sıtma hastalığının harareti, ıztırabı.
9. Her kim götürürse teb-i endūha şifādur
10. Bu maṭlaʿ-ı cān-perveri Nābī suḫanumdan

teb-i şūre-zār-ı yeʾs:
1. **teb-i şūre-zār-ı yeʾs:**
Gazel 656
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik çoraklığının harareti.
11. Olsun esīr-i tāb ü teb-i şūre-zār-ı yeʾs
12. Sīr-āb iden ḥadīḳa-i āmāli rū-be-rū

teʾbīd itmek:
1. **teʾbīd itmek:**-*mek*
Gazel 464
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ebedileştirmek, sonsuzlaştırmak.
13. Nābiyā memleket-i vāsiʿa-i maʿnāyı
14. Niyyetüñ ḳāḍi-i endīşeye teʾbīd itmek

teb-lerzeyle:
1. **teb-lerzeyle:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Sıtma titremesi.
7. Reg-i efsürdedür cisminde gūyā pençe-i mercān
8. Ki teb-lerzeyle anuñçün giçer her rūz u şeb deryā

tebrīde:
1. **tebrīde:**
Gazel 755
Mısra: **1**
Soğutma, soğutulma.
1. Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
2. Ne bāküm var ḫulūṣ elbette ġālibdür nifāḳ üzre

tebrīk:
1. **tebrīke:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **103**
Uğurlu ve hayırlı olmasını dileme, kutlama.
103. Geldi tebrīke ser-ā-pāy ḳıbāb-ı eflāk
104. Oldı dāmen be-miyān tehniyete levḥ ü ḳalem

tebşīr:
1. **tebşīr:**
Tarih 123
Mısra: **9**
Müjdeleme.
9. Nābīyā tebşīr ile hātif didi tārīḫini
10. Ṣāhibüʾl-ḥükm oldı hem-nāmı sirāc-ı ümmetüñ

tebşīr iderse:
1. **tebşīr iderse:**-*er, -se*
Kaside 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Müjdelemek.
27. Ṣaḳlarum nāmına bir pādişeh-i devrānuñ
28. Ki idem müzd-i beşāret kim iderse tebşīr

tebşīr-i ḳudūmundan:
1. **tebşīr-i ḳudūmundan:**-*un, -dan*
Tarih 56
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Geliş müjdesi, ayak basma muştusu.
17. Buldı tebşīr-i ḳudūmundan neşāṭ-ı cāvidān
18. Belde-i dārüʾl-ḫilāfe ḫıṭṭā-i dārüʾs-selām

tecāvüz:
1. **tecāvüz:**
Kaside 1
Mısra: **58**
Aşma, bir şeyin ötesine geçme, sınırı aşma.
57. Seḥāb-ı luṭfa nā-ḳābil temānüʿ eylemek imsāk
58. Ḥudūd-ı menʿi nā-mümkin tecāvüz eylemek iʿṭā

tecāvüz eylemesün:
1. **tecāvüz eylemesün:**-*me, -sün*
Gazel 725
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ölçüyü kaçırmak, fazla ileri gitmek (Fazla uzamak bağlamında).
7. Metāʿ-ı şevḳüñi endāzeden dırāz itme
8. Tecāvüz eylemesün ḳadd-i yāri ḳāmet-i āh

tecāvüz eyleye:
1. **tecāvüz eyleye:**-*y, -e*
Tarih 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sınırları aşmak.
11. Ḥaḳ taʿāla ol ḳadar ʿömrini efzūn ide kim
12. İki üç defʿa tecāvüz eyleye ḥadd-i ṣadı

tecāvüz iden:
1. **tecāvüz iden:**-*en*
Gazel 130
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Haddini aşmak, ölçüyü kaçırmak, sınırını bilmemek II küstahlık etmek.
13. Ḥadd-i lebi tecāvüz iden rāz Nābīyā
14. Bir günde gerdiş eylemedük encümen mi ḳor

tecāvüz itme:
1. **tecāvüz itme:**-*me*
Gazel 692
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ölçüyü kaçırmak, aşırı gitmek.
9. Nābī tecāvüz itme lisān-ı vüḳūʿdan
10. Düşmez dehān-ı ṣıdḳa zebān-ı mübālaġa

tecāvüz itse:
1. **tecāvüz itse:**-*se*
Kaside 1
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Öteye geçmek, aşmak.
137. Fuṣūl-ı erbaʿa itse tecāvüz ḥadd-i pergārın
138. Niẓām-ı mümkināta iḫtilāl eylerdi istiʿlā

tecdīd:

1. **tecdīde:**-*e*
Gazel 636
Mısra: **4**
Yenileme, tazeleme.
3. Ḫubān-ı maʿānīyi ḳoyan tāze libāsa
4. Ḳudret bulamaz ʿīdde tecdīde libāsın

2. **tecdīdini:**-*i, -n, -i*
Tarih 52
Mısra: **23**
Yenileme, tazeleme.
23. Miʿmār-ı ḳudret eyledi tecdīdini murād
24. Giydürdi bām-ı Kaʿbe gibi ḫilʿat-ı nevi

tecdīd eyledi:

1. **tecdīd eyledi:**-*di*
Kıt'a 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yenilemek, tazelemek.
3. Nābiyā eyledi Ḥaḳḳ ümīd-i luṭfın tecdīd
4. Yine sürdük yüzümüz dergeh-i Mevlānāʾya

tecdīd itdi:

1. **tecdīd itdi:**-*di*
Tarih 41
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yenilemek, tazelemek.
7. İtdi tecdīd o ḳadar zīnet ile zīver ile
8. Ki ider ḫande meh ü mihr-i sipihre cāmı

tecdīd itmek:

1. **tecdīd itmek:**-*mek*
Gazel 464
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yenilemek.
3. Ḥālini pīr-i hevesnāk-ı sipihrüñ seyr it
4. Her seḥer ʿādetidür cāmeyi tecdīd itmek

tecdīd-i ʿarż-hāl-ı ʿubūdiyyet itmeġe:

1. **tecdīd-i ʿarż-hāl-ı ʿubūdiyyet itmeġe:**-*me, -ġe*
Tarih 52
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
İbadet vaziyetini yenilemek.
37. Tecdīd-i ʿarż-hāl-ı ʿubūdiyyet itmeġe
38. Nābī olınca ḫıṭṭā-i endīşe reh-revi

tecdīd-i berāt it:

1. **tecdīd-i berāt it:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kurtuluş belgesini yenilemek.
5. Dīvān-ı İlāhīde döküp naḳd-i sirişküñ
6. Maʿmūre-i İslāmuña tecdīd-i berāt it

tecdīd-i ḥayret eylemedür:

1. **tecdīd-i ḥayret eylemedür:**-*me, -dür*
Gazel 648
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şaşkınlığını yenilemek/yinelemek.
9. Tecdīd-i ḥayret eylemedür kārı Nābiyā
10. Kevnüñ iden müşahede naḳş-ı nev-ā-nevin

tecdīd-i libās-ı ʿiḥtitām itdi:

1. **tecdīd-i libās-ı ʿiḥtitām itdi:**-*di*
Tarih 61
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bakım elbisesini yenilemek, bakımdan geçmek, onarılmak.
15. Himmetiyle bu ʿibādetgāh-ı dīn
16. İtdi tecdīd-i libās-ı ʿiḥtitām

tecdīd-i mezār-ı zekeriyyā:

1. **tecdīd-i mezār-ı zekeriyyā:**
Tarih 104
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Hz. Zekeriya Peygamberin makamını yenilenmesi, restore edilmesi.
107. Rīzān iderek āb-ı dü-çeşmin didi tārīḫ
108. Maḳbūl ola tecdīd-i mezār-ı Zekeriyyā

tecellī-ḫāne-i sīnā:

1. **tecellī-ḫāne-i sīnā:**
Kaside 1
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Tecelli yeri olan Sina (Sina; Arap Yarımadası'nın Mısır ile birleştiği yerde bir müselles ("üçgen) teşkil eden yanmada (İsrâiloğulları Hz. Mûsâ ile kırk sene yol bulamayıp burada dolaşmışlar ve Hz. Mûsâ buradaki Tûr-i Sînâ'da Allah'ın hitabına nail olmuştur)).
71. Olanlar ẕevḳ-yāb-ı meşhed-i Mūsā ider idrāk
72. Ser-ā-ser oldıġın ʿālem tecellī-ḫāne-i Sīnā

tecerrüd:

1. **tecerrüd:**
Gazel 508
Mısra: **3**
Soyutluk, yokluk.
3. Tecerrüd üzreyüm ālāyiş-i ṭaʿalluḳdan
4. Ne deñlü cürm ile ālūde-i ʿalāyıḳ isem

2. **tecerrüdi:**-*i*
Gazel 468
Mısra: **7**
Dünya ile ilişkiyi kesmek.
7. Añuñ tecerrüdi mānīʿ riyā-fürūşluġa
8. Senüñ hezār ʿalāyıḳla berhemen didigüñ

3. **tecerrüdle:**-*le*
Gazel 166
Mısra: **3**
Soyutluk, yokluk II Dünya ile ilişkiyi kesme.
3. Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nāʾil
4. Ḳabayı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

4. **tecerrüd:**
Gazel 556
Mısra: **9**
Soyutluk, yokluk II Dünya ile ilişkiyi kesme.
9. Tecerrüd iḫtiyār it āşinā-yı ʿaḳl iseñ Nābī
10. Bu ṭūfāngāh-ı hestī-şūyda esvābı neylersin

tecerrüd ehline:

1. **tecerrüd ehline:**-*ne*
Gazel 356
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dünya ile bağlarını koparıp maneviyata yönelen dervişler.
5. Göñül rehā bulamaz mevce-i taʿalluḳdan
6. Tecerrüd ehline ḳayd-i nemed ne müşkil imiş

tecerrüd itmezse:

1. **tecerrüd itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 635
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sıyrılmak, soyutlanmak.
7. Zīver-i ḫᵛān-ı şehān olmaġa şāyān olamaz
8. Gendüm itmezse tecerrüd ser ü sāmānından

tecerrüd itse:

1. **tecerrüd itse:**-*se*
Gazel 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sıyrılmak, soyutlanmak.
1. Deryā tecerrüd itse nʾola eski ḫᵛācedür
2. Pür-mevc-i māʾī pūşişi bir ṣaf ferācedür

tecessüm ider:

1. **tecessüm ider:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ete kemiğe bürünmek, boyut kazanmak.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nutḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

tecessüs eylemede:

1. **tecessüs eylemede:***-mede*
Kaside 11
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
Araştırmak, soruşturmak.
139. Senüñ mürüvvetüñ ol rütbeye yetişmiş kim
140. Tecessüs eylemede ʿafv-ı cürm içün esbāb

tecessüs eylemek:
1. **tecessüs eylemek:***-mek*
Gazel 585
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Araştırmak, soruşturmak.
21. İtmemekdür şükr iḥsān-ı veliyüʾn-niʿmete
22. Nābiyā ġayrüñ tecessüs eylemek bīş ü kemin

tecezzī-peẕīr:
1. **tecezzī-peẕīr:**
Gazel 62
Mısra: **15**
Bölünmeyi, parçalanmayı kabullenme.
15. Degül meʾāli tecezzī-peẕīr ey Nābī
16. Egerçi ṣūret-i elfāẓ pāre pāre gelür

tecribe:
1. **tecrībedür:***-dür*
Gazel 326
Mısra: **2**
Tecrübe, deneyim.
1. Raḳīb ile beni ol lāle-ḫad nedür bilmez
2. Ne-dīde tecrībedür nīk ü bed nedür bilmez

2. **tecribe:**
Tarih 127
Mısra: **78**
Tecrübe, deneyim.
77. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle vezīr-i merḳūm
78. Ṣadrdan olmış iken tecribe veçhiyle cüdā

tecvīz eylemez:
1. **tecvīz eylemez:***-mez*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Uygun bulmak, izin vermek, cevaz göstermek.
161. O ḳadar ehl-i ʿiffet ü perhīz
162. Renciş-i mūrı eylemez tecvīz

tecvīz it:
1. **tecvīz it:**
Gazel 363
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Uygun bulmak, izin vermek, cevaz göstermek.
3. İt ʿahd ile peymāne-şikest olmaġı tecvīz
4. Tek eyleme peymāne-perestāna taʿarruż

tecvīz itme:
1. **tecvīz itme:***-me*
Gazel 118
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Uygun bulmak, izin vermek, cevaz göstermek.
3. İtme pür-ḫūnlıġın ey şūḫ-ı sitemger tecvīz
4. Dil mecārī-i şerāyīn-i tene maksemdür

tecvīz itmez:
1. **tecviz itmez:***-mez*
Gazel 331
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Uygun bulmak, izin vermek, cevaz göstermek.
1. Ne deñlü eylese aʿdā benümle lecc ü sitīz
2. Şikest-i ḫāṭırın itmez mürüvvetüm tecviz

2. **tecvīz itmez:***-mez*
Tarih 121
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Uygun bulmak, izin vermek, cevaz göstermek.
41. Taʿcīzini hīç kimsenüñ itmez dili tecvīz
42. Virmez keremi kimsenüñ āzārına ruḫṣat

tecvīz-i ʿudūl itmez:
1. **tecvīz-i ʿudūl itmez:***-mez*
Gazel 405
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Adil bulmak, uygun görmek.
11. Ser-i mevʿidlere tecvīz-i ʿudūl itmez iken
12. Yine hürmetlüdür iʿṭā ṭarafı mīzānuñ

tedāḫül:
1. **tedāḫül:**
Gazel 548
Mısra: **6**
Birbirinin içine girme, karışma.
5. Naḳd-i dil ḫavfum odur kim arada ola telef
6. Zülf ile şāne miyānında tedāḫül var iken

tedārük:
1. **tedārük:**
Gazel 211
Mısra: **10**
Hazırlık.
9. Āhdan perde çeker baġa hezār ey Nābī
10. Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

2. **tedārükle:***-le*
Tarih 128
Mısra: **4**
Hazırlık.
3. Sābıḳān itdügi yoḳ kişver-i İslāma hücum
4. Bu tezāhüm bu tedārükle ʿadū-yı bed-rā

tedbīr:
1. **tedbīrine:***-i, -n, -e*
Gazel 20
Mısra: **14**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
13. Nesīm-i ʿāfiyetüñ desti şell olur Nābī
14. Meded-res olmasa tedbīrine ṣafā-yı Ḥaleb

2. **tedbīr:**
Gazel 266
Mısra: **5**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
5. Tedbīr ile efzūn idemez kimse naṣībin
6. Tesḫīr-i murādāt tek-ā-pū ile olmaz

3. **tedbīrüne:***-ün, -e*
Gazel 394
Mısra: **12**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
11. Yapılmış ḥażır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥācet yoḳ

4. **tedbīr:**
Gazel 826
Mısra: **1**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
1. Murġ-ı dil uçdı żabṭına tedbīr ḳalmadı
2. Şehr-i Ḥalebʾde müddet-i teʾhīr ḳalmadı

5. **tedbīri:***-i*
Tarih 77
Mısra: **21**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
21. Tedbīri rast geldi taḳdīr-i Kirdgārʾa
22. Devletden oldı taʿyīn bu emre merd-i şāyān

6. **tedbīrinde:***-i, -n, -de*
Tarih 116
Mısra: **10**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
9. Niẓāmüʾl-mülk-i devlet ṣāḥib-i dīvān-ı ehliyyet

10. Ki tedbīrinde teʾyīd-i İlāhiye muvaffaḳdur

7. **tedbīr:**
Gazel 94
Mısra: **2**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
1. Vaṣf-ı femüñde cāme-i taʿbīr teng olur
2. Fikr-i miyānuñ itmede tedbīr teng olur

8. **tedbīre:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **66**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
65. Mechūldür ṭabiʿat-ı kec-bīnüñe senüñ
66. Tedbīre ġālib olduġı Ḥaḳḳuñ irādeti

9. **tedbīrini:**-*i, -n, -i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **466**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.
465. Āṣafı dergehinde ḳul itmez
466. Belki tedbīrini ḳabūl itmez

10. **tedbīrinün:**-*i, -nün*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **188**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çâre, önlem.
187. Her işinde ʿināyet-i Bārī
188. Oldı tedbīrinün ḳafādārı

tedbīr ider:

1. **tedbīr ider:**-*er*
Gazel 601
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Çare olmak, def etmek.
1. Cāhil müdām defʿine tedbīr ider ġamın
2. ʿĀḳil çeker zamān-ı vilādetde matemin

tedbīr ile:

1. **tedbīr ile:**
Kaside 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Önlem ile, idare ile.
43. Çenār-ı raṭbdan tedrīc ile taḥṣīl idüp āteş
44. Nihād-ı ġūreden tedbīr ile terkīb ider ḥalvā

tedbīrāt-ı rabbānī:

1. **tedbīrāt-ı rabbānī:**
Kaside 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
İlahi tedbirler.
45. Bu ʿulviyyāt u süfliyyāt tedbīrāt-ı Rabbānī
46. Kitāb-ı maʿrifetdür noḳṭa-i zerrāt ser tā-pā

tedbīr-i cihān-gīrüñ:

1. **tedbīr-i cihān-gīrüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Cihanı kuşatıp fetheden önlemler.
199. Oldı tedbīr-i cihān-gīrüñ ile āsūde
200. Kāfiristān u müselmān u bilād-ı Aʿcām

tedbīr-i defʿ-i ġāʾile-i imtilā:

1. **tedbīr-i defʿ-i ġāʾile-i imtilā:**
Gazel 367
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Aşırı yeme belasını bertaraf etmek için önlem alma.
17. Ehl-i şikem telāş-ḫᵛār-ı vaḳt-ı ḫᵛān iken
18. Tedbīr-i defʿ-i ġāʾile-i imtilā ġalaṭ

tedbīr-i günāh eyleyemem:

1. **tedbīr-i günāh eyleyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Gazel 512
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Günaha işlemek için hazırlanmak.
7. Düşer ibrām-ı aḥibbā ile yā ġaflet ile
8. Yoḫsa ben ḳaṣd ile tedbīr-i günāh eyleyemem

tedbīr-i hazāʾin:

1. **tedbīr-i hazāʾin:**
Kaside 15
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Maliyenin düzeltilmesi için gereken önlemler.
19. Biri tedbīr-i hazāʾin biri taʿmīr-i bilād
20. Birisi ḥıfẓ-ı memālik biri tertīb-i ḥikem

tedbīr-i müdāvā-yı seḳam itmeġe:

1. **tedbīr-i müdāvā-yı seḳam itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 15
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Hastalığı tedavi etme tedbirini almak.
83. O virür ṣadra şifa yoḫsa ne ḳādir ġayri
84. Ṣadr içün itmeġe tedbīr-i müdāvā-yı seḳam

tedbīr-i umūr:

1. **tedbīr-i umūr:**
Kaside 15
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Devletin önemli işlerini idare etme, yönetme.
15. Biri tertīb-i menāṣıb biri tedbīr-i umūr
16. Biri teşḫīṣ-i meḳādīr biri vażʿ-ı ḥikem

tedbīr-i viṣāl eyleyecek:

1. **tedbīr-i viṣāl eyleyecek:**-*y, -ecek*
Gazel 842
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kavuşmak önlem almak.
5. Pā-māl-i leked-kūb-ı firaḳ olmasa ḫāṭır
6. Tedbīr-i viṣāl eyleyecek ḳudret olurdı

teʾdīb eyleyüp:

1. **teʾdīb eyleyüp:**-*y, -üp*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Edeblendirmek, edeplendirilmek, uslandırmak, uslandırılmak.
3. Ben didüm uṣlandı zīrā çerḫ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ḳılmaḳ gerekdür anı bunca ser-güdaḫt

teʾdib olmaz:

1. **teʾdib olmaz:**-*maz*
Gazel 257
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Terbiye olmak, edeplenmek, uslanmak.
13. Ḥarf-ı vāḥid yetişür ṭıfl-ı ġayūra Nābī
14. Herkese çūp-ı debistān ile teʾdib olmaz

tedḳīḳ idemez:

1. **tedḳīḳ idemez:**-*e, -mez*
Gazel 178
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İncelemek, araştırmak.
13. Bu cihān nʾolduġunı anlayan anlar Nābī
14. Līk tedḳīḳ idemez her birisi sāde baḳar

tedkīk olunsa:

1. **tedkīk olunsa:**-*sa*
Gazel 115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Araştırılmak.
3. Tedkīk olunsa yār ile daʿvā-yı ittiḥād
4. Maʿnā-yı nefsüʾl-emre muġayir degül midür

2. **tedkīk olunsa:**-*sa*
Gazel 389
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Araştırılmak.
5. Tedkīk olunsa ġıbṭa vü reşke de gül sezā
6. Ol devletüñ ki dāʾiresinde ḥasūdī yoḳ

3. **tedḳīḳ olunsa:**-*sa*
Gazel 558
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Araştırılmak.
7. Olur taḥẕīre bāʿis̱ düşmen ammā dost taʾẕīre
8. Baña nāfiʿ gelür tedḳīḳ olunsa dostdan düşmen

4. **tedkīk olunsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Araştırılmak.
5. Tedkīk olunsa lafẓ-ı hilālüñ ḥurūfına
6. Lā-ḥall lafẓı ʿaynı ile gösterür cemāl

5. **tedḳīḳ olunsa:**-*sa*
Kıt'a 56
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Araştırılmak.
3. Bu ʿacebdür ki olunsa tedḳīḳ
4. ʿAynıdur naḳd-i heves sevdānuñ

tedḳīḳ u taḥarri vü teʾeddüble:
1. **tedḳīḳ u taḥarri vü teʾeddüble:**
Tarih 104
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Edeple hareket etme, araştırma ve inceleme.
45. Tedḳīḳ u taḥarri vü teʾeddüble şebān-rūz
46. Makdūrı olan himmetini eyledi icrā

tedkīk-i füzūlāna:
1. **tedkīk-i füzūlāna:**-*a*
Gazel 416
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Lüzumsuz kurcalama, gereksiz araştırmalar.
11. Bozma tedkīk-i füzūlāna ile üstāduñ
12. Nābiyā leẕẕeti aldanmadadur şuʿbedenüñ

tedrīç:
1. **tedrīç:**
Gazel 14
Mısra: **7**
Derece derece, basamak basamak.
7. İtsün nem-i eşk ol güle tedrīç ile teʾs̱īr
8. Erḳām-ı mükāfatı yekūn eyleme yā Rab

tedrīc ile:
1. **tedrīc ile:**
Kaside 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Derece derece, yavaş yavaş, kademe kademe.
43. Çenār-ı raṭbdan tedrīc ile taḥṣīl idüp āteş
44. Nihād-ı ġūreden tedbīr ile terkīb ider ḥalvā

teʾeddüb eyle:
1. **teʾeddüb eyle:**
Gazel 796
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Utanmak, hayâ etmek.
7. Serüñde neşʾe-i ṣahbā ʿatāsıdur ḫāküñ
8. Teʾeddüb eyle ruḫ-ı ḫāke cürʿa-pāş olma

teʿemmül itse:
1. **teʿemmül itse:**-*se*
Kaside 15
Mısra: **140**
Kelime Tipi: -
İyice, etraflıca düşünmek.
139. Derke ḳādir degül ednā-yı bedihiyyātın
140. Ne ḳadar itse teʿemmül ʿuḳalā-yı efḥam

teʾessüf:
1. **teʾessüfle:**-*le*
Tarih 6
Mısra: **21**
Eseflenme, kederlenme, tasalanma; acıma.
21. Dem-i nezʿinde teʾessüfle didi
22. Hāy ḥayf oldı telef ʿömr-i ʿazīz

teʾessüf eyleme:
1. **teʾessüf eyleme:**-*me*
Gazel 152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Acımak, üzülmek, kederlenmek.
3. Teʾessüf eyleme fevt itdügüñ murādāta
4. Ḫudā kerīmdür andan güzel bedel yetişür

teʾessüf ider:
1. **teʾessüf ider:**-*er*
Gazel 379
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Acımak, üzülmek, yerinmek, yazıklanmak.
9. I̮mā çıḳar aʿmālle ʿaceb itmege Nābī
10. Her kim ki ider fevt-i taʿallümde teʾessüf

teʾessür eyler idi:
1. **teʾessür eyler idi:**-*r, - i, -di*
Gazel 730
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Üzüntü duymak, üzülmek.
7. Cemşīd görse bezm-i erāzilde bādeyi
8. Bī-şek teʾessür eyler idi iḫtirāʿına

tefāḫḫur eylerse:
1. **tefāḫḫur eylerse:**-*r, -se*
Tarih 121
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Övünmek, kıvanç duymak.
21. Eylerse nʾola sāye-i luṭfında tefāḫḫur
22. Yoḳ ṣaḥn-ı zemīn giydügi bunuñ gibi ḫilʿat

tefaḥḥuṣ ider:
1. **tefaḥḥuṣ ider:**-*er*
Kaside 20
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Araştırıp sormak.
37. Bu ḫānedān o luṭf u kerem ḫānedānıdur
38. Kim şemʿ ile tefaḥḥuṣ ider ehl-i ḥāceti

tefaḥḥuş itdüm:
1. **tefaḥḥuş itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 592
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Araştırıp sormak.
3. Cümleden āsūdeterdür ṣanʿat-ı āvāregī
4. Çār-sūy-ı ʿālemüñ itdüm tefaḥḥuş pīşesin

tefaḫḫuṣ itmege:
1. **tefaḫḫuṣ itmege:**-*me, -ge*
Gazel 829
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
İnceden inceye araştırmak.
21. Nābī bu eşk ü āh ḳomaz bāġ-ı ʾālemün
22. Bir ḫoş tefaḫḫuṣ itmege āb u hevāsını

2. **tefaḫḫuṣ itmege:**-*me, -ge*
Gazel 859
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İnceden inceye araştırmak.
1. Tefaḫḫuṣ itmege taʿyīn-i āb u dānemüzi
2. Diyār-ı ġaybda terk itdük āşiyānemüzi

tefāḫür:
1. **tefāḫürden:**-*den*
Gazel 572
Mısra: **7**
Övünme, kibirlenme.
7. Libās-ı ʿāriyetle farḳı yoḳ ḳaṭʿā tefāḫürden
8. Olan ḥaşmet-nümā cemʿ itdügi māl-ı taṣadduḳdan

tefāḫür iden:
1. **tefāḫür iden:**-*en*
Kaside 2
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Övünmek, böbürlenmek.

35. Ey iden cāme-i aṭlasla tefāḫür gözüñ aç
36. Saña aṭlas görinür berg-i ḥaķīr-i furṣād

tefāḫur itmededür:
1. **tefāḫur itmededür:**-*mede, -dür*
Kaside 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Övünmek, kıvanç duymak.
15. Tefāḫur itmededür ḫıdmet-i rikābuñ ile
16. Emīn-i vaḥy-ı Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī

tefāḫur itse:
1. **tefāḫur itse:**-*se*
Kaside 22
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Övünmek, kıvanç duymak.
13. Cihānı kevkebe başdurdı lālezārı ile
14. Tefāḫur itse sezādur diyār-ı Maġnīsā

tefāhur-gūne vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan:
1. **tefāhur-gūne vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan:**-*dan*
Gazel 38
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kırıkları iyileştiren efsanevi ilacın/suyun övünme şeklinde başa kakılması.
9. Ṭutarsan pendümi ķalsın şikest-i ḫāṭırun ber-cā
10. Tefāhur-gūne vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan geç

tefāvüt:
1. **tefāvüti:**-*i*
Gazel 160
Mısra: **6**
Ayırıcı özellik, farklılık.
5. Tercīḥ sanma rindi saña zāhidā ġarāz
6. Senden odur tefāvüti kim bī-riyācadur

2. **tefāvutin:**-*in*
Gazel 458
Mısra: **6**
Ayırıcı özellik, farklılık.
5. Biri netīce virür nūr ü birisi ẓulmet
6. Tefāvutin yüri fehm eyle şām ile seḥerüñ

3. **tefāvüti:**-*i*
Gazel 633
Mısra: **6**
Ayırıcı özellik, farklılık.
5. Naķş-ı cebīni birisinüñ rāst biri kec
6. Mührüñ budur tefāvüti seng-i mezārdan

4. **tefāvüti:**-*i*
Gazel 746
Mısra: **6**
Ayırıcı özellik, farklılık.
5. Biri tevażuʿ üzre biri iʿtilādadur
6. Fevvārenüñ tefāvüti çoķ selsebīl ile

5. **tefāvütin:**-*i, -n*
Gazel 829
Mısra: **9**
Ayırıcı özellik, farklılık.
9. Farķ eylemez ṣadā-yı ceresden tefāvütin
10. Maġrūr-ı devletüñ işiden ķahķahasını

tefāvüt-i ḥasene:
1. **tefāvüt-i ḥasene:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Hicrî yıl üzerinden yapılan ihalelerde hicrî yıl ile malî yıl arasındaki 10 gün 21 saatlik farktan ileri gelen gelir fazlalığı.
153. Maẓhar olsa küsūf mühresine
154. Ẓāhir olur tefāvüt-i ḥasene

tefavvuķ eyledüginden:
1. **tefavvuķ eyledüginden:**-*dü, -gi, -n, -den*
Kıt'a 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Üstün olmak, üstünlük sağlamak.
1. Sarāy-ı sūziş olur çūp-ı ķamer ey Nābī
2. Tefavvuķ eyledüginden veliyy-i niʿmetine

tefavvuķ eylemeyeydi:
1. **tefavvuķ eylemeyeydi:**-*me, -y, -e, -y, -di*
Kıt'a 95
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Üstün olmak, üstünlük sağlamak.
3. Ne gūne olmaz idi hicr layık-ı sūziş
4. Tefavvuķ eylemeyeydi veliyy-i niʿmetine

tefavvuķ itse:
1. **tefavvuķ itse:**-*se*
Gazel 540
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Birbirine uymak, uygun gelmek.
3. Arż-ı Rūmı ġayriye itse tefavvuķ vechi var
4. Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Arż-ı Rūm

tefeḫḫuṣ eyledüm:
1. **tefeḫḫuṣ eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 394
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İç yüzünü dikkatle araştırmak.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuṣ eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoķ

tefeʿʿül-künān:
1. **tefeʿʿül-künān:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **42**
Tefeül edenler, fal bakanlar.
41. Emr idüp iḥżārına anuñ hemān
42. Geldügi dem açdı tefeʿʿül-künān

tefevvuķ:
1. **tefevvuķdan:**-*dan*
Gazel 572
Mısra: **6**
Üstün gelme, üste çıkma.
5. Siper olmaķdan özge āteş-i dil-sūz-ı ķandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuķdan

2. **tefevvuķı:**-*ı*
Gazel 841
Mısra: **5**
Üstün gelme, üste çıkma.
5. Cāhillerüñ tefevvuķı cāh ile ʿārife
6. Olmaķ gibi ḫar esblerüñ ser-ṭavīlesi

tefevvuķ eyler:
1. **tefevvuķ eyler:**-*r*
Gazel 442
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek, bastırmak, üste çıkmak.
13. Eyler tefevvuķ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ķadar yansa revġanuñ

tefevvuķ eyleyemez:
1. **tefevvuķ eyleyemez:**
Kaside 3
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek, bastırmak, üste çıkmak.
65. Tefevvuķ eyleyemez intisāb-ı bābuñla
66. Ṣıfāt-ı faķra ġınā yā Muḥammed-i ʿArabī

tefevvuķ iden:
1. **tefevvuķ iden:**-*en*
Gazel 454
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek, üste gelmek.
3. Ṣūrīdür iʿtilāsı ķıyās itme maʿnevī
4. Āb üstine tefevvuķ iden ḫār ü ḫaslaruñ

tefevvuķ ider:
1. **tefevvuķ ider:**-*er*
Gazel 561
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek, üste gelmek.
1. Taṣaddur itse ne ġam rinde cāhil-i ḫod-bīn
2. Gehī tefevvuķ ider baḥre keştī-i sergīn

tefevvuķ itdi:
1. **tefevvuķ itdi:**-*di*
Kaside 22

Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek, bastırmak.
15. Bilāda itdi tefevvuḳ o lālezār-ı laṭīf
16. Bihişte oldı resā iştihār-ı Maġnīsā

tefevvuḳ itse:
1. **tefevvuḳ itse:**-*se*
Gazel 657
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Üstün gelmek, bastırmak.
15. Vechi var bulduġı eşcāra tefevvuḳ itse
16. Çünki destār-ı mükevverle ẓuhūr itdi kedū

tefevvuḳ-kerde-i ʿarş-ı cenāb-ı kibriyādur:
1. **tefevvuḳ-kerde-i ʿarş-ı cenāb-ı kibriyādur:**-*dur*
Gazel 655
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arş-ı A'la'dan bile üstün olma.
5. Ḥabīb-i kibriyānuñ ḫᵛābgāhıdur fażiletde
6. Tefevvuḳ-kerde-i ʿarş-ı cenāb-ı kibriyādur bu

tefhim:
1. **tefhīm:**
Gazel 612
Mısra: **1**
Bildirmek, anlatmak.
1. Derd-i dili ol bī-ġama tefhīm ne mümkin
2. Nā-dīdeye nā-būdeyi taʿlīm ne mümkin

2. **tefhime:**-*e*
Gazel 35
Mısra: **3**
Bildirmek, anlatmak.
3. Tefhime miḥnet-i şeb-i hicri nümūnedür
4. Gīsū-yı mehveşānda degül pīç ü hām ʿabeṡ

3. **tefhīm:**
Gazel 107
Mısra: **17**
Bildirmek, anlatmak.
17. Tefhīm içün zebān-ı ṣūraḥiyi mey-keşe
18. Peymāne-i şarāb arada tercümānıdur

4. **tefhim:**
Gazel 641
Mısra: **12**
Bildirmek, anlatmak.
11. İtdi ḥarf-i şevḳ-sīmā-yı şikāyetde ẓuhūr
12. Yāre hicrānuñ teʿaddīsin ġaraż tefhim iken

5. **tefhīm:**
Gazel 647
Mısra: **6**
Bildirmek, anlatmak.
5. Ṣad bār baña ḫᵛāce-i ʿaşḳ itdi gūş-māl
6. Tefhīm içün risāle-i ḥüsnüñ ʿibāretin

6. **tefhīm:**
Gazel 701
Mısra: **12**
Bildirmek, anlatmak.
11. Pāyānı yoḳ nikāt-ı ḫafiyyāt-ı ḥüsnünüñ
12. Tefhīm ṣaʿb biñde birin ehl-i ẓāhire

tefhīm eyler:
1. **tefhīm eyler:**-*r*
Gazel 702
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bildirme, anlatma.
13. Fenā-yı ʿālemi eyler cemāʿata tefhīm
14. Cenāze vaʿża çıḳup kürsī-i muṣallada

tefhīm ider:
1. **tefhīm ider:**
Gazel 648
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, anlatmak.
7. Tefhīm ider ṣaḥīfede ṭurmaz ḳalem baña
8. Baḥr-ı sepīde baḥr-ı siyāhuñ rev-ā-revin

tefhīm ideyüm:
1. **tefhīm ideyüm:**-*e, -y, -üm*
Gazel 772
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, anlatmak.
5. Saña bāziçe-i çerḫi nice tefhīm ideyüm
6. Rüzgār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

2. **tefhim ideyüm:**-*e, -y, -üm*
Gazel 828
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bildirmek, anlatmak.
7. Nice tefhim ideyüm hālümi çeşm-i yāre
8. Gördügi bildügi yoḳ mekr ü füsūndan ġayrı

tefhīm itmeden:
1. **tefhīm itmeden:**-*me, -den*
Gazel 355
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anlatmak.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sim-āb göstermiş

tefhīm-i ḳadr-i ṣıḥḥatdür:
1. **tefhīm-i ḳadr-i ṣıḥḥatdür:**-*dür*
Gazel 68
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sağlığın kıymetini idrak ettirme.
9. Mizaçlarda zuhūr-ı ʾillet gehī Nābī
10. Lisān-ı ḥāl ile tefhīm-i ḳadr-i ṣıḥḥatdür

tefhīm-i maḳāl itmek:
1. **tefhīm-i maḳāl itmek:**-*mek*
Gazel 467
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Söz anlatmak, kavratmak.
1. Ne ẕilletdür ḫamūşān-ı ġurūra keşf-i ḥāl itmek
2. Girān-gūşān-ı istiġnāya tefhīm-i maḳāl itmek

tefrīḥ urursa:
1. **tefrīḥ urursa:**-*ur, -sa*
Tarih 108
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ruha ferahlık vermek.
9. Āb-ı sāf-ı ṭabʿ-ı ṣafvet-güsteri şāyestedür
10. Tāʿne-i noḳṣānını tefrīḥ urursa bādeye

tefrīḥ-i nevāl-i pādişāhī:
1. **tefrīḥ-i nevāl-i pādişāhī:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Gönle ferah veren padişah hediyesi.
113. Refʿ itdi göge bu ḫāk-ı rāhı
114. Tefrīḥ-i nevāl-i pādişāhī

tefrīḳa:
1. **tefrīḳa:**
Gazel 73
Mısra: **3**
Ayırma, ayrılma.
3. Dürdden ṣāfını tefrīḳa veli-niʿmet-i ṣunʿ
4. Eylemiş maṭbaḫ-ı ḳudretde sipihri kef-gīr

2. **tefriḳası:**-*sı*
Gazel 861
Mısra: **9**
Farklılık, ayrılık.
9. Ṣūretüñ tefriḳası itmez eṡer maʿnāya
10. Olmaz eşkāl-i ʿibāretle müşekkel maʿnā

tefriḳa ṣalup:
1. **tefriḳa ṣalup:**-*up*
Kaside 12
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Ayrılık gayrılık vererek per perişan etmek.
99. Ṣarṣar-ı ʿazl ṣalup tefriḳa bāġ-ı ʿıyşa
100. Ḫaneden manṣıbuñ ardınca bile gitdi niẓām

tefrīḳ-i fitne-sāzāne:

1. **tefrīḳ-i fitne-sāzāne:**
Kaside 7
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Ayrılık doğuran fitne.

127. Teveccüh eylese tefrīḳ-i fitne-sāzāne
128. Olur dü ebrū-yı ḫūbān biribirinden dūr

tefrīk-i ġamām eyledi:

1. **tefrīk-i ġamām eyledi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bulutları dağıtmak.

15. Ġarḳa yaklaşmış iken keşti-i bī-lenger-i mülk
16. Bād-ı tevfīḳ irüşüp eyledi tefrīk-i ġamām

tefsīr ider:

1. **tefsīr ider:**-*er*
Gazel 562
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Açıklamak, yorumlamak.

9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

2. **tefsīr ider:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Açıklamak, yorumlamak.

117. Ṭutma dünyāya ider sūre-i fetḥi tefsīr
118. Vāʿiż-i encümen-ārā-yı ġazādur gūyā

tefsīr itmek:

1. **tefsīr itmek:**-*mek*
Kaside 8
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Yorumlamak.

59. Kürsi-i hāleye çıḳmış meh-i bedr itmek içün
60. Āyet-i kevkebe-i cāh u celālin tefsīr

tefṣīr-i eser:

1. **tefṣīr-i eṡer:**
Gazel 680
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eserin tefsiri, tercümesi.

3. Tefṣīr-i eṡer yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḫı şermende ḳalursa

teftīş:

1. **teftīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 465
Mısra: **6**
Bir görevin yolunda yürütülüp yürütülmediğini anlamak için yapılan araştırma, denet, bakı.

5. Verese ḥaḳḳı iken binde birin eyleyemez
6. Māla kassāmlaruñ itdügi teftīşlerüñ

tefvīż eyledi:

1. **tefvīż eyledi:**-*di*
Tarih 103
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Birinin üstünde bırakmak.

27. Ki ṣadr-ı devletin bir ḫayr-ḫᵛāha eyledi tefvīż
28. Ki oldı sāye-i ʿadlinde rāḥat ser-be-ser dünyā

tefvīż ider:

1. **tefvīż ider:**-*er*
Tarih 127
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İşlerini Hakk'a bırakmak.

9. Kim ki Allāhʾa ider cümle umūrın tefvīż
10. Eylemez ġayret-i Ḥaḳ kimseye muḥtāc-ı recā

tefvīż idince:

1. **tefvīż idince:**-*ince*
Tarih 124
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İşlerini bir başkasına bırakmak, havale etmek.

7. Tefvīż idince pādişeh-i maʿdelet-penāh
8. Bir fāżıl-ı yegāneye ṣadr-ı saʿādeti

tefvīż it:

1. **tefvīż it:**
Kaside 15
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Havale etmek.

71. Öyle bir kimseye aḥkāmuñı tefvīż it kim
72. Şerʿ u ḳānūnı ḳıyās eylemeye ẓulm u sitem

teġāfül:

1. **teġāfül:**
Gazel 444
Mısra: **3**
Anlamazlıktan gelme, ilgisiz davranma.

3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaḫmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

2. **teġāfüldür:**-*dür*
Gazel 93
Mısra: **5**
Anlamazlıktan gelme, ilgisiz davranma.

5. Düşen saña teġāfüldür baña āh-ı teġāfül-sūz
6. Degül senden şikāyet şekve āh-ı bī-eṡerdendür

3. **teġāfüli:**-*i*
Gazel 128
Mısra: **13**
Anlamazlıktan gelme, ilgisiz davranma.

13. İmsāke perdedārlık eyler teġāfüli
14. Vaże-ı ġurūrı şerm ü ḥayā ṣūretindedür

4. **teġāfüli:**-*i*
Gazel 238
Mısra: **18**
Anlamazlıktan gelme, ilgisiz davranma.

17. Taḥammül itmedügüm iltifata ṭuymışdur
18. Teġāfüli o mehüñ baña mihribānlıkdur

5. **teġāfül:**
Gazel 759
Mısra: **16**
Anlamazlıktan gelme, ilgisiz davranma.

15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

6. **teġāfül:**
Tarih 135
Mısra: **15**
Anlamazlıktan gelme, ilgisiz davranma.

15. Teġāfül ġayrı ḫüsrān olduġın bu rütbeden ṣoñra
16. Gelüp bir yire aṣḥāb-ı fażāʾil ittiḥād itdi

teġāfül eyler:

1. **teġāfül eyler:**-*r*
Gazel 510
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.

1. Bizden uṣandı yār-ı hevesnākümüz bizüm
2. Eyler teġāfül ol şeh-i bī-bākümüz bizüm

teġāfül eylerse:

1. **teġāfül eylerse:**-*r, -se*
Gazel 231
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Anlamazlıktan gelmek.

9. Geçmez yine ʿuşşāḳdan eylerse teġāfül
10. Ol vażʿ-ı sitem firkāte maḥmūl degüldür

teġāfül itmege:

1. **teġāfül itmege:**-*me, -ge*
Gazel 708
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.

5. Buldı teġāfül itmege ser-rişte-i heves
6. Meydān bulunca virdi ʿinān esb-i fırṣāta

teġāfül itmesidür:
1. **teġāfül itmesidür:**-*me, -si, -dür*
Gazel 481
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tanımamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.
9. Müşkil teġāfül itmesidür ol sitemgerüñ
10. Yoḫsa ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle sitem degül

teġāfül-gūne:
1. **teġāfül-gūne:**
Gazel 503
Mısra: **4**
Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.
3. Ḫaṭından naḳş-ı meylüm ḥiss idüp ḳaṣd itdügin cevre
4. O fettānuñ teġāfül-gūne vażʿından tıraş itdüm

teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür:
1. **teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür:**-, -, --*üm, -den, -dür*
Gazel 154
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İlgisiz naz ağzının tadına bakması.
5. Bu gūne bī-nemek olmaḳ nevāle-i ʿayşüm
6. Teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür

2. **teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür:**-, -, --*üm, -den, -dür*
Gazel 154
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İlgisiz naz ağzının tadına bakması.
5. Bu gūne bī-nemek olmaḳ nevāle-i ʿayşüm
6. Teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür

3. **teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür:**-, -, --*üm, -den, -dür*
Gazel 154
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İlgisiz naz ağzının tadına bakması.
5. Bu gūne bī-nemek olmaḳ nevāle-i ʿayşüm
6. Teġāfül-i leb-i nāz-ı nemek-çeşümdendür

teġazzül eylemek:
1. **teġazzül eylemek:**-*mek*
Kaside 11
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Gazel söylemek, kasidenin bölümleri arasında gazele yer vermek.
105. Teġazzül eylemek ister göñül bu vādīde
106. Ki istimāʿı ile çerḫe raḳs ide īcāb

tegerg:
1. **tegerg:**
Gazel 184
Mısra: **17**
Yağış türü olan dolu.
17. Rīżān olan tegerg degüldür seḥābdan
18. Nābī ḫidīv-i ʿāleme gevher nis̱ār olur

teḫallüf itmege:
1. **teḫallüf itmege:**-*meg, -e*
Gazel 293
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Değişmek.
9. Nabī iderdi o da hezārān sitem bize
10. Bulsa teḫallüf itmege ḳudret naṣībümüz

teḫālüf:
1. **teḫālüfdür:**-*dür*
Gazel 669
Mısra: **9**
Aykırılık, zıtlık.
9. Esās-ı ʿālem -i terkīb ey Nābī teḫālüfdür
10. Ne mümkin ʿömr giçmek her zamān ʿıyş u ṭarablarla

2. **teḫālüf:**
Kaside 1
Mısra: **60**
Aykırılık, zıtlık.
59. Terāzū-yı teḳabül vażʿ idüp bāzār-ı imkāna
60. Naḳīżeyne tevāfuḳla teḫālüf eylemiş ilḳā

3. **teḫālüf:**
Kaside 1
Mısra: **65**
Aykırılık, zıtlık.
65. Teḫālüf ṣūretā māniʿ degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāḫdan surḫ u sefīd ü ḫār ü gül peydā

teḫalüf-i teşrīf:
1. **teḫalüf-i teşrīf:**
Gazel 120
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Teşrif etmekten vazgeçmek.
9. O şūḫdan nice ḳābil teḫalüf-i teşrīf
10. Meġer teveccüh-i ḳalb-i ümīdvār o mıdur

tehālük ider:
1. **tehālük ider:**-*er*
Gazel 713
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Meyletmek, istekle atılmak, can atmak.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

teh-cürʿa:
1. **teh-cürʿadan:**-*dan*
Gazel 14
Mısra: **5**
Şarabın dibinde kalan yudum.
5. Teh-cürʿadan olmaz yine ümmīd güsiste
6. Birden ḳadeḥ-i kāmı nigūn eyleme yā Rab

tehdīd ü ʿitāb itmeyicek:
1. **tehdīd ü ʿitāb itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 369
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tehdit edip azarlamak.
7. Tehdīd ü ʿitāb itmeyicek müstemiʿine
8. Geçmez ʿulüvv-i nāʾire-i ḥiddet-i vāʿiẓ

tehī:
1. **tehī:**
Gazel 234
Mısra: **5**
Boş.
5. Ḫayāl-i ʿarıż-ı dildārdan tehī dil yoḳ
6. Mis̱āl-i pertev-i ḫurşīd her diyāra düşer

2. **tehī:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Boş.
3. Ben pür olsam ol tehīdür ol pür olsa ben tehī
4. Sāġar-ı meydür bu bezm-i ġamda hem-meşreb baña

3. **tehīdür:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Boş.
3. Ben pür olsam ol tehīdür ol pür olsa ben tehī
4. Sāġar-ı meydür bu bezm-i ġamda hem-meşreb baña

4. **tehī:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Boş.
11. Şehr-i gerdūnda ider ʿaks-i telāfisi ẓuhūr
12. Ṣubḥ pür şām tehī olduġiçün berzenler

5. **tehī:**
Gazel 113
Mısra: **5**
Boş.
5. Yek-dem degül kavāfil-i āvāzdan tehī
6. Ṣaḥn-ı ribāt-ı gūş ʿaceb vaḳf-ı gūşedür

6. **tehī:**
Gazel 141

Mısra: **6**
Boş.
5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı rağbetüm bilmem
6. Tehī güller girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

7. **tehīdür:***-dür*
Gazel 306
Mısra: **3**
Boş.
3. Tehīdür merdümekden dīde-i ḥayret-ḫurūş-ı ʿaşḳ
4. Terāzū-yı dükān-ı bī-dilān dirhem ḳabūl itmez

8. **tehī:**
Gazel 351
Mısra: **5**
Boş.
5. Mikyāl-i cāmı urma tehī ḫırmen-i ġama
6. Mahṣūl-ı neşʾe mezraʿa-i Cemʾde ḳalmamış

9. **tehī:**
Gazel 424
Mısra: **4**
Boş.
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerḫi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

10. **tehī:**
Gazel 440
Mısra: **4**
Boş.
3. Çerḫüñ ʿaṭāsı kendü gibi nā-şināsadur
4. Yoḳdur tehī görüldügi āġūş-ı hālenüñ

11. **tehī:**
Gazel 442
Mısra: **10**
Boş.
9. Taḫtında nice maʿnī-i rūşen nühüftedür
10. Mıṣraʿlarını çoḳ da tehī ṣanma revzenüñ

12. **tehī:**
Gazel 446
Mısra: **6**
Boş.
5. Derūn-nişīnüm olan rāzı eyledüm iṭlāf
6. Tehī ḫızāneye düşdüm suḫan suḫan diyerek

13. **tehī:**
Gazel 562
Mısra: **5**
Boş.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i ṣubḥı tehī ṣanma
6. Ṣanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

14. **tehī:**
Gazel 625
Mısra: **6**
Boş.
5. Göñül bilmem niçün bī-zülf olan ruḫsāra baḳmazsın
6. Bu fermāngehde ṭuġrādan tehī menşūra ṣunmazsın

15. **tehī:**
Kaside 16
Mısra: **59**
Boş.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

16. **tehī:**
Gazel 152
Mısra: **13**
Boş II Uzak.
13. Tekellüfāt-ı ʿibārātdan tehī Nābī
14. Edā-yı ḥaḳḳ-ı maʿānīye bu ġazel yetişür

17. **tehī:**
Gazel 423
Mısra: **10**
Boş II Boşuna.
9. Pīşīn siperde açduġı zaḫmun cezāsıdur
10. Ḫamyāzesin tehī mi ṣanursın kemānlaruñ

18. **tehī:**
Gazel 458
Mısra: **12**
Boş II Boşuna.
11. Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
12. Tehī eritmeyelüm bağrı yağını fenerüñ

19. **tehī:**
Kaside 7
Mısra: **46**
Boş II Boşuna.
45. Bunuñ da ḥikmeti vardur baḳılsa ʾibret ile
46. Tehī midür meġer āṯār-ı inḳılāb-ı dühūr

20. **tehī:**
Gazel 510
Mısra: **5**
Yalnız.
5. İtdük tehī ṣadefle ḳanāʿat kenārda
6. Ḳaʿr-ı yeme resā degül idrākümüz bizüm

21. **tehī:**
Gazel 812
Mısra: **3**
Boş, beri.
3. Ol loḳma kʾola çāşnī-i feyżden tehī
4. Teklīf-i cünbiş itmege değmez enāmile

22. **tehīligi:***-i*
Gazel 884
Mısra: **3**
Boşluk.
3. ʿAceb tehīligi var pāy-ı kürsī-i vaʿżun
4. Mürācaʿat yine pīr-i muġāna geldi gibi

tehī bulduġından:

1. **tehī bulduġından:***-du, -ġı, -n, -dan*
Tarih 144
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boş bulmak.
7. Bulduġından bir zamān ser-ḥadd-i İslāmı tehī
8. Bir iki maḥrūsaya açmışdı dest-i intihāb

tehī devr eyler:

1. **tehī devr eyler:***-r*
Gazel 171
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Boşuna dönmek.
3. Ne devr eyler tehī nüh āsyā cūy-ı vücūd üzre
4. Meġer kim kiştzār-ı dehrde ḥāṣıl mı ḳalmışdur

tehī dūş-ı ʿizzet eyledi:

1. **tehī dūş-ı ʿizzet eyledi:***-di*
Gazel 719
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şeref ve itibarın boş omzu yapmak (Rütbe ve nişaneleri sökülmüş omuz ifadesi ile şeref ve itibarını kaybettiği kastedilmektedir).
9. Felek bu gūne tehī dūş-ı ʿizzet eyledi yoḫsa
10. Metāʿ-ı şöhrete dellāl idük zamān ile biz de

teh-i ḥayretde:

1. **teh-i ḥayretde:***-de*
Gazel 515
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hayret derinliği.
15. İḳtidā eylesüñ āṯārına erbāb-ı dilüñ
16. Teh-i ḥayretde ḳalan rāh-nümādan maḥrūm

tehī idügin:

1. **tehī idügin:***-ü, -gi, -n*
Gazel 859
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
(Bir fiili yapmaktan) Uzak olmak.
5. Bilür tehī idügin ṭabʿumuz tekellüfden
6. Gören muʿāmele-i lāʾübāliyānemüzi

tehī ḳaldı:

1. **tehī ḳaldı:***-dı*
Gazel 843

Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boş/eksik kalmak.

7. Tehī ḳaldı nevāl-i vaṣldan ḫᵛān-ı ümīd ammā

8. Velīkin maʿde-i dilden de renc-i imtilā gitdi

tehī ḳalduğın:

1. **tehī ḳalduğın:**-*du, -ġı, -n*
Gazel 806
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Boş kalmak, içi boş olmak.

1. Gerd-i rūyında olursa ne ḳadar cūş-ı nigeh

2. Görmedüm yine tehī ḳalduğın āğūş-ı nigeh

tehī kalmaz:

1. **tehī kalmaz:**-*maz*
Gazel 510
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Boş kalmak nafile olmak.

9. Peyvenddür dü çeşmine ser-rişte-i ḫayāl

10. Ḳalmaz tehī bu ʿarṣada fitrākümüz bizüm

tehī ḳalmış:

1. **tehī ḳalmış:**-*mış*
Gazel 625
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Boş kalmak, nafile olmak.

9. Tehī ḳalmış nemekdān-ı ümīdün Nābiyā bilmem

10. Niçün dest-i niyāzun sīne-i pür-şūra ṣunmazsın

tehī kalur:

1. **tehī kalur:**-*ur*
Gazel 92
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Boş kalmak. Nafile olmak.

13. Ḳalur olduḳça tehī mürde-ṣıfat cünbīşden

14. Sāġara rūḥ ḥulūl-i mey-i cān-perveridür

2. **tehī ḳalur:**-*ur*
Gazel 119
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boş kalmak.

7. Tehī ḳalur güher-i zindegīden ahir-i kār

8. Bu tīşe-kārī-i enfās ile define-i ʿömr

tehī olan:

1. **tehī olan:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **177**
Kelime Tipi: -
Uzak olmak, beri olmak.

177. O suḫan kim olan mażmūnı tehī medḥüñden

178. Hāmenüñ pāyına terkībi olur ḫalḳa-i dām

tehī olmaḳ:

1. **tehī olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 560
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Uzak olmak, beri olmak.

11. Ḥayāt-ı zī-ḥayāta maʿdedür gencīne-i imdād

12. Ne mümkindür cihān olmaḳ tehī nā-pākliklerden

tehī olmasun:

1. **tehī olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 641
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Boş olmak.

3. Olmasun gāhī tehī ḥükm-i ḳırān-ı vaṣldan

4. Nüsḫa-i terkīb-i ḥüsnün aḥsen-i taḳvīm iken

tehī olmaz:

1. **tehī olmaz:**-*maz*
Gazel 561
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Boş olmak.

5. Ḫayāl-i yārdan olmaz tehī medīne-i dil

6. Bu şehr içinde boẓulmaz ḳumaş-ı şehr-āyīn

2. **tehī olmaz:**
Gazel 810
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Boş kalmaz, geri durmaz.

3. Ālāyiş-i dürūġdan olmaz yine tehī

4. Hengām-ı ṣubḥ ṣıdḳını is̱bāt iderse de

tehī olur:

1. **tehī olur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Boş olmak.

17. Ceyş-i aḫter tağılur bir gün olur kāse tehī

18. Māhveş zīr-i nigīn olsa eger ḫıṭṭa-i Şām

tehī ṣanma:

1. **tehī ṣanma:**
Gazel 518
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Boşa sanmak.

9. Āteş-i ʿaşḳ ile ser-geşteligüm ṣanma tehī

10. Dūd-ı sevdā ile micmer gibi pürdür külehüm

tehī-dest:

1. **tehī-dest:**
Kaside 9
Mısra: **39**
Eli boş.

39. Görmedüm geldügüñi hīç tehī-dest senüñ

40. Getürürdüñ dil-i maḥzūnuma envāʿ-ı keder

2. **tehī-dest:**
Kaside 12
Mısra: **177**
Eli boş.

177. Ḳoma ḥasretle tehī-dest dil-i maḥzūnı

178. İtmedin ebḫire-i ʿazl dimāġum sersām

3. **tehī-destlik:**
Gazel 264
Mısra: **7**
Eli boş olma, hiç bir şeye sahip olmama.

7. Bu kārgehde tehī-destlik ile ḫoş-hālüz

8. ʿUluvv-ı rifʿate mahsūbdur selāmetümüz

4. **tehī-destlük:**
Gazel 662
Mısra: **5**
Eli boş olma, fakirlik.

5. Bu tehī-destlük āsāyişe çesbānterdür

6. Ṭālib-i rütbe-i ʿizz ü şeref olmaḳdan ise

tehī-dest-i ümīd:

1. **tehī-dest-i ümīd:**
Gazel 86
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümidin boş elleri.

5. Gevher-i kem-yāb-ı vuṣlat ey tehī-dest-i ümīd

6. Çoḳ daḫı girmez sühūletle ele ḳıymetlüdür

tehī-gerd-i kūçe-i āmāl:

1. **tehī-gerd-i kūçe-i āmāl:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **368**
Kelime Tipi: -
Ameller çarşısının boş gezeni.

367. Didi ey Nābī-i perīşān-ḥāl

368. Ey tehī-gerd-i kūçe-i āmāl

tehī-havṣala kalmak:

1. **tehī-havṣala kalmak:**-*mak*
Gazel 662
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İçi boş olmak, zihni boş olmak.

7. Kaʿr-ı deryāda tehī-havṣala kalmak ḫoşdur

8. Sāḥil-i baḥrde ḫālī ṣadef olmaḳdan ise

tehī-kīse:

1. **tehī-kīsedür:**-*dür*
Gazel 200
Mısra: **3**
Kesesi boş, iflas etmiş olan.

3. Erbāb-ı yeʾs gerçi tehī-kīsedür velī
4. Ehl-i ümīdden hele rāḥat degül midür

tehī-leb-i ṭaleb olsa:

1. **tehī-leb-i ṭaleb olsa:**-*sa*
Gazel 137
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hiçliğe talip olmak, hiç kimseden talepte bulunmamak.

9. Nābī tehī-leb-i ṭaleb olsa ʿaceb degül
10. Ol naḫl-i nāz-pervere bār olmadan ḳaçar

tehī-māye:

1. **tehī-māyelerün:**-*ler, -ün*
Gazel 523
Mısra: **3**
Mayası boş olan, Nasibini almayan.

3. Pīşgāhında benüm gibi tehī-māyelerün
4. Ḫᵛāhiş-i maṭlab-ı nā-būde içün ḫᵛār olamam

teʾḫīr:

1. **teʾḫīrden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **8**
Sonraya bırakma, geriye bakma, geciktirme, geciktirilme.

7. Zūd-res devlet lezīz ammā ki nā-pāyendedür
8. Devletin ehl-i ḫired memnun olur teʾḫīrden

2. **teʾḫīr:**
Gazel 664
Mısra: **14**
Sonraya bırakma, geriye bakma, geciktirme, geciktirilme.

13. İtmedük ʿuşşāḳa ḫaṭṭuñ gelmedükçe iltifāt
14. Gitdi devlet furṣatı fevt eyledük teʾḫīr ile

3. **teʾḫīr:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Sonraya bırakma, geriye bakma, geciktirme, geciktirilme.

11. Saña nʾoldı ne ṭurursın ne güne ṣaḳlarsın
12. Tābe-key nes̱r-i cevāhirde bu deñlü teʾḫīr

4. **teʾḫīre:**-*e*
Tarih 16
Mısra: **75**
Sonraya bırakma, geriye bakma, geciktirme, geciktirilme.

75. Keremkārā senüñ medḥüñde teʾḫīre budur ḥikmet
76. Ki müşkil şanuña şāyeste tārīḫ eylemek gūyā

teʾḫīr-i ʿibādetden:

1. **teʾḫīr-i ʿibādetden:**-*den*
Gazel 801
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İbadeti geciktirme.

3. Tevāżuʿ eylemiş taḥṣīl teʾḫīr-i ʿibādetden
4. Olur kimden görürse ser-fürū pāyına üftāde

tehlīl:

1. **tehlīl:**
Tarih 104
Mısra: **87**
"Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur" mânâsındaki "lâ ilâhe illallah" sözünü söylemek.

87. Tekbīr ile tehlīl taʿẓīm ile yek-ser
88. Hem- dest olup eşrāfla Moñla ile Pāşā

tehniye:

1. **tehniye:**
Tarih 62
Mısra: **5**
Kutlama, tebrik etme.

5. Ḳudsiyān tehniye resminde didi tārīḫin
6. Nābīyā ola müʾey yed bu mekānuñ ḫayrı

2. **tehniyesin:**-*si, -n*
Tarih 127
Mısra: **136**
Kutlama, tebrik etme.

135. Bu beşāretle ṭolup gūş-ı felek ey Nābī
136. İtdiler tehniyesin resm-i duʿā ile edā

tehniye-i dil-fürūze:

1. **tehniye-i dil-fürūze:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Gönül ferahlığını kutlama.

25. Budur bu tehniye-i dil-fürūze bāʿis̱-i şevḳ
26. Budur bu ġulġule-i inbisāṭa aṣl-ı mevād

tehniyet:

1. **tehniyete:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **104**
Kutlama, tebrik etme.

103. Geldi tebrīke ser-ā-pāy ḳıbāb-ı eflāk
104. Oldı dāmen be-miyān tehniyete levḥ ü ḳalem

tehniyet-gū:

1. **tehniyet-gū:**
Tarih 60
Mısra: **11**
Misafire "hoş geldin" deme.

11. Olup Nābīyā ḳudsiyān tehniyet-gū
12. Didiler mübārek Halīlʾün ḳudūmı

tek:

1. **tek:**
Gazel 286
Mısra: **7**
Yeter ki, yalnız.

7. Tek olmasun kavaʾid-i iḫlāṣ ber-ṭaraf
8. Lā-beʾsdür merasime dāʾir ḳuṣūrumuz

2. **tek:**
Gazel 363
Mısra: **4**
Yeter ki, yalnız.

3. İt ʿahd ile peymāne-şikest olmaġı tecvīz
4. Tek eyleme peymāne-perestāna taʿarruż

3. **tek:**
Gazel 481
Mısra: **7**
Yeter ki, yalnız.

7. Tek pāy-māl-i ʿucb u riyā olmasuñ da dil
8. Rindāna gāhi defʿ-i ġam eylerse ġam degül

4. **tek:**
Gazel 547
Mısra: **4**
Yeter ki, yalnız.

3. Zehr-āb ise de nūş idelüm virdügi cāmı
4. Tek düşmeyelüm pīr-i muġānuñ naẓarından

5. **tek:**
Gazel 732
Mısra: **6**
Yeter ki, yalnız.

5. Kuṣūr-ı dīnine nefs-i ḫabīs̱i ḳāʾildür
6. Tek olmasuñ es̱er-i naḳş ihtişāmında

6. **tek:**
Gazel 829
Mısra: **15**
Yeter ki, yalnız.

15. Tek görmeyem raḳībi gerekmez viṣāl-i yār
16. İtdüm fedā ilḳā-yı raḳībe ʿatāsını

7. **tek:**
Gazel 526
Mısra: **8**
Sadece, bir tek.

7. Kettān gibi fersūde olursam da olaydum
8. Tek ol meh-i sīmīn-tene pirāhen olaydum

8. **tek:**
Gazel 632
Mısra: **2**
Sadece, bir tek.

1. İstemem ʿālemde hergiz dehr-i dūnuñ himmetin

2. Tek baña çekdürmesün hergiz ednā minnetin

9. **tek:**
Gazel 858
Mısra: **2**
Sadece, bir tek.
1. Ne ġam kerīmüñ olursak esīr-i medyūnı
2. Leʿimüñ olmayalum tek keremle memnūnı

10. **tek:**
Gazel 564
Mısra: **6**
Yeter ki, yalnız.
5. Döner gülsüz bahāra bezm-i mey bī-sākī vü dilber
6. Hemān meclisde tek dil-ber bulunsun köhne-sāl olsun

11. **tek:**
Gazel 603
Mısra: **3**
Yeter ki, yalnız.
3. Ābdār olsun senüñ tek mihr-i ruḫsāruñ benüm
4. Dīde-i şeb-zindedārum pür-nem olsun olmasun

12. **tek:**
Gazel 796
Mısra: **5**
Yeter ki, yalnız.
5. Kemān-miṡāl kec ol tek atılma yabāna
6. Ḫadeng-i rāst-rev-i vādī-i telāş olma

tek hemān:
1. **tek hemān:**
Gazel 401
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeter ki!.
9. Ḳo ḳurursa ḳurusun mezraʿa-i āmālüñ
10. Tek hemān dökme yire āb-ı ruḫın mültemesüñ

tek u pū eyledüm:
1. **tek u pū eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 863
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Telaşla sağa sola koşuşturmak.
5. Eyledüm çoḳ tek u pū merḥale-i miḥnetde
6. Dest-gīr olmadı bir kimse ʿaṣādan ġayrı

tek u pū ḳaydında:
1. **tek u pū ḳaydında:**-*n, -da*
Gazel 687
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Telaşla sağa sola koşuşturma derdi.
5. Sebzenüñ āb gelür pāyına yirden gökden
6. Rızḳ içün olmaduġından tek u pū ḳaydında

tek u pūyı eyler:
1. **tek u pūyı eyler:**
Gazel 28
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Koşuşturup durmak.
11. Bād-pāy-i nefes üzre sipeh-i ṣavt-ı ḥurūf
12. Ṣayd-ı maʿnā içün eyler tek u pūyı seyr it

tek ü pūyın:
1. **tek ü pūyın:**-*y, -ı, -n*
Gazel 648
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Koşuşturma.
1. Tahrībedür teveccühi maʿmūr olan evin
2. Çerḫün şühūda ḳādir olursañ tek ü pūyın

tek ü tenha kalmış:
1. **tek ü tenha kalmış:**-*mış*
Gazel 345
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yalnız ve ıssız kalmak.
7. Ḳalmış ser-i meydān-ı maḥabbet tek ü tenha
8. Zen-ṭabʿlar almış yiri merdān unudulmış

2. **tek ü tenha kalmış:**-*mış*
Gazel 345
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yalnız ve ıssız kalmak.
7. Ḳalmış ser-i meydān-ı maḥabbet tek ü tenha
8. Zen-ṭabʿlar almış yiri merdān unudulmış

teḳābül:
1. **teḳābül:**
Gazel 148
Mısra: **15**
Karşılık, karşılamak.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

teḳaddüm:
1. **teḳaddümi:**-*i*
Gazel 888
Mısra: **4**
Geçmiş bulunma.
3. Āṡār-ı rahmetüñ ġażaba sebḳat itdügi
4. Ḭmā ider buḫura gül-ābuñ teḳaddümi

teḳaddüm ider:
1. **teḳaddüm ider:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
İleri gelme, üstün olma durumu.
69. ʿAṭā-yı endeki bisyār-ı ġayre ġālibdür
70. İder ulūfe teḳaddüm merātib-i āḥād

teḳadüm:
1. **teḳadüm:**
Gazel 149
Mısra: **9**
Geçmiş bulunma, aşmış olma.
9. Bigāne āşināya teḳadüm muḥāl idi
10. Bigāneden görinse sitem āşinā ḳadar

tek-ā-pū:
1. **tek-ā-pūsı:**-*sı*
Gazel 175
Mısra: **8**
Öteye beriye seğirtme, telaşla koşarak birşeyler araştırma.
7. Tahrīk-i nigāha yoġ iken dīdede ḳudret
8. Ruḫsāre-i ḫūbānda tek-ā-pūsı ʿacebdür

2. **tek-ā-pū:**
Gazel 266
Mısra: **6**
Öteye beriye seğirtme, telaşla koşarak birşeyler araştırma.
5. Tedbīr ile efzūn idemez kimse naṣībin
6. Tesḫīr-i murādāt tek-ā-pū ile olmaz

3. **tek-ā-pūlar:**-*lar*
Gazel 776
Mısra: **14**
Dalkavukluk etme, birinin yaptığı her işi onaylama.
13. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-nihāle niyyetüñ
14. Nābiyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

tek-ā-pū eyledüm:
1. **tek-ā-pū eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 585
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Öteye beriye koşarak aramak, koşuşturmak.
7. Çoḳ tek-ā-pū eyledüm pest ü bülendin ʿālemüñ
8. Bulmadum teslīmden ġayri ṭarīḳ-i eşlemin

tek-ā-pū itme:
1. **tek-ā-pū itme:**-*me*
Gazel 766
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Telaşla koşuşturmak.
7. O cüst ü cüdā seni bī-ḳarārdur senden
8. Sen itme çoḳ da tek-ā-pū naṣībüñ ardınca

tek-ā-pūlar eyledi:
1. **tek-ā-pūlar eyledi:**-*di*
Gazel 256
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Öteye beriye seğirtmek, telaşla koşarak birşeyler araştırmak.
5. Eşk-i firak ḫayli tek-ā-pūlar eyledi
6. Pā-māl-i seyl idinceye dek ḫānumānumuz

tek-ā-pūy-ı siperden:

1. **tek-ā-pūy-ı siperden:**-*den*
Kıt'a 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Korunmak için sağa sola koşarak araştırma.
3. Tek-ā-pūy-ı siperden ārzū-yı ḳalb-i maḥzūnum
4. Rıżā-yı server-i ʿālem ḳabūl-ı ḥażret-i Ḥaḳʾdur

tekāsül:
1. **tekāsülden:**-*den*
Gazel 71
Mısra: **3**
Üşenmek, tembelcesine davranmak.
3. Tekāsülden degül terk-i şitābum rāh-ı gülşende
4. Benüm reftār-ı bī-cānāne cānānsuzlıġumdandur

tekāsül itdükçe:
1. **tekāsül itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 49
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tembellik etmek, üşenmek.
9. Bulmaz ẓafer eṭfāl-i nev-āmūza tekāsül
10. İtdükçe ḳafadarlıġın sille-i üstād

teḳāṭur eylemedükçe:
1. **teḳāṭur eylemedükçe:**-*me, -dükçe*
Kaside 7
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Damlamak, akmak.
51. Teḳāṭur eylemedükçe sirişk-i dīde-i tāk
52. Olur mı baġ-ı temennāda ḫūşe-i engūr

teḳāżā itdi:
1. **teḳāżā itdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıştırmak, zorlamak.
5. Ḳıyāma itdi teḳāżā deʿāyim-i devlet
6. Ḳuʿūda oldı kemer-bend kārgāh-ı umūr

teḳāżā-yı cūddan:
1. **teḳāżā-yı cūddan:**-*dan*
Kaside 20
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliği başa kakma.
45. Ol Ḫātim-i zamān ki teḳāżā-yı cūddan
46. Yormaz leb-i niyāz u dehān-ı şefāʿati

tekbīr:
1. **tekbīr:**
Gazel 664
Mısra: **6**
Allah büyüklüğünü hatırlama ve "Allahu ekber" deme.
5. Bī-ezān-ı ṣubḥ tāc-ı āftāb olmaz bedīd
6. Mevlevī eyler külāhın zīb-i ser tekbīr ile

2. **tekbīr:**
Tarih 104
Mısra: **87**
Allah büyüklüğünü hatırlama ve "Allahu ekber" deme.
87. Tekbīr ile tehlīl taʿẓīm ile yek-ser
88. Hem- dest olup eşrāfla Moñla ile Pāşā

tekdir idemez:
1. **tekdir idemez:**-*emez, -*
Gazel 612
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederlendirmek, bulandırmak.
13. Nābī dili tekdir idemez gerd-i ḥavādis̱
14. Ālāyiş-i ser-çeşme-i teslīm ne mümkin

tekdīr itse:
1. **tekdīr itse:**-*se*
Gazel 336
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Azarlamak, paylamak.
3. Mūcib-i taṣfiyedür itse de ḳalbün tekdīr
4. İtme ey āyīne-rū tā bu ḳadar redd-i nefes

tekdīr itsem:
1. **tekdīr itsem:**-*se, -m*
Gazel 539
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Azarlamak, paylamak.
3. Ḫavfum oldur kʾolam endāḫte-i künc-i firāḳ
4. Ṭabʿ-ı nāzikterīn ibrām ile tekdīr itsem

tekeffül:
1. **tekeffülin:**-*i, -n*
Gazel 637
Mısra: **10**
Bir şeyin sorumluluğunu üzerine alma, yükümlenme, kefil olma.
9. Ḫaṭ ḥüccet-i ḳavī yitişür ʿāşıḳa o şūḫ
10. İnkār iderse naḳd-i viṣāle tekeffülin

tekellüf:
1. **tekellüfe:**-*e*
Gazel 288
Mısra: **8**
Zahmet veren bir iş görme, güçlüğe katlanma; bir işi gösterişli bir biçimde yapmaya çalışma, özenme, gösteriş.
7. Göñül bizüm degül ol düzd-i dil-nişīnündür
8. Ḳomaz tekellüfe yir münḳadaşlıḳlarumuz

2. **tekellüfden:**-*den*
Gazel 313
Mısra: **5**
Zahmet veren bir iş görme, güçlüğe katlanma; bir işi gösterişli bir biçimde yapmaya çalışma, özenme, gösteriş.
5. Degül ṣūret gibi āsūdedür maʿnī tekellüfden
6. Ḳadeḥ maʿdūd olınsa neşʾesinden çūn ü çend olmaz

3. **tekellüfden:**-*den*
Gazel 859
Mısra: **5**
Zahmete girmeler, güçlüğe katlanmalar II Özenmeler II Gösteriş için çabalama.
5. Bilür tehī idügin ṭabʿumuz tekellüfden
6. Gören muʿāmele-i lāʾübāliyānemüzi

tekellüfāt:
1. **tekellüfāt:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Zahmete girmeler, güçlüğe katlanmalar II Özenmeler II Gösteriş için çabalama.
5. Derhem olursa kākül-i cānān ʿaceb degül
6. Olur tekellüfāt çü meslūb şeb-be-şeb

2. **tekellüfāt:**
Gazel 792
Mısra: **7**
Zahmete girmeler, güçlüğe katlanmalar II Özenmeler II Gösteriş için çabalama.
7. Olur nümūne-i dūzaḫ tekellüfāt ile meclis
8. Nice firīfte-i iʿtibār bir yire gelse

tekellüfāt-ı ʿibārātdan:
1. **tekellüfāt-ı ʿibārātdan:**-*dan*
Gazel 152
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gösterişli, yapmacık deyişler.
13. Tekellüfāt-ı ʿibārātdan tehī Nābī
14. Edā-yı ḥaḳḳ-ı maʿānīye bu ġazel yetişür

tekellüfāt-ı rüsūmiyye:
1. **tekellüfāt-ı rüsūmiyye:**
Gazel 505
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Vergi verme zahmetleri.
5. Tekellüfāt-ı rüsūmiyye yoḳ nihādumda
6. Telāş-ı ḫᵛāhiş-i esbāb-ı iḥtişām idemem

tekellüf-i ḥüsne:
1. **tekellüf-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gösteriş güzelliği, zoraki güzellik.
11. Degüldür ḥüsn-i māder-zād muḥtāc-ı zer u zīver
12. Tekellüf-i ḥüsne de reh-yāb olursa dil-pesend olmaz

tekellüm:
1. **tekellüme:**-*e*
Gazel 588
Mısra: **1**
Söyleme, lakırdı etme, konuşma.
1. Ol ġonce-leb tekellüme çoḳ māʾil olmasun
2. Būs-ı lebe kelāmı bile nāʾil olmasun

2. **tekellüme:**-*e*
Gazel 651
Mısra: **5**
Söyleme, lakırdı etme, konuşma.
5. Gālibdür .... taʿarruż tekellüme
6. Nādirdür iʿtirāz-ı dehān-ı ḫamūş içün

3. **tekellüme:**-*e*
Gazel 888
Mısra: **7**
Söyleme, lakırdı etme, konuşma.
7. Rindān tekellüme ḫaylī girāncadur
8. Kem-pāyenün ġurūrı fakīrüñ taʿazzümi

4. **tekellümi:**-*i*
Gazel 888
Mısra: **1**
Söyleme, lakırdı etme, konuşma.
1. Tarsif ider nitāk-ı edāyı tekellümi
2. Gül-būs ider nesīm-i ṣabāyı tebessümi

tekellüm ider:
1. **tekellüm ider:**-*er*
Gazel 170
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Söylemek, konuşmak.
3. Gelince cünbişe vaṣf-ı lebiyle elde ḳalem
4. Varaḳ da ism-i müsemmā gibi tekellüm ider

2. **tekellüm ider:**-*er*
Gazel 676
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Söylemek, konuşmak.
13. Noḳṣānı ġayrılarla olur Nābiyā tamām
14. Her kimse kim tekellüm ider tercemān ile

tekellüm itdükçe:
1. **tekellüm itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 790
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Konuşmak II sohbet etmek.
1. İder cihānı nemekdān tekellüm itdükçe
2. Olur zamāne gül-efşān tebessüm itdükçe

tekerlen:
1. **tekerlenmiş:**-*miş*
Kaside 13
Mısra: **82**
Yuvarlanmak, düşmek.
81. Böyle meydān-ı ḫaṭarda kim ümīd eyler idi
82. Eşheb-i mülk tekerlenmiş iken ide ḳıyām

teʿkīd:
1. **teʿkīd:**
Gazel 821
Mısra: **4**
Üsteleme.
3. Bīdārlıḳ leẕāʾiẕi ṭutdı zevāle yüz
4. Şeb-ḫūn-ı ḫᵛāb-ı ġaflete teʿkīd ḳalmadı

teʾkīd eyledi:
1. **teʾkīd eyledi:**-*di*
Kaside 28
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Sağlamlaştırmak.
19. Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
20. Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

teʾkīd göstersün:
1. **teʾkīd göstersün:**-*sün*
Gazel 627
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Üstelemek.
9. O vahşi āfeti ṣayd itmek isterse dil-i Nābī
10. Niyāz itdükçe tekrār eylesün teʾkīd göstersün

teʾkīd ider:
1. **teʾkīd ider:**-*er*
Tarih 94
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak.
13. Sinīn-i müddetine gelse bir ḫidīvüñ rāst
14. İder saʿādet ü iḳbāl birbirin teʾkīd

teʾkīd iderüz:
1. **teʾkīd iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 459
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak.
11. Zuʿm-ı pindār-ı cibillīsini teʾkīd iderüz
12. Süfehā ḳısmına iẓhār-ı müdārāt itsek

2. **teʾkīd iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 459
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak.
11. Zuʿm-ı pindār-ı cibillīsini teʾkīd iderüz
12. Süfehā ḳısmına iẓhār-ı müdārāt itsek

teklif:
1. **teklifi:**-*i*
Gazel 477
Mısra: **9**
İncelenmek veya kabul edilmek için bir şey sunma, önerme, öneri.
9. Perestişkārlık teklifi ʿuşşāḳa güzel ammā
10. Hele o ḫastegān-ı miḥnetüñ tāb ü tüvānın bul

teklīf alur:
1. **teklīf alur:**-*ur*
Gazel 639
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Teklif almak (Rüşvet almak bağlamında).
7. O ġamze ḳor mı göñüllerde naḳd-i āsāyiş
8. Mis̱āl-i şıḥne ki teklīf alur dükānlardan

teklīf eylemiş:
1. **teklīf eylemiş:**-*miş*
Gazel 357
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Teklif etmek, sunmak.
5. Herkese ḥaddince olmış māye-baḫş-ı iḳtidār
6. Ḫıdmetin endāze-i vusʿınca teklīf eylemiş

teklīf olunsa:
1. **teklīf olunsa:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Aşığa) teklif olununca.
7. Beẕl-i ḥayāt rāh-ı maḥabbetde ʿāşıḳa
8. Teklīf olunsa cānına minnet degül midür

teklīf olunur:
1. **teklīf olunur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Teklif edilmek.
47. Devleti eylediler böyle perīşān cühelā
48. Nice teklīf olunur gürge mürāʿāt-ı ġanem

teklīf-i cünbiş itmege:
1. **teklīf-i cünbiş itmege:**-*me, -ge*
Gazel 812
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hareketlenme, uzanma teklifinde teklifinde bulunmak.
3. Ol loḳma kʾola çāşnī-i feyżden tehī
4. Teklīf-i cünbiş itmege değmez enāmile

teklīf-i engübīn olunursa:
1. **teklīf-i engübīn olunursa:**-*ur, -sa*
Gazel 202
Mısra: **4**

Kelime Tipi: -
Bal yapma teklif edilmek.
3. Zembūr deñlü nāleler eyler raḳīb-i dūn
4. Teklīf-i engübīn olunursa mekeslenür

teklīf-i gazel:

1. **teklīf-i gazel:**
Gazel 882
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gazel yazma/okuma teklifi.
9. N᾽ola bāġ-ı süḫanda bülbül olsa şevḳ ile Nābī
10. Ki teklīf-i gazel Aġā-yı nikūkārdan geldi

teklīf-i ḫırām itmez idük:

1. **teklīf-i ḫırām itmez idük:**-*mez , -i, -dü, -k*
Gazel 856
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Naz ve eda ile salınarak yürüme teklifinde bulunmak.
5. Serve teklīf-i ḫırām itmez idük görsek eger
6. Ḳāmet-i yārim aña kesdügi endāmları

teklīf-i ḳıyām itmez:

1. **teklīf-i ḳıyām itmez:**-*mez*
Kaside 12
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Ayağa kalkma önerisinde bulunmak.
89. Dest berhem-zen olursañ ne ḳadar şiddet ile
90. Ḳāmet-i nāzma itmez yine teklīf-i ḳıyām

teklīf-i müselmānī olunsa:

1. **teklīf-i müselmānī olunsa:**-*sa*
Gazel 860
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Müslümanlık teklifinde bulunulmak.
1. Vużū nāmiyle rīzān eyler āb-ı rūy-ı rindānı
2. Olunsa baḫt-ı kāfir-kīşe teklīf-i müselmānī

teklīf-i naġam:

1. **teklīf-i naġam:**
Kaside 15
Mısra: **208**
Kelime Tipi: -
Nağmeler çıkarmasını teklif etme.
207. Kendü nūr-ı başaruñdur ne tekellüf k᾽idesin
208. Ecnebīvār ney-i ḫāmeye teklīf-i naġam

teklīf-i nān ider:

1. **teklīf-i nān ider:**-*er*
Gazel 227
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İkram teklifinde bulunmak.
9. Nābī sarāy-ı sīnede mihmān-ı derd ü ġam
10. Dāġumla biribirine teklīf-i nān ider

teklīf-i rişvet eyleyecek:

1. **teklīf-i rişvet eyleyecek:**-*y, -ecek*
Gazel 382
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Rüşvet teklifinde bulunmak.
17. Gelmez husule maṣlaḥat-ı vaṣl Nābiyā
18. Teklīf-i rişvet eyleyecek ketḫüdāsı yoḳ

teklīf-i şerʿ:

1. **teklīf-i şerʿ:**
Gazel 561
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şeriatın yükümlülüğü.
13. Girān gelür saña teklīf-i şerʿ ey seg-nefs
14. Seg-i şikārım ider ṭavḳ gerdenin tezyīn

teklīf-i viṣāl eylese:

1. **teklīf-i viṣāl eylese:**-*se*
Gazel 297
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kavuşma teklifinde bulunmak.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḥmet bilürüz

teklīf-i viṣāl ider:

1. **teklīf-i viṣāl ider:**-*er*
Gazel 491
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kavuşma, buluşma teklifinde bulunmak.
9. Başḳa bir ḥüsni de Nābī budur ol şehrüñ kim
10. Māh-rūyānı ider ʿāşıḳa teklīf-i viṣāl

teklifsiz:

1. **teklifsiz:**
Gazel 625
Mısra: **1**
Herhangi bir teklifde bulunulmadan yapılan.
1. Göñül teklifsiz ol mest-i nāmestūra ṣunmazsın
2. Ezelden meşrebündür ḫᵛān-ı bī-destūra ṣunmazsın

tekmīl:

1. **tekmīline:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 64
Mısra: **3**
Tamamlama, bitirme.
3. Nice tekmīline olduysa sebeb bu eṡerün
4. Eyle nokṣānlarını sen daḫı luṭfuñla tamām

tekmīl ider:

1. **tekmīl ider:**-*er*
Tarih 127
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Tamamlamak, eksiksiz hale getirmek.
99. O ider salṭanatuñ ʿırżın iderse tekmīl
100. İder memleketüñ derdine eylerse devā

tekmīl-i himmete:

1. **tekmīl-i himmete:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Gayreti tamamlama, gayrete getirme.
53. Esās-ı ṭıyneti taʿmīr-i devlete meşġūl
54. Nihād-ı niyyeti tekmīl-i himmete muʿtād

tekmīl-i ʿırż-ı devlet:

1. **tekmīl-i ʿırż-ı devlet:**
Tarih 77
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Devletini namusunu kurtarma.
45. Eṣlāfdan kim itdi inṣāf olunsa böyle
46. Tekmīl-i ʿırż-ı devlet terfīʿ-i şān-ı Sulṭān

tekne:

1. **teknesidür:**-*si, -dür*
Tarih 42
Mısra: **5**
Çoğunlukla hamur yoğurmakta ve mayalamakta kullanılan ağaçtan oyma büyük ve derin gereç.
5. Teknesidür ḫamīr-i māye-i ʿayş
6. Ṭāḳıdur reşk-baḫş-ı sebʿ-i şidād

tekrār:

1. **tekrār:**
Kıt'a 75
Mısra: **2**
Yeniden, yine.
1. Pāy-ı ḫāme oldı bārānveş güher-pāş-ı s̱enā
2. Birbirinden ayru tekrār oldı luṭfuñ bī-kerān

tekrār eylesün:

1. **tekrār eylesün:**-*sün*
Gazel 627
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Bir şeyi) Yeniden yapmak veya söylemek.
9. O vahşi āfeti ṣayd itmek isterse dil-i Nābī
10. Niyāz itdükçe tekrār eylesün teʾkīd göstersün

tekrār itmede:

1. **tekrār itmede:**-*mede, -*
Kaside 10
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Yinelemek.
53. Zamāne baḫt-ı nigūnından eyleyüp şekvā
54. Nevā-yı bülbül-i Şirāz᾽ı itmede tekrār

tekrīm:

1. **tekrīm:**
Tarih 104
Mısra: **42**
Saygıyla yüceltme, hürmet etme; ağırlama.
41. Bel bağladı iḫlāṣ ile bu şuġl-ı ḫatīre
42. Taʿẓīm ile tekrīm ile ol āṣaf-ı dānā

tekrīr-i ḳasem itsem:

1. **tekrīr-i ḳasem itsem:**-*se, -m*
Kaside 15
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Ettiği yemini tekrar etmek.
173. Ḥaḳḳ-ı inṣāf budur nefy-i naẓīrüñde senüñ
174. Ḥānis̱ olmam eger itsem daḫı tekrīr-i ḳasem

teksīr ider:

1. **teksīr ider:**-*er*
Gazel 604
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çoğaltmak, artırmak.
9. Bir nevādan bir dıraḫt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḥāk ider teksīr devr-i çerḫ taḳlīl itdügin

tekvīn:

1. **tekvīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **14**
Var etme, meydana getirme, yaratma.
13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

tekye:

1. **tekye:**
Tarih 103
Mısra: **45**
Zikir veya ders için toplanılan yer. II Dervişlerin meskeni ve mâbedi.
45. İdüp cāmiʿle tekye medrese bünyādına himmet
46. Ki ṭullāb eyleye ʿilm ü ʿamel esbābın istīfā

2. **tekyede:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Zikir veya ders için toplanılan yer. II Dervişlerin meskeni ve mâbedi.
5. Sāha-i sīne bir endīşeden olmaz ḫālī
6. Tekyedür tekyede elbette müsāfir bulunur

3. **tekyedür:**-*dür*
Gazel 70
Mısra: **6**
Zikir veya ders için toplanılan yer. II Dervişlerin meskeni ve mâbedi.
5. Sāha-i sīne bir endīşeden olmaz ḫālī
6. Tekyedür tekyede elbette müsāfir bulunur

4. **tekye:**
Gazel 183
Mısra: **8**
Bir şeyhin liderliğinde ve idaresinde derviş grubunun bağlandığı dergâh, tekke.
7. İşaret fehm iden dervīşe eyler çeşm-cünbānī
8. Hüviyyet nüktesiyle tekye dīvārındaki hūlar

5. **tekyesinde:**-*si, -n, -de*
Kaside 25
Mısra: **24**
Bir şeyhin liderliğinde ve idaresinde derviş grubunun bağlandığı dergâh, tekke.
23. ʿAceb mi Nābīyā feyżinden itmezse bizi maḥrūm
24. Çūñ olduḳ tekyesinde mihmanı Şeyḫ Ebū-Bekrün

tekye-i cennet-nişānı:

1. **tekye-i cennet-nişānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Cennetten izler taşıyan tekke.
13. Naẓīri şarḳ u ġarb-ı kevnde nā-yābdur el-ḥaḳ
14. Muʿallā tekye-i Cennet-nişānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür:

1. **tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Hidayet bereketi ile dolu tekke.
137. Ḳalbi ol tekye-i pür-feyż-i hidāyetdür kim
138. Gökden āvīḫte ḳındīlidür anuñ ilhām

tel:

1. **telinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 854
Mısra: **10**
Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle
10. Ḳuralar aña meġer sürme telinden dāmı

tel ehli:

1. **tel ehli:**
Gazel 207
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İncecik tellerden yapılan kemerleri kuşanan kimseler.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

telāfī:

1. **telāfīsin:**-*si, -n*
Gazel 372
Mısra: **19**
Kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama, yerine koyma.
19. Eylemezse bir daḫı Mevlā telāfīsin naṣīb
20. Ḥaşre dek çıḳmaz Ḥaleb᾽den dāġ-ı hicrān el-vedāʿ

2. **telāfīleridür:**-*ler, -i, -dür*
Gazel 460
Mısra: **9**
Kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama, yerine koyma.
9. Yidügi ṣadme-i sad-gūne telāfīleridür
10. Pāy-ı ḫubāna gehī mālisi naḳş-ı ḳademüñ

3. **telāfīdür:**-*dür*
Tarih 75
Mısra: **18**
Kötü bir etkiyi veya sonucu başka bir etki ile yok etme, karşılama, yerine koyma.
17. Aña tārīḫ bu kifāyet ider
18. Cümle tārīḫe bu telāfīdür

telāfī itdi:

1. **telāfī itdi:**-*di*
Gazel 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
(Ziyan olan ya da elden çıkan bir şeyin) yerini doldurmak, karşılamak.
3. Olınca zehr-çeş-i firḳati muḥāsebenüñ
4. O zaḫme itdi telāfī muḳabeleyle Ḫudā

telāfi-i mā-fāt iderse:

1. **telāfi-i mā-fāt iderse:**-*er, -se*
Gazel 810
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kaybedileni, elden çıkanı telafi etmek.
13. Olmaz bedel fevāyit-i evḳāta Nābiyā
14. Eyyām eger telāfi-i mā-fāt iderse de

telāfī-i mā-fāt vaḳtidür:

1. **telāfī-i mā-fāt vaḳtidür:**-*dür*
Gazel 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaybedileni, elden çıkanı telafi etme vakti.
3. Fırṣat giçer telāfī-i mā-fāt vaḳtidür
4. Nefs-i hevā-perestī melāmet zamānıdur

telāfisin ide:

1. **telāfisin ide:**-*e*
Gazel 833
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
(Ziyan olan ya da elden çıkan bir şeyin) Yerini doldurmak, karşılamak.
17. Meġer āḫirde telāfisin ide seng-i mezār
18. Mührlerde yiri maḥkūk olanuñ nām gibi

telāfīsini itmezse:

1. **telāfīsini itmezse:**-*mez, -se*
Kaside 12
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
(Ziyan olan ya da elden çıkan bir şeyin) yerini doldurmak, karşılamak.
121. Ḳorḳarum bir gün ide ḫāne-i sāmānı ḫarāb
122. Eger itmezse telāfīsini faḫr-ı eyyām

telāmmuʿ ide:

1. **telāmmuʿ ide:**-*e*
Gazel 237
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parıldamak.
7. Her ḳande kim telāmmuʿ ide pertev-i cemāl
8. Terk-i perestiş eylemem mezhebüm budur

telāş:

1. **telāşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 684
Mısra: **10**
Telaş, kaygı.
9. Bir vaṣl-ı nā-tamām ki yoḳ farḳı hicrden
10. Bilsek deġer mi Nābī-i zāruñ telāşına

2. **telāşumdan:**-*um, -dan*
Gazel 776
Mısra: **7**
Telaş, kaygı.
7. Ḫᵛāhiş-i vuṣlat mı ḥiss itdi telāşumdan ʿaceb
8. Mevc-ḫīz-i çīn-i nāz olmaḳda ebrūlar yine

3. **telāş:**
Gazel 713
Mısra: **9**
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün.
9. Dünyāya bu telāş nedür ey esīr-i nefs
10. Rāḥat bulur mı ʿavret alan ʿavret üstine

telāş ü fikrüm:

1. **telāş ü fikrüm:**-*üm*
Gazel 462
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bütün düşündüğüm, tek korktuğum.
15. Şikāyet dāstānında varaḳ-gerdānlıġum Nābī
16. Telāş ü fikrüm oldur eşkden evrāḳı nem çekmek

telāşa düşme:

1. **telāşa düşme:**-*me*
Gazel 441
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Telaşlanmak, endişelenmek.
7. Genc-i Feyyāżda yoḳ buḫl telāşa düşme
8. İrişür her ne ise ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ

telāş-ḫᵛār-ı vaḳt-ı ḫᵛān:

1. **telāş-ḫᵛār-ı vaḳt-ı ḫᵛān:**
Gazel 367
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Sofranın kurulacağı zamanın telaşını çeken.
17. Ehl-i şikem telāş-ḫᵛār-ı vaḳt-ı ḫᵛān iken
18. Tedbīr-i defʿ-i ġāʾile-i imtilā ġalaṭ

telāş-ı bī-ḥāṣıl aldı:

1. **telāş-ı bī-ḥāṣıl aldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **310**
Kelime Tipi: -
Gereksiz bir telaşa kapılmak.
309. Ḳaldum idrāk-ı ḥālden ġāfil
310. Aldı cānum telāş-ı bī-ḥāṣıl

telāş-ı dil-i bī-ḳarārumuzdandır:

1. **telāş-ı dil-i bī-ḳarārumuzdandır:**-*umuz, -dan, -dır*
Gazel 79
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ne yapacağını bilmeyen kararsız gönlün telaşı.
7. Düşürmek ol büti fikr-i teḫallüf-i vaṣla
8. Yine telāş-ı dil-i bī-ḳarārumuzdandır

telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı:

1. **telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı:**-*ı*
Gazel 284
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ümitli gönlün endişesi, stresi.
5. Metāʿ-ı sabrın ider her ṣadā-yi pā ġārret
6. Telāş-ı ḫāṭır-ı ümmīdvārı biz bilürüz

telāş-ı ḫᵛāhiş-i esbāb-ı iḥtişām idemem:

1. **telāş-ı ḫᵛāhiş-i esbāb-ı iḥtişām idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 505
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gösterişli olma arzusu ile endişelenmek.
5. Tekellüfāt-ı rüsūmiyye yoḳ nihādumda
6. Telāş-ı ḫᵛāhiş-i esbāb-ı iḥtişām idemem

telāş-ı niʿmeti:

1. **telāş-ı niʿmeti:**-*i*
Gazel 439
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yiycek bulma telaşı.
7. Telāş-ı niʿmeti ḳorḳudur ʿaczi derk eyler
8. Gören naṣībi dehānında şīr-ḫᵛārelerüñ

telāṭüm eyledi:

1. **telāṭüm eyledi:**-*di*
Gazel 101
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dalgalanmak.
9. Anda telāṭüm eyledi baḥr-ı muḥīt-i şerʿ
10. Cāy-ı ḫurūş-i mevce-i nuṣret Medīneʾdür

telāṭüm-i ġamdan:

1. **telāṭüm-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 881
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gam çalkantısı, gam dalgalarının çarpışması.
1. Çāk eyledük telāṭüm-i ġamdan ḳabāmuzı
2. Dilden ḥabābvār çıḳarduk hevāmuzı

telāṭum-ı ṭūfānun:

1. **telāṭum-ı ṭūfānun:**-*un*
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Tufanın dalgaları.
9. Keştī lere telāṭum-ı ṭūfānun itdügin
10. Bāzīçe-i teʿāḳub-ı dil-ḫᵛāh olan bilür

telāzüm itmegin:

1. **telāzüm itmegin:**-*me, -gi, -n*
Gazel 724
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Birini diğerine gerekli kılmak.
5. Nermi vü saḫti telāzüm itmegin vā-bestedür
6. Kārgāh-ı cāme-dūzī penc pāre āhene

telef:

1. **telefden:**-*den*
Gazel 125

Mısra: **13**
Yok etme, öldürme II Boş yere harcama, yıpratma.
13. Nābīyā māye-i evḳātı telefden ġayrī
14. Giryemüz sehv ile fevt itdügümüz fırṣatadur

telef ider:
1. **telef ider:**-*er*
Gazel 433
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ziyan etmek, çar çur etmek.
9. Cemʿ itdügün nükūdı ider vāris̱üñ telef
10. Fehm itmedüñse farḳını buḫl ü sehāvetüñ

telef itmez:
1. **telef itmez:**-*mez*
Gazel 664
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, mahvetmek, ziyan etmek.
1. İtmez evkātın telef bāzīçe-i tedbīr ile
2. Āşinālıḳ eyleyenler şīve-i taḳdīr ile

telef itmez idük:
1. **telef itmez idük:**-*mez, - i, -dü, -k*
Gazel 411
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, mahvetmek, ziyan etmek.
13. Nābiyā itmez idük māye-i enfāsı telef
14. Añlasak ḳadr-ı harīdārını dükkānumuzuñ

telef oldı:
1. **telef oldı:**-*dı*
Gazel 406
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Boş yere harcama, yıpratma.
29. Hezār kīse nüḳūd-ı sirişk oldı telef
30. O şūha māye-i naḫvet ḳazandırıncaya dek

2. **telef oldı:**-*dı*
Gazel 331
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Telef olmak, boş yere harcamak.
9. Dirīġ oldı telef hāy u hūy-ı bī-cāye
10. Leʾāl-i rişte-i enfās u naḳd-i ʿömr-i ʿazīz

3. **telef oldı:**-*dı*
Tarih 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Mahvolmak, yok olmak.
21. Dem-i nezʿinde teʾessüfle didi
22. Hāy ḥayf oldı telef ʿömr-i ʿazīz

telef olmaḳdan:
1. **telef olmaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 662
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Telef olmak, boş yere harcamak.
3. Merd iseñ māluñı taʿmīr-i ḳulūba ṣarf it
4. Şöhret ü şān ü şükūha telef olmaḳdan ise

telef olur:
1. **telef olur:**-*ur*
Kıt'a 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Telef olmak, unutulup gitmek, ziyan olmak.
15. İtdüm niyāz ü ʿarż ki bī-naẓm olur telef
16. Bu maʿnī-i bülend ü bu pākīzeter meʾāl

televvün:
1. **televvün:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Renkten renge girme, renk değiştirme.
3. Mis̱āl-i māh televvün degül şiʿār bize
4. Felekde mihr-i kemālüz nümūdumuz birdür

telḫ:
1. **telḫdür:**-*dür*
Gazel 56
Mısra: **7**
Acı, buruk.
7. Şeb-i firākda feryād telḫdür yoḫsa
8. Olur mecālis-i vuṣlatda āh u zār leẕīẕ

2. **telḫ:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Acı, buruk.
7. Şifā-yı ṣadre sebebdür iderse de düşnām
8. Bu mīve telḫ ise de naḫl-i dil-keşümdendür

3. **telḫ:**
Kaside 2
Mısra: **17**
Acı, buruk.
17. Telḫ olur ẕāʿiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem
18. Olmasa sirke-fürūşa müteḳābil ḳannād

telḫ eyledi:
1. **telḫ eyledi:**-*di*
Gazel 447
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Acılaştırmak, tadını kaçırmak.
9. Nābiyā sāki-i çerḫ eyledi kām-ı dili telḫ
10. Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

telḫ eyler:
1. **telḫ eyler:**-*r*
Gazel 763
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Acılaştırmak, tadını kaçırmak.
7. Ḫudā göstermesin yoḫsa mezāk-ı vaṣlı telḫ eyler
8. Mücerrebdür raḳībüñ meymenet yoḳdur ḳudūmında

telḫ olan:
1. **telḫ olan:**-*an*
Gazel 278
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Acı olmak.
1. Luṭf ile hāsed-i bed-ḫᵛāha nedāmet gelmez
2. Telḫ olan mīveye sükkerle halāvet gelmez

telḫ olmaz idi:
1. **telḫ olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 842
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Acı olmak, acı bir tat almak.
3. Devlet iki cānibden eger olsa müyesser
4. Telḫ olmaz idi meyde daḫı leẕẕet olurdı

telḫ ü şīrīne:
1. **telḫ ü şīrīne:**-*e*
Kıt'a 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Acı ve tatlı.
3. Zehr ü kand ü telḫ ü şīrīne ber-ā-berce ṣuna
4. Ṣaff-ı engüştān ḳadar ʿālemde bürhān olmaya

telḫ-ābe-i firākla:
1. **telḫ-ābe-i firākla:**-*la*
Gazel 332
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılığın acı suyu.
9. Nābī virürse vaṣl virür neşʾe-i şuʾūr
10. Telḫ-ābe-i firākla bī-hūşlardanuz

telḫ-dimāġān-ı tekāsül:
1. **telḫ-dimāġān-ı tekāsül:**
Gazel 350
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Üşengeçlerin, tembellerin tadı acı olan damak zevkleri.
9. Nābiyā telḫ-dimāġān-ı tekāsül ne bilür
10. Pīş-i cāma çekilen ḫᵛān-ı ʾināyet ne imiş

telḫ-dimāġ-ı ʿadem olmaḳ:
1. **telḫ-dimāġ-ı ʿadem olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 384
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yokluğun acı tadı olmak.
13. Nābī ṭoyamam leẕẕetine ḫᵛān-ı ḥayātuñ
14. Olmasa ṣonı telḫ -dimāġ-ı ʿadem olmaḳ

telḫī-i ʿālemi:

1. **telḫī-i ʿālemi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **193**
Kelime Tipi: -
Alemin acılığı.

193. İtdi telḫī-i ʿālemi devrān
194. Ḫançer-i āb-dārına ḳurbān

telḫī-i firkatledür:

1. **telḫī-i firkatledür:**-*le, -dür*
Gazel 180
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın acılığı.

7. Bī-nemekdür vaṣl-ı bī-faṣl eyler īrās̱-ı kelāl
8. Çaşni-i hᵛān-ı vuṣlat telḫī-i firkatledür

telḫī-i hicrān:

1. **telḫī-i hicrān:**
Gazel 173
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın acılığı.

13. Bu ḳadar telḫī-i hicrān araya girmiş iken
14. Bir daḫı niʿmet-i vuṣlatda halāvet mi ḳalur

telḫī-i ṭabʿ-ı çīn-i cebini:

1. **telḥī-i ṭabʿ-ı çīn-i cebini:**
Gazel 474
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Asık suratlılık tabiatının acılığı.

9. Telḥī-i ṭabʿ-ı çīn-i cebini ʿaceb midür
10. Baḥr āb-ı rūyıdur bu zemīn-i beñzerüñ

telḫī-i ẓāhirle:

1. **telḫī-i ẓāhirle:**-*le*
Gazel 59
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zahiri, dışa ait acı verici şeyler.

7. Lez̠z̠etden olma telḫī-i ẓāhirle nā-ümīd
8. Deryā ile sefine sefine şeker gelür

telḫ-kām-ı sitemüñ:

1. **telḫ-kām-ı sitemüñ:**-*üñ*
Gazel 622
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zulmün verdiği acı.

9. Telḫ-kām-ı sitemüñ gör ne çekermiş bilesin
10. Sen de zehr-ābe-çeş-i kāse-i ḥussād olasın

teʾlīf itseler:

1. **teʾlīf itseler:**-*se, -ler*
Gazel 755
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Uzlaştırmak.

9. Nifak ās̱ārını gör kim ne deñlü itseler teʾlīf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

teʾlīf-baḫş-ı kāʾināt eylemiş:

1. **teʾlīf-baḫş-ı kāʾināt eylemiş:**-*miş*
Tarih 80
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kainata uzlaşı kültürünü bahşeden kılmak.

9. Ṭabʿ-ı pākin eylemiş teʾlīf-baḫş-ı kāʾināt
10. Bir muḥaşşī vü muṣaḥḥiḥ nusḫa-i fenn-i edeb

teʾlīf-i deryādan:

1. **teʾlīf-i deryādan:**-*dan*
Gazel 50
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Deniz kitabını yazma.

9. Mevcler saṭr ü şikenler lafẓ ü ḳaṭre noḳṭadur
10. Lūʾlu-yı mefhūmdur teʾlīf-i deryādan murād

telīf-i rāz-nāme-i dehr:

1. **telīf-i rāz-nāme-i dehr:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dünyanın yazılmış sırlar kitabı.

5. Benden ṣoruñ hakāyık-ı esrār-ı ʿālemi
6. Telīf-i rāz-nāme-i dehr ezberümdedür

telkīn:

1. **telkīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **1**
Bir duyguyu, bir düşünceyi aşılama.

1. Şiʿr kim ṭabʿ-ı bülendüñ hāmeye telkīnidür
2. Tāziyāne nükte-fehmānuñ aña taḥsīnidür

telḳīn ide:

1. **telḳīn ide:**-*e*
Gazel 608
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir fikir yada düşünce aşılamak.

19. Olma ol gūne ki medḥüñle ola şöhret-yāb
20. Bulduġı şaḫṣa ide terk-i s̱enānı telḳīn

temānüʿ:

1. **temānüʿ:**
Kaside 1
Mısra: **57**
Dışlama, hariç tutma.

57. Seḥāb-ı luṭfa nā-ḳābil temānüʿ eylemek imsāk
58. Ḥudūd-ı menʿi nā-mümkin tecāvüz eylemek iʿṭā

temāşā:

1. **temaşaya:**-*y, -a*
Gazel 339
Mısra: **7**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

2. **temāşāsın:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

9. Bihişt ḳanda görür ḥüsninüñ temāşāsın
10. Ṭururken āyīne-i āb-ı dil-güşāy-ı Ḥaleb

3. **temāşāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 42
Mısra: **5**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

5. Şāhid-i ṣunʿuñ temāşāsında her leyl ü nehār
6. Dīdede aḥvāl-i müşgān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

4. **temāşādan:**-*dan*
Gazel 50
Mısra: **2**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

1. İnşirāḥ-ı sīnedür gül-geşt-i ṣaḥrādan murād
2. İnkişāf-ı ʿuḳde-i dildür temāşādan murād

5. **temāşāsındadur:**-*sı, -n, -da, -dur*
Gazel 585
Mısra: **9**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

9. Lez̠z̠et-i ġam nüsḫa-i ṣunʿuñ temāşāsındadur
10. Kem-ḫıreddür çekmeyen evzāʿ-ı dünyānuñ ġamın

6. **temāşāya:**-*y, -a*
Gazel 744
Mısra: **7**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

7. Her temāşāya olurdı bāl-cünbān-ı şitāb
8. ʿAyn kim murġ-ı nigāha ḥalḳa-i dām olmasa

7. **temāşāsı:**-*sı*
Gazel 772
Mısra: **11**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.

11. Gülşenüñ itdi temāşāsı beni dem-beste
12. Nev-bahār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

8. **temāşāsı:**-*sı*
Kaside 19
Mısra: **24**

Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
23. Çekdi bir ḥüsn ü leṭāfet üzre
24. Ki temāşāsı virür çeşme cilā

9. **temāşā:**
Kaside 25
Mısra: **16**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
15. Niẓām-i ravża-i firdevs-i simāsı getürmişdür
16. Temāşā gül-i baġ-ı cinānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

10. **temāşāsı:**-*sı*
Tarih 39
Mısra: **2**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
1. Habbezā ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev tāze edā
2. Ki temāşāsı virür rūḥa ġıdā çeşme żiyā

11. **temāşāsı:**-*sı*
Tarih 43
Mısra: **2**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
1. Rūz-ı itmāmında bu cāy-ı meserret-güsterüñ
2. Kim temāşāsı ferāmūş itdürür peymāneyi

12. **temāşāya:**-*y, -a*
Tarih 68
Mısra: **23**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
23. Ne cānı var felegüñ gelmeġe temāşāya
24. Görüp gözi kamaşur şemse-i dıraḫşānın

13. **temāşāsına:**-*sı, -n, -a*
Tarih 97
Mısra: **8**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
7. Urdı bir cāmiʿ-i nūrāni-i pür-feyże esās
8. Ki temāşāsına çeşni açdı sipihr-i mīnā

14. **temāşā:**
Tarih 104
Mısra: **52**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
51. Dīvārını hedm eyler iken köhne binānuñ
52. Nāgāh ẓuhūr eyledi bir özge temāşā

15. **temāşāsına:**-*sı, -n, -a*
Tarih 121
Mısra: **4**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
3. Bu bārgeh-i meymenet-endūza sezādur
4. Ḥūrān-ı bihişt itse temāşāsına raġbet

16. **temāşāsına:**-*sı, -na*
Gazel 307
Mısra: **5**
Seyretmek.
5. Ẕevḳ ile temāşāsına aç çeşm-i tevekkül
6. Bāzīçe-i endīşe bu hengāmeye ṣıġmaz

17. **temāşāya:**-*ya*
Gazel 391
Mısra: **5**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
5. Baḳılmaz mihre ammā māh ḳabildur temāşāya
6. Baña noḳṣan degül āşüfte-i ḥüsn-i mecāz olmaḳ

temāşā eyle:
1. **temāşā eyle:**
Gazel 637
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Seyretmek.
3. Bālā-yı rīsmānda cān-bāza ḳıl naẓar
4. Ḫavf ü recānun eyle temāşā temes̱s̱ülin

temāşā eylesek:
1. **temāşā eylesek:**-*se, -k*
Gazel 836
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Seyretmek.
3. Ṭursa dil-ḫᵛāh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

temāşā iderüz:
1. **temāşā iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 300
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, hayranlıkla seyretmek.
9. Nābī iderüz ṣāniʿ ü maṣnūʿı temāşā
10. Ḫāme gibi ṣāḥib-naẓar-ı pīş ü pesüz biz

temāşā it:
1. **temāşā it:**
Gazel 585
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Seyretmek.
15. Belki bunda bulasın iḳlīm-i ḥırṣuñ maṭlabın
16. Bāri bir kez de temāşā it ḳanāʿat ʿālemin

2. **temāşā it:**
Kaside 1
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Seyretmek.
105. O mücmel noḳṭanun tafṣīl-i ās̱ārın temāşā it
106. Olur bir toḫm-ı kemterden dıraḫt-ı bārver peydā

3. **temāşā it:**
Gazel 585
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, gezmek.
1. Şāneāsā kākül-i yārün ṭolaş pīç ü ḫamın
2. Kişver-i ḥüsnüñ temāşā it sevād-ı aʿẓamın

4. **temāşā it:**
Tarih 30
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Seyretmek, gezmek.
23. Var mıdur ḥüsnüñde noḳṣanı temāşā it diyü
24. Yem degül ṭutdı felek āyīne-i İskenderi

temāşāgāh-ı bīdārī:
1. **temāşāgāh-ı bīdārī:**
Gazel 556
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Uyanıklığın gezinti yeri.
1. Fürūg-ı mihr-i ʿālem-tābı gör mehtābı neylersin
2. Temāşāgāh-ı bīdārī ṭururken ḫᵛābı neylersin

temāşāger-i baġ olmasa:
1. **temāşāger-i baġ olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 720
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bağın seyircisi olmak.
11. Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i ʿayş
12. Nābiyā dīde temāşāger-i baġ olmasa da

temāşālıḳ:
1. **temāşālıḳdan:**-*dan*
Gazel 552
Mısra: **10**
Seyretme, izleme işi.
9. Ḥaḳ budur kim bu hevā ile binā ey Nābī
10. Döndürür taḫt-ı Süleymānʾı temāşālıḳdan

temāşā-yı cemāle:
1. **temāşā-yı cemāle:**-*e*
Gazel 806
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Güzelliğinin seyri.
9. Olamaz gāh temāşā-yı cemāle nāʾil
10. Bār-ı nā-dīde-bütān çekmeyicek dūş-ı nigeh

temāşā-yı cemāl-i nev-ʿarūs-ı rāḥat:
1. **temāşā-yı cemāl-i nev-ʿarūs-ı rāḥat:**
Gazel 404
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rahatlık/huzur yeni gelinin güzelliğini seyretme.
9. Temāşā-yı cemāl-i nev-ʿarūs-ı rāḥat istersen

10. Var evvel dīde-i ʿirfānuña kuḥl-ı müdārā çek

temāşā-yı cemālün:
1. **temāşā-yı cemālün:**-*ün*
Gazel 312
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin güzel yüzünü seyretme.
1. Temāşā-yı cemālün mihr-i ʿālem-tābdan ḳalmaz
2. Şeb-i hicrānda fikr-i ṭalʿatuñ meh-tābdan ḳalmaz

temāşā-yı diger:
1. **temāşā-yı diger:**
Gazel 222
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Başka bir şeye bakma, başka bir şeyle ilgilenme.
9. Yā ḫayāl-i hat-ı sebzüñ yā gül-i rūyuñdur
10. ʿĀlem-i dilde temāşā-yı diger bilmezler

temāşā-yı gülistāna:
1. **temāşā-yı gülistāna:**-*a*
Tarih 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesini seyretme.
7. Nuḳūşin seyr iden gitmez temāşā-yı gülistāna
8. Giren çıḳmaz derūnından miṡāl-i cennetüʾl-meʾvā

temāşā-yı ḫarābata:
1. **temāşā-yı ḫarābata:**-*a*
Gazel 303
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Viraneleri, yıkıntıları seyretme.
9. Olurduk bī-taʿab müşrif temāşā-yı ḫarābata
10. Dirīġā pāre-i mīnā-yı meydān dūr-bīn olmaz

temāşā-yı ruḫ u çeşm u dehendür:
1. **temāşā-yı ruḫ u çeşm u dehendür:**-*dür*
Gazel 14
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ağız, göz ve yanağı seyretmek (Sevgilinin yüzünü seyretmek).
9. Maḳṣūd temāşā-yı ruḫ u çeşm u dehendür
10. Rūy-ı emelüm āyīne-gūn eyleme yā Rab

temāşā-yı ruh-ı ḫūr-ı ʿināyet,:
1. **temāşā-yı ruh-ı ḫūr-ı ʿināyet,:**
Gazel 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnayetin güneş gibi parlayan yüzünü seyretmek.
1. Bī-cünbiş-i dest ü leb-i destūr-ı ʿinayet
2. Ḳābil mi temāşā-yı ruh-ı ḫūr-ı ʿināyet,

temāşā-yı sipihre:
1. **temāşā-yı sipihre:**-*e*
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yıldızları seyretme.
5. Hāʾil olamaz saḳfı temāşā-yı sipihre
6. Dīvārı degül reh-güẕārı māniʿ-i seyrān

temcīd itmek:
1. **temcīd itmek:**-*mek*
Gazel 464
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sabaha karşı minarelerden dua okumak.
5. Şām-ı gülşende çıḳup sebz menār-ı şāḫa
6. Ḫıdmet-i lāzımedür bülbüle temcīd itmek

temekkün eylemeden:
1. **temekkün eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 732
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yurt edinmek, yerleşmek, yer tutmak.
9. Temekkün eylemeden itdi Nābiyā pā-māl
10. Zamānenüñ kimi gördümse iltizāmında

temekkün itse:
1. **temekkün itse:**-*se*
Kaside 24
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Mekan bellemek, yurt edinmek.
61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meṡelā

2. **temekkün itse:**-*se*
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mekan bellemek, yurt edinmek.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

temelluḳ:
1. **temelluḳdan:**-*dan*
Gazel 572
Mısra: **2**
Yaltaklanma, tabasbus.
1. İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
2. Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

temennā:
1. **temennayı:**-*yı*
Gazel 29
Mısra: **2**
Arzu, istek, temennî.
1. Evvel dilüñi sīḫ-i ṣadāḳatde kebāb it
2. Bu meykededen ṣoñra temennayı şarāb it

2. **temennadan:**-*dan*
Gazel 395
Mısra: **1**
Arzu, istek, temennî.
1. Bir devlet içün çerḫe temennadan uşanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uşanduḳ

3. **temennā:**
Kaside 9
Mısra: **110**
Arzu, istek, temennî.
109. Ṣafveti meşreb-i pākiden alur āb-ı ḥayāt
110. O temennā ile ẓulmetde gezer İskender

temenna eylemem:
1. **temenna eylemem:**-*me, -m*
Gazel 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dilemek,istemek.
5. Var iken laʿl-i lebüñ ġayrı temenna eylemem
6. Ḫıżr eger ṣunsa pey-ā-pey āb-ı ḥayvānı baña

temennā eylerdi:
1. **temennā eylerdi:**-*r, -di*
Tarih 104
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Dilemek, temenni etmek.
85. Rū-māle eli irmeyenüñ dest-i nigāhı
86. Yümn-i eṡerin dūrdan eylerdi temennā

temennā-yı iltifāt iden:
1. **temennā-yı iltifāt iden:**-*en*
Gazel 721
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İltifat etmesini, ilgi göstermesini ummak.
5. ʿĀşıḳ ki senden iden temennā-yı iltifāt
6. Şāyān olan müsāʿadedür iltimāsına

temennā-yı viṣāl-i yār-ı sīmīn-berden:
1. **temennā-yı viṣāl-i yār-ı sīmīn-berden:**-*den*
Gazel 448
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gümüş göğüslü yar'a kavuşma isteği.
7. Olup dil pūte gibi tāb-ı hicrān ile germ-ülfet
8. Temennā-yı viṣāl-i yār-ı sīmīn-berden el çekdük

temenni-i vuṣlat:
1. **temenni-i vuṣlat:**
Gazel 495
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kavuşma temennisi.

13. Niyāzmend-i viṣāl ol ḳo germi ey Nābī
14. Ne var temenni-i vuṣlat ḫilāf-ı ʿāde degül

2. **temennī-i vuṣlat:**
Gazel 884
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kavuşma temennisi.
5. Cebīn-i nāzı yine mev-rīz-i çīn-i ġażab
6. Göñül temennī-i vuṣlat lisāna geldi gibi

temessük:
1. **temessükleriyüz:***-ler, -i, -y, -üz*
Gazel 798
Mısra: **9**
Tutunma, sarılma, sıkıca tutma.
9. Sūk-ı devrānda biz ol deyn temessükleriyüz
10. Hep bizüm ḫātemümüzdür başan iḳrārumuza

2. **temessüklerinüñ:***-ler, -i, -nüñ*
Gazel 851
Mısra: **13**
Borç için alınan senede, karşılıklı anlaşmalarda devlet tarafından veya anlaşmayı yapan tarafından verilen mühürlü kâğıtlara, tapu yerine kullanılan tasarruf belgelerine ve kişilerin birbirlerine kefil olduklarında imzaladıkları belge.
13. Añlanur deyn temessüklerinüñ mührinden
14. Nābiyā āḫir-i mecmūʿ-ı devā olduġı key

3. **temessüklerine:***-ler, -i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **116**
Borç için alınan senede, karşılıklı anlaşmalarda devlet tarafından veya anlaşmayı yapan tarafından verilen mühürlü kâğıtlara, tapu yerine kullanılan tasarruf belgelerine ve kişilerin birbirlerine kefil olduklarında imzaladıkları belge.
115. Ehl-i ḫācāta olurken es̱eri ʿayn-ı ḥayāt
116. Dāġ urur deyn temessüklerine naḳş-ı ḫıtām

temessük-i ümenā:
1. **temessük-i ümenā:**
Kaside 3
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Kendisine güvenilir kimselerin bağlandıkları.
43. Ḥisābgāh-ı ḳıyāmetde iltifātuñdur
44. Temessük-i ümenā yā Muḥammed-i ʿArabī

temessül:
1. **temes̱s̱ülin:***-i, -n*
Gazel 637
Mısra: **4**
Bir şekil ve surete girme.
3. Bālā-yı rīsmānda cān-bāza ḳıl naẓar
4. Ḫavf ü recānun eyle temāşā temes̱s̱ülin

temevvüc:
1. **temevvüc:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Dalgalanma II Coşma.
1. Her ḥafta kʾider çünki ḫaṭ-ı yār temevvüc
2. İtse nʾola müsevvede-i eşʿār temevvüç

2. **temevvüç:**
Gazel 40
Mısra: **12**
Dalgalanma II Coşma.
11. Vaṣf-ı dehen-i būd u ne-būdında o şūḫuñ
12. İḳrāra müşabih ider inkār temevvüç

3. **temevvücine:***-i, -n, -e*
Gazel 461
Mısra: **1**
Dalgalanma II Coşma.
1. İmdād ider temevvücine āb ü tābınuñ
2. Olduḳça bāde defʿine bādī ḥicābınuñ

4. **temevvücde:***-de*
Kaside 8
Mısra: **9**
Dalgalanma II Coşma.
9. Ne ʿaceb ḫayli zamāndur ki temevvücde degül
10. Baḥr-ı zeḫḫār-ı ḫayāl ebr-i güher-pāş-ı żamīr

5. **temevvücden:***-den*
Kaside 22
Mısra: **5**
Dalgalanma II Coşma.
5. Zülāle çīn-i cebīn gösterür temevvücden
6. Safā-yı bāṭın ile cūybār-ı Maġnīsā

6. **temevvücde:***-de*
Tarih 36
Mısra: **22**
Dalgalanma II Coşma.
21. Çeşm-i giryānı yem-i raḥmete mülḥaḳ iki dil
22. Ḳalbi raḥmetle temevvücde mis̱āl-i deryā

temevvüç eylemesün:
1. **temevvüç eylemesün:***-me, -sün*
Gazel 40
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dalgalanmak II Coşmak.
7. Besdür dil-i ʿāşıḳda olan sūziş-i endūh
8. Hiç eylemesün cephe-i dil-dār temevvüç

temevvüç ider:
1. **temevvüç ider:***-er*
Gazel 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Dalgalanmak, coşmak.
3. Bir şemʿ-i ḥaḳīḳat ki fürūzān ola dilde
4. Ṭūr üzre ider lemʿa-i dīdār temevvüç

2. **temevvüç ider:***-er*
Gazel 40
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dalgalanmak, coşmak.
5. Gösterse o gül-ġonca eger nīm-tebessüm
6. Şebnemveş ider çeşm-i harīdār temevvüç

3. **temevvüc ider:***-er*
Gazel 40
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dalgalanmak, coşmak.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

temevvüç itmiş:
1. **temevvüç itmiş:***-miş*
Gazel 40
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dalgalanmak, coşmak.
9. Yār inmeyicek ẕirve-i nāz ü siteminden
10. İtmiş ṭutalum dīde-i ḫūn-bār temevvüç

temevvüç itse:
1. **temevvüç itse:***-se*
Gazel 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dalgalanmak, coşmak.
1. Her ḥafta kʾider çünki ḫaṭ-ı yār temevvüc
2. İtse nʾola müsevvede-i eşʿār temevvüç

temevvüce gelüp:
1. **temevvüce gelüp:***-üp*
Kaside 22
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Dalgalanmak, coşmak.
41. Gelüp o feyż-i nefesden temevvüce yem-i şevḳ
42. Lisānum oldı medāyiḥ-nigār-ı Maġnīsā

temevvüc-i bād-ı vezān:
1. **temevvüc-i bād-ı vezān:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Esen rüzgarın dalgalanması.
1. Ümīd tūde-i rīk-i revān degül de nedür
2. Heves temevvüc-i bād-ı vezān degül de nedür

temevvüc-i deryā-yı āferīnişdür:
1. **temevvüc-i deryā-yı āferīnişdür:***-dür*

Gazel 95
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yaratılma nimetinin denizinin dalgaları.
7. Vücūd lücce-i ṭūfān-ḫurūş-ı hestīdür
8. Cihān temevvüc-i deryā-yı āferīnişdür

temevvüc-i ġam:

1. **temevvüc-i ġam:**
Gazel 881
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gam dalgaları.
3. Cūyende-i necātuz o yemden ki cümleden
4. Evvel ṭutar temevvüc-i ġam nāḫudāmuzı

temevvüc-i yem-i lütf-ı günāh-şūyuñdur:

1. **temevvüc-i yem-i lütf-ı günāh-şūyuñdur:***-uñ, -dur*
Kaside 3
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Günahları yıkayan lütuf denizinin dalgaları.
47. Temevvüc-i yem-i lütf-ı günāh-şūyuñdur
48. Meṭāmiʿ-i ġufelā yā Muḥammed-i ʿArabī

temeyyüz:

1. **temeyyüz:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **104**
Akranları arasında kendini belli etme, sivrilme, benzerleri arasından sıyrılma.
103. Didi ki ey zinde-dil ü zinde cān
104. Bende temeyyüz ṭalebe yoḳ tüvān

temhīd ide:

1. **temhīd ide:***-e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Islah etmek, düzeltmek, düzenlemek.
169. Ḥaḳ taʿāla ḥayātın ide mezīd
170. İde esbāb-ı rifʿatin temhīd

temhīd itmek:

1. **temhīd itmek:***-mek*
Gazel 464
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Islah etmek, düzeltmek, düzenlemek.
1. Gülşenüñ ḥaddi degül kūyuña taḳlīd itmek
2. Cünd-i evrāḳ ile daʿvāsını temhīd itmek

temhīd itmiş:

1. **temhīd itmiş:***-miş*
Tarih 94
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Islah etmek, düzeltmek, düzenlemek.
7. Velīk bundan ıraḳ bir ġarīb ḫāṣiyetüñ
8. Ricāl-i maʿrifet itmiş kavāʿidin temhīd

temhīd olunmadan:

1. **temhīd olunmadan:***-madan*
Kaside 20
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Sunulmak, takdim edilmek.
19. Temhīd olunmadan ġarazum bu muḳaddemāt
20. Basṭ itmeden murād bu şirīn ḥikāyeti

temīme-bend-i cinān:

1. **temīme-bend-i cinān:**
Kaside 7
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Cennetin boyna geçirilen muska ipi.
129. Burīde-i süm-i esbin ider ḥamāʾilvār
130. Temīme-bend-i cinān hūriyāna zīb-i nüḥūr

temīme-i ḥūr itseler:

1. **temīme-i ḥūr itseler:***-se, -ler*
Kaside 20
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Hurilere muska yapmak.
71. Fetvāsını temīme-i ḥūr itseler sezā
72. Zirā ki muḥtevīdür o mażmūna āyeti

temīz:

1. **temīze:***-e*
Gazel 886
Mısra: **3**
Aklama, temize çıkarma.
3. Temīze ḳudretümüz yoḳ viṣāl ü hicrānı
4. Eger sorarlar ise ḥadd-i iḳtidārumuzı

temīz ider:

1. **temīz ider:***-er*
Gazel 858
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayırt etmek, seçmek.
5. Bu ḫūb u zişt-i cihānı temīz ider mi olan
6. Mis̱āl-i āyine yeksān derūn u bīrūnı

temīz-i reng-i gül ü hāra:

1. **temīz-i reng-i gül ü hāra:***-a*
Gazel 505
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gül ile dikenin rengini birbirinden seçme, ayırma.
2. Vefā ile sitemüñ farḳın iltizām idemem
1. Temīz-i reng-i gül ü hāra ihtimām idemem

temīz-i yek-digerden:

1. **temīz-i yek-digerden:***-den*
Gazel 562
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Birbirnden ayırma, farketme.
7. Temīz-i yek-digerden ṣāf-rūḥ u dürd-i ecsāmı
8. Vücūdın derd ile surāḫ ile kef-gīr ider gerdūn

temkīn:

1. **temkīnidür:***-i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **8**
İhtiyatlı ve tedbirli olma, ağırbaşlı ve düşünceli davranma, ağırbaşlılık.
7. Kāfir-i ṣūret-perestüñ bu mecāzī deyrde
8. Laġziş-i pāyına bādī ol bütüñ temkīnidür

2. **temkīni:***-i*
Kaside 24
Mısra: **53**
İhtiyatlı ve tedbirli olma, ağırbaşlı ve düşünceli davranma, ağırbaşlılık.
53. İtse temkīni taʿalluḳ varaḳ-ı ezhāra
54. İdemez bergi gül-i naḳş gibi meyl-i hevā

3. **temkīnin:***-i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **463**
İhtiyatlı ve tedbirli olma, ağırbaşlı ve düşünceli davranma, ağırbaşlılık.
463. Kūh temkīnin eylese seyrān
464. Ġayret ile olur ṣu gibi revān

4. **temkīn:**
Kıt'a 28
Mısra: **1**
İhtiyatlı ve tedbirli olma, ağırbaşlı ve düşünceli davranma, ağırbaşlılık.
1. Temkīn resm-i ʿizz ü ʾalā mevḳiʿindedür
2. Ādāb vażʿ-ı ḥilm ü ḥayā mevḳiʿindedür

5. **temkīn:**
Tarih 76
Mısra: **28**
İhtiyatlı ve tedbirli olma, ağırbaşlı ve düşünceli davranma, ağırbaşlılık.
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

temkīn eyle:

1. **temkīn eyle:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlı, temkinli etmek.
185. Yā İlāhī be-ḥaḳḳ-ı dīn-i mübīn
186. Eyle esbāb-ı devletin temkīn

2. **temkīn eyle:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlı, temkinli etmek.
185. Yā İlāhī be-ḥaḳḳ-ı dīn-i mübīn
186. Eyle esbāb-ı devletin temkīn

temkīn i:

1. **temkīn:**
Tarih 138
Mısra: **58**
Yapmakta olduğu işin sonucunu düşünerek ölçülü, tedbirli davranma, tedbirlilik, ölçülülük.
57. Ol şehüñ cümle kerāmāt-ı vücūdındandur
58. Kʾitdi bu āṣafı dāmādlığında temkīn

temkīn virüp:

1. **temkīn virüp:**-*üp*
Tarih 104
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yücelik, ağırbaşlılık vermek.
11. Ḫayr olmaġ ile niyyeti ol āṣaf-ı ʿaṣruñ
12. Temkīn virüp emrinde ḫudāvend-i taʿāla

temkīn-i keder:

1. **temkīn-i keder:**
Gazel 523
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kederin ağırbaşlılığı.
9. Bende temkīn-i keder ṭıynet-i ḫāḳidendür
10. Neyleyüm āb-ı hevā gibi sebük-bār olamam

temkīn-i nāz:

1. **temkīn-i nāz:**
Gazel 584
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Cilvenin ağırbaşlılığı.
11. Ḥarf-i niyāzgird-i lebinden ḫurūş ider
12. Temkīn-i nāz kendüye bend-i zebān iken

temsīl itdügin:

1. **tems̱īl itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 604
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sembolize etmek.
13. Kendü ṭavrında meges ednā degül ṭāvūsdan
14. Añla Ḥaḳḳuñ Nābiyā Kurʾānʾda tems̱īl itdügin

ten:

1. **tende:**-*de*
Gazel 32
Mısra: **2**
Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Ḫam itdi ḳadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet
2. Çün tīr-i hedef tende ʿıyān ḫār-ı melāmet

2. **tende:**-*de*
Gazel 213
Mısra: **1**
Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Ẕevḳ-i ġam dilde midür daġda mı tende midür
2. Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür

3. **tenüm:**-*üm*
Gazel 66
Mısra: **4**
Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ḫāşāke dönmişdür

4. **tenüm:**-*üm*
Gazel 68
Mısra: **1**
Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Tenüm ki dest-ḫoş-ı piç ü tāb-ı ʿilletdür
2. Firāş-ı saḥa-ı germ-ābe-i ḥarāretdür

5. **tenüm:**-*üm*
Gazel 132
Mısra: **2**
Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Ben ol ḫāküm ki ḫurşīd-i cihān-ārā celīsümdür
2. Tenüm süflīdür amma maʿnī-i ʿulvī enīsümdür

6. **teninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 258
Mısra: **5**
Beden, cisim, gövde, vücut.
5. Gelür bir dem teninde dāġ-ı şerḥa gösterür ʿāşıḳ
6. Bu bāzār-ı cünūn peymānesiz endāzesüz ḳalmaz

7. **tenümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 309
Mısra: **10**
Beden, cisim, gövde, vücut.
9. Tār-ı mūyı çıḳarur gāh siyeh gāh sefīd
10. Mühre-bāz-ı felegün melʿabesidür tenümüz

8. **tende:**-*de*
Gazel 316
Mısra: **7**
Beden, cisim, gövde, vücut.
7. Tende sūrāh-ı sitem lebde nevā-yı iʿcāz
8. Mürde-i cehle meded-reslik içün ṣūruz biz

9. **ten:**
Gazel 396
Mısra: **2**
Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Ḳış mevsiminde bulmazsa ḳarsaḳ
2. Murʿaş gibi ten ditrerdi ṣaḳ ṣaḳ

10. **tenüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 452
Mısra: **9**
Beden, cisim, gövde, vücut.
9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ḫūnīn şerḥalar bitdi
10. Yine baḫtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

11. **tene:**-*e*
Gazel 549
Mısra: **14**
Beden, cisim, gövde, vücut.
13. Faḳr olur nezdīkter rūḥa ġınādan Nābiyā
14. Dūrterdür cāme-i aṭlas tene kirpāsdan

12. **ten:**
Gazel 617
Mısra: **13**
Beden, cisim, gövde, vücut.
13. Ten bī-tüvān ḥavas perīşān gönül ḫarāb
14. Ḳalmaz cihān-ı ṭūl-ı emel intiẓāmdan

13. **ten:**
Gazel 747
Mısra: **3**
Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Ten be-ḫāk-i ʿacz olan şeb-nem gibi üftādenüñ
4. Cümleden evvel yiten ḫurşīd olur imdādına

14. **tenüm:**-*üm*
Gazel 838
Mısra: **1**
Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Ḳanı ol dem ki tenüm ḫāk-ı gülistānım idi
2. Nigeh fetīle-i ḳandīl-i āstānuñ idi

15. **tenümüñ:**-*ü, -müñ*
Gazel 855
Mısra: **12**
Beden, cisim, gövde, vücut.
11. Bir bir sayılmada sitem-i rüzgārdan
12. Mānend-i mirvaḥa tenümüñ üstüḫᵛānları

16. **tende:**-*de*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **374**
Beden, cisim, gövde, vücut.
373. Saña nʾoldı ḥużūr yoḳ sende
374. Żaʿfile tāb ḳalmamış tende

17. **teni:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **156**
Beden, cisim, gövde, vücut.

155. Perde-i sāmānı olup çāk çāk
156. Pāyı giriftār ü teni lerzenāk

18. **tene:**-*e*
Gazel 518
Mısra: **3**
Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Nā-tüvānlık o ḳadar itdi sirayet tene kim
4. Ḳalḳamaz ʿārıż-ı ḫubāna düşince nigehüm

19. **ten:**
Gazel 770
Mısra: **2**
İnsan vücudunun dış yüzü, cilt.
1. Ġonce-i gül gibi dil muntaẓamüʾl-ḥāl olsa
2. Toḫm-ı ḫurma gibi ten münşeriḥüʾl-bāl olsa

20. **tenümden:**-*üm, -den*
Gazel 631
Mısra: **6**
Beden, cisim, gövde, vücut.
5. Ol āyīneyüm kim göremez ṭālib-i vaṣlum
6. Bir ṣūret-i ümmīd ser-ā-pāy tenümden

tenāfür:
1. **tenāfür:**
Gazel 206
Mısra: **3**
Kulağa tırmalayıcı ses II Karşılıklı birbirinden nefret etme.
3. Tenāfür itmez idi ḫalḳ içinde böyle ẓuhūr
4. Makāl-i ṣıdḳa hurūf-ı nifāḳı ḳatmasalar

tenāhī bulmaz:
1. **tenāhī bulmaz:**-*maz*
Gazel 179
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Son bulmak, bitmek, tükenmek.
3. Nev-be-nevdür kārvān-ı ḥādisāt-ı kāʾināt
4. Bulmaz emvācı tenāhī ʾādet-i yem böyledür

tenāhī-i aʿdād:
1. **tenāhī-i aʿdād:**
Kaside 14
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Adetlerin, sayıların sonsuzluğu.
67. Kerīmdür o ḳadar kim niḥayeti yoġ iken
68. Degül ʿaṭāsına vāfī tenāhī-i aʿdād

ten-āsān:
1. **ten-āsān:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Rahat, nefsini gözeten, kendi istirahatına bakan.
3. Dehr bāzigāh-ı nerd ü sufre-i ṣatrancdur
4. Gāh cünbān geh ten-āsān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

tenāsüb-i aʿżāsın:
1. **tenāsüb-i aʿżāsın:**-*sı, -n*
Gazel 421
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Vücutta belli bir işlevi yerine getiren bölüm) uzuvların uyumu.
3. Görüp tenāsüb-i aʿżāsın ol gül-endāmuñ
4. Yanar derūnı ḫarīdār-ı vaṣla ḥammāmuñ

tenāsüb-i çār ebrūvānıdur:
1. **tenāsüb-i çār ebrūvānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 702
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni terlemiş ayva tüylerinin uyumluluğu.
9. Sebeb tenāsüb-i çār ebrūvānıdur o bütüñ
10. Kesād-ı secdeye pīrāmen-i çelīpāda

tenāvül eyle:
1. **tenāvül eyle:**
Gazel 635
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Alıp yemek.
13. Ḫ˅ān-ı āfāḳa keşide niʿam-ı Ḥaḳ Nābī
14. Sen daḫı eyle tenāvül yüri bir yanından

tenāvül eyleyecek:
1. **tenāvül eyleyecek:**-*y, -ecek*
Gazel 711
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yemek, içmek, beslenmek.
13. Bizi Stānbulʾa taḳdīr cez̲b ider Nābī
14. Tenāvül eyleyecek āb u dānemüz var ise

tenbākū:
1. **tenbākū:**
Gazel 599
Mısra: **12**
Tömbeki, tütün, duhan.
11. Degüldür lūle lez̲zet-yāb bī-sūziş ḥayātından
12. Meġer bī-çāre tenbākū nefes almış semenderden

2. **tenbākū:**
Gazel 657
Mısra: **12**
Tömbeki, tütün, duhan.
11. Gāh şemşīr-i sitem gāhi ʿazāb-ı āteş
12. Küşte-i ḳavm-i naṣārā gibidür tenbākū

teneffüs:
1. **teneffüs:**
Gazel 95
Mısra: **17**
Nefes alıp vermek, soluk almak.
17. Cihān teneffüs içün āferīdedür Nābī
18. Nefes revābıṭ-ı eczā-yı āferīnişdür

teneffüs itdi:
1. **teneffüs itdi:**-*di*
Gazel 335
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Soluklanmak, nefeslenmek.
7. Bir dem teneffüs itdi çemende nesīm-i ṣubḥ
8. Bād-ı ṣabā ile hele dinlendi bir nefes

teneffüskede:
1. **teneffüskedede:**-*de*
Gazel 336
Mısra: **10**
Nefes alma yeri, dünya.
9. Olamaz zümre-i erbāb-ı nefesden maʿdūd
10. Bu teneffüskedede eylemeyen ʿadd-ı nefes

tenessüm:
1. **tenessümi:**-*i*
Gazel 888
Mısra: **10**
Teneffüs etme, soluk alma, nefes alma, hava alma.
9. Eyler güşāde ġonce-i āmāli Nābiyā
10. Nāgāh rūzgār-ı ümīdüñ tenessümi

tenezzül:
1. **tenezzüldür:**-*dür*
Gazel 64
Mısra: **13**
Gönül alçaklığı, alçak gönüllülük gösterme.
13. Tenezzüldür teraḳḳī ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt üzre
14. Nefes pāyumdur evḳāt-ı ḥayātum nerdübānumdur

2. **tenezzülin:**-*i, -n*
Gazel 637
Mısra: **14**
Gönül alçaklığı, alçak gönüllülük gösterme.
13. Var vechi Nābiyā ne ḳadar itse imtinān
14. Ol āftāb-ı ḥüsn bu ḫāke tenezzülin

3. **tenezzül:**
Gazel 689
Mısra: **13**
Gönül alçaklığı, alçak gönüllülük gösterme.
13. Yoḳ tenezzül ki taʿalluḳ ide dāmānumuza
14. Nābiyā bāġ-ı ümīdüñ ḫas ü ḫāşākinde

4. **tenezzüline:**-*i, -n, -e*
Gazel 800
Mısra: **10**
Gönül alçaklığı, alçak gönüllülük gösterme.
9. Sipihr ṭurmayıcaḳ bir ḳarāra ey Nābī
10. Ne iʿtibār teraḳḳīsine tenezzüline

5. **tenezzüldedür:**-*de, -dür*
Gazel 862
Mısra: **3**
Gönül alçaklığı, alçak gönüllülük gösterme.
3. Sebāt-ı sāye tenezzüldedür ʿuluvde degül
4. Ḳalem Hümāʾya degişmez şikeste-pālıġını

6. **tenezzülümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 510
Mısra: **11**
Gönül alçaklığı, alçak gönüllülük gösterme.
11. Yoḳ şekveye tenezzülümüz baẖt-ı tīreden
12. Cīb-i ḳalemde ẓāhir olur çākümüz bizüm

7. **tenezzül:**
Gazel 552
Mısra: **5**
Gönül alçaklığı, alçak gönüllülük gösterme.
5. Ne ḳadar ṭabʿ-ı esāsında tenezzül var ise
6. Yine geçmez ser-i dīvārı felek-sālıḳdan

8. **tenezzül:**
Kaside 1
Mısra: **135**
Gönül alçaklığı, alçak gönüllülük gösterme.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ẖurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hem-per-ı ʿAnḳā

tenezzül eylemez:
1. **tenezzül eylemez:**-*mez*
Gazel 575
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Kendi durumuna, düzeyine aykırı düşen bir şeyi ya da işi kabul etmek.
17. Nābī tenezzül eylemez esbāb-ı ẖᵛāhişe
18. Teslīm ile tevekkül ile ittiḥād iden

2. **tenezzül eylemez:**-*mez*
Gazel 585
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Kendi durumuna, düzeyine aykırı düşen bir şeyi ya da işi kabul etmek.
17. Lāʾübālī-resmdür iḳlīm-i ḥüsn ol gūne kim
18. Āftābı eylemez cez̠be tenezzül şeb-nemin

3. **tenezzül eylemez:**-*mez*
Gazel 808
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kendi durumuna, düzeyine aykırı düşen bir şeyi ya da işi kabul etmek.
11. Açmaz erbāb-ı tecerrüd çerẖe çeşm-i iʿtibār
12. Eylemez şāhān tenezzül ẖayme-i dīrīneye

tenezzül eylemezüz:
1. **tenezzül eylemezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 263
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kendi durumuna, düzeyine aykırı düşen bir şeyi ya da işi kabul etmek.
5. Tenezzül eylemezüz çārsūy-ı efvāha
6. Metāʿ-ı maʿrifetün kārẖānesin bilürüz

tenezzül ider:
1. **tenezzül ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Kendi durumuna, düzeyine aykırı düşen bir şeyi kabul etmek.
85. ʿİlm-i resmīyi tenezzül mi ider taḥṣīle
86. Kisbe mevḳūf degüldür şeref-i māder-zād

2. **tenezzül ider:**-*er*
Kaside 15
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Kendi durumuna, düzeyine aykırı düşen bir şeyi kabul etmek.
123. Ṣūret-i ẓāhire-i kevne tenezzül mi ider
124. Bām-ı maʿnāya ḳurar pertev-i ʿaḳlı süllem

tenezzül iderse:
1. **tenezzül iderse:**-*er, -se*
Gazel 250
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Karşısındakinin seviyesine göre tevâzu ile muamele etmek.
3. Çıḳarsa zirve-i nāza elindedür ne dinür
4. İderse ẖāke tenezzül ʿaḳā-yı ḥüsn budur

tenezzül itmedükçe:
1. **tenezzül itmedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 313
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kendi durumundan daha aşağıdaki bir işi, bir durumu kabul etmek.
13. Ser-efrāzān olur muḥtāc Nābī zīr-destāna
14. Tenezzül itmedükçe toẖm ẖāke ser-bülend olmaz

tenezzül itmez:
1. **tenezzül itmez:**-*mez*
Gazel 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kendi durumundan daha aşağıdaki bir işi, bir durumu kabul etmek.
5. İtmez tenezzül olsa cihan ser-be-ser günāh
6. Vezne ʿuluvv-ı ṭabʿ-ı terāzū-yı maġfiret

2. **tenezzül itmez:**-*mez*
Gazel 367
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
(Kendi seviye ve haysiyetine aykırı düşen bir şeyi) Kabul etmek, (alçaltıcı bir duruma) râzı olmak.
37. İtmez tenezzül ehl-i nefes nār pūteye
38. ʿAnḳādur ehli yoẖsa degül kīmiyā ġalaṭ

tenezzül itmezdi:
1. **tenezzül itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 775
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Kendi durumundan daha aşağıdaki bir işi, bir durumu kabul etmek.
21. Tenezzül itmezdi kāse-i zer-kārdan ġayre
22. Meyüñ Nābī olaydı medẖali saġar husūsında

tenezzül itmezler:
1. **tenezzül itmezler:**-*mez, -ler*
Kaside 24
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Kendi durumundan daha aşağıdaki bir işi, bir durumu kabul etmek.
87. Sīr-çeşm oldılar ol mertebe kim itmezler
88. Bez̠l-i gencīne-i Ḳārūnʾa tenezzül fuḳarā

tenezzül itse:
1. **tenezzül itse:**-*se*
Kaside 16
Mısra: **166**
Kelime Tipi: -
(Kendi seviye ve haysiyetine aykırı düşen bir şeyi) Kabul etmek, (alçaltıcı bir duruma) râzı olmak.
165. Naʿl eyler idi mihr ü mehin sümm-i esbine
166. Çerẖe tenezzül itse bülendī-i himmeti

tenezzül-nümāy:
1. **tenezzül-nümāy:**
Tarih 96
Mısra: **8**
Tenezzül etmeyi gösteren.
7. Zihī pādişeh kim kemīn çākeri
8. Ruẖ-i mihre olmaz tenezzül-nümāy

tenfīr idüp:
1. **tenfīr idüp:**-*üp*
Gazel 341
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Nefret ettirmek.
7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden
8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

teng:

1. **tengdür:**-*dür*
Gazel 51
Mısra: **7**
Dar II Küçük.
7. Tengdür vādī-i yeʾs ü pehn meydān-ı ümīd
8. Nā-mūrādī küçe-i tārīk ü rūşendür murād

2. **teng:**
Gazel 490
Mısra: **3**
Dar II Küçük.
3. Teng-nā-yı sineye güncīdelikden teng iken
4. Vüsʿatından ṣāhib-i ʿarşa nişīmendür göñül

3. **teng:**
Gazel 94
Mısra: **12**
Sıkıntılı, dar.
11. Dilden çıḳar sarāy-ı cihānuñ ḫayālini
12. Bisyār olursa ḫānede taʿmīr teng olur

4. **teng:**
Gazel 91
Mısra: **2**
Dar II Küçük.
1. Şevḳ-i ruḫuñla rūy-ı heves lāle-reng olur
2. Fikr-i dehānuñ ile reh-i ṣabr teng olur

5. **teng:**
Gazel 94
Mısra: **1**
Dar II Küçük.
1. Vaṣf-ı femüñde cāme-i taʿbīr teng olur
2. Fikr-i miyānuñ itmede tedbīr teng olur

6. **teng:**
Gazel 94
Mısra: **2**
Dar II Küçük.
1. Vaṣf-ı femüñde cāme-i taʿbīr teng olur
2. Fikr-i miyānuñ itmede tedbīr teng olur

7. **teng:**
Gazel 94
Mısra: **4**
Dar II Küçük.
3. Böyle ḳalursa silsile-i zülf-i müşk-bīz
4. Dīvāneler ziḥāmına zencīr teng olur

8. **teng:**
Gazel 94
Mısra: **6**
Dar II Küçük.
5. Kār-ı şikāra başlasa ol çeşm-i şīr-mest
6. Diller miṡāl-i dīde-i nahcīr teng olur

9. **teng:**
Gazel 94
Mısra: **8**
Dar II Küçük.
7. Bāzūlarum miyānuna şāyān degülse de
8. Esb-i ḫayāl-i vaṣla hele zīr teng olur

10. **teng:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Dar II Küçük.
9. Çeşm-i siyāhı dilden ider ġāret-i ḳarār
10. Ahū görince havṣala-i şīr teng olur

11. **teng:**
Gazel 94
Mısra: **14**
Dar II Küçük.
13. Nābī ḫilāf-ı vüsʿat-ı meydān-ı iltifat
14. Vaḳt-i ʿitāb sāha-i taḳrīr teng olur

12. **teng:**
Gazel 304
Mısra: **10**
Dar II Küçük.
9. Nābī kelāma vüşʿat-ı meydān virür cināş
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

13. **tengdür:**-*dür*
Gazel 309
Mısra: **8**
Dar II Küçük.
7. Hem-dem-i dīgere güncāyişe yoḳdur imkān
8. Tengdür dīde-i āyīne gibi meskenümüz

14. **teng:**
Gazel 367
Mısra: **30**
Dar II Küçük.
29. Ḫalḳ-ı zamān hep anda muḳīm olmaġa sezā
30. Teng olduġı mebānī-i dārüʾş-şifā ġalaṭ

15. **teng:**
Kaside 15
Mısra: **179**
Dar II Küçük.
179. Teng iken bārgeh-i vaṣfuña meydān-ı ḫayāl
180. Nice ṭayy itsün añı pāy-ı raḳam-gīr-i ḳalem

16. **tengdür:**-*dür*
Gazel 747
Mısra: **10**
Dar.
9. Ḳande eyler cilve bilmem şuʿle-i miṣbāh-ı dil
10. Tengdür ṭaḳ-ı felek ḳındīl-i istiʿdādına

17. **tengdür:**-*dür*
Gazel 798
Mısra: **12**
Dar.
11. Māverāsın tolaşur dāʾire-i imkānuñ
12. Tengdür devr-i felek gerdiş-i pergārumuza

18. **teng:**
Kaside 12
Mısra: **136**
Dar, küçük.
135. Ḳāmet-i ʿizzine kütāh ḳabā-yı eflāk
136. Cilve-i rifʿatine teng feżā-yı evhām

19. **teng:**
Tarih 110
Mısra: **7**
Dar, küçük.
7. Teng ü berhem-zede vü muẓlim iken köhne binā
8. Buldı eyyām-ı şerīfinde bu nev-ʿünvānı

20. **tengdür:**-*dür*
Tarih 116
Mısra: **26**
Dar, küçük.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫᵛāḫāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

21. **teng:**
Tarih 143
Mısra: **5**
Dar, küçük.
5. Miṡāl-i ḳāfiye çeşm-i ümīde teng iken ʿālem
6. Feraḥ-ābād-ı kevnün eylemişken vehm-i neşrin lef

22. **teng:**
Kaside 5
Mısra: **12**
Yükün dengi, denk, balya.
11. Ne Fütūḥāt ki efvāha ḥalāvet virmiş
12. Teng teng-i şekeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

teng gelür:

1. **teng gelür:**-*ür*
Kaside 12
Mısra: **124**
Kelime Tipi: -
Dar gelmek, küçük gelmek.
123. Zīb-i silk-i vüzerā yaʿni Muṣāḥib Pāşā
124. Ki şükūhına göre teng gelür ḥeft ecrām

teng idi:

1. **teng idi:**- *i, -di*
Tarih 104
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Dar, küçük.

31. Teng idi dil-i ḫalvetiyān gibi binās ı
32. Muḥtāc idi tevsīʿa bu erkān-ı muʿallā

teng olur:
1. **teng olur:**-*ur*
Gazel 399
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dar olmak.
1. Her bāġ-ı dil-güşāda ki nā-yāb ola ġamuñ
2. Firdevs olursa başına teng olur ādemüñ

teng ü tār-ı yeʾs ü hicrāndan:
1. **teng ü tār-ı yeʾs ü hicrāndan:**-*dan*
Gazel 67
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılık ve ümitsizliğin verdiği rahatsızlık.
5. Şeb-i dür u dırāz u teng ü tār-ı yeʾs ü hicrāndan
6. Baña viren teselli ḫāṭır-ı ümmīdvārumdur

teng-çeşm:
1. **teng-çeşm:**
Gazel 201
Mısra: **12**
Dar gözlü (bencil bağlamında).
11. Hep sen mi kām-yāb olacaḳsın zamānede
12. Ey teng-çeşm kār be-nevbet degül midür

teng-güşā olıcaḳ:
1. **teng-güşā olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 12
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Dara düşmek, dar boğaza girmek.
101. İrişüp ḳāfile-ı ʿazl olıcaḳ teng-güşā
102. Cāmesin eyledi tenhālıġa tebdīl ziḥām

teng-i gül:
1. **teng-i gül:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **167**
Kelime Tipi: -
Gül kıtlığı.
167. Teng-i gül bād-ı ṣubḥa virmese bāc
168. Bulamaz āl-gūn metāʿı revāc

teng-i şekeri:
1. **teng-i şekeri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şeker dengi, yükü.
11. Ne Fütūḥāt ki efvāha ḥalāvet virmiş
12. Teng teng-i şekeri ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

teng-i şekeristāna:
1. **teng-i şekeristāna:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şeker kamışı yükü.
13. Teng-i şekeristāna urur taʿne-i telḫī
14. Ẕevḳin alana rīze-i enbān-ı ḳanāʿat

tengī-i leb-i dil-dārdan:
1. **tengī-i leb-i dil-dārdan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin daracık ağzı, dudakları.
1. Ne laʿlden ne ġonce ne gül-nārdan geçer
2. Söz bunda tengī-i leb-i dil-dārdan geçer

tengī-i vaḳt:
1. **tengī-i vaḳt:**
Tarih 128
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Sürenin çok kısa olması, vaktin darlığı.
21. Bu ḳasīde daḫı çoḳ söz götürür ammā kim
22. Komadı tengī-i vaḳt itmeġe maḳṣūdı edā

teng-mizāc:
1. **teng-mizāc:**
Tarih 127
Mısra: **47**
Asabi mizaçlı.
47. Vüsʿat-ı ḫulḳına nisbetle melek teng-mizāc
48. Ḫayme-i cāhına nisbetle felek köhne-binā

tengnāy-ı lā-taʿayyünde:
1. **tengnāy-ı lā-taʿayyünde:**
Gazel 497
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmama'nın dar yeri (berzahı).
9. Ḳalurdı lafẓ ü maʿnā tengnāy-ı lā-taʿayyünde
10. Ḥaḳīḳat üzre bu maʿnāya ṣūret virmese ādem

teng-nā-yı sineye:
1. **teng-nā-yı sineye:**-*ye*
Gazel 490
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Göğsün dar kafesi.
3. Teng-nā-yı sineye güncīdelikden teng iken
4. Vüsʿatından ṣāḥib-i ʿarşa nişīmendür göñül

teng-naẓar:
1. **teng-naẓar:**
Gazel 422
Mısra: **6**
Dar görüşlü, nazarı kıt (kimse).
5. Es̱er-i ḫāme-i taṣvīr-i ḫudāvendīdür
6. Añla ey teng-naẓar ḥüsnini rūy-ı ḫūbuñ

teng-ṭabʿ:
1. **teng-ṭabʿ:**
Gazel 499
Mısra: **10**
Çabuk sinirlenen mizaçlı.
9. Nābī ġarīb-i nüsḫayum ammā ki neyleyüm
10. Her teng-ṭabʿ mesʾele-dānum degül benüm

tenhā:
1. **tenhā:**
Gazel 706
Mısra: **10**
Yalnız, tek başına.
9. Dilberüñ ẕevḳi daḫı ṣohbet-i yārān iledür
10. Ne yapar dil-beri tenhā götüren meskenine

2. **tenhāda:**-*da*
Gazel 726
Mısra: **8**
Yalnız, tek başına.
7. Ṣūret-mis̱āl yāri görince ḫamūş olur
8. Tenhāda dil ne mertebe ḥāżır cevāb ise

tenhālıġ:
1. **tenhālıġa:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **102**
Tenhalık, sessizlik.
101. İrişüp ḳāfile-ı ʿazl olıcaḳ teng-güşā
102. Cāmesin eyledi tenhālıġa tebdīl ziḥām

ten-i bürehne-i ʿāşıḳda:
1. **ten-i bürehne-i ʿāşıḳda:**-*da*
Gazel 589
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşığın çıplak bedeni.
3. Ten-i bürehne-i ʿāşıḳda ʿaks-i naḳş-ı ḥaṣīr
4. Olur şehenşeh-i ʿaşḳa ḳafesli şāh-nişīn

ten-i bürehnesini:
1. **ten-i bürehnesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 53
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çıplak vücut.
7. Dem-ā-dem itmede germ-ābe-i ḫayālümde
8. Ten-i bürehnesini yeʾs cāme-pūş-ı ümīd

ten-i dāġdāra:
1. **ten-i dāġdāra:**-*a*
Gazel 453
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaralı beden.
1. O ṣūḫ-ı māh-rūyı ten-i dāġdāra çek
2. Gelsün mis̱āl-i gül ṭaraf-ı lālezāra çek

ten-i habīsin:
1. **ten-i ḫabīs̱in:**-*i, -n*
Tarih 77
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Alçak vücut.
37. ʿUrbān içinde bī-ḫavf ol Rüstem-i zamāne
38. İtdi ten-i ḫabīs̱in tīġiyle ḫāke yeksān

ten-i hūbānı:
1. **ten-i ḫūbānı:**-*ı*
Gazel 136
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Güzellerin teni, vücudu.
13. Ẓann itme Nābī tügme ilik dām u dānedür
14. Ḳurmış şikār içün ten-i ḫūbānı cāmeler

ten-i nāziklerinde:
1. **ten-i nāziklerinde:**-*lerinde*
Gazel 127
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nazik ten.
9. ʿAceb mi cāme-pūş-ı lerziş olsa dīde baḳduḳça
10. Leṭāfetden ten-i nāziklerinde pīrehen ditrer

ten-i penbe-misāle:
1. **ten-i penbe-mis̱āle:**-*e*
Gazel 706
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Pamuk misali ten, pamuk gibi bembeyaz ten.
5. O ten-i penbe-mis̱āle ṣarılur bī-teklīf
6. Rişte ber-rişte ḥased devlet-i pīrāhenine

ten-i pür-cünbiş-i sīmīnüne:
1. **ten-i pür-cünbiş-i sīmīnüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 431
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kıpır kıpır bembeyaz ten.
15. Ten-i pür-cünbiş-i sīmīnüne reşkindendür
16. Bu ḳadar lerziş-i pey-der-peyi sīm-āblarun

ten-i sīmīnin:
1. **ten-i sīmīnin:**-*i, -n*
Gazel 845
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gümüş ten, bembeyaz ten II Sevgili.
3. Virüp naḳd-i sirişk aldum ten-i sīmīnin āġūşa
4. Ara yirde şemīm-i kakülüñ bād-ı hevā ḳaldı

ten-i sīmīnüne:
1. **ten-i sīmīnüne:**-*ün, -e*
Gazel 84
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gümüş gibi vücud.
5. Ten-i sīmīnüne ḫamyāze-rīz olmaġla āġūşum
6. Sirişk-i dil-nişīn āġūş-ı müjgānumla düşmendür

ten-i sīmīñüni:
1. **ten-i sīmīñüni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 524
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Gümüş gibi vücud.
11. Ten-i sīmīñüni seyr itmek ümīdiyle beni
12. Kangı germ-ābeye nāṭūr ideceksin bilmem

ten-i taḥḳīḳa:
1. **ten-i taḥḳīḳa:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hakiki vücut (Tevhidden anlayanlar).
7. Cān u dildür ten-i taḥḳīḳa Fütūḥat u Füṣūṣ
8. Es̱er-i muʿteberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

ten-i ʿuryānumı:
1. **ten-i ʿuryānumı:**-*um, -ı*
Gazel 873
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Çıplak beden.
13. Ten-i ʿuryānumı taʿbīr idemez kimse benüm
14. Nābiyā kimse libāsa ḳoyamaz Mecnūnʾı

ten-i zerrīn:
1. **ten-i zerrīn:**
Gazel 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Altından ten.
5. Ten-i zerrīn ü sīm-i eşkden yapmış yed-i ḳudret
6. Miyān-ı şāhid-i feyże kemerdür ḥalḳa-i tevḥīd

ten-i zerrīni:
1. **ten-i zerrīni:**
Gazel 520
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Üzüntü ve kederden altın gibi sararmış ten, beniz.
3. Sirişkle ten-i zerrīni eyleyüp terṣīʿ
4. Ḫidīv-i memleket-i ʿaşḳa bir serīr idelüm

teʾnīs-i sebāt:
1. **teʾnīs̱-i s̱ebāt:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sözünde, kararında durmaya alışma.
3. Virmiş ammā beyyinātuñ beynini tevfīḳ içün
4. Ẕāt-ı bī-ʿillet ʿaceb ʾilletle teʾnīs̱-i s̱ebāt

tennūr-ı çerhde:
1. **tennūr-ı çerḫde:**-*de*
Tarih 82
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Felek tandırı, gökyüzü fırını.
7. Kimisi didi ḳurṣ-ı nāndur bu
8. Oldı tennūr-ı çerḫde peydā

tennūr-ı haddad eylesün:
1. **tennūr-ı ḥaddad eylesün:**
Gazel 814
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Demirci fırınına çevirmek.
7. Füṣūl-ı fetḥ ile itsün żamīr-i enverüñ gülşen
8. Derūn-ı düşmeni tennūr-ı ḥaddad eylesün Allāh

tennūr-ı maʿde:
1. **tennūr-ı maʿde:**
Gazel 617
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mide fırını.
7. Dendānlar oldı rīhte-i sufre-i fenā
8. Tennūr-ı maʿde pür yine şevḳ-i taʿāmdan

ten-şikest:
1. **ten-şikest:**
Gazel 507
Mısra: **2**
Bedeni yıkılmış.
1. ʿAḳlum tamāmdur ne ḳadar nīm-mest isem
2. ʿAhdüm dürüstdür ne ḳadar ten-şikest isem

tensīk-i umūra:
1. **tensīḳ-i umūra:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **195**
Kelime Tipi: -
İşlerin düzene sokulması, düzeltilmesi.
195. Bulmadı kimse bu tensīḳ-i umūra tevfīḳ
196. Daḫı bir ferde naṣīb olmadı bu şān u bu nām

tenük-dil:
1. **tenük-dil:**
Gazel 292
Mısra: **4**
İnce, narin gönül.
3. Olduḳ evvel cāmdan sermāye-fersā-yi şuʿūr
4. Ey tenük-dil biz anun deryāların nūş itmişüz

tenūr:
1. **tenūr:**
Kaside 7
Mısra: **146**
Tandır. II Mevlevi dervişlerinin ayin sırasında giydikleri geniş etekli elbise.
145. Semūm-ı ṣāʿiḳa-i ḍarbına düçār olanuñ
146. Olur siper seri üstinde bāz-gūne tenūr

2. **tenūr:**
Kaside 11
Mısra: **86**
Tandır.
85. Nesīm-i ḫulḳ-ı çemen-hīzi olsa kevne vezān
86. Olurdı rüste tenūr içre ġonce-i sīr-āb

tenūr-ı āteşīn-i pür-şererdür:
1. **tenūr-ı āteşīn-i pür-şererdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Ateşi etrafa kıvılcımlar saçan tandır.
29. Zemistān-ı riyā vü zühd-i bārid defʿine Nābī
30. Tenūr-ı āteşīn-i pür-şererdür ḥalḳa-i tevḥīd

tenūr-ı ḥarbde:
1. **tenūr-ı ḥarbde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **153**
Kelime Tipi: -
Savaş fırını, fırın gibi sıcak savaş.
153. Tenūr-ı ḥarbde itdi luḥūm-ı aʿdāyı
154. Gıdā-yı fevc-i behāyim kebāb-ı çeng-i nüsūr

tenūr-ı ḥased:
1. **tenūr-ı ḥased:**
Gazel 674
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kıskançlık tandırı, çekememezlik fırını.
7. Ben germī-i vaṣluñla ısınsam da raḳībün
8. Yaḫ-ḫāne-i ümmīdi tenūr-ı ḥased olsa

tenūr-ı sūz-ı ġam:
1. **tenūr-ı sūz-ı ġam:**
Tarih 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kederin yanan fırını.
3. Eyledi aḥbābınuñ ḫāṭırların
4. Kūre-i fürḳat tenūr-ı sūz-ı ġam

tenūr-ı ṭūfāna:
1. **tenūr-ı ṭūfāna:**-*a*
Gazel 53
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tufan fırını.
5. Numūne oldı derūnum tenūr-ı ṭūfāna
6. Nefes nefes feverān itmedin ḫurūş-ı ümīd

tenvīn:
1. **tenvīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 146
Mısra: **4**
Kelimenin sonunu "en, in, ün" diye okumak. Veya öyle okutan işaretin adı.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa dağı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

tenvīn ider:
1. **tenvīn ider:**-*er*
Gazel 589
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tenvin ile okumak, nunlamak.
7. Nizāʿ-ı ḥalḳa sebeb ārzū-yı rifʿatdür
8. Gelince refʿa ider küşt-gīrlik tenvīn

tenvīr eyledi:
1. **tenvīr eyledi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **78**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
77. Ḫilḳati cevher-i evvelden olınmış terkīb
78. Eyledi ʿaḳlınuñ āṣārı cihānı tenvīr

tenvīr eylemişdi:
1. **tenvīr eylemişdi:**-*miş, -di*
Kaside 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
1. Bir şebāngeh ki çerāġ-ı ḫıred-ı ʿabd-i faḳīr
2. Eylemişdi ḥarem-i ḳaṣr-ı dimāġum tenvīr

tenvīr ider:
1. **tenvīr ider:**-*er*
Gazel 147
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Nurlandırmak.
17. Şaḫṣuñ birisi revġan-ı cān ile döker şemʿ
18. Bir ġayrüñ ider meclis-i iḳbālini tenvīr

2. **tenvīr ider:**-*er*
Gazel 360
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Nurlandırmak.
3. Ḫāne-i tārīk-i ḳalb-i ġāfili tenvīr ider
4. Şuʿle-i miṣbāḥ-ı īmāndur Fütūḥat ü Füṣūṣ

tenvīr itdiler:
1. **tenvīr itdiler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
121. Anda ṣarf olunan nebāt u şeker
122. Renc-i cürme olur şifā-āver

tenzīl eyledi:
1. **tenzīl eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
İndirmek, aşağılatmak.
147. Olmadı naḳd-i berg-i gül taḥṣīl
148. Eyledi bād-ı ṣubḥ-dem tenzīl

ter:
1. **ter:**
Gazel 304
Mısra: **8**
Islak, yaş, nemli.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

ter itmege:
1. **ter itmege:**-*meg, -e*
Gazel 254
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Islatmak II süslemek; boyamak.
3. Ḳor mı ter itmege lebümüz çeşm-i āftāb
4. Mānend-i gül hevādan eger ṭolsa cāmumuz

ter vü tāze eylesün:
1. **ter vü tāze eylesün:**-*sün*
Kıt'a 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Körpe kılmak, taptaze eylemek.
9. Eylesün gülşen-i ikbālini Ḥaḳ tāze vü ter
10. Eylesün düşmeninüñ ḫırmen-i ʿömrin ber-bād

terabbuʿ-dih-i zānū-yı edeb olmazsa:
1. **terabbuʿ-dih-i zānū-yı edeb olmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 19
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Edebe aykırı; fakat dizlere rahatlık veren bağdaş kurarak oturmak.
9. Pīş-i Bārīde olur nāʾil-i iḳbāl-i ḳuʿūd
10. Her kim olmazsa terabbuʿ-dih-i zānū-yı edeb

teraḥḥüm:
1. **teraḥḥümi:**-*i*
Gazel 888
Mısra: **6**
Merhamet, merhamet etme.
5. Tercihine şemātet-i aʿdānuñ sebeb bu kim

6. Aḥbābuñ imtināna yaḳīndür teraḥḥümi

teraḥḥum idüp:

1. **teraḥḥum idüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Merhamet etmek.
5. Görüp firāḳun ile nār-ı ġamda sūzişümi
6. Baña teraḥḥum idüp ḫūn-ı eşk dökdi kebāb

teraḳḳī:

1. **teraḳḳī:**
Gazel 64
Mısra: **13**
Yükselmek, ilerlemek.
13. Tenezzüldür teraḳḳī ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt üzre
14. Nefes pāyumdur evḳāt-ı ḥayātum nerdübānumdur

2. **teraḳḳī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **196**
Yükseliş II yücelik.
195. Varaḳ-ı güldür ibtidā-yı bahār
196. Aña virmiş teraḳḳī bāng-i hezār

3. **teraḳḳīye:**-*y, -e*
Gazel 559
Mısra: **11**
İlerleme, yükselme, gelişme.
11. Bī-tenezzül bulamaz kimse teraḳḳīye ẓafer
12. Oḳı bu mesʾeleyi sālik isen Süllemden

4. **teraḳḳīsine:**-*si, -n, -e*
Gazel 800
Mısra: **10**
İlerleme, yükselme, gelişme.
9. Sipihr ṭurmayıcaḳ bir ḳarāra ey Nābī
10. Ne iʿtibār teraḳḳīsine tenezzüline

5. **teraḳḳī:**
Kaside 1
Mısra: **135**
İlerleme, yükselme, gelişme.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ḫurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hem-per-ı ʿAnḳā

6. **teraḳḳī:**
Gazel 575
Mısra: **6**
İlerleme, yükselme, gelişme.
5. Pāşīde itsün āb-ı ruḫın ḫāk-i ẕillete
6. Bālā-yı ṣadr-ı cāha teraḳḳī murād iden

terakkī buldı:

1. **teraḳḳī buldı:**-*dı*
Gazel 843
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Artmak.
5. Remīde itdi benden yāri seng-i taʿn-ı bed-gūyān
6. Şikest-i dil teraḳḳī buldı elden mūmiyā gitdi

2. **terakkī buldı:**-*dı*
Tarih 135
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Artmak, ilerlemek.
11. Bu cānibden tesāmuḥ gördügince ḥaml idüp ʿacze
12. Terakkī buldı evżāʿ-ı fesādātın ziyād itdi

terākki buldukça:

1. **terākki buldukça:**-*duk, -ça*
Gazel 69
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Artmak.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

teraḳḳī eyledükçe:

1. **teraḳḳī eyledükçe:**-*dükçe*
Tarih 79
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yükselmek, ilerlemek.
9. Olmayup mensūh tā sittīne dek ḥükmi anuñ
10. Her teraḳḳī eyledükçe ola tārīḫ-i müfīd

teraḳḳī itdükçe:

1. **teraḳḳī itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 848
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yükselmek, ilerlemek.
9. Ġayre nefʿ oldı biz itdükçe teraḳḳī ancaḳ
10. Ḫāk-māl olduġumuz ḳaldı bize Nīl gibi

teraḳḳī itse:

1. **teraḳḳī itse:**-*se*
Tarih 79
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yükselmek, ilerlemek.
7. Ḫāṭıra geldi bu maʿnī ola bir tārīḫ kim
8. İtse her onda teraḳḳī olsa tārīḫ-i cedīd

teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām olan:

1. **teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām olan:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Ecdadının yüceliğini yücelten olmak.
173. Āṣaf āṣāf-dilā pāk-tebārā ṣadrā
174. Ey olan nāmı teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām

2. **teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām olan:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Ecdadının yüceliğini yücelten olmak.
173. Āṣaf āṣāf-dilā pāk-tebārā ṣadrā
174. Ey olan nāmı teraḳḳī-dih-i ecdād-ı ʿiẓām

terāküm-i ẓulmetden:

1. **terāküm-i ẓulmetden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Karanlığın kat kat birikmesi.
59. Meġer ṭalīʿa-i envār-ı ṣubḥ-ı devlet imiş
60. Cihān terāküm-i ẓulmetden olduġı deycūr

teraşşuḥ-ı eşke:

1. **teraşşuḥ-ı eşke:**-*e*
Gazel 304
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İnce ince dökülen gözyaşı.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

terāżi-i ḫuṣemā:

1. **terāżi-i ḫuṣemā:**
Kaside 3
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Davalı ile davacının tartısı.
37. Nigāh-ı luṭfuña mevḳūfdur ḳıyāmetde
38. Terāżi-i ḫuṣemā yā Muḥammed-i ʿArabī

terāzū:

1. **terāzū:**
Gazel 266
Mısra: **8**
Terazi, tartı âleti.
7. Bāzār-ı harīdār-ı ʿināyet götüridür
8. Hiç beyʿ ü şirā anda terāzū ile olmaz

2. **terāzū:**
Gazel 353
Mısra: **8**
Terazi, tartı âleti.
7. Ḳadrin anlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenün
8. Çār-sūy-i kābiliyyetde terāzū ḳalmamış

3. **terāzū:**
Gazel 715
Mısra: **10**
Terazi, tartı âleti.
9. İtme güstāḫ nigahuñ aña bār-ı teşvīş

10. Çeşm-i cānāne ḥaḳīḳatde terāzū degül a

4. **terāzūsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 735
Mısra: **4**
Terazi, tartı âleti.
3. Güller üstinde beraber bulunurdı şebnem
4. Gülşenüñ olsa müsāvat terāzūsında

terāzū-yı ʿadl:
1. **terāzū-yı ʿadl:**
Kaside 7
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Adalet terazisi.
101. Niẓām-ı ḥükmi terāzū-yı ʿadl ile mevzūn
102. Ṣudūr-ı devleti icrā-yı şerʿ ile meşkūr

terāzū-yı dükān-ı bī-dilān:
1. **terāzū-yı dükān-ı bī-dilān:**
Gazel 306
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönülsüzler, kalpsizler dükkanının tartısı.
3. Tehīdür merdümekden dīde-i ḥayret-ḫurūş-ı ʿaşḳ
4. Terāzū-yı dükān-ı bī-dilān dirhem ḳabūl itmez

terāzū-yı dü-keffe:
1. **terāzū-yı dü-keffe:**
Kaside 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
İki kefeli terazi.
37. Zihī ʾĀdil ki eyler çār-sūy-ı çār faṣlında
38. Terāzū-yı dü-keffe ḫidmetin sermā ile germā

terāzū-yı edeb:
1. **terāzū-yı edeb:**
Gazel 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tartıp kıymetlendiren edep tartısı.
1. İtse sencīde kimi ḫaslet-i nīkū-yı edeb
2. Refʿ i der ḫākdan elbette terāzū-yı edeb

terāzū-yı ḥaḳīḳatsin:
1. **terāzū-yı ḥaḳīḳatsin:**-*sin*
Gazel 404
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hakikatı ölçen terazi, hayal ile hakikatı tartabilen terazi.
5. Terāzū-yı ḥaḳīḳatsin göñül her gördüğün çekme
6. Çekersen Yūsufāsā gevher-i kem-yāb-ı yek-tā çek

terāzū-yı ḫalīl:
1. **terāzū-yı ḫalīl:**
Gazel 482
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin terazisi.
5. Keffe-i çeşmine cünbiş virüp ebrū-yı Ḫalīl
6. Dil alup şive ṣatar ṭurma terāzū-yı Ḫalīl

terāzū-yı naẓar:
1. **terāzū-yı naẓar:**
Kaside 9
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Göz terazisi.
147. Var mı ey kāmil-i devrān sözümüñ noḳṣanı
148. İşte bāzār-ı suḫan işte terāzū-yı naẓar

terāzu-yı naẓara:
1. **terāzu-yı naẓara:**-*a*
Kıt'a 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Göz terazisi.
1. Važʿ iderseñ terāzu-yı naẓara
2. Ey olan tālib-i ʿuluvv ü sümüvv

terāzū-yı sıhriyyete:
1. **terāzū-yı sıhriyyete:**-*e*
Tarih 112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sıhriyet tartısı (Sıhriyyet; Evlenmede kadının kan bağı olan yakınları ile erkeğin kan bağı olan yakınları arasında meydana gelen hısımlık).
5. Pesend eyleyüp dāver-i dīn sülūkin
6. Terāzū-yı sıhriyyete itdi peyvend

terāzū-yı teḳabül:
1. **terāzū-yı teḳabül:**
Kaside 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Karşılıklı kefeleri olan terazi (Bir kefesinde yokluk diğerinde varlık olması bağlamında).
59. Terāzū-yı teḳabül važʿ idüp bāzār-ı imkāna
60. Naḳīżeyne tevāfuḳla teḫālüf eylemiş ilḳā

terāzū-yı tesāvīde:
1. **terāzū-yı tesāvīde:**-*de*
Tarih 137
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Eşitlik terazisi.
11. Niẓām-ı nāsa ṭabʿında teveccüh öyle rāsiḫ kim
12. Terāzū-yı tesāvīde ṭutar aʿlā vü ednāyı

terbīʿ-i saʿdeyn itdügi:
1. **terbīʿ-i saʿdeyn itdügi:**-*dü, -gi*
Tarih 76
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
İkş uğurluyu dörtlemek, katlamak (Sadeyn; Müneccimlerin uğurlu saydıkları Venüs (Zühre) ve Jüpiter (Müşteri) yıldızları).
19. Pederle māderün saʿdi aña itmiş sirāyet kim
20. Felek terbīʿ-i saʿdeyn itdügi gün oldı zāyende

terbiye:
1. **terbiyesi:**-*si*
Gazel 634
Mısra: **13**
Terbiye vermek, uslandırmak.
13. Ḫalḳ-ı kevni felegüñ terbiyesi ey Nābī
14. Beñzer ārāyişe güllerle kemānuñ hedefin

terbiye itmişüz:
1. **terbiye itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Eğitmek.
15. İtmişüz ġafletle nefs-i büt-peresti terbiye
16. Düşmen-i bed-ḫᵛāhe bilmezlikle furṣat virmişüz

terbiye-i pīr-i çerḫ:
1. **terbiye-i pīr-i çerḫ:**
Gazel 264
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kocamış feleğin terbiyesi.
3. Biraz da ḫākdeki ḥüsne nāżır olmaġ içün
4. Ḫam itdi terbiye-i pīr-i çerḫ ḳāmetümüz

terbiye-i rind:
1. **terbiye-i rind:**
Gazel 580
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ariflerin, gönül ehli olanların terbiyesi.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

terbiyet:
1. **terbiyete:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **32**
Etki, tesir.
31. Der-ḥāl olup mekārim-i mevrūşı mevc-hīz
32. Meşhūdı oldı terbiyete ḳābiliyyeti

terbiyet ḳılmaḳ:
1. **terbiyet ḳılmaḳ:**-*maḳ*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Terbiye etmek II Belli bir kıvama getirmek.
3. Ben didüm uṣlandı zīrā çerḫ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ḳılmaḳ gerekdür anı bunca ser-güdaḫt

terbiyet nā-ehl-rā çün kirdgān ber-günbedest:
1. **terbiyet nā-ehl-rā çün kirdgān ber-günbedest:**
Kıt'a 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Sadi-i Şirazi'nin "Ehil olmayanı terbiye etmek kubbeye ceviz koymak gibidir" analamına gelen mısraı.
5. Didi bir dānā-yı kār-āgāh ü ṣāḥib-tecribe
6. Terbiyet nā-ehl-rā çün kirdgān ber-günbedest

terbiyet-bahş-ı mevālīd-i suhan:
1. **terbiyet-baḫş-ı mevālīd-i suḫan:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Doğan kelimelere terbiye bahşeden, onları terbiye eden.
5. Mehd-cünbān-ı şeker-ḫāy-ı dehen
6. Terbiyet-baḫş-ı mevālīd-i suḫan

terbiyet-hāne-i gülhande:
1. **terbiyet-ḫāne-i gülḫande:**
Gazel 805
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hamam ocağı terbiyehanesi.
7. Leẕẕet-i süziş ile hīme-i nā-sūḫteye
8. Terbiyet-ḫāne-i gülḫande ider gül ḫande

terbiyet-hāne-i kevn:
1. **terbiyet-ḫāne-i kevn:**
Kaside 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kainat okulu.
11. Ṣadme-i ḥikmet ile ḫāmları puḫte ider
12. Terbiyet-ḫāne-i kevn oldı dükān-ı ḥaddād

terbiyet-i ṣadr-nişīnān-ı ʿiẓām:
1. **terbiyet-i ṣadr-nişīnān-ı ʿiẓām:**
Kaside 13
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Yüce makamlarda bulunanları eğitme.
149. O velīyyüʾn-niʿam-ı ḳubbe-nişinān kim anuñ
150. Kārıdur terbiyet-i ṣadr-nişīnān-ı ʿiẓām

terbiyetkede:
1. **terbiyetkedede:**-*de*
Gazel 428
Mısra: **13**
Terbiye eğitimi yeri, terbiye olunan yer.
13. Olmaz bu terbiyetkedede kimse feyż-yāb
14. Nābī taḥammül eylemeyen bir zamāna dek

terbiyet-kerde-i nān u nemek-i luṭfūñ:
1. **terbiyet-kerde-i nān u nemek-i luṭfūñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Lütufkarlığın ekmek ve tuzu ile yetişmiş, büyümüş.
75. Terbiyet-kerde-i nān u nemek-i luṭfūñ iken
76. İʿtibār itmez olur ḫaneñ içinde ḫuddām

tercemān:
1. **tercemāna:**-*a*
Gazel 315
Mısra: **12**
Bir lisanı başka bir lisan ile beyan eden.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

2. **tercemān:**
Gazel 223
Mısra: **6**
Birinin maksadını anlatmaya, bir şeyi tasvir ve ifadeye vasıta olan kişi.
5. Ġam-ı cihān ile baḥs̱ itmek isteyen bī-dil
6. Meġer zebān-ı sürāḥīyi tercemān idinür

3. **tercemān:**
Gazel 676
Mısra: **14**
Birinin maksadını anlatmaya, bir şeyi tasvir ve ifadeye vasıta olan kişi.
13. Noḳṣānı ġayrılarla olur Nābiyā tamām
14. Her kimse kim tekellüm ider tercemān ile

tercemān olur:
1. **tercemān olur:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tercümanlık etmek.
3. Sordukça çeşmi hāl-i esīrān-ı ġamzesin
4. Bīm ü ümīd araya girer tercemān olur

tercemānlıḳ:
1. **tercemānlıḳdur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **12**
Tercüman olma durumu.
11. Dil-i belā-zedenüñ kārını ṣorarsañ eğer
12. Miyān-ı gamze vü çeşminde tercemānlıḳdur

terceme-i ʿaşḳ:
1. **terceme-i ʿaşḳ:**
Tarih 156
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aşk tercümesi, aşkın beyanı, ifadesi.
3. Hātif didi hīç çekme emek rūz-ı ezelden
4. Tārīḫi dinilmişdür anuñ terceme-i ʿaşḳ

terceme-i sırr-ı ḳażādur:
1. **terceme-i sırr-ı ḳażādur:**-*dur*
Gazel 532
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kaza (Allah'ın takdirinin ve emrinin yerine gelmesi) sırrının tercümesi.
3. Ser-be-ser āyine-i rāz-ı ḳaderdür gönlüm
4. Nev-be-nev terceme-i sırr-ı ḳażādur suḫanum

tercīḥ:
1. **tercīḥ:**
Gazel 26
Mısra: **3**
Üstün tutmak, bir şeyi diğerinden fazla beğenmek.
3. Tercīḥ olu n ur niʿmet-i elvān-ı kibara
4. Bir pāre nemeksizce iken hān-ı ḳanāʿat

2. **tercīḥ:**
Gazel 160
Mısra: **5**
Yeğleme, üstün tutma.
5. Tercīḥ sanma rindi saña zāhidā ġarāz
6. Senden odur tefāvüti kim bī-riyācadur

3. **tercihine:**-*i, -n, -e*
Gazel 888
Mısra: **5**
Yeğleme, üstün tutma.
5. Tercihine şemātet-i aʿdānuñ sebeb bu kim
6. Aḥbābuñ imtināna yaḳīndür teraḥḥümi

tercīḥ idelüm:
1. **tercīḥ idelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 289
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tercih etmek, yeğlemek.
3. Çengelistān-ı ḳuyūdı nice tercīḥ idelüm
4. Bāz iken ʿālem-i ıṭlāḳa bizüm revzenümüz

tercīḥ ider:
1. **tercīḥ ider:**
Gazel 757
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeğlemek, üstün tutmak.
9. Taḥṣīl-i ʿilmün üstine tercīḥ ider mi nās
10. Taḥṣīl-i māl vāsıta-i rifʿat olmasa

tercīḥ itmeden ḳaldı:
1. **tercīḥ itmeden ḳaldı:**-*dı*
Tarih 137

Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tercih yapmada zorlanmak, hangisini tercih edeceğini bilememek.
3. Ḥaleb bir gūne reşk-i Cennet oldı maḳdeminden kim
4. Ki ḳaldı ḫalḳ tercīḥ itmeden imrūza ferdāyı

tercīḥ olunur:
1. **tercīḥ olunur:**-*ur*
Gazel 740
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeğlemek.
9. Ḥüsni naḳşuñ nice tercīḥ olunur naḳḳāşa
10. Naḳş her çend ḫoş-āyende vü müstaḥsen ise

tercümān:
1. **tercümānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 107
Mısra: **18**
Çevirici, çeviren.
17. Tefhīm içün zebān-ı ṣūraḥiyi mey-keşe
18. Peymāne-i şarāb arada tercümānıdur

ter-dest olsa:
1. **ter-dest olsa:**-*sa*
Gazel 631
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eli işe yakışmak, becerikli, mahir olmak.
3. Ol Yūsuf-ı ḥüsnüm ne ḳadar olsa da ter-dest
4. Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrehenümden

tereddüd:
1. **tereddüd:**
Gazel 404
Mısra: **15**
Kararsızlık, duraksama.
15. Gelū-gir-i selāmetdür tereddüd ḥükm-i taḳdīre
16. Ḥakīmüñ şerbet-i nā-ḫoş-güvārın bī-müḥābā çek

2. **tereddüdüm:**-*üm*
Gazel 505
Mısra: **8**
Kararsızlık, duraksama.
7. Egerçi vaʿde-i teşrif virdi yār ammā
8. Tereddüdüm bu ki gönlümce iḥtirām idemem

tereddüd itmez idüm:
1. **tereddüd itmez idüm:**-*mez , -i, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kararsız davranmak, duraksamak.
3. Ne semte çekse giderdüm tereddüd itmez idüm
4. Elinde cāẕibe vuṣlatuñ kebāde idüm

tereddüt eyleme:
1. **tereddüt eyleme:**-*me*
Gazel 237
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kararsızlığa düşmek.
5. Tīz-āb-ı ġam şarāb-ı sitem bir gelür baña
6. Sāḳī tereddüt eyleme şun meşrebüm budur

tereffuʿ şatar:
1. **tereffuʿ şatar:**-*ar*
Gazel 85
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendini çevresindekilere kabul ettirmek için yükseklerde göstermek, övünmek, caka satmak.
9. Ser tereffuʿ şatar gelince seyre ammā ki
10. Yine muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ḳadem olmaz da nʾolur

tereng urmakdan:
1. **tereng urmakdan:**-*mak, -dan*
Gazel 867
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ağır darbe vurmak.
7. Ruḫ ü pāyına ṭabanceyle tereng urmakdan
8. Şiʿrüñ üşdi başına dāʾirenüñ şūr ü şeri

terennüm ider:
1. **terennüm ider:**-*er*
Gazel 170
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güzel bir sesle hafif hafif şarkı söylemek.
1. Göñül ki naġme-i derd-āzma taʿallüm ider
2. Verā-yı dāʾire-i dāġdan terennüm ider

terennüm itdükçe:
1. **terennüm itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 790
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şarkı söylemek.
9. Olur ʿarūs-ı suḫan pāy-kūb u dest-efşān
10. Zebān-ı ḫāme-i Nābī terennüm itdükçe

tereşşüḥ eylemege başladı:
1. **tereşşüḥ eylemege başladı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Terlemeye başlamak.
15. Cihānda ḳalmadı bir berg-i ḫuşk nā-sīr-āb
16. Tereşşüḥ eylemege başladı seḥāb-ı sürür

tereşşuḥ eyleyen:
1. **tereşşuḥ eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 562
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sızmak.
11. Degül gökde tereşşuḥ eyleyen serpūş-ı ʿālemden
12. Cihānun cüzʾ ü terkībātını taḳṭīr ider gerdūn

tereşşuḥ ider:
1. **tereşşuḥ ider:**-*er*
Gazel 753
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sızmak.
4. İder āteş tereşşuḥ dīdelerden āb şeklinde
3. O şūḫ-ı āteşīn-ruḫsāruñ āb u tabı şevḳinden

tereşşüh itmedi:
1. **tereşşüh itmedi:**-*me, -di*
Kıt'a 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sızmak.
7. Nābī veli bu maʿnī-i rengīn benüm degül
8. Benden tereşşüh itmedi bu ṣāfter zülāl

tereşşuḥ itmeyicek:
1. **tereşşuḥ itmeyicek:**-*meyicek*
Gazel 578
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sızmak.
11. Tīġ-i müjgānı degül ḳābil-i vaṣf itmeyicek
12. Ḫūn-ı endīşe tereşşuḥ ciger-i maʿnādan

tereşşuḥ-cūyluḳdan:
1. **tereşşuḥ-cūyluḳdan:**
Gazel 599
Mısra: **2**
Irmak sızıntısı.
1. Ümid-i merḥamet sengīn-dilān-ı nāz-perverden
2. Tereşşuḥ-cūyluḳdan farḳı yoḳdur āb-ı gevherden

terettüb itdi:
1. **terettüb itdi:**-*di*
Gazel 701
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gerekmek, icap etmek.
13. Bilsem göñül ne ẕevḳ alacaksın viṣālden
14. Ḥasretle itdi żaʿf terettüb meşāʿire

terfīh-i ümem:
1. **terfīh-i ümem:**
Kaside 15
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Milletleri rahat yaşatma.
17. Birisi ʿarż-ı sadāret biri ʿaḳl u biri dīn
18. Birisi ġayret-i devlet biri terfīh-i ümem

terfīʿ-i şān-ı sulṭān:

1. **terfīʿ-i şān-ı sulṭān:**
Tarih 77
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Padişahın şanını yüceltme.
45. Eṣlāfdan kim itdi inṣāf olunsa böyle
46. Tekmīl-i ʿırż-ı devlet terfīʿ-i şān-ı Sulṭān

terḫīṣ-i duḫūl itmeyicek:
1. **terḫīṣ-i duḫūl itmeyicek:***-me, -y, -icek*
Gazel 34
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Girişe izin vermek.
15. Terḫīṣ-i duḫūl itmeyicek ṣāḥib-i dīvān
16. Bī-fāʾidedür vaʿde-i derbāna teşebbüs̱

terk:
1. **terkde:***-de*
Gazel 42
Mısra: **9**
Vazgeçmek, bırakmak. II Dünya nimetlerinden elini çekmek.
9. Bahşde ġavġa-güẕār ü terkde rāḥat-güzīn
10. Zeyd ü ʿAmr-ı naḥv-ḫᵛānān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

2. **terkine:***-i, -n, -e*
Gazel 488
Mısra: **3**
Terk etme, bırakma.
3. Bir kerre gösterilse nʾolur terkine cevāz
4. Ḫubāna nāz farż degül müsteḥab degül

3. **terk:**
Gazel 492
Mısra: **5**
Terk etme, bırakma.
5. Terk ile tahsīl-i maṭlab bir hüner midür diyü
6. Ṭaʿne-dād-ı resm-i İbrāhīm Edhemʾdür göñül

terk eyle:
1. **terk eyle:**
Gazel 299
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bırakmak, vazgeçmek.
13. Maʿmūrluḳ ümīdini terk eyle Nābiyā
14. Olmaz cihan ʿaşḳ u maḥabbet ḫarābsuz

2. **terk eyle:**
Gazel 848
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bırakmak, vazgeçmek.
7. Ser-i sünnīdeki destār gibi yek-reng ol
8. Yüri terk eyle dü-reng olmaġı mendil gibi

terk eyledi:
1. **terk eyledi:***-di*
Gazel 880
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Terk etmek.
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
2. Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı

2. **terk eyledi:***-di*
Tarih 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Terk etmek, bırakmak.
5. Gitdi rūḥı ʿālem-ı ʿulvīye mānend-i duʿā
6. Jāleveş terk eyledi bu ḫānedān-ı esfeli

terk eylemiş:
1. **terk eylemiş:***-miş*
Gazel 349
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bırakmak, vazgeçmek.
9. Nābī hele uṣlanmış olup ʿaşḳa giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

terk ider:
1. **terk ider:***-er*
Gazel 496
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Terk etmek, bırakıp gitmek.
9. Bu cihānun es̱er-i ḳaḥṭ-ı vefāsındandur
10. Terk ider birbirin evvelki ḳademde tevʾem

2. **terk ider:***-er*
Gazel 751
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Terk etmek, bırakıp gitmek.
9. Ṭurfadur meşrebi miʿmār-ı binā-yı suḫanun
10. Terk ider ḫāneyi beytin çalışur taʿmīre

terk iderdi:
1. **terk iderdi:***-er, -di*
Gazel 580
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bırakmak, vazgeçmek.
1. Terk iderdi hedefe eyledügi bīdādın
2. Gūş ideydi hedefüñ gūş-ı kemān feryādın

terk idüp:
1. **terk idüp:***-üp*
Tarih 83
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Terk etmek, bırakıp gitmek (Vefat etmek bağlamında).
5. Bu ḫākdānı terk idüp itdi beḳāya ʿazm
6. Gerd-i serinde fevc-i felek ola hem-cenāḥ

terk it:
1. **terk it:**
Kaside 10
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.
85. Yiter şikāyeti terk it niyāz idüp elüñ aç
86. Duʿā-yı devletine ey şikeste-Nābī-i zār

terk itdi:
1. **terk itdi:***-di*
Tarih 30
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.
39. Baʿd ez-īn her-cāyīligden oldı vā-reste nesīm
40. Gülşeni terk itdi belki çīn-i zülf-i dil-beri

2. **terk itdi:***-di*
Gazel 69
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bırakmak, vazgeçmek.
5. Çerḫ kec-revlügi terk itdi disem kim diñler
6. Dil-berān meyl-i vefā itdi disem kim inanur

terk itdük:
1. **terk itdük:***-dü, -k*
Gazel 859
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.
1. Tefaḫḫuş itmege taʿyīn-i āb u dānemüzi
2. Diyār-ı ġaybda terk itdük āşiyānemüzi

2. **terk itdük:***-dük*
Gazel 448
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bırakmak, vazgeçmek.
5. Ṭuyup meylin ḫazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

terk itdürür:
1. **terk itdürür:***-ür*
Gazel 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Terkettirmek, vazgeçirmek.
7. Terk itdürür çemende bu feryadı ʿāḳibet
8. Ey ʿandelīb güldeki çīn-i cebin saña

terk itmege:
1. **terk itmege:***-me, -ge*
Gazel 580
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.
4. Kimse terk itmege muʿtād degül muʿtādın
3. Añladum cünbiş-i yek-ṭavr-ı cihāndan bunı kim

2. **terk itmege:**-*me, -ge*
Gazel 886
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.
11. Bu destgāh-ı metālibde nāʾil olduġumuz
12. Dirīġ deġmedi terk itmege diyārumuzı

terk itmiş:
1. **terk itmiş:**-*miş*
Gazel 286
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.
1. Terk itmiş āşiyānını murġ-ı ḥużūrumuz
2. ʿAnḳā vü sīmyāya siyümdür sürūrümüz

terkeş:
1. **terkeşümdendür:**-*üm, -den, -dür*
Gazel 154
Mısra: **4**
Ok kabı, okluk, sadak, ok çantası.
3. Bu zaḫm-ı ʿaşḳuma bādī nigāhum olmışdur
4. Yine bu tīr baña kendü terkeşümdendür

2. **terkeşümüz:**-*ümüz*
Gazel 280
Mısra: **8**
Ok kabı, okluk, sadak, ok çantası.
7. Göñüllerüñ kimi kec olduġı kimisi rāst
8. Çeker beyāna yemīn ü yesār terkeşümüz

terk-i devādur:
1. **terk-i devādur:**-*dur*
Gazel 351
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Devayı terketme, dermandan vazgeçme.
11. Nābī cihānda terk-i devādur devā-yı derd
12. Ḫāṣiyyet-i muʿālece merhemde ḳalmamış

terk-i diyār eyledüm:
1. **terk-i diyār eyledüm:**-*dü, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **292**
Kelime Tipi: -
Yerinden yurdundan ayrılmak.
291. Ġurbeti iḫtiyār idüp nā-çār
292. Eyledüm himmet ile terk-i diyār

terk-i diyār olınsa:
1. **terk-i diyār olınsa:**-*sa*
Gazel 737
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Vatanın terkedilmesi, gurbete çıkılması.
7. Tamām-ı sāḥa-i ʿālem diyār-ı vāḥiddür
8. Lisān-ı ʿörfde terk-i diyār olınsa bile

terk-i edeb:
1. **terk-i edeb:**
Kaside 12
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Edepsizlik, saygısızlık.
55. Ḳanı ol terk-i edeb diyü ḳuʿūd eylemeyen
56. Eylemez şimdi mecālisde bulunduḳça ḳıyām

2. **terk-i edeb:**
Gazel 305
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Edebi, hayayı terketme.
7. Vücūd ser-be-ser iḥsān-ı dest-i cūdı iken
8. Degül mi terk-i edeb zuʿm-ı bī-recālıġumuz

terk-i edeb iderüz:
1. **terk-i edeb iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 459
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Edepsizlik etmek, edebi terketmek.
1. İderüz terk-i edeb ġavṣ-ı yem-i ẕāt itsek
2. Vechi var nefḫa-i rūḥiyle mübāhat itsek

terk-i edeb itme:
1. **terk-i edeb itme:**-*me*
Gazel 194
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hürmetsizlik etmek, saygısızlık göstermek.
11. Peymāneye taʿẓīmde terk-i edeb itme
12. Bildüñse ḥaḳīḳātde bu meyḫane kimüñdür

terk-i edeb itmezüz:
1. **terk-i edeb itmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 316
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hürmetsizlik etmek, saygısızlık göstermek.
5. İtmezüz terk-i edeb her ne ḳadar mest olsak
6. Gerçi terk-i edeb itsek daḫı maʿẕūruz biz

terk-i edeb itsek:
1. **terk-i edeb itsek:**-*se, -k*
Gazel 316
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hürmetsizlik etmek, saygısızlık göstermek.
5. İtmezüz terk-i edeb her ne ḳadar mest olsak
6. Gerçi terk-i edeb itsek daḫı maʿẕūruz biz

terk-i edebden:
1. **terk-i edebden:**-*den*
Gazel 655
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Edepsizlik, saygısızlık.
1. Ṣaḳın terk-i edebden kūy-ı mahbūb-ı Ḫudāʾdur bu
2. Naẓargāh-ı İlāhīdür maḳām-ı Mustafāʾdur bu

terk-i edebdür:
1. **terk-i edebdür:**-*dür*
Gazel 701
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Edepsizlik, saygısızlık.
7. Hīç ʿarż-ı ḥāl ḳaydına düşme merāmuñı
8. Tezkīr-i luṭf terk-i edebdür ekâbire

2. **terk-i edebdür:**-*dür*
Gazel 175
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Edebi, hayayı terketme.
5. Gencīne-i iḥsānı güşād itse kerīmān
6. Izhār-ı niyāz eylememek terk-i edebdür

3. **terk-i edebdür:**-*dür*
Gazel 261
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Edebi, hayayı terketme.
3. Terk-i edebdür itme saḳın dest ü pāy-ı ḫırs
4. Deryā-yı cūd çoḳ da şināverlik istemez

4. **terk-i edebdür:**-*dür*
Gazel 840
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Edepsizlik etmek, edebi terketmek.
5. El virse daḫı düşme göñül terk-i edebdür
6. Endāzelemek ḳaydına kālā-yı viṣāli

terk-i hevā:
1. **terk-i hevā:**
Gazel 514
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nefsin arzularından vazgeçme.
9. Terk-i hevā ile bize pend itme Nābiyā
10. Pāyendedür hevā ile bünyādumuz bizüm

terk-i ḥicāb eyledi:
1. **terk-i ḥicāb eyledi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Mahcubiyeti, utanmayı bir kenara bırakmak.

51. Kām ü nā-kām eyledi dergāh-ı ʿafve ilticā

52. Ḫᵛāh ü nā-ḫᵛāh eyledi ol bī-ḥayā terk-i ḥicāb

terk-i ḫıred:

1. **terk-i ḫıred:**
Gazel 777
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aklı terketme, şuurdan sıyrılma.

9. Nābiyā terk-i ḫıred vāsıta-i rāḥat imiş

10. Ḳatı çoḳ meşveret itdüm dil-i dīvāne ile

terk-i ḫurd u ḫᵛāb:

1. **terk-i ḫurd u ḫᵛāb:**
Tarih 144
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Yeme içmeyi ve uykuyu terketme.

35. Ġayretinden itdi īmā pādişāh-ı dīn-penāh

36. İltizāmından duʿāyı ḫayrı terk-i ḫurd u ḫᵛāb

terk-i ḫᵛāb itdüremez:

1. **terk-i ḫᵛāb itdüremez:**-*dür, -e, -mez*
Gazel 105
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Uykuyu(hayali) terk etmek.

5. Ḥiṣṣe-yāb olmayıcaḳ şeyḫlerüñ feyżinden

6. Terk-i ḫᵛāb itdüremez kafileye reh-zenler

terk-i ḫᵛāb-ı ʿāfiyetdür:

1. **terk-i ḫᵛāb-ı ʿāfiyetdür:**-*dür*
Gazel 366
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hastanın sağlığına kavuşması için uyuduğu uykuyu terk etme.

1. Terk-i ḫᵛāb-ı ʿāfiyetdür ʿāşıḳ-ı bīmāre şarṭ

2. Ġayrīden ḳaṭʿ-ı naẓardur dīde-i bīdāre şarṭ

terk-i ikrām eylese:

1. **terk-i ikrām eylese:**-*se*
Kaside 12
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
İzzet ve ikramı bırakmak.

73. Hele bigāneye söz yoḳ odur andan meʾmūl

74. ʿAyb olunmaz ne ḳadar eylese terk-i ikrām

terk-i ʿitāb eylese:

1. **terk-i ʿitāb eylese:**-*se*
Gazel 69
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Azarlamayı terketmek.

15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār

16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaṣanur

terk-i ḳırāb eyledi:

1. **terk-i ḳırāb eyledi:**-*di*
Tarih 144
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Kından çıkmak, kılıcın kılıfı olan kını terketmesi.

29. Ol pelīd-i bed-rege bildürmek içün ḥaddini

30. Tīġ-i ġayret bāṭınından eyledi terk-i ḳırāb

terk-i kişver-i ebdān itmeyicek:

1. **terk-i kişver-i ebdān itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 82
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Beden ülkesini terketmek.

9. Raʿiyyet itmeyicek terk-i kişver-i ebdān

10. Muʿāf-nāme-i teklīf-i sāliyān mı virür

terk-i mā-lā-yaʿnī zīb-i ḥüsni islām olmasa:

1. **terk-i mā-lā-yaʿnī zīb-i ḥüsni islām olmasa:**
Gazel 744
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Hadis**
Faydasız şeyleri terk etmesi, müslümanın güzelliğindendir. (Tirmizî, Zühd 11, İbni Mace, Fiten 12).

9. Tāze maʿnādan tehī şiʿre olurdum leb-güşā

10. Terk-i mā-lā-yaʿnī zīb-i ḥüsni İslām olmasa

terk-i maṭlabdur:

1. **terk-i maṭlabdur:**-*dur*
Gazel 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İstediğinden vazgeçmek.

1. Terk-i maṭlabdur bu maṭlabgāhda maṭlab baña

2. Eyle luṭfuñdan müretteb maṭlabum yā Rab baña

terk-i murād itmekden:

1. **terk-i murād itmekden:**-*den*
Gazel 51
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Muradı terketmek.

9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī

10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

terk-i nāz ide:

1. **terk-i nāz ide:**-*e*
Gazel 150
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nazlanmayı terketmek.

7. Menʿ-i cefāya eylese de ḫaṭṭ-ı nev-ṣudūr

8. Ḥāşā ki terk-i nāz ide ol nāzenīn midür

terk-i neberd itdüñ:

1. **terk-i neberd itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Savaşmaktan vazgeçmek.

9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ḫūnīn şerḥalar bitdi

10. Yine baḫtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

terk-i niyāz itdügüme:

1. **terk-i niyāz itdügüme:**-*dü, -gü, -m, -e*
Gazel 772
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmayı, dua etmeyi terketmek.

9. Vaṣl içün terk-i niyāz itdügüme gönlümde

10. Ḫārḫār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

terk-i perestiş eylemem:

1. **terk-i perestiş eylemem:**-*me, -m*
Gazel 237
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tapmaktan vaz geçmek.

7. Her ḳande kim telāmmuʿ ide pertev-i cemāl

8. Terk-i perestiş eylemem mezhebüm budur

terk-i recādan:

1. **terk-i recādan:**-*dan*
Gazel 885
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ümit etmekten vazgeçme, ummayı bırakma.

1. Görmedüm rāh-ı emīn terk-i recādan ġayrı

2. Bulmadum ḥıṣn-ı ḥaṣīn şerm ü ḥayādan ġayrı

terk-i riyā itmege:

1. **terk-i riyā itmege:**-*meg, -e*
Gazel 316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İkiyüzlülükten vazgeçmek.

1. Lāʾübālilik ile gerçi ki meşhūruz biz

2. Çāre ne terk-i riyā itmege meʾmūruz biz

terk-i senānı:

1. **terk-i s̱enānı:**-*ı*
Gazel 608
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Övmeme.

19. Olma ol gūne ki medḥüñle ola şöhret-yāb

20. Bulduġı şaḫṣa ide terk-i s̱enānı telḳīn

terk-i sevdā-yı maḥabbet:

1. **terk-i sevdā-yı maḥabbet:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Aşk sevdasını terk.
5. Oldı dīvān-ı ezelde ser-nüviştüm derd-i ʿaşḳ
6. Terk-i sevdā-yı maḥabbet ġayr-ı ḳābildür baña

terk-i şitābum:
1. **terk-i şitābum:***-um*
Gazel 71
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aceleciliği terketme.
3. Tekāsülden degül terk-i şitābum rāh-ı gülşende
4. Benüm reftār-ı bī-cānāne cānānsuzlıġumdandur

terk-i sivā itdüñ:
1. **terk-i sivā itdüñ:***-dü, -ñ*
Kaside 3
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Allah'tan başka her şeyi terk etmek.
23. Libās-ı sāyeden olduñ bürehne-cism itdüñ
24. O deñlü terk-i sivā yā Muḥammed-i ʿArabī

terk-i sūz-ı ʿaşḳ eyleyeli:
1. **terk-i sūz-ı ʿaşḳ eyleyeli:***-y, -eli*
Gazel 192
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aşk ateşini terk etmek.
7. Pest oldı ḳadrüm eyleyeli terk-i sūz-ı ʿaşḳ
8. Her kim beni görürse söyünmiş fener ṣanur

terk-i telāş ol:
1. **terk-i telāş ol:**
Gazel 379
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Telaşlanmayı terkeden olmak.
7. Dil-beste-i iḥsān-ı Ḥaḳ ol terk-i telāş it
8. Ḳalbümi ʿatāyā-yı İlāhīde taḫallüf

terk-i terk-i edeb it:
1. **terk-i terk-i edeb it:**
Gazel 580
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Edebi terketmekten vazgeçmek.
9. Terk-i terk-i edeb it olma muʿārıż ey ʿaḳl
10. Ḥikmet üzre çevirür dāʾire-i īcādın

terk-i vaṭan idüp:
1. **terk-i vaṭan idüp:***-üp*
Tarih 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vatanını terketmek.
1. Bir bölük ṭāʾife-i bī-ḫıredān-ı ʿālem
2. Milket-i fevz ü iṭāʿatdan idüp terk-i vaṭan

terkīb:
1. **terkībümüz:***-ü, -müz*
Gazel 282
Mısra: **7**
Bütünlük.
7. Ḥarf-i nermīden ʿibāretdür bizüm terkībümüz
8. Eyler is̱bāt-ı huşūnet muma seng-i ḫāremüz

2. **terkībi:***-i*
Kaside 13
Mısra: **178**
Tamlama.
177. O suḫan kim olan mażmūnı tehī medḥüñden
178. Hāmenüñ pāyına terkībi olur ḫalḳa-i dām

3. **terkīb:**
Kaside 28
Mısra: **6**
Tamlama.
5. ʿİbāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ʿālemde
6. Ne deñlü var ise terkīb aṣlı müfreddür

terkīb ider:
1. **terkīb ider:***-er*
Kaside 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Birleştirmek, bir araya getirmek.
43. Çenār-ı raṭbdan tedrīc ile taḥṣīl idüp āteş
44. Nihād-ı ġūreden tedbīr ile terkīb ider ḥalvā

terkīb olınmış:
1. **terkīb olınmış:***-mış*
Kaside 8
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Toplanmak, yaratılmak.
77. Ḫilḳati cevher-i evvelden olınmış terkīb
78. Eyledi ʿaḳlınuñ ās̱ārı cihānı tenvīr

terkīb ü taḥlīl itdügin:
1. **terkīb ü taḥlīl itdügin:***-dü, -gi, -n*
Gazel 604
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Analiz ve sentez yapmak.
11. Olduġın añlar bu ʿālem bir muʿammā-yı ġarīb
12. Fehm iden üstādınuñ terkīb ü taḥlīl itdügin

terkīb ü teʾlīf eylemiş:
1. **terkīb ü teʾlīf eylemiş:***-miş*
Gazel 357
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya getirip uzlaştırmak.
1. Naḳş-ı ṣunʿın ol ki itḳān üzre taṣnīf eylemiş
2. Cüzʾü cüzʾin ʿālemi terkīb ü teʾlīf eylemiş

terkīb-i cism:
1. **terkīb-i cism:**
Kaside 1
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Vücudun bileşimi, beden azaları.
117. Meşāʿir vażʿ idüp terkīb-i cism nev-i insānda
118. Yed-i her dīgere itmiş münāsib āletin iʿṭā

terkīb-i cism-i pākine:
1. **terkīb-i cism-i pākine:***-i, -n, -e*
Kaside 17
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Mübarek varlığının terkibi, karışımı.
29. Eylemiş terkīb-i cism-i pākine āmīḫte
30. Lemʿa-i dāniş fürūġ-ı dil ṣafā-yı cevheri

terkīb-i ġarīb:
1. **terkīb-i ġarīb:**
Kaside 23
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Görülmemiş terkipler, söylemler, ifadeler.
15. Şevḳ ile ṣıdḳ ile naẓm itdügi terkīb-i ġarīb
16. Keffe-i veznde ġālib görinür şuʿarāya

terkīb-i ḫilkati:
1. **terkīb-i ḫilkati:**
Kaside 7
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılışının terkibi, bileşimi.
105. Seḫā vü cūd ile taḫmīr-i ṭıyneti mecbūl
106. ʾAṭā vü luṭf ile terkīb-i ḫilkati mefṭūr

terkīb-i ḥüsn ü ʿaşḳdan:
1. **terkīb-i ḥüsn ü ʿaşḳdan:***-dan*
Gazel 575
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellikle aşkın bileşimi.
3. Terkīb-i ḥüsn ü ʿaşḳdan olmış nümūne-sāz
4. Ārāyiş-i merātib-i naḳż ü ziyād iden

terkīb-i ḳābiliyyet:
1. **terkīb-i ḳābiliyyet:**
Kaside 20
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Yeteneklerin terkibi, karışımı.

51. Taḫmīr olunmış āb u gili ʿilm ü fażldan
52. Terkīb-i ḳābiliyyet ü eczā-yı ṭıyneti

terkīb-i kīmyā-yı ṣafādur:

1. **terkīb-i kīmyā-yı ṣafādur:***-dur*
Gazel 255
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül şenliği kimyasının bileşimi.
7. Mis-ṭıynetān-ı naḳşı zer-i hālis eylerüz
8. Terkīb-i kīmyā-yı ṣafādur ḫamīrümüz

terkīb-i midād itmedin:

1. **terkīb-i midād itmedin:***-me, -din*
Kaside 2
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Mürekkebi -yazmak üzere- karıştırmak.
75. Nāmı ārāyiş-i pīşānī-i ʾarş olmış idi
76. İtmedin kātib-i ḥikmet daḫı terkīb-i midād

terkīb-i müferriḥ:

1. **terkīb-i müferriḥ:**
Tarih 144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ferahlatıcı, rahatlatıcı şeylerin bütünü II şarap, esrar, afyon vb. gibi keyif verici maddelerin tamamı.
3. Çıḳdı terkīb-i müferriḥ ḥoḳḳa-i taḳdīrden
4. Kāʾinātuñ ḫāṭırından itdi defʿ-i ıżtırāb

terkīb-i nefīs:

1. **terkīb-i nefīs:**
Kaside 23
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Çok lezzetli karışım.
27. Oldı maʿcūn-ı müferriḥveş o terkīb-i nefīs
28. İnşirāḥ-āver-i behcet dil-i pür-sevdāya

terkīb-i ṣūrīsin:

1. **terkīb-i ṣūrīsin:***-si, -n*
Gazel 646
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yapmacık bileşim.
9. Perde-i bātında itmiş Nābiyā maʿnāyı cemʿ
10. ʿĀlemüñ terkīb-i ṣūrīsin perīşān gösteren

terkīb-i ṭıynetinde:

1. **terkīb-i ṭıynetinde:***-i, -n, -de*
Gazel 128
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılışın bileşenleri.
3. Terkīb-i ṭıynetinde yoḳ eczā-yı merḥamet
4. Zehr-i maraz-feżāsı deva ṣūretindedür

terkīb-i vücūdum:

1. **terkīb-i vücūdum:***-um*
Kaside 8
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Bedenin uzuvları, bileşenleri.
23. Ḳalmadı tāb ü tüvān ṭayy-ı reh-i efkâra
24. Oldı endīşe de terkīb-i vücūdum gibi pīr

terkīye aṣar:

1. **terkīye aṣar:***-ar*
Gazel 198
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
At eğerinin arkasında bulunan eşya bağlamaya yarayan kayışa bağlamak (Avcılar, avladıkları hayvanları ayaklarından terki bağlarıyla sararlar ve avları herkesin görmesi için atın sağ ve sol tarafında sallandırırlardı. Ayrıca eskiden sarayın emriyle kesilen kelleler de terkiye asılır ve halka teşhir edilirdi).
7. Kimi terkīye aṣar bilsem o ṣayd-efken-i nāz
8. Kʾahū-yı çeşmini ḥasret-keş-i fitrāk eyler

terlik:

1. **terlik:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Teri emmesi için içe giyilen pamuklu ince giyecek.
7. Çāk eylesün ḳo perdeyi faṣl-ı bahārdur
8. Gül pīrehenle ḳāniʿ olur terlik istemez

termīm:

1. **termīm:**
Gazel 612
Mısra: **12**
Onarmak, tamir etmek.
11. Dil ʿarş-ı İlāhīʾdür anı eyleme taḫrīb
12. Dest-i beşer ol ḫāneyi termīm ne mümkin

2. **termīm:**
Tarih 41
Mısra: **6**
Onarmak, tamir etmek.
5. Pānzdeh sāle bu germ-ābe ḫarāb olmışken
6. Oldı menvī aña termīm ile istiḥkâmı

termīm eyledi:

1. **termīm eyledi:***-di*
Tarih 68
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Onarmak.
31. Didüm görince bu eyvānı Nābīyā tārīḫ
32. ʿAlī Beg eyledi termīm tāk-ı eyvānın

termīm eylemiş:

1. **termīm eylemiş:***-miş*
Kıt'a 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Onarmak.
3. Tāze ḥāmisi ẓuhūr eyledügin gūş itdük
4. Eylemiş ḥüsn-i ḥimāyede ḫarābın termīm

ter-mizāc:

1. **ter-mizāc:**
Tarih 30
Mısra: **53**
Taze tabiatlı, hoş mizaçlı.
53. Ter-mizāc u seng- dil bir şūḫ-ı ḥarf-endāzdur
54. Tās-ı çerḫe dil döker fevvāre-i şirīnteri

tersā:

1. **tersālıḳdan:***-dan*
Gazel 552
Mısra: **4**
Hristiyanlık, nasranilik.
3. Bād-ı ġarbı dem-i ʿİsīʾye muʿādil olmaz
4. Sebze vü şāḫı rehā-yāfte tersālıḳdan

tersān olan:

1. **tersān olan:***-an*
Gazel 433
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Korkan olmak, korkmak.
11. ʿAfv-ı kerīme ẓannum odur sūʾ-ı ẓann ider
12. Tersān olan muḥāsebesinden ḳıyāmetüñ

tersāne:

1. **tersāne:**
Gazel 754
Mısra: **14**
Geminin yapım ve onarım yeri.
13. Ḳo dil ḳalsun ḫayāl-i zülf ile zindān-ı hicrānda
14. Olur cāy-ı selāmet düzd-i nā-tersāna tersāne

terṣīʿ eyleyüp:

1. **terṣīʿ eyleyüp:***-y, -üp*
Gazel 520
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bezemek, süslemek II (Göz için) İşe yaramaz hale getirmek.
3. Sirişkle ten-i zerrīni eyleyüp terṣīʿ
4. Ḫidīv-i memleket-i ʿaşḳa bir serīr idelüm

tersnāk olma:

1. **tersnāk olma:***-ma*
Gazel 102
Mısra: **9**

Kelime Tipi: -
Korkmak.
9. Düşmen-i maġrurun olma satvetinden tersnāk
10. Peşşe vīrān-sāz-ı maġz-ı naḫvet-i Nemrūd olur

tertīb:

1. **tertībe:**-*e*
Gazel 45
Mısra: **13**
Düzen, düzenleme.
13. Bir daġdaġa-i miḥneti tertībe sebebdür
14. Mesmūʿ degül bī-ġarazāna niʿam-ı çerḫ

2. **tertībine:**-*i, -n, -e*
Kaside 1
Mısra: **163**
Düzen, düzenleme.
163. Cezā tertībine şāyāndan özge bir cevāb olmaz
164. Eger kim eylese müftī-i inṣāfından istiftā

3. **tertībinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 21
Mısra: **5**
Plan, proje, hazırlık.
5. Luṭf-ı żımnında sitem tertībinüñ hem-rengidür
6. Āteşe yaḳmaḳ duḫānı şırmalı hemyān ile

4. **tertībden:**-*den*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **20**
Düzen (Allah'ın yaratması).
19. Oldı ol şām içinde cilve-nümā
20. Kevni tertībden murād-ı Ḫudā

tertīb eylemiş:

1. **tertīb eylemiş:**-*miş*
Gazel 646
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Düzenlemek, hazırlamak.
1. Çeşm ḫalḳ itmiş saña ruḫsār-ı ḫūbān gösteren
2. Gūş tertīb eylemiş āvāz ü elḥān gösteren

tertīb ider:

1. **tertīb ider:**-*er*
Gazel 667
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Düzenlemek, hazırlamak.
5. Tertīb ider ṣufūfını sāġarda mevc-i mey
6. Ceyş-i girān-ġubār-ı ḫumāruñ meṣāfına

tertīb idüp:

1. **tertīb idüp:**-*üp*
Gazel 705
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Düzenlemek, hazırlamak.
21. Zühd ü taḳvā ṣaf-be-ṣaf tertīb idüp ālāyını
22. Pīç-i nevbet gösterür ʿünvān Āyāṣufiyyeʾde

2. **tertīb idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Düzenlemek, hazırlamak.
79. İdüp yirlü yirinde kārgāh-ı ḥikmetin tertīb
80. Kimin itmiş gedā-yı kāse der-kef kimisin iġnā

tertīb itmeġe:

1. **tertīb itmeġe:**-*me, -ġe*
Kaside 1
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Düzenlemek, hazırlamak.
191. Teveccüh itdi dīvān-ı faḳīri itmeġe tertīb
192. Kühen müsveddelerden bir yire cemʿ itdi ser-tā-pā

tertīb virüp:

1. **tertīb virüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Düzene sokmak, tertip etmek.
9. Virüp tertīb eczā-yı muḫālif-güne-i kevne
10. Dü-renge tārdan dikmiş aña şīrāze-i ibḳā

tertīb-i bezm-i vuṣlat:

1. **tertīb-i bezm-i vuṣlat:**
Gazel 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kavuşma meclisi kurmak, düzenlemek.
1. Ḫubān olurlar encümen-āşūb şeb-be-şeb
2. Tertīb-i bezm-i vuṣlat olur ḫūb şeb-be-şeb

tertīb-i ḥikem:

1. **tertīb-i ḥikem:**
Gazel 751
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hikmetlerin sıralaması.
11. Sanma kim kābil-i taġyir ola tertīb-i ḥikem
12. Düşme bīhūde yire daġdaġa-i tedbīre

2. **tertīb-i ḥikem:**
Kaside 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Düzendeki hikmet, maksat.
27. Ne bu tertīb-i ḥikem cümle beni ādem iken
28. Birisi ḫāne yapar birisi olmış ırġād

3. **tertīb-i ḥikem:**
Kaside 15
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hakemlerin tayini (Hakem; Bir anlaşmazlığı gidermek, bir tartışma veya çekişmeyi sona erdirmek için vereceği karara uymak üzere taraflarca seçilmiş kişi, yargıç).
19. Biri tedbīr-i hazāʾin biri taʿmīr-i bilād
20. Birisi ḥıfẓ-ı memālik biri tertīb-i ḥikem

tertīb-i kāʾināt:

1. **tertīb-i kāʾināt:**
Kıt'a 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kainat düzeni.
1. Lebrīzdür ḥikemle bu tertīb-i kāʾināt
2. Ẕātuñ şuʿūnı rütbe ile āşikār olur

tertīb-i kārgāh-ı ḫilāfetde:

1. **tertīb-i kārgāh-ı ḫilāfetde:**-*de*
Kaside 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Halifelik atölyesinin düzeni.
29. Tertīb-i kārgāh-ı ḫilāfetde her biri
30. Ruḫsār-ı dīne saṭr-ı cebīndür çehār-yār

tertīb-i kār-ḫāne-i kevn ü fesād iden:

1. **tertīb-i kār-ḫāne-i kevn ü fesād iden:**-*en*
Gazel 575
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Varlık ve yokluk alemini tertip etmek.
1. İtmiş ḫazīn beni seni naḫvetle şād iken
2. Tertīb-i kār-ḫāne-i kevn ü fesād iden

tertīb-i kevnüñ:

1. **tertīb-i kevnüñ:**-*üñ*
Gazel 667
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kainatın düzeni, nizamı.
1. Tertīb-i kevnüñ itme naẓar iḫtilāfına
2. Çeşm-i edeble eyle naẓar dürd ü ṣāfına

tertīb-i meclise:

1. **tertīb-i meclise:**-*e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Meclisi tertip etme, toplama.
117. Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber
118. Micmer-i māhı nār-ı reşke yaḳar

tertīb-i menāṣıb:

1. **tertīb-i menāṣıb:**
Kaside 15
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Devlet işlerini düzene sokma.
15. Biri tertīb-i menāṣıb biri tedbīr-i umūr
16. Biri teşhīş-i meḳādīr biri vażʿ-ı ḥikem

tertīb-i nāz u naḫvet eylese:

1. **tertīb-i nāz u naḫvet eylese:**-*se*
Gazel 348
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
.
1. Ne deñlü eylese tertīb-i nāz u naḫvet ol ser-keş
2. Degüldür çoḳ ḫidīv-i mesned-i ḥüsne o keş u feş

2. **tertīb-i nāz u naḫvet eylese:**-*se*
Gazel 348
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İşvelenip böbürlenmek.
1. Ne deñlü eylese tertīb-i nāz u naḫvet ol ser-keş
2. Degüldür çoḳ ḫidīv-i mesned-i ḥüsne o keş u feş

tertīb-i rāh-ı ḥacc:

1. **tertīb-i rāh-ı ḥacc:**
Tarih 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hac yolunun düzeni.
7. Cāmiʿ ü ḥıṣn ü ʿimāret mekteb ü ḥammām idüp
8. Eyledi tertīb-i rāh-ı ḥacc içün her elzemi

tertīb-i sevād itdi:

1. **tertīb-i sevād itdi:**-*di*
Tarih 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yazı karalaması düzenlemek.
3. Cihān āsūde iken sāye-i zīr-i cenāḥında
4. Ḳażā bir ġayrı gūne naḳşa tertīb-i sevād itdi

tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ:

1. **tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ:**
Gazel 808
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yücelerde ve bayağılarda yaratılan sanatın tertibi.
9. Hep becā tertīb-i ʿulviyyāt ü süfliyyāt-ı ṣunʿ
10. Güllere destār şāyān kefş lāyıḳ penbeye

terviç:

1. **terviç:**
Gazel 820
Mısra: **18**
Bir şeyin tercih edilir olmasını sağlama; değerini artırma.
17. Nābī kumāş-ı çeşm-rübā-yı maḥabbetüñ
18. Terviç içün miyānede dellāli ḳalmadı

ter-zebān:

1. **ter-zebānlar:**-*lar*
Gazel 513
Mısra: **11**
Hazırcevaplılar.
11. Ter-zebānlar olamaz laġziş-i pādan sālim
12. Ḥarfdür vāsıṭa-i mazlaḳa-i pāy-ı ḳalem

teşābüh:

1. **teşābüh:**
Gazel 262
Mısra: **11**
Benzeşme, birbirine benzeme.
11. Ṭavr-ı efʿal ü tüvānında teşābüh var iken
12. Ṣaf-ı şücʿān ile ḳaṣṣāb ber-ā-ber gelemez

teṣadüf itse:

1. **teṣadüf itse:**-*se*
Tarih 94
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Rast gelmek, denk düşmek.
17. Ne ism ile meṯelā mihr ü āftāb gibi
18. Teṣadüf itse olur pādişāh-ı vaḳte müfīd

tesāḳuṭ:

1. **tesāḳuṭ:**
Gazel 331
Mısra: **3**
Birbirinin ardınca düşme, ard arda düşme.
3. Şikār-ı rızḳ muḳadder tesāḳuṭ üzre iken
4. Ne ḥācet olmaġa murġān-ı ḫırṣ-ı bāl-engīz

tesāḳuṭ itdi:

1. **tesāḳuṭ itdi:**-*di*
Muamma 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Birbirinin ardınca düşmek, ard arda düşmek.
1. Dāġ-ı ḫūn-āşām gitdi sīne-i bī-kīneden
2. İtdi kevkebler tesāḳuṭ dāmen-i āyīneden

tesāmuḥ gördügince:

1. **tesāmuḥ gördügince:**-*dü, -gi, -n, -ce*
Tarih 135
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hoş görülmek, tolere edilmek.
11. Bu cānibden tesāmuḥ gördügince ḥaml idüp ʿacze
12. Terakkī buldı evżāʿ-ı fesādātın ziyād itdi

teṣāmüm:

1. **teṣāmümidür:**-*i, -dür*
Gazel 415
Mısra: **1**
Sağır görünme.
1. I̮cāb iden teṣāmümidür istifādenüñ
2. Hengām-ı nutḳ sekte-i şevḳin ifādenüñ

teṣārīf-i dehr:

1. **teṣārīf-i dehr:**
Kaside 7
Mısra: **212**
Kelime Tipi: -
Feleğin tasarrufatı, icraati.
211. Ḳadīmī māʾide-perverd-i āstānuñdur
212. Velīk oldı teṣārīf-i dehr ile mehcūr

teṣāvīr:

1. **teṣāvīr:**
Gazel 48
Mısra: **15**
Tasvirler, resimler.
15. Teṣāvīr ile tezyīn eylemiş ṣūretger-i ḥikmet
16. Döner şemʿ-i maḥabbetle fenerdür ḥalḳa-i tevḥīd

teşbīh:

1. **teşbīhe:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **156**
Benzetme, kıyas etme.
155. Degül aḫlāḳına taḥrīre münāsib Cem ü Key
156. Degül iḳdāmına teşbīhe sezā Rüstem ü Sām

2. **teşbīh:**
Gazel 88
Mısra: **13**
Tesbih.
13. Ḳayd-ı rüsūmdur hep teşbīh ü tāc ü ḥırḳa
14. Dervīş-i bī-ser ü pā vażʿ u vekārı nʾeyler

3. **tesbīḥ:**
Gazel 136
Mısra: **3**
Tesbih.
3. Döndürdi Mevlevīlere tesbīḥ dānesin
4. Mānende-i külah serinde imāmeler

4. **teşbīhi:**-*i*
Gazel 152
Mısra: **7**
Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 tâneden meydana gelen dizi.
7. Yazuḳdur eyleme teşbīhi ālet-i efkār
8. Elünde bāzīye ser-rişte-i emel yetişür

5. **tesbīḥi:**-*i*
Gazel 453
Mısra: **12**
Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 tâneden meydana gelen dizi.
11. Zāhid elünde dām-ı emel itme sübḥayı
12. Tesbīḥi bāri bir daẖı rūz-ı şümāra çek

6. **tesbīh:**
Gazel 616
Mısra: **3**
Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 tâneden meydana gelen dizi.
3. Ey dil koya taʿzīri o tesbīh ile zāhid
4. Varsun der-i mey-ẖānede peymāne mi çeksün

teşbih eylemiş:
1. **teşbih eylemiş:**-*miş*
Gazel 882
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Benzetmek.
5. Dehān-ı yāre gūş itdüm dehānın eylemiş teşbih
6. Ṣorunca ġonce ağzın bāz idüp inkārdan geldi

teşbih ideyüm:
1. **teşbih ideyüm:**-*e, -y, -üm*
Gazel 873
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Teşbih etmek, benzetmek.
9. Nice teşbih ideyüm servi ḳad-i dildāra
10. Nice mevzun ideyüm mıṣraʿ-ı nā-mevzūnı

teşbīh idüp:
1. **teşbīh idüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
Benzetmek.
163. Ki idüp anlara teşbīh o ṣadr-ārāyı
164. Eyleyem bīhude tażyīʿ-i midād u erḳām

tesbīḥ ile seccādelere:
1. **tesbīḥ ile seccādelere:**-*ler, -e*
Gazel 729
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tespih ile seccade (İbadet etme, namaz kılıp zikir çekme bağlamında).
5. ʿAzl-ı taḳvāya çevürdi yine menhiyyātı
6. Geldi nevbet yine tesbīḥ ile seccādelere

teşbīh itdi:
1. **teşbīh itdi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Benzetmek.
3. Her biri ẖalḳun itdi bir teşbīh
4. Ṭābıḳuʾn-naʿl rütbesine sezā

teṣbih ü z̠ikri:
1. **teṣbih ü z̠ikri:**-*i*
Gazel 429
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Allah'ın adını anmak suretiyle yapılan ibadet.
7. Teṣbih ü z̠ikri eks̠er es̠erden olur baʿīd
8. Z̠ikrin fedā-yı subḥa-i mercān idenlerüñ

tesdīd ide:
1. **tesdīd ide:**-*e*
Tarih 94
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hayırlı bir işe yönelmek II Doğrultmak.
19. Velīk her şehe olmaz naṣīb bu kevkeb
20. Ki müddetinde gelüp ide devletin tesdīd

teşdīd itmek:
1. **teşdīd itmek:**-*mek*
Gazel 464
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şiddetlendirmek, sağlamlaştırmak, kuvvet vermek.
9. Şāne ṣunmaḳ gibidür destine nev-ẖaṭṭānun
10. Ḫāme ẖaṭ yazduġı dem üstine teşdīd itmek

teşebbüh:
1. **teşebbühe:**-*e*
Gazel 663
Mısra: **1**
Benzemek, müşabehet etmek II Zorla benzemeğe çalışmak.
1. Rūy-ı ẖubāna teşebbühe heves itse de meh
2. Bulamaz bedr-i tamām olmayıcaḳ vech-i şebeh

teşebbüs:
1. **teşebbüs̠:**
Gazel 34
Mısra: **16**
Bir işe kalkışmak, başvurmak, bir durum için harekete geçmek II Muhtaç olduğu şeye yeltenmek.
15. Terẖīṣ-i duẖūl itmeyicek ṣāḥib-i dīvān
16. Bī-fāʾidedür vaʿde-i derbāna teşebbüs̠

teşebbüs eyleme:
1. **teşebbüs̠ eyleme:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir işe kalkışmak, başvurmak, bir durum için harekete geçmek II Muhtaç olduğu şeye yeltenmek.
5. Bī-ʿaşḳ ḥayāt-ı dü-cihān nā-mutaṣavver
6. Bī-māye-i derd eyleme dermāna teşebbüs̠

2. **teşebbüs̠ eyleme:**-*me*
Gazel 34
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İhtiyaç hissetmek, muhtaç olmak.
9. İt dest-i çenārı saña āyīn-i irşād
10. Bī-berg geçin eyleme dāmāna teşebbüs̠

teşebbüs ide:
1. **teşebbüs̠ ide:**-*e*
Gazel 34
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Bir işe kalkışmak, başvurmak, bir durum için harekete geçmek II Muhtaç olduğu şeye yeltenmek.
21. Nābī ide görsün der-i iḥsān-ı Hudaʾda
22. Erbāb-ı güneh perde-i ġufrāna teşebbüs̠

teşebbüs iden:
1. **teşebbüs̠ iden:**-*en*
Gazel 34
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bir işe kalkışmak, başvurmak, bir durum için harekete geçmek II Muhtaç olduğu şeye yeltenmek.
17. Luṭfı ʿukalā ṣāḥib-i ẓıldan ider ümmīd
18. Nā-dandur iden sāye-i bī-cāna teşebbüs̠

teşebbüs ider:
1. **teşebbüs̠ ider:**
Gazel 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir işe kalkışmak, başvurmak, bir durum için harekete geçmek II Muhtaç olduğu şeye yeltenmek.
1. Dil itse nʾola zülf-i perīşāna teşebbüs̠
2. Zencīre ider itse de dīvāna teşebbüs̠

teşebbüs itmeden:
1. **teşebbüs̠ itmeden:**-*meden*
Kaside 2
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Bir işe kalkışmak, başvurmak, bir durum için harekete geçmek II Muhtaç olduğu şeye yeltenmek.
229. İltica itse senüñ dergehiñe enfaʿdur
230. İtmeden dāmen-i miḥraba teşebbüs̠ zühhād

teşebbüs itmekden:

1. **teşebbüs̱ itmekden:**-*mek, -den*
Gazel 34
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç hissetmek, muhtaç olmak.
7. Engüşt-i girih-beste-i yeʾs olması yegdür
8. İtmekden ise ẕeyl-i leʿimāna teşebbüs̱

teşebbüs itmese:
1. **teşebbüs̱ itmese:**-*me, -se*
Gazel 34
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç hissetmek, muhtaç olmak.
13. Būs-ı leb ü deste neden olurdı sezāvār
14. Dāmān-ı meye itmese peymāne teşebbüs̱

teşebbüs itmeyicek:
1. **teşebbüs̱ itmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 34
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bir işe kalkışmak, başvurmak, bir durum için harekete geçmek II Muhtaç olduğu şeye yeltenmek.
11. Reh-yāb olamaz kūr-dilān rāh-ı Ḫudāʾya
12. Tā itmeyicek rişte-i Ḳurʾānʾa teşebbüs̱

teşebbüs itmiş:
1. **teşebbüs̱ itmiş:**-*miş*
Gazel 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç hissetmek, muhtaç olmak.
3. Rūy-ı siyeh ü çirk-i yedidür ḳalan ancaḳ
4. Gīsūsına itmiş ṭutalum şāne teşebbüs̱

teşebbüs itse:
1. **teşebbüs̱ itse:**-*se*
Gazel 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir işe kalkışmak, başvurmak, bir durum için harekete geçmek II Muhtaç olduğu şeye yeltenmek.
1. Dil itse nʾola zülf-i perīşāna teşebbüs̱
2. Zencīre ider itse de dīvāna teşebbüs̱

teşebbüs itsek:
1. **teşebbüs̱ itsek:**-*se, -k*
Gazel 34
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç hissetmek, muhtaç olmak.
19. Bāzār-ı emel nā-sere sermāyesi nā-yāb
20. İtsek ne ʿaceb dāmen-i ḥırmāna teşebbüs̱

tesebbüt:
1. **tes̱ebbüt:**
Gazel 381
Mısra: **14**
Sebat etme, inat etme.
13. Bu ʿaṣr-ı kec-āyīn ü kec-āmūzda
14. Nābī inkār tes̱ebbüt ider iḳrār taḫallüf

teşekkür:
1. **teşekkür:**
Kaside 20
Mısra: **97**
Şükretme, yapılan bir iyilikten memnun kalındığını anlatmak için “sağ ol”, “var ol”, “ömrüne bereket” gibi söylenen minnet sözleri.
97. Bu niʿmete teşekkür içün sen de Nābīyā
98. Fevt eyleme duʿāsını düşdükçe fırṣatı

teselli:
1. **tesellileri:**-*ler, -i*
Gazel 465
Mısra: **10**
Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışma, avutma.
9. Cevzden ḳıymet ü leẕẕetde füzūndur piste
10. Var tesellileri hālince tenük-ʿayşlaruñ

tesellī bulur:
1. **tesellī bulur:**-*ur*
Gazel 57
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı ve sıkıntıyı unutmak, avunmak.
3. Esbāb-ı teḫālüfle bulur ḫalḳ tesellī
4. Her birisi bir gūne ṣafādan müteleẕẕiẕ

teselli buluruz:
1. **teselli buluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 271
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Acı ve sıkıntıyı unutmak, avunmak.
5. Miḥnet-i devleti andukça teselli buluruz
6. ʿİllet-i reşke ḥakīmāne müdāvīyüz biz

teselli viren:
1. **teselli viren:**-*en*
Gazel 67
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Teselli etmek, avutmak.
5. Şeb-i dür u dırāz u teng ü tār-ı yeʾs ü hicrāndan
6. Baña viren teselli ḫāṭır-ı ümmīdvārumdur

tesellī virmek:
1. **tesellī virmek:**-*mek*
Kıt'a 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Teselli etmek, avutmak.
1. Ḫalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
2. Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür

tesellī virür:
1. **tesellī virür:**-*ür*
Gazel 704
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Teselli etmek, avutmak.
11. Her kim ki virür ʿāşıḳ-ı bī-tāba tesellī
12. Gūyā nemek-efşānlıḳ ider laḥm-ı ḳadīde

2. **tesellī virür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **312**
Kelime Tipi: **-**
Teselli etmek, avutmak.
311. Ne enīsüm ne yār-ı ġam-ḫᵛārum
312. Ne tesellī virür vefādarum

tesellī-baḫş:
1. **tesellī-baḫş:**
Gazel 850
Mısra: **30**
Avutan, teselli eden.
29. Gāh olur bārī hele ẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
30. Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi

teselli-yāb olur:
1. **teselli-yāb olur:**-*ur*
Gazel 462
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Teselli bulan, avunan.
7. Ḫayaliyle teselli-yāb olur düşdükçe hicrāna
8. Dile maḫṣūṣdur hem çekmeyüp hicrānı hem çekmek

teselsül:
1. **teselsülin:**-*i, -n*
Gazel 637
Mısra: **8**
Birbirine bağlı, birbiri ile ilgili şeylerin oluşturduğu dizi, sıra, silsile, zincirleme.
7. Zülf ü ruḫuñ müʾellif-i ḥikmet-nüvīs-i ṣunʿ
8. Gösterdi devr-i ḥaşiyesinde teselsülin

teşevvuḳ:
1. **teşevvuḳdan:**-*dan*
Gazel 572
Mısra: **1**
Heveslenme,şevke gelme.
1. İlāhi müstakim it ḫāṭırum ġayre teşevvuḳdan
2. Ḫam oldı ḳāmetüm erbāb-ı dünyāya temelluḳdan

teshīl eyleyüp:
1. **teshīl eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 130
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Kolaylaştırmak.
7. Eyleyüp ḥażret-i Ḥaḳ cümle umūrın teshīl
8. Eyleye ṣadr-ı saʿādetde vücūdın ibkā

teshīr:

1. **tesḫīrün:**-*ün*
Gazel 191
Mısra: **3**
Ele geçirme, emri altına alma, kendine tâbi kılma, zaptetme.
3. Ḫāṭır-ı ahbabı tesḫīrün reh-i āsānteri
4. Bī-tekellüf bī-taṣannuʿ ḫande-rūluḳlardadur

2. **tesḫīrin:**-*i, -n*
Kaside 24
Mısra: **93**
Ele geçirme, emri altına alma, kendine tâbi kılma, zaptetme.
93. ʿUhde-i himmetine almış idi tesḫīrin
94. Düşeli ḫāṭırına dāʿiye-i istīlā

3. **tesḫīr:**
Tarih 30
Mısra: **30**
Ele geçirme, emri altına alma, kendine tâbi kılma, zaptetme.
29. Baḥr u berrüñ gūyiyā ṣāḥib-ḳırānıdur bu ḳaṣr
30. Başına tesḫīr içün āfāḳı giymiş miġferi

teshīr eyledüñ:

1. **tesḫīr eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Tarih 16
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Büyüleyip ele geçirmek.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı
70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

teshīr eylemişken:

1. **tesḫīr eylemişken:**-*miş, -ken*
Tarih 16
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Büyüleyip ele geçirmek.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı
70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

teshīr idemem:

1. **tesḫīr idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 553
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Büyülemek, ele geçirmek, teslim almak.
9. Ḳalʿa-i ṣaʿbter-i ḫāṭırı tesḫīr idemem
10. Olmasa maʿnī-i pūr-zūr-ı ḳafādār-i suḫan

teshīr ider:

1. **tesḫīr ider:**-*er*
Gazel 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Büyülemek, ele geçirmek, teslim almak.
1. Siper düşında hāle şuʿlesin şemşīr ider meh-tāb
2. O ālāt ile şām iklīmini tesḫīr ider meh-tāb

teshīr itdi:

1. **tesḫīr itdi:**-*di*
Gazel 182
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Büyülemek II Etkisi altına almak.
3. ʿAceb ḳalem-rev-i gülzārı itdi mi tesḫīr
4. ʿAzīmet-i sipeh-i nev-bahārdan ne ḫaber

teşhir itmek:

1. **teşhir itmek:**-*mek*
Gazel 867
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Göstermek, sergilemek II Dillere düşürmek, meşhur etmek.
13. Ġazeli ṣavt u maḳāmāt ile teşhir itmek
14. Çengiler şekline ṣoḳmaḳ gibidür tāzeleri

teshīr-i ḥiṣār-ı dil:

1. **tesḫīr-i ḥiṣār-ı dil:**
Gazel 851
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül kalesinin istilası, ele geçirilmesi.
7. Ḥıṭṭā-i sinede tesḫīr-i ḥiṣār-ı dil içün
8. Dökilür laġm yolından sipeh-i naġme-i ney

teshīr-i memālik ide:

1. **tesḫīr-i memālik ide:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **217**
Kelime Tipi: -
Ülkeler fethetmek.
217. İde tesḫīr-i memālik sipeh-i tedbīri
218. Olmadın cilve-nümā tūġ-ı muʿanber-perçem

teshīr-i murādāt:

1. **tesḫīr-i murādāt:**
Gazel 266
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Arzularını, isteklerini elde etme.
5. Tedbīr ile efzūn idemez kimse naṣībin
6. Tesḫīr-i murādāt tek-ā-pū ile olmaz

teşhīṣ:

1. **teşḫīṣ:**
Kıt'a 58
Mısra: **5**
Ayırma, seçme, fark etme, tanıma.
5. Teşḫīṣ ne lāzım saña nīk ü bed-i dehri
6. Bī-ḳayd-ı gül ü ḫār u ġam u zehr-i nebāt ol

2. **teşḫīse:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **20**
Bir sıkıntının, bir durumun ne olduğunu, nedenini belirtilerinden yola çıkarak bulma, anlama.
19. Ḳatı pākīzedür idrāḳine bul rāh-ı şuʿūr
20. Dīde-i ʿaḳluña vir ḥüsnini teşḫīse cilā

teşhīṣ ider:

1. **teşḫīṣ ider:**-*er*
Gazel 73
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kim ve ne olduğunu anlamak, tanımak, seçmek.
11. İder erbāb-ı naẓar gördügi sāʿat teşḫīṣ
12. Şāh-ı maʿnī ne ḳadar itse libāsın taġyīr

teşhīṣ-i meḳādīr:

1. **teşhīṣ-i meḳādīr:**
Kaside 15
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yapılabilecek işlerin tespiti.
15. Biri tertīb-i menāṣıb biri tedbīr-i umūr
16. Biri teşhīṣ-i meḳādīr biri vażʿ-ı ḥikem

tesīde-i bezm-i emel idem:

1. **tesīde-i bezm-i emel idem:**-*e, -m*
Gazel 822
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Umut meclisine hakim kılmak.
1. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki rām idüp yāri
2. İdem tesīde-i bezm-i emel dil-i zārı

teʾsīr:

1. **teʾs̱īrin:**-*i, -n*
Gazel 367
Mısra: **16**
Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki.
15. Ḫāl-i siyāhıdur sebeb-i inkisār-ı dil
16. Teʾs̱īrin ehl-i derde ider mūmyā ġalaṭ

2. **teʾs̲īrde:**-*de*
Gazel 413
Mısra: **11**
Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̲īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

3. **teʾs̲īridür:**-*i, -dür*
Gazel 537
Mısra: **11**
Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki.
11. Eʾs-selām ey ḳurb-ı ʿahdüñ feyżinün teʾs̲īridür
12. Kʾeyledi ihyā-yı emvāt İbni Meryem eʾs-selām

4. **teʾs̲irden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **10**
Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki.
9. Sengīn-dil kemān-ı ṣabr süst olsa ḳalur
10. Nāvek-i fersūde-peykānveş fiġān teʾs̲irden

5. **teʾs̲īr:**
Gazel 664
Mısra: **8**
Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki.
7. Oldılar taḳsīrle merdūd-ı dergāh-ı ḳabūl
8. Birbirin pā-māl-i levm itsün duʿā teʾs̲īr ile

6. **teʾs̲īr:**
Gazel 762
Mısra: **9**
Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki.
9. Teʾs̲īr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

7. **teʾsīr:**
Gazel 842
Mısra: **11**
Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki.
11. Bī-vaḳt ü zamān olsa eger kārda teʾsīr
12. Ḫurşīd-i zemistānda da germiyyet olurdı

8. **teʾs̲īri:**-*i*
Tarih 96
Mısra: **5**
Etki, güç.
5. Zihī ḫān ki teʾs̲īri aḫlaḳınuñ
6. İder ḫāmeyi ṭūṭi-i ḳand-ḫāy

teʿsīr:

1. **teʿs̲īrün:**-*ü, -n*
Gazel 676
Mısra: **7**
Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki.
7. Teʿs̲īrün añla cānib-i bālādan olduġın
8. Seyr it cemāʿatüñ harekātın ez̲ān ile

teʾsīr eyledi:

1. **teʾs̲īr eyledi:**
Gazel 61
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etkilemek.
7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾs̲īr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

teʾsīr ide:

1. **teʾs̲īr ide:**-*e*
Gazel 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Etkilemek.
5. Tā ide ḫāṣṣiyeti teʾs̲īr ṭabʿ-ı ādeme
6. Göstere cümle mevālīd aña rūy-ı iltifāt

teʾsīr idüp:

1. **teʾs̲īr idüp:**-*üp*
Gazel 338
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Etkilemek.
5. Yazarken vaṣf-ı çeşmin pāy-ı ḫāme saṭrdan çıḳmış
6. Meġer mestānelik teʾs̲īr idüp güm-kerde-rāh olmış

2. **teʾs̲īr idüp:**-*üp*
Gazel 653
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Etkilemek.
3. Ḫastelik ġamzeñe teʾs̲īr idüp çeşmüñden
4. Oldı gūyā ʾālem-i fitne vü āşūb nigūn

teʾsīr itdi:

1. **teʾs̲īr itdi:**
Gazel 378
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Etkilemek, etki etmek.
5. Münāfakat o ḳadar itdi ʿāleme teʾs̲īr
6. Ki oldı hep alınup virilen selām-ı dürūġ

teʾsīr itmemek:

1. **teʾs̲īr itmemek:**-*me, -mek*
Gazel 759
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Etkilemek, etki etmek.
3. Niyāzum yāre teʾs̲īr itmemek meczūmdur ancaḳ
4. Ġaraz-peydāyī-i ḥüsn-i ḫafīdür infiʿālinde

teʾsīr itmese:

1. **teʾs̲īr itmese:**-*mese*
Gazel 864
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Etkilemek, etki etmek.
13. İtmese vaḥşet-i āyīne-ʿizārān teʾs̲īr
14. Nābiyā kürre-i endīşe ḥarūn olmaz idi

teʾsīr itmez:

1. **teʾs̲īr itmez:**-*mez*
Gazel 376
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Etkilemek.
7. ʿĀrifānuñ diline vesvese itmez teʾs̲īr
8. Dīv bisyār ise dīvān-ı Süleymān vāsiʿ

teʾsīr itmiş:

1. **teʾs̲īr itmiş:**-*miş*
Gazel 654
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etki etmek, işlemek, nüfûz etmek.
13. İtmiş saña dil-ḫastelerüñ ḥāleti teʾs̲īr
14. Ey çeşm-i siyeh dārüʾş-şifādan mı gelürsin

teʾsīr itse:

1. **teʾs̲īr itse:**-*se*
Gazel 487
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Etki etmek, işlemek, nüfûz etmek.
3. İtse teʾs̲īr dil-i sāmiʿa ḫvāh ü nā-ḫvāh
4. Dil-nişīn sīne-nişīn ṣadr-nişīn olsa ġazel

teʾsīr itsün:

1. **teʾs̲īr itsün:**-*sün*
Gazel 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Etki etmek, işlemek, nüfûz etmek.
7. İtsün nem-i eşk ol güle tedrīç ile teʾs̲īr
8. Erḳām-ı mükāfatı yekūn eyleme yā Rab

teʾsīr ü teʾessür:

1. **teʾs̲īr ü teʾes̲s̲ür:**
Gazel 381
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Etki ve etkilenme.

5. Urdukça beḳā naḳşını teʾs̱īr ü teʾes̱s̱ür
6. Bu mezraʿadan eylemez ās̱ār taḫallüf

teʾsīr virür:

1. **teʾs̱īr virür:**-*ür*
Kaside 24
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Yanan ateşi harlandırmak.
73. Līk ḥilm-i żuʿafā-perveri teʾs̱īr virür
74. Heyzüm-i şuʿle-nümāya yeñiden neşv ü nemā

teʾsīr-i bürūdetden:

1. **teʾs̱īr-i bürūdetden:**-*den*
Gazel 61
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Soğuğun etkisi.
9. Binā-yı ʿahd-ı ḫūbān gibi teʾs̱īr-i bürūdetden
10. Buz üstinde ṭurur hep şimdi bünyān-ı ṣadāḳatler

teʾsīr-i duʿā:

1. **teʾs̱īr-i duʿā:**
Gazel 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Duanın tesiri, sonucu.
1. Nice mümkin ki taḫallüf ide teʾs̱īr-i duʿā
2. Ḥalḳa -i ṣıdḳdan olduḳça cehān tīr-i duʿā

teʾsīr-i ḫāṣṣiyyetledür:

1. **teʾsīr-i ḫāṣṣiyyetledür:**-*le, -dür*
Gazel 180
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Aşırı hassasiyetin etkisi.
9. Āb u tābından degüldür eylemek cez̠b-i ḳulūb
10. Laʿl-i gül-fāmı faḳaṭ teʾsīr-i ḫāṣṣiyyetledür

teʾsīr-i ḫuyuñdan:

1. **teʾs̱īr-i ḫuyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 444
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Mizacın etkisi.
11. ʿArż-ı ḥāl eylerdi Nābī mācerā-yı ḥasretin
12. Ḫāme sūzān olmasa teʾs̱īr-i ḫuyuñdan senüñ

teʿsīr-i iʿtidāl:

1. **teʿs̱īr-i iʿtidāl:**
Gazel 844
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ölçülülüğün etkisi.
15. Teʿs̱īr-i iʿtidāl hevādan bulup necāt
16. Hep dest-bürd-i deyden unutdı geçenleri

teʾsīr-i ḳudūmı:

1. **teʾs̱īr-i ḳudūmı:**-*ı*
Tarih 91
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Adım atmasının etkisi (Doğması bağlamında).
5. Teʾs̱īr-i ḳudūmı dil ü çeşm-i eb ü ceddin
6. İtdi ṭarabistān-ı gülistān-ı beşāʾir

2. **teʾs̱īr-i ḳudūmı:**-*ı*
Tarih 110
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Adım atmasının, gelişinin etkisi.
5. Niyyet-i ḫālisi taʿmīr-i bilād olmaġla
6. Oldı teʾs̱īr-i ḳudūmı bu bināya bānī

teʾsīr-i ḳudūmiyle:

1. **teʾs̱īr-i ḳudūmiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Adım atmasının etkisi (Doğması bağlamında).
11. Yā İlāhī ola teʾs̱īr-i ḳudūmiyle anuñ
12. Düşmen-i bed-ḫᵛāhı ser-gerdān-ı ṣaḥrā-yı helāk

teʾsir-i nigāhı:
1. **teʾs̱ir-i nigāhı:**-*ı*
Gazel 301
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bakışın etkisi.
5. İtdi teʾs̱ir-i nigāhı dilümüz efsürde
6. Mest-i efsüngerī-i nergis-i cādūyuz biz

teʾsīri oldı:

1. **teʾs̱īri oldı:**-*dı*
Tarih 16
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Etkisi olmak.
65. Dehān-ı rūzedārı eyledi gencīne-i memhūr
66. Bu mühr-i dil-güşānuñ oldı teʾs̱īri dürer gūyā

teʾsīr-i şevḳ-i midḥatüñ eyledi:

1. **teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ eyledi:**-*di*
Tarih 16
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Övme coşkusunun etkisi kılmak.
83. Ne ḳādir böyle tārīḫ itmeġe Nābī ḳuluñ ancaḳ
84. Dehānın eyledi teʾs̱īr-i şevḳ-i midḥatüñ gūyā

tesīr-i zühd-i ḫuşk:

1. **tes̱īr-i zühd-i ḫuşk:**
Gazel 670
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kaba zühd anlayışının tesiri.
11. Tes̱īr-i zühd-i ḫuşk irişdi o ḥadde kim
12. Gelmekde bezme gerden-i mīnā ridā ile

teskīn:

1. **teskīne:**-*e*
Gazel 586
Mısra: **11**
Sükûn hâline getirmek, getirilmek, yatıştırmak, yatıştırılmak.
11. Sūziş-i sīnemi teskīne medār olmayıcaḳ
12. Gülşenüñ farḳı ne bī-dil-ber ü mey gülḫandan

teskīn ide:

1. **teskīn ide:**-*e*
Gazel 608
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dindirmek.
17. Olma ol gūne ki mazlūm-ı perişān-ḥālüñ
18. Ḫaber-i mergüñ ide derdini ancaḳ teskīn

teskīn-i sūz-ı hicr idelüm:

1. **teskīn-i sūz-ı hicr idelüm:**-*elüm*
Gazel 708
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık acısını dindirmek.
9. Teskīn-i sūz-ı hicr idelüm ʿarż-ı ḥāl ile
10. Muʿtāddur ʿilāc mürekkeble ḥurḳate

teslīm:

1. **teslīm:**
Gazel 261
Mısra: **11**
İtaat, boyun eğme.
11. Teslīm ü ʿaczdür yine sermāye-i ẓafer
12. Meydān-ı inkisār dilāverlik istemez

2. **teslīmdür:**-*dür*
Gazel 672
Mısra: **3**
İtaat, boyun eğme.
3. Saña şāyān olan teslīmdür emr-i şeh-i ʿaşḳa
4. İtāʿat lāzım ey nefs-i sitem-fermā ne dirlerse

3. **teslīm:**
Kaside 14
Mısra: **58**
İtaat, boyun eğme.
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

4. **teslīmden:**-*den*
Gazel 585

Mısra: **8**

İtaat, boyun eğme II Sâlikin Hakk'ın bütün tecellilerini gönül rızasıyla kabul etmesi anlamında tasavvuf terimi.

7. Çoḳ tek-ā-pū eyledüm pest ü bülendin ʿālemüñ

8. Bulmadum teslīmden ġayri ṭarīḳ-i eṣlemin

5. **teslīmi:**-*i*

Tarih 143

Mısra: **25**

Bir şeyin kullanım, mülkiyet vb. haklarını devretme, verme.

25. Mühimmāt ü ḳılāʿ ü kāhlar teslīmi şarṭiyle

26. Ḳalemden nāme-i ṣulḥ üzre vākiʿ oldı ḥarf be-ḥarf

teslīm eyler:

1. **teslīm eyler:**-*r*

Kısa Mesnevi 8

Mısra: **118**

Kelime Tipi: **-**

Verilmesi gereken yere vermek, teslim etmek.

117. Neşr-i gül-berg idüp zemīne nesīm

118. Naḳdin eyler ḫazīneye teslīm

teslīm idi:

1. **teslīm idi:**- *i, -di*

Kaside 8

Mısra: **15**

Kelime Tipi: **-**

Gerçek olduğunu söyleme, kabul etme, doğrulama.

15. O zamānlar saña teslīm idi meydān-ı süḫan

16. Ki senüñ sözlerüñe Nāʾilī olmışdı esīr

teslīm idüp:

1. **teslīm idüp:**-*üp*

Kıt'a 4

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **-**

Bir şeyin kullanım, mülkiyet vb. haklarını devretmek, vermek.

3. İdüp ās̱rumuzı bir yed-i nerme teslīm

4. Bizi ḳurtar kerem it daġdaġa-i Yaḥyāʾdan

teslīm ile tevekkül:

1. **teslīm ile tevekkül:**

Gazel 575

Mısra: **18**

Kelime Tipi: **-**

(Allah'a) Teslim olma ve tevekkül etme.

17. Nābī tenezzül eylemez esbāb-ı ḫᵛāhişe

18. Teslīm ile tevekkül ile ittiḥād iden

teslīm it:

1. **teslīm it:**

Gazel 243

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **-**

Kendini vermek (Can vermek bağlamında).

7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere

8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

teslīm olındı:

1. **teslīm olındı:**-*dı*

Kaside 14

Mısra: **28**

Kelime Tipi: **-**

Bırakılmak, devredilmek.

27. Bir āṣaf-ı sipeh-endūz-ı ʿālem-ārānuñ

28. Olındı ḥükmine teslīm ḥall u ʿaḳd-ı bilād

teslīm olunmaḳla:

1. **teslīm olunmaḳla:**-*maḳ, -la*

Kaside 13

Mısra: **101**

Kelime Tipi: **-**

Bir şeyi yeniden sahibine vermek.

101. Ehline şimdi olunmaḳla emānet teslīm

102. Eyledi sāye-i ḥaḳ mühr-i şerīfe ikrām

teslīm-i dest-i digere:

1. **teslīm-i dest-i digere:**-*e*

Gazel 775

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **-**

Başkasının eline teslim (etme).

5. Egerçi ʿaybdur teslīm-i dest-i digere rīşin

6. Bu maʿnā nā-müsellemdür velī berber ḫuṣūṣında

teslīm-i maḳām eyledi:

1. **teslīm-i maḳām eyledi:**-*di*

Kaside 13

Mısra: **48**

Kelime Tipi: **-**

Yerini bırakmak, makamını teslim etmek.

47. Sipere oldı bedel dāʾire-i bezm-i sürūr

48. Nīzeler nāylara eyledi teslīm-i maḳām

teslīm-i mebīʿ itmekledür:

1. **teslīm-i mebīʿ itmekledür:**-*mek, -le, -dür*

Gazel 366

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **-**

Peşin ödeme yapmak, ücreti peşin yapmak.

7. Virmedin naḳd-i dili girmez ele kālā-yı vaṣl

8. Çünki teslīm-i mebīʿ itmekledür bāzāre şarṭ

teslīm-i rıżādan:

1. **teslīm-i rıżādan:**-*dan*

Gazel 863

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **-**

Razı olma, kabullenme.

13. Iżṭirāb eyleme bīhūde yire ey Nābī

14. Çāre yoḳdur buna teslīm-i rıżādan ġayrı

teslīm-i tevekkülkede-i cīb-i türāb it:

1. **teslīm-i tevekkülkede-i cīb-i türāb it:**

Gazel 29

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **-**

Toprağın cebine-altına-tevekkülle teslim etmek, ekmek.

13. Nābī birine bin getirür toḫm-ı ümīdüñ

14. Teslīm-i tevekkülkede-i cīb-i türāb it

teslīm-i zimām itmiş:

1. **teslīm-i zimām itmiş:**-*miş*

Kaside 12

Mısra: **38**

Kelime Tipi: **-**

Dizgini teslim etmek.

37. Raġbet-i ḫāṭır ile tevsen-i manṣıbdan inüp

38. Ġayrınuñ itmiş iken destine teslīm-i zimām

tesliye-baḫş-ı ḫāṭır olur:

1. **tesliye-baḫş-ı ḫāṭır olur:**-*ur*

Gazel 885

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **-**

Teselli eden, gönlünü avutan olmak.

3. Rūzedāra kim olur tesliye-baḫş-ı ḫāṭır

4. Ramażān içre olan lafẓ-ı mażādan ġayrı

tesliyet:

1. **tesliyet:**

Gazel 99

Mısra: **16**

Avutma, teselli verme.

15. Muẓaffer olmayıcaḳ intiḳāma ey Nābī

16. Sitem-keşīdelere tesliyet müfīd midür

tesliyet-baḫşā-yı cühhāl olmasa:

1. **tesliyet-baḫşā-yı cühhāl olmasa:**-*ma, -sa*

Gazel 743

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **-**

Cahilliğn teselli bahşedeni olmak.

5. Şerm-i nādānī olurdı mūris̱-i naḳd-i helāk

6. Ḫod-pesendī tesliyet-baḫşā-yı cühhāl olmasa

tesliyet-dād idi:

1. **tesliyet-dād idi:**- *i, -di*
Kaside 9
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Teselli veren.
47. Tesliyet-dād idi baḫtum baña kim ḫavf itme
48. Şāh-ı ġam milketidür bunda meserret ne gezer

teşmīr ider:

1. **teşmīr ider:**
Gazel 562
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sıvamak.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i ṣubḥı tehī ṣanma
6. Ṣanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

2. **teşmīr ider:**
Gazel 562
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sıvamak.
5. Dü sūy-ı maṭlaʿa medd-i yed-i ṣubḥı tehī ṣanma
6. Ṣanāyiʿ ʿarżına bāzūların teşmīr ider gerdūn

tesmiye eylediler:
1. **tesmiye eylediler:**-*di, -ler*
Kaside 27
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İsimlendirmek, ad koymak.
7. Nāmını eylediler tesmiye ʿAbdüʾl-ḳādir
8. Eyledi zīr-i tasarruf feleġi ḥażret-i Şeyḫ

tesmiye itdi:
1. **tesmiye itdi:**-*di*
Tarih 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İsimlendirmek, adını koymak.
7. İtdi Sulṭān Aḥmed ile tesmiye tā dehrde
8. Ola bāḳī ceddinüñ ism-i şerīf-i esʿadı

tesmiye-i şāh-nişīn:

1. **tesmiye-i şāh-nişīn:**
Tarih 138
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Sultanın oturduğu yer adlandırması.
35. Ṣadrı şāhenşeh-i devrāna maḳarr olmadadur
36. Gayre şāyeste degül tesmiye-i şāh-nişīn

tesmiye-i zāl:
1. **tesmiye-i zāl:**
Gazel 159
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zal isminin verilişi.
3. Cihānı gerdiş ider ḫayliden bu köhne ḳıbāb
4. Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

teşne:
1. **teşnedür:**-*dür*
Gazel 114
Mısra: **10**
Susuz, çok susamış.
9. Şevḳ ile gūşlerın açduġı deryā-yı muḥīṭ
10. Teşnedür baḥr-ı dilüñ dinmeġe kemter nemidür

2. **teşne:**
Gazel 378
Mısra: **11**
Susuz, çok susamış.
11. O deñlü teşne iken rūzedār-ı taḥḳīḳa
12. Virür mi şu dem-i iftārda ṣıyām-ı dürūġ

3. **teşne:**
Gazel 474
Mısra: **5**
Susuz, çok susamış.
5. Olmazdı māl cemʿine teşne kibār-ı ʿaṣr
6. Defʿ-i ḥarāret itse eger ābı kevs̱erüñ

4. **teşnedür:**-*dür*
Gazel 496
Mısra: **22**
Susuz, çok susamış.
21. Peste muḥtācdur elbette bülendān-ı cihān
22. Teşnedür āb çeh-i zemzeme kındīl-i Ḥarem

5. **teşneye:**-*ye*
Gazel 515
Mısra: **7**
Susuz, çok susamış.
7. Cūybār-ı keremin teşneye ṣarf itmeyenün
8. Kişt-i ümmīdi ḳalur neşv ü nemādan maḥrūm

6. **teşnedür:**-*dür*
Gazel 23
Mısra: **8**
Susamış II çok hevesli, çok arzulu.
7. Olmaḳda cüst u cūlar yine nāfe-rīz-i şevḳ
8. Ehl-i Ḫıṭāya teşnedür āhū-yı maġfiret

7. **teşneyi:**-*y, -i*
Gazel 432
Mısra: **7**
Susuz, çok susamış. II Aşık.
8. Kemīne ḳaṭresi deryā-yı bī-kerānemüzüñ
7. Hezār teşneyi sīr-āb ider zekātından

8. **teşne:**
Gazel 675
Mısra: **1**
Susamış II Çok hevesli, çok arzulu.
1. Cān teşne mey be-kef nigeh dil-firīb ise
2. Ṣabr eylemez ḫumāra dil-i bī-şekīb ise

9. **teşnesiyem:**-*si, -y, -em*
Gazel 854
Mısra: **1**
Susamış II Çok hevesli, çok arzulu.
1. Lebüñüñ teşnesiyem ṣunma mey-i gül-fāmı
2. Āb-ı yāḳut ile tā yıkamadukça cāmı

10. **teşnesidür:**-*si, -dür*
Gazel 521
Mısra: **10**
Susuz, çok susamış.
9. Ẕevḳ-i fenādan el yuyamam yoḫsa Nābiyā
10. Āb-ı ḥayāt teşnesidür nūşumuñ benüm

11. **teşnedür:**-*dür*
Gazel 798
Mısra: **1**
Susuz, çok susamış.
1. Teşnedür bāġ-ı İrem sāḥa-i gülzārumuza
2. Reşk ider bāl-i Hümā sāye-i dīvārumuza

12. **teşnedür:**-*dür*
Kaside 15
Mısra: **128**
Susuz, çok susamış.
127. Çākdur ḥasret-i şaḳḳ-ı ḳalem ile mīzāb
128. Teşnedür çāh-ı devātındaki āba zemzem

13. **teşnedür:**-*dür*
Tarih 13
Mısra: **7**
Susuz, çok susamış.
7. Devr ider ṣanma teşnedür gerdūn
8. İçmek ister bir iki peymāne

14. **teşneler:**-*ler*
Tarih 27
Mısra: **9**
Susuz, çok susamış.
9. Teşneler nūş eyleyince ābını tārīḫ içün
10. Didiler iç bu Süleymān çeşmesinden nūş bād

15. **teşneleri:**-*ler, -i*
Tarih 36
Mısra: **4**
Susuz, çok susamış.
3. Bāb-ı luṭfın yine açdı kerem-i Rabbānī
4. Eyledi teşneleri ġarḳa-i iḥsān u ʿaṭā

16. **teşne:**
Tarih 100
Mısra: **6**
Susuz, çok susamış.
5. Āba ol mertebe leb-teşneter-i ḥasret idi

6. Sılaya teşne ne deñlü ise māʾ-ı mevṣūl

teşne virür:

1. **teşne virür:**-*ür*
Gazel 709
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Susuzluk vermek, susatmak.
9. Cihāna teşne virür sāki-i ḳader Nābī
10. Bu nüh-piyāle-i mīnayı istiʿāre ile

teşnegān:

1. **teşnegānun:**-*un*
Gazel 353
Mısra: **5**
Susuzlar, susamışlar: "teşne"nin cem'idir: teşnegân-ı zülâl-i ma'rifet.
5. Teşnegānun çāk çāk olmış leb-i ḫvāhişgeri
6. Çeşmesār-ı merhametde bir içim ṣu ḳalmamış

2. **teşnegānuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 1
Mısra: **144**
Susuzlar, susamışlar.
143. Olaydı pā-keşīde āb reftār-ı dil-ārādan
144. İderdi sūz-ı sīne teşnegānuñ ṣıḥḥatin yaġmā

teşnegān-ı ʿaşḳ:

1. **teşnegān-ı ʿaşḳ:**
Tarih 52
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Aşka susayanlar.
15. Her mevci mıṣraʿından olur teşnegān-ı ʿaşḳ
16. Āb-ı ḥayāt nūş idicek deñlü mürtevī

teşnegān-ı niyāza:

1. **teşnegān-ı niyāza:**-*a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Yalvarıp yakarmaya susamış olanlar.
55. Menbaʿ-ı feyżden virür o devāt
56. Teşnegān-ı niyāza āb-ı ḥayāt

teşnegī-i ḥaşrda:

1. **teşnegī-i ḥaşrda:**-*da*
Tarih 102
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mahşer günü esnasındaki susamışlık.
7. Vārid u ṣādır içün āb-ı zülāl itdi sebīl
8. Getüre teşnegī-i ḥaşrda rāhına Ḫudā

teşne-i ḥayretde kalmazdı:

1. **teşne-i ḥayretde kalmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 483
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Hayret susamışlığında kalmak.
1. Ḳalmazdı böyle teşne-i ḥayretde dil ʿalīl
2. Peydā olaydı menzil-i maḳṣūdına sebīl

teşne-i nāz olasın:

1. **teşne-i nāz olasın:**-*a, -sın*
Gazel 600
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Naz ve cilveye susamış olmak.
11. Bed-duʿā eylemem ancaḳ göresin ol güni kim
12. Teşne-i nāz olasın ġarḳ-ı nigāh olmayasın

teşne-i vaṣla:

1. **teşne-i vaṣla:**-*a*
Gazel 482
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın susamışı.
9. ʿAḳsidür āb-ı ḥayātun görinür ẓulmetde
10. Teşne-i vaṣla şikenc-i ḫam-ı gīsū-yı Ḫalīl

teşne-i zülāl-i lebüñ oldi:

1. **teşne-i zülāl-i lebüñ oldi:**
Gazel 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Parlak ve tertemiz dudağına susamış olmak.
7. Kim teşne-i zülāl-i lebüñ oldi ey ṣanem
8. Ṭufān-ı Nūḥʾı görse olur çeşmine serāb

teşne-leb:

1. **teşne-lebdür:**-*dür*
Gazel 343
Mısra: **9**
Dudağı kurumuş, çok susamış.
9. Sirişk-i dīdemi pā-māle teşne-lebdür o şūḫ
10. Ṭarīḳ-i pādan ider naḫl gibi defʿ-i ʿaṭaş

teşne-leb-i niʿmet-i yemdür:

1. **teşne-leb-i niʿmet-i yemdür:**-*dür*
Gazel 96
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Deniz nimetlerine susamış.
3. Mihmānuña ḫuşk eylemek inṣāf degüldür
4. Ol dāmeni kim teşne-leb-i niʿmet-i yemdür

teşneter kalmak:

1. **teşneter ḳalmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 585
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çok susuz kalmak.
11. Ṣaḥn-ı ferdāda degüldür teşneter ḳalmaḳ baʿīd
12. Cūybār-ı mümkinātuñ bilmeyenler maḳsemin

teşrif:

1. **teşrife:**-*e*
Gazel 654
Mısra: **5**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
5. Teşrife bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
6. Ey ḫᵛāb-ı siyeh-baḫt ʿişādan mı gelürsin

2. **teşrifine:**-*in, -e*
Gazel 3
Mısra: **7**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
7. Kimse bilmez ol mehüñ teşrifine rū-pūş olur
8. Rūz-ı rūşenden fūzūn feryād-resdür şeb baña

3. **teşrif:**
Gazel 114
Mısra: **7**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
7. ʿİlm-i esmā ile teşrif olunan cedd-i kerīm
8. Ser-be-ser ḥikmet-i Ḥaḳḳʾdur ki tamām ādemīdür

4. **teşrīfüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **7**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
7. Teşrīfüñ ümīdiyle senüñ ey meh-i şeb-gerd
8. Mānende-i ḥalḳa ḳapuda ḳaldı ḳulaḳlar

5. **teşrīfden:**-*den*
Gazel 381
Mısra: **1**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
1. Teşrīfden eylerse eger yār taḫallüf
2. Feryāddan itmez dil-i bīmār taḫallüf

6. **teşrīfe:**-*e*
Gazel 481
Mısra: **1**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
1. Teşrīfe cāme-ḫᵛābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede s̱ābit-ḳadem degül

7. **teşrīfüñ:**-*üñ*
Gazel 630
Mısra: **3**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
3. Teşrīfüñ ümidiyle senüñ ey gül-i nev-ḫīz
4. Ḫamyāze-i ḥasret dökilür revzenümüzden

8. **teşrīfi:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **145**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.

145. Buldı teşrīfi ile ṣadr-ı refīʿüʾl-ḳadre
146. Şeref-i tāze maḳām-ı eb u cedd ü aʿmām

9. **teşrīfüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **220**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
219. Ṣāḥibā Nābī-i dāʿī-i ḳadīm olmışdur
220. Ṣadre teşrīfüñ ile gūş-nih-i pāy-ı peyām

10. **teşrīfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 13
Mısra: **193**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
193. Ṣadre teşrīfüñe vā-beste imiş devletle
194. Bu kühen-ḫāne-i vīrānede ās̱ār-ı niẓām

11. **teşrīfüñ:**-*üñ*
Tarih 36
Mısra: **49**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
49. Ṣadra teşrīfüñ idi maṭlabı nāsuñ yek-ser
50. Ḥaḳdan eylerler idi cümle bu iḥsānı recā

12. **teşrīfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Tarih 36
Mısra: **48**
Gelmesiyle bir yeri onurlandırma, şereflendirme.
47. Senden olur yine olursa bu derde çāre
48. Ṣadra teşrīfüñe çoḳdan müteraḳḳıb dünyā

teşrif eyledükde:

1. **teşrif eyledükde:**-*dükde*
Tarih 123
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.
3. Sadrı teşrif eyledükde devlet ü iḳbāl ile
4. İtdi rāh-ı ʿadlden bābın güşāde rāḥatuñ

teşrīf eylemek:

1. **teşrīf eylemek:**-*mek*
Tarih 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.
3. Eylemek ṣaḥn-ı ʿālemi teşrīf
4. Yümn ile ʿaṣrun ittiṣāfıdur

teşrif eylese:

1. **teşrif eylese:**-*se*
Gazel 842
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.
7. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmādedür ancaḳ
8. Yār eylese teşrif ṭarab ḳat ḳat olurdı

teşrīf eyleye:

1. **teşrīf eyleye:**-*y, -e*
Tarih 30
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Gelerek şeref vermek, şereflendirmek.
57. Ḥüsni bu ḳaṣruñ bu kāfīdür ki teşrīf eyleye
58. Pādişāhān-ı cihānuñ server-i ser-i defteri

teşrīf ideli:

1. **teşrīf ideli:**-*eli*
Tarih 92
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek, şeref vermek.
51. Ṣadre teşrīf ideli sāye-i inṣāfında
52. Ẓālimīn buldı cezā oldı sitem nā-peydā

teşrīf idicek:

1. **teşrīf idicek:**-*icek*
Tarih 125
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek, şeref vermek.
5. İdicek ʿizz ü saʿādetle bu şehri teşrīf
6. Ṣadr-ı ʿālī-i selef yaʿnī Muḥammed Pāşā

teşrif idüp:

1. **teşrif idüp:**-*üp*
Tarih 129
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek, şeref vermek.
3. Luṭf ile bir gün cebe-ḫānesini teşrif idüp
4. Bu ocağı gördi çeşm-i iltifātına sezā

teşrīf itdi:

1. **teşrīf itdi:**-*di*
Tarih 126
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek.
13. Ḥalebe itdi ḥükūmetle kaçan kim teşrīf
14. İtdi menzil yoġ iken anda da menzil peydā

2. **teşrīf itdi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek.
99. Getürüp mühr-i hümāyūn ile itdi teşrīf
100. Mihrveş mühr ḳodı sīne-i çerḫ üzre ḳadem

teşrīf itdüñ:

1. **teşrīf itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 15
Mısra: **199**
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek.
199. Ṣadra rūʾyā-yı fütūḥat ile teşrīf itdüñ
200. Olasun ḳaṣr-ı dilüñ pā-zede-i gerd-i elem

teşrīf itmege:

1. **teşrīf itmege:**-*meg, -e*
Gazel 458
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Şereflendirmek.
11. Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
12. Tehī eritmeyelüm bağrı yağını fenerüñ

teşrīk itmek:

1. **teşrīk itmek:**-*mek*
Kaside 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ortak etmek.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

tesvīd itmek:

1. **tesvīd itmek:**-*mek*
Gazel 464
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Karalamak, müsvedde kağıdı yapmak.
11. Bulamam farḳını naḳḳaşlaruñ resminden
12. İbtidā ma-ḥaṣal-ı nāmeyi tesvīd itmek

teşvīḳ idüp:

1. **teşvīḳ idüp:**-*üp*
Kaside 22
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Özendirmek, isteklendirmek.
39. İdüp leṭāfet-i taḳrīri ḫāṭırum teşvīḳ
40. Derūnum olmaġ ile neşʾedār-ı Maġnīsā

teşvīk itmenüñ:

1. **teşvīk itmenüñ:**-*me, -nüñ*
Gazel 348
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İsteklendirmek, özendirmek.
3. Dil-i bī- ʿaşḳı ʿaşḳa farḳı yoḳdur itmenüñ teşvīk
4. Firūzına ḥavāle itmeden engüşte bī-āteş

teşvīş:

1. **teşvīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 465
Mısra: **4**
Karıştırma, bulandırma.
3. Ẕerresin çekdügi yoḳ sāʾil-i keçkūl be-kef
4. Sükkerī-ḫᵛārlarun çekdügi teşvīşlerüñ

2. **teşvīşinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 736
Mısra: **11**
Karıştırma, bulandırma.
11. İḫtilāf-ı keşf teşvīşinden olmaz dil ḫalās
12. Her ne deñlü maḥremān ifşā-yı rāz itmezse de

teşvişe düşürme:
1. **teşvişe düşürme:**-*me*
Gazel 654
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karışıklığa düşürmek.
15. Vāʿiẓ bizi tahvīf ile teşvişe düşürme
16. Sen maḥkeme-i rūz-ı cezādan mı gelürsin

teşyīd eylemiş:
1. **teşyīd eylemiş:**-*miş*
Tarih 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yüceltmek II Sağlamlaştırmak.
1. Zihī Ḥakīm ki eczā-yı nüsḫa-i ṣunʿın
2. Niẓām-ı ḥikmet ü ḳudretle eylemiş teşyīd

teṭāvül itdügi:
1. **teṭāvül itdügi:**
Gazel 343
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Uzatmak.
1. Müdām ġāret içündür nevāl-i ḫalkı beleş
2. Teṭāvül itdügi destār-ı bed-nümā-yı keleş

teṭāvül-i ʾilletle:
1. **teṭāvül-i ʾilletle:**-*le*
Kaside 7
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Hastalığın uzaması.
61. Meġer muḳaddime-i ṣıḥḥat ü selāmet imiş
62. Zamān teṭāvül-i ʾilletle ḳalduġı rencūr

tetebbuʿ iderse:
1. **tetebbuʿ iderse:**-*er, -se*
Gazel 767
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dikkatlice incelemek, etraflıca araştırmak.
9. Tetebbuʿ kim iderse bu zemīn-i tāzeye Nābī
10. Miyān-ı tāze-gūyānda odur pākīze-gūterce

tetmīm itdi:
1. **tetmīm itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Tamamlama, bitirme.
119. O şeb içre sebīl olan şerbet
120. İder işrāb kevs̱er-i Cennet

tevāfuḳ:
1. **tevāfuḳ:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Birbirine uyma, uygun gelme.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

2. **tevāfuḳla:**-*la*
Kaside 1
Mısra: **60**
Birbirine uyma, uygun gelme.
59. Terāzū-yı teḳabül vażʿ idüp bāzār-ı imkāna
60. Naḳīżeyne tevāfuḳla teḫālüf eylemiş ilḳā

tevāfuk itmedesin:
1. **tevāfuk itmedesin:**-*mede, -sin*
Gazel 421
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Uygun, denk gelmek.
1. Tevāfuk itmedesin çünki devrine cāmuñ
2. Felek senüñ de döner gibi cāma encāmuñ

tevāfuḳ-ı aẓdād:
1. **tevāfuḳ-ı aẓdād:**
Kaside 14
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Zıtların uygunluğu.
59. Lisān-ı emrine tābiʿ teʿānuḳ-ı ḫuṣemā
60. Nigāh-ı ḥükmine nāẓır tevāfuḳ-ı aẓdād

tevaġġul:
1. **tevaġġuline:**-*i, -n, -e*
Gazel 800
Mısra: **1**
Bir işle devamlı uğraşma, çok meşgul olma.
1. Dimāġum olmayıcaḳ devletüñ tevaġġuline
2. Ṣıḳılmaġuñ yirī yoḳ ṭāliʿüñ taʿallüline

tevaġġul üzre imiş:
1. **tevaġġul üzre imiş:**- *i, -miş*
Kaside 28
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Meşgul.
37. Müdām naʿt-ı şerīfe tevaġġul üzre imiş
38. Ki naʿte ṣarf-ı nefes devlet-i muḫalleddür

tevaḳḳuʿ:
1. **tevaḳḳuʿ:**
Gazel 295
Mısra: **11**
Umma, beklenti içinde olma, arzu etme.
11. Meyḫāneden tevaḳḳuʿ bī-neng ü nāmlıḳdur
12. Kimse bu kūya kesb-i nāmus u ʿāra gelmez

tevaḳḳuʿ itdügümüzden:
1. **tevaḳḳuʿ itdügümüzden:**-*düg, -ü, -müz, -den*
Gazel 177
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Beklemek, ummak, ümit etmek.
9. Cūş u ḫurūş-ı mevce-i deryā-yı maġfiret
10. Nābī tevaḳḳuʿ itdügümüzden ziyādedür

tevaḳḳuf girmekde:
1. **tevaḳḳuf girmekde:**-*de*
Gazel 379
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Duraksamak, ara girmesi, fasıla verilmesi.
1. Girmekde neden ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa tevaḳḳuf
2. Ey tīr-i cefā ḫāne senüñdür ne tekellüf

tevaḳḳuf-ı pervāz:
1. **tevaḳḳuf-ı pervāz:**
Gazel 876
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Uçuşun sekteye uğraması.
5. Neden tevaḳḳuf-ı pervāz şāḫ-ı maḳṣūda
6. Henüz murġ-ı dile perr ü bāl gelmedi mi

tevārī itdi:
1. **tevārī itdi:**-*di*
Gazel 850
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin arkasına saklanıp gözden kaybolmak, görünmez olmak.
9. Ḫırmen-i devrānı itdi çün ṣevāʿiḳ tārümār
10. İtdi ebr içre tevārī beyża-i beyżā gibi

tevārī itse:
1. **tevārī itse:**-*se*
Tarih 99
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin arkasına saklanıp gözden kaybolmak, görünmez olmak.
9. Şāyestedür itse ḫacletden
10. Dīvāre-i ẓulmete tevārī

tevārüd eyler:
1. **tevārüd eyler:**-*r*
Tarih 107
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Birbiri ardından gelmek.
5. Dimāġ-ı dīdeye eyler tevārüd
6. Hevāsından dem-i cān-baḫş-ı ʿİsā

tevāzuʿ:
1. **tevāżūʿ:**
Gazel 213
Mısra: **9**
Alçak gönüllülük, alçalma.
9. O tevāżūʿ anı mümtāz-ı cihān itmişdür
10. Naḫl-i gül baġda bīhūde ser-efgende midür

2. **tevāżūʿ:**
Gazel 583
Mısra: **7**
Alçak gönüllülük, alçalma.
7. Sipihr gibi tevāżūʿ ḳadüm ḫam itmişdür
8. Yaġan mekārim-i aḫlāḳdur seḥābumdan

3. **tevażuʿ:**
Gazel 746
Mısra: **5**
Alçak gönüllülük, alçalma.
5. Biri tevażuʿ üzre biri iʿtilādadur
6. Fevvārenüñ tefāvüti çoḳ selsebīl ile

4. **tevāżuʿ:**
Gazel 801
Mısra: **3**
Alçak gönüllülük, alçalma.
3. Tevāżuʿ eylemiş taḥṣīl teʾhīr-i ʿibādetden
4. Olur kimden görürse ser-fürū pāyına üftāde

5. **tevāzuʿından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 7
Mısra: **83**
Alçak gönüllülük, alçalma.
83. O ṣāf-dil ki iderse tevāzuʿından ider
84. Ṣıṭabl-ı ḫaṣṣına Efrāsyābı mīr-āḫūr

6. **tevāżuʿla:**-*la*
Kaside 13
Mısra: **136**
Alçak gönüllülük, alçalma.
135. İsm-i sāmisi semāvātı güẕār itmişdür
136. Ki tevāżuʿla ide cevher-i evvel ikrām

tevāżuʿ gösterür:
1. **tevāżuʿ gösterür:**-*ür*
Gazel 753
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Alçak gönüllü davranmak, kibirli olmamak.
13. Ḫamīde ḳaddile çerḫi görüp aldanma ey Nābī
14. Münāfıḳdur tevāżuʿ gösterür aḥbāb şeklinde

tevażūʿ u ikrām:
1. **tevażūʿ u ikrām:**
Kaside 14
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Cömertlik ve alçak gönüllülük.
75. Vücūd-ı pākine ḳalmış tevażūʿ u ikrām
76. Żamīr-i ṣāfına dil-bestedür ḫulūṣ u vedād

tevāżuʿlar ider:
1. **tevāżuʿlar ider:**-*er*
Gazel 513
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Aşırı alçak gönülllülük göstermek.
21. İḳtiżā eyler el üstinde götürmek Nābī
22. Çün tevāżuʿlar ider rūy-ı zemīn-sāy-ı ḳalem

tevbe:
1. **tevbede:**-*de*
Gazel 384
Mısra: **12**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.
11. Hamyāze-keşān ġurre-i şevvāli görince
12. Ümmīd idemem tevbede s̱ābit-ḳadem olmaḳ

2. **tevbe:**
Gazel 397
Mısra: **13**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.
13. Tevbe lafẓın leb-güzār itmek ne mümkin Nābīyā
14. ʿİffetinden itme zan ʿiṣyāna istiʿdādı yoḳ

3. **tevbeyi:**-*y, -i*
Gazel 591
Mısra: **3**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.
3. Ḳorḳaram tevbeyi āba düşürürsün zāhid
4. Hele hengām-ı çemen mevsim-i ʿişret gelsün

4. **tevbe:**
Gazel 721
Mısra: **12**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.
11. Gīsū-yı müşg-bārına Nābī o āfetün
12. İklim-i Çīn didümse de tevbe ḫaṭāsına

5. **tevbeden:**-*den*
Gazel 742
Mısra: **6**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.
5. Sāḳī eger ben anladuġum dil-firīb ise
6. Yoḳdur nis̱āre tevbeden aʿlā ayaġına

6. **tevbe:**
Gazel 677
Mısra: **3**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.
3. Tevbe bulamazdı araya girmeġe fırṣat
4. Ruhsāre-i ḫūbāna naẓar maʿṣiyet olsa

tevbe eyledi:
1. **tevbe eyledi:**-*di*
Gazel 372
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Tövbe etmek.
13. Eyledi tevbe fevāhiş oldı düzdān nā-bedīd
14. Ẓāhir ü bāṭından itdi ehl-i ṭuġyān el-vedāʿ

2. **tevbe eyledi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tövbe etmek.
11. Cefādan eyledi tevbe sipihr-i kīne-güẕār
12. Sitemden oldı peşīmān zamāne-i maġrūr

tevbe ider:
1. **tevbe ider:**-*er*
Kaside 23
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tövbe etmek.
11. Ḳadr-dān-ı es̱eri çeşm ḳıpar ḫūbāna
12. Neşʾe-yāb-ı suḫanı tevbe ider ṣahbāya

tevbe itdi:
1. **tevbe itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **420**
Kelime Tipi: -
Bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek.
419. Gitdi ol ʿahd-ı düşmen-i merdān
420. Tevbe itdi günāhına devrān

tevbe-i meyde:
1. **tevbe-i meyde:**
Gazel 197
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şaraba tövbe etme.
3. Tevbe-i meyde s̱ebāt-ı ḳademümden ṣorma
4. Orasın sāḳī-i gül-çihrenüñ ibrāmı bilür

tevbeler it:
1. **tevbeler it:**
Gazel 771
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Tövbe, işlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz.(Tövbe etmek, bir daha yapmayacağına söz vermek.).
7. Bir daḫı tevbeler it pīşgeh-i cānānda
8. Lebüñ ālūde-i ḥarf-i suḫan-ı ḫām itme

tevbeler olsun:
1. **tevbeler olsun:**
Gazel 661
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaptığı bir şeyden büyük bir pişmanlık duyan kimsenin bu eylemi bir daha yapmayacağına dair söz verirken söylediği ibare.
1. Ger yasāġ olduysa mutrib çenge de ḳānūna da
2. Tevbeler olsun ʿaraḳla bāde-i gül-gūna da

tevcīh-i naẓar itme:
1. **tevcīh-i naẓar itme:**-*me*
Gazel 548
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bakışını, dikkatini belli bir şeyin üzeine yöneltmek, odaklanmak.
1. İtme mecmūʿaya tevcīh-i naẓar gül var iken
2. Ney-zen-i kec-nigehi dinleme bülbül var iken

tevcīh-i żamīr buyrulmaz:
1. **tevcīh-i żamīr buyrulmaz:**-*maz*
Kaside 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Bir şeyin anlaşılması için) gönülden müteveccih olmak, konsantre olmak.
7. Şimdi buyrulmaz ise fikrine tevcīh-i żamīr
8. Ḫalel-i salṭanat u devlet olur müstaḥkem

tevcīh-i żamīr it:
1. **tevcīh-i żamīr it:**
Tarih 139
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Bir şeyin anlaşılması için) gönülden müteveccih olmak, konsantre olmak.
11. Sen de tārīḫine tevcīh-i żamīr it Nābī
12. Bu tüfengüñ demine hū didi erbāb-ı nefes

teveccüh:
1. **teveccühi:**-*i*
Gazel 131
Mısra: **10**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

2. **teveccühümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 196
Mısra: **3**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
3. Bizüm teveccühümüz belki eyleye taḥvīl
4. Egerçi niyyet-i cānāne bī-vefālıġadur

3. **teveccühi:**-*i*
Gazel 252
Mısra: **13**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
13. Rızḳuñ teveccühi bize bizden füzūn iken
14. Bīhūde Nābīyā biz anuñ bī-şekībiyüz

4. **teveccühüñ:**-*üñ*
Gazel 458
Mısra: **11**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
11. Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
12. Tehī eritmeyelüm bağrı yağını fenerüñ

5. **teveccühi:**-*i*
Gazel 648
Mısra: **1**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
1. Tahrībedür teveccühi maʿmūr olan evin
2. Çerḫün şühūda ḳādir olursañ tek ü pūyın

6. **teveccühden:**-*den*
Kıt'a 97
Mısra: **3**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
3. Līk menʿ eyledi teveccühden
4. Şāmʾda ḫalḳuñ iʿtibārı beni

7. **teveccüh:**
Tarih 137
Mısra: **11**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
11. Niẓām-ı nāsa ṭabʿında teveccüh öyle rāsiḫ kim
12. Terāzū-yı tesāvīde ṭutar aʿlā vü ednāyı

8. **teveccühüñ:**-*üñ*
Kaside 10
Mısra: **72**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
71. Revā mıdur ki ḳalam nā-ümīd olmış iken
72. Şikestegān-ı ümīde teveccühüñ miʿmār

9. **teveccühleri:**-*ler, -i*
Kıt'a 1
Mısra: **35**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
35. Ṣıdḳ ile teveccühleri erbāb-ı ḳulūbuñ
36. Etrāfuna bārū-yı sedād eylesün Allāh

10. **teveccühi:**-*i*
Kıt'a 96
Mısra: **1**
Sevgi ve yakınlık gösterme, ilgilenmek, iltifat etme.
1. Teveccühi bizedür her kaçan bulursa güşād
2. ʿAceb nişanladı tīründe üstüḫvānumuzı

teveccüh eyle:
1. **teveccüh eyle:**
Gazel 152
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, ilgi-yakınlık göstermek.
5. Teveccüh eyle murāduñ ne ise Mevlāya
6. Eger muḳadder ise ol ḳadar ʿamel yetişür

teveccüh eyledi:
1. **teveccüh eyledi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, ilgi-yakınlık göstermek.
43. Ne ḥāl ise hele pāyāna yetdi müddet-i ġam
44. Teveccüh eyledi līmāna lücce-i şer ü şūr

2. **teveccüh eyledi:**-*di*
Gazel 821
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, ilgi-yakınlık göstermek.
7. Herkes teveccüh eyledi ṭabʿ-ı ḳadīmine
8. Rindānda zühde niyyet-i taklīd ḳalmadı

3. **teveccüh eyledi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, ilgi göstermek.
9. Teveccüh eyledi her gūşeden kavāfil-i fetḥ
10. Ṭaġıldı reh-zen-i idbār ḳalmadı maḫẕūr

4. **teveccüh eyledi:**-*di*
Tarih 68
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, ilgi göstermek.
11. Muhaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ḥażret-i ʿAlī Beg
12. Teveccüh eyledi taʿmīre ḳalb-i virānın

teveccüh eylemez:
1. **teveccüh eylemez:**-*mez*
Gazel 282
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yönelmek.
15. Āb-ı şerm ile sirişte ḫāk-ı ḳaṣr-ı zātumuz
16. Cānib-i ʿevce teveccüh eylemez fevvāremüz

teveccüh eylese:
1. **teveccüh eylese:**-*se*
Kaside 7
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, ilgi göstermek.
127. Teveccüh eylese tefrīḳ-i fitne-sāzāne
128. Olur dü ebrū-yı ḫūbān biribirinden dūr

teveccüh idene:
1. **teveccüh idene:**-*en, -e*
Gazel 801
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yönelmek II Güler yüz göstermek.
5. Teveccüh idene āġūş-ı miḥrābın güşād eyler
6. Şebān rūz olduġı yoḳ bāzū-yı ṭāḳına ḫam-dāde

teveccüh idüp:
1. **teveccüh idüp:**-*üp*
Tarih 52
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
(Bir işi yapmak üzere) Yönelmek.
27. Taʿmīrine teveccüh idüp beẕl-i māl ile
28. Gösterdi luṭfda yed-i beyẓā-yı Mūsevī

teveccüh itdi:
1. **teveccüh itdi:**-*di*
Kaside 1
Mısra: **191**
Kelime Tipi: -
Bir yere yönelmek, güler yüz göstermek.
191. Teveccüh itdi dīvān-ı faḳīri itmeġe tertīb
192. Kühen müsveddelerden bir yire cemʿ itdi ser-tā-pā

teveccüh itmez:
1. **teveccüh itmez:**-*mez*
Gazel 703
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bir yere yönelmek, güler yüz göstermek.
5. Her nā-kabūle itmez zaḫm-ı sitem teveccüh
6. Görmez cefā-yı sūzen kālā-yı nā-ḫarīde

teveccüh itmez idüm:
1. **teveccüh itmez idüm:**-*mez , -i, -düm*
Gazel 858
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, teveccüh etmek.
9. Teveccüh itmez idüm şiʿre Nābiyā bu ḳadar
10. Beyān-ı sırr-ı ḥikem olmayaydı mażmūnı

teveccüh itmiş:
1. **teveccüh itmiş:**-*miş*
Tarih 61
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir şeye doğru yönelmek.
7. Eylemiş dīvārları meyl-i rükūʿ
8. Secdeye itmiş teveccüh saḳf-ı bām

teveccüh itse:
1. **teveccüh itse:**
Gazel 189
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir yere yönelmek, güler yüz göstermek.
7. O cāh kim ola hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl
8. Teveccüh itse bile ibtihācumuz yoḳdur

2. **teveccüh itse:**-*se*
Gazel 733
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir yere yönelmek, güler yüz göstermek.
7. Def gibi dāġ-ı sīne olur latme-ḫᵛār-ı eşk
8. Rāmişger-i ġam itse teveccüh serāyişe

teveccüh ü ikbāli:
1. **teveccüh ü ikbāli:**-*i*
Gazel 820
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
(Bir kimseye) Yönelip güler yüz göstermek.
1. Yārüñ bize teveccüh ü ikbāli ḳalmadı
2. Hem-reng-i ittiḥād olacaḳ ḥāli ḳalmadı

teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ:
1. **teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ:**
Gazel 312
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşıkların hayranlıkla yöneldiği yer.
9. Teveccühgāh-ı ʿuşşāḳ olmada ebru degül ancaḳ
10. Şifāf-ı cīb-i pīrāhen daḫı mihrābdan ḳalmaz

teveccüh-i iḳbāl:
1. **teveccüh-i iḳbāl:**
Tarih 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Talihin yüze gülmesi.
3. Ṣadrında ẕātı encümen-efrūz-ı kām olup
4. Bulsun deri teveccüh-i iḳbāl ile güşād

teveccüh-i ḳalb-i ümīdvār:
1. **teveccüh-i ḳalb-i ümīdvār:**
Gazel 120
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Umutlu gönlün yakınlık göstermesi.
9. O şūḫdan nice ḳābil teḫalüf-i teşrīf
10. Meġer teveccüh-i ḳalb-i ümīdvār o mıdur

teveġġul:
1. **teveġġul:**
Gazel 548
Mısra: **14**
Çok uğraşma, meşgul olma, bir işin çok ilerisine varma.
13. Olma pā-māl-i ġubārı bu kühen vīrānuñ
14. Nābiyā tāze maʿāniyle teveġġul var iken

tevekkel:
1. **tevekkeli:**-*i*
Gazel 825
Mısra: **10**
Her türlü davranış, hareket ve eylem sahibinin Allah olduğunun bilincine vararak onun vekilliğini tam olarak kabul etme.
9. Nābī diyār-ı kāme bulur zūdter vüṣūl
10. Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli

teveḳḳuʿ idecek:
1. **teveḳḳuʿ idecek:**-*ecek*
Gazel 820
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ummak, beklemek, arzu etmek.
15. Şimdi s̱āḳīl ʿadd ider oldı maḳālümüz
16. Bizden teveḳḳuʿ idecek āmāli ḳalmadı

teveḳḳuʿ itmededür:
1. **teveḳḳuʿ itmededür:**-*mede, -dür*
Gazel 546
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Beklemek, ummak, ümit etmek.
1. Şeb-i firāḳuñ iden ārzū dem-i seḥerin
2. Teveḳḳuʿ itmededür kendü ʿömrinüñ güẕerin

teveḳḳuʿ-ı ḥüsn-i rıżā:
1. **teveḳḳuʿ-ı ḥüsn-i rıżā:**
Gazel 367
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hoş karşılamasını, rıza göstermesini umma.
7. Olsan da ḫāk-i rāhı urur yine pāy-ı red
8. Bed-kārdan teveḳḳuʿ-ı ḥüsn-i rıżā ġalaṭ

tevekkuʿ-ı taḳrīr iden:
1. **tevekkuʿ-ı taḳrīr iden:**-*en*
Gazel 638
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dile getirmesini, söylemesini ummak.
12. İden tevekkuʿ-ı taḳrīr bī-zebānlardan
11. Meġer ki eyleye ilbās çeşme cāme-i güş

tevekkül:
1. **tevekkül:**
Gazel 394
Mısra: **18**
Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan bekleme, işini Allah'a bırakma.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuṣ eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ

2. **tevekkül:**
Gazel 288
Mısra: **4**
Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan bekleme, işini Allah'a bırakma.
3. Yine taʿayyüş içün ıżṭırābdan ḫoşdur
4. Tevekkül olmasa da bī-telāşlıḳlarumuz

3. **tevekküli:***-i*
Gazel 425
Mısra: **4**
Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan bekleme, işini Allah'a bırakma.
3. Ḥuṣūle geldügi yoḳ müşkilāt-ı āmāli
4. Tevekküli bıraġup ʿaḳlı çāre- ḫᵛāh idenün

4. **tevekküline:***-i, -n, -e*
Gazel 800
Mısra: **4**
Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan bekleme, işini Allah'a bırakma.
3. Olaydı ḳudreti itmezdi ḫāṭırına güẕer
4. Sebeb cebābirenüñ ʿaczdür tevekküline

tevellüd eylemesin:
1. **tevellüd eylemesin:***-me, -sin*
Gazel 796
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Doğmak.
9. Ḥarām-zāde-i miḥnet tevellüd eylemesin
10. Zenān-ı fikr-i muḥāl ile hem-firāş olma

tevellüd ide:
1. **tevellüd ide:**
Gazel 559
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Doğmak.
9. Her ṭabīʿatdan ümīd eyleme maʿnā-yı laṭīf
10. Rūḥ ḳābil mi tevellüd ide her Meryemʾden

tevʾem:
1. **tevʾem:**
Gazel 496
Mısra: **10**
İkiz, eş.
9. Bu cihānun es̱er-i ḳaḥṭ-ı vefāsındandur
10. Terk ider birbirin evvelki ḳademde tevʾem

2. **tevʾemdür:***-dür*
Tarih 8
Mısra: **20**
İkiz, eş.
19. Zemīn-i dil-güşāsıyla birāder gülşen-i Firdevs
20. Hevā-yı rūḥ-baḫşāsiyle tevʾemdür dem-i ʿİsā

3. **tevʾemdür:***-dür*
Gazel 492
Mısra: **4**
İkiz, eş.
3. Dil-nişīn-i ʿālem olmışken yine merdūd olur
4. Derd-i bī-dermān-ı eyyām ile tevʾemdür gönül

4. **tevʾem:**
Gazel 585
Mısra: **14**
İkiz, eş.
13. Şibhidür ḥamlinden agāh olmayan ābistenüñ
14. Rūzgāruñ bilmeyen sūriyle tevʾem mātemin

5. **tevʾem:**
Kaside 15
Mısra: **116**
İkiz, eş.
115. ʿİffet ü ʾiṣmet ile ṭabʿ-ı şerīfi hem-zād
116. Himmem ü ġayret ile ḳalb-i laṭīfi tevʾem

tevʾemān:
1. **tevʾemān:**
Kıt'a 56
Mısra: **2**
İkiz.
1. Nābiyā ḥālet-i sevdā vü heves
2. Tevʾemān zādesidür insānuñ

tevʾem-i maʿṣūm:
1. **tevʾem-i maʿṣūm:**
Tarih 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Masum ikiz bebekler.
1. Ḥabbezā ol iki tevʾem-i maʿṣūm
2. Dü melek-rū dü ḳamer-pīşānī

tevessül:
1. **tevessülin:***-i, -n*
Gazel 637
Mısra: **2**
Bir şeyi sayıp ona sarılma, vesile edinme.
1. Cāsūs iden mekāmin-i ġayba taḫayyülin
2. Taṣḥīḥ ider ʿināyet-i Ḥaḳḳa tevessülin

tevessül eyle:
1. **tevessül eyle:**
Gazel 754
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Vesile ittihaz etmek, tutunmak, sarılmak.
17. Girer Nābī murāduñ deste pīrān-ı ṭarīḳatden
18. Hemān eyle tevessül dāmen-i rindāna rindāne

tevfīḳ:
1. **tevfīḳdür:***-dür*
Kıt'a 28
Mısra: **3**
Allah'ın yardımı.
3. Tevfīḳdür muʿāvini teʾyīd reh-beri
4. Her ne iderse menʿ ü ʿatā mevkiʿindedür

2. **tevfīḳ:**
Gazel 31
Mısra: **3**
Allah'ın yardımı.
3. Virmiş ammā beyyinātuñ beynini tevfīḳ içün
4. Ẕāt-ı bī-ʿillet ʿaceb ʾilletle teʾnīs̱-i s̱ebāt

3. **tevfīḳin:***-i, -n*
Gazel 242
Mısra: **17**
Allah'ın yardımı.
17. Eylesin Allāh her ḥāline tevfīḳin refīḳ
18. Rıfḳı her ḥālinde müstaḥżar bilür bilmezlenür

4. **tevfīḳ:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Uydurma, uygun düşürme.
11. Cihānı reʾyine tevfīḳ ḳaṣd iden Nābī
12. Anuñ müdebbirine bed-gümān degül de nedür

5. **tevfīḳ:**
Kaside 13
Mısra: **231**
Allah'ın yardımı.
231. Muntaẓır ḥüsn-i icābet müteraḳḳıb tevfīḳ
232. Geldi hengām-ı duʿā eyleme taṭvīl-i kelām

6. **tevfīḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **363**
Allah'ın yardımı.
363. Laḳabı feyż ü şöhreti tevfīḳ
364. Peyk-i sulṭān-ı ʿālem-i taḥḳīḳ

7. **tevfīḳ:**
Kaside 16
Mısra: **159**
Başarı, muvaffakiyet.
159. Tevfīḳ intizār-keş-i ḥarf-i ḫᵛāhişi
160. İḳbāl çeşm-dūz-ı nigāh-ı işareti

8. **tevfīḳ:**
Tarih 137
Mısra: **10**
Allah'ın yardımı.
9. Tamaʿ yoḳ nīm-ẕerre ṭabʿ-ı istiġnā pesendinde
10. Görür aḥkām-ı Rabbānīye tevfīḳ üzre daʿvāyı

tevfīḳ buldı:
1. **tevfīḳ buldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Başarılı olmak, başarmak.
113. Kim ki eyler o leyleye ikrām
114. İder aḥkām-ı ʿizzetin ihkām

tevfīḳ bulmadı:
1. **tevfīḳ bulmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 13
Mısra: **195**
Kelime Tipi: **-**
Başarılı olmak, başarmak.
195. Bulmadı kimse bu tensīḳ-i umūra tevfīḳ
196. Daḫı bir ferde naṣīb olmadı bu şān u bu nām

tevfīk ü yümn-i nevbet ararlar:
1. **tevfīk ü yümn-i nevbet ararlar:**-*r, -lar*
Gazel 667
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Uygun ve uğurlu sıra kollamak, fırsat aramak.
15. Ol āṣaf-ı yegāne ki bāb-ı refiʿinüñ
16. Tevfīk ü yümn-i nevbet ararlar ṭavāfına

tevfīḳ-i bārī:
1. **tevfīḳ-i bārī:**
Kaside 17
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı, başarılı kılması.
67. Ḥıfẓ-ı Rabbānī enīs ola ʿināyet hem-celīs
68. ʿAvn-ı I̱zid hem-nefes tevfīḳ-i Bārī rehberi

2. **tevfīḳ-i bārī:**
Tarih 103
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı, başarılı kılması.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zāʾil degül endīşe-i ʿukbā

tevfīḳ-i ḥaḳ:
1. **tevfīḳ-i ḥaḳ:**
Kaside 20
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
105. Tevfīḳ-i Ḥaḳ refīküñ ola Ḫıżr rehberüñ
106. Maṣḥūb ide seferde ḥażerde selameti

tevfīḳ-i ilāhiyle:
1. **tevfīḳ-i ilāhiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 104
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
33. Tevfīḳ-i İlāhiyle idüp niyyet-i tecdīd
34. İtdi Ḥalebʾün kār-güẕārānına īmā

tevfīk-i ʿināyetdür:
1. **tevfīk-i ʿināyetdür:**-*dür*
Gazel 266
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımıyla başarma.
3. Tevfīk-i ʿināyetdür olan kārger ancaḳ
4. Taḥṣīl-i ġınā ḳuvvet-i bāzū ile olmaz

tevfīḳ-i īzidi:
1. **tevfīḳ-i i̱zidi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı.
7. Tevfīḳ-i I̱zidi kime olursa reh-nümā
8. Baḫt-ı bülendi ceẕb ider aḥkām-ı rifʿati

tevfīḳ-i rābbānī:
1. **tevfīḳ-i rābbānī:**
Tarih 103
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın lütfu, yardımı.
25. Nigehbān olduġın her ḥāline tevfīḳ-i Rābbānī
26. Lisān-ı ḥāl ile kāfi buña bir şāhid-i aḳvā

tevfīḳ-i temāşāsına:
1. **tevfīḳ-i temāşāsına:**-*sı, -n, -a*
Tarih 138
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmeye muvaffak olma.
33. Bulsa tevfīḳ-i temāşāsına ruḫṣat Rıḍvān
34. Naḳd-i gencīne-i Firdevsi virürdi pīşīn

tevḥīd:
1. **tevḥīdde:**-*de*
Gazel 173
Mısra: **7**
Birlik, birleme.
7. Olsa tevḥīdde bir dilber ile dest-be-dest
8. Ṣufıye daġdaġa-i ḳayd-ı inābet mi ḳalur

tevḥīd-i bārī:
1. **tevḥīd-i bārī:**
Kaside 1
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın birliği, tekliği.
195. Olınca ol nefesden baḥr-ı ṭabʿum mevc-hīz-i şevḳ
196. Ḳalem tevḥīd-i Bārī lüccesinde oldı reh-peymā

teʾvīl-i ʿibāretle:
1. **teʾvīl-i ʿibāretle:**-*le*
Gazel 861
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İbarelerin yorumlanması.
1. Olsa teʾvīl-i ʿibāretle müʾevvel maʿnā
2. Ḫāṭıra gelmez idi lafẓdan evvel maʿnā

tevḳīʿī-i dīvān-ı ḳażā:
1. **tevḳīʿī-i dīvān-ı ḳażā:**
Kaside 18
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kader defterine tuğra çeken.
19. Görmedi ṭarzını ṭuġrākeş-i eyvān-ı felek
20. Çekmedi resmini tevḳīʿī-i dīvān-ı ḳażā

tevḳīr:
1. **tevḳīr:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Saygı gösterme, ululama, ağırlama.
95. Bu şeref ḳanġı diyāruñ şehine oldı naṣīb
96. Kʾideler ismine mecmūʿ-ı selāṭīn tevḳīr

tevḳīr eyle:
1. **tevḳīr eyle:**
Kaside 8
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Saygı göstermek, hürmette bulunmak.
105. Sen daḫı şükrini bu mevhibe-ı ʿuzmānuñ
106. Ḥadd-i imkānda olan mertebe eyle tevḳīr

tevḳīr ider:
1. **tevḳīr ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Ağırlamak, ululamak, saygı göstermek.
45. O şehenşāh-ı celī-ḳadr felek-kevkebe kim
46. İder evṣāfına aʿyān-ı melāʾik tevḳīr

tevliyet-i cāmiʿ-i sulṭān selīm:
1. **tevliyet-i cāmiʿ-i sulṭān selīm:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Sultan Selim mütevelliliği.
81. Didi Süleymān dilerem ey nedīm
82. Tevliyet-i cāmiʿ-i Sulṭān Selīm

tevsen-i çarḫ-ı bed-rām:
1. **tevsen-i çarḫ-ı bed-rām:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sert başlı süslü felek atı.
9. Zīn-i ḫurşīd ü rikāb-ı meh olur çīde yine
10. Zīr-i rān olsa eger tevsen-i çarḫ-ı bed-rām

tevsen-i ferāġ:
1. **tevsen-i ferāġ:**
Gazel 377
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Vazgeçme, el çekme atı.
13. Nābī fezā-yı tūl-ı emelden kenāra çık
14. Rān-ı ümīde girmiş iken tevsen-i ferāġ

tevsen-i manṣıbdan:
1. **tevsen-i manṣıbdan:***-dan*
Kaside 12
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Makamın sert başlı atı.
37. Raġbet-i ḫāṭır ile tevsen-i manṣıbdan inüp
38. Ġayrınuñ itmiş iken destine teslīm-i zimām

tevsen-i yeʾs:
1. **tevsen-i yeʾs:**
Kaside 13
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin sert başlı aksi atı.
85. Ṭayy-ı meydān-ı ümīd itmeġe az ḳalmış idi
86. Tevsen-i yeʾs o ḳadar itmiş idi basṭ-ı licām

tevsīʿ:
1. **tevsīʿa:***-a*
Tarih 104
Mısra: **32**
Genişleme.
31. Teng idi dil-i ḫalvetiyān gibi bināsı
32. Muḥtāc idi tevsīʿa bu erkān-ı muʿallā

2. **tevsīʿ:**
Tarih 104
Mısra: **49**
Genişletme.
49. Tevsīʿ içün eṭrāfını ol merḳad-i pāküñ
50. Żamm eylediler mümkin olan mertebeyi cā

teyaḳḳuẓ:
1. **teyaḳḳuẓda:***-da*
Gazel 55
Mısra: **10**
Uyanıklık, saklık.
9. Ṣāhib-güher-i genc-i denī düzd-i tehī-dest
10. Ġafletde teyaḳḳuẓda nigehbān mütereddid

teyemmüm:
1. **teyemmüm:**
Gazel 633
Mısra: **7**
Suyun bulunmadığı veya kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda toprak, kum vb. ile kolları ve yüzü meshetmek suretiyle abdest alma.
7. Āb-ı ḥayāt içinde teyemmüm ümīd ider
8. Dil kūy-ı yārdan ḳopan ednā ġubārdan

teyemmüm itdükçe:
1. **teyemmüm itdükçe:***-dükçe*
Gazel 790
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Su bulunmayan yerde su niyetiyle toprak, kum vb. şeylerle abdest almak.
3. İder cefā ile pervānesini ḫākister
4. O şemʿ secde-i ṣubḥa teyemmüm itdükçe

teʾyīd:
1. **teʾyīd:**
Kıt'a 28
Mısra: **3**
Doğrulama, doğruluğunu kanıtlama, gerçekleme.
3. Tevfīḳdür muʿāvini teʾyīd reh-beri
4. Her ne iderse menʿ ü ʿatā mevkiʿindedür

teʾyīd ide:
1. **teʾyīd ide:***-e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **168**
Kelime Tipi: -
Kabul etmek, onaylamak, gerçekleştirmek.
167. ʿÖmri efzūn ola zamānı mezīd
168. Her umūrında Ḥaḳ ide teʾyīd

2. **teʾyīd ide:***-e*
Tarih 49
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kabul etmek, onaylamak, gerçekleştirmek.
5. Olasın Samadāniyyet-i Ḥaḳʾda maḥfūz
6. Her umurında ide ʿavn-ı ilāhī teʾyīd

teʾyīd ider:
1. **teʾyīd ider:***-er*
Tarih 94
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Doğrulamak, gerçeklemek.
5. Aña muʿayyene hāṣṣiyetüñ birisi bu kim
6. Taʿalluḳ itdügi imdād ile ider teʾyīd

2. **teʾyīd ider:***-er*
Tarih 94
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Doğrulamak, gerçeklemek.
23. ʿUluvv-i baḫt ü dırāzī-i ʿömr ü salṭanatı
24. İder ʿalāmet-i aḥkām-ı kevkebi teʾyīd

teʾyīd-i ilāhī:
1. **teʾyīd-i ilāhī:**
Kıt'a 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yardımı.
3. Eylesün düşmen-i bed-ḫᵛāhunı ḳahr eylemede
4. Leşker-i nuṣret ü teʾyīd-i İlāhī imdād

teʾyīd-i ilāhiye:
1. **teʾyīd-i ilāhiye:***-y, -e*
Tarih 116
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yardımı.
9. Niẓāmüʾl-mülk-i devlet ṣāḥib-i dīvān-ı ehliyyet
10. Ki tedbīrinde teʾyīd-i İlāhiye muvaffaḳdur

teʾyīd-i ilāhiyle:
1. **teʾyīd-i ilāhiyle:***-y, -le*
Kaside 8
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Allah'ın yardımı.
37. Oldı teʾyīd-i İlāhiyle mis̱āl-i ḫurşīd
38. Ẕāt-ı vālāteri ārāyiş-i bālā-yı serīr

teysīr eyledi:
1. **teysīr eyledi:***-di*
Tarih 122
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Müyesser etmek, muvaffak kılmak II Kolay kılmak.
17. Nice yıllarda ḳaṭʿın ḫalḳ-ı ʿālem ʿadd iderken ṣaʿb
18. Se māhe müddet-i endekde teysīr eyledi Mevlā

teysīr ide:
1. **teysīr ide:***-e*
Tarih 110
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kolaylaştırmak, kolay kılmak.
11. Ḥaḳ taʿāla ide ṣaḥnında ṣafālar teysīr

12. İde dil-ḫᵛāhını iḥsān kerem-i Rabbanī

tezāhüm:

1. **tezāhüm:**
Tarih 128
Mısra: **4**
Kalabalık, izdiham.
3. Sābıḳān itdügi yoḳ kişver-i İslāma hücum
4. Bu tezāhüm bu tedārükle ʿadū-yı bed-rā

tezāḥüm eyledi:

1. **tezāḥüm eyledi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Birikmek, yığılmak.
83. Nās eyledi maḥşer gibi bir güne tezāḥüm
84. Kim naḳş-ı ḥasīr olmış idi dīde-i bīnā

2. **tezāḥüm eyledi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Birikmek, yığılmak.
83. Nās eyledi maḥşer gibi bir güne tezāḥüm
84. Kim naḳş-ı ḥasīr olmış idi dīde-i bīnā

tezāyüd:

1. **tezāyüd:**
Kaside 7
Mısra: **203**
Ziyadeleşme, artma, çoğalma.
203. Tezāyüd üzre iken himmetüñ bī-ḥamdiʾllāh
204. Ne cānı var kʾola sevdā-yı kārzāra cesūr

težāyüf:

1. **težāyüf:**
Gazel 701
Mısra: **17**
Çağrışım, çağrıştırma.
17. Nābī težāyüf üzre bulunmaḳ baʿīddür
18. Bu şiʿr-i tāze virse de ruḫṣat nezāʾire

teẕellül:

1. **teẕellülin:**-*i, -n*
Gazel 637
Mısra: **12**
Aşağılanma.
11. Maḥṣūḫı şevḳi itdürür īcāb-ı irtikāb
12. Ḫāküñ bu deñlü zīr-i ḳademde teẕellülin

tezelzül-dih-i kürsī-i semā:

1. **tezelzül-dih-i kürsī-i semā:**
Kaside 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sema kürsüsünü sarsan.
13. Cevher-i ḥarfi ḥicāb-āver-i yāḳut-ı bihişt
14. Kürsī-i resmi tezelzül-dih-i kürsī-i semā

tezhīb:

1. **teẕhīb:**
Gazel 257
Mısra: **2**
Yaldızlama işi, yaldızlama sanatı.
1. Zāhide zerdī-i rū vāṣıta-i zīb olmaz
2. Her varaḳ-pāre-i pejmürdede teẕhīb olmaz

2. **teẕhīb:**
Gazel 637
Mısra: **6**
Yaldızlama işi, yaldızlama sanatı.
5. ʿUşşāḳ rūy-ı zerdini itsün güdāḫte
6. Teẕhīb içün kitābe-i bāb-ı tevekkülin

teẕhīb u tezyin itdiler:

1. **teẕhīb u tezyin itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 129
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Süsleyip yaldızlamak.
7. Ḳulları teẕhīb u tezyin itdiler taʿẓīm içün
8. Bu maḳāmı itmeğin ẕāt-ı kerīmi müttekā

teẕhīb-i bergden:

1. **teẕhīb-i bergden:**
Gazel 227
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yaprağın süsü.
5. Teẕhīb-i bergden ġaražın bāġuñ anladum
6. Āmāde-i nis̱ār-ı ḳudūm-ı ḫazān ider

tezkīr-i ʿatiyye-i şāḫāne itdi:

1. **tezkīr-i ʿatiyye-i şāḫāne itdi:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Padişahlara yaraşır hediye ile hatırlamak (Şair, Sulta III. Ahmed'in kendisine gönderdiği hediyeyi kastederek).
67. İtdi bu ḥaḳīre ġāʾibāne
68. Tezkīr-i ʿatiyye-i şāḫāne

tezkīr-i luṭf:

1. **tezkīr-i luṭf:**
Gazel 701
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yaptığı iyilikleri dile getirme, ortaya dökme.
7. Hīç ʿarż-ı ḥāl ḳaydına düşme merāmuñı
8. Tezkīr-i luṭf terk-i edebdür ekâbire

teẕlīl itdügin:

1. **teẕlīl itdügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 604
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Birisini tahkir etmek, aşağılamak.
7. Darb-ı sikkeyle olur ve zer nāmdār-ı iştihār
8. Müstaʿidd-i ʿizz ider üstād teẕlīl itdügin

tezvīc:

1. **tezvīce:**-*e*
Gazel 469
Mısra: **7**
Evlendirmek, yuva kurdurmak.
7. ʿArūs-ı tāzeyi tezvīce benzer pīr-i ṣad-sāle
8. Köhen mecmūʿaya taḥrīr-i şiʿr-i nev-maḳal itmek

tezyin:

1. **tezyine:**-*e*
Gazel 126
Mısra: **11**
Süslemek, süslenilmek.
11. Ey iden dāʾire-i cāhını tezyine heves
12. Hüner erbāb-ı temennaya muʿīn olmadadur

2. **tezyīndür:**-*dür*
Gazel 549
Mısra: **9**
Süslemek, süslenilmek.
9. Şeh-nişīn-i reh-güzār-ı gūşı tezyīndür ġaraż
10. Cāme-i taʿbīri ḳadd-ı maʿnīye ilbāsdan

tezyīn eylemiş:

1. **tezyīn eylemiş:**-*miş*
Gazel 48
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Süslemek.
15. Teṣāvīr ile tezyīn eylemiş ṣūretger-i ḥikmet
16. Döner şemʿ-i maḥabbetle fenerdür ḥalḳa-i tevḥīd

tezyīn ide:

1. **tezyīn ide:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **229**
Kelime Tipi: -
Süslemek, bezemek.
229. Tezyīn ide ḥayāt-ı ṭabīʿīye dek Ḫudā
230. Ẕātiyle çār bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti

2. **tezyīn ide:**-*e*
Tarih 51
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Süslemek, bezemek.
55. İde dāʾim mühendis-i taḳdīr
56. Ḫāne-i ʿömr ü devletin tezyīn

tezyīn ider:

1. **tezyīn ider:**-*er*
Gazel 561
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Süslemek, bezemek.
13. Girān gelür saña teklīf-i şerʿ ey seg-nefs
14. Seg-i şikārım ider ṭavḳ gerdenin tezyīn

2. **tezyīn ider:**-*er*
Gazel 741
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Süslemek, bezemek.
13. Ne gūne şiʿrle tezyīn ider ser-levḥasın Nābī
14. Bu şiʿri görmeyen mecmūʿa yapdursa heveslerle

tezyin idüp:
1. **tezyin idüp:**-*üp*
Tarih 68
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Süslemek, bezemek.
15. Ḳumāş-ı sim ü zer-endūd ile idüp tezyin
16. Getürdi bir yire laʿl ü zümürrüdüñ ḳānın

tezyīn-i tekellüf:
1. **tezyīn-i tekellüf:**
Gazel 837
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşırı süslenme, zoraki süslenme.
3. Ne bu tezyīn-i tekellüf ne bu elfāẓ-ı dürūġ
4. ʿÖmr-i yek-sāle içün nüsḫa-i taḳvīm gibi

ṭıbāʿ:
1. **ṭıbāʿa:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **75**
Tabiatler, yaradılışlar, adetler.
75. Olur ẓāhir ṭıbāʿa nisbet ancaḳ nefʿ ile ẓarrı
76. Egerçi nefʿ u ẓarrı muḥtevī mecmūʿa-i eczā

tıbāk-ı çerḫ-i mīnā:
1. **tıbāk-ı çerḫ-i mīnā:**
Rübai 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mavi göğün katmanları.
1. Olmazdı tıbāk-ı çerḫ-i mīnā gerdān
2. İtmezdi bisāt-ı ḫāk medd-i dāmān

ṭīb-i enfās-ı duʿā-yı evliyā:
1. **ṭīb-i enfās-ı duʿā-yı evliyā:**
Tarih 113
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Allah'ın veli kullarının dua için sarfettikleri nefeslerin hoş kokusu.
7. Olsun enfās-ı ḥayātına mümid
8. Ṭīb-i enfās-ı duʿā-yı evliyā

ṭīb-i ḫulḳı:
1. **ṭīb-i ḫulḳı:**-*ı*
Kıt'a 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ahlakın güzel kokusu.
11. Nābiyā gerçi aña cezb-i duʿā itmededür
12. Ṭīb-i ḫulḳı gerek aʿlā vü gerek ednādan

ticāret:
1. **ticāretümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 253
Mısra: **8**
Ticaret, alış-veriş.
7. Nişestelikden olur nuḳl-ı sükkerī gendüm
8. Hemīşe żımn-ı ḫasāretdedür ticāretümüz

2. **tīcāretdür:**-*dür*
Gazel 561
Mısra: **11**
Kazanç amacıyla yürütülen alım satım etkinliği.
11. Düşürse yirine toḫm-ı kerem tīcāretdür
12. Virür birine bedel ṣad ḫazīnedār-ı zemīn

ticāretgāh-ı dehrüñ:
1. **ticāretgāh-ı dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 764
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dünya ticaretgahı.
9. Ticāretgāh-ı dehrüñ çār-sūsın yoḳladum Nābī
10. Metāʿ-ı maʿrifetden ẕerre yoḳdur ḫod-fürūşında

ticāret-ḫāne-i dānā:
1. **ticāret-ḫāne-i dānā:**
Gazel 581
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bilge kimsenin ticarethanesi, dükkanı.
9. Ticāret-ḫāne-i dānā firīb-i dehrüñ ey Nābī
10. Gerekdür iḥtirāz itmek ziyānı deñlü sūdından

ticāreti itdüm:
1. **ticāreti itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 16
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
Alıp vermek, ticaret yapmak.
217. Ṣad şükr ölmeden irişüp ḫāk-i pāyuña
218. Ser-māye-i ḫulūs ile itdüm ticāreti

ṭıfl:
1. **ṭıflı:**-*ı*
Gazel 219
Mısra: **9**
Küçük çocuk, bebek.
9. Āġūş-ı vaṣla almış o ṭıflı şeb-i viṣāl
10. Gehvāre gibi ʿāşıḳ-ı rüsvā gelür gider

2. **ṭıfl:**
Gazel 282
Mısra: **5**
Küçük çocuk, bebek.
5. Ṭıfl iken gelmezdi fikr-i kāmetiyle çeşme ḫᵛāb
6. Olmasa serv ü ṣanavberden eger gehvāremüz

3. **ṭıfl:**
Kaside 1
Mısra: **166**
Küçük çocuk, bebek.
165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ḳābil-i inkār
166. Meġer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

4. **ṭıfllar:**-*lar*
Gazel 683
Mısra: **11**
Küçük çocuk, bebek.
11. Ṭıfllar bilmez idi itdi o da şimdi ẓuhūr
12. Sebaḳ ile okumak şiveyi mekteblerde

5. **ṭıflı:**-*ı*
Gazel 562
Mısra: **14**
Küçük çocuk; toy, tecrübesiz kimse.
13. Yine bāzī-i bī-kārāneden meyl-i ferāġ itmez
14. Benüm gibi hezārān ṭıflı Nābī pir ider gerdūn

6. **ṭıfldan:**-*dan*
Gazel 496
Mısra: **23**
Küçük çocuk, bebek.
23. Ṭıfldan münkatiʿ olmış zene benzer gūyā
24. Maʿnī-i tāze ṭoġurmazsa eger şaḳḳ-ı ḳalem

ṭıfl-ı aġyārı daḫı bilür bilmezlenür:
1. **ṭıfl-ı aġyārı daḫı bilür bilmezlenür:**-*ı-ür*
Gazel 242
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çocuklar bile bilir ama bilmezden gelir.
7. Kendi çoḳ cevr itdüginden ġayri ol naḫl-ı cefā
8. Ṭıfl-ı aġyārı daḫı eks̱er bilür bilmezlenür

ṭıfl-ı bürehneden:
1. **ṭıfl-ı bürehneden:**-*den*
Gazel 415
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yeni elbisesi olmayan çocuk.
11. Yoḳ farḳı rūz-ı ʿīdde ṭıfl-ı bürehneden
12. Hengām-ı gülde şāḫ-ı gül-i gül ne-dādenüñ

ṭıfl-ı debistān:
1. **ṭıfl-ı debistān:**
Gazel 835
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Okul çocuğu.
3. Gūş u ḫūşumdan idüp ṣayd o engüşt-i laṭīf
4. Götürüp ṭıfl-ı debistān cünūn itdi beni

ṭıfl-ı dil-i āvāre:
1. **ṭıfl-ı dil-i āvāre:**
Gazel 314
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Serseri gönül çocuğu.
1. Ser-rişte-i zülf-i siyeh-i yāre yapışmaz
2. Ṭıfl-ı dil-i āvāre ser-i kāra yapışmaz

ṭıfl-ı ġayūra:
1. **ṭıfl-ı ġayūra:**-*a*
Gazel 257
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Çalışkan çocuk.
13. Ḥarf-ı vāḥid yetişür ṭıfl-ı ġayūra Nābī
14. Herkese çūp-ı debistān ile teʾdib olmaz

ṭıfl-ı ḫıredün:
1. **ṭıfl-ı ḫıredün:**-*ün*
Gazel 533
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Zeka çocuğu.
7. Ṭıfl-ı ḫıredün bārını çekmek ne belādur
8. Gāhīce sebū-yı meyi ber-dūş idebilsem

ṭıfl-ı ḫoş-āyende:
1. **ṭıfl-ı ḫoş-āyende:**
Tarih 76
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Hoşa giden, hoşlanılan, beğenilen bebek.
23. Cihān-ı nā-ḫoşı yümn-i ḳudūmı eyledi ḫoş-hāl
24. Gelince böyle gelsün ʿāleme ṭıfl-ı ḫoş-āyende

ṭıfl-ı meh-rūy:
1. **ṭıfl-ı meh-rūy:**
Tarih 60
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü bebek.
7. Ḫoşā ṭıfl-ı meh-rūy ḫurşīd-talʿatʾ
8. Cebīninde lāmiʿ necābet rüsūmı

ṭıfl-ı mektebdür:
1. **ṭıfl-ı mektebdür:**-*dür*
Gazel 204
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mektep çocuğu.
11. O şuḫuñ hāme-i müjgānı levḥ-i cism-i zārumda
12. ʿAceb mi meşḳ-i istiġnā iderse ṭıfl-ı mektebdür

ṭıfl-ı mektebi:
1. **ṭıfl-ı mektebi:**-*i*
Gazel 557
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mektep çocuğu.
9. O ṭıfl-ı mektebi ḫavfum budur pīrāne-ser Nābī
10. Seni eyler sebāḳ-ḫᵛān-ı maḥabbet tā elif beyden

ṭıfl-ı müʾeddebüñ:
1. **ṭıfl-ı müʾeddebüñ:**-*üñ*
Gazel 398
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Edepli, terbiyeli çocuk.
1. Bilmezse her ne deñlü emān çūpı mektebüñ
2. Leb-teşne pāy-būsına ṭıfl-ı müʾeddebüñ

ṭıfl-ı nā-zāde:
1. **ṭıfl-ı nā-zāde:**
Gazel 569
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Doğmamış çocuk.
11. Ṭıfl-ı nā-zāde içün ḫāṭırı şādān itmek
12. Yapmadan ücrete virmek gibidür dükkânın

ṭıfl-ı naẓm:
1. **ṭıfl-ı naẓm:**
Gazel 561
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Şiir çocuğu.
17. Daḫı nev-āmededür ṭıfl-ı naẓm ey Nābī
18. ʿAceb mi ḫāmeden eylerse merkeb-i çūpīn

ṭıfl-ı nāz-perver:
1. **ṭıfl-ı nāz-perver:**
Tarih 57
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nazlı çocuk.
5. Öyle ṭıfl-ı nāz-perver kim sezā olsa aña
6. Māh-ı nev gehvāre dāye āftāb-ı nīm-rūz

ṭıfl-ı nāz-perverde:
1. **ṭıfl-ı nāz-perverde:**
Tarih 116
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Nazlı bebek.
23. O ṭıfl-ı nāz-perverde kemāl-i iḥtirāmından
24. ʿArūs-ı mihr inüp gehvāre cünbān olsa elyaḳdur

ṭıfl-ı şiʿrüm:
1. **ṭıfl-ı şiʿrüm:**-*üm*
Gazel 813
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şiir çocuğu, şiir bebeği.
9. Ṭıfl-ı şiʿrüm kūdek-i şeş-māhedür ey Nābiyā
10. Dāye-i devrān nʾola ʿizzetle ber-dūş eylese

ṭıfl-ı ümīdüm:
1. **ṭıfl-ı ümīdüm:**-*üm*
Gazel 787
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ümit çocuğu.
5. Ben āġūşum güşād itmekde ammā dāye-i gerdūn
6. İder ṭıfl-ı ümīdüm dāmen-i maḥşerde perverde

tıfl-ṭabʿ:
1. **tıfl-ṭabʿ:**
Gazel 69
Mısra: **23**
Çocuk mizaçlı.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uṣanur

ṭıflveş:
1. **ṭıflveş:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Çocuk gibi.
9. Günde bir āzādelik şevḳi muḳarrerdür hele
10. Ṭıflveş cāy olsa bārī bir daḫı mekteb baña

tīġ:

1. **tīġün:**-*ün*
Gazel 273
Mısra: **5**
Kılıç.
5. Ol cevher ile āb-nümālıkları tīġün
6. Darbet-ḫorī-i kūre-i ḥaddādına deġmez

2. **tīġ:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Kılıç.
9. ʿAkd-i ṣulḥ itmişüz ol mertebe eyyam ile kim
10. Bāġumuzda bitemez tīġ be-kef sūsenümüz

3. **tīġe:**-*e*
Gazel 315
Mısra: **2**
Kılıç.
1. Girince gamze işe ebrūvāna yir ḳalmaz
2. Düşince maʿreke tīġe kemāne yir ḳalmaz

4. **tīġüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 652
Mısra: **8**
Kılıç.
7. İrişüp daḫı bunuñ gibi nice müjde-i fetḥ

8. Tīgüñi būse-zen-i gerden-i ʿuryān itsün

5. **tīġ:**
    Gazel 864
    Mısra: **5**
    Kılıç.
5. O ḳadar cevher-i ẕāt ile dü rū olmasa tīġ
6. Ḫāṭır-ı ġayr içün ālūde-i ḫūn olmaz idi

6. **tīġi:**-*i*
    Kaside 7
    Mısra: **147**
    Kılıç.
147. O ḫalḳa cevher ile bir cerīdedür tīġi
148. Ki ṣafḥasındadur aʿmār-ı düşmenān mesṭur

7. **tīġle:**-*le*
    Kaside 13
    Mısra: **60**
    Kılıç.
59. Ḳan yalaşmaḳ revişi olmadı żāyiʿ āḫir
60. Tīġle eylediler ʿakd-ı uḫuvvet ecsām

8. **tīġi:**-*i*
    Kaside 14
    Mısra: **91**
    Kılıç.
91. O deñlü urdı melāʾīne tīġi kim ḳaldı
92. Ḳalemler eylemeden küştegānını taʿdād

9. **tīġüñ:**-*üñ*
    Kaside 24
    Mısra: **115**
    Kılıç.
115. Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tīġüñ
116. Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā

10. **tīġı:**-*ı*
    Kısa Mesnevi 7
    Mısra: **177**
    Kılıç.
177. Tīġı bir cūybār-ı ḫūnīdür
178. Kim memerri ʿadū derūnıdur

11. **tīġı:**-*ı*
    Kısa Mesnevi 7
    Mısra: **181**
    Kılıç.
181. Tīġı āteş ʿadūsıdur ḫāşāk
182. Eyler anuñla rūy-ı arżı pāk

12. **tīġı:**-*ı*
    Kısa Mesnevi 7
    Mısra: **191**
    Kılıç.
191. Tīġı sevgendgāh-ı Rüstemʾdür
192. Cevher-i rūyı ḳaṭre-i demdür

13. **tīġiyle:**-*i, -y, -le*
    Tarih 77
    Mısra: **38**
    Kılıç.
37. ʿUrbān içinde bī-ḫavf ol Rüstem-i zamāne
38. İtdi ten-i ḫabīs̱in tīġiyle hāke yeksān

14. **tīġleri:**-*ler, -i*
    Tarih 147
    Mısra: **2**
    Kılıç.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

tīġ-i ġayret:

1. **tīġ-i ġayret:**
    Tarih 144
    Mısra: **30**
    Kelime Tipi: -
    Gayret kılıcı.
29. Ol pelīd-i bed-rege bildürmek içün ḥaddini
30. Tīġ-i ġayret bāṭınından eyledi terk-i ḳırāb

tīg-i ġuzāt:

1. **tīg-i ġuzāt:**
    Kıt'a 19
    Mısra: **2**
    Kelime Tipi: -
    Gazilerin kılıcı.
1. Maḥv olup kevnden rüsūm-ı ʿaẕāb
2. Saçdı tīg-i ġuzāt āteşe āb

tīġ-i hāżır:

1. **tīġ-i hāżır:**
    Gazel 275
    Mısra: **11**
    Kelime Tipi: -
    Hazır, eldeki kılıç.
11. Tīġ-i hāżır hele çıḳsun yüze görsün ḥālin
12. Ḫaṭṭınun daḫı ẓuhūr itmedi ʿiṣyānı henūz

tīġ-ı ḳahrun:

1. **tīġ-ı ḳahrun:**-*un, -n*
    Kısa Mesnevi 7
    Mısra: **184**
    Kelime Tipi: -
    Kahredici, azap verici kılıç.
183. Eylemiş ḫaṣmına Ḫudā-yı celīl
184. Tīġ-ı ḳahrun vekīl-i ʿAzrāʾil

tīġ-i kin:

1. **tīġ-i kin:**
    Tarih 56
    Mısra: **33**
    Kelime Tipi: -
    İntikam kılıcı.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-hᵛāhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

tīg-ı kinin:

1. **tīg-ı kinin:**-*i, -n*
    Gazel 527
    Mısra: **6**
    Kelime Tipi: -
    İntikam kılıcı.
5. Ḳatl-i ʿāma ārzū-yı ġamzesin taḳrīr ile
6. Rūzgāruñ tīg-ı kinin pā be-dāmān eyledüm

tīġ-ı maḥabbet:

1. **tīġ-ı maḥabbet:**
    Gazel 795
    Mısra: **2**
    Kelime Tipi: -
    Sevgi kılıcı.
1. Devāt-ı sīmīni gördükde ol şuḫuñ miyānında
2. Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet üstüḫᵛānında

tīġ-i müjgānı:

1. **tīġ-i müjgānı:**-*ı*
    Gazel 578
    Mısra: **11**
    Kelime Tipi: -
    (Sevgilinin) Kirpik okları.
11. Tīġ-i müjgānı degül ḳābil-i vaṣf itmeyicek
12. Ḫūn-ı endīşe tereşşuḥ ciger-i maʿnādan

tīġ-i ṣāʿiḳa-bār:

1. **tīġ-i ṣāʿiḳa-bār:**
    Kaside 10
    Mısra: **38**
    Kelime Tipi: -
    Yıldırım yüklü, yıldırımlar saçan kılıç.
37. ʿAdūsı şevḳ ile cānlar virür baş üzre ṭutar
38. Ṣalarsa ḫasmına ceng içre tīġ-i ṣāʿiḳa-bār

tīġ-i saṭvetüñüñ:

1. **tīġ-i saṭvetüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
    Kaside 7
    Mısra: **201**
    Kelime Tipi: -
    Hükümdarlık, saltanat.
201. Henüz evvel-i meşḳiydi tīġ-i saṭvetüñüñ
202. Bu deñlü olduġı berhem-zen-i ṣufūf-ı suṭūr

tīġ-i ẓafer-mevfūr:

1. **tīġ-i ẓafer-mevfūr:**
    Tarih 19
    Mısra: **4**
    Kelime Tipi: -
    Sayısız zafer kazanan kılıç.
3. Kişver-güşāy-ı maʿdelet Sulṭān Muḥammed Ḫān kim
4. Fetḥ-i cihāndur niyyeti tīġ-i ẓafer-mevfūr ile

tīġ-i zebān:

1. **tīġ-i zebān:**
Kıt'a 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dil kılıcı.
1. Āferīn ḳullanduñ ey Ṭāʾib eyü tīġ-i zebān
2. Naẓmuña gülbang-ı taḥsīn çekdi cümle şāʿirān

tīh-i gülḫande:
1. **tīh-i gülḫande:**-*de*
Gazel 805
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güler yüz çölü.
5. Ṣaḥn-ı hammāma giren sīm-tenān şevḳinedür
6. Leb-i .... gülḫand tīh-i gülḫande

tilāvet-i āyāt-ı fetḥ ider:
1. **tilāvet-i āyāt-ı fetḥ ider:**-*er*
Gazel 252
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Fetih ayetlerini/suresini okumak.
9. Gül-ġonceler tilāvet-i āyāt-ı Fetḥ ider
10. Ol bāġ-ı maʿnevīde ki biz ʿandelībiyüz

tilāvet-i kurʾān idenlerüñ:
1. **tilāvet-i kurʾān idenlerüñ:**-*en, -ler, -üñ*
Gazel 429
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kur'ân okumak.
9. Bī-ḥad s̱evābı maʿniye olmazsa rāh-zen
10. Avāzesiz tilāvet-i Kurʾān idenlerüñ

ṭılısm:
1. **ṭılısmdur:**-*dur*
Gazel 4
Mısra: **3**
Herkesin bilip çözemediği gizli şey.
3. Müşkil ṭılısmdur dil-i āhen-sirişt-i yār
4. Ey āh ḥall iderseñ eger āferīn saña

2. **ṭılısmın:**-*ın*
Gazel 31
Mısra: **9**
Herkesin bilip çözemediği gizli şey.
9. Kim bu remz-i ḥikmet-āmīzün ṭılısmın Nābīyā
10. Fetḥ iderse çerḫ aña taʿẓīmen ola iki ḳāt

3. **ṭılısm:**
Tarih 56
Mısra: **23**
Herkesin bilip çözemediği gizli şey.
23. Bağlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

4. **ṭılısmun:**-*un*
Tarih 56
Mısra: **24**
Herkesin bilip çözemediği gizli şey.
23. Bağlamışdur herkesüñ Ḥaḳ ṭāliʿinde bir ṭılısm
24. Eylemişdür ol ṭılısmun fetḥini ġayre ḥarām

5. **ṭılısmuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **198**
Herkesin bilip çözemediği gizli şey.
197. Daḫme-i ṣulḥ senüñ nāmuña bağlanmışdur
198. Fetḥine kimdür iden böyle ṭılısmuñ ikdām

ṭılısm-ı mülkden:
1. **ṭılısm-ı mülkden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Memleketin koruma tedbirleri.
63. Meġer maḥalli imiş ṣāḥibi çıḳup mülküñ
64. Ṭılısm-ı mülkden efʿīleri hep ey leye dūr

ṭılsım:
1. **ṭılsım:**
Tarih 36
Mısra: **43**
Çare, anahtar.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara fetḥ ü ẓafer saña sezā

ṭılsım-ı ās̱ār eylemiş:
1. **ṭılsım-ı ās̱ār eylemiş:**-*miş*
Kaside 15
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
Eserlere tılsım yapmak.
163. Eylemiş ẕātını Allāh ṭılsım-ı ās̱ār
164. Ḫāṣdur ḥilḳatine fetḥ-i umūr-ı muʿẓam

tīmār:
1. **tīmār:**
Gazel 165
Mısra: **8**
Tedavi, iyileştirme.
7. Olmasa böyle şu daʿvālarına düşmez idi
8. Ehl-i tīmāruñ eġer müştereki bu tīmār

2. **tīmāre:**-*e*
Gazel 366
Mısra: **6**
Tedavi, iyileştirme.
5. Deste girmez meżraʿ-ı ümmīd bī-terk-i ḫodī
6. ʿĀlem-i ġaybe seferdür ibtidā tīmāre şarṭ

tīmār eyledi:
1. **tīmār eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **180**
Kelime Tipi: -
Budamak, bellemek.
179. Ḥiṣṣelerden birikdürüp gülzār
180. Sūseni eyledi ḳılıç tīmār

timāre itdi:
1. **timāre itdi:**-*di*
Gazel 803
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tedavi etmek (Tımar sistemine de atıfta bulunuluyor).
7. Virdi şifā-yı ṣadr dile nāme-i ḥabīb
8. Timāre itdi ḫaste taṣarruf berāt ile

tınāb:
1. **tınābı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **14**
Çadır ipi, kirpik.
13. Ḫoşā bārgāh-ı birīşim-ṭınāb
14. Ki her bir tınābı ʿadūya şihāb

2. **ṭınāba:**-*a*
Gazel 370
Mısra: **10**
Çadır ipi.
9. Ḫayme-i ikbāli ḍarb it lā-mekān ṣaḥrasına
10. Bir ṭınāba sāha-i imkānda yoḳdur ittisāʿ

3. **ṭınāb:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **11**
İp, resen.
11. Dāmeninden yire peyveste ṭınāb
12. Āsmāndan atılan ḫāke şihāb

4. **ṭınābı:**-*ı*
Tarih 92
Mısra: **21**
Çadır ipi, ip.
21. Her ṭınābı nigeh-i çeşm gibi nūrānī
22. Her sütūnı kemer-i sīm ile bir müstes̱nā

5. **ṭınābāsā:**
Kıt'a 69
Mısra: **1**
İp gibi, halat gibi.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca pāy ber-cā bārgāh-ı devlet-i İslām

ṭınābāsā:
1. **ṭınābāsā:**
Kıt'a 106
Mısra: **1**
İp gibi, halat gibi.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca bāli ber-cā bārgāh-ı dostān İslām

tīr:

1. **tīr:**
Gazel 154
Mısra: **4**
Ok.
3. Bu zaḫm-ı ʿaşḳuma bādī nigāhum olmışdur
4. Yine bu tīr baña kendü terkeşümdendür

2. **tīr:**
Gazel 305
Mısra: **9**
Ok.
9. Kemān-ı kecden olan tīr bī-iṣābetdür
10. Niyāz-ı vuṣlata Nābī dehen-güşālıġumuz

3. **tīr:**
Gazel 664
Mısra: **16**
Ok.
15. Kec-nihādān rāst-ṭabʿān ile itmez imtizāç
16. İttiḥādı olmaz anuñçün kemānuñ tīr ile

4. **tīre:**-*e*
Gazel 751
Mısra: **16**
Ok.
15. Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳażā
16. Benüm ol ḥarf-i ʾalāmet ki yazarlar tīre

5. **tīrden:**-*den*
Gazel 797
Mısra: **10**
Ok.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

6. **tīr:**
Kaside 3
Mısra: **33**
Ok.
33. Olur o tīr ki çıḳmaz kemān-ı reʾyüñden
34. Nişāne-gīr-i hebā yā Muḥammed-i ʿArabī

7. **tīrüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **113**
Ok.
113. Şīve-i fetḥde tīrüñ o ḳadar māhir kim
114. Gösterür ṣūretini biri birinden aʿlā

8. **tīrine:**-*i, -n, -e*
Tarih 126
Mısra: **2**
Ok.
1. Aṣaf-ı mekremet-endūz u vezīr-i ṣaf- der
2. Büyük imrāḫor iken tīrine buldurdı hevā

9. **tīre:**-*e*
Gazel 530
Mısra: **4**
Ok II ok gibi bakış.
3. Sīnedārum nigāh-ı cānāna
4. Āteşīn tīre āteşīn sīperüm

10. **tīre:**-*e*
Gazel 615
Mısra: **5**
Ok II kirpik.
5. Bir zaḫm-ı cān-sitān olacaḳ tīre degmedük
6. Çoḳdan göñül hādeng-i cefāya nişānesin

11. **tīrden:**-*den*
Gazel 797
Mısra: **9**
Ok.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

12. **tir:**
Kıt'a 35
Mısra: **4**
Ok.
3. O şehüñ giçmez idüm ḥalḳa-i dergāhından
4. Güẕere ruḫsatum olsaydı eger tir ḳadar

13. **tīründe:**-*ü, -n, -de*
Kıt'a 96
Mısra: **2**
Ok.
1. Teveccühi bizedür her kaçan bulursa güşād
2. ʿAceb nişanladı tīründe üstüḫvānumuzı

14. **tīri:**-*i*
Tarih 125
Mısra: **19**
Ok.
19. Anun atduġı kemān ile atup bu tīri
20. Eyledi rūḥını ol pīr-i ʿāzīzüñ iḥyā

tīr atup:

1. **tīr atup:**-*up*
Tarih 125
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ok atmak.
3. Kendü eyyām-ı şerīfinde bu menzilgehde
4. Tīr atup itmiş idi nām-ı şerīfin ibḳā

tīr ü kemān ol:

1. **tīr ü kemān ol:**
Gazel 494
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ok ile yay olmak.
9. Her mevḳiʿa nisbet gerek efʿālde Nābī
10. Aʿdā ile aḥbāba naẓar tīr ü kemān ol

tīr ü siper eyleye:

1. **tīr ü siper eyleye:**-*y, -e*
Kıt'a 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ok ile kalkan yapmak.
5. ʿĀrif-i ʿākibet-endiş o ki rezm-i ġam içün
6. Bezmde tīr ü siper eyleye def ü nāyı

tīrān-ı kemān-zād-ı leb-i ʿacz u niyāzum:

1. **tīrān-ı kemān-zād-ı leb-i ʿacz u niyāzum:**-*um*
Gazel 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İbadet ve dua dudağının yayından çıkan oklar.
3. Tīrān-ı kemān-zād-ı leb-i ʿacz u niyāzum
4. Maḥrūm-ı mülākāt-ı nişan eyleme yā Rab

tıraş itdüm:

1. **tıraş itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 503
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Saç veya sakalı kesmek.
3. Ḫaṭından naḳş-ı meylüm ḥiss idüp ḳaṣd itdügin cevre
4. O fettānuñ teġāfül-gūne važʿından tıraş itdüm

tırāş olmış idi:

1. **tırāş olmış idi:**-*mış , -i, -di*
Tarih 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tıraş olmak. II Fazlalıklarından kurtulmak.
5. Yapduġı ḫāme tırāş olmış idi
6. Reşk-fermā-yı nigah-iʾser-tīz

tırāşe:

1. **tırāşesidür:**-*si, -dür*
Kaside 3
Mısra: **63**
Yonga, talaş, kırıntı.
63. Zekāt-ı çeşm-i Ḫudā-bīnüñüñ tırāşesidür
64. Müşāhid-ı ʿurefā yā Muḥammed-iʿ Arabī

tırāşe-i meh-i ʿālem-fürūzdan:

1. **tırāşe-i meh-i ʿālem-fürūzdan:**-*dan*
Gazel 718
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alemi aydınlatan ayın turkuazlığı.
3. Siyāhdillere mānend-i şeb virür gerdūn
4. Tırāşe-i meh-i ʿālem-fürūzdan tūşe

ṭırāzende-i devlet ü tāc u taht:
1. **ṭırāzende-i devlet ü tāc u taḫt:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Devletin tacını tahtını süsleyen.
57. Ḫidīv-i cihān dāver-i nīk-baḫt
58. Ṭırāzende-i devlet ü tāc u taḫt

tīre:
1. **tīre:**
Gazel 788
Mısra: **5**
Karanlık.
5. O tīre ḫāne degüldür göñül ki rūşen ola
6. Meh ābgīnesini cām-ı revzen itsem de

2. **tīre:**
Gazel 380
Mısra: **3**
Bulanık, kara, karanlık.
3. Rūz-ı hicre ne ḳadar tīre dimek lāyıḳ ise
4. Şām-ı vaṣla o ḳadar dinse sezā Şām-ī şerīf

3. **tīre:**
Gazel 782
Mısra: **1**
Bulanık, kara, karanlık.
1. Ḳoma çeşm ü dilüñ tīre ṭururken bezm-i dünyāda
2. Şuʿā-ı çihre-i sāḳī ṣafā-yı ṣūret-i bāda

4. **tīredür:**-*dür*
Gazel 837
Mısra: **6**
Bulanık, kara, karanlık.
5. Ṣāfdur ẓāhiri erbāb-ı nifāḳuñ ammā
6. Tīredür sīneleri maḫbere-i sīm gibi

5. **tīre:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **17**
Bulanık, kara, karanlık.
17. Oldı ol tīre şām-ı kuḥlīfām
18. Sürme-i nūr-baḫş-ı çeşm-i enām

6. **tire:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **396**
Bulanık, kara, karanlık.
395. Rūzgārum siyāh u baḫtum dūn
396. Ṭāliʿüm tire ḫāṭırum maḥzūn

7. **tīre:**
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Bulanık, kara, karanlık.
7. Baḫtum gibi tīre kef-i ümmīd gibi pest
8. Çeşmüm gibi pür-āb derūnum gibi vīrān

tīre eyledi:
1. **tīre eyledi:**-*di*
Tarih 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Karartmak.
1. Gitdi dār-ı beḳāya hem-şīre
2. Eyledi rūzgārumuz tīre

tīre-ḥāl:
1. **tīre-ḥāl:**
Gazel 490
Mısra: **13**
Karanlık.
13. Tīre-ḥāl ü zaḫmdār ü pür-ġubār olsa nʾola
14. Girde-i naḳş-ı tecellīgāh-ı Eymendür göñül

tīre-ḫāne:
1. **tīre-ḫānesin:**-*si, -n*
Gazel 615
Mısra: **1**
Karanlık ev.
1. Dest-i sitemle yıḳma dilüñ tīre-ḫānesin
2. Dağıtma şāhbāz-ı ġamun āşīyānesin

tīre-himmetī-i baht-ı dūn:
1. **tīre-himmetī-i baḫt-ı dūn:**
Gazel 784
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Alçak talihin kara gayreti.
13. Az ḳaldı tīre-himmetī-i baḫt-ı dūn ile
14. Nābī ki taḫt-ı yeʾse giçe pādişāh ola

tīrele:
1. **tīreleruz:**-*r, -üz*
Gazel 320
Mısra: **2**
Bulandırmak, karartmak.
1. İzāle-i ġam içün biz şarāba muḥtācuz
2. Derūnı tīreleruz āfitāba muḥtācuz

tīre-meniş:
1. **tīre-meniş:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Kötü karakterli.
1. Her tīre-meniş ḳadr-şinās-ı suḫan olmaz
2. Her sifle ḫarīdār-ı leʾāl-i ʿAden olmaz

tīr-endāz:
1. **tīr-endāzı:**-*ı*
Tarih 29
Mısra: **4**
Ok atıcı, nişancı, iyi ok atan kimse.
3. Destine alup kemānın eyledi
4. Cümle tīr-endāzı hep rū ber-zemīn

tīre-şeb:
1. **tīre-şebi:**-*i*
Gazel 773
Mısra: **6**
Şeb-i tîre, karanlık gece.
5. Kesmem ümīdi raḥmet-i Ḥaḳdan günāh ile
6. Maḥv eyledükçe tīre-şebi nūr-ı ṣubḥgāh

tīre-ṭabʿ-ı teng-çeşmüñ:
1. **tīre-ṭabʿ-ı teng-çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 476
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Aç gözlünün kötü karakteri.
15. Degül bir tīre-ṭabʿ-ı teng-çeşmüñ ḥaddi ey Nābī
16. Şühūd-ı lezzet-i peymāne-i bezm-i elest itmek

tīr-i cefā:
1. **tīr-i cefā:**
Gazel 379
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eziyet oku.
1. Girmekde neden ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa tevaḳḳuf
2. Ey tīr-i cefā ḫāne senüñdür ne tekellüf

tīr-i duʿā:
1. **tīr-i duʿā:**
Gazel 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dua oku.
1. Nice mümkin ki taḫallüf ide teʾs̱īr-i duʿā
2. Ḥalḳa -i ṣıdḳdan olduḳça cehān tīr-i duʿā

tīr-i ġam:
1. **tīr-i ġam:**
Kaside 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Üzüntü oku.
7. Tīr-i ġam açduġı revzenleri yir yir olmış
8. Bād-ı nāzük-ḫaber-i gülşen-i ümmīde memer

tīr-i hedef:
1. **tīr-i hedef:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hedef oku.
1. Ḫam itdi ḳadüm hem-çü kemān bār-ı melāmet
2. Çün tīr-i hedef tende ʿıyān ḫār-ı melāmet

tīr-i ʿitābveş:
1. **tīr-i ʿitābveş:**
Gazel 733
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Azarlama oku gibi.
3. Olmaz miḥakk-i tecrībe tīr-i ʿitābveş
4. ʿUşşāḳı büʾl-hevesler ile āzmāyişe

tīr-i kec:

1. **tīr-i kec:**
Gazel 686
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yamuk ok, eğri ok.
11. Olmazdı nā-muṣīb duʿā tīr-i kec gibi
12. Maḫlūḳ öñinde ḳadd-i ḫalayıḳ ḫam olmasa

tīr-i murādun:

1. **tīr-i murādun:**-*un*
Gazel 384
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İstek oku.
3. Ser-menzil-i maḳṣūdı bulur tīr-i murādun
4. Cāʾizse eger dest-i edānīde ḫam olmaḳ

tīr-i nigāh-ı germ-reftārı:

1. **tīr-i nigāh-ı germ-reftārı:**-*ı*
Tarih 26
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hızlı giden bakış oku.
11. Ḳalur naḳşında ḥayrān ṭūl u ʿarżından ḫaber virmez
12. Eger gönderseler tīr-i nigāh-ı germ-reftārı

tīr-i ser-tīzüm:

1. **tīr-i ser-tīzüm:**-*üm*
Gazel 531
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ucu sivri ok II Sevgilinin yürek delici kirpikleri.
1. Ġamze-i dil-berüm amān bilmem
2. Tīr-i ser-tīzüm üstüḫᵛān bilmem

tīr-ṣıfat:

1. **tīr-ṣıfat:**
Kaside 12
Mısra: **58**
Ok gibi.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ḫam iden ḳāmetini
58. Zaḫm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

tīrveş:

1. **tīrveş:**
Gazel 211
Mısra: **7**
Ok gibi.
7. Tīrveş sen düşicek sinesine aġyāruñ
8. ʿAşıḳuñ ḳavs-ṣıfat çekdügi ḫamyāze midür

tiryāḳ:

1. **tiryāḳı:**-*ı*
Gazel 460
Mısra: **17**
İlaç, panzehir.
17. Kisve-i zehrde tiryāḳı ider çihre-nümā
18. Nābiyā ʿöẕre gelen ʿākibetinde sitemüñ

2. **tiryāḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **216**
İlaç, panzehir.
215. Ṭolalı şīt-ı ʿadl ile āfāḳ
216. Mār aġzında gezdürür tiryāḳ

tiryāḳi:
1. **tiryāḳilere:**-*ler, -e*
Gazel 717
Mısra: **4**
Afyon kullanan, afyonkeş.
3. Ḥüsni yārün neşʾe-baḫş olmaḳdadur her fırḳaya
4. Laʿli meste ḫāl-i efyūn-fāmı tiryāḳilere

tīşe:

1. **tīşesi:**-*si*
Gazel 765
Mısra: **4**
Kazma.
3. Bī-sütūnı bir işaretle ḳoparmaḳ ḳābil
4. Tīşesi serzeniş itmezse eger Ferhādʾa

2. **tīşesin:**-*si, -n*
Gazel 592
Mısra: **6**
Balta, keser.
5. Māʾil-i āzār olan bulmaz rehā āzārdan
6. Tīşekār evvel urur seng-i fesāna tīşesin

tīşe-i ferhād:

1. **tīşe-i ferhād:**
Gazel 49
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ferhadın kazması.
15. Bir āhen iken şöhreti ġālib zer ü sīme
16. ʿAşk ehline yār olmaġ ile tīşe-i Ferhād

tīşe-i ġadri:

1. **tīşe-i ġadri:**-*i*
Gazel 128
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Zulüm baltası.
15. Eyler ḥavāle tīşe-i ġadri esāsına
16. Taḫrīb-i ṭabʿa ḳasdı bina ṣūretindedür

tīşe-i keyd-i aʿdā:

1. **tīşe-i keyd-i aʿdā:**
Tarih 127
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Düşmanın hile baltası.
3. Bir nihāli kʾide feyyāż-ı ezel perverde
4. Aña itsün mi żarar tīşe-i keyd-i aʿdā

tīşe-i kūh-ı vakārumdur:

1. **tīşe-i kūh-ı vakārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 67
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlılık dağının baltası.
9. Ḳarār itmem dıraḫt-ı bīhdār olsam da ey Nābī
10. Benüm ebrū-yı ḫūbān tīşe-i kūh-ı vakārumdur

tīşe-i mekri:

1. **tīşe-i mekri:**-*i*
Kıt'a 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Düzen kazması.
3. Tīşe-i mekri havale itse ḫāk-i ḥīleye
4. Mıṣr ile Baġdādʾdan Şaṭṭ ile Nīli ḳaldurur

tīşekār:

1. **tīşekār:**
Gazel 592
Mısra: **6**
Baltacı.
5. Māʾil-i āzār olan bulmaz rehā āzārdan
6. Tīşekār evvel urur seng-i fesāna tīşesin

tīşe-kārī-i enfās:

1. **tīşe-kārī-i enfās:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nefes keseri.
7. Tehī ḳalur güher-i zindegīden ahir-i kār
8. Bu tīşe-kārī-i enfās ile defīne-i ʿömr

ṭıynet:
1. **ṭıyneti:**-*i*
Gazel 92
Mısra: **10**
Yaratılış, mizaç.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

2. **ṭıyneti:**-*i*
Gazel 552
Mısra: **7**
Yaratılış, huy, mizaç.
7. Ṭıyneti ol ḳadar āġişte-i nūr olmış kim
8. Naḳş görmez şeb-i tārında da şehbālıḳdan

3. **ṭıynetin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **184**
Yaratılış, huy, mizaç.
184. Ṭıynetin dest-i luṭf ile taḫmīr
183. Eylemiş ʿālem-āferīn-i Ḳadīr

4. **ṭıynetüm:**-*üm*
Kıt'a 7
Mısra: **12**
Yaratılış, huy, mizaç.
11. Nā-çīz ü pest ü kemter isem her ne deñlü ben
12. Kendi vücūd-ı ḫurd u kemīn ṭıynetüm gibi

tıynet-i ādemʾe:
1. **tıynet-i ādemʾe:**-*e*
Kıt'a 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İnsan karakteri II Hz. Adem Peygamberin mizacı.
1. Şübhe yoḳ olduġına hemşīre
2. Tıynet-i Ādemʾe naḫl-i ḫurma

tıynet-i hākidendür:
1. **ṭıynet-i ḫāḳidendür:**-*den, -dür*
Gazel 523
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Toprağın yaradılışı.
9. Bende temkīn-i keder ṭıynet-i ḫāḳidendür
10. Neyleyüm āb-ı hevā gibi sebük-bār olamam

tıynet-i pākin:
1. **ṭıynet-i pākin:**-*i, -n*
Kaside 8
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Temiz fitrat, yaradılış.
53. Ṣafvetüʾṣ-ṣafve-i erkān-ı ʾanāṣırdan anuñ
54. Eylemiş dest-i ḳader ṭıynet-i pākin taḫmīr

tıynet-i pākinde:
1. **ṭıynet-i pākinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 2
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Temiz fitrat, yaradılış.
61. Münderic nüsḫa-i ẕātında kemālāt-ı vücūd
62. Mündemic ṭıynet-i pākinde ḫavāṣṣ-ı īcād

2. **ṭıynet-i pākinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Temiz fitrat, yaradılış.
5. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşve-i feyż-i şeref
6. Rūy-ı pür-nūrında lāmiʿ ʿizz ü cāh-ı sermedī

3. **ṭıynet-i pākinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 30
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Temiz fitrat, yaradılış.
65. Ṭıynet-i pākinde mużmer neşʾe-i terkīb-i cūd
66. Nüsḫa-ı ẕātında mersūm āyet-i saʿd-aḫteri

4. **ṭıynet-i pākinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 121
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Temiz fitrat, yaradılış.
37. Olmış ezelī ṭıynet-i pākinde muḫammer
38. İnṣāf u mürüvvet kerem ü ʿadl ü diyānet

tiz:
1. **tīz:**
Gazel 424
Mısra: **4**
Keskin.
3. Ḥasret-i bādeyle āhum çerḫi iñletse nʾola
4. Tīz olur elbette feryādı tehī peymānenüñ

2. **tīz:**
Gazel 439
Mısra: **10**
Keskin.
9. Nasibine olamaz kimsenüñ yine māniʿ
10. Ne deñlü tīz ise dendānları ḳınārelerüñ

3. **tiz:**
Gazel 69
Mısra: **24**
Tez, çabuk.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uṣanur

4. **tīz:**
Gazel 69
Mısra: **24**
Tez, çabuk.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uṣanur

5. **tīz:**
Gazel 69
Mısra: **30**
Tez, çabuk.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıḳını tīz ḳazanur

6. **tiz:**
Gazel 155
Mısra: **3**
Tez, çabuk.
3. Her kim ʿazīz ṭutmaz ise tiz ẕelīl olur
4. Olmış sirişte ʿizzet ile mū-be-mūy-ı zer

7. **tiz:**
Gazel 752
Mısra: **2**
Tez, çabuk.
1. ʿAceb mi ḳaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

tīz bulur:
1. **tīz bulur:**-*ur*
Gazel 748
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tez bulmak.
13. Tīz bulur ḫālī kedūyile çenārun ḫāletin
14. Nābiyā ḳaṣd-ı tefevvuḳ eyleyen emsāline

tīz eylerse:
1. **tīz eylerse:**-*r, -se*
Gazel 723
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Acele etmek, serî hareket etmek.
5. Ḳalb-i ʿāşıḳda olur āvīḫte itmez güzār
6. Her ne deñlü nāvek-i müjgānı tīz eylerse de

tīz-āb:
1. **tīz-āb:**
Kaside 7
Mısra: **82**
Kezzap.
81. O kīne-ḫᵛāh ki şerbet-çeşān-ı tīġı olur
82. Ṣabāḥ-ı ḥaşrda tīz-āb der-dehen maḥşūr

tīz-āb-ı ġam:
1. **tīz-āb-ı ġam:**
Gazel 237
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam kezzabı.
5. Tīz-āb-ı ġam şarāb-ı sitem bir gelür baña
6. Sāḳī tereddüt eyleme şun meşrebüm budur

tīz-āb-ı sitem:
1. **tīz-āb-ı sitem:**
Gazel 248
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zulüm kezzabı.
5. Ḥarf-ı leb-i nevmīdi āzārına leb-teşne
6. Tīz-āb-ı sitem çeşm-i giryāna sataşmışdur

toġ:
1. **ṭoġar:**-*ar*
Gazel 378
Mısra: **14**
Doğmak, ortaya çıkmak.
13. ʿAceb meşīme-i āġūş-ı ḥaşrden bilsek

14. Ne ṣūret üzre ṭoġar nuṭfe-i ḥarām-ı dürūġ

2. **toġmak:**-*mak*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **59**
Doğmak, ortaya çıkmak.
59. Toġmak içün o āftāb-i münīr
60. Çerḫe çoḳ girdi çerḫ-i dāʾire-gīr

ṭoġrı:
1. **ṭoġrı:**
Kaside 16
Mısra: **45**
Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca.
45. Ketm itme ṭoġrı söyle nedür maḳṣad u murād
46. Böyle değişmeden sefere ẕevḳ-i ʿuzleti

2. **ṭoġrı:**
Kaside 16
Mısra: **118**
...Doğru, tarafına.
117. Āmed-şüd-ı ziḥām arasında bu nā-tüvān
118. Bir semte ṭoġrı ġafīl iderken ʿazīmeti

toġrısı:
1. **toġrısı:**
Gazel 278
Mısra: **7**
Gerçeği, hakikatte.
7. Toġrısı yār ile hem-dest-i mey-i ülfet iken
8. Ḫāṭıra ḫātır-ı aġyārı riʿāyet gelmez

2. **ṭoġrısı:**
Gazel 525
Mısra: **10**
Gerçeği, hakikatte.
9. Ḥarām olsun dimişsüñ ben gedāya niʿmet-i vaṣluñ
10. Bu vażʿı ṭoġrısı ey şūḫ-ı fettānum ḥelāl itmem

3. **ṭoġrısı:**
Gazel 585
Mısra: **20**
Gerçeği, hakikatte.
19. İstiḳāmetle o ḳāmetle eyü bulmış hele
20. Ṭoġrısı bār-ı girān-ḳadr-ı emānet ādemin

toġru:
1. **toġru:**
Gazel 876
Mısra: **11**
Doğru, dürüstçe.
11. Bu şiʿr-i nādireden toġru söyle ey Nābī
12. Dehāna leẕẕet-i āb-ı zülāl gelmedi mi

toġrul:
1. **toġrulmadun:**-*ma, -du, -n*
Gazel 657
Mısra: **8**
Doğrulmak, yönelmek.
7. Nāẓıruñ ʿaksini kec gösterür āyīne-i kec
8. Olmadun sen bize toġrulmadun ey āyine-rū

ṭoġur:
1. **ṭoġurmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 496
Mısra: **24**
Doğurmak, ortaya çıkarmak.
23. Ṭıfldan münkatiʿ olmış zene benzer gūyā
24. Maʿnī-i tāze ṭoġurmazsa eger şaḳḳ-ı ḳalem

toḫm:
1. **toḫmınuñ:**-*ı, -nuñ, -*
Gazel 28
Mısra: **10**
Tohum.
9. Noḳṭadan dāʾirenün gerdişin it istişhād
10. Toḫmınuñ żaʿfını gör cirm-i gedūyı seyr it

2. **toḫm:**
Gazel 271
Mısra: **10**
Tohum.
9. Baġ-ı kevnün ne uṣūlın ne fürūʿın bilürüz
10. Gerçi kim toḫm gibi cümleyi ḥāvīyüz biz

3. **toḫm:**
Gazel 313
Mısra: **14**
Tohum.
13. Ser-efrāzān olur muḥtāc Nābī zīr-destāna
14. Tenezzül itmedükçe toḫm ḫāke ser-bülend olmaz

4. **tohmdan:**-*dan*
Gazel 487
Mısra: **9**
Tohum.
9. Tohmdan hāṣıl olan tāze şükūfe mānend
10. Nāzenīn-şekl ü ḫoş-āyende-zemīn olsa ġazel

5. **toḫmdan:**-*dan*
Kaside 13
Mısra: **35**
Tohum.
35. Ḫāk-i cenge ekilen toḫmdan itdi giderek
36. Feyż-i Rabbānī ile sünbüle-i ṣulḥ ḳıyām

6. **toḫmı:**-*ı*
Gazel 198
Mısra: **1**
Tohum.
1. Bir zamān toḫmı ḳażā pā-zede-i ḫāk eyler
2. Bir zamān zīb-i serā-perde-i eflāk eyler

7. **toḫm:**
Gazel 483
Mısra: **5**
Tohum..
5. Toḫm olmayınca ḫāk-nişīn bulmaz irtifāʿ
6. Olmaz cihānda kimse ʿazīz olmadan zelīl

8. **toḫm:**
Gazel 697
Mısra: **9**
Tohum.
9. Her toḫm buldı neşv ü nemā līk bulmadı
10. Toḫm-ı ümīd ḫāṭır-ı ümmīdvārda

töhmet:
1. **töhmeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **56**
Birine isnat olunan suç, işlenildiği sanılan fakat gerçekliği henüz ortaya çıkarılamayan suç, kabahat.
55. Ḥırṣ u ṭamaʿ żamīrüñ ile āşinā degül
56. Bir kimse saña bulduġı yoḳdur bu töhmeti

töhmet eyleme:
1. **töhmet eyleme:**-*me*
Gazel 215
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Suçlamak.
9. Bī-çāre nefse eyleme töhmet günāhuñı
10. Nisvāndan iddiʿā-yı cesaret baʿīd olur

töhmet-i nā-mihrbānī:
1. **töhmet-i nā-mihrbānī:**
Gazel 477
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Merhametsiz suçlaması.
3. O şūḫa töhmet-i nā-mihrbānī gerçi vāriddür
4. Ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ sen baña bir mihrbānın bul

töhmet-i taksir:
1. **töhmet-i taksir:**
Gazel 200
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kusurla suçlama.
11. Meclisde cevri töhmet-i taksir ile baña
12. Cānāneden raḳībe ʿināyet degül midür

toḫm-feşānlık eyler:
1. **toḫm-feşānlık eyler:**-*r*
Gazel 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tohumun kabuğunu çatlatarak açılması.
1. Gūyā zemīn-i mezraʿadur ʿarż-ı ḥāller
2. Eyler cevāba toḫm-feşānlık suʾāller

toḫm-ı ārzū:
1. **toḫm-ı ārzū:**
Gazel 832
Mısra: **13**

Kelime Tipi: -
İstek tohumları.
13. Nemā-pezīr degül toḫm-ı ārzū Nābī
14. Sirişk-i neyl-i reviş bir ḳarāre gelmedi mi

toḫm-ı encīr:

1. **toḫm-ı encīr:**
Kaside 8
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
İncir tohumu.
67. Eylese şān u şukūhı żuʿafāya imdād
68. Kūh-ı Elbürzʾe ṣatar kevkebe toḫm-ı encīr

toḫm-ı gendüm:

1. **toḫm-ı gendüm:**
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Buğday tahılı, buğday tohumu.
3. Ādemʾüñ yidügi toḫm-ı gendüm
4. Oldı ḫırmānuñ içinde peydā

toḫm-ı ḫurma:

1. **toḫm-ı ḫurma:**
Gazel 770
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hurma çekirdeği.
1. Ġonce-i gül gibi dil muntaẓamüʾl-ḥāl olsa
2. Toḫm-ı ḫurma gibi ten münşeriḥüʾl-bāl olsa

toḫm-ı ʿişret:

1. **toḫm-ı ʿişret:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarap tohumu (Mecazen aşk tohumu).
7. O cām-ı dil-güşādan toḫm-ı ʿişret eyle deryūze
8. Kʾolupdur hūşe-çīn-i feyż-baḫş-ı ḫırmen-i mīnā

toḫm-ı iʿtizārı:

1. **toḫm-ı iʿtizārı:***-ı*
Gazel 135
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma tohumu.
7. Ṣaç toḫm-ı iʿtizārı zemīn-i nedāmete
8. Neşv ü nemā-yı tevbe günehkārlıḳdadur

toḫm-ı kemterden:

1. **toḫm-ı kemterden:***-den*
Kaside 1
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Değersiz, bayağı tohum.
105. O mücmel noḳṭanun tafṣīl-i ās̱ārın temāşā it
106. Olur bir toḫm-ı kemterden dıraḫt-ı bārver peydā

toḫm-ı kerem:

1. **toḫm-ı kerem:**
Gazel 561
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cömertlik. ikram tohumu.
11. Düşürse yirine toḫm-ı kerem tīcāretdür
12. Virür birine bedel ṣad ḫazīnedār-ı zemīn

toḫm-ı tesāmüḥ:

1. **toḫm-ı tesāmüḥ:**
Gazel 592
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hoş görme, kayıtsız davranma tohumu.
1. Düşe salmak fikrine ʿālemde rāḥat rīşesin
2. İtmedin toḫm-ı tesāmüḥ ʿālemüñ endīşesin

toḫm-ı ümīd:

1. **toḫm-ı ümīd:**
Gazel 697
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ümit tohumu.
9. Her toḫm buldı neşv ü nemā līk bulmadı
10. Toḫm-ı ümīd ḫāṭır-ı ümmīdvārda

ṭoksan:

1. **ṭoksan:**
Lugaz 26
Mısra: **2**
Doksan.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

ṭokun:

1. **ṭoḳunması:***-ma, -sı*
Gazel 681
Mısra: **6**
Değmek, çarpmak.
5. Ol mey ki neşʾesinde ola būy-ı imtinān
6. Seng-i ḳażā ṭoḳunması ḫoşdur sebūsına

2. **ṭokundı:***-dı*
Kaside 7
Mısra: **19**
Değmek, çarpmak.
19. Ṭokundı reşḥa-i bārān-ı ḥażret-i Bārī
20. Çekildi lānesine oldı ser be-ḫᵛāb-ı ḥuzūr

3. **ṭokunur:***-ur*
Gazel 403
Mısra: **12**
Zarar vermek, uyuşmamak.
11. Bilmeyen okuduğı fātihanun maʿnāsın
12. Ṭokunur ḥāṭır-ı sengīnine mihrāblaruñ

4. **toḳundı:***-dı*
Gazel 780
Mısra: **14**
Temas etmek, dokunmak.
13. Nābī ne ḫoş zamīr-şinās o idi rūzgâr
14. Yārün nezāket ile toḳundı niḳābına

5. **ṭokunur:***-ur*
Gazel 793
Mısra: **6**
Temas etmek, dokunmak.
5. Bīhūde degül būy-ı ḥaḳīḳat ṭaleb eyler
6. Bir kez ṭokunur bād-ı sebük-pā kimi görse

6. **ṭoḳunur:***-ur*
Gazel 863
Mısra: **4**
Temas etmek, dokunmak.
3. Ḳatı hālīlügi var bādiye-i iḫlāṣuñ
4. Ṭoḳunur yoḳ naẓara gerd-i riyādan ġayrı

7. **ṭoḳunsa:***-sa*
Kaside 11
Mısra: **95**
Temas etmek, dokunmak.
95. Ṭoḳunsa tāb-ı nigāh-ı celāli eşcāra
96. Olurdı aḫker-i sūzende dāne-ı ʿunnāb

ṭoḳuz:

1. **ṭoḳuz:**
Tarih 19
Mısra: **28**
Dokuz.
27. ʿAvn-ı Ḫudā reh-ber olup fetḥ itdi Sulṭān-ı güzīn
28. Daḫı ṭoḳuz gün dögmedin ṭūb-ı naẓirüʾṣ-ṣūr ile

2. **ṭoḳuz:**
Tarih 20
Mısra: **7**
Dokuz.
7. Fetḥi olup naṣīb ṭoḳuz günde eyledi
8. Ol ḥıṣnı da żamīme-i mülk-i muḫalledi

ṭol:

1. **ṭolsa:***-sa*
Gazel 254
Mısra: **4**
Dolmak.
3. Ḳor mı ter itmege lebümüz çeşm-i āftāb
4. Mānend-i gül hevādan eger ṭolsa cāmumuz

2. **ṭoldın:***-dı, -n*
Gazel 52
Mısra: **14**
Dolmak, birikmek.
13. Ḳanı ol gün ki ola dest-zed-i kīse-berān
14. Ṭoldın naḳdīne-i ḥırmān ile cüzdān-ı ümīd

3. **ṭolsun:***-sun*
Tarih 78
Mısra: **2**
Dolmak, birikmek.

1. Maʿnā-yı teveccüh çıḳar iflāsumuza
2. Gelsüñ ramażān da ḫāne ṭolsun dimeden

4. **toldı:**-*dı*
Gazel 181
Mısra: **9**
Dolmak, dolup taşmak.
9. Nābī ḫayāl-i māh-ruḫān toldı sineye
10. Gūyā ki geldi mektebe ḫūbān birer birer

5. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 599
Mısra: **16**
Dolmak.
15. Leṭāfetde egerçi mū-miyān meşhūrdur ammā
16. Ṭolar āġūş-ı ḥasret vaṣl-ı ḫūbān-ı ten-āverden

6. **ṭolardı:**-*ar, -dı*
Gazel 794
Mısra: **3**
Dolmak.
3. Anuñ cāmı ṭolardı bāde-i gül-reng ile ammā
4. Benüm ḫūn ile pürdür saġarum Cem ḳanda ben ḳanda

7. **ṭolaldan:**-*al, -dan*
Kaside 9
Mısra: **133**
Dolmak.
133. Mey-i vaṣfuñla ṭolaldan berü cām-ı ṭabʿum
134. Beni mestān-ı suḫan şimdi eli üzre ṭutar

8. **ṭolup:**-*up*
Kaside 9
Mısra: **157**
Dolmak.
157. Gūş-ı dünya ṭolup āvāze-i iḥsānı ile
158. Eyleye gülşen-i medḥinde nevā bülbüller

9. **ṭolup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **9**
Dolmak.
9. Şarḳdan ġarba ṭolup ʿarbede-i ceng ü cidāl
10. Kimse bilmezdi ne yüzden bulacaġın encām

10. **toldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **122**
Dolmak.
121. Oldı pür-jāle sünbül ü sūsen
122. Toldı māl-i muḳāṭaʿāt-ı çemen

11. **ṭoldı:**-*dı*
Tarih 50
Mısra: **8**
Dolmak.
7. Girüp atlu piyāde ḳalʿaya destūr-ı ekremle
8. Binānuñ ṭoldı ebvābı mezīdāt-ı mücerredden

12. **ṭolup:**-*up*
Tarih 127
Mısra: **135**
Dolmak.
135. Bu beşāretle ṭolup gūş-ı felek ey Nābī
136. İtdiler tehniyesin resm-i duʿā ile edā

13. **ṭolup:**-*up*
Tarih 128
Mısra: **7**
Dolmak.
7. Raʿd-ı āvāze-i muvhişle ṭolup gūş-ı enām
8. Berk-i yeʾs itmiş idi ḫırmen-i imdādı hebā

14. **ṭolup:**-*up*
Tarih 144
Mısra: **13**
Dolmak.
13. Nev-be-nev muhiş ḫaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ḫarāb

15. **ṭolalı:**-*alı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **215**
Dolmak, sarmak, kuşatmak.
215. Ṭolalı şīt-ı ʿadl ile āfāḳ
216. Mār aġzında gezdürür tiryāḳ

16. **ṭoldı:**-*dı*
Tarih 19
Mısra: **14**
Dolmak, sarmak, kuşatmak.
13. Bu nuṭḳ-ı bī-ḳaṣd u ġarażsādır olup şeh-zādeden
14. Gūş eyleyince pādişāh ṭoldı derūnı nūr ile

17. **ṭoldı:**-*dı*
Tarih 19
Mısra: **30**
Dolmak, sarmak, kuşatmak.
29. Açıldı ḳalʿa kāfiri çıḳdı içinden münkesir
30. Ṭoldı binānuñ bābı hep meftūḥ ile meksūr ile

18. **ṭoldı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **131**
Dolmak, sarmak, kuşatmak.
131. Ṭoldı āfāḳ nām u şānun ile
132. Oldı ās̱ār-ı ẓulm nā-peydā

19. **ṭoldı:**-*dı*
Gazel 866
Mısra: **5**
Dolmak, dolu olmak.
5. Ṭoldı metāʿ-ı nūrla dükkān-ı kāʾināt
6. Cīb-i felekde ḫarc idecek pāre ḳalmadı

tolan:
1. **ṭolanur:**-*ur*
Gazel 307
Mısra: **9**
Dolanmak, dolaşmak.
9. Bir ġayri murāda ṭolanur himmet-i Nābī
10. Her kām derūn-ı dil-i ḫod-kāmeye ṣıġmaz

2. **ṭolanur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **73**
Dolanmak, dolaşmak.
73. Ṭolanur cūy gibi gülzārı
74. Heft iklīme ḥükmidür carī

tolandurıncaya dek:
1. **ṭolandurıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dolandırıncaya kadar.
7. Bulınca nev-hevesān-ı zamāne bir sāʿat
8. Ne pīç tāba düşerler ṭolandurıncaya dek

tolaş:
1. **ṭolaşdukça:**-*dukça*
Gazel 207
Mısra: **4**
İlişmek, sataşmak.
3. Mevci çoḳ āb-ı revāndur ki gümüş gibi akar
4. Bel ṭolaşdukça ider cünbiş-i mestāne kemer

2. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 758
Mısra: **8**
Dolaşmak, ilişmek.
7. Keşti-i şāne olup ġarḳ-ı yem-i zülf-i siyah
8. Ṭolaşur mevce-i yem gibi şikenden şikene

3. **ṭolaşsun:**-*sun*
Gazel 224
Mısra: **11**
Dolaşmak.
11. Ḫarbā ḳo ṭolaşsun serine mihr-i münīrüñ
12. Biz şemʿa-i bezmüz per-i pervāne bizümdür

4. **tolaşur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **120**
Dolaşmak.
119. Varaḳ-ı berg ile nesīm-i seher
120. Tolaşur görmeġe muḥāsebeler

5. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 473
Mısra: **6**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
5. Gird-i ḫālinde bulun tār-ı nigāhın gerdān
6. Ṭolaşur ḥikmetin idrāke bu nüh-pergāruñ

6. **ṭolaş:**
Gazel 585
Mısra: **1**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
1. Şāneāsā kākül-i yārün ṭolaş pīç ü ḫamın

2. Kişver-i ḥüsnüñ temāşā it sevād-ı aʿẓamın

7. **ṭolaşmaz:**-*maz*
Gazel 743
Mısra: **17**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
17. Hīç dıraḫt eṭrafına kimse ṭolaşmaz Nābiyā
18. Ārzū-yı berg ü bār ümmīd-i iḳbāl olmasa

8. **ṭolaşan:**-*an*
Gazel 745
Mısra: **8**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
7. Bir gün olur ki olur nāʾil-i gül-berg-i murād
8. Ṭolaşan gülşen-i āmālinüñ eṭrāfında

9. **ṭolaş:**
Gazel 766
Mısra: **4**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

10. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 770
Mısra: **3**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
3. Yek-nefesde ṭolaşur dāʾire-i imkânı
4. Ne ḳadar ṭāʾir endīşe girān-bāl olsa

11. **tolaşur:**-*ur*
Gazel 798
Mısra: **11**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
11. Māverāsın tolaşur dāʾire-i imkānuñ
12. Tengdür devr-i felek gerdiş-i pergārumuza

12. **ṭolaşmaz:**-*maz*
Gazel 799
Mısra: **4**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

13. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 839
Mısra: **9**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
9. Nice cān-dāde-i ḥasret ṭolaşur fūte be-dūş
10. Mürdeler seyre gelür dūşına almış kefeni

14. **ṭolaşup:**-*up*
Gazel 867
Mısra: **17**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
17. Gūş-ı efvāhda şehri ṭolaşup ey Nābi
18. Devr ider ʿālemi mānend-i nesīm-i seḥerī

15. **ṭolaşur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **213**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
213. Ẓāhirinden ṭolaşur dāʾire-i rifʿatinüñ
214. Medḥde muʿcizeñüñ vaṣfın idenler taʿdād

16. **ṭolaşmakdan:**-*mak, -dan*
Gazel 390
Mısra: **3**
Etrafında dönmek II Birine ya da bir şeye yakınlaşmaya çalışmak.
3. Geçmedi hāne-i dildārı ṭolaşmakdan dil
4. Ḫaṭ gelüp dāmen-i endīşeye ḫār olmayıcaḳ

17. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 407
Mısra: **3**
Etrafında dönmek II Birine ya da bir şeye yakınlaşmaya çalışmak.
3. Maḥallesin ṭolaşur dil o āfetüñ ammā
4. O ṣaydgāhda bir gün şikar olur giderek

tolaşur:
1. **tolaşur:**
Gazel 314
Mısra: **6**
Dolaşmak, dolanmak.
5. Her kim ki muvaffaḳ degül itmām-ı merāma
6. Bī-ca tolaşur baḫt-ı sezāvāra yapışmaz

ṭoldur:
1. **ṭoldur:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **122**
Doldurmak.
121. Raġmına Maḥmūduñuñ ey ḫoş-ḫışāl
122. Ṭoldur a nūş eyleyelüm bir sifāl

ṭonad:
1. **ṭonadup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **95**
Süslemek, giydirip kuşatmak.
95. Ṭonadup ṣadr-ı semāvāt-res-i iclāli
96. Didiler ḥükm-i verasetle senündür bu maḳām

ṭonat:
1. **ṭonatdı:**-*dı*
Tarih 68
Mısra: **14**
Süslemek, bezemek, donatmak.
13. Libās-ı köhne-i ṣad-pāreden idüp taḫlīṣ
14. Ṭonatdı ḫilʿat-ı tāzeyle cism-ı ʿüryānın

ṭondur:
1. **ṭondurur:**-*ur*
Gazel 61
Mısra: **8**
Dondurmak.
7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾs̱īr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

ṭop u tüfeng:
1. **ṭop u tüfeng:**
Kaside 13
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Top ve tüfek.
67. Çıḳdı üsrüb aradan ṭop u tüfeng itdi sükūt
68. Oldı āmed-şüde āmāde sefīr u peyġām

top-ı niyāz:
1. **top-ı niyāz:**
Gazel 118
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye edilen yalvarış yakarış topu.
13. Deġme bir top-ı niyāz ile yıkılmaz Nābī
14. Ḳulle-i naḫvet-i cānān ḳatı müstaḥkemdür

ṭopuz:
1. **ṭopuzla:**-*la*
Gazel 866
Mısra: **10**
Ucu top biçiminde eski bir silah.
9. Zīb-i miyān-ı Edhem-i çerḫ idi keh-keşān
10. Ḳırdı ṭopuzla mihr o ġaddāra ḳalmadı

ṭoy:
1. **ṭoymadı:**-*ma, -dı*
Gazel 275
Mısra: **8**
Kanmak, doymak, yetinmek.
7. Ḳaynadı dīg-i fenā dūd-ı ḫaṭ oldı peydā
8. Ṭoymadı māʾide-i vaṣlına mihmānı henūz

2. **ṭoyamam:**-*a, -ma, -m*
Gazel 384
Mısra: **13**
Kanmak, doymak, yetinmek.
13. Nābī ṭoyamam lez̤z̤etine ḫᵛān-ı ḥayātuñ
14. Olmasa ṣonı telḫ -dimāġ-ı ʿadem olmaḳ

3. **ṭoyar:**-*ar*
Kaside 11
Mısra: **103**
Kanmak, doymak, yetinmek.
103. Ṭoyar mı vaṣfdan ādem o āṣafı ki ola
104. Neşāt-ı medḥi kesād-āver-i neşāṭ-ı şarāb

4. **toyunca:**-*unca*
Gazel 694
Mısra: **5**
Kanmak, doymak, yetinmek.
5. Yāre toyunca bakmaġa mäniʿ raḳībler
6. ʿUşşāḳ-ı nā-tüvānı ḳomazlar ḥużūrda

ṭoyur:

1. **ṭoyurur:***-ur*
Gazel 315
Mısra: **6**
Doyurmak; ihtiyacını gidermek.
5. Ġarīb himmeti var aġniyā-yı devrānun
6. Lisān ile ṭoyurur āb u nāna yir ḳalmaz

ṭūb:
1. **ṭūb:**
Kaside 12
Mısra: **131**
Tuğla, kiremit.
131. ʿArṣa-i şānına bir ṭūb ḳıbāb-ı gerdūn
132. Pāye-i cāhına bir seng cibāl-i ehrām

2. **ṭūbı:***-ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **12**
Kiremit, tuğla (Evlerin çatıları bağlamında).
11. Ḫoşā bārgāh-ı sipihr-irtifāʿ
12. İder ṭūbı ḫurşīdveş iltimāʿ

ṭūbā:
1. **ṭūbāʾdan:***-dan*
Gazel 578
Mısra: **2**
Cennette bir ağaç.
1. Ḥiṣṣe-yāb olduñ ise ẕāʿiḳa-i maʿnādan
2. Secde-i dāʿimenün lezzetin al Ṭūbāʾdan

ṭūbī:
1. **ṭūbī:**
Gazel 529
Mısra: **2**
Dalları bütün Cenneti gölgeleyen ağaç.
1. Ḫurşīd inerdi meclisüme saġar istesem
2. Ṭūbī olurdı ḫāk-nişīn nev-ber istesem

tūb-ı āh-ı inkisara:
1. **tūb-ı āh-ı inkisara:***-a*
Gazel 319
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gönlü kırık olanın atıverdiği ah topu.
5. Tūb-ı āh-ı inkisara pāydār olmaz yine
6. Kişver-i cāhuñ nice sengīn-hiṣārın görmişüz

ṭūb-ı naẓirüʾṣ-şūr:
1. **ṭūb-ı naẓirüʾṣ-şūr:**
Tarih 19
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Kale gibi top.
27. ʿAvn-ı Ḫudā reh-ber olup feth itdi Sulṭān-ı güzīn
28. Daḫı ṭoḳuz gün dögmedin ṭūb-ı naẓirüʾṣ-şūr ile

tūb-ı zeri:
1. **tūb-ı zeri:***-i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Altın küre.
35. Öper rūy-ı ḫurşīdi tūb-ı zeri
36. Olur itse erzān felek mihteri

ṭūb-ı zerrīni:
1. **ṭūb-ı zerrīni:***-i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Altın top (Saray kubbelerinde bulunan ve üstünde hilal olan altın top).
5. Ḫoşā bārgāh-ı muʿallā-ḳıbāb
6. Ki her ṭūb-ı zerrīni bir āftāb

2. **ṭūb-ı zerrīni:***-i*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Altın top (Saray kubbelerinde bulunan ve üstünde hilal olan altın top).
9. Ṭūb-ı zerrīni bıraḳmış pertev
10. Būs ider ʿārız-ı ṭūbın meh-i nev

tūde tūde:
1. **tūde tūde:**
Gazel 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yığın yığın.
1. Serum üstinde ḳat ḳat dūd-ı āh eflāke dönmişdür
2. Ġubār-ı ġam göñülde tūde tūde ḫāke dönmişdür

tūde-baḫşāy-ı güher:
1. **tūde-baḫşāy-ı güher:**
Kaside 12
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Bağışlanmış mücevher kümesi.
129. Tūde-baḫşāy-ı güher maʿreke-ārāy-ı hüner
130. Meclis-efrūz-ı kerem ʿāṭıfet-āmūz-ı kirām

tūde-i berf:
1. **tūde-i berf:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
Kar yığını.
61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

2. **tūde-i berf:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kar yığını.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

tūde-i rāhı:
1. **tūde-i rāhı:***-ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **160**
Kelime Tipi: -
Yoldaki yığın,küme.
159. Mihr ü meh çihre-sāy-ı dergāhı
160. Ḥeft eflāk tūde-i rāhı

tūde-i rīk-i revān:
1. **tūde-i rīk-i revān:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Akan salya yığını.
1. Ümīd tūde-i rīk-i revān degül de nedür
2. Heves temevvüc-i bād-ı vezān degül de nedür

tūde-i rīk-i revāndur:
1. **tūde-i rīk-i revāndur:***-dur*
Kaside 12
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hareketli kum yığını.
15. Tūde-i rīk-i revāndur felegüñ iḳbāli
16. Her zamān ʿarṣa-i digerde ider ḍarb-ı ḫıyām

tūde-i sergīn ü dūd:
1. **tūde-i sergīn ü dūd:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Tütün ve dışkı yığınları.
103. Būy-ı bed ü tūde-i sergīn ü dūd
104. Eylemiş eṭrāfı cehennem-nümūd

ṭūfān:
1. **ṭūfān:**
Gazel 521
Mısra: **1**
Her yeri kaplayan çok su, pek ziyade yağan yağmur.
1. Ṭūfān kemīne ḳaṭresidür cūşumuñ benüm
2. Gerdūn sebū-yu kemteridür dūşumuñ benüm

ṭufan ider:
1. **ṭufan ider:***-er*
Gazel 705
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tufan koparmak, coşup çağlamak.
7. Mevce-i aʿmāl ider enfās ile çerḫe ṣuʿūd
8. Lücce-i ṭāʿat ider ṭufan Āyāṣufiyyeʾde

ṭūfāngāh-ı hestī-şūyda:
1. **ṭūfāngāh-ı hestī-şūyda:***-da*
Gazel 556
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Varlığı arındıran tufan yeri.
9. Tecerrüd iḫtiyār it āşinā-yı ʿaḳl iseñ Nābī
10. Bu ṭūfāngāh-ı hestī-şūyda esvābı neylersin

ţūfān-ḫīz oldı:

1. **ţūfān-ḫīz oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tufan gibi kalkmak, kabarmak.
3. O deñlü mevc-i yem-i eşk oldı ţūfān-ḫīz
4. Ki oldı küngür-i tāc-ı felek kemīne ḥabāb

ţūfān-ı fiten:

1. **ţūfān-ı fiten:**
Kaside 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Fitne fesat tufanı.
7. Şurta-i luţf ile ţūfān-ı fiten buldı sükūn
8. Keşti-i emn ü emān buldı muvāfıḳ eyyām

tūfān-ı ḫurūşānun:

1. **tūfān-ı ḫurūşānun:**-*un*
Tarih 143
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Çağlayıp coşan tufan.
17. O tūfān-ı ḫurūşānun mis̱āl-i sedd-i İskender
18. Rehin sedd eyleyip itdi ḥavāle ṣārim-i murhaf

2. **tūfān-ı ḫurūşānun:**-*un*
Tarih 143
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Çağlayıp coşan tufan.
17. O tūfān-ı ḫurūşānun mis̱āl-i sedd-i İskender
18. Rehin sedd eyleyip itdi ḥavāle ṣārim-i murhaf

ţufān-ı nūhʾı:

1. **ţufān-ı nūhʾı:**-*ı*
Gazel 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Nuh'un tufanı.
7. Kim teşne-i zülāl-i lebüñ oldi ey ṣanem
8. Ţufān-ı Nūhʾı görse olur çeşmine serāb

ţūfān-ı tevārīhe:

1. **ţūfān-ı tevārīhe:**-*e*
Tarih 147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Tarihlere geçen tufan (Nuh Tufanına atıfta bulunularak).
3. Oldı ţūfān-ı tevārīhe cihān müstaġraḳ
4. Līk hep ţarz-ı ḳadīm üzre naẓardan geçdi

ţūfan-keş-i āmāl olsa:

1. **ţūfan-keş-i āmāl olsa:**-*sa*
Gazel 770
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Emellerin tufanına tutulmak.
9. Yeʾs līmānı uçar dāʾire-i çeşminde
10. Nābiyā dil gehi ţūfan-keş-i āmāl olsa

ţufānzār-ı hestīde:

1. **ţufānzār-ı hestīde:**-*de*
Gazel 132
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varoluşun tufanyeri.
3. Bu ţufānzār-ı hestīde ben ol keştī-i Nuḥʾum ki
4. Nefes bālā-yı serde bād-bān rūḥum reʾisümdür

tüfek:

1. **tüfekler:**-*ler*
Kaside 7
Mısra: **156**
Ateşli bir silah, tüfek.
155. Dehān-ı zaḫm-ı ʿadū vaḳf-ı zehr-ḫand oldı
156. Tüfekler olduġı dem mühre-bāz-ı sūr-ı s̱üġūr

2. **tüfek:**
Kaside 13
Mısra: **61**
Ateşli bir silah, tüfek.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek s̱aḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

3. **tüfek:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Ateşli bir silah, tüfek.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek s̱aḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

4. **tüfek:**
Tarih 140
Mısra: **2**
Ateşli bir silah, tüfek.
1. Eyledi isbāt iki şāhidle tārīḫin felek
2. Keff-i Sulţān Aḥmedʾe lāyıḳ ne nāzende tüfek

tüfekāsā:

1. **tüfekāsā:**
Tarih 139
Mısra: **2**
Tüfek gibi.
1. Her kimüñ itse cihād āletine ţabʿı heves
2. Ele girmez tüfekāsā meded-i çāpük-res

tüfeng:

1. **tüfengle:**-*le*
Kıt'a 80
Mısra: **4**
Ateşli bir silah, tüfek.
3. İftiḫar eylesin cehennemde
4. Bu tüfengle ölen ʿadū-yı laʿīn

2. **tüfengüñ:**-*üñ*
Tarih 139
Mısra: **12**
Ateşli bir silah, tüfek.
11. Sen de tārīḫine tevcīh-i żamīr it Nābī
12. Bu tüfengüñ demine hū didi erbāb-ı nefes

3. **tüfengün:**-*ün*
Tarih 141
Mısra: **9**
Ateşli bir silah, tüfek.
9. Bu tüfengün küştesi itdükçe ʿarż-ı iftiḫār
10. Ehl-i dūzaḫ āteş-i reşk ile olun şermgīn

tüfeng-i āteşīn:

1. **tüfeng-i āteşīn:**
Tarih 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ateşli tüfek.
1. Gāziyān beyninde yoḳ ṣāḥib-nefes merd-i güzīn
2. Düşmeni ber-bād ider illā tüfeng-i āteşīn

tüfeng-i ḫoş-nümānun:

1. **tüfeng-i ḫoş-nümānun:**-*nun*
Tarih 141
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güzel görünümlü tüfek.
11. Bu tüfeng-i ḫoş-nümānun şānına şāyestedür
12. İki tārīḫ-i dil-ārā olmaġa naḳş-ı cebīn

tüfeng-i zer-kārun:

1. **tüfeng-i zer-kārun:**-*un*
Kıt'a 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Altın işlemeli tüfek.
1. Yaraşur bu tüfeng-i zer-kārun
2. Yolına cān virürse düşmen-i dīn

tufeyl:

1. **tufeyl:**
Kıt'a 30
Mısra: **4**
Küçük çocuk.
3. Mazrūʿ-ı daʿvet ile gelür bāġ-ı ʿāleme
4. Gūyā yanınca sebze-i ḫod-rū tufeyl olur

ţufeyl-ı müft-ḫorān:

1. **ţufeyl-ı müft-ḫorān:**
Gazel 206
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Bedava yeme içmeyi seven misafirler.
17. Ayaġı meykededen kim çekerdi ey sāḳī
18. Ţufeyl-ı müft-ḫorān mey-keşāna çatmasalar

tuġ:

1. **tuġlaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 13
Mısra: **53**
At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan,

Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.
53. Gezmeden saçı saḳalı aġarup tuġlaruñ
54. İtdi pīrāne-ser āsāyīş içün meyl-i menām

2. **tūġ:**
Tarih 121
Mısra: **18**
At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.
17. Üç ḳubbesi urmış felegüñ sinesine daġ
18. Üç tūġ ile itmiş se sütūn ʿakd-ı uḫuvvet

3. **tūġ:**
Tarih 142
Mısra: **29**
At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.
29. Tārīḫini lisān se tūġ ile didi fetḥ
30. Açdı cihāda bāl ile per sancaḳ-ı şerīf

4. **tūġın:**-*ı, -n*
Tarih 146
Mısra: **1**
At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.
1. Naṣb eyledükde tūġın ḳaṣd-ı cihāda Allāh
2. Ṣadr-ı kerīm-i ekrem hem niyyet-i Muḥammed

5. **tūġuñ:**-*uñ*
Tarih 146
Mısra: **4**
At kılından süpürge biçiminde yapılıp bir sırığa takılan, Osmanlılarda padişah, vezir, beylerbeyi, sancakbeyi vb. kişilerce kullanılan belirti ve nişan.
3. Rūḥāniyān bu ʿazmüñ hep āsmānda
4. Nābī tārīḫini didiler tūġuñ ola müʾeyyed

tūġ-ı ḫoş-ḫırām:
1. **tūġ-ı ḫoş-ḫırām:**
Tarih 56
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Hoşça dalgalanan sancak.
29. Ḳaçsun ejderden ḳaçar gibi ser-ā-pāy ʿArab
30. Kangı ṣaḥrāya ṣalarsa sāye tūġ-ı ḫoş-ḫırām

tūġ-ı muʿanber-perçem:
1. **tūġ-ı muʿanber-perçem:**
Kaside 15
Mısra: **218**
Kelime Tipi: -
Perçemi anber kokan tuğ.
217. İde tesḫīr-i memālik sipeh-i tedbīri
218. Olmadın cilve-nümā tūġ-ı muʿanber-perçem

tügme:
1. **tügme:**
Gazel 136
Mısra: **13**
Düğme.
13. Ẓann itme Nābī tügme ilik dām u dānedür
14. Ḳurmış şikār içün ten-i ḫūbānı cāmeler

2. **tügmesi:**-*si*
Tarih 26
Mısra: **6**
Düğme.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

tügme-i zerrīn:
1. **tügme-i zerrīn:**
Tarih 82
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Altın düğme.
57. Kimisi dir bu tügme-i zerrīn
58. Cāme-i atlas-ı sipihre sezā

ṭuġrā:
1. **ṭuġrādaki:**-*da, -ki*
Kaside 18
Mısra: **34**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
33. Şiʿrden ḫayli zamān farıġ idüm līk beni
34. Bī-ḳarār itdi bu ṭuġrādaki ḥüsn-i sīmā

2. **ṭuġrāsı:**-*sı*
Kaside 18
Mısra: **51**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
51. Cümle ṭuġrāsı görülsüñ vüzerā-yı selefüñ
52. Kimüñ olur görelüm resmi bunuñla hem-pā

3. **ṭuġrāya:**-*y, -a*
Kaside 18
Mısra: **50**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
49. İder iṡbāt-ı yemīn ile bunı ehl-i naẓar
50. Ki bu ṭuġrāya daḫı olmadı peydā hem-tā

4. **ṭuġrāyı:**-*y, -ı*
Kaside 18
Mısra: **32**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
31. Āṣafā dāʿī-i maḫṣūṣ-ı ḳadīmüñ Nābī
32. Oldı ṭuġrāyı dil-ārāñı görince şeydā

5. **ṭuġrāyı:**-*y, -ı*
Kaside 19
Mısra: **26**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
25. Çekmedi kimse daḫı ʿālemde
26. Böyle ṭuġrāyı hümāyūn-sīmā

6. **ṭuġrāya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **20**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
19. Dest-i inṣāf ile ṣāyāndur o menşūr-ı hulūṣ
20. Zīr ü bālāda bir imżā ile bir ṭuġrāya

7. **ṭuġrāyı:**-*y, -ı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **22**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret. (Alna nal çekmek adeti bağlamında).
21. Ṣalmış mı cebīn-i mihre sāye
22. Ṭuġrāyı ḫidīv-i ʿarş-pāye

8. **ṭuġrādan:**-*dan*
Gazel 625
Mısra: **6**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
5. Göñül bilmem niçün bī-zülf olan ruḫsāra baḳmazsın
6. Bu fermāngehde ṭuġrādan tehī menşūra ṣunmazsın

9. **ṭuġrā:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.
41. Ḥaḳ budur kim daḫı devletde ẓuhūr eylemedi
42. Bārekaʿllāh ḳatı nāzik ḳatı dil-keş ṭuġrā

10. **ṭuġrāda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **30**
Tuğra, tuğra çekme.
29. Nesḫ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyḫ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

ṭuġrā çekdiler:
1. **ṭuġrā çekdiler:**-*di, -ler*
Tarih 82
Mısra: **62**
Kelime Tipi: -
(Ferman, berat ve resmi belgelere) Tuğra koymak, imzalamak.
61. Kimisi dir ki beyża-i zerdür
62. Manṣıb-ı Şāma çekdiler ṭuġrā

ṭuġrākeş-i eyvān-ı felek:

1. **ṭuġrākeş-i eyvān-ı felek:**
Kaside 18
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Dünya sarayında tuğra çekenler.
19. Görmedi ṭarzını ṭuġrākeş-i eyvān-ı felek
20. Çekmedi resmini tevḳīʿī-i dīvān-ı ḳażā

tuġrālı:
1. **ṭuġrālı:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **138**
Üzerinde tuğra bulunan, tuğra çekilmiş olan.
137. Cūybār üzre ʿaks-ı sünbül-i ter
138. Oldı ṭuġrālı ṣūret-i defter

tuġrā-yı berāt-ı ḫoş-güvārī:
1. **ṭuġrā-yı berāt-ı ḫoş-güvārī:**-*yı*
Tarih 99
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tatlılık fermanının tuğrası.
11. Pīç ü ḫam-ı mevc-i cebhesinde
12. Ṭuġrā-yı berāt-ı ḫoş-güvārī

tuġrā-yı berāt-ı temlīk ider:
1. **ṭuġrā-yı berāt-ı temlīk ider:**-*er*
Kaside 29
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tapu belgesinin mührü yapmak.
11. Nāmuñı yād idene ḥiṣṣe-i cennetden ider
12. Cūd-ı Ḥaḳ nāmuñı ṭuġrā-yı berāt-ı temlīk

tuġrā-yı dāver-ı ʿālem:
1. **ṭuġrā-yı dāver-ı ʿālem:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Cihan hükümdarının tuğrası.
59. Anda ṭuġrā-yı dāver-ı ʿālem
60. Şerʿ-i ġarrāya ḳaṣr-ı müstaḥkem

tuġrā-yı dil-ārā:
1. **ṭuġrā-yı dil-ārā:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gönlü süsleyen tuğra (Tuğra; İmparatorluk döneminde yığma yazı ile padişahın ve babasının adının yazılı olduğu hükümdar simgesi).
13. Biri ṭuġrā-yı dil-ārā biri fermān-ı münīf
14. Biri şerʿ ü biri kānun biri naẓm-ı ʿālem

tuġrā-zede:
1. **ṭuġrā-zededür:**-*dür*
Gazel 109
Mısra: **2**
Tuğra vurulmuş, tuğralanmış.
1. Ẓann itme zer-i ḳalbümi meşkūk degüldür
2. Ṭuġrā-zededür sikkesi meşkūk degüldür

tuġyan eyleyüp:
1. **tuġyan eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 14
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Baş kaldırmak, isyan etmek II Coşup taşmak.
87. Fırāt u Dicle kenārında eyleyüp tuġyan
88. Mülāḥid olmış iken münteşir miṡāl-i cerād

tuġyan itmişdi:
1. **tuġyan itmişdi:**-*miş, -di*
Tarih 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Baş kaldırmak, isyan etmek.
3. İtmişdi çoḳ zamāndan bir Ḫāricī-i bī- dīn
4. Kelb-i ʿakūr gibi rāh-ı ḥaremʾde tuġyan

tuḥfe-i ḥarāmeynüm:
1. **tuḥfe-i ḥarāmeynüm:**-*üm*
Tarih 31
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şair Nabi'nin hac yolculuğunu konu alan mensur eseri.
13. Didüm tamāmına Nābī bu nüsḫanuñ tārīḫ
14. Bu Tuḥfe-i Ḥarāmeynüm ḳabūl ide Mevlā

tuḥfe-i ḳudūm idesin:
1. **tuḥfe-i ḳudūm idesin:**-*e, -sin*
Kaside 11
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Göreve başlama hediyesi vermek.
51. Veliyy-i niʿmetüñe tuḥfe-i ḳudūm idesin
52. Ki tā ḳusūruñı ʿafv ide ol bülend-cenāb

tuḥfe-i şehr-i ḥaleb:
1. **tuḥfe-i şehr-i ḥaleb:**
Gazel 207
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Halep şehrinin hediyesi.
13. Tāze- īcād-ı ḥasendür nʾola eylerse ḳabūl
14. Tuḥfe-i şehr-i Ḥaleb ḥażret-i Sulṭānʾa kemer

tükenmez:
1. **tükenmez:**
Gazel 246
Mısra: **13**
Tükenmeyen, bitmeyen.
13. Keştī maṣārifine tükenmez ḫazīneler
14.
……………………………………

ṭūl u ʿarżından:
1. **ṭūl u ʿarżından:**-*ı, -ndan, -dan*
Tarih 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Uzunluk ve genişlik.
11. Ḳalur naḳşında ḥayrān ṭūl u ʿarżından ḫaber virmez
12. Eger gönderseler tīr-i nigāh-ı germ-reftārı

tūlāb-ı çerḫüñ:
1. **tūlāb-ı çerḫüñ:**-*üñ*
Tarih 30
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Feleğin dönme dolabı.
21. Gördi mi bir böyle ḳaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tūlāb-ı çerḫüñ miḥveri

tūlānī:
1. **tūlānī:**
Kıt'a 108
Mısra: **4**
Uzunlamasına, boyuna.
3. Cāme-i reng reng-i tāze ile
4. Kāmet-i nāzenīn tūlānī

tūlāni oldı:
1. **tūlāni oldı:**-*dı*
Gazel 850
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Uzamak.
11. Dīdelerden çeşme-i āb-ı ḥayāt oldı nihān
12. Oldı rūz-ı hicr tūlāni şeb-i yeldā gibi

ṭūl-ı emel:
1. **ṭūl-ı emel:**
Gazel 442
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hırs, tamah, tükenmez arzu.
7. Ṭūl-ı emel ʿalākasınun muktezāsıdur
8. Gitdükçe çeşmi ḳalduġı ardında sūzenüñ

ṭūl-ı emel olduġın:
1. **ṭūl-ı emel olduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 431
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Daima isteyip durmak.
13. Gizlice ṭūl-ı emel olduġın istiġnāda
14. Gösterür ʿaynı ile ṣanʿatı mū-tāblaruñ

ṭūl-ı emelüm:
1. **ṭūl-ı emelüm:**-*üm*
Gazel 509
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bitmeyen istek.
7. Būs-ı dāmānına yārün yoġ iken dest-resüm
8. Āftābuñ ṣarılur boynına ṭūl-ı emelüm

ṭūl-ı ḥayātumdan:
1. **ṭūl-ı ḥayātumdan:**-*um, -dan*
Gazel 843
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Uzun bir ömür.

15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

ṭūl-ı kelām:
1. **ṭūl-ı kelām:**
Kaside 12
Mısra: **182**
Kelime Tipi: -
Sözü uzatma.
181. Sübha-gerdān-ı s̱enā ol yiter ey Nābī-i zār
182. Ne ḳadar naẓmda maḳbūl ise de ṭūl-ı kelām

ṭūl-ı ʿömr:
1. **ṭūl-ı ʿömr:**
Tarih 79
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ömrün uzunluğu.
3. Saña aḥbāb eyledükde ṭūl-ı ʿömr ile duʿā
4. Kʾolasın şad ʿīdle bezm-i cihāndan müstefīd

ṭūl-ı ʿömrinde:
1. **ṭūl-ı ʿömrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 710
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ömrün uzunluğu.
9. Dehān-ı müflisāsā loḳma görmez ṭūl-ı ʿömrinde
10. Egerçi ṣūret-i dendānevār bürc-i bedenlerde

ṭullāb:
1. **ṭullāb:**
Gazel 159
Mısra: **15**
Talebeler.
15. Kitāblarla medārisde baḥs̱ ider ṭullāb
16. Kitāb cildi anuñçün cedel bozundısıdur

2. **ṭullāb:**
Tarih 103
Mısra: **46**
Talebeler.
45. İdüp cāmiʿle tekye medrese bünyādına himmet
46. Ki ṭullāb eyleye ʿilm ü ʿamel esbābın istīfā

ṭullāb-ı bādüñ olduġına:
1. **ṭullāb-ı bādüñ olduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 136
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Övgüyü isteyen olmak.
9. Ṭullāb-ı bādüñ olduġına eyle iʿtimād
10. Urduḳça taḳla evc-i hevāda ḥamāmeler

ṭullābveş:
1. **ṭullābveş:**
Gazel 54
Mısra: **7**
Talep edenler gibi.
7. Gir gerdişe ṭullābveş ey çeşm-i hevesnāk
8. Gül-geşte ḫırām eyledi ḫūbān müteʿaddid

ṭulūʿ:
1. **ṭulūʿ:**
Kaside 2
Mısra: **48**
Doğma, doğuş.
48. Cümle eşyāda ṭulūʿ ile hübūṭa imdād
47. İsm-i pākinde olan maʿnī-i Ṭā Hā eyler

ṭulūʿ itdügi:
1. **ṭulūʿ itdügi:**-*dü, -gi*
Kaside 13
Mısra: **143**
Kelime Tipi: -
Doğmak.
143. Mihr-i iḳbāli ṭulūʿ itdügi sāʿat oldı
144. Dest-ber-dest-i teṣālüḥ sipeh-i nūr u ẓalām

ṭulūʿ itdükçe:
1. **ṭulūʿ itdükçe:**
Gazel 875
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Doğmak, ortaya çıkmak.
13. Çeh-i dilden ṭulūʿ itdükçe Nābī Yūsuf-ı naẓmum
14. Açıldı çeşm-i ʿālem dehri būy-ı pīrehen ṭutdı

ṭulūʿ itmedi:
1. **ṭulūʿ itmedi:**-*me, -di*
Gazel 79
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Doğmak, ortaya çıkmak.
3. Ṭulūʿ itmedi ḥayfā o āftāb-ı ümīd
4. Dırāzī-i şeb-i hicr intiẓārumuzdandur

ṭulūʿ itmez idi:
1. **ṭulūʿ itmez idi:**-*mez , -i, -di*
Gazel 526
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doğmak.
1. Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum
2. Ḫurşīd ṭulūʿ itmez idi revzen olaydum

ṭulūʿ-ı kevkeb-i iḳbālden:
1. **ṭulūʿ-ı kevkeb-i iḳbālden:**-*den*
Gazel 87
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İkbal yıldızının doğuşu.
13. Peyām-ı müjde-i teşrifī Nābīyā o mehün
14. Ṭulūʿ-ı kevkeb-i iḳbālden ʿibāretdür

ṭulūʿ-ı mihr deminde:
1. **ṭulūʿ-ı mihr deminde:**-*n, -de*
Gazel 356
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güneş doğduğu an.
3. Olur müşāhede-i rūyına sirişk-i niḳāb
4. Ṭulūʿ-ı mihr deminde remed ne müşkil imiş

ṭulūʿın ider:
1. **ṭulūʿın ider:**-*er*
Gazel 599
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Doğmak, doğurmak.
13. Sevād-ı ḥarf-i evrāḳ üzre şaḳḳ-ı ḫāmeden düşmek
14. İder eşʿār-ı eṭfālüñ ṭulūʿın raḥm-ı maderden

ṭumār-ı ġam:
1. **ṭumār-ı ġam:**
Gazel 739
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gam tomarı, dürülüp yuvarlak haline getirilmiş gam defteri.
7. Hevāyīler gibi gerdūna refʿ-i ʿarż-ı ḥāl itmem
8. İdüp pīçīde ṭumār-ı ġam āh-ı āteşīnümde

ṭuʿme:
1. **ṭuʿme:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Yiyecek, azık.
59. Ḳomadı baḫt-ı perīşān baña esbāb-ı ḥużūr
60. Şimdi ne ṭuʿme ne mesken ne felekde aḫter

ṭuʿme-i hevese:
1. **ṭuʿme-i hevese:**-*e*
Gazel 367
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Heves lokması.
31. İnsānı ḫaste-i maraż-ı hūlyā ider
32. Nā-puḫte ṭuʿme-i hevese iştihā ġalaṭ

ṭuʿme-i nār itmek:
1. **ṭuʿme-i nār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ateşe yem yapmak.
13. ʿAnber diyerek dest-ḫoş-ı ʿāṭıfet itmek
14. Furṣat düşicek ṭuʿme-i nār itmek içünmiş

ṭuʿme-i şikār leẕīẕ olur:
1. **ṭuʿme-i şikār leẕīẕ olur:**-*ur*
Gazel 56
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Av azığı lezzetli olur.
3. Dem-i viṣāl girīzān olursa yār ne ġam
4. Ne ḫoş mes̱eldür olur ṭuʿme-i şikār leẕīẕ

tuna:

1. **ṭuna:**
Tarih 144
Mısra: **22**
Tuna nehri.
21. Mā-ḥaṣal cūş-ı ġurūr leşker-i pindār ile
22. Tā Ṭuna sahillerinde eyledi medd-i ṭınāb

tünd-bād-ı sitemüñ:
1. **tünd-bād-ı sitemüñ:**-*üñ*
Gazel 257
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sitem rüzgarı, zulüm yeli.
5. Tünd-bād-ı sitemüñ ṣadme-i kūh-endāzı
6. Şāḫsār-ı hevese mūriṡ-i āsīb olmaz

tünd-ḫū:
1. **tünd-ḫū:**
Gazel 157
Mısra: **7**
Sert huylu, titiz.
7. Ey tünd-ḫū neden bilelüm sırr-ı laʿlüni
8. Aḥkām-ı ġayb sormaġa remmālümüz mi var

2. **tünd-ḫū:**
Gazel 212
Mısra: **4**
Sert huylu, titiz.
3. Ḥayret o deñlü perde-i çeşm oldı kim görüp
4. Farḳ eylemem ḫayālümi ol tünd-ḫū mıdur

3. **tünd-ḫūların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 270
Mısra: **1**
Sert huylu, titiz.
1. Bu ʿālemüñ ḳatı çoḳ tünd-ḫūların bilürüz
2. Ki ehl-i dil göricek ser-fürūların bilürüz

tünd-ḫūd:
1. **tünd-ḫūda:**-*a*
Gazel 394
Mısra: **6**
Yüzü gülmez sevgili.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

tünd-ḫūda:
1. **tünd-ḫūda:**
Gazel 733
Mısra: **12**
Yüzü gülmez sevgili.
11. Gāhī virürdi ruhṣat-ı taḳrīr-i ḥarf-i rāz
12. Ol tünd-ḫūda raġbet olaydı bināyişe

tünd-ḫūy:
1. **tünd-ḫūy:**
Gazel 726
Mısra: **3**
Sert huylu.
3. Ol tünd-ḫūy bir gün olur bezm-viṣāle rām
4. ʿUşşāḳınuñ duʿāsı eger müstecāb ise

tündī-i ḫubāndan:
1. **tündī-i ḫubāndan:**-*dan*
Gazel 144
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellerin haşinliği.
9. Deşt-i heyhāt ise de çoḳdan olurdı sūzān
10. Vüsʿat-ı ḥavṣalamı tündī-i ḫubāndan ṣor

tūp-ı zerrīni:
1. **tūp-ı zerrīni:**-*i*
Tarih 82
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Altın top (Saray kubbelerinde bulunan ve üstünde hilal olan altın top).
53. Kimi dir kim bu tūp-ı zerrīni
54. Atdı meydāna ṣavlecān-ı ḳażā

2. **ṭūp-ı zerrīni:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Altından top.
59. Ṭūp-ı zerrīni ser-i ḫaymesidür fülke-i mihr
60. Naḳş-ı dāmān-ı serā-perdesidür bāl-i Hümā

ṭur:
1. **ṭurursuñ:**-*ur, -suñ*
Gazel 27
Mısra: **9**
Durmak, belli bir durumda olmak.
9. Nābī neye geldüñ ne ṭurursuñ bu maḳāma
10. Var bārgeh-i Ḫalıḳʾa kesb-i derecāt it

2. **ṭurmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 321
Mısra: **10**
Durmak, belli bir durumda olmak.
9. Bizden o şūḫ gūşe-i çeşm itmesün dirīġ
10. Zaḫm-ı ḫadeng-i çevre hedef gibi ṭurmışuz

3. **ṭur:**
Gazel 596
Mısra: **6**
T. Durmak, beklemek.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

4. **ṭurur:**-*ur*
Gazel 291
Mısra: **3**
Durmak, belli bir durumda olmak.
3. Ṭurur mı almayıcaḳ būy-ı pāy-ı cānānı
4. Ḳarārgāh-ı dil-i bī-ḳarārı biz bilürüz

5. **ṭurmaz:**-*maz*
Gazel 590
Mısra: **5**
Durmak, belli bir durumda olmak.
5. Naḳl eyler āb u tāb ile ṭurmaz çemen çemen
6. Ey gül baña açılduġıñı bād işitmesün

6. **ṭursa:**-*sa*
Gazel 836
Mısra: **3**
Durmak, belli bir durumda olmak.
3. Ṭursa dil-ḫᵛāh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

7. **ṭurur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **152**
Durmak, beklemek.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

8. **ṭururken:**-*ur, -ken*
Gazel 476
Mısra: **1**
Durmak.
1. Ġınā-yı ṭabʿ ile çerḫi ṭururken zīr-dest itmek
2. Ne lāyıḳ ẕüll-i ḫᵛāhiş ʿarż-ı istiğnayı pest itmek

9. **ṭurmaz:**-*maz*
Gazel 648
Mısra: **7**
Durmak.
7. Tefhīm ider ṣaḥīfede ṭurmaz ḳalem baña
8. Baḥr-ı sepīde baḥr-ı siyāhuñ rev-ā-revin

10. **ṭurur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **134**
Durmak.
133. Süvār olunca saʿādetle raḫş-ı iḳbāle
134. Güẕergehinde ṭurur rūḥ-ı Behmen ü Şāpūr

11. **ṭurur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **14**
Durmak, ayakta durmak, dikilmek.
13. Cemʿ-i ḳuṭbiyyet ü ferdiyyet ü ġavṡiyyet ile
14. Se sütūn üzre ṭurur bārgeh-i rifʿat-ı Şeyḫ

12. **ṭūr:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Dağ II Tur dağı.
3. Bir şemʿ-i ḥaḳīḳat ki fürūzān ola dilde

4. Ṭūr üzre ider lemʿa-i dīdār temevvüç

13. **ṭurmaz:**-*maz*
Gazel 227
Mısra: **8**
Beklemek, bir yerde kalmak.
7. Süflī-naẓardur ol ki ḫadeng-i niyāzına
8. Bir düşmen-i mürüvveti ṭurmaz nişan ider

14. **ṭurmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 800
Mısra: **9**
Hareketsiz durumda olmak.
9. Sipihr ṭurmayıcaḳ bir ḳarāra ey Nābī
10. Ne iʿtibār teraḳḳīsine tenezzüline

15. **ṭurmayaydı:**-*ma, -y, -a, -y, -dı*
Gazel 754
Mısra: **4**
Sözünde durmak.
3. İder miydi meğer rindān-ı meclis leb-be-leb hem-rāz
4. Döneydi ṭurmayaydı itdügi peymāna peymāne

16. **ṭursam:**-*sa, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **402**
İkamet etmek, yaşamak.
401. Vaṭana varsam iktidārum yoḳ
402. Bunda ṭursam medār-ı kārum yoḳ

17. **ṭursun:**-*sun*
Kaside 8
Mısra: **87**
Hariç kalmak, dahil edilmemek.
87. ʿArafāt u Ḥarem u Mescid-i Aḳṣā ṭursun
88. Senden özge hele ey dāver-i pākīze-żamīr

türāb:
1. **türāb:**
Gazel 95
Mısra: **6**
Toprak, hâk.
5. Es̱īr neşʾe hevā ẕevḳ u āb bāde-i nāb
6. Türāb cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür

2. **türābuñ:**-*uñ*
Gazel 417
Mısra: **4**
Toprak, hâk.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baş pāyuñı rūyına türābuñ

3. **türābda:**-*da*
Gazel 691
Mısra: **4**
Toprak, hâk.
3. Vābestedür ẓuhūrları iẕñ i ṣāniʿa
4. Merhūnedür ḫazāʾin-i eşyā türābda

4. **türāb:**
Kaside 11
Mısra: **126**
Toprak, hâk.
125. Virür ṭabiʿat-ı iksīre jeng-i istihzā
126. Semendüñüñ ḳademin būs iden kemīne türāb

5. **türābı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **150**
Toprak, hâk.
149. Dāʿī-i kemīn faḳīr Nābī
150. Dergāh-ı refīʿinüñ türābı

6. **türābuñ:**-*uñ*
Gazel 764
Mısra: **8**
Toprak, hâk.
7. O ḫursend-i ḫıredmendüñdür iklīm-i saʿādet kim
8. Cevāhirle türābuñ farḳı yoḳdur çeşm-i ḫūşında

7. **türābın:**-*ı, -n*
Tarih 104
Mısra: **93**
Toprak, hâk.
93. Ālūde idüp misk ü gülāb ile türābın
94. Lāzım gelen ārāyişini itdiler icrā

türāb-ı arż-ı rūm:
1. **türāb-ı arż-ı rūm:**
Gazel 540
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Erzurum toprağı.
11. Öyle bir ʿanḳā-yı ʿālī-şāna oldı āşiyān
12. Oldı sürme çeşm-i āfāḳa türāb-ı Arż-ı Rūm

türāb-ı ḳademin:
1. **türāb-ı ḳademin:**-*i, -n*
Kaside 8
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Ayağının tozu, ayağının toprağı.
49. O cihānbān-ı muʿaẓẓam ki türāb-ı ḳademin
50. Eylemiş ḥażret-i Ḥaḳḳ dīde-i ʾaṣra iksīr

türāb-ı pāy-ı velīyüʾn-niʿamdan:
1. **türāb-ı pāy-ı velīyüʾn-niʿamdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
İyilik sahibinin ayağının toprağı.
27. Türāb-ı pāy-ı velīyüʾn-niʿamdan olmaġı dūr
28. Dü çeşm-i ḫıyre-nümūnuñ ne eyledi īcāb

ṭurfa:
1. **ṭurfadur:**-*dur*
Gazel 751
Mısra: **9**
Nadide, az bulunan, değerli.
9. Ṭurfadur meşrebi miʿmār-ı binā-yı suḫanun
10. Terk ider ḫāneyi beytin çalışur taʿmīre

ṭurfe:
1. **ṭurfe:**
Gazel 535
Mısra: **12**
Taze, nazik, yumuşak.
11. Dilber dilinden açdı yine tāze bir zemīn
12. Nābī bu şiʿr ile ḳılam ṭurfe ṣanʿatüm

2. **ṭurfe:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **27**
Taze, nazik, yumuşak.
27. Didüm āyā nedür bu ṭurfe çemen
28. Ki ider seyr-i dīdeyi rūşen

3. **ṭurfe:**
Kıt'a 31
Mısra: **2**
Taze, nazik, yumuşak.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

4. **ṭurfe:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Yeni, görülmemiş, acayip.
11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ
12. Dehen-i ḫalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

5. **ṭurfe:**
Gazel 109
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yeni, görülmemiş, acayip.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

6. **ṭurfe:**
Gazel 208
Mısra: **10**
Yeni, görülmemiş, acayip.
9. Hep anda olur nāʾil-i vaṣl ehl-i tecerrüd
10. Ḥalvetleri nefs öldürecek ṭurfe mekāndur

7. **ṭurfe:**
Gazel 248
Mısra: **12**
Yeni, görülmemiş, acayip.
11. Ġam merdüm-i dünyānuñ meʾlūf-ı ṭıbāʿıdur
12. Bu ṭurfe nigāha eks̱er bigāne ṣataşmışdur

8. **ṭurfe:**
Kaside 12
Mısra: **119**
Yeni, görülmemiş, acayip.
119. Mā-ḥaṣal ṭurfe perīşānlık imiş ḥālet-ı ʿazl
120. Ṭutmasun kimselerüñ dergeh-i naṣbında maḳām

9. **ṭurfe:**
Tarih 42
Mısra: **13**
Yeni, görülmemiş, acayip.
13. Var bināsında ṭurfe ḫāṣṣiyyet
14. Ġamlu girse olur derūnına şād

10. **ṭurfe-ṣūret:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **29**
Yumuşak yüzlü.
29. Līk itdi beni bu ṭurfe-ṣūret
30. Ġarḳ-ābe-i cūybār-ı ḥayret

ṭurfe ʿādetdür:
1. **ṭurfe ʿādetdür:**-*dür*
Gazel 68
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yeni ve sıradışı adet (Kan verene şerbet içirilerek gücünü toplamasına yardımcı olma adeti).
7. Bir elde kāse-i şerbet bir elde neşter-i faṣd
8. Nedür bu aḫẕ u ʿaṭā bu ne ṭurfe ʿādetdür

ṭūr-ı ʿināyet:
1. **ṭūr-ı ʿināyet:**
Gazel 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Lütfun Tur dağı.
7. Çoḳ müflis olur rīze-ḫor-ı leẕẕet-i Mūsā
8. Basṭ-ı niʿam-ı nūr idicek Ṭūr-ı ʿināyet

türk ü tāz itmezse:
1. **türk ü tāz itmezse:**-*mez, -se*
Gazel 736
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Koşup saldırarak yağma etmek.
13. Ḫod-be-ḫod maʿnī olur pīçīde pāy-ı ḫāmeye
14. Vādī-i maʿnāda Nābī türk ü tāz itmezse de

ṭurma:
1. **ṭurma:**
Gazel 63
Mısra: **5**
Durmaksızın, devamlı.
5. Birbirin ṭurma teʿākubda celāl ile cemāl
6. Sāha-i devrde bir ṣubḥ u mesādur ki gider

2. **ṭurmaduñ:**-*duñ*
Gazel 5
Mısra: **6**
Durmak, beklemek.
5. Cāme-ḫᵛāb içre bıraḳduñ beni ey mihr-i münīr
6. Ṭurmaduñ çāk olıcaḳ perde-i şeb nʾoldı saña

3. **ṭurma:**
Gazel 128
Mısra: **9**
Durmaksızın, devamlı.
9. Nīrenglerle geçmededür ṭurma rengler
10. Destinde ḫūn-ı fitne ḥınā ṣūretindedür

4. **ṭurma:**
Gazel 226
Mısra: **9**
Durmaksızın, devamlı.
9. Ṭurma gül-geşt ider ol serv-i ḫoş-āyende ḫırām
10. Ṣarılup gerdenine tāk olacaḳ yirlerdür

5. **ṭurma:**
Gazel 482
Mısra: **6**
Durmaksızın, devamlı.
5. Keffe-i çeşmine cünbiş virüp ebrū-yı Ḫalīl
6. Dil alup şive ṣatar ṭurma terāzū-yı Ḫalīl

6. **ṭurma:**
Gazel 634
Mısra: **8**
Durmaksızın, devamlı.
7. Çerḫden itme şikāyet seni pest itdügine
8. Ṭurma pest itmededür kendi bile bir ṭarafın

7. **ṭurma:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **26**
Durmaksızın, devamlı.
25. Rengden ʿārī idügin Yezdān
26. Ṭurma iẓhār ider bahār u ḫazān

8. **ṭurma:**
Kıt'a 63
Mısra: **3**
Durmaksızın, devamlı.
3. Ṭurma yapmaḳda zerger-i taḳdīr
4. Ḫurde-i sīm ṣırmadan ḫātem

9. **ṭurma:**
Gazel 887
Mısra: **12**
Durmadan, devamlı.
11. Her ṭabak girmeyicek ṣaḥnına rāḥat göremez
12. Sufrenün ṭurma nevāziş ider āvāresini

10. **ṭurma:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **166**
Durmadan, devamlı.
165. Dest-ber-destdür dıraḫt-ı çenār
166. Ṭurma eyler mübāyeʿa her bār

ṭurmayup:
1. **ṭurmayup:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **235**
Devamlı, durmaksızın.
235. Ṭurmayup kāse-i sipihri siler
236. Maṭbaḫından meġer nevāle diler

2. **ṭurmayup:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **270**
Devamlı, durmaksızın.
269. Oldı himmet baña hevesde şerīk
270. Ṭurmayup itmede beni taḥrīk

3. **ṭurmayup:**
Matla 49
Mısra: **2**
Devamlı, durmaksızın.
1. Giçirür çerḫ ṣadre sādeleri
2. Ṭurmayup ferz ider piyādeleri

ṭurmaz:
1. **ṭurmaz:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Durmak.
7. Ẕevḳ-i viṣāl cūlara āmed-şud itdürür
8. Ṭurmaz hevā-yı vaṣluñ ile bir ḳarāra mevc

2. **ṭurmaz:**
Gazel 694
Mısra: **3**
Durmak, hareketsiz kalmak.
3. Ṭurmaz siyāh-rūylıġa yine meşḳ ider
4. Bī-çāre ḫāmenüñ bir ayaġı çuḳurda

ṭurra:
1. **ṭurrasın:**-*sı, -n*
Tarih 30
Mısra: **26**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi.
25. Şāne-i bād-ı ṣabāyı zülf-i mevc üzre görüp
26. Ṭurrasın açmış leb-i deryāda mānend-i perī

ṭurra-i şāmı:
1. **ṭurra-i şāmı:**-*ı*
Gazel 194
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gecenin saçları.
7. Ṭurmaz meh-i yek-ḥefte ṭarar ṭurra-i şāmı
8. Meşşāṭası kimdür ʿacabā şāne kimüñdür

ṭurre-i ʿārıż-ı ʾirfāndur:
1. **ṭurre-i ʿārıż-ı ʾirfāndur:**
Gazel 358
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İrfan ehlinin yüzüne düşen saç lülesi.
3. Ḫāl-i ruḫsār-ı ṣafādur efyūn
4. Ṭurre-i ʿārıż-ı ʾirfāndur berş

ṭurre-i ḥavvaʾya:
1. **ṭurre-i ḥavvaʾya:**-*ya*
Gazel 274
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Havva'nın (Hazret-i Adem'in zevce-i muhteremesi, ümmü'l-beşer) saç lülesi.
1. İrtibāt-ı ḥüsn ü ʿaşḳ olmışdı müstaḥkem henüz
2. Ṭurre-i Ḥavvaʾya dil-bend olmadan Ādem henüz

ṭurre-i himmetinüñ:
1. **ṭurre-i himmetinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 127
Mısra: **109**

Kelime Tipi: -
Gayretin kıvırcık saç lülesi.
109. Ṭurre-i himmetinüñ şānesidür dest-i niyāz
110. ʿĀrıż-ı vaʿdesinüñ ʿāşıḳıdur çeşm-i vefā

ṭurre-i müşgīni:

1. **ṭurre-i müşgīni:**-*i*
Kıt'a 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mis kokulu kıvırcık saç lülesi.
1. Ḥāl-i rūyı ol mehüñ cāy-ı nigāhumdur benüm
2. Ṭurre-i müşgīni boynumda günāhumdur benüm

ṭurre-i yāri:

1. **ṭurre-i yāri:**-*i*
Gazel 424
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) yan kesici kıvırcık, saç lülesi.
7. Ṭurre-i yāri ṭararken öpdi ruḫsārı meġer
8. Lez̲z̲etinden çāk çāk oldı dehānı şānenüñ

türş-cebīnān-ı ʿāleme:

1. **türş-cebīnān-ı ʿāleme:**-*e*
Gazel 742
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ekşi suratlı dünya, yüzü sirke satan dünya.
19. Nābī baḳar mı türş-cebīnān-ı ʿāleme
20. Şīrīnī-i ferāġ çalınmış dimaġına

türşī-i rūdan:

1. **türşī-i rūdan:**
Gazel 126
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz ekşitmek.
13. Ey alan naḫvet ile türşī-i rūdan lez̲z̲et
14. Lez̲z̲et aḫlāḳ-ı ḥasenle nemekīn olmadadur

ṭursun:

1. **ṭursun:**
Kaside 2
Mısra: **251**
Dursun! Şöyle dursun!.
251. Benüm ol müflis-i aʿmāl ki ṭursun ālāf
252. Nāmeme girdügi yoḳdur ʾaşerāt u āḥād

2. **ṭursun:**
Kaside 16
Mısra: **103**
Dursun! Şöyle dursun!.
103. Ṭursun bu cümle bunları sehl idelüm şümār
104. Hażm eylesüñ mi semʿ ü başar bu cesāreti

turunc:

1. **turunc:**
Tarih 82
Mısra: **28**
Turuncu rengi.
27. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
28. Zer turunc ile oldı cilve-nümā

turunc-ı ġabġabıdur:

1. **turunc-ı ġabġabıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 702
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Turunca benzeyen çene altı.
3. Turunc-ı ġabġabıdur āftāb-ı Kenʿānʾuñ
4. Ḫırāş-ı deste sebeb meclis-i Züleyḫāʾda

ṭurur:

1. **ṭurur:**
Gazel 61
Mısra: **10**
Durmak.
9. Binā-yı ʿahd-ı ḫūbān gibi teʾs̲īr-i bürūdetden
10. Buz üstinde ṭurur hep şimdi bünyān-ı ṣadāḳatler

ṭururken:

1. **ṭururken:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Dururken.
9. Bihişt ḳanda görür ḥüsninüñ temāşāsın
10. Ṭururken āyīne-i āb-ı dil-güşāy-ı Ḥaleb

2. **tururken:**
Gazel 88
Mısra: **6**
Dururken.
5. Düşmez gürūh-ı meste olmaḳ ḥicāba beste
6. Rüsvāylık tururken nāmūs u ʿārı nʾeyler

3. **ṭururken:**
Gazel 568
Mısra: **5**
Dururken.
5. Ḫazīneñde ṭururken ṣad hezārān dārū-yı ṣıḥḥat
6. Gözüm vaḳf eyleme dükkānçe-i ʿattāre luṭfuñdan

4. **ṭururken:**
Gazel 469
Mısra: **1**
Dururken II Varken.
1. Ṭururken ḳuvvet-i ṭabʿ īle taḥṣīl-i meʾāl itmek
2. Lisān-ı ġayrdan deryūzegerlikdür suʾāl itmek

5. **tururken:**
Gazel 525
Mısra: **5**
Dururken II Varken.
5. Tururken sāha-i vüsʿat-serāy-ı ʿilm-i Rabbānī
6. Ḫayālüm reh-gīrāy-ı çengelistān-ı ḍalāl itmem

6. **ṭururken:**
Gazel 556
Mısra: **2**
Dururken II Varken.
1. Fürūg-ı mihr-i ʿālem-tābı gör mehtābı neylersin
2. Temāşāgāh-ı bīdārī ṭururken ḫᵛābı neylersin

7. **ṭururken:**
Gazel 556
Mısra: **4**
Dururken II Varken.
3. Haṣīr-i ʿām rüchān üzredür seccāde-i ḫāṣa
4. Ṭururken ṣaḥn-ı mescid gūşe-i miḥrābı neylersin

8. **ṭururken:**
Gazel 616
Mısra: **7**
Dururken II Varken.
7. Merhem mi ḳosun dağına elmās ṭururken
8. Ol dāʾire-i devlete bigāne mi çeksün

9. **tururken:**
Gazel 616
Mısra: **10**
Dururken II Varken.
9. Nābīʾye düşer ġuṣṣa-i ʿālem dile düşmez
10. Huşyār tururken ġamı dīvāne mi çeksün

10. **ṭururken:**
Gazel 734
Mısra: **12**
Dururken II Varken.
11. Ne ġam erbāb-ı cürme tāb-ı hūrşīd-i ḳıyāmetden
12. Ṭururken ʿafv-ı bārī çetr-i istiġfāruñ altında

11. **ṭururken:**-, -
Gazel 782
Mısra: **1**
Dururken II Varken.
1. Ḳoma çeşm ü dilüñ tīre ṭururken bezm-i dünyāda
2. Şuʿā-ı çihre-i sāḳī ṣafā-yı ṣūret-i bāda

12. **dururken:**
Kaside 2
Mısra: **228**
Dururken II Varken.
227. Sen ṭururken ʿamelinden ider ümmīd-i necāt
228. Kirm-i şeb-tāba baḳar mihr dururken ʿubbād

13. **ṭururken:**
Kaside 2
Mısra: **227**
Dururken II Varken.
227. Sen ṭururken ʿamelinden ider ümmīd-i necāt
228. Kirm-i şeb-tāba baḳar mihr dururken ʿubbād

14. **tururken:**
Kaside 13
Mısra: **105**
Dururken II Varken.
105. Vāris̱-i ṣadr tururken meġer inṣāf mıdur
106. Ecnebī maṣlaḥat-ı salṭanata vire niẓām

15. **ṭururken:**
Kıt'a 73
Mısra: **2**
Dururken II Varken.
1. Ġulāma itme ṣarf-ı toẖm-ı şehvet
2. Ṭururken mezraʿ-ı ecsām-ı nisvān

tūşe:

1. **tūşedür:***-dür*
Gazel 113
Mısra: **10**
Azık, ölmeyecek kadar yenecek şey.
9. Nābī ne ḳayd-ı eşk-i ter ü pāre-i ciġer
10. Şevḳ-i viṣāl reh-rev-i ümmīde tūşedür

2. **tūşe:**
Gazel 718
Mısra: **4**
Azık, ölmeyecek kadar yenecek şey.
3. Siyāhdillere mānend-i şeb virür gerdūn
4. Tırāşe-i meh-i ʿālem-fürūzdan tūşe

tūşe-i şīrīn:

1. **tūşe-i şīrīn:**
Kaside 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Tatlı azık, gıda.
27. Zihī Rāzıḳ ki enbān-ı ʿademden itmede iḥsān
28. Hezārān tūşe-i şīrīn hezārān niʿmet-i aḥlā

ṭut:

1. **ṭutardı:***-ar, -dı*
Gazel 536
Mısra: **2**
Tutmak.
1. Kim düşerdi pāyuma ẖum gibi pür-cūş olmasam
2. Kim ṭutardı çeşm saġar gibi ser-cūş olmasam

2. **ṭuta:***-a*
Kaside 14
Mısra: **142**
Tutmak.
141. Saʿādet ile semend-i murāda bindükçe
142. Ṭuta rikābını dest-i duʿā ile zühhād

3. **ṭutar:***-ar*
Kaside 24
Mısra: **52**
Tutmak.
51. Rifʿati dergeh-i iḳbālini seyr itmek içün
52. Mihr destinde ṭutar şaʿşaʿa-i dūr-nümā

4. **ṭutdı:***-dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **306**
Tutmak.
305. Ġālib oldı vücūduma ḥayret
306. Dāmenüm ṭutdı pençe-i ġayret

5. **ṭutar:***-ar*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **156**
Tutmak.
155. Kefe-i mihr ü māh olup mīzān
156. Kesr-i mīzān ṭutar mehi vezzān

6. **ṭutalum:**
Gazel 106
Mısra: **3**
Tut ki!, farzet ki!.
3. Kibar beste-zebān ġurūr imiş ṭutalum
4. Bu reh-güẕerde hezārān selām alur bulunur

7. **ṭutdı:***-dı*
Gazel 875
Mısra: **2**
Elde bulundurmak, ele almak, kavrayarak eline almak.
1. Girībān-ı meşāmum pençe-i būy-ı semen ṭutdı
2. ʿİnān-ı iẖtiyārum dest-i gül-geşt-i çemen ṭutdı

8. **ṭutalum:***-alum*
Gazel 213
Mısra: **11**
1. Tutmak 2. Farzetmek.
11. Dürr ü mercān bulunurmış ṭutalum deryāda
12. Bu ḳadar çīn-i cebin satmaġa erzende midür

9. **ṭutdı:**
Gazel 875
Mısra: **14**
Kaplamak.
13. Çeh-i dilden ṭulūʿ itdükçe Nābī Yūsuf-ı naẓmum
14. Açıldı çeşm-i ʿālem dehri būy-ı pīrehen ṭutdı

10. **ṭutdı:***-dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **485**
Kaplamak, sarmak.
485. Dehri envār-ı devletüñ ṭutdı
486. Cām-ı reşk ile ẖaṣm ḳan yutdı

11. **ṭutarlar:***-ar, -lar*
Kıt'a 69
Mısra: **1**
Tutmak, elinde bulundurmak.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca pāy ber-cā bārgāh-ı devlet-i İslām

12. **ṭutma:***-ma*
Kaside 24
Mısra: **117**
Tutmak, durdurmak.
117. Ṭutma dünyāya ider sūre-i fetḥi tefsīr
118. Vāʿiż-i encümen-ārā-yı ġazādur gūyā

13. **ṭutdı:***-dı*
Tarih 29
Mısra: **7**
Tutmak, durdurmak.
7. Ṭutdı şevḳ-i nāvekiyle mihrden
8. Ṭabla-i zerrīn sipihr-i çārümīn

14. **tutan:***-an*
Gazel 782
Mısra: **9**
Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.
9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyẖā-da

15. **ṭutar:***-ar*
Gazel 881
Mısra: **4**
Engellemek, alıkoymak.
3. Cūyende-i necātuz o yemden ki cümleden
4. Evvel ṭutar temevvüc-i ġam nāẖudāmuzı

16. **ṭut:**
Gazel 412
Mısra: **8**
Zaptetmek.
7. Bu deñlü eylemesün ṭayy-ı ʿarṣa-i maʿnā
8. ʿİnānını çekerek ṭut semend-i güftāruñ

17. **ṭutar:***-ar*
Tarih 137
Mısra: **12**
Ele almak, elde bulundurmak.
11. Niẓām-ı nāsa ṭabʿında teveccüh öyle rāsiẖ kim
12. Terāzū-yı tesāvīde ṭutar aʿlā vü ednāyı

18. **ṭutmış:***-mış*
Tarih 29
Mısra: **13**
Tutuvermek II Elle bir şeyi kavramak.
13. Gūyiyā rūyına ṭutmış dāʾire
14. Naġmegerdür rast eyler naġmesin

19. **ṭutar:***-ar*
Gazel 430
Mısra: **3**
Sarmak.
3. Gird-ābı dāʾire ṭutar emvācı raḳs ide
4. Şevḳ-i hevā-yı ʿaşḳ ile deryā-yı vaḥdetüñ

20. **tutup:***-up*
Gazel 16
Mısra: **5**
Herhangi bir kimseyi belli bir ücret karşılığında, belirli bir zaman zarfında geçici olarak görevlendirmek.
5. Degül hāle tutup ẖırmengeh-i çerẖ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

21. **ṭutalum:**-*alum*
Gazel 44
Mısra: **6**
Varsaymak, farz etmek, saymak, addetmek, kabul etmek.
5. Öyle ṭāʾir midür ol kim ola āsānca şikār
6. Ḳurmışuz biz ṭutalum dāne döküp dām-ı feraḥ

22. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 298
Mısra: **3**
Takmak.
3. Ḳumrīveş ṭavḳ ṭutar gerden-i dil āhumdan
4. Bende-i ḳāmet-i şimşād ki dirler o bizüz

23. **ṭutarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 545
Mısra: **6**
Hesabını tutmak, hesaplamak.
5. Ser-i sālindedür çün iltizāmāt-ı iʿtibārātı
6. Ṭutarlar ḫıdmet-i dünyāyı ʿārifler muḥarremden

24. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 875
Mısra: **1**
Yakalamak, yapışmak.
1. Girībān-ı meşāmum pençe-i būy-ı semen ṭutdı
2. ʿİnān-ı iḫtiyārum dest-i gül-geşt-i çemen ṭutdı

25. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 875
Mısra: **4**
Beklenen sonucu vermek, bir işin verimini görmek.
3. Ḫayāl-i kāmet-i mevzūnı ḳaldı dilde dildāruñ
4. Bu ḫāk-ı şūreye itdüm nişān da nārven ṭutdı

26. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 875
Mısra: **6**
Sunmak, bir şeyi kullanması için uzatmak.
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

27. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 875
Mısra: **10**
Sarmak, yayılmak, hâkim olmak.
9. Benüm ṭutdı zemīn ü āsmānı şöhret-i ʿaşḳum
10. Egerçi deşti Mecnūn Bīsütūnʾı kūh-ken ṭutdı

28. **ṭutarlar:**-*ar, -lar*
Kıt'a 106
Mısra: **1**
Tutmak, zabt etmek.
1. Ṭınābāsā ṭutarlar pençe-i raġbetde dāmānuñ
2. Olınca bāli ber-cā bārgāh-ı dostān İslām

29. **ṭutdı:**-*dı*
Tarih 30
Mısra: **24**
(Ayna) Tutmak.
23. Var mıdur ḥüsnüñde noḳṣanı temāşā it diyü
24. Yem degül ṭutdı felek āyīne-i İskenderi

ṭutalum:
1. **ṭutalum:**
Gazel 5
Mısra: **3**
Varsayalım, farzedelim.
3. Virmemişsin ṭutalum ruhṣat-ı āġūş-ı viṣāl
4. Varmaġa meclis-i aġyāra sebeb nʾoldı saña

2. **ṭutalum:**
Gazel 34
Mısra: **4**
Varsayalım, farzedelim.
3. Rūy-ı siyeh ü çirk-i yedidür ḳalan ancaḳ
4. Gīsūsına itmiş ṭutalum şāne teşebbüs̱

3. **ṭutalum:**
Gazel 40
Mısra: **10**
Varsayalım, farzedelim.
9. Yār inmeyicek ẕirve-i nāz ü siteminden
10. İtmiş ṭutalum dīde-i ḫūn-bār temevvüç

4. **ṭutalum:**
Gazel 81
Mısra: **9**
Varsayalım, farzedelim.
9. ʿĀzim olmış gileye ʿāşıḳ-ı giryān ṭutalum
10. Çāk çāk itmege şāyeste girībānı mı var

5. **tutalum:**
Gazel 209
Mısra: **11**
Varsayalım, farzedelim.
11. Felek senüñ tutalum girdi destüñe furṣat
12. Hemān bu deñlü cihānı fesāda virmezler

6. **ṭutalum:**
Gazel 413
Mısra: **12**
Varsayalım, farzedelim.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̱īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

7. **ṭutalum:**
Gazel 849
Mısra: **13**
Varsayalım, farzedelim.
13. Baña ne fāʾide hāsıl ṭutalum ḫalḳ dimiş
14. Gelmeye ʿāleme Nābī-i suḫen-senc gibi

8. **ṭutalum:**
Kaside 15
Mısra: **209**
Varsayalım, farzedelim.
209. Ṭutalum ḫāme sükūt itmez imiş şevḳinden
210. Püşt-i dest-i edeb ur aġzına olsun epsem

ṭutdı:
1. **ṭutdı:**
Gazel 875
Mısra: **8**
Meydana gelmek, olmak.
7. Nigeh gül-çīn iken düzdāne gülzār-ı cemālinden
8. Giriftār-ı ḫam-ı zülf itdi ol ḫāṭır-şiken ṭutdı

ṭūṭī:

1. **ṭūṭīnün:**-*nün*
Gazel 151
Mısra: **2**
Papağan.
1. Dil giriftār-ı ṣafā-yı sīne-i sīmīnidür
2. Ṭūṭīnün āyīnecilik eskiden āyīnidür

2. **ṭūṭīdür:**-*dür*
Gazel 793
Mısra: **14**
Papağan.
13. Hicrān ile dem-beste olursa nʾola Nābī
14. Ṭūṭīdür ol āyīne-i gūyā kimi görse

ṭūṭī-i dile:

1. **ṭūṭī-i dile:**
Gazel 172
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül papağanı.
13. Çün sāde-rūlar āyinedür ṭūṭī-i dile
14. Nābī ġazel de sāde olursa ʿaceb midür

ṭūṭī-i esrār-ı suḫan ider:

1. **ṭūṭī-i esrār-ı suḫan ider:**-*er*
Gazel 553
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sözün sırlarını ifşe eden papağan yapmak.
1. Leb-i peymānede nā-būd iken ās̱ār-ı suḫan
2. Leb-i mestānı ider ṭūṭī-i esrār-ı suḫan

ṭūṭī-i gūyā:

1. **ṭūṭī-i gūyā:**
Gazel 598
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Konuşan papağan.
7. Ben ol āyīne-ruḫsārı görince baġlanur nuṭḳum

8. Baḳup āyīneye ey ṭūṭī-i gūyā ne söylersin

ṭūṭī-i gūyā-yı bezm-i üns ideli:

1. **ṭūṭī-i gūyā-yı bezm-i üns ideli:**-*eli*
Gazel 421
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Dostluk meclisinin konuşup eğlendiren papağanı yapmak.

19. Raḳībi ṭūṭī-i gūyā-yı bezm-i üns ideli

20. Nigāh-ı ḥasretümüzdür ḥamāme-i bāmuñ

ṭūṭi-i ḳand-ḫāy:

1. **ṭūṭi-i ḳand-ḫāy:**
Tarih 96
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şeker yemiş papağan.

5. Zihī ḫān ki teʾsīri aḫlaḳınuñ

6. İder ḫāmeyi ṭūṭi-i ḳand-ḫāy

ṭūṭī-ı şeker-ḫāy-ı ḳalem:

1. **ṭūṭī-ı şeker-ḫāy-ı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şeker yiyen papağan olan kalem.

5. Pīş-i çeşmüñde gerek āyīne-i ṣāf-varaḳ

6. Ḥarf-rīz olmaġa ṭūṭī-ı şeker-ḫāy-ı ḳalem

ṭūṭī-i ṭabʿuñ:

1. **ṭūṭī-i ṭabʿuñ:**-*uñ*
Gazel 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Papağan huylu.

3. Ruḫsār-ı ḫat-ber-āveri gördükde lāl olur

4. Ṭūṭī-i ṭabʿuñ āyine-i jengdārıdur

ṭūṭī-i vaḥye:

1. **ṭūṭī-i vaḥye:**-*e*
Tarih 104
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Vahiy kuşu.

21. Maḳṣūre-i ṭāḳında o şibāk-ı münevver

22. Ol ṭūṭī-i vaḥye ḳafes-i rāz idi gūyā

ṭūṭī-ṣıfat:

1. **ṭūṭī-ṣıfat:**
Kaside 17
Mısra: **56**
Dudu kuşu misali.

55. Gülşen-i iḳbālinüñ şevḳiyle pervāz eyleyen

56. Sürḫ olur ṭūṭī-ṣıfat sebz olsa da bāl ü peri

ṭuṭiveş:

1. **ṭuṭiveş:**
Gazel 500
Mısra: **2**
Papağan gibi.

1. Kimseye bir daḫı dünyāda nigāh itmeyelüm

2. Ṭuṭiveş āyinede pīşemüz āh itmeyelüm

tūtiyā:

1. **tūtiyā:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II Güzelin ayak tozu.

5. Cihānı añlayanuñ çeşm-i iʿtibārında

6. Ġubār-ı kūy-ı fenā tūtiyā degül de nedür

2. **ṭūṭīyā:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II Güzelin ayak tozu.

3. Ṣaḥrā-yı dilde gerd-i sipāh-ı ḫayāl-i yār

4. Çeşm-i ümidi rūşen ider ṭūṭīyā ḳadar

3. **tūtiyādur:**-*dur*
Gazel 402
Mısra: **12**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II Güzelin ayak tozu.

11. Dāmen-i māh-ruhāndan dökilen gerd ü ġubār

12. Tūtiyādur naẓar-ı şevḳine naḳş-ı ḳademüñ

4. **tūtiyā:**
Gazel 670
Mısra: **4**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II Güzelin ayak tozu.

3. Virmez ṣafā-yı cām-ı muṣaffāyı lāy-ı ḫum

4. Olmaz güşāde dīde-i dil tūtiyā ile

5. **ṭūṭiyālıġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 862
Mısra: **2**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II Güzelin ayak tozu.

1. Meyüñ bilür naẓar aṣḥābı dil-güşālıġını

2. Görince ġūre libāsında ṭūṭiyālıġını

6. **tūtiyādur:**-*dur*
Gazel 655
Mısra: **8**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu II Güzelin ayak tozu.

7. Bu ḫāküñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil

8. ʿAmādan açdı mevcūdāt çeşmi tūtiyādur bu

ṭūṭiyān:

1. **ṭūṭiyān:**
Gazel 682
Mısra: **8**
Papağanlar.

7. Olmaz eşʿārında leẕẕet dil-rübāsız ʿāşıḳuñ

8. Ṭūṭiyān āyīne-i ruḫsāre söyler söylese

ṭuṭīyān-ı ḳafes-i ʿaşḳ:

1. **ṭuṭīyān-ı ḳafes-i ʿaşḳ:**
Gazel 222
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Aşk kafesindeki papağanlar.

11. Dili söyletmeġe besdür süḫan-ı şīrīnün

12. Ṭuṭīyān-ı ḳafes-i ʿaşḳ şeker bilmezler

ṭūṭiyā-yı dīdemi:

1. **ṭūṭiyā-yı dīdemi:**-*m, -i-mi*
Gazel 774
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Göze sürülen sürme.

1. Ḫāk-i kūyuñ cilvegāh-ı mihr-i raḫşān eyleme

2. Ṭūṭiyā-yı dīdemi ḫāk ile yeksān eyleme

tutuḳ-ı tevriye:

1. **tutuḳ-ı tevriye:**
Kaside 12
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Tevriye peçesi (Tevriye; Bir anlatım inceliği elde etmek için birden çok anlamı olan bir sözün yakın anlamının değil de uzak anlamının kullanılması sanatı).

145. Güşe-i çeşm-i suḫan-dānına olmaz ḥāʾil

146. Tutuḳ-ı tevriye vü perde-serāy-ı īhām

tütün:

1. **tütüni:**-*i*
Kıt'a 31
Mısra: **3**
Duman.

3. Tütüni gerçi güzel lūlecigi müstaʿmel

4. Çakmaġın seyr idicek āhını alçak didiler

tütünlük:

1. **tütünlükde:**-*de*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **86**
Tütün konulan yer.

85. Olmadı yek ḫatve-i cünbiş bedīd

86. Oldı tütünlükde aṣılmış ḳadīd

ṭutup ṭuran:

1. **ṭutup ṭuran:**
Gazel 504
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tutup durmak, tutup durdurmak.

5. Beni ṭutup ṭuran ümmīd-i vaṣldur yoḫsa

6. Bu bār-ı hicr ile ben ḳande key fütāde idüm

tutuş:

1. **ṭutuşdı:**-*dı*
Gazel 780
Mısra: **7**
Yanmak, ateş almak.

7. Sanmañ şafaḳ ṭutuşdı ser-i dāmen-i felek
8. Bezm-i belānuñ āteş ururken kebābına

2. **ṭutuşmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 318
Mısra: **3**
Savaşmak II mücadele etmek.
3. Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
4. Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez

3. **ṭutuşur:**-*ur*
Gazel 777
Mısra: **4**
Yanmak, ateş almak.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

tūtyā:
1. **tūtyādur:**-*dur*
Tarih 30
Mısra: **64**
Göze çekilen sürme.
63. Ol ḫidīv-i nuṣret-ārāy-ı maġāzī-pīşe kim
64. Tūtyādur dīde-i tevfīḳe gerd-i leşkeri

tūtyası çekecek:
1. **tūtyası çekecek:**-*ecek*
Gazel 382
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Göze) sürme çekmek.
7. Çeşm-i ʿināyet umma o ṣūret-fürūşdan
8. Kim kendi çeşmine çekecek tūtyası yoḳ

tüvān:
1. **tüvānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 262
Mısra: **11**
Güç, kuvvet.
11. Ṭavr-ı efʿal ü tüvānında teşābüh var iken
12. Ṣaf-ı şücʿān ile ḳaṣṣāb ber-ā-ber gelemez

2. **tüvān:**
Gazel 852
Mısra: **8**
Güç, kuvvet.
7. Ṣad hezārında bir ancaḳ bulunurdı rāżı
8. Olsa maḫlūḳda taġyire tüvān taḳdīri

3. **tüvān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **104**
Güç, kuvvet.
103. Didi ki ey zinde-dil ü zinde cān
104. Bende temeyyüz ṭalebe yoḳ tüvān

ṭuy:
1. **ṭuyup:**-*up*
Gazel 448
Mısra: **5**
Duymak.
5. Ṭuyup meylin ḫazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

2. **ṭuymışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 238
Mısra: **17**
Duymak; hissetmek, anlamak.
17. Taḥammül itmedügüm iltifata ṭuymışdur
18. Tegāfüli o mehüñ baña mihribānlıkdur

3. **ṭuydı:**-*dı*
Gazel 317
Mısra: **8**
Duymak; hissetmek, anlamak.
7. Ḫaṭṭın ümmīd idicek dāʿiye-i vuṣlat ile
8. Ṭuydı dil-beste-i sevdā-yi muḥāl olduġumuz

4. **ṭuyar:**-*ar*
Gazel 726
Mısra: **5**
İşitmek, ses almak; bilgi almak, öğrenmek, haber almak.
5. ʿĀşıḳ leb-i ḫayāl ile būs itdügin ṭuyar
6. Ol mest-i ḥüsn her ne ḳadar nīm-ḫᵛāb ise

5. **ṭuydı:**-*dı*
Gazel 424
Mısra: **14**
İşitmek II haberdar olmak.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm kāşānenüñ

ṭuyul:
1. **ṭuyuldı:**-*dı*
Gazel 432
Mısra: **6**
Duyulmak.
5. Fiġān ü nāle daḫı ālet-i firīb olamaz
6. Ṭuyuldı ṣanʿat-ı bāzīçesi bahānemüzüñ

ṭuyur:
1. **ṭuyurmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 321
Mısra: **12**
Duyurmak.
11. Vaʿd eylemişdi vaṣlını şarṭ-ı ḫafā ile
12. Ḥayfā göñül didükleri meste ṭuyurmışuz

ṭuyūr-ı ḫıred:
1. **ṭuyūr-ı ḫıred:**
Kaside 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Akıl kuşları.
11. Anuñ maḳāmına olmaz resā ṭuyūr-ı ḫıred
12. Kenār-ı ʾarşdadur āşiyān-ı Mevlānā

U

ʿubbād:
1. **ʿubbād:**
Kaside 2
Mısra: **228**
İbadet edenler.
227. Sen ṭururken ʿamelinden ider ümmīd-i necāt
228. Kirm-i şeb-tāba baḳar mihr dururken ʿubbād

ʿubūdiyyet:
1. **ʿubūdiyyetle:**-*le*
Gazel 294
Mısra: **2**
Bendelik, kulluk, kölelik.
1. Gerçi biz rind ü ḳalenderligle şöhret virmişüz
2. Ḥalḳa der-gūşuz ʿubūdiyyetle ḥüccet virmişüz

ʿubūr eylemişüz:
1. **ʿubūr eylemişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 268
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Geçmek.
5. Pāy-māl eyler idi şimdi bizi leşker-i ġam
6. Ḥaḳḳa minnet pül-i ümmīdi ʿubūr eylemişüz

ʿubūr itdi:
1. **ʿubūr itdi:**-*di*
Gazel 850
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Geçmek, karşı tarafa iletmek.
19. Görmedi ẓāhirde rāḥat bātına itdi ʿubūr
20. ʿĀrif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā gibi

uç:
1. **uçan:**-*an*
Gazel 9
Mısra: **12**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
11. Āşiyān eyler ise evc-i icābetde nʾola
12. Lāne-i lebden uçan murġ-ı hevā-gīr-i duʿā

2. **uçar:**-*ar*
Gazel 304
Mısra: **5**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
5. Hicrān-keşüñ gözinde uçar ṭāʾir-i viṣāl
6. Bīmār-ı derd-i ʿāfiyyetī neşter istemez

3. **uçar:**-*ar*
Gazel 639
Mısra: **10**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāh olınca uçar murġ āşiyānlardan

4. **uçar:**-*ar*
Gazel 770
Mısra: **9**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
9. Yeʾs līmānı uçar dāʾire-i çeşminde
10. Nābiyā dil gehi ṭūfan-keş-i āmāl olsa

5. **uçdı:**-*dı*
Gazel 826
Mısra: **1**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
1. Murġ-ı dil uçdı ẓabṭına tedbīr ḳalmadı
2. Şehr-i Ḥalebʾde müddet-i teʾhīr ḳalmadı

6. **uçar:**-*ar*
Gazel 827
Mısra: **6**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
5. Dil-ber-i ḥarf ne-dān-ı ʿArabistān göreli
6. Çeşm-i şevḳümde uçar Rūm ilinüñ ḫūbları

7. **uçan:**-*an*
Gazel 854
Mısra: **9**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
9. Dāme düşmez uçan ol sīm-tenüñ şevḳiyle
10. Ḳuralar aña meġer sürme telinden dāmı

8. **uçmaġa:**-*ma, -ġa*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **24**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
23. Devresinde o münḳḳaş pervāz
24. Şevḳden uçmaġa itmiş peri bāz

9. **uçar:**-*ar*
Gazel 467
Mısra: **8**
Uçmak, havalanmak II Bir yerden, bir şeyden ayrılmak, uzaklaşmak.
7. Zamānuñ dil-berānı tā o deñlü bī-dirīġ olmış
8. Ki çeşminde uçar ʿāşıḳdan ümmīd-i viṣāl itmek

10. **üç:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Üç.
7. Üç çifte bir ḳayıḳla idüp geşt sāḥili
8. Şeş pāy-ı baḥrīye biner oldı kemīneler

11. **üç:**
Kıt'a 49
Mısra: **1**
Üç.
1. Üç s̱üls̱e bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

12. **üç:**
Kıt'a 49
Mısra: **4**
Üç.
3. Ṣarrāf-ı dehr didi görince bu ḥāleti
4. Üç s̱üls̱-i kem-ʿıyārına laʿnet ġurūşa yūf

13. **üç:**
Tarih 18
Mısra: **9**
Üç.
9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣriḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

14. **üç:**
Tarih 121
Mısra: **17**
Üç.
17. Üç ḳubbesi urmış felegüñ sinesine daġ
18. Üç tūġ ile itmiş se sütūn ʿakd-ı uḫuvvet

15. **üç:**
Tarih 121
Mısra: **18**
Üç.
17. Üç ḳubbesi urmış felegüñ sinesine daġ
18. Üç tūġ ile itmiş se sütūn ʿakd-ı uḫuvvet

16. **üç:**
Tarih 147
Mısra: **1**
Üç.
1. Bu ġazāya gelicek ġaybdan üç biñ ġāzī
2. Mest olup tīġleri cām-ı siperden geçdi

17. **üç:**
Tarih 147
Mısra: **9**
Üç.
9. Didi tārīḫini üç bin görinür ammā kim
10. Oldı ancaḳ se hezāruñ biri serden geçdi

18. **üç:**
Tarih 151
Mısra: **1**
Üç.
1. Üç gūne lübb-i beyyine ile didi Nābī
2. Tārīḫ ḳabūl eyleye Allāhu taʿāla

19. **ucı:**-*ı*
Gazel 473
Mısra: **2**
Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası.
1. Oldı encāmı girān ʿömr-i sebük-reftāruñ
2. Zedelendi ucı destār-ı mülāyim-tāruñ

20. **uçar:**-*ar*
Gazel 694
Mısra: **8**
Rengi solmak.
7. Bir şeyde olmaz āyinesüz fırṣat-ı ẓuhūr
8. Ruḫsār-ı tār-ı ẓulmet uçar çeşm-i nūrda

uʿcūbe:
1. **uʿcūbe:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **19**
Şaşkınlık verecek kadar çirkin olan.
19. Şekli uʿcūbe vü nihādı ḫafīf
20. Naḳşı utrūfe vü meẕāḳı laṭīf

uçur:
1. **uçurduḳ:**-*duḳ*
Gazel 98
Mısra: **13**
Uçma işini yaptırmak.
13. Nābī uçurduḳ āh-ı Hümā-yı ḳanāʿati
14. Ḫursendlik ġınāsı ḳadar salṭanat mʾolur

2. **uçurmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 321
Mısra: **14**
Uçma işini yaptırmak.
13. Biz beyża-i ṣafāyı idüp Nābiyā şikest
14. Murġ-ı ḥużūrı ḫayl-i zamāndur uçurmışuz

3. **uçurur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **162**
Uçma işini yaptırmak.
161. Saḥn-ı dehre ḳonalı kāfile-i inṣāfı
162. Birbirine uçurur bāz ile şāhīn ḥamām

ʾūd:
1. **ʾūd:**
Gazel 102
Mısra: **12**
Dulaptal otugillerden, tropik bölgelerde yetişen, dinî törenlerde yakılan ve yanarken güzel koku veren, odunu ve kabuğu hoş kokulu bir ağaç.
11. Reng-i ḫālün virdi germiyyet dil-i sūzānuma
12. Micmer-i endīşeme kâfur döksem ʾūd olur

2. **ʾūd:**
Gazel 322
Mısra: **10**
Perdesiz bir musiki aleti.
9. Besdür virür erbāb-ı dile neşve-i sāzı
10. Ābuñ cereyanı var iken ʾūd gerekmez

ʿūd:
1. **ʿūdı:**-*ı*
Gazel 824
Mısra: **7**
Dulaptal otugillerden, tropik bölgelerde yetişen, dinî törenlerde yakılan ve yanarken güzel koku veren, odunu ve kabuğu hoş kokulu bir ağaç.
7. Döksek iderdi micmere de ʿūdı sebz u ter
8. Naḫl-i ümide dökdügümüz āb-rūları

2. **ʿûduñ:**-*uñ*
Gazel 726
Mısra: **15**
Dulaptal otugillerden, tropik bölgelerde yetişen, dinî törenlerde yakılan ve yanarken güzel koku veren, odunu ve kabuğu hoş kokulu bir ağaç.
15. ʿÛduñ da düşdi ḥiṣṣesine sūz u tāb-ı reşk
16. Būs-ı ʿiẕār ḥiṣṣe-i baḫt-ı kilāb ise

3. **ʿūd:**
Kaside 17
Mısra: **10**
Dulaptal otugillerden, tropik bölgelerde yetişen, dinî törenlerde yakılan ve yanarken güzel koku veren, odunu ve kabuğu hoş kokulu bir ağaç.
9. Eyleyen sünbüller ile gülleri ehl-i bihişt
10. Eylemiş ḥikmetle ehl-i nār ʿūd u ʿanberi

ʿūd u ʿanber:
1. **ʿūd u ʿanber:**
Gazel 313
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Öd ağacı ve amber (kokuları).
9. Olur şān-ı fakīrān aġniyādan gāh bālāter
10. Düşer gāh ʿūd u ʿanber nāʾil-i ḳadr-ı pesend olmaz

uḍḥūke:
1. **uḍḥūke:**
Kıt'a 98
Mısra: **2**
Gülünç şey, komedi, güldürü.
1. İntiḫabat-ı ḫayālāt-ı ʿAcemle Nābiyā
2. Şāhid-i eşʿār bir uḍḥūke ṣūret baġladı

ʿûd-ı derūnı:
1. **ʿûd-ı derūnı:**-*ı*
Gazel 601
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gönül dumanı.
9. ʿÛd-ı derūnı āteş-i āh ile it buḫur
10. Vaṣluñ ġaraż güşād ise genc-i mutalsamın

ʿudūl idebilsek:
1. **ʿudūl idebilsek:**-*ebil, -se, -k*
Gazel 701
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dönmek, sapmak.
15. Āsān olurdı dest-res-i maʿden-i murād
16. Aʿrāzdan ʿudūl idebilsek cevāhire

ufuḳ:
1. **ufuḳ:**
Gazel 148
Mısra: **15**
Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi göründüğü yer.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

ufuḳ-ı dilinde:
1. **ufuḳ-ı dilinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 73
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Gönlün ufukları.
25. Oldı ufuḳ-ı dilinde tāliʿ
26. ʿAbdüʾl-melik āftāb-ı devlet

uġra:
1. **uġrayamaz:**-*y, -a, -maz*
Tarih 142
Mısra: **21**
Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek; yaklaşmak.
21. Pīrāmenine uġrayamaz yüz sürenlerüñ
22. Dünyā vü āḫiretde keder sancaḳ-ı şerīf

2. **uġrama:**-*ma*
Gazel 671
Mısra: **9**
Yola devam etmek üzere, bir yerde kısa bir süre kalmak.
9. Uġrama meclis-i zühhāda ṣaḳın mestāne
10. Çekmesünler seni ṣahbā gibi istisḳāle

uġrad:
1. **uġradur:**-*ur*
Gazel 151
Mısra: **11**
Yanından, yakınından geçmek, sokulmak.
11. Uġradur mı ġayrı ʿuşşāḳı meġer etrāfına
12. Cümleden nezdīk zülfi ʿāşıḳ-ı miskīnidür

ʿuhde:
1. **ʿuhdesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 670
Mısra: **5**
Bir işi üzerine alma, yüklenme, sorumluluk.
5. Lāzım gelürdi ʿuhdesine mūmiyānunun
6. Bitse şikest-i şīşe-i dil mūmiyā ile

ʿuhde-i himmetine almış idi:
1. **ʿuhde-i himmetine almış idi:**-*mış , -i, -di*
Kaside 24
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Sorumluluk yüklenmek, üstüne almak.
93. ʿUhde-i himmetine almış idi tesḫīrin
94. Düşeli ḫāṭırına dāʿiye-i istīlā

uḫrevī:

1. **uḫrevī:**
Kaside 27
Mısra: **17**
Ahiret hayatı ile alakalı.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

2. **uḫrevī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **333**
Ahiret hayatı ile alakalı.
333. Uḫrevī kāmum eyledüñ vāṣıl
334. Dünyevī maṭlabum da it ḥaṣıl

3. **uḫrevī:**
Tarih 75
Mısra: **13**
Ahiret hayatı ile alakalı.
13. Dünyevī uḫrevī o ism-i şerīf
14. ʿİllet u miḥneti münāfīdür

ʿuḳāb:

1. ʿ**uḳāb:**
Kaside 11
Mısra: **70**
Kartal.
69. Ḳarīn-i taḳviye-i baḫtı olsa ger zuʿafā
70. Kemīne beççe-ı ʿuṣfūra ṣayd olurdı ʿuḳāb

ʿuḳalā:

1. ʿ**uḳalā:**
Gazel 34
Mısra: **17**
Akıllılar.
17. Luṭfı ʿukalā ṣāḥib-i ẓıldan ider ümmīd
18. Nā-dandur iden sāye-i bī-cāna teşebbüs̱

2. ʿ**uḳalā:**
Kaside 15
Mısra: **142**
Akıllılar.
141. Ġayrı şuġl içre iken bir söz ile eyler edā
142. ʿUḳalā kangı meṣāliḥde olursa ebkem

ʿuḳalā-yı efḫam:

1. ʿ**uḳalā-yı efḫam:**
Kaside 15
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **-**
En anlayışlı akıl sahipleri.
139. Derke ḳādir degül ednā-yı bedihiyyātın
140. Ne ḳadar itse teʿemmül ʿuḳalā-yı efḫam

ʿuḳde:

1. ʿ**uḳde:**
Gazel 124
Mısra: **6**
İçe dert olan şey II Düğüm II Bir gezegen yörüngesinin her iki ucu.
5. Hep ʿuḳdedür esīr-i ḥicāb eyleyen seni
6. Bir ʿuḳde mihre rabıta-i inkisāf olur

2. ʿ**uḳdedür:**-*dür*
Gazel 124
Mısra: **5**
İçe dert olan şey II Düğüm II Bir gezegen yörüngesinin her iki ucu.
5. Hep ʿuḳdedür esīr-i ḥicāb eyleyen seni
6. Bir ʿuḳde mihre rabıta-i inkisāf olur

3. ʿ**uḳde:**
Kaside 15
Mısra: **165**
Düğüm.
165. Ḫāṭırında dir idüm kimseye yoḳdur ʿuḳde
166. Olmasa ism-i şerīfindeki mīm-i müdġam

4. ʿ**ukde:**
Gazel 542
Mısra: **1**
Gönle dert olan şey.
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

5. ʿ**uḳde:**
Gazel 603
Mısra: **2**
Gönle dert olan şey.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

6. ʿ**uḳdenüñ:**-*nüñ*
Kaside 20
Mısra: **9**
Düğüm.
9. Bir ʿuḳdenüñ iderse Ḫudā ḥallini murād
10. Eyler ḥavāle naḫun-ı dest-i suhūleti

7. ʿ**uḳdeye:**-*y, -e*
Tarih 36
Mısra: **52**
İçe dert olan şey II Düğüm.
51. Hep bilürlerdi ḫafiyyāta olanlar vāḳıf
52. Ki seni eyledi bu ʿuḳdeye Ḥaḳ ʿuḳde-güşā

ʿuḳde be-bād:

1. ʿ**uḳde be-bād:**
Kaside 11
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarla çözülmeyi bekleyen düğüm.
137. Nigāh-ı ʿafvuña nisbetle ġayz ʿuḳde be-bād
138. Żamīr-i ṣāfuna nisbet ġubār naḳş ber-āb

ʿukde mi vardur ki açılmaz:

1. ʿ**ukde mi vardur ki açılmaz:**
Gazel 660
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çözülmeyecek düğüm yoktur.
3. Hiç bir ʿukde mi vardur ki açılmaz ey dil
4. Var iken elde niyāz-ı seher inşāʾaʾllāh

ʿuḳde olursa:

1. ʿ**uḳde olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 638
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Düğüm olmak II Dert olmak.
1. Melāl zāʾil olur pīr-i nā-tüvānlardan
2. Olursa ʿuḳde ḫāṭır cüdā kemānlardan

ʿuḳde-ber-ʿuḳde:

1. ʿ**uḳde-ber-**ʿ**uḳde:**
Gazel 144
Mısra: **5**
Düğüm düğüm, düğüm üstüne düğüm.
5. ʿUḳde-ber-ʿuḳde ile döndügini sübḥalaruñ
6. Yār ile bend olunan rişte-i peymāndan ṣor

ʿuḳde-güşā:

1. ʿ**uḳde-güşālık:**
Gazel 238
Mısra: **4**
Düğüm açma durumu II Sırları ifşa etme, açıklama durumu.
3. O şūḫuñ anlamaḳ evżāʿ-ı çeşm-i pürkārın
4. Tamām ʿuḳde-güşālık daḳīḳadānlıḳdur

ʿuḳde-güşā eyledi:

1. ʿ**uḳde-güşā eyledi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Sıkınıları aşan, düğümleri çözen kılmak II Sırları ifşa eden, açklayan eylemek.
51. Hep bilürlerdi ḫafiyyāta olanlar vāḳıf
52. Ki seni eyledi bu ʿuḳdeye Ḥaḳ ʿuḳde-güşā

ʿuḳde-güşālıḳ:

1. ʿ**uḳde-güşālıḳda:**-*da*
Gazel 436
Mısra: **16**
Düğüm açma durumu.
15. İtse hezār nāḫun-ı engüşt-i ittifāḳ
16. Olmaz naẓīri ʿuḳde-güşālıḳda şānenüñ

ʿuḳde-i ḍalālüñ:

1. ʿ**uḳde-i ḍalālüñ:**-*üñ*
Tarih 77
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Sapkınlık düğümü.
31. Ol ʿuḳde-i ḍalālüñ ḥalline eyleyüp ḳaṣd
32. Ol sedd-i rāhı itdi taḫrībe fikr-i pinhān

ʿuḳde-i düşvār:

1. ʿ**uḳde-i düşvār:**
Tarih 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kördüğüm.

1. Girīdʾüñ ʿuḳde-i düşvār olan ḥıṣn-ı felek-resmin
2. Olınca fetḥe maẓhar saʿy-ı destūr-ı ser-āmedden

ʿuḳde-i gīsū-yı edeb:

1. ʿ**uḳde-i gīsū-yı edeb:**
Gazel 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Edep saçlarının düğümü (Edepli olmak, sağlam duruşun, tavizlere kapalı olan bir kişiliğin göstergesidir bağlamında).

5. Ṣad zebān-ı dehen-i şāne güşāyiş viremez
6. Öyle muḥkemter olur ʿuḳde-i gīsū-yı edeb

ʿuḳde-i ḫāṭır:

1. ʿ**uḳde-i ḫāṭır:**
Gazel 70
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gönül düğümü/ gönüldeki müşkilât.

13. Ṣāf-dil bir faḳaṭ āyīne iken ʿālemde
14. Naẓar itseñ aña da ʿuḳde-i ḫāṭır bulunur

2. ʿ**uḳde-i ḫāṭır:**
Gazel 724
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gönül düğümü/ gönüldeki müşkilât.

3. Her zamān ü her mekānuñ başḳadur ḫāṣiyyeti
4. ʿUḳde-i ḫāṭır açılmaz varmayınca gülşene

ʿuḳde-i ḫāṭırı:

1. ʿ**uḳde-i ḫāṭırı:**-*ı*
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül düğümü/ gönüldeki sıkıntı.

1. Ber-ṭaraf olmadı girmişken araya şāne
2. ʿUkde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

2. ʿ**uḳde-i ḫāṭırı:**-*ı*
Kıt'a 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönül düğümü/ gönüldeki sıkıntı.

1. Ber-taraf oldı girmişken araya şāne
2. ʿUḳde-i ḫāṭırı gīsū-yı ḫam ender-ḫamınuñ

ʿuḳde-i imsākdan:

1. ʿ**uḳde-i imsākdan:**-*dan*
Kaside 17
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Oruç düğümü.

15. Eyledi ebvāb-ı efvāhı hilāl-i şām-ı ʿīd
16. ʿUḳde-i imsākdan künc-i kerem gibi yiri

ʿuḳde-i kārum:

1. ʿ**uḳde-i kārum:**-*dı-um*
Kaside 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
İşlerin düğümü.

27. Açıldı ʿuḳde-i kārum bozuldı idbārum
28. Ki oldı āṣaf-ı devrān içün medīḥa-nigār

ʿuḳde-i maḳṣūd u murāduñ:

1. ʿ**uḳde-i maḳṣūd u murāduñ:**-*uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Amaç ve isteğin düğümü.

7. Müşkilter olan ʿuḳde-i maḳṣūd u murāduñ
8. Engüşt-i ʿināyetle güşād eylesün Allāh

ʿuḳde-i murād:

1. ʿ**uḳde-i murād:**
Gazel 804
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Arzu düğümü.

15. Her ʿuḳde-i murād ḥużūrında ḥall olur
16. Nābī o şūḫ bizden eger bī-ḥużūr ise

ʿuḳde-i müşkilteri:

1. ʿ**uḳde-i müşkilteri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Sözün daha zorlu, en sıkıntılı düğümü.

45. Nāḫun-ı endīşe-i idrāki āsān ḥall ider
46. Lafẓ-ı maʿnāda olan her ʿuḳde-i müşkilteri

ʿuḳde-i müşkilter-i suḫan:

1. ʿ**uḳde-i müşkilter-i suḫan:**
Kaside 16
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Sözün daha zorlu, en sıkıntılı düğümü.

181. Olsa ne deñlü ʿuḳde-i müşkilter-i suḫan
182. Evvel naẓarda ḥall ider engüşt-i fıṭnatı

ʿuḳde-i pā oldı:

1. ʿ**uḳde-i pā oldı:**-*dı*
Gazel 140
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak bağı olmak.

3. Çāpük-revān-ı ṣıdḳ-ı ṭaleb irdi menzile
4. Bed-baḫte oldı ʿuḳde-i pā ihtimāller

ʿuḳde-i pīçīde-i müşkil:

1. ʿ**uḳde-i pīçīde-i müşkil:**
Gazel 217
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Birbirinre dolanmış, açılması zor düğüm.

7. Ḥall olmadı bu ʿuḳde-i pīçīde-i müşkil
8. Gīsū-yı dü-tā mesʾele-i muḫtelefümdür

ʿuḳde-i ṣalvāra:

1. ʿ**uḳde-i ṣalvāra:**-*a*
Gazel 830
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şalvarın (kemerinin) düğümü.

5. Alınmış reng-i rūyı ʿişveler olmış perākende
6. Güşād irmiş muḥassal ʿuḳde-i ṣalvāra besbelli

ʿuḳde-i umūra:

1. ʿ**uḳde-i umūra:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
İşlerin düğümü, sıkıntısı.

45. O kār-dān-ı zamān kim benān-ı reʾyi virür
46. Ne deñlü müşkil ise ʿuḳde-i umūra güşād

ʿuḳde-i yeʾse:

1. ʿ**uḳde-i yeʾse:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **278**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik düğümü.

277. Līk ammā ki senüñ şānuñı fikr itdükçe
278. ʿUḳde-i yeʾse gelür dest-i teselliyle güşād

ʿuḳde-i zānū:

1. ʿ**uḳde-i zānū:**
Gazel 266
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dizlerin bağı.

13. Nābī ḳadem-i saḫt gerek menzil-i aşḳa
14. Ol rāha reviş ʿuḳde-i zānū ile olmaz

ʿuḳde-i zānū-yı maġfiret:

1. ʿ**uḳde-i zānū-yı maġfiret:**-*maḳ*
Gazel 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bağışlama dizlerinin bağı.

11. Akdām-ı küşt-gīr-i kühenden muḥāldür
12. Olmaḳ güşāde ʿuḳde-i zānū-yı maġfiret

ʿuḳde-i zülf-i ḥavrā:

1. ʿ**uḳde-i zülf-i ḥavrā:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hurilerin zülüflerinin kıvrımı.

5. Reşk ider beyżasına beyża-ı ṭāvūs-ı bihişt
6. Bend olur zülfesine ʿuḳde-i zülf-i ḥavrā

ulak:
1. **ulaklar:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Haberci, postacı.
1. İs̱bāt-ı meh-i ṣavma olan ḥücceti ṣaḳlar
2. Kāğıd uçurur menzil ile yolda ulaklar

ulaş:
1. **ulaşdı:**-*dı*
Gazel 857
Mısra: **11**
Ulaşmak, erişmek.
11. Raḳīb öpdi ulaşdı ol āfete Nābī
12. Alınca āfetümi elden aldı āfetümi

ʿulemā:
1. ʿ**ulemā:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Alimler, bilginler.
5. Nisbet-i şirket-i nevʿi arada ṣābit iken
6. ʿUlemā kısmına küttāb ber-ā-ber gelemez

ʿulemā-zāde:
1. ʿ**ulemā-zādelere:**-*ler, -e*
Gazel 729
Mısra: **12**
Alimlerin oğulları.
11. Gāh mecmūʿa gibi ḳoynına kor gāh baḳar
12. Dil viren kimse yañılmaz ʿulemā-zādelere

uliʾl-elbāb:
1. **uliʾl-elbābuñ:**-*uñ*
Gazel 435
Mısra: **1**
Akıl sahipleri.
1. Ḳışrdan añla ʿibādātın uliʾl-elbābuñ
2. Giçür evḳātı miyanında iki miḥrābuñ

ʿulūfe:
1. ʿ**ulūfemüz:**-*müz*
Gazel 347
Mısra: **7**
Eskiden askere ve benzerlerine belirli vakitlerde verilen maaş.
7. O şāh-ı ḥüsn ü melāhat ʿulūfemüz virmez
8. Olınca ʿāriyeti ibtidā ne müşkil imiş

2. ʿ**ulūfe:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **33**
Maaş, aylık.
33. Girmedi çün daḫı ʿulūfe ele
34. Künc-i ḫumı eylediler meşġale

ulūfe:
1. **ulūfe:**
Kaside 14
Mısra: **70**
Maaş, aylık.
69. ʿAṭā-yı endeki bisyār-ı ġayre ġālibdür
70. İder ulūfe teḳaddüm merātib-i āḥād

ʿuluv:
1. ʿ**uluv:**
Gazel 581
Mısra: **5**
Yücelik, yükseklik.
5. ʿUluv isterseñ ol fevvāre-i āb āteşīn olma
6. Fişek nā-būd olur şiddetle bālāya ṣuʿūdından

2. ʿ**uluvde:**-*de*
Gazel 862
Mısra: **3**
Yücelik, yükseklik.
3. Sebāt-ı sāye tenezzüldedür ʿuluvde degül
4. Ḳalem Hümāʾya degişmez şikeste-pālıġını

ʿuluvv:
1. ʿ**uluvve:**-*e*
Gazel 439
Mısra: **1**
Yücelik, ululuk.
1. ʿUluvve görmeg ile rağbetin şerārelerüñ
2. Döküldi āb-ı ruḫı yirlere nis̱ārelerüñ

2. ʿ**uluvvüne:**-*ü, -n, -e*
Kaside 20
Mısra: **48**
Yücelik, ululuk.
47. Mahdūm-ı kül veliyy-i niʿam zāde-i cihān
48. Kʾābāsınuñ ʿuluvvüne şāhid necābeti

ʿuluvv-i baḫt:
1. ʿ**uluvv-i baḫt:**
Tarih 94
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Talihinin yüceliği.
23. ʿUluvv-i baḫt ü dırāzī-i ʿömr ü salṭanatı
24. İder ʿalāmet-i aḥkām-ı kevkebi teʾyīd

ʿuluvv-ı baḫtı:
1. ʿ**uluvv-ı baḫtı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Talihinin yüceliği.
47. Ḳudūm-ı ẕātı ile buldı salṭanat revnāḳ
48. ʿUluvv-ı baḫtı ile şān-ı devlet oldı ziyād

ʿuluvv-ı cāhı:
1. ʿ**uluvv-ı cāhı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Makanın yüceliği.
51. ʿUluvv-ı cāhı ile ṭāḳ-ı āsmān hem-dūş
52. Kef-i kerīmi ile ebr-i pür-ʿaṭā hem-zād

ʿuluvv-ı cenābını:
1. ʿ**uluvv-ı cenābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 713
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Alicenaplık, saygı görmeye layık olma.
7. Bundan ḳużātuñ añla ʿuluvv-ı cenābını
8. İmżāları taṣaddur ider ḥüccet üstine

ʿuluvv-ı himmetidür:
1. ʿ**uluvv-ı himmetidür:**-*i, -dür*
Kaside 14
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Yardımın, gayretin yüceliği.
63. Fürūġ-ı devletidür tāk-ı āsmāna çerāġ
64. ʿUluvv-ı himmetidür bārgāh-ı çerḫe ʿimād

ʿuluvv-ı meʾāb-ı eʿālī-ḫıṣāl:
1. ʿ**uluvv-ı meʾāb-ı eʿālī-ḫıṣāl:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **80**
Kelime Tipi: -
Şan ve şeref sahibi olanların yüce sığınağı.
79. Sümüvvüʾl-cenāb-ı ekārim-fiʿāl
80. ʿUluvv-ı meʾāb-ı eʿālī-ḫıṣāl

ʿuluvv-ı menḳabetdür:
1. ʿ**uluvv-ı menḳabetdür:**-*dür*
Gazel 754
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Menkıbenin, hikayenin ululuğu.
1. Şükūh-ı salṭanatdur şevket-i şāhāne şāhāna
2. ʿUluvv-ı menḳabetdür himmet-i merdāne merdāna

ʿuluvv-ı mertebe-i ḫāki:
1. ʿ**uluvv-ı mertebe-i ḫāki:**-*i*
Gazel 546
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Toprak rütbesinin yüceliği.
5. ʿUluvv-ı mertebe-i ḫāki gör ki ḫātır-ı çerḫ
6. Siyāh olur ne zamān kesse ḫākdan naẓarın

ʿulüvv-i nāʾire-i ḥiddet-i vāʿiẓ geçmez:
1. ʿ**ulüvv-i nāʾire-i ḥiddet-i vāʿiẓ geçmez:**-*mez*
Gazel 369
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Vaizin yüce hiddetinin ateşinin dinmesi, sönmesi.
7. Tehdīd ü ʿitāb itmeyicek müstemiʿine
8. Geçmez ʿulüvv-i nāʾire-i ḥiddet-i vāʿiẓ

ʿuluvv-ı nesebinden:

1. ʿ**uluvv-ı nesebinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 2
Mısra: **237**
Kelime Tipi: -
Soyunun yüceliği.
237. Pāyüne düşdi ʿuluvv-ı nesebinden ḫurma
238. Ḳande şayestedür ol devlete serv ü şimşād

ʿuluvv-ı rifʿate:
1. ʿ**uluvv-ı rifʿate:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yücelik, ululuk.
7. Bu kārgehde tehī-destlik ile ḫoş-hālüz
8. ʿUluvv-ı rifʿate mahsūbdur selāmetümüz

ʿuluvv-ı rütbe:
1. ʿ**uluvv-ı rütbe:**
Gazel 56
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yüksek mertebeler, makamlar.
5. ʿUluvv-ı rütbe bize iʿtibārsızlıḳdur
6. Gelürse pāye-perestāna iʿtibār leẕīẕ

ʿuluvv-ı şān bulur:
1. ʿ**uluvv-ı şān bulur:**-*ur*
Gazel 563
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yüksek bir şöhrete kavuşmak.
15. Felek menʿ eylemek düşmez saña erbāb-ı ḥācātı
16. ʿUluvv-ı şān bulur ḫırmen ziḥām-ı ḫūşe-çīninden

ʿuluvv-ı şānı buldı:
1. ʿ**uluvv-ı şānı buldı:**-*dı*
Tarih 133
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Yüksek bir şöhrete kavuşmak.
27. Ḳıldı İslāma meded taḳviye-i Rabbānī
28. Din ü devlet yeñiden buldı ʿuluvv-ı şānı

ʿuluvv-ı şānuña:
1. ʿ**uluvv-ı şānuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **224**
Kelime Tipi: -
Derecenin/makamın yüceliği.
223. Dāʿī-i dīr-sāle-i nevrūs̱-ı köhneyem
224. Eyle ʿuluvv-ı şānuña lāyıḳ riʿāyeti

ʿuluvv-ı saṭra:
1. ʿ**uluvv-ı saṭra:**-*a*
Gazel 767
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Satırn üstü.
5. Ne mümkin iʿtibār-ı zātına olmaḳ ḫalel ṭārī
6. ʿUluvv-ı saṭra nisbet ḳalsa da imżā-fürūterce

ʿuluvv-ı ṭabʿ-ı terāzū-yı maġfiret:
1. ʿ**uluvv-ı ṭabʿ-ı terāzū-yı maġfiret:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bağışlama terazisinin yaradılışının yüceliği.
5. İtmez tenezzül olsa cihan ser-be-ser günāh
6. Vezne ʿuluvv-ı ṭabʿ-ı terāzū-yı maġfiret

ʿulvī:
1. ʿ**ulvī:**
Gazel 262
Mısra: **3**
Yüksek, yüce.
3. Farḳı yerden göġe dek ʿulvī ile şüflīnün
4. Ḥalḳa-i hāleye gird-āb ber-ā-ber gelemez

ʿulviyyāt u süfliyyāt:
1. ʿ**ulviyyāt u süfliyyāt:**
Kaside 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce ve alçak.
45. Bu ʿulviyyāt u süfliyyāt tedbīrāt-ı Rabbānī
46. Kitāb-ı maʿrifetdür noḳṭa-i zerrāt ser tā-pā

ʿulviyyāt ü süfliyyātına:
1. ʿ**ulviyyāt ü süfliyyātına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 365
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yüce ve alçak.
3. Kāʾinātun baḳma ʿulviyyāt ü süfliyyātına
4. Cāmiʿ-i mecmūʿ-ı ʿarş-ı aʿẓam-ı dildür ġaraż

um:
1. **umar:**-*ar*
Gazel 214
Mısra: **9**
Istemek II beklemek, ümit etmek.
9. Umar boynında yārüñ sāʿid-i sīmīnini Nābī
10. Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm-raḫt ister

2. **umarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 451
Mısra: **5**
Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ḫāme mi düşdüñ

3. **umulmazdı:**-*ul, -maz, -dı*
Gazel 455
Mısra: **1**
Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.
1. Cevr ile ol meh umulmazdı bizi yād itmek
2. Düşmese ḫāṭırına ḫāṭırumuz şād itmek

4. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 9
Mısra: **132**
Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.
131. Der-hevā gördüm idi kendümi rüʾyāda bu şeb
132. Umaram ki anı bir esb ile taʿbīr ideler

5. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 9
Mısra: **135**
Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.
135. Umaram olmaġıla medḥüni şāmil sözümi
136. Halḳ ārāyīş-i mecmūʿa-i cān eyleyeler

6. **umar:**-*ar*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **25**
Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.
25. Mūrveş dāne-keşlik itmek umar
26. Kendü ḥaddince ol da etmek umar

7. **umar:**-*ar*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **26**
Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.
25. Mūrveş dāne-keşlik itmek umar
26. Kendü ḥaddince ol da etmek umar

8. **umar:**-*ar*
Kaside 13
Mısra: **226**
Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.
225. Pīrlik vaḳti taʿayyüş ġamını çekmededür
226. Dest-i cūduñdan umar şānuna lāyıḳ ikrām

9. **umaruz:**-*ar, -uz*
Kaside 24
Mısra: **34**
Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.
33. Ḳatı raʿnālıġı var köhne ʿarūs-ı dehrüñ
34. Çeşm-i bedden umaruz eyleye āsūde Ḫudā

umarsañ:
1. **umarsañ:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Umarsın ki.
5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma
6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

umaruz ki:
1. **umaruz ki:**
Gazel 660
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -

Bir şeyin olmasını istemek, beklemek.
11. Peyk-i ahum gideli ḫayli zamāndur yâre
12. Umaruz ki getürür bir ḫaber inşāʾaʾllāh

ʿumde-i eyyām itmiş:
1. ʿ**umde-i eyyām itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Zamanının güveniliri yapmak.
85. Kimin itmiş diyanet şöhretiyle ʿumde-i eyyām
86. Kimin itmiş günāh u maʿṣiyetle ʿāleme rüsvā

umma:
1. **umma:**
Gazel 689
Mısra: **9**
Ümit etmek, ummak, temenni etmek.
9. Umma dārū-yı şifa ḥoḳḳa-i çerḫ-i dūndan
10. Cüzʿ-i mārı var iken nüsḫa-i tiryākinde

2. **umma:**
Gazel 847
Mısra: **7**
Ümit etmek, ummak, temenni etmek.
7. Umma ümmīd-i vefā elbise-i fāḫireden
8. Yoḳ vefā eyleyecek saña kefenden ġayrı

ʿummān imiş:
1. ʿ**ummān imiş:**- *i, -miş*
Gazel 352
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çok büyük engin deniz, okyanus.
7. Dil ararken gevher-i enfāsa bāzār-ı revāc
8. Ġavṭa-i efkār ile buldum ʿaceb ʿummān imiş

ummaz idi:
1. **ummaz idi:**-*maz , -i, -di*
Kaside 13
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyin olmasını istemek, ümitle beklemek, ümit etmek.
77. Kimse bu zelzele-i hāʾileden ummaz idi
78. Ki bula bir daḫı erkān-ı umūr istiḥkâm

umul:
1. **umulmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 9
Mısra: **50**
Beklenmek II istenmek.
49. Şimdi nʾoldı ki bizi böyle ferāmūş itdüñ
50. Hiç umulmazdı ki bizden geçesin tā bu ḳadar

2. **umulur:**-*ur*
Tarih 127
Mısra: **102**
Beklenmek, umulmak, ümit edilmek.
101. Andan ümmīd olunur merḥamet-i rūhānī
102. Umulursa yine andan umulur luṭf u ʿaṭā

3. **umulursa:**-*ur, -sa*
Tarih 127
Mısra: **102**
Beklenmek, umulmak, ümit edilmek.
101. Andan ümmīd olunur merḥamet-i rūhānī
102. Umulursa yine andan umulur luṭf u ʿaṭā

ʿumūm:
1. ʿ**umūmında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 763
Mısra: **2**
Herkesle ilgili, genel.
1. Ziyā yoḳ çerḫ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ es̱er ʿaṣruñ ḫuṣūṣında ʿumūmında

umūm üzre:
1. **umūm üzre:**
Kaside 10
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Umumiyetle, genel olarak.
77. Bu faṣl-ı ʿīd ü bahār içre kim umūm üzre
78. Libās-ı tāze giye cümle ādem ü eşcār

umūr:
1. **umūrumuz:**-*u, -muz*
Gazel 286
Mısra: **6**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
5. Ġam çekmezüz vesīle-i ṭūl-ı ḥayātdur
6. Taḥṣilden taḫallüf iderse umūrumuz

2. **umūrı:**-*ı*
Gazel 427
Mısra: **7**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
7. Vā-bestedür umūrı mükāfat-ı ġayrete
8. Bedkār ü bī-mürüvvet ü mekkār olanlaruñ

3. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 8
Mısra: **116**
Emr'ler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
115. Rām ola emr-i hümāyūnına mülk-ı ʿālem
116. Ola ʿavn-i ezelī cümle umūrında ẓāhir

4. **umūrına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 15
Mısra: **69**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
69. Öyle bir kimseyi it devlet umūrına vekīl
70. Ne dimekdür bile maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem

5. **umūr:**
Gazel 713
Mısra: **3**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
3. Tā vaḳti gelmeyince umūr eylemez ẓuhūr
4. Devr eyler āsiyāb-ı felek nevbet üstine

6. **umūrı:**-*ı*
Gazel 814
Mısra: **3**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
3. Umūrı eyleyüp efvāc-ı naṣr u ʿavn ile pāyend
4. ʿAdūyı ṣadme-i ḳahr ile berbād eylesün Allāh

7. **umūra:**-*a*
Kaside 10
Mısra: **41**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
41. İdeydi ʿaks umūra ṣudūr-ı fermānı
42. Olurdı seng-i zümürrüd żiyā-i dīde-i mār

8. **umūr:**
Kaside 13
Mısra: **104**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
103. Vāḳıʿā görmedi şāyeste ḥakīm-i muṭlaḳ
104. Nā-sezā maʿrifetiyle bu umūr ola tamām

9. **umūr:**
Kaside 13
Mısra: **189**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
189. Liʾllāhiʾl-ḥamd ki ber-vefḳ-i taṣavvur bu umūr
190. Ḥüsn-i tedbīrüñ ile oldı ḳarīn-i itmām

10. **umūr:**
Kaside 16
Mısra: **87**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
87. Ḥüsn-i edā vü ḥüsn-i vefāsın her umūr
88. Ol şehr-i bī-bedelde bulur ḥüsn-i ġāyeti

11. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **168**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
167. ʿÖmri efzūn ola zamānı mezīd
168. Her umūrında Ḥaḳ ide teʾyīd

12. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **250**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
249. Her işinde Ḫudā muʿīni ola
250. Her umūrında Ḥaḳ ḳarīni ola

13. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 16
Mısra: **34**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
33. Ḥużūrında maʿārif ḫırmen-i gevherden aʿlādur
34. Umūrında ṭalebkār-ı rıżā-yı ḥażret-i Mevlā

14. **umūra:**-*a*
Tarih 36
Mısra: **33**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
33. Her umūra ḳodı ḥikmetle Ḫudā bir miftāḥ
34. Ṣunʿ ile eyledi her ʿillete bir gūne devā

15. **umurında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 49
Mısra: **6**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
5. Olasın Samadāniyyet-i Ḥaḳʾda maḥfūz
6. Her umurında ide ʿavn-ı ilāhī teʾyīd

16. **umūrına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 56
Mısra: **26**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
25. Budur Allāhʾdan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

17. **umūr:**
Tarih 77
Mısra: **30**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
29. Çün kim tamām oldı cümle umūr-ı hüccāc
30. Buldı mehāmm-ı rāha dāʾir umūr pāyān

18. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 80
Mısra: **25**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
25. Her umūrında muvaffaḳ eyleye Bārī Ḫudā
26. Ola evḳātı ḳarīn-i ẕevḳ u rāḥat rūz u şeb

19. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 123
Mısra: **7**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
7. Her umūrında muvaffaḳ eyleyüp Bārī Ḫudā
8. İtsüñ āṯārı sirāyet nāsa ḥüsn-i sīretüñ

20. **umūrın:**-*ı, -n*
Tarih 127
Mısra: **9**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
9. Kim ki Allāhʾa ider cümle umūrın tefvīż
10. Eylemez ġayret-i Ḥaḳ kimseye muḥtāc-ı recā

21. **umūrın:**-*ı, -n*
Tarih 130
Mısra: **7**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
7. Eyleyüp ḥażret-i Ḥaḳ cümle umūrın teshīl
8. Eyleye ṣadr-ı saʿādetde vücūdın ibkā

22. **umūrında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 138
Mısra: **74**
Emirler, şeyler, işler, hususlar, hadiseler.
73. İde dil-hᵛāhı ḳadar ẕevḳ ü ṣafā ʾıyş ü neşāṭ
74. Her umūrında hudāvend-i cihān ola muʿīn

umūr vaḳtine merhūn:
1. **umūr vaḳtine merhūn:**-*i, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**
Vakti gelmeden hiçbir şey olmaz/gerçekleşmez.
47. Zamānı gelmeyicek her işüñ ḥuṣūli muḥāl
48. Umūr vaḳtine merhūn kelāmı ḫod meşhūr

umūr-ı devletde:
1. **umūr-ı devletde:**-*de*
Tarih 82
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Devletin önemli işleri.
121. İstiḳāmet umūr-ı devletde
122. Senden ümmīd ider bütün dünyā

umūr-ı devlete:
1. **umūr-ı devlete:**
Tarih 16
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Devletin önemli işleri.
25. ʿAdāletle müsellem ġarḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
26. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

2. **umūr-ı devlete:**-*e*
Tarih 155
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Devletin önemli işleri.
5. ʿAdāletde müsellem ʿırḳ-ı luṭfı ser-be-ser ʿālem
6. Umūr-ı devlete aʿlem fünūn-ı himmete evfā

umūr-ı hüccāc:
1. **umūr-ı hüccāc:**
Tarih 77
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Hacıların işleri.
29. Çün kim tamām oldı cümle umūr-ı hüccāc
30. Buldı mehāmm-ı rāha dāʾir umūr pāyān

umūr-ı iḥkām:
1. **umūr-ı iḥkām:**
Kaside 13
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Sağlamlaştırma işleri.
93. Bir vezīr-i ḫıred-efrūz-ı umūr-endūzuñ
94. İtdiler destine teslīm umūr-ı iḥkām

umūr-ı kāʾināt:
1. **umūr-ı kāʾināt:**
Kıt'a 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kainatın işleri.
3. ʿAḳl ile olmazdı sencīde umūr-ı kāʾināt
4. İtmese mīzān-ı ʿaḳl iṡbāt-ı mizāniyyeti

umūr-ı maʿraż-ı dīvānı:
1. **umūr-ı maʿraż-ı dīvānı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Kararların alındığı kuruldaki işler, kararlar.
99. Ḥavāṣ-ı nüsḫa-i erkānı cümle ḫayrüʾn-nās
100. Umūr-ı maʿraż-ı dīvānı cümle ḫayrüʾl-umūr

umūr-ı maṣlahat-ı dīn:
1. **umūr-ı maṣlahat-ı dīn:**
Gazel 439
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dinin hikmetli işleri, emirleri.
5. Umūr-ı maṣlahat-ı dīn içündür ey ġāfil
6. Degül menāṣib içün vażʿ-ı istiḫārelerüñ

umūr-ı nāsı:
1. **umūr-ı nāsı:**-*ı*
Tarih 16
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Halkın işleri, meseleleri.
27. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
28. İder rūḥı Niẓāmüʾl-mülkʾi dest-i ʿadl ile iḥyā

2. **umūr-ı nāsı:**-*ı*
Tarih 155
Mısra: **7**

Kelime Tipi: -
Halkın işleri, meseleleri.
7. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
8. İder rūḥ-ı Niẓāmüʾl-mülki dest-i ʿadl ile iḥyā

ʿunf ü ʾazimet:
1. **ʿunf ü ʾazimet:**
Tarih 133
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kabalık ve kibir.
15. İtdi ʿunf ü ʾazimet şekl-i tazriʿde ḳarār
16. Oldı sermāye-i idbār ser u sāmānı

ʿunf u naḫvetle:
1. **ʿunf u naḫvetle:**
Kaside 11
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Kaba ve kibirl.
25. Didi muʾāḫeẕe-āmīz ʿunf u naḫvetle
26. Ki ey füsürde-ḫıred hūş-ı düşmen-i bī-tāb

ʿunṣur:
1. **ʿunṣurda:**-*da*
Tarih 76
Mısra: **28**
Öz, ruh, madde, esas, cevher.
27. Derūn-ı topa āteş düşdi kopdı gönlü şevḳinden
28. Ṣafādan ḳalmadı temkīn ne ʿunṣurda ne maʿdende

unud:
1. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **1**
Unutmak.
1. Bir devrde geldük ki ʿazīzān unudulmış
2. Ṭutmış yirini ḫurd ü büzürgān unudulmış

2. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **2**
Unutmak.
1. Bir devrde geldük ki ʿazīzān unudulmış
2. Ṭutmış yirini ḫurd ü büzürgān unudulmış

3. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **4**
Unutmak.
3. Gitmiş nemeki māʾide-i ḫᵛān-ı vefānuñ
4. ʿĀlemde ḥukuk-ı nemek ü nān unudulmış

4. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **6**
Unutmak.
5. Nā-pāk yatur dest-i kerem dāmen-i ʿiṣmet
6. Ḫas-pūş ḳalup çeşme-i ḥayvān unudulmış

5. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **8**
Unutmak.
7. Ḳalmış ser-i meydān-ı maḥabbet tek ü tenha
8. Zen-ṭabʿlar almış yiri merdān unudulmış

6. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **10**
Unutmak.
9. Nādānlık olup muʿteber ebnā-yı zamanda
10. Ḫaṭṭı bozulup nüsḫa-i ʿirfān unudulmış

7. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **12**
Unutmak.
11. Ḥikmet taleb-i mālda Ḳārūn gibi şimdi
12. Ḫᵛāhişgerī-i loḳmada Loḳmān unudulmış

8. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **14**
Unutmak.
13. O lmış o ḳadar ḫalḳ-ı cihān mekrde üstād
14. Kim sābıḳa-i şöhret-i şeytān unudulmış

9. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **16**
Unutmak.
15. Halḳ açmadadur birbirine pençe-i tārāc
16. Aḥkām-ı Ḫudā maʿnī-i Kurʾān unudulmış

10. **unudulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 345
Mısra: **18**
Unutmak.
17. Nābī kimi görsen yüridür ḥükmini nefsün
18. Ḥaḳḳun bize gönderdügi ferman unudulmış

11. **unudur:**-*ur*
Tarih 68
Mısra: **26**
Unutmak.
25. Bu naḳş-ı dil-keşi gösterme bülbüle yoḫsa
26. Bunı görür unudur nüsḫa-i gülistānın

12. **unudur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **3**
Unutmak.
3. Gülşende ʿandelīb unudur āşiyānını
4. Ḫāṭırda kūy-ı yār hevā-yı vaṭan mı ḳor

unudul:
1. **unudulmaz:**-*maz*
Kaside 24
Mısra: **109**
Unutulmak, yok olmak.
109. Ḥaşre dek resmi boẓulmaz unudulmaz oḳunur
110. Ser-i şemşīrüñ ile nāmuñı itdün ibḳā

unut:
1. **unutduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 395
Mısra: **3**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
3. Hicrān çekerek ẕevḳ-i mülaḳatı unutduḳ
4. Maḫmūr olarak leẕẕet-i ṣahbādan uşanduḳ

2. **unutdı:**-*dı*
Gazel 844
Mısra: **16**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
15. Teʿs̱īr-i iʿtidāl hevādan bulup necāt
16. Hep dest-bürd-i deyden unutdı geçenleri

3. **unut:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **418**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
417. Olma ġamgīn ḫāṭıruñ ḫoş ṭut
418. Ağlama mā-cerā-yı derdi unut

4. **unutduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 697
Mısra: **14**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
13. Nābī ʿaceb mi sözlerümüz olsa bī-neʾmek
14. İstanbulʾuñ lisānın unutduḳ kenārda

unutdur:
1. **unutdurdı:**-*dı*
Gazel 803
Mısra: **11**
Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.
11. Hep itdügi cefāyı unutdurdı ol perī
12. Bir nīm-ḫande bir nigeh-i iltifāt ile

2. **unutdurdı:**-*dı*
Gazel 816
Mısra: **5**
Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.
5. Unutdurdı baña evżāʿ-ı cismüñ ḳayd-ı dünyāyı
6. Olurmış ġamze-i bī-kāre maḥrem kāre bigāne

3. **unutdurduñ:**-*du, -ñ*
Tarih 16
Mısra: **71**
Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.
71. Mekārimle unutdurduñ fırāḳın ḫalḳa merḥumuñ

72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

ur:

1. **urur:**-*ur*
Gazel 1
Mısra: **7**
Nakşetmek, işlemek.
7. Pīşānī-i bihişte urur dāġ-ı imtinān
8. Naḳş-ı ḳudūm-ı südde-i dīvān-ı enbiyā

2. **urdı:**-*dı*
Gazel 136
Mısra: **5**
Nakşetmek, işlemek.
5. Urdı cebīn-i ṣafḥa-i remmāle dāġ-ı reşk
6. İẓhār-ı ḥükm-i ḥüsnle rūyında şāmeler

3. **urulmaz:**-*ul, -maz*
Gazel 422
Mısra: **8**
Nakşetmek, işlemek.
7. Olmaġın eks̱er-i taʿbīri riyā-yı nā-rāst
8. Saṭrına mısṭar urulmaz varaḳ-ı mektūbuñ

4. **urulmış:**-*ul, -mış*
Gazel 710
Mısra: **6**
Nakşetmek, işlemek.
5. Revācın ḳaṣd-ı teʾbīd ile dārüʾl-ḍarb-ı ʿālemde
6. Urulmış sikkedür tamġā-yı pistān sīm-tenlerde

5. **urur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **8**
Nakşetmek, işlemek.
7. Zihī bārgāh-ı muraṣṣaʿ-sütūn
8. Sütūnı urur çerḫe dāġ-ı derūn

6. **urdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **173**
Nakşetmek, işlemek.
173. Urdı mīs-i nefsine bir kīmiyā
174. İtdi zerin sikke-i şāha sezā

7. **urur:**
Gazel 255
Mısra: **2**
Vurmak, yaralamak.
1. Eflāke çīn-fürūş-ı cebīndür ḥaṣīrümüz
2. Ḳārūnʾa püşt-pā urur edna faḳīrümüz

8. **urmışuz:**-*mışuz*
Gazel 321
Mısra: **1**
Vurmak, yaralamak.
1. Rāh-ı ʿadūyı leşker-i eşk ile urmışuz
2. Dest-i sipihri pençe-i āh ile burmışuz

9. **urdı:**-*dı*
Gazel 866
Mısra: **11**
Vurmak, yaralamak.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

10. **urma:**-*ma*
Gazel 351
Mısra: **5**
Tartmak.
5. Mikyāl-i cāmı urma tehī ḫırmen-i ġama
6. Maḥṣūl-ı neşʾe mezraʿa-i Cemʾde ḳalmamış

11. **urduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 732
Mısra: **7**
Vurmak.
7. Ḫırāma noḳta-i ṭaʿn urduġı hüveydādur
8. Gurūrla süfehā ḳısmınuñ ḫırāmında

12. **ur:**
Gazel 848
Mısra: **14**
Vurmak.
13. Olmadan Ebreheveş seng-zen-i Kaʿbe-i dil
14. Düşmen-i Kaʿbeʾye ur sengi ebabīl gibi

13. **urdı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **91**
Vurmak.
91. O deñlü urdı melāʾīne tīġi kim ḳaldı
92. Ḳalemler eylemeden küştegānını taʿdād

14. **urmayan:**-*ma, -y, -an*
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Vurmak.
3. Urmayan merd midür ʿarşa-i istiġnāda
4. Felegüñ sīne-i iḳbāline püşt-i pāyı

15. **urdı:**-*dı*
Tarih 29
Mısra: **9**
Vurmak.
9. Öyle urdı ṭablaya bī-iḫtiyār
10. Geldi gerdūndan ṣadā-yı āferīn

16. **urur:**-*ur*
Tarih 92
Mısra: **19**
Vurmak.
19. Dü sütūn ile urur dāġ-ı derūn-ı çerḫe
20. Sāyebānından ider ebr-i bahār istiʿṭā

17. **urur:**-*ur*
Gazel 592
Mısra: **6**
Vurmak.
5. Māʾil-i āzār olan bulmaz rehā āzārdan
6. Tīşekār evvel urur seng-i fesāna tīşesin

18. **urdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **88**
Mühür vurmak, damgalamak.
87. Nāme-i ẕātın idicek inşā
88. Aña mühr-i nübüvvet urdı Ḫudā

ʿurbān:

1. **ʿurbān:**
Tarih 77
Mısra: **10**
Çöl Arapları, bedeviler.
9. Hüccācı ḳatl u ġāret olmışdı resm u ʿādet
10. Māl u menāl-i nāsı ḳabż eylemişdi ʿurbān

2. **ʿurbān:**
Tarih 77
Mısra: **37**
Çöl Arapları, bedeviler.
37. ʿUrbān içinde bī-ḫavf ol Rüstem-i zamāne
38. İtdi ten-i ḫabīs̱in tīġiyle hāke yeksān

ʿurfī:

1. **ʿurfī:**
Kaside 9
Mısra: **87**
ʿUrfī-i Şīrāzî: Meşhur İranlı şair. (1556-1591). XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türk şairlerince tanınmaya başlanan Urfî, Türk edebiyatında etkili olmuş, birçok şair ondan övgüyle söz etmiştir.
87. İtmiş üstād-ı ezel ʿUrfī vü Ḫāḳānīʾden
88. Feyż ile mertebe-i ṭabʿ-ı şerīfin ber-ter

2. **ʿurfī:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
ʿUrfī-i Şīrāzî: Meşhur İranlı şair. (1556-1591). XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türk şairlerince tanınmaya başlanan Urfî, Türk edebiyatında etkili olmuş, birçok şair ondan övgüyle söz etmiştir.
1. Ṣāʿib ü ʿUrfī vü Nābī vü Rahīmī Ruhī
2. İttifāḳ üzre ricā eylediler Pāşādan

urıl:

1. **urılan:**
Gazel 685
Mısra: **9**
Vurulmak.
9. Ḳande urılan sikke-i sulṭān idi Nābī
10. İksīre liyāḳat bulunaydı misümüzde

urmaz idi:

1. **urmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 526
Mısra: **3**

Kelime Tipi: -
Vurmak.
3. Gül-berge sabā urmaz idi pençe-i tārāc
4. Ṣaḥrā-yı temennāda eger dāmen olaydum

ʿurūc:
1. ʿ**urūca:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **31**
Yükselme.
31. ʿUrūca sebʿ-ṭıbāḳ-ı sipihr-i maʿnāya
32. Süṭūr-ı ṣafḥasıdur nerdübān-ı Mevlānā

ʿurūḳ-ı ḫāke:
1. ʿ**urūḳ-ı ḫāke:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Toprağın damarları.
117. ʿUrūḳ-ı ḫāke düşerse furūġ-ı reʾyi olur
118. Nümūde maʿden-i āhende ṣavfet-i billūr

usan:
1. **uşanduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 395
Mısra: **1**
Bıkkınlık gelmek.
1. Bir devlet içün çerḫe temennadan uşanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uşanduḳ

2. **uşanduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 395
Mısra: **2**
Bıkkınlık gelmek.
1. Bir devlet içün çerḫe temennadan uşanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uşanduḳ

3. **uşanduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 395
Mısra: **4**
Bıkkınlık gelmek.
3. Hicrān çekerek ẕevḳ-i mülaḳatı unutduḳ
4. Maḫmūr olarak leẕẕet-i ṣahbādan uşanduḳ

4. **uşanduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 395
Mısra: **6**
Bıkkınlık gelmek.
5. Düşdük ḳatı çoḳdan heves-i vuṣlata amma
6. Ol dāʿiye-i dağdağa-fermādan uşanduḳ

5. **uşanduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 395
Mısra: **8**
Bıkkınlık gelmek.
7. Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uşanmaz
8. Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uşanduḳ

6. **uşanduḳ:**
Gazel 395
Mısra: **10**
Bıkkınlık gelmek.
9. Nābī ile ol āfetüñ ahvālini naḳl it
10. Efsāne-i Mecnūn ile Leylāʾdan uşanduḳ

7. **uşanmaz:**-*maz*
Gazel 395
Mısra: **7**
Bıkkınlık gelmek.
7. Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uşanmaz
8. Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uşanduḳ

8. **usanmaz:**-*maz*
Gazel 43
Mısra: **8**
Bıkmak, sıkılmak.
7. Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
8. Bir beyża uçurmakdan usanmaz heves-i ṣubḥ

9. **uşanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **24**
Bıkmak, sıkılmak.
23. Tıfl-ṭabʿ olmadadur pīr-i felek gitdükçe
24. Tāze bāzīçeye tiz māʾil olur tīz uşanur

10. **uşanduġı:**-*du, -ġı*
Gazel 708
Mısra: **7**
Bıkmak.
7. ʿUşşāḳdan uşanduġı günler mülūk-ı ḥüsn
8. ʿĀdet budur bahāne ararlar eẕiyyete

11. **uşandı:**-*dı*
Gazel 510
Mısra: **1**
Bıkkınlık gelmek.
1. Bizden uşandı yār-ı hevesnākümüz bizüm
2. Eyler teġāfül ol şeh-i bī-bākümüz bizüm

uşandunncaya dek:
1. **uşandunncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Usandırıncaya dek.
9. Ṣudūr-ı luṭf ne mümkin zamāne ḫalḳından
10. Meġer ki idesin ibrām uşandunncaya dek

ʿuṣāre:
1. ʿ**uṣāre:**
Gazel 831
Mısra: **4**
Sıkılan şeyin su ve yağ vesairesi.
3. Ne ḳādir itmege baḫş-ı neşāt ehl-i ġama
4. Şıḳılmayan bu ḫarābatda ʿuṣāre gibi

ʿuṣāre-i bādām:
1. ʿ**uṣāre-i bādām:**
Gazel 750
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Badem yağı.
3. O şeb ki çeşmün olur nūr-baḫş-ı bezm-i ḫayāl
4. Yanan ʿuṣāre-i bādām olur çerāġumda

ʿuṣāre-i ḫanżal:
1. ʿ**uṣāre-i ḫanżal:**
Kaside 11
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Hanzal suyu (Hanzal; Ebûcehil karpuzu da denilen portakal büyüklüğündeki meyvesi çok acı ve iç sürdürücü bir meyve).
99. Semūm-ı ḳahr-ı cihān-sūzı esse gülzāra
100. Olur ʿuṣāre-i ḫanżal żamīr-i gülde gül-āb

ʿuṣāt:
1. ʿ**uṣāt:**
Gazel 83
Mısra: **13**
Asiler, isyancılar.
13. Nābī kerīmüñ anlar ise luṭfını ʿuṣāt
14. ʿArża cerīde-i günehin kendi desteler

2. ʿ**uṣāt:**
Gazel 803
Mısra: **4**
Asiler, zorbalar, itaat etmeyenler, günahkarlar.
3. Ser-rişte-i ümmīdümüz olmaḳda münʿakid
4. ʿAfvüñ nühüfte rabıṭasından ʿuṣāt ile

3. ʿ**uṣāta:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **8**
Asiler, zorbalar, itaat etmeyenler, günahkarlar.
7. Sen ol ṭabīb-i şifā-baḫşsın ki her nefesüñ
8. Virür ʿuṣāta şifā yā Muḥammed-i ʿArabi

ʿuṣāt-ı bendegānun:
1. ʿ**uṣāt-ı bendegānun:**-*un*
Kaside 1
Mısra: **171**
Kelime Tipi: -
Kullarının isyanı.
171. ʿUṣāt-ı bendegānun olsa da şāyeste-i taʿẕīb
172. Yine eyle ilāhī şānuña şāyānını icrā

uşbur şeva tukāl tekaşşaʿ:
1. **uşbur şeva tukāl tekaşşaʿ:**
Kaside 16
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
"Sabret, kızartmak, söylenir,

serpilmek" anlamlarına gelen Arapça ifadeler.
93. Olsun mı hiç edāsı ẓarīfāneye bedel
94. Uṣbur şeva tukāl tekaşşaʿ ibāreti

ʿuṣfūr:
1. ʿ**uṣfūr:**
Kaside 7
Mısra: **38**
Serçe kuşu.
37. Pür idi sebze-i bigānelerle gülşen-i dehr
38. Oturmış idi hümālar maḳāmına ʿuṣfūr

uṣlan:
1. **uṣlanmış:**-*mış*
Gazel 349
Mısra: **9**
Akıllanmak, aklı başına gelmek.
9. Nābī hele uṣlanmış olup ʿaşḳa giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

2. **uṣlandı:**-*dı*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Akıllanmak, aklı başına gelmek.
3. Ben didüm uṣlandı zīrā çerḫ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ḳılmaḳ gerekdür anı bunca ser-güdaḫt

ʿuşşāḳ:
1. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **3**
Âşıklar.
3. Yāruñ güẕergehidür ʿuşşāḳa cāy-ı rāḥat
4. Rindān-ı ḫāne ber-dūş dār u diyarı nʾeyler

2. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **3**
Aşıklar.
3. ʿUşşāḳa rūzlarda olan nāzlar olur
4. Būs u kenar ẕevḳine maḥsūb şeb-be-şeb

3. ʿ**uşşāḳını:**-*ın, -ı*
Gazel 69
Mısra: **29**
Aşıklar.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıḳını tīz ḳazanur

4. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 80
Mısra: **10**
Aşıklar.
9. Bīmār ise de her ne ḳadar çeşm-i siyāhı
10. ʿUşşāḳı perīşāñ idecek ṭaḳati vardur

5. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 124
Mısra: **7**
Aşıklar.
7. Dilber ki rast söyleye ʿuşşāḳa itdügin
8. Būs eyleyem dehānını dirsem ḫilāf olur

6. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 151
Mısra: **11**
Aşıklar.
11. Uğradur mı ġayrı ʿuşşāḳı meġer etrāfına
12. Cümleden nezdīk zülfi ʿāşıḳ-ı miskīnidür

7. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 163
Mısra: **2**
Aşıklar.
1. Ḫubān-ı hat-āverdeye nāzuñ yiri yoḳdur
2. ʿUşşāḳa da min-baʿd niyāzuñ yiri yoḳdur

8. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 192
Mısra: **2**
Aşıklar.
1. Ol mest-i ḥüsn vażʿ-ı cefāyı hüner ṣanur
2. ʿUşşāḳa kec-nigehlügi ḥüsn-i naẓar ṣanur

9. ʿ**uşşāḳdan:**-*dan*
Gazel 231
Mısra: **9**
Aşıklar.
9. Geçmez yine ʿuşşāḳdan eylerse teġāfül
10. Ol vażʿ-ı sitem firkāte maḥmūl degüldür

10. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 231
Mısra: **11**
Aşıklar.
11. Ḫat geldi yine olmadı ʿuşşāḳı perīşān
12. Cemʿ olmadadur leşkeri maʿzūl degüldür

11. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 243
Mısra: **1**
Aşıklar.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ḫubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

12. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **3**
Aşıklar.
3. ʿUşşāḳa ʿaceb māye-i sevdā-yı cünūndur
4. Ol çeşm-i siyeh-mest ile ol zülf-i siyeh-kār

13. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 327
Mısra: **9**
Aşıklar.
9. Döküldi pāyına ʿuşşāḳ o ser-keşün Nābī
10. Bahār var mı ki dāmānına ḫazān düşmez

14. ʿ**uşşāḳum:**-*um*
Gazel 337
Mısra: **7**
Aşıklar.
7. ʿUşşāḳum ġarḳ eyledi ḫūn-ābe-i eşke
8. ʿAksūñ ki ḳadehde mey-i bī-ġışlara düşmiş

15. ʿ**uşşāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 394
Mısra: **7**
Aşıklar.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-gūş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

16. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 434
Mısra: **9**
Aşıklar.
9. Meşḳ-i düşnām itme ʿuşşāḳa ne lāyıḳdur kʾola
10. Zehr ile āmīḫte laʿl-i şeker-bāruñ senüñ

17. ʿ**uşşāḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 444
Mısra: **8**
Aşıklar.
7. Eşk ü āhı eylemezdi zīr ü bālāya revān
8. Ḳalsa ʿuşşāḳuñda ṭāḳat cüst-cūyuñdan senüñ

18. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 477
Mısra: **9**
Aşıklar.
9. Perestişkārlık teklifi ʿuşşāḳa güzel ammā
10. Hele o ḫastegān-ı miḥnetüñ tāb ü tüvānın bul

19. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 481
Mısra: **6**
Aşıklar.
5. Çerḫün ḫilāf-ı devri var amma senüñ gibi
6. ʿUşşāḳa kesr-i ḫāṭır ile müttehem degül

20. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 631
Mısra: **9**
Aşıklar.
9. Mümkin mi ḫam-ı zülfüme bend olmaya ʿuşşāḳ
10. Āhū-yı ṣabā reste degülken resenümden

21. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 631
Mısra: **11**
Aşıklar.
11. ʿUşşāḳı helāk eylemeġe ḫançer-i ḫūbān

12. Furṣat mı bulur ġamze-i ḫāṭır-şikenümden

22. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 664
Mısra: **13**
Aşıklar.
13. İtmedük ʿuşşāḳa ḫaṭṭuñ gelmedükçe iltifāt
14. Gitdi devlet furṣatı fevt eyledük teʾḫīr ile

23. ʿ**uşşāḳdan:**-*dan*
Gazel 708
Mısra: **7**
Aşıklar.
7. ʿUşşāḳdan uṣanduġı günler mülūk-ı ḥüsn
8. ʿĀdet budur bahāne ararlar eẕiyyete

24. ʿ**uşşāḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 726
Mısra: **4**
Aşıklar.
3. Ol tünd-ḫūy bir gün olur bezm-viṣāle rām
4. ʿUşşāḳınuñ duʿāsı eger müstecāb ise

25. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 733
Mısra: **4**
Aşıklar.
3. Olmaz miḥakk-i tecrībe tīr-i ʿitābveş
4. ʿUşşāḳı büʾl-hevesler ile āzmāyişe

26. ʿ**uşşāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 866
Mısra: **2**
Aşıklar.
1. Eyyām-ı ḥüsn o şūḫ-ı sitemkāra ḳalmadı
2. ʿUşşāḳuñ inkisārı o ġaddāra ḳalmadı

27. ʿ**uşşāḳuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **241**
Aşıklar.
241. Maṭbaḫ-ı ḳadrüñe reh-bürde olan ʿuşşāḳuñ
242. Gözlerinden dökilür ḫūn-ı kebāb-ı ekbād

28. ʿ**uşşāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 143
Mısra: **1**
Âşıklar.
1. ʿUşşāḳuñ ider ʿaşḳ likāsını müteġayyir
2. Mestānuñ ider bāde edāsın müteġayyir

29. ʿ**uşşāḳdan:**-*dan*
Gazel 122
Mısra: **4**
Âşıklar.
3. Ḫūbān ne ḳadar olsa da bālā-rev-i naḫvet
4. ʿUşşāḳdan ümmīd-i naẓar ʿayb degüldür

30. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 222
Mısra: **7**
Âşıklar.
7. Dāġ-ı dil māye-i feryād yeter ʿuşşāḳa
8. ʿAndelībān-ı maḥabbet gül-i ter bilmezler

31. ʿ**uşşāḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 571
Mısra: **7**
Âşıklar.
7. Meyli var ʿuşşāḳınuñ kūyındaki ġavġāsına
8. Ḫande eyler āftābum germī-i hengâmeden

32. ʿ**uşşāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 579
Mısra: **2**
Âşıklar.
1. Olmaz zamān-ı ʿaşḳ mükāfātdan emīn
2. ʿUşşāḳuñ inkisārın alan şūḫ-ı nāzenīn

33. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 637
Mısra: **5**
Âşıklar.
5. ʿUşşāḳ rūy-ı zerdini itsün güdāḫte
6. Teẕhīb içün kitābe-i bāb-ı tevekkülin

ʿuşşāḳ-ı bī-nevāya:

1. ʿ**uşşāḳ-ı bī-nevāya:**-*y, -a*
Gazel 785
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kısmetsiz aşıklar.
5. Aġyār-ı nā-sezāya düşdükde ḥiṣṣe-i vaṣl
6. Düşmiş nigāh-ı ḥasret ʿuşşāḳ-ı bī-nevāya

ʿuşşāḳ-ı dil-figār:
1. ʿ**uşşāḳ-ı dil-figār:**
Gazel 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönlü yaralı aşıklar.
1. Ḫūbān-ı sitemkār cefādan müteleẕẕiẕ
2. ʿUşşāḳ-ı dil-figār rıżādan müteleẕẕiẕ

ʿuşşāḳ-ı nā-tüvānı:
1. ʿ**uşşāḳ-ı nā-tüvānı:**-*ı*
Gazel 694
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zavallı, çaresiz aşıklar.
5. Yāre toyunca bakmaġa māniʿ raḳībler
6. ʿUşşāḳ-ı nā-tüvānı ḳomazlar ḥużūrda

ʿuşşāḳ-i sāde-levḥ:
1. ʿ**uşşāḳ-i sāde-levḥ:**
Gazel 691
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Saf, temiz yüzün aşıkları.
9. ʿUşşāḳ-i sāde-levḥ ne ḳādir ki fehm ide
10. Siḥr itdügin dü-çeşmi suʾāl ü cevābda

ʿuşşāḳ-i sīne-sūḫteye:

1. ʿ**uşşāḳ-i sīne-sūḫteye:**-*y, -e*
Gazel 367
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bağrı yanık aşıklar.
11. ʿUşşāḳ-i sīne-sūḫteye düşmez āh-ı serd
12. Ḥammām ḫalvetinde nesīm-i ṣabā ġalaṭ

ʿuşşāḳ-ı sitem-dīdeye:

1. ʿ**uşşāḳ-ı sitem-dīdeye:**-*ye*
Gazel 167
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Zulme uğramış, haksızlık görmüş aşıklar.
5. İfnā-yı vücūd eylememek rāh-ı ṭalebde
6. ʿUşşāḳ-ı sitem-dīdeye nāmūs degüldür

ʿuşşāḳ-ı zāre:
1. ʿ**uşşāḳ-ı zāre:**-*e*
Gazel 584
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ağlayan, inleyen âşıklar.
5. Ārāmın eylemiş sipeh-i ʿaşḳ tār ü mār
6. ʿUşşāḳ-ı zāre kendüsi ārām-ı cān iken

ʿuşşāḳī-zāde:

1. ʿ**uşşāḳī-zādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 415
Mısra: **14**
Uşşakizade es-Seyyid İbrahim Hasib Efendi 1664 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Hasib Uşşakizade müderris, tarihçi ve üç dilde şairdir. Ayrıca kadılık yapmıştır.
13. Yā Rab o şūḫ-ı dil-şikenüñ vażʿ-ı bāridin
14. Muḥtāc eyle……… ʿUşşāḳī-zādenüñ

ʿuşşāḳ-ṣıfat:
1. ʿ**uşşāḳ-ṣıfat:**
Gazel 208
Mısra: **2**
Aşık sıfatıyla bilinenler.
1. Ḥammām ki āyīne-i sīmīn-bedenāndur
2. ʿUşşāḳ-ṣıfat āteşi ḳalbinde nihāndur

ʿuşşḳāḳ-ı tīre-rūz-ı perākende-ḫāṭırun:

1. ʿ**uşşḳāḳ-ı tīre-rūz-ı perākende-ḫāṭırun:**-*un*
Gazel 247
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Üzüntülü gönlün günleri karanlık aşıkları.
5. ʿUşşāḳ-ı tīre-rūz-ı perākende-ḫāṭırun
6. Mānend-i zülf-i ḥüsni perīşānlıġındadur

uṣūl:
1. **uṣūlın:**-*ın*
Gazel 271
Mısra: **9**
Üst soylar.
9. Baġ-ı kevnün ne uṣūlın ne fürūʿın bilürüz
10. Gerçi kim toḫm gibi cümleyi ḥāvīyüz biz

2. **uṣūluyle:**-*u, -y, -le*
Gazel 657
Mısra: **1**
Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol, yöntem II Mûsikîmizde belli düzümlerden yapılarak kalıp hâlinde tespit edilmiş ölçülere verilen isim.
1. Ehl-i sāz itdi uṣūluyle seni hem-pehlū
2. Beste olmış söze döndürdi seni çār ebrū

3. **uṣūl:**
Gazel 831
Mısra: **10**
Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol, yöntem II Mûsikîmizde belli düzümlerden yapılarak kalıp hâlinde tespit edilmiş ölçülere verilen isim.
9. Nasibi ʿarṣa-i ʿālemde sīne dögmekdür
10. Uṣūl ile geçinen kimsenüñ neḳāre gibi

4. **uṣūliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 867
Mısra: **15**
Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol, yöntem II Mûsikîmizde belli düzümlerden yapılarak kalıp hâlinde tespit edilmiş ölçülere verilen isim.
15. Getürür şiʿri uṣūliyle naġam pervāza
16. Murġ-ı naẓmuñ olur āvāz-ı naġam bāl ü peri

uṣūl-ı dīn:
1. **uṣūl-ı dīn:**
Kaside 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dinin temel inançları.
13. Bir çār baġ-ı tāze-nümādur uṣūl-ı dīn
14. Ol çār bāġ içinde mekīndür çehār-yār

uṣūl-ı naġme:
1. **uṣūl-ı naġme:**
Gazel 733
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nağmenin makamı.
9. Ẕikri uṣūl-ı naġme gibi itme pest-pā
10. İtme fikende şekker-i tevḥīdi ḫāyişe

uṣūl-ı neye:
1. **uṣūl-ı neye:**-*e*
Gazel 554
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neyin ahengi.
7. Bilmem nice Ḫudāyı semāʿından yād ider
8. Āvāze vü uṣūl-ı neye ittibāʿ iden

uṣūl-ı şerʿ:
1. **uṣūl-ı şerʿ:**
Kaside 14
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Şeriat usulü, şeriata uygunluğu.
135. Hemīşe tā ola dīvān-ḫāne-ı ʿālem
136. Uṣūl-ı şerʿ ile maʿmūr u ʿadl ile ābād

utan:
1. **utanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **1**
Utanmak, mahçup olmak.
1. Ruḫ-ı zibāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur
2. Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanır

2. **utanmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 111
Mısra: **14**
Utanmak, hicap duymak.
13. Bu ʿāleme yoġ iken ihtiyār-ı āmed-şud
14. Utanmadan nice daʿvā-yı iḳtidār olunur

utandurıncaya dek:
1. **utandurıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Utandırıncaya kadar.
1. Çerāġa ṣarf-ı nefes eyle yandurıncaya dek
2. Viṣāle eyleme ibrām utandurıncaya dek

ʿutārid:
1. **ʿutārid:**
Gazel 132
Mısra: **12**
Feleğin katibi. (Utarid feleğin katibi sayılıp güzel söz ve yazı ile sanatkarlığın sembolüdür.).
11. Beyāża ḫāme-i zerle debīr-i ṣubḥ āmāde
12. ʿUtārid meclis-i maʿnāda müsvedde-nüvīsümdür

2. **ʿutārid:**
Gazel 564
Mısra: **23**
Feleğin katibi. (Utarid feleğin katibi sayılıp güzel söz ve yazı ile sanatkarlığın sembolüdür.).
23. ʿUtārid resm-i aḥkām eyledükçe ṣafha-i çerḫe
24. Resīdi dūş-ı fermāna nişān-ı imtis̱āl olsun

3. ʿ**uṭāridüñ:**-*üñ*
Gazel 607
Mısra: **6**
Feleğin katibi. (Utarid feleğin katibi sayılıp güzel söz ve yazı ile sanatkarlığın sembolüdür.).
5. Ṣaḥīfe-i felek üzre nücūma dönmişdür
6. ʿUṭāridüñ dökilen rīki rikdānından

utrūfe:
1. **utrūfe:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **20**
Az bulunur, nadir şeyler; tuhaf şeyler; turfalar.
19. Şekli uʿcūbe vü nihādı ḫafīf
20. Naḳşı utrūfe vü meẕāḳı laṭīf

uyan:
1. **uyan:**
Gazel 65
Mısra: **12**
Uyanmak.
11. Oldı beyāz-ı ṣubḥ gibi mūy-ı ser sefīd
12. Ey ḫurfe-çeşm uyan ki ʿibādet zamānıdur

2. **uyanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **14**
Uyanmak.
13. Ḫᵛābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
14. Būsenüñ sāyesi ruhsārına düşse uyanur

uyandurıncaya dek:
1. **uyandurıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uyandırıncaya kadar.
3. Olınca ḫᵛābda nāʾil viṣāl-i cānāna
4. Çalışma būs u kenāre uyandurıncaya dek

uydur:
1. **uydurmuş:**-*muş*
Gazel 341
Mısra: **2**
Benzetmek, uydurmak, yakıştırmak.
1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış
2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

2. **uydurmış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **1**
Benzetmek, uydurmak, yakıştırmak.
1. Dü mengūşın ḳalender rūy-ı bed-fercāma uydurmış

2. Şarābı ṣūfī engūrīden almış cāma uydurmuş

3. **uydurmış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **4**
Benzetmek, uydurmak, yakıştırmak.
3. İdüp taklīd ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere düşmen
4. Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ḫāme uydurmış

4. **uydurmış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **10**
Benzetmek, uydurmak, yakıştırmak.
9. Çıḳup bāme Ḥalebʾde naḫline Nābī virüp cilve
10. Beni ṣayda açup çeşmin o Şehbā dāme uydurmış

5. **uydurmış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **8**
Yasal olmayan bir işi hile, düzen vb. ile kanuna uygun gibi göstermek.
7. Ḫilāf inhā raḳīb ol āfeti tenfīr idüp benden
8. O sengīn-dil müzevver mühr ḳazmış nāme uydurmış

6. **uydurup:**-*up*
Gazel 867
Mısra: **4**
Benzetmek, uydurmak, yakıştırmak.
3. Ṣāḥib-i ʿırż idi evvel ġazel-i sāde iken
4. Uydurup ehl-i hevā eylediler der-be-derī

uza:
1. **uzanır:**-*n, -ır*
Gazel 69
Mısra: **2**
Çok zaman tutmak, uzun sürmek.
1. Ruḫ-ı zibāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur
2. Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanır

uzakdan:
1. **uzakdan:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Uzak yerden, uzaklardan.
9. Ol tāze nihāl-i ufuḳ-efrūz-ı cemāle
10. Ḥasretle uzakdan nigerān eyleme yā Rab

2. **uzakdan:**
Tarih 103
Mısra: **57**
Uzak yerden, uzaklardan.
57. Uzakdan gūş idüp evṣāf-ı ḫayrin Nābī-i dāʿī
58. Duʿā-yı devletinde şevḳ-i iḫlāṣ itdi bī-pervā

uzakdan tolanur:
1. **uzakdan tolanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaktan, kimseye görünmemeye çalışarak dolanmak.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

2. **uzakdan tolanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaktan, kimseye görünmemeye çalışarak dolanmak.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

3. **uzakdan tolanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaktan, kimseye görünmemeye çalışarak dolanmak.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

4. **uzakdan tolanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaktan, kimseye görünmemeye çalışarak dolanmak.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

5. **uzakdan tolanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaktan, kimseye görünmemeye çalışarak dolanmak.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

6. **uzakdan tolanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaktan, kimseye görünmemeye çalışarak dolanmak.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

7. **uzakdan tolanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Uzaktan, kimseye görünmemeye çalışarak dolanmak.
11. Nev-bahār-ı ruḫı buldukça terākki o gülüñ
12. Şerm ile mihr-i cihān-tāb uzakdan tolanur

uzat:
1. **uzatmasalar:**-*ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **10**
Bir meseleyi gereğinden fazla dillendirmek.
9. Ne var bilinmeyecek kār-ı mevt-yāb-ı felek
10. Ricāl-i tūl-ı emel ḳıṣṣayı uzatmasalar

uzun:
1. **uzun:**
Gazel 392
Mısra: **10**
Uzunluk. Boy.
9. Ol mūmiyān ü serv-ḳad ü ḫaṭ ne-rüsteye
10. İnkār olınmaz ince uzun mübtelālıcuḳ

2. **uzun:**
Tarih 116
Mısra: **29**
Uzun; zaman mesafesi.
29. Ḫudā ʿömrin uzun ʿilmin füzūn cāhın bülend itsün
30. Ḳabūlinde ricāmuñ iʿtiḳādum Ḥaḳḳa evs̱aḳdur

uzun boylu:
1. **uzun boylu:**
Gazel 708
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Uzun süre II Derinlemesine, ayrıntılarıyla.
13. Nābī bu mācerāda o māhuñ günāhı yoḳ
14. Sen eyledüñ heves bu uzun boylu miḥnete

ʿuzzā:
1. **ʿuzzā:**
Kıt'a 19
Mısra: **3**
Cahiliyye devri müşrik Arapların ilah saydıkları putlardan biri.
3. Oldı ʿUzzā ʿadem be-laṭme-i āb
4. Oldı Lāt u Menāt ḫāne-ḫarāb

Ü

üç dört ʿadet:
1. **üç dört ʿadet:**
Tarih 77
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Birkaç tane.
35. Ol ṣaf- der-i yegāne üç dört ʿadet ḫıdemle
36. Bī-bāk oldı şemʿ-i cemʿ-i miyān-ı ʿurbān

üç kerre:
1. **üç kerre:**
Tarih 144
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Üç defa.
23. İtdi serḥadde hücum üç kerre yüz bin ḫūk ile
24. Ateşīn ālāt ile mānend-i ās̱ār-ı ʿazāb

üç sütūn:
1. **üç sütūn:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Üç sütun (Tuğranın üst tarafındaki elif harfi III şeklindeki çizgilerin adıdır. Bunlar, bir tuğra dışında her tuğradan üç adet olarak görülmektedir. Tuğlar bazı tuğralarda hiçbir harf- ifade etmeyen ve sadece şekli tamamlayan işaretlerde olabilir. Osmanlı Devlet düzenine üç tuğ hükümranlık alametidir. Tuğralarda bulunan,üç tuğ geleneği de bu alametin Tuğralarda yansıması olarak da düşünülebilir).
15. Üç sütūn ile budur keştī-i Nūh
16. Saṭr-ı fermān aña mevc-i deryā

üçinci:
1. **üçincisi:**-*si*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **123**
Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen.
123. Hem üçincisi ḥażret-i ʿOs̱mān
124. Ṣāḥibüʾl-ʿilm cāmʿüʾl-Kurʾān

ücret:
1. **ücretin:**-*in*
Gazel 82
Mısra: **3**
Karşılık, bedel.
3. Hesāblaşmayıcak ücretin nefes-be-nefes
4. Bu çārsūda meġer kimseye dükān mı virür

ücrete gitmede:
1. **ücrete gitmede:**-*e-mede*
Gazel 383
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ücretini, karşılığını almaya gitmek.
5. Ücrete gitmede kesb itdügümüz naḳd-i nefīs
6. Sehv imiş sūḳ-ı taʿayyünde dükān-gīr olmaḳ

ücrete virmek:
1. **ücrete virmek:**-*mek*
Gazel 569
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Alınan eşya yada hizmetin karşılığını vermek, ödemek.
11. Ṭıfl-ı nā-zāde içün ḫāṭırı şādān itmek
12. Yapmadan ücrete virmek gibidür dükkânın

ücret-i ḫıdmetidür:
1. **ücret-i ḫıdmetidür:**-*i, -dür*
Gazel 420
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hizmetinin karşılığı.
7. Kūşiş itmekle ẓuhūratına ḥükm-i ʿafvuñ
8. Ücret-i ḫıdmetidür ʿafv günehkārlaruñ

ücret-i müzdūr:
1. **ücret-i müzdūr:**
Kaside 7
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
İşçilerin yevmiyesi.
85. O şeh ki mā-ḥaṣal-i naḳd-ı baḥr ü kān olmaz
86. Binā-yı cāhına yek-rūze ücret-i müzdūr

üftāde:
1. **üftādeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 296
Mısra: **11**
Düşmüş, düşkün, biçare.
11. Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylık vadisine
12. Yoḫsa naḳşuz maʿnī-i naḳḳāşa maẓhar gelmişüz

2. **üftādelerün:**-*ler, -ün*
Gazel 230
Mısra: **5**
Düşmüş, düşkün, biçare.
5. Ḫūblar ḥüsnine ḥayrān olan üftādelerün
6. Çeşm-i āyine gibi düşmen-i ḫᵛāb isterler

3. **üftāde:**
Gazel 276
Mısra: **12**
Düşmüş, düşkün, biçare.
11. İtmez güsiste rābıta-i luṭfın āftāb
12. Mānend-i sāye bir nice üftāde görmişüz

4. **üftādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 747
Mısra: **3**
Düşmüş, düşkün, biçare.
3. Ten be-ḫāk-i ʿacz olan şeb-nem gibi üftādenüñ
4. Cümleden evvel yiten ḫurşīd olur imdādına

5. **üftāde:**
Gazel 778
Mısra: **8**
Düşmüş, düşkün, biçare.
8. Gül-i surḫ üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
7. Virür laʿlüñdeki dendānlarınuñ ḥāletin cānā

6. **üftādelere:**-*ler, -e*
Gazel 729
Mısra: **10**
Düşmüş, düşkün, biçare.
9. Ḥall u ʿaḳd ehli ẕelīl olsa da pā-māl itme
10. Nāḫunuñ atma yire raḥm kıl üftādelere

7. **üftāde:**
Gazel 801
Mısra: **4**
Düşmüş, düşkün, biçare.
3. Tevāżuʿ eylemiş taḥṣīl teʾhīr-i ʿibādetden
4. Olur kimden görürse ser-fürū pāyına üftāde

8. **üftādelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 167
Mısra: **10**
Düşkün, zavallı II âşık.
9. Bī-tābliginden dökilür pāyına yoḫsa
10. Üftādelerüñ maṭlabı pā-būs degüldür

9. **üftāde:**
Gazel 839
Mısra: **2**
Düşmüş, düşkün, biçare.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

10. **üftādeye:**-*y, -e*
Tarih 108
Mısra: **8**
Düşmüş, düşkün, biçare.
7. Rütbe-i ʿulyāda ḫurşīd-i cihān-ārā gibi
8. Dest-gīr olmaḳ ṣıfāt-ı ẕātıdur üftādeye

üftāde olmaz:
1. **üftāde olmaz:**
Gazel 802
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Nasip olmaz, düşmez.
9. Cins-i luġātle memlū şehr-i Ṣıḥaḥ u Ḳāmūs
10. Olmaz metāʿ-ı maʿnī üftāde her diyāra

üftāde olmış:
1. **üftāde olmış:**-*mış*
Gazel 48
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Tutulmak II Çaresiz kalmak.

11. ʿArak̩ her bergine mānend-i şebnem olmış üftāde
12. Nesīm-i āh açmış verd-i terdür ḥalk̩a-i tevḥīd

üftādegānı:
1. **üftādegānı:**-*ı*
Gazel 100
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Düşkünler || Aşıklar.
9. Üftāde gānı ġark̩a-i ʿafv itmemek muḥāl
10. Baḥr-ı muḥīt-i raḥmet-i Ġaffār Kaʿbeʾdür

üftādegī:
1. **üftādegī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **371**
Üftadelik.
371. Ne bu üftādegī bu ḥayrānī
372. Ne bu dil-teşnegī bu nālānī

üftāde-i çāh etmeġe:
1. **üftāde-i çāh etmeġe:**-*e*
Gazel 272
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kuyuya düşürmek.
9. Mısra meh-i Kenʿānı ʿazīz eylemek āẖir
10. Evvel anı üftāde-i çāh etmeġe değmez

üftāde-i dām-ı ġam iden:
1. **üftāde-i dām-ı ġam iden:**-*en*
Gazel 175
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Keder tuzağının düşkünü yapmak.
3. Murġ-ı dil-i āzāde-per-i evc-i ferāġı
4. Üftāde-i dām-ı ġam iden ḥırṣ u şeġabdur

üftāde-i ḥabs-ı şikem:
1. **üftāde-i ḥabs-ı şikem:**
Gazel 85
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Mide hapishanesinin zavallı mahkumu.
13. Ẕirve-i şāẖda dāmen-keş olan mīve-i nāz
14. Āẖir üftāde-i ḥabs-ı şikem olmaz da nʾolur

üftāde-i ẖāküz:
1. **üftāde-i ẖāküz:**-*üz*
Gazel 300
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa düşmüş, toprağa düşkün.
5. Şāyān degülüz zāʾika-i ḥüsn-i k̩abūle
6. Üftāde-i ẖāküz s̱emer-i nīm-resüz biz

üftāde-i peyġūle-i ġār itmek:
1. **üftāde-i peyġūle-i ġār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Mağaranın köşesine mahkum etmek.
19. K̩adrin bilerek gevherimüñ eylemek ikrām
20. Üftāde-i peyġūle-i ġār itmek içünmiş

2. **üftāde-i peyġūle-i ġār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Mağaranın köşesine mahkum etmek.
19. K̩adrin bilerek gevherimüñ eylemek ikrām
20. Üftāde-i peyġūle-i ġār itmek içünmiş

üftāde-i zebān-ı hezār olmadan:
1. **üftāde-i zebān-ı hezār olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 137
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bülbülün diline düşmek.
3. Ol ġonce nā-güşādelik eylerse vechi var
4. Üftāde-i zebān-ı hezār olmadan k̩açar

üftādelik:
1. **üftādelikler:**-*ler*
Gazel 71
Mısra: **5**
Perişanlık.
5. Gehī bī-iẖtiyār üftādelikler pāy-ı dildāre
6. Degül küstāẖlık̩dan līk dermānsızluġumdandur

üftādesin:
1. **üftādesin:**
Gazel 285
Mısra: **1**
Üftadesini, tutkununu.
1. Üftādesin görince k̩açar gül-ʿizārumuz
2. Gelmez bizüm ẖazāna mukabil bahārumuz

üfür:
1. **üfürüp:**-*üp*
Kıt'a 25
Mısra: **4**
Nefesi, dudakları büzerek hızla ve basınçla dışarı vermek, üflemek (Kesilen küçükbaş hayvanın arka bacağında küçük bit yarık açılır ve bu yarıktan üfürülerek hayvan şişirilir. Bu işlem, hayvanın derisini kolayca soymak için yapılır).
3. Gusfendānun idüp k̩aṭʿ-ı ṭarīk̩-i nefesin
4. Bacağından üfürüp ṣoñra şişürmek gibidür

ülfet:
1. **ülfet:**
Gazel 216
Mısra: **10**
Alışkanlık, bütünleşme.
9. Bir nefes kāşāne-i k̩albinden olmazsın cüdā
10. Çok̩dan ey ġam Nābī-i nā-şād ile ülfet mi var

2. **ülfeti:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **273**
Alışkanlık, bütünleşme.
273. Cürm ile nefsümüñ ol mertebedür ülfeti kim
274. Ele girmezse ẖayālin iderüm istifk̩ād

3. **ülfetledür:**-*le, -dür*
Gazel 180
Mısra: **2**
Görüşüp konuşma; yakın ilişki.
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevk̩i ʾāfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

4. **ülfeti:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **33**
Görüşüp konuşma; yakın ilişki.
33. ʿAcabā ülfeti k̩aṭʿ eylemeġe bāʿis̱ ne
34. Oldı mı yoẖsa dilüñ meşrebümüzden muġber

5. **ülfetünden:**-*ün, -den*
Kaside 9
Mısra: **35**
Görüşüp konuşma; yakın ilişki.
35. Ülfetünden senüñ ey düşmen-i maḥrem-sīret
36. Görmedim ʾıyş u ṭarab görmemeden ġayrı żarar

ülfet eylemiş:
1. **ülfet eylemiş:**-*miş*
Gazel 141
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Alışmak, kaynaşmak.
9. Bu ġurbetẖānede ẖalk̩ eylemiş bir gūne ülfet kim
10. Hezārānında bir dil-beste-i ẖubbüʾl-vaṭan yok̩dur

ülfet eyler:
1. **ülfet eyler:**-*r*
Gazel 813
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yakınlık göstermek; tanışmak, görüşüp konuşmak; dost olmak.
7. Ülfet eyler miydi dünyā-cū zen-i dünyā ile
8. Bir cüvānı nazenīni ger der-āġūş eylese

ülfet idelden:
1. **ülfet idelden:**-*elden*
Gazel 256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dostluk kurmak II Alışmak.
1. Vaṣf-ı lebüñle ülfet idelden dehānumuz
2. Sükker ezer dimāġ-ı beyāna zebānumuz

ülfet itdi:
1. **ülfet itdi:**-*di*
Gazel 755
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ahbaplık etmek, dostluk kurmak.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

ümīd:
1. **ümidiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 110
Mısra: **8**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā
8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

2. **ümīdümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 196
Mısra: **2**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
1. Derūñde gerdişümüz ṣanma kim gedālıġadur
2. Ümīdümüz bu bahāneyle āşīnālıġadur

3. **ümīd:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
1. Ümīd tūde-i rīk-i revān degül de nedür
2. Heves temevvüc-i bād-ı vezān degül de nedür

4. **ümīd:**
Gazel 246
Mısra: **9**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
9. Cānāneden nühüfte tebessümde var ümīd
10. Eyler ẓuhūr-ı vuṣlata dāʾir ḳarīneler

5. **ümīdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 299
Mısra: **13**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
13. Maʿmūrluḳ ümīdini terk eyle Nābiyā
14. Olmaz cihan ʿaşḳ u maḥabbet ḫarābsuz

6. **ümidiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 495
Mısra: **3**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
3. Kenāra çekmek ümidiyle dil seni cānā
4. Miṡāl-i mevce-i deryā ḳarār-dāde degül

7. **ümīdüm:**-*üm*
Gazel 622
Mısra: **12**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
11. Eyledüñ Nābī-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem
12. Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın

8. **ümidiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 630
Mısra: **3**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
3. Teşrīfüñ ümidiyle senüñ ey gül-i nev-ḫīz
4. Ḫamyāze-i ḥasret dökilür revzenümüzden

9. **ümīddür:**-*dür*
Gazel 667
Mısra: **13**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
13. Nābī ümīddür bu ġazel ẕāt-ı āṣafun
14. Ola vesīle ḫāṭırınuñ inkişāfına

10. **ümidiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 798
Mısra: **8**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
7. Sūz ile olmadadur şemʿ zebān-rīz-i s̱enā
8. Cilve-i şevket ümidiyle şeb-i tārumuza

11. **ümīdiyledür:**-*i, -y, -le, -dür*
Gazel 810
Mısra: **5**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
5. Liʾilāh ṣanma cennet ümīdiyledür yine
6. Nefs-i ḫabīs̱ Ḥaḳḳʾa münācāt iderse de

12. **ümīd:**
Gazel 819
Mısra: **9**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
9. Ḳaldı ümīd ġurre-i şevvāle Nābiyā
10. Ol māh ġurre-i ramażān oldı gelmedi

13. **ümīdi:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **43**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
43. Ümīdi şimdi budur Nābī-i siyeh-kārun
44. Kʾanuñçün eyleyeler dūstān-ı Mevlānā

14. **ümīddür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **87**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
87. Ümīddür ḳomaya ol ṭabīb-i muḥtācān
88. Şikeste-hāṭıruñı ihtiyāç ile bīmār

15. **ümīdi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **66**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
65. Sipihr gūş-ı meh ü mihrin açmadan şeb u rūz
66. Ümīdi itmedür iḥrāz-ı iltifāt-ı ḫitāb

16. **ümīdi:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **223**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
223. Gālib olmışdur ümīdi senüñ eyyāmuñda
224. Kām-yāb olmaġa ber-raġm-ı sipihr-i ḫod-kām

17. **ümīd:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
45. Ümīd odur ki ola turduġınca ṭāḳ-ı felek
46. Bu gevherān-ı s̱emīn yādigār-ı Maġnīsā

18. **ümīd:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **299**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
299. Ḥāṣılı bu ümīd ü ḫᵛāhiş ile
300. Bārgāh-ı Ḫudāʾya nāliş ile

19. **ümīd:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **502**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
501. Bir ġarībüm cenābuña geldüm
502. Biñ ümīd ile bābuña geldüm

20. **ümīdüm:**-*üm*
Kıt'a 29
Mısra: **1**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
1. Ümīdüm ḫalḳdan Nābī ne iḥsān ü ne tahsīndür
2. Mücerred ḫıdmeti-i peyġamberīde şevḳ-i muṭlaḳdur

21. **ümīdin:**-*i, -n*
Tarih 82
Mısra: **119**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
119. Ḫalkuñ ümīdin itmedi żāyiʿ
120. Liʾllāhiʾl-ḥamd ḥażret-i Mevlā

22. **ümīd:**
Gazel 142
Mısra: **9**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
9. Ümīd kātib-i taḳdīrden müsāʿadedür
10. Cerīde-i emelüm nā-tamām ḳalmışdur

23. **ümīdiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 193
Mısra: **7**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
7. Teşrīfüñ ümīdiyle senüñ ey meh-i şeb-gerd
8. Mānende-i ḥalḳa ḳapuda ḳaldı ḳulaḳlar

24. **ümidi:**-*i*
Gazel 437
Mısra: **9**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
9. Fetḥ-i bāb-ı viṣāl ümidi ile
10. Beste-i intizārdur kemerüñ

25. **ümīdiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 524
Mısra: **11**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
11. Ten-i sīmīñüni seyr itmek ümīdiyle beni
12. Kangı germ-ābeye nāṭūr ideceksin bilmem

26. **ümīdiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 618
Mısra: **7**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
7. Gelür bir gün beni pā-māl-i nāz eyler ümīdiyle
8. Dü çeşmüm naḳş-ı pā mānendi gitmez reh-güzārından

ümīd eyleme:

1. **ümīd eyleme:**-*me*
Gazel 559
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ummak.
9. Her ṭabīʿatdan ümīd eyleme maʿnā-yı laṭīf
10. Rūḥ ḳābil mi tevellüd ide her Meryemʾden

2. **ümīd eyleme:**-*me*
Gazel 397
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ümit etmek, ummak.
5. Eyleme ṭāliʿden evzāʿ-ı mülāyete ümīd
6. Ol siyeh-dil kāfirüñ īmāna istiʿdādı yoḳ

3. **ümīd eyleme:**-*me*
Gazel 484
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ümit etmek, ummak.
3. Sen eyledügün cevri ümīd eyleme benden
4. Ey çerḫ-i sitemger yüri sen benden emīn ol

ümīd eyler idi:

1. **ümīd eyler idi:**-*r , -i, -di*
Kaside 13
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Ümit etmek, ummak.
81. Böyle meydān-ı ḫaṭarda kim ümīd eyler idi
82. Eşheb-i mülk tekerlenmiş iken ide ḳıyām

ümīd ider:

1. **ümīd ider:**-*er*
Gazel 633
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Olmasını, olacağını ummak.
7. Āb-ı ḥayāt içinde teyemmüm ümīd ider
8. Dil kūy-ı yārdan ḳopan ednā ġubārdan

ümīd idi:

1. **ümīd idi:**- *i, -di*
Gazel 859
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
7. Ümīd idi bize de ṭayy-ı rütbe-i ems̱āl
8. Eger ki biz de tamām itsek āsitānemüzi

ümīd idinür:

1. **ümīd idinür:**-*ür*
Gazel 234
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Olmasını, olacağını ummak.
7. Ne dil ümīd idinür būy-ı zülf-i dildārı
8. Ne neşr-i būy-ı kerem ṭabʿ-ı rüzgāra düşer

ümīd itme:

1. **ümīd itme:**-*me*
Gazel 605
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ummak, beklemek.
9. Nābiyā bī-lafẓ itme maʿnī-i tāze ümīd
10. Kār-ı ʿālem ser-be-ser vābeste-i esbāb iken

ümid itmez idüm:

1. **ümid itmez idüm:**-*mez , -i, -dü, -m*
Kaside 16
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Ummak, beklemek.
57. Dil-ḫᵛāhuñ üzre virmiş iken rāḥata niẓām
58. Senden ümid itmez idüm bu ḳabāḥati

ümid ü murād:

1. **ümid ü murād:**
Gazel 826
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Beklenti ve gaye.
11. Ḫᵛāhiş yoḳ ārzū yoḳ ümid ü murād yoḳ
12. Bāzū-yı şevḳe bāʿis̱-i teşmīr ḳalmadı

ümīd-i āb-ı lebin:

1. **ümīd-i āb-ı lebin:**-*in*
Gazel 320
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Dudak suyu umudu.
3. Ümīd-i āb-ı lebin tābiş-i ruḫin iderüz
4. Ḥadīḳa-i hevesüz āb u tāba muḥtācuz

ümīd-i āfiyet:

1. **ümīd-i āfiyet:**
Gazel 734
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İyileşme ümidi, hastalıktan kurtulma umudu.
5. Selāmet-ḫᵛāhında āsyādan dāne-i gendüm
6. Ümīd-i āfiyet gerdūn-ı kec-reftāruñ altında

ümīd-i ʿafv:

1. **ümīd-i ʿafv:**
Gazel 773
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağışlanma ümidi.
13. Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
14. Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh

ümīd-i ʾaṭā ider:

1. **ümīd-i ʾaṭā ider:**-*er*
Kaside 3
Mısra: **68**
Kelime Tipi: -
Bağışlanma ümidini taşımak.
67. Siyāh-rūy güneh-kār Nābī-i bed-kār
68. İder ümīd-i ʾaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

ümīd-i būs-ı lebiyle:

1. **ümīd-i būs-ı lebiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 270
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
-Sevgilinin- dudağını öpme ümidi.

13. Ümīd-i būs-ı lebiyle o āfetüñ Nābī
14. Ḳadeḥlerüñ dökilen āb-rūların bilürüz

ümīd-i devlet:

1. **ümīd-i devlet:**
Gazel 320
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Talihin dönme ümidi, bahtın açılma umudu.

7. Ümīd-i devlet içün añlarum ki bir iki gün
8. Eẕiyyet-i feleği irtikāba muḥtācuz

ümīd-i ḫāṭır-ı ümmīdvārdan:

1. **ümīd-i ḫāṭır-ı ümmīdvārdan:**-*dan*
Gazel 182
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ümitli gönlün ümidi.

9. ʿAceb husule gelür ḥāli var mıdur
10. Nābī ümīd-i ḫāṭır-ı ümmīdvārdan ne ḫaber

ümīd-i iḳāmet itmek:

1. **ümīd-i iḳāmet itmek:**-*mek*
Gazel 414
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İkamet edeceğini ummak.

11. Ġalaṭdur itmek ümīd-i iḳāmet çerḫ-i fānīde
12. Metāʿa cāy-ı āsāyiş degüldür dūşı dellālüñ

ümīd-i luṭf u mürüvvet:

1. **ümīd-i luṭf u mürüvvet:**
Gazel 112
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Lütuf, ihsan, cömertlik umma.

15. Ümīd-i luṭf u mürüvvet zamāne ḫalḳından
16. Ḥuṣūle gelmeyiceḳ müddeʿā degül de nedür

ümīd-i luṭfın:

1. **ümīd-i luṭfın:**-*ı, -n*
Kıt'a 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Lütuf, ihsan umma, bekleme.

3. Nābiyā eyledi Ḥaḳḳ ümīd-i luṭfın tecdīd
4. Yine sürdük yüzümüz dergeh-i Mevlānāʾya

ümid-i merḥamet:

1. **ümid-i merḥamet:**
Gazel 599
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Merhamet ümit etmek, merhamet beklemek.

1. Ümid-i merḥamet sengīn-dilān-ı nāz-perverden
2. Tereşşuḥ-cūyluḳdan farḳı yoḳdur āb-ı gevherden

ümīd-i naḳd-i cevāhirle:

1. **ümīd-i naḳd-i cevāhirle:**-*le*
Tarih 68
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Mücevherler elde etme ümidi.

21. Olup ġarīk-i temāşāsı ḥavż-ı pīşgehi
22. Ümīd-i naḳd-i cevāhirle açdı dāmānın

ümīd-i nāme-i raḥm itme:

1. **ümīd-i nāme-i raḥm itme:**-*me*
Gazel 169
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Merhamet edeceğine dair mektup beklemek.

7. Ümīd-i nāme-i raḥm itme ol cefā-cūdan
8. Ki maʿnī-i sitem inhā-yı muḫliṣānesidür

ümīd-i neşāt iden:

1. **ümīd-i neşāt iden:**-*en*
Gazel 567
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutlu olma ümidini taşımak.

1. Eyler ġalaṭ mülāḥaẓa-i inbisāṭ iden
2. Peymāne-i felekden ümīd-i neşāt iden

ümīd-i nūş-ı meyle:

1. **ümīd-i nūş-ı meyle:**-*le*
Gazel 325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şarap içme umudu.

3. Ümīd-i nūş-ı meyle ḫāksār olmak güzel ammā
4. Sirişte itseler cism-i nizārum bir sebū çıḳmaz

ümīd-i rāḥat:

1. **ümīd-i rāḥat:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahatlık beklentisi, huzura erme ümidi.

3. Ḳaldı ümīd-i rāḥat ḫalvetgehinde yoḫsa
4. Meydān-ı āferīniş cāy-ı ṣafā degüldür

ümīd-i ṣıdḳ idersin:

1. **ümīd-i ṣıdḳ idersin:**-*er, -sin*
Gazel 166
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Dürüstlük beklemek, ummak.

13. Daḫı kimden ümīd-i ṣıdḳ idersin Nābīyā bilmem
14. Ṣabāḥuñ bir nefesde nıṣfı kāẕib nıṣfı ṣādıḳdur

ümīd-i sütürg it:

1. **ümīd-i sütürg it:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Yücelmeyi, yükselmeyi ummak.

99. İt kerem-i Ḥaḳdan ümīd-i sütürg
100. Birdür o dergāhda ḫurd u büzürg

ümīd-i vaʿde-i teşrīf:

1. **ümīd-i vaʿde-i teşrīf:**
Gazel 299
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Teşrif etme sözünü tutacağı ümidi.

9. Oldı ümīd-i vaʿde-i teşrīf ber-ṭaraf
10. Ancaḳ bu şebde kalduġumuz ḳaldı ḫᵛābsuz

ümīd-i vaṣlı kesdük:

1. **ümīd-i vaṣlı kesdük:**-*dü, -k*
Gazel 332
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma ümidini kaybetmek.

7. Kesdük ümīd-i vaṣlı ʿarūs-ı neşātdan
8. Şimdi ʿacūz-ı ġamla hem-āġūşlardanuz

ümīd-i viṣāl:

1. **ümīd-i viṣāl:**
Gazel 485
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Kavuşma ümidi.

13. Ol mehveşüñ ümīd-i viṣāl ile Nābiyā
14. Ḥarf-ı niyāz her ne dinürse riyā degül

ümīd-i vuṣlata:

1. **ümīd-i vuṣlata:**-*a*
Kaside 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma ümidi, arzusu.

3. İḥtimāl-i cevr ġālibdür ümīd-i vuṣlata
4. ʿĀşıka yegdür mülāḳi olmamaḳ cānān ile

ümidin iden:

1. **ümidin iden:**-*en*
Gazel 707
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ummak, ümit etmek.

7. Azadelik ümidin iden görmemiş gibi
8. Gīsū-yı yāre düşdügini ḫam ḫam üstine

ümidin ider:

1. **ümidin ider:**-*er*
Gazel 575
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ummak, ümit etmek.

9. Āsūdelik ümīdin ider ẓıll-ı ʿaṣrdan
10. ʿAṣruñ devām-ı devletine iʿtimād iden

ümīdin itme:
1. **ümīdin itme:**-*me*
Gazel 495
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ümit etmek, ummak.
11. Kemān-ı cevrini çekmek ümīdin itme göñül
12. Kemān-ı saḫtdur ol gördüğüñ kebāde degül

ümidin itmesüñ:
1. **ümidin itmesüñ:**-*me, -süñ*
Gazel 397
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ümit etmek, ummak.
9. Hiç feda olmaḳ ümidin itmesüñ kāfir raḳīb
10. Ḫüküñ meşhūrdur ḳurbāna istiʿdādı yoḳ

ümīdüñ kesme:
1. **ümīdüñ kesme:**-*me*
Kıt'a 82
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Umudunu yitirmek.
5. Geldügün gün baña sen gelmiş işitdüm vāfir
6. Ḫayriyā āṣaf-ı devrāndan ümīdüñ kesme

ümīdvār olıcaḳ:
1. **ümīdvār olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 112
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Umut beslemek.
13. Ümīdvār olıcaḳ ebr-i nev-bahārāndan
14. Nüzūl-ı ṣāʾikadan ma-ʿadā degül de nedür

ümm:
1. **ümmi:**-*i*
Kıt'a 57
Mısra: **4**
Anne.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

2. **ümmi:**-*i*
Kıt'a 57
Mısra: **3**
Anne.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

ümm ü ebi:
1. **ümm ü ebi:**-*i*
Kıt'a 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anne ve baba.
1. Yoḳ ümm ü ebi ḫalīfe-i Raḥmānʾuñ
2. Var ümm ü ebi tavāʾif-i insānuñ

2. **ümm ü ebi:**-*i*
Kıt'a 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anne ve baba.
1. Yoḳ ümm ü ebi ḫalīfe-i Raḥmānʾuñ
2. Var ümm ü ebi tavāʾif-i insānuñ

ümmet:
1. **ümmetüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 2
Mısra: **287**
Bir peygamberin kendi dinine davet etmekle görevli olduğu topluluk, kendilerine peygamber gönderilen topluluk.
287. Ümmetüñden çü senüñ eyledi Allāh beni
288. Hāşe līʾllāh ki maḥrūm ḳalam rūz-ı tenād

ümmet-i müẕnib:
1. **ümmet-i müẕnib:**
Kaside 2
Mısra: **296**
Kelime Tipi: -
Günahkar müslüman, ümmet.
295. Rütbeñi bilmek ile ṭabʿ-ı cehennemde bile
296. Ümmet-i müẕnib içün yoḳ heves-i istīḳād

ümmīd:
1. **ümmīddür:**-*dür*
Gazel 332
Mısra: **5**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
5. Ümmīddür ki pür ide ṣahbā-yı iltifat
6. Mīnā-yı köhne gibi ferāmūşlardanuz

2. **ümmīdi:**-*i*
Gazel 759
Mısra: **15**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
15. Ne mümkin iltifāt ümmīdi ol bī-raḥmdan Nābī
16. Teġāfül gayetinde nāz ü istiġnā kemālinde

3. **ümmīd:**
Gazel 850
Mısra: **32**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
31. Oldı gönlüm Nābiyā bāzīçe-i emvāc-ı ġam
32. Çalkanur geh yeʾs ü geh ümmīd ile deryā gibi

4. **ümmīdüm:**-*üm*
Kaside 2
Mısra: **284**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
283. Ne ḳadar zelzele-i cürm ile vīrāne isem
284. Var ümmīdüm ki olam luṭf-ı ebedle ābād

5. **ümmīd:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **27**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
27. Budur ümmīd Ḫudāʾdan Nābī
28. Kim ki medḥ eyler ise aṣḥābı

6. **ümmīd:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **11**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
11. Yeʾse ümmīd hem yaḳīne gümān
12. Āteşe āb u vuṣlata hicrān

7. **ümmīdümüz:**-*ü, -müz*
Tarih 36
Mısra: **57**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
57. Budur ümmīdümüz Allāhu teʿālādan kim
58. Perçem-i tuġuñ ola nuṣret ile nāṣiye-sā

8. **ümmīdümüz:**-*ü, -müz*
Tarih 56
Mısra: **37**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
37. Ḥażret-i Ḥaḳdan budur ümmīdümüz kim ol daḫı
38. Ola ās̱ār-ı ḳudūmuñla murād üzre tamām

9. **ümmīdine:**-*i, -n, -e*
Gazel 475
Mısra: **11**
Umma, umuş.
11. Elbette düşer fāʾide ümmīdine senden
12. Bir şaḫṣı eger nīm-nefes hem-dem iderseñ

10. **ümmīdiyle:**-*i, -yle*
Gazel 523
Mısra: **8**
Ümit, umut.
7. Raḥm-ı māderde iden rızḳumı taʿyīn Ḥaḳ iken
8. Rızḳ ümmīdiyle fürū-māyelere bār olamam

11. **ümmīd:**
Gazel 14
Mısra: **5**
Umut.
5. Teh-cürʿadan olmaz yine ümmīd güsiste
6. Birden ḳadeḥ-i kāmı nigūn eyleme yā Rab

12. **ümmīd:**
Gazel 602
Mısra: **8**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

7. Çeşbāndur ārzū-yı dile ye᾿sden hele
8. Ümmīd esīr-i keşme-keş-i iḥtimāl iken

13. **ümmīdüm:**-*üm*
Kıt'a 43
Mısra: **1**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
1. Rakībā Ḥaḳdan ümmīdüm budur kim
2. Olasın lafẓ-ı nūrānīye maẓhar

14. **ümmīdiyledür:**-*i, -y, -le, -dür*
Gazel 470
Mısra: **3**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.
3. Gāh gāhī ḫande-i düzdīde ümmīdiyledür
4. Yāre düzdīde nigāh-ı gāh gāhı ʿāşıḳuñ

15. **ümmīddür:**-*dür*
Gazel 692
Mısra: **2**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
1. Kūyında gāh niyyet-i gerdiş gedālıġa
2. Ümmīddür vesīle ola aşinalıġa

16. **ümmīd:**
Kaside 6
Mısra: **37**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
37. Reh-i vücūda başaldan ḳadem bu idi ümmīd
38. K᾿olam cebīn-zede-i āsitān-ı Mevlānā

ümmīd idemem:

1. **ümmīd idemem:**-*e, -me, -m*
Gazel 384
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ummak, ümit etmek.
11. Hamyāze-keşān ġurre-i şevvāli görince
12. Ümmīd idemem tevbede s̱ābit-ḳadem olmaḳ

ümmīd ider:

1. **ümmīd ider:**-*er*
Gazel 34
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ummak, ümit etmek.
17. Luṭfı ʿukalā ṣāḥib-i ẓıldan ider ümmīd
18. Nā-dandur iden sāye-i bī-cāna teşebbüs̱

2. **ümmīd ider:**-*er*
Gazel 568
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ummak, ümit etmek.
9. Degül bu ḫastelikde her zamān dir Nābī-i bīmār
10. Devā-yi ʿāfiyet ümmīd ider hemvāre luṭfuñdan

3. **ümmīd ider:**-*er*
Tarih 82
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Ummak, ümit etmek.
121. İstiḳāmet umūr-ı devletde
122. Senden ümmīd ider bütün dünyā

ümmīd idicek:

1. **ümmīd idicek:**-*icek*
Gazel 317
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ummak, ümit etmek.
7. Ḫaṭṭın ümmīd idicek dāʿiye-i vuṣlat ile
8. Ṭuydı dil-beste-i sevdā-yi muḥāl olduġumuz

ümmīd idinür:

1. **ümmīd idinür:**-*in, -ür*
Tarih 36
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Ummak, ümit etmek.
45. Senden ümmīd idinür fetḥi cihān k᾿olmışdur
46. Nuṣretüñ aʿẓam-ı esbābı ṣalāḥ ü taḳvā

ümmīd itme:

1. **ümmīd itme:**-*me*
Gazel 759
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ummak, beklemek.
13. Semānuñ feyż-i ruḥānīsin itme arżdan ümmīd
14. Dıraḫtānuñ degül ḫāṣiyyeti peydā zilālinde

ümmīd itmek:

1. **ümmīd itmek:**-*mek*
Gazel 464
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ummak, beklemek.
7. Düşmez ehl-i naẓara gerdişine vāḳıf iken
8. Çerḫden vażʿ-ı vefā güneyi ümmīd itmek

ümmīd itmem:

1. **ümmīd itmem:**-*me, -m*
Gazel 103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Umut etmek.
3. İtmem ümmīd ki bir ḥāl ile ḫursend olasın
4. Sende mādām ki bu ḫāṭır-ı meyyālüñ var

2. **ümmīd itmem:**-*me, -m*
Kaside 2
Mısra: **286**
Kelime Tipi: -
Ummak, beklemek.
285. Sāyebān-ı keremün basṭ-ı cenāḥ itmiş iken
286. İtmem ümmīd ki açuḳda ḳalam rūz-ı meʿād

ümmīd ḳalmadı:

1. **ümmīd ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 821
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Umudu tükenmek, ümidini kaybetmek.
5. Geydürdi ḫalḳa cāme-i sad-reng-i ġafleti
6. Ḫuşyārlıḳ ṣafāsına ümmīd ḳalmadı

ümmīd odur ki:

1. **ümmīd odur ki:**
Gazel 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ümit edilir ki.
17. Ümmīd odur ki ḳoymayalar pāy-māl-i ye᾿s
18. Nābī-i zārı feyż-i meded-kār-ı evliyā

ümmīd olunur:

1. **ümmīd olunur:**-*ur*
Kaside 13
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Umulmak, beklenilmek.
109. Kimden ümmīd olunur menfaʿat-i rūḥānī
110. Ki anuñ vāsıṭasıyla ide Bārī inʿām

2. **ümmīd olunur:**-*ur*
Tarih 127
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Umulmak, beklenilmek.
101. Andan ümmīd olunur merḥamet-i rūḥānī
102. Umulursa yine andan umulur luṭf u ʿaṭā

ümmīd olur:

1. **ümmīd olur:**-*ur*
Gazel 148
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beklenir.
17. Egerçi Van᾿dan olur Nābīyā nevā ümmīd
18. Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdur

ümmīddür:

1. **ümmīddür:**
Gazel 773
Mısra: **9**
Umulur, ümit olunur.
9. Ümmīddür günāh ola ruḫsār-ı raḥmete

10. Ḥāl-i siyah zülf-i siyah ebrū-yı siyah

ümmīde düşüp:

1. **ümmīde düşüp:**
Gazel 103
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ümitlenmek.

13. Bārī ümmīde düşüp kendüne renciş virme
14. Nābīyā çün ṭaleb-i vaṣldan ihmālün var

ümmīdgāh-ı bāġ-ı bihişt:

1. **ümmīdgāh-ı bāġ-ı bihişt:**
Kaside 7
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Cennet bahçesinin umut yeri.

95. Şemīm-i ḫulḳıdur ümmīdgāh-ı bāġ-ı bihişt
96. Ġubār-ı dāmenidür maṭlab-ı gülāle-i ḥūr

ümmīdgāh-ı baḫş-ı şefāʿat:

1. **ümmīdgāh-ı baḫş-ı şefāʿat:**
Gazel 101
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Şefaat umanların ümit şehri.

17. Sükkān-ı ḥeft kişver-i İslāmʾa Nābīyā
18. Ümmīdgāh-ı baḫş-ı şefāʿat Medīneʾdür

ümmīdgāh-ı ehl-i recā:

1. **ümmīdgāh-ı ehl-i recā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **469**
Kelime Tipi: -
Rica/istek sahiplerinin umut yeri.

469. Cībi ümmīdgāh-ı ehl-i recā
470. Desti mīz-āb-ı ḳısmet-i şuʿarā

ümmīd-i ʿāfiyet:

1. **ümmīd-i ʿāfiyet:**
Gazel 83
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İyileşme umudu.

7. Żımnında olmasa eger ümmīd-i ʿāfiyet
8. Ḥażm eylemezdi vażʿ-ı etibbāyi ḫasteler

ümmīd-i ʿatā eylesün:

1. **ümmīd-i ʿatā eylesün:**-*sün*
Gazel 852
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bağışta bulunmasını temenni etmek.

9. Eylesün ḫalḳdan ümmīd-i ʿatā ey Nābī
10. Çeşmine gūşına itmek dileyen taʿzīri

ümmīd-i ʿaṭāyā-yı felekden ḳaṭʿ itmişüz:

1. **ümmīd-i ʿaṭāyā-yı felekden ḳaṭʿ itmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Feleğin yapacağı ihsandan ümidini kesmek.

3. Ḳaṭʿ itmişüz ümmīd-i ʿaṭāyā-yı felekden
4. İḥsān-ı ḫudāvend-i cihān-pervere minnet

ümmīd-i berg ü kāh idenüñ:

1. **ümmīd-i berg ü kāh idenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 425
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hasat alacağını ummak.

5. Zamāne itmege muḥtāc ḫırmenin ber-bād
6. Bu kiştzārdan ümmīd-i berg ü kāh idenüñ

2. **ümmīd-i berg ü kāh idenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 425
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hasat alacağını ummak.

5. Zamāne itmege muḥtāc ḫırmenin ber-bād
6. Bu kiştzārdan ümmīd-i berg ü kāh idenüñ

ümmīd-i derūn-ı derdnāk:

1. **ümmīd-i derūn-ı derdnāk:**
Tarih 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Dertli gönlün temennisi.

15. Yā İlāhī ʿömrü devletlerle eyle ser-firāz
16. Dergehüñden budur ümmīd-i derūn-ı derdnāk

ümmīd-i fürce görmese:

1. **ümmīd-i fürce görmese:**-*me, -se*
Gazel 454
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Kaçıp kurtulmak için) Açıklık, çataklık ümidini görmek.

9. Ṣad çāk olurdı murġ-ı giriftār görmese
10. Ümmīd-i fürce raḫnelerinden ḳafeslerüñ

ümmīd-i ḫalāṣı koşun:

1. **ümmīd-i ḫalāṣı koşun:**-*şun*
Gazel 322
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kurtulma ümidinden vaçgeçmek.

7. Dil-beste-i zülfi koşun ümmīd-i ḫalāṣı
8. Sūdāger-i ʿaşḳa heves-i sūd gerekmez

ümmīd-i himmet eyler:

1. **ümmīd-i himmet eyler:**-*r*
Gazel 382
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yardım beklemek, istemek.

9. Ümmīd-i himmet eyler iseñ andan eyle kim
10. Ḫāk-i siyāha basṭ idecek būriyāsı yoḳ

ümmīd-i iḳbāl olmasa:

1. **ümmīd-i iḳbāl olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 743
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Gelecek vadetmek, geleceğe dair ümit vermek.

17. Hīç dıraḫt eṭrafına kimse ṭolaşmaz Nābiyā
18. Ārzū-yı berg ü bār ümmīd-i iḳbāl olmasa

ümmīd-i intifāʿ eyleme:

1. **ümmīd-i intifāʿ eyleme:**-*me*
Gazel 440
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Faydalanmayı ummak.

5. Bād-ı hevāda eyleme ümmīd-i intifāʿ
6. Ḥażm itmedükçe bād-ı bürūtın ḥavālenüñ

ümmīd-i intizārum idi:

1. **ümmīd-i intizārum idi:**-*um , -i, -di*
Kaside 16
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Bekleme, gözleme umudu.

107. Ola ʾaleʾl-ḫuṣūṣ o ḫidīv-i zamāne kim
108. Ümmīd-i intizārum idi vaḳt-i devleti

ümmīd-i luṭf:

1. **ümmīd-i luṭf:**
Gazel 681
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Lutfunu, iyiliğini ümit etme, isteme.

9. Ümmīd-i luṭf maḥż-ı ḫaṭādur o şaḫṣdan
10. Kim himmetini ḥaṣr ide girü gelūsına

ümmīd-i maġfiret itmezüz:

1. **ümmīd-i maġfiret itmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 501
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Affolunmayı, bağışlanmayı ümit etmek.

9. Nābī ʿamelden itmezüz ümmīd-i maġfiret

10. Aḥvālümüz ʿināyete vābestedür bizüm

ümmīd-i maḳdemünle:

1. **ümmīd-i maḳdemünle:***-ün, -le*
Gazel 423
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayak basacağı ümidi.
7. Ümmīd-i maḳdemünle senüñ ey çerāġ-ı ḥüsn
8. Āteş yanar başında gice şemʿdānlaruñ

ümmīd-i merḥamet ider:

1. **ümmīd-i merḥamet ider:***-er*
Gazel 130
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Merhamet beklemek, ummak.
7. ʿĀkil ider mi çerḫden ümmīd-i merḥamet
8. Kem-fırṣatān ʿadūsını ṣāġ u esen mi ḳor

ümmīd-i müdāvā olsa:

1. **ümmīd-i müdāvā olsa:***-sa*
Gazel 557
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İyileşme ümidini taşımak.
1. Olurdum zāhidā çoḳdan dehen-şū sāġar-ı meyden
2. Ḫumāra olsa ümmīd-i müdāvā ġayrı bir şeyden

ümmīd-i naẓar:

1. **ümmīd-i naẓar:**
Gazel 122
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Umutlu bakış.
3. Ḫūbān ne ḳadar olsa da bālā-rev-i naḫvet
4. ʿUşşāḳdan ümmīd-i naẓar ʿayb degüldür

ümmīd-i necāt ider:

1. **ümmīd-i necāt ider:***-er*
Kaside 2
Mısra: **227**
Kelime Tipi: -
Kurtuluşa ereceğini ummak.
227. Sen ṭururken ʿamelinden ider ümmīd-i necāt
228. Kirm-i şeb-tāba baḳar mihr dururken ʿubbād

ümmīd-i nevāl it:

1. **ümmīd-i nevāl it:**
Gazel 30
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İyilik, ihsan ümidinde olmak.
9. Ümmīd-i nevāl aṣldan it ferʿden itme
10. Āteş var iken eyleme ḫākistere minnet

ümmīd-i nīm-ḫande:

1. **ümmīd-i nīm-ḫande:**
Gazel 270
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yarım ağızla gülümseyerek verilen umut.
9. Dehān-ı ġonceden ümmīd-i nīm-ḫande ile
10. Nesīm-i ṣubḥ-demün cüst-cūların bilürüz

ümmīd-i niẓām itdi:

1. **ümmīd-i niẓām itdi:***-di*
Tarih 127
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Düzene sokmayı ummak.
87. Kimden ümmīd-i niẓām itdi ise salṭanata
88. Oldılar ġaflet ile bādiye-peymā-yi ḫaṭā

ümmīd-i ṣafā itme:

1. **ümmīd-i ṣafā itme:***-me*
Gazel 864
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ummak.
3. İtme ümmīd-i ṣafā meykede-i devrāndan
4. Cām-ı gerdūnda şarāb olsa nigūn olmaz idi

ümmid-i şīre eylemese:

1. **ümmid-i şīre eylemese:***-me, -se*
Gazel 82
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Üzüm suyu elde etmeyi ummak.
5. Bu köhne baġdan ümmid-i şīre eylemese
6. Meġer aṣılmaġa engūre rīsmān mı virür

ümmīd-i taḳviyet ider:

1. **ümmīd-i taḳviyet ider:***-er*
Gazel 415
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sağlamlaştırmasını, güçlendirmesini ummak.
3. ʿĀcizden aḳviyā ider ümmīd-i taḳviyet
4. Çoḳ gerden-i kemānda ḥuḳūḳı kebādenüñ

ümmīd-i ṭamaʿ:

1. **ümmīd-i ṭamaʿ:**
Gazel 74
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Büyük bir arzu ile ümit etme.
7. Bu mevsimlerde ümmīd-i ṭamaʿ luṭf-ı edānīden
8. Nis̱ār-ı āb-rūy itmekden aḳdem reʾy-i fāsiddür

ümmīd-i teveccüh eylesen:

1. **ümmīd-i teveccüh eylesen:***-se, -n*
Gazel 484
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İlgi görmeyi ummak.
9. Eylesen eger ḫalḳdan ümmīd-i teveccüh
10. Miʾrāt-ı muṣaffā gibi bī-çīn-i cebīn ol

ümmīd-i vaṣldur:

1. **ümmīd-i vaṣldur:***-dur*
Gazel 504
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşma ümidi.
5. Beni ṭutup ṭuran ümmīd-i vaṣldur yoḫsa
6. Bu bār-ı hicr ile ben ḳande key fütāde idüm

ümmīd-i vaṣl-ı dilber-i ser:

1. **ümmīd-i vaṣl-ı dilber-i ser:**
Gazel 367
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Baştaki güzele kavuşma ümidi.
9. Eşk-i niyāza eylemez ol serv ser-fürū
10. Ümmīd-i vaṣl-ı dilber-i ser der-hevā ġalaṭ

ümmīd-i vefā:

1. **ümmīd-i vefā:**
Gazel 847
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Vefa ümidinde bulunma.
7. Umma ümmīd-i vefā elbise-i fāḫireden
8. Yoḳ vefā eyleyecek saña kefenden ġayrı

ümmīd-i viṣāl eyledügümden:

1. **ümmīd-i viṣāl eyledügümden:***-dü, -gü, -m, -den*
Gazel 619
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşmayı ümit etmek.
1. Āzürdedür ümmīd-i viṣāl eyledügümden
2. Āverde-i āġūş-ı ḫayāl eyledügümden

ümmīd-i viṣāl itmek:

1. **ümmīd-i viṣāl itmek:***-mek*
Gazel 467
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşmayı ümit etmek.
7. Zamānuñ dil-berānı tā o deñlü bī-dirīġ olmış
8. Ki çeşminde uçar ʿāşıḳdan ümmīd-i viṣāl itmek

2. **ümmīd-i viṣāl itmek:***-mek*
Gazel 469
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kavuşmayı ümit etmek.

13. Dil-i cānān taʿalluḳ-kerde-i hicrān ise Nābi

14. Saña düşmez muḫālif-gūne ümmīd-i viṣāl itmek

ümmīd-i viṣāl itmem:

1. **ümmīd-i viṣāl itmem:**-*me, -m*
 Gazel 525
 Mısra: **1**
 Kelime Tipi: -
 Kavuşmayı ümit etmek.

1. O şūḫ-ı dūstı düşmenden ümmīd-i viṣāl itmem

2. Dil-i bī-tābumı bāzīçe-i fikr-i muhāl itmem

ümmīd-i vuṣlatum:

1. **ümmīd-i vuṣlatum:**-*um*
 Gazel 535
 Mısra: **1**
 Kelime Tipi: -
 Kavuşma umudu.

1. Gāretger-i şekībdür ümmīd-i vuṣlatum

2. Sermāye-sūz-ı ṣabr ü sükūndur maḥabbetüm

ümmīdin ider:

1. **ümmīdin ider:**-*er*
 Gazel 401
 Mısra: **18**
 Kelime Tipi: -
 Ümit etmek, ummak.

17. Luṭf uman ʿaṣr fürū-māyelerinden Nābī

18. Sāye ümmīdin ider bāl ü perinden mekesüñ

ümmīdüni pā-beste-i yeʾs eyleme:

1. **ümmīdüni pā-beste-i yeʾs eyleme:**-*me*
 Gazel 371
 Mısra: **9**
 Kelime Tipi: -
 Ümidini kesip ümitsizliğe düşmek.

9. Ümmīdüni pā-beste-i yeʾs eyleme Nābī

10. İḥsān-ı Ḫudā bir gün ider defʿ-i mevāniʿ

ümmīdvār:

1. **ümmīdvārıyuz:**-*ı, -y, -uz*
 Gazel 398
 Mısra: **12**
 Umutlu olma, umudunu yitirmeme.

11. Ḫubānun iltifātı zamān-ı ḫaṭındadur

12. Ümmīdvārıyuz o duʿā-yı mücerrebüñ

ümmīdvār idüm:

1. **ümmīdvār idüm:**- *i, -dü, -m*
 Gazel 690
 Mısra: **10**
 Kelime Tipi: -
 Umutlu olma, umudunu yitirmeme.

9. Meġer ki ġayre imiş çeşm-i luṭfı ey Nābī

10. Ṣafā-yı vuṣlata ümmīdvār idüm ben de

ümmīdvār-ı niʿmet-i ferdā olur:

1. **ümmīdvār-ı niʿmet-i ferdā olur:**-*ur*
 Kaside 1
 Mısra: **162**
 Kelime Tipi: -
 Yarın nimet verileceğine dair umutlu olmak.

161. Bu nān u bu nemek ḥaḳḳın ferāmūş eyleyen cāhil

162. Ne ṣūretle olur ümmīdvār-ı niʿmet-i ferdā

ʾünvān:

1. ʾ**ünvān:**
 Kaside 21
 Mısra: **20**
 Derece, mertebe, rütbe, unvan, sıfat.

19. Mürtebiṭdür nesl-i pāki devr-i Yāfesʾden berü

20. Salṭanatla mekremetle şān ile ʾünvān ile

ʿünvān:

1. ʿ**ünvānı:**-*ı*
 Gazel 563
 Mısra: **14**
 Derece, mertebe, rütbe, unvan, sıfat.

13. Reh-i ḫıdmetde mevḳūf-ı işāret ṣaff-ı müjgânı

14. Sevād-ı çeşminüñ ʿünvānı çoḳdur ḫamr emīninden

2. ʿ**ünvān:**
 Gazel 705
 Mısra: **22**
 Derece, mertebe, rütbe, unvan, sıfat.

21. Zühd ü taḳvā ṣaf-be-ṣaf tertīb idüp ālāyını

22. Pīç-i nevbet gösterür ʿünvān Āyāṣufiyyeʾde

3. ʿ**ünvānı:**
 Kıt'a 109
 Mısra: **1**
 Lakap II şan, şöhret.

1. Bāṭınuñ zāhirīdür tā ezelī ʿünvānı

2. İtmez inkār bu maʿnāyı olan ʿirfānı

ʿünvān-ı cāh:

1. ʿ**ünvān-ı cāh:**
 Kaside 16
 Mısra: **188**
 Kelime Tipi: -
 Makamın ünvanı.

187. Ḥadd-i ḳalem degül kʾide āverde-i zebān

188. ʿÜnvān-ı cāh kevkebe-i şān u şevketi

ʿünvān-ı vezāret:

1. ʿ**ünvān-ı vezāret:**
 Kaside 26
 Mısra: **16**
 Kelime Tipi: -
 Vezirlik ünvanı.

15. Elḳābun ile zeyn olalı ṣadr-ı evāmir

16. Bālāya suʿūd eyledi ʿünvān-ı vezāret

ʿünvānsızluġ:

1. ʿ**ünvānsızluġumdandur:**-*um, -dan, -dur, -*
 Gazel 71
 Mısra: **8**
 Şöhretsizlik, sıradanlık.

7. Baña böyle perestişkārlık aṣḥāb-ı ʿünvāndan

8. Benüm peyġūle-i ʿuzletde ʿünvānsızluġumdandur

ʿünvān-ṭırāz-ı imtiyāz olmaḳ:

1. ʿ**ünvān-ṭırāz-ı imtiyāz olmaḳ:**-*maḳ*
 Gazel 391
 Mısra: **4**
 Kelime Tipi: -
 Seçkinlik rütbesini süsleyen olmak.

3. Yine sulṭānuma şāyestedür ebnā-yı nevʿ üzre

4. Taḳaddüm eyleyüp ʿünvān-ṭırāz-ı imtiyāz olmaḳ

ʿüryānī dede tekyesidür:

1. ʿ**üryānī dede tekyesidür:**-*dür*
 Gazel 208
 Mısra: **7**
 Kelime Tipi: -
 Üryani Dede zikirhane veye dersanesi (Uryani Dede on altıncı yüzyılda Rumeli'de yetişmiş olan evliyanın büyüklerinden. İsmi Mehmed'dir. Üzerine avret yerleri haricinde elbise giymediği için Uryani Dede diye bilinirdi).

7. ʿÜryānī Dede tekyesidür feyż-i müselsel

8. Aġzı köpürür ṭaşlarınuñ vecdi ʿıyāndur

üş:

1. **üşdi:**-*di*
 Kıt'a 47
 Mısra: **4**
 Her yandan çokça bir araya gelmek, toplanmak, üşüşmek.

3. Lakin yine fevc fevc erbāb-ı ḥuḳūḳ

4. Ḫān-ı ʿasel üzre üşdi mānend-i mekes

üsküdārī çelebī:

1. **üsküdārī çelebī:**
 Kıt'a 4
 Mısra: **7**
 Kelime Tipi: -
 ?.

7. Üsküdārī Çelebī desti münābis görinür

8. Ḥiṣṣedar olsun o da ẕāʿiḳa-i maʿnādan

üslūb:

1. **üslūbuñ:**-*uñ*
 Gazel 422
 Mısra: **4**
 Dil ve anlatım, tarz, biçem.

3. Ḥüsn-i taʿbīr virür maʿnīye ḥüsn-i dīger
4. Şevket-i ḥüsne çoḳ imdādı olur üslūbuñ

2. **üslūbları:**-*lar, -ı*
Gazel 827
Mısra: **1**
Davranış, durum.
1. Ne bilür bezm-i maḥabbetdeki üslūbları
2. Görmeyen kūçe-i miḥnetdeki āşūbları

üslūb bulur:
1. **üslūb bulur:**-*ur*
Gazel 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İfade şeklini bulmak.
9. Nābī ḫayāl-i şiʿr daḫı şeb bulur niẓām
10. Her bezm-i rāz çün bulur üslūb şeb-be-şeb

üslūb-ı vaḳar:
1. **üslūb-ı vaḳar:**
Gazel 165
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ağırbaşlı, ciddi üslup.
13. Bu da bir böyle şāḳā-gūne ġazeldür Nābī
14. Şiʿrüñ āluftesidür istemez üslūb-ı vaḳar

üsrüb:
1. **üsrüb:**
Gazel 740
Mısra: **14**
Kurşun.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrüb zirihe her ne ḳadar āhen ise

2. **üsrüb:**
Kaside 13
Mısra: **67**
Kurşun.
67. Çıḳdı üsrüb aradan ṭop u tüfeng itdi sükūt
68. Oldı āmed-şūde āmāde sefīr u peyġām

üsrüp:
1. **üsrüp:**
Tarih 104
Mısra: **91**
Kurşun.
91. Aġzın ḳapadup üsrüp ile eyleyüp iḥkām
92. Ṣadrüʾş-şeref-i merḳadine itdiler ilḳā

üst:
1. **üstinde:**-*in, -de*
Gazel 61
Mısra: **11**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
11. Ṣular üstinde reftār itmeden ġayre degül ḳādir
12. Bu demde şeyḫlerden olsa da sādır kerāmetler

2. **üstümüze:**-*ü, -müz, -e*
Gazel 609
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
5. Biz daḫı kendü gibi ʿāşıḳ-ı ser-geştelerüz
6. Ḥaşre dek üstümüze günbed-i gerdān dönsün

3. **üstüme:**-*üm, -e*
Kaside 9
Mısra: **130**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
129. Germi-i tāb-ı ḥavādişden eyā evc-i kerem
130. Sāye-ı ʿāṭıfetün üstüme bir ḫayme yiter

üstād:
1. **üstādın:**-*ı, -n*
Gazel 580
Mısra: **6**
Öğretici, üstat, hoca.
5. Āb-ı engūrı ider terbiye-i rind şarāb
6. Neşʾe-baḫş olmada şākird idinür üstādın

2. **üstāduñ:**-*uñ*
Gazel 456
Mısra: **3**
Öğretici, öğretmen II mahir.
3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

3. **üstād:**
Gazel 874
Mısra: **10**
Usta.
9. Dil daʿvī-i teferrüd-i naẓm eylese nʾola
10. Nābī gibi henüz bir üstād görmedi

4. **üstāddan:**-*dan*
Gazel 177
Mısra: **3**
Öğretici, üstat, hoca.
3. Üstāddan taʿallüm-i ādāb-ı devr içün
4. Çeşm-i piyāle cānib-i çerḫe güşādedür

5. **üstādumuz:**-*u, -muz*
Gazel 514
Mısra: **4**
Öğretici, üstat, hoca.
3. Satranç gibi añlamazuz nʾolduġın ḥayāt
4. İtmezse iltifāt eger üstādumuz bizüm

6. **üstād:**
Gazel 604
Mısra: **8**
Öğretici, üstat, hoca.
7. Darb-ı sikkeyle olur ve zer nāmdār-ı iştihār
8. Müstaʿidd-i ʿizz ider üstād teẕlīl itdügin

7. **üstādınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 604
Mısra: **12**
Öğretici, üstat, hoca.
11. Olduġın añlar bu ʿālem bir muʿammā-yı ġarīb
12. Fehm iden üstādınuñ terkīb ü taḥlīl itdügin

8. **üstādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 747
Mısra: **22**
Öğretici, üstat, hoca.
21. Dest-i taḥsīndür zemīne ferş olan berg-i ḫazān
22. Gülşen-i kevn ü fesāduñ Nābiyā üstādına

9. **üstādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 811
Mısra: **10**
Öğretici, üstat, hoca.
9. O Rūmīler Ḫıṭāyīler o güller ḫurde sünbüller
10. Sezā üstādına Mānī vü Erjeng olsalar bende

10. **üstād:**
Kaside 2
Mısra: **154**
Öğretici, üstat, hoca.
153. Oldı bünyān-ı risālāt vücūdıyla tamām
154. Güherüñ aʿẓamın aʿlāya ḳor elbet üstād

11. **üstādına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **28**
Öğretici, üstat, hoca.
27. O güller ki pīçīde şimşādına
28. Hezār āferīn olsun üstādına

12. **üstād:**
Tarih 42
Mısra: **42**
Öğretici, üstat, hoca.
41. Siyyemā ṭarḥın eylemiş taḥrīr
42. Ḳalem-i siḥrkār ile üstād

13. **üstādını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 55
Mısra: **20**
Öğretici, üstat, hoca.
19. İḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı miʿmāriyle īcād eyleyüp
20. Yümn-i taʿlīmiyle üstādını üstād eyledi

14. **üstād:**
Gazel 316
Mısra: **3**
Öğretici, üstat, hoca.
3. Gūşmāl itmese üstād bed-āheng oluruz
4. Meclis-i ʿālem-i nā-sāzde ṭanbūruz biz

15. **üstāduñ:**-*uñ*
Gazel 416
Mısra: **11**
Öğretici, üstat, hoca.
11. Bozma tedkīk-i füzūlāna ile üstāduñ
12. Nābiyā lezẕeti aldanmadadur şuʿbedenüñ

16. **üstād:**
Kaside 14
Mısra: **32**
Öğretici, üstat, hoca.
31. Yegāne-i vüzerā yaʿnī Muṣṭafā Pāşā
32. Ki ṣanʿat-ı kereme dest-i cūdıdur üstād

17. **üstād:**
Tarih 2
Mısra: **12**
Öğretici, üstat, hoca.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā is̱bāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

18. **üstād:**
Kaside 2
Mısra: **10**
Allah.
9. İdüp āmiḫte ḫuşk ü ter ü germ ü serdi
10. Çār rükn üstine yapmış bu bināyı üstād

üstād eliyle:
1. **üstād eliyle:**
Gazel 290
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bizzat usta marifetiyle II Allah'ın kudretiyle.
5. Ol bünyeyüz ki çekmiş iderken daḫı ḫamīr
6. Üstād eliyle sīnesine şerha hiştümüz

üstād eyledi:
1. **üstād eyledi:**-*di*
Tarih 55
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hoca yapmak, kılavuz yapmak.
19. İḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı miʿmāriyle īcād eyleyüp
20. Yümn-i taʿlīmiyle üstādını üstād eyledi

üstād eylesün:
1. **üstād eylesün:**-*sün*
Gazel 814
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hoca yapmak, kılavuz yapmak.
5. Delīl olsun ne semte ʿazm iderseñ rehber-i tevfīk
6. Ricālüʾl-ġaybi hem-reh Ḫıżrʾı üstād eylesün Allāh

üstād olmış:
1. **üstād olmış:**-*mış*
Gazel 345
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bir işte usta olmak.
13. O lmış o ḳadar ḫalḳ-ı cihān mekrde üstād
14. Kim sābıḳa-i şöhret-i şeytān unudulmış

üstād-ı ezel:
1. **üstād-ı ezel:**
Kaside 13
Mısra: **192**
Kelime Tipi: -
Ezel üstadı II Allah.
191. Ḥall-i işkāl-i ṭılısmāt-ı umūr-ı mülke
192. İtmiş üstād-ı ezel luṭfuñı miftāḥ-ı merām

2. **üstād-ı ezel:**
Tarih 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ezel üstadı II Allah.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

3. **üstād-ı ezel:**
Kaside 9
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Allah.
87. İtmiş üstād-ı ezel ʿUrfī vü Ḫāḳānīʾden
88. Feyż ile mertebe-i ṭabʿ-ı şerīfin ber-ter

üstād-ı hüner-pīşe:
1. **üstād-ı hüner-pīşe:**
Tarih 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Maharet üstadı.
1. Şöhre-i dehrü pesendīde-i ʿaṣr
2. Yaʿnī üstād-ı hüner-pīşe ʿAzīz

üstād-ı kāmildür:
1. **üstād-ı kāmildür:**-*dür*
Gazel 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Hünerli üstâd.
1. Rind-i mey-nūşem ki sāġar sāġar-ı güldür baña
2. Fenn-i mey-ḫᵛārīde de ġam üstād-ı kāmildür baña

üstād-ı sanādīd-i rumāt:
1. **üstād-ı sanādīd-i rumāt:**
Tarih 125
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ok atıcıların önde gelenlerinin üstadı.
17. Ḥacı İsmāʿīl o üstād-ı sanādīd-i rumāt
18. Ki bu fende o idi pīr-i ferīd-i yek-tā

üstād-ı süḫan:
1. **üstād-ı süḫan:**
Tarih 74
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Söz ustası, üstat şair.
25. Böyle tārīḫe bir üstād-ı süḫan lāzım kim
26. İltimāʿ eyleye ṭabʿında ḳumāş-ı maʿnā

üstād-ı ṣunʿ:
1. **üstād-ı ṣunʿ:**
Gazel 516
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İlahi sanat ustası.
13. Nābī ʿaceb mi cünbiş-i raḳḳāṣ-ı naṭıḳa
14. Üstād-ı ṣunʿ bestesidür sāʿatüm benüm

üsti:
1. **üstine:**-*n, -e*
Tarih 19
Mısra: **24**
Üst, üzeri.
23. ʿAczin görüp Sulṭān-ı dīn ol kāfir-i bed-ṭıynetüñ
24. Ḳondı Ḳamançe üstine çetr-i felek-manẓūr ile

2. **üstine:**-*n, -e*
Tarih 20
Mısra: **6**
Üst, üzeri.
5. Pīrāmenin muḥāṣara idüp o ḳalʿanuñ
6. İtdi havāle üstine ceyş-i ser-āmedi

3. **üstinden:**-*n, -den*
Tarih 127
Mısra: **79**
Üst, üzeri.
79. İtmeyüp çeşm-ı ʿināyātını ḳaṭʿ üstinden
80. Keremin eyler idi rāh-ı ḫafīden icrā

üstinde:
1. **üstinde:**
Gazel 61
Mısra: **10**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
9. Binā-yı ʿahd-ı ḫūbān gibi teʾs̱īr-i bürūdetden
10. Buz üstinde ṭurur hep şimdi bünyān-ı ṣadāḳatler

2. **üstinde:**
Gazel 735
Mısra: **3**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
3. Güller üstinde beraber bulunurdı şebnem
4. Gülşenüñ olsa müsāvat terāzūsında

3. **üstinde:**
Kaside 7
Mısra: **146**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

145. Semūm-ı ṣāʿiḳa-i ḍarbına düçār olanuñ
146. Olur siper seri üstinde bāz-gūne tenūr

4. **üstinde:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **66**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
65. Mevc-i deryā sütūr-ı fermāndur
66. Ḳafes üstinde ḳaṣr-ı sulṭāndur

5. **üstinde:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **102**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
101. Sebzeāsā ḫaṭ-ı celīdür hem
102. Ol ḫaṭ üstinde rīkdür şebnem

6. **üstinde:**
Gazel 786
Mısra: **3**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
3. Bir pūteye beñzer seri üstinde külāhı
4. Kim rīḫtedür sīmveş ol gerden-i sāde

7. **üstinde:**
Gazel 437
Mısra: **3**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
3. Daḫme-i genc-i vuṣlat üstinde
4. Ser be-hem-dāde mārdur kemerüñ

8. **üstinde:**
Kaside 2
Mısra: **172**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
171. Ẕātı çün kevn ü mekānuñ sebeb-i ḫilḳatidür
172. Ḫalḳuñ üstinde olan ḥaḳḳı olunmaz taʿdād

üstindeki:

1. **üstindeki:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **134**
Üstünde, üzerinde.
133. Sebzeler bağda reʿāyādur
134. Şeb-nem üstindeki baḳāyādur

üstine:

1. **üstine:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Üzerine.
13. Nābīyā olmasa mağrur ḳafādārī-i mihr
14. Gülleruñ düşmez idi üstine şebnem küstāḫ

2. **üstine:**
Gazel 757
Mısra: **9**
Üzerine.
9. Taḥṣīl-i ʿilmün üstine tercīḥ ider mi nās
10. Taḥṣīl-i māl vāsıta-i rifʿat olmasa

3. **üstine:**
Gazel 401
Mısra: **12**
Üzerine, hakkında.
11. Farḳı yoḳ vaʿdeye bu ʿaṣrda dil-besteligüñ
12. Üstine vażʿ-ı esās eylemeden ḫār u ḫasuñ

4. **üstine:**
Gazel 207
Mısra: **6**
Üstü, üzeri.
5. Taşları laʿl ü güher dāʾiresi sīm ile zer
6. Yapdılar āb-ı ḥayāt üstine şāhāne kemer

5. **üstine:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Üstü, üzeri.
7. Gören āyīne-i rūyında ʿaks-i penbe-i dāğum
8. Ṣanur şemʿ-i şeb-āra üstine pervāne devr eyler

6. **üstine:**
Gazel 442
Mısra: **13**
Üstü, üzeri.
13. Eyler tefevvuḳ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ḳadar yansa revġanuñ

7. **üstine:**
Gazel 464
Mısra: **10**
Üstü, üzeri.
9. Şāne ṣunmaḳ gibidür destine nev-ḫaṭṭānun
10. Ḫāme ḫaṭ yazduğı dem üstine teşdīd itmek

8. **üstine:**
Gazel 679
Mısra: **4**
Üstü, üzeri.
3. Düşmez oldı dibine şuʿle-i şemʿ-i ḥüsni
4. Ḳalmadı kimsede şevḳ üstine pervānelige

9. **üstine:**
Gazel 713
Mısra: **6**
Üstü, üzeri.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

10. **üstine:**
Gazel 778
Mısra: **8**
Üstü, üzeri.
8. Gül-i surḫ üstine üftāde berg-i yāsemīn olsa
7. Virür laʿlüñdeki dendānlarınuñ ḥāletin cānā

11. **üstine:**
Kaside 2
Mısra: **10**
Üstü, üzeri.
9. İdüp āmiḫte ḫuşk ü ter ü germ ü serdi
10. Çār rükn üstine yapmış bu bināyı üstād

12. **üstine:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Üstü, üzeri.
17. Olsa kimüñ güşāyiş-i çeşmi murād-ı Ḥaḳḳ
18. Tāb-efgen eyler üstine bir nūr-ı raḥmeti

13. **üstine:**
Tarih 9
Mısra: **19**
Üstü, üzeri.
19. Üstine sāye ṣalduğındandur
20. Bārgāh-ı şehinşeh-i devrān

14. **üstine:**
Kıt'a 65
Mısra: **6**
Hakkında, üzerine.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

15. **üstine:**
Gazel 481
Mısra: **11**
Üzerine.
11. Eyle żamīme üstine yek-ḥarf-i iltifāt
12. Sāde nigāh Nābī-i zāre kerem degül

16. **üstine:**
Gazel 693
Mısra: **9**
Üzerine.
10. Bu luʿbetün şehi reşk eylesün piyādesine
9. Ne māt olur ne hücūm eyler üstine aʿdā

17. **üstine:**
Gazel 713
Mısra: **8**
Üzerine.
7. Bundan ḳużātuñ añla ʿuluvv-ı cenābını
8. İmżāları taṣaddur ider ḥüccet üstine

18. **üstine:**
Gazel 713
Mısra: **14**
Üzerine.
13. Sāyīde olsa çerḫe ser-i tūde-i günāh
14. Düşmez ġubār-ı naḳş yem-i raḥmet üstine

19. **üstine:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Üzerine II Karşı.
5. Girih-i mū dil alur gerden-i kāfur üzre

6. Baḳalum ṣaḥlı beyāż üstine fermānı mı var

20. **üstine:**
Kaside 7
Mısra: **191**
Üzerine, üstüne.
191. Ne kişver üstine rāyet-keş-i cihād olsañ
192. Olur taʿāvüne ervāḥ-ı evliyā meʾmūr

21. **üstine:**
Gazel 713
Mısra: **1**
Bir şeyin içine, yani kendisine olan atılımı, içine düşmeyi, söz konusu durumun içinde yer almayı ifade eder.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

22. **üstine:**
Gazel 713
Mısra: **2**
Bir şeyin içine, yani kendisine olan atılımı, içine düşmeyi, söz konusu durumun içinde yer almayı ifade eder.
1. Ol kimse kim tehālük ider devlet üstine
2. Dīvānedür ki kendin atar miḥnet üstine

23. **üstine:**
Gazel 713
Mısra: **12**
Bir şeyin içine, yani kendisine olan atılımı, içine düşmeyi, söz konusu durumun içinde yer almayı ifade eder.
11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaṣr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

24. **üstine:**
Gazel 713
Mısra: **4**
...-e ile.
3. Tā vaḳti gelmeyince umūr eylemez ẓuhūr
4. Devr eyler āsiyāb-ı felek nevbet üstine

25. **üstine:**
Gazel 713
Mısra: **16**
İlgili, dair.
15. Sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş gibi felek
16. Var ḥeft beyti bir meh-i ḫoş-ṭalʿat üstine

26. **üstine:**
Gazel 713
Mısra: **18**
...den sonra.
17. Şiʿrünle şiʿr-i dīgeri Nābī ne añlasun
18. Sāde ṣu içmeyen şekerī şerbet üstine

üstine döner:
1. **üstine döner:**-*er*
Gazel 870
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Üzerinde dönmek II Etrafında dolanmak.
1. Bulsa her ḳande ki bir ṣāf-dili āb gibi
2. Dil-i ser-geşte döner üstine dullāb gibi

üstüḫvān:
1. **üstüḫvānumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Kıt'a 96
Mısra: **2**
Göğüs kemiği, iman tahtası.
1. Teveccühi bizedür her kaçan bulursa güşād
2. ʿAceb nişanladı tīründe üstüḫvānumuzı

üstüḫᵛān:
1. **üstüḫᵛānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 107
Mısra: **4**
Kemik.
3. Olmış garīk devlet-i būs-ı dehānına
4. Gūyā hilāl-i yār hümā üstüḫᵛānıdur

2. **üstüḫᵛānumuz:**-*u, -muz*
Gazel 256
Mısra: **8**
Kemik.
7. İtdi fetil-i maġza es̱er-i tābiş-i cemāl
8. Fānūsvār şuʿle virür üstüḫᵛānumuz

3. **üstüḫᵛān:**
Gazel 531
Mısra: **2**
Kemik.
1. Ġamze-i dil-berüm amān bilmem
2. Tīr-i ser-tīzüm üstüḫᵛān bilmem

4. **üstüḫᵛānların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 649
Mısra: **4**
Kemik.
3. Ol çeşm-i dil-siyāh gice itse bir nigāh
4. Çeşmüme sürme ider üstüḫᵛānların

5. **üstüḫᵛānında:**-*ında*
Gazel 795
Mısra: **2**
Kemik.
1. Devāt-ı sīmīni gördükde ol şuḫuñ miyānında
2. Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet üstüḫᵛānında

6. **üstüḫᵛān:**
Gazel 848
Mısra: **11**
Kemik.
11. Üstüḫᵛān ile Hümā gibi yüri ḫursend ol
12. Ne virürler bu şikem-ḫᵛārelige fīl gibi

7. **üstüḫᵛānları:**-*lar, -ı*
Gazel 855
Mısra: **12**
Kemik.
11. Bir bir sayılmada sitem-i rüzgārdan
12. Mānend-i mirvaḥa tenümüñ üstüḫᵛānları

üstüḫᵛān-ı ḫuşk-i şeş-derden:
1. **üstüḫᵛān-ı ḫuşk-i şeş-derden:**-*den*
Gazel 599
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Tavla oyunu kutusunun sert kemiği/zarı.
3. Olan ḫᵛān-ı ḥayāta çāşnī-dih rūḥdur yoḫsa
4. Olur gürbe remīde üstüḫᵛān-ı ḫuşk-i şeş-derden

üstüḫᵛān-pāre-i iḥsānuñ:
1. **üstüḫᵛān-pāre-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **324**
Kelime Tipi: -
Lütfunu gösteren kemik parçası.
323. Seg-i kem-ḳadr-i derüñden daḫı kem-ḳadrterem
324. Üstüḫᵛān-pāre-i iḥsānuñ ile it beni yād

üstüme:
1. **üstüme:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **354**
Üstüme, üzerime.
353. Aġlar iken bu sūz ile nā-gāh
354. Üstüme saye ṣaldı feyż-i İlāh

2. **üstüme:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **386**
Üstüme, üzerime.
385. Ḥāl-i zārum ḳatı perīşāndur
386. Üstüme ceyş-i ġam şitābāndur

üstüme ʿasker çekemezdi:
1. **üstüme ʿasker çekemezdi:**-*e, -mez, -di*
Kaside 9
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzerine ordu göndermek.
41. Hālüm āsūde idi sāye-i menḫusuñda
42. Üstüme şāh-ı meserret çekemezdi ʿasker

üstümüze gel:
1. **üstümüze gel:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bize doğru gel.
1. Cāʾiz ki vara gülşen-i kūyına ḫār u ḫās
2. Ey bād-ı ṣubḥ üstümüze gel mülāyim es

üstüñde ḥaḳḳı var:

1. **üstüñde ḥaḳḳı var:**
Gazel 417
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Birinde emeği, iyiliği, hakkı bulunmak.
3. Çoḳ niʿmetinüñ ḥaḳḳı var üstüñde ḥicāb it
4. Ādāb ile baş pāyuñı rūyına türābuñ

üştür-i emvācına:
1. **üştür-i emvācına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 147
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dalgaların devesi (Suyun üzerinde oluşan dalgalar deveye benzetilmektedir).
9. Seyl-āb-ı ḳażā üştür-i emvācına yükler
10. Sen eylemedin ḫırmen-i ümmīdüni taʿşīr

üştür-i nālāna:
1. **üştür-i nālāna:**-*a*
Gazel 734
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Devenin inlemesi.
9. Reh-i ġamda taḥammül üştür-i nālāna ḫoşterdür
10. Ceres feryāda imdād eylemekden bāruñ altında

üstüvār:
1. **üstüvār:**
Gazel 815
Mısra: **8**
Sağlam, kuvvetli, dayanaklı.
7. Olur ikbāle nevʿā zelzele sermāye-i temkīn
8. Binā yerleşmeyince üstüvār olmaz bu yirlerde

üstüvār oldı:
1. **üstüvār oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Kuvvetli, dayanıklı, sağlam olmak.
63. Oldı aramuzda ḥuḳūḳ üstüvār
64. İtdi bizi niʿmetünüz şermsār

üstüvār olınsa:
1. **üstüvār olınsa:**
Gazel 737
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kuvvetli, dayanıklı, sağlam olmak; güçlü ve sağlam bir bedene sahip olmak.
5. S̲ebāt olur mı esās-ı ʿināyet olmayıcaḳ
6. Binā-yı ṭūl-ı emel üstüvār olınsa bile

üzre:
1. **üzre:**
Gazel 21
Mısra: **1**
Üzere.
1. Zülf-i siyāhı ṣalsa ʿiẕār üzre bī-niḳāb
2. Eylerdi ʿālemi dil-i ʿāşıḳ gibi ḫarāb

2. **üzre:**
Gazel 61
Mısra: **13**
Üzere.
13. Yaḫ üzre berf püşt-i āyīne göstermeden Nābī
14. Bürūdetden ider rū gerdiş-i ḫalḳa işāretler

3. **üzre:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Üzere.
13. Muʿammā-gūne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

4. **üzre:**
Gazel 90
Mısra: **12**
Üzere.
11. Siyeh-dillik müʾeddī-i ġurūr olmaġla devr eyler
12. Miyān-ı dest-i lebde kefş-i sīmīn üzre fincānlar

5. **üzre:**
Gazel 148
Mısra: **15**
Üzere.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

6. **üzredür:**
Gazel 159
Mısra: **7**
Üzere.
7. Rüsüm-ı āmed ü reft üzredür niẓām-ı cihān
8. Siyāk-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur

7. **üzre:**
Gazel 315
Mısra: **7**
Üzere.
7. O deñlüdür kerem üzre meziyyeti buḫlüñ
8. Ki iftiḫār iderek imtināna yir ḳalmaz

8. **üzre:**
Gazel 331
Mısra: **3**
Üzere.
3. Şikār-ı rızḳ muḳadder tesāḳuṭ üzre iken
4. Ne ḥācet olmaġa murġān-ı ḫırs̱-ı bāl-engīz

9. **üzre:**
Gazel 391
Mısra: **3**
Üzere.
3. Yine sulṭānuma şāyestedür ebnā-yı nevʿ üzre
4. Taḳaddüm eyleyüp ʿünvān-ṭırāz-ı imtiyāz olmaḳ

10. **üzre:**
Gazel 420
Mısra: **5**
Üzere.
5. Çāk-ı bīhūde degül ḫātem-i laʿlin üzre
6. Çoġ olur zaḫmı vücūdında ciger-dārlaruñ

11. **üzre:**
Gazel 421
Mısra: **17**
Üzere.
17. Gelince söz bu ḳumāş üzre gelse pervāze
18. Ki lāne-zādesidür bir ferīd-i eyyāmuñ

12. **üzre:**
Gazel 462
Mısra: **12**
Üzere.
11. Ḥavāle eyle āh-ı inkisārı merd isen ḫaṣma
12. Degüldür düşmen üzre herkesüñ kārı ʿalem çekmek

13. **üzreyüm:**-*y, -üm*
Gazel 508
Mısra: **3**
Üzere.
3. Tecerrüd üzreyüm ālāyiş-i ṭaʿalluḳdan
4. Ne deñlü cürm ile ālūde-i ʿalāyıḳ isem

14. **üzredür:**-*dür*
Gazel 556
Mısra: **3**
Üzere.
3. Haṣīr-i ʿām rüchān üzredür seccāde-i ḫāṣa
4. Ṭururken ṣaḥn-ı mescid gūşe-i miḥrābı neylersin

15. **üzre:**
Gazel 562
Mısra: **10**
Üzere.
9. Nücūm u māh ü mihri birbirinden gösterür rūşen
10. Bütün üzre meġer nūr āyetin tefsīr ider gerdūn

16. **üzre:**
Gazel 572
Mısra: **6**
Üzere.
5. Siper olmaḳdan özge āteş-i dil-sūz-ı ḳandīle
6. Nedür sūdı bilinse revġan āb üzre tefevvuḳdan

17. **üzre:**
Gazel 580
Mısra: **10**
Üzere.
9. Terk-i terk-i edeb it olma muʿārıż ey ʿaḳl
10. Ḥikmet üzre çevirür dāʾire-i īcādın

18. **üzre:**
Gazel 599

Mısra: **13**
Üzere.
13. Sevād-ı ḥarf-i evrāḳ üzre şaḳḳ-ı ḫāmeden düşmek
14. İder eşʿār-ı eṭfālüñ ṭulūʿın raḥm-ı maderden

19. **üzre:**
Gazel 604
Mısra: **1**
Üzere.
1. Noḳṭayı idrāk ider ḥarf üzre taḥmīl itdügin
2. Kātib-i ṣunʿun bilen icmāli tafṣīl itdügin

20. **üzre:**
Gazel 607
Mısra: **5**
Üzere.
5. Ṣaḥīfe-i felek üzre nücūma dönmişdür
6. ʿUṭāridüñ dökilen rīki rikdānından

21. **üzre:**
Gazel 681
Mısra: **8**
Üzere.
7. Bu ḫāne-i sitemde görülmiş midür ʿaceb
8. Dil-ḫᵛāhı üzre nāʾil olan ārzūsına

22. **üzre:**
Gazel 701
Mısra: **17**
Üzere.
17. Nābī teżāyüf üzre bulunmaḳ baʿīddür
18. Bu şiʿr-i tāze virse de ruḫṣat nezāʾire

23. **üzre:**
Gazel 714
Mısra: **14**
Üzere.
13. ʿĀlem-i peste nüzūlüñ sebebin idrāk it
14. Añla dūlāb ile delvüñ ʿamelin çāh üzre

24. **üzre:**
Gazel 727
Mısra: **23**
Üzere.
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

25. **üzre:**
Gazel 746
Mısra: **5**
Üzere.
5. Biri tevażuʿ üzre biri iʿtilādadur
6. Fevvārenüñ tefāvüti çoḳ selsebīl ile

26. **üzre:**
Gazel 752
Mısra: **1**
Üzere.
1. ʿAceb mi kaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

27. **üzre:**
Gazel 752
Mısra: **2**
Üzere.
1. ʿAceb mi kaṭre ārām itmese ebr-i bahār üzre
2. Binenler tiz nüzūl eyler semend-i müsteʿār üzre

28. **üzre:**
Gazel 752
Mısra: **4**
Üzere.
3. Olur mı her dürüşt-endāma rūzī cevher-i ʿirfān
4. Degül maʿhūd bülbül āşiyān itmek çenār üzre

29. **üzre:**
Gazel 752
Mısra: **6**
Üzere.
5. Ne ḳādir itmege şekkerle ḥalvā ṣoḥbetin gendüm
6. Taġayyürgāh-ı ʿālem ḳalsa bakī bir ḳarār üzre

30. **üzre:**
Gazel 752
Mısra: **8**
Üzere.
7. Gelür ḫāme ṣarīre cünbiş-i engüşti gördükçe
8. Mes̱el çatlar piyāde itmese ḫande süvār üzre

31. **üzre:**
Gazel 752
Mısra: **10**
Üzere.
9. Düşüp cüzʾice kec-ṣaff-ı Ayāṣūfiyye şeklinde
10. İmām olmış maḥalli lafẓı saṭr-ı der-kenār üzre

32. **üzre:**
Gazel 752
Mısra: **12**
Üzere.
11. Kef-i āzādegānda nuḳreveş imsāke eğlenmez
12. Şuʿāʿāt-ı kanādīl-i şeb-i rūze menār üzre

33. **üzre:**
Gazel 755
Mısra: **4**
Üzere.
3. Ser-ā-pāy-ı cihān bāzīçe-i dest-i teḳābüldür
4. Ḳarār itmek ne mümkin ḥāl-i ʾālem bir siyāḳ üzre

34. **üzre:**
Gazel 755
Mısra: **8**
Üzere.
7. Ġubār-ı vahşet olmaz dāmen-i ṣahrā-yı vaḥdetde
8. Selām eyler bu deştüñ kebki bāze iştiyāḳ üzre

35. **üzre:**
Gazel 755
Mısra: **12**
Üzere.
11. Gören ol ġonceyi āgūş-ı pīrānemde ey Nābī
12. Gül-i taṣvīrdür dirler çekilmiş köhne ṭāḳ üzre

36. **üzre:**
Gazel 805
Mısra: **15**
Üzere.
15. Naḳş-ı tamġā gibi āyīne-i sīmin üzre
16. Ḳaldı ey sīm-beden çeşm-i ümīdüm sende

37. **üzre:**
Gazel 822
Mısra: **6**
Üzere.
5. Ne ḫoş o dem ki ola esb-i kām zīr-i ʾinān
6. Velī girān ola dil-ḫᵛāhum üzre reftārı

38. **üzre:**
Gazel 823
Mısra: **7**
Üzere.
7. Buz üzre danelenmiş eşk-i mercāngūnum al ey dil
8. Hisāb-ı derd içün bu ṣubḥa-i ṣad dāne olmaz mı

39. **üzre:**
Gazel 836
Mısra: **3**
Üzere.
3. Ṭursa dil-ḫᵛāh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

40. **üzre:**
Gazel 837
Mısra: **10**
Üzere.
9. Bī-dimāġāne baṣar nāmeye mührin cānān
10. Nābiyā ṣafḥa-i çerḫ üzre meh-i nīm gibi

41. **üzre:**
Gazel 862
Mısra: **9**
Üzere.
9. Basıldı maḥżar-ı ḫāk üzre mühr-i seng-i mezār
10. Sipihr-i ser-keşün is̱bāta bī-vefālığını

42. **üzre:**
Gazel 886
Mısra: **9**
Üzere.
9. Teʿākub üzre iken sūy-ı ġaybdan imdād
10. Ḫazān şikest idemez leşker-i bahārumuzı

43. **üzre:**
Kaside 1
Mısra: **17**
Üzere.
17. İdüp dūlāb-ı istiġnāyı gerdan cūy-ı cūd üzre
18. Riyāż-ı iḥtiyāc-ı mümkinātı eylemiş irvā

44. **üzre:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Üzere.
39. Aḳardı āb-ı ḥayāt-ı niʿam beyābāna
40. Mecārī-i ḫıred üzre degüldi cūy-ı umūr

45. **üzre:**
Kaside 7
Mısra: **66**
Üzere.
65. Meġer zamānı irişmiş ki neyyir-i aʿẓam
66. Çıḳup serīr-i sipihr üzre dehre basṭ ide nūr

46. **üzre:**
Kaside 7
Mısra: **203**
Üzere.
203. Tezāyüd üzre iken himmetüñ bī-ḥamdiʾllāh
204. Ne cānı var kʾola sevdā-yı kār-zāra cesūr

47. **üzre:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Üzere.
9. Degül mi ṣunʿ-ı dü-bālā ki bir nihāl üzre
10. İki şukūfe bitürdi ki nāmı ʾīd u bahār

48. **üzre:**
Kaside 11
Mısra: **83**
Üzere.
83. Añılsa menbaʿ-ı seyl üzre kūh-ı temkīni
84. Dönerdi çıḳduġı suya şitāb ile seyl-āb

49. **üzre:**
Kaside 11
Mısra: **116**
Üzere.
115. Degül sitāre görüp Nābīyā bu naẓmı felek
116. Ni̱sār ider ser-i endīşem üzre dürr-i ḫoş-āb

50. **üzre:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Üzere.
71. Nerdübānlarda baġal-gīrlige sürʿat iden
72. Nerdübān üzre ider sebḳate şimdi iḳdām

51. **üzre:**
Kaside 14
Mısra: **99**
Üzere.
99. Memerr-i nehr-i Diyāb üzre çekdi sedd-i sedīd
100. Sikenderʾüñ daḫı rūḥ-ı revānın eyledi şād

52. **üzre:**
Kaside 15
Mısra: **100**
Üzere.
99. Getürüp mühr-i hümāyūn ile itdi teşrīf
100. Mihrveş mühr ḳodı sīne-i çerḫ üzre ḳadem

53. **üzre:**
Kaside 15
Mısra: **101**
Üzere.
101. Iżṭırāb üzre iken ḫāṭır-ı sevdā-zedeveş
102. Buldı burcüʾş-şerefin şems-i münīr-i ḫātem

54. **üzre:**
Kaside 16
Mısra: **8**
Üzere.
7. Basṭ-ı muḳaddemāt-ı suʾāle idüp şürūʿ
8. ʿArż itdi ḫayr-ḫᵛāhlıḳ üzre ṣadāḳati

55. **üzre:**
Kaside 16
Mısra: **22**
Üzere.
21. Tebdīlden meşaḳḳate bilsem nedür murād
22. Dil-ḫᵛāhuñ üzre bulmış iken ẕevḳ u rāḥatı

56. **üzre:**
Kaside 16
Mısra: **57**
Üzere.
57. Dil-ḫᵛāhuñ üzre virmiş iken rāḥata niẓām
58. Senden ümid itmez idüm bu ḳabāḥati

57. **üzre:**
Kaside 16
Mısra: **60**
Üzere.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

58. **üzre:**
Kaside 16
Mısra: **206**
Üzere.
205. Şāhenşehā sütūde-dilā pāk-gevherā
206. Ey ḫalḳ-ı ʿālem üzre Ḥaḳuñ ẓıll-ı reʾfeti

59. **üzre:**
Kaside 17
Mısra: **65**
Üzere.
65. ʿİzz ü devletle ola dil-ḫᵛāhı üzre kām-yāb
66. Merciʿ-i eşraf u aʿyān-ı cihān ola deri

60. **üzre:**
Kaside 18
Mısra: **16**
Üzere.
15. Ne ḳafesdür o ḳafes kim heves-i vaṣlı ile
16. Bī-ḳarār olmadadur evc-i hevā üzre hümā

61. **üzre:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Üzere.
27. Görinür ḳaṣr-ı şehān gibi leb-i deryāda
28. Mevce-i saṭr-ı berāt üzre bінā-yı tuġrā

62. **üzre:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Üzere.
23. Çekdi bir ḥüsn ü leṭāfet üzre
24. Ki temāşāsı virür çeşme cilā

63. **üzre:**
Kaside 20
Mısra: **68**
Üzere.
67. Ẕātı ile meşīhat-ı İslām muġtenem
68. Çoḳ ẕātınuñ maḳāmınuñ üzre meziyyeti

64. **üzre:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Üzere.
61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün me̱selā

65. **üzre:**
Kaside 24
Mısra: **84**
Üzere.
83. Keremi ḳābil-i güncāyiş-i taḳrīr degül
84. Her giyāh olsa zemīn üzre zebān-ı gūyā

66. **üzre:**
Kaside 27
Mısra: **14**
Üzere.
13. Cemʿ-i ḳuṭbiyyet ü ferdiyyet ü ġavs̱iyyet ile
14. Se sütūn üzre ṭurur bārgeh-i rifʿat-ı Şeyḫ

67. **üzre:**
Kaside 28
Mısra: **13**
Üzere.
13. Hemīşe Zeyd nʾola ġālib olsa ʿAmr üzre

14. Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

68. **üzre:**
Kaside 28
Mısra: **25**
Üzere.
25. Bu ıṣṭılaḥ-ı ʿulūm üzre şiʿr-i tāze-zemīn
26. Ki nev-libās ile bir māh-rūy-ı gül-ḫaddür

69. **üzre:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **52**
Üzere.
51. Ki odur Kaʿbe-i ḥācetmendān
52. Se sütūn üzre nʾolsa olsa ʿıyān

70. **üzre:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **13**
Üzere.
13. Se sütūn üzre müzeyyen endām
14. Şāṭır-ı zer kemeri tābe-ḳıyām

71. **üzre:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **137**
Üzere.
137. Cūybār üzre ʿaks-ı sünbül-i ter
138. Oldı ṭuġrālı ṣūret-i defter

72. **üzre:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Üzere.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

73. **üzre:**
Kıt'a 47
Mısra: **4**
Üzere.
3. Lakin yine fevc fevc erbāb-ı ḥuḳūḳ
4. Ḫān-ı ʿasel üzre üşdi mānend-i mekes

74. **üzre:**
Kıt'a 92
Mısra: **4**
Üzere.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

75. **üzre:**
Kıt'a 94
Mısra: **1**
Üzere.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

76. **üzre:**
Kıt'a 94
Mısra: **2**
Üzere.
1. Cā-be-cā mūy-ı siyāh üzre sefīd ey Nābī
2. Berḳa beñzer ki ola rīhte engüşt üzre

77. **üzre:**
Kıt'a 94
Mısra: **4**
Üzere.
3. Sine-i ḫuşkterümde görinür çāklerüm
4. Naḳş-ı engüşti gibi ḫişt üzre

78. **üzre:**
Kıt'a 108
Mısra: **1**
Üzere.
1. İtdi sāḳ-ı zümürridi üzre
2. Cilve-i tāze laʿl-i demmānı

79. **üzre:**
Tarih 2
Mısra: **4**
Üzere.
3. Ḳoyup izn-i hümāyūn ile ḫāṭṭ-ı ʿālem-ārāsın
4. Serāy-ı dīn-i pākin sünnet üzre eyledi bünyād

80. **üzre:**
Tarih 2
Mısra: **11**
Üzere.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā is̱bāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

81. **üzre:**
Tarih 2
Mısra: **16**
Üzere.
15. Ṣaḳın Nābī ṣaḳın görmez misin mażmūnını ḫaṭṭuñ
16. Ki tārīḫ olmaḳ üzre itdi üstād-ı ezel īcād

82. **üzre:**
Tarih 16
Mısra: **27**
Üzere.
27. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
28. İder rūḥı Niẓāmüʾl-mülkʾi dest-i ʿadl ile iḥyā

83. **üzre:**
Tarih 16
Mısra: **79**
Üzere.
79. Bi-ḥamdiʾllāh hele dil-ḫᵛāhum üzre eyleyüp tārīḫ
80. Getürdüm ḫāk-pāya eylerüm cürmümden istīfā

84. **üzre:**
Tarih 19
Mısra: **7**
Üzere.
7. Aʿdā-yı dīn üzre sefer taṣmīm idüp ol dādger
8. İtdi cihānı pür-ḥaşem cemʿiyyet-i Manṣūr ile

85. **üzre:**
Tarih 20
Mısra: **4**
Üzere.
3. Ol şāh-bāz-ı bārū-yı tefvīk ʿazm idüp
4. Açdı Ḳamānçe üzre cenāḥ-ı müʾeyyedi

86. **üzre:**
Tarih 26
Mısra: **28**
Üzere.
27. Ḳanı gelsün Süleymān reh-güẕārın beklesün ṭursun
28. Ne ṭarz üzre olurmış görsün āyīn-i cihāndārī

87. **üzre:**
Tarih 28
Mısra: **8**
Üzere.
7. İtdi bir ḫayrüʾl-ḫalef luṭfiyle Mevlā şad kim
8. Ṣaldı reşk-i ṣūreti ruḫsāre-i māh üzre ḫāk

88. **üzre:**
Tarih 30
Mısra: **25**
Üzere.
25. Şāne-i bād-ı ṣabāyı zülf-i mevc üzre görüp
26. Ṭurrasın açmış leb-i deryāda mānend-i perī

89. **üzre:**
Tarih 30
Mısra: **44**
Üzere.
43. Seng-i reşk ile kebūd eylerdi Mānī sīnesin
44. Görse bu resm üzre bunda naḳş olan nīlūferi

90. **üzre:**
Tarih 30
Mısra: **83**
Üzere.
83. Eyleye bu ḳaṣr içinde her murād üzre ḥużūr
84. Ṣıḥḥat olsun devletiyle şevketinüñ reh-beri

91. **üzre:**
Tarih 36
Mısra: **40**
Üzere.
39. Sendedür merhemi bu zaḫm-ı cigergāh-ı ġamuñ
40. Müttefiḳdür bu kelām üzre ser-ā-ser dünyā

92. **üzredür:***-dür*
Tarih 42
Mısra: **28**
Üzere.
27. Bād-ı gül-bīz-i cān-feżāsından
28. İnḳılāb üzredür ṣalāḥa fesād

93. **üzre:**
Tarih 44
Mısra: **1**
Üzere.
1. Ḳavl-i cifr üzre iki ḳuṭb-ı güzīn
2. Yaʿni Mehdī vü ḥażret-i ʿĪsā

94. **üzre:**
Tarih 56
Mısra: **33**
Üzere.
33. Ḥükmin icrā eyleye dil-ḫᵛāhı üzre tīġ-i kin
34. Ṣoñra şemşīri beḳāyāsı ola fermāna rām

95. **üzre:**
Tarih 77
Mısra: **27**
Üzere.
27. Rıfḳ u suhūlet üzre itdi edā-yı ḫidmet
28. Āmed-şūd itdi hüccāc maḳṣūda ṣād u ḫandān

96. **üzre:**
Tarih 97
Mısra: **12**
Üzere.
11. Görinür ṣadr-ı sevādında binā-yı şehrüñ
12. Saṭr-ı fermān ü berāt üzre mis̱āl-i ṭuġrā

97. **üzre:**
Tarih 103
Mısra: **24**
Üzere.
23. Müretteb olduġınca naẓm-ı dīvān-ḫāne-i ʿālem
24. Serīr-i salṭanat üzre muʿammer eylesün Mevlā

98. **üzre:**
Tarih 123
Mısra: **6**
Üzere.
5. Müsterih oldı beḳāda rūh-ı cedd ü ʿamm ü eb
6. Cilvesin gördükde ṣadr üzre o ʿalī-himmetüñ

99. **üzre:**
Tarih 124
Mısra: **9**
Üzere.
9. Tārīḫ geldi ṭarz-ı cedīd üzre Nābīyā
10. Allāh mükerrem eyleye yevm-i ʿadāleti

100. **üzre:**
Tarih 126
Mısra: **11**
Üzere.
11. Aġalarda da giçüp seng-i raḥīḳi üzre
12. Tā otuz beş kez anuñ eyledi keyfin yaġmā

101. **üzre:**
Tarih 135
Mısra: **14**
Üzere.
13. Budur nāmūs u ʿırż-ı salṭanat kim bildüre ḥaddin
14. Bed-hūy u siyeh-ı dil naḳż-ı ʿahd üzre ʾinād itdi

102. **üzre:**
Tarih 137
Mısra: **10**
Üzere.
9. Tamaʿ yoḳ nīm-ẕerre ṭabʿ-ı istiġnā pesendinde
10. Görür aḥkām-ı Rabbānīye tevfīḳ üzre daʿvāyı

103. **üzre:**
Tarih 143
Mısra: **26**
Üzere.
25. Mühimmāt ü ḳılāʿ ü kāhlar teslīmi şarṭiyle
26. Ḳalemden nāme-i ṣulḥ üzre vākiʿ oldı ḥarf be-ḥarf

104. **üzre:**
Tarih 145
Mısra: **1**
Üzere.
1. Nābīyā ṭarz-ı cedīd üzre bilā-māye-i ḥarf
2. Tāze tarīḫ tamām oldı zihī fetḥ-i mübīn

105. **üzre:**
Tarih 147
Mısra: **4**
Üzere.
3. Oldı ṭūfān-ı tevārīhe cihān müstaġraḳ
4. Līk hep ṭarz-ı ḳadīm üzre naẓardan geçdi

106. **üzre:**
Tarih 155
Mısra: **7**
Üzere.
7. Çıḳup dīvāna ʿadl üzre umūr-ı nāsı gördükçe
8. İder rūḥ-ı Niẓāmüʾl-mülki dest-i ʿadl ile iḥyā

107. **üzre:**
Gazel 321
Mısra: **7**
Üzerine.
7. Cism-i nizārum üzre urup ḥalḳa ḥalḳa dāġ
8. Bir şāh-bāz ṣaydı içün dām ḳurmışuz

108. **üzre:**
Gazel 448
Mısra: **9**
Üzerine.
9. Ṣafā-yı ḫāṭır üzre olmayan iḥsānı neylerler
10. Görüp sūz-ı derūnın micmerüñ ʿanberden el çekdük

109. **üzre:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Üzerinde.
3. Bir şemʿ-i ḥaḳīḳat ki fürūzān ola dilde
4. Ṭūr üzre ider lemʿa-i dīdār temevvüç

110. **üzre:**
Gazel 260
Mısra: **17**
Üzerinde.
17. Ġālib görindi haşyet-i Ḥaḳ üzre bīm-i ḫalḳ
18. Nā-būda deyn edāsına meʾmūrlardanuz

111. **üzre:**
Gazel 448
Mısra: **6**
Üzerinde.
5. Ṭuyup meylin ḫazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

112. **üzre:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Üzere,üzerine.
5. Degül hāle tutup ḫırmengeh-i çerḫ üzre bir ġırbāl
6. Ḥubūbāt-ı nücūmı şeb-be-şeb taʿşīr ider meh-tāb

113. **üzre:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Üzere,üzerine.
7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳṭası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

114. **üzre:**
Gazel 64
Mısra: **13**
Üzere,üzerine.
13. Tenezzüldür teraḳḳī ġurfe-i ḳaṣr-ı ḥayāt üzre
14. Nefes pāyumdur evḳāt-ı ḥayātum nerdübānumdur

115. **üzre:**
Gazel 183
Mısra: **10**
Üzere,üzerine.
9. Perestiş lafẓınuñ taḳrībidür gūyā ki ey Nābī
10. İder pervāz ḫāke rūymāl üzre piristūlar

116. **üzredür:***-dür*
Gazel 119
Mısra: **12**
Üzerinde.
11. Biz āremīde-i keştī-i ġafletüz ammā
12. Nefes nefes cereyan üzredür sefīne-i ʿömr

117. **üzre:**
Gazel 386

Mısra: **10**
Üzerinde.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoḫsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

118. **üzre:**
Gazel 497
Mısra: **4**
Üzerinde.
3. Ḳazır ḫurşid taṣḥīḥ eyledükçe nüsḫa-i bāġı
4. Görüp ḥarf-i gül üzre noḳṭa-i sehv olduġın şebnem

119. **üzre:**
Gazel 81
Mısra: **5**
Üst, üstünde, üzerinde.
5. Girih-i mū dil alur gerden-i kāfur üzre
6. Baḳalum ṣaḥlı beyāż üstine fermānı mı var

120. **üzre:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Üst, üstünde, üzerinde.
1. Kes̱ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

121. **üzre:**
Gazel 277
Mısra: **4**
Üst, üstünde, üzerinde.
3. Āsān gelür güşāyiş-i çeşm-i ṭaleb bize
4. Balīn-i zānū-yı edeb üzre ġunūdeyüz

122. **üzre:**
Gazel 752
Mısra: **14**
Üst, üstünde, üzerinde.
13. Ġam-ı kāfir-nihāda ḳaṣd-ı tārāc eylese Nābī
14. Urur tātār-ı naġme tāzyāne esb-i tāz üzre

123. **üzre:**
Gazel 796
Mısra: **4**
Üst, üstünde, üzerinde.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫᵛār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

124. **üzre:**
Kaside 4
Mısra: **15**
Üst, üstünde, üzerinde.
15. Dīn Kaʿbedür ḳavāʿid-i şerʿ üzre mübtenī
16. Ol beyte çār rükn-i rekīndür çehār-yār

125. **üzre:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **164**
Üst, üstünde, üzerinde.
163. Dāġ ile berg-i lāle-i rengīn
164. Varaḳ-ı cizye üzre naḳş-ı nigīn

126. **üzre:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **199**
Üst, üstünde, üzerinde.
199. Şāhsār üzre nālesi ḫoşdur
200. Murġ-ı gülşen gedikli çāvuşdur

127. **üzre:**
Gazel 66
Mısra: **11**
Üzerine.
11. Ḥaḳīḳat üzre aġlar inler ey Nābī ʿaceb nā-yāb
12. Sirişk-i ʿaşḳ şimdi gevher-i idrāke dönmişdür

128. **üzre:**
Gazel 121
Mısra: **8**
Üzerine.
7. Kibāre sūʾ-ı ḳaṣdüñ olduġın bār-āver āteş
8. Ḳılāʿ üzre lisān-ı topile bürc u beden söyler

129. **üzre:**
Gazel 278
Mısra: **10**
Üzerine.
9. Yıkılır ġāʾile-i zelzeleden ḳaṣr-ı viṣāl
10. Çār esās üzre yapılmazsa metānet gelmez

130. **üzre:**
Gazel 374
Mısra: **24**
Üzerine.
23. Yā Resulaʾllah nigāh-ı şefkatüñ her ḥalde
24. Eyle Nābī-i ḥazīn üzre nigehbān el-vedāʿ

131. **üzre:**
Gazel 417
Mısra: **10**
Üzerine.
9. Nābī ola fażl-ı Ḥaḳḳa mevḳūf çü cennet
10. Çoḳdur güneh üzre bu mübāhātı s̱evābuñ

132. **üzre:**
Gazel 714
Mısra: **10**
Üzerine.
9. Baḫt her fırḳada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

133. **üzre:**
Gazel 755
Mısra: **2**
Üzerinde.
1. Seni tebrīde benden olsa aġyār ittifāḳ üzre
2. Ne bāküm var ḫulūṣ elbette ġālibdür nifāḳ üzre

134. **üzre:**
Gazel 714
Mısra: **1**
Üzerinde, üstünde II Etkisiyle.
1. Kimi gördümse ḥükūmetkede-i cāh üzre
2. Rāḥatından görinür ol daḫı ikrāh üzre

135. **üzre:**
Gazel 755
Mısra: **6**
Üzerinde, üstünde.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

136. **üzre:**
Gazel 357
Mısra: **1**
Üzerine.
1. Naḳş-ı ṣunʿın ol ki itḳān üzre taṣnīf eylemiş
2. Cüzʾü cüzʾin ʿālemi terkīb ü teʾlīf eylemiş

üzül:
1. **üzüldü:**-*dü*
Gazel 446
Mısra: **1**
Üzülmek, hüzünlenmek.
1. Üzüldü rişte-i cān zülf-i pür-şiken diyerek
2. Bozuldı çihre-i dil berg-i yāsemen diyerek

V

vā-beste:
1. **vā-bestedür:***-dür*
Gazel 427
Mısra: **7**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
7. Vā-bestedür umūrı mükāfat-ı ġayrete
8. Bedkār ü bī-mürüvvet ü mekkār olanlaruñ

2. **vā-beste:**
Gazel 329
Mısra: **5**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
5. Vā-beste çerḫe cünbişümüz devr ü seyrümüz
6. Gūyā ki dest-i ʿāleme bir sāʿat olmışuz

3. **vā-bestedür:***-dür*
Gazel 436
Mısra: **11**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
11. Āzādelük edāsına vā-bestedür yine
12. Hiç farḳı yoḳ kitābet ile istidānenüñ

4. **vā-bestedür:***-dür*
Gazel 724
Mısra: **5**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
5. Nermi vü saḫti telāzüm itmegin vā-bestedür
6. Kārgāh-ı cāme-dūzī penc pāre āhene

5. **vā-bestedür:***-dür*
Gazel 812
Mısra: **8**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
7. Bī-kābiliyyet olma heveskār-ı iʿtibār
8. Vā-bestedür taʿalluk-ı ḳudret ḳavābile

6. **vā-bestedür:***-dür*
Gazel 825
Mısra: **4**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
3. Ḫoş nüsḫa-i ġarībedür eczā-yı kāʾināt
4. Vā-bestedür ʿavāma meʾāl ü maḥaṣṣalı

7. **vā-beste:**
Tarih 16
Mısra: **24**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

8. **vā-beste:**
Tarih 155
Mısra: **4**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḥavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

vabeste:
1. **vabeste:**
Gazel 330
Mısra: **3**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
3. Ḫandesi giryeye vabeste degül dil-dārun
4. Gülleri ol çemenüñ minnet-i şebnem çekmez

2. **vābestedür:***-dür*
Gazel 400
Mısra: **6**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
5. Bir ẕerre yoḳ bu kārgeh-i ṣunʿda ʿabes̱
6. Vābestedür biribirine çerḫi sāʿatüñ

3. **vābestedür:***-dür*
Gazel 501
Mısra: **10**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
9. Nābī ʿamelden itmezüz ümmīd-i mağfiret
10. Aḥvālümüz ʿināyete vābestedür bizüm

4. **vābestedür:***-dür*
Gazel 691
Mısra: **3**
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
3. Vābestedür ẓuhūrları iẕñ i ṣāniʿa
4. Merhūnedür ḫazāʾin-i eşyā türābda

vā-beste imiş:
1. **vā-beste imiş:**- *i, -miş*
Kaside 13
Mısra: **193**
Kelime Tipi: -
(Bir şeye) bağlı bulunan; onunla ilgili olan.
193. Ṣadre teşrīfüñe vā-beste imiş devletle
194. Bu kühen-ḫāne-i vīrānede ās̱ār-ı niẓām

vābeste-i esbāb:
1. **vābeste-i esbāb:**
Gazel 605
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sebeplere bağlı.
9. Nābiyā bī-lafẓ itme maʿnī-i tāze ümīd
10. Kār-ı ʿālem ser-be-ser vābeste-i esbāb iken

vā-beste-i feryād u figān eyleme:
1. **vā-beste-i feryād u figān eyleme:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bağırıp haykırmaya bağlı kılmak.
5. Taḥṣīlini her maṭlab-ı nādīde-ḥuṣūlüñ
6. Vā-beste-i feryād u figān eyleme yā Rab

vābeste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm:
1. **vābeste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm:***-elüm*
Gazel 517
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Görüşme zamanına bağlamak.
9. Şevḳumuz ḥavṣala-i ḫāmeye ṣıġmaz Nābī
10. Anı vābeste-i hengām-ı mülāḳāt idelüm

vābeste-i tedbīr-i devādur:
1. **vābeste-i tedbīr-i devādur:***-dur*
Gazel 229
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İlaçlarla iyileştirilebilir.
3. Bir derde esīr ol ki etibbā-yı zamāne
4. Vābeste-i tedbīr-i devādur dimesünler

vācib:
1. **vācib:**
Gazel 99
Mısra: **9**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
9. Riʿāyet-i cühela mezhebinde vācib iken
10. Nevāziş-i ʿurefā çerḫde baʿīd midür

2. **vācib:**
Kaside 1
Mısra: **23**
Varlığı mutlak olan, yokluğu mümkün olmayan; Allah.
23. Zihī Vācib ki itmiş mümkinüñ īcādını īcāb
24. Kemāl-i raḥmetinden eylemiş maʿdūm iken iḥyā

3. **vācibün:***-ün*
Gazel 63
Mısra: **7**
Varlığı zaruri olup, olmaması imkânsız bulunan.
7. Mümkinüñ faḳrı ile vācibün istiġnāsın
8. Gösterür ʿāleme bir faḳr u ġınādur ki gider

4. **vācibdür:***-dür*
Kaside 7
Mısra: **177**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
177. Senüñledür bu cihānuñ niẓāmı vācibdür
178. Ki emr-i ḫıdmetüñe ḫalḳ ṣarf ide maḳdūr

5. **vācibdür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **109**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
109. Müʾmine ẕātı içün ḫayr duʿa vācibdür
110. Eylemez dīni olan ḫayr duʿāda taḳṣīr

6. **vācibdür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **134**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
133. Ol ḳıble-i metālib-ı ʿālem ki bābınun
134. Vācibdür ehl-i ḳıbleye ḳaṣd-ı ziyāreti

7. **vācib:**
Tarih 76
Mısra: **33**
İslām dinine göre yapılması gerekli olan.
33. Duʿā-yı devleti bir güne vācib ehl-i İslāma
34. Kʾaña āmīn diye rūḥ-ı revende cism-i āyende

vācib olan:
1. **vācib olan:**-*an*
Gazel 419
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dini kuralkara göre bir şeyin yapılmasının zorunlu ve kaçınılmaz olması.
5. Başmayan ḫᵛāhiş-i maṭlūb-ı ḥaḳīḳī ile pā
6. İdemez vācib olan ḥaḳḳın edā ḫāk-ı rehüñ

vaʿd:
1. **vaʿdi:**-*i*
Gazel 481
Mısra: **1**
Bir işi yerine getirmek için verilen söz.
1. Teşrīfe cāme-ḫᵛābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede s̱ābit-ḳadem degül

vaʿd eylemiş:
1. **vaʿd eylemiş:**-*miş*
Gazel 704
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bir işi yerine getireceğine söz vermek.
9. Ol meh saña vaʿd eylemiş emdürmege laʿlin
10. Ammā ara aġzın ṣaḳın olmaya mekīde

vaʿd eylemişdi:
1. **vaʿd eylemişdi:**-*mişdi, -mişdi*
Gazel 321
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Va'detmek.
11. Vaʿd eylemişdi vaṣlını şarṭ-ı ḫafā ile
12. Ḫayfā göñül didükleri meste ṭuyurmışuz

vāʿde:
1. **vāʿde:**
Gazel 83
Mısra: **6**
Söz, vaat.
5. Merhem gibi yapışmaġa muḥtācdur kerem
6. Olmaz dürüst vāʿde ile dil-şikesteler

2. **vaʿdeye:**-*y, -e*
Gazel 401
Mısra: **11**
Söz, vaat.
11. Farḳı yoḳ vaʿdeye bu ʿaṣrda dil-besteligüñ
12. Üstine vażʿ-ı esās eylemeden ḫār u ḫasuñ

3. **vaʿdeyle:**-*y, -le*
Gazel 593
Mısra: **6**
Söz, vaat.
5. Bu deñlü lābeden ṣoñra dil-i zārı o mekr-engīz
6. Dürūġ-āmīz bir vaʿdeyle de şād itmesün nʾitsün

4. **vaʿdesi:**-*si*
Gazel 145
Mısra: **6**
Bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için tanınan süre, mühlet, mehil.
5. İtme rindāna taḳāżā ramażānda sāḳī
6. Zimmet-i defʿ -i ġamuñ vaʿdesi şevvāldedür

5. **vaʿdede:**-*de*
Gazel 481
Mısra: **2**
Bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için tanınan süre, mühlet, mehil.
1. Teşrīfe cāme-ḫᵛābumuzı vaʿdi kem degül
2. Ḫavfum budur bu vaʿdede s̱ābit-ḳadem degül

vaʿde-i derbāna:
1. **vaʿde-i derbāna:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Kapıcının sözü.
15. Terḫīṣ-i duḫūl itmeyicek ṣāḥib-i dīvān
16. Bī-fāʾidedür vaʿde-i derbāna teşebbüs̱

vaʿde-i ferdā:
1. **vaʿde-i ferdā:**
Gazel 697
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yarının sözü II Gelecek için verilen vaat.
3. Birden güsiste olmaz idi rişte-i ümīd
4. İncāz olınsa vaʿde-i ferdā kibārda

vaʿde-i ḫāṭır-firībün:
1. **vaʿde-i ḫāṭır-firībün:**-*ün*
Gazel 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül aldatıcı vaat.
1. Vaʿde-i ḫāṭır-firībün düzd-i ḫᵛāb itdün bu şeb
2. Ṭār u pūd-ı cāme-ḫᵛābum sūz u tāb itdün bu şeb

vaʿde-i incāza:
1. **vaʿde-i incāza:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Va'dini yerine getirme, verdiği sözü tutma.
1. Niyyetüñ eyledügüñ vaʿde-i incāza mıdur
2. Yoḫsa ḳaṣdun dil-i zāre sitem-i tāze midür

vaʿde-i mihr ü vefā:
1. **vaʿde-i mihr ü vefā:**
Gazel 367
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgi ve dostluk taahhüdü.
3. Maḳdūrı deñlü cevr ü cefā eylemek ṣaḥīḥ
4. Miḳdār-ı ẕerre vaʿde-i mihr ü vefā ġalaṭ

vaʿde-i teşrif virdi:
1. **vaʿde-i teşrif virdi:**-*di*
Gazel 505
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gelmesi ile onurlandırma sözü vermek.
7. Egerçi vaʿde-i teşrif virdi yār ammā
8. Tereddüdüm bu ki göñlümce iḥtirām idemem

vaʿdesi gelince:
1. **vaʿdesi gelince:**-*ince*
Gazel 82
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Süresi dolmak, zamanı gelmek (Eceli gelmek, ömrü sona ermek bağlamında).
7. Bu sūkda kime virdiyse māye-i enfās
8. Gelince vaʿdesi ḳabża emān zamān mı virür

vādī:
1. **vadisine:**-*si, -n, -e*
Gazel 296
Mısra: **11**
Vadi.
11. Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylık vadisine
12. Yoḫsa naḳşuz maʿnī-i naḳḳāşa maẓhar gelmişüz

2. **vādīlerin:**-*ler, -in*
Gazel 845
Mısra: **5**
Vadi.
5. Cünūn vādīlerin hep devlet-i ʿaşḳunda ṭayy itdüm
6. Hemān bir reh-güzārum düşmedük dārüʾş-şifā ḳaldı

3. **vādīsidür:**-*si, -dür*
Gazel 243
Mısra: **10**
Şiir vadisi.
9. Saña Nābī reşk ider ise nʾola yārān-ı Rūm
10. Şiʿrümüz ṭarz-ı ʿAcemdür Muḥteşem vādīsidür

4. **vādide:**-*de*
Gazel 598
Mısra: **14**
Şiir vadisi.
13. Hüner ārāyiş-i gūş-ı ḳabūl itmekdür ey Nābī
14. Bu vādide bu tāze şiʿrden aʿlā ne söylersin

5. **vādī:**
Gazel 243
Mısra: **2**
Ülke, alan, yer.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ẖubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

6. **vādīsidür:**-*si, -dür*
Gazel 243
Mısra: **1**
Ülke, alan, yer.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ẖubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

7. **vādīsidür:**-*si, -dür*
Gazel 243
Mısra: **2**
Ülke, alan, yer.
1. Gerçi kim ʿuşşāḳa ẖubānuñ sitem vādīsidür
2. Sen mürüvvet ḳıl şehā vādī kerem vādīsidür

8. **vādīsidür:**-*si, -dür*
Gazel 243
Mısra: **6**
Ülke, alan, yer.
5. Eşk-i ter seyl-i revān olmış aḳar andan müdām
6. Sīne-i bī-kīnemüz derd ü elem vādīsidür

9. **vādīsine:**-*si, -n, -e*
Tarih 29
Mısra: **5**
Vadi, alan, saha.
5. Aldı taḳlīd eyleyüp vādīsine
6. Destine ḳavs-i ḳuzaẖ çerẖ-i berīn

10. **vādīde:**-*de*
Tarih 116
Mısra: **27**
Üslup, tarz, biçem.
27. Żarūrī iẖtisāra raġbet itdüm kim bu vādīde
28. Lisān-ı ḳalden zīrā lisān-ı ḥāl enṭaḳdur

vaʿd-i dürūġ-āmiz:
1. **vaʿd-i dürūġ-āmiz:**
Gazel 598
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yalanla karışık vadetme.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

vaʿdi var:
1. **vaʿdi var:**
Gazel 654
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözü var.
5. Teşrife bu şeb vaʿdi var ol şemʿ-i ümīdüñ
6. Ey ẖᵛāb-ı siyeh-baẖt ʿişādan mı gelürsin

vādī-i cünūnun:
1. **vādī-i cünūnun:**-*un*
Gazel 176
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Delilik, mecnunluk vadisi.
3. Esbāb-ı ṣafā ʿaḳl diyārındadur ammā
4. Vādī-i cünūnun daẖı çoḳ ʿālemi vardur

vādi-i firḳatde:
1. **vādi-i firḳatde:**-*de*
Gazel 791
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık vadisi.
3. Ey eşk ḳo menʿ itme dīvāne göñül gezsün
4. Geh vādi-i firḳatde geh kūy-ı dil-ārāda

vādī-i ġamdan:
1. **vādī-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 233
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gam vadisi.
7. İki ayaġ baña himmet itse pīr-i muġān
8. Anuñla vādī-i ġamdan güẕār mümkindür

vādī-i ẖırmāna:
1. **vādī-i ẖırmāna:**-*a*
Gazel 620
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk vadisi.
3. Ṣarṣar-ı ġam götürür vādī-i ẖırmāna atar
4. Dil girān-bārī-i ġamdan ḳoma mehcūr olsun

vādi-i idbāra:
1. **vādi-i idbāra:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Mağlubiyet vadisi, dağılma ovası.
79. Bir seferde saña sermāye-i fetḥ olmadı mı
80. Leşkerüñ çekmiş iken vādi-i idbāra ʿalem

vādi-i inkāra düşersem:
1. **vādi-i inkāra düşersem:**-*er, -se, -m*
Kaside 12
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **-**
Reddetmek, inkâr vadisine uğramak.
167. Tābe-gerden dil ü cān ġarḳa-i iḥsānuñdur
168. Olayum vādi-i inkāra düşersem nā-kām

vādī-i ʿirfāna:
1. **vādī-i ʿirfāna:**-*a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Bilgelik vadisi.
33. ʿArṣa-i ṣoḥbetde kümeyt-i zebān
34. Vādī-i ʿirfāna çevürdi ʿinān

vādī-i maʿnāda:
1. **vādī-i maʿnāda:**-*da*
Gazel 736
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Mana vadisi.
13. Ḫod-be-ẖod maʿnī olur pīçīde pāy-ı ẖāmeye
14. Vādī-i maʿnāda Nābī türk ü tāz itmezse de

vādī-i medḥde:
1. **vādī-i medḥde:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Övgü vadisi.
37. Vādī-i medḥde taʿbīr-i riyā-gūne ile
38. Müttehemdür bilürüz gerçi gürüh-ı şuʿarā

vādī-i mekrde:
1. **vādī-i mekrde:**-*de*
Gazel 344
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hile vadisi.
3. ʿĀşıḳuñ siḥr ü füsūniyle idermiş Mecnūn
4. Vādī-i mekrde ol ġamze-i cādū ne imiş

vādī-i meslūk:

1. **vādī-i meslūk:**
Gazel 109
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Haşlanma vadisi.
5. Maḫṣūṣ degül resm-i cefā yāre ezelden
6. Ayīn-i vefā vādī-i meslūk degüldür

vādi-i meslūke:

1. **vādi-i meslūke:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **165**
Kelime Tipi: -
Haşlanma vadisi.
165. Sürmeġe vādi-i meslūke kümeyt-i ḳalemi
166. ʿĀr ider ʿārif ü ṣāḥib-dil ü sencīde kelām

vādī-i müntehāsı:

1. **vādī-i müntehāsı:**-*sı*
Gazel 133
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Son vadi, varılacak en son nokta.
7. Rāh-ı viṣālüñ eyleme ser-menzilin ṭaleb
8. Vādī-i müntehāsı biraz bed-hevācadur

vādi-i nā-refte:

1. **vādi-i nā-refte:**
Kaside 12
Mısra: **170**
Kelime Tipi: -
Edebî eserler vadisinde yürünmemiş, ortaya konmamış.
169. Līk lā-büd ḳalem-i şīve-perest-i şuʿarā
170. Tāze bir vādi-i nā-refte bulur itse ḫırām

vāʿdī-i naʿta:

1. **vāʿdī-i naʿta:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Naat vadisi (Naat; Hz. Muhammed Peygamberin niteliklerini övmek, ondan şefaat dilemek amacıyla yazılan kaside).
63. Gele ey hāme-i şikeste-zebān
64. Vāʿdī-i naʿta ol biraz pūyān

vādī-i naẓma:

1. **vādī-i naẓma:**-*a*
Kıt'a 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şiir vadisi.
13. Gireli vādī-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
14. Pāy der-gil nice bed-lehce ḫar-ı ḫod-rāyı

2. **vādi-i naẓma:**-*a*
Kıt'a 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şiir vadisi.
3. Gireli vādi-i naẓma ḳodı esb-i ṭabʿum
4. Pāy der-gil nice bed-lehçe ḫar-ı ḫod-rāyı

vādī-i yeʾs:

1. **vādī-i yeʾs:**
Gazel 51
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik vadisi.
7. Tengdür vādī-i yeʾs ü pehn meydān-ı ümīd
8. Nā-mūrādī kūçe-i tārīk ü rūşendür murād

vādī-i yeʾse:

1. **vādī-i yeʾse:**-*e*
Tarih 144
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik vadisi.
17. Akmaġa vādī-i yeʾse az kalup cūy-ı ümīd
18. Aksine devr itmeġe çoḳ ḳalmış idi āsiyāb

vaʿdinden evvel:

1. **vaʿdinden evvel:**
Gazel 172
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Vaktinden önce II Verilen sözden önce.
7. Vaʿdinden evvel eylemek iḥsānına vefā
8. Dilber ḥelāl-zāde olursa ʿaceb midür

vādīsidür:

1. **vādīsidür:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Ülke, alan, yer.
3. Muṣḥaf-ı ruhsāre-i cānāneye revnaḳ virür
4. Ḫaṭṭ-ı rūyi mehveş-i zerrīn-ḳalem vādīsidür

2. **vādīsidür:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Ülke, alan, yer.
7. Bir gün evvel cānı teslīm it dehān-ı dilbere
8. Ey göñül cāy-ı ḳarār āḫir ʿadem vādīsidür

vāfī:

1. **vāfī:**
Kaside 14
Mısra: **68**
Yeterli.
67. Kerīmdür o ḳadar kim niḥayeti yoġ iken
68. Degül ʿaṭāsına vāfī tenāhī-i aʿdād

2. **vāfīdür:**-*dür*
Tarih 75
Mısra: **8**
Yeterli.
7. Aña olmaḳ semiyy-i faḫr-ı rüsūl
8. Şeref ü meymenetde vāfīdür

vāfir:

1. **vāfir:**
Gazel 70
Mısra: **18**
Fazla, çok.
17. Dest-res maʿnī-i nā-güfteye müşkil yoḫsa
18. Nābīyā köhne suḫan bizde de vāfir bulunur

2. **vāfir:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **22**
Fazla, çok.
21. Vażʿı meʾnūs ü resmi bigāne
22. ʿAḳlı vāfir bir özge dīvāne

3. **vāfirdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **519**
Fazla, çok.
519. Gerçi esbāb-ı naẓm vāfirdür
520. Māniʿüm līk żaʿf-ı ḫāṭırdur

4. **vāfir:**
Kıt'a 82
Mısra: **5**
Fazla, çok.
5. Geldügün gün baña sen gelmiş işitdüm vāfir
6. Ḫayriyā āṣaf-ı devrāndan ümīdüñ kesme

vaḥal:

1. **vaḥal:**
Gazel 159
Mısra: **10**
Bataklık.
9. Gören bilür şekerüñ gilden olduġun ḥāṣıl
10. Ki ḥulv-i sufre-i ʿālem vaḥal bozundısıdur

vā-ḥayf:

1. **vā-ḥayf:**
Tarih 58
Mısra: **6**
Eyvah, yazık! Eyvah yazık!.
5. Nābī-i zār didi tārīḫi
6. Gitdi vā-ḥayf Ḥacı hem-şīre

vaḥdet:

1. **vaḥdet:**
Gazel 28
Mısra: **2**
Birlik, yalnızlık, teklik (Kesretin zıddı).
1. Ẓāhir ü bāṭına bak hāy ile hūyı seyr it
2. Vaḥdet ü keṡreti gör rūy ile mūyi seyr it

2. **vaḥdete:**-*e*
Gazel 612
Mısra: **3**

Birlik, yalnızlık, teklik (Kesretin zıddı).
3. Reh-yāb olamaz vaḥdete ālāyiş-i kesret
4. Bin gūşe bir āvāzeyi taksim ne mümkin

3. **vaḥdete:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **1**
Birlik, yalnızlık, teklik (Kesretin zıddı).
1. Kes̲ret ne żarar vaḥdete kim defteri birdür
2. Mū olsa da bisyār ser üzre seri birdür

4. **vaḥdete:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **3**
Birlik, yalnızlık, teklik (Kesretin zıddı).
3. Kes̲ret ne żarar vaḥdete çün masṭarı birdür
4. Ṣad şemʿanuñ envār-ı ziyā-güsteri birdür

5. **vaḥdete:**-*e*
Kaside 12
Mısra: **104**
Birlik, yalnızlık, teklik (Kesretin zıddı).
103. Zīver-i ḫᵛān iken evvel niʿam-ı gūn-ā-gūn
104. Eyledi kes̲retini vaḥdete taḥvīl eyyām

vaḥdet ü kesret:
1. **vaḥdet ü kes̲ret:**
Gazel 430
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Teklik ve çokluk.
5. Fehm itmedünse vaḥdet ü kes̲ret meʾālini
6. Seyr eyle iktidāsın imāma cemāʿatüñ

vaḥdet-i aṣla:
1. **vaḥdet-i aṣla:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Aynı asıldan olma, kökeninin bir olması.
65. Teḫālüf ṣūretā māniʿ degüldür vaḥdet-i aṣla
66. Olur bir şāḫdan surḫ u sefīd ü ḫār ü gül peydā

vaḥdet-i ḫaliḳı:
1. **vaḥdet-i ḫaliḳı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yaratan Allah'ın birliği.
19. Ḥaṣılı iki nevʿ olup eşyā
20. Vaḥdet-i Ḫaliḳı ider īmā

vaḥdī efendiʾye:
1. **vaḥdī efendiʾye:**-*y, -e*
Tarih 119
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İbrahim Vahdî Efendi; Şumnu civarındaki (Hacıoğlupazarı) denilen kasabada doğmuştur. Üç dilin edebiyatına vâkıf, şâir yaratılışlı olmakla beraber tarih ilminin terâcüm-i ahval (hal tercemeleri) kısmında da ihtisas sahibi bir zâttır. İlk tahsilini memleketinde tamamlayarak İstanbul'a gelmiş ve zamanının değerli âlimlerinden Abdürrahim-zâde Yahya Efendi'nin derslerine katılıp tahsilini tamamlamış ve akranı arasında sivrilerek icazet almış ve ders okutmağa başlamıştır. Bu esnada kazandığı birikimiyle İstanbul medreselerinden bâzılarına ve Süleymaniye Dârü'l-Hadîs'i müderrisliğine nail oldu.İcazet vermeğe muvaffak olduktan sonra da kadılık mesleğine girerek Halep Kadılığına tayin edildi. İstanbul'a dönüşü olan 1126 (1714) tarihinde vefat edip Hazret-i Eyyüb civarında defn edildi.
13. Nābī bī-ġāye duʿā ile didi tārīḫin
14. Ḥalebi Vaḥdī Efendiʾye ḳıla saʿd Ḫudā

vāhib-i ṣunʿ:
1. **vāhib-i ṣunʿ:**
Tarih 150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Lütuf ve ihsan bahşeden yaratıcı, Allah.
3. Ola mesʿūd u mübārek bula ʿömr-i bisyār
4. İde hem-reng benüm lihyem ile Vāhib-i ṣunʿ

vāḥid:
1. **vāḥid:**
Kaside 1
Mısra: **68**
Bir, tek.
67. Muḥīṭüñ vaṣfıdur ʾaẕb u ücāc-ı leẕẕet-i enhār
68. Müsemmā vāḥid ammā muḫtelif evṣāf ile esmā

2. **vāḥiddür:**-*dür*
Kıt'a 41
Mısra: **4**
Bir, tek.
3. Esḫiyānuñ ider eks̲er keremin bāde füzūn
4. Ki mey ile keremüñ aṣlları vāḥiddür

3. **vāḥiddür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **24**
Bir, tek (Allah).
23. Her mesānuñ ṣabāḥı şāhiddür
24. Ki dü kevnüñ ilāhı vāḥiddür

vaḥīd ü yek-tā:
1. **vaḥīd ü yek-tā:**
Tarih 119
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Tek ve benzersiz.
1. Muḳtedā-yı fużalā faḫr-ı mevālī-i kirām
2. Ḥażret-i Vaḥdī Efendi o vaḥīd ü yek-tā

vaḥīd-i zaman:
1. **vaḥīd-i zaman:**
Tarih 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaşanılan zamanın, devrin biri, teki.
1. Vaḥīd-i zaman ḫān-ı ʿālī-neseb
2. Ḫidīv-i cihān-baḫş Devlet Girāy

vaḥīd-i zamāne:
1. **vaḥīd-i zamāne:**
Kaside 20
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Yaşanılan zamanın, devrin biri, teki.
63. ʿAllāme-i cihān o vaḥīd-i zamāne kim
64. ʿİlmüñ sipihre çıḳdı zamānında şöhreti

vaḥīdüʾl-aṣl:
1. **vaḥīdüʾl-aṣl:**
Kaside 1
Mısra: **62**
Asılları bir, kökenleri aynı.
61. ʿAnāṣırla ṭabāyiʿ reng-i żıddīde olup ḳāʾim
62. Biribiriyle olmışlar vaḥīdüʾl-aṣl iken aʿdā

vāḥidüʾl-vaḳt:
1. **vāḥidüʾl-vaḳt:**
Tarih 120
Mısra: **3**
Zamanın biriciği.
3. Vāḥidüʾl-vaḳt o vezīr-i yek-tā
4. Ki vücūdiyle mübāhīdür ʿaṣr

vāhime-i ḥıfẓından:
1. **vāhime-i ḥıfẓından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 24
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Koruma, muhafaza etme korkusu.
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
64. Ḳala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

2. **vāhime-i ḥıfẓından:**-*ı, -n, -dan*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Koruma, muhafaza etme korkusu.
3. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
4. Ola berf içre nihān penbede gūyā eyvā

vāhime-i istisḳāl:
1. **vāhime-i istis̲ḳāl:**
Kıt'a 59
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Sıkıcı bulma kuruntusu, hoşlanmama kaygısı.
1. Ṣohbetüñden senüñ ey āṣaf-ı pākīze-ḫıṣāl
2. Oldı ḥırmāna sebeb vāhime-i istiṣḳāl

vaḥşet:
1. **vaḥşeti:**-*i*
Gazel 512
Mısra: **3**
Korku, ürküntü, dehşet.
3. Ḫalḳdan göñlümüñ ol mertebedür vaḥşeti kim
4. ʿAksüm ādem diyü mirʾāte nigāh eyleyemem

vaḥşet-i āyīne-ʿizārān:
1. **vaḥşet-i āyīne-ʿizārān:**
Gazel 864
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayna gibi parlak yanakların korkusu.
13. İtmese vaḥşet-i āyīne-ʿizārān teʾs̱īr
14. Nābiyā kürre-i endīşe ḥarūn olmaz idi

vaḥşi:
1. **vaḥşi:**
Gazel 627
Mısra: **9**
Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani II sevgili.
9. O vaḥşi āfeti ṣayd itmek isterse dil-i Nābī
10. Niyāz itdükçe tekrār eylesün teʾkīd göstersün

2. **vaḥşī:**
Gazel 781
Mısra: **9**
Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani II sevgili.
9. Düşmez āġūşına Nābīʾnün o vaḥşī itse
10. Daġdan sinede biñ ḥalḳa-i dām āmāde

vaḥy-ı ḳurʾāna:
1. **vaḥy-ı ḳurʾāna:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Kuran-ı Kerim'in vahyi.
131. Mevrid-i vaḥy-i İlāhī dil-i ġayb-ülfetidür
132. Vaḥy-ı Ḳurʾāna daḫı kimsede yoḳ istiʿdād

vāʿiẓ:
1. **vāʿiẓ:**
Gazel 654
Mısra: **15**
İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse, öğütçü.
15. Vāʿiẓ bizi tahvīf ile teşvişe düşürme
16. Sen maḥkeme-i rūz-ı cezādan mı gelürsin

2. **vāʿiẓ:**
Gazel 248
Mısra: **8**
İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse, öğütçü.
7. Biñ güne mi var kim ḫalḳ olmasa ālūde
8. Vāʿiẓ mey ile ancaḳ fincāna ṣataşmışdur

3. **vāʿiz:**
Gazel 220
Mısra: **5**
II zâhit.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyḫāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

vāʿiẓān:
1. **vāʿiẓānuñ:**-*uñ*
Gazel 745
Mısra: **4**
Öğüt verenler.
3. ʿĀrifān naḳd bulur āyīne-i ẕātında
4. Vāʿiẓānuñ didügi cennetüñ evṣāfında

vāʿiż-i encümen-ārā-yı ġazādur:
1. **vāʿiż-i encümen-ārā-yı ġazādur:**-*dur*
Kaside 24
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Savaş meydanlarının süsü olan vaiz.
117. Ṭutma dünyāya ider sūre-i fetḥi tefsīr
118. Vāʿiż-i encümen-ārā-yı ġazādur gūyā

vaḳʿ:
1. **vaḳʿı:**-*ı*
Gazel 131
Mısra: **3**
Ağırbaşlılık II Yüksek yer.
3. Yoḳ vaḳʿı çeşm-i nāsda fażl u maʿārifüñ
4. Ḫalḳuñ hep iʿtibārı maḳām u maḳarradur

2. **vaḳʿi:**-*i*
Gazel 799
Mısra: **14**
Bulunan, mevcut.
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

vaḳʿa-i ʿibret-nümā:
1. **vaḳʿa-i ʿibret-nümā:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
İbret veren hadise, ders alınacak macera.
49. Bende daḫı olmaġ ile sābıḳā
50. Böyle nice vaḳʿa-i ʿibret-nümā

vaḳʿa-i meczūb-ı mest:
1. **vaḳʿa-i meczūb-ı mest:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Kendinden geçmiş divane hadisesi.
43. Ṣafḥa-i ūlāsına urduḳda dest
44. Çıḳdı hemān vaḳʿa-i meczūb-ı mest

vaḳʿa-ı ʿuẓmā:
1. **vaḳʿa-ı ʿuẓmā:**
Kaside 13
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Azim olaylar, çok büyük meseleler, sıkıntılar.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

vaḳʿa-serāyende-i ās̱ār-ı kelīm:
1. **vaḳʿa-serāyende-i ās̱ār-ı kelīm:**
Kaside 15
Mısra: **129**
Kelime Tipi: -
Kelim'in eserlerinin vaka anlatıcısı (Kelim; Kendisiyle kelâm edilen kimse: kelîm-ullah Hazret-i Musa aleyhisselâm).
129. Ḳalemi vaḳʿa-serāyende-i ās̱ār-ı Kelīm
130. Nefesi tāze-nümāy-ı dem-i İbni Meryem

vaḳf:
1. **vaḳfdur:**-*dur*
Gazel 765
Mısra: **7**
Adama, vakfetme II Durak.
7. Vaḳfdur mülk olamaz kimseye bu dār-ı ġurūr
8. Olma dil-beste bu vīrāne-i bī-bünyāda

vaḳf eyledi:
1. **vaḳf eyledi:**-*di*
Gazel 887
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin tamâmını bir amaca adamak, vermek, hasretmek.
13. Nābiyā maḳsem-i erzāḳ-ı Ḫudā olmaġ ile
14. Sufreler niʿmete vaḳf eyledi neẓẓāresini

vaḳf eyledükçe:
1. **vaḳf eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 647
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin tamâmını bir amaca adamak, vermek, hasretmek.
7. Vaḳf eyledükçe kūy-ı ḫarābatı ḥalḳa
8. Cem itmiş ḥabāba şarṭ-ı umūr-ı nezāretin

vaḳf eyledüm:
1. **vaḳf eyledüm:**-*dü, -m*
Kaside 16
Mısra: **127**
Kelime Tipi: -

Bir şeyin tamâmını bir amaca adamak, vermek, hasretmek.
127. Yaʿnī duʿā-yı cāhuma vaḳf eyledüm seni
128. Var eyle tā zamānı gelince bu ḫıdmeti

vaḳf eylemiş:
1. **vaḳf eylemiş:**-*miş*
Gazel 747
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin tamâmını bir amaca adamak, vermek, hasretmek.
19. Ḳalmış ādemden sarāy-ı köhnedür mülk-i cihān
20. Kim değişmiş cennete vaḳf eylemiş evlādına

vaḳf eylesün:
1. **vaḳf eylesün:**-*sün*
Gazel 812
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin tamâmını bir amaca adamak, vermek, hasretmek.
5. Nūr-ı ḥarem şühūdına nā-müstaʿid olan
6. Vaḳf eylesün dimağını dūd-ı meşāʿile

vaḳf idüp:
1. **vaḳf idüp:**-*üp*
Gazel 544
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Vakfetmek.
13. Cemāli ḫāṣ idi ḫaṭṭıyla vaḳf idüp Nābī
14. Virildi ʿanber ağā destine neẓāret-i ḥüsn

vaḳf itdi:
1. **vaḳf itdi:**-*di*
Gazel 502
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mal ve mülkünü satılmamak şartıyla bir hayır kurumuna veya işine bağışlamak II Adamak, bir şeyin bütününü bir işe vermek.
5. Āḫir nigāh-ı ḥasrete vaḳf itdi dīdemüz
6. Ol āfete niyāz da ihmālümüz bizüm

vaḳf itmemiş:
1. **vaḳf itmemiş:**-*me, -miş*
Gazel 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Mal ve mülkünü satılmamak şartıyla bir hayır kurumuna veya işine bağışlamak II Adamak, bir şeyin bütününü bir işe vermek.
5. Ḳanda ḳonardı ḫāne be-dūşān-ı kūy-ı ġam
6. Vaḳf itmemiş ribāṭ-ı arābātı Cem ʿabes̱

vaḳf itmiş:
1. **vaḳf itmiş:**-*miş*
Gazel 49
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Mal ve mülkünü satılmamak şartıyla bir hayır kurumuna veya işine bağışlamak II Adamak, bir şeyin bütününü bir işe vermek.
13. Vaḳf itmiş anı Bānī-i nüh-bām-ı semāvāt
14. Bir kimseye mülk olduġı yoḳ süllem-i aʿdād

2. **vaḳf itmiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Adamak, bir şeyin bütününü bir işe vermek.
127. İdüp nerm u dürüşti lāmise bī-çāreye taʿyīn
128. Meşām būya vaḳf itmiş meẕāḳa lezẕeti ihdā

vaḳf-ı bāzīçe-i nāz olmaḳ:
1. **vaḳf-ı bāzīçe-i nāz olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 671
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cilve oyuncağının durağı olmak.
11. Vakf-ı bāzīçe-i nāz olmaḳ ise dil-ḫᵛāhun
12. Nābiyā vir dili bir dil-ber-i endek-sāle

vaḳf-ı bī-kesān itmiş:
1. **vaḳf-ı bī-kesān itmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **361**
Kelime Tipi: -
Kimsesizlere adamak.
361. Destini vaḳf-ı bī-kesān itmiş
362. Nuṭḳ-ı pākin ferāh-resān itmiş

vaḳf-ı bīmārān iden:
1. **vaḳf-ı bīmārān iden:**-*en*
Gazel 610
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hastalara vakfetmek, bağışlamak.
7. Derdine bulur tabīb-i luṭf-ı Ḥaḳḳʾı çāre-sāz
8. Vaḳf-ı bīmārān iden dārüʾş-şifā-yı devletin

vaḳf-ı çeşm-i revzenidür:
1. **vaḳf-ı çeşm-i revzenidür:**-*i, -dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Pencerede durup gözleyen.
29. Bu nişīmen kimüñ nişīmenidür
30. Ki ṣabā vaḳf-ı çeşm-i revzenidür

vaḳf-ı derd itdüñ:
1. **vaḳf-ı derd itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dert durağı yapmak II Derde vakfetmek (Viran yerlerin vakıf için verildiği bağlamında).
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış ḫāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

vaḳf-ı dil-ḫᵛāh-ı temāşāger-i ruhsār-ı suhan ola:
1. **vaḳf-ı dil-ḫᵛāh-ı temāşāger-i ruḫsār-ı suḫan ola:**-*a*
Gazel 553
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sözün yanağını izleyenin gönül arzusuna vakıf olmak.
3. Ḳuvvet-i bāṣirenüñ ḳudreti yoḳdur ki ola
4. Vaḳf-ı dil-ḫᵛāh-ı temāşāger-i ruḫsār-ı suḫan

vaḳf-ı duʿā:
1. **vaḳf-ı duʿā:**
Tarih 76
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Allah yolunda dua etme.
29. Ṣafādan desti ḫalḳuñ inmez oldı sūy-ı bālādan
30. Kimi vaḳf-ı duʿā olmış kimi olmaḳda raḳṣende

2. **vaḳf-ı duʿā:**
Tarih 127
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Allah yolunda dua etme.
131. Oldı şāhenşeh-i devrāna bu iḥsāna bedel
132. Cümle erbāb-ı dilüñ dest ü lebi vaḳf-ı duʿā

vaḳf-ı duʿā oldu:
1. **vaḳf-ı duʿā oldu:**-*du*
Tarih 82
Mısra: **136**
Kelime Tipi: -
Duaya durmak.
135. İmtidād-ı zamān-ı devletüñe
136. Oldu dest ü dehānı vaḳf-ı duʿā

vaḳf-ı firāz ü nişībdür:
1. **vaḳf-ı firāz ü nişībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yokuş ve inişin durak yeri.
7. Gözi dehānı ile kīsesindedür halkuñ
8. Hemīşe vaḳf-ı firāz ü nişībdür lūle

vaḳf-ı gerdiş iden:
1. **vaḳf-ı gerdiş iden:**-*en*
Gazel 177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dönmekten alıkoymak.
1. Mīnāyı vaḳf-ı gerdiş iden zūr-ı bādedür
2. Bāzū-yı meyde devr-i piyāle kebādedür

2. **vaḳf-ı gerdiş iden:**-*en*
Gazel 177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dönmekten alıkoymak.

1. Mīnāyı vaḳf-ı gerdiş iden zūr-ı bādedür
2. Bāzū-yı meyde devr-i piyāle kebādedür

3. **vaḳf-ı gerdiş iden:**-*en*
Gazel 177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dönmekten alıkoymak.
1. Mīnāyı vaḳf-ı gerdiş iden zūr-ı bādedür
2. Bāzū-yı meyde devr-i piyāle kebādedür

vaḳf-ı gūşedür:
1. **vaḳf-ı gūşedür:**-*e, -dür*
Gazel 113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Vakıf köşesi.
5. Yek-dem degül kavāfil-i āvāzdan tehī
6. Ṣaḥn-ı ribāt-ı gūş ʿaceb vaḳf-ı gūşedür

vaḳf-ı ḥayret-ābād olduġum:
1. **vaḳf-ı ḥayret-ābād olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 236
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hayretler içinde duraksamak.
11. Añılsın güfte-i ʿālem-pesend-i ʿAbdi Pāşā kim
12. Nazīr itmekde vaḳf-ı ḥayret-ābād olduġum yirdür

vakf-ı iḳbālidür:
1. **vakf-ı iḳbālidür:**-*i, -dür*
Tarih 82
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Güzel talihin durak yeri.
71. Nice ṣadr-āṣaf-ı ṣaf-ārā kim
72. Vakf-ı iḳbālidür bilād-ı duʿā

vaḳf-ı ıztırāb itmişdi:
1. **vaḳf-ı ıztırāb itmişdi:**-*miş, -di*
Tarih 144
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Acı ve ızdırap yerine çevirmek.
11. Heybet-i şīt ü ṣadā-yı havlnāk-ı saṭveti
12. Kārgāh-ı rāḥatı itmişdi vaḳf-ı ıztırāb

vaḳf-ı ıżṭırāb olma:
1. **vaḳf-ı ıżṭırāb olma:**
Gazel 415
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Muzdarip olmak, acı çekmek.
7. Zinhār olma ḫᵛāhişine vaḳf-ı ıżṭırāb
8. Taʿyīn-i kārgāh-ı ḳadrdan ziyādenüñ

vaḳf-ı miḥrāb:
1. **vaḳf-ı miḥrāb:**
Gazel 482
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.
11. Ser-i şūrīdemüzi eyledi vaḳf-ı miḥrāb
12. Heyʾet-i ḫam-şude-i ṭāḳ-ı dü-ebrū-yı Ḫalīl

vaḳf-ı nīki:
1. **vaḳf-ı nīki:**-*i*
Gazel 457
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İyilik vakfı.
1. İderdük vaḳf-ı nīki mākū-yı enfās ü ānātuñ
2. İdeydük tār ü pūdın derk kālā-yı mükāfātuñ

vaḳf-ı piç ü tāb itme:
1. **vaḳf-ı piç ü tāb itme:**-*me*
Kıt'a 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Düğüm yeri, sıkıntı yeri yapmak.
1. Dilün taʿayyüş içün vaḳf-ı piç ü tāb itme
2. Ḫudā mühimmüne kāfidür ıztırāb itme

vaḳf-ı pīrāmen-i ḳınnāre itme:
1. **vaḳf-ı pīrāmen-i ḳınnāre itme:**-*me*
Gazel 802
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kasap çengelinin etrafına (oradaki hazır etlere) vakfetmek.
7. İrās-ı ḳuvvet eyler ṭabʿa kebāb-ı murġān
8. İtme ḫayāli vaḳf-ı pīrāmen-i ḳınnāre

vaḳf-ı sūziş ider:
1. **vaḳf-ı sūziş ider:**-*er*
Gazel 753
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yanma, yakılma yeri yapmak.
1. Şuʿūrum ġāret eyler yād-ı vaṣluñ ḫᵛāb şeklinde
2. İder sermā-yı hicrüñ vaḳf-ı sūziş tāb şeklinde

vaḳf-ı tek-ā-pū:
1. **vaḳf-ı tek-ā-pū:**
Gazel 715
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Telaş ile gidip gelme durağı (Saatin ibresinin acele ile sağa sola hareketine atfen).
11. Senden āsūdedür ey çerḫ kurulmış sāʿat
12. Ki anuñ ẓarfı bile vaḳf-ı tek-ā-pū degül a

vaḳf-ı telāş itdüm:
1. **vaḳf-ı telāş itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 503
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Telaşlanmak, endişelenmek.
1. Görince yāri bir gūne fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm
2. Ki ḳalbi āhenāsā saḫt iken vaḳf-ı telāş itdüm

vaḳf-ı temāşā ider:
1. **vaḳf-ı temāşā ider:**-*er*
Tarih 107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zevkle izleme durağı yapmak.
3. İder ḥüsn-i bināsı ṭarḥ-ı şūḫı
4. Nigāh-ı nāzın vaḳf-ı temāşā

vaḳf-ı temāşā-yi āferīnişdür:
1. **vaḳf-ı temāşā-yi āferīnişdür:**-*dür*
Gazel 95
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılma nimetini seyretme, farketme durağı.
11. Yazık ki olmadadur ẓulm ü ġaflet ile ḫarāb
12. Naẓar ki vaḳf-ı temāşā-yi āferīnişdür

vaḳf-ı tereddüd ider:
1. **vaḳf-ı tereddüd ider:**-*er*
Gazel 314
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Duraksatmak.
9. Fikr-i kec ider vaḳf-ı tereddüd seni yoḫsa
10. Hīç dāne-i dür rişte-i hemvāre yapışmaz

vaḳf-ı zehr-ḫand:
1. **vaḳf-ı zehr-ḫand:**
Kaside 7
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **-**
Acı acı gülmenin olduğu yer.
155. Dehān-ı zaḫm-ı ʿadū vaḳf-ı zehr-ḫand oldı
156. Tüfekler olduġı dem mühre-bāz-ı sūr-ı s̱üġūr

vaḳf-ı zümre-i zühhād:
1. **vaḳf-ı zümre-i zühhād:**
Gazel 650
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Zahitler zümresinin durağı/durak yeri.
5. Ehl-i dünyā aña da ṣalmakdadur dest-i tamaʿ
6. Sübḥa vü seccāde vaḳf-ı zümre-i zühhād iken

vaḳʿı:
1. **vaḳʿı:**
Gazel 262
Mısra: **13**
Ağırbaşlılık II Yüksek yer.
13. Vaḳʿı yoḳ pīş-i ḥaḳīḳatde mecāzuñ Nābī
14. Kevkeb-i dürrīye şeb-tāb ber-ā-ber gelemez

vākiʿ olan:
1. **vākiʿ olan:**-*an*
Gazel 367
Mısra: **28**

Kelime Tipi: -
Vuku bulan, gerçekleşen.
27. Ol bezm-i vaṣl kim ola dāhil nice raḳīb
28. Bir nüsḫadur ki vāki῾ olan cā-be-cā ġalaṭ

vāki῾ oldı:
1. **vāki῾ oldı:**-*dı*
Tarih 143
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek, vukū bulmak.
25. Mühimmāt ü ḳılā῾ ü kāhlar teslīmi şarṭiyle
26. Ḳalemden nāme-i ṣulḥ üzre vāki῾ oldı ḥarf be-ḥarf

vāki῾ olmadı:
1. **vāki῾ olmadı:**-*ma, -dı*
Tarih 94
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek, vukū bulmak.
27. Bu vāki῾ olmadı ecdadınuñ zamānında
28. Ki ola kevkebinüñ ismi müddetinde cedīd

vāḳı῾ā:
1. **vākı῾anuñ:**-*nuñ*
Gazel 852
Mısra: **4**
Rüya, düş.
3. Her ṣabāh olur idi naḳd-i murād āmāde
4. Çıksa her gördüġümüz vākı῾anuñ ta῾bīri

2. **vāḳı῾a:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **45**
Macera.
45. Gelmegin ol vāḳı῾a bī-kem ü kāst
46. Nāẓım-ı te᾿līf-ı ῾Aṭāyī᾿ye rāst

3. **vāḳı῾asuz:**
Gazel 403
Mısra: **8**
Rüyasız.
7. Reng-i hestīden e̱ser yoḳ ῾adem-i ṣarfa şebih
8. Göremem leẕẕetini vāḳı῾asuz ḫᵛāblaruñ

4. **vāḳı῾ā:**
Kaside 2
Mısra: **279**
Gerçi, her ne kadar.
279. Vāḳı῾ā dergeh-i sulṭān-ı şefā῾at var iken
280. Görinür nāle vü feryād münāfī-i sedād

5. **vāḳı῾ā:**
Kaside 13
Mısra: **103**
Hakikaten, gerçekten, açıkçası.
103. Vāḳı῾ā görmedi şāyeste ḥakīm-i muṭlaḳ
104. Nā-sezā ma῾rifetiyle bu umūr ola tamām

6. **vāḳı῾ā:**
Tarih 13
Mısra: **10**
Hakikaten, gerçekten, açıkçası.
9. Geldi Nābī gibi biri didi ol dem tārīḫ
10. Vāḳı῾ā şāh-nişīn oldı bu cāy-ı a῾lā

vāḳı῾a-i bedr᾿de:
1. **vāḳı῾a-i bedr᾿de:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Bedir vakası, Bedir Savaşı.
133. Dest-i i῾cāzı olup sīne-şikāfende-i meh
134. Eyledi vāḳı῾a-i Bedr᾿de icrā-yı cihād

vāḳı῾a-i vuṣlatı:
1. **vāḳı῾a-i vuṣlatı:**-*ı*
Gazel 539
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kavuşma olayı.
7. Sāḥa-i mescide germ-ābeden evvel varamam
8. Gördüġüm vāḳı῾a-i vuṣlatı ta῾bīr itsem

vāḳı῾āt-ı ῾ālemi:
1. **vāḳı῾āt-ı ῾ālemi:**-*i*
Gazel 644
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dünyada olup biten hadiseler.
13. Hayrdur bī-dārlıkdan ḫᵛāb o bī-idrāke kim
14. ῾Aczi vardur vāḳı῾āt-ı ῾ālemi ta῾bīrden

vaḳıf:
1. **vāḳıf:**
Gazel 464
Mısra: **7**
Bilici, bilen, haberdar ve âgâh olan kimse.
7. Düşmez ehl-i naẓara gerdişine vāḳıf iken
8. Çerḫden vaż῾-ı vefā gūneyi ümmīd itmek

2. **vaḳfı:**-*ı*
Tarih 25
Mısra: **3**
Birçok kişi tarafından kurulan ve toplum yararına çalışmayı ilke edinen kuruluş.
3. İtdi iḥyā rāh-ı Beytu᾿llāh᾿da bu vaḳfı kim
4. Def῾ olup ḫavf ola hüccācuñ tārīk-i eslemi

vāḳıf olanlar:
1. **vāḳıf olanlar:**-*an, -lar*
Tarih 36
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
İdrak etmek, kavramak.
51. Hep bilürlerdi ḫafiyyāta olanlar vāḳıf
52. Ki seni eyledi bu ῾uḳdeye Ḥaḳ ῾uḳde-güşā

vākıf olduḳda:
1. **vākıf olduḳda:**-*duḳda*
Tarih 144
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Haberdar olmak, öğrenmek.
25. ῾Āḳıbet olduḳda vākıf ṣūret-i aḥvāline
26. Pādişāh-ı mülk ü millet mālik-i evc-i rikāb

vākıf olur:
1. **vākıf olur:**-*ur*
Gazel 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İdrak etmek, kavramak.
1. Nikāt-ı nüsḫa-i ḥüsne o kes ki vākıf olur
2. Edeble būse-zen-i dāmen-i meṣāḥif olur

vāḳıf-ı ḳadr-ı tevekkülkede-i istiġnā:
1. **vāḳıf-ı ḳadr-ı tevekkülkede-i istiġnā:**
Tarih 119
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
(Halktan) İstiğna edip (Allah'a) tevekkül etmenin kıymetini bilen.
5. Ṣāhib-i zühd ü verā῾ ṣādık-ı perhīz-siriṣt
6. Vāḳıf-ı ḳadr-ı tevekkülkede-i istiġnā

vāḳıf-ı meşġale-i lübb-i niẓām-ı ῾ālem:
1. **vāḳıf-ı meşġale-i lübb-i niẓām-ı ῾ālem:**
Kaside 8
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Dünya düzeninin özü olan işlere vakıf.
51. Vāḳıf-ı meşġale-i lübb-i niẓām-ı ῾ālem
52. ῾Ārif-i mes᾿ele-i şer῾-i şehenşāh-ı ḫabīr

vākıf-ı rāz olmaduġın:
1. **vākıf-ı rāz olmaduġın:**-*ma, -duġ, -ı, -n*
Gazel 103
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sırrı bilmek, sırdan haberdar olmak.
5. Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduġın neylersin
6. Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ῾aceb hālüñ var

vāḳıf-ı sırr-ı ῾ārif-i billāh:
1. **vāḳıf-ı sırr-ı ῾ārif-i billāh:**
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Velilik mertebesine ulaşma sırlarına vakıf olan.
15. Defter-i kā᾿inātdan agāh
16. Vāḳıf-ı sırr-ı ῾ārif-i billāh

vaḳt:

1. **vaḳti:**-*i*
Gazel 60
Mısra: **8**
Vakit, zaman.
7. Ele evḳāt-ı ʿömrüñ girdügiyle çıkduġı birdür
8. Degül zencīrlerle żabṭa ḳādir vaḳti sāʿatler

2. **vaḳt:**
Gazel 592
Mısra: **7**
Vakit, zaman.
7. Bāde-i kām olsa da āmāde ẕevḳe vaḳt yoḳ
8. Ḥıfẓdan şām ü seḥer seng-i ḥasedden şīşesin

3. **vaḳtin:**-*i, -n*
Gazel 843
Mısra: **13**
Vakit, zaman.
13. Geçirdi çāşnī-gīr-i felek ol deñlü vaḳtin kim
14. Nevāl-i ārzū meydāna geldi iştihā gitdi

4. **vaḳtini:**-*i, -n, -i*
Kaside 2
Mısra: **191**
Vakit, zaman.
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

5. **vaḳte:**-*e*
Tarih 82
Mısra: **125**
Vakit, zaman.
125. Seni bir böyle vaḳte ṣaḳlar imiş
126. Mālikü᾿l-mülk Ḥażret-i Mevlā

vaḳt yoḳ:
1. **vaḳt yoḳ:**
Gazel 707
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Vakit yok.
5. Mihmān-sarāy-ı sīnemi yoḳ rüft ü rūba vaḳt
6. Eyler nüzul ḳāfile-i ġam ġam üstine

vaḳt-i devleti:
1. **vaḳt-i devleti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Saltanat dönemi.
107. Ola ᾿ale᾿l-ḫuṣūṣ o ḫidīv-i zamāne kim
108. Ümmīd-i intizārum idi vaḳt-i devleti

vaḳt-i fırṣatı:
1. **vaḳt-i fırṣatı:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **186**
Kelime Tipi: **-**
Fırsat vakti, zamanı.
185. Taḥṣīl içün rıżā-yı hümāyūnını felek
186. Gerdān olup gözetmededür vaḳt-i fırṣatı

vaḳt-ı furṣatda:
1. **vaḳt-ı furṣatda:**-*da*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Fırsat zamanı.
27. Vaḳt-ı furṣatda şād-kām eyle
28. Al duʿāsını iġtinām eyle

vaḳti gelmeyince:
1. **vaḳti gelmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 713
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanı gelmek, süresi dolmak.
3. Tā vaḳti gelmeyince umūr eylemez ẓuhūr
4. Devr eyler āsiyāb-ı felek nevbet üstine

vaḳt-i gülde:
1. **vaḳt-i gülde:**-*de*
Gazel 234
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gül mevsimi, bahar.
3. Hemān bize düşecek vaḳt-i gülde ʿişretdür
4. Fiġān-ı nābe-maḥal meşreb-i hezāra düşer

vaḳt-i ġurūb:
1. **vaḳt-i ġurūb:**
Gazel 215
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin batma anı.
3. Eks̱er olur kemāl zevāle ḳarībter
4. Vaḳt-i ġurūb sāyesi şaḫṣuñ mezīd olur

vaḳt-i ḥācetde:
1. **vaḳt-i ḥācetde:**-*de*
Kaside 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Muhtaçlık, ihtiyaç zamanında.
7. Ehl-i ḥarfüñ ḥüsni eyler vaḳt-i ḥācetde ẓuhūr
8. Eyleme kec-naḳşlikle ittihām engüşteri

vaḳt-i ḥaṣād:
1. **vaḳt-i ḥaṣād:**
Kaside 14
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Hasat zamanı.
61. Zamān-ı şevketi bāġ-ı cihāna faṣl-ı bahār
62. Evān-ı devleti ehl-i nifāḳa vaḳt-i ḥaṣād

vaḳt-i ḫazān:
1. **vaḳt-i ḫazān:**
Gazel 644
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sonbahar zamanı/mevsimi.
3. Añlanur tāze ṣanāyiʿ ʿarżına niyyetleri
4. Şaḫlar vaḳt-i ḫazān bāzūların teşmīrden

vaḳt-ı ḫazānında:
1. **vaḳt-ı ḫazānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 795
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sonbahar zamanı/mevsimi.
13. Bu deñlü çünki itmiş yār meşḳ-i nāz ü istiġnā
14. Ḳo olsun nā᾿il-i ḫaṭ ḥüsnünüñ vaḳt-ı ḫazānında

vaḳti ile:
1. **vaḳti ile:**
Tarih 82
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **-**
Zamanı geldiğinde, tam vaktinde.
127. Ki gelüp ṣadr-ı ḥükme vaḳti ile
128. İdesin dīn ü devleti iḥyā

vaḳt-i ʿitāb:
1. **vaḳt-i ʿitāb:**
Gazel 94
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Azarlama vakti.
13. Nābī ḫilāf-ı vüsʿat-ı meydān-ı iltifat
14. Vaḳt-i ʿitāb sāha-i taḳrīr teng olur

vaḳt-ı mülāḳātuñ:
1. **vaḳt-ı mülāḳātuñ:**-*uñ*
Gazel 457
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma anı, zamanı.
3. Alınmaz ẕevḳ-i cām-ı vaṣl-ı bī-ḫamyāze-i hicrān
4. Alan firḳat-keşāndur leẕẕetin vaḳt-ı mülāḳātuñ

vaḳt-ı müveffā:
1. **vaḳt-ı müveffā:**
Tarih 104
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
(Mübarek naaşı taşıma işinin) İfa edildiği vakit.
79. Şaʿbān ayınuñ on yidisi Seyyīdü᾿l-eyyām
80. Cumʿa güninün ʿaṣrı idi vaḳt-ı müveffā

vaḳt-i revāc:
1. **vaḳt-i revāc:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **473**
Kelime Tipi: **-**
İlgi görme zamanı, rağbet edilme vakti.
473. Cins-ı ʿirfāna ʿaṣrı vaḳt-i revāc
474. Derd-i ḥırmāna nuṭḳ-ı pāki ʿilāc

vaḳt-ı şebāngāhı:
1. **vaḳt-ı şebāngāhı:**-*ı*
Gazel 198
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Akşamüstü.

9. Rūzenüñ vaḳt-ı şebāngāhı olunmaz inkār
10. Gerçi dest ü deheni rūzda imsak eyler

vaḳt-i seḥer:
1. **vaḳt-i seḥer:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Seher vakti.
77. ʿĀdeti üzre yine vaḳt-i seḥer
78. İtmiş iken dāʿiye-i ʿazm-i der

vaḳt-i sirāyet:
1. **vaḳt-i sirāyet:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Her yeri kaplama, sarma vakti.
13. Dildār bī-mürüvvet ü aġyār kīne-hᵛāh
14. Ey sūz-ı nāle vaḳt-i sirāyet degül midür

vaḳt-ı ṣubḥ:
1. **vaḳt-ı ṣubḥ:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Seher vakti.
5. Bir āftābı eyledi ser-germ-i inḳıyād
6. Ey vaḳt-ı ṣubḥ bir nefes-i āteşīn saña

vaḳt-i ṭāʿat:
1. **vaḳt-i ṭāʿat:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İbadet zamanı II Haram ayları.
3. Vaḳt-i ṭāʿat yek-digerle ṣulḥ olur pest ü bülend
4. Mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye naḳş-ı ḥaṣīr āġūş açar

vaḳt-i temennāda:
1. **vaḳt-i temennāda:***-da*
Gazel 782
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İsteme, dileme, yalvarma zamanı.
3. ʿArak-rīz-i ḥicāb olmaz o şūḫ ancaḳ leṭāfetde
4. Düşer reng-i ḥicābum rūyına vaḳt-i temennāda

vaḳt-ı ʿulūfe:
1. **vaḳt-ı ʿulūfe:***-e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Maaş alma zaman.
15. Olmaġ ile vaḳt-ı ʿulūfe karīb
16. Oldılar o dāʿiyeden bī-şekīb

vaḳtidür:
1. **vaḳtidür:**
Gazel 776
Mısra: **4**
Zamanı, sırası.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

vālā-neseb:
1. **vālā-neseb:**
Tarih 80
Mısra: **12**
Yüce soylu.
11. Ḥaḳ budur kim görmedük aḳran içinde miṡlini
12. ʿĀlim ü fāżıl şeciʿ ü ʿāḳil ü vālā-neseb

vālī:
1. **vālī:**
Tarih 77
Mısra: **8**
Devletin ve her bakanlığın ayrı ayrı temsilcisi olarak en yüksek il görevlisi, il yönetiminin başı, ilbay.
7. Ol mār-ı zehr-pāşuñ dendān-ı saṭvetinden
8. Nice vezīr ü vālī olmışdı nābe-sāmān

vālid:
1. **vālidi:***-i*
Kaside 16
Mısra: **113**
Baba.
113. İtmişdi bir bahārda merḥūm vālidi
114. Gülşen-sarāy-ı Ḳaraaġacda iḳāmeti

valide sulṭān:
1. **valide sulṭān:**
Tarih 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Osmanlı'da Sedef-i Dürr-i Hilafet olarak da bilinen, Osmanlı padişahlarının saltanatları sırasında hayatta olan annelerine verilen unvan.
1. Ḥażret-i ḫātūn-ı Cennet Valide Sulṭān kʾodur
2. Lāyıḳ-ı taḫt-ı livā-yı raḥmet-ārā-yı Betūl

valide sulṭānun:
1. **valide sulṭānun:***-un*
Tarih 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Osmanlı'da Sedef-i Dürr-i Hilafet olarak da bilinen, Osmanlı padişahlarının saltanatları sırasında hayatta olan annelerine verilen unvan.
9. Nābīyā tārīḫ odur her oḳuyan ide duʿā
10. Valide Sulṭānun itsün cāmiʿin Allāh ḳabūl

vālih:
1. **vālih:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **315**
Keder ve hüzünle aklı gitmiş, şaşırmış.
315. Eşk-rīzān ü vālih ü ġamgīn
316. Sīne-sūzān ü dil-figār ü ḥazīn

vālih ü ḥayrān oldum:
1. **vālih ü ḥayrān oldum:***-du, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **307**
Kelime Tipi: -
Aklı gidip şaşkın olmak.
307. Oldum ol deñlü vālih ü ḥayrān
308. Ki gören ṣandı ṣūret-i bī-cān

vālih ü ḥayrān olmasalar:
1. **vālih ü ḥayrān olmasalar:***-ma, -sa, -lar*
Gazel 663
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Çok şaşırıp beğenmek.
9. Şuʿarā olmasalar vālih ü ḥayrān Nābī
10. Evvel-i şiʿrine yazmazlar idi lafẓ-ı veleh

vālih ü mestüz:
1. **vālih ü mestüz:***-üz*
Gazel 333
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Deli, divane ve sarhoş olmak.
9. Bī-cām ü ṣūrāhi içerüz bādeyi Nābī
10. Laʿl-i leb-i dil-dār içün vālih ü mestüz

vālih ü şeydā itmiş:
1. **vālih ü şeydā itmiş:**
Kaside 1
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Hayret edip hayranlık duymak.
125. İdüp çeşme ḥavāle ḫıdmet-i ẕevk-i temāşāyı
126. Cemāl u çeşmi itmiş birbirine vālih ü şeydā

vālī-i iḳlīm-i ʿirfān:
1. **vālī-i iḳlīm-i ʿirfān:**
Gazel 372
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Erdem ülkesinin valisi.
1. El-vedāʿ ey āṣaf-ı mümtāz-ı aḳrān el-vedāʿ
2. El-vedāʿ ey vālī-i iḳlīm-i ʿirfān el-vedāʿ

vālī-i ḳuds:
1. **vālī-i ḳuds:**
Tarih 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kudüs Valisi.
1. Vālī-i Ḳuds olan Arslan Pāşā maʿzūl olup
2. Manṣıbı Ḳarakulak Pāşāʾya olduḳda anuñ

vām:
1. **vāmuñ:***-uñ*
Gazel 421
Mısra: **12**
Borç.
11. Ne imtiyāzı var āyā lika-yı düşmenden

12. İlāhī kimseye gösterme rūyını vāmuñ

vā-mānde olmışken:
1. **vā-mānde olmışken:***-mış, -ken*
Gazel 191
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Geri kalmak.
9. Ḳuvvet-i reftārdan vā-mānde olmışken yine
10. Pāy-i bed-hūy-ı heves bīḫude-pūluḳlardadur

vām-cū:
1. **vām-cūveş:**
Gazel 480
Mısra: **5**
Borç isteyen gibi.
5. Ḥavāle-i sitemi vām-cūveş āmāde
6. Güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ zamānı degül

van:
1. **vanʾdan:***-dan*
Gazel 148
Mısra: **17**
Van şehri.
17. Egerçi Vanʾdan olur Nābīyā nevā ümmīd
18. Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdur

var:
1. **var:**
Gazel 11
Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Var iken laʿl-i lebüñ ġayrı temenna eylemem
6. Ḫıżr eger şunsa pey-ā-pey āb-ı ḥayvānı baña

2. **var:**
Gazel 12
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Muḳabele ḳaleminde ġarīb ḥālet var
8. Ki namı ẕātına olmış raḳam-keş-i iḫfā

3. **var:**
Gazel 13
Mısra: **13**
Var, yokun karşıtı.
13. Gencīne-i luṭfun var iken Nābī-i zārı
14. Muḥtāc-ı ʿaṭā-yı digerān eyleme yā Rab

4. **var:**
Gazel 19
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Mesnedi ẕirve-i destār-ı ser-i raġbet olur
4. Sünbül-i ter gibi her kimde ki var būy-ı edeb

5. **var:**
Gazel 22
Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Ne ġāyeti var ne ḳapanur ne ider imsak
6. Ḳaṣr-ı kerem-i Ḥaḳʾda olan revzen-i raḥmet

6. **var:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Ümmīd-i nevāl aṣldan it ferʿden itme
10. Āteş var iken eyleme ḫākistere minnet

7. **var:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī
10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

8. **var:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Ne lüccede var emn ne sahilde ʿaceb mi
8. Mānende-i mevc olsa dil ü cān mütereddid

9. **var:**
Gazel 69
Mısra: **30**
Var, yokun karşıtı.
29. Çoḳ fedā eylese ʿuşşāḳını ol şūḫ nʾola
30. Anda ol ḥüsn ki var cāşıkını tīz ḳazanur

10. **var:**
Gazel 76
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Yāruñ ḫaṭ-āver olduġına pīç ü tābı var
2. ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı hicābı var

11. **var:**
Gazel 76
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Yāruñ ḫaṭ-āver olduġına pīç ü tābı var
2. ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı hicābı var

12. **var:**
Gazel 76
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Ḫūbānı cāme-ḫᵛāb-ı ḫayālüñde eyle būs
4. Mihmānlara nevāziş idersen s̱evābı var

13. **var:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Mestāneliklerün sebebin çeşm-i yāre ṣor
6. Anuñ da belki ʿaḳla muvāfıḳ cevābı var

14. **var:**
Gazel 76
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

15. **var:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Nābī şumār-ı naḳd-i rıżādur behā-yı vaṣl
10. Zīrā ki her muʿamelenüñ bir ḥisābı var

16. **vardur:***-dur*
Gazel 80
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Yārün bilürüz bezmümüze raġbeti vardur
2. Ammā ki zamānın gözedür sāʿati vardur

17. **vardur:***-dur*
Gazel 80
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Yārün bilürüz bezmümüze raġbeti vardur
2. Ammā ki zamānın gözedür sāʿati vardur

18. **vardur:***-dur*
Gazel 80
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Bī-mihrī-i çerḫ itse de īrās̱-ı mez̠ellet
4. Kem-yābdur erbāb-ı hüner ʿizzeti vardur

19. **vardur:***-dur*
Gazel 80
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Tebden bulamam farḳını s̱ıkletde raḳībüñ
6. Ancaḳ o ḳadar var ki tebüñ nevbeti vardur

20. **vardur:***-dur*
Gazel 80
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Pīrāmenini eylemiş aġyār iḥāta
8. Dil-dāra niyāz itme gönül s̱ıkleti vardur

21. **vardur:***-dur*
Gazel 80
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Bīmār ise de her ne ḳadar çeşm-i siyāhı

10. ʿUşşāḳı perīşāñ idecek ṭaḳati vardur

22. **vardur:**-*dur*
Gazel 80
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. Çoḳ mı süḫan-ı Nābīye bu neşve-i teʾs̱īr
12. Rindān-ı ḫārābat ile çoḳ ṣoḥbeti vardur

23. **var:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. Der-māndesüz ne lez̠z̠eti var şān u şevketüñ
10. Rūyını baḳlavanuñ aġardur nişesteler

24. **var:**
Gazel 83
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. Ḳande sifāl-i meykede vü ḳande cām-ı şeh
12. Var bādelerde de nice baḫtı-ḫucesteler

25. **var:**
Gazel 87
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. Ne ḳayd-ı dād u sited var ne kal ü ḳīl-i ḥisāb
10. Bihişt z̠evḳi ki var kūşe-i ferāġatdür

26. **var:**
Gazel 103
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

27. **var:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Ne muʿayyen bu cihānda göñül iḳbālüñ var
2. Ne sezāvār-ı bihişt olmaġa aʿmālüñ var

28. **var:**
Gazel 103
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. İtmem ümmīd ki bir ḥāl ile ḫursend olasın
4. Sende mādām ki bu ḫāṭır-ı meyyālüñ var

29. **var:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Ġayrinün vākıf-ı rāz olmaduġın neylersin
6. Kendü aḥvālüni gör ṣūfī ʿaceb hālüñ var

30. **var:**
Gazel 103
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Ḳatı çoḳ baḳmadasın nüsḫa-i ḥüsn-i yāre
8. Ġālibā mesʾele-i vaṣldan işkālüñ var

31. **var:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Kimi görsen bile bāzīçe idersün ey çerḫ
10. Bu mecālisde ne hem-sinn ü ne hem-salüñ var

32. **var:**
Gazel 103
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. Ḥasb-hālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı hāli
12. Müjde benden saña ey dīde eyü fālüñ var

33. **var:**
Gazel 103
Mısra: **14**
Var, yokun karşıtı.
13. Bārī ümmīde düşüp kendüne renciş virme
14. Nābīyā çün ṭaleb-i vaṣldan ihmālün var

34. **var:**
Gazel 146
Mısra: **14**
Var, yokun karşıtı.
13. Devre ḳoymış āsyāb-ı çerḫi buldurmış ṣuyın
14. Kimde var ifsada ḳudret Ṣāniʿüñ tekvīnidür

35. **var:**
Gazel 151
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Andan itsünler şikāyet tāze ʿaybı var ise
4. Yoḫsa feryād ehl-i derdün ʾādet-i dīrīnidür

36. **var:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ kuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

37. **var:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

38. **var:**
Gazel 190
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Pest ü bülend-i ʿālem muḥtāc-ı rızḳ-ı hestī
10. Bilsem ne dest var kim dest-i gedā degüldür

39. **var:**
Gazel 228
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Dilde bir sūz-ı maḥabbet var ki taḳrīr eylesem
4. Şevḳden eczā-yı ʿālem ser-be-ser ḫāşāk olur

40. **var:**
Gazel 246
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. Cānāneden nühüfte tebessümde var ümīd
10. Eyler ẓuhūr-ı vuṣlata dāʾir ḳarīneler

41. **var:**
Gazel 262
Mısra: **11**
Var, yokun karşıtı.
11. Ṭavr-ı efʿal ü tüvānında teşābüh var iken
12. Ṣaf-ı şücʿān ile ḳaṣṣāb ber-ā-ber gelemez

42. **var:**
Gazel 281
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Her zümreden sorulsa bizi kendüdeñ bilür
8. Her nīk ü bedle var o ḳadar imtizācumuz

43. **var:**
Gazel 284
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Senüñ neden ḫaberün var firāş-ı naḫvetde
4. Ḫırāş-ı çār-şeb-i intizārı biz bilürüz

44. **var:**
Gazel 288
Mısra: **11**
Var, yokun karşıtı.
11. Ferāġ-ı ḥavṣalayuz ʿaşḳda ṣafāmuz var
12. Raḳīb ile hele yoḳ bed-maʿāşlıḳlarumuz

45. **var:**
Gazel 303
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
2. Muṣaffā tıynetānuñ ṭarf-ı ebrūsında çīn olmaz

46. **var:**
Gazel 315

Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Ġarīb himmeti var aġniyā-yı devrānun
6. Lisān ile ṭoyurur āb u nāna yir ḳalmaz

47. **var:**
Gazel 322
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Besdür virür erbāb-ı dile neşve-i sāzı
10. Ābuñ cereyanı var iken ʾūd gerekmez

48. **var:**
Gazel 324
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Biz āzāde-ser olmaḳ nice mümkin Nābī
10. Var iken ġam gibi defʿ olmayacaḳ gāʾilemüz

49. **var:**
Gazel 325
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. Benüm var ise Nābī ʿaks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür
10. ʿİzārına o şuḫuñ yoḫsa ḫaṭṭ-ı müşk-bū çıḳmaz

50. **var:**
Gazel 328
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. Ser-tīşe-i talebden diller ḫarāb-ı kāviş
12. Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

51. **vara:**-*a*
Gazel 335
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Cāʾiz ki vara gülşen-i kūyına ḫār u ḫās
2. Ey bād-ı ṣubḥ üstümüze gel mülāyim es

52. **vardur:**-*dur*
Gazel 336
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. Es̱erin itse de ārāyiş-i gerdūn Nābī
12. Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

53. **var:**
Gazel 363
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. ʿAḳluñ var ise aṣl-ı kemān-gīrini fehm it
10. Ne nāvekine eyle ne peykāna taʿarruż

54. **var:**
Gazel 367
Mısra: **13**
Var, yokun karşıtı.
13. Ṣahbā-yı āl-reng-i Cem-ābād var iken
14. Efyūn u berşe daġdaġa-i ibtilā ġalaṭ

55. **var:**
Gazel 379
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Hāşā ki ḫayālüñ var iken eyleye ġayrī
4. Fermānkede-i ḫıṭṭā-i ḫāṭırda taṣarruf

56. **var:**
Gazel 383
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Ẕevḳi var cilve-i yekrān-ı ġurūruñ ammā
4. Olmasa pençe-i idbār-ı ʿinān-gīr olmaḳ

57. **var:**
Gazel 386
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete mäniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

58. **var:**
Gazel 388
Mısra: **16**
Var, yokun karşıtı.
15. Cevr-i zamāneden gilemend olma Nābiyā
16. Ḳangı celāl var ʿaḳabinde cemāli yoḳ

59. **var:**
Gazel 389
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Ayīne-i ʿademde nuḳūş-ı mükevvenāt
4. Ṣūret-ṣıfat nümūdı var ammā ki būdı yoḳ

60. **var:**
Gazel 389
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Benzer dıraḫt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

61. **var:**
Gazel 394
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyākat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

62. **var:**
Gazel 404
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. Ġıdāsın ẓann iderler şāh-bāz-ı himmetüñ cīfe
12. Diyenler var saña tahsīl-i dünyā içün esmā çek

63. **varsa:**-*sa*
Gazel 404
Mısra: **13**
Var, yokun karşıtı.
13. Eger āsāyiş-i hemvāra varsa raġbet-i ḫāṭır
14. Nes̱īb-i ʿuzlete meyl it firāz-ı cāhdan pā çek

64. **var:**
Gazel 405
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Destine ḥüccet-i ʿıtḳ itse ʿaceb mi iḥsān
8. Ḫıdmet-i ʿafvda çoḳ kuşişi var ʿiṣyānuñ

65. **var:**
Gazel 409
Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Var ise ġayretüñ ey cāme çāk-ber-çāk ol
6. Vefāsına naẓar it zīr-i ḫākde kefenüñ

66. **var:**
Gazel 413
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Mefsaḳa olmaza olmazsa da meʾvā-yı ṣalāḥ
6. Şimdi vīrānelere ġıbtası var maʿmūruñ

67. **var:**
Gazel 425
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Ne ʿaḳlı var ʿacabā ārzū-yı cāh idenüñ
2. O ārzū ile evḳātını tebāh idenüñ

68. **var:**
Gazel 434
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Ġamzeler dād ü sitedde çārsū-yı fitnedür
4. Ġayrılarla ḳorḳarum var gizlü bāzāruñ senüñ

69. **var:**
Gazel 438
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẓılletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

70. **var:**
Gazel 455
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Hüneri var ise ketm-i es̱er-i ʿaşḳ itsün
4. ʿAybdur bülbül-i şūrīdeye feryād itmek

71. **var:**
Gazel 458
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Ḥırāma bī-meded-i pā serüñ ne ḳudreti var
8. Resā degülse bile pāy-ı rifʿatine serüñ

72. **var:**
Gazel 463
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Sipihre olmamadan ġayri çeşm-bāz-ı niyāz
8. Ne nefʿi var bize bu ḳāmet-i ḫamidemüzüñ

73. **var:**
Gazel 465
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Cevzden ḳıymet ü leẕẕetde füzūndur piste
10. Var tesellileri hālince tenük-ʿayşlaruñ

74. **var:**
Gazel 465
Mısra: **13**
Var, yokun karşıtı.
13. Çıḳma ʿaḳluñ var ise dāʾire-i ʿişretden
14. Olma Nābi hedef-i ṭaʿnesi bed-kīşlerüñ

75. **var:**
Gazel 473
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Niyyet-i Kaʿbe ile menzil-i dilden dönerek
8. Ḳatı yorġunluġı var leşker-i istiġfāruñ

76. **var:**
Gazel 481
Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Çerḫün ḫilāf-ı devri var amma senüñ gibi
6. ʿUşşāḳa kesr-i ḫāṭır ile müttehem degül

77. **var:**
Gazel 485
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

78. **var:**
Gazel 486
Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Çeşm-i raḳībde bile var iʿtibārumuz
6. Vażʿ-ı cefāya yār ider aġyārumuz degül

79. **var:**
Gazel 491
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Şamʾda her ne ḳadar ḳaḥṭ-ı mekāsib var ise
4. Bulunur şehr-i Ḥalebʾde o ḳadar ḳaḥṭ-ı cemāl

80. **var:**
Gazel 491
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Ḥaleb içre arayub bulduġını māh-ruḫān
8. Şamʾa var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

81. **var:**
Gazel 499
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Bende ne zehre var ki virem ġaybdan ḫaber
4. Vaṣf-ı dehān-ı yār lisānum degül benüm

82. **var:**
Gazel 502
Mısra: **11**
Var, yokun karşıtı.
11. Var ise de bisāt-ı zemīndür zamānede
12. Luṭf-ı Ḫudāya şükr ki pā-mālümüz bizüm

83. **var:**
Gazel 512
Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Zūr-ı ser- leşker-i ġam defʿine ʿaḳlum var iken
6. Sāye-i şīşe-i ṣahbāyı penāh eyleyemem

84. **var:**
Gazel 522
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Ne meşrebümde ḥased var ne derdnāk olurum
2. Görünce ġayrda bir āfeti helāk olurum

85. **var:**
Gazel 543
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Egerçi ḥüsne sezādur maḳarr-ı istiġnā
4. Nühüfte var naẓar-ı ʿāşıḳāna hācet-i ḥüsn

86. **var:**
Gazel 545
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

87. **var:**
Gazel 549
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Var ise żımnında bir nā-gūş-zed maʿnī-i ter
4. Ḳıtʿa-i eşʿār ḫoşdur ḳıṭʿa-i elmāsdan

88. **var:**
Gazel 549
Mısra: **11**
Var, yokun karşıtı.
11. Var ise ʿaḳlun ṣaḳın kūy-ı cünūndan çekme pā
12. Sehlterdür seng-i ṭıflān seng-i ṭaʾn-ı nāsdan

89. **var:**
Gazel 552
Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Ne ḳadar ṭabʿ-ı esāsında tenezzül var ise
6. Yine geçmez ser-i dīvārı felek-sālıḳdan

90. **var:**
Gazel 565
Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Bir ḫāme var aʿmāle yarar naẓm-ı kelāma
6. Anuñ da dimaġı degül āzāde ḫalelden

91. **var:**
Gazel 565
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Sermāye-i vaṣla var iken furṣat-ı taḥṣīl
8. Bu dāġ-ı teʾessüf ne sezā fevt-i maḥalden

92. **var:**
Gazel 570
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. Var iken āyine-i ḥüsn-i melek-tāb-ı beşer
10. Ḥayfdur ġayriye ṣarf eylemek insān naẓarın

93. **var:**
Gazel 571
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Meyli var ʿuşşāḳınuñ kūyındaki ġavġāsına
8. Ḫande eyler āftābum germī-i hengâmeden

94. **var:**
Gazel 578
Mısra: **14**
Var, yokun karşıtı.
13. İntiḳāmın o da görsün nice olur ḥāküñ
14. Mevc çıḳsun var ise cānı leb-i deryādan

95. **var:**
Gazel 579
Mısra: **11**
Var, yokun karşıtı.
11. Gayrīde var mı öyle şifā-baḫş muʿcize
12. Şāyān-ı vaḥy ise nʾola zenbūr ü engebīn

96. **var:**
Gazel 583
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Be-ḥaḳḳ-ı ṣıdḳ-nefes rast söyle ey dem-i ṣubḥ
6. Ne gün gelür ḫaberüñ var mı āfitābumdan

97. **var:**
Gazel 585
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Hīç-i dehān-ı tengüñ künc-i ʿademden farḳı yoḳ
4. Kimde var idrāke ḳudret ḥarf-i rāz-ı mübhemin

98. **var:**
Gazel 586
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlıġı var çıḳduġına maʿdenden

99. **vardur:***-dur*
Gazel 644
Mısra: **14**
Var, yokun karşıtı.
13. Hayrdur bī-dārlıkdan ḫᵛāb o bī-idrāke kim
14. ʿAczi vardur vāḳıʿāt-ı ʿālemi taʿbīrden

100. **var:**
Gazel 651
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Ādem var eylemez zer-i ḫurşīde iltifāt
8. Varınca kesr-i ḫāṭır ider bir ġurūş içün

101. **var:**
Gazel 654
Mısra: **19**
Var, yokun karşıtı.
19. Nābi ġazeli gibi ḫoş-āyendeligün var
20. Ey bād-ı revān-baḫş Ruhāʾdan mı gelürsin

102. **var:**
Gazel 676
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. İster ki çeşmin açmaya ḫᵛāb-ı ḥużūrdan
12. Düzdüñ ʿaceb ʿalākası var pāsbān ile

103. **var:**
Gazel 683
Mısra: **13**
Var, yokun karşıtı.
13. Cild-i pejmürdededür var ise mażmūn Nābī
14. Arama maʿnīyi dīvān-ı müẕehheblerde

104. **vardur:***-dur*
Gazel 687
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Gerçi vardur bulunur cām ü sebū ḳaydında
2. Eks̠eri nās velī kīr ü gelū ḳaydında

105. **var:**
Gazel 689
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Umma dārū-yı şifa ḥoḳḳa-i çerḫ-i dūndan
10. Cüzʿ-i mārı var iken nüsḫa-i tiryākinde

106. **var:**
Gazel 696
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

107. **var:**
Gazel 696
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Bu bezm ki peymāne-i devlet var içinde
2. Ne kimseye pāyende ne rāḥat var içinde

108. **var:**
Gazel 696
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce leẕẕet var içinde

109. **var:**
Gazel 696
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Cāmı kef-i sākīde şikest olması yegdür
6. Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

110. **var:**
Gazel 696
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Ol gül ki gire naḫvet-i gül-çīn ile deste
8. Şemm eyleyemem būy-ı meẕellet var içinde

111. **var:**
Gazel 696
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Bir āyinedür kim görinür ʿayb-ı şikāfı
10. Ol maṣlahat-ı şerʿ ki rişvet var içinde

112. **var:**
Gazel 696
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. Hicrān aña nisbetle ṣafā-baḫş-ı derundur
12. Ol meclis-i vuṣlat ki meşaḳḳat var içinde

113. **var:**
Gazel 696
Mısra: **14**
Var, yokun karşıtı.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫᵛāhiş-i cennet var içinde

114. **var:**
Gazel 698
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Maʿcūn-ı firāḳuñ ki merāret var içinde
2. Eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet var içinde

115. **var:**
Gazel 698
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Maʿcūn-ı firāḳuñ ki merāret var içinde
2. Eczā-yı gelū-gīr-i nedāmet var içinde

116. **var:**
Gazel 698
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Bakduḳça o şeh-nāme ki çīn oldı cebīni
4. Ey ġam-zede bilmem ne ʿibāret var içinde

117. **var:**
Gazel 698
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Her mesʾelesin kim okudum nüsḫa-i ḥüsnüñ
6. Resm-i edebe şarṭ-ı riʿāyet var içinde

118. **var:**
Gazel 698
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi ammā
8. Pek ṣakla büyük yirden emānet var içinde

119. **var:**
Gazel 698
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Alūdelige eyleye ḥāşā ki taṣaddur
10. Ol zühd ki daʿvā-yı kerāmet var içinde

120. **var:**
Gazel 698
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. Nefy eyler idüm ʿālemüñ āsāyişin ammā

12. Erbābı içün künc-i ferāġat var içinde

121. **var:**
Gazel 698
Mısra: **14**
Var, yokun karşıtı.
13. Düşvārcadur gerçi reh-i teng-i ḳanāʿat
14. Yoḳdur ḫaṭar ü bīmi selāmet var içinde

122. **var:**
Gazel 698
Mısra: **16**
Var, yokun karşıtı.
15. Āsān idi ḫᵛāhişgerī-i manṣıb-ı vuṣlat
16. Ammā nʾideyüm ḳayd-ı liyāḳat var içinde

123. **var:**
Gazel 698
Mısra: **18**
Var, yokun karşıtı.
17. Nābī bu ġazel gerçi biraz sādedür ammā
18. İmʿān olınursa nice ḥālet var içinde

124. **var:**
Gazel 699
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Rindānı gürisne komaġa şübhe mi vardur
6. Ol leẕẕet-i ihmāl ki var żımn-ı keselde

125. **var:**
Gazel 702
Mısra: **16**
Var, yokun karşıtı.
15. Felek ḳıyāmete dek ḫarca ḳıymaz ey Nābī
16. Beş on çil aḳçesi var ṣürre-i S̱üreyyāda

126. **var:**
Gazel 710
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. Olur āyīne-i telḫī-i çū ġurbetde nümāyānter
12. Nühüfte çāşnī-i maʿnevī kim var vaṭanlarda

127. **vardur:***-dur*
Gazel 710
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Hezārından biri şāyeste-i gūş-ı ḳabūl olmaz
8. Nice bī-tāliʿ ü bī-baḫtlar vardur suḫenlerde

128. **var:**
Gazel 713
Mısra: **16**
Var, yokun karşıtı.
15. Sevdā-yı şāʿiriyyete düşmiş gibi felek
16. Var ḥeft beyti bir meh-i ḫoş-ṭalʿat üstine

129. **var:**
Gazel 714
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. Baḫt her fırḳada cāri ki gül-i ter var iken
10. Pest ṭāliʿdür o şebnem ki düşer kāh üzre

130. **var:**
Gazel 731
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Ḫat-ı yārün ne bilür sāde-dilān mażmūnın
8. Ḳatı çoḳ nükte-i bārīk var ol mesʾelede

131. **varken:***-ken*
Gazel 732
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Olur mı sehv şarābuñ hisāb-ı cāmında
2. Alup virenleri varken piyāle nāmında

132. **var:**
Gazel 735
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Ne ḳadar baḫş-ı ḥayāt itse gerek ẕevḳ-i kenār
8. Bu ḳadar çāşnī-i rūḥ ki var būsında

133. **var:**
Gazel 735
Mısra: **13**
Var, yokun karşıtı.
13. Ne ḳadar maʿnī-i vaḥşi var ise mużmerdür
14. Nābiyā ḥāşiye-i çeşm-i suḫan-gūsında

134. **var:**
Gazel 739
Mısra: **12**
Var, yokun karşıtı.
11. İder bālā-yı yeʾse dūḫte pīrāhen-i ümmīd
12. Benüm dükkānçe-i ḫayyāṭ var ḳalb-i ḫazīnümde

135. **var:**
Gazel 756
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. İder güş eyleyen ḥussād-ı naẓmun reng-i rūyın zerd
10. Benüm ḫāṣiyyet-i iksīr var ḥüsn-i beyānumda

136. **vardı:***-dı*
Gazel 779
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

137. **vardı:***-dı*
Gazel 779
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. Ne āb vardı gözinde ne tāb vardı dilinde
10. Bī-āb ü tāb idi Nābī ġam-ı nigāre gelince

138. **var:**
Gazel 784
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Baḫt-ı bedümle kim ruḫuñuñ irtibāṭı var
8. Peyvendī-i ʿalāḳa meġer dūd-ı āh ola

139. **var:**
Gazel 787
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
4. O şuḫuñ zülf-i ʿanber-sāyınun sevdāsı var serde

140. **var:**
Gazel 804
Mısra: **13**
Var, yokun karşıtı.
13. Ey mihr-i çihre sen var iken idemez ẓuhūr
14. Māh-ı dü ḥefte her ne ḳadar nev-ẓuhūr ise

141. **var:**
Gazel 811
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Ḥużūrında zemīn-būs eylese her rūz lāyıḳdur
8. Bu riḳḳat bu leṭāfet var mıdur ezhār-ı gülşende

142. **var:**
Gazel 828
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerḫ-i nigūndan ġayrı

143. **var:**
Gazel 836
Mısra: **20**
Var, yokun karşıtı.
19. Sūk-ı hicrānda mezād olmaḳda beytüʾl-māl-i ġam
20. Var ise vāreste olmış mübtelālardan biri

144. **var:**
Gazel 847
Mısra: **13**
Var, yokun karşıtı.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿārānun nʾolur āsārı suḫandan ġayrı

145. **var:**
Gazel 856

Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde k᾿ola mūr-ālūd
8. N᾿eyleyüm vaṣlı ḫaṭ-āverlügi hengāmları

146. **var:**
Gazel 863
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Ḳatı hālīlügi var bādiye-i iḫlāṣuñ
4. Ṭoḳunur yoḳ naẓara gerd-i riyādan ġayrı

147. **var:**
Gazel 883
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Bezmüme kāselik mi eyler var
8. Çeşm-i cām-ı iştibāhdan ġayrı

148. **var:**
Gazel 884
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. ʿAceb tehīligi var pāy-ı kürsī-i vaʿżun
4. Mürācaʿat yine pīr-i muġāna geldi gibi

149. **var:**
Gazel 884
Mısra: **7**
Var, yokun karşıtı.
7. Raḳībe merḥametüñ var göñül yine bilmez
8. Miṡāl-i kāfir-i Mosḳov emāne geldi gibi

150. **var:**
Kaside 1
Mısra: **48**
Var, yokun karşıtı.
47. Bu emvāc-ı mecāzun kaʿrına reh-yāb olan añlar
48. Ki var taḫtında pür dürr-i ḥaḳīḳat jerf bir deryā

151. **var:**
Kaside 2
Mısra: **95**
Var, yokun karşıtı.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

152. **var:**
Kaside 2
Mısra: **96**
Var, yokun karşıtı.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

153. **var:**
Kaside 2
Mısra: **243**
Var, yokun karşıtı.
243. Kim ki var miṡl ü şebīhi bulunur ʿālemde
244. Münḥaṣır saña faḳaṭ rütbe-i nefy-i endād

154. **var:**
Kaside 2
Mısra: **271**
Var, yokun karşıtı.
271. Cürmümüñ keṡrete ḥırṣı o ḳadar var ki ider
272. Daḫı nā-bāliġ iken dāʿiye-i istīlād

155. **var:**
Kaside 2
Mısra: **279**
Var, yokun karşıtı.
279. Vāḳıʿā dergeh-i sulṭān-ı şefāʿat var iken
280. Görinür nāle vü feryād münāfī-i sedād

156. **var:**
Kaside 2
Mısra: **281**
Var, yokun karşıtı.
282. Ne bu sūziş bu güdāziş ne bu āh u feryād
281. Şāh-ı Levlāk gibi ḥıṣn-ı ḥaṣīnüm var iken

157. **var:**
Kaside 2
Mısra: **284**
Var, yokun karşıtı.
283. Ne ḳadar zelzele-i cürm ile vīrāne isem
284. Var ümmīdüm ki olam luṭf-ı ebedle ābād

158. **var:**
Kaside 5
Mısra: **44**
Var, yokun karşıtı.
43. Anı müstaġrıḳ-ı tevḥīd olan idrāk eyler
44. Var lisān-ı digeri ḥażret-i Muḥyi᾿d-dīn᾿üñ

159. **var:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Var, yokun karşıtı.
41. Netīce her ne ḳadar cevr ü tefriḳa var ise
42. Sipihr cümlesin icrāda itmemişdi ḳuṣūr

160. **var:**
Kaside 7
Mısra: **183**
Var, yokun karşıtı.
183. Zekāt-ı salṭanatuñ var mı idi her ser-i sāl
184. Mücāvirān-ı Ḥarem ḳandan eyler idi fütūr

161. **vardur:***-dur*
Kaside 7
Mısra: **45**
Var, yokun karşıtı.
45. Bunuñ da ḥikmeti vardur baḳılsa ʾibret ile
46. Tehī midür meġer āṡār-ı inḳılāb-ı dühūr

162. **var:**
Kaside 8
Mısra: **25**
Var, yokun karşıtı.
25. Līk var cīb-i żamīrümde nühüfte çoḳdan
26. Bir güher ᾿ıḳdı ki olmaz aña ʿālemde naẓīr

163. **var:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Var, yokun karşıtı.
97. Bu saʿādet bu kerāmet bu şerefden ṣoñra
98. Kime var medḥe liyāḳat seni ey bedr-i münīr

164. **var:**
Kaside 9
Mısra: **121**
Var, yokun karşıtı.
121. Dehre pertev bıraḳan pāk żamīrüñ var iken
122. Bilemem çerḫ-i ġalaṭ-pīşe bu mihri n᾿eyler

165. **var:**
Kaside 13
Mısra: **229**
Var, yokun karşıtı.
229. Var żamīrinde saña niyyet-i luṭf ey Nābī
230. Eyler iḥsāna kifāyet bu ḳadar ʿarż-ı merām

166. **vardur:***-dur*
Kaside 13
Mısra: **107**
Var, yokun karşıtı.
107. Yā kimüñ kevkeb-i baḫtında liyāḳat vardur
108. Ki bu emre ide taḫṣīṣ Ḫudā-yı ʿallām

167. **vardur:***-dur*
Kaside 13
Mısra: **111**
Var, yokun karşıtı.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

168. **var:**
Kaside 15
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Şekvemüz var felegüñ vażʿ-ı ġalaṭ-kārından
4. İstimāʿ it ki budur żābıṭa-i mülke ehem

169. **var:**
Kaside 15
Mısra: **73**
Var, yokun karşıtı.
73. Li᾿llahi᾿l-ḥamd zamānuñda bir āṣaf var kim

74. Ẕātıdur mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḥikem

170. **var:**
Kaside 15
Mısra: **182**
Var, yokun karşıtı.
181. Mīr Ebuʾl-Fetḥ ki Şāh Ekberʾe olmışdı vezīr
182. Var yine saña şebīh olacağında şübhem

171. **var:**
Kaside 16
Mısra: **29**
Var, yokun karşıtı.
29. Var ise ārzū-yı menāṣıb żamīrde
30. Anuñ da tāzelükdedür āyīn-i şevketi

172. **var:**
Kaside 16
Mısra: **31**
Var, yokun karşıtı.
31. Esbāb-ı iḥtişāma eger var ise heves
32. Pīrānuñ aña daḫı yaḳışmaz ḳıyāfeti

173. **var:**
Kaside 16
Mısra: **54**
Var, yokun karşıtı.
53. Senden bu iʿtirāżlara isterüm cevāb
54. Var mı cevābuñuñ görelüm istiḳāmeti

174. **vār:**
Kaside 16
Mısra: **68**
Var, yokun karşıtı.
67. Maʿlūmdur bu herkese vażıḥ ṭarīkdür
68. Lākin nühüfte vār daḫı çoḳ sırr u ḥikmeti

175. **var:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Var, yokun karşıtı.
17. ʿĪd geldi herkesüñ bir köhne dest-āvīzi var
18. İdelüm āmāde Nābī biz daḫı bir nev-beri

176. **var:**
Kaside 24
Mısra: **33**
Var, yokun karşıtı.
33. Ḳatı raʿnālıġı var köhne ʿarūs-ı dehrüñ
34. Çeşm-i bedden umaruz eyleye āsūde Ḫudā

177. **var:**
Kaside 24
Mısra: **49**
Var, yokun karşıtı.
49. Ne ḳadar fażl ile meşhūr-ı zamāne var ise
50. Müşkilin ṭabʿ-ı şerīfinden ider istiftā

178. **var:**
Kaside 24
Mısra: **107**
Var, yokun karşıtı.
107. Sende bu niyyet-i ḫālisle ki var ʿazm-ı dürüst
108. Ḳande ʿazm itseñ olur ʿavn-ı Ḫudā rāh-nümā

179. **var:**
Kaside 28
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. ʿİbāret ü kelimāt-ı kitāb-ı ʿālemde
6. Ne deñlü var ise terkīb aṣlı müfreddür

180. **var:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **21**
Var, yokun karşıtı.
21. Cümlesinüñ birer muʿādili var
22. Bī-ʿadīl olduġun ider ıẓhār

181. **var:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **277**
Var, yokun karşıtı.
277. Ehl-perver nice keremver var
278. Nice himmet-şiʿār server var

182. **var:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **278**
Var, yokun karşıtı.
277. Ehl-perver nice keremver var
278. Nice himmet-şiʿār server var

183. **var:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **281**
Var, yokun karşıtı.
281. Nice ḳıymet-şinās ʿirfān var
282. Nice ṣāḥib-hüner suḫan-dān var

184. **var:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **282**
Var, yokun karşıtı.
281. Nice ḳıymet-şināş ʿirfān var
282. Nice ṣāḥib-hüner suḫan-dān var

185. **var:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **393**
Var, yokun karşıtı.
393. Ne muʿīnüm ne dil-nevāzum var
394. Ne refīḳum ne çāre-sāzum var

186. **var:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **394**
Var, yokun karşıtı.
393. Ne muʿīnüm ne dil-nevāzum var
394. Ne refīḳum ne çāre-sāzum var

187. **vardur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **435**
Var, yokun karşıtı.
435. Ehl-i ʾirfāna himmeti vardur
436. Bu gürūha maḥabbeti vardur

188. **vardur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **436**
Var, yokun karşıtı.
435. Ehl-i ʾirfāna himmeti vardur
436. Bu gürūha maḥabbeti vardur

189. **var:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **41**
Var, yokun karşıtı.
41. Ne meze vü ne mey ü ne nānı var
42. Eşk-i taḥassür dil-i büryānı var

190. **var:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **42**
Var, yokun karşıtı.
41. Ne meze vü ne mey ü ne nānı var
42. Eşk-i taḥassür dil-i büryānı var

191. **vardır:**-*dır*
Kıt'a 24
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Ẕihn-i pāki cümle fenden sūdmend
2. Kimde vardır böyle ṭabʿ-ı ser-bülend

192. **var:**
Kıt'a 35
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Ne ḥased var ne sefāhat ne nifāḳ ü ne cedel
2. Görmedüm bezm-i ṣafā meclis-i taṣvīr ḳadar

193. **var:**
Kıt'a 37
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Ara yirde var nisbet-i imtizāc
4. Hevāyī dübürdür Kıyāmī ẕeker

194. **var:**
Kıt'a 43
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Ne lafẓuñ var ise żımnında bir şemʿ
4. Ḫudā itsün saña cümle müyesser

195. **var:**
Kıt'a 57
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Yoḳ ümm ü ebi ḫalīfe-i Raḥmānʾuñ
2. Var ümm ü ebi tavāʾif-i insānuñ

196. **var:**
Kıt'a 57
Mısra: **3**
Var, yokun karşıtı.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

197. **var:**
Kıt'a 57
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

198. **var:**
Kıt'a 65
Mısra: **5**
Var, yokun karşıtı.
5. Böyle ḥāmisi var āmed ne ʿaceb şimdiye dek
6. Çalmadı ġayrı bilād üstine kūs-ı taḳdīm

199. **var:**
Kıt'a 104
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Yūsuf ḳomışlar ismüni Nābī hezār şükr
2. Var intisāb-ı ʿafv-ı İlāhīye māyesi

200. **var:**
Tarih 9
Mısra: **23**
Var, yokun karşıtı.
23. Bunda kim böyle pāk leẕẕet var
24. Şübhe yoḳ olduġında āb-ı cinān

201. **var:**
Tarih 16
Mısra: **72**
Var, yokun karşıtı.
71. Mekārimle unutdurduñ firāḳın ḫalḳa merḥumuñ
72. Cehennem var iken dillerde cennet eyledüñ peydā

202. **var:**
Tarih 30
Mısra: **56**
Var, yokun karşıtı.
55. Bir ḫazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

203. **var:**
Tarih 31
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Ne istedümse naṣīb oldı rāh-ı beytinde
4. Ne ḥācetüm var ise eyledi keremle ʿaṭā

204. **var:**
Tarih 36
Mısra: **29**
Var, yokun karşıtı.
29. Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
30. Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā

205. **var:**
Tarih 42
Mısra: **13**
Var, yokun karşıtı.
13. Var bināsında ṭurfe ḫāṣṣiyyet
14. Ġamlu girse olur derūnına şād

206. **vardur:***-dur*
Tarih 63
Mısra: **9**
Var, yokun karşıtı.
9. İtmeġe ʿakd-i uhuvvet vardur
10. Kaṣr-ı firdevs ile istiḥḳaḳı

207. **var:**
Tarih 82
Mısra: **105**
Var, yokun karşıtı.
105. Sende var öyle şan u şevket kim
106. Ḫavf ider kūh-ı Ḳāfʾda ʿAnḳā

208. **var:**
Tarih 92
Mısra: **31**
Var, yokun karşıtı.
31. Bu leṭāfet bu nezāket ki var endāmında
32. Çoḳ degüldür bu serā-perdeye bu ḥüsn ü bahā

209. **var:**
Tarih 125
Mısra: **15**
Var, yokun karşıtı.
15. Līk bu remyde bir ḥālet-i dīger var kim
16. Şeref ġayri menāzilde bulunmaz ḳatʿā

210. **vārını:**
Tarih 72
Mısra: **15**
Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.
15. Ḫākine vārını ṣarf itmededür berg-i bahār
16. Dem-be- dem nāʾil-i seyrānı ṣabā bād-ı hevā

211. **varduñ:***-duñ*
Gazel 451
Mısra: **4**
Gitmek.
3. Girmem dir idün ḥalḳa-i peymāne-keşāna
4. Bir bezme mi varduñ yine ibrama mı düşdüñ

212. **varsun:***-sun*
Gazel 596
Mısra: **1**
Gitmek.
1. Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün
2. Āb-ı çeşm-i girye-i bī-iḫtiyārum söylesün

213. **varup:***-up*
Gazel 223
Mısra: **10**
Gitmek, ulaşmak.
9. Zamāne dāmgehin tāʾir-i dilüñ Nābī
10. Garībdür ki varup gūşe-i āmān idinür

214. **varsaḳ:***-sa, -ḳ*
Gazel 396
Mısra: **4**
Gitmek, ulaşmak.
3. Ṣaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
4. Kūyına yārüñ ḫançerle varsaḳ

215. **var:**
Gazel 404
Mısra: **4**
Gitmek, ulaşmak.
3. Bu seng-i ṭaʿn ü derd-i ser göñül hep kendi kesbüñdür
4. Ne kūy-ı yāre var ne āh ü ne feryād ü ġavgā çek

216. **varup:***-up*
Gazel 477
Mısra: **16**
Gitmek, ulaşmak.
15. Metāʿ-ı ārzū bir şūḫ-ı sūdāgerde ḳalmışdur
16. Varup bāzārına Nābī ḫarīdār ol dükānın bul

217. **varmaḳ:***-maḳ*
Gazel 516
Mısra: **12**
Gitmek, ulaşmak.
11. Buldum civār-ı meykedede kendü kendümi
12. Beytüʾl-ḥarāma varmaḳ iken niyyetüm benüm

218. **varsa:***-sa*
Gazel 583
Mısra: **10**
Gitmek, ulaşmak.
9. Benüm muḥāsib-i gerdūna minnetüm yoḳdur
10. Aşaġa varsa bile Nābiyā ḥisābumdan

219. **varmış:***-mış*
Gazel 654
Mısra: **17**
Gitmek, ulaşmak.
17. Bilsem ne içün varmış idüñ kūyına ey eşk
18. Taḥrīk-i ġazabdan mı recādan mı gelürsin

220. **vardum:***-du, -m*
Gazel 661
Mısra: **4**
Gitmek, ulaşmak.
3. Seyl-i eşküm gibi hergiz nehr-i cārī görmedüm
4. Vardum ey Yūsuf-cemālüm Nīlʾe de Ceyḫūnʾa da

221. **varsa:***-sa*
Gazel 664
Mısra: **12**
Gitmek, ulaşmak.
11. ʿĀşıkuñ zāhirdür etvārından āẟār-ı melāl
12. Varsa da kūyına yārün heyʾetin taġyir ile

222. **varmadan:***-madan*
Gazel 829
Mısra: **5**
Gitmek, ulaşmak.
5. Yoḳ farḳı varmadan der-i dīvāna bī-maḥal
6. Fevt itdügüñ ibādetüñ itmek ḳażāsını

223. **varsak:***-sa, -k*
Gazel 869
Mısra: **10**
Gitmek, ulaşmak.
9. Ġurūr ḥüsn ü letāfet-i ḫiṭāba māniʿ ise

10. Yā reh-güzārına varsak selām alınmaz mı

224. **varsam:**-*sa, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **401**
Gitmek, ulaşmak.
401. Vaṭana varsam iktidārum yoḳ
402. Bunda ṭursam medār-ı kārum yoḳ

225. **varsaña:**-*saña*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **273**
Gitmek, ulaşmak.
273. Varsaña āstāne-i şāha
274. Yüzüñi sürseñe o dergâha

226. **var:**
Gazel 27
Mısra: **10**
Var git.
9. Nābī neye geldüñ ne ṭurursuñ bu maḳāma
10. Var bārgeh-i Ḫalıḳʾa kesb-i derecāt it

227. **var:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Var git.
9. Ne ḳayd-ı dād u sited var ne kal ü ḳīl-i ḥisāb
10. Bihişt ẕevḳi ki var kūşe-i ferāġatdür

228. **var:**
Gazel 671
Mısra: **2**
Var git.
1. Merḥabā gelmez idi ey meh-i rūze ḳāle
2. Var duʿā eyle kafādāruñ olan şevvāle

229. **var:**
Gazel 484
Mısra: **2**
Var git.
1. Peykān-şiken-i nāvek-i endīşe-i kīn ol
2. Var zaḫm-ı mükafātdan āsūde-nişīn ol

230. **var:**
Gazel 645
Mısra: **2**
Var git.
1. Ṭabʿumuñ bilmek ne lāzım evc-perdāz olduġın
2. Var o naḫl-i ʿişvenüñ seyr it ser-efrāz olduġın

231. **var:**
Kaside 16
Mısra: **128**
Var git.
127. Yaʿnī duʿā-yı cāhuma vaḳf eyledüm seni
128. Var eyle tā zamānı gelince bu ḫıdmeti

232. **var:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **147**
Var git.
147. Didi ki var kendüye ṣor bī-güẕāf
148. Fażlına eyler mi o da iʿtirāf

233. **var:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **151**
Var git.
151. Didi ki var ara degüldür baʿīd
152. Gülḫan öniñde ṭurur ol nā-ümīd

234. **varup:**-*up*
Gazel 77
Mısra: **12**
Gitmek, ulaşmak.
11. Bize ṣaffüʾn-niʿal meclisinde yer bulunmazsa
12. Varup ser-defter-i hicrāna mastūr olmamuz yegdür

235. **varamam:**-*a, -ma, -m*
Gazel 539
Mısra: **7**
Gitmek, ulaşmak.
7. Sāḥa-i mescide germ-ābeden evvel varamam
8. Gördüġüm vāḳıʿa-i vuṣlatı taʿbīr itsem

236. **varduġı:**-*du, -ġı*
Tarih 80
Mısra: **24**
Gitmek, ulaşmak.
23. Niyyeti ẕātı gibi çün maḥż-ı ḫayr u cūddur
24. Olsa rāḥat varduġı kişver degül cāy-ı ʿaceb

237. **var:**
Gazel 195
Mısra: **11**
Bulunmakta.
11. Her gevher-i nühüfte ki var genc-i ġaybda
12. Hep pīşgāh-ı dīde-i bidārdan geçer

238. **var:**
Gazel 198
Mısra: **3**
Mevcut.
3. Var ṭaravet o ḳadar ʿārız-ı cānānede kim
4. Ateş-i sīne-i endīşeyi nemnāk eyler

239. **vardı:**-*dı*
Tarih 37
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. İtdükde refʿ-i ferş-i iḳāmet bu ʿarşadan
4. Vardı cinānda mesned-i meʾvā-yı rāḥata

240. **varsa:**-*sa*
Tarih 127
Mısra: **97**
Var, yokun karşıtı.
97. Vüzerā zümresi beyninde eger varsa odur
98. Kʾola hem-ṭabʿ-ı hümāyūna vü hem ṣadra sezā

241. **var:**
Gazel 766
Mısra: **4**
Haydi durma! Var git!.
3. Henüz rāhını bilmez diyār-ı ʿaşḳuñ dil
4. Var ey ḫayāl ṭolaş ol ġarībüñ ardınca

242. **var:**
Gazel 804
Mısra: **3**
Haydi durma! Var git!.
3. Var ʿāşıḳuñ biriyle de def-i żarūret it
4. Ey meh bu iltiẕām-ı cefā biʾż-żarūr ise

243. **var:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Ṣanʿat-kede-i maʿdilet-ābād-ı ḳaderde
6. Her zaḫm ki var lā-büd anuñ merhemi vardur

244. **vardur:**-*dur*
Gazel 176
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Ṣanʿat-kede-i maʿdilet-ābād-ı ḳaderde
6. Her zaḫm ki var lā-büd anuñ merhemi vardur

245. **vardur:**-*dur*
Gazel 176
Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Her gördüġüne açma ṣaḳın dīde-i efkār
8. Her mertebede maṣlaḥatuñ ādemi vardur

246. **vardur:**-*dur*
Gazel 176
Mısra: **10**
Var, yokun karşıtı.
9. Nābī ḳalem-i rāst-nümānuñ daḫı baksan
10. Ḳalbinde nühüfte nice pīç ü hamı vardur

247. **var:**
Gazel 182
Mısra: **6**
Var, yokun karşıtı.
5. Şemīm-i zülfine āmādedür meşām-ı ümīd
6. Ne gūne cünbişi var rüzgārdan ne ḫaber

248. **vardı:**-*dı*
Gazel 875
Mısra: **12**
Gitmek.
11. Göñül nāmında bir ġam-ḫᵛārumuz ḳalmışdı ʿālemde
12. O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı

249. **var:**
Gazel 166

Mısra: **8**
Var, yokun karşıtı.
7. Tevāfuḳ ḳande var kim esb-i çerḫim mihr ile mehden
8. Bir iki naʿli var biri birine nā-muṭābıḳdur

250. **var:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

251. **vardur:**-*dur*
Gazel 176
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

252. **vardur:**-*dur*
Gazel 176
Mısra: **2**
Var, yokun karşıtı.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

253. **vardur:**-*dur*
Gazel 176
Mısra: **4**
Var, yokun karşıtı.
3. Esbāb-ı ṣafā ʿaḳl diyārındadur ammā
4. Vādī-i cünūnun daḫı çoḳ ʿālemi vardur

254. **var:**
Gazel 176
Mısra: **1**
Var, yokun karşıtı.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

255. **varmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 724
Mısra: **4**
Varmak, ulaşmak.
3. Her zamān ü her mekānuñ başḳadur ḫāṣiyyeti
4. ʿUḳde-i ḫāṭır açılmaz varmayınca gülşene

256. **vardukça:**-*ukça*
Gazel 89
Mısra: **7**
Varmak, ulaşmak.
7. Vardukça rūy-ı yāre nigeh remz ider bunı
8. Kim devlet irtikāb-ı seferden ẓuhūr ider

257. **vardı:**-*dı*
Tarih 55
Mısra: **26**
Varmak, ulaşmak.
25. Sāyesinde feyż alup āb-ı revān-baḫş-ı ḫalīl
26. Çeşme-i māʾüʾl-ḥayātı vardı irşād eyledi

var evvel:
1. **var evvel:**
Gazel 404
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Herşeyden önce.
9. Temāşā-yı cemāl-i nev-ʿarūs-ı rāḥat istersen
10. Var evvel dīde-i ʿirfānuña kuḥl-ı müdārā çek

2. **var evvel:**
Gazel 476
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Herşeyden önce.
9. Var evvel ḫāṭıruñ āmāde-i seng-i mükāfāt it
10. Eger peymāne-i peymānı isterseñ şikest itmek

var idi:
1. **var idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Var, yokun karşıtı.
39. Genc-i kitābı arasında meger
40. Var idi bir nüsḫa-i pākīzeter

2. **var idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Var, yokun karşıtı.
67. Var idi bezminde anuñ bir nedīm
68. Nāmı Ṡenāyī vü mizācı Ḥakīm

var iken:
1. **var iken:**
Gazel 114
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varken.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduğına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

2. **var iken:**
Gazel 548
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Varken.
1. İtme mecmūʿaya tevcīh-i naẓar gül var iken
2. Ney-zen-i kec-nigehi dinleme bülbül var iken

3. **var iken:**
Gazel 548
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Varken.
1. İtme mecmūʿaya tevcīh-i naẓar gül var iken
2. Ney-zen-i kec-nigehi dinleme bülbül var iken

4. **var iken:**
Gazel 548
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varken.
3. Zaḫm-ı ʿuşşāḳ içün iʿmāle ne ḥācet ālet
4. Ḳabża-i ġamzede şemşīr-i teġafül var iken

5. **var iken:**
Gazel 548
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Varken.
5. Naḳd-i dil ḫavfum odur kim arada ola telef
6. Zülf ile şāne miyānında tedāḫül var iken

6. **var iken:**
Gazel 548
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varken.
7. ʿArife ʿaybdur ālāyiş-i çirk-i esbāb
8. Legen-i sīnede ṣābun-ı tevekkül var iken

7. **var iken:**
Gazel 548
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Varken.
9. Çekmez endīşe-i tārāc-ı keder sükkānı
10. Ḳalʿa-i ṣabrda bārū-yı taḥammül var iken

8. **var iken:**
Gazel 548
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Varken.
11. ʿArṣa-i daʿvī-i dānişde yanup yaḳılma
12. Sāḥa-i ʿāfiyet-ābād-ı tecāhül var iken

9. **var iken:**
Gazel 548
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Varken.
13. Olma pā-māl-i ġubārı bu kühen vīrānuñ
14. Nābiyā tāze maʿāniyle teveġġul var iken

var imiş:
1. **var imiş:**- *i, -miş*
Gazel 779
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Var, yokun karşıtı.
5. Bilindi kim var imiş ḫārı gülşen-i ʿademüñ de
6. Bu baġa dāmen-i gül-ġonce pāre pāre gelince

var ise:

1. **var ise:**
Gazel 738
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
7. Gül-çīn-i kām odur var ise rüzgârda
8. Gül-geşt-i bāġ ide bir iki gül-ʿizār ile

2. **var ise:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Varsa.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

3. **var ise:**
Gazel 70
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varsa.
11. Var ise dāʾire-i meclis-i ʿālemde neşāṭ
12. Yine peymāne-i merd-efkene dāʾir bulunur

4. **var ise:**
Gazel 711
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eğer varsa.
1. Fedā viṣālüne eşk-i şebānemüz var ise
2. Mis̱āl-i ḫāk-i rehüñ bir ḫızānemüz var ise

5. **var ise:**
Gazel 711
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Eğer varsa.
1. Fedā viṣālüne eşk-i şebānemüz var ise
2. Mis̱āl-i ḫāk-i rehüñ bir ḫızānemüz var ise

6. **var ise:**
Gazel 711
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Varsa.
5. Hezārvar olalum zaḫm-ḫᵛār-ı ḫār-ı cefā
6. Nihāl-i gülde eger āşiyānemüz var ise

7. **var ise:**
Gazel 711
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varsa.
7. Yine müşāhede-i Ḥaḳʾdan olmazuz ġāfil
8. Ne deñlü bezmde çeng ü çeġānemüz var ise

8. **var ise:**
Gazel 711
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Varsa.
9. Raḳībe itmedi īrās̱-ı ḫᵛāb ṣarf itdük
10. Ne deñlü sinede şīrīn fesānemüz var ise

9. **var ise:**
Gazel 711
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Varsa.
13. Bizi Stānbulʾa taḳdīr ceẕb ider Nābī
14. Tenāvül eyleyecek āb u dānemüz var ise

10. **var ise:**
Gazel 608
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varsa.
23. Olma ol gūne ki her ḳande felāket var ise
24. Ḫalḳ anı eyleyeler cümle senüñçün taḫmīn

11. **var ise:**
Gazel 711
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Varsa.
3. O āfetün ḳadd-i nāzikterine ṣarf idelüm
4. Ne mertebe suḫen-i nāzikānemüz var ise

12. **var ise:**
Gazel 711
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Olsa da.
11. Yine bizi yaḳaruz ġayrı yaḳmaḳ istemezüz
12. Mis̱āl-i āteş-i dūzaḫ zebānemüz var ise

var mı:
1. **var mı:**
Gazel 389
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Var mı (yok)?.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

2. **var mı:**
Gazel 404
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Var mı (yok)?.
17. Ḳo efkārı ṣaḳın pāy-ı tevekkül pest olur Nābī
18. Dimiş var mı saña imrūzdan ālām-ı ferdā çek

3. **var mı:**
Gazel 429
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Var mı (yok)?.
17. Böyle metāʿ-ı tāzeleri var mı Nābiyā
18. Kālā-yı şiʿri zīver-i dükkān idenlerüñ

4. **var mı:**
Gazel 444
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Var mı (yok)?.
1. Dāġsız bir sīne var mı şemʿ-i rūyuñdan senüñ
2. Dil-perīşān olmaduḳ kim ḳaldı mūyuñdan senüñ

5. **var mı:**
Gazel 531
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Var mıdır?.
5. Bir kemān-ḫānede ʿaceb var mı
6. Ebrū-yı yārveş kemān bilmem

6. **var mı:**
Gazel 883
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı ki! Yok, yoktur.
21. Naẓarın dostdan dirīġ itmez
22. Var mı baḫt-ı siyāhdan ġayrı

7. **var mı:**
Gazel 642
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Var mı? II bulunur mu?.
5. ʿAcaba var mı ola her ne ise maṭlabına
6. Ārzu itdügi sāʿatde hemān nāʾil olan

8. **var mı:**
Kaside 9
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mı? II bulunur mu?.
147. Var mı ey kāmil-i devrān sözümüñ noḳṣanı
148. İşte bāzār-ı suḫan işte terāzū-yı naẓar

var mı görmiş:
1. **var mı görmiş:**
Gazel 44
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gören, duyan var mı?.
9. Var mı görmiş ʿacabā olmaduġın ey Nābī
10. Māye-i ṣubḥ-ı keder ḫātime-i şām-ı feraḥ

2. **var mı görmiş:**
Gazel 438
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gören, duyan var mı?.
3. Var mı görmiş kim ile eylese ʿaḳd-i peyvend
4. Ṭurduġın ʿahdine devlet didügüñ ġaddāruñ

var mı ki:
1. **var mı ki:**
Gazel 327
Mısra: **10**

Kelime Tipi: -
Var mı ki! Yok, yoktur.
9. Döküldi pāyına ʿuşşāḳ o ser-keşün Nābī
10. Bahār var mı ki dāmānına ḫazān düşmez

2. **var mı ki:**
Gazel 486
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Var mı ki! Yok, yoktur.
9. Bir şām-ı tīre var mı ki hengām-ı bāmdād
10. Ruhsāre-sāy-ı sāye-i dīvārumuz degül

var mı ola:
1. **var mı ola:**
Kaside 2
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mıdır? Bulunur mu?.
33. Bu fenā ṣaydgehinde ʿacabā var mı ola
34. Ṣayd içün kendisi ṣayd oldığın añlar ṣayyād

var mıdur:
1. **var mıdur:**
Gazel 150
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Var mıdır? II Yoktur.
3. Ol dil-şikende var mıdur ās̱ār-ı inkisār
4. Yoḫsa cezā-yı vażʿ -ı sitemden emīn midür

2. **var mıdur:**
Gazel 182
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Var mıdır? II Yoktur.
9. ʿAceb husule gelür ḥāli var mıdur
10. Nābī ümīd-i ḫāṭır-ı ümmīdvārdan ne ḫaber

3. **var mıdur:**
Gazel 195
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Var mıdır? II Yoktur.
9. Dil-teşnegān-ı vuṣlata taʿn itme var mıdur
10. Ṣıḥḥatden özge ḫāṭır-ı bīmārdan geçer

4. **var mıdur:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Var mıdır? II Yoktur.
3. Var mıdur sūziş-i ġam sende de pervāne gibi
4. Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı āvāze midür

5. **var mıdur:**
Gazel 847
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var mıdır? II Yoktur.
1. Bī-bedel gerçi ki yoḳ ḥüsn ile senden ġayrı
2. Var mıdur ḥüsnüne de āyīne benden ġayrı

6. **var mıdur:**
Tarih 30
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Var mıdır? II Yoktur.
23. Var mıdur ḥüsnüñde noḳṣanı temāşā it diyü
24. Yem degül ṭutdı felek āyīne-i İskenderi

var ola:
1. **var ola:**
Tarih 77
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Olsa gerek II Yaşa! Var ol!.
47. Bu fetḥ olmamışdur bir kimseye müyesser
48. Var ola dest-i zūrun ey pehlevān-ı devrān

var yüri:
1. **var yüri:**
Kaside 20
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var git! Ulaş!.
101. Ceżb itmemişdi kimse bu deñlü derūnumı
102. Alduñ duʿāmı var yüri seyr eyle devleti

2. **var yüri:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var git! Ulaş!.
91. Didi aña oldı müyesser murād
92. Var yüri ol ẕevḳ şümārıyla şād

vara vara:
1. **vara vara:**
Gazel 234
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gide gide, gittikçe.
9. Ṣafā-yı meykede bir görmek ile añlanmaz
10. O ẕevḳ ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa vara vara düşer

varaḳ:
1. **varaḳ:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Yaprak, yazılı kağıt.
11. Nābī varaḳ-ı şiʿrüne maḫṣūṣdur ancaḳ
12. Her pāre varaḳ çeşm-güşā pīrehen olmaz

2. **varaḳdur:**-*dur*
Gazel 3
Mısra: **12**
Yaprak, yazılı kağıt.
11. Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ḫāmenün
12. Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u meẕheb baña

3. **varaḳ:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Yaprak, yazılı kağıt.
7. Remmāl-ṣıfat bir nice nīlī varaḳ üzre
8. Çoḳ noḳṭası ammā ki görinmez raḳam-ı çerḫ

4. **varaḳ:**
Gazel 667
Mısra: **10**
Yaprak, yazılı kağıt.
9. İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı firīfte
10. Bābuñ varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

5. **varaḳ:**
Kaside 8
Mısra: **5**
Yaprak, yazılı kağıt.
5. Birinüñ nāmı ḳalem biri varaḳ biri devāt
6. Biri maʿnā biri mażmūn biri ḥüsn-i taʿbīr

6. **varaḳ:**
Kaside 13
Mısra: **176**
Yaprak, yazılı kağıt.
175. Sensin ol münteḫab-ı nüsḫa-i himmet kim olur
176. Ḥarf-ı vaṣfuñla varaḳ mest ü ḳalem şīrīn-kām

7. **varaḳ:**
Gazel 99
Mısra: **12**
Tek yaprak, kâğıt.
11. Düşince fırsatı virmez emān ider pā-māl
12. Meġer ki ḫāme varaḳ gibi rū-sefīd midür

8. **varaḳ:**
Gazel 170
Mısra: **4**
Yazılı kağıt, yaprak.
3. Gelince cünbişe vaṣf-ı lebiyle elde ḳalem
4. Varaḳ da ism-i müsemmā gibi tekellüm ider

9. **varaḳ:**
Gazel 643
Mısra: **2**
Yaprak, yazılı kağıt.
1. Biz nis̱ār eylemesek gevheri maḫzen maḫzen
2. Nāʾil olmazdı varaḳ gevhere dāmen dāmen

10. **varaḳdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **37**
Yaprak, yazılı kağıt.
37. Her varaḳdan saña olur ẓāhir
38. Ṣūret-i maʿnī-i hüveʾl-ḳāhir

11. **varaḳ:**
Gazel 702
Mısra: **12**
Yaprak, yazılı kağıt.

11. Miyān-ı nām verānda olur ḥicāba müşīr

12. Varaḳ taḥallüli mā-beyn-i mühr ü imżāda

varaḳ-ger:

1. **varaḳ-gerdānlıġum:**-*um*
   Gazel 462
   Mısra: **15**
   Boş yere, boşuna.

15. Şikāyet dāstānında varaḳ-gerdānlıġum Nābī

16. Telāş ü fikrüm oldur eşkden evrāḳı nem çekmek

varaḳ-gerdān-ı feryād olduġum:

1. **varaḳ-gerdān-ı feryād olduġum:**-*duġ, -um*
   Gazel 236
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: -
   Boş yere ah edip inlemek.

5. Añılsın nāme-i nāgeh-ẓuhūr-ı vaʿde-i vuṣlat

6. Neşātumdan varaḳ-gerdān-ı feryād olduġum yirdür

varaḳ-ı berg:

1. **varaḳ-ı berg:**
   Kısa Mesnevi 8
   Mısra: **119**
   Kelime Tipi: -
   Yaprak.

119. Varaḳ-ı berg ile nesīm-i seher

120. Tolaşur görmeġe muḥāsebeler

varaḳ-ı cizye:

1. **varaḳ-ı cizye:**
   Kısa Mesnevi 8
   Mısra: **164**
   Kelime Tipi: -
   Cizye belgesi, kağıdı (Cizye; İmparatorluk döneminde devleti metbu tanımış bulunan Müslüman olmayan ahaliden devletçe can güvenliğinin sağlanmış olmasından dolayı İslamî hükümlere dayanılarak alınan kişisel vergi).

163. Dāġ ile berg-i lāle-i rengīn

164. Varaḳ-ı cizye üzre naḳş-ı nigīn

varaḳ-ı ezhāra:

1. **varaḳ-ı ezhāra:**-*a*
   Kaside 24
   Mısra: **53**
   Kelime Tipi: -
   Meyve yaprağı.

53. İtse temkīni taʿalluḳ varaḳ-ı ezhāra

54. İdemez bergi gül-i naḳş gibi meyl-i hevā

varaḳ-ı güldür:

1. **varaḳ-ı güldür:**-*dür*
   Kısa Mesnevi 8
   Mısra: **195**
   Kelime Tipi: -
   Gül yaprağı.

195. Varaḳ-ı güldür ibtidā-yı bahār

196. Aña virmiş teraḳḳī bāng-i hezār

varaḳ-ı ḫatırında:

1. **varaḳ-ı ḫatırında:**-*ı, -n, -da*
   Kaside 7
   Mısra: **26**
   Kelime Tipi: -
   Gönül sayfası.

25. Ḫurūş-ı laṭme-i ṭūfān-ı pānzdeh sāle

26. Kimün ḳodı varaḳ-ı ḫaṭırında ḥarf-ı şuʿūr

varaḳ-ı intiḫābını:

1. **varaḳ-ı intiḫābını:**
   Gazel 780
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: -
   Seçilen yaprak.

11. Döndüm ḫamīde-ḳadd ü siyeh ser-nüvişt ile

12. Mecmūʿā-i ġamuñ varaḳ-ı intiḫābını

varaḳ-ı kerem-nümādur:

1. **varaḳ-ı kerem-nümādur:**-*dur*
   Kısa Mesnevi 2
   Mısra: **49**
   Kelime Tipi: -
   İkramı, cömertliği gösteren kağıt, mektup.

49. Bu ol varaḳ-ı kerem-nümādur

50. Kim evc-ı ʿināyete hümādur

varaḳ-ı mektūbuñ:

1. **varaḳ-ı mektūbuñ:**-*uñ*
   Gazel 422
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: -
   Mektup kâğıtları.

7. Olmaġın ekṡer-i taʿbīri riyā-yı nā-rāst

8. Saṭrına mısṭar urulmaz varaḳ-ı mektūbuñ

varaḳ-ı mihr ü vefāyı:

1. **varaḳ-ı mihr ü vefāyı:**-*y, -ı*
   Kaside 9
   Mısra: **126**
   Kelime Tipi: -
   Sadakat, bağlılık (kitabının) sayfası, sözleri.

125. ʿArż-ı mihr eylemeġe başladı devrān ammā

126. Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

varaḳ-ı nüh-revāka:

1. **varaḳ-ı nüh-revāka:**-*a*
   Tarih 82
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: -
   Dokuz kubbeli sema yaprağı.

9. Kimisi didi mühre-i zerdür

10. Varaḳ-ı nüh-revāka virdi cilā

varaḳ-ı şiʿrüne:

1. **varaḳ-ı şiʿrüne:**-*ü, -ne*
   Gazel 267
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: -
   Şiirin yaprağı.

11. Nābī varaḳ-ı şiʿrüne maḫṣūṣdur ancaḳ

12. Her pāre varaḳ çeşm-güşā pīrehen olmaz

varaḳ-ı zerd-i ḫazān-dīde:

1. **varaḳ-ı zerd-i ḫazān-dīde:**
   Gazel 226
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: -
   Sonbaharı görmüş, sararmış solmuş yaprak.

7. Her nihālüñ varaḳ-ı zerd-i ḫazān-dīde gibi

8. Pāyına düşmeġe bī-bak olacaḳ yirlerdür

varaḳla ḫāmeden:

1. **varaḳla ḫāmeden:**-*den*
   Gazel 141
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: -
   Kağıt ile kalem.

13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī

14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa müʾtemen yoḳdur

varāḳ-nigār-ı kemāl:

1. **varāḳ-nigār-ı kemāl:**
   Gazel 796
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: -
   Kağıdın en iyisi, en güzeli.

1. Kalem-misāl emīn ol ḳalem-tırāş olma

2. Varāḳ-nigār-ı kemāl ol varaḳ-tırāş olma

varaḳ-pāre-i pejmürdede:

1. **varaḳ-pāre-i pejmürdede:**
   Gazel 257
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: -
   Sıradan kağıt parçası.

1. Zāhide zerdī-i rū vāsıta-i zīb olmaz

2. Her varaḳ-pāre-i pejmürdede tez̲hīb olmaz

varaḳ-tırāş:

1. **varaḳ-tırāş:**
   Gazel 796
   Mısra: **2**
   Düzeltilmiş kağıdın arta kalanları.

1. Kalem-misāl emīn ol ḳalem-tırāş olma

2. Varāḳ-nigār-ı kemāl ol varaḳ-tırāş olma

varduġun yoḳ:

1. **varduġun yoḳ:**
   Gazel 566
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gittiğin yok.

3. Yoḳ varduġun etrafına maʿmūre-i ʿaşḳuñ

4. Ol memleketüñ āb u hevāsın ne bilürsin

vā-reste:

1. **vā-restedür:**-*dür*
   Gazel 824
   Mısra: **5**
   Kurtulmuş.

5. Vā-restedür dehānın öpen inkisārdan

6. Olmaz şikeste cūy-ı bihiştüñ sebūları

vāreste:

1. **vāreste:**
Gazel 47
Mısra: **9**
Kurtulmuş.
9. Yine vāreste degüldür girih-i ḫāṭırdan
10. Pāyuña düşse bile perçem-i pür-ḫam küstāḫ

2. **vārestedür:***-dür*
Gazel 501
Mısra: **8**
Özgür, bağımsız.
7. Memnūʿ-ı kūy-ı vuṣlat ise pāyumuz ne ġam
8. Pāy-ı ḫayālümüz hele vārestedür bizüm

vā-reste ola:
1. **vā-reste ola:***-a*
Gazel 26
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtulmuş olmak.
17. Bir kenz ki vā-reste ola dest-i fenādan
18. Nābī degül illā ki girībān-ı ḳanāʿat

vā-reste oldı:
1. **vā-reste oldı:***-dı*
Tarih 30
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Kurtulmuş olmak.
39. Baʿd ez-īn her-cāyīligden oldı vā-reste nesīm
40. Gülşeni terk itdi belki çīn-i zülf-i dil-beri

vā-reste olmaḳ:
1. **vā-reste olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 545
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kurtulmuş olmak.
3. Derūn vā-reste olmaḳ ʿālem-i dünyā ile ʿukbā
4. ʿIyāndur ehline naḳş-ı mezār ü naḳş-ı ḫātemden

vāreste olmış:
1. **vāreste olmış:***-mış*
Gazel 836
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kurtulmuş olmak.
19. Sūk-ı hicrānda mezād olmaḳda beytüʾl-māl-i ġam
20. Var ise vāreste olmış mübtelālardan biri

vāreste olur:
1. **vāreste olur:***-ur*
Gazel 162
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kurtulmuş olmak.
5. Nice vāreste olur kebk-i çenginden
6. Çeşmi şāhīn-i şikārī müjeler mıḫlebidür

vā-reste-i āzār-ı ġam:
1. **vā-reste-i āzār-ı ġam:**
Gazel 384
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kederin incitmesinden kurtulmuş/kurtulan.
1. Āsān idi vā-reste-i āzār-ı ġam olmaḳ
2. El virse şikāyetger-i dīvān-ı Cem olmaḳ

vāreste-i derd:
1. **vāreste-i derd:**
Gazel 506
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dertten kurtulmuş.
7. Kimi vāreste-i derd añladumsa bezm-i ʿālemde
8. Añı benden beter dil-rīşter endūḫgīn buldum

vāreste-i dest-i ġam iderseñ:
1. **vāreste-i dest-i ġam iderseñ:***-er, -se, -ñ*
Gazel 475
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gam elinden kurtarmak.
1. Taḥsin saña ey bāde beni ḫurrem iderseñ
2. Cīb-i dili vāreste-i dest-i ġam iderseñ

vā-reste-i ḫaṭā vü ḫaṭār eyler:
1. **vā-reste-i ḫaṭā vü ḫaṭār eyler:***-r*
Tarih 142
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Hatalardan ve tehlikelerden emin kılmak.
17. Eyler taʿalluḳ itdüginüñ dest ü dūşını
18. Vā-reste-i ḫaṭā vü ḫaṭār sancaḳ-ı şerīf

vāreste-i ḥayretkede-i lā vü neʿamdur:
1. **vāreste-i ḥayretkede-i lā vü neʿamdur:***-dur*
Gazel 205
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Evet ve hayır ikileminden kurtulmuş olan.
5. Her kim ki rehā-yāfte-i ḫavf u recādur
6. Vāreste-i ḥayretkede-i lā vü neʿamdur

vāreste-i ḳayd-ı ḥayāt olsak:
1. **vāreste-i ḳayd-ı ḥayāt olsak:***-sa, -k*
Gazel 259
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yaşamak yükümlülüğünden kurtulmuş olmak.
9. Nābiyā olsak nʾola vāreste-i ḳayd-ı ḥayāt
10. Çünki Vehhāb-ı kerīmün bende-i medyūnuyuz

vā-restelik:
1. **vā-restelik:**
Gazel 775
Mısra: **11**
Kurtuluş.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vā-restelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuşūşında

vārid:
1. **vāriddür:***-dür*
Gazel 74
Mısra: **10**
Gelen, ulaşan, erişen.
9. Eger ṭard-ı ġama zūr-ı mey-i gül-fāmdan ġayrı
10. Riyākārān-ı ʿālem iʿtirāż eylerse vāriddür

2. **vāriddür:***-dür*
Gazel 477
Mısra: **3**
Bir şey hakkında çıkan, söylenen.
3. O şūḫa töhmet-i nā-mihrbānī gerçi vāriddür
4. Ser-efrāzān-ı ḥüsnüñ sen baña bir mihrbānın bul

3. **vārid:**
Kaside 16
Mısra: **61**
Gerçekleşme olanağı bulunan, olabileceği düşünülen.
61. Didüm egerçi cümlesi vārid bu sözlerüñ
62. Ben daḫı añlamaz degülem renc ü rāḥatı

vārid olmadadur:
1. **vārid olmadadur:***-mada, -dur*
Kaside 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ulaşmak, vasıl olmak, erişmek.
19. Tā ḥaşr vārid olmadadur kārvān-ı feyż
20. Ebvāb-ı şehr-bend-i yaḳīndür çehār-yār

vārid u ṣādır:
1. **vārid u ṣādır:**
Tarih 102
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gelen ve giden, dolup taşan.
7. Vārid u ṣādır içün āb-ı zülāl itdi sebīl
8. Getüre teşnegī-i ḥaşrda rāhına Ḫudā

varınca:
1. **varınca:**
Gazel 651
Mısra: **8**
...... söz konusu olunca.
7. Ādem var eylemez zer-i ḫurşīde iltifāt
8. Varınca kesr-i ḫāṭır ider bir ġurūş içün

vāris:
1. **vāris̱üñ:***-üñ*
Gazel 433

Mısra: **9**
Mirasçı, miras yiyen.
9. Cemʿ itdügün nükūdı ider vāris̱üñ telef
10. Fehm itmedüñse farḳını buḫl ü sehāvetüñ

vāris-i kāmil olmaġ:
1. **vāris̱-i kāmil olmaġ:**-*maġ*
Kaside 2
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Mükemmel varis olmak, kemalata erişip verasette bulunmak.
127. Ḥażret-i ḳuṭbuñ olur dāʾiresinden ḫāric
128. ʿİlmine olmaġ ile vāris̱-i kāmil efrād

vāris-i mülket-i süleymānī:
1. **vāris̱-i mülket-i süleymānī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Hz. Süleyman Peygamberin mülkünün varisi II Kanuni Sultan Süleyman mülkünün varisi.
147. Vāris̱-i mülket-i Süleymānī
148. Āb-ı rūy-ı gürūh-ı ʿOs̱mānī

vāris-i mülk-i ʿosmān:
1. **vāris̱-i mülk-i ʿos̱mān:**
Tarih 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Osmanlı saltanatının varisi.
1. Ḥażret-i şāh-ı cihān vāris̱-i mülk-i ʿOs̱mān
2. Yaʿnī Sulṭān Muḥammed es̱er-i luṭf-ı Ḫudā

vāris-i ṣadr:
1. **vāris̱-i ṣadr:**
Kaside 13
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık makamının varisi.
105. Vāris̱-i ṣadr tururken meġer inṣāf mıdur
106. Ecnebī maṣlaḥat-ı salṭanata vire niẓām

vāris-i sāhib-yed-i ʿulyāsı:
1. **vāris̱-i sāhib-yed-i ʿulyāsı:**-*sı*
Tarih 123
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yücelik metaının mirasçısı.
1. Ḥażret-i Nuʿmān Pāşā-yı kirāmiyyüʾn-neseb
2. Vāris̱-i sāhib-yed-i ʿulyāsı ṣadr-ı devletüñ

varmaġ:
1. **varmaġa:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **4**
Gitmek.
3. Virmemişsin ṭutalum ruhṣat-ı āġūş-ı viṣāl
4. Varmaġa meclis-i aġyāra sebeb nʾoldı saña

varmayicak:
1. **varmayicak:**
Gazel 565
Mısra: **9**
Varmayınca, ulaşmayınca.
9. Nāʾil olamaz varmayicak mahrec-i yeʾse
10. Manṣıb gözeden silsile-i ṭūl-ı emelden

varoş:
1. **varoşın:**-*ın*
Gazel 573
Mısra: **12**
Eski kentlerde kale dışında kalan kenar yerleşim yerleri.
11. Ḳışrdan geçmeyicek lübbe ẓafer müşkildür
12. Ḳalʿa girmez ele fetḥ itmeyicek varoşın

varsun:
1. **varsun:**
Gazel 616
Mısra: **4**
Gitmek, gitsin.
3. Ey dil koya taʿzīri o tesbīh ile zāhid
4. Varsun der-i mey-ḫānede peymāne mi çeksün

2. **varsun:**
Gazel 594
Mısra: **8**
İsterse; "dilediği gibi davranabilir, ancak sonucuna da katlanması gerekecek" anlamında uyarı sözü.
7. Her kim isterse ola ser-sipeh-i şerr ü fesād
8. Varsun İblīs gibi evveli sālūs olsun

varṭa-i āfātdan:
1. **varṭa-i āfātdan:**-*dan*
Kaside 16
Mısra: **173**
Kelime Tipi: -
Belalar uçurumu.
173. Āfāḳı itdi varṭa-i āfātdan emīn
174. Bārū-yı ser be-ṭarem-i ḥıfẓ u ḥırāseti

varumuzı yoluna bezl itmege:
1. **varumuzı yoluna bezl itmege:**-*meg, -e*
Gazel 287
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını uğruna feda etmek.
9. Yoluna bezl itmege varumuzı
10. Ẕerrece ihmāl nedür bilmezüz

varup:
1. **varup:**
Kaside 8
Mısra: **94**
Ulaşmak, varmak, gitmek.
93. Her biri kendi bilādına rücūʿ itdükde
94. Varup elḳāb-ı hümāyūnuñ iderler taḳrīr

vaṣf:
1. **vaṣfiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 493
Mısra: **12**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
11. Destūr-ı zekī hem-dem-i sulṭān-ı cihān kim
12. Vaṣfiyle çemen mülkini rām eyledi bülbül

2. **vaṣfıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 1
Mısra: **67**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
67. Muḥīṭüñ vaṣfıdur ʾaẕb u ücāc-ı leẕẕet-i enhār
68. Müsemmā vāḥid ammā muḫtelif evṣāf ile esmā

3. **vaṣfın:**-*ı, -n*
Kaside 2
Mısra: **214**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
213. Ẓāhirinden ṭolaşur dāʾire-i rifʿatinüñ
214. Medḥde muʿcizeñüñ vaṣfın idenler taʿdād

4. **vaṣfı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **165**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
165. Çün degül vaṣfı ḳābīl-i taʿdād
166. Eyle Nābī duʿāsını īrād

5. **vaṣfında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 116
Mısra: **25**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫᵛāhāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

6. **vaṣfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 417
Mısra: **1**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
1. Ṣarf itmez idüm vaṣfına cām-ı mey-i ābuñ
2. Ḥaşiyyetin inkāra mecāl olsa şarābuñ

7. **vaṣfdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **103**
Övgü, övme, niteleme.
103. Ṭoyar mı vaṣfdan ādem o āṣafı ki ola
104. Neşāt-ı medḥi kesād-āver-i neşāṭ-ı şarāb

8. **vaṣfa:**-*a*
Gazel 875
Mısra: **5**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

9. **vaṣfında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 18
Mısra: **36**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.

35. Māye-i şevḳ-i cedīd oldı baña tā o ḳadar
36. Oldı bülbül gibi vaṣfında zebānum gūyā

10. **vaṣfına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 39
Mısra: **15**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
15. Ḥüsninüñ vaṣfına emvācı sütūr-ı taḥrīr
16. Ṭarḥınuñ medḥine māhīsi zebān-ı gūyā

11. **vaṣfın:**-*ı, -n*
Kaside 11
Mısra: **81**
Övgü, övme, niteleme.
81. Żamīr-i enverinüñ vaṣfın itseler taḥrīr
82. Olurdı yek-şebe meh gibi müstenīr Aʿrāb

12. **vaṣfı:**-*ı*
Tarih 16
Mısra: **30**
Övgü, övme, niteleme.
29. Muvāfıḳ ḥüsn-i tedbīre muvaffıḳ reʾyi taḳdīre
30. Ne mümkin vaṣfı taḥrīre sıġar mı ḳaṭreye deryā

13. **vaṣfın:**-*ı, -n*
Kıt'a 53
Mısra: **2**
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek, övmek.
1. Senüñ ey Nābī-i kem-ḳadr degüldür ḥaddüñ
2. Eylemek vaṣfın edā pādişeh-i devrānuñ

vaṣf eyler:
1. **vaṣf eyler:**-*r*
Gazel 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Övmek, güzelliğini dile getirmek.
1. Ruḫ-ı zibāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur
2. Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanır

vaṣf eyleyemezsin:
1. **vaṣf eyleyemezsin:**-*y, -e, -mez, -sin*
Gazel 410
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Övmek, güzelliğini dile getirmek.
9. Ṣaff-ı dendānını vaṣf eyleyemezsin Nābī
10. Tā süfūf-ı dür-i nāb eylemedükçe ḳutuñ

vaṣf idenüñ:
1. **vaṣf idenüñ:**-*en, -üñ*
Kaside 12
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Nitelemek, anlatmak, övmek.
155. Olur āyīn-i bahār-ı keremin vaṣf idenüñ
156. Ḫāmesinden dökilen ḳaṭre bahār-ı bādām

vaṣf itdügi:
1. **vaṣf itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 346
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.
21. Mirʾāt-ı Sikender diyü vaṣf itdügi ḥalḳa
22. Nābī beni pā-māl-i ġubār itmek içünmiş

vaṣf itse:
1. **vaṣf itse:**-*se*
Kaside 2
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.
106. Gürbe-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād
105. Şemme-i ḫulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm

vaṣf-ı çeşmin:
1. **vaṣf-ı çeşmin:**-*in*
Gazel 338
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gözün niteliği.
5. Yazarken vaṣf-ı çeşmin pāy-ı ḫāme saṭrdan çıḳmış
6. Meğer mestānelik teʾs̱īr idüp güm-kerde-rāh olmış

vaṣf-ı cihān-ārāsı:
1. **vaṣf-ı cihān-ārāsı:**-*sı*
Kaside 12
Mısra: **147**
Kelime Tipi: -
Cihanı süsleyen vasıfları.
147. Silk-i naẓma çekilen vaṣf-ı cihān-ārāsı
148. Derd-i efvāh-ı ḫavāṣṣ u güher-i gūş-ı ʿavām

vaṣf-ı dehān-ı tengini:
1. **vaṣf-ı dehān-ı tengini:**-*i, -n, -i*
Gazel 567
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Küçücük ağzının niteliği.
7. Güncāyişe maḥal bulamaz rişte-i suḫan
8. Vaṣf-ı dehān-ı tengini semmüʾl-ḥayāṭ iden

vaṣf-ı dehān-ı yār:
1. **vaṣf-ı dehān-ı yār:**
Gazel 499
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ağzının vasıfları.
3. Bende ne zehre var ki virem ġaybdan ḫaber
4. Vaṣf-ı dehān-ı yār lisānum degül benüm

vaṣf-ı dehen-i būd u ne-būdında:
1. **vaṣf-ı dehen-i būd u ne-būdında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 40
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Varlığıyla yokluğu anlaşılmayan ağzının övgüsü.
11. Vaṣf-ı dehen-i būd u ne-būdında o şūḫuñ
12. İḳrāra müşabih ider inkār temevvüç

vaṣf-ı femüñde:
1. **vaṣf-ı femüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ağzının niteliği.
1. Vaṣf-ı femüñde cāme-i taʿbīr teng olur
2. Fikr-i miyānuñ itmede tedbīr teng olur

vaṣf-ı lebiyle:
1. **vaṣf-ı lebiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 170
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudağının özelliği.
3. Gelince cünbişe vaṣf-ı lebiyle elde ḳalem
4. Varaḳ da ism-i müsemmā gibi tekellüm ider

vaṣf-ı lebüñle:
1. **vaṣf-ı lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin dudağının özelliği.
1. Vaṣf-ı lebüñle ülfet idelden dehānumuz
2. Sükker ezer dimāġ-ı beyāna zebānumuz

vaṣf-ı māder-zād:
1. **vaṣf-ı māder-zād:**
Gazel 650
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Doğuştan, yaratılıştan gelen nitelik/sıfat.
3. Olma ḥüsn-i ʿārıżīye çeşme-dūz-ı iḥtiyāç
4. Aḥsen-i Taḳvīm sende vaṣf-ı māder-zād iken

vaṣf-ı mey ü maḥbūb:
1. **vaṣf-ı mey ü maḥbūb:**
Gazel 49
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Şarap ve dilberi övme, yüceltme.
21. Simden girü düşmez saña vaṣf-ı mey ü maḥbūb
22. Nābī dehen-i hāmeñi kıl ḥikmete muʿtād

vaṣf-ı sirişkümi:

1. **vaṣf-ı sirişkümi:**-*üm, -i*
Gazel 590
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşının niteliği, sıfatı.
11. Hîç şübhe yoḳ ki söz ḥāsed ile ḳurur ḳalur
12. Vaṣf-ı sirişkümi şaṭ-ı Baġdād işitmesün

vaṣf-ı zātında:
1. **vaṣf-ı ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **293**
Kelime Tipi: **-**
Kişinin özellikleri, vasıfları (Övmek).
293. Vaṣf-ı ẕātında ʿaczüñ iẓhār it
294. Baʿd ez-īnʿarż-ı ḥāli der-kār it

2. **vaṣf-ı ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **243**
Kelime Tipi: **-**
Kişinin özellikleri, vasıfları.
243. Vaṣf-ı ẕātında dür nisār ideyüm
244. Māye-i ṭabʿum aşikār ideyüm

vasīʿ:
1. **vāsiʿ:**
Gazel 490
Mısra: **11**
Geniş.
11. Mülki vāsiʿ leşkeri bī-had hazāin bī-kıyās
12. ʿAlem-i maʿnāda sulṭān-ı muʿanvendür göñül

2. **vāsiʿ:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Geniş.
7. İtdüm ḳatı çoḳ ʿarṣa-i iḳbāl ile taḫmīn
8. Geldi baña vāsiʿ yine meydān-ı ḳanāʿat

3. **vāsiʿ:**
Gazel 376
Mısra: **6**
Geniş.
5. Cilve vir istedügün deñlü semend-i nāza
6. Muntaẓır necmden efzūnter ü meydān vāsiʿ

4. **vāsiʿ:**
Gazel 376
Mısra: **8**
Geniş.
7. ʿĀrifānuñ diline vesvese itmez teʾs̱īr
8. Dīv bisyār ise dīvān-ı Süleymān vāsiʿ

5. **vāsiʿ:**
Gazel 376
Mısra: **12**
Geniş.
11. Baḥrde rīk ḳadarca görinür kūh-ı kenār
12. O ḳadardür bilürüz raḥmet-i Yezdān vāsiʿ

6. **vāsiʿ:**
Gazel 376
Mısra: **14**
Geniş.
13. Kem ḥabābında ola ḳubbe-i gerdūn pinhān
14. Nābiyā öyle gerek lücce-i ʿirfān vāsiʿ

7. **vasīʿ:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **38**
Geniş.
37. Bunuñ saḳfı saḳf-ı felekden refīʿ
38. Derūnı girībān-ı dilden vasīʿ

vāsiʿ oldı:
1. **vāsiʿ oldı:**
Gazel 376
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Genişlemek, ferahlamak, rahatlamak.
3. Sūz-ı dil-teng-i güherden güẕer eyler yoḫsa
4. Oldı farż eyleyelüm sīne-i ʿummān vāsiʿ

vāsiʿ olmış:
1. **vāsiʿ olmış:**-*mış*
Gazel 376
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Geniş, engin olmak.
1. Ne ḳadar olmış ise meẕheb-i rindān vāsiʿ
2. Olsa bārī o ḳadar meşreb-i ḫūbān vāsiʿ

vāsiʿ olsa:
1. **vāsiʿ olsa:**-*sa*
Gazel 376
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Geniş, engin olmak.
1. Ne ḳadar olmış ise meẕheb-i rindān vāsiʿ
2. Olsa bārī o ḳadar meşreb-i ḫūbān vāsiʿ

vāṣıl eyledüñ:
1. **vāṣıl eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **333**
Kelime Tipi: **-**
Erişmek, ulaşmak.
333. Uḫrevī kāmum eyledüñ vāṣıl
334. Dünyevī maṭlabum da it ḥaṣıl

vāṣıl eyler:
1. **vāṣıl eyler:**-*r*
Gazel 88
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaştırmak.
19. Yek nefḫa-i ʿināyet eyler kenāre vāṣıl
20. Nābī sefīne-i dil çoḳ rüzgârı nʾeyler

vāṣıl olan:
1. **vāṣıl olan:**-*an*
Gazel 642
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmak, ulaşmak.
1. Herkese ḥiṣṣe-i ġaybiyyesidür vāṣıl olan
2. Yoḫsa girmez ele her dāʾire-gerd-i dil olan

vāṣıl olduḳda:
1. **vāṣıl olduḳda:**-*duḳda*
Kaside 23
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak.
25. Naḳş-ı iḫlāṣ ile ol tāze metāʿ-ı maʿnā
26. Vāṣıl olduḳda diyār-ı Ḥalebüʾş-şehbāʾya

vāsıl olmaz:
1. **vāsıl olmaz:**-*maz*
Gazel 209
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yetişmek, ulaşmak, erişmek, kavuşmak.
7. İder ḫarāb yā olmaz maʿīdeye vāsıl
8. Bu bezm-i köhnede vezn üzre bade virmezler

vāṣıl olup:
1. **vāṣıl olup:**-*up*
Gazel 96
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yetişmek, ulaşmak, erişmek, kavuşmak.
5. İḥsān aña dirler ki olup cümleye vāṣıl
6. Ne deftere mevḳūf ne muḥtāc-ı raḳamdur

vāsıl olur:
1. **vāsıl olur:**-*ur*
Gazel 642
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yetişmek, ulaşmak, erişmek, kavuşmak.
3. Miḥnet-i saʿy daḫı baʿżılaruñ ḳısmetidür
4. Yoḫsa saʿy itmese de vāsıl olur ḥāṣıl olan

2. **vāṣıl olur:**-*ur*
Gazel 745
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşmak, ulaşmak.
11. Iżṭırāb itme vaẓifeñ ne ise vāṣıl olur
12. Nüh kıbāb-ı felegün defter-i evḳāfında

vāṣıl-ı bezm-i maḳṣūd olur:
1. **vāṣıl-ı bezm-i maḳṣūd olur:**-*ur*
Gazel 532
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dileğinin meclisine kavuşmuş olmak.
7. Gūş iden kimse olur vāṣıl-ı bezm-i maḳṣūd

8. ʿĀşıḳa bedreḳa-i rāh-ı hüdādur suḫanum

vāṣıl-ı cāh-ı ʿazīm olup:

1. **vāṣıl-ı cāh-ı ʿazīm olup:***-up*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **177**
Kelime Tipi: -
Yüce mala/makama kavuşmuş olmak.

177. Kendü olup vāṣıl-ı cāh-ı ʿazīm

178. Eyledi iḥyā nicesin ol Ḥakīm

vāṣıl-ı enfüs:

1. **vāṣıl-ı enfüs:**
Gazel 717
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İç aleme, gönle erişen.

13. Rūḥdur maḳṣūd olan ṣūret degüldür Nābiyā

14. Vāṣıl-ı enfüs olan meyl itmez āfāḳīlere

vāṣıl-ı iksīr-i eczā-ḫāne-ı ʿulyā:

1. **vāṣıl-ı iksīr-i eczā-ḫāne-ı ʿulyā:**
Kaside 1
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Yüce eczanedeki iksiri elde eden.

97. Nübüvvet kīmiyā-yı mis-sirişt-i pūte-i işrāk

98. Velāyet vāṣıl-ı iksīr-i eczā-ḫāne-ı ʿulyā

vāṣıl-ı menzil olıncaya:

1. **vāṣıl-ı menzil olıncaya:***-ınca, -y, -a*
Gazel 193
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Konaklama yerine ulaşan olmak.

9. Nābī ḳalem olıncaya dek vāṣıl-ı menzil

10. Her ḫaṭvede ṭayy itmededür nice baṭaḳlar

vāṣıl-ı ser-menzil-i esrār olamaz:

1. **vāṣıl-ı ser-menzil-i esrār olamaz:***-a, -maz*
Gazel 314
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sırların durak yerine ulaşmak, varmak.

13. Nābī olamaz vāṣıl-ı ser-menzil-i esrār

14. Her kimse ki dāmān-ı şeb-i tāre yapışmaz

vāṣıl-ı ser-menzil-i kām ider:

1. **vāṣıl-ı ser-menzil-i kām ider:***-er*
Kaside 5
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Varılmak istenen arzu menzilinin en uç noktasına ulaştırmak.

33. Ṣad hezārānın ider vāṣıl-ı ser-menzil-i kām

34. Sālik-i pey-siperi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

vāsıṭa:

1. **vāsıṭadur:***-dur*
Gazel 727
Mısra: **2**
Vesile, araç.

1. O māh-rūy-ı duhān-sūza zībdür lūle

2. Viṣāle vāsıṭadur hem raḳībdür lūle

2. **vāsıṭa:**
Gazel 853
Mısra: **9**
Vesile, araç.

9. Cennete vāsıṭa dünyādur egerçi Nābī

10. Dil-berinden daḫı şīrīn görinür vāsıṭası

3. **vāsıṭası:***-sı*
Gazel 853
Mısra: **10**
Vesile, araç.

9. Cennete vāsıṭa dünyādur egerçi Nābī

10. Dil-berinden daḫı şīrīn görinür vāsıṭası

4. **vāsıṭasıyla:***-sı, -y, -la*
Kaside 13
Mısra: **110**
Vesile, araç.

109. Kimden ümmīd olunur menfaʿat-i rūḥānī

110. Ki anuñ vāsıṭasıyla ide Bārī inʿām

vasıta eylemiş:

1. **vasıta eylemiş:***-miş*
Gazel 357
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aracı yapmak.

9. Enbiyāyı eylemiş ḥükkāma Nābī vasıta

10. Luṭf u ḳahr u ḫayr ü şerri cümle taʿrīf eylemiş

vāsıṭa ola:

1. **vāsıṭa ola:***-a*
Gazel 518
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Vesile olmak.

13. ʿAkıbet sürme naẓar buldı benüm de Nābī

14. Raḥmete belki ola vāsıṭa rūy-ı siyehüm

vāsıta-i cünbiş-i mīzān-ı ümīd:

1. **vāsıta-i cünbiş-i mīzān-ı ümīd:**
Gazel 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ümit terazisinin hareketlenmesine sebep.

1. Yeʾsdür vāsıta-i cünbiş-i mīzān-ı ümīd

2. Yeʾsden ġayrı nedür māye-i dükkān-ı ümīd

vāsıṭa-i fetḥdür:

1. **vāsıṭa-i fetḥdür:***-dür*
Tarih 36
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Fethetme vesilesi.

55. Devlete vāsıṭa-i fetḥdür inşāʾllāh

56. Ey semiyy-i eseduʾullāh-ı ʾAlī Şīr-i Ḫudā

vāsıṭa-i feyż-i neşāṭ olup:

1. **vāsıṭa-i feyż-i neşāṭ olup:***-up*
Tarih 72
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Sevinç çokluğunun vasıtası olmak.

27. Ḳalb-i Nābīʾye olup vāsıṭa-i feyż-i neşāṭ

28. Didi tārīḫin anun ḳaṣr-ı bihişt-i zībā

vāsıṭa-i ġussa:

1. **vāsıṭa-i ġussa:**
Kaside 15
Mısra: **216**
Kelime Tipi: -
Kaygı, tasa vasıtası.

215. İtsün ol meşġaleden ẕātını Allāh maṣūn

216. Ki ola vāsıṭa-i ġussa vü müstevcib-i ġam

vāsıta-i ḫaclet:

1. **vāsıta-i ḫaclet:**
Kıt'a 100
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Utanma vesilesi, sebebi.

3. ʿĀkıbet hezl ü firīb olduġın idrāk idicek

4. Kendüye vāsıta-i ḫaclet olur encāmı

vāsıṭa-i irtibāṭ iden:

1. **vāsıṭa-i irtibāṭ iden:***-en*
Gazel 567
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kontak kurmaya alet etmek.

9. Nābī sezā ki kendi zebānından ide şerm

10. Ḥarf-i niyāza vāsıṭa-i irtibāṭ iden

vāsıṭa-i iʿtirāf:

1. **vāsıṭa-i iʿtirāf:**
Gazel 124
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İtiraf etme vesilesi.

9. Mānend-i zühd olmaza sermāye-i ġurūr

10. Bārī günāh vāsıṭa-i iʿtirāf olur

vāsita-i maġfiret:

1. **vāsita-i maġfiret:**
Gazel 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Affolunma vesilesi.

3. ʿAcz u niyāz olur yine olursa çāre-sāz

4. Yoḫsa ġurūr vāsita-i maġfiret m᾿olur

vāsıṭa-i mazlaḳa-i pāy-ı ḳalem:
1. **vāsıṭa-i mazlaḳa-i pāy-ı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Kalemin ayağını kaydırmaya sebep.
11. Ter-zebānlar olamaz laġziş-i pādan sālim
12. Ḥarfdür vāsıṭa-i mazlaḳa-i pāy-ı ḳalem

vāsıṭa-i naḳṣı:
1. **vāsıṭa-i naḳṣı:**-*ı*
Gazel 422
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Noksanlaşmanın sebebi.
1. Baḳamaz rūyına dil-ḫᵛāhı ḳadar maḥbūbuñ
2. Rızḳınuñ vāsıṭa-i naḳṣı budur maḥcūbuñ

vāsıṭa-i rabb u ᾿ibād:
1. **vāsıṭa-i rabb u ᾿ibād:**
Kaside 2
Mısra: **186**
Kelime Tipi: -
Allah ile kulları arasındaki elçi.
185. Sendedür mecmaʿ-ı ḳavseyn-i vücūb u imkān
186. Sensin ey nūr-ı ezel vāsıṭa-i Rabb u ᾿ibād

vāsıta-i rāḥat:
1. **vāsıta-i rāḥat:**
Gazel 849
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rahatlık vasıtası, huzur vesilesi.
3. Yüri yek-rengüñi vāsıta-i rāḥat bil
4. Olma āzürde dü reng olmada saṭranç gibi

vāsıta-i rāḥat imiş:
1. **vāsıta-i rāḥat imiş:**- *i, -miş*
Gazel 777
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rahatlık vasıtası, huzur vesilesi.
9. Nābiyā terk-i ḫıred vāsıta-i rāḥat imiş
10. Ḳatı çoḳ meşveret itdüm dil-i dīvāne ile

vāsıṭa-i rāḥat olur:
1. **vāsıṭa-i rāḥat olur:**-*ur*
Gazel 73
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rahat etmelerine vesile olmak.
9. Saḫtlar nermlere vāsıṭa-i rāḥat olur
10. Olmasa sūzen eger menzilin almazdı ḥarīr

vāsıta-i raḥmet olmağa:
1. **vāsıta-i raḥmet olmağa:**-*a*
Gazel 773
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahmete vesile olmak.
7. Rūy-ı siyāh vāsıta-i raḥmet olmağa
8. Mūy-ı siyāh-fām sefīd olduġı güvāh

vāsıta-i rifʿat:
1. **vāsıta-i rifʿat:**
Gazel 757
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yükselme vasıtası.
9. Taḥṣīl-i ʿilmün üstine tercīḥ ider mi nās
10. Taḥṣīl-i māl vāsıta-i rifʿat olmasa

vāsıta-i şevḳ:
1. **vāsıta-i şevḳ:**
Gazel 369
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Coşku, istek vesilesi.
3. Cemʿiyyetinüñ kes̱retidür vāsıta-i şevḳ
4. Dem-beste ḳalur olmasa cemʿiyyet-i vāʿiz

vāsıṭa-i taḳviyet:
1. **vāsıṭa-i taḳviyet:**
Gazel 677
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Destek olma aracı.
11. Sāyemde bile ẓāhir olur neş᾿e-i vuṣlat
12. Maʿcūn-ı vefā vāsıṭa-i taḳviyet olsa

vāsıṭa-i tesḫīri:
1. **vāsıṭa-i tesḫīri:**-*i*
Gazel 852
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ele geçirme, kendine bağlama aracı.
1. Luṭfdur ehl-i dilün vāsıṭa-i tesḫīri
2. Sīm ü zerden olur āzādelerüñ zencīri

vāsıṭa-i ṭūl-ı ḥayāt ola:
1. **vāsıṭa-i ṭūl-ı ḥayāt ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Uzun yaşamaya vesile olmak.
29. Ola böyle suḫan-ı pür-berekāt
30. Nāẓıma vāsıṭa-i ṭūl-ı ḥayāt

vāsıta-i vahşet:
1. **vāsıta-i vahşet:**
Gazel 269
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ürkme sebebi.
1. Yāre niyāzı vāsıta-i vahşet itmişüz
2. Āzürde itmişüz o mehi ġaflet itmişüz

vāşıta-i zīb olmaz:
1. **vāşıta-i zīb olmaz:**-*maz*
Gazel 257
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Süs vasıtası, gurur vesilesi olmak.
1. Zāhide zerdī-i rū vāşıta-i zīb olmaz
2. Her varaḳ-pāre-i pejmürdede teẕhīb olmaz

vasīʿül-eyādī:
1. **vasīʿül-eyādī:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **61**
Eli açık, cömert.
61. Vasīʿül-eyādī kes̱īrü᾿n-nevāl
62. Müẕillü᾿l-eʿādī kerīmü᾿l-ḫiṣāl

vaṣl:
1. **vaṣldan:**-*dan*
Gazel 166
Mısra: **4**
Kavuşma.
3. Tecerrüdle olur āġūş-ı vaṣla pīrehen nā᾿il
4. Ḳabayı vaṣldan maḥrūm iden ḳat ḳat ʿalāyıḳdur

2. **vaṣlını:**-*ını*
Gazel 321
Mısra: **11**
Kavuşma.
11. Vaʿd eylemişdi vaṣlını şarṭ-ı ḫafā ile
12. Ḥayfā göñül didükleri meste ṭuyurmışuz

3. **vaṣl:**
Gazel 395
Mısra: **2**
Kavuşma.
1. Bir devlet içün çerḫe temennadan uṣanduḳ
2. Bir vaṣl içün aġyāra müdārādan uṣanduḳ

4. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 874
Mısra: **3**
Kavuşma.
3. Vaṣluñ nice mürüvvet ider bilmem ey göñül
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād görmedi

5. **vaṣl:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Kavuşma.
5. Ḫıdmet-i refʿ-i ḥicāba ḳadeh āmāde iken
6. Vaṣl içün yāre niyāz itmege ḥācet mi ḳalur

6. **vaṣla:**-*a*
Gazel 216
Mısra: **8**
Kavuşma.
7. Vaṣldan maḳṣūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
8. Yoḫsa vaṣla ʿālem-i endīşede minnet mi var

7. **vaṣl:**
Gazel 365
Mısra: **14**
Kavuşma.
13. Gelmeden Nābī bu mihmān-ḫāne-i bī-rāḥata

14. Şehr-i aṣla vaṣl içün ṭayy-ı menāzildür ġaraż

8. **vaṣl:**
Gazel 403
Mısra: **3**
Kavuşma.
3. Vaṣl şebde yaķışur rūzde yoķdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaķ bāblaruñ

9. **vaṣl:**
Gazel 405
Mısra: **2**
Kavuşma.
1. Bir daḫı girse çıķarmam elüme dāmānuñ
2. Ardı yoķ arası yoķ vaṣl gibi hicrānuñ

10. **vaṣldan:***-dan*
Gazel 422
Mısra: **14**
Kavuşma.
13. Renc-i taḥṣīl ü ġam-ı fevtini çekme Nābī
14. Vaṣldan ġayrı bu ġam-ḫānede bir maṭlūbuñ

11. **vaṣlına:***-ı, -n, -a*
Gazel 447
Mısra: **4**
Kavuşma.
4. Vaṣlına maḥrem idük hicrine bigāne idük
3. Şimdi ber-ʿaksdür aḥvāl-i viṣāl ü hicrān

12. **vaṣla:***-a*
Gazel 856
Mısra: **10**
Kavuşma.
9. Ṣabra ṣarf eyleseñ āsānter ide ey Nābī
10. Vaṣla ṣarf eyledügüñ kūşiş ü iķdāmları

13. **vaṣlı:***-ı*
Gazel 856
Mısra: **8**
Kavuşma.
7. Ne ḥalāvet var o sükkerde kʾola mūr-ālūd
8. Nʾeyleyüm vaṣlı ḫaṭ-āverlügi hengāmları

14. **vaṣl:**
Gazel 163
Mısra: **13**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-ṣıfat hicri ķafādār
14. Nābī bu ķadar sūz ü güdāzuñ yiri yoķdur

15. **vaṣl:**
Gazel 352
Mısra: **1**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
2. Ġonce-i maķṣūd zīb-i gülşen-i ḫırmān imiş
1. Bilmemişdüm vaṣl mevķūf-ı ġam-ı hicrān imiş

16. **vaṣla:***-a*
Gazel 354
Mısra: **8**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
7. Nʾolaydı düşmen olaydum o māh-pāre ile
8. Ki vaṣla māniʿ olan perde-i maḥabbet imiş

17. **vaṣladur:***-a, -dur*
Gazel 502
Mısra: **8**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
7. Bilmem ne var dirīġ idecek bizden ey perī
8. Bir vaṣladur ḫulāṣa-i āmālümüz bizüm

18. **vaṣl:**
Gazel 524
Mısra: **14**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
13. Yoķ şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
14. Kanġısın vaṣl ile mecbūr ideceksin bilmem

19. **vaṣluñ:***-uñ*
Gazel 576
Mısra: **8**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
7. Ġayret ķomaz ol şūḫa çerāġ olmaġa nāẓır
8. Vaṣluñ baña rāciḥ görinür rūzı şebinden

20. **vaṣldan:***-dan*
Gazel 585
Mısra: **6**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
5. Revġan-ı ṣabr ile yapmışlar fetīl-i intiẓār
6. Zaḫm-ı hicrüñ vaṣldan ġayri bulanlar merhemin

21. **vaṣluñ:***-uñ*
Gazel 601
Mısra: **10**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
9. ʿÛd-ı derūnı āteş-i āh ile it buḫur
10. Vaṣluñ ġaraż güşād ise genc-i mutalsamın

22. **vaṣlı:***-ı*
Gazel 674
Mısra: **2**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
1. Her şūḫ ki dil-dādesine vażʿı bed olsa
2. İķbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

23. **vaṣlundur:***-un, -dur*
Gazel 701
Mısra: **2**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
1. Çoķdur egerçi dilde murādāt-ı sāʾire
2. Vaṣlundur ibtidā gelen ammā ki ḫāṭıra

24. **vaṣlda:***-da*
Gazel 744
Mısra: **18**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
17. Çāşnī-i nāzı eyler sürʿat-ı teslīm-i fevt
18. Leẕẕet olmaz vaṣlda muḥtāc-ı ibram olmasa

25. **vaṣl:**
Gazel 772
Mısra: **9**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
9. Vaṣl içün terk-i niyāz itdügüme gönlümde
10. Ḫārḫār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

26. **vaṣl:**
Gazel 668
Mısra: **5**
Ulaşma, yetişme.
5. Murād menzil-i maķṣūda vaṣl ise ey dil
6. Hemān yolunda bulun ʿizzet ü saʿādet ile

vaṣl u hicrandan:
1. **vaṣl u hicrandan:***-dan*
Gazel 199
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kavuşma ve ayrılık.
5. Cihānuñ germ ü serdi vaṣl u hicrandan ʿibāretdür
6. İderse āba daʿvā-yı tefevvuķ ḥaķķ-ı revġandur

vaṣldan:
1. **vaṣldan:**
Gazel 216
Mısra: **7**
Kavuşma.
7. Vaṣldan maķṣūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
8. Yoḫsa vaṣla ʿālem-i endīşede minnet mi var

vaṣl-ı bī-faṣl:
1. **vaṣl-ı bī-faṣl:**
Gazel 180
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Özlenmeden gelen kavuşmalar, ara girmeden kavuşma.
7. Bī-nemekdür vaṣl-ı bī-faṣl eyler īrāẟ-ı kelāl
8. Çaşni-i hᵛān-ı vuṣlat telḫī-i firkatledür

vaṣl-ı ḫayāl:
1. **vaṣl-ı ḫayāl:**
Gazel 569
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşma hayali.
3. Farķı yoķ vaṣl-ı ḫayāl ile ṣafā eylemenüñ
4. Öpmeden cāme-i nā-dūḫtenün dāmānın

vaṣl-ı ḫūbān-ı ten-āverden:
1. **vaṣl-ı ḫūbān-ı ten-āverden:***-den*
Gazel 599
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -

Etine dolgun dilberlere kavuşup sarılma.
15. Leṭāfetde egerçi mū-miyān meşhūrdur ammā
16. Ṭolar āġūş-ı ḥasret vaṣl-ı ḫūbān-ı ten-āverden

vaṣl-ı nā-tamām:
1. **vaṣl-ı nā-tamām:**
Gazel 684
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yarım kalmış vuslat.
9. Bir vaṣl-ı nā-tamām ki yoḳ farḳı hicrden
10. Bilsek deġer mi Nābī-i zāruñ telāşına

vaṣṣāf olalı:
1. **vaṣṣāf olalı:***-alı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **282**
Kelime Tipi: -
Niteliklerini, vasıflarını, özelliklerini sayarak anlatan kişi olmak.
281. Olsa manẓūr-ı dīde-i inṣāf
282. Çoḳ zamān oldı olalı vaṣṣāf

vaṭan:
1. **vaṭana:***-a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **401**
İnsanın doğduğu yer, maskat-ı re's, yurt.
401. Vaṭana varsam iktidārum yoḳ
402. Bunda ṭursam medār-ı kārum yoḳ

2. **vaṭanlarda:***-lar, -da*
Gazel 710
Mısra: **12**
Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.
11. Olur āyīne-i telḫī-i çū ġurbetde nümāyānter
12. Nühüfte çāşnī-i maʿnevī kim var vaṭanlarda

vaṭan ṭutdı:
1. **vaṭan ṭutdı:***-dı*
Gazel 875
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Vatan edinmek, yerleşmek.
11. Göñül nāmında bir ġam-ḫᵛārumuz ḳalmışdı ʿālemde
12. O da vardı ser-i kūy-ı dil-ārāda vaṭan ṭutdı

vaṭan-ı ḫāne-i mirʾātı:
1. **vaṭan-ı ḫāne-i mirʾātı:***-ı*
Gazel 885
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ayna evinin vatanı (Aynanın şeffaf yüzeyi bağlamında).
9. ʿAks-i bī-ḥüsn-i tehī-deste bulunmaz çāre
10. Vaṭan-ı ḫāne-i mirʾātı cilādan ġayrı

vāy:
1. **vāy:**
Kıt'a 6
Mısra: **15**
Eyvah, yazık.
15. Vāy eger anlara ḫar didügümi gūş itse
16. Bār-ı gayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāyı

2. **vāy:**
Kıt'a 107
Mısra: **5**
Eyvah, yazık.
5. Vāy eger anlara ḫar didügi gūş itse
6. Bār-ı ġayret ḫam ider püşt-i ḫar-ı ʿİsāʾyı

vāye:
1. **vāyemüz:***-müz*
Gazel 534
Mısra: **2**
Nasib, kısmet.
1. Meh gibi hāle olsa eger dāyemüz bizüm
2. Bir nā-tamām kāse olur vāyemüz bizüm

2. **vāye:**
Kıt'a 93
Mısra: **2**
Nasib, kısmet.
1. Menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan yine alduḳ māye
2. Maḫzen-i feyż-i ezelden yine bulduḳ vāye

vāye ala:
1. **vāye ala:***-a*
Kaside 23
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Nasiplenmek, pay sahibi olmak.
33. Ṭabʿ-ı derrākini ḥıfẓ eyleye Ḥaḳ āfetden
34. Ala dil-ḫᵛāhı ḳadar feyż-i Ḫudādan vāye

vāye alsa:
1. **vāye alsa:***-sa*
Kaside 8
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Nasiplenmek, pay sahibi olmak.
55. Alsa ḫurşīd cebīninde eger kim vāye
56. Perde-i lafẓda maʿnāyı görür çeşm-i ḍarīr

vāyedār:
1. **vāyedār:**
Kaside 2
Mısra: **109**
Kısmetli.
109. Vāyedār olsa eger ʾāṭıfet-i feyżinden
110. Olur ārāyiş-i seccāde cebīn-i ilḥād

vāye-gīr olurken:
1. **vāye-gīr olurken:***-ur, -ken*
Gazel 374
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nasiplenmek, kısmetini almış olmak.
9. Küḥl gerd-i āsitānuñdan olurken vāye-gīr
10. Ḳande ṣarf itsün nigāhın çeşm-i ḥayrān el-vedāʿ

vāye-gīr-i maʿrifet:
1. **vāye-gīr-i maʿrifet:**
Kıt'a 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hünerden, marifetten kısmeti olan.
3. Vāye-gīr-i maʿrifet pest añlamaz
4. Maġz-ı cevzi piste vü bādāmdan

vāye-peẕīr olsa:
1. **vāye-peẕīr olsa:***-sa*
Kaside 11
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Kısmetli, nasipli olmak.
87. Eger leṭāfet-i ṭabʿından olsa vāye-peẕīr
88. İderdi bād-ı vezān ile kūh-ı baḫt şitāb

vāye-peẕīr olur:
1. **vāye-peẕīr olur:***-ur*
Gazel 47
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kısmetli, nasipli olmak.
11. Zaḫm-ı bātın yine bāṭından olur vāye-peẕīr
12. Giremez ḫāne-i zaḫm-ı dile merhem küstāḫ

vażʿ:
1. **vażʿında:***-ı, -n, -da*
Gazel 55
Mısra: **2**
Anlatım, konuşma, bahsetme.
1. Olmazdı bu gūne dil-i ḥayrān mütereddid
2. Vażʿında eger olmasa cānān mütereddid

2. **vażʿın:***-ın*
Gazel 127
Mısra: **11**
Anlatım, konuşma, bahsetme.
11. O şūḫuñ saña dem-serdāne vażʿın eylesem taḥrīr
12. Dehān-ı āteşīn-i ḫāmede Nābī süḫan ditrer

3. **vażʿı:***-ı*
Gazel 402
Mısra: **10**
Anlatım, konuşma, bahsetme.
9. Gül-i pür-ḫār o serdār-ı ser-āmeddür kim
10. Kendü ḫoş-ḫuter iken vażʿı çekilmez ḫıdemüñ

4. **vażʿı:***-ı*
Kısa Mesnevi 6
Mısra: **21**
Bir kimseye, kalbini

yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme; dini öğüt.
21. Vażʿı meʾnūs ü resmi bigāne
22. ʿAḳlı vāfir bir özge dīvāne

5. **vażʿı:**-*ı*
Gazel 436
Mısra: **4**
Anlatım, konuşma, bahsetme.
3. Mīzān-ı iʿtibārda nāḳıṣ gelür baña
4. Vażʿı çekilmez oldı diyenler zamānenüñ

6. **vażʿ:**
Gazel 667
Mısra: **9**
Anlatım, konuşma, bahsetme.
9. İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı firīfte
10. Bābuñ varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

7. **vażʿı:**-*ı*
Tarih 18
Mısra: **8**
Anlatım, konuşma, bahsetme.
7. Faḳīr āmāde idüm rūzenüñ rūz-ı nuḫustında
8. Ki bu vażʿı o meczūb-ı İlāhī iḫtirāʿ itdi

8. **vażʿı:**-*ı*
Gazel 414
Mısra: **10**
Bırakma, terk.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur vażʿı remmālüñ

9. **vażʿıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 469
Mısra: **6**
Tavır, hareket II durum.
5. Nevāzişlerle sāde būseler taʿzīmdür ḥüsne
6. Erāzil vażʿıdur ʿarż-ı visāli pāy-māl itmek

10. **vażʿından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 503
Mısra: **4**
Tavır, hareket II durum.
3. Ḫaṭından naḳṣ-ı meylüm ḥiss idüp ḳaṣd itdügin cevre
4. O fettānuñ teġāfül-gūne vażʿından tıraş itdüm

11. **vażʿı:**-*ı*
Gazel 525
Mısra: **10**
Tavır, hareket II durum.
9. Ḥarām olsun dimişsüñ ben gedāya niʿmet-i vaṣluñ
10. Bu vażʿı ṭoġrısı ey şūḫ-ı fettānum ḥelāl itmem

12. **vaẓʿını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 567
Mısra: **3**
Tavır, hareket II durum.
3. Ḫār ü gülün taḥammüle muḥtāc vaẓʿını
4. Mānend-i āb esāfil ile iḫtilāṭ iden

13. **vażʿı:**-*ı*
Gazel 674
Mısra: **1**
Tavır, hareket II durum.
1. Her şūḫ ki dil-dādesine vażʿı bed olsa
2. İkbāl idemem vaṣlı ḥayāt-ı ebed olsa

14. **vażʿı:**-*ı*
Gazel 676
Mısra: **3**
Tavır, hareket II durum.
3. Dendānlaruñ nevāle ile vażʿı gösterür
4. Reh-zenlerüñ müṣādemesin kārbān ile

15. **vażʿları:**-*lar, -ı*
Kaside 12
Mısra: **48**
Tavır, hareket II durum.
47. Līk kem-furṣatī-i bed-menişāndan feryād
48. Ki virür vażʿları serdī-i deyden peyġām

16. **vażʿına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **118**
Tavır, hareket II durum.
117. Gāh taʿaccüb iderek ḥāline
118. Geh gülerek vażʿına aḳvāline

vaʿẓ:
1. **vaʿẓında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 369
Mısra: **1**
Bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme; dini öğüt.
1. Liʾīlāh ise vaʿẓında eger niyyet-i vāʿiẓ
2. Kürsī-i semāvāta çıḳar şöhret-i vāʿiẓ

vażʿ eyledi:
1. **vażʿ eyledi:**-*di*
Gazel 887
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Koymak.
1. Māh-ı nev gürsinegānuñ arayup çāresini
2. Sufre-i maṭlaʿa vażʿ eyledi nān-pāresini

2. **vażʿ eyledi:**-*di*
Tarih 110
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Koymak.
9. Mütesellimleri İsmaʿīl Aġā ʿabd-i ṣadīḳ
10. Maḳdemi şevḳine vażʿ eyledi bu erkânı

vażʿ eyledügüñ:
1. **vażʿ eyledügüñ:**-*düg, -üñ*
Gazel 147
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Koymak.
13. Sen āteşe vażʿ eyledügüñ ʿanber-i ḫoş-bū
14. Gayrīnüñ ider bīnī-i ümmīdini taʿṭīr

vażʿ eylemeden:
1. **vażʿ eylemeden:**-*meden*
Gazel 569
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Koymak.
7. Kūh-ı cürmüm benüm ol mertebe sengīndür kim
8. Ḳorḳarum kesr ide vażʿ eylemeden mīzānın

vażʿ eylemiş:
1. **vażʿ eylemiş:**-*miş*
Tarih 94
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Koymak.
3. Mülūk kevkebi olmaġla neyyir-i aʿẓam
4. Ġarīb ḫāṣṣa vażʿ eylemiş Ḫudā-yı mecīd

vaż eylemiş:
1. **vaż eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Koymak.
113. ʿAceb vaż eylemiş bu kārgāh-ı ḥikmet-āmīzi
114. Ki kemter ṣunʿını derk eyleyince pīr olur bürnā

vażʿ eyleyicek:
1. **vażʿ eyleyicek:**-*y, -icek*
Tarih 104
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Koymak.
81. Ol gevheri vażʿ eyleyicek sīne-i merḳad
82. Āġūş-ı ümidin açup olmaġla müḥeyyā

vażʿ idelüm:
1. **vażʿ idelüm:**-*elüm*
Kaside 17
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Koymak, düzenlemek, tertip ve tedvin etmek.
19. Şerm ile vażʿ idelüm ol südde-i ʿulyāyı kim
20. Müşterīdür müşteri olmaġla kemter çākeri

vażʿ iderseñ:
1. **vażʿ iderseñ:**-*er, -se, -ñ*
Kıt'a 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Koymak.
1. Vażʿ iderseñ terāzu-yı naẓara
2. Ey olan tālib-i ʿuluvv ü sümüvv

vażʿ idüp:
1. **vażʿ idüp:**-*üp*
Kaside 1

Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Koymak.
117. Meşāʿir vażʿ idüp terkīb-i cism nev-i insānda
118. Yed-i her dīgere itmiş münāsib āletin iʿṭā

2. **vażʿ idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Koymak, düzenlemek, tertip ve tedvin etmek.
59. Terāzū-yı teḳabül vażʿ idüp bāzār-ı imkāna
60. Naḳīżeyne tevāfuḳla teḫālüf eylemiş ilḳā

3. **vażʿ idüp:**-*üp*
Tarih 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Koymak.
9. Vażʿ idüp şaḳḳ-ı ḳalem Nābī didi tārīḫini
10. Eylesüñ Allāh ḳabūl evkāf-ı ṣadr-ı ekremi

4. **vażʿ idüp:**-*üp*
Tarih 115
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Koymak.
13. Vażʿ idüp rūy-ı duʿāyı ḫāk-i pāyine didüm
14. Ṣadr-ı ʿālī Nābīyā itmām-ı iḥsān eyledi

vażʿ itmez idük:
1. **vażʿ itmez idük:**-*mez, - i, -dü, -k*
Gazel 578
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Koymak.
5. Südde-i meykededen ġayriye vażʿ itmez idük
6. Alabilsek başumuz ġāʾile-i sevdādan

vażʿ olunan:
1. **vażʿ olunan:**-*an*
Kaside 2
Mısra: **314**
Kelime Tipi: -
Konulmak.
313. Ḥarem-i naʿt-ı şerīfüñde bu ebkāra gerek
314. Duḫterān-ı ʿAraba vażʿ olunan nām-ı suʿād

vażʿ ü cünbişle:
1. **vażʿ ü cünbişle:**-*le*
Tarih 135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hal ve hareketler.
9. Binā-yı ʾahd ü peymāna muḫālif vażʿ ü cünbişle
10. Miyān-ı zümre-i müsteʿmenānda infirād itdi

vażʿ u vekārı:
1. **vażʿ u vekārı:**-*ı*
Gazel 88
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlılık.
13. Ḳayd-ı rüsūmdur hep teṣbīḥ ü tāc ü ḥırḳa
14. Dervīş-i bī-ser ü pā vażʿ u vekārı nʾeyler

vażе-ı ġurūrı:
1. **vażе-ı ġurūrı:**-*ı*
Gazel 128
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kendini beğenmiş tavırlar.
13. İmsāke perdedārlık eyler teġāfüli
14. Vażе-ı ġurūrı şerm ü ḥayā ṣūretindedür

vażʿ-ı ʿalāmeti itdi:
1. **vażʿ-ı ʿalāmeti itdi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
İşaret koymak (Yerden kopardığı çiçeği sarığına takmasına atfen).
125. Dest-i mübārekiyle idüp çīde ḫākden
126. İtdi ser-i ḥaḳīrüme vażʿ-ı ʿalāmeti

vażʿ-ı āyīn-i duʿā-yı dest-i istiskā:
1. **vażʿ-ı āyīn-i duʿā-yı dest-i istiskā:**
Gazel 245
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yağmur duası için el kaldırıp dua etme.
9. Eyler īrāṣ-ı ruṭūbet gerdiş-i rū çerḫden
10. Vażʿ-ı āyīn-i duʿā-yı dest-i istiskā budur

vażʿ-ı bāridin:
1. **vażʿ-ı bāridin:**-*i, -n*
Gazel 415
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Soğuk tavırlar.
13. Yā Rab o şūḫ-ı dil-şikenüñ vażʿ-ı bāridin
14. Muḥtāc eyle……… ʿUşşāḳī-zādenüñ

vażʿ-ı bedinden:
1. **vażʿ-ı bedinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 574
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yapılan kötülükler, fenalıklar.
1. Ol āfetün āzürde iken vażʿ-ı bedinden
2. Ḳādir miyüz ayrılmaġa taḥsīn ṣadedinden

vażʿ-ı bī-ṣabrānedür:
1. **vażʿ-ı bī-ṣabrānedür:**-*dür*
Gazel 394
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sabırsızlık, vazgeçiş.
3. Sebeb hep bendeki bu vażʿ-ı bī-ṣabrānedür yoḫsa
4. O şuḫuñ ḳaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında ḳabāḥat yoḳ

vażʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb:
1. **vażʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb:**
Gazel 68
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Doktorun yürek paralayan tedavisi.
5. Ne ḥāl ise çekilür vażʿ-ı cān-hırāş-ı ṭabīb
6. Ol ārzū ile kim ʿakıbet selāmetdür

vażʿ-ı cebīn ider:
1. **vażʿ-ı cebīn ider:**-*er*
Tarih 138
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Alın koymak, secdeye kapanmak.
3. Mihr tāvān-ı zer-endūdesinün reşkinden
4. Rūy-ı zerd ile ider sāḥasına vażʿ-ı cebīn

vażʿ-ı cefāya:
1. **vażʿ-ı cefāya:**-*y, -a*
Gazel 486
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eziyet etme, üzme.
5. Çeşm-i raḳībde bile var iʿtibārumuz
6. Vażʿ-ı cefāya yār ider aġyārumuz degül

vażʿ-ı cefāyı:
1. **vażʿ-ı cefāyı:**-*yı*
Gazel 192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eziyet etme, üzme.
1. Ol mest-i ḥüsn vażʿ-ı cefāyı hüner ṣanur
2. ʿUşşāḳa kec-nigehlügi ḥüsn-i naẓar ṣanur

vażʿ-ı dūstānesidür:
1. **vażʿ-ı dūstānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 169
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dostça tavır, dostluk anlayışı.
9. O mest-i ḥüsn ile hem-kāselik ne cāʾiz kim
10. Şikest-i şīşe-i dil vażʿ-ı dūstānesidür

vażʿ-ı esās eylemeden:
1. **vażʿ-ı esās eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 401
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Temeli kurmak.
11. Farḳı yoḳ vaʿdeye bu ʿaṣrda dil-besteligüñ
12. Üstine vażʿ-ı esās eylemeden ḫār u ḫasuñ

vażʿ-ı esās itsün:
1. **vażʿ-ı esās itsün:**-*sün*
Gazel 709
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Temeli kurmak, esasını koymak.
1. Binā-yı kāmın iden refʿ istişāre ile
2. Nühüfte vażʿ-ı esās itsün istiḫāre ile

vażʿ-ı esās ola:
1. **vażʿ-ı esās ola:**-*a*
Gazel 822
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Temeli olmak.
7. Ne ḫoş o dem ki ola ḳaṣr-ı vaṣla vażʿ-ı esās
8. Ola mizāca muvāfıḳ velīk miʿmārı

vażʿ-ı esās-ı ülfet idüp:
1. **vażʿ-ı esās-ı ülfet idüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Dostluğun temellerini atmak.
27. İdüp anuñ yerine vażʿ-ı esās-ı ülfet
28. İtdi lafẓ u kelimāt ile bināsın iḥkām

vażʿ-ı etibbāyi:
1. **vażʿ-ı etibbāyi:**-*yi*
Gazel 83
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Doktorların tedavisi, tavsiyeleri.
7. Żımnında olmasa eger ümmīd-i ʿāfiyet
8. Hażm eylemezdi vażʿ-ı etibbāyi ḫasteler

vażʿ-ı felek:
1. **vażʿ-ı felek:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Feleğin tavrı.
1. Vażʿ-ı felek mi mihr ü vefa ṣūretindedür
2. Hep cevrdür ki luṭf u ʿaṭā ṣūretindedür

vażʿ-ı fīgār itmek:
1. **vażʿ-ı fīgār itmek:**-*mek*
Gazel 346
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yaralamak II Gönlü yaralamak, gönlü incitmek.
1. Çerḫüñ baña dil-cūlıġı zār itmek içünmiş
2. Merhem görinen vażʿ-ı fīgār itmek içünmiş

vażʿ-ı ġalaṭ-kārından:
1. **vażʿ-ı ġalaṭ-kārından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanlış işler, tavırlar.
3. Şekvemüz var felegüñ vażʿ-ı ġalaṭ-kārından
4. İstimāʿ it ki budur żābıṭa-i mülke ehem

vażʿ-ı girān:
1. **vażʿ-ı girān:**
Kaside 12
Mısra: **117**
Kelime Tipi: -
Ağır tavırlar, hor gören bakışlar.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine vażʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

vażʿ-ı güstāḫı:
1. **vażʿ-ı güstāḫı:**-*ı*
Gazel 539
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Küstah tavırlar.
5. Zaḫm-ı bed-ḫᵛāhuma olmış olurum merhem-sāy
6. Vażʿ-ı güstāḫı ile ol şehi dil-gīr itsem

vażʿ-ı ḫāmen:
1. **vażʿ-ı ḫāmen:**-*n*
Gazel 771
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kalemin tavırları.
5. İḫtiyāruñla olup gūşe-i hicrāna esīr
6. Vażʿ-ı ḫāmen hedef-i ṭaʿne-i ḫuddām itme

vażʿ-ı ḥikem:
1. **vażʿ-ı ḥikem:**
Kaside 15
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hikmetlerin ortaya konulması.
15. Biri tertīb-i menāṣıb biri tedbīr-i umūr
16. Biri teşhīş-i meḳādīr biri vażʿ-ı ḥikem

vażʿ-ı ḥikmetle:
1. **vażʿ-ı ḥikmetle:**-*le*
Kaside 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hikmetle yaratma.
5. Zārdur ḳabż ile basṭuñ dü ser-engüştinde
6. Vażʿ-ı ḥikmetle bu bāzīçegeh-i best ü güşād

vażʿ-ı ḥilm ü ḥayā:
1. **vażʿ-ı ḥilm ü ḥayā:**
Kıt'a 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yumuşak huy ve edep durumu.
1. Temkīn resm-i ʿizz ü ʾalā mevḳiʿindedür
2. Ādāb vażʿ-ı ḥilm ü ḥayā mevḳiʿindedür

vażʿ-ı ḫod-pesendāne itmezdi:
1. **vażʿ-ı ḫod-pesendāne itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 787
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kendini beğenmişcesine tavırlarda bulunmak.
9. Bu deñlü Nābiyā itmezdi vażʿ-ı ḫod-pesendāne
10. Ruḫ-ı sākī nümāyān olmasa mirʾāt-ı sāġarda

vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan:
1. **vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan:**-*dan*
Gazel 38
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kırıkları iyileştiren efsanevi ilacın/suyun övünme şeklinde başa kakılması.
9. Ṭutarsan pendümi ḳalsın şikest-i ḫāṭırun ber-cā
10. Tefāhur-gūne vażʿ-ı imtinān-ı mūmiyādan geç

vażʿ-ı istiḫārelerüñ:
1. **vażʿ-ı istiḫārelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 439
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Girişilecek bir işin hayırlı olup olmadığını rüyadan anlamak için abdest alıp dua okuyarak uyuma.
5. Umūr-ı maṣlahat-ı dīn içündür ey ġāfil
6. Degül menāṣib içün vażʿ-ı istiḫārelerüñ

vażʿ-ı ḳadem itmez:
1. **vażʿ-ı ḳadem itmez:**-*mez*
Kaside 15
Mısra: **82**
Kelime Tipi: -
Ayak basmak, atanmak.
81. Dūş-ber-dūş yürür ṣadr ile istiʿdādı
82. Ṣadr maġdūr olur ol itmez ise vażʿ-ı ḳadem

vażʿ-ı ḳalem eylesem:
1. **vażʿ-ı ḳalem eylesem:**-*se, -m*
Gazel 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
3. Eylesem dāġ-ı derūnum şerhine vażʿ-ı ḳalem
4. Sīne-i ḥarf üzre dāġ-ı noḳṭa ḫūn-ālūd olur

vażʿ-ı ḳalem idüp:
1. **vażʿ-ı ḳalem idüp:**-*üp*
Kaside 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak, yazmak.
7. İdüp vażʿ-ı ḳalem evrāk-ı ḥikmet-ḫāne-i ṣunʿa
8. Çeküp müsvedde-i ġaybı beyāża eylemiş imlā

vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd itmeden:
1. **vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd itmeden:**-*me, -den*
Gazel 365
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -

Vücudun, varlığın hikmetli kitabını yazmak,ortaya koymak.
7. İtmeden vażʿ-ı kitāb-ı ḥikmet-āmīz-i vücūd
8. İktisāb-ı ʿilm ü taḥḳīḳ-i mesāʾildür ġaraż

vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler:
1. **vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler:**
Gazel 60
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kayıtsız, aldırışsız ve düşüncesiz haller.
5. Egerçi vażʿ-ı sengīndür düşen meh-rūlara ammā
6. Virür çoḳ ḥüsn vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler

vażʿ-ı nādāna:
1. **vażʿ-ı nādāna:**-*a*
Gazel 189
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cahillerin yaptıkları.
5. Taḥammül eylemeden ġayrı vażʿ-ı nādāna
6. Kitāb-ı fenn-i ḫıredde ʿilācumuz yoḳdur

vażʿ-ı nā-hem-vārı:
1. **vażʿ-ı nā-hem-vārı:**-*ı*
Gazel 232
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Düz olmayan şekil II Ters biçim.
1. Baña gerdūnuñ āzārı kem-āzār olduġumdandur
2. Sīpihrüñ vażʿ-ı nā-hem-vārı hem-vār olduġumdandur

vażʿ-ı nā-revādan:
1. **vażʿ-ı nā-revādan:**-*dan*
Gazel 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Uygunsuz hareket.
1. Nevāzişkārī-i bigāne cevr-i āşinādan geç
2. Gel ey şūḫ-ı vefā-düşmen bu vażʿ-ı nā-revādan geç

vażʿ-ı pesendīde:
1. **vażʿ-ı pesendīde:**
Gazel 249
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Memnun kalma, makbul görülme.
9. Büʾl-hevesden gāh ider vażʿ-ı pesendīde ẓuhūr
10. Geh düşer dīvāne ḳısmı bir zebān-pāpūş açar

vażʿ-ı riyā-güsterüm:
1. **vażʿ-ı riyā-güsterüm:**-*üm*
Gazel 749
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Riya saçan tavırlar.
1. Ḫᵛār olmaz idüm vażʿ-ı riyā-güsterüm olsa
2. Pest itmez idüm cevherümi cevherüm olsa

vażʿ-ı sengīndür:
1. **vażʿ-ı sengīndür:**-*dür*
Gazel 60
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlı olma.
5. Egerçi vażʿ-ı sengīndür düşen meh-rūlara ammā
6. Virür çoḳ ḥüsn vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler

vażʿ-ı sitem:
1. **vażʿ-ı sitem:**
Gazel 231
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zulme uğrama.
9. Geçmez yine ʿuşşāḳdan eylerse teġāfül
10. Ol vażʿ-ı sitem firkāte maḥmūl degüldür

vażʿ-ı sitemden:
1. **vażʿ-ı sitemden:**-*den*
Gazel 678
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zulme uğrama.
7. Ol āfet-i gül-rūnun olur ḥüsni dübālā
8. Dil-dādesine vażʿ-ı sitemden ḫacel olsa

vażʿ-ı şūḫı:
1. **vażʿ-ı şūḫı:**-*ı*
Kıt'a 110
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dilberin tavrı.
1. Pāy-ı yāre beẕl iken maḳṣūd-ı naḳd-i rāḥatı
2. Vażʿ-ı şūḫı itdürür insāna insāniyyeti

vażʿ-ı teġāfül-gūne:
1. **vażʿ-ı teġāfül-gūne:**
Gazel 542
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Anlamazlıktan gelme edası, ilgisiz davranma tavrı.
3. Yine çīndür cebin vażʿ-ı teġāfül-gūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

vāżʿ-ı terāzū-yı teżād eylemiş:
1. **vāżʿ-ı terāzū-yı teżād eylemiş:**-*miş*
Kaside 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Zıtlıklar terazisini koymak.
19. Ṣāniʿ-i dād u sited çār-sūy-ı imkāna
20. Eylemiş ḥikmet ile vāżʿ-ı terāzū-yı teżād

vażʿ-ı vefāgūneyi:
1. **vażʿ-ı vefāgūneyi:**-*y, -i*
Gazel 464
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir çeşit vefa edeceğini bekleme.
7. Düşmez ehl-i naẓara gerdişine vāḳıf iken
8. Çerḫden vażʿ-ı vefā gūneyi ümmīd itmek

vażʿ-ı yed:
1. **vażʿ-ı yed:**
Gazel 356
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
El koyma.
7. Hezār dīde-i kevkeb nigāh-bānī iken
8. Nevāle-i emele vażʿ-ı yed ne müşkil imiş

vaẓife:
1. **vaẓifeñ:**-*ñ*
Gazel 745
Mısra: **11**
Ödev, görev bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş.
11. Iżṭırāb itme vaẓifeñ ne ise vāṣıl olur
12. Nüh kıbāb-ı felegün defter-i evḳāfında

vazife virdi:
1. **vazife virdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **145**
Kelime Tipi: -
Görev vermek, görevlendirmek.
145. Gülsitāna vazife virdi ṣabā
146. Oldı ẓahriyyesi gül-i raʿnā

vazīfe-ḫor-ı āb u dānede:
1. **vazīfe-ḫor-ı āb u dānede:**-*de*
Gazel 797
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kendi rızkını yeme vazifesi (Her mahluk, Yaratıcı tarafından kendisi için tayin edilen rızkı yer, başkasınınkine el uzatamaz bağlamında).
1. Yoḳdur ġalaṭ vazīfe-ḫor-ı āb u dānede
2. Olmaz ḫaṭā cerīde-nüvīs-i ḫızānede

vaẓīfe-i ḫuṭebā:
1. **vaẓīfe-i ḫuṭebā:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Hatiplerin, imamların görevi.
45. Firāz-ı minber-ı ʿizzetde ẕikr-i nāmuñdur
46. Vaẓīfe-i ḫuṭebā yā Muḥammed-i ʿArabī

vazīfe-i nā-maḥremān-ı cürm:
1. **vazīfe-i nā-maḥremān-ı cürm:**
Gazel 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Günahın işlevi.
9. Maḥv olmadur vazīfe-i nā-maḥremān-ı cürm

10. Keşf eylese niḳābını bānū-yı maġfiret

vazīfeyle naṣiḥāt satmazsa:
1. **vazīfeyle naṣiḥāt satmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 369
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sırf vazifesi olduğu için öğüt vermek, gönülden ve samimi bir şekilde nasihatte bulunmamak.
13. Ṣatmazsa eger ḫalḳa vazīfeyle naṣiḥāt
14. Nābī o zamānlar bilinür ḳıymet-i vāʿiẓ

vażıḥ:
1. **vażıḥ:**
Kaside 16
Mısra: **67**
Açık, meydanda.
67. Maʿlūmdur bu herkese vażıḥ ṭarīkdür
68. Lākin nühüfte vār daḫı çoḳ sırr u ḥikmeti

vāżıʿ-ı ḥakīm:
1. **vāżıʿ-ı ḥakīm:**
Gazel 400
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Hikmetle yaratıp yerine koyan, Allah.
17. Nīk ü bed-i cihānı bilür vāżıʿ-ı ḥakīm
18. Nābī senüñ kelām-ı fużūlī ne ḥācetüñ

vāżıʿul-aṣl:
1. **vāżıʿul-aṣl:**
Kaside 2
Mısra: **157**
Net anlatım.
157. Vāżıʿul-aṣl ḳomış redd ü ḳabūl-i şerʿa
158. Birine mess-i ḥarīr ü birine ḫarṭ-ı ḳatād

ve leʿamrük:
1. **ve leʿamrük:**
Kaside 2
Mısra: **301**
Kelime Tipi: **Ayet**
Ömrüme yemin ederim ki Hicr Suresi 72. ayet.
302. Biñ cihān müznibi it bend-i belādan āzād
301. Ve leʿamrük ḳasemi ṣādır iken şānuñda

ve līkin:
1. **ve līkin:**
Tarih 103
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ama, fakat, lakin.
11. Selātine sezā gerçi medāyīh bī-nihāyetdür
12. Berī olmaz ve līkin lafẓ-ı ẓıllullāh ile hem-pā

ve mineʾl-māʾi küllü şeyʾin ḥayy:
1. **ve mineʾl-māʾi küllü şeyʾin ḥayy:**
Tarih 59
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Ve her canlı şeyi sudan yarattık" (Enbiya Suresi, 30. ayet).
4. Ve mineʾl-māʾi küllü şeyʾin ḥayy
3. İçene rūḥdur bu āb-ı zülāl

vebāl:
1. **vebāli:**-*i*
Gazel 388
Mısra: **6**
Günah doğuracak ve insanı âhiret azâbına sürükleyecek olan ağır sorumluluk.
5. Ey mihr-i meh-sitāre seni reh-güzārda
6. Aḫter güzeşt dirse görenler vebāli yoḳ

2. **vebāl:**
Gazel 564
Mısra: **4**
Günah doğuracak ve insanı âhiret azâbına sürükleyecek olan ağır sorumluluk.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Ṣunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

vecāhet:
1. **vecāhetle:**-*le*
Gazel 133
Mısra: **9**
Güzel yüzlülük, gösterişlilik, güzel yüz.
9. O ḳadd ü ḳāmet u o vecāhetle Nābīyā
10. Ḥayfā derūnı pīr-i çenāruñ alācadur

vecd:
1. **vecdi:**-*i*
Gazel 208
Mısra: **8**
Coşkunluk.
7. ʿÜryānī Dede tekyesidür feyż-i müselsel
8. Aġzı köpürür ṭaşlarınuñ vecdi ʿıyāndur

vecd ü ḥāleti:
1. **vecd ü ḥāleti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Coşkulu haller, vecde gelme durumu.
89. Aña lisān-ı ḥāl gerekdür ki ʿarż ide
90. Medḥinden iktisāb olunan vecd ü ḥāleti

vech:
1. **vechüni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 653
Mısra: **11**
Çehre, yüz.
11. Ey perī itme saḳın vechüni her şahsa ʿıyān
12. Naẓar-ı pāk ile Nābīʾye devādur bu nümūn

2. **vechinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 150
Mısra: **8**
Çehre, yüz.
7. Kendü mażmūn-ı ḫaṭından oḳunur tārīḫi
8. Oldı vechinde nümāyān raḳam-ı kātib-i ṣunʿ

3. **veçhiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 127
Mısra: **78**
Tarz, biçim, yol.
77. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle vezīr-i merḳūm
78. Ṣadrdan olmış iken tecribe veçhiyle cüdā

4. **vechden:**-*den*
Kaside 16
Mısra: **59**
Tarz, biçim, yol.
59. Gördüm meḳāli gerçi degül vechden tehī
60. Ammā iṣābet üzre degül hīç ḥaḳīḳati

5. **vechi:**-*i*
Gazel 607
Mısra: **4**
Tarz, biçim, yol.
3. İderse pāyüñi āzürde zaḫm-ı ḫārı nedür
4. Şikāyet eylemenüñ vechi bāġbānından

6. **veçhile:**-*ile, -*
Gazel 74
Mısra: **4**
Tarz, biçim II Yüz,çehre.
3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ
4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

7. **veche:**-*e*
Gazel 371
Mısra: **2**
Tarz, biçim II Yüz,çehre.
1. ʿĀşıḳ ki olur būse-i ruḫsār ile ḳāniʿ
2. Dilber daḫı ol veche rıżā virse ne māniʿ

8. **vechi:**-*i*
Gazel 582
Mısra: **10**
Neden.
9. Nābī olamaz cūyda āb-ı eşk gibi germ
10. Farḳ itmemenüñ vechi ne nīlūferi benden

vech üzre:
1. **vech üzre:**
Kaside 23
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Bir suret, tarz üzere.
35. Naṣṣ-ı Kurʾānda ḳıran eyledügi vech üzre

36. İde hem-sāye Ḫudā Birrī yine taḳvāya

vech-i kerīm-i ḥüsn-i ilāhīden:

1. **vech-i kerīm-i ḥüsn-i ilāhīden:**-*den*
Gazel 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İlahi güzelliğin cömert yüzü.
15. Vech-i kerīm-i ḥüsn-i İlāhīden özgeye
16. Olmaz güşāde dīde-i bīdār-ı evliyā

vech-i maʿīşet-i bülbül:

1. **vech-i maʿīşet-i bülbül:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **116**
Kelime Tipi: -
Bülbülün geçim vasıtası.
115. Bāde-i şeb-nem ü piyāle-i gül
116. Oldı vech-i maʿīşet-i bülbül

vech-i pākden:

1. **vech-i pākden:**-*den*
Kaside 16
Mısra: **109**
Kelime Tipi: -
Mübarek, temiz yüz.
109. Maḥrūmluk sezā mıdur ol vech-i pākden
110. Kim āftāba ḫande ider ḥüsn-i ṭalʿati

vech-i pākinde:

1. **vech-i pākinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mübarek, temiz yüz.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraḫşān āb u tāb-ı erşedi

2. **vech-i pākinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mübarek, temiz yüz.
3. Ḥaḳ taʿāla aña bir şehzāde iḥsān itdi kim
4. Vech-i pākinde dıraḫşān āb u tāb-ı erşedi

vech-i rıżā virür:

1. **vech-i rıżā virür:**-*ür*
Kıt'a 62
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hoşnut olmak, rıza göstermek.
9. Gerçi kim ʿaḳl da bu ḥükme virür vech-i rıżā
10. Lübb ile ḳışrdadur bunda olan naḳş-ı meʾāl

vech-i şebeh olmayıcaḳ:

1. **vech-i şebeh olmayıcaḳ:**-*mayıcaḳ*
Gazel 663
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Benzerlik yönü, ortak noktası olmak.
1. Rūy-ı ḫubāna teşebbühe heves itse de meh
2. Bulamaz bedr-i tamām olmayıcaḳ vech-i şebeh

vechi var:

1. **vechi var:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerindedir II şaşılmaz.
7. Vechi var eyleseler ehl-i duʿā şerminden
8. Rūyına destlerin perde-i taḳṣīr-i duʿā

2. **vechi var:**
Gazel 137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yerindedir II şaşılmaz.
3. Ol ġonce nā-güşādelik eylerse vechi var
4. Üftāde-i zebān-ı hezār olmadan ḳaçar

3. **vechi var:**
Gazel 423
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yerindedir II şaşılmaz.
5. Tāvān-ı saḳf reşk ile çāk olsa vechi var
6. Gördükçe pāyuñ öpdügini nerdübānlaruñ

4. **vechi var:**
Gazel 459
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yerindedir II şaşılmaz.
1. İderüz terk-i edeb ġavṡ-ı yem-i ẕāt itsek
2. Vechi var nefḫa-i rūḥiyle mübāhat itsek

5. **vechi var:**
Gazel 540
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yerindedir II şaşılmaz.
3. Arż-ı Rūmı ġayriye itse tefavvuḳ vechi var
4. Düşdi bir ʿālī-cenāba intisāb-ı Arż-ı Rūm

6. **vechi var:**
Gazel 657
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yerindedir II şaşılmaz.
15. Vechi var bulduğı eşcāra tefevvuḳ itse
16. Çünki destār-ı mükevverle ẓuhūr itdi kedū

7. **vechi var:**
Gazel 637
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yerindedir, uygundur.
13. Var vechi Nābiyā ne ḳadar itse imtinān
14. Ol āftāb-ı ḥüsn bu ḫāke tenezzülin

8. **vechi var:**
Gazel 724
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yerindedir, uygundur.
1. Çeşm-i aġyārı ḳomaz devr itmege gerdenine
2. Perde-i nāmūs dinse vechi var pīrāhene

vechi vardur:

1. **vechi vardur:**
Gazel 553
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerindedir, uygundur.
11. Olmış efrāḫte girdi-i ḥarem-i maʿnāya
12. Vechi vardur ḳaraçav olduġı dīvār-ı suḫan

veciz eylerse:

1. **veciz eylerse:**-*r, -se*
Gazel 723
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Veciz söylemek.
9. Taḫt-ı emvācında deryā-yı maʿānī müstetir
10. Şiʿrinüñ taʿbīrini Nābī veciz eylerse de

vedāʿ:

1. **vedāʿı:**-*ı*
Gazel 148
Mısra: **6**
Ayrılış.
5. Faḳīr mūre olur ḳayd-ı bāl ʿayn-i belā
6. Vedāʿı nāf-ı zemīnden fenā bozundısıdur

2. **vedāʿa:**-*a*
Gazel 291
Mısra: **13**
Ayrılış.
13. Bizümle ey ḫıred āmādesin vedāʿa yine
14. Ḫurūş-ı ḳāfile-i nev-bahārı biz bilürüz

3. **vedāʿundan:**-*un, -dan*
Gazel 374
Mısra: **17**
Ayrılış.
17. Şermsārum yā Resulaʾllah vedāʿundan senüñ
18. Böyle olmış neyleyüm taḳdīr-i Yezdān el-vedāʿ

vedāʿ eyledi:

1. **vedāʿ eyledi:**-*di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Veda etmek.
113. İtdi lebinden bu suḫan iltimāʿ
114. Eyledi yārana o sāʿat vedāʿ

vedāʿ itdi:

1. **vedāʿ itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Veda etmek, ayrılmak.
15. Didi bir muʿteḳid fevtinden āgāh olıcaḳ tārīḫ
16. Burunsuz bulmadı būy-ı vefā bezme vedāʿ itdi

2. **vedāʿ itdi:**-*di*
Tarih 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Veda etmek, ayrılmak.
9. Bezistānın Edirne şehrinüñ devr idüp üç defʿa
10. Bülend-āvāz ile taṣrīḥ idüp mevtin vedāʿ itdi

vedāʿ itmeden:
1. **vedāʿ itmeden:**-*meden*
Kaside 16
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Veda etmek, ayrılmak.
131. Allāhʾa şükr cān bedene itmeden vedāʿ
132. Gösterdi Ḥaḳ baña bu zamān-ı saʿādeti

vefa:
1. **vefaya:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
9. Meʾyūs olma naḫvet-i nāzından ol mehüñ
10. Cevr ü cefa vefaya ʿalāmet degül midür

2. **vefāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 409
Mısra: **6**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
5. Var ise ġayretüñ ey cāme çāk-ber-çāk ol
6. Vefāsına naẓar it zīr-i ḫākde kefenüñ

3. **vefā:**
Gazel 505
Mısra: **2**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
2. Vefā ile sitemüñ farḳın iltizām idemem
1. Temīz-i reng-i gül ü hāra ihtimām idemem

4. **vefā:**
Gazel 692
Mısra: **7**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
7. Fevt itdügi vefāya mükāfat ider vefā
8. Her kim ki bī-vefālık ider bī-vefālıġa

5. **vefāya:**-*y, -a*
Gazel 692
Mısra: **7**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
7. Fevt itdügi vefāya mükāfat ider vefā
8. Her kim ki bī-vefālık ider bī-vefālıġa

6. **vefā:**
Gazel 621
Mısra: **1**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

vefā dirken:
1. **vefā dirken:**
Gazel 621
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Vefa beklerken.
1. Cefā gördük o naḫl-ı nāz-perverden vefā dirken
2. Bizümle ʿāḳibet bīgāne çıḳdı āşinā dirken

vefā eylemek:
1. **vefā eylemek:**-*mek*
Gazel 172
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Verilen sözü tutmak.
7. Vaʿdinden evvel eylemek iḥsānına vefā
8. Dilber ḥelāl-zāde olursa ʿaceb midür

vefā eyleyecek:
1. **vefā eyleyecek:**-*y, -ecek*
Gazel 847
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dostlukta sebat göstermek, verilen sözü tutmak.
7. Umma ümmīd-i vefā elbise-i fāḫireden
8. Yoḳ vefā eyleyecek saña kefenden ġayrı

vefā idemez:
1. **vefā idemez:**-*e, -mez*
Tarih 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Gücü) Yetmek, yetişmek.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

2. **vefā idemez:**-*e, -mez*
Tarih 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Gücü) Yetmek, yetişmek.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

3. **vefā idemez:**-*e, -mez*
Tarih 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Gücü) Yetmek, yetişmek.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

4. **vefā idemez:**-*e, -mez*
Tarih 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Gücü) Yetmek, yetişmek.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

5. **vefā idemez:**-*e, -mez*
Tarih 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Gücü) Yetmek, yetişmek.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

6. **vefā idemez:**-*e, -mez*
Tarih 92
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Gücü) Yetmek, yetişmek.
9. Ḥabbezā ḫayme-i nādīde-i nev-dūḫte kim
10. İdemez ḥüsnini taʿbīre vefā ḥüsn-i edā

vefā itdi:
1. **vefā itdi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Yetmek, yetişmek, üstesinden gelmek.
63. Kimisi dir bu āteşīn minḳal
64. Defʿ-i sermā-yı ṣubḥa itdi vefā

vefā itmedi:
1. **vefā itmedi:**-*me, -di*
Gazel 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Sevgi sadakat göstermek.
1. Muḥāsebe ḳalemi itmedi o gūne vefā
2. Ki bī-elif ide cilve şebih-i ḳalb-i edā

vefā itmez:
1. **vefā itmez:**-*mez*
Tarih 113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yetmek, yetişmek, üstesinden gelmek.
5. Öyle bir şeh-zāde-i āzāde kim
6. Ḥüsnine ḥüsn-i edā itmez vefā

vefā itmezdi:

1. **vefā itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 677
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi sadakat göstermek.
7. İtmezdi vefā alduğı naḳd-ı dil-i ʿuşşaḳ
8. Ebrūlarınuñ küştelerinden diyet olsa

vefādar:
1. **vefādarum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **312**
Sevgisi geçici olmayan, sadık dost.
311. Ne enīsüm ne yār-ı ġam-ḫᵛārum
312. Ne tesellī virür vefādarum

2. **vefādārlıḳdadur:**-*da, -dur*
Gazel 135
Mısra: **12**
Vefalılık, sadakat.
11. Ol meh gelür mi seyr idelüm meclise bu şeb
12. Bed-ʿahdüñ imtiḥānı vefādārlıḳdadur

vefādārī:
1. **vefādārī:**
Kıt'a 114
Mısra: **2**
Vefalılık.
1. Eyā māh-ı mürüvvet mihr-i gerdūn-ı keremkārī
2. Gül-i bāġ-ı vezāret gevher-i kāmı vefādārī

vefāt:
1. **vefātından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 18
Mısra: **5**
Ölüm.
5. Vefātından muḳaddem kendü nuṭḳ-ı bī-niẓāmından
6. Ḥadīs̱-i intiḳālin çoḳ kimesne istimāʿ itdi

vefā-yı yāre:
1. **vefā-yı yāre:**-*e*
Gazel 102
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin sözünü yerine getirmesi, sözünde durması.
13. İʿtimād itmem vefā-yı yāre ʾahd eylerse de
14. İltizām-ı vażʿ-ı nā-maʿhūd içün maʿhūd olur

vefḳ-i murād üzre:
1. **vefḳ-i murād üzre:**
Kaside 18
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
İsteğe/maksada uygun olarak.
57. Bulasın maṭlabuña vefḳ-i murād üzre vüṣūl
58. İde dil-ḫᵛāhunı ḫayr ile müyesser Mevlā

2. **vefḳ-i murād üzre:**
Kaside 24
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
İsteğe/maksada uygun olarak.
137. Dāʾimā vefḳ-i murād üzre giçüp eyyāmı
138. Ṣadr-ı ʿālīde muʿammer ide ẕātın Mevlā

vefḳ-i murādınca:
1. **vefḳ-i murādınca:**-*ınca*
Gazel 491
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aruz edilen şekilde.
1. Herkesüñ vefḳ-i murādınca Ḫudā-yı müteʿāl
2. Şāma ḥüsn eylemiş iḥsān Ḥalebʾe māl ü menāl

veġā:
1. **veġā:**
Tarih 135
Mısra: **6**
Savaş.
5. Budur tafṣīli icmālün ki Çār-ı hāʾin-i Mosḳov
6. Mukaddem Çār-ı İsvecle veġā babın güşād itdi

vehhāb:
1. **vehhāb:**
Tarih 134
Mısra: **4**
Keçecizade Seyyid Vehhab Hüseyin Efendi; İstanbulludur. 1711'de müderris, sonra Halep kadısı olmuştur. 1737'de vefat etmiştir. Surnamesi ile bilinen usta bir şairdir.
3. Binā-yı ḫoş-nümāsın gūş idüp Nābī didi tārīḫ
4. Mübārek eyleye Vehhāb ḳaṣr-ı nāzenīn-ṭarḥı

vehhāb-ı kerīmün:
1. **vehhāb-ı kerīmün:**-*ün*
Gazel 259
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İhsan ve ikramı çok olan Allah.
9. Nābiyā olsak nʾola vāreste-i ḳayd-ı ḥayāt
10. Çünki Vehhāb-ı kerīmün bende-i medyūnuyuz

vehm:
1. **vehmüm:**-*üm*
Gazel 318
Mısra: **4**
Sebepsiz korku, kuruntu.
3. Ṭutuşmaḳ küşt-gīr-i ġamla ḫāṭırdan giçer ammā
4. Budur vehmüm ki ṭāliʿ himmet itmez ḳuvvet el virmez

vehm ü vesvese-fermāy-ı kec-naẓar:
1. **vehm ü vesvese-fermāy-ı kec-naẓar:**
Kaside 16
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Eğri bakışlı kıskançların insanı şüpheye düşüren kuruntuları.
5. Nā-gāh vehm ü vesvese-fermāy-ı kec-naẓar
6. Urdı ʿinān-ı ʿazmüme dest-i cesāreti

vehm-i neşrin:
1. **vehm-i neşrin:**-*i, -n*
Tarih 143
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Neşretme, yayma kuruntusu.
5. Mis̱āl-i ḳāfiye çeşm-i ümīde teng iken ʿālem
6. Feraḥ-ābād-ı kevnün eylemişken vehm-i neşrin lef

vekālet virmişüz:
1. **vekālet virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimseye, iş için kendi adına davranma ve iş yürütme yetkisi vermek.
5. Biz muhītüz daʿvī-i feyż-i ʿatā düşmez bize
6. Ebre bu daʿvāyı icrāda vekālet virmişüz

vekāyi:
1. **vekāyiʿin:**-*i, -n*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **268**
Olaylar, hadiseler, vak'alar.
267. İtdi destüñde ḫāme-i maʿnā
268. Kamanīçe vekāyiʿin inşā

vekīl:
1. **vekīlidür:**-*i, -dür*
Gazel 521
Mısra: **6**
Birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse.
5. Ās̱ārumı ṣahāyif-i āfāka neşr içün
6. Ḫāmem vekīlidür leb-i ḫāmūşumuñ benüm

2. **vekīl:**
Tarih 104
Mısra: **7**
Birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse II Sadrazam.
7. Çün ḥikmet ile oldı ṣadāretde vekīl
8. Bir ẕāt-ı ḫıredmend-i vezīr-i hüner-ārā

vekīl it:
1. **vekīl it:**
Kaside 15
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Vekil yapmak, sadrazamlık makamını vermek.
69. Öyle bir kimseyi it devlet umūrına vekīl
70. Ne dimekdür bile maʿnā-yı niẓāmüʾl- ʿālem

vekīl itdüm:

1. **vekīl itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 483
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tevkil etmek.
7. Rū-māle ḫāk-pāyine yoḳ çünki dest-res
8. İtdüm edā-yı ḫıdmet içün sāyemi vekīl

vekīl-i ʿazrāʾil eylemiş:

1. **vekīl-i ʿazrāʾil eylemiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **184**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Azrail Meleğini vekil yapmak.
183. Eylemiş ḫaṣmına Ḫudā-yı celīl
184. Tīġ-ı ḳahrun vekīl-i ʿAzrāʾil

vekīl-i bihīn:

1. **vekīl-i bihīn:**
Tarih 82
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Seçkin (padişahın) temsilcisi (sadrazamı).
85. O vekīl-i bihīn ki dergehinüñ
86. Köhne cārūbıdur cenāh-ı Hümā

vekīl-i cürm-baḫş:

1. **vekīl-i cürm-baḫş:**
Tarih 144
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Suçları bağışlayan vekil, sadrazam.
59. Virdi maḳbūzātın istirdād şarṭiyle emān
60. Ol vekīl-i cürm-baḫş ol āṣaf-ı ʿizzet-meʾāb

vekīl-i dāver-ı ʿālem:

1. **vekīl-i dāver-ı ʿālem:**
Kaside 14
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Cihan hükümdarının vekili.
33. Vezīr-i aʿẓam ü ekrem müşīr-i ferruḫ-dem
34. Vekīl-i dāver-ı ʿālem güzīde-i emcād

vekīl-i devlet eyle:

1. **vekīl-i devlet eyle:**
Kaside 15
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Saltanata vekil yapmak, sadrazam yapmak.
63. Eyle bir āṣaf-ı yektāyı vekīl-i devlet
64. Ki diye ṣadr-ı vezāret daḫı niʿmel-maḳdem

vekīl-i ferāşeti:

1. **vekīl-i ferāşeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **-**
Kâbe'yi ve Hz. Peygamberin türbesini süpürme, temizleme işine bakan.
195. Tātār Ḫān kemine ḳulı naṣb-kerdesi
196. Olmış şerīf-i Mekke vekīl-i ferāşeti

vekīl-i pādişehā:

1. **vekīl-i pādişehā:**
Kaside 14
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Ey padişahın vekili!.
103. Vezīr-i ṣāf-żamīrā vekīl-i pādişehā
104. Eyā sütūde-i nām-āverān-ı pāk-nijād

ve-lākin:

1. **ve-lākin:**
Tarih 116
Mısra: **26**
Ama, fakat, ancak, lakin.
25. Giçer vaṣfında çoḳ cevlān-ı dil-ḫᵛāḫāne ḫāṭırdan
26. Ve-lākin ḳāfiye hem tengdür hem ḫaylī muġlaḳdur

velākin:

1. **velākin:**
Tarih 122
Mısra: **9**
Ama, fakat, ancak, lakin.
9. Muḥāl idi velākin kūh sedd olmaġla mabeyne
10. Sevād-ı şehre ol āb-ı zülāli eylemek icrā

velāyet:

1. **velāyet:**
Kaside 1
Mısra: **96**
Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.
95. Nübüvvet ḥākim-i fermān-revā-yı mesned-i teşrīʿ
96. Velāyet ḫāzin-i envār-ı sırrüʾl-ġayb-i lā-yüḥṣā

2. **velāyet:**
Kaside 1
Mısra: **98**
Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.
97. Nübüvvet kīmiyā-yı mis-sirişt-i pūte-i işrāk
98. Velāyet vāṣıl-ı iksīr-i eczā-ḫāne-ı ʿulyā

3. **velāyet:**
Kaside 1
Mısra: **100**
Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.
99. Nübüvvet ṣāḥib-i terfīʿ-baḫş-ı rāyet-i aḥkām
100. Velāyet ḥācib-i ḥalvet-serāy-ı ʿizzet-i aḥmā

4. **velāyet:**
Kaside 1
Mısra: **102**
Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.
101. Nübüvvet āftāb-ı nūr-pāş-ı maşrıḳ-ı iẓhār
102. Velāyet gevher-i gencīne-gīr-i maġrib-i iḫfā

5. **velāyetle:**-*le*
Kaside 1
Mısra: **92**
Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.
91. Kimin itmiş risāletle şefīʿ-i varṭa-i mahşer
92. Kimin itmiş velāyetle nedīm-i ḥalvet-i maʿnā

6. **velāyetler:**-*ler*
Kıt'a 39
Mısra: **4**
Velilik makamı.
3. Ġaybden manṣıb virüp ṭāliblere
4. Aldayup ḫalḳı velāyetler ṣatar

veledeş:

1. **veledeşdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **194**
Kapıkulu süvarilerinin çocuklarına verilen ad.
193. Surḫ-bayrak sipāhīdür güller
194. Veledeşdür yanınca ġonce-i ter

velī:

1. **velī:**
Gazel 49
Mısra: **3**
Lâkin, amma.
3. Āzār virür cāna velī nefʿ muḳarrer
4. Gūyā ki naṣīḥat dilidür neşter-i faṣṣad

2. **velī:**
Gazel 98
Mısra: **5**
Lâkin, amma.
5. Ālūdegānı māʾil-i āzārsın velī
6. Āzār-ı ḫāṭıra yitişür maʿṣiyet mʾolur

3. **velī:**
Gazel 200
Mısra: **3**
Lâkin, amma.
3. Erbāb-ı yeʾs gerçi tehī-kīsedür velī
4. Ehl-i ümīdden hele rāḥat degül midür

4. **velī:**
Gazel 204
Mısra: **2**
Lâkin, amma.

1. Egerçi ṣūretā pervāne bülbülden müʾeddebdür
2. Velī ādāb-ı dūr-ā-dūra bülbül andan akrebdür

5. **velī:**
Gazel 265
Mısra: **10**
Lâkin, amma.
9. Egerçi ẓıllı gedādan ziyādedür ammā
10. Ḥarīṣ-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

6. **velī:**
Gazel 332
Mısra: **3**
Lâkin, amma.
3. Deryā-mis̱āl ḥavṣala ṣatmaḳdayuz velī
4. Bī-lengerüz hevā ile hem-dūşlardanuz

7. **velī:**
Gazel 633
Mısra: **9**
Lâkin, amma.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

8. **velī:**
Gazel 687
Mısra: **2**
Lâkin, amma.
1. Gerçi vardur bulunur cām ü sebū ḳaydında
2. Eks̱eri nās velī kīr ü gelū ḳaydında

9. **velī:**
Gazel 754
Mısra: **12**
Lâkin, amma.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

10. **velī:**
Gazel 775
Mısra: **6**
Lâkin, amma.
5. Egerçi ʿaybdur teslīm-i dest-i digere rīşin
6. Bu maʿnā nā-müsellemdür velī berber ḫuṣūṣında

11. **velī:**
Gazel 804
Mısra: **9**
Lâkin, amma.
9. Biz ḫᵛāhiş-i metāʿ-ı iḳāmetdeyüz velī
10. Geçmekde kārvān-ı sinīn ü şuhūr ise

12. **velī:**
Gazel 822
Mısra: **6**
Lâkin, amma.
5. Ne ḫoş o dem ki ola esb-i kām zīr-i ʾinān
6. Velī girān ola dil-ḫᵛāhum üzre reftārı

13. **velī:**
Kaside 8
Mısra: **101**
Lâkin, amma.
101. Olur elbete velī dāver-i mülk-i İslām
102. Eyledi ḫatm-i velāyet kütübinde taḥrīr

14. **velī:**
Kaside 10
Mısra: **60**
Lâkin, amma.
59. Güşāde gül gibi cībe girer kef-i keremi
60. Velī çıḳınca ider ġonce ṣūretin iẓhār

15. **veli:**
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Lâkin, amma.
7. Nābī veli bu maʿnī-i rengīn benüm degül
8. Benden tereşşüh itmedi bu ṣāfter zülāl

16. **velī:**
Kıt'a 78
Mısra: **2**
Lâkin, amma.
1. Egerçi ḫāne-i pür-naḳşdur sarāy-ı cihān
2. Velī kitabeleri Küllü men ʿaleyhā fān

17. **velī:**
Tarih 124
Mısra: **5**
Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti

18. **velī:**
Gazel 443
Mısra: **3**
Lâkin, amma.
3. Sen gerçi evc-i ḥüsnde hursīdsin velī
4. Mānend-i māh āyīnedārun benüm senüñ

19. **velī:**
Gazel 632
Mısra: **7**
Lâkin, amma.
7. Pāyına yüz sürmeġe ʿazm itmiş ol kākül velī
8. Şāne taġıtdı o miskīnüñ biraz cemʿiyyetin

20. **velī:**
Kaside 2
Mısra: **202**
Lâkin, amma.
201. Hep senüñ āb-ı ruḥuñ ḥürmetine gelmişdür
202. Bu cihan ḫalḳı velī sensin olan aṣl-ı murād

21. **velī:**
Tarih 118
Mısra: **6**
Lâkin, amma.
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīḫ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

22. **velī:**
Gazel 323
Mısra: **3**
Lâkin, amma.
3. ʿAnberīn ḫaṭṭun ile rūyuñı añduḳça velī
4. Bezm-i endīşede bir micmer-i sūzān buluruz

velīk:

1. **velīk:**
Gazel 148
Mısra: **18**
Velâkin, ama, fakat.
17. Egerçi Van'dan olur Nābīyā nevā ümmīd
18. Velīk rāh-ı ḥaḳīḳat Ruhā bozundısıdur

2. **velīk:**
Gazel 56
Mısra: **2**
Velâkin, ama, fakat.
1. Egerçi bī-şek olur ẕevḳ-i vaṣl-ı yār leẕīẕ
2. Velīk baña gelür andan intizār leẕīẕ

3. **velīk:**
Gazel 134
Mısra: **8**
Velâkin, ama, fakat.
7. Beñzer egerçi ḳubbe-i germ-ābe cāmiʿe
8. Germ-ābeye velīk gelen bī-vüzū gelür

4. **velīk:**
Gazel 185
Mısra: **6**
Velâkin, ama, fakat.
5. İderdi cürʿa-i yek-feyż ile seni irşād
6. Velīk pīr-i muġāna mürācaʿat yoḳdur

5. **velīk:**
Gazel 252
Mısra: **2**
Velâkin, ama, fakat.

1. Yārüñ esīr-i ḫande-i ḫāṭır-firībiyüz
2. Ol maṭlabuñ velīk ʿaceb bī-naṣībiyüz

6. **velīk:**
Gazel 277
Mısra: **6**
Velâkin, ama, fakat.
5. Ol ḫod-perest hiç bize itsün mi iltifat
6. Āyīneyüz velīk daḫı nā-zidūdeyüz

7. **velīk:**
Gazel 311
Mısra: **2**
Velâkin, ama, fakat.
1. Egerçi ʿālemüñ esfel-nişīn-i gülḫanıyuz
2. Velīk nüsḫa-i takvīm-i ṣunʿuñ aḥseniyüz

8. **velīk:**
Gazel 392
Mısra: **2**
Velâkin, ama, fakat.
1. İtdüm egerçi ol gül ile āşinālıcuḳ
2. Şerm eyledüm velīk biraz bī-vefālıcuḳ

9. **velīk:**
Gazel 727
Mısra: **14**
Velâkin, ama, fakat.
13. Egerçi meşrebi yābisce gösterür ammā
14. Velīk būse-i lebde lebībdür lūle

10. **velīk:**
Gazel 822
Mısra: **8**
Velâkin, ama, fakat.
7. Ne ḫoş o dem ki ola ḳaṣr-ı vaṣla vażʿ-ı esās
8. Ola mizāca muvāfıḳ velīk miʿmārı

11. **velīk:**
Kaside 7
Mısra: **212**
Velâkin, ama, fakat.
211. Ḳadīmī māʾide-perverd-i āstānuñdur
212. Velīk oldı teṣārīf-i dehr ile mehcūr

12. **velīk:**
Kaside 11
Mısra: **35**
Velâkin, ama, fakat.
35. Velīk bir maraż-ı bī-amān ẓuhūrından
36. ʾAzimete yoġ idi ḳāleb-i şikestede tāb

13. **velīk:**
Kaside 11
Mısra: **43**
Velâkin, ama, fakat.
43. Velīk nʾeyleyeyüm dest-i ʾöẕrden feryād
44. Ki itdi pīşgehinde beni esīr-i ḥicāb

14. **velīk:**
Kaside 11
Mısra: **47**
Velâkin, ama, fakat.
47. Velīk itmek içün iʿtiẕār luṭfından
48. Budur ben añladuġum şimdi saña fikr-i ṣavāb

15. **velīk:**
Kaside 16
Mısra: **76**
Velâkin, ama, fakat.
75. Cismüñ ġıdāsı gerçi müheyyā kenārda
76. Semʿ ü baṣar velīk çekerler żarūreti

16. **velīk:**
Kıt'a 57
Mısra: **3**
Velâkin, ama, fakat.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

17. **velīk:**
Kıt'a 57
Mısra: **4**
Velâkin, ama, fakat.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

18. **velīk:**
Tarih 94
Mısra: **7**
Velâkin, ama, fakat.
7. Velīk bundan ıraḳ bir ġarīb ḫāṣiyetüñ
8. Ricāl-i maʿrifet itmiş kavāʿidin temhīd

19. **velīk:**
Tarih 94
Mısra: **19**
Velâkin, ama, fakat.
19. Velīk her şehe olmaz naṣīb bu kevkeb
20. Ki müddetinde gelüp ide devletin tesdīd

velīkin:

1. **velīkin:**
Gazel 141
Mısra: **8**
Velâkin, ancak.
7. Leb-ā-lebdür zemīn ü āsmān esrār-ı ḥikmetden
8. Velīkin keşf ü taḥḳīka seza çeşm ü dehen yoḳdur

2. **velīkin:**
Gazel 815
Mısra: **4**
Velâkin, ancak.
3. Virān-ı ḫākde maḥzūn olan cevher gibi ʿirfān
4. Olur ḥāsıl velīkin iştihar olmaz bu yirlerde

3. **velīkin:**
Gazel 843
Mısra: **8**
Velâkin, ama, fakat
7. Tehī ḳaldı nevāl-i vaṣldan ḫᵛān-ı ümīd ammā
8. Velīkin maʿde-i dilden de renc-i imtilā gitdi

4. **velīkin:**
Kaside 1
Mısra: **94**
Velâkin, ama, fakat
93. Cihāndan aṣl-ı makṣūd enbiyā vü evliyādur hep
94. Velīkin oldılar envāʿ-ı uḫrā biʾt-tebaʿ peydā

5. **velīkin:**
Gazel 199
Mısra: **2**
Velâkin, ama, fakat.
1. Egerçi cūy-ı sīmīn ḫāk-māl-i ṣaḥn-ı gülşendür
2. Velīkin gülşen andan feyż-cūy olmaḳ müberhendür

6. **velīkin:**
Gazel 767
Mısra: **2**
Velâkin, ama, fakat.
1. Ṣürūṭ-ı ḥüsndendür gerçi olmaḳ şüste-rūterce
2. Velīkin şarṭ-ı aʿẓamdur bulunmaḳ nerm-ḫūterce

velī-niʿmet:

1. **velī-niʿmetine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **157**
Nimet sahibi, birine yaşadığı müddetçe, tesiri devam edecek olan iyilik ve bağışlarda bulunan kimse.
157. Kimden irişdi velī-niʿmetine böyle meded
158. Kimüñ oldı ḳademi nāsa meh-ı ʿīd-i ṣıyām

veli-niʿmet-i ṣunʿ:

1. **veli-niʿmet-i ṣunʿ:**
Gazel 73
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eserin yaratanı (Allah).
3. Dürdden ṣāfını tefrīḳa veli-niʿmet-i ṣunʿ
4. Eylemiş maṭbaḫ-ı ḳudretde sipihri kef-gīr

velīyüʾn-niʿam olmaḳ:

1. **velīyüʾn-niʿam olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 384
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İyilikler sahibi olmak.
7. Yūsuf gibi envāʿı mihen çekmeġe muḥtāc

8. Āsān degül iḫvāna velīyüʾn-niʿam olmaḳ

veliyy-i ḥaḳ:
1. **veliyy-i ḥaḳ:**
Tarih 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Allah'ın veli kulu.
5. Mihr-i sipihr-i keşf ü kerāmet veliyy-i Ḥaḳ
6. Sālār-ı aṣfiyā sipeh-engīz-i uḫrevī

veliyy-i niʿam:
1. **veliyy-i niʿam:**
Kaside 20
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Cihanın velinimeti (Velinimet; Birisine, yaşadığı sürece yararını göreceği bir iyilikte bulunmuş kimse).
47. Mahdūm-ı kül veliyy-i niʿam zāde-i cihān
48. Kʾābāsınuñ ʿuluvvüne şāhid necābeti

veliyy-i niʿmet-i ʿālem:
1. **veliyy-i niʿmet-i ʿālem:**
Kaside 7
Mısra: **87**
Kelime Tipi: -
Cihanın velinimeti (Velinimet; Birisine, yaşadığı sürece yararını göreceği bir iyilikte bulunmuş kimse).
87. Veliyy-i niʿmet-i ʿālem ki künc-i maṭbaḫınuñ
88. Kemīn piyālesidür kāse-i ser-i Faġfūr

veliyy-i niʿmet-i din:
1. **veliyy-i niʿmet-i din:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Din ihsan edicisi (Dini öğreten bağlamında).
71. Aña münzel kitāb-ı vaḥy-i mübīn
72. Ḫalḳa oldur veliyy-i niʿmet-i din

velīyy-i niʿmet-i ebrüñ:
1. **velīyy-i niʿmet-i ebrüñ:**-*üñ*
Gazel 466
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bulutun ihsan edişi.
7. Bāʿis̱ velīyy-i niʿmet-i ebrüñ ʿaṭāsıdur
8. İsrāfına döküp saçarak nāvdānlaruñ

veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ:
1. **veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ:**-*üñ*
Kıt'a 77
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dünyanın ve ahiretin nimet ihsan edicisi (Hz. Muhammed).
1. Veliyy-i niʿmet-i kevneynüñ oldı ey Nābī
2. Biri esāmī-i sāmīsinüñ çü ism-i Emīn

veliyy-i niʿmetine:
1. **veliyy-i niʿmetine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 95
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ihsan eden, nimet sahibi.
3. Ne gūne olmaz idi hicr layık-ı sūziş
4. Tefavvuḳ eylemeyeydi veliyy-i niʿmetine

2. **veliyy-i niʿmetine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İhsan eden, nimet sahibi.
1. Sarāy-ı sūziş olur çūp-ı ḳamer ey Nābī
2. Tefavvuḳ eyledüginden veliyy-i niʿmetine

veliyy-i niʿmetüñe:
1. **veliyy-i niʿmetüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 11
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
İhsan eden, nimet sahibi.
51. Veliyy-i niʿmetüñe tuḥfe-i ḳudūm idesin
52. Ki tā ḳusūruñı ʿafv ide ol bülend-cenāb

veliyyüʾn-niʿam:
1. **veliyyüʾn-niʿam:**
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Nimetler sahibi.
1. Ey veliyyüʾn-niʿam ey āṣaf-ı ʿālī-fıṭrat
2. Oldı rūy-ı dilüm ālūde-i gerd-i ḫaclet

velīyyüʾn-niʿam-ı ḳubbe-nişinān:
1. **velīyyüʾn-niʿam-ı ḳubbe-nişinān:**
Kaside 13
Mısra: **149**
Kelime Tipi: -
Padişahla aynı mekanda oturanların velinimeti.
149. O velīyyüʾn-niʿam-ı ḳubbe-nişinān kim anuñ
150. Kārıdur terbiyet-i ṣadr-nişīnān-ı ʿiẓām

veliyyüʾn-niʿmet:
1. **veliyyüʾn-niʿmetün:**-*ün*
Tarih 27
Mısra: **4**
Birisine, yaşadığı sürece yararını göreceği bir iyilikte bulunmuş kimse.
3. Ḫayr içün bu cāmiʿ ile çeşmeyi ḳıldı binā
4. Eyledi iki veliyyüʾn-niʿmetün rūḥını şād

veliyyüʾn-niʿmetā:
1. **veliyyüʾn-niʿmetā:**
Tarih 16
Mısra: **45**
Ey velinimet!.
45. Veliyyüʾn-niʿmetā ṣadrā ʿadālet-pīşe düstūrā
46. Eyā ḥikmet-şinās-ı muḳteżā-yı ṣūret ü maʿnā

velvele-endāz:
1. **velvele-endāz:**
Kaside 9
Mısra: **67**
Gürültü patırtı çıkaran.
67. Geldi bir velvele-endāz feraḥ nāmında
68. Menzilümden beni etbāʿum ile itdi be-der

verā:
1. **verāsındaki:**-*sı, -n, -da, -ki*
Gazel 99
Mısra: **2**
Arka taraf , görünmeyen, bir yerin arka tarafı.
1. Ḳafā-yı yāre düşen gīsū-yı medīd midür
2. Berāt-ı ḥüsn verāsındaki resīd midür

2. **verāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 430
Mısra: **8**
Arka taraf , görünmeyen, bir yerin arka tarafı.
7. İżhār-ı cünbiş itmez idi perde-i ḫayāl
8. Maʿnāsı olmayaydı verāsında ṣūretüñ

3. **verāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 471
Mısra: **10**
Arka taraf , görünmeyen, bir yerin arka tarafı.
9. Meġer ki şerm-i günāh ile ḥaşrde Nābī
10. Olam nühüfte verāsında kūh-ı ʿiṣyānuñ

4. **verāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 721
Mısra: **4**
Arka, art, öte.
3. Tā sālik-i reh olmayıcaḳ hem-sirişt-i nūr
4. Bu perdenüñ güzāre ne ḳādir verāsına

5. **verāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 766
Mısra: **11**
Arka, art, öte.
11. Seḥab-ı tīre verāsında meh ṣanur Nābī
12. Gören o māh-likāyı raḳībüñ ardınca

6. **verāsında:**-*sı, -n, -da*
Kaside 14
Mısra: **74**
Arka, art, öte.
73. Ġayūrdur o ḳadar kim taḥammül eyleyemez
74. İşitse ḳāf verāsında ḥarf-i lecc ü ʿinād

verā-yı çeşm-i tendür:
1. **verā-yı çeşm-i tendür:**-*dür*
Kaside 25
Mısra: **8**

Kelime Tipi: -
Maddi gözün ötesinde.
7. Aña çeşm-i ḥaḳīḳat-bīn gerek kim eyleye idrāk
8. Verā-yı çeşm-i tendür ʿizz ü şānı Şeyẖ Ebū-Bekrüñ

verā-yı dāʾire-i dāġdan:
1. **verā-yı dāʾire-i dāġdan:**-*dan*
Gazel 170
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yuvarlak yanık yarasının içi (Daire, dağ yarasının şeklini ifade etmekle beraber tef anlamını da çağrıştıracak şekilde kullanılmıştır).
1. Göñül ki naġme-i derd-āzma taʿallüm ider
2. Verā-yı dāʾire-i dāġdan terennüm ider

verā-yı ḥadd-ı beyān:
1. **verā-yı ḥadd-ı beyān:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **163**
Kelime Tipi: -
Her türlü beyanın üstünde.
163. Ḥüsn-i ẖulḳı verā-yı ḥadd-ı beyān
164. Luṭf-ı ṭabʿı kıyāsdan güẕerān

verā-yı kelimāt u erḳām:
1. **verā-yı kelimāt u erḳām:**
Kaside 13
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Kelimelerin ve rakamların ötesi(nde).
147. Ḥaṣr-ı evṣāfı ne mümkin o kerīmüñ ki ola
148. Ḥadd-i aẖlāḳı verā-yı kelimāt u erḳām

verā-yı kūhsārından:
1. **verā-yı kūhsārından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 122
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Dağın ötesi, dağlar arası.
7. İderdi āferīnişden berü Sācūr nāmında
8. Verā-yı kūhsārından güẕer bir āb-ı cān-baẖşā

verā-yı perde-i ṣunʿun:
1. **verā-yı perde-i ṣunʿun:**-*un*
Gazel 581
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sanat perdesinin arkası, sanatla yaratma perdesinin arkası.
1. Olur ḳāṣir verā-yı perde-i ṣunʿun şühūdından
2. Naẓar-bend olmayanlar ʿālemüñ būd ü ne-būdından

verā-yi ṭavḳ-ı beşerdür:
1. **verā-yi ṭavḳ-ı beşerdür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
İnsan gücünün üstünde.
131. Mülūk içinde bu ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālemdür
132. Verā-yi ṭavḳ-ı beşerdür bu gūne ḳuvvet u zūr

verd:
1. **verd:**
Gazel 778
Mısra: **3**
Gül (Şekil itibarıyla yanan mangala benzetilmiştir).
3. Olurdı ġonce micmer verd manḳal bezm-i gülşende
4. Nesīm-i cān-fezā mihmān-ı zülf-i ʿanberīn olsa

verd-i aḥmeri:
1. **verd-i aḥmeri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Kırmızı gül.
19. Olmamaḳ mümkin mi bülbül seyr idüp bu saḳfda
20. Böyle evrāḳ-ı bahārı bunca verd-i aḥmeri

verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb:
1. **verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb:**
Gazel 374
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yakın olma cennetini süsleyen taze gül.
15. Ḥasret-i ravżanla ey verd-i bihişt-ārā-yı ḳurb
16. İtmesüñ mi dīde dāmānın gülistān el-vedāʿ

verd-i būyā:
1. **verd-i būyā:**
Tarih 36
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güzel kokulu gül yaprağı.
7. Ḫarlar oldı dürūde çemen-i devletde
8. Yirine oldı şükufte yine verd-i būyā

verd-i terden:
1. **verd-i terden:**-*den*
Gazel 448
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Taze gül.
5. Ṭuyup meylin ẖazāna şahid-i gülzārı terk itdük
6. Görüp destār-ı aġyār üzre verd-i terden el çekdük

verd-i terdür:
1. **verd-i terdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Taze gül.
11. ʿAraḳ her bergine mānend-i şebnem olmış üftāde
12. Nesīm-i āh açmış verd-i terdür ḥalḳa-i tevḥīd

verese:
1. **verese:**
Gazel 465
Mısra: **5**
Mirasçılar.
5. Verese ḥaḳḳı iken binde birin eyleyemez
6. Māla kassāmlaruñ itdügi teftīşlerüñ

verziş-i tedbīrden:
1. **verziş-i tedbīrden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Önlem alma gayreti (Kendi gayret ve çalışması bağlamında).
1. Olsa ẖalḳuñ rızḳı hāsıl verziş-i tedbīrden
2. Kūdekān-ı bī-zebān maḥrūm olurdı şīrden

vesāʾil:
1. **vesāʾile:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **16**
Vesileler.
15. Dil rāh-ı maʿnevīde olur nāʾil-i viṣāl
16. İtmez perestiş ehl-i taḳarrüb vesāʾile

vesāiṭ:
1. **vesāiṭ:**
Gazel 343
Mısra: **8**
Aracı olanlar, vasıta olanlar.
7. Dehān-ı yāri ne ki benden evvel eyler būs
8. Vesāiṭ evvel olur ẖᵛān-ı vaṣla leẕẕet-çeş

vesāʾit:
1. **vesāʾit:**
Kaside 20
Mısra: **95**
Aracı olanlar, vasıta olanlar.
95. Görmekdeyüz vesāʾit ile gerçi luṭfını
96. Bī- vāsıṭa müyesser ola belki niʿmeti

vesile:
1. **vesilesi:**-*si*
Gazel 841
Mısra: **1**
Bahane, sebep.
1. Mānend-i ẖāme ḥīle olanlar vesilesi
2. Āẖir olur ayaġına pīçīde ḥīlesi

vesile bulan:
1. **vesile bulan:**-*an*
Gazel 768
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Fırsat bulmak.
1. Kūyında itmedükçe taḥammül gedālıġa
2. Kimdür ʿaceb vesile bulan aşinalıġa

vesīle ola:
1. **vesīle ola:**-*a*
Gazel 667
Mısra: **14**

Kelime Tipi: -
Sebep olmak, olmasını temin etmek.
13. Nābī ümīddür bu ġazel ẕāt-ı āṣafun
14. Ola vesīle ḫāṭırınuñ inkişāfına

2. **vesīle ola:**-*a*
Gazel 692
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak, olmasını temin etmek.
1. Kūyında gāh niyyet-i gerdiş gedālıġa
2. Ümmīddür vesīle ola aşinalıġa

vesīle oldı:

1. **vesīle oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Sebep olmak, olmasını temin etmek.
105. Oldı lemeʿāna bu cemīle
106. Aṣḥābı o merkezüñ vesīle

vesīle-i nūr:

1. **vesīle-i nūr:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **344**
Kelime Tipi: -
Aydınlık vesilesi, nur vasıtası.
343. Ola ẕātı mis̱āl-i pertev-i hūr
344. Dīde-i ʿāleme vesīle-i nūr

vesīle-i red olmasun:

1. **vesīle-i red olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 590
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Reddetmeye neden olmak.
3. Sū-i edeb vesīle-i red olmasun saña
4. Senden o şūḫ nāle vü feryād işitmesün

vesīle-i ṭūl-ı ḥayātdur:

1. **vesīle-i ṭūl-ı ḥayātdur:**-*dur*
Gazel 286
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hayatın devamına sebep, yaşamın akmasına vesile.
5. Ġam çekmezüz vesīle-i ṭūl-ı ḥayātdur
6. Taḥṣilden taḫallüf iderse umūrumuz

vesme-i ebrū-yı beytdür:

1. **vesme-i ebrū-yı beytdür:**-*dür*
Gazel 831
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Beytin kaşının rastığı.
17. Kināye vesme-i ebrū-yı beytdür Nābī
18. Kelām-ı sādede ḥüsn olmaz istiʿāre gibi

vesme-yāb-ı faḫr:

1. **vesme-yāb-ı faḫr:**
Tarih 81
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gururun tescillisi.
7. Vesme-yāb-ı faḫr olur taḥrīr-i nīlīsiyle rūz
8. Cāme-pūş-ı rūz olur tāvān-ı zerrīn ile şeb

vesvese:

1. **vesvese:**
Gazel 376
Mısra: **7**
Şüphe, kuruntu, aslı olmayan ihtimaller.
7. ʿĀrifānuñ diline vesvese itmez teʾs̱īr
8. Dīv bisyār ise dīvān-ı Süleymān vāsiʿ

vesvese-i fıkr-i raḳīb:

1. **vesvese-i fıkr-i raḳīb:**
Gazel 173
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Vesvese veren rakibin düşüncesi.
15. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fıkr-i raḳīb
16. Düzd olan ḫānede hiç ḫᵛāb-ı ferāġat mı ḳalur

2. **vesvese-i fikr-i raḳīb:**
Gazel 570
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Vesvese veren rakibin düşüncesi.
7. Dile rāḥat mı virür vesvese-i fikr-i raḳīb
8. Cām-ı vaṣlın çekerüz nūşdan evvel kederin

vesvese-i hicr:

1. **vesvese-i hicr:**
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılık kuruntusu, kuşkusu.
3. Cān ber-leb idi vesvese-i hicr ile enṣār
4. Oldı yirine geldi hele cānları rāḥat

vesvese-i yeʾsden:

1. **vesvese-i yeʾsden:**-*den*
Gazel 52
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ümitsizlik kuruntusu.
9. Evvelā vesvese-i yeʾsden ol müstaʿiż
10. Besmeleyle olasın ṣoñra sebaḳ-ḫᵛān-ı ümīd

vʾey:

1. **vʾey:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **102**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!.
101. Ey şehinşāh-ı enbiyā-ʿasker
102. Vʾey zemīn-āşiyān ü ʾarş-maḳarr

2. **vʾey:**
Gazel 472
Mısra: **2**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!.
1. Ey āyīne-i leb-be-lebi lücce-i ẕātuñ
2. Vʾey maẓhar-ı ser-tā-seri emvāc-ı ṣıfātuñ

3. **vʾey:**
Kaside 26
Mısra: **2**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!.
1. Ey himmetüñ ārāyiş-i erkān-ı vezāret
2. Vʾey devletüñ ārāmiş-i yek-rān-ı vezāret

4. **vʾey:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **296**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!.
295. Ey şehinşāh-ı merḥamet-güster
296. Vʾey cihān-bān-i maʿrifet-perver

veyl:

1. **veyl:**
Kıt'a 30
Mısra: **2**
Yazık.
1. Her büʾl-heves ki ṭabʿı sebük-ser ……. olur
2. Eyyāmı renc-i tāze vü encāmı veyl olur

vezān olsa:

1. **vezān olsa:**-*sa*
Kaside 11
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Esmek (Rüzgar, yel).
85. Nesīm-i ḫulḳ-ı çemen-hīzi olsa kevne vezān
86. Olurdı rüste tenūr içre ġonce-i sīr-āb

vezāret:

1. **vezāretle:**-*le*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **136**
Vezirlik makamı.
135. Aḥmedʾe de baḫtı idüp yāveri
136. Oldı vezāretle o da defteri

2. **vezāret:**
Kıt'a 1
Mısra: **21**
Vezirlik makamı.
21. Şān buldı senüñ dest-i şerīf ünle vezāret
22. ʿİzz ü şeref-i sadrı ziyād eylesün Allāh

3. **vezāret:**
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Vezirlik makamı.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

4. **vezāret:**
Tarih 16
Mısra: **23**
Vezirlik makamı.
23. Vezāret ḳadd-i istiʿdādına şāyeste bir ḫilʿat
24. Saḫavet dest-i istihkakına vā-beste bir dībā

5. **vezāret:**
Tarih 155
Mısra: **3**
Vezirlik makamı.
3. Vezāret ḳadr-i istiʿdādına şāyeste bir hilʿat
4. Saḫavet dest-i istiḥḳaḳına vā-beste bir dībā

vezīde olup:

1. **vezīde olup:***-up*
Kaside 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
1. Ḥaḳḳuñ olup vezīde nesīm-i ʿināyeti
2. Gülşen-sarāy-ı Rūmʾa düşürdükde ḳısmeti

vezīr:

1. **vezīr:**
Gazel 242
Mısra: **21**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
21. Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudā hem pādişāh u hem vezīr
22. Bunlaruñ ḳadrini serverler bilür bilmezlenür

2. **vezīri:***-i*
Kaside 14
Mısra: **126**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
125. Ḫidīv-i ʿāleme reşk eylesüñ mülūk-ı cihān
126. Kʾola vezīri senüñ gibi bir ḫuceste-nihād

3. **vezīrüñi:***-ü, -ñ, -i*
Kaside 16
Mısra: **213**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
213. Allāh muʿammer ide seni hem vezīrüñi
214. Kim açdı rūy-ı cānuma bāb-ı ʿināyeti

4. **vezīr:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
1. Nāgehān bir gün Ḳalaylıkoz gelüp oldı vezīr
2. Her gören didi vezāret ʿırżını eyler şikest

5. **vezīr:**
Tarih 16
Mısra: **43**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

6. **vezīre:***-e*
Tarih 16
Mısra: **51**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
51. Senüñ gibi vezīre mālik olmaḳ başḳa devletdür
52. Ḫudā itdi ḫidīve kendü luṭfından seni iʿṭā

7. **vezīr:**
Tarih 55
Mısra: **7**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
7. Baḫtı ʿālīdür Ruhāʾnuñ kim gelüp böyle vezīr
8. Gıbṭagāh-ı Rūm u Şām u Mıṣr u Baġdād eyledi

8. **vezīrini:***-i, -n, -i*
Tarih 69
Mısra: **5**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
5. İdüp vezīrini taʿyīn o pādişāh-ı güzīn
6. Memerr-i düşmeni itdi sipāh-ı din ile sedd

9. **vezīr:**
Tarih 77
Mısra: **8**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
7. Ol mār-ı zehr-pāşuñ dendān-ı saṭvetinden
8. Nice vezīr ü vālī olmışdı nābe-sāmān

10. **vezīr:**
Tarih 144
Mısra: **45**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
45. İtmedi bir pādişāha böyle ḫıdmet bir vezīr
46. Virmedi bir ḫaṣma bir serdār böyle bir cevāb

11. **vezīr:**
Kaside 15
Mısra: **181**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
181. Mīr Ebuʾl-Feth ki Şāh Ekberʾe olmışdı vezīr
182. Var yine saña şebīh olacağında şübhem

12. **vezīre:***-e*
Tarih 104
Mısra: **97**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli (Abdi Paşa bağlamında).
97. Şāhenşāh-ı devrān ile bānisi vezīre
98. Pür oldı duʿā ile bu nüh günbed-i Ḫaḍrā

vezīr eylerler:

1. **vezīr eylerler:***-r, -ler*
Kaside 15
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Vezir yapmak.
59. ʿĀrif u ʿālim u dānāyı vezīr eylerler
60. Ḫusrev-i Çīn ü Ḫaṭā pādişeh-i Hind ü ʿAcem

vezīr ibni vezīr-i dilīr:

1. **vezīr ibni vezīr-i dilīr:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yürekli vezir oğlu vezir (Asaletli, soylu bağlamında).
7. Yaʿnī vezīr İbni vezīr-i dilīr
8. Āṣaf-ı dānā-dil-i rūşen-żamīr

vezīrān:

1. **vezīrān:**
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Vezirler.
7. Kendü emsāli vezīrān arasında yoḳdur
8. Behre bulmış o ḳadar memleket-i maʿnādan

vezīr-i ʿadl-maṭlab:

1. **vezīr-i ʿadl-maṭlab:**
Tarih 16
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Tek isteği adalet olan vezir.
15. Ne Pāşā āṣaf-ı pākīze-meşreb āsmān-kevkeb
16. Vezīr-i ʿadl-maṭlab ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı bī-hemtā

vezīr-i aḥsen:

1. **vezīr-i aḥsen:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **41**

Kelime Tipi: -
En iyi, en güzel vezir.
41. Devlet ile o vezīr-i aḥsen
42. ʿArż-ı Rūmʾa olıcaḳ sāye-figen

vezīr-i ʿāḳil ü dānā:

1. **vezīr-i ʿāḳil ü dānā:**
Tarih 16
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Akıllı ve bilgili vezir.
53. ʿAdālet sende himmet sende luṭf u merḥamet sende
54. Saña beñzer bulunmaz bir vezīr-i ʿāḳil ü dānā

vezīr-i ʿālem-ārā:

1. **vezīr-i ʿālem-ārā:**
Tarih 56
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alemi süsleyen vezir.
11. Ol vezīr-i ʿālem-ārā kim ḳażā taʿẓīm içün
12. Asmānda kevkeb-i baḫtına eyler iḥtirām

vezīr-ı ʿālī-şān:

1. **vezīr-ı ʿālī-şān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **427**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce vezir.
427. Ṣāḥibi bir vezīr-ı ʿālī-şān
428. Rüstem-ı ʿaṣr u Ḳahramān-ı cihān

2. **vezīr-i ʿālī-şān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **511**
Kelime Tipi: -
Şanı yüce vezir.
511. Ne var it ey vezīr-i ʿālī-şān
512. Beni maḥsūd-ı cümle-i aḳrān

vezīr-ı ʿārif:

1. **vezīr-ı ʿārif:**
Tarih 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İlim ve irfan sahibi vezir.
3. Bir anuñ gibi vezīr-ı ʿārif
4. Gelmedi kārgeh-i iclāle

vezīr-i ʿārif u ʿālim:

1. **vezīr-i ʿārif u ʿālim:**
Kaside 1
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
İlim ve irfan sahibi vezir.
187. Silāḥdār-ı şeh-i dīn ṣāḥib-i sermāye-i temkīn
188. Vezīr-i ʿārif u ʿālim müşīr-i ʾāḳil u yektā

vezīr-i aʿẓam:

1. **vezīr-i aʿẓam:**
Kaside 15
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Büyük vezir, sadrazam.
97. Maḥż-ı tevfīḳdür ol Ḫüsrev-i devrāna kʾola
98. Öyle düstūr-ı ḫıredmend vezīr-i aʿẓam

2. **vezīr-i aʿẓam:**
Tarih 16
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Büyük vezir, sadrazam.
13. İrişdi bir nidā-yı pür-beşāret gūş-ı ümmīde
14. Didi müjde vezīr-i aʿẓam oldı ḥażret-i Pāşā

vezīr-i aʿẓam ü ekrem:

1. **vezīr-i aʿẓam ü ekrem:**
Kaside 14
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Cömert ve yüce vezir.
33. Vezīr-i aʿẓam ü ekrem müşīr-i ferruḫ-dem
34. Vekīl-i dāver-ı ʿālem güzīde-i emcād

vezīr-i aʿẓamın:

1. **vezīr-i aʿẓamın:***-ı, -n*
Tarih 143
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Büyük vezir, sadrazam.
11. O baḥr-ı ġayret itdi leşker-i enbūh ile taʿyīn
12. Vezīr-i aʿẓamın mānende-i emvāc-ı kef- der-kef

vezīr-i bī-nazīr:

1. **vezīr-i bī-nazīr:**
Tarih 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Eşsiz, benzersiz vezir.
1. Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-şān vezīr-i bī-nazīr
2. Kim Ruhā şehrin ḳudūmı Cennet-ābād eyledi

2. **vezīr-i bī-nazīr:**
Tarih 80
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Eşsiz, benzersiz vezir.
5. Ol vezīr-i bī-nazīr u müşterī-tedbīr kim
6. Kārgāh-ı ʿizz ü cāh olmış aña mirāṣ-ı eb

vezīr-i bī-nazīri:

1. **vezīr-i bī-nazīri:***-i*
Tarih 16
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Eşsiz, benzersiz vezir.
49. Senüñ gibi vezīr-i bī-nazīri ḳanda görmişdür
50. Gerek Cemşīd ü Keyhüsrev gerek İskender ü Dārā

vezīr-i cihān-gīrsin:

1. **vezīr-i cihān-gīrsin:***-sin*
Kaside 14
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Cihanı elinde tutan, fetheden vezir.
107. Sen ol vezīr-i cihān-gīrsin ki medḥüñdür
108. Zamāne ḫalḳına şimdi ḫulāṣa-i evrād

vezīr-i ekrem:

1. **vezīr-i ekrem:**
Tarih 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Büyük ve cömert vezir.
1. Kātib-i ḫıdmet-i dīvān vezīr-i ekrem
2. ʿĀrifī Aḥmed Efendi ser-i erbāb-ı ḳabūl

vezīr-i ekremi:

1. **vezīr-i ekremi:***-i*
Tarih 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Büyük ve cömert vezir.
1. Āṣaf-ı devrān Ḥasan Paşā-yı ʿālī-menzilet
2. Kim odur şāhenşeh-i dehrüñ vezīr-i ekremi

vezīr-i güzīn:

1. **vezīr-i güzīn:**
Tarih 82
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Seçkin vezir (Sadrazam Kalaylı Ahmed Paşa).
79. O vezīr-i güzīn ki faḫr eyler
80. Kevkeb ile ṣadāret-i ʿuẓmā

vezīr-i hıred-efrūz-ı umūr-endūzuñ:

1. **vezīr-i ḫıred-efrūz-ı umūr-endūzuñ:***-uñ*
Kaside 13
Mısra: **93**
Kelime Tipi: -
Birikmiş işleri zekasının bir kıvılcımıyla tutuşturup yok eden vezir.
93. Bir vezīr-i ḫıred-efrūz-ı umūr-endūzuñ
94. İtdiler destine teslīm umūr-ı iḥkām

vezīr-i hıredmend:

1. **vezīr-i ḫıredmend:**
Tarih 112
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Akıl sahibi bilge vezir.
13. Zebān-ı dehān-ı zamān didi tārīḫ
14. Duʿā ile Nābī vezīr-i ḫıredmend

vezīr-i kām-yāb:

1. **vezīr-i kām-yāb:**
Tarih 144
Mısra: **66**
Kelime Tipi: -
Muradına eren sadrazam (Baltacı Mehmed Paşa kastedilerek).
65. Ḳıldı Sulṭān Aḥmedʾün Allāh duʿāsın müstecāb
66. Düşmenüñ ṭābūrını yıkdı vezīr-i kām-yāb

vezīr-i kār-dān:

1. **vezīr-i kār-dān:**
Tarih 56
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
İş bilen mahir vezir.
13. Ey vezīr-i kār- dān Allāh mübārek eyleye
14. Baḫt u tāliʿ āstānuñda müdām ola ġulām

vezīr-i kār-fermā:

1. **vezīr-i kār-fermā:**
Tarih 56
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hükmeden vezir.
7. Bir vezīr-i kār-fermā itdiler Baġdādʾa kim
8. Buldı ẕātında anuñ resm-i vezāret iḫtitām

vezīr-i kerīm:

1. **vezīr-i kerīm:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Cömert vezir.
9. İbni silāḥdār vezīr-i kerīm
10. ʿĀrif-i ṣāḥib-dil ü ṭabʿ-ı selīm

vezīr-i kerīmüʾl-ḫıṣāl:

1. **vezīr-i kerīmüʾl-ḫıṣāl:**
Kaside 11
Mısra: **122**
Kelime Tipi: -
Cömert tabiatlı vezir.
121. Münīr-ṭabʿ müşīrā bülend-menḳabetā
122. Eyā vezīr-i kerīmüʾl-ḫıṣāl fażl-niṣāb

vezīr-i luṭf-meʿāb:

1. **vezīr-i luṭf-meʿāb:**
Kaside 11
Mısra: **120**
Kelime Tipi: -
Lütfuna sığınılacak vezir.
119. Benüm gibi kimüñ olmış felekde memdūḥı
120. Bir āṣaf-ı hüner-āver vezīr-i luṭf-meʿāb

vezīr-i melek-ḫū:

1. **vezīr-i melek-ḫū:**
Tarih 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Melek huylu vezir.
1. Vezīr-i melek-ḫū Silahdār Pāşā
2. Ki pīr-i ḫıred eylemiş anı ferzend

vezīr-i merḳūm:

1. **vezīr-i merḳūm:**
Tarih 127
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Adı geçen, az önce anılmış olan vezir, Baltacı Mehmet Paşa.
77. Ḥükm-i taḳdīr-i İlāhiyle vezīr-i merḳūm
78. Ṣadrdan olmış iken tecribe veçhiyle cüdā

vezīr-i muḥterem:

1. **vezīr-i muḥterem:**
Tarih 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Saygın vezir.
1. Āṣaf-ı devrān Muḥammed nām destūr-ı kerīm
2. Yaʿnī ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ vezīr-i muḥterem

vezīr-i muḥteremi:

1. **vezīr-i muḥteremi:**-*i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **443**
Kelime Tipi: -
Saygın vezir.
443. Pādişāhuñ vezīr-i muḥteremi
444. Vüzerānuñ şecīʿ-i pür-keremi

vezīr-i muhteşem-i pādişāh-ı ḥeft iklīm:

1. **vezīr-i muhteşem-i pādişāh-ı ḥeft iklīm:**
Kaside 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Yeryüzü hükümdarının muhteşem veziri.
31. Vezīr-i muhteşem-i pādişāh-ı ḥeft iklīm
32. Karīn-i sāye-i Ḥaḳ yaʿni ḥażret-i ḫünkār

vezīr-ı ʿöẕr-pezīr:

1. **vezīr-ı ʿöẕr-pezīr:**
Kaside 11
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Özürleri kabul eden vezir.
55. Vezīr-ı ʿöẕr-pezīr āṣaf-ı memālik-gīr
56. Meh-i sipihr-mesīr āsmān-ı mihr-rikāb

vezīr-i pāk-dilā:

1. **vezīr-i pāk-dilā:**
Kaside 10
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Ey gönlü saf vezir.
69. Vezīr-i pāk-dilā fāżıl-ı hüner-mendā
70. Eyā sütūde-ḫaṣāʾil müsellemüʾl-eṭvār

2. **vezīr-i pāk-dilā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **483**
Kelime Tipi: -
Ey gönlü saf vezir.
483. Kāmkārā vezīr-i pāk-dilā
484. Ey şeref-baḫş-ı cümle-i vüzerā

vezīr-i pāk-ʿıyār:

1. **vezīr-i pāk-ʿıyār:**
Kaside 10
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Kutlu vezir.
63. Ne gūş-ı ʿālem işitdi ne gördi çeşm-i cihān
64. O ẕāt-ı pāke muʿādil vezīr-i pāk-ʿıyār

vezīr-i pāk-ṭabʿ:

1. **vezīr-i pāk-ṭabʿ:**
Gazel 372
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Karakteri tertemiz vezir.
5. Olmadı ẕāt-ı şerīfüñ gibi Şehbāʾda muḳīm
6. Bir vezīr-i pāk-ṭabʿ ü pāk-dāmān el-vedāʿ

2. **vezīr-i pāk-ṭabʿ:**
Gazel 372
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Karakteri tertemiz vezir.
5. Olmadı ẕāt-ı şerīfüñ gibi Şehbāʾda muḳīm
6. Bir vezīr-i pāk-ṭabʿ ü pāk-dāmān el-vedāʿ

vezīr-i ṣaf-der:

1. **vezīr-i ṣaf-der:**
Tarih 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Düşman saflarını yarıp geçen kahraman vezir.
1. Aṣaf-ı mekremet-endūz u vezīr-i ṣaf- der
2. Büyük imrāḫor iken tīrine buldurdı hevā

vezīr-i ṣāf-żamīrā:

1. **vezīr-i ṣāf-żamīrā:**
Kaside 14
Mısra: **103**
Kelime Tipi: -
Ey gönlü saf vezir!.
103. Vezīr-i ṣāf-żamīrā vekīl-i pādişehā
104. Eyā sütūde-i nām-āverān-ı pāk-nijād

vezīr-i ṣāḥīb-istiʿdād:

1. **vezīr-i ṣāḥīb-istiʿdād:**
Tarih 2

Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kabiliyet sahibi vezir.
1. Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-ḳadr-ı devrān kim
2. Zamāne görmedi öyle vezīr-i ṣāḥīb-istiʿdād

vezīr-i şefiḳ:
1. **vezīr-i şefiḳ:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Şefkatli, merhametli vezir.
113. Kim ki eyler o leyleye ikrām
114. İder aḥkām-ı ʿizzetin ihkām

vezīr-i şehbā:
1. **vezīr-i şehbā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **101**
Kelime Tipi: -
Halep valisi.
101. Mektūbı ile vezīr-i Şehbā
102. Ser-rişte-i ülfet itdi peydā

vezīr-i sipeh-ārāy-ı hüner:
1. **vezīr-i sipeh-ārāy-ı hüner:**
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Hüner askeriyle donatan vezir.
31. Kʾeyledi ṣadr-ı refʿini maḳarr
32. Bir vezīr-i sipeh-ārāy-ı hüner

vezīr-i yek-tā:
1. **vezīr-i yek-tā:**
Tarih 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eşsiz vezir.
3. Vāḥidüʾl-vaḳt o vezīr-i yek-tā
4. Ki vücūdiyle mübāhīdür ʿaṣr

2. **vezīr-i yek-tā:**
Tarih 127
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Eşsiz vezir.
25. Cālis-i mesned-i iclāl müşīr-i kāmil
26. Mālik-i ḫātem-i iḳbāl vezīr-i yek-tā

vezīr-i yūsuf-ı mıṣr-ı ser-āmedī:
1. **vezīr-i yūsuf-ı mıṣr-ı ser-āmedī:**
Tarih 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
(İyilikte) Önde gitmenin Mısırlı Yusuf'u olan vezir (Ağa Yusuf Paşa (d. ? - ö. 1713, Rodos) III. Ahmed saltanatında, 20 Kasım 1711 - 12 Kasım 1712 tarihleri arasında onbir ay yirmi iki gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı).
1. Yapdukda bu menāreyi destūr-ı ḫayr-ḫᵛāh
2. Yaʿnī vezīr-i Yūsuf-ı Mıṣr-ı ser-āmedī

vezn:
1. **vezne:**-*e*
Gazel 24
Mısra: **6**
Tartma, terazi ile bir şeyin ağırlığını tahkik etme.
5. İtmez tenezzül olsa cihan ser-be-ser günāh
6. Vezne ʿuluvv-ı ṭabʿ-ı terāzū-yı maġfiret

vezn olunursa:
1. **vezn olunursa:**-*ur, -sa*
Gazel 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ölçülmek, tartılmak.
5. Mīzān-ı ḥaḳīḳat eger vezn olunursa
6. Hem-seng olamaz luṭfına cevr ü sitem-i çerḫ

vezn üzre:
1. **vezn üzre:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ayarında, ölçüsünde.
7. İder ḫarāb yā olmaz maʿīdeye vāsıl
8. Bu bezm-i köhnede vezn üzre bade virmezler

vezne girer:
1. **vezne girer:**-*er*
Kaside 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Düzene girmek.
9. Yād-ı nāmuñla nʾola keffe-i cürm olsa s̱evāb
10. Feyż-i naʿtuñla girer vezne ʿibārāt-ı rekīk

vezn-i şerīʿat itmede:
1. **vezn-i şerīʿat itmede:**-*me, -de*
Gazel 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şeriatın hükümlerini tartmak (Harfiyyen yerine getirmek bağlamında).
13. Hem-seng-i istiḳāmet-i mīzān-ı ḥaşrdur
14. Vezn-i şerīʿat itmede mīzān-ı enbiyā

vezzān:
1. **vezzān:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **156**
Vezn eden, kantarcı.
155. Kefe-i mihr ü māh olup mīzān
156. Kesr-i mīzān ṭutar mehi vezzān

vifāḳ üzre ola:
1. **vifāḳ üzre ola:**-*a*
Gazel 755
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Muvafik olmak, uygun olmak.
9. Nifak ās̱ārını gör kim ne deñlü itseler teʾlīf
10. Degül ḳābil ki ola lafẓ ile maʿnī vifāḳ üzre

viḳāye:
1. **viḳāye:**
Gazel 633
Mısra: **4**
Koruma, gözetme.
3. İtmez düşürse pīrehenin yaḳmada ḳuṣūr
4. Şemʿa fener viḳāye iken rüzgârdan

vilādetden:
1. **vilādetden:**
Gazel 339
Mısra: **12**
Doğuştan.
11. Saña benzer daḫı bir āftābı idemez peydā
12. Vilādetden ʿarūs-ı çerḫ ḳalmış pire-zenlenmiş

vilāyet:
1. **vilāyetde:**-*de*
Gazel 553
Mısra: **5**
İl, diyar, ülke, memleket.
5. Her vilāyetde güher ṭālibi nādir bulunur
6. Gūşdur gūşe-i dükkān-ı hevādār-ı suḫan

vir:
1. **virdi:**-*di*
Gazel 142
Mısra: **7**
Vermek.
7. Cihān içinde murādum ne ise virdi ḳażā
8. Hemān bir almaduġum intiḳām ḳalmışdur

2. **virürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 321
Mısra: **3**
Vermek.
3. Kālā-yı ʿacz alup virürüz naḳd-i iḫtiyār
4. Dükkān-ı çārsūy-ı rıżāda oturmışuz

3. **virdi:**-*di*
Gazel 406
Mısra: **5**
Vermek.
5. Bu bezm içinde kime virdi sākī-i devrān
6. Piyāle-i mey-i ümmīdi ḳandurıncaya dek

4. **virmez:**-*mez*
Gazel 61
Mısra: **8**
1. Vermek.
7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾs̱īr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

5. **virseñ:**-*eñ*
Gazel 61
Mısra: **8**
1. Vermek.

7. O gūne eyledi āṣār-ı sermā ʿāleme teʾs̠īr
8. Ki virmez ṭondurur şimdi kime virseñ emānetler

6. **vire:**-*e*
Gazel 622
Mısra: **5**
1. Vermek.
5. Vire naḫl-i emelüñ mīve-i eşk-i ḥırmān
6. Bir sitemkāra niyāz itmege muʿtād olasın

7. **virdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 547
Mısra: **3**
(Şarap) sunmak.
3. Zehr-āb ise de nūş idelüm virdügi cāmı
4. Tek düşmeyelüm pīr-i muġānuñ naẓarından

8. **virdi:**-*di*
Gazel 708
Mısra: **4**
(Şarap) sunmak.
3. Ednā bahane ile idüp ḳaṭʿ-ı iltifāt
4. Virdi şikest sāgar-ı ṣahbā-yı ülfete

9. **virdiyse:**-*di, -y, -se*
Gazel 82
Mısra: **7**
Bağışlamak, ihsan etmek.
7. Bu sūkda kime virdiyse māye-i enfās
8. Gelince vaʿdesi ḳabża emān zamān mı virür

10. **virürse:**-*ür, -se*
Gazel 234
Mısra: **2**
Bağışlamak, ihsan etmek.
1. Dem-i viṣāl ẓuhūr-ı ḫāt-ı nigāra düşer
2. Ḫudā virürse eger ʿīdümüz bahāra düşer

11. **virmez:**-*mez*
Gazel 396
Mısra: **9**
Bağışlamak, ihsan etmek.
9. Bir dāne virmez dihkān-ı gerdūn
10. Her dāne içün biñ dām ḳursaḳ

12. **virdiler:**-*di, -ler*
Gazel 862
Mısra: **6**
Bağışlamak, ihsan etmek.
5. Dıraḫt-ı cennetüñ it fehm ḳıymetin bundan
6. Ki virdiler yed-i Musaʾya bir ʿaṣālıgını

13. **vire:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **143**
Bağışlamak, ihsan etmek.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya ẕātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

14. **virdi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **3**
Bağışlamak, ihsan etmek.
3. Virdi ey rūḥ-ı ezel Ḥaḳḳ saña bir mertebe kim
4. Ġayri mümkin degül ol rütbeye itmek teşrīk

15. **virür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **128**
Bağışlamak, ihsan etmek.
127. Zeyn olup ṭarf-ı baġa tāze ḳalem
128. Ḳalemiyye virür seḥāb-ı kerem

16. **virür:**-*ür*
Kıt'a 27
Mısra: **3**
Bağışlamak, ihsan etmek.
3. Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
4. Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ḫazīnedür

17. **vir:**
Kıt'a 64
Mısra: **1**
Bağışlamak, ihsan etmek.
1. Vir İlāhī ʿAlī Pāşā-yi kerīmüʾl-ḫulḳuñ
2. ʿÖmrine devletine sāye-i ḥıfẓuñda maḳām

18. **virmiş:**-*miş*
Tarih 9
Mısra: **28**
Bağışlamak, ihsan etmek.
27. Düşme tārīḫ ḳaydına Nābī
28. Aña virmiş Ḫudā zebān-ı beyān

19. **virdi:**-*di*
Tarih 13
Mısra: **6**
Bağışlamak, ihsan etmek.
5. Bunda bu çeşmeyi idüp iḥyā
6. Virdi şu bāġzār-ı Rıḍvāna

20. **virmiş:**-*miş*
Tarih 16
Mısra: **31**
Bağışlamak, ihsan etmek.
31. İki destine iki ḫāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saḫāvetde yed-i ʿulyā

21. **virmiş:**-*miş*
Tarih 16
Mısra: **37**
Bağışlamak, ihsan etmek.
37. O deñlü virmiş istiʿdād ü ḳudret ḥażret-i Bārī
38. Ki şuġl-ı devlet içre itdi ʿilm ü maʿrifet peydā

22. **virür:**-*ür*
Tarih 31
Mısra: **6**
Bağışlamak, ihsan etmek.
5. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bu şāhid-i nev-āmedenüñ
6. Ki ḥüsn-i lafẓı virür cāna neşve-i ṣahbā

23. **virdi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **10**
Bağışlamak, ihsan etmek.
9. Jeng virmişdi yine āyine-i iḳbāle
10. Virdi rūşenger-i taḳdīr-i Ḫudā tāze cilā

24. **virmiş:**-*miş*
Tarih 41
Mısra: **3**
Bağışlamak, ihsan etmek.
3. Yaʿnī maḫdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ
4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

25. **virdi:**-*di*
Tarih 57
Mısra: **3**
Bağışlamak, ihsan etmek.
3. Şehr-i ceddüʾl-enbiyā yaʿnī Ruhāʾda virdi
4. Ḥaḳ maḥż-ı luṭfından aña bir ġonce-i gülşen-fürūz

26. **vire:**-*e*
Tarih 127
Mısra: **133**
Bağışlamak, ihsan etmek.
133. Ḥaḳ taʿāla vire şāhenşehe ömr-i cāvid
134. Eyleye taḫt-ı saʿādetde vücūdın ibkā

27. **virmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 757
Mısra: **1**
Vermek.
1. Virmezdi kimse kimseye nān minnet olmasa
2. Bir maṣlaḥat görülmez idi rişvet olmasa

28. **virdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **202**
Bahşetmek, kazandırmak.
201. Cümleye dār ü diyārın senüñ iḳbālüñ ile
202. Yeñiden virdi ḫudāvend-ı ʿAzīz ü ʿAllām

29. **virür:**-*ür*
Kaside 23
Mısra: **2**
Bahşetmek, kazandırmak.
1. Āferīn Birrī-i ḫoş-ṭabʿ-ı suḫan-pīrāya
2. Ki virür nuṭḳı cemāl-i suḫana pīrāye

30. **virür:**-*ür*
Tarih 71
Mısra: **3**
Bahşetmek, kazandırmak.
3. Virür tāb-ı hevāsı neşve-i mey
4. Yakılmış gülḫānında hīme-i tāk

31. **virür:**-*ür*
Tarih 72
Mısra: **2**
Bahşetmek, kazandırmak.

1. Ḥabbezā bāġçe-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki virür ẕevḳ-i temāşāsı dil ü çeşme cilā

32. **virür:**-*ür*
Tarih 92
Mısra: **14**
Bahşetmek, kazandırmak.
13. Her ḫazīne güher-i naḳş ile memlū o ḳadar
14. Ki virür ḫaṣiyeti ḳalbe ṣafā çeşme cilā

33. **virdüginde:**-*dü, -gi, -n, -de*
Tarih 154
Mısra: **1**
Bahşetmek, kazandırmak.
1. Virdüginde ṣadr-ı fetvāya şeref-yāb-ı rüsūm
2. Ẕāt-ı ʿAbduʾllāh Efendi fāżıl-ı ʿālī-cenāb

34. **virür:**-*ür*
Gazel 358
Mısra: **5**
Vermek, kazandırmak.
5. Virür insāna ḥayāt-ı ebedī
6. Cān-bahā olsa da erzāndur berş

35. **virdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 564
Mısra: **15**
Vermek, kazandırmak.
15. Egerçi ābın içdün līk āba reng ü bū virdüñ
16. Pīyazuñ ābı ey nergis saña ḳat ḳat ḥelāl olsun

36. **virür:**-*ür*
Kaside 5
Mısra: **3**
Vermek, kazandırmak.
3. Biñ cihān mesʿele-i rāza virür reng-i edā
4. Maʿni-i muḫtaṣarı ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾün

37. **vire:**-*e*
Tarih 99
Mısra: **16**
Vermek, kazandırmak.
15. Olduḳça vüżū ü şürbe maṣrūf
16. Ecrin vire ʿĀrifīʾye Bārī

38. **virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **12**
Vermek, koymak.
11. Dilberānı hırsumuzdur eyleyen cevre dilīr
12. Destine çoḳ şeh-süvār-ı ḥüsnün ālet virmişüz

39. **virsün:**-*sün*
Gazel 27
Mısra: **7**
Vermek.
7. Virsün saña ʿömr-i ebedi girye-i ḥasret
8. Ḫūn-ı dili hem-hāṣṣiyyet-i āb-ı ḥayāt it

40. **virmiş:**-*miş*
Gazel 31
Mısra: **3**
Vermek.
3. Virmiş ammā beyyinātuñ beynini tevfīḳ içün
4. Ẕāt-ı bī-ʿillet ʿaceb ʾilletle teʾnīs̱-i s̱ebāt

41. **virürse:**-*ür, -se*
Gazel 82
Mısra: **14**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
13. Nevāl-i ʿayşı bu miḥnet-serāda ey Nābī
14. Felek virürse de bī-ḳayd-ı imtinān mı virür

42. **virdügi:**-*düg, -i*
Gazel 86
Mısra: **4**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
3. Ehl-i mātem giryede küttāb-ı ḳısmet ḫandede
4. Cān-sitānuñ virdügi maʿcūn dü-ḫaṣiyyetlüdür

43. **virmez:**-*mez*
Gazel 347
Mısra: **7**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
7. O şāh-ı ḥüsn ü melāhat ʿulūfemüz virmez
8. Olınca ʿāriyeti ibtidā ne müşkil imiş

44. **virür:**-*ür*
Gazel 718
Mısra: **3**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
3. Siyāhdillere mānend-i şeb virür gerdūn
4. Tırāşe-i meh-i ʿālem-fürūzdan tūşe

45. **virse:**-*se*
Gazel 721
Mısra: **1**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
1. Niʿmet de virse bāver olınmaz beḳāsına
2. Olma firīb-ḫorde sipihrüñ ʿaṭāsına

46. **virse:**-*se*
Gazel 780
Mısra: **9**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
9. Bir nice cām virse de biñ naḳd-i ġam nis̱ār
10. Pīr-i muġānuñ itsem ayağı türābına

47. **viricek:**-*icek*
Gazel 786
Mısra: **10**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
9. Ṣad ḥüsn ü bahā ile o gül arturup elden
10. Nābī viricek göñlünü Şehbāʾda mezāda

48. **virmekden:**-*mek, -den*
Gazel 830
Mısra: **7**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
7. Kızarmış ruḫları mānend-i gül şeftālu virmekden
8. Bu gice nuḳl-i bezm olmış gibi aġyāre besbelli

49. **virürler:**-*ür, -ler*
Gazel 848
Mısra: **12**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
11. Üstüḫᵛān ile Hümā gibi yüri ḫursend ol
12. Ne virürler bu şikem-ḫᵛārelige fīl gibi

50. **virür:**-*ür*
Gazel 860
Mısra: **8**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
7. Sirāyet eylemiş mektūba laʿlinden ḥalāvet kim
8. Virür şehd-i muṣaffā kīsenüñ mūm-ı girībānı

51. **virmedi:**-*me, -di*
Gazel 883
Mısra: **13**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
13. Virmedi bāġbān -ı ümmīdüm
14. Nāmı ġam bir giyāhdan ġayrı

52. **viren:**-*en*
Kaside 1
Mısra: **182**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
181. Neyüz biz yā bizüm aʿmālümüz nʾolsa gerek yā Rab
182. Aña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

53. **virdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **52**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
51. Zihī zamān-ı saʿādet ki devr-i iḳbāli
52. Sipihre virdi kesād-ı sirāyet-i idbār

54. **virürler:**-*ür, -ler*
Kaside 10
Mısra: **50**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

55. **virdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **21**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
21. Virdi ol şām içinde ʿāleme zīb
22. Maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb

56. **virdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **237**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
237. Çünki virdi o pīr-i rāst-kelām
238. Silk-i güftārına bu gūne ḫītām

57. **vir:**
Kısa Mesnevi 10

Mısra: **46**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
45. Bāde-fürūşa daḫı idüp ḫiṭāb
46. İçdügi deñlü didiler vir şarāb

58. **virüp:***-üp*
Kıt'a 39
Mısra: **3**
Vermek, sunmak, ikram etmek.
3. Ġaybden manṣıb virüp ṭāliblere
4. Aldayup ḫalḳı velāyetler ṣatar

59. **viremez:***-e, -mez*
Gazel 818
Mısra: **1**
Üretmek, ortaya çıkarmak.
1. Viremez şūr-ı dü-tā neylerün āvāzeleri
2. Leb-i ḫūbāna ḳarīn olmasa āġāzeleri

60. **virdüñ:**
Gazel 170
Mısra: **9**
Vermek.
9. Ḫayāl-i şiʿre ʿaceb rūḥ virdüñ ey Nābī
10. Meʾāl nuṭḳa gelür ḥarfler tecessüm ider

61. **virür:***-ür*
Gazel 60
Mısra: **6**
Vermek.
5. Egerçi vażʿ-ı sengīndür düşen meh-rūlara ammā
6. Virür çoḳ ḥüsn vażʿ-ı lāʾübālīler sefāhetler

62. **virmezler:***-mez, -ler*
Gazel 209
Mısra: **1**
Vermek.
1. ʿArūs-ı kāmı niçün nā-murāda virmezler
2. Müyesser olsa bile rū-güşāde virmezler

63. **virmezler:***-mez, -ler*
Gazel 209
Mısra: **2**
Vermek.
1. ʿArūs-ı kāmı niçün nā-murāda virmezler
2. Müyesser olsa bile rū-güşāde virmezler

64. **virmezler:***-mez, -ler*
Gazel 209
Mısra: **4**
Vermek.
3. Ne deñlü eyler isen ʿarż-ḥāl-i sūz u güdāz
4. Nüvişte-i ezelīden ziyāde virmezler

65. **virmezler:***-mez, -ler*
Gazel 209
Mısra: **10**
Vermek.
9. Egerçi sufre-i şatrancdur bu kevn ü fesād
10. Baḳılsa müft saña bir piyāde virmezler

66. **virmezler:***-mez, -ler*
Gazel 209
Mısra: **14**
Vermek.
13. Bu köhne maṭbaḫ-ı ʿālemde kimseye Nābī
14. Nevāl-i ʿıyşı dem-i iştihāda virmezler

67. **virmez:***-mez*
Gazel 212
Mısra: **7**
Vermek.
7. Virmez kef-i nigāha kitāb-ı cemālini
8. Bilmem nigeh bu girye ile bī-vużu mıdur

68. **virür:***-ür*
Gazel 322
Mısra: **9**
Vermek.
9. Besdür virür erbāb-ı dile neşve-i sāzı
10. Ābuñ cereyanı var iken ʿūd gerekmez

69. **virmedin:***-me, -di, -n*
Gazel 366
Mısra: **7**
Vermek.
7. Virmedin naḳd-i dili girmez ele ḳālā-yı vaṣl
8. Çünki teslīm-i mebīʿ itmekledür bāzāre şarṭ

70. **virmekdedür:***-mek, -de, -dür*
Gazel 375
Mısra: **13**
Vermek.
13. Nābiyā virmekdedür ezdāda reng-i ittiḥād
14. Gerdiş-i ḥikmet-nümāy-ı günbed-i devvār-ı ṣunʿ

71. **vir:**
Gazel 376
Mısra: **5**
Vermek.
5. Cilve vir istedügün deñlü semend-i nāza
6. Muntaẓır necmden efzūnter ü meydān vāsiʿ

72. **virdügümiz:***-düg, -ü, -miz*
Gazel 485
Mısra: **6**
Vermek.
5. Ḳālā-yı vaṣla naḳd-i niyāzı begenmedüñ
6. Ey ḫod-fürūş virdügümiz kem bahā degül

73. **virmez:***-mez*
Gazel 489
Mısra: **11**
Vermek.
11. Virmez ḥicāb ruḫṣat-ı feryād herkese
12. Yoḫsa hemān hezār mıdur mübtelā-yı gül

74. **vir:**
Gazel 525
Mısra: **7**
Vermek.
7. Raḳībā kāʾilüm ẓāhirce vir maʿnā-yı ebrūsıñ
8. O beytün yoḫsa ben senden işārātıñ sūʾal itmem

75. **virürdi:***-ür, -di*
Gazel 529
Mısra: **5**
Vermek.
5. Gerdūn virürdi dīde-i mihr ü mehe kesād
6. Ḥıfẓ-ı ġubār-ı ḫāṭıruma bir yer istesem

76. **virelüm:***-elüm*
Gazel 538
Mısra: **11**
Vermek.
11. Alalum gevher-i raḥmet virelüm naḳd-i günāh
12. Dili sūdāger-i bāzār-ı Minā eyleyelüm

77. **virür:***-ür*
Gazel 691
Mısra: **5**
Vermek.
5. Gerdūn virür mi kimseye şirāze-i niẓām
6. Tā şıḳmayınca mengene-i ıżṭırābda

78. **virdüm:***-dü, -m*
Gazel 698
Mısra: **7**
Vermek.
7. Virdüm saña dürc-i dil-i ser-bestemi ammā
8. Pek ṣakla büyük yirden emānet var içinde

79. **virdi:***-di*
Gazel 760
Mısra: **2**
Vermek.
1. İtdi nigāhı şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile
2. Virdi dü-çeşme nār ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

80. **virüp:***-üp*
Kaside 1
Mısra: **103**
Vermek.
103. Virüp sermāye-i tafṣīli dest-i teng-i icmāle
104. İder bir noḳṭadan çendīn kitāb-ı ʿanberīn imlā

81. **virmeyince:***-me, -y, -ince*
Kaside 7
Mısra: **110**
Vermek.
109. O gūne kişveri mażbuṭ kim şemīm-i bihişt
110. Güẕāre yol bulamaz virmeyince bāc-ı ʿubūr

82. **virdi:***-di*
Kaside 10
Mısra: **23**
Vermek.

23. Hilāl-i ʿīd degül şāne virdi gördi felek
24. ʾArūs-ı ṭāliʿümüñ zülfüni perīşān-tār

83. **virür:**-*ür*
Kaside 11
Mısra: **125**
Vermek.
125. Virür ṭabiʿat-ı iksīre jeng-i istihzā
126. Semendüñüñ ḳademin būs iden kemīne türāb

84. **virüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **40**
Vermek.
39. Mestī-i ceng tamām oldı yiter ehl-i neşāṭ
40. Ser-penāhın virüp alsun yirine cām-ı müdām

85. **virdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **215**
Vermek.
215. Virdi nergis sepīd-gūn ḳırṭās
216. Ḳırmızı bal mumı getürdi kirās

86. **virmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **196**
Vermek.
195. Varaḳ-ı güldür ibtidā-yı bahār
196. Aña virmiş teraḳḳī bāng-i hezār

87. **virmezler:**-*mez, -ler*
Kıt'a 26
Mısra: **4**
Vermek.
3. Sen hemān dest-dırāz ol çemen-i ümmīde
4. Yā virürler gül-i makṣūduñı yā virmezler

88. **virür:**-*ür*
Kıt'a 67
Mısra: **4**
Vermek.
3. Seni eşküñ gör e ne ṣūrete ḳoymış diyerek
4. Dest-i müjgānuma āyine virür dāmānum

89. **virür:**-*ür*
Matla 20
Mısra: **2**
Vermek.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

90. **virmişdi:**-*miş, -di*
Tarih 36
Mısra: **9**
Vermek.
9. Jeng virmişdi yine āyine-i iḳbāle
10. Virdi rūşenger-i taḳdīr-i Ḫudā tāze cilā

91. **virürse:**-*ür, -se*
Tarih 56
Mısra: **21**
Vermek.
21. İşte virürse senüñ reʾy-i cihān-gīrüñ virür
22. İḫtilāl-i Baṣra vü Baġdādʾa āyīn-i niẓām

92. **vir:**
Tarih 127
Mısra: **20**
Vermek.
19. Ḳatı pākīzedür idrāḳine bul rāh-ı şuʿūr
20. Dīde-i ʿaḳluña vir ḥüsnini teşḫīse cilā

93. **virmezler:**-*mez, -ler*
Gazel 209
Mısra: **8**
Vermek.
7. İder ḫarāb yā olmaz maʿīdeye vāsıl
8. Bu bezm-i köhnede vezn üzre bade virmezler

94. **virür:**-*ür*
Gazel 671
Mısra: **4**
Vermek.
3. Ḳadd ü ḳāmet bu ise ḥüsn ü leṭāfet bu ise
4. Ḳatı çoḳ kimse virür mā-melekin dellāle

95. **virdi:**-*di*
Gazel 708
Mısra: **6**
Vermek.
5. Buldı teġāfül itmege ser-rişte-i heves
6. Meydān bulunca virdi ʿinān esb-i fırṣāta

96. **virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 786
Mısra: **8**
Vermek.
7. Pür oldı hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ ile derūnum
8. Mānende-i ney bergümi virdüm yine bāda

97. **virmem:**-*me, -m*
Gazel 878
Mısra: **8**
Vermek.
7. Dilden kesilmeze hele ser-rişte-i ümīd
8. Virmem ṣafā-yi vuṣlata ben intiẓārumı

98. **virürler:**-*ür, -ler*
Kıt'a 26
Mısra: **4**
Vermek.
3. Sen hemān dest-dırāz ol çemen-i ümmīde
4. Yā virürler gül-i makṣūduñı yā virmezler

99. **virmek:**-*mek*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **189**
Vermek.
189. Virmek içün mevācib-i ḫuddām
190. Nuḳre dönmiş şükūfe-i bādām

100. **virmezler:**-*mez, -ler*
Kıt'a 26
Mısra: **2**
Vermek.
1. Āh ile nāʾil-i vuṣlat olamazsın ey dil
2. Öyle kālāyı saña bād-ı hevā virmezler

101. **virür:**-*ür*
Gazel 289
Mısra: **12**
(Koku için) Yaymak.
11. Biz o germ-ābe-i maʿmūre-i aḫlāḳuz kim
12. Ḫaymeye rāyiha-i ʾūd virür gülḫanumuz

102. **virür:**-*ür*
Gazel 304
Mısra: **9**
İmkan vermek, olanak sağlamak.
9. Nābī kelāma vüṣʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

103. **virdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 732
Mısra: **4**
(Selam) Vermek.
3. S̱evābı beytde maʿnī mis̱āli pinhāndur
4. Kibāruñ ebru ile virdügi selāmında

104. **virür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **151**
Vermek, ödemek.
151. Semen-i kevkebi virür eyyām
152. Māh-ı bedrün ġurūşı olmasa tām

105. **virdiler:**-*di, -ler*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlamak, ihsan etmek.
43. Ẓāhir olup merḥamet iḫvāndan
44. Virdi ler aña meze vü nāndan

106. **virüp:**
Gazel 845
Mısra: **3**
Vermek.
3. Virüp naḳd-i sirişk aldum ten-i sīmīnin āġūşa
4. Ara yirde şemīm-i kakülüñ bād-ı hevā ḳaldı

107. **virür:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Vermek.
1. Ne virür kām ne kām-ı dil-i nā-kāmı bilür
2. Luṭf hengāmı hemān ʿāşıḳa düşnāmı bilür

108. **virür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **106**
Vermek, yaymak, salmak.
106. Gürbe-i bīd virür būy-ı dil-āvīz-i zebād
105. Şemme-i ḫulḳını vaṣf itse çemenlerde nesīm

vīrān:
1. **virāne:**
Gazel 33
Mısra: **10**
Harap, harap olmuş.
9. Ḫᵛāhiş-i sīmīn-berāna pīrlik maʿnī degül
10. Gencden ġayrı yakışmaz itmege virāne baḥs̱

2. **vīrānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **430**
Harap, harap olmuş.
429. Nice maḥżūnı eyledi mesrūr
430. Nice vīrānı eyledi maʿmūr

3. **vīrān:**
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Yıkılmış, harap olmuş.
7. Baḫtum gibi tīre kef-i ümmīd gibi pest
8. Çeşmüm gibi pür-āb derūnum gibi vīrān

vīrān idenlerüñ:
1. **vīrān idenlerüñ:**-*en, -ler, -üñ*
Gazel 429
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yıkmak.
5. Yā Rab sarāy-ı devletin it āşiyān-ı būm
6. Ehl-i dilüñ derūnını vīrān idenlerüñ

vīrān ider:
1. **vīrān ider:**-*er*
Gazel 367
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, harap etmek.
33. Eylese de müsāʿade vīrān ider dilüñ
34. Nev-devletān-ı ʿaṣr ḳatında recā ġalaṭ

2. **vīrān ider:**-*er*
Gazel 669
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, harap etmek.
1. Esās urduḳça bünyād-ı murādāta ṭaʿablarla
2. Gelür vīrān ider seyl-āb-ı istiṣnā ġazablarla

vīrān iderken:
1. **vīrān iderken:**-*er, -ken*
Gazel 228
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, harap etmek.
5. Hanümān-ı ṭaḳāti vīrān iderken rūy-ı dil
6. Bülbül-i nāçize gül bīhūde āteşnāk olur

vīrān idermiş:
1. **vīrān idermiş:**-*er, -miş*
Kaside 12
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, harap etmek.
43. Ādemüñ ḫāne-i temkīnin idermiş vīrān
44. İʿtibārāt-ı keder-ḫīz-i ġam-engīz-i liʿām

vīrān idince:
1. **vīrān idince:**-*ince*
Gazel 721
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, harap etmek.
9. Vīrān idince ḫāne-i endūhı sīneden
10. Sāķī gice ne ṣular aḳıtdı esāsına

vīrān itmek:
1. **vīrān itmek:**-*mek*
Gazel 374
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yıkmak, harap etmek.
19. Keştī-i cism-i nizārum mevc-i ṭūfān-ı ḳader
20. İtmek ister sāhil-i hicrānda vīrān el-vedāʿ

viran olacaḳ:
1. **viran olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 644
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
15. Şüste it destün bu āb u gilden ey ġāfil ne sūd
16. Yine viran olacaḳ vīrāneyi taʿmīrden

vīrān oldı:
1. **vīrān oldı:**-*dı*
Gazel 640
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
3. Oldı virān diseñe memleket-i ṣabr u şekīb
4. Didügüñ gibi ise kevkebe-i leşker-i ḥüsn

vīrān olur:
1. **vīrān olur:**-*ur*
Gazel 284
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak.
15. Kemīn bahāne ile Nābiyā olur vīrān
16. Binā-yı vaʿde-i nā-üstüvārı biz bilürüz

2. **vīrān olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
39. Gerdiş-ı ʿāleme mevḳūf beḳā-yı ādem
40. Şehr vīrān olur olmazsa ḳurādan imdād

vīrāne:
1. **vīrāne:**
Gazel 387
Mısra: **6**
Harap, harap olmuş mahal.
5. Aldanmadayuz mülk ṣanup dār-ı fenayı
6. Pes-mānde bu vīrāne binānuñ nesin alduḳ

2. **vīrānelere:**-*ler, -e*
Gazel 413
Mısra: **6**
Harap, harap olmuş mahal.
5. Mefsaḳa olmaza olmazsa da meʾvā-yı ṣalāḥ
6. Şimdi vīrānelere ġıbtası var maʿmūruñ

3. **vīrāne:**
Gazel 823
Mısra: **10**
Harap, harap olmuş mahal.
9. Nʾola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḥuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

4. **vīrāne:**
Kaside 2
Mısra: **283**
Harap, harap olmuş mahal.
283. Ne ḳadar zelzele-i cürm ile vīrāne isem
284. Var ümmīdüm ki olam luṭf-ı ebedle ābād

5. **vīrāneler:**-*ler*
Gazel 328
Mısra: **12**
Harap, harap olmuş mahal. (Genelde hazinelerin bulunduğu mekan).
11. Ser-tīşe-i talebden diller ḫarāb-ı kāviş
12. Bir genc var nühüfte vīrāneler de bilmez

6. **vīrāneyi:**-*y, -i*
Gazel 644
Mısra: **16**
Yıkılmış, harap olmuş yer.
15. Şüste it destün bu āb u gilden ey ġāfil ne sūd
16. Yine viran olacaḳ vīrāneyi taʿmīrden

7. **vīrāne:**
Kaside 2
Mısra: **32**
Yıkılmış, harap olmuş yer.
31. Ḳalb bir ḫāne iken baḳsañ iki cānibine
32. Biri vīrāne olur biri olursa ābād

8. **virāne:**
Gazel 194
Mısra: **2**
Harabe, harap olmuş yer. ll birinci dizedeki gönül yıkmak deyimi bağlamında aşığın gönlü.
1. Yoḳ şemʿ-i nümāyānı bu pervāne kimüñdür
2. Gencīnesi nā-būd bu virāne kimüñdür

9. **virāne:**
Gazel 299
Mısra: **3**
Yıkılmış II harap olmuş.
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

10. **virāne:**
Kıt'a 5
Mısra: **9**
Yıkılmış ya da yanmış yapılardan geriye kalan, yıkıntı, ören.
9. Virāne iken böyle neden tār ola dirsen
10. Güncāyişe yoḳ pertev-i mihr ü mehe imkān

vīrāne olmış:
1. **vīrāne olmış:**-*mış*
Gazel 452
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, harap olmak.
5. Göñül nāmında bir vīrāne olmış hāne ḳalmışdı
6. Alup anı da āḫir ey cefā-cū vaḳf-ı derd itdüñ

vīrāne-i bī-bünyāda:
1. **vīrāne-i bī-bünyāda:**-*a*
Gazel 765
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Temeli çürük harabe, dünya.
7. Vaḳfdur mülk olamaz kimseye bu dār-ı ġurūr
8. Olma dil-beste bu vīrāne-i bī-bünyāda

vīrāne-i ḍalāl:
1. **vīrāne-i ḍalāl:**
Gazel 156
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Doğru yoldan sapanların harabesi.
3. ʿĀlemlere vücūdını Ḥaḳ raḥmet itmeġin
4. Vīrāne-i ḍalāl olan ābād olur gider

virāne-i hicrānda ḳoyup:
1. **virāne-i hicrānda ḳoyup:**-*up*
Gazel 524
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılık harabesinde bırakmak.
5. Beni virāne-i hicrānda ḳoyup böyle ḫarāb
6. Kimüñ āġūşını maʿmūr ideceksin bilmem

vīrānelig:
1. **vīrānelige:**-*e*
Gazel 679
Mısra: **2**
Ev yıkıntıları bulunan yer.
1. Geldi ḫaṭ ḳalmadı ehliyyeti cānānelige
2. Ṭutdı yüz gülşen-i ruḫsāresi vīrānelige

vīrān-ı cihānı:
1. **vīrān-ı cihānı:**-*ı*
Tarih 36
Mısra: **60**
Kelime Tipi: -
Viran olmuş dünya.
59. Olasın düşmene ġālib dönesin devlet ile
60. İdesin ʿadl ile vīrān-ı cihānı iḥyā

virān-ı ḫākde:
1. **virān-ı ḫākde:**-*de*
Gazel 815
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Harabe toprak/yer.
3. Virān-ı ḫākde maḥzūn olan cevher gibi ʿirfān
4. Olur ḥāsıl velīkin iştihar olmaz bu yirlerde

vīrān-kün-i inābet:
1. **vīrān-kün-i inābet:**
Gazel 302
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Allah'ın kudretinden korkarak yapılan tövbenin yıkıntısı.
1. Ne āşinā-yı zühd ü ne maşḥūb-ı tevbeyüz
2. Vīrān-kün-i inābet ü āşūb-ı tevbeyüz

vīrān-sāz-ı maġz-ı naḫvet-i nemrūd olur:
1. **vīrān-sāz-ı maġz-ı naḫvet-i nemrūd olur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nemrud'un kibrinin merkezi olan beynini dağıtan olmak.
9. Düşmen-i maġrurun olma satvetinden tersnāk
10. Peşşe vīrān-sāz-ı maġz-ı naḫvet-i Nemrūd olur

vird eyledi:
1. **vird eyledi:**-*di*
Tarih 130
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Diline dolamak, sürekli tekrar etmek.
5. O ḳadar ḥüsn-i sülūk eyledi kim devletde
6. Medḥ-i evṣāfını vird eyledi aʿlā ednā

virdi ola:
1. **virdi ola:**-*a*
Gazel 361
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Diline dolamak, okumasını alışkanlık hâline getirmek.
11. Reh-yāb olamaz rifʿatine zelzele Nābī
12. Her kim ki anuñ virdi ola sūre-i iḫlāṣ

vird-i zebān:
1. **vird-i zebān:**
Gazel 863
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sürekli söyleme, dilden düşürmeme.
11. Saña bu mıṣraʿ-ı meşhūr yiter vird-i zebān
12. Elümüzden ne gelür ḫayr duʿādan ġayrı

virdiyye:
1. **virdiyye:**
Gazel 742
Mısra: **9**
Dualar, virdler.
9. Virdiyye şerḥi dersin oḳurlar hezārdan
10. Etfāl-i ġonce nüsḫasın aṣmış ḳucaġına

vīren-sarāy-ı yeʾsdür:
1. **vīren-sarāy-ı yeʾsdür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin yıkık sarayı.
11. Vīren-sarāy-ı yeʾsdür ol dār-ı emn kim
12. Ḫᵛāb-ı ferāġ meşġale-i pāsbānıdur

viril:
1. **virildügi:**
Gazel 684
Mısra: **7**
Vermek işi yapılmak, vermek işine konu olmak.
7. Bir kimseye virildügi yoḳ lez̠z̠et-i müdām
8. Bu çār-sūy-ı dād u sitedde maʿāşına

2. **virilmiş:**-*miş*
Tarih 104
Mısra: **5**
Verilmek II Bağışlanmak.
5. Ol pādişeh-i memleket-ārā ki virilmiş
6. İkbāl-i Süleymān nefes-i Ḫıżr u Mesīḥa

3. **virildi:**-*di*
Gazel 544
Mısra: **10**

Verilmek, takdir edilmek, uygun görülmek.
9. Ḫaṭ-ı siyāhı yazup ʿaşḳ -nāme-i ʿuşşāḳ
10. Virildi ʿāşıḳ-ı āvāreye icāzet-i ḥüsn

4. **virildi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **164**
Verilmek, takdir edilmek, uygun görülmek.
163. Şehenşehā sen o ṣāḥib-ẓuhūrsın ki saña
164. Virildi fetḥ-i ṭılısmāt-ı müşkilāt-ı umūr

virme:
1. **virmemişsin:**-*miş, -sin*
Gazel 5
Mısra: **3**
Vermek.
3. Virmemişsin ṭutalum ruhṣat-ı āġūş-ı viṣāl
4. Varmaġa meclis-i aġyāra sebeb nʾoldı saña

virmez idi:
1. **virmez idi:**-*mez , -i, -di*
Kıt'a 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bağışlamak, ihsan etmek.
9. Kim virmez idi kimseye Ḥaḳ ḥüsn-i tabīʿat
10. Ḫalḳ itmez idi kimseyi ḳısm-ı büleġādan

virür mi:
1. **virür mi:**
Gazel 378
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Verir mi! (Vermez).
11. O deñlü teşne iken rūzedār-ı taḥḳīḳa
12. Virür mi şu dem-i iftārda ṣıyām-ı dürūġ

virürse vaṣl virür:
1. **virürse vaṣl virür:**
Gazel 332
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ancak kavuşma verebilir.
9. Nābī virürse vaṣl virür neşʾe-i şuʾūr
10. Telḫ-ābe-i firākla bī-hūşlardanuz

viṣāhüʿṣ-ṣadr-ı sulṭānīye:
1. **viṣāhüʿṣ-ṣadr-ı sulṭānīye:**
Tarih 76
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sultanlık göğsüne takılan muska.
10. Añı görmiş viṣāhüʿṣ-ṣadr-ı Sulṭānīye erzende
9. Ḫoşā cevher ki cevher-baḫş-ı iḥsān-ḫāne-i lā-reyb

viṣāl:
1. **viṣāle:**-*e*
Gazel 107
Mısra: **9**
Ulaşmak, kavuşmak.
9. Hicrānını viṣāle müreccaḥ o āfetüñ
10. Aġyārınuñ müsamaḥada imtiḥānıdur

2. **viṣāle:**-*e*
Gazel 406
Mısra: **2**
Ulaşmak, kavuşmak.
1. Çerāġa ṣarf-ı nefes eyle yandurıncaya dek
2. Viṣāle eyleme ibrām utandurıncaya dek

3. **viṣāle:**-*e*
Gazel 112
Mısra: **17**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
17. Viṣāle gelse bile kārı yār-ı bed-ḫūnuñ
18. Müʿāḫeẕāt-ı kühen-mācerā degül de nedür

4. **viṣāl:**
Gazel 146
Mısra: **5**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
5. Sāl-i ʿaşḳun iʿtidāl-i nev-bahārıdur viṣāl
6. Serdī-i eyyām-ı hicrān mevsim-i teşrīnidür

5. **visāli:**-*i*
Gazel 233
Mısra: **4**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intizār mümkindür

6. **viṣāle:**-*e*
Gazel 394
Mısra: **2**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyākat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

7. **viṣāle:**-*e*
Gazel 602
Mısra: **1**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
1. Ḫubān viṣāle māʾil olur ḫurd-sāl iken
2. Eyler ḫamīde ḳāmetini meh hilāl iken

8. **viṣālinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 723
Mısra: **1**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
2. Cephesin çīn-i sitemle mevc-ḫīz eylerse de
1. Nā-ümīd olmam viṣālinden sitīz eylerse de

9. **visālin:**-*i, -n*
Gazel 450
Mısra: **9**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
9. Gehī visālin añup gāh bīm-i hicrini Nābī
10. Ne yārdan geçebildük ne ihtiyār idebildük

10. **viṣālden:**-*den*
Gazel 701
Mısra: **13**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
13. Bilsem göñül ne ẕevḳ alacaksın viṣālden
14. Ḥasretle itdi żaʿf terettüb meşāʿire

11. **viṣālüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 711
Mısra: **1**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
1. Fedā viṣālüne eşk-i şebānemüz var ise
2. Miṯāl-i ḫāk-i rehüñ bir ḫızānemüz var ise

12. **viṣāle:**-*e*
Gazel 727
Mısra: **2**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
1. O māh-rūy-ı duhān-sūza zībdür lūle
2. Viṣāle vāsıṭadur hem raḳībdür lūle

13. **viṣāli:**-*i*
Gazel 727
Mısra: **3**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
3. Olur viṣāli ile āremide ḫāṭırlar
4. Nedīm-i ḫoş-nefes-i dil-firībdür lūle

14. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 755
Mısra: **6**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

15. **viṣāl:**
Gazel 815
Mısra: **1**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
1. Viṣāl el virse de būs-ı kenār olmaz bu yirlerde
2. Nihāl-i ārzūda berg ü bār olmaz bu yirlerde

viṣāl ü hicrānı:
1. **viṣāl ü hicrānı:**-*ı*
Gazel 886
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşma ve ayrılık.
3. Temīze ḳudretümüz yoḳ viṣāl ü hicrānı
4. Eger sorarlar ise ḥadd-i iḳtidārumuzı

viṣāl-i cānāna:
1. **viṣāl-i cānāna:**-*a*
Gazel 406
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.

3. Olınca ḫᵛābda nāʾil viṣāl-i cānāna
4. Çalışma būs u kenāre uyandurıncaya dek

viṣāl-i tāze-rūyāna:
1. **viṣāl-i tāze-rūyāna:**-*a*
Gazel 577
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Güzel ve parlak yüzlülere kavuşma.
17. Ḳalmadı Nābī viṣāl-i tāze-rūyāna heves
18. Şimdi āġūş-ı ḫayāle tāze maẓmūndur düşen

viṣāl-i yār:
1. **viṣāl-i yār:**
Gazel 829
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
15. Tek görmeyem raḳībi gerekmez viṣāl-i yār
16. İtdüm fedā ilḳā-yı raḳībe ʿatāsını

viṣāl-i yāredür:
1. **viṣāl-i yāredür:**-*e, -dür*
Müfret 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
1. Viṣāl-i yāredür ancaḳ ḫayāli ……….
2. Elinde kiri hemān ālet-i mülāhazadur

vişnʾāb:
1. **vişnʾābdan:**-*dan*
Gazel 312
Mısra: **14**
Vişne suyu.
13. Ne ġam sāḳī eġer ṣahbā dükense āb hāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

vücūb-ı feth-i ebvāb-ı cihādı:
1. **vücūb-ı fetḥ-i ebvāb-ı cihādı:**-*ı*
Tarih 135
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Cihat kapılarının açılmasının zaruriyeti.
17. Vücūb-ı fetḥ-i ebvāb-ı cihādı ictihād itdi
18. Sülūk-ı ehl-i küfr īcāb-ı icrā-yı cihād itdi

vücūb-ı vücūdun:
1. **vücūb-ı vücūdun:**-*un*
Gazel 606
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Varlığı zorunlu olan, yok olması düşünülemeyen, var olmak için hiç bir sebebe muhtaç olmayan varlık, Allah.
9. Fehm eyleyen vücūb-ı vücūdun kemālini
10. Naḳşun bilür levāzım-ı imkāndan olduġın

vücūd:
1. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 12
Mısra: **10**
Beden, cisim, varlık.
9. Yine muḳabeleye hāşdur bu ṣūret kim
10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

2. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 44
Mısra: **3**
Beden, cisim, varlık.
3. Yoḳ vücūdı araṣañ meclis-i devrānda meġer
4. Ḳonula baʿżı perestārlara nām-ı feraḥ

3. **vücūd:**
Gazel 95
Mısra: **7**
Beden, cisim, varlık.
7. Vücūd lücce-i ṭūfān-ḫurūş-ı hestīdür
8. Cihān temevvüc-i deryā-yı āferīnişdür

4. **vücūd:**
Gazel 112
Mısra: **2**
Beden, cisim, varlık.
1. Ḥayāt devlet-i pā der-hevā degül de nedür
2. Vücūd mevc-i beḳā der-fenā degül de nedür

5. **vücūdum:**-*um*
Gazel 233
Mısra: **1**
Beden, cisim, varlık.
1. Vücūdum ister isen dāġdār mümkindür
2. Güşāyiş-i dile lāyıḳ bahār mümkindür

6. **vücudun:**-*un*
Gazel 384
Mısra: **5**
Beden, cisim, varlık.
5. Ser tābe-ḳadem ḳatʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

7. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 389
Mısra: **14**
Beden, cisim, varlık.
13. Ḥasret-keş-i dehānı iken ḫalḳ-ı kāʾināt
14. Ammā o şāh-ı ḥüsn yanında vücūdı yoḳ

8. **vücūdında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 420
Mısra: **6**
Beden, cisim, varlık.
5. Çāk-ı bīhūde degül ḫātem-i laʿlin üzre
6. Çoġ olur zaḫmı vücūdında ciger-dārlaruñ

9. **vücūdum:**-*um*
Gazel 446
Mısra: **3**
Beden, cisim, varlık.
3. Nesīm-i reh-güẕerinde vücūdum itdüm ḫāk
4. ʿAceb hevālara düşdüm çemen çemen diyerek

10. **vücūdın:**-*ı, -n*
Gazel 562
Mısra: **8**
Beden, cisim, varlık.
7. Temīz-i yek-digerden ṣāf-rūḥ u dürd-i ecsāmı
8. Vücūdın derd ile surāḫ ile kef-gīr ider gerdūn

11. **vücūdını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 658
Mısra: **3**
Beden, cisim, varlık.
3. Āzāde itdi seng-i sitemden vücūdını
4. Sāʾir dıraḫta nisbet ile iḫtiṣār-ı serv

12. **vücūd:**
Gazel 737
Mısra: **1**
Beden, cisim, varlık.
1. Vücūd rū be-seferdür ḳarār olınsa bile
2. S̱ebāt ṣanma s̱ebāt iḫtiyar olınsa bile

13. **vücūdına:**-*ı, -na*
Gazel 757
Mısra: **5**
Beden, cisim, varlık.
5. Kendü vücūdına bile ḳıymazdı mālı ḫalḳ
6. Ḳaṣd-ı nümāyiş ü şeref ü şevket olmasa

14. **vücūdın:**-*ın*
Gazel 761
Mısra: **4**
Beden, cisim, varlık.
3. Kevni o ḳadar naḳş-ı vücūd itmiş iḥāta
4. Kim eylemiş is̱bāt vücūdın ʿademüñ de

15. **vücūduna:**-*u, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **167**
Beden, cisim, varlık.
167. Vücūduna yaraşur çār-bāliş-i ʾaẓamet
168. Nihālüne yaḳışur ittikā-yı ṣadr-ı ṣudūr

16. **vücūdı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **80**
Beden, cisim, varlık.
79. Vücūd-ı ḫalḳda gördükçe cāme-i rengīn
80. Vücūdı ġarḳ iderüm reşk-i ġayrete nā-çār

17. **vücūdum:**-*um*
Kaside 10
Mısra: **84**
Beden, cisim, varlık.
83. Sezā mıdur kim olup derd-i yeʾs ile ḫaste

84. Vücūdum eyleye zerrīn taḥassür-i dīnār

18. **vücūdum:**-*um*
Kaside 11
Mısra: **20**
Beden, cisim, varlık.
19. Bu pīç ü tāb ile kim cūybār-ı eşkümde
20. Vücūdum olmış idi ıżṭırābdan dūlāb

19. **vücūduna:**-*u, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **152**
Beden, cisim, varlık.
151. Ḫāṣṣiyyetini aḥsen-i taḳvīmüñ aḫẕ idüp
152. Ḥaşr eylemiş vücūduna Ṣāniʿ leṭāfeti

20. **vücūdına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 20
Mısra: **58**
Beden, cisim, varlık.
57. Maḫdūmıdur o fāżıl-ı pākīze-gevherüñ
58. Kʾitmiş Ḫudā vücūdına muḫtaṣ fütüvveti

21. **vücūd:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **377**
Beden, cisim, varlık.
377. Ne bu sūziş bu nāl gibi vücūd
378. Ne bu ẕārī bu eşk-i ḫūn-ālūd

22. **vücūduma:**-*um, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **305**
Beden, cisim, varlık.
305. Ġālib oldı vücūduma ḥayret
306. Dāmenüm ṭutdı pençe-i ġayret

23. **vücūdını:**-*ı, -n, -ı*
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Beden, cisim, varlık.
9. İtdüm rübūde gird-i lebinden bir āṣafuñ
10. Kʾitmiş Ḫudā vücūdını mecmūʿa-i kemāl

24. **vücūd:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Varoluş.
3. ʿAdem derīçe-i iflās-ı teng-destīdür
4. Vücūd sīne-i ṣaḥrā-yı āferīnişdür

25. **vücūd:**
Gazel 305
Mısra: **7**
İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.
7. Vücūd ser-be-ser iḥsān-ı dest-i cūdı iken
8. Degül mi terk-i edeb zuʿm-ı bī-recālıġumuz

26. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 882
Mısra: **12**
İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.
11. Emīn-i ḫıdmet-i dārüʾs-saʿāde Yūsuf Aġā kim
12. Vücūdı ʿāleme baḫşāyiş-i Settārʾdan geldi

27. **vücūdını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 155
Mısra: **15**
Varlık, mevcudiyet.
15. Ḥummā-yı ṣufrevī gibi ḫalḳuñ vücūdını
16. Pā-māl-i lerziş itmededür ārzū-yı zer

28. **vücūdla:**-*la*
Gazel 398
Mısra: **13**
Varlık, mevcudiyet.
13. Reng-i ʿadem vücūdla Nābī be-hem yürür
14. Mümkin degül müfāreḳatı rūzdan şebüñ

29. **vücūdı:**-*ı*
Gazel 851
Mısra: **5**
Varlık, mevcudiyet.
5. Söylenür lafz-ı kerem līk vücūdı nā-yāb
6. Gālibā Ḥātim o maʿnāyı bile itmiş ṭay

30. **vücūdiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 1
Mısra: **190**
Varlık, mevcudiyet.
189. Cenāb-ı āṣaf İbrahīm Pāşā-yı bülend-iḳbāl
190. Vücūdiyle müşerref oldıġında ḫıṭṭa-i Şehbā

31. **vücūdıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 2
Mısra: **153**
Varlık, mevcudiyet.
153. Oldı bünyān-ı risālāt vücūdıyla tamām
154. Güherüñ aʿẓamın aʿlāya ḳor elbet üstād

32. **vücūduñla:**-*uñ, -la*
Kaside 2
Mısra: **224**
Varlık, mevcudiyet.
223. Hep senüñ bendelerüñdür dimek az maʿnādur
224. Çünki ḫalḳ oldı vücūduñla ʿademden āzād

33. **vücūda:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **97**
Varlık, mevcudiyet.
97. Ẕāt-ı pāki vücūda virdi nūr
98. ʿAdemi itdi sāyesi maʿmūr

34. **vücūdı:**-*ı*
Tarih 13
Mısra: **2**
Varlık, mevcudiyet.
1. Menbaʿüʾl-ḫayr Muṣṭafā Pāşā
2. Ki şerefdür vücūdı insāna

35. **vücūdından:**-*ı, -n, -dan*
Tarih 18
Mısra: **2**
Varlık, mevcudiyet.
1. Burunsuz Mevlevī ol merd-i meydān-ı melāmet kim
2. Vücūdından nice erbāb-ı ḥālet intifaʿ itdi

36. **vücūdı:**-*ı*
Tarih 80
Mısra: **19**
Varlık, mevcudiyet.
19. Faḫr-ı devletdür vücūdı manṣıbı olsa sezā
20. Revnaḳ-ı ʿarż-ı muḳaddes mefḫar-i mülk-i ʿArab

37. **vücūdı:**-*ı*
Tarih 91
Mısra: **3**
Varlık, mevcudiyet.
3. Olduḳda vücūdı bün-i deryā-yı ʿademden
4. Ārāyiş-i gehvāre-i āġūş-ı ʿanāṣır

38. **vücūdın:**-*ı, -n*
Tarih 103
Mısra: **36**
Varlık, mevcudiyet.
35. Niẓāmüʾl-ʿālem ismi söylenür bir lafẓ idi ancaḳ
36. O ism-i bī-müsemmānuñ vücūdın eyledi iḥyā

39. **vücūdiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 103
Mısra: **4**
Varlık, mevcudiyet.
3. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı deryā-ı dil
4. Ki faḫr eyler vücūdiyle serīr-i ʿizz ü istiġna

40. **vücūdı:**-*ı*
Tarih 116
Mısra: **4**
Varlık, mevcudiyet.
3. O māh-ı sīne-zīb-i dāye-ı ʿizz ü saʿādet kim
4. Vücūdı ṣadre iḥsān-kerde-i Feyyāż-ı muṭlaḳdur

41. **vücūdiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 120
Mısra: **4**
Varlık, mevcudiyet.
3. Vāḥidüʾl-vaḳt o vezīr-i yek-tā
4. Ki vücūdiyle mübāhīdür ʿaṣr

42. **vücūdını:**-*ı, -n, -ı*
Tarih 121
Mısra: **43**
Varlık, mevcudiyet.
43. Ḥıfẓ eylesün Allāh vücūdını ḫaṭādan
44. Olsun der-i iḳbāli nişīmengeh-i rāḥat

43. **vücūdın:**-*ı, -n*
Tarih 127
Mısra: **134**
Varlık, mevcudiyet.

133. Ḥaḳ taʿāla vire şāhenşehe ömr-i cāvid
134. Eyleye taḫt-ı saʿādetde vücūdın ibķā

44. **vücūdın:***-ı, -n*
Tarih 130
Mısra: **8**
Varlık, mevcudiyet.
7. Eyleyüp ḥażret-i Ḥaḳ cümle umūrın teshīl
8. Eyleye ṣadr-ı saʿādetde vücūdın ibķā

45. **vücūdındadur:***-ı, -n, -da, -dur*
Tarih 138
Mısra: **44**
Varlık, mevcudiyet.
43. Sāye-i ẕāt-ı Ḫudā ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
44. Ki vücūdındadur esrār-ı tılısm-ı tekvīn

46. **vücūdını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 156
Mısra: **3**
Varlık.
3. ʿĀlemlere vücūdını Ḥaḳ raḥmet itmeğin
4. Vīrāne-i ḍalāl olan ābād olur gider

47. **vücūdı:***-ı*
Kıt'a 7
Mısra: **2**
İnsan gövdesi, varlık.
1. Kim eylemezse pādişehüm saña ser-fürū
2. Olsun vücūdı mesḫ benüm ḫilḳatüm gibi

48. **vücūdunla:***-un, -la*
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Varlık.
23. Faḫr itdi vücūdunla senüñ mesned-i ikbāl
24. Bu revnaḳı peyvend-i sedād eylesün Allāh

49. **vücūd:**
Kıt'a 78
Mısra: **4**
Varlık.
3. Zamān maḥall-i belādur zemīn maḥali-i elem
4. Vücūd naḳşına ancaḳ budur zemīn ü zamān

50. **vücūdun:***-un*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Varlık, mevcudiyet.
1. Ey maʿnī-i hestī ki senüñ ḫalḳa vücūdun
2. Sermāye-i īcāddur iḥsān-ı Hudaʾdan

51. **vücūdiyle:***-i, -y, -le*
Tarih 28
Mısra: **6**
Vücuda gelme, doğma.
5. Eyleyüp pīşānī-i ḥālinde feyż-i Ḥaḳ ẓuhūr
6. Oldı bir nūruñ vücūdiyle derūnı tābnāk

vücūd buldı:
1. **vücūd buldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Var olmak, ortaya çıkmak, meydana gelmek, oluşmak.
87. Didi mübārek ide Ḥayy-ı Vedūd
88. İstedügün mertebe buldı vücūd

2. **vücūd buldı:***-dı*
Tarih 57
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Var olmak, ortaya çıkmak, meydana gelmek, oluşmak.
11. Çün iki aṣl-ı kerīmüʾş-şāndan buldı vücūd
12. Nābīyā oldı iki tārīḫe ḫāme cāme-i dūz

3. **vücūd buldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Canlanmak, dirilmek, var olmak.
13. O sevād-ı şeb içre buldı vücūd
14. Levḥ-i ḫilḳatde maʿnī-i maḳṣūd

vücūd bulmak:
1. **vücūd bulmak:***-mak*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Var olmak, ortaya çıkmak, meydana gelmek, oluşmak.
61. Bulmak içün vücūd o gevher-i pāk
62. Ḳatı çoḳ şekle girdi maʿden-i ḫāk

vücūd u ʿadem:
1. **vücūd u ʿadem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlık ve yokluk.
7. İtmiş ol Rabb-ı aʿlem ü aḥkem
8. Cümle eşyā içün vücūd u ʿadem

2. **vücūd u ʿadem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varlık ve yokluk.
99. Yaʿnī ẕāt-ı Muḥammedīden hem
100. Behre-yāb oldılar vücūd u ʿadem

vücūd u ʿademdür:
1. **vücūd u ʿademdür:***-dür*
Gazel 285
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Varlık ve yokluk.
7. Ol lücce-i ḥaḳīḳat-i pür-dürr-i vaḥdetüz
8. Kim her ṭaraf vücūd u ʿademdür kenārumuz

vücūd virmez:
1. **vücūd virmez:***-mez*
Gazel 514
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Vücuda getirmek.
1. Bilmez neşāt ḫāṭır-ı nā-şādumuz bizüm
2. Virmez vücūd ḫandeye feryādumuz bizüm

vücūda geldüginde:
1. **vücūda geldüginde:***-dü, -gi, -n, -de*
Tarih 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yaratılmak, doğmak.
1. Devletle vücūda geldüginde
2. Şeh-zāde-i āfītāb-ṭalʿat

vücūda gelür:
1. **vücūda gelür:**
Gazel 295
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Oluşmak, ortaya çıkmak, meydana gelmek.
13. Nābī gelür vücūda yā nuṭḳ u yā raḳamla
14. Düşīze-i maʿānī pek āşikāra gelmez

vücūd-ı ʿāşıḳı:
1. **vücūd-ı ʿāşıḳı:***-ı*
Gazel 77
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşığın bedeni.
7. Hilāl eyler vücūd-ı ʿāşıḳı ḳurb-ı viṣāl ey dil
8. O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamuz yegdür

vücūd-ı güherüñ ḳımme-i tāc-ı īcād:
1. **vücūd-ı güherüñ ḳımme-i tāc-ı īcād:***-üñ*
Kaside 2
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Varlığı yaradılış tacının alnındaki elmas olan.
179. Ey vücūd-ı güherüñ ḳımme-i tāc-ı īcād
180. Resm-i ḳaddüñ elif-i Fātiḥa-i istiʿdād

vücūd-ı halḳda:
1. **vücūd-ı ḫalḳda:***-da*
Kaside 10
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
İnsanların üzerinde.
79. Vücūd-ı ḫalḳda gördükçe cāme-i rengīn
80. Vücūdı ġarḳ iderüm reşk-i ġayrete nā-çār

vücūd-ı ḫurd u kemīn:
1. **vücūd-ı ḫurd u kemīn:**
Kıt'a 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Küçücük ve değersiz beden.

11. Nā-çīz ü pest ü kemter isem her ne deñlü ben
12. Kendi vücūd-ı ḫurd u kemīn ṭıynetüm gibi

vücūd-ı insāna:
1. **vücūd-ı insāna:**-*a*
Gazel 546
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Insanın vücudu.
9. Mukārin olmasa Nābī vücūd-ı insāna
10. Cihān müşāhede itmezdi ṣūret-i es̱erin

vücūd-ı kerīmiyle:
1. **vücūd-ı kerīmiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 96
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Saygıdeğer varlık.
13. Vücūd-ı kerīmiyle Ḥaḳḳ eyledi
14. Yine şān-ı ḫāniyyeti çerḫ-sāy

vücūd-ı meʾālī-niṣābınuñ:
1. **vücūd-ı meʾālī-niṣābınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 461
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Nisap manasının varlığı (Nisab: Bir malın zekatının verilebilmesi için ulaşması gereken miktar).
21. Olsun raṣad-nişīn-i maḳām-ı ḥimāyeti
22. ʿAvn-ı Ḫudā vücūd-ı meʾālī-niṣābınuñ

vücūd-ı nazeninin:
1. **vücūd-ı nazeninin:**-*i, -n*
Gazel 242
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Narin vücud.
15. Ḥaḳ vücūd-ı nazeninin ḥıfẓ ide āfātdan
16. ʿAyn-ı Eflātun ḥikmetler bilür bilmezlenür

vücūd-ı nāziki:
1. **vücūd-ı nāziki:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Latif varlık.
51. Mū-be-mū aḫlāḳ-ı maḥmūde vücūd-ı nāziki
52. Ser-be-ser evṣāf-ı memdūḥa żamīr-i enveri

vücūdı nüsḫasın:
1. **vücūdı nüsḫasın:**-*n*
Gazel 554
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi varlığı kitabı.
5. İtsün vücūdı nüsḫasın evvel mütālaʿa
6. Esrār-ı ḥikmete ṭaleb-i ittibāʿ iden

vücūd-ı pāki:
1. **vücūd-ı pāki:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Mübarek beden.
71. Girmedin kisve-i terkībe vücūd-ı pāki
72. Ẕātı olmışdı mevālīde medār-ı īcād

2. **vücūd-ı pāki:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Mübarek beden.
29. Cenāb-ı mīr-i mükerrem ferīd-i devrān kim
30. Vücūd-ı pāki gül-i gülşen-i eb u ceddür

3. **vücūd-ı pāki:**-*i*
Tarih 127
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Mübarek beden.
53. Ser-te-ser nūrdan āġişte vücūd-ı pāki
54. Mū-be-mū kālbüd-i ruḥa dökilmiş aʿzā

vücūd-ı pāk-i kerāmet-feşān-ı mevlānā:
1. **vücūd-ı pāk-i kerāmet-feşān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin keramet saçan tertemiz nesebi, soyu.
17. Sülāle-i şeref-i ḫānvāde-i ṣıddīḳ
18. Vücūd-ı pāk-i kerāmet-feşān-ı Mevlānā

vücūd-ı pākin:
1. **vücūd-ı pākin:**-*i, -n*
Tarih 76
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mübarek beden.
7. Zihī āyīne kim ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret
8. Vücūd-ı pākin itmiş ser-be-ser nūriyle āgende

vücūd-ı pākine:
1. **vücūd-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Kaside 14
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Mübarek beden.
75. Vücūd-ı pākine ḳalmış tevażūʿ u ikrām
76. Żamīr-i ṣāfına dil-bestedür ḫulūṣ u vedād

2. **vücūd-ı pākine:**-*i, -n, -e*
Kaside 1
Mısra: **201**
Kelime Tipi: -
Temiz varlık, mübarek mevcudiyet.
201. Vücūd-ı pākine Nābī budur Ḥaḳʾdan recāmuz kim
202. İde ḫayyāṭ-ı ḳudret cāme-i dil-ḫᵛāhını iksā

vücūd-ı pāküñi:
1. **vücūd-ı pāküñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 7
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Mübarek beden.
179. Vücūd-ı pāküñi ekdārdan ṣıyānet içün
180. İder felekde melekler taṣadduḳāt-ı nüẕūr

vücūd-ı şerīfin:
1. **vücūd-ı şerīfin:**-*i, -n*
Tarih 96
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şerefli, mübarek vücut.
3. Ser-ā-pāy envārdan eylemiş
4. Vücūd-ı şerīfin sirişte Ḫudāy

vücūd-ı şerīfini:
1. **vücūd-ı şerīfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 667
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Şerefli, mübarek vücut.
19. Allāh muʿammer ide vücūd-ı şerīfini
20. Yol bulmaya ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına

vücūdiveş:
1. **vücūdiveş:**
Gazel 823
Mısra: **9**
Ceset gibi, beden gibi.
9. Nʾola Nābī binā-yı ʿömr vücūdiveş ḫarāb olsa
10. Bu ṭarḥuñ gencīne gencūr olan vīrāne olmaz mı

vücūh-ı ḥikmeti:
1. **vücūh-ı ḥikmeti:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Hikmet veçheleri.
55. Şükūh-ı ḳudreti bālā-yı idrākāt-ı insanī
56. Vücūh-ı ḥikmeti bīrūn-ı ḥadd-i fehm ü istīfā

vücūhumuza:
1. **vücūhumuza:**-, -, -
Gazel 260
Mısra: **13**
Şahsımıza, yüzümüze.
13. Meftūḥ iken vücūhumuza ḳaṣr-ı ihtiram
14. Ḥayfā ki ḥarf-i telḫ ile meksūrlardanuz

vuḥūş:
1. **vuḥūş:**
Gazel 651
Mısra: **2**
Yabanî, vahşi hayvanlar.
1. Ḫalḳ eylemiş ḥayātı Ḫudā ehl-i hūş içün
2. ………. degül gelūsına ḳalmış vuḥūş içün

vuhūş-ı ümīd:

1. **vuhūş-ı ümīd:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ümidin yabaniliği.
9. Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i evḳātum
10. Remīde eylemeden Nābīyā vuhūş-ı ümīd

vükelā-yı kirāmınuñ:

1. **vükelā-yı kirāmınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 16
Mısra: **197**
Kelime Tipi: -
Şerefli, ileri gelen vekiller.
197. Baġdād u Mıṣrʾda vükelā-yı kirāmınuñ
198. Şāhān-ı ġayr deñlü olur şān u şöhreti

vüḳūʿ-ı rencişine:

1. **vüḳūʿ-ı rencişine:**-*ine*
Gazel 269
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Kırılmasını gerçekleştirme.
13. Nābī bize rızāsını taḥṣīl farż iken
14. Bī-cā vüḳūʿ-ı rencişine sürʿat itmişüz

vürūd ider:

1. **vürūd ider:**-*er*
Kaside 29
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gelmek, yetişmek.
13. Şevḳ-i naʿtuñla ider ḫāṭır-ı Nābīye vürūd
14. Bu maʿānī-i raḳīḳ u bu ḫayāl-i bārīk

2. **vürūd ider:**-*er*
Tarih 63
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gelmek, yetişmek.
13. Zīr ü bālādan ider miydi vürūd
14. Olmasa āb ü hevā müştāḳı

vürūd itmiş:

1. **vürūd itmiş:**
Kıt'a 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Gelmek, inmek.
13. İtmiş vürūd ḫāṭır-ı ḥikmet-şināsına
14. İtmiş żamīr-i enveri bu nükte(y)i ḫayāl

vuşʿ:

1. **vüsʿında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 476
Mısra: **14**
Genişlik.
13. Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoḫsa
14. Degül vüsʿında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek

2. **vuşʿına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 176
Mısra: **2**
Bir işi yapabilme gücü.
1. Her dīde ki var ḥāline şāyān nemi vardur
2. Her sīne ki var vuṣʿına çesbān ġamı vardur

vüsʿat:

1. **vüsʿate:**-*e*
Gazel 125
Mısra: **1**
Genişlik.
1. Reşki sanman felegün vüsʿate yā rifʿatedür
2. Reşk-i dīrīnesi ʿirfān ile ehliyyetedür

2. **vüsʿati:**-*i*
Gazel 849
Mısra: **12**
Genişlik.
11. Ṣığışur ḥalka-i eflāk zamīrümde benüm
12. Görinür vüsʿati ancaḳ raḳam-ı penc gibi

vüsʿat-ābād-ı devāʾir ḫāne-i īcādda:

1. **vüsʿat-ābād-ı devāʾir ḫāne-i īcādda:**-*da*
Gazel 490
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yoktan var etmenin geniş şehrinin idarehanesi.
15. Vüsʿat-ābād-ı devāʾir ḫāne-i īcādda
16. Noḳṭa-i merkez maḳāmında muʿayyendür göñül

vüsʿat-ı ʿālem-i maʿnāyı:

1. **vüsʿat-ı ʿālem-i maʿnāyı:**-*y, -ı*
Gazel 861
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mana aleminin genişliği.
11. Vüsʿat-ı ʿālem-i maʿnāyı ḳıyās it andan
12. Lafẓ-ı mücmelde ider cilve mufaṣṣal maʿnā

vüsʿat-ı eşrāfını:

1. **vüsʿat-ı eşrāfını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İtibar sahibi kimselerin bolluğu.
7. Mülk-ı ʿadlüñ seyr içündür vüsʿat-ı eşrāfını
8. Ḫāme çıḳmaḳ nerdübāna pençe-i fermān ile

vüsʿat-ı ḥavṣalamı:

1. **vüsʿat-ı ḥavṣalamı:**-*m, -ı*
Gazel 144
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Midenin genişliği II Zihnin genişliği.
9. Deşt-i heyhāt ise de çoḳdan olurdı sūzān
10. Vüsʿat-ı ḥavṣalamı tündī-i ḫubāndan ṣor

vüsʿat-ı ḫulḳına:

1. **vüsʿat-ı ḫulḳına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 127
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Ahlakının genişliği.
47. Vüsʿat-ı ḫulḳına nisbetle melek teng-mizāc
48. Ḫayme-i cāhına nisbetle felek köhne-binā

vüṣʿat-ı meydān:

1. **vüşʿat-ı meydān:**
Gazel 304
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Meydanın genişliği.
9. Nābī kelāma vüṣʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

vüsʿatından:

1. **vüsʿatından:**
Gazel 490
Mısra: **4**
Genişlik.
3. Teng-nā-yı sineye güncīdelikden teng iken
4. Vüsʿatından ṣāhib-i ʿarşa nişīmendür göñül

vüşeh-zāde:

1. **vüşeh-zāde:**
Kaside 6
Mısra: **19**
Şehzade.
19. Ḫalife-zāde vüşeh-zāde vü Nebī-zāde
20. Se rütbedür şeref-i dūdmān-ı Mevlānā

vüsʿ-ı maʿnāsını:

1. **vüsʿ-ı maʿnāsını:**-*sı, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Manasının genişliği.
115. Vüsʿ-ı maʿnāsını gör kim raḳam-ı himmetine
116. Ḥalḳa-i mīm olamaz dāʾire-i sebc-i şidād

vüsʿ-ı rifʿati:

1. **vüsʿ-ı rifʿati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Yüceliğinin büyüklüğü.
193. Ol şehryār-ı ferd ü ḫidīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

2. **vüsʿ-ı rifʿati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **194**
Kelime Tipi: -
Yüceliğinin büyüklüğü.

193. Ol şehryār-ı ferd ü ḫidīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

3. **vüsʿ-ı rifʿati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **-**
Yüceliğinin büyüklüğü.
193. Ol şehryār-ı ferd ü ḫidīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

4. **vüsʿ-ı rifʿati:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **-**
Yüceliğinin büyüklüğü.
193. Ol şehryār-ı ferd ü ḫidīv-i yegānenüñ
194. Ġayra nice ḳıyās olunur vüsʿ-ı rifʿati

vuṣlat:
1. **vuṣlat:**
Gazel 200
Mısra: **8**
Kavuşmak, ulaşmak.
7. Cānā ne var ġarībüñe itmezsin iltifat
8. Vuṣlat sizüñ diyarda ʿadet degül midür

2. **vuṣlat:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Kavuşma, buluşma.
9. Benüm Nābī ḳanı hū-kerde-i vaṣl olduġum demler
10. O vuṣlat şimdi firḳatdür dil ü cānumla düşmendür

3. **vuṣlatla:**-*la*
Gazel 212
Mısra: **5**
Kavuşma, buluşma.
5. Bir kere eylesem dili vuṣlatla imtihan
6. Tāb-āver-i müşāhede-i rū-be-rū mıdur

4. **vuṣlat:**
Gazel 318
Mısra: **2**
Kavuşma, buluşma.
1. Çeh-i tārīk-i firḳatden ḫalāṣa fürṣat el virmez
2. Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuṣlat el virmez

5. **vuṣlata:**-*a*
Gazel 470
Mısra: **6**
Kavuşma, buluşma.
5. Cümle ḥālinde olur erbāb-ı ʿaşḳ ehl-i yaḳīn
6. Vuṣlata dāʾirdür ancaḳ iştibāhı ʿāşıḳuñ

6. **vuṣlatuñ:**-*uñ*
Gazel 504
Mısra: **4**
Kavuşma, buluşma.
3. Ne semte çekse giderdüm tereddüd itmez idüm
4. Elinde cāẕibe vuṣlatuñ kebāde idüm

7. **vuṣlat:**
Gazel 678
Mısra: **2**
Kavuşma, buluşma.
1. Dil yārdan ārām idemez münfaṣıl olsa
2. Vuṣlat daḫı bī-leẕẕet olur muttaṣıl olsa

8. **vuṣlata:**-*a*
Gazel 708
Mısra: **12**
Kavuşma, buluşma.
11. Kadr-i viṣāli bilmek içündür bu künc-i hicr
12. Bir gün gelür mübeddel olur hicr vuṣlata

9. **vuṣlata:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **12**
Kavuşma, buluşma.
11. Yeʾse ümmīd hem yaḳīne gümān
12. Āteşe āb u vuṣlata hicrān

vuṣlat-ı hicr:
1. **vuṣlat-ı hicr:**
Gazel 873
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılığa kavuşma.
7. Vuṣlat-ı hicr be-dünbāli ḳabūl itmez dil
8. Nʾeylesün ḫaste olan merhem-i zaḫm-efzūnı

vuṣlat-ı nā-dīdesinüñ:
1. **vuṣlat-ı nā-dīdesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 569
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Görülmemiş kavuşma.
1. Çün şikest eyler o meh bağlamada peymānın
2. Çekelüm vuṣlat-ı nā-dīdesinüñ hicrānın

vüṣūl:
1. **vüṣūlın:**-*ı, -n*
Gazel 340
Mısra: **9**
Vasıl olma, varma, kavuşma, erme.
9. Hedāyānun vüṣūlın eylemiş iʿlām ey Nābī
10. ʿAliyy-i ḫaste bu şiʿr-i teri cānāne göndermiş

vüṣūl bulasın:
1. **vüṣūl bulasın:**-*a, -sın*
Kaside 18
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak, erişmek, kavuşmak.
57. Bulasın maṭlabuña vefḳ-i murād üzre vüṣūl
58. İde dil-ḫʷāhunı ḫayr ile müyesser Mevlā

vüṣūl bulmaz:
1. **vüṣūl bulmaz:**-*maz*
Gazel 808
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak, erişmek, kavuşmak.
13. Her ṭabiʿat Nābiyā bulmaz maʿānīye vüṣūl
14. Herkese olmaz müyesser dest-res gencīneye

vuṣūl bulur:
1. **vuṣūl bulur:**-*ur*
Gazel 751
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak, girmek.
17. Nābiyā kim ki bulur genc-i maʿānīye vuṣūl
18. Ṭabʿı bilmem ki nice rağbet ider iksīre

2. **vüṣūl bulur:**-*ur*
Gazel 825
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak, erişmek, kavuşmak.
9. Nābī diyār-ı kāme bulur zūdter vüṣūl
10. Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli

vuṣūl bulurdı:
1. **vuṣūl bulurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 743
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak, erişmek, kavuşmak.
9. Sālikān çoḳdan bulurdı ḳaṣr-ı ümmīde vuṣūl
10. Pīş-i rehde ḫufre-i gilnāk-i ihmāl olmasa

vüṣūl-ı menzil-i imdād-ı ġayb:
1. **vüṣūl-ı menzil-i imdād-ı ġayb:**
Gazel 638
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bilinmezden gelecek yardımın varabileceği menzil.
13. Vüṣūl-ı menzil-i imdād-ı ġayb lāzımdur
14. Ki bī-hevāna gelür dest bād-bānlardan

vuṣūl-ı mertebe-i iltifātuna:
1. **vuṣūl-ı mertebe-i iltifātuna:**-*u, -n, -a*
Gazel 499
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İltifat görme payesine ulaşma, kavuşma.
7. Yārun vuṣūl-ı mertebe-i iltifātuna
8. Reh-bürde-i ḫayāl ü gümānum degül benüm

vüzerā:
1. **vüzerāya:**-*y, -a*
Kaside 9

Mısra: **90**
Vezirler.
89. Hüneri kimdür iden çāḳ bu ḳadar kendüye mülk
90. Nāmı oldıysa ʿaceb mi vüzerāya mefḫar

2. **vüzerā:**
Kaside 15
Mısra: **55**
Vezirler.
55. Vüzerā olmayıcaḳ ʿālim ü ʿāḳil olamaz
56. Mülk maʿmūr mebānī-i ḫilāfet muḥkem

3. **vüzerāda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **45**
Vezirler.
45. Vüzerāda nice ṣāḥib-ketebe gelmiş iken
46. Birisi olmadı bu ṭarza muvaffaḳ ḥaḳḳā

4. **vüzerā:**
Kaside 24
Mısra: **102**
Vezirler.
101. Devlet ü dīne senüñ eyledügüñ imdādı
102. ʿAhd-ı evvelde bile eylememişler vüzerā

5. **vüzerānuñ:**-*nuñ*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **444**
Vezirler.
443. Pādişāhuñ vezīr-i muḥteremi
444. Vüzerānuñ şecīʿ-i pür-keremi

6. **vüzerā:**
Tarih 51
Mısra: **41**
Vezirler.
41. Vüzerā gelmemegle meşṭādan
42. Olmış idi ḫarāb ü būm-nişīn

7. **vüzerā:**
Tarih 127
Mısra: **97**
Vezirler.
97. Vüzerā zümresi beyninde eger varsa odur
98. Kʾola hem-ṭabʿ-ı hümāyūna vü hem ṣadra sezā

vüzerā-yı eslāf:
1. **vüzerā-yı eslāf:**
Kaside 18
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Gelip geçen vezirler, mazideki vezirler.
43. Görmedi nām u nişānuñ vüzerā-yı eslāf
44. Bulmadı resm-i bedīʿin ḳudemā-yı ʿuḳalā

vüzerā-yı selefüñ:
1. **vüzerā-yı selefüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Geçmişteki vezirler.
51. Cümle ṭuġrāsı görülsüñ vüzerā-yı selefüñ
52. Kimüñ olur görelüm resmi bunuñla hem-pā

vużū:
1. **vużū:**
Gazel 687
Mısra: **4**
Abdest, abdest alma.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

2. **vużū:**
Gazel 860
Mısra: **1**
Abdest, abdest alma.
1. Vużū nāmiyle rīzān eyler āb-ı rūy-ı rindānı
2. Olunsa baḫt-ı kāfir-kīşe teklīf-i müselmānī

vüżū eylemedükçe:
1. **vüżū eylemedükçe:**-*me, -dükçe*
Gazel 314
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Abdest almak.
3. Tā eşk-i tażarruʿla vüżū eylemedükçe
4. Dest-i nigeh ol muṣḥaf-ı ruḫsāra yapışmaz

vüżū itmek:
1. **vüżū itmek:**
Gazel 656
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Abdest almak.
5. Eylerse ḫᵛāstkār-ı lebüñ secde-i niyaz
6. İtmek gerek çekīde-i yākūtdan vüżū

vüżū ü şürbe:
1. **vüżū ü şürbe:**-*e*
Tarih 99
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Abdest alma ve içme.
15. Olduḳça vüżū ü şürbe maṣrūf
16. Ecrin vire ʿĀrifīʾye Bārī

Y

yā:

1. **yā:**
Gazel 125
Mısra: **1**
Ve yahut.
1. Reşki sanman felegün vüsʿate yā rifʿatedür
2. Reşk-i dīrīnesi ʿirfān ile ehliyyetedür

2. **ya:**
Gazel 461
Mısra: **5**
Ve yahut.
5. Çerḫün göreydük olduğun ārd ya ḫamīr
6. Bu köhne ḥeft dānesi ḥeft āsiyābınuñ

3. **yā:**
Gazel 512
Mısra: **7**
Ve yahut.
7. Düşer ibrām-ı aḥibbā ile yā ġaflet ile
8. Yoḫsa ben ḳaṣd ile tedbīr-i günāh eyleyemem

4. **yā:**
Gazel 516
Mısra: **8**
Ve yahut.
7. Būd ü ne-būd dāde-i Perverdgār iken
8. Ne kemterem yā nʾolsa gerek ḳudretüm benüm

5. **yā:**
Tarih 22
Mısra: **6**
Ve yahut.
5. Olduğında nūr-baḫşāy-ı vücūd
6. Mihrdür yā meh diyü ḫalḳ itdi reyb

6. **yā:**
Tarih 89
Mısra: **6**
Ve yahut.
5. Ki ʿaceb kangısı eyler cilve
6. Ḥālet-i miḥnet ü ġam yā rāḥat

7. **yā:**
Tarih 92
Mısra: **17**
Ve yahut.
17. Düm-i tāvus-ı cināndur yā hümā-yı devlet
18. Per ü bālini güşād itse miṣāl-i ʿAnḳā

8. **yā:**
Gazel 847
Mısra: **3**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
3. Nʾişlesin yā gönül olduğı içün zülfüñde
4. Ḥaddi yoḳ piç ü ḫamuñ çīn ü şikenden ġayrı

9. **ya:**
Gazel 868
Mısra: **2**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
1. Beni dil-ḫaste görüp çeşmüne nem gelmez mi
2. Ya peşīmānī-i evżāʿ-ı sitem gelmez mi

10. **yā:**
Kaside 1
Mısra: **181**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
181. Neyüz biz yā bizüm aʿmālümüz nʾolsa gerek yā Rab
182. Aña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

11. **yā:**
Kaside 2
Mısra: **307**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
307. Ben kimüm yā benüm ol rütbe ne ḥaddümdür kim
308. Olunam medḥ-serāyān-ı derūñden taʿdād

12. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
1. Eyā Ḥabīb-i Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī
2. Şefīʿ-i rūz-ı cezā yā Muḥammed-i ʿArabī

13. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **2**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
1. Eyā Ḥabīb-i Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī
2. Şefīʿ-i rūz-ı cezā yā Muḥammed-i ʿArabī

14. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **4**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
3. Hevā-yı gerdiş-i mihrüñle çerḫe girmişdür
4. Sürādiḳāt-ı semā yā Muḥammed-i ʿArabī

15. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **6**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
5. O şeh-süvār-ı hünersin ki cilvegāhuñdur
6. Feżā-yı nūr u ziyā yā Muḥammed-i ʿArabī

16. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **8**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
7. Sen ol ṭabīb-i şifā-baḫşsın ki her nefesüñ
8. Virür ʿuşāta şifā yā Muḥammed-i ʿArabi

17. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
9. Ḥakīm-i ṣunʿ ḳomış ḥoḳḳa-i dehānuñda
10. Marīż-i cürme devā yā Muḥammed-i ʿArabī

18. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **12**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
11. Esīr-i laʿl-i şefaʿat-nişāruñ olmışdur
12. Kemāl-i ḥüsn-i edā yā Muḥammed-i ʿArabī

19. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
13. Şefāʿatuñla olur zīb-i ḳāmet-i raḥmet
14. Pelās-ı cürm ü ḫaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

20. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **16**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
15. Tefāḫur itmededür ḫıdmet-i rikābuñ ile
16. Emīn-i vaḥy-ı Ḫudā yā Muḥammed-i ʿArabī

21. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **18**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
17. Kilīd-i ḳufl-güşāy-ı ḫazāʾin-i raḥmet
18. Elüñde cilve-nümā yā Muḥammed-i ʿArabī

22. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **20**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
19. Ḳılındı rūz-ı ecel cilve-i cemālüñe ḫāṣ
20. Ḳalem-rev-i dü serā yā Muḥammed-i ʿArabī

23. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **22**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
21. Güşād-yāfte-i tīġ-i berḳ-i ḥüsnüñdür
22. Der-i sarāy-ı dücā yā Muḥammed-i ʾ Arabī

24. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **24**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
23. Libās-ı sāyeden olduñ bürehne-cism itdüñ
24. O deñlü terk-i sivā yā Muḥammed-i ʿArabī

25. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **26**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
25. Çemenistān-ı bihişte seḥāb-ı feyżündür
26. Medār-ı neşv ü nemā yā Muḥammed-i ʿArabī

26. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **28**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
27. Kemīne mevce-i baḥr-ı muḥīt-i fażluñdur
28. Biḍāʿa-yı ʿulemā yā Muḥammed-i ʿArabī

27. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **30**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
29. Niyāz-ı ruḫṣatı bāb-ı siyādetüñden ider
30. Şefāʿat-ı şüfeʿā yā Muḥammed-i ʿArabī

28. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **32**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
31. Nüfūẕı olmaz o emrüñ ki olmaya senden
32. Raḳam-peẕīr-i rıżā yā Muḥammed-i ʿArabī

29. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **34**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
33. Olur o tīr ki çıḳmaz kemān-ı reʾyüñden
34. Nişāne-gīr-i hebā yā Muḥammed-i ʿArabī

30. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **36**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
35. Bu kārgehde degül senden özgeye maḫṣūṣ
36. Senāverī-i s̱enā yā Muḥammed-i ʿArabī

31. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **38**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
37. Nigāh-ı luṭfuña mevḳūfdur ḳıyāmetde
38. Terāżi-i ḫuṣemā yā Muḥammed-i ʿArabī

32. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **40**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
39. Himāyetüñle çıḳar rūz-ı ḫaşrda ġālib
40. Sipāh-ı ḫavfe recā yā Muḥammed-i ʿArabī

33. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **42**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
41. İşāret-i naẓar-ı merḥamet-nişāruñdur
42. Devāʿī-i ʿuḳalā yā Muḥammed-i ʿArabī

34. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **44**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
43. Ḥisābgāh-ı ḳıyāmetde iltifātuñdur
44. Temessük-i ümenā yā Muḥammed-i ʿArabī

35. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
45. Firāz-ı minber-ı ʿizzetde ẕikr-i nāmuñdur
46. Vaẓīfe-i ḫuṭebā yā Muḥammed-i ʿArabī

36. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **48**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
47. Temevvüc-i yem-i lütf-ı günāh-şūyuñdur
48. Meṭāmiʿ-i ġufelā yā Muḥammed-i ʿArabī

37. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
49. Ẓuhūr-ı ʿafv-ı ʾaṭā-baḫş-ı cürm-pūşuñdur
50. Meṭālib-i fuḳarā yā Muḥammed-i ʿArabī

38. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **52**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
51. Künāse çīni-i dergāh-ı feyż-pāşuñdur
52. Emāni-i üdebā yā Muḥammed-i ʿArabī

39. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **54**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
53. Dıraḫt-ı şerʿüñüñ esmār-ı pīş-reftesidür
54. Şerāyiʿ-i ḳudemā yā Muḥammed-i ʿArabī

40. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **56**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
55. Suḳāṭa-i niʿam-ı sufre-ı ʿulūmuñdur
56. Merāḳi-i ḥükemā yā Muḥammed-i ʿArabī

41. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **58**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
57. Degül resīde pesīn-pāye-ı ʿibāretüñe

58. Medāric-i füṣeḥā yā Muḥammed-i ʿArabī

42. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **60**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
59. Kenār-ı dāmenidür cāme-i belāġatünüñ
60. Merātib-i büleġā yā Muḥammed-i ʿArabī

43. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **62**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
61. Nühüfte kevkebidür ṭārem-i melāḥatüñüñ
62. ʾAzīz-i Mıṣr-ı behā yā Muḥammed-i ʿArabī

44. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **64**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
63. Zekāt-ı çeşm-i Ḫudā-bīnüñüñ tırāşesidür
64. Müşāhid-ı ʿurefā yā Muḥammed-iʿ Arabī

45. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **66**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
65. Tefevvuḳ eyleyemez intisāb-ı bābuñla
66. Ṣıfāt-ı faḳra ġınā yā Muḥammed-i ʿArabī

46. **yā:**
Kaside 3
Mısra: **68**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
67. Siyāh-rūy güneh-kār Nābī-i bed-kār
68. İder ümīd-i ʾaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

47. **yā:**
Kaside 13
Mısra: **107**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
107. Yā kimüñ kevkeb-i baḫtında liyāḳat vardur
108. Ki bu emre ide taḫṣīṣ Ḫudā-yı ʿallām

48. **yā:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **46**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
45. Bu bir bārgāh-ı felek-sā mıdur
46. Güşāde yā ḫod bāl-i ʿAnḳā mıdur

49. **yā:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **269**
Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılan ünlem.
269. Yā o tārīḫ-i nā-şinīde-edā
270. Geldi maġbūt-ı fırḳa-i şuʿarā

50. **yā:**
Gazel 131
Mısra: **10**
Yahut, veya.
9. Ehl-i heves ne cānibe meyl itse Nābīyā
10. Bir kerredür teveccühi yā iki kerredür

51. **yā:**
Gazel 52
Mısra: **16**
İkileme oluşturmak amacıyla yahut veya anlamında kullanılan bağlaç.
15. Nüsḫa-i yeʾs ü ümīd olduġın anla ʿālem
16. Yā ser-i yeʾs ü elifdür ser ü sāmān-ı ümīd

52. **yā:**
Kaside 1
Mısra: **135**
Ya da.
135. Medārından teraḳḳī yā tenezzül eylese ḫurşīd
136. Olurdı ʾāfiyet iksīr ü ṣıḥḥat hem-per-ı ʿAnḳā

53. **yā:**
Gazel 598
Mısra: **2**
Peki ya?.
1. Dime sūz-ı dilün ol şemʿa bī-pervā ne söylersin
2. Tabīb-i cāna derdün söylemez de yā ne söylersin

54. **yā:**
Kaside 12
Mısra: **63**
Arap alfabesindeki "Ya" harfi.
63. Mīmveş pāy uzadup yā gibi puşt üzre yatur
64. Eyleyen ʿizzet içüñ dāl-ṣıfat ḳaddini lām

55. **ya:**
Kıt'a 34
Mısra: **3**
Ve yahut.
3. Hāven-i mis pür olur misk ile ya ʿanber ile
4. Lālenüñ hāvenine dāġ-ı derūn ḳalmışdur

56. **yā:**
Tarih 30
Mısra: **52**
Ve yahut.
51. Berḳ urur mānend-i encüm ol muraṣṣaʿ cāmlar
52. Ṣān kitāb-ı aḫterīdür yā Ṣıḥāḥ-ı Cevherī

57. **yā:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Ya ... ya ... Birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılan bir söz.
3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūḫ-ı ḫoş-endām
4. Ādem daḫı bir ġayrı günāh itmeġe değmez

58. **yā:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Ya ... ya ... Birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılan bir söz.
3. Yā bāde-i gül-fām ola yā şūḫ-ı ḫoş-endām
4. Ādem daḫı bir ġayrı günāh itmeġe değmez

59. **yā:**
Gazel 869
Mısra: **10**
Acaba, hiç olmazsa.
9. Ġurūr ḥüsn ü letāfet-i ḫiṭāba māniʿ ise
10. Yā reh-güzārına varsak selām alınmaz mı

60. **yā:**
Gazel 209
Mısra: **7**
Bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılan bir söz.
7. İder ḫarāb yā olmaz maʿīdeye vāsıl
8. Bu bezm-i köhnede vezn üzre bade virmezler

yā habībaʾllāh:

1. **yā habībaʾllāh:**
Gazel 659
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ey Allah'ın Sevdiği, Resulu!.
11. Kemīnen Yūsuf-ı Nābīʾyi aḥbāb ü eḳārible
12. Şefāʿat yā Habībaʾllāh şefāʿat yā Resūlaʾllāh

yā ilāh:

1. **yā ilāh:**
Gazel 773
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
13. Böyle maḳāle virdi cesāret ümīd-i ʿafv
14. Bu sözden itme Nābīyi şermende yā İlāh

yā ilāhī:

1. **yā ilāhī:**
Kısa Mesnevi 1

Mısra: **185**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
185. Yā İlāhī be-ḥaḳḳ-ı dīn-i mübīn
186. Eyle esbāb-ı devletin temkīn

2. **yā ilāhī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **187**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
187. Yā İlāhī bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı cihān
188. ʿAvn-ı naṣruñla ḳalbin it şādān

3. **yā ilāhī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **189**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
189. Yā İlāhī bī-ḥaḳḳ-ı nūr-ı dühūr
190. Eyle aʿdā-yı devletin maḳhūr

4. **yā ilāhī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **191**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
191. Bi-ḥaḳ-ı şām-ı mevlīd-i Nebevī
192. Ḳıl mebānī-i devletini ḳavī

5. **yā ilāhī:**
Tarih 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
1. Yā İlāhī bu ṣafāgāh-ı saʿādet-perver
2. Ki virür ḫāṭır-ı insāna meserret seyri

6. **yā ilāhi:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **529**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
529. Yā ilāhi be-ḥaḳḳ-ı ḫaste-dilān
530. Be-niyāz-ı dil-i şikeste-dilān

7. **yā ilāhī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **535**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
535. Yā İlāhī ʿadūsını zār it
536. Luṭfuñı kendüye ḳafādar it

8. **yā ilāhī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **347**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
347. Yā İlāhī baña meded senden
348. Luṭf u iḥsān-ı bī-ʿaded senden

9. **yā ilāhī:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **341**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
341. Yā İlāhī ḫidīv-i devrānuñ
342. O kerem-kār-ı ʿadl-pīrānuñ

10. **yā ilāhī:**
Tarih 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
11. Yā İlāhī ola teʾs̱īr-i ḳudūmiyle anuñ
12. Düşmen-i bed-ḫᵛāhı ser-gerdān-ı ṣaḥrā-yı helāk

11. **yā ilāhī:**
Tarih 28
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ım, duaya başlama sözü.
15. Yā İlāhī ʿömrü devletlerle eyle ser-firāz
16. Dergehüñden budur ümmīd-i derūn-ı derdnāk

yā ne:
1. **yā ne:**
Gazel 754
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ya nedir! ya ne demeli!.
11. İder ʿāşıḳ egerçi ketme kūşiş sūz-ı pinhānın
12. Velī rūyındaki bu reng-i ayva yā ne āyā ne

yā nedür:
1. **yā nedür:**
Gazel 50
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ya nedir.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken
6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

yā nuṭḳ u yā raḳamla:
1. **yā nuṭḳ u yā raḳamla:**-*la*
Gazel 295
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ya nutuk yada rakam (büyüsü).
13. Nābī gelūr vücūda yā nuṭḳ u yā raḳamla
14. Dūşīze-i maʿānī pek āşikāra gelmez

yā rab:
1. **yā rab:**
Gazel 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
1. Terk-i maṭlabdur bu maṭlabgāhda maṭlab baña
2. Eyle luṭfuñdan müretteb maṭlabum yā Rab baña

2. **yā rab:**
Gazel 415
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
13. Yā Rab o şūḫ-ı dil-şikenüñ vażʿ-ı bāridin
14. Muḥtāc eyle……… ʿUşşāḳī-zādenüñ

3. **yā rab:**
Tarih 74
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
19. Ola kendi daḫı yā Rab pederinden efzūn
20. Zīver-i memleket ārāyiş-i dīn ü dünyā

4. **yā rāb:**
Tarih 137
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
13. Leb-i āmīn ile Nābī didi tārīḫ-i teşrifin
14. Kebīrī-zādeʾye yā Rāb mübārek eyle Şehbāʾyı

5. **yā rab:**
Gazel 429
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
5. Yā Rab sarāy-ı devletin it āşiyān-ı būm
6. Ehl-i dilüñ derūnını vīrān idenlerüñ

6. **yā rab:**
Kaside 1
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
181. Neyüz biz yā bizüm aʿmālümüz nʾolsa gerek yā Rab
182. Aña da mikneti sensin viren ey mūcid-i eşyā

7. **yā rab:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **193**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).

193. Eyle yā Rab murādın āmāde
194. Ḳalb-i pākin kederden āzāde

8. **yā rab:**
Kıt'a 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
3. Ebnā-yı dehr her hünere āferīn virür
4. Yā Rab bu āferīn ne dükenmez ḫazīnedür

9. **yā rab:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
1. Dāġum nemek-ālāy-ı ḥasān eyleme yā Rab
2. Bāġum sipeh-ārāy-ı ḫazān eyleme yā Rab

10. **yā rab:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
1. Dāġum nemek-ālāy-ı ḥasān eyleme yā Rab
2. Bāġum sipeh-ārāy-ı ḫazān eyleme yā Rab

11. **yā rab:**
Gazel 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
3. Tīrān-ı kemān-zād-ı leb-i ʿacz u niyāzum
4. Maḥrūm-ı mülākāt-ı nişan eyleme yā Rab

12. **yā rab:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
5. Taḥṣīlini her maṭlab-ı nādīde-ḥuṣūlüñ
6. Vā-beste-i feryād u figān eyleme yā Rab

13. **yā rab:**
Gazel 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
7. Dil-bend-i ümīd olduġum evḳāt-ı neşāṭı
8. Hem-reng-i ṣabāḥ-ı ramażān eyleme yā Rab

14. **yā rab:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
9. Ol tāze nihāl-i ufuḳ-efrūz-ı cemāle
10. Ḥasretle uzakdan nigerān eyleme yā Rab

15. **yā rab:**
Gazel 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
11. Yek-lokma-i rūhānī ile nefsümi sīr it
12. Ḥasret-keş-i būs-ı leb-i nān eyleme yā Rab

16. **yā rab:**
Gazel 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
13. Gencīne-i luṭfun var iken Nābī-i zārı
14. Muḥtāc-ı ʿaṭā-yı digerān eyleme yā Rab

17. **yā rab:**
Gazel 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
1. Hūşum keder-āmīz-i cünūn eyleme yā Rab
2. Esrār-ı dilüm perde-birūn eyleme yā Rab

18. **yā rab:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
1. Hūşum keder-āmīz-i cünūn eyleme yā Rab
2. Esrār-ı dilüm perde-birūn eyleme yā Rab

19. **yā rab:**
Gazel 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
3. Engüşti kimüñ degdi diyü ġabġab-ı yāre
4. Destüm zenāh-i fikre sütūn eyleme yā Rab

20. **yā rab:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
5. Teh-cürʿadan olmaz yine ümmīd güsiste
6. Birden ḳadeḥ-i kāmı nigūn eyleme yā Rab

21. **yā rab:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
7. İtsün nem-i eşk ol güle tedrīç ile teʾs̱īr
8. Erḳām-ı mükāfatı yekūn eyleme yā Rab

22. **yā rab:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
7. İtsün nem-i eşk ol güle tedrīç ile teʾs̱īr
8. Erḳām-ı mükāfatı yekūn eyleme yā Rab

23. **yā rab:**
Gazel 14
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
9. Maḳṣūd temāşā-yı ruḫ u çeşm u dehendür
10. Rūy-ı emelüm āyīne-gūn eyleme yā Rab

24. **yā rab:**
Gazel 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
11. Pejmürdelik oldı olacaḳ cism-i nizāre
12. Bārī hele pejmürde-derūn eyleme yā Rab

25. **yā rab:**
Gazel 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
13. Nābīʾye çün itdün dil-i pākīzeter iḥsān
14. Ser-pençe-i miḥnetde zebūn eyleme yā Rab

26. **yā rab:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **147**

Kelime Tipi: -
Ey Rabbim (Allah'tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
147. İt dest-ı ʿināyetüñle Yā Rab
148. Dil-ḫᵛāhı ne ise hep müretteb

27. **yā rab:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim! Duaya başlama ifadesi.
139. Yā Rab ola turduġınca ʿālem
140. Bālā-yı serīrde mükerrem

yā rabbi:
1. **yā rabbi:**
Gazel 427
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ey Rabbim (Allah’tan bir şey istenileceği zaman kullanılan dua tabiri).
11. Yā Rabbi zālime koma sūz-ı derūnını
12. Nā-çār ilticāda aña zār olanlaruñ

2. **yā rabbi:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Rabbim! Duaya başlama ifadesi.
135. Yā Rabbi bī-ḥaḳḳ-ı faḫr-ı ʿālem
136. Peyveste derūnın eyle ḫurrem

yā rasūlaʾllāh:
1. **yā rasūlaʾllāh:**
Kaside 2
Mısra: **249**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın resûlü, Hz. Muhammed!.
249. Yā Rasūlaʾllāh o ʾāṣī-i siyeh-rūyem kim
250. Reng-i rūyum virür āyine-i gufrāna sevād

yā resūlallāh:
1. **yā resūlallāh:**
Gazel 370
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
17. Yā Resūlallāh ḳuluñ Nābī ġarīk-i nār olur
18. Aña keştībān-ı luṭfuñ eylemezse medd-i bāʿ

yā resulaʾllah:
1. **yā resulaʾllah:**
Gazel 374
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
17. Şermsārum yā Resulaʾllah vedāʿundan senüñ
18. Böyle olmış neyleyüm taḳdīr-i Yezdān el-vedāʿ

2. **yā resulaʾllah:**
Gazel 374
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
23. Yā Resulaʾllah nigāh-ı şefkatüñ her ḥalde
24. Eyle Nābī-i ḥazīn üzre nigehbān el-vedāʿ

3. **yā resūlaʾllāh:**
Gazel 659
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
1. Bi-ḥamdiʾllāh naṣīb oldı saʿādet yā Resūlaʾllāh
2. Ki itdüm ḫāk-i dergāhuñ ziyāret yā Resūlaʾllāh

4. **yā resūlaʾllāh:**
Gazel 659
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
1. Bi-ḥamdiʾllāh naṣīb oldı saʿādet yā Resūlaʾllāh
2. Ki itdüm ḫāk-i dergāhuñ ziyāret yā Resūlaʾllāh

5. **yā resūlaʾllāh:**
Gazel 659
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
3. Zihī ḫüsrān güher-pāş olmadan bu ḫāke itseydüm
4. Gözüm gencīne-i ḫᵛāb-ı ferāġat yā Resūlaʾllāh

6. **yā resūlaʾllāh:**
Gazel 659
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
5. Günehkārum sefehkārum siyehkārum tebehkārum
6. Beni redd itme ferdā-yı ḳıyāmet yā Resūlaʾllāh

7. **yā resūlaʾllāh:**
Gazel 659
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
7. Ḫalāṣa dest-bürd-i kār-fermāyān-ı dūzaḫdan
8. Nigāh-ı kemterüñ eyler kifāyet yā Resūlaʾllāh

8. **yā resūlaʾllāh:**
Gazel 659
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
9. Firīb-i sākī-i peymāne-gerdān-ı ḍalāletden
10. Dem-i āhirde īmānum emin it yā Resūlaʾllāh

9. **yā resūlaʾllāh:**
Gazel 659
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ey Allah'ın Rasulü!.
11. Kemīnen Yūsuf-ı Nābīʾyi aḥbāb ü eḳārible
12. Şefāʿat yā Habībaʾllāh şefāʿat yā Resūlaʾllāh

yā yā:
1. **yā yā:**
Gazel 245
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
5. Yā leb-i peymāne yā būs-ı leb-i cānānedür
6. Şām-ı hicran ʿāşıḳa meşhūd olan rūʾyā budur

2. **ya ya:**
Gazel 270
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
3. Ya būse-i dehenüñdür ya pīçiş-i zülfün
4. Dil-i hevā-zedenüñ arzūların bilürüz

3. **yā ya:**
Gazel 291
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
11. Yā medḥ-i māh-ruhāndur ya zemm-i vażʿ-ı raḳīb
12. Ziyād ola dinecek ber-güẕārı biz bilürüz

4. **yā yā:**
Gazel 665
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
1. Yā gelme meclis-i keder-āmīz-i ʿāleme
2. Yā ḫod taḥammül eyle ẓuhūr eyleyen ġama

5. **yā yā:**
Gazel 670
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
1. Yā raḥm-ı dil-berān iledür yā recā ile
2. Yoḫsa metāʿ-ı vaṣl ele girmez bahā ile

6. **ya ya:**
Gazel 713
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaṣr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

7. **yā ya:**
Gazel 717

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
9. İtse de imdād ider sengīn-dil āhendillere
10. Yā fesāna yüz sürer āhen ya sümmāḳīlere

8. **yā yā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **330**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
329. Ẕikr-i dil yā müfettiḥeʾl-ebvāb
330. Fikr-i dil yā müsebbibeʾ l-esbāb

9. **yā yā:**
Kıt'a 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
3. Sen hemān dest-dırāz ol çemen-i ümmīde
4. Yā virürler gül-i maḳṣūduñı yā virmezler

10. **ya ya:**
Kıt'a 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dilsūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

11. **ya ya:**
Gazel 861
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ya... Ya da.
19. Giyse ya cāme-i Mıṣrī ya ḳabā-yı ʿAcemi
20. Olmaz ārāyiş-i ẓāhirle mübeddel maʿnā

12. **yā yā:**
Gazel 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
1. Ḥiṣṣeme ḳanda ki bir dilber-i mehpāre çıḳar
2. Ṭāliʿümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıḳar

13. **yā yā:**
Gazel 222
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
9. Yā ḫayāl-i hat-ı sebzüñ yā gül-i rūyuñdur
10. ʿĀlem-i dilde temāşā-yı diger bilmezler

14. **yā yā:**
Kaside 1
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
165. Degül luṭfı ḫüdāvend-i kerīmüñ ḳābil-i inkār
166. Meğer inkār iden mecnūn ola yā ṭıfl yā aʿmā

15. **yā yā:**
Kaside 5
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
23. Ḥażret-i Ḥaḳḳʾa yā Peygamberʾe yā Ḫıżrʿa çıḳar
24. Bī-vesāʾiṭ ḫaberi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

16. **yā yā:**
Tarih 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.
11. Yā ʿanberdür dökilmiş āteş üzre dūdı maḥv olmış
12. Yā iṡbāt-ı hünerle naḳş ber-āb eylemiş üstād

17. **yā yā:**
Kaside 17
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ya ... ya (da, veya, yâhut): İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.
27. Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẕāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ
28. Ṣūret-i inṣānda gelmiş yā melekdür yā perī

18. **yā yā:**
Gazel 680
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinden birinin seçilmesi gereken durumlarda kullanılan bir söz.
3. Tefṣīr-i eṡer yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḥı şermende ḳalursa

19. **yā ya:**
Gazel 680
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinden birinin seçilmesi gereken durumlarda kullanılan bir söz.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

yā yāḫūd:
1. **yā yāḫūd:**
Gazel 475
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ya...yahut.
3. Ey dil gelecek rāha odur ġayrı degüldür
4. Maḫlūk-ı Ḥaḳḳa yā eyü yāḫūd kem iderseñ

yaba itse:
1. **yaba itse:**-*se*
Gazel 706
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yaba gibi kaldırmak/kullanmak (Yaba;harman savurmak için kullanılan beş dişli tarım aracıdır. Beş dişli olması nedeniyle insan elini andırır).
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

yabān:
1. **yabāna:**-*a*
Gazel 324
Mısra: **7**
Kır, çöl II Boşuna.
7. Ötme yabāna sen ey bülbül-i bī-hūde-nevā
8. Yetişür sāmiʿa-i çerḫe bizüm ġulġulemüz

yābāna atılma:
1. **yābāna atılma:**-*ma*
Gazel 668
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önemsiz görülmek II "Yabana atmak", oku menzil dışına atmak, karavana atmak.
7. Kemān-miṡāl kec ol maḳṣaduñ taḳarrüb ise
8. Atılma oḳ gibi yābāna istiḳāmet ile

2. **yabāna atılma:**-*ma*
Gazel 796
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önemsiz görülmek II "Yabana atmak", oku menzil dışına atmak, karavana atmak.
5. Kemān-miṡāl kec ol tek atılma yabāna
6. Ḫadeng-i rāst-rev-i vādī-i telāş olma

yabana endāḫte eylemekden:
1. **yabana endāḫte eylemekden:**-*mek, -den*
Gazel 802
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yabana atmak.
15. Yoḳ farḳı eylemekden endāḫte yabana
16. Elfāz-ı müşkilātın şerh eylemek kenāre

yābis:
1. **yābis:**
Gazel 304
Mısra: **8**
Kuru, sert, haşin.
7. Her büʾl-heves teraşşuḥ-ı eşke degül ġarīḳ
8. Her kim olur tabiʿati yābis ter istemez

yābisce:
1. **yābisce:**
Gazel 727
Mısra: **13**
Nemli, ıslak gibi.
13. Egerçi meşrebi yābisce gösterür ammā
14. Velīk būse-i lebde lebībdür lūle

yād:
1. **yādiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 756
Mısra: **5**
Hatırlama,anma.
5. Lebüñ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

2. **yād:**
Gazel 799
Mısra: **13**
Hatırlama,anma.
13. Ferāmuş eyle pīç ü tāb-ı yeʾsi ʿafvı yād ile
14. Nedür Nābī günāhuñ vaḳʿi istiġfārdan ṣoñra

yād eyle:
1. **yād eyle:**
Gazel 159
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.
13. Taʿaffünātını yād eyle beyża vü ferḫüñ
14. Piliç leẕīẕdür amma çepel bozundısıdur

yād eyledi:
1. **yād eyledi:**-*di*
Tarih 127
Mısra: **113**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.
113. Yeñiden çünki bu maʿnāları da eyledi yād
114. Oldı ās̱ār-ı ʿināyāt-ı ezel cilve-nümā

yād eyledükçe:
1. **yād eyledükçe:**-*dükçe*
Gazel 137
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.
7. Yād eyledükçe ġayret-i naḫl-i bülendüñi
8. Dil sāye-gīr-i serv ü çenār olmadan ḳaçar

yād eylemeden ḳaldı:
1. **yād eylemeden ḳaldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **94**
Kelime Tipi: -
Anmadan unutulup gitmek.
93. O gūne eyledi ḥükm-i şecāʿatin icrā
94. Ki ḫalḳ eylemeden ḳaldı nām-ı Rüstemʾi yād

yād eyler:
1. **yād eyler:**-*r*
Gazel 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Söylemek.
1. Ruḫ-ı zibāsını vaṣf eyler isem şemʿ utanur
2. Ḳad-i bālāsını yād eyler isem söz uzanır

yād eyleyüp:
1. **yād eyleyüp:**-*yüp*
Gazel 448
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.
1. Sipihrün gerdişin yād eyleyüp aḫterden el çekdük
2. Yemüñ çīn-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük

yād ider:
1. **yād ider:**-*er*
Gazel 554
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak II Hatırlamak.
7. Bilmem nice Ḫudāyı semāʿından yād ider
8. Āvāze vü uṣūl-ı neye ittibāʿ iden

2. **yād ider:**-*er*
Gazel 886
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Anmak, hatırlamak.
1. İder rakīb ile meclisde yād yārumuzı
2. İder fesān-zede şemşīr-i inkisārumuzı

3. **yād ider:**-*er*
Tarih 55
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Anmak, hatırlamak.
27. Köhnesin kim yād ider ḳaṣr-ı Süleymān olsa da
28. Nām ü şānın bu binā-yı tāze ber-bād eyledi

yād it:
1. **yād it:**
Gazel 135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
9. Yād it zamān-ı ḫaṭṭuñı ey şūḫ-ı kem-nigeh
10. Mestānenüñ ḫacāleti ḫuşyārlıḳdadur

2. **yād it:**
Kaside 2
Mısra: **324**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
323. Seg-i kem-ḳadr-i derūñden daḫı kem-ḳadrterem
324. Üstüḫᵛān-pāre-i iḥsānuñ ile it beni yād

yād itdükçe:
1. **yād itdükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 405
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
9. Rūyına şerm iderüm baḳmaġa yād itdükçe
10. Kimlere cilvegeh olduġını bu meydānuñ

yād itdürür:
1. **yād itdürür:**-*ür*
Gazel 139
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hatırlatmak, akla getirmek.
7. Yād itdürür tasalluṭ-ı Aʿrābı Kaʿbeʾye
8. Pā-māl-i ḫaṭ-ı rū-siyeh olmaḳ cemāller

yād itmeden:
1. **yād itmeden:**
Gazel 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Anma.
1. Ruh-ı rengīni gūş itmeden berg-i semen ditrer
2. Nesīm-i zülfini yād itmeden ṣaḥn-ı çemen ditrer

yād itmedür:
1. **yād itmedür:**-*me, -dür*
Gazel 810
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
11. Bir miḥnet-i cedīd ile yād itmedür ġaraż
12. Çerḫ-ı denī ḥuḳūḳa mürāʿāt iderse de

yād itmek:
1. **yād itmek:**-*mek*
Gazel 455
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
1. Cevr ile ol meh umulmazdı bizi yād itmek
2. Düşmese ḫāṭırına ḫāṭırumuz ṣād itmek

yād itmesün:
1. **yād itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 593
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
1. Esīr-i hicr-i bezm-i vuṣlatuñ yād itmesün nʾitsün
2. Ḫayālüñle dil-i vīrānın ābād itmesün nʾitsün

yād itse:
1. **yād itse:**-*se*
Gazel 167
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak.
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

yād olındı:
1. **yād olındı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Zikredilmek, yad olunmak, dile getirilmek.
37. Rişte-i ṣoḥbet bulıcaḳ imtidād
38. Ḫamsesinüñ leẕẕeti olındı yād

yād olunmazdı:
1. **yād olunmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 41
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
1. Anılmak, hatırlanmak.
9. Zeḫḫār nāmı ile olunmazdı baḥr yād
10. Dūşında olmayaydı eger peştemāl-i mevc

yāda götüre:
1. **yāda götüre:**-*e*
Kıt'a 88
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Akla getirmek, hatırlamak, ansımak.
3. Şāyed götüre baḫt-ı siyeh-kārumı yāda
4. Gīsū-yı girih-gīri şiken ber-şiken olsa

yādgār:
1. **yādgārum:**-*um*
Gazel 877
Mısra: **6**
Bir kimse veya olayı hatırlatan nesne, hatıra; hediye.
5. Şikeste olmasa gönlümde bile sāġar-ı dāġum
6. Bu bezm-iʿ āleme Cem gibi yādgārum olaydı

yād-ı fesād kʾola:
1. **yād-ı fesād kʾola:**
Gazel 608
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Fitne fesattan söz edilirken.
13. Olma ol gūne ki her ḳande kʾola yād-ı fesād
14. İdeler menḳabetüñ anuñ içinde tazmīn

yād-ı ḥaḳḳ:
1. **yād-ı ḥaḳḳ:**
Gazel 476
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Allah'ı anma.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse hest itmek

yād-ı ismiyle:
1. **yād-ı ismiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 27
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
İsmini yad etme, anma.
15. Yād-ı ismiyle bulur mūy-ı beden tāze ḥayāt
16. Beñzemez āḫare şān u şeref u şevket-i Şeyḫ

yād-ı nāmuñla:
1. **yād-ı nāmuñla:**-*u, -ñ, -la*
Kaside 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Adını anma, zikretme.
9. Yād-ı nāmuñla nʾola keffe-i cürm olsa s̱evāb
10. Feyż-i naʿtuñla girer vezne ʿibārāt-ı rekīk

yād-ı vaṣluñ:
1. **yād-ı vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 753
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşma gününü hatırlamak.
1. Şuʿūrum ġāret eyler yād-ı vaṣluñ ḫᵛāb şeklinde
2. İder sermā-yı hicrüñ vaḳf-ı sūziş tāb şeklinde

yadigār:
1. **yādigārıdur:**
Gazel 153
Mısra: **10**
1. armağan, hediye 2. hatıra.
9. Sūdāgerān-ı şehr-i Sitānbulʾa ʿarż ider
10. Nābī bu nev-ḳumāş Ḥaleb yādigārıdur

2. **yādigār:**
Gazel 35
Mısra: **17**
Hatıra, anı.
17. Nābī dökerse böyle güher dökse yādigār
18. Evrāḳ-ı ḫāme dökmese naḳş-ı ḳadem ʿabes̱

3. **yadigār:**
Gazel 772
Mısra: **8**
Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi, andaç.
7. Şekve itsem siteminden daḫı efzūn eyler
8. Yadigār öyle degüldür ki dimek mümkin ola

4. **yadigārın:**-*ı, -n*
Kaside 9
Mısra: **143**
Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi, andaç.
143. Yadigārın getirür pīşgeh-ı ʿizzetüñe
144. Naẓm ile bender-i dilde yüriyen ḳafileler

yadigâr oldı:
1. **yadigâr oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Hatıra olarak kalmak II Armağan olmak.
111. Eylesin ṣafḥaya naḳş ü nigār
112. Bu nefesüm oldı saña yadigâr

yādigār-ı maġnīsā:
1. **yādigār-ı maġnīsā:**
Kaside 22
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Manisa hatırası.
45. Ümīd odur ki ola turduġınca ṭāḳ-ı felek
46. Bu gevherān-ı s̱emīn yādigār-ı Maġnīsā

yādigār-ı muṣṭafa pāşā:
1. **yādigār-ı muṣṭafa pāşā:**
Tarih 28
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Musahip Mustafa Paşanın yadigarı.
19. Gördi tāk-ı çerḫe hātif yazdı tārīḫin anuñ
20. Yādigār-ı Muṣṭafa Pāşā Muḥammed dürr-i pāk

yādına getürdi:
1. **yādına getürdi:**-*di*
Tarih 68
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Hatırlamak, anmak, yad etmek.
19. Bu ṭarḥ-ı levḥ-i zer ü sīm çerḫ-i pīre-zenüñ
20. Getürdi yādına Belḳīs ile Süleymānʾın

yāfte:
1. **yāftedür:**-*dür*
Gazel 349
Mısra: **8**
Etiket, yafta.
7. Sīnemdeki dāġum ki nümūdār-ı ġamumdur
8. Bir yāftedür ḥoḳḳa-i ʿaṭṭāre yapışmış

yaġ:
1. **yaġan:**-*an*
Gazel 583
Mısra: **8**
Yağmak, düşmek.
7. Sipihr gibi tevāżūʿ ḳadüm ḫam itmişdür
8. Yaġan mekārim-i aḫlāḳdur seḥābumdan

2. **yaġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 458
Mısra: **12**
Yağ.
11. Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
12. Tehī eritmeyelüm bağrı yaġını fenerüñ

3. **yaġda:**-*da*
Kıt'a 25
Mısra: **2**
Yağ.
1. Ḫalḳuñ emvālin alup ṣoñra tesellī virmek
2. Füls-i māhīyi ṣoyup yaġda pişürmek gibidür

4. **yaġmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 647
Mısra: **3**
Yağmak, düşmek.
3. Mānend-i berf yaġmaġa muḥtācdur nükūd
4. Dil-germ-i hırṣuñ itmege defʿ-i ḥarāretin

5. **yaġmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 544
Mısra: **3**
Bozguna uğratmak, zarar vermek.
3. Sipāh-ı şevḳini yaġmaya ʿāşıḳ-ı zāruñ
4. Siyāh şuḳḳaların açdı yine rāyet-i ḥüsn

yaġdur:
1. **yaġdurduġı:**-*du, -ġı*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **44**
Yağdırmak, yağmasını sağlamak.
43. Feyyāze-ı ʿālem-i digerdür
44. Yaġdurduġı dürr ile güherdür

yaġmā eyledi:
1. **yaġmā eyledi:**-*di*
Tarih 126
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak, talan etmek.
11. Aġalarda da giçüp seng-i raḥīḳi üzre
12. Tā otuz beş kez anuñ eyledi keyfin yaġmā

yaġmā eyler:
1. **yaġmā eyler:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak, talan etmek.
35. Virdi bir revnaḳ-ı tāze aña meşşāte-i ṣunʿ
36. Ki nigāh eyleyenüñ hūşını eyler yaġmā

2. **yaġmā eyler:**-*r*
Tarih 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak, talan etmek.
1. Ḫoşā kāşāne-i şāḫāne menzilgāh-ı bī-hemtā
2. Ki eyler seyr-i ṭarḥı ḳalb-i inṣāndan ġamı yaġmā

yaġmā iderdi:
1. **yaġmā iderdi:**-*er, -di*
Kaside 1
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak, talan etmek.
143. Olaydı pā-keşīde āb reftār-ı dil-ārādan
144. İderdi sūz-ı sīne teşnegānuñ ṣıḥḥatin yaġmā

yaġmā itdi:
1. **yaġmā itdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Yağmalamak.
25. Bī-tekellüf yüridi şehr-i dile sel-i feraḥ
26. Bulduġı yirde ġubār-ı ġamı itdi yaġmā

yaġmāger-i taḥammül:
1. **yaġmāger-i taḥammül:**
Gazel 785
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Sabır yağmacısı.
3. Her bir nigāh-ı nāzı yaġmāger-i taḥammül
4. Efsūs düşdi ḫāṭır bir böyle dil-rübāya

yaḫ:
1. **yaḫ:**
Gazel 61
Mısra: **13**
Buz.
13. Yaḫ üzre berf püşt-i āyīne göstermeden Nābī
14. Bürūdetden ider rū gerdiş-i ḫalḳa işāretler

yaḫ-ḫāne-i ümmīdi:
1. **yaḫ-ḫāne-i ümmīdi:**-*i*
Gazel 674
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Umudun buzhanesi.
7. Ben germī-i vaṣluñla ışınsam da raḳībün
8. Yaḫ-ḫāne-i ümmīdi tenūr-ı ḥased olsa

yak:
1. **yakdı:**-*dı*
Gazel 17
Mısra: **7**
Yakmak II Gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.
7. Aġūşı yakdı āteş-i nāz ile rīşümi
8. Resm oldı sūz-ı kūşe-i cārūb şeb-be-şeb

2. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 32
Mısra: **5**
Yakmak II Gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.
5. Çün lāle-ṣıfat yaḳdı derūnum dil-i şīrīn
6. Bismilgehüm olsa nʾola kūhsār-ı melāmet

3. **yaḳmada:**-*ma, -da*
Gazel 633
Mısra: **3**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.
3. İtmez düşürse pīrehenin yaḳmada ḳuṣūr
4. Şemʿa fener viḳāye iken rüzgârdan

4. **yakup:**-*up*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **133**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.
133. Nice yirde yakup çerāġ-ı münīr
134. İtdiler ṣaḥn-ı meclisi tenvīr

5. **yakduġı:**-*du, -ġı*
Kıt'a 31
Mısra: **1**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.
1. Lülesin yakduġı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

6. **yaḳdı:**-*dı*
Tarih 82
Mısra: **48**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.
47. Kimisi didi kim bu micmer-i zer
48. ʿAnber-i şāmı yaḳdı itdi hebā

7. **yaḳaruz:**-*ar, -uz*
Gazel 711
Mısra: **11**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.
11. Yine bizi yaḳaruz ġayrı yaḳmaḳ istemezüz
12. Mis̱āl-i āteş-i dūzaḫ zebānemüz var ise

8. **yaḳmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 711
Mısra: **11**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.
11. Yine bizi yaḳaruz ġayrı yaḳmaḳ istemezüz
12. Mis̱āl-i āteş-i dūzaḫ zebānemüz var ise

9. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 876
Mısra: **7**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak II güçlü sevgi uyandırmak, âşık etmek.
7. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āh ile ey dil
8. Hevā-yı vaṣla daḫı iʿtidāl gelmedi mi

10. **yaḳup:**-*up*
Tarih 104
Mısra: **71**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak.
71. On yirde yaḳup micmere-ı ʿanber ü ʿūdı
72. Pür oldı meşām-ı meh ü binī-i Süreyyā

yaḳa:
1. **yaḳasın:**-*sı, -n*
Gazel 762
Mısra: **2**
Elbisenin boynu örtecek yeri.

1. Fānūs-ı çerḫ gerdiş ider māh ʿaşḳına
2. Ṣad çāk ider zemīn yaḳasın rāh ʿaşḳına

yakıl:
1. **yakılmış:**-*mış*
Tarih 71
Mısra: **4**
Yanmasını sağlamak.
3. Virür tāb-ı hevāsı neşve-i mey
4. Yakılmış gülḫānında hīme-i tāk

yaḳīn:
1. **yaḳīnüm:**-*üm*
Gazel 36
Mısra: **4**
Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.
3. Nigāh-ı germ ile nerm oldı ḳalbi bir miḳdār
4. Yaḳīnüm oldı ki luṭfa nigāh olur bāʿis̲

2. **yaḳīndür:**-*dür*
Gazel 888
Mısra: **6**
Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.
5. Tercihine şemātet-i aʿdānuñ sebeb bu kim
6. Aḥbābuñ imtināna yaḳīndür teraḥḥümi

3. **yaḳīne:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **11**
Şeksiz ilim, bir şeyi şeksiz olarak bilme.
11. Yeʾse ümmīd hem yaḳīne gümān
12. Āteşe āb u vuṣlata hicrān

4. **yaḳın:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **38**
Yakın.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

yaḳīn ider:
1. **yaḳīn ider:**-*er*
Gazel 606
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Herhangi bir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde bilmek, inanmak.
7. Būy-ı şarāb alan nefesümden yaḳīn ider
8. Göñlümde zaḫm-ı ġamze-i cānāndan olduğın

yaḳīnen:
1. **yaḳīnen:**
Tarih 104
Mısra: **59**
Hiç şüphesiz olarak, kat'i surette.
59. Ḥükm eyleyemezdi buna bir kimse yaḳīnen
60. Bir kimseye meftūḥ degüldi bu muʿammā

yaḳış:
1. **yakışmaz:**-*maz*
Gazel 33
Mısra: **10**
Yakışmak, yaraşmak.
9. Ḫᵛāhiş-i sīmīn-berāna pīrlik maʿnī degül
10. Gencden ġayrı yakışmaz itmege virāne baḥs̲

2. **yakışmazken:**-*maz, -ken*
Gazel 282
Mısra: **9**
Yakışmak, yaraşmak.
9. ʿAşka istiġna yakışmazken ʿaceb hāletdeyüz
10. Varmaġa kūyına ʿār eyler dil-i āvāremüz

3. **yaḳışur:**-*ur*
Gazel 403
Mısra: **3**
Yakışmak, yaraşmak.
3. Vaṣl şebde yaḳışur rūzde yoḳdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaḳ bāblaruñ

4. **yaḳışur:**-*ur*
Gazel 509
Mısra: **5**
Yakışmak, yaraşmak.
5. Yaḳışur ḫışm-ı teġāfül baña çeşm ü gūşum
6. Bulduġumla leb ü dendān gibi yoḳdur cedelüm

5. **yaḳışmaz:**-*maz*
Gazel 588
Mısra: **11**
Yakışmak, yaraşmak.
11. Bir vech ile yaḳışmaz aña kār u bār-ı ġam
12. Dīvāne dil meded yañılup ʿaḳil olmasun

6. **yaḳışur:**-*ur*
Gazel 683
Mısra: **8**
Yakışmak, yaraşmak.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

7. **yaḳışur:**-*ur*
Gazel 729
Mısra: **2**
Yakışmak, yaraşmak.
1. Gül gülüp girdi nihālān-ı çemen sādelere
2. Faṣl-ı güldür yaḳışur sādeler āzādelere

8. **yaḳışur:**-*ur*
Gazel 737
Mısra: **15**
Yakışmak, yaraşmak.
15. Bu rīḫte ḳafes-i köhneye nice yaḳışur
16. Hümā-yı evc-i saʿādet şikār olınsa bile

9. **yaḳışur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **168**
Yakışmak, yaraşmak.
167. Vücūduna yaraşur çār-bāliş-i ʾaẓamet
168. Nihālüne yaḳışur ittikā-yı ṣadr-ı ṣudūr

10. **yaḳışmaz:**-*maz*
Kaside 16
Mısra: **32**
Yakışmak, yaraşmak.
31. Esbāb-ı iḥtişāma eger var ise heves
32. Pīrānuñ aña daḫı yaḳışmaz ḳıyāfeti

11. **yaḳışur:**-*ur*
Kıt'a 82
Mısra: **3**
Yakışmak, yaraşmak.
3. Yaḳışur saña reh-i bāġçede tāze libās
4. Bu kühen kesme ile bād-ı ṣabāveş esme

12. **yakışur:**-*ur*
Tarih 138
Mısra: **16**
Yakışmak, yaraşmak.
15. Mühr ḫurşīdden urur ḥüccet-i eflāke ḳażā
16. Ki bu ḳaṣra yakışur dinse eger faṣṣ-ı nigīn

13. **yaḳışmaz:**-*maz*
Gazel 469
Mısra: **12**
Yakışmak, yaraşmak.
11. Olan gülḫan-fürūzī-i neḳāyis-pīşe-i ṭabʿı
12. Yaḳışmaz ʿazm-i gül-geşt-i gülistān-ı kemāl itmek

14. **yaḳışdı:**-*dı*
Gazel 471
Mısra: **1**
Yakışmak, yaraşmak.
1. Yaḳışdı çūp-ı dehān leblerini ḫūbānuñ
2. Çubuḳlu bāġçeye döndi dehānı cānānuñ

15. **yaḳışur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **115**
Yakışmak, yaraşmak.
115. Gülḫana ḳanda yaḳışur nuḳl u cām
116. Köhne sifāl ile çekerdi müdām

yaklaş:
1. **yaklaşmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **15**
Gerçekleşmek üzere olmak.
15. Ġarḳa yaklaşmış iken keşti-i bī-lenger-i mülk
16. Bād-ı tevfīḳ irüşüp eyledi tefrīk-i ġamām

yakup ḫākister eyleyelüm:

1. **yakup ḫākister eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yakıp kül etmek, ortadan kaldırmak.
21. Defter-i cürmi yakup eyleyelüm ḫākister
22. Nābiyā āyine-i ḳalbe cilā eyleyelüm

yaḳup yıḳdı:
1. **yaḳup yıḳdı:**-*dı*
Gazel 846
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok büyük zarar vermek, harap etmek, perişan etmek.
1. Bārūt-ı rū-siyāh yaḳup yıḳdı ḫānemi
2. Döndürdi çerḫ ḫāṭıruma āşiyānemi

yāḳūt:
1. **yāḳūtuñ:**-*uñ*
Gazel 410
Mısra: **4**
Yakut, değerli taş.
3. Zergerüñ nāzikī-i ṣunʿını görmek ḫoşdur
4. Farḳın idrākden elmās ü dür ü yāḳūtuñ

2. **yāḳūta:**-*a*
Gazel 680
Mısra: **2**
Yakut, değerli taş.
1. Ey ʿaşḳ göñül ḫām ḳalur bende ḳalursa
2. Ḫātemdeki yāḳūta döner sende ḳalursa

yāḳūt-ı çekīde:
1. **yāḳūt-ı çekīde:**
Gazel 704
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Damlamış, saf yakut taşı.
3. Görmez birin engüşt-i nigāhına sezāvār
4. Dāmānumı pür eylese yāḳūt-ı çekīde

yāḳut-ı sürḫdür:
1. **yāḳut-ı sürḫdür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Kırmızı yakut.
27. Ne lāle her biri yāḳut-ı sürḫdür kʾolmış
28. Nigīn-i ḥüccet-i ḥüsn-i ʿizār-ı Maġnīsā

yalān bilmem:
1. **yalān bilmem:**
Gazel 531
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yalanı bilmemek, tanımamak.
11. Ḳurṣ-ı mihr ü mehini bez̠l itse
12. Rāstdur bu sözüm yalān bilmem

yalat:
1. **yalatmasalar:**-*ma, -sa, -lar*
Gazel 206
Mısra: **20**
Yalama işini yaptırmak.
19. Sicāl-i ʿaşḳ ile ʿāşıḳ ölürdi ey Nābī
20. Eger luʿāb-ı lebin dilberān yalatmasalar

yalıñuz:
1. **yalıñuz:**
Gazel 266
Mısra: **12**
Tek, sadece, yalnızca.
11. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmāde gerekdür
12. Yoḫsa yalıñuz sāḳī-i gül-rū ile olmaz

2. **yalıñuz:**
Gazel 487
Mısra: **5**
Tek, sadece, yalnızca.
5. Yalıñuz ṣafha-i mecmūʿalara olmasa ḳayd
6. Levḥa-i mihr ü mehe naḳş-ı cebīn olsa ġazel

3. **yalıñuz:**
Gazel 865
Mısra: **5**
Tek, sadece, yalnızca.
5. Dil-i ʿāşıḳān degüldür yalıñuz ḫaṭuñdan ey meh
6. Bak o sāde-levḥ-i mirʾāt ne ḳadar mükedder oldı

4. **yalıñuz:**
Kaside 13
Mısra: **211**
Tek, sadece, yalnızca.
211. Yalıñuz sen degül etbāʿuña da kāfīdür
212. Çekdügüñ pīşgeh-i ümmete bu niʿmet-iʿām

yalıñuz degül:
1. **yalıñuz degül:**
Gazel 242
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Değil, sadece .... değil.
5. Yalıñuz çeşmüm degül ṣahbā vü sāḳī laʿl-i cām
6. Leblerüñ rengīn mey-i ahmer bilür bilmezlenür

yaluñuz:
1. **yaluñuz:**
Tarih 138
Mısra: **69**
Yalnız, sadece.
69. Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola
70. Sidreden Rūḥüʾl-emīn zemzeme-senc-i āmīn

yan:
1. **yanmış:**-*mış*
Gazel 584
Mısra: **2**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
1. Olmış esīr-i ʿaşḳ o perī nev-cüvān iken
2. Yanmış firāḳa āteş-i ṣad ḫānmān iken

2. **yanub:**-*ub*
Gazel 879
Mısra: **5**
Çok zarar ve ziyan görmek.
5. Yanub bülbül olurdı sāye-i gül cāy-ı pervāne
6. Ḥuṣūl-ı z̠evḳ-i rāḥat olsa mevḳūf-ı edeb şimdi

3. **yanmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Gazel 110
Mısra: **7**
Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.
7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā
8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

4. **yananlar:**-*an, -lar*
Gazel 775
Mısra: **20**
Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.
19. Daḫı bir rāyiha şemm itmemişler tāze maʿnādan
20. Yananlar micmer-i endīşede ʿanber ḫusūsında

5. **yandı:**-*dı*
Gazel 777
Mısra: **3**
Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

6. **yanar:**-*ar*
Kaside 9
Mısra: **98**
Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.
97. Ḫāk-ı dergâhını ʿanber diyü taʿbīr ideli
98. Şerm ile micmer-i ḳalbümde yanar ateşler

7. **yansa:**-*sa*
Kaside 17
Mısra: **14**
Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek.
13. Ol gülüñ ruhsār-ı āteşnākine dil-bend olan
14. Yansa da dūzaḫda farżā sürḫ olur ḫākisteri

8. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 795
Mısra: **4**
Taraf, yakın.
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

9. **yanumdan:**-*um, -dan*
Kıt'a 68
Mısra: **2**
Taraf, yakın.
1. Olma āmāc-ı şerer sūz-ı nihānumdan benüm
2. Ey perī gel lāübāli giçme yanumdan benüm

10. **yanup:**-*up*
Gazel 92
Mısra: **15**
Yanmak.
15. Şevḳ-i cismüñle yanup çerḫde āh-ı serdüm
16. Berf şeklinde olan rıḫte-i ḫākisteridür

11. **yansa:**-*sa*
Gazel 442
Mısra: **14**
Yanmak.
13. Eyler tefevvuḳ aṣlı olan ābun üstine
14. Nābī cezāsıdur ne ḳadar yansa revġanuñ

12. **yanan:**-*an*
Gazel 750
Mısra: **4**
Yanmak.
3. O şeb ki çeşmün olur nūr-baḫş-ı bezm-i ḫayāl
4. Yanan ʿuṣāre-i bādām olur çerāġumda

13. **yansa:**-*sa*
Gazel 756
Mısra: **6**
Yanmak.
5. Lebüñ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

14. **yanar:**-*ar*
Gazel 727
Mısra: **11**
Yanmak. II Keder ve ıstırap çekmek.
11. İmāme aġzın öper āteşine lūle yanar
12. Bu kārgāh-ı cezāda ġarībdür lūle

15. **yanar:**-*ar*
Gazel 558
Mısra: **10**
Yanmak, tutuşmak.
9. İdüp ol rūy-ı āteşnāk ile secde dimezsin kim
10. Yanar seccādenüñ naḳşındaki ḳındīl-i bī-revġan

16. **yanar:**-*ar*
Gazel 727
Mısra: **23**
Yanmak, tutuşmak, alev almak.
23. Gehī yanar gehi ḫālī turur nihāl üzre
24. ʿAceb ki hem gül ü hem ʿandelībdür lūle

17. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 795
Mısra: **16**
Huzur, makam.
15. Dil-i sevdā-zede şevḳ-i miyān ile devāt oldı
16. İderdüm aña Nābī ʿarż maḳbūl olsa yanında

18. **yanan:**-*an*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **117**
Yanmak, alev almak, tutuşmak.
117. Anda taʿẓīm içün yanan ʿanber
118. Micmer-i māhı nār-ı reşke yaḳar

19. **yandı:**-*dı*
Kıt'a 31
Mısra: **1**
(Vücut ya da organ için) ateş ya da yüksek ısıdan etkilenmek; aşırı sıcaklıktan yara olmak; zarar görmek.
1. Lülesin yakduğı dem yandı eli dervīşüñ
2. Bu cezā ṭurfe cezādur saña elyak didiler

20. **yanan:**-*an*
Tarih 103
Mısra: **49**
(Işık kaynağı için) ışık vermek, ışık enerjisine dönüşerek tükenmek.
49. Zihī maʿbed ki ṭaḳında yanan ḳındīlinüñ dūdı
50. Olur mānend-i sürme nūr-baḫş-ı dīde-i ḫavra

yanar:
1. **yanarsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 831
Mısra: **5**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.
5. Misāl-i hīme yanarsañ da ehl-i temkīn ol
6. Kemīne sūziş ile sıçrama şerāre gibi

yandurıncaya dek:
1. **yandurıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yandırıncaya kadar.
1. Çerāġa ṣarf-ı nefes eyle yandurıncaya dek
2. Viṣāle eyleme ibrām utandurıncaya dek

yaʿnī:
1. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **524**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
523. Tā ki zülf-i saḫāya şāne ola
524. Yaʿnī iḥsāna bir bahane ola

2. **yaʿnī:**
Gazel 31
Mısra: **7**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
7. Yaʿnī kim insānda ola müctemi ʿḫāṣṣiyyeti
8. Eyleye insānı ḥayvān hem cemād u hem nebāt

3. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **110**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
109. Şāfiʿ-i müznibīn ḫazīne-i cūd
110. Yaʿnī Aḥmed Muḥammed ü Maḥmūd

4. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **159**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
159. Yaʿnī dāmād-ı şehryār-ı cihān
160. ʿAlī Pāşā-yı kāmilüʾl-ʿirfan

5. **yaʿni:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **175**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
175. Yaʿni sulṭān Aḥmed-i yek-tā
176. Ḫalledaʾlāhu mülkehū ebedā

6. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **71**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
71. Yaʿnī meliküʾl-mülūk-ı ʿālem
72. Ser-tāc-ı şehān ḫidīv-i aʿẓam

7. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **122**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
121. Yār-ı sānīsi bāġ-ı ʿadle s̱emer
122. Serv-i bustān-ı şerʿ yaʿnī ʿÖmer

8. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **129**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
129. Birinüñ nām-ı pāki yaʿnī Ḥasan
130. Gülşen-i ferʿa ġonce-i aḥsen

9. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **441**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
441. Yaʿnī dergāh-ı ḥażret-i Pāşā
442. Āb-ı rūy-ı mecāmiʿ-i vüzerā

10. **yaʿni:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **476**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
475. Şeh-süvār-ı feżā-yı pehn-i hüner
476. Yaʿni çāpük-süvār-ı ṣaḥn-ı hüner

11. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **7**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
7. Yaʿnī vezīr İbni vezīr-i dilīr
8. Āṣaf-ı dānā-dil-i rūşen-żamīr

12. **yaʿni:**
Tarih 36

Mısra: **17**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
17. İftiḫār-ı vüzerā yaʿni ʿAli Pāşā kim
18. Cebhesinde görinür māh gibi nūr-ı Ḫudā

13. **yaʿni:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
31. Vezīr-i muhteşem-i pādişāh-ı ḥeft iklīm
32. Karīn-i sāye-i Ḥaḳ yaʿni ḥażret-i ḫünkār

14. **yaʿni:**
Kaside 12
Mısra: **123**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
123. Zīb-i silk-i vüzerā yaʿni Muṣāḥib Pāşā
124. Ki şükūhına göre teng gelür ḥeft ecrām

15. **yaʿnī:**
Kaside 14
Mısra: **31**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
31. Yegāne-i vüzerā yaʿnī Muṣṭafā Pāşā
32. Ki ṣanʿat-ı kereme dest-i cūdıdur üstād

16. **yaʿnī:**
Kaside 16
Mısra: **3**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
3. Yaʿnī olup diyār-ı Ḥalebʾden keşīde-pā
4. Taḥrīk idince Rūmʾa rikāb-ı ʿazīmeti

17. **yaʿnī:**
Kaside 16
Mısra: **127**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
127. Yaʿnī duʿā-yı cāhuma vaḳf eyledüm seni
128. Var eyle tā zamānı gelince bu ḫıdmeti

18. **yaʿni:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **69**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
69. Yaʿni sulṭān-ı mürselīn Aḥmed
70. Bende-i muḳbil-i Ḫudā-yı ṣamed

19. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **99**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
99. Yaʿnī ẕāt-ı Muḥammedīden hem
100. Behre-yāb oldılar vücūd u ʿadem

20. **yaʿni:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **232**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
231. Bāġ-ı ʿadlüñ nihāl-i mümtāzı
232. Yaʿni sulṭān Muḥammed-i Ġazī

21. **yaʿnī:**
Tarih 6
Mısra: **2**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
1. Şöhre-i dehrü pesendīde-i ʿaṣr
2. Yaʿnī üstād-ı hüner-pīşe ʿAzīz

22. **yaʿnī:**
Tarih 9
Mısra: **2**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
1. Nāmdār-ı zamāne Yusuf Aġa
2. Yaʿnī gencūr-ı pādişāh-i zamān

23. **yaʿnī:**
Tarih 10
Mısra: **2**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
1. Ḥażret-i şāh-ı cihān vāris̱-i mülk-i ʿOs̱mān
2. Yaʿnī Sulṭān Muḥammed es̱er-i luṭf-ı Ḫudā

24. **yaʿnī:**
Tarih 23
Mısra: **3**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
3. Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i vālā-tebār
4. Nūr-ı çeşm-i şehryār-ı kām-bīn

25. **yaʿnī:**
Tarih 41
Mısra: **3**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
3. Yaʿnī maḫdūmı ʿAli Beg ki aña virmiş Ḥaḳḳ
4. Edeb ü maʿrifet ü ʿaḳl ü maḳām-ı sāmī

26. **yaʿni:**
Tarih 44
Mısra: **2**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
1. Ḳavl-i cifr üzre iki ḳuṭb-ı güzīn
2. Yaʿni Mehdī vü ḥażret-i ʿĪsā

27. **yaʿnī:**
Tarih 54
Mısra: **2**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
1. Āṣaf-ı devrān Muḥammed nām destūr-ı kerīm
2. Yaʿnī ṣadr-ı aʿẓam-ı sābıḳ vezīr-i muḥterem

28. **yaʿni:**
Tarih 127
Mısra: **22**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
21. Ḥażret-i āṣaf-ı ṣāfī- dil-i pākīze-nihād
22. Yaʿni hem-nām-ı Muḥammed güher-i kān-ı vefā

29. **yaʿnī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **150**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
149. Rūy-ı arżuñ ḫidīv-i mümtāzı
150. Yaʿnī sulṭān Muḥammed-i ġāzī

30. **yaʿnī:**
Tarih 57
Mısra: **3**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
3. Şehr-i ceddüʾl-enbiyā yaʿnī Ruhāʾda virdi
4. Ḥaḳ maḥż-ı luṭfından aña bir ġonce-i gülşen-fürūz

31. **yaʿnī:**
Tarih 73
Mısra: **11**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
11. Yaʿnī ki cenāb-ı ẓıll-ı Yezdān
12. Hāmī-i mebānī-i şerīʿat

32. **yaʿnī:**
Tarih 77
Mısra: **26**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
25. Mir-hacc-i vālī-i Şām ḥikmet-şinās-ı eyyām
26. Yaʿnī Naṣūḥ Pāşā meşhur İbni ʿOs̱mān

33. **yaʿni:**
Tarih 94
Mısra: **11**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
11. Raḳam ḥesābı ile yaʿni mihr-i rahşānuñ
12. Ḥurūf-ı ismi olunca yegān yegān taʿdīd

34. **yaʿnī:**
Tarih 98
Mısra: **2**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
1. Yapdukda bu menāreyi destūr-ı ḫayr-ḫᵛāh
2. Yaʿnī vezīr-i Yūsuf-ı Mıṣr-ı ser-āmedī

35. **yaʿnī:**
Tarih 100
Mısra: **4**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
3. Sāha-i cāmiʿ-i pür-feyż-i veliyy-i muṭlaḳ
4. Yaʿnī Ḥikmet Dede ser-i defter-i erbāb-ı füżūl

36. **yaʿnī:**
Tarih 108
Mısra: **3**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
3. Yaʿnī ʿAbduʾllāh Efendi zübde-i āl-i Resūl
4. Kim ider maḥsūd-ı ḫulḳı bendesin azādeye

37. **yaʿni:**
Tarih 113
Mısra: **3**
Yani, sözün kısası, doğrusu.

3. Yaʿni Sulṭān Aḥmed-ı ʿālī-cenāb
4. Şehryār-ı kişver-i ḥilm ü ḥayā

38. **yaʿnī:**
Tarih 125
Mısra: **6**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
5. İdicek ʿizz ü saʿādetle bu şehri teşrīf
6. Ṣadr-ı ʿālī-i selef yaʿnī Muḥammed Pāşā

39. **yaʿnī:**
Tarih 127
Mısra: **37**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
37. Yaʿnī Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Ḫān Aḥmed
38. Pertev-i cebhe-i dīn ẓıll-ı ziyā-baḫş-ı Ḫudā

40. **yaʿnī:**
Tarih 129
Mısra: **2**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
1. Pādişāh-ı baḥr ü ber şāhenşeh-i ʿālī-güher
2. Yaʿnī Sulṭān Aḥmed-i dīn-perver-i kişver-güşā

41. **yaʿnī:**
Tarih 130
Mısra: **2**
Yani, sözün kısası, doğrusu.
1. Āṣaf-ı ṣāf-ı derūn ṣāḥib-i pākīze-likā
2. Yaʿnī ṣadrüʾl-vüzerā ḥażret-i Yūsuf Pāşā

yañıl:

1. **yañılup:**
Gazel 588
Mısra: **12**
Aldanmak, hatâ yapmak.
11. Bir vech ile yaḳışmaz aña kār u bār-ı ġam
12. Dīvāne dil meded yañılup ʿaḳil olmasun

2. **yañılur:***-ur*
Gazel 706
Mısra: **8**
Yanılmak, hata yapmak.
7. Rukabā ġāʾilesinden olamaz āsūde
8. Yañılur māʾil olan dil-berüñ eñ aḥsenine

3. **yañılmaz:***-maz*
Gazel 729
Mısra: **12**
Yanılmak, hata yapmak.
11. Gāh mecmūʿa gibi ḳoynına kor gāh baḳar
12. Dil viren kimse yañılmaz ʿulemā-zādelere

yanınca:

1. **yanınca:**
Kaside 10
Mısra: **36**
Yanında, yanıbaşında.
35. O şeh-süvār ki binse semend-i iḳbāle
36. Revādur Aṣaf olursa yanınca ġāşiyedār

2. **yanınca:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **226**
Yanında, yanıbaşında.
225. Olur ise ḳaçan şikāre revān
226. ʿİzz ü devlet yanınca peyk-i devān

3. **yanınca:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **194**
Yanında, yanıbaşında.
193. Surḫ-bayrak sipāhīdür güller
194. Veledeşdür yanınca ġonce-i ter

4. **yanınca:**
Kıt'a 30
Mısra: **4**
Yanında, yanıbaşında.
3. Mazrūʿ-ı daʿvet ile gelür bāġ-ı ʿāleme
4. Gūyā yanınca sebze-i ḫod-rū tufeyl olur

5. **yanınca:**
Tarih 82
Mısra: **95**
Yanında, yanıbaşında.
95. Çākerāsā ider yanınca şitāb
96. Bir iki bende nāmı luṭf u ʿaṭā

yanında:

1. **yanında:**
Gazel 49
Mısra: **17**
Yan, iki şeyi mukayese ederken kullanılır.
17. Ṣarraflıḳ itmek gibidür ceng yanında
18. Bāzīçe-i şaṭranca göre bāzī-i nerrād

2. **yanında:**
Gazel 691
Mısra: **8**
Çevre, etraf; huzur, makam.
7. Yāre dem-i neẓẓārede ey eşk sākin ol
8. Ḳoyma beni o şūh yanında ḥicābda

3. **yanında:**
Gazel 389
Mısra: **14**
Yanında, indinde, gözünde.
13. Ḥasret-keş-i dehānı iken ḫalḳ-ı kāʾināt
14. Ammā o şāh-ı ḥüsn yanında vücūdı yoḳ

yansañ yaḳılsañ:

1. **yansañ yaḳılsañ:***-sa, -ñ*
Gazel 434
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sızlanarak, sıkıntısını belli etmek, şikâyet etmek.
13. Nābiyā yansañ yaḳılsañ şuʿle-pūş olsañ nʾola
14. Düşdi bir destārı āl ile ser-i kāruñ senüñ

yanuñda:

1. **yanuñda:**
Kıt'a 50
Mısra: **3**
Birlikte, beraberinde olma.
3. Hemīşe derzi Muḥammed yanuñda ḥāżır iken
4. Neden ferāce gibi böyle çāk çāk olmaḳ

yanuñda anılmaġa:

1. **yanuñda anılmaġa:***-maġ, -a*
Gazel 81
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Huzurudna anmak, zikretmek II Boy ölçüşmek.
1. Saña benzer felegüñ mihr-i dıraḫşānı mı var
2. Mihrün anılmaġa yanuñda meġer cānı mı var

yanup yaḳılma:

1. **yanup yaḳılma:***-ma*
Gazel 548
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Çok üzücü ve derin bir acı ile sızlanmak, yürekten yanmak; derdini anlatıp şikayet etmek.
11. ʿArṣa-i daʿvī-i dānişde yanup yaḳılma
12. Sāḥa-i ʿāfiyet-ābād-ı tecāhül var iken

yanup yakılmadan:

1. **yanup yakılmadan:***-madan*
Gazel 769
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok üzücü ve derin bir acı ile sızlanmak, yürekten yanmak; derdini anlatıp şikayet etmek.
5. Yanup yakılmadan leb-teşneligden āh-ı ḥasretden
6. Şeb-i hicrānım aṣlā farḳı yoḳ rūz-ı ḳıyāmetle

yanup yakılmayan:

1. **yanup yaḳılmayan:***-ma, -y, -an*
Gazel 727
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok üzücü ve derin bir acı ile sızlanmak, yürekten yanmak; derdini anlatıp şikayet etmek.
25. Yanup yaḳılmayan olmaz sezā-yı bezm-i ḳabūl
26. Baḳılsa aṣlına Nābī muṣībdür lūle

yanup yıkılup:

1. **yanup yıkılup:***-up*
Kaside 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sızlanmak, şikayet etmek.
11. Yanup yıkılup acıyup ağlayarak biraz
12. Āmāde idicek sözine gūş-ı rağbeti

yap:

1. **yapdılar:***-dı, -lar*
Gazel 207

Mısra: **6**
İnşa etmek.
5. Taşları laʿl ü güher dāʾiresi sīm ile zer
6. Yapdılar āb-ı ḥayāt üstine şāhāne kemer

2. **yapmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 303
Mısra: **23**
İnşa etmek.
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

3. **yap:**
Gazel 465
Mısra: **2**
İnşa etmek.
1. Merhem olmaġa çalış zaḫmına dil-rīşlerüñ
2. Dil-i virānını yap luṭf ile dervīşlerinüñ

4. **yapan:**-*an*
Gazel 495
Mısra: **9**
İnşa etmek.
9. Yapan anı yine miʿmār-ı iltifātımdur
10. Göñül ḫarāb-ı sitemdür ḫarāb-ı bāde degül

5. **yapar:**-*ar*
Gazel 847
Mısra: **13**
İnşa etmek.
13. Kiminüñ cāmiʿi var kimi yapar pül Nābī
14. Şuʿarānun nʾolur āsārı suḫandan ġayrı

6. **yapar:**-*ar*
Kaside 2
Mısra: **28**
İnşa etmek.
27. Ne bu tertīb-i ḥikem cümle beni ādem iken
28. Birisi ḫāne yapar birisi olmış ırġād

7. **yapmamış:**-*ma, -mış*
Kaside 10
Mısra: **58**
İnşa etmek.
57. Kef-i ʿaṭāsı o maʿmūre-i keremdür kim
58. Mühendis-i ezelī yapmamış o şehre ḥiṣār

8. **yapsalar:**-*sa, -lar*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **261**
İnşa etmek.
261. Yapsalar pādişāha ḳanda maḳām
262. Suḫanun itdi revnaḳın itmām

9. **yapdı:**-*dı*
Tarih 32
Mısra: **2**
İnşa etmek.
1. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
2. Yapdı Ḥaḳ rāhına bu bürkeyi Yūsuf Pāşā

10. **yapdı:**-*dı*
Tarih 39
Mısra: **22**
İnşa etmek.
21. Cereyān-ı leb-i āb ile didüm tārīḫin
22. Yapdı bu ṭarḥ-ı dil-āşūbı Süleymān Pāşā

11. **yapduġı:**-*du, -ġı*
Tarih 92
Mısra: **29**
İnşa etmek.
29. Ḫayme- dūzān-ı Ḥaleb yapduġı yoḳ ʿömrinde
30. Buña mānend serā-perde-i rengīn sīmā

12. **yapdukda:**-*dukda*
Tarih 98
Mısra: **1**
İnşa etmek.
1. Yapdukda bu menāreyi destūr-ı ḫayr-ḫᵛāh
2. Yaʿnī vezīr-i Yūsuf-ı Mıṣr-ı ser-āmedī

13. **yapdı:**-*dı*
Tarih 103
Mısra: **60**
İnşa etmek.
59. Elif imdād idüp liʾllāh lafẓında didi tārīḫ
60. Bu ʿālī cāyı yapdı ḥasbeten liʾllāh ʿAli Pāşā

14. **yapdı:**-*dı*
Tarih 120
Mısra: **5**
İnşa etmek.
5. Yapdı bir ḳaṣr ki seyre çıḳsa
6. Dīde cāʾiz ki ṣalātın ide ḳaṣr

15. **yapmış:**-*mış*
Gazel 48
Mısra: **5**
Yaratmak.
5. Ten-i zerrīn ü sīm-i eşkden yapmış yed-i ḳudret
6. Miyān-ı şāhid-i feyże kemerdür ḥalḳa-i tevḥīd

16. **yapılmış:**-*ıl, -mış*
Gazel 394
Mısra: **11**
Yaratmak.
11. Yapılmış ḥaẓır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥācet yoḳ

17. **yapduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 598
Mısra: **5**
Gönül almak.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

18. **yapmadan:**-*madan*
Gazel 569
Mısra: **12**
Bina etmek, inşa etmek.
11. Ṭıfl-ı nā-zāde içün ḫāṭırı şādān itmek
12. Yapmadan ücrete virmek gibidür dükkânın

19. **yapmış:**-*mış*
Kaside 2
Mısra: **10**
İnşa etmek, yaratmak.
9. İdüp āmiḫte ḫuşk ü ter ü germ ü serdi
10. Çār rükn üstine yapmış bu bināyı üstād

20. **yapmaḳda:**-*maḳda*
Kıt'a 63
Mısra: **3**
Etmek.
3. Ṭurma yapmaḳda zerger-i taḳdīr
4. Ḫurde-i sīm ṣırmadan ḫātem

21. **yapduġı:**-*du, -ġı*
Tarih 6
Mısra: **5**
Yapmak, üretmek.
5. Yapduġı ḫāme tırāş olmış idi
6. Reşk-fermā-yı nigah-iʾser-tīz

yapıl:
1. **yapılmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 278
Mısra: **10**
İnşa edilmek.
9. Yıkılır ġāʾile-i zelzeleden ḳaṣr-ı viṣāl
10. Çār esās üzre yapılmazsa metānet gelmez

yapılma:
1. **yapılma:**
Gazel 311
Mısra: **8**
Yapılmış, yaratılmış.
7. Emānete nice ḳaṣd-ı ḫıyānet eyleyelüm
8. Cenāb-ı Ḥaḳḳuñ anuñçün yapılma maḫzeniyüz

yapış:
1. **yapışmaz:**-*maz*
Gazel 314
Mısra: **2**
Yapışmak, yakalamak.
1. Ser-rişte-i zülf-i siyeh-i yāre yapışmaz
2. Ṭıfl-ı dil-i āvāre ser-i kāra yapışmaz

2. **yapışmaz:**-*maz*
Gazel 314
Mısra: **1**
Yapışmak; bağlanmak.
1. Ser-rişte-i zülf-i siyeh-i yāre yapışmaz
2. Ṭıfl-ı dil-i āvāre ser-i kāra yapışmaz

3. **yapışmaz:**-*maz*
Gazel 314
Mısra: **8**
Yapışmak; bağlanmak.
7. Maġz ehli olur pirehen esrārına ṭālib
8. Ḳışr ehli gibi kefş ile destāra yapışmaz

4. **yapışmış:**-*mış*
Gazel 349
Mısra: **10**
Sıkı sıkı tutmak, bırakmamak üzere yakalamak, sarılmak.
9. Nābī hele uṣlanmış olup ʿaşḳa giriftār
10. Terk eylemiş āvāreligi kāre yapışmış

5. **yapışmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 83
Mısra: **5**
Yapışmak, sürülmek.
5. Merhem gibi yapışmaġa muḫtācdur kerem
6. Olmaz dürüst vāʿde ile dil-şikesteler

6. **yapışmış:**-*mış*
Gazel 811
Mısra: **2**
Yapışmak.
1. Muḫayyel maʿnī vü bārīk mażmūn ḳalb-i rūşende
2. Bürīde naḳş-ı gūn-ā-gūn yapışmış cām-ı revzende

7. **yapışmaz:**-*maz*
Gazel 314
Mısra: **4**
Sürmek, dokunmak.
3. Tā eşk-i tażarruʿla vüżū eylemedükçe
4. Dest-i nigeh ol muṣḥaf-ı ruḫsāra yapışmaz

8. **yapışmaz:**-*maz*
Gazel 314
Mısra: **6**
Boyun eğmek, razı gelmek.
5. Her kim ki muvaffaḳ degül itmām-ı merāma
6. Bī-ca tolaşur baḫt-ı sezāvāra yapışmaz

9. **yapışmaz:**-*maz*
Gazel 314
Mısra: **10**
Takılmak.
9. Fikr-i kec ider vaḳf-ı tereddüd seni yoḫsa
10. Hīç dāne-i dür rişte-i hemvāre yapışmaz

10. **yapışmaz:**-*maz*
Gazel 314
Mısra: **12**
Yapışmak,tutunmak.
11. Her söz olamaz ḫāṭır-ı nādāna müʾessir
12. Her ḳabża-i gül raḫne-i dīvāra yapışmaz

11. **yapışmaz:**-*maz*
Gazel 314
Mısra: **14**
Yapışmak,tutunmak.
13. Nābī olamaz vāṣıl-ı ser-menzil-i esrār
14. Her kimse ki dāmān-ı şeb-i tāre yapışmaz

12. **yapışmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 667
Mısra: **10**
Yapışmak,tutunmak.
9. İtmek dürūġ vażʿ ile ḫalḳı firīfte
10. Bābuñ varaḳ yapışmaġa beñzer şikāfına

13. **yapışmış:**-*mış*
Gazel 349
Mısra: **2**
Yapışmak (Mumun içinde yanmasını sağlayan bir fitil bulunur. Bu fitil bittikçe mumun yanması için başı bir makasla kesilir.Şair sevgilinin dudağına değen iki parmağı mum makasına benzetmektedir).
1. Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāre yapışmış
2. Miḳrāżdur ol şemʿ-i żiyādāra yapışmış

14. **yapışmış:**-*mış*
Gazel 349
Mısra: **1**
Bütünleşmek, hemhal olmak.
1. Engüşt-i nevāziş ki leb-i yāre yapışmış
2. Miḳrāżdur ol şemʿ-i żiyādāra yapışmış

15. **yapışmış:**-*mış*
Gazel 349
Mısra: **6**
Yakasına yapışmak, hesap sormak.
5. Gördüm gül-i ter maḥkeme-i ṣaḥn-ı çemende
6. Dāmānumı çāk itdi diyü ḫāre yapışmış

16. **yapışmış:**-*mış*
Gazel 349
Mısra: **8**
Yapışkan maddeye bulanmış bir şeyin herhangi bir yere tutunması.
7. Sīnemdeki dāġum ki nümūdār-ı ġamumdur
8. Bir yāftedür ḥoḳḳa-i ʿaṭṭāre yapışmış

yapmak gibidür:

1. **yapmak gibidür:**-*dür*
Gazel 550
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
...a/e benzer anlamı veren söz öbeği.
9. Cāme-i ġayri bozup ʿanteri yapmak gibidür
10. Naẓm-ı Türkīye çevirmek ʿAcemüñ güftārın

yapup pişürenler:

1. **yapup pişürenler:**-*ür, -en, -ler*
Gazel 206
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Hazırlayıp ateşte pişirmek.
15. Kebāb-ı vasl olur mıydı böyle sīrnemek
16. Anı yapup pişürenler arada ṭatmasalar

yār:

1. **yāre:**-*e*
Gazel 5
Mısra: **7**
Sevgili II dost.
7. Ne girersin araya yāre niyāz itdükçe
8. Ḳanı ey girye mürāʿāt-ı edeb nʾoldı saña

2. **yār:**
Gazel 47
Mısra: **7**
Sevgili II dost.
7. Yār ile güft ü şenīd içre hirāsānum kim
8. Gele mabeyne gire dīdedeki nem küstāḫ

3. **yāre:**-*e*
Gazel 47
Mısra: **1**
Sevgili II dost.
1. ʿAks-i āyīne baḳar yāre dem-ā-dem küstāḫ
2. Bu ḳadar görmemişüz olduġın ādem küstāḫ

4. **yār:**
Gazel 69
Mısra: **15**
Sevgili II dost.
15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaṣanur

5. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 76
Mısra: **1**
Sevgili II dost.
1. Yāruñ ḫaṭ-āver olduġına pīç ü tābı var
2. ʿArż-ı cemālden ḳaçar oldı hicābı var

6. **yārun:**-*un*
Gazel 77
Mısra: **3**
Sevgili II dost.
3. Kemānāsā elinde keşmekeşde kalmadan yārun
4. O bed-hūdan miṡāl-i tir mehcūr olmamuz yegdür

7. **yārün:**-*ün*
Gazel 80
Mısra: **1**
Sevgili II dost.
1. Yārün bilürüz bezmümüze raġbeti vardur
2. Ammā ki zamānın gözedür sāʿati vardur

8. **yāre:**-*e*
Gazel 102
Mısra: **1**
Sevgili II dost.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

9. **yāre:**-*e*
Gazel 109
Mısra: **5**
Sevgili II dost.
5. Maḫṣūṣ degül resm-i cefā yāre ezelden
6. Ayīn-i vefā vādī-i meslūk degüldür

10. **yār:**
Gazel 115
Mısra: **3**
Sevgili II dost.
3. Tedkīk olunsa yār ile daʿvā-yı ittiḥād
4. Maʿnā-yı nefsüʾl-emre muġayir degül midür

11. **yār:**
Gazel 136
Mısra: **8**
Sevgili II dost.
7. Bilmem ne siḥre başladı cādū-yı zülfi kim
8. Boynını yār ʿadd ider oldı şemāmeler

12. **yār:**
Gazel 144
Mısra: **6**
Sevgili II dost.
5. ʿUḳde-ber-ʿuḳde ile döndügini sübḥalaruñ
6. Yār ile bend olunan rişte-i peymāndan ṣor

13. **yārı:**
Gazel 148
Mısra: **16**
Sevgili II dost.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

14. **yār:**
Gazel 197
Mısra: **5**
Sevgili II dost.
5. Gösterür yār devā-ḫᵛāh olana çeşm-i ġazab
6. O ṭabīb-i dilüm ancaḳ acı bādāmı bilür

15. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 214
Mısra: **9**
Sevgili II dost.
9. Umar boynında yārüñ sāʿid-i sīmīnini Nābī
10. Semend-i meşreb-i rehvārına bir sīm-raḫt ister

16. **yāre:**-*e*
Gazel 355
Mısra: **3**
Sevgili II dost.
3. Olup dil ıztırābın yāre tefhīm itmeden ʿāciz
4. Hemān icmāl idüp bir ḳaṭre-i sim-āb göstermiş

17. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 382
Mısra: **1**
Sevgili II dost.
1. Ol leẕẕet-i viṣāle ki yārüñ rıżāsı yoḳ
2. Bīhūde ḫᵛāhiş eylemenüñ iktiżāsı yoḳ

18. **yār:**
Gazel 445
Mısra: **9**
Sevgili II dost.
9. Yār söyletdi baña bu ġazeli ey Nābī
10. Söyleye söyleye ey tāze-zebānum diyerek

19. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 451
Mısra: **5**
Sevgili II dost.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ḫāme mi düşdüñ

20. **yārün:**-*ün*
Gazel 509
Mısra: **7**
Sevgili II dost.
7. Būs-ı dāmānına yārün yoġ iken dest-resüm
8. Āftābuñ ṣarılur boynına ṭūl-ı emelüm

21. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 566
Mısra: **1**
Sevgili II dost.
1. Yārüñ reviş-i hūş-rübāsın ne bilürsin
2. Ser tābe-ser-i ʿişve-nümāsın ne bilürsin

22. **yāre:**-*e*
Gazel 596
Mısra: **1**
Sevgili II dost.
1. Yāre varsun peyk-i nālem āh u zārum söylesün
2. Āb-ı çeşm-i girye-i bī-iḫtiyārum söylesün

23. **yārüm:**
Gazel 596
Mısra: **6**
Sevgili II dost.
5. Gonce gülsün gül açılsun cūy feryād eylesün
6. Sen ṭur ey bülbül birāz gülşende yārüm söylesün

24. **yār:**
Gazel 606
Mısra: **5**
Sevgili II dost.
5. Tā olmayınca yār ile hem-meclis-i şarāb
6. Ben bilmedüm bu mertebe yārāndan olduġın

25. **yâre:**-*e*
Gazel 660
Mısra: **11**
Sevgili II dost.
11. Peyk-i ahum gideli ḫayli zamāndur yâre
12. Umaruz ki getürür bir ḫaber inşāʾaʾllāh

26. **yār:**
Gazel 827
Mısra: **9**
Sevgili II dost.
9. Yār oḳursa lebini itmeye Nābī sūzān
10. Şevḳ ile yazduġumuz sūzlı mektūbları

27. **yārı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **125**
Dost, arkadaş.
125. Çārümīn yārı sāḳī-i kevs̱er
126. Ḳāmiʾüʾl-küfr ḥażret-i Ḥayder

28. **yār:**
Gazel 40
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Yār inmeyicek ẕirve-i nāz ü siteminden
10. İtmiş ṭutalum dīde-i ḫūn-bār temevvüç

29. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 162
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ itmāmına yāruñ Nābī
10. Beyt-i tārīḫ-i dil-ārā ḫaṭ-ı püşt-i lebidür

30. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 163
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Düşmez leb-i şīrīnine yāruñ süḫan-ı telḫ
10. Helvācı dükkānında piyāzuñ yiri yoḳdur

31. **yār:**
Gazel 173
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Yār bezme gelicek girye-i ḥasret mi ḳalur
2. Mevsim-i tehniyede kāsede şerbet mi ḳalur

32. **yāre:**-*e*
Gazel 173
Mısra: **6**
Sevgili.
5. Ḫıdmet-i refʿ-i ḥicāba ḳadeh āmāde iken
6. Vaṣl içün yāre niyāz itmege ḥācet mi ḳalur

33. **yār:**
Gazel 181
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Dārüʾş-şifā-yı vuṣlatı itdi güşāde yār
8. Bīmār-ı hicre eyledi dermān birer birer

34. **yāri:**-*i*
Gazel 186
Mısra: **5**
Sevgili.
5. Gördükçe yāri eyler pervāz reng-i rūlar
6. Saʿy eyle sen de ey dil reng-i peride göster

35. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 202
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Dil gerçi ẕevḳ-i vaṣlına yārüñ heveslenür
2. Ammā fedā-yı cāna gelince nekeslenür

36. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **11**
Sevgili.
11. Gül-būse reng-i rūyını yārüñ füzūn ider
12. Meşhūrdur ki beẕl ile niʿmet mezīd olur

37. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 252
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Yārüñ esīr-i ḫande-i ḫāṭır-firībiyüz
2. Ol maṭlabuñ velīk ʿaceb bī-naṣībiyüz

38. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 273
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Yārüñ ḫaṭ-ı müşkīni dil-i Nābī-i zara
10. Hengāmı güẕār eyleyen imdādına değmez

39. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 276
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Yārüñ havāşī-i ḫaṭına diḳḳat itmedük
10. Fenn-i uṣūl-ı ḥüsni ʿaceb sāde görmişüz

40. **yār:**
Gazel 278
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Toğrısı yār ile hem-dest-i mey-i ülfet iken
8. Ḫāṭıra ḫāṭır-ı aġyārı riʿāyet gelmez

41. **yāre:**-*e*
Gazel 278
Mısra: **6**
Sevgili.
5. Mey sebük-ṭıynet olan ʿāşıḳı küstāḫ eyler
6. Ne ḳadar yāre niyāz itse hacālet gelmez

42. **yār:**
Gazel 297
Mısra: **6**
Sevgili.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḥmet bilürüz

43. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 297
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Naḫvet u nāz ile düşnāmını yārüñ Nābī
10. Ḫaste-i miḥnete taʿvīz-i selāmet bilürüz

44. **yār:**
Gazel 317
Mısra: **2**
Sevgili.
1. Bir zamān neydi hem-āġūş-ı ḫayāl olduġumuz
2. Yār bilmezdi ṭalebkār-ı viṣāl olduġumuz

45. **yāre:**-*e*
Gazel 329
Mısra: **2**
Sevgili.
1. Bir gūne ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

46. **yāri:**-*i*
Gazel 349
Mısra: **4**
Sevgili.
3. Dil ceybini çāk eyler iken pençe-i ġamda
4. Yāri göricek dāmen-i inkāre yapışmış

47. **yār:**
Gazel 354
Mısra: **6**
Sevgili.
5. Dirīġ kevkebe-i ḥüsni oldı mānīʿ-i fehm
6. Bizümle yār meġer ḫᵛāst-kār-ı ṣoḥbet imiş

48. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 354
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Nezāket ile benāgūşın öpmege yārüñ
10. Kemend-i zülfde diller esīr-i furṣat imiş

49. **yār:**
Gazel 381
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Teşrīfden eylerse eger yār taḫallüf
2. Feryāddan itmez dil-i bīmār taḫallüf

50. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 384
Mısra: **6**
Sevgili.
5. Ser tābe-ḳadem ḳatʿa fedā eyle vücudun
6. İstersen eger yārüñ elinde ḳalem olmaḳ

51. **yār:**
Gazel 395
Mısra: **8**
Sevgili.
7. Dil ġamla daḫı dest ü girībāndan uṣanmaz
8. Bir yār içün aġyār ile ġavġādan uṣanduḳ

52. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 396
Mısra: **4**
Sevgili.
3. Ṣaff-ı raḳībe ṣunmaḳ ḳolaydı
4. Kūyına yārüñ ḫançerle varsaḳ

53. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 396
Mısra: **13**
Sevgili.
13. Yārüñ elinden ṣahbāyı Nābī
14. Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

54. **yārün:**-*ün*
Gazel 400
Mısra: **13**
Sevgili.
13. Yārün tamām gelmeġe ḳadd-ı ḳabūlına
14. Endāzesidür āh metāʿ-ı maḥabbetüñ

55. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 412
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Ṣarılsa ḥayret ile nʾola zülfine yāruñ
2. Nigāhı ġarḳa-i ḥüsn oldı ʿāşıḳ-ı zāruñ

56. **yāre:**-*e*
Gazel 413
Mısra: **11**
Sevgili.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̱īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

57. **yār:**
Gazel 416
Mısra: **3**
Sevgili.
3. Yār şermende-i ḫaṭ biz daḫı şermendesiyüz
4. Ḫalḳ ile kendü içün itdügümüz ʿarbedenüñ

58. **yārdan:**-*dan*
Gazel 450
Mısra: **10**
Sevgili.
9. Gehī visālin añup gāh bīm-i hicrini Nābī
10. Ne yārdan geçebildük ne ihtiyār idebildük

59. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 461
Mısra: **10**
Sevgili.
9. Āb-ı ḥayāt dāmen-i ẓulmetde ʿaynıdur
10. Yārüñ ṭarāvet-i beden ü cāme-ḫᵛābınuñ

60. **yārdan:**-*dan*
Gazel 470
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Yārdan ġayrı kim olsun ʿöẕr-ḫᵛāhı ʿāşıḳuñ
2. Olmayınca ʿaşḳdan ġayrı günāhı ʿāşıḳuñ

61. **yāre:**-*e*
Gazel 470
Mısra: **4**
Sevgili.
3. Gāh gāhī ḫande-i düzdīde ümmīdiyledür
4. Yāre düzdīde nigāh-ı gāh gāhı ʿāşıḳuñ

62. **yāri:**-*i*
Gazel 479
Mısra: **5**
Sevgili.
5. Yāri göricek zāʾil olur şebnem-i eşküm
6. Yoḳ cilve-i ḫurşīde Süreyyāda taḥammül

63. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 485
Mısra: **3**
Sevgili.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

64. **yār:**
Gazel 486
Mısra: **6**
Sevgili.
5. Çeşm-i raḳībde bile var iʿtibārumuz
6. Vażʿ-ı cefāya yār ider aġyārumuz degül

65. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 488
Mısra: **6**
Sevgili.
5. Benden de gāh naẓra-i güstaḫ ider ẓuhūr
6. Yārüñ baḳılsa cevri ḳatı bī-sebeb degül

66. **yārun:**-*un*
Gazel 499
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Yārun vuṣūl-ı mertebe-i iltifātuna
8. Reh-bürde-i ḫayāl ü gümānum degül benüm

67. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 500
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Tābe-key nāleden olmış dili yārüñ muġber
8. Dem-i hicrin şeb u rūz āh ile vāh itmeyelüm

68. **yāri:**-*i*
Gazel 503
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Görince yāri bir gūne fiġān-ı dil-ḫırāş itdüm
2. Ki ḳalbi āhenāsā saḫt iken vaḳf-ı telāş itdüm

69. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 503
Mısra: **5**
Sevgili.
5. İderken kendi cānumdan nihān esrārını yārüñ
6. Dirīġā meclis-i aġyārda mestāne fāş itdüm

70. **yār:**
Gazel 505
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Egerçi vaʿde-i teşrif virdi yār ammā
8. Tereddüdüm bu ki göñlümce iḥtirām idemem

71. **yāri:**-*i*
Gazel 512
Mısra: **10**
Sevgili.
9. Nice defʿ eyleyeyüm sūz-ı derūnı Nābī
10. Yāri görsem daḫı şerm eylerüm āh eyleyemem

72. **yāre:**-*e*
Gazel 572
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Leʿāli cāme-i mercānda gör yāre ʿaraḳ çekdür
10. Olur peyda ḫuy-ı mey reng-i rūyından teʿarruḳdan

73. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 597
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Ben her ne ḳadar ḥasret isem nāzına yārüñ
8. Ḥasretdür o da ḥarf-i niyāza dehenümden

74. **yāre:**-*e*
Gazel 598
Mısra: **3**
Sevgili.
3. Düşürdüñ yāre farżā fırṣat-ı ʿarż-ı niyāz ammā
4. Görince cebhesinde çīn-i istiġnā ne söylersin

75. **yār:**
Gazel 601
Mısra: **11**
Sevgili.
11. Eylerdi yār bulsa ḫayālin daḫı diriġ
12. Olsaydı żabṭa ḳudreti endīşe ʿālemin

76. **yār:**
Gazel 605
Mısra: **4**
Sevgili.
3. Bī-icāzet ṣunmadur ḫᵛān-ı veliyüʾn-niʿmete
4. Būse-çīn olmaḳ ruḫından yār mest-i ḫᵛāb iken

77. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 614
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Girişme-i mey-i luṭf ile mest olan yārüñ
8. Kem iltifāt-ı ġam-ı ʿālem olmasun nʾolsun

78. **yārün:**-*ün*
Gazel 619
Mısra: **10**
Sevgili.
9. Nābī beni rüsvālıġa āmāde ṣanurlar
10. Yārün ser-i kūyını suʾāl eyledügümden

79. **yāre:**-*e*
Gazel 641
Mısra: **12**
Sevgili.
11. İtdi ḥarf-i şevḳ-sīmā-yı şikāyetde ẓuhūr
12. Yāre hicrānuñ teʿaddīsin ġaraż tefhim iken

80. **yārdan:**-*dan*
Gazel 642
Mısra: **8**
Sevgili.
7. Hiç kāniʿ mi olur ekẟeri ʿaczindendür
8. Yārdan sāde hemān bir naẓara ḳāʾil olan

81. **yār:**
Gazel 662
Mısra: **11**
Sevgili.
11. Yār içün keş-me-keş aġyār ile ḫoşter görinür
12. Güft-gūy-ı ruḳabā ber-ṭaraf olmaḳdan ise

82. **yārün:**-*ün*
Gazel 664
Mısra: **12**
Sevgili.
11. ʿĀşıkuñ zāhirdür etvārından āẟār-ı melāl
12. Varsa da kūyına yārün heyʾetin taġyir ile

83. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 674
Mısra: **5**
Sevgili.
5. Girse elüme rūy-ı ḫaṭ-āverdesi yārüñ
6. Daʿvā-yı viṣāl itmege elde sened olsa

84. **yārün:**-*ün*
Gazel 677
Mısra: **5**
Sevgili.
5. Dil virmez idi dīde-i bīmārına yārün
6. ʿĀşıḳda eger dāʿiye-i ʿāfiyet olsa

85. **yārdan:**-*dan*
Gazel 678
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Dil yārdan ārām idemez münfaṣıl olsa
2. Vuṣlat daḫı bī-leẕẕet olur muttaṣıl olsa

86. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 680
Mısra: **4**
Sevgili.
3. Tefsīr-i es̱er yā ḳadeḥüñdür yā niyāzüñ
4. Yārüñ lebi beste ruḫı şermende ḳalursa

87. **yāre:**-*e*
Gazel 682
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
2. Bin dehenle sīne-i sad-pāre söyler söylese

88. **yāre:**-*e*
Gazel 691
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Yāre dem-i neẓẓārede ey eşk sākin ol
8. Ḳoyma beni o şūh yanında ḥicābda

89. **yāre:**-*e*
Gazel 694
Mısra: **5**
Sevgili.
5. Yāre toyunca bakmaġa māniʿ raḳībler
6. ʿUşşāḳ-ı nā-tüvānı ḳomazlar ḥużūrda

90. **yāre:**-*e*
Gazel 716
Mısra: **5**
Sevgili.
5. Bir nigāh itmiş bulundum yāre oldı mevc-hīz
6. Gūşe-i ebrū ile agyāra imālar yine

91. **yārün:**-*ün*
Gazel 717
Mısra: **3**
Sevgili.
3. Ḥüsni yārün neşʾe-baḫş olmaḳdadur her fırḳaya
4. Laʿli meste ḫāl-i efyūn-fāmı tiryāḳilere

92. **yāri:**-*i*
Gazel 726
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Ṣūret-mis̱āl yāri görince ḫamūş olur
8. Tenhāda dil ne mertebe ḥāżır cevāb ise

93. **yār:**
Gazel 742
Mısra: **3**
Sevgili.
3. Sürdükde yār ṣūret-i bāline rū didüm
4. ʿĀcizlerüñ nasibi gelürmiş ayağına

94. **yāre:**-*e*
Gazel 759
Mısra: **3**
Sevgili.
3. Niyāzum yāre teʾs̱īr itmemek meczūmdur ancaḳ
4. Ġaraz-peydāyī-i ḥüsn-i ḫafīdür infiʿālinde

95. **yāre:**-*e*
Gazel 769
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

96. **yāri:**-*i*
Gazel 771
Mısra: **2**
Sevgili.
1. Ey dil-i sāde maḥalsiz ṭaleb-i kām itme
2. Yāri āzürde idüp kendüñi nā-kām itme

97. **yar:**
Gazel 776
Mısra: **3**
Sevgili.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

98. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 778
Mısra: **5**
Sevgili.
5. Miyāniyle sürini fikridür hep söyleden yārüñ
6. Taʿaccüb eyleme ger sözlerüm gas̱s̱ ü s̱emīn olsa

99. **yārün:**-*ün*
Gazel 780
Mısra: **14**
Sevgili.
13. Nābī ne ḫoş zamīr-şinās o idi rūzgâr
14. Yārün nezāket ile toḳundı niḳābına

100. **yār:**
Gazel 795
Mısra: **13**
Sevgili.
13. Bu deñlü çünki itmiş yār meşḳ-i nāz ü istiġnā
14. Ḳo olsun nāʾil-i ḫaṭ ḥüsnünüñ vaḳt-ı ḫazānında

101. **yāre:**-*e*
Gazel 816
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

102. **yāre:**-*e*
Gazel 816
Mısra: **2**
Sevgili.
1. Dil-i derd-āşinā aġyāre maḥrem yāre bigāne
2. Dirīġā olmaduḳ gülzāre maḥrem yāre bigāne

103. **yāre:**-*e*
Gazel 816
Mısra: **4**
Sevgili.
3. Baña gösterdügi çīn-i cebīn aġyāra rūy-ı dil
4. Gül olmaz bülbül-i ġam-ḫᵛāre maḥrem yāre bigāne

104. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 820
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Yārüñ bize teveccüh ü ikbāli ḳalmadı
2. Hem-reng-i ittiḥād olacaḳ ḥāli ḳalmadı

105. **yāri:**-*i*
Gazel 822
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Ne ḫoşdur ol dem-i ḫurrem ki rām idüp yāri
2. İdem tesīde-i bezm-i emel dil-i zārı

106. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 829
Mısra: **18**
Sevgili.
17. Ḳıymam raḳībe eylemeġe ḳaṣd-i intiḳām
18. Ol da çeker benüm gibi yārüñ cefāsını

107. **yāre:**-*e*
Gazel 830
Mısra: **2**
Sevgili.
1. Olurmış ḫançer-i ser-tīz çeşm-i yāre besbelli
2. Dil-i mecrūḥ açılmaz baña ammā yāre besbelli

108. **yār:**
Gazel 842
Mısra: **8**
Sevgili.
7. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmādedür ancaḳ
8. Yār eylese teşrif ṭarab ḳat ḳat olurdı

109. **yār:**
Gazel 842
Mısra: **13**
Sevgili.
13. Yār eyler ise daʿvī-i noḳṣān-ı maḥabbet
14. Nābī ḫaṭ-ı nev-ḫīzi saña ḥüccet olurdı

110. **yāri:**-*i*
Gazel 843
Mısra: **5**
Sevgili.
5. Remīde itdi benden yāri seng-i taʿn-ı bed-gūyān
6. Şikest-i dil teraḳḳī buldı elden mūmiyā gitdi

111. **yārüñ:**-*üñ*
Gazel 865
Mısra: **14**
Sevgili.
13. Ḳaraya çalardı çoḳdan bu havāda keştī-i ṣabr
14. Dil-i āhenīni yārüñ hele aña lenger oldı

112. **yār:**
Gazel 866
Mısra: **11**
Sevgili.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

113. **yāre:**-*e*
Gazel 866
Mısra: **12**
Sevgili.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

114. **yār:**
Gazel 879
Mısra: **9**
Sevgili.
9. ʿİtāba niyyet itmiş yār işitmiş şekve-i derdüm
10. O fettāna ne söz ḥażırlasaḳ Nābī ʿaceb şimdi

115. **yārumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 886
Mısra: **1**
Sevgili.
1. İder rakīb ile meclisde yād yārumuzı
2. İder fesān-zede şemşīr-i inkisārumuzı

116. **yārı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **111**
Sevgili.
111. Görince yārı gider ṭāḳatüm gelür raʿşe
112. Ḥayāt-ı vaṣlda nā-yāb imiş zamān-ı şebāb

117. **yār:**
Gazel 56
Mısra: **3**
Sevgili.
3. Dem-i viṣāl girīzān olursa yār ne ġam
4. Ne ḫoş mes̱eldür olur ṭuʿme-i şikār leẕīẕ

yār idügin:
1. **yār idügin:**-*üg, -i, -n*
Gazel 363
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Aşık olmak.
5. ʿAḳluñ ne ḳadar yār idügin añlamamışdur
6. Her kim ki ider zümre-i mestāna taʿarruż

yār olmadan:
1. **yār olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgili, dost olmak.
1. Dilber esīr-i ʿaşḳına yār olmadan ḳaçar
2. Ol āhū-yı remīde şikār olmadan ḳaçar

yār olmaġ:
1. **yār olmaġ:**-*maġ*
Gazel 49
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etmek, yararlı olmak.
15. Bir āhen iken şöhreti ġālib zer ü sīme
16. ʿAşk ehline yār olmaġ ile tīşe-i Ferhād

yār u hem-dem:
1. **yār u hem-dem:**
Kaside 15
Mısra: **196**
Kelime Tipi: -
Dost, arkadaş.
195. İştibāh itme ki manzūrsın Ehluʾllāhuñ
196. Evliyānuñ nefesidür saña yār u hem-dem

yār u yāveri:
1. **yār u yāveri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Yar ve yardımcısı.
69. Dād-ḫᵛāhānuñ penāhı sāyebān-ı devleti
70. Bī-kesānun rūzgār-ı ʿadli yār u yāveri

yara:
1. **yarar:**-*r*
Gazel 683
Mısra: **7**
Yararlı,faydalı olmak, iyi gelmek.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

2. **yararuz:**-*r, -uz*
Gazel 311
Mısra: **6**
Yaramak, uygun olmak.
5. ʿAceb ne kāre sürer bāġbān nihālümüzi
6. Ne āteşe yararuz ne sezā-yı gülşeniyüz

3. **yarar:**-*r*
Gazel 347
Mısra: **9**
Yaramak, yarar sağlamak.
9. Beden ne kāre yarar dilde ḫᵛāhiş olmayıcaḳ
10. Nişest-i keştī-i bī-nāḫudā ne müşkil imiş

yārān:
1. **yārān:**
Gazel 424
Mısra: **14**
Arkadaşlar, dostlar.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm kāşānenüñ

2. **yārānuñ:**-*uñ*
Gazel 452
Mısra: **13**
Arkadaşlar, dostlar.
13. Yine Nābī getürdüñ püşt-i destin ḫāke yārānuñ
14. Yine meydān-ı naẓm içre güzel daʿvā-yı merd itdüñ

3. **yārān:**
Gazel 705
Mısra: **2**
Arkadaşlar, dostlar.
1. Rūz-ı rūze cemʿ olur rindān Āyāṣufiyyeʾde
2. Ḥalḳa-bend-i üns olur yārān Āyāṣufiyyeʾde

4. **yārān:**
Gazel 791
Mısra: **11**
Arkadaşlar, dostlar.
11. Nābī feres-i ṭabʿın sürsün bu yola yārān
12. Bir tāze zemīn buldum maʿmūre-i maʿnāda

5. **yārān:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **37**
Arkadaşlar, dostlar.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

6. **yārana:**-*a*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **114**
Arkadaşlar, dostlar.
113. İtdi lebinden bu suḫan iltimāʿ
114. Eyledi yārana o sāʿat vedāʿ

7. **yārānı:**-*ı*
Kıt'a 61
Mısra: **1**
Arkadaşlar, dostlar.
1. Didiler kel köpegüñ yārānı
2. Başına gördiler urmış ṣayḳal

8. **yārān:**
Gazel 181
Mısra: **1**
Arkadaşlar, dostlar II sohbet ve eğlence meclisinin sakinleri.
1. Cemʿ oldı bezm-i ṣoḥbete yārān birer birer
2. Cām aldı dest-i ʿişrete rindān birer birer

9. **yārāndan:**-*dan*
Gazel 606
Mısra: **6**
Arkadaşlar, dostlar II sohbet ve eğlence meclisinin sakinleri.
5. Tā olmayınca yār ile hem-meclis-i şarāb
6. Ben bilmedüm bu mertebe yārāndan olduġın

10. **yārana:**-*a*
Gazel 631
Mısra: **14**
Arkadaşlar, dostlar II sohbet ve eğlence meclisinin sakinleri.
13. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
14. Nābī yine yārana hediyye suḫanumdan

yarandıncaya dek:
1. **yarandıncaya dek:**
Gazel 406
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yere indirinceye kadar (Avlayıncaya kadar).
19. Gürisne kalmaġa muḥtāc bāz-ı nefs-i habīs̱
20. Şikār-ı ʿālem-i ḳudse yarandıncaya dek

yārān-ı naẓm:
1. **yārān-ı naẓm:**
Gazel 615
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şiir erbabı, şairler.
13. Yārān-ı naẓm hep ṭaraf-ı tāze ṭutdı līk
14. Nābī-i ḫaste-dil ṭaraf-ı ʿāşıḳānesin

yārān-ı rūm:
1. **yārān-ı rūm:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Rumelili dostlar, şairler.
9. Saña Nābī reşk ider ise nʾola yārān-ı Rūm
10. Şiʿrümüz ṭarz-ı ʿAcemdür Muḥteşem vādīsidür

yārān-ı ṣafā-ṭıynete:
1. **yārān-ı ṣafā-ṭıynete:**-*e*
Gazel 494
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kedersiz mizaçlı dostlar.
7. Yārān-ı ṣafā-ṭıynete ol revġan-ı ḳındīl
8. Nā-dān-ı girān-ḫilḳate dehen be-lisān ol

yaraş:
1. **yaraşur:**-*ur*
Gazel 737
Mısra: **13**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
13. Ne vech ile yaraşur rūy-ı zerde ḫᵛāhiş-i cāh
14. Ḫazānda ḫᵛāhiş-i köhne-bahār olınsa bile

2. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **167**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
167. Vücūduna yaraşur çār-bāliş-i ʾaẓamet
168. Nihālüne yaḳışur ittikā-yı ṣadr-ı ṣudūr

3. **yaraşur:**-*ur*
Kıt'a 80
Mısra: **1**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
1. Yaraşur bu tüfeng-i zer-kārun
2. Yolına cān virürse düşmen-i dīn

4. **yaraşur:**-*ur*
Tarih 74
Mısra: **3**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
3. Böyle şeh-zāde-i pākīze-sirişte yaraşur
4. Nāmını çerḫden eylerse Mesīḥā ihdā

yāre:
1. **yāre:**
Gazel 269
Mısra: **1**
Sevgili.
1. Yāre niyāzı vāsıta-i vahşet itmişüz
2. Āzürde itmişüz o mehi ġaflet itmişüz

2. **yāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **2**
Yara.
1. İtmesün mi ḫᵛāhiş-i merhem dil-i bī-çāremüz
2. Merheme ḫamyāze-i ḥasret çekerken yāremüz

3. **yāremüz:**-*müz*
Gazel 282
Mısra: **4**
Yara.
3. Olsa da dest-i ʿinādında sipihrün çāremüz
4. Eylemez bīh-būddan ḳaṭʿ-ı taʿalluḳ yāremüz

yāresini çekmek:
1. **yāresini çekmek:**-*mek*
Gazel 887
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yara çekmek.
9. Germ ü serde siper-i sīneyi germiş ṭurmış
10. Sufrenüñ çekmek içün ʿārıż olan yāresini

yāri açdum:
1. **yāri açdum:**
Gazel 445
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgiliyi iltifatla açmak, ferahlandırmak II (Gonca için) aralanmak, açılmaya başlamak.
1. Yāri açdum açıl ey ġonce-dehānum diyerek
2. Bezme geldi gel e ey şūḫ-ı cihānum diyerek

yār-ı bed-ḫūnuñ:
1. **yār-ı bed-ḫūnuñ:**-*uñ*
Gazel 112
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Asık suratlı sevgili.
17. Viṣāle gelse bile kārı yār-ı bed-ḫūnuñ
18. Müʿāḫeẕāt-ı kühen-mācerā degül de nedür

yār-ı dil-ārāmı:
1. **yār-ı dil-ārāmı:**-*ı*
Gazel 197
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gönlün içinde oturan sevgili.
13. ʿĀşıkuñ hāl-i derūnın ne ṣorarsın Nābī
14. Anı ʿāşıḳ ne bilür yār-ı dil-ārāmı bilür

yār-ı felāket-perver:
1. **yār-ı felāket-perver:**
Kaside 9
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Belalı sevgili, felaketleri seven dost.
31. Çoḳ zamān idi seni görmez idüm ḳanda idüñ
32. Ḳandasın ḳanda eyā yār-ı felāket-perver

yār-ı ġam-ḫᵛārum:
1. **yār-ı ġam-ḫᵛārum:**-*um*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **311**
Kelime Tipi: -
Gam çeken sevgili II gam veren sevgili.

311. Ne enīsüm ne yār-ı ġam-ḫᵛārum
312. Ne tesellī virür vefādarum

yār-ı ġār-ı ṣadīḳ:
1. **yār-ı ġār-ı ṣadīḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Sadakatli mağara arkadaşı (Hz. Ebubekir'in mağarada Hz. Muhammed Peygambere refakat etmesi hadisesine atfen).
119. Cümlenüñ biri yār-ı ġār-ı ṣadīḳ
120. Efdalüʾn-nās ḥażret-i Ṣıddīḳ

yār-ı hevesnākümüz:
1. **yār-ı hevesnākümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 510
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Hevesli sevgili.
1. Bizden uṣandı yār-ı hevesnākümüz bizüm
2. Eyler teġāfül ol şeh-i bī-bākümüz bizüm

yār-ı ḫoş-ḫiṣāli:
1. **yār-ı ḫoş-ḫiṣāli:**-*i*
Gazel 722
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güzel huylu sevgili.
1. Ḥased o ʿāşıḳa bir yār-ı ḫoş-ḫiṣāli ola
2. ʿAleʾl-ḫuṣūṣ ki bir şūḫ-ı läübāli ola

yār-ı rāzdār:
1. **yār-ı rāzdār:**
Gazel 120
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Sırrı olan yada sır tutan sevgili.
15. Olur mı razını fāş itmeyince āsūde
16. Zamānede bulunan yār-ı rāzdār o mıdur

yār-ı ṣadīḳ:
1. **yār-ı ṣadīḳ:**
Gazel 797
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sadık dost, sevgili.
13. Nābī meġer ki kendi dili ola herkesüñ
14. Yār-ı ṣadīḳ eger bulunursa zamānede

yār-ı sānīsi:
1. **yār-ı sānīsi:**-*si*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
İkinci dost.
121. Yār-ı sānīsi bāġ-ı ʿadle s̱emer
122. Serv-i bustān-ı şerʿ yaʿnī ʿÖmer

yārı teshirde:
1. **yārı teshirde:**-*de*
Gazel 197
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgiliyi etkileme, elde etme.
7. Yārı teshirde bī-şübhe ise nʾola göñül
8. O büt-i seng-dile itdügi iḳdāmı bilür

yār-ı vefādār-ı ḥaḳīḳatkārum:
1. **yār-ı vefādār-ı ḥaḳīḳatkārum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Realist vefalı dost.
29. Didüm ey yār-ı vefādār-ı ḥaḳīḳatkārum
30. Ey bilen ḳāʿide-i mihr ü vefāyı ezber

yār-ı zamān-ı ḥasret:
1. **yār-ı zamān-ı ḥasret:**
Kaside 9
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Özlem sürecinde yanımda olan sevgili.
17. Didüm āyā ḳanı ol yār-ı zamān-ı ḥasret
18. Ḳanı ol hem-dem-i germ-ülfet-i eyyām-ı keder

yarın:
1. **yarın:**
Gazel 364
Mısra: **11**
Sonraki günde veya günlerde, gelecek zamanda.
11. Yarın ne ẓuhūr eyleyecekdür ne bilürsin
12. Lāyıḳ mıdur imrūz ola ferdāya muʿārıż

2. **yarın:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Ertesi gün II Sevgili, yar.
9. Nice mümkin ḳala ferdāda daḫı ferd u ġarīb
10. Nābīyā kim ki bu ʿālemde bu gün yarın arar

yāruñ:
1. **yāruñ:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Sevgili.
3. Yāruñ güẕergehidür ʿuşşāḳa cāy-ı rāḥat
4. Rindān-ı ḫāne ber-dūş dār u diyarı nʾeyler

yārün pāyine düşsem:
1. **yārün pāyine düşsem:**-*in, -e-se, -m*
Gazel 445
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sevgilinin ayağına düşmek.
3. Pāyine bāri bu takrīb ile düşsem yārün
4. Ḳalmadı āh meded tāb ü tüvānum diyerek

yārun ruḫında:
1. **yārun ruḫında:**-*nda*
Gazel 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağı.
1. Ruḫında badeden yārun ki āb u tāb olur peyda
2. Derūnumda benüm bir maʿden-i sīm-āb olur peydā

yārüñ ser-i kūyına:
1. **yārüñ ser-i kūyına:**-*ı, -n, -a-n, -a*
Gazel 342
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin sokağının başı.
1. Ser-i kūyına yārüñ ʿāşıḳ-ı bī-çāre yüz ṭutmuş
2. Zemīne sāyeveş taṣvīrveş dīvāre yüz ṭutmış

yasaġ:
1. **yasaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 742
Mısra: **12**
Yasak.
11. Bir kez açılmasuñ ser-i ḫum yoḫsa kim baḳar
12. Fermān-ı ʿaşḳa şıḥne-i ṣabruñ yasaġına

yasāġ olduysa:
1. **yasāġ olduysa:**-*du, -y, -sa*
Gazel 661
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yapılması engellenmiş olmak, yasaklanmak.
1. Ger yasāġ olduysa mutrib çenge de ḳānūna da
2. Tevbeler olsun ʿaraḳla bāde-i gül-gūna da

yasaḳ:
1. **yasaḳlar:**-*lar*
Gazel 193
Mısra: **4**
Bir işin yapılmasına karşı olan yasal veya yasa dışı engel, memnuiyet.
3. Erbāb-ı hārābatı ḳomaḳ hāline yegdür
4. Taḥrīṣe sebebdür mey-i gül-fāma yasaḳlar

yaṣan:
1. **yaṣanur:**-*ur*
Gazel 69
Mısra: **16**
(Yayın kirişi için) gevşetilmek.
15. Ḳalmaz ebrūda girih terk-i ʿitāb eylese yār
16. Resmdür ceng ḫitāmında kemānlar yaṣanur

yat:
1. **yatan:**-*an*
Gazel 303
Mısra: **18**
Bulunmak, sabit durmak.
17. Sezā-yı nām-ı sulṭānī ḳulūb-ı pāk-gevherdür
18. Beyābānda yatan her seng-i bī-ḳıymet nigīn olmaz

2. **yatur:**-*ur*
Gazel 805
Mısra: **12**
Bulunmak, sabit durmak.
12. Beñzer ol naḳde ki bī-sūd yatur maḫzende
11. Sīneden elsineye sıçramayan maʿnī-i ṣāf

3. **yatmaz:**-*maz*
Gazel 129
Mısra: **9**
Boylu boyunca uzanmak.
9. Sükkān-ı ḫāne yatmaz idi rāḥat olmasa
10. Āsūde-i firāş-ı teselli ġarībler

4. **yatur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **63**
Boylu boyunca uzanmak.
63. Mīmveş pāy uzadup yā gibi puşt üzre yatur
64. Eyleyen ʿizzet içüñ dāl-ṣıfat ḳaddini lām

5. **yatup:**-*up*
Gazel 151
Mısra: **7**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek.
7. Taḫt-ı gülbinde yatup mestāne diñler bülbüli
8. Güllerün zīr-i baġalde ġonceler bālīnidür

6. **yatamaz:**-*a, -maz*
Gazel 589
Mısra: **10**
Yaşamak.
9. O deñlü raʿşe virür müşge reşk-i ṭurre-i yār
10. Ki kürksüz yatamaz deşt içinde nāfe-i çīn

yatur:
1. **yatur:**
Gazel 345
Mısra: **5**
Durmak.
5. Nā-pāk yatur dest-i kerem dāmen-i ʿiṣmet
6. Ḫas-pūş ḳalup çeşme-i ḥayvān unudulmış

2. **yatur:**
Gazel 731
Mısra: **4**
Yatmak.
3. Bir zamān mesned-i şāhīdeki bālīn-i ḥarīr
4. Gerdiş-i devr ile āmāde yatur mezbelede

yāve:
1. **yāveye:**-*y, -e*
Gazel 580
Mısra: **13**
Saçma sapan söz.
13. Nābiyā yāveye ṣarf itmededür enfāsın
14. İḥtişāma çüriden mā-ḥaṣal-ı irādın

yāver:
1. **yāveridür:**-*i, -dür*
Gazel 92
Mısra: **10**
Yardımcı.
9. Añladum āyinenün rāz-ı dilinden bunı kim
10. Ṭıyneti ṣāf olanuñ ehl-i naẓar yāveridür

2. **yāverüm:**-*üm*
Gazel 749
Mısra: **8**
Yardımcı II Emir subayı.
7. Nādāna beni itmez idi böyle feda çerḫ
8. Evvelki maḥabbetde ḳalup yāverüm olsa

yāveri tāliʿ olup:
1. **yāveri tāliʿ olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şansı yaver gitmek.
129. Bāḳīʾye de tāliʿ olup yāveri
130. Oldı az eyyāmda baş defteri

yayı çekilmez:
1. **yayı çekilmez:**-*mez*
Kıt'a 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ok atmak üzere yayı germek.
11. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
12. Ṭabʿumuñ ʿarṣa-i maʿnāda çekilmez yayı

2. **yāyı çekilmez:**-*il, -mez*
Kıt'a 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ok atmak üzere yayı germek.
1. Kec baḳarlar baña nāvek gibi bilmezler kim
2. Ṭabʿumuñ ʿarsa-i maʿnāda çekilmez yāyı

yaz:
1. **yazıcaḳ:**-*ı, -caḳ*
Gazel 49
Mısra: **19**
Kaleme almak.
19. Ol rū-siyehüm kim yazıcaḳ ḥarf-i vücūdum
20. Şerm eyledi refʿ-i serine ḫāme-i īcād

2. **yazsam:**-*sa, -m*
Gazel 102
Mısra: **1**
Kaleme almak.
1. Nāme yazsam yāre destümde ḳalem nā-būd olur
2. Ḥarf āteş nāme hākister mürekkeb dūd olur

3. **yazarken:**-*ar, -ken*
Gazel 338
Mısra: **5**
Kaleme almak.
5. Yazarken vaṣf-ı çeşmin pāy-ı ḫāme saṭrdan çıḳmış
6. Meġer mestānelik teʾs̱īr idüp gümkerde-rāh olmış

4. **yazmış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **4**
Kaleme almak.
3. İdüp taklīd ḫaṭṭ-ı nīm-ḫām-ı dilbere düşmen
4. Lisān-ı yārdan bir nāme yazmış ḫāme uydurmış

5. **yazmada:**-*ma, -da*
Gazel 497
Mısra: **2**
Kaleme almak.
1. Ḳalem kec-dil mürekkeb rū-siyeh kāġıd dü-rū bilmem
2. Kimi itsem o şāha ʿarż-ḥālüm yazmada maḥrem

6. **yazsa:**-*sa*
Gazel 509
Mısra: **13**
Kaleme almak.
13. Nābiyā yazsa sezā zer-varaḳ-ı ḫūrşīde
14. Kātib-i bārgeh-i çerḫ bu zībā ġazelüm

7. **yazmaz:**-*maz*
Gazel 743
Mısra: **1**
Kaleme almak.
1. Ḫāme yazmaz ḥarf ehl-i ḥarfe hem-ḥāl olmasa
2. Bāṭın-ı ṭabʿında hem-şekl-i elif nāl olmasa

8. **yazduġumuz:**-*duġ, -umuz*
Gazel 827
Mısra: **10**
Kaleme almak.
9. Yār oḳursa lebini itmeye Nābī sūzān
10. Şevḳ ile yazduġumuz sūzlı mektūbları

9. **yazsa:**-*sa*
Gazel 878
Mısra: **9**
Kaleme almak.
9. Zerrīn ḳalemle yazsa sezā mihr Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumı

10. **yazar:**-*ar*
Gazel 6
Mısra: **5**
Yazmak, nakş etmek.
5. Yazar emvācdan geh rāst geh kec ḫaṭṭ-ı gūn-ā-gūn
6. ʿAceb taʿlīmgāh olmış ṣabāya mekteb-i deryā

11. **yazar:**-*ar*
Gazel 795
Mısra: **11**
Yazmak, nakş etmek.

11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir es̱er yoḳdur dehānında

12. **yazsalar:**-*sa, -lar*
Kaside 2
Mısra: **143**
Yazmak, nakş etmek.
143. Yazsalar ravżasınuñ nāmını āteşdāna
144. Zīr-i āteşde olur bir çemen-i sebz remād

13. **yazdı:**-*dı*
Tarih 2
Mısra: **17**
Yazmak, nakş etmek.
17. Didüm āyā ne güne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

14. **yazdı:**-*dı*
Tarih 2
Mısra: **18**
Yazmak, nakş etmek.
17. Didüm āyā ne güne yazdı tārīḫin anuñ bilsem
18. Didi hātif ki yazdı levḥ-i ḥüsne ḫaṭ mübārek-bād

15. **yazdı:**-*dı*
Tarih 20
Mısra: **13**
Yazmak, nakş etmek.
13. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
14. Düşdi Ḳamançe ḥıṣnına nūr-ı Muḥammedī

16. **yazdı:**-*dı*
Tarih 28
Mısra: **19**
Yazmak, nakş etmek.
19. Gördi tāk-ı çerḫe hātif yazdı tārīḫin anuñ
20. Yādigār-ı Muṣṭafa Pāşā Muḥammed dürr-i pāk

17. **yazdılar:**-*dı, -lar*
Tarih 43
Mısra: **3**
Yazmak, nakş etmek.
3. Ḳudsiyān tāk-ı sipihre yazdılar tārīḫini
4. Saña Mevlā Nābīyā saʿd eyleye bu ḫaneyi

18. **yaz:**
Tarih 51
Mısra: **53**
Yazmak, nakş etmek.
53. Yaz duʿāsın cebīn-i dīvāra
54. Nābīyā her gören disüñ āmīn

19. **yazdı:**-*dı*
Tarih 98
Mısra: **3**
Yazmak, nakş etmek.
3. Tārīḫini felekde melek yazdı Nābīyā
4. Bālā binā maḳām-ı ezān-ı Muḥammedī

20. **yazarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 751
Mısra: **16**
Yazmak.
15. Her zamān atmada bir semte kemān-gīr-i ḳażā
16. Benüm ol ḥarf-i ʾalāmet ki yazarlar tīre

21. **yazmış:**-*mış*
Tarih 46
Mısra: **2**
Yazmak.
1. Kilk-i ḳudret māʾil olmış ḳāmet-i dil-cūyına
2. Böyle naḳş-ı hūb yazmış ḫaṭṭ-ı ʿanber-būyına

22. **yazup:**-*up*
Gazel 544
Mısra: **9**
Yazmak, kaleme almak.
9. Ḫaṭ-ı siyāhı yazup ʿaşk -nāme-i ʿuşşāḳ
10. Virildi ʿāşıḳ-ı āvāreye icāzet-i ḥüsn

23. **yazdugında:**-*du, -gı, -n, -da*
Gazel 661
Mısra: **9**
Yazmak, kaleme almak.
9. Yazdugında dest-i ḳudretle berāt-ı şiʿrümi
10. Nābīyā itmiş muvaffaḳ şerʿa da ḳānūna da

24. **yazmaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 857
Mısra: **4**
Not etmek, yazmak, deftere geçirmek (günahların yazılması).
3. ʿAceb bu kʾitmedeyüm zīver-i dükān-ı riyā
4. Melek beġenmez iken yazmaġa ʿibādetümi

25. **yazdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **80**
Yazmak, kaleme almak.
79. İdüp itmām nüsḫa-i ḫilḳat
80. Ketebe yazdı kātib-i ḳudret

26. **yazdı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **5**
Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.
5. Şeyḫ İbnüʾl-ʿArabī yazdı Fütūḥatında
6. Muṣḥaf içre hüveʾl-ḳādir imiş āyet-i Şeyḫ

27. **yazdı:**-*dı*
Tarih 128
Mısra: **25**
Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.
25. Nābīyā yazdı bu tārīḫi melekler feleġe
26. Mālik-i nām-ı fütūḥ oldı Muḥammed Pāşā

28. **yazmada:**-*ma, -da*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **327**
Yazmak, yazıya dökmek, kaleme almak.
327. Ḫᵛāceler yazmada ḥisāb-ı raḳam
328. Alurum ben ḫayāl-i şiʿre ḳalem

29. **yaza:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **113**
Yazmak, kaleme almak, yazıya dökmek.
113. Bu celī menḳabete ḥayf degül mi ki yaza
114. Ġayrınuñ nāmına tārīḫ-nüvīs-i eyyām

30. **yazdılar:**-*dı, -lar*
Tarih 19
Mısra: **2**
Yazmak, nakşetmek.
1. Büʾl-fetḥ-i s̱ānī dāver-i ġāzī şehinşāh-ı cihān
2. Kim nām-ı tīġin yazdılar tāk-i sipihre nūr ile

yazık:
1. **yazıḳ:**
Kaside 24
Mısra: **124**
Yazıklar olsun!.
123. Ḥayf ol naẓma ki ḫālī ola evṣāfuñdan
124. Yazıḳ ol şāʿire kim eylemeye saña s̱enā

2. **yazıḳdur:**-*dur*
Gazel 155
Mısra: **18**
Acınma, üzüntü anlatan bir söz.
17. Nāçīz naḳş-ı mum ile zindān-ı kīsede
18. Olmaḳ nefes-girifte yazıḳdur gelū-yı zer

yazıḳ degül mi:
1. **yazıḳ degül mi:**
Kaside 10
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yazık değil mi?.
75. Yazıḳ degül mi olam ser-bürehne kāse tehī
76. Tamām müflis-i bī-ḫānmān ġarīb-i diyār

yazık ki:
1. **yazık ki:**
Gazel 95
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ne yazık ki! Maalesef.
11. Yazık ki olmadadur ẓulm ü ġaflet ile ḫarāb
12. Naẓar ki vaḳf-ı temāşā-yi āferīnişdür

2. **yazık ki:**
Gazel 310

Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ne yazık ki! Maalesef.
13. Sepīd mūylara girye lāzım ey Nābī
14. Yazık ki ḫuşk ḳala nesterenlicüklerümüz

yazıl:
1. **yazılsa:**
Kaside 2
Mısra: **167**
Yazma işi yapılmak.
167. Nüsḫa-i ḫulḳı miyānında yazılsa farażā
168. Bī-taʿab maʿnī-i teslīm virür lafẓ-ı ʾinād

2. **yazılmamış:**-*ma, -mış*
Kaside 14
Mısra: **66**
Yazılmak.
65. O deñlü luṭfı sever kim kitāb-ı ṭabʿında
66. Yazılmamış kelimāt-ı keremden özge sevād

3. **yazılsa:**-*sa*
Kaside 14
Mısra: **102**
Yazılmak.
101. Bu dīn ü devlete yoḳ ḥadd ü ḥaṣrı ḫıdmetinüñ
102. Yazılsa defter-i āfāḳa tābe-rūz-ı meʾād

4. **yazıldı:**-*dı*
Tarih 46
Mısra: **8**
Yazılmak.
7. Ḫaṭ değil evvel naẓarda söyledüm tārīḫini
8. Ḳıl ḳalemle sūre-i Yūsuf yazıldı rūyına

yazılmış:
1. **yazılmış:**
Gazel 146
Mısra: **9**
Yazma işinin yapılmış olması. II Süslenmiş.
9. Naẓm-ı evṣāfuñ yazılmış ṣafḥadur levḥ-i żamīr
10. Fikr-i ḳadd-i dil-peẕīrüñ mıṣraʿ-ı tażmīnidür

2. **yazılmış:**
Gazel 700
Mısra: **2**
Yazma işinin yapılmış olması. II Süslenmiş.
1. Ḫaṭṭ-ı zenaḫ kenāre-i ḫaṭṭ-ı ʿiẕārda
2. Gūyā ki bir selām yazılmış kenārda

yazmazlar idi:
1. **yazmazlar idi:**-*maz, -lar , -i, -di*
Gazel 663
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kaleme almak II yazmak.
9. Şuʿarā olmasalar vālih ü ḥayrān Nābī
10. Evvel-i şiʿrine yazmazlar idi lafẓ-ı veleh

yazsa:
1. **yazsa:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Yazmak.
9. Zerrin ḳalemle yazsa sezā mihre Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumuz

yazuk:
1. **yazuḳdur:**
Gazel 457
Mısra: **10**
Yazık.
9. Ġazel nā-dīde vü neʾşnide vü nā-güfte lāzımdur
10. Yazuḳdur pāyesi pā-māl ola Nābī bu mirkātüñ

2. **yazuḳ:**
Gazel 412
Mısra: **9**
Yazık: Üzüntü anlatan bir söz.
9. Yazuḳ pes-āmedegān-ı ḫayāle ey Nābī
10. Güşāde eyleme birden dehānın enbāruñ

3. **yazuk:**
Gazel 209
Mısra: **6**
Maalesef, ne yazık ki.
5. Olurdı her kişi maḳdūrı deñlü ḫᵛāhişger
6. Yazuk metaʿ-ı murādı mezāda virmezler

yazuḳdur:
1. **yazuḳdur:**
Gazel 152
Mısra: **7**
Yazık:Üzüntü anlatan bir söz.
7. Yazuḳdur eyleme teşbīhi ālet-i efkār
8. Elünde bāzīye ser-rişte-i emel yetişür

ye:
1. **yer:**-*r*
Gazel 194
Mısra: **14**
Yemek.
13. Çoḳ kimseyi gördüm bu çerāġāhda Nābī
14. Bilmez ki kimüñ nānını yer ḫāne kimüñdür

yeʾcūc-i yeʾs:
1. **yeʾcūc-i yeʾs:**
Gazel 733
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin yecücü (Ye'cûc ve Me'cûc Kur'an'da zikri geçen "Kehf sûresi 18. Âyet: 93 "zulüm ve fitne" çıkaran bir kavim. Zülkarneyn bu kavmin geçit yolu olan iki dağ arasından dışarı çıkmamalan için "Sedd-i Zülkarneyn" adı verilen bir set yaptırmıştır. Bazı hadislerde ahirzamanda bu kavmin tekrar zuhur edeceği bildiriliyor (Kaynak: İbn-i Mace 4076,4079). Beyit buna atıfta bulunuyor).
13. Yeʾcūc-i yeʾs itmeyicek Nābiyā ẓuhūr
14. Sedd-i ümīd degmede gelmez güşāyişe

yed-i beyża:
1. **yed-i beyżā:**
Gazel 850
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Musa Aleyhisselâm'ın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eli. Bu tabir mecaz olarak keramet ve hârikulâde haller ve meziyetler hakkında kullanılır.
18. Cīb-i ġaybı eyledi menzil yed-i beyżā gibi
17. Dest-bürd-i sīmyā-perdāzī-i eyyāmdan

2. **yed-i beyża:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Musa Aleyhisselâm'ın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eli. Bu tabir mecaz olarak keramet ve hârikulâde haller ve meziyetler hakkında kullanılır.
75. İder iẓhār o pençe mihrāsā
76. Memleket żabṭına yed-i beyża

yed-i beyżāya:
1. **yed-i beyżāya:**-*ya*
Gazel 364
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Musa Aleyhisselâm'ın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eli. Bu tabir mecaz olarak keramet ve hârikulâde haller ve meziyetler hakkında kullanılır.
5. Kendi elini eylemeden ġayri şikeste
6. Ne sūd ider olmaḳ yed-i beyżāya muʿārıż

yed-i beyzā-yı mūsevī:
1. **yed-i beyzā-yı mūsevī:**
Tarih 52
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Musa Aleyhisselâm'ın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eli. Bu tabir mecaz olarak keramet ve hârikulâde haller ve meziyetler hakkında kullanılır.
27. Taʿmīrine teveccüh idüp beẕl-i māl ile
28. Gösterdi luṭfda yed-i beyzā-yı Mūsevī

yed-i her dīgere:
1. **yed-i her dīgere:**
Kaside 1
Mısra: **118**
Kelime Tipi: -
Diğer mahlukatın (İnsan

soyunun dışında kalanlar) her birisine eli.
117. Meşāʿir vażʿ idüp terkīb-i cism nev-i insānda
118. Yed-i her dīgere itmiş münāsib āletin iʿṭā

yed-i ʿināyet:
1. **yed-i ʿināyet:**
Kaside 11
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **-**
Yardım eli.
147. Yed-i ʿināyet ile şehr-bend-i ʿālemde
148. Der-i murādını açsun Müfettiḥüʾl-ebvāb

yed-i ḳudret:
1. **yed-i ḳudret:**
Gazel 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kudret eli; Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.
5. Ten-i zerrīn ü sīm-i eşkden yapmış yed-i ḳudret
6. Miyān-ı şāhid-i feyże kemerdür ḥalḳa-i tevḥīd

yed-i miʿmār-ı ḥüsn-i himmet:
1. **yed-i miʿmār-ı ḥüsn-i himmet:**
Tarih 8
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gayret güzelliğinin mimarının eli.
15. Bu ʿālī cāygāhı ḳurtarup dest-i ecānibden
16. Yed-i miʿmār-ı ḥüsn-i himmet ile eyledi iḥyā

yed-i muḫāṣemeti:
1. **yed-i muḫāṣemeti:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanlık eli.
75. Yed-i muḫāṣemeti çāk-rīz-i cīb-i ʿadū
76. Kef-i velāsı güher-pāş-ı dāmen-i aḥbāb

yed-i musaʾya:
1. **yed-i musaʾya:**-*y, -a*
Gazel 862
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Musa'nın mucizevî (beyaz) eli.
5. Dıraḫt-ı cennetüñ it fehm ḳıymetin bundan
6. Ki virdiler yed-i Musaʾya bir ʿaṣālıgını

yed-i müstesnādan:
1. **yed-i müsteṡnādan:**-*dan*
Kıt'a 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Seçkin el.
9. Bizüm āṡār-ı perīşānumuzuñ cildi daḫı
10. Ẕevḳ-yāb olsun o gūne yed-i müsteṡnādan

yed-i nerme:
1. **yed-i nerme:**-*e*
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yumuşak el, merhametli el.
3. İdüp āṡrumuzı bir yed-i nerme teslīm
4. Bizi ḳurtar kerem it daġdaġa-i Yaḥyāʾdan

yed-i ṭūlā:
1. **yed-i ṭūlā:**
Tarih 16
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Uzun el, bir alanda eksiksiz bilgi sahibi olma.
31. İki destine iki ḫāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saḫāvetde yed-i ʿulyā

yed-i ʿulyā:
1. **yed-i ʿulyā:**
Tarih 16
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Çok yüksek, çok yüce el.
31. İki destine iki ḫāṣṣa virmiş Ṣāniʿ-i ḳudret
32. Şecāʿatde yed-i ṭūlā saḫāvetde yed-i ʿulyā

yed-i yümn:
1. **yed-i yümn:**
Tarih 16
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Bereket eli, uğurlu el.
87. Beşāretler(le) biribirine dir kim budur tārīḫ
88. Yed-i yümn ile aldı mühr-i ṣadrı Muṣṭafa Pāşā

yedüñi ḳaṭʿ eyleme:
1. **yedüñi ḳaṭʿ eyleme:**-*me*
Gazel 435
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
İstemez olmak, müracaat etmez olmak.
9. Reh-zen-i naḳd-i tevekkül degül ıẓhār-ı ṭaleb
10. Dāmeninden yedüñi eyleme ḳaṭʿ esbābuñ

yeg:
1. **yegdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **7**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
7. Engüşt-i girih-beste-i yeʾs olması yegdür
8. İtmekden ise ẕeyl-i leʿimāna teşebbüṡ

2. **yegdür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **1**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
1. İdüp defʿ-i keder sāġarla mesrūr olmamuz yegdür
2. Ḫarābāt içre lāy-ı meyle maʿmūr olmamuz yegdür

3. **yegdür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **2**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
1. İdüp defʿ-i keder sāġarla mesrūr olmamuz yegdür
2. Ḫarābāt içre lāy-ı meyle maʿmūr olmamuz yegdür

4. **yegdür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **4**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
3. Kemānāsā elinde keşmekeşde kalmadan yārun
4. O bed-hūdan miṡāl-i tir mehcūr olmamuz yegdür

5. **yegdür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **6**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
5. Sipihrüñ ḥoḳḳasından itmeyüp deryūze-i merhem
6. Gülāsā ser-te-ser pür-zaḫm-ı nāsūr olmamuz yegdür

6. **yegdür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **8**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
7. Hilāl eyler vücūd-ı ʿāşıḳı ḳurb-ı viṣāl ey dil
8. O mihr-i ḥüsnden mānend-i meh dūr olmamuz yegdür

7. **yegdür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **10**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
9. Bahāruñ zīr-i bār-ı minnet-i nev-rūzı olmaḳdan
10. Ḥarāret-dīde-i eyyām-ı bāḥūr olmamuz yegdür

8. **yegdür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **12**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
11. Bize ṣaffüʾn-niʿal meclisinde yer bulunmazsa
12. Varup ser-defter-i hicrāna mastūr olmamuz yegdür

9. **yegdür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **14**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
13. Fürūġ-ı naẓm ile memlū idüp dünyāyı ey Nābī

14. Mis̱āl-i mihr-i ʿālem-tāb meşhūr olmamuz yegdür

10. **yegdür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **3**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
3. Erbāb-ı hārābatı ḳomaḳ hāline yegdür
4. Taḥrīṣe sebebdür mey-i gül-fāma yasaḳlar

11. **yegdür:**-*dür*
Gazel 662
Mısra: **2**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
1. ʿAşḳ ḫoşdur ġam-ı çerḫe hedef olmaḳdan ise
2. Eşk dürr olması yegdür ḫazef olmaḳdan ise

12. **yegdür:**
Gazel 696
Mısra: **5**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
5. Cāmı kef-i sākīde şikest olması yegdür
6. Ol bāde ki keyfiyyet-i minnet var içinde

13. **yegdür:**-*dür*
Kaside 21
Mısra: **4**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
3. İḥtimāl-i cevr ġālibdür ümīd-i vuṣlata
4. ʿĀşıka yegdür mülāḳi olmamaḳ cānān ile

14. **yegdür:**-*dür*
Gazel 570
Mısra: **6**
Daha iyi, daha üstün.
5. Olmaḳ engüşt-i ḳalem menbaʿ-ı āb-ı maʿnā
6. Yegdür engüştde göstermeden āb-ı güherin

yegān yegān:
1. **yegān yegān:**
Tarih 94
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birer birer, ayrı ayrı, tek tek.
11. Raḳam ḥesābı ile yaʿni mihr-i rahşānuñ
12. Ḥurūf-ı ismi olunca yegān yegān taʿdīd

yegāne:
1. **yegāne:**
Kaside 10
Mısra: **30**
Biricik, tek.
29. Ne āṣaf āṣaf-ı ʾālī-naẓar bülend-maḳām
30. Yegāne ṣadr-ı bülend-iḳtidār-ı iḥsānkār

2. **yegāne:**
Kaside 22
Mısra: **34**
Biricik, tek.
33. Cenāb-ı ḥażret-i Ḥacı ʿAlī Aġā ki odur
34. Yegāne faḫr-ı kibār-ı diyār-ı Maġnīsā

3. **yegāne:**
Kaside 14
Mısra: **41**
Eşsiz, tek.
41. Yegāne Rüstem-i ṣāḥib-ḳırān-ı devrān kim
42. Süm-i semendi ider kūha itdügin Ferhād

4. **yegāne:**
Tarih 103
Mısra: **29**
Eşsiz, tek.
29. Yegāne ṣadr-ı aʿẓam āṣaf-ı ṣāfī-i dil-i ekrem
30. Muʿīn-i mülk ü millet hāmī-i devlet ʿAlī Pāşā

5. **yegāne:**
Tarih 116
Mısra: **5**
Eşsiz, tek.
5. Yegāne āṣaf-ı ṣāfi-tabiʿat ṣāḥib-i devlet
6. Ki ẕātı ṣadr-ı dīvān-ı bülend-erkāna revnaḳdur

yegāne-i āfāḳ-ı ṣadr-ı aʿẓamsın:
1. **yegāne-i āfāḳ-ı ṣadr-ı aʿẓamsın:**-*sın*
Kaside 14
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Sadrazamlık makamı semasının biriciği.
105. Sen ol yegāne-i āfāḳ-ı ṣadr-ı aʿẓamsın
106. Ki görmedi saña beñzer zamāne-i naḳḳād

yegāne-i ʿālem:
1. **yegāne-i ʿālem:**
Kaside 20
Mısra: **69**
Kelime Tipi: -
Cihanın bir tanesi, biriciği.
69. Hīç böyle bir yegāne-i ʿālem görülmedi
70. Kim ola ʿilm ü fażlına ser-ber kerāmeti

yegāne-i vüzerā:
1. **yegāne-i vüzerā:**
Kaside 14
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Vezirlerin bir tanesi.
31. Yegāne-i vüzerā yaʿnī Muṣṭafā Pāşā
32. Ki ṣanʿat-ı kereme dest-i cūdıdur üstād

yehūd:
1. **yehūdʾuñ:**-*uñ*
Gazel 808
Mısra: **5**
Yahudi.
5. İʿtibārından Yehūdʾuñ sebte itmez iḳtizā
6. Rāciḥ olmaḳ ḥüsnde pencşenbe vü āzīneye

yehūdī:
1. **yehūdīleri:**-*ler, -i*
Gazel 867
Mısra: **10**
Yahudi.
9. Ḳāʾilüz naġme-şināsānına İstanbulʾuñ
10. Çigner aġzında Yehūdīleri Çingāneleri

yek:
1. **yek:**
Gazel 88
Mısra: **19**
Bir, tek.
19. Yek nefḫa-i ʿināyet eyler kenāre vāṣıl
20. Nābī sefīne-i dil çoḳ rüzgârı nʾeyler

2. **yek:**
Gazel 288
Mısra: **5**
Bir, tek.
5. Ḫayāl-i yār ile yek ḳışrda dü maġz gibi
6. Derūn-ı sīnededür ḥücredaşlıḳlarumuz

3. **yek:**
Gazel 308
Mısra: **5**
Bir, tek.
5. Çeşmi ʿaceb mi ʿāşıḳa itmezse yek nigāh
6. Āhū-yı dest-i nāz şikār olmaḳ istemez

4. **yek:**
Gazel 491
Mısra: **8**
Bir, tek.
7. Ḥaleb içre arayub bulduġını māh-ruhān
8. Şamʾa var tā ide yek merḥaleden istiḳbāl

5. **yek:**
Gazel 502
Mısra: **14**
Bir, tek.
13. Nefy-i vücūd eylemeden ġayri Nābiyā
14. Yek ẕerre yoḳ mehāsin-i aʿmālümüz bizüm

6. **yek:**
Gazel 695
Mısra: **7**
Bir, tek.
7. Yek bīḫden demīde olurken nihāl-i kerm
8. Dūşāb ü ġūre sirke vü mey imtiyāzda

7. **yek:**
Gazel 797
Mısra: **6**
Bir, tek.
5. Baḳdum sütūr-ı nüsḫa-i āfāka ser-te-ser
6. Yek ḥarf-i nā-be-ḳāʿide yoḳdur miyānede

8. **yek:**
Kaside 4
Mısra: **27**
Bir, tek.
27. Yek laḫt ittibāʿda ḫatm-ı nübüvvete
28. Hem-seng-i çār-kūşe nigīndür çehār-yār

9. **yek:**
Kaside 12
Mısra: **107**
Bir, tek.
107. Ḫᵛānumuz sufre-i gerdūn gibi yek kāse iken
108. Nice dursun bir alāy gürsine-çeşmān-ı hevām

10. **yek:**
Kaside 20
Mısra: **81**
Bir, tek.
81. Şāmil hezār nükteyi yek ḥarf-i cevheri
82. Ḥāvī hezār maʿnīyi ednā ʿibāreti

11. **yek:**
Kaside 27
Mısra: **18**
Bir, tek.
17. Dünyevī uḫrevī āmālüñ olur cümle tamām
18. Nābīyā yek naẓar eylerse eger ḥażret-i Şeyḫ

12. **yek:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **85**
Bir, tek.
85. Olmadı yek ḫaṭve-i cünbiş bedīd
86. Oldı tütünlükde aṣılmış ḳadīd

13. **yek:**
Tarih 139
Mısra: **5**
Bir, tek.
5. Yek işāret gözedür saḥibinüñ çeşminden
6. Düşmenün cānına itdürmege tahrīb-i ḳafes

14. **yek:**
Tarih 143
Mısra: **7**
Bir, tek.
7. Bu luʿbetgāhda göstermeġe yek cüzʾi ḳalmışken
8. Ḳażā bāziçe-i tāze felek manṣūbe-i maṣraf

yek bezm:
1. **yek bezm:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir meclis.
7. Yek sebū yek bezm yek peymāne yek mey yek neşāṭ
8. Mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı böyledür

yek demde:
1. **yek demde:**-*de*
Kıt'a 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir nefes, bir an.
3. Pādişāh olmasa yek demde olur kevn ḫarāb
4. Pādişehdür beden-i mülk-i cihānuñ cānı

yek māhe olmadın:
1. **yek māhe olmadın:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **356**
Kelime Tipi: -
Bir ay geçmeden.
355. Ḳomadı ʿarż-ı ḥālümi ḫāli
356. İtdi yek māhe olmadın güẕerān

yek mey:
1. **yek mey:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir şarap.
7. Yek sebū yek bezm yek peymāne yek mey yek neşāṭ
8. Mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı böyledür

yek nefes:
1. **yek nefes:**
Gazel 551
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir tek nefes.
1. Yek nefes ẕevḳ-i ḥayātuñ bulamazsın bedelin
2. ʿĀlemüñ cümle fedā eyler isen māḥaṣalın

yek nefesde:
1. **yek nefesde:**
Kaside 1
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Bir nefes.
141. Hevā-yı rūḥ-baḫşā itmeyeydi cilve-i raḥmet
142. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem yek nefesde cümle nā-peydā

yek neşāṭ:
1. **yek neşāṭ:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir neşe.
7. Yek sebū yek bezm yek peymāne yek mey yek neşāṭ
8. Mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı böyledür

yek peymāne:
1. **yek peymāne:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir kadeh.
7. Yek sebū yek bezm yek peymāne yek mey yek neşāṭ
8. Mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı böyledür

yek sebū:
1. **yek sebū:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir testi.
7. Yek sebū yek bezm yek peymāne yek mey yek neşāṭ
8. Mey-keşān-ı bezm-i ünsün ittiḥādı böyledür

yek yegāne:
1. **yek yegāne:**
Kıt'a 42
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bir tek, tek.
3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

yek yekledür:
1. **yek yekledür:**
Gazel 295
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir bir (Tavlada atılan zarların bir bir gelmesi bağlamında).
7. Yek yekledür müretteb bāzī-i şeşder-i çerḫ
8. Biñ kerre zār olursan bir kez dübāre gelmez

yek ẕerre:
1. **yek ẕerre:**
Gazel 755
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, en ufak.
5. Dil-i hicr-āzmā ḥayretle itdi şöyle ülfet kim
6. Viṣālüñ ḳalmadı yek ẕerre rüchānı firāḳ üzre

2. **yek ẕerre:**
Gazel 877
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zerre kadar, en ufak.
9. Alurdı destümi eylerdi ḫākden hele berter
10. Huzūr-ı yārda yek ẕerre iʿtibārum olaydı

3. **yek ẕerre:**
Kaside 12
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, en ufak.
185. Gelmeyüp kevkeb-i iḳbāline yek ẕerre fütūr
186. Ḳuvvet-i bāzū-yı baḫtı bula gitdükçe ḳıvām

4. **yek ẕerre:**
Kaside 12
Mısra: **82**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, en ufak.
81. Ḫıdmete çāpük ü çālāk iden şedd-i niṭāḳ
82. Kāmına eylemez āmīhte yek ẕerre ḫırām

yek-çend:
1. **yek-çend:**
Kaside 1
Mısra: **153**
Birkaç.
153. Şümār-ı raḥmet-i Ḥaḳḳ gevher-efşān olmasa yek-çend
154. Olurdı ḫalḳ-ı ʿālem kāse-gerd-i dest-i istiṣḳā

yek-çend rūz:
1. **yek-çend rūz:**
Kaside 20
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Birkaç gün.
25. Yek-çend rūz defʿ-i küdūrāt-ı rāh içün
26. Düşdükçe ḫıṭṭā-i Ḥalebʾe çeşm-i raġbeti

yek-dem:
1. **yek-dem:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Bir an.
7. Olsa pīr-i deyrden yek-dem sebak-hᵛān-ı reşād
8. Buḫl-ı nādān hᵛāce-i taʿlīmgāh-ı cūd olur

2. **yek-dem:**
Gazel 113
Mısra: **5**
Bir an.
5. Yek-dem degül kavāfil-i āvāzdan tehī
6. Ṣaḥn-ı ribāt-ı gūş ʿaceb vaḳf-ı gūşedür

yek-dem-i kemīne-i ʿömr:
1. **yek-dem-i kemīne-i ʿömr:**
Gazel 119
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ömrün en aciz bir anı.
3. Bilinse ḳadri ḥayāt-ı ʿazīz rācihdür
4. Hezār salṭanata yek-dem-i kemīne-i ʿömr

yek-dīger:
1. **yek-dīgerle:**-*le*
Gazel 665
Mısra: **5**
Biri ötekisi ile, birbiriyle.
5. Ḥırs u kanāʿat olmadılar yek-dīgerle ṣulḥ
6. Bāz itmedükçe bāb-ı rıżā bīş ile keme

2. **yek-digerde:**-*de*
Gazel 686
Mısra: **8**
Biri ötekisi ile, birbiriyle.
7. Cinsinüñ ittiḥādını düşvār olurdı fehm
8. Ḥarfeyn yek-digerde eger müdġam olmasa

3. **yek-dīgere:**-*e*
Gazel 812
Mısra: **9**
Biri ötekisi ile, birbiriyle.
9. Arż ü semā ki yek-dīgere bāz-bestedür
10. Mevḳūfdur es̱īrde eʿālī esāfile

yek-dīgere:
1. **yek-dīgere:**-*e*
Tarih 122
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bir diğeri, öbür tarafı, başka taraf.
15. İdüp iʿmāl ḥafr u ḫarḳ ile yek-dīgere peyvend
16. Derūn-ı sengden icrāya taḥsīl eyledi mecrā

yek-digerle:
1. **yek-digerle:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Biri ötekisi ile, birbiriyle.
3. Vaḳt-i tāʿat yek-digerle ṣulḥ olur pest ü bülend
4. Mevc-i ḫaṭṭ-ı cebheye naḳş-ı ḥaṣīr āġūş açar

yek-ḥarf-i iltifāt:
1. **yek-ḥarf-i iltifāt:**
Gazel 481
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İltifat noktası.
11. Eyle żamīme üstine yek-ḥarf-i iltifāt
12. Sāde nigāh Nābī-i zāre kerem degül

yek-ḫaṭve:
1. **yek-ḫaṭvede:**-*de*
Gazel 678
Mısra: **3**
Tek adım.
3. Yek-ḫaṭvede eyler yine ṭay şarḳ ile ġarbı
4. Rehvār-ı ḳalem her ne ḳadar pābe-gil olsa

yek-kār:
1. **yek-kārda:**-*da*
Gazel 686
Mısra: **10**
İşbirliği.
9. Pā-māl olurdı gerd-i kesāda dükānları
10. Yek-kārda cemāl ü naẓar bā-hem olmasa

yek-laḫt:
1. **yek-laḫt:**
Gazel 57
Mısra: **5**
Tek parça.
5. Yek-laḫt meġer ḫalḳ-ı cihān ehl-i hevādur
6. Yoḳ görmedügüm bād-ı hevādan mütelez̠z̠iz̠

yek-lokma-i rūhānī:
1. **yek-lokma-i rūhānī:**
Gazel 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ruhu besleyen bir lokma.
11. Yek-lokma-i rūhānī ile nefsümi sīr it
12. Ḥasret-keş-i būs-ı leb-i nān eyleme yā Rab

yek-maʿnī:
1. **yek-maʿnī:**
Tarih 92
Mısra: **35**
Tek mana.
35. Oldı yek-ṣūret ü yek-maʿnī vü yek-revnaḳla
36. Metnine bārgehün ḥaşiye-i pür-maʿnā

yek-nefes:
1. **yek-nefes:**
Gazel 712
Mısra: **9**
Tek nefes, bir an olsun.
9. Degüldür yek-nefes endīşeden ḫālī dil-i Nābī
10. Degül ʿādet şebān-rūz olmaḳ ebvāb-ı ḥarām beste

yek-nefesde:
1. **yek-nefesde:**
Gazel 770
Mısra: **3**
Tek nefeste, bir solukta.
3. Yek-nefesde ṭolaşur dāʾire-i imkânı
4. Ne ḳadar ṭāʾir endīşe girān-bāl olsa

yek-neseb:
1. **yek-nesebdür:**-*dür*
Gazel 123
Mısra: **1**
Bir soydan.
1. Yek-nesebdür renc ü rāḥat ḥüzn ü şādī böyledür
2. Ḫāk-i āteş-hīz-i ʿaşḳuñ āb u bādı böyledür

2. **yek-neseb:**
Tarih 81
Mısra: **10**
Bir soydan.
9. Her kitābe cīb-i tāvānında bir çep-rāstdur
10. Maʿnī-i bārīk-i tār-ı ṣırma ile yek-neseb

yek-pāre:
1. **yek-pāre:**
Gazel 568
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tek parçadan oluşan, bütün hâlinde, tek parça.
3. Ser ü dūşum esīr-i pister ü bālin-i ʿilletdür

4. Bu süflîlerden āzād it beni yek-pāre luṭfuñdan

2. **yek-pāre:**
Tarih 59
Mısra: **1**
Tek parçadan oluşan, bütün hâlinde, tek parça.
1. Oldı yek-pāre Nābīyā tārīḫ
2. Bu iki mıṣrāʿ-ı pey-ender-pey

yekrān-ı ihtimāmı:
1. **yekrān-ı ihtimāmı:**-*ı*
Gazel 809
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İtinanın alaca atı.
9. Kimdür olan bu ʿarṣada menzil-res-i murād
10. Yekrān-ı ihtimāmı sebük-tāz iderse de

yek-reng:
1. **yek-rengdür:**-*dür*
Gazel 658
Mısra: **14**
Tek renk.
13. Tebdīl-i cāme itmege yoḳ meyli Nābiyā
14. Yek-rengdür libās-ı ḫazān ü bahār-ı serv

2. **yek-reng:**
Gazel 848
Mısra: **7**
Tek renk.
7. Ser-i sünnīdeki destār gibi yek-reng ol
8. Yüri terk eyle dü-reng olmaġı mendil gibi

3. **yek-rengüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 849
Mısra: **3**
Sözünün eri olan, sözünde duran, dürüst.
3. Yüri yek-rengüñi vāsıta-i rāḥat bil
4. Olma āzürde dü reng olmada saṭranç gibi

yek-reng itdi:
1. **yek-reng itdi:**-*di*
Gazel 777
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aynı konuma getirmek, aynı özelliklere sahip kılmak.
1. İtdi yek-reng ṣabā gülşeni meyḫāne ile
2. Germ-ḫūn oldı gül-i ter yine peymāne ile

yek-reng oldı:
1. **yek-reng oldı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Tek renk hâline gelmek, bütünleşmek.
31. Oldı yek-reng mey-i ülfet ile düşmen ü dost
32. İtdi maʿcūn-ı vefā refʿ-i küdūrāt-ı ḫışām

yek-reng olmayınca:
1. **yek-reng olmayınca:**-*ma, -y, -ınca, -*
Gazel 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Tek renk hâline gelmek, bütünleşmek.
7. Olur mı nevʿ müfīd olmayınca tā yek-reng
8. Ḳalur miyāne-i ṣahbā-keşānda āb ġarīb

yek-rengī-i vaḥdet:
1. **yek-rengī-i vaḥdet:**
Gazel 685
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Birliğin tek rengi.
1. Yek-rengī-i vaḥdet görinür munisümüzde
2. Ḳānūn-ı maḥabbet çalınur meclisümüzde

yek-rūze:
1. **yek-rūze:**
Kaside 7
Mısra: **86**
Bir günlük.
85. O şeh ki mā-ḥaṣal-i naḳd-ı baḥr ü kān olmaz
86. Binā-yı cāhına yek-rūze ücret-i müzdūr

yeksān:
1. **yeksān:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Bir, beraber; eşit.
5. Luṭf u ḳahr-ı yār cümle ʿāşıḳa yeksān iken
6. Yā nedür ey sāde-dil bilsem bu ġavġādan murād

2. **yeksāndur:**-*dur*
Gazel 358
Mısra: **8**
Bir, beraber; eşit.
7. Rütbe-i neşʾesin idrāk idene
8. Āb-ı ḥayvān ile yeksāndur berş

3. **yeksān:**
Gazel 705
Mısra: **20**
Bir, beraber; eşit.
19. Ṣaḥn-ı ṣāfında metāʿ-ı bī-dirīġ-i mağfiret
20. Būriyā-yı mıṣr ile yeksān Āyāṣufiyyeʾde

4. **yeksān:**
Gazel 858
Mısra: **6**
Bir, beraber, birlikte.
5. Bu ḫūb u zişt-i cihānı temīz ider mi olan
6. Mişāl-i āyine yeksān derūn u bīrūnı

yeksān olduġın:
1. **yeksān olduġın:**-*du, -ġı, -n*
Kıt'a 71
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir, eşit, aynı seviyede olmak.
1. Nusḫa-i ṣunʿ-ı Ḥaḳʾda idrāk it
2. Ẓāhir ü bāṭın olduġın yeksān

yek-şeb:
1. **yek-şebe:**-*e*
Gazel 284
Mısra: **7**
Bir gece.
7. Bizümle yek-şebe hem-bezm-i ṣoḥbet olduġuna
8. Raḳībe eyledügün iʿtiẕārı biz bilürüz

yek-şebe:
1. **yek-şebesin:**-*si, -n*
Gazel 500
Mısra: **9**
Tek bir gece.
9. Nābiyā yek-şebesin itse müyesser Allāh
10. Būse-çīnān olalum ġayri nigāh itmeyelüm

2. **yek-şebe:**
Gazel 706
Mısra: **11**
Tek gece, tek gecelik.
11. Zen-perestān-ı cihān yek-şebe kām almaġ içün
12. Zen-i dünyānuñ alur bār-ı ġamın gerdenine

3. **yek-şebe:**
Kaside 11
Mısra: **82**
Tek gece, tek gecelik.
81. Żamīr-i enverinüñ vaṣfın itseler taḥrīr
82. Olurdı yek-şebe meh gibi müstenīr Aʿrāb

yek-ser:
1. **yek-ser:**
Tarih 36
Mısra: **49**
Bir baştan bir başa, hep, bütün.
49. Ṣadra teşrīfüñ idi maṭlabı nāsuñ yek-ser
50. Ḥaḳdan eylerler idi cümle bu iḥsānı recā

2. **yek-ser:**
Tarih 104
Mısra: **87**
Bir baştan bir başa, hep, bütün.
87. Tekbīr ile tehlīl taʿẓīm ile yek-ser
88. Hem- dest olup eşrāfla Moñla ile Pāşā

3. **yek-ser:**
Tarih 122
Mısra: **12**
Bir baştan bir başa, hep, bütün.
11. Ne kūh ammā ki kūh-ı Bīsütūn kemter perestārı
12. Ki cism-i saḫtı yek-ser seng-i zend ü ṣaḫre-i ṣammā

4. **yek-ser:**
Tarih 144
Mısra: **14**
Bir baştan bir başa, hep, bütün.

13. Nev-be-nev muhiş ẖaberlerle ṭolup gūş-ı bilād
14. Bir ramaḳ ḳalmışdı İslām olmaġa yek-ser ẖarāb

5. **yek-ser:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **165**
Baştan başa.
165. Yek-ser idüp ẖalʿ-i libās-ı ṣıfāt
166. Oldı ġarīk-i yem-i envār-ı z̲āt

yek-ṣūret:
1. **yek-ṣūret:**
Tarih 92
Mısra: **35**
Bir baştan bir başa, hep, bütün.
35. Oldı yek-ṣūret ü yek-maʿnī vü yek-revnaḳla
36. Metnine bārgehün ḥaşiye-i pür-maʿnā

yekta:
1. **yekta:**
Gazel 217
Mısra: **1**
Tek, eşsiz, benzersiz.
1. Yekta güherüm meclis-i rindān ṣadefümdür
2. Mihr-i ṭarabum meykede beytüʾş-şerefümdür

yek-tā:
1. **yek-tā:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **129**
Tek, eşsiz, benzersiz (Sultan III. Ahmed kastedilerek).
129. Luṭf ide ʿaleʾl-ẖuṣūṣ o yek-tā
130. Kim mis̲li degül cihānda peydā

yek-tā idiler:
1. **yek-tā idiler:**- *i, -di, -ler*
Kaside 18
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Tek, eşsiz, benzersiz.
29. Nesẖ u tālīḳde yek-tā idiler Şeyẖ ü ʿİmād
30. Oldı ṭuġrāda siyüm anlarda Caʿfer Pāşā

yektā-süvār-ı ʿarşagāh-ı maʿdiletsin:
1. **yektā-süvār-ı ʿarşagāh-ı maʿdiletsin:**-*sin*
Tarih 16
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Adalet at alanının tek binicisi.
47. Sen ol yektā-süvār-ı ʿarṣagāh-ı maʿdiletsin kim
48. Süm-i esbüñ olur dāġ-ı dil-i mihr-i cihān-ārā

yekūn eyleme:
1. **yekūn eyleme:**-*me*
Gazel 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Toplamak.
7. İtsün nem-i eşk ol güle tedrīç ile teʾs̲īr
8. Erḳām-ı mükāfatı yekūn eyleme yā Rab

yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ:
1. **yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 386
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ağız birliği yapmak.
3. İderler kūhveş keştīleri bir lafẓ ile taḥrīk
4. Ne ẖoşdur bir suẖanda yek-zebān-ı ittifāḳ olmaḳ

yek-zerre:
1. **yek-z̲erre:**
Gazel 208
Mısra: **13**
Bir zerre, en küçük bir kırıntı.
13. Yek-z̲erre ḳomaz kīsesine çirk-i fenāyı
14. Girdükçe ele ẖāke döker cūd-feşāndur

yem:
1. **yemüñ:**-*üñ*
Gazel 448
Mısra: **2**
Deniz.
1. Sipihrün gerdişin yād eyleyüp aẖterden el çekdük
2. Yemüñ çīn-i cebinin seyr idüp gevherden el çekdük

2. **yemdür:**-*dür*
Gazel 492
Mısra: **1**
Deniz.
1. Gāh olur emvāc-ı çerẖi ġarḳ ider yemdür göñül
2. Gāh olur bir ḳaṭre-i nāçīzden kemdür göñül

3. **yemden:**-*den*
Gazel 593
Mısra: **7**
Deniz.
7. Alurken ebr-i feyżi hāki āġūşa çeken yemden
8. Yine ḥācetverān-ı ẖāke imdād itmesün nʾitsün

4. **yem:**
Gazel 633
Mısra: **2**
Deniz.
1. Meh ders oḳur ṣaḥīfe-i ruẖsār-ı yārdan
2. Yem meşḳ alur debīr-i dil-i bī-ḳarārdan

5. **yemden:**-*den*
Gazel 881
Mısra: **3**
Deniz.
3. Cūyende-i necātuz o yemden ki cümleden
4. Evvel ṭutar temevvüc-i ġam nāẖudāmuzı

6. **yem:**
Tarih 30
Mısra: **24**
Deniz.
23. Var mıdur ḥüsnüñde noḳṣanı temāşā it diyü
24. Yem degül ṭutdı felek āyīne-i İskenderi

7. **yem:**
Kaside 11
Mısra: **98**
Deniz.
97. Düşeydi kūhe eger tāb-ı dīde-i ġażabı
98. Olurdı kūh yem ammā ki ser-be-ser gird-āb

yem yem üstine:
1. **yem yem üstine:**
Gazel 707
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Deniz üstüne deniz.
11. Gelmiş hevā-yı ʿaşḳ ile cūş u ẖurūşa kim
12. Emvācdan sipāh çeker yem yem üstine

yem-i aẖlāḳına:
1. **yem-i aẖlāḳına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Ahlak denizi.
47. O ẖidīv-i ḥasenüʾl-ẖulḳ ʾazīmüʾş-şān kim
48. Yem-i aẖlāḳına nisbetle degül baḥr ġadīr

yem-i dilden:
1. **yem-i dilden:**-*den*
Gazel 402
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül denizi.
5. Zāʿil olmaz yem-i dilden ẖas ü ẖāşāk-ı şükūk
6. Dönse de fırṭına-i ḳāsıma mevci ḳasemüñ

yem-i eşk:
1. **yem-i eşk:**
Gazel 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı denizi.
3. Ḳurutdı tāb-ı ġam cismüm yem-i eşk itdi ser-gerdān
4. Tenüm gird-āb içinde devr ider ẖāşāke dönmişdür

yem-i istiġnāsı:
1. **yem-i istiġnāsı:**-*sı*
Tarih 138
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Tokgözlülük denizi.
61. Ebr-i feyyāz-ı ʿaṭādur yem-i istiġnāsı
62. Baḥr-ı pür-cūş-ı ẖıred kūh-ı vekār u temkīn

yem-i raḥmet:
1. **yem-i raḥmet:**
Gazel 713
Mısra: **14**

Kelime Tipi: -
Rahmet denizi.
13. Sāyīde olsa çerḫe ser-i tūde-i günāh
14. Düşmez ġubār-ı naḳş yem-i raḥmet üstine

yem-i raḥmete:
1. **yem-i raḥmete:**-*e*
Tarih 36
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Rahmet denizi.
21. Çeşm-i giryānı yem-i raḥmete mülḥaḳ iki dil
22. Ḳalbi raḥmetle temevvücde mis̱āl-i deryā

yem-i şevḳ:
1. **yem-i şevḳ:**
Kaside 22
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Heves/arzu denizi.
41. Gelüp o feyż-i nefesden temevvüce yem-i şevḳ
42. Lisānum oldı medāyiḥ-nigār-ı Maġnīsā

yem-i siyah:
1. **yem-i siyah:**
Gazel 773
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karadeniz.
1. Baḥr-ı sefīde geldi güm oldu yem-i siyah
2. ʿAfv-ı Ḫudāya nisbet ile böyledür günah

yem-i sürūra garḳ itdi:
1. **yem-i sürūra garḳ itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **Deyim**
Mutluluk denizinde boğmak, sevince boğmak.
91. Şimdi es̱eri gelüp ẓuhūra
92. Ġarḳ itdi beni yem-i sürūra

yem-i tevekküle:
1. **yem-i tevekküle:**-*e*
Gazel 111
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Tevekkül denizi.
17. Yem-i tevekküle ṣāl ṣaṣt himmetüñ Nābī
18. Kim anda māhī-i ümmīd çoḳ şikār olunur

yemīn:
1. **yemīnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 789
Mısra: **10**
Kasem, ant içme.
9. Nābī senüñle itdi ḳasem ṣulḥa çerḫ līk
10. Bir āştī-ʿadūdur inanma yemīnine

yemīn iderse:
1. **yemīn iderse:**-*er, -se*
Kıt'a 77
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yemin etmek, and içmek.
3. İder nebī vü velīye ḳasem ʿaleʾt-tażmīn
4. Be-ḥaḳḳ-ı nān ü nemek diyü kim iderse yemīn

yemin ü şimāl-i mevc:
1. **yemin ü şimāl-i mevc:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dalganın sağı ve kuzeyi (Her tarafı bağlamında).
13. Sen kanġısını eyler isen eyle iḫtiyār
14. Birdür bu baḥr içinde yemin ü şimāl-i mevc

yemīn ü yesār:
1. **yemīn ü yesār:**
Gazel 280
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sağ ve sol.
7. Göñüllerüñ kimi kec olduġı kimisi rāst
8. Çeker beyāna yemīn ü yesār terkeşümüz

yemīnler eyler:
1. **yemīnler eyler:**-*r*
Gazel 139
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Söylediğinin doğru olduğunu ispat etmek için durmadan ant içmek.
5. ʿĀlemde şemm-i būy-ı vefā itmedük diyü
6. Eyler nesīm zülfe yemīnler şimāller

yen:
1. **yenecek:**-*ecek*
Gazel 456
Mısra: **9**
(Yiyecek olarak) Yenilecek.
9. Evvel yenecek mā-ḥāżarı bād-ı hevādur
10. Mihmān-ı misāfirkede-i ḫāne-i zīnüñ

yeni başdan:
1. **yeni başdan:**
Tarih 128
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Baştan başlayarak, yeniden, bir daha.
15. Luṭf-ı Ḥaḳ eyledi bir fetḥ ü ẓafer iḥsān kim
16. Oldı sükkān-ı memālik yeni başdan iḥyā

yeñiden:
1. **yeniden:**
Kaside 13
Mısra: **2**
Gene, yine, bir daha, tekrar.
1. Liʾllāhiʾl-ḥamd olup maʿreke-i ceng tamām
2. Buldı ʿālem yeniden ṣulḥ u ṣalāḥ ile niẓām

2. **yeñiden:**
Kaside 13
Mısra: **202**
Gene, yine, bir daha, tekrar.
201. Cümleye dār ü diyārın senüñ iḳbālüñ ile
202. Yeñiden virdi ḫudāvend-ı ʿAzīz ü ʿAllām

3. **yeñiden:**
Kaside 24
Mısra: **74**
Gene, yine, bir daha, tekrar.
73. Līk ḥilm-i żuʿafā-perveri teʾs̱īr virür
74. Heyzüm-i şuʿle-nümāya yeñiden neşv ü nemā

4. **yeñiden:**
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Gene, yine, bir daha, tekrar.
3. İḥsān ile itdün yeñiden ḫānemi maʿmūr
4. İkbālüñi ʿömrüñi ziyād eylesün Allāh

5. **yeñiden:**
Tarih 119
Mısra: **8**
Gene, yine, bir daha, tekrar.
7. Olıcaḳ ʿizzet ile maḥkeme-pīrā-yı Ḥaleb
8. Yeñiden kesb-ı ʿuluv eyledi şān-ı Şehbā

6. **yeñiden:**
Tarih 127
Mısra: **113**
Gene, yine, bir daha, tekrar.
113. Yeñiden çünki bu maʿnāları da eyledi yād
114. Oldı ās̱ār-ı ʿināyāt-ı ezel cilve-nümā

7. **yeñiden:**
Tarih 133
Mısra: **28**
Gene, yine, bir daha, tekrar.
27. Ḳıldı İslāma meded taḳviye-i Rabbānī
28. Din ü devlet yeñiden buldı ʿuluvv-ı şānı

yenişehr:
1. **yenişehr:**
Tarih 108
Mısra: **1**
1540'ta Osmanlılar Venedik hâkimiyetine son verince, Mora Yarımadası Türklerin oldu ve bu şehir de Mora Yenişehir'i olarak bölgenin başkenti oldu. Osmanlılar diğer bir Yenişehir olan Yenişehir-i Fenar (Larissa)'dan ayırmak için "Mora Yenişehri" demişlerdir. II. Viyana Kuşatması'ndan sonra 1686'da bölge tekrar Venediklilerin eline geçti. 29 yıl sonra 1715'te Şehit Ali Paşa sâyesinde Türkler bölgeye

yeniden yerleştiler ve Venedik'i bölgeden attılar. Venediklilerin yaptığı ve her tarafını Venedik aslanlarıyla süsledikleri Palamidis Kalesi'ne yerleştiler. Şehirde XVIII. yüzyıl Osmanlı medeniyetinin izlerini her yerde Venedik kalıntılarıyla birlikte görmek mümkündür.
1. Yenişehr ol nev-ʿarūs-ı köhne bünyād-ı cihān
2. Manṣıb-ı aḥkām-ı şerʿ oldukda Müftī-zādeye

2. **yeñişehr:**
Tarih 108
Mısra: **12**
1540'ta Osmanlılar Venedik hâkimiyetine son verince, Mora Yarımadası Türklerin oldu ve bu şehir de Mora Yenişehir'i olarak bölgenin başkenti oldu. Osmanlılar diğer bir Yenişehir olan Yenişehir-i Fenar (Larissa)'dan ayırmak için "Mora Yenişehri" demişlerdir. II. Viyana Kuşatması'ndan sonra 1686'da bölge tekrar Venediklilerin eline geçti. 29 yıl sonra 1715'te Şehit Ali Paşa sâyesinde Türkler bölgeye yeniden yerleştiler ve Venedik'i bölgeden attılar. Venediklilerin yaptığı ve her tarafını Venedik aslanlarıyla süsledikleri Palamidis Kalesi'ne yerleştiler. Şehirde XVIII. yüzyıl Osmanlı medeniyetinin izlerini her yerde Venedik kalıntılarıyla birlikte görmek mümkündür.
11. Levḥa-i iḫlāṣ ile Nābī didi tārīḫini
12. Yeñişehr ola maḳarr-ı emn Mollā-zādeye

yer:
1. **yersin:**-*sin*
Gazel 393
Mısra: **3**
Yer, mekan.
3. Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
4. Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduḳ

2. **yeri:**-*i*
Gazel 184
Mısra: **2**
Yer, mekan.
1. Baḫt-ı bülend o kimseye kim destyār olur
2. Germiyyet-i hevāda yeri kūhsār olur

3. **yer:**
Gazel 529
Mısra: **6**
Yer, mekan.
5. Gerdūn virürdi dīde-i mihr ü mehe kesād
6. Ḥıfẓ-ı ġubār-ı ḫāṭıruma bir yer istesem

yer bulunmazsa:
1. **yer bulunmazsa:**
Gazel 77
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Oturacak yer bulmak II Yeri, makamı olmak.
11. Bize ṣaffüʾn-niʿal meclisinde yer bulunmazsa
12. Varup ser-defter-i hicrāna mastūr olmamuz yegdür

yer eyler:
1. **yer eyler:**-*r*
Gazel 795
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yer edinmek.
1. Devāt-ı sīmīni gördükde ol şuḫuñ miyānında
2. Yer eyler ʿāşıḳuñ tīġ-ı maḥabbet üstüḫᵛānında

yer ḳalmaz:
1. **yer ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç duyulmaz, lüzum kalmaz.
1. ʿAtā-yı īzidī der-kār olursa kāra yer ḳalmaz
2. Gelürse baḥr-ı raḥmet cūşa istiġfāra yer ḳalmaz

2. **yer ḳalmaz:**
Gazel 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç duyulmaz, lüzum kalmaz.
1. ʿAtā-yı īzidī der-kār olursa kāra yer ḳalmaz
2. Gelürse baḥr-ı raḥmet cūşa istiġfāra yer ḳalmaz

3. **yer ḳalmaz:**
Gazel 283
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç duyulmaz, lüzum kalmaz.
5. Olursa bu çemen bū-bürde gülzār-ı ḥaḳīḳatden
6. Olur gül pāsbān-ı ḫār ser-i dīvāra yer ḳalmaz

4. **yer ḳalmaz:**
Gazel 283
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç duyulmaz, lüzum kalmaz.
7. Kemer-bend-i ṭarīḳat olsa sālik dest-i mürşidden
8. Berehmen-ḫāne-i taklīdde zünnāra yer ḳalmaz

5. **yer ḳalmaz:**
Gazel 283
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç duyulmaz, lüzum kalmaz.
11. Miyāncī-i maḥabbet Nābiyā olsa revāc-engīz
12. Çıḳar iḥsāna kālā-yı kerem bāzāra yer ḳalmaz

6. **yer ḳalmaz:**
Gazel 283
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ortadan kalkmak, yok olmak.
3. Alursa deste sākī-i ḥaḳīḳat cām-ı iḥsānın
4. Ḫarābāt-ı mecāzistānda bir huşyāra yer ḳalmaz

7. **yer ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 283
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yer edinememek, yeri olmamak.
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

yerāʿa-i şuʿarādan:
1. **yerāʿa-i şuʿarādan:**-*dan*
Gazel 104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Şairlerin kalemi.
13. Yerāʿa-i şuʿarādan degül dürūġ baʿīd
14. Seyāḥat ehli biraz Nābīyā mücāzif olur

yerden göġe dek:
1. **yerden göġe dek:**
Gazel 262
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Pek çok II Tümüyle.
3. Farḳı yerden göġe dek ʿulvī ile şüflīnün
4. Ḥalḳa-i hāleye gird-āb ber-ā-ber gelemez

yerine:
1. **yerine:**
Kaside 11
Mısra: **92**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
91. Ṭoḳunsa ebre gözi bir ʿaṭā-çeşīdesinüñ
92. Dökerdi ḳaṭre yerine zemīne gevher-i nāb

2. **yerine:**
Kaside 12
Mısra: **117**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
117. Alınur şimdi ʿavāʾid yerine važʿ-ı girān
118. Virilür şimdi hedāyāya bedel sāde selām

3. **yerine:**
Kaside 13
Mısra: **27**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
27. İdüp anuñ yerine važʿ-ı esās-ı ülfet
28. İtdi lafẓ u kelimāt ile bināsın iḥkām

yerleş:
1. **yerleşmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 815
Mısra: **8**
(Nesneler için) Bir yerden

kolayca çıkarılamayacak biçimde iyice oturmak; sabitleşmek.
7. Olur ikbāle nevʿā zelzele sermāye-i temkīn
8. Binā yerleşmeyince üstüvār olmaz bu yirlerde

2. **yerleşüp:**-*üp*
Gazel 843
Mısra: **16**
Geldiği bir yerde kendine yer bulup oturmak; yer edinmek II Bulunduğu ortamda yerli hâle gelmek.
15. Budur ṭūl-ı ḥayātumdan hemān taḥṣīlüm ey Nābī
16. Ki bezme yerleşüp bigāneler hep āşinā gitdi

yerüm:
1. **yerüm:**
Gazel 749
Mısra: **10**
Durum, konum.
9. Ṣatmak semen-i mis̱le degül çerḫe değişmez
10. Mizān-ı fürūşande de Nābī yerüm olsa

yeʾs:
1. **yeʾsden:**-*den*
Gazel 52
Mısra: **2**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
1. Yeʾsdür vāsıta-i cünbiş-i mīzān-ı ümīd
2. Yeʾsden ġayrı nedür māye-i dükkān-ı ümīd

2. **yeʾsdür:**-*dür*
Gazel 52
Mısra: **1**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
1. Yeʾsdür vāsıta-i cünbiş-i mīzān-ı ümīd
2. Yeʾsden ġayrı nedür māye-i dükkān-ı ümīd

3. **yeʾs:**
Gazel 53
Mısra: **8**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
7. Dem-ā-dem itmede germ-ābe-i ḫayālümde
8. Ten-i bürehnesini yeʾs cāme-pūş-ı ümīd

4. **yeʾs:**
Gazel 576
Mısra: **5**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
5. Geh yeʾs deler kīse-i ümmīdümi yoḫsa
6. Fariġ miyüz ol naḳd-i ümīdüñ ṭalebinden

5. **yeʾsden:**-*den*
Gazel 602
Mısra: **7**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
7. Çeşbāndur ārzū-yı dile yeʾsden hele
8. Ümmīd esīr-i keşme-keş-i iḥtimāl iken

6. **yeʾs:**
Gazel 750
Mısra: **5**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
5. Fütāde meymenet yeʾs ile metāʿ-ı murād
6. Haşir-i köhne gibi gāşe-i ferāġumda

7. **yeʾs:**
Gazel 770
Mısra: **9**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
9. Yeʾs līmānı uçar dāʾire-i çeşminde
10. Nābiyā dil gehi ṭūfan-keş-i āmāl olsa

8. **yeʾs:**
Gazel 812
Mısra: **17**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
17. Deryūze-gerdi yeʾs ile red eyleyen ġanī
18. Eyler nüzul menzile-i pest-i sāʾile

9. **yeʾse:**-*e*
Gazel 840
Mısra: **8**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
7. Beyt-i nemegīndür ḫaṭ-ı püşt-i lebi ammā
8. Çıḳmazsa eger yeʾse anuñ daḫı meʾāli

10. **yeʾs:**
Gazel 850
Mısra: **32**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
31. Oldı gönlüm Nābiyā bāzīçe-i emvāc-ı ġam
32. Çalkanur geh yeʾs ü geh ümmīd ile deryā gibi

11. **yeʾse:**-*e*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **11**
Ümitsizlik, fütûr, kunût.
11. Yeʾse ümmīd hem yaḳīne gümān
12. Āteşe āb u vuṣlata hicrān

12. **yeʾs:**
Kaside 2
Mısra: **269**
Ümitsizlik, Allah'ın rahmetinden ümidini kesme.
269. Yeʾs küfr olmasa ol deñlü günehkārum kim
270. Kendü āmirzişümü eyler idüm istibʿād

yeʾs ü ümīd:
1. **yeʾs ü ümīd:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ümit ve ümitsizlik.
5. Cilve eyler cāme-i yek-reng ile yeʾs ü ümīd
6. Ṭabʿa istīlā-yı ḥayret gibi bir niʿmet mi var

yeʾs ü ümmīde:
1. **yeʾs ü ümmīde:**-*e*
Gazel 394
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ümitsizlik ile ümit.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyāḳat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

yeʾs-i ḥasret-penāhdan:
1. **yeʾs-i ḥasret-penāhdan:**-*dan*
Gazel 883
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Hasret dayanağının ümitsizliği.
17. Baña bildüm ki bir ṣadīḳ olmaz
18. Yeʾs-i ḥasret-penāhdan ġayrı

yet:
1. **yetdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **43**
Yetmek, kifayet etmek.
43. Ne ḥāl ise hele pāyāna yetdi müddet-i ġam
44. Teveccüh eyledi līmāna lücce-i şer ü şūr

yeter:
1. **yeter:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
7. Dāġ-ı dil māye-i feryād yeter ʿuşşāḳa
8. ʿAndelībān-ı maḥabbet gül-i ter bilmezler

2. **yeter:**
Gazel 775
Mısra: **17**
Yeterli, Kafi.
17. Yeter ṣūretle gāhī maṣlaḥat maʿnī degül lazım
18. Raḳam elbette ……….. ḥarfden defter ḫuṣūsında

3. **yeter:**
Gazel 677
Mısra: **15**
Yeterli, kafi, "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.
15. Cismün yeter ālūde-i çirk-i güneh itdük
16. Cāme lekeden ḥıfẓ olunur ʿāriyet olsa

yetiş:
1. **yetişür:**-*ür*
Gazel 165
Mısra: **9**
Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.
9. Ḳuvvet-i ṭabʿına şāhid yetişür eyler ise
10. Çīn-i ebrūyı etibbāya taḥammül bīmār

2. **yetişmiş:**-*miş*
Kaside 11
Mısra: **139**
Ulaşmak, yetişmek, ermek, varmak, vasıl olmak.
139. Senüñ mürüvvetüñ ol rütbeye yetişmiş kim
140. Tecessüs eylemede ʿafv-ı cürm içün esbāb

3. **yetiş:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Yetiş, ulaş, gel.
1. Ḳadd-i dil bār-ı girān-ı ġam u derdüñ ḫamıdur
2. Yetiş ey Ḫıżr-ı meded-res kiʿināyet demidür

4. **yetiş:**
Gazel 453
Mısra: **7**
Yetiş, ulaş, gel.
7. Ey kārbān-ı ʿaşḳ yetiş gerd-i rāhuñı
8. Mānend-i sürme bāṣire-i intiẓāra çek

5. **yetişür:**-*ür*
Gazel 152
Mısra: **12**
Ulaşmak, yetişmek, ermek, varmak, vasıl olmak
11. Binā-yı ʿaşḳa ḫilāf-ı mebānī-i ʿālem
12. Ḫurūş-ı seyl-i sirişk olmasa ḫalel yetişür

6. **yetişür:**-*ür*
Gazel 324
Mısra: **8**
Ulaşmak, yetişmek, ermek, varmak, vasıl olmak
7. Ötme yabāna sen ey bülbül-i bī-hūde-nevā
8. Yetişür sāmiʿa-i çerḫe bizüm ġulġulemüz

7. **yetişdüm:**-*dü, -m*
Gazel 339
Mısra: **8**
Ulaşmak, yetişmek, ermek, varmak, vasıl olmak
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

8. **yetişmez:**-*mez*
Gazel 152
Mısra: **9**
Yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.
9. Eger ḫızāne-i sīm ü zere yetişmez ise
10. Hele ḫızāne-i maʿnāya bārī el yetişür

9. **yetişür:**-*ür*
Gazel 152
Mısra: **6**
Yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.
5. Teveccüh eyle murāduñ ne ise Mevlāya
6. Eger muḳadder ise ol ḳadar ʿamel yetişür

10. **yetişür:**-*ür*
Gazel 152
Mısra: **8**
Yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.
7. Yazuḳdur eyleme teşbīhi ālet-i efkār
8. Elünde bāzīye ser-rişte-i emel yetişür

11. **yetişür:**-*ür*
Gazel 152
Mısra: **10**
Yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.
9. Eger ḫızāne-i sīm ü zere yetişmez ise
10. Hele ḫızāne-i maʿnāya bārī el yetişür

12. **yetişür:**-*ür*
Gazel 152
Mısra: **14**
Yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.
13. Tekellüfāt-ı ʿibārātdan tehī Nābī
14. Edā-yı ḥaḳḳ-ı maʿānīye bu ġazel yetişür

13. **yetişür:**-*ür*
Gazel 529
Mısra: **11**
Yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.
11. Sīnemde şerḥalar yetişür baña Nābīyā
12. Taḥrīre mācerā-yı dili mısṭar istesem

14. **yetişür:**-*ür*
Gazel 720
Mısra: **11**
Yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.
11. Dāmeninden dökilen gül yetişür māye-i ʿayş
12. Nābiyā dīde temāşāger-i bağ olmasa da

15. **yetişür:**-*ür*
Gazel 257
Mısra: **13**
Yetişmek, büyümek.
13. Ḥarf-ı vāḥid yetişür ṭıfl-ı ġayūra Nābī
14. Herkese çūp-ı debistān ile teʾdib olmaz

16. **yetişdi:**-*di*
Gazel 356
Mısra: **11**
Yetişmek II büyümek.
11. Hele yetişdi ḫaṭṭ oldı muḳaddemāt-ı murād
12. Şürūʿ-ı ḫᵛāhiş-i dil bī-ṣaded ne müşkil imiş

17. **yetişür:**-*ür*
Gazel 818
Mısra: **11**
Yetişmek, ulaşmak, gelmek.
11. Ḥüsnünüñ naḳşına şāhid yetişür nisvānun
12. Rūy u mūyında olan ġāliye vü ġāzeleri

yetişür:
1. **yetişür:**
Gazel 152
Mısra: **1**
Yetti, yeter!.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

2. **yetişür:**
Gazel 152
Mısra: **2**
Yetti, yeter!.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

3. **yetişür:**
Gazel 152
Mısra: **4**
İmdada koşmak, ihtiyaç anında söz konusu eksikliğin giderilmesine yardımcı olmak.
3. Teʾessüf eyleme fevt itdügüñ murādāta
4. Ḫudā kerīmdür andan güzel bedel yetişür

yevm-i ʿadāleti:
1. **yevm-i ʿadāleti:**-*i*
Tarih 124
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Adalet dönemi, adaletli devir.
9. Tārīḫ geldi ṭarz-ı cedīd üzre Nābīyā
10. Allāh mükerrem eyleye yevm-i ʿadāleti

yevm-i tenād:
1. **yevm-i tenād:**
Kaside 2
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Kıyamet günü.
145. Ḫāk-i dergāhına āmed-şūd iden emlāküñ
146. Tār u pūd olmadadur perleri tā yevm-i tenād

yezdān:
1. **yezdān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **25**
Allah.
25. Rengden ʿārī idügin Yezdān
26. Ṭurma iẓhār ider bahār u ḫazān

2. **yezdān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **247**
Allah.
247. Gülşen-ı ʿömrinüñ ide Yezdān
248. Bergini tāze güllerin ḫandān

3. **yezdānʾa:**-*a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **1**
Allah.
1. Minnet-i bī-ḳıyās Yezdānʾa
2. Kʾitdi iʿtā-yı dānīş insāna

yezid:
1. **yezid:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Hz. Muaviye'nin (R.A.) oğlu ve Emeviye Devletinin ikinci halifesi. Şam'da doğdu. Zamanında Kerbelâ hâdise-i elîmesi meydana geldi.
7. Metāʿ-ı hūn-ı ʿazīzāna müşteri olma
8. Bu Kerbelāʾda olan beyʿ men yezid midür

yi:
1. **yidügi:**-*dü, -gi*
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Ağzında çiğneyerek yutmak.
3. Ādemʾüñ yidügi toḫm-ı gendüm
4. Oldı ḫırmānuñ içinde peydā

2. **yidügin:**-*dü, -gi, -n*
Gazel 805
Mısra: **4**
Yemek.
3. Lez̠z̠et-i būse-i çeşmüñle ferāmūş itmiş
4. Yidügin sürme siyāset-kede-i hāvende

3. **yidügi:**-*düg, -i*
Gazel 460
Mısra: **9**
Yemek yeme, karın doyurma işi.
9. Yidügi ṣadme-i sad-gūne telāfīleridür
10. Pāy-ı ḫubāna gehī mālisi naḳş-ı ḳademüñ

yidük içdük:
1. **yidük içdük:**-*dü, -k*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karın doyurmak, beslenmek.
61. Çoḳ görüp iḥsānuñuz inʿāmuñuz
62. Çoḳ yidük içdük mey-i gül-fāmuñuz

yıġ:
1. **yıġsalar:**-*sa, -lar*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **254**
Tepeleme bir yığın hâline gelecek şekilde üst üste koymak.
253. Çekseler silk-i naẓma laʿl-i teri
254. Ṭāğlar gibi yıġsalar güheri

yigirmi sekiz:
1. **yigirmi sekiz:**
Tarih 125
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yirmi sekiz.
13. Ḥarf-endāzluḳ idüp selefüñ menziline
14. Geçdi yigirmi sekiz kez o kemān-gīr-i veġā

yıḳ:
1. **yıḳdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **24**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
23. Niẓām-ı ʿālemi bozdı şevāʾiḳ-i cān-kāh
24. Binā-yı rāḥatı yıḳdı zelāzil-i pür-zūr

2. **yıḳar:**-*ar*
Gazel 86
Mısra: **9**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

3. **yıḳarken:**-*ar, -ken*
Gazel 86
Mısra: **9**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
9. Ġam yıḳarken ādemi bu ikisin birden yıḳar
10. Bāde-i ġam-şūy u merd-efgen ʿaceb ḳuvvetlüdür

4. **yıḳsa:**-*sa*
Gazel 558
Mısra: **5**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ḫurde gendümden yapılmış günbed-i ḫırmen

5. **yıḳup:**-*up*
Gazel 598
Mısra: **5**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
5. Yıḳup göñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

6. **yıḳma:**-*ma*
Gazel 615
Mısra: **1**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
1. Dest-i sitemle yıḳma dilüñ tīre-ḫānesin
2. Dağıtma şāhbāz-ı ġamun āşīyānesin

7. **yıḳma:**-*ma*
Gazel 641
Mısra: **1**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
1. Yıḳma göñlüm taḫtgāh-ı mülk-i heft-iklīm iken
2. Görme taḫrībe sezā şāyeste-i termīm iken

8. **yıḳayum:**-*a, -y, -um*
Gazel 777
Mısra: **6**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
5. ʿAhdüm olsun o perī meclise gelmezse eger
6. Yıḳayum ʿālemi bir naʿra-i mestāne ile

9. **yıḳdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **157**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
157. Lāne-i murġı yıḳdı bād-ı seher
158. Ḫāneler der fürū-nihāde ider

10. **yıkdı:**-*dı*
Tarih 144
Mısra: **66**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.
65. Ḳıldı Sulṭān Aḥmedʾün Allāh duʿāsın müstecāb
66. Düşmenüñ ṭābūrını yıkdı vezīr-i kām-yāb

11. **yıḳdı:**-*dı*
Tarih 33
Mısra: **1**
Yıkımına yol açmak, mahvına sebep olmak.
1. Mā-ḥaṣal Ḳaplanʾı yıḳdı pençe-i şīr-i ecel

yıka:
1. **yıkamadukça:**-*ma, -dukça*
Gazel 854
Mısra: **2**
Yıkamak, temizlemek.
1. Lebüñüñ teşnesiyem ṣunma mey-i gül-fāmı
2. Āb-ı yāḳut ile tā yıkamadukça cāmı

yıḳıl:
1. **yıkılmaz:**-*maz*
Gazel 118
Mısra: **13**
Yıkılmak, virane olmak.
13. Deġme bir top-ı niyāz ile yıkılmaz Nābī
14. Ḳulle-i naḫvet-i cānān ḳatı müstaḥkemdür

2. **yıḳılmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **62**
Yanması sağlanmak veya yanmasına sebep olunmak.
61. Söyünüp nār-ı veġā döndi tüfek s̠aḳbesine
62. Ḫaymezār içre tüfek ḫīme yıḳılmış ḥammām

3. **yıkılır:**-*ır*
Gazel 278
Mısra: **9**
Viran olmak, harab olmak.
9. Yıkılır ġāʾile-i zelzeleden ḳaṣr-ı viṣāl
10. Çār esās üzre yapılmazsa metānet gelmez

4. **yıḳılmaz:***-maz*
Gazel 558
Mısra: **6**
Viran olmak, harab olmak.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ḫurde gendümden yapılmış günbed-i ḫırmen

yıl:
1. **yıldur:***-dur*
Kaside 8
Mısra: **13**
Sene, yıl.
13. Elli yıldur ki müsellem saña seccāde-i naẓm
14. Şimdi sensin şuʿarā zümresine şeyḫ-i kebīr

2. **yıldan:***-dan*
Kaside 13
Mısra: **172**
Sene, yıl.
171. Medḥden kevkebe-i şöhreti müstaġnīdür
172. Elli yıldan berü memdūḥdur ol faḫr-i kirām

3. **yıl:**
Kaside 15
Mısra: **44**
Sene, yıl.
43. Neye mevżūʿ idügin añlamaduḳdan ṣoñra
44. Çekdi farż eyleyelüm bir nice yıl ṭabl u ʿalem

4. **yıldır:***-dır*
Tarih 30
Mısra: **22**
Sene, yıl.
21. Gördi mi bir böyle ḳaṣr-ı gülşen inṣāf eylesüñ
22. Bunca yıldır devr ider tülāb-ı çerḫüñ miḥveri

5. **yılda:***-da*
Tarih 16
Mısra: **69**
Sene, yıl.
69. Ol on beş yılda tesḫīr eylemişken ḳalb-i dünyāyı
70. Sen on beş günde tesḫīr eyledüñ ancaḳ olur ḥaḳḳā

yılda bir kerre:
1. **yılda bir kerre:**
Gazel 420
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yılda bir kez.
3. Ḥüsn-i hemvāre senüñ ḫāṣṣa-i ruḫsāruñdur
4. Yılda bir kerre gelür revnaḳı gülzārlaruñ

yiñ:
1. **yiñemez:***-e, -mez*
Gazel 532
Mısra: **11**
Yenmek, mağlup etmek.
11. İşidince yiñemez dāġ-ı nihānı açılur
12. Gülsitān-ı dil-i ʿuşşāḳa ṣabādur suḫanum

yine:
1. **yine:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Bir daha, tekrar, gene.
3. Bahār olsa yine tāb-efken olsa sāḳī gerdūn
4. Ki ḳalmış dest-i ʿismetde dirīgā gerden-i mīnā

2. **yine:**
Gazel 40
Mısra: **13**
Bir daha, tekrar, gene.
13. Nābī yine cūş eyledi ās̱ār-ı maʿānī
14. Geh böyle ider ḳulzüm-i zeḫḫār temevvüc

3. **yine:**
Gazel 535
Mısra: **11**
Bir daha, tekrar, gene.
11. Dilber dilinden açdı yine tāze bir zemīn
12. Nābī bu şiʿr ile ḳılam ṭurfe ṣanʿatüm

4. **yine:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Yine de, sonunda.
5. Olmaz yine marīż-i maḥabbet şifā-pezīr
6. Rūy-ı zemīne bir daḫı ʿĪsā gelür gider

5. **yine:**
Gazel 516
Mısra: **9**
Yine de, sonunda.
9. Pīrāmenümde gerdiş iden sāyedür yine
10. Bigānemin ne ḥācetidür ḫıdmetüm benüm

6. **yine:**
Gazel 12
Mısra: **9**
Bir daha, tekrar, gene.
9. Yine muḳabeleye ḥāşdur bu ṣūret kim
10. Ḳalem çıḳarsa miyāndan olur vücūdı heba

7. **yine:**
Gazel 869
Mısra: **1**
Bir daha, tekrar, gene.
1. Bahār geldi yine deste cām alınmaz mı
2. O ġonceden bu havālarda kām alınmaz mı

8. **yine:**
Gazel 880
Mısra: **2**
Yeniden, bir daha, tekrar, gene.
1. Gül gülşeni terk eyledi ṣoḥbet saña ḳaldı
2. Bülbül yine meydān-ı maḥabbet saña ḳaldı

9. **yine:**
Gazel 880
Mısra: **10**
Yeniden, bir daha, tekrar, gene.
9. Mest eylemeġe ʿālemi ṣahbā-yı suḫenden
10. Ey ḫāme-i Nābī yine himmet saña ḳaldı

10. **yine:**
Gazel 14
Mısra: **5**
Yine.
5. Teh-cürʿadan olmaz yine ümmīd güsiste
6. Birden ḳadeḥ-i kāmı nigūn eyleme yā Rab

11. **yine:**
Gazel 23
Mısra: **7**
Yine.
7. Olmaḳda cüst u cūlar yine nāfe-rīz-i şevḳ
8. Ehl-i Ḫıṭāya teşnedür āhū-yı maġfiret

12. **yine:**
Gazel 43
Mısra: **7**
Yine.
7. Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
8. Bir beyża uçurmakdan usanmaz heves-i ṣubḥ

13. **yine:**
Gazel 47
Mısra: **9**
Yine.
9. Yine vāreste degüldür girih-i ḫāṭırdan
10. Pāyuña düşse bile perçem-i pür-ḫam küstāḫ

14. **yine:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Yine.
11. Zaḫm-ı bātın yine bāṭından olur vāye-pezīr
12. Giremez ḫāne-i zaḫm-ı dile merhem küstāḫ

15. **yine:**
Gazel 52
Mısra: **11**
Yine.
11. Yine medḫal bulur āmīziş-i gerd-i teşviş
12. Olsa da zād-ı tevekkülle pür-enbān-ı ümīd

16. **yine:**
Gazel 54
Mısra: **9**
Yine.
9. Ḳalmaz yine düzdīde-nigeh maṣlaḥatından

10. Olmış ṭutalum çeşm-i nigehbān müteʿaddid

17. **yine:**
Gazel 70
Mısra: **12**
Yine.
11. Var ise dāʾire-i meclis-i ʿālemde neşāṭ
12. Yine peymāne-i merd-efkene dāʾir bulunur

18. **yine:**
Gazel 70
Mısra: **16**
Yine.
15. Yağsa bārān gibi gökden ḳaṭarāt-ı āmāl
16. Yine bed-ṭāliʿi olan ḫāʾib ü ḫasır bulunur

19. **yine:**
Gazel 72
Mısra: **4**
Yine.
3. Ḳanda bir fitne-i düzdīde ẓuhūr eyler ise
4. Yine baḳsañ bir ucı ġamze-i mekkāra çıḳar

20. **yine:**
Gazel 79
Mısra: **2**
Yine.
1. Şikestelik dile gīsū-yı yārumuzdandur
2. Bize bu şīve yine rūzgārumuzdandur

21. **yine:**
Gazel 79
Mısra: **8**
Yine.
7. Düşürmek ol büti fikr-i teḫallüf-i vaṣla
8. Yine telāş-ı dil-i bī-ḳarārumuzdandır

22. **yine:**
Gazel 81
Mısra: **12**
Yine.
11. Āhı āteş getürür dīdesi şu bağrı kebāb
12. Dil-i ġam-dīdenüñ āyā yine mihmānı mı var

23. **yine:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Yine.
9. Ser tereffuʿ ṣatar gelince seyre ammā ki
10. Yine muḥtāc-ı ʿaṭā-yı ḳadem olmaz da nʾolur

24. **yine:**
Gazel 98
Mısra: **3**
Yine.
3. ʿAcz u niyāz olur yine olursa çāre-sāz
4. Yoḫsa ġurūr vāsita-i maġfiret mʾolur

25. **yine:**
Gazel 100
Mısra: **17**
Yine.
17. Fehm-i bülend ṣāḥibi idrāk ider yine
18. Beyt-i bülend maʿ nī-i esrār Kaʿbeʾdür

26. **yine:**
Gazel 116
Mısra: **9**
Yine.
9. Yine gerdan olacaḳ gerd-i ser-i ḥalḳa odur
10. Nābīyā ṭabʿ-ı felek gerçi sitemkārcadur

27. **yine:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Yine.
5. Olınsa pāresinüñ her birisi gūş ḳadar
6. Yine felekden alınmaz tamām kīne-i ʿömr

28. **yine:**
Gazel 125
Mısra: **6**
Yine.
5. Devr uṣūlinde sipihrüñ ne ṭabance var ise
6. Yine ḍarb idecegi dāʾire-i devletedür

29. **yine:**
Gazel 134
Mısra: **9**
Yine.
9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ḫāṭıra çoḳ ārzū gelür

30. **yine:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Yine.
9. Nābī yine hep neşʾesi bir lez̠zeti birdik
10. Eylerse daḫı bāde libāsın müteġayyir

31. **yine:**
Gazel 144
Mısra: **7**
Yine.
7. Yine hem-çeşmi bilür birbirinün miḳdārın
8. Yūsufʾuñ ḥüsn-i peder-sūzını iḫvāndan ṣor

32. **yine:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Yine.
1. Sen it ne ḳadar eyler isen hīle vü tezvīr
2. Hengām-ı ʿamel bildügin işler yine taḳdīr

33. **yine:**
Gazel 152
Mısra: **1**
Yine.
1. Yine göñül nice bir baḫt ile cedel yetişür
2. Senüñ çün ol daḫı çekdükleri kesel yetişür

34. **yine:**
Gazel 154
Mısra: **4**
Yine.
3. Bu zaḫm-ı ʿaşḳuma bādī nigāhum olmışdur
4. Yine bu tīr baña kendü terkeşümdendür

35. **yine:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Yine.
7. Ṣāf-dildür itse de taḳlīd-i ḥüsnüñ mū-be-mū
8. Rūy-gerdānlık yine āyīneden ḳabil midür

36. **yine:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Yine.
3. Seyr iden lerziş-i pālūde-nümūn-ı bedenin
4. Sīr-çeşm olsa ne deñlü yine ṭāḳat mi ḳalur

37. **yine:**
Gazel 181
Mısra: **5**
Yine.
5. Oldı çekān yine ḳaṭarāt-ı şarāb-ı surḫ
6. Mānend-i silk-i dāne-i mercan birer birer

38. **yine:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Yine.
5. Ḥaḳḳa ki görmedüm bu ḳadar cāy-ı dil-firīb
6. Seyr ittügüm baḳılsa yine çoḳ diyār olur

39. **yine:**
Gazel 191
Mısra: **9**
Yine.
9. Ḳuvvet-i reftārdan vā-mānde olmışken yine
10. Pāy-i bed-hūy-ı heves bīḫude-pūluḳlardadur

40. **yine:**
Gazel 199
Mısra: **10**
Yine.
9. Şikest-i ḫāṭır-ı peymāneden meclisde ey Nābī
10. Yine rindāna baḳsañ kesr-i ʿarż-ı tevbe ehvendür

41. **yine:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Yine.
7. Bin raḳs idersün de yine defʿ gibi cānā
8. Tā itmeyicek ḳāmetüñi ḫam ne virürler

42. **yine:**
Gazel 204
Mısra: **6**
Yine.
5. Egerçi rūz-ı rūşenveş degüldür ṣāf-dil ammā
6. Yine setr eyleyen aḥvāl-i ḫalḳı perde-i şebdür

43. **yine:**
Gazel 205
Mısra: **4**
Yine.
3. İmkān ki serā-perdesidür nūr-ı vücūduñ
4. Baḳsañ yine bir cānibi ṣaḥrā-yı ʿademdür

44. **yine:**
Gazel 220
Mısra: **3**
Yine.
3. Yine erbāb-ı dil ḫamyāze-rīz-i ḥasret-i meydür
4. Bilinse cām-ı nīlī-fām-ı çerḫ āyā ne devr eyler

45. **yine:**
Gazel 220
Mısra: **6**
Yine.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyḫāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

46. **yine:**
Gazel 220
Mısra: **6**
Yine.
5. Ne sūd itdi ʿaceb hedm-i harabat itmeden vāʿiz
6. Yine meyḫāneler ber-cā yine peymāne devr eyler

47. **yine:**
Gazel 231
Mısra: **9**
Yine.
9. Geçmez yine ʿuşşāḳdan eylerse teġāfül
10. Ol vażʿ-ı sitem firkāte maḥmūl degüldür

48. **yine:**
Gazel 231
Mısra: **11**
Yine.
11. Ḫat geldi yine olmadı ʿuşşāḳı perīşān
12. Cemʿ olmadadur leşkeri maʿzūl degüldür

49. **yine:**
Gazel 239
Mısra: **1**
Yine.
1. Ṣalındı ʿīdgehde yine nev-resīdeler
2. Ḥayretle döndi pelle-i dūlāba dīdeler

50. **yine:**
Gazel 261
Mısra: **11**
Yine.
11. Teslīm ü ʿaczdür yine sermāye-i ẓafer
12. Meydān-ı inkisār dilāverlik istemez

51. **yine:**
Gazel 264
Mısra: **2**
Yine.
1. Ne deñlü olsa da ālūdelik ʿalāmetümüz
2. Ḳabūl ider yine erbāb-ı ʿöẕr imāmetümüz

52. **yine:**
Gazel 264
Mısra: **5**
Yine.
5. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar kec-nümā isek de yine
6. İder ẓuhūr maḥallinde istikāmetümüz

53. **yine:**
Gazel 288
Mısra: **3**
Yine.
3. Yine taʿayyüş içün ıżṭırābdan ḫoşdur
4. Tevekkül olmasa da bī-telāşlıḳlarumuz

54. **yine:**
Gazel 291
Mısra: **13**
Yine.
13. Bizümle ey ḫıred āmādesin vedāʿa yine
14. Ḫurūş-ı ḳāfile-i nev-bahārı biz bilürüz

55. **yine:**
Gazel 319
Mısra: **5**
Yine.
5. Tūb-ı āh-ı inkisara pāydār olmaz yine
6. Kişver-i cāhuñ nice sengīn-hiṣārın görmişüz

56. **yine:**
Gazel 339
Mısra: **10**
Yine.
9. Kimün āġūş-ı güstāhında pīç ü tāba düşmiş kim
10. Yine destān der-hem dām-ı gīsūsı şikenlenmiş

57. **yine:**
Gazel 367
Mısra: **7**
Yine.
7. Olsan da ḫāk-i rāhı urur yine pāy-ı red
8. Bed-kārdan tevekḳuʿ-ı ḥüsn-i rıżā ġalaṭ

58. **yine:**
Gazel 405
Mısra: **12**
Yine.
11. Ser-i mevʿidlere tecvīz-i ʿudūl itmez iken
12. Yine hürmetlüdür iʿṭā ṭarafı mīzānuñ

59. **yine:**
Gazel 409
Mısra: **7**
Yine.
7. Yine rüfūyı dil-i çākden dirīġ eyler
8. Olursa riştesi sad-pāre çerḫ-i pīre-zenüñ

60. **yine:**
Gazel 411
Mısra: **5**
Yine.
5. Yine lā-büd bulunur naḳd-i ümīd-i vuṣlat
6. Araṣan gūşelerin ḫāṭır-ı vīrānemüzüñ

61. **yine:**
Gazel 412
Mısra: **6**
Yine.
5. Cihānı ġarḳa-i laʿl itdi devlet-i ġamda
6. Yine ḫazīnesi pür-dīde-i güher-bārūñ

62. **yine:**
Gazel 434
Mısra: **5**
Yine.
5. Leblerüñ pür-mey yine inkār idersin ʿişreti
6. Bāde-i iḳrārdan pür cām-ı inkārūñ senüñ

63. **yine:**
Gazel 436
Mısra: **9**
Yine.
9. Kem-ḳadr-ı ḳufl-ı āhına muḥtācdur yine
10. Memlū iken derūnı güherle ḫızānenüñ

64. **yine:**
Gazel 436
Mısra: **11**
Yine.
11. Āzādelük edāsına vā-bestedür yine
12. Hiç farḳı yoḳ kitābet ile istidānenüñ

65. **yine:**
Gazel 439
Mısra: **9**
Yine.
9. Nasibine olamaz kimsenüñ yine māniʿ

10. Ne deñlü tīz ise dendānları ḳınārelerüñ

66. **yine:**
Gazel 451
Mısra: **4**
Yine.
3. Girmem dir idün ḥalḳa-i peymāne-keşāna
4. Bir bezme mi varduñ yine ibrama mı düşdüñ

67. **yine:**
Gazel 451
Mısra: **6**
Yine.
5. Būs itmek umarsın kef-i sīmīnini yārüñ
6. Bilmem yine ey dil tamaʿ-ı ḫāme mi düşdüñ

68. **yine:**
Gazel 451
Mısra: **9**
Yine.
9. Ey ġam yine mi ḫāṭır-ı Nābīʾde bulunduñ
10. Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

69. **yine:**
Gazel 451
Mısra: **10**
Yine.
9. Ey ġam yine mi ḫāṭır-ı Nābīʾde bulunduñ
10. Kāfir yine sen kişver-i İslāma mı düşdüñ

70. **yine:**
Gazel 452
Mısra: **10**
Yine.
9. Tenüñde resm-i şemşīr idi ḫūnīn şerḥalar bitdi
10. Yine baḫtuñla ey dil ġālibā terk-i neberd itdüñ

71. **yine:**
Gazel 452
Mısra: **11**
Yine.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ḫazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

72. **yine:**
Gazel 452
Mısra: **12**
Yine.
11. Yine ṣalduñ bürūdet ey ḫazān eczā-yı gülzāra
12. Yine kārın hezār-ı bī-nevānuñ āh-ı serd itdüñ

73. **yine:**
Gazel 452
Mısra: **13**
Yine.
13. Yine Nābī getürdüñ püşt-i destin ḫāke yārānuñ
14. Yine meydān-ı naẓm içre güzel daʿvā-yı merd itdüñ

74. **yine:**
Gazel 452
Mısra: **14**
Yine.
13. Yine Nābī getürdüñ püşt-i destin ḫāke yārānuñ
14. Yine meydān-ı naẓm içre güzel daʿvā-yı merd itdüñ

75. **yine:**
Gazel 456
Mısra: **13**
Yine.
13. Ol şūḫ yine itdi sitemgerlige āġāz
14. Allāh ola ey Nābī-i bī-çāre muʿīnüñ

76. **yine:**
Gazel 470
Mısra: **7**
Yine.
7. Gerd-i ẕilletle ne deñlü ḫāksār olsa yine
8. Kūy-ı cānāndur maḳām-ı ʿizz ü cāhı ʿāşıḳuñ

77. **yine:**
Gazel 495
Mısra: **9**
Yine.
9. Yapan anı yine miʿmār-ı iltifātımdur
10. Göñül ḫarāb-ı sitemdür ḫarāb-ı bāde degül

78. **yine:**
Gazel 496
Mısra: **5**
Yine.
5. Yine hem-cinsi çeker birbirinün ġayretini
6. Zaḫm-i miḳrāża urur süzen anuñçün merhem

79. **yine:**
Gazel 501
Mısra: **6**
Yine.
5. Ser-şār ise ne deñlü gülistān-ı kāʾināt
6. Andan naṣībümüz yine bir destedür bizüm

80. **yine:**
Gazel 503
Mısra: **9**
Yine.
9. Yine ol şeh sezā-yı ḳadd-ı taḥsīn görmedi Nābī
10. Perend-i şiʿr-i rengīnüm bu gūne ḫoş-ḳumāş itdüm

81. **yine:**
Gazel 527
Mısra: **9**
Yine.
9. Gülşen-i ṭabʿun yine bir ġonce-i nev-rüstesin
10. Nābiyā pīrāye-i destār-ı ʿirfān eyledüm

82. **yine:**
Gazel 534
Mısra: **9**
Yine.
9. Nābī ḥużūr-ı ḫāk-i reh olmaḳdadur yine
10. Olmış bülend neyleyelüm pāyemüz bizüm

83. **yine:**
Gazel 542
Mısra: **1**
Yine.
1. Yine ebrūda ʿukde ḳaṣduñ istiġna mıdur bilmem
2. Çıkan ol beytden ben didügüm maʿnā mıdur bilmem

84. **yine:**
Gazel 542
Mısra: **3**
Yine.
3. Yine çīndür cebin vażʿ-ı teġāfül-gūne āmāde
4. Bizümle ey perī-rū niyyetüñ ġavġa mıdur bilmem

85. **yine:**
Gazel 544
Mısra: **4**
Yine.
3. Sipāh-ı şevḳini yaġmaya ʿāşıḳ-ı zāruñ
4. Siyāh şuḳḳaların açdı yine rāyet-i ḥüsn

86. **yine:**
Gazel 546
Mısra: **3**
Yine.
3. Baḳılsa yoḳ yine gül-berg-i tāzeden ġayrı
4. Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf un viren ḫaberin

87. **yine:**
Gazel 552
Mısra: **6**
Yine.
5. Ne ḳadar ṭabʿ-ı esāsında tenezzül var ise
6. Yine geçmez ser-i dīvārı felek-sālıḳdan

88. **yine:**
Gazel 555
Mısra: **3**
Yine.
3. O düzd-i dil yine bir tāze genc-i ḥüsn açmış
4. Girişmeler dökilür dāmen-i nigāhından

89. **yine:**
Gazel 559
Mısra: **18**
Yine.
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduġı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

90. **yine:**
Gazel 562
Mısra: **13**
Yine.
13. Yine bāzī-i bī-kārāneden meyl-i ferāġ itmez
14. Benüm gibi hezārān ṭıflı Nābī pir ider gerdūn

91. **yine:**
Gazel 584
Mısra: **14**
Yine.
13. Şevḳ-i ḳudūm-ı yār ile olmaḳda çār çeşm
14. Ġayre nigāh-ı nāzı yine der-miyān iken

92. **yine:**
Gazel 593
Mısra: **8**
Yine.
7. Alurken ebr-i feyżi hāki āġūşa çeken yemden
8. Yine ḥācetverān-ı ḫāke imdād itmesün nʾitsün

93. **yine:**
Gazel 598
Mısra: **5**
Yine.
5. Yıḳup gōñlüm yine vaʿd-i dürūġ-āmiz ile yapduñ
6. Bugün virdüñ firīb ammā ʿaceb ferdā ne söylersin

94. **yine:**
Gazel 602
Mısra: **11**
Yine.
11. Olmaz ṣeḥāyifüñ yine ḳadr-i bülendi pest
12. Ṣaff-ı sipeh-keş-i ḳaleme pāy-māl iken

95. **yine:**
Gazel 609
Mısra: **8**
Yine.
7. Hele bir kerre de görmiş olalum dīdārın
8. Bezme gelsün de yine cām-ı dıraḫşān dönsün

96. **yine:**
Gazel 617
Mısra: **4**
Yine.
3. Rū zerd ü mū sefid ü beden ḫaste cān zaʿīf
4. Geçmez dil-i siyāh yine iḥtişāmdan

97. **yine:**
Gazel 623
Mısra: **6**
Yine.
5. Ne deñlü zaḫmdār-ı ḫār ise gül bāġ-ı ʿālemde
6. Yine mānend-i dāġ-ı sīne ḫandān gösterür kendin

98. **yine:**
Gazel 623
Mısra: **10**
Yine.
9. Zeri ebnā-yı ʿālem eyleyüp pinhān seḥābāsā
10. Yine āh-ı şerernāk ile giryān gösterür kendin

99. **yine:**
Gazel 623
Mısra: **14**
Yine.
13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

100. **yine:**
Gazel 624
Mısra: **9**
Yine.
9. Elbette olursın yine bir āfete meftun
10. Ḥālüñ budur ey Nābī-i nā-şād olamazsın

101. **yine:**
Gazel 631
Mısra: **14**
Yine.
13. Dil-ber deheninden bu nev-āyīn ġazel olsun
14. Nābī yine yārana hediyye suḫanumdan

102. **yine:**
Gazel 640
Mısra: **8**
Yine.
7. Ne ḳadar olsa da ālūde-i gerd-i nisyān
8. Kendü kendin ider izhār yine gevher-i ḥüsn

103. **yine:**
Gazel 643
Mısra: **5**
Yine.
5. Yine meşhūd olacaḳ pertevidür ḫurşīdün
6. Ne ḳadar ʿālemi devr eylese revzen revzen

104. **yine:**
Gazel 643
Mısra: **7**
Yine.
7. Yine insānuñ olur himmetine peyveste
8. Āteşüñ ṣorsañ eger aṣlını gülḫan gülḫan

105. **yine:**
Gazel 644
Mısra: **16**
Yine.
15. Şüste it destün bu āb u gilden ey ġāfil ne sūd
16. Yine viran olacaḳ vīrāneyi taʿmīrden

106. **yine:**
Gazel 647
Mısra: **10**
Yine.
9. Nābī ne deñlü olsa siyeh-mest ü ser-girān
10. Elden ḳomaz ḳalem yine şevḳ ü şeṭāretin

107. **yine:**
Gazel 648
Mısra: **3**
Yine.
3. Sensin dehānını öpe gel ey ḳadeh yine
4. Meyl-i şarāb iderse de cānāne sen sevin

108. **yine:**
Gazel 666
Mısra: **7**
Yine.
7. Sırra dāʾir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

109. **yine:**
Gazel 670
Mısra: **13**
Yine.
13. Olduḳ kenār-ı şevḳe yine bādbān-güşā
14. Girdük sefīne-i emele biz hevā ile

110. **yine:**
Gazel 694
Mısra: **3**
Yine.
3. Ṭurmaz siyāh-rūylıġa yine meşḳ ider
4. Bī-çāre ḫāmenüñ bir ayaġı çuḳurda

111. **yine:**
Gazel 705
Mısra: **10**
Yine.
9. Her ne deñlü ġayri cāmiʿde ʿibādāt olsa da
10. Olur efzūn yine ṣad çendān Āyāṣufiyyeʾde

112. **yine:**
Gazel 709
Mısra: **8**
Yine.
7. ʿAceb ki mālik-i genc-i ḫayāl iken şuʿarā
8. Yine güzārdadur ʿömri istiʿāre ile

113. **yine:**
Gazel 711
Mısra: **7**
Yine.
7. Yine müşāhede-i Ḥaḳʾdan olmazuz ġāfil
8. Ne deñlü bezmde çeng ü çeġānemüz var ise

114. **yine:**
Gazel 711
Mısra: **11**
Yine.
11. Yine bizi yaḳaruz ġayrı yaḳmaḳ istemezüz
12. Miṡāl-i āteş-i dūzaḫ zebānemüz var ise

115. **yine:**
Gazel 716
Mısra: **1**
Yine.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

116. **yine:**
Gazel 716
Mısra: **2**
Yine.
1. Nev-bahār oldı çemen-pūş oldı ṣaḥrālar yine
2. Cilve itdi seylāsā serde sevdālar yine

117. **yine:**
Gazel 716
Mısra: **4**
Yine.
3. Şevketin görmiş zemīnüñ reng reng ezhārla
4. Dāmen-i ṣaḥrāya yüzler sürdi deryālar yine

118. **yine:**
Gazel 716
Mısra: **6**
Yine.
5. Bir nigāh itmiş bulundum yāre oldı mevc-hīz
6. Gūşe-i ebrū ile agyāra imālar yine

119. **yine:**
Gazel 716
Mısra: **7**
Yine.
7. Leblerinden dil-berānun açdı zūr-ı mey yine
8. Telḫ-güftār oldılar laʿl-i şeker-ḫālar yine

120. **yine:**
Gazel 716
Mısra: **8**
Yine.
7. Leblerinden dil-berānun açdı zūr-ı mey yine
8. Telḫ-güftār oldılar laʿl-i şeker-ḫālar yine

121. **yine:**
Gazel 716
Mısra: **10**
Yine.
9. Nāʾil oldı bir nigāh-ı iltifāta sehv ile
10. Nābī-i sāde-derūnuñ oldı dünyālar yine

122. **yine:**
Gazel 720
Mısra: **7**
Yine.
7. Yine girmez eline gūşe-i dāmān-ı viṣāl
8. Dil eger dest be-dāmān-ı ferāġ olmasa da

123. **yine:**
Gazel 727
Mısra: **6**
Yine.
5. Ḳomaz dilinde keder taşa ursalar başın
6. Yine muḫālefet itmez necībdür lūle

124. **yine:**
Gazel 727
Mısra: **20**
Yine.
19. Başında āteş-i sūzān duhānı çerḫe revān
20. Yine şikāyete gelmez edībdür lūle

125. **yine:**
Gazel 729
Mısra: **5**
Yine.
5. ʿAzl-ı taḳvāya çevürdi yine menhiyyātı
6. Geldi nevbet yine tesbīḥ ile seccādelere

126. **yine:**
Gazel 729
Mısra: **6**
Yine.
5. ʿAzl-ı taḳvāya çevürdi yine menhiyyātı
6. Geldi nevbet yine tesbīḥ ile seccādelere

127. **yine:**
Gazel 733
Mısra: **6**
Yine.
5. Miḳyās sīne-şerḥaların eylesüñ şümār
6. Yüz ṭutdı yine Nīl-i maḥabbet fizāyişe

128. **yine:**
Gazel 737
Mısra: **9**
Yine.
9. Yine o bildügin işler ḳalur saña ʿaczüñ
10. Ḳaderle her ne ḳadar kārzār olınsa bile

129. **yine:**
Gazel 740
Mısra: **5**
Yine.
5. Ḳıymet ü ḳadr-i birişīm yine olmaz kemter
6. Ne ḳadar tābiʿ-i fermān-ı kemīn-sūzen ise

130. **yine:**
Gazel 740
Mısra: **11**
Yine.
11. Yine perverdesidür dāye-i ḫāk-i siyehüñ
12. Ṭabʿ-ı envāʿ-ı maʿādin ne ḳadar rūşen ise

131. **yine:**
Gazel 750
Mısra: **2**
Yine.
1. Bahār olursa daḫı pāy-beste bāġumda
2. Yine ḫazān müutereṣṣid solumda saġumda

132. **yine:**
Gazel 756
Mısra: **8**
Yine.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ḫazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

133. **yine:**
Gazel 762
Mısra: **9**
Yine.
9. Teʾs̱īr olursa āhdadur Nābiyā yine
10. Sad āh rū be-rāh idelüm āh ʿaşḳına

134. **yine:**
Gazel 763
Mısra: **9**
Yine.
9. Degül ḫālī yine nīş-i kederden çihre-i ḫāṭır
10. Degülken Nābiyā dehrüñ ne bālında ne mūmında

135. **yine:**
Gazel 767
Mısra: **8**
Yine.
7. Mey-i ṣāfī-derūndan ġayrı yoḳtur cüst-cū itsek
8. Yine ehl-i dile ġam-ḫʷārterce çāre-cūterce

136. **yine:**
Gazel 775
Mısra: **11**
Yine.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vā-restelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuṣūṣında

137. **yine:**
Gazel 776
Mısra: **1**
Yine.
1. Müşg-sāy itdi dimāġ-ı cānı gīsūlar yine
2. Nāfe-rīz oldı bu sevdālarla āhūlar yine

138. **yine:**
Gazel 776
Mısra: **2**
Yine.
1. Müşg-sāy itdi dimāġ-ı cānı gīsūlar yine
2. Nāfe-rīz oldı bu sevdālarla āhūlar yine

139. **yine:**
Gazel 776
Mısra: **4**
Yine.
3. Yar meclisde gül-i cām elde bülbül nālede
4. Vaḳtidür mestāne reftār eylesin cūlar yine

140. **yine:**
Gazel 776
Mısra: **6**
Yine.
5. Ol gül-i ter ġālibā gül-geşte çıḳmış ḫāneden
6. Bülbülüñ feryādını başdurdı hū hūlar yine

141. **yine:**
Gazel 776
Mısra: **8**
Yine.
7. Ḫᵛāhiş-i vuṣlat mı ḥiss itdi telāşumdan ʿaceb
8. Mevc-ḫīz-i çīn-i nāz olmaḳda ebrūlar yine

142. **yine:**
Gazel 776
Mısra: **10**
Yine.
9. Ġamze ḫāmuş-ı teġāfül dīde leb-rīz-i ġazab
10. Fırṣat-ı güftār bulmış gibi bed-gūlar yine

143. **yine:**
Gazel 776
Mısra: **12**
Yine.
11. Ḥalḳa-i çeşminde merdüm ṣanma olmış lānesāz
12. Zīr-i tāk-ı ebrūvānında perestūlar yine

144. **yine:**
Gazel 776
Mısra: **14**
Yine.
13. Ferş-i rāh olmaḳ gibi bir nev-nihāle niyyetüñ
14. Nābiyā ḫālī degüldür bu tek-ā-pūlar yine

145. **yine:**
Gazel 777
Mısra: **2**
Yine.
1. İtdi yek-reng ṣabā gülşeni meyḫāne ile
2. Germ-ḫūn oldı gül-i ter yine peymāne ile

146. **yine:**
Gazel 777
Mısra: **4**
Yine.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

147. **yine:**
Gazel 779
Mısra: **4**
Yine.
3. Ne deñlü olsa şikeste kemān-ı ṭāḳat-ı ʿāşıḳ
4. Yine taḥammül ider dest-i cevr-i yāre gelince

148. **yine:**
Gazel 786
Mısra: **8**
Yine.
7. Pür oldı hevā-yı ġam-ı ʿaşḳ ile derūnum
8. Mānende-i ney bergümi virdüm yine bāda

149. **yine:**
Gazel 788
Mısra: **3**
Yine.
3. Yine müşāhede-i ṣūret-i murād idemem
4. Kenār-ı ḥavż-ı emelde nişīmen itsem de

150. **yine:**
Gazel 788
Mısra: **9**
Yine.
9. O āfetün yine Nābī derūnı germ olmaz
10. Cihānı āteş-i āhumla gülḫan itsem de

151. **yine:**
Gazel 795
Mısra: **12**
Yine.
11. Oḳur yazar bu deñlü meşḳ-i ḫaṭṭ eylerken ol āfet
12. Yine ḥarf-i vefādan bir es̱er yoḳdur dehānında

152. **yine:**
Gazel 806
Mısra: **2**
Yine.
1. Gerd-i rūyında olursa ne ḳadar cūş-ı nigeh
2. Görmedüm yine tehī ḳalduġın āgūş-ı nigeh

153. **yine:**
Gazel 810
Mısra: **3**
Yine.
3. Ālāyiş-i dürūġdan olmaz yine tehī
4. Hengām-ı ṣubḥ ṣıdḳını is̱bāt iderse de

154. **yine:**
Gazel 810
Mısra: **5**
Yine.
5. Liʾilāh ṣanma cennet ümīdiyledür yine
6. Nefs-i ḫabīs̱ Ḥaḳḳʾa münācāt iderse de

155. **yine:**
Gazel 825
Mısra: **2**
Yine.
1. Olmazsa da ne deñlü icābetde medḥali
2. Miftāḥ-ı āh açar yine bāb-ı muḳaffeli

156. **yine:**
Gazel 828
Mısra: **3**
Yine.
3. Hep şikāyetdeyüz ammā ki yine başumuza
4. Kimimüz var dönecek çerḫ-i nigūndan ġayrı

157. **yine:**
Gazel 831
Mısra: **7**
Yine.
7. Olursa zımn-ı tezelzüldedür yine rāḥat
8. Bu kār-ḫāne-i ġafletde gāhvāre gibi

158. **yine:**
Gazel 831
Mısra: **11**
Yine.
11. Nühüftedür yine āyīne-i vücūd içre
12. Mis̱āl-i ʿaks görünsek de āşkāre gibi

159. **yine:**
Gazel 851
Mısra: **2**
Yine.
1. Ābdan olmış iken dāʾire-i ʿālem ḥayy
2. Yine yoḳdur araṣan ābdan erzān bir şey

160. **yine:**
Gazel 853
Mısra: **5**
Yine.
5. Nice ḥükm itsek olur yine naḳīṣi ẓāhir
6. Kāʾinātuñ ḳatı nā-yaftedür żabıṭası

161. **yine:**
Gazel 855
Mısra: **1**
Yine.
1. Açıldı ʿāşıḳuñ yine dāġ-ı nihānları
2. Yir yir ẓuhūra geldi maḥabbet nişānları

162. **yine:**
Gazel 856
Mısra: **2**
Yine.
1. Puḫte eylerse de devrān-ı felek ḫāmları
2. Ehl-i derdüñ yine şīrīn olamaz kāmları

163. **yine:**
Gazel 858
Mısra: **7**
Yine.
7. Yine penāh idecek āsitāne-i ġamdur
8. Gezersen ey dil-i āvāre rubʿ-ı meskūnı

164. **yine:**
Gazel 861
Mısra: **3**
Yine.
3. Bī-ʿibāret yine dillerde nihān cilve ider
4. Olmaz olmasa bile lafẓ-ı muʿattal maʿnā

165. **yine:**
Gazel 861
Mısra: **8**
Yine.
7. İtmez ervāḥa sirāyet ʿileli ecsāmuñ
8. Ḥarf-i ʿilletle degüldür yine muʿtel maʿnā

166. **yine:**
Gazel 861
Mısra: **22**
Yine.
21. Ṣūrete itme naẓar maʿnīye baḳ ey Nābī
22. Saṭr kec düşse de olmaz yine muḫtel maʿnā

167. **yine:**
Gazel 863
Mısra: **8**
Yine.
7. Pīrlük mevsimi bilmem kime taḥmīl ideyüm
8. Bār-ı endūhı yine püşt-i dü-tādan ġayrı

168. **yine:**
Gazel 868
Mısra: **9**
Yine.
9. Rāyegān olmayı mı yine metāʿ-ı maḳṣūd
10. Nābiyā kāfile-i luṭf u kerem gelmez mi

169. **yine:**
Gazel 871
Mısra: **1**
Yine.
1. Oldı bir naḫvet-perestün dil yine dīvānesi
2. Kim niyāz olmış şehīd-i ġamze-i mestānesi

170. **yine:**
Gazel 873
Mısra: **2**
Yine.
1. Raʿşe ṭutsa nʾola endām-ı dil-i maḥzūnı
2. Şāhid-i meyde yine gördi libās-ı ḫūnı

171. **yine:**
Gazel 873
Mısra: **4**
Yine.
3. Uralum āteşe kālā-yı ġam-ı devrānı
4. Yine nūş eyleyelüm bāde-i āteşgūnı

172. **yine:**
Gazel 884
Mısra: **4**
Yine.
3. ʿAceb tehīligi var pāy-ı kürsī-i vaʿżun
4. Mürācaʿat yine pīr-i muġāna geldi gibi

173. **yine:**
Gazel 884
Mısra: **5**
Yine.
5. Cebīn-i nāzı yine mev-rīz-i çīn-i ġażab
6. Göñül temennī-i vuṣlat lisāna geldi gibi

174. **yine:**
Gazel 884
Mısra: **7**
Yine.
7. Raḳībe merḥametüñ var göñül yine bilmez
8. Mis̱āl-i kāfir-i Mosḳov emāne geldi gibi

175. **yine:**
Kaside 2
Mısra: **183**
Yine.
183. Saña ḫalḳ oldı cihān senden alur feyżi yine
184. Aḥmed-ābāda gelür emtiʿa-i ḫayr-ābād

176. **yine:**
Kaside 2
Mısra: **192**
Yine.
192. Yine sensin senüñ aṣluñ bilen ey pāk-nijād
191. Kim bilür KüntüNebī vaḳtini senden ġayri

177. **yine:**
Kaside 2
Mısra: **193**
Yine.
193. Kimlerüñ gūşına lāyıḳ yine senden ġayrı
194. Şeb-i miʿrācdaki cevher-i esrār-ı müfād

178. **yine:**
Kaside 9
Mısra: **20**
Yine.
19. Cüst-cū eyler iken ġam diyü dünyāyı tamām
20. Dilde buldum yine bir gūşeye sinmiş iñler

179. **yine:**
Kaside 9
Mısra: **51**
Yine.
51. Çekdi bir āh ki raḥm idecegüm geldi yine
52. Nice kez ḫāṭırumı itmiş iken zīr ü zeber

180. **yine:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Yine.
45. Felek baña yine döndi didi ki ey Nābī
46. Egerçi ehl-i kerem itmez ehl-i ʿöẕre ʾitāb

181. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **7**
Yine.
7. Olsa ārāste bir dem yine ber-çīde olur
8. Bir ḳarār üzre degüldür ṭarab-ı gerdiş-i cām

182. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **9**
Yine.
9. Zīn-i ḫurşīd ü rikāb-ı meh olur çīde yine
10. Zīr-i rān olsa eger tevsen-i çarḫ-ı bed-rām

183. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Yine.
13. Çerḫ-sāy olsa eger küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl
14. Yine yoḳ levḥa-i ṭāḳında anuñ naḳş-ı devām

184. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **22**
Yine.
21. Ne ḳadar encümen-efrūz ise şemʿ-i iḳbāl
22. Bestedür tār-ı fetīlinde yine reng-i ẓalām

185. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **39**
Yine.
39. Rüzgār āyīne-i ḳalbe virüp yine keder
40. Dili pür-ḫūn ider evzā-ı ciger-sūz-ı ʿavām

186. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **90**
Yine.
89. Dest berhem-zen olursañ ne ḳadar şiddet ile
90. Ḳāmet-i nāzma itmez yine teklīf-i ḳıyām

187. **yine:**
Kaside 12
Mısra: **176**
Yine.
175. Mū-be-mū cümle-i ḥālüm saña pūşīde degül
176. Ne iderseñ yine sen sāġ ol eyā faḫr-ı kirām

188. **yine:**
Kaside 13
Mısra: **188**
Yine.
187. Añlamışdı naẓar aṣḥābı Saḳız fetḥinden
188. Yine sensin idecek çāre-i mülke iḳdam

189. **yine:**
Kaside 14
Mısra: **117**
Yine.
117. Yine senüñ es̱er-i şān u şevketüñdendür

118. Yüzin arāżī-i teslīme sürmek ehl-i ʿinād

190. **yine:**
Kaside 15
Mısra: **182**
Yine.
181. Mīr Ebuʾl-Fetḥ ki Şāh Ekberʾe olmışdı vezīr
182. Var yine saña şebīh olacağında şübhem

191. **yine:**
Kaside 15
Mısra: **188**
Yine.
187. İbni ʿAbbād u Niẓām olsa olur saña şebīh
188. Līk rütbe cihetiyle yine sensin aʿẓam

192. **yine:**
Kaside 15
Mısra: **194**
Yine.
193. Nice āsāyiş-i İslāma sen oldunsa sebeb
194. Yine taʿmīri yüzüñden olur Allāh aʿlem

193. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **219**
Yine.
219. Gördüm yine cemālüñi irdüm murāduma
220. Āḫir duʿāmuñ oldı müşāhid icābeti

194. **yine:**
Kaside 20
Mısra: **103**
Yine.
103. Allāh yine pederle mülāḳāt idüp naṣib
104. İḫvān ile müyesser ide ẕevḳ u ṣoḥbeti

195. **yine:**
Kaside 23
Mısra: **23**
Yine.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

196. **yine:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Yine.
35. Naṣṣ-ı Kurʾānda ḳıran eyledügi vech üzre
36. İde hem-sāye Ḫudā Birrī yine taḳvāya

197. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **2**
Yine.
1. Eylesün sāġar-ı ḫurşīdini gerdūn ihdā
2. Ṣaḥn-ı ʿālemlere ḳuruldı yine bezm-i ṣafā

198. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **9**
Yine.
9. Açdı sudāger-i tevfīḳ yine dükkānın
10. İtdi her ferd murād itdügi kālā-yı ḳabā

199. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **20**
Yine.
19. Behremend oldı cihan ḥiṣṣe-i ümmīdinden
20. Bāġ-ı ʿālemde semer virdi yine naḫl-i duʿā

200. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **21**
Yine.
21. Yine açıldı şifā-ḫāne-i feyż-i Bārī
22. Buldı her bir maraż-ālūde murādınca devā

201. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **31**
Yine.
31. Yine şemşīr-i ġazā tāzeledi dünyāyı
32. Bāġ-ı pejmürde-i dehre ṣu virildi gūyā

202. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **98**
Yine.
97. Şübhe yoḳ bir o ḳadar daḫı çoḳ olsaydı bile
98. Ḳuvvet-i ḳāhiresinden yine bulmazdı rehā

203. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **115**
Yine.
115. Ābdār olsa ne deñlü yine itmez tīġüñ
116. Düşmenüñ ḳanını nūş eylemeden istiġnā

204. **yine:**
Kaside 28
Mısra: **3**
Yine.
3. Ne deñlü ṣadr-nişīn-i ḥurūf olursa yine
4. Ḥurūf-ı dīger ile rifʿati mümehheddür

205. **yine:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **97**
Yine.
97. Gör ḥikmeti yine bir Silāhdār
98. Oldı sebeb-i ẓuhūr-ı ās̱ār

206. **yine:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **100**
Yine.
99. Anuñla da ḥubba ġāʾibāne
100. Oldı selefi yine bahāne

207. **yine:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **256**
Yine.
255. İtseler tā sipihre dek mālī
256. Ṣaḥn-ı medḥi yine ḳalur ḫālī

208. **yine:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **292**
Yine.
291. Medḥe ṣarf eyledüñ bu deñlü edā
292. İtmedün yine medḥin istīfā

209. **yine:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **77**
Yine.
77. ʿĀdeti üzre yine vaḳt-i seḥer
78. İtmiş iken dāʿiye-i ʿazm-i der

210. **yine:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **135**
Yine.
135. Didi yine gülḫanī ol ḫoş-nihād
136. ʿĀlim ü fāżıldur o ṣāḥib-sedād

211. **yine:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **139**
Yine.
139. Didi yine ḫande ile ey faḳīr
140. ʿĀlim ü fāżıl mıdur ol nā-ḫabīr

212. **yine:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **53**
Yine.
53. Cemʿ olıcaḳ meclis-i ferdā yine
54. Geldi o ālūde-i sevdā yine

213. **yine:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **54**
Yine.
53. Cemʿ olıcaḳ meclis-i ferdā yine
54. Geldi o ālūde-i sevdā yine

214. **yine:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **119**
Yine.
119. Geldiler İstanbulʾa yine o şeb
120. Naġme-künān ḫande-zenān pür-ṭarab

215. **yine:**
Kıt'a 47
Mısra: **3**
Yine.
3. Lakin yine fevc fevc erbāb-ı ḥuḳūḳ
4. Ḫān-ı ʿasel üzre üşdi mānend-i mekes

216. **yine:**
Kıt'a 87

Mısra: **2**
Yine.
1. İtdi ġarḳ-āb rakībi seyl-āb
2. Lāşesinden götürüp gitdi yine

217. **yine:**
Kıt'a 93
Mısra: **1**
Yine.
1. Menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan yine alduḳ māye
2. Maḫzen-i feyż-i ezelden yine bulduḳ vāye

218. **yine:**
Kıt'a 93
Mısra: **2**
Yine.
1. Menbaʿ-ı cūd u ʿaṭādan yine alduḳ māye
2. Maḫzen-i feyż-i ezelden yine bulduḳ vāye

219. **yine:**
Kıt'a 93
Mısra: **4**
Yine.
3. Nābiyā eyledi Ḥaḳḳ ümīd-i luṭfın tecdīd
4. Yine sürdük yüzümüz dergeh-i Mevlānāʾya

220. **yine:**
Tarih 6
Mısra: **9**
Yine.
9. Bu hünerlerle yine çerḫ-i denī
10. İtmiş idi sitem ile taʿcīz

221. **yine:**
Tarih 36
Mısra: **3**
Yine.
3. Bāb-ı luṭfın yine açdı kerem-i Rabbānī
4. Eyledi teşneleri ġarḳa-i iḥsān u ʿaṭā

222. **yine:**
Tarih 36
Mısra: **8**
Yine.
7. Ḫarlar oldı dürūde çemen-i devletde
8. Yirine oldı şükufte yine verd-i būyā

223. **yine:**
Tarih 36
Mısra: **9**
Yine.
9. Jeng virmişdi yine āyine-i iḳbāle
10. Virdi rūşenger-i taḳdīr-i Ḫudā tāze cilā

224. **yine:**
Tarih 36
Mısra: **47**
Yine.
47. Senden olur yine olursa bu derde çāre
48. Ṣadra teşrīfüñe çoḳdan müteraḳḳıb dünyā

225. **yine:**
Tarih 42
Mısra: **44**
Yine.
43. Kalemüñ kıl ḳadar çoḳ olsa dili
44. Yine itmez meḥāsinin taʿdād

226. **yine:**
Tarih 51
Mısra: **10**
Yine.
9. Cālis olduḳda taḫta Aḥmed Ḫān
10. Eyledi manṣıbında yine mekīn

227. **yine:**
Tarih 82
Mısra: **50**
Yine.
49. Kimisi didi ṣubḥ-ı dem nāhīd
50. Yine āyīnesine virdi cilā

228. **yine:**
Tarih 96
Mısra: **14**
Yine.
13. Vücūd-ı kerīmiyle Ḥaḳḳ eyledi
14. Yine şān-ı ḫāniyyeti çerḫ-sāy

229. **yine:**
Tarih 96
Mısra: **15**
Yine.
15. Yine ḫāk-i pāyına rū-mālden
16. Bihişt-i berīn oldı Bahçeserāy

230. **yine:**
Tarih 96
Mısra: **17**
Yine.
17. Yine luṭf-ı Ḥaḳ sāyesin eyledi
18. Aḳālīm-i İslāma rāḥat-fežāy

231. **yine:**
Tarih 103
Mısra: **38**
Yine.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zāʾil degül endīşe-i ʿukbā

232. **yine:**
Tarih 103
Mısra: **44**
Yine.
43. Nice ās̱ār-ı ḫayrat eylemişken ḫayra şevḳinden
44. Müceded ḫayrla İstanbulı itdi yine iḥyā

233. **yine:**
Tarih 127
Mısra: **102**
Yine.
101. Andan ümmīd olunur merḥamet-i rūḥānī
102. Umulursa yine andan umulur luṭf u ʿaṭā

234. **yine:**
Tarih 127
Mısra: **119**
Yine.
119. Girdi ġayretle yine cīb-i dil-ārāsına mühr
120. Āşiyān-i ezelīsin yine buldı ʿanḳā

235. **yine:**
Tarih 127
Mısra: **120**
Yine.
119. Girdi ġayretle yine cīb-i dil-ārāsına mühr
120. Āşiyān-i ezelīsin yine buldı ʿanḳā

236. **yine:**
Tarih 127
Mısra: **138**
Yine.
137. Didi tārīḫini erkān gidüp istiḳbāle
138. Çıḳdı ṣadre yine ṣıdḳ ile Muḥammed Pāşā

237. **yine:**
Tarih 138
Mısra: **76**
Yine.
75. Sāl-i tārīḫini is̱bāta dü şāhid lāzım
76. İḳtirān itse se şīne yine süls-i aḫ-ı şīn

238. **yine:**
Gazel 26
Mısra: **2**
Hep.
1. Ḳāṣid görinür gerçi ki dükkān-ı ḳanāʿat
2. Der-kārdur ammā yine mizān-ı ḳanāʿat

239. **yine:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Yine.
13. Ancak yine mürettib-i bāzār-ı kevndür
14. Ḳıymet-şinās-ı gevher-i güftār-ı evliyā

240. **yine:**
Gazel 275
Mısra: **13**
Yine.
13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ḫārı yine ḫuşk olmadı bostānı henūz

241. **yine:**
Gazel 275
Mısra: **14**
Yine.
13. Yine seyrānuña pāy-ı nigehümdür Nābī
14. Bitdi ḫārı yine ḫuşk olmadı bostānı henūz

242. **yine:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Yine.
5. Meydān-ı ʿaşḳda hedef-i tīr-hordeveş

6. Bir tīredür yine nigeh-i intiẓārumuz

243. **yine:**
Gazel 330
Mısra: **7**
Yine.
7. Yine bir zaḫme olur dīde-güşā-yı ḥasret
8. Zaḫm-ı müstaġnī-i dil minnet-i merhem çekmez

244. **yine:**
Gazel 334
Mısra: **2**
Yine.
1. Ḥufre-i ẕillete laġzīde iken pāy-ı heves
2. Yine bāḳī ser-i şūrīdede sevdā-yı heves

245. **yine:**
Gazel 336
Mısra: **2**
Yine.
1. Ne ḳadar eyler ise nālelerüm medd-i nefes
2. Yine andan daḫı bālāter olur ḳadd-i nefes

246. **yine:**
Gazel 391
Mısra: **3**
Yine.
3. Yine sulṭānuma şāyestedür ebnā-yı nevʿ üzre
4. Taḳaddüm eyleyüp ʿünvān-ṭırāz-ı imtiyāz olmaḳ

247. **yine:**
Gazel 492
Mısra: **3**
Yine.
3. Dil-nişīn-i ʿālem olmışken yine merdūd olur
4. Derd-i bī-dermān-ı eyyām ile tevʾemdür göñül

248. **yine:**
Gazel 590
Mısra: **9**
Yine.
9. Yine o nā-murāduñ olur başına belā
10. Şīrīn-i viṣālüñi Ferhād işitmesün

249. **yine:**
Gazel 617
Mısra: **8**
Yine.
7. Dendānlār oldı rīhte-i sufre-i fenā
8. Tennūr-ı maʿde pür yine şevḳ-i taʿāmdan

250. **yine:**
Gazel 617
Mısra: **9**
Yine.
9. Ḳaddüm ḫam oldı olmadum ammā yine ḫalāṣ
10. Dünyā içün diyenlere bu iltiyāmdan

251. **yine:**
Gazel 640
Mısra: **2**
Yine.
1. Cebhesin eyledi pür-çīn o şeh-i kişver-i ḥüsn
2. Çekdi sed rāh-ı nigāha yine İskender-i ḥüsn

252. **yine:**
Gazel 654
Mısra: **3**
Yine.
3. Ālūde-i hūndur yine dāmān ü giribān
4. Ey ġamze-i hūn-ḫᵛār ġazadan mı gelürsin

253. **yine:**
Gazel 678
Mısra: **3**
Yine.
3. Yek-ḫaṭvede eyler yine ṭay şarḳ ile ġarbı
4. Rehvār-ı ḳalem her ne ḳadar pābe-gil olsa

254. **yine:**
Kaside 1
Mısra: **172**
Yine de, buna rağmen.
171. ʿUşāt-ı bendegānun olsa da şāyeste-i taʿẕīb
172. Yine eyle ilāhī şānuña şāyānını icrā

255. **yine:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Daha.
7. İtdüm ḳatı çoḳ ʿarşa-i iḳbāl ile taḫmīn
8. Geldi baña vāsiʿ yine meydān-ı ḳanāʿat

256. **yine:**
Gazel 167
Mısra: **2**
Yine de.
1. Dildār ile dil gerçi ki meʾnūs degüldür
2. Luṭf u kereminden yine meʾyūs degüldür

yir:

1. **yirde:**-*de*
Gazel 45
Mısra: **10**
Yer, mekan.
9. Āteşvāre benzer gibi zīr-i ḳademinde
10. Bir yirde ḳarār itdügi yoḳdur ḳadem-i çerḫ

2. **yirlerdir:**-*ler, -dir*
Gazel 226
Mısra: **16**
Yer, mekan.
15. Şāhid-i devleti hem-meclis-i nādān görmek
16. Nābīyā düşmen-i idrāk olacaḳ yirlerdir

3. **yirlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 226
Mısra: **1**
Yer, mekan.
1. Kūy-ı dilber ne ʿaceb ḫāk olacaḳ yirlerdür
2. Ḫāk iken hem-ser-i eflāk olacaḳ yirlerdür

4. **yirlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 226
Mısra: **2**
Yer, mekan.
1. Kūy-ı dilber ne ʿaceb ḫāk olacaḳ yirlerdür
2. Ḫāk iken hem-ser-i eflāk olacaḳ yirlerdür

5. **yirlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 226
Mısra: **4**
Yer, mekan.
3. Bezm-i aġyārda görmek o gül-i ḫod-kāmı
4. Şişe-i mey gibi ṣad-çāk olacaḳ yirlerdür

6. **yirlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 226
Mısra: **6**
Yer, mekan.
5. Girye-i mesti görürken diyen āyā kimdür
6. Ṣaḥn-ı meyḫāne tarabnāk olacaḳ yirlerdür

7. **yirlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 226
Mısra: **8**
Yer, mekan.
7. Her nihālüñ varaḳ-ı zerd-i ḫazān-dīde gibi
8. Pāyına düşmeġe bī-bak olacaḳ yirlerdür

8. **yirlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 226
Mısra: **10**
Yer, mekan.
9. Ṭurma gül-geşt ider ol serv-i ḫoş-āyende ḫırām
10. Ṣarılup gerdenine tāk olacaḳ yirlerdür

9. **yirlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 226
Mısra: **12**
Yer, mekan.
11. Ṣaḥn-ı ḥammāmda ol şūḫ-ı dil-ārāmı görüp
12. Ṣarılup şevḳ ile dellāḳ olacaḳ yirlerdür

10. **yirlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 226
Mısra: **14**
Yer, mekan.
13. Hele biz şād oluruz nāʾil-i vaṣl olmaḳdan
14. Gerçi aġyāra o ġamnāk olacaḳ yirlerdür

11. **yirdür:**-*dür*
Gazel 236

Mısra: **1**
Yer, mekan.
1. Añılsın gūşe-i meyḫāne kim şād olduğum yirdür
2. Nevāzişkārī-i sāḳīye muʿtād olduğum yirdür

12. **yirdür:**-*dür*
Gazel 236
Mısra: **2**
Yer, mekan.
1. Añılsın gūşe-i meyḫāne kim şād olduğum yirdür
2. Nevāzişkārī-i sāḳīye muʿtād olduğum yirdür

13. **yirdür:**-*dür*
Gazel 236
Mısra: **4**
Yer, mekan.
3. Añılsın bāde-i bī-reng ü būy-ı gülşen-i vaḥdet
4. Ki bār-ı minnet-i sahbādan āzād olduğum yirdür

14. **yirdür:**-*dür*
Gazel 236
Mısra: **6**
Yer, mekan.
5. Añılsın nāme-i nāgeh-ẓuhūr-ı vaʿde-i vuṣlat
6. Neşātumdan varaḳ-gerdān-ı feryād olduğum yirdür

15. **yirdür:**-*dür*
Gazel 236
Mısra: **8**
Yer, mekan.
7. Añılsın kūh-ı derdi meyle nā-būd itdügüm demler
8. Ki reşk-i ḳuvvet-i bāzū-yı Ferhād olduğum yirdür

16. **yirdür:**-*dür*
Gazel 236
Mısra: **10**
Yer, mekan.
9. Añılsın perde-i rū-pūş-ı zülf-i dilber ey Nābī
10. Ki anı refʿ içün minnet-keş-i bād olduğum yirdür

17. **yirdür:**-*dür*
Gazel 236
Mısra: **12**
Yer, mekan.
11. Añılsın güfte-i ʿālem-pesend-i ʿAbdi Pāşā kim
12. Nazīr itmekde vaḳf-ı ḥayret-ābād olduğum yirdür

18. **yirlerde:**-*ler, -de*
Gazel 401
Mısra: **5**
Yer, mekan.
5. Pest yirlerde ider añlamayan fersūde
6. Nerdübān olduğını ḳaṣr-ı bihişte nefesüñ

19. **yire:**-*e*
Gazel 583
Mısra: **3**
Yer, mekan.
3. Egerçi bir yire geldüm o şūḫ ile ammā
4. Niyāzmend-i viṣāl olmadum ḥicābumdan

20. **yirde:**-*de*
Gazel 847
Mısra: **11**
Yer, mekan.
11. Bī-vefā olduġı yoḳdur baña ġam bir yirde
12. Künc-i meyḫāne ile ṣaḥn-ı çemenden ġayrı

21. **yirde:**-*de*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **133**
Yer, mekan.
133. Nice yirde yakup çerāġ-ı münīr
134. İtdiler ṣaḥn-ı meclisi tenvīr

22. **yire:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **38**
Yer, mekan.
37. ʿAşk ola yārān diyerek nā-gehān
38. Bezme yaḳın bir yire çökdi hemān

23. **yirin:**-*i, -n*
Tarih 115
Mısra: **6**
Yer, mekan.
5. Cümleden bir manṣıb-ı ʿāliyle itdi ser-firāz
6. Kim yirin hem-sāye-i ḫurşīd-i raḫşān eyledi

24. **yīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 538
Mısra: **20**
Yer, mekan.
19. Geçirüp bendeleri defterine nāmumuzı
20. Yīrümüz ḥaşrde de zīr-i livā eyleyelüm

25. **yirüni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 624
Mısra: **5**
Yer, mekan.
5. İtdün yirüni reh-güzār-i seyl-i melāmet
6. Ey ḫāne-i sāmān daḫı ābād olamazsın

26. **yiri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **16**
Yer, mekan.
15. Eyledi ebvāb-ı efvāhı hilāl-i şām-ı ʿīd
16. ʿUḳde-i imsākdan künc-i kerem gibi yiri

27. **yirde:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **26**
Yer, mekan.
25. Bī-tekellüf yüridi şehr-i dile sel-i feraḥ
26. Bulduġı yirde ġubār-ı ġamı itdi yaġmā

28. **yirden:**-*den*
Tarih 81
Mısra: **11**
Yer, mekan.
11. Kendü ḥüsnin mürtefiʿ yirden o da seyr eylesün
12. İtdi rūşen çeşm-i Şehbāʾyı bu ḳaṣr-ı büʾl-ʿaceb

29. **yirden:**-*den*
Gazel 687
Mısra: **5**
Toprak, zemin, yeryüzü.
5. Sebzenüñ āb gelür pāyına yirden gökden
6. Rızḳ içün olmaduġından tek u pū ḳaydında

30. **yire:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **61**
Toprak, zemin, yeryüzü.
61. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫurşīd
62. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün mes̱elā

31. **yire:**-*e*
Kısa Mesnevi 4
Mısra: **11**
Toprak, zemin, yeryüzü.
11. Dāmeninden yire peyveste ṭınāb
12. Āsmāndan atılan ḫāke şihāb

32. **yire:**-*e*
Kıt'a 8
Mısra: **9**
Toprak, zemin, yeryüzü.
9. Nüzūldan yire menʿ eyler ise bārānı
10. Ḳalur miyāne-i ḫak ü hevāda bir deryā

33. **yire:**-*e*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Toprak, zemin, yeryüzü.
1. Devr-i ḥıfẓında felekden yire inse ḫūrşīd
2. İtse bir tūde-i berf üzre temekkün meselā

34. **yirden:**-*den*
Gazel 69
Mısra: **32**
Yer, nokta.
31. Ney nefes şevḳi ile dāʾire-i ʿālemde
32. Ḳuşaġın künc-i ʿademde nice yirden kuşanur

35. **yirlere:**-*ler, -e*
Gazel 439
Mısra: **2**
Yer.
1. ʿUluvve görmeg ile raġbetin şerārelerüñ
2. Döküldi āb-ı ruḫı yirlere nis̱ārelerüñ

36. **yirde:**-*de*
Tarih 104
Mısra: **71**
Yer.

71. On yirde yaḳup micmere-ı ʿanber ü ʿūdı
72. Pür oldı meşām-ı meh ü binī-i Süreyyā

37. **yirin:**-*in*
Gazel 378
Mısra: **7**
Makam, mevki.
7. Ṣalāḥ u ṣıdḳ u sedādun elinden aldı yirin
8. Şühūd-ı zūr u maḳāl-i ḥiyel kelām-ı dürūġ

38. **yirden:**-*den*
Matla 20
Mısra: **2**
Yer,toprak,zemin.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

39. **yiri:**-*i*
Gazel 833
Mısra: **18**
Yer, bölge, mahal.
17. Meġer āḫirde telāfisin ide seng-i mezār
18. Mührlerde yiri maḥkūk olanuñ nām gibi

40. **yirlere:**-*ler, -e*
Gazel 870
Mısra: **10**
Yer, mecra.
9. Ḳoma mecrā-yı ferāḫı heves-i rifʿat ile
10. Düşme ṭār yirlere fevvāredeki āb gibi

41. **yirlerde:**-*ler, -de*
Gazel 872
Mısra: **4**
Yer, mecra (Gönül bağlamında).
3. Hezārān dil gezersin ey ḫayāl-i yār inṣāf it
4. Bu seyrān itdügüñ yirlerde bir maʿmūr gördüñ mi

yir bulamaz:
1. **yir bulamaz:**-*a, -maz*
Kaside 24
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **Deyim**
Oturacak yer sağlamak, yerleşmek.
75. Añlarum yir bulamaz künc-i ʿademden ġayri
76. Bīm-i ser-pençe-i ʿadl ile nihān oldı cefā

yir kalmaz:
1. **yir ḳalmaz:**
Gazel 315
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gerek kalmaz, ihtiyaç olmaz.
1. Girince gamze işe ebrūvāna yir ḳalmaz
2. Düşince maʿreke tīġe kemāne yir ḳalmaz

2. **yir ḳalmaz:**
Gazel 315
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gerek kalmaz, ihtiyaç olmaz.
1. Girince gamze işe ebrūvāna yir ḳalmaz
2. Düşince maʿreke tīġe kemāne yir ḳalmaz

3. **yir ḳalmaz:**
Gazel 315
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gerek kalmaz, ihtiyaç olmaz.
5. Ġarīb himmeti var aġniyā-yı devrānun
6. Lisān ile ṭoyurur āb u nāna yir ḳalmaz

4. **yir ḳalmaz:**
Gazel 315
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gerek kalmaz, ihtiyaç olmaz.
7. O deñlüdür kerem üzre meziyyeti buḫlüñ
8. Ki iftiḫār iderek imtināna yir ḳalmaz

5. **yir ḳalmaz:**
Gazel 315
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Gerek kalmaz, ihtiyaç olmaz.
9. Ḥuṣūl-ı maʿnīye dekdür sütūra ṣarf-ı naẓar
10. Olınca ḳaṣra resān nerdübāna yir ḳalmaz

6. **yir ḳalmaz:**
Gazel 315
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gerek kalmaz, ihtiyaç olmaz.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

7. **yir ḳalmaz:**
Gazel 315
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Gerek kalmaz, ihtiyaç olmaz.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

8. **yir ḳalmaz:**
Gazel 315
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gerek kalmaz, ihtiyaç olmaz.
13. Ḫaṭ-ı nev-āmāde nesḫ itdi ḥüsnin ey Nābī
14. Çıḳınca tāze köhen dāstāna yir ḳalmaz

9. **yir ḳalmaz:**
Gazel 315
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Oturacak yerin kalmaması.
3. Ziḥām o gūne cevāmiʿde rūz-ı rūzede kim
4. Mülāzimān-ı ḳadīmüʾz-zamāna yir ḳalmaz

yir komaz:
1. **yir komaz:**-*maz*
Gazel 288
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yer bırakmadı.
7. Göñül bizüm degül ol düzd-i dil-nişīnündür
8. Ḳomaz tekellüfe yir münḳadaşlıḳlarumuz

yir yir:
1. **yir yir:**
Kaside 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer yer, ara ara.
7. Tīr-i ġam açduġı revzenleri yir yir olmış
8. Bād-ı nāzük-ḫaber-i gülşen-i ümmīde memer

2. **yir yir:**
Gazel 855
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birçok yerde.
1. Açıldı ʿāşıḳuñ yine dāġ-ı nihānları
2. Yir yir ẓuhūra geldi maḥabbet nişānları

yirde:
1. **yirde:**
Gazel 394
Mısra: **18**
Yer, mekan.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuṣ eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ

2. **yirde:**
Gazel 230
Mısra: **4**
.... yapacağına, edeceğine....
3. Derd-i serden nice āzād olur ol tāʾife kim
4. Bāde nūş eyleyecek yirde gül-āb isterler

yirden göğe dek:
1. **yirden göġe dek:**
Tarih 55
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerden göğe kadar, herşey, herkes.
21. Seyr-i māhı ābda māhī ile hem-çeşm idüp
22. ʿAlemi bu ḳaṣr yirden göġe dek ṣād eyledi

yire dökme:
1. **yire dökme:**-*me*
Gazel 401
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yere dökmek, akıtmak.
9. Ḳo ḳurursa ḳurusun mezraʿa-i āmālüñ

10. Tek hemān dökme yire āb-ı ruḫın mültemesüñ

yire geçmiş:
1. **yire geçmiş:**-*miş*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Yıkılmak, yerin dibine geçmek.
91. Gördi ki geçmiş yire zānūya dek
92. Çār-sütūn ḳaṣrına olmış direk

yire indi:
1. **yire indi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **89**
Kelime Tipi: -
Binek hayvanından inmek.
89. ʿĀciz olup ʿāḳibet indi yire
90. Tā ki nedür aṣl-ı tevaḳḳuf göre

yire inmezdi:
1. **yire inmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 677
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yere inmek, yere konmak.
13. Pervāzdan inmezdi yire ṭāʾir-i devlet
14. Sermāye-i rifʿat şeref-i maʿrifet olsa

yire sür:
1. **yire sür:**
Gazel 484
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yüzünü yere sürmek, secde etmek.
11. Keclikleri āyīn-i tevāzuʿdan iden rāst
12. Sür rūy-ı siyāhuñ yire hem-reng-i nigīn ol

yire yüz sürer:
1. **yire yüz sürer:**-*er*
Gazel 725
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yere yüz sürmek; aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak.
1. Siyāh nāmelerüñ şermine yiter bu güvāh
2. Ki faş sürer yire yüz olduġınca rūyı siyāh

yiri almış:
1. **yiri almış:**-*mış*
Gazel 345
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerine geçmek, yerini tutmak.
7. Ḳalmış ser-i meydān-ı maḥabbet tek ü tenha
8. Zen-ṭabʿlar almış yiri merdān unudulmış

yiri var:
1. **yiri var:**
Gazel 801
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Büyük bir saygı ve ilgi ile karşılanır veya ağırlanır anlamında kullanılan bir söz.
9. Hezārān cebhe būs itmiş hezārān pāya ḫāk olmış
10. Anuñçün var yiri Nābī dil-i aʿlā vü ednāda

yirī yoḳ:
1. **yirī yoḳ:**
Gazel 800
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman ve imkan olmama hali.
1. Dimāġum olmayıcaḳ devletüñ tevaġġuline
2. Ṣıḳılmaġuñ yirī yoḳ ṭāliʿüñ taʿllülüne

yiri yoḳdur:
1. **yiri yoḳdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yeri olmamak, uygun görülmemek, yersiz ve zamansız bulunmak.
1. Ḫubān-ı hat-āverdeye nāzuñ yiri yoḳdur
2. ʿUşşāḳa da min-baʿd niyāzuñ yiri yoḳdur

2. **yiri yoḳdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yeri olmamak, uygun görülmemek, yersiz ve zamansız bulunmak.
1. Ḫubān-ı hat-āverdeye nāzuñ yiri yoḳdur
2. ʿUşşāḳa da min-baʿd niyāzuñ yiri yoḳdur

3. **yiri yoḳdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yeri olmamak, uygun görülmemek, yersiz ve zamansız bulunmak.
5. Ḫalvetkede-i ḳalbe ḫayālüñ gelür ammā
6. Dīvān-ı ḥaḳīḳatde mecāzuñ yiri yoḳdur

4. **yiri yoḳdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yeri olmamak, uygun görülmemek, yersiz ve zamansız bulunmak.
7. Dihḳān beçenüñ ḥüsnine dil virme ṣaḳın kim
8. Meşhūrdur ol destde bāzuñ yiri yoḳdur

5. **yiri yoḳdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yeri olmamak, uygun görülmemek, yersiz ve zamansız bulunmak.
9. Düşmez leb-i şīrīnine yāruñ süḫan-ı telḫ
10. Helvācı dükkānında piyāzuñ yiri yoḳdur

6. **yiri yoḳdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Yeri olmamak, uygun görülmemek, yersiz ve zamansız bulunmak.
11. Ḥāl-i dili ʿarż itmedesin çeşmine ammā
12. Mestāneye feth-i der-i rāzuñ yiri yoḳdur

7. **yiri yoḳdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yeri olmamak, uygun görülmemek, yersiz ve zamansız bulunmak.
13. Bir vaṣl kʾola sāye-ṣıfat hicri ḳafādār
14. Nābī bu ḳadar sūz ü güdāzuñ yiri yoḳdur

yiridür:
1. **yiridür:**
Gazel 865
Mısra: **11**
Layıktır, münasiptir.
11. Yiridür ne nāz iderse beden-i niyāzmende
12. Bu ḳadar kuvā vü ʿażā şeh-i ruḥa çāker oldı

2. **yiridür:**
Tarih 92
Mısra: **27**
Layıktır, münasiptir.
27. Faḫr iderse yiridür kimsede yoḳ zehre-i red
28. Bu serā-perde-i yek-tā ile şehr-i Şehbā

yirin aldı:
1. **yirin aldı:**-*dı*
Gazel 413
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerini almak, yerine geçmek.
7. Gitdi erbāb-ı neseb itdi furū-māye zuhūr
8. Aldı fīncān-ı Kütāhiyye yirin Faġfuruñ

yirin almış:
1. **yirin almış:**
Gazel 359
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerini almak, yerine geçmek.
3. Ḳabż eylemiş imsak maḳāmını ʿatānun
4. Hisset yirin almış keremün şöhreti gitmiş

yirin bulmış:
1. **yirin bulmış:**
Tarih 29
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -

Kendine yakışan, uygun makamı, durumu bulmak.
11. Nāvekin seyr eyleyenler ṭablada
12. Didiler cümle ḳażā bulmış yirin

yirin virdi:
1. **yirin virdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başka birinin/bir şeyin bulunduğu konumu alması, yerini bırakmak.
33. Girih-i cebhe leb-i ḫandeye oldı tebdīl
34. Bezmden çıḳdı yirin virdi selāma düşnām

yirine:
1. **yirine:**
Kaside 13
Mısra: **40**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
39. Mestī-i ceng tamām oldı yiter ehl-i neşāṭ
40. Ser-penāhın virüp alsun yirine cām-ı müdām

2. **yirine:**
Tarih 36
Mısra: **8**
Yerini tutmak üzere.
7. Ḫarlar oldı dürūde çemen-i devletde
8. Yirine oldı şükufte yine verd-i būyā

3. **yirine:**
Gazel 510
Mısra: **4**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
3. Ol bāde-i neşāt-fezāyuz ki bāġbān
4. İtmiş nişānde ḫum yirine tākümüz bizüm

4. **yirine:**
Gazel 649
Mısra: **9**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
9. Ne kendi yirine ġayrı daḫı ḥissedār ider
10. Sedd eyleyen .... gūş u dehānların

yirine düşürse:
1. **yirine düşürse:**-*se*
Gazel 561
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Denk getirmek.
11. Düşürse yirine toḫm-ı kerem tīcāretdür
12. Virür birine bedel ṣad ḫazīnedār-ı zemīn

yirine geldi:
1. **yirine geldi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gerçekleşmek; bir şeyin eski haline dönmesi.
7. Ḥasret-keş idi mürde-i bī-cān gibi cānı
8. Buldı seni geldi yirine cān-ı vezāret

2. **yirine geldi:**-*di*
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Gerçekleşmek; bir şeyin eski haline dönmesi.
3. Cān ber-leb idi vesvese-i hicr ile enṣār
4. Oldı yirine geldi hele cānları rāḥat

yirini tutmış:
1. **yirini tutmış:**-*mış*
Gazel 345
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerine geçmek.
1. Bir devrde geldük ki ʿazīzān unudulmış
2. Ṭutmış yirini ḫurd ü büzürgān unudulmış

yirlü yirinde:
1. **yirlü yirinde:**
Kaside 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerli yerinde, olması gereken şekilde.
79. İdüp yirlü yirinde kārgāh-ı ḥikmetin tertīb
80. Kimin itmiş gedā-yı kāse der-kef kimisin iġnā

2. **yirlü yirinde:**
Tarih 97
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Yerli yerinde, olması gereken şekilde.
15. Daḫı böyle eṡer-i ḫayrı Ruhāʾda çoḳdur
16. Eyledi cümlesini yirlü yirinde icrā

yirüm olmadı:
1. **yirüm olmadı:**-*ma, -dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **324**
Kelime Tipi: -
Yeri, makamı olmak, layık, yaraşır olmak.
323. Ḫatm-ı efvāh-ı nās iken hünerüm
324. Olmadı ṣaff-ı ḫᵛācegānda yirüm

yirüm var idi:
1. **yirüm var idi:**- *i, -di*
Kaside 9
Mısra: **57**
Kelime Tipi: -
Yeri olmak, bir kimseye/şeye belirli bir yerin tahsis edilmesi.
57. Ḳanı ol dem ki yirüm var idi ḫāṭırlarda
58. Āb ile dānem idi pāre-i dil ḫūn-ı ciġer

yit:
1. **yiterken:**-*er, -ken*
Gazel 286
Mısra: **12**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
11. Bilmem ne fāʾide bu ḳıyām ü sücūddan
12. Farḳ-ı bülend ü peste yiterken şuʿūrumuz

2. **yiter:**-*er*
Gazel 310
Mısra: **2**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
1. Sütürreveş yoġ ise kūh-kenlicüklerümüz
2. Miṡāl-i şāne yiter ṣaf-şikenliciklerümüz

3. **yitse:**-*se*
Gazel 376
Mısra: **9**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
9. Ḫırmen-i devlet-i gerdūna da yitse olamaz
10. Dide-i mūr ḳadar dest-i leʾīmān vāsiʿ

4. **yiter:**-*er*
Gazel 428
Mısra: **1**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

5. **yiter:**-*er*
Gazel 456
Mısra: **4**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
3. Kec sanduġuñ üstāduñ işi cümle çıḳar rāst
4. İmżāya bu daʿvāyı yiter naḳş-ı nigīnüñ

6. **yiter:**
Gazel 725
Mısra: **1**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
1. Siyāh nāmelerüñ şermine yiter bu güvāh
2. Ki faş sürer yire yüz olduġınca rūyı siyāh

7. **yiter:**-*er*
Gazel 855
Mısra: **5**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
5. Ey mest-i cāh māye-i ʿibret yiter saña

6. Devr-i güẕeştenüñ oḳunan dāstānları

8. **yiter:**-*er*
Gazel 863
Mısra: **11**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
11. Saña bu mıṣraʿ-ı meşhūr yiter vird-i zebān
12. Elümüzden ne gelür ḫayr duʿādan ġayrı

9. **yiter:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **130**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
129. Germi-i tāb-ı ḥavādiṣden eyā evc-i kerem
130. Sāye-ı ʿāṭıfetün üstüme bir ḫayme yiter

10. **yiter:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **142**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
141. Benüm de cürmümi ʿafv it kemāl-i luṭfuñdan
142. Baña ʾitāb yiter çekdügüm bu şerm ü ḥicāb

11. **yiter:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **181**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
181. Sübha-gerdān-ı s̱enā ol yiter ey Nābī-i zār
182. Ne ḳadar naẓmda maḳbūl ise de ṭūl-ı kelām

12. **yitmeyeydi:**-*me, -y, -e, -y, -di*
Kaside 13
Mısra: **203**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
203. Yitmeyeydi sipeh-i meymenetüñ imdāda
204. Sāḥa-i memleketüñ olmış idi ḥāli tamām

13. **yiter:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **132**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
131. Medḥine ḳuvvet-i ṭabʿuñ yoġ ise ey Nābī
132. Saña devlet bu yiter kim idesin ḫayr duʿā

14. **yiter:**-*er*
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
3. Bu müddeʿāya ister isen şāhid-i kavī
4. Ḥall içre lā-yı nefy yiter şāhid-i maḳāl

15. **yitmez:**-*mez*
Tarih 57
Mısra: **8**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
7. Āb-ı nīsāndan ṣadef cevfinde ṣūret baġladı
8. Bir dür-i şeh- dāne kim yitmez bahāsına künūz

16. **yiten:**-*en*
Gazel 747
Mısra: **4**
Kaybolmak, batmak.
3. Ten be-ḫāk-i ʿacz olan şeb-nem gibi üftādenüñ
4. Cümleden evvel yiten ḫurşīd olur imdādına

yiter:

1. **yiter:**
Gazel 497
Mısra: **12**
Yeter, kâfi, yeterince.
11. O deñlü pest olursun her ne deñlü iʿtilā itseñ
12. Bu daʿvānuñ s̱übūtunda saña bürhān yiter süllem

2. **yiter:**
Gazel 876
Mısra: **7**
Yeter, kafi.
7. Cihānı yaḳma yiter tāb-ı āh ile ey dil
8. Hevā-yı vaṣla daḫı iʿtidāl gelmedi mi

3. **yiter:**
Kaside 8
Mısra: **108**
Yeter, kafi.
107. Nābīyā saña düşen ḫayr duʿādur ancaḳ
108. İtme taṣdīʿ yiter eyle duʿāyı tasṭīr

4. **yiter:**
Kaside 13
Mısra: **39**
Yeter, kafi.
39. Mestī-i ceng tamām oldı yiter ehl-i neşāṭ
40. Ser-penāhın virüp alsun yirine cām-ı müdām

5. **yiter:**
Tarih 63
Mısra: **17**
Yeter, kafi.
17. Neşʾe-i seyri yiter yoḳ bunda
18. Devr-i peymāneye ḥācet sāḳī

6. **yiter:**
Kaside 10
Mısra: **85**
Yetişir, artık yeter!.
85. Yiter şikāyeti terk it niyāz idüp elüñ aç
86. Duʿā-yı devletine ey şikeste-Nābī-i zār

7. **yiter:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **413**
Yetişir, artık yeter!.
413. Eşk-rīz-i taḥayyür olma yiter
414. Pāy-māl-ı taḥassür olma yiter

8. **yiter:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **414**
Yetişir, artık yeter!.
413. Eşk-rīz-i taḥayyür olma yiter
414. Pāy-māl-ı taḥassür olma yiter

9. **yiter:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **526**
Yetişir, artık yeter!.
525. Nābīyā eyleme kelāmı dırāz
526. Yiter itdüñ bu deñlü ʿarż-ı niyāz

yitiş:

1. **yitişür:**-*ür*
Gazel 428
Mısra: **2**
Ulaşmak, erişmek.
1. Dest-i naẓar egerçi yiter āsmāna dek
2. Ammā ki dest-i dil yitişür lā-mekāna dek

2. **yitişür:**-*ür*
Gazel 804
Mısra: **5**
Ulaşmak, erişmek.
5. Ḫubān-ı ʿaṣra hem yitişür hem füzūn ḳalur
6. Ey mest-i ḥüsn sendeki nāz ü ġurūr ise

3. **yitişür:**-*ür*
Kaside 23
Mısra: **14**
Ulaşmak, erişmek.
13. Suḫanından görinen sūz ü güdāz-ı iḫlāṣ
14. Yitişür ḫalḳ-ı cihān eylemeġe ser-māye

4. **yitişür:**-*ür*
Gazel 98
Mısra: **6**
Ulaşmak, ermek (daha büyük bağlamında).
5. Ālūdegānı māʾil-i āzārsın velī
6. Āzār-ı ḫāṭıra yitişür maʿṣiyet mʾolur

5. **yitişür:**-*ür*
Gazel 637
Mısra: **9**
Bitmek, yeşermek.
9. Ḫaṭ ḥüccet-i ḳavī yitişür ʿāşıḳa o şūḫ
10. İnkār iderse naḳd-i viṣāle tekeffülin

6. **yitişür:**-*ür*
Kaside 13

Mısra: **71**
Kafi gelmek, yetmek.
71. Yitişür ḫaṣma nişāngāh-ı tüfekden baḳduñ
72. Dūr-bīn al ele gör ḳanda ider dost ḫırām

7. **yitişür:**-*ür*
Kaside 15
Mısra: **205**
Kafi gelmek, yetmek.
205. Yitişür saña düşen ḫayr duʿādur Nābī
206. Saña bigāne gelür medḥ ü s̱enā nā-maḥrem

yitmiş dört:
1. **yitmiş dört:**
Tarih 126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yetmiş dört.
7. Ṣālih Aġayı güẕer eyledi yitmiş dört kez
8. Eyledi anda daḫı seng-i nişānı ber-cā

yitür:
1. **yitürdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **34**
Yetiştirmek, ulaştırmak, götürmek.
33. Didiler müjdeler olsun saña ey rāst-naẓar
34. Ki seni istedügüñ ʿaṣra yitürdi taḳdīr

yoġ:
1. **yoġ:**
Gazel 310
Mısra: **1**
Yok.
1. Sütürreveş yoġ ise kūh-kenlicüklerümüz
2. Mis̱āl-i şāne yiter ṣaf-şikenliciklerümüz

2. **yoġ:**
Gazel 458
Mısra: **11**
Yok.
11. Teveccühüñ yoġ ise bezmi itmege teşrīf
12. Tehī eritmeyelüm bağrı yağını fenerüñ

3. **yoġ:**
Gazel 651
Mısra: **13**
Yok.
13. Reşke ne deñlü yoġ ise de şerʿde mesāġ
14. Nābī hezār reşk ü ḥased ʿayb-pūş içün

4. **yoġ:**
Kaside 14
Mısra: **67**
Yok.
67. Kerīmdür o ḳadar kim niḥayeti yoġ iken
68. Degül ʿaṭāsına vāfī tenāhī-i aʿdād

5. **yoġ:**
Kaside 16
Mısra: **209**
Yok.
209. Cism-i żaʿīfümüñ yoġ iken kendü kendüye
210. İmdādsiz ḳıyām idecek istiṭāʿati

6. **yoġ:**
Kaside 24
Mısra: **131**
Yok.
131. Medḥine ḳuvvet-i ṭabʿuñ yoġ ise ey Nābī
132. Saña devlet bu yiter kim idesin ḫayr duʿā

7. **yoġ:**
Tarih 126
Mısra: **14**
Yok.
13. Ḥalebe itdi ḥükūmetle kaçan kim teşrīf
14. İtdi menzil yoġ iken anda da menzil peydā

yoġ idi:
1. **yoġ idi:**- *i, -di*
Kaside 7
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Yok.
31. Bu devletüñ yoġ idi bir ṭabīb-i ġam-hᵛārı
32. Mizāc-ı memleket olmışdı ʾāfiyetden dūr

2. **yoġ idi:**- *i, -di*
Kaside 11
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Yok.
35. Velīk bir maraż-ı bī-amān ẓuhūrından
36. ʾAzimete yoġ idi ḳāleb-i şikestede tāb

3. **yoġ idi:**- *i, -di*
Kaside 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yok.
5. Cāhuñ ol vaḳt bülend oldı ki senden ġayrı
6. Yoġ idi kimse edā itmeġe resm-i tebrīk

4. **yog idi:**- *i, -di*
Tarih 77
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yok.
15. Yog idi ẕerre deñlü pervası hiç kesden
16. Perr-i meges degüldi çeşminde ceyş-i sulṭan

5. **yoġ idi:**- *i, -di*
Tarih 104
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Yok.
57. Ammā ki daḫı çıkmamaġın perde-i şekden
58. Ḥüccet yoġ idi itmeġe taḥḳiḳini imżā

yoġ iken:
1. **yoġ iken:**
Gazel 111
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yokken.
13. Bu ʿāleme yoġ iken ihtiyār-ı āmed-şud
14. Utanmadan nice daʿvā-yı iḳtidār olunur

2. **yoġ iken:**
Gazel 175
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yokken.
7. Tahrīk-i nigāha yoġ iken dīdede ḳudret
8. Ruḫsāre-i ḫūbānda tek-ā-pūsı ʿacebdür

3. **yoġ iken:**
Kaside 2
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Yokken, yaratılmamışken.
93. Ẕātı olmışdı ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt
94. Yoġ iken daḫı ne ḥayvān ne nebāt ü ne cemād

yoḫsa:
1. **yoḫsa:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Yoksa.
7. Şeb-i firākda feryād telḫdür yoḫsa
8. Olur mecālis-i vuṣlatda āh u zār leẕīẕ

2. **yoḫsa:**
Gazel 64
Mısra: **7**
Yoksa.
7. Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoḫsa
8. Benüm gülşende her şāḫ-ı ḫamīde bir kemānumdur

3. **yoḫsa:**
Gazel 64
Mısra: **11**
Yoksa.
11. Taḥammül ẓillet-i hicrāna güçdür yoḫsa cānāndan
12. Şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ḫīz olmaḳ ne cānumdur

4. **yoḫsa:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Yoksa.
9. Güç neşāṭuñ ḳademin ḳalbe alışdurmaḳdur
10. Yoḫsa ġam her ne zamān istese ḥāzır bulunur

5. **yoḫsa:**
Gazel 70

Mısra: **17**
Yoksa.
17. Dest-res maʿnī-i nā-güfteye müşkil yoḫsa
18. Nābīyā köhne suḫan bizde de vāfir bulunur

6. **yoḫsa:**
Gazel 98
Mısra: **4**
Yoksa.
3. ʿAcz u niyāz olur yine olursa çāre-sāz
4. Yoḫsa ġurūr vāsita-i maġfiret mʾolur

7. **yoḫsa:**
Gazel 121
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Senüñ gūşunda istiʿdād yoḳ idrākine yoḫsa
4. Leb-i cūda kemāl-i ṣunʿı her berg-i çemen söyler

8. **yoḫsa:**
Gazel 167
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Redd itmesidür müşkil olan ʿāşıḳa yoḫsa
4. Cevr u sītemi mūriṡ-i efsūs degüldür

9. **yoḫsa:**
Gazel 167
Mısra: **9**
Yoksa.
9. Bī-tābliginden dökilür pāyına yoḫsa
10. Üftādelerüñ maṭlabı pā-būs degüldür

10. **yoḫsa:**
Gazel 211
Mısra: **2**
Yoksa.
1. Niyyetüñ eyledügüñ vaʿde-i incāza mıdur
2. Yoḫsa ḳaṣdun dil-i zāre sitem-i tāze midür

11. **yoḫsa:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Yoksa.
3. Var mıdur sūziş-i ġam sende de pervāne gibi
4. Yoḫsa ey murġ-ı çemen bir ḳurı āvāze midür

12. **yoḫsa:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Yoksa.
1. Dilde ḫayāl-i silsile-i müşg-bū mıdur
2. Yoḫsa nüvişte ḫānekāh-ı ġamda hū mıdur

13. **yoḫsa:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Yoksa.
7. Vaṣldan maḳṣūdumuz memnūn-ı cānān olmadur
8. Yoḫsa vaṣla ʿālem-i endīşede minnet mi var

14. **yoḫsa:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Hemān neticesi bir firḳat olmasın yoḫsa
4. Visāli der-pes olan intiẓār mümkindür

15. **yoḫsa:**
Gazel 261
Mısra: **16**
Yoksa.
15. Gālib gelür mülāyemet-i ṭabʿ-ı baʿżınuñ
16. Yoḫsa güzel mi var ki sitemgerlik istemez

16. **yoḫsa:**
Gazel 265
Mısra: **5**
Yoksa.
5. Ġınā odur gire bī-ḫūn-ı dil ele yoḫsa
6. Taʿb ile ḥāṣıl olan devlete ġınā dinmez

17. **yoḫsa:**
Gazel 265
Mısra: **7**
Yoksa.
7. Zamān ile biri bir lafẓ söylemiş yoḫsa
8. Taʿalluk itmege ḫūbāna ibtilā dinmez

18. **yoḫsa:**
Gazel 266
Mısra: **12**
Yoksa.
11. Esbāb-ı ṭarab cümlesi āmāde gerekdür
12. Yoḫsa yalıñuz sākī-i gül-rū ile olmaz

19. **yoḫsa:**
Gazel 292
Mısra: **6**
Yoksa.
5. Sende ḳalmış dil-şikenlik şermi ḳalmışsa eger
6. Yoḫsa biz ey seng-dil çoḳdan ferāmūş itmişüz

20. **yoḫsa:**
Gazel 296
Mısra: **5**
Yoksa.
5. Seylveş bizde küdūret ḫāḳdandur yoḫsa biz
6. Sūy-ı bālādan bu ḫāke nā-mükedder gelmişüz

21. **yoḫsa:**
Gazel 296
Mısra: **12**
Yoksa.
11. Cehlden üftādeyüz ḫod-rāylık vadisine
12. Yoḫsa naḳşuz maʿnī-i naḳḳāşa maẓhar gelmişüz

22. **yoḫsa:**
Gazel 313
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Kerem vaḳtinde lāzım hem eẕiyyetsiz gerek yoḫsa
4. Pirinc ile pür itmek küşte murġı sūdmend olmaz

23. **yoḫsa:**
Gazel 314
Mısra: **9**
Yoksa.
9. Fikr-i kec ider vaḳf-ı tereddüd seni yoḫsa
10. Hīç dāne-i dür riṣte-i hemvāre yapışmaz

24. **yoḫsa:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Yoksa.
9. Benüm var ise Nābī ʿaks-i naḳş-ı ser-nüviştümdür
10. ʿİżārına o şuḫuñ yoḫsa ḫaṭṭ-ı müşk-bū çıḳmaz

25. **yoḫsa:**
Gazel 347
Mısra: **11**
Yoksa.
11. Meded güşāyiş-i bāb-ı selām ide yoḫsa
12. İmām-ı bed-nefese iḳtidā ne müşkil imiş

26. **yoḫsa:**
Gazel 350
Mısra: **4**
Yoksa.
3. Güc hemān naḳd-i ġam-ı eşk getürmekdür ele
4. Yoḫsa geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet ne imiş

27. **yoḫsa:**
Gazel 367
Mısra: **38**
Yoksa.
37. İtmez tenezzül ehl-i nefes nār pūteye
38. ʿAnḳādur ehli yoḫsa degül kīmiyā ġalaṭ

28. **yoḫsa:**
Gazel 376
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Sūz-ı dil-teng-i güherden güẕer eyler yoḫsa
4. Oldı farż eyleyelüm sīne-i ʿummān vāsiʿ

29. **yoḫsa:**
Gazel 386
Mısra: **5**
Yoksa.
5. Hüner bir ḫātır-ı virānı taʿmīr itmedür yoḫsa
6. Degüldür ādemiyyet naḳş-perdāz-ı revāḳ olmaḳ

30. **yoḫsa:**
Gazel 386
Mısra: **9**
Yoksa.
9. Hüner mānend-i pül bāre taḥammül itmedür yoḫsa
10. Degüldür çoḳ hüner bālā-yı mihrāb üzre tāk olmaḳ

31. **yoḫsa:**
Gazel 394
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Sebeb hep bendeki bu vażʿ-ı bī-ṣabrānedür yoḫsa
4. O şuḫuñ ḳaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında ḳabāḥat yoḳ

32. **yoḫsa:**
Gazel 394
Mısra: **5**
Yoksa.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

33. **yoḫsa:**
Gazel 394
Mısra: **7**
Yoksa.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-gūş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

34. **yoḫsa:**
Gazel 413
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Olsa ẕātī hüner ādemde neyāsā yoḫsa
4. Gūş-māl itmeyicek leẕẕeti yoḳ ṭanbūruñ

35. **yoḫsa:**
Gazel 413
Mısra: **11**
Yoksa.
12. Sen niyāza ṭutalum ṣarf idesin makdūruñ
11. Yāre teʾs̱īrde söz yoḫsa nedür fāʾidesi

36. **yoḫsa:**
Gazel 430
Mısra: **19**
Yoksa.
19. Ẕātī gerek kemāl ü hüner yoḫsa Nābiyā
20. ʿİlm ü hünerde medḫali yoḳdur kıyāfetüñ

37. **yoḫsa:**
Gazel 476
Mısra: **13**
Yoksa.
13. Nihānī ġamze-i sāḳīden istimdād ider yoḫsa
14. Degül vüsʿında cām-ı bādenüñ rindānı mest itmek

38. **yoḫsa:**
Gazel 481
Mısra: **4**
Yoksa.
3. İflās-ı yeʾse düşmeden Allāh ṣaḳlasın
4. Yoḫsa ḳalursa naḳd-i ümīd elde kem degül

39. **yoḫsa:**
Gazel 481
Mısra: **10**
Yoksa.
9. Müşkil teġāfül itmesidür ol sitemgerüñ
10. Yoḫsa ḥarīṣ-i nīl-i viṣāle sitem degül

40. **yoḫsa:**
Gazel 486
Mısra: **12**
Yoksa.
11. Luṭfından ebr-i raḥmet ider rūyumuz sefid
12. Yoḫsa bizüm icāreli ḳaṣṣārumuz degül

41. **yoḫsa:**
Gazel 489
Mısra: **12**
Yoksa.
11. Virmez ḥicāb ruḫṣat-ı feryād herkese
12. Yoḫsa hemān hezār mıdur mübtelā-yı gül

42. **yoḫsa:**
Gazel 497
Mısra: **7**
Yoksa.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoḫsa
8. Ḫarāb olur mis̱āl-i ḳalb-i rindān ḫān-mān-ı ġam

43. **yoḫsa:**
Gazel 504
Mısra: **5**
Yoksa.
5. Beni ṭutup ṭuran ümmīd-i vaṣldur yoḫsa
6. Bu bār-ı hicr ile ben ḳande key fütāde idüm

44. **yoḫsa:**
Gazel 504
Mısra: **13**
Yoksa.
13. Ruḫ-ı ümīd siyah oldı Nābiyā yoḫsa
14. Mis̱āl-i ḫātem-i iḳbāl nām-dāde idüm

45. **yoḫsa:**
Gazel 512
Mısra: **8**
Yoksa.
7. Düşer ibrām-ı aḥibbā ile yā ġaflet ile
8. Yoḫsa ben ḳaṣd ile tedbīr-i günāh eyleyemem

46. **yoḫsa:**
Gazel 521
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Taḳṣīr bende yoḫsa şeb-ā-şeb miyān-ı yār
4. Ḫamyāze-rīz-i şevḳidür āġūşumuñ benüm

47. **yoḫsa:**
Gazel 521
Mısra: **9**
Yoksa.
9. Ẕevḳ-i fenādan el yuyamam yoḫsa Nābiyā
10. Āb-ı ḥayāt teşnesidür nūşumuñ benüm

48. **yoḫsa:**
Gazel 525
Mısra: **8**
Yoksa.
7. Raḳībā kāʾilüm ẓāhirce vir maʿnā-yı ebrūsıñ
8. O beytün yoḫsa ben senden işārātıñ sūʾal itmem

49. **yoḫsa:**
Gazel 558
Mısra: **15**
Yoksa.
15. Meġer imdād ise feyż-i İlāhī ġaybdan yoḫsa
16. Ṭayanmaz bir muḫālif rūzgāra şevket-i gülşen

50. **yoḫsa:**
Gazel 563
Mısra: **9**
Yoksa.
9. Hüner sālūsı cezb itmekdedür meyḫāneye yoḫsa
10. İder rindün taḳaddüm desti çeksen āstīninden

51. **yoḫsa:**
Gazel 564
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Muḫālifdür ḫumār-ı yeʾse kimse düşmesün yoḫsa
4. Ṣunar peymāne-i ümmīd isterse vebāl olsun

52. **yoḫsa:**
Gazel 566
Mısra: **14**
Yoksa.
13. Ḥāl-i dil-i bīmāruñı ʿarż eyle ḥakīme
14. Sen derdüñi gör yoḫsa devāsın ne bilürsin

53. **yoḫsa:**
Gazel 576
Mısra: **5**
Yoksa.
5. Geh yeʾs deler kīse-i ümmīdümi yoḫsa
6. Fariġ miyüz ol naḳd-i ümīdüñ ṭalebinden

54. **yoḫsa:**
Gazel 599

Mısra: **3**
Yoksa.
3. Olan ḫᵛān-ı ḥayāta çāşnī-dih rūḥdur yoḫsa
4. Olur gürbe remīde üstüḫᵛān-ı ḫuşk-i şeş-derden

55. **yoḫsa:**
Gazel 618
Mısra: **5**
Yoksa.
5. Olur bisyārī-i ʿaksine bāʿiṡ yoḫsa ol bī-raḥm
6. Ḥaẕer itmezdi mirʾāt-ı derūnum inkisārından

56. **yoḫsa:**
Gazel 642
Mısra: **2**
Yoksa.
1. Herkese ḥiṣṣe-i ġaybiyyesidür vāṣıl olan
2. Yoḫsa girmez ele her dāʾire-gerd-i dil olan

57. **yoḫsa:**
Gazel 642
Mısra: **4**
Yoksa.
3. Miḥnet-i saʿy daḫı baʿżılaruñ ḳısmetidür
4. Yoḫsa saʿy itmese de vāsıl olur ḥāṣıl olan

58. **yoḫsa:**
Gazel 670
Mısra: **2**
Yoksa.
1. Yā raḥm-ı dil-berān iledür yā recā ile
2. Yoḫsa metāʿ-ı vaṣl ele girmez bahā ile

59. **yoḫsa:**
Gazel 680
Mısra: **9**
Yoksa.
9. Ẕatī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

60. **yoḫsa:**
Gazel 682
Mısra: **6**
Yoksa.
5. Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
6. Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese

61. **yoḫsa:**
Gazel 689
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Zāhid idrāk idemez yoḫsa hüveydā görinür
4. Ṣūret-i vaḥdet ü keṡret ser-i misvākinde

62. **yoḫsa:**
Gazel 719
Mısra: **9**
Yoksa.
9. Felek bu gūne tehī dūş-ı ʿizzet eyledi yoḫsa
10. Metāʿ-ı şöhrete dellāl idük zamān ile biz de

63. **yoḫsa:**
Gazel 739
Mısra: **5**
Yoksa.
5. Gülüp açılmaġa ḫāṭırda yoḳdur ḫᵛāhişüm yoḫsa
6. Benüm neşv ü nemā ser der-kemīndür āstīnümde

64. **yoḫsa:**
Gazel 742
Mısra: **11**
Yoksa.
11. Bir kez açılmasuñ ser-i ḫum yoḫsa kim baḳar
12. Fermān-ı ʿaşka şıḥne-i ṣabruñ yasaġına

65. **yoḫsa:**
Gazel 763
Mısra: **7**
Yoksa.
7. Ḫudā göstermesin yoḫsa mezāk-ı vaṣlı telḫ eyler
8. Mücerrebdür raḳībüñ meymenet yoḳdur ḳudūmında

66. **yoḫsa:**
Gazel 812
Mısra: **23**
Yoksa.
23. Hep kendü zād-ı rāhın alır yoḫsa Nābiyā
24. Yoḳ Ḥaḳḳʾuñ ihtiyācı fürūz ü nevāfile

67. **yoḫsa:**
Kaside 2
Mısra: **211**
Yoksa.
211. Senüñ evṣāfunı ʾadd itmek içündür yoḫsa
212. Bu ḳadar olmaz idi nā-mütenāhī aʿdād

68. **yoḫsa:**
Kaside 9
Mısra: **34**
Yoksa.
33. ʿAcabā ülfeti ḳaṭʿ eylemeġe bāʿiṡ ne
34. Oldı mı yoḫsa dilüñ meşrebümüzden muġber

69. **yoḫsa:**
Kaside 11
Mısra: **37**
Yoksa.
37. Ne iḥtimāl idi yoḫsa o bezmden mehcūr
38. Ḥevāli-i müje-i eşk-bāruma gele ḫᵛāb

70. **yoḫsa:**
Kaside 12
Mısra: **173**
Yoksa.
173. Yoḫsa Allāh bilür sāye-i elṭāfuñda
174. Kimseden ẕerre ḳadar görmedi ṭabʿum ālām

71. **yoḫsa:**
Kaside 15
Mısra: **41**
Yoksa.
41. ʿİlm ile ʿaḳl iledür şarṭ-ı vezāret yoḫsa
42. Şerʿ ü ḳānūnı ne bilsüñ bir alāy lā-yefhem

72. **yoḫsa:**
Kaside 15
Mısra: **83**
Yoksa.
83. O virür ṣadra şifa yoḫsa ne ḳādir ġayri
84. Ṣadr içün itmeġe tedbīr-i müdāvā-yı seḳam

73. **yoḫsa:**
Kaside 23
Mısra: **24**
Yoksa.
23. Yine ḳadr-i hüneri ehli bilür ey Nābī
24. Yoḫsa nādāna ne şāyestedür öyle pāye

74. **yoḫsa:**
Kaside 24
Mısra: **130**
Yoksa.
129. Naẓar-ı pākine şāyeste süḫan lazımdur
130. Yoḫsa gencīne-i ḫāṭırda süḫan müstevfā

75. **yoḫsa:**
Kıt'a 59
Mısra: **3**
Yoksa.
3. Yoḫsa bir dem güẕer itmez ki bu bezm-i ḫāṣuñ
4. Ṭavfdan ḫālī ola dāʾiresin peyk-i ḫayāl

76. **yoḫsa:**
Tarih 68
Mısra: **25**
Yoksa.
25. Bu naḳş-ı dil-keşi gösterme bülbüle yoḫsa
26. Bunı görür unudur nüsḫa-i gülistānın

77. **yoḫsa:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Yoksa, aksi halde.
5. Naẓar ḥaḳīḳatedür yoḫsa kim perestiş ider
6. Girerse cāme-i zer-tāre ṣūret-i dībāc

78. **yoḫsa:**
Gazel 150
Mısra: **4**
Yoksa, aksi halde.
3. Ol dil-şikende var mıdur āṡār-ı inkisār
4. Yoḫsa cezā-yı vażʿ-ı sitemden emīn midür

79. **yoẖsa:**
Gazel 151
Mısra: **4**
Yoksa, aksi halde.
3. Andan itsünler şikāyet tāze ʿaybı var ise
4. Yoẖsa feryād ehl-i derdün ʾādet-i dīrīnidür

80. **yoẖsa:**
Gazel 151
Mısra: **5**
Yoksa, aksi halde.
5. İltizām-ı girye bāḳīdür zemīnde yoẖsa eşk
6. H̱ıdmet-i maḳtūʿ-ı tākün nukre-i pīşīnidür

81. **yoẖsa:**
Gazel 155
Mısra: **23**
Yoksa, aksi halde.
23. Zencīrlerle ẓabṭ olınur yoẖsa Nābīyā
24. Mümkin degül mümāneʿat-ı mevc-cūy-ı zer

82. **yoẖsa:**
Gazel 167
Mısra: **12**
Yoksa, aksi halde.
11. Ancaḳ aramaz her birisi ʿaybını ẖalḳuñ
12. Yoẖsa naẓarun ḳangısı cāsūs degüldür

83. **yoẖsa:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Yoksa, aksi halde.
3. Ḳaldı ümīd-i rāḥat ḥalvetgehinde yoẖsa
4. Meydān-ı āferīniş cāy-ı ṣafā degüldür

84. **yoẖsa:**
Gazel 414
Mısra: **5**
Yoksa, aksi halde.
5. Ṣaded maʿnāda yoẖsa sāde naẓma kim nigāh eyler
6. Nedür bī-rūh nefʿi murġ-ı tasvire per ü bālüñ

yoḳ:

1. **yoḳ:**
Gazel 353
Mısra: **1**
Yok.
1. Gülsitān-ı dehre geldük reng yoḳ bū ḳalmamış
2. Sāye-endāz-ı kerem bir naẖl-i dil-cū ḳalmamış

2. **yoḳ:**
Gazel 353
Mısra: **7**
Yok.
7. Ḳadrin anlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenün
8. Çār-sūy-i kābiliyyetde terāzū ḳalmamış

3. **yoḳ:**
Gazel 353
Mısra: **7**
Yok.
7. Ḳadrin anlar yoḳ bilür yoḳ merdüm-i sencīdenün
8. Çār-sūy-i kābiliyyetde terāzū ḳalmamış

4. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 24
Mısra: **7**
Yok.
7. Yoḳdur gümān-ı cürm dükān-ı vücūdda
8. Kʾola harīf-i ḳuvvet-i bāzū-yı maġfiret

5. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 33
Mısra: **3**
Yok.
3. Ḥall-i işkālinde andan ġayrı yoḳdur mū-şikāf
4. Gīsū-yı yār ile şāyānterdür itmek şāne baḥs̱

6. **yoḳ:**
Gazel 44
Mısra: **2**
Yok.
1. Dehrden oldı meġer ṭay-şude eyyām-ı feraḥ
2. Gerdişe geldügi yoḳ ẖaylī zamān cām-ı feraḥ

7. **yoḳ:**
Gazel 44
Mısra: **3**
Yok.
3. Yoḳ vücūdı araṣañ meclis-i devrānda meġer
4. Ḳonula baʿżı perestārlara nām-ı feraḥ

8. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 45
Mısra: **3**
Yok.
3. Bir ẕerre penāh eyleyecek sāyesi yoḳdur
4. Farż eyleyelüm zerden imiş zer-ʿalem-i çerẖ

9. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 45
Mısra: **10**
Yok.
9. Āteşvāre benzer gibi zīr-i ḳademinde
10. Bir yirde ḳarār itdügi yoḳdur ḳadem-i çerẖ

10. **yoḳ:**
Gazel 46
Mısra: **5**
Yok.
5. Engüşt-i iʿtirāża sezā bir ḳuṣūrı yoḳ
6. Ḳaddi güzel sürini münāsib miyāñı şūẖ

11. **yoḳ:**
Gazel 49
Mısra: **5**
Yok.
5. Bī-çeşm-i hased leẕẕeti yoḳ niʿmet-i cāhuñ
6. Devletlinüñ ārāyişidür dīde-i hussād

12. **yoḳ:**
Gazel 49
Mısra: **14**
Yok.
13. Vaḳf itmiş anı Bānī-i nüh-bām-ı semāvāt
14. Bir kimseye mülk olduġı yoḳ süllem-i aʿdād

13. **yoḳ:**
Gazel 50
Mısra: **21**
Yok.
21. Bir ġalaṭ taʿbīrdür kim Nābīyā maʿnāsı yoḳ
22. Kim ki taḥṣīl-i ṣafādur dirse dünyādan murād

14. **yoḳ:**
Gazel 53
Mısra: **9**
Yok.
9. Ḳarār gördügi yoḳ gūsfend-i evḳātum
10. Remīde eylemeden Nābīyā vuhūş-ı ümīd

15. **yoḳ:**
Gazel 57
Mısra: **6**
Yok.
5. Yek-laẖt meġer ẖalḳ-ı cihān ehl-i hevādur
6. Yoḳ görmedügüm bād-ı hevādan müteleẕẕiẕ

16. **yoḳ:**
Gazel 63
Mısra: **2**
Yok.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

17. **yoḳ:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Yok.
11. Ṭurfe bir lafẓ ki maʿnāsını ḥall itmiş yoḳ
12. Dehen-i ẖalḳda bir luṭf u ʿaṭādur ki gider

18. **yoḳ:**
Gazel 64
Mısra: **7**
Yok.
7. Sipāh-ı ġamla peykār itmege yoḳ niyyetüm yoẖsa
8. Benüm gülşende her şāẖ-ı ẖamīde bir kemānumdur

19. **yoḳ:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Yok.
1. Bir dil ki bī-maḥabbet ola merḥamet mʾolur
2. Bir ḫānenün ki şemʿası yoḳ meskenet mʾolur

20. **yoḳ:**
Gazel 106
Mısra: **11**
Yok.
11. ʿIyār-ı ḥüsnini sīmīn-berānuñ añlar yoḳ
12. Ḥarīr-i vuṣlat-ı ḫubānı ḫām alur bulunur

21. **yoḳ:**
Gazel 121
Mısra: **3**
Yok.
3. Senüñ gūşunda istiʿdād yoḳ idrākine yoḫsa
4. Leb-i cūda kemāl-i ṣunʿı her berg-i çemen söyler

22. **yoḳ:**
Gazel 160
Mısra: **3**
Yok.
3. Ol āfetüñ letāfet-i ḥüsninde yoḳ kuṣūr
4. Ancaḳ o deñlü var ki biraz bī-vefācadur

23. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 189
Mısra: **1**
Yok.
1. Egerçi köhne metāʿuz revācumuz yoḳdur
2. Revāca da o ḳadar ihtiyācumuz yoḳdur

24. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 189
Mısra: **2**
Yok.
1. Egerçi köhne metāʿuz revācumuz yoḳdur
2. Revāca da o ḳadar ihtiyācumuz yoḳdur

25. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 189
Mısra: **4**
Yok.
3. Mis̱āl-i āb iderüz nīk ü bedle āmīziş
4. Bu kārgehde muʿayyen mizācumuz yoḳdur

26. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 189
Mısra: **6**
Yok.
5. Taḥammül eylemeden ġayrı vażʿ-ı nādāna
6. Kitāb-ı fenn-i ḫıredde ʿilācumuz yoḳdur

27. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 189
Mısra: **8**
Yok.
7. O cāh kim ola hem-dūş-ı iḥtimāl-i zevāl
8. Teveccüh itse bile ibtihācumuz yoḳdur

28. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 189
Mısra: **10**
Yok.
9. Bizüm bu ḳaṣr-ı sebük-saḳf içinde ey Nābī
10. Girān-süḫanlar ile imtizācumuz yoḳdur

29. **yoḳ:**
Gazel 201
Mısra: **9**
Yok.
9. Yoḳ gerçi ṣadme-i sitemünden gūrīzümüz
10. Ammā ki dest-i nāzuna zaḥmet degül midür

30. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **6**
Yok.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

31. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **6**
Yok.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

32. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **8**
Yok.
7. Çeşm-i ʿināyet umma o ṣūret-fürūşdan
8. Kim kendi çeşmine çekecek tūtyası yoḳ

33. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **12**
Yok.
11. Peymāne olmaduḳça leb-i yāre būse-dād
12. Ṣahbāya bī-nemek dinilürse ḫaṭāsı yoḳ

34. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **14**
Yok.
13. Rāhında ḫāklük sebeb-i vuṣlat olduġı
14. Bir şarṭ-ı ḫuşkdur gider amma cezāsı yoḳ

35. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **16**
Yok.
15. Kevn ü fesādun anladum īrād ü masrafın
16. Dil-ḫᵛāhda müżayaḳadan māʿadāsı yoḳ

36. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **18**
Yok.
17. Gelmez husule maṣlaḥat-ı vaṣl Nābiyā
18. Teklīf-i rişvet eyleyecek ketḫüdāsı yoḳ

37. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **1**
Yok.
1. Ol lez̠z̠et-i viṣāle ki yārüñ rıżāsı yoḳ
2. Bīhūde ḫᵛāhiş eylemenüñ iktiżāsı yoḳ

38. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **2**
Yok.
1. Ol lez̠z̠et-i viṣāle ki yārüñ rıżāsı yoḳ
2. Bīhūde ḫᵛāhiş eylemenüñ iktiżāsı yoḳ

39. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **4**
Yok.
3. Bī-māye müşteriyüz o kālā-yı kāma kim
4. Bāzār-ı kāʾinātda aṣlā behāsı yoḳ

40. **yoḳ:**
Gazel 382
Mısra: **6**
Yok.
5. Bir baḥr-ı ġamda urmadayuz dest ü pāy kim
6. Keştīsi yoḳ kenāresi yoḳ nā-ḫudāsı yoḳ

41. **yoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **1**
Yok.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

42. **yoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **2**
Yok.
1. Her hūb-rū ki ʿāşıḳa luṭf-ı viṣāli yoḳ
2. Bir nüsḫadur ki ḫaṭṭı ḫoş ammā meʾāli yoḳ

43. **yoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **4**
Yok.
3. Bilmem berāt-ı vaṣlı kime ḥükm ider ḳazā

4. Bu manṣıbun mülāzımı çoḳ infiṣāli yoḳ

44. **yoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **6**
Yok.
5. Ey mihr-i meh-sitāre seni reh-güzārda
6. Aḫter güzeşt dirse görenler vebāli yoḳ

45. **yoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **8**
Yok.
7. Gülzār-ı ḥüsni gerçi letāfetde bī-bedel
8. Ammā hevāsınuñ o ḳadar iʿtidāli yoḳ

46. **yoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **10**
Yok.
9. Çoḳ da açılma eyle hazer rüzgârdan
10. Ḥammām-ı çerḫ köhnelemiş püşt-māli yoḳ

47. **yoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **12**
Yok.
11. Hīç sorma kim tabibüñ elinden neler çeker
12. Ammā beyāna ḫaste-i ʿaşḳuñ mecāli yoḳ

48. **yoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **14**
Yok.
13. Zühhādüñ itdügi daʿavāt-ı tamaʿ-meʾāl
14. Şāyeste-i ḳabūl olacaḳ ihtimāli yoḳ

49. **yoḳ:**
Gazel 388
Mısra: **16**
Yok.
15. Cevr-i zamāneden gilemend olma Nābiyā
16. Ḳangı celāl var ʿaḳabinde cemāli yoḳ

50. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **1**
Yok.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyākat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

51. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **2**
Yok.
1. Derūnumda keder var yeʾs ü ümmīde liyākat yoḳ
2. Viṣāle kābiliyyet miḥnet-i hicrāna ṭaḳat yoḳ

52. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **4**
Yok.
3. Sebeb hep bendeki bu vażʿ-ı bī-ṣabrānedür yoḫsa
4. O şuḫuñ ḳaṭʿ-ı çeşm-i iltifātında ḳabāḥat yoḳ

53. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **6**
Yok.
5. Ruḫın devr-i ḫaṭında ser-tırāşe oḫşadur yoḫsa
6. Hele ol tünd-ḫūda şimdilik öyle ʿalāmet yoḳ

54. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **8**
Yok.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-gūş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

55. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **10**
Yok.
9. Ḥaḳīḳī sanma her seyr itdügüñ perhizkārānı
10. Fesāde derdmendün neylesüñ destinde ālet yoḳ

56. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **12**
Yok.
11. Yapılmış ḥażır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḥmet çekme ḥācet yoḳ

57. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **14**
Yok.
13. İdenler ne cesaretle iderler iltica bilsem
14. Esāsında binā-yı ʿizz ü iḳbālüñ metanet yoḳ

58. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **16**
Yok.
15. Ser-ā-pā çeşm-i ʿibretden geçürdüm nüsḫa-i dehri
16. İçinde maʿnī-i ārāma dāʾir bir ʿibāret yoḳ

59. **yoḳ:**
Gazel 394
Mısra: **18**
Yok.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuş eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ

60. **yoḳ:**
Gazel 523
Mısra: **11**
Yok.
11. Nʾola yoḳ ḳudret-i perhiz disem her ne ḳadar
12. Ḥaḳḳını żāyiʿ idenlerle nemek-ḫᵛār olamam

61. **yoḳ:**
Gazel 596
Mısra: **9**
Yok.
9. Bende yoḳ ḳudret edāya ḥarf-i şevḳi Nābīyā
10. Ḫāme-i rengīn-ṣarīr-i bī-ḳarārum söylesün

62. **yoḳ:**
Gazel 622
Mısra: **12**
Yok.
11. Eyledüñ Nābī-i bī-çāreye çoḳ cevr ü sitem
12. Yoḳ ümīdüm ki mükāfātdan āzād olasın

63. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 703
Mısra: **14**
Yok.
13. Peyġūle-i ḳanāʿat Nābī güzel mahaldür
14. Ḥayfā ki yoḳdur anda efrād-ı āferīde

64. **yoḳ:**
Gazel 757
Mısra: **7**
Yok.
7. Yoḳ bī-ġaraz muʿāmele ehl-i zamanede
8. Kimse ʿibādet itmez idi cennet olmasa

65. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 802
Mısra: **21**
Yok.
21. Nābi ṣafāsı yoḳdur elfāz-ı ʿuḳde-dāruñ
22. Engūr neşʾe virmez rind-i ʿuṣāre-ḫᵛāre

66. **yoḳ:**
Gazel 845
Mısra: **7**
Yok.
7. Lisānen ʿarż-hāle cürʾetüm yoḳ pīşgāhuñda
8. Meded ey ḫāme-i müşkil-güşā himmet saña ḳaldı

67. **yoḳ:**
Gazel 76
Mısra: **7**
Yok.
7. Bigāne yoḳ arada ṣorarsañ ḥaḳīḳatin
8. Anuñda evvelīn pedere intisābı var

68. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 86

Mısra: **7**
Yok.
7. Ṣūret ister ḥarf-i maʿnīdāre yoḳdur ḳudreti
8. Ḥāme-i müyīn-ḳalemden gerçi cemʿiyyetlüdür

69. **yoḳ:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Yok.
3. Dil gördügi yoḳ ṣūret-i āzādegī ammā
4. Bu ṭurf e ki bir kimseye memlūk degüldür

70. **yoḳ:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Yok.
3. Hep tasarruf Ḥaḳḳʾuñ olduġına ʿilmüm var iken
4. Yoḳ anuñla ʿamelüm çekdügüm anuñ ġamıdur

71. **yoḳdur:**
Gazel 118
Mısra: **10**
Yok.
9. Pençe-i saḫt-ı gelū-gīr-i fenādan ġayrı
10. Yoḳdur ol zaḫm ki nā-yāfte-i merhemdür

72. **yoḳ:**
Gazel 128
Mısra: **3**
Yok.
3. Terkīb-i ṭıynetinde yoḳ eczā-yı merḥamet
4. Zehr-i maraz-feżāsı deva ṣūretindedür

73. **yoḳ:**
Gazel 131
Mısra: 3
Yok.
3. Yoḳ vaḳʿı çeşm-i nāsda fażl u maʿārifüñ
4. Ḫalḳuñ hep iʿtibārı maḳām u maḳarradur

74. **yoḳ:**
Gazel 131
Mısra: 7
Yok.
7. Gerçi ḳumāş-ı tevbeye yoḳ ḳābiliyyetüm
8. Ammā ʿināyet-i ezelī rūz-merredür

75. **yoḳ:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Yok.
5. Yoḳ hürmetinde söz meyüñ ammā ne çāre kim
6. Sāʾir mükeyyifāta göre dil-güşācadur

76. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 137
Mısra: **5**
Yok.
5. Yoḳdur dimiş miyān u dehānını şübhe yoḳ
6. Āmācgāh-ı būs u kenār olmadan ḳaçar

77. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 141
Mısra: **1**
Yok.
1. Bu gülşende güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen yoḳdur
2. Dehān-ı ġoncede ḫande leb-i cūda süḫan yoḳdur

78. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 141
Mısra: **2**
Yok.
1. Bu gülşende güşāyiş-baḫş-ı ḫāṭır-encümen yoḳdur
2. Dehān-ı ġoncede ḫande leb-i cūda süḫan yoḳdur

79. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 141
Mısra: **4**
Yok.
3. Seḥābāsā nis̱ār-ı mā-melek āsānter ammā kim
4. Serinde gerdişe şayeste ʿālemde çemen yoḳdur

80. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 141
Mısra: **6**
Yok.
5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı raġbetüm bilmem
6. Tehī güller girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

81. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 141
Mısra: **8**
Yok.
7. Leb-ā-lebdür zemīn ü āsmān esrār-ı ḥikmetden
8. Velīkin keşf ü taḥḳīḳa seza çeşm ü dehen yoḳdur

82. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 141
Mısra: **10**
Yok.
9. Bu ġurbetḫānede ḫalḳ eylemiş bir güne ülfet kim
10. Hezārānında bir dil-beste-i ḥubbüʾl-vaṭan yoḳdur

83. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 141
Mısra: **12**
Yok.
11. Bu ḥüzn-ābād-ı ġamda nāme-i cānāneden ġayrı
12. Güşād-ı dīde-i ümmīde şāyān pīrehen yoḳdur

84. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 141
Mısra: **14**
Yok.
13. Maḳāl-i razı ketme meclis-i ʿālemde ey Nābī
14. Varaḳla ḫāmeden ġayrı aransa müʾtemen yoḳdur

85. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 144
Mısra: **13**
Yok.
13. Yoḳdur ey Nābī beyān eylemeġe bende şuʿūr
14. Iżṭırāb-ı dil-i zārum şeb-i hicrāndan ṣor

86. **yoḳ:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Yok.
1. Yoḳ gerçi neşʾe bāde-i ḫāṭır-güşā ḳadar
2. Virmez neşāṭ maʿnī-i rengīn-edā ḳadar

87. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 149
Mısra: **17**
Yok.
17. Yoḳdur meẕāḳ-ı ehl-i mürüvvetde Nābīyā
18. Taʿbīr-i dil-pezīr mezā mā mezā ḳadar

88. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 180
Mısra: **11**
Yok.
11. ʿİffet-i zühhād-ı ḫālī-deste yoḳdur iʿtibār
12. Ārzū-yı ṭabʿda icrā refāhiyyetledür

89. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 185
Mısra: **1**
Yok.
1. Ḫaṭ-ı lebinde hurūf-ı mülāyemet yoḳdur
2. O şāh-beytde maʿnā-yı merḥamet yoḳdur

90. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 185
Mısra: **2**
Yok.
1. Ḫaṭ-ı lebinde hurūf-ı mülāyemet yoḳdur
2. O şāh-beytde maʿnā-yı merḥamet yoḳdur

91. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 185
Mısra: **4**
Yok.
3. Bülend ü pest-i bilād-ı vücūdı devr itdüm
4. Diyār-ı ʿaşḳ ḳadar cāy-ı ʿāfiyet yoḳdur

92. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 185
Mısra: **6**
Yok.
5. İderdi cürʿa-i yek-feyż ile seni irşād
6. Velīk pīr-i muġāna mürācaʿat yoḳdur

93. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 185
Mısra: **8**
Yok.
7. Bu gūne çirk-i günāh ile oldun ālūde
8. Elünde ḥayf ki ṣābūn-ı maʿẕeret yoḳdur

94. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 185
Mısra: **10**
Yok.
9. Cevāhir-i hünerüñ dürcin açma ey Nābī
10. Bu çārsūda harīdār-ı maʿrifet yoḳdur

95. **yoḳ:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Yok.
13. Sırr-ı kitāb-ı kevne ʿibretle nāẓır olsan
14. Bigānede yoḳ ammā hep āşinā degüldür

96. **yoḳ:**
Gazel 192
Mısra: **3**
Yok.
3. Bīmārlıḳdan olduġı yoḳ gözleri ḫalāṣ
4. Ol māh-pāre nālelerüm bī-es̱er ṣanur

97. **yoḳ:**
Gazel 203
Mısra: **12**
Yok.
11. ʿArż eyleme bīhūde yire zaḫmuñı ey dil
12. Yoḳ ḥoḳḳa-i eyyāmda merhem ne virürler

98. **yoḳ:**
Gazel 234
Mısra: **5**
Yok.
5. Ḫayāl-i ʿarıż-ı dildārdan tehī dil yoḳ
6. Mis̱āl-i pertev-i ḫurşīd her diyāra düşer

99. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 249
Mısra: **13**
Yok.
13. Gülşen-i imkānda yoḳdur Nābīyā iḥsān-ı ṣırf
14. Ḫār-ı ġamla ġonce-i iḳbāli dūş-ā-dūş açar

100. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 253
Mısra: **2**
Yok.
1. Zebān-ı maʾnī-i maḳṣūddur işāretümüz
2. Taḫallüf itdügi yoḳdur bizüm beşāretümüz

101. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 259
Mısra: **1**
Yok.
1. Yoḳdur āsāyiş bize bir āfetün meftūnuyuz
2. Ġamze-i cādūsunuñ ālūde-i efsūnuyuz

102. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 259
Mısra: **3**
Yok.
3. Yoḳdur imkān-ı teneffüs çār-mevc-i şükrden
4. Biz Ḫudānun ġarḳa-i iḥsān-ı gūn-ā-gūnuyuz

103. **yoḳ:**
Gazel 260
Mısra: **19**
Yok.
19. Ḥeftād sāle gördüġümüz yoḳ bu ẓılleti
20. İnṣāf olunsa ḫaylice maġdūrlardanuz

104. **yoḳ:**
Gazel 262
Mısra: **13**
Yok.
13. Vaḳʿı yoḳ pīş-i ḥaḳīḳatde mecāzuñ Nābī
14. Kevkeb-i dürrīye şeb-tāb ber-ā-ber gelemez

105. **yoḳ:**
Gazel 281
Mısra: **2**
Yok.
1. Yoḳdur egerçi hırka vü teşbīḥ ü tācumuz
2. Ammā ki iʿtibāra yoḳ iḥtiyācumuz

106. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 281
Mısra: **1**
Yok.
1. Yoḳdur egerçi hırka vü teşbīḥ ü tācumuz
2. Ammā ki iʿtibāra yoḳ iḥtiyācumuz

107. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 281
Mısra: **6**
Yok.
5. Bih-būdī-i mizācumuza düşme ey ṭabīb
6. Dükkān-ı ḳāʾinātda yoḳdur ʿilācumuz

108. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 282
Mısra: **17**
Yok.
17. Mezheb-i ġayretde Nābī giryeye yoḳdur mesāġ
18. Çerḫ-i temkīnüz s̱evābitdür bizüm seyyāremüz

109. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 284
Mısra: **11**
Yok.
11. Dü rūze gerdişi yoḳdur be-vefḳ-i ḫāṭır-ḫᵛāh
12. Tabiʿat-ı felek-i nābe-kārı biz bilürüz

110. **yoḳ:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Yok.
11. Ferāġ-ı ḥavṣalayuz ʿaşḳda ṣafāmuz var
12. Raḳīb ile hele yoḳ bed-maʿāşlıḳlarumuz

111. **yoḳ:**
Gazel 293
Mısra: **3**
Yok.
3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫusūmete şāyān raḳībümüz

112. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 293
Mısra: **4**
Yok.
3. Ol ḫod-pesendün āyineden ġayre meyli yoḳ
4. Yoḳdur bizüm ḫusūmete şāyān raḳībümüz

113. **yoḳ:**
Gazel 299
Mısra: **3**
Yok.
3. Virāne ḳaryeler gibi kim yoḳ ḫarāc ü ʿöşr
4. Çoḳ dil-ḫarābı ol şeh-i ḥüsnüñ ḥisābsuz

114. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 309
Mısra: **7**
Yok.
7. Hem-dem-i dīgere güncāyişe yoḳdur imkān
8. Tengdür dīde-i āyīne gibi meskenümüz

115. **yoḳ:**
Gazel 320
Mısra: **5**
Yok.
5. Bu deyr-i köhnede bir lāyıḳ-ı naẓar büt yoḳ
6. Ġarīb-i tālibüz ammā kitāba muḥtācuz

116. **yoḳ:**
Gazel 339
Mısra: **5**
Yok.
5. Fenāsın añlamış nergis ḳadar yoḳ bāġ-ı devranuñ
6. Daḫı ḫᵛāb-ı ʿademden açmadan çeşmin kefenlenmiş

117. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 348

Mısra: **7**
Yok.
7. Kedersiz neşve-i ümmīd yoḳdur bezm-i ʿālemde
8. Meġer kim dāġ-ı yeʾs ola olursa sāġar-ı bī-ġış

118. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 370
Mısra: **10**
Yok.
9. Ḫayme-i ikbāli ḍarb it lā-mekān ṣaḥrasına
10. Bir ṭınāba sāha-i imkānda yoḳdur ittisāʿ

119. **yoḳ:**
Gazel 385
Mısra: **1**
Yok.
1. O kimse kim ṣuver-i ʿāleme sitāyişi yoḳ
2. Muṣavvirüñ hünerin derke çeşm-i dānişi yoḳ

120. **yoḳ:**
Gazel 385
Mısra: **2**
Yok.
1. O kimse kim ṣuver-i ʿāleme sitāyişi yoḳ
2. Muṣavvirüñ hünerin derke çeşm-i dānişi yoḳ

121. **yoḳ:**
Gazel 385
Mısra: **4**
Yok.
3. Luġaz didükleri şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur
4. Ki zīr-i perdede maʿnāsı çoḳ güşāyişi yoḳ

122. **yoḳ:**
Gazel 385
Mısra: **6**
Yok.
5. Bizüm o māh ile peyvend-i irtibātumuzun
6. Mis̱āl-i māh-ı felek kāhiş ü fezāyişi yoḳ

123. **yoḳ:**
Gazel 385
Mısra: **8**
Yok.
7. Cihān-ı köhne ʿabes̱ itmesün ḫod-ārālıḳ
8. Ki pīş-i dīde-i ʿālī-naẓarda ḫᵛāhişi yoḳ

124. **yoḳ:**
Gazel 385
Mısra: **10**
Yok.
9. Bu kār-ḫānede Nābī peyām-ı müjde-i vaṣl
10. Metāʿ-ı tāzedür ammā velī nümayişi yoḳ

125. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 386
Mısra: **7**
Yok.
7. O deñlü var ki yoḳdur ʿārıż-ı ikbālinün ānı
8. Egerçi devlete māniʿ degüldür bī-meẕāḳ olmaḳ

126. **yoḳ:**
Gazel 389
Mısra: **8**
Yok.
7. Benzer dıraḫt o tācire kim nev-bahārda
8. Her nevʿden metāʿ ı var ammā nüḳūdı yoḳ

127. **yoḳ:**
Gazel 389
Mısra: **12**
Yok.
11. Ḫuddām-ı sāde-rūy-ı ḫoş-endām gibi serv
12. Şevḳ-i ḳıyām ḫıdmete beste ḳuʿūdı yoḳ

128. **yoḳ:**
Gazel 389
Mısra: **14**
Yok.
13. Ḥasret-keş-i dehānı iken ḫalḳ-ı kāʾināt
14. Ammā o şāh-ı ḥüsn yanında vücūdı yoḳ

129. **yoḳ:**
Gazel 389
Mısra: **16**
Yok.
15. Hiç dūdmān-ı meykededen ġayrı Nābiyā
16. Bezm-i cihānda var mı bir āteş ki dūdı yoḳ

130. **yoḳ:**
Gazel 389
Mısra: **2**
Yok.
1. Ol kimsenüñ ki nüsḫa-i ṣunʿa şühūdı yoḳ
2. Pā-bestedür meʿāric-i aṣla ṣuʿūdı yoḳ

131. **yoḳ:**
Gazel 389
Mısra: **4**
Yok.
3. Ayīne-i ʿademde nuḳūş-ı mükevvenāt
4. Ṣūret-ṣıfat nümūdı var ammā ki būdı yoḳ

132. **yoḳ:**
Gazel 389
Mısra: **6**
Yok.
5. Tedkīk olunsa ġıbṭa vü reşke de gül sezā
6. Ol devletüñ ki dāʾiresinde ḥasūdī yoḳ

133. **yoḳ:**
Gazel 392
Mısra: **18**
Yok.
17. Ol āftāb-ı ḥüsne hücūm-ı raḳībden
18. Derd-i derūnı dökmeġe yoḳ bir aralıcuk

134. **yoḳ:**
Gazel 400
Mısra: **5**
Yok.
5. Bir ẕerre yoḳ bu kārgeh-i ṣunʿda ʿabes̱
6. Vābestedür biribirine çerḫi sāʿatüñ

135. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 403
Mısra: **3**
Yok.
3. Vaṣl şebde yaḳışur rūzde yoḳdur ḥüsni
4. İki mıṣrāʿı hem-āġūş olıcaḳ bāblaruñ

136. **yoḳ:**
Gazel 413
Mısra: **4**
Yok.
3. Olsa ẕātī hüner ādemde neyāsā yoḫsa
4. Gūş-māl itmeyicek leẕẕeti yoḳ ṭanbūruñ

137. **yoḳ:**
Gazel 415
Mısra: **9**
Yok.
9. Yoḳ inḳıṭāʿı her ne ḳadar pāy-māl ise
10. Mānend-i saye maḳdemine ser-nihādenüñ

138. **yoḳ:**
Gazel 417
Mısra: **6**
Yok.
5. Esrār-ı ʿulūma seni maḥrem mi ṣanursuñ
6. Ey bī-naẓar açılduġı yoḳ saña kitābuñ

139. **yoḳ:**
Gazel 428
Mısra: **3**
Yok.
3. Yoḳ zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan ḫalāṣ
4. Ancaḳ sürer o minneti de nerdübāna dek

140. **yoḳ:**
Gazel 429
Mısra: **1**
Yok.
1. Yoḳ ḥüsni şekve-i ġam-ı hicrān idenlerüñ
2. Ḥüsn-i mecāz şevḳine efġān idenlerüñ

141. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 430
Mısra: **20**
Yok.
19. Ẕātī gerek kemāl ü hüner yoḫsa Nābiyā
20. ʿİlm ü hünerde medḫali yoḳdur kıyāfetüñ

142. **yoḳ:**
Gazel 431
Mısra: **6**
Yok.
5. Zīnet-i ẓāhiri erbāb-ı taḳarrüb neyler
6. Zīveri yoḳ ḥarem-i Kaʿbede mihrāblaruñ

143. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 432
Mısra: **10**
Yok.
9. Bizümle ʿahdine ṣad āb u āteş içre iken
10. Taḫallüf eyledügi yoḳdur āb u dānemüzüñ

144. **yoḳ:**
Gazel 436
Mısra: **12**
Yok.
11. Āzādelük edāsına vā-bestedür yine
12. Hiç farḳı yoḳ kitābet ile istidānenüñ

145. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 440
Mısra: **4**
Yok.
3. Çerḫüñ ʿaṭāsı kendü gibi nā-şināsadur
4. Yoḳdur tehī görüldügi āġūş-ı hālenüñ

146. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 440
Mısra: **7**
Yok.
7. Yoḳdur saña ḫumār-ı mükāfātdan ḫalāṣ
8. Nūş eyledükçe ḫūn-ı derūnın piyālenüñ

147. **yoḳ:**
Gazel 441
Mısra: **7**
Yok.
7. Genc-i Feyyāżda yoḳ buḫl telāşa düşme
8. İrişür her ne ise ḥiṣṣe-i istiḥḳākuñ

148. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 441
Mısra: **6**
Yok.
5. Çalışur ol seni bulmaġa sen ol āsūde
6. Yoḳdur ey nefs senüñ rızḳ ḳadar müştāḳuñ

149. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 442
Mısra: **4**
Yok.
3. Ey dil senüñle nevbet ile idelüm fiġān
4. Çoḳ bülbüle taḥammüli yoḳdur bu gülşenüñ

150. **yoḳ:**
Gazel 465
Mısra: **3**
Yok.
3. Ẕerresin çekdügi yoḳ sāʾil-i keçkūl be-kef
4. Sükkerī-ḫᵛārlarun çekdügi teşvīşlerüñ

151. **yoḳ:**
Gazel 465
Mısra: **7**
Yok.
7. Ḳavsveş rāḥatı yoḳ keş-me-keş-i miḥnetden
8. İki yüzlü iki aġızlu kec-endīşlerüñ

152. **yoḳ:**
Gazel 466
Mısra: **13**
Yok.
13. Yoḳ iḫtiyārı ẓabṭa lisān-ı ḥadīdini
14. Ḥarf-i zihī ḳulaġına girmiş kemānlaruñ

153. **yoḳ:**
Gazel 475
Mısra: **5**
Yok.
5. Yoḳ farḳı emānet komadan ḥoḳḳalar içre
6. Dāġ-ı diline ġayrīlerüñ merhem iderseñ

154. **yoḳ:**
Gazel 479
Mısra: **6**
Yok.
5. Yāri göricek zāʾil olur şebnem-i eşküm
6. Yoḳ cilve-i ḫurşīde Süreyyāda taḥammül

155. **yoḳ:**
Gazel 483
Mısra: **7**
Yok.
7. Rū-māle ḫāk-pāyine yoḳ çünki dest-res
8. İtdüm edā-yı ḫıdmet içün sāyemi vekīl

156. **yoḳ:**
Gazel 502
Mısra: **14**
Yok.
13. Nefy-i vücūd eylemeden ġayri Nābiyā
14. Yek ẕerre yoḳ mehāsin-i aʿmālümüz bizüm

157. **yoḳ:**
Gazel 505
Mısra: **5**
Yok.
5. Tekellüfāt-ı rüsūmiyye yoḳ nihādumda
6. Telāş-ı ḫᵛāhiş-i esbāb-ı iḥtişām idemem

158. **yoḳ:**
Gazel 510
Mısra: **11**
Yok.
11. Yoḳ şekveye tenezzülümüz baḫt-ı tīreden
12. Cīb-i ḳalemde ẓāhir olur çākümüz bizüm

159. **yoḳ:**
Gazel 515
Mısra: **9**
Yok.
9. Beñzer ol şemʿa ki pervāne-i gerdendesi yoḳ
10. O ser-efrāz kʾola dest-i duʿādan maḥrūm

160. **yoḳ:**
Gazel 524
Mısra: **13**
Yok.
13. Yoḳ şikeste dilüñüñ Nābī gibi pāyānı
14. Kangısın vaṣl ile mecbūr ideceksin bilmem

161. **yoḳ:**
Gazel 546
Mısra: **3**
Yok.
3. Baḳılsa yoḳ yine gül-berg-i tāzeden ġayrı
4. Şemīm-i pīrehen-i Yūsuf un viren ḫaberin

162. **yoḳdur:***-dur*
Gazel 553
Mısra: **3**
Yok.
3. Ḳuvvet-i bāṣirenüñ ḳudreti yoḳdur ki ola
4. Vaḳf-ı dil-ḫᵛāh-ı temāşāger-i ruḫsār-ı suḫan

163. **yoḳ:**
Gazel 559
Mısra: **18**
Yok.
17. Nābiyā ṣāḥib-i maḫlaṣ giçinürken şuʿarā
18. Yine yoḳ bulduġı maḫlaṣ biri dest-i ġamdan

164. **yoḳ:**
Gazel 563
Mısra: **6**
Yok.
5. Bulur her ḳande kālā-yı ḥayātı eyleseñ pinhān
6. Nigehbān-ı fenānuñ ḳurtuluş yoḳ dūr-bīninden

165. **yoḳ:**
Gazel 569
Mısra: **3**
Yok.
3. Farḳı yoḳ vaṣl-ı ḫayāl ile ṣafā eylemenüñ
4. Öpmeden cāme-i nā-dūḫtenün dāmānın

166. **yoḳ:**
Gazel 572
Mısra: **7**
Yok.
7. Libās-ı ʿāriyetle farḳı yoḳ ḳaṭʿā tefāḫürden
8. Olan ḥaşmet-nümā cemʿ itdügi māl-ı taṣadduḳdan

167. **yoḳ:**
Gazel 577
Mısra: **5**
Yok.
5. Kimseye yoḳ ruḫṣat-ı ıṭlāḳ bī-teslīm-i cān
6. Cümle bu zindān-ı pīç ü tāba medyūndur düşen

168. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 578
Mısra: **3**
Yok.
3. Naḳş-ı yārüñ dil-i aġyārda yoḳdur farḳı
4. Dāmen-i ṭās-ı nühāse ḳazılan imżādan

169. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 581
Mısra: **8**
Yok.
7. Olursa cinsine olur ʿatāsı kec-nihādānun
8. Sipihrüñ yoḳdur erbāb-ı vefāya ḥiṣṣe cūdından

170. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 583
Mısra: **9**
Yok.
9. Benüm muḥāsib-i gerdūna minnetüm yoḳdur
10. Aşaġa varsa bile Nābiyā ḥisābumdan

171. **yoḳ:**
Gazel 585
Mısra: **3**
Yok.
3. Hīç-i dehān-ı tengüñ künc-i ʿademden farḳı yoḳ
4. Kimde var idrāke ḳudret ḥarf-i rāz-ı mübhemin

172. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 586
Mısra: **4**
Yok.
3. Pest ider nermi dürüşti çıḳarur bālāya
4. Farḳı yoḳdur felegüñ gerdişi pervīzenden

173. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 589
Mısra: **6**
Yok.
5. Sirişkden müje-i ehl-i resm olur maḥrūm
6. Nüküd gördügi yoḳdur ḳanāre-i taʿyīn

174. **yoḳ:**
Gazel 592
Mısra: **7**
Yok.
7. Bāde-i kām olsa da āmāde ẕevḳe vaḳt yoḳ
8. Ḥıfẓdan şām ü seḥer seng-i ḥasedden şīşesin

175. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 599
Mısra: **2**
Yok.
1. Ümid-i merḥamet sengīn-dilān-ı nāz-perverden
2. Tereşşuḥ-cūyluḳdan farḳı yoḳdur āb-ı gevherden

176. **yoḳ:**
Gazel 611
Mısra: **7**
Yok.
7. Ḳadr-i iḥsānı bilür yoḳ şimdi taʿyīb eylemem
8. Ḫalḳ-ı ʿaṣruñ mübtelā-yı renc-i imsāk olduġın

177. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 631
Mısra: **7**
Yok.
7. Bir tāze nihālüm ki dehānum gibi yoḳdur
8. Ālūde-leb-i dāʿiye sīb-i ẕeḳanumdan

178. **yoḳ:**
Gazel 633
Mısra: **10**
Yok.
9. Girmekdedür dehāna hezārān niʿam velī
10. Yoḳ sözden özge bir çıḳar ol reh-güẕārdan

179. **yoḳ:**
Gazel 639
Mısra: **11**
Yok.
11. Güşāde dīdeleri şimdi yoḳ reh-i ʿaşḳuñ
12. Niyāz-ı himmete muḥtāc pāsbānlardan

180. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 644
Mısra: **6**
Yok.
5. Simden pīrāye-i dūş u girībān-ı ʿabā
6. Farḳı yoḳdur gerden-i dīvānede zencīrden

181. **yoḳ:**
Gazel 658
Mısra: **5**
Yok.
5. Yoḳ berg ü şaḫı kim ola eşḫāṣa pāy-māl
6. Az düşdügi bu vech iledür inkisār-ı serv

182. **yoḳ:**
Gazel 658
Mısra: **7**
Yok.
7. Bāġ-ı cihānda olduġı yoḳ aña kimse bār
8. Ḥükm-i ḳażā-yı ʿadldür olmazsa bār-ı serv

183. **yoḳ:**
Gazel 658
Mısra: **11**
Yok.
11. Çün ġayrı gibi mīve ile ḫalḳa ḫayrı yoḳ
12. Pül yapmaḳ oldı sāye ile cūda kār-ı serv

184. **yoḳ:**
Gazel 658
Mısra: **13**
Yok.
13. Tebdīl-i cāme itmege yoḳ meyli Nābiyā
14. Yek-rengdür libās-ı ḫazān ü bahār-ı serv

185. **yoḳ:**
Gazel 683
Mısra: **8**
Yok.
7. Cümle eczāsı yarar hem ṭaraba hem cenge
8. Yoḳ bahāra yaḳışur ceyş müretteblerde

186. **yoḳ:**
Gazel 684
Mısra: **7**
Yok.
7. Bir kimseye virildügi yoḳ leẕẕet-i müdām
8. Bu çār-sūy-ı dād u sitedde maʿāşına

187. **yoḳ:**
Gazel 689
Mısra: **13**
Yok.
13. Yoḳ tenezzül ki taʿalluḳ ide dāmānumuza
14. Nābiyā bāġ-ı ümīdüñ ḫas ü ḫāşākinde

188. **yoḳ:**
Gazel 691
Mısra: **15**
Yok.
15. Bīdārlıkda olduġı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ḫᵛābda

189. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 695
Mısra: **2**
Yok.
1. Sünbül piyāza neşv ü nemāda niyāzda
2. Yoḳdur bu reng ü būy nümāyiş piyāzda

190. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 698
Mısra: **14**
Yok.
13. Düşvārcadur gerçi reh-i teng-i ḳanāʿat
14. Yoḳdur ḫaṭar ü bīmi selāmet var içinde

191. **yoḳ:**
Gazel 708
Mısra: **13**
Yok.
13. Nābī bu mācerāda o māhuñ günāhı yoḳ
14. Sen eyledüñ heves bu uzun boylu miḥnete

192. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 724
Mısra: **9**
Yok.
9. Feyże istiʿdād yoḳdur her derūn-ı tīrede
10. Nūrı hūrşīdün taʿalluḳ eylemez her revzene

193. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 728
Mısra: **4**
Yok.
3. Müjdeler ey dil-i dīvāne giriftār olıcaḳ
4. Ḳayd yoḳdur saña zencīr-i cünūndan ṣoñra

194. **yoḳ:**
Gazel 730
Mısra: **10**
Yok.
9. Sāzende tāb-dādelügi gūş-ı sāzına
10. Gūyā mesāğ yoḳ dimedür istimāʿına

195. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 739
Mısra: **5**
Yok.
5. Gülüp açılmaġa ḫāṭırda yoḳdur ḫᵛāhişüm yoḫsa
6. Benüm neşv ü nemā ser der-kemīndür āstīnümde

196. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 742
Mısra: **6**
Yok.
5. Sāḳī eger ben anladuġum dil-firīb ise
6. Yoḳdur nis̱āre tevbeden aʿlā ayaġına

197. **yoḳ:**
Gazel 746
Mısra: **9**
Yok.
9. Ṣāfī-dilāna yoḳ żarar erbāb-ı mekrden
10. İblīs pençe-gīr olamaz Cebreʾil ile

198. **yoḳ:**
Gazel 746
Mısra: **11**
Yok.
11. Taḥṣīl-i ḫiffet eylemeden ġayri nefʿi yoḳ
12. ʿAṣī muʿāriż olsa bile cūy-ı Nīl ile

199. **yoḳ:**
Gazel 748
Mısra: **6**
Yok.
5. Şarḳ u ġarb u istivā-yı şemsden eyle ḳıyās
6. Yoḳ beḳā bu ʿālemüñ idbārına iḳbāline

200. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 748
Mısra: **2**
Yok.
1. Olma ey tār-ı nigeh pīçīde rūy-ı āline
2. Şerʿde yoḳdur ḥarīruñ ruḫsat-ı istiʾmāline

201. **yoḳ:**
Gazel 756
Mısra: **8**
Yok.
8. Yine reng-i tefāvüt yoḳ bahār ile ḫazānumda
7. Bi-ḥamdillāh ki servāsā degülken mīveden ʿārī

202. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 756
Mısra: **4**
Yok.
3. Benüm ol genc-i dür nā-beste-i pür-gevher-i maʿnā
4. Ki yoḳdur ḫᵛābdan merġūb çeşm-i pāsbānumda

203. **yoḳ:**
Gazel 763
Mısra: **1**
Yok.
1. Ziyā yoḳ çerḫ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ es̱er ʿaṣruñ ḫuşūşında ʿumūmında

204. **yoḳ:**
Gazel 763
Mısra: **4**
Yok.
3. Müşevveş ḫāṭır-ı gīsū mükedder gerd-i ḫaṭdan rū
4. Ṣafā yoḳ ʿālem-i ḥüsnüñ ne Şamʾında ne Rūmʾında

205. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 763
Mısra: **8**
Yok.
7. Ḫudā göstermesin yoḫsa mezāk-ı vaṣlı telḫ eyler
8. Mücerrebdür raḳībüñ meymenet yoḳdur ḳudūmında

206. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 764
Mısra: **8**
Yok.
7. O ḫursend-i ḫıredmendüñdür iklīm-i saʿādet kim
8. Cevāhirle türābuñ farḳı yoḳdur çeşm-i ḫūşında

207. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 764
Mısra: **10**
Yok.
9. Ticāretgāh-ı dehrüñ çār-sūsın yoḳladum Nābī
10. Metāʿ-ı maʿrifetden ẕerre yoḳdur ḫod-fürūşında

208. **yoḳtur:**-*tur*
Gazel 767
Mısra: **7**
Yok.
7. Mey-i ṣāfī-derūndan ġayrı yoḳtur cüst-cū itsek
8. Yine ehl-i dile ġam-ḫᵛārterce çāre-cūterce

209. **yoḳ:**
Gazel 768
Mısra: **10**
Yok.
9. Ey çeşm açuḳ boyama kumāş-ı sirüşküñi
10. Yoḳ çār-sūy-ı ḫüsnde raġbet ḳabalıġa

210. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 768
Mısra: **6**
Yok.
5. Ey māh ḫāk-i rāhuñda rū-māl idenlerüñ
6. Mānend-i sāye ṭāḳati yoḳdur cüdālıġa

211. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 775
Mısra: **11**
Yok.
11. Yine bāzīçe-i mevc olmadan vā-restelik yoḳdur
12. Dil āhen olsa da kalyon ḳadar lenger ḫuşūşında

212. **yoḳ:**
Gazel 781
Mısra: **3**
Yok.
3. Gāh sāḳīsi gehī sāġarı geh bādesi yoḳ
4. Görmedüm meclis-i maḳṣūdı tamām āmāde

213. **yoḳ:**
Gazel 797
Mısra: **12**
Yok.
11. Şimdi revācgāh-ı metāʿ-ı nifāḳdur
12. Yoḳ faʾide muʿāmele-i muḫlisānede

214. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 797
Mısra: **1**
Yok.
1. Yoḳdur ġalaṭ vazīfe-ḫor-ı āb u dānede
2. Olmaz ḫaṭā cerīde-nüvīs-i ḫızānede

215. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 797
Mısra: **4**
Yok.
3. Maʿmūrdur metāʿ ile gencīne-i vücūd

4. Yoḳdur ḳumāş kʾolmaya bu kār-ḫānede

216. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 797
Mısra: **6**
Yok.
5. Baḳdum sütūr-ı nüsḫa-i āfāka ser-te-ser
6. Yek ḥarf-i nā-be-ḳāʿide yoḳdur miyānede

217. **yoḳ:**
Gazel 801
Mısra: **6**
Yok.
5. Teveccüh idene āġūş-ı miḥrābın güşād eyler
6. Şebān rūz olduġı yoḳ bāzū-yı ṭāḳına ḥam-dāde

218. **yoḳ:**
Gazel 812
Mısra: **13**
Yok.
13. Yoḳ buḫle bir müsāʿade ḥarf-i cevāzdan
14. Fıḳh-ı keremde diḳḳat olunsa mesāʾile

219. **yoḳ:**
Gazel 812
Mısra: **24**
Yok.
23. Hep kendü zād-ı rāhın alır yoḫsa Nābiyā
24. Yoḳ Ḥaḳḳʾuñ ihtiyācı fürūz ü nevāfile

220. **yoḳ:**
Gazel 818
Mısra: **7**
Yok.
7. Şehr-i ġaybuñ ʿacebā yoḳ mı metāʿ-ı dīgeri
8. Her gelen tāze metāʿın getürür tāzeleri

221. **yoḳ:**
Gazel 826
Mısra: **11**
Yok.
11. Ḫᵛāhiş yoḳ ārzū yoḳ ümid ü murād yoḳ
12. Bāzū-yı şevḳe bāʿis̱-i teşmīr ḳalmadı

222. **yoḳ:**
Gazel 826
Mısra: **11**
Yok.
11. Ḫᵛāhiş yoḳ ārzū yoḳ ümid ü murād yoḳ
12. Bāzū-yı şevḳe bāʿis̱-i teşmīr ḳalmadı

223. **yoḳ:**
Gazel 826
Mısra: **11**
Yok.
11. Ḫᵛāhiş yoḳ ārzū yoḳ ümid ü murād yoḳ
12. Bāzū-yı şevḳe bāʿis̱-i teşmīr ḳalmadı

224. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 830
Mısra: **10**
Yok.
9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ḳıyās itmiş
10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

225. **yoḳ:**
Gazel 833
Mısra: **22**
Yok.
21. Nukreden ḫālī olan pençe-i merdüm Nābī
22. Çeşm-i ḥalḳa görinür dānesi yoḳ dām gibi

226. **yoḳ:**
Gazel 847
Mısra: **1**
Yok.
1. Bī-bedel gerçi ki yoḳ ḥüsn ile senden ġayrı
2. Var mıdur ḥüsnüne de āyīne benden ġayrı

227. **yoḳ:**
Gazel 847
Mısra: **8**
Yok.
7. Umma ümmīd-i vefā elbise-i fāḫireden
8. Yoḳ vefā eyleyecek saña kefenden ġayrı

228. **yoḳ:**
Gazel 847
Mısra: **10**
Yok.
9. Şevḳ-i gīsū ile āhum nʾola çıḳsa çerḫe
10. ʿAlemüñ menzili yoḳ bürc-i bedenden ġayrı

229. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 847
Mısra: **11**
Yok.
11. Bī-vefā olduġı yoḳdur baña ġam bir yirde
12. Künc-i meyḫāne ile ṣaḥn-ı çemenden ġayrı

230. **yoḳ:**
Gazel 850
Mısra: **30**
Yok.
29. Gāh olur bārī hele ẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
30. Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi

231. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 850
Mısra: **5**
Yok.
5. Gördi yoḳdur merdüm-i ʿālemde āş̱ār-ı vefā
6. Girdi ism-i bī-müsemmā şekline ʿAnḳā gibi

232. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 851
Mısra: **2**
Yok.
1. Ābdan olmış iken dāʾire-i ʿālem ḥayy
2. Yine yoḳdur araşan ābdan erzān bir şey

233. **yoḳ:**
Gazel 863
Mısra: **4**
Yok.
3. Ḳatı hālīlügi var bādiye-i iḫlāṣuñ
4. Ṭoḳunur yoḳ naẓara gerd-i riyādan ġayrı

234. **yoḳ:**
Gazel 863
Mısra: **10**
Yok.
9. Mihre daʿvā-yı vefādārī ider çoḳ ammā
10. ʿĀşıḳ-ı ṣadıḳı yoḳ mihr-i giyādan ġayrı

235. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 863
Mısra: **14**
Yok.
13. Iżṭirāb eyleme bīhūde yire ey Nābī
14. Çāre yoḳdur buna teslīm-i rıżādan ġayrı

236. **yoḳ:**
Gazel 883
Mısra: **5**
Yok.
5. Şām-ı firḳatde dil-nevāzum yoḳ
6. Nāle-i gāh gāhdan ġayrı

237. **yoḳ:**
Gazel 883
Mısra: **16**
Yok.
15. Saṭḥ-ı pīşānī-i ümīdümde
16. Bir raḳam yoḳ tebāhdan ġayrı

238. **yoḳ:**
Gazel 883
Mısra: **24**
Yok.
23. Meclis-i raḥmete niyāz idecek
24. Ḳudretüm yoḳ günāhdan ġayrı

239. **yoḳ:**
Gazel 883
Mısra: **25**
Yok.
25. Mā-ḥaṣal rabt-ı ḳalbe lāyıḳ yoḳ
26. Nābiyā bir İlāhʾdan ġayrı

240. **yoḳ:**
Gazel 886
Mısra: **3**
Yok.
3. Temīze ḳudretümüz yoḳ viṣāl ü hicrānı
4. Eger sorarlar ise ḥadd-i iḳtidārumuzı

241. **yoḳ:**
Kaside 1

Mısra: **175**
Yok.
175. Bizüm küfrānumuz laġv oldıġında şübhe yoḳ ancaḳ
176. Anı sen cünbiş-i aḳlām-ı ġufrānuñla ḳıl ilġā

242. **yoḳ:**
Kaside 2
Mısra: **132**
Yok.
131. Mevrid-i vaḥy-i İlāhī dil-i ġayb-ülfetidür
132. Vaḥy-ı Ḳurʾāna daḫı kimsede yoḳ istiʿdād

243. **yoḳ:**
Kaside 2
Mısra: **200**
Yok.
199. Saña iḳrār iledür ṣıḥḥat-i īmān-ı enām
200. Rütbeni añlamaġa kimsede yoḳ istiʿdād

244. **yoḳ:**
Kaside 2
Mısra: **259**
Yok.
259. Kimsenüñ medḫali yoḳ kendi ṣanīʿamdandur
260. İtdügüm cürm ü ḫaṭā kendü elümden feryād

245. **yoḳ:**
Kaside 2
Mısra: **296**
Yok.
295. Rütbeñi bilmek ile ṭabʿ-ı cehennemde bile
296. Ümmet-i müẕnib içün yoḳ heves-i istīḳād

246. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 2
Mısra: **252**
Yok.
251. Benüm ol müflis-i aʿmāl ki ṭursun ālāf
252. Nāmeme girdügi yoḳdur ʾaşerāt u āḥād

247. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **6**
Yok.
5. Ṣāf envār-ı ḥaḳāyıḳdur olan ās̱ārı
6. Ẕerre yoḳdur kederi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

248. **yoḳ:**
Kaside 9
Mısra: **16**
Yok.
15. Ḥāṣılı cümle-i esbāb-ı meserret kāmil
16. Yoḳ hemān muḫliṣ-i dīrīnem olan ġamdan es̱er

249. **yoḳ:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Yok.
13. Çerḫ-sāy olsa eger küngür-i ḳaṣr-ı iḳbāl
14. Yine yoḳ levḥa-i ṭāḳında anuñ naḳş-ı devām

250. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **152**
Yok.
151. Her kimi gördüm ise dāʾire-i devletde
152. Olmamış yoḳdur anuñ devḥa-i cāhında ġulām

251. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 14
Mısra: **128**
Yok.
127. Duā-yı devletine başla Nābīyā çüñ kim
128. Raḳamda menḳabetiñ ḥaṣre yoḳdur istiʿdād

252. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 15
Mısra: **89**
Yok.
89. Kimse yoḳdur ki bu taʿrīfüñ ola mā-ṣadaḳı
90. Meġer ol ṣāḥib-i ṣāḥib-dil-i pākīze-şiyem

253. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 15
Mısra: **165**
Yok.
165. Ḫāṭırında dir idüm kimseye yoḳdur ʿuḳde
166. Olmasa ism-i şerīfindeki mīm-i müdġam

254. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 15
Mısra: **171**
Yok.
171. Sensin ol nüsḫa-i pākīze ki yoḳdur sende
172. Noḳṭa-i sehv ü ḥurūf-ı ġalaṭ u lafẓ-ı saḳam

255. **yoḳ:**
Kaside 16
Mısra: **28**
Yok.
27. Bu sinn ü sālde ġarażuñ ʿizz ü cāh ise
28. Yoḳ ʿizz ü cāha cism-i nizāruñ liyāḳati

256. **yoḳ:**
Kaside 16
Mısra: **34**
Yok.
33. Ḫuddām-ı sāde-rūya ise raġbet-i derūn
34. Yoḳ çeşmüñüñ müşahedeye ḳābiliyyeti

257. **yoḳ:**
Kaside 16
Mısra: **48**
Yok.
47. Dīvān bisāṭı ile eger esb ise murād
48. Bāzūlaruñda żabṭına yoḳ istiṭāʿati

258. **yoḳ:**
Kaside 16
Mısra: **64**
Yok.
63. Ammā ki ḳışr-ı zāhiridür bildügüñ senüñ
64. Yoḳ ṭabʿınun ḥaḳāyıḳın idrāke ḳudreti

259. **yoḳ:**
Kaside 16
Mısra: **72**
Yok.
71. Ez-cümle ol senüñ didügüñ rāḥat u ferāġ
72. Maṭlūb-ı cismdür yoḳ anuñ cāna nisbeti

260. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **56**
Yok.
55. Ḥırṣ u ṭamaʿ żamīrüñ ile āşinā degül
56. Bir kimse saña bulduġı yoḳdur bu töhmeti

261. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **78**
Yok.
77. Bir istirāḥatüñ ki ola merciʿi beden
78. Yoḳdur o rāḥatuñ dil ile cāna nisbeti

262. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **184**
Yok.
183. Ol pādişeh ki ṣafḥa-i cāh u celālinüñ
184. Yoḳdur miyānda ḫāme vü evrāḳa nisbeti

263. **yoḳ:**
Kaside 17
Mısra: **2**
Yok.
1. Çekmesün mi dil sevād-ı maʿnīye naẓm-ı teri
2. Yoḳ siyeh ferrāceli dūşīze-i nāzikteri

264. **yoḳ:**
Kaside 17
Mısra: **5**
Yok.
5. Maḥv ile is̱bāt ile yoḳ farḳı mevc-i baḥrdan
6. Dest-i ḳudretde sevād-ı kāʾinātuñ defteri

265. **yoḳ:**
Kaside 17
Mısra: **43**
Yok.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ

44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

266. **yoḳ:**
Kaside 17
Mısra: **44**
Yok.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

267. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 17
Mısra: **61**
Yok.
61. Cümle nefsüʾl-emrdür bir ḥarf yoḳdur Ḥaḳ bilür
62. Kim ola lāf ü güzāf-ı ṭarz-ı ḫıdmet-güsteri

268. **yoḳ:**
Kaside 18
Mısra: **40**
Yok.
39. Līk Allāh bu daʿvāma benüm şāhiddür
40. Yoḳ bu medḥümde benüm zerre ḳadar būy-ı riyā

269. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 18
Mısra: **53**
Yok.
53. Ḳalem-i müşk-feşānuña muʿādil yoḳdur
54. Ḥażret-i pādişehüñ nāmını taḥrīre sezā

270. **yoḳ:**
Kaside 20
Mısra: **42**
Yok.
41. Bir gūne eyledi beni memnūn-ı luṭfı kim
42. Yoḳ ḫāmenüñ aḳalline taḥrīre ṭāḳati

271. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 21
Mısra: **2**
Yok.
1. Gerdiş-i gerdūn-ı dūn mihr ü meh-i raḫşān ile
2. Farḳı yoḳdur muḥtesib devr itmeden mīzān ile

272. **yoḳ:**
Kaside 22
Mısra: **29**
Yok.
29. ʿAceb ki lālesinüñ dağı yoḳ derūnında
30. Sitānbul olsa nʾola dāġdār-ı Maġnīsā

273. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 22
Mısra: **9**
Yok.
9. O lālezār ki yoḳdur nazīri ʿālemde
10. Ḥaḳ eylemiş anı ḫāṣṣ-ı diyār-ı Maġnīsā

274. **yoḳ:**
Kaside 24
Mısra: **97**
Yok.
97. Şübhe yoḳ bir o ḳadar daḫı çoḳ olsaydı bile
98. Ḳuvvet-i ḳāhiresinden yine bulmazdı rehā

275. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **117**
Yok.
117. Yoḳ olduġı kimseye müyesser
118. Bī-renc ü taleb ʿaṭiyye-i zer

276. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **121**
Yok.
121. Yoḳ geldügi ʾādeten ẓuhūra
122. İrsāl-i ʿaṭa bilād-ı dūra

277. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **131**
Yok.
131. Bir vechle aña nisbetüm yoḳ
132. Bu ʿātıfete liyāḳatüm yoḳ

278. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **132**
Yok.
131. Bir vechle aña nisbetüm yoḳ
132. Bu ʿātıfete liyāḳatüm yoḳ

279. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **373**
Yok.
373. Saña nʾoldı ḥużūr yoḳ sende
374. Żaʿfıle tāb ḳalmamış tende

280. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **391**
Yok.
391. Dār-ı ġurbetde ġam-güsārum yoḳ
392. Müşfiḳum yoḳ enīs ü yārum yoḳ

281. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **392**
Yok.
391. Dār-ı ġurbetde ġam-güsārum yoḳ
392. Müşfiḳum yoḳ enīs ü yārum yoḳ

282. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **392**
Yok.
391. Dār-ı ġurbetde ġam-güsārum yoḳ
392. Müşfiḳum yoḳ enīs ü yārum yoḳ

283. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **398**
Yok.
397. Dilde esbāb-ı ārzū ḳatı çoḳ
398. Bir kerem ṣāḥibi efendüm yoḳ

284. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **401**
Yok.
401. Vaṭana varsam iktidārum yoḳ
402. Bunda ṭursam medār-ı kārum yoḳ

285. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **402**
Yok.
401. Vaṭana varsam iktidārum yoḳ
402. Bunda ṭursam medār-ı kārum yoḳ

286. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **405**
Yok.
405. Eşkden ġayrı mihrbānum yoḳ
406. Āhdan ġayrı hem-zebānum yoḳ

287. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **406**
Yok.
405. Eşkden ġayrı mihrbānum yoḳ
406. Āhdan ġayrı hem-zebānum yoḳ

288. **yoḳdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **376**
Yok.
375. Neden oldı şikeste endāmuñ
376. Saña nʾoldı ki yoḳdur ārāmuñ

289. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **284**
Yok.
283. ʿĀleme dāġ-ı reşkdür süḫanuñ
284. Yoḳ nazīrün bu ʿaṣr içinde senüñ

290. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **197**
Yok.
197. Ḳışrda yoḳ maġzdadur sırr-ı kār
198. Sīretedür ṣūrete yoḳ iʿtibār

291. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **198**
Yok.
197. Ḳışrda yoḳ maġzdadur sırr-ı kār
198. Sīretedür ṣūrete yoḳ iʿtibār

292. **yoḳ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **104**
Yok.
103. Didi ki ey zinde-dil ü zinde cān
104. Bende temeyyüz ṭalebe yoḳ tüvān

293. **yoḳdur:**-*dur*
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Yok.
7. Kendü ems̱āli vezīrān arasında yoḳdur
8. Behre bulmış o ḳadar memleket-i maʿnādan

294. **yoḳ:**
Kıt'a 7
Mısra: **14**
Yok.
13. Rū-māle līk dergeh-i devlet-penāhuna
14. Bir kesde yoḳ bu baḫt-ı ḳavī himmetüm gibi

295. **yoḳ:**
Kıt'a 17
Mısra: **1**
Yok.
1. Şübhe yoḳ olduġına hemşīre
2. Tıynet-i Ādemʾe naḫl-i ḫurma

296. **yoḳ:**
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Yok.
1. Ḥarf u ṣavt u nefes ü ʿilm ü ḥayāt ü ḳudret
2. Şübhe yoḳ olduġına cümle ʿatiyyāt-ı Ḫudā

297. **yoḳ:**
Kıt'a 57
Mısra: **1**
Yok.
1. Yoḳ ümm ü ebi ḫalīfe-i Raḥmānʾuñ
2. Var ümm ü ebi tavāʾif-i insānuñ

298. **yoḳ:**
Kıt'a 57
Mısra: **3**
Yok.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

299. **yoḳ:**
Kıt'a 57
Mısra: **4**
Yok.
3. Yoḳ ümmi velīk var ebi Ḥavvaʾnuñ
4. Var ümmi velīk yoḳ ebi ʿĪsāʾnuñ

300. **yoḳ:**
Matla 14
Mısra: **1**
Yok.
1. Cām-ı lebünde bāde gibi yoḳ diyü ḫumār
2. And içsem ağrımaz başum ey şūḫ-ı şivekār

301. **yoḳ:**
Müfret 68
Mısra: **2**
Yok.
1. Bir dīde ki bī-eşk ola bir sīne ki bī-ʿaşḳ
2. Germ-ābe-i vīrān gibi yoḳ āb ile tābı

302. **yoḳ:**
Tarih 9
Mısra: **24**
Yok.
23. Bunda kim böyle pāk lez̠z̠et var
24. Şübhe yoḳ olduġında āb-ı cinān

303. **yoḳ:**
Tarih 36
Mısra: **29**
Yok.
29. Var ise şimdi eger ol durur ancaḳ daḫı yoḳ
30. Mültecā-yı żuʿafā püşt ü penāh-ı fuḳarā

304. **yoḳ:**
Tarih 63
Mısra: **17**
Yok.
17. Neşʾe-i seyri yiter yoḳ bunda
18. Devr-i peymāneye ḥācet sāḳī

305. **yoḳ:**
Tarih 78
Mısra: **4**
Yok.
3. Olsun ramażānunuz mübārek dimenüñ
4. Yoḳ farḳı sene mübārek olsun dimeden

306. **yoḳ:**
Tarih 79
Mısra: **6**
Yok.
5. Kendüñ altmış ʿīde dek itdüñ niyaz Allāhʾdan
6. Müstecāb itdi duʿāñı şübhe yoḳ Rabb-ı mecīd

307. **yoḳ:**
Tarih 80
Mısra: **22**
Yok.
21. Çoḳ zamāndur böyle sāl-i ḫayr meşhūr olmadı
22. İʿtidāle şübhe yoḳ feyż-i ḳudūmıdur sebeb

308. **yoḳ:**
Tarih 82
Mısra: **15**
Yok.
15. Kimisi didi şübhe yoḳ ki budur
16. Pālheng-i ḳalenderī-i semā

309. **yoḳ:**
Tarih 92
Mısra: **27**
Yok.
27. Faḫr iderse yiridür kimsede yoḳ zehre-i red
28. Bu serā-perde-i yek-tā ile şehr-i Şehbā

310. **yoḳ:**
Tarih 92
Mısra: **29**
Yok.
29. Ḫayme- dūzān-ı Ḥaleb yapduġı yoḳ ʿömrinde
30. Buña mānend serā-perde-i rengīn sīmā

311. **yoḳdur:**-*dur*
Tarih 94
Mısra: **29**
Yok.
29. Bu ismden çü ʾadedde füzūnteri yoḳdur
30. Olur es̱erde de bī-şekk ü şübhe ḥükmi mezīd

312. **yoḳ:**
Tarih 111
Mısra: **6**
Yok.
5. Düşdi bu sālde maḳdemlerine
6. İki tārīḫ ki yoḳ aḳrānı

313. **yoḳ:**
Tarih 121
Mısra: **22**
Yok.
21. Eylerse nʾola sāye-i luṭfında tefāḫḫur
22. Yoḳ ṣaḥn-ı zemīn giydügi bunuñ gibi ḫilʿat

314. **yoḳ:**
Tarih 128
Mısra: **2**
Yok.
1. Mebdeʾinden berü bu devlet-i ʿālī-şānun
2. Böyle bir naḳş-ı ġarīb olduġı yoḳ cilve-nümā

315. **yoḳ:**
Tarih 128
Mısra: **3**
Yok.
3. Sābıḳān itdügi yoḳ kişver-i İslāma hücum
4. Bu tezāhüm bu tedārükle ʿadū-yı bed-rā

316. **yoḳ:**
Tarih 128
Mısra: **20**
Yok.
19. Cümle mazbūṭ-ı tevārīh-i zamān-ı pīşīn
20. Daḫı yoḳ olduġı bir böyle ġazā-yı ġarrā

317. **yoḳ:**
Tarih 137
Mısra: **9**
Yok.
9. Tamaʿ yoḳ nīm-z̠erre ṭabʿ-ı istiġnā pesendinde
10. Görür aḥkām-ı Rabbānīye tevfīḳ üzre daʿvāyı

318. **yoḳ:**
Tarih 141
Mısra: **1**
Yok.
1. Gāziyān beyninde yoḳ ṣāḥib-nefes merd-i güzīn
2. Düşmeni ber-bād ider illā tüfeng-i āteşīn

yoḳ mıdur:
1. **yoḳ mıdur:**
Gazel 399
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok mudur?.
7. ʿAlemde ġayrı muḫteriʿ-i z̠evḳ yoḳ mıdur

8. Tā key çekerler adını bir cām içün Cemʾüñ

yoḳ yire:

1. **yoḳ yire:**
Gazel 512
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gereği yokken, boşu boşuna.
1. Dili ḫᵛāhişger-i cāh-ı der-i şāh eyleyemem
2. Yoḳ yire rūy-ı temennāyı siyāh eyleyemem

2. **yoḳ yire:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Boşu boşuna.
1. Dögünse müşt-i teʾessüfle nʾola sīne-i ʿömr
2. Ki zāyiʿ olmadadur yoḳ yire ḫazīne-i ʿömr

3. **yoḳ yire:**
Gazel 408
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Boşu boşuna.
9. Zīr-i taʿbīrdedür āb-ı bayāt-ı maʿnā
10. Nābiyā yoḳ yire evrāḳı siyāh eylemedük

4. **yoḳ yire:**
Gazel 587
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Boşu boşuna, boş yere, beyhude; sebepsiz.
9. Bī-müşterī ḳalem-zen-i naẓm olma Nābiyā
10. Ḳālā-yı şiʿr yoḳ yire endāzelenmesün

yoḳdur:

1. **yoḳdur:**
Gazel 171
Mısra: **7**
Yoktur, bulunmamaktadır.
7. Necāt ümmīdi yoḳdur çāresi girdāba ricʿatdür
8. Mis̱āl-i mevc rū-māl itmedük sāḥil mi ḳalmışdur

yoḳla:

1. **yoḳlamak:**-*mak*
Gazel 115
Mısra: **5**
Ara sıra etkisini göstermek.
5. Ey dil gehī cefā ile de yoḳlamak seni
6. Cānāneden riʿāyet-i ḫāṭır degül midür

2. **yoḳladuk:**-*du, -k*
Kıt'a 15
Mısra: **6**
Bakmak, anlamaya çalışmak.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ……. ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i ahengini zīr ü bāmınuñ

3. **yoḳladum:**-*du, -m*
Gazel 764
Mısra: **9**
Yoklamak, kontrol etmek, gözden geçirmek.
9. Ticāretgāh-ı dehrüñ çār-sūsın yoḳladum Nābī
10. Metāʿ-ı maʿrifetden ẕerre yoḳdur ḫod-fürūşında

4. **yoḳladuk:**-*du, -k*
Kıt'a 105
Mısra: **6**
Yoklamak, kontrol etmek, gözden geçirmek.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i āhenüñi zīr ü bāmınuñ

yol:

1. **yolıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 108
Mısra: **2**
Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

2. **yolıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 108
Mısra: **4**
Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.
3. Ne żarar ḫardan āteş-revişān-ı ʿaşḳa
4. Dime rāh-ı Ḥareme hār-ı muġaylān yolıdur

3. **yolıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 108
Mısra: **8**
Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.
7. ʿİzzet-i salṭanat-ı Mısra talebkār olmaḳ
8. Keyd-i iḫve bün-i çeh kūşe-i zindān yolıdur

4. **yolda:**-*da*
Gazel 193
Mısra: **2**
Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.
1. İs̱bāt-ı meh-i ṣavma olan ḥücceti ṣaḳlar
2. Kāġıd uçurur menzil ile yolda ulaklar

5. **yolda:**-*da*
Gazel 401
Mısra: **13**
Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.
13. O bizüm bārumızı çekmededür yolda nʾola
14. Bār-ı āb u ʿalefin biz daḫı çeksek feresüñ

6. **yolıdur:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik.
1. Rāh-ı zühdi bilürüz ḥaḳ bu ki merdān yolıdur
2. Līk āsān çıkan āsāyişe ʿirfān yolıdur

7. **yolıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 108
Mısra: **6**
Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik.
5. Gūş-ı ʿuşşāḳa virür ẕevḳ reh-i rāst-ı Ḥicāz
6. Muṭribā itdügün āheng Ṣifāhan yolıdur

8. **yola:**-*a*
Gazel 791
Mısra: **11**
Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik.
11. Nābī feres-i ṭabʿın sürsün bu yola yārān
12. Bir tāze zemīn buldum maʿmūre-i maʿnāda

9. **yolıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 108
Mısra: **10**
Uyulan ilke, sistem, usul.
9. Meslek-i sifle-nihādāndur āz u imsāk
10. Reh-i bālā-naẓarān-ı himem iḥsān yolıdur

10. **yolıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 108
Mısra: **14**
Uyulan ilke, sistem, usul.
13. Maṭlabuñ maḥmiye-i rāḥat ise ey Nābī
14. Dāde-i Ḥaḳʾla ḳanāʿat anuñ āsān yolıdur

11. **yollaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 114
Mısra: **14**
Uyulan ilke, sistem, usul.
13. Nābīyā sālik-i ser-menzil-i maḳṣūd olana
14. Rāh-ı teslīm ü rıżā yollaruñ eñ eslemidür

12. **yolda:**-*da*
Gazel 390
Mısra: **8**
Yol, güzergah, yer.
7. Ne çıḳar kūyınu geşt eylemeden şām u seher
8. O ḳamer-ṭalʿat ile yolda düçār olmayıcaḳ

13. **yolından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 851
Mısra: **8**
Yol, güzergah, yer.
7. Ḫıṭṭā-i sinede tesḫīr-i ḥiṣār-ı dil içün
8. Dökilür laġm yolından sipeh-i naġme-i ney

14. **yolda:**-*da*
Kaside 12
Mısra: **54**
Yol, güzergah, yer.
53. Ḳanı kendü ḳuluñam diyü perestişler iden
54. Eylemez yolda düçār olsa bile redd-i selām

yol bulamaz:
1. **yol bulamaz:**-*a, -maz*
Kaside 7
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak, erişmek.
109. O gūne kişveri mażbuṭ kim şemīm-i bihişt
110. Güẕāre yol bulamaz virmeyince bāc-ı ʿubūr

yol bulmaya:
1. **yol bulmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 667
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Girecek, dahil olacak yer bulmak II Sonuca varmak için uygulanması gereken davranış biçimini bulmak; çözüm, çare bulmak.
19. Allāh muʿammer ide vücūd-ı şerīfini
20. Yol bulmaya ġubār-ı keder ṭabʿ-ı ṣāfına

2. **yol bulmaya:**-*ma, -y, -a*
Tarih 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ulaşmaya fırsat ve imkân bulmak.
3. Ṣaḥibine ola sermāye-ı ʿömrü devlet
4. Bulmaya ṣaḥnına yol ʿıyş u ṣafādan ġayrı

yol bulmayup:
1. **yol bulmayup:**-*ma, -y, -up*
Kaside 16
Mısra: **231**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yol bulmak: Sonuca varmak için uygulanması gereken davranış biçimini bulmak; çözüm, çare bulmak.
231. Yol bulmayup mizāc-ı hümāyūnına
232. Ola ṣafā ile güẕerān cümle sāʿati

yol bulmaz:
1. **yol bulmaz:**-*maz*
Gazel 61
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Girecek, dahil olacak bir yol bulmak.
3. O deñlü ṣaldı berf-i bī-emān kevne bürūdet kim
4. Miyān-ı ʿāşıḳ u māʿşūka yol bulmaz maḥabbetler

2. **yol bulmaz:**-*maz*
Gazel 302
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Cesaret etmek II Çare, çözüm bulmak.
3. Bulmaz derūna yol der-i dilden döner gider
4. Şermende-i nedamet ü mahcūb-ı tevbeyüz

yolda:
1. **yolda:**
Gazel 836
Mısra: **4**
Yol, güzergah.
3. Ṭursa dil-ḫᵛāh üzre ruḫsārın temāşā eylesek
4. Yolda bārī ʿarż-ḥāl itse gedālardan biri

yolına cān virürse:
1. **yolına cān virürse:**-*ür, -se*
Kıt'a 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir kimse veya değer uğruna canını feda etmek, ölmek.
1. Yaraşur bu tüfeng-i zer-kārun
2. Yolına cān virürse düşmen-i dīn

yollar gözedüp:
1. **yollar gözedüp:**-*üp*
Kaside 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yolunu beklemek (gözlemek) II Gelmesini beklemek.
3. Yollar gözedüp sīnesin itmişdi güşāde
4. Nūr-ı ḫıredüñ şemʿ-i nigehbān-ı vezāret

yollarda gören:
1. **yollarda gören:**-*en*
Gazel 81
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Etrafta görmek, rast gelmek.
7. Ceng-cūyāne o ser-mesti gören yollarda
8. Siper-endāz-ı niyāz olmadan āsānı mı var

yolumuz düşmez:
1. **yolumuz düşmez:**-*mez*
Gazel 833
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
O yerden geçmesi gerekmek, gideceği yol üzerinde bulunmak II Nasip olmak.
1. Bilmezüz rast reviş cünbiş-i aḳlām gibi
2. Satra düşmez yolumuz noḳṭa vü aʿcām gibi

yolunda bulun:
1. **yolunda bulun:**
Gazel 668
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Niyetine girmek, bir şeyi tam olarak gerçekleştiremese de ona ulaşmak için çabalamak.
5. Murād menzil-i maḳṣūda vaṣl ise ey dil
6. Hemān yolunda bulun ʿizzet ü saʿādet ile

yor:
1. **yormışız:**-*mış, -ız*
Gazel 321
Mısra: **6**
Yormak.
5. Dilden dehāna çıkmaġa yoḳ şimdi ṭaḳāti
6. Rehvār-ı āhı rāh-ı maḥabbetde yormışız

2. **yormaz:**
Kaside 20
Mısra: **46**
Bir iş yaptırarak yorulmasına neden olmak, iş yapma güçlerini tüketmek.
45. Ol Ḫātim-i zamān ki teḳāżā-yı cūddan
46. Yormaz leb-i niyāz u dehān-ı şefāʿati

yorġunluġ:
1. **yorġunluġı:**-*ı*
Gazel 473
Mısra: **8**
Çalışma vb. sebeplerle bireyin ruh ve beden etkinlikleri açısından verimlilik düzeyinin azalması.
7. Niyyet-i Kaʿbe ile menzil-i dilden dönerek
8. Ḳatı yorġunluġı var leşker-i istiġfāruñ

yorul:
1. **yorulma:**-*ma*
Tarih 82
Mısra: **141**
Yorulmak, yorgun duruma gelmek.
141. Ki yorulma sen itdiler tārīḫ
142. Aña sükkān-ı ʿālem-i bālā

yorulur:
1. **yorulur:**
Gazel 634
Mısra: **9**
?.
9. Yorulur nüsḫa-i yek-ser ḥikem-i āfāḳuñ
10. Ḳayd-ı tevfike düşen mesʾele-i muḫtelifin

yosa:
1. **yosa:**
Gazel 70
Mısra: **4**
Yoksa.
3. Hünerüñ var ise bir şehrde bir ʿārif bul
4. Yosa her karyede bir nice bahādır bulunur

yu:
1. **yudı:**-*dı*
Tarih 133
Mısra: **24**
Temizlemek, yıkamak.
23. Geldi bu şevḳ ile Nābī niʿam-ı taḥdīs̱e
24. Ki yudı mevceleri rūy-ı meh-i rahşānı

yübūset:
1. **yübūset:**
Tarih 122
Mısra: **4**
Yabislik, kuruluk, susuzluk.
3. Sevād-ı ḫuşksār-ı ʿAyntābʾun ḳıllet-i māʾdan
4. Yübūset sīne-i sükkānına itmişken istīlā

yükl:
1. **yükler:**-*er*
Gazel 147
Mısra: **9**
Bir yere, taşınması için belli ağırlıkta eşya veya araç gereç koymak.
9. Seyl-āb-ı ḳażā üştür-i emvācına yükler
10. Sen eylemedin ḫırmen-i ümmīdüni taʿşīr

yum:
1. **yummadadur:**-*mada, -dur*
Gazel 559
Mısra: **6**
Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.
5. ʿAṣrda olmaġ ile resm-i mürüvvet nā-yāb
6. Zaḫm-ı çeşm-i ṭamaʿın yummadadur merhemden

yüm-i teveccüh:
1. **yüm-i teveccüh:**
Tarih 51
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Teveccüh etme, şereflendirme uğuru.
47. Buldı yüm-i teveccüh ile niẓām
48. Ḥüsn-i ṣūretde bu binā-yı metīn

yümn:
1. **yümn:**
Tarih 75
Mısra: **4**
Meymenet, uğurluluk ve bereket.
3. Eylemek ṣaḥn-ı ʿālemi teşrīf
4. Yümn ile ʿaṣrun ittiṣāfıdur

2. **yümn:**
Tarih 124
Mısra: **1**
Meymenet, uğurluluk ve bereket.
1. Nābī sirāc-ı ümmetüñ itdükde yümn ile
2. Hem-nāmı zīb-i ṣadr-ı bisāt-ı saʿādeti

3. **yümn:**
Tarih 127
Mısra: **27**
Meymenet, uğurluluk ve bereket.
27. Sābıḳā yümn ile bir defʿa daḫı olmış iken
28. Zīb-i dīvān-ı şeref ṣadr-nişīn-i vüzerā

yümn-i eserin:
1. **yümn-i es̱erin:**-*i, -n*
Tarih 104
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Eserin bereketi, kutluluğu.
85. Rū-māle eli irmeyenüñ dest-i nigāhı
86. Yümn-i es̱erin dūrdan eylerdi temennā

yümn-i evṣāfuñ:
1. **yümn-i evṣāfuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **181**
Kelime Tipi: -
Övgünün uğuru, bereketi.
181. Yümn-i evṣāfuñ ile olmada sükkān-ı felek
182. Ḥalḳa-ber-ḥalḳa dehen-ber-dehen-i ẕikr-i müdām

yümn-i ḳadem-i meymenet-endūzı:
1. **yümn-i ḳadem-i meymenet-endūzı:**-*ı*
Tarih 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Uğurlu ayağın bereketi.
3. Oldı yümn-i ḳadem-i meymenet-endūzı ile
4. Neşʾe-baḫşā-yı żamīridür ṣadr-ı saʾid

yümn-i ḳudūmı:
1. **yümn-i ḳudūmı:**-*ı*
Tarih 76
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Uğurlu ve bereketli gelişi, bereketli ayağı.
23. Cihān-ı nā-ḫoşı yümn-i ḳudūmı eyledi ḫoş-hāl
24. Gelince böyle gelsün ʿāleme ṭıfl-ı ḫoş-āyende

2. **yümn-i ḳudūmı:**-*ı*
Tarih 76
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Uğurlu ve bereketli gelişi, bereketli ayağı.
25. Virüp yümn-i ḳudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet
26. Neşāṭından cihān oldı zer u zīverle zībende

yümn-i ṣadāḳat:
1. **yümn-i ṣadāḳat:**
Tarih 77
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Sadakatin bereketi.
33. Bu ṣaʿb-ı maṣlahatdan Rüstemler idi ʿāciz
34. Yümn-i ṣadāḳat ile Ḥaḳḳ aña itdi āsān

yümn-i taʿlīmiyle:
1. **yümn-i taʿlīmiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 55
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Yetiştirme bereketi.
19. İḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı miʿmāriyle īcād eyleyüp
20. Yümn-i taʿlīmiyle üstādını üstād eyledi

yümn-i teʾsīrle:
1. **yümn-i teʾs̱īrle:**-*le*
Tarih 75
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tesirinin bereketi.
11. Cümle āfātdan müsemmāsı
12. Yümn-i teʾs̱īrle münāfīdür

yür:
1. **yürür:**-*ür*
Gazel 62
Mısra: **11**
Yol almak, ilerlemek.
11. Münāfıkāne yürür nīm-ḫand-i istihzā
12. Ṣadā-yı ḫande-i iḫlāṣ aşikāre gelür

2. **yürür:**-*ür*
Kaside 10
Mısra: **25**
Yüzmek.
25. Murādum üzre yürür şimdi keştī-i ümmīd
26. Ḫilāf-ı ḳāʿide-i rūzgār-ı nā-hemvār

yüri:
1. **yüriyen:**-*y, -en*
Kaside 9
Mısra: **144**
Yürümek, gitmek.
143. Yadigārın getirür pīşgeh-ı ʿizzetüñe
144. Naẓm ile bender-i dilde yüriyen ḳafileler

2. **yüridi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **25**
Yürümek, gitmek.
25. Bī-tekellüf yüridi şehr-i dile sel-i feraḥ
26. Bulduġı yirde ġubār-ı ġamı itdi yaġmā

3. **yürisün:**-*sün*
Gazel 222
Mısra: **5**
Akmak; dolaşmak.
5. Gice gündüz ʾarak u mey yürisün meclisde
6. Mestler şām u seher mihr ü ḳamer bilmezler

4. **yüri:**
Gazel 458
Mısra: **6**
Haydi git! Var git.
5. Biri netīce virür nūr ü birisi ẓulmet
6. Tefāvutin yüri fehm eyle şām ile seḥerüñ

5. **yüri:**
Gazel 363
Mısra: **1**
Yürü!, Haydi durma!, İlerle!.
1. Zāhid dir idüm it yüri rindāna taʿarruż

2. Bilseydün eger itmeġi rindāna taʿarruż

6. **yüri:**
Gazel 484
Mısra: **4**
Yürü!, Haydi durma! Var git!.
3. Sen eyledügün cevri ümīd eyleme benden
4. Ey çerḫ-i sitemger yüri sen benden emīn ol

7. **yüri:**
Gazel 635
Mısra: **14**
Yürü!, Haydi durma! Var git!.
13. Ḫᵛān-ı āfāḳa keşide niʿam-ı Ḥaḳ Nābī
14. Sen daḫı eyle tenāvül yüri bir yanından

8. **yüri:**
Gazel 766
Mısra: **10**
Yürü!, Haydi durma! Var git!.
9. Murād seyr-i maḳāmāt-ı ʿaşḳ ise ey dil
10. Çemen çemen yüri gez ʿandelībüñ ardınca

9. **yüri:**
Gazel 771
Mısra: **3**
Yürü!, Haydi durma! Var git!.
3. Ḥācetünse yüri çek ġāʾile-i hicrānı
4. Ṭabʿ-ı cānāna girān bir daḫı iḳdām itme

10. **yüri:**
Gazel 848
Mısra: **8**
Yürü!, Haydi durma! Var git!.
7. Ser-i sünnīdeki destār gibi yek-reng ol
8. Yüri terk eyle dü-reng olmaġı mendil gibi

11. **yüri:**
Gazel 848
Mısra: **11**
Yürü!, Haydi durma! Var git!.
11. Üstüḫᵛān ile Hümā gibi yüri ḫursend ol
12. Ne virürler bu şikem-ḫᵛārelige fīl gibi

12. **yüri:**
Gazel 849
Mısra: **3**
Yürü!, Haydi durma! Var git!.
3. Yüri yek-rengüñi vāsıta-i rāḥat bil
4. Olma āzürde dü reng olmada saṭranç gibi

13. **yüri:**
Tarih 36
Mısra: **44**
Yürü!, Haydi durma! Var git!.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara fetḥ ü ẓafer saña sezā

yüri var:
1. **yüri var:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Haydi git! Var git.
3. Sūfī senün olsun yüri var gerdīş-i teşbih
4. Biz rindlerüz gerdiş-i peymāne bizümdür

2. **yüri var:**
Gazel 566
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haydi git! Var git.
5. Zāhid yüri var ṣavmaʿada çille-nişīn ol
6. Sen meykedenüñ ẕevḳ ü ṣafāsın ne bilürsin

yürü:
1. **yürür:**-*r*
Gazel 779
Mısra: **1**
Yürümek, gitmek.
1. Yürür şitāb ile ġam ḫāṭır-ı nizāra gelince
2. Heves füzūn olur elbette bir diyāra gelince

yūsuf:
1. **yūsuf:**
Gazel 384
Mısra: **7**
Hz. Yusuf peygamber.
7. Yūsuf gibi envāʿı mihen çekmeġe muḥtāc
8. Āsān degül iḫvāna velīyüʾn-niʿam olmaḳ

2. **yūsufʾa:**-*a*
Gazel 518
Mısra: **8**
Hz. Yusuf peygamber.
7. ʿAks-i ḫuşkiyle ben āyine gibi ḫursendüm
8. Ben ne ḫāküm ki açam Yūsufʾa āġūş-ı çehüm

3. **yūsufuñ:**-*uñ*
Tarih 30
Mısra: **17**
Hz. Yusuf peygamber.
17. Yūsufuñ pāy-ı nigāhı bend olurdı naḳşına
18. Bulsa ger ḳaṣr-ı Züleyhā böyle zīb ü zīveri

4. **yūsufʾuñ:**-*uñ*
Gazel 144
Mısra: **8**
Hz. Yusuf peygamber.
7. Yine hem-çeşmi bilür birbirinün miḳdārın
8. Yūsufʾuñ ḥüsn-i peder-sūzını iḫvāndan ṣor

5. **yūsuf:**
Kıt'a 104
Mısra: **1**
Şairin ismi (özel isim).
1. Yūsuf ḳomışlar ismüni Nābī hezār şükr
2. Var intisāb-ı ʿafv-ı İlāhīye māyesi

6. **yūsufʾa:**-*a*
Gazel 604
Mısra: **5**
Hz. Yusuf II Hz. Yakub'un oğlu Hz. Yusuf. Mısır'a sultan olması, kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.
5. Āfitāb-ı ḥüsn dirlerse ʿaceb mi Yūsufʾa
6. Gūş idenler delvden mīzāna taḥvīl itdügin

7. **yūsuf-un:**-*un*
Gazel 782
Mısra: **10**
Hz. Yusuf II Hz. Yakub'un oğlu Hz. Yusuf. Mısır'a sultan olması, kardeşleri tarafından kuyuya atılıp ölüme terk edilmesi ve güzelliği yönüyle Klasik Türk şiirinde söz konusu edilmektedir.
9. Tutan bir dāmeni elbette maḳṣūdın bulur dirler
10. Görenler Yūsuf-un dāmānını dest-i Züleyḫā-da

yusuf aġa:
1. **yūsuf aġā:**
Gazel 882
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
1671-1687 yılları arasında darüssade ağalığı yapan devlet adamı.
11. Emīn-i ḫıdmet-i dārüʾs-saʿāde Yūsuf Aġā kim
12. Vücūdı ʿāleme baḫşāyiş-i Settārʾdan geldi

2. **yusuf aġa:**
Tarih 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
1671-1687 yılları arasında darüssade ağalığı yapan devlet adamı.
1. Nāmdār-ı zamāne Yusuf Aġa
2. Yaʿnī gencūr-ı pādişāh-i zamān

yūsuf pāşā:
1. **yūsuf pāşā:**
Tarih 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ağa Yusuf Paşa (d. ? - ö. 1713, Rodos) III. Ahmed saltanatında, 20 Kasım 1711 - 12 Kasım 1712 tarihleri arasında onbir ay yirmi iki gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
1. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
2. Yapdı Ḥaḳ rāhına bu bürkeyi Yūsuf Pāşā

2. **yūsuf pāşā:**
Tarih 102
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**

Ağa Yusuf Paşa (d. ? - ö. 1713, Rodos) III. Ahmed saltanatında, 20 Kasım 1711 - 12 Kasım 1712 tarihleri arasında onbir ay yirmi iki gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
15. Nūş idüp āb-ı revānın didi Nābī tārīḫ
16. Rāh-ı ferdāya sebīl eyledi Yūsuf Pāşā

3. **yūsuf pāşā:**
Tarih 102
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Ağa Yusuf Paşa (d. ? - ö. 1713, Rodos) III. Ahmed saltanatında, 20 Kasım 1711 - 12 Kasım 1712 tarihleri arasında onbir ay yirmi iki gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
17. Ḳaṭre-i ābın içenler didi Nābī tārīḫ
18. Rūḥ-ı ecdādını şad eyledi Yūsuf Pāşā

4. **yūsuf pāşā:**
Tarih 130
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ağa Yusuf Paşa (d. ? - ö. 1713, Rodos) III. Ahmed saltanatında, 20 Kasım 1711 - 12 Kasım 1712 tarihleri arasında onbir ay yirmi iki gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
9. Köhne Nābī-i s̱enākār didi tārīḫin
10. Ṣadr-ı iḳbālde maḳām eyledi Yūsuf Pāşā

yūsufāsā:
1. **yūsufāsā:**
Gazel 404
Mısra: **6**
Hz. Yusuf Peygamber gibi.
5. Terāzū-yı ḥaḳīḳatsin göñül her gördüġün çekme
6. Çekersen Yūsufāsā gevher-i kem-yāb-ı yek-tā çek

yūsuf-cemāl:
1. **yūsuf-cemālüm:**-*üm*
Gazel 661
Mısra: **4**
Yusuf yüzlü. II Güzel yüzlü sevgili.
3. Seyl-i eşküm gibi hergiz nehr-i cārī görmedüm
4. Vardum ey Yūsuf-cemālüm Nīlʾe de Ceyḫūnʾa da

yūsuf-ı çāh-ı devātuñ:
1. **yūsuf-ı çāh-ı devātuñ:**-*uñ*
Gazel 513
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Divit kuyusunun Yusuf'u.
19. Yūsuf-ı çāh-ı devātuñ göricek ruḫsārın
20. ʿAybdur ḳaṭʿ-ı yed itmezse Züleyḫā-yı ḳalem

yūsuf-ı esrārı:
1. **yūsuf-ı esrārı:**-*ı*
Gazel 860
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sırların Yusufu, en güzeli.
13. Maḳāl-i ḥikmeti nā-ehle ıẓhār itme ey Nābī
14. ʿAzīz olur idenler Yūsuf-ı esrārı zindānī

yūsuf-ı gül-pīreheni:
1. **yūsuf-ı gül-pīreheni:**-*i*
Gazel 839
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gül (kokulu) gömleğin Yûsuf'u II gül yüzlü Yûsuf Peygamber.
1. Ḳapluca ḥavżı içinde gören ol sīm-teni
2. Çāha üftāde ṣanur Yūsuf-ı gül-pīreheni

yūsuf-ı güm-geşteden:
1. **yūsuf-ı güm-geşteden:**-*den*
Gazel 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaybolmuş Yusuf. (Hz. Yusuf'un kırda kaybolması ve haber alınamaması bağlamında).
7. Yūsuf-ı güm-geşteden çün almadı peyġāmı dil
8. Reh-nümā itdi dem-ā-dem çeşm-i giryānı baña

yūsuf-i ḥüsn:
1. **yūsuf-i ḥüsn:**
Gazel 72
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güzellik Yûsuf'u.
7. Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-i ḥüsn
8. Ḳatı çoḳ kimselerüñ ipliġi bāzāre çıḳar

yūsuf-ı ḥüsnüm:
1. **yūsuf-ı ḥüsnüm:**-*üm*
Gazel 631
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzellik Yûsuf'u.
3. Ol Yūsuf-ı ḥüsnüm ne ḳadar olsa da ter-dest
4. Bū-düzd olamaz bād-ı ṣabā pīrehenümden

yūsuf-ı nābīʾyi:
1. **yūsuf-ı nābīʾyi:**-*y, -i*
Gazel 659
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Yusuf Nabi, şairin adı ve mahlası.
11. Kemīnen Yūsuf-ı Nābīʾyi aḥbāb ü eḳārible
12. Şefāʿat yā Habībaʾllāh şefāʿat yā Resūlaʾllāh

yūsuf-ı naẓmum:
1. **yūsuf-ı naẓmum:**
Gazel 875
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şiirin Yusuf'u.
13. Çeh-i dilden ṭulūʿ itdükçe Nābī Yūsuf-ı naẓmum
14. Açıldı çeşm-i ʿālem dehri būy-ı pīrehen ṭutdı

yüz:
1. **yüzi:**-*i*
Gazel 74
Mısra: **3**
Yüz, suret.
3. İki güldür yüzi ol māh-rūy-ı ʿālem-efrūzuñ
4. Bu maʿnāya gül-i raʿnā dü veçhile müsāʿiddür

2. **yüzi:**-*i*
Gazel 623
Mısra: **13**
Yüz, suret.
13. Ṣabāḥāsā yüzi açıḳ derūnı pāk iken Nābī
14. Yine gerdūn gibi ālūde-dāmān gösterür kendin

3. **yüzleri:**-*ler, -i*
Gazel 811
Mısra: **5**
Yüz, suret.
5. Açıḳdur yüzleri bī-perdedür ezhārı gülzāruñ
6. Bürīde perde-i cāme girer olmaḳla şermende

4. **yüzi:**-*i*
Lugaz 26
Mısra: **2**
Yüz, suret.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

5. **yüz:**
Kaside 9
Mısra: **116**
Yüz, çehre II Yüz, yüzlerce, pek çok.
115. Āb-ı ṣāfī gibi endīşemi ẓabṭ eyleyemem
116. Çemen-i medḥüñe yüz şevḳ ile rū-māle gider

yüz bin:
1. **yüz bin:**
Tarih 144
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Yüz bin, pek çok.
23. İtdi serḥadde hücum üç kerre yüz bin ḫūk ile
24. Ateşīn ālāt ile mānend-i ās̱ār-ı ʿazāb

yüz on ṭoḳuzıncı:
1. **yüz on ṭoḳuzıncı:**
Tarih 90
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yüz on dokuzuncu (Hicri 1119 yılı).
1. Yüz on ṭoḳuzıncı sāl-i nīgū
2. ʿArż eyledüginde rūy-ı dil-cū

yüz sürdi:
1. **yüz sürdi:**-*di*
Tarih 36
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
13. İtdi çil merḥaleden mihr-i şeref istiḳbāl
14. Sürdi yüz maḳdemine menzil ile ʿizz ü ʿalā

yüz sürdügi:
1. **yüz sürdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 729
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek II Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
13. Şevḳ-i ruḫsāre-i ḫubān iledür ey Nābī
14. Ḫāme yüz sürdügi evrāk-ı cilā-dādelere

yüz sürenlerüñ:
1. **yüz sürenlerüñ:**-*ler, -üñ*
Tarih 142
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Baş eğen, (huzurunda) yere kapanan, ayaklara kapanan(saygı bağlamında).
21. Pīrāmenine uġrayamaz yüz sürenlerüñ
22. Dünyā vü āḫiretde keder sancaḳ-ı şerīf

yüz sürer:
1. **yüz sürer:**-*er*
Gazel 717
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak II Bıçak, çakı, makas, kılıç gibi demirden yapılmış delici ve kesici aletleri bilemek için bileği taşına sürtmek.
9. İtse de imdād ider sengīn-dil āhen-dillere
10. Yā fesāna yüz sürer āhen ya sümmāḳīlere

yüz sürerse:
1. **yüz sürerse:**-*er, -se*
Gazel 667
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
17. Dāmād-ı pādişeh ʿAli Pāşā-yı bī-ʿadīl
18. Kim mihr yüz sürerse sezādur liḥāfına

yüz sürmeyicek:
1. **yüz sürmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 624
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kutsal veya saygın birinin huzuruna çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek.
3. Dergāhına yüz sürmeyicek pīr-i muġānuñ
4. Şāyeste-i keyfiyyet-i irşād olamazsın

yüz ṭutar:
1. **yüz ṭutar:**-*ar*
Gazel 60
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Belli bir durum olma yönünde ilerlemek, meyletmek, yönelmek.
9. Ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

yüz ṭutdı:
1. **yüz ṭutdı:**-*dı*
Gazel 640
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Belli bir durum olma yönünde ilerlemek, meyletmek, yönelmek.
13. Cā-be-cā eyledi ḫaṭ naḫvet ü nāzın taḫfīf
14. Nābiyā ṭutdı resīd olmaġa yüz defter-i ḥüsn

2. **yüz ṭutdı:**-*dı*
Gazel 679
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Belli bir durum olma yönünde ilerlemek, meyletmek, yönelmek.
1. Geldi ḫaṭ ḳalmadı ehliyyeti cānānelige
2. Ṭutdı yüz gülşen-i ruḫsāresi vīrānelige

3. **yüz ṭutdı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **415**
Kelime Tipi: **Deyim**
Belli bir durum olma yönünde ilerlemek, meyletmek, yönelmek.
415. Saña yüz ṭutdı devlet ü iḳbāl
416. Baʿd ez-īn olma āşinā-yı melāl

4. **yüz ṭutdı:**-*dı*
Tarih 56
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yönelmek, meyletmek.
5. Müjdenüñ mażmūn-ı rengīni bu kim ey ehl-i dīn
6. Şād oluñ kim bulmaġa yüz ṭutdı devrān intiẓām

5. **yüz ṭutdı:**-*dı*
Gazel 733
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz tane olmak II Belli bir durum olma yönünde ilerlemek, meyletmek, yönelmek.
5. Mikyās sīne-şerḥaların eylesüñ şümār
6. Yüz ṭutdı yine Nīl-i maḥabbet fizāyişe

yüz ṭutmış:
1. **yüz ṭutmış:**-*mış*
Gazel 342
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, meyletmek.
1. Ser-i kūyına yārüñ ʿāşıḳ-ı bī-çāre yüz ṭutmış
2. Zemīne sāyeveş taṣvīrveş dīvāre yüz ṭutmış

2. **yüz ṭutmış:**-*mış*
Gazel 342
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, meyletmek.
3. Göñül mākū-ṣıfat āmed-şud eyler ṭār-ı zülfinde
4. Hele āvārelikden fariġ olmış kāre yüz ṭutmış

3. **yüz ṭutmış:**-*mış*
Gazel 342
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yola koyulmak, bulunduğu ortamdan uzaklaşıp başka bir mekâna geçmek.
5. Setīr eyle ʿizārın mühreletmiş ol büt-i nev-ḫaṭ
6. Ḳumāşuñ rūy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz ṭutmış

4. **yüz ṭutmış:**-*mış*
Gazel 342
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İstemek, rica etmek.
7. Benüm cūş-ı sirişküm ġayretinden dād-ḫᵛāhāna
8. Sipihrün ṭāsına feryād ile fevvāre yüz ṭutmış

5. **yüz ṭutmış:**-*mış*
Gazel 342
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir şey olmak üzere bulunmak.
9. O mihrün ʿaksi kim ḥasretüne āyīnedür Nābī
10. Birin biz görmedük āyīne-i sad-pāre yüz ṭutmış

yüz ṭutmış idi:
1. **yüz ṭutmış idi:**-*mış , -i, -di*
Kaside 7
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şey olmak üzere bulunmak.
35. Ḫarābe ṭutmış idi yüz mezāriʿ-i iḳbāl
36. Riyāż-ı memleketi ḳaplamışdı mār ile mūr

yüz ṭutmuş:
1. **yüz ṭutmuş:**-*muş*
Gazel 342
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yönelmek, meyletmek.

1. Ser-i kūyına yārüñ ʿāşıḳ-ı bī-çāre yüz ṭutmuş
2. Zemīne sāyeveş taṣvīrveş dīvāre yüz ṭutmış

yüz yıla dek:
1. **yüz yıla dek:**
Kaside 15
Mısra: **214**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüz yıla kadar.
213. Ḥak taʿāla o ḳadar ʿömrini medd eyleye kim
214. İrmeye yüz yıla dek dāmenine cezr-i herem

yüze çıḳdı:
1. **yüze çıḳdı:**-*dı*
Gazel 544
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüzde bitmek, çıkmak.
7. Ḫaṭ-ı siyeh yüze çıḳdı bozuldı naẓm-ı cemāl
8. Yazıldı ṣafḥa-i ruḫsārede şikāyet-i ḥüsn

yüze çıḳsun:
1. **yüze çıḳsun:**-*sun*
Gazel 275
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne karşı, bizzat hazırken çıkmak.
11. Tīġ-i hāżır hele çıḳsun yüze görsün ḥālin
12. Ḫaṭṭınun daḫı ẓuhūr itmedi ʿiṣyānı henūz

yüzi yoḳ:
1. **yüzi yoḳ:**
Kaside 9
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzü olmamak, kusur işlemiş olan.
21. Cismini gerdiş-i eyyām-ı ṣafā nāl itmiş
22. Yüzi yoḳ kim ide bir daḫı ruḫ-ı ḫalḳa naẓar

yüzin ḫāke sürer:
1. **yüzin ḫāke sürer:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü toprağa sürmek.
101. Gülbin ıẓhār-ı tevāżuʿla sürer ḫāke yüzin
102. Dergehinden ki ṣabā eyleye gülzāre güẕer

yüzin sürdi:
1. **yüzin sürdi:**-*di*
Tarih 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklarına değmek; bir kimse huzurunda saygı ve hürmet amacıyla eğilmek, sevgi gösterisinde bulunmak.
7. Başına döndi sipihr-i bī-ḳarār
8. Ḫāk-i pāyına yüzin sürdi zemīn

yüzin sürmek:
1. **yüzin sürmek:**-*mek*
Kaside 14
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **Deyim**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
117. Yine senüñ eẟer-i şān u şevketüñdendür
118. Yüzin arāżī-i teslīme sürmek ehl-i ʿinād

yüzin ṭutdı:
1. **yüzin ṭutdı:**-*dı*
Tarih 36
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, meyletmek.
15. Ber-murād oldı murād üzre nigīn-i devlet
16. Dönerek Kaʿbesine ṭutdı yüzin ḳıble-nümā

yüzinden:
1. **yüzinden:**
Kaside 13
Mısra: **112**
Sayesinde.
111. Kimde vardur o liyāḳat o ḳadar istiʿdād
112. Ki yüzinden bula bu vaḳʿa-ı ʿuẓmā encām

yüzinden refʿi- niḳāb eyleyemez:
1. **yüzinden refʿi- niḳāb eyleyemez:**-*y, -e, -mez*
Kaside 11
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünden örtüyü kaldırmak.
63. O Ḫıżr-ı vaḳt ki şerm-i żamīr-i ṣāfından
64. Yüzinden eyleyemez āb-ı Ḫıżr refʿi- niḳāb

yüzine tutmaz:
1. **yüzine tutmaz:**-*maz*
Gazel 324
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne karşı tutmak.
5. Yüzine tutmaz idi dāʾireāsā cāmı
6. Naġme-rīz olmasa meclisde bizüm bülbülümüz

yüzler sürdi:
1. **yüzler sürdi:**-*di*
Gazel 716
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünü yere doğru tutup sevgi ve saygısını göstermek.
3. Şevketin görmiş zemīnüñ reng reng ezhārla
4. Dāmen-i ṣaḥrāya yüzler sürdi deryālar yine

yüzler sürerüz:
1. **yüzler sürerüz:**-*er, -üz*
Gazel 333
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünü yere doğru tutup sevgi ve saygısını göstermek.
5. Ol serv-i revān ayaġına sürmek içün yüz
6. Alçaḳlara yüzler sürerüz māʾil-i pestüz

yüzümi bārgāh-ı settārʾa tutdum:
1. **yüzümi bārgāh-ı settārʾa tutdum:**-*du, -m*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **338**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayıpları, günahları örten Allah'ın huzuruna yüzünü dönmek (Yüzünü tutmak tabiri ile utançtan yüzünü kapatmak, saklamak anlamları kastedilmektedir).
337. Ṭutdum eñ ṣoñra bulmayup çāre
338. Yüzümi bārgāh-ı Settārʾa

yüzümüz sürdük:
1. **yüzümüz sürdük:**
Kıt'a 93
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz sürmek (Sevgi veya saygı ifâdesi olarak) Huzûrunda yere kapanmak.
3. Nābiyā eyledi Ḥaḳḳ ümīd-i luṭfın tecdīd
4. Yine sürdük yüzümüz dergeh-i Mevlānāʾya

yüzümüz yolına ḫāk idelüm:
1. **yüzümüz yolına ḫāk idelüm:**-*el, -üm*
Gazel 511
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
Varlığını yoluna feda etmek.
9. Nābiyā görmeyelüm gün gibi dünyāda zevāl
10. Yüzümüz ehl-i kemālüñ yolına ḫāk idelüm

yüzün döndür:
1. **yüzün döndür:**-*r*
Gazel 508
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz çevirmek II Gösterilen ilgiyi kesmek.
1. Benümle rūy-be-rūy ol sözümde ṣādıḳ isem
2. Dem-i viṣalde döndür yüzün münāfıḳ isem

yüzüñden:
1. **yüzüñden:**
Tarih 56
Mısra: **25**
Vesilesiyle, aracılığıyla.
25. Budur Allāhʾdan recāmuz kim yüzüñden fetḥ ola
26. Viresin sen ol ḥavālinüñ umūrına niẓām

yüzüñden olur:
1. **yüzüñden olur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **-**
Vesilesiyle, aracılığıyla olmak.
193. Nice āsāyiş-i İslāma sen oldunsa sebeb

194. Yine taʿmīri yüzüñden olur
Allāh aʿlem

yüzüni ḫāke ferş iderdi:

1. **yüzüni ḫāke ferş iderdi:***-er, -di*
Kaside 8
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzünü yere sermek II Utanmak, mahcup duruma düşmek.

65. Ferş iderdi yüzüni ḫāke felekler
çoḳdan
66. Olsa şāyeste-i dehlīzi eger köhne
ḥaṣīr

Z

żabıṭa:
1. **żabıṭası:**-*sı*
Gazel 853
Mısra: **6**
Bağ, kural.
5. Nice ḥükm itsek olur yine naḳīşi ẓāhir
6. Kāʾinātuñ ḳatı nā-yaftedür żabıṭası

żābıṭa-i mecd ü şeref:
1. **żābıṭa-i mecd ü şeref:**
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Asalet ve ululuk bağı.
1. Müntesibdür derine żābıṭa-i mecd ü şeref
2. Müncezibdür diline dāʿiye-i luṭf u ʿaṭā

żābıṭa-i mülke:
1. **żābıṭa-i mülke:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ülkenin düzeni, asayişi.
3. Şekvemüz var felegüñ vażʿ-ı ġalaṭ-kārından
4. İstimāʿ it ki budur żābıṭa-i mülke ehem

żabıṭ-ı kāʾide-i maʿrifet ü ʿilm ü hüner:
1. **żabıṭ-ı kāʾide-i maʿrifet ü ʿilm ü hüner:**
Tarih 127
Mısra: **105**
Kelime Tipi: -
Erdemlik, bilgelik ve hüner kanunlarının yazıya geçirilmiş tutanağı.
105. Żabıṭ-ı kāʾide-i maʿrifet ü ʿilm ü hüner
106. Nüsḫa-i cāmiʿ-i fenn-i edeb u ḥilm ü ḥayā

zabıt-ı mosḳov:
1. **zabıt-ı mosḳov:**
Tarih 128
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rus kumandanı.
6. Başḳa sevdāya düşüp itmiş idi istīlā
5. Zabıt-ı Mosḳov olan kāfir-i bī-dīn ü ʾanūd

2. **zabıt-ı mosḳov:**
Tarih 128
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rus kumandanı.
6. Başḳa sevdāya düşüp itmiş idi istīlā
5. Zabıt-ı Mosḳov olan kāfir-i bī-dīn ü ʾanūd

3. **zābıt-ı mosḳov:**
Tarih 144
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Rus kumandanı.
5. Zābıt-ı Mosḳov olup zuʿmınca bir ṣāḥib-zuhūr
6. Dūzaḫ-ı iḳbāline virmişdi ḫayli iltihāb

ẓabṭ:
1. **ẓabṭa:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **8**
Zabt etme, idâresi altına alma.
7. Ele evḳāt-ı ʿömrüñ girdügiyle çıkduğı birdür
8. Degül zencīrlerle ẓabṭa ḳādir vaḳti sāʿatler

2. **ẓabṭa:**-*a*
Gazel 466
Mısra: **13**
Zabt etme, idâresi altına alma.
13. Yoḳ iḫtiyārı ẓabṭa lisān-ı ḥadīdini
14. Ḥarf-i zihī ḳulağına girmiş kemānlaruñ

3. **ẓabṭına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 562
Mısra: **4**
Zabt etme, idâresi altına alma.
3. Bu eyyām ü leyālüñ ittiṣālinden nümāyāndur
4. Ki bī-hūşān-ı gūyun ẓabṭına zencīr ider gerdūn

4. **żabṭa:**-*a*
Gazel 601
Mısra: **12**
Zabt etme, idâresi altına alma.
11. Eylerdi yār bulsa ḫayālin daḫı diriġ
12. Olsaydı żabṭa ḳudreti endīşe ʿālemin

5. **ẓabṭı:**-*ı*
Gazel 746
Mısra: **3**
Zabt etme, idâresi altına alma.
3. Zencīrlerle ẓabṭı muḥāl iken āteşüñ
4. Ẓabṭ itdi şemʿ-i bezm anı tār-ı fetīl ile

6. **ẓabṭına:**-*ı, -n, -a*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **76**
Zabt etme, idâresi altına alma.
75. İder iẓhār o pençe mihrāsā
76. Memleket ẓabṭına yed-i beyża

7. **ẓabṭına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 826
Mısra: **1**
Zabtetme, kontrol etme, tutma.
1. Murġ-ı dil uçdı ẓabṭına tedbīr ḳalmadı
2. Şehr-i Ḥalebʾde müddet-i teʾhīr ḳalmadı

8. **żabṭına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **48**
Zabtetme, kontrol etme, tutma.
47. Dīvān bisāṭı ile eger esb ise murād
48. Bāzūlaruñda żabṭına yoḳ istiṭāʿati

ẓabṭ eyleyemem:
1. **ẓabṭ eyleyemem:**-*y, -e, -me, -m*
Kaside 9
Mısra: **115**
Kelime Tipi: -
Zapt etmek, zorla almak, ele geçirmek.
115. Āb-ı ṣāfī gibi endīşemi ẓabṭ eyleyemem
116. Çemen-i medḥüñe yüz şevḳ ile rū-māle gider

ẓabṭ itdi:
1. **ẓabṭ itdi:**-*di*
Gazel 640
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zapt etmek, zorla almak, ele geçirmek.
9. Oldı peyvend ser-i zülfine dest-i ʿuşşāḳ
10. Keştī-i cevrini ẓabṭ itdi hele lenger-i ḥüsn

2. **ẓabṭ itdi:**-*di*
Gazel 746
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zabtetmek, kontrol altına almak.
3. Zencīrlerle ẓabṭı muḥāl iken āteşüñ
4. Ẓabṭ itdi şemʿ-i bezm anı tār-ı fetīl ile

3. **ẓabṭ itdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Zabtetmek, kontrol altına almak.
75. Bir semte inḥirāfa ḳomaz iʿtidālden
76. Ẓabṭ itdi dest-i şerʿ ile mīzān-ı devleti

ẓabṭ itmese:
1. **ẓabṭ itmese:**-*me, -se*
Kaside 7
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Zabtetmek, kontrol altına almak.
157. Semend-ı ʿazmini ẓabṭ itmese ʾinān-ı ẓafer
158. Olurdı kişver-i aʿdā ḥayātdan mehcūr

ẓabṭ olınur:
1. **ẓabṭ olınur:**-*ur*
Gazel 155
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Ele geçirilmek II Kaydedilmek.
23. Zencīrlerle ẓabṭ olınur yoḫsa Nābīyā
24. Mümkin degül mümāneʿat-ı mevc-cūy-ı zer

żabṭ-ı evtād-ı ricāl:
1. **żabṭ-ı evtād-ı ricāl:**
Kaside 13
Mısra: **234**
Kelime Tipi: -
Birer direk gibi olan devletin ileri gelenlerinin tutması.
233. Tā ki bu bārgeh-i çār sütün-ı ʿālem
234. Żabṭ-ı evtād-ı ricāl ile bula istiḥkâm

ẓabṭ-ı memālikde:
1. **ẓabṭ-ı memālikde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Hakim olduğu coğrafyayı kontrol etme.
107. O deñlü ẓabṭ-ı memālikde ḥükmi nafīẕ kim
108. Zemāne devr idemez itmeyince iẕni ṣudur

zād:
1. **zāde:**-*e*
Gazel 406
Mısra: **26**
Yenecek bir şey.
25. Hezār baḥr-ı ġama ġavta-ḫ∨ār olur fuḳarā
26. Kenār-ı nānını bir zāde bandınncaya dek

zāde:
1. **zādesidür:**-*si, -dür*
Kıt'a 56
Mısra: **2**
Doğmuş olan kimse, çocuk, yavru.
1. Nābiyā ḥālet-i sevdā vü heves
2. Tevʾemān zādesidür insānuñ

zāde-i cihān:
1. **zāde-i cihān:**
Kaside 20
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Alemin evladı.
47. Mahdūm-ı kül veliyy-i niʿam zāde-i cihān
48. Kʾābāsınuñ ʿuluvvüne şāhid necābeti

zāde-i etmekçi:
1. **zāde-i etmekçi:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Etmekçi/Ekmekçi-zade Ahmed Paşa, birkaç defterdarlık yapmış devlet adamı.
143. Buldı o ser-defter-i ʿālī-vakār
144. Zāde-i Etmekçi ile iştihar

zāde-i ne-dīde:
1. **zāde-i ne-dīde:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Görülmemiş, duyulmamış doğan (bebek).
51. İtdi ol zāde-i ne-dīde naẓīr
52. Çeşm-i ābā vü ümmehātı ḳarīr

zāde-i ṭabʿum:
1. **zāde-i ṭabʿum:**-*um*
Gazel 377
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mizacın eseri.
9. Olsa ʿaceb mi zāde-i ṭabʿum füsürde-rūy
10. Oldı meşīme-i heves ābesten-i ferāġ

zād-ı āḫiret:
1. **zād-ı āḫiret:**
Tarih 103
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Âhiret azığı /rızkı.
39. Görüp encām-ı devrin āsiyāb-ı çerḫ-i gerdānun
40. İder bu mezraʿ-ı fānīde zād-ı āḫiret peydā

ẕād-ı meʿād:
1. **ẕād-ı meʿād:**
Kaside 2
Mısra: **304**
Kelime Tipi: -
Ahiret azığı.
303. Pāyüne neşr-i leʿālī-i s̱enādur ancaḳ
304. Bendeñe ḳuvvet-i ḳalbüm diyecek ẕād-ı meʿād

zād-ı rāhın:
1. **zād-ı rāhın:**-*ın*
Gazel 812
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Yol azığı.
23. Hep kendü zād-ı rāhın alır yoḫsa Nābiyā
24. Yoḳ Ḥaḳḳʾuñ ihtiyācı fürūz ü nevāfile

zād-ı tevekkülle:
1. **zād-ı tevekkülle:**-*le*
Gazel 52
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Tevekkül azığı.
11. Yine medḫal bulur āmīziş-i gerd-i teşviş
12. Olsa da zād-ı tevekkülle pür-enbān-ı ümīd

żaʿf:
1. **żaʿfını:**
Gazel 28
Mısra: **10**
Güçsüzlük, zayıflık.
9. Noḳṭadan dāʾirenün gerdişin it istişhād
10. Toḫmınuñ żaʿfını gör cirm-i gedūyı seyr it

2. **żaʿfın:**-*ı, -n*
Gazel 626
Mısra: **10**
Güçsüzlük, zayıflık.
9. Nābī-i dil-ḫastesin görmüş de ol āfet dimiş
10. Żaʿfın iʿlāma ne ḥācet añlanurken nāleden

3. **żaʿf:**
Gazel 701
Mısra: **14**
Aşırı alaka duyma, düşkünlük.
13. Bilsem göñül ne ẕevḳ alacaksın viṣālden
14. Ḥasretle itdi żaʿf terettüb meşāʿire

zaʿf geldi:
1. **zaʿf geldi:**-*di*
Gazel 64
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zayıflamak, kuvvetten düşmek.
15. Kuvāya geldi zaʿf u cism muḫtellüʾn-niẓām oldı
16. Perīşānī-i pīrī fitne-i āḫir zamānumdur

żaʿf gelmişdi:
1. **żaʿf gelmişdi:**-*miş, -di*
Gazel 708
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zayıflamak, kuvvetten düşmek.
1. Gelmişdi ḫaylī żaʿf mizāc-ı maḥabbete
2. Çoḳdan bahāne-cūy idi cānāne firḳate

ẓafer:
1. **ẓafer:**
Gazel 573
Mısra: **11**
Galibiyet.
11. Ḳışrdan geçmeyicek lübbe ẓafer müşkildür
12. Ḳalʿa girmez ele fetḥ itmeyicek varoşın

2. **ẓafer:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **86**
Galibiyet.
85. Hemīşe ola baḫt ü devlet ḳarīn
86. Sefer ḫayre makrūn ẓafer hem-nişīn

3. **ẓafer:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **78**
Galibiyet.
77. Rikābinda nuṣret şitābān ġulām
78. Ẓafer pīşgāhında eyler ḫırām

ẓafer bulamaz:
1. **ẓafer bulamaz:**-*a, -maz*
Gazel 559
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zafer kazanmak.
11. Bī-tenezzül bulamaz kimse teraḳḳīye ẓafer
12. Oḳı bu mesʾeleyi sālik isen Süllemden

2. **ẓafer bulamaz:**-*a, -maz*
Gazel 853
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zafer kazanmak.
1. Olmasa sufre-i ās̱ārumuzun sāḳıṭası
2. Bulamaz leẕẕet-i maʿnāya ẓafer lāḳıṭası

ẓafer buldı:
1. **ẓafer buldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **126**
Kelime Tipi: -
Ulaşmak, erişmek.
125. Ẓāhir olup Mīrimʾe ednā sebeb
126. Maṭlabına buldı ẓafer bī-taʿab

2. **ẓafer buldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Ulaşmak, erişmek.

127. Düşdi Süleymānʾa da bir rāh-ber
128. Buldı suhūletle murāda ẓafer

ẓafer bulmaz:
1. **ẓafer bulmaz:**-*maz*
Gazel 49
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Zafer kazanmak.
9. Bulmaz ẓafer eṭfāl-i nev-āmūza tekāsül
10. İtdükçe ḳafadarlıġın sille-i üstād

zaʿferān:
1. **zaʿferān:**
Gazel 146
Mısra: **16**
Güzel kokulu, sarı renkli meşhur bir çiçek.
15. Rūy-ı zerdüm piste-i leb-bestesin ḫandān ider
16. Zaʿferān nevʿ-i nebātuñ Ḫvāce Nasrüʾd-dīnʾidür

żaʿf-ı ḫāṭırdur:
1. **żaʿf-ı ḫāṭırdur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **520**
Kelime Tipi: -
Gönlün zaafiyeti.
519. Gerçi esbāb-ı naẓm vāfirdür
520. Māniʿüm līk żaʿf-ı ḫāṭırdur

żaʿfıle:
1. **żaʿfıle:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **374**
Zaafiyet ile.
373. Saña nʾoldı ḥużūr yoḳ sende
374. Żaʿfıle tāb ḳalmamış tende

zāġ:
1. **zāġı:**-*ı*
Gazel 154
Mısra: **11**
Karga.
11. Görince zāġı hevāda ḳafesde bir ṭāvūs
12. Bu ḳaydlar baña bāl-i münaḳḳaşumdandur

2. **zaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 742
Mısra: **16**
Karga.
15. Olmaz çemende nāleye ruḫṣaṭ zamānenüñ
16. Bülbülleri mürācaʿat itmezse zaġına

zāġān-ı siyeh-bāli:
1. **zāġān-ı siyeh-bāli:**
Gazel 346
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kocamış kara karga.
5. Mānend-i hümā itdügi dest-āver-i raġbet
6. Zāġān-ı siyeh-bāli şikār itmek içünmiş

zāġ-ı şebi:
1. **zāġ-ı şebi:**-*i*
Gazel 43
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gece kargası. II Kara karga.
3. Zāġ-ı şebi ṣayd itmek içün perveriş eyler
4. Bir ṭāʾir-i zerrīn-per ü bāli ḳafes-i ṣubḥ

zāġ-ı tīġ-i şecāʿat:
1. **zāġ-ı tīġ-i şecāʿat:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Cesaret kılıcının keskinliği.
7. ʿAceb mi fetḥ ile āṣaf bulursa reng-i ṣafā
8. Ki zāġ-ı tīġ-i şecāʿat ġazā bozundısıdur

zāhid:
1. **zāhid:**
Gazel 38
Mısra: **4**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
3. Degüldür kār u bār-ı cāh māniʿ ḳurb-ı Yezdāna
4. Ḥasīri ālet-i ḳurb itme zāhid bu riyādan geç

2. **zāhid:**
Gazel 167
Mısra: **17**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
17. Zāhid ne ḳadar ʿayb ile yād itse de rindi
18. Besdür aña ol ḥüsni ki ṣālūs degüldür

3. **zahide:**-*e*
Gazel 197
Mısra: **9**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
9. Zahide germī-i ʿüryānī-i ʿaşḳı sorsañ
10. Peştemāliyle faḳaṭ ḫalvet-i ḥammāmı bilür

4. **zāhid:**
Gazel 224
Mısra: **5**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
5. Ḥüccetle senüñdür bilürüz ṣavmaʿa zāhid
6. Fermān-ı şeh-i ʿaşḳ ile mey-ḫāne bizümdür

5. **zāhide:**-*e*
Gazel 257
Mısra: **1**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
1. Zāhide zerdī-i rū vāṣıta-i zīb olmaz
2. Her varaḳ-pāre-i pejmürdede teẕhīb olmaz

6. **zāhid:**
Gazel 363
Mısra: **1**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
1. Zāhid dir idüm it yüri rindāna taʿarruż
2. Bilseydün eger itmeġi rindāna taʿarruż

7. **zāhid:**
Gazel 453
Mısra: **11**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
11. Zāhid elünde dām-ı emel itme sübḥayı
12. Tesbīḥi bāri bir daḫı rūz-ı şümāra çek

8. **zāhid:**
Gazel 457
Mısra: **5**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
5. Ne kendü şeyḫ olur ne muʿtekid taḥṣīl ider zāhid
6. ʿAdem ʿadd itmedükçe noḳṭa-i żādın riyāżātuñ

9. **zāhid:**
Gazel 486
Mısra: **8**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
7. Bir kerre būy-ı meykede-i ʿaşḳ alınmasın
8. Zāhid çeker piyāle güneh-kārumuz degül

10. **zāhid:**
Gazel 566
Mısra: **5**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
5. Zāhid yüri var ṣavmaʿada çille-nişīn ol
6. Sen meykedenüñ ẕevḳ ü ṣafāsın ne bilürsin

11. **zāhid:**
Gazel 591
Mısra: **3**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
3. Ḳorḳaram tevbeyi āba düşürürsün zāhid
4. Hele hengām-ı çemen mevsim-i ʿişret gelsün

12. **zāhid:**
Gazel 616
Mısra: **3**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
3. Ey dil koya taʿzīri o tesbīh ile zāhid
4. Varsun der-i mey-ḫānede peymāne mi çeksün

13. **zāhid:**
Gazel 689
Mısra: **3**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
3. Zāhid idrāk idemez yoḫsa hüveydā görinür
4. Ṣūret-i vaḥdet ü kes̱ret ser-i misvākinde

14. **zāhid:**
Gazel 699
Mısra: **1**

Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
1. Zāhid heves-i cennet ile ḥüsn-i ʿamelde
2. Rindüñ naẓarı sābıḳa-i rūz-ı ezelde

15. **zāhid:**
Gazel 706
Mısra: **1**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
1. Zāhid isterse ṣavursun ne girer dāmenine
2. İki destini yaba itse duʿā ḫırmenine

16. **zāhid:**
Gazel 713
Mısra: **11**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
11. Zāhid ya bellü Ḥaḳḳ içün it ya bihişt içün
12. Ḥaşr eyleme ʿibādetüni cennet üstine

17. **zāhid:**
Gazel 721
Mısra: **8**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
7. ʿĀṣīlerün ṭayanduġı luṭf-ı Ḫudāyadur
8. Zāhid ġurūr ile ṭaylanursa ʿaṣāsına

18. **zāhid:**
Gazel 780
Mısra: **1**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
1. Ṭaʿn itme zāhid ehl-i ġamuñ sūz u tābına
2. Seyr it ʿiẕār-ı dil-beri baḳ āb u tābına

19. **zāhide:**-*e*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **25**
Zühd, takva sahibi, Allah korkusuyla dünyevi şeylerden el çekmiş kimse.
25. Zāhide esbāb-ı ṣalāḥ u sedād
26. Fāsıḳa sermāye-i fısḳ u fesād

zāhidā:
1. **zāhidā:**
Gazel 160
Mısra: **5**
Ey zahid.
5. Tercīḥ sanma rindi saña zāhidā ġarāẓ
6. Senden odur tefāvüti kim bī-riyācadur

2. **zāhidā:**
Gazel 557
Mısra: **1**
Ey zâhid!.
1. Olurdum zāhidā çoḳdan dehen-şū sāġar-ı meyden
2. Ḫumāra olsa ümmīd-i müdāvā ġayrı bir şeyden

3. **zāhidā:**
Gazel 557
Mısra: **5**
Ey zâhid!.
5. Beni dūzaḫla taḫvīf eylemezdüñ zāhidā bilsen
6. Benüm bu pīç ü tābum dest-bürd-i serdī-i deyden

4. **zāhidā:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Ey zâhid!.
9. Añlamazsın naġme-i ney ẕevḳ-i mey sen zāhidā
10. Mest iken Nābī anı añlar bilür bilmezlenür

zāhid-i ġabī:
1. **zāhid-i ġabī:**
Gazel 695
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Kaba ve hiçbir şeyden anlamayan sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
5. İḫlāṣuñ olmayınca ḫudāvend-i ʿāleme
6. Ey zāhid-i ġabī ne oḳursın namāzda

zāhid-i ḫuşkūñ:
1. **zāhid-i ḫuşkūñ:**-*ūñ*
Gazel 485
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kaba Sofu.
7. İnṣāf olunsa zāhid-i ḫuşkūñ riyāları
8. Rindān ile muʿāmelesinden fenā degül

zāhid-i rākiʿa:
1. **zāhid-i rākiʿa:**-*a*
Gazel 116
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Eğilmiş, iki büklüm olmuş kaba sofu.
7. Zāhid-i rākiʿa bālā-yı dü-tā şāhiddür
8. Rindden rāh-ı maḥabbetde girān-bārcadur

zāhid-i sevdā:
1. **zāhid-i sevdā:**
Gazel 632
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aşk arayan kaba sofu.
9. Zāhid-i sevdā dimaġa ide görsün bir devā
10. İçmişüz zīrā ki biz pīr-i muġānuñ şerbetin

ẓāhir:
1. **ẓāhir:**
Gazel 576
Mısra: **1**
Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.
1. Maʿnā-yı sitem ẓāhir iken reng-i lebinden
2. Ḳādir miyüz ammā ki sūʾale sebebinden

2. **ẓāhiri:**-*i*
Gazel 837
Mısra: **5**
Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.
5. Ṣāfdur ẓāhiri erbāb-ı nifāḳuñ ammā
6. Tīredür sīneleri maḫbere-i sīm gibi

3. **ẓāhirde:**-*de*
Gazel 850
Mısra: **19**
Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.
19. Görmedi ẓāhirde rāḥat bātına itdi ʿubūr
20. ʿĀrif-i ṣāhib-sülūk-ı ʿālem-i bālā gibi

4. **ẓāhirinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 2
Mısra: **213**
Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.
213. Ẓāhirinden ṭolaşur dāʾire-i rifʿatinüñ
214. Medḥde muʿcizeñüñ vaṣfın idenler taʿdād

5. **ẓāhirde:**-*de*
Tarih 124
Mısra: **5**
Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti

6. **ẓāhire:**-*e*
Tarih 124
Mısra: **6**
Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti

7. **zāhirdür:**-*dür*
Gazel 421
Mısra: **15**
Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.
15. Sözün merātibi zāhirdür ehline Nābī
16. Dinür mi sengine cevher sebīl-i ʿallāmuñ

8. **zāhirdür:**-*dür*
Gazel 664
Mısra: **11**
Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.
11. ʿĀşıkuñ zāhirdür etvārından āṣār-ı melāl
12. Varsa da kūyına yārün heyʾetin taġyir ile

9. **ẓāhir:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **357**
Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.
357. Nūr-ı rūyında luṭf-ı Ḥaḳ ẓāhir
358. Cebhesinde muẓāheret bāhir

10. **zahīridür:**-*i, -dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **167**

Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.
167. Dāʾimā luṭf-ı Ḥaḳ zahīridür
168. Āsmān pāye-i serīridür

11. **ẓāhir:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Görünür, meydanda II Gerçek, asıl.
1. H̱ubān-ı cemāl aṣla mezāhir degül midür
2. Ās̱ār-ı aṣl ferʿde ẓāhir degül midür

12. **ẓāhirdür:**-*dür*
Gazel 460
Mısra: **7**
Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.
7. Bereket ṣūret-i lafẓında bile ẓāhirdür
8. Lā-yı bī-maʿnīye nisbetle cevāb-ı neʿamuñ

13. **ẓāhir:**
Tarih 118
Mısra: **5**
Aşikâr, görünür durumda, ortaya çıkan.
5. Biri ẓāhir biri bāṭın iki tārīḫ-i ġarīb
6. Bāṭınuñ fetḥi velī diḳḳat-i ṭabʿa mevḳūf

ẓāhir idince:
1. **ẓāhir idince:**-*ince*
Gazel 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkarmak.
3. Ḥabāb-engīz olup gāhī idince mevceler ẓāhir
4. Alur çerḫ-i berīni zīr-i paya kevkeb-i deryā

ẓāhir ile bāṭınuñ:
1. **ẓāhir ile bāṭınuñ:**-*uñ*
Gazel 405
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dış ve iç II Suret ve siret II Açık ve gizli.
15. Bildiler ẓāhir ile bāṭınuñ āmīzişini
16. Rengīni reng-i enesinde görenler mānuñ

ẓāhir ola:
1. **ẓāhir ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
115. Rām ola emr-i hümāyūnına mülk-ı ʿālem
116. Ola ʿavn-i ezelī cümle umūrında ẓāhir

ẓāhir olan:
1. **ẓāhir olan:**-*an*
Kıt'a 101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
1. Nābī kefümde ẓāhir olan cā-be-cā şiken
2. Der-kār iderse pürsişe ṣāhib-nażarları

2. **ẓāhir olan:**
Gazel 160
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
13. Nābī ḳadeḥde ẓāhir olan cā-be-cā ḥabāb
14. Gül-gūn-ı bādenüñ ayaġında ṣırāçedür

ẓāhir oldı:
1. **ẓāhir oldı:**-*dı*
Gazel 416
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
1. Eşkin ol seng-dil alduḳça bu miḥnet-zedenüñ
2. Ẓāhir oldı baña ḫāṣiyyeti seng-i yadanuñ

2. **ẓāhir oldı:**-*dı*
Gazel 544
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
1. H̱aṭ-ı nev-āmededen ẓāhir oldı āyet-i ḥüsn
2. ʿİẕārın eyledi ḫaṭ ʿarṣa-i ḳıyāmet-i ḥüsn

3. **ẓāhir oldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **431**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
431. Nice bī-keslere ẓāhir oldı
432. Nice meʾyūsa dest-gīr oldı

ẓāhir olmasa:
1. **ẓāhir olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 697
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
5. Ṣūfīye sehl olurdı nigehbānī-i nefes
6. Noḳṣanı ẓāhir olmasa her bir şümārda

ẓāhir olsun:
1. **ẓāhir olsun:**-*sun*
Gazel 703
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
9. Maḥv ol ki ẓāhir olsun ḫāṣiyyet-i vücūduñ
10. Virmez neşāṭ-ı ḫāṭır ṣahbā-yı nā-keşīde

ẓāhir olup:
1. **ẓāhir olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
43. Ẓāhir olup merḥamet iḫvāndan
44. Virdi ler aña meze vü nāndan

2. **ẓāhir olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
125. Ẓāhir olup Mīrimʾe ednā sebeb
126. Maṭlabına buldı ẓafer bī-taʿab

ẓāhir olur:
1. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 35
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
13. Ehl-i hevesle ẓāhir olur farḳı ʿāşıḳuñ
14. Ṣanmañ o şūḫı ʿāşıḳa eyler sitem ʿabes̱

2. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 398
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
3. Nevʿ-i beşerde ẓāhir olur ḥüsn-i ḫaṭṭ u ḥāl
4. Muṣḥafdadur cemāli sütūr-ı muʿarrebüñ

3. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 474
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
1. Bī-cā degüldür ehl-i dile cevri dilberüñ
2. Sūzişle ẓāhir olur .... ʿanberüñ

4. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 510
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
11. Yoḳ şekveye tenezzülümüz baḫt-ı tīreden
12. Cīb-i ḳalemde ẓāhir olur çākümüz bizüm

5. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 677
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
11. Sāyemde bile ẓāhir olur neşʾe-i vuṣlat
12. Maʿcūn-ı vefā vāsıṭa-i taḳviyet olsa

6. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 807
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

7. Maʿnī-i vuṣlat olur ḥaşiyesinden ẓāhir
8. Nükte çoḳdur ḫaṭ-ı ʿanber-şikenüñ żımnında

7. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 853
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
5. Nice ḥükm itsek olur yine naḳīşi ẓāhir
6. Kāʾinātuñ ḳatı nā-yaftedür żabıṭası

8. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 861
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
15. Bāṭınuñ ḥüsni olur ẓāhir ile cilve-nümā
16. Lafẓ maḫṣūsdur ammā ki muḫayyel maʿnā

9. **ẓāhir olur:**-*ur*
Kaside 1
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
75. Olur ẓāhir ṭıbāʿa nisbet ancaḳ nefʿ ile żarrı
76. Egerçi nefʿ u żarrı muḥtevī mecmūʿa-i eczā

10. **ẓāhir olur:**-*ur*
Kaside 1
Mısra: **107**
Kelime Tipi: -
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldıġın fehm eyle ol dānā

11. **ẓāhir olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
35. Seyr ḳılsañ nuḳūş-ı evrāḳı
36. Görinür ṣūret-i hüveʾl-bāḳī

12. **ẓāhir olur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **154**
Kelime Tipi: -
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
153. Maẓhar olsa küsūf mühresine
154. Ẓāhir olur tefāvüt-i ḥasene

13. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 547
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
9. Rūyından olur sīnesinüñ ṣafveti ẓāhir
10. Maʿlūm olur aḥvāl-i nehān seḥerinden

ẓāhir ü bāṭın:
1. **ẓāhir ü bāṭın:**
Kıt'a 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Açık ve gizli.
3. Līk binde birisi ẓāhir ü bāṭın bilmez
4. Ṣūret ü maʿnī ile olduġın Allāh vekīl

2. **ẓāhir ü bāṭın:**
Kıt'a 71
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Dış ve iç II Suret ve siret II Açık ve gizli.
1. Nusḫa-i ṣunʿ-ı Ḥaḳʾda idrāk it
2. Ẓāhir ü bāṭın olduġın yeksān

ẓāhir ü bāṭına:
1. **ẓāhir ü bāṭına:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dış ve iç II Suret ve siret II Açık ve gizli.
1. Ẓāhir ü bāṭına bak hāy ile hūyı seyr it
2. Vaḥdet ü kes̱reti gör rūy ile mūyi seyr it

ẓāhir ü bāṭından:
1. **ẓāhir ü bāṭından:**-*dan*
Gazel 372
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Dış ve iç II Suret ve siret II Açık ve gizli.
13. Eyledi tevbe fevāhiş oldı düzdān nā-bedīd
14. Ẓāhir ü bāṭından itdi ehl-i ṭuġyān el-vedāʿ

ẓāhir ü bāṭını:
1. **ẓāhir ü bāṭını:**-*ı*
Gazel 487
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dış ve iç II Suret ve siret II Açık ve gizli.
1. Ẓāhir ü bāṭını maʿmūr ü metin olsa ġazel
2. Ṣūrete yāver ü maʿnāya muʿīn olsa ġazel

ẓāhir ü bāṭın-ı ʿuluvv ü sümüvv:
1. **ẓāhir ü bāṭın-ı ʿuluvv ü sümüvv:**
Kıt'a 81
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yücelik ve yüksekliğin içi ve dışı.
3. Keffe-i iʿtibārda birdür
4. Ẓāhir ü bāṭın-ı ʿuluvv ü sümüvv

ẓāhirce:
1. **ẓāhirce:**
Gazel 525
Mısra: **7**
Açıkça, saklamadan.
7. Raḳībā kāʾilüm ẓāhirce vir maʿnā-yı ebrūsiñ
8. O beytün yoḫsa ben senden işārātıñ sūʾal itmem

ẓāhirde:
1. **ẓāhirde:**
Gazel 303
Mısra: **13**
Görünüşte.
13. İden hep reng ü būy-ı bāṭınīdür cilve ẓāhirde
14. Anuñçün ḳışrı her sāde dıraḫtuñ dārçīn olmaz

2. **ẓāhirde:**
Gazel 332
Mısra: **1**
Görünüşte.
1. Ẓāhirde gerçi ney gibi ḫāmūşlardanuz
2. Ammā hevā-yı vaṣl ile pür-cūşlardanuz

3. **ẓāhirde:**
Gazel 507
Mısra: **6**
Görünüşte.
5. Şemʿüm ki pertevümden olur saḳf zer-nigār
6. Ṭabʿum bülenddür nʾola ẓāhirde pest isem

ẓāhirī:
1. **ẓāhirīdür:**-*dür*
Kıt'a 109
Mısra: **1**
Görünen, görünürde olan.
1. Bāṭınuñ ẓāhirīdür tā ezelī ʿünvānı
2. İtmez inkār bu maʿnāyı olan ʿirfānı

ẓāhir-i ās̱arına:
1. **ẓāhir-i ās̱arına:**-*ı, -na*
Gazel 566
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Dıştan görülen eserler.
11. Ol şuʿbedenüñ ẓāhir-i ās̱arına nāẓır
12. Bu perdenüñ esrār-ı verāsın ne bilürsin

ẓāhir-i efʿāline:
1. **ẓāhir-i efʿāline:**-*i, -n, -e*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **195**
Kelime Tipi: -
Görünüşteki haller, tavırlar, dış görünüş.
195. İtme naẓar ẓāhir-i efʿāline
196. Eyle nigeh bāṭın-ı aḥvāline

ẓāhir-i tefsīr:
1. **ẓāhir-i tefsīr:**
Gazel 664
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kur'ân'ı Kerîm'in mana bakımından görünüşteki izahı.
3. Nem-keşīde sāḥil olmaz kaʿr-ı deryādan ḫabīr
4. Çıḳmaz āyātuñ büṭūnı ẓāhir-i tefsīr ile

ẓāhir-perestān:
1. **ẓāhir-perestān:**
Gazel 50
Mısra: **18**
Görünüşü esas alıp aldananlar.

17. Cismden rūḥ u ṣadefden dür şecerden mīvedür
18. Ṣanmañ ey ẓāhir-perestān lafẓı maʿnādan murād

zaḫm:

1. **zaḫme:**-*e*
Gazel 12
Mısra: **4**
Yara.
3. Olınca zehr-çeş-i firḳati muḥāsebenüñ
4. O zaḫme itdi telāfī muḳabeleyle Ḫudā

2. **zaḫm:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Yara.
5. Umarsañ bu nevāziş açduġı bin zaḫm içün amma
6. Bu insāniyyet ey dil ġamze-i cānāneden gelmez

3. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 146
Mısra: **4**
Yara.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa daġı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

4. **zaḫm:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Yara.
5. Ṣanʿat-kede-i maʿdilet-ābād-ı ḳaderde
6. Her zaḫm ki var lā-büd anuñ merhemi vardur

5. **zaḫm:**
Gazel 118
Mısra: **10**
Yara.
9. Pençe-i saḫt-ı gelū-gīr-i fenādan ġayrı
10. Yoḳdur ol zaḫm ki nā-yāfte-i merhemdür

6. **zaḫmuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 203
Mısra: **11**
Yara.
11. ʿArż eyleme bīhūde yire zaḫmuñı ey dil
12. Yoḳ ḥoḳḳa-i eyyāmda merhem ne virürler

7. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 225
Mısra: **4**
Yara.
3. O gelmese nʾola zaḫm-ı derūn-ı ehl-i derūn
4. Ki zaḫmı āyīnenüñ nā-pezīr-i merhemdür

8. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 225
Mısra: **5**
Yara.
5. Ḫadengi gelmeden eyler göñülde zaḫmı ẓuhūr
6. Güli bu bāġ-ı ġamuñ ġonceden muḳaddemdür

9. **zaḫme:**-*e*
Gazel 330
Mısra: **7**
Yara.
7. Yine bir zaḫme olur dīde-güşā-yı ḥasret
8. Zaḫm-ı müstaġnī-i dil minnet-i merhem çekmez

10. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 420
Mısra: **6**
Yara.
5. Çāk-ı bīhūde degül ḫātem-i laʿlin üzre
6. Çoġ olur zaḫmı vücūdında ciger-dārlaruñ

11. **zaḫmun:**-*un*
Gazel 423
Mısra: **9**
Yara.
9. Pīşīn siperde açduġı zaḫmun cezāsıdur
10. Ḫamyāzesin tehī mi ṣanursın kemānlaruñ

12. **zaḫmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 432
Mısra: **14**
Yara.
13. O saḫt-dillik ile Nābiyā dü-güş-ı kemān
14. Taḥammül eyleyemez zaḫmına nişānemüzüñ

13. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 436
Mısra: **14**
Yara.
13. Ḥāşā birini görmiş ola sīne-i ʿadū
14. Gördügi zaḫmı dost yedinden nişanenüñ

14. **zaḫmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 465
Mısra: **1**
Yara.
1. Merhem olmaġa çalış zaḫmına dil-rīşlerüñ
2. Dil-i virānını yap luṭf ile dervīşlerinüñ

15. **zaḫmdan:**-*dan*
Gazel 545
Mısra: **10**
Yara.
9. Lebün Nābī ṭalebden infikākı ġayr-ı ḳābildür
10. Geçer mi zaḫmdan mādām ki leb var şevḳ-i merhemden

16. **zaḫmlar:**-*lar*
Gazel 587
Mısra: **6**
Yara.
5. Āġūşumı tehī ḳoma ey merhem-i ümīd
6. Ol zaḫmlar ki sīnededür tāzelenmesün

17. **zaḫm:**
Gazel 603
Mısra: **8**
Yara.
7. Ġayre ṣatsun merhemin cerrāḥ-ı dükkān-ı neşāt
8. Zaḫm ile pürdür derūnum merhem olsun olmasun

18. **zaḫm:**
Gazel 620
Mısra: **6**
Yara.
5. Āmed ü reft-i ḫayāl-i leb-i yārüñ yiridür
6. Her zamān sīnedeki zaḫm ḳo nāsūr olsun

19. **zaḫma:**-*a*
Gazel 786
Mısra: **6**
Yara.
5. Sevdā-yı ḳudūmiyle nʾola sīne dögersem
6. Çoḳ zaḫma karīn oldı derūnum bu hevāda

20. **zaḫmdan:**-*dan*
Gazel 797
Mısra: **10**
Yara.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

21. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 797
Mısra: **9**
Yara.
9. Kütehdür ol naẓar ki bilür zaḫmı tīrden
10. Ol zaḫmdan ki tīrden olmış nişānede

22. **zaḫm:**
Gazel 841
Mısra: **11**
Yara.
11. Nābī olur mı zaḫm ḳalam ʿāfiyet-pezīr
12. İklīm-i ġaybdan bile gelse fetīlesi

23. **zaḫmlar:**-*lar*
Gazel 866
Mısra: **11**
Yara.
11. Ol zaḫmlar ki sīne-i ʿuşşāḳa urdı yār
12. Cümle oñuldı gitdi hele yāre ḳalmadı

24. **zaḫmı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **219**
Yara.
219. Oñuldı merhem-i luṭfuñla zaḫmı dünyānuñ
220. Benim de zaḫm-ı derūnumda ḳalmasun nāsūr

25. **zaḫmı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **146**
Yara.
145. Dūr-bīnī-i nigāh-ı ḫıredindendür kim

146. Devletüñ zaḫmı ẓuhūr itmeden eyler merhem

26. **zaḫmı:**-*ı*
Kıt'a 92
Mısra: **4**
Yara.
3. Rūy-ı dil ol māhı bir şemşīre dil-sūz eylemiş
4. Zaḫmı ya gül ya gül-i cām üzre döndi bülbüle

27. **zaḫmsuz:**-*suz*
Gazel 444
Mısra: **4**
Yara II dert, üzüntü, acı.
3. Geh teġāfül geh sitem gāhī ġazab gāhī ʿitāb
4. Zaḫmsuz dönmek naṣīb olmadı kūyuñdan senüñ

zaḫm açar:
1. **zaḫm açar:**-*ar*
Kaside 12
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Yaralamak, yara açmak.
57. Ḳanı gördükçe kemānveş ḫam iden ḳāmetini
58. Zaḫm açar tīr-ṣıfat şimdi ṣudūr itse kelām

zaḫm ü merheme:
1. **zaḫm ü merheme:**-*e*
Gazel 665
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yara ve ilaç, dert ile derman.
3. Aḥkāmıdur bu ʿarbedegāh-ı teḳābülüñ
4. Çeşm-i tesāvī eyle naẓar zaḫm ü merheme

zaḫm urduġınca:
1. **ẓaḫm urduġınca:**-*duġ, -ınca*
Kaside 16
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
Yara açmak, yaralamak.
177. Ās̱ārı ḳaldı ṣanma kevākib sipihrde
178. Ẓaḫm urduġınca küngür-i eyvān-ı rifʿati

zaḫmdār:
1. **zaḫmdār:**
Gazel 490
Mısra: **13**
Yaralı.
13. Tīre-ḥāl ü zaḫmdār ü pür-ġubār olsa nʾola
14. Girde-i naḳş-ı tecellīgāh-ı Eymendür gönül

zaḫmdār-ı ḫār:
1. **zaḫmdār-ı ḫār:**
Gazel 623
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Diken yarasıyla yaralı.
5. Ne deñlü zaḫmdār-ı ḫār ise gül bāġ-ı ʿālemde
6. Yine mānend-i dāġ-ı sīne ḫandān gösterür kendin

zaḫmet:
1. **zaḫmet:**
Gazel 297
Mısra: **6**
Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.
5. Bī-dimāġ olmışuz ol mertebe hicrāndan kim
6. Yār teklīf-i viṣāl eylese zaḫmet bilürüz

zaḫmet çekme:
1. **zaḫmet çekme:**-*me*
Gazel 394
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı, güçlük, yorgunluk ve eziyetlere katlanmak ll zorlukla karşılaşmak.
11. Yapılmış ḥāżır olmış senden evvel cümlenüñ kârı
12. Senüñ tedbīrüne ey çerḫ zaḫmet çekme ḥācet yoḳ

zaḫmet degül midür:
1. **zaḫmet degül midür:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zahmet olmuyor mu.
9. Yoḳ gerçi ṣadme-i sitemünden gürīzümüz
10. Ammā ki dest-i nāzuna zaḫmet degül midür

zaḫmet içinde:
1. **zaḫmet içinde:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zahmetle, zorlukla.
7. İtme cihānda rāḥat-i bī-miḥnet ārzū
8. Dil-mürde nāy zaḫmet içinde nefeslenür

zaḫmet virmişüz:
1. **zaḫmet virmişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 294
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zahmet vermek, eziyet etmek.
7. Mūcib-i luṭf olmadı ṣad güni taʿbīr-i niyāz
8. Ḥayf ḥarf-ı ḫ∨āhişe bīhūde zaḫmet virmişüz

zaḫmet-i ḫ∨āhiş çekme:
1. **zaḫmet-i ḫ∨āhiş çekme:**-*me*
Kaside 14
Mısra: **133**
Kelime Tipi: -
Aşırı heveslenme, heyecanlanma zahmetini çekmek, stres yapmak.
133. Bulur ʿaṭāsı seni çekme zaḫmet-i ḫ∨āhiş
134. Hemān duʿāsını ʿaddeyle eşref-i evrād

zaḫmet-i teklīf-i cünbiş:
1. **zaḫmet-i teklīf-i cünbiş:**
Gazel 769
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Hareket etme teklifinde bulunma zahmeti.
7. Ne lāzım zaḫmet-i teklīf-i cünbiş leşker-i nāza
8. İderken ġāret-i dil şeh-levendāne ḳıyāfetle

zaḫm-ḫ∨ār-ı ḫār-ı cefā:
1. **zaḫm-ḫ∨ār-ı ḫār-ı cefā:**
Gazel 711
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cefa dikeninin yarası.
5. Hezārvar olalum zaḫm-ḫ∨ār-ı ḫār-ı cefā
6. Nihāl-i gülde eger āşiyānemüz var ise

zaḫm-ı ʿaṣālardan:
1. **zaḫm-ı ʿaṣālardan:**-*lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bastonun sıkıntısı.
15. El-ḥazer zühhād-ı nā-bīnānuñ olma peyrevi
16. Başuna ṭokunmasun zaḫm-ı ʿaṣālardan biri

zaḫm-ı ʿaşḳuma:
1. **zaḫm-ı ʿaşḳuma:**-*um, -a*
Gazel 154
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşk yarası.
3. Bu zaḫm-ı ʿaşḳuma bādī nigāhum olmışdur
4. Yine bu tīr baña kendü terkeşümdendür

zaḫm-ı bāṭın:
1. **zaḫm-ı bāṭın:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İç sıkıntısı, iç darlığı.
11. Zaḫm-ı bāṭın yine bāṭından olur vāye-pezīr
12. Giremez ḫāne-i zaḫm-ı dile merhem küstāḫ

zaḫm-ı bed-ḫ∨āhuma:
1. **zaḫm-ı bed-ḫ∨āhuma:**-*um, -a*
Gazel 539
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Çok kötü yara.
5. Zaḫm-ı bed-ḫ∨āhuma olmış olurum merhem-sāy
6. Vażʿ-ı güstāḫı ile ol şehi dil-gīr itsem

zaḫm-ı cān-sitān olacaḳ:
1. **zaḫm-ı cān-sitān olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 615
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Can alıcı, öldürücü yara olmak.
5. Bir zaḫm-ı cān-sitān olacaḳ tīre degmedük
6. Çoḳdan gönül hādeng-i cefāya nişānesin

zaḫm-ı çeşm-i ṭamaʿın:
1. **zaḫm-ı çeşm-i ṭamaʿın:**-*ın*
Gazel 559
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Aç gözlülük marazı.

5. ʿAṣrda olmaġ ile resm-i mürüvvet nā-yāb
6. Zaḫm-ı çeşm-i ṭamaʿın yummadadur merhemden

zaḫm-ı ciğerden:
1. **zaḫm-ı ciğerden:**-*den*
Gazel 396
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Yürek yarası.
5. Dest-i cefādan feryāda gelsek
6. Zaḫm-ı ciğerden bar bar bağırsaḳ

zaḫm-ı cigergāh-ı ġamuñ:
1. **zaḫm-ı cigergāh-ı ġamuñ:**-*uñ*
Tarih 36
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Kederin ciğerin üstündeki yaraları.
39. Sendedür merhemi bu zaḫm-ı cigergāh-ı ġamuñ
40. Müttefiḳdür bu kelām üzre ser-ā-ser dünyā

zaḫm-ı cürmine:
1. **zaḫm-ı cürmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 537
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Günahların yarası.
13. İşte geldi Nābī-i dil-ḫaste ḫāk-i pāyuña
14. Eyle zaḫm-ı cürmine luṭfuñla merhem eʾs-selām

zaḫm-ı derūn-ı ehl-i derūn:
1. **zaḫm-ı derūn-ı ehl-i derūn:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönül ehlinin gönlündeki yara.
3. O gelmese nʾola zaḫm-ı derūn-ı ehl-i derūn
4. Ki zaḫmı āyīnenüñ nā-pezīr-i merhemdür

zaḫm-ı derūnumda:
1. **zaḫm-ı derūnumda:**-*um, -da*
Kaside 7
Mısra: **220**
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.
219. Oñuldı merhem-i luṭfuñla zaḫmı dünyānuñ
220. Benim de zaḫm-ı derūnumda ḳalmasun nāsūr

zaḫm-ı dilüm:
1. **zaḫm-ı dilüm:**-*üm*
Gazel 274
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gönü yarası.
3. Nāle-senc-i şekve-i nāsūr idi zaḫm-ı dilüm
4. Kisve-i terkībe nā-çesbān iken merhem henüz

zaḫm-ı firāḳını çekerek:
1. **zaḫm-ı firāḳını çekerek:**-*erek*
Gazel 844
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayrılık acısını çekmek.
13. Zaḫm-ı firāḳını çekerek berg ü bārınuñ
14. Olmışdı çāk çāk dıraḫtuñ bedenleri

zaḫm-ı fişār-ı gerdūn:
1. **zaḫm-ı fişār-ı gerdūn:**
Gazel 833
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Feleğin baskıcı eziyeti.
19. Ṣaf-ṭabʿānı bulur zaḫm-ı fişār-ı gerdūn
20. Girse de perdelere revġan-ı bādām gibi

zaḫm-ı ġama:
1. **zaḫm-ı ġama:**-*a*
Gazel 614
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam yarası.
5. Hezār zaḫm-ı ġama cilvegāh iken gönlüm
6. Fütāde-i heves-i merhem olmasun nʾolsun

zaḫm-ı ġamze-i cānāndan:
1. **zaḫm-ı ġamze-i cānāndan:**-*dan*
Gazel 606
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yan bakışının yarası.
7. Būy-ı şarāb alan nefesümden yaḳīn ider
8. Göñlümde zaḫm-ı ġamze-i cānāndan olduğın

zaḫm-ı hadeng-i çevre:
1. **zaḫm-ı ḫadeng-i çevre:**
Gazel 321
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Cefa okunun yarasına karşı.
9. Bizden o şūḫ gūşe-i çeşm itmesün dirīġ
10. Zaḫm-ı ḫadeng-i çevre hedef gibi ṭurmışuz

zaḫm-ı hadeng-i nāzuñ:
1. **zaḫm-ı ḫadeng-i nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 190
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Naz oklarının açtığı yara.
5. Bih-būdı olsa cāʾiz zaḫm-ı ḫadeng-i nāzuñ
6. Naḳd-i sarāy-ı kevneyn merhem-behā degüldür

zaḫm-ı ḫārı:
1. **zaḫm-ı ḫārı:**-*ı*
Gazel 607
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Diken yarası.
3. İderse pāyūñi āzürde zaḫm-ı ḫārı nedür
4. Şikāyet eylemenüñ vechi bāġbānından

zaḫm-ı hicrānını:
1. **zaḫm-ı hicrānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 783
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ayrılık yarası.
5. Zaḫm-ı hicrānını çoḳ çekdük o şuḫuñ bārī
6. Bir zamān da ṣaralum sīneye merhemcesine

zaḫm-ı hicrüñ:
1. **zaḫm-ı hicrüñ:**-*üñ*
Gazel 585
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayrılık yarası.
5. Revġan-ı ṣabr ile yapmışlar fetīl-i intiẓār
6. Zaḫm-ı hicrüñ vaṣldan ġayri bulanlar merhemin

zaḫm-ı ḫūn-pāş-ı derūnum:
1. **zaḫm-ı ḫūn-pāş-ı derūnum:**-*um*
Gazel 596
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İçimin kanlar saçan yarası.
3. Çāk çāk-i sīne virsün mevce-i ġamdan ḫaber
4. Zaḫm-ı ḫūn-pāş-ı derūnum inkisārum söylesün

zaḫm-ı kārd:
1. **zaḫm-ı kārd:**
Gazel 862
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Bıçak yarası.
11. Ne zaḫm-ı kārd ne dendān ḥabs-ı maʿde-i teng
12. Bilürse mīve eger ḳadr-i nā-resālığını

zaḫm-ı mātemdür:
1. **zaḫm-ı mātemdür:**-*dür*
Gazel 225
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Matem yarası.
1. Bilür o kimse ki dānā-yı sırr-ı ʿālemdür
2. Güşāyiş-i dehen-i ḫande zaḫm-ı mātemdür

zaḫm-i miḳrāża:
1. **zaḫm-i miḳrāża:**-*a*
Gazel 496
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Makas yarası.
5. Yine hem-cinsi çeker birbirinün ġayretini
6. Zaḫm-i miḳrāża urur süzen anuñçün merhem

2. **zaḫm-ı miḳrāża:**
Gazel 724
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Makas yarası.
7. Merhem urmak zaḫm-ı miḳrāża degül cāy-ı ʿaceb
8. Ḥükm-i cinsiyyet ider īcāb-ı ġayret süzene

zaḫm-ı mükafātdan:
1. **zaḫm-ı mükafātdan:**-*dan*
Gazel 484
Mısra: **2**

Kelime Tipi: -
Ödül yarası.
1. Peykān-şiken-i nāvek-i endīşe-i kīn ol
2. Var zaḫm-ı mükafātdan āsūde-nişīn ol

zaḫm-ı mülke:
1. **zaḫm-ı mülke:**
Tarih 127
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Memleket sıkıntıları, devlet problemleri.
95. Ṣāhib-i evvel olan ṣadr-ı kerimüʾş-şāndur
96. Zaḫm-ı mülke olacaḳ ʿiffet ile merhem-sā

zaḫm-ı müstaġnī-i dil:
1. **zaḫm-ı müstaġnī-i dil:**
Gazel 330
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Gönlün, başkasına ihtiyaç duymayan yarası (Aşk yarası).
7. Yine bir zaḫme olur dīde-güşā-yı ḥasret
8. Zaḫm-ı müstaġnī-i dil minnet-i merhem çekmez

zaḫm-ı nāsūr:
1. **zaḫm-ı nāsūr:**
Gazel 794
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nasır yaralarıyla dolu.
9. Pür olsa ḥoḳḳası eczā ile gerdūn ey Nābī
10. Hezārān zaḫm-ı nāsūr ile merhem ḳanda ben ḳanda

zaḫm-ı nigāhın:
1. **zaḫm-ı nigāhın:**-*ın*
Gazel 613
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin kılıç gibi keskin olan bakışının açtığı yara, bakış yarası.
11. Zaḫm-ı nigāhın itmez idi kimseden dirīġ
12. Żımnında bilmeseydi ḫafī merhem olduġın

zaḫm-ı rikāb:
1. **zaḫm-ı rikāb:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **83**
Kelime Tipi: -
Üzengi yarası.
83. Çün şikem-i esteri zaḫm-ı rikāb
84. Eyledi her çend ki pür-ḫūn-ı nāb

zaḫm-i rüzgāra:
1. **zaḫm-i rüzgāra:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Devrin, zamanın yarası.
75. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muṣṭafā Ḫan kim
76. Ġubār-ı dergehidür zaḫm-i rüzgāra ẕerūr

zaḫm-i sīneden:
1. **zaḫm-i sīneden:**-*den*
Gazel 237
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yarası.
3. Tafṣīl-i derd-i ʿaşḳı ṣoruñ zaḫm-i sīneden
4. Leb-beste itdi ġam beni şimdi şebüm budur

zaḫm-ı sīnesi:
1. **zaḫm-ı sīnesi:**-*si*
Gazel 461
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.
7. Bī-çāre maḳṭaʿ-ı ḳalemüñ zaḫm-ı sīnesi
8. Ehl-i dile şeʿāmetidür intisābınuñ

zaḫm-ı sitem:
1. **zaḫm-ı sitem:**
Gazel 703
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sitem yarası.
5. Her nā-kabūle itmez zaḫm-ı sitem teveccüh
6. Görmez cefā-yı sūzen kālā-yı nā-ḫarīde

2. **zaḫm-ı sitem:**
Gazel 703
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Sitem yarası.
5. Her nā-kabūle itmez zaḫm-ı sitem teveccüh
6. Görmez cefā-yı sūzen kālā-yı nā-ḫarīde

zaḫm-ı tīri:
1. **zaḫm-ı tīri:**-*i*
Gazel 854
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ok yarası.
13. Zaḫm-ı tīri o şuḫuñ bāde ḳadar neşʾe virür
14. Nābiyā cürʿa-i meyden ṣuvarılmış cāmı

zaḫm-ı ʿuşşāḳ:
1. **zaḫm-ı ʿuşşāḳ:**
Gazel 548
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Aşıkların yarası.
3. Zaḫm-ı ʿuşşāḳ içün iʿmāle ne ḥācet ālet
4. Ḳabża-i ġamzede şemşīr-i teġafül var iken

zaḫm-zen olur:
1. **zaḫm-zen olur:**-*ur*
Gazel 398
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yaralayıcı olmak.
9. Peykān-ı tīr gibi olur gāh zaḫm-zen
10. Nevk-i ḳalemde ḳaṭre-i saḫti mürekkebüñ

zaḫm-zen-i sīne-i aʿdā:
1. **zaḫm-zen-i sīne-i aʿdā:**
Tarih 121
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Düşmanın sinesini yaralayıcı.
19. Evtādları zaḫm-zen-i sīne-i aʿdā
20. Her medd-i ṭınābı reg-i ebdān-ı metānet

ẓahr-ı ẓahīr-i emr ü berāt:
1. **ẓahr-ı ẓahīr-i emr ü berāt:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **99**
Kelime Tipi: -
Emir ve beratın görünen dış yüzü (Emr ü berat; İmparatorluk döneminde göreve atama, maaş tahsisi, rütbe ve nişan gibi haklar ile bağışıklıkların tanındığına dair devletçe verilen belge).
99. Naḳşı ẓahr-ı ẓahīr-i emr ü berāt
100. Eṯeri neşve-baḫş-ı ḳayd-ı ḥayāt

ẓahriyye:
1. **ẓahriyyesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **146**
Mektup vb. şeylerin arka tarafına yazılan yazı veya not II Yazma kitaplarda genellikle kitap sâhibinin, temellük kitâbesinin tezhipli olarak yer aldığı, esas metnin başladığı yaprağın ön yüzü [Eski yazıya göre metnin ilk sayfasının arka yüzü].
145. Gülsitāna vazife virdi ṣabā
146. Oldı ẓahriyyesi gül-i raʿnā

zāʾid:
1. **zāʾiddür:**-*dür*
Gazel 74
Mısra: **14**
Fazla, ziyade.
13. Muʿammā-gūne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

2. **zāʾidi:**-*i*
Lugaz 26
Mısra: **1**
Fazla, ziyade.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

zāʾid olup:
1. **zāʾid olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Artmak, fazlalaşmak.
141. Zāʾid olup şöhreti eslāfdan
142. Nice eṯerler ḳodı evkāfdan

zāʾika-i ḥüsn-i ḳabūle:
1. **zāʾika-i ḥüsn-i ḳabūle:**-*e*
Gazel 300
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Dilin tadını güzel bulup kabul ettiği.
5. Şāyān degülüz zāʾika-i ḥüsn-i ḳabūle
6. Üftāde-i ḫāküz s̱emer-i nīm-resüz biz

zāʿiḳa-i maʿnādan:

1. **ẕāʿiḳa-i maʿnādan:**-*dan*
Gazel 578
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Mananın tadı, lezzeti.
1. Ḥiṣṣe-yāb olduñ ise ẕāʿiḳa-i maʿnādan
2. Secde-i dāʿimenün leẕẕetin al Ṭūbāʾdan

ẕāʿiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem:
1. **ẕāʿiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem:**
Kaside 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Dünya işleri düzeninin tadı.
17. Telḫ olur ẕāʿiḳa-i naẓm-ı umūr-ı ʿālem
18. Olmasa sirke-fürūşa müteḳābil ḳannād

zāʾil:
1. **zāʾil:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Devamlı ve kalıcı olmayan, sona eren, yok olan, ortadan kalkan.
9. Hep çıkan tār-ı şuʿāʿıdur degül mūy-ı sefīd
10. Nābīyā nūr-ı maḥabbet sineden zāʾil midür

2. **zāʾile:**
Gazel 812
Mısra: **1**
Devamlı ve kalıcı olmayan, sona eren, yok olan, ortadan kalkan.
1. Ol devlet-i dü-rūze kʾola ol da zāʾile
2. Aġyārdan muḥafaza itmek ne ġāʾile

3. **zāʾil:**
Tarih 103
Mısra: **38**
Devamlı ve kalıcı olmayan, sona eren, yok olan, ortadan kalkan.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zāʾil degül endīşe-i ʿukbā

zāʾil oldı:
1. **zāʾil oldı:**-*dı*
Gazel 655
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olmak, kaybolmak.
7. Bu ḫāküñ pertevinden oldı deycūr-ı ʿadem zāʾil
8. ʿAmādan açdı mevcūdāt çeşmi tūtiyādur bu

2. **zāʾil oldı:**-*dı*
Gazel 679
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kalkmak.
7. Zāʾil oldı leb-i ālinde olan reng-i şarāb
8. Ḳalmadı ġamzesinüñ ḳudreti mestānelige

zāʾil olduḳça:
1. **zāʾil olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 853
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yaşlanmak, ihtiyarlaşmak.
7. Zāʾil olduḳça olur ḥüsni cihānuñ peydā
8. Bu ʿarūsun ne ʿaceb Ṣāniʿ imiş māşıṭası

zāʾil olmadı:
1. **zāʾil olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 275
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kalkmak.
1. Geldi ḫaṭ şūrdadur piste-i ḫandānı henūz
2. Mūrdan olmadı zāʾil şekeristānı henūz

zāʾil olmasun:
1. **zāʾil olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 588
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kalkmak.
13. Sedd itme cūy-ı feyżi ser-i şiʿr-i tāzeden
14. Nābī ḳo sāye-i ḳalemüñ zāʾil olmasun

zāʿil olmaz:
1. **zāʿil olmaz:**-*maz*
Gazel 402
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kalkmak.
5. Zāʿil olmaz yem-i dilden ḫas ü ḫāşāk-ı şükūk
6. Dönse de fırṭına-i ḳāsıma mevci ḳasemüñ

zāʾil olur:
1. **zāʾil olur:**-*ur*
Gazel 420
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kalkmak.
1. Olma dil-dāde-i gülḫandi sitemkārlaruñ
2. Zūdter zāʾil olur şevḳi heveskārlaruñ

2. **zāʾil olur:**-*ur*
Gazel 479
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kalkmak.
5. Yāri göricek zāʾil olur şebnem-i eşküm
6. Yoḳ cilve-i ḫurşīde Süreyyāda taḥammül

3. **zāʾil olur:**-*ur*
Gazel 638
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, ortadan kalkmak.
1. Melāl zāʾil olur pīr-i nā-tüvānlardan
2. Olursa ʿuḳde ḫāṭır cüdā kemānlardan

zāʾir-i ḳabre:
1. **zāʾir-i ḳabre:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Kabir ziyaretçisi.
137. Zāʾir-i ḳabre ne söz nār ḳaçar nūrından
138. Ṣalavātıyla kimüñ eyleseler rūḥını şād

zāl-i sipihrüñ:
1. **zāl-i sipihrüñ:**
Gazel 153
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Feleğin Zâl'i (Zal: Rüstem'in babasının adı).
7. Naḳş-ı firībi Zāl-i sipihrüñ zamānede
8. Her sāde-levḥüñ āyineveş inkisārıdur

zālim:
1. **zālime:**-*e*
Gazel 427
Mısra: **11**
Zulm edici.
11. Yā Rabbi zālime koma sūz-ı derūnını
12. Nā-çār ilticāda aña zār olanlaruñ

2. **ẓālim:**
Gazel 593
Mısra: **3**
Zulm,eziyet eden; sevgili.
3. Bu ḥüsn-i ḫānmān-endāz ile ẓālim sen inṣāf it
4. Seni gördükçe ʿāşıḳ āh ü feryād itmesün nʾitsün

3. **zālim:**
Gazel 829
Mısra: **20**
Zulm eden, eziyet eden.
19. İçsün ḳo ḫūn-ı māl-i ḥarāmı ʿalaḳ gibi
20. Zālim taṣavvur itmez ise imtilāsını

zālimīn:
1. **zālimīn:**
Tarih 92
Mısra: **52**
Zalimler.
51. Ṣadre teşrīf ideli sāye-i inṣāfında
52. Zālimīn buldı cezā oldı sitem nā-peydā

zamān:
1. **zamān:**
Kaside 7
Mısra: **62**
Zaman.
61. Meġer muḳaddime-i ṣıḥḥat ü selāmet imiş
62. Zamān teṭāvül-i ʾilletle ḳalduġı rencūr

2. **zamān:**
Kıt'a 78
Mısra: **3**
Zaman.
3. Zamān maḥall-i belādur zemīn maḥali-i elem
4. Vücūd naḳşına ancaḳ budur zemīn ü zamān

3. **zamānum:**-*um*
Gazel 499

Mısra: **1**
Zaman, durum, şart, elverişli hal.
1. Düşsem hevā-yı ʿaşḳa zamānum degül benüm
2. İtsem şekīb ḥadd-i tüvānum degül benüm

4. **zamānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 65
Mısra: **8**
Vakit, sıra.
7. Bāzūlarunda ḳalmadı āġūşa iḳtidār
8. Sāde müşahedeyle ḳanāʿat zamānıdur

5. **zamānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 65
Mısra: **10**
Vakit, sıra.
9. Aḫlāṭ-ı maʿṣiyetle ʿalīl oldı cān-ı zār
10. Ey ʿafv-ı çāre-sāz ʿināyet zamānıdur

6. **zamānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 65
Mısra: **12**
Vakit, sıra.
11. Oldı beyāż-ı ṣubḥ gibi mūy-ı ser sefīd
12. Ey ḫurfe-çeşm uyan ki ʿibādet zamānıdur

7. **zamānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 65
Mısra: **14**
Vakit, sıra.
13. Tā key sefer mesāliḳ-i ʿiṣyāna Nābīyā
14. Seccāde-i ʿamelde iḳāmet zamānıdur

8. **zamānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 107
Mısra: **20**
Vakit, sıra.
19. Bī-dest-gīr eyleyemez hāmeveş ḳıyām
20. Nābī-i nā-tüvāna ʿināyet zamānıdur

9. **zaman:**
Gazel 339
Mısra: **8**
Vakit, sıra.
7. İşitdüm girdügin ḥammāma cān atdum temaşaya
8. Yetişdüm ol zaman kim hem çıḳup hem pirehenlenmiş

10. **zamānı:**-*ı*
Gazel 480
Mısra: **1**
Vakit, sıra.
1. Dil-i belā-keşe nāz itmenüñ zamānı degül
2. Nihāl-i nāzı dırāz itmenüñ zamānı degül

11. **zamānı:**-*ı*
Gazel 480
Mısra: **2**
Vakit, sıra.
1. Dil-i belā-keşe nāz itmenüñ zamānı degül
2. Nihāl-i nāzı dırāz itmenüñ zamānı degül

12. **zamānı:**-*ı*
Gazel 480
Mısra: **4**
Vakit, sıra.
3. Elinde ḫançer-i naḫvet gözinde neşve-i ḥüsn
4. O mest-i ḥüsne niyāz itmenüñ zamānı degül

13. **zamānı:**-*ı*
Gazel 480
Mısra: **6**
Vakit, sıra.
5. Ḥavāle-i sitemi vām-cūveş āmāde
6. Güşād-ı kīse-i rāz itmenüñ zamānı degül

14. **zamānı:**-*ı*
Gazel 480
Mısra: **8**
Vakit, sıra.
7. Ḫaṭ-ı siyāh şebāngāh-ı şehr-i ḥüsnüñdür
8. Dükān-ı fitneyi bāz itmenüñ zamānı degül

15. **zamānı:**-*ı*
Gazel 480
Mısra: **10**
Vakit, sıra.
9. Ṭarīḳ-i şehr-i ḥaḳīḳat tanırken ey Nābī
10. Hevā-yı kūy-ı mecāz itmenüñ zamānı degül

16. **zamānda:**-*da*
Kaside 2
Mısra: **232**
Vakit, sıra.
231. Sāḥa-i ḥaşr senüñ maʿraż-ı ʾünvānuñdur
232. O zamānda bilinür şānuñ eyā ṣāḥib-i dād

17. **zamānuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 372
Mısra: **11**
Süre, vakit, dönem.
11. Oldı āsūde zamānuñda tamām-ı memleket
12. Oldı mensī ġāret ü tārāc-ı ʿurbān el-vedāʿ

18. **zamānuñ:**-*uñ*
Gazel 467
Mısra: **7**
Süre, vakit, dönem.
7. Zamānuñ dil-berānı tā o deñlü bī-dirīġ olmış
8. Ki çeşminde uçar ʿāşıḳdan ümmīd-i viṣāl itmek

19. **zamānı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **144**
Süre, vakit, dönem.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya ẕātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

20. **zamānuñda:**-*u, -ñ, -da*
Kaside 15
Mısra: **73**
Süre, vakit, dönem.
73. Liʾllahiʾl-ḥamd zamānuñda bir āṣaf var kim
74. Ẕātıdur mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḥikem

21. **zamāndur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **257**
Süre, vakit, dönem.
257. Sen bu deñlü zamāndur ey Nābī
258. Medḥe ṣarf eyledüñ dür-i nābı

22. **zamānında:**-*ın, -da*
Kıt'a 23
Mısra: **12**
Süre, vakit, dönem.
11. Eylesün ʿömr-i ṭabīʿīyi güẕer eyyāmı
12. Olsun āsūde zamānında bilādında ʿibād

23. **zamānunda:**-*u, -n, -da*
Tarih 16
Mısra: **60**
Süre, vakit, dönem.
59. Cihāna ḳarżdur itmek duʿā-yı devletüñ zīrā
60. Bi-ḥamdiʾllāh zamānunda cihān āsūde ser tā-pā

24. **zamānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 69
Mısra: **2**
Süre, vakit, dönem.
1. Ḫoşā zamān-ı fütūhāt-baḫş-ı hān Aḥmed
2. Ki oldı zinde zamānında şöhret-i eb u cedd

25. **zamānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 94
Mısra: **21**
Süre, vakit, dönem.
21. Ḫudāya şükr ki Ḫān Aḥmedʾüñ zamānında
22. Bu kevkeb eşher-i esmāsı ile oldı bedīd

26. **zamānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 94
Mısra: **27**
Süre, vakit, dönem.
27. Bu vākiʿ olmadı ecdadınuñ zamānında
28. Ki ola kevkebinüñ ismi müddetinde cedīd

27. **zamānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 127
Mısra: **104**
Süre, vakit, dönem.
103. İder eyyām-ı şerīfinde ṣafā ḫalḳ-ı cihān
104. Olur āsūde zamānında gürūh-ı fuḳarā

28. **zamān:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Devir, zaman; talih.
11. Güşāyiş-i der-i iḳbāl ile felek ḫurrem
12. Zuhūr-ı mevsim-i ikrām ile zamān dil-şād

29. **zamānı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **167**
Devir, zaman; talih.
167. ʿÖmri efzūn ola zamānı mezīd
168. Her umūrında Ḥaḳ ide teʾyīd

30. **zamān:**
Gazel 82
Mısra: **8**
Süre, vakit II Fırsat.
7. Bu sūkda kime virdiyse māye-i enfās
8. Gelince vaʿdesi ḳabża emān zamān mı virür

31. **zamān:**
Gazel 724
Mısra: **3**
Devir, dönem.
3. Her zamān ü her mekānuñ başḳadur ẖāṣiyyeti
4. ʿUḳde-i ẖāṭır açılmaz varmayınca gülşene

32. **zamānında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 10
Mısra: **49**
Devir, dönem.
49. Ne luṭfdur ki bulunmaz geda zamānında
50. Eger virürler ise bir gedāya biñ dīnār

33. **zamānında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 20
Mısra: **64**
Devir, dönem.
63. ʿAllāme-i cihān o vaḥīd-i zamāne kim
64. ʿİlmüñ sipihre çıḳdı zamānında şöhreti

34. **zamān:**
Gazel 719
Mısra: **7**
Zaman, yaşam, ömür.
7. Zamān eyledi āẖir niyāzmend-i edānī
8. Niyāza ḳıble-i āmāl idük zamān ile biz de

zamān ile:
1. **zamān ile:**
Gazel 354
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanla, zamanın geçmesiyle.
11. O māh-rūya ẖat-āver olursa da dirler
12. Zamān ile ʿaceb āfitāb-ı ṭalʿat imiş

2. **zamān ile:**
Gazel 621
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zamanla, zamanın geçmesiyle.
3. Göñül bir cām-ı jeng-ālūde döndi köhne revzende
4. Zamān ile aña āyīne-i ʿālem-nümā dirken

3. **zamān ile:**
Gazel 265
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
7. Zamān ile biri bir lafẓ söylemiş yoẖsa
8. Taʿalluk itmege ẖūbāna ibtilā dinmez

4. **zamān ile:**
Gazel 719
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
1. Ricāl-i cāh ile hem-ḥāl idük zamān ile biz de
2. Mekīn-i mesned-i iḳbāl idük zamān ile biz de

5. **zamān ile:**
Gazel 719
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
1. Ricāl-i cāh ile hem-ḥāl idük zamān ile biz de
2. Mekīn-i mesned-i iḳbāl idük zamān ile biz de

6. **zamān ile:**
Gazel 719
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
3. Fütādegān-ı ġama sāye-i ʿināyetümüzden
4. Zekāt-baẖş-ı per ü bāl idük zamān ile biz de

7. **zamān ile:**
Gazel 719
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
5. Mis̱āl-i maʿnī-i rengīn ü şiʿr-i tāzeterāsā
6. Tāmām-ı muntaẓamüʾl-ḥāl idük zamān ile biz de

8. **zamān ile:**
Gazel 719
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
7. Zamān eyledi āẖir niyāzmend-i edānī
8. Niyāza ḳıble-i āmāl idük zamān ile biz de

9. **zamān ile:**
Gazel 719
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
9. Felek bu gūne tehī dūş-ı ʿizzet eyledi yoẖsa
10. Metāʿ-ı şöhrete dellāl idük zamān ile biz de

10. **zamān ile:**
Gazel 719
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
11. Kemīne nemleyi pā-māle niyyet itmemişüzdür
12. Bu ʿarṣagāhda ẖayyāl idük zamān ile biz de

11. **zamān ile:**
Gazel 719
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
13. Niyāzmendlerün mezraʿ-ı ümīdine Nābī
14. Seḥāb-ı reşha-i ifżāl idük zamān ile biz de

12. **zamān ile:**
Gazel 838
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bir zaman, bir vakit.
3. Bu pend ʿāḳile besdür ki ẖalḳ söylerler
4. Zamān ile bu sarāy-ı kühen felānuñ idi

zamāne:
1. **zamāne:**
Gazel 857
Mısra: **2**
Felek.
1. Ben istedükçe beyān itmek istiḳāmetümi
2. Zamāne bir bir urur çihreme ḳabāḥatümi

2. **zamānede:**-*de*
Gazel 502
Mısra: **11**
Yaşanılan zaman, devir.
11. Var ise de bisāt-ı zemīndür zamānede
12. Luṭf-ı Ḫudāya şükr ki pā-mālümüz bizüm

3. **zamānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 742
Mısra: **15**
Yaşanılan zaman, devir.
15. Olmaz çemende nāleye ruḫsaṭ zamānenüñ
16. Bülbülleri mürācaʿat itmezse zaġına

4. **zamānede:**-*de*
Gazel 784
Mısra: **10**
Yaşanılan zaman, devir.
9. Ālām-ı rū-nümāyī-i ümmīdden emīn
10. Olsun o kim zamānede ʾirfān-penāh ola

5. **zamānede:**-*de*
Gazel 797
Mısra: **14**
Yaşanılan zaman, devir.
13. Nābī meġer ki kendi dili ola herkesüñ
14. Yār-ı ṣadīḳ eger bulunursa zamānede

6. **zamāne:**
Gazel 877
Mısra: **13**
Yaşanılan zaman, devir.
13. Bilürdi ḳadrümi Nābī zamāne cümleden efzūn

14. Benüm de il gibi ṭabʿumla iftiḫārum olaydı

7. **zamāne:**
Kaside 14
Mısra: **4**
Yaşanılan zaman, devir.
3. Bu müjde ʿāleme bir şevḳ virdi kim oldı
4. Felek neşāṭ ile raḳṣān zamāne ḫurrem ü şād

8. **zamānede:**-*de*
Kıt'a 27
Mısra: **2**
Yaşanılan zaman, devir.
1. Erzān meṭāʿ-ı fażl ü hüner tā o deñlü kim
2. Biñ maʿrifet zamānede bir āferīnedür

9. **zamāne:**
Tarih 2
Mısra: **2**
Yaşanılan zaman, devir.
1. Muṣāḥib Muṣṭafa Pāşā-yı ʿālī-ḳadr-ı devrān kim
2. Zamāne görmedi öyle vezīr-i ṣāḥīb-istiʿdād

10. **zamānede:**-*de*
Gazel 153
Mısra: **7**
İçinde bulunulan zaman dilimi.
7. Naḳş-ı firībi Zāl-i sipihrüñ zamānede
8. Her sāde-levḥüñ āyineveş inkisārıdur

11. **zamānemüzüñ:**-*müz, -üñ*
Gazel 432
Mısra: **4**
İçinde bulunulan zaman dilimi.
3. Zamān-ı reftenün aḥvāli bilmezüz nicedür
4. Hele ḥużūrını biz görmedük zamānemüzüñ

12. **zamāne:**
Gazel 148
Mısra: **16**
(yakınma ve küçümseme yoluyla) şimdiki zaman.
15. Ufuḳ ḳafāda nümāyān teḳābül üzre iken
16. Zamāne yārı anuñçün riyā bozundısıdur

13. **zamānede:**-*de*
Gazel 426
Mısra: **5**
Zaman.
5. Çoḳ görmişüz nigūnlığın endek zamānede
6. Zuʿmınca cāh ü rütbeler ihraz idenlerün

14. **zamānede:**-*de*
Gazel 120
Mısra: **16**
(Yakınma ve küçümseme yoluyla) Şimdiki zaman II Felek.
15. Olur mı razını fāş itmeyince āsūde
16. Zamānede bulunan yār-ı rāzdār o mıdur

15. **zamānede:**-*de*
Gazel 235
Mısra: **5**
(Yakınma ve küçümseme yoluyla) Şimdiki zaman II Felek.
5. Zamānede hüner-i dīgerāne reşk itmek
6. Metāʿ-ı dānişe is̱bāt-ı raġbet itmekdür

16. **zamāne:**
Gazel 186
Mısra: **11**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
11. Kālā-yi naẓm u nes̱re kʾitdi zamāne raġbet
12. İster ġazel-fürūş ol ister ḳaṣīde göster

17. **zamāne:**
Gazel 196
Mısra: **9**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
9. Zamāne daʿvī-i iḫlāṣ iderse ey Nābī
10. İnanma lāf u güẕāfına hep mübālaġadur

18. **zamāne:**
Gazel 223
Mısra: **9**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
9. Zamāne dāmgehin tāʾir-i dilüñ Nābī
10. Garībdür ki varup gūşe-i āmān idinür

19. **zamānede:**-*de*
Gazel 433
Mısra: **18**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
17. Nābī kibār ḳatında görür hep fakīrdür
18. Ẕevḳin iden zamānede ḫᵛāb-ı ferāġatün

20. **zamānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 436
Mısra: **4**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
3. Mīzān-ı iʿtibārda nāḳıṣ gelür baña
4. Vażʿı çekilmez oldı diyenler zamānenüñ

21. **zamānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 732
Mısra: **10**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
9. Temekkün eylemeden itdi Nābiyā pā-māl
10. Zamānenüñ kimi gördümse iltizāmında

22. **zamāne:**
Kaside 14
Mısra: **57**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
57. Sipihr ḥükmine tabiʿ zamāne reʾyine rām
58. Ḳażā rıżāsına teslīm ü emrine münḳād

23. **zamāne:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **503**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
503. Keremüñden zamāne sīr oldı
504. Faḳr devrüñde bir faḳīr oldı

25. **zamānedür:**-*dür*
Gazel 407
Mısra: **2**
Geçici, gelip geçici.
1. Zamān-ı hicr dem-i vaṣl-ı yār olur giderek
2. Zamānedür bu zemistān bahār olur giderek

26. **zamāne:**
Gazel 425
Mısra: **5**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
5. Zamāne itmege muḥtāc ḫırmenin ber-bād
6. Bu kiştzārdan ümmīd-i berg ü kāh idenüñ

27. **zamāne:**
Gazel 790
Mısra: **2**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
1. İder cihānı nemekdān tekellüm itdükçe
2. Olur zamāne gül-efşān tebessüm itdükçe

28. **zamāne:**
Tarih 16
Mısra: **3**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
3. Zamāne tāzelendi dehre bir germiyyet el virdi
4. Sürūr ile pür oldı ḫāne-i dünyā vü mā-fihā

29. **zamāne:**
Tarih 16
Mısra: **6**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
5. Neşāṭ esbabı āmāde göñüller ġussadan sāde
6. Zamāne ġamdan āzāde keder ʿālemde nā-peydā

30. **zamāne:**
Tarih 16
Mısra: **9**

İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
9. Zamāne muġtenem müstaġraḳ-ı elṭāf-ı Ḥaḳ ʿālem
10. Cihān ser-cümle ḫurrem şükr-i Bārī āsmān-peymā

31. **zamāne:**
Kaside 10
Mısra: **53**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
53. Zamāne baḫt-ı nigūnından eyleyüp şekvā
54. Nevā-yı bülbül-i Şirāzʾı itmede tekrār

32. **zamāne:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **71**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
71. Zamāne zamān-ı şerīfinde şād
72. Cihāna güşāde der-i ʿadl ü dād

33. **zamānede:**
Gazel 201
Mısra: **11**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
11. Hep sen mi kām-yāb olacaḳsın zamānede
12. Ey teng-çeşm kār be-nevbet degül midür

34. **zamāne:**
Tarih 50
Mısra: **3**
İçinde bulunulan zaman dilimi (Mecazen o devirde yaşayan insanlar).
4. Girīd nūş eyleyince cām-ı fetḥi dest-i Aḥmedʾden
3. Zamāne Aḥmedū āvāzesiyle dehri pür itdi

zamāne ḫalḳına:
1. **zamāne ḫalḳına:***-n, -a*
Kaside 14
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Hazır zamanda yaşayanlar.
107. Sen ol vezīr-i cihān-gīrsin ki medḫüñdür
108. Zamāne ḫalḳına şimdi ḫulāṣa-i evrād

zamāne ḫalḳından:
1. **zamāne ḫalḳından:***-n, -dan*
Gazel 112
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Hazır zamanda yaşayanlar.
15. Ümīd-i luṭf u mürüvvet zamāne ḫalḳından
16. Ḥuṣūle gelmeyiceḳ müddeʿā degül de nedür

2. **zamāne ḫalḳından:***-ndan*
Gazel 406
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hazır zamanda yaşayanlar.
9. Ṣudūr-ı luṭf ne mümkin zamāne ḫalḳından
10. Meġer ki idesin ibrām uṣandunncaya dek

zamāne ḫalḳınuñ:
1. **zamāne ḫalḳınuñ:***-nuñ*
Gazel 196
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hazır zamanda yaşayanlar.
5. Ne ḥadd-i fażlı bilürler ne ḳadr-i ʿirfānı
6. Zamāne ḫalḳınuñ iḳbāli pārsālıġadur

zamānede:
zamāne-i maġrūr:
1. **zamāne-i maġrūr:**
Kaside 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Böbürlenen felek.
11. Cefādan eyledi tevbe sipihr-i kīne-güẕār
12. Sitemden oldı peşīmān zamāne-i maġrūr

zamāne-i naḳḳād:
1. **zamāne-i naḳḳād:**
Kaside 14
Mısra: **106**
Kelime Tipi: -
Devranın nakkadı (Nekkad; bir şeyin iyisini kötüsünü ayırt edebilen).
105. Sen ol yegāne-i āfāḳ-ı ṣadr-ı aʿẓamsın
106. Ki görmedi saña beñzer zamāne-i naḳḳād

zamāne-i ṣayyād:
1. **zamāne-i ṣayyād:**
Kaside 14
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Felek avcısı.
95. O deñlü kesdi ser-i vaḥşiyān-ı Aʿrābı
96. Ki ḳaldı dest be-dendān zamāne-i ṣayyād

zamān-ı ʿaşḳ:
1. **zamān-ı ʿaşḳ:**
Gazel 579
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgi, muhabbet zamanı.
1. Olmaz zamān-ı ʿaşḳ mükāfātdan emīn
2. ʿUşşāḳuñ inkisārın alan şūḫ-ı nāzenīn

zamān-ı cāhda:
1. **zamān-ı cāhda:***-da*
Gazel 407
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yüksek mevkide iken, makam sahibi dönemi.
7. Zamān-ı cāhda bīgāne-i tevażuʿ olan
8. Miyān-ı nāsda bī-iʿtibār olur giderek

zamān-ı devleti:
1. **zamān-ı devleti:***-i*
Kaside 7
Mısra: **231**
Kelime Tipi: -
Mutluluk süresi II Saltanat ömrü.
231. Zamān-ı devleti olsun medīd o deñlü kʿola
232. Ṣadā-yı nevbeti āheng-gīr-i naġme-i ṣūr

2. **zamān-ı devleti:***-i*
Kaside 7
Mısra: **231**
Kelime Tipi: -
Mutluluk süresi II Saltanat ömrü.
231. Zamān-ı devleti olsun medīd o deñlü kʿola
232. Ṣadā-yı nevbeti āheng-gīr-i naġme-i ṣūr

zamān-ı devletinde:
1. **zamān-ı devletinde:***-i, -n, -de*
Tarih 26
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Mutluluk süresi II Saltanat ömrü.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

zamān-ı emn ü emān:
1. **zamān-ı emn ü emān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **157**
Kelime Tipi: -
Huzur ve güven dönemi.
157. Ol ki devri zamān-ı emn ü emān
158. ʿAṣrı faṣl-ı bahārdan nīsān

zamān-ı fütühāt-baḫş-ı hān aḥmed:
1. **zamān-ı fütühāt-baḫş-ı hān aḥmed:**
Tarih 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Fetihler bahşeden Sultan III. Ahmed devri.
1. Ḫoşā zamān-ı fütühāt-baḫş-ı hān Aḥmed
2. Ki oldı zinde zamānında şöhret-i eb u cedd

zamānı geldi:
1. **zamānı geldi:***-di*
Gazel 453
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir olayın veya durumun vaktinin gelmesi II Ölüm vaktinin gelmesi.
17. Nābī ḥużūr-ı Ḫusrev-i ʿālī-cenābda
18. Geldi zamānı raḫş-ı niyāzı şikāra çek

zamānı gelince:
1. **zamānı gelince:***-ince*
Kaside 16

Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Vakti, sırası gelmek.
127. Yaʿnī duʿā-yı cāhuma vaḳf eyledüm seni
128. Var eyle tā zamānı gelince bu ḫıdmeti

zamānı gelmeyicek:
1. **zamānı gelmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Kaside 7
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
Vakti, sırası gelmek.
47. Zamānı gelmeyicek her işüñ ḥuṣūli muḥāl
48. Umūr vaḳtine merhūn kelāmı ḫod meşhūr

zamān-ı ḥaşre:
1. **zamān-ı ḥaşre:**-*e*
Gazel 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Mahşer zamanı, mahşer.
3. Ḫayāl-i ḫalḳa-i zülfüñle eşküm düşse deryāya
4. Zamān-ı ḥaşre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā

zamān-ı ḫaṭındadur:
1. **zamān-ı ḫaṭındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Gazel 398
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) ayva tüylerinin bitme zamanı.
11. Ḫubānun iltifātı zamān-ı ḫaṭındadur
12. Ümmīdvārıyuz o duʿā-yı mücerrebüñ

zamān-ı ḫaṭṭuñı:
1. **zamān-ı ḫaṭṭuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) ayva tüylerinin bitme zamanı.
9. Yād it zamān-ı ḫaṭṭuñı ey şūḫ-ı kem-nigeh
10. Mestānenüñ ḫacāleti ḫuşyārlıḳdadur

zamān-ı hicr:
1. **zamān-ı hicr:**
Gazel 407
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık zamanı.
1. Zamān-ı hicr dem-i vaṣl-ı yār olur giderek
2. Zamānedür bu zemistān bahār olur giderek

zamān-ı ḥüsnde:
1. **zamān-ı ḥüsnde:**-*de*
Gazel 584
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Zamanın güzeli.
17. Olmış zamān-ı ḥüsnde ser der-hevā-yı ʿaşḳ
18. Ṣahbā-yı nāz ü naḫvet ile ser-girān iken

zamānı irişmiş:
1. **zamānı irişmiş:**-*miş*
Kaside 7
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Vakti gelmek.
65. Meġer zamānı irişmiş ki neyyir-i aʿẓam
66. Çıḳup serīr-i sipihr üzre dehre basṭ ide nūr

zamān-ı luṭfı:
1. **zamān-ı luṭfı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **47**
Kelime Tipi: -
İyilik ve cömertlikle geçen devir.
47. Zamān-ı luṭfı ġınā-baḫş-ı ehl-i faḳr olalı
48. Gedāya āh çeker şimdi sāye-i dīvār

zamān-ı maʿdeletinde:
1. **zamān-ı maʿdeletinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 14
Mısra: **79**
Kelime Tipi: -
Adalet zamanı.
79. Zamān-ı maʿdeletinde ider gül-i raʿnā
80. Kim iltifātī-i çeşm-i hezārdan feryād

zamān-ı reftenün:
1. **zamān-ı reftenün:**-*nün*
Gazel 432
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Geçen zaman, geçmiş zaman.
3. Zamān-ı reftenün aḥvāli bilmezüz nicedür
4. Hele ḥużūrını biz görmedük zamānemüzüñ

zamān-ı revācumuz:
1. **zamān-ı revācumuz:**-*u, -muz*
Gazel 281
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Devrin, zamanın rağbet edileni.
9. Biz ol metāʿ-ı nāsereyüz Nābiyā kʾolur
10. Ḳaḥṭ-ı ricale beste zamān-ı revācumuz

zamān-ı saʿādet:
1. **zamān-ı saʿādet:**
Kaside 10
Mısra: **51**
Kelime Tipi: -
Mutluluk devri.
51. Zihī zamān-ı saʿādet ki devr-i iḳbāli
52. Sipihre virdi kesād-ı sirāyet-i idbār

zamān-ı saʿādeti:
1. **zamān-ı saʿādeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Mutluluk devri.
131. Allāhʾa şükr cān bedene itmeden vedāʿ
132. Gösterdi Ḥaḳ baña bu zamān-ı saʿādeti

zamān-ı şebāb:
1. **zamān-ı şebāb:**
Kaside 11
Mısra: **112**
Kelime Tipi: -
Gençlik, gençlik yılları.
111. Görince yārı gider ṭāḳatüm gelür raʿşe
112. Ḥayāt-ı vaṣlda nā-yāb imiş zamān-ı şebāb

zamān-ı şehādeti:
1. **zamān-ı şehādeti:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Şehit düştüğü vakit.
13. Menḳūṭa-i ḥurūf ile tārīḫ idüp didi
14. Şehr-i muḥarrem oldı zamān-ı şehādeti

zamān-ı şerīfinde:
1. **zamān-ı şerīfinde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Şerefli zaman/devir, kutsal dönem.
71. Zamāne zamān-ı şerīfinde şād
72. Cihāna güşāde der-i ʿadl ü dād

zamān-ı şevḳ:
1. **zamān-ı şevḳ:**
Tarih 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Neşe vakti.
3. Ol şehinşāh-ı kerem-güster ki devr-i ʿadlidür
4. Mevsim-i ʿıyş ü zamān-ı şevḳ u eyyām-ı ṣafā

zamān-ı şevketi:
1. **zamān-ı şevketi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Hükümranlık devri.
61. Zamān-ı şevketi bāġ-ı cihāna faṣl-ı bahār
62. Evān-ı devleti ehl-i nifāḳa vaḳt-i ḥaṣād

zamān-ı şevḳine:
1. **zamān-ı şevḳine:**-*i, -n, -e*
Kaside 16
Mısra: **179**
Kelime Tipi: -
Hükümranlık devri.
179. Gerdūn zamān-ı şevḳine çalmada ṣanma mihr
180. Her ṣubḥ-ı bām-ı çerḫde kūs-ı beşāreti

zamān-ı vilādetde:
1. **zamān-ı vilādetde:**-*de*
Gazel 601
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doğum hengamı, esnası.
1. Cāhil müdām defʿine tedbīr ider ġamın

2. ʿĀḳil çeker zamān-ı vilādetde matemin

zamānın gözedür:
1. **zamānın gözedür:**-*ür, -*
Gazel 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Doğru vakti beklemek.
1. Yārün bilürüz bezmümüze raġbeti vardur
2. Ammā ki zamānın gözedür sāʿati vardur

zamānlar idi:
1. **zamānlar idi:**-*lar , -i, -di*
Kıt'a 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Devir, dönem.
1. Yapışduġum o gülüñ dāmen-i maḥabbetine
2. Gubār-ı rāh-güzār olduġum zamānlar idi

2. **zamānlar idi:**-*lar , -i, -di*
Kıt'a 99
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Devir, dönem.
3. Mis̱āl-i berg-i ḫazān pāyına fütādelügüm
4. O naḫl-i nev-rese bār olduġum zamānlar idi

żamīme:
1. **żamīmesine:**-*si, -n, -e*
Tarih 51
Mısra: **12**
Eklenmiş, katılmış şey, ek, ilave.
11. İtdi ḫaṭṭā çaḳırcıbaşılıġın
12. Mīr-ʿalemüñ żamīmesine ḳarīn

żamīme eyle:
1. **żamīme eyle:**
Gazel 481
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Eklemek, ilave etmek.
11. Eyle żamīme üstine yek-ḥarf-i iltifāt
12. Sāde nigāh Nābī-i zāre kerem degül

żamīme-i mülk-i muḫalledi eyledi:
1. **żamīme-i mülk-i muḫalledi eyledi:**-*di*
Tarih 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kadim imparatorluğa eklenenlerden kılmak.
7. Fetḥi olup naṣīb ṭoḳuz günde eyledi
8. Ol ḥıṣnı da żamīme-i mülk-i muḫalledi

żamīn:
1. **żamīne:**
Kaside 7
Mısra: **91**
Kefil.
91. Żamīne cāhına envāʿ-ı dāniş ü ʾirfān
92. ʾİlāve ḳadrine aḳsām-ı fażl-ı nā-maḥṣūr

żamīr:
1. **żamīr:**
Gazel 73
Mısra: **6**
Gönül, vicdan.
5. Naḥv-ı rindī ne güzel fenn-i hasendür kʾanda
6. Rāciʿ olmaz cānib-i teʾnise żamīr

2. **żamīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 255
Mısra: **12**
Gönül, vicdan.
11. Mahṣūṣ-ı desti perveriş-i mīve-i kemāl
12. Mihr-i cihān-fürūz-ı hünerdür żamīrümüz

3. **zamīrümde:**-*üm, -de*
Gazel 849
Mısra: **11**
Gönül, vicdan.
11. Ṣıġışur ḥalka-i eflāk zamīrümde benüm
12. Görinür vüsʿati ancaḳ raḳam-ı penc gibi

4. **żamīrüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **121**
Gönül, vicdan.
121. Dehre pertev bıraḳan pāk żamīrüñ var iken
122. Bilemem çerḫ-i ġalaṭ-pīşe bu mihri nʾeyler

5. **żamīrinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 13
Mısra: **229**
Gönül, vicdan.
229. Var żamīrinde saña niyyet-i luṭf ey Nābī
230. Eyler iḥsāna kifāyet bu ḳadar ʿarż-ı merām

6. **żamīrinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 14
Mısra: **129**
Gönül, vicdan.
129. Żamīrinüñ bilürem niyyeti budur çoḳdan
130. Seni ide keremiyle niyāzdan āzād

7. **żamīrde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **29**
Gönül, vicdan.
29. Var ise ārzū-yı menāṣıb żamīrde
30. Anuñ da tāzelükdedür āyīn-i şevketi

8. **żamīrüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **55**
Gönül, vicdan.
55. Ḥırṣ u ṭamaʿ żamīrüñ ile āşinā degül
56. Bir kimse saña bulduġı yoḳdur bu töhmeti

9. **żamīrinde:**-*i, -n, -de*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **176**
Gönül, vicdan.
175. Oldı çü maʿbūdı ile āşinā
176. Ḳalmadı Maḥmūdʾa żamīrinde cā

10. **żamīrin:**-*i, -n*
Tarih 143
Mısra: **2**
Gönül, vicdan.
1. Zihī naḳş-ı ġarībüʾt-ṭarḥ-ı ṣūret-ḫāne-i ʿālem
2. Ki eyler fikri insānun żamīrin kūreveş pür-tef

żamīr-i enveri:
1. **żamīr-i enveri:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Nur dolu gönül.
51. Mū-be-mū aḫlāḳ-ı maḥmūde vücūd-ı nāziki
52. Ser-be-ser evṣāf-ı memdūḥa żamīr-i enveri

2. **żamīr-i enveri:**-*i*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Nur dolu gönül.
13. İtmiş vürūd ḫāṭır-ı ḥikmet-şināsına
14. İtmiş żamīr-i enveri bu nükte(y)i ḫayāl

żamīr-i enverine:
1. **żamīr-i enverine:**-*i, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **228**
Kelime Tipi: -
Nur dolu gönül.
227. Ḫudā müyesser ide bī-tekkellüf ü tedbīr
228. Żamīr-i enverine her ne kām iderse ḥutūr

żamīr-i enverinüñ:
1. **żamīr-i enverinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 11
Mısra: **81**
Kelime Tipi: -
Nur dolu gönül.
81. Żamīr-i enverinüñ vaṣfın itseler taḥrīr
82. Olurdı yek-şebe meh gibi müstenīr Aʿrāb

żamīr-i enverüñ:
1. **żamīr-i enverüñ:**-*üñ*
Gazel 814
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönlü aydınlık dolu.
7. Füṣūl-ı fetḥ ile itsün żamīr-i enverüñ gülşen
8. Derūn-ı düşmeni tennūr-ı ḥaddad eylesün Allāh

żamīr-i gülde:
1. **żamīr-i gülde:**-*de*
Kaside 11
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Gülün içi, gönlü.
99. Semūm-ı ḳahr-ı cihān-sūzı esse gülzāra

100. Olur ʿuṣāre-i ḫanżal żamīr-i gülde gül-āb

żamīr-i ṣāfına:
1. **żamīr-i ṣāfına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 14
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Saf gönül.
75. Vücūd-ı pākine ḳalmış tevażūʿ u ikrām
76. Żamīr-i ṣāfına dil-bestedür ḫulūṣ u vedād

żamīr-i ṣāfuna:
1. **żamīr-i ṣāfuna:**-*u, -n, -a*
Kaside 11
Mısra: **138**
Kelime Tipi: -
Saf gönül.
137. Nigāh-ı ʿafvuña nisbetle ġayz ʿuḳde be-bād
138. Żamīr-i ṣāfuna nisbet ġubār naḳş ber-āb

zamīr-şinās idi:
1. **zamīr-şinās idi:**- *i, -di*
Gazel 780
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hatır gönül bilir, ince, duygulu, hassas.
13. Nābī ne ḫoş zamīr-şinās o idi rūzgâr
14. Yārün nezāket ile toḳundı niḳābına

żamm eylediler:
1. **żamm eylediler:**-*di, -ler*
Tarih 104
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Eklemek, ilave etmek.
49. Tevsīʿ içün eṭrāfını ol merḳad-i pāküñ
50. Żamm eylediler mümkin olan mertebeyi cā

żamm olınur:
1. **żamm olınur:**-*ur*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **132**
Kelime Tipi: -
Ulaşmak, erişmek.
131. Cūy ile berg-i gül giderse ne ġam
132. Olınur aṣlına girīḫte żamm

żamme:
1. **żamme:**
Gazel 146
Mısra: **3**
Ötre harekesi.
3. Ṣarf-ı ʿaşḳuñ fetḥi şerḥa daġı żamme eşki kesr
4. Zaḫmı cezm ü āh medd ü ṣīt anuñ tenvīnidür

ẓan ider:
1. **ẓan ider:**-*er*
Gazel 726
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Zannetmek, sanmak.
13. Hep ḥaṣb-ı ḥāl içün götürür ẓan ider kibār
14. Ḫalḳuñ elinde gördügi her ne kitāb ise

ẓan itme:
1. **ẓan itme:**-*me*
Gazel 187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sanmak, gerçeğini bilmeden ihtimal üzerine hüküm vermek.
1. Öyle ẓan itme ki dilden mey ile derd gider
2. Derdden ṣaḥn-ı dile ʿārız olan gerd gider

2. **zan itme:**-*me*
Gazel 397
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Sanmak, gerçeğini bilmeden ihtimal üzerine hüküm vermek.
13. Tevbe lafẓın leb-güzār itmek ne mümkin Nābīyā
14. ʿİffetinden itme zan ʿiṣyāna istiʿdādı yoḳ

zanbaḳ:
1. **zanbaḳ:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **211**
Zambak; zambakgillerden, 90-100 santimetre yüksekliğinde, güzel ve iri çiçekli, çok yıllık bir süs bitkisi, top zambak (Lilium candidum).
211. İtdi zanbaḳ devātını sīmīn
212. Pür-varaḳ oldı kīse-i nesrīn

ẓann:
1. **ẓannum:**-*um*
Gazel 777
Mısra: **3**
Sanma, sanı.
3. Gice çoḳ yandı baña ẓannum odur kim bu gice
4. Ṭutuşur şemʿ-i şeb-ārā yine pervāne ile

ẓann eylemesüñ:
1. **ẓann eylemesüñ:**-*me, -süñ*
Gazel 576
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zannetmek, sanmak.
3. Ol ġırre-i ḥüsn itdügin imsāk-ı tekellüm
4. Ẓann eylemesüñ sāde-derūnān edebinden

ẓann iderler:
1. **ẓann iderler:**-*er, -ler*
Gazel 404
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sanmak.
11. Ġıdāsın ẓann iderler şāh-bāz-ı himmetüñ cīfe
12. Diyenler var saña tahsīl-i dünyā içün esmā çek

ẓann idersin:
1. **ẓann idersin:**-*er, -sin*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Zannetmek, öyle sanmak.
45. Ol ebr mi ẓann idersin anı
46. Kim ola her ebr ana müdānī

ẓann itme:
1. **ẓann itme:**-*me*
Gazel 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, sanmak.
1. Ẓann itme zer-i ḳalbümi meşkūk degüldür
2. Ṭuġrā-zededür sikkesi meşkūk degüldür

2. **ẓann itme:**
Gazel 136
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, sanmak.
13. Ẓann itme Nābī tügme ilik dām u dānedür
14. Ḳurmış şikār içün ten-i ḫūbānı cāmeler

3. **ẓann itme:**-*me*
Gazel 35
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, sanmak.
15. Gör çıḳduġın süḫan dehen-i teng-i yārdan
16. Ẓann itme kʾola ḥarf-i vücūd ü ʿadem ʿabeṡ

ẓann itmedügüñ:
1. **ẓann itmedügüñ:**-*me, -düg, -ü, -ñ*
Gazel 147
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sanmak, ummak.
11. Ẓann itmedügüñ şahṣuñ olur zīver-i ḫ∨ānı
12. Ol nānı kʾidersin dü-kef-i ḥırṣ ile taḫmīr

ẓannum odur:
1. **ẓannum odur:**-*um*
Gazel 433
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bence, zannedesem.
11. ʿAfv-ı kerīme ẓannum odur sūʾ-ı ẓann ider
12. Tersān olan muḥāsebesinden ḳıyāmetüñ

zānū:
1. **zānūya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **91**
Diz.
91. Gördi ki geçmiş yire zānūya dek
92. Çār-sütūn ḳaṣrına olmış direk

zānū-yı idrākinde:
1. **zānū-yı idrākinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 744

Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Anlayış dizi.
19. Nābiyā pür-tāb iderdi ʿilmün istiḳbāline
20. Cāhilüñ zānū-yı idrākinde iḥrām olmasa

zānū-zede-i medrese-i māevḥa:
1. **zānū-zede-i medrese-i māevḥa:**
Kaside 2
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **Ayet**
"Ma evha" okulunda okumak için diz çöken (Ma evha " Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti" anlamını taşıyan Necm Suresinin 53. ayetinden bir ifadedir).
82. Olmadıysa nʾola zānū-zen-i pīş-i üstād
81. Oldı zānū-zede-i medrese-i māevḥa

zānū-zen-i pīş-i üstād olmadıysa:
1. **zānū-zen-i pīş-i üstād olmadıysa:***-ma, -dı, -y, -sa*
Kaside 2
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Öğretmenin önünde okumak için diz çöken olmak.
82. Olmadıysa nʾola zānū-zen-i pīş-i üstād
81. Oldı zānū-zede-i medrese-i māevḥa

zār:
1. **zārdur:***-dur*
Gazel 805
Mısra: **10**
Ağlayan, ineleyen.
9. Dil nʾola olsa zebūn pençe-i müjgānında
10. Zārdur cāme-i şeh dest-i kemin sūzende

2. **zārum:***-um*
Gazel 877
Mısra: **1**
Ağlama, sızlanma.
1. Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārum olaydı
2. Ṣafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārum olaydı

3. **zārdur:***-dur*
Kaside 2
Mısra: **5**
Ağlayan, inleyen.
5. Zārdur ḳabż ile basṭuñ dü ser-engüştinde
6. Vażʿ-ı ḥikmetle bu bāzīçegeh-i best ü güşād

zār it:
1. **zār it:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **535**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatmak, inletmek.
535. Yā İlāhī ʿadūsını zār it
536. Luṭfuñı kendüye ḳafādar it

zār itmek:
1. **zār itmek:***-mek*
Gazel 346
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatıp inletmek.
1. Çerḫüñ baña dil-cūlıġı zār itmek içünmiş
2. Merhem görinen vażʿ-ı fīgār itmek içünmiş

zār olanlaruñ:
1. **zār olanlaruñ:***-lar, -uñ*
Gazel 427
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp sızlayan.
11. Yā Rabbi zālime koma sūz-ı derūnını
12. Nā-çār ilticāda aña zār olanlaruñ

zār olursan:
1. **zār olursan:***-ur, -sa, -n*
Gazel 295
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tavla oyununda zar olmak II Ağlayıp inlemek.
7. Yek yekledür müretteb bāzī-i şeşder-i çerḫ
8. Biñ kerre zār olursan bir kez dü-bāre gelmez

zār ü bī-karārı itmiş idi:
1. **zār ü bī-karārı itmiş idi:***-miş , -i, -di*
Kıt'a 97
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sabırsızlıktan yerinde duramamak.
1. Bir zaman itmiş idi şevḳ-i ṭavāf
2. Kaʿbeʾnüñ zār ü bī-karārı beni

zār ü giryān olsun:
1. **zār ü giryān olsun:***-sun*
Gazel 374
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp inlemek.
13. Pīşgāhunda olurken naʿre-senc-i es-selām
14. Ḳande olsun bülbül-i dil zār ü giryān el-vedāʿ

zār ü ḫazīn ola:
1. **zār ü ḫazīn ola:***-a*
Gazel 608
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp hüzünlenmek.
1. Olma ol güne ki her kim ki ola saña ḳarīn
2. Ola düşmenlerinüñ fevti ile zār ü ḫazīn

zār u ḫazīn olmadadur:
1. **zār u ḫazīn olmadadur:***-ma, -da, -dur*
Gazel 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp hüzünlenmek.
1. Sanma āsāyiş-i dil zār u ḫazīn olmadadur
2. ʿĀfiyet künc-i tevekkülde mekīn olmadadur

zār u ser-nigūn olsun:
1. **zār u ser-nigūn olsun:***-sun*
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp perişan olmak.
1. İlāhi ʿömri şāhenşāh-i devrānuñ füzūn olsun
2. Hemīşe düşmen-i bed-ḫ∨āhı zār u ser-nigūn olsun

zār u zebūn oldı:
1. **zār u zebūn oldı:***-dı*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **-**
Aciz ve çaresiz olmak.
133. Nā-geh olup ṣadme-ḫor-ı çerḫ-i dūn
134. Oldı çeh-ı ʿazlde zār u zebūn

ẓarāfet:
1. **ẓarāfetler:***-ler*
Gazel 60
Mısra: **4**
İncelik, güzellik.
3. İder īrāṡ-ı vahşet ḥubb-ı ʿalī ṣoḥbet-i resmī
4. Nemek-sāy-ı kebāb-ı üns ü ülfetler ẓarāfetler

2. **ẓarāfetle:***-le*
Gazel 769
Mısra: **10**
İncelik, nezaket.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

żarar:
1. **żarar:**
Gazel 746
Mısra: **9**
Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat.
9. Ṣāfī-dilāna yoḳ żarar erbāb-ı mekrden
10. İblīs pençe-gīr olamaz Cebreʾil ile

żarar görmedim:
1. **żarar görmedim:***-me, -di, -m*
Kaside 9
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Kötü sonuca uğramak.
35. Ülfetünden senüñ ey düşmen-i maḥrem-sīret
36. Görmedim ʾıyş u ṭarab görmemeden ġayrı żarar

żarar itmez:
1. **żarar itmez:***-mez*
Kaside 2
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Zarar getirmek, zarar vermek.
41. Gör ḫumūlün şerefin kim żarar itmez çemene
42. Şāḫ-ı eşcārı şikest eyler iken ṣadme-i bād

2. **żarar itmez:***-mez*
Matla 20
Mısra: **1**

Kelime Tipi: -
Zarar getirmek, zarar vermek.
1. İtmez kibāre mā-melekin ṣarf iden żarar
2. Yirden sipihr şebnem alursa virür maṭar

żarar itsün:
1. **żarar itsün:**-*sün*
Tarih 127
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zarar getirmek, zarar vermek.
3. Bir nihāli kʾide feyyāż-ı ezel perverde
4. Aña itsün mi żarar tīşe-i keyd-i aʿdā

żarar virmeyüp:
1. **żarar virmeyüp:**-*me, -y, -üp*
Kaside 24
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Zarar vermek.
63. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
64. Ḳala berf içre nihān penbede gūyā ayvā

2. **żarar virmeyüp:**-*me, -y, -üp*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zarar vermek.
3. Virmeyüp berfe żarar vāhime-i ḥıfẓından
4. Ola berf içre nihān penbede gūyā eyvā

żarar-ı çīn-i āstīn:
1. **żarar-ı çīn-i āstīn:**
Gazel 579
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gömleğin kıvrılmış yeninin zararı.
13. Maʿnāya pīç ü tāb-ı sütūr eylemez eṡer
14. Bāzūya Nābiyā żarar-ı çīn-i āstīn

ẓarf:
1. **ẓarfdan:**-*dan*
Gazel 550
Mısra: **11**
Kap, kılıf, mahfaza.
11. Bir nice ẓarfdan almak gibidür dürlü taʿām
12. Eylemek ḫalṭ sözinde digerüñ eşʿārın

2. **ẓarfı:**-*ı*
Gazel 715
Mısra: **12**
Kurmalı saatlerin muhafazalığı.
11. Senden āsūdedür ey çerḫ kurulmış sāʿat
12. Ki anuñ ẓarfı bile vaḳf-ı tek-ā-pū degül a

3. **ẓarf:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **219**
Kap, kılıf, mahfaza.
219. Sebz-gūn ẓarf ile gül-i ṣad-berg
220. Çuḳadur nice ḳat ḳalem silecek

zarf-ı......................:
1. **zarf-ı......................:**
Gazel 817
Mısra: **3**
?.
3. Dehānı zarf-ı...................... taḥayyül ise de
4. Miṡāl-i eşk-i nedāmet çemen-ṭırāz olamaz

zarf-ı ʿazīzi:
1. **zarf-ı ʿazīzi:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Mübarek şahsın bedeni.
65. Andan çıḳarup itdiler ol zarf-ı ʿazīzi
66. Bir hücre-i pākīze-i maḥfużda iḫfā

ẓarf-ı bilūr:
1. **ẓarf-ı bilūr:**
Gazel 713
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Üzeri değerli taşlarla süslenmiş kılıf.
5. Ol ḳalb-i āhenīne gerek sīne böyle ṣāf
6. Ẓarf-ı bilūr ḫoş yaḳışur sāʿat üstine

żarf-ı dāmānı:
1. **żarf-ı dāmānı:**-*ı*
Gazel 860
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Eteğinin güzel görünümü.
11. Çenārı pāy-māl eyler kedū-yı tīre-baḫt ammā
12. Rehā bulmaz çenāruñ pençesinden żarf-ı dāmānı

ẓarf-ı muṣḥafdur:
1. **ẓarf-ı muṣḥafdur:**-*dur*
Tarih 82
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Kutsal kitabın zarfı, kılıfı.
11. Kimisi didi ẓarf-ı muṣḥafdur
12. Oldı şāh-ı nücūma zīb-i livā

ẕārī:
1. **ẕārī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **378**
İnilti, yakarış.
377. Ne bu sūziş bu nāl gibi vücūd
378. Ne bu ẕārī bu eşk-i ḫūn-ālūd

zār-ı sevādı:
1. **zār-ı sevādı:**-*ı*
Tarih 52
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kara örtü.
19. Eyler benefşe zār-ı sevādı hemīşe baḫş
20. ʿĀşıḳlaruñ meşāmına enfās-ı ʿİsevī

ẓarīf:
1. **ẓarīf:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **4**
Zarif, kibar.
3. Edreneʾde çār ḥarīf-i laṭīf
4. Zübde-i ḫoş-meşreb u rind ü ẓarīf

ẓarīfāne:
1. **ẓarīfāne:**
Gazel 207
Mısra: **8**
Zarifçe, incelikle.
7. Çoḳ olur ḫalḳ miyānında tel ehli ammā
8. Görmedi kimse bunuñ gibi ẓarīfāne kemer

2. **zarīfāne:**
Gazel 769
Mısra: **9**
Zarifçe, incelikle.
9. Zarīfāne ġazeller söyleyüp yāre oḳutmaḳdan
10. Lebin būs eylemekdür ḳaṣdi Nābīʾnüñ ẓarāfetle

3. **ẓarīfāneye:**
Kaside 16
Mısra: **93**
Zarifçe, incelikle.
93. Olsun mı hiç edāsı ẓarīfāneye bedel
94. Uṣbur şeva tukāl tekaşşaʿ ibāreti

żarūreti çekerler:
1. **żarūreti çekerler:**-*er, -ler*
Kaside 16
Mısra: **76**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı ve güçlük çekmek.
75. Cismüñ ġıdāsı gerçi müheyyā kenārda
76. Semʿ ü başar velīk çekerler żarūreti

żarūrī:
1. **zarurī:**
Gazel 356
Mısra: **2**
Zorunlu olarak, mecburi.
1. Firāḳ-ı meclisüñ ey lāle-ḥad ne müşkil imiş
2. Ḳarīn-i vaṣla zarurī ḥased ne müşkil imiş

2. **żarūrī:**
Tarih 116
Mısra: **27**
Zorunlu olarak, mecburi.
27. Żarūrī iḫtisāra raġbet itdüm kim bu vādīde
28. Lisān-ı ḳalden zīrā lisān-ı ḥāl enṭaḳdur

żarurī eyledi:
1. **żarurī eyledi:**-*di*
Tarih 69
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mecbur bırakmak.
9. Żarurī eyledi rubāhveş emānı penāh
10. O şīr-seg geçinürken bu ʿarṣagehde esed

ẕāt:
1. **ẕātumuz:**-*u, -muz*
Gazel 260

Mısra: **5**
Öz, varlık, şahsiyet.
5. Sermāye-i tefāhür iken dehre ẕātumuz
6. Şimdi lisān-ı ẕemm ile meẕkūrlardanuz

2. **ẕāta:**-*a*
Gazel 667
Mısra: **3**
Kişi, şahsiyet.
3. ʿĀrif libāsa bakmaz ider ẕāta iltifāt
4. Cevher-şinās-ı tīġ çekinmez ġılāfına

3. **zāta:**-*a*
Gazel 799
Mısra: **3**
Kişi, şahsiyet.
3. Degüldür zāta māʾil ḫalḳ māl u cāhadur rağbet
4. Dıraḫt eṭrāfına kimse ṭolaşmaz bārdan ṣoñra

4. **ẕātını:**-*ı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **92**
Kişi, şahsiyet.
91. Eylemiş hem anuñ cenāb-ı Ġafūr
92. Ẕātını bir ḫazīne-i memhūr

5. **ẕātına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 12
Mısra: **8**
Öz, varlık, şahsiyet.
7. Muḳabele ḳaleminde ġarīb ḥālet var
8. Ki namı ẕātına olmış raḳam-keş-i iḫfā

6. **ẕātını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 1
Mısra: **200**
Öz, varlık, şahsiyet.
199. Rüsūm-ı kaʾināt olduḳça carī ḥażret-i Bārī
200. İde ol āṣaf-ı ʾālī-cenābuñ ẕātını ibḳā

7. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **72**
Öz, varlık, şahsiyet.
71. Girmedin kisve-i terkībe vücūd-ı pāki
72. Ẕātı olmışdı mevālīde medār-ı īcād

8. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **87**
Öz, varlık, şahsiyet.
87. Ẕātı āsūde-i gehvāre-i nūr olmış idi
88. Levḥ-i ḫāk olmadın eṭfāl-i mevālīde mihād

9. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **171**
Öz, varlık, şahsiyet.
171. Ẕātı çün kevn ü mekānuñ sebeb-i ḫilḳatidür
172. Ḫalḳuñ üstinde olan ḥaḳḳı olunmaz taʿdād

10. **ẕātına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 2
Mısra: **73**
Öz, varlık, şahsiyet.
73. Ẕātına ḫāṣ idi maʿmūre-i būd u nā-būd
74. İtmedin ḫāme-i ḳudret daḫı taḥrīr-i bilād

11. **ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **195**
Öz, varlık, şahsiyet.
195. Çün senüñ ẕātuñ ola aṣl-ı ḥayāt-ı dāreyn
196. Ehl-i dāreyn ne bilsün seni ey aṣl-ı mevād

12. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **109**
Öz, varlık, şahsiyet.
109. Müʾmine ẕātı içün ḫayr duʿa vācibdür
110. Eylemez dīni olan ḫayr duʿāda taḳṣīr

13. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **103**
Öz, varlık, şahsiyet.
103. Ẕātı deryā-yı ḫurūşān-ı mürüvvetdür kim
104. Mevc-i iḥsānı olur mūcib-i iḥsān-ı diger

14. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **112**
Öz, varlık, şahsiyet.
111. Pāk-ṭabʿā dür-i pākīze-i baḥr-ı keremā
112. Ey viren ẕātı ile çihre-i dehre zīver

15. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **143**
Öz, varlık, şahsiyet.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya ẕātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

16. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **156**
Öz, varlık, şahsiyet.
155. Ne hünerdür ki anı olmaya ṭabʿı cāmiʿ
156. Ne şerefdür ki aña olmaya ẕātı maḳsem

17. **ẕātıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 15
Mısra: **74**
Öz, varlık, şahsiyet.
73. Liʾllahiʾl-ḥamd zamānuñda bir āṣaf var kim
74. Ẕātıdur mā-ḥaṣal-ı nüsḫa-i esrār-ı ḥikem

18. **ẕātıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 15
Mısra: **153**
Öz, varlık, şahsiyet.
153. Ẕātıdur maḥż-ı kerem memleket-i İslāma
154. Cümle andan müteferriʿdür odur aṣl-ı kerem

19. **ẕātını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 15
Mısra: **163**
Öz, varlık, şahsiyet.
163. Eylemiş ẕātını Allāh ṭılsım-ı āṣār
164. Ḫāṣdur ḫilḳatine fetḥ-i umūr-ı muʿẓam

20. **ẕātını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 15
Mısra: **215**
Öz, varlık, şahsiyet.
215. İtsün ol meşġaleden ẕātını Allāh maṣūn
216. Ki ola vāsıṭa-i ġussa vü müstevcib-i ġam

21. **ẕātuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 15
Mısra: **192**
Öz, varlık, şahsiyet.
191. Anlaruñ rūḥların Ḥażret-i Ḥaḳ şād itdi
192. Kʾoldı ẕātuñla senüñ ṣadr-ı vezāret ḫurrem

22. **ẕātiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 16
Mısra: **230**
Öz, varlık, şahsiyet.
229. Tezyīn ide ḥayāt-ı ṭabīʿīye dek Ḫudā
230. Ẕātiyle çār bāliş-i taḫt-ı ḫilāfeti

23. **ẕātın:**-*ı, -n*
Kaside 17
Mısra: **63**
Öz, varlık, şahsiyet.
63. Ḥaḳ taʿāla eyleye ẕātın ḫatālardan emin
64. Ola mirʾāt-ı żamīri gerd-i külfetden berī

24. **ẕātuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 18
Mısra: **63**
Öz, varlık, şahsiyet.
63. Eylesüñ ẕātuñı Allāh ḫaṭālardan emīn
64. Olasın mesned-i devletde hem-āġūş-ı ṣafā

25. **ẕātını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 19
Mısra: **17**
Öz, varlık, şahsiyet.
17. Ẕātını ḥażret-i şāhenşāhuñ
18. Dāʾimā ide muzaffer Mevlā

26. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **67**
Öz, varlık, şahsiyet.
67. Ẕātı ile meşīhat-ı İslām muġtenem
68. Çoḳ ẕātınuñ maḳāmınuñ üzre meziyyeti

27. **ẕātınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 20

Mısra: **68**
Öz, varlık, şahsiyet.
67. Ẕātı ile meşīhat-ı İslām muġtenem
68. Çoḳ ẕātınuñ maḳāmınuñ üzre meziyyeti

28. **ẕātın:**-*ı, -n*
Kaside 24
Mısra: **138**
Öz, varlık, şahsiyet.
137. Dāʾimā vefḳ-i murād üzre giçüp eyyāmı
138. Ṣadr-ı ʿālīde muʿammer ide ẕātın Mevlā

29. **ẕātın:**-*ı, -n*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **85**
Öz, varlık, şahsiyet.
85. Allāh muʿammer ide ẕātın
86. Medd eyleye rişte-i ḥayātın

30. **ẕātını:**-*ı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **106**
Öz, varlık, şahsiyet.
105. Eylemişdür müʾellif-i ḳudret
106. Ḫilḳat-i kevne ẕātını ʿillet

31. **ẕātı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **19**
Öz, varlık, şahsiyet.
19. Bezmi idüp ikisinüñ ẕātı zeyn
20. Olmış idi mescid-i züʾl-ḳıbleteyn

32. **ẕātda:**-*da*
Kıt'a 42
Mısra: **3**
Öz, varlık, şahsiyet.
3. Fiʾl-aṣl yek yegāne iken şekl ü ẕātda
4. Rütbeyle gāh deh gehi ṣad geh hezār olur

33. **ẕātuñ:**-*uñ*
Kıt'a 42
Mısra: **2**
Öz, varlık, şahsiyet.
1. Lebrīzdür ḥikemle bu tertīb-i kāʾināt
2. Ẕātuñ ṣuʿūnı rütbe ile āşikār olur

34. **ẕatuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kıt'a 91
Mısra: **3**
Öz, varlık, şahsiyet.
3. Āyīne-i cemālsin ey māh ẕatuñı
4. Ḥıfẓ eyle inkisārdan Allāh ʿaşḳına

35. **ẕātına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 30
Mısra: **68**
Öz, varlık, şahsiyet.
67. Nuṭḳına leb-teşne aḥkām-ı rüsūm-ı mekremet
68. Ẕātına dil-beste āyīn-i merāhim-perveri

36. **ẕātunı:**-*u, -n, -ı*
Tarih 36
Mısra: **43**
Öz, varlık, şahsiyet.
43. Ḥaḳ senüñ ẕātunı bu fetḥe ṭılsım itmişdür
44. Yüri Allāh oñara fetḥ ü ẓafer saña sezā

37. **ẕātı:**-*ı*
Tarih 37
Mısra: **2**
Öz, varlık, şahsiyet.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Zeyn itdi ẕātı ṣadr-ı refīʿ-i meşīhte

38. **ẕātı:**-*ı*
Tarih 38
Mısra: **3**
Öz, varlık, şahsiyet.
3. Ṣadrında ẕātı encümen-efrūz-ı kām olup
4. Bulsun deri teveccüh-i iḳbāl ile güşād

39. **ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 56
Mısra: **8**
Öz, varlık, şahsiyet.
7. Bir vezīr-i kār-fermā itdiler Baġdādʾa kim
8. Buldı ẕātında anuñ resm-i vezāret iḫtitām

40. **ẕātında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 76
Mısra: **11**
Öz, varlık, şahsiyet.
12. Olınmuş derdi gūyā ġayr-i eṭfāle perākende
11. Ferāhem-kerdedür ẕātında ṣāf-ı aḥsenüʾt-takvīm

41. **ẕātı:**-*ı*
Tarih 80
Mısra: **23**
Öz, varlık, şahsiyet.
23. Niyyeti ẕātı gibi çün maḥż-ı ḫayr u cūddur
24. Olsa rāḥat varduġı kişver degül cāy-ı ʿaceb

42. **ẕātıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 80
Mısra: **3**
Öz, varlık, şahsiyet.
3. Ẕātıdur ol nusḫa-i pākīze-i iḳbāl kim
4. Fenn-i aḫlāḳ-ı mekārimden olınmış münteḫab

43. **ẕātı:**-*ı*
Tarih 110
Mısra: **4**
Öz, varlık, şahsiyet.
3. Olıcaḳ ḥāfıż-ı iḳlīm-i Ḥaleb devlet ile
4. İtmedin ẕātı müşerref daḫı bu eyvānı

44. **ẕātı:**-*ı*
Tarih 116
Mısra: **6**
Öz, varlık, şahsiyet.
5. Yegāne āṣaf-ı ṣāfi-tabiʿat ṣāḥib-i devlet
6. Ki ẕātı ṣadr-ı dīvān-ı bülend-erkāna revnaḳdur

45. **ẕātına:**-*ı, -n, -a*
Tarih 120
Mısra: **2**
Öz, varlık, şahsiyet.
1. Ḥażret-i āṣaf-ı bī-mis̱l ü ʿadīl
2. Kʾeylemiş fażlı Hudā ẕātına ḥaṣr

46. **ẕātiyle:**-*i, -y, -le*
Tarih 121
Mısra: **36**
Öz, varlık, şahsiyet.
35. Ol āṣaf-ı memdūḥ ki buldı nice müddet
36. Ẕātiyle şeref mesned-ı ʿulyā-yı ṣadāret

47. **ẕātın:**-*ı, -n*
Tarih 135
Mısra: **2**
Öz, varlık, şahsiyet.
1. Şehinşāh-ı muʿaẓẓam ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān
2. Ki ẕātın dest-i ḳudret māye-i rüşd u sedād itdi

48. **ẕātı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **45**
Öz, varlık, şahsiyet.
45. Ẕātı bir āyet-i ṣunʿ-ı ezelīdür kʾitmiş
46. Münşī-i kevn ʿibārāt arasında tażmīn

49. **ẕātı:**-*ı*
Tarih 138
Mısra: **60**
Öz, varlık, şahsiyet.
59. Gevher-i lücce-i aḫlāḳ ʿAlī Pāşā kim
60. Eylese faḫr sezā ẕātı ile devlet ü dīn

50. **ẕātı:**-*ı*
Tarih 143
Mısra: **16**
Öz, varlık, şahsiyet.
15. O serdār-ı mükerrem olduġından ḥāfıẓ-ı Kurʾān
16. O leşkergāhda olmış idi gūyā ẕātı bir muṣḥaf

51. **ẕāta:**-*a*
Gazel 851
Mısra: **3**
Öz, varlık, şahsiyet.
3. Naẓarı cāmeyedür ẕāta degüldür ḫalkuñ
4. Ābdan ḳıymetidür cāme-i gül-gūn ile mey

52. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **93**
Öz, varlık, şahsiyet.
93. Ẕātı olmışdı ġıdā-baḫş-ı ṭuyūr-ı ceberūt
94. Yoġ iken daḫı ne ḥayvān ne nebāt ü ne cemād

53. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **85**
Öz, varlık, şahsiyet.
85. Az gelir ẕātı gibi kārgeh-i iḳbāle
86. Böyle pākīze-naẓar cāmiʿ-i mecmūʿ-ı hüner

54. **ẕātıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 9
Mısra: **82**
Öz, varlık, şahsiyet.
81. Şimdi anuñla baḳar ehl-i cihān dünyāya
82. Ẕātıdur dīde-i devrān bu gün nūr-ı baṣar

55. **ẕātını:**-*ı, -n, -ı*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **67**
Öz, varlık, şahsiyet.
67. Anuñ ẕātını eylemiş Kirdgār
68. Selāṭīne sermāye-i iftiḫār

56. **ẕātı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **205**
Öz, varlık, şahsiyet.
205. Ẕātı mecmūʿa-i mürüvvetdür
206. Ser-be-ser nüsḫa-i saḫāvetdür

57. **ẕātı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **343**
Öz, varlık, şahsiyet.
343. Ola ẕātı mis̱āl-i pertev-i hūr
344. Dīde-i ʿāleme vesīle-i nūr

58. **ẕātı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **362**
Öz, varlık, şahsiyet.
361. Sikke-dār oldı naḳd-ı ās̱ārum
362. Kendü ẕātı gibi ḫidīv-i kerīm

59. **ẕātuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 370
Mısra: **14**
Şahsiyet, varlık (Hz. Muhammed Peygamber).
13. Naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet anda eylerdi ẓuhūr
14. Olsa genc-i Ḥaḳda ẕātuñdan mükerrem bir metāʿ

60. **ẕātadur:**-*a, -dur*
Gazel 657
Mısra: **3**
Öz, varlık, şahsiyet.
3. Ẕātadur cāha degüldür naẓar-ı ehl-i ḳabūl
4. Ḫᵛārdur ḫār güle olsa bile hem-zānū

61. **ẕātı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **161**
Şahsiyet, varlık (Hz. Muhammed Peygamber).
161. Ṭaybeʾnüñ ẕātı ile ḳadri bülend olmışdur
162. Şāh-ı büldāndur o ḫüddāmı anuñ cümle bilād

ẕātī:
1. **ẕātī:**
Gazel 430
Mısra: **19**
Kendine özgü, kişiye ilişkin, kişisel, özel.
19. Ẕātī gerek kemāl ü hüner yoḫsa Nābiyā
20. ʿİlm ü hünerde medḫali yoḳdur ḳıyāfetüñ

2. **ẕātī:**
Gazel 680
Mısra: **9**
Kendine özgü, kişiye ilişkin, kişisel, özel.
9. Ẕātī gerek ādemde edeb yoḫsa hebādur
10. Taḥṣīli yā taʿzīre ya ḫod pende ḳalursa

ẕāt-ı ʿabduʾllāh efendi:
1. **ẕāt-ı ʿabduʾllāh efendi:**
Tarih 154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Yenişehirli Abdullah Efendi, Osmanlılar zamanında yetişen, İstanbul'da ilk olarak matbaanın kurulmasına fetvâ veren Hanefî mezhebi fıkıh âlimlerinden. Elliyedinci Osmanlı şeyhülislâmı.
1. Virdüğinde ṣadr-ı fetvāya şeref-yāb-ı rüsūm
2. Ẕāt-ı ʿAbduʾllāh Efendi fāżıl-ı ʿālī-cenāb

ẕāt-ı ʿadīmüʾl-mislini:
1. **ẕāt-ı ʿadīmüʾl-mis̱lini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Benzersiz, eşi olmayan kişi.
5. Eylesün ẕāt-ı ʿadīmüʾl-mis̱lini
6. Ḥażret-i Mevlā ḫaṭālardan emīn

ẕāt-ı ʾadīmüʾl-mislini:
1. **ẕāt-ı ʾadīmüʾl-mis̱lini:**-*i, -n, -i*
Tarih 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Benzersiz, eşi olmayan kişi.
5. Eylesin ẕāt-ı ʾadīmüʾl-mis̱lini
6. Ḥażret-i Mevlā ḫaṭālardan emīn

ẕāt-ı ʿālīsini:
1. **ẕāt-ı ʿālīsini:**-*si, -n, -i*
Tarih 138
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Yüce şahsiyet.
71. Ẕāt-ı ʿālīsini aḥbāb ile etbāʿı ile
72. Eylesüñ ḥażret-i Allāh ḫaṭālardan emīn

ẕāt-ı āṣafun:
1. **ẕāt-ı āṣafun:**-*un*
Gazel 667
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sadrazam olan şahsiyet.
13. Nābī ümīddür bu ġazel ẕāt-ı āṣafun
14. Ola vesīle ḫāṭırınuñ inkişāfına

ẕāt-ı bī-bahā:
1. **ẕāt-ı bī-bahā:**
Tarih 113
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Paha biçilmez şahsiyet.
11. Gūş-ı Nābīʾye beşāret-gūy-ı ġayb
12. Didi tārīḫini ẕāt-ı bī-bahā

ẕāt-ı bī-ʿillet:
1. **ẕāt-ı bī-ʿillet:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hastalıksız, sağlam kişi.
3. Virmiş ammā beyyinātuñ beynini tevfīḳ içün
4. Ẕāt-ı bī-ʿillet ʿaceb ʾilletle teʾnīs̱-i s̱ebāt

ẕāt-ı bī-mislüñ:
1. **ẕāt-ı bī-mis̱lüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 652
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Eşi benzeri olmayan şahıs.
3. Saña bed-ḫᵛāh olanı ġayret-i Ḥaḳ ḳahr itsün
4. Zāt-ı bī-mis̱lüñ ārāyiş-i dīvān itsün

ẕāt-ı bī-nazīrin:
1. **ẕāt-ı bī-nazīrin:**-*i, -n*
Tarih 73
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Eşsiz şahsiyet.
17. Ḥaḳḳ eyleye ẕāt-ı bī-nazīrin
18. Hem- dūş-ı ʿarāyis-i selāmet

ẕāt-ı ġanī:
1. **ẕāt-ı ġanī:**
Gazel 472
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hiçbir şeye ve hiçkimseye muhtaç olmayan Zat.
5. O ẕāt-ı ġanī itmez idi ḳaṣd-ı tenezzül
6. Bulsaydı tahaḳḳuḳ biri sensiz bu ṣıfatuñ

ẕāt-ı ḫayr-fermāyı:
1. **ẕāt-ı ḫayr-fermāyı:**-*y, -ı*
Kaside 1
Mısra: **185**
Kelime Tipi: -
Hayırlar emreden kimse.
185. İlāhī sen muʿammer ḳıl o ẕāt-ı ḫayr-fermāyı
186. Ki bu naẓma dem-i cān-baḫşı oldı muʿcib-i iḥyā

ẕāt-ı ḫıredmend-i vezīr-i hüner-ārā:
1. **ẕāt-ı ḫıredmend-i vezīr-i hüner-ārā:**
Tarih 104
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hüner ve zeka ile bezenmiş vezirin şahsı.
7. Çün ḥikmet ile oldı ṣadāretde vekīl
8. Bir ẕāt-ı ḫıredmend-i vezīr-i hüner-ārā

ẕāt-ı hümāyūnıdur:
1. **ẕāt-ı hümāyūnıdur:**-*ı, -dur*
Tarih 104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Padişahlık şahsiyeti.
3. Hakān-ı felek-mertebe Ḫān Aḥmed-ı ʿādil
4. Kim ẕāt-ı hümāyūnıdur ārāyiş-i dünyā

zāt-ı hümāyūnına:
1. **ẕāt-ı hümāyūnına:***-ı, -n, -a*
Tarih 127
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Padişahlık şahsiyeti.
45. Ḥāṣdur ẕāt-ı hümāyūnına nūr-ı ʿirfān
46. Bestedür ḳalb-i dil-ārāsına emvāc-ı hüdā

zāt-ı hünermend:
1. **ẕāt-ı hünermend:**
Kaside 23
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Hüner, marifet sahibi sahibi şahsiyet.
21. Olmış ol ẕāt-ı hünermend medār-ı zīnet
22. Levḥa-i zer gibi mecmūʿa-i Maġnisāʾya

zāt-ı ʿimād:
1. **ẕāt-ı ʿimād:**
Tarih 42
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
Şam II Yemen.
39. Saḳf u dīvārıdur dem-i ṭāvūs
40. Ṭarḥıdur ʿaynı ile ẕāt-ı ʿimād

zāt-ı kerem-ālūduñı:
1. **zāt-ı kerem-ālūduñı:***-u, -ñ, -ı*
Kıt'a 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İhsana, kereme nail olan şahsiyet.
9. Zāt-ı kerem-ālūduñı dīvān-ı cihānda
10. Sermāye-i terfīh-i bilād eylesün Allāh

zāt-ı kerīmi:
1. **ẕāt-ı kerīmi:***-i*
Tarih 129
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Kerim, cömert kişilik.
7. Ḳulları teẕhīb u tezyin itdiler taʿẓīm içün
8. Bu maḳāmı itmeġin ẕāt-ı kerīmi müttekā

zāt-ı kerīminde:
1. **ẕāt-ı kerīminde:***-i, -n, -de*
Tarih 92
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Kerim, cömert kişilik.
61. Ṣayılur ẕāt-ı kerīminde olan ḥüsn-i ṣıfāt
62. Baḥruñ emvācın eger mümkin olursa iḥṣā

zāt-ı kerīmine:
1. **ẕāt-ı kerīmine:***-i, -n, -e*
Tarih 127
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Kerim, cömert kişilik.
31. ʿĀḳibet olmış iken ẕāt-ı kerīmine maḳarr
32. Ḥıṭṭā-i meymenet-endūz-ı diyār-ı Şehbā

zāt-ı kerīmüʾş-ṣıfāt:
1. **ẕāt-ı kerīmüʾş-ṣıfāt:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Cömertlik sıfatını hakkıyla taşıyan kimse.
5. Ẕāt-ı velī ẕāt-ı kerīmüʾş-ṣıfāt
6. Mihr-i nevāziş felek-i iltifāt

zat-ı mekremet-ārā:
1. **ẕat-ı mekremet-ārā:**
Kaside 11
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Varlığı cömertliği süsleyen.
59. O ẕat-ı mekremet-ārā ki eyledi dāmād
60. Görüp şehenşeh-i ʿālem naẓīrini kem-yāb

zāt-ı muḥammedīden:
1. **ẕāt-ı muḥammedīden:***-den*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamberin şahsiyeti.
97. Ẕāt-ı pāki vücūda virdi nūr
98. ʿAdemi itdi sāyesi maʿmūr

zāt-ı nīk-ḫiṣāl:
1. **ẕāt-ı nīk-ḫiṣāl:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **155**
Kelime Tipi: -
Güzel ahlaklı zat.
155. Oldı ḥaḳḳā o ẕāt-ı nīk-ḫiṣāl
156. Faḫrüʾl-aḳrān zübde-i ems̱āl

zāt-ı nūrānī:
1. **ẕāt-ı nūrānī:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **355**
Kelime Tipi: -
Etrafını saçtığı nur ile aydınlatan kimse.
355. Gördüm ol demde ẕāt-ı nūrānī
356. Bir ʿazīz-i cihān-ı rūḥānī

zātī olsa:
1. **ẕātī olsa:***-sa*
Gazel 413
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bizzat kendinden olmak, bizatihi olmak.
3. Olsa ẕātī hüner ādemde neyāsā yoḫsa
4. Güş-māl itmeyicek leẕẕeti yoḳ ṭanbūruñ

zāt-ı pāke:
1. **ẕāt-ı pāke:***-e*
Kaside 10
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Temiz, saf yaratılış.
63. Ne gūş-ı ʿālem işitdi ne gördi çeşm-i cihān
64. O ẕāt-ı pāke muʿādil vezīr-i pāk-ʿıyār

zāt-ı pāki:
1. **ẕāt-ı pāki:***-i*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **96**
Kelime Tipi: -
Latif ve temiz yüce kişilik (Hz. Muhammed).
95. Süllem-i ʿazmi oldı ḥeft felek
96. Ḫāk-rūb-ı ṭārīki perr-i melek

zāt-ı pāk-i sencīde:
1. **ẕāt-ı pāk-i sencīde:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **128**
Kelime Tipi: -
Ölçülü ve tertemiz şahsiyet.
127. Daḫı ol iki merdüm-i dīde
128. Ol iki ẕāt-ı pāk-i sencīde

zāt-i pākin:
1. **ẕāt-i pākin:***-i, -n*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **533**
Kelime Tipi: -
Temiz, saf yaratılış.
533. Ẕāt-i pākin ḫaṭādan eyle maṣūn
534. ʿİzz ü iḳbālin eyle rūz-efzūn

2. **ẕāt-ı pākin:***-i, -n*
Kaside 19
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Temiz yaratılışlı zat.
31. Ḥaḳ muʿammer ide ẕāt-ı pākin
32. Çekmeye renc ü küdūret aṣlā

zāt-ı pākinde:
1. **ẕāt-ı pākinde:***-i, -n, -de*
Tarih 16
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Temiz, saf yaratılış.
39. O deñlü ḳābiliyyet ẕāt-ı pākinde müheyyā kim
40. Ki ednā maʿrifet olmış aña imlā ile inşā

zāt-ı şeh-zāde-i meh-rū:
1. **ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū:**
Tarih 74
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Ay yüzlü şehzadenin şahsı.
21. Ẕāt-ı şeh-zāde-i meh-rū ne ḳadar nāzük ise
22. Aña tārīḫ daḫı öyle gerek müstesnā

zāt-ı şerefnāküñ:
1. **ẕāt-ı şerefnāküñ:***-üñ*
Kaside 24
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Şerefli şahsiyet.
119. Ḫayr-maḥż olmaġ ile ẕāt-ı şerefnāküñ olur
120. Seni medḥ itmede mecbūr gurūh-ı şuʿarā

zāt-ı şerīf efendi:
1. **ẕāt-ı şerīf efendi:**
Tarih 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şerif Efendinin şahsiyeti (Şerif

Efendi; Abdulkadir-i Geylani silsilesinden olup Yenişehirli Şeyh Mahmud Efendinin oğludur. Müderris olup Yenişehir ve Bursa'da mollalık yaptı. Güleryüzlü ve erdem sahibi idi. Oğlu Şeyhü'l-islam Mehmed Efendidir).
1. Ẓāt-ı Şerīf Efendi ki ẓāt-ı şerīf idi
2. Ḥüsn-i sülūki olmış idi şöhre-i enām

ẓāt-ı şerīf idi:
1. **ẓāt-ı şerīf idi:**- *i, -di*
Tarih 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şerefli kişi, soylu kimse.
1. Ẓāt-ı Şerīf Efendi ki ẓāt-ı şerīf idi
2. Ḥüsn-i sülūki olmış idi şöhre-i enām

ẓāt-ı şerīfi:
1. **ẓāt-ı şerīfi:**-*i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Şerefli kişi, soylu kimse.
3. Eyledi bir ẓāt-ı şerīfi Ḫudā
4. Çünki Ḥaleb şehrine fermān-revā

2. **ẓāt-ı şerīfi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
Şerefli şahsiyet.
43. Allāh muʿammer ide o ẓāt-ı şerīfi kim
44. Liʾllāh eyler ehline luṭf u mürüvveti

ẓāt-ı şerīfin:
1. **ẓāt-ı şerīfin:**-*i, -n*
Kaside 17
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Şerefli kişi, soylu kimse.
27. Nūrdan ḫalḳ eylemiş ẓāt-ı şerīfin dest-i ṣunʿ
28. Ṣūret-i inṣānda gelmiş yā melekdür yā perī

2. **ẓāt-ı şerīfin:**-*i, -n*
Kaside 21
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Şerefli kişi, soylu kimse.
29. Ḥaḳ taʿālā eylesün ẓāt-ı şerīfin ber-devām
30. Ṣadr-ı taḫt-ı salṭanatda şevket ile şān ile

ẓāt-ı şerīfiyle:
1. **ẓāt-ı şerīfiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 8
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Şerefli şahsiyet.
113. Kendü dil-ḫ∨āh-ı hümāyūnı ḳadar luṭf-ı Ḫudā
114. Dīde-i baḫtın ide ẓāt-ı şerīfiyle ḳarīr

ẓāt-ı şerīfüñ:
1. **ẓāt-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Gazel 372
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şerefli kişi, soylu kimse.
5. Olmadı ẓāt-ı şerīfüñ gibi Şehbāʾda muḳīm
6. Bir vezīr-i pāk-ṭabʿ ü pāk-dāmān el-vedāʿ

ẓāt-ı sulṭān aḥmed-i şeh-zāde:
1. **ẓāt-ı sulṭān aḥmed-i şeh-zāde:**
Tarih 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şehzade Sultan (III.) Ahmed'in şahsiyeti.
1. Ẓāt-ı Sulṭān Aḥmed-i şeh-zāde kim
2. …... gül-ġonce vü gülzār-ı ġayb

ẓāt-ı sulṭān muḥammed-i şeh-zād:
1. **ẓāt-ı sulṭān muḥammed-i şeh-zād:**
Tarih 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şehzade Sultan Mehmed'in şahsiyeti (Sultan III. Ahmed'in oğlu).
1. Ẓāt-ı Sulṭān Muḥammed-i şeh-zād
2. Şems-i iḳbāl u nūr-ı ṣāfīdür

ẓāt-ı ulūhiyyet:
1. **ẓāt-ı ulūhiyyet:**
Kaside 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Kendisine ibadet edilen Zat, ibadet edilmeye layık olan Zat.
19. Zihī ẓāt-ı ulūhiyyet mühim-sāz-ı rubūbiyyet
20. Ki şehristān-ı ṣunʿında degül bir ẕerre nā-ber-cā

ẓāt-ı vālā-gevherinüñ:
1. **ẓāt-ı vālā-gevherinüñ:**-*i, -nüñ*
Tarih 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Özü yüce olan şahsiyet.
9. Ẓāt-ı vālā-gevherinüñ Nābīyā
10. Oldı tārīḫi nümāyān genc-i ġayb

ẓāt-ı vālāteri:
1. **ẓāt-ı vālāteri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Yüce şahsiyet.
37. Oldı teʾyīd-i İlāhiyle mis̱āl-i ḫurşīd
38. Ẓāt-ı vālāteri ārāyiş-i bālā-yı serīr

ẓāt-ı velī:
1. **ẓāt-ı velī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Velayet sahibi kimse, ermiş.
5. Ẓāt-ı velī ẓāt-ı kerīmüʾṣ-ṣıfāt
6. Mihr-i nevāziş felek-i iltifāt

ẓātına maḫṣūṣ:
1. **ẓātına maḫṣūṣ:**
Tarih 55
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kendisine has.
9. Resm-i aḥkām-ı vezāret ṭarz-ı ādāb-ı umūr
10. Ẓātına maḫṣūṣ gūyā kendü īcād eyledi

zātında:
1. **zātında:**
Gazel 789
Mısra: **3**
Şahsında, özünde.
3. Zātında gül ki sūhte-i nār-ı ḥüsndür
4. Ḥācet ne bülbülüñ nefes-i ateşînine

ẓātuñda:
1. **ẓātuñda:**
Gazel 384
Mısra: **9**
Şahsında, özünde.
9. Ẓātuñda fürū-māyeligün ḫalḳ bilürken
10. Bī-fāʾidedür rifʿat ile muḥteşem olmaḳ

zāviye:
1. **zāviye:**
Tarih 104
Mısra: **19**
Küçük tekke.
19. Dīvāre-i ḳıblīdeki bir zāviye içre
20. İtmiş ṭaraf-ı şarḳī-i miḥrābda meʾvā

zāviyedār-ı melekūt:
1. **zāviyedār-ı melekūt:**
Kaside 13
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Melekut tekkesinin şeyhi (Melekut; Görünen alemin dışında, göle görülmeyen ancak hissedilen, ruhlara mahsus gayb alemi).
183. Ḳudsiyān zümresine zāviyedār-ı melekūt
184. Feyż-i ḫāṣiyyet-i eyyāmuñı eyler ifhām

zāviye-gīr-i ʿadem ḳalurdı:
1. **zāviye-gīr-i ʿadem ḳalurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 855
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Yokluğun köşesinde kalmak.
15. Nābī ḳalurdı zāviye-gīr-i ʿadem suḫen
16. Erbāb-ı naẓmuñ olmasa ḥüsn-i beyābānları

zāyende oldı:
1. **zāyende oldı:**-*dı*
Tarih 76
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Anne olmak.
19. Pederle māderün saʿdi aña itmiş sirāyet kim
20. Felek terbīʿ-i saʿdeyn itdügi gün oldı zāyende

żāyiʿ:
1. **żāyiʿdür:**-*dür*
Gazel 799
Mısra: **11**
Bilinmez, kayıp.
11. Ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ ḳadri żāyiʿdür
12. Bilür ḳadrin bulanlar gūşiş-i bisyārdan ṣoñra

zāyiʿ eylese:
1. **zāyiʿ eylese:**-*se*
Gazel 311
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ziyan etmek, boşa harcamak.
9. ʿAceb ki ḳıymetümüz zāyiʿ eylese dihkān
10. Hezār mezraʿadan cemʿ olınma ḫırmeniyüz

żāyiʿ itme:
1. **żāyiʿ itme:**-*me*
Gazel 343
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Mahvetmek, yok etmek, yazık etmek.
11. Maḳāl-i S̲ābit Efendiʾye pey-rev ol Nābī
12. Biżāʿa-i nefesi żāyiʿ itme borcuñ ödeş

2. **żāyiʿ itme:**-*me*
Gazel 564
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Mahvetmek, yok etmek, yazık etmek.
11. Meded tār-ı nigāhum itme żāyiʿ kārgāhuñda
12. Saña bir pīrehen çıḳmazsa bāri dest-māl olsun

żāyiʿ itmedi:
1. **żāyiʿ itmedi:**-*me, -di*
Tarih 82
Mısra: **119**
Kelime Tipi: -
Heba etmek, boşa çıkarmak.
119. Ḫalkuñ ümīdin itmedi żāyiʿ
120. Liʾllāhiʾl-ḥamd ḥażret-i Mevlā

żāyiʿ itmez:
1. **żāyiʿ itmez:**-*mez*
Gazel 886
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Mahvetmek, yok etmek, yazık etmek.
7. Ḳayurmaz olduġumuz reh-nişīn-i kūy-ı telāş
8. O şuḫ itmez ise żāyiʿ intiẓārumızı

żāyiʿ olan:
1. **żāyiʿ olan:**-*an*
Gazel 737
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ziyan olmak, boşa gitmek.
11. Arada żāyiʿ olan naḳd-i ʿömri nʾişleyelüm
12. Metāʿib-i seferi iḫtiṣar olınsa bile

zāyiʿ oldı:
1. **zāyiʿ oldı:**-*dı*
Gazel 744
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ziyan olmak, boşa gitmek.
13. Gitdi dendān geldi niʿmet oldı zāyiʿ lez̲z̲eti
14. Devlet ikbāl itse ammā nā-be-hengām olmasa

zāyiʿ olmadadur:
1. **zāyiʿ olmadadur:**-*mada, -dur*
Gazel 119
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ziyan olmak, boşa gitmek.
1. Dögünse müşt-i teʾessüfle nʾola sīne-i ʿömr
2. Ki zāyiʿ olmadadur yoḳ yire ḫazīne-i ʿömr

żāyiʿ olmadı:
1. **żāyiʿ olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 13
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Ziyan olmak, boşa gitmek.
59. Ḳan yalaşmaḳ revişi olmadı żāyiʿ āḫir
60. Tīġle eylediler ʿakd-ı uḫuvvet ecsām

2. **żāyiʿ olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 20
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.
35. Gör ḥikmet-i Ḫudāyı ki bu ʿabd-i kemterüñ
36. Ol ḫānedāna olmadı żāyiʿ ṣadāḳati

żāyiʿ olur:
1. **żāyiʿ olur:**-*ur*
Gazel 728
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ziyan olmak, boşa gitmek.
5. Lez̲z̲eti żāyiʿ olur nāz u niyāzuñ cānā
6. İltizām-ı sitem-i perde-birūndan ṣoñra

2. **żāyiʿ olur:**-*ur*
Kıt'a 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak.
3. İftirāḳ eyler ise birbirisinden ammā
4. Hem peder ferd ḳalur żāyiʿ olur hem ferzend

zāyiʾ olur:
1. **zāyiʾ olur:**-*ur*
Gazel 401
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ziyan olmak, boşa gitmek.
1. Ṣanma kim zāyiʾ olur ḫıdmeti feryād-resüñ
2. Reh-zene ḳāfileden luṭfı füzūndur ceresüñ

zāyir-i ḫāki:
1. **zāyir-i ḫāki:**-*i*
Tarih 104
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Toprağın ziyaretçisi.
27. Bu merḳad-ı etḥar ki olur zāyir-i ḫāki
28. Müstaġraḳ-ı emvāc-ı yem-i raḥmet-i Mevlā

zāyir-i ḳabrüme ḫod vaʿd-i şefāʿat:
1. **zāyir-i ḳabrüme ḫod vaʿd-i şefāʿat:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 2
Mısra: **289**
Kelime Tipi: **Hadis**
Kabrimi ziyaret edene şefaatin haktır (Beyhâkî, Taberani).
289. Zāyir-i ḳabrüme ḫod vaʿd-i şefāʿat maʿlūm
290. Nice ḳabil ki beni ide cehennem īḳād

zeʿāmet:
1. **zeʿāmetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 264
Mısra: **10**
Osmanlılar devrinde Sipahilere verilen en büyük tımar.
9. Mukīm-i zīr-i livā-yı tevekkülüz Nābī
10. Ḳurā-yi nāḥiye-i ġaybdür zeʿāmetümüz

2. **zeʿāmet:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **305**
Osmanlılar devrinde Sipahilere verilen en büyük tımar.
305. Ne zeʿāmet ne manṣıb oldı naṣīb
306. Neyl-i maḳṣūda bulmadum taḳrīb

zeʿāmet ü tımārumuz degül:
1. **zeʿāmet ü tımārumuz degül:**
Gazel 486
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Tasarrufumuzda bulunan topraklar değil (Bize has değil bağlamında).
17. Çoḳdur bu deñlü ḫırmen-i eşʿār Nābiyā
18. Mülk-i suḫan zeʿāmet ü tımārumuz degül

zeʿāmet-i ser-best:
1. **zeʿāmet-i ser-best:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **177**
Kelime Tipi: -
Boşta olan zeamet (Zeamet; İmparatorluk döneminde, kuru mülkiyeti devlete ait olan ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olmayan topraklardan yıllık geliri 20 bin ile 100 bin akçe arasında olan ve sipahilere verilen en büyük tımar).
177. Ġoncalardur zeʿāmet-i ser-best
178. Eylemiş şāḫ-ı gül anı der-dest

zebān:
1. **zebānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 64
Mısra: **2**
Dil.
1. Benüm ṣarrāf-ı şehr-i rāz dükkānum dehānumdur
2. Devātum kīse taḫtam safha engüştüm zebānumdur

2. **zebānumuz:**-*u, -muz*
Gazel 256
Mısra: **2**
Dil.

1. Vaṣf-ı lebüñle ülfet idelden dehānumuz
2. Sükker ezer dimāġ-ı beyāna zebānumuz

3. **zebāna:**-*a*
Gazel 477
Mısra: **2**
Dil.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

4. **zebānı:**-*ı*
Gazel 496
Mısra: **4**
Dil.
3. Bu cihān olduġını reh-güẕer-i kūy-ı ʿadem
4. Olsa söylerdi zebānı dehen-i naḳş-ı ḳadem

5. **zebān:**
Gazel 666
Mısra: **8**
Dil.
7. Sırra dāʾir dehenümden yine bir ḥarf alamaz
8. Ṣad hezār öyle zebān olsa da misvākümde

6. **zebān:**
Gazel 673
Mısra: **1**
Dil.
1. Gelmedin ḥarf-i niyāz ile zebān güftāra
2. Ārzū nāʾil olur būse-i laʿl-i yāra

7. **zebāna:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **124**
Dil.
123. Binā-yı intizām-ı dīn ü dünyāya idüp ālet
124. Zebāna nuṭḳ virmiş gūşa virmiş ḳuvvet-i ışga

8. **zebānum:**-*um*
Kaside 18
Mısra: **36**
Dil.
35. Māye-i şevḳ-i cedīd oldı baña tā o ḳadar
36. Oldı bülbül gibi vaṣfında zebānum gūyā

9. **zebānuñ:**-*uñ*
Gazel 817
Mısra: **2**
Dil.
1. (...)
2. Fesāne-gūy zebānuñ kelāmı bārid olur

10. **zebān:**
Gazel 291
Mısra: **5**
Dil.
5. Olur zebān ne ḳadar kūteh olsa ḥarfi dırāz
6. Maḳāl-i mertebe-i ıżṭırārı biz bilürüz

11. **zebānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 423
Mısra: **1**
Dil.
1. Olmaz ḥurūf ġonce-i şāhı zebānlaruñ
2. Gül olmayınca ġonce-i tengi dehānlaruñ

12. **zebānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 476
Mısra: **3**
Dil.
3. Zebānlardan olurdı yād-ı Ḥaḳḳ iksīrden nā-yāb
4. Eger bir nīsti ḫalḳuñ elinden gelse hest itmek

13. **zebānum:**-*um*
Gazel 485
Mısra: **4**
Dil.
3. Yārüñ niyāza meyli var amma ne fāʾide
4. Ḥarf-i recā zebānum ile āşnā degül

14. **zebānın:**-*ın*
Gazel 682
Mısra: **5**
Dil.
5. Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
6. Yoḫsa ṣāhib-ʿaḳl emānetkāre söyler söylese

15. **zebānumdan:**-*um, -dan*
Kıt'a 68
Mısra: **4**
Dil.
3. Gūşe-gīr ol ʿālemi ṭutsun ṣadā-yı şöhretüñ
4. Añla bu remzi dehānumdan zebānumdan benüm

16. **zebānı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **1**
Dil.II Söz.
1. Gördüm o şūḫı lebleri rengīn zebānı şūḫ
2. Güftārı şūḫ nāṭıḳası ḫoş dehanı şūḫ

17. **zebānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **20**
Dil.II Söz.
19. Ḳıbāb-ı zer-ʿalem beyninde serv-i bī-ḥisābından
20. Bülend olmış semāvāta zebānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

18. **zebānlar:**-*lar*
Gazel 348
Mısra: **6**
Dil, ağız.
5. ʿAceb ḫıdmet-güzār-ı zūd-ḫīz-i maṣlaḥat-bīndür
6. Zebānlar şekl-i terkeşdür süḫanlar nāvek-i terkeş

19. **zebānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 439
Mısra: **3**
Dil, ağız.
3. Eẕān derūnına itmez güẕer zebānından
4. Derūn-ı sinesi kec olmaġın menārelerüñ

20. **zebānı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **36**
Dil.
35. Maḥaṣṣıl-ı Ḥaleb olduḳda ʿizz ü devletle
36. Olup zebānı medāyīḫ-niṡār-ı Maġnīsā

zebāna çekdi:
1. **zebāna çekdi:**-*di*
Gazel 489
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Dile çekmek (ateş bağlamında).
21. Gebrāne giydi bürnüs-i ḫākisteri hezār
22. Çekdi zebāna ḫırmen-i āteş-nümā-yı gül

zebān-dān-ı kitāb-ı ṣoḥbetüñ:
1. **zebān-dān-ı kitāb-ı ṣoḥbetüñ:**-*üñ*
Gazel 372
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Sohbetinin dilinden anlayan, mecliste konuşanın ne demek istediğini sezip kavrayan.
21. Cümleden efzūn zebān-dān-ı kitāb-ı ṣoḥbetüñ
22. Ḳaldı Nābī-i ḥazīn lā-ḥavle-gūyān el-vedāʿ

zebān-dānsuzlıġ:
1. **zebān-dānsuzlıġumdandur:**-*um, -dan, -dur*
Gazel 71
Mısra: **10**
Dilsizlik.
9. Zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür nā-yābdur Nābī
10. Sükūtum sanma ʿaczümden zebān-dānsuzlıġumdandur

zebāne:
1. **zebānesin:**-*si, -n*
Gazel 615
Mısra: **10**
Alev.
9. Ruḫsār-ı yāri ḥāl-i ḫırāmında seyr idüp
10. Bālāya çekdi āteş-i āhum zebānesin

2. **zebānemüz:**-*müz*
Gazel 711
Mısra: **12**
Alev.
11. Yine bizi yaḳaruz ġayrı yaḳmaḳ istemezüz
12. Miṡāl-i āteş-i dūzaḫ zebānemüz var ise

3. **zebānemi:**-*m, -i*
Gazel 846
Mısra: **10**
Alev.
9. Bī-şekve idi meşrebüm ammā şirār-ı nār
10. Bī-iḫtiyār göklere çekdi zebānemi

zebān-gīr olmaḳ:

1. **zebān-gīr olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 383
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Dilini tutmak, kendini komuşmaktan men etmek.
9. Hīle-i nefsini idrāk idene ey Nābī
10. Ḳayddur ġurfe-i himmetde zebān-gīr olmaḳ

zebān-güẕār-ı ṭaleb itmez:
1. **zebān-güẕār-ı ṭaleb itmez:**-*mez*
Gazel 260
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Anmak, yad etmek.
11. İtmez zebān-güẕār-ı ṭaleb kimse nāmumuz
12. Gūyā kühen cerīdede mesṭūrlardanuz

zebān-ı beyān:
1. **zebān-ı beyān:**
Tarih 9
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Açıklayan, beyan eden dil.
27. Düşme tārīḫ ḳaydına Nābī
28. Aña virmiş Ḫudā zebān-ı beyān

zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür:
1. **zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür:**-*ür*
Gazel 71
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bülbül ve papağan dilini bimek.
9. Zebān-ı bülbül ü ṭūṭī bilür nā-yābdur Nābī
10. Sükūtum sanma ʿaczümden zebān-dānsuzlıġumdandur

zebān-ı dehān-ı zamān:
1. **zebān-ı dehān-ı zamān:**
Tarih 112
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Devranın dili.
13. Zebān-ı dehān-ı zamān didi tārīḫ
14. Duʿā ile Nābī vezīr-i ḫıredmend

zebān-ı dehen-i şāne:
1. **zebān-ı dehen-i şāne:**
Gazel 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Tarağın dişleri.
5. Ṣad zebān-ı dehen-i şāne güşāyiş viremez
6. Öyle muḥkemter olur ʿuḳde-i gīsū-yı edeb

zebān-ı gūyā:
1. **zebān-ı gūyā:**
Tarih 39
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Konuşan dil.
15. Ḥüsninüñ vaṣfına emvācı sütūr-ı taḥrīr
16. Ṭarḥınuñ medḥine māhīsi zebān-ı gūyā

zebān-ı gūyā olsa:
1. **zebān-ı gūyā olsa:**-*sa*
Kaside 24
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Konuşan dil olmak.
83. Keremi ḳābil-i güncāyiş-i taḳrīr degül
84. Her giyāh olsa zemīn üzre zebān-ı gūyā

zebān-ı ḥāl:
1. **zebān-ı ḥāl:**
Tarih 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hal dili II Herhangi bir şeyi davranışlarıyla gösterme, fiilleriyle anlatma.
11. Lūle gördüm zebān-ı ḥāl ile dir
12. Afiyetler içen müselmāna

zebān-ı ḫāme:
1. **zebān-ı ḫāme:**
Tarih 134
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kalemin dili.
1. Zihī ḳaṣr-ı dil-ārā cāygāh-ı rūḥ-baḫşā kim
2. Zebān-ı ḫāme ile ḥüsninün mümkin degül medḥi

zebān-ı ḫāme-i nābī:
1. **zebān-ı ḫāme-i nābī:**
Gazel 790
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin kaleminin dili.
9. Olur ʿarūs-ı suḫan pāy-kūb u dest-efşān
10. Zebān-ı ḫāme-i Nābī terennüm itdükçe

zebān-ı ḫāmeye:
1. **zebān-ı ḫāmeye:**-*ye*
Gazel 672
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
(Şeker kamışından yapılan) Kalemin dili.
9. ʿIyār-ı leẕẕet-i eşʿāra noḳsān gelmez ey Nābī
10. Zebān-ı ḫāmeye olduḳça şekker-ḫāne dirlerse

zebān-ı ḫāmūşa:
1. **zebān-ı ḫāmūşa:**-*a*
Gazel 718
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Suskun dil.
9. Olunsa her ne ḳadar nuṭḳa Nābiyā taḥsīn
10. Hezār o deñlü gerekdür zebān-ı ḫāmūşa

zebān-ı ḫançer:
1. **zebān-ı ḫançer:**
Gazel 621
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hançer dili.
5. Bizümle hep zebān-ı ḫançer ile söyleşür şimdi
6. Ser-i rehde düçār olduḳça evvel merḥabā dirken

zebān-ı ḫulūṣ açarsa:
1. **zebān-ı ḫulūṣ açarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 362
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
İhlaslı olduğunu dile getirmek, söylemek.
3. Ḫulūṣ minnet-i nuṭḳ u beyān ḳabūl itmez
4. İnanma her kim açarsa saña zebān-ı ḫulūṣ

zebān-ı ḳalem:
1. **zebān-ı ḳalem:**
Gazel 483
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kalemin dili, kalemin ucundan dökülen kelimeler.
9. İtmekdedür mesāmiʿ-i eyyāmı pür-güher
10. Nābī ʿaceb mi olsa zebān-ı ḳalem ḳalīl

zebān-ı maʾnī-i maḳṣūddur:
1. **zebān-ı maʾnī-i maḳṣūddur:**-*dur*
Gazel 253
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
İstenilen, gaye edinilen mananın ifadesi.
1. Zebān-ı maʾnī-i maḳṣūddur işāretümüz
2. Taḫallüf itdügi yoḳdur bizüm beşāretümüz

zebān-ı memleket-i ʿaşḳ:
1. **zebān-ı memleket-i ʿaşḳ:**
Gazel 238
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Aşk diyarının dili.
13. Gel ey esīr-i süḫan eyle meşḳ-i hāmūşı
14. Zebān-ı memleket-i ʿaşḳ bī-zebānlıḳdur

zebān-ı mercānfām:
1. **zebān-ı mercānfām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Mercan renkli dil.
151. Oldı her bir zebān-ı mercānfām
152. Māhī-i lücce-i ṣalāt u selām

zebān-ı mevlānā:
1. **zebān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin dili.
21. Nʾola cevahir ile olsa Mes̱nevī memlū
22. Kilīd-i genc-i ḥikemdür zebān-ı Mevlānā

zebān-ı mübālaġa:
1. **zebān-ı mübālaġa:**
Gazel 692
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mübalağa dili, abartılı dil.
9. Nābī tecāvüz itme lisān-ı vüḳūʿdan
10. Düşmez dehān-ı ṣıdḳa zebān-ı mübālaġa

zebān-i nāvek-i tīre:
1. **zebān-i nāvek-i tīre:**-*e*
Gazel 406
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Ok'un ağzı.
27. Ne çār-mīhe çekerler o nā-tüvān hedefi
28. Zebān-i nāvek-i tīre ṭayandınıncaya dek

zebān-ı şāne:
1. **zebān-ı şāne:**
Gazel 860
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Tarağın dili (Tarağın dişleri bağlamında).
9. İdersin perçemüñ ḫalvet-nişīn-i kelle-pūş ammā
10. Zebān-ı şāne söyler mū-be-mū esrār-ı pinhānı

zebān-ı şekve:
1. **zebān-ı şekve:**
Gazel 638
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Şikayet eden dil, şikayetçi söylem.
5. Serīr-i devletidür cilvegāh-ı rifʿatidür
6. Zebān-ı şekve neden şemʿa şemʿadānlardan

zebān-ı şikāyeti:
1. **zebān-ı şikāyeti:**-*i*
Tarih 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şikayet dili.
1. Ey eyleyen iṭāle zebān-ı şikāyeti
2. Gör çeşm-i iʿtibār ile naḳş-ı irādeti

zebān-ı şuʿarādan:
1. **zebān-ı şuʿarādan:**-*dan*
Kıt'a 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şairlerin dili.
11. Gūş itmek eger olmasa maḳṣūd-ı İlāhī
12. Evṣāf-ı dil-ārānı zebān-ı şuʿarādan

zebān-ı suḫen-senc-i rāz:
1. **zebān-ı suḫen-senc-i rāz:**
Gazel 829
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sırrın ölçülü, hesaplı söz söyleyen dili.
13. Her bir müje zebān-ı suḫen-senc-i rāz iken
14. Taḳrīrden naẓar duyamaz müddeʿāsını

zebān-ı şūraḥiyi:
1. **zebān-ı şūraḥiyi:**-*yi*
Gazel 107
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
İçine şarap konan uzun boyunlu kabın dili (Mecazen sürahinin bildirmek istediği maksat).
17. Tefhīm içün zebān-ı şūraḥiyi mey-keşe
18. Peymāne-i şarāb arada tercümānıdur

2. **zebān-ı şūrāḫīyi:**-*yi*
Gazel 223
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İçine şarap konan uzun boyunlu kabın dili (Mecazen sürahinin bildirmek istediği maksat).
5. Ġam-ı cihān ile baḥs̱ itmek isteyen bī-dil
6. Meġer zebān-ı şūrāḫīyi tercemān idinür

zebān-ı ṭabʿum:
1. **zebān-ı ṭabʿum:**-*um*
Gazel 201
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Sözün lisanı.
13. Nābī zebān-ı ṭabʿum iden hāme-i mecaz
14. Meşşāṭe-i ʿarūs-ı ḥaḳīḳat degül midür

zebān-ı ṭaʿne:
1. **zebān-ı ṭaʿne:**
Gazel 468
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Ayıplayan dil.
13. Odur şefīḳaterīn saña ġayriden Nābī
14. Zebān-ı ṭaʿne ile çerḫ-i pīre-zen didigüñ

zebān-ı ṭaʿne açup:
1. **zebān-ı ṭaʿne açup:**-*up*
Kaside 11
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yeren, ayıplayan ağzını açmak.
23. Zebān-ı ṭaʿne açup bir gice sipihr baña
24. Ne ṭaʿne nāvek-i dil-sūz germ idüp pertāb

zebān-ı tāze-i cāndur:
1. **zebān-ı tāze-i cāndur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Canın taze lisanı.
35. Meġer ḫalīfe vü aḳṭāb fehm ide ancaḳ
36. Zebān-ı tāze-i cāndur lisān-ı Mevlānā

zebān-ı tefāḫur-feşān:
1. **zebān-ı tefāḫür-feşān:**
Gazel 676
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Böbürlenme, kibirlenme dili.
1. Lāf eyleme zebān-ı tefāḫür-feşān ile
2. Bālā-yi bāma çıḳma çürük nerdübān ile

zebān-ı vekīl:
1. **zebān-ı vekīl:**
Gazel 746
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Vekillik yapan dil.
14. Mümkin mi ʿarż-ı şevḳ zebān-ı vekīl ile
13. Nābī ider mi sūz-ı derūnı edā ḳalem

zebān-ı zamān:
1. **zebān-ı zamān:**
Tarih 37
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zamanın dili.
5. Tārīḫini zebān-ı zamān didi Nābīyā
6. Seyyīd ʿAlī Efendi revān oldı cennete

zebānın bilmek:
1. **zebānın bilmek:**-*mek*
Gazel 477
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dilini bilmek, ne istediğini bilmek, dilinden anlamak.
1. Zebānın bilmek isterseñ o şuḫuñ hem-zebānın bul
2. Suḫan ḳalsuñ zebāna sen hele evvel dehānın bul

zebānına düşmiş:
1. **zebānına düşmiş:**-*miş*
Kıt'a 90
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yermek veya alay etmek amacıyla birinin kötü veya yanlış davranışını sürekli söylemek.
1. Şevḳet sözinde gerdiş-i çeşm-i ġazāl ḥayf
2. Düşmiş o deñlü nev-hevesānuñ zebānına

zebānlarını çekdi:
1. **zebānlarını çekdi:**-*di*
Gazel 454
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dillerini çekmek (Eskiden sır ifşa edenleri cezalandırma usülü).
7. Keşf itme rāz-ı reh-revi kim mīr-i ḳāfile
8. Çekdi zebānlarını şikemden cereslerüñ

zebān-pāpūş:
1. **zebān-pāpūş:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Pabuç dil, düşünmeden, çok ve ileri geri konuşan, her şeye cevap yetiştiren.
9. Büʾl-hevesden gāh ider vażʿ-ı pesendīde ẓuhūr
10. Geh düşer dīvāne ḳısmı bir zebān-pāpūş açar

zebān-rīz-i s̱enā:
1. **zebān-rīz-i s̱enā:**
Gazel 798
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Övgü dilleri döken.
7. Sūz ile olmadadur şemʿ zebān-rīz-i s̱enā
8. Cilve-i şevket ümidiyle şeb-i tārumuza

zebān-şinās:
1. **zebān-şinās:**
Gazel 315
Mısra: **12**
Dil bilme.
11. Çık ey naẓar aradan dil bulınca dildārı
12. Zebān-şinās olıcaḳ tercemāna yir ḳalmaz

zebānum mı var:
1. **zebānum mı var:**
Gazel 498
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Dili varmamak, karşısındakini üzeceğini düşündüğü sözü söylemeye gönlü elvermemek, söyleyememek.
1. Taḳrīr-i rāz-ı ʿaşḳa zebānum mı var benüm
2. Cānāneden şikāyete cānum mı var benüm

zebān-zed:
1. **zebān-zed:**
Gazel 699
Mısra: **15**
Herkesçe bilinen, yaygınlaşmış.
15. Ol güne zebān-zed sözi kim bulmaġa ḳādir
16. Mecmūʿa-i erbāb-ı suḫan cümlesi elde

zebūn:
1. **zebūn:**
Gazel 840
Mısra: **10**
Güçsüz, zayıf; âciz, çaresiz, elden ayaktan düşmüş.
9. Nābī giderek cilve-i bīhūdeler itdüñ
10. Meydān-ı maʿānīde zebūn esb-i ḫayāli

2. **zebūn:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **70**
Güçsüz, zayıf; âciz, çaresiz, elden ayaktan düşmüş.
69. Olmış idi baḥr-ı fünūn içre nūn
70. Ḥikmet-i ṭabʿında Arisṭo zebūn

3. **zebūn:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **129**
Güçsüz, zayıf; âciz, çaresiz, elden ayaktan düşmüş.
129. Dāver odur kʾolmaya nefse zebūn
130. Olmaya ālūde-i dünyā-yı dūn

4. **zebūn:**
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Güçsüz, zayıf; âciz, çaresiz, elden ayaktan düşmüş.
3. Bulup bāzū-yı baḫt u devleti her yirde bālāter
4. Ser-i aʿdā-yı devlet zīr-i tīġinde zebūn olsun

zebūn bulup:
1. **zebūn bulup:**
Gazel 106
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kötü, düşkün, aciz vaziyette görmek.
5. Zebūn bulup bizi pā-māl-i cevr idenlerden
6. Berāy-ı ġayret-i Ḥaḳḳ intikam alur bulunur

zebūn düşer:
1. **zebūn düşer:**-*er*
Gazel 188
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Güçten, takattan düşmek, mecali kalmamak.
5. Olsa ʿaceb mi rāh-revān-ı ṭaleb naḫīf
6. Esb eyledükçe ṭayy-ı menāzil zebūn düşer

zebūn eyleme:
1. **zebūn eyleme:**-*me*
Gazel 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Düşkün, muhtaç hale getirmek.
13. Nābīʾye çün itdün dil-i pākīzeter iḥsān
14. Ser-pençe-i miḥnetde zebūn eyleme yā Rab

zebūn itdi:
1. **zebūn itdi:**-*di*
Gazel 835
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Güçsüz düşürmek, aciz hâle getirmek.
7. ʿAkibet feyż-i viṣāl eyledi leb-rīz-i ḥayāt
8. Gerçi mīnā gibi hīcrānı zebūn itdi beni

zebūn ḳalmışdur:
1. **zebūn ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Kıt'a 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zayıf, güçsüz kalmak.
1. Pür olup nān ile bir keffesi bir mizanuñ
2. Birisi sengler altında zebūn ḳalmışdur

zebūn ola:
1. **zebūn ola:**-*a*
Gazel 885
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Güçsüz, zayıf, âciz kalmak.
5. Küşt-gīrān zebūn ola meġer ʿālemde
6. Püşt-rāḥat be-zemīn dest-i gedādan ġayrı

zebūn olmaz:
1. **zebūn olmaz:**-*maz*
Gazel 187
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Düşkün olmak,kendini kaptırmak.
5. Kim ki mekr-i zen-i dünyāya zebūn olmaz ise
6. Rezmgāh-ı feleġe merd gelür merd gider

zebūn olmaz idi:
1. **zebūn olmaz idi:**-*maz , -i, -di*
Gazel 864
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güçsüz, zayıf, âciz kalmak.
1. Dilde ʿaḳl olsa devā-ḫᵛāh-ı cünūn olmaz idi
2. Olsa hem-zād-ı cünūn ʿaḳla zebūn olmaz idi

zebūn olsa:
1. **zebūn olsa:**-*sa*
Gazel 653
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Güçsüz, zayıf, âciz kalmak.
1. Mihr-i rūyun ki olur şuʿlesi böyle efzūn
2. Ḫıyreden çeşmümüz ey şūḫ nʾola olsa zebūn

2. **zebūn olsa:**-*sa*
Gazel 805
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güçsüz, zayıf, âciz kalmak.
9. Dil nʾola olsa zebūn pençe-i müjgānında
10. Zārdur cāme-i şeh dest-i kemin sūzende

zebūn u ḫaste ola:
1. **zebūn u ḫaste ola:**-*a*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Düşkün ve hasta olmak, bitkin ve perişan olmak.
141. Aʿdāsı ola zebūn u ḫaste
142. Bed-ḫᵛāhı ẕelīl ü dil-şikeste

zebūn-ı ġamze-i ʿayyārı:
1. **zebūn-ı ġamze-i ʿayyārı:**-*ı*
Gazel 584
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yan bakışının perişanı.
7. Olmış zebūn-ı ġamze-i ʿayyārı bir bütūñ
8. Meydān-ı ḥüsn ü ānda ṣāḥib-ḳırān iken

zebūn-ı pençe-i ḳudret:
1. **zebūn-ı pençe-i ḳudret:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kudret pençesinin zavallısı.
1. Ādem esīr-i dest-i meşiyyet degül midür
2. ʿĀlem zebūn-ı pençe-i ḳudret degül midür

zedelen:
1. **zedelendi:**-*di*
Gazel 473
Mısra: **2**
Vurma, çarpma, delme sonucu berelenmek, ezilmek.
1. Oldı encāmı girān ʿömr-i sebük-reftāruñ
2. Zedelendi ucı destār-ı mülāyim-tāruñ

zehhār:
1. **zeḫḫār:**
Gazel 41
Mısra: **9**
Dalgalı, coşkun deniz.
9. Zeḫḫār nāmı ile olunmazdı baḥr yād
10. Dūşında olmayaydı eger peştemāl-i mevc

zehr:
1. **zehr:**
Gazel 696
Mısra: **3**
Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem.
3. Halvā-yı fenā zehr ile ālūdedür ammā
4. Çekmek eli güç gizlüce leẕẕet var içinde

2. **zehr:**
Gazel 396
Mısra: **14**
Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem.
13. Yārüñ elinden ṣahbāyı Nābī
14. Zehr olsa içsek şişsek ḳabarsaḳ

3. **zehr:**
Gazel 434
Mısra: **10**
Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem.
9. Meşḳ-i düşnām itme ʿuşşāḳa ne lāyıḳdur kʾola
10. Zehr ile āmīḫte laʿl-i şeker-bāruñ senüñ

4. **zehr:**
Gazel 468
Mısra: **11**
Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem.
11. Birūne zehr döker pūstin-i gāv-ı zemīn
12. Senüñ rübūde olup sīne-i çemen didigüñ

5. **zehr:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Çiçek II Zehir.
11. Şehd-i lebin nūş ideli Nābiyā
12. Zehr nedür bāl nedür bilmezüz

zehr ü kand:
1. **zehr ü kand:**
Kıt'a 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zehir ve şeker.
3. Zehr ü kand ü telḫ ü şīrīne ber-ā-berce ṣuna
4. Ṣaff-ı engüştān ḳadar ʿālemde bürhān olmaya

zehr-āb:
1. **zehr-āb:**
Kaside 11
Mısra: **110**
Zehirli su, zehir gibi acı su.
109. Meşām-ı hᵛāhişe itse nesīm-i nāzı güẕer
110. Olur çekīde dimāġ-ı niyāzdan zehr-āb

2. **zehr-āb:**
Gazel 262
Mısra: **2**
Zehirli su.
1. Leb-i cānāna mey-i nāb ber-ā-ber gelemez
2. Āb-ı ḥayvānla zehr-āb ber-ā-ber gelemez

3. **zehr-āb:**
Gazel 547
Mısra: **3**
Acı su.
3. Zehr-āb ise de nūş idelüm virdügi cāmı
4. Tek düşmeyelüm pīr-i muġānuñ naẓarından

zehr-ābe-çeş-i kāse-i hussād olasın:
1. **zehr-ābe-çeş-i kāse-i ḥussād olasın:***-a, -sın*
Gazel 622
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kıskançların kasesindeki zehirli suyu tadanlardan olmak.
9. Telḫ-kām-ı sitemüñ gör ne çekermiş bilesin
10. Sen de zehr-ābe-çeş-i kāse-i ḥussād olasın

zehr-çeş-i firkati:
1. **zehr-çeş-i firḳati:***-i*
Gazel 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ayrılık zehrini tadan.
3. Olınca zehr-çeş-i firḳati muhāsebenüñ
4. O zaḫme itdi telāfī muḳabeleyle Ḫudā

zehre:
1. **zehre:**
Gazel 499
Mısra: **3**
Cesaret, yiğitlik.
3. Bende ne zehre var ki virem ġaybdan ḫaber
4. Vaṣf-ı dehān-ı yār lisānum degül benüm

zehre-i red:
1. **zehre-i red:**
Tarih 92
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Reddetme cüreti, cesareti.
27. Faḫr iderse yiridür kimsede yoḳ zehre-i red
28. Bu serā-perde-i yek-tā ile şehr-i Şehbā

zehr-i maraz-fezāsı:
1. **zehr-i maraz-feżāsı:***-sı*
Gazel 128
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Hastalığı arttıran zehir.
3. Terkīb-i ṭıynetinde yoḳ eczā-yı merḥamet
4. Zehr-i maraz-feżāsı deva ṣūretindedür

zehr-i sitem:
1. **zehr-i sitem:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zulüm, cefa zehri.
3. Geh kemān-ı hicr ü geh zehr-i sitem geh bār-ı ġam
4. ʿĀşıḳ-ı fersūde-bāzū çekmedük miḥnet mi var

zehrnāk:
1. **zehrnāk:**
Tarih 77
Mısra: **6**
Zehirli.
5. ʿİfrīt-i bī-amānveş kesmişdi rāh-ı ḥaccı
6. İsmi küleyb bir kelb bir zehrnāk ṡuʿbān

zekāt:
1. **zekātından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 432
Mısra: **7**
Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birinin, her yıl sadaka olarak dağıtılmasını öngören İslâmın beş şartından biri.
8. Kemīne ḳaṭresi deryā-yı bī-kerānemüzüñ
7. Hezār teşneyi sīr-āb ider zekātından

2. **zekātı:***-ı*
Kıt'a 52
Mısra: **2**
Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birinin, her yıl sadaka olarak dağıtılmasını öngören İslâmın beş şartından biri.
1. Kilid-i genc-i tevekkül müsellem oldı bize
2. Zekātı ʿāleme kāfidür en faḳīrümüzüñ

zekāt eylemek:
1. **zekāt eylemek:***-mek*
Gazel 685
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zekat yapmak, zekat olarak vermek.
3. Biz ol fuḳarāyuz kʾolunur ʿadd-ı denāʾet
4. Kevneyni zekāt eylemek eñ müflisümüzde

zekāt-bahş-ı per ü bāl idük:
1. **zekāt-baḫş-ı per ü bāl idük:***- i, -dü, -k*
Gazel 719
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kol kanat germenin zekatını verme.
3. Fütādegān-ı ġama sāye-i ʿināyetümüzden
4. Zekāt-baḫş-ı per ü bāl idük zamān ile biz de

zekāt-ḫ∨āre-i iḥsānıdur:
1. **zekāt-ḫ∨āre-i iḥsānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 160
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Hediyenin zekatını yiyen.
11. Rūḥuñ zekāt-ḫ∨āre-i iḥsānıdur beden
12. Luṭf-ı şarāb çihre-fürūz-ı zücācedür

zekāt-ı çeşm-i ḫudā-bīnüñüñ:
1. **zekāt-ı çeşm-i ḫudā-bīnüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Kaside 3
Mısra: **63**
Kelime Tipi: -
Allah'ı gören gözlerinin zekatı (Miraç mucizesinde Peygamberimizin Allah ile bizzat görüşmesine atfen).
63. Zekāt-ı çeşm-i Ḫudā-bīnüñüñ tırāşesidür
64. Müşāhid-ı ʿurefā yā Muḥammed-iʿ Arabī

zekāt-ı ḥüsnini:
1. **zekāt-ı ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Gazel 392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin zekatı.
3. İtmez zekāt-ı ḥüsnini ol māh-rū dirīġ
4. Kūyında irtikāb olınursa gedālıcuḳ

zekāt-ı salṭanatuñ:
1. **zekāt-ı salṭanatuñ:**
Kaside 7
Mısra: **183**
Kelime Tipi: -
Saltanatın zekatı, cülus.
183. Zekāt-ı salṭanatuñ var mı idi her ser-i sāl
184. Mücāvirān-ı Ḥarem ḳandan eyler idi fütūr

zeker:
1. **ẕeker:**
Kıt'a 37
Mısra: **4**
Erkeklik organı, tenasül uzvu.
3. Ara yirde var nisbet-i imtizāc
4. Hevāyī dübürdür Kıyāmī ẕeker

zelāzil-i pür-zūr:
1. **zelāzil-i pür-zūr:**
Kaside 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: -
Çetin depremler.
23. Niẓām-ı ʿālemi bozdı şevāʾiḳ-i cān-kāh
24. Binā-yı rāḥatı yıḳdı zelāzil-i pür-zūr

zelīl:
1. **ẕelīl:**
Gazel 817
Mısra: **9**
Hor, hakir, muhakkar.
9. Ne deñlü ʿāşıḳ-ı bī-nām u şān ẕelīl ise de

zelīl olmadan:
1. **zelīl olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 483
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hor ve hakir olmak, aşağılanmak.
5. Toḫm olmayınca ḫāk-nişīn bulmaz irtifāʿ
6. Olmaz cihānda kimse ʿazīz olmadan zelīl

zelīl olsa:
1. **ẕelīl olsa:**-*sa*
Gazel 729
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hor ve hakir olmak, aşağılanmak.
9. Ḥall u ʿaḳd ehli ẕelīl olsa da pā-māl itme
10. Nāḫunuñ atma yire raḥm kıl üftādelere

zelīl olur:
1. **ẕelīl olur:**-*ur*
Gazel 155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rezil duruma düşmek, hor ve hakir olmak, aşağılanmak.
3. Her kim ʿazīz ṭutmaz ise tiz ẕelīl olur
4. Olmış sirişte ʿizzet ile mū-be-mūy-ı zer

2. **ẕelīl olur:**-*ur*
Gazel 725
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rezil duruma düşmek, hor ve hakir olmak, aşağılanmak.
3. ʿAzīz-i kişver olur pādişeh gelürse ẕelīl
4. Taḥammül eyleyemez āftāba nūr-ı nigāh

zelīl ü dil-şikeste:
1. **ẕelīl ü dil-şikeste:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **142**
Kelime Tipi: -
Zillete düşmüş ve kalbi kırılmış.
141. Aʿdāsı ola zebūn u ḫaste
142. Bed-ḫ∨āhı ẕelīl ü dil-şikeste

zelzele:
1. **zelzeleden:**-*den*
Gazel 105
Mısra: **2**
Deprem, sarsılma, sarsıntı.
1. Pür iken erzen-i aḫterler ile maḫzenler
2. Olamaz zelzeleden reste bu pervīzenler

2. **zelzele:**
Gazel 558
Mısra: **5**
Deprem, sarsılma, sarsıntı.
5. Gör istiḥkāmını ʿaczüñ ki yıḳsa zelzele dehri
6. Yıḳılmaz ḫurde gendümden yapılmış günbed-i ḫırmen

3. **zelzelede:**-*de*
Gazel 731
Mısra: **2**
Deprem, sarsılma, sarsıntı.
1. Ẕevḳ-i āsāyiş-i devlet mi var ol meşġalede
2. Ki hevā-ḫ∨āhı ola mirveḥaveş zelzelede

4. **zelzele:**
Gazel 815
Mısra: **7**
Deprem, sarsılma, sarsıntı.
7. Olur ikbāle nevʿā zelzele sermāye-i temkīn
8. Binā yerleşmeyince üstüvār olmaz bu yirlerde

5. **zelzele:**
Gazel 361
Mısra: **11**
Deprem, sarsıntı (Dünyanın inişleri, çıkışları bağlamında).
11. Reh-yāb olamaz rifʿatine zelzele Nābī
12. Her kim ki anuñ virdi ola sūre-i iḫlāṣ

zelzele-fermāy-ı sipihr-i mīnā:
1. **zelzele-fermāy-ı sipihr-i mīnā:**
Tarih 92
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Parlak renkli gökyüzünü sarsan/titreten.
15. Şemseler nūr-feżāyende-i çeşm-i ḫurşīd
16. Ḳubbeler zelzele-fermāy-ı sipihr-i mīnā

zelzele-i cürm:
1. **zelzele-i cürm:**
Kaside 2
Mısra: **283**
Kelime Tipi: -
Günah depremi.
283. Ne ḳadar zelzele-i cürm ile vīrāne isem
284. Var ümmīdüm ki olam luṭf-ı ebedle ābād

zelzele-i hāʾileden:
1. **zelzele-i hāʾileden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Korkunç savaş depremi.
77. Kimse bu zelzele-i hāʾileden ummaz idi
78. Ki bula bir daḫı erkān-ı umūr istiḥkâm

zem itdükçe:
1. **ẕem itdükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 608
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötülemek.
5. Olma ol gūne ki eṭvāruñı ẕem itdükçe
6. Bārekallah ola bed-ḫ∨āhlara naḳş-ı nigīn

zemāne:
1. **zemāne:**
Kaside 7
Mısra: **108**
Zaman, devir.

107. O deñlü ẓabṭ-ı memālikde ḥükmi nafīẕ kim
108. Zemāne devr idemez itmeyince iẕni ṣudur

zembūr:

1. **zembūr:**
Gazel 202
Mısra: **3**
Arı, eşek arısı.
3. Zembūr deñlü nāleler eyler raḳīb-i dūn
4. Teklīf-i engübīn olunursa mekeslenür

zemīn:

1. **zemīn:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Dünya, alem, yeryüzü.
1. Geldi bahār itdi zemīn ʿarż-ı sīneler
2. Enfās-ı ʿİseviyle açıldı sefīneler

2. **zemīnüñ:**-*üñ*
Gazel 716
Mısra: **3**
Dünya, alem, yeryüzü.
3. Şevketin görmiş zemīnüñ reng reng ezhārla
4. Dāmen-i ṣaḥrāya yüzler sürdi deryālar yine

3. **zemīne:**-*e*
Gazel 747
Mısra: **21**
Dünya, alem, yeryüzü.
21. Dest-i taḥsīndür zemīne ferş olan berg-i ḫazān
22. Gülşen-i kevn ü fesāduñ Nābiyā üstādına

4. **zemīne:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **92**
Dünya, alem, yeryüzü.
91. Ṭoḳunsa ebre gözi bir ʿaṭā-çeşīdesinüñ
92. Dökerdi ḳaṭre yerine zemīne gevher-i nāb

5. **zemīn:**
Kaside 24
Mısra: **84**
Dünya, alem, yeryüzü.
83. Keremi ḳābil-i güncāyiş-i taḳrīr degül
84. Her giyāh olsa zemīn üzre zebān-ı gūyā

6. **zemīn:**
Kaside 24
Mısra: **86**
Dünya, alem, yeryüzü.
85. Sīm-pāş oldı zemīne kef-i luṭfı o ḳadar
86. Ki zemīn çerḫ-i direm-dāra ider ʿarż-ı ġınā

7. **zemīn:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **40**
Dünya, alem, yeryüzü.
39. Sipihr idemez devr pīrāmenin
40. Zemīn būsa ḳādir degül dāmenin

8. **zemīn:**
Tarih 23
Mısra: **8**
Dünya, alem, yeryüzü.
7. Başına döndi sipihr-i bī-ḳarār
8. Ḫāk-i pāyına yüzin sürdi zemīn

9. **zemīnde:**-*de*
Gazel 151
Mısra: **5**
Dünya, alem, yeryüzü.
5. İltizām-ı girye bāḳīdür zemīnde yoḫsa eşk
6. Ḫidmet-i maḳtūʿ-ı tākün nukre-i pīşīnidür

10. **zemīne:**-*e*
Gazel 234
Mısra: **11**
Dünya, alem, yeryüzü.
11. Degül zemīne düşen berf ḫāne-i çerḫün
12. Beyāż-ı ṣūret-i dīvārı pāre pāre düşer

11. **zemīn:**
Gazel 762
Mısra: **2**
Dünya, alem, yeryüzü.
1. Fānūs-ı çerḫ gerdiş ider māh ʿaşḳına
2. Ṣad çāk ider zemīn yaḳasın rāh ʿaşḳına

12. **zemīni:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **135**
Dünya, alem, yeryüzü.
135. Zemīni ġulġule-i āsmāniyān pür ider
136. Ki çeşm-i bed ola āyīn-i devletünden dūr

13. **zemīn:**
Kıt'a 78
Mısra: **3**
Dünya, alem, yeryüzü.
3. Zamān maḥall-i belādur zemīn maḥali-i elem
4. Vücūd naḳşına ancaḳ budur zemīn ü zamān

14. **zemīn:**
Tarih 9
Mısra: **9**
Dünya, alem, yeryüzü.
9. Gūyiyā eşk-i şevḳdür ki zemīn
10. Ḳadem-i pādişāha itdi revān

15. **zemīnden:**-*den*
Gazel 824
Mısra: **15**
Yer, taban.
15. Dökdükleri zemīnden olur rüste şāh-ı gül
16. Çirk-āb-ı cāmesin o gülüñ cāme-şūları

16. **zemīne:**-*e*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **117**
Yer, taban.
117. Neşr-i gül-berg idüp zemīne nesīm
118. Naḳdin eyler ḫazīneye teslīm

17. **zemīne:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **85**
Yeryüzü II Yeryüzündeki insanlar.
85. Sīm-pāş oldı zemīne kef-i luṭfı o ḳadar
86. Ki zemīn çerḫ-i direm-dāra ider ʿarż-ı ġınā

18. **zemīn:**
Gazel 778
Mısra: **14**
Ortam.
13. Gelür ḫubān-ṣıfat reftāra pāy-ı ḫāme-i Nābī
14. Bu gūne nā-güşāde ʿāşıḳāna bir zemīn olsa

19. **zemīne:**-*e*
Gazel 342
Mısra: **2**
Yer, taban.
1. Ser-i kūyına yārüñ ʿāşıḳ-ı bī-çāre yüz ṭutmuş
2. Zemīne sāyeveş taṣvīrveş dīvāre yüz ṭutmış

20. **zemīnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 789
Mısra: **8**
Yer, taban.
7. Dilde ḫayāl-i ḳāmet-i yāri gören didi
8. ʿArʿar dikildi bāġ-ı vefānuñ zemīnine

21. **zemīni:**-*i*
Tarih 42
Mısra: **3**
Yer, taban.
3. Ṭarḥı nāzik zemīni nāzikter
4. Heyʾeti ḫoş bināsı nev-īcād

22. **zemīn:**
Gazel 303
Mısra: **24**
Zemin (mec. Sanat, şiir meydanı).
23. Sezā tāze maḥalle yapmaġa beyt-i neẓāyirden
24. Binā-yi naẓma Nābī böyle bir nāzik zemīn olmaz

23. **zemīn:**
Gazel 304
Mısra: **10**
Zemin (mec. Sanat, şiir meydanı).
9. Nābī kelāma vüsʿat-ı meydān virür cinās
10. Çün teng ola zemīn mücānister istemez

24. **zemīne:**-*e*
Gazel 520
Mısra: **7**
Dünya, alem, yeryüzü.
7. İdüp zemīne nihāde cebīn-i pür-çīni
8. Zemīni hem-şiken-i mevce-i ḥaṣīr idelüm

25. **zemīni:**-*i*
Gazel 520

Mısra: **8**
Dünya, alem, yeryüzü.
7. İdüp zemīne nihāde cebīn-i pür-çīni
8. Zemīni hem-şiken-i mevce-i ḥaṣīr idelüm

26. **zemīn:**
Tarih 26
Mısra: **6**
Dünya, alem, yeryüzü.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

27. **zemīne:**-*e*
Gazel 638
Mısra: **9**
Dünya, alem, yeryüzü.
9. Zemīne raḥmet ise āsmāna rifʿatdür
10. Zemīnün olduġı ḫ˅āhişger āsmānlardan

28. **zemīnün:**-*ün*
Gazel 638
Mısra: **10**
Dünya, alem, yeryüzü.
9. Zemīne raḥmet ise āsmāna rifʿatdür
10. Zemīnün olduġı ḫ˅āhişger āsmānlardan

29. **zemīnümde:**-*üm, -de*
Gazel 739
Mısra: **10**
Yer, taban II Ortam.
9. Benüm ol ravża-i sīr-āb-ı cūy-ı istiḳāmet kim
10. Nihālüm bīd-i mecnūn olsa kec bitmez zemīnümde

zemīn ile zamān:
1. **zemīn ile zamān:**
Tarih 30
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Yer ve zaman.
45. Bulmış āmīziş zemīn ile zamān bir ġūne kim
46. Çeşm-i gerdūn farḳdan ḳaldı ʿarażla cevheri

zemīn ü āsmān:
1. **zemīn ü āsmān:**
Gazel 141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yer gök, her yer, bütün dünya.
7. Leb-ā-lebdür zemīn ü āsmān esrār-ı ḥikmetden
8. Velīkin keşf ü taḥḳīka seza çeşm ü dehen yoḳdur

2. **zemīn ü āsmān:**
Tarih 76
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Yer ve gök, her yer, bütün dünya.
31. Felekler eyledi def mihr u māhın baḥr gird-ābın
32. Zemīn ü āsmān hem raḳs idüp hem oldı ḫ˅ānende

zemīn ü āsmānı ṭutdı:
1. **zemīn ü āsmānı ṭutdı:**-*dı*
Gazel 875
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Göklere çıkmak, herkes tarafından bilinmek.
9. Benüm ṭutdı zemīn ü āsmānı şöhret-i ʿaşḳum
10. Egerçi deşti Mecnūn Bīsütūnʾı kūh-ken ṭutdı

zemīn ü semā:
1. **zemīn ü semā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzü ve gökyüzü.
27. Gülḫan ü gülşen ü zemīn ü semā
28. Cilveger her birinde ṣunʿ-ı Ḫudā

zemīn ü zamān:
1. **zemīn ü zamān:**
Kıt'a 78
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yer ve zaman.
3. Zamān maḥall-i belādur zemīn maḥali-i elem
4. Vücūd naḳşına ancaḳ budur zemīn ü zamān

zemīn-āşiyān:
1. **zemīn-āşiyān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **102**
Yuvası yeryüzü olan.
101. Ey şehinşāh-ı enbiyā-ʿasker
102. Vʾey zemīn-āşiyān ü ʾarş-maḳarr

zemīn-būs eylese:
1. **zemīn-būs eylese:**-*se*
Gazel 811
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yer öpmek deyiminin karşılığı olarak bir büyüğün önünde eğilmek.
7. Ḥużūrında zemīn-būs eylese her rūz lāyıḳdur
8. Bu riḳḳat bu leṭāfet var mıdur ezhār-ı gülşende

zemīn-būsī-i sebū:
1. **zemīn-būsī-i sebū:**
Gazel 656
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şarap testisinin eğilip yeri öpmesi.
9. Sāḳī-i meclisün es̱er-i iltifātıdur
10. Pīş-i ḳadeḥ- keşānda zemīn-būsī-i sebū

zemīne koyup:
1. **zemīne koyup:**-*up*
Tarih 50
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yere koymak.
9. Ḳoyup Nābī zemīne rūy-ı inṣāfı didi tārīḫ
10. Giridʾi ḳıldı Aḥmed behrever dīn-i Muḥammedden

zemīne saldı:
1. **zemīne saldı:**-*dı*
Tarih 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yere sermek, yere düşürmek.
7. Bād-ı ecel zemīne nihāl-i vücūdını
8. Ṣaldı şikest eyledi ol serv-ḳāmeti

zemīn-i beñzerüñ:
1. **zemīn-i beñzerüñ:**-*üñ*
Gazel 474
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Şekil benzerliği.
9. Telḫī-i ṭabʿ-ı çīn-i cebini ʿaceb midür
10. Baḥr āb-ı rūyıdur bu zemīn-i beñzerüñ

zemīn-i dil-güşāsıyla:
1. **zemīn-i dil-güşāsıyla:**-*sı, -y, -la*
Tarih 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Gönle ferahlık veren mevki.
19. Zemīn-i dil-güşāsıyla birāder gülşen-i Firdevs
20. Hevā-yı rūḥ-baḫşāsiyle tevʾemdür dem-i ʿĪsā

zemīn-i ḥılle vü baġdādʾdan:
1. **zemīn-i ḥılle vü baġdādʾdan:**-*dan*
Kaside 14
Mısra: **114**
Kelime Tipi: -
Hılle ve Bağdat toprakları (Hılle; Irak'ın merkezinde Fırat Nehri üzerinde bir şehir. Bağdat'ın 100 km güneyinde yer alır).
113. Bu ṣadre müjde-i teşrīfüñ istimāʿ idicek
114. Zemīn-i Ḥılle vü Baġdādʾdan güm oldı fesād

zemīn-i köhne-i bāġ-ı ḫayāl-i nābīden:
1. **zemīn-i köhne-i bāġ-ı ḫayāl-i nābīden:**-*den*
Kaside 28
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Nabi'nin eskimiş hayal bağının zemini (Zemin;şiirin icra edildiği eski üslûp, tarz).
27. Zemīn-i köhne-i bāġ-ı ḫayāl-i Nābīden
28. Hediyye-i naẓar-ı pāk-i Mīr Esʿaddur

zemīn-i mezraʿadur:
1. **zemīn-i mezraʿadur:**-*dur*
Gazel 140
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ekim yapılabilecek arazi veya tarla II sevgilinin yüzü.
1. Gūyā zemīn-i mezraʿadur ʿarż-ı ḥāller
2. Eyler cevāba toḫm-feşānlık suʾāller

zemīn-i nedāmete:
1. **zemīn-i nedāmete:**-*e*
Gazel 135
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Pişmanlık toprağı.

7. Şaç toḫm-ı iʿtizārı zemīn-i nedāmete
8. Neşv ü nemā-yı tevbe günehkārlıḳdadur

2. **zemīn-i nedāmete:**-*e*
Gazel 302
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Pişmanlık toprağı.
7. İtdükçe rūy-māl zemīn-i nedāmete
8. Rīş-i sefīd-fām ile cārūb-ı tevbeyüz

3. **zemīn-i nedāmete:**-*e*
Gazel 302
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Pişmanlık toprağı.
7. İtdükçe rūy-māl zemīn-i nedāmete
8. Rīş-i sefīd-fām ile cārūb-ı tevbeyüz

zemīn-i şiʿrde:
1. **zemīn-i şiʿrde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Şiir, nazım vadisi.
35. Zemīn-i şiʿrde itmiş taḫallüş-i hicrī
36. Ki rūz-ı vaṣl şeb-i hecr ile müşeyyeddür

zemīn-i şiʿri:
1. **zemīn-i şiʿri:**-*i*
Gazel 403
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Şiir, nazım vadisi.
13. Kāviş ehli ider idrāk zemīn-i şiʿri
14. Nābiyā ḳadrini bu maʿnī-i nā-yāblaruñ

zemīn-i şūre:
1. **zemīn-i şūre:**
Gazel 303
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çorak yer.
7. Ḫayālüñ gelse de itmez ḳarār āyīne-i dilde
8. Zemīn-i şūre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz

zemīn-i şūre sünbül ber-neḫīzed der ū tohm-ı ʿamel żāyf me-kerdān:
1. **zemīn-i şūre sünbül ber-neḫīzed der ū toḫm-ı ʿamel żāyf me-kerdān:**
Kıt'a 73
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çorak toprakta sümbül yetişmez, amel tohumunu orada boşuna harcama.
3. Zemīn-i şūre sünbül ber-neḫīzed
4. Der ū toḫm-ı ʿamel żāyf me-kerdān

zemīn-i tāzeye:
1. **zemīn-i tāzeye:**-*y, -e*
Gazel 767
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yeni bir yol, tarz.
9. Tetebbuʿ kim iderse bu zemīn-i tāzeye Nābī
10. Miyān-ı tāze-gūyānda odur pākīze-güterce

2. **zemīn-i tāzeye:**-*y, -e*
Gazel 836
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yeni bir yol, tarz.
13. Nābiyā memnun olurdum bu zemīn-i tāzeye
14. Olsa pey-rev şāʿir-i siḥr-āzmālardan biri

zemīninden āsmānından:
1. **zemīninden āsmānından:**
Gazel 607
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yerinden göğünden (Mecazen herşeyden).
1. Cihānuñ olmadasın sīr āb ü nānından
2. Nedür bu şekve zemīninden āsmānından

zemistān:
1. **zemistāndan:**-*dan*
Gazel 61
Mısra: **2**
Kış, kış mevsimi.
1. Cihānda kalmamaġla şekveye şāyeste ḥāletler
2. İderler şimdi dīvānda zemistāndan şikâyetler

2. **zemistānda:**-*da*
Gazel 729
Mısra: **3**
Kış, kış mevsimi.
3. Ḫum zemistānda ḳabā cāme gibi ṣoḳmışdur
4. Şişeden sādeler itdürdi hevā bādelere

3. **zemistān:**
Kaside 10
Mısra: **6**
Kış, kış mevsimi.
5. Ne müjdedür bu ki ḫāsiyyet-i ḳudūmından
6. Cihāndan itdi zemistān miṣāli ġussa firār

4. **zemistān:**
Gazel 407
Mısra: **2**
Kış; sıkıntılı, güç durumlar.
1. Zamān-ı hicr dem-i vaṣl-ı yār olur giderek
2. Zamānedür bu zemistān bahār olur giderek

zemistān-ı riyā:
1. **zemistān-ı riyā:**
Gazel 48
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
İkiyüzlülüğün soğuk kışı.
29. Zemistān-ı riyā vü zühd-i bārid defʿine Nābī
30. Tenūr-ı āteşīn-i pür-şererdür ḥalḳa-i tevḥīd

zemm-i vażʿ-ı raḳīb:
1. **zemm-i vażʿ-ı raḳīb:**
Gazel 291
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Rakibi yerme.
11. Yā medḥ-i māh-ruhāndur ya zemm-i vażʿ-ı raḳīb
12. Ziyād ola dinecek ber-güẕārı biz bilürüz

zemzem:
1. **zemzem:**
Gazel 436
Mısra: **7**
Kâbe yakınında bulunan bir kuyunun Müslümanlarca kutsal sayılan suyu, zemzem suyu.
7. Bu maʿnīye işaret ider Zemzem ü Ḥacer
8. Kim rāh-ı Ḥaḳda çekme ġamın āb u dānenüñ

2. **zemzem:**
Kaside 15
Mısra: **128**
Kâbe yakınında bulunan bir kuyunun Müslümanlarca kutsal sayılan suyu, zemzem suyu.
127. Çākdur ḥasret-i şaḳḳ-ı ḳalem ile mīzāb
128. Teşnedür çāh-ı devātındaki āba zemzem

zemzemcesine:
1. **zemzemcesine:**
Gazel 783
Mısra: **8**
Zemzem gibi.
7. ʿAzmümüz Kaʿbeʾyedür devlet-i şāhenşehde
8. Şimdiden nūş idelüm ṣuları zemzemcesine

zemzeme-i müjde:
1. **zemzeme-i müjde:**
Kaside 14
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Zemzem suyu tadındaki müjde.
19. İrişdi zemzeme-i müjde gūş-ı āfāḳa
20. Pür oldı gül-şeker-i şükr ile gelū-yı bilād

zemzeme-i perde-i bīrūndan:
1. **zemzeme-i perde-i bīrūndan:**-*dan*
Gazel 828
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Haddi aşan, makamı tutturamayan nağme, şarkı.
9. Nesi var cünbiş-i kānūn-ı cihānuñ Nābī
10. Bī-nemek zemzeme-i perde-i bīrūndan ġayrı

zemzeme-pīrāy-ı ḫaber:
1. **zemzeme-pīrāy-ı ḫaber:**
Kaside 9
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Şarkı terennüm ederek haber veren.
69. Sebebinden olıcaḳ perde-keş-i istifsār
70. Oldı bu naġme ile zemzeme-pīrāy-ı ḫaber

zemzeme-pīrāy-ı ṭarab:

1. **zemzeme-pīrāy-ı ṭarab:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zevk ve safa nağmeleri terennüm eden (kalem).
9. Olduñ ey hāme-i Nābī çoḳdan ḫāmūş
10. Bilmem ey zemzeme-pīrāy-ı ṭarab nʾoldı saña

zemzeme-senc-i āmīn:
1. **zemzeme-senc-i āmīn:**
Tarih 138
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
"Amin" sözünü nağmeli olarak terennüm eden.
69. Yaluñuz ins ü melek olmaya şevḳiyle ola
70. Sidreden Rūhüʾl-emīn zemzeme-senc-i āmīn

zemzemle:
1. **zemzemleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 312
Mısra: **14**
Zemzem suyu ile karıştırmak.
13. Ne ġam sākī eġer ṣahbā dükense āb ḥāżırdur
14. Senüñ zemzemleyüp de sunduġuñ vişnʾābdan ḳalmaz

2. **zemzemleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 462
Mısra: **5**
Zemzem suyu ile karıştırmak.
5. Senün zemzemleyüp de ṣunduġun peymāneye sākī
6. Ṣafā-baḫş olmada olmaz müşabih cām-ı Cem çekmek

zen:
1. **zenler:**-*ler*
Gazel 105
Mısra: **14**
Kadın.
13. Sebeb-i rāḥat olur naḳṣ-ı ḫıred ey Nābī
14. Merdlerden göre āsūde-i terkīb zenler

2. **zene:**-*e*
Gazel 496
Mısra: **23**
Kadın.
23. Ṭıfldan münkatiʿ olmış zene benzer gūyā
24. Maʿnī-i tāze ṭoġurmazsa eger şaḳḳ-ı ḳalem

zen kısmınun:
1. **zen kısmınun:**-*nun*
Gazel 841
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kadın kısmı, kadın cinsiyetinden olan.
9. Ruḫsār-ı bī-tekellüfine sāde-rūlaruñ
10. Zen kısmınun ʿadīl olamaz eñ cemīlesi

zenaḫ:
1. **zenaḫından:**-*ı, -n, -dan*
Kıt'a 76
Mısra: **3**
Çene.
3. Ser-i zülfi gibi düşdi zenaḫından gördüm
4. Ber-ṭaraf dāʾireye bir ʿarak-ı şerm-nümūn

zenāh-i fikre:
1. **zenāh-i fikre:**-*e*
Gazel 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin çenesinin hayali.
3. Engüşti kimüñ degdi diyü ġabġab-ı yāre
4. Destüm zenāh-i fikre sütūn eyleme yā Rab

zenān-ı fikr-i muḥāl:
1. **zenān-ı fikr-i muḥāl:**
Gazel 796
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İmkansız hayallerin kadınları.
9. Ḥarām-zāde-i miḥnet tevellüd eylemesin
10. Zenān-ı fikr-i muḥāl ile hem-firāş olma

zenān-ı mıṣrveş:
1. **zenān-ı mıṣrveş:**
Tarih 76
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Mısırlı kadınlar gibi.
17. Olur mānend-i Yūsuf ʿārıż-ı ḥavrā-firībinden
18. Zenān-ı Mıṣrveş bānū-yı ḫāver pençe-efkende

zenbīl:
1. **zenbīl:**
Gazel 848
Mısra: **6**
İçine öteberi koyup omuzda yada elde taşımak için ağzı geniş olarak sazdan örülmüş ve üst tarafında yine sazdan örülmüş kulpu olan sepet.
5. Ḳo ḥasīr olup ayaḳda ḳalalum istemezüz
6. Kimsenüñ dūşına bār olmaġı zenbīl gibi

zenbūr:
1. **zenbūruñ:**-*uñ*
Gazel 413
Mısra: **1**
Bal arısı.
1. Ḥikmeti hep şeref-i vaḥyiledür zenbūruñ
2. Lez̠z̠et-i şehd ile mūmında dıraḫşān nuruñ

zenbūr ü engebīn:
1. **zenbūr ü engebīn:**
Gazel 579
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Arı ve bal.
11. Gayrīde var mı öyle şifā-baḫş muʿcize
12. Şāyān-ı vaḥy ise nʾola zenbūr ü engebīn

zenbūrān:
1. **zenbūrāna:**-*a*
Gazel 756
Mısra: **5**
Arılar.
5. Lebüñ yādiyle zenbūrāna feryād itdügüm şebler
6. Olur şemʿ-i ʿasel her mūm yansa şemʿdānumda

zencebīl:
1. **zencebīl:**
Gazel 746
Mısra: **8**
Zencefil bitkisinden elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz (Bitkiden elde edildiği için yumuşaktır).
7. Bu kārgāhuñ añlamayan germ ü serdini
8. Kāfūruñ añlamaz es̱erin zencebīl ile

zencir:
1. **zencīrlerle:**-*ler, -le*
Gazel 60
Mısra: **8**
Zincir, pranga.
7. Ele evḳāt-ı ʿömrüñ girdügiyle çıkduğı birdür
8. Degül zencīrlerle żabṭa ḳādir vaḳti sāʿatler

2. **zencīrlerle:**-*ler, -le*
Gazel 155
Mısra: **23**
Zincir, pranga.
23. Zencīrlerle żabṭ olınur yoḫsa Nābīyā
24. Mümkin degül mümāneʿat-ı mevc-cūy-ı zer

3. **zencīre:**
Gazel 751
Mısra: **2**
Zincir, pranga.
1. Düşmeden şiʿri ġaraż dāʿiye-i taḥrīre
2. Maʿnī-i vahşiyi bend eylemedür zencīre

4. **zencīr:**
Gazel 94
Mısra: **4**
Zincir, pranga.
3. Böyle ḳalursa silsile-i zülf-i müşk-bīz
4. Dīvāneler ziḥāmına zencīr teng olur

5. **zencīri:**-*i*
Gazel 657
Mısra: **14**
Zincir, pranga.
13. Bend ṭutmaz nigeh-i yār ile Mecnūn olanuñ
14. Ola zencīri meġer ḥalka-i çeşm-i āhū

6. **zencīrlerle:**-*ler, -le*
Gazel 746
Mısra: **3**
Zincir, pranga.
3. Zencīrlerle żabṭı muḥāl iken āteşüñ
4. Żabṭ itdi şemʿ-i bezm anı tār-ı fetīl ile

7. **zencīrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 795
Mısra: **4**
Zincir, pranga.
3. Felāṭun olsa da mümkin mi Mecnūn olmamaḳ ādem
4. O şuḫuñ sīmden zencīrini gördükçe yanında

8. **zencīri:**-*i*
Gazel 852
Mısra: **2**
Zincir, pranga.
1. Luṭfdur ehl-i dilün vāsıṭa-i tesḫīri
2. Sīm ü zerden olur āzādelerüñ zencīri

9. **zencir:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **44**
Zincir, pranga.
43. Budur ejder-i sīne-sūz-ı ʿadū
44. Ki zencir ile bestedür sū-be-sū

10. **zencīr:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **328**
Zincir, pranga.
327. Ḳanda bir şemʿ aña pervāne
328. Ḳanda zencīr aña dīvāne

11. **zencīrden:**-*den*
Gazel 644
Mısra: **6**
Birbirine geçmiş mâdenî halkalardan meydana gelen bağ (Eskiden suçluların, delilerin eline, ayağına vurulan demirden bağ).
5. Simden pīrāye-i dūş u girībān-ı ʿabā
6. Farḳı yoḳdur gerden-i dīvānede zencīrden

zencīr ider:
1. **zencīr ider:**-*er*
Gazel 562
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Zincir etmek II Zincirle bağlamak.
3. Bu eyyām ü leyālüñ ittiṣālinden nümāyāndur
4. Ki bī-hūşān-ı gūyun żabṭına zencīr ider gerdūn

zencīr-beste:
1. **zencīr-besteler:**-*ler*
Gazel 83
Mısra: **1**
Zincire bağlanmış olan (Eskiden delilerin kendilerine ve başkalarına zarar vermemeleri zincire vurulurlardı).
1. Dīvāne eyler ādemi zencīr-besteler
2. Dest-i uṣūl pāy-ı hevāyı gidesteler

zencīre çekdi:
1. **zencīre çekdi:**-*di*
Tarih 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zincire bağlamak.
13. Çekdi zencīre eyledi bende
14. Şevḳ-i nehr-i Ḳızıldeliʾyi hemān

zencīre itse:
1. **zencīre itse:**-*se*
Gazel 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zincire vurulmak.
1. Dil itse nʾola zülf-i perīşāna teşebbüs̱
2. Zencīre ider itse de dīvāna teşebbüs̱

zencīr-i cünūndan:
1. **zencīr-i cünūndan:**-*dan*
Gazel 728
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Delilik zinciri.
3. Müjdeler ey dil-i dīvāne giriftār olıcaḳ
4. Ḳayd yoḳdur saña zencīr-i cünūndan ṣoñra

2. **zencīr-i cünūndan:**-*dan*
Gazel 828
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Delilik zinciri.
1. Kim düşer dāmenüme ḳaṭre-i ḫūndan ġayrı
2. Kim öper pāyumı zencīr-i cünūndan ġayrı

zencīr-i evḳātuñ:
1. **zencīr-i evḳātuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 457
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zaman zinciri (Solukların birbiri ardınca alınıp verilmesi ile oluşan zincir bağlamında).
7. Gelür her ḥalḳası reng-i digerle ġayrı maʿdenden
8. Degül mümkin zer itmek cümlesin zencīr-i evḳātuñ

zencīr-i ḥarf:
1. **zencīr-i ḥarf:**
Gazel 507
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Harfler zinciri.
3. Maʿnā ider rübūde kalemveş ḳarārımı
4. Zencīr-i ḥarf ile ne ḳadar pāy-pest isem

zencīr-i ḫayālāt:
1. **zencīr-i ḫayālāt:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hayallerin zinciri.
9. Zencīr-i ḫayālāt ile ārām ider ancaḳ
10. Dil nāmına nādīde bu dīvāne kimüñdür

zen-i dünyā:
1. **zen-i dünyā:**
Gazel 813
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Dünya kadını II Kahpe dünya.
7. Ülfet eyler miydi dünyā-cū zen-i dünyā ile
8. Bir cüvānı nazenīni ger der-āġūş eylese

zen-i dünyānuñ:
1. **zen-i dünyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 706
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Dünya kadını II Kahpe dünya.
11. Zen-perestān-ı cihān yek-şebe kām almaġ içün
12. Zen-i dünyānuñ alur bār-ı ġamın gerdenine

zen-i gerdūndan:
1. **zen-i gerdūndan:**-*dan*
Gazel 84
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Felek kocakarısı.
7. Zen-i gerdūndan olduḳça dāmen-çin-i istiġnā
8. Benüm dest-i Züleyḫā gibi dāmānumla düşmendür

zenişgeh-i ṭamġā:
1. **zenişgeh-i ṭamġā:**
Gazel 561
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Damganın basıldığı yer.
7. Dü gūş-ı ṭarf-ı benāgūş-ı yāre zīverdür
8. Olur zenişgeh-i ṭamġā sebīke-i sīmīn

zeniş-i dest ü pā:
1. **zeniş-i dest ü pā:**
Gazel 367
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ayak ve elleri ile vurma, debelenme, tepinme.
5. Mebsūt iken ṣaḥāʾif-i afāka ḫ∨ān-ı rızḳ
6. Deryā-yı ḥırṣda zeniş-i dest ü pā ġalaṭ

zen-perestān-ı cihān:
1. **zen-perestān-ı cihān:**
Gazel 706
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Alemin kadın düşkünleri.
11. Zen-perestān-ı cihān yek-şebe kām almaġ içün
12. Zen-i dünyānuñ alur bār-ı ġamın gerdenine

zen-ṭabʿ:
1. **zen-ṭabʿlar:**-*lar*
Gazel 345
Mısra: **8**
Kadın tabiatlı.
7. Ḳalmış ser-i meydān-ı maḥabbet tek ü tenha
8. Zen-ṭabʿlar almış yiri merdān unudulmış

zer:
1. **zerden:**-*den*
Gazel 45
Mısra: **4**
Altın.
3. Bir ẕerre penāh eyleyecek sāyesi yoḳdur
4. Farż eyleyelüm zerden imiş zer-ʿalem-i çerḫ

2. **zer:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Altın.
3. ʿAceb mi āyine-i raḥmet olsa rūy-siyāh
4. Kemīne-seng-i siyāh ile zer ʾıyār olunur

3. **zer:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Altın.
5. Bārī deġerdi ḫ∨āhişe zer eylese ḳarār
6. Dest-i güşāde-destde reng-i ḥınā ḳadar

4. **zer:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Altın.
5. Gāh açar gāhī ḳapar birisi sīm ü biri zer
6. Cünbiş-i ḥikmet-nümā-yı çerḫ hep sāʿatledür

5. **zer:**
Gazel 238
Mısra: **15**
Altın.
15. Ne zer ne zūr gerekdür ne ḳuvvet-i bāzū
16. O şūḫa cāʾize-i vaṣl nā-tüvānlıḳdur

6. **zere:**-*e*
Gazel 241
Mısra: **8**
Altın.
7. Mis̱āl-i ḫāne-i Aʿrāb dest-i müflisde
8. Zere ḫiṭāb-ı ẕeher kār-dān degül de nedür

7. **zer:**
Gazel 400
Mısra: **16**
Altın.
15. Cāʾiz ki zer-perestlere ola ʿöẕr-ḫ∨āh
16. Zer kisve ile cilvesi mīzāb-ı raḥmetüñ

8. **zeri:**-*i*
Gazel 586
Mısra: **9**
Altın.
9. Kīseden kīseye ḥabs eyleyerek ḫalḳ zeri
10. Çoḳ peşīmānlıġı var çıḳduġına maʿdenden

9. **zer:**
Gazel 775
Mısra: **10**
Altın.
9. Günehdür bāʿis̱-i ārāyiş-i ruḫsāre-i raḥmet
10. Miḥakk-ı rū-siyāhuñ ḥüsni çoḳdur zer ḫuṣūṣında

10. **zerden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **63**
Altın.
63. Mihr barānī-i iḳbāline zerden düġme
64. Ḳurṣ-ı meh matbaḫ-ı cāhında gümüşden kef-gīr

11. **zer:**
Tarih 82
Mısra: **28**
Altın.
27. Kimisi didi meclis-i çerḫüñ
28. Zer turunc ile oldı cilve-nümā

12. **zer:**
Tarih 82
Mısra: **29**
Altın.
29. Kimisi didi zer şemāmesidür
30. ʿAnber-i şeb içinde nā-peydā

13. **zer:**
Tarih 82
Mısra: **32**
Altın.
31. Kimisi didi bārgāh-ı felek
32. Oldı zer fülkesiyle pā ber-cā

14. **zer:**
Tarih 82
Mısra: **34**
Altın.
33. Kimisi didi rāyet-i ṣubḥuñ
34. Oldı zer mehçesi żiyā-baḫşā

15. **zer:**
Tarih 82
Mısra: **60**
Altın.
59. Kimisi dir ki sāḳī-i gerdūn
60. Zer piyāleyle nūş ider ṣahbā

16. **zer:**
Gazel 604
Mısra: **7**
Altın II Para.
7. Darb-ı sikkeyle olur ve zer nāmdār-ı iştihār
8. Müstaʿidd-i ʿizz ider üstād teẕlīl itdügin

17. **zeri:**-*i*
Gazel 623
Mısra: **9**
Altın II Para.
9. Zeri ebnā-yı ʿālem eyleyüp pinhān seḥābāsā
10. Yine āh-ı şerernāk ile giryān gösterür kendin

18. **zer:**
Gazel 700
Mısra: **9**
Altın II Para.
9. Cīb-i gedāda bulmaduġından ḥużūrı zer
10. Eyler ḳarār cīb-i ʿamīḳ-i kibārda

19. **zer:**
Gazel 187
Mısra: **8**
Sarı.
7. Ḫalḳa nīreng geçer maṣbaġa-i çerḫ-i kebūd
8. Kimi sebz ü kimi sürḫ u kimisi zer gider

20. **zerden:**-*den*
Gazel 510
Mısra: **13**
Altın.
13. Zerden ḳalur mı maʿnī-i pākīze Nābiyā
14. İksire nāziş itse nʾola ḫākümüz bizüm

21. **zer:**
Tarih 26
Mısra: **6**
Altın.
5. Zamān-ı devletinde ḥażret-i şāhenşehüñ gūyā
6. Zemīn bir cāme giydi tügmesi zer rengi jengārī

zer itmeġe:
1. **zer itmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 558
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Altın etmek.
11. Görüp aʿlāyı ednāya ḥaḳāretle nigāh itme
12. Ne ḳādir itmeġe zer mevḳiʿinde itdügin āhen

zer itmek:
1. **zer itmek:**-*mek*
Gazel 457
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Altın etmek.
7. Gelür her ḥalḳası reng-i digerle ġayrı maʿdenden
8. Degül mümkin zer itmek cümlesin zencīr-i evḳātuñ

zer nāvdān:
1. **zer nāvdān:**
Gazel 100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Altın sırmalı kaftan.
7. Zer nāvdān ü cāme-i simīn-nitāk ile
8. Köhne pelās-ı cürme harīdār Kaʿbeʾdür

zer ṭabaḳla:
1. **zer ṭabaḳla:**-*la*
Tarih 82
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Altın tabak ll Güneş.
55. Kimisi dir bu zer ṭabaḳla felek
56. Kime niʿmet-fürūş olur ʿacabā

zer ü sīme:
1. **zer ü sīme:**-*e*
Gazel 49
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Altın ve gümüş.
15. Bir āhen iken şöhreti ġālib zer ü sīme
16. ʿAşk ehline yār olmaġ ile tīşe-i Ferhād

zer u zīverle:
1. **zer u zīverle:**-*le*
Tarih 76
Mısra: **26**

Kelime Tipi: -
Altın ve süs eşyası.
25. Virüp yümn-i ḳudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet
26. Neşāṭından cihān oldı zer u zīverle zībende

zer-ʿalem-i çerḫ:
1. **zer-ʿalem-i çerḫ:**
Gazel 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Feleğin altın alemi.
3. Bir ẕerre penāh eyleyecek sāyesi yoḳdur
4. Farż eyleyelüm zerden imiş zer-ʿalem-i çerḫ

zer-beft-i şāhāne:
1. **zer-beft-i şāhāne:**
Gazel 764
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Harika sırmalı kumaşlar.
5. İder ḫande dehān-ı baḫyeden zer-beft-i şāhāne
6. O delḳ-i kem-bahā kūy-ı fenānuñ ḫırka-pūşında

zerd:
1. **zerd:**
Gazel 155
Mısra: **20**
Sarı, sararmış, solgun.
19. Rāh-ı keremde ḳıllet-i erbāb-ı ṣarfdan
20. Ġayretle oldı çīn be-cebīn zerd rūy-ı zer

zerd ider:
1. **zerd ider:**-*er*
Gazel 756
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sarartmak, soldurmak.
9. İder gūş eyleyen ḥussād-ı naẓmun reng-i rūyın zerd
10. Benüm ḫāṣiyyet-i iksīr var ḥüsn-i beyānumda

zerd itdüñ:
1. **zerd itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 452
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Sarartmak, soldurmak.
3. Görülmez sikke-i taḥsīne lāyıḳ çünki ey bī-raḥm
4. Niçün mānend-i zer cism-i nizārum böyle zerd itdüñ

zerd-çihre:
1. **zerd-çihre:**
Gazel 649
Mısra: **7**
Sarı beniz, saramış surat.
7. Ol zerd-çihre dest-i dilüñ çeşm-i şūḫıdur
8. Bī-ḫᵛāb iden sarāy-ı dilüñ pāsbānların

zerden:
1. **zerden:**
Tarih 30
Mısra: **56**
Altından, altından yapılmış.
55. Bir ḫazīne sīme mālikdür anuñçün muttaṣıl
56. Her ser-engüştinde var zerden birer engüşteri

zerdī-i rū:
1. **zerdī-i rū:**
Gazel 257
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sararmış, solmuş yüz.
1. Zāhide zerdī-i rū vāṣıta-i zīb olmaz
2. Her varaḳ-pāre-i pejmürdede teẕhīb olmaz

zerdī-i rūyum:
1. **zerdī-i rūyum:**-*um*
Gazel 223
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Sararmış, solmuş yüz.
7. Ḫamīde ḳāmet u zerdī-i rūyum ile beni
8. O şeh-süvār ele alursa bir kemān idinür

zerger:
1. **zergerüñ:**-*üñ*
Gazel 410
Mısra: **3**
Kuyumcu.
3. Zergerüñ nāzikī-i ṣunʿını görmek ḫoşdur
4. Farḳın idrākden elmās ü dür ü yāḳūtuñ

zerger-i ʿaṣluñ:
1. **zerger-i ʿaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 742
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aslın zergeri (Zerger; yüzük gibi takılara altın, gümüş vb. cevherlerden süslemeler yapan sanatkar).
7. Olmaz ʿıyārun ey zer-i naḳış senüñ tamam
8. Tā düşmeyince zerger-i ʿaṣluñ ocağına

zerger-i taḳdīr:
1. **zerger-i taḳdīr:**
Kıt'a 63
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Beğenilen kuyumcu.
3. Ṭurma yapmaḳda zerger-i taḳdīr
4. Ḫurde-i sīm ṣırmadan ḫātem

zer-hāme:
1. **zer-hāme:**
Gazel 175
Mısra: **9**
Altın kalem.
9. Zer-hāme ile mihr ider naḳl beyāża
10. Her ḥarf ki pīçīde-i müsvedde-i şebdür

zer-hāven-i felekde:
1. **zer-hāven-i felekde:**-*de*
Gazel 881
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün altın havanı (Hz. İsa Peygmberin göğe çekilmesine telmihen).
5. Olmaz şifā-pezīr göñül saḥḳ iderse de
6. Zer-hāven-i felekde Mesīḥā devāmuzı

zer-i çil hezār:
1. **zer-i çil hezār:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **90**
Kelime Tipi: -
Kırk bin altın.
89. Bāḳī didi isterem ey merd-i kār
90. Hālis ü meskūk zer-i çil hezār

zer-i ḫalī:
1. **zer-i ḫalī:**
Kıt'a 112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Nakışsız, yalın altın.
3. Aḳıtdı gerçi ki seyl-āb-ı çeşmümüz o perī
4. Şümürde eyledi ammā o da zer-i ḫalī

zer-i hālis:
1. **zer-i hālis:**
Gazel 255
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saf altın.
7. Mis-ṭıynetān-ı naḳşı zer-i hālis eylerüz
8. Terkīb-i kīmyā-yı ṣafādur ḫamīrümüz

zer-i ḫurşīde:
1. **zer-i ḫurşīde:**-*e*
Gazel 651
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Güneş gibi parlayan altın.
7. Ādem var eylemez zer-i ḫurşīde iltifāt
8. Varınca kesr-i ḫāṭır ider bir ġurūş içün

zer-i ḳalbümi:
1. **zer-i ḳalbümi:**-*üm, -i*
Gazel 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kalbin altın olması.
1. Ẓann itme zer-i ḳalbümi meşkūk degüldür
2. Ṭuġrā-zededür sikkesi meşkūk degüldür

zer-i kāmil-ʿıyār:
1. **zer-i kāmil-ʿıyār:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **131**
Kelime Tipi: -
Ayarı tam olan altın.
131. Tā aña dek kim zer-i kāmil-ʿıyār
132. Bulduğı sāʿat ʿaded-i çil hezār

zer-i mihr:
1. **zer-i mihr:**
Gazel 346
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Güneşin altını.
11. Ceybinde zer-i mihr gibi perveriş itmek

12. Āḫir ser-i aʿdāya nis̲ār itmek içünmiş

2. **zer-i mihr:**
Gazel 851
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin altını.
9. Zer-i mihr olmasa germiyyete tebdīl olamaz
10. Meclis-i kevne bürūdet düşüren serdī-i dey

zer-i nābı:
1. **zer-i nābı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **365**
Kelime Tipi: **-**
Saf altın.
365. Nāsa iḥsān ide zer-i nābı

zer-i naḳış:
1. **zer-i naḳış:**
Gazel 742
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayarı düşük altın.
7. Olmaz ʿıyārun ey zer-i naḳış senüñ tamam
8. Tā düşmeyince zerger-i ʿaṣluñ ocağına

zer-i şūdeyle:
1. **zer-i şūdeyle:**-*y, -le*
Tarih 82
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Dövülmüş altın.
35. Kimisi didi atlas-ı çerḫe
36. Zer-i ṣūdeyle urdılar tamġā

zer-i tefsīr idi:
1. **zer-i tefsīr idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Tefsirin altını (Tefsir; Kur'an-ı Kerim'in surelerini, Arapça dil bilgisi kurallarından, dinî kaynaklardan, bilimsel kuram ve görüşlerden yararlanarak açıklama ve görüşler ileri sürme; yorumlama; bu görüşleri yazma).
29. Her ne ki zīb-i leb-i taḳrīr idi
30. Dürr-i ḥadīs̲ ü zer-i tefsīr idi

zerin itdi:
1. **zerin itdi:**-*di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **174**
Kelime Tipi: -
Altın yapmak, altına çevirmek.
173. Urdı mīs-i nefsine bir kīmiyā
174. İtdi zerin sikke-i şāha sezā

zer-ḳalem:
1. **zer-ḳalem:**
Gazel 16
Mısra: **9**
Altından yapılmış kalem.
9. Eşiʾʿa zer-ḳalem Nābī devāt-ı sīmdür hāle
10. Anuñla Enverī dīvānını taḥrīr ider meh-tāb

zer-nigār olur:
1. **zer-nigār olur:**-*ur*
Gazel 507
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Altın işlemeli olmak.
5. Şemʿüm ki pertevümden olur saḳf zer-nigār
6. Ṭabʿum bülenddür nʾola ẓāhirde pest isem

zer-nişān:
1. **zer-nişān:**
Tarih 139
Mısra: **8**
Altın işlemeli.
7. Būs ider destini Ḫān Aḥmed-i ʿāli-şānuñ
8. Zer-nişān olmadan efzūn bu saʿādet aña bes

zer-perest:
1. **zer-perestlere:**-*ler, -e*
Gazel 400
Mısra: **15**
Altına, paraya tapan.
15. Cāʾiz ki zer-perestlere ola ʿöẕr-ḫ∨āh
16. Zer kisve ile cilvesi mīzāb-ı raḥmetüñ

zerre:
1. **ẕerresin:**-*si, -n*
Gazel 465
Mısra: **3**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
3. Ẕerresin çekdügi yoḳ sāʾil-i keçkūl be-kef
4. Sükkerī-ḫ∨ārlarun çekdügi teşvīşlerüñ

2. **ẕerre:**
Gazel 764
Mısra: **10**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
9. Ticāretgāh-ı dehrüñ çār-sūsın yoḳladum Nābī
10. Metāʿ-ı maʿrifetden ẕerre yoḳdur ḫod-fürūşında

3. **ẕerresidir:**-*si, -dir*
Kaside 2
Mısra: **96**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
95. Baḥrinüñ ḳaṭresidür kimde ki var gevher-i ʿilm
96. Mihrinüñ ẕerresidir kimde ki var nūr-ı reşād

4. **ẕerreler:**-*ler*
Kaside 9
Mısra: **117**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
117. Behremend olsa nʾola ẕerreler iḥsānuñdan
118. Şimdi sensin felek-i dānişe mihr-i enver

5. **ẕerreyüz:**-*y, -üz*
Gazel 329
Mısra: **14**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
13. Nābī ʿaceb mi eyler isek çerḫi zīr-iʾ pāy
14. Bir ẕerreyüz ki mihr ile hem-ṣoḥbet olmışuz

6. **ẕerresi:**-*si*
Kaside 2
Mısra: **152**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
151. Olur evṣāf-ı kemāli raḳama güncīde
152. Güneşüñ ẕerresi mümkin olur ise taʿdād

7. **ẕerredür:**-*dür*
Gazel 131
Mısra: **1**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
1. Dil gerçi nūr-ı rūyuña nisbetle ẕerredür
2. Ammā ki intisāb ile ol nūra ġırredür

8. **ẕerre:**
Gazel 502
Mısra: **14**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
13. Nefy-i vücūd eylemeden ġayri Nābiyā
14. Yek ẕerre yoḳ mehāsin-i aʿmālümüz bizüm

9. **ẕerre:**
Kaside 5
Mısra: **6**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
5. Ṣāf envār-ı ḥaḳāyıḳdur olan ās̲ārı
6. Ẕerre yoḳdur kederi ḥażret-i Muḥyiʾd-dīnʾüñ

10. **ẕerreyüz:**-*y, -üz*
Gazel 195
Mısra: **3**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
3. Bir mihre ẕerreyüz ki fürūġ-ı cemālden
4. Kūyında mihr sāye-i dīvārdan geçer

11. **ẕerreyi:**-*y, -i*
Kaside 16
Mısra: **143**
Maddenin parçalanabilir en küçük hali etrafında dönen şey.
143. Aḳṣā-yı kişverinde olan köhne ẕerreyi
144. Eyler iḥāṭa lemʿa-i nūr-ı feṭāneti

zerre deñlü:
1. **ẕerre deñlü:**
Tarih 77
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Zerre kadar.
15. Yog idi ẕerre deñlü pervası hiç kesden
16. Perr-i meges degüldi çeşminde ceyş-i sulṭan

zerre ḳadar:

1. **z̲erre ḳadar:**
Gazel 222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zerre kadar, hiç mi hiç.
3. Şekve ḫurşīd-ruhān-ı felek-i naḫvetden
4. Der-i ġam-ḫānemüzi z̲erre ḳadar bilmezler

2. **z̲erre ḳadar:**
Kaside 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zerre kadar, hiç mi hiç.
1. Dün ki itdüm ṭaraf-ı ġamkede-i ḳalbe naẓar
2. Görmedüm z̲erre ḳadar gerd-i küdūretden es̲er

3. **z̲erre ḳadar:**
Kaside 12
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **-**
Zerre kadar, hiç mi hiç.
173. Yoḫsa Allāh bilür sāye-i elṭāfuñda
174. Kimseden z̲erre ḳadar görmedi ṭabʿum ālām

4. **z̲erre ḳadar:**
Kaside 18
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zerre kadar, hiç mi hiç.
39. Līk Allāh bu daʿvāma benüm şāhiddür
40. Yoḳ bu medḥümde benüm z̲erre ḳadar būy-ı riyā

5. **z̲erre ḳadar:**
Kıt'a 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Zerre kadar, hiç mi hiç.
7. Görmesün z̲erre ḳadar āyine-i ḳalbi keder
8. Olmasun nīm-nefes ḳalb-i şerīfi nā-şād

6. **z̲erre ḳadar:**
Tarih 92
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Zerre kadar, hiç mi hiç.
53. İḫtilālāt-ı umūra o ḳadar virdi niẓām
54. Ki bulunmaz arasan z̲erre ḳadar nāber-cā

z̲erre z̲erre:
1. **z̲erre z̲erre:**
Gazel 442
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
En küçük parçasına varıncaya kadar.
11. Bir ḫod-pesend-i ser-keşün eczā-yı cismidür
12. Her z̲erre z̲erre ḫāki bu köhne nişīmenüñ

z̲erreāsā:
1. **z̲erreāsā:**
Kıt'a 69
Mısra: **3**
Zerre gibi.
3. Gelürler z̲erreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġıñda āftāb-ı şevḳet-i İslām

2. **z̲erreāsā:**
Kıt'a 106
Mısra: **3**
Zerre gibi.
3. Gelürler z̲erreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġında āftāb-ı şevket-i İslām

zerrece:
1. **z̲errece:**
Gazel 287
Mısra: **10**
Zerre kadar.
9. Yoluna bezl itmege varumuzı
10. Z̲errece ihmāl nedür bilmezüz

2. **z̲errece:**
Gazel 497
Mısra: **5**
Zerre kadar.
5. Mücāzātında ḫūb u ziştüñ itmez z̲errece taḳṣīr
6. ʿAceb ṣūret-nümā-yı ʿadldür āyīne-i ʿālem

zerre-ṣıfat:
1. **z̲erre-ṣıfat:**
Gazel 511
Mısra: **8**
Zerre gibi (Aşırı dar, küçük bağlamında).
7. Cürʿaveş hāke ber-ā-ber olalum kūyında
8. Ey gönül z̲erre-ṣıfat menzili eflāk idelüm

zerrīn:
1. **zerrīn:**
Tarih 121
Mısra: **15**
Altından yapılmış.
15. Ḫūbān-ı sehī-ḳad gibi zerrīn kemer ile
16. İtmiş se sütūn merkez-i ḫıdmetde iḳāmet

zerrīn eyleye:
1. **zerrīn eyleye:***-y, -e*
Kaside 10
Mısra: **84**
Kelime Tipi: -
Sarartmak, üzüntüden altın gibi sararmak.
83. Sezā mıdur kim olup derd-i yeʾs ile ḫaste
84. Vücūdum eyleye zerrīn taḥassür-i dīnār

zerrin ḳalemle:
1. **zerrin ḳalemle:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Altın kalem II Altın yazı.
9. Zerrin ḳalemle yazsa sezā mihre Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumuz

2. **zerrīn ḳalemle:***-le*
Gazel 878
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Altın kalem II Altın yazı.
9. Zerrīn ḳalemle yazsa sezā mihr Nābiyā
10. Ṭāḳ-ı sipihre bu ġazel-i ābdārumı

zerrīn külehüñ:
1. **zerrīn külehüñ:***-üñ*
Gazel 419
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Altın taç.
11. Çār-mīḫ ile mücāzātı degül cāy-ı ʿaceb
12. Bārgāhuñ başına geydügi zerrīn külehüñ

zerrīn leġen:
1. **zerrīn leġen:**
Gazel 875
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Altından leğen (Güneşin rengi ve şekli ile ilişkili olarak).
5. Ruḫuñ vaṣfa gül-āb ile dehen-şūy olmaḳ isterdüm
6. Felek hiss eyleyüp hūrşīdden zerrīn leġen ṭutdı

zerrīnsitān-ı devlet:
1. **zerrīnsitān-ı devlet:**
Kaside 16
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Mutluluğun/saltanatın altından olan ülkesi.
123. Zerrīnsitān-ı devlet ile eyleyüp naẓar
124. Nergisler oldı maʾil-i çeşm-i ʿināyeti

zer-şemse:
1. **zer-şemselerle:***-ler, -le*
Gazel 400
Mısra: **11**
Altın suyuyla yapılan bezeme (Şemse: eski cilt kapaklarının dış yüzünde, ortada bulunan oval bezeme).
11. Zer-şemselerle cild-i zer-efşān ile felek
12. Evrāḳıdur kitāb-ı debistān-i ḥikmetüñ

z̲erūr:
1. **z̲erūr:**
Kaside 7
Mısra: **76**
İlaç, çare, derman.
75. Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Muṣṭafā Ḫan kim
76. Ġubār-ı dergehidür zaḫm-i rüzgāra z̲erūr

zer-varaḳ-ı ḫūrşīde:
1. **zer-varaḳ-ı ḫūrşīde:***-e*
Gazel 509
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Güneşin altın yaprağı.
13. Nābiyā yazsa sezā zer-varaḳ-ı ḫūrşīde

14. Kātib-i bārgeh-i çerḫ bu zībā ġazelüm

zevāl:
1. **zevāle:**-*e*
Gazel 215
Mısra: **3**
Son bulmak, nihayete ermek.
3. Eks̲er olur kemāl zevāle ḳarībter
4. Vaḳt-i ġurūb sāyesi şahṣuñ mezīd olur

2. **zevalini:**-*in, -i*
Gazel 427
Mısra: **1**
Yok olmak.
1. Çoḳ görmişüz zevalini ġaddār olanlaruñ
2. Hengām-ı fırsatında dil-āzār olanlaruñ

3. **zevālinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 303
Mısra: **22**
Yok olma, sona erme, felaket.
21. Cihān ʿaks-i merāyā olduġın fehm eyleyen ʿārif
22. Zevālinden zülāl-i ʿālemüñ endūhgīn olmaz

4. **zevāle:**-*e*
Gazel 60
Mısra: **10**
Son bulmak, ölüm, yok olmak, iyi bir durumdan kötü duruma düşmek, alçalmak.
9. Ḫaṭ-ı nev-hīzinüñ mażmūnını istersen ey Nābī
10. Zevāle yüz ṭutar iḳbāl ile geçmiş ḥikāyetler

5. **zevaline:**-*i, -n, -e*
Gazel 433
Mısra: **6**
Zail olma, sona erme.
5. Gāhī dürūġ-ı maṣlaḥat-āmīz-i vaṣl-ı yār
6. Bādī olur zevaline ṣıdḳā-ı maḥabbetüñ

zevāl gelmedi:
1. **zevāl gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 876
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Yok olmak, batmak.
9. Küsūf-ı ḫaṭla siyāh oldı rūyı dildāruñ
10. Henüz dildeki mihre zevāl gelmedi mi

zevāl görmeyelüm:
1. **zevāl görmeyelüm:**
Gazel 511
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Yokluk yaşamak, yok olmak, batmak.
9. Nābiyā görmeyelüm gün gibi dünyāda zevāl
10. Yüzümüz ehl-i kemālüñ yolına ḫāk idelüm

zevāle yüz ṭutdı:
1. **zevāle yüz ṭutdı:**-*dı*
Gazel 821
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tükenmek, yok olmak üzere olmak.
3. Bīdārlıḳ leẕāʾiẕi ṭutdı zevāle yüz
4. Şeb-ḫūn-ı ḫ∨āb-ı ġaflete teʿkīd ḳalmadı

zevāl-i ḥüsni hengāmında:
1. **zevāl-i ḥüsni hengāmında:**-*i*
Gazel 462
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güzelliğini kaybettiği esnada.
9. Zevāl-i ḥüsni hengāmında ḫaṭ basdı ruḫ-ı yāri
10. Sahīfe çirknāk olduḳça ʿādetdür raḳam çekmek

ẕevḳ:
1. **ẕevḳdür:**-*dür*
Gazel 462
Mısra: **1**
Eğlence, eğlenti, cünbüş.
1. Egerçi ẕevḳdür meyḫānelerde cām-ı Cem çekmek
2. Cemʾe menmūnlukdan sehlterdür bār-ı ġam çekmek

2. **ẕevḳ:**
Kısa Mesnevi 5
Mısra: **18**
Eğlence, eğlenti.
17. Tāze vü mīr ü ḥarem-perver iken
18. Ẕevḳ hengāmı hevā der-ser iken

3. **ẕevḳi:**-*i*
Gazel 87
Mısra: **10**
Tat, lezzet.
9. Ne ḳayd-ı dād u sited var ne kal ü ḳīl-i ḥisāb
10. Bihişt ẕevḳi ki var kūşe-i ferāġatdür

4. **ẕevḳi:**-*i*
Gazel 180
Mısra: **2**
Tat, lezzet.
1. ʿĀlemün gerçi niẓāmı devlet ü niʿmetledür
2. Līk ẕevḳi ʾāfiyetle ṣoḥbet ü ülfetledür

5. **ẕevḳi:**-*i*
Gazel 383
Mısra: **3**
Tat, lezzet.
3. Ẕevḳi var cilve-i yekrān-ı ġurūruñ ammā
4. Olmasa pençe-i idbār-ı ʿinān-gīr olmaḳ

6. **ẕevḳin:**-*i, -n*
Gazel 413
Mısra: **13**
Tat, lezzet.
13. Ẕevḳin idrāk idemez añlamayan ey Nābī
14. Farḳını maʿni-i nā-güfte ile meşhūruñ

7. **ẕevḳi:**-*i*
Gazel 424
Mısra: **10**
Tat, lezzet.
9. Rūy-ı yāri gördi dil çıḳdı derūn-ı sineden
10. Faṣl-ı güldür ẕevḳi çendān ḳalmadı kāşānenüñ

8. **ẕevḳin:**-*i, -n*
Gazel 424
Mısra: **14**
Tat, lezzet.
13. Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ġam dile
14. Ṭuydı yārān ġālibā ẕevḳin bizüm kāşānenüñ

9. **ẕevḳ:**
Gazel 691
Mısra: **16**
Tat, lezzet.
15. Bīdārlıkda olduġı yoḳ Nābiyā naṣīb
16. Ol ẕevḳ kim müyesser olur gāhī ḫ∨ābda

10. **ẕevḳi:**-*i*
Gazel 706
Mısra: **9**
Tat, lezzet.
9. Dilberüñ ẕevḳi daḫı ṣohbet-i yārān iledür
10. Ne yapar dil-beri tenhā götüren meskenine

11. **ẕevḳüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **124**
Tat, lezzet.
123. Didi aña gülḫanī ey nā be-hūş
124. Ẕevḳüñi gör lāyuñı çek ol ḫamūş

12. **ẕevḳ:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Tat, beğeni, haz.
5. Es̲īr neşʾe hevā ẕevḳ u āb bāde-i nāb
6. Türāb cürʿa-i ṣahbā-yı āferīnişdür

13. **ẕevḳin:**-*in*
Gazel 124
Mısra: **3**
Tat, beğeni, haz.
3. Çeşm-i şuhūd lāzım anuñ ẕevḳin itmege
4. Eczā-yı ʿālem içre hezārān meṣāf olur

14. **ẕevḳ:**
Gazel 234
Mısra: **10**
Tat, beğeni, haz.
9. Ṣafā-yı meykede bir görmek ile añlanmaz
10. O ẕevḳ ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa vara vara düşer

15. **ẕevḳ:**
Gazel 610
Mısra: **3**
Tat, beğeni, haz.
3. Dest-i rindānda degüldür ẕevḳ içün şemʿ-i ḳadeh
4. Ġāʾib itmişler ararlar şemʿ ile germiyyetin

16. **ẕevḳümde:**-*üm, -de*
Kaside 9

Mısra: **65**
Tat, beğeni, haz.
65. Kendü ẕevḳümde ḥużūrumda dil-ı ʿālemde
66. Dem sürüp eyler iken ʿömr ṣafā ile güẕer

17. **ẕevḳ:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **28**
Tat, beğeni, haz.
27. Fażl ü maʿārifden idi baḥs̱-ı fen
28. Ẕevḳ ile pür olmış idi encümen

18. **ẕevḳe:***-e*
Gazel 592
Mısra: **7**
Keyif, eğlence.
7. Bāde-i kām olsa da āmāde ẕevḳe vaḳt yoḳ
8. Ḥıfẓdan şām ü seḥer seng-i ḥasedden şīşesin

19. **ẕevḳ:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **92**
Keyif, eğlence.
91. Didi aña oldı müyesser murād
92. Var yüri ol ẕevḳ şümārıyla şād

ẕevḳ alacaksın:
1. **ẕevḳ alacaksın:***-acak, -sın*
Gazel 701
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Hoşlanmak, keyif almak.
13. Bilsem göñül ne ẕevḳ alacaksın viṣālden
14. Ḥasretle itdi żaʿf terettüb meşāʿire

ẕevḳ alsun:
1. **ẕevḳ alsun:***-sun*
Gazel 477
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hoşlanmak, keyif almak.
5. Ne ẕevḳ alsun esīr-i ʿaşḳ olan şeh-nāme cenginden
6. Baña eğlenmeğe Ferhād ü Şīrīn dāstānın bul

ẕevḳ alur:
1. **ẕevḳ alur:***-ur*
Gazel 638
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hoşlanmak, keyif almak.
15. Degül bihişt-i ṣafā-baḫş ṭabʿ-ı dūzaḫiyān
16. Ne ẕevḳ alur dil-i pervāne gülsitānlardan

ẕevḳ ider:
1. **ẕevḳ ider:***-er*
Gazel 242
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Eğlenmek, neşelenmek.
3. Pāy-būsile şeref-yāb olduġumdan ẕevḳ ider
4. Nüktelerle şīveler eyler bilür bilmezlenür

ẕevḳ idüp:
1. **ẕevḳ idüp:***-üp*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Eğlenmek, neşelenmek.
53. Ẕevḳ idüp ol āṣaf-ı ʿālī-maḳām
54. Didi nʾola eyleseñüz iltizām

ẕevḳ ile:
1. **ẕevḳ ile:**
Gazel 307
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Zevkle.
5. Ẕevḳ ile temāşāsına aç çeşm-i tevekkül
6. Bāzīçe-i endīşe bu hengāmeye ṣıġmaz

ẕevḳ itdük:
1. **ẕevḳ itdük:***-dü, -k*
Gazel 834
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Eğlenmek, hoşlanmak, zevk almak.
11. Ḳudemānun görüp ās̱ārını biz ẕevḳ itdük
12. Ḳudemā görmedi ḥayfā bizüm ās̱ārumuzı

ẕevḳ ü keder:
1. **ẕevḳ ü keder:**
Gazel 601
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Mutluluk ve mutsuzluk, sevinç ve hüzün.
3. Nā-müstemirde ẕevḳ ü keder müstemir degül
4. Ḥācet yoḳ āzmāyişe ʿīydin muḥarremin

ẕevḳ u rāḥatı bulmış:
1. **ẕevḳ u rāḥatı bulmış:***-mış*
Kaside 16
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
Rahatlığa, huzura kavuşmak.
21. Tebdīlden meşaḳḳate bilsem nedür murād
22. Dil-ḫ∨āhuñ üzre bulmış iken ẕevḳ u rāḥatı

ẕevḳ u ṣafā:
1. **ẕevḳ ü ṣafā:**
Tarih 138
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Zevk ve mutluluk.
73. İde dil-h∨āhı ḳadar ẕevḳ ü ṣafā ʾıyş ü neşāṭ
74. Her umūrında hudāvend-i cihān ola muʿīn

2. **ẕevḳ u ṣafā:**
Kaside 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve eğlence.
5. Rāyet-i ġuṣṣa nigūn ẕevḳ u ṣafā rūz-efzūn
6. Çerḫ-i dūn mihr-nümūn devr-i felek kām-revā

ẕevḳ ü ṣafā-baḫş-ı selāmet:
1. **ẕevḳ ü ṣafā-baḫş-ı selāmet:**
Gazel 350
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Huzura ermenin mutluluk ve zevk veren safası.
5. Olmadın bīm-keş-i reh-zen-i ṣaff -ı müjesi
6. Bilmedük ẕevḳ ü ṣafā-baḫş-ı selāmet ne imiş

ẕevḳ u ṣafādur:
1. **ẕevḳ u ṣafādur:***-dur*
Gazel 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Zevk ve eğlence.
1. Görmedük görmişi bir ẕevḳ u ṣafādur ki gider
2. Görenüñ ġayeti yoḳ renc u ʿanādur ki gider

ẕevḳ ü ṣafālardan:
1. **ẕevḳ ü ṣafālardan:***-lar, -dan*
Gazel 836
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve mutluluk.
7. Böyle güstāḫāne çoḳ baḳma diyü āzār ider
8. Meclisinde gördüġüm ẕevḳ ü ṣafālardan biri

ẕevḳ u ṣafāsın:
1. **ẕevḳ ü ṣafāsın:***-sın*
Gazel 566
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve mutluluk.
5. Zāhid yüri var ṣavmaʿada çille-nişīn ol
6. Sen meykedenüñ ẕevḳ ü ṣafāsın ne bilürsin

2. **ẕevḳ u ṣafāsın:***-sı, -n*
Tarih 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve eğlence.
11. Görüp ẕevḳ u ṣafāsın ālemüñ ṣordum nedendür bu
12. Ki gülbang-ı meserretle pür olmış ḳubbe-i mīnā

ẕevḳ ü seyrānın ide:
1. **ẕevḳ ü seyrānın ide:***-e*
Tarih 68
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Zevk edip seyretmek, yaşamak.
27. Ḫudā mübārek ide ʿāfiyetle devletle
28. Ṣafā-yı ḫāṭır ile ide ẕevḳ ü seyrānın

ẕevḳ u ṣoḥbeti:
1. **ẕevḳ u ṣoḥbeti:***-i*
Kaside 20
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Kişiler arasında) eğlenip, hoş vakit geçirme.
103. Allāh yine pederle mülāḳāt idüp naṣib
104. İḫvān ile müyesser ide ẕevḳ u ṣoḥbeti

ẕevḳ u temāşāya:

1. **ẕevḳ u temāşāya:**-*y, -a*
Tarih 121
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Eğlenip temaşa etme.
29. Hem rāḥat u hem ẕevḳ u temāşāya olur ġarḳ
30. Cān atsa nʾola sāyesine devlet ü rifʿat

ẕevḳ virür:
1. **ẕevḳ virür:**-*ür*
Gazel 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hoşlanmak, beğenmek II mutlu etmek.
5. Gūş-ı ʿuşşāḳa virür ẕevḳ reh-i rāst-ı Ḥicāz
6. Muṭribā itdügün āheng Ṣifāhan yolıdur

ẕevḳ-bāfte-i ḳargāh-ı ʿuzlet imiş:
1. **ẕevḳ-bāfte-i ḳargāh-ı ʿuzlet imiş:**-*i, -miş*
Gazel 354
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yalnızlık işyerinin dokuma zevki.
3. Ferāġ-ı pirehenin geçmeyince añlamadum
4. Ki ẕevḳ-bāfte-i ḳargāh-ı ʿuzlet imiş

ẕevḳ-baḫş u cevād:
1. **ẕevḳ-baḫş u cevād:**
Tarih 42
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Mıutlu eden ve cömert.
23. Ṣāḥibinüñ derūnına beñzer
24. Pāk u ṣāfī vü ẕevḳ-baḫş u cevād

ẕevḳ-i āsāyiş-i devlet:
1. **ẕevḳ-i āsāyiş-i devlet:**
Gazel 731
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluktan huzur lezzeti II Makamın verdiği huzur zevki.
1. Ẕevḳ-i āsāyiş-i devlet mi var ol meşġalede
2. Ki hevā-ḫ∨āhı ola mirveḥaveş zelzelede

ẕevk-i ʿaṭādan:
1. **ẕevk-i ʿaṭādan:**-*dan*
Gazel 57
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İhsan zevki.
11. Dünyāya idüp dāʿiye-i aḫẕ sirayet
12. Kem-yāftedür ẕevk-i ʿaṭādan müteleẕẕiẕ

ẕevk-i bahār:
1. **ẕevk-i bahār:**
Gazel 436
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bahar zevki.
5. Olsun hilāl o bülbüle ẕevk-i bahār kim
6. Gülşenle farḳın añlamaya āşiyānenüñ

ẕevḳ-i bahārı:
1. **ẕevḳ-i bahārı:**-*ı*
Gazel 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bahar zevki.
1. Ḫāṭır-fürūz-ı ḥüsnün ẕevḳ-i bahārı nʾeyler
2. Ahū-perest-i çeşmüñ ṣayd u şikârı nʾeyler

ẕevḳ-i bihişt-i berīn virür:
1. **ẕevḳ-i bihişt-i berīn virür:**-*ür*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
En yüksek cennet(de bulunma) zevkini vermek.
21. Nedür bu nüḳūş-ı zamān ü zemīn
22. Virür seyri ẕevḳ-i bihişt-i berīn

ẕevḳ-i bī-maḥrūr:
1. **ẕevḳ-i bī-maḥrūr:**
Gazel 872
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kızarmamış zevk (Şarap içmekten dolayı yüzün kızarması, ateşlenmesi anlamında).
5. Fedā eyle göñül fikr-i ḫumārı ẕevḳ-i ṣahbāya
6. Bu ʿişretgāhda bir ẕevḳ-i bī-maḥrūr gördüñ mi

ẕevḳ-i cām-ı vaṣl-ı bī-ḫamyāze-i hicrān alınmaz:
1. **ẕevḳ-i cām-ı vaṣl-ı bī-ḫamyāze-i hicrān alınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 457
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılığın sonunda hüzünsüz kavuşma şarabının tadını almak.
3. Alınmaz ẕevḳ-i cām-ı vaṣl-ı bī-ḫamyāze-i hicrān
4. Alan firḳat-keşāndur leẕẕetin vaḳt-ı mülākātuñ

ẕevḳ-i fenādan:
1. **ẕevḳ-i fenādan:**-*dan*
Gazel 521
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Faniliğin zevki.
9. Ẕevḳ-i fenādan el yuyamam yoḫsa Nābiyā
10. Āb-ı ḥayāt teşnesidür nūşumuñ benüm

ẕevḳ-i ferāġ gider:
1. **ẕevḳ-i ferāġ gider:**-*er*
Gazel 126
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Feragat, fedakarlık zevki gider.
5. Sāḥa-i cāh feraḥ olsa gider ẕevḳ-i ferāġ
6. Rāḥatuñ leẕẕeti peyġūle-güzīn olmadadur

ẕevḳ-i ġam:
1. **ẕevḳ-i ġam:**
Gazel 213
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gam zevki.
1. Ẕevḳ-i ġam dilde midür daġda mı tende midür
2. Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür

ẕevḳ-i ḥayātuñ:
1. **ẕevḳ-i ḥayātuñ:**-*uñ*
Gazel 551
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayattan alınan lezzet.
1. Yek nefes ẕevḳ-i ḥayātuñ bulamazsın bedelin
2. ʿĀlemüñ cümle fedā eyler isen mā-ḥaṣalın

ẕevḳ-i kenār:
1. **ẕevḳ-i kenār:**
Gazel 735
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zevk köşesi, -mutlu olunan yer-.
7. Ne ḳadar baḫş-ı ḥayāt itse gerek ẕevḳ-i kenār
8. Bu ḳadar çāşnī-i rūḥ ki var būsında

ẕevḳ-i küleh-i faḳr u fenā:
1. **ẕevḳ-i küleh-i faḳr u fenā:**
Gazel 30
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Fakr ve fena külahının zevki.
15. Mestān-ı ser-endāzı ḳomaz itmege Nābī
16. Ẕevḳ-i küleh-i faḳr u fenā efsere minnet

ẕevḳ-i mey:
1. **ẕevḳ-i mey:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şarabın, içkinin zevki.
9. Añlamazsın naġme-i ney ẕevḳ-i mey sen zāhidā
10. Mest iken Nābī anı añlar bilür bilmezlenür

ẕevḳ-i mülāḳāta:
1. **ẕevḳ-i mülāḳāta:**-*a*
Gazel 850
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Buluşup görüşme zevki.
29. Gāh olur bārī hele ẕevḳ-i mülāḳāta sebeb
30. Ġayrı yoḳ baña tesellī-baḫş olur ruʾyā gibi

ẕevḳ-i mülaḳatı:
1. **ẕevḳ-i mülaḳatı:**-*ı*
Gazel 395
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Buluşup görüşme zevki.
3. Hicrān çekerek ẕevḳ-i mülaḳatı unutduḳ
4. Maḫmūr olarak leẕẕet-i ṣahbādan uşanduḳ

ẕevḳ-i niyāza:
1. **ẕevḳ-i niyāza:**-*a*
Gazel 628
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**

Yalvarma, yakarmanın verdiği zevk.
3. Leẕẕet-i nāza gerçi söz yoḳdur
4. Līk zevḳ-i niyāza ʿaşḳ olsun

zevḳ-i pervāz:
1. **zevḳ-i pervāz:**
Kıt'a 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Uçmanın lezzeti.
3. Ṭāʾir-i ḫāne-zād-ı künc-i ḳafes
4. Zevḳ-i pervāz nʾolduğın bilmez

zevḳ-i ṣabūḥīsine:
1. **zevḳ-i ṣabūḥīsine:***-si, -n, -e*
Tarih 72
Mısra: **26**
Kelime Tipi: -
Abahleyin mahmurluk gidermek için içilen şarabın zevki.
25. Şehr-i Şehbāʾyı hele eyledi reşk-i cennet
26. Şām bir zevḳ-i ṣabūḥīsine erzende-behā

zevḳ-i ṣahbāya:
1. **zevḳ-i ṣahbāya:***-y, -a*
Gazel 872
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Şarabın zevki - İçki içmenin verdiği mutluluk -.
5. Fedā eyle gönül fikr-i ḫumārı zevḳ-i ṣahbāya
6. Bu ʿişretgāhda bir zevḳ-i bī-maḫrūr gördüñ mi

zevḳ-i seyri:
1. **zevḳ-i seyri:***-i*
Tarih 68
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
İzlemenin zevki.
5. Ḫoşā nişīmen-i ġarrā ki zevḳ-i seyri ider
6. Nigār-ḫāne-i Çīn ādemüñ dil ü cānın

zevḳ-i temāşāsı:
1. **zevḳ-i temāşāsı:***-sı*
Tarih 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Seyretme zevki.
1. Ḥabbezā bāġçe-i bī-bedel ü bī-hemtā
2. Ki virür zevḳ-i temāşāsı dil ü çeşme cilā

2. **zevḳ-i temāşāsı:***-sı*
Tarih 121
Mısra: **28**
Kelime Tipi: -
Seyretme zevki.
27. Jengār ḳomaz āyīne-i sinede jengi
28. Ḫāṭırda ḳomaz zevḳ-i temāşāsı küdūret

zevḳ-i ʿuzleti:
1. **zevḳ-i ʿuzleti:***-i*
Kaside 16
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
İnzivaya çekilme zevki.
45. Ketm itme ṭoġrı söyle nedür maḳṣad u murād
46. Böyle değişmeden sefere zevḳ-i ʿuzleti

zevḳ-i vaḥdānī:
1. **zevḳ-i vaḥdānī:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Allah'ın birliğine inanmanın verdiği zevk.
147. Olunup ʿakd-i bezm-i rūḥānī
148. Oldı ser-şār zevḳ-i vaḥdānī

zevḳ-i vaṣfiyle:
1. **zevḳ-i vaṣfiyle:***-i, -y, -le*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **65**
Kelime Tipi: -
Vasıflarını övmenin verdiği zevk.
65. Başla naʿt-ı Ḥabīb-i Yezdānʾa
66. Zevḳ-i vaṣfiyle rūḥ vir cāna

zevḳ-i vaṣl:
1. **zevḳ-i vaṣl:**
Gazel 135
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zevki.
15. Bī-hicr zevḳ-i vaṣl ne maʿlūm Nābīyā
16. Āzādelik ṣafāsı giriftārlıḳdadur

zevḳ-i vaṣl-ı yār:
1. **zevḳ-i vaṣl-ı yār:**
Gazel 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşma zevki.
1. Egerçi bī-şek olur zevḳ-i vaṣl-ı yār leẕīẕ
2. Velīk baña gelür andan intiẓār leẕīẕ

zevḳ-i vaṣlına:
1. **zevḳ-i vaṣlına:***-ı, -n, -a*
Gazel 202
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zevki.
1. Dil gerçi zevḳ-i vaṣlına yārüñ heveslenür
2. Ammā fedā-yı cāna gelince nekeslenür

zevḳ-i viṣāl:
1. **zevḳ-i viṣāl:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zevki.
9. Nābī senüñle eyleyelüm ḥiṣṣe dil-beri
10. Zevḳ-i viṣāl baña figān u enīn saña

2. **zevḳ-i viṣāl:**
Gazel 39
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşma zevki.
7. Zevḳ-i viṣāl cūlara āmed-şud itdürür
8. Ṭurmaz hevā-yı vaṣluñ ile bir ḳarāra mevc

zevḳ-i viṣāller itmede:
1. **zevḳ-i viṣāller itmede:***-mede*
Gazel 139
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kavuşmaların zevkini almak.
1. Sīmīn-tenāndan itmede zevḳ-i viṣāller
2. Germ-ābelerde aṣılıcaḳ püşt-māller

zevḳ-i vuṣlat:
1. **zevḳ-i vuṣlat:**
Gazel 815
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın zevki.
9. Olursa zevḳ-i vuṣlat bī-tevaḳḳuf naḳd-i vaḳt olsa
10. Dil-i ʿuşşāḳ esīr-i intiẓār olmaz bu yirlerde

zevḳ-i vuṣlatdan:
1. **zevḳ-i vuṣlatdan:***-dan*
Gazel 458
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın zevki.
3. Baña leẕīẕ gelür būse zevḳ-i vuṣlatdan
4. Olur żiyāfete rācih nevāli mā-ḥażaruñ

zevḳ-i vuṣlatı:
1. **zevḳ-i vuṣlatı:***-ı*
Gazel 590
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın zevki.
7. Bir söz yaparlar itdügümüz zevḳ-i vuṣlatı
8. Allāh ṣaḳlasun bunı ḥussād işitmesün

zevḳ-i zamān-ı ḫaṭṭını:
1. **zevḳ-i zamān-ı ḫaṭṭını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 641
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yazma zamanının zevki.
5. Ġayre ṣarf itmededür zevḳ-i zamān-ı ḫaṭṭını
6. Meşḳ-i nāz-ı yāre sīnem taḫta-i taʿlīm iken

zevḳin alana:
1. **zevḳin alana:***-an, -a*
Gazel 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeyin zevkini, tadını almak.
13. Teng-i şekeristāna urur taʿne-i telḫī
14. Zevḳin alana rīze-i enbān-ı ḳanāʿat

zevḳin iden:
1. **zevḳin iden:***-en*
Gazel 433
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Tadını çıkarmak, lezzetini almak.
17. Nābī kibār ḳatında görür hep fakīrdür

18. Ẕevḳin iden zamānede ḫ∨āb-ı ferāġatün

ẕevḳini sürsek:
1. **ẕevḳini sürsek:**-*i, -n, -i-se, -k*
Gazel 396
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zevkini, sefasını sürmek.
11. Faṣl-ı bahāruñ ẕevḳini sürsek
12. Gülzāra fāʾiḳ ṣu gibi aḳsaḳ

ẕevḳsüz:
1. **ẕevḳsüz:**
Gazel 425
Mısra: **10**
Zevksiz, lezzetsiz.
9. Muʿīni maʿẕeret-i leẕẕet olmasa Nābī
10. ʿAceb cevābı nedür ẕevḳsüz günāh idenüñ

ẕevḳ-yāb olsun:
1. **ẕevḳ-yāb olsun:**-*sun*
Kıt'a 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Lezzet almak.
9. Bizüm ās̱ār-ı perīşānumuzuñ cildi daḫı
10. Ẕevḳ-yāb olsun o gūne yed-i müstes̱nādan

ẕevḳ-yāb-ı āb-ı ṣaḥrā:
1. **ẕevḳ-yāb-ı āb-ı ṣaḥrā:**
Gazel 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ovanın suyunun tadıyla zevklenme.
1. Olaldan ẕevḳ-yāb-ı āb-ı ṣaḥrā meşreb-i deryā
2. Dem-ā-dem būs ider dāmān-ı ṣaḥrāyı leb-i deryā

ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat:
1. **ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat:**
Gazel 329
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılık acısından zevk alan.
1. Bir gūne ẕevḳ-yāb-ı ġam-ī fürḳat olmışuz
2. Kim yāre ḥasretüz dimege ḥasret olmışuz

ẕevḳ-yāb-ı meşhed-i mūsā olanlar:
1. **ẕevḳ-yāb-ı meşhed-i mūsā olanlar:**-*an, -lar*
Kaside 1
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Hz. Musa Peygamberin gördükleriyle zevklenmiş olmak (Hz. Musa Peygamberin Tur Dağında ilahi tecelliye mazhariyeti bağlamında).
71. Olanlar ẕevḳ-yāb-ı meşhed-i Mūsā ider idrāk
72. Ser-ā-ser oldıġın ʿālem tecellī-ḫāne-i Sīnā

zeyd:
1. **zeyd:**
Kaside 28
Mısra: **13**
Eski fetva metinlerinde erkeği temsil etmek için kullanılan isimlerdendir. (Diğer isimler: Amr, Bekir, Beşir, Hâlid).
13. Hemīşe Zeyd nʾola ġālib olsa ʿAmr üzre
14. Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

2. **zeyd:**
Kaside 28
Mısra: **14**
Eski fetva metinlerinde erkeği temsil etmek için kullanılan isimlerdendir. (Diğer isimler: Amr, Bekir, Beşir, Hâlid).
13. Hemīşe Zeyd nʾola ġālib olsa ʿAmr üzre
14. Ki Zeyd mertebe-i refʿ ile müʾeyyeddür

zeyd ü ʿamr-ı naḥv-ḫ∨ānān:
1. **zeyd ü ʿamr-ı naḥv-ḫ∨ānān:**
Gazel 42
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Zeyd ile gramer okuyan Amr (Arapça'da bir konuda insan ismi kullanılması gerektiğinde kullanılan isim çifti. Bizdeki Ali ile Veli gibi.).
9. Bahşde ġavġa-güẕār ü terkde rāḥat-güzīn
10. Zeyd ü ʿAmr-ı naḥv-ḫ∨ānān gāh ceng ü gāh ṣulḥ

ẕeyl:
1. **ẕeyl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **351**
Aşağı taraf; bir kitap veya belgenin ardındaki veya sonundaki ek, ilave.
351. ẒEYL
352. Lillahiʾl-ḥamd o şehr-yār-ı be-nām

ẕeyl-i leʿīmāna:
1. **ẕeyl-i leʿīmāna:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Aşağılık, alçak kimselerin eteği.
7. Engüşt-i girih-beste-i yeʾs olması yegdür
8. İtmekden ise ẕeyl-i leʿīmāna teşebbüs̱

ẕeyl-i ʿömri:
1. **ẕeyl-i ʿömri:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **152**
Kelime Tipi: -
Ömrün ilavesi, eklentisi.
151. Muʿammer eylesüñ ol deñlü devlet ile Ḫudā
152. Ki ẕeyl-i ʿömri ola būsegāh-ı rūz-ı ḥisāb

zeyn:
1. **zeyn:**
Tarih 24
Mısra: **16**
Süs, bezek, ziynet.
15. Bende Nābī didi tārīḫin bu sūr-ı dil-keşüñ
16. Sünnet-i Aḥmedle oldı zeyn Sulṭān Muṣṭafa

zeyn eylediler:
1. **zeyn eylediler:**-*di, -ler*
Tarih 104
Mısra: **70**
Kelime Tipi: -
Süslemek, donatmak, bezemek.
69. Her şeb pür olup ṣubḥa değin sāha-i cāmiʿ
70. Ḳındīl ile zeyn eylediler saḳfı ser-ā-pā

zeyn eylemişdi:
1. **zeyn eylemişdi:**-*miş, -di*
Tarih 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Süslemek, donatmak, bezemek.
5. Gūyā ki nev-şüküfte gül-i āteşīn idi
6. Zeyn eylemişdi gül-bün-i bāġ-ı vezāreti

zeyn eyleye:
1. **zeyn eyleye:**-*y, -e*
Gazel 361
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Süslemek, donatmak, bezemek.
7. Āzāde ḳalur züll-i varaḳ-rīz-i ḫazāndan
8. Her şāḫı ki zeyn eyleye bāgūre-i iḫlāṣ

zeyn idüp:
1. **zeyn idüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Süslemek, donatmak, bezemek.
19. Bezmi idüp ikisinüñ ẕātı zeyn
20. Olmış idi mescid-i züʾl-ḳıbleteyn

zeyn itdi:
1. **zeyn itdi:**-*di*
Tarih 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Süslemek, donatmak, bezemek.
1. Seyyīd ʿAlī Efendi o müftī-i ʿaṣr kim
2. Zeyn itdi ẕātı ṣadr-ı refīʿ-i meşīhte

2. **zeyn itdi:**-*di*
Tarih 68
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Süslemek, donatmak, bezemek.
17. Ḳurup neşāṭ ile bu ḫāne ṭarḥ-ı şehr-āyīn
18. Muraṣṣaʿāt ile zeyn itdi ṣaḥn-ı dükkânın

zeyn olalı:
1. **zeyn olalı:**-*alı*
Kaside 26
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Süslenmek, bezenmek.
15. Elḳābun ile zeyn olalı ṣadr-ı evāmir
16. Bālāya suʿūd eyledi ʿünvān-ı vezāret

zeyn olınup:

1. **zeyn olınup:**-*up*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Bezenmek.
45. Olınup zeyn mülk-ı ʿilliyyīn
46. İtdiler nüh felekde şehr-āyīn

zeyn olup:
1. **zeyn olup:**-*up*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek, bezenmek.
127. Zeyn olup ṭarf-ı baġa tāze ķalem
128. Ķalemiyye virür seḥāb-ı kerem

zeyn-i mevālī-i ʿulemā olmaġa:
1. **zeyn-i mevālī-i ʿulemā olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 20
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ulema sarığının süsü olmak.
11. Sezādur olmaġa zeyn-i mevālī-i ʿulemā
12. Naṣīb olursa kime manṣıb-ı ķażā-yı Ḥaleb

zeyn-i millet:
1. **zeyn-i millet:**
Tarih 61
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İnsanlığın süsü.
3. Zübde-i ʾırk-ı kerīm-i Hāşimī
4. Zeyn-i millet faḫr-ı sādāt-ı kirām

zeytūn-ı ḫāmı:
1. **zeytūn-ı ḫāmı:**-*ı*
Gazel 51
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ham zeytin.
5. Dil midür ol dil kʾola maḥrūm-ı sūz u tāb-ı ʿaşķ
6. Kim alur zeytūn-ı ḫāmı deste revġandur murād

zīb:
1. **zībdür:**-*dür*
Gazel 727
Mısra: **1**
Süs, güzellik.
1. O māh-rūy-ı duhān-sūza zībdür lūle
2. Viṣāle vāsıṭadur hem raķībdür lūle

2. **zīb:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **21**
Süs, güzellik.
21. Virdi ol şām içinde ʿāleme zīb
22. Maʿnī-i aṣl-ı ʿālem-i terkīb

zīb ü fer:
1. **zīb ü fer:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süs ve parlaklık/gösteriş.
59. Ḫamseʾye virürdi bu rengīn-güher
60. Ḫātem-i elmās ķadar zīb ü fer

zīb ü fer buldı:
1. **zīb ü fer buldı:**-*dı*
Tarih 52
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Süs ve parlaklık bulmak.
29. Buldı kemāl-i ḥüsn-i metanetle zīb ü fer
30. Oldı külāhı sebʿ-i semāvāta müstevī

zīb ü zīveri:
1. **zīb ü zīveri:**-*i*
Tarih 30
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Süs ve ziynet.
17. Yūsufuñ pāy-ı nigāhı bend olurdı naķşına
18. Bulsa ger ķaṣr-ı Züleyhā böyle zīb ü zīveri

zībā:
1. **zībā:**
Gazel 509
Mısra: **14**
Süslü, güzel, işlemeli, gösterişli.
13. Nābiyā yazsa sezā zer-varaķ-ı ḫūrşīde
14. Kātib-i bārgeh-i çerḫ bu zībā ġazelüm

2. **zībā:**
Tarih 81
Mısra: **14**
Süslü, güzel, işlemeli, gösterişli.
13. Hāme-i Nābī didi bu şevķ ile tārīḫini
14. Oldı zībā ķaṣr-ı İbrahīm Pāşāʾdan Ḥaleb

3. **zībā:**
Tarih 99
Mısra: **18**
Süslü, güzel, işlemeli, gösterişli.
17. Nābī işidince didi tārīḫ
18. Zībā bu zülāl-i ḫayr cārī

4. **zībā:**
Tarih 26
Mısra: **36**
Süslü, güzel, işlemeli, gösterişli.
35. Gelüp senden muķaddem seyrine Rıḍvan didi tārīḫ
36. Ne zībā bārgeh olur mübārek eylesüñ Bārī

zīb-baḫş-ı ṣadr-ı kerem:
1. **zīb-baḫş-ı ṣadr-ı kerem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **513**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik makamını süslendiren.
513. Gerçi ey zīb-baḫş-ı ṣadr-ı kerem
514. Nesḫ-fermāy-ı ḫāne-i Ḥātem

zībende:
1. **zībende:**
Tarih 76
Mısra: **26**
Süslü, süsleyen.
25. Virüp yümn-i ķudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet
26. Neşāṭından cihān oldı zer u zīverle zībende

2. **zībende:**
Tarih 107
Mısra: **1**
Süslü, süsleyen.
1. Zihī zībende ķaṣr-ı ʿālem-ārā
2. Nazīr-i şeh-nişīn-i bāġ-ı meʾvā

zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb:
1. **zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb:**
Gazel 879
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dudağın altındaki çarşının süsü.
7. Görüp cībümde naķd-i eşki oldı şehr-i ḥüsn içre
8. Metāʿ-ı ḫande zīb-i çār-sūy-ı zīr-i leb şimdi

zīb-i dāmān eyleme:
1. **zīb-i dāmān eyleme:**-*me*
Gazel 774
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Eteğin süsü yapmak.
15. Dīde-i ķalbüñ beyāż it dīde-i Yaʿķūbveş
16. Eşküni bīhūde ey dil zīb-i dāmān eyleme

zīb-i destār-ı emel eyledüm:
1. **zīb-i destār-ı emel eyledüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Arzu sarığının süsü yapmak.
1. Eyledüm seyre gelelden çemen-i dünyāyı
2. Zīb-i destār-ı emel ġonce-i istiġnāyı

zīb-i destār-ı viṣāl iderdüm:
1. **zīb-i destār-ı viṣāl iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 747
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma sarığına süs yapmak (Başa giyilen giysilerden olan destarın kenarına çiçek takma adetine atfen).
7. Ol güli çoķdan iderdüm zīb-i destār-ı viṣāl
8. Baķmayaydum ʿandelībüñ ḫātır-ı nā-şādına

zīb-i dest-i bād:
1. **zīb-i dest-i bād:**
Gazel 588
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarın elinin süsü.
9. Dāmān-ı pākin irmeyeler zīb-i dest-i bād
10. Aġyār-ı kīne-cūdan o gül ġāfil olmasun

zīb-i dīvān-ı şeref:
1. **zīb-i dīvān-ı şeref:**
Tarih 127
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Asalet meclisinin süsü (Sadrazam ve makamı bağlamında).
27. Sābıķā yümn ile bir defʿa daḫı olmış iken

28. Zīb-i dīvān-ı şeref ṣadr-nişīn-i vüzerā

zīb-i dūş:
1. **zīb-i dūş:**
Gazel 611
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Omzun süsü.
5. Andan almış seyr idüp Cemşīd resm-i kūzeyi
6. İki māruñ zīb-i dūş u gūş-ı ḍaḥḥāḳ olduġın

zīb-i girībānı:
1. **zīb-i girībānı:**-*ı*
Gazel 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yakanın süsü.
1. Ṣubḥuñ olınca zīb-i girībānı gūy-ı zer
2. Kimdür ki itmeye heves-i cüst-cūy-ı zer

zīb-i gülşen-i ḫırmān imiş:
1. **zīb-i gülşen-i ḫırmān imiş:**-*i, -miş*
Gazel 352
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ümitsizliğin gül bahçesinin süsü.
2. Ġonce-i maḳṣūd zīb-i gülşen-i ḫırmān imiş
1. Bilmemişdüm vaṣl mevḳūf-ı ġam-ı hicrān imiş

zīb-i gūş itdüm:
1. **zīb-i gūş itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulağa küpe yapmak.
11. Zīb-i gūş itdüm ṣarīrinden bu razı ḫāmenün
12. Bir devāt u bir varaḳdur meşreb u mez̲heb baña

zīb-i gūş itmege:
1. **zīb-i gūş itmege:**-*meg, -e*
Gazel 573
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulağa küpe yapmak.
1. Zīb-i gūş itmege āvāz-ı niyāzuñ cūşın
2. Bāb-ı erbāb-ı kerem ḥalḳaveş açmış gūşın

zīb-i gūşe-i dükkān imiş:
1. **zīb-i gūşe-i dükkān imiş:**-*i, -miş*
Gazel 352
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dükkanın baş köşesinin süsü.
5. Naḳd-ı cān ile ḫarīdār olduġum kālā-yı kām
6. Çār-sūy-ı dilde zīb-i gūşe-i dükkān imiş

zīb-i gūşıdur:
1. **zīb-i gūşıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 155
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulağın süsü, kulağına küpe.
13. Nā-merd-i zen-siriştlerüñ zīb-i gūşıdur
14. Mānend-i gūşvāre-i zer güft-gūy-ı zer

zīb-i hāle-i āġūş itmek:
1. **zīb-i hāle-i āġūş itmek:**-*mek*
Gazel 210
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ay ağılının kucağının süsü yapmak.
3. O māhı itmek içün zīb-i hāle-i āġūş
4. Fiġān-ı nīm-şeb ü āh-ı seher çekilmişdür

zīb-i hevā eyledi:
1. **zīb-i hevā eyledi:**-*di*
Tarih 82
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Havanın süsü kılmak.
41. Kimisi dir ki baḥr-ı aḫḍar-ı çerḫ
42. Eyledi bir ḥabābı zīb-i hevā

zīb-i ḫ∨ān-ı şehryārān-ı cihān-ārā:
1. **zīb-i ḫ∨ān-ı şehryārān-ı cihān-ārā:**
Kaside 1
Mısra: **150**
Kelime Tipi: -
Cihanın güzelleştiren sultanların sofrasının süsü.
149. Kemīne gendüm-i kem-ḳadr nā-yāb olsa ʿālemden
150. Nʾolurdı zīb-i ḫ∨ān-ı şehryārān-ı cihān-ārā

zīb-i ḳāmet-i raḥmet:
1. **zīb-i ḳāmet-i raḥmet:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Rahmetin endamının süsü.
13. Şefāʿtuñla olur zīb-i ḳāmet-i raḥmet
14. Pelās-ı cürm ü ḫaṭā yā Muḥammed-i ʿArabī

zīb-i keff-i luṭf itdügi:
1. **zīb-i keff-i luṭf itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 346
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Lütuf eline süs yapmak.
7. Zīb-i keff-i luṭf itdügi ṣahbā-yı nevaziş
8. Ālūde-i endūh ḫumār itmek içünmiş

zīb-i kef-i yār:
1. **zīb-i kef-i yār:**
Gazel 390
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin elinin süsü.
1. Neyleyüm sāġarı zīb-i kef-i yār olmayıcaḳ
2. Kim baḳar āyīneye āyīnedār olmayıcaḳ

zīb-i kenār eyler idüm:
1. **zīb-i kenār eyler idüm:**-*r , -i, -dü, -m*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **58**
Kelime Tipi: -
Kenar süsü yapmak.
57. Eyler idüm eylese ʿarż-ı ʿiẕār
58. Ḥāşiye-i Ḫamseʾye zīb-i kenār

zīb-i ḳılāde-i tekrīm:
1. **zīb-i ḳılāde-i tekrīm:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Yücelik gerdanına süs.
29. Oldı zīb-i ḳılāde-i tekrīm
30. Nüh ṣadefden o şebde dürr-i yetīm

zīb-i leb-i taḳrīr idi:
1. **zīb-i leb-i taḳrīr idi:**- *i, -di*
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Beyanın süsü, ifadenin güzelliği.
29. Her ne ki zīb-i leb-i taḳrīr idi
30. Dürr-i ḥadīs̲ ü zer-i tefsīr idi

zīb-i lehçe-i hūbı:
1. **zīb-i lehçe-i hūbı:**-*ı*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Güzelin yüzündeki süs (Güzelin yüzündeki süs, siyah ben olarak düşünülürse beyt-i mergub Kabe manasını ifade eder).
31. Eylemiş zīb-i lehçe-i hūbı
32. Bir müvaḥḥid bu beyt-i merġūbı

zīb-i livā:
1. **zīb-i livā:**
Tarih 82
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sancak süsü.
11. Kimisi didi ẓarf-ı muṣḥafdur
12. Oldı şāh-ı nücūma zīb-i livā

zīb-i miyān-ı edhem-i çerḫ idi:
1. **zīb-i miyān-ı edhem-i çerḫ idi:**- *i, -di*
Gazel 866
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Feleğin kara yağız atının belinin süsü (Geceleri gökyüzü, siyah renkli olduğu için, edhem isimli kara yağız bir ata benzetilmiş; samanyolu da o atın bir süsü olarak hayal edilmiştir).
9. Zīb-i miyān-ı Edhem-i çerḫ idi keh-keşān
10. Ḳırdı ṭopuzla mihr o ġaddāra ḳalmadı

zīb-i nüḥūr:
1. **zīb-i nüḥūr:**
Kaside 7
Mısra: **130**
Kelime Tipi: -
Kurbanların süsü.
129. Burīde-i süm-i esbin ider ḥamāʾilvār
130. Temīme-bend-i cinān hūriyāna zīb-i nüḥūr

zīb-i rızḳa:
1. **zīb-i rızḳa:**-*a*
Gazel 744
Mısra: **5**

Kelime Tipi: -
Meyve kurdu.
5. Dinse cāʾiz zīb-i rızḳa sūz u tābuñ daḫli var
6. Māʾ-ı müstaʿmel naṣīb-i ferş-i ḥammām olmasa

zīb-i ṣadr-ı bisāṭ-ı ʿālemdür:
1. **zīb-i ṣadr-ı bisāṭ-ı ʿālemdür:***-dür*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **86**
Kelime Tipi: -
Alem halısının göğsündeki süs.
85. Zīb-i ṣadr-ı bisāṭ-ı ʿālemdür
86. Evvelīn mevc-i baḥr-ı aʿẓamdur

zīb-i ṣadr-ı bisāṭ-ı saʿādeti itdükde:
1. **zīb-i ṣadr-ı bisāṭ-ı saʿādeti itdükde:***-dükde*
Tarih 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Mutluluk döşeği/makamı olan sadrazamlık makamının süsü.
1. Nābī sirāc-ı ümmetüñ itdükde yümn ile
2. Hem-nāmı zīb-i ṣadr-ı bisāṭ-ı saʿādeti

zīb-i ṣadr-ı nişīmen-i temkīn:
1. **zīb-i ṣadr-ı nişīmen-i temkīn:**
Tarih 51
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ağırbaşlılık bahçesinin makamının süsü.
1. Āṣaf-ı Cem-ḥaşem Ḥasan Pāşā
2. Zīb-i ṣadr-ı nişīmen-i temkīn

zīb-i ser eyler:
1. **zīb-i ser eyler:***-r*
Gazel 664
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Başına süs yapmak.
5. Bī-ezān-ı ṣubḥ tāc-ı āftāb olmaz bedīd
6. Mevlevī eyler külāhın zīb-i ser tekbīr ile

zīb-i serā-perde-i eflāk eyler:
1. **zīb-i serā-perde-i eflāk eyler:***-r*
Gazel 198
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Göklerin üstünde yüce alemleri süsü yapmak.
1. Bir zamān toḫmı ḳażā pā-zede-i ḫāk eyler
2. Bir zamān zīb-i serā-perde-i eflāk eyler

zīb-i silk-i vüzerā:
1. **zīb-i silk-i vüzerā:**
Kaside 12
Mısra: **123**
Kelime Tipi: -
Vezirler gerdanlığının süsü.
123. Zīb-i silk-i vüzerā yaʿni Muṣāḥib Pāşā
124. Ki şükūhına göre teng gelür ḥeft ecrām

zīb-i süfre-i hāle idüp:
1. **zīb-i süfre-i hāle idüp:***-üp*
Gazel 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayın etrafında bulunan ışıktan yapılmış sofraya süs yapmak.
7. İdüp bir sāġar-ı zerrīni zīb-i süfre-i hāle
8. Felekde Cem gibi bir bezm-i mey taṣvīr ider meh-tāb

zīb-i ʿünvāna:
1. **zīb-i ʿünvāna:***-a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **137**
Kelime Tipi: -
Süslü, şanlı nam.
137. Başla ey ḫāme zīb-i ʿünvāna
138. Midḥat-ı pādişāh-ı devrāna

żıdd:
1. **żıdd:**
Gazel 744
Mısra: **4**
Bir şeyin aksi, muhalifi, muarızı.
3. Ḥüsni nā-peydā ḳalur bu kārgāh-ı ḥikmetüñ
4. Her ẓuhūra żıdd ü her āġāza encām olmasa

2. **żıdd:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **56**
Bir şeyin aksi, muhalifi, muarızı.
55. Seyf ü ḳalemi be-hem ber-āver
56. Destinde dü żıdd olur ber-ā-ber

żıddiyyet:
1. **żıddiyyet:**
Kıt'a 44
Mısra: **2**
Birbirine muhâlif, zıt olma hâli, zıtlık.
1. Mis̱liyyet olduġı gibi ʿālemde Nābiyā
2. Żıddiyyet olur āyine-i vech-i yek-diger

ziḥām:
1. **ziḥāmına:***-ı, -n, -a*
Gazel 94
Mısra: **4**
Kalabalık II Darlık, sıkıntı.
3. Böyle ḳalursa silsile-i zülf-i müşk-bīz
4. Dīvāneler ziḥāmına zencīr teng olur

2. **ziḥāmı:***-ı*
Gazel 775
Mısra: **8**
Kalabalık II Darlık, sıkıntı.
7. Olur sermāye-i şān dil-berāna kes̱ret-i enẓār
8. Olur mihrün ziḥāmı muʿteber maḥżar ḫuṣūṣında

3. **ziḥām:**
Gazel 315
Mısra: **3**
Kalabalık, izdiham.
3. Ziḥām o gūne cevāmiʿde rūz-ı rūzede kim
4. Mülāzimān-ı ḳadīmüʾz-zamāna yir ḳalmaz

4. **ziḥām:**
Kaside 12
Mısra: **102**
Kalabalık, izdiham.
101. İrişüp ḳāfile-ı ʿazl olıcaḳ teng-güşā
102. Cāmesin eyledi tenhālıġa tebdīl ziḥām

ziḥāmdan geçilmez:
1. **ziḥāmdan geçilmez:**
Gazel 617
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kalabalıktan geçilmiyor.
15. Şehr-i bedende ṣıyt u ṣada ḳalmadı henüz
16. Bāzār-ı ārzūda geçilmez ziḥāmdan

ziḥāmgāh-ı ʿimāretde:
1. **ziḥāmgāh-ı ʿimāretde:***-de*
Gazel 331
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İnşa edilmiş yara evi.
7. Ḫarābezār-ı dile düzd-i ġam sıġınmaz idi
8. Ziḥāmgāh-ı ʿimāretde bulsa cāy-ı gürīz

ziḥām-ı ʿāşıḳdan:
1. **ziḥām-ı ʿāşıḳdan:***-dan*
Kıt'a 86
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Aşığın sıkıntısı.
1. Ne ġam o ġonce-i ḥüsne ziḥām-ı ʿāşıḳdan
2. İder hezārını efgende bir naẓāre ile

ziḥām-ı ḫūşe-çīninden:
1. **ziḥām-ı ḫūşe-çīninden:***-den*
Gazel 563
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Harman sonu tarlada kalanları toplayan başakçıların izdihamı.
15. Felek menʿ eylemek düşmez saña erbāb-ı ḥācātı
16. ʿUluvv-ı şān bulur ḫırmen ziḥām-ı ḫūşe-çīninden

zihī:
1. **zihī:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Ne iyi, ne güzel!.
13. Muʿammā-güne bu nāme ṣabādan gelmedür Nābī
14. Zihī ṭarz-ı nevīn kim maʿnī-i şiʿr üzre zāʾiddür

2. **zihī:**
Gazel 421
Mısra: **21**
Ne iyi, ne güzel!.
21. Zihī hümā-yı bülend-āşiyān ki devr eyler
22. Cenāḥ-ı maʿnī ile mā-verāsın ilhāmuñ

3. **zihī:**
Gazel 555
Mısra: **7**
Ne iyi, ne güzel!.
7. Zihī cemāl-i revān-baḫş-ı māh-ı Kenʿan kim

8. Bulur şifā ṣu içenler henüz çāhından

4. **zihī:**
Gazel 659
Mısra: **3**
Ne iyi, ne güzel!.
3. Zihī ḫüsrān güher-pāş olmadan bu ḫāke itseydüm
4. Gözüm gencīne-i ḫ∨āb-ı ferāġat yā Resūlaʾllāh

5. **zihī:**
Gazel 668
Mısra: **4**
Ne iyi, ne güzel!.
3. Ḥuḳūḳ-ı ḫ∨ān-ı vefāyı o şūḫ bilmedi ḥayf
4. Zihī nemek be-ḥarām ol ḳadar melāhat ile

6. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Taʿālallāh zihī divān-ṭırāz-ı ṣūret ü maʿnā
2. Ki cism-i lafẓ ile rūḥ-ı meʿāli eylemiş peydā

7. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **3**
Ne iyi, ne güzel!.
3. Zihī ḥayyāt-ı ḫilʿat-dūz-ı bāzār-ı ḥaḳāyik kim
4. Ḳad-i maʿnāyı itmiş cāme-i terkīb ile ber-pā

8. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **19**
Ne iyi, ne güzel!.
19. Zihī ẕāt-ı ulūhiyyet mühim-sāz-ı rubūbiyyet
20. Ki şehristān-ı ṣunʿında degül bir ẕerre nā-ber-cā

9. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **21**
Ne iyi, ne güzel!.
21. Zihī mübdiʿ ki bī-reng-i ʿamādan eylemiş tasvīr
22. Hezārān çihre-i rengīn hezārān dīde-i bīnā

10. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **23**
Ne iyi, ne güzel!.
23. Zihī Vācib ki itmiş mümkinüñ īcādını īcāb
24. Kemāl-i raḥmetinden eylemiş maʿdūm iken iḥyā

11. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **25**
Ne iyi, ne güzel!.
25. Zihī Ḫāliḳ ki kemter nuṭfe-i nā-çīzden itmiş
26. Ḳıbāb-ı bārgāh-ı çarḫa sıġmaz kimseler peydā

12. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **27**
Ne iyi, ne güzel!.
27. Zihī Rāzıḳ ki enbān-ı ʿademden itmede iḥsān
28. Hezārān tūşe-i şīrīn hezārān niʿmet-i aḥlā

13. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **29**
Ne iyi, ne güzel!.
29. Zihī Fātiḥ ki aġṣān-ı ḫafādan itmede ibrāz
30. Niḳāb-ı berge pīçīde hezārān mīve-i eşhā

14. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **31**
Ne iyi, ne güzel!.
31. Zihī Bārī ki niʿmet-ḫāne-i ṣunʿında ḫalḳ eyler
32. Hezārān dilber-i mevzūn hezārān duḫter-i ḥasnā

15. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **33**
Ne iyi, ne güzel!.
33. Zihī Ṣāniʿ ki eyler berg-i tut u kirm-i bed-būdan
34. Libās-ı iftiḫār-ı şehriyārān aṭlas u dībā

16. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **35**
Ne iyi, ne güzel!.
35. Zihī Ḳādir ki ḫāk-i tīre-ṭıynetden ider īcād
36. Sefīd ü zerd maʿden sebz ü surḫin cevher-i ġarrā

17. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **37**
Ne iyi, ne güzel!.
37. Zihī ʾĀdil ki eyler çār-sūy-ı çār faṣlında
38. Terāzū-yı dü-keffe ḫidmetin sermā ile germā

18. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **39**
Ne iyi, ne güzel!.
39. Zihī Ḳābıż ki ʿālem ḳabża-i ḥükminde mużṭardur
40. Zihī Bāsıṭ ki çekmiş kāʿināta sufre-i naʿmā

19. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **40**
Ne iyi, ne güzel!.
39. Zihī Ḳābıż ki ʿālem ḳabża-i ḥükminde mużṭardur
40. Zihī Bāsıṭ ki çekmiş kāʿināta sufre-i naʿmā

20. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **132**
Ne iyi, ne güzel!.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

21. **zihī:**
Kaside 1
Mısra: **132**
Ne iyi, ne güzel!.
131. Ḫıred derkinde ʾāciz ṣunʿınuñ fehminde dil ḥayrān
132. Taʿālallāh zihī Ṣānīʿ taʿālallāh zihī dānā

22. **zihī:**
Kaside 10
Mısra: **51**
Ne iyi, ne güzel!.
51. Zihī zamān-ı saʿādet ki devr-i iḳbāli
52. Sipihre virdi kesād-ı sirāyet-i idbār

23. **zihī:**
Kaside 14
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Zihī beşāret-i āvāze-i mübārek-bād
2. Ki itdi sāmiʿa-i dehri şīşe-i ḳannād

24. **zihī:**
Kaside 15
Mısra: **93**
Ne iyi, ne güzel!.
93. Didiler cümlesi aḥsent zihī nūr-ı naẓar
94. Pādişāhānuñ olur ḳalb-i şerīfi mülhem

25. **zihī:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
2. Zihī mülāyemet-i rūzgār-ı Maġnīsā
1. Zihī ṭarāvet-i faṣl-ı bahār-ı Maġnīsā

26. **zihī:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Ne iyi, ne güzel!.
2. Zihī mülāyemet-i rūzgār-ı Maġnīsā
1. Zihī ṭarāvet-i faṣl-ı bahār-ı Maġnīsā

27. **zihī:**
Kaside 23
Mısra: **3**
Ne iyi, ne güzel!.
3. Bārekalʾlāh zihī ṭabʿ-ı revān-perver kim
4. Es̱eri āb virür mezraʿa-i maʿnāya

28. **zihī:**
Kaside 24
Mısra: **99**
Ne iyi, ne güzel!.
99. Barekaʾllāh zihī ṣāḥib-i ṣāḥib-tedbir
100. Ṣānekaʾllāh zihī āṣaf-ı Ḳandiye-güşā

29. **zihī:**
Kaside 24
Mısra: **100**
Ne iyi, ne güzel!.

99. Bareka᾿llāh zihī ṣāḥib-i ṣāḥib-tedbir
100. Ṣāneka᾿llāh zihī āṣaf-ı Ḳandiye-güşā

30. **zihī:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **7**
Ne iyi, ne güzel!.
7. Zihī bārgāh-ı muraṣṣaʿ-sütūn
8. Sütūnı urur çerḫe dāġ-ı derūn

31. **zihī:**
Tarih 14
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Zihī sütūde feraḥ-cāy-ı nā-şinīde-mis̱āl
2. Ki ḥüsn-i ṭarḥı virür ḫāṭır-ı ġamīne ṣafā

32. **zihī:**
Tarih 16
Mısra: **44**
Ne iyi, ne güzel!.
43. Hele inṣāf oluna böyle bir kāmil vezīr olmaz
44. Zihī aḫlāḳ-ı müstaḥsen muʿammer eyleye Mevlā

33. **zihī:**
Tarih 18
Mısra: **13**
Ne iyi, ne güzel!.
13. Zihī bī-ḳayd dervīş-i ḫıred-sūz-ı mücerred kim
14. Nidā-yı İrciʿi gūş eyleyüp rūḥı semāʿ itdi

34. **zihī:**
Tarih 26
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Taʿālallah zihī çetr-i hümāyūn-ı cihāndārī
2. Ki eyler cilvegeh gāhī derūnın sāye-i Bārī

35. **zihī:**
Tarih 76
Mısra: **7**
Ne iyi, ne güzel!.
7. Zihī āyīne kim ṣūret-nigār-ı ṣafha-i ḳudret
8. Vücūd-ı pākin itmiş ser-be-ser nūriyle āgende

36. **zihī:**
Tarih 94
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Zihī Ḥakīm ki eczā-yı nüsḫa-i ṣunʿın
2. Niẓām-ı ḥikmet ü ḳudretle eylemiş teşyīd

37. **zihī:**
Tarih 96
Mısra: **5**
Ne iyi, ne güzel!.
5. Zihī ḫān ki te᾿s̱īri aḫlaḳınuñ
6. İder ḫāmeyi ṭūṭi-i ḳand-ḫāy

38. **zihī:**
Tarih 96
Mısra: **7**
Ne iyi, ne güzel!.
7. Zihī pādişeh kim kemīn çākeri
8. Ruḫ-i mihre olmaz tenezzül-nümāy

39. **zihī:**
Tarih 103
Mısra: **34**
Ne iyi, ne güzel!.
33. Nāẓīrin görmedük gūş itmedük ṣadr-ı saʿādetde
34. Zihī ṣadr-ı ḫıredmend ü lebīb ü ʿārif ü dānā

40. **zihī:**
Tarih 103
Mısra: **37**
Ne iyi, ne güzel!.
37. Bu deñlü ṣuāl-ı devletle zihī tevfīḳ-i Bārī kim
38. Derūnından yine zā᾿il degül endīşe-i ʿukbā

41. **zihī:**
Tarih 103
Mısra: **47**
Ne iyi, ne güzel!.
47. Zihī maʿbed ki anda ḥaṣıl olan ʿilm ü aʿmālüñ
48. İder şevḳine āġūşın güşāde günbed-i ḫażrā

42. **zihī:**
Tarih 103
Mısra: **49**
Ne iyi, ne güzel!.
49. Zihī maʿbed ki ṭaḳında yanan ḳındīlinüñ dūdı
50. Olur mānend-i sürme nūr-baḫş-ı dīde-i ḫavra

43. **zihī:**
Tarih 103
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Zihī ḫurşīd-i evc-i salṭanat ḫākān-ı bī-hem-tā
2. Ser-efrāz-ı cihāndārān şehinşāh-ı cihān-ārā

44. **zihī:**
Tarih 103
Mısra: **5**
Ne iyi, ne güzel!.
5. Zihī revnaḳ-feżāy-ı kevkeb-i şān-ı ḫilāfet kim
6. Döker bāl ü perin nāmın işitse Kāf'da ʿAnḳā

45. **zihī:**
Tarih 107
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Zihī zībende ḳaṣr-ı ʿālem-ārā
2. Nazīr-i şeh-nişīn-i bāġ-ı me᾿vā

46. **zihī:**
Tarih 122
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Zihī fikr-i ṣavāb u ḳaṣd-ı ḫayr u himmet-ı ʿulyā
2. Ki li᾿llāh Ḥażret-i Māhir Efendi eyledi peydā

47. **zihī:**
Tarih 134
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Zihī ḳaṣr-ı dil-ārā cāygāh-ı rūḥ-baḫşā kim
2. Zebān-ı ḫāme ile ḥüsninün mümkin degül medḥi

48. **zihī:**
Tarih 138
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Bāreka᾿llāh zihī ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-zemīn
2. Ki hevā-ḫ∨āh-ı gül-i revzenidür ḫuld-ı berīn

49. **zihī:**
Tarih 143
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Zihī naḳş-ı ġarībü᾿t-ṭarḥ-ı ṣūret-ḫāne-i ʿālem
2. Ki eyler fikri insānun żamīrin kūreveş pür-tef

50. **zihī:**
Tarih 145
Mısra: **2**
Ne iyi, ne güzel!.
1. Nābīyā ṭarz-ı cedīd üzre bilā-māye-i ḥarf
2. Tāze tarīḫ tamām oldı zihī fetḥ-i mübīn

zih-i ḫallāca:
1. **zih-i ḫallāca:**-*a*
Gazel 847
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hallacın teli (Hallaç;Yün, pamuk vb.ni yay, tokmak adı verilen özel araçlarla kabartan ve diten kimse, atımcı Zih; Pamuk atmaya yarayan hallaç yayının hayvan bağırsağından yapılmış teli).
5. Penbe āvīhte olmazdı zih-i ḫallāca
6. ʿAşıḳuñ dest-resi olsa resenden ġayrı

zihn:
1. **zihni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **44**
Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafiza.
43. Hīç bir fen yoḳ ki anı olmaya ṭabʿı muḥīṭ
44. Hīç müşkil yoḳ ki zihni olmaya dānişveri

zihn-i pāki:
1. **ẕihn-i pāki:**-*i*
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kutlu zeka, berrak akıl.
1. Ẕihn-i pāki cümle fenden sūdmend
2. Kimde vardır böyle ṭabʿ-ı ser-bülend

ẕihn-i veḳḳād:
1. **ẕihn-i veḳḳād:**
Kaside 2
Mısra: **98**

Kelime Tipi: -
Parlak zeka.
97. Dūde-i fażlınuñ ednā şererin bulmışdur
98. Ḳangı ʿālemde ki peydā ola ẕihn-i veḳḳād

zikr:
1. **ẕikrde:**-*de*
Gazel 55
Mısra: **3**
Allah’ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.
3. Leb ẕikrde ammā ki göñül fikr-i cihānda
4. Ḳaldı arada ṣubḥa-i mercān mütereddid

2. **ẕikrin:**-*in*
Gazel 429
Mısra: **8**
Allah’ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.
7. Teṣbih ü ẕikri ekser eserden olur baʿīd
8. Ẕikrin fedā-yı subḥa-i mercān idenlerüñ

3. **ẕikri:**-*i*
Gazel 733
Mısra: **9**
Sözünü etme, ismini söyleme, anma.
9. Ẕikri uṣūl-ı naġme gibi itme pest-pā
10. İtme fikende şekker-i tevḥīdi ḫāyişe

zikr-i dil:
1. **ẕikr-i dil:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **329**
Kelime Tipi: -
Gönlün yad ettiği.
329. Ẕikr-i dil yā müfettiḥeʾl-ebvāb
330. Fikr-i dil yā müsebbibeʾ l-esbāb

zikr-i nāmuñdur:
1. **ẕikr-i nāmuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 3
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Mübarek isminin zikri, ismini söyleme, anma (Bayram ve cuma günlerinde minberde okunan hutbenin kabul şartlarından biri de Hz. Peygamberi anmak ve salavat getirmektir).
45. Firāz-ı minber-ı ʿizzetde ẕikr-i nāmuñdur
46. Vaẓīfe-i ḫuṭebā yā Muḥammed-i ʿArabī

zī-ḳudret:
1. **zī-ḳudret:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **3**
Kudret sahibi, Allah.
3. Naẓar it eylemiş o zī-ḳudret
4. Ṣafḥa-i kevni nusḫa-i ḥikmet

zilāl:
1. **zilālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 759
Mısra: **14**
Gölgeler.
13. Semānuñ feyż-i ruḥānīsin itme arżdan ümmīd
14. Dırāḫtānuñ degül ḫāṣiyyeti peydā zilālinde

zıll:
1. **ẕıllı:**-*ı*
Gazel 265
Mısra: **9**
Gölge.
9. Egerçi ẕıllı gedādan ziyādedür ammā
10. Ḥarīṣ-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

zıll olsa da:
1. **ẓıll olsa da:**
Gazel 88
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Gölge dahi olsa.
17. Ẓıll olsa da çekilmez bār-ı girān-ı minnet
18. Seyyāh-ı bī-ʿalāyıḳ pāy-ı çenārı nʾeyler

zıllet:
1. **ẓılletledür:**-*le, -dür*
Gazel 180
Mısra: **14**
Hor görülme, alçalma, alçaklık, hakirlik.
13. Basṭ-ı āsār itmede muḥtācdur ḫāke felek
14. Nābīyā her ʿizzetün āmīzişi ẓılletledür

2. **ẓılleti:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **19**
Hor görülme, alçalma, alçaklık, hakirlik.
19. Ḥeftād sāle gördüġümüz yoḳ bu ẓılleti
20. İnṣāf olunsa ḫaylice maġdūrlardanuz

3. **ẓilletdedür:**-*de, -dür*
Gazel 427
Mısra: **3**
Hor görülme, alçalma, alçaklık, hakirlik.
3. Ẓilletdedür ḳarārı eger saġ olursa da
4. Kütāh olur ḥayātı sitemkār olanlaruñ

4. **ẓılletdür:**-*dür*
Gazel 438
Mısra: **7**
Hor görülme, alçalma, alçaklık, hakirlik.
7. ʿİzzetüñ ḳadrini idrāke sebeb ẓılletdür
8. Dūş-ı ikbālde çoḳ minneti var idbāruñ

5. **ẕilletine:**-*i, -n, -e*
Gazel 455
Mısra: **9**
Hor görülme, alçalma, alçaklık, hakirlik.
9. Nābiyā ḳāʾilinüñ ẕilletine ḥüccetdür
10. Devlet-i sābıḳını faḫr ile īrād itmek

6. **ẕilletdür:**-*dür*
Gazel 467
Mısra: **1**
Hor görülme, alçalma, alçaklık, hakirlik.
1. Ne ẕilletdür ḫamūşān-ı ġurūra keşf-i ḥāl itmek
2. Girān-gūşān-ı istiġnāya tefhīm-i maḳāl itmek

7. **ẕillet:**
Gazel 634
Mısra: **1**
Hor görülme, alçalma, alçaklık, hakirlik.
1. Gendümüñ ẕillet ile ḫākde görme selefin
2. Sükkeriyyāt ile āmīḫte sīr it ḫalefin

8. **ẓıllete:**-*e*
Tarih 133
Mısra: **12**
Hor görülme, alçalma, alçaklık, hakirlik.
11. Cezm-i maġrur cihān-gīrlige ʿāzim iken
12. Ẓıllete oldı bedel debdebe-i ʿünvānı

zillet erbābı:
1. **ẕillet erbābı:**
Gazel 573
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Rezil insanlar.
3. Ẕillet erbābı olur bāb-ı İlāhīʾde ʿazīz
4. Ḫalḳ cāmiʿde el üzre götürür pābuşın

zillet-i hicrāna:
1. **ẓillet-i hicrāna:**-*a*
Gazel 64
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ayrılık zilleti.
11. Taḥammül ẓillet-i hicrāna güçdür yoḫsa cānāndan
12. Şeref-yāb-ı ʿitāb-ı girye-ḫīz olmaḳ ne cānumdur

zillet-pezīr-i red:
1. **ẕillet-peẕīr-i red:**
Gazel 440
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Alçalmayı reddeden.
9. Olmaḳ gerek mekes gibi ẕillet-peẕīr-i red
10. Nefs-i denī leẕīẕin ararsa nevālenüñ

zıll-ı ʿaṣrdan:
1. **ẓıll-ı ʿaṣrdan:**-*dan*
Gazel 575
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İkindi vakti gölgesi.
9. Āsūdelik ümidin ider ẓıll-ı ʿaṣrdan
10. ʿAṣruñ devām-ı devletine iʿtimād iden

zıll-ı ḫudā:

1. **ẓıll-ı ḫudā:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **151**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gölgesi.
151. Pādişāh-ı zamāne ẓıll-ı Ḫudā
152. Ḫalledaʾllāhu mülkehū ebeda

2. **ẓıll-ı ḫuda:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **233**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gölgesi.
233. Pādişāh-ı zamāne ẓıll-ı Ḫuda
234. Halledaʾllāhu mülkehū ebedā

ẓıll-ı ilāh:
1. **ẓıll-ı ilāh:**
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **54**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gölgesi (Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi, halife, padişah bağlamında).
53. Olur mı bunuñ gibi bir bārgāh
54. Ki anda mekīn ola ẓıll-ı İlāh

ẓıll-ı memdūd-ı ḫudā:
1. **ẓıll-ı memdūd-ı ḫudā:**
Kaside 8
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Allah'ın medli, uzatılmış gölgesi.
39. Ẓıll-ı memdūd-ı Ḫudā Ḥażret-i Ḫān Aḥmed kim
40. Sāye-i ser-ʿalem-i devletidür mihr-i münīr

ẓıll-ı nāçīz-i tehī-deste:
1. **ẓıll-ı nāçīz-i tehī-deste:**
Gazel 523
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eli boş naçiz kimselerin gölgesi durumuna düşme.
5. Ḳuvvet-i menʿ ü ʾatā kabza-i Rezzāḳdadur
6. Ẓıll-ı nāçīz-i tehī-deste perestār olamam

ẓıll-ı rabbüʾl-ʿālemīn:
1. **ẓıll-ı rabbüʾl-ʿālemīn:**
Tarih 141
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Alemlerin Rabbinin gölgesi.
7. Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed aftāb-ı salṭanat
8. Dāver-i taḫt-ı ḫilāfet ẓıll-ı Rabbüʾl-ʿālemīn

ẓıll-ı reʾfeti:
1. **ẓıll-ı reʾfeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **206**
Kelime Tipi: -
Yüce gölge.
205. Şāhenşehā sütūde-dilā pāk-gevherā
206. Ey ḫalḳ-ı ʿālem üzre Ḥaḳuñ ẓıll-ı reʾfeti

ẓıll-ı ṭamaʿ:
1. **ẕıll-ı ṭamaʿ:**
Gazel 638
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Açgözlülük, cimrilik gölgesi, himayesi.
3. Niyāz-ı sāye-i bāl-ı hümā girānter iken
4. Ne ḳayd ẕıll-ı ṭamaʿ zīr-i sāyebānlardan

ẓıll-ı yezdān:
1. **ẓıll-ı yezdān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gölgesi (Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi bağlamında).
23. Hiç nām-ı şerīf ẓıll-ı Yezdān
24. Olur mı cebīn-i mihre mihmān

2. **ẓıll-ı yezdān:**
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **134**
Kelime Tipi: -
Allah'ın gölgesi (Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi bağlamında).
133. Ben mūr-ı naḥif ü ol Süleymān
134. Ben ḫāk-ı ḥaḳīr o ẓıll-ı Yezdān

ẓıll-ı yezdān-ı niẓām-baḫş-ı enām:
1. **ẓıll-ı yezdān-ı niẓām-baḫş-ı enām:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **178**
Kelime Tipi: -
İnsanlığa düzen bahşeden Allah'ın temsilcisi.
177. Şehryār-ı yegāne-i İslām
178. Ẓıll-ı Yezdān-ı niẓām-baḫş-ı enām

ẓıll-ı ziyā-baḫş-ı ḫudā:
1. **ẓıll-ı ziyā-baḫş-ı ḫudā:**
Tarih 127
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Allah'ın ışık saçan gölgesi.
37. Yaʿnī Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Ḫān Aḥmed
38. Pertev-i cebhe-i dīn ẓıll-ı ziyā-baḫş-ı Ḫudā

ẓılluʾllāh:
1. **ẓılluʾllāh:**
Tarih 103
Mısra: **13**
Allah'ın gölgesi, yeryüzünde Allah'ın gölgesi.
13. Ḥaḳiḳat üzre ẓılluʾllāh o şāhenşāha dirler kim
14. Ola ḥükminde Mekkeʾyle Medīne Mescid-i Aḳṣā

2. **ẓılluʾllāhun:**-*un*
Tarih 138
Mısra: **37**
Allah'ın gölgesi, yeryüzünde Allah'ın gölgesi, padişah, halife.
37. Ṣaḥnı būs itmek ile pāyını ẓılluʾllāhun
38. Olsa carūbı sezā nāṣīye-i hūrüʾl-īn

zilzāl ü ʿavāṣıfdan:
1. **zilzāl ü ʿavāṣıfdan:**-*dan*
Gazel 484
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Depremler ve fırtınalar.
5. Zilzāl ü ʿavāṣıfdan emān ise murādun
6. Bünyān-ı feleksā-yı tevekkülde mekīn ol

zimām:
1. **zimām:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **32**
Yular, dizgin (Konuşmanın seyri, konu bağlamında).
31. Ber-ḥaseb-i ḥükm-i yecürrüʾl-kelām
32. Maʿrifete münʿaṭif oldı zimām

zimmet-i defʿ-i ġamuñ:
1. **zimmet-i defʿ-i ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 145
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İçkiden ayrılığın verdiği gam.
5. İtme rindāna taḳāżā ramażānda sāḳī
6. Zimmet-i defʿ -i ġamuñ vaʿdesi şevvāldedür

żımn:
1. **ẓımnında:**
Gazel 24
Mısra: **2**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
1. Bī-ḫār cürm olurdı gül-i rūy-ı maġfiret
2. Ẓımnında olmasa eṡer-i būy-ı maġfiret

2. **żımnında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 549
Mısra: **3**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
3. Var ise żımnında bir nā-gūş-zed maʿnī-i ter
4. Ḳıṭʿa-i eşʿār ḫoşdur ḳıṭʿa-i elmāsdan

3. **żımnında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 613
Mısra: **12**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
11. Zaḫm-ı nigāhın itmez idi kimseden dirīġ
12. Żımnında bilmeseydi ḫafī merhem olduġın

4. **ẓımnında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 744
Mısra: **16**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
15. Leẕẕeti inkār olunmaz beẕl ü isrāf itmenüñ
16. Āh ẓımnında eger endīşe-i vām olmasa

5. **żımnında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 1
Mısra: **107**

Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
107. Olur ol noḳṭa ẓāhir ʿayni ile mīve żımnında
108. ʿIyār-ı noḳṭa-i dil nʾoldığın fehm eyle ol dānā

6. **żımnında:***-ı, -n, -da*
Kıt'a 43
Mısra: **3**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
3. Ne lafẓuñ var ise żımnında bir şemʿ
4. Ḫudā itsün saña cümle müyesser

7. **żımnında:***-ı, -n, -da*
Gazel 807
Mısra: **1**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
1. Suḫen āzāde es̱erden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süḫanuñ żımnında

8. **żımnında:***-ı, -n, -da*
Gazel 807
Mısra: **2**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
1. Suḫen āzāde es̱erden dehenüñ żımnında
2. Maʿnī āsūde kederden süḫanuñ żımnında

9. **żımnında:***-ı, -n, -da*
Gazel 807
Mısra: **10**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
9. Bāġbānuñ ḫarı ile ʿacebā farḳı nedür
10. Seyr-i ṣunʿ olmasa seyr-i çemenüñ żımnında

10. **żımnında:***-ı, -n, -da*
Gazel 807
Mısra: **4**
Bir şeyin içi; iç taraf.
3. Ehl-i lübb añlar anı kışr-perestān ne bilür
4. Ne kumaş olduğını pirehenüñ żımnında

11. **żımnında:***-ı, -n, -da*
Gazel 807
Mısra: **8**
Bir şeyin içi; iç taraf.
7. Maʿnī-i vuṣlat olur haşiyesinden ẓāhir
8. Nükte çoḳdur ḫaṭ-ı ʿanber-şikenüñ żımnında

żımnen:
1. **żımnen:**
Tarih 111
Mısra: **7**
Üstü kapalı biçimde, dolaylı olarak.
7. Biri żımnen birisi taṣrīḥen
8. Dü gülistāna dü serv erzānī

żımn-ı cevahirde:
1. **żımn-ı cevahirde:***-de*
Gazel 61
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Cevherlerin içindeki.
5. Cihānı incimād itdi iḥāṭa ḫavfum andandur
6. Kʾide żımn-ı cevahirde olan āba sirāyetler

żımn-ı ḫasāretdedür:
1. **żımn-ı ḫasāretdedür:***-de, -dür*
Gazel 253
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zararlı, zarar içinde.
7. Nişestelikden olur nuḳl-ı sükkerī gendüm
8. Hemīşe żımn-ı ḫasāretdedür ticāretümüz

zımn-ı ḥüsninde:
1. **zımn-ı ḥüsninde:***-i, -n, -de*
Gazel 144
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin içinde.
3. Ān-ı vāḥid nice maḥrūm idügüm rāḥatdan
4. Zımn-ı ḥüsninde olan ānını gör andan ṣor

żımn-ı keselde:
1. **żımn-ı keselde:***-de*
Gazel 699
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tembelliğin, uyuşukluğun içinde.
5. Rindānı gürisne komaġa şübhe mi vardur
6. Ol lez̠z̠et-i ihmāl ki var żımn-ı keselde

żımn-ı ṣanʿatde:
1. **żımn-ı ṣanʿatde:***-de*
Gazel 178
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Sanat içinde, sanat maksadıyla, sanat olmak hasebiyle.
11. Dūr-bīnān ki ider naḳşa nigāh-ı diḳḳat
12. Żımn-ı ṣanʿatde sebük-desti-i üstāde baḳar

zımn-ı tezelzüldedür:
1. **zımn-ı tezelzüldedür:**
Gazel 831
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Deprem, sarsıntı içinde II Hakaret içinde, zillet içinde.
7. Olursa zımn-ı tezelzüldedür yine rāḥat
8. Bu kār-ḫāne-i ġafletde gāhvāre gibi

żımnında:
1. **żımnında:**-, -
Gazel 757
Mısra: **12**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
11. İtmez ẓuhūr ʿaṣrda bir kimseden kerem
12. Żımnında ḳaṣdi dāʿiye-i şöhret olmasa

2. **żımnında:**
Gazel 807
Mısra: **6**
Bir şeyin içi; iç taraf II Açıkça söylenmemiş fakat hissettirilen düşünce ya da söz; içteki maksat.
5. ʿĀrıż-ı Yūsuf olur dīde-güşā-yı Yaʿḳūb
6. Ḥüsni gör mihnet-i beytüʾl-ḥazenüñ żımnında

3. **żımnında:**
Gazel 807
Mısra: **12**
Bir şeyin içi; iç taraf.
11. Mihri de māh gibi kāse-i deryūze ider
12. Olmasa rūḥ nühüfte bedenün żımnında

żımnında olmasa:
1. **żımnında olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 83
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Nedeniyle, -den dolayı olmak.
7. Żımnında olmasa eger ümmīd-i ʿāfiyet
8. Hażm eylemezdi vażʿ-ı etibbāyi ḫasteler

zindān-gīr-i teng-i meclis-i tendür:
1. **zindān-gīr-i teng-i meclis-i tendür:***-dür*
Gazel 490
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Beden meclisinin dar zindanında tutuklu.
1. Gerçi zindān-gīr-i teng-i meclis-i tendür göñül
2. Şeh-nişīn-i ʿarş ile revzen-be-revzendür göñül

zindān-ı hicrānda ḳalsun:
1. **zindān-ı hicrānda ḳalsun:***-sun*
Gazel 754
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayrılık zindanında kalmak.
13. Ḳo dil ḳalsun ḫayāl-i zülf ile zindān-ı hicrānda
14. Olur cāy-ı selāmet düzd-i nā-tersāna tersāne

zindānī idenler:
1. **zindānī idenler:**
Gazel 860
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Zindana atmak, gizlemek, saklamak.
13. Maḳāl-i ḥikmeti nā-ehle ıẓhār itme ey Nābī
14. ʿAzīz olur idenler Yūsuf-ı esrārı zindānī

zindān-ı kīsede:

1. **zindān-ı kīsede:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Para kesesi zindanı.
17. Nāçīz naḳş-ı mum ile zindān-ı kīsede
18. Olmaḳ nefes-girifte yazıḳdur gelū-yı zer

zindān-ı pīç ü tāba:
1. **zindān-ı pīç ü tāba:**-*a*
Gazel 577
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sıkıntı zindanı.
5. Kimseye yoḳ ruḫṣat-ı ıṭlāḳ bī-teslīm-i cān
6. Cümle bu zindān-ı pīç ü tāba medyūndur düşen

zindān-nişīn-i tengçe-i sürmedānıdur:
1. **zindān-nişīn-i tengçe-i sürmedānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 107
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Daracık sürme hokkasının mahpusu.
5. Çıkmağla mīl-i sürme gözinden ol āfetüñ
6. Zindān-nişīn-i tengçe-i sürmedānıdur

zinde:
1. **zindeyi:**
Gazel 351
Mısra: **3**
Canlı, diri.
3. Enfās-ı nās itmededür mürde zindeyi
4. Rūḥ-ı nefes meşīme-i Meryem᾽de ḳalmamış

2. **zinde:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **103**
Canlı, diri.
103. Didi ki ey zinde-dil ü zinde cān
104. Bende temeyyüz ṭalebe yoḳ tüvān

3. **zinde:**
Tarih 69
Mısra: **2**
Canlı, diri.
1. Ḫoşā zamān-ı fütūhāt-baḫş-ı hān Aḥmed
2. Ki oldı zinde zamānında şöhret-i eb u cedd

zinde olsa:
1. **zinde olsa:**
Kaside 15
Mısra: **189**
Kelime Tipi: -
Canlı, diri olmak; sıkıntısız bir şekilde yaşamak.
189. Olsa zinde Pirī Pāşā ile Maḥmūd Pāşā
190. Şān-ı fażluñda dimezlerdi meğer ḥarf-ı neʿam

zinde-dil:
1. **zinde-dil:**
Gazel 343
Mısra: **5**
Gönlü dinç.
5. Seni kenāra çeken zinde-dil ne şekle girer
6. Alınca ṣuretüñ āġūşa aldı āyīne ġışş

2. **zinde-dil:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **103**
Gönlü dinç.
103. Didi ki ey zinde-dil ü zinde cān
104. Bende temeyyüz ṭalebe yoḳ tüvān

zındīḳ:
1. **zındīḳ-sīmā:**
Kıt'a 39
Mısra: **1**
Kafir yüzlü.
1. ʿAṣrda zındīḳ-sīmā şeyḫler
2. Müstecābü᾽d-daʿvelikle lāf atar

zīnet:
1. **zīnet:**
Gazel 216
Mısra: **12**
Süs, bezek.
11. Nābīyā tāze metāʿ ile pür itdüñ ʿālemi
12. Çārsūy-ı ʿālem-i endīşede zīnet mi var

2. **zīnet:**
Gazel 591
Mısra: **2**
Süs, bezek.
1. O perīyi idelüm meclise daʿvet gelsün
2. Gelmesi şevḳi ile meclise zīnet gelsün

3. **zīnet:**
Gazel 634
Mısra: **6**
Süs, bezek.
5. Lübb ile ḳışruñ ider farḳını işʿāra Ḥakīm
6. Dürri sübḥa def-i ḫ∨ānendeye zīnet ṣadefin

4. **zīnet:**
Tarih 41
Mısra: **7**
Süs, bezek.
7. İtdi tecdīd o ḳadar zīnet ile zīver ile
8. Ki ider ḫande meh ü mihr-i sipihre cāmı

5. **zīneti:**-*i*
Kısa Mesnevi 3
Mısra: **48**
Süs, bezek.
47. Ḫam itdi sipihrün ḳādin rifʿati
48. Cinānı nihān eyledi zīneti

6. **zīnetin:**-*i, -n*
Tarih 138
Mısra: **6**
Süs, bezek.
5. Görüp ārāyişini saḳf-ı zer-ender-zerinüñ
6. Zīnetin itdi ferāmūş sipihr-i ḫod-bīn

zīnet idüp:
1. **zīnet idüp:**-*üp*
Kaside 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Süslemek.
7. Tamām zīnet idüp bāġ-ı ʿālemi itdi
8. Kemāl-i ḳudretini bāġbān-ı ṣunʿ iẓhār

zīnet ü fer buldı:
1. **zīnet ü fer buldı:**-*dı*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **264**
Kelime Tipi: -
Süs ve ışık - güzellikler,lütuflar-bulmak.
263. Bārgehler binā-yı ʿālīler
264. Buldı hep sözlerüñle zīnet ü fer

zīnet virüp:
1. **zīnet virüp:**-*üp*
Tarih 76
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Süslemek, güzelleştirmek.
25. Virüp yümn-i ḳudūmı çār-sūy-ı ʿāleme zīnet
26. Neşāṭından cihān oldı zer u zīverle zībende

zīnet-dihende:
1. **zīnet-dihende:**
Kaside 4
Mısra: **18**
Süsleyen.
17. Bālā-yı çār küngüre-i tāc-ı ʿizzete
18. Zīnet-dihende dürr-i s̱emīndür çehār-yār

zīnet-efzāy-ı gülşen-ı ʿālem:
1. **zīnet-efzāy-ı gülşen-ı ʿālem:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **77**
Kelime Tipi: -
Alem gülbahçesinin süsünü arttıran.
77. Zīnet-efzāy-ı gülşen-ı ʿālem
78. Bā᾽is̱-i ḫilḳat-i benī ādem

zīnet-i bāzār:
1. **zīnet-i bāzār:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **498**
Kelime Tipi: -
Çarşının süsü.
497. Oldı ser-cümle cāme vü destār
498. İḳtiżā ile zīnet-i bāzār

zīnet-i eflāk olur:
1. **zīnet-i eflāk olur:**-*ur*
Gazel 228
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Göklerin süsü olmak.
9. Perveriş-yāb olduġiçün dūdmān-ı ʿaşḳda
10. Āh-ı Nābī yirde ḳalmaz zīnet-i eflāk olur

zīnet-i kārgāh-ı dünyādur:
1. **zīnet-i kārgāh-ı dünyādur:**-*dur*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **45**

Kelime Tipi: -
Dünya atölyesinin süsü.
45. Cism-i inşān ki naḳş ber-pādur
46. Zīnet-i kārgāh-ı dünyādur

zīnet-i kāşanesi eylemez:
1. **zīnet-i kāşanesi eylemez:***-mez*
Gazel 871
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sarayının süsü yapmak.
9. Devlet-i tārīkī-i ḥırmānda Nābī eylemez
10. Şemʿ-i pür-nūr-ı ümīdi zīnet-i kāşanesi

zīnet-i naḳş-ı dil-āvīzini:
1. **zīnet-i naḳş-ı dil-āvīzini:***-i, -n, -i*
Tarih 92
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Gönlü cezbeden nakışlarının süsü.
25. Zīnet-i naḳş-ı dil-āvīzini seyr itmek içün
26. Dīde-i mihr ü mehin itmede ḫāke ilḳā

zīnet-i ẓāhiri:
1. **zīnet-i ẓāhiri:***-i*
Gazel 431
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Açıktaki süs, bezek.
5. Zīnet-i ẓāhiri erbāb-ı taḳarrüb neyler
6. Zīveri yoḳ ḥarem-i Kaʿbede mihrāblaruñ

zīnet-perest oldı:
1. **zīnet-perest oldı:***-dı*
Gazel 808
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Süs düşkünü olmak.
7. Oldı bu eyyāmda ṭāʿat bile zīnet-perest
8. Secde itmez servler seccāde-i peşmīneye

zinhār:
1. **zinhār:**
Gazel 415
Mısra: **7**
Sakın! Sakın ha! Aman!.
7. Zinhār olma ḫ∨āhişine vaḳf-ı ıżṭırāb
8. Taʿyīn-i kārgāh-ı ḳadrdan ziyādenüñ

2. **zinhār:**
Gazel 588
Mısra: **8**
Sakın! Sakın ha! Aman!.
7. İtmiş o şūḫı daʿvete aġyār ittifāḳ
8. Zinhār o naḳş-ı ṣūret-i çīn ḳāʾil olmasun

3. **zinhār:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **199**
Sakın! Sakın ha! Aman!.
199. Eyleme zinhār leb-i ṭaʿnı bāz
200. Anları inkārdan it iḥtirāz

zīn-i ḫurşīd:
1. **zīn-i ḫurşīd:**
Kaside 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Güneş eyeri.
9. Zīn-i ḫurşīd ü rikāb-ı meh olur çīde yine
10. Zīr-i rān olsa eger tevsen-i çarḫ-ı bed-rām

zīr:
1. **zīrden:***-den*
Gazel 578
Mısra: **10**
Alt, aşağı.
9. Naḫl-i mercān gibi minnet-keş-i bārān degülüz
10. Zīrden feyż aluruz almaz isek bālādan

2. **zīr:**
Gazel 94
Mısra: **8**
Atın göğsü, boyunla gövdenin birleştiği yer II Yer.
7. Bāzūlarum miyānuna şāyān degülse de
8. Esb-i ḫayāl-i vaṣla hele zīr teng olur

zīr ü bālā:
1. **zīr ü bālā:**
Gazel 405
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Yer ve gök.
5. Gösterür kāse-i mihr ü mehi zīr ü bālā
6. Āsmān çenber-i bāzīçesidür devrānuñ

zīr ü bālāda:
1. **zīr ü bālāda:***-da*
Kaside 23
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alt ve üst, yer ve gök.
19. Dest-i inṣāf ile şāyāndur o menşūr-ı hulūṣ
20. Zīr ü bālāda bir imżā ile bir ṭuġrāya

zīr ü bālādan:
1. **zīr ü bālādan:***-dan*
Gazel 289
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yer ve gök.
1. Zīr ü bālādan alur feyżi dil-i rūşenümüz
2. Zūr ile ābdan āteş çıḳarur revġanumuz

2. **zīr ü bālādan:***-dan*
Gazel 403
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yer ve gök.
9. Zīr ü bālādan ider nüsḫa-i kevni taṣvīr
10. Mevkiʿin sanma ʿabes̱ noḳṭa vü iʿrāblaruñ

3. **zīr ü bālādan:***-dan*
Tarih 63
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Yer ve gök.
13. Zīr ü bālādan ider miydi vürūd
14. Olmasa āb ü hevā müştāḳı

zīr ü bālāsın:
1. **zīr ü bālāsın:***-sı, -n*
Gazel 394
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Yukarı ve aşağı; yüksek ve alçak.
17. Cihānuñ zīr ü bālāsın tefeḫḫuṣ eyledüm Nābī
18. Tevekkül kişverinden ġayri yirde istirāḥat yoḳ

zīr ü bālāya:
1. **zīr ü bālāya:***-ya*
Gazel 444
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yer ve gök.
7. Eşk ü āhı eylemezdi zīr ü bālāya revān
8. Ḳalsa ʿuşşāḳuñda ṭāḳat cüst-cūyuñdan senüñ

zīr ü bālāyı:
1. **zīr ü bālāyı:***-y, -ı*
Gazel 867
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yer ve gök.
5. Zīr ü bālāyı idüp nāliş ile gerdīde
6. Şimdi fevvāreveş inceltdiler şiʿr-i teri

zīr ü bāmınuñ:
1. **zīr ü bāmınuñ:***-ı, -nuñ*
Kıt'a 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tiz ve kalın ses.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ……. ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i ahengini zīr ü bāmınuñ

2. **zīr ü bāmınuñ:***-ı, -nuñ*
Kıt'a 105
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Tiz ve kalın ses.
5. Ḫak-i kūyuñ degül ber-āvāz-ı felek
6. Yoḳladuk naġme-i āhenüñi zīr ü bāmınuñ

zīr ü zeber itmiş:
1. **zīr ü zeber itmiş:***-miş*
Kaside 9
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Altüst etmek, darmadağın, karmakarışık yapmak.
51. Çekdi bir āh ki raḥm idecegüm geldi yine
52. Nice kez ḫāṭırumı itmiş iken zīr ü zeber

zīrā:
1. **zīrā:**
Gazel 134
Mısra: **6**
Çünkü, şundan dolayı ki.

5. Eyler zuhūr-ı ḫaṭ lebimin revnaḳın şikest
6. Zīrā kenār-ı kāse-i laʿline mū gelür

2. **zīrā:**
Gazel 69
Mısra: **13**
Zira, çünkü, şundan dolayı.
13. Ḫᵛābda būsesin almaḳ nice mümkin zīrā
14. Būsenüñ sāyesi ruhsārına düşse uyanur

3. **zīrā:**
Gazel 110
Mısra: **7**
Zira, çünkü, şundan dolayı.
7. Ḫayme tā yanmayıcaḳ dūdı kesilmez zīrā
8. Rū-sepīd olmaḳ ümidiyle remād olmadadur

4. **zīrā:**
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Zira, çünkü, şundan dolayı.
3. Ben didüm uṣlandı zīrā çerḫ teʾdīb eyleyüp
4. Terbiyet ḳılmaḳ gerekdür anı bunca ser-güdaḫt

5. **zīrā:**
Tarih 16
Mısra: **59**
Zira, çünkü, şundan dolayı.
59. Cihāna ḳarżdur itmek duʿā-yı devletüñ zīrā
60. Bi-ḥamdiʾllāh zamānunda cihān āsūde ser tā-pā

6. **zīrā:**
Tarih 116
Mısra: **28**
Zira, çünkü, şundan dolayı.
27. Żarūrī iḫtisāra raġbet itdüm kim bu vādīde
28. Lisān-ı ḳalden zīrā lisān-ı ḥāl enṭaḳdur

7. **zīrā:**
Tarih 149
Mısra: **3**
Zira, çünkü, şundan dolayı.
3. Bī-naḳṣ u ziyāde geldi zīrā
4. Tārīḫīne lafẓ-ı ten- dürüstī

zirā ki:
1. **zīrā ki:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çünkü, onun için ki.
9. Nābī şumār-ı naḳd-i rıżādur behā-yı vaṣl
10. Zīrā ki her muʿamelenüñ bir ḥisābı var

2. **zīrā ki:**
Gazel 199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çünkü, onun için ki.
3. Esāfil olmasa olmaz ahālī nāʾil-i sāmān
4. Viren zīrā ki ṣūret cāme-i zer-tāre sūzendür

3. **zīrā ki:**
Gazel 215
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Çünkü, onun için ki.
7. Şāyāndur olsa natıka memnūn-ı sāmiʿa
8. Zīrā ki kim muḳayyed ise müstefīd olur

4. **zīrā ki:**
Gazel 501
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Çünkü, onun için ki.
3. Dest-i ḥakīmden nʾola düşmezse nabżumuz
4. Zīrā ki cism-i ẓāhirümüz ḫastedür bizüm

5. **zīrā ki:**
Gazel 632
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Çünkü, onun için ki.
9. Zāhid-i sevdā dimağa ide görsün bir devā
10. İçmişüz zīrā ki biz pīr-i muġānuñ şerbetin

6. **zirā ki:**
Kaside 20
Mısra: **72**
Kelime Tipi: -
Çünkü, onun için ki.
71. Fetvāsını temīme-i ḥūr itseler sezā
72. Zirā ki muḥtevīdür o mażmūna āyeti

zīr-dest:
1. **zīr-destāna:***-a*
Gazel 313
Mısra: **13**
Aşağı eller, alt tabakada olanlar.
13. Ser-efrāzān olur muḥtāc Nābī zīr-destāna
14. Tenezzül itmedükçe toḫm ḫāke ser-bülend olmaz

zīr-dest itmek:
1. **zīr-dest itmek:***-mek*
Gazel 476
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Tâbi olmak, yolundan gitmek.
1. Ġınā-yı ṭabʿ ile çerḫi ṭururken zīr-dest itmek
2. Ne lāyıḳ züll-i ḫᵛāhiş ʿarż-ı istiğnayı pest itmek

zīr-dest olmaḳ:
1. **zīr-dest olmaḳ:***-maḳ*
Gazel 368
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Kabullenmek, hükmü altına girmek.
1. Maṭlab-ı dünyā içün dūnāna pest olmaḳ ġalaṭ
2. Nāz-ı bālā-dest-i dūna zīr-dest olmaḳ ġalaṭ

zīr-destān:
1. **zīr-destāna:***-a*
Gazel 564
Mısra: **13**
Aşağı eller, alt tabakada olanlar.
13. Felek tā key bu efʿāl-i ġarībe zīr-destāna
14. Sen inṣāf eyle bāri sende de bir infiʿāl olsun

2. **zīr-destāndan:***-dan*
Gazel 641
Mısra: **9**
Aşağı eller, alt tabakada olanlar.
9. Zīr-destāndan diriġ itmek fürūġın naḳşdur
10. Mihr ü meh bālā-nişīn-i mesned-i taʿẓīm iken

zīr-i āteşde:
1. **zīr-i āteşde:***-de*
Kaside 2
Mısra: **144**
Kelime Tipi: -
Ateşin altı.
143. Yazsalar ravżasınuñ nāmını āteşdāna
144. Zīr-i āteşde olur bir çemen-i sebz remād

zīr-i baġalde:
1. **zīr-i baġalde:***-de*
Gazel 151
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Koltuk altı.
7. Taḫt-ı gülbinde yatup mestāne diñler bülbüli
8. Güllerün zīr-i baġalde ġonceler bālīnidür

zīr-i bālinde:
1. **zīr-i bālinde:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **98**
Kelime Tipi: -
Kanadının altında.
97. O resīd oldı murġ-ı müşgīn-bāl
98. Zīr-i bālinde nāme-i iḳbāl

zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan:
1. **zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan:***-ma, -dan*
Gazel 428
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Minnet atının yükü altına girmek.
3. Yoḳ zīr-i bār-ı minnet-i esb olmadan ḫalāṣ
4. Ancaḳ sürer o minneti de nerdübāna dek

zīr-i bār-ı minnet-i nev-rūzı olmaḳdan:
1. **zīr-i bār-ı minnet-i nev-rūzı olmaḳdan:***-maḳ, -dan*
Gazel 77
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Nevruz bayramının minnet yükünün altına girmek.
9. Bahāruñ zīr-i bār-ı minnet-i nev-rūzı olmaḳdan

10. Ḥarāret-dīde-i eyyām-ı bāḥūr olmamuz yegdür

zīr-i dāmān-ı ḫafāda:
1. **zīr-i dāmān-ı ḫafāda:**-*da*
Gazel 850
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Gizlenme eteğinin altı.
13. Rūzgārun şiddetinden oldı āsāyiş-güzīn
14. Zīr-i dāmān-ı ḫafāda şemʿ-i bezm-ārā gibi

zīr-i desti:
1. **zīr-i desti:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
El altında bulunan, tâbi.
39. ʿAceb mi oldı ise zīr-i desti mülk-i kemāl
40. Ḳalem-mis̱āl fünūn-ı hünerde ẕüʾl-yeddür

zīr-i destinde:
1. **zīr-i destinde:**-*i, -n, -de*
Tarih 92
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **Deyim**
Elinin altında, kontrolünde, idaresi altında.
73. Zīr-i destinde göre ḫalḳ-ı cihān rūy-ı ḥużūr
74. Ḳubbe-i ḫaymesine ola sütūn dest-i duʿā

zīr-i felekde:
1. **zīr-i felekde:**-*de*
Gazel 401
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gökkubbenin altı.
15. Degülem zīr-i felekde o ḳadar ser-geşte
16. Ki bulam farḳını idrāke maḥal pīş ü pesüñ

zīr-i fermān-ı pādişāhīdür:
1. **zīr-i fermān-ı pādişāhīdür:**-*dür*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **230**
Kelime Tipi: -
Padişahlık fermanının altında.
229. Cümle baḫşāyiş-i İlāhīʾdür
230. Zīr-i fermān-ı pādişāhīdür

zīr-i güherden:
1. **zīr-i güherden:**-*den*
Gazel 89
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
İncinin altı (ortasındaki delik bağlamında).
13. Eşʿār içinde maʿnī-i bārīk Nābīyā
14. Bir riştedür ki zīr-i güherden ẓuhūr ider

zīr-i ḫāk:
1. **zīr-i ḫāk:**
Gazel 873
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Toprağın altı.
5. Kes̱ret-i nuḳre-i eşküm ḫaberin almış kim
6. Zīr-i ḫāk itdi ḥased mālı ile Ḳārūnʾı

zīr-i ḫākde:
1. **zīr-i ḫākde:**-*de*
Gazel 409
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Toprağın altı, mezar.
5. Var ise ġayretüñ ey cāme çāk-ber-çāk ol
6. Vefāsına naẓar it zīr-i ḫākde kefenüñ

zīr-i ḫāk-i ḫaṭda:
1. **zīr-i ḫāk-i ḫaṭda:**-*da*
Gazel 717
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ayva tüyleri toprağının altı.
7. Zīr-i ḫāk-i ḫaṭda rūyuñ çeşm ü ebrū ber-ḳarār
8. ʿÖmrler virsün Ḫudā-yı lem-yezel bāḳīlere

zīr-i ḥükminde bulunmaḳ:
1. **zīr-i ḥükminde bulunmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 162
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Emrinde olmak, boyunduruğu altında olmak.
3. Ḥüsn her ḳande bulunsa sipeh-i naḫvet ü nāz
4. Zīr-i ḥükminde bulunmaḳ es̱er-i kevkebidür

zīr-i ʾinān ola:
1. **zīr-i ʾinān ola:**-*a*
Gazel 822
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gem altında olmak, kontrol altında olmak.
5. Ne ḫoş o dem ki ola esb-i kām zīr-i ʾinān
6. Velī girān ola dil-ḫ∨āhum üzre reftārı

zīr-i ḳademde:
1. **zīr-i ḳademde:**-*de*
Gazel 637
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ayağın altı.
11. Maḥṣūḫı şevḳi itdürür īcāb-ı irtikāb
12. Ḫāküñ bu deñlü zīr-i ḳademde tez̲ellülin

zīr-i ḳadem-i revġan:
1. **zīr-i ḳadem-i revġan:**
Gazel 740
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yağın ayakları altında olma (Yağın öz kütlesinde dolayı suyun yüzeyinde kalması bağlamında).
7. Ābdur revġana sermāye-dih-i feyż-i ḥayāt
8. Ne żarar şānına zīr-i ḳadem-i revġan ise

zīr-i ḳademinde:
1. **zīr-i ḳademinde:**-*in, -de*
Gazel 45
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ayağın altı.
9. Āteşvāre benzer gibi zīr-i ḳademinde
10. Bir yirde ḳarār itdügi yoḳdur ḳadem-i çerḫ

zīr-i kefş olmaġa:
1. **zīr-i kefş olmaġa:**-*mag, -a*
Gazel 85
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklar altında olmak.
7. Zīr-i kefş olmaġa nāz eylese cirm-i maġrūr
8. Ṭabla-i nāvek-i cevr ü sitem olmaz da nʾolur

zīr-i leb-i sāġarumdadur:
1. **zīr-i leb-i sāġarumdadur:**-*umdadur*
Gazel 58
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Şarap kadehinin kenarının altı.
1. Mevc-i murād bāde-i cān-perverümdedür
2. Ḥarf-ı neşāṭ zīr-i leb-i sāġarumdadur

zīr-i livā eyleyelüm:
1. **zīr-i livā eyleyelüm:**-*y, -elüm*
Gazel 538
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Livâü'l-hamd sancağı (Hz. Peygamber'in (A.S.M.) bayrağı. Ona inananlar kıyametten sonra bu bayrağın altında toplanacaklardır) altında yer tutmak.
19. Geçirüp bendeleri defterine nāmumuzı
20. Yīrümüz ḥaşrde de zīr-i livā eyleyelüm

zīr-i mūda:
1. **zīr-i mūda:**-*da*
Gazel 734
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Saç telinin altı II Kirpiğin altı.
3. Görenler fehm iderler zīr-i mūda olduġın ṣanʿat
4. Bu deñlü fitneyi müjgān-ı müşgīn-tāruñ altında

zīr-i nigīn:
1. **zīr-i nigīn:**
Gazel 43
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Emrine itaat ettirme.
9. Olmazdı aña zīr-i nigīn ser be-ser āfāḳ
10. Ṣıdḳ olmasa Nābī nefes-i bāz-pes-i ṣubḥ

zīr-i nigīn itdiler:
1. **zīr-i nigīn itdiler:**-*di, -ler*
Tarih 51
Mısra: **30**
Kelime Tipi: -
Emrine itaat ettirmek.
29. İtdiler kevkeb-i vezāret ile
30. Ḳaramān ḫıṭṭasını zīr-i nigīn

zīr-i nigīn olsa:
1. **zīr-i nigīn olsa:**-*sa*
Kaside 12
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Yüzük kaşı olmak.
17. Ceyş-i aḫter tağılur bir gün olur kāse tehī
18. Māhveş zīr-i nigīn olsa eger ḫıṭṭa-i Şām

zīr-iʾ pāy eyler:
1. **zīr-iʾ pāy eyler:**-*r*
Gazel 329
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ayaklar altına almak.
13. Nābī ʿaceb mi eyler isek çerḫi zīr-iʾ pāy
14. Bir ẕerreyüz ki mihr ile hem-ṣoḥbet olmışuz

zīr-i paya alur:
1. **zīr-i paya alur:**-*lur-ur*
Gazel 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayak altına almak.
3. Ḥabāb-engīz olup gāhī idince mevceler ẓāhir
4. Alur çerḫ-i berīni zīr-i paya kevkeb-i deryā

zīr-i pāyında:
1. **zīr-i pāyında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 36
Mısra: **27**
Kelime Tipi: -
Ayak altı.
27. Zīr-i pāyında daḫı mürde degül mūr-ı żaʿīf
28. Başalı ʿarṣa-i iḳbāle Süleymān gibi pā

zīr-i pāyında ṭutar:
1. **zīr-i pāyında ṭutar:**-*ar*
Gazel 513
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayaklarının altında tutmak.
15. Şerm ider ney gibi mağlūb-ı hevā olmaḳdan
16. Zīr-i pāyında ṭutar nağmelerin nāy-ı ḳalem

zīr-i perdede:
1. **zīr-i perdede:**-*de*
Gazel 385
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Perde arkası.
3. Luğaz didükleri şeyḫ-beyt-i laʿl-i cānāndur
4. Ki zīr-i perdede maʿnāsı çoḳ güşāyişi yoḳ

zīr-i perinde:
1. **zīr-i perinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 15
Mısra: **148**
Kelime Tipi: -
Kanat altı.
147. Pençesinden olur āsūde şuʿā-ı şemsüñ
148. Bāġ-ı ʿahdinde gülüñ zīr-i perinde şebnem

zīr-i rāhında:
1. **zīr-i rāhında:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **220**
Kelime Tipi: -
Yolunda, ayağının altında.
219. Gūyiyā ḥażret-i Süleymānʾdur
220. Zīr-i rāhında bād-pūyāndur

zīr-i rān olsa:
1. **zīr-i rān olsa:**-*sa*
Kaside 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Sürme/hükm altında olmak.
9. Zīn-i ḫurşīd ü rikāb-ı meh olur çīde yine
10. Zīr-i rān olsa eger tevsen-i çarḫ-ı bed-rām

zīr-i rānında:
1. **zīr-i rānında:**-*ı, -n, -da*
Tarih 96
Mısra: **19**
Kelime Tipi: -
Hüküm altında.
19. Ola zīr-i rānında ber-vefḳ-i kām
20. Metāyā-yı iḳbāl-i ferḫunde-pāy

zīr-i sāyebānlardan:
1. **zīr-i sāyebānlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 638
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Birisinin yada bir şeyin) Gölgesinde, gölgesi altında.
3. Niyāz-ı sāye-i bāl-ı hümā girānter iken
4. Ne ḳayd ẓıll-ı ṭamaʿ zīr-i sāyebānlardan

zīr-i taʿbīrdedür:
1. **zīr-i taʿbīrdedür:**-*de, -dür*
Gazel 408
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İfadenin altı , sözlerin içi.
9. Zīr-i taʿbīrdedür āb-ı bayāt-ı maʿnā
10. Nābiyā yoḳ yire evrāḳı siyāh eylemedük

zīr-i tāk-ı ebrūvānında:
1. **zīr-i tāk-ı ebrūvānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 776
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Süs kemeri gibi olan kaşların altı.
11. Ḥalḳa-i çeşminde merdüm ṣanma olmış lānesāz
12. Zīr-i tāk-ı ebrūvānında perestūlar yine

zīr-i tasarruf eyledi:
1. **zīr-i tasarruf eyledi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Tasarrufu altına almak.
7. Nāmını eylediler tesmiye ʿAbdüʾl-ḳādir
8. Eyledi zīr-i tasarruf feleği ḥażret-i Şeyḫ

zīr-i tīğinde:
1. **zīr-i tīğinde:**-*i, -n, -de*
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Kılıcının altı.
3. Bulup bāzū-yı baḫt u devleti her yirde bālāter
4. Ser-i aʿdā-yı devlet zīr-i tīğinde zebūn olsun

zirih:
1. **zirihe:**-*e*
Gazel 740
Mısra: **14**
Zırh.
13. Nerm saḫte olur imdād ile ġālib Nābī
14. Giçer üsrūb zirihe her ne ḳadar āhen ise

zirih-pūş olmasam:
1. **zirih-pūş olmasam:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 536
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zırh giyinmek.
7. ʿAşḳ ile meydāna bī-pervā girer miydim eger
8. Ḥalḳa-i dāġ-ı melāmetden zirih-pūş olmasam

zirihveş:
1. **zirihveş:**
Gazel 796
Mısra: **3**
Zırh gibi.
3. Siperveş eyle taḥammül zirihveş ol ġam-ḫ√ār
4. Tasalluṭ eyleme ḫalḳ üzre dūr-bāş olma

zirve:
1. **zirvesinde:**-*si, -n, -de*
Tarih 122
Mısra: **13**
Bir şeyin, hususan dağın en yüksek noktası, tepesi.
13. O kuhuñ zirvesinde heşt- deh çāh eyleyüp kende
14. Büni her çāhuñ ammā bist u çār endāze-i bennā

zirve-i destār-ı ser-i raġbet olur:
1. **ẕirve-i destār-ı ser-i raġbet olur:**-*ur*
Gazel 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Baş tacı edilmek.
3. Mesnedi ẕirve-i destār-ı ser-i raġbet olur
4. Sünbül-i ter gibi her kimde ki var būy-ı edeb

zirve-i erkān-ı vezāret:
1. **ẕirve-i erkān-ı vezāret:**
Kaside 26
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Vezirlik makamının doruğu.
11. Maʿmūre-i cāhunla mümāss oldı şerefden
12. Tāk-ı feleğe ẕirve-i erkān-ı vezāret

zirve-i nāz ü siteminden inmeyicek:
1. **ẕirve-i nāz ü siteminden inmeyicek:**
Gazel 40
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Naz ve eziyet zirvesinden inmek.
9. Yār inmeyicek ẕirve-i nāz ü siteminden
10. İtmiş ṭutalum dīde-i ḫūn-bār temevvüç

zirve-i nāza çıḳarsa:
1. **zirve-i nāza çıḳarsa:***-ar, -sa-ar, -sa, -*
Gazel 250
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
.
3. Çıḳarsa zirve-i nāza elindedür ne dinür
4. İderse ḫāke tenezzül ʿaḳā-yı ḥüsn budur

2. **zirve-i nāza çıḳarsa:***-ar, -sa-ar, -sa, -*
Gazel 250
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cilvenin doruğuna çıkmak.
3. Çıḳarsa zirve-i nāza elindedür ne dinür
4. İderse ḫāke tenezzül ʿaḳā-yı ḥüsn budur

zirve-i şāḫda:
1. **ẕirve-i şāḫda:***-da*
Gazel 85
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dalın en yüksek, en uç kısmı.
13. Ẕirve-i şāḫda dāmen-keş olan mīve-i nāz
14. Āḫir üftāde-i ḥabs-ı şikem olmaz da nʾolur

zirve-nişīn-i kemāl:
1. **ẕirve-nişīn-i kemāl:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **193**
Kelime Tipi: **-**
Olgunluğun, kemalatın zirvesinde oturan.
193. Ekẕer olur ẕirve-nişīn-i kemāl
194. Öyle ḫarābātī-i āşüfte-hāl

zişt-i bed-kirdāruñ:
1. **zişt-i bed-kirdāruñ:***-uñ*
Gazel 734
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kötü yollunun çirkinliği.
7. Ḫalāsa himmet eyleñ duḫter-i rez kalmasın giryān
8. Ḫum-ı meyḫāneveş bir zişt-i bed-kirdāruñ altında

zīver:
1. **zīveri:***-i*
Gazel 431
Mısra: **6**
Süs.
5. Zīnet-i ẓāhiri erbāb-ı taḳarrüb neyler
6. Zīveri yoḳ ḥarem-i Kaʿbede mihrāblaruñ

2. **zīverdür:***-dür*
Gazel 561
Mısra: **7**
Süs.
7. Dü gūş-ı ṭarf-ı benāgūş-ı yāre zīverdür
8. Olur zenişgeh-i ṭamġā sebīke-i sīmīn

3. **zīver:**
Tarih 41
Mısra: **7**
Süs.
7. İtdi tecdīd o ḳadar zīnet ile zīver ile
8. Ki ider ḫande meh ü mihr-i sipihre cāmı

zīver viren:
1. **zīver viren:***-en*
Kaside 9
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek, bezemek.
111. Pāk-ṭabʿā dür-i pākīze-i baḥr-ı keremā
112. Ey viren ẕātı ile çihre-i dehre zīver

zīver virür:
1. **zīver virür:***-ür*
Gazel 48
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.
9. Virür zīver hitām-ı nāme-i aʿmāl-i ʿuşşāḳa
10. Nigīn-i dil-nişīn-i nāmverdür ḥalḳa-i tevḥīd

zīver-i āġūş-ı seḥāb:
1. **zīver-i āġūş-ı seḥāb:**
Gazel 835
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bulutun kucağının süsü.
5. Ḳaṭre-i noḳṭam iken zīver-i āġūş-ı seḥāb
6. Legen-i nūna felek dāġ-ı derūn itdi beni

zīver-i bālā-yı ṭāḳ-ı ʿarş-ı aʿẓam:
1. **zīver-i bālā-yı ṭāḳ-ı ʿarş-ı aʿẓam:**
Gazel 537
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Arş-ı azam kubbesinin yüksek süsü.
3. Eʾs-selām ey gevher-i yektā-yı Ẕāt-ı Aḳdesüñ
4. Zīver-i bālā-yı ṭāḳ-ı ʿarş-ı aʿẓam eʾs-selām

zīver-i dükān-ı riyā:
1. **zīver-i dükān-ı riyā:**
Gazel 857
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İkiyüzlülük dükkanının süsü.
3. ʿAceb bu kʾitmedeyüm zīver-i dükān-ı riyā
4. Melek beġenmez iken yazmaġa ʿibādetümi

zīver-i dükkān idenlerüñ:
1. **zīver-i dükkān idenlerüñ:***-en, -ler, -üñ*
Gazel 429
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Dükkanların süsü olmak.
17. Böyle metāʿ-ı tāzeleri var mı Nābiyā
18. Kālā-yı şiʿri zīver-i dükkān idenlerüñ

zīveri eylemiş:
1. **zīveri eylemiş:***-miş*
Kaside 17
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Süsü yapmak.
47. Diḳḳat-i ṭabʿ u ṣafā-yı ẕihn ü nūr-ı dānişi
48. Eylemiş aḫlāḳınuñ Bārī taʿāla zīveri

zīver-i gehvāre-i ṣunʿ:
1. **zīver-i gehvāre-i ṣunʿ:**
Kaside 2
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılış beşiğinin süsü.
77. Olmadı miẕli daḫi zīver-i gehvāre-i ṣunʿ
78. Nefs-i küllīyeye ʿaḳl-ı kül olaldan dāmād

zīver-i gūş-ı eyyām ola:
1. **zīver-i gūş-ı eyyām ola:***-a*
Kaside 13
Mısra: **240**
Kelime Tipi: **Deyim**
Devrin kulağına küpe olmak.
239. Naġme-i ṣūr ẓuhūr eyleyecek demlere dek
240. Ṣīt-i iḳbāli ola zīver-i gūş-ı eyyām

zīver-i ḫ∨ān:
1. **zīver-i ḫ∨ān:**
Kaside 12
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Sofrasının katığı yada süsü.
103. Zīver-i ḫ∨ān iken evvel niʿam-ı gūn-ā-gūn
104. Eyledi keẕretini vaḥdete taḥvīl eyyām

zīver-i ḫ∨ānı olur:
1. **zīver-i ḫ∨ānı olur:***-ur*
Gazel 147
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sofrasının katığı yada süsü olmak.
11. Ẓann itmedügüñ şahṣuñ olur zīver-i ḫ∨ānı
12. Ol nānı kʾidersin dü-kef-i ḥırṣ ile taḫmīr

zīver-i ḫ∨ān-ı şehān olmaġa:
1. **zīver-i ḫ∨ān-ı şehān olmaġa:***-ma, -ġa*
Gazel 635
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şahların sofrasının süsü olmak.

7. Zīver-i ḫᵛān-ı şehān olmaġa şāyān olamaz
8. Gendüm itmezse tecerrüd ser ü sāmānından

zīver-i kālā-yı ʿayş:
1. **zīver-i kālā-yı ʿayş:**
Gazel 492
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Zevk ve safa kumaşının süsü.
9. Zīver-i kālā-yı ʿayş ü naḳş-i tamġā-yı kesād
10. Resm ü āyīni diger-gūn başḳa ʿālemdür göñül

zīver-i memleket:
1. **zīver-i memleket:**
Tarih 74
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
İmparatorluğun süsü.
19. Ola kendi daḫı yā Rab pederinden efzūn
20. Zīver-i memleket ārāyiş-i dīn ü dünyā

zīver-i mūy-ı miyānıdur:
1. **zīver-i mūy-ı miyānıdur:***-ı, -dur, -*
Gazel 107
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ince belinin süsü.
1. Sīmīn-kemer ki zīver-i mūy-ı miyānıdur
2. Çengelli belde sanki gümüş kārbānıdur

zīver-i pīşānī-i bāġ olmasa:
1. **zīver-i pīşānī-i bāġ olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 720
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bahçe yüzünün süsü olmak.
3. Minnet-i ebr-i bahārı çekemez bülbül-i dil
4. Jāleler zīver-i pīşānī-i bāġ olmasa da

ziver-i ruḫsāre-i ḫāl olmasa:
1. **ziver-i ruḫsāre-i ḫāl olmasa:***-ma, -sa*
Gazel 743
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Benin yada ben yazısının yüzünde süs olmak.
7. Rūy-ı ḫūbānda olurdı iddiʿāsı bī-delīl
8. Ḫāl-i noḳṭa ziver-i ruḫsāre-i ḫāl olmasa

zīver-i rūy-ı saḥrā itdi:
1. **zīver-i rūy-ı saḥrā itdi:***-di*
Tarih 126
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çölün yüzüne süs yapmak.
9. Hem Sitanbulʾda Emīn menzilin otuz beş kez
10. Giçüp itdi ṭaşını zīver-i rūy-ı saḥrā

ziver-i tesbīḥ-i dür-i mesnevī:
1. **ziver-i tesbīḥ-i dür-i mes̱nevī:**
Kısa Mesnevi 9
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **-**
Mesnevinin inci tespihinin süsü (Mesnevi; Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri).
179. Çoḳ süḫanın itdi şeh-i Mevlevī
180. Ziver-i tesbīḥ-i dür-i Mes̱nevī

żiyā:
1. **ziyā:**
Gazel 763
Mısra: **1**
Parlaklık, aydınlık.
1. Ziyā yoḳ çerḫ-i ʿayşuñ mihr ü māhında nücūmında
2. Ṣafādan yoḳ es̱er ʿaṣruñ ḫuṣūṣında ʿumūmında

2. **żiyādan:***-dan*
Gazel 515
Mısra: **2**
Parlaklık, aydınlık, ışık.
1. Dil kʾola revzene-i dāġ-ı hevādan maḥrūm
2. Döner ol günbede kim ola żiyādan maḥrūm

3. **żiyā:**
Tarih 39
Mısra: **2**
Parlaklık, aydınlık, ışık.
1. Habbezā ḳaṣr-ı ḫoş-āyende-i nev tāze edā
2. Ki temāşāsı virür rūḥa ġıdā çeşme żiyā

ziyā ṣaldı:
1. **ziyā ṣaldı:***-dı*
Tarih 82
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlanmak, ışıklanmak.
23. Kimisi didi tāk-ı gerdūnun
24. Şemsesidür ki ṣaldı ḫāke ziyā

2. **ziyā ṣaldı:***-dı*
Tarih 82
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlanmak, ışıklanmak.
23. Kimisi didi tāk-ı gerdūnun
24. Şemsesidür ki ṣaldı ḫāke ziyā

żiyā virdi:
1. **żiyā virdi:***-di*
Gazel 377
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Işık vermek, nurlandırmak.
11. Min- baʿd sūz-ı sīne vü mecrā-yı eşk-i çeşm
12. Ḳındil-i cāna virdi żiyā revġan-ı ferāġ

żiyā virür:
1. **żiyā virür:***-ür*
Tarih 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Işık vermek, nurlandırmak.
3. Ḥabbezā bārgeh-i çerḫ-nümāyiş ki virür
4. Kevkeb-i çerḫ gibi berg-i gül-i naḳşı żiyā

żiyā-baḫşā:
1. **żiyā-baḫşā:**
Tarih 82
Mısra: **34**
Işık saçan.
33. Kimisi didi rāyet-i ṣubḥuñ
34. Oldı zer mehçesi żiyā-baḫşā

ziyā-baḫş-ı āftāb idelüm:
1. **ziyā-baḫş-ı āftāb idelüm:***-elüm*
Gazel 528
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ışığını bahşetmek.
3. Şuʿā-ı meyle çerāġ-ı ʿizār-ı dil-ber ile
4. Sevād-ı şāmı ziyā-baḫş-ı āftāb idelüm

żiyā-baḫş-ı ʿuyūn-ı ʿulemā vü vüzerā:
1. **żiyā-baḫş-ı ʿuyūn-ı ʿulemā vü vüzerā:**
Tarih 36
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Ey alimlerin ve vezirlerin gözünün nuru!.
31. Āṣafā ʿādil-i ʿālī-güher-i pāk-ı dilā
32. Ey żiyā-baḫş-ı ʿuyūn-ı ʿulemā vü vüzerā

ziyād:
1. **ziyād:**
Kaside 14
Mısra: **144**
Çok, fazla.
143. Vire ṣadāret-ı ʿuzmāya ẕātı revnaḳ u fer
144. Ola zamānı füzūn ḳadri ʿāli ʿömri ziyād

ziyād eylesün:
1. **ziyād eylesün:***-sün*
Kaside 2
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **-**
Artırmak, çoğaltmak.
207. Hep senüñ rīhte-i sufre-i inʿāmundur
208. ʿĀleme cūd-ı vücūd eylesün Allāh ziyād

2. **ziyād eylesün:***-sün*
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Artırmak, çoğaltmak.
21. Şān buldı senüñ dest-i şerīf ünle vezāret
22. ʿİzz ü şeref-i sadrı ziyād eylesün Allāh

3. **ziyād eylesün:***-sün*
Tarih 113
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Artırmak, çoğaltmak.
9. Eylesün ser-rişte-i ʿömrin ziyād
10. ʿÖmr-baḫşāy-ı neciyy-i enbiyā

ziyād itdi:
1. **ziyād itdi:***-di*
Tarih 135

Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Artmak, ziyadeleşmek.
11. Bu cānibden tesāmuḥ gördügince ḥaml idüp ʿacze
12. Terakkī buldı evżāʿ-ı fesādātın ziyād itdi

ziyād itseñ:
1. **ziyād itseñ:***-se, -ñ*
Lugaz 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arttırmak.
1. Ol nedür kim zāʾidi noḳṣān olur
2. Bir ziyād itseñ yüzi ṭoksan olur

ziyād ola:
1. **ziyād ola:***-a*
Gazel 291
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Çoğalmak, fazlalaşmak.
11. Yā medḥ-i māh-ruhāndur ya zemm-i vażʿ-ı raḳīb
12. Ziyād ola dinecek ber-güẕārı biz bilürüz

ziyād oldı:
1. **ziyād oldı:***-dı*
Kaside 14
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Artmak (Makamın yükselmesi anlamında kullanılmıştır.).
47. Ḳudūm-ı ẕātı ile buldı salṭanat revnāḳ
48. ʿUluvv-ı baḫtı ile şān-ı devlet oldı ziyād

ziyād olmaz idi:
1. **ziyād olmaz idi:***-maz , -i, -di*
Gazel 844
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Çoğalmak, fazlalaşmak.
17. Nābī bu niʿmet olmaz idi nev-be-nev ziyād
18. Maʿnā-yı şükre olmasa dāʾir suḫanları

ziyāde:
1. **ziyādedür:***-dür*
Gazel 265
Mısra: **9**
Çok, daha çok, daha fazla.
9. Egerçi ẓıllı gedādan ziyādedür ammā
10. Ḥarīṣ-i vaṣla velī Nābiyā gedā dinmez

2. **ziyādenüñ:***-nüñ*
Gazel 415
Mısra: **8**
Çok, daha çok, daha fazla.
7. Zinhār olma ḫᵛāhişine vaḳf-ı ıżṭırāb
8. Taʿyīn-i kārgāh-ı ḳadrdan ziyādenüñ

3. **ziyāde:**
Kaside 24
Mısra: **4**
Çok, daha çok, daha fazla.
3. Gül-i ümmīd güşāde mey-i kām āmāde
4. Ālet-i şevḳ ziyāde ġam-ı dil nā-peydā

4. **ziyāde:**
Gazel 209
Mısra: **4**
Ziyade, fazla.
3. Ne deñlü eyler isen ʿarż-ḥāl-i sūz u güdāz
4. Nüvişte-i ezelīden ziyāde virmezler

5. **ziyāde:**
Gazel 495
Mısra: **2**
Çok, daha çok, daha fazla.
1. O ġonce bağda mānend-i gül güşāde degül
2. Niçün hezārdan efġānumuz ziyāde degül

6. **ziyāde:**
Gazel 522
Mısra: **5**
Çok, daha çok, daha fazla.
5. Ne deñlü olsa bürīde olur ziyāde dırāz
6. Taʿaccüb-āver-i dest-i kerīm-i tāk olurum

7. **ziyāde:**
Gazel 786
Mısra: **1**
Çok, daha çok, daha fazla.
1. İtdi dili ser-geşte felekden de ziyāde
2. Döndürdi beni kendüye āḫir Dede-zāde

8. **ziyāde:**
Tarih 16
Mısra: **68**
Çok, daha çok, daha fazla.
67. Ḳulūb-ı nāsa girmişdi egerçi āṣaf-ı ṣābıḳ
68. Ḳulūb-ı nāsı sen andan ziyāde eyledüñ meʾvā

9. **ziyāde:**
Tarih 124
Mısra: **5**
Çok, daha çok, daha fazla.
5. Ẓāhirde bir ziyāde velī bāṭını tamām
6. Ḥall itmedükçe ẓāhire çıḳmaz letāfeti

10. **ziyādesi:***-si*
Gazel 134
Mısra: **9**
Ziyade, fazla.
9. Taḳdīrden ziyādesi olmaz yine naṣīb
10. Nābī egerçi ḫāṭıra çoḳ ārzū gelür

11. **ziyādedür:***-dür*
Gazel 177
Mısra: **10**
Ziyade, fazla.
9. Cūş u ḫurūş-ı mevce-i deryā-yı maġfiret
10. Nābī tevaḳḳuʿ itdügümüzden ziyādedür

12. **ziyādesine:***-si, -n, -e*
Gazel 693
Mısra: **14**
Ziyade, fazla.
13. Bilür taʿab daḫı bir ḳısmet olduġın Nābī
14. Şunan muḳadder olan rızḳdan ziyādesine

13. **ziyāde:**
Gazel 855
Mısra: **7**
Ziyade, fazla.
7. Bizden ziyāde ḳaṣr-ı ḫayālüñ degül dirīġ
8. Gül-büse-çīn-i pāy-ı nefes nerdübānları

ziyāde idüm:
1. **ziyāde idüm:***- i, -dü, -m*
Gazel 504
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ziyade, fazla.
1. Ḳanı ol dem ki leb-i yāre leb-nihāde idüm
2. Sezā-yı reşk olacaḳ rütbeden ziyāde idüm

ziyāde ola:
1. **ziyāde ola:***-a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **242**
Kelime Tipi: -
Artmak, çoğalmak.
241. Dāʾimā dergehi güşāde ola
242. Ḳuvvet ü nuṣreti ziyāde ola

ziyāde olursa:
1. **ziyāde olursa:***-ur, -sa*
Gazel 172
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Fazla olmak.
3. İḥsān iden kerīmdür iḥsānı da anuñ
4. Meʾmūldan ziyāde olursa ʿaceb midür

żiyāfet:
1. **żiyāfete:***-e*
Gazel 458
Mısra: **4**
Misafiri yedirip içirme, şölen, davet.
3. Baña leẕīẕ gelür būse ẕevḳ-i vuṣlatdan
4. Olur żiyāfete rācıḥ nevāli mā-ḥażaruñ

żiyāfetgeh-i āfāḳa:
1. **żiyāfetgeh-i āfāḳa:***-a*
Kaside 13
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Ziyafet yeri olan alem.
87. Maṭbaḫ-ı luṭf-ı İlāhīde meġer mużmer imiş
88. Ki żiyāfetgeh-i āfāḳa çeke niʿmet-ı ʿām

żiyāfet-ḫāne-i mevlā:
1. **żiyāfet-ḫāne-i mevlā:**
Tarih 16
Mısra: **64**
Kelime Tipi: -
Allah'ın ziyafethanesi.
63. Saña mühr ile geldi şehr-i raḥmet ikisi birden

64. Açıldı ʿāleme birden żiyāfet-ḫāne-i Mevlā

ziyā-güster:
1. **ziyā-güsteridür:**-*i, -dür*
Gazel 92
Mısra: **1**
Ziya saçan, ışık yayan.
1. Felegün sanma ki ḫurşīd ziyā-güsteridür
2. ʿĀlemüñ çirk-i şebin silmek içün süngeridür

żiyā-i dīde-i mār:
1. **żiyā-i dīde-i mār:**
Kaside 10
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Yılanın gözünün feri, ışığı.
41. İdeydi ʿaks umūra ṣudūr-ı fermānı
42. Olurdı seng-i zümürrüd żiyā-i dīde-i mār

ziyān:
1. **ziyānı:**-*ı*
Gazel 581
Mısra: **10**
Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar.
9. Ticāret-ḫāne-i dānā firīb-i dehrüñ ey Nābī
10. Gerekdür iḥtirāz itmek ziyānı deñlü sūdından

ziyā-pāş olduġıñda:
1. **ziyā-pāş olduġıñda:**-*du, -ġı, -ñ, -da*
Kıt'a 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Işık saçmak.
3. Gelürler ẕerreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġıñda āftāb-ı şevḳet-i İslām

2. **ziyā-pāş olduġında:**-*du, -ġı, -n, -da*
Kıt'a 106
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Işık saçmak.
3. Gelürler ẕerreāsā cünbiş-i īmāna şevḳinden
4. Ziyā-pāş olduġında āftāb-ı şevket-i İslām

ziyāret:
1. **ziyāreti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **66**
Dua etmek, istekte bulunmak gayesiyle kutsal yerlere, bir kabre, bir türbeye gitme, bir yeri görmeye gitme, görüşme.
65. Ol müftī-i yegāne ki dergāh-ı fażlınuñ
66. Ervāḥ-ı ḳudsiyāna mühimdür ziyāreti

2. **ziyāretle:**-*le*
Tarih 35
Mısra: **3**
Dua etmek, istekte bulunmak gayesiyle kutsal yerlere, bir kabre, bir türbeye gitme, bir yeri görmeye gitme, görüşme.
3. Her ziyāretle gelenler ḫākine idüp duʿā
4. Didiler tārīḫ ola raḥmet be-rūḥ-ı Muṣṭafā

ziyāret itdüm:
1. **ziyāret itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 659
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Birini veya bir yeri görmeye gitmek.
1. Bi-ḥamdiʾllāh naṣīb oldı saʿādet yā Resūlaʾllāh
2. Ki itdüm ḫāk-i dergāhuñ ziyāret yā Resūlaʾllāh

ziyāret itmeyenüñ:
1. **ziyāret itmeyenüñ:**-*me, -y, -e, -nüñ*
Kaside 7
Mısra: **188**
Kelime Tipi: -
Birini veya bir yeri görmeye gitmek.
187. ʿAlel-ḫuṣūṣ Ḥaremgāh-ı īzidi ki ḳalur
188. Ziyāret itmeyenüñ rükn-i dīni nā-maʿmūr

ziyāretgāh-ı cinn ü ins ü ervāḥ ü melāʾikdür:
1. **ziyāretgāh-ı cinn ü ins ü ervāḥ ü melāʾikdür:**-*dür*
Kaside 25
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
İnsanlar, cinler, ruhaniler ve meleklerin uğrak yeri, ziyaret yeri.
11. Ziyāretgāh-ı cinn ü ins ü ervāḥ ü melāʾikdür
12. Mezār-ı feyż-baḫş-ı cāvidānı Şeyḫ Ebū-Bekrüñ

ziyāret-i ḥarem-i ʾarşsān-ı mevlānā:
1. **ziyāret-i ḥarem-i ʾarşsān-ı mevlānā:**
Kaside 6
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
Mevlana hazretlerinin arşa benzeyen makamı.
41. Ḫoşā sütūde reh-āverd-i reh-ber-i tevfīḳ
42. Ziyāret-i ḥarem-i ʾarşsān-ı Mevlānā

ziyāret-i ḥarem-i ḥażret-i emīr idelüm:
1. **ziyāret-i ḥarem-i ḥażret-i emīr idelüm:**-*elüm*
Gazel 520
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamberin kabrini ziyaret etmek.
9. Miyāne baġlayup iḥrām-ı şevḳi ey Nābi
10. Ziyāret-i ḥarem-i ḥażret-i Emīr idelüm

żiyā-yı āftāba:
1. **żiyā-yı āftāba:**-*a*
Gazel 558
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Güneşin ışığı.
17. Sevād-ı cürm ile feyż-i Ḫudāʾdan nā-ümīd olma
18. Żiyā-yı āftāba māni ʿolmaz āhen-i revzen

żiyā-yı ṭub-ı zerrīni:
1. **żiyā-yı ṭub-ı zerrīni:**
Tarih 26
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Altın topun ışığı (Altın top; Saray kubbelerinde bulunan ve üstünde hilal olan altın top).
3. Ne çetr-i pāk kʾeyler irtifāʿı çerḫi ser-gerdān
4. Żiyā-yı ṭub-ı zerrīni bağışlar mihre envārı

żuʿafā:
1. **żuʿafāya:**-*y, -a*
Kaside 8
Mısra: **67**
Zayıf olan.
67. Eylese şān u şukūhı żuʿafāya imdād
68. Kūh-ı Elbürzʾe ṣatar kevkebe toḫm-ı encīr

2. **zuʿafā:**
Kaside 11
Mısra: **69**
Zayıflar, talihi yaver gitmeyenler.
69. Ḳarīn-i taḳviye-i baḫtı olsa ger zuʿafā
70. Kemīne beçça-ı ʿuṣfūra ṣayd olurdı ʿuḳāb

zübde-i āl-i resūl:
1. **zübde-i āl-i resūl:**
Tarih 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Hz. Muhammed Peygamberin neslinin devamı.
3. Yaʿnī ʿAbduʾllāh Efendi zübde-i āl-i Resūl
4. Kim ider maḥsūd-ı ḫulḳı bendesin azādeye

zübde-i emsāl:
1. **zübde-i emsāl:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **156**
Kelime Tipi: -
Emsallerinin en iyisi (Peygamberlerin en yücesi bağlamında).
155. Oldı ḥaḳḳā o ẕāt-ı nīk-ḫiṣāl
156. Faḫrüʾl-aḳrān zübde-i emsāl

zübde-i ḫoş-meşreb:
1. **zübde-i ḫoş-meşreb:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Özünde hoş yaradılışlı.
3. Edreneʾde çār ḥarīf-i laṭīf
4. Zübde-i ḫoş-meşreb u rind ü ẓarīf

zübde-i ʾırk-ı kerīm-i hāşimī:

1. **zübde-i ʾırk-ı kerīm-i hāşimī:**
Tarih 61
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Haşimi asil neslinin özü (Haşimi; Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (A.S.M.) kabilesinden, O'nun sülâlesinden gelen).
3. Zübde-i ʾırk-ı kerīm-i Hāşimī
4. Zeyn-i millet faḫr-ı sādāt-ı kirām

zübūl:
1. **ẕübūl:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **183**
Solgunluk, sararma.
183. Güle bād-ı ḫazāndan irdi ẕübūl
184. Oldı ṣad-pāre ḳaryesi maḥlūl

2. **ẕübūl:**
Tarih 11
Mısra: **4**
Solgunluk, sararma.
3. Ḥażret-i ḫayrüʾn-nisāʾ-i ʿaṣr kim ḫayr itmeden
4. Sebzezār-ı gülsitān-ı niyyeti görmez ẕübūl

zūd zūd:
1. **zūd zūd:**
Gazel 687
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çabuk çabuk, tez elden.
3. Şevḳ-i cennetde degül ḫavf-ı cehennemde degül
4. Zūd zūd ehl-i riyā olsa vużū ḳaydında

zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb:
1. **zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb:**
Gazel 879
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Erken toplanan dilek fidanı meyvesi.
1. Olur dil zūd-çīn-i mīve-i naḫl-ı ṭaleb şimdi
2. Girerse dest-i āha gūşe-i dāmān-ı şeb şimdi

zūd-res:
1. **zūd-res:**
Gazel 644
Mısra: **7**
Çabuk yetişen, erişen.
7. Zūd-res devlet lezīz ammā ki nā-pāyendedür
8. Devletin ehl-i ḫıred memnun olur teʾḫīrden

zūdter:
1. **zūdter:**
Gazel 420
Mısra: **2**
Pek acaleci, tez canlı, ayran gönüllü.
1. Olma dil-dāde-i gülḫandi sitemkārlaruñ
2. Zūdter zāʾil olur şevḳi heveskārlaruñ

2. **zūdter:**
Gazel 422
Mısra: **9**
Pek acaleci, tez canlı, ayran gönüllü.
9. Zūdter maʿnī-i nāzükter olur şöhret-yāb
10. Mübtelāsı çoḳ olur dil-ber-i şehr-āşūbuñ

3. **zūdter:**
Gazel 825
Mısra: **9**
Pek acaleci, tez canlı, ayran gönüllü.
9. Nābī diyār-ı kāme bulur zūdter vüṣūl
10. Her kim düşerse rāh-ı ümīde tevekkeli

zūdter olurdı:
1. **zūdter olurdı:***-ur, -dı*
Gazel 743
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Pek acaleci, tez canlı, ayran gönüllü olmak.
11. Aşiyān-i gerd-i dehān u gūş olurdı zūdter
12. Ṭāʿir-i eşʿār-ı nā-puḫte girān-bāl olmasa

zuḫal:
1. **zuḫale:***-e*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **140**
Satürn gezegeni. Ahmaklık, cahillik, pintilik vs. özellikler ile anılır.
139. Ḳaplayup çerḫi dūd-ı ʿanber-bār
140. Zuḫale döndi sebʿa-i seyyār

2. **zuḫalle:***-le*
Gazel 722
Mısra: **7**
Satürn gezegeni olup yedinci felekte yer alır.
7. Virür peyām-ı ḳırānın zuḫalle ḫūrşīdüñ
8. Ol āfetüñ ki kenār-ı ruḫında ḫāli ola

3. **zuḫalin:***-in*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **144**
Satürn gezegeni olup yedinci felekte yer alır.
143. Çıḳdı eflāke dūd-ı ʿanber-bār
144. Zuḫalin rengin itdi dīgergūn

zühd:
1. **ẕühd:**
Gazel 696
Mısra: **14**
Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadet verme.
13. Nābī bilemem farḳı nedür beyʿ ü şirādan
14. Ol ẕühd ḳʾanuñ ḫᵛāhiş-i cennet var içinde

2. **zühd:**
Gazel 198
Mısra: **5**
Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadet verme.
5. İtdi zühd ile sirāyet ki ṣuver naḳḳāşuñ
6. Eldeki ḫāme-i mūyīnini misvāk eyler

3. **zühde:***-e*
Gazel 489
Mısra: **13**
Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadet verme.
13. Rindi vü zühde meylinün ās̱ārıdur kʾolur
14. Geh şişe gāh gūşe-i destār cāy-ı gül

4. **zühd:**
Gazel 698
Mısra: **10**
Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadet verme.
9. Alūdelige eyleye ḥāşā ki taṣaddur
10. Ol zühd ki daʿvā-yı kerāmet var içinde

5. **zühde:***-e*
Gazel 821
Mısra: **8**
Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadet verme.
7. Herkes teveccüh eyledi ṭabʿ-ı ḳadīmine
8. Rindānda zühde niyyet-i taklīd ḳalmadı

6. **zühd:**
Gazel 497
Mısra: **7**
Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadet verme.
7. Sūy-ı humdan kopan nārun kes ey zühd arasın yoḫsa
8. Ḫarāb olur mis̱āl-i ḳalb-i rindān ḫān-mān-ı ġam

7. **zühd:**
Gazel 220
Mısra: **9**
Aşırı sofuluk.
9. Cihānuñ zühd ü rindin anla Nābī mihr ü encümden
10. Gehī peymāne gāhī subḫa-i ṣad-dāne devr eyler

zühd ü taḳvā:
1. **zühd ü taḳvā:**
Gazel 705
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Züht ve takva; sofuluk ve dindarlık.
21. Zühd ü taḳvā ṣaf-be-ṣaf tertīb idüp ālāyını
22. Pīç-i nevbet gösterür ʿünvān Āyāṣufiyyeʾde

2. **zühd ü ṭaḳvā:**
Tarih 36
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Allah'a karşı ibadette noksansızlık.
19. Adl ü inṣāf ile ʿālemde nazīri nā-yāb
20. Zühd ü ṭaḳvā ile bir mis̱li daḫı nā-peydā

zühd ü taḳvā vü diyānet:

1. **zühd ü taḳvā vü diyānet:**
Kaside 17
Mısra: **40**
Kelime Tipi: -
İbadet, günahlardan çekinme ve dindarlık.
39. Himmet ü nāmūs u ġayret dest-bend-i ḫıdmeti
40. Zühd ü taḳvā vü diyānet hem-nişīn ü yāveri

zühd-i bārid:
1. **zühd-i bārid:**
Gazel 48
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Soğukluğun kuru sofuluğu.
29. Zemistān-ı riyā vü zühd-i bārid defʿine Nābī
30. Tenūr-ı āteşīn-i pür-şererdür ḥalḳa-i tevḥīd

zühhād:
1. **zühhādüñ:***-üñ*
Gazel 388
Mısra: **13**
Zahidler.
13. Zühhādüñ itdügi daʿavāt-ı tamaʿ-meʾāl
14. Şāyeste-i ḳabūl olacaḳ ihtimāli yoḳ

2. **zühhād:**
Kaside 2
Mısra: **230**
Zâhidler, sofular.
229. İltica itse senüñ dergehiñe enfaʿdur
230. İtmeden dāmen-i miḥraba teşebbüs̱ zühhād

3. **zühhād:**
Kaside 14
Mısra: **142**
Zâhidler, sofular.
141. Saʿādet ile semend-i murāda bindükçe
142. Ṭuta rikābını dest-i duʿā ile zühhād

zühhād-ı cefā-cū:
1. **zühhād-ı cefā-cū:**
Gazel 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Eziyet eden kaba sofular.
5. O deñlü neşʾe-yāb-ı bezm-i sahbā oldı ʿālem kim
6. Ki olmaz şimdi zühhād-ı cefā-cū reh-zen-i mīnā

zühhād-ı nā-bīnānuñ:
1. **zühhād-ı nā-bīnānuñ:**
Gazel 836
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Anadan doğma kaba sofular.
15. El-ḥazer zühhād-ı nā-bīnānuñ olma peyrevi
16. Başuna ṭokunmasun zaḫm-ı ʿaṣālardan biri

zühre:
1. **zühre:**
Tarih 74
Mısra: **5**
Utârit'ten sonra güneşe en yakın gezegen.
5. Mehd cünbānluġına zühre iner eylemese
6. Dāyenüñ rifʿat-i şānından eġer istihyā

2. **zühre:**
Gazel 336
Mısra: **12**
Utârit'ten sonra güneşe en yakın gezegen.
11. Es̱erin itse de ārāyiş-i gerdūn Nābī
12. Kimde vardur dimege zühre degül ḥadd-i nefes

3. **zühreyi:***-y, -i*
Gazel 529
Mısra: **3**
Utârit'ten sonra güneşe en yakın gezegen.
3. Taḫt-ı nikāḥa zühreyi alurdı müşteri
4. Ben ṭabʿ-ı ser-bülende sezā dil-ber istesem

zühre-i zehrā:
1. **zühre-i zehrā:**
Tarih 82
Mısra: **18**
Kelime Tipi: -
Parlak Zühre.
17. Kimisi didi gösterür çerḫe
18. Güşvārını zühre-i zehrā

zührenüñ:
1. **zührenüñ:**
Tarih 82
Mısra: **52**
Sabahyıldızı, tanyıldızı, nahid, venüs.
51. Kimi dir kim açıldı perde-i şeb
52. Zührenüñ levḥi oldı cilve-nümā

ẓuhr-ı fermānda:
1. **ẓuhr-ı fermānda:***-da*
Gazel 366
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ferman arşivi.
13. Ẓuhr-ı fermānda olur Nābī düm-i imżāsı rast
14. Her cihetden istikāmet oldı defterdāre şarṭ

ẓuhūr:
1. **ẓuhūrumuz:***-u, -muz*
Gazel 286
Mısra: **14**
Zâhir olma, meydana çıkma, belli olma.
13. Bu nīstī-i hest-nümā-yı vücūdda
14. Nābī bizüm cefāmuza deġmez ẓuhūrumuz

2. **ẓuhūrları:***-lar, -ı*
Gazel 691
Mısra: **3**
Görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme.
3. Vābestedür ẓuhūrları iẕñ i ṣāniʿa
4. Merhūnedür ḫazāʾin-i eşyā türābda

3. **ẓuhūra:***-a*
Gazel 744
Mısra: **4**
Görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme.
3. Ḥüsni nā-peydā ḳalur bu kārgāh-ı ḥikmetüñ
4. Her ẓuhūra żıdd ü her āġāza encām olmasa

4. **ẓuhūrından:***-ı, -n, -dan*
Kaside 11
Mısra: **35**
Görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme.
35. Velīk bir maraż-ı bī-amān ẓuhūrından
36. ʾAzimete yoġ idi ḳāleb-i şikestede tāb

ẓuhūr eyledi:
1. **ẓuhūr eyledi:***-di*
Gazel 103
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
11. Ḥasb-ḥālünde ẓuhūr eyledi naḳş-ı ḥāli
12. Müjde benden saña ey dīde eyü fālüñ var

2. **ẓuhūr eyledi:***-di*
Gazel 472
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
7. Biʾl-ḳuvvesi bil-fiʿl ẓuhūr eyledi sende
8. Gencīne-i ġaybīde olan ʿilm ü ḥayātuñ

3. **ẓuhūr eyledi:***-di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **108**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
107. Cūş idüp ol mest-i şarāb-ı ṭahūr
108. Eyledi bu nuṭḳ lebinden ẓuhūr

4. **ẓuhūr eyledi:***-di*
Gazel 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
3. Saṭr-ı evvelde ẓuhūr eyledi lafẓ-ı āmid
4. Olıcaḳ fāl-güşāyende-i dīvān-ı ümīd

5. **ẓuhūr eyledi:***-di*
Gazel 211
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
5. İki per gibi ẓuhūr eyledi ḫaṭ rūyunda
6. Murġ-ı ḥüsnün ʿacabā niyyeti pervāze midür

6. **ẓuhūr eyledi:***-di*
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -

Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
35. Bunlar iderken bu siyāḳ üzre nūş
36. Anda ẓuhūr eyledi bir ḫırḳa-pūş

7. **ẓuhūr eyledi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
51. Dīvārını hedm eyler iken köhne binānuñ
52. Nāgāh ẓuhūr eyledi bir özge temāşā

ẓuhūr eyledügin:
1. **ẓuhūr eyledügin:**-*dü, -gi, -n*
Kıt'a 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
3. Tāze ḥāmisi ẓuhūr eyledügin gūş itdük
4. Eylemiş ḥüsn-i ḥimāyede ḫarābın termīm

ẓuhūr eylemedi:
1. **ẓuhūr eylemedi:**-*me, -di*
Kaside 18
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
41. Ḥaḳ budur kim daḫı devletde ẓuhūr eylemedi
42. Bārekaʿllāh ḳatı nāzik ḳatı dil-keş ṭuġrā

ẓuhūr eylemez:
1. **ẓuhūr eylemez:**-*mez*
Gazel 433
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
15. Bī-yek-diger meʾāl ü maḳal eylemez ẓuhūr
16. Mümkin midür ki olmaya maʿnāsı ṣūretüñ

2. **ẓuhūr eylemez:**-*mez*
Gazel 713
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
3. Tā vaḳti gelmeyince umūr eylemez ẓuhūr
4. Devr eyler āsiyāb-ı felek nevbet üstine

ẓuhūr eylemiş:
1. **ẓuhūr eylemiş:**-*miş*
Gazel 683
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
5. Eylemiş her senenüñ çār füṣūlında ẓuhūr
6. İḫtilāfuñ es̱er-i raḥmeti mezheblerde

ẓuhūr eylemişüz:
1. **ẓuhūr eylemişüz:**-*miş, -üz*
Gazel 268
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
7. Biz o ḫāküz ki bün-i tākda āsūde idük
8. Şimdi dürd-i teh-i sāġarda ẓuhūr eylemişüz

ẓuhūr eyler:
1. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Gazel 604
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
9. Bir nevādan bir dıraḫt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḫāk ider teksīr devr-i çerḫ taḳlīl itdügin

2. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Kaside 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
7. Ehl-i ḥarfüñ ḥüsni eyler vaḳt-i ḥācetde ẓuhūr
8. Eyleme kec-naḳşlikle ittihām engüşteri

3. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Gazel 604
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
9. Bir nevādan bir dıraḫt-ı bārver eyler ẓuhūr
10. Ḫāk ider teksīr devr-i çerḫ taḳlīl itdügin

4. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Gazel 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
3. Ḳanda bir fitne-i düzdīde ẓuhūr eyler ise
4. Yine baḳsañ bir ucı ġamze-i mekkāra çıḳar

5. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Gazel 225
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
5. Ḫadengi gelmeden eyler göñülde zaḫmı ẓuhūr
6. Güli bu bāġ-ı ġamuñ ġonceden muḳaddemdür

6. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Gazel 461
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
11. Her gül ki būy-ı zülfin alur bād-ı ṣubḥdan
12. Eyler ẓuhūr rāyiḥasından gül-ābınuñ

7. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Gazel 753
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
9. Ṣürāhī geh düşe āb-ı ruḫ-ı rindi ider rīzān
10. Gehī güstāḫlıḳ eyler ẓuhūr ādāb şeklinde

8. **ẓuhūr eyler:**-*r*
Gazel 812
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
21. Evvel müsevvedātda eyler ẓuhūr şiʿr
22. Gūyā ki şehr öñünde olur cemʿ kafile

ẓuhūr eylerdi:
1. **ẓuhūr eylerdi:**-*r, -di*
Gazel 370
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
13. Naḳş-ı tamġā-yı nübüvvet anda eylerdi ẓuhūr
14. Olsa genc-i Ḥaḳda zātuñdan mükerrem bir metāʿ

ẓuhūr eylerse:
1. **ẓuhūr eylerse:**-*r, -se*
Gazel 394
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
7. Ẓuhūr eylerse bundan ṣoñra bilmem yoḫsa ʿuşşāḳuñ
8. Ser-encāmında bir nā-gūş-zed tāze ḥikāyet yoḳ

ẓuhūr eylese:
1. **ẓuhūr eylese:**-*se*
Kaside 24
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
67. Āteş-i ḳahrı ẓuhūr eylese ammā ki olur
68. Seng-i ḫārāda nümāyān es̱er-i pāy-ı hevā

2. **ẓuhūr eylese:**-*se*
Gazel 714
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
7. Āh her ḳande ẓuhūr eylese bī-dūd olmaz
8. Dūdıdur anuñ o med kim görinür āh üzre

ẓuhūr eyleyecekdür:
1. **ẓuhūr eyleyecekdür:**-*y, -ecek, -dür*
Gazel 364

Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
11. Yarın ne ẓuhūr eyleyecekdür ne bilürsin
12. Lāyıḳ mıdur imrūz ola ferdāya muʿārıż

ẓuhūr eyleyen:
1. **ẓuhūr eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 665
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
1. Yā gelme meclis-i keder-āmīz-i ʿāleme
2. Yā ẖod taḥammül eyle ẓuhūr eyleyen ġama

ẓuhūr eyleyüp:
1. **ẓuhūr eyleyüp:**-*y, -üp*
Tarih 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
5. Eyleyüp pīşānī-i ḥālinde feyż-i Ḥaḳ ẓuhūr
6. Oldı bir nūruñ vücūdiyle derūnı tābnāk

ẓuhūr idemez:
1. **ẓuhūr idemez:**-*e, -mez*
Gazel 804
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.
13. Ey mihr-i çihre sen var iken idemez ẓuhūr
14. Māh-ı dü ḥefte her ne ḳadar nev-ẓuhūr ise

ẓuhūr ider:
1. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
1. H̱aṭṭuñ ki gerd-i çihre-i terden ẓuhūr ider
2. Bir fitnedür ki devr-i ḳamerden ẓuhūr ider

2. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
1. H̱aṭṭuñ ki gerd-i çihre-i terden ẓuhūr ider
2. Bir fitnedür ki devr-i ḳamerden ẓuhūr ider

3. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 89
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
3. Gördüm elinde ẖançer-i üryānın ol mehüñ
4. Bir āb-ı ṣāfdur ki kemerden ẓuhūr ider

4. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 105
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
11. Şehr-i gerdūnda ider ʿaks-i telāfisi ẓuhūr
12. Ṣubḥ pür şām tehī olduġiçün berzenler

5. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 249
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
9. Büʾl-hevesden gāh ider vażʿ-ı pesendīde ẓuhūr
10. Geh düşer dīvāne ḳısmı bir zebān-pāpūş açar

6. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 264
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
5. Nigīn-ṣıfat ne ḳadar kec-nümā isek de yine
6. İder ẓuhūr maḥallinde istikāmetümüz

7. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 488
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
5. Benden de gāh naẓra-i güstaẖ ider ẓuhūr
6. Yārüñ baḳılsa cevri ḳatı bī-sebeb degül

8. **ẓuhūr ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
55. H̱azāna olmayıcaḳ pay-māl ṣaḥn-ı çemen
56. İder mi tāze bahār-ı ḥayāt-baẖş ẓuhūr

9. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 89
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
11. Olmaz resīd gerdine nevʿ-i melāʾike
12. Çendīn hüner ki nevʿ-i beşerden ẓuhūr ider

10. **ẓuhūr ider:**-*er*
Tarih 94
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
15. İder meyāmin-i luṭfı o pādişehde ẓuhūr
16. İderse kanġı lisānda ẓuhūr o necm-i saʿīd

11. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 89
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Görünmek, açığa çıkmak.
13. Eşʿār içinde maʿnī-i bārīk Nābīyā
14. Bir riştedür ki zīr-i güherden ẓuhūr ider

12. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 429
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak.
3. Pāyında çūp-ı ʿadl-i muʿallim ẓuhūr ider
4. Pāyın gürīze-cūy-ı debistān idenlerün

13. **ẓuhūr ider:**
Gazel 89
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, peyda olmak.
5. Āẖir kilīd-i güm-şüde-i maẖzen-i ümīd
6. Seyr it ki cīb-i āh-ı seḥerden ẓuhūr ider

14. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 89
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, peyda olmak.
9. Bu sūz-ı ʿaşḳa merdümek-i dīdedür sebeb
10. Her āteş ibtidāda şererden ẓuhūr ider

15. **ẓuhūr ider:**-*er*
Gazel 89
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Görünmek.
7. Vardukça rūy-ı yāre nigeh remz ider bunı
8. Kim devlet irtikāb-ı seferden ẓuhūr ider

16. **zuhūr ider:**-*er*
Gazel 559
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.
3. Her şeyüñ mevḳiʿi ẖāṣında ider ḥüsni zuhūr
4. Revnaḳ-ı ḥüsnini gör ebrū-yı yārüñ ẖamdan

ẓuhūr iderse:
1. **ẓuhūr iderse:**-*er, -se*
Tarih 94
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
15. İder meyāmin-i luṭfı o pādişehde ẓuhūr
16. İderse kanġı lisānda ẓuhūr o necm-i saʿīd

2. **ẓuhūr iderse:**-*er, -se*
Kaside 28
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek, ortaya çıkmak.
21. İderse şedde nʾola şāne ṣūretinde ẓuhūr
22. Ki rāy-ı ṭurrası ol mehveşüñ müşeddeddür

3. **ẓuhūr iderse:**-*er, -se*
Tarih 44
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak.
3. Kangı tārīḫde iderse ẓuhūr
4. Mes̱nevī-i şerīf ider imā

ẓuhūr itdi:
1. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Tarih 104
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Çıkmak, ortaya çıkmak, görünmek.
99. Ḥamd itse sezādur buna şāhenşāh-ı ʿālem
100. Kim ʿaṣr-ı şerīfinde ẓuhūr itdi bu maʿnā

2. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Gazel 310
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.
11. Ḳalem-mis̱āl girībānumuzda itdi ẓuhūr
12. Derīde cāmelere ṭaʿne-zenlicüklerümüz

3. **zuhūr itdi:**-*di*
Gazel 413
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.
7. Gitdi erbāb-ı neseb itdi furū-māye zuhūr
8. Aldı fīncān-ı Kütāhiyye yirin Faġfuruñ

4. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Gazel 544
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.
5. ʿArab misāl kemīn-i zeḳandan itdi ẓuhūr
6. Sipāh-ı tīz-hücūm-ı haṭ itdi ġāret-i ḥüsn

5. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Gazel 641
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.
11. İtdi ḥarf-i şevḳ-sīmā-yı şikāyetde ẓuhūr
12. Yāre hicrānuñ teʿaddīsin ġaraż tefhim iken

6. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Gazel 657
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.
15. Vechi var bulduġı eşcāra tefevvuḳ itse
16. Çünki destār-ı mükevverle ẓuhūr itdi kedū

7. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Gazel 683
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.
11. Ṭıfllar bilmez idi itdi o da şimdi ẓuhūr
12. Sebaḳ ile okumak şiveyi mekteblerde

8. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Gazel 838
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.
13. ʿİzār-ı yārda ḫaṭ ṣūretinde itdi ẓuhūr
14. O dūd-ı āh ki Nābī nā-tüvānuñ idi

9. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek.
31. İtdi dil-bestelik ol mertebe bizden de ẓuhūr
32. Ki ne ḳādir anı engüşt-i ḳalem iḥṣāya

10. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Tarih 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek.
3. Tārīḫ-i tāze ṭarḥ ẓuhūr itdi ġaybdan
4. Mekşūf ehl-i ḥāle cemāl-i melāḥati

11. **ẓuhūr itdi:**-*di*
Tarih 133
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek.
25. Bī-ḥāʾil iki tārīḫ-i ġarīb itdi ẓuhūr
26. Ki olur birbirine ancaḳ olursa s̱ānī

ẓuhūr itmeden:
1. **ẓuhūr itmeden:**-*meden*
Kaside 15
Mısra: **146**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek.
145. Dūr-bīnī-i nigāh-ı ḫiredindendür kim
146. Devletüñ zaḫmı ẓuhūr itmeden eyler merhem

ẓuhūr itmedi:
1. **ẓuhūr itmedi:**-*me, -di*
Gazel 275
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.
11. Tīġ-i hāżır hele çıḳsun yüze görsün ḥālin
12. Ḫaṭṭınun daḫı ẓuhūr itmedi ʿiṣyānı henūz

2. **ẓuhūr itmedi:**-*me, -di*
Tarih 92
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek.
59. Kimseden itmedi eslāf-ı kirāmında ẓuhūr
60. Himmet-i ṭabʿ-ı şerīfinde olan istiġnā

ẓuhūr itmeyicek:
1. **ẓuhūr itmeyicek:**-, -, -, -
Gazel 402
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmadan, ortaya çıkmazsa.
13. Tāze bir maʿnī-i nā-güfte ẓuhūr itmeyicek
14. Ḳıyamam āb-ı ruhin dökmeġe Nābī ḳalemüñ

2. **ẓuhūr itmeyicek:**-*meyicek*
Gazel 733
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.
13. Yeʾcūc-i yeʾs itmeyicek Nābiyā ẓuhūr
14. Sedd-i ümīd degmede gelmez güşāyişe

ẓuhūr itmez:
1. **ẓuhūr itmez:**-*mez*
Gazel 757
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.
11. İtmez ẓuhūr ʿaṣrda bir kimseden kerem
12. Żımnında ḳaṣdi dāʿiye-i şöhret olmasa

ẓuhūr itmez idi:
1. **ẓuhūr itmez idi:**-*mez , -i, -di-mez, -i, -di*
Gazel 206
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, peyda olmak. Görünür hale gelmek.
3. Tenāfür itmez idi ḫalḳ içinde böyle ẓuhūr
4. Makāl-i ṣıdḳa hurūf-ı nifāḳı ḳatmasalar

ẓuhūr itsün:
1. **ẓuhūr itsün:**-*sün*
Kaside 7
Mısra: **162**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak, belirmek.
161. Daḫı seḥergehidür ṣubḥgāh-ı nuṣretinüñ
162. Neler ider hele itsün nehār-ı fetḥi ẓuhūr

ẓuhūra çıkar:

1. **ẓuhūra çıkar:**-*ar*
Gazel 325
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Ortaya çıkmak.
5. Çıkar bir gün ẓuhūra inkisār-ı ḫāṭırum ammā
6. Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rū-be-rū çıḳmaz

ẓuhūra geldi:
1. **ẓuhūra geldi:**-*di*
Gazel 855
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, gün yüzüne çıkmak.
1. Açıldı ʿāşıḳuñ yine dāġ-ı nihānları
2. Yir yir ẓuhūra geldi maḥabbet nişānları

ẓuhūra geldügi:
1. **ẓuhūra geldügi:**-*dü, -gi*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **121**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, gün yüzüne çıkmak.
121. Yoḳ geldügi ʾādeten ẓuhūra
122. İrsāl-i ʿaṭa bilād-ı dūra

ẓuhūra gelmedi:
1. **ẓuhūra gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 99
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, gün yüzüne çıkmak.
5. Ẓuhūra gelmedi mi hükm-i reml ḫaṭṭı ile
6. Henüz ḥoḳḳa-i laʿlini nā-bedīd midür

ẓuhūra gelüp:
1. **ẓuhūra gelüp:**-*üp*
Kısa Mesnevi 2
Mısra: **91**
Kelime Tipi: -
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, gün yüzüne çıkmak.
91. Şimdi es̱eri gelüp ẓuhūra
92. Ġarḳ itdi beni yem-i sürūra

ẓuhūrat:
1. **ẓuhūratına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 420
Mısra: **7**
Gerçekleşeceği düşünülmeyen, hesapta olmayan, umulmadık, olağan dışı olgular.
7. Küşiş itmekle ẓuhūratına ḥükm-i ʿafvuñ
8. Ücret-i ḫıdmetidür ʿafv günehkārlaruñ

ẓuhūr-ı ʿafv-ı ʾaṭā-bahş-ı cürm-pūşuñdur:
1. **ẓuhūr-ı ʿafv-ı ʾaṭā-baḫş-ı cürm-pūşuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 3
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Günahların örtme hediyesi veren affının ortaya çıkması.
49. Ẓuhūr-ı ʿafv-ı ʾaṭā-baḫş-ı cürm-pūşuñdur
50. Meṭālib-i fuḳarā yā Muḥammed-i ʿArabī

zuhūr-ı dūd-ı derūnum:
1. **zuhūr-ı dūd-ı derūnum:**-*um*
Gazel 154
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Gönülden yükselen duman.
1. Şikāyetüm sitem-i şuḫ-ı ser-keşümdendür
2. Zuhūr-ı dūd-ı derūnum hep āteşümdendür

zuhūr-ı haṭ:
1. **zuhūr-ı ḫaṭ:**
Gazel 134
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Bıyıkların terlemeye başlamsı.
5. Eyler zuhūr-ı ḫaṭ lebimin revnaḳın şikest
6. Zīrā kenār-ı kāse-i laʿline mū gelür

ẓuhūr-ı ḫāṭ-ı nigāra:
1. **ẓuhūr-ı ḫāṭ-ı nigāra:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin ayva tüylerinin çıkma vakti.
1. Dem-i viṣāl ẓuhūr-ı ḫāṭ-ı nigāra düşer
2. Ḫudā virürse eger ʿīdümüz bahāra düşer

zuhūr-ı ʾillet:
1. **zuhūr-ı ʾillet:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Hastalığın baş göstermesi.
9. Mizaçlarda zuhūr-ı ʾillet gehī Nābī
10. Lisān-ı ḥāl ile tefhīm-i ḳadr-i ṣıḥḥatdür

ẓuhūr-ı ḳalem-rev-i maʿnā:
1. **ẓuhūr-ı ḳalem-rev-i maʿnā:**
Tarih 31
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Mana ülkesinin doğuşu, ortaya çıkması.
9. ʿAceb mi cāme-i ḳadd-ı ḳabūl olursa budur
10. Metāʿ-ı tāze ẓuhūr-ı ḳalem-rev-i maʿnā

zuhūr-ı mevsim-i ikrām:
1. **zuhūr-ı mevsim-i ikrām:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
İyilik ve lütufta bulunma mevsiminin gelmesi.
11. Güşāyiş-i der-i iḳbāl ile felek ḫurrem
12. Zuhūr-ı mevsim-i ikrām ile zamān dil-şād

ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ:
1. **ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ:**-*nuñ*
Gazel 799
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Zahmetsiz, sınavsız ortaya çıkan nimet.
11. Ẓuhūr-ı niʿmet-i bī-imtinanuñ ḳadri żāyiʿdür
12. Bilür ḳadrin bulanlar güşiş-i bisyārdan ṣoñra

ẓuhūr-ı vuṣlata:
1. **ẓuhūr-ı vuṣlata:**-*a*
Gazel 246
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Kavuşmanın olacağı.
9. Cānāneden nühüfte tebessümde var ümīd
10. Eyler ẓuhūr-ı vuṣlata dāʾir ḳarīneler

zuhūrıveş:
1. **zuhūrıveş:**
Gazel 191
Mısra: **13**
Yetişir gibi.
13. Nev-be-nev mīve zuhūrıveş dıraḫt-ı köhneden
14. Ṭabʿ-ı Nābī pīrlikde tāze-gūluḳlardadur

zükām:
1. **zükāmuñ:**-*uñ*
Gazel 421
Mısra: **6**
Nezle.
5. Teʿāḳub itmededür birbirin kederle safā
6. Gelür dimāġa güşād āḫirinde zükāmuñ

2. **zükām:**
Gazel 781
Mısra: **2**
Nezle.
1. Olmadın būy-ı gül-i kāma meşām āmāde
2. Olur āġūş-ı meşāmumda zükām āmāde

zükūr:
1. **zükūra:**-*a*
Gazel 188
Mısra: **4**
Erkekler.
3. Ḥüsn-i cüvān nisāya ne mümkin kʾola naṣīb
4. Her ḥiṣṣede zükūra nisādan füzūn düşer

zülāl:
1. **zülāle:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **5**
Safi, hafif, soğuk, güzel su.
5. Zülāle çīn-i cebīn gösterür temevvücden
6. Safā-yı bāṭın ile cūybār-ı Maġnīsā

2. **zülāl:**
Kıt'a 3
Mısra: **8**
Safi, hafif, soğuk, güzel su.
7. Nābī veli bu maʿnī-i rengīn benüm degül
8. Benden tereşşüh itmedi bu ṣāfter zülāl

zülāl-i ʿālemüñ:

1. **zülāl-i ʿālemüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Alemin berraklığı, parlaklığı.
21. Cihān ʿaks-i merāyā olduğın fehm eyleyen ʿārif
22. Zevālinden zülāl-i ʿālemüñ endūhgīn olmaz

zülāl-i ḫayr:
1. **zülāl-i ḫayr:**
Tarih 99
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Berrak (su gibi) iyilik.
17. Nābī işidince didi tārīḫ
18. Zībā bu zülāl-i ḫayr cārī

züleyḫā-yı ḳalem:
1. **züleyḫā-yı ḳalem:**
Gazel 513
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin Züleyha'sı.
19. Yūsuf-ı çāh-ı devātuñ göricek ruḫsārın
20. ʿAybdur ḳaṭʿ-ı yed itmezse Züleyḫā-yı ḳalem

zülf:
1. **zülfe:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **6**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
5. ʿĀlemde şemm-i būy-ı vefā itmedük diyü
6. Eyler nesīm zülfe yemīnler şimāller

2. **zülfi:**-*i*
Gazel 151
Mısra: **12**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
11. Uġradur mı ġayrı ʿuşşāḳı meġer etrāfına
12. Cümleden nezdīk zülfi ʿāşıḳ-ı miskīnidür

3. **zülfi:**-*i*
Gazel 287
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Ḳaşı ile zülfi hevāsındayuz
4. Māh nedür sāl nedür bilmezüz

4. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 412
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Ṣarılsa ḥayret ile nʾola zülfine yāruñ
2. Nigāhı ġarḳa-i ḥüsn oldı ʿāşıḳ-ı zāruñ

5. **zülfü:**-*ü*
Gazel 478
Mısra: **8**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
7. Ben çāk çāk-ı ḥasretüm ol pīç pīç-i derd
8. Çün zülfü şāne mūy-be-mūdur benümle dil

6. **zülfden:**-*den*
Gazel 531
Mısra: **4**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Dili āvīze eylesem her çend
4. Zülfden ġayrı rīsmān bilmem

7. **zülf:**
Gazel 548
Mısra: **6**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
5. Naḳd-i dil ḫavfum odur kim arada ola telef
6. Zülf ile şāne miyānında tedāḫül var iken

8. **zülfi:**-*i*
Gazel 561
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
9. Ḫayāl-i maʿni-i bārike zülfi bādīdür
10. Semend-i ṭabʿa urur tāzyāne-i taḥsīn

9. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 603
Mısra: **2**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Sīne pür-ġāmdur cebīnüñ der-hem olsun olmasun
2. ʿUḳde çoḳdur dilde zülfüñ pür-ḫam olsun olmasun

10. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 623
Mısra: **8**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
7. Meġer būy-ı dil-āvīzin diriġ eyler gedālardan
8. Ki geldükçe ṣabā zülfin perīşān gösterür kendin

11. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 653
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
9. Elifī bīni vü ebrūñ ile zülfüñ cāndur
10. Levḥ-i sīnemde anuñ menḳabesi oldı cünūn

12. **zülfüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 774
Mısra: **11**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
11. Bulduġun āvāreyi dil-beste itme zülfüne
12. Her müselmānı esīr-i kāfiristān eyleme

13. **zülfüne:**-*ü, -, -ne*
Gazel 774
Mısra: **13**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
13. Zülfüne ḳıyma ruḫuñ ʿarż eyleme şeydālara
14. Çoḳ da tahrīk-i cünūn-ı derdmendān eyleme

14. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 794
Mısra: **7**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
7. Görüp rūyuñda zülfüñ reşkden ḳalmaz döker çeşmüm
8. Ṣafā-yi turra-i pür-pīç ü pür-ḫam ḳanda ben ḳanda

15. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 847
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Nʾişlesin yā göñül olduġı içün zülfüñde
4. Ḥaddi yoḳ piç ü ḫamuñ çīn ü şikenden ġayrı

16. **zülfi:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **19**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
19. Cemālin eyledi teʾkīd zülfi cānānuñ
20. Ki ġālibā kelime lām ile müʾekkeddür

17. **zülfin:**-*in*
Gazel 618
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Hirās-ı āh-ı serdüm zülfin ayırmaz ʿizārından
2. O sermā-dīde gitmez muttaṣıl āteş kenārından

18. **zülfinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 639
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
9. Görince rūyını zülfinde dil ḳarār itmez
10. Ṣabāh olınca uçar murġ āşiyānlardan

19. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 699
Mısra: **11**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
11. Şāne ne bilür ḳadrin o berhem-zede zülfüñ
12. Ser-rişte-i devlet gibidür dest-i eşelde

20. **zülfüni:**-*ü, -n, -i*
Kaside 10
Mısra: **24**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
23. Hilāl-i ʿīd degül şāne virdi gördi felek
24. ʾArūs-ı ṭāliʿümüñ zülfüni perīşān-tār

zülf ü ruḫuñ:

1. **zülf ü ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 637
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Saç ve yanak.
7. Zülf ü ruḫuñ müʾellif-i ḥikmet-nüvīs-i ṣunʿ
8. Gösterdi devr-i ḥaşiyesinde teselsülin

zülfe:
1. **zülfesi:**-*si*
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **67**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi II Sevgilinin saçı.
67. Zülfesi zülf-i ʿarıż-ı aḥkām
68. Beyżası ʿayn-ı beyża-i İslām

2. **zülfedeki:**-*de, -ki*
Kaside 18
Mısra: **10**
Arap alfabesindeki elif, be, kef ve nun gibi harflerin başındaki çengel.
9. Nedür ol beyżadaki dāʾire-i rūḥānī
10. Nedür ol zülfedeki çīn u ḫam-ı müstes̲nā

3. **zülfesine:**-*si, -n, -e*
Kaside 18
Mısra: **6**
Arap alfabesindeki elif, be, kef ve nun gibi harflerin başındaki çengel.
5. Reşk ider beyżasına beyża-ı ṭāvūs-ı bihişt
6. Bend olur zülfesine ʿuḳde-i zülf-i ḥavrā

4. **zülfeler:**-*ler*
Kaside 19
Mısra: **6**
Arap alfabesindeki elif, be, kef ve nun gibi harflerin başındaki çengel.
5. Her elif naḫl-i riyāz-ı behcet
6. Zülfeler her biri zülf-i ḥavrā

züʾl-feḳār:
1. **z̲üʾl-feḳār:**
Gazel 760
Mısra: **1**
Hz. Ali'nin ucu çatallı, ortası yivli olan meşhur kılıcı.
1. İtdi nigāhı şūr ʿAlī Z̲üʾl-feḳār ile
2. Virdi dü-çeşme nār ʿAlī Z̲üʾl-feḳār ile

2. **z̲üʾl-feḳār:**
Gazel 760
Mısra: **2**
Hz. Ali'nin ucu çatallı, ortası yivli olan meşhur kılıcı.
1. İtdi nigāhı şūr ʿAlī Z̲üʾl-feḳār ile
2. Virdi dü-çeşme nār ʿAlī Z̲üʾl-feḳār ile

3. **z̲üʾl-feḳār:**
Gazel 760
Mısra: **4**
Hz. Ali'nin ucu çatallı, ortası yivli olan meşhur kılıcı.
3. Zūr-ı nigāh ile leb-i Ḫayber-güşā ile
4. Ṣaldı cihāna şūr ʿAlī Z̲üʾl-feḳār ile

4. **z̲üʾl-feḳār:**
Gazel 760
Mısra: **6**
Hz. Ali'nin ucu çatallı, ortası yivli olan meşhur kılıcı.
5. Mānende-i ḳalem-rev-i İslām göñlünü
6. Ẓulmetden itdi dūr ʿAlī Z̲üʾl-feḳār ile

5. **z̲üʾl-feḳār:**
Gazel 760
Mısra: **8**
Hz. Ali'nin ucu çatallı, ortası yivli olan meşhur kılıcı.
7. Tāb-ı mey-i maḥabbet ile itdi ḳalbümi
8. Peymāne-i sürūr ʿAlī Z̲üʾl-feḳār ile

6. **z̲üʾl-feḳār:**
Gazel 760
Mısra: **10**
Hz. Ali'nin ucu çatallı, ortası yivli olan meşhur kılıcı.
9. Nābī irişdi Bakīʾye bu şiʿr-i ḫāṣ ile
10. Virdi dile şuʿūr ʿAlī Z̲üʾl-feḳār ile

züʾl-feḳār-ı dü-zebāna:
1. **züʾl-feḳār-ı dü-zebāna:**
Tarih 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
İki dilli Zülfikar (Zülfikar; Resül-ü Ekrem (A.S.M.) zamanında bir kâfire âit kılıç iken Hz. Peygamber (A.S.M.) Bedir Muharebesinde Hz. Ali'ye (R.A.) verdiği ve ucu iki kısma ayrılan meşhur kılıç).
7. S̲ābit ü ẓāhir olınca es̲er-i bağy ü ʿinād
8. Züʾl-feḳār-ı dü-zebāna ḳalem-i muʿcize-fen

zülf-i ʿanber-ālūduñ:
1. **zülf-i ʿanber-ālūduñ:**-*uñ*
Gazel 404
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Amber kokan saçlar.
7. Beyāz-ı gerdene düşsün ḳo zülf-i ʿanber-ālūduñ
8. Berāt-ı ārzū-yı ʿāşıḳ -ı miskine imżā çek

zülf-i ʿanber-bārdan:
1. **zülf-i ʿanber-bārdan:**-*dan*
Gazel 882
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Amber kokulu saçları.
3. Şikest itdi revācın nāfe-i āhū-yı Tātārʾuñ
4. O būy-ı dil-güşā kim zülf-i ʿanber-bārdan geldi

zülf-i ʿanber-sāyınun:
1. **zülf-i ʿanber-sāyınun:**-*ı, -nun*
Gazel 787
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Anber kokulu saç.
3. Olurdum dāmgāh-ı fitneden āzāde-ser ammā
4. O şuḫuñ zülf-i ʿanber-sāyınun sevdāsı var serde

zülf-i ʿarıż-ı aḥkām:
1. **zülf-i ʿarıż-ı aḥkām:**
Kısa Mesnevi 8
Mısra: **67**
Kelime Tipi: -
Hükümlerin yanağındaki saç (Şeriatın hükümlerini güzele benzetmiştir).
67. Zülfesi zülf-i ʿarıż-ı aḥkām
68. Beyżası ʿayn-ı beyża-i İslām

zülf-i bütāna:
1. **zülf-i bütāna:**-*a*
Gazel 624
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Put gibi güzel sevgililerin saçları.
7. Hem-rengsüñ ey baḫt-ı siyeh zülf-i bütāna
8. Ammā nʾideyüm öylece berbād olamazsın

zülf-i çīn-i çīn-i dilberden:
1. **zülf-i çīn-i çīn-i dilberden:**-*den*
Gazel 621
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin büklüm büklüm saçları.
7. Ne deñlü ıżṭırāb itdükse ol deñlü esīr olduḳ
8. Bulayduḳ zülf-i çīn-i çīn-i dilberden rehā dirken

zülf-i ḥavrā:
1. **zülf-i ḥavrā:**
Kaside 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hurilerin zülüfleri.
5. Her elif naḫl-i riyāz-ı behcet
6. Zülfeler her biri zülf-i ḥavrā

zülf-i ʾirfānına:
1. **zülf-i ʾirfānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **141**
Kelime Tipi: -
Erdem zülfü.
141. Zülf-i ʾirfānına dil-beste ʿarūsān-ı ḫayāl
142. Çeşm-i idrākine cān-dāde sevād-ı ifhām

zülf-i maʿnādan:
1. **zülf-i maʿnādan:**-*dan*
Gazel 836
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Mana zülfü, saçı.
17. Zülf-i maʿnādan bu gūne eyleme ḥall-i girih
18. Görmesün dīvāne-i zencīr-ḫālardan biri

zülf-i mevc:
1. **zülf-i mevc:**
Tarih 30
Mısra: **25**
Kelime Tipi: -
Dalgaların zülfü.

25. Şāne-i bād-ı ṣabāyı zülf-i mevc üzre görüp
26. Ṭurrasın açmış leb-i deryāda mānend-i perī

zülf-i nigāre:
1. **zülf-i nigāre:**-*e*
Gazel 446
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçı.
7. Ne ḥāle ṣaldı dili ṭavr-ı küştegī-ẖᵛāhı
8. Ṣalındı zülf-i nigāre resen resen diyerek

zülf-i perīşāna:
1. **zülf-i perīşāna:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin darmadağınık saçı.
1. Dil itse nʾola zülf-i perīşāna teşebbüs̱
2. Zencīre ider itse de dīvāna teşebbüs̱

zülf-i perīşāndan:
1. **zülf-i perīşāndan:**-*dan*
Gazel 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin darmadağınık saçı.
1. Sūzişüm āteş-i ruẖsāre-i cānāndan ṣor
2. Dil-perākendeligüm zülf-i perīşāndan ṣor

zülf-i perīşān-ı ümīd olsa:
1. **zülf-i perīşān-ı ümīd olsa:**-*sa*
Gazel 52
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümidin darmadağınık saçları olmak.
7. Gīsū-yi reʾs-i terāşīdeden aḥsen görinür
8. Olsa berhem-zededen zülf-i perīşān-ı ümīd

2. **zülf-i perīşān-ı ümīd olsa:**-*sa*
Gazel 52
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümidin darmadağınık saçları olmak.
7. Gīsū-yi reʾs-i terāşīdeden aḥsen görinür
8. Olsa berhem-zededen zülf-i perīşān-ı ümīd

3. **zülf-i perīşān-ı ümīd olsa:**-*sa*
Gazel 52
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümidin darmadağınık saçları olmak.
7. Gīsū-yi reʾs-i terāşīdeden aḥsen görinür
8. Olsa berhem-zededen zülf-i perīşān-ı ümīd

4. **zülf-i perīşān-ı ümīd olsa:**-*sa*
Gazel 52
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ümidin darmadağınık saçları olmak.
7. Gīsū-yi reʾs-i terāşīdeden aḥsen görinür
8. Olsa berhem-zededen zülf-i perīşān-ı ümīd

zülf-i pür-şiken:
1. **zülf-i pür-şiken:**
Gazel 446
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kıvrımlarla, büklümlerle dolu saç.
1. Üzüldü rişte-i cān zülf-i pür-şiken diyerek
2. Bozuldı çihre-i dil berg-i yāsemen diyerek

zülf-i raḳamda:
1. **zülf-i raḳamda:**-*da*
Gazel 194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Siyah saçların niceliği çokluğu.
3. Gör zülf-i raḳamda görinen noḳṭa-i ẖālin
4. ʿİrfān ile baḳ dām kimüñ dāne kimüñdür

zülf-i saẖāya:
1. **zülf-i saẖāya:**-*y, -a*
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **523**
Kelime Tipi: -
?.
523. Tā ki zülf-i saẖāya şāne ola
524. Yaʿnī iḥsāna bir bahane ola

zülf-i şeb-i tāra:
1. **zülf-i şeb-i tāra:**
Gazel 263
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Zülfünün gece gibi siyah saç teli.
7. Ṭayanmaz eylese de şīr māhī-i mehden
8. Sipihr zülf-i şeb-i tāra şānesin bilürüz

zülf-i semen-sāya:
1. **zülf-i semen-sāya:**-*y, -a*
Gazel 364
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Yasemin kokulu saç.
1. Şāne nice olur zülf-i semen-sāya muʿārıż
2. Keştī olamaz mevce-i deryāya muʿārıż

zülf-i siyāhı:
1. **zülf-i siyāhı:**-*ı*
Gazel 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin siyah saçı.
1. Zülf-i siyāhı ṣalsa ʿiẕār üzre bī-niḳāb
2. Eylerdi ʿālemi dil-i ʿāşıḳ gibi ẖarāb

zülf-i siyeh-kār:
1. **zülf-i siyeh-kār:**
Gazel 244
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Simsiyah saç II kötülük yapan saç.
3. ʿUşşāḳa ʿaceb māye-i sevdā-yı cünūndur
4. Ol çeşm-i siyeh-mest ile ol zülf-i siyeh-kār

zülf-i sümbülde:
1. **zülf-i sümbülde:**-*de*
Gazel 141
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin sümbülü andıran zülüfleri.
5. Niye bī-cān olur pāy-ı nigāh-ı raġbetüm bilmem
6. Tehī güller girihden zülf-i sümbülde şiken yoḳdur

zülf-i yār:
1. **zülf-i yār:**
Gazel 792
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçı.
1. Dil-i şikeste ile zülf-i yār bir yire gelse
2. Bir iki şifte-i rüzgār bir yire gelse

zülf-i yārde:
1. **zülf-i yārde:**-*de*
Gazel 130
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçı.
11. Maʿnā-yı beyt-i şiʿr gibi zülf-i yārde
12. Ḥal itmedükçe şāne-i ẖāṭır-şiken mi ḳor

züll-i bendegī:
1. **züll-i bendegī:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kölelik zilleti.
9. Anda istiġnā var ammā bunda züll-i bendegī
10. Nābīyā terk-i murād itmekden aḥsendür murād

züll-i ẖᵛāhiş:
1. **ẕüll-i ẖᵛāhiş:**
Gazel 476
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzunun zilleti.
1. Ġınā-yı ṭabʿ ile çerẖi ṭururken zīr-dest itmek
2. Ne lāyıḳ ẕüll-i ẖᵛāhiş ʿarż-ı istiğnayı pest itmek

züll-i ṭalebdür:
1. **ẕüll-i ṭalebdür:**-*dür*
Gazel 175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Arzunun zilleti.
1. Ḥırmāna sirişümdeki pindār sebebdür
2. Maḳṣūda baña reh-zen olan ẕüll-i ṭalebdür

züll-i varaḳ-rīz-i ẖazāndan:
1. **züll-i varaḳ-rīz-i ẖazāndan:**-*dan*
Gazel 361

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sonbaharın yaprak döktüren zilleti.
7. Āzāde ḳalur züll-i varaḳ-rīz-i ḫazāndan
8. Her şāḫı ki zeyn eyleye bāgūre-i iḫlāṣ

ẓulm:
1. **ẓulm:**
Gazel 95
Mısra: **11**
Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.
11. Yazık ki olmadadur ẓulm ü ġaflet ile ḫarāb
12. Naẓar ki vaḳf-ı temāşā-yi āferīnişdür

2. **ẓulmden:**-*v*
Tarih 30
Mısra: **71**
Haksızlık, eziyet, kötülük.
71. Mevsim-ı ʿadlinde çekdüm ẓulmden destüm diyü
72. Mihr-i encümle felek itmiş müretteb maḥżarı

ẓulm itdi:
1. **ẓulm itdi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Eziyette bulunmak.
53. Girye ile didi devrān baña çoḳ ẓulm itdi
54. Ḫalḳa itdüklerümi şimdi baña bir bir ider

ẓulm u sitem:
1. **ẓulm u sitem:**
Kaside 15
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Zulüm ve cefa.
71. Öyle bir kimseye aḥkāmuñı tefvīż it kim
72. Şerʿ u ḳānūnı ḳıyās eylemeye ẓulm u sitem

ẓulmet:
1. **ẓulmet:**
Gazel 419
Mısra: **13**
Karanlık.
13. Ẓulmet āyīne-i nūr olmaġıla ey Nābī
14. Çekerüz minnetini sürme gibi rū-siyehüñ

2. **ẓulmet:**
Gazel 23
Mısra: **3**
Karanlık.
3. Kālā-yı nūra ẓulmet olur bāʿis-i revāc
4. Ārāyiş-i günāh iledür kūy-ı maġfiret

3. **ẓulmet:**
Gazel 352
Mısra: **10**
Karanlık.
10. Ẓulmet içre Nābiyā ben Ḫıżrʾdan aldum ḫaber
9. Āb-ı çeşm-i nā-ümīdi çeşme-i ḥayvān imiş

4. **ẓulmet:**
Gazel 458
Mısra: **5**
Karanlık.
5. Biri netīce virür nūr ü birisi ẓulmet
6. Tefāvutin yüri fehm eyle şām ile seḥerüñ

5. **ẓulmetde:**-*de*
Gazel 482
Mısra: **9**
Karanlık.
9. ʿAḳsidür āb-ı ḥayātun görinür ẓulmetde
10. Teşne-i vaṣla şikenc-i ḫam-ı gīsū-yı Ḫalīl

6. **ẓulmetden:**-*den*
Gazel 648
Mısra: **6**
Karanlık.
5. Āyā ki ʿözr kanġıyadur bu miyānede
6. Ẓulmetden āftāb diriġ iderse pertevin

7. **ẓulmetde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **110**
Karanlık.
109. Ṣafveti meşreb-i pākiden alur āb-ı ḥayāt
110. O temennā ile ẓulmetde gezer İskender

8. **ẓulmetden:**-*den*
Gazel 760
Mısra: **6**
Karanlık.
5. Mānende-i ḳalem-rev-i İslām göñlünü
6. Ẓulmetden itdi dūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

ẓulmet-i āsām:
1. **ẓulmet-i ās̱ām:**
Gazel 370
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Günahların karanlığı.
11. Ẓulmet-i ās̱ām olur ruḫsāre-pīrāy-ı ʿadem
12. Eylese dūşīze-i ʿafvün eger keşf-i ḳınāʿ

ẓulmet-i bī-iʿtibār:
1. **ẓulmet-i bī-iʿtibār:**
Kaside 7
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **-**
Değersiz, itibarsız karanlık.
197. Ne ḥaddi var ṭura karşuñda düşmen-i bed-rāy
198. Olur mı ẓulmet-i bī-iʿtibār ḥāʾil-i nūr

ẓulmet-i ġafletde ḳalurdı:
1. **ẓulmet-i ġafletde ḳalurdı:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gaflet karanlığında kalmak.
5. ʿAlem ḳalurdı ẓulmet-i ġafletde itmese
6. İmdād nūr-ı sāye-i eyvān-ı enbiyā

ẓulmet-i ġam:
1. **ẓulmet-i ġam:**
Kaside 15
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Gam, keder karanlığı; sıkıntı, hüzün hali.
107. Salṭanat salṭanat oldı şeref-i ẕātı ile
108. Memleket memleket oldı açılup ẓulmet-i ġam

ẓulmet-i naḳżdan:
1. **ẓulmet-i naḳżdan:**-*dan*
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk karanlığı.
111. Kim ki makbūl-ı ḥażret-i Ḥaḳ olur
112. O şebün ḳadrine muvaffaḳ olur

ẓulmet-i yeʾsi:
1. **ẓulmet-i yeʾsi:**-*i*
Gazel 834
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsizlik karanlığı.
7. Ẓulmet-i yeʾsi ider nūr-ı ümide taḥvīl
8. İden ābisten-i ḫūrşīd şeb-i tārumuzı

ẓulumāt:
1. **ẓulumāt:**
Kısa Mesnevi 1
Mısra: **9**
Karanlıklar.
9. Ne kavī-baḫt imiş o şeb ẓulumāt
10. Kʾoldı peydā içinde āb-ı ḥayāt

ẕüʾl-vecheyn:
1. **ẕüʾl-vecheyn:**
Tarih 86
Mısra: **3**
İki yüzlü, iki taraflı.
3. Böyle ẕüʾl-vecheyn bir mevżıʿ görülmiş mi kʾola
4. Hem ʿibādetgāh u hem cevlāngeh-i ehl-i ṣafā

ẕüʾl-yed:
1. **ẕüʾl-yeddür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **40**
Görüş sahibi, ağırlık sahibi.
39. ʿAceb mi oldı ise zīr-i desti mülk-i kemāl
40. Ḳalem-mis̱āl fünūn-ı hünerde ẕüʾl-yeddür

zuʿm:
1. **zuʿmınca:**-*ınca*
Gazel 426
Mısra: **6**
Asılsız iddia, batıl inanç.
5. Çoḳ görmişüz nigūnlığın endek zamānede
6. Zuʿmınca cāh ü rütbeler ihraz idenlerün

2. **zuʿmınca:**-*ınca*
Gazel 231

Mısra: **6**
Asılsız idda, batıl inanç.
5. İtmekde o bed-kīş sitem ʿāşıḳ-ı zāre
6. Zuʿmınca ḳıyāmetde de mesʾūl degüldür

3. **zuʿmınca:**-*ınca*
Tarih 144
Mısra: **5**
Asılsız iddia, batıl inanç.
5. Żābıṭ-ı Mosḳov olup zuʿmınca bir ṣāḥib-zuhūr
6. Dūzaḫ-ı iḳbāline virmişdi ḫayli iltihāb

zuʿm-ı ʿayb-āyīn:
1. **zuʿm-ı ʿayb-āyīn:**
Gazel 414
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Utanç verici adetin batıl görüşü.
9. Nedür ol çīn-i pīşānī o zuʿm-ı ʿayb-āyīn kim
10. Taḫallüf itmeden maṭlab girāndur vażʿı remmālüñ

zuʿm-ı bī-recālıġumuz:
1. **zuʿm-ı bī-recālıġumuz:**-*u, -muz*
Gazel 305
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Yalvarışlara, yakarışlara cevap vereceğinden kuşku duyma.
7. Vücūd ser-be-ser iḥsān-ı dest-i cūdı iken
8. Degül mi terk-i edeb zuʿm-ı bī-recālıġumuz

zuʿm-ı pindār-ı cibillīsini:
1. **zuʿm-ı pindār-ı cibillīsini:**-*si, -n, -i*
Gazel 459
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Cibilliyetinin piç olduğu batıl görüşü.
11. Zuʿm-ı pindār-ı cibillīsini teʾkīd iderüz
12. Süfehā ḳısmına iẓhār-ı müdārāt itsek

zuʿmınca:
1. **zuʿmınca:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Asılsız idda, batıl inanç.
5. Bir maṭlaba esirliğinden degül ḫabīr
6. Zuʿmınca bu fenāda çoḳ āzāde görmişüz

zümre:
1. **zümresine:**-*si, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **183**
Kitle, grup, topluluk.
183. Ḳudsiyān zümresine zāviyedār-ı melekūt
184. Feyż-i ḫāṣiyyet-i eyyāmuñı eyler ifhām

2. **zümreye:**-*y, -e*
Kıt'a 111
Mısra: **5**
Kitle, grup, topluluk.
5. Bir zümreye lafẓ-ı tendürüstī
6. Bir fırḳaya lafẓ-ı saḫt-cānī

3. **zümresi:**-*si*
Tarih 127
Mısra: **97**
Kitle, grup, topluluk.
97. Vüzerā zümresi beyninde eger varsa odur
98. Kʾola hem-ṭabʿ-ı hümāyūna vü hem ṣadra sezā

4. **zümreden:**-*den*
Gazel 281
Mısra: **7**
Kitle, grup, topluluk.
7. Her zümreden sorulsa bizi kendüdeñ bilür
8. Her nīk ü bedle var o ḳadar imtizācumuz

zümre-i ehl-i hevesden:
1. **zümre-i ehl-i hevesden:**-*den*
Gazel 836
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Heves, arzu sahipleri güruhu.
9. Farḳ müşkil zümre-i ehl-i hevesden ʿāşıḳı
10. Olmayınca cāygāh darüʾş-şifālardan biri

zümre-i ehl-i maḳāl:
1. **zümre-i ehl-i maḳāl:**
Tarih 74
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Söz söyleyenler zümresi, şairler zümresi.
31. Nābī-i pīr-i kühen-sāldür olursa eger
32. Zümre-i ehl-i maḳāl içre bu taʿrīfe sezā

zümre-i erbāb-ı nefesden:
1. **zümre-i erbāb-ı nefesden:**-*den*
Gazel 336
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aldığı nefesin kıymetini takdir edebilen insanlar topluluğu.
9. Olamaz zümre-i erbāb-ı nefesden maʿdūd
10. Bu teneffüskedede eylemeyen ʿadd-ı nefes

zümre-i erbāb-ı ṭāʿat:
1. **zümre-i erbāb-ı ṭāʿat:**
Tarih 86
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
İbadet ehli zümresi.
9. İntifāʿından olurlar her gelenler ḥiṣṣe-yāb
10. Zümre-i erbāb-ı ṭāʿat fırḳa-i ehl-i hevā

zümre-i eslāf-ı ʿiẓām:
1. **zümre-i eslāf-ı ʿiẓām:**
Kıt'a 54
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Azametli geçmişlerin zümresi (Geçmiş padişahlar bağlamında).
3. Kevkeb-i devlet ise zümre-i eslāf-ı ʿiẓām
4. Bedrdür kevkeb ile farḳı ʿıyāndur bedrüñ

zümre-i ḫuddām:
1. **zümre-i ḫuddām:**
Gazel 833
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Hizmetçiler tayfası.
15. Miḥnetin añlamayan maṣraf ile īrāduñ
16. Sufreden leẕẕet alur zümre-i ḫuddām gibi

zümre-i inṣān:
1. **zümre-i inṣān:**
Kısa Mesnevi 7
Mısra: **42**
Kelime Tipi: -
İnsan zümresi. II İnsanlar, kullar.
41. Ḫalḳ idüp ḫāk-ı ṭīreden ādem
42. Eyledi nāmın eşref-ı ʿālem

2. **zümre-i insān:**
Kaside 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnsanoğlu, insan nevi.
9. Bu dersḫāne-i ʿālemde zümre-i insān
10. Baḳılsa her biri bir nüsḫa-i mücelleddür

zümre-i meḫādimüñ:
1. **zümre-i meḫādimüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Efendiler, ileri gelenler zümresi.
99. Ey şemʿ-i āftāb-ı ruḫ-ı dūdmān-ı feyż
100. Ey zümre-i meḫādimüñ ezkā tabīʿatı

zümre-i mestāna:
1. **zümre-i mestāna:**-*a*
Gazel 363
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Sarhoşlar grubu, topluluğu.
5. ʿAḳluñ ne ḳadar yār idügin añlamamışdur
6. Her kim ki ider zümre-i mestāna taʿarruż

zümre-i nā-kām:
1. **zümre-i nā-kām:**
Gazel 629
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Muradına erememiş kitle, güruh.
9. Nābī benüm ancaḳ görinen çeşmüne çerḫüñ
10. Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün

zümre-i ṣāfī-nihād:
1. **zümre-i ṣāfī-nihād:**
Kısa Mesnevi 10
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Temiz yürekli insanlar, saf yaradılışlı dostlar.
59. Didi ki ey zümre-i ṣāfī-nihād
60. Luṭfuñuzı eylesün Allāh ziyād

zümre-i ʿuşşāḳ:
1. **zümre-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 672
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Aşıklar topluluğu.
7. Olursañ zümre-i ʿuşşāḳ ile hem-çeşm hażm eyle
8. Raḳībā bed-siriştā bed-dilā divāne dirlerse

zünnār:
1. **zünnāre:**-*e*
Gazel 72
Mısra: **10**
Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak; [tas.] hakiki mahbuba itaat etmek için sözverme, hizmet kuşağını kuşanma.
9. Olma meftūn-ı riyākārī-i ehl-i tezvīr
10. Subhasınuñ neseb-i riştesi zünnāre çıḳar

2. **zünnāra:**-*a*
Gazel 283
Mısra: **8**
Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak; [tas.] hakiki mahbuba itaat etmek için sözverme, hizmet kuşağını kuşanma.
7. Kemer-bend-i ṭarīḳat olsa sālik dest-i mürşidden
8. Berehmen-ḫāne-i taklīdde zünnāra yer ḳalmaz

zūr:
1. **zūr:**
Gazel 238
Mısra: **15**
Güç, kuvvet.
15. Ne zer ne zūr gerekdür ne ḳuvvet-i bāzū
16. O şūḫa cāʾize-i vaṣl nā-tüvānlıḳdur

2. **zūr:**
Tarih 19
Mısra: **36**
Güç, kuvvet.
35. Bu fetḥ-i zībāyı görüp Nābī didi tārīḫini
36. Aldı Ḳamançe bikrini Sulṭān Muḥammed zūr ile

3. **zūr:**
Gazel 286
Mısra: **9**
Kuvvet, güç, zor.
9. Zūr ile ḳāmetin ham ider seng-bār-ı ġam
10. İtmezse irtikāb-ı tevażūʿ ġurūrumuz

4. **zūr:**
Gazel 289
Mısra: **2**
Kuvvet, güç, zor.
1. Zīr ü bālādan alur feyżi dil-i rūşenümüz
2. Zūr ile ābdan āteş çıḳarur revġanumuz

5. **zūr:**
Gazel 830
Mısra: **10**
Kuvvet, güç, zor.
9. ʿAdūyı Nābīāsā ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ḳıyās itmiş
10. Ḳoculmış zūr ile yoḳdur mecāl inkāra besbelli

6. **zūr:**
Gazel 804
Mısra: **1**
Zor, güç.
1. Dil bī-tüvān ġunūde ġam-ı tāze zūr ise
2. Nʾitsün söyinmesün de çerāġ-ı şuʿūr ise

zūr ile çeker götürür:
1. **zūr ile çeker götürür:**-*ür*
Gazel 519
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zorla çekip götürmek.
13. Ġam zūr ile çeker götürür Nābiyā beni
14. Dergāh-ı pīr-i deyri penāh itmeyem disem

zūr-ā-zūr:
1. **zūr-ā-zūr:**
Kaside 7
Mısra: **152**
Güçle, kudretle.
151. Hücūm-ı ḥamle-i ūlāda düşmen-i dīnüñ
152. Hiṣār u ḫayme vü tābūrın aldı zūr-ā-zūr

zūr-ı bādedür:
1. **zūr-ı bādedür:**-*dür*
Gazel 177
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Şarabın gücü.
1. Mīnāyı vaḳf-ı gerdiş iden zūr-ı bādedür
2. Bāzū-yı meyde devr-i piyāle kebādedür

zūr-ı çevgān-ı ṭabiʿatla:
1. **zūr-ı çevgān-ı ṭabiʿatla:**-*la*
Tarih 74
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Mizacının çevganının gücü (Çevgan; Cirit oyununda kullanılan değnek, çevgen, çögen).
29. Zūr-ı çevgān-ı ṭabiʿatla o eyyāmuñda
30. Dest-i ṭabʿ-ı şuʿarā senden ola gūy-rübā

zūr-ı ʿināyet:
1. **zūr-ı ʿināyet:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
İnayetin gücü.
5. Olmış ṭutalım çerḫe resā kūh-ı meʿāşī
6. Sahrā-yı bihişt eyler anı zūr-ı ʿināyet

zūr-ı mey:
1. **zūr-ı mey:**
Gazel 716
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Şarabın gücü.
7. Leblerinden dil-berānun açdı zūr-ı mey yine
8. Telḫ-güftār oldılar laʿl-i şeker-ḫālar yine

zūr-ı meyden:
1. **zūr-ı meyden:**-*den*
Gazel 283
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şarabın gücü.
9. Ne dem ki zūr-ı meyden kelle-pūş-ı hūş ola bīrūn
10. Serinde mest-i ʿaşḳuñ gül degül destāra yer ḳalmaz

zūr-ı mey-i gül-fāmdan:
1. **zūr-ı mey-i gül-fāmdan:**-*dan*
Gazel 74
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gül renkli şarabın gücü.
9. Eger ṭard-ı ġama zūr-ı mey-i gül-fāmdan ġayrı
10. Riyākārān-ı ʿālem iʿtirāż eylerse vāriddür

zūr-ı nigāh:
1. **zūr-ı nigāh:**
Gazel 760
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bakışın gücü.
3. Zūr-ı nigāh ile leb-i Ḫayber-güşā ile
4. Ṣaldı cihāna şūr ʿAlī Ẕüʾl-feḳār ile

zūr-ı ser- leşker-i ġam:
1. **zūr-ı ser- leşker-i ġam:**
Gazel 512
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Gam başkumandanının baskısı.
5. Zūr-ı ser- leşker-i ġam defʿine ʿaḳlum var iken
6. Sāye-i şīşe-i şahbāyı penāh eyleyemem

ẓurūf itdi:
1. **ẓurūf itdi:**
Tarih 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Zarf yapmak, kılıf yapmak, kabuk yapmak.
1. Ḫāme bu nüsḫa-i pākīzeter-i ġarrānuñ
2. İtdi itmāmına dek taḫliye-i çend ẓurūf

züyūf:
1. **züyūf:**
Kıt'a 49
Mısra: **2**
Geçmez akçe, ayarı bozuk para.
1. Üç şülşe bir ḳara ġuruşı bozdı rüzgār
2. Birisi ḳalb bīri ḳızıl birisi züyūf

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : YİĞİT, Ahmet Selman
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 1984, Kurtalan
Medeni hali : Evli
Telefon : 0505 390 53 65
e-mail : a.selmanyigit@gmail.com

Eğitim

Derece	**Eğitim Birimi**	**Mezuniyettarihi**
Doktora	Gazi Üniversitesi (Eski Türk Edebiyatı)	Devam ediyor
Yüksek Lisans	Osmangazi Üniversitesi (Eski Türk Edebiyatı)	2013
Lisans	Gazi Üniversitesi (Türk Dili ve Edebiyatı)	2010

Yabancı Dil

İngilizce

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...